

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့

တိပိဋက ဝါဠု-မြန်မာအဘိဓာန်

အတွဲ-၃

အဗျဂ္ဂ-အဋ္ဌာရပပု

(အဘိဓာန် ပုဒ်ပေါင်း ၁၁၄၅၁ ပါဝင်သည်)

မြန်မာနိုင်ငံ ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့
ပုံနှိပ်တိုက်၌ ရိုက်နှိပ်သည်

သာသနာ ၂၅၁၅

ကောဇာ ၀၃၃၃

ဇူလိုင်လ ၁၉၇၁

အိမ်ရှေ့က မိုးခြုံ-ခြုံမေ့အိမ်ဝန်

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့

တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်

အတွဲ-၃

အဗျဂ္ဂ-အဋ္ဌာရပဗ္ဗ

(အဘိဓာန်ပုဒ်ပေါင်း ၁၁၄၅၁ ပါဝင်သည်)

ရန်ကုန်မြို့

သီရိမင်္ဂလာ ကမ္ဘာအေးကုန်းမြေ

အကုမ္ပဏိယလီမိတက် ဆရာတော်ဦးဉာဏ်ဓာရကို

အမွှေးထား၍ ငမ္မုဒိပကျောင်းဆောင် အဘိဓာန်အဖွဲ့က

ရေးသားပြုစုသည်

မြန်မာနိုင်ငံ ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့

ပုံနှိပ်တိုက်၌ ရိုက်နှိပ်သည်

စတင် ရိုက်နှိပ်ခြင်း ၁၉၇၁

ပ-မ-ဗ-ဆ-စ-၃၅-၂၀-၇-၇၁-အုပ်စု ၂၀၀၀။

ရန်ကုန်မြို့ ကမ္ဘာအေး ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ ဗုဒ္ဓသာသနာ့အဖွဲ့ ပုံနှိပ်တိုက်၌
အတွင်းရေးမှူး (အုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိချုပ်) ဦးလှမောင် M.A., M.S., B.L. မှတ်ပုံတင်အမှတ်
(၀၈၇၉/၀၅၂၂)က ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။

မ္ရာထားချက်

ဤ တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာ အဘိဓာန် အတွဲ-၃-၌ အတွဲ-၁-နှင့် အတွဲ-၂-တို့၌ အသုံးပြုခဲ့သော
ကျမ်းညွှန်းသင်္ကေတတို့အပြင် အောက်ပါ ကျမ်းညွှန်း သင်္ကေတတို့ကိုလည်း အသုံးပြုထားပါသည်။ —

သင်္ကေတ	ကျမ်းအမည်နှင့် ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်
ဝိ၊ ပိ၊ ဓာန်။	ဝိသုဒ္ဓါ ၂၇ ပိဋကအဘိဓာန် (စည်ရှင် ဆရာတော်)
သာသနဝံသ။	သာသနဝံသပုဒ်ပိကာ (မောင်းထောင် ဆရာတော်) ဘောဂဝတီ စာပုံနှိပ်တိုက်၊ မန္တလေးမြို့၊ ၁၂၈၅-ခု
C.P.D.	A Critical Pāli Dictionary

အတွဲ-၃ ပြုစု စစ်ဆေး၊ တည်းဖြတ်သော

ပုဂ္ဂိုလ်များ

- (၁) ဆရာတော် ဦးညနတ္တရာ၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ၊ မဟာနာယကဆရာတော်၊ ဇမ္ဗူဒီပကျောင်းဆောင်၊ ကမ္ဘာအေး၊ ရန်ကုန်မြို့။
- (၂) ဦးဂန္ဓသာရာ၊ သာသနဓဇသိရီပဝရဓမ္မာစရိယ၊ B.A.၊ မဟာဂန္ဓာရုံတိုက်၊ အမရပူရမြို့။
- (၃) ဦးပညိဿရာ၊ သာသနဓဇသိရီပဝရဓမ္မာစရိယ၊ သကျသီဟ ပရိယတ္တိသာသနဟိတ ဓမ္မာစရိယ၊ အဘိဓမ္မာ ပါဠိပါရဂူ၊ မဟာဂန္ဓာရုံတိုက်၊ အမရပူရမြို့။
- (၄) ဦးမာဃိန္ဒ၊ သာသနဓဇသိရီပဝရဓမ္မာစရိယ၊ သကျသီဟ ပရိယတ္တိသာသနဟိတ ဓမ္မာစရိယ၊ ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မပါလ ဓမ္မာစရိယ၊ ဖက်ပင်အိုင်ကျောင်းတိုက်၊ ဖက်ပင်အိုင်ရွာ၊ မြင်းခြံမြို့။
- (၅) ဦးဗိုလ်မောင်၊ အဘိဓာန်ဌာနမှူး။
- (၆) ဦးတင်ရွှေ၊ အဘိဓာန်ဌာန၊ အယ်ဒီတာ။

ပြင်ဆင်ဖတ်ရှုရန်

စာမျက်နှာ	ကော်လံ	အဘိဓာန်ဝင်ပုဒ်	ကြောင်းရေ	အမှား	အမှန်
၂	ပ	အဗျဂ္ဂမန	၂၇	နာ-၉၆	သုတ်နံပါတ်-၁၈၂။
၄	ပ	အဗျန္တ	၁-၂	ကင်းသော၊	ကင်းသော
၄	ဒု	အဗျဘိဓာရိကာရဏ- ပရိဂ္ဂဏန	၁၀	လျဉ်းပါးဖွယ်ရှိသော -	လျဉ်းပါးဖွယ်မရှိသော -
၅၀	ပ	အဘယူပရတဘာဝသမ- နွေသနာ	၁၉	မရှိဟုသိလျှင်	ရှိ၏ဟုသိလျှင်
၇၆	ပ	အဘိဓုဋ္ဌ	၂အဘိဓုဋ္ဌ ပဝါ- ရဏေ။	အဘိဓုဋ္ဌ ပဝါရဏေ။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၃၀။
၈၅	ဒု	အဘိဇ္ဈာပစ္စယ	၂၆-၇	(တိ) (၂) အနက်ကို	ပယ်ဖျက်ရန်
၉၂	ဒု	အဘိညာတက	၁၁	[အဘိညာတ ^၁ +က]	[အဘိညာတ+က]
၉၂	ဒု	အဘိညာတတ္တ	၃၁	[အဘိညာတ ^၂ +တ္တ]	[အဘိညာတ+တ္တ]
၉၈	ဒု	အဘိညာဝဂ္ဂ	၂၈	၆-ဝဂ်၊၁-သုတ်။	၆-ဝဂ်။
၁၁၆	ပ	အဘိဓမ္မမိဿက	၂၄	(ဂ) အနက်ကြည့်။	(ဃ)အနက်ကြည့်။
၁၂၀	ဒု	အဘိနဒန္တ	၁၅	[အဘိ+နဒ+အန္တ]	[အဘိ+နဒ+အ+ အန္တ]
၁၂၃	ဒု	အဘိနန္ဒနရသ	၉	-ခြင်းလျှင်ကိစ္စ၏ ပြည့်စုံခြင်းရှိသော	-ခြင်းကိစ္စရှိသော
၁၆၀	ပ	အဘိနန္ဒာန	၂၂	မကွဲပြားသော-တူ- သောတည်ရာရှိသော	မကွဲပြား-တူ-သော တည်ရာရှိသော
၁၆၇	ဒု	အဘိဗျတ္တဝါဒီ	၂၃	အဗျတ္တဝါဒ-ဟူသည်	အဘိဗျတ္တဝါဒ-ဟူသည်
၁၆၈	ပ	အဘိဗျတ္တဝါဒီ	၆	အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။	အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။
"	ပ	"	၁၂	အဗျတ္တဝါဒရှိသူ - အဗျတ္တဝါဒီ-ဟု	အဘိဗျတ္တဝါဒရှိသူ - အဘိဗျတ္တဝါဒီ-ဟု
၁၇၁	ပ	အဘိဘဝန္တ	၂၃	အတ္တနော	(က) အတ္တနော
၁၇၄	ဒု	အဘိဘုယျဓာရိ	၁၂	[အဘိဘုယျ+ဓာရ+ ဤ]	[အဘိဘုယျ+ဓရ+ဏီ]
၁၇၈	ပ	အဘိဘောတိ	၃၃	အဘိဘဝတိ(ခ)အနက် ကြည့်။	အဘိဘဝတိ-ကြည့်။

စာမျက်နှာ	ကော်လံ	အဘိဓာန်ဝင်ပုဒ်	ကြောင်းရေ	အမှား	အမှန်
၁၈၂	ပ	အဘိမုခတ္ထ	၈	(ပ)	(တိ)
၁၈၂	ပ	အဘိမုခတ္ထ	၈	မျက်နှာမူ - ညွတ် - သော အနက် သဘော (အဘိနိဟာရ)	ရှေးရှုတူရှုဟူသော အ နက်ကိုဟောသော
၁၈၃	ဒု	အဘိယာတိ	၂၁	[အဘိ+ယာ+တိ]	[အဘိ+ယာ+အ+တိ]
၁၈၇	ပ	အဘိရတ္တ	၂၈	(၂)အနက်ကြည့်။	(၁)အနက်ကြည့်။
၁၉၃	ပ	အဘိရူဟနက	၂၅	အဗျာရူဟ(သံ၊ဌ၊၃။ ၁၈၉။)အဘိရူဟန- ကာတိ	အဘိရူဟနကာ(သံ၊ဌ၊ ၃။၁၈၉)တိ
၁၉၇	ဒု	အဘိလသ်မာန	၂၉	[အဘိ+လသ်+မာန]	[အဘိ+လသ်+အ + မာန]
၂၀၂	ပ	အဘိဝဇ္ဇမာန	၂၀	[အဘိ+ဝဇ္ဇ+မာန]	[အဘိ+ဝဇ္ဇန +အ + မာန]
၂၀၆	ပ	အဘိဝဿန္တ		ကြောင်းရေ(၁၄)ရှိ(၁) (က)-နှင့် ကြောင်းရေ (၁၈)ရှိ(၁)တို့ကိုဖျက်ရန်။	
၂၁၃	ပ	အဘိသည(သံယူ)- ဟိတွာ	၃	အဘိသည(သံယူ)- ဟိတွာ	အဘိသံယူဟိတွာ
။	။	။	၅-၉	တဒေကဋ္ဌံ-စသော ဝါကျအားလုံးကိုဖျက်၍ “အ- ဘိသံယူဟိတွာ(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၁၀၄)တိ အဘိသံဟ- ရိတွာ သမူဟံ ကတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၁၅၈။” ဟု ထည့်ရန်	
၂၂၄	ဒု	အဘိသဇ္ဇန	၃	အဘိသဇ္ဇန(န၊ထိ)	အဘိသဇ္ဇန ^၁ (န၊ထိ)
။	။	။	၁၃	အဘိသဇ္ဇန (တိ)	အဘိသဇ္ဇန ^၂ (တိ)
၂၃၇	ဒု	အဘိသမာဂန္ဓာ	၁၄	သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၁၇၈) (၈)	သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၁၇၈။) ကြည့်။(၈)
၂၉၆	ဒု	အဘောတ္တုကာမ	၁၈	ဘောတ္တု ^၁	ဘောတ္တု ^၂
၃၄၈	ပ	အမရပုရ	၇	၁၇၈၄-ခု	၁၇၈၂-ခု
။	။	။	သ-၂	၁၃၂၊၁၃၅၊၁၃၇	၁၄၇။(-၄၆-၁၅၀)
။	။	အမရပုရနိကာယ	၁၈	၁၄၂။	၁၅၈။

စာမျက်နှာ	ကော်လံ	အဘိဓာန်ဝင်ပုဒ်	ကြောင်းရေ	အမှား	အမှန်
၃၄၈	ပ	အမရပုရနိကာယိက	၂၁	၁၄၂၊ ၁၆၃။	၁၅၈၊ ၁၇၉။
။	။	အမရပုရမာပက	၂၅	၂၃။	၁၇၉။
၃၅၇	ဒု	အမာနသတ္တ	၁၇	အမာနသတ္တေသု အမာနသတ္တော။	အမာနသတ္တော။
၃၇၁	ပ	အမုစ္ဆိတော	၁၆	မလ္လုတ်မု၍	မလ္လုတ်မု၍
၃၇၂	ပ	အမုဉ္ဇိတုကမ္ပတာဉာဏ	၉-၁၁	၎င်းပုဒ် တပုဒ်လုံး	ပယ် ဖျက်ရန်
၃၇၉	ဒု	အမေဠ	၂၅	(၁) မမြှောင်သော။ (၂) မစင်ကျင်ကြီး။	မမြှောင်သော၊ မစင် ကျင်ကြီးနှင့် တူသော။ အကိုးဝါကျ၌ (၁)(၂) တို့ကို ဖျက်ရန်။
၃၈၅	ဒု	အမ္မကဉ္စိက	၅-၆	ချဉ်သော-ပအုံးရည်- ဆန်ပုံးရည်(ကစီရည် ချဉ်)	ချဉ်သောယာဂ၊ ဟင်းစပ်ယာဂ၊ နို့၊ ချဉ်စပ်ယာဂ။
၄၀၈	ဒု	အပ္ပိလကဉ္စိက	၂၁	အပ္ပကဉ္စိက-နှင့်	အပ္ပကဉ္စိကနှင့်
၄၁၆	ပ	အမ္ပ	၁၇	အဓ္မါန-သံ	(အဓ္မိန်-သံ)
၄၂၆	ဒု	အယသ	၅	အဇ္ဈဂမုံ	(၁) အဇ္ဈဂမုံ
၅၀၈	ပ	အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏာသိ	၂၃	အရဟတ္တ	အရဟတ္တ
၅၁၂	ဒု	အရဟတ္တသုတ္တ	၁၄	အရဟတ္တဖိုလ်သုတ်	အရဟတ္တသုတ်
၅၇၈	ပ	အရုဏ	၃၄	နေ၏ရွေးပြေး	နေ၏ရွေးပြေး
၆၃၅	ဒု	အလတ္တက	၁၁	ရ-ကို အ-ပြု	ရ-ကို လ-ပြု
၇၀၅	ဒု	အဝတာရ	၁၇	တိတ္ထိမိ	တိတ္ထမိ (တိတ္ထသ္မိ)
၈၁၇	ပ-ဒု	အဝိဒ္ဓ-မှ အဝိဒ္ဓါ-ထိ		၎င်း-ဂ-ပုဒ်ကိုစာမျက်နှာ ၈၁၆-ရှိ	အဝိဒ္ဓသုဘာဝ၏
				အောက်သို့ ရွှေ့ရန်	
၉၁၇	ပ	အသကာမ	၂၅	ထေရီ၊ ၅။ ၂၉၈။	ထေရီ၊ ၅။ ၂၉၆။

တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

အဗျဂ္ဂ (တိ) [(၁) န+ဝိ+အဂ္ဂ၊ ဝိဝိဓံ အဂ္ဂံ တေဿာတိ ဗျဂ္ဂေါ၊ ဝိက္ခေပေါ။ ကေဂ္ဂ-ဘာဝတော ဗျဂ္ဂပဋိပက္ခောတိ အဗျဂ္ဂေါ၊ သမာဓိ။ ဒီ၊ ဌိ၊ ၂။ ၃၃၂။ မ၊ ဌိ၊ ၁။ ၃၇၉။ သံ၊ ဌိ၊ ၂။ ၄၁၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌိ၊ ၁။ ၁၅၈။ (အဗျဂ္ဂ-သံ) (၂) န+ဝဂ္ဂ၊ ယ-လ၊ ဝ-ကို ဗ-ပြ၊ ဇာ၊ သျ၊ ၂။ ၅-၆။ (သဒ္ဓသင်္ဂဟ၊ ၁၄၂-လည်း ကြည့်။)] (၁) အထူးထူးသော အာရုံရှိသည် မဟုတ်သော၊ မပျံ့လွင့်ခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်သော၊ မပျံ့လွင့်-တည်ကြည်-သော။ အဗျဂ္ဂစိတ္တ၊ အဗျဂ္ဂနိမိတ္တ-တို့ ကြည့်။ (၂) အစုမကွဲ-တစုတလုံးတည်းဖြစ်-သော၊ ညီညွတ်သော။ အဗျဂ္ဂတာ-ကြည့်။

အဗျဂ္ဂစိတ္တ (တိ) [အဗျဂ္ဂ+စိတ္တ] မပျံ့လွင့်-တည်ကြည်-သော စိတ်ရှိသော၊ သူ။ သမာဓိနာ တတ္ထ အဗျဂ္ဂစိတ္တော ဟုတွာ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၆၂။

အဗျဂ္ဂတာ (တိ) [အဗျဂ္ဂ+တာ၊ အဗျဂ္ဂ (၂) ကြည့်။ န ဝဂ္ဂ၊ အဝဂ္ဂ၊ အဝဂ္ဂိနံ ဘာဝေါ အဝဂ္ဂတာ ဆိုလိုလျက် ယ-အက္ခရာလာ၍ ဝ-ကို-ဗ-ရေး၍ အဗျဂ္ဂတာ-နေသည်။ တနည်း

ဝိဝိဓာ အဂ္ဂ၊ ကောဋ္ဌာသာ ဗျဂ္ဂ၊ န ဗျဂ္ဂ၊ အဗျဂ္ဂါပြု၍ အဝဂ္ဂနှင့် အဗျဂ္ဂ-နက်သမသည်။ ဇာ၊ သျ၊ ၂။ ၅-၆။] အစုမကွဲသည်-တစုတလုံးတည်း-၏ အဖြစ်၊ ညီညွတ်ခြင်း။ အဗျဂ္ဂတာ နိက္ခမနဉ္စ ကာလေ။ ဇာ၊ ၁။ ၉၃။ အဿက-ရဉ္စော သဟာယာနံ ဝိရိယကရဏကာလေ အဗျဂ္ဂတာ၊ ယထာ ကာလိင်္ဂဿ မနုဿာ ဝဂ္ဂဝဂ္ဂ၊ ဟုတွာ ဩသက္ကိံ သု၊ ဧဝံ အနော-သက္ကနံ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၇။

အဗျဂ္ဂနိမိတ္တ (န) [အဗျဂ္ဂ+နိမိတ္တ] အထူးထူးသော အာရုံရှိသည်မဟုတ်-အာရုံမပြား-မပျံ့လွင့်-တည်ကြည်-သော သမာဓိဟူသော-အကြောင်း-နိမိတ်။ အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ သမထနိမိတ္တံ အဗျဂ္ဂနိမိတ္တံ။ သံ၊ ၃။ ၆၁။ အဗျဂ္ဂနိမိတ္တန္တိ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၇၉။ ဝိဝိဓံ အဂ္ဂံ တေဿာတိ ဗျဂ္ဂေါ၊ ဝိက္ခေပေါ။ တထာ ဟိ သော အနဝဋ္ဌာန-ရသော သန္တတပစ္စုပ္ပန်နော ဝုတ္တော။ ကေဂ္ဂဘာဝတော ဗျဂ္ဂပဋိပက္ခောတိ အဗျဂ္ဂေါ၊ သမာဓိ။ သော ဧဝံ နိမိတ္တန္တိ ပုဗ္ဗေ ဝိယ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ဧတနာဟ “တဿေဝ ဝေဝစနံ” န္တိ။

သံ၊ဋီ၊၂။၄၁၈။ သမထောဝ သမထနိမိတ္တံ၊
အဝိက္ခေပဋ္ဌေန စ အဗျူဟနိမိတ္တန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။
၃၈၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၀။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၃၀။ နာနာရမ္ပဏေ ပရိတ္တမနေ
ဝိဝိဓ အဂ္ဂံ တေဿာတိ ဗျူဂေါ၊ ဝိက္ခေပေါ။
တဏှာ ဟိ သော အနဝဋ္ဌာနရသော၊
သန္တတပစ္စုပဋ္ဌာနော စ ဝုတ္တော။ ကေဂ္ဂတာ-
ဘာဝတော ဗျူဂပဋိပက္ခောတိ အဗျူဂေါ၊
သမာဓိ။ သော ဧဝ နိမိတ္တန္တိ ပုဗ္ဗေ ဝိယ
ဝတ္တဗ္ဗံ။ တေနာဟ “အဝိက္ခေပဋ္ဌေန စ
အဗျူဟနိမိတ္တ”န္တိ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၃၃၂။ မ၊ဋီ၊၁။
၃၈၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၅၈။

အဗျူဟာပေတ္တိ (ထိ) [အဗျူဟာဝ+ပတ္တိ]
မပျံလွင့်-တည်ကြည်-သည်၏ အဖြစ်သို့
ရောက်ခြင်း။ ကေဂ္ဂ (အံ၊ဋီ၊၂။၁၉၉) ကြည့်။

အဗျူဟာဝါပါဒက (တိ) [အဗျူဟာဝ+အာ+
ပဒ+ကော+ကု] မပျံလွင့်-တည်ကြည်-
သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်စေသော။ ကေဂ္ဂ
(မ၊ဋီ၊၂။၇၀) ကြည့်။

အဗျူဟာဝါပါဒန (န) [အဗျူဟာဝ+အာ+
ပဒ+ကော+ယ] မပျံလွင့်-တည်ကြည်-
သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်စေခြင်း။ ကောဒိ
(အံ၊ဋီ၊၂။၃၂၀) ကြည့်။

အဗျူဟန=အဗျူဟနသ (တိ) [အဗျူဟ+မန၊
အဗျူဟ+မနသ။ နိတိ၊ပဒ၊ မနောဂဏာဒိ
ဂိုဏ်းနှင့် မောက်၊၂။၁၄၄-သုတ်၊ ၎င်း ပဋိကာ-
ကြည့်၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ရံသုတ်နက် နာ-၉၆ အောက်
ချေမှတ်ချက်လည်း ကြည့်] မပျံလွင့်-
တည်ကြည်-ယုံမှားကင်း-သော စိတ်ရှိ
သော။ ဒါတိ သေဋ္ဌသက်ပေါ၊ အဗျူဟ-
မနသော နရော။ သံ၊၁။၉၆။ အံ၊၁။၁၂။
အဗျူဟမနသောတိ ကေဂ္ဂစိတ္တော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၅၀။ ဒါနံ ဒါတုံ အပေက္ခိတတာယ သမာ-
ဟိတစိတ္တော။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၉၅။ အဗျူဟန-

သောတိ နိဗ္ဗိစိကိစ္ဆစိတ္တော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၇။
(အံနှင့် ၎င်းဋ္ဌတို့၌ အဗျူဟနသ-ဟု ရှိသည်။)

အဗျူဟ (တိ) [န+ဗျူဟ] သဒ္ဓါ-မရှိ-မပြည့်
စုံ-သော။ ဗျူဟနပါရိပုရိယာ အဘာဝတော
အဗျူဟနာ နာမ ဒေသနာ ဟောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၅၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၇။ သာရတ္ထ၊၁။၃၂၇။
သဗ္ဗာပိ ဟိ သော ဗျူဟနကဒေသဝသေနေဝ
ပဝတ္တိယာ အပရိပတ္တဗျူဟနာတိ ကတွာ
“အဗျူဟနာ”တိ ဝုစ္စတိ။ သာရတ္ထ၊၁။၃၂၇။
(-ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၃၈။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၇၂။)

အဗျူဟ (တိ) [န+ဗျူဟ] (၁) ပညာမရှိ-
မလိမ္မာ-မကျွမ်းကျင်-သော။ သူ။ (၂)
မထင်ရှားသော။ (၁) ဘိက္ခု...ဗာလာ
အဗျူဟာ ဥပသမ္မာစေန္တိ။ ဝိ၊ဉာ၊၇။
အဗျူဟာတိ ပညာဝေယျတ္တိယေန ဝိရဟိတာ။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၅။ ဗာလော ဟောတိ။ အဗျူဟော
အာပတ္တိဗဟုလော အနပဒါနော။ ဝိ၊ဉာ၊၄၄၃၊
၄၅၆။ ဝိ၊၅။၂၁၉။ ရာဇညော အဗျူဟော။
ဒီ၊၂။၂၇၂။ အဗျူဟောတိ အဝိသဝေါ အဆေ-
ကော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၀၀။ ဗာလာ အဗျူဟာ။ မ၊
၂။၃၁၆။ ဒုက္ကရံ ဒုတ္တိတိက္ခန္ဓ၊ အဗျူဟေန စ
သာမညံ။ သံ၊၁။၇။ အဗျူဟနာတိ သာမ-
ညဿ ဥပကာရာနုပကာရေ ဓမ္မေ ဇာနန-
သမတ္တာယ ဝေယျတ္တိယသင်္ခါတာယ ပညာယ
အဘာဝတော န ဗျူဟေန။ တေနာဟ
“ဗာလေနာ(သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅)”တိ။ သံ၊ဋီ၊၁။
၈၀။ ဗာလော အဗျူဟော အသပ္ပရိသော။
အံ၊၁။၈၈။ အကုသလော အဗျူဟော
ယောဂါဝစရော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၇၃။ သာရတ္ထ၊၂။
၂၃၉။ ဗုဒ္ဓကာလေ သံသတ္ထေရော အဗျူဟော
နာမ ဒုလ္လဘော။ ဝဇီရ၊၄၄၇။ ဗာလော
အဗျူဟော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၀။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၄၉။
သံ၊ဋီ၊၂။၄၇၁။ ဗာလာ အဗျူဟာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။
၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၇။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၉၄။ ဗာလဿ
အဗျူဟဿ။ အဘိ၊ပု။၁၃၈။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၂။ မ၊ဋ္ဌ၊

၁။၃၇၀။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။၄၉၂။ ပဋိသန္ဓေ၊ ၂။၂၉။
 ဗာလာ အဗျတ္တာ (ထိ)။ အံ၊ ၂။၃၀၈။
 အဗျတ္တာ (ဂါဝိ)။ အံ၊ ၃။၂၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
 ၁၄၈။ (အဓိပ္ပါယ် အကျယ်ကို အံ၊ ၃။၂၉၇။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။၁။၁၇၈-တို့တွင်ကြည့်။) တံ ဗာလာ
 အဗျတ္တာ။ ကခါ၊ ၃။သစ်။၄၇၉။ ဗာလာ
 တော အဗျတ္တာ။ ဝိ၊ ၂။၂၉၇။ (၂) အဗျတ္တ
 တတ္ထ သတိသမ္ပဗ္ဗေကိန္တံ။ ဝိ၊ ၄။၁။၁၂၁။
 အဘိဋ္ဌ၊ ၁။၂၁၉။ မဟာနိဋ္ဌ၊ ၁၂၁။ ပဋိသန္ဓေ၊
 ၄။၁။၁၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၁၅၈။ သာရတ္ထ၊ ၁။
 ၃၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။၁။၁၈၈။ အပရိဗျတ္တ-လည်း
 ကြည့်။

အဗျတ္တကုရ (တိ) [အဗျတ္တ+အကုရ] မထင်ရှား
 - မပိသ - သော - အကုရ - စကားလုံး -
 ရှိသော။ မဟန္တံ ပဋိဘယနိဋ္ဌေါသံ အ-
 ဗျတ္တကုရံ တိက္ခန္တံ အတ္တနော ယက္ခဂဇ္ဇိတံ
 ဂဇ္ဇံ။ ဥဒါန၊ ၄။၆၀-၆၁။

အဗျတ္တတာ (ထိ) [အဗျတ္တ+တာ] ပညာမရှိ-
 မလိမ္မာ - မကျွမ်းကျင် - သည်၏ အဖြစ်။
 အဗျတ္တတာယ ကေမန္တေ ဌပေတွာ ပံသုနာ
 ပဋိစ္စာဒေတွာ ပုန ကသိတုံ အာရဘိ။ ဓမ္မ၊
 ၄။၁။၃၀၅။ အဗျတ္တတာယ ဗာလဘာဝေန။
 ဇာ၊ ၄။၁။၅၂၁။ ယဒိ တံ အတ္တနော အဗျတ္တ-
 တာယ ကဏ္ဍကေန ဝိဒ္ဓေါ။ ဇာ၊ ၄။၅။၁၀၇။
 ဝိနောဒေတုံ အပရိဗလတာ နာမ အဗျတ္တတာ
 ဝေ ဟောတိ။ ဝိမတိ၊ ၂။၁၀၇။

အဗျတ္တနာဒ (ပု) [အဗျတ္တ+နာဒ] မထင်ရှား -
 မပိသ - သော အော်သံ။ “အဇာနံ သညံ
 ဒေန္တာ အဇပါလကာ ဝိယ မုခေန ဝါတံ
 နိစ္စာရေန္တာ သုခမံ အဗျတ္တနာဒံ ပဝတ္ထေ-
 န္တိ” တိပိ ဝဒန္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။၃၇၃။ ဥဿေ-
 ဌေတိ-လည်း ကြည့်။

အဗျတ္တဘာဝ (ပု) [အဗျတ္တ+ဘာဝ] မကျွမ်း
 ကျင်သည်၏အဖြစ်။ အဟံ ပရိသာယ အဗျတ္တ-
 ဘာဝေန သတ္တာရာ ပဏာမိတော။ ဒီ၊ ၄။၃။

၁၇၇။ ဗာလျာဒိသမတိက္ကမန (နေတ္ထိ၊ ၃။၂၂)
 လည်း ကြည့်။

အဗျတ္တရာဂ (ပု) [အဗျတ္တ+ရာဂ] မထင်ရှား
 သော - စဉ်းငယ် - နိသောအဆင်း။ အရုဏော
 ရံသိဘေဒေ စာ-ဗျတ္တရာဂေ စ လောဟိတေ။
 ဓာန်၊ ၉။၈။ အဗျတ္တရာဂေ ကိဉ္ဇရတ္ထေ။ ၎င်း၊ ၃။

အဗျတ္တဝိလာပ (ပု) [အဗျတ္တ+ဝိလာပ]
 မလိမ္မာသော - သူ၏ - မြည်တမ်းခြင်း -
 စကား။ (မလိမ္မာသောသူ၏စကား။ ဇာ၊ သျ။
 မလိမ္မာသော စကား။ ၅၅၀-ဇာတ်ဝတ္ထု။
 မလိမ္မာသော မြည်တမ်းခြင်း။ နိတိ၊ ပဒ-
 မာလာနိဿယ။) အဗျယတာ-ကြည့်။

အဗျတ္တသဒ္ဓ (ပု) [အဗျတ္တ+သဒ္ဓ] မထင်ရှား -
 မပိသ - သော အသံ။ ကူဇန္တံ (မဟာနိဋ္ဌ၊
 ၃၉၂) နှင့် ဥဿေဋ္ဌေတိ (သာရတ္ထ၊ ၂။၃၇၃။
 ဝိမတိ၊ ၁။၃၀၅) ကြည့်။

အဗျတ္တသဘာဝ (တိ) [အဗျတ္တ+သဘာဝ]
 မထင်ရှားသော သဘောရှိသော။ ယဒိ ဟိ
 ဗျတ္တသဘာဝတော ဝိကာရတော အဗျတ္တ-
 သဘာဝါ ပကတိ အနုညာ။ အနုဋီ၊ ၃။၆၄။

အဗျတ္တသရ (ပု) [အဗျတ္တ+သရ] မထင်ရှား -
 မပိသ - သောအသံ။ ဂဇ္ဇန္တံ (မဟာနိဋ္ဌ၊ ၂၅၀)
 ကြည့်။

အဗျထ (ပု၊ ထိ) [န+ဗျထ] (၁) မပင်ပန်း -
 မဆင်းရဲ - ခြင်း။ (ထိ) (၂) ပန်ခါး၊ ကြဇု။
 (၁) အဟာသော အတ္တလာဘေသု၊ အတ္တဗျာ-
 ပတ္တိ အဗျထော။ ဇာ၊ ၁။၁၈၂။ အဗျထော
 အကိလမနံ။ ဇာ၊ ၄။၃။၄၄၂။ (၂) ဓာန်၊ ၃။
 ၅၆၉-ကြည့်။

အဗျထိတ (တိ) [န+ဗျထိတ] ကြောက် - ထိတ်
 - လန့် - ခြင်းမှ ကင်းသောသူ။ အဗျထိ-
 တာတိ ကေမိ ပဌန္တိ၊ ဘယသန္တာသရဟိ-
 တာတိ အတ္တော။ သံ၊ ၃။၁။၃၂၉။ အဗျာ-
 ဓိတ-လည်း ကြည့်။

အဗျန္တ (တိ) [န+ဗျန္တ (= ဝိ+အန္တ)] ကင်းသော၊ ဥပါဒ်စွန်း၊ ဘင်စွန်း၊ ရှိသည် မဟုတ်သော။ ဥပါဒ်စွန်း၊ ဘင်စွန်းမကင်းသော၊ မပျောက်ပျက်ဆုံးသော အနုသယ။ ပဟိနာနံ ပုန အနုပတ္တိဓမ္မကတ္တာ ဝိဂတော ဥပါဒန္တော ဝါ ဝယန္တော ဝါ ဇေတသန္တိ ဗျန္တာ၊ ပုဗ္ဗေ အဗျန္တာ ဗျန္တာ ဟောန္တိတိ ဗျန္တိ ဟောန္တိ။ ပဋိသန္ဓေ၊ ၂။ ၇၉။

အဗျဘိစရဏ (န) [န+ဗျဘိစရဏ] မကင်းမကွာ ဖြစ်ခြင်း၊ လျဉ်းပါးဖွယ်မဟုတ်ခြင်း၊ ကေန်-မုချ-ဖြစ်ခြင်း။ ဗုဒ္ဓါဒိဝတနတ္ထယံ သရဏဂတာနံ ဘယဟရဏတ္ထသင်္ခါတေ သရဏဘာဝေ အဗျဘိစရဏတော “ခေမမုတ္တမဉ္စ သရဏ” နှိ အယံ သမာနာဓိကရဏဘာဝေါ အဓိပ္ပေတော။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၈။ အနိစ္စဿ ခုက္ခာနတ္တတာနံ အဗျဘိစရဏတော။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၀။

အဗျဘိစာရ (တိ) [န+ဗျဘိစာရ] မကင်းမကွာ ဖြစ်သော၊ လျဉ်းပါးဖွယ်မရှိသော၊ ကေန်-မုချ-ဖြစ်သော။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အဗျဘိစာရဇာတိကာရဏပရိဂ္ဂဏှန (န) [အဗျဘိစာရ + ဇာတိ + ကာရဏ + ပရိဂ္ဂဏှန] မကင်းမကွာဖြစ်သော - လျဉ်းပါးဖွယ်မရှိသော - ကေန် - မုချ - ဖြစ်သော - ဇာတိ၏ အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းခြင်း။ “ယသ္မိံ သတိ ယံ ဟောတိ၊ အသတိ စ န ဟောတိ၊ တံ တဿ ကာရဏ” နှိ ဧဝံ အဗျဘိစာရဇာတိကာရဏပရိဂ္ဂဏှနန။ သံ၊ ၃။ ၂။ ၂၃-၄။

အဗျဘိစာရဝေါဟာရ (ပု) [အဗျဘိစာရ + ဝေါဟာရ] လျဉ်းပါးဖွယ် မရှိသော - သင့်လျော်လုံလောက်သော - အခေါ်အဝေါ် - ဝေါဟာရ။ တသ္မိံ အတ္တေ စ ဓမ္မေ စ သဘာဝနိဂ္ဂတ္ထိ အဗျဘိစာရဝေါဟာရေ အဘိလာပေါ။ ဥပါန၊ ၄။ ၁၂။ လူတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၂၀။

အဗျဘိစာရဟေတု (ပု၊ ထိ) [အဗျဘိစာရ + ဟေတု] လျဉ်းပါးဖွယ်မရှိသော - ကေန်-မုချ-ဖြစ်သော - အကြောင်း။ ဣဒါနိ “အထဝါ” တိ အာဒိနာ နေတ္ထိယာ နိဒါနာဝစနေန အဗျဘိစာရဟေတုမာဟ။ နေတ္ထိ၊ ၆။ ၁၉။

အဗျဘိစာရိကာရဏ (န) [အဗျဘိစာရိ + ကာရဏ] လျဉ်းပါးဖွယ်မရှိသော - ကေန်-မုချ-ဖြစ်သော - အကြောင်း။

အဗျဘိစာရိကာရဏပရိဂ္ဂဏှန (န) [အဗျဘိစာရိကာရဏ + ပရိဂ္ဂဏှန] လျဉ်းပါးဖွယ်ရှိသော - ကေန် - မုချ - ဖြစ်သော - အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းခြင်း။ “ယသ္မိံ သတိ ယံ ဟောတိ၊ အသတိ စ န ဟောတိ၊ တံ တဿ ကာရဏ” နှိ ဧဝံ အဗျဘိစာရိကာရဏပရိဂ္ဂဏှနန။ ဝိ၊ ၃။ ၂။ ၄၉။ အထက် အဗျဘိစာရဇာတိကာရဏပရိဂ္ဂဏှနနှင့် အရတူ။ ၎င်းလည်း ကြည့်။

အဗျဘိစာရိတသမ္ပန္န (ပု) [အဗျဘိစာရိတ + သမ္ပန္န။ န ဗျဘိစရတိ န ဝိဂစ္ဆတိတိ အဗျဘိစာရော။ သော ဝေ အဗျဘိစာရိတော၊ (သံ-၌ အဗျဘိစရိတဟူ၍သည်။) .. အဗျဘိစာရိတော ဟုတွာ သမ္ပန္နော အဗျဘိစာရိတသမ္ပန္နော၊ ဂုဏိနာ အဝိဂတော ဟုတွာ သမ္ပဗ္ဗမာနော ဂုဏောတိ အတ္တော။ စိန္တာမဟာသီ၊ ၁၆။] မကင်းမကွာဖြစ်သော - လျဉ်းပါးဖွယ်မရှိသော - ကေန် - မုချ - ဖြစ်သော - ဆက်စပ်ခြင်း၊ အဗျဘိစာရိတသမ္ပန္န။ သန္တသဒ္ဓေါ ဗျဘိစာရိတသမ္ပန္နေ ကြိယာယ ဝါ။ စိန္တာ၊ ၁၆။

အဗျဘိစာရိတသမ္ပန္နတာ (ထိ) [အဗျဘိစာရိတသမ္ပန္န + တာ] အဗျဘိစာရိတသမ္ပန္န၏ အဖြစ်။ တံ-သဒ္ဓေ ဝုတ္တော ယံ-သဒ္ဓေါ အဗျဘိစာရိတသမ္ပန္နတာယ ဝုတ္တောယေဝ ဟောတိ။ အနု၊ ၁။ ၉၂။ တထာတံ စ ဝုတ္တေ ယံ-တံ-သဒ္ဓါနံ အဗျဘိစာရိတသမ္ပန္နတာယ ယထာတံ

အယမတ္ထော ဥပဋ္ဌိတောယေဝ ဟောတိ။
ဒါဠိ၊ ၁။ ၁၃၄။ (သိဠိ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၁၆-လည်း
ကြည့်။)

အဗျဘိစာရိတသမ္ပန္နတ္ထ (န) [အဗျဘိစာရိတ-
သမ္ပန္န+တ္ထ] အဗျဘိစာရိတသမ္ပန္နတာနှင့်
အနက်တူ။ ယံ-တံ-သဒ္ဓါနံ အဗျဘိစာရိတ-
သမ္ပန္နတ္ထာ အဝုတ္တမ္ဘိ တတော-သဒ္ဓံ အာနေ-
တော။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၂၉။

အဗျဘိစာရိဝေါဟာရ (ပု) [အဗျဘိစာရိ+
ဝေါဟာရ] အဗျဘိစာရိဝေါဟာရနှင့် အနက်
တူ။ ဓမ္မနိရုတ္တာဘိလာပ (ပဋိသန္ဓေ၊ ၁။ ၄။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ ၂၂) ကြည့်။ အဗျဘိစာရိ-လည်း
ကြည့်။

အဗျဘိစာရိသမ္ပန္နိတာ (ထိ) [အဗျဘိစာရိ+
သမ္ပန္နိ+တာ] အဗျဘိစာရိတသမ္ပန္နိ နှိုသည်
၏ အဖြစ်။ တထာတိ စ ဝုတ္တေ ယံ-တံ-
သဒ္ဓါနံ အဗျဘိစာရိသမ္ပန္နိတာယ “ယထာ”-
တိ အယမတ္ထော ဥပဋ္ဌိတောယေဝ ဟောတိ။
ဒါဠိ၊ ၁။ ၁၀၉။ မ၊ ၁။ ၁၀၇။ အဗျဘိစာရိတ-
သမ္ပန္နိတာနှင့် အနက်တူ။ ၎င်းလည်း ကြည့်။

အဗျဘိစာရိ (တိ) [န+ဗျဘိစာရိ (အဗျဘိ-
စာရိနံ-သံ)] မကင်းမကွာ ဖြစ်လေ့ရှိသော၊
လျဉ်းပါးဖွယ်မရှိသော၊ ကေန-မုချ-အစဉ်
အမြဲ - ဖြစ်လေ့ရှိသော၊ သံသယဖြစ်ဖွယ်
မလိုသော။ တသ္မိံ အတ္ထေ စ ဓမ္မေ စ
ယာ သဘာဝနိရုတ္တိ အဗျဘိစာရိ ဝေါဟာ-
ရော။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၇၁။
(ယော အဗျဘိစာရိ ဝေါဟာရော၊ ထိုထို
အနက်ကို သိစေခြင်း၌ အစဉ်အမြဲစပ်ခြင်း
ရှိသော အကြင်သဒ္ဓါဝေါဟာရ-သည်။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
သု။ ၃။ ၂၃၂။) တဿ တဿ အတ္တဿ
ဗောဓနေ ပဋိနိယတသမ္ပန္နော သဒ္ဓါဝေါဟာ-
ရောတိ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ ၂၂။ “အယ-
မန္တိမာ ဇာတိ”တိ... ပုဗ္ဗနိမိတ္တ (ဒါဠိ၊ ၂။
၃၁-၂) နှိ ဝေဒိတဗ္ဗံ တဿ တဿ အနာ-
ဂတေ လဒ္ဓဗ္ဗဝိသေသဿ တံ တံ နိမိတ္တံ အဗျ-

ဘိစာရိတိ ကတာ။ ဒါဠိ၊ ၂။ ၃၀။ (မ၊ ၁။ ၃။
၃၄၀-လည်း ကြည့်။) တဉ္စိ တေသံ ပစ္စယ-
ဘာဝေ အဗျဘိစာရိတိ ဒေသေတု “ဣတိ ခေါ
ပနေတ” နှိ အာဒိနာ ဥပရိ ဒေသနာ ပဝတ္တာ။
ဒါဠိ၊ ၂။ ၉၄။ “သုဒ္ဓါ အာဝသိ” သူ”တိ အာဒိ-
နာ အဒ္ဓတ္တယေဝိ တေသံ သုဒ္ဓါဝါသပရိယာ-
ယော အဗျဘိစာရိတိ ဒေသေတိ။ ဒါဠိ၊ ၃။
၂၄၈။ ဖလေနာပိ ဟိ အဗျဘိစာရိနာ ဟေတု
ဉာယတိ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၃၆။

အဗျဘိစာရိနိမိတ္တ (န) [အဗျဘိစာရိ+နိမိတ္တ]
လျဉ်းပါးဖွယ်မရှိသော - အကြောင်း - နိ-
မိတ်။ တဿ တဿ အနာဂတေ လဒ္ဓဗ္ဗ-
ဝိသေသ တံ တံ နိမိတ္တံ အဗျဘိစာရိနိမိတ္တံ နှိ
ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ မ၊ ၁။ ၃။ ၃၄၀။ (- ဒါဠိ၊ ၂။ ၃၀။)

အဗျဘိစာရိဘာဝ (ပု) [အဗျဘိစာရိ+ဘာဝ]
လျဉ်းပါးဖွယ် မရှိသည်၏ အဖြစ်။ သဂ္ဂေ ဌပိ-
တာ ဝိယ ဟောန္တိ (မ၊ ၄။ ၂။ ၆) တိ တေသံ
သဒ္ဓါပေမာနံ သဂ္ဂသံဝတ္တနိယတာယ အဗျ-
ဘိစာရိဘာဝမာဟ။ မ၊ ၁။ ၂။ ၁၀၁။

အဗျယ (ပု) [န+ဗျယ (=ဝိ+ဣ+အ)၊
(အဗျယ-သံ)] (၁) မပျက်စီး - မကုန်
ကျ - ခြင်း။ ပစ္စည်းဥစ္စာ - မဆုံးရှုံး - မကုန်
ကျ - ခြင်း။ (တိ) (၂) လိင် ၃-ပါး ဝိဘတ်
၇-သွယ်တို့ကြောင့် - ပျက်စီးခြင်းမရှိ - မပျက်
စီးတတ် - သော၊ လိင်၊ ဝိဘတ်၊ ဝုဓ်အားလုံး
တို့၌ - အခြင်းအရာတခုတည်း - တပုံစံတည်း -
ဖြစ်သော။ ဥပသာရ၊ နိပါတ်ပုဒ်၊ အဗျယ-
ပုဒ်။ (၁) မူဇာတိ အဗျယေန ကာကဏိက-
မတ္တမ္ဘိ ဗျယံ အကတာ။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၅၄။
သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၂။ (၂) နိပါတူ အဗျယံ၊
တဉ္စ သဗ္ဗလိင်ဝိဘတ္တိဝစနေသု ကောကာရ-
မေဝ ဟောတိ။ ဒါဠိ၊ ၂။ ၉၇။ သဒ္ဓိသံ တိသု
လိင်သု၊ သဗ္ဗာသု စ ဝိဘတ္တိသု။ ဝစနေသု စ
သဗ္ဗေသု၊ ယံ န ဗျေတိ တဒဗျယံ။ နိတိ၊ ပဒ။
၃၉၇။ ဓာနိ၊ ၁။ ၂၀၂။ (- ဂ္ဂ၊ ၃။ ၃၀။ နိတိ၊
သုတ္တ၊ ၆၉၇။)

အဗျယကာရကဝိသေသနယုတ္တ (တိ) [အဗျ-
ယ+ကာရက+ဝိသေသန+ယုတ္တ။ မောဂ်၊
ပဉ္စိကာဋီကာ၊ မောဂ်၊ သျ။ ၂။ ၂၃၂-သုတ်
ကြည့်] အဗျယကာရက၊ ဝိသေသနတို့နှင့်
ယှဉ်သော။ ကိရိယာပဒံ အဗျယကာရက-
ဝိသေသနယုတ္တံ ဝါကျန္တိ ဟိ ဝဒန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋီ၊ ၁။ ၂၇၃။ (သုရတ္ထ၊ ၁။ ၃၂၉။ ဓာန်၊ ဋီ။
၁၀၆-တို့လည်း ကြည့်။)

အဗျယတာ (တိ) [အဗျယ+တာ၊ အဗျတ္တ-
တာ?] မလိမ္မာသည်၏ အဖြစ်၊ မလိမ္မာ-
သော မြည်တမ်းခြင်း။ အဗျယတံ ဝိလပသိ၊
ဝိရတ္တာ ကောသိယာယနေ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၄။
အဗျယတံ ဝိလပသိတိ တံ အဗျတ္တဝိလာပံ
ဝိလပသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၅၂။ (“အဗျယတံ
(သိ၊ သျာ၊ ဣ-မူကံ)။ အဗျတ္တတံ” ဟု ပါဠိ
တော်၌ အောက်ချေမှတ်ချက် ပြသည်။)

အဗျယပဒ (န) [အဗျယ+ပဒ] အဗျယပုဒံ။
ဝိဘတ္တိယန္တပတ်ရူပကံ ဝါ အဗျယပဒံ (အတ္တ-
နာ။ မ၊ ၁။ ၃၂၅)။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၁၉။ အမာ-
တိ အဗျယပဒံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၀၆။

အဗျယဘူတ (တိ) [အဗျယ+ဘူတ] အဗျယ
(ဖြစ်၍) ဖြစ်သော။ အဗျယဘူတဿ အတ္ထိ-
သဒ္ဓဿ ဂဟဏေ ပါဌသေသံ ဝိနာပိ ယုဇ္ဇ-
တေဝ။ ..တ္ထေ အတ္ထိ-သဒ္ဓေန တေကာလိကဿ
ကာလဝိမုတ္တဿ စ ဂဟဏာ အတ္ထိ-သဒ္ဓေါ
အဗျယဘူတောယေဝ ခဋ္ဌဗ္ဗော။ မဟာနိ၊ ၄။
၃၄၀-၃၄၁။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၃၉-၄၀။

အဗျယသဒ္ဓ (ပ) [အဗျယ+သဒ္ဓ] အဗျယ-
သဒ္ဓါ။ “အတ္တနာ”တိ ဝါ အယံ ဝိဘတ္တန္တ-
ပဋိရူပကော အဗျယသဒ္ဓေါ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။
၇၉-၈၀။

အဗျယိဘာဝ (ပ) [အဗျယ+စိ+ဘူ+က။ ခု။
၃၃၀။ နီတိ၊ သုတ္တံ၊ ၆၉၆-တို့ကြည့်] အဗျယိ-
ဘောသမာသိ။

အဗျဝဓာန (န) [န+ဗျဝဓာန] (၁) မခြား
ကွာခြင်း၊ ဆက်စပ်ခြင်း။ (တိ) (၂) ခြား
ကွာခြင်းမရှိ-တဆက်တည်းဖြစ် - သော။
တဿေဝ ဟိ အဓိသိလန္တိ အဗျဝဓာနေန
မဂ္ဂါဓိဋ္ဌာနာတိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၃၁။ သီမန္တရိကံ
ဝိနာ အဗျဝဓာနေန ဌာနဉ္စ တကဝတာ
အနဘိမတမေဝ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၆၂။

အဗျဝဟိတ (တိ) [န+ဗျဝဟိတ] မခြားကွာ
သော၊ ဆက်စပ်သော။ အဗျောကိက္က (မူလဋီ၊
၂။ ၂၀၀) ကြည့်။

အဗျဝဟိတကာရက (န) [အဗျဝဟိတ+
ကာရက] မခြားကွာ - ဆက်စပ်-သော
အကြောင်း။ တဿ ပန တံသမုပ္ပိတကာ-
ယော ဝေ အဂံ အဗျဝဟိတကာရကံ။ ဝိမတိ၊
၂။ ၂၇၁။

အဗျဝဟိတတာ (တိ) [အဗျဝဟိတ+တာ]
မခြားကွာ - ဆက်စပ် - သည်၏အဖြစ်။ တေ
ဟိ ပန ပုရိမပစ္စိမဘာဝေသု စရိမပဌမဓမ္မော
သမာနဇာတိယေန အဗျဝဟိတတာယ နိရန္တိ-
ရာယေဝ နာမ ဟောန္တိ။ အနု၊ ၁။ ၉၇။
အဝိစ္စိန္န (မူလဋီ၊ ၁။ ၉၀)လည်း ကြည့်။

အဗျသန (တိ) [န+ဗျသန] ပုဂံစီးခြင်းမရှိ
သော။ အဒ္ဓါ တဝံ မဟာရာဇ၊ နိစ္စံ အဗျသနံ
သိဝံ။ ဇာ၊ ၂။ ၄၆။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၂၃၄။

အဗျသနိယ (တိ) [န+ဗျသနိယ (=ဝိ+အသ+
အနိယ)] မဖျက်ဆီးအပ်သော။

အဗျသနိယတာ (တိ) [အဗျသနိယ+တာ]
မဖျက်ဆီးအပ်သည်၏အဖြစ်။ ကာလညူတာ-
ယ ပဋိရူပကာရိတာယ အနလသတာယ
ဥဋ္ဌာနဝိရိယသမ္ပဒါယ အဗျသနိယတာယ စ။
ဥဒ္ဓက၊ ၄။ ၁၁၇။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၂။

အဗျာကထာ (တိ) [န+ဗျာကထ(=ဝိ+အာ+ကရ+တ)] (၁) ထင်စွာမပြု-မပြောကြား-မဟော-အပ်သော။ (၂) (က) ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် အဖြစ်အားဖြင့် ယောကြားအပ်သည်မဟုတ်သော။ (ခ) ဆန့်ကျင်၊ ရှေးရှု၊ အပြိုင်ပြိုင်အပ်သည် မဟုတ်သော တရား (ဝိပါက်၊ ကြိယာ၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်)။ ၎င်းအဗျာကထ ၄-မျိုးကို အဘိဋ္ဌာသ၊ ၃၀၃၊ ၃၃၇။ အဘိ၊ ၄၊ ၂၄၃-တို့၌ ကြည့်။

(၁) အဗျာကထာ ခေါ် တေံ ပေါဋ္ဌပါဒ မယာ “သဿတော လောကော၊ ဣဒမေဝ သစ္စံ မောဃမည” န္တိ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၇၄။ (-ဒီ၊ ၂။ ၁၆၃။ ဒီ၊ ၃။ ၁၁၂။ မ၊ ၂။ ၈၉။ သံ၊ ၁။ ၄၂၁။ သံ၊ ၂။ ၅၄၅။) အကဝတံ ဟိ အဗျာကထာ နာမ တန္တိပဓံ နတ္ထိ။ မ၊ ၄၊ ၃။ ၆၉။ (-ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၈၇။ သံ၊ ၄၊ ၃။ ၁၅၁။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၇။ သီ၊ ၄။ ၁၆၈။ ၁။ ၇။) ဒိဋ္ဌိအယူဝါဒတို့နှင့် ပတ်သက်၍ မြတ်စွာဘုရား မပြောကြားအပ်သော အဗျာကထာ ဆယ်ချက်နှင့် မပြောကြားခြင်း၏ အကြောင်းကို မ၊ ၂။ ၈၉-၉၅။ သံ၊ ၂။ ၅၅၈-၉-တို့၌ ကြည့်။ အဗျာကထာ လေးချက်ကို သံ၊ ၁။ ၄၂၁-၂။ သံ၊ ၂။ ၅၄၄-၈-တို့၌ ကြည့်။

(၂) (က) (ခ) အဗျာကထာ ဓမ္မာ။ အဘိ၊ ၈။ ၁။ န ဗျာကထာတိ အဗျာကထာ၊ ကုသလာကုသလာဘဝေန အကထိတာတိ အတ္ထော။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၈၁။ န ဗျာကထာတိ အကထိတာ၊...အထ ဝါ ဝိသဒ္ဓေါ ဝိရောဓဝစေနာ၊ အာသဒ္ဓေါ အဘိမုဒတာဝပကာသနော၊ တဿ အတ္တနော ပစ္စယေဟိ အညမညဝိရောဓာဘိမုခါ ကတာ၊ လက္ခဏဝိရောဓတော ဝိနာသကဝိနာသိတဗ္ဗတော စာတိ ဗျာကထာ၊ ကုသလာကုသလာ။ န ဗျာကထာတိ အဗျာကထာ၊ မူလဒီ၊ ၁။ ၃၀။ အဓိပ္ပါယ် အကျယ်ကို မူလဒီ၊ ၁။ ၁၀-၁၆။ အနုဒီ၊ ၁။ ၂၈-၃၃-တို့၌ ကြည့်။ သဗ္ဗံ သုပ္ပိနဂတဿ စိတ္တံ

အဗျာကထန္တိ ယေသံ လဒ္ဓိ။ အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၂၉၁။ ဝိပါကကိရိယရူပနိဗ္ဗာနသင်္ခါတံ စတုဗ္ဗိဓံ အဗျာကထာ အဝိပါကတ္တာ အဗျာကထန္တိ ဝုတ္တံ၊ ဒိဋ္ဌိဂတံ “သဿတော လောကောတိ ခေါ ဝစ္စ အဗျာကထမေတ” န္တိ သဿတာဒိ-ဘာဝေန အကထိတတ္တာ။ အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၂၄၃။ (ဒိဋ္ဌိဂတကို အဗျာကထဟု မခေါ် ထိုက်ခြင်း မူလဒီ၊ ၃။ ၁၀၂-ကြည့်။) အဗျာကထာ ဓမ္မံ (ပစ္စုပ္ပန်)။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၁၅။ တတ္ထ ကိဉ္ဇာပိ နိဗ္ဗိ ဩက္ခမန္တာနံ အဗျာကထော ဘဝဂံဝါရော ပဝတ္တတိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၁၀၅-၆။ တေနာယံ သုပ္ပိနော ကုသလောပိ ဟောတိ အကုသလောပိ အဗျာကထောပိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၁၀၉။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၃၉၁။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၆၆။ “သုပ္ပိနေနော ဒိဋ္ဌိ ဝိယ မေ သုတံ ဝိယ မေ” တိ ကထနကာလေ ပန အဗျာကထောယေဝ (အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၃၉၁။) အာဝဇ္ဇနမတ္တဿေဝ ဥပ္ပုဇ္ဇနတောတိ ဝေန္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၁၃။ အံ၊ ၄၊ ၃။ ၇၀။ မူလဒီ၊ ၂။ ၂၀၁။ အာပတ္တာဓိကရုဏံ သိယာ အကုသလံ သိယာ အဗျာကထံ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၇။ အသဗ္ဗိစ္စ ပန ကိဉ္ဇိ အဇနန္တဿ သဟဿေယျာဒိဝသေန အာပဇ္ဇတော အဗျာကထာ ဟောတိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၄။ ၄၀။ ဣတ္ထိယာဒိဟိ သဟ - ကာယဒ္ဓါရသင်္ခါ-တဉ္ဇပါဗျာကထဝသေနော အာပဇ္ဇိတဗ္ဗတော ကာရဏပစာရေနော အာပတ္တိ အဗျာကထာ ဟောတိ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၂၆။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၇၈။) စက္ခုသမ္ပယော ဝေဒနာ ... အတ္တိ အဗျာကထာ၊ အဘိ၊ ၈။ ၁၆။ နိရောဓသစ္စံ အဗျာကထံ။ အဘိ၊ ၈။ ၁၁၉။ (-အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၃၆။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၂၂၅။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၁၂၂။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၅၅။) အဗျာကထာ ဝေဒနာ သုခမာ။ အဘိ၊ ၈။ ၄။ အဗျာကထာ နိရုဏာဟဋ္ဌေန အဝိပါကဋ္ဌေန စ သုခမာ။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၁၃။ အဝိပါကာ (အဘိ၊ ၈။ ၁၁၉) တိ ဣဒံ အဗျာကထာနံ ဝသေန

စောဒေတုံ ဝုတ္တံ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၇။ မံသ-
စက္ခု အဗျာကတံ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၉၇။ ဘာ-
ဝနာမယာ ဣဒ္ဓိ ကုသလာ အဗျာကတာ ဝါ။
စရိယာ၊ ၄။ ၁၅၄။ သဗ္ဗာနေဝ ဟိ ဓုတင်္ဂါနိ...
သိယာ အဗျာကတာနိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၇။
ဆဋ္ဌဂုံလေက္ခာ အဗျာကတာ။ သာရတ္ထ၊ ၁။
၃၇၄။ ကေသာ နာမ ဣမသ္မိံ သရိရေ
ပါရိယေက္ခော ကောဋ္ဌာသော အစေတနော
အဗျာကတော ... ပထဝီဇာတု။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။
၅၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၄၈။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၉၄-၅။
အဗျာကတောတိ အဗျာကတရာသိပရိယာ-
ပန္နော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၄၃၉။ အာဘောဂပစ္စ-
ဝေက္ခကာဝိရဟိတာ ဟိ ဧတေ ဓမ္မာ အစေ-
တနာ အဗျာကတာ။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၃၂။

အဗျာကတ (တိ) [အဗျာကတ+က] ဝိပါက်၊
ကြိယာ - အဗျာကတစိတ် - နှင့် တကွဖြစ်
သော။ အဗျာကတော ဖဿော။ မဟာနိ။
၁၇၁။ အဗျာကတောတိ ဆပ္ပညာသအဗျာ-
ကတသဟဇာတော ဖဿော။ မဟာနိ၊ ၄။
၂၉၁။

အဗျာကတကထာ (ထိ) [အဗျာကတ+ကထာ]
(၁) အဗျာကတ၏ - အနက် - အဓိပ္ပါယ် -
အကွဲအပြား - ဝိဘာဂ - နှင့် စပ်၍ဆိုရာဖြစ်
သော စကားရပ်။ အဗျာကတကထာ။ အဘိ-
ဓမ္မပိဋက၊ ကထာဝတ္ထုပါဠိ၊ ၁၄-ဝဂ်၊ (၁၄၃)
ဂ-ကထာ။ အဘိ၊ က။ ၃၆၅-၇။ အဘိဋ္ဌ၊ ၁။
၂၄၃။ (၂) အဗျာကတတရား၏ အရကောက်
နှင့် စပ်၍ဆိုရာဖြစ်သော စကားရပ်။ အဗျာ-
ကတကထာ။ အဘိဓမ္မပိဋက၊ ကထာဝတ္ထု-
ပါဠိ၊ ၂၂-ဝဂ်၊ (၂၁၅) ဂ-ကထာ။ အဘိ၊ က။
၄၄၆။ အဘိဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၁-၂။

အဗျာကတကထာဝတ္ထနာ (ထိ) [အဗျာကတ-
ကထာ+ဝတ္ထနာ] အဗျာကတကထာ၏ -
အဖွင့် - အဋ္ဌကထာ - ဦးကာ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၁။
၂၄၃၊ ၂၈၁။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၀၂။

အဗျာကတဂ္ဂဟဏ (န) [အဗျာကတ+ဂဟဏ]
အဗျာကတ-သဒ္ဓါ။ တထာ အဗျာကတဂ္ဂ-
ဟဏေန...ဗောဓိတာ ဘဝန္တိ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၃၆။

အဗျာကတစိတ္တ (န) [အဗျာကတ+စိတ္တ] (၁)
အဗျာကတ ဖြစ်သောစိတ်။ အဗျာကတစိတ်။
(တိ) (၂) အဗျာကတစိတ်ရှိသောသူ။ (၁)
ယံ အဗျာကတစိတ္တေန အာပဇ္ဇတိ။ တံ အဗျာ-
ကတံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၅၁။ ကေမိ အဗျာကတ-
စိတ္တဿ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၂၁၃။ (တိ) (၂) ယံ
သံသော အဗျာကတစိတ္တော ကမ္မံ ကရေတိ။
ဝိ၊ ၄။ ၂၁၈။ ယာ ကုသလစိတ္တဿ ဝါ အကု-
သလစိတ္တဿ ဝါ အဗျာကတစိတ္တဿ ဝါ။
အဘိ၊ ဓေ။ ၁၇၇။ အဘိဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၄။ အဗျာ-
ကတစိတ္တော ဝါ ဟောတိ ကိလမထဝသေန
နိဒ္ဒါယန္တော။ ဝဇီရ၊ ၃၁၀။ အသဉ္စိစ္စ သဟ-
သေယျာဒိံ အဗျာကတစိတ္တော အာပဇ္ဇတိ။
ကင်္ခါ၊ ၇။ သစ်။ ၁၈၉။

အဗျာကတစိတ္တသမင်္ဂီ (တိ) [အဗျာကတစိတ္တ+
သမင်္ဂီ] အဗျာကတစိတ်နှင့်ပြည့်စုံသောသူ။
အတ္ထိ ပန သိက္ခာပဒံ ကုသလ(ဝိ၊ ၄။ ၁။
၂၃၅)န္တိအာဝိနာ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇန္တော
ကုသလစိတ္တသမင်္ဂီ ဝါ အာပဇ္ဇတိ။ အကုသလ-
စိတ္တသမင်္ဂီ ဝါ အဗျာကတစိတ္တသမင်္ဂီ ဝါတိ
ဒဿေတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၉၇-၈။

အဗျာကတစိတ္တသမုဋ္ဌာန (တိ) [အဗျာကတ-
စိတ္တ+သမုဋ္ဌာန] အဗျာကတစိတ်လျှင် - ဖြစ်
ကြောင်း - သမုဋ္ဌာန် - ရှိသော။ အနန္တရတ္တာ
ပါကဋ္ဌဿ အဗျာကတစိတ္တသမုဋ္ဌာနသေဝ
ဂဟဏံ မာ ဟောတူတိ “အဗျာကတစိတ္တ-
သမုဋ္ဌာနမ္ပိ ကုသလာကုသလစိတ္တသမုဋ္ဌာ-
နန္တိ(အဘိဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၁၆)”တိ အာဟာ။ မူလဋီ၊
၃။ ၂၁၀။ (အနုဋီ၊ ၁။ ၂၈၂-လည်း ကြည့်။)

အဗျာကတဘေတိ (ထိ) [အဗျာကတ+ဘေတိ]
အဗျာကတ - ဇာတ် - အမျိုးအစား။ တဉ္စိ
(အာဝဇ္ဇနစိတ္တ) ကိရိယစိတ္တတ္တာ အဗျာကတ-

ဇာတိယံ ဝိပါကတော ဒုတိယံ နာမ ဟောတိ။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၆။

အဗျာကတဋ္ဌ (ပု) [အဗျာကတ+အတ္ထ]အဗျာ-
ကတဟူသော-အနက်-သဘော။ အနာ-
သဝဋ္ဌေန လောကုတ္တရဋ္ဌေန အဗျာကတဋ္ဌေန
စ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၈။

အဗျာကတတာ (ထိ) [အဗျာကတ + တာ]
အဗျာကတတရား၏အဖြစ်။ ဣမ ပန ဒသန္တံ
အာယတနာနံ ဂ္ဂဟဘဝေန အဗျာကတတာ
ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၁။ တသ္မာ န
ကုသလာနံ အဗျာကတတာ၊ ဧဝံ အကုသ-
လာနန္တ အနဗျာကတဘာဝေ ယောဇနာ
ကာတဗ္ဗာ။ မူလဋီ၊၁။၃၀။ အဗျာကတပစ္စု-
ပဋ္ဌာန-လည်း ကြည့်။

အဗျာကတတ္ထ (န) [အဗျာကတ + တ္ထ] (၁)
အဗျာကတတရား၏အဖြစ်။ (၂) မဖြေကြား
အပ်သည်၏အဖြစ်။ (က) မဖြေကြားထိုက်-
ဖြေကြားရန်မလို - သည်၏အဖြစ်။ (ခ)
မြတ်စွာဘုရားသည် မဖြေကြားအပ်သည်၏
အဖြစ်။ (၃) ဣဒံ အာသတ္တိယာ အကုသလတ္တံ
အဗျာကတတ္ထန္တ ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊၂။၂၂၅။ (၂)
(က) (ခ) သမ္ပတိပရမတ္တာနံ ကေတ္တနာနတ္တ-
ပဉ္စဿ ဌပနိယတ္တာ (အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၂၁)တိ
အဗျာကတတ္တာတိ အတ္ထော။ မူလဋီ၊၃။၅၆။
အဗျာကတတ္တာတိ အဗျာကရဏိယတ္တာ၊ဘဂ-
ဝတာ ဝါ န ဗျာကတတ္တာ။ အနုဋီ၊၃။၇၅။

အဗျာကတဒိပနတာ (ထိ) [အဗျာကတ + ဒိပန +
တာ] အဗျာကတ တရားကို ပြတတ်သည်၏
အဖြစ်။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနဂ္ဂဟဝသေန စဿ
အဗျာကတဒိပနတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ အနုဋီ၊၃။
၁၆၄။

အဗျာကတဒုက္ခသစ္စ (န) [အဗျာကတ+ဒုက္ခ-
သစ္စ၊ဒွန်] အဗျာကတမည်သော တရားနှင့်
ဒုက္ခသစ္စာမည်သောတရား။ အဗျာကတဒုက္ခ-
သစ္စာဒိ ဝိယ အမိဿိတံ။ အနုဋီ၊၃။၁၉။

အဗျာကတဓမ္မ (ပု) [အဗျာကတ+ဓမ္မ]အဗျာ-
ကတ တရား။ ဝိက္ခေပဝါဒိနော ဥတ္တရိ-
မနုဿဓမ္မေ၊ အဗျာကတဓမ္မေ စ (အကု-
သလဓမ္မေ။ ဒိ၊ဋီ၊၁။၁၆၃) သဘာဝဘေဒ-
ဝသေန ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ ဉာဏံ နတ္ထိ။ သီ၊ဋီ၊သင်၊
၁။၄၃၀။ အဗျာကတဓမ္မာနံ ဥပ္ပါဒနိရောဓာနံ
ကုသလာဒိပဋိဗဒ္ဓတာ အပ္ပဋိဗဒ္ဓတာ စ အာ-
မဋ္ဌာ။ မူလဋီ၊၃။၁၅၅။ အဗျာကတဓမ္မေသု
နိဗ္ဗာနဝသေန နိဿရဏံ။ အနုဋီ၊၁။၃၄။
တေတိ အဗျာကတဓမ္မာဒယော။ အနုဋီ၊
၃။၁၈။

အဗျာကတဓမ္မဒဿန (န) [အဗျာကတဓမ္မ+
ဒဿန] အဗျာကတတရားကိုပြခြင်း။ အာ-
တာပေတိတိအာဒိ ကာယိကဒုက္ခဝသေန
အဗျာကတဓမ္မဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။
၄၄၄။

အဗျာကတဓမ္မပဒ (န) [အဗျာကတ+ဓမ္မ+
ပဒ] အဗျာကတပုဒ်နှင့် ဓမ္မပုဒ်။ ကုသလ-
ဓမ္မပဒါနိ ဒွေ အကုသလဓမ္မပဒါနိ ဒွေ အဗျာ-
ကတဓမ္မပဒါနိ ဒွေ။ မူလဋီ၊၁။၃၂။

အဗျာကတနိဒ္ဒေသ (ပု) [အဗျာကတ+နိဒ္ဒေသ]
အဗျာကတ တရားတို့ကို အကျယ်ညွှန်ပြရာ၊
အဗျာကတနိဒ္ဒေသ။ အဘိဓမ္မပိဋက၊ ဝိဘင်္ဂ-
ပါဠိ၊ ၆-ဝိဘင်္ဂ၊ ၁၁-နိဒ္ဒေသ။ အဘိ၊ဝိ။၁၈၁-
၁၉၁။

အဗျာကတနိရောဓ (ပု) [အဗျာကတ+နိရောဓ]
အဗျာကတ တရား၏ ချုပ်ခြင်း။ တတော
ဩရံ အကုသလနိရောဓသမကာလံ အဗျာ-
ကတနိရောဓဿ အသမ္ဘဝတော။ အနုဋီ၊၃။
၂၁၃။

အဗျာကတနိဝတ္တန (န) [အဗျာကတ+နိဝတ္တန]
အဗျာကတတရားကိုနှစ်စေခြင်း။ ဣမသ္မိံ ပန
ပက္ခေ အဗျာကတနိဝတ္တနတ္ထံ သုခဝိပါကဂ္ဂ-
ဟဏံ ကတ္တဗ္ဗံ သိယာ။ အနုဋီ၊၁။၃၁။

အဗျာကတန္တ (တိ) [အဗျာကတ+အန္တ]
အဗျာကတအဆုံးရှိသော။ ကုသလာဒယော
အဗျာကတန္တာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၇၃။

အဗျာကတပက္ခ (ပု) [အဗျာကတ+ပက္ခ]
အဗျာကတ-အပ္ပိ-အစု-ဖက်။ အဗျာ-
ကတပက္ခေ သဿတာဒိဝသေန အဗျာ-
ကတဘာဝံ သန္နာယ ပဋိဇာနာတိ။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၃။၁၃၀။

အဗျာကတပစ္စုပ္ပန် (တိ) [အဗျာကတ+
ပစ္စုပ္ပန်] (၁) အဗျာကတတရားဟူ၍
ဉာဏ်အားရှေးရှုထင်တတ်သော။ (၂) အာရုံ
ကို မယူတတ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား
ရှေးရှုထင်တတ်သော။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊သျှ၊၄။၂၀၇-
ကြည့်)။ ရူပနလက္ခဏံ ဝှုပ်၊ ဝိကိရဏရသံ၊
အဗျာကတပစ္စုပ္ပန်၊ ဝိညာဏပဒ္ဓာန်။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၅၉။ နာမဿ
ကခါမိ ကုသလာဒိဘာဝေါ စ အတ္တိတိ
တတော ဝိသေသနတ္ထံ “အဗျာကတပစ္စု-
ပ္ပန်” နိ အာဟ။ “အစေတနော အဗျာ-
ကတော” တိ ဧတ္ထ ဝိယ အနာရမ္မဏတာ ဝါ
အဗျာကတတာ ဒဋ္ဌဗျာ။ မူလဋီ၊၂။၉၀-၉၁။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၅၄။ “အနာရမ္မဏတာ အဗျာ-
ကတတာ” တိ ဣဒံ အဗျာကတဿေဝ အနာ-
ရမ္မဏတ္တာ အဗျာကတသမ္ပန္နိနိ အနာရမ္မဏ-
တာတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ အနုဋီ၊၂။၉၅။

အဗျာကတပဒ (န) [အဗျာကတ+ပဒ] အဗျာ-
ကတပဒံ။ ဣဒါနိ အဗျာကတပဒံ သာဇေ-
တွာ ဒဿေတုံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၃။ အဗျာက-
တပဒံ နိဿာယပိ တထေဝ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၈၈။
အဗျာကတပဒဿ ပန သဟဇာတဝိဘင်္ဂေ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၇၁။ အဗျာကတပဒေန ယော-
ဇေတွာ။ မူလဋီ၊၃။၁၆၂။ ဒုက္ခသစ္စသဒိသာနိ
အဗျာကတပဒါဒိနိ။ အနုဋီ၊၃။၁၆။

အဗျာကတပရ (တိ) [အဗျာကတ+ပရ]
အဗျာကတပရ်၏ နောက်၌ ဖြစ်သော။

အညော အဗျာကတပရေ ဓမ္မော။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၁။၈၂။ အကုသလပရဿ ဝါ အဗျာက-
တပရဿ ဝါ ဓမ္မဿ။ မူလဋီ၊၁။၃၇။

အဗျာကတပုစ္ဆာ (ထိ) [အဗျာကတ+ပုစ္ဆာ]
အပြစ်ရှိ မရှိ ၂-ပါးစုံမှ အပြန်ဖြစ်သော -
သဘော - တရား - တို့ကို မေးမြန်းခြင်း။
အပရာပိ တိဿော ပုစ္ဆာ ကုသလပုစ္ဆာ အကု-
သလပုစ္ဆာ အဗျာကတပုစ္ဆာ။ မဟာနိ၊၂။၆၄။
စူဠနိ၊၅။ အဗျာကတပုစ္ဆာတိ တရုဘယ-
ဝိပရိတပုစ္ဆာ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၃၂၇။

အဗျာကတဘာဝ (ပု) [အဗျာကတ+ဘာဝ]
အဗျာကတတရား၏ အဖြစ်။ ဖာဟေတုက-
စိတ္တာနု ဝိနာ ဧတေန အဗျာကတဘာဝေါ
သိဒ္ဓေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၆၄။ တသ္မာ အဘာဝ-
မတ္တဝစနေန အဗျာကတဘာဝမတ္တံ ဝိယ
ကုသလာဘာဝမတ္တံ အကုသလံ န ကောစိ
ရာသိတိ “အဗျာကတော” တိ တတိယော
ရာသိ န သိယာ။ မူလဋီ၊၁။၂၉။ (ဝိမတိ၊
၁။၁၅၁။ ဝင်ရ၊၂၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၄၄-တို့
လည်း ကြည့်။)

အဗျာကတမူလ (န) [အဗျာကတ+မူလ] (၁)
အဗျာကတ ဟူသော-မူလ-အကြောင်း။
(တိ) (၂) အဗျာကတဟုဆိုအပ်သော မူလ
မည်သော။ (၁) အလောဘော အဗျာ-
ကတမူလံ။ အဘိ၊ဓ၊၁၁၆။ (တိ) (၂)
ယေ ကေမိ အဗျာကတာ ဓမ္မာ၊ သဗ္ဗေ တေ
အဗျာကတမူလာ၊ ယေ ဝါ ပန အဗျာကတ-
မူလာ၊ သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မာ အဗျာကတာ။
ယမက၊၁။၃။

အဗျာကတမူလက (န) [အဗျာကတ+မူလ+
က] (၁) အဗျာကတတရားကို မူတည်၍
စက်လှည့်ခြင်း။ (တိ) (၂) အဗျာကတဟု
ဆိုအပ်သောမူလရှိသော။ (၁) ကုသလမူလ-
ကာနိ ဒွေ တဏှာ အကုသလမူလကာနိ၊

အဗျာကတမူလကာနိ တိဏိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ဉ္ဇ၊
၄၅၀။ တောတိ အဗျာကတမူလကေ။ အနုဋ္ဌိ၊
၃။ ၂၉၈။ (တိ) (၂) ယေ ကေမိ အဗျာကတာ
ဓမ္မာ သဗ္ဗေ တေ အဗျာကတမူလကာ။ ယမက၊၁။ ၄၁၂။

အဗျာကတမူလပုဒ်ဗဒ္ဒ (တိ) [အဗျာကတမူလ +
ပုဒ်ဗဒ္ဒ] အဗျာကတမူ ၃-ခုနှင့် ဆက်စပ်
သော။ ဧဝံ အဗျာကတသာဝေါပိ အဗျာ-
ကတမူလပုဒ်ဗဒ္ဒေါ သိယာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၂။
၁၄၄။

အဗျာကတမူလမူလ (တိ) [အဗျာကတမူလ +
မူလ] အဗျာကတ မူလဟုဆိုအပ်သော မူလ
မည်သော။ ယေ ကေမိ အဗျာကတာ ဓမ္မာ၊
သဗ္ဗေ တေ အဗျာကတမူလမူလာ။ ယမက၊
၁။ ၄၁၁။

အဗျာကတမူလမူလက (တိ) [အဗျာကတမူလ-
မူလ + က] အဗျာကတမူလဟု ဆိုအပ်သော
မူလရှိသော။ ယေ ကေမိ အဗျာကတာ ဓမ္မာ၊
သဗ္ဗေ တေ အဗျာကတမူလမူလကာ။ ယမ-
က၊၁။ ၅၁၂။

အဗျာကတရာသီပရိယာပန (တိ) [အဗျာကတ-
ရာသီ + ပရိယာပန] အဗျာကတတရား
အစဉ် အကျုံးဝင်သော။ အဗျာကတ (၂)
အနက် (ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။ ၄၃၉) ကြည့်။

အဗျာကတရူပ (န) [အဗျာကတ + ရူပ] အဗျာ-
ကတဖြစ်သော ရုပ်။ တဏှာ အဗျာကတ-
စိတ္တော ဝါ အဗျာကတရူပသင်္ခါတံ အဗျာ-
ကတာပတ္တိ အာပဇ္ဇတိ။ ဝဇီရ၊၅၁၉။ အဗျာ-
ကတာပတ္တိလည်း ကြည့်။

အဗျာကတလက္ခဏ (န) [အဗျာကတ + လက္ခ-
ဏ] အဗျာကတတရား၏ - မှတ်ကြောင်း -
လက္ခဏာ။ အဗျာကတလက္ခဏေန ကေ-
လက္ခဏတ္တာ။ အနုဋ္ဌိ၊၁။ ၃၆။

အဗျာကတဝဂ္ဂ (ပု) [အဗျာကတ + ဝဂ္ဂ] ကေ-
သ စသည်၏ အစွမ်းဖြင့် မဟောဆို - မဖြေ

ကြား - အပ်သော အရာဝတ္ထုတို့ကို ဟော
သည့်သုတ်ကို အဦးအစပြု၍ စုပေါင်းထား
သောဝဂ်။ အဗျာကတဝဂ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ-
ပါဠိ၊ ၇-နိပါတ်၊ ၆-ဝဂ်။ အံ၊ ၂။ ၄၄၈-၄၇၂။

အဗျာကတဝစန (န) [အဗျာကတ + ဝစန]
အဗျာကတ - တရားတို့ကိုဟောခြင်း - သဒ္ဓါ။
အဗျာကတဝစနေနေဝ စ တတိယော ရာသီ
ဝုတ္တော န သိယာ။ မူလဋ္ဌိ၊၁။ ၂၉။ ဧဝံ အဝိ-
ပါကတ္တာ အဗျာကတဝစနေန ဗောဓိတာ
ဝေါတိ အာဟ “အဗျာကတဝစနေနေဝ
စာ(မူလဋ္ဌိ၊၁။ ၃၀)” တိ။ အနုဋ္ဌိ၊၁။ ၂၉။

အဗျာကတဝတ္ထု (န) [အဗျာကတ + ဝတ္ထု]
ကေသ-စသည်၏အစွမ်းဖြင့်မဟောဆို - မဖြေ
ကြား - အပ်သော - အရာ - ဝတ္ထု၊ ဒိဋ္ဌိ၏
အာရုံ။ ဒိဋ္ဌိနိရောဓာ ခေါ် ဘိက္ခု သုတဝ-
တော အရိယသာဝကဿ ဝိစိကိစ္ဆာ နုပုဇ္ဇတိ
အဗျာကတဝတ္ထုသု။ အံ၊ ၂။ ၄၄၈။ အဗျာ-
ကတဝတ္ထုသုတိ ကေသာဒိဝသေန အကထိ-
တဝတ္ထုသု။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၇၂။ အဗျာကတ (၁)
အနက်လည်း ကြည့်။

အဗျာကတဝတ္ထုဗျာကရဏ (န) [အဗျာကတ-
ဝတ္ထု + ဗျာကရဏ] မဟောဆို - မဖြေကြား
- အပ်သောဝတ္ထုဟု ဖြေကြားခြင်း။ အဗျာ-
ကတဝတ္ထုဗျာကရဏံ။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၁။ ၅၀။ ဌပနိယ-
ပုစ္ဆာယ အဗျာကတဝတ္ထုဗျာကရဏံ။ သီ၊ဋ္ဌိ၊
သစ်၊၁။ ၁၈၅။

အဗျာကတဝိသေသ (ပု) [အဗျာကတ + ဝိသေ-
သ] အဗျာကတ တရားအထူး။ အဗျာကတ-
ဝိသေသဿ သဒ္ဓိကိရိယာ ဖလံ။ အနုဋ္ဌိ၊
၁။ ၃၅။

အဗျာကတဝိသုဒ္ဓန (န) [အဗျာကတ + ဝိသုဒ္ဓ-
န] အဗျာကတအဖြေ။ န ဈာနေ ကေန္တိ
အဟေတုကပဉ္စဝိညာဏဝသေန အဗျာကတ-
ဝိသုဒ္ဓနံ ဝေဝိတဗ္ဗံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၄၃၂။

ဒုတိယေ ဗန္ဓုနေ အဗျာကတဝိသုဇ္ဇနေ
ဇ္ဇပေသု ဝတ္ထုမေဝ လဗ္ဘတိ(အဘိဋ္ဌ၊ ၃။
၄၅၇)တိ ပုရိမပါဌော၊ ဘူတဇ္ဇပဗ္ဗိ ပန
လဗ္ဘတိ “ဝတ္ထုဉ္ဇ ဘူတဇ္ဇပဗ္ဗိ လဗ္ဘတိ”တိ
ပဌန္တိ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၂၂၆။

အဗျာကတဝေဒနာ (ထိ) [အဗျာကတ + ဝေ-
ဒနာ] အဗျာကတဖြစ်သော ဝေဒနာ။ ဝေ-
မဿ အဗျာကတဝေဒနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သံ၊ ၄။
၃။ ၁၂။ သဗ္ဗဝေဒယိတာနီတိ သုခါဒယော
သဗ္ဗာ အဗျာကတဝေဒနာ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။
၁၅၉။

အဗျာကတသံယုတ္တ (န) [အဗျာကတ + သံ-
ယုတ္တ] မဖြေကြားအပ် - မဖြေကြားထိုက် -
သော ဝိဇ္ဇိ အယူဝါဒတို့နှင့် စပ်၍ ဟောအပ်
သော သံယုတ်။ အဗျာကတသံယုတ်။
သံယုတ္တနိကာယ။ သဋ္ဌာယတနဝဂ္ဂသံယုတ္တ-
ပါဠိ။ ၁၀-သံယုတ်။ ယင်းသံယုတ်တွင်
သုတ်ပေါင်း ၁၁-သုတ်ရှိသည်။ “ဟောတိ
တထာဂတော ပရမုရဏာ” စသည်ဖြင့် ဖြေ
ကြား၍ မရသော ဌပနီယပဉ္စာနှင့် ပတ်သက်
သည့် တရားစကားများချည်းသာ ပါဝင်
သည်။ သံ၊ ၂။ ၅၄၄-၅၆၇။

အဗျာကတသဒ္ဓ (ပ) [အဗျာကတ + သဒ္ဓ] အဗျာကတသဒ္ဓါ။ အဗျာကတသဒ္ဓေါ အ-
ဝိပါကတ္ထဇောတကတ္တေန။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၈၃။
(အနုဋီ၊ ၁။ ၃၀-လည်း ကြည့်။)

အဗျာကတသဘာဝ (ပ) [အဗျာကတ +
သဘာဝ] (၁) အဗျာကတသဘာဝော၊
အဗျာကတသဘော။ (တိ) (၂) အဗျာကတ
သဘောရှိသော။ (၁) ပစ္ဆိမေန အဗျာ-
ကတသဘာဝတော (နိဝတ္တေတိ) သဝိပါ-
ကတ္တဒီပကတ္တာ ပစ္ဆိမဿ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၃၂။
(တိ) (၂) ပါရာဇိကာဒိအာပတ္တိ ကေန္တိ-
အကုသလသဘာဝါ ဝါ အဗျာကတသဘာဝါ
ဝါ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၈၉။

အဗျာကတသမုဋ္ဌာန (တိ) [အဗျာကတ +
သမုဋ္ဌာန] အဗျာကတ တရားလျှင် - ဖြစ်
ကြောင်း - သမုဋ္ဌာန် - ရှိသော၊ အဗျာကတ
တရားကြောင့်ဖြစ်သော။ သဟေတုကအဗျာ-
ကတသမုဋ္ဌာန (အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၂၉၁) ကြည့်။

အဗျာကတသမ္ပယုတ္တ (တိ) [အဗျာကတ +
သမ္ပယုတ္တ] အဗျာကတဝိညာဏ်နှင့်ယှဉ်သော။
ကုသလဝိညာဏသမ္ပယုတ္တာ ကုသလာ၊ ...
အဗျာကတသမ္ပယုတ္တာ အဗျာကတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။ ၉၂။

အဗျာကတသမ္ပန္နိနိ (ထိ) [အဗျာကတ +
သမ္ပန္နိနိ] အဗျာကတတရားနှင့် စပ်ခြင်း
ရှိသော။ အဗျာကတပဋ္ဌေပဋ္ဌာန - ကြည့်။

အဗျာကတသဟဇာတ (တိ) [အဗျာကတ +
သဟဇာတ] အဗျာကတစိတ်နှင့်တကွဖြစ်
သော။ အဗျာကတ - ကြည့်။

အဗျာကတသာမည (န) [အဗျာကတ + သာ-
မည] အဗျာကတ - ချင်း တူသည်၏ တပြစ်
- သာမည။ တထာပိ အဗျာကတသာမည-
တော ဇ္ဇပက္ခန္ဓေန သဒ္ဓိံ ဝိပါကကိရိယာ-
ဗျာကတာနမ္ပိ။ ဝဇီရ၊ ၅။ ၁၈။ အဝိပါကဘာ-
ဝေန အညံ အဗျာကတသာမညံ အနိဝါ-
ရေန္တော။ မူလဋီ၊ ၂။ ၂၀၀။

အဗျာကတသီလ (န) [အဗျာကတ + သီလ] အဗျာကတ ပြစ်သော အလေ့သဘော။
အကုသလသီလ - ကြည့်။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၄-နှင့်
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၃၆-တို့လည်း ကြည့်။

အဗျာကတသုတ္တ (န) [အဗျာကတ + သုတ္တ] ကေသု-စသည်၏ အစွမ်းဖြင့် မဖြေကြားအပ်
သော - အရာ - ဝတ္ထု - တို့ကို ဟောပြသည့်
သုတ်။ အဗျာကတသုတ်။ အဂ္ဂတ္ထရနိကာယ-
ပါဠိ။ ၇-နိပါတ်၊ ၆-ဝဂ်၊ ၁-သုတ်။ အံ၊ ၂။
၄၄၈-၉။

အဗျာကတဟေတု (ပုထိ) [အဗျာကတ + ဟေတု] အဗျာကတဟိတ်။ တတ္ထ ကတမေ တယော အဗျာကတဟေတု။ ကုသလာနံ ဝါ ဓမ္မာနံ ဝိပါကတော ကိရိယာဗျာကတေသု ဝါ ဓမ္မေသု အလောဘော အဒေါသော အမောဟော ဣမေ တယော အဗျာကတ-ဟေတု။ အဘိဓမ္မ ၂၁၆။ တယော အဗျာ-ကတဟေတု။ ဝိ ၅။ ၁၈၃။ အဘိဓမ္မ ၂၁၇။ အလောဘော.... အမောဟော အဗျာကတ-ဟေတု။ ပဋိသန္ဓေ ၂။ ၁၇၁။

အဗျာကတဟေတုသမုဋ္ဌာန (တိ) [အဗျာကတ-ဟေတု + သမုဋ္ဌာန] အဗျာကတဟိတ် - လျှင် ဖြစ်ကြောင်း ရှိသော - ကြောင့် ဖြစ်သော။ တဿ တတ္ထ အဗျာကတဟေတုသမုဋ္ဌာနရူပံ၊ ဩက္ကန္တိက္ခဏေ ကဋတ္တာရူပမ္ပိ သင်္ဂဟံ ဂတံ။ အဘိဓမ္မ ၂၁၇။ ၄၃၄။

အဗျာကတဟေတုသမုဋ္ဌာနရူပ (န) [အဗျာ-ကတဟေတုသမုဋ္ဌာန + ရူပ] အဗျာကတဟိတ်လျှင်ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ရုပ်။ အထက် ပုဒ် ကြည့်။

အဗျာကတတိတဘာဝ (ပု) [အဗျာကတ + အတိတ + ဘာဝ] အဗျာကတတရားတို့၏ အတိတ်၏ အဖြစ်။ ဧသ နယော အကုသလာ-တိဟဘာဝဿ အဗျာကတတိတဘာဝဿ စ အာဒိမ္ပိ “ဒုတိယေ အကုသလေ”တိ, “ဒုတိယေ စိတ္တေ”တိ စ ဝုတ္တဋ္ဌာနေ။ မူလဒီ၊ ၃။ ၁၅၅။ (အနုဒီ၊ ၃။ ၂၁၃-လည်း ကြည့်။)

အဗျာကတဒိအတ္တ (ပု) [အဗျာကတ + အာဒိ + အတ္တ] အဗျာကတ စသောအနက်။ တထာ ကုသလာဒိဓမ္မာနံ အဗျာကတဒိအတ္တာနဉ္စ ဒီပနတော ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါဒိဉာဏဉ္စ အာဝ-ဟတိ။ မူလဒီ၊ ၁။ ၅၉။

အဗျာကတဒိကာရ (ပု) [အဗျာကတ + အဓိ-ကာရ] မပြေကြားအပ်သော - (ဒိဋ္ဌိဝါဒတို့နှင့်

စပ်လျဉ်းသည့် - အရာဌာန -) အကြောင်း အရာ။ အဗျာကတဒိကာရတော ပန ဣဓ ဝုတ္တံ။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၅၁။

အဗျာကတနန္တရံ (ဗျ) [အဗျာကတ + အနန္တရံ၊ အန္တရံ၊ အနန္တရံ တို့-ကြည့်] အဗျာကတ၏ အခြားမဲ့၌။ န အဗျာကတနန္တရံ။ မူလဒီ၊ ၁။ ၁၃၄။

အဗျာကတပတ္တိ (ထိ) [အဗျာကတ + အာပတ္တိ] (လောကီဝိပါကံ၊ ကြိယာ၊ ရုပ်ဟုဆိုအပ်သော) အဗျာကတဖြစ်သော အာပတ်။ ကုသလ-စိတ္တေန ဟိ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇန္တော သဝိ-ညတ္တိကံ အဝိညတ္တိကံ ဝါ သိက္ခာပဒဝိတိက္ကမာ-ကာရပုဝတ္တံ ရူပက္ခန္ဓသင်္ခါတံ အဗျာကတ-ပတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၉၈။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၅၁။ ကုသလစိတ္တော ဝါ (တထာ ပဝတ္တ-ရူပသင်္ခါတံ) အဗျာကတပတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ။ တထာ အဗျာကတစိတ္တော ဝါ အဗျာကတ-ရူပသင်္ခါတံ အဗျာကတပတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ။ ဝဇီရ၊ ၅၁၉။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၇၈။ (ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၂၄-၅-၆-ကြည့်။) ယာ ပနေတ္ထ အဗျာ-ကတပတ္တိံ။ ကင်္ခါ၊ ၃။ ဟောင်း။ ၂၈။

အဗျာကရဏ (န) [န + ဗျာကရဏ] မပြေကြားခြင်း။ တံ မေ န ရုစ္စတိ (မ၊ ၂။ ၈၉)တိ တံ အဗျာကရဏံ မယံ န ရုစ္စတိ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၉၉။ တံ အဗျာကရဏံ မယံ န ရုစ္စတိတိ ... အဇာ-နနဟေတုကတ္တာ အဗျာကရဏဿ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၆၅။ ဣဒါနိ ကုသလာဒိနံ အဗျာကရဏေန တမေဝ အနဝဋ္ဌာနံ ဝိဘာဝေတိ “ဣဒံ ကုသလန္တိ ဝါ ပုဋ္ဌော”တိအာဒိနာ။ ဒီ၊ ၃။ ၁။ ၁၆၃။ သီ၊ ၃။ ၁။ ၄၃၁။ တထာဂတေ ပုစ္ဆန္တေ အဗျာကရဏေန။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၆။

အဗျာကရဏကာရဏ (န) [အဗျာကရဏ + ကာရဏ] မပြေကြားခြင်း၏အကြောင်း။

အဗျာကရဏကာရဏံ ဉာတုကာမဿ ကထေ-
တဗ္ဗံ ဟောတိ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၉၃။

အဗျာကရဏဓမ္မ (တိ) [န + ဗျာကရဏ + ဓမ္မ]
ဖြေကြားခြင်းသဘောမရှိ - မဖြေကြားခြင်း
သဘောရှိ - သော၊သု။ ဝေ ဇာနံ ခေါ ဘိက္ခု
သုတဝါ အရိယသဘာဝကော ဝေ ပဿံ ဝေ
အဗျာကရဏဓမ္မော ဟောတိ အဗျာကတ-
ဝတ္ထုသု။ အံ၊၂။၄၄၈။

အဗျာကရဏီယ (တိ) [န + ဗျာကရဏီယ] မဖြေ
ကြား - အပ် - ထိုက် - သင့် - သော။ “အန္တ-
ဝါ အနန္တော”တိ စ အဗျာကရဏီယော
အတ္တာ။ သာရတ္ထ၊၁။၁၄၅။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၆၂။
သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၄၂၈။ ကေနစိပိ ပရိယာယေန
ကဒါစိ အဗျာကရဏီယော နာမ နတ္ထိ။
အနုဋီ၊၁။၃၅။ ဌပနိယ (နေတ္ထိ၊ဋီ၊၄၉)လည်း
ကြည့်။

အဗျာကရိတာ (ကြိ၊ဝိ) [န + ဗျာကရိတာ]
မဖြေ - မပြော - ကြားမူ၍။ တထာ အဗျာ-
ကရိတာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၀။ အဓိဂတဝိသေ-
သေန ပန အဗျာကရိတာပိ အာဟာရံ
ဥပစ္ဆိန္နိသုံ န ဝဇ္ဇတိ။ ဝိမတိ၊၁။၂၃၄။

အဗျာကရောန္တ (တိ) [န + ဗျာကရောန္တ] မဖြေ
ကြားသော၊သု။ ယသ္မာ ပန ယာဝတတိယံ
ဘဂဝတာ ပုစ္ဆိတေ အဗျာကရောန္တဿ
သတ္တဓာ မုဒ္ဒါ ဖလတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၉။

အဗျာကာတဗ္ဗ (တိ) [န + ဗျာကာတဗ္ဗ] မဖြေ
ကြား - အပ် - ထိုက် - သင့် - သော။

အဗျာကာတဗ္ဗတး (ထိ) [အဗျာကာတဗ္ဗ + တာ]
မဖြေကြား - အပ် - ထိုက် - သင့် - သည်၏
အဖြစ်။ ဌပနိယ (ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၆၈။ အံ၊ဋီ၊၂။
၁၆၈)ကြည့်။

အဗျာကိဏ္ဏ (တိ) [န + ဗျာကိဏ္ဏ] မရောနှော
- မရွပ်ထွေး - သော။ အဗျာကိဏ္ဏံ ပဉ္စ-
သတံ၊ ပဗ္ဗဇိံ လုသိပဗ္ဗဇံ။ အပါ၊၁။၂၆။
(လု၊မူကွ) အဗျာကိဏ္ဏံ ယှဉ်ကြည့်။

အဗျာကုလ (တိ) [န + ဗျာကုလ] မရွပ်ထွေး
သော။ ပဿ ဗြာဟ္မဏ အဗျာကုလော
တိဏသန္တာရော။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၈။ အနာ-
ကုလံ အဗျာကုလံ မဟန္တံ ပစ္စယနိဒါနံ။ ဒီ၊ဋီ၊
၂။၉၄။ ပရိမဏ္ဍလေဟိ ပရိပုဏ္ဏေဟိ ပဒေဟိ
စ ဗျဉ္ဇနေဟိ စ အဗျာကုလေဟိ ဓမ္မကထံ
ကထေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၅၇။ နိဂုဗ္ဗ၊ နိဇ္ဇရ-
ထိုလည်း ကြည့်။

အဗျာကုလတာ (ထိ) [အဗျာကုလ + တာ] မရွပ်
ထွေးသည်၏ အဖြစ်။ အဗျာကုလတာယ
နိဇ္ဇရံ ကတာ။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၇၁။

အဗျာဒိဏ္ဏ (တိ) [န + ဗျာဒိဏ္ဏ (=ဝိ + အာ +
ဒါ + တ)] ထက်ဝန်းကျင် - မယူ - မချေ - အပ်
သော၊ ကျဉ်းသော။ မဇ္ဈေ နဒီယာ သော-
တော အဝိက္ခိတ္တော အဝိသဇ္ဇော အဗျာ-
ဒိဏ္ဏော ဒုရင်မော စေဝ အဿ သီလသော-
တော စ ဟာရဟာရိ စ။ အံ၊၂။၅၇။ ဗျာဒိဏ္ဏ-
ကာလ (အံ၊ဋီ၊၃။၂၃) လည်း ကြည့်။

အဗျာဓိ (ပု) [န + ဗျာဓိ] (၁) မနာခြင်း။
(ထိ) (၂) နာခြင်းကင်းရာ (နိဗ္ဗာန်)။
(၃) အနာမရှိသော၊သု။ (၁) အဇရာ အဘိ-
ညေယျာ၊ အဗျာဓိ အဘိညေယျော။ ပဋိသံ၊
၁၂။ (တိ) (၂) အဗျာဓိံ အနုတ္တရံ ယော-
ဂက္ခေပံ နိဗ္ဗာန်။ အံ၊၁။၅၇၀-၇၁။ နိဗ္ဗာန်ဟော
“အဗျာဓိ” ပုဒ်ကို။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉၀။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၂။၁၀၆။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။၄။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၉၀။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၈-တို့တွင်လည်း
ကြည့်။ (၃) အဗျာဓိ ဝိသဒေါ ဟောမိ။ အပါ၊
၁။၃၆၈။

အဗျာဓိက (တိ) [န+ဗျာဓိ+က] (၁) အနာ-
-ရောဂါ-မရှိသောသူ။ (၂) အဗျာဓိက-
မည်သော မထေရ်။ (၃) အဗျာဓိကာ
အရောဂါ။ မိလိန္ဒ။ ၂၄၂။ (၂) အပါသ။
၂၄၁-ကြည့်။

အဗျာဓိတ (တိ) [န+ဗျာဓိ+တ] အနာ-
ရောဂါ-မရှိသောသူ။ အဗျာဓိတာ လောကဟိ-
တာယ တိဋ္ဌတ။ သံဠာသ။ ၃၀၇။ သုတ္တနိ။ ၄။
၁။ ၂၃၂။ အဗျာဓိတာတိ အရောဂါ။ သံဠာ-
သ။ ၃၂၉။ အဗျထိတ-လည်း ကြည့်။

အဗျာဓိတာ (တိ) [အဗျာဓိ+တာ] အနာ-
ရောဂါ-မရှိသည်၏ အဖြစ်။ အဗျာဓိတာ
ရူပဝတာ၊ ခိပ္ပံ ဓမ္မနိသန္တိတာ။ အပါသ။ ၃၆၈၊
၄၄၂။

အဗျာဓိဓမ္မ (တိ) [အဗျာဓိ+ဓမ္မ၊ န+ဗျာဓိ-
ဓမ္မ] မနာခြင်း-သဘော-တရား-ရှိသော၊
နာခြင်း-သဘော-တရား-မရှိသော။
သရီရံ နာမ ဗျာဓိဓမ္မ၊ န တံ သက္ကာ
သက္ကေန အဗျာဓိဓမ္မံ ကာတုံ။ ဇောဠာသ။ ၁၅။

အဗျာပဇ္ဇာ (ပု၊န) [န+ဗျာပဇ္ဇာ (=ဗျာပါဒ+
ဏ္ဍ)] (၁) (က) န+ဗျာပဇ္ဇာ၊ (ခ) န+
ဝိ+အာ+ပဒ+ဏ္ဍ။ မူလဋီ။ ၁။ ၉၇-ကြည့်။
(၁) (က) အမျက်မထွက်ခြင်း သဘော၊
ကောဓ-ဟု ဆိုအပ်သော ဒုက္ခမဟုတ်သော
တရား။ (ခ) ဒေါမနဿသည် ဖျက်ဆီး
အပ်သည် မဟုတ်သော တရား (အဒေါသ-
စေတသိက်)။ (ဂ) အမျက်မထွက်ခြင်း
သဘော၊ မေတ္တာ၏ရေအတိုင်း ဖြစ်သော
တရား၊ မေတ္တာဘာဝနာ။ (ဃ) သောတာ-
ပတ္တိမဂ်။ (င) အမျက်မထွက်ခြင်း၊ ဒုက္ခ-
မရောက်စေခြင်း။ (တိ) (၂) (က) ကောဓ-
ဗျာပါဒ၊ ဒေါသ၊ ဒေါမနဿ ဟူသော စိတ်
ဆင်းရဲခြင်းမရှိသောသူ၊ အရာ။ (ခ) အရ-
ဟတ္ထမိလ်။ (ဂ) နိဗ္ဗာန်။ (ဃ) ရူပ
(သုဒ္ဓါဝါသ) ဘုံ။

(၁) (က) (ခ) အဗျာပါဒေါ အဗျာ-
ပဇ္ဇော အဒေါသော ကုသလမူလံ။ အဘိ၊ ၈။
၂၂။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၁၇၆။ ကောဓဒုက္ခပဋိပက္ခတော
န ဗျာပဇ္ဇောတိ အဗျာပဇ္ဇော။ အဘိ၊ ဋ္ဌာ၊ ၁။
၁၉၄။ အဗျာပဇ္ဇောတိ ဗျာပါဒေန ဒုက္ခေန
ဒေါမနဿသင်္ခါတေန ဒေါသေန ဝိယ န ဗျာ-
ပါဒေတဗ္ဗောတိပိ ယဇ္ဇတိ။ မူလဋီ။ ၁။ ၉၇။
န ဗျာပါဒေတဗ္ဗောတိ အဗျာပဇ္ဇာ-သဒ္ဓဿ
ကမ္မတ္ထတံ အာဟာ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၀၄။ (ဗျာ-
ပဇ္ဇော၊ ကောဓ-ဟု ဆိုအပ်သော ဗျာပါဒ
ကြောင့်ဖြစ်သော ဒုက္ခသည်။ န၊ မဟုတ်။
ဗျာပဇ္ဇော၊ ဒေါမနဿသည် ဖျက်ဆီးအပ်
သည်။ န၊ မဟုတ်။ အဋ္ဌသာ၊ သျှ၊ ၂။ ၁၆၃။)
(ဂ) အဗျာပဇ္ဇာ သုခံ လောကေ၊ ပါဏဘူ-
တေသု သံယမော၊ ဝိ၊ ၃။ ၄။ ဥဒါန။ ၈၈။ အ-
ဗျာပဇ္ဇန္တိ အကုပ္ပနဘာဝေါ၊ တေန မေတ္တာ-
ပုဗ္ဗဘာဝေါ ဒဿိတော။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၄၀။
ဥဒါန။ ၉၀။ အကုပ္ပနဘာဝေါတိ အကုပ္ပန-
သဘာဝေါ (အကုပ္ပနသဘာဝေါ၊ ဝိမတိ)။
သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၅၀။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၈၆။ (ဃ)
“အဗျာပဇ္ဇာ သုခံ လောကေ (ဝိ၊ ၃။ ၄)”တိ
ဣမိနာ ပဌမမဂ္ဂံ ဒဿေတိ။ တေန သတ္တေသု
မာရဏဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနကဗျာပါဒပဟာနသိဒ္ဓိ-
တော။ ဝဇိရ။ ၃။ ၆၉။ (င) အဗျာ-
ပဇ္ဇာနံ ကဿမိ အဒုက္ခနံ အဗျာပဇ္ဇော။ ဣတိ-
ဝုတ်၊ ၄။ ၁၄၁။ အဗျာပဇ္ဇာရာမ-လည်း ကြည့်။
အဗျာပဇ္ဇာ (၁) အနက် (ဇောဠာ၊ ၇။ ၁၈၈)
လည်း ကြည့်။

(တိ) (၂) (က) အဝေရာ အဒဏ္ဍာ အသ-
ပတ္တာ အဗျာပဇ္ဇာ ဝိဟရေမု အဝေရိနော။
ဒီ၊ ၂။ ၂၂၀။ အဗျာပဇ္ဇာတိ ဝိဂတဒေါမနဿာ။
ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၀။ ဗျာပဇ္ဇာ ဝုဇ္ဇတိ စိတ္တဒုက္ခံ၊ တဗ္ဗိ-
ရဟိတာ အဗျာပဇ္ဇာတိ အာဟာ “ဝိဂတ-
ဒေါမနဿာ”တိ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၅။ သဗ္ဗေ

သတ္တာ အဝေရာ အဗျာပဇ္ဇာ အနိဿာ။
 ပဋိသံ။၃၁၄။ မိလိန္ဒ။၃၉၅။ ဝိသုဒ္ဓိ။၁။၃၀၃။
 အဗျာပဇ္ဇာတိ ဗျာပါဒရဟိတာ။ ပဋိသံ။၄။၂။
 ၂၀၈။ ဝိသုဒ္ဓိ။၁။၃၀၄။ ဗျာပါဒရဟိတာတိ
 ဒေါမနဿဗျာပါဒရဟိတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ။၃။၁။
 ၃၆၇။ မယံ ပိယမိတ္တော...အဗျာပဇ္ဇော သုခိ
 ဟောတု။ မ။၄။၂။၁၄၂။အဝေရံ အဗျာပဇ္ဇံ
 မေတ္တစိတ္တံ ဘာဝေတိ။ ဒီ။၁။၁၅၈။ အဗျာ-
 ပဇ္ဇန္တိ ဒေါမနဿဗျာပဇ္ဇရဟိတံ။ဒီ။၄။၁။၂၉၄။
 အဝေရေန အဗျာပဇ္ဇေန။ ဒီ။၂။၁၅၂။ အဘိ။
 ဝိ။၂၈၄။ သံ။၂။၄၈၆။ ပဋိသံ။၂၃၅။ ဝိသုဒ္ဓိ။
 ၁။၃၀၁။ ဒေါမနဿပဟာနတော အဗျာပဇ္ဇံ။
 နိဒ္ဒါ။၄။၄။၄။ ဝတ္ထံ ဟောတိ။ အဘိ။၄။၂။၃၆၂။
 ပဋိသံ။၄။၂။၁၅၃။ ဝိသုဒ္ဓိ။၁။၃၀၂။ စေတ-
 သော ဗျာပတ္တိဝသေန ဟနနတော ဗျာပဇ္ဇံ။
 စေတသိကံ အသဟာတံ။ ထဒဘာဝတော
 အဗျာပဇ္ဇံ။ တေနာဟ “နိဒ္ဒါ”န္တိ။ တံ
 ပနဿ အဗျာပဇ္ဇတ္တံ ပဉ္စဝိညာဏာဒိနံ ဝိယ
 န သဘာဝတော။ အထ ခေါ ပစ္စတ္တိကဝိဝေ-
 ကတောတိ ဒေသေန္တော “ဒေါမနဿပဟာ-
 နတော”တိ အာဟာ။ ဝိသုဒ္ဓိ။၃။၁။၃၆၅။
 သတိသမ္ပေတဏှံ ဘာဝေတိ ဝိဝေကနိဿိ-
 တံ...အဗျာပဇ္ဇံ။ သံ။၃။၇၇။ သော ဟိ
 နိဝရဏာနံ ခုရိဘာဝေန ဗျာပါဒရဟိတတ္တာ
 အဗျာပဇ္ဇောနာမ ဟောတိ။ သံ။၄။၃။၁၈၇။
 (ခ) အရဟတ္တဉ္စိ ဗျာပဇ္ဇာဘာဝတော
 အဗျာပဇ္ဇံ။ ဝိ။၄။၃။၃၆၅။ သာရတ္ထ။၃။၂၉၂။
 ဝိမတိ။၂။၁၈၂။ (န) (ဂ) ဝဇီရ။၄၇၆-
 ကြည့်။ အဗျာပဇ္ဇာဓိမုတ္တ-လည်း ကြည့်။
 (နိဗ္ဗာန်ဟော အဗျာပဇ္ဇကို ဓာနံ၊၃။ ဂ-၌
 အဗျာပဇ္ဇ အဗျာပဇ္ဇ-ဟု ရုပ်ပြီး၂-မျိုးပြထား
 သည်။ မည်သည့်အနက်ဟောပင် ဖြစ်စေပါဠိ၊
 အဋ္ဌကထာ၊ဋီကာတို့၌ အဗျာပဇ္ဇ၊ အဗျာပဇ္ဇ
 နှင့် အဗျာပဇ္ဇ-ဟု ၃-မျိုးသာ ရှိသည်ကို တွေ
 ရသည်။ “အဗျာပဇ္ဇ”ဟု ရှိသည်ကို မတွေ့ရ။
 အဘိဓာန်ဋီကာနိသျှမုတ်ချက်လည်း ကြည့်။

ထိုတွင်အဗျာပဇ္ဇရှိသည့် ပါ၊၄၊၃၊၆ တို့ကား—
 အံ။၂။၁၉၈။ အံ။၃။၇၆။ အဘိ။က။၂၅၅။
 မ။၄။၂။၂၉၃။ အံ။၄။၃။၉၀။ ဣတိဝုတ်။၄။
 ၁၄၁။သုတ္တနိ။၄။၁။၅၆။ဇော။၄။၂။၅၆။ဒီ။၃။၁။
 ၄၀၃။ သိ။၃။သစ်။၂။၄၃၁။ ဒီ။၃။၂။၃၁၇-စ
 သည်တို့တည်း။ အဗျာပဇ္ဇ-ကို သိခြားခေါင်း
 စဉ်တွင် ကြည့်။ C.P.D ၌ အဒေါသ-
 နိဒ္ဒေသ-လာ အဗျာပဇ္ဇကို နှ့် သို့မဟုတ်
 လိင်ဝိပလ္လာသ ယူလိုရိပ်ရှိသည်။ “အဗျာ-
 ပဇ္ဇ(ဋ္ဌ)”ဟုလည်း သီးခြားပြထားသည်။)
 (ဃ) အဗျာပဇ္ဇော လောကေ။ အဘိ။၄။
 ၁။၁၁၈။ အဗျာပဇ္ဇတိ ဒေါမနဿဗျာပါဒ-
 ရဟိတေ ရူပဘဝေ။

အဗျာပဇ္ဇစိတ္တ (တိ) [အဗျာပဇ္ဇ+စိတ္တ+န+
 ဗျာပဇ္ဇစိတ္တ] ဆင်းရဲကင်းသည့်စိတ်ရှိသော၊
 ထိနမိဒ္ဓမရှိခြင်းကြောင့် စိတ္တဂေလညဟု ဆို
 အပ်သော ဆင်းရဲသည့်စိတ်မရှိသော၊ သူ။
 အဗျာပဇ္ဇစိတ္တော ဘော ဂေါတမ။ဒီ။၁။၂၃၂။
 ထိနမိဒ္ဓဿ အဘာဝတော စိတ္တဂေလညသခါ-
 တေန ဗျာပဇ္ဇေန အဗျာပဇ္ဇော။ ဒီ။၄။၁။
 ၃၃၅။စိတ္တဂေလညသခါတေနာတိ စိတ္တုပ္ပါဒ-
 ဂေလညသညိတေန၊တေနဿ(ဣမိနာ တဿ၊
 သိ။၃။သစ်) သဗ္ဗရူပကာယဂေလညဘာ-
 ဝေါ ဝုတ္တော ဟောတိ။ ဗျာပဇ္ဇေနာတိ
 ဒုက္ခေန။ ဒီ။၃။၁။၄၀၃။ သိ။၃။သစ်။၂။၄၃၁။
 အဗျာပဇ္ဇစိတ္တ-လည်း ကြည့်။

အဗျာပဇ္ဇတ္တ (န) [အဗျာပဇ္ဇ+တ္တ] စိတ်ဆင်း
 ရဲခြင်းမရှိသည်၏ အဖြစ်။ အဗျာပဇ္ဇ (တိ)
 (၂) (က) အနက်(ဝိသုဒ္ဓိ။၃။၁။၃၆၅)ကြည့်။

အဗျာပဇ္ဇပရမတာ (ထိ) [အဗျာပဇ္ဇ+ပရမ+
 တာ] ဆင်းရဲမရှိခြင်းလျှင် အတိုင်းအရှည်
 ရှိသည်၏ အဖြစ်။ ဆင်းရဲမရှိသည်တိုင်ရုံမျှ၊
 ဆင်းရဲမရှိရုံမျှ။ အဗျာပဇ္ဇပရမတာ (ဒီ။၃။
 ၁၀၇။ မဟာနိ။၃၉၇) ကြည့်။

အဗျာပဇ္ဇမာန (တိ) [န+ဗျာပဇ္ဇမာန (=ဝိ+အာ+ပဒ+ယ+မာန)] အထူးထူးအပြားပြား၏ အဖြစ်သို့ မရောက်သော၊ သူ။ (ကောင်းကင်ကဲ့သို့ မဖမ်းယူ မရစ်ပတ်၊ မနှောင်ဖွဲ့တတ်သောသူ။ ကောင်းကင်သည် ချိတ်ရောင် နှင်းရောင်ဖြင့်သော်၎င်း၊ မဲနယ်ရောင် ထန်းကျင့်ရောင်ဖြင့်သော်၎င်း၊ မစွန်းမထင်းသကဲ့သို့ တပ်မက်ခြင်း၊ အမျက်ထွက်ခြင်း၊ တောဝေခြင်းတို့ဖြင့် မစွန်းထင်း၊ မညစ်ထေးသောသူ။ ကောင်းကင်ကဲ့သို့ မပျက်ဆီးတတ်၊ မညှဉ်းဆဲတတ်သောသူဟု ဆိုလိုသည်။ စူဠနိမ္မိတ-ကြည့်။) ယထာဟံ အာကာသောဝ အဗျာပဇ္ဇမာနော။ သုတ္တနိ။ ၄၃၉။ စူဠနိ။ ၁၁။ အဗျာပဇ္ဇမာနောတိ နာနပ္ပကာရကံ အနာပဇ္ဇမာနော စူဠနိ။ ၂၆။ သုတ္တနိ။ ၂။ ၃၀၇။

အဗျာပဇ္ဇရတ (တိ) [အဗျာပဇ္ဇ + ရတ] အဗျာပဇ္ဇ၌မေ့လျော့သော၊ အဗျာပဇ္ဇ၌မှီဝဲသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် မေ့လျော့သော၊ အဗျာပဇ္ဇ-သတ္တဝါတို့၏ စီးပွားကို ဆောင်ရွက်ခြင်း-၌ မေ့လျော့သော၊ သူ။ အဗျာပဇ္ဇာရာမော ဘိက္ခဝေ တထာဂတော အဗျာပဇ္ဇရတော။ ဣတိဝုတ်။ ၂၁၆။ အဗျာပဇ္ဇရတော သေဝနဝသေန နိရတောတိ အဗျာပဇ္ဇရတော။ ဣတိဝုတ်။ ၁၄၂။ မေတ္တစိတ္တဉ္စ ဘာဝေမိ၊ အဗျာပဇ္ဇရတော သဒါ။ ထေရ။ ၃၁၄။ အဗျာပဇ္ဇေ သတ္တာနံ ဟိတုပသံဟာရေ အဘိရတော။ ထေရ။ ၂။ ၂၄၁။

အဗျာပဇ္ဇလက္ခဏ (တိ) [အဗျာပဇ္ဇ + လက္ခဏ] အဗျာပဇ္ဇလက္ခဏာရှိသော။ အဗျာပဇ္ဇလက္ခဏော အဒေါသော။ နေတ္တိ။ ၂၅။

အဗျာပဇ္ဇာဓိမုတ္တ (တိ) [အဗျာပဇ္ဇ + အဓိမုတ္တ] အရဟတ္တဖိုလ် - နိဗ္ဗာန် - ကို - နှလုံးသွင်းသော - ညွတ်သော - မျက်မှောက်ပြုပြီး (၍တည်) သော၊ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ဖြေကြားသော၊ ရဟန္တာဖြစ်ပြီဟုဝန်ခံသော၊ သူ။

အဘိဓာန် ၃-၂-ပပစသ-၈

(အဓိမုတ္တ (၁) (က) (ခ) (ဂ) အဗျာပဇ္ဇ (၂) (ခ) (ဂ) တို့နှင့် ယှဉ်ကြည့်။) အဗျာပဇ္ဇာဓိမုတ္တော ဟောတိ။ ဝိ၊ ၃။ ၂၇၀။ (အံ၊ ၂။ ၃၃၁-၌ ဣန္ဒြိယသည်။) အဗျာပဇ္ဇာဓိမုတ္တောတိ အဗျာပဇ္ဇ အရဟတ္တံ ဗျာကရေတိတိ အတ္တော။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၆၆။ (အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၂၅-၌ ဣန္ဒြိယသည်။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၉၂-၃။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၈၂။ ဝဇီရ။ ၄၇၆ တို့လည်း ကြည့်။)

အဗျာပဇ္ဇာရာမ—အဗျာပဇ္ဇာရာမ-ကြည့်။

အဗျာပဇ္ဇ—အဗျာပဇ္ဇနှင့် အဗျာပဇ္ဇာတို့ကြည့်။

အဗျာပဇ္ဇပရမတာ—အဗျာပဇ္ဇပရမတာ (အံ၊ ၂။ ၃၄၁) ကြည့်။

အဗျာပဇ္ဇပဝိဝေကာဘိရတ (တိ) [အဗျာပဇ္ဇာ + ပဝိဝေကာ + အဘိရတ] အဗျာပဇ္ဇနှင့် ပဝိဝေကာ၌ မေ့လျော့သော၊ သူ။ အဗျာပဇ္ဇပဝိဝေကာဘိရတဿ မေ ခေမပဝိဝေကဝိတက္ကာယေဝ ဗဟုလံ ပဝတ္တန္တိ။ ဣတိဝုတ်။ ၁၄၂။

အဗျာပဇ္ဇရတ—အဗျာပဇ္ဇရတ-ကြည့်။

အဗျာပဇ္ဇာဓိမုတ္တ—အဗျာပဇ္ဇာဓိမုတ္တ-ကြည့်။

အဗျာပဇ္ဇာရာမ (တိ) [အဗျာပဇ္ဇာ + အာရာမ] (က) အဗျာပဇ္ဇ၌ မေ့လျော့သော၊ သူ။ (ခ) တစုံတယောက်ကို ဒုက္ခမရောက်စေခြင်း - အဒေါသ - မေတ္တာ - ဟူသော မေ့လျော့ဖွယ်ရှိသော၊ သူ။ (ဂ) မေတ္တာဝိဟာရ၊ ကရုဏာ ဝိဟာရအားဖြင့် မေ့လျော့သော၊ သူ။ (က) အဗျာပဇ္ဇာရာမော ဟောတိ။ အံ၊ ၂။ ၃၇၆။ အဗျာပဇ္ဇေ နိဗ္ဗုဒ္ဓဘာဝေ ရမတိတိ အဗျာပဇ္ဇာရာမော။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၃၉။ (ခ) အဗျာပဇ္ဇာရာမော (အဗျာပဇ္ဇာရာမော၊ က-မူကဲ့) ဘိက္ခဝေ တထာဂတော အဗျာပဇ္ဇရတော။ ဣတိဝုတ်။ ၂၁၆။ အဗျာပဇ္ဇနံ ကဿမိ အဒုက္ခနံ အဗျာပဇ္ဇော၊ သော အာရမိတဗ္ဗတော အာရာမော တေသာတိ အဗျာပဇ္ဇာရာမော။ ဣတိဝုတ်။ ၁၄၁။

အဗျာပဇရတ-လည်း ကြည့်။ (ဂ) အဗျာ-
ပဇာရာမာ ဝိဟရထ အဗျာပဇရတ။ ဣတိ-
ဝုတ်။ ၂၁၇။ အဗျာပဇာရာမာ ဝိဟရထာတိ
သဗ္ဗသတ္တေသု မေတ္တာဝိဟာရေန ကရုဏာ-
ဝိဟာရေန စ အဘိရမန္တာ ဟောထ။ ဣတိ-
ဝုတ်။ ၁၄၃။

အဗျာပန (တိ) [န+ဗျာပန] (က) မပျက်စီး-
-မပောက်ပြန်-ပင်ကိုယ်သဘောကို မစွန့်-
-သော၊ အဗျာပနသဘောရှိသော။ (ခ) ဗျာ-
ပါဒ-ဒေါသ-မရှိ-ကင်း-သော။ (ဂ) ဗျာ-
ပါဒ၊ ပဒေါသဟူသည့် ကောဓ-မရှိ-ကင်း-
-သော။ (ဃ) မပုပ်-မသိုး-သော။ (က)
စိတ္တေ ဂဟပတိ အဗျာပနော ကာယကမ္မဗ္ဗိ
အဗျာပနံ ဟောတိ။ အံ၊ ၁။ ၂၆၆။ အဘိ၊ ၁။
၁၁၁။ စိတ္တဿ အဗျာပနော သကော မနော-
သာဝေါ။ မူလဒ္ဓါ၊ ၁။ ၁၈၄။ အနဘိဇ္ဈာလု
ဝိဟရေယျ အဗျာပနေန စေတသာ။ အံ၊ ၁။
၃၃၈။ အဗျာပနေန စေတသတိ သဗ္ဗကာလံ
ပကတိဘဝံ အဝိဟေန္တေန စိတ္တေန။ အံ၊ ၁။
၂။ ၂၈၈။ (အံ၊ ၁။ ၂။ ၂၇၇-လည်း ကြည့်။)
ဣဒံစိတ္တံ သဗျာပနံ ဟောတိ။ အဘိ၊ ၁။ ၂၆၂။
(ခ) အနဘိဇ္ဈာလု အဗျာပနော အဝိပရိ-
တဒဿနော။ ဒီ၊ ၁။ ၁။ ၈၇။ (ဂ) ဣဒံ ပန စိတ္တံ
ဘာဝနာယ ပရိသောမိတတ္တာ အဗျာပနံ
ဝိဂတထိနမိဒ္ဓံ အနုဒ္ဓတံ နိဗ္ဗိကိစ္ဆန္တံ။ ဒီ၊ ၁။
၁။ ၂၇၈။ မ၊ ၁။ ၂။ ၁၆၂။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၃၈၁။ (ဃ)
အဗျာပနစေတသ (ခ) ကြည့်။

အဗျာပနကာယကမ္မဗ္ဗိ (တိ) [အဗျာပန+
ကာယကမ္မဗ္ဗိ] အဗျာပန ကာယကံရှိသော၊
သု။ တဿ အဗျာပနကာယကမ္မဗ္ဗိဿ။ အံ၊ ၁။
၂၆၆။

အဗျာပနစိတ္တ (တိ) [အဗျာပန+စိတ္တ] အဗျာပန-
စိတ်ရှိသော၊ ဗျာပါဒကင်းသောစိတ်ရှိသော၊
သု။ ဗျာပါဒပဒေါသံ ပဟာယ အဗျာပန-

စိတ္တော ဝိဟရတိ သဗ္ဗပါဏဘူတဟိတာနုကမ္ပိ။
ဒီ၊ ၁။ ၆၇-ဂ။ အံ၊ ၁။ ၂၇၁။ အဘိ၊ ၁။ ၂၇၃။
ဗျာပနစိတ္တာပိ အဗျာပနစိတ္တာပိ။ ဒီ၊ ၁။
၁၃၂။ အနဘိဇ္ဈာလု အဗျာပနစိတ္တာ။ ဒီ၊ ၂။
၂၇၈။...စိတ္တော။ ဒီ၊ ၁။ ၆၈။ မ၊ ၂။ ၃၉၀။
မယမေတ္တ အဗျာပနစိတ္တာ ဘဝိဿာမ။ မ၊
၁။ ၇၁။ အဗျာပနစိတ္တာ အဗျာပနစိတ္တေဟိ
သဒ္ဓိံ သံသန္တန္တိ သမေန္တိ။ သံ၊ ၁။ ၃၇၈။
ဣဒံ စိတ္တံ အဗျာပနံ ဟောတိ။ တေန ဝုစ္စတိ
“အဗျာပနစိတ္တော”တိ။ အဘိ၊ ၁။ ၂၆၂။
(-အဘိ၊ ၁။ ၂။ ၃၇၃။ ဣတိဝုတ်၊ ၁။ ၃၃၇။
စရိယာ၊ ၁။ ၂၇၉။ သီ၊ ၁။ ၁။ ၂၇၆။) ဗျာ-
ပနစိတ္တ(မ၊ ၁။ ၁။ ၁၉၁။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၁၃၃)
လည်း ကြည့်။

အဗျာပနစေတသ (တိ) [အဗျာပန + စေတ။
အဗျာပန + စေတသ။ နိတိ၊ ပဒ။ မနောဂ-
ကာဒိဂိုဏ်းကြည့်။] အဗျာပနစိတ်ရှိသော၊
သု။ (က) ဒေါသကင်းသောစိတ်ရှိသော၊ သု။
(ခ) ဒေါသ၏အစွမ်းဖြင့်-ပုပ်-သိုး-သည့်
စိတ်မရှိသော၊ သု။ (ဂ) ဗျာပါဒကင်းသဖြင့်
အေးသော စိတ်ရှိသော၊ သု။

(က) အဝိနမနသော အဗျာပနစေတ-
သော။ သံ၊ ၁။ ၆၆။ မဟာနိ၊ ၁။ ၁၈၆။ စူဠနိ၊
၆၅။ (မဟာနိ၊ စူဠနိ-တို့၌ အလိနမနသော-
ဟု ရှိသည်။) အဗျာပနစေတသောတိ ဗျာ-
ပါဒရဟိတစိတ္တော။ မဟာနိ၊ ၁။ ၃၀၄။ (ခ)
အဗျာပနစေတသောတိ ဒေါသဝသေန အပူ-
တိစိတ္တော။ သံ၊ ၁။ ၃။ ၁၈၃။ စူဠနိ၊ ၁။ ၁၇။
(ဂ) အပူတိစိတ္တောတိ ဗျာပဇာဘာဝေန
သိတိဘူတစိတ္တော။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၄၂၃။

အဗျာပနတ (တိ) [အဗျာပန + တာ]
အဗျာပန၏အဖြစ်။ ဗျာပါဒပဒေါသ-ဟူသည့်
ကောဓ-မရှိ-ကင်း-သည်၏အဖြစ်။ ဝေ
အဗျာပနတ၊ ဝိဂတထိနမိဒ္ဓတာ.....။ သီ၊ ၁။
သစ်၊ ၂။ ၁၂၆။

အဗျာပနမနောကမ္မန္တ (တိ) [အဗျာပန + မနော-
ကမ္မန္တ] အဗျာပနမနောကံရှိသော၊ သူ။ အဗျာ-
ပနမနောကမ္မန္တသံ ဘဒ္ဒကံ မရကံ ဟောတိ။
အံ၊ ၁။ ၂၆၆။

အဗျာပနဝစိကမ္မန္တ (တိ) [အဗျာပန + ဝစိ-
ကမ္မန္တ] အဗျာပန ဝစိကံရှိသော၊ သူ။
အံ၊ ၁။ ၂၆၆-ကြည့်။

အဗျာပါဒ (ပု) [န + ဗျာပါဒ၊ ဗျာပါဒပဋိ-
ပက္ခတော န ဗျာပါဒေါတိ အဗျာပါဒေါ။
အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၄။ ဗျာပါဒသံ ပဋိပက္ခော၊
ကိပ္ပိပိ န ဗျာပါဒေတိ တေနာတံ ဝါ အဗျာ-
ပါဒေါ။ ဒီ၊ ၂။ ၁။ ၁၆။ န ဗျာပဇ္ဇတိ စိတ္တံ
တေန၊ ဗျာပါဒသံ ဝါ ပဋိပက္ခောတိ အဗျာ-
ပါဒေါ။ မ၊ ၂။ ၁။ ၆၈။ သယံ န ဗျာပဇ္ဇတိ တေန
ဝါ တံသမဂီပုဂ္ဂလော န ကိပ္ပိ ဗျာပါဒေတိတိ
အဗျာပါဒေါ။ သံ၊ ၂။ ၁။ ၁၃၆။ အဗျာပါဒ-
ဓာတုနှင့် အဗျာပါဒဝိတက္ကတို့၏အပွင့်များ။
ဗျာပါဒ-ဒေါသ-၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ် -
တရံတရကိမျှ - မပျက်စီးစေတတ် - မပျက်
ဆီးတတ် - မပျက်စီး စေကြောင်းဖြစ် -
မပျက်ဆီးကြောင်းဖြစ် - သော တရား။
(က) မိမိ-သူတပါး-၏ - ကိုယ်-စိတ်-
ချမ်းသာမှု - ပစ္စုပ္ပန် - တမလွန် - အကျိုး -
ကျော်စောသတင်း - ကို - မပျက်စီးစေတတ်
- မပျက်ဆီးတတ် - သော တရား။ အဗျာ-
ပါဒ တရား။ (ခ) မေတ္တာ။ (ဂ) မေတ္တာစေ-
တောဝိမုတ္တိနှင့်မေတ္တာပုဗ္ဗဘာဂ။ (ဃ) ဘုံရား
အလောင်းတို့ ဖြည့်ကျင့်သော မေတ္တာပါရမီ။
(င) မနောသုစရိတ် ၃-ပါးတို့တွင် တပါး
အပါအဝင်ဖြစ်သော အဗျာပါဒ။ (စ) ဓမ္မပဒ
၄-ပါးတို့တွင် တပါး အပါအဝင်ဖြစ်သော -
အမျက်မထွက်ခြင်း - အဒေါသ - မေတ္တာ -
မေတ္တာကို ဦးတည်ပြု၍ ရအပ်သော ဈာန်
စသည်။

(က) အဗျာပါဒေါ ဟောတိ။ အဘိ၊ ၈။
၁၇။ ကာယိကစေတသိကသုခံ ဣလောက-

ပရလောကဟိတံ ဂုဏာနုဘာဝပဋိလက္ခံ ကိတ္တိ-
သဒ္ဓန္တ န ဗျာပါဒေတိတိ အဗျာပါဒေါ။ အဘိ၊
၄။ ၁။ ၁၇၃။ သုခါဒီနိ အတ္တနော န ဗျာပါ-
ဒေတိ န ဝိနာသေတိ ပရဿ စာတိ ဒဋ္ဌဉ္စ။
မူလဒီ၊ ၁။ ၉၂။ အဗျာပါဒေါ အဗျာပဇ္ဇော
အဒေါသော ကုသလမူလံ။ အဘိ၊ ၈။ ၂၂-၃။
အဘိ၊ ၀။ ၁၇၆။

(ခ) အဗျာပါဒေန ဗျာပါဒံ.... ပဟာယ
(ဂတော)။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၆၈။ မ၊ ၄။ ၁။ ၄၉။ အံ၊ ၄။
၁။ ၆၂။ အဗျာပါဒေန ဗျာပါဒသံ (ပဟာနံ)။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၄၇။ အဗျာပါဒေနာတိ မေတ္တာယ။
ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၃။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၇။ မ၊ ၄။ ၁။
၁၀၂။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၇၈။
အဗျာပါဒံ (ဘာဝေန္တော ရမတိ)။ အံ၊ ၄။ ၂။
၂၇၅။ (-ပဋိသံ၊ ၄၅၊ ၁၀၄)။ အဗျာပါဒန္တိ
မေတ္တာ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၄။ မေတ္တာ (ထေရ၊ ၄။
၂။ ၂၄၁)။ မေတ္တိ(သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၆)တို့လည်း
ကြည့်။

(ဂ) အဗျာပါဒေါ အဝိဟိံသာ၊ ဝိဝေ-
ကော ယသ အာဝုဓံ။ သံ၊ ၃။ ၁။ ၅။ အဗျာ-
ပါဒေါတိ မေတ္တာစ မေတ္တာပုဗ္ဗဘာဂေါ စ။
သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၉။ မေတ္တာတိ မေတ္တာစေ-
တောဝိမုတ္တိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၉၈။ အဗျာပါဒ-
ဓာတုနှင့် အဗျာပါဒဝိတက္ကတို့လည်းကြည့်။

(ဃ) လောကဿ ဟိတူပသံဟာဓော
အဗျာပါဒေါ မေတ္တာပါရမိတာ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၇၁။
လောကဿ ဟိတဿ သုခုပသံဟာဓော အတ္တ-
တော အဗျာပါဒေါ မေတ္တာပါရမီ။ သံ၊ ၄။
သစ်၊ ၁။ ၂၅၂။

(င) အနဘိဇ္ဈာ အဗျာပါဒေါ သမ္မာဒိဋ္ဌိတိ
တယော စေတနာသမ္ပယုတ္တဓမ္မာ မနော-
သုစရိတံ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၈။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၀၃။

(စ) အဗျာပါဒေါ ဓမ္မပဒံ။ ဒီ၊ ၃။
၁၉၁။ အဗျာပါဒေါဓမ္မပဒံ နာမ အကော-
ပေါ ဝါ မေတ္တာသိသေန အဓိကဇ္ဈာနာဒီနိ

ဝါ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၄။ အကောပေါတိ အဒေါ-
သော၊ မေတ္တာတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၈။
အဗျာပါဒေါ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မပဒံ။ အံ၊၁။၃၃၇။
အဗျာပါဒေါ ဓမ္မပဒံ နာမ မေတ္တာ ဝါ
မေတ္တာသိသေန အဓိကဏ္ဍာနာဒိနိ ဝါ။ အံ၊
ဒီ၊၂။၂၇၇။

အဗျာပါဒအဝိဟိံသာဓာတု (ထိ၊ပ) [အဗျာ-
ပါဒ+အဝိဟိံသာ+ဓာတု] အဗျာပါဒဓာတ်
နှင့် အဝိဟိံသာဓာတ်။ နေက္ခမ္မဓာတုဂ္ဂဟ-
ဏေနာပိ အဗျာပါဒအဝိဟိံသာဓာတုယော
ဂဟိတာယေဝ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၁။ ဒွေ၊ဒွေ(မူလ-
ဒီ၊၂။၄၅)တိ ဗျာပါဒဝိဟိံသာဓာတုယော၊
အဗျာပါဒအဝိဟိံသာဓာတုယော စ။ အန-
ဒီ၊၂။၅၄။

အဗျာပါဒအဝိဟိံသာဝိတက္က (ပ) [အဗျာပါ-
ဒ+အဝိဟိံသာ+ဝိတက္က] အဗျာပါဒဝိတက်
နှင့် အဝိဟိံသာဝိတက်။ အဗျာပါဒအဝိ-
ဟိံသာဝိတက္ကာ ခေမဝိတက္ကာ။ ဣတိဝုတ်၊
ဋ္ဌ၊၁၄၀။ အဗျာပါဒအဝိဟိံသာဝိတက္ကာ
ဗျာပါဒဝိဟိံသာဝိတက္ကာနံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၁၀။

အဗျာပါဒအဝိဟိံသာသင်္ကပ္ပ (ပ) [အဗျာပါ-
ဒ+အဝိဟိံသာ+သင်္ကပ္ပ] အဗျာပါဒသင်္ကပ္ပ
နှင့် အဝိဟိံသာသင်္ကပ္ပ။ နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပါဒ-
ယော (သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၁)တိ အာဒိ-သဒ္ဓေန
အဗျာပါဒအဝိဟိံသာသင်္ကပ္ပေ ဝေ သင်္ကဏ္ဍာ-
တိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၀၀။

အဗျာပါဒခန္တိ (ထိ) [အဗျာပါဒ+ခန္တိ] အဗျာ-
ပါဒကို နှစ်သက်တတ်သော တရား၊ အဗျာ-
ပါဒကို နှစ်သက်ခြင်း။ အဗျာပါဒခန္တိ ဗျာပါ-
ဒေန သုညာ။ ပဋိသံ၊၃၆၅။

အဗျာပါဒဂရုဏ (ထိ) [အဗျာပါဒ+ဂရုဏ]
အဗျာပါဒ ဟူသော လေးစားရာရှိသောသူ။
အယံ ပုဂ္ဂလော အဗျာပါဒဂရုဏော အဗျာ-
ပါဒါသယော အဗျာပါဒါမိမုတ္တော။ ပဋိသံ၊

၁၁၈။ ကာမဂရုဏ (ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၂) နှင့်
ယှဉ်ကြည့်။

အဗျာပါဒဆန္တ (ပ) [အဗျာပါဒ+ဆန္တ] အဗျာ-
ပါဒနှင့် ယှဉ်သော ဆန္တ။ (အဗျာပါဒသင်္ကပ္ပ
ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ) အဗျာပါဒစ္စန္ဒော။ သံ၊၁။
၃၆၆။ တတ္ထ တိဝိဇ္ဇေန မနောပုဗ္ဗင်္ဂမော
နေက္ခမ္မသန္နေန အဗျာပါဒဆန္နေန အဝိဟိံ-
သာဆန္နေန။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၁၈၁။

အဗျာပါဒတ္ထ (ပ) [အဗျာပါဒ+အတ္ထ] အဗျာ-
ပါဒဟူသောအကျိုး။ ဗျာပါဒံ ပဗဟန္တော
အဗျာပါဒတ္ထံ သန္တဿေတိ။ ပဋိသံ၊၁၀၀။

အဗျာပါဒဓာတု (ထိ၊ပ) [အဗျာပါဒ+ဓာတု]
အဗျာပါဒဓာတ်။ (၁) အဗျာပါဒနှင့် ယှဉ်
သောဓာတ်၊ အဗျာပါဒဝိတက်။ (၂) အဗျာ-
ပါဒသာလျှင်မြစ်သောဓာတ်၊ မေတ္တာ။ အပ-
ရာပိ ဆ ဓာတုယော ကာမဓာတု... အဗျာ-
ပါဒဓာတု အဝိဟိံသာဓာတု။ အဘိ ဝိ။ဂဂ။
တတ္ထ ကတမာ အဗျာပါဒဓာတု။ အဘိ၊
ဝိ။ဂဇ။ အဗျာပါဒပဋိသံယုတ္တာ ဓာတု
အဗျာပါဒဓာတု၊ အဗျာပါဒဝိတက္ကဿေတံ
နာမံ။ အဗျာပါဒေါ ဓာတု အဗျာပါဒဓာတု၊
မေတ္တာယေတံ နာမံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၀။ (- ဒီ၊
၃။၁၈၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၆။ သံ၊
၁။၃၆၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၆။)
အဗျာပါဒဝိတက္က၊ အဗျာပါဒသညာ-တို့လည်း
ကြည့်။

အဗျာပါဒပစ္စယ (ပ) [အဗျာပါဒ + ပစ္စယ]
အဗျာပါဒ ဟူသော အကြောင်း။ အဗျာ-
ပါဒပစ္စယာ စ ခုက္ခံ ဒေါမနဿံ ပဋိသံဝေ-
ဒေတိ။ မ၊၁။၃၈၉။ အဗျာပါဒပစ္စယာ စ
အနေကေကုသလာ ဓမ္မာ ဘာဝနာပါရိပုရိ-
ဂစ္ဆန္တိ၊ အယံ အတ္ထော။ အံ၊၃။၄၆၈။

အဗျာပါဒပဋိလာဘ (ပ) [အဗျာပါဒ+ပဋိ-
လာဘ] အဗျာပါဒ ဟူသော ရအပ်သော
တရား၊ အဗျာပါဒကိုရခြင်း။ အဗျာပါဒပဋိ-

လာဘော ဗျာပါဒေန သုညော။ ပဋိသံ။
၃၆၄။

အဗျာပါဒပဋိသံယုတ္တ (တိ) [အဗျာပါဒ+ပဋိသံယုတ္တ] အဗျာပါဒနှင့်ယှဉ်သော။ အဗျာပါဒဓာတုနှင့် အဗျာပါဒဝိတက္က-ကြည့်။

အဗျာပါဒပရိဂ္ဂဟ (ပု) [အဗျာပါဒ+ပရိဂ္ဂဟ] အဗျာပါဒဟူသော သိမ်းဆည်း အပ်သော တရား။ အဗျာပါဒကို သိမ်းဆည်းခြင်း။ အဗျာပါဒပရိဂ္ဂဟော ဗျာပါဒေန သုညော။ ပဋိသံ။ ၃၆၃။

အဗျာပါဒပရိယေသနာ (ထိ) [အဗျာပါဒ+ပရိယေသနာ] (၁) အဗျာပါဒနှင့်ယှဉ်သော ရွာမှီးခြင်း၊ အဗျာပါဒကိုရွာမှီးခြင်း။ (၂) အဗျာပါဒဟူသော ရွာမှီးအပ်သောတရား။ (၁) အဗျာပါဒပရိယေသဟံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဗျာပါဒပရိယေသနာ။ သံ၊ ၁။ ၃၆၆။ (၂) နေက္ခမေသနာ(ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၄)ကြည့်။

အဗျာပါဒပရိယောဂါဟဏ (န) [အဗျာပါဒ+ပရိယောဂါဟဏ] အဗျာပါဒ ဟူသော သက်ဝင်အပ်သော တရား၊ အဗျာပါဒသို့ သက်ဝင်ခြင်း။ အဗျာပါဒပရိယောဂါဟဏံ ဗျာပါဒေန သုညော။ ပဋိသံ။ ၃၆၅။

အဗျာပါဒပရိဋ္ဌာဟ (ပု) [အဗျာပါဒ+ပရိဋ္ဌာဟ] အဗျာပါဒကို - အာရုံ - အမှီ - ပြု၍ပူပန်ခြင်း၊ အဗျာပါဒဆန္ဒ၏ - တက်သန် - ပြင်းပြ - ခြင်း။ (အဗျာပါဒစွန့် ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ) အဗျာပါဒပရိဋ္ဌာဟော။ သံ၊ ၁။ ၃၆၆။ (ပရိဋ္ဌာဟသဘောနှင့် ဖြစ်ပုံ၊ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၆-ကြည့်။)

အဗျာပါဒပ္ပဋိဝေဓ (ပု) [အဗျာပါဒ+ပဋိဝေဓ] အဗျာပါဒဟူသော ထိုးထွင်း၍ သိအပ်သော တရား အဗျာပါဒကို တိုးထွင်း၍ သိခြင်း။ အဗျာပါဒပ္ပဋိဝေဓော ဗျာပါဒေန သုညော။ ပဋိသံ။ ၃၆၄။

အဗျာပါဒပ္ပဓာန (တိ) [အဗျာပါဒ+ပဓာန] အဗျာပါဒလျှင် ပြဓာန်းခြင်းရှိသော။ ဗြဟ္မဝိဟာရဘာဝနာ ဗျာပါဒဝိရောဓိနိ အဗျာပါဒပ္ပဓာနာ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၈။ စတ္တာရောပိ ဗြဟ္မဝိဟာရ အဗျာပါဒပ္ပဓာနာ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၄၃။

အဗျာပါဒဝါရ (ပု) [အဗျာပါဒ+ဝါရ] အဗျာပါဒ၏ - အလှည့် - အကြိမ်၊ အဗျာပါဒဝါရ။ ဗျာပါဒါဒိနံ အနာဂတတ္တာ အဗျာပါဒဝါရေ တဒင်္ဂနိဿရဏံ န ဂဟိတံ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၄၇။

အဗျာပါဒဝိတက္က (ပု) [အဗျာပါဒ + ဝိတက္က] အဗျာပါဒနှင့် ယှဉ်သောဝိတက်။ (ယင်းဝိတက်သည် (၁) ကာမာဝစရအဗျာပါဒဝိတက်၊ (၂) ရူပါဝစရ အဗျာပါဒဝိတက်၊ (၃) လောကုတ္တရာ အဗျာပါဒဝိတက် ဟု သုံးမျိုးပြားသည်။ (၁) အမျိုးကို မေတ္တာဘာဝနာအခိုက်၌ ရအပ်သည်။ (၂) အမျိုးကို မေတ္တာဈာန်အခိုက်၌ ရအပ်သည်။ (၃) အမျိုးကို ယင်းဈာန်ကို အခြေပြု၍ဖြစ်သော မင်္ဂ၊ ဖိုလ်အခိုက်၌ ရအပ်သည်။) တယောကုသလဝိတက္ကာ၊ နေက္ခမဝိတက္ကော အဗျာပါဒဝိတက္ကော အဝိဟိံ သာဝိတက္ကော။ ဒီ၊ ၂။ ၁၈၀။ (-မ၊ ၂။ ၁၅၅။ အံ၊ ၁။ ၃၈၈။) အဗျာပါဒပဋိသံယုတ္တော ဝိတက္ကော အဗျာပါဒဝိတက္ကော။ သော မေတ္တာပုဗ္ဗဘာဂေကာမာဝစရော ဟောတိ။ မေတ္တာဈာနေ ရူပါဝစရော။ တံ ဈာန် ပါဒကံ ကတော ဥပ္ပန္နမဂ္ဂုလကာလေ လောကုတ္တရော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၈။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၅၉။ ဗျာပါဒဿ ပဋိပက္ခော၊ ကိဉ္စိပိ န ဗျာပါဒေတိ တေနာတိ ဝါ အဗျာပါဒေါ၊ မေတ္တာ၊ တာယ ပဋိသံယုတ္တော အဗျာပါဒပဋိသံယုတ္တော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၆။ အဗျာပါဒဝိတက္ကမ္ပိ ဝိတက္ကေတိ။ အံ၊ ၁။ ၂၇၉၊ ၄၅၄။ သနိဒါနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဗျာပါဒဝိတက္ကော နော အနိဒါနံ။ သံ၊ ၁။ ၃၆၆။ အဗျာပါဒဝိတက္ကော ဘိက္ခဝေ အနန္တကရဏော...နိဗ္ဗာနသံဝတ္တနိကော။ ဣတိဝုတ်။

၂၅၁။ ခေမဝိတက္က (ဣတိဝုတ်၊ ၄၅၊ ၁၄၁။) လည်းကြည့်။ အဗျာပါဒဝိတက္ကော ဗျာပါဒဝိတက္ကဿ (ပဒဃာတံ ပစ္စန္ဓေဒံ ကဏ္ဍေန္တော ဥပ္ပဇ္ဇတိ)။ ပဋိသံ၊ ၄၅၊ ၁။ ၁၅၂။ ယော စာယံ နေက္ခမ္မဝိတက္ကော ယော စ အဗျာပါဒဝိတက္ကော ယော စ အဝိဟိံသာဝိတက္ကော။ ဣမံ ဇုတိယံ ဘာဂမကာသိ။ မ၊ ၁။ ၁၆၂။ အဗျာပါဒပဋိသံယုတ္တော ဝိတက္ကော အဗျာပါဒဝိတက္ကော။ ယော မေတ္တာပုဗ္ဗဘာဂတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ပဋ္ဌမဇ္ဈာနာ ဝဇ္ဇတိ။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၃၇၃။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၂၉၁။ န ဗျာပါဒတိစိတ္တံ တေန၊ ဗျာပါဒဿ ဝါ ပဋိပက္ခောတိ အဗျာပါဒေါ။ မေတ္တာပုဗ္ဗဘာဂေါ မေတ္တာဘာဝနာရမ္ဘော။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၆၈။

အဗျာပါဒဝိတက္ကသန္နိဿယ (တိ) [အဗျာပါဒ-ဝိတက္က + သန္နိဿယ] အဗျာပါဒဝိတက်၏ မှီရာ ဖြစ်သော။ အဗျာပါဒပဝိစာရကြည့်။

အဗျာပါဒသင်္ကပ္ပ (ပု) [အဗျာပါဒ + သင်္ကပ္ပ] အဗျာပါဒ - အဒေါသ - မေတ္တာ - နှင့် ယှဉ်သော အကြံအစည်၊ ဗျာပါဒမှ ထွက်မြောက်သော - အဗျာပါဒ - ဝိတက်။ သမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင်၏ ကိစ္စတခု၏ အမည်။ နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပေါ အဗျာပါဒသင်္ကပ္ပေါ အဝိဟိံသာသင်္ကပ္ပေါ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၇၀။ မ၊ ၁။ ၈၈။ မ၊ ၃။ ၁၁၈။ အဘိ၊ ၁။ ၁၁၁။ ပဋိသံ၊ ၄၀။ ဗျာပါဒတော နိဿဇ္ဇောတိ အဗျာပါဒသင်္ကပ္ပေါ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၀။ ပဋိသံ၊ ၄၅၊ ၁။ ၁၅၃။ တေသု သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ ကိစ္စတော နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပေါ အဝိဟိံသာသင်္ကပ္ပေါ အဗျာပါဒသင်္ကပ္ပေါတိ တိဏိနာမာနိလဘတိ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၄၀၄။ နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပေါ အဗျာပါဒသင်္ကပ္ပေါတိ အာဒိသ ဝိတက္က အာဂတော (ကပ္ပ၏အတ္ထုပ္ပါဒ)။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၀။ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ တိဝိဓော နေက္ခမ္မ... အဗျာပါဒ... အဝိဟိံသာသင်္ကပ္ပေါတိ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၇၈။

အဗျာပါဒသညာ (တိ) [အဗျာပါဒ + သညာ] အဗျာပါဒ - အဒေါသ - မေတ္တာ - နှင့် ယှဉ်သော သညာ။ အဗျာပါဒစာတုံ ဘိက္ခဝေ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဗျာပါဒသညာ။ သံ၊ ၁။ ၃၆၆။ နေက္ခမ္မသညာ အဗျာပါဒသညာ အဝိဟိံသာသညာ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၇၁။ နေတ္ထိ၊ ၁၀၅။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၂။ နေတ္ထိ၊ ၁၀၅။ အယံ အဗျာပါဒသညာ။ မဟာနိ၊ ၄၃။ အဗျာပါဒပဋိသညတ္တာ သညာ အဗျာပါဒသညာ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၄၉။

အဗျာပါဒသဟဂတ (တိ) [အဗျာပါဒ + သဟဂတ] အဗျာပါဒ - အဒေါသ - မေတ္တာ - နှင့် တကွဖြစ်သော။ အဗျာပါဒသဟဂတေန စိတ္တေန။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၇။

အဗျာပါဒါဓိဋ္ဌာန (န) [အဗျာပါဒ + အဓိဋ္ဌာန] အဗျာပါဒဟူသော ဝင်၍ တည်အပ်သော တရား၊ အဗျာပါဒသို့ဝင်၍ တည်ခြင်း။ အဗျာပါဒါဓိဋ္ဌာနံ ဗျာပါဒေန သုညံ။ ပဋိသံ၊ ၃၆၅။

အဗျာပါဒါဓိပတတ္တ (န) [အဗျာပါဒ + အဓိပတတ္တ] အဗျာပါဒကို - အလွန်အကဲ - အကြီး အမှူး - အဓိပတိ - ပြုသည်၏အဖြစ်၊ အဗျာပါဒ လွန်ကဲသည်၏အဖြစ်။ အဗျာပါဒါဓိပတတ္တာ မညာ ဗျာပါဒတော သညာယ ဝိဝဇ္ဇတိတိ အဓိပတတ္တာ ပညာ သညာဝိဝဇ္ဇေ ဉာဏံ။ ပဋိသံ၊ ၁၀၄။ အဓိပတတ္တနှင့် နေက္ခမ္မာဓိပတတ္တ-တို့လည်း ကြည့်။

အဗျာပါဒါဓိမုတ္တ (တိ) [အဗျာပါဒ + အဓိမုတ္တ] အဗျာပါဒ၌ - သက်ဝင် - ငြိမ် - သော၊ သူ။ အဗျာပါဒဂရုက-ကြည့်။ ကာမာဓိမုတ္တ (ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၇။) နှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။

အဗျာပါဒါဝိဟိံသာသင်္ကပ္ပ (ပု) [အဗျာပါဒ + အဝိဟိံသာ + သင်္ကပ္ပ] အဗျာပါဒသင်္ကပ္ပနှင့် အဝိဟိံသာသင်္ကပ္ပ။ ဧသေဝ နယော (သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၆၁) တိ ဣမိနာ ဗျာပါဒပစ္စနိက-

ဌေန ဝိဟိံသာယ ပစ္စနိကဌေနာတိအာဒိကံ
အဗျာပါဒါဝိဟိံသာသင်္ကပ္ပါနံ အတ္ထုဒ္ဓါရဏ-
ဝိဝိံ အတိဒိသတိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၀၀။

အဗျာပါဒါသယ (တိ) [အဗျာပါဒ+အာသယ]
ကိန်းရာ-တည်ရာ-သန္တာန်-၌ အဗျာပါဒ
ရှိသော။ အဗျာပါဒဂရုဏ-ကြည့်။ ကာမာ-
သယ (ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇)နှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။

အဗျာပါဒပဝိစာရ (ပု) [အဗျာပါဒ + ဥပ-
ဝိစာရ] အဗျာပါဒဝိတက်၏ မှီရာဖြစ်သော
ဥပဝိစာရ။ တယော ဥပဝိစာရ နေကမ္မဗျူပ-
ဝိစာရော အဗျာပါဒပဝိစာရော အဝိဟိံသုပ-
ဝိစာရော။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄။အဗျာပါဒဝိတက္က-
သနိဿယော ဥပဝိစာရော အဗျာပါဒပ-
ဝိစာရော။ နေတ္ထိ၊ဋီ၊၁၂။

အဗျာပါဒေကတ္တ (န) [အဗျာပါဒ+ကေတ္တ
(=ကေ + အတ္တာ (ပု)?)] အဗျာပါဒ ဟူ
သော - ကေတ္တ - တခုတည်း၏အဖြစ် - တခု
သော သဘောတရား။ အဗျာပါဒေကတ္တ
စေတယတောဗျာပါဒတော စိတ္တံဝိဝဇ္ဇတိတိ။
ပဋိသံ၊၁၀၅။ နေကမ္မေကတ္တ(ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၃၀၁)ကြည့်။

အဗျာပါဒေသနာ (ထိ) [အဗျာပါဒ+သေနာ]
အဗျာပါဒဟူသော ရှာမှီးအပ်သောတရား၊
အဗျာပါဒကို ရှာမှီးခြင်း။ အဗျာပါဒေသနာ
ဗျာပါဒေန သညာ။ ပဋိသံ၊၃၆၃။ နေကမ္မေ-
သနာ(ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၄)ကြည့်။

အဗျာပါရ (ပု) [န+ဗျာပါရ] (၁) ကြောင့်
ကြမစိုက်ခြင်း၊ အားမထုတ်ခြင်း၊ လွဲလ-
ဗျာပါရ-မရှိခြင်း။ (တိ) (၂) ကြောင့်ကြ
စိုက်ခြင်း - အားထုတ်ခြင်း - လွဲလ - ဗျာ-
ပါရ-မရှိသော။ (၃) အတ္တနယ ၄-မျိုး
တို့တွင် တမျိုးအပါအဝင်ဖြစ်သော အဗျာ-
ပါရနည်း။ (၁) ကမ္မဒ္ဓါနဂန္ဓေသု အဗျာ-
ပါရေန။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၂၉။ သမ္ပယုတ္တာနံ ဝါ

တတ္ထ အဗျာပါရံ ပစ္စုပဋ္ဌပေတိ။ သာရတ္ထ၊
၁။၃၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၈၇။ ပဂ္ဂဟနိဂ္ဂဟ-
သမ္ပဟံသနေသု အဗျာပါရံ အာပဇ္ဇတိ။
သာရတ္ထ၊၂။၂၂၈။(တိ) (၂) သမဏေန နာမ
ဤဒိသေသု ကမ္မေသု အဗျာဝဋ္ဌေန အဗျာ-
ပါရေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၉။ ကာယ-
ဒဏ္ဍော နိရိယော အဗျာပါရော၊ တထာ
ဝစီဒဏ္ဍော။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၀။ဝိညာဏဿ သညတ-
အဗျာပါရအသင်္ကန္တိ ပဋိသန္တိပါတုဘဝဋ္ဌော။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၃။ အတ္တာ ဝိဇာနာတိ သံသရတိတိ
သဗျာပါရတာသင်္ကန္တိ အဘိနိဝေသဗလဝ-
တာယ အဗျာပါရသင်္ကန္တိ ပဋိသန္တိပါတု-
ဘဝဋ္ဌော စ ဂမ္ဘိရာ။ ဝိ၊ဋီ၊၂။၈၆။ နန္ဓေသ
ဂမနေ အဗျာပါရေတိ? သစ္စံ။ သိ၊ဋီ၊သစ်၊
၂။၄၂၆။ နိရိယ(က)တော အဗျာပါရ-
တော စ။ အသိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၁၅။
တေန အဗျာပါရတော နိရိယတော တုစ္ဆ-
တော အနတ္တာတိ ဒီပိတံ ဟောတိ။ အံ၊ဋီ၊၃။
၂၉၈။ (၃) ကေတ္တနာနတ္တအဗျာပါရဝေဓမ္မ-
တာသင်္ခါတာ ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၉။ ဝိ၊ဋီ၊၁။၃၆။
သိ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၄၄။ မ၊ဋီ၊၁။၂၆။ သံ၊ဋီ၊၁။
၂၂။ အံ၊ဋီ၊၁။၂။

အဗျာပါရတာ (ထိ) [အဗျာပါရ+တာ]ဗျာပါရ
မရှိသည်၏အဖြစ်။ အညမည အာဘောဂပစ္စ-
ဝေက္ခဏာရဟိတာတိ ကာရဏဿ စ ပလဿ
စ အဗျာပါရတာယ ဓာတုမတ္တတံ ဒသေတိ။
မူလ၊ဋီ၊၂။၄၃။ အဗျာပါရဘူတလည်း ကြည့်။

အဗျာပါရတာသမာပဇ္ဇန (န) [အဗျာပါရ-
တာ + သမာပဇ္ဇန] ဗျာပါရမရှိသည်၏ အဖြစ်
သို့ရောက်စေခြင်း။ တဒါ တဿ ပဂ္ဂဟနိဂ္ဂဟ-
သမ္ပဟံသနေသု အဗျာပါရတာသမာပဇ္ဇနေန
အဇ္ဈုပေက္ခနာ ဟောတိ။ ဝိမတိ၊၁။၂၁၉။

အဗျာပါရတာသမည (န) [အဗျာပါရတာ+
သမည] ဗျာပါရမရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော
တူညီခြင်း။ ဝဿယ အတ္တနော အာဓာရေ

အဘိဗျာပနမုခေန အဗျာပါရတာသမညံ
ဝိဘာဝေတဗ္ဗန္တိ အာစာမဂတတေလံ နိဒ္ဒာနိ-
တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၄၄၂။

အဗျာပါရတာသမညနိဒ္ဒယန (န) [အဗျာပါရ-
တာသမည+နိဒ္ဒယန] ဗျာပါရ မရှိသည်၏
အဖြစ်ဟူသော တူညီခြင်းကို ပြခြင်း။ တေ-
မကတေမိတဗ္ဗာနံ အဗျာပါရတာသမည-
နိဒ္ဒယနတ္ထံ ဝေ ဥပမာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။
၄၄၁။ မူလဇ္ဇိ၊ ၂။ ၄၃-၌ အဗျာပါရသမညဟု
ရှိ၏-ညီရန်။

အဗျာပါရတ္တ (န) [အဗျာပါရ+တ္တ] ဗျာပါရ
မရှိသည်၏အဖြစ်။ အဗျာပါရတ္တာ ဓမ္မာနံ။
မူလဇ္ဇိ၊ ၃။ ၁၇၀။

အဗျာပါရတ္တဒီပန (န) [အဗျာပါရတ္တ+ဒီပန]
ဗျာပါရမရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုပြခြင်း။ တတိ-
ယေန ပရာယတ္တဿာပိ သတော ပစ္စယာနံ
အဗျာပါရတ္တဒီပနေန ဝေ ဓမ္မတာ ဒီပိတာ
ဟောတိ။ ပဋိသံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၁၁၃။

အဗျာပါရနယ (ပ) [အဗျာပါရ+နယ] အ-
ဝိဇ္ဇာ၏ “ငါသည် သင်္ခါရတို့ကို ဖြစ်စေအပ်
ကုန်၏” သင်္ခါရတို့၏ “ငါတို့သည် ဝိညာဏ်ကို
ဖြစ်စေအပ်၏” ဟု ဤသို့စသော - ကြောင့်ကြ
စိုက်ခြင်း - အားထုတ်ခြင်း - လုံ့လ - ဗျာပါ-
ရ - ၏ မရှိခြင်းဟူသောနည်း။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ
အဖွင့် အတ္ထနယ ၄-မျိုးတို့တွင် တမျိုးအပါ
အဝင်ဖြစ်သော အဗျာပါရနည်း။ အဝိဇ္ဇာယ
သင်္ခါရာ မယာ ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗာ၊ သင်္ခါရာနံ ဝါ
ဝိညာဏံ အမေဟိတိ ဝေမာဒိဗျာပါရာ-
ဘာဝေါ အဗျာပါရနယော နာမ။ အဘိ၊ ဇ္ဇိ၊
၂။ ၁၈၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၂၀။ ဗျာပါရာဘာဝေါ
အနဘိသန္နိတာယ အဗျာဝဋ္ဋတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇ္ဇိ၊
၂။ ၃၄၈။ အဗျာပါရနယေန စ ပကာသိတေ-
ဟိ။ သုတ္တနိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၂၃၇။ ပစ္စယတော စာသ
ဥပယဗ္ဗယဒဿနေန အဗျာပါရနယော ပါ-
ကဇ္ဇော ဟောတိ ဓမ္မာနံ အဝဿတတ္တိဘာ-

ဝါဝဗောဓတော။ ပဋိသံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၂၃၇။ အဗျာ-
ပါရနယတော ဓာတုယော ပရိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာတိ
ဒဿေတုံ အသမန္နာဟာရတော မနသိကာ-
ရာ ဝုတ္တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၄၄၄။ အတ္ထနယ
(၁) (၂) (၃) တို့လည်း ကြည့်။

အဗျာပါရပစ္စုပဋ္ဌာန (တိ) [အဗျာပါရ+ပစ္စု-
ပဋ္ဌာန] (၁) ကြောင့်ကြစိုက်ခြင်း - အားထုတ်
ခြင်း - လုံ့လ - ဗျာပါရ - မရှိသည်ဖြစ်၍ -
ဉာဏ်အား ရှေးရှုလင်တတ်သော။ (၂) သမ္မ-
ယုတ်တရားတို့၏ - ကြောင့်ကြမစိုက်ခြင်း -
အားမထုတ်ခြင်း - လုံ့လ - ဗျာပါရ - မရှိ
ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော။ (အဋ္ဌသာ၊ သျှ၊
၂။ ၂၅၆-လည်း ကြည့်။) (ဈာနုပေက္ခာ)
အဗျာပါရပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ ဝိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၁၂၀။ အဘိ၊
ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၂၁၈။ မဟာနိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၇၇။
အဗျာပါရပစ္စုပဋ္ဌာနာတိ သတိပိ သုခပါရ-
မိပ္ပတ္တိယံ တသ္မိံ သုခေ အဗျာဝဋ္ဌာ ဟုတွာ
ပစ္စုပတိဋ္ဌတိ၊ သမ္မယုတ္တာနံ ဝါ တတ္ထ အဗျာ-
ပါရံ ပစ္စုပဋ္ဌပေတိတိ အတ္တော။ သာရတ္ထ၊
၁။ ၃၇၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၁၈၇။

အဗျာပါရဘာဝ (ပ) [အဗျာပါရ + ဘာဝ]
ဗျာပါရ မရှိသည်၏ အဖြစ်။ အဗျာပါရ-
ဘူတ-ကြည့်။

အဗျာပါရဘာဝုပဂမန (န) [အဗျာပါရဘာဝ+
ဥပဂမန] ဗျာပါရ မရှိသည်၏ အဖြစ်သို့
ကပ်ရောက်ခြင်း။ အဗျာပါရဘာဝုပဂမနေန
မဇ္ဈတ္တတာယ သန္တိဋ္ဌနာ။ ပဋိသံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၂၇၁။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၇၁။ တေသံ ပဟာနေပိ အဗျာ-
ပါရဘာဝုပဂမနေန မဇ္ဈတ္တကာရပ္ပဝတ္တာ။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၇၄။

အဗျာပါရဘူတ (တိ) [အဗျာပါရ + ဘူတ]
(၁) ဗျာပါရမရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်သော။
(၂) ဗျာပါရမရှိသည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်
သော။ ပစ္စုပဋ္ဌာနသမနေပိ အဗျာပါရဘူတာ

ဥပေက္ခာ။ အဘိဋ္ဌာ။ ၂၁၇။ ပဋိသန္ဓေ။
၁၇၄။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၁။ ၁၅၆။ သာဓုတ္တ။ ၁။ ၃၇၃။ ပစ္စ-
နိကဝူပသမနေပိ အဗျာပါရဘူတာ အဗျာ-
ပါရဘာဝေန ပဝတ္တာ၊ အဗျာပါရတံ ဝါ
ပတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၁။ ၁၇၆။

အဗျာပါရာပဇန (ပ) [အဗျာပါရ+အာပဇန]
ကြောင့်ကြမစိုက် - အားမထုတ် - ခြင်းသို့
ရောက်ခြင်း၊ လုံ့လ-ဗျာပါရ-မရှိသည်၏
အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း။ အဗျာပါရာပဇနနေန
မဇ္ဈတ္တဘာဝေါမဇ္ဈတ္တတာ။ အဘိဋ္ဌာ။ ၂။ ၃၀၃။

အဗျာပိတ (တိ) [န+ဗျာပိတ] မပြန့်န့် သော။
အထ ခေါ် အဗျာပိတောပိ ဒေါသောတိ
ဒဿေတိ။ အနုဋ္ဌိ။ ၂။ ၁၁။ (-မူလ။ ၁။ ၂။
၄၂) အဗျာပိတာ (ဝိသုဒ္ဓိ။ ၁။ ၂၁၃) လည်း
ကြည့်။

အဗျာပိတတာ (တိ) [အဗျာပိတ+တာ] မပြန့်
န့် သည်၏အဖြစ်။ လက္ခဏဿ အဗျာပိတ-
တာယ။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၁။ ၁၁၈။ သိသိသစ်။ ၁။ ၃၃၅။

အဗျာပိတတ္ထ (ပ) [အဗျာပိတ+တ္ထ] မပြန့်န့်
သည်၏အဖြစ်။ သဗ္ဗာယ ပီတိယာ အဗျာပိ-
တတ္တာ။ သိသိသစ်။ ၂။ ၁၆၅။ ဌိတိယာ
ဟေတုနော အဗျာပိတတ္တာ။ သိသိသစ်။ ၂။ ၂၉။
တဿာ ပန သမိသဝိသဇ္ဇနတာယ အဗျာ-
ပိတတ္တာ။ အနုဋ္ဌိ။ ၃။ ၁၇၉။

အဗျာပိတဒေါသ (ပ) [အဗျာပိတ+ဒေါသ]
မပြန့်န့် သော အပြစ်၊ အဗျာပိတဒေါသ။
ဝေဠု ကတော အဗျာပိတဒေါသောပိ စေတ္တ
အနောကာသောဝ။ အနုဋ္ဌိ။ ၂။ ၁၁။

အဗျာပိတဒေါသသမာပန္န (တိ) [အဗျာပိတ-
ဒေါသ + သမာပန္န] အဗျာပိတဒေါသသို့
ရောက်သော၊ မပြန့်န့် သည့် အပြစ်သင့်
ရောက်သော။ “အာဟာရဋ္ဌိတိကာ” တိ ဧတ္ထ
ယဒိ တေယေဝ ဂယန္တိ၊ အဗျာပိတဒေါသ-
သမာပန္နော။ အံ၊ ၁။ ၃။ ၂၃။

အဗျာပိတာ (တိ) [န+ဗျာပိ+တာ] ပြန့်န့်
ခြင်းမရှိ-မပြန့်န့် - သည်၏အဖြစ်။ အဗျာ-
ပိတာ ဟိ (ဝိမတိ၊ ၁။ ၁။ ၁။ ၁။ ၁။ ၁။ ၁။ ၁။
၁၀၅။ မ၊ ၁။ ၁။ ၁၀၄။ စိတ္တုပ္ပါဒေန တာဝ
ဓူပဿ သမယဝဝတ္တာနံ န သက္ကာ ကာတုံ
အဗျာပိတာယ အနေကန္တိကတာယ စာတိ။
အနုဋ္ဌိ။ ၁။ ၁၄၆။ ဟေတုမန္တတာ အနိစ္စတာ
အဗျာပိတာ သကိရိယတာ။ အနုဋ္ဌိ။ ၃။ ၆၄။
(-ဝိသုဒ္ဓိ။ ၁။ ၂၁၃)

အဗျာပိဘာဝ (ပ) [အဗျာပိ+ဘာဝ] ပြန့်န့်
ခြင်းမရှိ-မပြန့်န့် - သည်၏အဖြစ်။ အဗျာ-
ပိဘာဝေ ပန ဒေါသံ ဒဿေန္တော “တတာ
စ။ ပ။ သိယာ (မူလ။ ၁။ ၅၁)” တိ ဧာဟ။
အနုဋ္ဌိ။ ၁။ ၅၆။

အဗျာပိဘာဝဝိဘာဝန (န) [အဗျာပိဘာဝ+
ဝိဘာဝန] ပြန့်န့် ခြင်းမရှိ-မပြန့်န့် - သည်၏
အဖြစ်ကို ထင်စွာပြခြင်း။ ဟေတုနံ ဝတ္ထ-
နယေန အဗျာပိဘာဝဝိဘာဝနေန။ အနု-
ဋ္ဌိ။ ၂။ ၁၄၄။

အဗျာပိ (တိ) [န+ဗျာပိ (= (၁) ဗျာပ+ဤ၊
(၂) ဝိ+အာပ+ဏိ။)] (၁) ပြန့်န့် ခြင်း
မရှိ-မပြန့်န့် - သော။ အဗျာပိတာ၊ အဗျာ-
ပိဘာဝ-တို့ကြည့်။

အဗျာပဇ္ဈ (န) [န+ဗျာပဇ+ဏျ] ဆင်းရဲ-
ဒုက္ခ - မရှိသည်၏ အဖြစ်၊ မဆင်းရဲခြင်း။
အဗျာပဇ္ဈံ ကထံ အသံ။ ဇော၊ ၂။ ၂၈၇။
အဗျာပဇ္ဈန္တိ နိဗ္ဗုဒ္ဓကတော။ ဇော၊ ၃။ ၁၇၁။
အဗျာပဇ္ဇ (၁) (ဂ) (လ)၊ အဗျာပဇ္ဈာ (ဇော)
ရာမ-တို့လည်း ကြည့်။

အဗျာပဇ္ဈ (တိ) [န+ဗျာပဇ္ဈ (=ဗျာပဇ+
ဏျ)၊ ဗျာပဇနဋ္ဌေန ဗျာပဇော၊ ဗျာပ-
ဇောဝ ဗျာပဇ္ဈံ၊ နတ္ထိ ဧတ္ထ ဗျာပဇ္ဈန္တိ အဗျာ-
ပဇ္ဈံ။ မ၊ ၁။ ၄၅။ အဗျာပဇ္ဈပရမတာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။ ၆၄)၊ သဗျာပဇ္ဈ (အံ၊ ၁။ ၂။ ၉၁) တို့

လည်းကြည့်။ နိဗ္ဗာန်ဟော အဗျာဗဠာနှင့်
 ဓာန်၊ ဇီဝ-၌ “အဗျာဗဠာ” ဟု ရုပ်တူကပ်ပြသည်။
 အဗျာဗဠာ မှတ်ချက်လည်း ကြည့်။ (၁)
 ညည်းဆဲ - နှိပ်စက် - တတ်သောတရား -
 ဆင်းရဲ - ဒုက္ခ - မရှိသော၊ သူ၊ အရာ၊ ဌာန။
 (၂) ပဌမဈာန်စသော ဝိဗ္ဗုတိဟာရ။ (၃)
 နိဗ္ဗာန်။

(၁) အဗျာဗဠာယေဝ တသ္မိံ သမယေ
 ဝေဒနံ ဝေဒေတိ။ မ၊ ၁။ ၁၂။ အဗျာဗဠာယေ-
 ဝါတိ နိဗ္ဗာန်မေဝ။ မ၊ ၁။ ၁၆၅။ (မ၊ ၁။ ၂။
 ၄၅-လည်းကြည့်။) အဝေရေန အဗျာဗဠေန။
 မ၊ ၁။ ၁၇၈။ မ၊ ၂။ ၃၂။ အံ၊ ၁။ ၁၉၂။ (အ
 လားတူ အံ၊ ၂။ ၂၇၇။ အံ၊ ၃။ ၁၈၁-တို့၌
 “အဗျာဗဠာ” ဟု ရှိသည်။) အဗျာဗဠာ-
 နာတိ နိဗ္ဗာန်ကွေန။ မ၊ ၁။ ၂။ ၆။ အဗျာဗဠာ-
 နာတိ ကောဓဒုက္ခဝဋ္ဋိတေန။ အံ၊ ၁။ ၃။ ၁၀၀။
 အဗျာဗဠာနာတိ နိဗ္ဗာန်ကွေန ဝိဂတဒေါမ-
 နဿေန။ အံ၊ ၁။ ၃။ ၂၆၃။ အဗျာဗဠာ (၂)
 (က) (အံ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၃၆၂။ ပဋိသန္ဓေ၊ ၂။
 ၁၅၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၆၅)
 လည်းကြည့်။ အဗျာဗဠာ ကာယသင်္ခါရံ
 အဘိသင်္ခရေတိ။ မ၊ ၂။ ၅၂။ အံ၊ ၁။ ၁၂၀။
 အဗျာဗဠာန္တိ နိဗ္ဗာန်ကွေန။ မ၊ ၁။ ၃။ ၇၃။ သဗျာ-
 ဗဠာ (အံ၊ ၁။ ၂။ ၉၁) လည်းကြည့်။ ယေ တေ
 ဒေဝါ အဗျာဗဠာ အနာဂန္တာရေ လုတ္တတ္တံ။
 မ၊ ၂။ ၃၃၁။ အဗျာဗဠာတိ သမုစ္ဆိန္ဒဒုက္ခာ။
 မ၊ ၁။ ၃။ ၂၄၇။ သမုစ္ဆိန္ဒဒုက္ခာတိ သမုတ္တိဋ္ဌိတ-
 စေတသိကဒုက္ခာ။ မ၊ ၁။ ၃။ ၁၆၅။ အဗျာဗဠာ
 (၅) (၂) (က) (အံ၊ ၁။ ၂။ ၃၁၀။ အံ၊
 ၁။ ၂။ ၂၅၅။ ပဋိသန္ဓေ၊ ၂။ ၂၀၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
 ၃၀၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၆၅) နှင့်လည်း ယှဉ်
 ကြည့်။ အဗျာဗဠာ ဘန္တေ အတ္တဘာဝပဋိ-
 လာဘံ အဘိနိဗ္ဗတ္တယတော။ မ၊ ၃။ ၁၀၀။
 အဗျာဗဠာန္တိ အဒုက္ခံ။ မ၊ ၁။ ၄။ ၆၉။ ဒွေမေ
 ဘိက္ခဝေ ဓမ္မာ အဗျာဗဠာ။ အံ၊ ၁။ ၉၆။
 အဗျာဗဠာတိ နိဗ္ဗာန်ကွေန။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၆၄။ အဗျာ-

ဗဠာ သုခံ လောကံ၊ ပဏ္ဍိတော ဥပပဇ္ဇတိ။
 အံ၊ ၁။ ၃၅၃။ (အလားတူ အံ၊ ၂။ ၂၉၆။ အံ၊
 ၃။ ၇၄။ လူတိဝုတ်။ ၂၀၆-တို့၌ “အဗျာဗဠာ” ဟု
 ရှိသည်။) အဗျာဗဠာ သုခံ လောကန္တိ နိဗ္ဗာန်ကွေန
 ဥဋ္ဌာရသုခသောမနဿံ ဒေဝလောကံ။ အံ၊ ၁။
 ၃။ ၁၀၈။ ကာမစန္ဒာဒိဗျာပါဒဝိရဟိတတ္တာ
 အဗျာဗဠာ (အဗျာဗဠာ၊ အံ၊ ၁။ ၂။) နိဗ္ဗာန်ကွေန
 လူတိဝုတ်၊ ၄။ ၇၅။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၂၉၉။ ဤ၌
 လည်း လူတိဝုတ်၊ ၄။ အံ၊ ၁။ ၂။ တို့အရ “အဗျာ-
 ဗဠာ” ရှိမှသာ သင့်မည်။ အဗျာဗဠာ ဟိ တံ
 စိတ္တံ၊ ဒေဝလောကာယ ဘာဝယေ။ အံ၊ ၂။
 ၁၈၈။ အဗျာဗဠာ ဟိ တံ စိတ္တန္တိ နိဗ္ဗာန်ကွေန
 မေတ္တာဒိဗြဟ္မဝိဟာရစိတ္တံ။ အံ၊ ၁။ ၃။ ၆၃။

(၂) ဝိဇ္ဇမေသုခဝိဟာရ တေ ဓမ္မာ-
 (မ၊ ၁။ ၄၉) တိအာဒိသု အဗျာဗဠာ။ အဘိ၊
 ၄။ ၁။ ၈၃။ နိဝရဏာဒိဗျာဗာဓရဟိတတ္တာ
 “အဗျာဗဠာ” တိ ဝုတ္တာ။ မူလ၊ ၁။ ၃၆။
 ယင်းအပွင့် အနု၊ ၁။ ၃၉-၌ ကား “အဗျာ-
 ဗဠာ” ဟု ရှိနေသည်။ စိတ်ကို ညည်းဆဲနှိပ်စက်
 တတ်သော နိဝရဏ စသော ဗျာဗာဓ ကင်း
 သော ပဌမဈာန် စသော ဝိဗ္ဗုတိဟာရ။
 အဋ္ဌသာ၊ သျ၊ ၁။ ၂၇၂။

(၃) အဗျာဗဠာ ဝေါ ဘိက္ခဝေ ဒေသေ-
 သာမိ၊ အဗျာဗဠာ၊ မိဉ္ဇ မဂ္ဂံ။ သံ၊ ၂။ ၅၄၂။
 ဗျာဗဠာ ဝုစ္စတိ ဒုက္ခံ၊ တဒဘာဝေန အဗျာ-
 ဗဠာ။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၃၈၈။ ဓာန်၊ ဓာန်၊ ၁။ ၈-လည်း
 ကြည့်။

အဗျာဗဠာအတ္တဘာဝ (ပ) [အဗျာဗဠာ + အတ္တ-
 ဘာဝ] ဆင်းရဲ - ဒုက္ခ - မရှိသော အတ္တဘော။
 ပုထုဇ္ဇနော ကထံ အဗျာဗဠာအတ္တဘာဝံ
 နိဗ္ဗုတ္တေတိ။ မ၊ ၁။ ၄။ ၆၉။

အဗျာဗဠာအတ္တဘာဝါဘိနိဗ္ဗတ္တန (န) [အဗျာ-
 ဗဠာအတ္တဘာဝ + အဘိနိဗ္ဗတ္တန] ဆင်းရဲ -
 ဒုက္ခ - မရှိသော အတ္တဘောကို ဖြစ်စေခြင်း။

ပုထုဇ္ဇနဿပိ အန္တိမဘဝိကဿ အဗျာဗဠာ-
အတ္တဘာဝါဘိနိဗ္ဗတ္တနံ။ မ၊ဇ္ဇိ၊၃။၂၇၈။

အဗျာဗဠာဂါမိ (တိ) [အဗျာဗဠာ+ဂမ္မ+တိ]
ဆင်းရဲ-ဒုက္ခ-မရှိသောတရား-နိဗ္ဗာန်-
သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော။ အဗျာဗဠာ
ဝေါ ဘိက္ခဝေ ဒေသေယာမိ အဗျာဗဠာ-
ဂါမိဉ္စ မဂ္ဂံ။ သံ၊၂။၅၄၂။

အဗျာဗဠာစိတ္တ (တိ) [အဗျာဗဠာ+စိတ္တ] ဆင်း
ရဲကင်းသည့်စိတ်ရှိသောသူ။ ဧဝံ အဝေရ-
စိတ္တော ဧဝံ အဗျာဗဠာစိတ္တော။ အံ၊၁။၁၉၂။
အဗျာဗဠာစိတ္တောတိ ကောစိတ္တဿ အဘာ-
ဝေန နိဗ္ဗုဒ္ဓကမ္မစိတ္တော။ အံ၊၄။၂။၁၆၂။ ကော-
ဓော နာမ စေတသော ဒုက္ခန္တိ အာဟ
“ကောစိတ္တဿ အဘာဝေနာ”တိ။ အံ၊၄။
၂။၁၆၆။ ဤသို့လည်း အဗျာဗဠာစိတ္တသု မှန်
မည်။ ကောဓ=ဗျာပါဒ အရတူ။ အဗျာ-
ဗဠာစိတ္တ-လည်း ကြည့်။

အဗျာဗဠာတာ (တိ) [အဗျာဗဠာ+တာ] ဆင်း
ရဲ-ဒုက္ခ-မရှိသည်၏အဖြစ်။ အစိတ္တုပ္ပါဒ-
ကတ္တာ အဗျာဗဠာတာယ နိရောဓသမာ-
ပတ္တိယာ နိဗ္ဗာနပဋိဘာဂတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။
အနုဇ္ဈိ၊၂။၂၆။

အဗျာဗဠာပရမ (တိ) [အဗျာဗဠာ+ပရမ] (၁)
မဆင်းရဲစေခြင်း - မနှိပ်စက်ခြင်း - အဗျာ-
ဗဠာ-ဟူသော အထွဋ်အမြတ်တရားရှိသော၊
ထွဋ်မြတ်သော မဆင်းရဲစေခြင်း - မနှိပ်စက်
ခြင်း - ဟူသော အဗျာဗဠာတရားရှိသော၊
သူ။ (၂) ဆင်းရဲ- ဒုက္ခ- မရှိခြင်းလျှင်-
အတိုင်းအရှည်-ပမာဏ- အလွန်ဆုံး အပိုင်း
အခြား-ရှိသော။ (၁) အဗျာဗဠာပရမေ
ခွါဟံ တေရဟိ ဒေဝေ သုဏာမိ။ သံ၊၃။၃၄၃။
(၂) အဗျာဗဠာပရမဟံ ဘိက္ခဝေ ဝေဒနာနံ
အဿာဒိ ဝဒါမိ။ မ၊၁။၁၂၅။

အဗျာဗဠာပရမတာ (တိ) [အဗျာဗဠာပရ-
မ+တာ] ဆင်းရဲ- ဒုက္ခ- မရှိခြင်းလျှင်

အတိုင်းအရှည်-ပမာဏ- အလွန်ဆုံးအပိုင်း
အခြား-ရှိသည်၏အဖြစ်။ ဆင်းရဲ - မရှိ -
ကင်း-ရုံမျှ။ အတိုင်းအရှည် - ပမာဏ -
အလွန်ဆုံး အပိုင်းအခြား- အားဖြင့် - ဆင်း
ရဲ-ဒုက္ခ-မရှိသည်၏အဖြစ်။ (အဗျာဗဠာ-
ပရမတာယာတိ၊ကား။ နိဗ္ဗုဒ္ဓကမ္မပရမတာယ၊
ဆင်းရဲဝေဒနာကင်းရာ ကာလအတိုင်းအရှည်
ရှိသည်၏အဖြစ်ဟူသော အကျိုးငှါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
သျှ။) ယာဝဒေဝ ဥပ္ပန္နာနံ ဝေယျာဗာဓိ-
ကာနံ ဝေဒနာနံ ပဋိသဘာတာယ အဗျာဗဠာ-
ပရမတာယ။ မ၊၁။၁၃။ အလားတူ ဒီ၊၃။
၁၈၇။ မဟာနိးဉ္စ ၇-တို့၌ “အဗျာဗဠာပရ-
မတာယ”ဟု ရှိ၍အံ၊၂။၃၄၁-၌ “အဗျာဗဠာ-
ပရမတာယ” ဟု ရှိသည်။ အဗျာဗဠာပရ-
မတာယာတိ နိဗ္ဗုဒ္ဓကမ္မပရမတာယ။ ယာဝ တံ
ဒုက္ခံ သဗ္ဗံ ပဟိနံ ဟောတိ၊ တာဝါတိ
အတ္တော။ မဟာနိ၊၄။၄၁၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၄။
အဗျာဗဠာပရမတာယာတိ နိဗ္ဗုဒ္ဓကမ္မပရမတာ-
ဝါယ..... ပဋိသေဝါမိတိ ယောဇနာ။ မ၊ဇ္ဇိ၊၁။
၁၆၉။ အံ၊ဇ္ဇိ၊၃။၁၂၈။ ဗျာဗာဓေနဋေန ဗျာဗာ-
ဓော၊ဗျာဗာဓောဝ ဗျာဗဠာ၊ဒုက္ခန္တိ အတ္တော၊
နတ္ထိ တေ ဗျာဗဠာန္တိ အဗျာဗဠာ၊ နိဗ္ဗုဒ္ဓကမ္မာ၊
(နိဗ္ဗုဒ္ဓကမ္မ ? မ၊ဇ္ဇိ၊၂။၄၅-နှင့် ယှဉ်ကြည့်။)
တေနာဟ “အဗျာဗဠာပရမတာယာ”တိ
နိဗ္ဗုဒ္ဓကမ္မပရမတာယာတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၃။၁၆၄။

အဗျာဗဠာမနောသင်္ခါရ (ပု) [အဗျာဗဠာ +
မနောသင်္ခါရ] ဆင်းရဲ- ဒုက္ခ- မရှိသော
မနောဒွါရ၌ ဖြစ်သော-အားထုတ်မှု-စေ
တနာ။ မနောဒွါရေ ပဝတ္တာ တာယေဝ အဋ္ဌ
တိသော စ ဟေဋ္ဌိမဗျာနစေတနာ အဗျာ-
ဗဠာမနောသင်္ခါရော နာမ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၃။

အဗျာဗာဓေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [န+ဗျာဗာဓေတွာ]
မညှဉ်းဆဲ - မနှိပ်စက် - မထိခိုက် - စေမှု၍။
အညမညံ အဗျာဗာဓေတွာ။ မူလဇ္ဇိ၊၁။၈။

အဗျာမိဿ (တိ) [န+ဗျာမိဿ] မရောနှော-
သီးသန့်ပြစ်-သော။ ကေဝလော အဗျာ-
မိဿော။ သုတ္တနိ၊ ၂။ ၁၀၆။

အဗျာမိဿတာ (ထိ) [အဗျာမိဿ + တာ]
မရောနှော - သီးသန့်ပြစ် - သည်၏အဖြစ်။
“ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟော-
တိ” တိ ဝေမာဒီသု အဗျာမိဿတာ။ ဒီ၊ ၄။
၃။ ၁၄၃။ မ၊ ၄။ ၂။ ၃၁။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄။ အံ၊ ၄။
၂။ ၂၃၉။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၉၇။ သုတ္တနိ၊ ၂။ ၇။
အဗျာမိဿတာ ဝိဇာတိယေန အသင်္ကရာ-
(ရော) သဒ္ဓတာ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၄၉။ မ၊ ၄။ ၂။
၁၀၂။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၂။ အဗျာမိဿတာ ဝိဇာ-
တိယေန အသင်္ကရော။ သုခေန ဟိ အဝေါ-
ကိဏ္ဍတာ တတ္ထ အဓိပ္ပေတာ။ သံ၊ ၄။ ၁။
၄၂။ ၃။

အဗျာမိဿိတာဝ (ပု) [အဗျာမိဿ + ဤ +
ဘာဝ] ရောနှောခြင်းကို ပြုလေ့မရှိသည်၏
အဖြစ်။ တေသံ အညမညံ အဗျာမိဿိတာဝံ
ဝိပေဇ္ဇော။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၈။

အဗျာယိက (တိ) [န+ဗျာယိက (=ဝိ+ဣ+
ဏိ+က ?၊ ဗျယ+ဏိက ?)] ဓမ္မေဝှား -
ပျက်စီး-ခြင်းသဘောမရှိသော၊ မဓမ္မေဝှား
တတ်သော။ အဗျာယိကော ဟောတိ သတံ
သမာဂမော။ အံ၊ ၁။ ၃။ ၆၀။ အဘိ၊ က။ ၂။ ၇။
ဇော၊ ၂။ ၁၄၈။ အဗျာယိကော ဟောတိတိ
အဝိဂစ္ဆနသဘာဝေါ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၆။ အဗျာ-
ယိကောတိ အဝိဂစ္ဆနကော။ ဇော၊ ၄။ ၂။ ၅၄၉။

အဗျာဝဋ္ဋ (တိ) [န+ဗျာဝဋ္ဋ (အဗျာဝဋ္ဋ-ပြာ၊
အဗျာပူတ-သံ)] (က) အားမထုတ် -
ကြောင့်ကြမစိုက် - ဗျာပါရမဋ္ဌိ - လျစ်လျူ
ရှု-သော၊ သူ။ (ခ) အကျိုးမရှိသော။
(က) သမဇ္ဇေန သဝိတဗ္ဗံ အဗျာဝဋ္ဋေန။
ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၉၉။ အဗျာဝဋ္ဋေန အဗျာပါရေန။
ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၉။ အဗျာဝဋ္ဋာ တုမေ အာနန္ဒ
ဟောထ တဏှာဂတဿ သရိရဗ္ဗဇာယ။ ဒီ၊ ၂။

၁၁၇။ မိလိန္ဒ။ ၁၇၇။ အဗျာဝဋ္ဋာတိ အတန္တိ-
ဗဒ္ဓါ နိရုဏ္ဏာ ဟောထ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၄။
အတန္တိဗဒ္ဓါတိ အဘာဝဝဟာ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၉။
တန္တိဗဒ္ဓ (သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၄၆)၊ တန္တိဗဒ္ဓ (မ၊ ၄။
၃။ ၈၄) တို့လည်း ကြည့်။ အဗျာဝဋ္ဋဿ
ဘဒြဿ၊ န ပါပ မုလိမ္မတိ။ ဇော၊ ၁။ ၁။ ၁၀၂။
အဗျာဝဋ္ဋဿ ဥဿန္တံ အနာပန္နဿ။ ဇော၊ ၄။
၃။ ၆၀။ အဗျူပေက္ခေယျာမာ(မ၊ ၁။ ၂။ ၁၀) တိ
တေသံ ဂဟဏေ အဗျာဝဋ္ဋာ ဘဝေ-
ယျာမ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၆၇။ တေသံ ကိစ္စကရဏီ-
ယေ အဗျာဝဋ္ဋာ ဟုတော။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၅။
သိ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၅၂။ (အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၄-လည်း
ကြည့်။) သင်္ကစ္ဆသုတဿ ကိသ္မိပ္ပိ ပရိ-
ယယေ အဗျာဝဋ္ဋာ ဟောတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။
၂၄၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၁၄။ အဗျာဝဋ္ဋာတိ အနု-
ဏ္ဏာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၃၈၅။ တေသံ ဓမ္မာနံ
ဟာပနဝစုနေ အဗျာဝဋ္ဋော ဟုတော အဗျူ-
ပေက္ခတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၉။ အတ္ထိ န ခေါ
ကောဝိ မမ ဒဿနေ အဗျာဝဋ္ဋော။ သုတ္တနိ၊
၄။ ၁။ ၆၆။ ဘူရိဒတ္တဿ တရိယာယော
အဗျာဝဋ္ဋာ အဟေသု။ ဇော၊ ၄။ ၇။ ၃၃။ တသ္မိံ
သုခေ အဗျာဝဋ္ဋာ ဟုတော။ သာရတ္ထ၊ ၁။
၃၇၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၇။ အဝိပ္ပိရိကော-
(ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၁) တိ ဥဒ္ဓေသဒီသု ဗျာပါရ-
ရဟိတော အဗျာဝဋ္ဋောတိ အတ္တော။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၂။ ၁၅။ (ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၀၂-လည်း ကြည့်။)
လိနမန (ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၂) လည်း ကြည့်။ (ခ) နတ္ထိ
အဗျာဝဋ္ဋော မနော။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၇၆။ အဗျာ-
ဝဋ္ဋော မနောတိ နိရုတ္တကော စိတ္တသမုဒါ-
စာရော။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၉၈။ (န မယာ အဗျာ-
ဝဋ္ဋော မတော။ ဝင်္ဂ၊ ၂။ ၈၈။)

အဗျာဝဋ္ဋတာ (ထိ) [အဗျာဝဋ္ဋ + တာ] အား
မထုတ်-ကြောင့်ကြမစိုက် - ဗျာပါရမဋ္ဌိ-
ဝန်မဆောင်-လျစ်လျူရှု - သည်၏ အဖြစ်။
တတ္ထ အဗျာဝဋ္ဋတာ အပဏ္ဏကပဋိပဒါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၄။ ၁။ ၃၈၃။ ဗျာပါရာဘာဝေါ အနဘိသန္တိ-

တာယ အဗျာဝဋ္ဌတာ။ ဝိသုဒ္ဓိဋ္ဌိ၊ ၂၊ ၃၄၈။
ပဋိသင်္ခါန (ဒိ၊ ဋ္ဌိ၊ ၁။ ၁၀၆။ သိ၊ ဋ္ဌိ၊ သင်္ခါ၊ ၁။
၃၁၀။ မ၊ ဋ္ဌိ၊ ၁။ ၁၀၄။) တို့လည်း ကြည့်။

အဗျာဝဋ္ဌတ္တ (န) [အဗျာဝဋ္ဌ + တ္တ] အဗျာဝဋ္ဌ-
တာနှင့် အနက်တူ။ ပဋိသင်္ခါနလက္ခဏ (မ၊
ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၁၂၉) ကြည့်။

အဗျာဝဋ္ဌဘာဝ (ပု) [အဗျာဝဋ္ဌ + ဘာဝ] အဗျာဝဋ္ဌ-
တာနှင့် အနက်တူ။ ဗဟုသော
ဘောဇနော အဗျာဝဋ္ဌဘာဝတော။ ဝိသုဒ္ဓိဋ္ဌိ၊
၁။ ၉၆။ စတုတ္ထဗျာနသေယျာ (မ၊ ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၂၃၄။
သိ၊ ဋ္ဌိ၊ ၁။ ၁၁၅။ အံ၊ ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၃၉၄) လည်း ကြည့်။

အဗျာဝဋ္ဌမန (ပု၊ န) [အဗျာဝဋ္ဌ + မန] ကြောင့်
ကြမဲ့ - အကျိုးမရှိ - သောစိတ် - ၏ ဖြစ်
ခြင်း - ကို ဖြစ်စေခြင်း။ နတ္ထိ အဗျာဝဋ္ဌ-
မနော။ ဒိ၊ ဋ္ဌိ၊ ၁။ ၅၄။ သိ၊ ဋ္ဌိ၊ သင်္ခါ၊ ၁။ ၂၀၅။
သံ၊ ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၃၃၉။ မူလဋ္ဌိ၊ ၂။ ၂။ နတ္ထိ အဗျာဝဋ္ဌ-
မနောတိ နိရတ္တကော စိတ္တသမုဒါစာရော
နတ္ထိ။ ဒိ၊ ဋ္ဌိ၊ ၁။ ၅၄။ မူလဋ္ဌိ၊ ၂။ ၂။ အဗျာဝဋ္ဌ
(ခ) အနက်လည်း ကြည့်။

အဗျာသ (ပု) [န + ဗျာသ] မခွဲ - မခွါ -
မကွဲ - မကွာ - မပစ် - မစွန့် - ခြင်း၊ အမြဲ
ယှဉ်ခြင်း။ တထာ ဟိ သသမ္ဘာရာဗျာသော၊
ဒီသကာလာဗျာသော၊ နိရုတ္တရာဗျာသော၊
သက္ကစ္ဆာဗျာသောတိ စတ္တာရော အဗျာသာ။
ဒိ၊ ဋ္ဌိ၊ ၁။ ၁၀၃။ အဘျာသ (ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၂၇)
လည်း ကြည့်။ စတသော... ဘာဝနာ
(စရိယ၊ ၁။ ၁၉။) နှင့် ယှဉ်ကြည့်ရန်။
စတုရဂံယောဂ (- ဒိ၊ ဋ္ဌိ၊ ၁။ ၉၈။ သိ၊ ဋ္ဌိ၊ သင်္ခါ၊
၁။ ၂၉၅။) နှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်ရန်။

အဗျာသေက (တိ) [န + ဗျာသေက (= ဝိ +
အာ + သိစ + က၊ သိ၊ ဋ္ဌိ၊ သင်္ခါ၊ ၂။ ဂ-၌ကား
“ဝိဝိဓံ အသနံ ခေဒနံ ဗျာသေကော၊.. တေန
ဝိရဟိတော” ဟူ၏။ အဗျာသေကသုခ-ကြည့်။]
သွန်းလောင်းခြင်းမရှိသော၊ ကိလေသာတို့

ဖြင့် မသွန်းလောင်းအပ်သော၊ မရောယှက် -
သီးသန့်ဖြစ် - သော၊ သု။ အဗျာသေကော
အမုခရာ၊ အတ္တစိန္တာ ဝသာနုဂါ။ ထေရ၊
၃၃၈။ အဗျာသေကာတိ သတိဝိပုပါသာ-
ဘာဝတော ကိလေသဗျာသေကရဟိတာ၊
အန္တရန္တရာ တဏှာဒိဋ္ဌိမာနာဒီဟိ အဝေါ-
ကိဏ္ဏာတိ အတ္တော။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၃၅၂။

အဗျာသေကသုခ (န) [အဗျာသေက + သုခ]
(၁) သွန်းလောင်းခြင်းမရှိ - မရောယှက် -
သန့်ရှင်း - စင်ကြယ် - သော ချမ်းသာ၊
ကိလေသာ - ဆင်းရဲ - ဗျာသေက - မရှိသော
ချမ်းသာ၊ ကိလေသာ တို့ဖြင့် - မသွန်း
လောင်း - မစွက်ဖက် - အပ်သော ချမ်းသာ၊
(မရွှေရှား - မပျံ့လွင့် - သော - အဓိစိတ္တ -
ဣန္ဒြိယသံဝရ - သုခ)။ (တိ) (၂) မသွန်း
လောင်း - မစွက်ဖက် - အပ်သော ချမ်းသာ -
ရှိသော။

(၁) သော... အဗျာသေကသုခ
ပဋိသံဝေဒေတိ။ ဒိ၊ ၁။ ၆၆၊ ၁၉၂။ မ၊ ၁။ ၂၃၈၊
၃၃၆။ မ၊ ၂။ ၃၇၂။ မ၊ ၃။ ၈၄။ အံ၊ ၁။ ၅၃၁။
အံ၊ ၃။ ၄၂၃။ အဘိ၊ ပ။ ၁၆၈။ အဗျာသေကသု-
ခန္တိ ကိလေသဗျာသေကဝိရဟိတတ္တာ အဗျာ-
သေကံ အသမ္ပိဿံ ပရိသုဒ္ဓံ အဓိစိတ္တသုခံ ပဋိ-
သံဝေဒေတိတိ။ ဒိ၊ ၁။ ၁၆၅။ အသမ္ပိဿန္တိ
ကိလေသဒုက္ခေန အဝေါမိဿံ။ တေနာဟ
“ပရိသုဒ္ဓံ”န္တိ။ သတိ ဟိ သုဝိသုဒ္ဓေ ဣန္ဒြိယ-
သံဝရေ ပဓာနဘူတပါပဓမ္မဝိဂမေန အဓိ-
စိတ္တာနုယောဂေါ ဟတ္ထဂတော ဧဝ ဟောတိ-
တိ အာဟ “အဓိစိတ္တသုခံ ပဋိသံဝေဒေတိ”-
တိ။ ဒိ၊ ၁။ ၂၄၂။ ဝိဝိဓံ အသနံ ခေဒနံ
ဗျာသေကော၊ ကိလေသော ဧဝ ဗျာသေ-
ကော၊ တေန ဝိရဟိတော တထာ၊ ဝိရဟိ-
တတာ စ အသမ္ပိဿတာ၊ အသမ္ပိဿဘာဝေါ
စ သမ္ပယောဂါဘာဝတော ပရိသုဒ္ဓတာတိ
အာဟ “အသမ္ပိဿံ ပရိသုဒ္ဓံ”န္တိ၊ ကိလေသ-
ဒုက္ခေန အဝေါမိဿံ၊ တတော စ သုဝိသုဒ္ဓန္တိ

အတ္တော။ သတိ စ သုဝိသုဗ္ဗေ ဣန္ဒြိယသံဝရေ
 နီဝရဏေသု ပဓာနဘူတပါပဓမ္မဝိဂမေန အဓိ-
 စိတ္တာနုယောဂေါ ဟတ္ထကတော ဝေ ဟောတိ။
 တဿ အဓိစိတ္တသုခမေဝ “အဗျာသေက-
 သုခ”န္တိ ဝုစ္စတိတိ အသေတိ “အဓိစိတ္တသုခ”န္တိ
 ဣမိနာ။ သိ၊ ငို၊ သစ်၊ ၂။ ၈၁။ အဗျာသေကသု-
 ခန္တိ ကိလေသေဟိ အနဝသိတ္တသုခံ၊ အဝိကိဏ္ဏ-
 သုခန္တိ ပိ ဝုတ္တံ။ ဣန္ဒြိယသံဝရသုခံ ဟိ ဝိဇ္ဇာဒီသု
 ဝိဇ္ဇမတ္တာစိဝသေန ပဝတ္တတာယ အဝိကိဏ္ဏံ
 ဟောတိ။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၁၇-၈။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၈၂။
 အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၉၂။ (အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၂ “အနာသိတ္တ-
 သုခံ” ဟု ရှိသည်။) ရူပါဒီသု နိမိတ္တာဝိဂ္ဂါဟ-
 ပရိဝဇ္ဇနလက္ခဏတ္တာ ဣန္ဒြိယသံဝရသုခံ ကိလေ-
 သေဟိ အနဝသိတ္တသုခတာ အဝိကိဏ္ဏသုခ-
 တာ စသ ဝုတ္တာ။ မ၊ ငို၊ ၂။ ၁၆၁။ အံ၊ ငို၊ ၂။
 ၃၇၆။ အဝိကိဏ္ဏသုခန္တိ ရူပါဒီသု သုဘာဝိ-
 ပရိကပ္ပနဝသေန အဝိသဋ္ဌသုခံ။ မူလ၊ ငို၊ ၃။
 ၄၃။ အဝိသဋ္ဌသုခန္တိ အဝိက္ခေပသုခံ၊ အနု၊ ငို၊
 ၃။ ၅၃။ (တိ) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

အဗျာသေကသုခတာ (တိ) [အဗျာသေကသုခ+
 တာ] မသွန်းလောင်း-မစွက်ဖက် - အပ်
 သောချမ်းသာရှိသည်၏ အဖြစ်။ အထ ဝါ...
 အဗျာသေကသုခတောယ စ ကေဝလံ အရ-
 ဟတ္ထံ။ ဣတိဝုတ်၊ ငွ။ ၂၈၉။ ကေဝလီလည်း
 ကြည့်။

အဗျာဟရတိ (ကြိ) [အ+ဝိ+အာ+ဟရ+
 အ+တိ၊ “အ” အနက်မဲ့?။ (အဘိ+ အာ+
 ဟရ+အ+တိ=အဗျာဟရတိ?)] ဆောင်ယူ
 လာ၏၊ ပြီးစေ၏။ အလဗ္ဘမဗျာဟရတိ နရော
 ဣဓ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၈၉။ အဗျာဟရတိ အာဝဟတိ
 တံ နိပ္ပါဒေတိ။ ဇာ၊ ငွ။ ၅။ ၈၄။

အဗျောသာန (န) [န+ဗျောသာန (=ဝိ+
 အဝ+သာ+ယ)] မတူန့်ဆုတ်ခြင်း။ တတ္ထ စ
 အဘိဘုယျ နေက္ခမ္မေန၊ အန္တရာ စ အဗျော-
 သာနေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၄၈။ အဗျောသာနေ-
 နာတိ အသကောစနေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ငို၊ ၂။ ၃၉၉။

အဗျောသိတ (တိ) [န+ဗျောသိတ (=ဝိ+
 အဝ+သာ+တ)] မပြီးဆုံးသေးသော။
 အောက်ပုဒ်ကြည့်။

အဗျောသိတတ္ထ (န) [အဗျောသိတ+တ္ထ] မပြီး
 ဆုံး-ရဟန္တာမဖြစ် သေးသည်၏ အဖြစ်။
 အဗျောသိတတ္တာ ဟိ ဘဝါဘဝေသု။ မ၊ ၂။
 ၂၆၁။ ထေရ၊ ၃၂၇။ အပ၊ ငွ။ ၂။ ၂၃။ အဗျော-
 သိတတ္တာတိ အပရိယောသိတတ္တာ၊ အရ-
 ဟတ္ထပတ္တိယာ အဘာဝေနာတိ အတ္တော။
 မ၊ ငွ။ ၃။ ၂၁၂။ အဗျောသိတတ္တာ ဟိတိ အန-
 ဝိဂတနိဋ္ဌတ္တာ။ ထေရ၊ ငွ။ ၂။ ၂၉၈။

အဗြဝိ } (ကြိ) ဖြူတိ၊ ဖြဝိတိကြည့်။
 အဗြဝိ }

အဗြဟ္မ (တိ) [န+ဗြဟ္မ] မမြတ် - ယုတ် -
 သော၊ သူ။ အဗြဟ္မစရိယ၊ အဗြဟ္မစာရီ-တို့
 ကြည့်။

အဗြဟ္မစရိယ (န) [အဗြဟ္မ+စရိယ၊ အဗြဟ္မာနံ
 နိဟိနာနံ အဗြဟ္မံ ဝါ နိဟိနံ စရိယံ ဝုတ္တံ
 အဗြဟ္မစရိယံ၊ မေထုနဓမ္မော။ သိ၊ ငို၊ သစ်၊ ၁။
 ၃၃၂။] (က) မမြတ် - ယုတ် - သောသူ
 တို့၏ - မမြတ် - ယုတ် - သော - မေထုနံ
 အကျင့်။ (ခ) ပါရာဇိက - အန္တိမ - ဝတ္ထု။
 (ဂ) နှစ်ယောက် နှစ်ယောက် - အစုံအစုံ -
 ကျင့်ခြင်း၊ မေထုနံမှီဝဲခြင်း၊ ကာယဒွါရ၌ ဖြစ်
 သော မသုတော် တရားအကုန်ကို မှီဝဲ
 ကြောင်း ဝိတိက္ကမစေတနာ။ (သ) မိစ္ဆာ
 မဂ်ဂ-ပါး။

(က) အဗြဟ္မစရိယံ ပဟာယ ဗြဟ္မ-
 စာရီ... အာရာစာရီ ဝိရတော မေထုနာ
 ဂါမဓမ္မော။ ဒိ၊ ၁။ ၄။ မ၊ ၁။ ၂၃၇။ မ၊ ၃။ ၈၃။
 အံ၊ ၁။ ၂၁၂။ အဘိ၊ ပု။ ၁၆၆။ အဗြဟ္မစရိယန္တိ
 အသေဋ္ဌစရိယံ။ ဒီ၊ ငွ။ ၁။ ၇၁။ မ၊ ငွ။ ၂။ ၁၁၀။
 အံ၊ ငွ။ ၂။ ၁၉၇။ အဘိ၊ ငွ။ ၃။ ၈၇။ အသေဋ္ဌစရိ-
 ယန္တိ အသေဋ္ဌာနံ စရိယံ၊ အသေဋ္ဌံ ဝါ စရိယံ။

မ၊ဋီ၊၂။၁၅၅။ အသေဋ္ဌစရိယန္တိ အသေဋ္ဌာနံ
ဟိနာနံ၊ အသေဋ္ဌံ ဝါ လာမကံ နိဟိနဝုတ္တိံ၊
မေထုနန္တိ အတ္တော။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၁၇။ အံ၊ဋီ၊၂။
၁၇၆။

(ခ) အမူလကေန အဗြဟံစရိယေန
အနုဒ္ဓိသေတိ၊ ဝိ၊ဋီ၊၁။၁၁၅။ ဣတိဝုတ်။ ၂၂၃။ =
တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ အဝိဇ္ဇမာနေန အန္တိမဝတ္ထုနာ
အနုဝဒတိ စောဒေတိ။ ဝိ၊ဋီ၊၂။၇၆။ အဗြဟံ-
စရိယေနာတိ အသေဋ္ဌစရိယေန။ ဣတိဝုတ်။
၄။၁၆၈။

(ဂ) အဗြဟံစရိယာ ဝေရမကိသိက္ခာ-
ပဒံ သမာဒိယာမိ။ ခုဒ္ဒက။ ၂။ အဗြဟံစရိယန္တိ
အသေဋ္ဌစရိယံ၊ ဒွယံဒွယသမာပတ္တိမေထုနပုဋ္ဌိ-
သေဝနာ ကာယဒွါရပုဝတ္တာ အသဒ္ဓမ္မပုဋ္ဌိ-
သေဝနဋ္ဌာနဝိတိက္ကမစေတနာ အဗြဟံစရိယံ။
ခုဒ္ဒက။ ၄။၁၆-၇။ အဗြဟံစရိယာ ဝေရမကိ။
ဝိ၊ဋီ၊၁။၁၁၇။ အဗြဟံစရိယံ နာမ အသေဋ္ဌစရိယံ
ဒွယံဒွယသမာပတ္တိ။ သာ ဟိ...ဟိဋ္ဌိတတ္တာ
အသေဋ္ဌာ အပ္ပသတ္တာ စရိယာတိ ဝါ အသေ-
ဋ္ဌာနံ နိဟိနာနံ ဣတ္ထိပုရိသာနံ စရိယာတိ ဝါ
အသေဋ္ဌစရိယံ၊ အသေဋ္ဌစရိယတ္တာ အဗြဟံ-
စရိယန္တိ စ ဝုစ္စတိ၊ အတ္ထတောပန အသဒ္ဓမ္မ-
သေဝနာဓိပ္ပါယေန ကာယဒွါရပုဝတ္တာ မဂ္ဂေန-
မဂ္ဂပုဋ္ဌိပတ္တိသမုဋ္ဌာပိကာ စေတနာ အဗြဟံ-
စရိယံ။ သာရတ္ထ။ ၃။ ၂၅၁-၂။ (အဗြဟံ-
စရိယာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ မ၊၂။ ၃၉၂။
အံ၊၂။ ၂၄၃။ အဗြဟံစရိယာ ဝိရမေယျ
မေထုနာ။ အံ၊၁။ ၂၁၅။ အံ၊၃။ ၈၉။ သုတ္တနိ။
၃၃၈။ အဗြဟံစရိယာတိ အသေဋ္ဌစရိ-
ယတော။ အံ၊ဋီ၊၂။ ၁၁၉။ အဗြဟံစရိယာတိ
အသေဋ္ဌစရိယဘူတာ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၇။
အဗြဟံစရိယတောပိ အာရာစာရိ ဟောတိ
သတ္တဝိမေထုနသံယောဂဝိရဟိတော။ စရိ-
ယာ၊ဋီ။ ၃။ ၁။ ဒီ၊ဋီ၊၁။ ၈၇။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊ ၁။
၂၇၈။ ဗြဟံစရိယံ အဗြဟံစရိယံ သလ္လေ-

ခသိ။ မ၊ဋီ၊၁။ ၁၉၂။ အဗြဟံစရိယေပိ တသ္မိံ
ဗြဟံစရိယသညိ ဟုတ္တာ။ ဇာ၊ဋီ၊၁။ ၄၁၄။)

(ဃ) “အဗြဟံစရိယံ အဗြဟံစရိယ”န္တိ
အာဝုသော အာနန္ဒ ဝုစ္စတိ၊ အယမေဝ ခေါ
အာဝုသော အဋ္ဌင်္ဂိကော မိစ္ဆာမဂ္ဂေါ အဗြဟံ-
စရိယံ။ သေယျထိဒံ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။ ပ။ မိစ္ဆာ-
သမာဓိတိ။ သံ၊ ၃။ ၁၃။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၉၃-
လည်း ကြည့်။

အဗြဟံစရိယနိဝတ္တိ (ထိ) [အဗြဟံစရိယ +
နိဝတ္တိ] မမြတ်သောသူတို့၏ - မမြတ်သော -
မေထုနအကျင့်မှ - ဆုတ်နှစ် - ရှောင်ကြဉ် -
ခြင်း။ အဗြဟံစရိယနိဝတ္တိယာ အလောဘော
ဟောတိ သန္တကာယစိတ္တော။ စရိယာ၊ဋီ။
၃။ ၂။ ဒီ၊ဋီ၊၁။ ၈၇။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊ ၁။ ၂၇၉။

အဗြဟံစရိယဝတ္ထု (န) [အဗြဟံစရိယ + ဝတ္ထု]
မမြတ်သောသူတို့၏ - မမြတ်သော - မေထုန
အကျင့် - ၏ - တည်ရာ - အကြောင်း -
ဝတ္ထု၊ အဗြဟံစရိယဝတ္ထု။

အဗြဟံစရိယဝတ္ထုပဋိသေခ (ပ) [အဗြဟံစရိယ-
ဝတ္ထု + ပဋိသေခ] အဗြဟံစရိယဝတ္ထုကိုတား
မြစ်ခြင်း။ ဝတ္ထုပဋိက္ခေပေါ (ဒီ၊ဋီ၊၂။ ၂၈။ မ၊
ဋီ၊၄။ ၁၂၉)တိ အဗြဟံစရိယဝတ္ထုပဋိသေ-
ခော။ တေနာဟ “ပုရိသာဓိပ္ပာယဝသေ-
နာ”တိ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။ ၂၇။ မ၊ဋီ၊၃။ ၃၃၇။

အဗြဟံစရိယဝန္တု (တိ) [န + ဗြဟံစရိယဝန္တု]
မြတ်သောသူတို့၏ - မြတ်သော - အကျင့် မရှိ
သောသူ။ ဗြဟံစရိယဝန္တု ဝါ အဗြဟံစရိယ-
ဝန္တု ဝါ။ မ၊၂။ ၃၃၁။ အဗြဟံစရိယဝန္တုပွိ
သမ္ပန္နကာမဂုဏ် အမစုံ ဗန္ဓနာဂါရံ ပဝေသေ-
တာ ဣတ္ထိနံ မုဓမ္မိ ပဿိတုံ အဒေန္တော တမ္ပာ
ဌာနာ စာဝေတိ နာမ။ မ၊ဋီ၊၃။ ၂၄၈။

အဗြဟံစရိယဝါသ (ပ) [အဗြဟံစရိယ + ဝါသ]
မမြတ်သောအကျင့် - ဖြင့်နေခြင်း - ကို ကျင့်

သုံးခြင်း။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန အဗြဟံစရိယ-
ဝါသာ အက္ခာတာ။ မ၊ ၂။ ၁၈၂။

အဗြဟံစရိယာသမ္ဘဝ (ပု) [အဗြဟံစရိယ+
အသမ္ဘဝ] မမြတ်သော - မေထုန် - အကျင့် -
၏ မဖြစ်ခြင်း။ သာမိကတော အညတ္တ
အဗြဟံစရိယာသမ္ဘဝတော။ ဝိမာန၊ ၄။
၁၁၉။

အဗြဟံစရိဂ္ဂဟဏ (ပု) [အဗြဟံစရိ+ဂဟဏ]
အဗြဟံစရိသဒ္ဓါ။ ဘိက္ခုနိဒ္ဓသကော စေတ္တ
ကာမံ အဗြဟံစရိဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတောဝ။
ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၇။

အဗြဟံစရိ (တိ) [(၁) အဗြဟံ+စရ+ဏိ။
(၂) န+ဗြဟံ+စရ+ဏိ။ (၃) န+ဗြဟံ+
အာစာရ+ဏိ။] (၁) မမြတ် - ယုတ်ညံ့ -
သော - မေထုန် - အကျင့် - ကိုကျင့်တတ် -
ကျင့်လေ့ရှိသောသူ။ (မေထုန်အမှု ပြုကျင့်
သဖြင့် - ရှင် - သာမဏေ - အသွင်ကို
စွန့်ရသော - လိင်ကျ - ရှင် - သာမဏေ၊
ရဟန်းဘဝ ဆုံးရှုံးရသော - ပါရာဇိကကျ -
ရဟန်းလူ့ဘောင်၊ လူ့လောက၌ လူ့အသွင်
နှင့် ကာမဂုဏ် - ခံစားတတ် - ခံစားလေ့-
ရှိ - သော ကာမဘောဂီလူသားတို့ကို ဆိုလို
သည်။)

(၂) မြတ်သော - သာသနဗြဟံစရိယ -
အကျင့်ကို - မကျင့် - ကျင့်လေ့မရှိ - သော
သူ။ (၃) မြတ်သော - သာသနဗြဟံစရိယ -
အကျင့် - မရှိ - ကင်းမဲ့ - သောသူ။ (ဗြဟံ-
စရိအတုအယောင်ဆောင်၊ သီလမရှိသည့်
ဒုဿိလ - ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ဆိုလိုသည်။)

(၁) အဗြဟံစရိ ဟောတိ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၁၉။
အဗြဟံစရိ ပန အာယတိ သံဝရေ ဌာတု-
ကာမံ သရဏာနိ ဒတ္တာ ဥပသမ္မာဒေတု
ဝဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၇။ ပရေ အဗြဟံစရိ
ဘဝိဿန္တိ။ မ၊ ၁။ ၅။ အဗြဟံဟိန္ဒ လာမက-

ဓမ္မံ စရန္တိတိ အဗြဟံစရိ၊ မေထုနဓမ္မပဋိ-
သေဝကောတိ အတ္ထော။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၁။ ယတြ
ဟိ နာမ ဗြဟံစရိ စ အဗြဟံစရိ စ
ဥဘော သမသမဂတိကာ ဘဝိဿန္တိ အဘိ-
သမ္ဗရာယံ။ အံ၊ ၃။ ၃၆၅။ ဒုဿိလာ ပါပဓမ္မာ
မုသာဝါဒိနော အဗြဟံစရိနော။ ဥဒါန။
၁၂၉။ အဗြဟံစရိနောတိ “မေထုနပဋိ-
သေဝိတာယ အသေဌစရိနော ဣမေဟိ
နာမာ”တိ ဟိဋ္ဌေန္တာ ဝဒန္တိ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂၃၅။
(-မ၊ ၁။ ၅။ -မ၊ ၄။ ၁။ ၃၄၇။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။
၁၀၃။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၆။) (၂) (၃) အဗြဟံ-
စရိ ဗြဟံစရိပဋိညံ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၁၈။ ဥဒါန။
၁၃၈။ အသေဌစရိတာယ အဗြဟံစရိ။
သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၂၇။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂၆၉။ အဗြဟံ-
စရိ ဗြဟံစရိပဋိညော။ ဣတိဝုတ်၊ ၂၂၃။
မဟာနိ၊ ၁၇၈။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၈။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၁။
ဗြဟံသေဌံ (ဗြဟံသေဌံ)စရတိတိ ဗြဟံစရိ။
ဗြဟံ ဝါ သေဌော အာစာရော တေဿ
အတ္တိတိ ဗြဟံစရိ၊ န ဗြဟံစရိတိ အဗြဟံ-
စရိ၊ ဗြဟံစရိပဋိရူပကော ဒုဿိလောတိ
အတ္ထော။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၆၈။ အဗြဟံစ-
ရိတိ သေဌစရိယဝိရဟိတော၊ မဟာနိ၊ ၄။
၂၉၅။ အသေဌစရိတာယ အဗြဟံစရိ။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၂။ ၈၀၊ ၃၅၇။

အဗြဟံည (တိ) [န+ဗြဟံည] ဗြဟံဏ-
ဘုဏ္ဍ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ ရဟန္တာ - တို့၏ အကျိုး
စီးပါးကို မပြုကျင့်သော၊ ဘုဏ္ဍ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊
ရဟန္တာတို့၌ ရှိသေခြင်း၊ ပူဇော်ခြင်း၊ ပစ္စည်း
လေးပါးတို့ဖြင့် လုပ်ကျွေးခြင်းစသော ပြုအပ်
သော ကျင့်ဝတ်တို့ကို မပြုမကျင့်သောသူ။
အဗြဟံညပုဂ္ဂိုလ်။ အသာမညော အဗြဟံ-
ညော။ မ၊ ၃။ ၂၁၇။ အံ၊ ၁။ ၁၃၇။ (-သံ၊ ၃။
၄၀၆။) အဗြဟံညောတိ ဧတ္ထ စ ခိကာသဝါ
ဗြဟံဏာ နာမ၊ တေသု မိစ္ဆာပဋိပန္နော
အဗြဟံညော နာမ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၈။ အမတ္ထေ-
ယျတာ (ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၇။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၀-၃၁။)

မတ္တေယျတာ (ဒိဋ္ဌါပုဒ် ၁၀၃။ ဒိဋ္ဌိပုဒ် ၁၀၃)၊
ဗြဟ္မညတာ (ဓမ္မာဋ္ဌ ၂။ ၃၂၆) ဟိတ (ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋီ၊ ၁။ ၃၇၉) တို့လည်း ကြည့်။

အခြဟူသော (တိ) [အခြဟူသ + တာ]
အခြဟူသ၏အဖြစ်။ အမတ္တေယျတာ (ဒိဋ္ဌါပုဒ်
၅၈။ ဒိဋ္ဌါပုဒ် ၃၇။ ဒိဋ္ဌိပုဒ် ၃၁) ကြည့်။

အခြဟူက (ပု) [န + ဗြဟ္မာဏ။ ထံ၌ အခြဟူ-
၏] ဗြဟ္မာဏမဟုတ်သောသူ။ (၁) ဇာတိ-
ဗြဟ္မာဏမဟုတ်သောသူ။ (ဗြဟ္မာဏဇာတ်
ရှိသူမှတစ်ပါး မင်းမျိုး၊ ကုန်သည်မျိုး၊ သူ
ဆင်းရဲမျိုးစသည့် အခြားအမျိုးဇာတ်ရှိသူ
အားလုံးကို ဆိုလိုသည်။ (က) “ဗြဟ္မာဏ၏
သားမဟုတ်သောသူ။ (ခ) ဗြဟ္မာဏလျှင်
အမွန်အစ၊ ဆွေမျိုးစဉ်ဆက်ရှိသည် မဟုတ်
သောသူ။ (ဂ) သာမ၊ ယဇ္ဇ၊ ဣရု-ဟူသော
ဝေဒ ၃-မျိုးကို မသင်ယူ၊ မပို့ချ၊ မတတ်သိ
သောသူ” ဟု ဇာတိဗြဟ္မာဏဝိဂြိုဟ်၏ ဗျတိ-
ရေကအနက် ဖော်မည်ဆိုလျှင်လည်း ရနိုင်ရာ
သည်။)

(၂) ဝိသုဒ္ဓိ၊ အရိယ၊ ပရမတ္ထဗြဟ္မာဏ
မဟုတ်သောသူ။ မကောင်းမှုကို မိမိသန္တာန်
မှ- အပပြုအပ်ပြီး- မျှောချအပ်ပြီး- မဟုတ်
သောသူ။ (အရိယမဂ်ကို မသိသူ၊ မြတ်သော
အရိယဇာတ်ဖြင့် မွေးဖွားသည် မဟုတ်သူ၊
ဗြဟ္မာဏဖြစ်၍ ဖြစ်သော ဘုရားရှင်၏ သား
တော်စစ်မဟုတ်သူ၊ အတုမရှိသည့် အရိယမဂ်
ဟူသော ဗြဟ္မာဏကိုမဟောတတ်သူ ကောင်း
စွာ ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်သော သာသနာ့
ကျင့်ဝတ်ကို မဟောတတ်သူ ကြံ့သို စသည်
ဖြစ်လည်း အရိယဗြဟ္မာဏဝိဂြိုဟ်၏ ဗျတိ-
ရေကအနက်ဖော်လျှင်လည်း ရနိုင်ရာသည်။)

(၃) န ဇစ္စာ ဗြဟ္မာဏော ဟောတိ၊
န ဇစ္စာ ဟောတိ အဗြဟ္မာဏော။ ကမ္မုနာ
ဗြဟ္မာဏော ဟောတိ၊ ကမ္မုနာ ဟောတိ

အဗြဟ္မာဏော။ သုတ္တနိ၊ ၃၇၈။ ဗြဟ္မာဏာဝ
သုတ္တန္တိ နော အဗြဟ္မာဏာ။ ဒိ၊ ၃။ ၆၇။ မ၊ ၂။
၂၇၁။ မ၊ ၃။ ၁၈၆။ နာ’ ဗြဟ္မာဏော မန္တ-
ပဒါနိ သိက္ခေ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၂၅။ အဗြဟ္မာ-
ဏောပိ မန္တပဒါနိ န သိက္ခေယျ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။
၅၈။ အဗြဟ္မာဏာ ဒါနိမှာ ဇာတာ။ မ၊ ၄။ ၃။
၅၉။ မဉ္ဇူ အဗြဟ္မာဏံ ပြုသိ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။
၁၃၀။ ပုဗ္ဗေ သုဒ္ဓိ ဘိက္ခဝေ ဗြဟ္မာဏာ
ဗြဟ္မာဏိယေဝ ဂစ္ဆန္တိ နော အဗြဟ္မာဏိ။
အံ၊ ၂။ ၁၉၅။ (၂) အဗြဟ္မာဏာဝ ဗြဟ္မာဏ-
မှာတိ ပဋိဇာနိမ္မာ။ မ၊ ၁။ ၂၃၄။ အဗဟိ-
တတ္တာ စ ပန အဗြဟ္မာဏာဝ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၂။
(- သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၃။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁၈၇။
ဥဒါန၊ ၄။ ၅၃။ မ၊ ၃။ ၂။ ၂၃၉။

အဗြဟ္မာဏကာရက (တိ) [အဗြဟ္မာဏ +
ကာရက။ န + ဗြဟ္မာဏ + ကာရက] အ-
ဗြဟ္မာဏ - ဗြဟ္မာဏတု - ဗြဟ္မာဏပျက် -
အဖြစ်ကို ပြုတတ်သော တရား ၅-ပါး၊ ပဉ္စသိ
ကျိုးပျက်ခြင်းစသော အကုသလကမ္မပထ
တရား။ ယေ မေဃာ အဗြဟ္မာဏကာရက။
ဒိ၊ ၁။ ၂၃၀။ တဗ္ဗိပရိတာ အဗြဟ္မာဏကာရ-
က။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၄။

အဗြဟ္မာဏဘာဝ (ပု) [အဗြဟ္မာဏ + ဘာဝ]
ဗြဟ္မာဏမဟုတ်သည်၏အဖြစ်။ ဧဝံ ဗြဟ္မာဏ-
သမယေန စ လောကဝေါဟာရေန စ
အာဇီဝသိလာစာရဝိပနန္ဓဿ အဗြဟ္မာဏဘာဝံ
သာဓေတော။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၉၇။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။
၁၈၇။ ဧဝံ အာဇီဝသိလာစာရဝိပနန္ဓဿ
အဗြဟ္မာဏဘာဝေ သတိ။ မ၊ ၃။ ၂။ ၂၀၁။

အခြူဟယမာန (တိ) [န + ခြူဟယမာန]
မပွားပွားစေသော၊ သူ။ ပမာဒေ စ သတိ-
ဝိပ္ပဝါသေ တိဋ္ဌမာနောယေဝ အပ္ပမာဒလက္ခ-
ဏံ အခြူဟယမာနော အပ္ပမာဒေ အဂါရ-
ဝေါတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၅၂။

အဘက္ခ (တိ) [န + ဘက္ခ] မစားအပ်သော
အစား။ န တို့ အရဟံ တာတ။ အဘက္ခ
ဘက္ခယေတဝေ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၃၃။ အဘက္ခ
ဘက္ခယေတဝေတိ တာတ တို့ အဘက္ခတဗ္ဗ-
ယုတ္တကံ ဘက္ခယိတုံ န အရဟံ။ ဇာ၊ ၄။ ၅။
၅၀၆။ အဘက္ခ ရာဇ ဘက္ခေသိ။ ဇာ၊ ၂။
၁၃၉။ န စာပိ မေ သိဝလိသော အဘက္ခော။
ဇာ၊ ၂။ ၁၃၃။

အဘက္ခသမ္ပတဘာဝ (ပု) [အဘက္ခ + သမ္ပတ +
ဘာဝ] မစားအပ်သော အစာဟု သမုတ်
အပ်သည်၏အဖြစ်။ အတ္တနော သရိရမံသယ
အသက္ခသမ္ပတဘာဝံ ဒေသေတုံ။ ဇာ၊ ၄။ ၆။
၉၄။

အဘက္ခိတဗ္ဗယုတ္တက (တိ) [အဘက္ခိတဗ္ဗ +
ယုတ္တ + က] မစားအပ်သည်နှင့်ယှဉ်သော
အစား။ အဘက္ခ-ကြည့်။

အဘင်္ဂါဘိမုခ (တိ) [န + ဘင်္ဂ + အဘိမုခ] ဘင်္ဂသို့
ရွေးမချသော၊ ဘင်္ဂသို့ရွေးသည့် လက္ခဏာ
မရှိသောတရား။ ဘင်္ဂါဝတ္ထာယပိ ဘိန္နာ ဘင်္ဂါ-
ဘိမုခါဝတ္ထာ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ။ န ဟိ အဘင်္ဂါဘိ-
မုခေါ ဘိဇ္ဇတိ။ သံ၊ ၃။ ၂။ ၂၁၈။

အဘစ္စ (တိ) [န + ဘစ္စ] မကျွေးပေးအပ်-
မသောက်ပုံအပ်-သော၊ သူ။ အနုဘစ္စာ စ-
ဘစ္စာ စ၊ ယော'ဓ ဥဒ္ဓိယ ဂစ္ဆတိ။ ဇာ၊ ၁။
၈၁။ ယာဘုဘတ္တာဒိနာ... အဘရိတဗ္ဗတ္တာ
အဘစ္စာ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၄။

အဘဇန (န၊ သိ) [န + ဘဇန] (ခ) မပါဝင်
ခြင်း၊ ပါဝင်သည်မဟုတ်ခြင်း။ (၂) မဆည်း
ကပ်-မမှီဝဲ-ခြင်း။ (တိ) (၃) ဆည်း
ကပ်-မှီဝဲ-သူ မရှိသော။ (၁) ပုရိမကော-
ဌာသေသေဝ အဘဇနတော။ အနုဋီ၊ ၃။
၁၈၉။ (၂) အသေဝနာတိ အဘဇနာ
အပရိယုပါသနာ။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၀၄။ သုတ္တနိ၊ ၄။
၂။ ၁၀။ (တိ) (၃) အဘဇနဘာဝ-ကြည့်။

အဘဇနဘာဝ (ပု) [အဘဇန + ဘာဝ] ဆည်း
ကပ်-မှီဝဲ-သူ မရှိသည်၏အဖြစ်။ အဘဇန-
ဘာဝံ ဥ တာ အညတ္တ ဂန္ထဗ္ဗံ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၈။

အဘဇန္တ (တိ) [န + ဘဇန္တ။ ထိန္တ အဘဇန္တိ]
(က) မဆည်းကပ်-မမှီဝဲ-သော၊ သူ။ (ခ)
မကပ်ရောက်-မဝင်-မပါ-သော။ (က)
ဘဇိတဗ္ဗေ ဓမ္မေ အဘဇတော အနိဋ္ဌာ
အကန္တာ အမနာပါ ဓမ္မာ အတိဝစန္ဒိ။ မ၊ ၁။
၃၈၄-၅။ အညေဘိက္ခု အဘဇန္တော သဒ္ဓမ္မံ န
သုကာတိ။ အံ၊ ၂။ ၂၃၆။ အဘဇန္တ န ဘဇ္ဇယေ။
ဇာ၊ ၂။ ၄၈။ (ခ) သာသနပဋ္ဌာနေ ဧကံ ဘာဂံ
အဘဇန္တိ နာမ နတ္ထိ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၇၉။

အဘဇာပေက္ခာ (ကြိ၊ ဝိ) [န + ဘဇာပေက္ခာ]
မကပ်ရောက်-မဝင်-မပါ-စေမှု၍၊ မသွင်း
မှု၍။ အလောဘာမောဟပက္ခံ အဘဇာ-
ပေက္ခာ အဒေါသပက္ခံ ဘဇာပေတဗ္ဗယ။
နေတ္ထိ၊ ၃။ ၂၇။

အဘဇိတဗ္ဗ (တိ) [န + ဘဇိတဗ္ဗ] မဆည်း
ကပ်-မမှီဝဲ-အပ်သော။ အဘဇိတဗ္ဗ ဓမ္မေ
ဘဇတိ။ မ၊ ၁။ ၃၈၄။

အဘဇိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န + ဘဇိတွာ] မဆည်း
ကပ်-မမှီဝဲ-မှု၍။ ကလျာဏမိတ္တေ အဘဇိ-
တွာ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၄၄၄။

အဘဉ္ဇန (တိ) [န + ဘဉ္ဇန] မပျက်စီးစေ-
မပျက်ဆီး-ခြင်း။ ဘဂ္ဂါနံ ပုန အဘဉ္ဇနတော
အပ္ပဋိသင်္ခါနိရုဒ္ဓါနံ ဝါ အရိယမဂ္ဂေ ဥပ္ပန္နေ။
အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၁၆၇။

အဘဉ္ဇိ (ကြိ) ဘဇတိ-ကြည့်။

အဘဏန (န) [န + ဘဏန] မပြော-မဆို-
ခြင်း-စေခြင်း။ ပုန ဝေရူပဿ ဝစနဿ
အဘဏနတ္ထာယ အပသာဒေတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၅။
၄၅၃။

အဘဏန္တ (တိ) [န+ဘဏန္တ] မပြော-မဆို-
သော။ သူ။ ဆရာ နာ'ဘဏတောမုသာ။ ဇာ၊
၁။ ၆၅။ သော စ တံ အဘဏန္တ အယာစိ။
ပေတ။ ၂၁၀။ မုသာ အဘဏန္တော ယာစတိ။
ဝိ၊ ၄၁။ ၂၇၀။

အဘဏိ (ကြိ) ဘဏတိ-ကြည့်။

အဘဏ္ဍန (န) [န+ဘဏ္ဍန] ခိုက်ရန်မဖြစ်ခြင်း၊
မငြင်းခုံခြင်း၊ ခိုက်ရန်ငြင်းခုံမှု မဖြစ်ခြင်း။
ဣတိ အဘဏ္ဍနံ ဣတိ အဝိဂ္ဂဟော ဣတိ
အကလဟော။ သံ၊ ၁။ ၂၂၆။

အဘဏ္ဍာဂါရိက (တိ) [န + ဘဏ္ဍာဂါရိက]
ဘဏ္ဍာစိုးမဟုတ်သော။ သူ။

အဘဏ္ဍာဂါရိကတ္ထ (န) [အဘဏ္ဍာဂါရိက+တ္ထ]
ဘဏ္ဍာစိုးမဟုတ်သည်၏အဖြစ်။ ဒွိန္ဒမ္ဘိ ဥဒ္ဓါ-
ရေယေဝ ပါရာဇိကန္တိ ထေရဿ အဘဏ္ဍာ-
ဂါရိကတ္တာ ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၈၉-၁၉၀။

အဘဒ္ဒက (တိ) [န+ဘဒ္ဒက] (က) မကောင်း
သော၊ မသင့်လျော်သော၊ “အညံ့ဆုံး၊ နောက်
ဆုံး” ဟူသော။ (ခ) မကောင်းသော၊ သူတော်
မဟုတ် - ယုတ်ညံ့ - သော။ သူ။ မသူတော်၊
လူယုတ်။ (က) ဝါစံ ဘာသိ အဘဒ္ဒကံ။
အပ၊ ၁။ ၁၁၂။ အဘဒ္ဒကံ အသန္တရံ အယုတ္တကံ
“အန္တကော ပစ္စိမော” တိ ဝါစံ ဝစနံ အဘာ-
သိ ကထေသိ။ အပ၊ ၄။ ၂။ ၇၅။ (ခ)
အဘဒ္ဒကော ဘဒ္ဒကေန ဟုတ္တာ ငိနိတဗ္ဗော။
ဓမ္မေ၊ ၂။ ၂၀၂။ ပါပကောတိ အဘဒ္ဒကော
မိတ္တဒုဗ္ဗော။ ပေတ၊ ၄။ ၁၀၇။

အဘဒ္ဒကတရ (တိ) [အဘဒ္ဒက+တရ] မကောင်း
သည်ထက် အထူးသဖြင့် (ပို၍) မကောင်း
သော (အပြစ်-ဒဏ်-ဆင်းရဲဒုက္ခ)။ ပါပိ-
ယော ဣလောကေ ဝိညာဂရဟာဒိဝသေန
ပရလောကေ နိရယဒုက္ခာဒိဝသေန အဘဒ္ဒ-
ကတရံ အကလျာဏတရံ ဟောတိ။ ထေရ၊
၄။ ၂။ ၁၁၄။

အဘဒ္ဒက (တိ) [န+ဘဒ္ဒက] မကောင်းသော၊
မသင့်လျော်သော။ အဘဒ္ဒကေန ပရေသံ
အနတ္တဇနကေန စိတ္တသက်ပေနေ သမန္နာဂ-
တာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၉။

အဘန္တ (တိ) [န+ဘန္တ] မတုန်လှုပ်သော၊
သူ။ အနေရိတော...အဘန္တော ဝုပသန္တော။
မဟာနိ၊ ၂၇၄။ စူဠနိ၊ ၃၇။ အဘန္တံ မာနသံ
မမ။ အပ၊ ၁။ ၃၆၄။

အဘပစ္စယ (ပု) [အဘ+ပစ္စယ] အဘ-ပစ္စည်း
ဝစနတ္တတော ပန ကိဋ္ဌယတိ ဂမေတိ ဉာပေတိ
ကိရိယာဒိဝိဘာဂန္တိ ကေဋ္ဌုဘံ။ ကိရ-ဓာတု-
တော အဘ-ပစ္စယဝသေန အ-ကာရဿ စ
ဥကာရော။ သီ၊ ၄။ သစ်၊ ၂။ ၂၂၂။

အဘဗ္ဗ (တိ) [န + ဘဗ္ဗ။ အဘဗ္ဗ-သံ] မဖြစ်
ခြင်း၊ မဖြစ်တတ်သော၊ ဖြစ်ကြောင်း - ဖြစ်
ရာ - မဟုတ်သော၊ မဖြစ်လတ္တံ့ သော၊ မဖြစ် -
ထိုက် - သင့် - နိုင် - ရာ - သော၊
မထိုက် - မတန် - မသင့် - မလျော် - သော၊
မစွမ်းနိုင်သော၊ ကြီးပွားကြောင်းမဟုတ်
သော။ (က) မဖြစ် - ထိုက် - သင့် - နိုင် -
ရာ - သော၊ သူ၊ အရာ။ (ခ) တည်ရာမဟုတ်
သော၊ မဖြစ်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်
သော၊ သူ။ (ဂ) တည်ရာမဟုတ်သည် ဖြစ်
၍ ဖြစ်သော၊ မဖြစ်ထိုက်သူဖြစ်၍ ဖြစ်
သော၊ သူ။ (ဃ) အရိယာဇာတ်ဖြင့် - ဖြစ်
ဆဲ - ဖြစ်လတ္တံ့ - ဘွားမြင်ဆဲ - ဘွားမြင်
လတ္တံ့ - မဟုတ်သော၊ သူ။ (င) မင်္ဂုလ်၏
ဥပနိဿယမရသော၊ သူ။ (စ) သမ္ပတ္တနိယာမ
ဟူသော အရိယာမဂ်ကို မရနိုင်သောသူ၊
မကျွတ်ထိုက်သောသတ္တဝါ။ (ယင်း မကျွတ်
ထိုက်သော သတ္တဝါတို့ကား - ကံ အဆိုး
အတား - ပဉ္စာနန္တရိယကံ - ရှိသောသူ၊
ကိလေသာ အဆိုးအတား - နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ

အယု-ရှိသောသူ၊ ဝိပါက် အဆီးအတား - အဟိတ်၊ ဒွိဟိတ် ပဋိသန္ဓေ-ရှိသောသူ၊ ဘုရားစသည်တို့၌ ကြည်ညိုသဒ္ဓါမရှိသောသူ၊ ပြုလိုသော ကုသိုလ်ဆန္ဒမရှိသောသူ၊ လောကုတ္တရာ၏ အခြေဖြစ်သော ဘဝင်ပညာမရှိသောသူ ဤသူတို့တည်း။) (ဆ) မထိုက်-မတန်-သောသူ၊ (ဇ) မစွမ်းနိုင်သောသူ၊ (ဈ) ကြီးပွားကြောင်း မဟုတ်သောတရား၊ အကုသိုလ်။

(က) သေယျဏာပိ နာမ ပုရိသော သီသန္တိန္နော အဘဗ္ဗော တေန သရိရဗန္ဓနေန ဇီဝိတုံ။ ဝိ၊၁။၃၄။ ဝိ၊၃။၁၃၄။ ပဏ္ဍပလာသော ဗန္ဓနာ ပဝုတ္တော အဘဗ္ဗော ဟရိတတ္ထာယ။ ... တာလော မတ္တကန္တိန္နော အဘဗ္ဗော ပုန ဝိရုဋ္ဌိယာ။ ဝိ၊၃။၁၃၄။ အဘဗ္ဗော အာရသော ခိဏာသဝေါဘိက္ခု သဉ္စိစ္စ ပါဏံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတုံ။ ဒီ၊၃။၁၉၆။ ဂေါပါလော အဘဗ္ဗော ဂေါဏံ ပရိဟရိတုံ။ မ၊၁။၂၇၁။ အဘဗ္ဗောပရိဟာနာယ၊ နိဗ္ဗာနဿေဝ သန္တိကေ။ ဓမ္မ၊၁၇။ အဘဗ္ဗ သော ပဋိစ္စဒါယ။ ခုဒ္ဒက။၆။ (ခ) အဘဗ္ဗော ဣမသ္မိဓမ္မဝိနယေ ဝုဒ္ဓိံ ဝိရုဋ္ဌိံ ဝေပုလ္လံ အာပဋိတုံ။ အံ၊၂။၇။ အဘဗ္ဗောတိ အဘာဇနံ (အဘဗ္ဗတံ ပတ္တော၊ သျှာ-မူကွဲ) အံ၊၄။၃။၃။ (ဂ) အဘဗ္ဗော အနဓိကတံ ဝါ ကုသလံ ဓမ္မံ အဓိဂန္တိ။ အံ၊၁။၁၁၃။ အဘဗ္ဗောတိ အဘာဇနဘူတော (အဘဗ္ဗဇနဘူတော၊ သျှာ-မူကွဲ)။ အံ၊၄။၂။၇၅၊၂၇၅။

(ဃ) ဘဗ္ဗာဘဗ္ဗေ ပဇာနာတိ။ မဟာနိ။ ၁၃၉။ ပဋိသံ။၁၁၀။ ဘဗ္ဗာဘဗ္ဗေတိ ဘဗ္ဗေ စ အဘဗ္ဗေ စ၊ အရိယာယ ဇာတိယာ ဘဝန္တိ ဇာယန္တိတိ ဘဗ္ဗာ။ ဝတ္ထမာနသမိပေ ဝတ္ထမာနဝစနံ။ ဘဝိယန္တိ ဇာယိယန္တိတိ ဝါ ဘဗ္ဗာ၊ ဘာဇနဘူတာတိ အတ္တော။ ယေ အရိယမဂ္ဂပဋိဝေဓေ အနုစ္စဝိကာ ဥပနိဿယသမ္ပန္နာ၊ တေ ဘဗ္ဗာ။ ဝတ္တပဋိပက္ခာ အဘဗ္ဗာ။

မဟာနိ။၂၇၉။ ပဋိသံ၊၄။၂။၄။ (င) အဘဗ္ဗာတိ အပ္ပဋိလစ္စမဂ္ဂပလ္လပနိဿယာ။ အဘိ၊၄။၃။၃၆။(စ)ကတမေသတ္တာ အဘဗ္ဗာ၊ ယေ တေ သတ္တာ ကမ္မာဝရဏေန သမန္နာဂတာ...အဘဗ္ဗာ နိယာမံ ဩက္ကမိတုံ...ဣမေသတ္တာ အဘဗ္ဗာ။ အဘိ၊ဝိ၊၃၇၅။(-အဘိ၊၄။၂။၄၄၃-လည်းကြည့်။)(ဆ)အဘဗ္ဗော တာဒိသော ဘိက္ခု၊ ဖုဋ္ဌံ သမ္မောဓိပတ္တမံ။ ဣတိဝုတ်။ ၂၁၄။ အဘဗ္ဗောတိ အနရဟော။ ဣတိဝုတ်။ ၄။၁၀၀။ (ဇ) အဘဗ္ဗော ဒုက္ခက္ခယာယ။ ဣတိဝုတ်။၁၉၇၊၂၀၀။ န ဘဗ္ဗော၊ နာလံ န သမတ္တောတိ အတ္တော။ ဣတိဝုတ်။၄။၅၁။ (ဈ) အတ္ထိ ကမ္မံ အဘဗ္ဗံ အဘဗ္ဗာဘာသံ။ မ၊၃။၂၇၇။ အဘဗ္ဗန္တိ ဘူတဝိရဟိတံ... အကုသလံ။ မ၊၄။၄။၁၇၄။ ဘဝတိ ဝဇ္ဇတိ တေေနာတိ ဘဗ္ဗံ။ ဝဇ္ဇိနိမိတ္တံ။ န ဘဗ္ဗံ အဘဗ္ဗန္တိ အာဟ “ဘူတဝိရဟိတ”န္တိ။ မ၊၃။၃။၃၇၀။

အဘဗ္ဗဂ္ဂဟဏ (န) [အဘဗ္ဗ+ဂ္ဂဟဏ] အဘဗ္ဗသဒ္ဓါ။ အဘဗ္ဗဂ္ဂဟဏံ စေတ္တ ဘဝန္တရေဝိ အကရဏဒဿနတ္ထံ။ သုတ္တနိ၊၄။၁။၂၇၇။

အဘဗ္ဗဇနဘူတ (တိ) [အဘဗ္ဗ + ဇန+ဘူတ] မထိုက်သူ - မဖြစ်ထိုက်သူ- (ဖြစ်၍) ဖြစ်သော၊မထိုက်သော။ အဘဗ္ဗ(ဂ) ကြည့်။

အဘဗ္ဗဌာန (န) [အဘဗ္ဗ+ဌာန] မဖြစ်သင့်-မဖြစ်ထိုက် - သော ဌာန၊ဖြစ်ခြင်းငှါ မသင့်လျော်သောဌာန။ (က) မဖြစ်ထိုက်-မဖြစ်သင့်-ဖြစ်ခြင်း - ပြုခြင်း-ငှါ - မသင့်-မလျော်-သော - အကြောင်း-အရက်-အရာ-ဌာန၊အဘဗ္ဗဌာန။(ယင်း အဘဗ္ဗဌာနတို့ကား—အာသဝေါကုန်ပြီးသော ရဟန်းသည် (၁) ပါဏာတိပါတ၊ (၂) အဒိန္နာဒါနံ၊ (၃) မေထုန်၊ (၄) မုသာဝါဒအမှုတို့ကိုပြုခြင်းငှါမထိုက်။ (၅) လူ့ဘောင်၌ နေစဉ်အခါကဲ့သို့ သိုမှီးခြင်းကိုပြု၍ ဝတ္ထု ကာမဂုဏ်တို့ကို သုံးဆောင်ခြင်းငှါမထိုက်။ ဒီ၊၃။၁၉၆။

သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည် (၁) မြတ်စွာဘုရား၊ (၂) တရားတော်၊ (၃) သံဃာတော်၊ (၄) သိက္ခာ ၃၀၀-ပါးတို့၌ မရှိမသေ့ မကျိုးမနွှဲ နေခြင်းငှါမထိုက်။ (၅) မကပ်ရောက်သင့်သော (၈၀၇၅-ပါး၊ ဒိဋ္ဌိ ၆၂-ပါးဟူသော) အကြောင်းသို့ ကပ်ရောက်ခြင်းငှါ မထိုက်။ (၆) ကာမဘုံ၌ အဋ္ဌမဘဝကို ဖြစ်စေခြင်းငှါ မထိုက်။ အံ၊ ၂။ ၃၇၂။

သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည် တစုံတခုသော သင်္ခါရကို (၁) နိစ္စ၊ (၂) သုခ၊ (၃) အတ္တအားဖြင့် ကပ်ရောက်ခြင်းငှါမထိုက်။ (၄) အနန္တရိယကံကို ပြုခြင်းငှါမထိုက်။ (၅) ကောတုဟလ မင်္ဂလာဖြင့်စင်ကြယ်ခြင်းကို ယုံကြည်ခြင်းငှါမထိုက်။ (၆) သာသနာမှအပ၌ အလှူခံထိုက်သူကို ရွာခြင်းငှါမထိုက်။ အံ၊ ၂။ ၃၇၂-၃။

သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်သည် (၁) အမိ၊ (၂) အဘ၊ (၃) ရဟန္တာတို့ကို သတ်ခြင်းငှါ မထိုက်။ (၄) မြတ်စွာဘုရားအား သွေးစိမ်းတည် (သွေးထွက်) စေခြင်းငှါမထိုက်။ (၅) သံဃာကို သင်းခွဲခြင်းငှါမထိုက်။ (၆) အခြားဘုရားတစ်ဆူကို ညွှန်ပြခြင်းငှါမထိုက်။ အံ၊ ၂။ ၃၇၃။

သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည် (၁) ချမ်းသာဆင်းရဲကို “မိမိပြုအပ်၏၊ (၂) သူတပါးပြုအပ်၏၊ (၃) မိမိလည်းပြုအပ်၏၊ သူတပါးလည်းပြုအပ်၏၊ (၄) မိမိမပြု အကြောင်းမဲ့ဖြစ်၏၊ (၅) သူတပါး မပြု အကြောင်းမဲ့ဖြစ်၏၊ (၆) မိမိလည်းမပြု သူတပါးလည်းမပြု အကြောင်းမဲ့ဖြစ်၏” ဟု ယုံကြည်ခြင်းငှါမထိုက်။ အံ၊ ၂။ ၃၇၃။

(ခ) နိယတဗျာဒိပ်ရအပ်ပြီးသော ဘုရားအလောင်းတော်တို့ မဖြစ်ရာ - ဖြစ်ရာ မဟုတ် - ဖြစ်ခြင်းငှါ - မသင့် - မလျော် - သော - နေရာ - ဌာန၊ အဘဗ္ဗဋ္ဌာန။ (ယင်းအဘဗ္ဗဋ္ဌာနတို့ကား - (၁) ပဋိသန္ဓေအား

ဖြင့် မျက်စိမလင်း၊ နားပင်းသောဘဝ၊ (၂) စိတ်ဖောက်ပြန်သောဘဝ၊ (၃) နှုတ် ‘အ’ သောဘဝ၊ (၄) ခြေဆွဲသောဘဝ၊ (၅) လူရိုင်းဘဝ၊ (၆) ကျွန်မ၏ဝမ်း၌ ဖြစ်သောဘဝ၊ (၇) နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဘဝ၊ (၈) လိင်ဖောက်ပြန်သောဘဝ၊ (၉) ပဉ္စာနန္တရိယကံကျူးလွန်သောဘဝ၊ (၁၀) ကုဋ္ဌရောဂါသည်ဘဝ၊ (၁၁) တိရစ္ဆာန်မျိုးတွင် ငုံးအောက်ငယ်၊ ဆင်ထက်ကြီးသောဘဝ၊ (၁၂) ပြိတ္တာတွင် ခုပ္ပိပါသ၊ နိဗ္ဗာမတကိုက၊ အသုရာတွင် ကာလကဋိကာဘဝ၊ (၁၃) အဝိစိင်ရဲဘုံ၊ (၁၄) လောကန္တရိပ်ငရဲဘုံ၊ (၁၅) မာရ်နတ်ဘဝ၊ (၁၆) အသညသတ်ဘုံ၊ (၁၇) သုဒ္ဓါဝါသဘုံ၊ (၁၈) အရူပဘုံ၊ (၁၉) အခြားစကြဝဠာ၌ ဤသည်တို့တည်း။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၁။ ၄၅။ ဤ၌ သင်္ချာအားဖြင့် ၁၈-ဟုပြသော်လည်း သင်္ချေယျ အားဖြင့် ၁၉-ဖြစ်နေသည်။ ဦးနုသင်္ချာအနေမျိုး ထား၍ အဖြစ်ခြားသလောက် ခွဲမည်ဆိုလျှင် အထက်၌ နံပါတ်တပ်ခဲ့သည်ထက်ပို၍ သင်္ချေယျ အတော်များများ ထွက်လာဖွယ်ရှိသည်။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၃၁၆။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၇၁။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၅၅။ စရိယာ၊ ၄။ ၃၃၂-စသည်တို့၌ ပါရမီ၏ အာနိသင်ပြရာဝယ် ဤ အဘဗ္ဗဋ္ဌာနများ ပါဝင်သည်။)

(ဂ) မဖြစ်သင့် - မဖြစ်ထိုက် - သော - ပါဏာတိပါတ စသော အကုသိုလ်တရား။ အဘဗ္ဗဋ္ဌာနာတိ ပါဏာတိပါတာဓယော။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၉၀။

(ဃ) ရဟန်းဖြစ်ခြင်းငှါ - မထိုက် - မတန် - သော အဆင့်အတန်း၊ အဘဗ္ဗအဆင့်အတန်း။ ကဒါ န ခေါ လ္လမံ ဓမ္မကမ္ပိကာ အဘဗ္ဗဋ္ဌာနံ ပါပေတွာ နိဟရိယန္တိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၀။ အဘဗ္ဗဋ္ဌာနံ ပတ္တာတိ ပါရာဇိကာဝ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၃။ (- မ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၉။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၉၈။)

အဘဗ္ဗဋ္ဌာနတ္ထ (န) [န+ဘဗ္ဗ+ဋ္ဌာနတ္ထ] မဖြစ်
ရာ - ဖြစ်ခြင်းငှါ - မသင့် - မလျော် -
သော ဋ္ဌာန၏ အဖြစ်။ ဗောဓိသတ္တာနံ ပန
အရူပါဝစရေ ပဋိသန္ဓိ နာမ န ဟောတိ။
ကဿ အဘဗ္ဗဋ္ဌာနတ္တာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၀။
ဗောဓိသတ္တာ ဟိ...အဘဗ္ဗဋ္ဌာနတ္တာ အာရုပ္ပ
န နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၃၀။ အဘဗ္ဗဒေသတ္တ-
လည်း ကြည့်။

အဘဗ္ဗဋ္ဌာနဘိက္ခုတာ (ထိ) [အဘဗ္ဗ+ဋ္ဌာန+
ဘိက္ခု+တာ] အဘဗ္ဗ အဆင့်အတန်းသို့
ရောက်သော - ပါရာဇိကကျသော - ရဟန်း
၏အဖြစ်။ အဘဗ္ဗဋ္ဌာနဘိက္ခုတာယ နိဟရိ-
ယန္တိ သာသနတော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၉။

အဘဗ္ဗဋ္ဌာနာနုပဂမနပ္ပကာရ (ထိ) [အဘဗ္ဗ-
ဋ္ဌာန+အနုပဂမန+ပကာရ] အဘဗ္ဗဋ္ဌာနသို့
မကပ်ရောက်ခြင်း - အထူး - အပြား -
ရှိသော - နှင့်တူသော။ အဋ္ဌာရသ အဘဗ္ဗ-
ဋ္ဌာနာနုပဂမနပ္ပကာရ အာနိသံသာ သံဏ္ဍိ-
တာ။ သိ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၁၀၀။

အဘဗ္ဗတာ (ထိ) [အဘဗ္ဗ+တာ] မဖြစ်ထိုက် -
မဖြစ်သင့် - မဖြစ်နိုင် - သည်၏ အဖြစ်။ (က)
အာပတ်သင့်ခြင်း၊ အာပတ်မှထခြင်း၌ အရိ
ယာ ရဟန်းအား မဖြစ်ထိုက် - မဖြစ်သင့် -
မဖြစ်နိုင် - ခြင်း။ (ခ) မကောင်းမှုကို ပုံးကွယ်
ခြင်းငှါ - မဖြစ်ထိုက် - မဖြစ်သင့် - မဖြစ်နိုင်
- ခြင်း။ (ဂ) ပကတတ်ရဟန်း - မဖြစ်ထိုက်
- မဖြစ်သင့် - မဖြစ်နိုင် - ခြင်း။ (ဏ) န
ဟိ မေတ္တ ဘိက္ခုဝေ အဘဗ္ဗတာ ဝုတ္တာ။ အံ၊
၁။၂၃၃။ (အရိယာရဟန်းအား ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇ-
အာပတ်သင့်နိုင်သည်ဟူလိ။) (ခ) အဘဗ္ဗ-
တာ ခိဠပဒဿ ဝုတ္တာ။ ခုဒ္ဒက။၆။ သုတ္တနိ။
၃၁၄။ (ဂ) ဘဂဝတာ အဘဗ္ဗတာ န
ဝုတ္တာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၁၃။

အဘဗ္ဗတာကရ (ထိ) [အဘဗ္ဗတာ+ကရ+အ]
အထက်မက်ကို ရခြင်းငှါ မထိုက်သောသူ၏

အဖြစ်ကို ပြုတတ်သော။ န စ လူနွိယမုဒတာ
အဘဗ္ဗတာကရော ဓမ္မော။ မူလဋ္ဌ၊၃။၉၈။

အဘဗ္ဗတာကရဓမ္မာဘာဝ (ပ) [အဘဗ္ဗတာ-
ကရ+ဓမ္မ+အဘာဝ] အထက်မက်ကို ရခြင်း
ငှါ မထိုက်သောသူ၏ အဖြစ်ကို ပြုတတ်သော
တရားမရှိသည်၏အဖြစ်။ အဘဗ္ဗတာကရ-
ဓမ္မာဘာဝတော စေတ္တ အဘဗ္ဗတာ ပရိသေဓိ-
တာ။ မူလဋ္ဌ၊၃။၉၈။

အဘဗ္ဗတ္တ (န) [အဘဗ္ဗ+တ္တ] (က) မထိုက်သည်
၏အဖြစ်။ (ခ) ပကတတ်မဖြစ်ထိုက်သောသူ၏
အဖြစ်။ အဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်၏အဖြစ်။ (ဏ) တုမေ
ခေါ နာဂါ ဈာနဝိပဿနာမဂ္ဂဗလာနံ အ-
ဘဗ္ဗတ္တာ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အဝိရုဋ္ဌိဓမ္မာ
အတ္တ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၄။ (ခ) ဥပဇ္ဈာယသ
အဘာဝေပိ အဘဗ္ဗတ္တေပိ ကမ္မဝါစာယ။
ဝိမတိ၊၂။၁၄၀။

အဘဗ္ဗဒေသတ္တ (န) [န+ဘဗ္ဗ+ဒေသ+တ္တ] ပြစ်
ထိုက် - ဖြစ်ရာ - သော အရပ်မဟုတ်သည်၏
အဖြစ်။ လဒ္ဓဗျာကရဏာနံ ဗောဓိသတ္တာနံ
ဥပ္ပတ္တိယာ အဘဗ္ဗဒေသတ္တာတိ အတ္တော။
အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၄။

အဘဗ္ဗပုဂ္ဂလ (ပ) [အဘဗ္ဗ+ပုဂ္ဂလ] မထိုက်သော
ပုဂ္ဂိုလ်။ (က) ရဟန်းဖြစ်ခြင်းငှါ မထိုက်
သောပုဂ္ဂိုလ်။ (ယင်းအဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်တို့ကား -
(၁)ပဇ္ဇျက်၊ (၂)တိရစ္ဆာန်၊ (၃)ဥဘတော
ဗျည်း၊ (၄)ရဟန်းကောင်းတို့နှင့် ပေါင်းသင်း
ခွင့် မရှိပဲ ခိုးဝှက်၍ ပေါင်းသင်းသော -
ထေယျသံဝါသက-ပုဂ္ဂိုလ်၊ (၅)တိတ္ထိတောင်
သို့ ဝင်သွားသော - တိတ္ထိယပက္ကန္တ - ပုဂ္ဂိုလ်၊
(၆)အမိကို သတ်သောသူ၊ (၇)အဘကို သတ်
သောသူ၊ (၈) ရဟန္တာကို သတ်သောသူ၊
(၉) ဘိက္ခုနီမကို ပြစ်မှားသောသူ၊ (၁၀)
ဘုရားကို သွေးစိမ်းတည်စေသောသူ၊ (၁၁)
သံဃာကို သင်းခွဲသောသူ၊ ဤ တကျိပ်

တယောက်တို့တည်း။) (ခ) အရိယမဂ်ကို
ရခြင်းငှါ မထိုက်သောပုဂ္ဂိုလ်။ (ယင်းပုဂ္ဂိုလ်
မျိုးကိုသိရန် အဘဗ္ဗ (ခ) ကြည့်။) (က)
ကောဒသ အဘဗ္ဗပုဂ္ဂလ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၃။
(ခ)သဗ္ဗေပိ အဘဗ္ဗပုဂ္ဂလေ ပဟာယ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊
၂။၆၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၆။ အဘဗ္ဗပုဂ္ဂလေန မယာ
ဘဝိတဗ္ဗံ။ ဇော၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၂။

အဘဗ္ဗဘာဝ (ပု) [အဘဗ္ဗ+ဘာဝ] မထိုက်-
မတန်-မလျော်-သည်၏အဖြစ်။ အတ္တနော
ဂိဟိဘာဝေ အဘဗ္ဗဘာဝံ အာရောစေတော။
ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၆။

အဘဗ္ဗဘာဝဒဿန (န) [အဘဗ္ဗဘာဝ+ဒဿန]
မထိုက်-မတန်-မလျော်-သည်၏အဖြစ်ကို
ပြခြင်း။ မာတုအာဒိနိယေဝ ဇီဝိတာ ဝေါ-
ရောပနေ အရိယသာဝကဿ အဘဗ္ဗဘာဝ-
ဒဿနတော။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၃။

အဘဗ္ဗဘာဝဒီပန (န) [အဘဗ္ဗဘာဝ + ဒီပန]
မဖြစ်ထိုက်-မဖြစ်သင့်-မဖြစ်နိုင် - သည်၏
အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ တေန သရီရဗန္ဓနေန ဥပ-
သမ္ပဒါယ အဘဗ္ဗဘာဝဒီပနတ္ထံ။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊၁၈။

အဘဗ္ဗဝိပရိယာယ (ပု) [အဘဗ္ဗ+ဝိပရိယာယ]
အဘဗ္ဗမှ အပြန်၊ အဘဗ္ဗ၏ ဆန့်ကျင်ဖက်။
န ကမ္မာဝရဏတာယာတိအာဒိသု အဘဗ္ဗ-
ဝိပရိယာယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အံ၊
ဋ္ဌ၊၃။၁၄၇။

အဘဗ္ဗာဂမန (တိ) [အဘဗ္ဗ+အာဂမန]အရိယာ
မဂ်သို့ ဆိုက်ရောက်ခြင်းငှါ မထိုက်သောသူ၊
အဘဗ္ဗာဂမနပုဂ္ဂိုလ်။ (ယင်း အဘဗ္ဗာဂမန
ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသည်တို့မှာ—ပဉ္စာနန္တရိယကံကျူး
လွန်သောသူ၊ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူရှိသောသူ၊
အဟိတံ၊ ဒွိဟိတပဋိသန္ဓေရှိသောသူ၊ ဘုရား
စသည်တို့ကို မယုံကြည်သောသူ၊ ကုသိုလ်ပြု
လိုသောဆန္ဒမရှိသူ၊ ပြည့်စုံသောဘဝင်ပညာ
မရှိသူ၊ မဂ်ဖိုလ်တို့၏အကြောင်း အထောက်

အပံ့ ဥပနိဿယ မရှိသူ၊ ဤသူတို့တည်း။)
ကတမော ပုဂ္ဂလော အဘဗ္ဗာဂမနော။ အဘိ၊
ပု။၁၁၆။အဘဗ္ဗာဂမနနိဗ္ဗေသေ သမ္ပတ္တနိယာ-
မာဂမနဿ အဘဗ္ဗောတိ အဘဗ္ဗာဂမနော။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၆။

အဘဗ္ဗာပတ္တိက (တိ) [အဘဗ္ဗ + အာပတ္တိက]
အာပတ်သင့်ခြင်းငှါ မထိုက်သော၊ အာပတ်
မသင့်ထိုက်သောသူ (ဘုရား၊ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ)။
အဘဗ္ဗာပတ္တိကော ပုဂ္ဂလော ဇာနိတဗ္ဗော။
ဝိ၊ဗျ၊၂၁၁။ ဗုဒ္ဓါ စ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ စ အဘဗ္ဗာ-
ပတ္တိကာ နာမ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၅၈။

အဘဗ္ဗာဘာသ (တိ) [အဘဗ္ဗ + အာဘာသ]
(၁) အကုသိုလ်ကို လွှမ်းမိုးတတ်-တားဆီး
တတ်-သော။ (၂) သေခါနီး၌ အကုသိုလ်
အားဖြင့် ထင်တတ်သော။ (၃) ဣတိ ခေါ
အာနန္ဒအတ္တိ ကမ္မံ အဘဗ္ဗံအဘဗ္ဗာဘာသံ၊....
အတ္တိ ကမ္မံ ဘဗ္ဗံ အဘဗ္ဗာဘာသန္တိ။မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၅၈။
အဘဗ္ဗာဘာသန္တိ အဘဗ္ဗံ အာဘာသတိ
အဘိဘဝတိ ပဋိဗာဟတိတိ အတ္ထော။မ၊ဋ္ဌ၊၄။
၁၈၄။ အတ္တနော ဖလေ ဘာသနံ ဒိဗ္ဗနံ
အာဘာသနန္တိ အာဟ “ ပဋိဗာဟတိ”တိ။
မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၈၀။ (၂) အပိစ ဥပဋ္ဌာနာကာရေန-
ပေဏ္ဍ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣဒံ ဟိ ဝုတ္တံ
ဟောတိ၊အဘဗ္ဗတော အာဘာသတိ ဥပဋ္ဌာ-
တိတိ အဘဗ္ဗာဘာသံ။မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၈၄။ ဥပဋ္ဌာ-
နာကာရေနာတိ မရဏဿ အာသန္နကာလေ
ကမ္မဿ ဥပဋ္ဌာနာကာရေန။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၈၁။

အဘဗ္ဗပုတ္တိက (တိ) [အဘဗ္ဗ+ဥပုတ္တိ+က]ဖြစ်
ခြင်း - တဖန်ဖြစ်ခြင်း ငှါမထိုက်သော၊
အညွန့်ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းပြတ်ပြီးသော
မျိုးစေ့ကဲ့သို့ တဖန်မဖြစ်ထိုက်သော၊ သူ။
ယသေသော ဂေဓော ဖဟိနော သမုစ္ဆိန္နော
ဝူပသန္တော ပဋိပဿဇ္ဈော အဘဗ္ဗပုတ္တိကော
ဉာဏဂ္ဂိနာ ဒဇ္ဇော။မဟာနိ။၄၁။ အဘဗ္ဗပုတ္တိ-
ကောတိ ပုန ဥပုတ္တိတုံ အဘဗ္ဗော။ အကု-

ရူပတ္တိယာ ဟေတုတ္တိန္ဒြိယံ ဝိယ အဘဗျပုတ္တိ-
ကော။ မဟာနိဋ္ဌာဝဂ္ဂ။ တာနိ (သံယော-
ဇနာနိ) ဉာဏဂ္ဂိနာ ဓမ္မာပေတော အဘဗျပုတ္တိ-
ကာနိ ကာတံ ဝဂ္ဂတိ။ ဓမ္မာဋ္ဌာဝဂ္ဂ။ ပုန
တာယ သမ္ပတ္တိယာ အဘဗျပုတ္တိကံ ကုရ-
မာနာ။ ဇောဋ္ဌာ။ ၂။ ၂၉၅။

အဘဗျပုတ္တိကတ (တိ) [အဘဗျပုတ္တိ + ကတ]
ဖြစ်ခြင်း - တဖန်ဖြစ်ခြင်း - ငါ့မထိုက်သည်ကို
ပြုအပ်သော။ သော တဏှာနိ သန္တရရက္ခေန
ဂေါပနေန ဝိသေသေန သောသိတာ၊ အ-
ဘဗျပုတ္တိကတာ တယာတိ အတ္ထော။ အပါဠာ
၂။ ၂၁၁။

အဘဗျပုတ္တိကဘာဝ (ပု) [အဘဗျပုတ္တိက +
ဘာဝ] တဖန်ဖြစ်ခြင်းငှါ မထိုက်သည်၏
အဖြစ်။ သေတုသမုဏ္ဍိတံ အဘဗျပုတ္တိက-
ဘာဝံ ကုရမာနော။ အဘိဋ္ဌာဝဂ္ဂ။ ၂၇၇။

အဘဗျပုတ္တိကဘူတတ္တ (န) [အဘဗျပုတ္တိက +
ဘူတ + တ္တ] ဖြစ်ခြင်းငှါမထိုက်သည်ဖြစ်၍ဖြစ်
ခြင်း။ တေသံ (ဥပက္ကိလေသာနံ) အဘဗျပုတ္တိက-
ဘူတတ္တာ သန္တတိဝသေန ပဝတ္တမာနံ စိတ္တံ။
ပဋိသန္ဓိဋ္ဌာဝဂ္ဂ။ ၂၆၁။

အဘယံ (န) [န + ဘယ] (၁) (က) ဘေး
မရှိခြင်း ဘေးကင်းခြင်း၊ ဘေးမဲ့ခြင်း။ (ခ)
မကြောက်သင့် - ကြောက်စရာမဟုတ် - ဘေး
မရှိ - သောအရာ။ ရာဂစသောဘေး၊ ကိလေ
သာဘေး - ဖြစ်ရာ - ဖြစ်ကြောင်း - မဟုတ်
သော ဆွမ်းခွက်၊ ဆွမ်းသပိတ်။ (၂) (က)
မကြောက်သင့်သော အရာ။ (ခ) မကြောက်
ခြင်း။ (တိ) (၃) (က) ဘေးမရှိသော၊ လူ
အပေါင်း၏ ဘေးဖြစ်ကြောင်း မဟုတ်သော၊
သူ၊ ပညာရှိ။ (ခ) ဘေးဖြစ်ရာ မဟုတ်သော၊
သူ၊ မိတ်ဆွေ။ (၄) (က) ဘေးမရှိ - ဘေး
ကင်း - ရာအရပ်။ (ခ) ခိုးသူစသော ဘေး
မရှိရာအရပ်။ (၅) (က) ဘေးကင်းရာ နိဗ္ဗာန်။

(၁) ဘေးမရှိရာအရပ်၊ ထိုအရပ်သို့ ရောက်
သောသူအား ဘေးမရှိခြင်း၏ အကြောင်း
ဖြစ်သောတရား၊ နိဗ္ဗာန်၊ အဇရ (ခ) အနက်
(ထေရ၊ဋ္ဌာဝဂ္ဂ။ ၁၁၁၅) နှင့် ယှဉ်ကြည့်။ (ဂ)
အတ္တာနုဝါဒ စသောဘေး၊ ဝဋ်ဘေးတို့၏
အချင်းခပ်သိမ်း မရှိရာ နိဗ္ဗာန်။ (ဃ) ရူပ-
ဈာန် ၄-ပါး အရူပဈာန် ၄-ပါးဟူသော ပရိ-
ယာယ နိဗ္ဗာန် ၈-ပါး၊ အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော
နိပ္ပရိယာယ နိဗ္ဗာန်တပါးအားဖြင့် အဘယ-
နိဗ္ဗာန် ၉-ပါး။ (၆) ကြောက်ခြင်းကင်း
သောသူ။

(၁) (က) အဘယံ တဒါ နာဂရာဇာန-
မာသိ။ ဒီ၊ ၂၊ ၂၀၇။ အပရိမာဏာနံ သတ္တာနံ
အဘယံ ဒေတိ။ အံ၊ ၃၊ ၇၆။ အဘိ၊ က။ ၂၅၆။
ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၂၇၃။ = သဗ္ဗေသု ဘူတေသု နိဟတ-
ဝဏ္ဏတ္တာ သကလဿပိ သတ္တနိကာယဿ
ဘယာဘာဝံ ဒေတိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၃၃၄။ သီ၊ ၄၊
သစ်၊ ၂။ ၃၂၅။ သဗ္ဗတ္ထ အဘယံ ပဿတိ။
မဟာနိ၊ ၃၅၁။ (ခ) အဘယေ ဘယဒဿိ-
နော။ ဓမ္မ၊ ၅၈။ အဘယေတိ ဘိက္ခာဘာဇနံ
နိဿာယ ရာဂဝေါသမောဟမာနဒိဋ္ဌိကိလေ-
သရုစရိတဘယာနံ အနုပဋ္ဌနတော ဘိက္ခာ-
ဘာဇနံ အဘယံ နာမ။ ဓမ္မာဋ္ဌာ၊ ၂။ ၃၀၆။
(၂) (က) အဘယဿ ဘာယန္တိ။ မာဋ္ဌာ
၄။ ၁၄။ အဘယံ ဘာယန္တိ။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂။
၅၂။ (ခ) အဘယကာရဏ-ကြည့်။

(တိ) (၃) (က) ခေမိ အဝေရိ အဘ-
ယော၊ ပဏ္ဍိတောတိ ပဝုစ္စတိ။ ဓမ္မ၊ ၅၁။ ပဉ္စန္ဒ
ဝေရာနံ အဘာဝေန အဝေရိ နိဗ္ဗယော၊ ယံ
ဝါ အာဂမ္မ မဟာဇနဿ ဘယံ န ဟောတိ၊
သော ပဏ္ဍိတော နာမ ဟောတိတိ အတ္ထော။
ဓမ္မာဋ္ဌာ၊ ၂။ ၂၄၃။ (ခ) အဘယာ ဘယမုပ္ပန္နံ၊
အပိ မူလာနိ ကန္တတိ။ ဇော၊ ၁။ ၄၁။ န ဣတော
တေ ဘယုပ္ပန္နန္တိ အဘယော၊ ကော သော၊
မိတ္တော။ ဇော၊ ၄၊ ၂။ ၄၇။ (၄) (က) ယာယံ
ဘန္တေ ဒိသာ အဘယာ အနီတိကာ အနုပဗ္ဗ-

ဝါ။ဝါ။ဝါ။၂၄၈။ဝါ။ဝါ။၁၉၆။ (ခ) ယေန ယေန သုဘိက္ခာနိ၊ သိဝါနိ အဘယာနိ စ။ ထေရ။ ၂၃၈။ အဘယာနိတိ စောရဘယာဒိဟိ နိဗ္ဗာယာနိ။ ထေရ။ ၂၂၄။ (၅) (က) အဘယေ ဝိမုတ္တော။ သံ၊ ၁။ ၁၅၆။ အဘယေတိ နိဗ္ဗာနေ။ သံ၊ ၁။ ၂၀၂။ ပါဝိသိ အဘယံ ပုရံ။ အပါ။ ၅၀၊ ၁၇၇။ ဘယရဟိတံ နိဗ္ဗာနပုရံ နိဗ္ဗာနမဟာနဂရံ။ အပါ။ ၁။ ၂၂၉။ (ခ) အဘယာ နာမ သာ ဒိသာ။ သံ၊ ၁။ ၃၀။ ဒိသာတိ နိဗ္ဗာနံ သန္တာယာဟ။ တသ္မိံ ဟိ ကိဉ္စိ ဘယံ နတ္ထိ၊ တံ ဝါ ပတ္တဿ ဘယံ နတ္ထိတိ “အဘယာ နာမ သာ ဒိသာ” တိ ဝုတ္တံ။ သံ၊ ၁။ ၈၂။ နတ္ထိ ဧတ္ထ ဘယံ အသ္မိံ ဝါ အဓိဂတေ ပုဂ္ဂလဿ နတ္ထိ ဘယန္တိ အဘယံ နာမ။ သံ၊ ၁။ ၁၂၂။ (ဂ) အခလိတမဘယံ နိဗ္ဗပတာပံ။ ထေရီ။ ၄၃၄။ အတ္တာနုဝါဒါဒိဘယာနံ ဝဇ္ဇဘယဿ စ သဗ္ဗသော အဘာဝါ အဘယံ၊ သဗ္ဗမေတံ အမတမဟာနိဗ္ဗာနမေဝ သန္တာယ ဝဒတိ။ ထေရီ။ ၂၉၈။ (ဃ) “အဘယံ အဘယ”န္တိ အာဝုသော ဝုစ္ဆတိ။ အံ၊ ၃။ ၂၄၈။ (ယင်း၏ ရွှေ့နောက်သုတ်များနှင့် ဆိုင်ရာ ဌ၊ ဋီ-တို့ကိုကြည့်။) (၆) အဘယော အသမ္မုဋ္ဌော ကာလံ ကဏေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၁။ ၂၃၁။ အဘယနာဒ-လည်း ကြည့်။

အဘယ ၂ (ပ) [န+ဘယ] (ခ) (က) အဘယ မည်သော လိစ္ဆဝိမင်းသား။ အံ၊ ၁။ ၂၂၁-၂၂၂။ (ခ) အဘယမည်သော မင်းသား။ အဘယရာဇကုမာရကြည့်။ (ဂ) အဘယမည်သော ပုဏ္ဏားလုလင်၊ နောက်ရဟန်းပြုသည်။ အဘယ ၂ (၃) (ဂ) ကြည့်။

(၂) သီဟိုဠ်ကျွန်း အဘယမည်သော သူများ—(က) ကကုသန္ဓဘုရားရှင် လက်ထက် ဩဒေဝိမည်သော (သီဟိုဠ်)ကျွန်း အဘယပုရမြို့၌ မင်းပြုသော အဘယမင်း။ ဝိ၊ ၁။ ၆၄။ ဒီပဝံ၊ ၁၅-၃၇။ ၁၇-၇။ မဟာဝံ၊ ၁၅-၅၈-၉။

(ခ) ပဏ္ဍုဝါသုဒေဝမင်းနှင့် ဘဒ္ဒကစ္စာနာ တို့၏သားကြီး အဘယမည်သော အိမ်ရှေ့စံမင်းသား။ အဘယမင်း။ ဗေဗျူဒိပ်၌ နာဂဒါသကမင်း နန်းစံ ၂၀-နှစ်ရှိသောအခါ နန်းတက်သောမင်း။ ဝိ၊ ၁။ ၅၄။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၅၇။ ဒီပဝံ၊ ၁၀-၇။ ၁၁-၁။ ၁၀။ မဟာဝံ၊ ၉-၁၂။

(ဂ) ပဏ္ဍုကာဘယမင်း။ ဂါမဏီမင်းသားနှင့် ပဏ္ဍုဝါသုဒေဝမင်း၏ သမီးတော် ဥမ္မာဒ-စိတ္တာတို့၏သား၊ မုလသီဝမင်း၏ ခမည်းတော် ဖြစ်၏။ ဘိုးတော်နှင့် ဦးရီးတော် မင်း ၂-ပါး၏ အမည် ၂-ရပ်ကို စပ်၍ ပဏ္ဍုကာဘယဟု မှည့်သည်။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၅၇-၈။ ၉။ မဟာဝံ၊ ၉-၂၇။ (ဝိ၊ ၁။ ၅၄-နှင့် ဒီပဝံ၊ ၁၁-၁။ ၂။ ၅။ ၁၁-တို့၌ ပကုဏ္ဏ၊ ပကုဏ္ဏက၊ ပကုဏ္ဏကာဘယဟု ရှိသည်။)

(ဃ) အဘယမင်းသား၊ မုလသီဝမင်း၏ သားတော်ကြီး၊ ဒေဝါနံပိယတိဿမင်း၏အစ်ကို။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၆၉။ ဒီပဝံ၊ ၁၁-၆။ ၁၇-၇။

(င) မတ္တာဘယမင်းသား။ အဘယ(ဃ) ၏ ညီတော်။ (ဒီပဝံ၊ ၁၁-၆-၌ “မုတ္တာဘယ” ဟု ရှိသည်။) နောင်တော် ဒေဝါနံပိယတိဿမင်း၏ တပည့်ရဲတော်တော်တော် ဌပနာပွဲကာလ ရဟန်းပြုသည်။ ဝိ၊ ၁။ ၆၆။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၇၆။ ဒီပဝံ၊ ၁၇-၇။

(စ) ဂေါဠာဘယမင်း (ခ) ယဠာလ-ယကတိဿမင်း၏သား။ မဟာဝံ၊ ၂၂-၁၀။

(ဆ) ကာကဝဏ္ဏာဘယမင်း၊ ဂေါဠာဘယမင်း၏သား။ အောက်ပုဂံကြည့်။

(ဇ) ဒုဠဂါမဏီအဘယမင်း၊ ကာကဝဏ္ဏတိဿခေါ် ကာကဝဏ္ဏာဘယမင်းနှင့် ဝိဟာရဒေဝီတို့၏သား၊ မဟာဂါမ၌ မင်းကြီးဖြစ်၍ “ဂါမဏီ” ဟူသောအမည်၊ ခမည်းတော်၏ “အဘယ” ဟူသောအမည် ယင်းအမည်

၂-ရပ်ကို စပ်၍ ဂါမဏိအဘယဟု မှည့်သည်။ ကျေးမင်းတို့နှင့် စစ်ထိုးလို၍ ခမည်းတော်အား ၃-ကြိမ်တိုင်တိုင် အခွင့်တောင်းရာ “ရှေးကောင်းမှုကြောင့် အုပ်စိုးရသော ဂင်္ဂါမြစ်၏ ဤမှာဘက်နယ်ပယ်မျှဖြင့် ကျေနပ်လောက်ပြီ၊ ထိုမှာဘက်သို့သွား၍ စစ်မထိုးလင့်”ဟု တားမြစ်တော်မူသဖြင့် ဂါမဏိသည် “ယောက်ျားမှန်က ဤသို့မဆိုရာ၊ မိန်းမအဝတ်အစားတို့ကိုသာ ဆက်ချေလော့”ဟု ထဘီ တဘက်များကို ဆက်သရေ၍ ခမည်းတော်အား ပြစ်မှားသောကြောင့် ထိုအခါမှစ၍ “ဒုဋ္ဌဂါမဏိအဘယ”ဟု တွင်သည်။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၁၊ ၆၃။ အပါ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၇၄။ အဘိ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၂၁။ ဒီပဝံ၊ ၁၈-၁၈။ ၃၊ ၁၊ ၁၉-၂၃။ မဟာဝံ၊ ၂၂-၁၁။ အကျယ်ကို ဒုဋ္ဌဂါမဏိအဘယမဟာရာဇ-ကြည့်။

(ဈ) ဒီသာဘယမင်းသား၊ ကာကဝဏ္ဏမင်းနှင့်(ဝိဟာရဒေဝီမှ တပါး)အခြားမိဖုရား၏သား။ မဟာဝံ၊ ၂၃-၁၇။

(ည) အဘယသုရဲကောင်း၊ ကိတ္တိရွာရောဟဏသုကြွယ်၏သား၊ ရှင်လူထွက်၍ ကာကဝဏ္ဏမင်းကြီးထံ သုရဲကောင်းအဖြစ်ခစားသည်။ ၎င်း၏ဖခင်သည် ရဟန်းပြု၍မကြာမီ ရဟန္တာဖြစ်သဖြင့် အဘယ သုရဲကောင်းကို ထေရပုတ္တဘယဟုလည်း ခေါ်သည်။ ကာကဝဏ္ဏ၏ သုရဲတကျိပ်တွင် တယောက်အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ နောက်ရဟန်းပြုသည်။ မဟာဝံ၊ ၂၃-၅၆၊ ၆၄။ အဘယ (၃)(၃) လည်းကြည့်။

(ဋ) အဘယသုကြွယ်၊ မဟိန္ဒဒေါက်ကရွာသား၊ ကာကဝဏ္ဏမင်း၏ သုရဲကောင်း ခဉ္စဒေဝ၏ဖခင်။ မဟာဝံ၊ ၂၃-၇၈။

(ဌ) ဝဋ္ဋဂါမဏိအဘယမင်း၊ ဒုဋ္ဌဂါမဏိမင်း၏ ညီတော်ဖြစ်သော သဒ္ဓါတိဿမင်း၏သား။ ထိုမင်းလက်ထက် စတုတ္ထသင်္ဂါယနာ

တင်သည်။ ဒီပဝံ၊ ၁၉-၁၆။ ၁၈။ ၄၂။ မဟာဝံ၊ ၃၃-၃၄။

(၃) ကုဋိကဏ္ဍတိဿခေါ် ကုဋိကဏ္ဍဘယမင်း၊ ဝဋ္ဋဂါမဏိမင်း၏ သားဖြစ်သော မဟာသိခီ မဟာတိဿခေါ် မဟာစူဠတိဿမင်း၏သား။ ဒီပဝံ၊ ၁၈ - ၃၆။ ၁၉ - ၅၄။ မဟာဝံ၊ ၃၄ - ၂၈။

(၄) ဘာတိကာဘယမင်း၊ ကုဋိကဏ္ဍမင်း၏သား။ ဒီပဝံ၊ ၂၀-၁။ မဟာဝံ၊ ၃၄-၃၇။

(က) ဂါမဏိအဘယမင်း၊ ဘာတိကာဘယ၏ညီတော် နာဂမင်းခေါ် မဟာဒါဠိကမင်း၏သား၊ သံဃာအား သားပြွမ်းပရံဟင်းတို့ကို အကြိမ်များစွာလှူတတ်သောကြောင့် အာမဏ္ဍဂါမဏိအဘယမင်း ဟု တွင်သည်။ ဒီပဝံ၊ ၂၀-၃၃။ မဟာဝံ၊ ၃၅-၁။ ၈။

(တ) စူဠဘယမင်း၊ အာမဏ္ဍဂါမဏိအဘယမင်း၏သား။ ဒီပဝံ၊ ၂၀-၃၈။ မဟာဝံ၊ ၃၅-၁၂။

(ထ) အဘယမင်း၊ သိရိနာဂစစ်သူကြီးမင်း၏သား။ ဒီပဝံ၊ ၂၁ - ၃၇။ မဟာဝံ၊ ၃၆-၄၆။ အဘယနာဂဟုလည်း ခေါ်သည်။ မဟာဝံ၊ ၃၆-၄၂။ မဟာဝံသနှင့် ဒီပဝံသပါဠိတို့ အဘယ ယူပုံချင်း မတူကြ၊ သိရိနာဂ၏သား ၂-ယောက်တွင် အကြီးကို တိဿ (ဝေါဟာရကတိဿ) အငယ်ကို အဘယ (အဘယနာဂ)၊ နန်းစံ အသီးအသီး ၂၂-နှစ်နှင့် ၈-နှစ်ဟု မဟာဝံ ၌ ပြ၏၊ ဒီပဝံ ၌ သိရိနာဂလွန်လျှင် အဘယ ၈-နှစ်၊ တိဿ ၂၂-နှစ်ဟု ပြသည်။ C-P-D ၌ အဘယနာဂနှင့် သိရိနာဂ၏သား အဘယဟု ၂-ကြိမ်ပြထားသော်လည်း တဦးတည်းသာ ဖြစ်သင့်၏။ ဒီပဝင်ဝတ္ထု ၁၂၇-၌ အဘယမင်းကို ဝေါဟာရကတိဿမင်းဟု၎င်း၊ နန်းစံ ၁၈-နှစ်ဟု၎င်း ဆိုသည်။

(၁) ဂေါဠာဘယမင်း (၂) ဝိဇယကုမာရမင်း၏ အမှုထမ်း၊ သိရိသံသရာဓိမင်း၏ ဘဏ္ဍာစိုး၊ နောင်အခါ ၁၃-နှစ်မင်းပြုသူ ဖြစ်သည်။ မေဃဝဏ္ဏာဘယမည်သော ကျောင်းကြီးကိုကျောင်းကို ဆောက်လုပ်၍ မေဃဝဏ္ဏာဘယဟုလည်းခေါ်သည်။မဟာဝံ။၃၆-၅၀။၉၇။

(၂) မေဃဝဏ္ဏာဘယမည်သော အမတ်၊ မဟာသေနမင်း၏ အမတ်ကြီး၊ မဟာဝံ။ ၃၇-၂၅။

(၃) အဘယမည်သောမထေရ်များ—

(က) အတ္တဒဿိ ဘုရားရှင်၏ အလုပ်အကျွေးဖြစ်သော အဘယထေရ်။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၅၄။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၇။

(ခ) ဗိမ္ဗိသာရမင်း၏သား အဘယထေရ်။ ထေရ်။၂၂။ အပါ၊၂။၁၅၀။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၄၀။ အဘယရာဇကုမာရ-ကြည့်။

(ဂ) အဘယမည်သော ထေရ်၊ သာဝတ္ထိမြို့ ပုဏ္ဏားလုလင်တဦးသည် ဘုရားရှင်၏ တရားတော်ကိုနာရ၍ ရဟန်းပြုသည်။ တနေ့သ၌ဆွမ်းခံကြစဉ် ဝိသဘာဂရူပါရံ၌ တပ်မက်မိသည်ကို အကြောင်းပြု၍ သတိဖြင့်ဝိပဿနာ ရှုရာ ရဟန္တာဖြစ်သည်။ ထေရ်။၂၄၁။ထေရ်၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၄-၅။

(ဃ) မဟာဂတိမယအဘယထေရ်၊ ထိုမထေရ်သည် ဖွားမြင်ပြီး ၅-ရက်ရှိသည့်အချိန်မှစ၍ ရှေး၌ဖြစ်ဘူးသော အဖြစ်အပျက်ကို အောက်မေ့နိုင်သော သတိရှိ၏။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၂၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇။

(င) ဒီသဘာဏကအဘယထေရ်။ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၆၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၃၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၅၊၂၅၇။ ထိုမထေရ်သည် ဖွားမြင်ပြီး ၉-ရက်ရှိသည့်အချိန်မှစ၍ ရှေး၌ဖြစ်ဘူးသော အဖြစ် အ

ပျက်ကို အောက်မေ့နိုင်သောသတိရှိ၏။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၆။

(စ) အဘယထေရ် သီဟိုဠ်သာသနာဆက်တွင် ထင်ရှားသော အဘယထေရ်။ ဝိ၊၅။၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၇။

(ဆ) တိပိဋကစူဠာဘယထေရ်။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၆၆၊၉၂။ ယင်း၊၂။၂၃။ ထိုမထေရ်သည် အနုရာဇမြို့ရှိ လူတို့ကိုမြှီတံခါးတခုတည်းမှထွက်စေ၍ တဦးချင်း၏အမည်ကို မေးပြီးလျှင် အမည်အားလုံးကို မှတ်သားနိုင်သောသတိရှိ၏။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၀။ (ဝိ၊၅။၃-နှင့် ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၇-၌ သီဟိုဠ်သာသနာဝင်ကို ပြရာတွင် “စူဠာဘယော စ မေဇာဝီ ဝိနယေ စ ဝိသာရဒေါ”ဟု လာသည်။)

(ဇ) မိဋ္ဌာဘယထေရ်။ နေသဋ္ဌိကင်္ဂ-ဓုတင်အရာ၌ ပြသည်။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၃။

(ဈ) အတ္တာဘယထေရ်၊ ဝရဇိန်နှင့်တူသောဉာဏ်ပညာရှိသူ စရိုက်နှင့်စပ်၍ပြသည်။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၀၀။

(ည) အဘယထေရ်၊ ဘောဇဉ်ပဝါရိတ်နှင့်စပ်၍ ထိုမထေရ်၏ ဝါဒကို ပြသည်။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၃-၄။

(ဋ) နန္ဒာဘယထေရ်၊ ထိုမထေရ်သည် သီဟိုဠ်ကျွန်း ပေါတလိယကျောင်း၌ နေစဉ် ဧရာဝတီကပ်ရာ ညီတော် စတုနိကာယိကတိဿထေရ်၏ ညွှန်ပြချက်အရ ကဗဠိကာရာဟာရကို သိမ်းဆည်း၍ ဥပါဒါရုပ်ကိုရှုမှတ်ခြင်းဖြင့် ရဟန္တာဖြစ်သည်။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၄။

(ဌ) သီဟိုဠ်ကျွန်း မဟာစေတီ၏ ယင်ပြင်၌ အမတ်တဦး၏ သားနှင့် အလှပြိုင်ခံရသော အဘယထေရ်၊ ထိုမထေရ်သည်အတိတ်ဘဝက မထေရ်ကြီးတပါး ဖြစ်ခဲ့ဘူးသည်ကို အောက်မေ့နိုင်သော ဇာတိဿရဉာဏ် ရတော်မူ၏၊ အမတ်၏သားလည်းထိုမထေရ်၏တပည့်

ဥပါသကာဖြစ်ခဲ့ဘူး၏။ ထိုကိရည်၍ အမတ်၏ သားအား “ငါ့ရှင် မထေရ်ကြီး တမြက်လည်း ရာ၌ အမှိုက်ကျုံး၍ (အမှိုက်ကျုံးရသူ ဖြစ် လျက်) ငါနှင့်တူပြိုင်ရာသလော” ဟု မိန့်တော် မူ၏။ ဝိ၊ ၄၄။ ၁၇၂။

(၃) ထေရုပ္ပတ္တိဘယခေါ် အဘယ ထေရ်၊ ဒုဋ္ဌာဂါမဏိ မင်းကြီးသည် ကျေးတို့ ၏ရန်ကို အောင်မြင်ပြီးလျှင် သူရဲတို့အား ဆု ရထူးများ ချီးမြှင့်ရာ၌ အဘယသူရဲကောင်း ကား “ကိလေသာစစ်ထိုးရန် ကျန်ရှိသေး သည်” ဟု ဆိုကာ ဆုရထူးများမယူပဲ ရဟန်း ပြုသည်။ မကြာမီ အဘိညာဉ်ရ ရဟန္တာ ဖြစ်သည်။ ထိုမင်းကြီးနာမကျန်းရှိစဉ် “အဘ- ယသူရဲကြီးသည် ကျေးမင်းတို့နှင့် ၂၈-ကြိမ် တိုင်အောင် စစ်ထိုးရာ၌ ငါမရှုံးအံ့သည် ဖြစ်၍ ငါ့ထံ၌ အဖော်ပြုခဲ့သည်။ ယခုသေမင်းနှင့် စစ်ထိုးရာ၌မူ ငါရှုံးအံ့သည်ကို မြင်သော ကြောင့် ငါ့ထံသို့ မလာဟုထင်သည်” ဟူ၍ ကြံ သည်ကို သိတော်မူသဖြင့် ပဉ္စလိတောင်မှ ရဟန္တာ ၅၀၀-နှင့် ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ကြွ လာ၍တရားဟောပြတော်မူသည်။ မဟာဝင်- ဝတ္ထု ၂။ ၈၉၊ ၁၂၆။ အဘယ ၂(၂) (ည) လည်း ကြည့်။

(ထိ) (၁) အဘယာမည်သော ထေရီမ။ အဘယထွေရီ-ကြည့်။

အဘယကာရဏ (န) [အဘယ + ကာရဏ] မကြောက်ခြင်းအကြောင်း။ တမေနံ ဣတရေ အဘယကာရဏံ ပုစ္ဆိသု။ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၅၂။

အဘယကုမာရ (ပ) [အဘယ + ကုမာရ] အဘယ မင်းသား။ အဘယရာဇကုမာရ-ကြည့်။

အဘယဂတ (တိ) [အဘယ + ဂတ] ဘေးကင်းရာ နိဗ္ဗာန်သို့ မဂ်ဖြင့် ရောက်သောသူ။ သရ- ဏပုတ္တော အဘယဂတော အဘယပုတ္တော။ မဟာနိ၊ ၁၆။ စူဠနိ၊ ၆၄။ အဘယဂတောတိ မဏေန နိဗ္ဗယံ ဂတော။ မဟာနိ၊ ၄။ ၇၂။ အဘယပုတ္တ-လည်း ကြည့်။

အဘယဂီရိ (ပ) [အဘယ + ဂီရိ] အဘယ- ဂီရိကျောင်းတိုက်။ ယင်းကျောင်းတိုက်သည် သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဇမြို့၏ မြောက်ဘက်၌ တည်ရှိသည်။ မဟာဝိဟာရကျောင်းတိုက် တည်ထောင်ပြီးနောက် ၂၁၇-နှစ်၊ ၁၀-လ၊ ၁၀- ရက်ကြာမှ တိတ္ထာရာမခေါ် နိဂဏ္ဌတို့၏ အရံ ဟောင်းနေရာ၌ ဝဋ္ဋဂါမဏိအဘယမင်း တည် ထောင်အပ်သည်။ မဟာဝံ၊ ၃၃ - ၈၁ - ၂။ ဝဋ္ဋ- ဂါမဏိမင်းသည် ဒမိဋ္ဌ (ကျေးမင်း) တို့နှင့် စစ် ဖြစ်ကြရာ အရေးနိမ့်သဖြင့် ရထားစီး၍ ထွက် ပြေးရသည်။ ရထားသို့တက်ရာအရပ်မှာ နိဂဏ္ဌ တို့၏ အရံတံခါးဝအနီး၌ဖြစ်၍ ဂီရိမည်သော နိဂဏ္ဌမြင်သောကြောင့် “ခြင်္သေ့နက်ကြီးပြေး ပြီ” ဟု ကျယ်လောင်စွာ ဟစ်အော်လိုက်လေ

* (မှတ်ချက်- “ယလာယတိမဟာကာဠ၊ သီဟလောတိ ဘုသံ ဂဝီ” ဟု မဟာဝံ စာမူ၌ရှိ၍ “သီဟိုဠ်နက်ကြီးပြေး ၏” ဟု အနက်ပြန်ရမည်ကဲ့သို့ ဖြစ်သော်လည်း အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်၌ ‘The great black lion is fleeing, ဟု အနက်ပြန်၍ ‘Mahākālasihala is a ‘Play on the word siha ‘lion’ and the name sihala (Mah. 7-42). သီဟဠသည် သီဟ၏ပရိယာယ်စကားဟု ဆိုထားသည်။

ဗဟု=ဗဟုလ၊ ဝစ္ဆ=ဝစ္ဆလ၊ အန္တရာ=အန္တရာလပစ်တို့သည် ဆိုင်ရာဆိုင်ရာအချင်းချင်း ပရိယာယ်ပုဒ် ဖြစ်ကြပုံ ကို မျှော်လျှင် သီဟဠသည် သီဟ၏ ပရိယာယ်ပုဒ်ဟု ဆိုခြင်းကို အကြောင်းယူတ္တိမရှိဟု ငြင်းပယ်ရန် ခံယဉ်း ပေသည်။

မဟာကာဠသီဟ=ခြင်္သေ့နက်ကြီးဟု ခေါ်လိုက်ခြင်းသည်လည်း ခြင်္သေ့ ၄-မျိုးရှိရာ “ကာဠသီဟမျိုးသည် နက်သော အဆင်းရှိသည့် နွားမနှင့်တူ၍ မြက်ကိုစား၏” ဟု သံ၊ ၄၊ ၂။ ၂၆၁-စသည်၌ ဆိုထားသဖြင့် သူရသတ္တိမရှိ၊ သူရဲဘောကြောင်သောမင်းဟု ဆိုလိုသောကြောင့်ပေလောဟူ၍ စဉ်းစားရသည်။

သည်။ မင်းကြီးကြားသောအခါ “ငါ၏အလိုဆန္ဒပြည့်ဝလွင် ဤနေရာ၌ ကျောင်းတိုက်တည်ထောင်မည်” ဟု အကြံ ဖြစ်ခဲ့သည်။ မဟာဝံ။ ၃၃-၄၁-၅။ အလိုဆန္ဒ ပြည့်ဝ၍ အနုရာဇပုရသို့ ရောက်သောအခါ နိဂဏ္ဌတို့၏ အရံကိုဖျက်၍ အရံကျောင်းငယ် ၁၂ ကျောင်း နှင့်တကွ ကျောင်းတော်ကြီးကို တည်ဆောက်သည်။ ။မဟာဝံ။ ၃၃-၇၉။ ဂဝ။ ဂိရိမည်သော နိဂဏ္ဌ၏ အရံနေရာ၌ အဘယမင်းက တည်ဆောက်သောကြောင့် “အဘယဂိရိ” ဟု အမည်တွင်သည်။ ဝိပဝံ။ ၁၉-၁၄။

အဘယဂိရိက (တိ) [အဘယဂိရိ + ကိက]
အဘယဂိရိဂိုဏ်းသား ဖြစ်သော၊ သူ။ ဘိန္ဒုလဒ္ဓိကာနံ အဘယဂိရိကာဒိနံ။ ဝိမတိ။ ၁။ ၁၁၄။ ၁၁၇။

အဘယဂိရိတ္ထေရ (ပု) [အဘယဂိရိ + ထေရ]
အဘယဂိရိဂိုဏ်းဝင်မထေရ်။ တတော အဘယဂိရိထေရာ အတ္တနော သုတ္တံ ဝဒိ သု။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၆၈။

အဘယဂိရိဝါသိက (တိ) [အဘယဂိရိ + ဝသ + ကိက]
အဘယဂိရိဝါသိဂိုဏ်းသား။ ယေသန္တိ အဘယဂိရိဝါသိကေ သန္ဓာယာဟ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၄။

အဘယဂိရိဝါသီ (တိ) [အဘယဂိရိ + ဝသ + ကိ]
အဘယဂိရိဝါသိဂိုဏ်းသား။ ဘာတိယရာဇကာလေပိ မဟာဝိဟာရဝါသီနဉ္စ အဘယဂိရိဝါသီနဉ္စ ထေရာနံ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၆၈။ (-ဇာ၊ ၄။ ၄၉၄။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၇၁။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၆။ ဝဇီရ၊ ၃။ ၇။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၉။ သီ၊ ၄။ ၁၆။ ၂။ ၇။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၄။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၄။ အနု၊ ၄။ ၃။ ၁၃၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၂။)

အဘယဂိရိ (တိ) [အဘယဂိရိ + ဤ]
အဘယဂိရိဝါသိဂိုဏ်းသား။ အဘယဂိရိနံ ဥဂ္ဂဟော။ ကခါ၊ ၄။ ၁၁၄။

အဘယသောသ (ပု) [အဘယ + သောသ]
ဘေးမဲ့ - ဘေးမဲ့ပေးကြောင်း - ကြွေးကြော် - ကျေညာ - ခြင်း။ အဘယသောသန-ကြည့်။

အဘယသောသန (န) [အဘယ + သောသန]
ဘေးမဲ့ - ဘေးမဲ့ပေးကြောင်း - ကြွေးကြော် - ကျေညာ - ခြင်း။ သော တံ ဒိသော “ဣမာယ ကာဠကာယ မမ ဇိဝိတံ ဒိန္နံ” ဣကာဠကာနံ တတ္ထ နိဝါပံ ပဋ္ဌပေသိ။ အဘယသောသနဉ္စ (အဘယသောသဉ္စ) သောသပေသိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၆၁။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၂၄။ မ၊ ၄။ ၂။ ၄၁။ ဥဒါ၊ ၄။ ၅၄။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၅။

အဘယကံရ (ပု) [အဘယံ + ကရ]
အဘယကံရမည်သော။ အဘယကံရမ္ပိ မေ ဟတ္ထိ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၄၃။

အဘယစောရ (ပု) [အဘယ + စောရ]
အဘယခိုးသူကြီး။ တမ္ပပဏ္ဍိဒိပေ အဘယစောရနာဂ-စောရာဒယော ဝိယ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၆။

အဘယစောရဝတ္ထု (န) [အဘယစောရ + ဝတ္ထု]
အဘယမည်သောခိုးသူကြီး၏ဝတ္ထု။ (အဘယ ခိုးသူကြီးဝတ္ထုကား - သီဟိန္ဒကျွန်း တခုသောနေရာ၌ အဘယမည်သော ခိုးသူကြီးသည် သစ်တပ်ဆောက်၍ အရံခိုးသားငါးရာနှင့်အတူ သုံးယူနေတိုင်အောင် လှမ်းမိုး၍ နေ၏။ အနုရာဇမြို့သို့သွားတိုက်သည် ကဗမ္ပမြစ်ကို မကူးကြကုန်။ စေတိယဂိရိကျောင်းတိုက်သား ခရီး၌ လူသွားလူလာပြတ်၏။ တနေ့သ၌ ခိုးသူကြီးသည် စေတိယကျောင်းတိုက်ကို လုယက်ယူအံ့ဟု ကြံ၍သွား၏။ အရံစောင့်တို့မြင်၍ လျှောက်ကြသဖြင့် ဒိသဘာဏကအဘယထေရ် သိလေသော် -

ထေရ် “ထောပတ်၊ တင်လဲများ ရှိကြသလော ?”

စောင့် “ရှိပါသည်အရှင်ဘုရား”

ထေရ် “ခိုးသားများအား ပေးကြကုန်”

ထေရ် “ဆန်များကော ရှိကြသလော ?”

စောင့် “သံဃာအလိုငှါ ဆောင်ယူအပ်သော ဆန်၊ ဟင်းရွက်ချက်နှင့် နွားနို့များ ရှိပါသည် အရှင်ဘုရား”။

“ထမင်း အပြည့်အစုံ စီမံ၍ ခိုးသားတို့ကို ကျွေးမွေးကြကုန်” ဟု မထေရ်က မိန့်တော်မူ၏။ အရံစောင့်တို့သည် အမိန့်ရှိသည့်အတိုင်း ပြုလုပ်ကြကုန်၏။ ခိုးသားတို့သည် ထမင်းစားပြီး၍ “ဤမြတ်နိုးဖွယ် လောကဝတ် မိတ်ဆက်မှုကို အဘယ်သူ ပြုအပ်သနည်း” ဟု မေးလတ်သော် “အကျွန်ုပ်တို့၏ အရှင် အဘယထေရ် ပြုအပ်သည်” ဟု ပြန်ကြားသဖြင့် ခိုးသားတို့သည် မထေရ်ထံသွား၍ ရှိခိုးပြီးလျှင် “တပည့်တော်တို့သည် သံဃာ၏ပစ္စည်းကို၎င်း၊ စေတီ၏ပစ္စည်းကို၎င်း လုယူကုန်အံ့ဟု လာခဲ့ကြပါသည်။ သို့သော် အရှင်ဘုရားတို့၏ ဤမြတ်နိုးဖွယ် လောကဝတ်မိတ်ဆက်မှုကြောင့် ကြည်ညိုကြပါကုန်၏။ ယခုမှစ၍ ကျောင်းတိုက်၌ တရားသော စောင့်ရှောက်ခြင်းသည် တပည့်တော်တို့၏ အားထုတ် ကြောင့်ကြမှု ပြစ်ပါစေ၊ မြို့သူမြို့သားတို့လာ၍ အလှူအတန်း လှူဒါန်းကြပါစေ၊ စေတီတော်ကို ရှိခိုးပူဇော်ကြပါစေ” ဟု လျှောက်ကြကုန်၏။ ထိုအခါမှစ၍ အလှူအတန်း လှူဒါန်းရန် လာကြကုန်သောမြို့သူ မြို့သားတို့ကို မြစ်ဆိပ်ကပ် ခရီးဦးကြို၍ စောင့်ရှောက်လျက် ကျောင်းသို့ ပို့ဆောင်ကြကုန်၏။ ကျောင်းတိုက်၌လည်း အလှူအတန်း လှူဒါန်းသူတို့ကို အစောင့်အရှောက်ပြု၍ နေကြကုန်၏။ ထိုအလှူရှင်တို့ကလည်း ရဟန်းတို့၏ အကြွင်းအကျန်တို့ကို ခိုးသားတို့အား ပေးကြကုန်၏။ သွားသော အခါ၌လည်း ထိုအလှူရှင်တို့ကို ခိုး

သားတို့က မြစ်ဆိပ်အရောက် လိုက်ပို့ပြီးမှ ပြန်လာကြကုန်၏။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၈-၉။

အဘယဌာန (န) [အဘယ+ဌာန] ဘေးကင်းရာအရပ်၊ နိဗ္ဗာန်။ ဂန္ဓာ အဘယဌာနေ ဌာနဝိယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၀၂။ အဘယဌာနမေဝဂစ္ဆန္တိ၊ နိဗ္ဗာန် ဟိ အဘယဌာန။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၅။

အဘယတ္ထေရ (ပု) [အဘယ+ထေရ] အဘယထေရ်။ အဘယ^၂(၃)ကြည့်

အဘယတ္ထေရသဒိသ (တိ) [အဘယတ္ထေရ + သဒိသ] အဘယထေရ်နှင့် တူသော၊ သူ။ မုဋ္ဌသတိပုဂ္ဂလေပရိဝဇ္ဇနေန တိဿဒတ္တတ္ထေရ-အဘယတ္ထေရသဒိသေ ဥပဋ္ဌိတဿတိပုဂ္ဂလေ။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၃။

အဘယတ္ထေရိ (ထိ) [အဘယာ + ထေရိ] အဘယာ မည်သော ထေရိမ။ သိခီဘုရားရှင်လက်ထက် အရုဏဝတိမြို့ အရုဏမင်း၏ မိဖုရားဖြစ်စဉ် မင်းထံမှ နေ့စဉ်ရသော ကြာပန်း ၇-ခိုင်ကို ဘုရားရှင်အား လှူခဲ့သောကြောင့် သုဂတိဘဝတို့၌သာ ကျင်လည်ခဲ့ပြီးနောက် ဤဘုရားရှင်လက်ထက် ဥဇ္ဇေနိပြည်၌ ဖြစ်၏။ အဘယမင်းသား၏ မယ်တော်နှင့် လွန်စွာ ချစ်ကျွမ်းပင်၍ အဘယမယ်တော် ရဟန်းပြုသောအခါ အတူလိုက်၍ ရဟန်းပြုသည်။ ရာဇဂြိုဟ်ပြည် သီတဝန်တော၌ ရဟန္တာမဖြစ်သည်။ ထေရိ ၃၈၃။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊ ၄၂။ သတ္တုပ္ပလမာလိက၊ ၁ထေရီ ဟုလည်း ခေါ်သည်။ အ၊ ၂။ ၁၉၃-၄။ အဘယမာတုလည်း ကြည့်။

အဘယဒ (တိ) [အဘ+ဒါ+ကိ] ဘေးမဲ့ပေးတတ်သော၊ သူ။ အဘယဒေါ ဝိယ ဝိရပရိသော ဗုဒ္ဓေါ။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊ ၁၂။

အဘယဒက္ခိဏာ (ထိ) [အဘယ + ဒက္ခိဏာ] ဘေးမဲ့အလှူ။ အဘယဒက္ခိဏံ ယာစေယျာမ။

သံ၊၁။၂၂၉။=အဘယဒါနံ။ သံ၊၁။၂၃၆။
ဒတွာ အဘယဒက္ခိဏံ။ ဇာ၊၁။၂၇၂။ တေ
အဘယဒက္ခိဏံ။ ဇာ၊၂။၉၂။

အဘယဒဿိ (တိ) [အဘယ+ဒိသ+ဏိ] (က)
ဘေးကင်းရာနိဗ္ဗာန်ကို မြင်လေ့ရှိသောသူ။
(ခ) မကြောက်သင့် - ကြောက်စရာမဟုတ် -
ဟု လှလေ့ရှိသောသူ။ (က) ခေမဒဿိ-
နော...သရဏဒဿိနောတိ အဘယဒဿိနော
အစူတဒဿိနော။ မဟာနိ၊၁၀၀။ (ခ)
ဘယေ စာဘယဒဿိနော။ ဓမ္မ၊၅၈။

အဘယဒါန (န) [အဘယ+ဒါန] ဘေးမဲ့ပေး
ခြင်း။ မိဂပက္ခိနော အဘယဒါနေန သမဿာ-
သေတဗ္ဗာ။ ဒီ၊၄၊၃။၃၄။ မိဂါနံ အဘယ-
ဒါနဝသေန ဒိန္နတ္တာ။ သံ၊၄၊၃။၃၂၇။ အဘယ-
ဒါနမ္ပိ ဝုတ္တံ။ ဣတိဝုတ်၊၄။၂၄၇။

အဘယဒါနဌာန (န) [အဘယဒါန + ဌာန]
ဘေးမဲ့ပေးရာဌာန။ မိဂါနံ အဘယဒါနဌာနေ
ကာရိတေ အဿမေဝ။ နေတ္ထိဝိ၊၇၆။

အဘယဒါနတာ (တိ) [အဘယဒါန + တာ]
အဘယဒါန၏အဖြစ်။ (က) ဘေးမဲ့ပေးသည်၏
အဖြစ်။ (ခ) အကြွင်းမဲ့သော သတ္တဝါ
အပေါင်းကို စောင့်ရှောက်ကြောင်း၏အဖြစ်။
အဘယဒါနတာယ သီလဿ ဒါနဘာဝေါ၊
အနဝသေသံ ဝါ သတ္တနိကာယံ ဒယတိ တေန
ရက္ခတီတိ ဒါနံ၊ သီလံ၊ ဒီ၊၄၊၁။၃၃၄။

အဘယဒါနပ္ပကာသန (န) [အဘယဒါန +
ပကာသန] ဘေးမဲ့ပေးခြင်းကို ထင်ရှားစေ
ခြင်း။ နဂရေ သဗ္ဗသတ္တာနံ အဘယဒါနပ္ပ-
ကာသနတ္ထိ သုဝဏ္ဏဘေရိ စရာပေတွာ။ ဇာ၊
၄၊၃။၂၅၈။

အဘယဒါပန (န) [အဘယ+ဒါပန] ဘေးမဲ့ပေး
စေခြင်း။ တေန သဗ္ဗသတ္တာနံ အဘယဒါပနံ။
စရိယာ၊၄။၁၄၈။

အဘယဒါယက (တိ) [အဘယ+ဒါယက] ဘေး
မဲ့ပေးသောသူ။ သုသာနမဇ္ဈေ ဗန္ဓဿ၊
ကော မေ အဘယဒါယကော။ ထေရ၊၄၊၂။
၁၃၆။

အဘယဒိန္နဌာန (န) [အဘယဒိန္န + ဌာန] ဘေး
မဲ့ - (ပေးအပ်သော) - ပေးရာ - ဌာန - အ
ရပ်။ တံ ဝနံ မိဂပက္ခိနံ အဘယဒိန္နဌာနေ
ဇာတံ။ မ၊၄၊၁။၃၇၀။ တဿ ကုက္ကုဋဿ အဘ-
ယဒိန္နဌာနံ ကုက္ကုဋဂိရိနာမ ဇာတံ။ သံ၊၄၊၃။
၇၀။

အဘယဒိသတာ (တိ) [အဘယဒိသ + တာ]
ဘေးကင်းရာ အရပ် - အဘယဒိသ - ၏
အဖြစ်။ သာဒုဖလဘရိတတာယ အဘယဒိသ-
တာယ စ မနောရမေ။ အံ၊၄၊၂။၁၄၂။

အဘယဒေသ (ပု) [အဘယ + ဒေသ] ဘေးကင်း
ရာအရပ်၊ အဘယဒေသ။ ပလာယိတွာ အ-
ဘယဒေသေ ဌာနံ ဝိယ ဖလံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။
၃၀၃။

အဘယနာဒ (ပု) [အဘယ + နာဒ] ကြောက်ရွံ့
ခြင်းကင်းသော ကျူးရင့်ခြင်း၊ ရဲရင့်သော
ကျူးရင့်ခြင်း။ သီဟနာဒံဝါတိ သီဟနာဒံ
ဝိယ၊ အဘယနာဒံ နဒိတွာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၄။၃၀၁။

အဘယပဒ (န) [အဘယ + ပဒ] (က) ဘေး
ကင်းရာနိဗ္ဗာန်။ (ခ) ဘေးကင်းရာ နိဗ္ဗာန်သို့
ရောက်ကြောင်းတရား။ ဣမေ ဝုစ္စန္တိ သန္တိ-
ပဒံ... အဘယပဒံ နိဗ္ဗာနပဒံ။ မဟာနိ၊
၂၆၆။

အဘယပုရ (န) [အဘယ + ပုရ] (က) ဘေးကင်း
ရာနိဗ္ဗာန် - အဘယ - ပြည်။ (ခ) အဘယ
ပုရမြို့။ (က) အဘယပုရဂါမိ - ကြည့်။ (ခ)
နဂရံ အဘယပုရံ နာမ။ ဝိ၊၄၊၁။၆၄။

အဘယပုရဂါမိ (တိ) [အဘယပုရ + ဂါမိ + ဏိ]
ဘေးကင်းရာ နိဗ္ဗာန် - အဘယ - ပြည်သို့

ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော - ရောက်စေတတ်သော။ အဘယပုရဂါမိနိ အဋ္ဌဂီကမဂ္ဂံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ။ ၃၁၄။

အဘယပ္ပတ္တ (တိ) [အဘယ+ပတ္တ] ဘေးကင်းရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ဖိုလ်ဖြင့်ရောက်သော။ သူ။ အဘယပ္ပတ္တော ဝေသာရဗုဒ္ဓပ္ပတ္တော ဝိဟရာမိ။ မ၊ ၁။ ၁၀၃။ အံ၊ ၁။ ၃၁၅။ မဟာနိ။ ၁၆။ အဘယဂတ-လည်း ကြည့်။

အဘယပ္ပဒ (တိ) [အဘယ+ပ+ဒါ+အ။ (အဘယပြဒ-သံ)] ဘေးကင်းခြင်းကို ပေးတတ်သော။ သူ (မြတ်စွာဘုရား)။ ဘိတာနံ အဘယပ္ပဒေါ။ အပ၊ ၂။ ၁၅၂။

အဘယဘာဝ (ပု) [အဘယ+ဘာဝ] ဘေးကင်းသည်၏အဖြစ်။ ခိကာသဝဿဇာဂရန္တဿေဝ အဘယဘာဝေါ ကထိတော ဝိယ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၇။

အဘယမဟာရာဇ (ပု) [အဘယ+မဟာရာဇ] အဘယမင်းကြီး (ဒုဋ္ဌဂါမဏိမင်းကို အဘယမင်းဟုလည်း ခေါ်သည်။) မရိစိဝနိနာမ-မဟာဝိဟာရမဟေ ကိရ ဒုဋ္ဌဂါမဏိအဘယ-မဟာရာဇာ မဟာဒါနံ ပဋိယာဒေတွာ။ သုတ္တနိ ၄။ ၁။ ၆၃။ အဘယ^၂ (၂) (၉)လည်း ကြည့်။

အဘယမာတု (ထိ) [အဘယ+မာတု] အဘယမင်းသား၏ မယ်တော်ဖြစ်သော ထေရီမ၊ ဥဇ္ဇေနိပြည်၌ ပဒုမဝတီမည်သော ပြည်တန်ဆာမဖြစ်ခဲ့၍ ဗိမ္ဗိသာရမင်းနှင့် သင့်မြတ်ရာမှ အဘယရာဇကုမာရကို ဖွားမြင်သည်။ အဘယရာဇကုမာရ-လည်း ကြည့်။ သားရဟန်းပြုသောအခါ သားတော်၏ တရားကို နာရ၍ ရဟန်းမ ပြုသည်။ ရဟန္တာမ ဖြစ်သောအခါ သားတော်ဟောကြားသည့်ဂါထာ ၂-ခုကိုပင် ဥဒါန်းကျူးသည်။ ထေရီ၊ ၄။ ၄၁။ ၉၂-ကမ္ဘာထက်၌ တိဿဘုရားရှင်အား ဆွမ်းတယောက်

မ လှူခဲ့သဖြင့် စကြဝတေးမင်း၏ မိဖုရား စသည်ဖြစ်၍ “ကဋ္ဌစ္ဆုဘိက္ခုဒါယိကာ ထေရီ” ဟုလည်း ခေါ်သည်။ အပ၊ ၂။ ၁၉၂-၃။

အဘယမာတုသဟာယိကာ (ထိ) [အဘယမာ-တု+သဟာယိကာ] အဘယမထေရီ၊ မိခင်၏ အတူသား အတူလာ - ငယ်ကျွမ်းဆွေ - သူငယ်ချင်းမ (ဖြစ်သော အဘယာမထေရီမ)။ သာ တေန ပုညကမ္မေန အဘယမာတု-သဟာယိကာ ဟုတွာ။ ထေရီ၊ ၄။ ၄၃။

အဘယရာဇ (ပု) [အဘယ+ရာဇ] အဘယမင်း။ (ပဏ္ဍုဝါသုဒေဝမင်း၏အကြီးဆုံးသားတော် ပဏ္ဍုကာဘယမင်း၏ ဦးရီးတော်ဖြစ်သည်။) ဣဓ အဘယရညော ဝိသတိဝဿာနိ ပရိ-ပုရိသု။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၅၇။ အဘယ^၂ (၂) (၁) လည်း ကြည့်။

အဘယရာဇကုမာရ (ပု) [အဘယ+ရာဇကုမာ-ရ] အဘယမင်းသား။ ဗိမ္ဗိသာရမင်း၏ သားတော် အဘယမည်သော မင်းသား။ မယ်တော်ကား ဥဇ္ဇေနိမြို့ ပဒုမဝတီမည်သော ပြည်တန်ဆာမ ဖြစ်၏။ ထေရီ၊ ၄။ ၄၀။ အဘယမာတု-လည်း ကြည့်။ ၎င်းသည် ဇီဝက၏ ဖခင်လည်းဖြစ်၏။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၃၉၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၈၆-၇။ ကောမာရဘစ္စ-လည်းကြည့်။ ၎င်းသည် အရွယ်ရောက်သောအခါ နိဂဏ္ဌတို့နှင့် အကျွမ်းဝင်၍ တနေသ၌ နိဂဏ္ဌနာဠပတ္တသည် ၎င်းအား အစွန်းနှစ်ဖက်ထွက်သော ပြဿနာတခုကို သင်ပေး၍ ဘုရားရှင်အား ဝါဒပြိုင်မေးလျှောက်စေရာ ဘုရားရှင်၏ တရားစကား၌ သက်ဝင်ယုံကြည်၍ ဥပါသကာအဖြစ် ခံယူ၏။ ထေရီ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၃။ (- အပ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၇ ၌ ကား ထိုအခါ၌ ရဟန်းပြုသည်ဟု ဆို၏။) အဘယသုတ္တ-ကြည့်။ ပစ္စန္နသုပုန်ရန်ကိုအောင်နိုင်၍ ခမည်းတော်၏ နန်းစည်းစိမ် ၇-ရက် လွှဲပြောင်းပေးခြင်း ခံရ၏။ ထိုစဉ် သန္တတိ အမတ်ကြီးကဲ့သို့ သူ၏ကချေသည်မ ရုတ်တ

ရက် ကွယ်လွန်သဖြင့် သောကဗျောက်ရာ
ဘုရားရှင်၏တရားကို နာရ၍ သောတာပန်
ဖြစ်၏။ မေဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၈-၉။ (-ထေရ၊ ၄။ ၁။
၁၀၃-၌ မေဉ်းတော် နတ်ရွာစံသော် သံဝေဂ
ဖြင့် ရဟန်းပြုပြီးနောက် တာလန္တိဂ္ဂဋ္ဌ။ ပမ-
သုတ်ကို နာရ၍ သောတာပန် ဖြစ်သည်ဟု
ဆို၏။ နောက် ရဟန်းပြု၍ ရဟန္တာ ဖြစ်
သည်။) ထေရ၊ ၂၂၅။ အပ၊ ၂။ ၁၅၈။

အဘယလဒ္ဓ (တိ) [အဘယ+လဒ္ဓ] ဘေးမဲ့
ရပြီးသော။ ဥယျာဓန အဘယလဒ္ဓ မိဂ်
မာရေဏ္ဍာမိ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၄၁၈။

အဘယဝါပိပါဠိ (တိ) [အဘယဝါပိ + ပါဠိ]
အဘယရေကန်၏ (အရွှေဖက်) ကမ်း။
ပဉ္စမဏ္ဍပဋ္ဌာနေ အဘယဝါပိပါဠိယံ ထူပါရာ-
မဒ္ဒါရေ နဂရဿ ဒက္ခိဏဒ္ဓါရေ အနုရာဇ-
ဝါပိပါဠိယံ။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၁၈။ အဘယဝါပိ-
ပါဠိယန္တိ အဘယဝါပိယာ ပုရတ္ထိမတိရေ။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၅၈။

အဘယဝါပိ (တိ) [အဘယ+ဝါပိ] အဘယ
ရေကန်။ အဘယဝါပိပါဠိ-ကြည့်။

အဘယဝါသ (ပု) [အဘယ+ဝါသ] ဘေးမဲ့
နေခြင်း။ မိဂိန် ပန အဘယဝါသတ္ထာယ
ဝိန္နတ္တာ မိဂဒါယောတိ ဝုစ္စတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၆၂။
သံ၊ ၄။ ၁။ ၇၃။

အဘယသညာ (တိ) [အဘယ+သညာ] ဘေး
မရှိဟူသော-အမှတ်-သညာ။ ဘယဒဏ္ဍ-
နေန အဘယေ အဘယသညာယ။ မေဋ္ဌ၊ ၁။
၂၄။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၃။ ဥဒါန၊ ၄။ ၃၀။ ဣတိဝုတ်၊
၄။ ၃၆။ သုတ္တန်၊ ၄။ ၁။ ၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၃၅။

အဘယသုတ္တ (န) [အဘယ+သုတ္တ] အဘယ-
သုတ်။ အဘယမင်းသားကိုဟောသောသုတ်။
မဇ္ဈိမနိကာယ၊ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသပါဠိ၊ ၁-ဝဂ်၊
၈-သုတ်။ ထိုသုတ်ကို အဘယရာဇကုမာရ-
သုတ်ဟုလည်း ခေါ်သည်။ မ၊ ၂။ ၅၄၂၈။

အဘိဓာန် ၃-၄-ပ-မ-မ-သ-စ

မေဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၆-၈၀။ သံယုတ္တနိကာယ၊ မဟာဝဂ္ဂ-
သံယုတ္တပါဠိ၊ ၂-သံယုတ်၊ ၆-ဝဂ်၊ ၆-သုတ်။
သံ၊ ၃။ ၁၁၁-၂။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၁၀-၁၁။

အဘယာ^၁ (တိ) [န+ဘယ] ဖန်ခါး၊ ကြဇု။
အဘယာ ထု ဟရိတကီ။ ဇာန်၊ ၅။ ၆၉။

အဘယာ^၂ (တိ) [န+ဘယ] အဘယာမည်
သော ထေရီ။ အဘယော ဘိဒ္ဓရော ကာ-
ယော။ ထေရီ၊ ၃၈၃။ အဘယတ္ထေရီ-လည်း
ကြည့်။

အဘယူပရတ (တိ) [(၁) အဘယ+ဥပရတ။
(၂) န+ဘယ+ဥပရတ] (၁) ဘေးမရှိပဲ
လျက်နှင့်ရှောင်ကြဉ်သော၊ သူ၊ (၂) ကြောက်
သောကြောင့် ရှောင်ကြဉ်သည်မဟုတ်သော၊
အစဉ်တာဝရရှောင်ကြဉ်သော၊ သူ (ဘုရား၊
ရဟန္တာ)။ (၃) ဘေးကင်းသော၊ အချင်း
ခပ်သိမ်း ၂၅-ပါးသောဘေးမှ ကင်းသော၊ သူ
(ရဟန္တာ)။ (၁) (၂) အဘယူပရတော အယ-
မာယသ္မာ။ မ၊ ၁။ ၃၉၃။ အဘယူပရတောတိ
အဘယော ဟုတွာ ဥပရတော၊ အစွန္တူပရ-
တော သတတူပရတောတိ အတ္ထော။ န ဝါ
ဘယေန ဥပရတောတိပိ အဘယူပရတော။
... ခီဏာသဝေါ အဘယူပရတော နာမ တဿ
ဟိ ကေမိ ဘယံ နတ္ထိ။ မေဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၃။ အဘ-
ယော ဟုတွာ ဥပရတောတိ နိဗ္ဗယော ဟုတွာ
ဘယဿ အဘာဝေနော ဩရမိတဗ္ဗတော
ဥပရတော ဘယဟေတွံ ပဟိနတ္တာ။ တဉ္စ
ခေါ ပန ကတိပယကာလံ၊ အထခေါ အစွန္တ-
မေဝ ဥပရတောတိ အစွန္တူပရတော...။
အဘယူပရတော တတာဂတော သဗ္ဗမိ ဝိတ-
ရာဂတ္တာ။ မေဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၁-၂။ (၃) ပဉ္စဝိသတိ-
ယာ ဘယာနံ သဗ္ဗသော အပေတတ္တာ အပ-
ဂတဘေရဝေါ အဘယူပရတော။ ထေရ၊ ၄။
၁။ ၅၅။ သံယမတော ဝေရံ န စိယတိတိ
ကေသေန အဘယူပရတဿ စိယတိ။ နေတ္ထိ၊
၄။ ၁၉၀။

အဘယူပရတတာ (တိ) [အဘယူပရတ+တာ]
ဘုရား၊ ရဟန္တာ၏အဖြစ်။ အဘယူပရတတ်
အနှေ့တိ အနုမာနတော ဇာနာတိ။ မ၊ဇ္ဇိ၊
၂။၃၀၂။

အဘယူပရတတာဝသမနွေသနာ (ပု) [အဘယူ-
ပရတ + တာဝ + သမနွေသနာ] ဘုရား၊
ရဟန္တာ၏အဖြစ်ကို ရှာဖွေ-စူးစမ်း-ခြင်း။
အနုပက္ကိလိဋ္ဌတာယ အဘယူပရတတာဝသ-
မနွေသနာယ အာကရိယတိ။ မ၊ဇ္ဇိ၊၂။၃၀၁။

(ဘုရား ရှာဖွေ စူးစမ်းနည်း—ဘုရား
သည် (၁) ကိလေသာ အညစ်အကြေးနှင့်
ယှဉ်သော ကိုယ်အမှုအရာ၊ နှုတ်အမှုအရာ ရှိ၊
မရှိ? ရှာဖွေစူးစမ်းအပ်၏။ မရှိဟု သိလျှင်
နောက်တဆင့် (၂) ရံခါမဲ ရံခါမြို့ ရောနှော
သော ကိုယ်အမှုအရာ၊ နှုတ်အမှုအရာ ရှိ၊
မရှိ? ရှာဖွေစူးစမ်းအပ်၏။ မရှိဟု သိလျှင်
နောက်တဆင့် (၃) ပြုစင်သော ကိုယ်အမှု
အရာ၊ နှုတ်အမှုအရာရှိ၊ မရှိ? ရှာဖွေစူးစမ်း
အပ်၏။ မရှိဟုသိလျှင် နောက်တဆင့် (၄)
အလွန်ကြာမြင့်သောအခါကစ၍ ရှည်လျား
သော နေ့ညဉ့်ပတ်လုံး အပြစ်မဲ့သော ဤ
အာဇီဝဋ္ဌမကသီလနှင့် ပြည့်စုံသလော? သို့မ
ဟုတ် မနွေတနွေကမှ အခိုက်အတန့် ပြည့်စုံ
သလော? ဟု ရှာဖွေစူးစမ်းအပ်၏။ အလွန်
ကြာမြင့်သော အခါကစ၍ ရှည်လျားသော
နေ့ညဉ့်ပတ်လုံးပြည့်စုံသည်ဟုသိလျှင် နောက်
တဆင့် (၅) ထင်ရှားကျော်စောခြင်း၊ အခြံ
အရံ ပေါ်များခြင်းသို့ ရောက်၊ မရောက်?
ရောက်လျှင် ထိုထင်ရှားကျော်စောခြင်း၊ အ
ခြံ အရံများခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းကြောင့် ခြေ
ဖျားထောက် မောက်မာမှု စသော အပြစ် ရှိ၊
မရှိ? ရှာဖွေစူးစမ်းအပ်၏။ မရှိဟု သိ၍နောက်
တဆင့် စူးစမ်းရှာဖွေသောအခါ (၆) ကိလေ
သာဘေးမရှိပဲလျက်နှင့် ကိလေသာဘေးမှ
ရှောင်ကြဉ်သော အဘယူပရတ ပုဂ္ဂိုလ်၊

ကြောက်သဖြင့် ကိလေသာဘေးမှ ရှောင်
ကြဉ်သူမပုတ်သော အဘယူပရတ ပုဂ္ဂိုလ်၊
ကိလေသာဘေးမှ ကေနစင်စစ် ရှောင်ကြဉ်
သော အစွန္တူပရတပုဂ္ဂိုလ်၊ အစဉ်ထာဝရ
ရှောင်ကြဉ်သော သတတူပရတပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၍
ရာဂကင်းခြင်း၊ ရာဂ၏ကုန်ခြင်းကြောင့် ကာမ
အာရုံတို့ကို မမှီဝဲဟုသိလျှင် ကိလေသာ ကုန်
ခန်းပြီးသော အညစ်အကြေးကိုပယ်ပြီးသော
တိမ်တိုက်မှလွတ်သော လပြည့်ဝန်းကဲ့သို့ထက်
ဝန်းကျင်ကောင်းစွာ စင်ကြယ်သော ဘုရား
ဟု ချီးမွမ်းထိုက်ပြီ၊ ထိုဘုရားကို ဆည်းကပ်
ထိုက်ပြီ ဟု အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် သိရသည်။
အကျယ် - မ၊၁။၃၉၂-၅။မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၇-၂၈၇။
မ၊ဇ္ဇိ၊၂။၂၉၈-၃၀၄ တို့ကြည့်။)

အဘယူဝရ (တိ) [န+ဘယ+ဥပ+ရမ+ကွိ+၊
ဥပ၏ပကို ဝပြု။] ဘေးမှမရှောင်ကြဉ်သော၊
မင်း-အစိုးရ - ၏-ဘေး- အပြစ်ဝက်-မှ
မရှောင်ကြဉ်သော၊ သူ။ အဘယူဝရာ လူမေ
သမဏာ သကျပုတ္တိယာ။ ဝိ၊၃။၁၀၅။ အဘ-
ယူဝရာတိ ဣ ဘယေန ဥပရမန္တိတိ ဘယူ-
ဝရာ၊ ဧတေပန လဒ္ဓါဘယတ္တာ န ဘယူဝရာတိ
အဘယူဝရာ၊ ပ-ကာရဿ စေတ္ထ ဝ-ကာရေ
ကတောတိ ဝေဒိတဗျော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၉။ ဥပ-
ရမန္တိတိ ဝိရမန္တိ (နိဝတ္တန္တိ)။ သာရတ္ထ၊၃။
၂၄၃။ ဝိမတိ၊၂။၁၁၀။

အဘရဏ (န) [န+ဘရဏ] မကျွေးမွေး-
မထောက်ပံ့-ခြင်း။ မာတာပိတုနံ အဘရဏံ
အပေါသနံ အနုပဋ္ဌာနံ ကေယေဝ ပရာဘဝ-
မုခံ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၂။

အဘရိတ (တိ) [န+ဘရိတ] မပြည့်သော၊ မပြန့်
နှံ့သော။ အပ္ပူတ (ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၀) ကြည့်။

အဘရိယာ (တိ) [အ+ဘရိယာ] စက်ဆုပ်ဖွယ်
သော မယား။ အပုတ္တ (၂) ကြည့်။

အဘရိ (ကြိ) ဘရတိ-ကြည့်။

အဘဝ (ပ) [အ+ဘဝ+န+ဘဝ] (က) မကြီး ပွားခြင်း၊ ဆုတ်ယုတ်ခြင်း၊ ပျက်စီးခြင်း။ (ခ) ဥစ္စေဒဒိဋ္ဌိ။ (ဂ) မိမိကိုယ်ကို ညှဉ်းဆဲသော အကျင့်။ (ဃ) မြတ်သောဘဝ။ (င) ကြီးသောဘဝ၊ ဘဝကြီး။ (စ) ရူပ၊ အရူပ-ဘဝ။ (ဆ) ဥပပတ္တိဘဝ။ (ဇ) ဒုဂ္ဂတိဘဝ။ (ဈ) ပျက်စီးခြင်း၊ ဆေးခြင်း၊ ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုခြင်း၊ မရှိခြင်းဟူသော အဘာဝပညတ်။ (ည) မကောင်းမှု။

(က) အဘဝေနဿ န နန္ဒတိ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၅၃။ အဘဝေန အဝုဇ္ဈိယာ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၃။ အဘဝေနန္ဒတိ တဿ။ ဇော၊ ၁။ ၂၅၅။ အဘဝေတိ အဝုဇ္ဈိယံ။ ဇော၊ ၄။ ၄။ ၁၉၉။ ဣတိဘဝိ-ဘဝကထံ၊ ဒီ၊ ၁။ ၇။ မ၊ ၂။ ၁၀၁။ အံ၊ ၃။ ၃၇၈။ ဘဝေါတိ ဝုဒ္ဓိ၊ အဘဝေါတိ ဟာနိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၈၆။ ကာလေ ကာလဝသံ ပတ္တာ၊ ဘဝိဘဝ-ဝသံ ဂတာ။ ထေရ၊ ၃။ ၁၅။ ဘဝဿ အဘ-ဝဿ စ ဝသံ ဥပဂတာ။ ဝုဒ္ဓိဟာနိယော အနုဝတ္တန္တာ တေ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၆။ (ခ) အဘဝေါတိ ဥစ္စေဒံ....။ (ဂ) အဘဝေါတိ အတ္တကိလမဏော။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၅၆။ (-အံ၊ ဒီ၊ ၃။ ၃၃၉။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၁။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃။ ဝဇီရ၊ ၁။ ၁။) (ဃ) (င) (စ) (ဆ) (ဇ) ဆိန္နက္ကုတ္တံ ဘဝိဘဝေ ဝိတတဏှံ။ မ၊ ၁။ ၁၁၅။ ဘဝိဘဝေတိ ပုနပုနဗ္ဗဝေ၊ ဟိန-ပဏီတေ ဝါ ဘဝေ။ ပဏီတော ဟိ ဘဝေါ ဝုဒ္ဓိပုတ္တော အဘဝေါတိ ဝုတ္တတိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၈။ (-မ၊ ၄။ ၂။ ၅၉။) ခန္ဓာဓာတုဝဝတ္တာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အပ္ပဝတ္တံ ဘဝိဘဝေ။ဘဝေါတိ ခုဒ္ဒကဘဝေါ၊ အဘဝေါတိ မဟာဘဝေါ။ ဘဝေါတိ ကာမဘဝေါ၊ အဘဝေါတိ ရူပါရူပ-ဘဝေါတိ ဝေမာဒိနာ နယေန ဘဝိဘဝိနံ အတ္တော ဝေဒိတဗ္ဗော။ဥပပတ္တိဘဝေါ အဘဝေါ နာမ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၉၄။ ဘဝိဘဝံ ဂစ္ဆတိ ဇီဝလောကော။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ဘဝိ-ဘဝန္တိ....အထ ဝါ ဘဝိဘဝန္တိ သုဂယိဒုဂ္ဂတိ-

ဝသေန ဟိနပဏီတဝသေန စ ခုဒ္ဒကံ မဟန္တဉ္စ ဘဝန္တိ အတ္တော။ ဝုဒ္ဓတ္တောပိ ဟိ အကာရေ ခိဿတိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၁။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၃။) (ဈ) အဘဝေါတိ ဝိနာသော၊ ဇာတိဘာဝံ မရဏဘာဝဉ္စ ဂစ္ဆတိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တွေ အရဟန္တာနံ မရဏမ္ပိ ခဏိကဝသေန ဂဟေ-တဗ္ဗံ။ ဘဝေသု အဘဝေါ ဘဝိဘဝေါ။ တံ ဘဝိဘာဝံ ဘဝေသု အဘာဝပညတ္တံ ဂစ္ဆတိတိ အတ္တော။ ဝဇီရ၊ ၁။ ၁။ (ည) အဘဝေါတိ ပါပံ၊ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၄၆။

အဘဝော (တိ) [အဘဝ+တာ] အဘဝဇာ အဖြစ်၊ ဣတိဘဝိဘဝတာနှင့် ဘဝိဘဝတာ-တို့ ကြည့်။

အဘဝန္တ (တိ) [န+ဘဝန္တ] မဖြစ်သော၊ သူ။ ဧဝံ ဂဏမဇ္ဈံ ပဝိသိတုကာမတာယ ကဏ္ဍုယ-မာနပါဒေါဝိယ အဘဝန္တော။ စူဠနိ၊ ၄။ ၁၂၉။

အဘဝိ*
 အဘဝိဿံ } (ကြိ) ဘဝတိ-ကြည့်။
 အဘဝိဿံသု }

အဘဝုပသမ (ပ) [န+ဘဝုပသမ] ဘဝဇာ-မငြိမ်း - မချုပ် - ခြင်း။ ဘဝသင်္ခါရေသု ဩဿဋ္ဌေသု အဘဝုပသမဿ ဩကာသောဝ နတ္ထိတိ မာနပ္ပဟာနာဒယော သစ္စာမိဋ္ဌာနာ-ဒိကေ သံဝဓေန္တိ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၁၆။

အဘဿတ (ကြိ) ဘဿတိ-ကြည့်။

အဘဿိတာ (ကြိ၊ ဝိ) [န+ဘဿိတာ] လျှော မကျ - ကျွတ်မကျ - မုချ။ ဧဝံ ဘာနိ (ဒုက္ခလဝတ္တာနိ) သောကသမ္ပိတဿာပိ အဘဿိတာ တိဋ္ဌန္တိ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၀။

အဘာကုဋိက (တိ) [န + ဘာကုဋိက] မျက်မှောင် ကြုတ်ခြင်း - သုန်မှုန်ခြင်း - မရှိသော၊ သူ။ အဗ္ဘာကုဋိကာ ဥတ္တာနမုခါ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၇၅။ အဘာကုဋိကာတိ ဣမိနာ ဘာကုဋိကာ-ဘာကုဋိကာကာရဿ အဘာဝေါကထိတော။

ဝိဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၆။ အဘာကုဋိကော ဥတ္တာန-
မုခေါသုခသမ္ဘာသော။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၁-၂။
အဘာကုဋိက ဥတ္တာနမုခေါ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။
၃၅၁။

အဘာကုဋိကဘာဝ (ပု) [အဘာကုဋိက + ဘာဝ]
မျက်မှောင်ကြွတ်ခြင်းမရှိသည်၏အဖြစ်။ ဧဝံ
မိဟိတပုဗ္ဗင်္ဂမာဒိတာယ အဘာကုဋိကဘာဝံ
အတ္တတော ဒဿေတွာ။ ဝိဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၆။

အဘာဂ (တိ) [န + ဘာဂ] အဘိအစုမဟုတ်
သော၊ တလုံး - တပေါင်း - တည်း။ ဣဒါနိ
တေန တေန ဝိသေသေန အဘာဂသော
လောကံ ဂဟေတွာ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၂၂။ မ၊
ဋီ၊ ၂။ ၁၄၉။ ဣဒါနိ ဧကေကပဒေန အဘာ-
ဂသော သဗ္ဗလောကနံ ဂဟဏပက္ခေပိ။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၆၄။

အဘာဇန (တိ) [န + ဘာဇန] တည်ရာမဟုတ်
သော။ ပဒပရမော ပနေတ္ထ နေတ္တိယံ ပဋိဝေ-
ဓဿ အဘာဇနန္တိ န ဂဟိတောတိ ဒဗ္ဗဗ္ဗံ။
နေတ္ထိ၊ ၄။ ၄၇။ သဗ္ဗင်္ဂသမ္ပန္နာပိ ဝါစာ အကာ-
လေ ဘာသိတာ အဘာဇန ဘာသိတာ
ဝိယ န အတ္တာဝဟာ။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၇၅။

အဘာဇနဥဇုကတစိတ္တ (န) [အဘာဇန + ဥဇု-
ကတ + စိတ္တ] တည်ရာမဟုတ်သည် ဖြစ်၍
ဖြောင့်မတ်သည်ကို ပြုတတ်သောစိတ်။ ဇိမံ
အနောလောကေတွာ ဥဇုကံ ဩလောကနံ
နာမ ကုဋိလဘာဝကရာနံ ပါပဓမ္မာနံ အဘာ-
ဇနဥဇုကတစိတ္တဿေဝ ဟောတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၂။
၁၂၁။

အဘာဇနတ (တိ) [အဘာဇန + တ] တည်ရာ
မဟုတ်သည်၏အဖြစ်။ အဝိညနံ အပ္ပမာဏ-
တာယ အဘာဇနတာယ စ ဝိညနံ ဂဟဏံ။
အနုဋီ၊ ၁။ ၂။

အဘာဇနဘာဝ (ပု) [အဘာဇန + ဘာဝ] တည်
ရာမဟုတ်သည်၏အဖြစ်။ မိစ္ဆတ္တနိယတတာယ

သဇ္ဈကံ ဇလဓမ္မဿ အဘာဇနဘာဝံ ...
နိဗ္ဗတ္တယတိ ပုရာ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၆၆။ အထ
ခေါ တဿ အဘာဇနဘာဝေနဝ။ ဒီ၊ ၁။ ၂။
၂၂။ တေန စ သိက္ခာဂါရဝတာဘာဝဒိပ-
နေန သင်္ဂဟဿ အဘာဇနဘာဝံ။ မ၊ ၁။ ၂။
၁၉၈။ ဩဝါဒံ န ဒေန္တိ အဘာဇနဘာဝ-
တော။ အ၊ ၁။ ၂။ ၁၆၄။ တဒညေသံ ဣမိဿာ
သံဝဏ္ဏနာယ အဘာဇနဘာဝတော။ ကင်္ခါ၊ ၁။ ၁။
၁၃၀။ အနိယျာနိက (ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၂၂) လည်း
ကြည့်။

အဘာဇနဘူတ (တိ) [အဘာဇန + ဘူတ] တည်
ရာမဟုတ်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ ဂုဏ်ရည် -
ဘက်ရည် - ထင်ရှား - မတည် - မရှိ - သူ
ဖြစ်သော၊ တည်တံ့ရာ မဟုတ်သည်ဖြစ်၍
ဖြစ်သော။ ဇေတဝနဒ္ဓါရကောဋ္ဌကေ အဓိ-
ဝတ္ထာ ဒေဝတာ “အယံ အဘာဇန-
ဘူတော”တိ မုခမန္တမဿ အကာသိ။ သုတ္တနိ၊
၄။ ၂။ ၂၅၅။ မမ ဩဝါဒဿ အဘာဇနဘူတာ။
မ၊ ၁။ ၂။ ၉၈။ အဘဗ္ဗ (၁) လည်းကြည့်။

အဘာဇနဘူတတ္ထ (န) [အဘာဇနဘူတ + တ္ထ]
တည်ရာမဟုတ်သည်၏အဖြစ်။ တထာဘူတော
စ ဒေသနာယ အဘာဇနဘူတတ္တာ ဒေသနံ
သမ္ပုဋ္ဌိစိတံ န သက္ကုဏေယျ။ မ၊ ၁။ ၂။ ၃၉၇။

အဘာဇနိယတ္ထ (န) [အဘာဇနိယ + တ္ထ] မဝေ
ဘန်အပ် - ဝေစုမခွဲအပ် - သည်၏ အဖြစ်။
ရုက္ခန္တလ္လိတိ ရုက္ခန္တစော။ အဘာဇနိယတ္တာ
ဂဗ္ဘာဏှံ ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂။ ၃၀၃။

အဘာဇနိယဝါသိ (ပု) [အဘာဇနိယ + ဝါသိ]
မဝေဘန်အပ် - ဝေစုမခွဲအပ် - သော ပဲခွပ်
(သင်ဇုန်းဓား၊ ဓား၊ ဓားမ)။ ဧဝံ ဥပရိ
အဘာဇနိယဝါသိအာဒိသု အတ္တနော သန္တ-
ကေသုပိ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၄၆။

အဘာဇိတ (တိ) [န + ဘာဇိတ] မဝေဘန်အပ် -
ဝေစုမခွဲအပ် - သော။ ဘာဇိတာဘာဇိတာ

ဇာနေယျ။ ဝိ၊၃၊၃၉၇။ ဝိ၊၄၊၃၃၁။ ဘာဇိ-
တာဘာဇိတန္တိ ဧတ္တကာနိ ဝတ္ထာနိ ဘာဇိ-
တာနိ၊ ဧတ္တကာနိ အဘာဇိတာနိတိ ဇာ-
နန္တော “ဘာဇိတာဘာဇိတဉ္စ ဇာနေယျာ”တိ
ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊၄၊၃၊၄၀၅။

အဘာဇိတတ္ထ (န) [အဘာဇိတ+တ္ထ] မဝေဘန်
အပ်-မခွဲခြားအပ်-သည်၏အဖြစ်။ သဗ္ဗပ-
တော အဘာဇိတတ္တာ ယထာဘာဇိတေသု
ဝါဒေသု။ မ၊၃၊၃၊၂၂၈။

အဘာဇိယမာန (တိ) [န + ဘာဇိယမာန] မဝေဘန်အပ်-ဝေစုမခွဲအပ်-သော။ ခဇ္ဇကံ
အဘာဇိယမာနံ နဿတိ။ ဝိ၊၄၊၃၃၀။

အဘာဇေတဗ္ဗ (တိ) [န+ဘာဇေတဗ္ဗ] မဝင်
စေအပ်-မသွင်းအပ်-သော။ အဓိကရဏ-
သတိ ပဒံ အဘာဇေတဗ္ဗမေဝ ဘဝေ-
ယျာတိ န ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗံ သိယာ။ ဝဇီရ၊၂၀၁။

အဘာဇေတဗ္ဗတ္ထ (န) [အဘာဇေတဗ္ဗ+တ္ထ] မဝေဘန်အပ်-ဝေစုမခွဲအပ်-သည်၏အဖြစ်။
ဝဿဂ္ဂေန အဘာဇေတဗ္ဗတ္တာ အရက္ခိတဗ္ဗတ္တာ
သဗ္ဗသာဓေရဏတ္တာ စ။ သာရတ္ထ၊၂၊၁၄၇။

အဘာဇေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [န + ဘာဇေတွာ] မဝေဘန်-ဝေစုမခွဲ-မှုရှိ။ အဘာဇေတွာဝ
အမှာကံ ပါပုဏန္တိတိ ဂဏန္တိ။ ဝိ၊၄၊၃၊၄၂၁။
အာနန္တ တိဿဿ စိဝရံ အဘာဇေတွာ
သတ္တာဟံ နိက္ခိပိတုံ ဝဒေဟိ။ ဓမ္မ၊၄၊၂၊၂၁၉။

အဘာဏကတာ (တိ) [န+ဘာဏက+တာ] နိကာယ်ဆောင် မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်။
အဘာဏကတာယ န ဇာနာသိတိ ဝတ္ထဗ္ဗော။
အဘိ၊၄၊၂၊၄၄၁။

အဘာဏကတ္ထ (န) [အဘာဏက+တ္ထ] နိကာယ်
ဆောင်မဟုတ်သည်၏အဖြစ်။ တံ အဘာဏ-
ကတ္တာ န ဇာနာသိတိ ဝတ္ထဗ္ဗော။ အဘိ၊၄၊
၂၊၃၀၆။

အဘာယန (န) [န+ဘာယန] မကြောက်
စေခြင်း။ ပညာယ (ဥပေက္ခာကတာယ) သယံ
ပရေဟိ အဘာယနံ။ ဣတိဝုတ်၊၄၊၁၄။
သာရတ္ထ၊၁၊၂၃၆။ မ၊၃၊၁၊၄၇။

အဘာယန (တိ) [န+ဘာယန] ကြောက်ခြင်း
မရှိသော။ သုရဇာတိကဿ ပုထုဇ္ဇနဿပိ
အဘာယနတော။ ဝိမတိ၊၁၊၂၄၃။

အဘာယနက (တိ) [အဘာယန+က] မကြောက်
သောသူ။ အယံ ဘိက္ခု သမ္ပန္နဗျာကရ-
ဏောတိ ဣဒံ န ကေဝလံ အဘာယနကမေဝ
သန္တာယ ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊၁၊၂၄၂-၃။

အဘာယနကအာကာရ (ပု) [အဘာယနက+
အာကာရ] မကြောက်သော အခြင်းအရာ။
အနောတ္တပ္ပ (ဒီ၊၄၊၃၊၁၆၀။ အဘိ၊၄၊၁၊၉၄)
ကြည့်။

အဘာယနကသတ္တ (ပု) [အဘာယနက+သတ္တ]
မကြောက်သော သတ္တဝါ။ မရဏဿ အဘာ-
ယနကသတ္တော နာမ နတ္ထိ။ ဓမ္မ၊၄၊၁၊၈၄။

အဘာယနာကာရ (ပု) [အဘာယန+အာကာ-
ရ] မကြောက်သော အခြင်းအရာ။ ဥပဝါဒ-
တော အဘာယနာကာရေ အနောတ္တပ္ပံ။ အံ၊
၄၊၂၊၆၄။

အဘာယန္တ (တိ) [န+ဘာယန္တ] မကြောက်
သောသူ။ တတော အဘာယန္တံ ဘဂဝန္တံ
ဒိသ္မာ။ သုတ္တနိ၊၄၊၂၊၃၉။ ဣဇာတိဝုတ္တေ ပန
အဘာယန္တော နာမ နတ္ထိ။ ဇာ၊၄၊၆၊၉၅။
တထာပိ အဘာယန္တဿ ကေဒေါဏိကနာဝပ္ပ-
မာဏံ မဟန္တံ သပ္ပဝဏ္ဏံ နိမ္မိတော။ ဇာ၊၄၊၇၊
၂၁၂။

အဘာယမာန (တိ) [န+ဘာယမာန] မကြောက်
သောသူ။ အပိကမ္မမာနောတိ အဘာယမာ-
နော။ မ၊၄၊၃၊၂၁၇။ အနောတ္တပ္ပိနော ပါပ-
ကိရိယာယ အဘာယမာနာ အနောတ္တပ္ပိဟိ။
သံ၊၄၊၂၊၁၃၁။

အဘယိတဗ္ဗ (တိ) [န+ဘယိတဗ္ဗ]မကြောက်
အပ်သော။ အဘယိတဗ္ဗ အဘယိတဗ္ဗ
ဌာနမှ။ သံ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၅၄။ စက္ကာရေ ကိရ
အဘယိတဗ္ဗ ဘာယန္တိ။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂၊ ၅၁။
အံ၊ ၄၊ ၃၊ ၅၀။

အဘယိတဗ္ဗဘာဝ (ပု) [အဘယိတဗ္ဗ+ဘာဝ]
မကြောက်အပ်သည်၏အဖြစ်။ ဣဒါနိ တတော
အဘယိတဗ္ဗဘာဝေ ကာရဏံ ဝေယျန္တော။
ဣတိဝုတ်၊ ၄၊ ၇၁။ အံ၊ ၄၊ ၃၊ ၁၀၁။

အဘယိတော (ကြိ၊ ဝိ) [န + ဘယိတော]
မကြောက်မှု၍။ တဿ ရဝဿ အဘယိတော
ပရသေနပ္ပဝေသနတ္ထံ။ မ၊ ၄၊ ၃၊ ၁၁၁။ ဗာလော
သိင်္ဂါလော သိဟဿ အဘယိတော ပိဝေယျ
ဝေရူပံ ပေါက္ခရဏိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၁၅။

အဘာရဘူတ (တိ) [န + ဘာရ + ဘူတ]
တာဝန်-ကျေးဇူး ထောက်ပံ့ အပ်သည်-
သိဒ္ဓိဝိဟာရိက စသည် - မဟုတ်သော။ သူ။
အတ္တနော ပန အဘာရဘူတာနံ မနာပေ
ဘက္ကဏေ ပတ္တေ တံ ပရိဝတ္တေတွာ အမနာပံ
ဒေန္တော ဒေါသာဂတိံ ဂစ္ဆတိ နာမ။ အံ၊ ၄၊
၂၊ ၄၇။ သာရတ္ထ၊ ၁၊ ၄၉။ ဘာရဘူတ (ဝိမတိ၊
၁၊ ၃၃၈)လည်း ကြည့်။

အဘာရာဝဟ (ပု) [န+ဘာရာဝဟ] တာဝန်
မဆောင် - ကြောင့်ကြမစိုက် - သော။ သူ။
အတန္တိဗန္ဓု-ကြည့်။

အဘာရိက (တိ) [န + ဘာရိက] ဝန်မလေး
သော၊ ဝန်လေးခြင်းမရှိသော၊ စွမ်းနိုင်သော။
သူ။ အဂရူ(ဒိ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၂၄) ကြည့်။

အဘာရိယ (တိ) [န+ဘာရိယ] လေးလံခြင်းမရှိ
သော၊ မလေးလံသော၊ ပေါ့သော။ လဟုက
(အဘိ၊ ၄၊ ၁၊ ၃၆၈) ကြည့်။

အဘာရိယတာ (တိ) [န + ဘာရိယတာ]
မလေးလံ - မထိုင်းမှိုင်း - သည်၏အဖြစ်။
အဒန္တနတာ-ကြည့်။

အဘာဝ (ပု) [န+ဘာဝ] (က) မဖြစ်ခြင်း။

(ခ) မရှိခြင်း။ (ဂ) ထင်ရှားမရှိ-ပျက်စီး-
ကွယ်ပျောက်-ခြင်း။ (ဃ) ပရမတ္ထသဘာဝ
မဟုတ်သော၊ သရုပ်အားဖြင့် ထင်ရှားရှိ
သော ပရမတ္ထမှ တပါးသော ပညတ်တရား။
(င) မဖြစ်သောသဘော။ (စ) မဖြစ်-
မရှိ-စေခြင်း။ (ဆ) မဆို-မဟော-ခြင်း။

(က) အနုအဘာဝံ ကတာ အနဘာဝံ
ကတာတိ။အနုအဘာဝံ ဂတာ အနဘာဝံ
ဂတာတိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၀၄။ အနဘာဝံ ဂမေ-
တိတိ အနု အနု အဘာဝံ ဂမေတိ။ မ၊ ၄၊
၁၊ ၈၇။

(ခ) အဒိန္နံ အာဒိယာမိတိ သညာယ
အဘာဝေန မုစ္ဆတော သညာဝိမောက္ခံ။
ဝိ၊ ၄၊ ၁၊ ၃၂၈။ မဝေမဟာဗာဓော ဝေဒနာယ
အဘာဝတော “ဥက္ကဋ္ဌော”တိ ဝုတ္တော။ ဝိ၊
၄၊ ၃၊ ၅။ ခုဒ္ဒါပိဋနဿ အဘာဝေါ ကာယ-
ဂတာသတိအမတပဋိလာဘဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။
ဒိ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၃။ “ပါရုပနဿ ဟိ အဘာဝေန န
သက္ကာ ကေတော ဂန္တိ”န္တိ။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂၊ ၁။
တသ္မိံ ခဏေ အဘာဝတော ပဋိက္ခိပတိ။
တဿ ကိစ္စဿ အဘာဝတော ပဋိက္ခိပတိ။
အဘိ၊ ၄၊ ၃၊ ၁၈၀။ ဝစိသင်္ခါတဿ အယဿ
အဘာဝေါ အပါယောတိ ဝုစ္စတိ။ သံ၊ ၄၊ ၂၊
၈၉။ စက္ကာရယော စ နေသံ ကာရဏံ တေသံ
အဘာဝေ အဘာဝတော။ အဘိ၊ ၄၊ ၂၊ ၄၃။

(ဂ) အနိစ္စ၊ အနိစ္စတာ၊ အဘာဝဋ္ဌ၊ အ-
ဘာဝါကာရ-စသည်တို့ကြည့်။ နိတိ၊ ပဒ၊ ၉၂-
လည်း ကြည့်။

(ဃ) ဘာဝတော စ အညော အဘာ-
ဝေါတိ ကုသလပရာဘာဝသင်္ခါတာ ဓမ္မာ
အညော အကုသလပရာ ဓမ္မော အဘာဝေါ
သိယာ။ အဘိ၊ ၄၊ ၁၊ ၈၂။ ဘာဝဘူတာ ပန
ဓမ္မာ အညေ ဒွေ အဘာဝါ ဟောန္တိတိ
တေဟိ အနုညေ ကုသလာဒိသု ဒွေ ယေ
ကေမိ အဘာဝါ။ မူလဒီ၊ ၁၊ ၃၄။ အဘာဝတ္ထ၊

အဘာဝတ္ထာပတ္တိ၊ အဘာဝသာနေ-စသည်တို့
လည်း ကြည့်။

(င) န ဘဝတိတိ ဝါ အဘာဝေါ
တထာသဘာဝေါ ဓမ္မော။ မ၊ဋီ၊၂။၁၆၇။
အဘာဝတာ-လည်း ကြည့်။

(စ) အာဝိလာနံ ကာမသင်္ခါဒိနံ အ-
ဘာဝေန အနာဝိလသင်္ခါပေါ။ နေတ္ထိ၊ဋီ၊၇၂။
အဘာဝေနာတိ အဘာဝနေန အဘာဝ-
ကရဏေန။ နေတ္ထိ၊ဋီ၊၇၄။

(ဆ) အဘာဝတော(မူလဋီ၊၃။၁၈၂)တိ
အဝစနတော။ အနဋီ၊၃။၂၄၈။

အဘာဝ (တိ) [န + ဘာဝ] ဘာဝရုပ်မရှိသော၊
မိန်းမအဖြစ်၊ ယောကျ်ားအဖြစ် - ဣတ္ထိ-
ဘော၊ ပုဗ္ဗော - ကင်းမဲ့-ချို့တဲ့-သော
ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်၊ ဘာဝရုပ်ချို့သော ပဋိ-
သန္ဓေဝိညာဏ်၊ ကာမဘဝ အညတြ ဇာတိ-
ပဏ္ဏကပဋိသန္ဓိယာ ဘာဝေန သဟ ဥပ္ပတ္တိ-
တော သဘာဝံ အဘာဝန္တိ ဒုဝိဓံ ဟောတိ။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၂။

အဘာဝက (တိ) [န + ဘာဝ + က၊ ဣတ္ထိဘာ-
ဝေါ ပုဗ္ဗာဝေါ ဝါ နတ္ထိ ဧတဏှာတိ အ-
ဘာဝကော။ သာရတ္ထ ၃။၂၅၆။ ဣတ္ထတ္တာဒိ-
ဘာဝေါ နတ္ထိ ဧတဏှာတိ အဘာဝကော။
ဝိမတိ၊၂။၁၁၉] ဣတ္ထိဘော၊ ပုဗ္ဗော=မိန်းမ
အဖြစ်၊ ယောကျ်ားအဖြစ် ဟူသော ဘာဝ-
ရုပ်-ကင်း-မဲ့-ချို့တဲ့-သော၊ သူ။ ယော
ပန ပဋိသန္ဓိယံယေဝ အဘာဝကော ဥပ-
ပန္နော၊ အယံ နပုံသကပဏ္ဏကော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။
၂၉၉။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၄၅။ ကခါးဋီ၊သင်္ဂ။၁၆၈။
ပဉ္စသု နပုံသကပဏ္ဏကောဝ အဘာဝကော။
ဝဇီရ၊၄၂၉။ (-မူလဋီ၊၂။၁၁၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊
၂။၃၀၇။)

အဘာဝကဂဗ္ဘသေယျက (တိ) [အဘာဝက +
ဂဗ္ဘသေယျက] ဘာဝရုပ်ချို့သော အမိဝမ်း

၌ ကိန်းသော (ဂဗ္ဘသေယျက) သတ္တဝါ။
ယသ္မာ အဘာဝကဂဗ္ဘသေယျကနံ အဏ္ဏ-
ဇာနဉ္စ ပဋိသန္ဓိကုဏေ ဝတ္ထုကာယဝသေန
ဥပတော ခန္ဓ သန္တတိသိသာနိ၊ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၆၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၉၂။ (-မဟာနိ၊ဋ္ဌ။
၁၉၇။)

အဘာဝကရ (တိ) [အဘာဝ + ကရ + အ] မရှိ
ခြင်းကို ပြုတတ်သော။ အလောဘော ရာဂ-
ဝသေန ဥပကမနဿ အဘာဝကရော။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၁။၁၇၂။ မောဟပဋိပက္ခော စ အမော-
ဟော မောဟဝသေန အမဇ္ဈတ္တဘာဝဿ
အဘာဝကရော။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၅၁။ ပရသန္တာ-
နေ စ ဝိနာသကရော အဘာဝကရော။ ဒီ၊ဋီ၊
၂။၁၆၅။

အဘာဝကရဏ (န) [အဘာဝ + ကရဏ] မဖြစ်
-မရှိ-ခြင်းကို ပြုခြင်း၊ မဖြစ်-မရှိ-စေ
ခြင်း။ အဘာဝ (စ) အနက်ကြည့်။

အဘာဝကရဓမ္မပုစ္ဆာ (တိ) [အဘာဝကရ + ဓမ္မ
+ ပုစ္ဆာ] မဖြစ်-မရှိ-ခြင်းကို ပြုတတ်သော
တရားတို့ကို မေးခြင်း။ သာရဏိယာ ဓမ္မာ-
တိ ဝိဝါဒါနုဝါဒမူလာနံ အဘာဝကရဓမ္မ-
ပုစ္ဆာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၅၁။

အဘာဝကာရဏ (န) [အဘာဝ + ကာရဏ] မဖြစ်-မရှိ-ခြင်း အကြောင်း။ မညနာနံ
အဘာဝကာရဏံ ဒသေယန္တော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၅။

အဘာဝကာလ (ပ) [အဘာဝ + ကာလ] ဖြစ်
ခြင်း မရှိသော ကာလ၊ မဖြစ်သော ကာလ။
ဝဇ္ဇေ သံသရဏကသတ္တာနံ ခန္ဓာနံ အဘာဝ-
ကာလော နာမ နတ္ထိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂။ သာရတ္ထ၊
၂။၂၉၇။

အဘာဝကိစ္ဆန (န၊တိ) [အဘာဝ + ကိစ္ဆန] မဖြစ် - မရှိ - ခြင်းကို ပြောကြားခြင်း။
“အဟမန္တိမာ ဇာတိ”တိ အာယတိ ဇာတိ-
ယာ အဘာဝကိစ္ဆနာ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၃၀။ မ၊ဋီ၊၃။
၃၄၀။

အဘာဝက္ခန္ဓာ (န) [အဘာဝ + ခဏ] မရှိသော
ခဏ။ ဗောဓိယာ အဘာဝက္ခန္ဓာ အဗုဒ္ဓ-
ဘာဝါပတ္တိတော ပဋိညာ သကဝါဒိယ။
အဘိဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇။ သေဝနာယ အဘာဝက္ခ-
န္ဓာပိ ဣဟ မလ္လာ ယုဇ္ဈန္တိတိအာဒိသု ဝိယ။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၀၇။

အဘာဝဂမန (န) [အဘာဝ + ဂမန] မရှိ-
ချုပ်ပျောက် - ပျက်စီး - ခြင်းသို့ရောက်ခြင်း။
အတ္တကံမန္တိ ဥပ္ပန္နာနံ အဘာဝဂမနံ အနုပ္ပန္နာနံ
အနုပ္ပါဒံ ဝါ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၃။

အဘာဝဂုဏတာ (တိ) [အဘာဝ + ဂုဏ + တာ]
မဖြစ်သော ဂုဏ်ရှိသည်၏ အဖြစ်။ အညေသံ
ဇာနဿ အဘာဝဂုဏတာယ (သုတပါး
တို့ - သိခြင်းငှါ - သိရန် - မဖြစ်နိုင်သော
ဂုဏ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ဂုဏဂပ္ပိရော။
မ၊ ၃။ ၉၄။

အဘာဝဂ္ဂဟဏမုခ (တိ) [အဘာဝ + ဂဟဏ +
မုခ] မရှိခြင်းဟူသော - အယူ - အသိဉာဏ် -
ပဓာန - ရွှေသွားရှိသော။ သောပိ ကဿစိ
အဘာဝဂ္ဂဟဏမုခေန သုခံ ဝေဒနံ သဘာဝ-
တော... ယထာဘူတံ ပရိစ္ဆိန္နန္တော... ဝိဇာ-
နာတိ နာမ။ မ၊ ၃။ ၂။ ၅၉။

အဘာဝဇောတန (န) [အဘာဝ + ဇောတန]
မရှိခြင်းကို ထွန်းပြခြင်း။ သဘာဝဓမ္မတော
အညဿ ကတ္တု အဘာဝဇောတနတ္ထံ အာဟန-
တိ။ ဒီ၊ ၃။ ၅၉။

အဘာဝဋ္ဌ (ပု) [အဘာဝ + အတ္တ] မရှိ-
ချုပ်ပျောက် - ပျက်စီး - ခြင်းအနက် -
သဘော။ အနိစ္စ-ကြည့်။ အဘာဝတ္ထ-လည်း
ကြည့်။

အဘာဝတာ (တိ) [အဘာဝ + တာ] (က)
မရှိခြင်း။ (ခ) မဖြစ်သော သဘော၏အဖြစ်။
(ဂ) မရှိသည်၏အဖြစ်။ (က) ဟုတော
အဘာဝတာ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၇။ အဘာဝေါ ဝေ

အဘာဝတာ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၇။ (ခ) န သဝတိတိ
ဝါ အဘာဝေါ၊ တဏှာသဘာဝေါ ဓမ္မော။
တဿ ဘာဝေါ အဘာဝတာ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၇။
အနိစ္စတာ (က) လည်းကြည့်။ (ဂ) သဝိသေ-
သံဝါ ဝဒန္တဿ အဘာဝတာ အာပဇ္ဇတိ။ မူလ၊
၄။ ၂။ ၄၀။ အဗ္ဗုဓ (ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။ ၂၄၇။) လည်း ကြည့်။

အဘာဝတာစောဒနာ (တိ) [အဘာဝတာ +
စောဒနာ] အဘာဝ၏အဖြစ် - အားဖြင့် -
ကို - စောဒနာခြင်း။ “ကိလေသက္ခယောဝ
နိဗ္ဗာန” နှ့် နိဗ္ဗာနဿ အဘာဝတာစောဒနာ။
အနု၊ ၂။ ၄၆။

အဘာဝတာဝိသေသ (တိ) [အဘာဝတာ +
ဝိသေသ] မရှိသည်၏ အဖြစ် - မရှိခြင်း -
အထူး။ “အလုတ္တိတတ္ထ” နှ့် အာဒိသု ဝိယ
အညဿ အဘာဝတာဝိသေသန္တိ ဝေမာဒိကံ
အနပေက္ခိတော။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၃။

အဘာဝတ္ထ (န) [န + ဘာဝတ္ထ] (က) ပရမတ္ထ
သဘောမဟုတ်သည်၏အဖြစ်။ (ခ) မရှိ - သည်
၏ အဖြစ် - ခြင်း။ (က) အညဿ အဘာ-
ဝတ္ထတ္ထေ သတိ အဘာဝေါ ဟောတိတိ
တတော အနညဿပိ အဘာဝတ္ထံ အာပန္နန္တိ
ကုသလာဒိနံ သဗ္ဗေသမ္ပိ အဘာဝတ္တာပတ္တိ
ဟောတိ။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၃၄။ (ခ) န စ အဘာဝေါ
အန္တရကာရကော ဟောတိ အဘာဝတ္တာ-
ယေဝ။ မူလ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၀။

အဘာဝတ္တာပတ္တိ (တိ) [အဘာဝတ္ထ + အာပတ္တိ]
ပရမတ္ထသဘော မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်သို့
ရောက်ခြင်း။ အဘာဝတ္ထ (က) ကြည့်။

အဘာဝတ္ထ (တိ) [အဘာဝ + အတ္တ] (က) မရှိ
ခြင်းအနက်ရှိသော။ (ခ) ချုပ်ပျောက် -
ပျက်စီး - ခြင်းသဘော။ (က) အပ္ပသဒ္ဓေါ
ဟေတ္တ အဘာဝတ္ထော “အပ္ပိန္နော အပ္ပနိဋ္ဌေါ-
သော” တိအာဒိသု ဝိယ။ ဝိမာန၊ ၄။ ၃၁၄။

အပ္ပသဒ္ဓေါ ဟေတ္တ အဘာဝတ္တောတိ သက္ကာ
ဝိညာတုံ အပ္ပမာဓေဉ္စ သဉ္ဇာနာမိတိအာဒိသု
ဝိယ။ သာရတ္ထ ၂။၂၆။ ဒုဿိလောတိ တွေ
ဒု-သဒ္ဓေါ အဘာဝတ္တော “ဒုပ္ပညော”တိ-
အာဒိသုဝိယ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၃၇။ (ခ) ဟုတွာ
အဘာဝတ္တေန အနိစ္စာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉။ အဘာ-
ဝတ္တေနာတိ သရဿနိရောဓဘူတေန ဝိဒ္ဓံသန-
ဘာဝေန။ သံ၊ဋီ၊၁။၇၅။

အဘာဝဒဿန (န) [အဘာဝ + ဒဿန] မရှိ
ခြင်းကိုပြခြင်း၊ ဥပ္ပဋိပါဋိယာ ဝါ တိက္ကမိ
အာကာရာနံ အဘာဝဒဿနမေတန္တိ ဝေဒိ-
တဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၆။ ဒိန္နံ ပလိဗောဓာနံ
အဘာဝဒဿနေန။ သာရတ္ထ၊ ၂။၃၇၅။ ဝိမတိ၊
၁။၃၁၀။

အဘာဝဒီပန (န) [အဘာဝ + ဒီပန] မရှိခြင်း
ကို ပြခြင်း။ ဧကဿ ကဿစိ ကာရကဿ
အဘာဝဒီပနေန... ပဋိသေဝိတံ ဟောတိ။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၂။ ဓမ္မဝရဏာတိ ဧတေန
အညဿ ဝိသိဋ္ဌဿ အဘာဝဒီပနတော
ပရိပုဏ္ဏတယ။ သာရတ္ထ၊ ၁။၁၂။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၁။

အဘာဝဒေါသ (တိ) [အဘာဝ + ဒေါသ] မရှိ
ခြင်းဟူသော အပြစ်ရှိသော။ ဝတ္တမာနက္ခန္ဓ-
နိဿိတမဂ္ဂက္ခန္ဓေ စ သောပါဒိသေသနိဗ္ဗာန-
ဓာတုပ္ပတ္တိယာ အဘာဝဒေါသတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။၁၃၉။

အဘာဝဓမ္မ (တိ) [အဘာဝ + ဓမ္မ] မရှိ-
ချုပ်ပျောက် - ပျက်စီး - ခြင်း သဘောရှိ
သော။ ဣဒံ ပန အနိစ္စံ ဟုတွာ အဘာဝဓမ္မံ။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၇။

အဘာဝန (န) [န + ဘာဝန] (က) မဖြစ်-
မရှိ - စေခြင်း။ (ခ) မဖြစ် - မရှိ - စေအပ်
သော။ (က) အဘာဝ (စ) ကြည့်။ (ခ)
န အဘာဝေတဗ္ဗတယ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ န
ဘာဝိယတိတိ ဟိ အဘာဝနံ၊ န န ဘာဝေ-
တိတိ။ အနု၊ဋီ၊၁။၂၁၆။

အဘာဝနာ (ထိ) [န + ဘာဝနာ] မဖြစ်စေခြင်း၊
မပျိုးခြင်း၊ အားမထုတ်ခြင်း၊ နှလုံးမသွင်း
ခြင်း။ အဘာဝနာ။ (က) ပညာကို ပြီးစေ
သော ဘာဝနာ၏ မဖြစ်ခြင်း။ (ခ) ဘာဝနာ
၏ ဆန့်ကျင်ဖက် ကာမစွန္ဒ စသော အကု-
သိုလ်။ (ဂ) မေ့လျော့ခြင်း - ပမာဒ -
အထူး။ အနာသေဝနာ အဘာဝနာ အဗဟု-
လိကဗ္ဗံ။ အဘိ၊ဝိ၊၂။၃၆၃။ အမောဟော
ကုသလေသု ဓမ္မေသု အဘာဝနာယ ပဋိ-
ပက္ခော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၁။ အဘာဝနာ-
ယာတိ... ပညာသာဓနာယ ဘာဝနာယ
အပ္ပဝတ္တိ၊ တပ္ပဋိပက္ခဘူတာ ဝါ အကုသလာ
အဘာဝနာ။ မူလ၊ဋီ၊၁။၉၁။ တပ္ပဋိပက္ခဘူ-
တာ အကုသလာ ကာမစွန္ဒာဒယော ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊
ပမာဒဝိသေသော ဝါ အဘာဝနာ။ အနု၊ဋီ၊
၁။၉၉။

အဘာဝနာကာရ (ပု) [အဘာဝနာ + အာကာ-
ရ] အဘာဝနာ၏ အခြင်းအရာ။ အဘာဝ-
နာနိဋ္ဌပုတ္တိ-ကြည့်။

အဘာဝနာတိက္ကမ (တိ) [အဘာဝနာ + အတိ-
က္ကမ] အဘာဝနာအားဖြင့် လွန်မြောက်ခြင်း။
တသ္မာ ပဌမာရူပဝိညာဏဿေဝ အဘာဝနာ-
တိက္ကမော ဝုတ္တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၄၁၁။

အဘာဝနာနိဋ္ဌပုတ္တိ (ထိ) [အဘာဝနာ +
နိဋ္ဌာ + ပုတ္တိ] (က) အဘာဝနာ - အဘာ-
ဝနာအခြင်းအရာ - ၏ - အဆုံး - အထွတ်
အထိပ် - ဖြစ်ခြင်း။ (ခ) မရှိခြင်း၏ -
အဆုံး - အထွတ်အထိပ် - ဖြစ်ခြင်း။ (က)
အဘာဝနာသာမညေပိ ယာယ အဘာဝနာနိ-
ဋ္ဌပုတ္တိယာ အာကိဉ္ဇညာယတနံ ပဝတ္တမာနံ
နဝတ္တဗ္ဗံ ဇာတံ။ မူလ၊ဋီ၊၁။၁၉၉။ အဘာ-
ဝနာနိဋ္ဌပုတ္တိယာတိ အဘာဝနာနိဋ္ဌပုတ္တိ-
ယာ အဘာဝနာကာရဿ ဥက္ကံသပ္ပဝတ္တိယာ-
တိ အတ္တော။ (ခ) အဘာဝဿ ဝါ ဥက္ကံသပ္ပ-
ဝတ္တိယာ။ အနု၊ဋီ၊၁။၂၁၆။

အဘာဝနာသမည (န) [အဘာဝနာ + သာ-
မည] အဘာဝနာချင်း တူသည်၏ အဖြစ်။
အဘာဝနာနိဋ္ဌပဝတ္တိကြည့်။

အဘာဝနိယ (တိ) [န + ဘာဝနိယ] မပျိုးအပ်
-မချိုးမွမ်းအပ်-သောသူ။ အပ္ပိယော စ
ဟောတိ အမနာပေါ စ အကရ စ အဘာဝ-
နိယော စ။... အာဝါသိကော ဘိက္ခု အ-
ဘာဝနိယော ဟောတိ။ အံ၊ ၂။ ၉၇၊ ၂၂၈။
အဘာဝနိယော ဟောတိတိ ဝစနိယော န
ဟောတိ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၈၃။

အဘာဝပက္ခ (တိ) [အဘာဝ + ပက္ခ] အဘာဝ
အသင်းအပင်း။ မရှိ - ချုပ်ပျောက် - ပျက်
စီး - သောတရားစု။ န အဘာဝပက္ခောတိ
စိတ္တဿ ဝိနာသံ န ပဿတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၆၀။
ယာယ ဘာဝပက္ခဿ ဗလဝတာဝေန ပဋိစ္စာ-
ဒိတော ဝိယ ဟုတ္တာ အဘာဝပက္ခော န
ပညာယတိ။ အနု၊ ၁။ ၆၆။

အဘာဝပညတ္တိ (တိ) [အဘာဝ + ပညတ္တိ]
အဘာဝပညတ်၊ မရှိဟုသိစေခြင်း။ ဘဝေသု
အဘာဝပညတ္တိ ဂစ္ဆတိ။ ဝဇီရ၊ ၁။ ၁။

အဘာဝပတိဋ္ဌာပန (န) [အဘာဝ + ပတိဋ္ဌာပန]
မဖြစ်-မရှိ-ခြင်းကို တည်စေခြင်း။ သဒါ
အဘာဝေါတိ န သဒါ အဘာဝပတိဋ္ဌာပနံ
သဗ္ဗကာလမ္ပိ နတ္တိတိ။ အနု၊ ၂။ ၄၁။

အဘာဝပါပကတ္တ (န) [အဘာဝ + ပါပကတ္တ]
မရှိခြင်း - အဘာဝ - သို့ရောက်စေတတ်သည်
၏ အဖြစ်။ န ပဋိပတ္တိယာ ဝဉ္စဘာဝါပတ္တိ၊
အဘာဝပါပကတ္တာတိ စေ။ န။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၁၃၉။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၀၆။)

အဘာဝပ္ပသင်္ဂ (တိ) [န + ဘာဝ + ပသင်္ဂ] ပသင်္ဂ-
မရှိသော၊ ကပ်ကွဲ - လျဉ်းပါး - ငြင်းခုံ -
ဝေဘန် - ဆင်ခြေကွန့် - ခြင်း ဖြစ်ဖွယ်မရှိ
သော။ ဂါမဿ ပန အရညဘာဝပ္ပသင်္ဂဘယာ
ဝုတ္တန္တိ စေ? န၊ ဂါမုပစာရဿ အဘာဝပ္ပ-

သင်္ဂတော။ ကင်္ခါ၊ ၃။ ၃၇။ နာပိ အနညတ္တံ
ဓူပနသပ္ပစ္စယာဒိသဘာဝပ္ပသင်္ဂတော ပုဂ္ဂလ-
သေဝ အဘာဝပ္ပသင်္ဂတော စ။ အနု၊ ၁။ ၁၆။

အဘာဝဗောဓက (တိ) [အဘာဝ + ဗောဓက]
မဖြစ်ခြင်း - မရှိခြင်း - ကိုသိစေတတ်သော၊
ပုဗ္ဗေ အဘာဝဗောဓကောဟိ အတ္တလာဘော
ဓမ္မာနံ ဥဒယော။ မ၊ ၃။ ၂၇၈။

အဘာဝမတ္တ (န) [အဘာဝ + မတ္တ] (က) မဖြစ်
ခြင်းမျှ၊ ဘာဝနာမဖြစ်ခြင်းမျှ။ (ခ) မရှိခြင်း
မျှ၊ ကိလေသာ မရှိခြင်းမျှ။ (က) န ဟိ
အဘာဝမတ္တဿ အမောဟော ပဋိပက္ခောတိ
ယုဇ္ဇတိ။ အနု၊ ၁။ ၉၉။ (ခ) န အဘာဝမတ္တံ
နိဗ္ဗာနံ။ အနု၊ ၂။ ၄၇။

အဘာဝမတ္တဋ္ဌ (ပ) [အဘာဝမတ္တ + အတ္တ]
အဘာဝ - မရှိခြင်း - မျှဟူသော အနက်
သဘော။ ဝိညာဏစရိယာယံ ဓဂါဒိနံ အဘာ-
ဝမတ္တဋ္ဌေန။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၂၆၈။

အဘာဝမတ္တတာ (တိ) [အဘာဝမတ္တ + တာ]
အဘာဝ - မရှိခြင်း - မျှ၏ အဖြစ်။ ယသ္မာ
န နိဗ္ဗာနဿ အနုပလဗ္ဗနိယတာ အဘာဝ-
မတ္တတာ၊ ပဋိပတ္တိယာ ဝဉ္စဘာဝေါ၊ အာပဇ္ဇ-
တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၀၇။

အဘာဝမတ္တဝေန (န) [အဘာဝမတ္တ + ဝေန]
အဘာဝမတ္တ - မဖြစ်ခြင်းမျှ - ဟူသော
စကား။ ကုသလာနံ ဝိယ အဗျာကတာနဉ္စ
အဘာဝမတ္တသမ္ဘဝါ၊ တသ္မာ အဘာဝမတ္တ-
ဝေနေန အဗျာကတဘာဝမတ္တံ ဝိယ။ မူလ၊ ၁။
၁၂၉။ သော စ ဝုတ္တနယေန အဘာဝမတ္တ-
ဝေနေန အာပဇ္ဇတိ။ အနု၊ ၁။ ၂၈။

အဘာဝမတ္တသမ္ဘဝ (ပ) [အဘာဝမတ္တ + သမ္ဘဝ]
အဘာဝမတ္တ၏ ဖြစ်သင့်ခြင်း။ အဘာဝမတ္တ-
ဝေန-ကြည့်။

အဘာဝယန္တ (တိ) [န + ဘာဝယန္တ] (က) မဖြစ်
စေသော၊ သူ။ (ခ) မဖြစ်စေ-မပျိုးစေ-

သော၊ မိမိ၏စိတ်သန္တာန်၌ အဖန်ဖန် မပြစ်
စေသော၊ သူ။ (က) ဥပနိဿယသမ္ပဒ် အဘာ-
ဝယတောဝ။ သံ၊ ဇိ၊ ၂။ ၁၀၂။ (ခ) ယဉ်ဿ
ဘိက္ခဝေ အဘာဝယတော ဥပ္ပဇ္ဇေယျံ အာ-
သဝါ ဝိသုတပရိဋ္ဌာဟာ။ မ၊ ၁။ ၁၄။

အဘာဝယံ (ကြိ) ဘာဝယံတိ-ကြည့်။

အဘာဝစန (န) [အဘာဝ + စန] အဘာဝ-
သဒ္ဓါ - ဟူသော စကား။ ဧတေန စ ဒဿနေန
ပဟာတဗ္ဗေသု အဘာဝစနေန ကာရဏ-
သိဒ္ဓိယာ ဖလသိဒ္ဓိ။ အနု၊ ၁။ ၁၂၉။

အဘာဝဝတ္ထာပန (န) [အဘာဝ + ဝတ္ထာပန]
မရှိခြင်း - ပျက်စီးခြင်း - ကွယ်ပျောက်
ခြင်း - ကို - ပိုင်းခြား - မှတ်သား - ဆုံး
ဖြတ် - ခြင်း။ ဟုတွာ အဘာဝဝတ္ထာ-
ပနဿ ကမ္မဋ္ဌာနဘာဝတော။ မ၊ ဇိ၊ ၂။ ၁၇၁။

အဘာဝသုပနီတ (တိ) [အဘာဝ + သု + ပနီတ]
ဆုတ်ယုတ် - ပျက်စီး - ခြင်း၏ အလို
သို့ကပ်ရောက်သော၊ ဆင်းရဲခြင်းသို့ ရောက်
သော၊ သူ န တာယတေ ဘာဝသုပနီတံ၊
ယော ယဝကံ ဘုဉ္ဇသိ အပ္ပသုပံ။ ဇာ၊ ၁။
၂၂၀။ = အဘာဝဿ အဝုစိယာ ဝသံ ဥပနီတံ
တံ န ရက္ခတိ န ဂေါပေတိ၊ ပတိဋ္ဌာ ဟောတုံ
န သက္ကောတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၂၁၆။

အဘာဝဝါဒီ (တိ) [အဘာဝ + ဝဒ + ကိ၊
အဘာဝဝါဒ + ကြိ]၊ အဘာဝံ အဝိဇ္ဇမာနတံ
ဝဒတိ သီလေနာတိ အဘာဝဝါဒီ၊ အဘာ-
ဝေါတိ ဝါ ပဝတ္ထော ဝါဒေါ အဘာဝဝါဒေါ၊
သော ဧတဿ အတ္ထိတိ တဏှာ။ မဉ္ဇူ၊ ၂။
၁၇၂။] (က) အဘာဝကို - ဆိုလေ -
ယူလေ - ရှိသော၊ သူ။ (ခ) အဘာဝဟူ
သော - အယူ - ဝါဒ - ရှိသော၊ သူ။ အပိ
စာယံ အဘာဝဝါဒီ ဧဝံ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော၊ အနု၊
၂။ ၄၇။ ရူပလောကေ ဂန္ဓာဒိနံ အဘာဝဝါဒိ-
မတမ္ပိ။ ဝိဘာဝိနီ၊ ၂၀၆။ အဘာဝတာ-
စောဒနာလည်း ကြည့်။

အဘာဝဝိဘာဝန (န) [အဘာဝ + ဝိဘာဝန]
မရှိခြင်းကို ထင်ရှားပြခြင်း။ ဂန္ဓာယတနာဒိနံ
အဘာဝဝိဘာဝနံ န ဟောတိ။ အနု၊ ၂။
၁၂၁။

အဘာဝဝိဘာဝနာကာရ (ပု) [အဘာဝ +
ဝိဘာဝန + အာကာရ] မရှိခြင်းကို ထင်ရှားပြ
ခြင်း၏ အခြင်းအရာ။ တံတံ အတ္ထပညတ္တိယာ
ဥပါဒါနဘူတာနံ အဘာဝဝိဘာဝနာကာရေန
ပဝတ္ထမာနာနံ ရူပဓမ္မာနံ သမ္ပဟံ ဥပါဒါယ။
အနု၊ ၂။ ၉၁။

အဘာဝသံသုစက (တိ) [အဘာဝ + သံသုစက]
မပြစ်ခြင်း - မရှိခြင်း - ကို ကောင်းစွာပြတတ်
သော။ အစုန္တံ အဝိဇ္ဇာတဏှာနံ အဘာဝ-
သံသုစကေဟိ (အဘာဝသုစကေဟိ) ဉာဏ-
သမ္ပဒါပဟာနသမ္ပဒါဘိဗျဉ္ဇကေဟိ စ သမ္ပုဋ္ဌ-
ဝိသုဒ္ဓတာဝေဟိ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂၆။ ဒီ၊ ဇိ၊ ၁။ ၅၆။

အဘာဝသမုဒယ (ပု) [အဘာဝ + သမုဒယ]
မပြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း။ (ဝေဒနာသို့အစဉ်
လိုက်၍ ဤမှ ထိုမှ တပြောင်းပြန်ပြန် လှည့်
လည်ခြင်း၏ မပြစ်ကြောင်း။ ဝေဒနံ အဗ္ဗ-
ဝါသယံ-အဖွင့် ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၇-ကြည့်။) ဝေဒနံ
အဓိဝါသေသိ အဘာဝသမုဒယော ကတော
သုဠ ပရိညာတတ္ထာ။ ဒီ၊ ဇိ၊ ၂။ ၁၈၇။

အဘာဝသမ္မာပကဘာဝ (ပု) [အဘာဝ + သမ္မာ-
ပက + ဘာဝ] မရှိခြင်းသို့ ရောက်စေတတ်
သည်၏အဖြစ်။ ခန္ဓာနံ အဘာဝသမ္မာပက-
ဘာဝတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၆။

အဘာဝသာဓက (တိ) [အဘာဝ + သာဓက။
ထိ၌ အဘာဝသာဓိကာ။] မရှိခြင်းကို ပြီးစေ
တတ်သော။ ဒဝါဒိနမ္ပိ အဘာဝသာဓိကာယ
ပဟာနသမ္ပဒါယ အရဟတာ။ ဒီ၊ ဇိ၊ ၁။ ၅၃။
မ၊ ဇိ၊ ၂။ ၇။ မ၊ ဇိ၊ ၂။ ၇-ဂ။ အံ၊ ဇိ၊ ၃။ ၃၆၁။

အဘာဝသာနေ (န) [အဘာဝ + သာနေ] (က)
မရှိခြင်းကို ပြီးစေခြင်း။ (ခ) ပရမတ္ထသဘာဝ

မဟုတ်သည်ကို ပြီးစေခြင်း။ (က) တသ္မာ
နိဗ္ဗာနဿ အဘာဝသာမနတ္ထံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၂၀၇။ (ခ) န သဗ္ဗေသံ အဘာဝသာမနတ္ထံ။
မူလဒီ၊ ၁။ ၃၅။

အဘာဝသာမည (န) [အဘာဝ + သာမည]
အဘာဝ - မရှိခြင်း - သာမန်၊ အဘာဝ -
မရှိခြင်း - ချင်းတူသည်၏အပြစ်။ ကေဘာ-
ဝေါပိ စသော အသဘာဝတာယ ဧဝံ ဝတ္ထု
န သက္ကာတိ စေ? န, အဘာဝသာမညတော။
အနုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၄၈။

အဘာဝသုစက (တိ) [အဘာဝ + သုစက]
မပြစ်ခြင်း - မရှိခြင်း - ကို ပြတတ်သော။
အဘာဝသံသုစက-ကြည့်။

အဘာဝသုစန (န) [အဘာဝ + သုစန] မရှိခြင်း
ကိုပြခြင်း။ အဘိနန္ဒနာဒီနံ အဘာဝသုစနေန
ဗလူပစာရတော...မဂ္ဂဗလံ ဝုစ္စတိ။ အနုဒ္ဓိ၊ ၁။
၁၇။

အဘာဝါကာရ (ပု) [အဘာဝ + အာကာရ]
အဘာဝ၏အခြင်းအရာ၊ မရှိ - ချုပ်ပျောက် -
ပျက်စီး - ခြင်း၏ အခြင်းအရာ၊ မရှိ - ချုပ်
ပျောက် - ပျက်စီး - သော အခြင်းအရာ။
အနိစ္စာတိအာဒိသု ဟုတွာ အဘာဝါကာရေန
အနိစ္စာ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၁။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇။
ဟုတွာ အဘာဝါကာရေနာတိ ပုဗ္ဗေ အဝိဇ္ဇာ-
မာနာ ပစ္စယသမာမဂ္ဂိယာ ဟုတွာ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ
ပုန ဘင်္ဂပကမနတော ဥစ္စံ အဘာဝါကာရေန။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၆။ တဿ ယော ဟုတွာ အဘာ-
ဝါကာရော၊ တံ အနိစ္စလက္ခဏံ နာမ။
ဣတိဝုတ် ၄။ ၂၅၄ အနိစ္စ၊ အနိစ္စာကာရ-တို့
လည်းကြည့်။

အဘာဝါဓိဂမ (ပု) [အဘာဝ + အဓိဂမ] မရှိ
ခြင်း - သုခဝေဒနာ၏မရှိခြင်း - ကိုရခြင်း။
ဝိပရိဏာမတော အဘာဝါဓိဂမေန သုခနိ
ရောဓက္ခဏမတ္တေန။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၇၄။

အဘာဝါပတ္တိ (တိ) [အဘာဝ + အာပတ္တိ]
အဘာဝသို့ရောက်ခြင်း။ ပရမတ္ထသဘာဝ -
မဟုတ်သည်သို့ - မှတပါးသော ပညတ်သို့ -
ရောက်ခြင်း။ သာ ပန အဘာဝါပတ္တိယံ ဧဝံ
အန္တောဂဓာ နာနတ္တာဘာဝစောဒနာသာ-
မညေန။ အနုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၃။

အဘာဝါဝဗောဓ (ပု) [အဘာဝ + အဝဗောဓ]
(က) မရှိခြင်းကိုသိခြင်း။ (ခ) မရှိ - ချုပ်-
ပျောက် - ပျက်စီး - ခြင်းကို သိခြင်း။ (က)
ကာရကဿ အဘာဝါဝဗောဓတော အတ္တဒိဋ္ဌိ
ပဟေတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၂၀။
(ခ) အနိစ္စလက္ခဏံ ပါကဋ္ဌံ ဟောတိ ဟုတွာ
အဘာဝါဝဗောဓတော။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၈။

အဘာဝါသမ္ဘဝ (ပု) [အဘာဝ + အသမ္ဘဝ]
အဘာဝ - မရှိခြင်း - ၏မပြစ်သင့်ခြင်း။
တေသံ အဘာဝါသမ္ဘဝတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၁၃၉။

အဘာဝီတ (တိ) [န + ဘာဝီတ] မပြစ်စေ
အပ် - မပျိုးစေအပ် - သော။ (က) ဘာဝနာ
၏အစွမ်းအားဖြင့် မပြစ်စေအပ်သော။ (ခ)
လောကုတ္တရာဘာဝနာမှ ကင်းသော။ (က)
ယံ ဧဝံ အဘာဝီတံ အကမ္မနိယံဟောတိ။ အံ၊
၁။ ၄။ အဘာဝီတန္တိ အဝဇ္ဇိတံ ဘာဝ-
နာဝသေန အပ္ပဝတ္တိတံ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၄၀။ ဧဝံ
အဘာဝီတံ စိတ္တံ၊ ဘူတေ၊ သမတိဝိဇ္ဇတိ။ ဓမ္မ။
၁၄။ အဘာဝီတန္တိ...ဘာဝနာယ ရဟိတတ္တာ
အဘာဝီတံ စိတ္တံ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၇၈။ နန စ
တထာဂတဿ အဘာဝီတောဝါမဂ္ဂေါ...နတ္ထိ။
သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၆။ သီလသမ္ပဒါ စိတ္တသမ္ပဒါ
ပညာသမ္ပဒါ အဘာဝီတာ ဟောတိ။ ဒီ၊ ၁။
၁၅၈။ ယဿ ကဿစိ ဘိက္ခဝေ ကာယဂတာ-
သတိ အဘာဝီတာ အဗဟုလိကတာ။ မ၊ ၃။
၁၃၆။ ယဿ ကဿစိ ဘိက္ခုနော မေတ္တာ-
စေတောဝိမုတ္တိ အဘာဝီတာ အဗဟုလိက-
တာ။ သံ၊ ၁။ ၄၅၅။ (ခ) အဘာဝီတန္တိ

လောကုတ္တရဘာဝနာရဟိတံ။ ဝိသုဒ္ဓိဒ္ဓါ။ ၆၆။

အဘာဝိတကာယ (တိ) [န + ဘာဝိတကာယ] ပါးအပ်သော ကာယဘာဝနာမရှိသော။ သူ။

(က) ကိုယ်ကို အနိစ္စ အသုဘစသော အခြင်း အရာအားဖြင့် အဖန်ဖန်ရှုသော ကာယာနုပဿနာခေါ် ကာယဘာဝနာမှ ကင်းသော။ သူ။ (ခ) ပါးအပ်သောပဉ္စဒ္ဓါရိက ကာယမရှိသော။ စက္ခုစသော ဣန္ဒြေကို စောင့်စည်းခြင်း - ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ - မရှိသော။ သူ။

(ဂ) ကိုယ်ကို အနိစ္စ အသုဘ စသည်တို့၏ အဖြစ်အားဖြင့် အဖန်ဖန်ရှုသော - ကာယဘာဝနာ - ဝိပဿနာ - မရှိသော။ သူ။

(ဏ) ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အဘာဝိတကာယော ဟောတိ အဘာဝိတသီလော အဘာဝိတစိတ္တော။ အံ၊ ၁။ ၂၅။ အဘာဝိတကာယောတိအာဒီဟိ ကာယဘာဝနာရဟိတော ဝဋ်ဂါမိ ပုထုဇ္ဇနော ဒဿိတော။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆။ (ခ) ဘိက္ခု အဘာဝိတကာယာ အဘာဝိတသီလာ။ သံ၊ ၂။ ၃၂၉။ = အဘာဝိတပဉ္စဒ္ဓါရိကကာယာ။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၄၀။ (ဂ) အဘာဝိတကာယော စ ဟောတိ အဘာဝိတစိတ္တော စ။ မ၊ ၁။ ၃၀၁။ ကထဉ္စ အဂ္ဂိဝေဿန အဘာဝိတကာယော စ ဟောတိ အဘာဝိတစိတ္တော စ။ မ၊ ၁။ ၃၀၂။

အဘာဝိတကာယဂတာသတိ (တိ) [အဘာဝိတ + ကာယဂတာသတိ] မပါးအပ်သော ကာယဂတာသတိရှိသော။ သူ။ ဧဝံ အဘာဝိတကာယဂတာသတိ ပုဂ္ဂလံ အလ္လမတ္တိကပုညာဒီဟိ ဥပမေတွာ။ မ၊ ၄။ ၁၀၃။

အဘာဝိတကာယတာ (ထိ) [အဘာဝိတကာယ + တာ] ပါးအပ်သော ကာယဘာဝနာ မရှိသည်၏အဖြစ်။ ဖဋ္ဌံ ဒုက္ခံ အဘာဝိတကာယတာယ အဝိဝါသေတိ အသက္ကောန္တော။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၄၆။ ပါကတိန္ဒြိယာ အဘာဝိတ-

ကာယတာယ ဂါမဒါရကာ ဝိယ ပကတိဘူတဣန္ဒြိယာ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၅၁၃။

အဘာဝိတကာလ (ပု) [အဘာဝိတ + ကာလ] မပါးအပ်သော - အချိန် - ကာလ။ နတ္ထိ မယံ ပုဗ္ဗေန အဘာဝိတကာလေန သဒ္ဓိံ အပရံ ဘာဝိတကာလေ ဝိသေသော။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၆၇။

အဘာဝိတစိတ္တ (တိ) [အဘာဝိတ + စိတ္တ] ပါးအပ်သော - စိတ္တဘာဝနာ - မရှိသော။ သူ။ အဘာဝိတကာယ-ကြည့်။

အဘာဝိတဇ္ဈာန (တိ) [အဘာဝိတ + ဇ္ဈာန] ဖြစ်စေအပ် - ပါးအပ် - သော စွန့်မရှိသော။ သူ။ အဘာဝိတဇ္ဈာနာ ဟေဋ္ဌာ နိဗ္ဗတ္တမာနာ ကာမာဝစရသုဂတိယံယေဝ နိဗ္ဗတ္တန္တိ၊ န ဒုဂတိယံ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၄။

အဘာဝိတတာ (ထိ) [အဘာဝိတ + တာ] မဖြစ်စေအပ် - မပါးအပ် - သေးသည်၏အဖြစ်။ ဝိပဿနာယ အဘာဝိတတာယ အဝိက္ခမ္ဘိတတာယ တဏှာဒိဋ္ဌိဟိ သပတ္တေဟိ ဝိယ တတ္ထတတ္ထ ဌပနာယ အာကမ္ဘိယတိ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၃၆၈။

အဘာဝိတတ္ထ (န) [အဘာဝိတ + တ္ထ] မဖြစ်စေအပ် - မပါးအပ် - သေးသည်၏ အဖြစ်။ တံ ကိဿ ဟေတု၊ အဘာဝိတတ္တာ စိတ္တဿ။ မ၊ ၁။ ၃၀၀။ “အဘာဝိတတာ” တိဿ ဝစနိယံ။ သံ၊ ၂။ ၁၂၅။ အံ၊ ၂။ ၄၉၃။ ယာ ပန မဂ္ဂဿ အဘာဝိတတ္တာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ ကေစတုပဉ္စဝေါကာရဘဝေသု .. ဧတိ။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၁။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၈။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၅၇။

အဘာဝိတတ္ထ (တိ) [န + ဘာဝိတ + အတ္ထ] (ကာယဘာဝနာစသည်ဖြင့်) ပါးအပ်သော - ကိုယ် - စိတ် - မရှိသော။ သူ။ ယသ္မာ တံ အဘာဝိတတ္တာနံ ဩသီဒါပနဋ္ဌေန မလိနဘာဝကရဏေန စ ပကော ကဒ္ဓမော .. အဝေဒယံ။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၂။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၈။

အဘာဝိတတ္ထတာ (တိ) [အဘာဝိတတ္ထ+တာ]
(ကာယဘာဝနာ စသည်ဖြင့်) ပွားအပ်သော
စိတ်မရှိသောသူ၏အဖြစ်။ ယူသံ လောကော
ကေနစိ ဒုက္ခဓမ္မေန ဖုဋ္ဌော အဘာဝိတတ္ထ-
တာယ အဓိဝါသေသံ အသက္ကောန္တော။
ဥဒါနုဋ္ဌ။ ၁၈၉။

အဘာဝိတပည (တိ) [န + ဘာဝိတ + ပညာ]
ပွားအပ်သော ဘာဝနာပညာမရှိသောသူ။
အဘာဝိတကာယ-ကြည့်။

အဘာဝိတဘာဝန (တိ) [အဘာဝိတ+ဘာဝ-
နာ] ပွားအပ်သော ဘာဝနာမရှိသောသူ။
ပုဗ္ဗေ အဘာဝိတဘာဝနော အာဓိကမ္ပိကော
ယောဂါဝစရော။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၃၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။ ၄။ အဘာဝိတဘာဝနော ဈာနာဘိညာ-
သု အကဘာဝိကာရော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၄။

အဘာဝိတမဂ္ဂ (တိ) [န+ဘာဝိတမဂ္ဂ] ပွားအပ်
သော မဂ်မရှိသောသူ။ အဘာဝိတမဂ္ဂဿ
စ ယတ္ထ အနုသယော ဥပုဇ္ဇတိ၊ မဂ္ဂေ ဘာဝိ-
တေ တတ္ထေဝ သော ပဟိနော နာမ ဟော-
တိ။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၃၉။ အဘာဝိတမဂ္ဂဿ ဟိ
ဂရဟိတဗ္ဗတာ နာမ သိယာ၊ န ဘာဝိတ-
မဂ္ဂဿ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၉။

အဘာဝိတမရဏ (တိ) [န+ဘာဝိတ+မရဏ]
ပွားအပ်သော - သေခြင်းတရား - မရဏာ-
နုဿတိ-မရှိသောသူ။ အဘာဝိတမရဏာ
သတ္တာ မရဏသမယေ ဘယံ သန္တာသံ
သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၃၁။
အဘာဝိတမရဏာတိ အဘာဝိတမရဏာ-
နုဿရဏာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၉၇။

အဘာဝိတသဒ္ဓါဒိဗလတာ (တိ) [န + ဘာဝိတ
+ သဒ္ဓါဒိဗလ+တာ] ပွားအပ်သော သဒ္ဓါ
စသော အားမရှိသောသူ၏အဖြစ်။ အဘာ-
ဝိတသဒ္ဓါဒိဗလတာယ ဒုဗ္ဗလနာမကာယာ
ပုဂ္ဂလာ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၆၈။

အဘာဝိတသီလ (တိ) [န+ဘာဝိတ+သီလ] ပွား
အပ်သော သီလဘာဝနာ မရှိသောသူ။
အဘာဝိတကာယ-ကြည့်။

အဘာဝိတိဒ္ဓိပါဒ (တိ) [န + ဘာဝိတ + ဣဒ္ဓိ-
ပါဒ] ပွားအပ်သော ဣဒ္ဓိပါဒ်မရှိသောသူ။
သုခလဟုသညာယ သမ္မာဒိတတ္တာ အဘာဝိ-
တိဒ္ဓိပါဒါနံ ဝိယ ဒန္တံ အဝတ္တိတော။ သံ၊ ၄။
၂။ ၇၇။

အဘာဝိ (တိ) [န + ဘာဝိ (=ဘူ + ဇိ)] မရှိ-
ချုပ်ပျောက် - ပျက်စီး - ခြင်း - အလေ့ -
သဘော - ရှိသော။ နန အနိစ္စာ သဗ္ဗေ
သင်္ခါရာ ဟုတွာ အဘာဝိနော။ ဇော၊ ၄၊ ၄။ ၅၀။

အဘာဝူပနယန (န) [အဘာဝ + ဥပနယန] မရှိ
ခြင်းသို့ - ဆောင်ခြင်း - ရောက်ခြင်း။ ဧဝံ
စောဒကော သဗ္ဗေန သမ္ပံ အဘာဝူပနယနံ
ပဿမ္ပနန္တိ အဓိပ္ပါယေန စောဒေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၄။ ၁။ ၃၂၆။

အဘာဝေတဗ္ဗ (တိ) [န + ဘာဝေတဗ္ဗ] မဖြစ်
စေအပ်သော။ အဓမ္မော အနိယျာနိကော
အဘာဝေတဗ္ဗော နာမ အာပဇ္ဇေယျ။ နေတ္ထိ၊
ဝိဘာ။ ၁၈၃။

အဘာဝေတဗ္ဗတာ (တိ) [အဘာဝေတဗ္ဗ+တာ]
မဖြစ်စေအပ် - မပွားအပ် - အာရုံ မပြုအပ်
- သည်၏ အဖြစ်။ အဘာဝေတဗ္ဗတာယ
အဓိပ္ပေတတ္တာ။ အနု၊ ၄၊ ၁။ ၂၁၆။ ဆေသု
ပုဂ္ဂလေသု အဘာဝေတဗ္ဗတာယ ကာရဏံ
ဒဿေန္တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၁။ ၃၅၁။

အဘာဝေတိ (ကြံ ?၊ ကာ၊ ကြံ ? နာမ၊ ကြံ၊ ?)
[အ + ဘူ + ဇော + တိ ?၊ အဘာဝံ + ဇေတိ ?၊
အဘာဝ + ဇော + တိ ?] မရှိခြင်းသို့ရောက်
စေ၏။ မရှိခြင်းကိုပြု၏။ ပျောက်ကွယ်စေ၏။
အညောင် ဝိညာဏ် အဘာဝေတိ ဝိဘာဝေတိ
အန္တရဓာပေတိ “နတ္ထိ ကိန္တိ” တိ ပဿတိ။
စူ၊ ၄၊ ၁။ ၁၀၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂၂၈။ အဘာဝေတိ

အဘာဝံ ဂမေတိ။ စူဠနိဋ္ဌ။ ၂။ အဘာဝေ-
တိတိ ဝိနာသေတိ။ စူဠနိဋ္ဌ။ ၂။ အဘာဝေ-
တိတိ အဘာဝံ ကမေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိဋ္ဌိ။ ၁။ ၄၀၃။

အဘာဝေတွာ (ကြိဝိ) [န + ဘာဝေတွာ]
မပြေစေမူ။ အဟံ ဟိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ အဘာ-
ဝေတွာ သမထဝိပဿနံ အဝဇေတွာ။ ဓမ္မ၊
၄။ ၁။ ၃၅၅-၆။

အဘာဝေတွာ (ကြိဝိ) [အ + ဘာဝေတွာ။
အကောဓေ နိပါတမတ္တံ။] ဖြစ်စေ၍၊ ပျိုး၍။
အဘာဝေတွာ (ပေတဌ။ ၁၅၅) ကြည့်။

အဘာဝေသိ (ကြိ) အဘာဝေသိ(ပေတဌ။
၁၅၄-၁၅၅) ကြည့်။

အဘာသန (န) [န + ဘာသန] မပြောဆိုခြင်း။
သော ဣမိနာ ကာရဏေန ဥဂ္ဂတဝါစာယ
အဘာသနံ ဇနော ဇာနာတု။ ၁။ ၄။ ၁။ ၁၁၂။

အဘာသနေယျ (တိ) [န + ဘာသနေယျ]
မပြောဆိုအပ်သော။ သူ။ မဏ္ဍုလ ဘာသိ
ယံ မဘာသနေယျ။ ဇာ။ ၁။ ၂။ ၁။ သော
ဝစသာ ပရိဘာသတိ အညံ အဘာသနေယျဗ္ဗိ
ပုဂ္ဂလံ။ သုတ္တနိဋ္ဌိ။ ၂။ ၁၉၈။

အဘာသန္တ (တိ) [န + ဘာသန္တ] မပြော-
မဆို-သော။ သူ။ အဘာသန္တော အက-
ရေန္တော တာယ အဘိဇ္ဈာဒီဟိ ပဒုဋ္ဌမာန-
သတာယ တိဝိဓံ မနောဒုစရိတံ ပူရေတိ။
ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၅။

အဘာသမာန (တိ) [န + ဘာသမာန] မပြော-
မဆို-သော။ သူ။ အနိဉ္စမာနော ကာယေန
အဘာသမာနော ဝါစံ။ မ၊ ၁။ ၁။ ၁၃၂။ နာဘာ-
သမာနံ ဇာနန္တိ။ သာသမာနဉ္စ ဇာနန္တိ။
သံ၊ ၁။ ၄၆၈။ အံ၊ ၁။ ၁။ ၁၆၁။ ဇာ၊ ၂။ ၁၄၈။ နာဘာ-
သမာနန္တိ န အကထေန္တိ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၆။

အဘာသိတ (တိ) [န + ဘာသိတ] မပြော-
မဆို-မဟောကြား-အပ်သော။ အဘာ-

သိတံ အလပိတံ တတာဂတေန။ ဝိ၊ ၁။ ၅၀၂။
အံ၊ ၁။ ၁၉။ အံ၊ ၁။ ၁၃၄။ ကထံ န ကထာနံ
အဘာသိတာနံ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၀၄။ တယော
သတိပဋ္ဌာနာ...နဝဂီကော မဂ္ဂေါတိ ဣဒံ
အဘာသိတံ အလပိတံ တတာဂတေန။ အံ၊
၄။ ၁။ ၆၆။

အဘာသိတပုဗ္ဗ (တိ) [အဘာသိတ + ပုဗ္ဗ]
ရှေးက မပြောဆိုအပ်သော။ မပြောဆိုဘူး
သော။ မယာ သာမိကဿ သန္တိကေ အဘာ-
သိတပုဗ္ဗံ ဂုယံ ဘာသိတံ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၃၆။

အဘာသိတဗ္ဗ (တိ) [န + ဘာသိတဗ္ဗ] မပြော
မဆိုအပ်သော။ အဘာသိတဗ္ဗံ ဘာသန္တိ။
အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၂။ (-သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၅။)

အဘာသိတဗ္ဗတာ (တိ) [အဘာသိတဗ္ဗ + တာ]
မဟောအပ်-မဆိုအပ် - သည်၏ အဖြစ်။
အနာဘဋ္ဌတာ-ကြည့်။

အဘာသိတဗ္ဗဝါစာ (တိ) [အဘာသိတဗ္ဗ +
ဝါစာ] မပြော-မဆို-အပ်သောစကား။
သဗ္ဗတ္ထ အဘာသိတဗ္ဗဝါစံ ဘာသတိ။ ဇာ၊ ၄။
၁။ ၄၇၂။

အဘိ (ဗျ) [န + ဘာ + ဣ] ဓာတ်၊ နာမ်တို့၏
အနက်သို့ ကပ်၍ စီရင်တတ်သော ဥပသာရ
ပုဒ် ၂၀-တို့တွင် တပုဒ်။ (၁) လွန်သော၊
ကျော် - သာ - ပို - လွန်သော = အဘိ =
အဘိက္ကန္တ။ အဘိက္ကန္တ၊ အဘိက္ကန္တတရ၊
အဘိဇာတ၊ အဘိဓူပ-တို့ကြည့်။ (၂) သာ
လွန် - မွန်မြတ်၊ ထူးတော် - ဆန်းကြယ်
သည်၏ အဖြစ် = အဘိရေက။ အဘိဓမ္မ-
ကြည့်။ (၃) လွန်ကဲ - ထူးခြား - မြင့်မြတ် -
သော = အဓိက။ အဘိညာ၊ အဘိဓူပ၊ အဘိ-
နိဝိဋ္ဌ-တို့ ကြည့်။ အဘိက္ကန္တ-လည်း ကြည့်။
(၄) အလွန် - နှစ်သက်ဖွယ် - ကောင်းမွန်၊
စင်ကြယ် - သော = အဘိက္ကန္တ = ဝိသုဒ္ဓိ။
အဘိစေတ၊ အဘိစေတသိက-တို့ ကြည့်။

(၅) ပျိုမျှစ်-နုနယ်-ငယ်-သော=အဘိ-နဝ။ အဘိယောဗ္ဗန-ကြည့်။ (၆) ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်=အဘိဗျတ္တ=ပါကဋ္ဌ။ အဘိ-နိဗ္ဗတ္တိ-ကြည့်။ (၇) နှိပ်စက်-လွှမ်းမိုး-ခြင်း=အဘိဘူတ=အဘိဘဝန။ အဘိ-အာစိက္ခတိ၊ အဘိနိဿိတိ၊ အဘိယာတုကာမ၊ အဘိဒေါသိက-တို့ ကြည့်။ (၈) ရနိုး-ရောက်နိုး-အထင်ကြီး-ခြင်း၊ လွန်ကဲ-ခက်ထန်-သော-အခို-မာန်။ အဘိ-ဝဒတိ-ကြည့်။ (၉) ရှေးရှု-တူရှု-တိုက်ရိုက်-မျက်မှောက်=အဘိမုခ။ အဘိဇာနိ-တဗ္ဗ၊ အဘိနန္ဒတိ၊ အဘိနိဝိသတိ၊ အဘိ-သမယ၊ အဘိဟရတိ-တို့ ကြည့်။ (၁၀) အလွန်မွေ့လျော်သည်၏ အဖြစ်=အဘိရတိ။ အဘိနိဝိသတိ-ကြည့်။ (၁၁) ရှေးရှုဆောင်ယူခြင်း=အဘိဟာရ။ အဘိနိမန္တတိ-ကြည့်။ (၁၂) မဟုတ် မမှန်သည်၏ အဖြစ်=အဘူတ။ အဗ္ဗက္ခာန၊ အဗ္ဗာစိက္ခတိ-တို့ ကြည့်။ (၁၃) ရှိသေး-လေးမြတ်-ခြင်း=အာဒရ။ အဘိဝါဒေတိ၊ အဘိဝါဒေတော-တို့ ကြည့်။ (၁၄) အဦး၊ အစ၊ ဦးစွာ အစ=အာ-ရမ္ဘ။ အဘိဒေါသ၊ အဘိဒေါသကာလကတ၊ အဘိဒေါသဂတ-တို့ ကြည့်။ (၁၅) ဤသို့သော - တစ်ခုတစ်ခုသော - အထူးသို့ရောက်သည်ကို ပြောကြားခြင်း၊ ဤသို့အားဖြင့် အထူးဖြစ်သည်ကိုပြောကြားခြင်း=ဣတ္ထမ္ဘူတာချာန၊ အဗ္ဗဂ္ဂတ-ကြည့်။ (ဤအနက်နှင့် ပတ်သက်၍ သိမှတ်ဖွယ်တို့ကို သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၁၄-၆။ သိ၊ ဝိ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၉-၂၀။ မောက်၊ ၂။ ၇။ နိတိ၊ သုတ္တံ၊ ၃။ ၃၉၄-၅။ မောက်၊ သျှ၊ ၃။ ၁၇၇-၈၃-တို့၌ ကြည့်။) (၁၆) မြတ်သော-ဥတ္တမ။ အဘိမင်္ဂလသမ္ပတ၊ အဘိသမာစာရ-တို့ ကြည့်။ (၁၇) အထက်၌ ပြုခြင်းအမူအရာတက်ခြင်း=ဥဒ္ဓကမ္ပ။ အဘိ-ဂ္ဂဟတိ၊ အဘိဂ္ဂဟမာန၊ အဘိဂ္ဂဟိယ-တို့ ကြည့်။ (၁၈) နိုး-ကပ်-ချဉ်းကပ်-ခြင်း

=ဥပ။ အဘိဟာရယတိ-ကြည့်။ (၁၉) အထက်၊ အထက်နေရာ=ဥပရိ။ အဘိနိဿိဒတိ-ကြည့်။ (၂၀) မှန်မြတ်သော=ဥဋ္ဌာရ။ အဘိဂ္ဂဟ-ကြည့်။ (၂၁) ရုန်ရင်း-ကြမ်းတမ်း-သော=ဩဋ္ဌာရိက။ အဘိဋ္ဌာန-ကြည့်။ (၂၂) ကောင်းမြတ် - ပူဇော်အပ်-သော=ကလျာဏ-ပူဇိတ။ အဘိဓမ္မ-ကြည့်။ (၂၃) အမျိုးအနွယ်ဇာတ်=ကုလ=ဝိသ=ဇာတိ။ အဘိဇာတိ-ကြည့်။ အဘိဇန (ဇာန်။ ၃၃၂) လည်း ကြည့်။ (၂၄) လွှမ်းမိုး-သာလွန်-၍ ပွားမြင်လာသော-သူ-အမျိုးကောင်းသား=ကုလိန။ အဘိဇာတ-ကြည့်။ (၂၅) ပိုင်းခြားအပ်သော၊ ရောဂုဏ်ခြင်း ကင်းသော=ပရိစ္ဆိန္န=သက်ရပ်ရဟ။ အဘိဓမ္မ၊ အဘိ-ဝိနယ-တို့ကြည့်။ (၂၆) ရွေး-အရပ်-မျက်နှာစာ-နေရာ=ပုရ။ အဘိက္ကမ၊ အဘိက္ကမတိ-တို့ ကြည့်။ (၂၇) ပူဇော်အပ်-ပူဇော်ထိုက်-သော၊ သူ=ပူဇိတ။ အဘိရာဇ-ကြည့်။ (၂၈) လွန်ကဲ၊ ထက်သန်၊ အားရှိသော=ဘုသ။ အဘိသမ္ပုဇ္ဈတိ-ကြည့်။ (၂၉) မှတ်ကြောင်း၊ မှတ်ကြောင်း အခြင်းအရာ = လက္ခဏ။ အဘိညာတ-ကြည့်။ (၃၀) ရှိခိုးဦးညွှတ်-ချီးမွမ်း - ထောမနာ - ခြင်း = ဝန္တနာ။ အဘိဝန္တတိ-ကြည့်။ (၃၁) ပြားသော အနက်တို့ကို နှံ့စေခြင်းငှါ နှစ်ကြိမ်ဆိုခြင်း=ဝိစ္စာ။ ရုက္ခံ ရုက္ခံ အဘိဝိဇ္ဇောတတေ စန္ဒော၊ နိတိ၊ သုတ္တံ၊ ၃။ ၃၆၅။ ရုက္ခံ ရုက္ခမဘိတိဋ္ဌတိ။ မောက်၊ ၂။ ၇။ ဒုတိယအုပ် အနု (၂) လည်း ကြည့်။ (၃၂) ထူး-ထူးခြား-ထူးဆန်း-ထူးမြတ် - သော = ဝိသိဋ္ဌ။ အဘိဇာတ၊ အဘိဇာနာတိ၊ အဘိနိက္ခမ-တို့ကြည့်။ (၃၃) မိမိ၏ ပင်ကို (ပုံ၊ သဏ္ဌာန်၊ အချိုးအစား) သဘောရှိသည်၏အဖြစ်၊ သင့် - တော် - လျော် - လျောက်ပတ် - သည်၏ အဖြစ်=သာရပ္ပ=အနုစ္စဝိက။ အဘိဂ္ဂဟ-ကြည့်။ (၃၄) ကောင်းမွန် - သင့်တင့် - သော=သု=သုဋ္ဌ။

အဘိဂဇ္ဇိ၊ အဘိဇာတ၊ အဘိနိဝဇ္ဇေတိ၊
အဘိဂ္ဂဟတိ ကြည့် (၃၅) အောက် (အရပ်
မျက်နှာ)၏ အဖြစ်=ဟေဋ္ဌာ။ အဘိလမ္ပန္တ-
ကြည့်။ (၃၆) ဥပသာရ (ပုဒ် ပြည့်ရုံ၊
ပုဒ်တန်ဆာဆင်ရုံ)မျှ=ဥပသက္ကမတ္တ။ အဘိ-
ဇာတ၊ အဘိလက္ခိတ၊ အဘိသညာနိရောဓ-တို့
ကြည့်။

အဘိဓာညံသု (ကြိ) အဘိဇာနာတိ-ကြည့်။

အဘိဓာညာသိ* (ကြိ) အဘိဇာနာတိ-ကြည့်။

အဘိအဒ္ဓရတ္တ (တိ) [အဘိ + အဒ္ဓရတ္တ]
သန်းခေါင် - အစ - အဦး။ သန်းခေါင်ဦး။
အဘိဒေါအဒ္ဓရတ္တ-ကြည့်။

အဘိအာဂတ (တိ) [အဘိ+အာဂတ]ရှေးရှု -
မျက်မှောက် - ရောက်လာသော။ သူ၊ ဧည့်
သည်။ အာဂန္တ။ အဗ္ဘာဂတ-ကြည့်။

အဘိအာစိက္ခတိ (ကြိ) အဗ္ဘာစိက္ခတိ-ကြည့်။

အဘိအာယတ (တိ) [အဘိ+အာယတ] အလွန်
ရှည်လျားသော။ ခီဆေဟိ အဘိအာယတ-
ဝစနပုဗ္ဗဝန္တေဟိ သုတ္တေဟိ လက္ခိတဿ။
သီရိသစ်။ ၁။ ၂၆။

အဘိအာဟတ (တိ) [အဘိ + အာဟတ] အ
လွန် - ပြင်းစွာ - နှိပ်စက်အပ်သော။ အဗ္ဘာ-
ဟတ-ကြည့်။

အဘိဥဂ္ဂစ္ဆန္တိ (တိ) [အဘိ+ဥဂ္ဂစ္ဆန္တိ] ရှေးရှု
တက်လာသော။ အဗ္ဘုဒ္ဓယန္တ-ကြည့်။

အဘိဥဂ္ဂစ္ဆိ (ကြိ) အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတိ-ကြည့်။

အဘိဥဒ္ဓါနန္တိ (တိ) [အဘိ+ဥဒ္ဓါနန္တိ] အလွန်-
လှုပ် - ခါ - သော။ သူ။ အဗ္ဘုဒ္ဓါနန္တိ-ကြည့်။

အဘိဥပဂတ (တိ) [အဘိ+ဥပဂတ] လွမ်းမိုး၍
ကပ်ရောက်အပ်သော။ အဗ္ဘာပန္န(၄) ကြည့်။

အဘိဥယျာတ (တိ) [အဘိ+ဥယျာတ] ရှေး
ရှု - တဖက်ရန်သူ စစ်တပ်သို့ရှေးရှု - ထွက်

အဘိဇာန် ၃-၅-ပ-မ-ဗ-သ-စ

သော။ စစ်တိုက်ထွက်သော။ သူ။ အဗ္ဘု-
ယျာတ-ကြည့်။

အဘိဥယျာသိ (ကြိ) အဗ္ဘုယျာတိ-ကြည့်။

အဘိတေဗ္ဗ (တိ) [အဘိ+တေဗ္ဗ] ရှေးရှုရောက်
စေအပ် - သွင်းအပ် - ခေါ်ယူအပ် - လက်ခံ
အပ် - သော။ (၁) အဗ္ဘာနက် အားဖြင့်
သွင်းအပ်သော။ သူ (၂) ခေါ် သွင်းအပ်သော။
သူ။ အဗ္ဘေတဗ္ဗ-ကြည့်။

အဘိဩကိရိ* (ကြိ) အဗ္ဘောကိရတိ-ကြည့်။

အဘိကန်တိ (ကြိ) [အဘိ + ကန် + အ + တိ]
အလိုရှိ၏။ တောင့်တ - နှစ်သက် - ၏။ ဂေဟာ-
နုလောမာနိ ယဒါဘိကန်တိ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၂။ ၁၃၄။
ဥဒုက္ခလံဘိကန်တိ။ ဇာ၊ ၁။ ၈၇။ (=ဣစ္ဆတိ။
ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၃၈၆။) (ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၆။ ဥဒါန၊ ၄။
၁၈၉။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၈၃-တို့လည်း ကြည့်။)
အဘိကန်န္တိ - ဇာ၊ ၁။ ၂၆၈။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၆၈။
အဘိကန်သိ - ဇာ၊ ၁။ ၂၆၇။ ဇာ၊ ၂။ ၁၇၈။
အဘိကန်မိ - သုတ္တနိ၊ ၃၃၁။ ဇာ၊ ၁။ ၂၀၂။
စူဠနိ၊ ၉၀။ အဘိကန်ဗျ - အံ၊ ၄။ ၂။ ၅၇။

အဘိကန်န (န၊ တိ) [အဘိ+ကန်+ယု] အလိုရှိ
ခြင်း၊ တောင့်တခြင်း၊ တပ်နှစ်သက်ခြင်း။
ဓူပါဒိဝိသယာနံ အဘိကန်နေန ဂိဒ္ဓေါ။ ဣတိ-
ဝုတ်၊ ၄။ ၂၈။ ဥပပတ္တိဘဝေ နိကာမနာ...
ဥပပတ္တိဘဝေ အဘိကန်နာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။
၃၃၉။

အဘိကန်နသဘာဝ (တိ) [အဘိကန်န + သ-
ဘာဝ] အလွန် - လိုချင် - တောင့်တ -
နှစ်သက် - ခြင်းသဘောရှိသော။ အဘိကန်န-
သဘာဝေန အဘိဂိဇ္ဈနေန ဂိဒ္ဓေါ (ဂိဒ္ဓေါ)။
သီရိသစ်။ ၁။ ၂၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၄၂၂။

အဘိကန်နာကာရ (ပု) [အဘိကန်န + အာ-
ကာရ] လိုချင် - တောင့်တ - နှစ်သက် - ခြင်း
၏ အခြင်းအရာ။ သာတသုခေ သန္တသုခေ စ

ဂိဇ္ဈနာကာရေန အဘိကဓိနာကာရေန။ အနုဋီ၊
၃။ ၁၉၉။

အဘိကဓိန္ဒ (တိ) [အဘိ+ကဓိ+အ+အန္တိ] သိ
ဉ် အဘိကဓိန္ဒ။ လိုချင်-တောင့်တ-နှစ်သက်
-သော။ သူ။ တသ္မာ ဟိ အတ္တကာမေန၊
မဟတ္ထမဘိကဓိတာ။ သံ၊ ၁။ ၁၄၂။ အံ၊ ၁။
၃၂၉။ မဟန္တဘာဝံ ပတ္တယမာနေန။ သံ၊ ၄။
၁။ ၁၈၇။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၅။ ပဏိတဗ္ဗံ အဘိ-
ကဓိတာ မုနိ။ ဝိမာန၊ ၉၅။ အဘိကဓိတာတိ
ဣစ္ဆန္တေန။ ဝိမာန၊ ၄။ ၂၆၄။ အမတံ အဘိ-
ကဓိန္ဒ။ ကတံ ဣတ္ထဗ္ဗတံ မဟာ။ ထေရ၊ ၂၇၆။
အဘိကဓိန္ဒ။ ထေရီ၊ ၄။ ၂၇၁။

အဘိကဓိမာန (တိ) [အဘိ+ကဓိ+အ+မာန]
(က) လိုချင်-တောင့်တ-နှစ်သက်-သော။
သူ။ (ခ) အလွန်-လိုချင်-တောင့်တ-
သော။ သူ။ (ဂ) ဒဠုပ္ပဟာရံ အဘိကဓိ-
မာနော။ ဇာ၊ ၁။ ၁၀၅။ အဘိကဓိမာနာ
ဣစ္ဆမာနာ သာဒိယမာနာ ပတ္တယမာနာ
ပိဟယမာနာ အဘိဇေယမာနာ။ စူဠနိ၊ ၁၅၀။
(ခ) ပဉ္စေ ပုစ္ဆိတုံ အဘိကဓိမာနော။ သုတ္တနိ၊
၃၅၇။ အဘိကဓိမာနောတိ အတိဝိယ ပတ္တယ-
မာနော။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၉။

အဘိကဓိတ (တိ) [အဘိ+ကဓိ+တ] လိုချင်-
တောင့်တ-အပ်သော။ ပတ္တိတ (ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။
၇၉) ကြည့်။

အဘိကဓိတတာ (ထိ) [အဘိကဓိတ+တာ]
လိုချင်-တောင့်တ-အပ်သည်၏အဖြစ်။
ဂေဓိတတာ (မဟာနိ၊ ၄။ ၃၆၄) ကြည့်။

အဘိကဓိတဘဝ (ပု) [အဘိကဓိတ+ဘဝ]
လိုချင်-တောင့်တ-အပ်သည်၏အဖြစ်။
ဂေဓိတတ္ထ (မဟာနိ၊ ၄။ ၃၆၄) ကြည့်။

အဘိကဓိ (တိ) [အဘိ+ကဓိ+ကိ] သိဉ် အဘိ-
ကဓိနိ။ လိုချင်-တောင့်တ-သော။ သူ။
ရဏံ ကရိတွာ ကာမာနံ၊ သီတိဘာဝါဘိ-

ကဓိနိ။ ထေရီ၊ ၄။ ၁၈၈။ သီတိဘာဝသင်္ခါတံ
အရဟတ္တံ အဘိကဓိန္ဒ။ ထေရီ၊ ၄။ ၂၇၁။ တံ
ဌာနမဘိကဓိနိ။ အပ၊ ၂။ ၂၃၆။ ဘတ္တာဘိ-
ကဓိ (မိလိန္ဒ၊ ၁၁၃) လည်း ကြည့်။

အဘိကတ (တိ) [အဘိ+ကတ+တ] ပြုစီရင်
အပ်သော။ အကြောင်းတရားတို့သည် ပြုစီ
ရင်အပ်သော။ အဘိသင်္ခတ (မဟာနိ၊ ၄။
၁၇၅) ကြည့်။

အဘိကာမ (တိ) [အဘိ+ကမ+က] အလွန်-
လိုချင်-နှစ်သက်-တပ်မက်-အပ်-ဖွယ်
ရှိ-သော။ သူ။ နာနာရူပါနိ နိဗ္ဗိတိတွာ အဘိ-
ကာမံ အာဂတံ မာရဓိတရံ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၆၃။

အဘိကိဏ္ဍ (တိ) [အဘိ+ကိရ+တ] ကြံဖြန့်-
ဖုံးလွှမ်း-ထားအပ်သော။ သကလဝိဟာဓရာ
မိဿကပုပ္ဖေဟိ အဘိကိဏ္ဍော ဝိယ အဟော-
သိ။ ဘံ၊ ၄။ ၂။ ၃၂။ ပုပ္ဖါဘိကိဏ္ဍ (ဝိမာန၊ ၄။
၃၃၊ ၅၁) လည်း ကြည့်။

အဘိကိဏ္ဍင်္ဂ (တိ) [အဘိကိဏ္ဍ+အင်္ဂ] ပြန့်ဖြူး-
လိမ်းချယ်-ထားအပ်သော ကိရိယရှိသော။
သူ။ ပဗ္ဗေဏ္ဍာဘိကိဏ္ဍင်္ဂ (ဝိမာန၊ ၄။ ၃၁)
ကြည့်။

အဘိကိတ္တယတိ (ကြိ) [အဘိ+ကိတ္တ+ဏယ+
တိ] ပြောကြား၏။ ယံ ဒေသမဘိကိတ္တယံ။
အပ၊ ၁။ ၂၇၉။

အဘိကိရတိ (ကြိ) [အဘိ+ကိရ+အ+တိ]
(က) နှိပ်စက်၏။ (ခ) ဖျက်ဆီး-ဖျက်ဆီး
နိုင်-၏။ (ဂ) လွှမ်းမိုး-ပိစီး-၏။ (ဃ)
လွှမ်းမိုး-နှစ်သိမ့်စေ-၏။ အဘိသိက်သုန်း
သော အခါကကဲ့သို့ ဖြစ်စေ၏။ (င) ဆွဲငင်-
ပို့ဆောင်-၏။

(က) ကစ္ဆိ တံ ကေမာသိနံ၊ အရတီ
နာဘိကိရတိ။ သံ၊ ၁။ ၅၃။ နာဘိကိရတိ ..
နာဘိဘဝတိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၄။ (ခ) ယံ
ဩဇော နာဘိကိရတိ။ ဓမ္မ၊ ၁၇။ နာဘိကိ-

ရတိ...အဘိကိရိတုံ ဝိဒ္ဓံသေတုံ န သက္ကောတိ။
ဓမ္မာဠာ ၁။ ၁၆၂။ ယံ ဇရာ နာဘိကိရတိ။ ဇာ။
၁။ ၂၃၅။ နာဘိကိရတိ န ဝိဒ္ဓံသေတိ။ ဇာဠာ
၄။ ၁၂၃။ (ဂ) ကိ ဝေါ သောကဏာဘိ-
ကိရဓရေ။ ဇာ။ ၁။ ၁၀၁။ သောကရာသိ အဘိ-
ကိရန္တိ အဇ္ဈောတ္တရန္တိ။ ဇာဠာ ၃။ ၅၃။ (ဆ)
နန္ဒိယော မာဘိကိရဓရေ။ ဇာ။ ၂။ ၃၄၈။ မံ
သောမနဿာနိ အဘိကိရန္တိ... အဘိသေဓန-
ကာလော ဝိယ ဇာတော။ ဇာဠာ ၇။ ၃၂၀။
(ကိ တိုကား ဆန်းဒီယ။) (ဇ) သညာ မေ
အဘိကိရန္တိ။ ထေရ။ ၃၀၇။ သညာ အဘိ-
ကိရန္တိ ဝိဝေကဋ္ဌာနံယေဝ အာကမန္တိ။ ထေရ။
ဠာ ၂။ ၂၁၅။

အဘိကိရိတုံ (ကြိဝိ) [အဘိ + ကိရ + တုံ]
ပျက်ဆီးခြင်းငှါ။ အဘိကိရတိ (ခ) ကြည့်။

အဘိကိဋ္ဌတိ (ကြိ) [အဘိ + ကိဋ္ဌ + အ + တိ]
ကစား - မြူးတူး - ၏။ ဓမ္မကိဋ္ဌမာဘိကိဋ္ဌတိ။
မိလိန္ဒ။ ၃၄၀။

အဘိကူဇတိ (ကြိ) [အဘိ + ကူဇ + အ + တိ]
တွန် - ကူ - အော် - မြည် - ကြွေးရင့် - ၏။
အဘိကူဇန္တိ တေ တတ္ထ၊ သောဘယန္တာ
မမဿမံ။ အပါ။ ၁၄၃၂။

အဘိကူမောန (တိ) [အဘိ + ကူဇ + အ +
မာန] တွန် - ကူ - အော် - မြည် - ကြွေးရင့် -
သော။ ဒီဇာ သမန္တာ အဘိကူမောနာ။
ဗုဒ္ဓဝံဠာ ၃၀။

အဘိကူဇိတ (တိ) [အဘိ + ကူဇ + တ] (က)
အော် - မြည် - ကြွေးရင့် - အပ်သော - ရာ
ဖြစ်သော။ (ခ) ကြီးမား - ကျယ်လောင် -
သောအသံဖြင့် - အသံနက်ကြီးဖြင့် - ဟောင်
- အူ - အပ်ခဲ့ - ဘူးသော။ (က) သိခိဟိ
သာရသေဟိ စ အဘိကူဇိတေ။ ထေရ။ ၄၂။
၄၇၁။ (ခ) နာဘိဇာနာမိ သောဏေန၊
ပိဂ်လေနာဘိကူဇိတံ။ ဇာ။ ၂။ ၄၇။ အဘိကူဇိ-

တန္တိ... မဟာဝိရဝေန ဝိရဝိတံ။ ဇာဠာ ၅။
၂၄၅။

အဘိက္ကန္တ (တိ) [အဘိ + ကမု + တ။ အဘိက္ကန္တ-
သဗ္ဗေ၊ ခယသုန္ဓရာဘိရူပအဗ္ဗနမောဒနေသု
ဒိဿတိ။ ဝိဠာ ၁။ ၁၃၈။ ဒီဠာ ၁။ ၂၀၃။ ဒီဠာ
၃။ ၁၄၂။ မဠာ ၁။ ၁၃၃။ မဠာ ၂။ ၃၀။ သံဠာ
၁။ ၁၂။ အံဠာ ၂။ ၁၄။ ခုဒ္ဒကဠာ ၂။ ၉၆။ ဥဒါနဠာ
၂။ ၆၀။ သုတ္တနိဠာ ၂။ ၆။ (သာရတ္ထာ ၁။ ၄၁၁။
ဒီးဠာ ၁။ ၂၇၃။ မဠာ ၁။ ၂၂၉။ သံဠာ ၁။ ၄၂။
အံဠာ ၂။ ၁၅-တို့လည်း ကြည့်။) (အဘိ-
ကြာန္တ-သံ) (၁) လွန်သော၊ ကုန်သော၊
ကျော်သော၊ ကုန်လွန် - ကျော်လွန် - သော၊
ကုန်ခြင်း - ပျက်ခြင်း - သို့ရောက်သော။
(က) သွားခြင်း၊ ရွှေသို့ - တိုး - သွား -
ပြောင်း - ရွှေ - ခြင်း။ (ခ) လာသော၊
ရွှေရူလာသော၊ ချဉ်းကပ် - ဆိုက်ရောက် -
လာသော။ (ဂ) လာသော၊ သွားသော၊
ရောက်သော။ (၂) အလွန် - အလွန်အပ် -
နှစ်သက်အပ် - သော၊ အလွန်ကောင်းသော။
(က) အလွန် - လျောက်ပတ် - တင့်တယ် -
သော။ (ခ) ကောင်းပေစွ၊ အလွန်ကောင်း
ပေစွ။ (ဂ) ကျော်လွန် - လွှမ်းမိုး - ရှိ
နှစ်သက်အပ်သော။

(၁) အဘိက္ကန္တာ ခေါ် ဂဟပတယော
ရတ္တိ။ ဒီ။ ၂။ ၇၃။ အဘိက္ကန္တာတိ အဘိက္ကန္တာ
ဧကာ ခယဝယံ ဥပေတာ။ ဒီဠာ ၂။ ၁၂၉။
အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ။ ဒီဠာ ၂။ ၁၇၈။ မ
၁။ ၁၉၅။ သံဠာ ၁။ ၁။ ခုဒ္ဒကဠာ ၂။ ၉၆။ ဥဒါနဠာ ၁။ ၄၁၁။
၁၀၇။ သုတ္တနိဠာ ၂။ ၆။ အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိ-
ယာတိ အဘိက္ကန္တာယ ခိဏာယ ရတ္တိယာ။
ဒီဠာ ၂။ ၂၄၀။ အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာတိ
ပရိက္ခိဏာယ ရတ္တိယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
မဠာ ၂။ ၃၀။ သံဠာ ၁။ ၁၃။ ခုဒ္ဒကဠာ ၂။ ၉၇။
သုတ္တနိဠာ ၂။ ၆။ အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာတိ
ပရိက္ခိဏာယ ရတ္တိယာ၊ မဇ္ဈိမယာမေတိ

အတ္ထော။ ဥဒါနံ၊ ၁၅၇။ အဘိက္ကန္တာယာ-
တိ အတိတာယ။ ၎င်းဌ။ ၁၆၈။ အဘိက္ကန္တာ
ခေါ ဂေါတမာ ရတ္ထိ။ သံ၊ ၂။ ၃၈၉။
အဘိက္ကန္တာတိ အဘိက္ကန္တာ ဒေ ယာမာ
ဂတာ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၉၄။ အဘိက္ကန္တာ ဘန္တေ
ရတ္ထိ။ အံ၊ ၃။ ၄၄။ အဘိက္ကန္တာတိ... ပရိက္ခ-
ကာ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၂။

(၁) (က) အဘိက္ကန္တေန ပဋိက္ကန္တေန။
ဝိ၊ ၁။ ၂၇၂။ အဘိက္ကန္တေနာတိ ဂမနေန။
ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၅။ အဘိက္ကန္တံ ဝုစ္စတိ ဂမနံ။ ဒီ၊ ၄။
၁။ ၁၆၅။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၈။ အဘိက္ကမာဝုသော
ပါထိကပုတ္တံ၊ အဘိက္ကန္တံ တေ သေယျော။
ဒီ၊ ၃။ ၁၈၈။ အဘိက္ကန္တေ ပဋိက္ကန္တေ သမ္ပ-
ဇာနကာရီ ဟောတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၆၇။ မ၊ ၁။ ၇၂။
အဘိက္ကန္တံ ဝုစ္စတိ ဂမနံ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၅။
မ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၈။ ဂမနန္တိ ဣမိနာ အဘိက္ကမနံ
အဘိက္ကန္တန္တိ ဘာဝသာနေမာဟ။ သီ၊ ၄။ သစ်၊
၂။ ၈၁။ အဘိက္ကမနံ အဘိက္ကန္တန္တိ အာဟ။
အဘိက္ကန္တံ ဝုစ္စတိ ဂမနန္တိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၄။

(ခ) ဒေဝကာယာ အဘိက္ကန္တာ။ ဒီ၊ ၂။
၂၀၄၊ ၂၀၅။ တေ စ သဗ္ဗေ အဘိက္ကန္တေ။ ဒီ၊
၂။ ၂၀၉။ = အာဂတေ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၈၆။ မာရ-
သေနာ အဘိက္ကန္တာ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၁၀။

(ဂ) အသောသီ ခေါ... “အဘိက္ကန္တာ
ကံရ လိစ္ဆဝိ အဘိက္ကန္တာ... ပြာဟ္မဏမဟာ-
သာလာ ဂဟပတိနေဇယိကာ...။ ဒီ၊ ၃။ ၁၃။
ဧဝံ ဝဒေဟိ “အဘိက္ကမာဝုသော ပါထိက-
ပုတ္တံ၊ အဘိက္ကန္တာ... လိစ္ဆဝိ၊ အဘိက္ကန္တာ...
ပြာဟ္မဏမဟာသာလာ ဂဟပတိနေဇယိကာ
...။ ဒီ၊ ၃။ ၁၄။

(၂) အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမ။ ဝိ၊ ၁။
၇။ ဒီ၊ ၁။ ၈၀။ မ၊ ၁။ ၂၈။ အံ၊ ၁။ ၅၇။ ဥဒါနံ၊
၁၃၅။ အဘိက္ကန္တန္တိ အတိလ္လဋ္ဌံ အတိမနာပံ၊
အတိသန္တရန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၉။
ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၄။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၄။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၅။

အဘိက္ကန္တန္တိ အဘိက္ကမနိယံ။ သီ၊ ၄။ သစ်၊ ၂။
၁၆၇။ အဘိက္ကန္တန္တိ ဝါ အတိကန္တံ အတိလ္လဋ္ဌံ
အတိမနာပံ၊ အတိသန္တရန္တိ အတ္ထော။ ဥဒါနံ၊
၄။ ၂၆၀။ အဘိက္ကန္တတရ-လည်း ကြည့်။

(၂) (က) အဘိက္ကန္တေန ဝဏ္ဏေန။
ဝိမာနံ၊ ၁၀၊ ၇၃။ အဘိက္ကန္တေနာတိ အတိ-
ကန္တေန အတိမနာပေန၊ အဘိဓူပေနာတိ
အတ္ထော။ ဝိမာနံ၊ ၄။ ၄၆။ အဘိက္ကန္တေနာတိ
အတိဝိယ ကန္တေန ကမနိယေန သန္တရေန။
ဝိမာနံ၊ ၄။ ၂၀၂။ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏ လည်း ကြည့်။

(ခ) အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမ၊
အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမ။ ဝိ၊ ၁။ ၇။ ဒီ၊ ၁။
၈၀။ မ၊ ၁။ ၂၈။ အံ၊ ၁။ ၅၇။ ဥဒါနံ၊ ၁၃၅။
ယသ္မာ စ အဗ္ဘန္တမောဒနေ၊ တသ္မာ သာဓု
သာဓု ဘော ဂေါတမာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိတိ
ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၉။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၃။ မ၊
၄။ ၁။ ၁၃၄။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၅။ သာဓု သာဓု
ဘန္တေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဥဒါနံ၊ ၄။ ၂၆၀။
သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၉။ (ဂ) အဘိက္ကန္တတရ-
ကြည့်။

အဘိက္ကန္တတရ (တိ) [အဘိက္ကန္တ+တရ] (က)
နှစ်သက်အပ်သည်ထက် အထူးသဖြင့် နှစ်သက်
အပ်သော၊ ကောင်းသည်ထက် အထူးသဖြင့်
ကောင်းသော။ (ခ) အလွန်ကောင်းသည်
ထက် သာ၍ကောင်းသော၊ သူ။ (ဂ) ကောင်း
သည်ထက် အထူးသဖြင့် အလွန်ကောင်း
သော၊ သူ။ (ဃ) နှစ်သက်အပ်သည်ထက်
အထူးသဖြင့် အလွန်နှစ်သက်အပ်သော၊ သူ။
(င) နှစ်သက်အပ်သည်ထက် အထူးသဖြင့်
နှစ်သက်အပ်သော၊ ချီးမွမ်း အပ်သည်ထက်
အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ်သော၊ ထူးသည်
ထက် အထူးသဖြင့် ထူးသော။

(က) အညံ သုခံ အဘိက္ကန္တတရဉ္စ
ပဟိတတရဉ္စ။ မ၊ ၂။ ၆၀။ သံ၊ ၂။ ၄၂၄။
အဘိက္ကန္တတရန္တိ သန္တရတရံ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၈၀။
သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၀။

(ခ) အသံ အာနန္တ ပုဂ္ဂလော အမုနာ ပုရိမေန ပုဂ္ဂလေန အဘိက္ကန္တတရော စ ပဏိတတရော စ။ အံ၊ ၂။ ၃၀၇။ အဘိက္ကန္တတရောတိ သုန္ဒရတရော။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၄။

(ဂ) ကတမော တေ ပုဂ္ဂလော ခမတိ အဘိက္ကန္တတရော စ ပဏိတတရော စ။ အံ၊ ၁။ ၁၁၆။ ၄၁၃။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၉။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၃။ အဘိက္ကန္တတရောတိ အတိသုန္ဒရတရော။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၈၈။

(ဃ) အဘိက္ကန္တတရောတိ အတိဝိယ ကန္တတရော မနောရမော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၃။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၁၆၅။

(င) သာမညဗလေဟိ အဘိက္ကန္တတရဉ္စ ပဏိတတရဉ္စ။ ဒီ၊ ၁။ ၅၈။ အဘိက္ကန္တတရဉ္စ အတိမနာပတရံ အတိသေဋ္ဌတရံ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၄။ ဒိဗ္ဗာ ကာမာ အဘိက္ကန္တတရ စ။ မ၊ ၂။ ၁၇၃။ အဘိက္ကန္တတရတိ ဝိသိဋ္ဌတရ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၅၁။ အမေဟိ အဘိက္ကန္တတရော စ ပဏိတတရော စ။ ဒီ၊ ၁။ ၂၀၉။ အဘိက္ကန္တတရတိ အတိက္ကမ္မ ကန္တတရ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၄။ အဘိက္ကန္တတရတိ ဧတ္ထ အဘိသဒ္ဓေါ အတိသဒ္ဓတ္ထောတိ အာဟ “အဘိက္ကန္တတရ”တိ။ ရူပသမ္ပတ္တိယာ စေဝ ပညာပဋိဘာနာဒိဂုဏေဟိ စ အမေ အဘိဘုဗ္ဗ ပရေသံ ကာမနိယတရတိ အတ္တော။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၄၁၆။ (ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၉၂-လည်း ကြည့်။)

အဘိက္ကန္တဒဿာဝိ (တိ) [အဘိက္ကန္တ + ဒိသ + အာဝိ] မြတ်သောတရားကို မြင်စွမ်းနိုင်သော။ ဧဝံ အဘိက္ကန္တဒဿာဝိ။ သုတ္တနိ။ ၄၄၇။ အပ၊ ၂။ ၁၄၁။ စူဠနိ။ ၁၈၀။ အဘိက္ကန္တဒဿာဝိ အဂ္ဂဒဿာဝိ သေဋ္ဌဒဿာဝိ ဝိသေဋ္ဌဒဿာဝိ ပါမောက္ခဒဿာဝိ ဥတ္တမဒဿာဝိ ပရမဒဿာဝိ။ စူဠနိ။ ၁၈၀။ အဘိက္ကန္တဒဿာဝိန္တိ... အဂ္ဂဒဿာဝိ၊ သဒေဝကဿ လောကဿ အဇ္ဈာသယာဓိမုတ္တိ-

ဂတိပရာယဏာဒိနိ ပဿိတံ သမတ္တန္တိ ဒေသေတိ။ စူဠနိ။ ၆၅။

အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏ (တိ) [အဘိက္ကန္တ + ဝဏ္ဏ] အလွန်နှစ်သက်ဖွယ် - ကောင်းမြတ် - လှပတင့်တယ် - သော အရေအဆင်းရှိသော၊ သူ။ အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏော (ဝဏ္ဏာ)။ ဒီ၊ ၂။ ၁၇၈။ ဒီ၊ ၃။ ၁၅၈။ မ၊ ၁။ ၁၉၅။ သံ၊ ၁။ ၁။ အံ၊ ၁။ ၂၈၂။ ခုဒ္ဒက။ ၃။ ၂၅၃။ ၁၀၃၊ ၁၀၇။ သုတ္တနိ။ ၃၁၈။ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏောတိ အတိဗုဒ္ဓကန္တမနာပဝဏ္ဏော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၀။ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏောတိ ဣဓ အဘိက္ကန္တသဒ္ဓေါ အဘိရူပေ ဝဏ္ဏသဒ္ဓေါ ပန... ဣဓ ဆဝိယံ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တေန အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏာ အဘိရူပဗ္ဗဝိ၊ ဣဋ္ဌဝဏ္ဏာ မနာပဝဏ္ဏောတိ ဝတ္တံ ဟောတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၄၂-၃။ မ၊ ၄။ ၂။ ၃၀-၁။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၈-၉။ ခုဒ္ဒက။ ၄။ ၉၇။ သုတ္တနိ။ ၂။ ၆။ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏောတိ အတိဥတ္တမဝဏ္ဏော။ ၂၅၃။ ၁၅၇။

အဘိက္ကန္တသဒ္ဓ (ပု) [အဘိက္ကန္တ + သဒ္ဓ] အဘိက္ကန္တသဒ္ဓါ။ အဘိက္ကန္တ၊ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏ-တိကြည့်။

အဘိက္ကမ (ပု) [အဘိ + ကမ + အ။ (အဘိကြမ-သံ)] (က) သွားခြင်း။ (ခ) ကိုယ်ကို ရွှေသို့ဆောင်ပို့ခြင်း။ (ဂ) ရွှေသို့ ရှေးရှုသွားခြင်း။ (ဃ) သွားခြင်း၊ သွားခြင်း၏ အမှတ်လက္ခဏာ။ (င) တိုးပွားခြင်း၊ တက်ခြင်း။ (က) အတ္တနာ အဘိက္ကမော နိဗ္ဗတ္တိတော။ မယာ အဘိက္ကမော နိဗ္ဗတ္တိတော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၂။ (ခ) ဌာနနိသဇ္ဇသယနေသု သော ဂမနဝိရုရော ကာယဿ ပုရတော အဘိဟာရော သော အဘိက္ကမော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၂။ (ဂ) အဘိမုခံ ပုရတော ကမနံ အဘိက္ကမော။ ဝိသုဒ္ဓါ၊ ၄။ ၄၀၉။ (ဃ) အဘိက္ကမော နတ္ထိ ပဋိက္ကမော စ။ ပေတ။ ၁၈၁။ အဘိက္ကမော နတ္ထိ ပဋိက္ကမော စာတိ အဘိက္ကမာဒိလက္ခဏံ အပ္ပမတ္တကမ္မိ ဂမနံ ဣမဿ နတ္ထိ။ ပေတ။ ၄။

၂၀၃။ (င) ပဋိက္ခမောသာနံ ပညာယတိ။
နော အဘိက္ကမော။ မ၊ ၂။ ၄၀၃။ မ၊ ၃။ ၃၀၂။
သံ၊ ၂။ ၁၀၂။ အံ၊ ၂။ ၃၃၃။ (ပေတ။ ၁၀၁။
ပေတ။ ၄။ ၂၀၃-တို့လည်း ကြည့်။)

အဘိက္ကမ (ကြိ) သွားလေဘု၊ လာလေဘု။
အဘိက္ကမတိ-ကြည့်။

အဘိက္ကမတိ (ကြိ) [အဘိ + ကမ + အ + တိ]
သွား၏၊ လာ၏၊ ရောက်၏။ (၁) ရှေးသို့-
သွား-တက်-၏။ (၂) ရှေးရှု-လာ-
ရောက်-၏၊ လာ၏။ (၃) သွား၏၊ လာ၏၊
သွားရောက်-လာရောက်-၏။ (၄) တိုး-
တက်-၏။ (၅) တဒါ အဘိက္ကမတိပိ ပဋိက္ခ-
မတိပိ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၆၈။ ပုရတော ကာယံ အဘိ-
ဟရန္တော အဘိက္ကမတိ နာမ။ ဒီ၊ ၄။ ၁၁၆၅။
မ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၈။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၃၇။ အဘိ၊ ၄။ ၂။
၃၃၂။ (ဥဒါန၊ ၄။ ၂၁၀။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၈။
သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၄၉။) အဘိက္ကမာမိ-မ၊ ၁။ ၁၁၂။
မ၊ ၄။ ၁။ ၃၅၁။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၂၄။ အဘိ၊ ၄။ ၂။
၃၃၉။ အဘိက္ကမ-ဝိ၊ ၄။ ၃၀၃။ ဒီ၊ ၁။ ၄၇။
(အဘိမုခေါ ကမ ဂစ္ဆ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၈။) မ၊ ၃။
၁၇၃။ သံ၊ ၁။ ၂၁၃။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃။ ၁၄။ အဘိ၊ ၄။ ၁။
၄၈။ (အဘိက္ကမာတိ ပရက္ကမ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၂။)
အဘိက္ကမေယျ- စူဠနိ၊ ၄၀။ အဘိက္ကမထ
ဝေဂေန ဒီသေတ္တု။ ဘေ၊ ၂။ ၈၄။ (တ္ထကို၊
ထ၊ ပြ။) အဘိက္ကမိယန္တိ-ဝိ၊ ၃။ ၃၆။ အ-
ဘိက္ကမိယာမိ-အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၄။ (၂) အ-
ဘိက္ကမန္တိ-မ၊ ၁။ ၂၉။ အဘိက္ကမထ-ဝိ၊ ၃။
၄၉၇။ ဒီ၊ ၂။ ၁၂၂။ အဘိမုခေါ ကမထ အာ-
ဂစ္ဆထ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၉။) ဒီ၊ ၃။ ၁၂။ မ၊ ၁။
၂၆၆။ (ဣတော အာဂစ္ဆတိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၇။)
မ၊ ၃။ ၁၆၈။ အံ၊ ၃။ ၂၀၅။ အဘိက္ကမာမိ-ဒီ၊ ၂။
၂၀၅။ အဘိက္ကမိသု- ဒီ၊ ၂။ ၂၁၈။ (၃)
အဘိက္ကမာဝုသော ပါထိကပုတ္တ၊ အဘိက္က-
မသေဝ (အဘိက္ကမယေဝ၊ သိ၊ သျှ၊ ၁။ ၅။) ခေါ
အာဝုသော ပါထိကပုတ္တ ဥပဗုဓထံ။ ဒီ၊ ၃။

၁၄။ ၁၆။ (၄) အဘိက္ကမန္တိ ဝါ အဘိက္ကမတိ။
ဝိ၊ ၃။ ၄၁၈။ အံ၊ ၂။ ၁၂၆။ (ဝစန္တိ ဝါ အာဗာဓံ
ဣဒံ နာမ မေ ပရိဘုဉ္ဇန္တိယ ဝစုတိ။ ဝိ၊ ၄။
၃။ ၄၁၄။) အဘိက္ကမန္တိ-မ၊ ၂။ ၄၀၃။ (အ-
ဘိက္ကမန္တိ အဘိသရန္တိ ဝစုန္တိ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၉၃။)
သံ၊ ၂။ ၉၈။ သံ၊ ၃။ ၇၁။ အံ၊ ၂။ ၃၃၃။

အဘိက္ကမန (န) [အဘိ + ကမ + ယု] (၁) သွား
ရောက်-ချီတက်-ခြင်း။ (တိ) (၂) ရှေ့
သို့-သွား-တက်-သော။ (၁) အဘိက္ကမ-
နေနေဝ တေ ဇယံ ကရိယာမ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၆။
အဘိက္ကမနံ တေ သေယျော။ ဝိ၊ ၄။ ၃၀၃။
သံ၊ ၁။ ၂၁၃။ အာဂမနံ အဘိက္ကမနံ ဥပသက-
မနံ။ မဟာနိ၊ ၃။ ၆၉။ စူဠနိ၊ ၄၈။ (တိ) (၂)
အဘိက္ကမနစိတ္တ-ကြည့်။

အဘိက္ကမနစိတ္တ (န) [အဘိက္ကမန + စိတ္တ] သွား
လိုသောစိတ်။ အဘိက္ကမနစိတ္တေ ဥပ္ပန္နေ
စိတ္တဝသေနော အဂန္တာ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၅။
မ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၈။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၃၇။

အဘိက္ကမနိယ (တိ) [အဘိ + ကမ + အနိယ]
သွားနိုင်-ရောက်နိုင်-သွားလွယ် - ရောက်
လွယ် - သော ။ အတ္တိကာနံ အတ္တိကာနံ
မနုဿာနံ အဘိက္ကမနိယံ။ ဝိ၊ ၃။ ၅၀။ ဝိ၊ ၄။
၃၀၆။ အဘိက္ကမနိယန္တိ အဘိဂန္တု သက္ကဏေ-
ယံ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၂၅၅။

အဘိက္ကမန္တိ (တိ) [အဘိ + ကမ + အ + အန္တိ]
(က) သွားသော၊ သူ။ (ခ) ဝေဒနာ
တိုးတက်သော။ (ဂ) ကိုယ်ကို ရှေ့သို့ ဆောင်
သော။ (က) သော အဘိက္ကမန္တော ပဋိက္ခ-
မန္တော ဗဟူ ခုဒ္ဒကေ ပါဏေ သံဃာတံ
အာပါဒေတိ။ မ၊ ၂။ ၄၀။ (ခ) အာဝိကတ္တာ
ဟောတိ အဘိက္ကမန္တံ ဝါ အဘိက္ကမတိတိ။
ဝိ၊ ၃။ ၄၁၈။ အံ၊ ၂။ ၁၂၆။ (ဂ) အဘိက္က-
မန္တယ ဝါ ပဋိက္ကမန္တယ ဝါ။ အဘိ၊ ၈။ ၁၆၈။
အဘိက္ကမန္တယာတိ ပုရတော ကာယံ အဘိ-
ဟရန္တယ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၆၀။ (-အံ၊ ၂။

၂၉၇။ အဘိက။ ၂၅၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၆၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊
၃၂၂၄။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃၉။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၄၉။)

အဘိက္ခမပဋိက္ခမ (ပ) [အဘိက္ခမ + ပဋိက္ခမ၊
ဒွန်။] ရွှေသို့သွားခြင်း၊ နောက်သို့သွားခြင်း။
သွားခြင်း၊ ပြန်ခြင်း၊ တက်ခြင်း၊ ဆုတ်ခြင်း။
ပါဒေသု သတိ အဘိက္ခမပဋိက္ခမော ပညာ-
ယတိ။ သံ၊ ၂။ ၃၈၀။ “ဝတ္ထတိ”တိ ခေါ်
တန္တေ အဘိက္ခမပဋိက္ခမသေတံ အဓိဝစနံ။
သံ၊ ၂။ ၄၈၂။

အဘိက္ခမပဋိက္ခမဝစနကရ (တိ) [အဘိက္ခမ-
ပဋိက္ခမ+ဝစနကရ] ရွှေသို့သွားခြင်း၊ နောက်
သို့ သွားခြင်း-သွားခြင်း၊ ပြန်ခြင်း-တက်
ခြင်း၊ ဆုတ်ခြင်း- ခွဲစကားကိုလိုက်နာသော။
အာရညကော နာဂေါ ဟတ္ထိဒမကဿ
အဘိက္ခမပဋိက္ခမဝစနကရော ဟောတိ။ မ၊
၃။ ၁၇၃။ (ဣ-မုဋ်ကား အဘိက္ခမပဋိက္ခမ
ဝစနကရော ဟုဝါကျရှိ၏။ အာဒါနနိက္ခေပ
ဝစနကရောကို ထောက်လျှင် သာ၍ သင့်
ရာ၏။)

အဘိက္ခမာပေတိ (က၊ ကြိ) [အဘိ+ကမု+
ကာပေ+တိ] ရွှေသို့-သွားစေ-တက်စေ-
၏။ သာ (စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ ဝါယောဓာတု)
သဟဇာတံ ရူပကယံ စာလေတိ အဘိက္ခ-
မာပေတိ ပဋိက္ခမာပေတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၂၄။

အဘိက္ခမာပေတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+ကမု+ကာ-
ပေ+တုံ] ရွှေသို့ - သွားစေ-တက်စေ -
ခြင်းငှါ။ အတ္တနာ သဟဇာတံ ရူပကယံ..
စာလေတုံ အဘိက္ခမာပေတုံ ပဋိက္ခမာ-
ပေတုံ..သက္ကောတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၂၄။

အဘိက္ခမိတဗ္ဗ (တိ) [အဘိ+ကမု+တဗ္ဗ] ရွှေသို့
-သွားအပ်-တက်အပ်-သော။ ဝေံ ထေ
အဘိက္ခမိတဗ္ဗံ။ အံ၊၁။ ၄၃၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၇။

မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃။ ခုဒ္ဒက၊
ဋ္ဌ၊၈၅။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၆။

အဘိက္ခမိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+ကမု+တုံ] လွန်
သွားခြင်း - လွတ်မြောက်ခြင်း - ငှါ။ တံ
အဘိက္ခမိတုံ အသက္ကောန္တံ ပုရိသံ အဘိ-
ဘဝတိ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၁။

အဘိက္ခမိတုကာမ (တိ) [အဘိက္ခမိတုံ+ကမု+
က] (က) လာ-ရောက်-ခြင်းငှါ အလိုရှိ
သော၊ လာ-ရောက်-လိုသော၊ သူ။ (ခ)
ရွှေသို့-သွားလို - တက်လို - သော၊သူ။
(က) ကေဝလကပ္ပါ စ အင်္ဂမေဓာ ပဟူတံ
ခါဒနိယံ ဘောဇနိယံ အာဒါယ အဘိက္ခမိတု-
ကာမာ ဟောန္တိ။ ဝိ၊ ၃။ ၃၆။ အပါ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၉၊
၂၈၀။ (ခ) န အဘိက္ခမိတုကာမော အဘိက္ခ-
မတိ။ အဘိ၊က။ ၃၀၆။

အဘိက္ခမိဿန္တိ (ကြိ) အဘိက္ခမတိ-ကြည့်။

အဘိက္ခမ္မ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+ကမု+တုံ] ရွှေ၊ရှု။
လာရောက်၍။ သော စ ဝေဂေန အဘိက္ခမ္မ၊
အာသဇ္ဇ ပရမေ ဒိဇေ။ ဇာ၊ ၂။ ၈၄။

အဘိက္ခမ္မံ (ပျ) [အဘိ+ခဏ၊ (အဘိက္ခမ္မာ-
သံ)] အကြိမ်ကြိမ်၊ အပန်ပန်၊ ကြိမ်ပန်
များစွာ၊ ခဏခဏ၊ မကြာခဏ၊ မပြတ်၊
ဆက်ကာ ဆက်ကာ။ သာ အာယသ္မု-
တော ဥဒါယိဿ သန္တိကေ အဘိက္ခမ္မံ
အာဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၀၆။ ဝိ၊ ၂။ ၉၄။ ဣမံ ဓမ္မ-
ပရိယာယံ အဘိက္ခမ္မံ ဘာသေယျာသိ။ ဒီ၊
၃။ ၉၆။ သံ၊ ၃။ ၁၃၉။ အဘိက္ခမ္မံ ဘာသေ-
ယျာသိတိ ပုနုပ္ပန် ဘာသေယျာသိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊
၃။ ၈၈။ အဘိက္ခမ္မန္တိ အဘိဏုံ. ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၆။
ဩဝါဒံ အဘိက္ခမ္မံ မနသိ ကရောထ။ မ၊၁။
၁၈၁။ အဘိက္ခမ္မံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။ ဥဒါန။
၉၈။ အဘိက္ခမ္မန္တိ ဗဟုလံ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊ ၁၄၄။
အဘိက္ခမ္မံ နန္တံ သုတု။ ဝိမာန၊ ၂၉။
အဘိက္ခမ္မန္တိ အဘိဏုံ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊ ၁၀၄။

(-မာ၁။၃၇။ သံ၊၂။၁၂၃။ ပေတ။၁၅၃။
ဇာ၊၂။၄၈။၁၂၃။) အဘိက္ခ-လည်း ကြည့်။

အဘိက္ခဏ (ပု) [အဘိ+ခန+အ (အဘိခန-
သံ)] မပြတ်-ဆက်ကာဆက်ကာ-တူးဖော်
ခြင်း။ ဝိရိယကို ဖြစ်စေခြင်း။ ကာယိက၊
စေတသိကဖြစ်သော လောကီ၊ လော-
ကုတ္တရာ ဝိရိယ။ ကိံ အဘိက္ခဏံ... “အဘိက္ခ-
ဏ” နှစ် ခေါ် ဘိက္ခု ဝိရိယာရမ္မဿေတံ အဓိ-
ဝေဒနံ။ မာ၁။၁၉၇။ (၎င်း၊၉။၆-တို့လည်း
ကြည့်။)

အဘိက္ခဏတိ (ကြိ) [အဘိ+ခန+အ+တိ]
အကြိမ်ကြိမ်-အဖန်ဖန်-မပြတ်-ဆက်ကာ
ဆက်ကာ-တူး၏။ ဥက္ခိပ လင်္ဂိံ အဘိက္ခဏ
သုမေဓ။ မာ၁။၁၉၆။ ဥက္ခိပေတံ ပရံပရတော
ခဏ။ မာ၁။၂။၃၄။

အဘိက္ခဏန္တ (တိ) [အဘိ+ခန+အ+အန္တ]
အကြိမ်ကြိမ်-အဖန်ဖန်-မပြတ်-ဆက်ကာ
ဆက်ကာ-တူးသောသူ။ အဘိက္ခဏန္တော
သုမေဓော သတ္တံ အာဝိယ အပ္ပဿ လင်္ဂိံ။
မာ၁။၁၉၆။

အဘိက္ခဏာတကံ (တိ) [အဘိက္ခဏ+အာတကံ]
ခဏခဏ-မကြာခဏ-ဖြစ်သော ရောဂါရှိ
သောသူ။ အဟမသ္မိံ တန္တေ ဇိဏ္ဏော...
အာတုရကာယော အဘိက္ခဏာတကော။
သံ၊၂။၁။ အဘိက္ခဏာတကောတိ အဘိက္ခ-
ဏေဂေါ နိရန္တရရောဂေါ။ သံ၊၄။၂။၂၃၀။
(C.P.D.၌ အဘိက္ခာတကော ဟုလည်း
ရှိသည်။)

အဘိက္ခု (ပု) [န+ဘိက္ခု] ရဟန်းမဟုတ်သော၊
သူ။ န ဟိ အဘိက္ခုဿ အာပတ္တိ နာမ အတ္ထိ။
ကခါ၊၆။၄၅။

အဘိက္ခုက (တိ) [န+ဘိက္ခု+က] ရဟန်းမရှိ
သော။ (က) ရဟန်း-ဆိတ်သုဉ်း-တပါးမျှ
မရှိ-သော။ (ခ) ဩဝါဒပေးသည့် ရဟန်း
မရှိသော။ (က) သဘိက္ခုကာ အာဝါသ

အဘိက္ခုကော အာဝါသော ဂန္ထဗ္ဗော။ ဝိ၊၄။
၈၃။ အဘိက္ခုကော အာဝါသောတိ သုည-
ဝိဟာဏေ။ဝိ၊၄။၄။၁၂။ (ခ) န ဘိက္ခုနိယာ
အဘိက္ခုကော အာဝါသေ ဝဿံ ဝသိတဗ္ဗံ။
ဝိ၊၂။၇။ ဘိက္ခုနုပဿယတော အနုယော-
ဇနဗ္ဗန္တရေ ဩဝါဒဒါယကာ ဘိက္ခု န
ဝသန္တိ။ အယံ အဘိက္ခုကော အာဝါသော
နာမ။ ဝိ၊၄။၃။၅၈။ န ဘိက္ခုနိယာ အဘိက္ခု-
ကော အာဝါသေ ဝဿံ ဥပဂန္တဗ္ဗံ။ အံ၊၃။
၁၀၃။ အဘိက္ခုကော အာဝါသေတိ ယတ္ထ
ဝသန္တိယာ အနန္တရာယေန ဩဝါဒတ္ထာယ
ဥပသကံမနဋ္ဌာနေ ဩဝါဒဒါယကော အာစ-
ရိယော နတ္ထိ။ အယံ အဘိက္ခုကော
အာဝါသော နာမ။ အံ၊၄။၃။၂၃၇။

အဘိက္ခုကဝိဟာရ (ပု) [အဘိက္ခုက+ဝိဟာရ]
ရဟန်းမရှိသောကျောင်း။ သံဝါသံ ပန
အသာဒိယိတော အဘိက္ခုကဝိဟာရဒိသု
ဝိဟာရဘတ္တာဒိနိ ဘုဉ္ဇန္တောပိ။ ဝိမတိ၊၂။
၁၂၁။

အဘိက္ခုကာဝါသ (ပု) [အဘိက္ခုက+အာဝါသ]
ရဟန်းမရှိသောကျောင်း။ (က) ရဟန်း-
ဆိတ်သုဉ်း-တပါးမျှမရှိ-သောကျောင်း။
(ခ) ဩဝါဒပေးသည့် ရဟန်းမရှိသော
ကျောင်း။ (က) အဘိက္ခုကာဝါသသဒိသမေဝ
ဟောတိ။ ဝိ၊၄။၄။၁၂။ (ခ) အဘိက္ခုကာ-
ဝါသေ ဝဿံ ဝသန္တိယာ ပါစိတ္တိယံ။ ဝိမတိ၊၂။
၂၂။

အဘိက္ခုကာဝါသဋ္ဌာန (န) [အဘိက္ခုကာဝါသ+
ဋ္ဌာန] ဩဝါဒပေးသည့် ရဟန်းမရှိသော
ကျောင်းနေရာမျိုး။ အယံ အဘိက္ခုကာ-
ဝါသဋ္ဌာနေယေဝ တိဋ္ဌတိ။ ဝိ၊၄။၃။၅၉။

အဘိက္ခုတာ (တိ) [အဘိက္ခု+တာ] ရဟန်း
မဟုတ်သည်၏အဖြစ်။

အဘိက္ခုတာပဋိညာ (သိ) [အဘိက္ခုတာ+ပဋိ-
ညာ] ရဟန်း မဟုတ်သည်၏အဖြစ်ကို ဝန်ခံ
ခြင်း။ ဒေသနာက္ခယဏေန ဝုဋ္ဌာနမှိ ဆိန္ဒ-

မူလာနံ အဘိက္ခယတာပဋိညာပိ သင်္ဂဟိတာ။
ဝိမတိ။ ၁။ ၃၃၈။ ဆိန္နမူလာပတ္တိနံ ပန အဘိက္ခ-
တာပဋိညာဝ ဒေသနာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၃။

အဘိက္ခန္ဓနိသညီ (တိ) [န + ဘိက္ခုနီ + သညာ +
ဂ္ဂါ] ဘိက္ခုနီမ - ရဟန်းမိန်းမ - မဟုတ်ဟု
အမှတ်ရှိသော။ သူ။ “ဘိက္ခုနီယာ အဘိက္ခန္ဓ-
သညီ” တိအာဒိနာ စ နယေန။ ဝဇီရ။ ၃၃၄။

အဘိက္ခန္ဓနိ (ထိ) [န + ဘိက္ခုနီ] ဘိက္ခုနီမ -
ရဟန်းမိန်းမ - အဖြစ်မလျော့ကျသောမိန်းမ။
ယဒေဝ သာဝိဗ္ဗန္တာ၊ တဒေဝ သာ အဘိက္ခန္ဓနိ။
ဝိ၊ ၄။ ၄၇၄။ ယသ္မာ ဂိဟိဘာဝေ သမ္ပုဋ္ဌိတ-
မတ္တေယေဝ သာ အဘိက္ခန္ဓနိ ဟောတိ။ ဝိ၊
၄။ ၃။ ၃၀၆။

အဘိချာ (ထိ) [အဘိ + ချာ + အ။ (အဘိက္ခာ-
ပြာ၊ အဘိချာ-သံ။) အဘိချာ နာမ-
သောတာသု။ အမရကောသ။ အဘိချာသိ-
ယာ ဘိဓာနေ သောတာယဉ္ဇ ယသသျှပိ။
မေဓိနိကောသ။ ၁-ဝေက ဒမက၊ သော်နွယ်၊
ကန္တိ၊ ၂-ကထန၊ စောဓကော။ ၃-ပုကာရ၊
သမ္မောနေ၊ ၄-နာမ (ဥပါဓိ)၊ ၅-ဓဉ္ဇ၊ သမာ-
နာတိဝိစိဓဉ္ဇ ၆။ ကိတိ၊ နာမဝရိ၊ ဂေါရဝ၊
ပြသိဒ္ဓိ၊ (ဗုရောဘာဝမေ)၊ မဟာတု၊ ၂။ ကော-
တ္ထုဘ။] (၁) အမည်။ (မင်း၊ အစိုးရ၊
အသင်းအဖွဲ့တို့က ကပ်လှူချီးမြှင့်သော သို့
အမည်မျိုး။) (၂) တင့်တယ်ခြင်း။ အဘိ-
ချာ နာမကန္တိသု။ ဓာန်။ ၁၀၅။

အဘိဂစ္ဆတိ (ကြိ) [အဘိ + ဂမု + အ + တိ]
(က) အနီးသို့သွား၏၊ ချဉ်းကပ်၏၊ ခစား-
မှုရှိ - ၏၊ ဆည်းကပ် - ကိုးကွယ် - ၏၊ အလယ်
အပတ်လာ၏။ (ခ) သိ၏။ (က) ပုညဝန္တ
ဂဟဋ္ဌာ ခတ္တိယာဒယော အဘိဂစ္ဆန္တိ။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၁။ ၃၁၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၅၅။ အတိထိ-
အဘိဂမနံ အဘိဂမိ သူ။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၃၇။
ဝေဂေန ဘဂဝန္တမဘိဂန္တိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၄၉။

(ခ) အထ မေ နိဂဏ္ဌပရိသာယ သဒ္ဓိ အဘိ-
ဂစ္ဆေယျာသိ။ သ၊ ၄။ ၃။ ၁၃၈။

အဘိဂဇ္ဇတိ (ကြိ) [အဘိ + ဂဇ္ဇ + အ + တိ] (က)
အပြင်းအထန်မြည်၏၊ မိုးချုန်း၏၊ မိုးကြိုး
ထစ်၏။ (ခ) ဟောင် - အူ - ဟောက် -
အော် - ဟစ်ကြွေး - ၏။ (က) ပါဒပါ၊
အဘိဂဇ္ဇန္တိဝ မာလုတေရိတာ။ ထေရီ၊ ၄၂၀။
ဝါတေန သဉ္ဇလိတာ အဘိဂဇ္ဇန္တိဝ အဘိတ္ထ-
နိတာ ဝိယ တိဋ္ဌန္တိ (နာမ်ပုဒ်?)။ ထေရီ၊ ၄။
၂၆၀။ (ခ) ဝါဋ္ဌာ စ ကေသရီ သဗ္ဗေ၊
အဘိဂဇ္ဇိ သု တာဝဒေ။ အပါ၊ ၁။ ၃၉၉။

အဘိဂဇ္ဇန္တိ (တိ) [အဘိ + ဂဇ္ဇ + အ + အန္တိ]
ကြုံးဝါးသော၊ ရဲသံဟစ်ကြွေးသော၊ သူ။
အဘိဂဇ္ဇမေတိ ပဋိသုရမိစ္ဆံ။ သုတ္တနိ၊ ၄၀၈။
မဟာနိ၊ ၁၃၃။ သော ဂဇ္ဇန္တော ဥဂ္ဂဇ္ဇန္တော
အဘိဂဇ္ဇန္တော တေ ဥပေတိ။ မဟာနိ၊ ၁၃၃။
အဘိဂဇ္ဇန္တောတိ သိဟနာဒံ ကရောန္တော။
မဟာနိ၊ ၄။ ၂၅၀။

အဘိဂဇ္ဇိယ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ + ဂဇ္ဇ + တွာ] ထစ်
ချုန်း၍။ သဟ ကတေ သစ္စဝရေ၊ ပဇ္ဇန္တော
အဘိဂဇ္ဇိယ။ စရိယာ၊ ၄၁၆။

အဘိဂဇ္ဇိ (တိ) [အဘိ + ဂဇ္ဇ + ဂီ] ကောင်းစွာ
- တွန့်မြည် - သိကျူး - လေ့ရှိသော၊ အိုးဝေ
သံပေး ဟစ်ကြွေး ပျော်မြူးလေ့ရှိသော။
မဟိန္ဒသောသတ္တနိတာဘိဂဇ္ဇိနေ။ ထေရီ၊
၃၅၆။ သုဠ၊ ဂဇ္ဇနသိလာ။ ထေရီ၊ ၄။ ၂။ ၄၇၀။
(-ထေရီ၊ ၃၆၀။)

အဘိဂဏ (တိ) [အဘိ + ဂမု + တ] (က) ဆည်း
ကပ်သောသူ။ (ခ) အထူးသဖြင့် - ဆည်း
ကပ် - ရောက်ရှိ - လာသောသူ။ (က) အဘိ-
ဂတာနဉ္စ တေသံ ကာယိကစေတသိကဒုက္ခာ-
ပနယေန ပဋိဗလဘာဝေါ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၉၆။
ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၄-၅။ ဟော-
နိ၊ ၄။ ၂၃၀။ သယမေဝ ဘဂဝန္တံ အဘိဂတော။

သံ၊ဌ၊၁။၂၉၆။ (ခ) ဒိသ္မာ အဘိဂတံ မမံ။
အပါ၊၁။၂၇၆။ အဘိဂတံ ဝိသေသေန သမ္ပတ္တံ
အာဂတံ။ အပါ၊ဌ၊၂။၁၉၄။

အဘိဂဏ္ဌဗ္ဗ (တိ) [အဘိ+ဂမု+တဗ္ဗ] သွား
-ရောက်-ရ-သိ-အပ်သော။အရိယောတိ
နိဗ္ဗာနတ္ထိကေဟိ အဘိဂဏ္ဌဗ္ဗော။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။
၇၂။ ပညာနုဘာဝေန စ သမ္မာသမ္မောဓိ
အဘိဂဏ္ဌဗ္ဗာ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၀၀။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။
၂၉၈။

အဘိဂန္ဓာ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+ဂမု+တွာ] အနီး
သို့သွား - ချဉ်းကပ် - ရှိ။ အဘိသရိတွာ
အဘိဂန္ဓာ အဿာသေတုံ သမတ္ထေန ဝိရဟိ-
တော။ မ၊ဌ၊၃။၂၁၁။ အဟံ ထုပ် အဘိဂန္ဓာ
ယထာဓိပ္ပါယ် ပူဇနေန။ ဝိမာန၊ဌ။၁၈၅။

အဘိဂန္ဓာန (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+ဂမု+တွာန] အနီးသို့သွား-
ချဉ်းကပ်-ရှိ။ အဘိဂန္ဓာန သဗ္ဗညု။ အပါ၊၁။၅၇။ အဘိဂန္ဓာ ဥပသကမိ-
တွာ။ အပါ၊ဌ၊၁။၃၃၈။ ယာစိတော အဘိ-
ဂန္ဓာန၊ ထေရေန အတ္တဓဿိနာ။ ဇာ၊ဌ၊၁။၁။

အဘိဂမန (န) [အဘိ+ဂမု+ယ] အနီးသို့သွား-
ချဉ်းကပ်-ခြင်း၊ ကပ်ရောက်ခြင်း၊ ဆည်း
ကပ်ခြင်း။ အာသနံ ဂဟေတွာ အဘိဂမနံ
ပညာပနမေဝ ဝါ။ ဝိ၊ဌ၊၄။၆။

အဘိဂမနိယ (တိ) [အဘိ+ဂမု+အနိယ] အနီး
သို့သွား-ချဉ်းကပ်-အပ်သော။ ဆည်းကပ်
-ကိုးကွယ်-အပ်သောသူ။ အရဟိယတော
အရိယော ဟောတိ၊ အဘိဂမနိယတောတိ
အတ္ထော။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၁၅၆။

အဘိဂမနိယတာ (တိ) [အဘိဂမနိယ+တာ] ဆည်းကပ်-
ကိုးကွယ်-အပ်သောသူ၏ အ
ဖြစ်။ ဂဟဋ္ဌပဗ္ဗဇိတေဟိ အဘိဂမနိယတာ။
ဝိ၊ဌ၊၁။၉၆။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၁။ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၀၄။
မဟာနိ၊ဌ။၂၃၀။ (-သာရတ္ထ၊၁။၃၁၁။)

အဘိဂမေတိ (ကြိ) [အဘိ+ဂမု+အ+တိ] ရွေးရှုကပ်ရောက်၏။ လာရောက်၏။ အဘိ-
ဂစ္ဆတိကြည့်။

အဘိဂိဇ္ဈတိ (ကြိ) [အဘိ+ဂိဇု+ယ+တိ] လို
ချင်-တောင့်တ-တပ်မက် - မြတ်နိုး-၏။
စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသ္မာ မနာပံ နာဘိဂိဇ္ဈတိ
နာဘိဟိသတိ။ မဟာနိ၊၁၈၆။ နာဘိဂိဇ္ဈတိ
န ပတ္တေတိ။ မဟာနိ၊ဌ။၃၀၃။ အညမညာဘိ-
ဂိဇ္ဈန္တိ၊ ကာမေသု အနလကံတာ။သံ၊၁။၁၅။
အညမညံ အဘိဂိဇ္ဈန္တိ ပတ္တေန္တိ ပိဟေန္တိ။ သံ၊
ဌ၊၁။၅၁။ ကာမေသု နာဘိဂိဇ္ဈေယျ။ သုတ္တနိ။
၄၃၄။ စူဠနိ။၃၇။

အဘိဂိဇ္ဈန (န) [အဘိ+ဂိဇု+ယ+ယ] လိုချင်-
တောင့်တ-တပ်မက် - မြတ်နိုး-ခြင်း၊
လွှဲနံ အာရမ္မဏဿ ဂဟဏံ အဘိဂိဇ္ဈနံ။ ဒီ၊
ဋီ၊၂။၂၂။ အဘိကဓံနသဘာဝ-လည်းကြည့်။

အဘိဂိဇ္ဈနလက္ခဏ (တိ) [အဘိဂိဇ္ဈန+လက္ခဏ] လိုချင်-
တောင့်တ-ခြင်း လက္ခဏာရှိသော။
လုတ္တနလက္ခဏ (မ၊ဋီ၊၁။၁၉၄)ကြည့်။

အဘိဂိဇ္ဈန္တ (တိ) [အဘိ+ဂိဇု+ယ+အန္တ] လို
ချင် - တောင့်တ - သောသူ။ တထာ ဟိ
သေခေါ အဘိဂိဇ္ဈန္တော။ နေတ္ထိ။၁၇။ စိရ-
ကာလံ ဇိဃစ္စယ ဇိဃစ္စိတာ အာဟာရေ
ဂိဒ္ဓါ အဘိဂိဇ္ဈန္တာ ဟုတွာ။ ပေတ၊ဌ။၂၅၃။

အဘိဂိဇ္ဈိတ (တိ) [အဘိ+ဂိဇု+ယ+တ] လို
ချင်-တောင့်တ-အပ်သော။ သေဋ္ဌိကုမာ-
ရေဟိပိ အဘိဂိဇ္ဈိတာ ပစ္စာသိသိတာ။ထေရီ၊
ဌ။၁၄၃။

အဘိဂိဇ္ဈဘာဝ (ပု) [အဘိဂိဇ္ဈ+ဘာဝ] လိုချင်-
တောင့်တ-သည်၏အဖြစ်။ သဗ္ဗေနပိ ကာ-
မေသု အဘိဂိဇ္ဈဘာဝမေဝ ပကာသေတိ။
ဥဒါန၊ဌ။၃၀၁။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၃၃။

အဘိဂီတ (တိ) [အဘိ+ဂေ+တ] (က) သိဆို
-ကျူးရင့်-အပ်သော။ (ခ) ရွတ်ဆို-

ဟောကြား - အပ်သော၊ ရွတ်ဆို - ဟောကြား - ရှိ ရအပ်သော။ (က) ကိ ပုရိသာဘိဂီတ (ဇာ၊ ဌ၊ ၅။ ၂၁၀) (ခ) ဂါထာဘိဂီတ (သံ၊ ၁။ ၁၆၉၊ ၁၇၀။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၂။ မိလိန္ဒ။ ၂၂၃) တို့ ကြည့်။

အဘိဂုတ္တ (တိ) [အဘိ + ဂု + တ] လုံခြုံစေအပ် - စောင့်ရှောက်အပ် - သော၊ သူ။ ထလူဒကေ ဟောဟိ မယာဘိဂုတ္တော။ ဇာ၊ ၁။ ၃၉၁။ မယာ အဘိဂုတ္တော ခက္ခိတော။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၈၈။

အဘိသဋ္ဌိတ (တိ) [အဘိ + သဋ္ဌ + တ] ဆက်စပ်အပ်သော။ တိဟိ လက္ခဏေဟိ အဘိသဋ္ဌိတံ။ သီ၊ ၄။ ၁၆။

အဘိဃာတ (ပု) [အဘိ + ဟန + က] (၁) (က) ရိုက် - နှက် - ထိုး - ခတ် - ပုတ် - သတ် - ခြင်း။ (ခ) ထိခိုက် - ထိခတ် - ထိပါး - ခြင်း။ (ဂ) ရိုက် - ခတ် - တီး - ထိုး - ခြင်း။ (တိ) (၂) (က) ရိုက်နှက် - ပုတ်ခတ် - နှိပ်စက် - ညှဉ်းဆဲ - ကြောင်းဖြစ်သော။ (ခ) ရိုက် - ခတ် - တီး - ထိုး - ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သောအသံ။ (ဂ) ထိခိုက် - ထိခတ် - ထိပါး - သကဲ့သို့ ဖြစ်သော။ (ဝိသယ ဝိသယိတို့၏ ရှေးရှုသည့်အဖြစ်၊ သင့်လျော်သောနေရာ၌ တည်ခြင်းကို ထိပါးသကဲ့သို့ဖြစ်၏ဟု ဆိုလိုသည်။) (၁) (က) တိရစ္ဆာန်အတ္တဘာဝေ အဘိဃာတာဒိဟိ အာဗာဓိယမာနဿ။ ဝေရီ၊ ၄။ ၂၉၀။ (ခ) အဘိဃာတေန ပက္ခပ္ပမာန်။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၅။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၄။ ဓူပါဘိဃာတ (မူလဋီ၊ ၁။ ၁၄၇။) လည်း ကြည့်။ (ဂ) ဃဏှာဘိဃာတာနုဇ (မူလဋီ၊ ၁။ ၁၄၉) ကြည့်။ (၂) (က) အဘိဟနန္တိ ဧတေနာတိ အဘိဃာတော၊ ဒဏ္ဍော အဘိဃာတော ယဿ တံ ဒဏ္ဍောဘိဃာတံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၃၈၉။ (ခ) ဃဏှာဘိဃာတ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၇) ကြည့်။ (ဂ) အဘိဃာတော ဝိယာတိ အဘိဃာ-

တော။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၅၇။ အဘိဃာတော စ ဝိသယဝိသယိန် အညမညံ အဘိဓမ္မိဘာဝေါ ယောဂုဒေသာဝဋ္ဌာနံ အဘိဃာတော ဝိယာတိ ကတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၈၉။

အဘိဃာတက (တိ) [အဘိ + ဟန + က] ထိပါး - နှိပ်စက် - ညှဉ်းဆဲ - တတ်သော။ စက္ခာဒိဒ္ဓါရေသု အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿပ္ပိဒကဘာဝေန ဓူပါဒိနိ စက္ခာဒိနိ အဘိဃာတကာနိတိ ဂုတ္တာနိ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၆။

အဘိဃာတကတ္တ (န) [အဘိဃာတက + တ္တ] ထိပါး - နှိပ်စက် - ညှဉ်းဆဲ - တတ်သည့်၏ အဖြစ်။ ဗာဟိရာနိ ဂါမဃာတကစောရာ ဝိယ အဇ္ဈတ္တိကာနံ အဘိဃာတကတ္တာ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၁၅။

အဘိဃာတဂ္ဂဟဏ (န) [အဘိဃာတ + ဂဟဏ] အဘိဃာတ-သဒ္ဓါ။ အဘိဃာတ-ကြည့်။

အဘိဃာတဇ (တိ) [အဘိဃာတ + ဇန + ကိ] ရိုက် - ခတ် - တီး - ထိုး - ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော။ အဘိဃာတဂ္ဂဟဏေန စေတ္တ အဘိဃာတဇော သဒ္ဓေါ ဂဟိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၇။

အဘိဃာတိ (တိ) [အဘိ + ဟန + ကိ] (အဘိဃာတိန် သံ) (၁) စကြော် (၂) နာရကေ (၃) အဘိဃာတ သံယောဂကာရကေ စ။ ဝါစပုတိ။] တိုက်ခိုက် - နှိပ်စက် - တတ် - လေ့ရှိ - သော၊ သူ၊ ရန်သူ။ သာတ္တဝေါ အဘိဃာတိပျတြ။ ဓာန်၊ ၄။ (ဓာန်၊ ၃၄၅)။ ဒိဋ္ဌ အဖွင့်) နာ၊ ၂။ ၃၉။

အဘိဃာတာရဟ (တိ) [အဘိဃာတ + အရဟ] ညှဉ်းဆဲထိုက်သော။ ဂရဟိတဗ္ဗဆာရိကာပုဋ္ဌေန မတ္တကေ အဘိဃာတာရဟံ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၉၄။

အဘိသုဋ္ဌ (တိ) [အဘိ + သုဋ္ဌ + တ] (က) ကြေးကြော် - ကြေညာ - အပ်သော။ (ခ) သံဆို -

ကျူးရင့် - ရာဖြစ်သော။ (က) ဝမ်းဝဋ်သော
ဘဂဝတော။... အဘိဓရဏ ပဝါရဏေ။
အဘိဓရဏ ပဝါရဏေတိ လိင်္ဂပိပလ္လာသော
ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ အဘိဓရဏာယ ပဝါရဏာယာတိ
အတ္ထော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဝဋ်။ (ခ) ဒိဇာဘိဓရဏာ
ဒိဇသံသဒသဝိတာ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၀၉။ မရ-
ရဿရေဟိ ဒိဇေဟိ အဘိဓရဏ။ ဇာ၊ ၄။ ၁၅။
၄၃၄။

အဘိဓရဏ (န) [အဘိ+စရ+ယု] မွေ့လျော်
ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် ကပ်ရောက်ခြင်း။ သမဇ္ဇာ-
ဘိဓရဏ (ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၂။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၃။) ကြည့်။

အဘိဓရတိ (ကြိ) [အဘိ + စရ + အ + တိ]
လှည့်လည် - ရှာမှီး - ၏။ ဥလတိ (သံ၊ ၄။ ၂။
၂၄၀) ကြည့်။

အဘိစိတ္တ (န) [အဘိ+စိတ္တ] မြတ်သောစိတ်။
အဘိဓဇတသိက (မ၊ ၄။ ၂။ ၂၂။ သံ၊ ၄။ ၂။
၂၁၆။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၇။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၅) ကြည့်။

အဘိစိန္တယန္တ (တိ) [အဘိ+စိန္တ+ဏယ+
အန္တ] စူးစမ်း - ကြံစည် - သော။ သူ။ ဂမ္ဘိရ-
ပဉ္စ မနသဘိစိန္တယန္တ။ ဇာ၊ ၂။ ၉။ (မနသ-
အဘိစိန္တေန္တော။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၅။)

အဘိစိန္တန္တ (တိ) [အဘိ+စိန္တ+ဏေ+အန္တ]
စူးစမ်း - ကြံစည် - သော။ သူ။ အဘိစိန္တယန္တ-
ကြည့်။

အဘိဓဇတ (ပု၊ န) [အဘိ+ဓဇတ] လွန်ကဲသော
စိတ်။ ပကတိကာမာဝစရစိတ်တို့ထက် - လွန်
ကဲ - ကောင်းမွန် - စင်ကြယ် - သောစိတ်။
ဥပစာရဈာန်စိတ်။ အဘိဓဇတသိက (မ၊
၄။ ၁။ ၁၆၅။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၇။ သာရတ္ထ၊ ၃။
၄၇၆။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၃။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၇။ အံ၊ ၄။
၂။ ၂၄၇) ကြည့်။

အဘိဓဇတသိက (တိ) [အဘိ + ဓဇတသိက]
လွန်ကဲသောတရား၊ ပကတိကာမာဝစရစိတ်
တို့ထက် - လွန်ကဲ - ကောင်းမွန် - စင်ကြယ်

-သောတရား။ အဘိဓဇတသိက (ဒိ၊ ၄။
၃။ ၇၀) ကြည့်။

အဘိစ္ဆန္တ (တိ) [အဘိ+ဆန္ဒ+တ] ပုံးလွှမ်း
အပ်သော။ သတ္တော ဂုဟာယံ ဗဟုနာဘိ-
ဆန္တော။ မဟာနိ၊ ၁၇။ သုတ္တနိ၊ ၃၉၉။ (=
ဗဟုကေဟိ ကိလေသေဟိ ဆန္တော ရာဂေန
ဆန္တော။ မဟာနိ၊ ၁၇။) (-ဇာ၊ ၁။ ၄၀။
၇၁။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၂။ မဟာနိ၊ ၄။ ၇၇။
ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၃၃၄။)

အဘိစ္ဆိတ (တိ) [အဘိ+ဣသု+တ] အလွန် -
အလိုရှိအပ် - နှစ်သက်အပ် - သော။ အယံ
ပဉ္စာလစန္ဒိ တေ၊ ရာဇပုတ္တိ အဘိစ္ဆိတာ။
ဇာ၊ ၂။ ၂၁၃။

အဘိဇစ္စ (န) [အဘိ+ဇာတ+ဏျ] (၁) မြင့်
မြတ်သောအမျိုး - မင်းမျိုး - ၏ အဖြစ်။
(တိ) (၂) မြင့်မြတ်သော အမျိုး၌ ဖြစ်သော။
သူ။ (၁) အဘိဇစ္စဗလ - ကြည့်။ (၂) သုပ္ပ-
တိဋ္ဌိတေ ဥဗ္ဗမ္မရဘဒ္ဒပိဋ္ဌမိ အဘိသေကာရဟံ
အဘိဇစ္စံ ခတ္တိယံ နိသိဒါပေတော။ သာရတ္ထ၊
၁။ ၁၆၅။

အဘိဇစ္စဗလ (န) [အဘိဇစ္စ+ဗလ] မြင့်မြတ်
သော အမျိုး၏အဖြစ်ဟူသော - အဘိဇစ္စ -
အား။ အဘိဇစ္စဗလံ စေတ၊ တံ စတုတ္ထံ အသံ-
သယံ။ ဇာ၊ ၂။ ၃။ အဘိဇစ္စဗလန္တံ တိကိ
ကုလာနိ အတိက္ကမိတော ခတ္တိယကုလဝသေန
ဇာတိသမ္ပုတ္တိ၊ တံ ဣတရေဟိ ဗလေဟိ
မဟန္တတရံ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၇။

အဘိဇန (ပု) [အဘိ+ဇန+ဏ] အဘိဇညတေ
အသ္မိံ။ ထောမ။ (၁) အမျိုးအနွယ်။
(၂) လူအပေါင်း။ (၁) ကုလံ ဝံသော စ
သန္တာနာဘိဇနာ။ ဇာ၊ ၃။ ၃၂။ အဘိမုခံ
ဇနေတိတိ အဘိဇနော၊ ဧကော။ ဇာ၊ ၄။ ၄။
(၂) ရာဂဝတ္ထုဘာဝေန အဘိဇနေဟိ ဟာဝ-

ဘာဝဝိလာသဝသေန...သင်္ကပ္ပေတဗ္ဗံ။ မ၊ဇ္ဇိ၊
၃။၁၄၃။

အဘိဓမ္မာသုတ္တံ (တိ) [အဘိဓမ္မာ+သုတ္တံ] အ
မျိုးအနွယ်၏ ပြည့်စုံခြင်း။ မျိုးရိုး - ကောင်း
မွန် - မြင့်မြတ် - ခြင်း။ ဥတ္တမဗြာဟ္မဏ (ဒိ၊
ဇ္ဇိ၊၁။၃၁၃) ကြည့်။

အဘိဓမ္မာ (ကာ၊ကြိ) [အဘိ+ဓမ္မာ+အ+
တိ] ဖြစ်စေ၏။ ဝိရိယမဘိဓမ္မာတိ။ မိလိန္ဒ။
၁၄၁။

အဘိဓမ္မာ (ပု၊ထိ) [အဘိ+ဓမ္မာ+အ] (တိ) (၁)
လိုချင် - တောင့်တ - ခြင်း။ ပြောဆို - မြည်
တမ်း - ခြင်း။ “ဤဟာငါ့ဟာ၊ဤဟာငါ့ဟာ”
ဟု၎င်း၊ “ဤဟာငါ့ဟာဖြစ်မှုကောင်းလေစွ”
ဟု၎င်း - လိုချင် - တောင့်တ - ပြောဆို -
မြည်တမ်း - ခြင်း။ “ဤသုကဏ္ဍဟာကိုငါအား
ပေးပေ၏” ဟု - ပြောဆို - ချီးမွမ်း - ခြင်း။
တဏှာဟူသော အဘိဓမ္မာ (ပု) (၂) စိပ် -
စုပ် - ရွတ်ဆို - သရဇ္ဈာယ် - ခြင်း။ မန်းမှုတ်
ခြင်း။ (၁) အဘိဓမ္မာ ခေါ်မေဥပပါဒိ။ မ၊ဇ္ဇိ၊
၁၉၈။ အဘိဓမ္မာတိ ဒေဝလောကဘိမုခံ အာ-
လောကံ ဝစေတော ဒေဝသံဃံ ပဿတော
တဏှာ ဥပပါဒိ။ မ၊ဇ္ဇိ၊၁။၁၄၈။ တံ မမာတိ
ပတ္တနာ အဘိဘဝနီယမနသိသေန ဇပေတိတိ
အဘိဓမ္မာ။ မ၊ဇ္ဇိ၊၃။၃၅၁။ တတ္ထ ကတမော
လောဘော၊ယောရာဂေါ...ဇပေါပဇပေါအဘိ-
ဓမ္မာ။ အဘိ၊ဓ။၂၁၅။ မဟာနိ၊၆။ စူဠနိ၊
၂၇။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၇။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၃၄။)
တဏှာသင်္ခါတာ အဘိဓမ္မာ ဥပပါဒိ။ ဝဇီရ၊
၅၂။ (၂) မန္တာဘိဓမ္မေန ပုရေ ဟိ တုယံ။
ဇ၊၁။၂၅၇။

အဘိဓမ္မာ (ကြိ) [အဘိ+ဓမ္မာ+အ+တိ] လို
ချင် - တောင့်တ - ၏၊ရခြင်းငှါ - မြှက်ဆို -
မြည်တမ်း - ၏။ ယဒိစ္စတိတိ...ယံ...ဣစ္စတိ...
ယံ အဘိဓမ္မာ ရူပံ ဝါ သဒ္ဓံ ဝါ။ မဟာနိ၊
၃။ အသ္မာဘိဓမ္မန္တိ ဇနာ အနေကာ။

သံ၊၁။၁၄၅။ ဇ၊၁။၁၆၃။ အမေ အဘိ-
ဓမ္မန္တိ ပတ္တန္တိ ပိဟေန္တိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၂။
အမေ အညေ ဗဟူ ဇနာ ... နမသန္တိ
ပတ္တန္တိ ပိဟေန္တိ။ အဟော ဝတ မယမ္ပ
ဝေရူပါဘဝေယျာမာတိ ဣစ္စန္တိတိ အတ္ထော။
ဇ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၈။ အာသိသန္တိ ထောမယမ္ပ
အဘိဓမ္မန္တိ ဇဟန္တိ။ ကာမာဘိဓမ္မန္တိ
ပဋိစ္စ လာဘံ။ သုတ္တနိ၊၄၃၆။ စူဠနိ၊၅၅။
အဘိဓမ္မန္တိ ရူပါဒိပဋိလာဘာယ ဝါစံ
ဘိန္နန္တိ။ ကာမာဘိဓမ္မန္တိ ပဋိစ္စ လာဘန္တိ
ရူပါဒိပဋိလာဘံ ပဋိစ္စ ပုနပုနံ ကာမေ ဝေ
အဘိဓမ္မန္တိ။ “အဟောဝတ အမာကံ သိယ”န္တိ
ဝေန္တိ။ တဏှာ တတ္ထ ဝေစ္စန္တိတိ ဝုတ္တံ ဟော-
တိ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၄။ ပတ္တယာမိ ပိဟ-
ယာမိ အဘိဓမ္မာမိတိ။ စူဠနိ၊၉၉။ ဘဝဉ္စ
နာဘိဓမ္မေယျ။ သုတ္တနိ၊၄၂၂။ (ကာမဘ-
ဝါဒိဘဝဉ္စ န ပတ္တေယျ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၉။)

အဘိဓမ္မာ (န) [အဘိ+ဓမ္မာ+ယ] မန္တန်-
စိပ်-စုပ် - ရွတ်ဆို - သရဇ္ဈာယ် - ခြင်း။
မန္တန်ဖြင့် မန်းမှုတ်ခြင်း။ ဟတ္ထာဘိဓမ္မာ
(ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၁) ကြည့်။

အဘိဓမ္မာ (တိ) [အဘိ+ဓမ္မာ+အ+အန္တိ]
အထူးသဖြင့် ပြောဆိုသော၊ ရခြင်းငှါ -
မြှက်ဆို - မြည်တမ်း - သော၊သု။ ဇပန္တာ
ပဇပန္တာ အဘိဓမ္မန္တာ။ မဟာနိ၊၂၆။ အဘိ-
ဓမ္မန္တာတိ ဝိသေသေန ကထေန္တာ၊ ဥပ-
သဂ္ဂဝသေန ဝါ ဝစိတံ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၉၃။

အဘိဓမ္မာသုတ္တံ (တိ) [အဘိဓမ္မာ+သုတ္တံ]
တဏှာဟူသော (သတ္တဝါတို့၏ စိတ်ကို)
ဖောက်ခွဲဖျက်ဆီးတတ်သော တရားရှိသော။
ကောဓပတ္တမနတ္တဒ္ဓံ၊အဘိဓမ္မာသုတ္တံ။ထေရ၊
၃၂၃။ အဘိဓမ္မာသုတ္တံ ဣစ္စိတာလာဘာဒိ-
ဝသေန ဟိ တဏှာ သတ္တာနံ စိတ္တံ ပဒါလေန္တိ-
ဝိယ ပဝတ္တတိ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၄။

အဘိဓမ္မမာန (တိ) [အဘိ+ဇပ္ပ+အ+မာန] လိုချင်-တောင့်တ-သော၊ တဏှာ၏အစွမ်း အားဖြင့်-တင်းမာတိမ်-အားမရ-သော၊ ရခြင်းငှါ-မြက်ဆို-မြည်တမ်း-သော၊ သူ။ ကာမယမာနဿာတိ... ပီတယမာနဿ အဘိဓမ္မမာနဿ။ မဟာနိ။ ၂။ အဘိဓမ္မမာနဿာတိ တဏှာဝသေန တိတ္ထိံ ဥပ္ပါဒေန္တဿ (န ဥပ္ပါဒေန္တဿ-က)။ အထ ဝါ အဘိဝဒန္တဿ။ မဟာနိ။ ၄။ ၁၅။

အဘိဓမ္မယမာန (တိ) [အဘိ+ဇပ္ပ+ဏယ+မာန] အဘိဓမ္မမာနနှင့် အနက်တူ။ ပတ္တယမာနဿာတိ... ပီတယမာနဿ အဘိဓမ္မယမာနဿ။ မဟာနိ။ ၂၄၅။

အဘိဓပ္ပါဓိကရဏ (န) [အဘိဇပ္ပ+အဓိကရ-ဏ] အဘိဇပ္ပ ဟူသော အကြောင်း။ အဘိဇပ္ပါဓိကရဏဉ္စ ပန မေ သမာဓိ စတိ။ မ၊ ၃။ ၁၉၈။

အဘိဓပ္ပါဝစန (န) [အဘိဇပ္ပါ+ဝစန] အဘိဇပ္ပါဟူသော-စကား-သစ္စာ။ တံ ဓုရုတ္တံ ပရတော အဘိဇပ္ပါဝစနေန တဒတ္ထသိဒ္ဓိတောတိ အာစရိယော ဝဒတိ။ ဝဇီရ။ ၅၂။

အဘိဇပ္ပိ (တိ) [အဘိ + ဇပ္ပ + ဇိ] လိုချင်-တောင့်တ-ခြင်း-လေ့-ရှိသော၊ သူ။ ဧတံ ဟိ ဗန္ဓနံ ဓုက္ခံ၊ ကာမလာဘာဘိဇ္ဈိနံ။ အံ၊ ၂။ ၃၁၀။ (=ကာမလာဘံ ပဏ္ဍေန္တာနံ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၅။)

အဘိဇလတိ (ကြိ) [အဘိ+ဇလ+အ+တိ] ထွန်းလင်း-တောက်ပ-၏။ ရတနပ္ပဒီပေါ စ ဧတေ ဧတသ္မိံ ပါသာဒေ အဘိဇလတိ။ ဝိမာန၊ ၄။ ၁၈၃။

အဘိဇလန္တ (တိ) [အဘိ+ဇလ+အ+အန္တ။ ထိဉ္စ အဘိဇလန္တိ။] ထွန်းလင်း-တောက်ပ-သော။ ဒုဒ္ဒလ္လမာန (ပေတ၊ ၄။ ၁၇၄) ကြည့်။

အဘိဇေတိ (ကြိ) [အဘိ+ဇ+အ+တိ] ကပ်ရောက်၏။ သာယာသော မျက်နှာရှိသည် ဖြစ်၍ ကပ်ရောက်၏။ နာဘိဇေန္တိ န တာဏမုပေန္တိ။ သုတ္တနိ။ ၃၈၃။ နာဘိဇေန္တိတိ န သုမုခဘာဝေန အဘိမုခါ ဇေန္တိ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၉-၂၀၀။

အဘိဇာတ (တိ) [အဘိ+ဇာတ] (က) ပြာဟူကဝေဿ၊ သုဒ္ဓ ဟူသော အမျိုး ၃-ပါးကို မိမိ၏ အမျိုးမြတ်ခြင်းအားဖြင့်-ကျော်လွန်-လွန်းမိုး-၍ မွေးဖွားသော၊ သူ။ (ခ) ဂေါ-စရိယ စသော ဆင်-ဂ-မျိုးကို-ကျော်လွန်-လွန်းမိုး-၍ မွေးဖွားသော။ (ဂ) စင်ကြယ်သော-အမျိုး-ဇာတ်-ရှိသော၊ သူ။ (ဃ) ကောင်းသော-အမျိုး-ဇာတ်-ရှိသော၊ သူ။ (င) အထူးအားဖြင့် မွေးဖွားသော၊ အမျိုး-ဇာတ်-ထူးခြားသော၊ သူ။ (က) အဘိဇာတံ ယသသိနံ။ သံ၊ ၁။ ၆၉။ အဘိဇာတန္တိ တိဏိ ကုလားနိ အတိက္ကမိတာ ဇာတံ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၂။ အတိက္ကမိတာတိ အတ္တနော ဇာတိသမ္ပတ္တိယာ အဘိဘဝိတာ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၂။ (ခ) အဘိဇာတော နာဂေါ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၆၅။ အဘိဇာတောတိ ဂေါစရိယာဒီနိ အဋ္ဌဟတ္ထိကုလားနိ အဘိဘဝိတာ အတိက္ကမိတာ ဥပေါသထကုလေ ဇာတော။ ဇာ၊ ၄။ ၂၃၄။ (ဂ) အဘိဇာတော ယသသိမာ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၉၀။ အဘိဇာတောတိ အဘိဇာတော သုဒ္ဓဇာတော။ ဇာ၊ ၄။ ၂၂၂။ (ဃ) အဘိဇာတော သင်္ဂါမာဝစယော။ မ၊ ၂။ ၇၇။ အဘိဇာတောတိ သုဇာတော ဇာတိသမ္ပန္နော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၉၀။ အဘိဇာတာ မဟန္တာသိ။ ဝိမာန။ ၃၃။ အဘိဇာတာတိ သုဇာတာ။ ဝိမာန၊ ၄။ ၁၁၁။ အဘိဇာတောပိ စေဟောတိ။ ဇာ၊ ၂။ ၄။ အဘိဇာတာ သမုဒ္ဓဇာ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၂၁။ အဘိဇာတံ ဇုတိန္နရံ။ စရိယာ။ ၄၁၂။ အဘိဇာတန္တိ ဇာတိသမ္ပန္နံ။ စရိယာ။ ၄။ ၂၁၁။ (င) အဘိဇာတောဝ ကေသရိ။

အပါဝါ၁၂၇။ အဘိဝိသေသေန ဇာတော နိဗ္ဗတ္တော။ အပါဝါ၂၇၉။

အဘိဓာန် (န) [အဘိဓာ + ဌာန] ဖြစ်ရာ - ပဋိသန္ဓေ တည်နေရာ - ဌာန။ အဓိဝမ်းတိုက်။ အဘိဓာန်ဌာန ကိမ္ပဝိဂ္ဂဟတောဝဟုတွာ။ ထေရ်၊ ဌ။ ၂၇၆။

အဘိဇာတိ (ထိ) [အဘိ + ဇာ + တိ] (၁) အမျိုးဇာတ်။ (၂) ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ မွေးဖွားခြင်း၊ မီးရှူးသန့်စင် - ဖွားမြင် - ခြင်း။ (၃) ဖြစ်သောအမျိုးဇာတ်။

(၁) ဆသ္မေဝါဘိဇာတိသု သုခဒုက္ခပဋိသန္ဓေဝေဒန္တိ။ ဒီ၊ ၁။ ၅၀။ မ၊ ၂။ ၇၀။ ဆဋ္ဌာဘိဇာတိယော။ ဒီ၊ ၁။ ၅၀။ (မက္ခလိ ဂေါသာလဝါဒ။) ပုရာဏေန ဘန္တေ ကဿပေန ဆဋ္ဌာဘိဇာတိယော ပညတ္တာ။ အံ၊ ၂။ ၃၃၇။ ဆဋ္ဌာဘိဇာတိယောတိ ဆ ဇာတိယော။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၂၆။ အဘိဇာတိယောတိ ဧတ္ထ အဘိသဒ္ဓေါ ဥပသဂ္ဂမတ္တံ န အတ္တဝိသေသဇောတကောတိ အာဟ “ဆ ဇာတိယော” တိ။ အဘိဇာယတိတိ ဧတ္ထာပိ စသေဝ နယော။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၂၂။ ဆဋ္ဌာဘိဇာတိယော။ ဒီ၊ ၃။ ၂၀၇။ (ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၂၂၀။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၂၂၆။ တို့၌ အံ၊ ၄။ အံ၊ ၄။ တို့အတူပင် ဖွင့်သည်။) အဟံ ခေါ ပနာနန္တ ဆဋ္ဌာဘိဇာတိယော ပညာပေမိ။ အံ၊ ၂။ ၃၃၇။ (တိတ္ထိတို့၏ အဘိဇာတိ ၆-မျိုးကို အံ၊ ၂။ ၃၃၇။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၇။ မ၊ ၄။ ၃။ ၈၄။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၁၅-တို့၌ကြည့်။ ဘုရား၏ အဘိဇာတိ ၆-မျိုးကို ဒီ၊ ၃။ ၂၀၇။ အံ၊ ၂။ ၃၃၇-၄၀-တို့၌ကြည့်။) (၂) ဗုဒ္ဓါနဉ္စိဩက္ကန္တိ ပါကဋ္ဌာ၊ အဘိဇာတိ ပါကဋ္ဌာ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၀။ (- ဥဒါန၊ ၄။ ၁၃၃။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၂၉။ ထေရ်၊ ၄။ ၂။ ၂၀၀။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၃၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၄။) (၃) ဥတ္တမာဘိဇာတိ-ကြည့်။

အဘိဇာတိက (တိ) [အဘိဇာတိ + ဣယ] အမျိုး၌ ဖြစ်သော။ အဘိဇာတိကောတိ

ဇာတိယော။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၄၈။ ကဏ္ဍာဘိဇာတိက-စသည်လည်း ကြည့်။

အဘိဇာတိက္ခဏ (ပ) [အဘိဇာတိ + ခဏ] မွေးဖွားသောခဏ။ အဘိဇာတိက္ခဏေ ပနဿ... ပုဗ္ဗနိမိတ္တာနိ ပါတုရဟေသံ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၃၂။

အဘိဇာတိဌာန (န) [အဘိဇာတိ + ဌာန] မွေးဖွားရာ - အရပ် - ဌာန။ အဘိဇာတိဌာနာ-ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၅။ ဥပတ္တိဟေတုနိ ဘဝန္တိ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၉။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၆။

အဘိဇာတိပညတ္တိ (ထိ) [အဘိဇာတိ + ပညတ္တိ] အမျိုး - ဇာတ် - ကို ပညတ် - ဟောကြား - ခြင်း။ အခေတ္တညူ (အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၂၆) ကြည့်။

အဘိဇာတိဝတ္တိတ (တိ) [အဘိဇာတိ + ဝတ္တိတ] အမျိုးဇာတ် အမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲသော။ ပြာဟူဏော နာမ သဗ္ဗဘဝါဘဝဂတိသု အဘိဇာတိဝတ္တိတမနုစရိတံ ဇာနာတိ။ မိလိန္ဒ၊ ၂၂၀။

အဘိဇာတိဝန္တ (တိ) [အဘိဇာတိ + ဝန္တ] ဖြစ်သော အမျိုးဇာတ်ရှိသော၊ သူ။ ဇာတိမန္တ (ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၃၀၀) ကြည့်။

အဘိဇာတိဟေတု (ပ) [အဘိဇာတိ + ဟေတု] အမျိုး - ဇာတ် - ဟူသောအကြောင်း၊ ၆-မျိုးသော ကဏ္ဍာဘိဇာတိ စသော အကြောင်း။ သစေ ဘိက္ခဝေ သတ္တာ အဘိဇာတိဟေတု သုခဒုက္ခပဋိသန္ဓေဝေဒန္တိ။ မ၊ ၃။ ၁၇။

အဘိဇာနန (န) [အဘိ + ဉာ + နာ + ယု] (၁) သိခြင်း၊ ထူးသောဉာဏ်ဖြင့်သိခြင်း။ (တိ) (၂) သိအပ်သော၊ ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိအပ်သော။ (၁) အဘိဇာနနာဒီသု ယံ ဝတ္ထုပ္ပံ၊ တံ ဝုတ္တမေဝ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၅၁။ အဝသေသံ အဘိဇာနနတော... ကုသလေသု ဓမ္မေသု အဘိဇာနနေ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၆၆။ အဘိညာ (အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၇။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂၀၅။ ပဋိသန္ဓေ၊ ၁။

၂၀၁) လည်းကြည့်။ (၂) အဘိဓာန်နာမ ကြည့်။

အဘိဓာန်နာမ (ပု) [အဘိဓာန်နာမ + အတ္ထု] သိအပ် - ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့် သိအပ် - သော - အနက် - သဘော။ အဘိဓာန်နာမော အဘိဓာန်နာမော။ ပဋိသံ၊ ၂၀။ အဘိဓာန်နာမောတိ အဘိဓာန်နာမော။ ပဋိသံ၊ ၂၀။ အဘိဓာန်နာမောပရိဓာန်နာမော။ ပဋိသံ၊ ၁၀၂။ အဘိဓာန်နာမောပရိဓာန်နာမော။ ပဋိသံ၊ ၂၀၆။

အဘိဓာန်နာမာ (ထိ) [အဘိဓာန်နာမာ + အာ] ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိအပ်သည်၏ အဖြစ်။ နာမနာမာ အဘိဓာန်နာမာပရိဓာန်နာမာ။ မာ၊ ၂။ ၁၄၁။ (ဝိ၊ ၁၄၁။ ၈၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉၅။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၉၉-တို့နှင့် ယှဉ်ကြည့်။)

အဘိဓာန်နာမဘာဝ (ပု) [အဘိဓာန်နာမာ + ဘာဝ] သိအပ်သောသဘော။ အဘိညဋ္ဌ- ကြည့်။

အဘိဓာန်နာမ (တိ) [အဘိ + ဉာ + နာ + အန္တ] တိဋ္ဌ အဘိဓာန်နာမ။ သိသော။ (က) အထူးအား ဖြင့်သိသော။ (ခ) ထိုးထွင်း၍ သိသော၊ ရောက်သော။ (ဂ) ရှေးရှု - မျက်မှောက် - သိသော၊ ထူးသောဉာဏ်ဖြင့်သိသော။ (ဃ) ဝိပဿနာပညာရှေ့သွားရှိသော မင်္ဂလာဖြင့် သိသော။ (င) တပန်သိသော၊ ပြန်လည် - အောက်မေ့ - အမှတ်ရ - သော။ (စ) အဘိဓာန်နာမတိဝိသေသေန ဇာနန္တော။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၈၆။ သဗ္ဗံ စ ခေါ် ဘိက္ခုဝေ အဘိဓာန် ပရိဓာန် ဝိရာဇေ။ သံ၊ ၂။ ၂၅၀။ (ခ) ဒန္တ တဏှာနံ အဘိဓာန်နာမ ယာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ပညာ။ အဘိ၊ ၁။ ၂၄၄။ အဘိဓာန်နာမ ပဋိဝိဇ္ဇန္တိ။ ပါပုဏန္တိယာတိ အတ္ထော။ အဘိ၊ ၁။ ၂။ ၄၀၁။ (ဂ) အဓိကမတာဝေန အဘိဓာန် ဇာနန္တိ အဘိဓာန်နာမ၊ အဘိဝိသိဋ္ဌေန ဝါ ဉာဏေန

ဇာနန္တိ။ မူလ၊ ၂။ ၂၀၅။ (-အနန္တိ၊ ၂။ ၂၀၅။) (စ) အဘိဓာန်နာမတိ ဝိပဿနာ ပညာပုဏ္ဏိယာယ မဂ္ဂပညာယ ဇာနန္တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၄၀။ (င) ဘန္တေ နာဂသေန သဗ္ဗာ သတိ အဘိဓာန်နာမ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ မိလိန္ဒ၊ ၈၃။

အဘိဓာန်နာမာ (တိ) [အဘိ + ဉာ + နာ + မာန] သိသော၊ ထူးသောဉာဏ်ဖြင့်သိသော၊ သူ။ ဓမ္မဉ္စ သေဋ္ဌံ အဘိဓာန်နာမာနော။ အဘိ၊ ၁။ ၁၄၉။ သုတ္တနိ၊ ၄၃၉။ မဟာနိ၊ ၂၄။ စူဠနိ၊ ၁၁။

အဘိဓာန်နာမိ (ကြိ) [အဘိ + ဉာ + နာ + တိ] (၁) သိ၏။ သိ - မှတ်မိ - ၏။ (၂) သိ၏။ သိ - နားလည် - ၏။ (၃) သိ၏။ သိ၍ - မျက်မှောက်ပြု၍ - နေ၏။ (၄) သိ၏။ ထိုး ထွင်း၍ သိ၏။ မျက်မှောက်ပြု၏။ (၅) သိ ၏။ ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိ၏။ မချွတ်မလွဲ ဟုတ်မှန်စွာ ဓမ္မသဘာဝသို့ ရှေးရှုသည့် အ ဖြစ်သို့ရောက်သောထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိ၏။ (၆) အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု ဉာတပရိညာ အားဖြင့် သိ၏။ (၇) မျက်ဝါးထင်ထင် - မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ - သိ၏။ (၈) ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့် သိ၏။ (၉) ထူးသော အရိယမဂ် ဉာဏ်ဖြင့် သိ၏။

(၁) သိ၏။ သိ - မှတ်မိ - ၏။ အဘိဓာန်နာ- တိ ပန အဝံ ဂေါတမော။ ဒီ၊ ၁။ ၁၃၆။ အဘိ- ဇာနာသိ - ဒီ၊ ၁။ ၄၈။ (=အဘိဓာန်နာသိ စ နံ ပဋ္ဌဘာဝံ အသံမုဋ္ဌံ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၄၄။) မိလိန္ဒ၊ ၈၂။ ဇာ၊ ၁။ ၂၂၇။ အဘိဓာန်နာသိ - ဝိ၊ ၂။ ၁၄။ မ၊ ၁။ ၂၂၉။ ဇာ၊ ၂။ ၂၉၀။ အဘိဇာ- နာမိ - ဝိ၊ ၁။ ၂၄၈။ ဝိ၊ ၄။ ၁၉၇၊ ၂၃၆။ ဒီ၊ ၁။ ၄၈။ ဒီ၊ ၂။ ၁၆၇ (=ဇာတိဝိသေသန နိဝါသံ ဇာ- နာမိ။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၂၃၁။) မ၊ ၁။ ၁၀၄၊ ၁၁၃၊ ၁၁၆။ မ၊ ၂။ ၁၅၀၊ ၁၀၆။ မ၊ ၃။ ၁၆၆၊ ၁၆၇။ သံ၊ ၁။ ၁၅၈၊ ၄၁၉။ အံ၊ ၁။ ၃၇၂။ အံ၊ ၂။ ၄၄၆။ အံ၊ ၃။ ၄၉၅။ စရိယာ၊ ၄၁၆။ ဇာ၊ ၁။ ၂၄၀။ သံ၊ ၂။

၅၀၈။ အဘိဓာန်နာမ— သံ၊ ၃။ ၃၀၆။ (၂) သိ၏။ သိ-နားလည်-၏။ ယဿ တေ နာဘိဓာန်နာမ၊ ယမ္ပိ နိဿာယ ဈာယသိ။ သံ၊ ၂။ ၇၄။ (၃) သိ၏။ သိ၍ - မျက်မှောက်ပြု၍ - နေ၏။ ဧတေ တုမေ ဘိက္ခဝေ သဗ္ဗံ ဓမ္မံ အဘိဓာန်နာထ။ အံ၊ ၃။ ၂၉၅။ အဘိဓာန်နာထာတိ အဘိဓာန်တော ပစ္စက္ခံ ကတော ဝိဟရေထ။ အံ၊ ၄။ ၃၀၁။ (၄) သိ၏။ ထိုးထွင်း၍ သိ၏။ မျက်မှောက်ပြု၏။ ယံ ဗြာဟ္မဏံ ဝေဒဂ္ဂံ မာဘိဓညာ - သုတ္တနိ။ ၄၃၈။ စူဠနိ။ ၈၄။ (=ဧညာ ဇာနေယျာသိ။ သုတ္တနိ။ ၂။ ၃၀၆။) အဘိဓညာတိ အဘိဓာနေယျ။ စူဠနိ။ ၈၄။ (စူဠနိ။ ၂။ ၂၅။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၈။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၆။) (မောဂါယျ။ နာ-ကဇ္ဈာဂဇ္ဇဝလည်း ကြည့်။) အဗ္ဘညာသိ-ဒီ၊ ၁။ ၁၆၆။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၁၊ ၁၃၂။ အဗ္ဘညာသိ-ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၁၃၂။ အဘိညာသိ-ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၅၆။ အဗ္ဘညသိ - မ၊ ၁။ ၂၅၈။ (=ဇာနိံ သု။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၇။) အဘိ၊ ဝိ၊ ၃၄၂။ (=ဇာနိံ သု ပဋိဝိဇ္ဇိံ သု။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၃၉၈။) အဗ္ဘညသိ - ဒီ၊ ၂။ ၁၂၄။ (=ဇာနိံ သု။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၀။) အဗ္ဘညာသိ - ဝိ၊ ၁။ ၆။ မ၊ ၁။ ၂။ (=ဇာနိံ ပဋိဝိဇ္ဇိံ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၆။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၁။ ပစ္စက္ခမကာသိန္နိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၅။ အဘိအညာသိ ဇာနိန္နိ အတ္ထော။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၃။) (အဘိသမ္ပန္နလည်း ကြည့်။) အဘိညာသိ-မ၊ ၄။ ၁။ ၅၂။ အဘိဓာန်နိဿန္တိ - သံ၊ ၁။ ၂၉၀။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၃၄၂။ အဘိဓာန်နိဿံ-ထေရ၊ ၃။ ၃၇။ (=အညာသိ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၆။) (ရှု၊ ၄၅၇။ နိတိ၊ သုတ္တ။ မောဂါယျ။ နာ။ ၈၃၄-တို့ကြည့်။) (၅) သိ၏။ ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့် သိ၏။ မချွတ်မလွဲ ဟုတ်မှန်စွာ ဓမ္မသဘာဝသို့ ရှေးရှုသည့် အဖြစ်သို့ ရောက်သော ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့် သိ၏။ (ဉာတပရိညာလျှင် အခြေခံရှိသော တိရုဏပရိညာအားဖြင့်၎င်း၊

အဘိဓာန် ၃-၆-ပ-မ-ဗ-သ-၈

ပဟာနပရိညာ တစိတ်တဒေသ အားဖြင့်၎င်း သိ၏ဟု ဆိုလိုသည်။) သောပိ ပထဝိ ပထဝိတော အဘိဓာန်နာတိ။ မ၊ ၁။ ၅။ (=အဘိဝိသိဋ္ဌေန ဉာဏေန ဇာနာတိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၄၃။ ၎င်း၌ ၉၃-လည်းကြည့်။) (၆) အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု ဉာတပရိညာအားဖြင့်သိ၏။ သောသဗ္ဗံ ဓမ္မံ အဘိဓာန်နာတိ။ မ၊ ၁။ ၃၁၈။ အဘိဓာန်နာတိ အနိစ္စဒုက္ခအနတ္တာတိ ဉာတပရိညာယ အဘိဓာန်နာတိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၉။ (၇) မျက်ဝါး ထင်ထင် - မျက်မြင် ကိုယ်တွေ့ - သိ၏။ (လက်ဝါးပြင်၌ တင်ထားအပ်သော သျှစ်သျှား (ဇီးမြွေ) သီးကို မြင်ဘိသကဲ့သို့ မျက်မှောက်၌ သိ၏ဟု ဆိုလိုသည်။) ယောတေမဘိဓာန်နာတိ။ မ၊ ၁။ ၄၁၃၊ ၄၁၄။ တေဝိမာနဝတ္ထု ဇာနာတိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၉။ (=ဟတ္ထတလေ ဌပိတံ အာမလကံ ဝိယ အဘိမုခံ ကတော ပစ္စက္ခတော ဇာနာတိ၊ အတ္တပစ္စက္ခံ ကတော ဇာနာတိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၃။) (၈) ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိ၏။ (သဗ္ဗညုတဉာဏ် ဖြစ်ရာသည်။) တံ ဘဂဝါ အသေသမဘိဓာန်နာတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၈၄။ တံ ဒေသနံ ဘဂဝါ အသေသံ သကလံ အဘိဓာန်နာတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၆၈။ အဘိဓာန်နာတိ အဘိဝိသိဋ္ဌေန ဉာဏေန ဇာနာတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၆၆။ (၉) ထူးသော အရိယ မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် သိ၏။ အဗ္ဘညာသိ-အံ၊ ၁။ ၂၆၀။ (=အဘိဝိသိဋ္ဌေန အရိယမဂ္ဂဉာဏေန အညာသိ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၀။)

အဘိဓာန်တဗ္ဗ (တိ) [အဘိ+ဉာ+နာ+တဗ္ဗ]
သိအပ်သော၊ ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိအပ်သော။ တဒုတ္တရိ အဘိဓာန်တဗ္ဗ နတ္ထိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၆၈။ ဣမေ ဓမ္မာ အဘိဓာန်တဗ္ဗာ။ ပဋိသန္ဓ၊ ၄။ ၁။ ၅၆။

အဘိဓာန်တဗ္ဗဋ္ဌ (ပု) [အဘိဓာန်တဗ္ဗ+အတ္ထု]
သိအပ်သော - ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိအပ်

သော - အနက် - သဘော။ အဘိဇာနိကဋ္ဌ-
ကြည့်။

အဘိဇာနိက (ကြိဝိ) [အဘိ + ဉာ + နာ +
တွာ] (က) သိ၍၊ ထူးသောဉာဏ်ဖြင့်သိ၍။
(ခ) အဘိညာပညာဖြင့် - သိ၍ - သိသော
ကြောင့် - သိခြင်းဟူသော အကြောင်း
ကြောင့်။ အဘိညေယျံ ဓမ္မံ အဘိဇာနိက
ပရိညေယျံ ပရိဇာနိက။ ဓမ္မာဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၅၄။
အဘိညာ၊ (ဒိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၇၉။ ဒိ၊ ၄၊ ၂။ ၉၉။
မ၊ ၄၊ ၁။ ၂၇၁။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၃၁၈။ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၆။
သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂။ ၃၀၃) လည်းကြည့်။ ဧဝံ အဘိ-
ဇာနိကံ ယာ ပရိညာ။ နေတ္ထိ၊ ၁၈။ အဘိ-
ဇာနိကံ အဘိညာယ ပညာယ ဇာနိကံ။
ဌိတဿ အဘိဇာနိကဟေတု ဝါတိ အတ္ထော။
နေတ္ထိ၊ ၄။ ၅၅။

အဘိဇာယတိ (၁-ကြိ။ ၂-ကာကြိ) [(၁)
အဘိ + ဇန + ယ + တိ (၂) အဘိ + ဇန + ယ +
ဏေ + တိ] (၁) ဖြစ်၏၊ (၂) ဖြစ်စေ၏၊ (၃)
ရောက်၏။ ယော ဩဟာဏေ ထမ္ဘောရိဝါဘိ-
ဇာယတိ။ သုတ္တနိ၊ ၃၊ ၁။ = ထမ္ဘောရိဝ
ဘဝတိ။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၅၂။ ကဏ္ဍံ ဓမ္မံ အဘိ-
ဇာယတိ။ ဒိ၊ ၃၊ ၂၀၇။ အံ၊ ၂။ ၃၃၈။ = ကာဠ-
ကံ ဒသဒုဿလျဓမ္မံ ပသဝတိ ကရေတိ။
သောတံ အဘိဇာယိတွာ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တတိ။
ဒိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၂၀။ = ကဏ္ဍသဘာဝေါ ဟုတွာ
ဇာယတိ နိဗ္ဗတ္တတိ။ ကဏ္ဍာဘိဇာတိယံ ဝါ
ဇာယတိ။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၂၆။ အဘိဇာယတိတိ
တ္ထောပိ ဧသေဝ နယော။ (အဘိဇာတိပုဂ္ဂို
လ်သို့ပင် အဘိသဒ္ဓါ-အနက်မဲ့) ဇာယတိ-
တိစ အန္တောဂဂဟေတုအတ္တပဒံ၊ ဥပ္ပါဒေတိ-
တိ အတ္ထော။ ဒိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၅၆။ (-အံ၊ ၄၊ ၁။
၁၂၂၊ ၁၂၃-တို့လည်း ကြည့်။) သုက္ကာဘိဇာ-
တိကော သမာနော အကဏ္ဍံ အသုက္ကံ
နိဗ္ဗာနံ အဘိဇာယတိ။ ဒိ၊ ၃၊ ၂၀၇-က။ အံ၊
၂။ ၃၃၈။ တံ (နိဗ္ဗာနံ) သေ အဘိဇာ-
ယတိ ပသဝတိ ကရေတိ။ ဒိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၂၀။ =

နိဗ္ဗာနံ ပါပုဏာတိ။ အရိယဘူမိသင်္ခါတာယ
ဝါ နိဗ္ဗာနဇာတိယာ ဇာယတိ။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၂၇။
တံ (နိဗ္ဗာနံ) သေ အဘိဇာယတိ ပသဝတိ။
ဣဓာပိ ဟိ အန္တောဂဂဟေတုအတ္တံ ဇာယ-
တိတိ ပဒံ၊ အဋ္ဌကထာယံ ပန ဇာယတိတိ
ဣမဿ ပါပုဏာတိတိ အတ္တံ ဂဟေတွာဝ
“နိဗ္ဗာနံ ပါပုဏာတိ”တိ ဝုတ္တံ။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၂၄။

အဘိဇာယနဋ္ဌ (ပု) [အဘိဇာယန + အတ္တ]
ဖြစ်ရာ - ပေါက်ဖွားရာ - (အဘိ၊ ၄၊ ၁။ သျှ) ဟူ
သော - အနက် - သဘော။ ဖဿာဒီနံ အဘိ-
ဇာယနဋ္ဌေန ခေတ္တဗ္ဗေတံ။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၃၄၆။

အဘိဇာယိတွာ (ကြိဝိ) [အဘိ + ဇန + ယ +
ဏေ + တွာ] ဖြစ်စေ၍။ အဘိဇာယတိ - ကြည့်။

အဘိဇိဂိသတိ (ကြိ) [(၁) အဘိ + ဇိ + သ + တိ။
(၂) အဘိ + ဟရ + သ + တိ။ ရှ၊ ၅၊ ၃၅။
မောဂ်၊ ၅။ ၁၀၂။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၉၅၅-တို့ကြည့်။]
(၁) အောင်ခြင်းငှါ အလိုရှိ၏၊ အောင်လို၏။
(၂) ဆောင်ခြင်းငှါ အလိုရှိ၏၊ ဆောင်လို၏။
(၃) ဆုတ်ယုတ်စေ၏၊ ရှုံးစေ၏။ (၁) အလမ္ဘာ-
ယနော ဟိ နာဂေန၊ မမံ အဘိဇိဂိသတိ
ဇာ၊ ၂။ ၂၂၈။ အဘိဇိဂိသတိတိ ယုဒ္ဓေ ဇိနိတုံ
ဣစ္ဆတိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၇။ ၃၉။ (၂) (၃) ဥစ္စာဝ-
စေဟု ပါယေဟိ၊ ပရေသံ မဘိဇိဂိသတိ။
ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ပရေသံ မဘိဇိဂိသတိတိ ပရေသံ
သန္တကံ အာဟရိတုံ ဣစ္ဆတိ၊ ပရေဝါ သဗ္ဗထာ
ဟာပေတိ ဇိနာပေတိ။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၂၇၉။

အဘိဇိဂိက (တိ) [အဘိဇိဂိ + ဣက] အသက်
မွေးကြောင်းဖြစ်သော (အတတ်ပညာ)။
အဘိဇိဂိကဿ သိပ္ပဿ ကာရဏာ။ ဝိ၊ ၃။
၂၇၇။ အဘိဇိဂိကဿာတိ ယေန သိပ္ပေန
အဘိဇိဂိန္တိ၊ ဇိဝိကံ ကပ္ပေတိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။
၃၆၈။ အဘိဇိဂိန္တိ ဧတေနာတိ အဘိဇိဂိ-
ကံ၊ ကိန္တိ ? သိပ္ပံ။ ဧတေနာဟ “ယေန
သိပ္ပေန”တိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၉၄။

အဘိဓမ္မာနာ (တိ) [အဘိ + ဇေဟ + ယု] အား ထုတ်ခြင်း၊ လှုံလှုံခြင်း။ ကာလဉ္စ ဥ တွာ အဘိဓမ္မာနာယ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၂။ အဘိဓမ္မာနာ-ယာတိ ဝိရိယကရုဏဿ။ ဇာ၊ ၄။ ၂၃။

အဘိဇေတိ (ဂြိ) [အဘိ + ဇိ + အ + တိ] အောင်၏။ အောင်နိုင်၏။ ကော နိဓ ရညံ ဝရံ မာဘိဇေတိ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၀။ အမှက် သန္တကံ သေဋ္ဌရတနံ အဘိဇေတိ။ “အဟံ ဇိနာမိ”တိ ဝတ္ထု ဥဿဟတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၇။ က’မာဘိဇေယျာမ ဝရဒ္ဓနေန။ ဇာ၊ ၂။ ၂၀။ ကံ ဝါ မယံ ဇိနေယျာမ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၇။

အဘိဇောတတိ (ဂြိ) [အဘိ + ဇတ + အ + တိ] ထွန်းပြ၏။ တာဒိသေ သဉ္စင် ပါဏံ က’ မတ္ထ’မဘိဇောတယေ။ ဇာ၊ ၂။ ၈၄။ ကမတ္ထိ ဇောတေယျာသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၃၆။

အဘိဇ္ဇနက (တိ) [န + ဘိဒိ + ယ + ယု + က] မပျက်စီး - မပျောက်ကွယ် - သော၊ သူ၊ အရာ။ ဥပ္ပန္နာ သင်္ခါရာ အဘိဇ္ဇနကာ နာမ နတ္ထိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၅။ နာပိ ဌိတံ အဘိဇ္ဇနကံ နာမ အတ္ထိ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၄၁။

အဘိဇ္ဇနကသတ္တ (ပု) [အဘိဇ္ဇနက + သတ္တ] မပျက်စီး - မပြောင်းလဲ - သော သတ္တဝါ။ ဣမသ္မိံ ခေါ ပန လောကေ ဓနဒါနေန အဘိဇ္ဇနကသတ္တော နာမ နတ္ထိ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၂။

အဘိဇ္ဇနကသဒ္ဓ (တိ) [အဘိဇ္ဇနက + သဒ္ဓါ] မပျက်စီး - မလှုပ်ရှား - ခိုင်မြဲ - သော သဒ္ဓါတရားရှိသော၊ သူ။ သဒ္ဓမ္မေ စ အဘိဇ္ဇနကသဒ္ဓေါ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၈၈။

အဘိဇ္ဇနကသဘာဝ (တိ) [အဘိဇ္ဇနက + သဘာဝ] မပျက်စီး - မကွဲပြား - ညီညွတ် - သောသဘောရှိသော။ တေဟိ သဒ္ဓိံ အဘိဇ္ဇနကသဘာဝံ မိတ္တသန္တကံ ကာရေတွာ။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၄၈။

အဘိဇ္ဇနဋ္ဌ (ပု) [အဘိဇ္ဇန + အတ္ထ] မပျက်စီး - မရွေ့ရှား - မဖောက်ပြန် - သော - အနက် - သဘော။ ဒဋ္ဌဓမ္မော ဟိ နိဗ္ဗာနံ အဘိဇ္ဇနဋ္ဌေန၊ တဉ္စ ဘဂဝါ ဇေယတိ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၈၀။ ယေရ၊ ၄။ ၂။ ၅၃၄။

အဘိဇ္ဇနသဘာဝ (တိ) [အဘိဇ္ဇန + သဘာဝ] မကွဲ - မပြား - မခြားနား - သောသဘောရှိသော။ ဧဝံ ဟိ အဘိဇ္ဇနသဘာဝေါ နနနဋ္ဌေန နန္ဒိ၊ ရဉ္စနဋ္ဌေန ဖာဂေါ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၈။

အဘိဇ္ဇန္တ (တိ) [န + ဘိဇ္ဇန္တံ ထိဒ္ဓိ - အဘိဇ္ဇန္တံ] (က) မပျက်စီး - မကျေပျောက် - သော။ (ခ) မပျက်စီး - မပြိုကွဲ - သော။ (က) အန္တရာ ပန အဘိဇ္ဇန္တောပိ မဟာသမုဒ္ဓံ ပတွာ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၄။ (ခ) ပထဗျာပိ အဘိဇ္ဇန္တော၊ ဝေဓဗျ ကဋ္ဌကိတ္တိယာ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၂။ အဘိဇ္ဇန္တောတိ အဘိဇ္ဇန္တိယာ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၂၇။

အဘိဇ္ဇပရိသတာ (တိ) [အဘိဇ္ဇပရိသ + တာ] မပျက်စီး - မကွဲပြား - သစ္စာမဖောက် - ရည်းလုံးညီညွတ် - သောပရိသတ်ရှိသည်၏အဖြစ်။ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိယာ စေတ္ထ၊ အဘိဇ္ဇပရိသတာ အစ္စမ္ဘိတာ၊ ဝေမာဒီနိ ဖလာနိ၊ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၂၄။ အဘေဇ္ဇပရိသတာ - လည်း ကြည့်။

အဘိဇ္ဇမာန (တိ) [န + ဘိဇ္ဇမာန] မပျက်စီး - သော။ (က) မပျက်စီး - မလှုပ်ရှား - သော။ (ခ) မပျက်မစီး - တစပ်တည်း - တပြင်တည်း - တည်ရှိသော၊ မာဂ္ဂ - မနစ် - သော။ (ဂ) မပျက်စီး - မချုပ်ပျောက် - သော။ (က) အဘိဇ္ဇမာနေ ဥဒကေ အာဂန္တော။ ဝိ၊ ၁။ ၈၇။ ဥဒကေပိ အဘိဇ္ဇမာနေ ဂစ္ဆတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၉၉။ ဒီ၊ ၂။ ၉၃။ မ၊ ၁။ ၉၈။ အံ၊ ၁။ ၂၅။ ပဋိသံ၊ ၃၈၅။ အဘိဇ္ဇမာနေ ဝါရိသ္မိံ၊ သယံ အာဂမ္မ ဣဒ္ဓိယာ။ ဇာ၊ ၁။ ၇၆။ ဣမသ္မိံ ဥဒကေ အစလမာနေ အာဂမ္မမာနေ ဥဒကံ အနာမသိတွာ။

ဘေဠာ ၂။ ၂၉၈။ (ခ) အဘိဓမ္မာနေ ဝါရိမ္မိ။
 ပေတ။ ၁၆၇။ အဘိဓမ္မာနေတိ ပဒနိက္ခေပေန
 အဘိဓမ္မာနေ သမ္ဘာတေ။ ပေတ။ ၁၅၆။
 (ဂ) အန္တရာ ပန အဘိဓမ္မာနမ္ပိ။ သံ၊ ၄။ ၂။
 ၂၉၄။

အဘိဓမ္မာ (တိ) [အဘိ+လေ+အ+အန္တ]
 အလွန် - ထူးလင်း - တောက်ပ - သော၊
 သူ။ ဝိပဿနာဝိဇ္ဇာဝိရာဂံ ဝိသမ္ဗလမဘိဓမ္မာန္တံ
 ဒိသ္မာ စ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၂၄၇။

အဘိဓမ္မာယ (တိ) [အဘိဓမ္မာ+ဟဒယ] မကွဲ-
 မပြား - သောစိတ်ရှိသော၊ စိတ်ဝမ်းမကွဲ
 ပြားသော၊ သူ။ ဝေ ရာဇာပိ ဝုတ္တပ္ပကာ-
 ရေဟိ မန္တိဟိ အဘိဓမ္မာယေဟိ သုသင်္ဂဟိ-
 တော။ ဘေဠာ ၂။ ၂၉၉။

အဘိဓိတော (ကြိ ဝိ) [န+ဘိဓိတော] မပျက်စီး-
 မချွတ်သွင်း-မရှိ။ ဘိဓိတောပိတိ ဧတ္ထ
 ပိသဒ္ဓေန အဘိဓိတောပိ။ မ၊ ၃။ ၂။ ၃၀။

အဘိဇ္ဈာ (တိ) [အဘိ+ဈေ+အ။ အဘိဇ္ဈာ-
 ယတိတိ အဘိဇ္ဈာ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၃။ သံ၊ ၄။
 ၂။ ၁၃၇။ အဘိဇ္ဈာယန္တိ တာယ၊ သယံ ဝါ
 အဘိဇ္ဈာယတိ၊ အဘိဇ္ဈာယနမတ္တမေဝ ဝါ
 သောတိ အဘိဇ္ဈာ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၁။ (- ပဋိ-
 သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၃။) (အဘိဈာ-သံ)] ရှေးရှု။
 ကြံခြင်း၊ သူတပါး ပစ္စည်းကို - ရှေးရှု။ - ကြံ
 ခြင်း၊ - ကြံတတ်သော - ကြံကြောင်း ဖြစ်
 သော - တရား၊ သူတပါး ပစ္စည်းကို မိမိပစ္စည်း
 ဖြစ်စေလိုသောတရား၊ လိုချင် - တောင့်တ -
 တပ်မက် - တတ်သော တရား၊ အဘိဇ္ဈာ
 မနောကံတရား။ (က) လောဘ။ (ခ) ကာ-
 မစ္ဆန္တ။ (ဂ) ကာမဂုဏ် ၅-ပါးနှင့် စပ်သော
 တဏှာ။ (ဆ) ရာဂ၊ ကာမစ္ဆန္တ။

ယော တသ္မိံ သမယေ လောဘော
 လုတ္တနာ လုတ္တိတတ္ထံ သာရာဂေါ သာရဇ္ဇနာ
 သာရဇ္ဇိတတ္ထံ အဘိဇ္ဈာ လောဘော အကု-
 သလမူလံ၊ အယံ တသ္မိံ သမယေ အဘိဇ္ဈာ

ဟောတိ။ အဘိ၊ ၈။ ၉၄။ သော အဘိဇ္ဈာ
 လောကေ ပဟာယ ဝိဂတာဘိဇ္ဈေန စေတ-
 သာ ဝိဟရတိ၊ အဘိဇ္ဈာယ စိတ္တံ ပရိသော-
 ဓေတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၆၇။ မ၊ ၁။ ၂၃၉။ အံ၊ ၁။ ၅၃၁။
 အဘိဇ္ဈာ လောကေတိ ဧတ္ထ ပဉ္စသု ဥပါဒါ-
 နက္ခန္ဓေသု ရာဂံ ပဟာယ ကာမစ္ဆန္တံ ဝိက္ခမ္ဘေ-
 တ္တာတိ အယမေတ္ထေတ္ထော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၉။ မ၊ ၄။
 ၁။ ၂။ ၁၂၀။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၈၄။ အဘိဇ္ဈာယတိ
 ဂိဇ္ဈတိ အဘိကင်္ခတိ တောယာတိ အဘိဇ္ဈာ၊
 လောဘော၊ (ကာမစ္ဆန္တနိရုဏ် သီ၊ ၄။ သစ်)။
 ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၈။ သီ၊ ၄။ သစ်၊ ၂။ ၁၂၅။ အံ၊ ၄။ ၂။
 ၃၈၁။ ဝိနေယျ လောကေ အဘိဇ္ဈာဒေါ-
 မနသံ။ မ၊ ၁။ ၇၀။ အံ၊ ၁။ ၄၁။ ပဋိသံ၊ ၄၀။
 (=တသ္မိံယေဝ ကာယသင်္ခါတေ လောကေ
 ပဉ္စကာမဂုဏိကတဏှဉ္စ ပဋိသသမ္ပယုတ္တဒေါ-
 မနသဉ္စ ဝိနေတွာ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ။ အံ၊ ၄။ ၁။
 ၃၈၂။) အဘိဇ္ဈာဂဟဏေန ကာမစ္ဆန္တော ...
 သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတိ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၃။ အံ၊ ၄။ ၁။
 ၂၃၅။ အဘိဇ္ဈာ ဝိသမလောဘော စိတ္တသ
 ဥပက္ကိလေသော။ မ၊ ၁။ ၄၃။ သကဘဏ္ဍေ
 ဆန္ဒရာဂေါ အဘိဇ္ဈာ၊ ပရဘဏ္ဍေ ဝိသမလော-
 ဘော။ အထ ဝါ သကဘဏ္ဍေ ဝါ ပရဘဏ္ဍေ
 ဝါ ဟောတု၊ ယုတ္တပတ္တဋ္ဌာနေ ဆန္ဒရာဂေါ
 အဘိဇ္ဈာ၊ အယုတ္တအပတ္တဋ္ဌာနေ ဝိသမလော-
 ဘော။ ...လောဘောယေဝ အဘိဇ္ဈာယနဋ္ဌေ-
 န အဘိဇ္ဈာ၊ ဝိသမဋ္ဌေန ဝိသမံ၊ ကေတ္တမေဝေ-
 တံ ဗျဉ္ဇနမေဝ နာနံ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၃။ သက-
 ဘဏ္ဍေ ဆန္ဒရာဂေါ အဘိဇ္ဈာယနဋ္ဌေန
 အဘိဇ္ဈာ၊ အဘိဇ္ဈာယနာတိ အတ္ထော။ မ၊ ၄။
 ၁။ ၂၇၁။ စရတောပိ စေ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု-
 နော အဘိဇ္ဈာဗျာပါဒေါ ဝိဂတော (အဘိဇ္ဈာ
 ဝိဂတာ)။ အံ၊ ၁။ ၃၂၁။ ဣတိဝုတ်။ ၂၇၄။
 အဘိဇ္ဈာယတိ တောယာတိ အဘိဇ္ဈာ၊ ပရ-
 ဘဏ္ဍာဘိဇ္ဈာယနလက္ခဏသ လောဘသေ-
 တံ အဝိဝစနံ၊ ဣတိဝုတ်။ ၄။ ၃၃၆။ အဘိဇ္ဈာ-
 ယတိတိ အဘိဇ္ဈာ၊ ပရဘဏ္ဍာဘိမုခိ ဟုတွာ

တန္တိတာယ ပဝတ္တတိတိ အတ္တော။ သာ
“အဟော ဝတ ဣဒံ မမဿာ”တိ ဝေ ပရ-
ဘဏ္ဍာဘိဇ္ဇာယနလက္ခဏာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၅။
သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊
၁။၂၀၆။ ဥပသက္ခဝသေန အတ္တဝိသေသဝါ-
စိနော ဓာတုသဒ္ဓါတိ အဘိဇ္ဇာယတိတိ ပဒ-
ဿ ပရဘဏ္ဍာဘိမုခိတိ အတ္တော ဝတ္တော။ ...
အဘိပုဗ္ဗော ဈေသဒ္ဓေါလုပ္ပနေ နိရုဋ္ဌောတိ
ဝဋ္ဌဗ္ဗော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၂။

အဘိဇ္ဇာကယဂန္ထ (ပု) [အဘိဇ္ဇာ + ကယ-
ဂန္ထ] အဘိဇ္ဇာဟူသောကယဂန္ထ။ အဘိဇ္ဇာ-
ကယဂန္ထတရား။ ကတမော အဘိဇ္ဇာကယ-
ဂန္ထော၊ ဟော ခုဂေါ သာခုဂေါ...အယံ
ဝုစ္စတိ အဘိဇ္ဇာကယဂန္ထော။ အဘိ၊ဓ။
၂၂၉။ အတ္တနော ဒိဋ္ဌိယာ ခုဂေါ အဘိဇ္ဇာ-
ကယဂန္ထော။ မဟာနိ၊၁၉၀။ သယံ ဂဟိ-
တဒိဋ္ဌိယာ ရဉ္စနသင်္ခါတော ခုဂေါ အဘိဇ္ဇာ-
ကယဂန္ထော။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၃၀၆။

အဘိဇ္ဇာဂဟဏ (န) [အဘိဇ္ဇာ + ဂဟဏ]
အဘိဇ္ဇာသဒ္ဓါ။ အဘိဇ္ဇာဂဟဏေန ကာ-
မစ္ဆန္တော...သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၇-၉။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၀။

အဘိဇ္ဇာတု (တိ) [အဘိ + ဈေ + တု] သူ့ ဥစ္စာ
ကို ရှေးရှုကြံသော၊ “သူတပါး၏ဥစ္စာကိုမိမိ၏
ဥစ္စာဖြစ်မှု ကောင်းလေစွ”ဟု အဘိဇ္ဇာ - ဖြစ်
တတ် - ဖြစ်လေ့ရှိ - သော၊ အဘိဇ္ဇာဖြင့် ရှု
တတ်သောသူ။ ယံ ယံ ပရဿ ပရဝိတ္တုပ-
ကရဏံ၊ တံအဘိဇ္ဇာတာ ဟောတိ “အဟော
ဝတ ယံ ပရဿ၊ တံ မမဿာ”တိ။ မ၊
၁။၃၅၆။မ၊၃။၉၇။ အဘိဇ္ဇာတာ ဟောတိတိ
အဘိဇ္ဇာယ ဩလောကေတာ ဟောတိ။မ၊၂။
၂၃၂။အဘိဇ္ဇာယနံ ယေဘုယျေန ပရသန္တ-
ကဿ ဒဿနဝသေန ဟောတိတိ “အဘိဇ္ဇာယ
ဩလောကေတာ ဟောတိ”တိ ဝုတ္တိ။
အဘိဇ္ဇာယန္တော ဝါ အဘိဇ္ဇာယိတံ ဝတ္တိ။

ယတ္တ ကတ္တစိ ဌိတမ္ပိ ပစ္စက္ခတော ပဿန္တော
ဝိယ အဘိဇ္ဇာယတိတိ ဝုတ္တိ “အဘိဇ္ဇာယ-
ဩလောကေတာ ဟောတိ”တိ။မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၀။
အဘိဇ္ဇာယိတု-လည်း ကြည့်။

အဘိဇ္ဇာဒိပဟာနာဝဟ (တိ) [အဘိဇ္ဇာဒိပဟာ-
န + အာဝဟ] အဘိဇ္ဇာစသည် ပယ်ဖျောက်
ခြင်းကို - ဆောင်တတ် - ဖြစ်စေတတ် - ပြီး
စေတတ် - သော။ အဘိဇ္ဇာဒိပဟာနာဝဟံ
ဈာနပဋိပဒံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၃။

အဘိဇ္ဇာန (န) [အဘိ + ဈေ + ယု] သူတပါး၏
ဥစ္စာကို - ရှေးရှု ကြံစည် - လိုချင် - တောင့်
တ - တပ်မက် - ခြင်း။ အဟော ဝတာတိ
ဣမိနာ ယထာ အဘိဇ္ဇာနေ ဝတ္ထုနော
ကေန္တတော အတ္တနော ပရိကာမနံ၊ သံ၊ဋ္ဌ၊
၂။၁၄၂-၃။

အဘိဇ္ဇာနလက္ခဏ (တိ) [အဘိဇ္ဇာန + လက္ခဏ]
ရှေးရှုကြံစည် - လိုချင် - တောင့်တ - တပ်
မက် - ခြင်း လက္ခဏာရှိသော (တရား)။
ကာမေ အာရဗ္ဘ အဘိဇ္ဇာနလက္ခဏာ အ-
ဘိဇ္ဇာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၉။

အဘိဇ္ဇာနိဒ္ဒေသ (ပု) [အဘိဇ္ဇာ + နိဒ္ဒေသ]
အဘိဇ္ဇာကို အကျယ်ပြုစုဖြစ်သော စကား
ရပ်။ အဘိဇ္ဇာနိဒ္ဒေသော ဥတ္တာနတ္ထော-
ယေဝ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅၂။

အဘိဇ္ဇာပစ္စယ (ပု) [အဘိဇ္ဇာ + ပစ္စယ] (၁)
အဘိဇ္ဇာဟူသော အကြောင်း။ (တိ) (၂)
အဘိဇ္ဇာဟူသော အကြောင်းရှိသော။ အ-
ဘိဇ္ဇာပစ္စယာ စ သုခံ သောမနဿံ ပဋိသံဝေ-
ဒေတိ။မ၊၁။၃၇၈။ ယေ စ အဘိဇ္ဇာပစ္စယာ
အနေကေ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ
သမ္ဘဝန္တိ။ အံ၊၃။၄၆၈။

အဘိဇ္ဇာပဋိကောပ (ပု) [အဘိဇ္ဇာ + ပဋိကောပ]
အဘိဇ္ဇာကို ပယ်ခြင်း။ အဘိဇ္ဇာပဋိကောပေန
အနဘိဇ္ဇာ။အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၈။

အဘိဓမ္မာပရိယုတ္တိတ (တိ) [အဘိဓမ္မာ+ပရိယုတ္တိ-
တ] အဘိဓမ္မာ-သည-မြင့်-ထကြွနှိပ်စက်
အပ်သော။ အဘိဓမ္မာလုကြည့်။

အဘိဓမ္မာဘာဝ (ပု) [အဘိဓမ္မာ+ဘာဝ] အ-
ဘိဓမ္မာ၏အဖြစ်။ သဗ္ဗဿ လောဘဿ
အဘိဓမ္မာဘာဝေ သတိပိ ဝိသေသယုတ္တယ
အဘိဓမ္မာယ။ ။မူလဋီ.၁။၁၁၉။

အဘိဓမ္မာယ (ကြိ.ဝိ) [အဘိ+ဈေ+တု] ရှေးရှု။
ကြံစည်၍တောင့်တ၍။ တံ ဝိမာနံ အဘိဓမ္မာ-
ယ။ အမရာနံ သုခေသိနံ။ ဇာ.၂။၂၂၃။
အဘိဓမ္မာယာတိ ပစ္စေတော။ ဇာ.၄။၇။၁၉။

အဘိဓမ္မာယတိ (ကြိ) [အဘိ+ဈေ+တု+တိ] သူ
တပါး၏ ဥစ္စာကို - ရှေးရှုကြံစည် - လိုချင် -
တောင့်တ - တပ်မက် - ၏။ အဘိဓမ္မာယတိ -
အဘိဓမ္မာ - ကြည့်။ အဘိဓမ္မာယန္တိ - အဘိဓမ္မာလု
ကြည့်။ ဥဋ္ဌာရံ မာနသံ ဘောဂံ။ အဘိဓမ္မာ-
ယိ သု ပြာဟူကာ။ သုတ္တနိ။ ၃၂၄။ အဘိဓမ္မာ-
ယိ သူတိ “အဟော ဝတိဓံ အမှာကံ အ-
ဿာ” တိ တဏှံ ဝနေတော အဘိပတ္တယမာနာ
ဈာယံ သု။ သုတ္တနိ.၄။၂။၅၅။

အဘိဓမ္မာယန (နာ.တိ) [အဘိ+ဈေ+ယု] ရှေးရှု။
ကြံစည်ခြင်း။ န သတ္တသင်္ခါရာဓမ္မဏတံ ဝေ
ဒဿနာဓိဝသေန အဘိဓမ္မာယနတော။ ဒီ.ဋီ.၃။
၂၇၁။ သံ.ဋီ.၂။၁၄၄။ အဘိဓမ္မာ-လည်း ကြည့်။

အဘိဓမ္မာယနဋ္ဌ (ပု) [အဘိဓမ္မာယန + အတ္တ]
ရှေးရှုကြံစည် - လိုချင် - တောင့်တ - တပ်
မက် - ခြင်း - အနက် - သဘော။ လော-
ဘောယေဝ အဘိဓမ္မာယနဋ္ဌေန အဘိဓမ္မာ။
မာ.၄။၁။၁၇၃။ အဘိဓမ္မာယနဋ္ဌေနာတိ ယဿ
ကဿစိ အာရမ္မဏဿ ယုတ္တဿ အယုတ္တဿ
အပ္ပတ္တဿ စ အဘိဓမ္မာယနဝသေန အဘိပတ္တ-
နာဝသေန စ ပဝတ္တာ တဏှာ အဘိဓမ္မာတိ
လောဘတော နိဗ္ဗိသေသန္တိ ဒေသေတိ။ မ၊
ဋီ.၁။၂၇၂။ အဘိဓမ္မာယနဋ္ဌေန အဘိဓမ္မာ။
အဘိ.၄။၁။၂၉၅။

အဘိဓမ္မာယနလက္ခဏ (တိ) [အဘိဓမ္မာယန +
လက္ခဏ] အဘိဓမ္မာနလက္ခဏနှင့် အနက်တူ။
အဘိဓမ္မာ - ကြည့်။

အဘိဓမ္မာယနသီလ (တိ) [အဘိဓမ္မာယန + သီလ]
အဘိဓမ္မာဖြစ်လေ့ရှိသော။ သူ။ အဘိဓမ္မာယိတု၊
အဘိဓမ္မာလု-တို့ ကြည့်။

အဘိဓမ္မာယန္တိ (တိ) [အဘိ + ဈေ + အန္တိ]
အဘိဓမ္မာဖြစ်တတ်သော။ သူ။ ယေ တေ သတ္တာ
ဗုဗ္ဗဏ္ဏာ၊ တေ ဝဏ္ဏဝန္တေ သတ္တေ အဘိဓမ္မာ-
ယန္တာ ပရေသံ ဒါရေသု စာရိတ္တံ အာပဇ္ဇိ သု။
ဒီ.၃။၅၇။ အဘိဓမ္မာတု-လည်း ကြည့်။

အဘိဓမ္မာယိတ (တိ) [အဘိ + ဈေ + တ] အဘိဓမ္မာ
ဖြစ်အပ်သော။ အဘိဓမ္မာယန္တော ဝါ အဘိ-
ဓမ္မာယိတံ ဝတ္ထု ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဌိတမ္ပိ။ မ၊ဋီ။
၂။၂၅၀။

အဘိဓမ္မာယိတဗ္ဗ (တိ) [အဘိ + ဈေ + တဗ္ဗ]
အဘိဓမ္မာဖြစ်အပ်သော။ ပရံ ဟနိတော အ-
ဘိဓမ္မာယိတဗ္ဗပရဝိတ္တု ပကရကာဘိဓမ္မာယနေ။
အဘိ.၄။၃။၄၄၆။

အဘိဓမ္မာယိတု (ပု) [အဘိ+ဈေ+တု] အဘိဓမ္မာ
ဖြစ်လေ့ရှိသော။ သူ။ အဘိဓမ္မာလု(သံ.၂။
၇၆)တိ ပရဘဏ္ဍာနံ အဘိဓမ္မာယိတာ။ သံ.၄။
၂။၂၇၈။ အဘိဓမ္မာယိတာတိ အဘိဓမ္မာယန-
သီလော။ သံ.ဋီ.၂။၂၄၀။ အဘိဓမ္မာလုလည်း
ကြည့်။

အဘိဓမ္မာလက္ခဏ (တိ) [အဘိဓမ္မာ + လက္ခဏ]
အဘိဓမ္မာလက္ခဏာရှိသော။ သော စေတ္တ
အဘိဓမ္မာလက္ခဏော အဓိပ္ပေတော။ ဒီ.ဋီ.၃။
၂၂၇။ အံ.ဋီ.၂။၂၇၀။

အဘိဓမ္မာလု (တိ) [အဘိဓမ္မာ + အာလု]
အဘိဓမ္မာ - ဖြစ်တတ် - ဖြစ်လေ့ရှိ - သော၊
အဘိဓမ္မာများသော။ သူ။ ယေ ခေါ တေ
သမဏာ ဝါ ပြာဟူကာ ဝါ အဘိဓမ္မာလု။ မ၊
၁။၂။ အဘိဓမ္မာလုတိ ပရဘဏ္ဍာနိအဘိဓမ္မာ-
ယနသီလာ။ မာ.၄။၁။၁၁၉။ အဘိ-ပုဗ္ဗော

ဈာ-သဒ္ဓေါ၊ အဘိဈာယနတ္ထောတိ အာဟ
 “ပရဘဏ္ဍာဒိအဘိဈာယနသီလာ”တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊
 ၁။၂၁၃။ ပရေ အဘိဈာလူ ဘဝိဿန္တိ။
 မ၊၁။၅၁။ အဘိဈာယတိတိ အဘိဈာလူ၊
 ပရဘဏ္ဍလုပ္ပနသီလာတိ အတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၁၉၂။ အဘိဈာလုနော အဘိဈာလူဟိ သဒ္ဓိံ
 သံသန္တန္တိ သမေန္တိ။ သံ၊၂။၃၇၈။ အဘိဈာ-
 ယန္တိတိ အဘိဈာလုနော၊ ပရဘဏ္ဍေ လုပ္ပန-
 သီလာတိ အတ္ထော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၃။ အဘိဈာ-
 သဒ္ဓေါ လုပ္ပနေန နိရုဋ္ဌောတိ အာဟ ပရ-
 ဘဏ္ဍေ လုပ္ပနသီလာတိ အတ္ထောတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊
 ၂။၁၄၁။ သော စ ဟောတိ အဘိဈာလူ
 ကာမေသု တိဗ္ဗသာရာဂေါ။ သံ၊၂။၇၆။
 ဣတိဝုတ်။၂၅၅။ အဘိဈာလူတိ ပရဘဏ္ဍာနံ
 အဘိဈာယိတာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၈။ ဣတိဝုတ်၊
 ၄။၂၇၈။ အဘိဈာယိတာတိ အဘိဈာယန-
 သီလော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၀။ အဘိဈာယိတု
 လည်းကြည့်။

အဘိဈာလုဝါရ (ပု) [အဘိဈာလု + ဝါရ]
 အဘိဈာ-ဖြစ်တတ်-ဖြစ်လေ့ရှိ-သော သူ
 ၏ အကြောင်းကို - ဟောရာ - အလှည့် -
 အကြိမ် - ဟောအပ်သော ဒေသနာ၏နေရာ။
 အဘိဈာလုဝါရေ ဝုတ္တနယေနဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။
 မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၉။

အဘိဈာလုဝါရသဒ္ဓိသ (တိ) [အဘိဈာလုဝါရ +
 သဒ္ဓိသ] အဘိဈာလုဝါရနှင့်တူသော။ ဘယ-
 ဘေရဝါဂါယနံ အဘိဈာလုဝါရသဒ္ဓိသမေဝ။
 မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၀။

အဘိဈာဝိနယ (ပု) [အဘိဈာ + ဝိနယ] အ-
 ဘိဈာကို ပယ်ဖျောက်ကြောင်း ဖြစ်သော
 တရား (အရဟတ္တဖိုလ်)။ အဘိဈာဝိနယေ
 သိက္ခံ အပ္ပမတ္တော ဝုစ္စတိ။ အံ၊၁။၃၄၀။
 အဘိဈာဝိနယော ဝုစ္စတိ အရဟတ္တံ။ အရ-
 ဟတ္တေ သိက္ခမာနော အပ္ပမတ္တော နာမ
 ဝုစ္စတိတိ သုတ္တန္တေ ဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋံ ဣထေတွာ

ဂါထာဟ ဖလသမာပတ္တိံ ဣတိတာ။ အံ၊
 ၄။၂။၂၈၇။ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝသေန အဘိဈာ
 ဝိနယတိ တေေနာတိ အဘိဈာဝိနယော၊
 အရဟတ္တဖိုလံ။ တေနာဟ “အဘိဈာဝိန-
 ယော ဝုစ္စတိ အရဟတ္တ”န္တိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၉။
 အဘိဈာဝိနယေန ကာယေ အဘူတာနံ သုဘ-
 သုဘောဝါဒိနံ ပက္ခေပဿ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅၀။

အဘိဈာဝိသမလောဘ (ပု) [အဘိဈာ + ဝိသမ-
 လောဘ] အဘိဈာဟု ဆိုအပ်သော ဝိသမ-
 လောဘ။ သ ခေါ သော ဂဟပတိ အရိယ-
 သာဝကော အဘိဈာဝိသမလောဘံ စိတ္တဿ
 ဥပက္ကိလေသံပဟေတိ။အံ၊၁။၃၇၈။အဘိဈာ-
 ဝိသမလောဘန္တိ အဘိဈာသခါတံ ဝိသမ-
 လောဘံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၃။

အဘိဈာဝိသမလောဘာဘိဘူတ (တိ) [အ-
 ဘိဈာဝိသမလောဘ + အဘိဘူတ] အဘိဈာ
 ဟု ဆိုအပ်သော ဝိသမလောဘသည် နှိပ်စက်
 အပ်သော။ အဘိဈာဝိသမလောဘာဘိ-
 ဘူတေန ဂဟပတိ စေတသာ ဝိဟရန္တော။
 အံ၊၁။၃၇၈။

အဘိဈာသံယောဂ (ပု) [အဘိဈာ + သံယောဂ]
 အဘိဈာနှင့်ယှဉ်ခြင်း။ ဥဘယတ္ထ ဥပ္ပနောပိ
 အဘိဈာသံယောဂေန။ မူလဋ္ဌ၊၂။၄၄။

အဘိဈာသဒ္ဓ (ပု) [အဘိဈာ + သဒ္ဓ] အဘိဈာ-
 သဒ္ဓါ။ အဘိဈာသဒ္ဓေန စ အနိဝရဏသဘာ-
 ဝဿေဝ လောဘဿ မာနာဒိနဉ္စ ဂဟဏံ။
 ဝိမတိ၊၁။၇၈။

အဘိဈာသဘာဝ (တိ) [အဘိဈာ + သဘာဝ]
 အဘိဈာသဘော ရှိသော။ သဗ္ဗောပိ
 လောဘော အဘိဈာသဘာဝေါတိ အဘိဈာ
 အာသဝဒ္ဓယသဘာဝါ။ အနုဋ္ဌ၊၁။၁၈၆။

အဘိဈာသဟဂတ (တိ) [အဘိဈာ + သဟဂတ]
 အဘိဈာနှင့်တကွ ဖြစ်သော၊ တဏှာနှင့်ယှဉ်
 သော။ အဘိဈာသဟဂတေန စေတသာ
 ဝိဟရတိ။ မ၊၃။၉၈။ အံ၊၁။၂၀၆။ အဘိဈာ-

သဟဂတေနာတိ တဏှာသမ္ပယုတ္တေန။ အံ၊
ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၄။

အဘိည (တိ) [အဘိ+ည+အ] (၁) သိတတ်
သော။ (၂) သိအပ်သော။ (၃) အဘိဇာ-
နာတိ အဘိမုခဘာဝေန သဗ္ဗညေယျံ ဇာနာ-
တိတိ အဘိညော။ သိယျော အဓိကော
အဘိညောတိ သိယျောဘိညော။ သံ၊ ၃။ ၂။
၄၇၄။ (၂) အဘိညာယတိတိ အဘိညော။
ဒိ၊ ၃။ ၂။ ၅၈။ အဘိညဋ္ဌ-လည်း ကြည့်။

အဘိညဋ္ဌ (ပု) [အဘိည + အတ္ထ] သိအပ်သော
သဘော။ ယာဝတော အဘိညာယ အဘိညဋ္ဌ၊
တံ သဗ္ဗံ ဇာနာတိတိ သဗ္ဗညုတညာဏံ။ ပဋိ၊ သံ၊
၁၂၆။ အဘိညဋ္ဌန္တိ အဘိဇာနနသဘာဝံ။
ပဋိ၊ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၇။

အဘိညတ္တ (ပု) [အဘိညာ + အတ္တ] (၁)
အလုံးစုံသော တရားတို့ကို သိခြင်းသဘော။
(တိ) (၂) အဘိညေယျတရားတို့ကို သလက္ခ-
ဏာ၊ သာမညလက္ခဏာအားဖြင့် ရှေးရှုမျှက်
မှောက်သိခြင်း အကျိုးရှိသော။ (သစ္စာလေး
ပါး တရားတို့ကို ရှေးရှုမျှက်မှောက်သိခြင်း
အကျိုးရှိ၏။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ သျ၊ ပ၊ ၄၁၈။) (၃)
အဘိညတ္တော ယထတ္တော၊ ပရိညတ္တော ယထ-
တ္တော။ ပဋိ၊ သံ၊ ၁၇၂။ အဘိညတ္တောတိ သဗ္ဗဓမ္မ-
ဝသေန။ ပဋိ၊ သံ၊ ၄။ ၂။ ၈၄။

(၂) ပညာ ပနာဝုသော ကိမတ္ထိယာ တံ
ပညာ ခေါ် အာဝုသော အဘိညတ္တာ ပရိ-
ညတ္တာ ပဟာနတ္တာတိ။ မ၊ ၁။ ၃၆၇။ ကိမတ္ထိ-
ယာတိ ကော တေဿာ အတ္တောတိ။ အဘိ-
ညတ္တာတိ အာဒိသ အဘိညေယျ ဓမ္မေ အဘိ-
ဇာနာတိတိ အဘိညတ္တော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၅-၆။
ကိမတ္ထိယာတိ ကိ ပယောဇနာတိ အာဟ
“ကောတေဿာအတ္တော”တိ။ အဘိညေယျ
ဓမ္မေတိ ယာထာဝသရသလက္ခဏာဝပောဓ-
ဝသေန အဘိမုခံ ဧ ယျေ ဇာနိတဗ္ဗေ ခန္ဓာ-
ယတနာဒိဓမ္မေ။ အဘိဇာနာတိတိ သလက္ခဏ-

တော သာမညလက္ခဏတော စ အဘိမုခံ
အဝိရဇ္ဈနဝသေန ဇာနာတိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၇။

အဘိညတ္တာဘိနိဟာရ (ပု) [အဘိညတ္တ + အဘိ-
နိဟာရ] အဘိညာဉ်၏အကျိုးငှါ ရှေးရှု
ဆောင်ခြင်း။ အဘိညာဘိနိဟာရ-ကြည့်။

အဘိညတွာ (ကြိ၊ ဝိ၊) [အဘိ + ဉာ + တွာ] သိ၍၊
ပရိညာသုံးပါး၊ အောက်မဂ်ဉာဏ်သုံးပါးတို့ဖြင့်
သိ၍။ ဝေဇ္ဇ နံ အဘိညတွာ ပထဝီ မာ မညတိ
ဝုတ္တံ ဟောတိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၄၃။ အဘိညတွာတိ
ဉာတတိရဏပဟာနပရိညာဟိ ဟေဋ္ဌိမမဂ္ဂ-
ဉာဏေဟိ စ အဘိဇာနိတွာ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၉၃။

အဘိညပ္ပတ္တ (တိ) [အဘိညာ + ပတ္တ] အဘိညာဉ်
သို့ရောက်သော၊ သူ။ အဘိညပ္ပတ္တပကတိ-
သာဝကောနံ ဒီပပဘာသဒိသော။ မ၊ ၄။ ၁။
၂၇၆။ အဘိညာပတ္တ-လည်း ကြည့်။

အဘိညာ (တိ) [အဘိ+ည+အ] (၁) လွန်ကဲ
သော-ကောင်းသော-လွန်ကဲစွာ-ကောင်း
စွာ-သိခြင်း။ (က) လက္ခဏာသုံးပါးသို့တင်
၍သိခြင်း။ (ခ) သစ္စာလေးပါး တရားတို့ကို
သိခြင်း။ (ဂ) ယဘိညေယျတရားတို့ကို သိ
ခြင်း။ (၂) လွန်ကဲစွာ - ကောင်းစွာ - သိ
တတ်သော - ဉာဏ် - ပညာ။ (က) လွန်ကဲ
သော - မြတ်သော - ဉာဏ်၊ အရဟတ္တမဂ်
ဉာဏ်။ (ခ) အထူးအားဖြင့် - ကောင်းစွာ -
သိတတ်သောဉာဏ်၊ အဘိညာဉ်။ (ဣဒ္ဓိဝိဓ၊
ဒိဗ္ဗသောတ၊ စေတောပရိယ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသ၊
ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ အာသဝက္ခယအားဖြင့် အဘိညာဉ်
၆-ပါးရှိသည်။) (ဂ) လွန်ကဲသောပညာ၊
အထက်ပိုင်း သမထဈာန်နှင့် ဝိပဿနာဉာဏ်။
(ဤတွင် သမထကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ဥပစာရဈာန်မှ
စ၍ အပ္ပနာဈာန်တိုင် ဖြစ်သောပညာနှင့်
အပ္ပနာပညာကို ‘အဘိညာ’ ဟု ဆိုသည်။
ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်
(သမ္မသနဉာဏ်၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် သို့မဟုတ်
ဘင်္ဂဉာဏ်)မှစ၍ ဝိပဿနာဉာဏ် အားလုံးကို
‘အဘိညာ’ ဟု ဆိုသည်။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၇။

နေတ္တိ၊ ဌ။၄၉-၅၀။ နေတ္တိ၊ ဋီ။၄၄-၅။ နေတ္တိ၊ ဝိ။၆၇-၈။ (၃) လွန်ကဲစွာ - ကောင်းစွာ - သိအပ်သော။ (၄) အလို။

(၁) (က) (ခ) (ဂ) အဘိညာယ သမ္မောဓာယ နိဗ္ဗာနာယ သံဝတ္တတိ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၄။ ဒီ၊ ၂။ ၂၀။ မ၊ ၁။ ၁၉။ သံ၊ ၁။ ၄၂။ သံ၊ ၂။ ၅၁။ သံ၊ ၃။ ၁၆။ အံ၊ ၁။ ၃၂။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၂၃။ ဥဒါန။ ၁၂၀။ ပဋိသံ၊ ၃၃၀။ စတုန့်မှီ သစ္စာနံ အဘိညေယျဘာဝဒဿနတော အဘိညာယ သံဝတ္တတိ။ မ၊ ၁။ ၁၀၈။ အဘိညာယာတိ စတုန့် သစ္စာနံ အဘိဇာနနတ္ထာယ။ သံ၊ ၁။ ၃၂။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၆။ အဘိညာယာတိ သစ္စပဋိဝေဓနံ ဝုတ္တံ ဝဇီရ။ ၄၀၂။ ဒုက္ခာဒီနံ ပရိညေယျာဒိဘာဝေါ ဝိယ အဘိညေယျဘာဝေါပိ မဂ္ဂဝသေနေဝ ပါကဋ္ဌော ဟောတိတိ အာဟ “စတုန့်မှီ...တော”တိ။ မ၊ ၁။ ၁၉၅။ အဘိညာယာတိ အနိစ္စာဒိဝသေန လက္ခဏတ္ထယံ အာရောပေတွာ အဘိဇာနနတ္ထာယ။ အံ၊ ၁။ ၃၆၅။ အဘိညာယာတိ အဘိညေယျတ္ထေ အဘိဇာနနတ္ထာယ။ အဘိ၊ ၁။ ၂၉၉။ အဘိညာယာတိ သဗ္ဗဿပိ အဘိညေယျဿ အဘိဇာနနာယ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂၀၅။ အဘိညာယာတိ စတုန့် သစ္စာနံ အဘိဇာနနတ္ထာယ။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၂။ ၂၁၆။

(၂) (က) ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္စိကတွာ။ အံ၊ ၁။ ၅၂။ အဘိညာ သစ္စိကတွာတိ အဘိညာယ ဥတ္တမညာယ ပစ္စက္ခကတွာ။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၆။ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္စိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရန္တိ။ ပဋိသံ၊ ၂။ ၁။ မ၊ ၁။ ၄၂။ သယံ အဘိညာ သစ္စိကတွာတိ အတ္တနာယေဝ အဓိကေန ဉာဏေန ပစ္စက္ခ ကတွာ။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၂။ ၁၃၃။ သယံ အဘိညာ သစ္စိကတွာတိ အတ္တနာယေဝ ပညာယပစ္စက္ခ ကတွာ၊ အပရပစ္စယေန ဉာတွာတိ အတ္တော။ မ၊ ၁။ ၁၆၉။ (ခ) ဆဓမ္မာ သစ္စိကာတဗ္ဗာ ဆ အဘိညာ။ ပဋိသံ၊

၃၄။ ဆ အဘိညာတိ ဆ အဓိကာနိ ဉာဏာနိ။ ကတမာ ဆ လုဒ္ဓိဝိဇ္ဇေတံ ဒိဗ္ဗသောတဉာဏံ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏံ စေတောပရိယဉာဏံ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏံ အာသဝါနံ ခယေဉာဏန္တိ။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၁၂၆-၇။ (ဂ) ဥပစာရတော ပန ပဋ္ဌာယ ယာဝ အပ္ပနာ၊ တာဝ ပဝတ္တာ ပညာ “အဘိညာ”တိ ဝုစ္စတိ။ အဘိ၊ ၁။ ၂၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၈၃။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၄၉။ တဒညာ ဟေဋ္ဌမပညတော အဓိကာ ပညာတိ ကတွာ “အဘိညာ”တိ ဝုစ္စတိ။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၄၄။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၁၂။ နေတ္တိ၊ ၆။ ၆၇-၈။)

(၃) အဘိညဋ္ဌ-ကြည့်။ (၄) တတ္ထ သံယမနော ရာဇာ၊ ယထာဘိညံ ကရိဿတိ။ ဇာ၊ ၂။ ၉၂။ ယထာဘိညန္တိ ယထာဓိပ္ပါယံ ယထာရမိ။ ဇာ၊ ၁။ ၅။ ၃၈၈။

အဘိညာ^၂ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+ည+တွာ] သိ၍၊ ထူးသော-လွန်ကဲသော-ဉာဏ်ဖြင့် - သိ၍။ သယံ အဘိညာ သစ္စိကတွာ။ ဝိ၊ ၁။ ၁။ ဒီ၊ ၁။ ၅၉။ အဘိညာတိ အဘိညာယ၊ အဓိကေန ဉာဏေန ဉာတွာတိ အတ္တော၊ ဝိ၊ ၁။ ၉၈။ ဒီ၊ ၁။ ၁၅၈။ အဘိညာတိ အဘိဇာနိတွာ။ ဒီ၊ ၁။ ၂၇၉။ ယဿ ယဿ စ အဘိညာ သစ္စိကရဏိယဿ ဓမ္မဿ။ အံ၊ ၁။ ၂၅၆။ အဘိဇာနိတွာ ပစ္စက္ခ ကတဗ္ဗဿ။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၂၂၈။ သဗ္ဗ လောကံ အဘိညာယ။ အံ၊ ၁။ ၃၃၂။ = တေဓာတုကံ လောကသန္နိဝါသံ ဇာနိတွာ။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၂၆၉။

အဘိညာကထာ (ထိ) [အဘိညာ + ကထာ] အဘိညာဉ်ဆိုင်ရာကို ပြဆိုရာ ဖြစ်သော စကားရပ်။ အဘိညာကထံ တာဝ အာရဘိဿာမိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁။

အဘိညာကာရက (န) [အဘိညာ + ကာရက] အဘိညာဉ်ဟူသော အကြောင်း။ အဘိညာကာရကဿ ပန သိဒ္ဓိယာ ပါကဋ္ဌာ။ မ၊ ၁။ ၃။ ၃၁၆။

အဘိညာဏာလ (ပု) [အဘိညာ + ကာလ] အဘိညာဉ်ဖြစ်ရာအခါ၊ အဘိညာဉ်ခေတ်၊ အဘိညာပတ္တ ရဟန္တာခေတ်။ (သာသနာ ခေတ် အနှစ် ၅-ထောင်ပိုင်းခြားရာ၌ ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ရဟန္တာခေတ် အနှစ်တသောင်း ကုန်ဆုံး ပြီးနောက် အဘိညာဉ်သာရသော ရဟန္တာခေတ်ကို ဆိုလိုသည်။ ဒီ၊ ၄၊ ၃။ ၈၃။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၆၇) တတောတိ အဘိညာဏာလ-တော ပစ္စာ။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၁၈။

အဘိညာကိရိယ (န) [အဘိညာ + ကိရိယ] အဘိညာဉ်ကြိယာ၊ ကြိယာအဘိညာဉ်၊ အဘိညာကုသလ-ကြည့်။

အဘိညာကိဋ္ဌာ (ထိ) [အဘိညာ + ကိဋ္ဌာ] အဘိညာဉ်ဖြင့် - ကစား - မွေ့လျော် - ခြင်း။ တဂဝါ ပန နိရတိသယာယ အဘိညာကိဋ္ဌာယ ဥတ္တမေဟိ ဒိဗ္ဗဗြဟ္မအရိယဝိဟာရေဟိ။ မူလဒ္ဓါ၊ ၃။ ၁၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၇။

အဘိညာကုသလ (ပု) [အဘိညာ + ကုသလ] အဘိညာဉ်ကုသိုလ်၊ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်။ အဋ္ဌာရသဝိဓိ ပနောတံ ရူပရူပံ ကာမာဝစရ ကုသလဿ ရူပါဝစရတော အဘိညာကုသလဿ... အဘိညာ ဝိရိယဿ... ပုရေဇာတ-ပစ္စယော ဟောတိ။ အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၃၇၁-၂။

အဘိညာက္ခန္ဓာ (ပု) [အဘိညာ + ခန္ဓာ] အဘိညာဉ်-ဇော-ဖြစ်သော-ခန္ဓာ။ တဉ္စ န အဘိညာက္ခန္ဓေ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၈၃။

အဘိညာဓက္ခ (န) [အဘိညာ + ဓက္ခ] အဘိညာဉ်ဟူသော ဉာဏ်မျက်စိ။ သီလေ ဌတော အဘိညာဓက္ခနာ လောကဿ ဝေါလောကေတု သက္ကာ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၂။

အဘိညာစိတ္တ (န) [အဘိညာ + စိတ္တ] အဘိညာဉ်စိတ်။ (က) အဘိညာဉ်ကုသိုလ်စိတ်။ (ခ) စေတောပရိယ၊ ပုဗ္ဗေဒ္ဓိဝါသ၊ အနာဂတံသဉာဏ်ဟု ဆိုအပ်သော အဘိညာဉ်တို့နှင့် တကွဖြစ်သောစိတ်။ (က) အဋ္ဌဟိ ကာမာ-

ဝစရေဟိ အဘိညာစိတ္တေန စာတိ နဝဟိ ကုသလစိတ္တေဟိ။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၃၆၀။ (ခ) အဘိညာစိတ္တေန သမောဟစိတ္တဇာနနကာလေ ရူပါဝစရနံ။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၁၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၇၃။ အဘိညာစိတ္တေနာတိ စေတောပရိယပုဗ္ဗေဒ္ဓိဝါသအနာဂတံသဉာဏသင်္ခါတာဟိ အဘိညာဟိ သဟဂတစိတ္တေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၈၉။

အဘိညာစိတ္တ သမုဋ္ဌိတ ကာယဝိညတ္တိ ဝိပ္ပါရ (ပု) [အဘိညာစိတ္တ + သမုဋ္ဌိတ + ကာယဝိညတ္တိ + ဝိပ္ပါရ] အဘိညာဉ်စိတ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော ကာယဝိညာဉ်၏လှုပ်ရှား - ခြင်း - မှ။ အဘိညာစိတ္တကာယဝိညတ္တိဝိပ္ပါရေန ဂမနံ။ အနု၊ ၁။ ၂၁၀။

အဘိညာစိတ္တသမ္ပယုတ္တ (တိ) [အဘိညာစိတ္တ + သမ္ပယုတ္တ] အဘိညာဉ်စိတ်နှင့်ယှဉ်သော။ ဣဒ္ဓိတိ သင်္ခံ ဂတာနံ အဘိညာစိတ္တသမ္ပယုတ္တာနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၃။

အဘိညာစိတ္တုပ္ပါဒ (ပု) [အဘိညာစိတ္တ + ဥပ္ပါဒ] အဘိညာဉ်စိတ်ဖြစ်ခြင်း၊ အဘိညာဉ်စိတ္တုပ္ပါဒ်။ အညထာ အဘိညာစိတ္တုပ္ပါဒဿ ပုညကိရိယဝတ္ထုသု အသင်္ဂဟော ဝေ သိယာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၅၉။

အဘိညာစေတနာ (ထိ) [အဘိညာ + စေတနာ] အဘိညာဉ်နှင့် - တကွဖြစ်သော - ယှဉ်သော - စေတနာ။ အဘိညာစေတနာ ပနောတ္တ ပရတော ဝိညာဏဿ ပစ္စယော...။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၁၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၆၂။

အဘိညာဇောန (န) [အဘိညာ + ဇောန] အဘိညာဉ်ဇော။ အဘိညာဇောနာနိ စ သဗ္ဗဒါပိ ကေဝါရမေဝ ဇောနိ။ သင်္ဂဟ။ ၂၇။ ဝိဘာဝိနိ။ ၁၅၅။ မဇ္ဈိ၊ ၁။ ၄၉၈-၉။

အဘိညာဓာနဝိသယ (ပု) [အဘိညာ + ဓာန + ဝိသယ] အဘိညာဉ်ဓာန - အဘိညာဉ်ဖြစ်

သောဈာန်-အရာ။ ဈာန်ဝိသယ (အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၉)ကြည့်။

အဘိညာဉာဏ (န) [အဘိညာ+ဉာဏ] အဘိညာဉ်ဉာဏ်။ (အဘိညာဉ်ဉာဏ်ကား-ဣဒ္ဓိဝိဓ၊ ဒိဗ္ဗသောတ၊ ဧတေဘာရိယ၊ ပုဗ္ဗေနဝါသ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ အာသဝက္ခယအားဖြင့် ၆-ပါးရှိ၏။) ဉာဏမ္မိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ အဘိညာဉာဏ်သမာပတ္တိဉာဏ်။ မဟာနိ။ ၁၄၅။ ဆန္တံ အဘိညာဉာဏာနံ တေသတ္တတိနံ ဉာဏာနံ။ ပဋိသံ ၃၇၁။ ဆန္တံ အဘိညာဉာဏာနန္တိ ဣဒ္ဓိဝိဓ၊ ဒိဗ္ဗသောတ၊ ဝေယျဉာဏာနံ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၀။ အဘိညာဉာဏ် အာရမ္မ ဇဝနေ ဇဝိတေ တဒါရမ္မဏံ န လဗ္ဘတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၇။ အဘိညာဉာဏေန သုဏာတိယေဝ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၈။

အဘိညာဉာဏဝိဘဝ (ပု) [အဘိညာဉာဏ + ဝိဘဝ] အဘိညာဉ်ဉာဏ်-စွမ်းအား-တန်ခိုး။ ယဒိ...တေသံ တေသံ အရိယာနံ အဘိညာဉာဏဝိဘဝေါ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၉၃။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၂။

အဘိညာဉာဏဝိဘာဂ (ပု) [အဘိညာဉာဏ + ဝိဘာဂ] အဘိညာဉ်ဉာဏ်၏ အပိုင်းအခြား။ အဘိညာဉ်ဉာဏ်-အစွမ်း-အာနုဘော်-၏ အပိုင်းအခြား ယဒိ ဗောဓိသမ္ဘာရသမ္ဘာရဏကာလပရိစ္ဆိန္နော တေသံ တေသံ အရိယာနံ အဘိညာဉာဏဝိဘာဂေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၄၅။ (အဘိညာဉာဏဝိဘဝနှင့် ပုဒ်နေ ကွဲသော်လည်း ဆိုလိုသော အကြောင်းအရာကား တသဘောတည်းပင် ဖြစ်သည်။ အဘိညာဉာဏဝိဘာဂ-က သာ၍ ယုတ္တိရှိသည်။)

အဘိညာဉာဏဝိသယ ဝိသယ (ပု) [အဘိညာဉာဏဝိသယ + ဝိသယ] အဘိညာဉ်၏ အာရုံနှင့် အလားတူသောအာရုံ။ ဉာတေသု(မူလဋ္ဌိ၊ ၁။ ၁၉၂)တိ ဣဒံ အဘိညာဉာဏသယ ပရတောပဝတ္တမာနံ ပစ္စဝေက္ခဏံ အဘိညာဉာဏသ

ဝိသယေ ဝိသ အဘိညာဉာဏဝိသယဝိသယေပိ ကဒါစိ ပဝတ္တိတုံ အရဟတီတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ အနု၊ဋ္ဌိ၊ ၁။ ၂၁။

အဘိညာ ဉာဏ သမုဋ္ဌိတ ဝါယောဓာတု ပရမ္မရာ (ထိ) [အဘိညာဉာဏ + သမုဋ္ဌိတ + ဝါယောဓာတု + ပရမ္မရာ] အဘိညာဉ် ဉာဏ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော ဝါယောဓာတ် - အဆက်ဆက် - အဆင့်ဆင့်။ အဘိညာဉာဏသမုဋ္ဌိတ ဝါယောဓာတုပရမ္မရာယ ဂစ္ဆတိ။ အနု၊ဋ္ဌိ၊ ၁။ ၂၁၀။

အဘိညာဌာန (န) [အဘိညာ + ဌာန] အဘိညာဉ်၏ အရာ။ ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဌာနေ စ။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်။ ၁။ ၄၉။

အဘိညာဏ (န) [အဘိ+ညာ+ယု](က)အမှတ်၊ အထိမ်းအမှတ်၊ အမှတ်နိမိတ်။ (ခ) အမှတ် - သတိ - ရခြင်း၊ သိခြင်း။ (က) အဘိညာဏေန သဉ္ဇာနနတော။ ။ အဘိညာဏံ ကတွာ ဇေန အဘိညာဏေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၁၃၉။ (ခ) ပစ္စာဘိညာဏနှင့် ပစ္စာဘိဇာနန (အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၁၃၉)ကြည့်

အဘိညာတ (တိ) [(၁) အဘိ + ဉာတ။ (၂) အဘိ + ဉာ + တ] (၁) အလွန် - ကောင်းစွာ - သိအပ်သော၊ အများသိသော၊ ထင်ရှား - ကျော်စော - သော၊ အမျိုး၊ ဇာတ်၊ အကျင့်စာရိတ္တ အဆင်းသဏ္ဌာန်၊ ဉာဏ်ပညာ စသည်တို့နှင့် ပြည့်စုံ၍ - ထင်ရှား - ကျော်စော - သော၊ သ။ (၂) (က) တရားသဘော၏ လက္ခဏာကို သိခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် ကောင်းစွာ သိအပ်သော။ (ခ) လပြည့်၊ လကွယ်၊ လခြမ်း စသော - အမှတ် - လက္ခဏာ၊ ဤသို့ ဤသို့ စသော - အမှတ် - လက္ခဏာ - တို့ဖြင့် သိအပ်သော။ (ဂ) ပဋိဘာန - ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်ဖြင့် သိအပ်သော။ (ဃ) လွန်ကဲသောဉာဏ်ဖြင့် သိအပ်သော။

(၁) အဘိညာတာ အဘိညာတာ သကျကုမာရာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၃၃၆။ - ပြာဟူဏ-

မဟာသာလာ။ ဒီ၁။ ၂၂။ အံ၁။ ၃၃။—
ကုလပုတ္တာ။ မ၊ ၂။ ၁၂။— ပရိဗ္ဗာဏော။
မ၊ ၂။ ၁၄။ အဘိညာတာ အဘိညာတာတိ
ပါကဋ္ဌာ ပါကဋ္ဌာ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀။ အဘိညာ-
တာ အဘိညာတာတိ ကုလစာရိတ္တာဒိသမ္ပတ္တိ-
ယာ တတ္ထ တတ္ထ ပညာတာ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၃။
အဘိညာတာတိ ဉာတာ ပါကဋ္ဌာ။ အံ၊ ၄။
၂။ ၂၈။ အဘိညာတာတိ ဒေသော ဒေ-
သော စာတိ အဘိလက္ခဏသေန ဉာတာ။
မ၊ ၄။ ၂။ ၁၁။ အဘိညာတေဟိ အဘိညာ-
တေဟိ တေရေဟိ။ မ၊ ၁။ ၂၂။ အဘိညာ-
တေဟိ အဘိညာတေဟိတိ သဗ္ဗတ္ထ ဝိသု-
တေဟိ ပါကဋ္ဌေဟိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၃။ အယံ
ခေါ အဗ္ဗုဒ္ဓော မာဏဝေါ အဘိညာတကော-
လညောစေ အဘိညာတဿ စ ဗြာဟ္မဏဿ
ပေါက္ခရသာတိဿ အန္တေဝိသိ။ ဒီ၊ ၁။ ၈၄။
အဘိညာတဿာတိ ဂ္ဂပဇာတိမန္တကုလပဒေ-
သေဟိ ပါကဋ္ဌဿ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၄။

(၂) (က) ယေ ယေ ဓမ္မာ အဘိညာ-
တာ ဟောန္တိ၊ တေ တေ ဓမ္မာ ဉာတာ
ဟောန္တိ။ ပဋိသံ၊ ၂၂။ ၈၄။ အဘိညာတာ
ဟောန္တိတိ ဓမ္မသဘာဝလက္ခဏဇာနနသေန
သုဋ္ဌ၊ ဉာတာ ဟောန္တိ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂၇။
(ခ) ယာ တာ ရတ္တိယော အဘိညာတာ
အဘိလက္ခိတာ စတုဒ္ဓသိ ပဉ္စဒ္ဓသိ အဋ္ဌမိ စ
ပက္ခဿ။ မ၊ ၁။ ၂၅။ အဘိညာတာတိ တွေ
အဘိတိ လက္ခဏတ္ထေ ဥပသဂ္ဂေါ၊ တသ္မာ
အဘိညာတာတိ စန္ဒပါရိပုရိယာ စန္ဒပါရိက္ခ-
ယေနာတိ ဝေမာဒိဟိ လက္ခဏေဟိ ဉာတာတိ
ဝေဒိတဗ္ဗာ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၂။ အဘိတိ လက္ခ-
ဏတ္ထေ အညေ စ အဘိညာတာ ဗြာဟ္မဏ-
မဟာသာလာတိအာဒိသု ဝိယ။ ကတံ
ပနေတ္ထ လက္ခဏတ္ထတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ လက္ခ-
ယတိ တေနာတိ လက္ခဏန္တိ အာဟ စန္ဒ-
ပါရိပုရိယာတိအာဒိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၁။ အဘိ-
ညာတာတိ အစုစန္ဒာဒိနာ ကေနစိ သညာ-

ဏေန ဉာတာ ပညာတာ ပါကဋ္ဌာတိ
အတ္ထော။ အစုစန္ဒာဒိဘာဝေါ ဟိ ရတ္တိယာ
ဥပလက္ခဏသေန သညာဏံ ဟောတိ။
ယသ္မာ ..ပန္နရသိတိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၇၁။ (ဂ)
သာမံ သယံ အဘိညာတံ အတ္တပစ္စက္ခံ ဓမ္မံ။
မဟာနိ၊ ၁၈၁။ သယံ အဘိညာတန္တိ သယ-
မေဝ တေန ဉာဏေန အဝဂမိတံ။ မဟာနိ၊ ၄။
၂၉၈။ (ဃ) အဘိညေယျံ အဘိညာတံ။
မဟာနိ၊ ၁၆။ အဘိညာတန္တိ အဓိကေန
ဉာဏေန ဉာတံ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၇၂။

အဘိညာတက (တိ) [အဘိညာတ + က] ထင်
ရှား - ကျော်စော - သော၊ သူ။ သစေ ပန
သံသတ္တေရာ ဝါ ဂန္ထဇုတင်္ဂဝသေန အဘိ-
ညာတကော ဝါ ဘတ္တုဒ္ဓေသကော ဝါ။
ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၉၈။

အဘိညာတကောလည (တိ) [အဘိညာတ +
ကောလည] ထင်ရှားသောအမျိုး - မှ -
၌ - ဖြစ်သော၊ သူ။ အဘိညာတကောလညော-
(ဒီ၊ ၁။ ၈၄)တိ ပါကဋ္ဌကုလဇော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။
၂၄။ အဘိညာတ (၁) လည်း ကြည့်။

အဘိညာတတာ (ထိ) [အဘိညာတ + တာ]
ထင်ရှား - ကျော်စော - သည်၏ အဖြစ်။
ဂုဏမဟန္တတာယထေရဿ အဘိညာတတာ။
မ၊ ၄။ ၂။ ၁၈။

အဘိညာတတိဏဇာတိဘာဝ (ပ) [အဘိညာတ +
တိဏဇာတိ + ဘာဝ] ထင်ရှားသောပြက်မျိုး
၏အဖြစ်။ တာလနာဋိကေရာဒိနံ လောကေ
အဘိညာတတိဏဇာတိဘာဝတော ဝိသေ-
သေန ဂယုတိ အဘိညာတသောတနယေန။
မ၊ ၄။ ၂။ ၁၉။

အဘိညာတတ္ထ (န) [အဘိညာတ + တ္ထ] သိ
အပ်သည်၏အဖြစ်။ သဗ္ဗသေဝ သမ္ပဒေဝ
တုမှေဟိ အဘိညာတတ္တာ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၆၆။ ၇၉။

အဘိညာတဒေါသ (တိ) [အဘိညာတ + ဒေါ-
သ] ထင်ရှားသောအဖြစ်ရှိသော၊ အလွန် -

ညံ့ဖျင်း - ဆိုးဝါး - ကြမ်းတမ်း - သော။
အဘိဓေါသိက (အ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၂) ကြည့်။

အဘိညာဏပုရိသ (ပု) [အဘိညာဏ + ပုရိသ]
ထင်ရှားသောယောက်ျား။ ဝိတက္ကေ ပန
အသတိ အတ္တနောယော ဓမ္မတာယ စိတ္တံ
အာရမ္မဏံ အဘိရဟတိ ဇာတိသမ္ပန္နော
အဘိညာဏပုရိသော ဝိယ ဖုဇဂေဟံ။ မ၊
ဋ္ဌ၊၄။၉၃။

အဘိညာဏဘာဝ (ပု) [အဘိညာဏ + ဘာဝ]
ထင်ရှား - ကျော်စော - သည်၏အဖြစ်။
ဘိက္ခဝေ ယာဝ ဘိက္ခု န ဖုဇရာဗေဟာ-
မတ္တာဒိသု အဘိညာဏဘာဝံ ဝါ ပရိဝါရ-
သမ္ပတ္တိံ ဝါ အာပန္နော ဟောတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊
၂၂၂။

အဘိညာဏဘာဝကာမ (တိ) [အဘိညာဏ-
ဘာဝ + ကာမ] ထင်ရှား - ကျော်စော - ခြင်း
ကိုအလိုရှိသောသူ။ အနဝညတ္တိကာမ ကြည့်။

အဘိညာဏဘိက္ခု (ပု) [အဘိညာဏ + ဘိက္ခု]
ထင်ရှား - ကျော်စော - သောရဟန်း။ ဧမ္မာ-
သမ္ပုဇ္ဈေ တိ သသဟဿမတ္တေဟိ အဘိညာ-
ဏဘိက္ခု ဟိ သဒ္ဓိံ ဝိဟရတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၂။
သံသတ္တေရာ အဘိညာဏဘိက္ခု ဝါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၇။၁။၂၀၂။

အဘိညာဏမဟာစောရ (ပု) [အဘိညာဏ +
မဟာစောရ] ထင်ရှား - ကျော်စော - သော
ခိုးသူကြီး။ ဣမေ ဒွေ စောရာ အဘိညာဏ-
မဟာစောရာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၇၂။

အဘိညာဏလက္ခဏဝိသယ (တိ) [အဘိညာဏ
+ လက္ခဏ + ဝိသယ] ကောင်းစွာ သိအပ်
သော သဘာဝလက္ခဏာ၏ တည်ရာတရား။
အဘိညေယျဓမ္မဘာဝေန ဝုတ္တာ စတ္တာရာ
ခန္ဓာ ဟောန္တိတိအာဒိနာ ဂ္ဂဟန္တော အဘိ-
ညေယျောတိအာဒိနာ စ အဘိညာဏ-
လက္ခဏဝိသယာတိ အာဟာ “သဘာဝတော
အဘိညာဏာန”န္တိ။ အနုဋီ၊၃။၁၀။

အဘိညာဏသဒ္ဓ (ပု) [အဘိညာဏ + သဒ္ဓ]
အဘိညာဏသဒ္ဓါ။ အဘိလက္ခဏပရိယာယော
အဘိညာဏသဒ္ဓေါ။ သာရတ္ထ၊၁။၇၂။ အနုဋီ၊
၁။၂၂။

အဘိညာဏသမ္ပုဒ္ဓဘာဝ (ပု) [အဘိညာဏ-
သမ္ပုဒ္ဓ + ဘာဝ] အဘိညေယျအားဖြင့်
သိတတ်သော ဘုရား၏ အဖြစ်။ သဗ္ဗဿပိ
ဉေယျဿ အဘိညာဏသမ္ပုဒ္ဓဘာဝံ ဥဒ္ဓေသ-
ဝသေန ပကာသေတွာ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၀။
(ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၇။ သာရတ္ထ၊၁။၂၂၉ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။
၁၉၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၇။၁။၂၂၉-တို့နှင့် နှိုင်းယှဉ်
ကြည့်။)

အဘိညာဏသာဝက (တိ) [အဘိညာဏ +
သာဝက] ထင်ရှား - ကျော်စော - သော -
တပည့် - သာဝက။ အ အဘိညာယော သစ္စိ-
ကတွာ အဘိညာဏသာဝကော ဘဝိဿတိ။
မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၉။

အဘိညာဏသောတနယ (ပု) [အဘိညာဏ +
သောတနယ] ထင်ရှားသော ဝေဒ - သိဒ္ဓန္တ
- ကျမ်းလာနည်း။ အဘိညာဏတိဏဇာတိ-
ဘာဝ ကြည့်။

အဘိညာဏ္ဍယ (တိ) [အဘိညာ + ဏ္ဍယ] အဘိ
ညာဉ် ၃-ပါး - ဝိဇ္ဇာ ၃-ပါး - အပေါင်း။
အာဒိတော အဘိညာဏ္ဍယဝသေန ဒေသနာ-
ယ အာဂတတ္တာ။ မ၊ဋီ၊၂။၁၈။

အဘိညာဒေသနာ (တိ) [အဘိညာ + ဒေသနာ]
အဘိညာဉ်ကို ဟောကြားခြင်း၊ အဘိညာဉ်
ဒေသနာ။ ဂ္ဂဟိဝေရစတုတ္ထဇ္ဈာနဒေသနာ-
နန္တရံ အဘိညာဒေသနာယ အဝသရောတိ
ကတွာ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၃၇၇။

အဘိညာဓမ္မ (ပု) [အဘိညာ + ဓမ္မ] အဘိညာဉ်
တရား။ အသု အဘိညာဓမ္မေသု ဂုဏသရီရ-
မဟန္တတ္တံ။ သ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၂။

အဘိညာဓိကမ (ပု) [အဘိညာ + အဓိကမ]
အဘိညာဉ်ကိုရခြင်း။ န ဟိ ... ဥပရိ အဘိ-
ညာဓိကမော ဟောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၆။

အဘိညာနိဗ္ဗတ္တန (န) [အဘိညာ + နိဗ္ဗတ္တန]
အဘိညာဉ်ကို ဖြစ်စေခြင်း။ အယံ (အယ-
မေဝ စုဒ္ဓသဝံဇော) ဝသိသာဝေါ အဘိညာ
နိဗ္ဗတ္တနေ ကေန္တေန ဣစ္ဆိတဗော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၆၅။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၁၄၂။

အဘိညာနိသံသ (တိ) [အဘိညာ + အာနိသံ-
သ] အဘိညာဉ်ဟူသော - အကျိုး - အာနိ-
သင် - ရှိသော။ အယံ သမာဓိဘာဝနာ
အဘိညာနိသံသတိ ဝတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁။

အဘိညာနုယောဂ (ပု) [အဘိညာ + အနု-
ယောဂ] အဘိညာဉ်ကို - မေးမြန်း - စုံစမ်း -
ဝေဖန် - စိစစ် - ခြင်း။ ဣတော ပရံ အဘိ-
ညာနုယောဂါဒိဝေနေ အရဟတ္တသာဓနာ
ဟောတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၆။

အဘိညာပက္ခ (ပု) [အဘိညာ + ပက္ခ] အဘိ-
ညာဉ် - လောကီအဘိညာဉ် - ဟူသော
အတောင်ပံ။ အဝိဇ္ဇာဏကောသံ ပဒါလေတွာ
အဘိညာပက္ခေ ပပေါဋ္ဌေတွာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၁။
သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၁။ အဘိညာပက္ခေတိ လောကီ-
ယာဘိညာပက္ခေ။ သာရတ္ထ၊၁။၃၅၃။

အဘိညာပညာ (တိ) [အဘိညာ + ပညာ]
ကောင်းစွာ - ရှေးရှု - သိသောပညာ၊ အဘိ-
ညာပညာ။ (က) ရူပန စသော သဘော
အားဖြင့် ကောင်းစွာ သိသော ပညာ။ (ခ)
လက္ခဏ၊ သံလက္ခဏ အားဖြင့် ဧညတနား
တို့ကို - ရှေးရှု - မျက်မှောက် - သိသော
ပညာ (က) အဘိညာပညာ ဉာတဋ္ဌေ
ဉာဏံ။ ပဋိသံ၊၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၄၁။ အဘိ-
ညာပညာတိ ဓမ္မာနံ ရူပနာဒိသဘာဝေန
ဇာနနပညာ၊ သာ ဟိ သောဘနဋ္ဌေန အဘိ-
သဒ္ဓေန တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ သဘာဝဇာန-

နဝသေန သောဘနံ ဇာနနန္တိ ကတွာ အဘိ-
ညာတိ ဝုစ္စတိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊၁။၃၃။ တံ ဘဂဝါ
အဘိညာပညာယ အဘိညာသိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။
၃၀၁။ (ခ) သဘာဝဓမ္မာနံ လက္ခဏသလ္လက္ခ-
ဏတော ဧညယျအဘိမုခါ ပညာ အဘိညာ-
ပညာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၇။

အဘိညာပဋိပါဋိ (တိ) [အဘိညာ + ပဋိပါဋိ]
အဘိညာဉ်အစဉ်။ ဣဒါနိ ခီကာသဝဿ
အဘိညာပဋိပါဋိံ ဒဿေတုံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁။

အဘိညာပဋိလာဘ (ပု) [အဘိညာ + ပဋိလာဘ]
အဘိညာဉ်ကို ရခြင်း။ အဘိညာပဋိလာ-
ဘာယ ပဋိပဒံ ပဋိကိပတိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၆။

အဘိညာပဋိဝေဓ (ပု) [အဘိညာ + ပဋိဝေဓ]
အဘိညာဉ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း၊ ဣဒါနိဿ
အဘိညာပဋိဝေဓံ ဒဿေန္တော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၇။

အဘိညာပတ္တ (တိ) [အဘိညာ + ပတ္တ] (က)
အဘိညာဉ်သို့ရောက်သော။ (ခ) ထင်ရှား -
ကျော်စော - သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သော၊
သု။ (က) အဘိညာပတ္တံ ဈာနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊
၂။၁၄။ (ခ) အဘိညာပတ္တာ မဟာသမ-
ဏာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၈။ အဘိညာပတ္တာတိ
“အသုကော အသုကော စ ဝေရော
သီလဝါ ကလျာဏဓမ္မော ဗဟုဿတော”တိ
အာဒိနာ အဘိညာတဘာဝံ ပတ္တာ အဓိကတ-
အဘိညာတာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၂။ အဘိညပတ္တ-
လည်း ကြည့်။

အဘိညာပဒ (န) [အဘိညာ + ပဒ] အဘိ-
ညာဟူသောပုဒ်။ အဘိညာပဒေ ပနေတ္ထ
မဂ္ဂေါ ကထိတော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၄။

အဘိညာပရိဇာနန (န) [အဘိညာ + ပရိ-
ဇာနန] ထူးသောဉာဏ်ဖြင့်သိ၍ ပိုင်းခြားသိ
ခြင်း၊ ဉာတပရိညာဖြင့်သိ၍ တိရဏပရိညာ
ဖြင့် ပိုင်းခြားသိခြင်း။ ဣမေသံ အဘိညာ-
ပရိညေယျာ (သံ၊၃။၄၈)တိ အာဒိနံ ဓမ္မာနံ

အဘိညာပရိဘောဇနာဒိဟိ သဟ ဝိပဿနဿ
အရိယမဂ္ဂဿ ဘာဝနာယ ဣဇ္ဈန္တိ။ သံ၊ ၄၊ ၃။
၁၇၃။

အဘိညာပရိညေယျ (န) [အဘိညာ + ပရိညေ-
ယျ] ဉာတပရိညာ၊ တိရုဏပရိညာ တို့ဖြင့်
ပိုင်းခြား၍ သိအပ်သော တရား။ သဗ္ဗ
ဘိက္ခဝေ အဘိညာပရိညေယျ။ သံ၊ ၂။ ၂၅၈။
အဘိညာပရိညေယျန္တိ ဣဇာပိ ပဟာနပရိ-
ညာ အဝုတ္တာပိ ဂဟိတာယေဝါတိ ဝေဒိ-
တဗ္ဗာ။ သံ၊ ၄၊ ၃။ ၁၂။

အဘိညာပရိယာပနန္တ (တိ) [အဘိညာ + ပရိယာ-
ပနန္တ] အဘိညာဉ်၌ အကျုံးဝင်သော။ အဘိ-
ညာပရိယာပနန္တဟိ တိဟိ ဝိဇ္ဇာဟိတိ တာသံ
ရာသိဘေဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၉၉။

အဘိညာပရိဝါရ (တိ) [အဘိညာ + ပရိဝါရ]
အဘိညာဉ် အခြံအရံရှိသော။ ဦးဟတိဟစ္စ-
ယေန အဘိညာပရိဝါရံ အနာဂါမိဖလံ သန္တိ-
ကတွာ။ ထေရဝါဒ၊ ၂။ ၆။

အဘိညာပါဒ (ပု) [အဘိညာ + ပါဒ] အဘိ-
ညာဉ်၏ အကြောင်း၊ အဘိညာဉ် ရခြင်း၏
အကြောင်း။ ဣမေ ပန စတ္တာရော ဗြဟ္မ-
ဝိဟာရာ... အဘိညာပါဒါ ဝါ နိရောဓေါဒါ
ဝါ ဟောန္တိ။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၃၇၂။

အဘိညာပါဒက (တိ) [အဘိညာ + ပါဒက]
အဘိညာဉ် - ဣဒ္ဓိဝိစေသော အဘိညာဉ် - ၏
- အခြေ - တည်ရာ - ဖြစ်သော။ အဘိညာ-
ပါဒကံ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ သမာပဋိတွာ။ ဝိ၊ ၄၊
၁။ ၄၄။ အဘိညာပါဒကန္တိ အဘိညာယ ပတိ-
ဋ္ဌာဘူတံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၄၁။ တသ္မိံ စိတ္တေ
အဘိညာပါဒကေဇာတေ။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁။ ၃၀၇။
အဘိညာပါဒကံ ဈာနံ သမာပဋိတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။ ၃၆၈။ အဘိညာပါဒကန္တိ ဣဒ္ဓိဝိဓာဒိ-
အဘိညာဉာဏပါဒကဘူတံ အဓိဋ္ဌာနဘူတံ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၁။ ၄၆၀။ (- အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၃၁။)

အဘိညာပါဒကစတုတ္ထဇ္ဈာန (န) [အဘိညာ-
ပါဒက + စတုတ္ထဇ္ဈာန] အဘိညာပါဒက
စတုတ္ထဈာနံ။ အဘိညာပါဒက စတုတ္ထဇ္ဈာန-
တော ဝုဋ္ဌာယ။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၂၂၅။

အဘိညာပါဒကဇ္ဈာန (န) [အဘိညာပါဒက +
ဈာန] အဘိညာဉ်၏ အခြေဖြစ်သော ဈာနံ။
အဘိညာပါဒကဇ္ဈာနံ သမာပဋိတွာ ဝုဋ္ဌာယ။
ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁။ ၃၀၈။ (- ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၇။)

အဘိညာပါဒကဇ္ဈာန (န) [အဘိညာ + အဘိ-
ညာပါဒကဇ္ဈာန] အဘိညာဉ်နှင့် အဘိညာဉ်
၏အခြေဖြစ်သော ဈာနံ။ ကိဉ္ဇေတ္ထ ကာရဏံ
အဘိညာ ဝါ အဘိညာပါဒကဇ္ဈာနံ ဝါ။ မ၊ ၄၊
၃။ ၁၄၁။ အထ ဣဒ္ဓိဝိပေစန္နဘာဝနာဒိအဘိ-
ညာ၊ ဝေ သတိ အဘိညာပါဒကဇ္ဈာနံ ကာရ-
ဏံ။ မ၊ ၄၊ ၃။ ၉၆။ ပုဗ္ဗဟေတုသင်္ခါတေ စေဝ
ဣဒါနိ စ ပဋိလဒ္ဓဗ္ဗေ အဘိညာပါဒကဇ္ဈာ-
နာဒိဘေဒေ စ။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၂၂၈။ အဘိညာ
(ပါဒါ) စ အဘိညာပါဒကဇ္ဈာနဉ္စ အဘိညာ-
ပါဒကဇ္ဈာနာနိ။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၂၀၀။

အဘိညာပါဒကတာ (တိ) [အဘိညာပါဒက +
တာ] အဘိညာဉ်၏ အခြေ၏အဖြစ်။ အဘိ-
ညာပါဒကတာ ပန နိရောဓေါပါဒကတာ စ
စတုတ္ထဿေဝ ဈာနဿ အာဝေဏိကာ။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၇၀။ အဘိညာပါဒကတ္တတာ-
လည်း ကြည့်။

အဘိညာပါဒကတ္တ (ပု) [အဘိညာပါဒက +
အတ္တ] (၁) အဘိညာဉ်၏အခြေခံ - အဘိညာ-
ပါဒက - ဟူသောအကျိုး။ (တိ) (၂) အဘိ-
ညာဉ်၏ အခြေခံ အဘိညာပါဒက - ဟူ
သော အကျိုးရှိသော။ (၁) တေ အဘိညာ-
ပါဒကတ္တာယ ဘာဝေန္တိ။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၂။ (၂)
အဘိညာပါဒကတ္တတာ - ကြည့်။

အဘိညာပါဒကတ္တတာ (တိ) [အဘိညာပါဒ-
ကတ္တ + တာ] အဘိညာဉ်၏ အခြေခံဟူသော

အကျိုး၏အဖြစ်။ အဘိညာပါဒကတ္တတာ ပန နိရောပေါဒကတ္တတာ စ စတုတ္ထသော စျာနဿ အာဝေဏိကာ။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၂။ အဘိညာပါဒကတာလည်း ကြည့်။

အဘိညာပါဒကပဉ္စမဋ္ဌာန (န) [အဘိညာပါဒက + ပဉ္စမဋ္ဌာန] အဘိညာပါဒကပဉ္စမဋ္ဌာနံ။ အဘိညာပါဒကပဉ္စမဋ္ဌာနာ ဝုဋ္ဌဟိဘူ။ သင်္ဂဟ။၆၃။ အဘိညာနံ ပါဒကံ ပတိဋ္ဌာနဘူတံ ပထဝီဒိကသိကာရဗ္ဗဏံ ပဉ္စမဋ္ဌာနံ။ ဝိဘာဝိနီ။၂၆၅။

အဘိညာပါဒကပရိကမ္မစိတ္တ (န) [အဘိညာပါဒက + ပရိကမ္မစိတ္တ] အဘိညာဉ်၏ အခြေခံဖြစ်သော ပရိကံစိတ်။ အဘိညာပါဒကပရိကမ္မစိတ္တာနံ သမာနသန္တာနတာယ ဝုတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၆။

အဘိညာပါဒကဘာဝ (ပု) [အဘိညာပါဒက + ဘာဝ] အဘိညာဉ်၏ အခြေခံအဖြစ်။ စတုတ္ထဋ္ဌာနပညာ ဟိ အဘိညာပါဒကဘာဝေနာပိ ပဉ္စ အဘိညာယော ပဋိဝိဇ္ဇတိ။ အဘိညာဘာဝပ္ပတ္တိယာပိ ပဋိဝိဇ္ဇတိ ဝေ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၀၀။

အဘိညာပါဒကိဒ္ဓိ (ထိ) [အဘိညာပါဒက + ဣဒ္ဓိ] အဘိညာဉ်အခြေခံရှိသော-တန်ခိုး-တန်ခိုးဖန်ဆင်းခြင်း။ ဣဓ အဘိညာပါဒကိဒ္ဓိကထိတာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၈၉။

အဘိညာပါဒန (န) [အဘိညာ + အာပါဒန] သိခြင်းသို့ ရောက်စေခြင်း၊ သိစေခြင်း။ စူဠနာဂဿ တထာ မဟတိ ပရိသာ ဒေဝတာနုဘာဝေန အဘိညာပါဒနံ အဟောသိ။ မ၊ဋီ၊၃။၄၃၂။

အဘိညာပါရ (ပု) [အဘိညာ + ပါရ] သိခြင်း၏ - တဖက်ကမ်း - အဆုံး - အပိုင်းအခြား။ သဗ္ဗဓမ္မာနံ အဘိညာပါရံ သမာပတ္တိပါရဉ္စာတိ ဆဗ္ဗိခံ ပါရံ ဂတတ္တာ ပါရဂူ။ အံ၊ဋ္ဌ၊

၂။၁၄၃။ အဘိညာပါရန္တိ အဘိဘေဒနဿ ပါရံ။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၂၉။ အဘိညာပါရဂူလည်း ကြည့်။

အဘိညာပါရဂူ(တိ) [အဘိညာ + ပါရ + ဂမု + ရှု] (၁) ဉာတပရိညာဖြင့် နိဗ္ဗာန်ဟူသောတဖက်ကမ်းသို့ - သွားရောက်လိုသော - သွားရောက်သော - သွား - ရောက် - ပြီး - သော၊ သူ။ (၂) အဘိညေယျ တရားတို့ကို သိခြင်းအားဖြင့် နိဗ္ဗာန်ဟူသော တဖက်ကမ်းသို့ - သွား - ရောက် - ပြီးသော၊ သူ။ (၃) အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် အလုံးစုံသော တရားတို့၏ အပြီးအဆုံးသို့ ရောက်သော၊ အလုံးစုံသော တရားတို့ကို အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဖြင့်သိ၍ တည်နေသော၊ သူ။ (၄) အလုံးစုံသော တရားတို့ကို သိလျက် နိဗ္ဗာန်ဟူသော တဖက်ကမ်းသို့ - သွား - ရောက် - ပြီးသော၊ သူ။

(၁) အဘိညာပါရဂူ သဗ္ဗဓမ္မာနံ။ မဟာနိ၊၁၆။ အဘိညာပါရဂူတိ အဓိဂတေန ဉာဏေန ဉာတပရိညာယ နိဗ္ဗာနပါရံ ဂန္တုကာမော ဂစ္ဆတိ ဂတောတိ ပါရဂူ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၇၀။ ပါရဂူ သဗ္ဗဓမ္မာနန္တိ ဘဂဝါ သဗ္ဗဓမ္မာနံ အဘိညာပါရဂူ ပရိညာပါရဂူ ပဟာနပါရဂူ ဘာဝနာပါရဂူ သမ္ဘိကိရိယာပါရဂူ သမာပတ္တိပါရဂူ။ စူဠနိ၊ ၁၆၅။ (၂) သဗ္ဗဓမ္မာနန္တိ ဣမိနာ အဘိညာပါရဂူ ဝုတ္တော။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၁။ အဘိညေယျဓမ္မာနံ ဇာနနဝသေန အဘိညာပါရဂူ။ မ၊ဋီ၊၃။၁၈၀။ (၃) အဘိညာပါရဂူ....ဝေ ဆဗ္ဗိဓေန ပါရဂမနေန သဗ္ဗဓမ္မာနံ ပါရံ ပရိယောသာနံ ဂတော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၈။ အဘိညာပါရဂူတိ သဗ္ဗေသံ လောကီယလောကုတ္တရဓမ္မာနံ အဘိညာယ ပါရံ ဂတော၊ သဗ္ဗဓမ္မေ အဘိဝိသိဋ္ဌာယ အဂ္ဂမဂ္ဂပညာယ ဇာနိတှာ ဌိတောတိ အတ္တော။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၄၈။ (၄) အဘိညာပါရဂူ... ပါရဂမနေန ပါရဂတိ ပါရပ္ပတ္တိမတ္တကပ္ပတ္တံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၁။ အဘိညာပါရံ ဂတောတိ အဘိညာပါရဂူ။

(ဝေံ သေသေသုပိ)။ သော ဟိ ဘဂဝါ သဗ္ဗဓမ္မေ အဘိဇာနန္တော ဂတောတိ အဘိညာပါရမိ။ မဒိဉ္ဇိ၊ ၃။ ၁၁။ (-သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂၀၆။)

အဘိညာပါရမိပုတ္တ (တိ) [အဘိညာ + ပါရမိ + ပတ္တ] အဘိညာဉ်တို့၌ - အပြီးအဆုံး - အထွတ်အထိပ် - သို့ရောက်ပြီးသော၊ သူ။ (လောကီအဘိညာဉ် ငါးပါးတို့၌ ဝသိဘော် မြောက်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သောသူဟု ဆိုလိုသည်။) အဘိညာပါရမိပုတ္တာ၊ ပေတ္တိကေ ဂေါစရေ ရတာ။ အပါ၊ ၁။ ၁၉။ အဘိညာပါရမိပုတ္တာတိ ပဉ္စသု အဘိညာသု ပါရမိံ ပရိယောသာနံ ပတ္တာ ပုရိတာတိ အတ္ထော။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၃။

အဘိညာပါရမိ (ထိ) [အဘိညာ + ပါရမိ] အဘိညာဉ် အထွတ်အထိပ်။ (က) လောကီ အဘိညာဉ်တို့၌ အထွတ် အထိပ်။ (လျင်လျင် မြန်မြန်ရနိုင် သုံးဆောင်နိုင်အောင် ဝသိဘော် မြောက်သည်ကို ဆိုလိုသည်။) (ခ) အာသဝက္ခယအဘိညာဉ်၏ အထွတ်အထိပ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်။ (က) အဘိညာပါရမိ ဂန္ဓာ။ အပါ၊ ၁။ ၂၆။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၂၅။ (ခ) အဘိညာဝေါသာနပါရမိပုတ္တ (ခ) ကြည့်။

အဘိညာပါရိပုရိ (ထိ) [အဘိညာ + ပါရိပုရိ] အဘိညာဉ်၏ ပြည့်စုံခြင်း။ အဘိညာပါရိပုရိကတွာ ဒဿေတုမ္ပိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၈။

အဘိညာပါဠိ (ထိ) [အဘိညာ + ပါဠိ] အဘိညာဉ်အကြောင်း ဖွင့်ဆိုသော ပါဠိ။ အဘိညာပါဠိယာ ဟိ နိဗ္ဗေသမုခေန အဘိညာနံ နိဗ္ဗတ္တနဝိမိ ဝိမိယတိ၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၃၇။

အဘိညာပုပ္ဖ (န) [အဘိညာ + ပုပ္ဖ] အဘိညာဉ် ဟူသောပန်း။ ဖိတောတိ အဘိညာပုပ္ဖေဟိ သုပုပ္ဖိတော။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၆။ သမာဓိက္ခန္ဓ

ပညာသာခံ အဘိညာပုပ္ဖံ ဝိမုတ္တိဖလံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၆၃။

အဘိညာပုပ္ဖိက (တိ) [အဘိညာ + ပုပ္ဖ + ဣက] အဘိညာဉ်လျှင် ရေ့သွားရှိသော။ အဘိညာပုပ္ဖိကာ ဟိ ပရိညာပဟာနသန္တိကိရိယတာဝနာ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၄၃။

အဘိညာပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [အဘိ + ဉာ + ကာပေ + တိ] သိစေ - တန်ခိုးဖြင့်သိစေ၏။ မဟတိ ပရိသံ အဘိညာပေသိတိ အပရေ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၄၃၃။

အဘိညာဗလံ (န) [အဘိညာ + ဗလ] အဘိညာဉ် - အား - အစွမ်း၊ အဘိညာဗလေန ဝေယန္တမတ္တကေ ဌတော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၈။ အဘိညာဗလပါပုဏိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၀၉။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၆။

အဘိညာဗလံ (န) [အဘိညာ + ဗလ] အဘိညာဉ်နှင့် ဝိပဿနာ - အား - အစွမ်း။ အဋ္ဌဂုဏသမုပေတံ၊ အဘိညာဗလမာဟရိံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၀၈။ အဘိညာဗလမာဟရိန္တိ ... အဘိညာနဉ္စ သမာပတ္တိနဉ္စ ဥပ္ပါဒနတ္ထာယ အနိစ္စတော ဓုက္ခတော ဝိပဿနံ အာရဘိတော ထာမပ္ပတ္တိ ဝိပဿနာဗလံ အာဟရိံ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၈။ (ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၉။)

အဘိညာဗလပုတ္တ (တိ) [အဘိညာဗလ + ပတ္တ] (က) အဘိညာဉ် - အား - အစွမ်း - သို့ရောက်သော။ (ခ) အဘိညာဉ်တို့၌မြဲမြံခိုင်ခံ့ခြင်းသို့ရောက်သော။ (က) မဟာကပ္ပိနောတိ ဝေနာမကော အဘိညာဗလပုတ္တော၊ မဟာထေရော။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၃။ ဗောဓိသတ္တော အဘိညာဗလပုတ္တော ဟောတိ။ စရိယာ၊ ၄။ ၃၀၅။ (ခ) အဘိညာဗလပုတ္တာနံ၊ နိဗ္ဗုတာနံ တပဿိနံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၃၇။ အဘိညာဗလပုတ္တာနန္တိ အဘိညာနံ ဗလပုတ္တာနံ။ စိတ္တဝသိတာယ ခိပ္ပနိသန္တိဝေသေန အဘိညာသု ထိရဘာဝပုတ္တာနန္တိ အတ္ထော ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၀၈။

အဘိညာဗလသမာဟိတ (တိ) [အဘိညာဗလ + သမာဟိတ] အဘိညာဉ်-အား-အစွမ်း-ဖြင့်တည်ကြည်သော။ သူ။ ဥက္ကတေဇော ဒုပ္ပသဟော၊ အဘိညာဗလသမာဟိတော။ ဗုဒ္ဓဝါ၊ ၄။ ၂၅၇။

အဘိညာဗလသမ္ပန္န (တိ) [အဘိညာဗလ + သမ္ပန္န] အဘိညာဉ်-အား-အစွမ်း-နှင့်ပြည့်စုံသော။ သူ။ ဗောဓိသတ္တော ဥက္ကတေဇော အဘိညာဗလသမ္ပန္နော။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၆၇။

အဘိညာဘရဏ (န) [အဘိညာ + အဘရဏ] အဘိညာဉ်ဟူသော အဆင်တန်ဆာ။ ဖိတန္တိ အဘိညာဘရဏေဟိ ပုပ္ဖိတံ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၀။ အဘိညာပုပ္ဖ-လည်း ကြည့်။

အဘိညာဘာဝ (ပ) [အဘိညာ + ဘာဝ] အဘိညာဉ်၏အဖြစ်။ ပုဗ္ဗဘာဂပညာယ ဝေ အဘိညာဘာဝေါ ဝုတ္တော ဝိယ ဒိဿတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၁။

အဘိညာဘာဝပ္ပတ္တိ (ထိ) [အဘိညာဘာဝ + ပတ္တိ] အဘိညာဉ်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း၊ အဘိညာပါဒကဘာဝ-ကြည့်။

အဘိညာဘိနိဟာရ (ပ) [အဘိညာ + အဘိနိဟာရ] အဘိညာဉ်သို့ ရှေးရှုဆောင်ခြင်း။ အဘိညာဉ်-အကျိုးငှါ-ဖြစ်စေရန်-ညွှတ်-ရှိုင်း-ခြင်း၊ အဘိညာဉ်သို့ ရှေးရှုစိတ်ကိုစေလွှတ်ခြင်း။ အဘိညာဘိနိဟာရော။ နေတ္တိ၊ ၇၃။ ခူပါဝစရသညာ နာမေတာ ယာဝဒေဝ အဘိညတ္တာဘိနိဟာရမတ္တံ၊ န ပန အဓိပ္ပါဝစရသမာပတ္တိယော ဝိယ သန္တာတိ အဓိပ္ပါယော။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၁၅၀။

အဘိညာမန (ပ၊ န) [အဘိညာ + မန] အဘိညာဉ်စိတ်။ အဘိညာမနေန နိဗ္ဗတ္တိတံ (ဥပ္ပါဒိတံ)။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၉။

အဘိညာယ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ + ဉာ + ဟာ] သိ၍။ သယံ အဘိညာယ ကမုဒ္ဓိသေယံ။ ဝိ၊ ၃။ ၁။ ၂။

ဓမ္မ၊ ၆၄။ သဗ္ဗံ စတုဘူမကဓမ္မံ အတ္တနာဝဇာနိတု။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၂။ သယမေဝ ဇာနိတု။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၃၅၀။ တဉ္စ သဗ္ဗံ အဘိညာယ၊ ဝေတ္တိတုန စက္ခုမာ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၁၀။ တံ သဗ္ဗံ ဘဂဝါ ဇာနိတု ဝေတ္တပေတု။ စ၊ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၇။ ယဒါ ဗုဒ္ဓေါ အဘိညာယ၊ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တယိ။ သံ၊ ၂။ ၇၀။ အံ၊ ၁။ ၃၄၂။ အဘိညာယာတိ ဇာနိတု။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၆။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၆။ အဘိညာယာဟိ တိက္ခဝေ ဓမ္မံ ဒေသေမိ နော အနဘိညာယ။ အံ၊ ၁။ ၂၇၀။ မ၊ ၄။ ၁။ ၆၁။ အဘိညာယာတိ .. ဇာနိတု ပဋိဝိဋ္ဌိတု ပစ္စက္ကံ ကတု။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၇။ အဘိညာယာတိ .. ယာထာဝတော အဘိဇာနိတု။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၇။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၁။ ယထာဘူတံ အတ္တညာယ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၉။

အဘိညာလက္ခဏဘာဝ (ပ) [အဘိညာလက္ခဏ + ဘာဝ] အဘိညာဉ်လက္ခဏာရှိသည်၏အဖြစ်။ ဆဋ္ဌာဘိညာပိ အဝဿံ ကထေတဗ္ဗာ အဘိညာလက္ခဏဘာဝေန တပုရိယာပနုတော။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၁၄၇။

အဘိညာလာဘိ (တိ) [အဘိညာ + လာဘ + ဇာ] အဘိညာဉ်ရသော။ သူ။ ယေပိ စ ဈာနလာဘိနော အဘိညာလာဘိနော ဝါ ဒီဋ္ဌိဂဏန္တိ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၆၃။ သော အဘိညာလာဘိ ဧကံ တာပသံ ဥပဋ္ဌဟန္တော။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၇။

အဘိညာဝဂ္ဂ (ပ) [အဘိညာ + ဝဂ္ဂ] အဘိညာဝဂ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ စတုက္ကနိပါတ၊ ၆-ဝဂ်၊ ၁-သုတ်။ အံ၊ ၁။ ၅၇၁-၅၇၇။

အဘိညာဝန္တ (တိ) [အဘိညာ + ဝန္တ] အဘိညာဉ်ရှိသော။ သူ။ တဒဘိညာဝတော အရဟတော သာဓနံ “အရဟတ္တသာဓနာ”တိ အာဟ။ မူလဒီ၊ ၃။ ၆၁။

အဘိညာဝါရ (ပ) [အဘိညာ + ဝါရ] အဘိညာဉ်ကိုဟောရာ-အလှည့်-အကြိမ်၊ အဘိညာဉ်

၆-ပါး၏ အမည်အားဖြင့် ဟောအပ်သော
ဒေသနာ၏နေရာ။ ယသ္မာ အဘိညာဝါရေ
အာရဋ္ဌေ တေသ္မာ အန္တရာဝါရေ နတ္ထိ။ ဒီ၊ ၄၊
၁။ ၁၉၈။ မ၊ ၄၊ ၃။ ၁၈၀။ အဘိညာဝါရေတိ
ဆဋ္ဌဘိညာသေန ဝုတ္တေ ဒေသနာဝါရေ။ သီ၊
၆၊ သစ်၊ ၂။ ၁၄၇။

အဘိညာဓိသေသ (ပု) [အဘိညာ+ဝိသေသ]
အဘိညာဉ်ဟူသော - အထူး - တရားထူး။
ဣမေသံ အဘိညာဓိသေသနံ အတ္ထာယ။
ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၄၀၂ ဒေဝါနံ ဝိဗ္ဗစက္ခု ဝိယာတိ
တံ ဝိဗ္ဗစက္ခု၊ အဘိညာဓိသေသော။ သံ၊ ၆၊
၂။ ၂၈၁။

အဘိညာဓိဟာရ(ပု)[အဘိညာ+ဝိဟာရ]အဘိ-
ညာဉ်ဖြင့်နေခြင်း၊ အဘိညာဉ်ဝင်စားခြင်း။
ယတ္ထကေ ဝါ သမာပတ္တိဝိဟာရေ အဘိညာ-
ဝိဟာရေ ဝါ အာကခန္ဓော။ ဒီ၊ ၆၊ ၁။ ၂၂။

အဘိညာဝေါသာန (န) [အဘိညာ+ဝေါသာန]
အဘိညာဉ်၏ အဆုံး၊ အရဟတ္တဖိုလ်။ အဘိ-
ညာဝေါသာနပါရမိပ္ပတ္တ(က) အနက် ကြည့်။

အဘိညာဝေါသာနပါရမိပ္ပတ္တ (တိ) [အဘိညာ-
ဝေါသာန+ပါရမိ+ပတ္တ] (က) အဘိညာဉ်
အဆုံး၊ အထွတ် အထိတ်သို့ ရောက်သော၊
အာသဝက္ခယအဘိညာဉ် - အရဟတ္တမဂ်
ပညာ - ၏အဆုံး၊ အထွတ် အထိတ်သို့ရောက်
သော၊ သူ။ (ခ) ဣဒ္ဓိဝိစေသော အဘိညာဉ် -
ထူးသောပညာ - တို့၌အဆုံး အထွတ်အထိတ်
သို့ ရောက်သော၊ သူ။ (ဣဒ္ဓိဝိစေသော အဘိ
ညာဉ်တို့၌ ဝသီဘော် မြောက်သည်၏ အဖြစ်၊
ယင်းအဘိညာဉ်တို့ကို အလိုရှိသည့် အတိုင်း
လျှင်မြန်နိုင်နင်းစွာ လေ့လာ၊ သုံးစွဲနိုင်သည်
ကိုဆိုလိုသည်။) (ဂ) သစ္စာလေးပါးတို့ကို
သိ၍အဆုံး၊ အထွတ် အထိတ်သို့ရောက်သော၊
သူ။ (သစ္စာလေးပါးတို့၌ မဂ်လေးပါးတို့ဖြင့်
တဆယ် ခြောက်ပါးသော ကိစ္စကို ပြုခြင်း

အားဖြင့်သိ၍ ခပ်သိမ်းသောကိစ္စတို့ကို ပြီးဆုံး
စေအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်ပြုအပ်ပြီးသော
ကိစ္စရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အဆုံး၊ အထွတ်
အထိတ် ကမ်းတဖက်သို့ ရောက်သောသူဟု
အဋ္ဌကထာဖွင့်သည်။)

(က) တကြ စ ပန မေ သာဝကာ
ဗဟူ အဘိညာဝေါသာနပါရမိပ္ပတ္တာ ဝိဟာ-
ရန္တိ။ မ၊ ၂။ ၂၀၃-၇။ အဘိညာဝေါသာနပါရ-
မိပ္ပတ္တာတိ အဘိညာဝေါသာနသင်္ခါတဇ္ဇေဝ
အဘိညာပါရမိသင်္ခါတဇ္ဇ အရဟတ္တံ ပတ္တာ။
မ၊ ၄၊ ၃။ ၁၆၈။ အဘိညာ နာမ ဆ အဘိညာ၊
တာသု ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသေန ဆဋ္ဌဘိညာရဟ-
တောဝ အဂ္ဂမဂ္ဂပညာ ဣမ အဘိညာတိ
အဓိပ္ပေတာ၊ တသ္မာ ဝေါသာနံ ပရိယောသာနံ
ပါရမိ ပရမုက္ကံသာတိ အဝကံသာတိ စ အဂ္ဂ-
ဖလံ ဝုစ္စတိတိ အာဟ “အဘိညာ။ ပ။ အရ-
ဟတ္တံ ပတ္တာ”တိ။ မ၊ ၆၊ ၃။ ၁၁၅။

(ခ) အဘိညာဝေါသာနပါရမိပ္ပတ္တာတိ
ဣတော ပုဗ္ဗေသု သတိပဋ္ဌာနာဒီသု တေ
ဓမ္မေ ဘာဝေတွာ အရဟတ္တပ္ပတ္တာဝ အဘိ-
ညာဝေါသာနပါရမိပ္ပတ္တာ နာမ ဟောန္တိ၊
ဣမေသု ပန အဋ္ဌသု အဘိဘာယတနေသု
စိန္တဝသီဘာဝါယေဝ အဘိညာဝေါသာန-
ပါရမိပ္ပတ္တာ နာမ။ မ၊ ၄၊ ၃။ ၁၇၉။ စိန္တဝသီ-
ဘာဝါယေဝ တတ္ထ အဘိဝိသိဋ္ဌာယ ပညာယ
ပရိယောသာနတ္ထရံ သတံ (ပရိယောသာနံ
ကတကိစ္စတန္တိ ဘဝိတဗ္ဗံ။ အောက်ခြေမှတ်
ချက်)ဂတာ အဘိညာဝေါသာနပါရမိပ္ပတ္တာ။
မ၊ ၆၊ ၃။ ၁၂၄။ မနောမယိဒ္ဓိယံ စိန္တဝသီတာယ
(မ၊ ၄၊ ၁။ ၁၈၁) အဘိညာဝေါသာနပါရမိပ္ပ-
တ္တာ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ ယောဇနာ။ မ၊ ၆၊ ၃။
၁၂၆။

(ဂ) ပုဗ္ဗာဟံ ဘိက္ခုဝေ အနနဿု-
တေသု ဓမ္မေသု အဘိညာဝေါသာနပါရ-
မိပ္ပတ္တာ ပဋိဇာနာမိ။ အံ၊ ၂။ ၈။ အဘိညာ-
ပဋိဇာနာဒိတံ စတုသု သစ္စေသု စတုဟိ

မဂ္ဂေဟိ သောဠသဝိဓဿ ကိစ္ဆဿ ကရဏေန
အဘိဇာနိတွာ ဝေါသာနပါရမိံ သဗ္ဗေသံ
ကိစ္ဆာနံ နိဋ္ဌိတတ္တာ ကတကိစ္ဆဘာဝံ ပါရံ
ပတ္တော ပဋိဇာနာမိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၄။ အဘိဇာနိ-
တွာတိ အဘိဝိသိဋ္ဌေန ဉာဏေန ဇာနိတွာ။
အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၄။

အဘိညာဓိသိတ(တိ)[အဘိညာ + ဝေါသိတ]

(၁) ထူးသော - အရဟတ္တမဂ် - ဉာဏ်ဖြင့် -
သစ္စာ ၄-ပါး - အဘိညေယျ - တရားတို့ကို
သိ၍ ၁၆-ပါးသောမဂ်ကိစ္စတို့၏ အပြီးအဆုံး
သို့ ရောက်ပြီးသော၊ သူ။ (၂) ဆဋ္ဌ - အာသ-
ဝက္ခယ - အဘိညာဉ်ဖြင့် - ပြည့်စုံစေအပ် -
ပြုအပ် - ပြီးသော၊ ကိစ္စရှိသော၊ သူ။ (၃) အဘိ-
ညာဓိသိတော မုနိ။ မ၊ ၂။ ၃၄၅။ သံ၊ ၁။ ၁၆၇။
အံ၊ ၁။ ၁၆၆။ ဓမ္မ၊ ၇၄။ ဣတိဝုတ်။ ၂၆၂။ ယေရီ။
၃၈၇။ အဘိညာဓိသိတောတိ တံ အရဟတ္တံ
အဘိဇာနိတွာ ဝေါသိတော ဝေါသာနပု-
တ္တော။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၇၁။ အဘိဇာနိတွာ အဘိ-
ဝိသိဋ္ဌတာယ အဂ္ဂမဂ္ဂပညာယ ဥ တွာ။ မ၊ဋ္ဌ၊
၃။ ၁၈၀။ အဘိညာဓိသိတောတိ ဇာနိတွာ
ဝေါသိတဝေါသာနော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၁၂။ ဇာနိ-
တွာ ဝေါသိတဝေါသာနောတိ ဝိဇာနိတဗ္ဗံ
စတုသစ္စဓမ္မံ မဂ္ဂဉာဏေန ဇာနိတွာ သောဠ-
သန္တမ္ပိ ကိစ္ဆာနံ ဝေါသိတဝေါသာနော။ သံ၊
ဋ္ဌ၊၁။ ၂၂၉။ အဘိညာဓိသိတောတိဇာနိတွာ
ကိစ္စဝေါသာနေန ဝေါသိတော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၄၉။ အဘိညာယာတိ ဝတ္တဗ္ဗေ ယ ကာရ-
လောပေန အဘိညာတိ နိဗ္ဗေသော ကတော-
တိ အာဟ “ဇာနိတွာ” တိ။ ကိစ္စဝေါသာနေ-
နာတိ စတုဟိ မဂ္ဂေဟိ ကတ္တဗ္ဗဿ သောဠသ-
ဝိဓဿ ကိစ္ဆဿ ပရိယောသာနေန ဝေါသိ-
တောတိ ပရိယောသိတော၊ နိဋ္ဌိတောတိ
အတ္တော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၃၇။ အဘိညေယျ ဓမ္မံ
အဘိဇာနိတွာ ဝေါသိတော နိဋ္ဌာနံ ပတ္တော၊
ဝုသိတဝေါသာနံ ဝါ ပတ္တော။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၄၅၄။
အဘိညာ အဘိဝိသိဋ္ဌာယ မဂ္ဂပညာယ ဇာနိ-

တဗ္ဗံ စတုသစ္စဓမ္မံ ဇာနိတွာ ကိစ္စဝေါသာနေန
ဝေါသိတော နိဋ္ဌာနပုတ္တော။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။
၃၀၁။ အဘိညာယ အဘိဝိသိဋ္ဌေန ဉာဏေန
အဘိညေယျ ဓမ္မံ အဘိဇာနိတွာ ဝေါသိ-
တော နိဋ္ဌိ ပတ္တော ကတကိစ္စော။ ယေရီ၊ဋ္ဌ။
၇၇။ (၂) အဘိညာဓိသိတော သန္တော။
ဣတိဝုတ်။ ၂၂၇။ အဘိညာဓိသိတောတိ
ဝေဒနာမုခေန စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနံ ဘာဝေတွာ
ဆဋ္ဌာဘိညာယ ပရိယောသိတော၊ ကတ-
ကိစ္စော။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။ ၁၈၆။

အဘိညာဓိဟာရ(ပု)[အဘိညာ + ဝေါဟာရ]

အဘိညာဉ် - သုံးဆောင်ခံစားခြင်း၊ - လေ့-
လာ - အသုံးပြု - ခြင်း၊ အဘိညာဉ်ဖြင့် -
ရောင်းဝယ် - ဖလယ် - ကုန်သွယ် -
ခြင်း။ (မည်သူသည် မည်သည့်ကောင်းမှု
ကြောင့် သေပြီးနောက် နတ်ပြည်၌ မည်သို့
သော စည်းစိမ်ကို ခံစားနေရကြောင်း စသည့်
နတ်တို့၏စကားကို ခံယူခြင်း၊ ယင်းစကား
တို့ကို လူတို့အား ဓမ္မပါနာဖြစ်အားဖြင့်
ပေးဝေဟောပြောခြင်း၊ လူတို့၏ ဒါနဝတ္ထုကို
အလှူခံခြင်းမျိုးကို ဆိုလိုသည်။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊
၂။ ၅၆။ ကြည့်။) ယတ္ထကေ ဝါ သမာပတ္တိ-
ဝိဟာရေ အဘိညာဓိဟာရေ ဝါ အာ-
ကံသန္တော ဝိဟာရမိ စေဝ ဝေါဟာရမိ စ။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၂။ ယတ္ထကံ အဘိညာဓိဟာရံ
ဝေါဟာရိတုံ အာကံသိမိ၊ တတ္ထကံ အဘိညာ-
ဓိဟာရံ ဝေါဟာရမိ။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။ ၄၈-၉။

အဘိညာသဒ္ဓိကရဏီယ(တိ)[အဘိညာ + သဒ္ဓိ-

ကရဏီယ](က) အဘိညာဉ် - ဣဒ္ဓိဝိဓသော
အဘိညာဉ် - ဖြင့် မျက်မှောက်ပြုအပ်သော။
(ခ) သိ၍ - ထူးသောဉာဏ်ဖြင့်သိ၍ - မျက်
မှောက်ပြုအပ်သော။ (ဤအလိုဝါကျ။) (က)
သော ယဿ ယဿ အဘိညာသဒ္ဓိကရဏီ-
ယဿဓမ္မဿ စိတ္တံ အဘိနိဋ္ဌာမေတိ အဘိညာ-
သဒ္ဓိ ဝိရိယာယ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၃၈။ အံ၊ ၁။ ၂၅၆။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၂၀။ အဘိညာယ သဒ္ဓိကာတဗ္ဗ-

သ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀၃။ အဘိညာယာတိ ဣဒ္ဓိ-
 ဝိဓာဒိ အဘိညာယ။ သန္တကာတဗ္ဗဿာတိ
 ပစ္စက္ခတော ကာတဗ္ဗဿ အဓိဋ္ဌာနဝိက္ခဗ္ဗနာဒိ-
 ဓမ္မဿ။မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၆။ အဘိညာယ ဣဒ္ဓိဝိဓာဒိ-
 ဉာဏေန သန္တိကရဏိယဿ ဣဒ္ဓိဝိဓပစ္စနဘဝ-
 နာဒိ ဂဿ အဘိညာသန္တိကရဏိယဿ။
 မူလဒ္ဓိ။၂။၁၅၂။ (ခ)အဘိညာသန္တိကရဏိ-
 ယဿာတိ အဘိဇာနိတာပစ္စက္ခ ကာတဗ္ဗဿ။
 အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၈။ “အဘိညာယ သန္တိကရဏိ-
 ယဿာ”တိ ဝတ္ထုဗ္ဗေ “အဘိညာ”တိ ယ-
 ကာရလောပေန ပန ပန ကာလကိရိယာ-
 နိဋ္ဌေသော ကတောတိ အာဟ “...ဿာ”တိ။
 အဘိညာယ ဣဒ္ဓိဝိဓာဒိဉာဏေန သန္တိကိရိယံ
 ဣဒ္ဓိဝိဓပစ္စနဘဝနာဒိကံ အဘိညာသန္တိကရ-
 ဏိယန္တိ ဧဝံ ဝါ ဧတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။
 အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၀။

အဘိညာသန္တကိရိယာ (ထိ) [အဘိညာ+သန္တိ-
 ကိရိယာ] (၁) အဘိညာဉ်-ဣဒ္ဓိဝိဓဓသော
 အဘိညာဉ်-ဖြင့် မျက်မှောက်ပြုခြင်း။ (၂)
 သိ၍မျက်မှောက်ပြုခြင်း။ အဘိညာသန္တိ-
 ကရဏိယ-ကြည့်။

အဘိညာသမ္ပတ္တိ (ထိ) [အဘိညာ + သမ္ပတ္တိ]
 အဘိညာဉ်နှင့်ပြည့်စုံခြင်း။ ဖိတန္တိ ဝုဇ်ပုတ္တံ
 သဗ္ဗဗာလိပုလ္လံ ဝိယ အဘိညာသမ္ပတ္တိဝသေန။
 ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၉။

အဘိညာသမ္ပဒါ (ထိ) [အဘိညာ + သမ္ပဒါ]
 အဘိညာဉ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်း။ အဘိညာသမ္ပ-
 ဒါဟိ သာသနာဘိဝုဇ်ယာ မတ္တကပ္ပတ္တိတော။
 ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၆။

အဘိညာသိ (ကြိ) (အဘိဇာနာတိ-ကြည့်)။
 အဘိညာသိသ (န) [အဘိညာ+သိသ] အဘိ-
 ဉာဉ်လျှင် - အဦး - ပဓာန။ အဘိညာသိ-
 သေနတ္ထ အဘိညာပါဠိ ဝုတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၃၇။

အဘိညာသုခ (န) [အဘိညာ+သုခ] အဘိ-
 ဉာဉ်ချမ်းသာ။ အဘိညာသုခတောပိ ဝိသိဋ္ဌံ
 ဤဒိသံ ဗုဒ္ဓတ္တဗျာကရဏဇံ သုခံ အလဘိ။
 မူလဒ္ဓိ၊၁။၂၅။

အဘိညာသုတ္တ (န) [အဘိညာ+သုတ္တ] အဘိ-
 ဉာဉ်သုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်၊ စတုတ္ထနိပါတ်၊
 ၆-ဝဂ်၊ ၁-သုတ်။ အံ၊၁။၅၇၀-၁။

အဘိညိဒ္ဓိ (ထိ) [အဘိညာ+ဣဒ္ဓိ] အဘိညာဉ်
 တန်ခိုး။ ဥလ္လပနာဓိပ္ပါယဿ အဘိညိဒ္ဓိယာ
 အသမ္ဘဝတော။ ဝိမတိ၊၁။၂၄၇။

အဘိညေကဒေသ (ပု) [အဘိညာ+ကေဒေသ]
 အဘိညာဉ်၏ တစိတ်တဒေသ။ သတိပိ ဝိဇ္ဇာနံ
 အဘိညေကဒေသဘာဝေ သီလသမ္ပတ္တိသမုဒါ-
 ဂတာ ဧဝံ တိဿော ဝိဇ္ဇာ။ ဂဟိတာ။
 သာရတ္ထ၊၁။၈၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၀။

အဘိညေယျ (တိ) [အဘိ + ဉာ + ဣ] (၁)
 သိအပ်သော - ဉာတပရိညာဖြင့် ရှေးရှု။
 သိအပ်သော - တရား၊ အဘိညေယျတရား။
 (၂) သဘာဝလက္ခဏာကို သိခြင်းအားဖြင့်
 ကောင်းစွာသိအပ်သော တရား၊ အဘိညေ-
 ယျတရား။ (၁) ကတမော ဧကော ဓမ္မော
 အဘိညေယျော။ ဒီ၊ဉာ၊၂။၂၂၈။ အဘိညေ-
 ယျောတိ ဉာတပရိညာယ အဘိဇာနိတဗ္ဗော။
 ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၉။ အဘိဇာနိတဗ္ဗောတိ အဘိမုခံ
 ဉာဏေန ဇာနိတဗ္ဗော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၇။ သဗ္ဗံ
 ဘိက္ခဝေ အဘိညေယျံ။ သံ၊၂။၂၅၈။ အဘိ-
 ဉေယျန္တိပဒေ ဉာတပရိညာ အာဂတာ။ သံ၊
 ၄။၃။၁၂။ အဘိညေယျံ အဘိဇာနာတိ။ အံ၊
 ၂။၃၇၀။ အဘိညေယျံ အဘိညာတံ။ သုတ္တနိ။
 ၃၆၈။ အဘိညေယျန္တိ ဝိဇ္ဇာ စ ဝိမုတ္တိ စ။
 သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၅။ (၂) အဘိညေယျံ အဘိ-
 ဉာတံ။ မဟာနိ၊၁၆။ အဘိညေယျန္တိ
 သဘာဝလက္ခဏာဝဓောဝေသေန သောဘ-
 နေန အာကာရေန ဇာနိတဗ္ဗံ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။
 ၇။ ဣမေ ဓမ္မာ အဘိညေယျာ။ ပဋိသံ၊၅။

အဘိညေယျာတိ စ သဘာဝလက္ခဏာဝ-
ပောဝေသေန သောဘနေနာကာရေန ဇာနိ-
တဗ္ဗာ။ ပဋိသံဋ္ဌာ၁။၅၇။ (ယင်းအဘိညေယျ
တရားအပေါင်း၏ အနက် ဖော်ပြချက်
ဝိသဇ္ဇနာတို့သည် ခုနစ်ထောင် ခုနစ်ရာ
လေးဆယ်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ပဋိသံဋ္ဌာ၁။၅၂-နှင့်
ဆိုင်ရာ ၄-ကြည့်။)

အဘိညေယျအဘိဓာနနာ (တိ) [အဘိညေယျ +
အဘိဓာနနာ] အဘိညေယျတရားတို့ကို
ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် မဖောက်မပြန် သိခြင်း။
တတ္ထ အဘိညေယျအဘိဓာနနာ စတုသစ္စ-
ဝိသယာ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။၁၀၇။

အဘိညေယျကဏာ (တိ) [အဘိညေယျ +
ကဏာ] အဘိညေယျ တရားတို့ကို - ဟော
သောစကား - ဟောရာဒေသနာ၊ အဘိဓမ္မာ။
အဘိညေယျကဏာ ဟိ အဘိဓမ္မော။ အနုဋ္ဌိ၊
၃။၁၆၈။ (အဘိညေယျတာ... စူဠနိ။၁၉၇-၌ရှိ
သော ဤပါဠိကား ပါဠိမှားတည်း။ မဟာနိ။
၃၆၃။ ပဋိသံဋ္ဌာ၁။၁၇၂။ မဟာနိ၊ ၄။၃၉၀။ ပဋိသံ
ဋ္ဌာ၂။၈၅-တို့ ကြည့်။)

အဘိညေယျတ္ထ (န) [အဘိညေယျ + ဣ] အဘိ-
ညေယျ၏အဖြစ်။ သဗ္ဗာနေဝ သစ္စာနိ ဧက-
ဝိဇာနိ အဝိတထတ္တာ အဘိညေယျတ္တာ ဝါ။
အဘိ၊ ၄။၂။၈၆။

အဘိညေယျဓမ္မ (ပု) [အဘိညေယျ + ဓမ္မ] အဘိ-
ညေယျတရား။ အဘိညေယျဓမ္မ အဘိဇာန-
နတ္ထာယ။ မ၊ ၄။၂။၇၈။

အဘိညေယျနိဒ္ဒေသ (ပု) [အဘိညေယျ + နိဒ္ဒေ-
သ] အဘိညေယျတရားကို အကျယ်ပြရာ
စကားရပ်။ အဘိညေယျနိဒ္ဒေသဒိသု ပဉ္စသု
အာဒိတော ဧကကာဒိဝေသေန ဒသ ဒသ
ဝိသဇ္ဇနာနိ။ ပဋိသံဋ္ဌာ၁။၅၉။

အဘိညေယျနိဿယ (ပု) [အဘိညေယျ + နိဿ-
ယ] အဘိညေယျဟူသောမှီရာ။ သမ္ပယောဂ-

ဝိပ္ပယောဂါ စ အဘိညေယျနိဿယေန ခန္ဓာ-
ဒိဟေဝ ပုစ္ဆိတု။ မူလဋ္ဌိ၊ ၃။၈။

အဘိညေယျနိဿိတ (တိ) [အဘိညေယျ +
နိဿိတ] အဘိညေယျတရားကို မှီသော။
အဘိညေယျနိဿိတော ဝုစ္စမာနော သုဝိ-
ညေယျော ဟောဝ။ မူလဋ္ဌိ၊ ၃။၈။

အဘိညေယျပဒ (န) [အဘိညေယျ + ပဒ] အဘိ-
ညေယျပုဒ်။ ဣဓ အဘိညေယျပဒေ မဂ္ဂေါ
ကထိတော။ ဒိ၊ ၄။၃။၂၄၉။

အဘိညေယျပိဋ္ဌနဋ္ဌ (ပု) [အဘိညေယျ + ပိဋ္ဌန +
အတ္ထ] အဘိညေယျအနက်၊ ပိဋ္ဌနအနက်။
ဗုက္ခသစ္စာဒိပရိယာယော အဘိညေယျပိဋ္ဌန-
ဋ္ဌာဒိဝိသေသော ဝိယ။ အနုဋ္ဌိ၊ ၃။၁၀။

အဘိညေယျဘာဝ (ပု) [အဘိညေယျ + ဘာဝ]
အဘိညေယျ၏အဖြစ်။ ပထဝိဘာဝန္တိ ပထဝိ-
ယံ အဘိညေယျဘာဝံ။ မ၊ ၄။၁။၉၃။ ဗုဒ္ဓေါတိ
အဘိညေယျဘာဝတော ဗုဒ္ဓိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။၁။
၂၂၉။

အဘိညေယျဝိသေသ (ပု) [အဘိညေယျ + ဝိသေ-
သ] အဘိညေယျမှ ထူးခြားသော။ အဘိ-
ညေယျဝိသေသပရိညေယျေ အတ္တနော စိတ္တ-
သန္တာန်။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။၅၀။

အဘိညေယျဘိဇာနန (တိ) [အဘိညေယျ +
အဘိဇာနန] အဘိညေယျတရားတို့ကို အဘိ-
ညေယျအဖြစ်အားဖြင့်သိသော။ အဘိညေ-
ယျဘိဇာနနာဒိကာလေပိ တံ တံ ကိစ္စံ
ကရောန္တော။ ပဋိသံဋ္ဌာ၁။၂၁၂။

အဘိဋ္ဌာန (န) [အဘိ + ဋ္ဌာန] ရုန့်ရင်းသော
အကြောင်း၊ အလွန်အပြစ်ကြီးသော အကု
သိုလ်ကံ၊ အနန္တရိယကံငါးပါးနှင့် အခြားတ-
ပါးလွဲမှားသောတရားကို ကိုးကွယ်သောကံ။
ဆစ္စဘိဋ္ဌာနာနိ အဘဗ္ဗကာတုံ။ ခုဒ္ဒက၊ ၆။
သုတ္တနိ။၃၁၄။ အဘိ၊ က။၆၁။ အဘိဋ္ဌာနာနိတိ
ဩဋ္ဌာရိကဋ္ဌာနာနိ။ တာနိ... မာတုသာတ-
ပိတုသာတ အရဟန္တသာတ လောဟိတုပ္ပါဒ-

သံသတေဒအညသတ္တာရုဒ္ဓေသကမ္ပာနီတိ ဝေ-
ဒိတဗ္ဗာနံ။ ခုဒ္ဒကဋ္ဌ။ ၁၅၈။ သုတ္တနိဋ္ဌာ။
၂၇၂။

အဘိဋ္ဌာယ (ကြိဝိ) [အဘိ+ဌာ+တ] လွှမ်းမိုး
၍။ အဘာတံ ပရဝဇ္ဇေတိ။ အဘိဋ္ဌာယ ဗဟု
ဓနံ။ ဇာဝ။ ၃၇၅။ အဘိဋ္ဌာယာတိ အဘိ-
ဘဝိက္ခာ။ ဇာဝ။ ၃၇၂။

အဘိဏ္ဍ (ဗျ) [အဘိ+ဏ္ဍ] (အဘိက္ခဏ-သံ။)
(ဤ၌ စဉ်းစားဘွယ်ရှိ သည်မှာ “တုတ္ထာ
သံ = တဏှာ-ပြာ၊ တုတ္ထိမ္မ-သံ = တဏှိ-ပြာ။
တုတ္ထိက-သံ = တဏှိအ၊ တဏှိက-ပြာ။
ယုတ္တိ-သံ = တမု-ပြာ။ အသွာတံ သံ = အမု-
ပြာ။ ယုတ္တိဗ္ဗမ-သံ = တမုာရိသ-ပြာ။
အမ္ဘိဗ္ဗမ-သံ = အမုာရိသ-ပြာ-စသည် အ-
ပြောင်းအလဲဖြစ်သကဲ့သို့ အဘိက္ခဏ-မ-အဘိ-
ဏ္ဍသို့ ပြောင်းလဲလာသလော ဟူ၍ ဖြစ်သည်။
ဤကဲ့သို့ ဖြစ်ရိုးမှန်လွင် ပါဠိစာပေ၌လည်း
သဒ္ဒါနည်းအရ အဘိက္ခဏမု အဘိဏ္ဍ ဖြစ်လာ
အောင် မဟာဝိသယသုတ်တခုခုဖြင့် စီရင်ရန်
သန္ဓေသတ္တသုတ်အဖို့ ပြဿနာ မရှိနိုင်ပေ။)]
ဓဏဓဏ၊ မကြာမကြာ၊ အမြဲမပြတ်၊ အဖန်
ဖန်၊ များစွာ ဝဇ္ဇိ အဘိဏ္ဍ သနိပါတာ။ ဒီ၊
၂။ ၆၂။ အဘိဏ္ဍ သနိပါတာတိ ဒိဝသဏ
တိက္ခတ္ထု၊ သနိပတန္တိပိ အန္တရန္တရာ သနိပ-
တန္တိပိ အဘိဏ္ဍသနိပါတာ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၀၇။
အဘိဏ္ဍ သနိပါတာတိ နိစ္စသနိပါတာ၊ တံ
ပန နိစ္စသနိပါတာံ ဒေသေတုံ ဒိဝသဏာတိ
အာဒိ ဝုတ္တ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၂၃။ မန္တာကိပုတ္တဿ
အဘိဏ္ဍ ကိတ္တယမာနော။ မ၊ ၁။ ၂၀၀။ ပုနပျုနံ
ဝဏ္ဏံ ကိတ္တယမာနော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၆၀။ ဧကေစ္စော
ပုဂ္ဂလော အဘိဏ္ဍ ကုဇ္ဈတိ။ အံ၊ ၁။ ၄၂၆။
အဘိဏ္ဍန္တိ အဘိက္ခဏံ၊ နိရန္တရံ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၄၄။
သုတာ ဓမ္မာ အဘိဏ္ဍသော။ ထေရ။ ၂၅၅။
အဘိဏ္ဍသောတိ ဗဟုသော န ကာလေန-
ကာလံ။ ထေရ။ ၄၁။ ၃၈၈။ ဣမာယ ဂါထာယ
အဘိဏ္ဍ သြဝေတိ။ ထေရီ။ ၃၇၇။ ဗဟုသော

သြဝေတိ ဒေတိ။ ထေရီ။ ၄၉။ (အဘိက္ခဏ-
လည်း-ကြည့်။) သုတံ နေတံ အဘိဏ္ဍသော။
ဒီ၊ ၃။ ၁၆၈။ တေ အမေဟိ အဘိက္ခဏံ သုတံ။
ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၇။

အဘိဏ္ဍသြဝါဒ (ပ) [အဘိဏ္ဍ+သြဝါဒ] အမြဲ-
မပြတ်-ဟောကြားသော အဆုံးအမ၊ အဘိ-
ဏ္ဍသြဝါဒ။ သတ္တာ အဘိဏ္ဍသြဝါဒဝေသန
ရာဟုလောဝါဒသုတ္တံ အဘာသိ။ အံ၊ ၄။ ၁။
၂၀၂။

အဘိဏ္ဍကရဏ (န) [အဘိဏ္ဍ+ကရဏ] အမြဲ-
မပြတ်-ပြုလုပ်ခြင်း။ သကိမ္ဘိ ကတံ ကတ-
မေဝ၊ အဘိဏ္ဍကရဏေန ဥပစိတံ ဟောတိ။
ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၃။ အဘိဏ္ဍကရဏေန ကုသလသမု-
ဒါစာရေနေဝ သမုဒါစရိတံ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။
၁၁၇။

အဘိဏ္ဍကာရဏာ (ထိ) [အဘိဏ္ဍ+ကာရဏာ] အမြဲ-
မပြတ်- လေ့ကျင့်ခြင်း- လေ့ကျက်
အပ်သော- အလေ့အကျက်- အတတ်-
ပညာ-သိက္ခာ။ သော အဘိဏ္ဍကာရဏာ
အနုပုဗ္ဗကာရဏာ တသ္မိံ ဌာနေ ပရိနိဗ္ဗာ-
ယတိ။ မ၊ ၂။ ၁၀၉။

အဘိဏ္ဍဂမန (တိ) [အဘိဏ္ဍ + ဂမန] အမြဲ-
မပြတ် - သွားတတ် - သွားလေ့ရှိ - သော၊
သု။ တာ (ဝေသီယော) ဂေါစရော အဿာတိ
ဝေသီယာဂေါစရော၊ တေသံ ဂေဟံ အဘိဏ္ဍ-
ဂမနောတိ အတ္ထော။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၄၃။

အဘိဏ္ဍတာပသဘာဝ (ပ) [အဘိဏ္ဍ+တာပ+
သဘာဝ] အမြဲ - မပြတ် - ပူလောင် - ပင်
ပန်း - ခြင်းသဘော။ သတတသမ္ပိဋ္ဌနဋ္ဌေ-
နာတိ အဘိဏ္ဍတာပသဘာဝတော။ သံ၊ ၄။
၂။ ၁၇၉။

အဘိဏ္ဍတ္ထ (ပ) [အဘိဏ္ဍ+အတ္ထ] (၁) အဘိဏ္ဍ
အနက်။ (တိ) (၂) အဘိဏ္ဍအနက်ရှိသော။
(၁) ပုနပျုနန္တိ အဘိဏ္ဍတ္ထေ နိပါတော။ သိ၊

ဦးသစ်၊၁။၈၆။ (တိ) (၂) ပရသဒ္ဓေါ အဘိ-
ဏ္ဍောတိ ဝုတ္တံ “ပုနပုန”န္တိ။ သိ၊ဦးသစ်၊
၁။၄၀၄။

အဘိဓမ္မာသေန (န) [အဘိဏ္ဍ+သေန] အမြဲ-
မပြတ်-မြင်တွေ့ခြင်း။ တေ အဘိဓမ္မာသေနန
သန္တိဉ္စာ အဟေသံ။ ဝိ၊၂။၈၃။ မာတုဂါမဿ
အဘိဓမ္မာသေနံ။ အံ၊၂။၂၂၆။

အဘိဏ္ဍနိက္ခမန (တိ) [အဘိဏ္ဍ + နိက္ခမန]
မကြာခဏ- များစွာ- ထွက်တတ်- ထွက်
လေ့ရှိ-သော၊သူ။ အဓိဓ္ဌနိက္ခမန-ကြည့်။

အဘိဏ္ဍနိစ္စတာ (ထိ) [အဘိဏ္ဍ+နိစ္စတာ] အဘိ
ဏ္ဍနိစ္စ၏အဖြစ်၊ အဘိဏ္ဍအနက်ရှိသော နိစ္စ-
သဒ္ဓါ၏ အဖြစ်။ အဘိဏ္ဍနိစ္စတာ ဟိ ဣ
အဓိပ္ပေတာ၊န ကုဋ္ဌနိစ္စတာ။ မ၊ဦး၊၃။၁။

အဘိဏ္ဍပုဋိပိဋန (န) [အဘိဏ္ဍ + ပုဋိပိဋန]
အမြဲ- မပြတ်- နှိပ်စက်- ညှဉ်းဆဲ- ခြင်း။
တတော ဝေ စ အဘိဏ္ဍပုဋိပိဋနတော ခုက္ခ-
ဝတ္ထုတော စ တေ ခုက္ခာတိ ဇောတိတံ
ဟောတိ။ အံ၊ဦး၊၂။၃၃၁။ အံ၊ဦး၊၃။၂၉၈။

အဘိဏ္ဍပုဋိပိဋိတ (တိ) [အဘိဏ္ဍ+ပုဋိပိဋိတ]
အမြဲ- မပြတ်- နှိပ်စက်- ညှဉ်းဆဲ- အပ်
သော။ နိစ္စာတုရ (မ၊ဦး၊၃။၁၄၃) ကြည့်။

အဘိဏ္ဍပုဏ္ဏသံဝေဂ (တိ) [အဘိဏ္ဍ+ပုဏ္ဏ+
သံဝေဂ] အမြဲ-မပြတ်-ဖြစ်သော-ထိတ်
လန့်ခြင်း-သံဝေဂ-ရှိသော၊သူ။ သဗ္ဗသင်္ခါ-
ရေသူ အဘိဏ္ဍပုဏ္ဏသံဝေဂေါ။ သံ၊ဦး၊၁။
၁၆၄။

အဘိဏ္ဍပုဏ္ဏိ (ထိ) [အဘိဏ္ဍ+ပုဏ္ဏိ] အမြဲ-
မပြတ်-ဖြစ်ခြင်း။ မိဒ္ဓဿ စ အဘိဏ္ဍပုဏ္ဏိ-
ယာ ထိနမိဒ္ဓဗဟုလော။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၁၀၁။
အဘိဏ္ဍပုဏ္ဏိယာ စ ဗဟုဝါ။ ထေရ၊၁။၂၂၀။

အဘိဏ္ဍပုဏ္ဏိက (တိ) [အဘိဏ္ဍပုဏ္ဏိ+က]
အမြဲ-မပြတ်-ဖြစ်ခြင်း ရှိသော။ နိစ္စံ န

ဟောထိတိ အဘိဏ္ဍပုဏ္ဏိကံ န ဟောတိ
ကခါစိဒေဝ သမ္ဘဝတော။ အံ၊ဦး၊၁။၁၃၆။

အဘိဏ္ဍပုဏ္ဏိကတာ (ထိ) [အဘိဏ္ဍပုဏ္ဏိက +
တာ] အမြဲ-မပြတ်-ဖြစ်ခြင်း ရှိသည်၏
အဖြစ်။ အဘိဏ္ဍပုဏ္ဏိကတာယ န အစ္စ-
ရိယော။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၇။

အဘိဏ္ဍယောဂ (ပု) [အဘိဏ္ဍ+ယောဂ] အမြဲ-
မပြတ်-ယှဉ်ခြင်း။ ဣဿကီ၊ ကေဋ္ဌဘိနော-
တိအာဒိသု အဘိဏ္ဍယောဂေါ။ မ၊ဦး၊၁။၅၉။

အဘိဏ္ဍရောဂ (တိ) [အဘိဏ္ဍ+ရောဂ] အမြဲ-
မပြတ် - မကြာခဏ - ဖြစ်သော ရောဂါ
ရှိသော၊သူ။ အဘိဏ္ဍဏာတကံ-ကြည့်။

အဘိဏ္ဍရောဂတာ (ထိ) [အဘိဏ္ဍရောဂ+တာ]
အမြဲ - မပြတ် - မကြာခဏ - ဖြစ်သော
ရောဂါရှိသောသူ၏အဖြစ်။ အဘိဏ္ဍရောဂ-
တာယ ပနဿ ဗျာဓာတုရတာ ဣဓ အဓိပ္ပေ-
တာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၀။

အဘိဏ္ဍသံဝါသ (ပု) [အဘိဏ္ဍ + သံဝါသ]
အမြဲ - မပြတ် - အတူတကွ - နေထိုင် -
ပေါင်းသင်း-ဆက်ဆံ-ခြင်း။ ကမ္မိ အဘိဏ္ဍ-
သံဝါသ၊ နာဝ ဇာနာသိ ပဏ္ဍိတ။ သုတ္တန်။
၃၂၈။

အဘိဏ္ဍသံသဂ္ဂ (ပု) [အဘိဏ္ဍ+သံသဂ္ဂ] အမြဲ-
မပြတ် - နီးနီးကပ်ကပ် - ရောနှော - ဆက်
ဆံ-ခြင်း။ သာ အဘိဏ္ဍသံသဂ္ဂဝသေန
ပရန္တပေန သဒ္ဓိံ အတိစရိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၉၅။

အဘိဏ္ဍသဉ္စာရ (ပု) [အဘိဏ္ဍ+သဉ္စာရ] အမြဲ-
မပြတ်-သွားလာခြင်း။ ယဒါ ပန တေသံ
အဘိဏ္ဍသဉ္စာရေန အာဂတာဂတပဓံ ပါကဋံ
ဟောတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၃၇။

အဘိဏ္ဍသနိပါတ (တိ) [အဘိဏ္ဍ + သနိပါတ]
အမြဲ-မပြတ်-စည်းဝေးသော။ အန္တရန္တရာ
သနိပတန္တံပိ အဘိဏ္ဍသနိပါတာဝ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊
၂။၁၀၇။

အဘိဓမ္မာသဘာဝ (ပု) [အဘိဓမ္မာ + သဘာဝ]
အမြဲ-မပြတ်-ဖြစ်သော သဘော။ သင်္ခါရ-
ဒုက္ခတာယ ဝေဒနံ အရိယာ ဒုက္ခတော
ပဿန္တိ။ သာ ၈ အဘိဓမ္မာသဘာဝါ။ ဣတိဝုတ်၊
၄။ ၁၇၇။

အဘိဓမ္မာသမုဒါစာရ (ပု) [အဘိဓမ္မာ + သမုဒါစာရ]
အမြဲ-မပြတ်-ဖြစ်ခြင်း။ သန္တန္တိ အဘိဓမ္မာ-
သမုဒါစာရဝသေန သံဝိဇ္ဇမာနံ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။
၃၆၇။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၆။

အဘိဓမ္မာသမုပ္ပတ္တိ (တိ) [အဘိဓမ္မာ + သမုပ္ပတ္တိ]
အမြဲ-မပြတ်-ဖြစ်ခြင်း။ ယတော အဘိဓမ္မာ-
သမုပ္ပတ္တိ ပရိယတ္တနတိဗ္ဗတာဝ ဟောတိ။ ဒီ၊
၄။ ၂။ ၃၂၃။

အဘိဓမ္မာသမ္ပုပ္ပါဒ်န (န) [အဘိဓမ္မာ + သမ္ပုပ္ပါဒ်န]
အမြဲ-မပြတ်-နိပဓိက-ညှဉ်းဆဲ-ခြင်း။
အဘိဓမ္မာသမ္ပုပ္ပါဒ်နတော ဒုက္ခမတော ဒုက္ခ-
ဝတ္ထုတော သုခပ္ပုပ္ပါဒ်နတောတိ ဣမေဟိ
စတူဟိ ကာရဏေဟိ ဒုက္ခံ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၅။
ဒုက္ခလက္ခဏံ အဘိဓမ္မာသမ္ပုပ္ပါဒ်နဿ အမန-
သိကာရာ ဣရိယာပထေဟိ ပဋိစ္ဆန္တော န
ဥပဋ္ဌာတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၇၆။

အဘိဓမ္မာသမ္ပုပ္ပါဒ်တတ္ထ (န) [အဘိဓမ္မာ + သမ္ပုပ္ပါဒ်-
တ + တတ္ထ] အမြဲ-မပြတ်-နိပဓိက-ညှဉ်းဆဲ-
-အပ်သည်၏ အဖြစ်။ အဘိဓမ္မာသမ္ပုပ္ပါဒ်-
တတ္ထာ ဒုက္ခာနိ။ အနု၊ ၄။ ၂။ ၄၃။

အဘိဓမ္မာစာရ (ပု) [အဘိဓမ္မာ + အာစာရ]
အမြဲ-မပြတ်-ဖြစ်ခြင်း။ အပရာပရပ္ပတ္တိယာ
ပနေတေသံ အဘိဓမ္မာစာရံ ဥပါဒါယ။ မ၊ ၄။
၁။ ၆၇။

အဘိဓမ္မာပတ္တိက (တိ) [အဘိဓမ္မာ + အာပတ္တိ +
က] အမြဲ-မပြတ်-အာပတ်ရှိသော-အာ-
ပတ်သင့်သော၊ သူ (ရဟန်း)။ အဘိဓမ္မာ-
ပတ္တိကော ပုဂ္ဂလော ဇာနိတဗျော။ ဝိ၊ ၅။

၂၁၁။ အဘိဓမ္မာပတ္တိကော နာမ ယော နိစ္စံ
အာပဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၅၈။

အဘိဓမ္မာပတ္တိကတ္ထ (န) [အဘိဓမ္မာပတ္တိက +
တ္ထ] အမြဲ-မပြတ်-အာပတ်ရှိသည်၏
အဖြစ်။ နိယဿာ အဘိဓမ္မာပတ္တိကတ္ထံ။
(အင်္ဂ)။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၂။

အဘိဓမ္မာပုပ္ပတ္တိ (တိ) [အဘိဓမ္မာ + ဥပ္ပတ္တိ] အမြဲ-
မပြတ်-ဖြစ်ခြင်း။ သာ ၈ အဘိဓမ္မာပုပ္ပတ္တိယာ
ဗဟုလိကာရတော။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၀။

အဘိဓမ္မာပုပ္ပတ္တိက (တိ) [အဘိဓမ္မာပုပ္ပတ္တိ + က]
အမြဲ-မပြတ်-ဖြစ်ခြင်းရှိသော။ သာ အဝ-
နိကန္တိသန္တာနေ စိရာနုပန္တာ အဘိဓမ္မာပုပ္ပတ္တိကာ
ဥပပန္နမတ္တဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အနု၊ ၄။ ၂။ ၁၃၃။

အဘိဓမ္မာပုပ္ပတ္တိကတာ (တိ) [အဘိဓမ္မာပုပ္ပတ္တိက +
တာ] အမြဲ-မပြတ်-ဖြစ်ခြင်း ရှိသည်၏
အဖြစ်။ သံဝါသနိမိတ္တသန္တာဟောတု အဘိ-
ဓမ္မာပုပ္ပတ္တိကတာယ ၈။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၄၄။ အ၊ ၄။
၃။ ၇၇။

အဘိဓမ္မာပုပ္ပတ္တိ (ပု) [အဘိဓမ္မာ + ဥပ္ပတ္တိ] အမြဲ-
မပြတ်-ဖြစ်ခြင်း။ နိဝရဏာနိစ္စအဘိဓမ္မာပုပ္ပတ္တိ
သတိ အန္တရန္တရာ။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၈၈။

အဘိဓမ္မာဝါဒ (ပု) [အဘိဓမ္မာ + ဩဝါဒ] (က)
အမြဲ-မပြတ်-ဆုံးမခြင်း။ (ခ) အမြဲ-
မပြတ်-ဟောကြားသော အဆုံးအမ၊ အဘိ-
ဓမ္မာဝါဒ။ (က) တေသု ရာဟုလသုတ္တံ
အဘိဓမ္မာဝါဒတ္ထံ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၈၉။ (ခ) ပိယ-
ပုတ္တဿ ရာဟုလတ္ထေရဿ အဘိဓမ္မာဝါဒံ
ဒေန္တေပိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၈။ တဉ္စိ အဘိဓမ္မာ-
ဝါဒဝသေန ဝုတ္တံ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၈၉။

အဘိဓမ္မာ (တိ) [အဘိ + တပ + တ] ပြင်းစွာ
လောင်စေအပ်သော၊ လောင်သော။ အထ
ပုရိသော အာဂစ္ဆေယျ သမ္မာဘိတတ္ထော
သမ္ပပရေတော။ သံ၊ ၁။ ၃၃၂။ သမ္မာဘိ-

တက္ကောတိ ဘဗ္ဗေန အဘိတက္ကော။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၁။ ဘဗ္ဗာဘိတက္ကော ဟလသော ယိဋ္ဌိတော။ ဇာ၊ ၁။ ၆၄။ ဘဗ္ဗေန အဘိတက္ကော။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၄။

အဘိတပတိ (ကြိ) [အဘိ + တပ + အ + တိ] ပြင်းစွာလောင်၏။ ပုရိသံ ဟိ တေ အဘိတပန္နိ၊ တသ္မာ “အာတပါ”တိ ဂုတ္တာ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၄၂၅။

အဘိတပ္ပယတိ (ကာ၊ ကြိ) [အဘိ + တပ္ပ + ဣယ + တိ] တင်းတိမ် - ရောင့်ရဲ - နှစ်သိမ့် - စေ၏။ အနွေန ပါနေန အဘိတပ္ပယာယ။ ဇာ၊ ၁။ ၂။ ၁၄။ အဘိတပ္ပေတိလည်း ကြည့်။

အဘိတပ္ပယန္တိ (တိ) [အဘိ + တပ္ပ + ဣယ + အန္တိ] တင်းတိမ် - ရောင့်ရဲ - နှစ်သိမ့် - စေသောသူ။ သကလလောကမဘိတပ္ပယန္တော။ မိလိန္ဒ။ ၂၀။

အဘိတပ္ပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [အဘိ + တပ္ပ + ဧက + တိ] တင်းတိမ် - ရောင့်ရဲ - နှစ်သိမ့် - စေ၏။ အနုပါနေန အဘိတပ္ပေယ။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၅၄။ အဘိတပ္ပေတိလည်း ကြည့်။

အဘိတာပ (ပု) [အဘိ + တပ + က] ပြင်းစွာပူလောင်ခြင်း။ အဂ္ဂိ ဒုက္ခသမ္ပယော စေဝ မဟာဘိတာပေါစ မဟာပရိဋ္ဌာဟော စာတိ။ မ၊ ၂။ ၁၇၄။

အဘိတာပတရ (တိ) [အဘိတာပ + တရ] ပြင်းစွာပူလောင်သည်ထက် ပူလောင်သော။ ပါကတိကအဂ္ဂိတော နေရယံကော အဂ္ဂိ မဟာဘိတာပတရော ဟောတိ။ မိလိန္ဒ။ ၆၈။

အဘိတိဋ္ဌတိ (ကြိ) [အဘိ + ဌာ + အ + တိ] လွှမ်းမိုး၍တည်၏ သဟဿံ ဗြဟ္မလောကာနံ၊ မဟာဗြဟ္မာဘိတိဋ္ဌတိ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၀၉။ အဘိဘဝိက္ခာ တိဋ္ဌတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၈၆။ တည်၏။ ယော နိစ္စယတ္ထေန အဘိတိဋ္ဌတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၈၉။

အဘိတုဏ္ဏ (တိ) [အဘိ + တုရ + တ] နှိပ်စက်အပ်သောသူ။ ဒုက္ခေန အဘိတုဏ္ဏော အာတုရော ဟုတ္တာ။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၃၃၁။ ဒုက္ခဘိတုဏ္ဏစသည်လည်း ကြည့်။

အဘိတုန္တ (တိ) [အဘိ + တုဒ + တ] အလွန်နှိပ်စက်အပ် - ထိခိုက် - နာကျင် - စေအပ်သောသူ။ ဒုက္ခဘိတုန္တတာယ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၇။ ဝေဒနာဘိတုန္တဿ သတော “ပရိကတံ ဒုက္ခ”န္တိ ဣတိ ဝေ။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၆၀။ ဝေဒနာယ အဘိတုန္တဿ ဝိဒ္ဓဿ သတော။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၄။ အဿာသေနာဘိတုန္တဿ ပဿာသပဋိလဘော မုစ္ဆနာ သမာဓိဿ ပရိပန္နော။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၆၃။ အဿာသေန ဝိဒ္ဓဿ ပိဋိတဿ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၇၂။ တေနော ဒုက္ခပ္ပဓာနေန ပဓာနာဘိတုန္တဿ သတော။ မ၊ ၁။ ၃။ ၉။ ပဓာနာဘိတုန္တဿာတိ ပဓာနေန အဘိတုန္တဿ ဝိဒ္ဓဿ သတောတိ အတ္ထော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၀။

အဘိတုဿတိ (ကြိ) [အဘိ + တုသ + ယ + တိ] အလွန်နှစ်သက်၏။ အဘိဟံသတိ (သံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၄၂၃) ကြည့်။

အဘိတော (ဗျ) [အဘိ + တော။ နိတိးသုတ္တ။ နှာ၊ ၃။ ၈၀။ ၁။ ရွာ၊ နှာ။ ၁။ ၃၃။ ၄။ မောက်၊ ၄။ ၉၇။ ဓာန်။ ၁။ ၁၉၅။ (အဘိတး၊ အဘိတသံ။) နိတိးသုတ္တ၊ ရှုနှင့် မောက် အလိုအားဖြင့် အဘိတော၌ ‘အဘိ’ ဟူသော အဗျယ က အနီးစသော အနက်ကို ဟော၍ ‘တော’ ဟူသော ဝိဘတ်ပစ္စည်းက ‘ဌ’ ဟူသော အနက်ကို ဟောသည်။ ဓာန်နှင့် သံအလိုအားဖြင့် ‘အဘိတော’ ဟူသော အဗျယ တပုဒ်လုံးက ပင် အနီးစသော အနက်ကို ဟောသည်။] (၁) အနီး။ (၂) ရှေးရှု၊ မျက်မှောက်။ (၃) နှစ်ဖက်လုံး။ (၄) အလျင်အမြန်။ (၅) အလုံးစုံ။ (၆) ရွှေ၊ အဦး။ (၇) အတွင်း။

(၁) ဥယျာနဘူမိ* အဘိတော အနုက္ကမံ။ ဝိမာန။ ၉၀။ အဘိတောတိ ဥယျာနဘူမိယာ

သမိပေါ၊ “အဘိဓာန်”တိ ဟိ ပဒံ အပေက္ခိ-
 တော သာမိအတ္ထေ ဧတံ ဥပယောဂဝစနံ။
 ကေစိ ပန “ဥယျာနဘူမျာ”တိပိ ပဌန္တိ၊ တေ
 သဒ္ဓနယမ္ပိ အနုပဓာရေန္တာ ပဌန္တိ။ ဝိမာန၊
 ၄။ ၂၅၆။ တထာ တံ သမ္ပ ခနသဘာဘတ္တာယံ
 အဘိဓာန် ရမေ။ ဇာ၊ ၂။ ၉။ ဘတ္တာယံ
 အဘိဓာန် ရမေတိ ဘတ္တာ အယံ မမ၊ အဟ-
 မဿ အဘိဓာန် ရမေ သန္တိကေ ရမာမိ၊
 န ဥက္ကဏ္ဍာမိတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၃၈၆။
 အဘိဓာန် နဒိ။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၁၁၉၅။ (၂)
 အဘိဓာန် တာတာ။ (၃) အဘိဓာန်
 မဂ္ဂဿ။ (၄) အဘိဓာန် အဓိယိတော။ (၅)
 အဘိဓာန် ဝနံ ဝဇံ။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၁၁၉၅။ (၆)
 အဘိဓာန် ပုရတော။ ရှု၊ ၄။ ၅။ ၁၁၉၅။ (- ရှု၊
 ၄။ ၁၁၉၅။) (၇) အဘိဓာန် ဂါမံ ဝသတိ။
 ရှု၊ ၂။ ၉။ နိတိ၊ သုတ္တံ၊ ၅၈၈။ အဘိဓာန်
 ဂါမန္တိ ဧတ္ထ အန္တောဂါမဿာတိ အတ္ထော။
 ရှု၊ ၄။ ၅။ ၁၁၉၅။ အဘိဓာန်ရတ္တံ၊ အဘိဓာန်၊
 အဘိဓာန်ရတ္တံ-တို့လည်း ကြည့်။

အဘိဓာန်သယန္တ (တိ) [အဘိ + တုသ +
 ကယ + အန္တ] အလွန်နှစ်သက်စေသောသူ။
 ဈာယေထ ရုက္ခမူလသ္မံ၊ အတ္တာနမဘိဓာန်-
 သယံ။ သုတ္တံ၊ ၃၈၆။ အတ္တာနံ အဘိဓာန်
 တောသေန္တော ဈာယေထ။ သုတ္တံ၊ ၄။ ၂။
 ၂၁၄။

အဘိဓာန်နန္တ (တိ) [အဘိ + ထန + အန္တ] ထစ်
 ချန်းသော။ တသ္မာ တံ အဘိဓာန်နန္တော
 ဝိဇ္ဇာလတာ နိစ္ဆာရေန္တော။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၁၁၉၅။
 (စရိယာ ၄။ ၂၁၁-၁၂၁ အဘိဓာန်နယန္တ-ဟု ရှိ
 သည်။)

အဘိဓာန်နယတိ (ကြိ) [အဘိ + ထန + ကယ +
 တိ] ထစ်ချန်း၍ ရှု၏။ အဘိဓာန်နယ ပဇ္ဇန္တိ။
 ဇာ၊ ၁။ ၁၁၈။ စရိယာ။ ၄။ ၁၆။

အဘိဓာန်နယန္တ (တိ) [အဘိ + ထန + ကယ +
 အန္တ] ထစ်ချန်းသော။ အဘိဓာန်နန္တကြည့်။

အဘိဓာန်နိတ (တိ) [အဘိ + ထန + တ] (က)
 သံသညံ - သောသောညံ - သော၊ ပုတင် -
 ထပ် - ဆတ် - မျှ စိညံသော။ (ခ) မိုးထစ်
 ချန်းသော။ (က) ဟတ္ထိနံ ဂေါစရေသိနံ
 ဂဠိတေဟိ အဘိဓာန်နိတ။ ထေရ ၄။ ၂။ ၄၅၂။
 (ခ) အဘိဓာန်နိတ အဘိဓာန်နိတ ဝိယ
 တိဌန္တိ။ ထေရ ၄။ ၂။ ၆၀။

အဘိဓာန်ရတိ (ကြိ) [အဘိ + ထရ + အ + တိ]
 လျင်လျင်မြန်မြန်ပြု၏။ အဘိဓာန်ရတိ ကလျာ-
 ကေ။ ဓမ္မ၊ ၃၀။ အဘိဓာန်ရတိ တုရိတ-
 တုရိတံ သိသံ သိသံ ကရေယျာတိ အတ္ထော။
 ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၃။

အဘိဓာန်ရယမာန (တိ) [အဘိ + ထရ + ကယ +
 မာန] လျင်လျင်မြန်မြန် ပြုစေလိုသောသူ။
 အဘိဓာန် ကင်္ခါဝိတရဏတ္ထံ ဗြာဟ္မဏံ အဘိဓာန်-
 ရယမာနော “ဝိနယဿ”တိ ဂါထာတ္ထယ-
 မာဟ။ သုတ္တံ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၂။

အဘိဓာန်ဝဋ္ဌ (ပု) [အဘိဓာန် + အတ္တ] ချီးမွမ်း
 - ထောမနာ - ခြင်းအနက်သဘော။ ဝဋ္ဌန-
 ဌေန အဘိဓာန်ဝဋ္ဌေန ဝဋ္ဌော။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၃။

အဘိဓာန်ဝတိ (ကြိ) [အဘိ + ထ + အ + တိ] ချီး
 မွမ်း၏။ ချီးမွမ်းစကားဆို၏။ ချီးကျူး၏။
 ချီးကျူးစကားဆို၏။ ထောမနာ၏။ ဩဘာ
 ပေး၏။ မင်္ဂလာဩဘာစကား မြက်ကြား၏။
 ထုတိဩဘာ - ထုတိမင်္ဂလာ - ဂီတိဂါထာ -
 ရွတ်ဖတ် - ကြားလျှောက် - ၏။ ဗုဒ္ဓါဒိနံ
 ဂုဏေ အဘိဓာန်ဝတိ တေနေ သုတ္တပုဗ္ဗေသေ-
 နာတိ ထဝေါ၊ သုတ္တပုဗ္ဗေသော။ နေတ္ထိဝိ။
 ၃၁၈။ အဘူတဂုဏပေပနေန ကိတ္တေန္တိ
 အဘိဓာန်ဝန္တိ။ ထေရ ၄။ ၁။ ၃၅၉။ ယာဝ စက္ခု-
 ပထသမတိက္ကမနာ တာဝ အဘိဓာန်ဝန္တိ။ စရိ-
 ယာ၊ ၄။ ၁၅၈။ ပူဇိတံ နမာမိ အဘိဓာန်ဝါမိ
 ဝါ။ နေတ္ထိဝိ။ ၁။ ယံ နနာဟံ သာရုပ္ပါဟိ
 ဂါထာဟိ အဘိဓာန်ဝေယျံ။ မ၊ ၂။ ၃၅၁။ သံ၊

၁။၁၉၃။ သာရပုပ္ဖိ ဂါထာဟိ အဘိဓမ္မာ။
မ၊ ၂။၃၅၁။ သံ၊ ၁။၁၉၃။ အဘိဓမ္မာဟိ ပသံ-
သိ။ သံ၊ ၁။၁၉၃။ သတ္တဝါ အဘိဓမ္မာ။
ဓမ္မ၊ ၂။၁၅၉။ ဗောဓိသတ္တံ နာနုပ္ပကာရာဟိ
ထုတိဟိ အဘိဓမ္မာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၁။၂၀။
မဟာပုရိသဿ ဂုဏေ ဝဏ္ဏေန္တာ အဘိဓမ္မာ-
သု။ စရိယာ၊ ၁။၅၆။

အဘိဓမ္မာ (န) [အဘိ + ထု + ယု] ချီးမွမ်း
ခြင်း။ ပရဿ သီလာသုပ္ပါဒနေန အဘိဓမ္မာ-
နေန။ မ၊ ၂။၂။ ကိတ္တိသဒ္ဒါ၊ ထုတိသောသ-တို့
လည်း ကြည့်။

အဘိဓမ္မာနိယ (တိ) [အဘိ + ထု + အနိယ]
ချီးမွမ်းအပ်သော။ ဓမ္မသာမိနာပိ အဘိဓမ္မာ-
နိယံ မဟာနိသံသဉ္စ။ မ၊ ၂။၁။၁၇၉။

အဘိဓမ္မာန္တ (တိ) [အဘိ + ထု + အန္တ] ချီးမွမ်း
သော။ သု။ ဘဂဝန္တံ အဘိဓမ္မာန္တော အဘိဓမ္မာ-
ဝန္တော သတ္တု ပုရတော အန္တရဓာယိတော။
ဝိ၊ ၁။၂။၂၆၅။ သတ္တု သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ သရိရံ
အဘိဓမ္မာန္တော။ ဓမ္မ၊ ၁။၁။၄၈။

အဘိဓမ္မာမာန (တိ) [အဘိ + ထု + မာန]
ချီးမွမ်းသော။ သု။ တေ ဘိက္ခု... ဘဂဝန္တံ
အဘိဓမ္မာမာနာ အာဂန္တာ ဝန္တိ သု။ ဓမ္မ၊ ၁။
၂။၇၁။ ခေတကော ဘဂဝန္တံ အဘိဓမ္မာမာ-
နော။ သုတ္တနိ၊ ၁။၂။၃၀၇။

အဘိဓမ္မာယမာန (တိ) [အဘိ + ထု + ယမာန]
ချီးမွမ်းသော။ သု။ ပုန ဘဂဝတော
ဓဿနေ တံ အဘိဓမ္မာယမာနော။ သုတ္တနိ၊ ၁။
၁။၂၀၄။

အဘိဓမ္မာတ (တိ) [အဘိ + ထု + တ] ချီးမွမ်း
အပ်သော။ သု။ ဗောဓိသတ္တောပိ ဒေဝတာဟိ
အဘိဓမ္မာတော။ အပ၊ ၁။၁။၃၄။ အဘိဓမ္မာတ-
လည်း ကြည့်။

အဘိဓမ္မာတံ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ + ထု + တံ] ချီးမွမ်း
ခြင်းငှါ။ န "ဟိ အပ္ပလောဘတာ" တိ အဘိဓမ္မာ-
တံတုမရဟတိ။ သံ၊ ၁။၁။၁၈၂။

အဘိဓမ္မာတော (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ + ထု + တော]
ချီးမွမ်းခြင်း။ အပ္ပဟိ ဂါထာဟိ အဘိဓမ္မာတော။
ဝိ၊ ၁။၁။၂၀၉။ သံ၊ ၁။၁။၂၀၉။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ ဒိသ္မာ
အဘိဓမ္မာတော။ ဓမ္မ၊ ၁။၁။၁၃၃။

အဘိဓမ္မာ(ဝိ)ယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [အဘိ + ထု +
ယ + တိ] ချီးမွမ်းအပ်၏။ ဣဒ္ဓိဝိသေသေ-
ယော ဝိဗ္ဗန္တိ... အဘိဓမ္မာယန္တိတိ ဝါ ဒေဝါ။
မ၊ ၂။၂။၃၁။

အဘိဓမ္မာ(ဝိ)ယမာန (တိ) [အဘိ + ထု + ယ +
မာန] ချီးမွမ်းအပ်သော။ သု။ ကာလေန
နာဂရာဇေန အနေကေဟိ... ထုတိသတေဟိ
အဘိဓမ္မာယမာနော။ အံ၊ ၁။၁။၁၁၃။ ဝေ-
မာဒိဟိ ဂါထာဟိ အဘိဓမ္မာယမာနော ရာဇ-
ကဟိ ပဝိသိတော။ ပေတ၊ ၁။၂။၀။ ဗုဒ္ဓဂုဏေဟိ
အဘိဓမ္မာယမာနော။ ထေရ၊ ၁။၂။၃၀၇။

အဘိဓမ္မာဒါဟာရ (ပု) [အဘိဓမ္မာ + ဥဒါဟာရ]
ချီးမွမ်း-ထောမနာ-စကား-ထုတ်ဖော်-
မြက်ဆို-ပြောကြား - ခြင်း။ အဘိဓမ္မာန-
ဝသေန ပဝတ္တော သဒ္ဓေါ ထုတိသောသော၊
အဘိဓမ္မာဒါဟာရော။ သာရတ္ထ၊ ၁။၂။၀၅။
ကိတ္တိသဒ္ဒါ၊ ထုတိသောသ-တို့လည်း ကြည့်။

အဘိဓမ္မာဝေတံ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ + ထု + တံ] ချီးမွမ်း
ခြင်းငှါ။ ဂုဏာဘိဓမ္မာနဝိသေသေန အဘိဓမ္မာ-
ဝေတံ။ သံ၊ ၁။၁။၁၈၂။

အဘိဓမ္မာတ (တိ) [အဘိ + ထု + တ] ချီးမွမ်းအပ်
သော။ သု။ ဗောဓိသတ္တောပိ ဒေဝတာဟိ
အဘိဓမ္မာတော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၁။၁။၃၄။ ဇာ၊ ၁။၁။
၃၃။ အဘိဓမ္မာတ-လည်း ကြည့်။

အဘိဓမ္မာတကိတ္တိသဒ္ဒါ (တိ) [အဘိဓမ္မာ + တ + ကိတ္တိ-
သဒ္ဒါ] ချီးမွမ်းအပ်သောကျော်စောသံရှိသော။

သူ။ ထုတကိတ္တိတိ “ယော ဓိရော သဗ္ဗမိ
ဒန္တော” တိအာဒိနာ အဘိတ္ထုတကိတ္တိသန္တေ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၁၄။

အဘိတ္ထုတဂုဏ (တိ) [အဘိတ္ထုတ + ဂုဏ]
ချီးမွမ်းအပ်သော ဂုဏ်ရှိသော။ သူ။ ကာဠေဒန
နာဂရာဇေန အဘိတ္ထုတဂုဏော ဗောဓိမဏ္ဍ
အာရယု။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၇၇။ မေ၊ ၄။ ၁။ ၅၄။

အဘိတ္ထုနန္တ (တိ) [အဘိ + ထု + နာ + အန္တ]
ချီးမွမ်းသော။ သူ။ တဂဝန္တံ အဘိတ္ထုနန္တော။
သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၄။

အဘိတ္ထုနာတိ (ကြိ) [အဘိ + ထု + နာ + တိ]
ချီးမွမ်း၏။ ဗောဓိသတ္တံ နာနပ္ပကာရာဟိ
ထုတိဟိ အဘိတ္ထုနိ သု။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၂၁။

အဘိဒ (တိ) [န + ဘိဒါ + နတ္ထိ] တေသ ဘိဒါတိ
ဝါ အဘိဒေါ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၅။ ကဲ့ပြား -
ခြားနား - ထူးခြား - ခြင်းမရှိသော။ အဘိ-
အဒ္ဓရတ္တ-ကြည့်။

အဘိဒက္ခိက (တိ) [အဘိ + ဒက္ခိက] လက္ခိယသို့ -
ရှေးရှု - မျက်နှာပြု - သော။ လက္ခိယရစ်
လှည့်သော။ စေတိယံ အဘိဒက္ခိကံ ကရေယု။
အဘိ၊ က။ ၃၉၄။

အဘိဒန္တ (ပု) [အဘိ + ဒန္တ] အထက် -
အပေါ် - သွား။ (ကျည်ပွေ့သည် ဆုံကို ဖိ -
နှိပ် - ကြိတ် - ထောင်း - သကဲ့သို့ တစုံတခုကို
စားသောအခါ ဖိ - နှိပ် - ကြိတ် - ဝါး -
တတ်သောသွား။) တေန ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုနာ
ဒန္တောဒိဒန္တမာဓာယ ဝိပ္ပယ တာလုံ အာ-
ဟစ္စ။ မ၊ ၁။ ၁၇၀။ ဒန္တောဒိဒန္တမာဓာယာတိ
ဟေဋ္ဌာ ဒန္တေ ဥပရိ ဒန္တံ ဌပေတွာ။ မ၊ ၄။
၁။ ၃၉၇။ ဒန္တေ အဘိဒန္တမာဓာယ။ သံ၊ ၄။
၁။ ၃၅။ အဘိဒန္တန္တိ အဘိဘဝနဒန္တံ၊ ဥပရိ-
ဒန္တန္တိ အတ္ထော။ တေနာဟ ဥပရိဒန္တန္တိ။
သော ဟိ ဣတရံ မုသလံ ဝိယ ဥဒုက္ခလံ
ဝိသေသတော ကဿမိ ခါဒနကာလေ အဘိ-

ဘုယျ ဝတ္တတိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၇၇။ (၂၁၄)။ သံ၊
၄။ ၁။ ၈၀။

အဘိဒဿန (န) [အဘိ + ဒိသ + ယု] ရှိသေစွာ
ကြည့်ရှုခြင်း၊ ဖူးမြော်ခြင်း။ သုဒ္ဓေါဒနော
မုနိဝါရံ အဘိဒဿနာယ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၃၇။

အဘိဒဿနီယ (တိ) [အဘိ + ဒဿနီယ] ကြည့်ရှု
ဖွယ်ကောင်းသော။ ဝနံ သုနိလံ အဘိဒဿ-
နီယံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၃၄။

အဘိဒါ (ကြိ) [ဘိဒါ + အာ] ဘိန္နတိ (ဇာ၊ ၄။
၃။ ၂။ ၁၇၅) ကြည့်။

အဘိဒေါ (ဗျ) [အဘိ + တော ?] (အဘိဒေါ-
ပြာ၊ အဘိတား၊ အဘိတသ်-သံ) အဘိတော
နှင့် အနက်တူ။ အဘိအဒ္ဓရတ္တ၊ အဘိဒေါအဒ္ဓ-
ရတ္တ-တို့ ကြည့်။

အဘိဒေါအဒ္ဓရတ္တ (န) [အဘိဒေါ + အဒ္ဓရတ္တ။
ဝါကျ ?] (၁) ရှေးရှု - မျက်မှောက် -
ရောက်ဆဲ - သန်းကောင်၊ (ပြာ၊ သံတို့၌ လာရှိ
သော အဘိ၊ အဘိတော၊ အဘိဒေါ-သဒ္ဓါတို့၏
အဖွင့်များအရ အဘိဒေါ အဒ္ဓရတ္တပုဒ်ကို (က)
သန်းကောင်အနီး၊ သန်းကောင်ရှေ့၊ သန်း
ကောင်မတိုင်မီ၊ (ခ) သန်းကောင်အစ၊
သန်းကောင်ဦး၊ (ဂ) သန်းကောင်အဆုံး၊
သန်းကောင်နောက်၊ သန်းကောင်ကျော်၊
(ဃ) သန်းကောင်ရှေ့၊ နောက်၊ (င) သန်း
ကောင်ယံ၊ (စ) သန်းကောင်ပတ်ဝန်းကျင်
စသည်အားဖြင့် အနက်ဖော်လိုသျှင် ဖော်နိုင်
ရာသည်။ သို့ရာတွင် “အဒ္ဓရတ္တ အဘိမုခိ-
ဘူတေ” ဟူသော (အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၄) အဖွင့်အရ
“ရှေးရှု - မျက်မှောက် - ရောက်ဆဲ - သန်း
ကောင်” ဟု အနက်ဖော်သင့်သည်။ (၂)
ကဲ့ပြား - ခြားနား - ထူးခြား - ခြင်းမရှိ
သောသန်းကောင်၊ တည့်မတ်သော - ဗဟို -
သန်းကောင်။ (လပြည့်နေ့ညဉ့်ဝယ် ကောင်း
ကင်၏ အလယ်တည့်တည့်၌ လရောက်သော

အချိန်ဟု ခို-တို၌ ဆိုသည်။ ယင်းအချိန်သည် ညဉ့်၏ အလယ်တိတိ ဗဟိုကျသောအချိန်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် “ကံပြား-ခြားနား-ထူးခြား-ခြင်းမရှိသော သန်းကောင်”ဟု ဆိုရသည်။ အဋ္ဌကထာနှင့် ခိုကာတို့သည် စကားတမျိုးစီဖြင့် ဖွင့်ဆိုကြသော်လည်း အဓိပ္ပါယ်အရ အတူတူပင်ဖြစ်သည်။ လောကဝေါဟာရသင်္ချာနည်းအားဖြင့် မြန်မာစံတော်ချိန် ညဉ့်ဗဟို ၂-ချက်သီး၊ ခေတ်စံတော်ချိန်ညဉ့် ၁၂-နာရီတိတိဟု ဟုရန်ရှိသည်။) ယောဝါတစဟုပေါသထေ ပန္နရသေ ဝိဒ္ဓေ ဝိဂတဝလာဟကေ ဝေဝေ အဘိဓေါအနုရတ္တသမယံ စန္ဒော။ မ၊ ၂။ ၂၂၅။ အဘိဓေါအနုရတ္တသမယန္တိ အဘိန္ဒေ အနုရတ္တသမယေ၊ ဣမိနာ ဂဂနမဇ္ဈေ ဌိတစန္ဒံ ဒသေတိ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၀၈။ အနုရတ္တသမယေတိ ဝတ္ထဗ္ဗေ ဘုဗ္ဗတ္ထေ ဝိဟိတဝစနာနံ အစူန္တသယောဂါဘာဝါ ဥပယောဂဝစနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပုဏ္ဏမာသိယံ ဟိ ဂဂနမဇ္ဈဿ ပုရတောဝါ ပစ္စတောဝါ အန္တေ ဌိတေ အနုရတ္တသမယော ဘိန္ဒော နာမ ဟောတိ။ မဇ္ဈေဝ ပန ဌိတော အဘိန္ဒော နာမ။ ဝေဒနာဟ အဘိန္ဒေ အနုရတ္တသမယေတိ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၃၁။ သေယျသပိ ဝါ ပနာနန္တ အဘိဓေါအခွေရတ္တံ တတ္ထကာလသမယေ။ အံ၊ ၂။ ၃၅၆။ အဘိဓေါအခွေရတ္တန္တိ အဘိအခွေရတ္တံ အခွေရတ္တေ အဘိမုခိဘူတေ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၃၄။ အဘိဓေါတိ အဘိသဒ္ဓေန သမာနတ္ထနိပါတပဒန္တိ အာဟ “အဘိအနုရတ္တ”န္တိ။ နတ္ထိ ဟေသ ဘိဒါတိ ဝါ အဘိဓေါ။ “အဘိဓံ အနုရတ္တ”န္တိ ဝတ္ထဗ္ဗေ ဥပယောဂတ္ထေ ပစ္စုပ္ပဝစနံ အနုရတ္တန္တိ စ အစူန္တသယောဂဝစနံ ဘုဗ္ဗတ္ထေ ဝါ။ တဿ အဘိဓေါ အနုရတ္တန္တိ အဘိန္ဒေ အနုရတ္တသမယေတိ အတ္ထော။ (ပုဏ္ဏမာသိယံ ဟိ စသည် မ၊ ၄။ ၃။ ၁၃၅။) အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၃၅။

အဘိဓေါသ (ပု) [အဘိ+ဓေါသ (=ဓသ+ဏ) ဓာန်၊ ၄။ ၆၈-လည်း ကြည့်။] (၁) (က) ညဉ့်ဦးယံ၊ ပထမယံ။ အဘိဓေါသဂတ-ကြည့်။ (ခ) သန်းကောင်ယံ။ အဘိဓေါသကာလကံတ-ကြည့်။ (ဂ) နောက်တနေ့ မိုးသောက်ချိန်။ အဘိဓေါသိက (သာရတ္ထ၊ ၂။ ၇။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၄၁) ကြည့်။ (၃) ပုပ်သိုးခြင်းဟူသော အပြစ်သည် နှိပ်စက်အပ်သော၊ ပုပ်သိုးလေပြီးသော။ အဘိဓေါသိက (ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၃။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၀၄။) ကြည့်။

အဘိဓေါသကာလ(ကံ)ကတ (တိ) [အဘိဓေါသ + ကာလ(ကံ)ကတ] ယမန်နေ့-သန်းကောင်-မဇ္ဈိမ-ယံက သေလွန်သော၊ သူ။ အဘိဓေါသကာလကံတော ဘန္တေ ဥဒကော ဗုဗ္ဗပုတ္တော။ ဝိ၊ ၃။ ၁၁။ မ၊ ၂။ ၂၂၆။ အဘိဓေါသကာလကံတောတိ ဟိယျော ကာလကံတော။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၂၄၅။ အဘိဓေါသကာလကံတောတိ အနုရတ္တေ ကာလကံတော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၉၁။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၆၁။

အဘိဓေါသကာလကတဘာဝ (ပု) [အဘိဓေါသ-ကာလကတ + ဘာဝ] ယမန်နေ့ သန်းကောင်ယံက သေလွန်ပြီးသည်၏အဖြစ်။ တဿာပိ အဘိဓေါသကာလကတဘာဝံ ဥ တ္ဘာ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၉၄။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၂။

အဘိဓေါသဂတ (တိ) [အဘိဓေါသ + ဂတ] ယမန်နေ့ညဉ့်ဦးယံက သွားသော၊ သူ။ အဘိဓေါသဂတော ဒါနိ ဟေသိ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၄၈။ အဘိဓေါသဂတောတိ ဟိယျော ပဌမယာမေဂတော။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၂၃၀။

အဘိဓမ္မတိ (ကြိ) [အဘိ+ဓမ္မ+အ+တိ] မှုတ်၏၊ အလွန်မှုတ်၏။ ကာလေန ကာလံ အဘိဓမ္မတိ။အဘိဓမ္မေယျ-အံ၊ ၁။ ၂၅၉။

အဘိဓမ္မ (ပု) [အဘိ+ဓမ္မ] အဘိဓမ္မာ၊ အဘိဓမ္မာဒေသနာ၊ အဘိဓမ္မာ ပရိယတ်တရား၊

အဘိဓမ္မာ - တန္တိ - ပါဠိ - ပိဋက။ (၁) လွန်ကဲ - ကြီးမား - ကျယ်ဝန်း - ထူးခြား - ဆန်းကြယ် - သော - ပရိယတ်တရား - ပါဠိ - ပိဋက။ အဘိဓမ္မာ - တရား - ပါဠိ - ပိဋက။ (သုတ္တန်၌ ဥဇ္ဈေသ၊ နိဇ္ဈေသမျှသောနည်းတစ်စုံတစ်ရာ၏ အစွမ်းအားဖြင့်သာလျှင် ဝေဖန်ဟောကြားအပ်သည်။ အဘိဓမ္မာ၌မူ သုတ္တန္တဘာဇနိယ၊ အဘိဓမ္မဘာဇနိယ၊ ပဉ္စာပုစ္ဆက နည်းတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ဝေဖန် ဟောကြား အပ်သည်။) (၂) (က) ပျိုးခြင်း၊ ဖြန့်ခြင်းရှိသော - (ခ) မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာ ရှိသော - (ဂ) ပူဇော်အပ်၊ ပူဇော်ထိုက်သော - (ဃ) ပိုင်းခြားအပ်၊ ရေရှက်ခြင်းကင်းသော - (င) လွန်၊ မြတ်သော - တရားတို့ကို ဟောရာ - တန္တိ - ပါဠိ - ပိဋက။ (၃) နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ဟူသော အဘိဓမ္မာ။ (၄) မဂ်၊ ဖိုလ်ဟူသောအဘိဓမ္မာ။ နိဗ္ဗာန်အဝင်ဝါနိဗ္ဗာန် မှန်ဦး။ (၅) ပညတ်မှု သီးခြားထုတ်အပ်သော ပရမတ္ထအဖြစ်အားဖြင့် ထူးမြတ်သော - သဘော - တရား - ကျမ်းဂန် - ပါဠိ - ပိဋက။ (၆) ဗောဓိပက္ခိယတရား သုံးဆယ့်ခုနစ်ပါး ဟူသော အဘိဓမ္မာ။ (၇) စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၊ အပ္ပမညာဝိဘင်း စသော ထိုသို့အဘိဓမ္မာ ခေသနာအပိုင်းကဏ္ဍ။

(၁) ကေနဌေန အဘိဓမ္မော၊ ဓမ္မာတိရေကဓမ္မဝိသေသဌေန၊ အတိရေကဝိသေသတ္ထဒီပကော ဟေတ္ထ အဘိသဌေါ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၃။ (-မူလဋီ၊ ၁။ ၁၂-၃။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၂-၃။)။ ပဉ္စပုစ္ဆေယျာတိ သုတ္တန္တေ ဩကာသံ ကာရာပေတွာ ဝိနယံ ဝါ အဘိဓမ္မံ ဝါ ပုစ္ဆတိ။ ဝိ၊ ၂။ ၄၆။ သုတ္တန္တံ အဘိဓမ္မဉ္စ၊ ဝိနယဉ္စာပိ ကေဝလံ။ နဝဂံ ဗုဒ္ဓဝစနံ။ သော ဓမ္မသဘာတဝ။ အပါ၊ ၁။ ၄၇။ (လိင်္ဂဝိပလ္လာသ?) (-အပါ၊ ၄။ ၁။ ၃၂)။ အဘိဓမ္မေ အဘိဝိနယေ

ဥဌာရပါမောဇော။ ဒီ၊ ၃။ ၂၂။ “အဘိဓမ္မေ အဘိဝိနယေ”တိတ္ထေ ဓမ္မော အဘိဓမ္မော၊ ဝိနယော အဘိဝိနယောတိ စတုက္ကံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တတ္ထ ဓမ္မောတိ သုတ္တန္တပိဋကံ၊ အဘိဓမ္မောတိ သတ္တပ္ပကရဏာနိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၀။ အဘိဓမ္မော သတ္တပ္ပကရဏာနိ အဓိကော အဘိဝိသိဋ္ဌော စ ပရိယတ္တိဓမ္မောတိ ကတော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၆။ အဘိဓမ္မေ ခေါ ပန အဘိဝိနယေ ပဉ္စ ပုဋ္ဌော သံသာဒေတိ နော ဝိဿဇ္ဇေတိ (န သမ္ပာယတိ)။ မ၊ ၂။ ၁။ ၃၆။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၉၁-၂။ အဘိဓမ္မေ အဘိဝိနယေတိ အဘိဓမ္မပိဋကေ စေဝ ဝိနယပိဋကေ စ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၉။ အဘိဓမ္မေ အဘိဝိနယေ ယောဂေါတိ ဣမိနာ ဘာဝနာပညာ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မေ ယောဂေါ ပကာသိတော။ ယောဂေါတိ စ ပရိစယော ဥဂ္ဂဏှဝသေန။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၇။ အဘိဓမ္မံ ပရိယာပဏာတိ၊ မဟာနိ၊ ၁။ ၁၇။ ယတ္ထ ခန္ဓာဒယော နိပ္ပဒေသေန ဝိဘတ္တာ၊ သော အဘိဓမ္မော နာမ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၂၄။

(၂) (က) (ခ) (ဂ) (ဃ) (င) ယံ ဧတ္ထ ဝုဒ္ဓိမန္တော၊ သလက္ခဏာ ပူဇိတာ ပရိစ္ဆိန္တာ။ ဝုတ္တာဓိကော စ ဓမ္မော၊ အဘိဓမ္မော တေန အက္ခာတော။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၆။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၇။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၀။ (-မူလဋီ၊ ၁။ ၂၀။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၇၁-၃။) (၃) အဘိဓမ္မေ ဝိနေတုံ၊ အဘိဝိနယေ ဝိနေတုံ။ ဝိ၊ ၃။ ၉၂-၃။ အဘိဓမ္မေတိ နာမရူပပရိစ္ဆေဒေ ဝိနေတုံ န ပဋိဗလောတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၇။ အဘိဓမ္မောတိ လက္ခဏာရသာဒိဝသေန ပရိစ္ဆိန္တေန နာမရူပဓမ္မေ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၀။ အဘိဓမ္မေတိ နာမရူပပရိစ္ဆေဒေ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၀။ (၄) မဂ္ဂဖလာနိ အဘိဓမ္မော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၀။ မဂ္ဂဖလာနိ အဘိဓမ္မော နိဗ္ဗာနဓမ္မဿ အဘိမုခေါတိ ကတော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၆။ (၅) အဘိဓမ္မတ္ထ (ခ) ကြည့်။ (၆) အဘိဓမ္မဟိ

ဝိသိဋ္ဌေ ဓမ္မေ၊ ဣမေသု သတ္တဝိသဗောဓိ-
ပေက္ခိယဓမ္မေသုတိ အတ္တော။ မဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၈။
(၂) အဘိဓမ္မေတိ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဏေ၊ အပ္ပ-
မညာဝိဘင်္ဂါဒိသု စ တတ္ထ တတ္ထ အဘိဓမ္မ-
ပဒေသေသု။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၇။

အဘိဓမ္မကထာ (ထိ) [အဘိဓမ္မ+ကထာ](က)
အဘိဓမ္မာ - ကထာ - ဒေသနာ။ (အဘိဓမ္မာ
ဟူသော ဟောအပ်သော - အဘိဓမ္မာကို
ဟောကြောင်းဖြစ်သော - စကားတော်။)
(ခ) အဘိဓမ္မာ - ပါဠိ - ပိဋက။ (အဘိဓမ္မာ
ကို ဟောရာဖြစ်သော ဓမ္မသင်္ဂဏီ စသော
ခုနစ်ကျမ်းသော အဘိဓမ္မာပါဠိတော်။)(ဂ)
သီလစသော ပြတ်သောတရား။ (ဃ)အဘိ-
ဓမ္မာနှင့် ရောနှောသက်ဆိုင်သော - တရား -
ဒေသနာ - ကျမ်းဂန် - စာပေ။ (င) အဘိ-
ဓမ္မာ၏အနက်ကို ဖွင့်ဆိုသောကျမ်း၊ အဘိ-
ဓမ္မာအဋ္ဌကထာကျမ်း။ (စ) မလှည့်မပတ်
မသွယ်မဝိုက် တိုက်ရိုက်ဟောသော ဒေသ-
နာ။

(က) (ခ) ဣဓာဝုသော သာရိပုတ္တ
ဒေ ဘိက္ခု။ အဘိဓမ္မကထံ ကထေန္တိ။ မ၊ ၁။
၂၇၅။ အဘိဓမ္မကထံ ဒေသေဘုံ ဂတော။
အံ၊ ၄။ ၁။ ၉၇။ ဒေဝပရိသာယ အဘိဓမ္မကထံ
ကထေန္တော ဓမ္မသင်္ဂဏီ ဝိဘင်္ဂ ဓာတုကထာ-
ပုဂ္ဂလ ပညတ္တိပ္ပကရာဏာနိ ဒေသယိတွာ။ အဘိ၊
၄။ ၁။ ၁၀၅။ တယော မာသေ အဗ္ဗောဓိန္တံ
အဘိဓမ္မကထံ ကထေသိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၉။ တေန
သဗ္ဗညုတဉာဏမေဝ အဘိဓမ္မကထာယ သမု-
ဋ္ဌာနဘာဝေ သမတ္တံ။ ... အဘိဓမ္မကထာယ
အသာဓာရဏဘာဝံ။ မူလဒီ၊ ၁။ ၈။ (ဂ)
အဘိဓမ္မကထံ ဝေဒလ္လံ။ အံ၊ ၂။ ၉၄။ အဘိ-
ဓမ္မကထန္တိ သီလာဒိဉ္ဇတ္တမေမံ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၇။
(ဃ)အာယသ္မာ စိတ္တော ဟတ္ထိသာရိပုတ္တော
ထေရာနံ ဘိက္ခုနံ အဘိဓမ္မကထံ ကထေတုံ။
အံ၊ ၂။ ၃၄၅။ ထေရာ ဘိက္ခု။ အဘိဓမ္မကထံ
ကထေန္တိ။ အံ၊ ၂။ ၃၄၄။ အဘိဓမ္မကထန္တိ

အဘိဓမ္မမိဿကံ ကထံ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃။ (င)
ဣတိ မေ ဘာသမာနဿ၊ အဘိဓမ္မကထံ
ဣမံ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂။ အဘိဓမ္မကထန္တိ အဘိ-
ဓမ္မကထံ။ မူလဒီ၊ ၁။ ၁၁။ (စ) အဘိဓမ္မ-
ကထာ နိပ္ပရိယာယဒေသနာ။ အဘိ၊ ၄။
၃။ ၃၉။

အဘိဓမ္မကထာဓိဋ္ဌာနဋ္ဌ (ပ) [အဘိဓမ္မကထာ
+ အဓိဋ္ဌာန + အတ္ထ] အဘိဓမ္မာကထာ၏မှီရာ
ဟူသောအနက်သဘော။ ခန္ဓာဒိကေ ဓမ္မေ
အဓိဋ္ဌာယ နိဿာယ ဝိသယံ ကတွာ အဘိ-
ဓမ္မကထာပဝတ္တာတိ အာဟာ “အဘိဓမ္မကထာ-
ဓိဋ္ဌာနဋ္ဌေန ငါ (မူလဒီ၊ ၃။ ၁)”တိ။ အနုဒ္ဓိ၊
၃။ ၂။ ဓာတုကထာ-လည်း ကြည့်။

အဘိဓမ္မကထာပဗန္ဓ (ပ) [အဘိဓမ္မကထာ +
ပဗန္ဓ] အဘိဓမ္မာ - ကထာ - ဒေသနာ -
အစဉ်၊ အဘိဓမ္မာ - ဟောရိုး - ဟောစဉ်။
အဘိဓမ္မကထာမဂ္ဂ-ကြည့်။

အဘိဓမ္မကထာမဂ္ဂ (ပ) [အဘိဓမ္မကထာ + မဂ္ဂ]
အဘိဓမ္မာ - ကထာ - ဒေသနာ - အစဉ်၊
အဘိဓမ္မာ - ဟောရိုး - ဟောစဉ်၊ အဘိ-
ဓမ္မာ - ကထာ - ဒေသနာ - ဟူသော ခန္ဓာ၊
အာယတန စသည်တို့ကို သိကြောင်း၊ သစ္စာ
လေးပါးတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိကြောင်းတရား၊
ခန္ဓာအစရှိသော ကုသိုလ်အစရှိသောတရားတို့
ကို သိကြောင်းဖြစ်သော အဘိဓမ္မကထာ၊
သစ္စာလေးပါးကို သိခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်
သော အဘိဓမ္မကထာ။ အဘိဓမ္မကထာမဂ္ဂ၊
ဒေဝါနံ သမ္ပဝတ္ထယိ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁။ မဂ္ဂေါတိ
ဥပါယော၊ ခန္ဓာယတနာဒိနံ ကုသလာဒိနဉ္စ
ဓမ္မာနံ အဝဗောဓဿ သစ္စပုဂ္ဂိုလေသေဝ ဝါ
ဥပါယဘာဝတော “အဘိဓမ္မကထာမဂ္ဂေါ”-
တိ ဝုတ္တော။ ပဗန္ဓော ဝါ မဂ္ဂေါတိ ဝုစ္စတိ၊
သော ဟိ ဒိသတ္တာ မဂ္ဂေါ ဝိယာတိ မဂ္ဂေါ၊
တသ္မာ အဘိဓမ္မကထာပဗန္ဓော အဘိဓမ္မ-
ကထာမဂ္ဂေါတိ ဝုတ္တော။ မူလဒီ၊ ၁။ ၈-၉။

အဘိဓမ္မကထာမဂ္ဂပုဒတ္တန (န) [အဘိဓမ္မ-
ကထာမဂ္ဂ+ပုဒတ္တန] အဘိဓမ္မာ-ကထာ-
ဒေသနာ-အစဉ်ကို-ဖြစ်စေခြင်း-ဟော-
ကြားခြင်း။ သောယိ အဘိဓမ္မကထာမဂ္ဂပု-
ဒတ္တနဿ ဒေသော တတ္ထ ဝသန္တေန ပဝတ္တိ-
တတ္တာ။ မူလဒီ၊ ၁။ ၈။

အဘိဓမ္မဂ္ဂဟဏ (န) [အဘိဓမ္မ + ဂဟဏ] အဘိဓမ္မာကို သင်ယူခြင်း။ သုတ္တဝိနယာနံ ဂဟဏဝသေန အဘိဓမ္မဂ္ဂဟဏံ ဝုတ္တမေဝါတိ ဝိသု န ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၁။

အဘိဓမ္မဋ္ဌိကာ (ထိ) [အဘိဓမ္မ+ဋ္ဌိကာ] အဘိ-
ဓမ္မာ-မူလ-ဋ္ဌိကာကျမ်း။ မူလဋ္ဌိကာ (မဉ္ဇူ၊
၂။ ၇၇) ကြည့်။

အဘိဓမ္မဋ္ဌကထာ (ထိ) [အဘိဓမ္မ+အဋ္ဌကထာ] အဘိဓမ္မာအဋ္ဌကထာ။ အဘိဓမ္မဋ္ဌကထာယမ္ပ-
န တဒါရမ္ပဏေ ဒေဒ္ဒ စိတ္တဝါရာ အာဂတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၇၉။

အဘိဓမ္မဋ္ဌကထာရမ္ပ (ပု) [အဘိဓမ္မဋ္ဌကထာ+
အာရမ္ပ] အဘိဓမ္မာအဋ္ဌကထာကို ပြုစီရင်
ခြင်း။ အဘိဓမ္မာ အဋ္ဌကထာ၏ အစ။ အဘိ-
ဓမ္မဿ ဧကဝလံ ပညာဝိသယတ္တာ အဘိဓမ္မဋ္ဌ-
ကထာရမ္ပေ အာစရိယေန “ကရုဏာ ဝိယ
သတ္တေသု၊...”တိ ပညာဂုဏော ဝဏ္ဏိတော။
ဇဇိရ၊ ၁၀။

အဘိဓမ္မတန္တိ (ထိ) [အဘိဓမ္မ+တန္တိ] အဘိ-
ဓမ္မာ-အစဉ်-တန္တိ။ အဘိဓမ္မာပါဠိတော်။
အဘိဓမ္မတန္တိ ပစ္စဝေက္ခန္တနံ အနန္တံ ပိတိ-
သောမနဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၂။

အဘိဓမ္မတ္ထ (ပု) [အဘိဓမ္မ + အတ္ထ] အဘိ-
ဓမ္မာ၏ အနက်။ (က) မဟာဝိဟာရဝါသီ
မဟာထေရ်တို့၏ ဝိနိဇ္ဇယဖြစ်သော အဘိ-
ဓမ္မာ၏ အနက်။ အခြားဂိုဏ်းတို့၏ အယူဝါဒ
နှင့် မရောနှော၊ ရှုပ်ထွေး နောက်ကျခြင်း

အဘိဓာန် ၃-ဂ- ပ-ပ-ပ-သ-စ

ကင်း၊ သန့်ရှင်းသော အဘိဓမ္မာ၏ အနက်၊
အဘိဓမ္မာ ၇-နစ်ကျမ်း၌ ဟောအပ်သော
အနက်။ (မူလဒီ၊ ၁။ ၁၁။ အနုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၁။)
(ခ) ပညတ်မှ အသီးအခြား ထုတ်အပ်သော
ပရမတ္ထသဘော အဖြစ်အားဖြင့် ထူးမြတ်
သောသဘောဟူသော အဘိဓမ္မာ၏ အနက်။
(တတ္ထ ဝုတ္တာဘိဓမ္မတ္တာစသော သင်္ဂြိုဟ်၏
အဖွင့် ဝိဘာဝိနီ၊ ၇၃။ မဉ္ဇူ၊ ၁။ ၁၁၈။) (ဂ)
အဘိဓမ္မာ ခုနစ်ကျမ်း၌ ကုသိုလ်စသည်၊ ခန္ဓာ-
စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဟောအပ်သော
စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော ပရမတ္ထ-
တရား၄-ပါးတို့၏အနက်။ (ဝိဘာဝိနီ ၇၃။)
တတ္ထ ဝုတ္တာဘိဓမ္မတ္တာ။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ၊ ၁။
နိဗ္ဗတ္တိတပရမတ္တဘာဝေန အဘိဝိသိဋ္ဌာ ဓမ္မာ
တ္ထောတိ အာဒိနာ အဘိဓမ္မော၊ ဓမ္မသင်္ဂဏီ-
အာဒိသတ္တပ္ပကရဏံ အဘိဓမ္မပိဋကံ၊ တတ္ထ
ဝုတ္တာ အတ္တာ အဘိဓမ္မတ္တာ။ ဝိဘာဝိနီ၊ ၇၃။

အဘိဓမ္မတ္ထကုသလ (တိ) [အဘိဓမ္မတ္ထ+ကုသ-
လ] အဘိဓမ္မာ၏အနက်၌ လိမ္မာသော၊ သူ။
ဣမိနာ အဘိဓမ္မတ္ထကုသလေန ဘဝိတဗ္ဗန္တိ
ဒဿေတိ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၀၈။

အဘိဓမ္မတ္ထပ္ပကာသန (န) [အဘိဓမ္မတ္ထ +
ပကာသန] အဘိဓမ္မာ၏ အနက်တို့ကို - ထင်
ရှားစေခြင်း-ဖွင့်ပြခြင်း။ တေန စ အဘိ-
ဓမ္မတ္ထပ္ပကာသနေ သမတ္ထော။ အနုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၁။

အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝိနီ (ထိ) [အဘိဓမ္မတ္ထ + ဝိဘာဝိ-
နီ] အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟအဋ္ဌကထာ-အဘိဓမ္မာ
လက်သန်းအဋ္ဌကထာ- သင်္ဂြိုဟ်-၏အဖွင့်ဋီ-
ကာကျမ်း။ (ဤကျမ်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၌
“ဋီကာကျော်”ဟု ထင်ရှားသည်။ အရှင်
သုမင်္ဂလသာမိထေရ် ပြုစီရင်သည်။ ယင်း၏
နိဒါန်းကြည့်။)

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ (ပု၊ န) [အဘိဓမ္မတ္ထ + သင်္ဂ-
ဟ] အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်း၌ ဟောအပ်သော
အနက်တို့ကို - အကျဉ်းချုံး၍ - ယူ ရာ -

ယူကြောင်း- ဖြစ်သောကျမ်း၊ အဘိဓမ္မတ္ထ-
သင်္ဂဟကျမ်း၊ အဘိဓမ္မာလင်္ကသန်း၊ အဋ္ဌ-
ကထာကျမ်း၊ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း။ (အနုရုဒ္ဓါ-
မထေရ် ပြုစီရင်သည်။ အနုရုဒ္ဓါ (၇) ကြည့်။
ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့မှအဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟကျမ်း၏
နိဒါန်းလည်းကြည့်။)

အဘိဓမ္မဒေသနာ (ထိ) [အဘိဓမ္မ + ဒေသနာ]
(က) အဘိဓမ္မာကို ဟောကြားခြင်း။ (ခ)
အဘိဓမ္မာ-ပါဠိ-ဒေသနာ။ (က) တာဝ-
တိံသဘဝနေ အဘိဓမ္မဒေသနာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊
၄။ ၃၅၂။ သတ္တာရမ္မိ မာတု အဘိဓမ္မ-
ဒေသနတ္ထံ။ ဓမ္မာဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၂။ (ခ) အဘိဓမ္မ-
ဒေသနာဝိသိဋ္ဌ-ကြည့်။

အဘိဓမ္မဒေသနာပရိယောသာန (န) [အဘိ-
ဓမ္မဒေသနာ + ပရိယောသာန] အဘိဓမ္မာကို
ဟောခြင်း၏- အဘိဓမ္မဒေသနာ၏-အပြီး
အဆုံး။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ အဘိဓမ္မဒေသနာ-
ပရိယောသာနဉ္စ တေသံ ဘိက္ခုနံ သတ္တပ္ပက-
ရဏဥဂ္ဂဟဏဉ္စ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ အဟော-
သိ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇-က။

အဘိဓမ္မဒေသနာဝိသိဋ္ဌ (တိ) [အဘိဓမ္မဒေ-
သနာ + ဝိသိဋ္ဌ] အဘိဓမ္မာဒေသနာထက်ထူး
သော။ အဘိဓမ္မဒေသနာ ဝိသိဋ္ဌော သုတ္တန္တေ
အာဂတော အညော ဒေသေတဗ္ဗာကာရော
နတ္ထိ။ အနု၊ ၄။ ၂၅။

အဘိဓမ္မဒေသနာဝိသေသ (ပ) [အဘိဓမ္မဒေ-
သနာ + ဝိသေသ] အဘိဓမ္မာဒေသနာအထူး၊
ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ်၊ ဓမ္မစကြာဒေသနာ။ တံ
အဘိဓမ္မဒေသနာဝိသေသေန ဓမ္မစက္ကပဝတ္တ-
နန္တိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ အနု၊ ၄။ ၂၅။

အဘိဓမ္မနယ (ပ) [အဘိဓမ္မ + နယ] အဘိဓမ္မာ
နည်း။ ဆန္ဒရာဂဒွယ် ဥပါဒါနန္တိ အဘိဓမ္မ-
နယေန ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၃။ အဘိဓမ္မနယော
ပန နိပ္ပရိယာယော။ မ၊ ၄။ ၁။ ၉၅။

အဘိဓမ္မနယကောဝိဒ (တိ) [အဘိဓမ္မနယ +
ကောဝိဒ] အဘိဓမ္မာနည်း၌ လိမ္မာတတ်သိ
သောသူ။ အဘိဓမ္မနယညူ-ကြည့်။

အဘိဓမ္မနယညူ (တိ) [အဘိဓမ္မနယ + ဉာ + ချ]
အဘိဓမ္မာနည်းကို သိသောသူ။ အဘိဓမ္မ-
နယညူဟံ၊ ကထာဝတ္ထုဝိသုဒ္ဓိယာ။ အပါ၊ ၁။
၄၀။ (=အဘိဓမ္မနယကောဝိဒေါ။ အပါ၊ ၄။
၁။ ၃၀၈။)

အဘိဓမ္မနယနိဿိတ (တိ) [အဘိဓမ္မနယ +
နိဿိတ] အဘိဓမ္မာနည်းကို မှီသော။ သော
ပန ဧကန္တအဘိဓမ္မနယနိဿိတော အဝု-
တ္တောပိ သိဒ္ဓေါ။ အနု၊ ၄။ ၁။ ၁၄။

အဘိဓမ္မနယဝိရေ (တိ) [အဘိဓမ္မနယ + ဝိရေ]
အဘိဓမ္မာနည်းနှင့် ဆန့်ကျင်သော။ တတော
ပန အညော အဘိဓမ္မနယဝိရေရာ ဝေရမဏီနံ
ဝိဘဇိတဗ္ဗပ္ပကာရော နတ္ထိ။ အနု၊ ၄။ ၁။ ၁၄။

အဘိဓမ္မနယသမုဒ္ဓ (ပ) [အဘိဓမ္မနယ + သမုဒ္ဓ]
အဘိဓမ္မာနည်းဟူသော သမုဒ္ဓရာ၊ သမုဒ္ဓရာ
ကဲ့သို့ နက်နက်ကျယ်ဝန်းသော အဘိဓမ္မာနည်း။
ဣမံ အဘိဓမ္မနယသမုဒ္ဓံ အဓိဂဉ္စိ။ အဘိ၊ ၄။
၁။ ၇၇။

အဘိဓမ္မနယသာမည (န) [အဘိဓမ္မနယ +
သာမည] အဘိဓမ္မာနည်းသာမန်။ အဘိဓမ္မ-
နယသာမညေန ဝါ အဘိဓမ္မဘာဇနီယပဉ္စ-
ပုစ္ဆကေဟိ သော ဝုတ္တော ဝေ။ အနု၊ ၄။ ၁။
၁၄။

အဘိဓမ္မနိဋ္ဌေသ (ပ) [အဘိဓမ္မ + နိဋ္ဌေသ (=နိ
+ ခိသ + က၊ နိစ္ဆယေန ဒေသော။ မူလ၊ ၄။ ၂။
၆။)] အဘိဓမ္မာ၏ အပိုင်းအခြား အဆုံး
အဖြတ်အားဖြင့် ပြောဟောခြင်း။ ဣဒံ ပန
အတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန် နာမ သုတ္တန္တပရိ-
ယာယတော အဘိဓမ္မနိဋ္ဌေသတောတိ ဗုဝိဓံ။
အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၇။ အဘိဓမ္မနိဋ္ဌေသတောတိ နိပ္ပရိ-
ယာယဒေသနတ္တာ အဘိဓမ္မဿ နိစ္ဆယေန

ဒေသော နိဗ္ဗေသောတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။
မူလဋီ၊ ၂။၆။ (နိစ္ဆယေန ဒေသောတိ ဝဝတ္ထာ-
နတော ကထနံ။ အနုဋီ၊ ၂။၁၂။)

အဘိဓမ္မနိဿိတ (တိ) [အဘိဓမ္မ + နိဿိတ]
အဘိဓမ္မာကိုပိုသော။ တတ္ထ ဒုဝိဓာ ကထာ
အဘိဓမ္မနိဿိတာ စ သုတ္တန္တနိဿိတာ စ။
နေတ္ထိ၊ ၄။၁၄၄။

အဘိဓမ္မန္တောဂတ (တိ) [အဘိဓမ္မ + အန္တော-
ဂတ] အဘိဓမ္မာ၌ အတွင်းဝင်သော။ အဘိ-
ဓမ္မန္တောဂမ္ပိ သုတ္တန္တဘာဇနိယံ သုတ္တန္တ-
နယော ဝေ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၁၅၄။

အဘိဓမ္မပစ္စဝေက္ခဏဝသပဝတ္တ (တိ) [အဘိဓမ္မ
+ ပေဝ္စဝေက္ခဏာ + ဝသ + ပဝတ္တ] အဘိဓမ္မာ
ကို ဆင်ခြင်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်တော်
၏အစွမ်းကြောင့်ဖြစ်သော။ ဗလဝတာဉာဏ-
ဝေဂေန အဘိဓမ္မပစ္စဝေက္ခဏဝသပဝတ္တေန။
အနုဋီ၊ ၁။၁၀။

အဘိဓမ္မပဒ (န) [အဘိဓမ္မ + ပဒ] အဘိဓမ္မာ
ဟူသောပုဒ်။ အဓိကာရဝသေန တမေဝ
အဘိဓမ္မပဒံ အာကမ္မတိ။ အနုဋီ၊ ၁။၁၁။

အဘိဓမ္မပရိစယ (ပု) [အဘိဓမ္မ + ပရိစယ]
အဘိဓမ္မာကို - လေ့လာ - စူးစမ်း - သုံးသပ်
- ဆင်ခြင် - ဆည်းပူး - ခြင်း။ ရတနယရ-
သတ္တာဟေ ပန အဘိဓမ္မပရိစယဝသေနဝ
ဝိဟာသိ။ ဥဒါန၊ ၄။၄၆။ အဘိဓမ္မပရိစယ-
လည်း ကြည့်။

အဘိဓမ္မပရိဇာနန (န) [အဘိဓမ္မ + ပရိဇာနန]
အဘိဓမ္မာ - အဘိဓမ္မာ၏အနက် - ကို ပိုင်း
ခြား၍ သိခြင်း။ အဘိဓမ္မပရိဇာနနမေဝ
အာဒိမ္ပိ ယုတ္တရူပံ။ မူလဋီ၊ ၁။၁၂။

အဘိဓမ္မပရိယာယ (ပု) [အဘိဓမ္မ + ပရိယာယ]
အဘိဓမ္မာပရိယာယ်၊ အဘိဓမ္မာဝေါဟာရ၊
အဘိဓမ္မာသုံးစကား၊ အဘိဓမ္မဒေသနာ။ ယဉ္ဇ

အဘိဓမ္မပရိယာယေန ကုသလံ ကထိတံ။
အဘိ၊ ၄။၁။၁၀၅။ အဘိဓမ္မပရိယာယေန
“ပုဗ္ဗန္တေ အညာဏ”န္တိ... ဂဟိတံ။ အဘိ၊ ၄။
၂။၁၃၁။ အဘိဓမ္မပရိယာယ် ပတွာ။ ဒီ၊ ၄။
၃။၆၇။

အဘိဓမ္မပရိစယ (ပု) [အဘိဓမ္မ + ပရိစယ]
အဘိဓမ္မာကို - စိစစ် - ဝေဖန် - သုံးသပ် -
ဆင်ခြင် - ခြင်း။ ရတနာယရသတ္တာဟေ ပန
အဘိဓမ္မပရိစယဝသေန ဝိဟာသိ။ သာရတ္ထ၊
၃။၁၄၃။ အဘိဓမ္မပရိစယ-လည်း ကြည့်။

အဘိဓမ္မပါဌ (ပု) [အဘိဓမ္မ + ပါဌ] အဘိဓမ္မာ
ဖြစ်သောပါဌ၊ အဘိဓမ္မာပါဌိ၊ ဝိနယေ ကုသ-
လတ္တိကာဒိဝိဘာဂေါ သုတ္တန္တေသု သမထ-
ဝိပဿနာမဂ္ဂေါ စ အဘိဓမ္မပါဌံ ဝိနာ န
ဝိညာယတိ။ ဝိမတိ၊ ၂။၂၁။

အဘိဓမ္မပါဌိ (တိ) [အဘိဓမ္မ + ပါဌိ] အဘိဓမ္မာ
ပါဌိတော်။ စက္ခာယတနာဒိဘေဒေန အဘိ-
ဓမ္မပါဌိယမေဝ ဝုတ္တံ။ သံ၊ ၄။၂။၁၆။ အယ-
မေဝ စ နယော အဘိဓမ္မပါဌိယာ သမေတိ။
ဒီ၊ ၄။၃။၁၀၂။

အဘိဓမ္မပိဋက (န) [အဘိဓမ္မ + ပိဋက၊ (အဘိ-
ဓမ္မော စ သော ပိဋကဉ္စာတိ အဘိဓမ္မပိဋကံ။
ဝိ၊ ၄။၁။၁၇။ ဒီ၊ ၄။၁။၁၉။ အဘိ၊ ၄။၁။၂၁။)]
အဘိဓမ္မာပိဋက။ (အဘိဓမ္မာပိဋကဟူသည်
(၁) မေဿင်္ဂဏီ၊ (၂) ဝိဘင်း၊ (၃) ဇာတု-
ကထာ၊ (၄) ပုဂ္ဂလပညတ်၊ (၅) ကထာ-
ဝတ္ထု၊ (၆) ယမိုက်၊ (၇) ပဋ္ဌာန်းအားဖြင့်
ခုနစ်ကျမ်းဖြစ်၏။ ဝိ၊ ၄။၁။၁၅-စသည်ကြည့်။)

အဘိဓမ္မပ္ပကရဏ (န) [အဘိဓမ္မ + ပကရဏ]
အဘိဓမ္မာကျမ်း။ မေဿင်္ဂဏီဝိဘင်္ဂါဒိကေ
သတ္တ အဘိဓမ္မပ္ပကရဏေ စ ဝါစေသုံ။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၁။၁၄၉။

အဘိဓမ္မပ္ပဒေသ (ပု) [အဘိဓမ္မ + ပဒေသ]
အဘိဓမ္မာ - အစိတ်အပိုင်း - တစိတ်တဒေသ။

ဘိက္ခုနော သန္တိကေ ဝိသုံ ဝိသုံ ဥဂ္ဂဟိတံ
ဝိနယပဒေသံ သုတ္တပဒေသံ အဘိဓမ္မပဒေသု
ယထာပရိစ္ဆေဒံ။ ထေရါဌ။ ၁။ ၁၈၆။

အဘိဓမ္မဘာဇနိယ (တိ) [အဘိဓမ္မ + ဘာဇနိယ]
အဘိဓမ္မာ၌ ဟောအပ်သောနည်းဖြင့် အ
ကျယ်ဝေဖန်ရာဖြစ်သော စကားရပ်။ အဘိ-
ဓမ္မဘာဇနိယ အပိုင်း အခန်း၊ ဥဒ္ဒေသ၊
နိဒ္ဒေသ၊ ပဉ္စာပုစ္ဆက နည်းတို့၏ အစွမ်းအား
ဖြင့် ဝေဖန်ဟောပြောရာ အဘိဓမ္မဘာဇနိယ
အပိုင်းအခန်း။ အဘိဝိ။ ၁၃-၅၉။ ၆၉-၇၄။
၈၉-၉၂။ ၁၁၂-၁၁၈-စသည် ကြည့်။

အဘိဓမ္မဘူတ (တိ) [အဘိဓမ္မ + ဘူတ] အဘိ-
ဓမ္မာဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ပရမတ္ထတော အဘိ-
ဓမ္မဘူတာနံ ဝါ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒိနံ။ အနုဋ္ဌိ။
၁။ ၂၅။

အဘိဓမ္မမာတိကာ (ထိ) [အဘိဓမ္မ + မာတိကာ]
အဘိဓမ္မာ မာတိကာ။ (ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်
လာ အဘိဓမ္မာမာတိကာ၊ သုတ္တန္တမာတိကာ
နှစ်မျိုးတို့တွင် တမျိုး။) အဘိဓမ္မမာတိ-
ကာယ ပရိယောသာနေ ဌပိတက္ကာ။ အဘိဌ။
၁။ ၈၀။

အဘိဓမ္မမိဿက (တိ) [အဘိဓမ္မ + မိဿက]
အဘိဓမ္မာနှင့် - ရောနှော - သက်ဆိုင် -
သော။ အဘိဓမ္မကထာ (ဂ) အနက်ကြည့်။

အဘိဓမ္မဝဿ (န) [အဘိဓမ္မ + ဝဿ] အဘိဓမ္မာ
တရားတည်းဟူသော မိုး။ တေမာသံ အဘိ-
ဓမ္မဝဿံ ဝဿာပယံ။ ဗုဒ္ဓဝံဌ။ ၂၀၇။

အဘိဓမ္မဝိရောဓ (တိ) [အဘိဓမ္မ + ဝိရောဓ]
အဘိဓမ္မာနှင့်ဆန့်ကျင်သော။ ကိဉ္ဇေတ္တ ယဒိ
တာဝ သုတ္တော ပဿတိ၊ အဘိဓမ္မဝိရော-
ဓော အာပဇ္ဇတိ။ ဝိဌ။ ၂။ ၁၀၈။ အံဌ။ ၃။
၇၂။ အဘိဌ။ ၂။ ၃၉၆။

အဘိဓမ္မသံဝဏ္ဏနာ (ထိ) [အဘိဓမ္မ + သံဝဏ္ဏနာ]
အဘိဓမ္မာ-၇-ကျမ်း၏အပွင့် သံဝဏ္ဏနာ၊ အဘိ-

ဓမ္မာအဋ္ဌကထာ။ အဘိဓမ္မသံဝဏ္ဏနာယ အတ္ထံ
သံဝဏ္ဏေတုကာမော။ အနုဋ္ဌိ။ ၁။ ၁။

အဘိဓမ္မသဒ္ဓ (ပု) [အဘိဓမ္မ + သဒ္ဓ] အဘိဓမ္မ-
သဒ္ဓါ။ အဘိဓမ္မသဒ္ဓေ အဘိ-သဒ္ဓေါ သဟ
သာဓနေန ဝုဇ္ဈိယာဒိကိရိယံ ဒီပေတိ။ ဝီ၊ ဋီ၊
၁။ ၂၇။ ဒိန္နမ္ပိ အတ္တာနံ အဘိဓမ္မသဒ္ဓသ
အတ္တဘာဝေန။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၂။ ယထာ စ
အတိဆတ္တာဒိသု၊ ဧဝံ အဘိဓမ္မသဒ္ဓေပိ ဖဋ္ဌဗ္ဗံ
အနုဋ္ဌိ။ ၁။ ၁၃။

အဘိဓမ္မသန္နိသိတ (တိ) [အဘိဓမ္မ + သန္နိသိတ]
အဘိဓမ္မာကိုမှီသော။ နိပ္ပရိယာယကထာ နာမ
အဘိဓမ္မသန္နိသိတာ ဝေ။ ဝီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂၁။

အဘိဓမ္မသုတ္တ (န) [အဘိဓမ္မ + သုတ္တ] အဘိ-
ဓမ္မာသုတ်၊ အဘိဓမ္မာပိဋကမှလာသောသုတ်။
ကိ သုတ္တံ နာမေတန္တိ အာဟာ အဘိဓမ္မ-
သုတ္တံ နာမ အာဝုသော။ အဘိဌ။ ၁။ ၂၉။

အဘိဓမ္မာဓိဂမ (ပု) [အဘိဓမ္မ + အဓိဂမ] အဘိ-
ဓမ္မာကိုသိခြင်း။ အဓိဂမနိဒါန ကြည့်။

အဘိဓမ္မာဝတာရ (ပု) [အဘိဓမ္မ + အဝတာရ]
အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်းသို့ သက်ဝင်ကြောင်း
ဖြစ်သောကျမ်း။ အဘိဓမ္မာဝတာရကျမ်း။
(အရှင် ဗုဒ္ဓဒတ္တထေရ်ပြုစီရင်သည်။ ဗုဒ္ဓဒတ္တ-
ထေရ်-ကြည့်။ အဘိဓမ္မာဝတာရပုရာဏာဘိ-
နဝဋ္ဋိကာနိဒါန်း (န-ဗု-သ) လည်း ကြည့်။)

အဘိဓမ္မာဝတာရပုရာဏဋီကာ (ထိ) [အဘိဓမ္မာ-
ဝတာရ + ပုရာဏဋီကာ] အဘိဓမ္မာဝတာရ-
ဋီကာဟောင်း “အရှင် ဝါစိယရသာမိထေရ်
ပြုစီရင်သည်” ဟုဆိုသည်။ (အဘိဓမ္မာဝတာရ-
ပုရာဏာဘိနဝဋ္ဋိကာနိဒါန်း (န-ဗု-သ) ကြည့်။)

အဘိဓမ္မာဝတာရာဘိနဝဋ္ဋိကာ (ထိ) [အဘိဓမ္မာ-
ဝတာရ + အဘိနဝဋ္ဋိကာ] အဘိဓမ္မာဝတာရ-
ဋီကာသစ်။ (အဘိဓမ္မာဝတာရပုရာဏာဘိ-
နဝဋ္ဋိကာနိဒါန်း (န-ဗု-သ) ကြည့်။)

အဘိဓာ (ထိ) [အဘိ+ဓာ+အ] ဟောတတ်သောသဒ္ဒါ။ ဝါစကသဒ္ဒါ။ ဟောတတ်သောသတ္တိ။ ဝါစက္ကကို ဟောတတ်သော ဝါစကသဒ္ဒါ၏ မုချဗျာပါရသတ္တိ။ ဗျာပါရသဒ္ဒါကို ဗျာပါရသုံးပါးတွင် တပါးဖြစ်သော မုချဗျာပါရကိုဟောသောအမည်။ အဘိဓာ။ ဝါစကသဒ္ဒါသ မုချဗျာပါရော “အဘိဓာ”တိ စ ဝေါဟာရိယတိ။ သုဗောဓာ၊ ဣ။ ၂၈။ (အကျယ်၎င်း၌ကြည့်။ သံဓာန် (ဝါစပုတိ၊ ၁။ ၂၈။ ကောတ္ထု၊ ၁။ ၇၀။) တို့လည်း ကြည့်။

အဘိဓာဓာဗ္ဗ (တိ) [အဘိ+ဓာ+ဓာဗ္ဗ] ဟောအပ်သော။ ယတ္ထကာ ဓာတုသဒ္ဒေန အဘိဓာဓာဗ္ဗာ အတ္ထဝိသေသော။ အနု၊ ၁။ ၇၂။

အဘိဓာန (န) [အဘိ+ဓာ+ယ] (က) သဒ္ဒါ။ (ခ) ဟောခြင်း။ (ဂ) အမည်။ (ဃ) အဘိဓာန်။ အဘိဓာန်ကျမ်း (င) သန့်ရှင်းကျ စကားဝါကျ။ (စ) သို့အမည်အရည်။ (က) ကုသလဓမ္မံ ပဋိစ္စ...ဝေပဋိစ္စဘိဓာနဝသေန ဝုတ္တော ပဋိစ္စဝါရော။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၃၉၅။ အဘိဓာနမတ္ထမေဝ၊ အဘိဓေယျ နတ္ထိ။ ဝဇီရ၊ ၁။ ၉၉။ (ခ) သံဝိတ္တဿ ဝိတ္တာရာဘိဓာန် သက်ဝုတ္တဿ ပနပိ အဘိဓာန် ဝိဝရဏံ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၄။ (ဂ) ဂေါသဒ္ဓေန စေတ္တ အဘိဓာန် ဗုဒ္ဓိစ ဝုစ္စတိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၁၃။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၂။ (ဃ) (င) (စ) ဝါစပုတိ စသော-သံ၊ ဓာန်တို့-ကြည့်။

အဘိဓာနကထန (န) [အဘိဓာန + ကထန] အမည်ကို ပြောဆိုခြင်း။ အဘိဓာနကထနပန ဝေါဟာရသုခတ္ထံ။ ဝိဘာဝိနီ၊ ၇၀။

အဘိဓာနကောသ (ပု) [အဘိဓာန+ကောသ] အဘိဓာန်ကျမ်း။ ပတ္တုဏ္ဏဒေသေ သဉ္စာတဝတ္ထံ ပတ္တုဏ္ဏံ၊ ကောသေယျဝိသေသောတိ ဟိ အဘိဓာနကောသေ ဝုတ္တံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၃၃။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၇။

အဘိဓာနတ္ထ (ပု) [အဘိဓာန+အတ္ထ] သဒ္ဒါ-အမည်-၏အနက်။ ကုသိုလ်အစရှိသော-သဒ္ဒါ-အမည်-၏အနက်။ အဘိဓေယျတ္ထ (က)အနက် (အနု၊ ၁။ ၃၄) ကြည့်။

အဘိဓာနပ္ပယောဇန (န) [အဘိဓာန+ပယောဇန] ကျမ်း၏ အမည်၊ ကျမ်း၏-အကျိုး-ပယောဇန။ ဣဒါနိ အဘိဓာနပ္ပယောဇနံ ဒသေတုံပါမောက္ခန္တိအာဒိမာဟ။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၂။

အဘိဓာနလက္ခဏတ္ထ (န) [အဘိဓာန+လက္ခဏ+တ္ထ] အမည်ကို မှတ်ခြင်းလက္ခဏာရှိသည်၏ အဖြစ်။ ဝိစိတ္တတ္တာ ဝါ တဒ္ဓိတဝုတ္တိယာ အဘိဓာနလက္ခဏတ္တာ ဝါ တဒ္ဓိတာနံ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၀။ မူလ၊ ၄။ ၂။ ၆၉။

အဘိဓာနာနိသံသ (ပု) [အဘိဓာန + အာနိသံသ] ကျမ်း၏ အမည်၊ ကျမ်း၏ အကျိုး။ ဣဒါနိ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဓမ္မဝိသေသဿ အဘိဓာနာနိသံသံ ဒေသကသမ္ပတ္တိယော စ ဒေသေန္တော။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁၂၂။

အဘိဓာနာနုရောဓ (တိ) [အဘိဓာန+အနုရောဓ] ပြယုဂ်-ပုံစံ-အားလျော်သော၊ အဘိဓာနာနုရောဓတော (ရှု၊ ၄၃၃)တိ ပယောဂါနုကူလတော။ ရှု၊ ၄။ ၁၄၁။

အဘိဓာယက (တိ) [အဘိ+ဓာ+ဏှ] ဟောတတ်သော။ အနိယသဒ္ဓေါ ဗဟုလာ ကတ္ထု-အဘိဓာယကော။ မူလ၊ ၄။ ၁၅၅။

အဘိဓာရယတိ (ကြိ) [အဘိ+ဓရ+ဏယ+တိ] ဆောင်၏။ ဓမ္မောက္ကမဘိဓာရယံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၂၆။ ဓမ္မမယံ ဥက္ကံ အဘိဓာရယံ...ဓာရေသိတိ အတ္ထော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၇၄။

အဘိဓာဝတီ (ကြိ) [အဘိ+ဓာဝ+အ+တိ] လျှင်မြန်စွာသွား၏၊ ပြေး၏၊ ရှေးရှု၊ ပြေး၏၊ ပြေးသွား၏၊ ပြေးလာ၏၊ တဟုန်တည်းပြေး၏၊ အသေ့နှင့်၏။ သိသမဿ ဆိန္ဒိယာ-မိတိ အဘိဓာဝတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၈။ အတိ-

ပတတိ အဘိဓာဝတိ န တိဋ္ဌတိ။ ထေရဝါဒါ။
 ၂၉၉။ သမန္တာ မဘိဓာဝန္တိ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၅၈။
 ဇာ၊ ၅။ ၇။ ၃၄၃။ ဗုဒ္ဓဝံသိဘိဓာဝရေ။ အပါ၊ ၂။
 ၈၄။ အဘိဓာဝထ ဘဒ္ဒံ တေ။ သံ၊ ၁။ ၂၁။
 သံ၊ ၅။ ၁။ ၂၈၂။ အဘိဓာဝထ ... ဝေဂေန
 ဓာဝထ။ ဇာ၊ ၁။ ၆၃။ ဇာ၊ ၅။ ၂။ ၁၉၉။ ယေန
 ဘဂဝါ တေန အဘိဓာဝိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃၅၆။
 ကန္တန္တာ မဘိဓာဝိ သူ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၇၃။

အဘိဓာဝနကိစ္စ (န) [အဘိဓာဝန + ကိစ္စ]
 ပြေးထွက် - ရှောင်ခွါ - သော - အရေး -
 ကိစ္စ။ အဘိဓာဝတိတိ လူမသို့ အဘိဓာဝန-
 ကိစ္စ ဘဒ္ဒံ တေ ဟောတူ။ သံ၊ ၅။ ၁။ ၃၁၃။

အဘိဓာဝန္တ (တိ) [အဘိ + ဓာဝ + အန္တ။ ထိန္တ
 အဘိဓာဝန္တိ။] ပြေးသော၊ ရှေးရှု၊ ပြေး
 သော၊ တဟုန်တည်းပြေးလာသော။ ကော
 ဘန္တာ ဂါဝိ တရုဏဝစ္စာ တတော ဝေ
 အဘိဓာဝန္တိ သိဂေန ပဟရိတော။ ဝိမာန၊
 ၅။ ၉၅။

အဘိဓာဝယတိ (ကြိ) [အဘိ + ဓာဝ + ယ + တိ]
 အဘိဓာဝတိနှင့် အနက်တူ။ ဒိသာ
 သမန္တာ မဘိဓာဝယန္တိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၃၀။

အဘိဓာဝိတော (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ + ဓာဝ + တော]
 တဟုန်တည်းပြေးလာ၍။ တရုဏဝစ္စာဂါဝိနံ
 အဘိဓာဝိတော သိဂေန ပဟရုဏတယေန။
 ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၂၀။

အဘိဓာဝိ (တိ) [အဘိ + ဓာဝ + ဝိ] အလျင်
 အမြန် - အူရား ဖားရား - ပြေးလာသော၊
 သူ။ သမန္တာမဘိဓာဝိနော။ ဇာ၊ ၂။ ၃၅၈။

အဘိဓိယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [အဘိ + ဓာ + ယ + တိ]
 ဟောအပ်၏။ အဘိဟိတော ဒေသကော
 သော၊ တာဝ ဒါနိ အဘိဓိယတေ။ မဟာနိ၊
 ၄။ ၇။ ဝဇိရ၊ ၄။ န ကေန သဒ္ဓေန အနေကေ
 အတ္တာ အဘိဓိယန္တိ။ ဒီ၊ ၅။ ၁။ ၂၁။

အဘိဓမ္မေယျ (တိ) [အဘိ + ဓာ + ဣ။ အဘိဓိယ-
 တေ ဘာသိယတေတိ အဘိဓမ္မေယျာ။ မဏိ-
 မဉ္ဇူ။ ၁။ ၃၂။ (အဘိဓမ္မေယျ-သံ) အဘိဓိယတေ
 အဘိဓာဝတ္ထု၊ ဗောဓုတေ အဘိ + ဓာ +
 ကန္တိကိယတိ။ ဝါစပုတိ၊ ၁။ ၂၉၁။] အနက်၊
 ဟောအပ် - သိစေအပ် - သော အနက်၊ ထင်
 ရှားရှိသည်ကို - ရည် - ညွှန်း - ပြော - ဆို -
 ဟောဖော် - သိစေ - အပ်သောအနက်။ (က)
 ဝုဏ်အနက်၊ (ကေဝုဏ်ဗဟုဝုဏ်အနက်)။ (ခ)
 ဝိသေသနအနက်။ (ဂ) ဝိသေသန - သကတ
 - အနက်။ (ဃ) သမ္ပန် - စေ့စပ် - ပြည့်စုံ -
 သောအနက်။ (င) စိတ်အစရှိသော လေးပါး
 သော အဘိဓမ္မာ၏အနက်။ (စ) အက္ခရာဟု
 ဆိုအပ်သောသဒ္ဒါကို ဆုံးမ သွန်သင်ကြောင်း
 ပြစ်သော ကျမ်းသည်ဟောအပ်သောအနက်။
 (မုချအားဖြင့် အက္ခရာ၊ ပရိယာယ်အားဖြင့်
 သဒ္ဒါကျမ်းရ၏။)

(က) စာရသဒ္ဓေါ ဟိ ကေသုမ္ပိ အဘိ-
 ဓမ္မေယျ ကဒါစိ ဗဟူသု ဗိဇံ ဝိယ ရုဋ္ဌိဝသေန
 ဝေါဟရိယတိ။ ထေရီ၊ ၄။ ၂၅။ (ခ) ဝိဇ္ဇမာ-
 နမေဝ ဟိ အဘိဓမ္မေယျ ဝိသေသတ္ထံ ဝိသေ-
 သန္တရနိဝတ္တနဝသေန ဝိသေသသဒ္ဓေါ ဝိဘာ-
 ဝေတိ။ ဒီ၊ ၅။ ၁။ ၂၄၂။ (ဂ) အရိယကျွတ္တတေ
 ဝါနေနာ'ကျွတ္တောသော'ဝသသဝါ။ ဧသော
 သကော သကောဝတ္ထော၊ သကတ္ထော သ
 ဝိသေသနံ။ ဘေဒစိန္တာ၊ ဂါ။ ၂။ ၎င်းဋီ-
 လည်းကြည့်။ (ဃ) အတ္ထဗျတ္တာ'ဘိဓမ္မေယျ-
 သာ-နေယျတာသဒ္ဓတော'တ္ထတော။ သုဗော-
 ဓာလင်္ကာရဂါ။ ၁၄၇။ ၎င်းဋီလည်း ကြည့်။
 (င) ရတနတ္ထယပကာမဘိဓမ္မေယျကရုဏပု-
 ကာရပကရုဏာဘိဓာနာနိ ဒေသေတံ။ ဝိဘာ-
 ဝိနိ၊ ၆၉။ မဏိမဉ္ဇူ။ ၁။ ၃၂-လည်းကြည့်။
 (စ) အဘိဓမ္မေယျ အက္ခရာသင်္ခါတဿ သဒ္ဓါ-
 နုသာသနာဘိဓမ္မေယျဿ ဗျာကရုဏသတ္တဿ။
 ရှု၊ ၄။ ၅။

အဘိဓမ္မာ (ပု) [အဘိဓမ္မာ + အတ္ထ]
 အဘိဓမ္မာအနက်။ (က) အရကောကံ-
 တရားကိုယ်-အနက်။ (ခ) ဗျူပ္ပတ္တိအနက်။
 (ဂ) အဘိဓမ္မာအနက် (နိဗ္ဗာန်မဟုတ်
 သော - ဓာတ်နက်၏ အစွမ်းအားဖြင့် မယူ-
 အပ်, အမှတ်သင်္ကေတအားဖြင့်ယူအပ်သော -
 အနက်)။ (ဏ) အဘိဓာနတ္ထောပိ ဟိ အနုဝဇ္ဇ-
 သူခဝါကံဒါအဘိဓမ္မာတ္ထောဝိယသဘာဝ-
 ဓာရဏာဒိသာမညတ္ထံ ဝိသေသေတိ။ အနုဝါ ၁။
 ၃၄။ (ခ) သမာဓိတိ ပဒံ ကံ အဘိဓမ္မာတ္ထံ
 နိဿာယ ပဝတ္ထံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၇။ (ဂ)
 အဘိဓမ္မာတ္ထော ပန သင်္ကေတဝေသန
 ဂဟေတဗ္ဗော၊ ကသံ? ရာဇာ နာမ အဘိဓမ္မာ-
 ကံ ပတ္တောပထဝိဿရော သကလလောကဿ
 အတ္တာနတ္တာနုသသကောတိ။ နိတိ၊ သုတ္တံ။
 ၄၂၇။

အဘိဓမ္မာဘူတ (တိ) [အဘိဓမ္မာ +
 ဘူတ] အဘိဓမ္မာ အနက် (ဖြစ်၍) ဖြစ်
 သော။ တသ္မိံ အဘိဓမ္မာဘူတေ ဝတ္ထုသ္မိံ
 ဥပစာရေန ဟောတိ။ အနုဝါ ၁။ ၃၀။

အဘိဓမ္မာပယောဇနကထန (န) [အဘိဓမ္မာ-
 ပယောဇန + ကထန] အဘိဓမ္မာပယော-
 ဇနံကိုဆိုခြင်း။ အဘိဓမ္မာပယောဇနကထ-
 နဉ္စေတ္ထ ပကရဏဿာရဗ္ဗနိယတာ ဝဿနတ္ထံ။
 ရှု၊ ဝိ၊ ၅။

အဘိဓမ္မာပယောဇနဝါကျ (န) [အဘိဓမ္မာ-
 ပယောဇန + ဝါကျ] အဘိဓမ္မာပယောဇနံ
 ကို ပြသောဝါကျ။ အက္ခရာဟုဆိုအပ်သော
 သဒ္ဒါကို ဆုံးမသွန်သင်ကြောင်း ဖြစ်သော
 ကျမ်းသည်ဟောအပ်သော အနက်ဟူသော
 ကျမ်း၏အကျိုးကို ပြတတ်သော ဝါကျ။
 (“အတ္ထော အက္ခရာသညာတော” ဟူသော
 ဝါကျ။) အဘိဓမ္မာပယောဇနဝါကျ အဘိ-
 ဓမ္မာဿ အက္ခရာသင်္ဂါတဿ သဒ္ဓါနုသသနာ-
 ဘိဓမ္မာဿ ဗျာကရဏသတ္တဿ ဟံ ပယော-

ဇနံ ဝစနတ္တာဝဓောဇနလက္ခဏံ ဖလံ၊ တဿ
 ပရိဒီပကံ ဝါကျ။ ရှု၊ ဝိ၊ ၅။

အဘိဓမ္မာပရိယာယ (ပု) [အဘိဓမ္မာ +
 ပရိယာယ] အဘိဓမ္မာအနက်ပရိယာယ။
 ကေနဌေနာတိ ပနေတ္ထ အဘိဓမ္မာပရိယာ-
 ယော အဓိပ္ပေတောတိ အာဟ... တိ။ အနုဝါ
 ၂။ ၁၀။

အဘိဓမ္မာဘာဝ (ပု) [အဘိဓမ္မာ + ဘာဝ]
 အဘိဓမ္မာအနက်၏ အဖြစ်။ သုခါယ ဝေဒ-
 နာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာတိ အာဒိ ဝစနေဟိ
 အဘိဓမ္မာဘာဝေန။ အနုဝါ ၁။ ၂၉။

အဘိဓမ္မာဘူတ (တိ) [အဘိဓမ္မာ + ဘူတ]
 အဘိဓမ္မာအနက် (ဖြစ်၍) ဖြစ်သော။
 ယထာ ဟိ ဗုဒ္ဓိအာရမ္မဏဘူတေန အတ္ထေန
 ဝိနာ န ဝတ္တတိ၊ ဧဝံ အဘိဓာနံ အဘိဓမ္မာ-
 ဘူတေန။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၁၃-၄။ ဝိ၊ ဝိ၊ ၁။
 ၂၉၀။

အဘိဓမ္မာလိင်္ဂ (န) [အဘိဓမ္မာ + လိင်္ဂ]
 အဘိဓမ္မာလိင်္ဂ၊ ပဓာနလိင်္ဂ၊ ဂုဏ်ပုဒ်ဟုဆို
 အပ်သော လိင်္ဂ။ အဘိဓမ္မာလိင်္ဂါနိတိ
 ပဓာနလိင်္ဂါနိ၊ ဂုဏ်ပဒသင်္ဂါတာနိ ဝါလိင်္ဂါနိ။
 နိတိ၊ ပဒ၊ နှာ။ ၃၂၅။

အဘိဓမ္မာလိင်္ဂဝစန (တိ) [အဘိဓမ္မာ +
 လိင်္ဂ + ဝစန] အဘိဓမ္မာ - အညပုဒ် - ၏
 လိင်္ဂ, ဝစနံသို့သော လိင်္ဂ, ဝစနံသို့သော။ အဘိ-
 ဓမ္မာဿေဝ လိင်္ဂံ ဝစနံ စ တေဿာတိ
 အဘိဓမ္မာလိင်္ဂဝစနော။ (အဘိဓမ္မာလိင်္ဂ-
 ဝစန။ ရှု၊ ၃၅၂-အပွင့်) ရှု၊ ဝိ၊ ၁၅၂။

အဘိဓမ္မာလိင်္ဂါနုပ (တိ) [အဘိဓမ္မာ-
 လိင်္ဂ + အနုပ] အဘိဓမ္မာလိင်္ဂအားလျော်
 သော။ ဝစလိင်္ဂါနိ အဘိဓမ္မာလိင်္ဂါနုပ-
 တောယောဇေတဗ္ဗာနိ။ နိတိ၊ ပဒ၊ နှာ။ ၃၂၅။

အဘိဓမ္မာလိင်္ဂါနုဝတ္တက (တိ) [အဘိဓမ္မာ-
 လိင်္ဂ + အနုဝတ္တက] အဘိဓမ္မာလိင်္ဂသို့ လိုက်

သော။ ဝတ္ထုလိင်္ဂါနိ နာမ အဘိဓမ္မာလိင်္ဂါ-
နဝတ္ထုကာနိ အဝတ္ထိ။ နိတိပဒါနာ။ ၃၂၅။

အဘိဓမ္မာပေရ (တိ) [အဘိဓမ္မာ + ပေရ]
အဘိဓမ္မာ - နောက်ပုဒ်အနက် - ချီ ဝုဏ်ကု
သို့သော ဝုဏ်ဓိသော။ အဘိဓမ္မာဿ ဝိယ
ဝစနံ အဿာတိ အဘိဓမ္မာပေရနော။ (အဘိ-
ဓမ္မာပေရ။ ရှု။ ၃၄၁-အပွင့်) ရှု။ ၃၄၂။

အဘိဓမ္မာပေရလိင်္ဂ (တိ) [အဘိဓမ္မာ + ပေရ
+ လိင်္ဂ] အဘိဓမ္မာ - နောက်ပုဒ်အနက် - ချီ
ဝုဏ်လိင်္ဂကုသို့သော ဝုဏ်လိင်္ဂဓိသော။ ဥတ္တရ-
ပဒတ္တသင်္ခါတဿ အဘိဓမ္မာဿ ဝစနံ လိင်္ဂဉ္စ
အဿာတိ အဘိဓမ္မာပေရလိင်္ဂေါ။ (အဘိ-
ဓမ္မာပေရလိင်္ဂ။ ရှု။ ၃၅၁-အပွင့်) ရှု။ ၃၄၇။

အဘိဓမ္မာသုည (တိ) [အဘိဓမ္မာ + သုည]
အဘိဓမ္မာအနက်မှ ဆိတ်သုညသော။ တဿ
ဝစနံ အဘိဓမ္မာသုညံ။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၃၅၃။

အဘိဓမ္မာနုရူပ (တိ) [အဘိဓမ္မာ + အနုရူပ]
အဘိဓမ္မာအနက်အားလျော်စွာ ဖြစ်သော။
အဘိဓမ္မာနုရူပါနိ ဟိ လိင်္ဂဝစနာနိ။ မ၊ ဇီ။
၃။ ၄၀၇။

အဘိနတ (တိ) [အဘိ + နမ + တ] (က) ညွတ်
ကိုင်းသော အာရုံ၌ ရွေးချယ်သည့်အဖြစ်ဖြင့်
ဖြစ်သော။ (ခ) ဝတ္ထုကာမတို့၌ ပြင်းစွာ - ညွတ်
ကိုင်း - ကပ်ငြိ - တတ်သော။ (က) န စာဘိ-
နတံ န စာပနတံ။ သံ၊ ၁။ ၂၆။ ရာဂါနဂတံ ပန
စိတ္တံ အဘိနတံ နာမ ဟောတိ။ ဧဝါသာနဂတံ
အပနတံ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၇၆။ အဘိနတံ နာမ
အာရမ္မဏေ အဘိမုဘောဝေန ပဝတ္တိယာ။
သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၆။ န စာဘိနတော န စာပန-
တော။ အံ၊ ၃။ ၂၂၅။ ရာဂဝသေန န အဘိ-
နတော။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၈၀။ (ခ) အဘိနတံ
စိတ္တံ ရာဂါနပတိတံ သမာဓိဿ ပရိပန္နော။
ပဋိသံ၊ ၁။ ၁၆၅။ အဘိနတန္တိ အဿာဒဝတ္ထု သု-
ဘုသံ နတံ အလ္လိနံ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၇၃။

အဘိနတဘာဝ (ပု) [အဘိနတ + ဘာဝ] ညွတ်
ကိုင်းသည် - အာရုံ၌ ရွေးချယ်သည့်အဖြစ်
- ချီအဖြစ်။ စိတ္တဿ အာဘုဂ္ဂဘာဝေါ
အာရမ္မဏေ အဘိနတဘာဝေါ အာဘော-
ဂေါ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၂။

အဘိနဒတိ (ကြိ) [အဘိ + နဒ + အ + တိ] ဟစ်
အော်၏။ (က) ဟောက်၏။ (ခ) အိုးဝေသံ
ပေး၍ ဟစ်ကြွေးတုန်မြည်၏။ (က) တိက္ခတ္ထု
အဘိနဒတိ။ အပါ၊ ၁။ ၃၁။ (ခ) မောရာ
ကာရမ္ပိယံ အဘိနဒန္တိ။ ထေရ၊ ၂၂၅။ အဘိ-
နဒန္တိတိ ပါရုဿကာလေ မေဃဂဇ္ဇိတံ သုတုာ
ကေကာ သဒ္ဓံ ကရေန္တာ ဥတုသမ္ပဒါသိဒ္ဓေန
သရေန ဟံသာဒိကေ အဘိဘဝန္တာ ဝိယ
နဒန္တိ။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၉၇။

အဘိနဒန္တ (တိ) [အဘိ + နဒ + အန္တ] (က)
ဟိန်းဟောက်သော။ (ခ) တုန်မြည်သော။
(က) သီဟော ဝိယ အဘိနဒန္တော။ ဓမ္မ၊ ၄။
၂။ ၁၁၇။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၉။ (ခ) အဘိနဒိတ-
ကြည့်။

အဘိနဒိတ (တိ) [အဘိ + နဒ + တ] (ခ) အလွန်
- မြည်သော - ဆူညံသော - အသံ။ (၂) တ
ရွှန်းရွှန်း မြည်သော။ (၃) တုန်မြည်ပျော်
မြူးထုဖြစ်သော။ (ခ) စိဟစိဟဘိနဒိတ။
(ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၂) ကြည့်။ (၂) ဘမရာ ပုပ္ဖ-
ဂန္ဓေန၊ သမန္တာမဘိနဒိတာ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၄၁။
သမန္တာ အဘိနဒန္တာ ဝိစရန္တိ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။
၃၀၆။ (၃) ဒိဇကာရဏ္ဏဝကောကိလာဘိ-
နဒိတံ။ ဝိမာန။ ၅၂။ အဘိနဒိတံ။ ဝိမာန၊
၄။ ၁၄၈။

အဘိနဒိတုာန (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ + နဒ + တုာန]
မြည်အော်၍။ နာဂေါ ကောဉ္ဇောဝ အဘိန-
ဒိတုာန။ ဇာ၊ ၁။ ၂၆၅။

အဘိနန္ဒက (တိ) [အဘိ + နန္ဒ + က] နှစ်သက်-
တပ်မက် - သော၊ သူ။ အဘိနန္ဒိ (မ၊ ဇီ။ ၂။
၃၁၃) ကြည့်။

အဘိနန္ဒတိ (ကြံ) [အဘိ+နန္ဒ+အ+တိ] နှစ်သက်၏။ တပ်မက်၏။ လိုချင်-တောင့်တ-၏။ ဆည်းကပ်-မိဝဲ-၏။ ကြိုဆို-လက်ခံ-၏။ ဝမ်းမြောက်၏။ (ဒီ၊ ဌ၊ ဝ၊ ဘ၊ ဌ၊ ဒီ၊ ဌ၊ ဝ၊ ၁၈၇။ သီ၊ ဌ၊ သစ်၊ ဝ၊ ၄၇၂-တို့ ကြည့်။) (က) နှစ်သက်-သာယာ-မြတ်နိုး-၏။ တောင့်တ-လိုချင်-၏။ “ငါ၏ဥစ္စာ၊ ငါ့ဟာ” ဟု စွဲလမ်း၏။ “ဇီဝ အတ္တ၊ ငါ၏ ဇီဝ၊ အတ္တ စသည်” ဟု မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်၏။ (ခ) နှစ်သက်-သာယာ-မြတ်နိုး-၏။ (ဂ) နှစ်သက်-တောင့်တ-ဖြစ်စေချင်-၏။ (ဃ) နှစ်သက်-တောင့်တ-လိုချင်-၏။ (င) နှစ်သက်-ကြေနပ်-အားရ-၏။ (စ) နှစ်သက်-ကြိုဆို-ညှော်ခံ-၏။ (ဆ) နှစ်သက်-တောင့်တ-လက်ခံ-၏။ (ဇ) နှစ်သက်-ဝမ်းသာ-ဝမ်းမြောက်-အလိုရှိ-တောင့်တ-လိုချင်-မြတ်နိုး-၏။ (ဈ) နှစ်သက်-ဝမ်းမြောက်-၏။ (ည) ရဟန်းသံဃာ၏လာခြင်းကိုရှေးရှု-နှစ်သက်-ဝမ်းမြောက်-၏။ (ဋ) ရဟန်းသံဃာသည် လာစေသတည်းဟု တောင့်တလျက် ရဟန်းသံဃာ၏ လာခြင်းကို-မြတ်နိုး-နှစ်သက်-၏။ (ဌ) စိတ်ဖြင့် နှစ်သက်၏။ (ဍ) အလွန်-နှစ်သက်-တောင့်တ-၏။ (ဎ) နှစ်သက်-လက်ခံ-၏။ (ဏ) နှစ်သက်-နာခံ-၏။ (တ) နှစ်သက်-ကြိုဆို-လက်ခံ-၏။ (ထ) နှစ်သက်-“ဟုတ်ပေ၏၊ မှန်ပေ၏” ဟုလက်ခံ-၏။ (ဒ) နှစ်သက်-ဝမ်းမြောက်-ဝမ်းသာ လက်ခံ-၏။

(က) နှစ်သက်-သာယာ-မြတ်နိုး-၏။ တောင့်တ-လိုချင်-၏။ “ငါ၏ဥစ္စာ၊ ငါ့ဟာ” ဟု စွဲလမ်း၏။ “ဇီဝ အတ္တ၊ ငါ၏ဇီဝ၊ အတ္တ စသည်” ဟု မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်၏။ ပထဝီ ပထဝီတော အဘိနန္ဒတိ။ မ၊ ၁။ ၁။ တဏှာဒီဟိ အဘိနန္ဒတိ အဿာဒေတိ၊ ပရာမသတိ စာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

မ၊ ၁။ ၁။ ၂၀။ အဘိနန္ဒတိတိ သပ္ပိတိကာယတဏှာယ အဘိမုခေါ နန္ဒတိ ပမောဒတိ။ မ၊ ၁။ ၁။ ၂၂။ အဘိနန္ဒတိတိ ဣမိနာ တဏှာဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသာနံ သင်္ဂဟိတတ္တာ တေ ဒဿေန္တော “အဿာဒေတိ ပရာမသတိ” စာတိ အာဟ။ ၎င်းဋီ၊ ၇၅။ အဘိနန္ဒန္တိ—ဣတိဝုတ်။ ၂၂၄။ ဣတိဝုတ်၊ ၁၇၀။ ပစ္စုပ္ပန္နေ သင်္ခါရေ တဏှာဝသေန ဒိဋ္ဌိဝသေန န ဂဟေဿသိ နာဘိနန္ဒိဿသိ။ မဟာနိ၊ ၃၄၃။

(ခ) နှစ်သက်-သာယာ-မြတ်နိုး-၏။ အဘိနန္ဒတိ—။ မ၊ ၁။ ၁။ ၂၃၃။ အဘိနန္ဒတိတိ တဏှာဝသေန အဘိနန္ဒတိ။ မ၊ ၁။ ၂။ ၂၁။ အဘိနန္ဒတိတိ သပ္ပိတိကတဏှာဝသေန အဘိမုခံ ဟုတ္တာ နန္ဒတိ။ မ၊ ၁။ ၂။ ၂၂၉။

(ဂ) နှစ်သက်-တောင့်တ-ဖြစ်စေချင်-၏။ ဘိက္ခု အဘိနန္ဒတိ။ သံ၊ ၂။ ၁။ ၂။ အဘိနန္ဒတိတိ ပတ္တေတိ။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၂၄၁။ ပတ္တေတိတိ “အဟော ဝတ မေ ဤဒိသံ ဂ္ဂပံ ဘဝေယျာ” တိ။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၂၁။ တံ ဝေရံ နာဘိနန္ဒာမိ။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၂၃။ အဟံ ပန တံ ဝေရံ နာဘိနန္ဒာမိ န ပတ္တယာမိတိ အတ္တော။ သံ၊ ၁။ ၁။ ၆၃။

(ဃ) နှစ်သက်-တောင့်တ-လိုချင်-၏။ အန္တမေဝါဘိနန္ဒန္တိ။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၉။ အဘိနန္ဒန္တိတိ ပတ္တေန္တိ။ သံ၊ ၁။ ၁။ ၇၉။ ပတ္တေန္တိတိ ပိဟေန္တိ။ သံ၊ ၁။ ၁။ ၂၀။ နာဘိနန္ဒာမိ မရဏံ၊ နာဘိနန္ဒာမိ ဇီဝိတံ။ ထေရ၊ ၃၀၇။ နာဘိနန္ဒာမိ... န ဣစ္ဆာမိ။ ထေရ၊ ၁။ ၂။ ၂၁၇။

(င) နှစ်သက်-ကြေနပ်-အားရ-၏။ အညမညဿာဘိနန္ဒန္တိ။ အံ၊ ၁။ ၁။ ၉၉။ အဘိနန္ဒန္တိတိ တုဿန္တိ။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၁၈၈။

(စ) နှစ်သက်-ကြိုဆို-ညှော်ခံ-၏။ အဘိနန္ဒန္တိ အာဂတံ။ ဓမ္မ၊ ၄၇။ အဘိနန္ဒန္တိ နံ ဒိဿာ အာဂတန္တိဝစနမတ္တေန ဝါ အဉ္ဇလိကရဏမတ္တေန ဝါ ဂေဟသပ္ပတ္တံ ပန နာနပ္ပ-

ကာရာဘိဟရဏဝသေန အဘိနန္ဒန္တိ။ ဓမ္မဌ၊
၂။၁၉၁။

(ဆ) နှစ်သက်-တောင့်တ-လက်ခံ-
၏။ တဉ္စာဟံ အဘိနန္ဒာမိ။ သုတ္တနိ။၄၃၇။...
တံ ဝုတ္တပ္ပကာရဓမ္မဇောတကံ တဝ ဝစနံ
အဟံ ပတ္ထယာမိ။ သုတ္တနိ။၄၂။၃၀၅။

(ဇ) နှစ်သက်-ဝမ်းသာ-ဝမ်းမြောက်
-အလိုရှိ-တောင့်တ-လိုသင်-မြတ်နိုး-
၏။ တဉ္စာဟံ အဘိနန္ဒာမိတိ အဘိနန္ဒာမိ
မောဒါမိ အနုမောဒါမိ ဣစ္ဆာမိ သာဒိယာမိ
ယာစာမိ ပတ္ထယာမိ အဘိဇ္ဈေယျမိ။ စူဠနိ။၇၆။

(ဈ) နှစ်သက်-ဝမ်းမြောက်-၏။
တဉ္စာဘိနန္ဒာမသေ သွာဂတဉ္စတေ။ဝိမာန။
၂၁။...အဘိနန္ဒာမ အနုမောဒါမ။ ဝိမာန။
၄။၈၂။

(ည) ရဟန်း သံဃာ၏လာခြင်းကိုရှေး
ရှု-နှစ်သက်-ဝမ်းမြောက်-၏။အဘိနန္ဒတု
ဘန္တေ ဘဂဝါ ဘိက္ခုသံဃံ။မ၊၂။၁၂၀။အဘိ-
နန္ဒတူတိ ဘိက္ခုသံဃဿ အာဂမနံ ဣစ္ဆန္တော
အဘိနန္ဒတု။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၂။ အဘိနန္ဒတူတိ
အဘိမုခေါ ဟုတော့ ပမောဒတု။မ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၉။

(ဋ) ရဟန်းသံဃာသည် လာစေသတည်း
ဟု တောင့်တလက် ရဟန်းသံဃာ၏လာ
ခြင်းကို-မြတ်နိုး-နှစ်သက်-၏။ အဘိနန္ဒ-
တု-။သံ၊၂။၇၆။ အဘိနန္ဒတူတိ “မမသန္တိကံ
ဘိက္ခုသံဃော အာဂစ္ဆတူ”တိ ဝေမဿ
အာဂမနံ သမ္ပိယာယမာနော အဘိနန္ဒတု။
သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၆။

(ဌ) စိတ်ဖြင့်နှစ်သက်၏။ သာဓုတိ ဘာ-
သိတံ အဘိနန္ဒေယျ အနုမောဒေယျ။ အံ၊
၃။၂၁၀။ (အဘိနန္ဒိတော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၆။
ကြည့်။)

(ဍ) အလွန်-နှစ်သက်-တောင့်တ-
၏။ သက္ကာရံ နာဘိနန္ဒေယျ။ ဓမ္မ၊၂၄။

(ဎ) နှစ်သက်-လက်ခံ-၏။ အဝါနိ
နာဘိနန္ဒေယျ။ သုတ္တနိ။၃၈၉။ အဝါနိ
နာဘိနန္ဒေယျာတိ... ပဋိဂ္ဂဏေယျာတိ ဝုတ္တံ
ဟောတိ။ သုတ္တနိ။ဋ္ဌ၊၂။၂၁၄။ အနာဂတံ ရူပံ
အဘိနန္ဒေယျ။ သံ၊၂။၇၂။ ဘဂဝတော
ဘာသိတံ အဘိနန္ဒိ။ ဒီ၊၁။၁၅၀။ဒီ၊၂။၂၂၃။
သံ၊၂။၈၉။ နာဘိနန္ဒိတ္ထ သော ဒါနံ။အပ၊
၂။၂၆၂။

(ဏ) နှစ်သက်-နာခံ-၏။ သတိမာ-
ဘိနန္ဒေ။ သုတ္တနိ။ ၄၂၈။(သုတ္တနိ။ဋ္ဌ၊၂။၂၉၀-
လည်း ကြည့်။)

(တ) နှစ်သက်-ကြိုဆို-လက်ခံ-၏။
အတ္တမနာ ပဉ္စဂ္ဂိယာ အဘိနန္ဒန္တိ။ ဝိ၊၃။
၁၆။၂၀။ ပဋိသံ၊ ၃၃၁။ အဘိနန္ဒန္တိ မတ္ထ-
ကေန သမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆန္တော အနုမောဒိသု စေဝ
သမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆိသု စာတိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊ ၃။
၁၉၀။ အဘိနန္ဒန္တိ အဘိမုခေါ ဟုတော့ နန္ဒိသု။
ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၇။ မာတာပိတရောပိ အဘိ-
နန္ဒိသု။ ဒီ၊၂။၂၇၈။

(ထ) နှစ်သက်၏။ “ဟုတ်ပါပေ၏၊မှန်ပါ-
ပေ၏”ဟု လက်ခံ၏။ နေဝ အဘိနန္ဒိသု။
မ၊၁။၁၁၈။ ဝေမေတန္တိ န သမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆိသု။ မ၊
ဋ္ဌ၊၁။၃၆၀။

(ဒ) နှစ်သက်၏။ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ
လက်ခံ၏။ ဘာသိတံ အဘိနန္ဒိ။ ဒီ၊၁။၄၃။
အနုမောဒိသု စေဝ သမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆိသု စ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၁၉။ ဘာသိတံ နေဝ အဘိနန္ဒိမူ။မ၊၁။၁၁၉။

အဘိနန္ဒန (န၊ထိ) [အဘိ+နန္ဒ+ယု] (၁) နှစ်
သက်-တပ်မက်-ပျော်ရွှင်-ခြင်း၊ အဘိ-
နန္ဒနာ၊တဏှာ၊လောဘ။(၂) နှစ်သက်-တပ်
မက်-တတ်သောတရား။ (၁) သတ္တာနံ
တဏှာသံယောဇနာနံ တတြတတြာဘိနန္ဒနာ
ဝေ အာယတိ ပုနုဗ္ဗဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ဟောတိ။
မ၊၁။၃၆၈။ ဝူပါဘိနန္ဒနာ သမ္ဘိဘိနန္ဒနာတိ
ဝေ တဟိ တဟိ အဘိနန္ဒနာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။

၂၄၇။ ယာ ကာစိ ကင်္ခါ အဘိနန္ဒနာ ဝါ။ သံ၊
 ၁။ ၁၈၃။ အဘိနန္ဒနာတိ အဘိနန္ဒနဝသေန
 တဏှာဝ ဝုတ္တာ။ သံ၊ ၄။ ၂၄၄။ အဘိနန္ဒနံ
 အဘိဝေဒနံ အဇ္ဈောသနံ ဂါဟံ။ မဟာနိ။
 ၃၃၇။ အဘိနန္ဒနသင်္ခါတော လောဘကိလေ-
 သော အနာဂတေ ကာမာဝစရသုဂတိပဋိသန္ဓိ-
 ယာ ပစ္စယော ဟောတိ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂၅၀။
 (၂) သဗ္ဗာ တဏှာ ပိပါသာ ဣတိပိ အဘိ-
 နန္ဒနာဣတိပိ။ နေတ္ထိ။ ၂။ အဘိနန္ဒနဋ္ဌေန
 အဘိနန္ဒနာ၊ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၈၆။ အဘိနန္ဒိယတေ-
 တိ အဘိနန္ဒနာ၊ အဘိနန္ဒတိတိ ဝါ အဘိ-
 နန္ဒနာ။ နေတ္ထိ ဝိ။ ၁၂၄။

အဘိနန္ဒနကာလ (ပု) [အဘိနန္ဒန + ကာလ]
 နှစ်သက်ခြင်း - တပ်မက်ခြင်း - ဖြစ်သော
 ကာလ။ အဘိနန္ဒနကာလေ န သုဋ္ဌ၊ ဝိတိတာ။
 ပဋိသံ၊ ၄။ ၂၅၁။

အဘိနန္ဒနကိလေသ (ပု) [အဘိနန္ဒန + ကိလေ-
 သ] နှစ်သက်ခြင်း - တပ်မက်ခြင်း - ဟူသော
 ကိလေသာ။ ကာမာဝစရသုဂတိပဋိသန္ဓိယာ
 အဘိနန္ဒန ကိလေသောပစ္စယော ဟောတိ။
 ပဋိသံ၊ ၄။ ၂၅၀။

အဘိနန္ဒနဋ္ဌ (ပု) [အဘိနန္ဒန + အတ္ထ] (၁)
 နှစ်သက် - ဝမ်းမြောက် - ခြင်း - အနက်
 သဘော။ (၂) နှစ်သက် - တပ်မက် - တတ်
 သော အနက်သဘော။ အဘိနန္ဒနဋ္ဌေန
 သောမနသိန္ဒြိယံ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၉။ အံ၊ ၄။ ၂။
 ၃၃၅။ (၂) အဘိနန္ဒန (၂) အနက် ကြည့်။

အဘိနန္ဒနနိဝါရဏ (န) [အဘိနန္ဒန + နိဝါရဏ]
 နှစ်သက် တပ်မက်ခြင်းကို တားမြစ်ခြင်း။
 အပ္ပတိဋ္ဌ အနာယုဟန္တိ ပဒေသယေ... အဘိနန္ဒန-
 နိဝါရဏံ သံသဂ္ဂါတိက္ကမော... ဧဝမာဒယော
 ဝေဒိတဗျော။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၅၂။

အဘိနန္ဒနဘူတ (တိ) [အဘိနန္ဒန + ဘူတ]
 အဘိနန္ဒန (ဖြစ်၍) ဖြစ်သော။ အဘိနန္ဒန-

ဘူတာယ စ တဏှာယ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၁။
 အဓိတိဋ္ဌတိ စေတသော အဘိနန္ဒနဘူတာတိ
 စေတသော အဓိဋ္ဌာနံ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၈၂။

အဘိနန္ဒနဘေဒ (ပု) [အဘိနန္ဒန + ဘေဒ]
 အဘိနန္ဒန အပြား။ ရူပါဘိနန္ဒနာဒိဘေဒေါ
 ရူပက္ခန္ဓာဒိအဘိနန္ဒနဘေဒေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။
 ၂၂၃။

အဘိနန္ဒနရသ (တိ) [အဘိနန္ဒန + ရသ] နှစ်
 သက် - တပ်မက် - ခြင်းလျှင် ကိစ္စ၏ပြည့်စုံ
 ခြင်းရှိသော။ အဘိနန္ဒနရသရှိသော။ ဟေတု-
 ဘာဝလက္ခဏာ တဏှာ၊ အဘိနန္ဒနရသာ။
 ဥဒါန၊ ၄။ ၃၉။

အဘိနန္ဒနသဒ္ဓ (ပု) [အဘိနန္ဒန + သဒ္ဓ] အဘိ-
 နန္ဒနသဒ္ဓိ။ အဘိနန္ဒသဒ္ဓိ-ကြည့်။

အဘိနန္ဒနသီလ (တိ) [အဘိနန္ဒန + သီလ] နှစ်
 သက် - တပ်မက် - လေ့ရှိသော။ သူ။ အဘိနန္ဒိ-
 ကြည့်။

အဘိနန္ဒနဟေတု (ပု) [အဘိနန္ဒန + ဟေတု]
 နှစ်သက် - တပ်မက် - ခြင်း ဟူသော
 အကြောင်း။ အပိ န တဿ ပုရိသဿ...
 အဘိနန္ဒနဟေတု ဝါ... အာဂစ္ဆေယျ။ ဒီ၊ ၁။
 ၂၃၀။

အဘိနန္ဒနာကာရ [အဘိနန္ဒန + အာကာရ] နှစ်
 သက်တပ်မက်ခြင်း၏ အခြင်းအရာ။ ယတော
 ကိရ ဘောတိအာဒိ တေသံ အဘိနန္ဒနာ-
 ကာရဒဿနံ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၇၀။

အဘိနန္ဒနိယ (တိ) [အဘိ + နန္ဒ + အနိယ]
 နှစ်သက် - တပ်မက် - အပ်သော၊ နှစ်သက် -
 တပ်မက် - ဖွယ်သော။

အဘိနန္ဒနိယာဒိဂ္ဂပ (န) [အဘိနန္ဒနိယ + အာဒိ +
 ဂ္ဂပ] နှစ်သက်ဖွယ်စသည့်သဘော။ တတော စ
 န အဘိနန္ဒနိယာဒိဂ္ဂပ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၄၄၁။

အဘိနန္ဒနုပ္ပိဒန (န) [အဘိနန္ဒန + ဥပ္ပါဒန] နှစ်သက်တပ်မက်ခြင်းကိုဖြစ်စေခြင်း။ ဗဟိဒ္ဓါ- ရူပါဒီသု အဘိနန္ဒနုပ္ပိဒနောနံ တံ သမထ- ဝိပဿနာဓမ္မသန္တူသေတိ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၆၇။

အဘိနန္ဒန္တိ (တိ) [အဘိ + နန္ဒ + အန္တိ] နှစ်သက် - တပ်မက် - သော၊ သူ။ တဿ တံ ဝေဒနံ အဘိနန္ဒတော အဘိဝေဒတော။ မ၊ ၁။ ၃၃၃။ တဿ ကာမသုခဉ္စ အဘိနန္ဒတော။ သံ၊ ၂။ ၄၁၀။ တဒဘိနန္ဒန္တော ဝေဓိပုရေ အပေက္ခံ ကဏ္ဍေတိ။ မဟာနိ၊ ၂။ ၂။

အဘိနန္ဒမာန (တိ) [အဘိ + နန္ဒ + မာန] (က) နှစ်သက် - တပ်မက် - သော၊ သူ။ (ခ) နှစ် သက် - ဝမ်းမြောက် - လက်ခံ - သော၊ သူ။ (က) အဘိနန္ဒမာနော ခေါ ဘိက္ခု ဗဒ္ဓေါ မာရဿ။ သံ၊ ၂။ ၆၂။ အဘိနန္ဒမာနောတိ တဏှာမာနဒိဋ္ဌိအဘိနန္ဒနာဟိယေဝ အဘိ- နန္ဒမာနော။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၈။ အဘိနန္ဒိ လည်း ကြည့်။ (ခ) ဘဂဝတော ဘာသိတံ အဘိ- နန္ဒမာနော “တောဘိနန္ဒာမိ” တိဂါထမာဟ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၁။

အဘိနန္ဒယတိ (ကြိ) [အဘိ + နန္ဒ + ဣယ + တိ] နှစ်သက် - တပ်မက် - ပျော်ရွှင် - ၏။ တတြ- တတြာဘိနန္ဒိတိပိ ပါဌော၊ တတြ တတြ အဘိနန္ဒယတိတိ အတ္ထော။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၆။

အဘိနန္ဒသဒ္ဓ (ပု) [အဘိနန္ဒ + သဒ္ဓ] အဘိနန္ဒ- သဒ္ဓါ။ အဘိနန္ဒ-သဒ္ဓေါ တဏှာယမ္ပိ အာ- ဂတော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၉။ (-ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၇-၌ အဘိနန္ဒနသဒ္ဓေါ-ဟု ရှိသည်။)

အဘိနန္ဒိတ (တိ) [အဘိ + နန္ဒ + တ] မှားသော အားဖြင့် သက်ဝင်၍ နှစ်သက် - တပ်မက် - အပ်သော။ ဗာလာနံ အဘိနန္ဒိတံ။ ထေရ။ ၂၇၄။ ဗာလေဟိ အန္တပုထုဇ္ဇနေဟိ ဒိဋ္ဌိတဏှာ ဘိနန္ဒနာဟိ “အဟံ မမ”န္တိ အဘိနိဝိဿ နန္ဒိတံ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၉၂။

အဘိနန္ဒိတဗ္ဗ (တိ) [အဘိ + နန္ဒ + တဗ္ဗ] (က)

နှစ်သက် - တပ်မက် - အပ်သော။ (ခ) နှစ်သက် - ဝမ်းမြောက် - လက်ခံ - အပ် သော။ (က) “အဟံ မမ”န္တိ အဘိနန္ဒိတဗ္ဗ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၉။ (ခ) ဘာသိတံ နေဝ အဘိ- နန္ဒိတဗ္ဗ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၀၃၊ ဒီ၊ ၃။ ၁၀၅။ မ၊ ၁။ ၁၅၆။

အဘိနန္ဒိတဗ္ဗတ္ထ (န) [အဘိနန္ဒိတဗ္ဗ + ဣ] နှစ် သက် - ဝမ်းမြောက် - အပ်သည်၏ အဖြစ်။ ယာဝ စက္ခုန္တိယုပ္ပတ္တိ၊ တာဝ ဥပ္ပဇ္ဇမာနတာယ “အဘိနန္ဒိတဗ္ဗတ္ထ” တိ ဝုတ္တံ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၂။ ၁၆။

အဘိနန္ဒိတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ + နန္ဒ + တုံ] (က) နှစ်သက် - တပ်မက် - ခြင်းငါ။ (ခ) နှစ်သက် - ဝမ်းမြောက် - လက်ခံ - ခြင်းငါ။ (က) တံ နာလံ အဘိနန္ဒိတုံ။ မ၊ ၃။ ၄၉။ (ခ) ကလ္လံ န တေန တဒဘိနန္ဒိတုံ။ ဒီ၊ ၂။ ၅၉။

အဘိနန္ဒိတုာ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ + နန္ဒ + တုာ] နှစ် သက် - ဝမ်းမြောက် - လက်ခံ - ၍။ ဘာသိ- တံ အဘိနန္ဒိတုာ အနုမောဒိတုာ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၇၈။ ဒီ၊ ၂။ ၆၄။

အဘိနန္ဒိယတာ (ထိ) [အဘိနန္ဒိယ + တာ] နှစ် သက် - မြတ်နိုး - အပ်သည်၏အဖြစ်။ အဘိ- နန္ဒိယတာယ သဗ္ဗေဟိ အဂေါဟိ သမုပေတံ သမန္တာဂတံ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၂၈။

အဘိနန္ဒိယမာန (တိ) [အဘိ + နန္ဒ + ယ + မာန] နှစ်သက် - မြတ်နိုး - အပ်သော၊ သူ။ တေဟိ အဘိနန္ဒိယမာနော၊ တေသံ သန္တိကေ ဝသိ။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၂၄။ ဝိမာန၊ ၄။ ၂။ ၁၃။

အဘိနန္ဒိ (တိ) [အဘိ + နန္ဒ + ဣ] ထိဋ္ဌိ အဘိ- နန္ဒိနိ နှစ်သက် - တပ်မက် - သော၊ - လေ့ ရှိသော၊ သူ။ ပိယရူပါဘိနန္ဒိနော။ ဝိ၊ ၄။ ၄၉၃။ အံ၊ ၁။ ၃၆၃။ ပိယရူပံ သာတရူပံ အဘိနန္ဒမာနာ တုဿမာနာ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၈။ ယာယံ တဏှာ ပေါနောဗ္ဗဝိကာ နန္ဒိရာဂ- သဟဂတာ တတြတတြာဘိနန္ဒိနိ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၅။ မ၊ ၁။ ၆၀။ သံ၊ ၂။ ၂၂။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၁၀၆။ ပဋိသံ၊ ၃။ ၉။ တတြတတြာဘိနန္ဒိနိတိ ဥပပတ္တိဋ္ဌာနေ

ဝါ ရူပါဒီသု ဝါ အာရမ္မဏေသု တတ္ထ တတ္ထ
အဘိနန္ဒနသီလာဝ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၃။ အဝေသု
ဇာတိယာ အဘိနန္ဒနသီလာ၊ ပဉ္စဝေါကာရေ
ဟိ ဇာတိယာ အဘိနန္ဒနာ နာမ၊ မဟာဘူ-
တာဘိနန္ဒနာ ဝေ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၂။ ယတြ
ယတြ အတ္တဘာဝေါ နိဗ္ဗတ္တတိ၊ တတြ ဇတြ
အဘိနန္ဒနီ။ ရူပါဒီသု ဝါ အာရမ္မဏေသု တတြ-
တတြာဘိနန္ဒနီ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၆။

အဘိနန္ဒီယတေ (ကမ္မ၊ ကြိ) [အဘိ + နန္ဒ + ယ
+ တေ] နှစ်သက် - တပ်မက် - ခြင်း။ အဘိ-
နန္ဒန (၂) အနက် ကြည့်။

အဘိနမတိ (ကြိ) [အဘိ + နမ + အ + တိ]
ညွတ်ကိုင်း၏။ ယေန ပကာရေန နမေယျ
အဘိနမေယျ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၂။

အဘိနယ (ပု) [အဘိ + နိ + အ။ အဘိနယော
သုဗျ သူစနံ။ သုဗျ သူစနံ ဟတ္ထာဒိဟိ သူစိ-
တဗ္ဗဿ ပကာသေတဗ္ဗဿ သတ္တပ္ပဟာဇ-
ဒိဓော သူစနံ ပကာသနံ အဘိနယော နာမ
“နယနံ နယော၊ ပဿန္တာနံ အဘိမုခံ
နယော”တိ ကတော။ ဗျဉ္ဇကောတိပိ ဇဿေ-
ဝ နာမံ၊ ဇာနိ၊ ၄။ ၁၀၀။ ဗျဉ္ဇကာဘိနယာ
သမာ။ အမရ၊ ၁။ ၇။ ၁၆။ (ဝါစပတိ၊ ၁။ ၁၉၂။
ကပ္ပဒုမ၊ ၁။ ၇၃။ တိလည်း ကြည့်။) (အဘိ-
နယ-သံ)] ကြည့်ရှုသူတို့၏စိတ်ကို ဆွဲဆောင်
နိုင်သော ပဲ့သဘင်ကပြခြင်း။ (အဘိနယ-ဟူ
သည် - (၁) စိတ်နှလုံး၌ ရှိသည်၏အဖြစ်ကို
ကိုယ်အမူအရာဖြင့် ပြခြင်း စသည်။ (၂)
သဏ္ဌာန်လုပ် သရုပ်ဆောင်အပ်သောသဘော
ကို ကိုယ်အမူအရာ၊ နှုတ်အမူအရာစသည်ဖြင့်
တူအောင် ပြကြောင်း ဖြစ်သော အရာ၊ ရာမ
ဇာတ်၊ ယုဒ္ဓိရဇာတ်မျိုး၊ အကမျိုးစုံ၊ အဆို
မျိုးစုံ၊ အတီးအမှုတ်မျိုးစုံပါဝင်သော ဇာတ်
သဘင်မျိုး၊ ပလာပဲ့၊ ရုပ်ပွဲမျိုး။ (၃) ဇာတ်၊
နိပါတ်၊ ရာဇဝင်၊ ပုံပြင်နှင့် ရာသီ၊ ဥတု၊ မိုး
တိမ်၊ တော၊ တောင် စသည်ကို ဥဒါဟရုဏ်

ဆောင်၍ ဖွဲ့ဆိုအပ်သော ပျို့၊ ကဗျာ၊
လင်္ကာမျိုး။)

ထိုတူင် ၂-အဘိနယကို (၁) လောကီ
ကျမ်းလာ အဘိနယနှင့် (၂) သာသနိက
ကျမ်းလာ အဘိနယဟူ၍ ၂-မျိုးပိုင်းခြား
အပ်သည်။

ထို ၂-မျိုးအနက် လောကီကျမ်းလာ
အဘိနယသည် (၁) အာဂီက (၂) ဝါစိက
(၃) အာဟာရယ (၄) သာတ္တိက (သာတိ-
က-သံ) ဟူ၍ ၄-မျိုးပြားသည်။

ယင်း ၄-မျိုးထဲမှ (၁) အာဂီကဟူ
သည်သဏ္ဌာန်လုပ်ရာ၌ သရုပ်ပေါ်လာအောင်
(မျက်စိ၊ မျက်နှာ၊ ခြေ၊ လက်၊ အင်္ဂါစသော)
ကိုယ်အမူအရာဖြင့် ကပြခြင်း အမျိုးမျိုးဖြစ်
သည်။

(၂) ဝါစိကဟူသည် သဏ္ဌာန်လုပ်ရာ၌
သရုပ်ပေါ်လာအောင် (ချစ်ရေး၊ ကြိုက်ရေး၊
အလွမ်း၊ အဆွေး၊ အသော၊ အငို၊ အချော့၊
အငေါက်၊ အဟောက်၊ အဟန့် စသော) နှုတ်
အမူအရာဖြင့် သိဆိုပြောကြားခြင်းအမျိုးမျိုး
ဖြစ်သည်။

(၃) အာဟာရယဟူသည် သဏ္ဌာန်လုပ်
ရာ၌ သရုပ်ပေါ်လာအောင် ပန်းချီရေးကား၊
ပန်းပုရုပ်လုံး၊ ရုပ်ရှင်ကား၊ ရုပ်မြင်သံကြား
ကား စသည်ဖြင့် ပြခြင်းအမျိုးမျိုးဖြစ်သည်။

(၄) သာတ္တိက ဟူသည် တည်ကြည်
သော စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော၊ တည်ကြည်
သောစိတ်သည် ဖြစ်စေအပ်သော ဖောက်
ပြန်ခြင်း ဝိကာရဟူသော အာဝဖြစ်သည်။

ယင်း အာဝသည် (၁) တမ္မ (၂)
ပလယ (၃) ဖောမဉ္ဇ (၄) သေဒ (၅)
အဿု (၆) ဝေပတု (၇) ဝေဝဏ္ဏိယ (၈)
ဝိသရတာ ဟူ၍ ၈-မျိုးပြားသည်။

ထိုတူင် (၁) တမ္မဟူသည် ကိုယ်စိတ် တို့
၏ မရွေးရှားခြင်း၊ လုပ်သင့်သည်ကို မလုပ်

ခြင်း၊ ကြက်သေသေခြင်း၊ တောင်တင်း နိုင်
မာခြင်း၊ (၂) ပလယဟူသည် အိပ်မောကျ
ခြင်း၊ မိန်းမောတွေဝေခြင်း၊ (၃) ရောမဉ္စ
ဟူသည် ကြက်သီးမွေးညှင်းထခြင်း၊ (၄)
သေဝဟူသည် ချွေးထွက်ခြင်း၊ (၅) အဿု
ဟူသည် မျက်ရည်ယိုခြင်း၊ (၆) ဝေပထု ဟူ
သည် တုန်လှုပ်ခြင်း၊ (၇) ဝေဝဏ္ဏိယ ဟူသည်
အဆင်းပျက်ခြင်း အဆင်းဖောက်ပြန်ခြင်း၊
(၈) ဝိသရတာ ဟူသည် အသံပျက်ခြင်း
အသံဖောက်ပြန်ခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ သုဗော-
ဓာလင်္ကာရ။ ၃၄၅-၆။ ယင်းသျှသစ်နှင့် နှိုက်
တို့ကြည့်။

သာသနိကကျမ်းလာ အဘိနယသည် (၁)
ရဇ္ဇနိယ အဘိနယ (၂) ဒေါသနိယ အဘိနယ
(၃) မောဟနိယ အဘိနယ ဟူ၍ ၃-မျိုးပြား
သည်။

ထိုတွင် (၁) ရဇ္ဇနိယ အဘိနယ ဟူသည်
ရာဂဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကပြ
ခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။ ၎င်းမှာ ပါးစပ်ခံတွင်းထဲမှ
အဆင်းငါးပါးရှိသော ချည်မြင်ကို ထွက်စေ
ခြင်း၊ မီးလျှံကိုထွက်စေခြင်း၊ လေတိုက်စေ
ခြင်း၊ မိုးရွာစေခြင်း စသည်နှင့်တကွ ဘိင်္ဂါ-
ရ၊ ဟဿ၊ အဗ္ဘုတ၊ သန္တ၊ ဗိဘဠရသ စသည်
ကို ဖြစ်ပေါ်အောင် ကပြခြင်းမျိုး ဖြစ်သည်။

(၂) ဒေါသနိယ အဘိနယ ဟူသည် ဒေါ-
သဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း ဖြစ်သော ကပြ
ခြင်းမျိုး ဖြစ်သည်။ ၎င်းမှာ ခြေဖြတ်ခြင်း၊
လက်ဖြတ်ခြင်း စသည်နှင့်တကွ ရုဒ္ဓ၊ ဝိရု၊
ဘယာနကရသ စသည်ကို ဖြစ်ပေါ် လာ
အောင် ကပြခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။

(၃) မောဟနိယ အဘိနယ ဟူသည်
မောဟဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကပြ
ခြင်းမျိုး ဖြစ်သည်။ ၎င်းမှာ ရေကိုယူစေ၍
ဆီဖြစ်အောင်လုပ်ခြင်း၊ ဆီကိုယူစေ၍ ရေဖြစ်
အောင်လုပ်ခြင်း စသည်နှင့်တကွ ကရုဏာ၊
သန္တ၊ ဘယာနကရသ စသည်တို့ကို ဖြစ်

ပေါ်လာအောင် ကပြခြင်းမျိုး ဖြစ်သည်။
သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၀။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၉။ နာဠက
(မဟာနိဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၆၃) ရေစက၊ (ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၀၂)
တို့လည်း ကြည့်။

အဘိနဝ (တိ) [အဘိ+နဝ။ နဝေါ ဝေ အဘိ-
နဝေါ။ ဓာန်၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၁၃၊] (က) အသစ်၊ အသစ်
စက်စက်။ (ခ) မကြာမီအခါ၊ ယခု၊ ယခု
ခေတ်။ (ဂ) ငယ်သော။ (ဃ) နုသော။ (က)
နေသံ အဘိနဝေါ သရီရဝဏ္ဏော ဥပ္ပဇ္ဇိ။ ဝိဋ္ဌ၊
၂။ ၇၄။ ကုဏ္ဍံ အဘိနဝမ္ပိ ဇိဂ္ဂစ္ဆန္တိယေဝ။
မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၄။ အညံ အဘိနဝံ နာမ နတ္ထိ။
မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၂။ ပစ္စုတ္တံ (ဝိဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၄၂) လည်း
ကြည့်။ (ခ) အဘိနဝအာဂန္တုက-ကြည့်။
(ဂ) အဘိနဝယောဗ္ဗနကာလ-ကြည့်။ (ဃ)
အဘိနဝင်္ကရ-ကြည့်။

အဘိနဝအာဂန္တုက (တိ) [အဘိနဝ+အာဂန္တု-
က] အသစ်ဖြစ်သော-ယခုရောက်လာသော
-ရောက်လာစ ဖြစ်သော - ညွှန်သည်။ -
အာဂန္တု။ အဘိနဝအာဂန္တုကာဝ ဟုတွာ
ဉာတိ ဝါ ဥပဋ္ဌာကေ ဝါ ပဿိဿာမာတိ
ဂစ္ဆန္တိ။ ဝိဋ္ဌ၊ ၄။ ၉၈။

အဘိနဝဥပ္ပန္န (တိ) [အဘိနဝ + ဥပ္ပန္န] အသစ်
ဖြစ်ပေါ်လာသော၊ သူ။ အတ နံ တာ ဣတ္ထိ-
ယော အဘိနဝဥပ္ပန္နမိဝ ဒေဝပုတ္တံ ဒိသ္မာ။
ပေတ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၃။

အဘိနဝကရဏ(န) [အဘိနဝ+ကရဏ] အသစ်
ပြုလုပ်ခြင်း။ ပဋိသင်္ခရဏ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၅၆။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၅) ကြည့်။

အဘိနဝကာလ (ပု) [အဘိနဝ+ကာလ] အသစ်
ဖြစ်စ အချိန်-ကာလ။ တာလနာဋ္ဌိကေရာဒိနံ
ပုပ္ဖရသဿ အဘိနဝကာလတော စ ပဋ္ဌာယ။
ကခါ၊ ဋ္ဌ၊ သစ်။ ၄၀၂။

အဘိနဝင်္ကရ (ပု) [အဘိနဝ+အင်္ကရ] အသစ်
ဖြစ်သော - နုထွက်သော - အညွန့် -

အညောကံ။ မဟာဗောဓိဿ အဘိနဝကံရာ
ပါတုရဟေသံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၁။

အဘိနဝဇာတ (တိ) [အဘိနဝ+ဇာတ] အသစ်
ဖြစ်ပေါ်သော။ သမ္ပတိဝိရုဋ္ဌေဟိ အဘိနဝ-
ဇာတေဟိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၄၉။

အဘိနဝဋ္ဌာန (န) [အဘိနဝ+ဋ္ဌာန] အသစ်
ဖြစ်သော-နေရာ-အရပ်။ မင်္ဂလံ ဝဒန္တေန
အဘိနဝဋ္ဌာနေသု ဣဒမေဝ သုတ္တံ ဝတ္တဗ္ဗံ။
ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၇။

အဘိနဝနိဝိဋ္ဌ (တိ) [အဘိနဝ+နိဝိဋ္ဌ] (၁)
အသစ်-ဝင်စေအပ်-ဆောင်ယူအပ်-လက်
ထပ်ထိမ်းမြားအပ်-သော။ (၂)အသစ်-
တည်ထောင်အပ်-နေထိုင်အပ်-သော။ (၃)
အဘိနဝနိဝိဋ္ဌာ မဟာမာတာ ဝဇုကာ။မ၊ဋ္ဌိ၊
၁။၂၅၂။(၂)အဘိနဝနိဝိဋ္ဌော ကေကုဋ္ဌိကာဒိ-
ဂါမော ပန။ကခါ၊ဋ္ဌိ၊သစ်။၁၉၄။

အဘိနဝနိဝေသိတ (တိ) [အဘိနဝ+နိဝေ-
သိတ] အသစ် တည်ဆောက်အပ်သော။
သံသံ ဥဒ္ဓိဿ အဘိနဝနိဝေသိတေ အာရာမေ။
ထေရီ၊ဋ္ဌ။၂၉၉။

အဘိနဝပဋိကရဏ (န) [အဘိနဝ+ပဋိကရဏ]
အသစ်-တဖန်-ပြု-ပြုပြင်-ခြင်း။ တေသံ
ပဋိသင်္ခရဏံ သမ္မာ ပါကတိကကရဏံ၊ အဘိ-
နဝပဋိကရဏန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊
၁။၇၁။

အဘိနဝပဋိသန္တိ (တိ) [အဘိနဝ+ပဋိသန္တိ]
အသစ် ဖြစ်သော - တည်စဖြစ်သော -
နသော-ပဋိသန္တေ။အဘိနဝပဋိသန္တိယံယေဝ
ဟိ ကမ္မာနုဘာဝေန ခွိဟာကာရေဟိ ဂစ္ဆော
န သဏ္ဌာတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၄။

အဘိနဝပါသာဒ (ပု) [အဘိနဝ+ပါသာဒ] အ
သစ်ဖြစ်သော ပြာသာဒ်။ အဘိနဝပါသာဒပု-
ဝေသနမင်္ဂလံ ဆရာမင်္ဂလံ။ ဝိမတိ၊၂။၁၁၃။

အဘိနဝပူရိတ (တိ) [အဘိနဝ+ပူရိတ] အ
သစ်-ပြည့်စေအပ်သော - ပြည့်အပ်သော။
အဘိနဝပူရိတေ ပံသမ္ပိ ပါဒေ ပဝေသေတွာ
ဥဒ္ဓရိတံ အသက္ကောန္တော။ သာရတ္ထ၊၂။၂၇၁။

အဘိနဝပ္ပယောဂ (ပု) [အဘိနဝ+ပယောဂ]
အသစ်ပြုလုပ်အားထုတ်အပ်သော-လုံ့လ -
ဝိရိယ။ တသ္မာ ဤဒိသေ အဘိနဝပ္ပယောဂေ
သတိ အဝဟာရေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ ဝိမတိ၊၁။
၁၈၀။

အဘိနဝပ္ပသုတ (တိ) [အဘိနဝ+ပသုတ] သား
ဖွားပြီးစဖြစ်သော။ “တရုဏဝိဇာတိကာ”တိ
ဝါ ပါဌော၊ အဘိနဝပ္ပသုတာ (-ပသုတာ)
ဗာလဝစ္ဆာတိ အတ္ထော။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၆။

အဘိနဝယောဗ္ဗဓကကလ (ပု) [အဘိနဝ+ယော-
ဗ္ဗဓကကလ] ပျိုမျှစ် - နနယ်-ငယ်ရွယ်-
သောအခါ။ အဘိယောဗ္ဗဓ (ထေရီ၊ဋ္ဌ။၂၁၇)
ကြည့်။

အဘိနဝရံသိဇာလ (န) [အဘိနဝ+ရံသိဇာလ]
အသစ်ဖြစ်သော ရောင်ခြည်ကွန်ရက်။ အဘိ-
နဝရံသိဇာလံ ဝိဿဇ္ဇေန္တေန။ သာရတ္ထ၊၁။
၁၇၈။

အဘိနဝလဂ္ဂတ္ထ (န) [အဘိနဝ+လဂ္ဂတ္ထ] အသစ်
ကပ်ငြိသည်၏အဖြစ်။ ဥစ္စု၊အာဒိသု အဘိ-
နဝလဂ္ဂတ္တာ အဗ္ဗောဟာရိကံ န ဟောတိ။
ဝိမတိ၊၂။၃၇။

အဘိနဝဝိပဿနာ (တိ) [အဘိနဝ+ဝိပဿနာ]
အသစ်ဖြစ်သော ဝိပဿနာ။ ဘဂဝါ တံ
ဒီဝသံ မဟာဗောဓိပလ္လင်္ကေ အဘိနဝဝိပဿနံ
ပဋ္ဌပေန္တော ဝိယ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၇။

အဘိနဝဝုဋ္ဌိ (တိ) [အဘိနဝ+ဝုဋ္ဌိ] အသစ်ဖြစ်
သော-မကြာမီက - ယခု နေအတွင်း -
ရွာသောမိုး။ အဘိနဝဝုဋ္ဌိယာ တဟံ တဟံ
ဝိဿန္တမာနသလိလတာယ၊ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၂၇။

အဘိနဝသတ္တ (ပု) [အဘိနဝ+သတ္တ] အသစ်
ဖြစ်သော သတ္တဝါ၊ သတ္တဝါအသစ်။

အဘိနဝ သတ္တပါတု အာဝဒိဋ္ဌိ (ထိ) [အဘိနဝ-
သတ္တ + ပါတုအာဝဒိဋ္ဌိ] သတ္တဝါအသစ်
ဖြစ်၏ဟူသောအယူ၊ ဥစ္စေဒဒိဋ္ဌိ။ အဘိ-
နဝသတ္တပါတုအာဝဒိဋ္ဌိ ဂဏှာတိ။ သာရတ္ထ၊
၁။၃၉၇။

အဘိနဝသီမန္တရ (န) [အဘိနဝ + သီမန္တရ]
အသစ်ဖြစ်သော-အသစ်သတ်မှတ်အပ်သော
-သီမန္တရိုက်-နယ်ခြား။ ပစ္စာ အာဂတာနံ
အဘိနဝသီမန္တရပုတ္တိ ဝေ ဂတာနံ သမန္တာ
ဌိတသီမာပိ ဝိနာသော စ ဘဝေယျ။ ဝိမတိ၊
၂။၁၆၀။

အဘိနဝသုကံ (ပု၊န) [အဘိနဝ+သုကံ] အသစ်
ဖြစ်သော - နောက်ထပ်တိုးသော - အခွန် -
အကောက်။ တေသံ အပညတ္တံ ပညာပေန္တာနံ
အဘိနဝသုကံာဒီဟိ ပိဋိတာ မနုဿာ။ ဒီ၊ဌ၊
၂။၁၀၈။

အဘိနဝါကာရ (ပု) [အဘိနဝ + အာကာရ]
အသစ်ဖြစ်သော အခြင်းအရာ။ နိဗ္ဗတ္တိ-
လက္ခဏံ ဇာတိံ ဥပ္ပါဒံ အဘိနဝါကာရံ
“ဥဒယော”တိ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၂၃၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။၂၆၆။ အဘိနဝါဝတ္ထာ-လည်း ကြည့်။

အဘိနဝါဂဏ (တိ) [အဘိနဝ + အာဂဏ]
အသစ် ရောက်လာသော၊သူ။ ခေါရာဏက-
ယောဇာနံ သင်္ဂဟံ အကတွာ အဘိနဝါ-
ဂတာနံ အာဂန္တုကာနုညေဝ သက္ကာရသမ္မာနံ
အကာသိ။ ဇာ၊ဌ၊၁။၃၇၈။

အဘိနဝါရိဋ္ဌမလ (န) [အဘိနဝ + အရိဋ္ဌမလ]
အသစ်ဖြစ်သော - နုသော - ပုတီးနက် -
ကုလားကင်ပွန်း - သီး။ အဒ္ဓါရိဋ္ဌကဝဏ္ဏ
(သာရတ္ထ ၃။၂၉၄။ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၀၅)ကြည့်။

အဘိနဝါဝတ္ထာ (ထိ) [အဘိနဝ+အဝတ္ထာ]
အသစ် ဖြစ်သော အခိုက်အတန့်။ သ္မာယံ
ဝိကာရော ယသ္မာ အခါရာနံ အဘိနဝါဝတ္ထာန-

ဇရာ ဝိယနဝဘာဝါပဂမောတိ အာဟ အဘိ-
နဝါကာရန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၂၀။

အဘိနဝုဂ္ဂတ (တိ) [အဘိနဝ + ဥဂ္ဂတ] တက်
သစ်စ-ထွက်ပေါ်လာစ-ဖြစ်သော။ အဘိ-
နဝုဂ္ဂတသုရိယရံသိသမ္မာသနေန။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊
၂။၂၉၂။

အဘိနဝုပ္ပန္န (တိ) [အဘိနဝ+ဥပ္ပန္န] အသစ်ဖြစ်
သော၊ ပူပူနွေးနွေးဖြစ်သော။ အဘိနဝုပ္ပန္နဉ္စိ
“အဗ္ဘုဏှ”န္တိ ဝုစ္စတိ၊ ပရိသုဒ္ဓသီလောတိ
အတ္ထော။ ဝိမတိ၊ ၂။၃၁၀။

အဘိနဝုပ္ပန္နဝဏ္ဏတာ (ထိ) [အဘိနဝုပ္ပန္န+ဝဏ္ဏ-
တာ] အသစ်ဖြစ်သော အဆင်းရှိသည်၏
အဖြစ်။ ဝဏ္ဏဝါတိ ဣမိနာ အဘိနဝုပ္ပန္နဝဏ္ဏ-
တာ ဝုတ္တာ။ ဝိမတိ၊၁။၂၄၀။

အဘိနဝုပ္ပဒ္ဓသီလ (တိ) [အဘိနဝုပ္ပန္န + သီလ]
အသစ်ဖြစ်သော စင်ကြယ်သော သီလရှိ
သော၊သူ။ အဗ္ဘုဏှသီလ (ဝိမတိ၊၂။၃၁၀)
ကြည့်။

အဘိနဝေါဒိတ (တိ) [အဘိနဝ+ဥဒိတ] တက်
သစ်စ-ထွက်ပေါ်လာစ-ဖြစ်သော။ အာ-
ကာသေ အဘိနဝေါဒိတံ ပရိပုဏ္ဏံ.. စန္ဒမဏ္ဍလံ
ဝိယ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ၊၅၄။ အစ္စဂ္ဂတ-လည်း ကြည့်။

အဘိနာဒနိမိတ္တ (န) [အဘိနာဒ+နိမိတ္တ] တွန့်-
မြည်-ခြင်း-အလွန်-ပြင်းစွာ-တွန့်-မြည်
-ဟစ်အော် - ဆူညံ-ခြင်း-ဟူသော အ-
ကြောင်း။ “စိဟ စိဟာ”တိ လဒ္ဓနာမာနံ
ဝဇ္ဇကာနံ အဘိနာဒနိမိတ္တံ ဝိရဝဟေတူတိ
အတ္ထော။ ထေရ၊ဌ၊၁။၁၅၂။

အဘိနာဒယတိ (ကာ၊ကြိ) [အဘိ+နဒ+အယ+
တိ] (က) တွန့်-မြည်-ရင့်ကြွေး-၏။ (ခ)
မြည်ဟီးစေ၏။ ပဲ တင်ထပ်မျှ တခဲနက် သံသ
ညံစေ၏။ (က) ဂိရိမိဉ္စ တွာ အဘိနာဒယန္တိ။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ၊၃၁။ (ခ) ဒဗ္ဗရံ အဘိနာဒယိ။ ဇာ၊
၁။၃၆။(ကေနိန္ဒာဒံအကာသိ။ဇာ၊ဌ၊၂။၈။)
ဒိသာ ဣမာယော အဘိနာဒယိတ္ထ။ ဇာ၊၂။
၁၁၁။

အဘိနာဒယန္တ (တိ) [အဘိ + နဒ + ကယ + အန္တ] တွန်-မြည်-ရင့်ကြေး-သော။ ဒိဇာ သမန္တာ မဘိနာဒယန္တာ။ ဗုဒ္ဓဝံဋ္ဌ။ ၃၁။

အဘိနာဒိတ (တိ) [အဘိ + နဒ + ကေ + တ] (က) မြည်ခေအပ်သော၊ ခြိမ့်ခြိမ့်ညှစ်ခေအပ်သော။ (ခ) တွန်-မြည်-အပ်သော၊ - ဖု ဖြစ်သော။ (က) နှစ်စုံတစ်စုံရိယဘိနာဒိတေ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၁၀။ တသ္မိံ ရက္ခေ ဧတေဟိ နစ္စာဒိဟိ အဘိနာဒိတေ။ ဇာ၊ ၄။ ၂၃၉။ (ခ) ဒိဇကာရက္ခဝကောကိလာဘိနဒိတံ။ ဝိမာန။ ၅၂။ ... ဒိဇေဟိ အဘိနာဒိတံ။ ဝိမာန။ ၁၄၀။

အဘိနာဒေတိ (ကာ၊ ကြိ) [အဘိ + နဒ + ကေ + တိ] မြည်ဟီးစေ၏၊ ပဲ့တင်ထပ်မျှ တခဲနက် သဲသဲညှစ်စေ၏။ အဘိနာဒေတိ ဒိဒ္ဓရံ။ ဇာ၊ ၁။ ၄၃။ ကေနာဒံ ကရောတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၆၁။

အဘိနာမယတိ (ကာ၊ ကြိ) [အဘိ + နမ + ကယ + တိ] ညှစ်စေ၏၊ သနားငဲ့ညှာ၏၊ ပင့်ဆောင်၏။ ပသန္တစိတ္တော သုမနော၊ အဘိနာမယံ သံဃရံ။ အပါ၊ ၁။ ၁၀၇။

အဘိနာမေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ + နမ + ကေ + တွာ] ညှစ်စေ - သနားငဲ့ညှာ - ရှိ၊ ပင့်ဆောင်ရှိ။ သမ္ပုဒ္ဓံ အဘိနာမေတွာ၊ ဘောဇယိံ တံ မဟာမုနိံ။ အပါ၊ ၁။ ၈၆။

အဘိနိက္ခေတိ (ကြိ) [အဘိ + နိ + ကူဇ + အ + တိ] တွန်-မြည်-ကျူးရင့်-၏။ မဉ္ဇုနာဘိနိက္ခေတံ။ အပါ၊ ၂။ ၁၄၃။ အဘိနိက္ခေတိ သဒ္ဓိနိစ္ဆာရေသိံ။ အပါ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၅။

အဘိနိက္ခေတိ (တိ) [အဘိ + နိ + ကူဇ + တ] တွန်-မြည်-ကျူးရင့်-အပ်သော၊ - ဖု ဖြစ်သော။ ကောကိလာဘိနိက္ခေတေ။ ဇာ၊ ၂။ ၇၀။

အဘိနိက္ခန္တ (တိ) [အဘိ + နိ + ကမု + တ] ထွက်သော၊ တောထွက်သော၊ သူ။ ပဝရာ အဘိ-

နိက္ခန္တံ။ အပါ၊ ၁။ ၁၅၄။ ဂေါတမော ဗောဓိသတ္တော နေက္ခမ္မမဘိနိက္ခန္တော။ မိလိန္ဒ။ ၂၇၆။

အဘိနိက္ခမ (ပု) [အဘိ + နိ + ကမု + အ] ထွက်ခြင်း၊ မွေးဖွားခြင်း၊ မီးရှူးသန့်စင်-ဖွားမြင်-ခြင်း။ ဇာတိတော အဘိနိက္ခမေ။ ဗုဒ္ဓဝံဋ္ဌ။ ၃၀၅။ မာတုကုဋ္ဌိတော အဘိနိက္ခမနေ ပသဝေ။ ဗုဒ္ဓဝံဋ္ဌ။ ၇၅။

အဘိနိက္ခမတိ (ကြိ) [အဘိ + နိ + ကမု + အ + တိ] ထွက်၏။ (က) တောထွက်၏။ (ခ) မွေးဖွား၏၊ မီးရှူးသန့်စင်-ဖွားမြင်-၏။ (က) ပရိပါကဂတသီလနေက္ခမ္မ ပညာဒိပါရမိကာပိန အဘိနိက္ခမန္တိ။ ဒီ၊ ၂။ ၂။ အဘိနိက္ခမ - ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၈၈။ အဘိနိက္ခမသ္မ - ဇာ၊ ၂။ ၂၄၈။ အဘိနိက္ခမိ - ဝိမာန။ ၁၁၀။ ဗုဒ္ဓဝံဋ္ဌ။ ၃၃၅။ အဘိနိက္ခမိံ - ထေရ။ ၃၅၆။ ဂေဟတော ကာမတော စ အဘိနိက္ခမိံ။ ထေရ။ ၄။ ၂။ ၄၇၀။ အဘိနိက္ခမိသံ - ထေရီ။ ၄၃၁။ (ခ) အဟောဝတာယံ ကုဋ္ဌိဂတော ဂဗ္ဘောန သောတ္တိနာ အဘိနိက္ခမေယျ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၄၀။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၃။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၅၄။

အဘိနိက္ခမန (န) [အဘိ + နိ + ကမု + ယု] (က) တောထွက်ခြင်း။ (ခ) မွေးဖွားလာခြင်း။ (က) ဧဝံ အဘိနိက္ခမနံ အဟောသိ။ ဒီ၊ ၂။ ၄၃။ ပဋိသန္ဓိဂဏနကာလေပိ အဘိနိက္ခမနေပိ... ဒသသဟဿိလောကဓာတု အကမ္မိတ္ထံ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၈၁။ (ခ) အဘိနိက္ခမ-ကြည့်။

အဘိနိက္ခမနကာလ (ပု) [အဘိနိက္ခမန + ကာလ] တောထွက်-သော-ခြင်းငှါ-ရန်-အချိန် - အခါ။ အဘိနိက္ခမနကာလတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ အရဟတ္တမဂ္ဂါ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၇။ ဣဒါနိ တေ အဘိနိက္ခမနကာလော။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၈၈။

အဘိနိက္ခမနစိတ္တကမ္မ (န) [အဘိနိက္ခမန + စိတ္တကမ္မ] တောထွက်ပုံ - တောထွက်ခန်း - ပန်း

ချီဆေးရေးခြယ်အပ်သောအရာ၊ တောထွက်
ခန်း ပန်းချီကား။ သတ္တန္တံ ဗုဒ္ဓါနံ အဘိနိက္ခ-
မနစိတ္တကမ္မံ မနောရမံ အဟောသိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။၃၆။

အဘိနိက္ခမနဒိဝသ (ပ) [အဘိနိက္ခမန+ဒိဝသ]
တောထွက်သောနေ့။ ဗောဓိသတ္တဏှာ အဘိ-
နိက္ခမနဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၆။

အဘိနိက္ခမနပရိစ္ဆေဒ (ပ) [အဘိနိက္ခမန +
ပရိစ္ဆေဒ] တောထွက်ခြင်း၏ အပိုင်းအခြား။
အဘိနိက္ခမနပရိစ္ဆေဒေါ ပဓာနပရိစ္ဆေဒေါ ...။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၃။

အဘိနိက္ခမနသမယ (ပ) [အဘိနိက္ခမန+သမ-
ယ] တောထွက်သော - အချိန် - အခါ။
သံဝေဂသမယော အဘိနိက္ခမနသမယော။ ။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉။

အဘိနိက္ခမန္တ (တိ) [အဘိ+နိ+ကမု+အ+
အန္တ] တောထွက်သောသူ။ မဟာသတ္တော
ရဋ္ဌသီရိံ ပဟာယ ကဏှကံ အာရုဟု ဆန္ဒ-
သဟာယော အဘိနိက္ခမန္တော။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၂၇။ မဟာဘိနိက္ခမနံ အဘိနိက္ခမန္တေသု။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၇။

အဘိနိက္ခမိတာသ (တိ) [အဘိနိက္ခမိဘု+အာ-
သ] ထွက်မြောက် - ကျွတ်လွတ် - ခြင်းငါ
အလိုရှိသော - ထွက်မြောက် - ကျွတ်လွတ် -
လိုသော - အာသာ - ဆန္ဒ - ရှိသောသူ။
အဘိနိက္ခမိတာသ တေ၊ သတ္တာ မောက္ခ-
ဂဝေသိနော။ မဟာနိ၊၃။၁၈။ နိရုယာ နိက္ခ-
မိတုံ အာသာ ဧတေသန္တိ နိက္ခမိတာသာ။
မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၇၆။

အဘိနိက္ခမိတ္တာ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+နိ+ကမု+
တာ] (က) ထွက်၍၊ ထွက်ခွါ၍။ (ခ)
တောထွက်၍။ (က) ဗြဟ္မာ ဝိမာနာ အဘိ-
နိက္ခမိတ္တာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၃။ ကာသာယ-
ဝတ္ထော အဘိနိက္ခမိတ္တာ။ သုတ္တန်၊၂၇၉။

ဂေဟာ အဘိနိက္ခမိတ္တာ ကာသာယဝတ္ထော
ဟုတ္တာ။ သုတ္တန်၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၅။ ဂဟဋ္ဌဘာဝါ
အဘိနိက္ခမိတ္တာ ဂတော။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၁၃၁။
(ခ)....အဘိနိက္ခမိတ္တာ။ တာ သကျသီဟေန
နရုတ္တမေန၊ ပကာသိတာ ။ အပါ၊၁။၁၆။
သကျသီဟေန ဂေါတမေန တထာဂတေန
အဘိနိက္ခမိတ္တာ ဗုဒ္ဓဘုတေန နရုတ္တမေန ...
ပကာသိတာ။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၈။ မမ ပုတ္တော
အဘိနိက္ခမိတ္တာ ဗုဒ္ဓေါ ဇာတော။ ခုဒ္ဒက၊
ဋ္ဌ။၁၆၉။ အဘိနိက္ခမိတ္တာ သမ္မာသမ္ဗောဓိ-
အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၉။

အဘိနိက္ခမ္ပ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+နိ+ကမု+တာ]
ထွက်၍၊ ထွက်ခွါ၍။ သဒ္ဓါယ အဘိနိက္ခမ္ပ၊
နဝပဗ္ဗဇိတော နဝေါ။ ထေရ၊၂။၆၆။ ...
သဓာဝါသတော နိက္ခမိတ္တာ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။
၄၇၅။ အဂါရာ အဘိနိက္ခမ္ပ။ အပါ၊၂။၆၀။

အဘိနိက္ခမ္ပ (န) [အဘိ+နိ+ကမု+ကျ]
ထွက်ခြင်း၊ တောထွက်ခြင်း၊ ကာမဂုဏ် -
ကိလေသာ - တို့မှ ထွက်မြောက်ခြင်း။ အဘိ-
နိက္ခမ္ပနိန္ဒ၊ကြည့်။

အဘိနိက္ခမ္ပနိန္ဒ (တိ) [အဘိနိက္ခမ္ပ+နိန္ဒ] တော
ထွက်ခြင်း - ကာမဂုဏ် - ကိလေသာ - တို့မှ -
ထွက်မြောက်ခြင်း - နှ့် ညှတ်ကိုင်းသော၊
သူ။ နေက္ခမ္ပနိန္ဒော အဘိနိက္ခမ္ပနိန္ဒော။ ထေ-
ရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၅၆။

အဘိနိက္ခဏန (န၊ထိ) [အဘိ+နိ+ဂဟ+ဏာ+
ယ] မြဲမြံစွာကိုင်ခြင်း၊ အင်္ဂါကြီးငယ်ကို
ကိုင်၍ - ဗိ - ညပ် - ဖျစ် - ညပ် - ခြင်း။
အဘိနိက္ခဏနာ နာမ အင်္ဂံ ဂဟေတွာ နိဗ္ဗိ-
ဋ္ဌနာ။ ဝိ၊၁။၁၇၄။

အဘိနိက္ခဏနပဗ္ဗ (န) [အဘိနိက္ခဏန+ပဗ္ဗ] ကု
သိုလ်စိတ်ဖြင့် အကုသိုလ်စိတ်ကို ဖိနှိပ်ခြင်း -
အပိုင်း - အခန်း။ တဩပိ အသက္ကောန္တော
အဘိနိက္ခဏနပဗ္ဗ ဌတွာ ဝိတက္ကေ နိဂ္ဂဏိ-
တွာ....။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၈။

အဘိနိဂ္ဂဏန္တ (တိ) [အဘိ + နိ + ဂဟ + ဣာ + အန္တ] လွှမ်းမိုးနိုင်နင်းသော၊ ဖိနှိပ်သော၊ သူ။ စေတသ၊ စိတ္တံ အဘိနိဂ္ဂဏတော အဘိနိပ္ပိဋ္ဌယတော အဘိသန္တာပယတော။ မ၊ ၁။ ၁၇၀၊ ၃၀၉။ မ၊ ၂။ ၂၇၅။ အဘိနိဂ္ဂဏိတဗ္ဗ-လည်း ကြည့်။

အဘိနိဂ္ဂဏာတိ (ကြိ) [အဘိ + နိ + ဂဟ + ဣာ + တိ] (က) မြဲမြံစွာကိုင်၏။ အင်္ဂါကြီးငယ်ကို ကိုင်၍ - ဖိ - ညှပ် - ဖျပ် - ညှစ် - ၏။ (ခ) လွှမ်းမိုးနိုင်နင်း၏။ (က) ကာယေန ကာယံ အာမသတိ ... အဘိနိဂ္ဂဏာတိ အဘိနိပ္ပိဋ္ဌေတိ ဂဏာတိ ဆုပတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၇၂။ (အံ၊ ၃။ ၄၄၄-လည်း ကြည့်။) (ခ) စေတသ၊ စိတ္တံ အဘိနိဂ္ဂဏာမိ အဘိနိပ္ပိဋ္ဌေမိ အဘိသန္တာပေမိ။ မ၊ ၁။ ၃၀၉။ ဗလဝါ ပုရိသော ဒုဗ္ဗလတရံ ပုရိသံ သိသေ ဝါ ဂလေ ဝါ ခန္ဓေ ဝါ ဂဟေတွာ အဘိနိဂ္ဂဏေယျ အဘိနိပ္ပိဋ္ဌေယျ အဘိသန္တာပေယျ။ မ၊ ၁။ ၁၇၀၊ ၃၀၉။ စေတသ၊ စိတ္တံ အဘိနိဂ္ဂဏေယျ အဘိနိပ္ပိဋ္ဌေယျ အဘိသန္တာပေယျ။ မ၊ ၁။ ၃၀၉။ အဘိနိဂ္ဂဏေယန္တိ နိဂ္ဂဏေယျံ။ အဘိနိပ္ပိဋ္ဌေယန္တိ နိပ္ပိဋ္ဌေယျံ။ အဘိသန္တာပေယျန္တိ တာပေတွာ ဝိရိယနိမ္မထနံ ကရေယျံ။ မ၊ ၁။ ၂။ ၁၇၉-၉၀။ အဘိနိဂ္ဂဏိတဗ္ဗ-လည်း ကြည့်။

အဘိနိဂ္ဂဏိတဗ္ဗ (တိ) [အဘိ + နိ + ဂဟ + ဣာ + တဗ္ဗ] လွှမ်းမိုး ဖိနှိပ်အပ်သော။ စေတသ၊ စိတ္တံ အဘိနိဂ္ဂဏိတဗ္ဗ အဘိနိပ္ပိဋ္ဌေတဗ္ဗ အဘိသန္တာပေတဗ္ဗ။ မ၊ ၁။ ၁၇၀။ အဘိနိဂ္ဂဏိတဗ္ဗန္တိ ယထာ တဿ အာယတိ သမုဒါစာဓရာ န ဟောတိ၊ ဧဝံ အဘိဘဝိတွာ နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗ၊ အနုပ္ပတ္တိမေတော အာပါဒေတဗ္ဗာတိ အတ္ထော။ မ၊ ၁။ ၂။ ၇၇။

အဘိနိဂ္ဂဏိတွာ (ကြိဝိ) [အဘိ + နိ + ဂဟ + ဣာ + တွာ] လွှမ်းမိုးနိုင်နင်း၍၊ ဖိနှိပ်၍။ စေတသ၊ စိတ္တံ အဘိနိဂ္ဂဏိတွာ ကောသနံ ကောဘတ္တံ ပဋိသေဝမာနာ၊ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၂၆။

အဘိနိဃာတ (ပု) [အဘိ + နိ + ဟန + တ] ဖျက်ဆီးခြင်း။ အဘိနိဃာတပညတ္တိ ကြည့်။

အဘိနိဃာတပညတ္တိ (တိ) [အဘိနိဃာတ + ပညတ္တိ] ဖျက်ဆီး - ပြတ်တောက် - နုတ်ပယ် - ခြင်းကို သိစေတတ်သော၊ ညွှတ်၊ အဘိနိဃာတပညတ်၊ သမုဋ္ဌါတပညတ်။ အဘိနိဃာတပညတ္တိ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ၊ နေတ္ထိ၊ ၅။ အဘိနိဃာတပညတ္တိတိ သမုဋ္ဌါတပညတ္တိ၊ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၂၂။ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အဘိနိဃာတဿ စ ပညာပနတော အဘိနိဃာတပညတ္တိ နာမ။ နေတ္ထိဝိ၊ ၁၉၀။

အဘိနိဇ္ဈာယိတတ္ထ (န) [အဘိနိဇ္ဈာယိတ + တ္ထ] အဘိနိဇ္ဈာယိတတ္ထနှင့် အနက်တူ။ တထာ ကရေတော အဘိနိဇ္ဈာယိတတ္ထံ ရူပါနံ ဥဒါပါဒိ၊ ဝဇီရ၊ ၅၂။

အဘိနိဒ္ဓိသတိ (ကြိ) [အဘိ + နိ + ဒိသ + အ + တိ] ညှန်းဆို၏။ ချီးမွမ်းစကားဆို၏။ ပိယဒဿနောတိ အဘိနိဒ္ဓိသန္တိ နံ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၃၇။

အဘိနိန္ဒာမန (န) [အဘိ + နိ + နမု + ဣာ + ယု] ရှေးရှု၊ ညွှတ်စေခြင်း။ အဘိနိဟာရကုသလတာကြည့်။

အဘိနိန္ဒာမိတ (တိ) [အဘိ + နိ + နမု + ဣာ + တ] ရှေးရှု၊ ညွှတ်စေအပ်သော၊ ရှေးရှု၊ ဆောင်အပ်သော။ စိတ္တေ အဘိနိန္ဒာမိတမတ္တေ ဧဝံ သဓုမိတိ ဒဿေတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၈။ ... စိတ္တေ အဘိနိန္ဒာမိတမတ္တေယေဝ အနေကဝိဟိတံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရန္တိ။ မ၊ ၁။ ၁။ ၁၃၀-၁။

အဘိနိန္ဒာမေတိ (ကာ၊ ကြိ) [အဘိ + နိ + နမု + ဣာ + တိ] ရှေးရှု၊ ညွှတ်စေ၏။ ရှေးရှု၊ ဆောင်၏။ စိတ္တံ အဘိနိဟာရတိ အဘိနိန္ဒာမေတိ၊ ဒီ၊ ၁။ ၇၃။ မ၊ ၁။ ၂၄၀။ မ၊ ၂။ ၁၀။ အံ၊ ၁။ ၁၆၄။ ဝိပဿနာယ စိတ္တံ အဘိနိဟာရတိ၊ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၇။ အဘိနိန္ဒာမေယု - မ၊ ၁။ ၂၉၆။

အဘိနိန္ဒာမိ— သံ၊ ၂။ ၃၀၆။ အဘိနိန္ဒာမေ-
သိ—ဝိ၊ ၁။ ၅၆။ မ၊ ၁။ ၂၆။ = အဘိနိဟရိ။
ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၇။ ၁၃၆။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၉။ = နိဟရိ။
ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၁။ အဘိနိန္ဒာမေသတိ— သံ၊
၂။ ၃၀၇။

အဘိနိန္ဒာမေတ္ထ (တိ) [အဘိ + နိ + နမု + ဧက +
အန္တ] ရှေးရှုညွတ်စေသော၊ ရှေးရှုအောင်
သော၊ သူ။ စိတ္တံ အဘိနိန္ဒာမေတ္ထော အပရိ-
ယောသိတေယေဝ ဘောဇနေ....။ ဝိ၊ ၁။ ၂၆။

အဘိနိပဇ္ဇတိ (ကြိ) [အဘိ + နိ + ပဇ + ယ +
တိ] (၁) အိပ်၏။ (၂) ကပ်၍အိပ်၏။ အနီး
၌ ဖြစ်စေ၊ တနေရာတည်း၌ ဖြစ်စေ ကပ်၍
အိပ်၏။ အဘိနိသိဒတိ-ကြည့်။

အဘိနိပဇ္ဇန (န) [အဘိ + နိ + ပဇ + ယ + ယု]
အိပ်ခြင်း။ အဘိနိသိဒန (က) ကြည့်။

အဘိနိပဇ္ဇာပေတိ (ကာကြိ) [အဘိ + နိ +
ပဇ + ယ + ဣာပေ + တိ] အိပ်စေ၏။ အဘိ-
နိသိဒါပေတိ-ကြည့်။

အဘိနိပဇ္ဇိတဗ္ဗ (တိ) [အဘိ + နိ + ပဇ + ယ +
တဗ္ဗ] အိပ်အပ်သော။ အဘိနိသိဒိတဗ္ဗ-ကြည့်။

အဘိနိပဇ္ဇိတုံ (ကြိ ဝိ) [အဘိ + နိ + ပဇ + ယ +
တုံ] အိပ်ခြင်းငှါ။ အဘိနိသိဒိတုံ-ကြည့်။

အဘိနိပဇ္ဇိယမာန (တိ) [အဘိ + နိ + ပဇ +
ယ + မာန] အနီး၌ဖြစ်စေ၊ တနေရာတည်း၌
ဖြစ်စေ ကပ်၍အိပ်အပ်သော၊ သူ။ အဘိနိသိ-
ဒိယမာန-ကြည့်။

အဘိနိပတ (တိ) [အဘိ + နိ + ပတ + အ] ကျ
ရောက်သော၊ ပြီးသော၊ အဆုံးသတ်သော။
မစ္စ ယဿာ'ဘိနိပုတံ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၅၉။ မရဏ-
မေဝ နိပုန္နံ။ ဇာ၊ ၄။ ၆၆။ ၄၅။ (အဘိနိပုတ္တ၊
သျှာ။ အဘိနိပုတ္တ၊ က-မူကွဲ)။

အဘိနိပတတိ (ကြိ) [အဘိ + နိ + ပတ + အ +
တိ] (က) ကျရောက်၏။ ပဋိသန္ဓေယူသည့်

အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်၏။ (ခ) ရှေးရှုကျ
တတ် - ပြေးသွားတတ် - ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်
တတ် - ၏။ (က) ပဋိသန္ဓိဝိညာဏဉ္စ ယသ္မိံ
ယသ္မိံ ဌာနေ အဘိနိပတတိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၅။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆။ အဘိနိပတတိတိ အဘိနိပုတ္တတိ။
ပဌမာဘိနိပုတ္တိဟိ သတ္တာနံ တတ္ထ တတ္ထ အင်္ဂါ-
ရကာသုသဝိသေ ဘဝေ အဘိနိပါတသဒိသိ။
မ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၂။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၀။ (ခ) အဘိနိပါ-
တိ-ကြည့်။

အဘိနိပတန (န) [အဘိ + နိ + ပတ + ယု] ရှေး
ရှုကျခြင်း၊ ထင်ခြင်း၊ ပေါင်းဆုံခြင်း။ အဘိ-
နိပါတ (ခ) အနက်ကြည့်။

အဘိနိပတိတဗ္ဗ (တိ) [အဘိ + နိ + ပတ + တဗ္ဗ]
ရှေးရှုကျအပ် - ထင်အပ် - ပေါင်းဆုံအပ် -
အာရုံပြုအပ် - သိအပ် - သော။ အဘိနိပါတ
(ခ) အနက်ကြည့်။

အဘိနိပါတ (ပ) [အဘိ + နိ + ပတ + ဣ] ကျ
ခြင်း။ (က) ထိုထိုဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေ ယူသည်
၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဝိညာဉ်၏ ဖြစ်ခြင်း။
(ခ) ရှေးရှုကျခြင်း၊ ထင်ခြင်း၊ ပေါင်းဆုံခြင်း၊
အာရုံပြုခြင်း၊ သိခြင်း။ (ဂ) ရှေးရှု
ကျအပ်သော၊ ထင်အပ်သော၊ ပေါင်းဆုံ
အပ်သော၊ အာရုံပြုအပ်သော၊ သိအပ်သော။
(က) ဝိညာဏေ အဘိနိပါတောယေဝ ဘယံ။
မ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၄။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇။ အဘိနိပါတော
တတ္ထ တတ္ထ ဘဝေ ပဋိသန္ဓိဂူဟဏဝသေန
နိဗ္ဗတ္တိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၂။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၀။ (ခ)
အဟေတုကာနံ ပန ရူပါဒိသု အဘိနိပါတ-
မတ္တာဒိကိစ္စာနံ န သသင်္ခါရိကဝိရုဒ္ဓေါ သဘာ-
ဝေါ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၃၄။ ရူပါဒိသု အဘိနိ-
ပါတနမတ္တေနဝ ဝတ္တန္တိ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၄၀။
(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၂-လည်း ကြည့်။) အညတြ
အဘိနိပါတမတ္တာတိ အညတြ အာပါတ-
မတ္တာ။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၃၃၃။ ဌပေတွာ ရူပါ-
ဒိနံ အဘိနိပါတမတ္တံ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၈။ ရူပါ-

ဗိသု အဘိနိပါတနံ တေဟိ သမာဂမော တေ-
သမ္ပိ ဝတ္တံ ယုဇ္ဇတိတိ အာဟာ “ဗုပါဒိနံ အဘိ-
နိပါတမတ္တ”န္တိ (ဂ) ကမ္မတ္ထေ ဝါ သာမိဝစနံ၊
ဝိညာဏေဟိ အဘိနိပါတဗ္ဗာနိပိ ဗုပါဒိနံ။
မူလဋီ၊ ၂။ ၂၀၀။ အဘိနိပါတဗ္ဗာနိတိ အာ-
လမ္ပိတဗ္ဗာနိ၊ ဝိဇာနိတဗ္ဗာနိတိ အတ္ထော။
တေနာဟ “.... နိ”တိ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၀၁။

အဘိနိပါတန (န) [အဘိ+နိ+ပတ+ဧက+
ယု](က) သုတပါး၏အပေါ်၌ - ကျစေခြင်း -
ချခြင်း။ (ခ) ရှေးရှုကျခြင်း၊ ထင်ခြင်း၊
ပေါင်းဆုံခြင်း။ (က) အတ္တိ ကိစ္ဆိ ကာလံ
ကောဓော ဒဏ္ဍသတ္တ အဘိနိပါတန မတ္တော
ဟောတိ။ စူဠနိ ၆၀၊ ဒဏ္ဍသတ္တာဘိနိပါတ
(မ၊ဋီ၊ ၂။ ၁၁၀၆) လည်း ကြည့်။ (ခ) အဘိ-
နိပါတ (ခ) အနက်ကြည့်။

အဘိနိပါတပ္ပစ္စယ (တိ) [အဘိနိပါတ+ပစ္စယ]
ရှေးရှုကျခြင်း အကြောင်းရှိသော။

အဘိနိပါတပ္ပစ္စယပဋိသန္ဓန (န၊ထိ) [အဘိနိပါ-
တပ္ပစ္စယ+ပဋိသန္ဓန] ရှေးရှုကျခြင်း - ပေါင်း
ဆုံခြင်း - လျင် အကြောင်းရှိသော တုံပြန်
ရိုက်ခတ်ခြင်း။

အဘိနိပါတပ္ပစ္စယပဋိသန္ဓနာနိဿံသ ဗလ (န)
[အဘိနိပါတပ္ပစ္စယပဋိသန္ဓနာ + နိဿံသ +
ဗလ] ရှေးရှုကျခြင်း - ပေါင်းဆုံခြင်း - လျင်
အကြောင်းရှိသော တုံပြန်ရိုက်ခတ်ခြင်း - ဟူ
သော - ကြောင့်ဖြစ်သော - ခုခံခြင်း - အား
- အစွမ်း။ အဘိနိပါတပ္ပစ္စယ ပဋိသန္ဓနာနိ-
ဿံသဗလေန ဘဝဂ်လက္ခဏံ စိတ္တံ ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋီ၊ ၂။ ၁၁၂။ (မူလဋီ၊ ၁။ ၁၄၅။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၅၅-
လည်း ကြည့်။)

အဘိနိပါတမတ္တ (န) [အဘိနိပါတ+မတ္တ] ကျ
ရောက်ခြင်း - ထင်ခြင်း - ပေါင်းဆုံခြင်း -
မျှ။

အဘိနိပါတမတ္တကိစ္စ (တိ) [အဘိနိပါတမတ္တ +
ကိစ္စ] ကျရောက် - ထင် - ပေါင်းဆုံ - ခြင်းမျှ

ကိစ္စရှိသော။ ပဋိသန္ဓညာ သမာဂတာနုပ္ပိ
ပဉ္စန္တံ ဝိညာဏာနံ လုဒ္ဓိယာရမ္ပဏပဋိသုတ-
တောယ အဘိနိပါတမတ္တကိစ္စ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊
၂။ ၁၀၂။

အဘိနိပါတသဒိသ (တိ) [အဘိနိပါတ + သဒိသ။
ထိဉ္စ-သဒိသိ။] ကျရောက်ခြင်းနှင့် တူသော။
အဘိနိပါတတိ-ကြည့်။

အဘိနိပါတသဘာဝ (ပု) [အဘိနိပါတ + သဘာ-
ဝ] ကျရောက်ခြင်း - ပဋိသန္ဓေယူသည့်
အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်ခြင်း - သဘော။ ဇာတိ-
နိမိတ္တဿ ဘယဿ အဘိနိပါတသဘာဝေန
ဂဟိတတ္တာ ။ မ၊ဋီ၊ ၁။ ၃၁၂။ သံ၊ဋီ၊ ၂။ ၃၀။

အဘိနိပါတာနုဂုဏ (တိ) [အဘိနိပါတ + အနု-
ဂုဏ] ရှေးရှုကျခြင်း - နှင့် တူသော
ဂုဏ်ရှိသော - အားလျော်သော။ စိန္တနာ-
ဝိသေသဝိရဟတော အဘိနိပါတာနုဂုဏံ စိန္တ-
နာဝဿာနံ မနနမတ္တံ ဥပ္ပါဒေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊
၂။ ၁၀၂။

အဘိနိပါတိ (တိ) [အဘိ+နိ+ပတ+တိ] ရှေး
ရှုကျထုတ် - ပြေးသွားတတ် - ပြုလုပ်
ဆောင်ရွက်တတ် - သော၊ သူ။ တရိတာဘိ-
နိပါတိနံ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၆။ = အဘိနိပါတတိ ပက္ခန္ဓ-
တိ ပဋိပဇ္ဇတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၇။

အဘိနိပုဒန (န) [အဘိ+နိ+ပဒ+ဧက+ယု]
ပြီး - ပြည့်စုံ - စေခြင်း။ယာဝတတိယံ
စောဒနေန တဿ စိဝရဿ ယဒေတံ အဘိ-
နိပုဒနံ။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊ သစ်။ ၃၁၂။

အဘိနိပ္ပိဋန (န၊ထိ) [အဘိ + နိ + ပိဋ + ယု]
(က) ဖိ - ညှပ် - ဖျစ် - ညှစ် - ခြင်း။ (ခ)
ရှေးရှု ပြင်းထန် - တင်းကြပ် - စွာ ဖိနှိပ်
ခြင်း။ (ဂ) ဖိနှိပ် - ပယ်ဖျောက် - ခြင်း။ (က)
အဘိနိပ္ပိဋနာ နာမ ကေနစိ သဟ နိပ္ပိဋနာ။
ဝိ၊ ၁။ ၁၇၄။ (ခ) သန္တိရမ္ပနံ နာမ ပါဒဿ
ပထဝိယာ သဒ္ဓိ အဘိနိပ္ပိဋနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၂၅၇။ (ဂ) တံတံပဋိက္ခေပဝသေန ဝိနောဒနံ
အဘိနိပ္ပိဋနံ။ မ၊ဋီ၊ ၂။ ၂၁၄။

အဘိနိပ္ပဋ္ဌယန္တ (တိ) [အဘိ+နိ+ပိဋ္ဌ+ဏယ+အန္တ] လွမ်းမိုး၍ ဖိညှပ်သော၊ သူ။ အဘိနိဂ္ဂဏန္တ-ကြည့်။

အဘိနိပ္ပဋ္ဌတဗ္ဗ (တိ) [အဘိ+နိ+ပိဋ္ဌ+ဧက+တဗ္ဗ] လွမ်းမိုး၍ - နှိပ်စက်အပ် - ဖိညှပ်အပ် - သော။ အဘိနိဂ္ဂဏတဗ္ဗ-ကြည့်။

အဘိနိပ္ပဋ္ဌတိ (ကြိ) [အဘိ+နိ+ပိဋ္ဌ+ဧက+တိ] (က) ဖိ-ညှပ် - ဖျစ် - ညှစ် - ၏။ (ခ) လွမ်းမိုးနှိပ်နှင်း၏။ (ဂ) နှိပ်စက်၏။ (ဃ) ဖိနှိပ်-ကြိတ်ညှစ်-၏။ ယာဝတတိယကံ အဘိနိပ္ပဋ္ဌသိ။ ဝိ၊ ၂။ ၉၆။ (အခြားရပ်များကို အဘိနိဂ္ဂဏတိ-တွင် ကြည့်။) (ဃ) သိ-နေရနာ သဒ္ဓိံ အဘိနိပ္ပဋ္ဌသိ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၅၀၂။

အဘိနိပ္ပဋ္ဌတွာ (ကြိ ဝိ) [အဘိ+နိ+ပိဋ္ဌ+ဧက+တွာ] ဖိ-နှိပ်-ကြိတ်ညှစ်-၍။ အယံ မံ သိနေရနာ အဘိနိပ္ပဋ္ဌတွာ ဓမ္မာယတိ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၅၀၂။

အဘိနိပ္ပဋ္ဌတိ (ကြိ) [အဘိ+နိ+ပဒ+ယ+တိ] ဖြစ်၏။ ဝင်လာ၏။ တိုးတက်၏။ လက်ရောက်ရ၏။ တေ ဘောဂါ နာဘိနိပ္ပဋ္ဌန္တိ။ မ၊ ၁။ ၁၂၀။ နာဘိနိပ္ပဋ္ဌန္တိတိ န နိပ္ပဋ္ဌန္တိ၊ ဟတ္ထိ နာဘိရဟန္တိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၆၂။ တေ ဘောဂါ အဘိနိပ္ပဋ္ဌန္တိ။ စူဠနိ၊ ၂။ ၆၃။

အဘိနိပ္ပဋ္ဌတ္တိ (ထိ) [အဘိ+နိ+ပဒ+တိ။ (အဘိ-နိပ္ပဋ္ဌတ္တိ-သံ)] ပြီး-ပြည့်စုံ-ခြင်း၊ ဖြစ်-ဖြစ်ပေါ်-ခြင်း၊ အကျိုးသက်ရောက်ခြင်း။ အနုပုဗ္ဗသိက္ခာဒိဝေသန ကာလန္တရေ အဘိနိပ္ပဋ္ဌတ္တိ ဒဿေန္တော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၇၁။

အဘိနိပ္ပဋ္ဌ (တိ) [အဘိ+နိ+ပဒ+တ] ဖြစ်-ဖြစ်ပေါ်-သော၊ ပြီး-ပြည့်စုံ - သော။ သော မေ အတ္ထော အဘိနိပ္ပဋ္ဌော။ သံ၊ ၃။ ၁၃၅။ မ၊ ၃။ ၁၁။ အဘိနိပ္ပဋ္ဌော (အဘိနိပ္ပဋ္ဌော၊ ဣ၊ က) ခေါ် ပန တဿ အဂ္ဂတော

လာဘော အဘိနိပ္ပဋ္ဌော သိလောကော။ ဒီ၊ ၂။ ၁၈၀။ = မဟာလာဘော ဥပ္ပဋ္ဌော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၆။

အဘိနိပ္ပဋ္ဌတ္တ (န) [အဘိနိပ္ပဋ္ဌ+တ္တ] ဖြစ်-ဖြစ်ပေါ်-သည်၏အဖြစ်၊ ပြီး-ပြည့်စုံ-သည်၏အဖြစ်။ တဿ တဿ တထေဝ အဘိနိပ္ပဋ္ဌတ္တာ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၉၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၅။ မဟာ-နိ၊ ၄။ ၂၃၀။

အဘိနိပ္ပုဒိတ (တိ) [အဘိ+နိ+ပဒ+ဧက+တိ] ဖြစ်-ဖြစ်ပေါ်-စေအပ်သော၊ ပြီး-ပြည့်စုံ-စေအပ်သော။ အတိရေကဆက္ခတ္တုဋ္ဌာနေန အဘိနိပ္ပုဒိတံ နိဿဂ္ဂိယံ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၂၇။

အဘိနိပ္ပုဒေတိ (ကာ၊ ကြိ) [အဘိ+နိ+ပဒ+ဧက+တိ] ဖြစ်-ဖြစ်ပေါ်-စေ၏၊ ပြီး-ပြည့်စုံ - စေ၏။ သစေ အဘိနိပ္ပုဒေတိ၊ ဣစ္စေတံ ကုသလံ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၂၇။ အတ္တဘာဝဿ ဝုတ္တိံ အဘိနိပ္ပုဒေတိ။ ပဋိသန္ဓေ ၁။ ၁၇၀။ အဘိနိပ္ပုဒေန္တိ- သံ၊ ၃။ ၂၂၃။ အဘိ-နိပ္ပုဒေယျ- ဝိ၊ ၁။ ၃၂၆။ ဝိ၊ ၁။ ၇၄။ မ၊ ၂။ ၂၁၀။ အဘိနိပ္ပုဒေသိ- ဝိ၊ ၄။ ၃၃၉။ အဘိ-နိပ္ပုဒေသု-အဘိနိပ္ပုဒေသန္တိ-သံ၊ ၃။ ၂၂၃။

အဘိနိပ္ပုဒေတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ+နိ+ပဒ+ဧက+တုံ] ဖြစ်-ဖြစ်ပေါ်-စေခြင်းငှါ၊ ပြီး-ပြည့်စုံ-စေခြင်းငှါ။ နော စေ သက္ကောတိတံ အဘိနိပ္ပုဒေတုံ။ ဝိသင်္ဂဟ၊ ၆၂။

အဘိနိပ္ပဋ္ဌယတိ (ကြိ) [အဘိ+နိ+ပဋ္ဌ+ဏယ+တိ] ရှောင်ကြဉ် - လွှဲဖယ်-၏။ သဗ္ဗေ သမဂ္ဂါ ဟုတူန၊ အဘိနိပ္ပဋ္ဌယာထ နံ။ အံ၊ ၃။ ၁၈။ (ဤ၌ ယာ-ကား ဆန်းဒီသ။ တနည်း ယေျာထကို အာထ-ပြုသည်ဟု ကြံ။ မောက်၊ သျ။ နာ-ဂဂဇ-နှင့် ယှဉ်ကြည့်။) အဘိနိပ္ပဋ္ဌိယာထ နံ။ သုတ္တနိ၊ ၃၂၂။ = ဝိဝဇ္ဇေယျာထ မာ ဘဇေယျာထ၊ မာ စဿ အဘိနိပ္ပဋ္ဌန-

မတ္တေနဝ အပ္ပေဿန္တကံ အာပဇ္ဇေယျာ-
ထ။ သုတ္တနိဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၇။ (ဤအလို ယျောထ-
ကို ဣယာထ-ပြုသည်ဟု ကြံ။)

အဘိနိဗ္ဗတ္တ (တိ) [အဘိ+နိ+ဝတု+တ။
(အဘိနိဗ္ဗတ္တ-သံ)] ဖြစ်သော၊ အဝသစ်၌ ဖြစ်
သော၊ ပဋိသန္ဓေ ယူသောအားဖြင့် ဖြစ်
သော၊ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ် သော၊ သူ။ ဇာတာ
ဘူတာ သဉ္ဇာတာ နိဗ္ဗတ္တာ အဘိနိဗ္ဗတ္တာ ပါတု-
ဘူတာ။ အဘိ၊ ၁။ ၂။ အဘိ၊ ၀။ ၂။ မဟာနိ။
၁၃၀။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၂။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၁၉။
ဥပနန္ဒ (ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၅)၊ ပဌမာဘိနိဗ္ဗတ္တ (ဒိ၊
၄။ ၂။ ၁၀၀။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၄) တို့လည်း ကြည့်။

အဘိနိဗ္ဗတ္တအမနုဿ (ပ) [အဘိနိဗ္ဗတ္တ+အမ-
နုဿ] ဖြစ်သော-စောင့်နေသော-ဘိလူး။
တာဝဒေဝ စ တတ္ထ အဘိနိဗ္ဗတ္တအမနုဿော
ဥဒကံ ဒွေဓာ ကတွာ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၄။

အဘိနိဗ္ဗတ္တကာလ (ပ) [အဘိနိဗ္ဗတ္တ+ကာလ]
ဖြစ်သော-ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် ဖြစ်သော -
အခါ။ သော ပနဿ ဒေဝပုတ္တဿ အဓနာ
အဘိနိဗ္ဗတ္တကာလော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သံ၊ ၄။
၁။ ၂၉။

အဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓဂဟဏ (န) [အဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓ+
ဂဟဏ] အသစ်ဖြစ်သော ခန္ဓာကို ယူခြင်း။
ပရံ မရဏာတိ တဒနန္တရံ အဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓ-
ဂဟဏံ (ဂဟဏာ) (ဂဟဏေ)။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၅။
ဥဒါန၊ ၄။ ၂၆၆။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၆၉။

အဘိနိဗ္ဗတ္တတိ (ကြိ) [အဘိ+နိ+ဝတု+အ+
တိ] (က) ဖြစ်၏။ (ခ) ဖြစ်-ဖြစ်ပေါ်-
၏။ ထွက်-ထွက်ပေါ်-၏။ (က) အာဇီဝေါ
အဘိနိဗ္ဗတ္တတိ။ အဘိ ပု။ ၁၅၇။ အဘိနိဗ္ဗ-
တ္တန္တိ-မဟာနိ။ ၂၁၀။ အဘိနိဗ္ဗတ္တိဿတိ-
ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၇။ အဘိနိဗ္ဗတ္တိဿထ- ဒိ၊
၂။ ၅၃။ (ခ) ဥဿာ ဇာယတိ၊ တေဇော

အဘိနိဗ္ဗတ္တတိ။ မ၊ ၃။ ၂၇၆။ သံ၊ ၁။ ၃၂၂။ သံ၊
၂။ ၄၁၇။

အဘိနိဗ္ဗတ္တတ္တ (န) [အဘိနိဗ္ဗတ္တ+တ္တ] ဖြစ်သည်
၏အဖြစ်။ သမဏမဏ္ဍလံ အပ္ပဓာနံ တတော
အဘိနိဗ္ဗတ္တတ္တာ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၉။

အဘိနိဗ္ဗတ္တန (န) [အဘိ+နိ+ဝတု+ယု] ဖြစ်-
ဖြစ်ပေါ်-ခြင်း၊ ထွက်-ထွက်ပေါ်-ခြင်း။
မန္တနေနာပိ အဂ္ဂိနော အဘိနိဗ္ဗတ္တနံ ဝိယ။
မ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၉။

အဘိနိဗ္ဗတ္တနုဋ္ဌ (ပ) [အဘိနိဗ္ဗတ္တန+အတ္တ] ထင်
ရှား ဖြစ်ပေါ်ခြင်း အနက်သဘော။ အဘိ-
နိဗ္ဗတ္တိ-ကြည့်။

အဘိနိဗ္ဗတ္တနလက္ခဏ (တိ) [အဘိနိဗ္ဗတ္တန +
လက္ခဏ] အဘိနိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏ-နှင့် အနက်
အရတူ။ အဘိနိဗ္ဗတ္တနလက္ခဏာ ဇာတိ။ နေတ္တိ
ဝိ၊ ၁၇၉။

အဘိနိဗ္ဗတ္တဘာဝ (ပ) [အဘိနိဗ္ဗတ္တ + ဘာဝ]
ထင်ရှားဖြစ်သည်၏အဖြစ်။ သတိပိ တေသံ
တိဝိဓာနမ္ပိ ပဌမေန ဈာနေန အဘိနိဗ္ဗတ္တ-
ဘာဝေ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၅။

အဘိနိဗ္ဗတ္တယန္တ (တိ) [အဘိ+နိ+ဝတု+ဏယ
+အန္တ] ထင်ရှားဖြစ်စေသော၊ သူ။ အတ္တ-
ဘာဝပဋိလာဘံ အဘိနိဗ္ဗတ္တယတော။ မ၊ ၃။
၁၀၀။

အဘိနိဗ္ဗတ္တယမာန (တိ) [အဘိ+နိ+ဝတု+
ဏယ + မာန] ဖြစ်စေသော၊ ခပ်သိမ်းသော
အခြင်းအရာ အားဖြင့် ဖြစ်စေသော၊ သူ။
အနိဗ္ဗတ္တယမာနော အနဘိနိဗ္ဗတ္တယမာနော။
မဟာနိ။ ၂၅၉။ အနဘိနိဗ္ဗတ္တယမာနောတိ
သဗ္ဗာကာရေန န အဘိနိဗ္ဗတ္တယမာနော။
ဥပသက္ကဝသေန ဝါ တောနိ ပဒါနိ ဝနိတာနိ။
မဟာနိ၊ ၄။ ၁၄၁။

အဘိနိဗ္ဗတ္တိ (တိ) [အဘိ+နိ+ဝတု+တိ] ဖြစ်-
ဖြစ်ပေါ်-ခြင်း၊ ထွက်-ထွက်ပေါ်-ခြင်း။

ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ ဦးစွာဖြစ်ခြင်း၊ ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း၊ ဘဝသစ်၌ ဖြစ်ခြင်း။ ဇာတိ သဉ္ဇာတိ ဩက္ကန္တိ အဘိဓမ္မတ္ထိ ခန္ဓာနံ ပါတုဘာဝေါ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၄၃။ မ၊ ၁။ ၆၁။ သံ၊ ၁။ ၂၄၄။ အဘိ၊ ၀။ ၁၀၄။ မဟာနိ၊ ၂၀၅။ ပေါရာဏေန အဂ္ဂဉ္ဇေန အက္ခရေန အဘိဓမ္မတ္ထိ။ ဒီ၊ ၃။ ၇၇။ နိဗ္ဗတ္တိသင်္ခါတေန အဘိဓမ္မတ္ထိနဋ္ဌေန အဘိဓမ္မတ္ထိ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၈၆။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၂။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၈၉။ အဘိဗျတ္တာနိဗ္ဗတ္တိ အဘိဓမ္မတ္ထိ၊ ပါကဋ္ဌာ နိဗ္ဗတ္တိတိ အတ္ထော။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၇။ အဘိဓမ္မတ္ထိနဋ္ဌေန အဘိဓမ္မတ္ထိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၃။ ပါကဋ္ဌာ နိဗ္ဗတ္တိ အဘိဓမ္မတ္ထိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၅။ တဏှာ ဟိ နံ သိဗ္ဗတိ တဿ တဿေဝ ဘဝဿ အဘိဓမ္မတ္ထိယာ။ အံ၊ ၂။ ၃၅၀၊ ၃၅၁။ (မ၊ ၂။ ၃၉၁-၂။ သံ၊ ၂။ ၂၆၁၉၀။ အံ၊ ၃။ ၃၅၂-တို့လည်း ကြည့်။) ပုနဗ္ဗဝါဘိဓမ္မတ္ထိ (ဝိ၊ ၁။ ၄။ မ၊ ၁။ ၃၆၈။ သံ၊ ၁။ ၂၉၅၊ ၃၅၂၊ ၃၅၆။ အံ၊ ၁။ ၂၂၅။ အဘိ၊ ၈။ ၁၁၄။ မဟာနိ၊ ၁၉။ နေတ္တိ၊ ၄၉။) လည်းကြည့်။

အဘိဓမ္မတ္ထိတ (တိ) [အဘိ+နိ+ဝတု+ဧက+တ] ဖြစ်စေအပ်သော။

အဘိဓမ္မတ္ထိတဓမ္မက္ခန္ဓာ (ပု) [အဘိဓမ္မတ္ထိတ+ဓမ္မက္ခန္ဓာ] ဖြစ်စေအပ်သည့် အခိုက်အတန့် ဖြစ်သော တရားတို့၏ ဖြစ်ဆဲဓက။ တေဟိ အဘိဓမ္မတ္ထိတဓမ္မက္ခန္ဓာသို့ ဇာတိ ပညာယမာနာ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၆။ အဘိဓမ္မတ္ထိတဓမ္မက္ခန္ဓာသို့ အဘိဓမ္မတ္ထိယမာနဓမ္မက္ခန္ဓာသို့ အဓိပ္ပါယော။ မုလဋီ၊ ၁။ ၁၅၆။ သင်္ခါတာဒိ သဒ္ဓေါ ဝိယ အဘိဓမ္မတ္ထိတ-သဒ္ဓေါ ပိဝတ္ထမာနကာလိကောပိ ဟောတိတိ အဘိဓမ္မတ္ထိယမာနဓမ္မက္ခန္ဓာသို့ ဝုတ္တံ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၇၀။

အဘိဓမ္မတ္ထိတဘာဝ (ပု) [အဘိဓမ္မတ္ထိတ + အဘာဝ] ဖြစ်စေအပ်သည်၏အဖြစ်၏ မရှိခြင်း။

ဧကေနစိ ဟေတုပစ္စယေန နေသံ အဘိဓမ္မတ္ထိတဘာဝံ ဒဿေတိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၉။ (အဘိဓမ္မတ္ထိနဘာဝံ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၉။ အဘိဓမ္မတ္ထိဘာဝံ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၅၀။ အဘိဓမ္မတ္ထိတံ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၀၈။)

အဘိဓမ္မတ္ထိဘာဝ (ပု) [အဘိဓမ္မတ္ထိ + ဘာဝ] ဖြစ်ခြင်း၏ အဖြစ်။ တေသံ အဘိဓမ္မတ္ထိဘာဝတော ဇာတိယာ တပ္ပစ္စယဘာဝေါဟာရော အနုမတော.... ဇာယမာနဿ ဟိ အဘိဓမ္မတ္ထိမတ္တံ ဇာတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၆။ တေသံ အဘိဓမ္မတ္ထိဘာဝေန ပဝတ္တန္တာ.... အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၁၇။

အဘိဓမ္မတ္ထိမတ္တ (န) [အဘိဓမ္မတ္ထိ+မတ္တ] ဖြစ်ခြင်းမျှ။ အဘိဓမ္မတ္ထိဘာဝ-ကြည့်။

အဘိဓမ္မတ္ထိယမာန (တိ) [အဘိ+နိ+ဝတု+ဧက+ယ+မာန] ဖြစ်စေအပ်ဆဲသော။ အဘိဓမ္မတ္ထိတ-ကြည့်။

အဘိဓမ္မတ္ထိလက္ခဏ (တိ) [အဘိဓမ္မတ္ထိ+လက္ခဏ] ဖြစ်ခြင်းလက္ခဏာရှိသော။ ခန္ဓာနံ အဘိဓမ္မတ္ထိလက္ခဏာ ဇာတိ။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၁၂၂။ (အဘိဓမ္မတ္ထိနလက္ခဏာ ဇာတိ။ နေတ္တိ၊ ၀။ ၁၀၉။)

အဘိဓမ္မတ္ထိဝေါဟာရ (ပု) [အဘိဓမ္မတ္ထိ+ဝေါဟာရ] ဖြစ်ခြင်း-အဘိဓမ္မတ္ထိ-ဟု - ပြောဆို-ခေါ်ဝေါ်-ခြင်း။ တေဟိ အဘိဓမ္မတ္ထိတဓမ္မက္ခန္ဓာသို့ ဇာတိ ပညာယမာနာ တပ္ပစ္စယဘာဝေါဟာရံ အဘိဓမ္မတ္ထိဝေါဟာရဉ္စ လဘတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၆။

အဘိဓမ္မတ္ထိဟေတုက (တိ) [အဘိဓမ္မတ္ထိ + ဟေတု + က] ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော။ ပုနဗ္ဗဝနိဗ္ဗတ္တကဿ ဘဝဿ အဘိဓမ္မတ္ထိဟေတုကာနံ သင်္ခါရာနံ။ နေတ္တိ၊ ၀။ ၁၈၈-၉။

အဘိဓမ္မတ္ထေတိ (ကာကြိ) [အဘိ+နိ+ဝတု+ဧက+တိ] ဤကြိယာကို ကပေတိ-စသည်တို့

၏အနက်ကို ဖွင့်ဆွဲလည်း အသုံးပြုသည်။
 အဘိဝိ။ ၂၁၆၊ ၂၁၇။ မဟာနိ။ ၄၉၊ ၅၁၊ ၅၆၊
 ၇၉၊ ၁၁၈၊ ၁၉၄၊ ၂၂၉၊ ၂၆၂၊ ၂၈၉၊ ၂၉၀၊ ၃၃၆၊
 ၃၃၈။ စူဠနိ။ ၉၄-တို့ကြည့်။ (က) ရှေးရှု။
 ဖြစ်စေ၏။ (ခ) ဖြစ်စေ၏။ (ဂ) ထူးသော
 အဖြစ်အားဖြင့် ဖြစ်စေ၏။ (က) ဗဟိဒ္ဓါပရ-
 ကာယေ ဉာဏဒဿနံ အဘိနိဗ္ဗတ္တေတိ။ ဒီ၊ ၂။
 ၁၇၅။ = အတ္တနော ကာယတော ပရဿ
 ကာယာဘိမုခံ ဉာဏံ ပေသေသိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။
 ၂၃၈။ (ခ) လာဘသက္ကာရသိလောကံ အဘိ-
 နိဗ္ဗတ္တေတိ။ ဒီ၊ ၃၊ ၃၅။ မ၊ ၁။ ၂၅၊ ၂၆၀။ =
 ဥပ္ပါဒေတိ။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၁၃၄။ အတ္တဘာဝံ အဘိ-
 နိဗ္ဗတ္တေတိ။ အံ၊ ၂။ ၃၆၀။ မ၊ ၄၊ ၄။ ၆၉။ နာမ-
 ရူပံ အဘိနိဗ္ဗတ္တေတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ၂။ ၂၁၈။ (သံ၊ ၂။ ၁၂၄-လည်း ကြည့်။) အဘိ-
 နိဗ္ဗတ္တန္တိ - အဘိ၊ က။ ၂၃၉။ မဟာနိ။ ၇၅၊
 ၇၆၊ ၂၂၉။ အဘိနိဗ္ဗတ္တမိ - စူဠနိ။ ၉၄။
 အဘိနိဗ္ဗတ္တန္တိ - မ၊ ၂။ ၃၅၉။ အဘိနိဗ္ဗတ္တ-
 ယျ - မ၊ ၁။ ၃၀၇။ အဘိနိဗ္ဗတ္တသု - အံ၊ ၃။
 ၂၉၄။ အဘိနိဗ္ဗတ္တဿာမိ - မ၊ ၁။ ၃၀၇။ (ဂ)
 အဘိနိဗ္ဗတ္တေတိ (သံ၊ ၄၊ ၃။ ၁၇၇)တိ အဘိဝိ-
 သိဋ္ဌဘာဝေန နိဗ္ဗတ္တေတိ။ သဝိသေသဘာဝံ
 ဝေတိ။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၄၁၅။

အဘိနိဗ္ဗတ္တန္တ (တိ) [အဘိ + နိ + ဝတု + ဧ +
 အန္တိ] ဖြစ်စေသော။ သူ။ အသုတဝါ ပုထု-
 ဇ္ဇနော ရူပညေဝ အဘိနိဗ္ဗတ္တန္တော အဘိ-
 နိဗ္ဗတ္တေတိ။ သံ၊ ၂။ ၁၂၄။

အဘိနိဗ္ဗိဇ္ဈ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ + နိ + ဝိဓ +
 တ္တာ] ဖောက်ခွဲ၍။ အဘိနိဗ္ဗိဇ္ဈဒ္ဒကိသံ။ ထေရီ။
 ၃၈၉။ ဧတံ အာတုရာဒိသဘာဝံ ကာယံ...
 ဃနဝိနိဗ္ဗောဂကရဏေန အဘိနိဗ္ဗိဇ္ဈ။ ထေရီ။
 ၄။ ၈၉။ အဘိနိဗ္ဗိဇ္ဈ လည်း ကြည့်။

အဘိနိဗ္ဗိဇ္ဈန (န) [အဘိ + နိ + ဝိဓ + ယ + ယု]
 ဖောက်ခွဲခြင်း။ အဘိနိဗ္ဗိဇ္ဈ-ကြည့်။

အဘိနိဗ္ဗိဒါပညတ္တိ (ထိ) [အဘိနိဗ္ဗိဒါ + ပညတ္တိ]
 အဘိနိဗ္ဗိဒါပညတ္တိ-ကြည့်။

အဘိနိဗ္ဗိဇ္ဈ (တိ) [အဘိ + နိ + ဝိဓ + အ] ဖောက်
 ခွဲ - ဖျက်ဆီး - တတ်သောတရား၊ အရိယမဂ်။
 န စ ဘဗ္ဗော အဘိနိဗ္ဗိဇ္ဈ ဂန္တိ။ နေတ္ထိ။
 ၈၂။ ကိလေသာဘိသင်္ခါရာနံ အဘိနိဗ္ဗိဇ္ဈန-
 တော အဘိနိဗ္ဗိဇ္ဈသင်္ခါတံ အရိယမဂ္ဂံ အဓိ-
 ဂန္တိ န စ ဘဗ္ဗော။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၆၆။ အဘိ-
 နိဗ္ဗိဒါ-လည်း ကြည့်။

အဘိနိဗ္ဗုတ (တိ) [အဘိ + နိ + ဝု (=ဝရ) + တ]
 ငြိမ်းအေးသော၊ ရာဂစသောကိလေသာငြိမ်း
 ခြင်းဖြင့် ငြိမ်းအေးသော။ သူ။ ခိဋ္ဌဓမ္မာဘိ-
 နိဗ္ဗုတာ။ မ၊ ၃။ ၂၂၅။ သုတ္တနိ။ ၄၄၃။ စူဠနိ။
 ၁၂၈။ သဗ္ဗကိလေသနိဗ္ဗာနေန နိဗ္ဗုတာ။ မ၊
 ၄။ ၄။ ၁၆၉။ ဝိဒိတဓမ္မတ္တာ ခိဋ္ဌဓမ္မတ္တာ ရာဂါဒိ-
 နိဗ္ဗာနေန စ အဘိနိဗ္ဗုတာ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။
 ၃၁၁။ စူဠနိ၊ ၄။ ၃၂။

အဘိနိဗ္ဗုတဝိတ္တ (တိ) [အဘိနိဗ္ဗုတ + ဝိတ္တ]
 ငြိမ်းအေးသော စိတ်ရှိသော။ သူ။ အဘိနိဗ္ဗု-
 တတ္ထ (၁)အနက် ကြည့်။

အဘိနိဗ္ဗုတတ္ထ (တိ) [အဘိနိဗ္ဗုတ + အတ္ထ] (၁)
 ငြိမ်းအေးသော စိတ်ရှိသော ကိလေသာငြိမ်း
 ခြင်းကြောင့် - အချင်းခပ်သိမ်း ကိလေသ
 ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုခြင်းကြောင့် - ငြိမ်းအေးသော
 စိတ်ရှိသော။ သူ။ (၂) လုံ့လုံသော စိတ်
 ရှိသော။ သူ။ (၃) မပူလောင်သော - ငြိမ်းအေး
 သော - စိတ် - သဘော - ရှိသော။ အလုံး
 စုံသော ကိလေသာဒုစရိုက် ပူလောင်အိုက်စပ်
 ခြင်းတို့မှ ငြိမ်းစေအပ်သောကြောင့် - ငြိမ်း
 အေးသော - အလွန်ပင် ငြိမ်းအေးသော -
 စိတ်ရှိသော။ သူ။ (၄) ငြိမ်းအေးသော - လျစ်
 လျူရှုခြင်း - ဥပေက္ခာ - သဘောရှိသော။
 သူ။ (၅) ပနုဏ္ဏကောဓော အဘိနိဗ္ဗု-
 တတ္ထော။ ဥဒါန။ ၁၁၀။ အဘိနိဗ္ဗုတတ္ထော-
 တိ... ကိလေသပရိနိဗ္ဗာနေန အဘိနိဗ္ဗုတ-
 စိတ္တော သိတိဘူတော။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၇၅။
 သန္တော စ ဘိက္ခု အဘိနိဗ္ဗုတတ္ထော။ သုတ္တနိ၊

၄၀၁။ မဟာနိဗ္ဗာန် ၅၃။ နာဂဿ...ဒေါသဿ...
 မောဟဿ...နိဗ္ဗာပိတတ္တာ အဘိနိဗ္ဗာတတ္တာ။
 မဟာနိဗ္ဗာန် ၅၄။ အာသကမာနာ အဘိနိဗ္ဗာ-
 တတ္တာ။ ဇာ၊ ၁။ ၈၂။ = အဘိနိဗ္ဗာတစိတ္တာ။
 ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၄။ (၂) အနက်လည်း ကြည့်။
 (၂) (၃) ဉာတော ယသဿ အဘိနိဗ္ဗာ-
 တတ္တာ။ သုတ္တနိ၊ ၃၃၀။ ထေရ၊ ၃၇၃။
 နိဝုတ္တကေသော အဘိနိဗ္ဗာတတ္တာ။ သုတ္တနိ၊
 ၃၄၆။ အဘိနိဗ္ဗာတတ္တာတိ ဂုတ္တစိတ္တာ၊
 အပရိသုယမာနစိတ္တာ ဝါ။ သုတ္တနိ၊ ၄၂၈။
 အဘိနိဗ္ဗာတတ္တာတိ အတိဝ ဝုပသန္တပရိ-
 ဇ္ဇာဟစိတ္တာ၊ ဂုတ္တစိတ္တာ ဝါ။ ၎င်း၊ ၄။ ၁၂၉။
 = ဥပသန္တသဘာဝေါ အပရိသုယမာနစိတ္တာ။
 ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၅၃၄။ (၄) ဉာယတ္တ သန္တော
 အဘိနိဗ္ဗာတတ္တာ။ ဇာ၊ ၁။ ၉၄။ အဘိနိဗ္ဗာ-
 သဘာဝါ မဇ္ဈတ္တာ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၁၂။

အဘိနိဗ္ဗာသဘာဝ (တိ) [အဘိနိဗ္ဗာ + သ-
 ဘာဝ] ငြိမ်းအေးသော သဘောရှိသော၊
 လျစ်လျူရှုခြင်း သဘောရှိသော၊ သူ။ အဘိ
 နိဗ္ဗာတတ္တာ (၄) အနက် ကြည့်။

အဘိနိဗ္ဗိဇ္ဇ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ + နိ + ဘိဒ + တုာ]
 ဖောက်၍၊ ထွက်၍၊ ဖောက်ထွက်၍။ သတ္တာ
 အဏှကောသံ အဘိနိဗ္ဗိဇ္ဇ ဇာယန္တိ။ မ၊ ၁။
 ၁၀၅။ = ဘိနိတုာ နိက္ခမနဝသေန ဇာယန္တိ။
 မ၊ ၄။ ၁။ ၃၄၁။ အဘိနိဗ္ဗိဇ္ဇ-လည်း ကြည့်။

အဘိနိဗ္ဗိဇ္ဇတိ (ကြိ) [အဘိ + နိ + ဘိဒ + ယ +
 တိ] ထွက်၏။ အဏှကောသံ ပဒါလေတွာ
 သောတ္တိနာ အဘိနိဗ္ဗိဇ္ဇေယျ။ ဝိ၊ ၁။ ၄။ အံ၊
 ၃။ ၂၁။ အဘိနိဗ္ဗိဇ္ဇေယျ—သံ၊ ၂။ ၁၂။

အဘိနိဗ္ဗိဇ္ဇိတံ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ + နိ + ဘိဒ + ယ +
 တံ] ထွက်ခြင်းငှါ။ အဏှကောသံ ပဒါလေ-
 တွာ သောတ္တိနာ အဘိနိဗ္ဗိဇ္ဇိတံ။ မ၊ ၁။ ၁၄၉။
 သံ၊ ၂။ ၁၂။ အံ၊ ၂။ ၄၉၃။ သောတ္တိနာ အဘိ-
 နိဗ္ဗိဇ္ဇိတန္တိ အနန္တရာယေန တတော နိက္ခမိတံ။
 သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၄။

အဘိနိဗ္ဗိဒါ (တိ) [အဘိ + နိ + ဘိဒ + အ] ဖောက်
 ခဲ့ - ဖျက်ဆီး - ခြင်း။ (က) ဖောက်ထွက်
 ခြင်း။ (ခ) ကိလေသာကိုဖျက်ဆီးခြင်း။ (က)
 အယံ ခေါ မေ ပြာဟူဏ ပဌမာ အဘိနိဗ္ဗိဒါ
 အဟောသိ...။ ဝိ၊ ၁။ ၅။ (ခ) ဘိက္ခု ဘဗော
 အဘိနိဗ္ဗိဒါယ။ မ၊ ၁။ ၁၄၉။ အဘိနိဗ္ဗိဒါ-
 ယာတိ ဉာဏေန ကိလေသဘေဒါယ။ မ၊ ၄။
 ၁။ ၃၇၃။ အဘိနိဗ္ဗိဒါပညတ္တိ၊ အဘိနိဗ္ဗိဇ္ဇာ-
 တိလည်း ကြည့်။

အဘိနိဗ္ဗိဒါကာလ (ပု) [အဘိနိဗ္ဗိဒါ + ကာလ]
 ထွက်သောအခါ။ အဏှကောသံ ပဒါလေတွာ
 ပက္ခေ ပပေါဋေတွာ သောတ္တိနာ အဘိနိဗ္ဗိဒါ-
 ကာလော ဝိယ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၁။ သံ၊ ၄။ ၂။
 ၃၀၁။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၀၇။

အဘိနိဗ္ဗိဒါပညတ္တိ (တိ) [အဘိနိဗ္ဗိဒါ + ပညတ္တိ]
 ဖျက်ဆီး - ဖယ်ခွါ - ခြင်းကို - သိစေတတ်
 သော - သိကြောင်းဖြစ်သော - ပညတ်၊ အဘိ-
 နိဗ္ဗိဒါပညတ်။ အဘိနိ ကဝစမိဝတ္တသမ္ဘဝန္တိ
 အဘိနိဗ္ဗိဒါပညတ္တိ စိတ္တဿ။ နေတ္ထိ၊ ၅၂။ =
 အာယုသခါရောဏဇနဝသေန စိတ္တဿ အဘိ-
 နိဟရဏပညတ္တိ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၂၄။ အဘိနိက-
 ဝစမိဝတ္တသမ္ဘဝန္တိ ပညတ္တိ စိတ္တဿ အဘိနိဗ္ဗိဒါ-
 ယ စ (အဘိနိဗ္ဗိဒါယ စ ?) ပညာပနတော
 အဘိနိဗ္ဗိဒါပညတ္တိ (အဘိနိဗ္ဗိဒါပညတ္တိ ?) နာမ။
 နေတ္ထိဝိ၊ ၁၉၂။

အဘိနိမန္တနတာ (တိ) [အဘိနိမန္တန + တာ] ပင်
 ဖိတ် - သိစေ - အစီရင်ခံ - ပန်ကြား - သည်
 ၏အဖြစ်၊ ပင်ဖိတ် - သိစေ - အစီရင်ခံ - ပန်
 ကြား - ခြင်း၊ ပင်ဖိတ် - သိစေ - အစီရင်ခံ -
 ပန်ကြား - သောစကား။ ဣတိ ဟိဒံ မာရဿ
 စ အနာလပနတာယ ဗြဟ္မာနော စ အဘိနိ-
 မန္တနတာယ။ မ၊ ၁။ ၄၀၇။ နိမန္တနဝစနေန။
 မ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၂။ = ဝိညာပနဝစနေန။ မ၊ ၄။ ၂။
 ၃၁၉။

အဘိနိမန္တတိ (ကြိ) [အဘိ + နိ + မန္တ + ဏေ +
 တိ] ဖိတ်ကြား၏။ ရှေးရှု၊ ဆောင်၍ ဖိတ်

ကြား၏။ အလိုရှိရာတောင်းခံပါဟု နှုတ်ဖြင့်
ဖိတ်ကြား၏။ ချိုင့်ရာကိုကြည့်ရ၍ ဤအရာ
ကိုခံယူပါဟု လျှလျက် ကိုယ်ဖြင့် ဖိတ်ကြား
၏။ အာသနေနပိ နိမန္တေယျာမ၊ အဘိနိမန္တေ-
ယျာမပိ နံ။ ဒီ၊ ၁။ ၅၇။ အဘိဟရိက္ခာပိ နံ
နိမန္တေယျာမ၊ တတ္ထ ဒုဝိစော အဘိဟာရော
ဝါစာယ စေဝ ကာယေန စ၊... တဒဘယဗ္ဗိ
သန္ဓာယ အဘိနိမန္တေယျာမပိ နန္တိ အာဟ။
ဒီ၊ ၅။ ၁။ ၁၅၃။ အဘိနိမန္တေယျာမ ဝါ နံ
စိဝရ... ပရိက္ခာရေဟိ။ မ၊ ၂။ ၂၇၇။

အဘိနိမ္မိဒ္ဓန (န) [အဘိ + နိ + မဒ္ဓ + ယု] နိပ်
နင်း - နိပ်စက် - ခြင်း။ အာရညကာနဇ္ဇေဝ
သီလာနံ အဘိနိမ္မိဒ္ဓနာယ။ မ၊ ၃။ ၁၇၂။ အံ၊
၃။ ၃၂။

အဘိနိမ္မာန (န၊ ထိ) [အဘိ + နိ + မာ + ယု]
ဖန်ဆင်း - ပြုလုပ် - ခြင်း။ မနောမယံ ကာယံ
အဘိနိမ္မာနာယ စိတ္တံ အဘိနိဟရတိ။ ဒီ၊ ၁။
၇၃။

အဘိနိမ္မိတ (တိ) [အဘိ + နိ + မာ + တ] (က)
ဖန်ဆင်းအပ်သော (အရာ-ဝတ္ထုစသည်)။
(ခ) ဖန်ဆင်းအပ်သော (ဘုရား)။ နိမ္မိတ
ဘုရား။ (က) အဘိနိမ္မိတာ ပဉ္စရထာသတာ
စ တေ။ ဝိမာန၊ ၁၀။ အဘိနိမ္မိတာတိ တဝ
ပုညကမ္မေန နိမ္မိတာ နိဗ္ဗတ္တာ၊ သယံ နိမ္မိတ-
မေဝ ဝါ သန္ဓာယ “အဘိနိမ္မိတာ”တိ ဝုတ္တံ။
ဝိမာန၊ ၄။ ၇၁။ (ခ) အဘိနိမ္မိတေန ဒေသိ-
တော၊ အဘိနိမ္မိတော ဇိနော...။ အဘိ၊
က၊ ၄၀၆။ တုသိတပုရေ ဌိတော ဘဂဝါ
ဓမ္မဒေသနတ္ထာယ အဘိနိမ္မိတံ ပေသေသိ။
အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၁။

အဘိနိမ္မိတော (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ + နိ + မာ + တော]
ဖန်ဆင်း၍။ ဧကိကာ အဘိနိမ္မိတော၊ အပ္ပ-
မေယျံ ဘိက္ခုနီကဏံ။ အပ၊ ၂။ ၂၃၃။

အဘိနိမ္မိနန္တ (တိ) [အဘိ + နိ + မာ + နာ + အန္တ]
ဖန်ဆင်းသော၊ သူ။ မနောမယံ ကာယံ အဘိ-
နိမ္မိနန္တာနံ ယဒိဓံ စူဠပန္နကော။ အံ၊ ၁။ ၂၄။

အဘိနိမ္မိနာတိ (ကြိ) [အဘိ + နိ + မာ + နာ +
တိ။ ရှု။ နာ။ ၂၇၈။ နိတိ၊ သုတ္တ။ ၁၀၇၃-တို့
ကြည့်။] ဖန်ဆင်း၏။ သော ဣမမ္မာ ကာယာ
အညံ ကာယံ အဘိနိမ္မိနာတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၇၃။
ပဋိသံ၊ ၃၈၉။ (အံ၊ ၁။ ၂၀၂။ မဟာနိ၊ ၂၆၄။
စူဠနိ၊ ၅၁။ ၆၃။ ပဋိသံ၊ ၃၈၈-တို့လည်း
ကြည့်။) အဘိနိမ္မိနန္တိ - မ၊ ၂။ ၂၀၉။ အဘိ-
နိမ္မိနေယျ - သံ၊ ၁။ ၃၂၅။ အဘိနိမ္မိနေ -
အပ၊ ၁။ ၃၃။ (ယျောမိကိုးပြ။) အဘိနိမ္မိ-
နေယျာမ - သံ၊ ၁။ ၁၂၅။ အဘိနိမ္မိနိ -
ဝိ၊ ၃။ ၄၁၊ ၄၃။ သံ၊ ၁။ ၄၁။ ဓမ္မဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၃။
အဘိနိမ္မိနိဿတိ - ဝိ၊ ၃။ ၄၁။ အဘိနိမ္မိ-
နိဿာမိ - ဝိ၊ ၁။ ၈။

အဘိနိမ္မိနိတုကာမ (တိ) [အဘိနိမ္မိနိတု + ကမ +
ဏ] ဖန်ဆင်းခြင်းငှါ အလိုရှိသော၊ ဖန်ဆင်း
လိုသော၊ သူ။ ဟတ္ထိအဿာဒိနိ အဘိနိမ္မိနိတု-
ကာမော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၃။

အဘိနိမ္မိနိတော (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ + နိ + မာ + နာ +
တော] ဖန်ဆင်း၍။ မာဏဝကဝဏ္ဏံ အဘိနိမ္မိ-
နိတော။ ဝိ၊ ၃။ ၄။ အဘိနိမ္မိနိတော ပဇ္ဇလိတော။
ဒီ၊ ၃။ ၂၂။ ပေသကာရဝဏ္ဏံ အဘိနိမ္မိနိတော။
ဥဒါန၊ ၁၁၀။ (သံ၊ ၁။ ၁၀၅၊ ၁၀၇၊ ၁၁၄၊ ၁၁၆၊
၁၁၈၊ ၁၂၅၊ ၁၂၆၊ ၁၄၉၊ ၂၀၃။ ဇာ၊ ၁။ ၂၀၇-တို့
လည်း ကြည့်။)

အဘိနိမ္မိယမာန (တိ) [အဘိ + နိ + မာ + ယ +
မာန] ဖန်ဆင်းအပ်သော။ တဿ ဉာဏဿ
အဘိနိမ္မိယမာနေ မနောမယေ ကာယေ။
ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၂။

အဘိနိရူဋ္ဌ (တိ) [အဘိ + နိ + ရဟ + တ] ရှေး
ရှု - တက်ရောက် - တင်ပို့ - သော။ ယသ္မာ
ပန စိတ္တံ ဝိတက္ကဗလေန အာရမ္မဏံ အဘိနိရူဋ္ဌံ
ဝိယ ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၇၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။
၁။ ၁၆၆။

အဘိနိရောပန (န၊ ထိ) [အဘိ + နိ + ရဟ +
ဏာပေ + ယု] (၁) ရှေးရှု - တက်ရောက်

စေခြင်း - တင်ပို့ခြင်း။ (၂) ရှေးရှု - တက်ရောက် စေတတ်သော - တည်စေ တတ်သော - တရား၊ ရှေးရှု - တက်ရောက်စေသကဲ့သို့ - တင်ပို့ သကဲ့သို့ - ဖြစ်သောတရား (ဝိတက်)။ (၃) ရှေးရှု တက်ရောက်တတ်သော တရား (သမ္မုဒ္ဓိစိုင်းဗွေး)။ (၁) (၂) တက္ကော ဝိတက္ကော သက်ပေါ် အပ္ပနာ ဗျပ္ပနာ စေတသော အဘိဓာန်ရောပနာ။ မ၊ ၃။ ၁၁၀။ အဘိ၊ ၈။ ၁၀။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၈၀။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၅။ စိတ္တဿ အဘိဓာန်ရောပနာ။ ဝိတက္ကသ္မိ ဟိ သတိ ဝိတက္ကော အာရမ္မဏေ စိတ္တံ အဘိဓာန်ရောပေတိ မ၊ ၄။ ၄။ ၉၃။ အာရမ္မဏေ စိတ္တံ အဘိဓာန်ရောပေတိ ပတိဋ္ဌာပေတိတိ စေတသော အဘိဓာန်ရောပနာ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇။ အာရမ္မဏေ စိတ္တံ အဘိဓာန်ရောပေန္တံ ဝိယ ပဝတ္တတိတိ စေတသော အဘိဓာန်ရောပနာ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၅။ (၃) ဒိဋ္ဌတ္တာ အဘိဓာန်ရောပနာ ဝိပါကမနောဓာတု ဝိညာဏစရိယာ ရူပေသု။ ပဋိသံ၊ ၇၇။ ဒိဋ္ဌာရမ္မဏမေဝ အာရောဟတိတိ အဘိဓာန်ရောပနာ၊ ဥဘယဝိပါကာ သမ္မုဒ္ဓိစ္ဆနမနောဓာတု။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၅။ အဘိဓာန်ရောပိတတ္ထ-လည်း ကြည့်။

အဘိဓာန်ရောပနစရိယာ (ထိ) [အဘိဓာန်ရောပန + စရိယာ] အာရုံသို့ ရှေးရှု၊ တင်ခြင်း၊ ဖြစ်ခြင်း။ အဘိဓာန်ရောပနစရိယာ စ သမ္မာသင်္ကပ္ပဿ။ ပဋိသံ၊ ၂။ ၁၆။

အဘိဓာန်ရောပနဋ္ဌ (ပု) [အဘိဓာန်ရောပန + အတ္ထ] စိတ်ကို အာရုံသို့ ရှေးရှု - တက်ရောက်စေတတ် - တင်ပို့တတ် - သော အနက်သဘော။ သမ္မာသင်္ကပ္ပဿ အဘိဓာန်ရောပနဋ္ဌော အဘိဉ္ဇေယျော။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၁၇။ အဘိဓာန်ရောပနဋ္ဌောတိ စိတ္တဿ အာရမ္မဏာရောပနဋ္ဌော၊ အာရမ္မဏာဘိဓာန်ရောပနဋ္ဌောတိပိ ပါဋ္ဌော။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၉၀။ ဧဝံ ဇာနံ အဘိဓာန်ရောပနဋ္ဌေန ဝိတက္ကံ သဘာဝတော ဝဝတ္ထပေတိ။ မ၊ ၄။ ၄။ ၆၀။ အဘိဓာန်ရောပနဋ္ဌေန စ စေတသော

ပဋ္ဌာမာဘိဓိပါတော ဝိတက္ကော။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၀။

အဘိဓာန်ရောပနဘာဝ (ပု) [အဘိဓာန်ရောပန + ဘာဝ] အာရုံသို့ ရှေးရှု - တက်ရောက်စေတတ် - တင်ပို့တတ် - သည်၏ အဖြစ်၊ အာရမ္မဏေ စေတသော အဘိဓာန်ရောပနဘာဝေန ပဝတ္ထော ဝိတက္ကော။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၀။

အဘိဓာန်ရောပနမဂ္ဂ (ပု) [အဘိဓာန်ရောပန + မဂ္ဂ] အာရုံသို့ ရှေးရှု - တက်ရောက်စေတတ် - တင်ပို့တတ် - သော (အကြောင်း) မဂ္ဂ။ အဘိဓာန်ရောပနမဂ္ဂေါ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ။ ပဋိသံ၊ ၂။ ၇၆။ (ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၀-လည်း ကြည့်။)

အဘိဓာန်ရောပနမဏ္ဍ (ပု) [အဘိဓာန်ရောပန + မဏ္ဍ] အာရုံသို့ ရှေးရှု - တက်ရောက်စေခြင်း - တင်ပို့ခြင်း - ဟူသော - ကြည်လင်သောတရား - အကြည်တရား။ အဘိဓာန်ရောပနမဏ္ဍော သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ။ ပဋိသံ၊ ၂။ ၇၉။

အဘိဓာန်ရောပနလက္ခဏ (န) [အဘိဓာန်ရောပန + လက္ခဏ] (၁) အာရုံသို့ ရှေးရှု - တက်စေခြင်း - တင်ခြင်း - လက္ခဏာ။ (တိ) (၂) အာရုံသို့ ရှေးရှု - တက်စေခြင်း - တင်ခြင်း - လက္ခဏာရှိသော။ (၁) ဝိတက္ကဿ အဘိဓာန်ရောပနလက္ခဏံ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၆၃။ မ၊ ၄။ ၁။ ၅၀။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၈၃။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၅၅။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၂။ (တိ) (၂) သွာယံ (ဝိတက္ကော) အာရမ္မဏေ စိတ္တဿ အဘိဓာန်ရောပနလက္ခဏော။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၄။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၇။ သမ္မာအဘိဓာန်ရောပနလက္ခဏော သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ (ဝိတက္ကော)။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၄။ အဘိဓာန်ရောပနလက္ခဏောတိ အာရောပနလက္ခဏော၊ အပ္ပနာသဘာဝေါတိ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၂။ အဘိဓာန်ရောပိယမာန-လည်း ကြည့်။

အဘိဓာန်ရောပနဝိရာဂ (တိ) [အဘိဓာန်ရောပန + ဝိရာဂ] အဘိဓာန်ရောပနဟူသော ဝိရာဂ။ အဘိ-

နိရောပနဝိရာဂေါ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ။ ပဋိသံ။
၃၂၆။

အဘိနိရောပနာကာရ (ပ) [အဘိနိရောပန +
အာကာရ] အဘိနိရောပန၏ အခြင်းအရာ။
ဝိတက္ကဿ ဝိသေသော အဘိနိရောပနာကာ-
ရော ဩဋ္ဌာရိက္ခတ္တာ ပဌမဋ္ဌာနေ ပါကဋ္ဌော
ဟေတုတိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၆၀။

အဘိနိရောပနာဘိသမယ (ပ) [အဘိနိရောပန +
အဘိသမယ] အဘိနိရောပနဟူသော အဘိ-
သမယ။ အာရုံသို့ ရှေးရှု၊ တင်ခြင်းဟူသော -
ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း - ထိုးထွင်း၍ သိကြောင်း
တရား။ အဘိနိရောပနာဘိသမယော သမ္မာ-
သင်္ကပ္ပေါ။ ပဋိသံ။ ၃၉၃။ (ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၄-
ကြည့်။)

အဘိနိရောပယတိ (က၊ ကြိ) [အဘိ + နိ +
ရဟ + ကာပယ + တိ] ရှေးရှု - တက်ရောက်
စေတတ် - တင်ပို့တတ် - ၏။ သဿတာဒိအာ-
ကာရေန တသ္မိံ တသ္မိံ အာရမ္မဏေ စိတ္တံ
အဘိနိရောပယတိ။ သိ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၉၉။ အဘိ-
နိရောပေတိလည်း ကြည့်။

အဘိနိရောပယန္တ (တိ) [အဘိ + နိ + ရဟ + ကာ-
ပယ + အန္တ] အာရုံသို့ ရှေးရှု - တက်ရောက်
စေတတ် - တင်ပို့တတ် - သော။ ဝိတက္က-
ယတော စာတိ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏေ စ သမ္မာ-
သင်္ကပ္ပေန စိတ္တံ အဘိနိရောပယတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၃။ ၂။ ၂၁၅။

အဘိနိရောပယမာန (တိ) [အဘိ + နိ + ရဟ +
ကာပယ + မာန] ရှေးရှု - တက်ရောက်စေ-
တတ် - တင်ပို့တတ် - သော။ ဝိတက္ကော သုဝိ-
သဒေန အာကာရေန အာရမ္မဏေ စိတ္တံ
အဘိနိရောပယမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ မဟာနိ၊
၄။ ၁၁၃။

အဘိနိရောပိတတ္တ (န) [အဘိနိရောပိတ (အဘိ
+ နိ + ရဟ + ကာပေ + တ) + တ္တ။ ကာပေ-

အနက်မဲ့။] ရှေးရှု၊ တက်တတ်သည်၏ အဖြစ်။
အဘိနိရောပိတတ္တာ ဝိပါကမနောဝိညာဏ-
ဓာတု ဝိညာဏစရိယာ ရူပေသု။ ပဋိသံ။ ၇၇။
အဘိနိရောပိတတ္တတိ ရူပါရမ္မဏံ အဘိနိ-
ရုဇ္ဈတ္တာ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၅။ အဘိနိရောပန
(၃) အနက်လည်း ကြည့်။

အဘိနိရောပိယမာန (တိ) [အဘိ + နိ + ရဟ +
ကာပေ + ယ + မာန] ရှေးရှု - တက်ရောက်
စေအပ် - တင်ပို့အပ် - သော။ အဘိနိရောပန-
လက္ခဏေန ပန ဝိတက္ကေန အဘိနိရောပိယ-
မာနမေဝ စိတ္တံ ကေဂ္ဂတံ လဘတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၃။ ၁။ ၂၁၆။

အဘိနိရောပေတိ (က၊ ကြိ) [အဘိ + နိ + ရဟ
+ ကာပေ + တိ] (က) ရှေးရှု - တက်ရောက်
စေတတ် - တင်ပို့တတ် - ၏။ အဘိနိရောပန-
ကြည့်။ (ခ) တင်၏။ ခေါ်ဆို၏။ တထာ
တထာ နံ နာမံ ဝေါဟာရံ အဘိနိရော-
ပေတိ ဒေသေတိတိ အတ္ထော။ နေတ္ထိ၊
၄။ ၁၀၀။

အဘိနိရောပေန္တ (တိ) [အဘိ + နိ + ရဟ +
ကာပေ + အန္တ] ရှေးရှု - တက်ရောက်စေ -
တင်ပို့စေ - သော။ အဘိနိရောပန (၂) အနက်
ကြည့်။

အဘိနိဝဇ္ဇေတု (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ + နိ + ဝဇ္ဇ + တုာ]
ရှောင်ကြဉ်၍။ ပဋိက္က၊ လေ စ အပ္ပဋိက္က၊ လေ
စ တဒုဘယံ အဘိနိဝဇ္ဇေတု။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၀။
(အလားတူ ဒီ၊ ၃။ ၉၃-၌ ကား အဘိနိဝဇ္ဇေ-
တုာဟု မှီသည်။) အဘိနိဝဇ္ဇေတုာလည်း
ကြည့်။

အဘိနိဝဇ္ဇေတိ (ကြိ) [အဘိ + နိ + ဝဇ္ဇ + ဧက +
တိ] ရှောင်ကြဉ်၏။ (က) ကောင်းစွာရှောင်
ကြဉ်၏။ (ခ) နောက် - အမြီး - မှ ရှောင်
ကြဉ်၏။ (က) ယံ အကုသလံ တံ အဘိနိဝဇ္ဇေ-
ယျာသိ။ ဒီ၊ ၃။ ၅၀။ သုဋ္ဌ၊ ဝဇ္ဇေယျာသိ။
ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၅။ (ခ) ပါဒေန သပ္ပသိရံ ဝဇ္ဇေယျ ...

အဘိနိဝဇ္ဇေယျ။ မဟာနိ။ (မဟာနိ။ ဌ။ ၃၂-လည်းကြည့်။)

အဘိနိဝဇ္ဇေတွာ (ကြိဝိ) [အဘိ + နိ + ဝဇ္ဇ + ကော + တွာ] (က) ရှောင်ကြဉ်၍။ (ခ) ရှောင်ကြဉ်၍၊ မပြု - မကျင့် - မူ၍။ (က) သြဋ္ဌာရိကံ သြဋ္ဌာရိကံ ဣရိယာပထံ အဘိနိဝဇ္ဇေတွာ။ မ၊ ၁။ ၁၇၀။ တေ တယော ဓမ္မေ အဘိနိဝဇ္ဇေတွာ။ အံ၊ ၁။ ၁၀၃။ (ခ) တဒုဘယံ ဝါ ပန အဘိနိဝဇ္ဇေတွာ။ ဣတိဝုတ်။ ၂၅၀။ အဘိနိဝဇ္ဇေတွာ အပ္ပဋိပဋ္ဌိတွာ အကတွာ။ ဣတိဝုတ်။ ၂၅၇။

အဘိနိဝဇ္ဇေတိ (ကာကြိ) [အဘိ + နိ + ဝတု + ကော + တိ] (၁) လွှမ်းမိုး - ဖိနှိပ် - ထိန်းချုပ် - ၍ ပြန်လည်စေ၏။ ဆုတ် - နှစ် - စေ၏။ ဆုတ်သွားစေ၏။ (၂) ပြန်လည်စေ၏။ ဆုတ်လာစေ၏။ ဆွဲထုတ်၏။ (၁) အာယတိံ ဝိပါကံ ဝိဝိတွာ တဒဘိနိဝဇ္ဇေတိ။ အံ၊ ၁။ ၂၆၈။ = တံ ဝိပါကံ အဘိဘဝိတွာ နိဝဇ္ဇေတိ။ အံ၊ ၂။ ၂၀၃။ (၂).... သြဋ္ဌာရိကံ အာဏိံ အဘိနိဟနေယျ အဘိနိဟရေယျ အဘိနိဝဇ္ဇေယျ။ မ၊ ၁။ ၁၆၈။ ဟတ္ထေန စာလေတွာ နိက္ကမေယျ။ မ၊ ၁။ ၂၉၃-၄။

အဘိနိဝိဇ္ဇ (ကြိဝိ) [အဘိ + နိ + ဝိဇ + တွာ] ဖောက်ထွင်း၍။ အဘိနိဝိဇ္ဇိတွာ-ကြည့်။

အဘိနိဝိဇ္ဇန (န) [အဘိ + နိ + ဝိဇ + ယ + ယျ] ဖောက်ထွင်းခြင်း။ သာ စ အဘိနိဝိဇ္ဇနတော နိဗ္ဗေဓိကာတိ ဝုစ္စတိ။ အံ၊ ၁။ ၂။

အဘိနိဝိဇ္ဇိတွာ (ကြိဝိ) [အဘိ + နိ + ဝိဇ + ယ + တွာ] ဖောက်ထွင်း၍။ တဒဘိနိဝဇ္ဇေတွာ စေတသာ အဘိနိဝိဇ္ဇိတွာပညာယ အတိဝိဇ္ဇ (အဘိနိဝိဇ္ဇိက) ပဿတိ။ မံ၊ ၁။ ၂၆၈။

အဘိနိဝိဇ္ဇ (တိ) [အဘိ + နိ + ဝိဇ + တ] (၁) (က) သက်ဝင် - ဆိုက်ရောက် - အစဉ်လျှောက် - သော၊ ဝိပဿနာလမ်းကို အစဉ်လျှောက်သော၊ သူ။ (ခ) သက်ဝင် -

ကြံစည် - ဆင်ခြင် - သုံးသပ် - သော၊ အားထုတ်သော၊ သူ။ (ဂ) သက်ဝင် - ကျရောက် - သော၊ တဏှာစုံဖြင့် - သက်ဝင် - ကျရောက် - သော၊ သူ။ (ဃ) အလွန်သက်ဝင်သော၊ မတုန်မလှုပ်တည်သော။ (င) အလွန် - သက်ဝင် - ကြည်ညို - သော (သဒ္ဓါ)။ (၂) (က) သက်ဝင် - ယုံကြည် - ဆုံးဖြတ် - မှတ်ယူ - အပ်သော၊ အထူးသဖြင့် အယုဝါဒအဖြစ် တည်ထားအပ်သော။ (ခ) သက်ဝင် - ကြံစည် - ဆင်ခြင် - သုံးသပ် - အပ်သော၊ ဝိပဿနာဖြစ်စေအပ်သော။

(၁) (က) ဧကော ဘိက္ခု ပညာဓုရေန အဘိနိဝိဇ္ဇော အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော နိဗ္ဗတ္တေတွာ။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၄၉။ အဘိနိဝိဇ္ဇောတိ ဝိပဿနာမဂ္ဂံ သြတိဏ္ဏော။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၄၄။ (ခ) ဧဝမရကံ မူလံ ကတွာ အဘိနိဝိဇ္ဇဿ ဘဝဂ္ဂတော သြတရန္တဿ ဝိယ ။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၅၀။ အဘိနိဝိဇ္ဇဿာတိ အာရဒ္ဓဿ။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၄၈။ (ဂ) စက္ခာဒိသု မမတ္တေန အဘိနိဝိဇ္ဇာ သတ္တာ။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၁၁၀။ အဘိနိဝိဇ္ဇာတိ တဏှာဘိနိဝေသေန သြတိဏ္ဏော။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၁၂၀။ (ဃ) နိဝိဇ္ဇာတိ အဘိနိဝိဇ္ဇာ အစလဋ္ဌိတာ။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၄၈။.... (င) နိဝိဇ္ဇာတိ သဒ္ဓေယျဝတ္ထုသ္မိံ အနုပဝိသနဝသေန နိဝိဇ္ဇာ။ တတော ဧဝတသ္မိံ အဓိကံ နိဝိသနတော အဘိနိဝိဇ္ဇာ (အစလဋ္ဌိတာတိ အစလဘာဝေ ဌိတာ)။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၄၀။ (၂) (က) တဿ သာ ဝိဇ္ဇိ တဿ သမတ္တာ ... ပရာမဋ္ဌာ အဘိနိဝိဇ္ဇာ အဇ္ဈောသိတာ အဓိမုတ္တာ။ မဟာနိ။ ၄၈။ အဘိနိဝိဇ္ဇာတိ ဝိသေသေန လဒ္ဓပုတိဋ္ဌာ။ မဟာနိ။ ၄။ ၁၆၇။ (ခ) အဘိနိဝိဇ္ဇဒေါမနဿ-ကြည့်။

အဘိနိဝိဇ္ဇကမ္မဋ္ဌာန (န) [အဘိနိဝိဇ္ဇ + ကမ္မဋ္ဌာန] သက်ဝင် - ကြံစည် - ဆင်ခြင် - သုံးသပ် - အားထုတ် - အပ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်း။ တေသံ ဘိက္ခုနံ အဘိနိဝိဇ္ဇကမ္မဋ္ဌာနဒဿနတ္ထံ။ မ၊ ၁။ ၄။ ၉၈။

အဘိနိဝိဋ္ဌတ္တ (န) [အဘိနိဝိဋ္ဌ+တ္တ] သက်ဝင်
အပ်သည်၏ အဖြစ်။ ကာမရာဂေန အဘိနိဝိ-
ဋ္ဌတ္တာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၂။

အဘိနိဝိဋ္ဌဒေါမနဿ (န) [အဘိနိဝိဋ္ဌ+ဒေါမန-
ဿ] သက်ဝင် - ကြံစည် - ဆင်ခြင် - သုံး
သပ် - အပ်သော ဒေါမနဿ၊ ဝိပဿနာ ဖြစ်
စေအပ်သော ဒေါမနဿ။ အဘိနိဝိဋ္ဌဒေါမန-
ဿသုပ္ပိသဝိတက္ကသဝိစာရတော အဝိတက္က-
အဝိစာရံ ပဏီတတရံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၂၂။ အဘိနိဝိ-
ဋ္ဌသောမနဿ-လည်းကြည့်။

အဘိနိဝိဋ္ဌဓမ္မ (ပု) [အဘိနိဝိဋ္ဌ+ဓမ္မ] သက်ဝင် -
ယုံကြည် - အယူဝါဒပြု - အပ်သောတရား။
ဒါသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိဂတေသု တံ တံ သမုဂ္ဂဟိတံ အဘိ-
နိဝိဋ္ဌဓမ္မံ နိစ္ဆိနိတွာ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊ ၁၇၇။
(သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၈-၌ကား အဘိနိဝိဋ္ဌံ ဓမ္မဟု
ဝါကျရှိသည်။)

အဘိနိဝိဋ္ဌဘာဝ (ပု) [အဘိနိဝိဋ္ဌ + ဘာဝ]
သက်ဝင် - ကြည်ညို - သည်၏အဖြစ်။ သတ္တာ
တဿာ သဒ္ဓါလက္ခဏေ အဘိနိဝိဋ္ဌဘာဝံ
ဥတွာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၃။

အဘိနိဝိဋ္ဌဝတ္ထု (န) [အဘိနိဝိဋ္ဌ + ဝတ္ထု] သက်
ဝင်အပ်သောဝတ္ထု။ ဝိပဿနာဖြင့် - သက်ဝင်
အပ် - ကျက်စားအပ် - အာရုံပြုအပ် - သော
ဝတ္ထု။ ဝုဋ္ဌာနံ ဝုစ္စတိ ဗဟိဒ္ဓါနိမိတ္တဘူတတော
အဘိနိဝိဋ္ဌဝတ္ထုတော စေဝအဇ္ဈတ္တပဝတ္တတော
စ ဝုဋ္ဌဟနတော မဂ္ဂေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၉၉။ ဝိပ-
ဿနာယ ဂေါစရကရဏသင်္ခါတေန အဘိနိ-
ဝေသေန အဘိနိဝိဋ္ဌဝတ္ထုန္တိ ပဝုစ္စတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၆။ ၂။ ၄၆၉။

အဘိနိဝိဋ္ဌသောမနဿ (န) [အဘိနိဝိဋ္ဌ+သော-
မနဿ] သက်ဝင် - ကြံစည် - ဆင်ခြင် -
သုံးသပ် - အပ်သော သောမနဿ၊ ဝိပဿနာ
ဖြစ်စေ အပ်သော သောမနဿ။ အဘိနိဝိဋ္ဌ-
သောမနဿသုပ္ပိ သဝိတက္ကသဝိစာရတော
အဝိတက္ကအဝိစာရံ ပဏီတတရံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။

၃၁၇။ အဘိနိဝိဋ္ဌသောမနဿသုပ္ပိ ဝိပ-
ဿနံ ပဋ္ဌပိတသောမနဿသု။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၄။

အဘိနိဝိဋ္ဌောကာသ (ပု) [အဘိနိဝိဋ္ဌ+ဩကာ-
သ] သက်ဝင်အပ်သော - သက်ဝင်ရာဖြစ်
သော - အရပ်။ ပဉ္စဟိ ပဿာဒေဟိ အဘိနိ-
ဝိဋ္ဌောကာသဿ ပရိပုဏ္ဏတ္တာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၄။
(သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၇၉-လည်းကြည့်။)

အဘိနိဝိသတိ (ကြိ) [အဘိ+နိ+ဝိသ+အ+
တိ] ဝင်၏၊ သက်ဝင်၏၊ နေ၏၊ နေထိုင်၏၊
တည်နေ၏။ (သာမန်ဝေါဟာရအားဖြင့် ဖြစ်
သင့်သည့်အမြောက်မျှသောအနက်များ။)

သက်ဝင် - ကြံစည် - ဆင်ခြင် - သုံး
သပ် - အားထုတ် - ၏၊ နှလုံးသွင်း၏၊ ဝိပဿ-
နာ ဖြစ်စေ၏။ (သတိ၊ သမာဓိ၊ ဝိရိယ၊ သမ္ပဇဉ်
စသည် အခြေခံသော ကုသိုလ်ဖက်ဆိုင်ရာ၌
ဖြစ်သင့်သည့်အမြောက် မှသော အနက်များ။)

သက်ဝင် - ယုံကြည် - ဆုံးဖြတ် - မှတ်ယူ -
ကပ်ငြိ - စွဲလမ်း - ၏၊ နှလုံးသွင်း၏၊ အယူစွဲ -
ဝါဒစွဲ - စွဲ၏။ (ဒိဋ္ဌိ၊ တဏှာ စသည်အခြေခံ
သော အကုသိုလ်ဖက်ဆိုင်ရာ၌ ဖြစ်သင့်သည့်
အမြောက်မျှသော အနက်များ။)

(က) ဝင်၏၊ အာရုံပြုခြင်း၏ အစွမ်း
အားဖြင့်ငင်၏။ (ခ) သက်ဝင်၏၊ ဝိပဿနာ -
နှလုံးသွင်း - အားထုတ် - သည်၏အစွမ်း
အားဖြင့် သက်ဝင်၏၊ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်း
ဖြစ်စေ၏။ (ဂ) ကပ်ငြိ - စွဲလမ်း - ၏။ (ဃ)
သက်ဝင် - ယုံကြည် - ၏၊ သက်ဝင် -
ယုံကြည် - ရှိတည်၏။ (င) သုံးသပ် - ဝေဖန် -
၏။ (စ) သက်ဝင် - ယုံကြည် - ဆုံးဖြတ် -
မှတ်ယူ - ၏၊ အယူစွဲ - ဝါဒစွဲ - စွဲ၏။ (ဆ)
ယူ၏၊ ကောင်းစွာယူ၏၊ အလွန်မြဲမြံစွာယူခြင်း
ကိုယူ၏။ (ဇ) သက်ဝင် - ယုံကြည် -
ဆုံးဖြတ် - မှတ်ယူ - ကပ်ငြိ - စွဲလမ်း - ၏၊
နှလုံးသွင်း၏၊ အယူစွဲ - ဝါဒစွဲ - စွဲ၏။ (ဈ)
သက်ဝင်ယုံကြည်စွာ - ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲ - ဆုံးဖြတ်

၍ - ချီးမြှောက်၍ - ပြောဆို၏။ (ည) နေ၏။
ပျော်ရွှင် မွေ့လျော်စွာ နေ၏။ နေထိုင်၏။
တည်နေ၏။ (ဋ) နေ၏။ ရွေးချယ်သွင်းထား၍
နေ၏။ ကျင့်သုံး၏။

(က) အဗ္ဗတ္တံ ပဉ္စသု ခန္ဓေသု အဘိနိ-
ဝိသတိ။ အဘိဋ္ဌာဝ။ ၂၇၀။ ဝူပေ အဘိနိ-
ဝိသတိ။ ၎င်း ဋ္ဌ။ ၂၇၁။ (ခ) ... နိရောဓပါပ-
နော မဂ္ဂေါ မဂ္ဂသစ္စန္တိ ဧဝံ ဥဂ္ဂဟေတော
အဘိနိဝိသတိ။ မ၊ ဋ္ဌ။ ၂။ ၂၃၈။ အဘိနိဝိသတိတိ
ဝိပဿနာဘိနိဝေသဝသေန အဘိနိဝိသတိ
ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာနံ ပဌပေတိ။ မ၊ ဋ္ဌိ။ ၂။ ၂၅၇။

(ဂ) ယာယ တဏှာယ ရူပံ အာကမ္မတိ ..
ဂဏှာတိ ပရာမသတိ အဘိနိဝိသတိ။ မဟာနိ။
၃၃၈။ ဣမံ အတ္တဘာဝံ “ဧတံ မမာ” တိ
သာရဝန္တံ ဝိယ ဥပဂစ္ဆတိ အဘိနိဝိသတိ။

ထေရီဋ္ဌ။ ၂၆၅။ (ဃ) န ပရာမသတိ နာဘိ-
နိဝိသတိ။ မဟာနိ။ ၂၃၉။ နာဘိနိဝိသတိတိ
ပဝိသိတွာ နပုတိဋ္ဌတိ။ မဟာနိ။ ၃၂၁။

(င) ကေသံ “ဇီဝေါ” တိ အဘိနိဝိသတိ။
မ၊ ဋ္ဌ။ ၁။ ၂၈။ (စ) အယံ “ဇီဝေါ” တိ အဘိနိ-
ဝိသတိ။ နိမိတ္တပထဝိ “အတ္တာ” တိ အဘိနိ-
ဝိသတိ။ မ၊ ဋ္ဌ။ ၁။ ၂၈။ (ဆ) ယဒေဝ သတ္တာ
ဇာတု အဘိနိဝိသန္တိ။ ဒိ၊ ၂။ ၂၂၅။ = ဂဏန္တိ။

ဒိ၊ ဋ္ဌ။ ၂။ ၃၂၉။ (ဇ) အဘိနိဝိသ - သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ။
၁။ ၂၄၀။ ကိရူပံ ဥပေယျ .. အဘိနိဝိသေယျ။
မဟာနိ။ ၂၃၉။ (ဈ) ဇနပဒနိရုတ္တိ နာဘိနိ-
ဝေသေယျ။ မ၊ ၃။ ၂၇၃။ သံ၊ ဋ္ဌိ။ ၂။ ၉၂။ = န

အဓိဋ္ဌဟိတွာ အာဒါယ ဝေါဟရေယျ။ မ၊ ဋ္ဌ။ ၄။
၁၉၂။ (ည) အပိ စ ယတ္ထ ယတ္ထေဝ ဒေဝတာ
အဘိနိဝိသန္တိ။ မ၊ ၃။ ၁၈၇။ အဘိနိဝိသန္တိတိ
ဝသန္တိ။ မ၊ ဋ္ဌ။ ၄။ ၁၄၄။ အဘိနိဝိသန္တိတိ အဘိ-
နတိဝသေန နိဝသန္တိ နိသိဒန္တိ တိဋ္ဌန္တိ။

မ၊ ဋ္ဌိ။ ၃။ ၃၄၈။ (ဋ) ပါပါနိ ပရိဝဇ္ဇေထ၊
ကလျာဏေ အဘိနိဝိသထ။ (ဆန်းကြောင့်
သစ္စေဘော?) စရိယာ။ ၃၉၆။ ကလျာဏေ
အဘိနိဝိသထာတိ... ဣမသ္မိံ ကလျာဏေ

အတ္တနော ကာယဝါစာစိတ္တာနိ အဘိမုခ-
ဘာဝေန နိဝိသထ (နိဝိသထ?) ၊ ဣမံ
ကလျာဏပဋိပတ္တိံ ပဋိပဇ္ဇထာတိ အတ္တော။
စရိယာ။ ၄။ ၁၀၄။ (ဣမသ္မိံ - အဘိနိဝိသထ
ဟုဝိ၍၊ P.T.S ၌ ဝိသထာတိ ပြင်ကြသည်။)
(ကလျာဏေ နိဝေသေတိ) (နိဝေသေန္တိ -
ဒိ၊ ဋ္ဌ။ ၃။ ၁၃၃။ ၁၃၆။ ၎င်း၊ ဋ္ဌိ။ ၁၄၀ - တို့လည်း
ကြည့်။)

အဘိနိဝိသနံ (န) [အဘိ + နိ + ဝိသ + ယု] သက်
ဝင် - ယုံကြည် - ဆုံးဖြတ် - မှတ်ယူ - ခြင်း။
သဿတတော အဘိနိဝိသနေန ဘဝေသု
ဩဇီယန္တိ။ ဣတိဝုတိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၇၀။ အဘိနိ-
ဝေသ-လည်း ကြည့်။

အဘိနိဝိသနသမုဋ္ဌာပန (န) [အဘိနိဝိသန +
သမုဋ္ဌာပန] သက်ဝင် - ယုံကြည် - ခြင်း -
ကို ဖြစ်စေခြင်း။ အဘိဝဒိတဗ္ဗန္တိ အဘိနိ-
ဝိသနသမုဋ္ဌာပနဝသေန ဝတ္ထဗ္ဗံ။ မ၊ ဋ္ဌိ။ ၂။ ၆၀။

အဘိနိဝိသနဟေတု (ပု) [အဘိနိဝိသန + ဟေ-
တု] သက်ဝင် - ယုံကြည် - ဆုံးဖြတ် - မှတ်
ယူ - ခြင်းဟူသော အကြောင်း၊ အယူစွဲ -
ဝါဒစွဲ - စွဲယူခြင်းဟူသော အကြောင်း။ အဘိ-
နိဝိသန္တ (၂) အနက်ကြည့်။

အဘိနိဝိသန္တ (တိ) [အဘိ + နိ + ဝိသ + အန္တ]
(၁) (က) သက်ဝင် - ဆင်ခြင် - နှလုံးသွင်း
- အားထုတ် - သော၊ သူ။ (ခ) သက်ဝင် -
ယုံကြည် - ဆုံးဖြတ် - မှတ်ယူ - သော၊ အယူ
စွဲ - ဝါဒစွဲ - စွဲသော၊ သူ။ (၂) အယူစွဲ - ဝါဒစွဲ
- စွဲသော အကြောင်း (၁) (က) ယော ရူပါ-
ရူပမုခေန ဝိပဿနံ အဘိနိဝိသန္တော။ နေတ္ထိ၊
ဋ္ဌ။ ၅၀။ (ခ) “သဿတော အတ္တာ” တိ
အဘိနိဝိသန္တော။ သံ၊ ဋ္ဌိ။ ၁။ ၄၈။ (၂) ဣဒမေဝ
သစ္စံ မောသမညန္တိ အဘိနိဝိသန္တဿ။ နေတ္ထိ၊
ဋ္ဌ။ ၂၀၁။ အဘိနိဝိသန္တဿာတိ အဘိနိဝိသန-
ဟေတု။ နေတ္ထိ၊ ဋ္ဌိ။ ၁၁၂။

အဘိနိဝိသမာန (တိ) [အဘိ+နိ+ဝိသ+အ+မာန] (က) သက်ဝင်-ဆင်ခြင်-သော၊ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဖြစ်စေသော။ (ခ) သက်ဝင်-ယုံကြည်-သော၊ သိမှတ်-နားလည်-သော။ (ဂ) သက်ဝင်-ယုံကြည်-သော၊ ဆုံးဖြတ်-မှတ်ယူ-သော။ (ဏ) အယံ အဘိနိဝိသမာနော ဒုက္ခသစ္စေ အဘိနိဝိသတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၈။ (ခ) အနုပါယေန အဘိနိဝိသမာနာ၊ ဝိပရိတတော ဇာနမာနာတိ အတ္တော။ သာရတ္ထ၊၁။၄၅၀။ (ဂ) အဘိနိဝိသမာနာ ဝေ ဟိ ဒိဋ္ဌိ နံ အာရမ္မဏံ ကတွာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၅။

အဘိနိဝိသဝတ္ထု (န) [အဘိနိဝိသ+ဝတ္ထု] သက်ဝင်-ယုံကြည်-စွဲလမ်း-ရာဝတ္ထု။ အဝိဇ္ဇာယ အဘိနိဝိသဝတ္ထု သု သံယုတ္တာ။ နေတ္ထိဝိ။၂၂၆။

အဘိနိဝိသိတဗ္ဗ (တိ) [အဘိ+နိ+ဝိသ+တဗ္ဗ] (က) ဝင်အပ်သော၊ အာရုံပြုသောအားဖြင့် ဝင်အပ်သော။ (ခ) သက်ဝင်-ယုံကြည်-အပ်သော၊ ဆုံးဖြတ်-မှတ်ယူ-အပ်သော၊ အယူစွဲ-ဝါဒစွဲ-စွဲအပ်သော။ (ဏ) ဥပဓုဂါထာယ အဘိနိဝိသိတဗ္ဗ ဝုဋ္ဌာတဗ္ဗ ဝိပဿနာဘူမိ ပဉ္စမာ ဥဒ္ဓိသတိ။ မုလဋီ၊၁။ ၁၁၅။ (ခ) “ဣဒံ သစ္စ”န္တိ အဘိနိဝိသိတဗ္ဗာ ဓမ္မာ။ နေတ္ထိဝိ။ ၁၄၀။

အဘိနိဝိသိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+နိ+ဝိသ+တွာ] (က) သက်ဝင်-ဆင်ခြင်-နှလုံးသွင်း-အာရုံပြု-၍။ (ခ) ဝိပဿနာဖြစ်စေ၍။ (ဂ) နှလုံးသွင်း၍၊ ပူး၍။ (ဆ) ဝင်၍၊ အာရုံပြုသောအားဖြင့် ဝင်၍။ (ဇ) အာရုံပြု၍။ (က) ကိံ ဝါ သမာဓိဝသေန အဘိနိဝိသိတွာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၂။ (ခ) ကော ဘိက္ခု အနတ္တတော အဘိနိဝိသိတွာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၅။ “သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနတ္တာ”တိ ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတွာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၃။ (ဂ) အဇာနန္တော လောကီယမဂ္ဂေ အဘိနိဝိသိတွာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၅။ (သ) အဇ္ဈတ္တံ

အဘိနိဝိသိတွာ အဇ္ဈတ္တံ ဝုဋ္ဌာတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၂၇၀။ အဘိနိဝိသိတွာတိ အာရမ္မဏကရအဝသေန ပဝိသိတွာ။ ၎င်း၊ယောဇနာ။ ၁၄၂။ (ဇ) အဘိနိဝိသ(ဂ)အနက်ကြည့်။

အဘိနိဝိသိယ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+နိ+ဝိသ+တွာ] သက်ဝင်-ယုံကြည်-ဆုံးဖြတ်-မှတ်ယူ-ကပ်ငြိ-စွဲလမ်း-၍။ “ဣတ္ထိ၊ ပုရိသော၊ အဟံ၊ မမာ”တိ ဝ အဘိနိဝိသိယ ကာမေ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ။ သံ၊ဋီ၊၁။၈၇။

အဘိနိဝိသ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+နိ+ဝိသ+တွာ] (က) သက်ဝင်-ယုံကြည်-၍၊ ယူ၍၊ ကောင်းစွာယူ၍၊ အလွန်ခိုင်မြဲစွာ ယူခြင်းကို ယူ၍။ (ခ) အကြောင်းပြု၍၊ ကပ်ငြိ-စွဲလမ်း-ခြင်းကို အကြောင်းပြု၍။ (ဂ) အာရုံပြု၍။ (ဏ) ထာမသာ ပရာမသာ အဘိနိဝိသ ဝေါဟရတိ (ဝေါဟရန္တိ)။ ဝိ၊၂။၁၇၆။ ဒီ၊၂။၂၂၅။ မ၊၁။၁၈၃။ မ၊၃။၂၅၄။ အံ၊၁။ ၇၇။ = သုဋ္ဌ၊ ဂဏိတွာ ဝေါဟရန္တိ၊ ကထေန္တိ ဒီပေန္တိ ကိတ္တေန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၂၉။ = သုဋ္ဌ၊ ဂဏိတွာတိ အဘိဝိယ ဧဋ္ဌဂ္ဂဟံ ဂဏိတွာ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၂၇၄။ အဓိဋ္ဌဟိတွာ ဝေါဟရတိ ဒီပေတိ ဝါ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀။ အဘိနိဝိသတိ တဏှာဘိနိဝေသပုဗ္ဗင်္ဂမေန ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသေန “ဣဒမေဝေတ္ထ တထ”န္တိ အဘိနိဝိသိတွာ။ ယသ္မာ ဟိ အဘိနိဝေသနံ တတ္ထ အဘိနိဝိဋ္ဌံ နာမ ဟောတိ၊ တသ္မာ အာဟာ “အဓိဋ္ဌဟိတွာ”တိ။ မ၊ဋီ၊၂။၈၄။ = အဓိဋ္ဌဟိတွာ အာဒိယိတွာ ဝေါဟရတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၈၃။ (ခ) ကိံ ဥပါဒါယ ကိံ အဘိနိဝိသ “တေ မမ၊ အတ္တာ”တိ သမနုပဿတိ။ သံ၊၂။၁၄၉။ ကိံ အဘိနိဝိသတိ ကိံ အဘိနိဝိသိတွာ၊ ပစ္စယံ ကတွာတိ အတ္တော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၇။ ပစ္စယံ ကတွာတိ အဘိနိဝေသပစ္စယံ ကတွာ။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၆၁။ (ဂ) ရူပံ အဘိနိဝိသ ဝေ ဒိဋ္ဌိ သမ္ပဇ္ဇတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၆။ “ဣဒံ ရူပံ မမ အတ္တာ”တိ ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသဝသေန အဘိနိဝိ-

သိတွာ အာရမ္မ။ အဘိနိဝိသမာနာဝေဟိ နံ
 အာရမ္မဏံ ကတွာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ မ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၇။
 အဘိနိဝိသတိ (ကြိ) [အဘိ+နိ+ဝိသ+ယ+
 တိ။ ဝိသ=ပြေရဏေ။ ပါကိနိဓာတုပါဌ၊ဒိဝါ-
 ဒိဂိုဏ်း] ရှေးရှု - စေလွှတ် - စွန့်လွှတ် - နှိ။
 (ကောင်းမှု၌) ကိုယ်စိတ်တို့ကို ရှေးရှု၊ စေလွှတ်
 နှိ။? အဘိနိဝိသတိ (ခ) အနက် (စရိယာ။
 ၃၉၆။ ၎င်း၊၄။၁၀၄) ကြည့်။

အဘိနိဝဋ္ဌ (တိ) [အဘိ+နိ+ဝဋ္ဌ+တ] နေဘူး
 - ဖြစ်ဘူး - သော။

အဘိနိဝဋ္ဌပုဗ္ဗ (တိ) [အဘိနိဝဋ္ဌ+ပုဗ္ဗ] ရှေး၌ -
 နေဘူး - ဖြစ်ဘူး - သော။ ယသ္မိ ယသ္မိ
 အတ္တဘာဝေ အဘိနိဝဋ္ဌပုဗ္ဗော (အဘိနိဝဋ္ဌ-
 ပုဗ္ဗော။ သီ၊သု၊၁။၇။) ဟောတိ။ ဒီ၊၃။၉၂။

အဘိနိဝေသ (ပု၊ထိ) [အဘိ+နိ+ဝိသ+အ]
 သက်ဝင် - ယုံကြည် - နှလုံးသွင်း - ဆုံးဖြတ် -
 ယူ - စွဲ - ခြင်း။ အနိစ္စသောဝတ္ထု၌ နိစ္စ
 စသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် - ယူ - စွဲ - ခြင်း။
 ဖောက်ပြန် - လွဲမှား - သောအားဖြင့် - ယူ
 - စွဲ - ခြင်း။ အဘိနိဝေသပရာမာသ ကြည့်။

(၁) (က) ဖောက်ပြန် - လွဲမှား -
 သော အားဖြင့် - ယူ - စွဲ - တတ်သည်၏ အ
 ဖြစ် - ခြင်း။ (ခ) တဏှာဒိဋ္ဌိ၏ အစွမ်းအား
 ဖြင့် “ငါ့ဟာ၊ ငါ့အတ္တ” ဟု - ယူ - စွဲ - ခြင်း။
 (ဂ) သက်ဝင် - စူးစိုက် - နှလုံးသွင်း - ရှုမှတ်
 - ခြင်း။ ဝိပဿနာ - ဖြစ်စေခြင်း - ပွားခြင်း
 - အားထုတ်ခြင်း - ရှုမှတ်ခြင်း။ (၂) (က)
 နိစ္စစသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် - သက်ဝင်တတ်
 - တည်တတ် - မြဲစွာယူတတ် - သောတရား။
 ဖောက်ပြန် - လွဲမှား - သော - အယူ -
 အစွဲ၊ အဘိနိဝေသတရား။ (ခ) အတ္တရှိ၏ဟူ
 သော - အယူ - အစွဲ၊ အဘိနိဝေသတရား။
 (ဂ) အတ္တာနုဒိဋ္ဌိ။ (ဃ) အတ္တာဘိနိဝေသ။
 (င) တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ။ (စ) အဘိနိဝေသ။
 (ဤ၌ မည်သည့် အဘိနိဝေသ-ဟု မဖွင့်
 သော်လည်း အလားတူ အခြားနေရာက

အဖွင့်များအရ အတ္တာဘိနိဝေသ-ဟု ယူရန်
 ရှိသည်။ သို့ရာတွင် ဤ၌ သာဓုဒါနာဘိ-
 နိဝေသ၊ သမ္မောဟာဘိနိဝေသ၊ အာလယာ-
 ဘိနိဝေသ၊ သညောဂါဘိနိဝေသ-တို့ အကျုံး
 ဝင်ပုံကိုကား ဖွင့်ပြသည်။) (၃) မွေ့လျော်
 သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် - သက်ဝင် - တည်
 နေ - ကြောင်းတရား။ “ငါ့ဟာ၊ ငါ့အတ္တ” ဟု
 သက္ကာယတရားတို့၌ စူးစူးစိုက်စိုက် သက်ဝင်
 တည်နေကြောင်း တရား၊ တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိ။ (၄)
 နေရာ၊ ပြန်၍တည်သော အကိုင်အခက်တို့၏
 နေရာ။

(၁) (က) ဖောက်ပြန် - လွဲမှား - သော
 အားဖြင့် - ယူ - စွဲ - တတ်သည်၏အဖြစ် -
 ခြင်း။ နိစ္စာနုပဿနာဉာဏ် နိစ္စတော အဘိနိ-
 ဝေသ၊ မုစ္စတိတိ သုညတော ဝိမောက္ခော။
 ပဋိသံ။ ၂၆၂။ (၎င်း၊၄။၂။၁၆၈-လည်း
 ကြည့်။) ဂေါသီလဂေါတမီတိ “ဝေသဋ္ဌိ” တိ
 အဘိနိဝေသတော သယမေဝ ဥပါဒါနာနိ။
 အဘိ၊ ၄။၁။၄၁၅။ အဘိနိဝေသတောတိ
 အဘိနိဝေသဘာဝတော အဘိနိဝိသနတော
 ဝါ။ မူလဋီ၊၁။၁၇၆။ (ခ) တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိ၏
 အစွမ်းအားဖြင့် “ငါ့ဟာ၊ ငါ့အတ္တ” ဟု - ယူ -
 စွဲ - ခြင်း။ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ နာလံ အဘိနိဝေ-
 သာယ။ မ၊၁။၃၁၈။ = တေ သဗ္ဗေပိ တဏှာ-
 ဒိဋ္ဌိဝသေန အဘိနိဝေသာယ နာလံ.....န
 ယုတ္တာ။ မ၊၄။၂။၁၉၈။ န ယုတ္တာ အဘိနိဝေ-
 သာယ “တေ မမ၊ ဧသော မေ အတ္တာ” တိ
 အဇ္ဈောသာနာယ။ မ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။၂၁၈။ (ဂ) သက်
 ဝင် - စူးစိုက် - နှလုံးသွင်း - ရှုမှတ် - ခြင်း။
 ဝိပဿနာ - ဖြစ်စေခြင်း - ပွားခြင်း - အား
 ထုတ်ခြင်း - ရှုမှတ်ခြင်း။ ဝနေ အဘိနိဝေသော
 ဟောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၂၀၃။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၃၈။ အဘိ-
 နိဝေသောတိ ဝိပဿနာဘိနိဝေသော။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊
 ၃။၂၃၇။ အဇ္ဈတ္တံ အဘိနိဝေသော အဇ္ဈတ္တံ
 ဝုဋ္ဌာနံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၅၇။ အဘိနိဝေသောတိ
 ဝိပဿနာရမ္ဘော။ သံ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။၇၇။

(၂) (က) နိစ္စ စသည်၏ အစွမ်း
အားဖြင့် - သက်ဝင်တတ် - တည်တတ် - မြဲ
စွာယူတတ် - သောတရား၊ အောက်ပြန် - လွဲ
မှား - သော - အယူ - အစွဲ၊ အဘိနိဝေသ
တရား။ ဒိဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိဂတံ...အဘိနိဝေသော ပရာ-
မာသော။ အဘိ၊ ၈။ ၉၄-၅။ မဟာနိ၊ ၃၇။
နိစ္စာဒိဝေသေန အဘိနိဝိသတိတိ အဘိနိဝေ-
သော။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၅။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၃၉။
အဘိနိဝေသပရာမာသ-လည်းကြည့်။ (ခ)
အတ္တရှိ၏ ဟူသော - အယူ - အစွဲ၊ အဘိနိ-
ဝေသတရား။ အဘိနိဝေသံ ပဗဟတော...။
ပဋိသံ၊ ၃၂။ အဘိနိဝေသန္တိ အတ္တိ အတ္တာတိ
အဘိနိဝေသံ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၄။ (ဂ)
အတ္တာနုဒိဋ္ဌိ။ သုညတာနုပဿနာယ အဘိနိ-
ဝေသံ (ပဟာယ)။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၆၂။ မ၊ ၄။ ၁။ ၄၉။
အဘိနိဝေသန္တိ အတ္တာနုဒိဋ္ဌိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၅။
သီ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၁၀၉။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၃။ (ဃ)
အတ္တာဘိနိဝေသ။ အဘိနိဝေသံ ဘယတော
သမ္ပဿမာနော။ ပဋိသံ၊ ၈၉။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။
၂၇၈။ (င) တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ။ အဘိနိ-
ဝေသော တဏှာမာနဒိဋ္ဌိယော။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၁။
(စ) အဘိနိဝေသ။ သုညတာနုပဿနာညဏံ
အဘိနိဝေသတော သညာယ မုစ္ဆတိတံ
ဝိမောက္ခော။ ပဋိသံ၊ ၂၃၈။

(၃) မွေလျှော်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်
- သက်ဝင် - တည်နေ - ကြောင်း တရား။
“ငါဟာ၊ ငါ့အတ္တ” ဟု သက္ကာယတရားတို့၌ စူး
စူးစိုက်စိုက်သက်ဝင် တည်နေကြောင်းတရား၊
တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိ။ လေ ဝိညာဏေ ဥပါယူပါဒါနာ
စေတသော အဓိဋ္ဌာနာဘိနိဝေသနုသယာ။
မ၊ ၃။ ၈၀။ ကာဟိ (တဏှာဒိဋ္ဌိဟိ) တံ (စိတ္တံ)
အဘိနိဝိသတိတိ အဘိနိဝေသော။ မ၊ ၄။ ၁။
၆၃။ အဘိနိဝိသတိတိ အဘိရတိဝေသေန
နိဝိသတိ၊ အယံ ဟေတ္တ အတ္တော သက္ကာယ-
ဓမ္မေသု စိတ္တံ အဘိနိဝိသတိ၊ “တေ မမ၊
ဒေသော မေ အတ္တာ”တိ အဇ္ဈောသယ

တိဋ္ဌတိ တောဟိ အဘိနိဝေသဟိ။ မ၊ ၄။
၃။ ၂၈၂။

(၄) နေရာ၊ ပြန်၍ တည်သော အကိုင်
အခက်တို့၏ နေရာ။ သုပ္ပတိဋ္ဌိတဿ ခေါ
ပန ဗြာဟ္မဏ ဓမ္မိကနိဂြောဓရာဇဿ ဒွါဒ-
သယောဇနာနိ အဘိနိဝေသော အဟောသိ။
အံ၊ ၂။ ၃၂၄။ အဘိနိဝေသောတိ ပတ္တရိတွာ
ဋ္ဌိတသာခါနံ နိဝေသော။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၁။

အဘိနိဝေသကရဏ (န) [အဘိနိဝေသ + ကရ-
ဏ] အဘိနိဝေသကို ပြုခြင်း (သညာ)။
ယထာဂဟိတနိမိတ္တဝေသေန အဘိနိဝေသ-
ကရဏပစ္စုပဋ္ဌာနာ ဟတ္ထိဒဿကအန္ဓာ ဝိယ။
အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၄။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၄၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။ ၉၂။ အဘိနိဝေသကရဏံ။ “ဣဒမေဝ
သစ္စ”န္တိ သညာဘိနိဝေသမတ္ထေနော ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၃၉။

အဘိနိဝေသကာရိကာ (ထိ) [အဘိနိဝေသ +
ကာရိကာ] အဘိနိဝေသကို ပြုတတ်သော
(သညာ)။ တသ္မာ အဘိနိဝေသကာရိကာ
ဝိပရိတဂ္ဂါဟိကာ စ န ဟောတိတိ အဓိပ္ပါ-
ယော။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၈၇။

အဘိနိဝေသန (န၊ ထိ) [အဘိ + နိ + ဝိသ + ယု]
(က) နှလုံးသွင်း - ဆုံးဖြတ် - ယူ - စွဲ - ခြင်း။
(ခ) ခေါ်ဝေါ် - ပြောဆို - ခြင်း။ (က) တံ ပန
တဿ တံ တံ အဓိဋ္ဌဟနံ အဘိနိဝိသနဉ္စ
ဟောတိ...။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၆၅။ ယဿ ပန ဒွိသု၊
တိသုပိ ဝါ အဘိနိဝေသနာ ပဝတ္တာ၊ သော
ဒေ တိဏိ ဩက္ကမတိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၅၆။ (ခ)
လောကသမညာယ ဟိ အဘိနိဝေသနံ ဝိနာ။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၉၂။

အဘိနိဝေသနမူလ (န) [အဘိနိဝေသန + မူလ]
နှလုံးသွင်း - ရှုမှတ် - ခြင်းကို အဦးပြုခြင်း။
ယထာရဟံ အဘိနိဝေသနမူလေန ဝိပဿနာ-
နုယောဂေါ။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၂၇၅။

အဘိနိဝေသနိမိတ္တ (န) [အဘိနိဝေသ + နိမိတ္တ]
အဘိနိဝေသနိမိတ်။ ယေန အဘိနိဝေသ-
နိမိတ္တေန သုညော။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၆၈။

အဘိနိဝေသန္တရ (န) [အဘိနိဝေသ + အန္တရ]
အဘိနိဝေသ တပါး၊ အခြား တပါးသော
အဘိနိဝေသ။ အဘိနိဝေသဝိသယ-ကြည့်။

အဘိနိဝေသပက္ခ (ပု) [အဘိနိဝေသ + ပက္ခ]
အဘိနိဝေသ ပြစ်သောအဖို့။ အဘိနိဝေသ-
ပက္ခေ တာဝ အယံ ဒိဋ္ဌိဂတိကော။
ဒီ၊ ၁၊ ၁၄၇။

အဘိနိဝေသပစ္စယ (ပု) [အဘိနိဝေသ + ပစ္စယ]
နှလုံးသွင်း - ဆုံးဖြတ် - ယူ - စွဲ - ခြင်းဟူ
သော အကြောင်း။ ပစ္စယံ ကတွာတိ အဘိ-
နိဝေသပစ္စယံ ကတွာ။ သံ၊ ၃၊ ၂၊ ၂၆၁။

အဘိနိဝေသပတိဋ္ဌာပန (န) [အဘိနိဝေသ +
ပတိဋ္ဌာပန] ဖောက်ပြန် - လွှဲမှား - သော
အားဖြင့် - ယူ - စွဲ - ခြင်းကို တည်စေခြင်း။
အဘိနိဝေသပတိဋ္ဌာပနေ သု စ အဘိနိဝေသေ
ဒေသိတေပိ ပတိဋ္ဌာပနံ န သိဇ္ဈတိ။ သီ၊ ၃၊
သစ်၊ ၁၊ ၄၀၃။

အဘိနိဝေသပရာမသန (န) [အဘိနိဝေသ +
ပရာမသန] ဖောက်ပြန်သောအားဖြင့် - ယူ -
စွဲ - တတ်သည့် မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်
ခြင်း။ ကမ္မာရဏမဟာသက္ကာသေန အယော-
ဂဟဏံ ဝိယ ဒိဋ္ဌိ အဘိနိဝေသပရာမသန-
တော။ သာရတ္ထ၊ ၁၊ ၃၀၆။

အဘိနိဝေသပရာမာသ (ပု) [အဘိနိဝေသ +
ပရာမာသ] ဖောက်ပြန်သောအားဖြင့် - ယူ -
စွဲ - တတ်သည့် မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်
တတ်သောတရား၊ အနိစ္စ စသော ဝတ္ထု၌ နိစ္စ
စသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် သက်ဝင်တတ်သည့်
မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်တတ်သောတရား၊
အဘိနိဝေသ ဟူသော ပရာမာသ တရား။
ကာ ဒိဋ္ဌိတိ အဘိနိဝေသပရာမာသော ဒိဋ္ဌိ။

ပဋိသံ၊ ၁၊ ၂၉။ အနိစ္စာဒိကေ ဝတ္ထုသို့ နိစ္စာဒိ-
ဝေသေန အဘိနိဝိသတိ ပတိဋ္ဌဟတိ ဒဋ္ဌံ (ဣာ-
တိတိ အဘိနိဝေသော။ အနိစ္စာဒိအာကာရံ
အတိက္ကမိတွာ နိစ္စန္တိအာဒိဝေသေန ဝတ္ထုမာနော
ပရတော အာမသတိ ဂဏှာတိတိ ပရာမာ-
သော။ အထ ဝါ နိစ္စန္တိအာပိကံ ပရံ ဥတ္တမံ
သစ္စန္တိ အာမသတိ ဂဏှာတိတိ ပရာမာသော။
အဘိနိဝေသော စသော ပရာမာသော စာတိ
အဘိနိဝေသပရာမာသော။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂၊ ၄၂။

အဘိနိဝေသပရာမာသဂ္ဂါဟ (ပု) [အဘိနိဝေသ
+ ပရာမာသ + ဂါဟ] အဘိနိဝေသ ပရာမာ-
သဟု ဆိုအပ်သော အယူ မှား။ အဘိနိ-
ဝေသပရာမာသဂ္ဂါဟေန ဂဏှိတုံ န ယုတ္တာ။
သံ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၆။ အနိစ္စာဒိဝေသေန အဘိနိဝိသနံ
အဘိနိဝေသော၊ သော ဝေ ဓမ္မသဘာဝံ
အတိက္ကမိတွာ ပရတော အာမသနတော
ပရာမာသော၊ သော ဝေ ဂါဟော၊ တေန
အဘိနိဝေသပရာမာသဂ္ဂါဟေန ဂဏှိတုံ န
ယုတ္တာ အနိစ္စာဒိသဘာဝတ္တာ။ သံ၊ ၃၊ ၂၊ ၂၉၄။

အဘိနိဝေသဗလဝတာ (တိ) [အဘိနိဝေသ +
ဗလဝတာ] နှလုံးသွင်း - ဆုံးဖြတ် - ယူ -
စွဲ - ခြင်း အားကြီးသည်၏ အဖြစ်။ အတ္တာ
ဝိဇာနာတိ သံသရတိတိ သဗျာပါရတာ-
သက်န္တိ အဘိနိဝေသဗလဝတာယ ဂမ္ဘီရာ။
မူလဒီ၊ ၂၊ ၁၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၃၄၆။ သဗျာပါ-
ရတာဘိနိဝေသဗလဝတာယ သက်န္တိ အဘိ-
နိဝေသဗလဝတာယာတိ ပစ္စေကံ ယောဇေ-
တဗ္ဗံ။ အနုဒီ၊ ၂၊ ၁၃၉။

အဘိနိဝေသဘာဝ (ပု) [အဘိနိဝေသ + ဘာဝ]
ပြစ်ဟု အဘိနိဝေသပြစ်ခြင်း။ အနေကဝိဓ-
သမုဿယေ ကေဝိသေမုဿယေ စ ခန္ဓပဗန္ဓေ
အဘိနိဝေသဘာဝတော။ ဒီ၊ ၁၊ ၁၊ ၁၅၄။ (သီ၊
ဒီ၊ သစ်၊ ၁၊ ၄၁၃-လည်း ကြည့်။)

အဘိနိဝေသဘူတ (တိ) [အဘိနိဝေသ + ဘူတ]
ဖောက်ပြန် - လွှဲမှား - သော အားဖြင့်

- သက်ဝင် - ဆုံးဖြတ် - ၍ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ အဘိနိဝေသဘူတာ(သံ၊ဋ္ဌ၊၂၊၂၃၉)တိ တံ တံ အာရမ္မဏံ အဘိနိဝိဿ အဇ္ဈောဿာယ ပဝတ္တိယာ ကာရဏဘူတာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂၊၂၀၉။

အဘိနိဝေသဘော (တိ) [အဘိနိဝေသ+ဘော] အဘိနိဝေသအပြား။ အဘိနိဝေသဘောနေတယော ပုဂ္ဂလာ သုညတတော ဝုဋ္ဌိတာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂၊၄၉၅။

အဘိနိဝေသမုခ (န) [အဘိနိဝေသ+မုခ] ဓုပ္ပနာမ်တခုခုကို ဦးတည်၍ - နှလုံးသွင်း - ချမှတ် - ခြင်း။ ဝိပဿနာဘိနိဝေသေသု ယထာရဟံ အဘိနိဝေသမုခေန ဝိပဿနာနုယောဂေါ။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၂၉၇။

အဘိနိဝေသမုစ္စန (န) [အဘိနိဝေသ+မုစ္စန] အဘိနိဝေသမှ လွတ်ခြင်း။ အဘိနိဝေသမုစ္စနဝသေန သုညတဝိမောက္ခာ နာမ ဇာတာ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂၊၁၆၈။

အဘိနိဝေသလက္ခဏ (တိ) [အဘိနိဝေသ+လက္ခဏ] နှလုံးသွင်း - ဆုံးဖြတ် - ယူ - စွဲ - ခြင်း လက္ခဏာရှိသော။ သာ (မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ) အယောနိသော အဘိနိဝေသလက္ခဏာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁၊၂၉၀။

အဘိနိဝေသဝစန (န) [အဘိနိဝေသ+ဝစန] သက်ဝင် - ယုံကြည် - ဆုံးဖြတ် - မှတ်ယူ - သော စကား။ န ဝုတ္တံ အဘိနိဝေသဝစနံ ပါကာတိပါတာဒီဟိ သမာနဇာတိကတ္တာ သာမဏေရာနံ သုရာပါနဿ။ ဝဇီရာ၊ ၃၅၃။

အဘိနိဝေသဝတ္ထု (န) [အဘိနိဝေသ+ဝတ္ထု] အဘိနိဝေသဖြစ်ရာဝတ္ထု၊ အဘိနိဝေသဝတ္ထု။ စက္ကာဒိသု အဘိနိဝေသဝတ္ထု သူ ဗဒ္ဒါ။ ဣတိဝုတိ၊ဋ္ဌ၊၅၅။

အဘိနိဝေသဝတ္ထုတာ(ထိ) [အဘိနိဝေသဝတ္ထု+တာ] အဘိနိဝေသဖြစ်ရာဝတ္ထု၏အဖြစ်။ “နိစ္စ

အတ္တာ”တိ အဘိနိဝေသဝတ္ထုတာယ ဒိဋ္ဌိယာ ဝိသေသကာရဏာနံ စိတ္တဓမ္မာနံ။ အနုဋ္ဌ၊၂၊၁၅၀။

အဘိနိဝေသဝိသယ (ပ) [အဘိနိဝေသ+ဝိသယ] အဘိနိဝေသ၏ - အရာ - ဖြစ်ရာ - နေရာ။ သတိ အစ္စန္တနိယာမေ ကထံ တသ္မိံ အဘိနိဝေသဝိသယေ အနေကံသင်္ဂါဟော ဥပ္ပဇ္ဈေယျ။ အဘိနိဝေသန္တရံ ဝါ ဝိရုဒ္ဓံ ယဒိ ဥပ္ပဇ္ဈေယျ။ အနုဋ္ဌ၊၃၊၁၄၇။

အဘိနိဝေသဝိသယဘူတ (တိ) [အဘိနိဝေသဝိသယ+ဘူတ] အဘိနိဝေသဖြစ်ရာ(ဖြစ်၍) ဖြစ်သော။ “သမိ နိဝါသိ ကာရကော ဝေဒကော နိစ္စော ဓုဝေါ”တိ အဘိနိဝေသဝိသယဘူတော... ပုဂ္ဂလော။ အနုဋ္ဌ၊၁၊၁၇။

အဘိနိဝေသဝိသုဇ္ဇန (န၊ထိ) [အဘိနိဝေသ+ဝိသုဇ္ဇန] အဘိနိဝေသကို စွန့်လွှတ်ခြင်း။ အဘိနိဝေသဝိသုဇ္ဇနေနေဝ တေ ဝိသုဇ္ဇေတုကာမော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁၊၄၆။

အဘိနိဝေသသဗ္ဗာဝ (ပ) [အဘိနိဝေသ+သဗ္ဗာဝ] နှလုံးသွင်း - ဆုံးဖြတ် - ယူ - စွဲ - မှုဖြစ်ခြင်း၊ အဘိနိဝေသဖြစ်ခြင်း။ “တဒေဝ ဝိညာဏံ သန္ဓာဝတိ သံသရတိ”တိ မိစ္ဆာဘိနိဝေသသဗ္ဗာဝတော... အနုဋ္ဌ၊၂၊၁၃၉။

အဘိနိဝေသဟေတု (ပ) [အဘိနိဝေသ+ဟေတု] အဘိနိဝေသဖြစ်ခြင်းအကြောင်း။ ဇာတိသတသဟဿာနုဿရဏာဒိနော အဘိနိဝေသဟေတုနော ဝသေန စတ္တာရောပ ဟောန္တိ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁၊၁၃၉၊၁၄၀။

အဘိနိဝေသကာရ (ပ) [အဘိနိဝေသ+အာကာရ] အဘိနိဝေသအခြင်းအရာ။ သဿတဒိဋ္ဌိယာ ဝေ အဘိနိဝေသကာရာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁၊၇၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂၊၄၉၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂၊၂၆။

အဘိနိဝေသနသယ (ပ) [အဘိနိဝေသ+အနသယ] အဘိနိဝေသလည်းဖြစ်၊ အနသယ

လည်းဖြစ်သော။ စေတသော အဓိဋ္ဌာနံ
 အဘိနိဝေသာနုသယံ န ဥပေတိ။ သံ၊ ၁။ ၂၅၇။
 (- သံ၊ ၂။ ၉။) အဘိနိဝေသာနုသယန္တိ အဘိ-
 နိဝေသာဘူတဉ္စ အနုသယဘူတဉ္စ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၂။
 (- ၂။ ၃၉။) အဘိနိဝေသာဘူတ-လည်းကြည့်။

အဘိနိဝေသာဘာဝ (ပု) [အဘိ + နိ + ဝိသ +
 အဘာဝ] ဝိပဿနာဘိနိဝေသ မဖြစ်ခြင်း။
 နေဝသညာနာသညာယတနံ ကသ္မာ န ဂုတ္တန္တိ ?
 ပါဠိယေက္ကံ အဘိနိဝေသာဘာဝတော။ မ၊ ၄။
 ၂။ ၂၄၅။ အဘိနိဝေသာဘာဝတောတိ ဝိပ-
 သနာဘိနိဝေသဿ အသမ္ဘဝတော။ မ၊ ၄။
 ၂။ ၂၆၆။

အဘိနိဝေသိတော (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ + နိ + ဝိသ +
 တော] သက်ဝင်၍၊ ဝိပဿနာ - အားထုတ် -
 ရှုမှတ် - ၍ အဋ္ဌတ္တံ ဟိ အဘိနိဝေသိတော
 ဗဟိဒ္ဓါဓမ္မာပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာယေဝ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၉။
 (ဤ၌ အဘိနိဝိသိတော ရှိသင့်သည်။ အဘိ၊
 ၄။ ၁။ ၂၇၀။ ကြည့်။)

အဘိနိဝေသိ (တိ) [အဘိ + နိ + ဝိသ + ဧ]
 အဘိနိဝေသ - သဿတ - အယု - အစွဲ -
 ရှိသော၊ သူ အဘိနိဝေသိနောပိ ဟိ ကေစိ
 ပတိဋ္ဌာပေန္တိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၄၀၃။

အဘိနိသိန္န (တိ) [အဘိ + နိ + သဒ္ဓ + တ]
 (၁) ထိုင်နေသော၊ သူ။ (၂) ထိုင်အပ်သော။
 (၃) ကပ်ပတ္တုကမ္မလသီလံ အဘိနိသိန္နာ ဒဋ္ဌ
 သက္ကာ ဝိယ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၆၁။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂၂၂။
 (၂) တံ ရာဇကုမာရေန အဘိနိသိန္နံ ဒါရုက္ခန္တံ
 ပတော။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၃၄၂။

အဘိနိသိဒ္ဓတိ (ကြိ) [အဘိ + နိ + သဒ္ဓ + အ + တိ]
 (က) ထိုင်၏။ (ခ) ကပ်၍ထိုင်၏။ အနီး၌
 ဖြစ်စေ တနေရာတည်း၌ဖြစ်စေ ကပ်၍ထိုင်
 ၏။ (ဂ) အထက်မှ ဖိ၍ထိုင်၏။ စွပ်ဖိ၍ထိုင်
 ၏။ (က) အဘိနိသိဒ္ဓတိ ဝါ အဘိနိပဇ္ဇတိ
 ဝါ။ ဝိ၊ ၂။ ၆၃၊ ၆၇။ (၃၅၈။) အဘိနိသိဒ္ဓန္တိ -
 ဝိ၊ ၂။ ၃၅၈။ ဝိ၊ ၇။ ၄၆၂။ အဘိနိသိဒ္ဓေယျ -

ဝိ၊ ၂။ ၆၆။ ၃၅၉။ အဘိနိသိဒ္ဓိ - ဝိ၊ ၂။ ၆၆။ =
 အဘိဘဝိတော အဇ္ဈောတ္တရိတော နိသိဒ္ဓိ။
 ဘုမ္မတ္တေ ဝါ စေ ဥပယောဂဝစနံ၊ မဉ္ဇေ
 နိသိဒ္ဓတိတိ အတ္တော၊ အဘိတိ ဣဒံ ပန ပဒ-
 သောဘနတ္တံ ဥပသဂ္ဂမတ္တမေဝ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၄၈။
 အဘိနိသိဒ္ဓသိ - ဝိ၊ ၂။ ၆၆။ အဘိနိသိဒ္ဓိသတိ -
 ဝိ၊ ၂။ ၆၆။ ၃၅၈။ အဘိနိသိဒ္ဓိသသိ - ဝိ၊ ၂။
 ၆၆။ (၁) မာတုဂါမော ဥပသကံခိတော အဘိနိ-
 သိဒ္ဓတိ အဘိနိပဇ္ဇတိ။ အံ၊ ၂။ ၈၁။ အဘိနိသိ-
 ဒတိတိ အဘိဘဝိတော သန္တိကေ ဝါ ကောသန
 ဝါ နိသိဒ္ဓတိ။ ဒုတိယပဒေပိ ဇေသေဝ နယော။
 အံ၊ ၄။ ၃။ ၃၅။ (ဂ) ပရဿ အင်္ဂဇာတေ အဘိ-
 နိသိဒ္ဓတိ ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၃။ ယော အနဘိ-
 ရတိယာ ပိဋ္ဌိတော ပရဿ အင်္ဂဇာတံ ကမ္မနိ-
 ယံ ဒိသော အတ္တနော ဝစ္စမဂ္ဂေန တဿူပရိ
 နိသိဒ္ဓတိ၊ တံ အတ္တေနာ ဝစ္စမဂ္ဂံ ပဝေသေတိတိ
 အတ္တော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၉၉။

အဘိနိသိဒ္ဓန (န) [အဘိ + နိ + သဒ္ဓ + ယု] (က)
 ထိုင်ခြင်း။ (ခ) နားခြင်း (က) အဘိနိသိဒ္ဓန-
 မတ္တေန အဘိနိပဇ္ဇနမတ္တေန ဝါ ပါစိတ္တိယံ။
 ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၄၆။ (ခ) ဝိဝသံ သန္တတော အယော-
 ဂုဋ္ဌော မက္ခိကာနံ အဘိနိသိဒ္ဓနဿ ပစ္စယော
 န ဟောတိ။ အဘိ ၄။ ၁။ ၃၈၂။

အဘိနိသိဒ္ဓနဝတ္ထု (န) [အဘိနိသိဒ္ဓန + ဝတ္ထု]
 ထိုင်သော ဝတ္ထု၊ ထိုင်ခြင်းကို အကြောင်းပြု
 သော ဝတ္ထု။ သာဝတ္ထိယံ ထုလ္လနန္တံ အာရဗ္ဗ
 အာသနေ အဘိနိသိဒ္ဓနဝတ္ထုသ္မိ ပညတ္တံ။
 ကင်္ခါ၊ ၃၂၀။

အဘိနိသိဒ္ဓန္တ (တိ) [အဘိ + နိ + သဒ္ဓ + အ +
 အန္တ] ထိုင်သော၊ သူ။ အာဟစ္စပါဒကံ မဉ္ဇေ
 ဝါ ပိဋ္ဌံ ဝါ အဘိနိသိဒ္ဓန္တော။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၅၉။

အဘိနိသိဒ္ဓါပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [အဘိ + နိ + သဒ္ဓ +
 ဇာပေ + တိ] ထိုင်စေ၏။ တတ္ထံ အယောမဉ္ဇေ
 ဝါ အယောပိဋ္ဌံ ဝါ အဘိနိသိဒ္ဓါပေယျ ဝါ
 အဘိနိပဇ္ဇာပေယျ ဝါ။ အံ၊ ၂။ ၄၉၈။ အဘိ-
 နိသိဒ္ဓတိ-လည်း ကြည့်။

အဘိနိသီဒိတဗ္ဗ (တိ) [အဘိ+နိ+သဒ+တဗ္ဗ]
ထိုင်အပ်သော။ န ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုနိယာ
ဩနဒ္ဓမဉ္ဇံ ဩနဒ္ဓပိဋံ အဘိနိသီဒိတဗ္ဗ အဘိ-
နိပဋိတဗ္ဗ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၆။

အဘိနိသီဒိတံ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ+နိ+သဒ+တံ]
(၁) ထိုင်ခြင်းငှါ။ (၂) မှီ၍ - မှီရာပြု၍ - ထိုင်
ခြင်းငှါ။ (၃) ဇေဂ္ဂန္တိ ဟောတိ ဥစ္စာရံ ဝါ
ပဿာဝံ ဝါ အဘိနိသီဒိတံ ဝါ အဘိနိပဋိတံ
ဝါ။ အံ၊ ၃။ ၃၂။ (၂) အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ
ဂိဟိဝိကတံ အဘိနိသီဒိတံ၊ န တေဝ အဘိနိ-
ပဋိတံ။ ဝိ၊ ၃။ ၂၇။ အဘိနိသီဒိတန္တိ အဘိ-
နိဿာယ နိသီဒိတံ၊ အပဿယံ ကတွာ နိသီဒိ-
တန္တိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၇။

အဘိနိသီဒိတော (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ+နိ+သဒ+
တော] ထိုင်၍၊ အထက်မှ - ဖိ - စုပ် - ထိုင်၍။
အင်္ဂဇာတေ အဘိနိသီဒိတော။ ဝိ၊ ၁။ ၄၇။

အဘိနိသီဒိယမာန (တိ) [အဘိ+နိ+သဒ+ယ+
မာန] အနီး၌ဖြစ်စေ တနေရာတည်း၌ဖြစ်စေ
ကပ်၍ ထိုင်အပ်သော။ သူ။ သော မာတုဂါ-
မေန အဘိနိသီဒိယမာနော အဘိနိပဋိယ-
မာနော...မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝတိ။ အံ၊ ၂။ ၈။

အဘိနိသီစေတိ (ကာ၊ ကြိ) [အဘိ+နိ+သဒ+
ဏေ+တိ] ထိုင်စေ၏၊ ဖိစုပ်၍ ထိုင်စေ၏၊
သွင်း - ဝင် - စေ၏၊ ယှဉ်စေ - စုပ်ထိစေ -
၏။ ဝစ္စမဂ္ဂေန အင်္ဂဇာတံ အဘိနိသီစေန္တိ။
ဝိ၊ ၁။ ၃၆။ သမ္ပယောဇေန္တိတိ အတ္ထော။ ဝိ၊
၄။ ၁။ ၂၂။

အဘိနိသုဋ္ဌ (တိ) [အဘိ+နိ+သရ+တ] ထွက်
မြောက်သော၊ ကင်းကွာ - ကျွတ်လွတ် -
သော။ သူ။ တိဘဝါဘိနိသုဋ္ဌော။ ထေရ။ ၃၇။
= ဘဝတ္ထယတော ဝိနိသုဋ္ဌော ဝိသံယုတ္တော။
ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၄၅။

အဘိနိဿာယ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ + နိ + သိ +
တော] မှီ၍ အမှီပြု၍။ အဘိနိသီဒိတံ (၂)
အနက် ကြည့်။

အဘိနိဟတ (တိ) [အဘိ+နိ+ဟန+တ] ဖိစီး
နှိပ်စက်အပ် - ဖျက်ဆီးအပ် - သော။ သူ။
ကိမာဓိကရုဏံ ယက္ခ၊ စက္ကာဘိနိဟတော
အဟံ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၀။ = စက္ကေန အဘိနိဟ-
တော။ ဇာ၊ ၄။ ၄။

အဘိနိဟနတိ (ကြိ) [အဘိ+နိ+ဟန+အ+
တိ] ရိုက်၏၊ ထု - နှက် - ထွက်စေ - ၏။
သုရမာယ အာဏိယာ ဩဋ္ဌာရိကံ အာဏိ-
အဘိနိဟနေယျ။ မ၊ ၁။ ၁၆။ အဘိနိဟနေ-
ယျာတိ မဂ္ဂရေန အာကောဋေန္တော ဟနေ-
ယျ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၉။ ဟနေယျာတိ ပဟရေယျ
နိက္ခာမေယျ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၇၇။

အဘိနိဟနန္တ (တိ) [အဘိ+နိ+ဟန+အ+
အန္တ] ရိုက်သော၊ ထု - နှက် - ထွက်စေ -
သော။ အဘိနိဟနန္တော ဗလကတော နိဟ-
ရေယျ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၉။

အဘိနိတ (တိ) [အဘိ+နိ+တ] (၁) (က)
ရှေးရှု ဆောင်အပ်သော၊ မေး - စိစစ် -
ခြင်းငှါ ရှေးရှုဆောင်အပ်သော။ သူ။ (ခ)
ချုပ်နှောင်ရာ - သတ်ရာ - သို့ ရှေးရှုဆောင်
အပ်သော။ (၂) မိမိအလိုအတိုင်း မနေနိုင်
သည်၏ အဖြစ်သို့ ကပ်၍ ဆောင်အပ်သော၊
နှိပ်စက်အပ်သော။ (၁) (က) သဘာဂတော
ဝါ.....အဘိနိတော သက္ကိပုဋ္ဌော။ မ၊ ၁။ ၃၅။
မဟာနိ။ ၁။ ၁၈။ အဘိ၊ ပ။ ၁။ ၃၂။ အဘိနိ-
တောတိ ပုစ္ဆနတ္ထာယ နိတော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၃။
အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၆၀။ ပဉ္စတ္ထာယ အဘိနိတော-
(အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၁) တိ ပဉ္စကရကတ္ထာယ အဘိမုခံ
နိတော။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၄။ (ခ) စောရာဘိနိတ၊
ရာဇာဘိနိတ၊ ပညာဘိနိတ-တို့ ကြည့်။ (၂)
ဝါတထေဂါဘိနိတ (ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၅၉) ကြည့်။

အဘိနိတတ္ထ (န) [အဘိနိတ+တ္ထ] ဆောင်အပ် -
ချုပ်နှောင်ရာသတ်ရာသို့ ဆောင်အပ် - သည်
၏အဖြစ်။ ရာဇာဘိနိတ၊ စောရာဘိနိတ (သံ၊
၄။ ၂။ ၂၇) တို့ ကြည့်။

အဘိနိတဝါသ (တိ) [အဘိနိတ + ဝါသ] ချဉ်းကပ်အပ်သော - သုံးနေခြင်း - အရိယဝါသ - ရှိသော။ သူ။ အကုပ္ပဓမ္မော အဘိနိတဝါသော အနဝဇ္ဇဘောဂီ။ မိလိန္ဒ။ ၃၄၂။ အဘိနိတ (ဓာန်၊ ချီ၊ ၃၅၃) လည်း ကြည့်။

အဘိနိလ (တိ) [အဘိ + နိလ] လွန်ကဲသော အညှိရောင် ရှိသော၊ အညှိရောင် လွန်ကဲသော။ နေတ္ထိဟေသုမဘိနိလမာယတာ။ ထေရီ။ ၄၀၈။ အဘိနိလာ ဟုတော့ အာယတာ။ ထေရီ၊ ၄၁၈။

အဘိနိလနေတ္ထ (တိ) [အဘိနိလ + နေတ္ထ] အညှိရောင်လွန်ကဲသည့် - မျက်စိ - မျက်လုံး - ရှိသော။ သူ။ (မျက်စိ - မျက်လုံး - အလုံးစုံ အညှိရောင်ချည်း ရှိသည်မဟုတ်။ အဝါရောင်၊ အနီရောင်၊ အနက်ရောင်များလည်း သူနေရာနှင့်သူ ရှိသည်သာ။ အညှိရောင် လွန်ကဲခြင်းကိုသာ ဆိုလိုသည်။) အယဉ္ဇိ ဒေဝကုမာရေ အဘိနိလနေတ္ထော။ ဒီ၊ ၂။ ၁၆။ အဘိနိလနေတ္ထော စ ဟောတိ ဂေါပခုမော။ ဒီ၊ ၃။ ၁၃၆။ အဘိနိလနေတ္ထော ခေါ ပန သော ဘဝံ ဂေါတမော။ မ၊ ၂။ ၃၃၈။ (ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၄၂။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၃-၄။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၄၁။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၂-တို့လည်း ကြည့်။)

အဘိနိလနေတ္ထနယန (တိ) [အဘိနိလနေတ္ထ + နယန] အညှိရောင် လွန်ကဲသည့် - မျက်စိ - မျက်လုံး - ကို ဆောင်သော။ သူ။ အဘိနိလနေတ္ထနယနော သုဒဿနော။ ဒီ၊ ၃။ ၁၃၇။

အဘိနိလဏ္ဏေ (တိ) [အဘိနိလ + ဝဏ္ဏ] အလွန်ညိုသော အဆင်း ရှိသော။ ဥဒရိယံ။ အဘိနိလဏ္ဏံ ပရမဒဂုန္ဒဇေဂုဏ္ဏံ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၁။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၄၆။ ထေရီ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၅၀။

အဘိနိဟဋ္ဌ (တိ) [အဘိ + နိ + ဟရ + တ] (က) ဆောင်အပ်သော။ (ခ) အထက်သို့ ဆောင်အပ်သော။ ကြွ - မြှောက် - အပ်

သော။ (ဂ) ဆောင်ယူအပ်သော။ (က) တတော ပဋ္ဌာယ ဓမ္မစက္ကံ အဘိနိဟဋ္ဌံ နာမ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၉၄။ (ခ) ပါဒေ အဘိနိဟဋ္ဌေ ပဗ္ဗတော ဩနမိတော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၄။ (ဂ) န ဟိ ပဉ္စဒါရာဘိနိဟဋ္ဌယေဝ မနော ဣဓ “မနော” - တိ ဝုတ္တံ။ အနု၊ ၁။ ၇၅။

အဘိနိဟရဏပညတ္တိ (ထိ) [အဘိနိဟရဏ + ပညတ္တိ] ရှေးရှုဆောင်ခြင်းကို - သိစေတတ်သော - သိကြောင်း ဖြစ်သော - ပညတ်။ အဘိနိဟရဏပညတ်။ အဘိနိဗ္ဗိဒါပညတ္တိ - ကြည့်။

အဘိနိဟရဏသမ္ဘဝ (ပု) [အဘိနိဟရဏ + အသမ္ဘဝ] ရှေးရှုဆောင်ခြင်း၏ မဖြစ်သင့်ခြင်း။ အဘိနိဟရဏသမ္ဘဝ - ကြည့်။

အဘိနိဟရတိ (ကြိ) [အဘိ + နိ + ဟရ + အ + တိ] ဆောင်၏။ ရှေးရှုထုတ်ဆောင်၏။ (က) ရှေးရှုစေလွှတ်၏။ ဆုတောင်း၏။ (ခ) ရှေးရှု - ထုတ်ဆောင် - စေလွှတ် - ညွှတ်ငိုက်စေ - ကိုင်းရှိုင်းစေ - ၏ (ဂ) ဝိပဿနာလမ်းစဉ်မှ ထုတ်ဆောင်၏။ (သ) ကပ်၍ ဆောင်၏။ နီးကပ်စေ၏။ (င) ထုတ်နှုတ်၏။ (စ) ကြွ - မ - လှမ်း - ၏။ (ဆ) ပြည့်ဝ၏။ ပြည့်၏။ (ဇ) မြှက်ဆို၏။

(က) ကုတော ပဋ္ဌာယ ဓမ္မစက္ကံ အဘိနိဟရတိ နာမ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၉၄။ (အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၁-လည်း ကြည့်။)

(ခ) ဉာဏဒဿနာယ စိတ္တံ အဘိနိဟရတိ (ဝိပဿနာဉာဏ်သို့ ရှေးရှု - (ဈာန်ဝင်စားမှုစသည့် အခြားပြုဘွယ်ကိစ္စမှ) ထုတ်ဆောင် - စေလွှတ် - ညွှတ်ငိုက်စေ - ကိုင်းရှိုင်းစေ - ၏။) အဘိနိန္နာမေတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၇၂။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၂၈။ အဘိနိဟရတိတိ ဝိပဿနာဉာဏဿ နိဗ္ဗတ္တနတ္ထာယ တန္နိန္ဒံ တပေါဏံ တပုဗ္ဗာရံ ကရေတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၇။ အဘိနိဟရတိတိ ဝိပဿနာဘိမုခံ စိတ္တံ တဒဉ္ဇကရဏိ-

ယတော နိဟရိတော ဟရတိတိ အယံ သဒ္ဓ-
 တော အတ္ထော အဓိပ္ပါယတော ဗန တံ
 ဒသေတုံ “ဝိပဿနာဉာဏဿာ”တိအာဒိ
 ဝုတ္တံ။ တဒဘိမုခဘာဝေါယေဝ ဟိဿ တန္တိန္ဒာ-
 မိကရဏံ။ တံ ပန ဝိပဿနာဘိမုခံ စိတ္တပေ-
 သနမေဝါတိ ဒဠဗ္ဗံ သိ၊ ဣ၊ သဏ်၊ ၂။ ၁၄၃။ ဣဒ္ဓိ-
 ဝိဉ္ဇေဏာယ စိတ္တံ အဘိနိဟရတိ (ဣဒ္ဓိဝိဉ္ဇ-
 ဉာဏံသို့ ရှေးရှု - (ကသိုဏ်းအာရုံမှ) ထုတ်
 ဆောင် - စေလွှတ် - ညွှတ်ငိုက်စေ -
 ကိုင်းရှိုင်းစေ - ဇ။) အဘိနိန္ဒာမေတိ။
 ပဋိသံ။ ၁၀၇။ စိတ္တံ အဘိနိဟရတိတိ ဣဒ္ဓိ-
 ဝိဉ္ဇေဏာဂေမတ္ထာယ ပရိကမ္ပစိတ္တံ အဘိနိ-
 ဟရတိ၊ ကသိဏာရမ္ပဏတော အပနေတွာ
 ဣဒ္ဓိဝိဇာဘိမုခံ ပေသေတိ။ ပဋိသံ။ ၁၁၁။ ၁၀၇။
 အဘိနိန္ဒာမေသိန္တိ အဘိနိဟရိ။ (ပုဗ္ဗေနိဝါ-
 သသို့ ရှေးရှု - (ဈာန်အာရုံမှ) ထုတ်ဆောင်
 - စေလွှတ် - ညွှတ်ငိုက်စေ - ကိုင်းရှိုင်း
 စေ - ပြီ။) ဝိ၊ ၁၁။ ၁၂၇။ ဒီ၊ ၁၁။ ၁၂၉။
 အဘိနိဟရိန္တိ စိတ္တံ ဈာနာရမ္ပဏတော အပ-
 နေတွာ ပုဗ္ဗေနိဝါသဘိမုခံ ပေသေသိ။ ပုဗ္ဗေ-
 နိဝါသနိန္တိ အကသိန္တိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊
 ၁။ ၃၈၉။ အာကာသာနဉာယတနသမာပတ္တိ-
 ပဋိလာဘတ္ထာယ စိတ္တံ အဘိနိဟရတိ (အာ-
 ကာသာနဉာယတနသမာပတ်သို့ ရှေးရှု -
 (အခြားပြုဘွယ်ကိစ္စမှ) ထုတ်ဆောင် -
 စေလွှတ် - ညွှတ်ငိုက်စေ - ကိုင်းရှိုင်းစေ -
 ဇ။) အဘိနိန္ဒာမေတိ။ မဟာနိ။ ၂၁၇။
 အညာယ အရဟတ္တပတ္တိယာ စိတ္တံ ဥပဋ္ဌပေသုံ
 အဘိနိဟရိသု။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၆၈။ အရ-
 ဟတ္တဖိုလ်သို့ - ရှေးရှု - (အခြားပြုဘွယ်
 ကိစ္စမှ) ထုတ်ဆောင် - စေလွှတ် - ညွှတ်
 ငိုက်စေ - ကိုင်းရှိုင်းစေ - ကုန်ပြီ။)

(ဂ) အနိစ္စတော မနသိကဗျေန္တော
 အနိမိတ္တဝိမောက္ခဿ ဝသေန စိတ္တံ အဘိနိ-
 ဟရတိ။ ပဋိသံ။ ၂၆၁။ = ဝိပဿနာဝိတိတော
 စိတ္တံ နိဟရတိ။ ပဋိသံ။ ၁၄၂။ ၁၆၇။ (ဃ)

ယေန ယေန စိတ္တံ အဘိနိဟရတိ။ ပဋိသံ။
 ၁၇၁။ ယတ္ထ ယတ္ထ ဘာဝနာဝိသေသေ စိတ္တံ
 ဥပနေတိ။ ပဋိသံ။ ၁၄၂။ ၁၇၁။ (င) အာဏံ။
 အဘိနိဟရေယျ။ မ၊ ၁။ ၁၆၈။ နိဟရေယျ။
 မ၊ ၁။ ၁၂၉။ (စ) သစေ ဟိ တထာဂတော
 “အနေကသတပေါရိသံ နရကံ အက္ကမိဿာ-
 မိ”တိ စိတ္တံ အဘိနိဟရတိ။ ဒီ၊ ၁၁။ ၁၀၄။
 “ပထဝိယံ ဌပေဿာမိ”တိ ပါဒံ အဘိနိဟ-
 ရတိ။ ဒီ၊ ၁၁။ ၇၉။ (ဆ) ယံ ဓမ္မံ အဘိ-
 နိဟရတိ။ အပ၊ ၂။ ၂၆၈။ ယံ ကမ္မမဘိနိဟ-
 ရိ။ အပ၊ ၁။ ၃၆။ = ပုညသမ္ပတ္တိ ပူရေသိ။
 အပ၊ ၁။ ၂၇၁။ (ဇ) တေပိဋကံ ဗုဒ္ဓဝစနံ
 ဟဒယေန စိန္တေတွာ ဝါစာယ အဘိနိဟရိ။
 ဒီ၊ ၁၁။ ၄၉။

အဘိနိဟရန္တ (တိ) [အဘိ+နိ+ဟရ+အ+
 အန္တ]ကြ-လှမ်း-သော၊ ဗုရေ အက္ကမိဿာ-
 မိတိ အဘိနိဟရန္တဿ သိနေရုပ္ပမာဏောပိ
 ပဗ္ဗတော။ ဒီ၊ ၁၁။ ၁၀၄။

အဘိနိဟရိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+နိ+ဟရ+တုံ]
 (က) ရှေးရှုဆောင်ခြင်းငှါ။ (ခ) တထာဂတော
 ရသညဏံ အပြစ်သို့ ရှေးရှုဆောင်ခြင်းငှါ။
 (က) သော ဂမနံ အဘိနိဟရိတုံ အသက္ကော-
 န္တော။ အံ၊ ၁။ ၂၇၄။ (ခ) ကမ္မဋ္ဌာနံ
 အဘိနိဟရိတုံ အကုသလော။ သံ၊ ၁။ ၂။
 ၃၂၃။ = ကမ္မဋ္ဌာနံ ဝိသေသဘာဂိယတာယ
 အဘိနိဟရိတုံ အကုသလော။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၂၇၉။

အဘိနိဟရိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+နိ+ဟရ+တွာ]
 (က) သက်ဝင် - အားထုတ် - ရှုမှတ် - ရှိ။
 (ခ) ရှေးရှု - ထုတ်ဆောင် - စေလွှတ် -
 ညွှတ်ငိုက်စေ - ကိုင်းရှိုင်းစေ - ရှိ။ (က)
 ဝိပဿနာဉာဏံ အဘိနိဟရိတွာ။ ဒီ၊ ၁။ ၁။
 ၁၉၈။ (ခ) ပုဗ္ဗေနိဝါသဿ စိတ္တံ အဘိနိ-
 ဟရိတွာ။ မ၊ ၁။ ၂။ ၂၃။

အဘိနိဟာရ (ပု) [အဘိ+နိ+ဟရ+ဏ]
 ဆောင်ခြင်း၊ ရှေးရှုဆောင်ခြင်း။ အဘိနိ-

ဟာရကမ္မကြည့်။ (က) ရှေးရှု ပြင်းစွာ ဆောင်ခြင်း။ ကတိဟာကာရေဟိ သင်္ခါရုပေက္ခာယ အဘိနိဟာရေဟိ ဟောတိ။ ပဋိသံ။ ၅၉။ အဘိနိဟာရေဟိ... သင်္ခါရုပေက္ခာဘိမုခံ ကတော ဘုသံ ပာရဏံ၊ အဘိမုခတ္ထော ဟိတ္ထေ အဘိသဒ္ဓေါ ဘုသတ္ထော နိသဒ္ဓေါ။ ပဋိသံ၊ ၅၁။ ၂၄၅။ (ခ) ဘုရားဆုတောင်းခြင်း၊ ဘုရားဆုပန်ခြင်း။ “ဘုရားမြတ်လတ္တံ့” ဟူသော ဗျာဒိတ်ပန်း ဆင်မြန်းခြင်း။ အဘိနိဟာရ။ (ဤ အဘိနိဟာရကို အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ တို့၌ သဒ္ဓါ၊ စေတနာဖြင့် အတော်ပြည့်စုံစွာ ဖွင့်ဆိုထားကြရာ သာဓက အနည်းငယ်မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

အဘိနိဟာရ ဟူသည် “ဘုရားဗျာဒိတ်မရမှု မထတော့အံ့” ဟု ဘုရားမြတ်ခြင်းအလို့ငှါ စိတ်စွဲ သန်သန်ထား၍ မြေ၌ အိပ်နေခြင်းဟု ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၃၉-၌ ဖွင့်ဆိုသည်။

အဘိနိဟာရဟူသည် “အရင်းမူလ ဆုတောင်းခြင်း၏ အမည်” ဟု အပ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၅-၌ ဖွင့်ဆိုသည်။ ရှေးဦးပဌမဆုတောင်းခြင်း - ဆုတောင်းတော်ကြီး - ဟု သီ၊ ၃။ သစ်၊ ၁။ ၂၄၆-၇-တို့၌ ဖွင့်ဆိုသည်။ ကာယကံမြောက်ဆုတောင်းခြင်းဟူသော ဆုတောင်းတော်ကြီးဟု မ၊ ၃။ ၁။ ၉၉-၌ ဖွင့်ဆိုသည်။

အဘိနိဟာရဟူသည် အလုံးစုံသောပါရမီတို့၏အကြောင်းဖြစ်သည်။ အဘိနိဟာရသည် (၁) လူသားဖြစ်ခြင်း။ (၂) ယောက်ျားဖြစ်ခြင်း။ (၃) မျက်မှောက်အဝဉ်ပင် အရဟတ္တဖိုလ် ဆိုက်ရောက်နိုင်သော အကြောင်း ဥပနိဿယနှင့် ပြည့်စုံခြင်း။ (၄) သက်တော်ထင်ရှားဘုရားရှင်ကို ဖူးတွေ့ရခြင်း။ (၅) ရသေ့ရဟန်းဖြစ်ခြင်း။ (၆) ဈာန် အဘိညာဉ်ရခြင်း။ (၇) သက်တော်ထင်ရှား ဘုရားရှင်၌ ထူးကဲသော ကောင်းမှုကို ပြုခြင်း။ (၈) ဘုရားဖြစ်ကြောင်းတရားတို့ကို ပြည့်ကျင့်ရန် ကြိုးမားသော ဆန္ဒရှိခြင်း ဟူသော ဇ၊ ရှစ်ပါး

ပေါင်းဆုံမိမှ ပြည့်စုံသည်။ (အဋ္ဌမေဃသမောဓာန-လည်း ကြည့်။)

အဘိနိဟာရဟူသည် “သံသရာမှ ကူးခပ်ပြီးသော ငါသည် သတ္တဝါတို့ကိုလည်း သံသရာမှ ကူးခပ်စေအံ့။ သံသရာမှ လွတ်မြောက်သော ငါသည် သတ္တဝါတို့ကိုလည်း သံသရာမှ လွတ်မြောက်စေအံ့။ ဆင်းရဲမငွေ့ ချမ်းမြေ့သောငါသည် သတ္တဝါတို့ကိုလည်း ဆင်းရဲမငွေ့ ချမ်းမြေ့စေအံ့။ ဘေးရန်ကင်းကွာ သက်သာရာရသောငါသည် သတ္တဝါတို့ကိုလည်း ဘေးရန်ကင်းကွာ သက်သာရာရစေအံ့။ ကိလေသာအပူဝေး၍ ငြိမ်းအေးသောငါသည် သတ္တဝါတို့ကိုလည်း ကိလေသာအပူဝေး၍ ငြိမ်းအေးစေအံ့။ ကိလေသာအညစ်အကြေးမှ စင်ကြယ်သောငါသည် သတ္တဝါတို့ကိုလည်း ကိလေသာအညစ်အကြေးမှ စင်ကြယ်စေအံ့။ သစ္စာလေးပါးကို သိသော ငါသည် သတ္တဝါတို့ကိုလည်း သစ္စာလေးပါးကို သိစေအံ့” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်တည်း။

ထို အဘိနိဟာရသည် သမ္မာသမ္မောဓိ ဘုရားဆုကို တောင်းခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ သမ္မာသမ္မောဓိ ဉာဏ်ကို ထိုးထွင်း၍ သိရမှု ကောင်းလေစို့၊ ခပ်သိမ်းသောသတ္တဝါတို့၏ စီးပွားချမ်းသာကို ပြီးစေရမှု ကောင်းလေစို့ ဟု တောင့်တခြင်းရသ ရှိ၏။ သဗ္ဗညုတဉာဏ် အဆောက်အဦ၏ အကြောင်း အဖြစ်ဟူသော ပစ္စုပ္ပန်ရှိ၏။ မဟာကရုဏာဉာဏ် တော်လျှင် ပဒဋ္ဌာန်ရှိ၏။ မကြံအပ် မကြံစည်နိုင်သော ဘုရားဖြစ်ကြောင်းတရားတော်ကို ၎င်း၊ အတိုင်းမသိသော သတ္တလောက၏ အစီးအပွားကို၎င်း အာရုံပြု၍ ဖြစ်ခြင်းအားဖြင့် အလုံးစုံ ဘုရားဖြစ်စေတတ်သော တရား၏အရင်းမူလဖြစ်သော လွန်လွန်ကဲကဲ မြတ်သော လွန်လွန်ကဲကဲကောင်းသော မနှိုင်းယှဉ်အပ်သည် ဖြစ်၍ဖြစ်သော ကောင်းမှု အထူး

ဟု မှတ်အပ်၏ ဟူ၍ စရိယာ၊ဌ။၂၇၂-၆။ သိ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၅၃-ထို့၌ ဖွင့်ဆိုသည်။

ကိဒိသော တေ မဟာဝီရ၊ အဘိနိဟာ-
ရော နရုတ္တမ။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၀၅။ အဘိနိဟာရော
နာမ ဗုဒ္ဓဘာဝတ္ထိ မာနသံ ဗန္ဓိတာ ‘ဗုဒ္ဓဗျာ-
ကရဏံ အလဒ္ဓါ န ဥပဋ္ဌဟိဿာမိ’ တိ ဝီရိယ-
မဓိဋ္ဌာယ နိပဇ္ဇနံ ဗုဒ္ဓဝံ။၇၉။ အဘိနိ-
ဟာရော သမိဇ္ဈတိ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၁။ အံ၊ဌ၊၁။
၃၆၂။ အဘိ၊ဌ၊၁။၇၁။ ဥဒါန၊ဌ၊၁။၁၁၇။
ဣတိဝုတ်၊ဌ၊၁။၁၁၅။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၄၃။ ထေရ၊
ဌ၊၁။၁၁။ အပါ၊ဌ၊၁။၁၀၅၅၊၁၅၆။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။
၁၁၅၊၃၁၅။ စရိယာ၊ဌ။၁၆။ အဘိနိဟာရော-
တိ စ မူလပဏိဓာနဿေတံ အဓိဝစနံ။ အပါ၊ဌ၊
၁။၁၅၆။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၄၃။ အဘိနိဟာရောတိ
ကာယပဏိဓာနံ။ (ကာယကံမြောက် ဆု
တောင်းခြင်း။) အံ၊ဋီ၊၁။၂၂၀။ ယော ဟံ
အယံ ‘တိဇ္ဈော တာရေယျ’ န္တိ-
အာဒိနယပဝတ္ထော အဘိနိဟာရော၊ သော
အဝိသေသေန သဗ္ဗပါရမိနံ ပစ္စယော။ စရိ-
ယာ၊ဌ။၂၇၄။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၇၂။ ယေန အဘိနိ-
ဟာရေန တေ ဘဂဝန္တော အာဂတာ။
ဒီ၊ဌ၊၁။၅၉၊၆၀။ ယေန အဘိနိဟာရေနာ-
တိ မဟာပဏိဓာနေန။ သိ၊ဋီ၊သစ်၊၁။
၂၄၆-၇။

(ဂ) ဆုတောင်းခြင်း။ (ဃ) ဆုတောင်း
ခြင်း။ ဗျာဒိတ်ပန်ဆင်ခြင်း။ (င) အဘိနိ-
ဟာရဖြင့် မှတ်အပ်သော ကုသိုလ်နှင့်ပညာ
ဉာဏ်ဆည်းပူးရာ အချိန်ကာလ။ (စ) မေး
ခွန်းပြဿနာအတွက် - စိတ်ကူးထုတ်ခြင်း -
အသင့်ပြင်ခြင်း - အကွက်ဆင်ခြင်း။

(ဂ) ဧဝံ ပရေသံ အဇ္ဈာသယံ ခန္တိ* မနံ
အဘိနိဟာရံ ဗုဒ္ဓနဘာဝဉ္စ အဝေက္ခိတော။
ဒီ၊ဌ၊၁။၅၅။ အဘိနိဟာရန္တိ ပဏိဓာနံ။ ဒီ၊ဋီ၊
၁။၅၇။ (ဃ) ဝိဒ္ဓန္တံ အဂ္ဂသာဝကာနံ အဘိနိ-
ဟာရတော ပဋ္ဌာယ ဝတ္ထု ကထေတော။ ဒီ၊ဌ၊
၂။၁၁။ အနောမဓဿိဗုဒ္ဓဿ ပါဒမူလေ ကတံ

အဘိနိဟာရံ အာဝိကတော။ ဒီ၊ဌ၊၁။၅၇။
(င) ဧတ္ထေကော ဟိ တောသံ အဘိနိဟာရော။
ဝိ၊ဌ၊၁။၁၃၀။ အဘိနိဟာရောတိ အဘိနိ-
ဟာရောပလက္ခိတော ပုညဉာဏသမ္ပရုဏ-
ကာလော ဝုတ္တော။ ဝိမတိ၊၁။၈၀။ (စ)
ယတာ ခေါ ဣမဿ အာယသုတော ဥဗ္ဗက္ခေ၊
ယတာ စ အဘိနိဟာရော။ အံ၊၁။၅၁၀။ အဘိ-
နိဟာရောတိ ပညာဘိသင်္ခရဏဝသေန စိတ္တဿ
အဘိနိဟာရော။ အံ၊ဌ၊၂။၃၆၆။

အဘိနိဟာရကမ္မ (န) [အဘိနိဟာရ + ကမ္မ]
ဆုတောင်းခြင်းငှါထိုက်တန်သောအမှု။ တဋ္ဌံ
အဘိနိဟာရကမ္မံ ကတော ..။ ထေရ၊ဌ၊၂။
၁၆၅။

အဘိနိဟာရကရဏ (န) [အဘိနိဟာရ + ကရဏ]
ဆုတောင်းခြင်းကိုပြုခြင်း။ ဗုဒ္ဓတ္တံ ပတ္တယ-
တော အဘိနိဟာရကရဏေ အဋ္ဌ သမာပတ္တိ-
ယော ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၄၃။ ပစ္စေက-
ဗုဒ္ဓတ္တံ ပတ္တယတော အဘိနိဟာရကရဏေ ပဉ္စ
သမ္ပတ္တိယော ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၄၅။

အဘိနိဟာရကာရဏ (န) [အဘိနိဟာရ + ကာ-
ရဏ] ဆုတောင်းနိုင်ခြင်း၏အကြောင်း။ မနု-
ဿတ္တံ လိင်္ဂသမ္ပတ္တိ၊ အဘိနိဟာရကာရဏာ။
သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၄၆။ ထေရ၊ဌ၊၁။၁၂။ အပါ၊ဌ၊
၁။၁၅၇။

အဘိနိဟာရကာလ (ပု) [အဘိနိဟာရ + ကာလ]
ဆုတောင်းသောအခါ။ ယံ ဝါ အနောမဓဿိ-
ဿ တဒါ အဘိနိဟာရကာလေ ပစ္စက္ခတော
ဝိယ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၄၇-ဂ။

အဘိနိဟာရကုသလ (တိ) [အဘိနိဟာရ +
ကုသလ] ရှေးရှုဆောင်ခြင်း - ငှါ - ၌ -
လိမ္မာသော၊ သူ။ (က) ကမ္မဋ္ဌာန်းကို
ထူးသောအဖို့ ချီးမြှင့်အတွက် ဆောင်ခြင်းငှါ
လိမ္မာသော၊ သူ။ (ခ) အထက်အထက် သမာ-
ပတ်တို့ကို ဝင်စားခြင်းအတွက် ပဌမဈာန်
စသောသမာဓိကို ရှေးရှုဆောင်ခြင်းငှါလိမ္မာ

သော၊ သူ။ (ဂ) ပဌမဇ္ဈာန်စသော သမာဓိကို ထူးသောအဖို့ ရှိခြင်းအတွက် ရွေးရှုဆောင်ခြင်းငှါ လိမ္မာသော၊ သူ။ (က) န စ သမာဓိသို့ အဘိနိဟာရကုသလော။ သံ၊ ၂။ ၂၃၀။ = ကမ္မဋ္ဌာနံ အဘိနိဟာရိတုံ အကုသလော။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၃။ ကမ္မဋ္ဌာနံ အဘိနိဟာရိတုန္တိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဝိသေသဘာဂီယတာယ အဘိနိဟာရိတုံ...။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၉။ (ခ) သမာဓိဿ အဘိနိဟာရကုသလော ဟောတိ။ အံ၊ ၂။ ၂၇၅။ ဥပရိဥပရိသမာပတ္တိသမာပဋ္ဌနတ္ထာယ ပဌမဇ္ဈာနာဒိသမာဓိံ အဘိနိဟာရိတုံ သက္ကောဇ္ဇော သမာဓိဿ အဘိနိဟာရကုသလော နာမ ဟောတိ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၁။ (ဂ) ပဌမဇ္ဈာနာဒိသမာဓိံ အဘိနိဟာရိတုန္တိ ပဌမဇ္ဈာနာဒိသမာဓိံ ဝိသေသဘာဂီယတာယ အဘိနိဟာရိတုံ ဥပနေတုံ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၁။ အဘိနိဟာရကုသလတာ-လည်း ကြည့်။

အဘိနိဟာရကုသလတာ (ထိ) [အဘိနိဟာရ + ကုသလတာ] ရွေးရှု - ဆောင်ခြင်း - ညွှတ်စေခြင်း - ခွဲ - လိမ္မာသူ၏ အဖြစ်၊ အောက်အောက် သမာဓိကို အထက်အထက် သမာဓိအဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်စေခြင်းအားဖြင့် ရွေးရှုဆောင်ခြင်း ညွှတ်စေခြင်းခွဲ လိမ္မာသူ၏ အဖြစ်။ သမာဓိဿ အဘိနိဟာရကုသလတာ။ ပဋိသံ၊ ၄၇။ ကေတ္တနယေန ဟေဋ္ဌာဟေဋ္ဌာသမာဓိံ ဥပရူပရိသမာဓိဘာဝုပနယနေန အဘိနိဟာရဏေ အဘိနိန္ဒာမနေ ဆေကဘာဝေါ။ ပဋိသံ၊ ၄၈။ ၂၁၆။

အဘိနိဟာရက္ခ (န) [အဘိနိဟာရ + ခဏ] ဆုတောင်းသော - ဗျာဒိတ်ပန်ဆင်သော - ခဏ။ တိဝိဓာ ဟိ ဗောဓိသတ္တာ အဘိနိဟာရက္ခဏေ ဘဝန္တိ ဥဋ္ဌဋ္ဌိတညူလပဋိတညူနေယျဘေဒေန။ စရိယာ၊ ၄။ ၃၂၁။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၀။

အဘိနိဟာရက္ခမ (တိ) [အဘိနိဟာရ + ခမု + အ] ရွေးရှု ဆောင်ခြင်း - ညွှတ်စေခြင်းငှါ - ခွဲသော - လျှောက်ပတ်သော။ ဧဝံ အဋ္ဌက-

သမန္နာဂတံ စိတ္တံ အဘိနိဟာရက္ခမံ ဟောတိ အဘိညာသတ္တိကိရိယာယ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၇။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၁၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၆။ အဘိနိဟာရက္ခမန္တိ ဣဒ္ဓိဝိဓာဒိအတ္တံ အဘိနိဟာရက္ခမံ တဒဘိမုခကရဏယောဂံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၈၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၈။ ကသိကာရမ္ပဏံ အဘိညာပါဒကဇ္ဈာနံ သဗ္ဗာကာရေန အဘိနိဟာရက္ခမံ ကတွာ။ ပဋိသံ၊ ၄၈။ ၃၃၅။

အဘိနိဟာရက္ခမတာ (ထိ) [အဘိနိဟာရက္ခမ + တာ] ရွေးရှုဆောင်ခြင်း - ညွှတ်စေခြင်း - ငှါ ခွဲသည်၏ အဖြစ်။ သမာဟိတတာဒိ-အဋ္ဌကံသမန္နာဂမေန အဘိနိဟာရက္ခမတာ သမာဓိဿ ဣဒ္ဓိဝိဓာဒိဂုဏာဝဟတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁၈။

အဘိနိဟာရက္ခမဘာဝနာ (ထိ) [အဘိနိဟာရက္ခမ + ဘာဝနာ] ရွေးရှုဆောင်ခြင်းငှါ - ခွဲသော - လျှောက်ပတ်သော - ဘာဝနာ။ ဣတော ပရံ ကတ္တဗ္ဗဿ အဘာဝဝသေန အဘိနိဟာရက္ခမဘာဝနာယ ပရိပုဏ္ဏတ္တာ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၈၇။

အဘိနိဟာရစိတ္တုပ္ပတ္တိ (ထိ) [အဘိနိဟာရ + စိတ္တ + ဥပ္ပတ္တိ] ဘုရားဆုပန်လိုသောစိတ်ဖြစ်ခြင်း။ တဏှာ ဟိ တိဝိဓာ အဘိနိဟာရစိတ္တုပ္ပတ္တိ။ စရိယာ၊ ၄။ ၃၁၁။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၉၂။ (ဤ၌ တိဝိဓာ-ဟု ဆိုသော်လည်း စရိယာ၊ ၄။ ၂၇၄-၌ တိဏ္ဏော တာရေယံ၊ စသည်ဖြင့် သုံးပါးမကဆိုထားသည်။)

အဘိနိဟာရဋ္ဌ (ပ) [အဘိနိဟာရ + အတ္ထ] ထုတ်ဆောင်ခြင်းအနက်သဘော။ (က) ယူထားဆဲ အာရုံမှ အခြားအာရုံကို နှလုံးသွင်းခြင်းငှါ ထုတ်ဆောင်ခြင်းအနက်သဘော။ (ခ) ဝိပဿနာလမ်းစဉ်မှ ထုတ်ဆောင်လွှဲဖယ်ခြင်းအနက်သဘော။ (က) စိတ္တဿ အဘိနိဟာရဋ္ဌော အဘိညေယျော။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၁။ အဘိနိဟာရဋ္ဌောတိ ဂဟိတာရမ္ပဏတော အညာရမ္ပဏ-

မနသိကာရတ္ထံ စိတ္တဿ အဘိနိဟာရဏဋ္ဌော။
ပဋိသန္ဓေ၊ ၁။ ၆၃ (ခ) စတုဟာကာရေဟိ
တယော ဝိမောက္ခာ နာနာက္ခဏေ ဟောန္တိ။...
အဘိနိဟာရဋ္ဌေန နိယျာနဋ္ဌေန။ ပဋိသန္ဓေ။
၂၆၀။ အဘိနိဟာရဋ္ဌေနာတိ ဝိပဿနာဝိထိ
တော နိဟာရဏဋ္ဌေန။ ပဋိသန္ဓေ၊ ၂။ ၁၆၇။

အဘိနိဟာရနာနတ္ထ (န) [အဘိနိဟာရ + နာ-
နတ္ထ] ရှေးရှုဆောင်ခြင်းထူးသည်၏အဖြစ်။
စတုတ္ထံ ဈာန် ဘာဝေတွာ...အဘိနိဟာရနာ-
နတ္ထတာ...။ အဘိ၊ ၀။ ၄၄၀။ ဧကော ပထဝီ-
ကသိကဝသေန စိတ္တံ အဘိနိဟာရတိ...ဧကော
ဩဒါတကသိကဝသေနာတိ ဣဒံ အဘိနိဟာ-
ရနာနတ္ထံ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၅၀၃-၄။ အဘိနိဟာ-
ရော စိတ္တပ္ပဝတ္တိယေဝ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၂၃၃။

အဘိနိဟာရပစ္စုပ္ပန် (ကိ) [အဘိနိဟာရ +
ပစ္စုပ္ပန်] ရှေးရှုဆောင်ခြင်း-ထုတ်ခေါ်ခြင်း-
ခြင်း-ပစ္စုပ္ပန်ရှိသော၊ ဘုတ်အပေါင်းကို
အရပ်တပါးသို့ ရှေးရှု ဆောင်ခြင်းပစ္စုပ္ပန်
ရှိသော။ (ဝါယောဓာတု) အဘိနိဟာရ-
ပစ္စုပ္ပန်နာ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၆၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၃၆၂။ အဘိနိဟာရော ဘူတသဏ္ဌာသု
ဒေသန္တရပ္ပတ္တိဟေတုဘာဝေါ၊ နိဟာရဏံ ဝါ
ဗိဇ္ဇတော အင်္ဂုရဿ ဝိယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၁။ ၄၄၉။

အဘိနိဟာရမဟန္တတာ (ထိ) [အဘိနိဟာရ +
မဟန္တတာ] ဆုတောင်းခြင်း - ပါရမီဖြည့်
ခြင်း-၏ ကြီးမားသည်၏အဖြစ်၊ ကုသိုလ်နှင့်
ပညာဉာဏ်ဆည်းပူးရာတွင် ကြံ မားသည်၏
အဖြစ်။ သာရိပုတ္တတ္ထေရတောပိ ဧကော
ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ တိက္ခဝိသဒဉာဏော အဘိနိ-
ဟာရမဟန္တတာယသမ္ဘတဉာဏသမ္ဘာရတ္တာ။
ဒီ၊ ၃။ ၁။ ၅၇။ အဘိနိဟာရမဟန္တတာသာမ-
ညေန “မဟာသာဝကာ”တိပိ ဝုစ္စန္တိ။ အံ၊
၃။ ၂။ ၁၃၂။

အဘိနိဟာရမဟန္တတ္ထ (န) [အဘိနိဟာရ +
မဟန္တတ္ထ] ဆုတောင်းခြင်း-ပါရမီဖြည့်ခြင်း-

၏ ကြီးမားသည်၏အဖြစ်။ ဧဝံ အဘိနိဟာရ-
မဟန္တတ္ထပုပ္ဖပယောဂမဟန္တတ္တာဟိ သသန္တာ-
နေ သာတိသယဿ ဂုဏဝိသေသဿ နိပ္ပါဒိ-
တတ္တာ...။ အံ၊ ၃။ ၂။ ၁၃၃။

အဘိနိဟာရမဟန္တဘာဝ (ပု) [အဘိနိဟာရ +
မဟန္တဘာဝ] ဆုတောင်းခြင်း - ပါရမီဖြည့်
ခြင်း-၏ ကြီးမားသည်၏အဖြစ်။ အဘိ-
နိဟာရမဟန္တဘာဝတော ပုပ္ဖပယောဂမဟန္တ-
ဘာဝတော စ အဂ္ဂသာဝကာဣစ္စေဝ ဝုစ္စန္တိ။
ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၅၄၃။ (အံ၊ ၃။ ၂။ ၁၃၂-လည်း
ကြည့်။)

အဘိနိဟာရယောဂ (တိ) [အဘိနိဟာရ +
ယောဂ] ဆုပန်ခြင်းငှါ-“ဘုရားဖြစ်လတုံ”ဟူ
သော ဗျာဒိတ်ဆင်မြန်းခြင်းငှါ - သင့် -
လျှော် - ထိုက် - တန် - သော၊ သူ။ တဒါ
မဟာသတ္တော အတ္တာနံ အဘိနိဟာရယောဂံ
ကဏ္ဍေန္တော။ အံ၊ ၃။ ၁။ ၁၄၁။ အဘိနိဟာ-
ရက္ခမ-လည်း ကြည့်။

အဘိနိဟာရသမနန္တရဘာဝ (ပု) [အဘိနိဟာရ
+ သမနန္တရ + ဘာဝ] ရှေးရှုဆောင်ခြင်း -
ညွတ်စေခြင်း - ၏ အခြားမဲ့အဖြစ် (ဘဝ?)။

အဘိနိဟာရသမနန္တရဘာဝသရဏ (န) [အဘိ-
နိဟာရသမနန္တရ + ဘာဝ(ဘဝ?) + သရဏ]
ရှေးရှုဆောင်ခြင်း- ရှေးရှုညွတ်စေခြင်း -
၏ အခြားမဲ့ဖြစ်ခြင်း (ဘဝ?)ကို အောက်မေ့
ခြင်း။ စိတ္တဿ အဘိနိဟာရသမနန္တရ-
ဘာဝ(ဘဝ?) သရဏံ အနုသဓ္ဓေါ ဒီပေတိ။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၈၉။

အဘိနိဟာရသမိဒ္ဓိ (ထိ) [အဘိနိဟာရ + သမိဒ္ဓိ]
ဆုပန်ခြင်း - “ဘုရားဖြစ်လတုံ” ဟူသော
ဗျာဒိတ်ပန်း ဆင်မြန်းခြင်း - ၏ ပြည့်စုံ
ခြင်း။ ဒီပင်္ကရဿ ဟိ ဘဂဝတော ပါဒမူလေ
အဋ္ဌမ္မေသမောဓာနေန အဘိနိဟာရသမိဒ္ဓိ-
တော ပဘုတိ...။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၇။ အံ၊ ၄။ ၂။
၂၃၀။

အဘိနိဟာရသမ္ပတ္တိ(ထိ) [အဘိနိဟာရ + သမ္ပတ္တိ]
 ဆုတောင်းခြင်း - ပါရမီပြည့်ခြင်း - ဇာတိပြည့်
 စုံခြင်း။ တံ ပနေထံ အဘိနိဟာရသမ္ပတ္တိယာ
 ဥပယျာဝရဏပ္ပဟာနဝသေန ယတ္ထ ကိလေ-
 သာ ပဟိနာ။ ဥဒါနာဋ္ဌ။ ၁၇၅။ အဘိနိဟာရ-
 သမ္ပတ္တိယာ ပန အယမေဝ ထေရော ဝေ-
 မဏာသိ။ ထေရါဋ္ဌ။ ၂။ ၁၇၅။ အဘိနိဟာရ-
 သမ္ပတ္တိယာ သဝါသနပ္ပဟာနမေဝ ဟိ ကိလေ-
 သာနံ ဥပယျာဝရဏပ္ပဟာနံ။ ဒိ၊ ဇီ၊ ၁။ ၄။
 သိ၊ ဇီ၊ ၁။ ၁၂။ မ၊ ဇီ၊ ၁။ ၄။ သံ၊ ဇီ၊ ၁။ ၄။
 အံ၊ ဇီ၊ ၁။ ၇။

အဘိနိဟာရသမ္ပဒါ (ထိ) [အဘိနိဟာရ + သမ္ပ-
 ဒါ] အဘိနိဟာရသမ္ပတ္တိနှင့် အနက်တူ။ မာရ-
 သေနမထနာနန္တိ ဧတေန အဘိနိဟာရသမ္ပဒါ-
 ယ သိဉ္စ ပုဗ္ဗဘာဂေ သမ္မာပဋိပတ္တိံ ဒေသေတိ။
 သံ၊ ဇီ၊ ၁။ ၁၃။ (အဘိနိဟာရသမ္ပဒါသိဉ္စံ၊ ဒိ၊ ဇီ၊
 ၁။ ၁၃။ မ၊ ဇီ၊ ၁။ ၁၄။ အံ၊ ဇီ၊ ၁။ ၁၆။ သိ၊ ဇီ၊
 ၁။ ၁၂။)

အဘိနိဟာရသမ္ပန္န (တိ) [အဘိနိဟာရ + သမ္ပန္န]
 (က) မဟာပဏိဝေနနှင့် ပြည့်စုံသောသူ။ (ခ)
 ကုသိုလ်နှင့် ပညာဉာဏ်ဆည်းပူးခြင်းနှင့် ပြည့်
 စုံသောသူ။ (က) အဘိနိဟာရသမ္ပန္နော စ
 ဟုတော့ ပါရမီယော ပူရေတော။ စရိယာဋ္ဌ။
 ၂၈။ (ခ) အဘိနိဟာရသမ္ပန္နော အာယသ္မာ
 အာနန္တော။ ဒိ၊ ဇီ၊ ၂။ ၇၃။ သာ ထေရိ
 သာဝတ္ထိယံ သေဋ္ဌိတော သဘသဟဿကပ္ပေ
 အဘိနိဟာရသမ္ပန္နာ။ ဝိ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၃၆။

အဘိနိဟာရသမ္ပန္နတ္ထ (န) [အဘိနိဟာရသမ္ပန္န +
 တ္ထ] အဘိနိဟာရ၏ ပြည့်စုံပြီးသည်၏အဖြစ်။
 ဗုဒ္ဓပိတာ ဟိ ဧကံသတော... သုဝိသုဒ္ဓါဇီဝေါ
 ဟောတိ တထာ အဘိနိဟာရသမ္ပန္နတ္တာ။
 ထေရါဋ္ဌ။ ၂။ ၁၇၁။

အဘိနိဟာရနုပ္ပ (တိ) [အဘိနိဟာရ + အနုပ္ပ]
 (က) မဟာပဏိဝေနအားလျော်သော။ (ခ)
 ဆုတောင်းခြင်း - ပါရမီပြည့်ခြင်း - အား

လျော်သော။ (က) အတ္တနော အဘိနိဟာရ-
 နုပ္ပံ သမတ္တိံ သပါရမီယော ပူရေတော...။
 စရိယာဋ္ဌ။ ၄။ (ခ) အတ္တနော အဘိနိဟာ-
 ရာနုပ္ပံ ယထာဗလံ သရဏံ။ ဣတိဝုတိ၊
 ၄။ ၂၉၉။

အဘိနိဟာရသမ္ပဝ (ပု) [အဘိနိဟာရ +
 သမ္ပဝ] ရွေးချယ်ဆောင်ခြင်း၏ မဖြစ်သင့်
 ခြင်း။ ဝိပါကတော ဝုဋ္ဌဟိတော စိတ္တဿ
 အဘိနိဟာရသမ္ပဝတော။ အဘိ၊ ဇီ၊ ၁။ ၄၄၈။
 ဝိပါကံ အာရမ္မဏံ ကတော အဘိနိဟာရ-
 သမ္ပဝတောတိ အတ္ထော။ ဝိပါကဿ ဟိ အာ-
 ရမ္မဏံ ကတော နတ္ထိ အဘိနိဟာရော။ မူလဇီ၊ ၁။
 ၂၀၀။ အဘိနိဟာရသမ္ပဝတောတိ သမာ-
 ပတ္တိစိတ္တဿ အဘိနိဟာရဏာသမ္ပဝတော။
 အနုဇီ၊ ၁။ ၂၁၇။

အဘိနိဟာရောပလက္ခိတ (တိ) [အဘိနိဟာရ +
 ဥပလက္ခိတ] အဘိနိဟာရဖြင့် မှတ်အပ်သော။
 အဘိနိဟာရ-ကြည့်။

အဘိနုဒ (တိ) [အဘိ + နုဒ + အ] ကျေမှု-
 ဖျက်စီး - စေတတ်သော၊ ချေမှု - ဖျက်စီး -
 တတ်သော။ အသာရဏေန အဘိနုဒေန
 ဒုက္ခေန အကတညနာ အသုစိဒ္ဓန္တဇေဂစ္ဆ-
 ပဋိက္ခုလသဘာဝေန ဣမိနာ ကာယေန
 ဥက္ကဏ္ဍာမိ။ ထေရါဋ္ဌ။ ၂။ ၂၆၉။

အဘိနေတဗ္ဗ (တိ) [အဘိ + နိ + တဗ္ဗ] ဆောင်
 အပ် - ရွေးချယ်ဆောင်အပ် - သော။ (က)
 ပဋိအပ် - ဆောင်အပ် - သော။ သူ။ (ခ)
 ဆောင် - သွင်း - အပ်သော။ (က) ဘိက္ခု
 အဘိနေတဗ္ဗာ ဝတ္ထုဒေသနာယ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၂၄။
 ဘိက္ခု နေတဗ္ဗာ။ ဝိ၊ ဇီ၊ ၂။ ၁၅၅။ (ခ) ဝပါ-
 ပေတော ဥဒကံ အဘိနေတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၄။ ၃၃၆။
 = ဥဒကံ အာဟရိတဗ္ဗံ။ သာ၊ ဇီ၊ ၁။ ၃၄၀။

အဘိနေတိ (ကြိ) [အဘိ + နိ + အ + တိ]
 ဆောင်၏၊ ရွေးချယ်ဆောင်၏။ (က) ဆောင် -
 သွင်း - ၏။ (ခ) ရောက်စေ၏၊ ပင့်ဆောင်၏။

(က) သိသံ သိသံ ဥဒကံ အဘိဓမ္မာပိ
အဘိဓမ္မာပိ။ အံ၊ ၁။ ၂၄၂။ (ခ) ဗုဒ္ဓကံ
အဘိဓမ္မာပိ။ ဓမ္မ၊ ၁။ ၂၄၂။

အဘိဓမ္မာ (ကြိ ပိ) [အဘိ + နိ + တွာ]
ဆောင်ရွက်။ (က) ဆောင် - သွင်း - ရွက်။
(ခ) ဆောင်ရွက်။ ခေါ်ယူရွက်။ (ဂ) ဆောင်ရွက်။
ဖိတ်ခေါ်ရွက်။ (က) ဥဒကံ အဘိဓမ္မာ ဥဒကံ
နိဇ္ဈေတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၄။ ၃၃၆။ (ခ) ဗုဒ္ဓကံ အဘိဓမ္မာ
ပုရိ အဘိဓမ္မာ။ အဘိ၊ ၁။ ၂၄၂။ (ဂ)
ဣတော ယောတိ တံ ဗုဒ္ဓံ အဘိဓမ္မာ။
ဇာ၊ ၁။ ၄။ ၅၁။

အဘိဓမ္မာနုဋ္ဌာန (န) [အဘိဓမ္မာ + ဌာန] အဘိဓမ္မာ
နုဋ္ဌာနနှင့် အနက်အရတူ။

အဘိဓမ္မာ (တိ) [န + ဘိဓမ္မာ] မပြုမဆင်သော၊
သို့။ ဝါ၊ ၁။ အဘိဓမ္မာနုဋ္ဌာနံ စ တံ အာရမ္မဏံ
နိဿယ။ သံ၊ ၁။ ၂၄၁။

အဘိဓမ္မာ (ကြိ) ဘိဓမ္မာကြည့် (ဝိ၊ ၂။ ၉၀။ သံ၊ ၃။
၂၃၀။ ဥဒါနံ၊ ၁၅၅။ ဝိ၊ ၁။ ၁၄၇။ သံ၊ ၁။
၃။ ၂၈၆။ ဇာ၊ ၁။ ၁၄၉။)

အဘိဓမ္မာတဗ္ဗ (တိ) [န + ဘိဓမ္မာတဗ္ဗ] မခွဲခြားအပ်
သော။ တံ ပန သဘာဝေနေဝ ဝေတ္တိတန္တိ
အဘိဓမ္မာတဗ္ဗတောဝ န ဘိဓမ္မာတိ အနိပ္ပါယော။
မူလ၊ ၁။ ၂။ ၁၀။

အဘိဓမ္မာတဗ္ဗ (န) [အဘိဓမ္မာတဗ္ဗ + တဗ္ဗ] မခွဲခြား
အပ်သည်၏အဖြစ်။ သဗ္ဗမေဝဟိ ရူပံ ဝိညာ-
တန္တိ တဿ အဘိဓမ္မာတဗ္ဗတော ဝိညာတတော
အညံ။ မူလ၊ ၁။ ၁၅၅။

အဘိဓမ္မာတဗ္ဗပရိသ (တိ) [န + ဘိဓမ္မာတဗ္ဗ + ပရိသ]
မဖျက်ဆီးအပ်သော - ဖျက်ဆီး၍မရသော -
ပရိသတ်ရှိသော။ အဘိဓမ္မာတဗ္ဗပရိသော (ဝိ၊ ၁။
၃။ ၁၂၁) တိ ပဓရဟိ ကေနစိ သင်္ဂဟေန သင်္ဂ-
ဟေတွာ ယုတ္တိကာရဏံ ဒဿေတွာ ဝါ န
ဘိဓမ္မာတဗ္ဗပရိသော။ ဝိ၊ ၁။ ၃။ ၁၂၂။

အဘိဓမ္မာ (ကြိ ပိ) [န + ဘိဓမ္မာ] (က)
မဖျက်ဆီးမူ၍။ (ခ) မဖောက်ခွဲမူ၍။ (ဂ) မခွဲ

ခြားမူ၍။ အသီးအခြားမပြုမူ၍။ (က) ဝေဗ္ဗိ
ဘိဓမ္မာ ဝါ အဘိဓမ္မာ ဝါ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၃၉။
(ခ) သိသကဋ္ဌာဟံ အဘိဓမ္မာ။ မ၊ ၁။ ၂။
၃၁၇။ (ဂ) ထိနမိဒ္ဓနိဝရဏံ... အဘိဓမ္မာ
ဝုတ္တံ။ အဘိ၊ ၁။ ၄၁၄။

အဘိဓမ္မာ (တိ) [န + ဘိဓမ္မာ] (က) မပျက်သေးသော။
(ခ) မကွဲသော (သပိတ်စသည်)။ (ဂ) မကွဲ
ပြားသေးသော၊ မကွေ့ကွင်း - မကွဲကွာ -
သေးသော၊ သူ။ (ဃ) မပျက်စီး - မကျိုး -
သော။ (င) မပျက်စီးသော၊ မဖောက်ပြန်
သော၊ သူ။ (စ) မကွဲပြား - မခြားနား -
သော။ (ဆ) မပျက်သေးသော - အသစ်
အသစ်ဖြစ်သော - သင်္ခါရ။ (က) သုသာနံ
ဂန္ဓာ အဘိဓမ္မာ သင်္ခါရေပသုကူလံ အဂ္ဂဟေသိ။
ဝိ၊ ၁။ ၇၂။ အတ္တဗျေဓာ အလ္လသင်္ခါရေ။ ဝိ၊ ၁။ ၁။
၃၂၉။ (ခ) အဘိဓမ္မာ ဘိဓမ္မာ။ ဝိ၊ ၂။ ၃၂၀။
(ဂ) ပရေပန အဘိဓမ္မာ ကမ္မပထဘေဒေါ နတ္ထိ။
အဘိ၊ ၁။ ၁၄၃။ သလောကာယ ဂါဟိတာယပိ
အဘိဓမ္မာ ဟောတိ သံဃော။ ဝိ၊ ၁။ ၂၂၃။
ဥဒါန၊ ၂၈၈။ (ဃ) ယဿ ပန သဗ္ဗေန သဗ္ဗ
အဘိဓမ္မာနိ သိလာနိ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၅၄။ ဝိ၊ ၁။ ၂။
၁၂၆။ (င) လဉ္စ နာမ အဘိဓမ္မာ ဘိဓမ္မာ။ အံ၊ ၁။
၁။ ၃၂၆။ (စ) မူလရသာဒိနာ ဘေဒေန
ဘိဓမ္မာပိ ရသော လက္ခဏာဒိဟိ အဘိဓမ္မာ-
ယေဝ။ မဟာနိ၊ ၁။ ၃၀၀။ အတ္တတော
အဘိဓမ္မာ စ၊ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၃။ သဘာဝဓာရ-
ဏာဒိအတ္တေန အဘိဓမ္မာ ဝေ သော အတ္တော-
တိ။ အနု၊ ၁။ ၃၂။ (ဆ) အနိရုဒ္ဓမေဝ နိရုဇ္ဈ-
တိ၊ အဘိဓမ္မာ ဘိဓမ္မာ။ ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၂၈၁။

အဘိဓမ္မာ (တိ) [အဘိဓမ္မာ + က] မကွဲပြားသော။
သတ္တရသ ဘိဓမ္မာဝါ၊ ကေဝါဒေါ အဘိဓမ္မာ-
ကော။ အဘိ၊ ၁။ ၃။ ၁၀၈။

အဘိဓမ္မာ (တိ) [အဘိဓမ္မာ + ကဋ္ဌ] မခွဲအပ်သေး
သော ထင်းရှိသော၊ ထင်းကို မခွဲအပ်သေး
သော၊ သူ။ အဘိဓမ္မာဋ္ဌာသိ အနာဘတော-
ဒကော။ ဇာ၊ ၂။ ၃၄။ အဘိဓမ္မာဋ္ဌာသိတိ

သော ဒါနိ အဋ္ဌ အနုဋ္ဌကဋ္ဌောသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။
၂၁၂။

အဘိန္နကာလ (တိ) [အဘိန္န+ကာလ] မကွဲ
ပြားသော ကာလရှိသော တရား။ အဘိန္န
ကာလဿပိ ဘိန္နကာလဿ ဝိယ ဘေဒေါ-
ပစာရဒဿနတော ဘေဒဝစနံ ယုတ္တံ။ အနုဋ္ဌိ၊
၁။၄၅။

အဘိန္နကာလိက (တိ) [အဘိန္နကာလ+ဣက] မကွဲပြားသော ကာလရှိသော။ သံသာဓရ စ
သဏ္ဌာနန္တိ အနတ္တန္တရတ္တာ အဘိန္နကာလိကံ။
သံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၅၃။

အဘိန္နဓရ (တိ) [အဘိန္န+ဓရ] မကွဲ-မခွဲ-
သော (တလုံးတည်းသော) ခွဲရှိသော။ ကေ-
ရုရောတိ အဘိန္နဓရော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၉၂။

အဘိန္နဇောတိက (တိ) [အဘိန္န+ဇောတိ+က] မကွဲပြားသောဇောတိရှိသော-ဇောတိအားဖြင့်
မကွဲပြားသော-တရား။ အဘိန္နဇောတိကဿ
စဝသေန ယထာ“အာဝဇ္ဇနာ..ပစ္စယော”တိ
ဝုတ္တံ။ မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၇၀-၁။ မူလဋ္ဌိ၊ ၁။၁၃၀။
(အနုဋ္ဌိ၊ ၁။၁၃၀-လည်း ကြည့်။)

အဘိန္နဋ္ဌာန (န) [အဘိန္န+ဋ္ဌာန] (၁)မတူးအပ်
သော-နေရာ-အရပ်။ (တိ) (၂) မကွဲပြား
သော-တူ-သော တည်ရာရှိသော။ (၁)
ပရတော တုစ္ဆကုပဿ အဘိန္နဋ္ဌာနံ ဝိယ
အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရဒွယံ အတ္ထိ။ (အဘိန္နဋ္ဌာနံ၊
သိ။ အဘိန္နဋ္ဌာနံ၊သျှာ။) သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၇။
အဘိန္နဋ္ဌာနန္တိ အခဏိတဋ္ဌာနံ။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၁၇။
(၂) ယထာ အနေကေသံ မဏိဒီပါဒီနံ
ပကာရုပ်.. အဘိန္နဋ္ဌာနံ ဝိယ ပညာယတိ။
အနုဋ္ဌိ၊၃။၁၂၂။

အဘိန္နတာ (တိ) [အဘိန္န+တာ] မပျက်စီး
သည်၏အဖြစ်။ သိလဿ အဘိန္နတာ သိလ-
ပါရမီ။ စရိယာ ဋ္ဌ။၁၇၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၁၀၆။

အဘိန္နတ္ထ (န) [အဘိန္န+တ္ထ] (က) မပျက်ဆီး
အပ်သည်၏အဖြစ်။ (ခ) မကွဲပြားသည်၏

အဖြစ်။ (က) သာ “တေန ဘိန္နိယာသိ”တိ
ဝေ သဉ္စိစ္စ အဘိန္နတ္တာ အသဉ္စိစ္စ ဘိန္နာ နာမ
ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄။ (ခ) အတ္တဿ
အဘိန္နတ္တာတိ ဒဿတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၇၉။
အတ္တဝဏ္ဏနာ ပန ကေသဒိသာ တဒတ္တဿ
အဘိန္နတ္တာ။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၅။

အဘိန္နနာစ (ပု) [အဘိန္န + နာစ] မကွဲ-
မအက် - တခဲနက်-သော အသံရှိသော။
အဘိန္နနာဒါ မဒဝါရဏာ စ။ ဗုဒ္ဓဝါ၊ဋ္ဌ။၃။၁။

အဘိန္နဘာဝ (ပု) [အဘိန္န+ဘာဝ] မကွဲပြား-
မခြားနား-သည်၏ အဖြစ်-ခြင်း။ အတ္တ-
တော တတော အဘိန္နဘာဝေါတိ ဥဘယဓမ္မေ-
တံ။ သာရတ္ထ၊၁။၂၃။

အဘိန္နရူပ (တိ) [အဘိန္န+ရူပ] (က) မကွဲပြား-
မခြားနား-သော-ရုပ်-သဒ္ဓါအစီအရင်-
ရှိသော။ (ခ) မကွဲပြား-မခြားနား-သော
သဘောရှိသော။ ဝုတ္တာနံ တေသံ မာသသဒ္ဓါ-
နံ ဝိယ အဘိန္နရူပါနဉ္စ အတ္တဘေဒေါ ဥပပဇ္ဇ-
တိ။ မူလဋ္ဌိ၊၁။၃၃။ သဒ္ဓတ္တာ ဟိ အဘိန္နရူပါ
ဝိယ ဟုတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၃။

အဘိန္နရူပကာရဏ (န) [အဘိန္နရူပ+ကာရဏ] မကွဲပြား-မခြားနား-သောသဘောရှိသော
အကြောင်း။ န ဟိ အဘိန္နရူပကာရဏံ ဘိန္န
သဘာဝဿ ဖလဿ ပစ္စယော ဘဝိတုံ
သက္ကာတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၃။၁၂၂။

အဘိန္နဝဏ္ဏ (တိ) [အဘိန္န+ဝဏ္ဏ] မကွဲပြား-
မခြားနား-တူ-သော အဆင်းရှိသော။
ဂင်္ဂါယမုနာနံ အသမာဂမဋ္ဌာနေ ဥဒကံ ဘိန္န-
ဝဏ္ဏံ ဟောန္တပိ သမာဂမဋ္ဌာနေ အဘိန္နဝဏ္ဏ-
မေဝ။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၂၁။

အဘိန္နဝါဒ (တိ) [အဘိန္န+ဝါဒ] မကွဲပြား-
မခြားနား-သော အယူ (ဝါဒ)ရှိသောသူ။
ကေန္တော ဝါဒေါ ဘေသန္တိ ကေန္တဝါဒါ။ ..
အဘိန္နဝါဒိတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၇၃။

အဘိန္နဝိသယ (တိ) [အဘိန္န + ဝိသယ] မကွဲ
ပြား - မခြားနား - တူ - သော တည်ရာရှိ
သည်၏အဖြစ်၊ အဘိန္နာဓိကရဏ ဝိသ ဟိ
အဘိန္နဝိသယမေဝဝိရုဋ္ဌံ နာမ သိယာ။ အနုဋီ၊
၃။ ၂။

အဘိန္နဝေဒန (တိ) [အဘိန္န + ဝေဒနာ] မကွဲ
ပြား - မခြားနား - တူ - သော ဝေဒနာရှိ
သော တရား။ အဘိန္နဘေတိကဿ စာတိ စ-
သပ္ပေါ အဘိန္နဝေဒနဿ စာတိ သမ္ပိဏ္ဏ-
နတ္ထော။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၃၈။

အဘိန္နသဏ္ဌာန (တိ) [အဘိန္န + သဏ္ဌာန] မကွဲ
ပြား - မခြားနား - တူ - သော သဏ္ဌာန်ရှိ
သော။ တထေဝ အဘိန္နသဏ္ဌာနာနိ တိဋ္ဌန္တိ။
ပေတ၊ ၄။ ၃၈။

အဘိန္နသန္တာန (တိ) [အဘိန္န + သန္တာန] မကွဲ
ပြား - မခြားနား - တူ - သော သန္တာန်
ရှိသော။ ဝေဏိဂ္ဂဟဏေန အနုပါဒိန္နကော
အဘိန္နသန္တာနော ကေသလောမနဝေန္တာဒိ-
ကော။ ဝဇီရ၊ ၁၈၁။

အဘိန္နသန္တာနဂတ (တိ) [အဘိန္နသန္တာန +
ဂတ] မကွဲပြား - မခြားနား - တူ - သော
သန္တာန်၌ ဖြစ်သော။ ကေသန္တာနဂတာနံ
အဘိန္နသန္တာနဂတာနံ ခွါရာနံ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၅၆။

အဘိန္နသဘာဝ (တိ) [အဘိန္န + သဘာဝ] မကွဲ
ပြား - မခြားနား - တူ - သော သဘောရှိ
သော။ နိပ္ပရိယာယတော အရိယသပ္ပုရိသ-
ဘာဝါ အဘိန္နသဘာဝါ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၃။
အဘိန္နသဘာဝေါပိ ဟိ ဓမ္မော။ အနုဋီ၊ ၃။ ၄၃။

အဘိန္နသမ္ပတ (တိ) [အဘိန္န + သမ္ပတ] မပျက် -
မပြို - ခိုင်မြဲ - တည်တံ့ - သည်ဟု သမုတ်
အပ်သော။ သူ။ ကေဟိစိ အဘိန္နသမ္ပတောပိ
ဘိန္နော ဝိနဋ္ဌော ဝေ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၈၇။ မ၊ ၄။ ၃။
၂၄၁။

အဘိန္နသရဏ (တိ) [အဘိန္န + သရဏ] မပျက်
သော - မကင်းကွာသော - တည်မြဲသော -
ကိုးကွယ်ရာ - သရဏဂုံ - ရှိသော။ သူ။ အရိယ-
ပုဂ္ဂလာ ပန အဘိန္နသရဏာ စေဝ အသံ-
ကိလိဋ္ဌသရဏာ စ ဟောန္တိ။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၇။

အဘိန္နသရီရဝတ္ထု (န) [အဘိန္န + သရီရ + ဝတ္ထု]
မပျက်သေးသော သူသေကောင် - သေခါစ
ဖြစ်သောသူသေကောင် - နှင့် စပ်သော - အ-
ကြောင်းအရာ - ဝတ္ထု။ အဘိန္နသရီရဝတ္ထုသ္မိံ
အဓိဝတ္ထောတိ သာဓူကတဏှာယ တသ္မိံ -
ယေဝ သရီရေ နိဗ္ဗတ္တော။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၃၂၉။

အဘိန္နသာမတ္တိယ (န) [အဘိန္န + သာမတ္တိယ]
မကွဲပြား - မခြားနား - သော - အား -
အစွမ်း - အာနုဘော်။ တဒဝတ္ထမေဝ သော-
တာဒိနံ ကာရဏံ ဟောတိ အဘိန္နသာမတ္တိယံ
ဝါ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၂၅။

အဘိန္နသီလ (တိ) [အဘိန္န + သီလ] မပျက်သော
သီလရှိသော။ သူ။ အယံ စ ဒေဝပုတ္တော ကာရ-
ကော အဘိန္နသီလော။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၈၂။

အဘိန္နသီလတာ (တိ) [အဘိန္နသီလ + တာ]
မပျက်သောသီလ ရှိသည်၏ အဖြစ်။ လစွိ-
ပတိဋ္ဌာပနံ ပနာယ ပုဗ္ဗေ အဘိန္နသီလတယေဝ
ဒီပေတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၂၂၂။

အဘိန္နာဓာရတာ (တိ) [အဘိန္န + အာဓာရ +
တာ] မကွဲပြား - မခြားနား - တူ - သော
တည်ရာရှိသည်၏အဖြစ် အတ္တာဘေဒကာလ-
ဘေဒဝိသယတ္တာ အဘိန္နာဓာရတာယ တေသံ
ပရိဟာရော။ အနုဋီ၊ ၃။ ၉၃။

အဘိန္နာဓိကရဏ (တိ) [အဘိန္န + အဓိကရဏ]
မကွဲပြား - မခြားနား - တူ - သော အ-
ကြောင်းရှိသော။ အဘိန္နဝိသယ-ကြည့်။

အဘိန္နာဓိကရဏဘာဝ (ပု) [အဘိန္နာဓိကရဏ +
ဘာဝ] မကွဲပြား - မခြားနား - တူ - သော
တည်ရာ ရှိသည်၏ အဖြစ်။ ဝိနယသဒ္ဓသန္နိ-

စာနော အဘိန္နာဓိကရုဏဘာဝေန ပယုတ္တော
ဓမ္မသဒ္ဓေါ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၆၅။

အဘိပတန္တ (တိ) [အဘိ + ပတ + အန္တ] အလျင်
အမြန် - တဟုန်တည်း - ပြေးသွားသော၊
မနား - မရပ် - မတည် - မတန့် - သော။ တံ
ဟိဿ အဘိပတန္တံ ခိယန္တံ ဟုတော ဥပဋ္ဌိတံ။
ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၉။

အဘိပတ္တဗ္ဗ (တိ) [အဘိ + ပဒ + တဗ္ဗ] ရောက်
အပ်သော။ မနဿ စိန္တေန္တေနပိ န အဘိ-
ပတ္တဗ္ဗော။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၉။

အဘိပတ္တိယန (န၊ ထိ ?) [အဘိ + ပတိ + ဣ +
ယု။ (ပတ္တိအ(ပုန) ပြာ၊ ပြတုယ (ပ) သံ။)
မဂ်လံ ပစ္စေတိ နော ကမ္မံ (အံ၊ ၂။ ၁၈၁။)
အပွင့် (အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၂၄) တို့
ကြည့်။ စာမူတို့၌ အသဒိသ ဒွေဘော်နှင့်
အဘိပတ္တိယန-ဟု ရှိနေသည်။ သဒိသဒွေဘော်
နှင့် အဘိပတ္တိယန-ဟု ပါဌမှန်ရှိသင့်သည်။
ယုံကြည်ခြင်း။ အဘိပတ္တိယနာ သဒ္ဓဟနမေဝ။
နေတ္ထိ၊ ၄။ ၉၃။

အဘိပတ္တိယနလက္ခဏ (တိ) [အဘိပတ္တိယန +
လက္ခဏ] ယုံကြည်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော။
အဝေစ္စပသာဒေါ အဘိပတ္တိယနလက္ခဏာယ
သဒ္ဓါယ ပဒဋ္ဌာနံ။ နေတ္ထိဝိ၊ ၁၃၁။

အဘိပတ္တန (န၊ ထိ) [အဘိ + ပတ္တ + ယု] တောင့်
တခြင်း။ သာ စဿ အဘိပတ္တနာ ယထာဓိပ္ပေ-
တလ္လဝဟာ အဟောသိ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၈။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၁၇။

အဘိပတ္တနကာမ (တိ) [အဘိပတ္တန + ကာမ]
တောင့်တ - လိုချင် - ခြင်းရှိသော။ သူ။
ဒေဝလောကဿေဝ အဘိပတ္တနကာမာ။ သံ၊
၄။ ၁။ ၁၆၈။

အဘိပတ္တနာဟေတုက (တိ) [အဘိပတ္တန +
ဟေတု + က] တောင်းပန်ခြင်းလျှင် အ

ကြောင်းရှိသော။ သော ဝိသေသတော
လောကေ သမ္ဘာဝနိယဿ ဂရုကာတဗ္ဗဿ
အဘိပတ္တနာဟေတုကော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၆၁။

အဘိပတ္တနိယဘာဝ (ပု) [အဘိပတ္တနိယ + ဘာဝ]
တောင့်တအပ်သည်၏ အဖြစ်။ “ဝေဒနာပစ္စ-
ယာ တဏှာ” တိ ဝေဒနတော တဏှာယ ပဒဋ္ဌာနံ
အဘိပတ္တနိယဘာဝတော။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၈၁။

အဘိပတ္တယတိ (ကြိ) [အဘိ + ပတ္တ + ဣယ + တိ]
တောင့်တ၏။ ဘိယျောဝ ကာမေ အဘိပတ္တ-
ယန္တိ။ မ၊ ၂။ ၂၆၀။ ထေရ၊ ၃။ ၂၅။ ဝတ္ထုကာမ-
ကိလေသကာမေ ပတ္တယန္တိယေဝ။ မ၊ ၄။
၃။ ၂၁၂။ န ကာမေ အဘိပတ္တယာမိ။ ဇာ၊ ၄။
၇။ ၂၀။ ပေတံ ကာလကတာဘိပတ္တယေ။
ဇာ၊ ၁။ ၂၁၈။ န ကာမေ အဘိပတ္တယေ။
ဇာ၊ ၂။ ၁၇၀။ အဟံ ကာမေ အဘိပတ္တ-
ယေယံ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၃။ မဟာကရု-
ဏာယ ဝနိ အဘိပတ္တယိ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၇။
သမ္မောဓိ အဘိပတ္တယိ။ အပ၊ ၂။ ၂၈၂။

အဘိပတ္တယန္တ (တိ) [အဘိ + ပတ္တ + ဣယ +
အန္တ] တောင့်တသော။ သူ။ တမ္မာ ကုလော
ပဗ္ဗင်တောမိ။ န ကာမေ အဘိပတ္တယံ။ သုတ္တ-
နိ၊ ၃။ ၄၁။ ဧတံ သိဝံ ဥတ္တမမာဘိပတ္တယံ။ ဇာ၊
၁။ ၁၉၇။ သမ္မုဒ္ဓရာဓ အဘိပတ္တယန္တာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊
၄။ ၃၃။

အဘိပတ္တယာန (တိ) [အဘိ + ပတ္တ + ဣယ +
အာန] တောင့်တသော။ သူ။ နိဗ္ဗာနပဒါဘိ-
ပတ္တယာနော။ သုတ္တနိ၊ ၃။ ၃၃။ အနုပါမိသေ-
သံ ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာနပဒံ ပတ္တယမာနော။ သုတ္တနိ၊
၄။ ၂။ ၉၅။

အဘိပတ္တိတ (တိ) [အဘိ + ပတ္တ + တ] (က)
တောင့်တအပ်သော။ (ခ) တောင့်တအပ် -
အလိုရှိအပ် - သော။ (ဂ) တောင့်တအပ် -
မပြတ် တောင့်တအပ် - သော။ (ဏ) ယံ

အဓိပ္ပေတံ၊ ယံ အဘိပတ္တိတံ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၁၃။ ယံ ကိဉ္စိ အဘိပတ္တိတံ။ မ၊ ၂။ ၃၄၄။ (ခ) စေတသော အဘိပတ္တိတော။ ထေရ၊ ၂၉၆။ မမ စိတ္တေန ဣန္ဒြိယတော။ ထေရ၊ ၄၅၂။ ၁၅၇။ ယေ ဟောန္တိ အဘိပတ္တိတာ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၆၇။ ယေ ကေစိ အတ္တာ ဣန္ဒြိယာ နာမ ဟောန္တိ။ ဇာ၊ ၄၅၂။ ၃၆၆။ (ဂ) ဧတံ မေ အဘိပတ္တိတံ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၃၃။ ဧတံ မယာ အဘိ၊ ဟံ ပတ္တိတံ။ ဒီ၊ ၄၅၂။ ၂၉၅။

အဘိပတ္တိတပဉ္စ (တိ) [အဘိပတ္တိတ + ပဉ္စ] တောင့်တအပ်သော - အမေး - ပုစ္ဆာ - ပြဿနာ။ “ကဒါ န ခေါ ဘဂဝန္တံ ပုတ္တိတံ လဘာမိ”တိ ဧဝံ အဘိပတ္တိတပဉ္စာ။ ဒီ၊ ၄၅၂။ ၂၇၇။

အဘိပတ္တေတဗ္ဗ (တိ) [အဘိ + ပတ္တ + ဧက + တဗ္ဗ] တောင့်တအပ်သော။ သိဝံ ခေမံ ဥက္ကမံ အဘိပတ္တေတဗ္ဗံ။ ဇာ၊ ၄၅၂။ ၅၀၅။

အဘိပတ္တေတိ (ကြိ) [အဘိ + ပတ္တ + ဧက + တိ] တောင့်တ၏။ လိုမျှင်၏။ တံသဒိသံ တတောဝါ ဥက္ကရိတရံ သုခံ အဘိပတ္တေတိ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၈၁။ ယံ ယဒေဝါဘိပတ္တေန္တိ။ ခုဒ္ဒက၊ ၁၀။ ကုလပုတ္တာ အဘိပတ္တေန္တိ။ ထေရ၊ ၄၅၁။ ၁၇၉။ ဧဝံ အဟပ္ပိ ပေတံကာလကံတံ အဘိပတ္တေမိ။ ဇာ၊ ၄၅၁။ ၆၂။ ကာမာနံ အဘိပတ္တေမိ။ ဇာ၊ ၄၅၁။ ၇၁။ ကော ဝါ တံ အဘိပတ္တေယျ။ အနု၊ ၄၅၁။ ၁၇၁။

အဘိပတ္တေန္တ (တိ) [အဘိ + ပတ္တ + ဧက + အန္တ + တိ] အဘိပတ္တေန္တိ။ တောင့်တသော။ သူ။ တာဒိသေ အရညဝါသာဒိဂုဏေ အဘိပတ္တေန္တာ နာမ ဟောန္တိ။ ထေရ၊ ၄၅၁။ ၁၈၀။ စာတုမဟာရာဇိကာဒိ ဒေဝကာယံ အဘိပတ္တေန္တိ။ ထေရီ၊ ၄၅၂။ ၃၉။

အဘိပရိစ္ဆန္တ (တိ) [အဘိ + ပရိ + ဆိဒ္ဓိ + တ] ပိုင်းခြားအပ် - သတ်မှတ်အပ် - သော။ အဘိ-

ပရိစ္ဆန္တော ဝိနယောတိ အတ္တေန။ သီ၊ ၄။ သစ်၊ ၁။ ၉၅။

အဘိပဿတိ (ကြိ) [အဘိ + ဒိသ + အ + တိ] မြင်၏။ ကံ တေန တွာ'ဘိပဿသိ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၁၈။ ဇာ၊ ၄၅၆။ ၂၂၀။

အဘိပဿန္တ (တိ) [အဘိ + ဒိသ + အန္တ] မြင်သော။ သိ - နားလည် - သော။ သူ။ နိဗ္ဗာနံ အဘိပဿတော။ အံ၊ ၁။ ၁၄၅။ ခေမာ'ဘိပဿ အဝိဝါဒဘူမိံ။ သုတ္တနိ၊ ၄၁၈။ = နိဗ္ဗာနံ ခေမန္တိ ပဿမာနော။ သုတ္တနိ၊ ၄၅၂။ ၂၇၃။

အဘိပါဒက (ပု) အဘိပါဒကမည်သော စစ်သူကြီး၊ အဘိပါရက-ကြည့်။

အဘိပါရက (ပု) အဘိပါရက မည်သော စစ်သူကြီး၊ ဥပ္ပာဒန္တိဇာတ်၌လာသော သိဝိတိုင်း အရိဋ္ဌပုရမြို့ သိဝိမင်း၏ စစ်သူကြီး။ တသေသော ဘရိယာ'ဘိပါရကဿ၊ ဇာ၊ ၂။ ၃၉။ (အဘိပါရက။ သီ၊ ဣ။ အဘိပါဒက (က)။ အကျယ်ကို ဇာ၊ ၄၅၅။ ၂၂၀-၄၀-ကြည့်။)

အဘိပါရုတ (တိ) [အဘိ + ပ + အာ + ဝရ + တ (အဘိပြာဝိတ-သံ)] ဝတ်ရုံသော။ သူ။ ပဝရ ရုစိရ ကာသိက ကာသာဝ မဘိပါရုတံ ။ မိလိန္တ၊ ၂၁၇။

အဘိပါလယတိ (ကြိ) [အဘိ + ပါလ + ဣယ + တိ] စောင့်ရှောက်၏။ ယဉ္ဇာပိ မေ စန္ဒသုရိယာ အဘိပါလယန္တိ။ ဇာ၊ ၂။ ၄၆။ အဘိပါလယန္တိတိ အာလောကံ ကရေန္တာ ရက္ခန္တိ။ ဇာ၊ ၄၅၅။ ၂၃၉။ ဣမံ ပဒေသံ အဘိပါလယာမိ။ ဝိမာန၊ ၁၁၉။

အဘိပါလိတ (တိ) [အဘိ + ပါလ + တ] စောင့်ရှောက်အပ်သော။ မောဒန္တိ တာ ဒေဝဝရာဘိပါလိတာ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၀၁။ သက္ကေန ရက္ခိတာ။ ဇာ၊ ၄၅၅။ ၄၁၈။

အဘိပါလေတိ (ကြိ) [အဘိ+ပါလ+ဏေ+တိ] စောင့်ရှောက်၏။ ယံ ဒိသံ အဘိပါလေတိ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၆၀။

အဘိပိဋ္ဌယတိ (ကြိ) [အဘိ+ပိဋ္ဌ+ဏယ+တိ] ပိနိပ်-ကြိတ်-လှည့်-၏။ လည်စေ၏။ သတ္တေ ဗောဓေန္တော ဓမ္မယန္တမဘိပိဋ္ဌယတိ။ မိလိန္ဒ။ ၁၆၇။

အဘိပိဋ္ဌတတ္ထ (န) [အဘိ+ပိဋ္ဌတ+တ္ထ] နှိပ်စက် အပ်သည်၏အဖြစ်။ မာနသိကေန ဒုက္ခေန အဘိပိဋ္ဌတတ္တာ။ သာဓုတ္တ၊ ၂။ ၈။

အဘိပုစ္ဆတိ (ကြိ) [အဘိ+ပုစ္ဆ+အ+တိ] မေး၏။ ဥဋ္ဌေဟိ နံ ပဉ္စလိကာဘိပုစ္ဆ။ ဇော၊ ၁။ ၂၀၆။ ဇော၊ ၄။ ၁၃၉။

အဘိပုစ္ဆတ (တိ) [အဘိ+ပုစ္ဆ+တ] မေးအပ်သောသူ။ ဘဂဝတာ ပန ပဉ္စဘိပုဋ္ဌေန ပဉ္စ အဘိပုစ္ဆိတေန သတာ ဗျာကတံ။ မာ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၆။

အဘိပုဗ္ဗ (တိ) [အဘိ+ပုဗ္ဗ] အဘိရှေးရှိသော။ အဘိပုဗ္ဗော ဈေ-သဒ္ဓေါ လုဗ္ဗနေ နိရုဋ္ဌောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သံ၊ ၃။ ၂။ ၁၄၂။

အဘိပုရိသ (ပု) [အဘိ+ပုရိသ] အဘိပုရိသသတ္တ။ အဘိဝိနယသတ္တယ ပန အဘိပုရိသသဝိယ သမာသသိဒ္ဓိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အနု၊ ၁။ ၂။

အဘိပူဇန (န) [အဘိ+ပူဇ+ယ] ပူဇော်ခြင်း။ အရိယဓမ္မေ ယာထာဝတော အပစာယနံ အာဒရေန အဘိပူဇနံ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၉-၁၀။

အဘိပူဇယတိ (ကြိ) [အဘိ+ပူဇ+ဏယ+တိ] ပူဇော်၏။ ယံ တံ ဝါလခိနာဘိပူဇယာမ။ ဇော၊ ၁။ ၃၃။ ဇော၊ ၄။ ၁၅၀။ ယံ ပါဒိ အဘိပူဇယံ။ အပ၊ ၁။ ၂၇၉။

အဘိပူဇိတ (တိ) [အဘိ+ပူဇ+တ] ပူဇော်အပ်သောသူ။ အဘိပူဇိတော ဓုဇာတိ ဟိ အတ္တေန ကိရိယာကာရကသမ္ပန္နံ နိမိတ္တံ ကတာ။

သီ၊ ၃။ ၁၆၁။ ၉၇။ အပ္ပဋိသန္ဓော ကကုသန္ဓော ဘဂဝါ အဘိပူဇိတနရဒေဝယက္ခံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၉၈။

အဘိပူဇေတိ (ကြိ) [အဘိ+ပူဇ+ဏေ+တိ] ပူဇော်၏။ တံ ဉာဏံ အဘိပူဇေမိ။ အပ၊ ၁။ ၁၈၁။

အဘိပူရယိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ+ပူရ+ဏယ+တွာ] ပြည့်စေ၍။ ယာဝ ကဏ္ဍမဘိပူရယိတွာ။ မိလိန္ဒ။ ၂၃၂။ အဘိ၊ ၄။ ၁၄၆။

အဘိပ္ပကိဏ္ဍ (တိ) [အဘိ+ပ+ကိရ+တ] ဖြန့်အပ်-ကြဲအပ်-ခင်းအပ်-သော။ ပုပ္ဖိဘိကိဏ္ဍန္တိ ပုပ္ဖေဟိ အဘိကိဏ္ဍံ။ ကမလဒလေဟိ အဘိပ္ပကိဏ္ဍန္တိ အတ္ထော။ ဝိမာန၊ ၄။ ၃၃။ ဗဟုလမာတာ သုမနမလ္လိကာဒိနံ အမ္မဏမတ္တေန အဘိပ္ပကိဏ္ဍေ ဝရသယနေ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၃၃၀။ (ဇော၊ ၄။ ၁။ ၇၃-၅-အဘိပ္ပကိဏ္ဍသယနဟု ရှိသည်။)

အဘိပ္ပကိဏ္ဍသယန (န) [အဘိပ္ပကိဏ္ဍ+သယန] ဖြန့်အပ်-ကြဲအပ်-ခင်းအပ်-သောအိပ်ရာ။ အဘိပ္ပကိဏ္ဍ-ကြည့်။

အဘိပ္ပကိရတိ (ကြိ) [အဘိ+ပ+ကိရ+အ+တိ] (က) ဖြန့်-ကြဲ-ခင်း-၏။ (ခ) မပြတ်-အထပ်ထပ်-ကြဲ၏။ (က) အဇ္ဈောကိရတိ၊ ကြည့်။ (ခ) တေ တထာဂတဿ သရိရံ ဩကံရန္တိ အဇ္ဈောကိရန္တိ အဘိပ္ပကိရန္တိ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၁၄။ အဘိဏံ ပုနပျုနံ ပကိရန္တိ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၆။

အဘိပ္ပမဒ္ဒန (န) [အဘိ+ပ+မဒ္ဒ+ယ] (က) နှိပ်စက်-ညှဉ်းဆဲ-ခြင်း။ (ခ) နှိပ်နင်း-အောင်နိုင်-ခြင်း။ (က) သေဝ(ကောဓော) စိတ္တဿ သရိရဿ စ အဘိပ္ပမဒ္ဒနပဝေဓနပ္ပါဒနေန။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၃၃၀။ (ခ) ဝေ ပဉ္စန္ဒမိမာရာနံ အဘိပ္ပမဒ္ဒနဝသေန ပဒဟန္တေန မဟတာ ဝိရိယေန။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၉။

အဘိပ္ပမောဒ (ပု) [အဘိ+ပ+မုဒ+က] လွန်
ကံသော နှစ်သက်ခြင်း၊ ဝမ်းမြောက်-ရွှင်
လန်း-ခြင်း။ ကတမော စိတ္တဿ အဘိပ္ပ-
မောဒေါ။ ပဋိသံ။၁၈၉။ အဘိပ္ပမောဒေါတိ
အဓိကာ တုဋ္ဌိ။ ပဋိသံ။၄၂။၁၁၈။ ခွံဟာကာ-
ရေဟိ အဘိပ္ပမောဒေါ ဟောတိ သမာဓိ-
ဝသေန စ ဝိပဿနာဝသေန စ။ ဝိ။၄၂။၃၄။
ဝိသုဒ္ဓိ။၁။၂၈၀။

အဘိပ္ပမောဒတိ (ကြိ) [အဘိ+ပ+မုဒ+အ+
တိ] ဝမ်းမြောက်-ရွှင်လန်း-၏။ နန္ဒနေ
စိရမဘိပ္ပမောဒတိ။ ဒီ။၃။၁၂၄။

အဘိပ္ပမောဒန (န) [အဘိ+ပ+မုဒ+ယု]ဝမ်း
မြောက်-ရွှင်လန်း-ခြင်း။ စိတ္တဿ အဘိပ္ပ-
မောဒနဝသေန ပဝတ္တမာနံ။ နေတ္တိ။၄။၂၀၅။

အဘိပ္ပမောဒနဂဟဏ (န) [အဘိပ္ပမောဒန +
ဂဟဏ] ဝမ်းမြောက်-ရွှင်လန်း-ခြင်းကို-
ယူ-ဆို-ခြင်း။ စိတ္တဿ အဘိပ္ပမောဒနဂဟ-
ဏဉ္စေတ္တ နိဝဿနမတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ နေတ္တိ။၄။
၁၁၅-၆။

အဘိပ္ပမောဒယတိ (ကာ၊ကြိ) [အဘိ + ပ +
မုဒ+ဏယ+တိ] ဝမ်းမြောက်-ရွှင်လန်း-
စေ၏။ အညံ ပုရိသံ အဘိပ္ပမောဒယတိ။
ဘေ။၄။၃။၅၀၅။ မမ မေတ္တစိတ္တံ အာမောဒ-
ယာမိ အဘိပ္ပမောဒယာမိ ဗြဟ္မဝိဟာရံ
ဘာဝေမိ။ ထေရ။၄။၂။၂၄၁။ ဒုဋ္ဌာ မယံ
အညံမဘိပ္ပမောဒယံ။ ဘေ။၁။၁၉၇။

အဘိပ္ပမောဒယန္တ (တိ) [အဘိ + ပ + မုဒ +
ဏယ+အန္တ] ဝမ်းမြောက်-ရွှင်လန်း-စေ
သော။ အဘိပ္ပမောဒယံ စိတ္တံ.....။ ဝိ။၁။၈၉။
မ၊၂။၈၈။ မ၊၃။၁၂၅။ သံ၊၃။၂၇၁။ အံ၊၃။
၃၄၅။ ပဋိသံ။၉၂။ စိတ္တံမောဒေန္တော ပမော-
ဒေန္တော ဟာသေန္တော ပဟာသေန္တော။ ဝိ။၄။
၂။၃၄။ ပဋိသံ။၄၁။၂၈၁။ ဝိသုဒ္ဓိ။၁။၂၈၀။

အဘိပ္ပလမ္ပတိ (ကြိ) [အဘိ+ပ+လမ္ပ+အ+
တိ] လွှမ်းမိုး၍ကျ၏။ ထင်လာ၏။ (ကြီးမား
သော တောင်ထွတ်တို့၏ အရိပ်သည် ညနေ
ချိန် မြေ၌လွှမ်းမိုး၍ ကျသကဲ့သို့ ထင်လာ၏။)
တာနိဿ တမ္ပိ သမယေ သြလမ္ပန္တိ အဗျော-
လမ္ပန္တိ အဘိပ္ပလမ္ပန္တိ။ မ၊၃။၂၀၃။ (နေတ္တိ-
ငီ။၃၃၆-လည်း ကြည့်။)

အဘိပ္ပလမ္ပန (န) [အဘိ + ပ + လမ္ပ + ယု]
လွှမ်းမိုး၍ကျခြင်း။ ထင်လာခြင်း။ အနေက-
ဝေဒဝါရပ္ပဝတ္တိယာ ဟိ အဗျောလမ္ပနံ အဘိပ္ပ-
လမ္ပနဉ္စ ဟောတိ။ မူလဒီ။၂။၁၀၄။

အဘိပ္ပဝဿတိ (ကြိ) [အဘိ+ပ+ဝဿ+အ+
တိ] ရွာသွန်း၏။ သည်းထန်စွာ ရွာသွန်း၏။
မဟာမေဃော အဘိပ္ပဝဿိ။ မိလိန္ဒ။၈။

အဘိပ္ပဝဿန္တ (တိ) [အဘိ+ပ+ဝဿ+အန္တ]
ရွာသွန်းသော၊ သည်းထန်စွာရွာသွန်းသော။
အဟံ အဘိပ္ပဝဿန္တော မဟာမေဃော ဝိယ။
ပေတ။၄။၁၂၃။ သမန္တတော နဘံ ပူရေတွာ
အဘိပ္ပဝဿတော မဟာမေဃဿ။ ထေရ။၄။
၁။၁၅၄။

အဘိပ္ပဝုဋ္ဌ (တိ) [အဘိ + ပ + ဝဿ + တ](က)
ရွာသွန်းသော၊ သည်းထန်စွာ ရွာသွန်းသော။
(ခ) ရွာ-သွန်း-ချအပ်-ပုံးလွှမ်း-စုတ်စို-
-စေအပ်-သော။(က)ပူရတော ကန္တာရေ
မဟာမေဃော အဘိပ္ပဝုဋ္ဌော။ ဒီ။၂။၂၇၃။
ဥပရိ မဟာမေဃေ အဘိပ္ပဝုဋ္ဌေ။ ဣတိဝုတ်၊
၄။၃၂၇။ (ခ) တံ ပါဝုဿကေန မေဃေန
အဘိပ္ပဝုဋ္ဌံ သမ္ပဒေဝ ဝိရုဟေယျ။ မ၊၁။၃၈၀။
ပါဝုဿကေန မေဃေန အဘိပ္ပဝုဋ္ဌာနိ။ သံ၊
၃။၄၇။ အံ၊၂။၄၉၄။

အဘိပ္ပသန္တ (တိ) [အဘိ+ပ+သဒ+တ] အလွန်
ကြည်ညိုသော၊ သူ။ ရာဇာပိမေသံ အဘိပ္ပ-
သန္တော။ ဝိ။၁။၅၂။ ဗဟူ ဒေဝါ စ မနဿာ
စ အဘိပ္ပသန္တာ။ ဒီ။၁။၁၀၉။ ဗုဒ္ဓေ စ ဓမ္မေ
စ အဘိပ္ပသန္တာ။ ဒီ။၂။၂၁၇။ ကေန္တဂတော

အဘိပ္ပာယ်စုံ။ အံ၊ ၂။ ၂၇။ အဘိပ္ပာယ်စုံ-
တိ အဘိဓမ္မာ ပဿနာ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၀၄။
ဓမ္မေ ၈ အဘိပ္ပာယ်စုံ။ နေတ္တိဝိ၊ ၂၉၆။

အဘိပ္ပာယ်စုံ (တိ) [အဘိပ္ပာယ် + စုံ] အလွန်ကြည်ညိုသော စိတ်ရှိသော။ အ-
ဘိပ္ပာယ်စုံစိတ် မဂ္ဂဒါနအာသနာဘိဟရ-
ဏာဒိဝေနေ အပစိတော။ ဥဒါန၊ ၄။ ၇။
သော မနုဿော ပုပ္ဖသမိကော အဘိပ္ပာယ်-
စုံစိတ် ဟုတော။ နေတ္တိဝိ၊ ၂၉၆။

အဘိပ္ပာယ်စုံ (တိ) [အဘိပ္ပာယ် + စုံ] အလွန်-
သဖြင့် ကြည်လင်သည်ထက် ကြည်လင်သော။
မဟာမုခံ အဘိပ္ပာယ်စုံ ကတော။ ဥဒါန၊
၄။ ၃၂။

အဘိပ္ပာယ်စုံမာနသ (တိ) [အဘိပ္ပာယ် + မာနသ] အလွန်ကြည်ညိုသော စိတ်ရှိသော။ ရတ-
နတ္ထယေ အဘိပ္ပာယ်စုံမာနသ သတ္တာရံ ဝနိ-
တံ။ ဝိမာန၊ ၄။ ၁၄၄။

အဘိပ္ပာယ် (ပ) [အဘိ + ပ + သဒ + က] (၁)
အလွန် - ကြည် - ကြည်လင် - ကြည်ညို -
ခြင်း။ (၂) (က) အလွန် - ကြည် - ကြည်
လင် - ကြည်ညို - ကြောင်းတရား။ (သဒ္ဓါ)။
(ခ) အလွန် - ကြည် - ကြည်လင် - ကြည်ညို
- တတ်သော တရား။ (သဒ္ဓါ)။ (၃) မယံ
သတ္တာတိ ဘဂဝတိ အဘိပ္ပာယ် ပဝေဒေတိ။
ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၈။ (၂) (က) (ခ) ယာ တသ္မိံ
သမယေ သဒ္ဓါ သဒ္ဓါဟနာ ဩကပ္ပနာ အဘိပ္ပ-
သာဒေါ သဒ္ဓါ။ အဘိ၊ ၁။ ၁၉။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၈။
နေတ္တိ၊ ၄။ ၉၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၅။ ဗုဒ္ဓါဒိန္နံ ဂုဏေ-
သု ဧတေ သတ္တာ အဘိဓမ္မာ ပဿနိန္ဒြိယံ သယံ
ဝါ အဘိပ္ပာယ်စုံတိ အဘိပ္ပာယ်ဒေါ။ အဘိ၊
၄။ ၁။ ၁၈၉။

အဘိပ္ပာယ်လက္ခဏ (တိ) [အဘိပ္ပာယ် +
လက္ခဏ] အလွန်ကြည်ခြင်း - ကြည်စေခြင်း
- လက္ခဏာရှိသော။ အာရမ္မဏေ အဘိပ္ပ-
သာလက္ခဏာ သဒ္ဓါ။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၇၀။

အဘိပ္ပာယ်စုံ (တိ) [အဘိပ္ပာယ်စုံ +
စုံ] အလွန် ကြည်ညိုသော စိတ်ရှိသော။
သု။ ဘဝတော ဣဒ္ဓိယာဒိဟိ အဘိပ္ပာယ်-
စုံစိတ် ပဗ္ဗဉ္စ ယာစတိ။ သုတ္တန်၊ ၄။ ၁။
၁၄၁။

အဘိပ္ပာယ်စုံ (က) [အဘိ + ပ + သဒ +
က + တိ] ကြည်လင်စေ၏။ အဘိပ္ပာယ်စုံ-
ဟိ မနံ၊ အာရမ္မဏံ တာဒိနိ။ ဝိမာန၊ ၂။
ထေရ၊ ၃။ ၆၄။ တဝ စိတ္တံ ပဿာဒေဟိ။ ဝိမာန၊
၄။ ၉၅။

အဘိပ္ပာယ်စုံ (က) [အဘိ + ပ + သဒ +
က + တိ] ဆန့်တန်း၏။ မာ ခေါ တံ တာတ
သောဏ ယေန ရာဇော တေန ပါဒေ အဘိပ္ပ-
သာရေယျာသိ။ ဝိ၊ ၃။ ၂၆၅။

အဘိပ္ပာယ်စုံ (က) [အဘိ + ပ + သဒ + အ +
တိ] အလွန်ကြည်ညို၏။ တေန တသ္မိံ မဟာ-
ဇနော အဘိပ္ပာယ်စုံ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၅၀၈။
အပ၊ ၄။ ၂။ ၂၇။ အာယသန္တေ ပိလိန္ဒဝစ္ဆေ
အဘိပ္ပာယ်စုံ သု။ ဝိ၊ ၁။ ၈၅။ ဝေါယံ နာဠန္ဒာ
ဘိယျောသော မတ္တာယ ဘဂဝတိ အဘိပ္ပာယ်-
စုံသတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၀၅။

အဘိပ္ပာယ်စုံ (တိ) [အဘိ + ပ + ဟရ + ဇာ +
ထိဒ္ဓိ - အဘိပ္ပာယ်စုံ] ညဉ်းဆဲ - ပုတ်ခတ် -
သတ်ဖြတ် - တတ်သော - လေ့ရှိသော။
အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်သော။ သော နမုစိ တေ
သေနာ၊ ကဏ္ဍသာဘိပ္ပာယ်စုံ။ သုတ္တန်။
၃၄၃။ အဘိပ္ပာယ်စုံတိ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ
ဃာတနီ နိပေါထနီ၊ အန္တရာယ်ကရိတိ
ဣတ္ထော။ သုတ္တန်၊ ၂။ ၁၁၈။ (မဟာနိ၊ ၄။
၂၀၃-၅ ဃာတနီ၊ နိပေါထနီ-ဟု ရှိသည်။)

အဘိဓမ္မာစာ (တိ) [အဘိဓမ္မာ + စာ] ပြန့်နှံ့
သည်၏အဖြစ်။ အတ္တမနတာ အဘိဓမ္မာစာ
စိတ္တဿ။ မဟာနိ၊ ၂။

အဘိဗုဒ္ဓိ (ထိ) [အဘိ+ဝဗ္ဗ+တိ] (အဘိဗုဒ္ဓိ-သံ) [ကြီးပွား-တိုးတက်-ခြင်း၊ အဆင့်ဆင့်-ကြီးပွား-တိုးတက်-ခြင်း။ ယံ အကုသလာနံ အဘိဗုဒ္ဓိယာ၊ ကုသလာနဉ္စပရိဟာနာယ သံဝတ္တတံ။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၂။ ၂၆၃။ အဘိဟရတိတိ အဘိဗုဒ္ဓိ နေတိ။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၃။ ၂။

အဘိဗျဉ္စက (ပု) [အဘိ+ဝိ+အဉ္စ+က] ပြတတ် - ထင်ရှားစေတတ် - သိစေတတ် - သော။ မရုဓိမုလရသာနဉ္စေ သမ္ဘိန္ဒရသာနဉ္စ အဘိဗျဉ္စကော။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၇၉။

အဘိဗျဉ္စန (န) [အဘိ+ဝိ+အဉ္စ+ယု] (၁) ပြတတ် - ထင်ရှားစေတတ် - သိစေတတ် - သော။ (၂) ပြခြင်း။ (၁) အတ္တဿ အဘိဗျဉ္စနတော ဗျဉ္စနသညိတေဟိ ဝဏ္ဏေဟိ။ မ၊ ဇီ၊ ၂။ ၆၆။ ၄၀၄။ (၂) အဘိဗျတ္တိပက္ခေပိ ယဒိ တဗ္ဗိသယဉာဏုပ္ပါဒေန အဘိဗျဉ္စနံ သိဒ္ဓါဝ အနိစ္စတာ။ ဝိ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂။ ၁၇၉။

အဘိဗျဉ္စနက (တိ) [အဘိဗျဉ္စန+က] ပြတတ်သော၊ ထင်ရှားစေ-သိစေ-တတ်သော။ နဟိ အဘိဗျဉ္စနကာနံ စန္ဒသူရိယမဏိပဒီပါဒိနံ ဘေဒေန။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၁။ ၁၄၄။

အဘိဗျဉ္စိတဗ္ဗ (တိ) [အဘိ+ဝိ+အဉ္စ+တဗ္ဗ] ပြအပ်သော၊ ထင်ရှားစေအပ်-သိစေအပ်-သော။ အဘိဗျဉ္စိတဗ္ဗာနံ ဆဋ္ဌာဒိနံ ဘေဒေါဟောတိ။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၁။ ၁၄၄။

အဘိဗျဉ္စေတိ (ကြိ) [အဘိ+ဝိ+အဉ္စ+ဇေ+တိ] ပြတတ်၏၊ ထင်ရှားစေ-သိစေ-၏။ အင်္ဂဏ (မ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၄၅) ကြည့်။

အဘိဗျတ္တ (တိ) [အဘိ+ဝိ+အဉ္စ+တ] ထင်ရှားသော။ ကာလာတိက္ကမေယေဝ အဘိဗျတ္တာယ (အဘိဗျတ္တတာယ။ မ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၄၅) အာယုက္ခယ စက္ခာဒိ ဣန္ဒြိယ ပရိပါကသညိတာယ

ပကတိယာ ဒီပိတာ။ မ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၂၀။ သံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၁။ အဘိဗျတ္တ၊ ၂၆၄။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၀။

အဘိဗျတ္တတာ (တိ) [အဘိဗျတ္တ + တာ] ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်။ အဘိဗျတ္တ-ကြည့်။

အဘိဗျတ္တဗ္ဗ (တိ) [အဘိဗျတ္တ + ဗ္ဗ] (က) ထင်ရှားစွာပြတတ်သော။ (ခ) ထင်ရှားသော သဘောရှိသော။ (က) အဘိဗျတ္တဗ္ဗပါနံ ဒွတ္တိသာယ မဟာပရိသလက္ခဏာနံ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၆။ (ခ) အဘိဗျတ္တဗ္ဗပါယ သဟဇာတ-တဏှမဇ္ဈတ္တပေက္ခာယ ကိစ္စဝသေန။ အနု၊ ၁။ ၂၄၀။

အဘိဗျတ္တဝါဒီ (တိ) [အဘိဗျတ္တ + ဝဒ + ဇီ] အဘိဗျတ္တဝါဒရှိသော၊ သူ။ အကျိုးသည် အကြောင်း၌ မထင်မရှားဖြစ်၍ နောက်မှ ထင်ရှားခြင်းသို့ရောက်၏ ဟု ဆိုလေ့ရှိသော၊ သူ။ မျိုးစေ့အခိုက်၌ သစ်ပင် စသည်တို့၏ အညွန့် စသည်တို့သည် ရှိကုန်သော်လည်း မထင်ရှားကုန် မျိုးစေ့မျှသာ ထင်ရှားခြင်းသို့ ရောက်၏ဟု ဆိုလေ့ရှိသော၊ သူ။ တေ ဟိ အဘိဗျတ္တဝါဒိနော ဝိဇ္ဇာမာနမေဝ ကာရဏေ ဖလံ အဘိဗျတ္တံ ဟုတွာ။ အနု၊ ၁။ ၁၃၇။ (အဗျတ္တဝါဒ-ဟူသည် ဥပပါတ် ပဋိသန္ဓေ နေသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား အဇ္ဈတ္တိကာယတန ခြောက်ပါးတို့သည် ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် တပြိုင်နက် ဖြစ်ကုန်၏၊ ဂစ္ဆသေယျက ပဋိသန္ဓေ နေသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ပဋိသန္ဓေအခိုက်၌ ကာယာယတန၊ မနာယတန နှစ်ပါးသာ ဖြစ်၏၊ ကြွင်းသော အာယတနလေးပါးတို့က လေးဆယ့်ကိုးရက်ညွှန့် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုအာယတန လေးပါးတို့ကို ပဋိသန္ဓေ ဟူသော ကံကသော်၎င်း အခြားတပါးသော ကံကသော်၎င်း ဖြစ်ရန်အပ်၏၊ ဤကား သကသမယ အယူဝါဒတည်း။ သို့ရာတွင် တခုတည်းသော ကံကြောင့် ဖြစ်သောကြောင့်

အကိုင်းအခက်နှင့် ပြည့်စုံသော သစ်ပင်တို့၏ အညွန့်ဖြစ်သကဲ့သို့ မျိုးစေ့မျှသော သဠာ-ယတနသည် အမိဝမ်းတွင်း ပဋိသန္ဓေ အခိုက်၌ပင် ဖြစ်၏ဟူသော ပုဗ္ဗသေလိယဂိုဏ်းသားတို့၏ အယူသည်ရှိ၏။ ယင်းအယူမျိုးတည်း။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၀။

အကျဉ်းချုပ်ကား ဂဗ္ဘသေယျက ပဋိသန္ဓေနသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ပဋိသန္ဓေ အခိုက်ကပင် အဇ္ဈတ္တိကာယတန ခြောက်ပါး ဖြစ်ခဲ့သည်။ သို့သော် မထင်ရှား၊ နောက်မှ ထင်ရှားခြင်းသို့ရောက်၏ ဟူသော အယူဝါဒ ရှိသူကို အဗျတ္တဝါဒ ရှိသူ-အဗျတ္တဝါဒီဟု ဆိုအပ်သည် ဟူသည်ပင်တည်း။)

အဘိဗျတ္တိ (ထိ) [အဘိ + ဝိ + အဗ္ဗ + တိ] ထင်ရှားခြင်း။ ဝိဇ္ဇမာနောယေဝ ပုဗ္ဗေ အနဘိဗျတ္တော အဘိဗျတ္တိ ဂစ္ဆတိ။ ဒီ၊ ဝိ၊ ၁။ ၁၄၃။

အဘိဗျတ္တိဝါဒ (ပု) [အဘိဗျတ္တိ + ဝါဒ] အဘိဗျတ္တိ - အယူ - ဝါဒ။ ဗုဒ္ဓိယာ အနုပုနွာယ ဥပတ္တိဝီပနတော အဘိဗျတ္တိဝါဒေါ ဟာယတိ။ ဒီ၊ ဝိ၊ ၁။ ၁၃၃။ (ဤဝါဒသည် ပုဗ္ဗန္တကပိုကသဿတ ဝါဒထဲမှ ကေစိဝါဒတခု ဖြစ်သည်။ ယင်းဝါဒဖြစ်ပုံမှာ အတ္တဟု ဆိုအပ်သော သဘောတရားသည် ဖြစ်တတ်၏ဟု ဆိုလျှင် ထိုသဘောတရားသည် ဖြိုဆဲမြက်မှ အညွန့်သည် ထွက်သကဲ့သို့ သတ္တိရုပ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ရှေးကရှိလျက်သာလျှင် ဗျတ္တိရုပ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ထင်ရှားခြင်းသို့ ရောက်၏ (ဒီ၊ ဝိ၊ ၁။ ၉၈။ ဒီ၊ ဝိ၊ ၁။ ၁၄၃။ သံ၊ ဝိ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၉၅-တို့ ကြည့်) ဟု အကြောင်း၌ အကျိုးရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုပြသော ဝါဒဖြစ်သည်။

ဌ၊ ဇီတို့၌ အဘယ်အရာက အကြောင်းအဘယ်အရာက အကျိုးဟု ပြသည်ကို မတွေ့ရသော်လည်း အကြောင်းကြောင့် အတ္တသည် ကျွန်ုပ်တို့တိုင် တည်မြဲသကဲ့သို့ တည်မြဲ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုသတ္တဝါတို့သည်

ပြေးသွားကြကုန်၏။ ဤဘဝမှ အခြားဘဝသို့ သွားကြကုန်၏-ဟု ဆိုလိုသည်ဟူ၍ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၉၈။ အဖွင့်ကိုကြည့်လျှင် သာရအတ္တသည် အကြောင်း ပုဂ္ဂလအတ္တသည် အကျိုးဟုယူရန် ရှိသည်။)

အဘိဗျာပန (န) [အဘိ + ဝိ + အာပ + ယု] ပြန့်နှံ့ခြင်း။ အတ္တတ္တနိယာဒိဂ္ဂါဟဝသေန အဘိဗျာပနံ မဒနကရဏဝသေန။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၀၇။ မ၊ ဝိ၊ ၁။ ၁၄၃။ တတ္ထတတ္ထ စိတ္တဓရူပဿ အဘိဗျာပနတော။ ဒီ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၆၃။

အဘိဗျာပနမုခ (ပု) [အဘိဗျာပန + မုခ] ပြန့်နှံ့ခြင်းကို - ပဓာန - အရင်းခံ - ပြုခြင်း။ ဝသာယ အတ္တနော အာဓာရေ အဗျာပနမုခေန အဗျာပါရတာသာမညံ ဝိဘာဝေတဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၄၄၂။

အဘိဗျာပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [အဘိ + ဝိ + အာပ + ဧတ + တိ] ပြန့်နှံ့စေ၏။ တံ သမန္တာ ဝိဇ္ဇပေတိ အဘိဗျာပေတိ။ ဖိလိန္ဒ၊ ၂၄၅။

အဘိဗျာပေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ + ဝိ + အာပ + ဧတ + တွာ] ပြန့်နှံ့စေ၍။ ဗျာမမတ္တပုဗ္ဗေသံ အဘိဗျာပေတွာ။ ဥဒါန၊ ဌ၊ ၃၂၂။ တေသံ မဟန္တံ လောကသန္နိဝါသံ အဘိဗျာပေတွာ ဌိတတ္တာ။ မ၊ ဝိ၊ ၁။ ၄၃၃။ တဏှာ ဟိ သော သတ္တ အင်္ဂိပဋ္ဌလာနိ အဘိဗျာပေတွာ ဝတ္တတိ။ သံ၊ ဝိ၊ ၂။ ၂၈၂။

အဘိဘက္ခယိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ + ဘက္ခ + ဧတ + တွာ] စား၍။ ဘိက္ခောဝ ပက် အဘိဘက္ခယိတွာ။ ဝိ၊ ၄။ ၃၆၄။

အဘိဘဝ (ပု) [အဘိ + ဘူ + အ] (က) လွှမ်းမိုး - နှိပ်နင်း - ခြင်း။ (ခ) လွှမ်းမိုး - ဖိနှိပ် - ခြင်း။ (ဂ) အယူကိုစွန့်စေခြင်း။ (ဃ) သာလွန်ခြင်း။ (က) လောဘဿ စ အဘိဘဝေန ပတိဘူတဿ။ ပေတ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၁၃။ (ခ) (ဂ) တဿ အဘိဘဝေါ နာမ တေသံ လုပ္ပိဝိသဇ္ဇာ-

ပနံ...။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၇၁။ (ဆ) ဒသဟိ
ဌာနေဟိ အညေသံ ဒေဝါနံ အဘိဘဝေါ
ဒေဝမဟန္တတာ။ မ၊ ၆။ ၁။ ၂၇၁။

အဘိဘဝတိ (ကြိ) [အဘိ + ဘူ + အ + တိ]
(က) လွမ်းမိုး၏။ (ခ) လွမ်းမိုး - နှိပ်စက် -
၏။ (ဂ) လွမ်းမိုး - နှိပ်နင်း - ၏။ (ဃ) လွမ်း
မိုး - သာလွန် - ၏။ လွမ်းမိုး - သာလွန် - ရှိ
ဖြစ်၏။ (င) လွမ်းမိုး - လွန်မြောက် - ၏။
(စ) နှိပ်စက်၏။ (ဆ) အဆက်ဆက်ဖြစ်ခြင်း
၏ အစွမ်းအားဖြင့် နှိပ်စက်၏။

(က) လွမ်းမိုး၏။ သမန္တာ ယောဇန-
သတ်၊ အာဘာယာဘိဘဝိဿတိ။ အပါ၊ ၁။
၉၄။ (ခ) လွမ်းမိုး - နှိပ်စက် - ၏။ လော-
ဘော သဟဇော အဘိဘဝတိ နရံ။ ဣတိ-
ဝုတ်၊ ၄။ ၂၆၃။ “...ဣဒမ္ပိဟံ ဇရာ အဘိ-
ဘဝိဿတိ”တိ အနိစ္စလက္ခဏံ ပဿိ။ ဓမ္မ၊ ၄။
၂။ ၂၆၇။ (ဂ) လွမ်းမိုး - နှိပ်နင်း - ၏။
အဘိဘူယျတိ အဘိဘဝတိ အဘိမဒ္ဒတိတိ
ဘူရိပညာ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၀။ ပစ္စနိကဓမ္မေ
အဘိဘဝန္တိ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၁။ ပိယာပိယံ
သာတာသတံ ... အဘိဘဝေယျ။ မဟာနိ။
၃၉၂။ ဣမေ တယော ဓမ္မေ အဘိဘ-
ဝေယျ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၃။ အဘိဘောသိ
နေ ပါပကေ အကုသလေ ဓမ္မေ။ မဟာနိ။
၃၁၄။ အဘိဘောသိ နေတိ တေ ကိလေသေ
အဘိဘဝိ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၇၃။ (ဃ) လွမ်းမိုး -
သာလွန် - ၏။ လွမ်းမိုး - သာလွန် - ရှိဖြစ်၏။
သဗ္ဗသတ္တေ အဘိဘဝတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၆၆။ မ၊ ၄။
၁။ ၅၃။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၈၆။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁။ ၅၇။ ဣတိ-
ဝုတ်၊ ၄။ ၁၄၄၊ ၃၅၁။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁။ ၁၆။ သဗ္ဗံ
လောကမဘိဘဝတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ ၁။ အဘိ-
ဘဝတိတိ...အဘိဘူယျ ပဝတ္တတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။
၁။ ၂၄၃-၄။ ဇေဋ္ဌဘာတိကာနံ အာနုဘာဝံ
အဘိဘဝသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၁၃၉။ သကလဆ-
ဒေဝလောကာ ဒေဝေ အဘိဘောမိ အဘိ-
ဘဝါမိ။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၉။ ပရိယာဒိယေယျာ-

တာတိ ခေပေတွာ ဂဟေတွာ အဘိဘဝေ-
ယျာထ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၃၁၉။ (အဋ္ဌကထာပြ ဝတ္ထု
ကြောင်းအားဖြင့်—လွမ်းမိုး - ကာကွယ် -
လိုခြ် - စေ၏ဟူသော အနက်လည်း သင့်
ရာသည်။) “ဣမံ ဓမ္မံ ပရိယာပုဏိတွာ
သော မံ အဘိဘဝိဿတိ”တိ အညဿ န
ဒေတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၂၁၀။ (င) လွမ်းမိုး - လွန်
မြောက် - ၏။ အဘိဘူယျတိ အဘိဘဝတိ
အတိက္ကမတိ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၁၅၁။ သဗ္ဗေ မဒေ
အဘိဘောသိ။ အံ၊ ၁။ ၁၄၅။ အဘိဘဝိ-
သမတိက္ကမိ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၉။ အဘိဘဝိတာ
အသိ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၀။ (စ) နှိပ်စက်၏။
ဇရာဇောဂေဟိ မာ ဇိနာတု မာ အဘိဘဝတု။
ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၁။ အနုဒ္ဓံသေယျာတိ။ အဘိ-
ဘဝေယျ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၂။ မာ နံ သိတံ ဝါ
(ဒီ၊ ၂။ ၁၇၂)တိအာဒိသု မာ အဘိဘဝိတိ
အတ္ထော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၄၃။ (ဆ) အဆက်ဆက်
ဖြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် နှိပ်စက်၏။ တေ
ပရိယယာတံပုဂ္ဂလံ။ အဘိဘဝန္တိ။ မဟာနိ။
၁၀။ အဘိဘဝန္တိ အပရာပရံ ဥပ္ပတ္တိဝသေန။
မဟာနိ၊ ၄။ ၄၇။

အဘိဘဝန (န) [အဘိ + ဘူ + ယ] (က) လွမ်း
မိုး - နှိပ်နင်း - ခြင်း။ (ခ) နှိပ်စက် - လွန်
ကျူး - ခြင်း။ လက်ရောက်မှုပြုခြင်း။ (က)
သာဝ အာယုဒ္ဓိယဿ အဘိဘဝနတော အဓိ-
ပတိယဌေန ဣန္ဒြိယံ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၂။ သာဝ
အပိဇ္ဇာယ အဘိဘဝနတော။ မဟာနိ၊ ၄။
၁၃၄။ ယဒေတံ လောဘဿ သဟနံ အဘိ-
ဘဝနံ ဝုတ္တံ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၆၃။ တေသံ ဟနနံ
ပါဠိဟာရိယေဟိ အဘိဘဝနံ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၅၃။
ပရိတ္တတာ ဟေတ္တ အဘိဘဝနဿ ကာရဏံ။
ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၀။ (ခ) ကုလိတ္တိနံ ဝေ ပရေဟိ
အဘိဘဝနံ နာမ အစူန္တာဝမာနော။ ဝိမတိ၊
၁။ ၂၅၈။

အဘိဘဝနက (တိ) [အဘိဘဝန + က] လွမ်းမိုး
- နှိပ်နင်း - တတ်သော။ ကသိဏနိမိတ္တဿ

အဘိဘဏ္ဍကဘာဝနာနိမိတ္တနာနတ္ထံ....ကသိ-
ဏ၊ နာနတ္ထံ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၁၂။

အဘိဘဏ္ဍကဏ္ဍ (န) [အဘိဘဏ္ဍ + ကဏ္ဍ]
လွမ်းမိုး - နှိပ်နင်း - ခြင်း၏ အကြောင်း။
န ဟိ တေသံ ပရိသုဒ္ဓါပရိသုဒ္ဓါဝဏ္ဏာနံ ပရိတ္တ-
တာ၊ အပ္ပမာဏတာ ဝါ အဘိဘဏ္ဍကဏ္ဍ။
ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၁၆၂။ မ၊ ၁။ ၂။ ၁၂၄။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၁၄၈။
အဘိဘာယတန-လည်း ကြည့်။

အဘိဘဏ္ဍကဏ္ဍ (န) [အဘိဘဏ္ဍကဏ္ဍ-
က + ဣ] လွမ်းမိုး - နှိပ်နင်း - ခြင်း၏
အကြောင်း၏အဖြစ်။ နီလာဒိသု ကတာဓိ-
ကာရာနံ နီလာဒိဘာဝဏေဝ အဘိဘဏ္ဍ-
ကဏ္ဍတ္တာ၊ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၁၆၂။ မ၊ ၁။ ၂။ ၁၂၄။
အံ၊ ၁။ ၂။ ၁၄၈။

အဘိဘဏ္ဍ (ပ) [အဘိဘဏ္ဍ + အတ္ထ] လွမ်းမိုး
- သာလွန် - ခြင်းအနက်သဘော။ အဘိဘဏ္ဍ-
နဋ္ဌေန တထာဂတော။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၁၆၆။ မ၊
၁။ ၁။ ၄၇၊ ၅၂။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၁၆၅။ အံ၊ ၁။ ၁။ ၈၀၊
၈၆။ မဟာနိ၊ ၁။ ၁၅၇-၉။

အဘိဘဏ္ဍ (ထိ) [အဘိဘဏ္ဍ + တာ] လွမ်း
မိုး - စိုးပိုင် - အပ်သည်၏ အဖြစ်။ တာဝ-
ကာလိကဋ္ဌေန ပရေဟိ အဘိဘဏ္ဍတာယ။
သာရတ္ထ ၃။ ၈၈။

အဘိဘဏ္ဍ (ပ) [အဘိဘဏ္ဍ + အတ္ထ] လွမ်း
မိုး - နှိပ်နင်း - ခြင်း အနက်သဘော။ ဘူရိ-
ပညာယ အဘိဘဏ္ဍတ္ထော ဝုတ္တော။ ပဋိသံ၊
၄။ ၂။ ၂၆၀။

အဘိဘဏ္ဍဓန္တ (ပ) [အဘိဘဏ္ဍ + ဓန္တ] အပေါ်
သွား။ အဘိဓန္တ-ကြည့်။

အဘိဘဏ္ဍပရိယာယ (ပ) [အဘိဘဏ္ဍ +
ပရိယာယ] လွမ်းမိုး - နှိပ်နင်း - ခြင်း
ကို ဟောကြားခြင်း။ အဘိဘဏ္ဍပရိယာယ။
တထာ ဣဓ ပရိယာယဒေသနတ္ထာ ဝိမော-
က္ခာနမ္ပိ အဘိဘဏ္ဍပရိယာယော အတ္ထိ။

ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၁၆၁။ မ၊ ၁။ ၂။ ၁၂၃။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၁၆၈။
အံ၊ ၁။ ၂။ ၁၄၇။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၀၆။

အဘိဘဏ္ဍပုဏ္ဏိ (ထိ) [အဘိဘဏ္ဍ + ပုဏ္ဏိ]
လွမ်းမိုး - နှိပ်နင်း - ခြင်း၏ ပြစ်ခြင်း။ ဝဏ္ဏာ-
ဘိဘာယတနေသု တတိယဝိမောက္ခော စ
အဘိဘဏ္ဍပုဏ္ဏိတော သင်္ဂဟိတော။ ဒီ၊ ၁။
၂။ ၁၆၁။ မ၊ ၁။ ၂။ ၁၂၃။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၁၆၈။ အံ၊
၁။ ၂။ ၁၄၇။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၀၆။

အဘိဘဏ္ဍရာဂဓာတုက (ထိ) [အဘိဘဏ္ဍ + ရာဂ-
ဓာတု + က] လွမ်းမိုး - နှိပ်စက် - သော
ရာဂဓာတ်သဘောရှိသော။ ဗဟုရာဂ-
သဘာဝ(မ၊ ၁။ ၂။ ၁၉၂) ကြည့်။

အဘိဘဏ္ဍဝိသေသ (ပ) [အဘိဘဏ္ဍ + ဝိသေ-
သ] အဘိဘဏ္ဍအထူး။ အာရုံကို၎င်း ဆန့်
ကျင်ဖက်တရားတို့ကို၎င်း လွမ်းမိုးနှိပ်နင်း
သော ပရိကမ္မနှင့် ဉာဏ်ကိုပြုခြင်းအထူး။ အတ္ထိ
ဟိ ဉာယတ္ထ အဘိဘဏ္ဍဝိသေသော။ ဒီ၊
၁။ ၂။ ၁၆၁။ မ၊ ၁။ ၂။ ၁၂၃။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၁၆၈။
အံ၊ ၁။ ၂။ ၁၄၇။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၀၆။ အဘိဘဏ္ဍ-
ဝိသေသောတိ အဘိဘဏ္ဍသပရိကမ္မဉာဏသ
ကရကဝိသေသော။ မ၊ ၁။ ၁။ ၁၉၁။

အဘိဘဏ္ဍသညာ (ထိ) [အဘိဘဏ္ဍ + သညာ]
လွမ်းမိုး - နှိပ်နင်း - သော သညာ။ အဘိဘ-
ဏ္ဍသညာ။ အဘိဘဏ္ဍသညာ ဟိ သမုက္ခော-
သမာပတ္တိယမ္ပိ အတ္ထိ။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၁၅၂။ အံ၊ ၁။
၁။ ၄၀၆။ (မ၊ ၁။ ၁။ ၁၇၈-၉ အဘိဘဏ္ဍသညာ-
ဟု ရှိသည်။)

အဘိဘဏ္ဍသမတ္ထ (ထိ) [အဘိဘဏ္ဍ + သမတ္ထ]
လွမ်းမိုး - နှိပ်နင်း - ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သော။
သု။ ပရေ အဘိဘဏ္ဍသမတ္ထော။ ဒီ၊ ၁။ ၁။
၁၀၅။

အဘိဘဏ္ဍနာကာရ (ပ) [အဘိဘဏ္ဍ + အာကာရ]
(က) လွမ်းမိုး - နှိပ်စက် - သော အခြင်း
အရာ။ (ခ) လွမ်းမိုး - နှိပ်နင်း - သော
အခြင်းအရာ။ (ဂ) ပရိယုဋ္ဌာနာကာရေန

အဘိဘဝနာကာရေန ဌိတော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၂၃၅။ (ခ)ဈာနက္ခန္ဓာပဝတ္တံ အဘိဘဝနာ-
ကာရံ ဂဟေတော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆ဝ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။
၁၂၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၇။ မူလဋ္ဌ၊၁။၁ဝ၅။

အဘိဘဝနိယ (တိ) [အဘိ + ဘူ + အနိယ] လွှမ်း
မိုး - နှိပ်စက် - အပ်သော။ ဗလဝဇ္ဇေဟိ
အဘိဘဝနိယတော နာရကေ ပေတေ။
စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၃၁ဝ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၁။

အဘိဘဝနိယတာ (တိ) [အဘိဘဝနိယ + တာ]
(က)လွှမ်းမိုး - စိုးပိုင် - အပ်သည်၏အဖြစ်။
(ခ)လွှမ်းမိုး - နှိပ်စက် - ဖျက်ဆီး - အပ်
သည်၏အဖြစ်။ (က) တာဝကာလိကဋ္ဌေန
ပရေဟိ အဘိဘဝနိယတာယ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။ဂ၃။
(ခ) ဗျတ္တေဟိ အဘိဘဝနိယတာယ သဗ္ဗင်္ဂ-
ပစ္စင်္ဂပလိဘဉ္စနဋ္ဌေန။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃ဝ။

အဘိဘဝနိယမန (ပု) [အဘိဘဝနိယ + မန] လွှမ်း
မိုးအပ်သော စိတ်။ တံ မမာတိ ပတ္တနာ
အဘိဘဝနိယမနသိသေန ဇပေတိတိ အဘိ-
ဇပျါ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၅၁။

အဘိဘဝန္တ (တိ) [အဘိ + ဘူ + အန္တ။ ထိဋ္ဌ
အဘိဘဝန္တိ] (က) လွှမ်းမိုး - သာလွန် -
သော၊သု။ (ခ) လွှမ်းမိုး - ဖိနှိပ် - သော
အရာ။ အတ္တနော သရိရပဘာယ တာ သဗ္ဗာ
အဘိဘဝန္တံ သဟ ရထေန ပါတုရဟောသိ။
ဝိမာနဋ္ဌ၊၁၈၄။ (ခ) အဘိဘဝန္တမိဝ ရာဇ-
ဘဝနဝိဘူတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁ဝ။

အဘိဘဝမာန (တိ) [အဘိ + ဘူ + မာန] (က)
လွှမ်းမိုး - ဖိနှိပ် - သော။ (ခ) လွှမ်းမိုးသော။
(က) သိရိယာ သိရိ အဘိဘဝမာနံ ဝိယ
ဝိရောစတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆။ (ခ)
စန္ဒမဏ္ဍလဿ သိရိ သိရိယာ အဘိဘဝမာ-
နော နိသိန္နော ဟောတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၃။

အဘိဘဝသညာ (တိ) [အဘိဘဝ + သညာ]
လွှမ်းမိုး - နှိပ်နင်း - သော သညာ။ အဘိ-
ဘဝနသညာ-ကြည့်။

အဘိဘဝိတ (တိ) [အဘိ + ဘူ + တ] (၁) (က)
လွှမ်းမိုး - နှိပ်နင်း - အပ်သော။ မလုပ်ရှား -
မထကြ - မသောင်းကျန်း - အောင် ပြုအပ်
သော။ (ခ) လွှမ်းမိုး - နှိပ်နင်း - အပ်ပြီး
သော။ မလုပ်ရှား - မထကြ - မသောင်းကျန်း
- အောင် ပြုအပ်ပြီးသော။ (၂) လွှမ်းမိုး -
နှိပ်နင်း ပြီးသော။ မလုပ်ရှား - မထကြ -
မသောင်းကျန်း - အောင် ပြုပြီးသော။ (၁)
(က) အဘိဘာယတန (သ) အနက်ကြည့်။
(ခ) အဘိဘာယတနံ ဟေတံ ဝုတ္တံ ဘဂဝတာ။
သံ၊၂။၃ဝဝ။ အဘိဘာယနံ ဘဂဝတာတိ
တေ ဗုဒ္ဓေန ဘဂဝတာ အဘိဘဝိတံ အာယ-
တနန္တိ ကထိတံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃ဝ၃။ အဘိဘဝိတံ
အာယတနန္တိ ကထိတံ အဓိဝါသနာဒိနာ။ သံ၊
ဋ္ဌ၊၂။၃ဝ၃။ (၂) အဘိဘဝိတာတိ ဘူရိပညာ။
ပဋိသံ၊၃၇၇။ အဘိဘဝတိ-လည်း ကြည့်။

အဘိဘဝိတဗ္ဗ (တိ) [အဘိ + ဘူ + တဗ္ဗ] (က)
လွှမ်းမိုး - နှိပ်နင်း - အပ်သော။ (ခ) လွှမ်းမိုး
- နှိပ်စက် - အပ်သော။ (က) ဗဟိဒ္ဓါရူပါနေဝ
အဘိဘဝိတဗ္ဗာနိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၄။ (ခ)
ဗဟူဟိ ဣဏာယိကေဟိ အဘိဘဝိတဗ္ဗေ။
ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၂၇၆။

အဘိဘဝိတဗ္ဗဓမ္မကတ္တ (န) [အဘိဘဝိတဗ္ဗ +
ဓမ္မကတ္တ] လွှမ်းမိုး - နှိပ်စက် - အပ်သော
သဘော ရှိသည်၏ အဖြစ်။ ဇရာယ အဘိ-
ဘဝိတဗ္ဗဓမ္မကတ္တာ ဇရာဘိဘူတမေဝ။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၁။၃၄၃။

အဘိဘဝိတဝတိ (တိ) [အဘိ + ဘူ + တဝန္တ +
တိ] လွှမ်းမိုး - နှိပ်နင်း - ပြီးသော။ အဘိ-
ဘဝိတာတိ ဘူရိပညာ။ ပဋိသံ၊၃၇၇။ အဘိ-
ဘဝိတာတိ သာ သာ ဖလပညာ တံ တံ ရာဂံ
အဘိဘဝိတဝတိ မဒ္ဓိတဝတိတိ ဘူရိပညာ။
အဘိဘဝတာတိ ဝါ ပါဌော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၂၆ဝ။

အဘိဘဝိတ (ပု) [အဘိ + ဘူ + တု] လွှမ်း
မိုး - နှိပ်နင်း - တတ်သော။ သူ။ အရတိယာ

ရတိယာ စ သဟော အဘိဘဝိတာ အဇ္ဈော
တ္ထရိတာ ဘဝေယျံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၄။ တေ
ပရိသယေ အဓိဝါသနခန္တိယာ ဝိနယာဒိဟိ စ
သဟိတာ ခန္တော၊ အဘိဘဝိတာ စ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၅၅။ အဘိဘူ (မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၂၀။) တို့လည်း ကြည့်။

အဘိဘဝိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+ဘူ+တုံ] (က)
လွမ်းမိုး-ပယ်ဖျက်-ခြင်းငှါ။ (ခ) လွမ်းမိုး
-နှိပ်စက်-ဖျက်ဆီး-ခြင်းငှါ။ (ဂ) လွမ်းမိုး
-ဖိနှိပ်-ခြင်းငှါ။ (ဃ) လွမ်းမိုး-အုပ်စိုး-
ခြင်းငှါ။ (င) လွမ်းမိုး-လွန်ဆန်-အန်ထောင်
-အန်တု-ရန်ပြု-ရန်မူ-ခြင်းငှါ။ (က)
နာနာသံဝါသကဘာဝံ မဒ္ဒိတုံ အဘိဘဝိတုံ န
သက္ကောန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၇။ (ခ) ပုရိသသတမ္ပိ
ပုရိသသဟဿမ္ပိ အဘိဘဝိတုံ သက္ကိဿတိ။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၂။ (ဂ) အညေဟိ သဟိတုံ အဘိ-
ဘဝိတုံ ဝုက္ကရတ္တာ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၁၄၃။ အပ၊
ဋ္ဌ၊၂။၅၈။ (ဃ) မဟာပုရိသောပိ သဒေဝကံ
လောကံ အဘိဘဝိတုံ သမတ္ထေန ဥဋ္ဌာရေန
ပုညကမ္မေန နိဗ္ဗတ္တိတော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၁။ (င)
ရာဇာနံ နာမ အဘိဘဝိတုံ သမတ္တာ နာမ
နတ္ထိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၃၆။

အဘိဘဝိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+ဘူ+တွာ]
လွမ်းမိုး၍။ ဗုဒ္ဓဉာဏံ ဒေဝမန္တသာနံ ပညံ
ဖရိတွာ အဘိဘဝိတွာ တိဋ္ဌတိ။ မဟာနိ။
၂၇၉။ စူဠနိ။၁၇၆။ ဘေဂ္ဂမဘိဘဝိတွာ
ဋ္ဌိတော။ မိလိန္ဒ။၁၃၅။ သဟဇာတဓမ္မေ
အဘိဘဝိတွာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၀။ သော
မဇ္ဈေရသဟဿံ အဘိဘဝိတွာ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂။
သဗ္ဗေပိ မာရေ အဘိဘဝိတွာ ဋ္ဌိတော။
ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၁၇၂။ မရဏံ အဘိဘဝိတွာ
ဋ္ဌိတော။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၉၃။

အဘိဘဝိယ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+ဘူ+တွာ] လွမ်း
မိုး၍။ သဗ္ဗေပေတေ အဘိဘဝိယ ရာဇာ-
ယေဝ တေသံ ဥတ္တမော ဟောတိ။ မိလိန္ဒ။
၂၁၁။

အဘိဘဝိယ (ယျ) တိ (ကမ္မ၊ကြိ) [အဘိ+ဘူ+
ယ+တိ] လွမ်းမိုး-ဖိစီး-နှိပ်စက်-အုပ်၏။
အဘိဘူယျတိ (၂) ကြည့်။

အဘိဘာယတန (န) [အဘိဘူ+အာယတန]
အဘိဘူအာယတနရိသောတရား၊ အဘိဘာ-
ယတန- ရူပါဝစရကုသိုလ်- ဈာန်။ (က)
ဆန့်ကျင်ဖက်တို့ကို၎င်း၊ အာရုံကို၎င်း-လွမ်း
မိုး- နှိပ်နင်း- တတ်သော အကြောင်းရှိ
သောတရား၊ အဘိဘာယတန- ရူပါဝစရ
ကုသိုလ်-ဈာန်။ (ခ) လွမ်းမိုး-နှိပ်နင်း-
အပ်သော အာရုံရှိသောတရား၊ အဘိဘာယ-
တန- ရူပါဝစရကုသိုလ်-ဈာန်။ (ဂ) အဘိ-
ဘူလည်းဟုတ် အာယတနလည်း ဟုတ်သော
ကြောင့် အဘိဘာယတနမည်သော တရား၊
အာရုံကို- လွမ်းမိုး- နှိပ်နင်း- တတ်သော
ကြောင့် အဘိဘူလည်းဟုတ်၊ ယောဂီ၏ချမ်း
သာ အထူး၏တည်ရာ အာယတနလည်းဟုတ်
သောကြောင့် အဘိဘာယတန မည်သော
တရား၊ သမ္မယုတ်နှင့်တကွသော အဘိဘာ-
ယတန- ရူပါဝစရကုသိုလ်- ဈာန်။ (ဃ)
လွမ်းမိုး- နှိပ်နင်း-အပ်သော အာယတန၊
လွင်ရှားခြင်းကင်းသော အခြင်းအရာ အား
ဖြင့်-လွမ်းမိုး-နှိပ်နင်း-အပ်သော အာယ-
တန။ (စက္ခု၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဇိဝှါ၊ ကာယ၊
မနဟူသော အာယတနများ။) (က) (ခ)
(ဂ) အဋ္ဌ ခေါ် ဣမာနိ အာနန္တ အဘိဘာယ-
တနာနိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂။ ယထာပဋိပန္နာ မေ
သာဝကာ အဋ္ဌ အဘိဘာယတနာနိ။ မ၊ဋ္ဌ၊
၂၀၅။ အဋ္ဌိမာနိ ဘိက္ခဝေ အဘိဘာယတ-
နာနိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၂၅။ အဘိဘာယတနာနိတိ
အဘိဘဝနကာရဏာနိ။ ကိ* အဘိဘဝန္တိ ?
ပစ္စနိကဓမ္မေပိ အာရမ္မဏာနိပိ။ တာနိ ဟိ
ပဋိပက္ခဘာဝေန ပစ္စနိကဓမ္မေ အဘိဘဝန္တိ။
ပုဂ္ဂလဿ ဉာဏုတ္တရိယတာယ အာရမ္မဏာနိ။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၃။
(အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃-လည်း ကြည့်။) အဘိဘဝ-

တိတိ အဘိဘူ၊ ပရိကမ္ပံ ဉာဏံ ဝါ၊ အဘိဘူ
 အာယတနံ တေဿာတိ အဘိဘာယတနံ၊
 ဈာနံ။ အဘိဘဝိတဗ္ဗံ ဝါ အာရမ္မဏသင်္ခါတံ
 အာယတနံ တေဿာတိ အဘိဘာယတနံ။
 အာရမ္မဏာဘိဘဝနတော အဘိဘူ စ တံ
 အာယတနဉ္စ ယောဂိနော သုခဝိသေသနံ
 အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော မနာယတနဓမ္မာယတ-
 နဘာဝတော ဝါတိပိ သဿမ္ပယုတ္တံ ဈာနံ
 အဘိဘာယတနံ။ တေနာဟ “အဘိဘ-
 ဝနကာရဏာနိ”တိအာဒိ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၅၉။
 မ၊ဋီ၊၃။၁၂၁။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၄၅။ အဋ္ဌ ဓမ္မာ
 အဘိညေယျာ အဋ္ဌ အဘိဘာယတနာနိ။
 ပဋိသံ၊၆။ အဋ္ဌနံ အဘိဘာယတနာနံ ...။
 မဟာနိ၊၁၁၁။ အဘိဘူယုမာနာနိ အာယ-
 တနာနိ ဧတေသံ ဈာနာနိ အဘိဘာယ-
 တနာနိ၊ ဈာနာနိ။ အာယတနာနိတိ အဓိဋ္ဌာ-
 နဋ္ဌေန အာယတနသင်္ခါတာနိ ကသိကာရမ္မ-
 ဏာနိ၊ ဉာဏတ္တရိကော ဟိ ပုဂ္ဂလော ဝိသ-
 ဒဉာဏော “က” ဧတ္ထ အာရမ္မဒဏ သမာ-
 ပဇ္ဇတဗ္ဗံ၊ န မယံ စိတ္တေနဂ္ဂတာကရဏေ
 ဘာရော အတ္ထိ”တိ တာနိ အာရမ္မဏာနိ
 အဘိဘဝိတော သမာပဇ္ဇတိ။ သဟ နိမိတ္တုပ္ပါ-
 ဒေနေဝေတ္ထ အပ္ပနံ နိဗ္ဗုတေတိတိ အတ္ထော။
 ဧဝံ ဥပ္ပါဒိတာနိ ဈာနာနိ “အဘိဘာယတ-
 နာနိ”တိ ဝုစ္စန္တိ။ ပဋိသံ၊ဋီ၊၁။၆၉။ မဟာနိ၊
 ၄။၂၃၂။ (မူလဋီ၊၁။၁၀၅-၆။ အနုဋီ၊၁။
 ၁၁၂-လည်း ကြည့်။) (ဃ) ကတမာနိ စ
 ဘိက္ခဝေ ဆ အဘိဘာယတနာနိ။ သံ၊၂။
 ၃၀၀။ အဘိဘာယတနာနိတိ အဘိဘဝိ-
 တာနိ အာယတနာနိ။ သံ၊ဋီ၊၃။၃၀။ အဘိ-
 ဘဝိတာနိတိ အဘိဘူတာနိ နိဗ္ဗိသေဝနဘာ-
 ဝါကာရေန။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၀၃။

အဘိဘာယတနကထာ (ထိ) [အဘိဘာယတ-
 န+ကထာ] အဘိဘာယတနကို ပြဆိုရာဖြစ်
 သော စကားရပ်။ အဘိဘာယတနကထာ။
 မ၊ဋီ၊၃။၁၇၇-ကြည့်။

အဘိဘာယတနကိစ္စ (န) [အဘိဘာယတန+
 ကိစ္စ] အဘိဘာယတန၏ကိစ္စ။ အဘိဘာယ-
 တနဒေသနာ-ကြည့်။

အဘိဘာယတနကောဋ္ဌာသ (ပ) [အဘိဘာယ-
 တန + ကောဋ္ဌာသ] အဘိဘာယတနအစု။
 ဝုတ္တဘဝသေသေသု အဘိဘာယတနကောဋ္ဌာ-
 သာဒိသု။ မ၊ဋီ၊၃။၁၂၇။

အဘိဘာယတနဇ္ဈာန (န) [အဘိဘာယတန+
 ဈာန] အဘိဘာယတနဈာနံ။ ဣမာနိ ပန
 အဋ္ဌ အဘိဘာယတနဇ္ဈာနာနိ ဝနာနိပိ
 ဟောန္တိ။ အံ၊ဋီ၊၁။၄၀၇။

အဘိဘာယတနဒေသနာ (ထိ) [အဘိဘာယ-
 တန+ဒေသနာ] အဘိဘာယတနကို ဟော
 ကြားရာဒေသနာ။ အဘိဘာယတနဒေသ-
 နာယံ အဘိဘာယတနကိစ္စာနိ နိရဝသေ-
 သတော ဝုတ္တာနိ။ အနုဋီ၊၁။၁၁၄။

အဘိဘာယတနဗ္ဗယ (န) [အဘိဘာယတန+
 ဗ္ဗယ] အဘိဘာယတန နှစ်ပါး အပေါင်း။
 တဗေတံ “အဇ္ဈတ္တံ ရူပသညိ”တိ အာဂတဿ
 အဘိဘာယတနဗ္ဗယဿ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၆၂။ မ၊
 ဋီ၊၃။၁၂၃။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၄၈။

အဘိဘာယတနပုဋိလာဘ (ပ) [အဘိဘာယ-
 တန+ပုဋိလာဘ] အဘိဘာယတနဈာန်ကိုရ
 ခြင်း။ ပရိတ္တအပ္ပမာဏနယေန အဘိဘာယ-
 တနပုဋိလာဘောတိ ဝေမာဒိနိ ဣဇ္ဈန္တိ။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၇၀။

အဘိဘာယတနဘာဝ (ပ) [အဘိဘာယတန+
 ဘာဝ] အဘိဘာယတန၏အဖြစ်။ အညော
 အဘိဘာယတနဘာဝေါ... ဒေသတိ။ မူလဋီ၊
 ၁။၁၀၅။

အဘိဘာယတနဘာဝနာ (ထိ) [အဘိဘာယ-
 တန + ဘာဝနာ] အဘိဘာယတနဈာန်ရ
 ကြောင်း ဘာဝနာ။ ဝုတ္တဘောဂေ သတိပိ
 အသတိပိ အဘိဘာယတနဘာဝနာ နာမ

တိက္ခပညသေဝ သမ္ဘဝတိ။ ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၆၀။
မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၁၂၂။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။၂၄၆။

အဘိဘာယတနသညိတ (တိ) [အဘိဘာယတ-
န+သညိတ] အဘိဘာယတနဟု-မှတ်အပ်
-ခေါ်ဝေါ်အပ် - သော။ အဘိဘာယ-
တနသညိတာနိ ဈာနာနိ။ ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၅၉။ မ၊
ဋ္ဌိ၊၃။၁၂၁။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။၂၄၅။

အဘိဘာသတိ (ကြိ) [အဘိ+ဘာသ+အ+တိ]
(က) ပြောဆို၏။ (ခ) ရှေးဦး-နှုတ်ဆက်-
စကား-ပြော-ဆို-၏။ (ဂ) အလွန်ပျော်
မွေသည်ဖြစ်၍ - ပြော - ဆို-၏။ ဝမ်း
ပြောက် - ဝမ်းသာ-စကား-ပြော-ဆို-
၏။ န ကိစ္စမဘိဘာသတိ။ ဇာ၊၂။၁၇၇။
တာ မ ကာလေနုပါဂန္ဓာ၊ အဘိဘာသန္တိ
ဒေဝတာ။ ဝိမာန၊၂၂။ အဘိဘာသန္တိတိ
အဘိမုခါ၊ အဘိရတာ ဝါ ဟုတွာ ဘာသန္တိ။
ဝိမာန၊၄။၈၇။

အဘိဘု (န) [အဘိ+ဘု+ကိ] လွမ်းမိုး-နှိပ်
နင်း-တတ်သော-အဘိဘု-တရား၊ ဆန့်
ကျင်ဖက်တို့ကို၎င်း၊ အာရုံတို့ကို၎င်း-လွမ်း
မိုး-နှိပ်နင်း-တတ်သော-ပရိကမ်၊ ဉာဏ်။
အဘိဘာယတန-ကြည့်။

အဘိဘုနာတိ (ကြိ) [အဘိ+ဘု+နာ+တိ]
လွမ်းမိုး-နှိပ်နင်း-၏။ ဝေဿေ ပဉ္စဝိမော-
ရေ အဘိဘုနာတိ အဇ္ဈောတ္တရတိတိ ဝေ-
ဿဘူ။ အပါဠ၊၂။၁၇၃။

အဘိဘုယျ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+ဘု+တာ] (က)
လွမ်းမိုး၍ ဖိစီး-နှိပ်စက်-၍။ (ခ) လွမ်း
မိုး - သိမ်းယူ - နှိပ်နင်း - ခြိမ်းချောက် -
အလိုသို့လိုက်စေ-၍။ (ဂ) မယှဉ်မူ၍။ (က)
ဒဒါတိ ဝါနံ အဘိဘုယျ မစ္ဆရံ။ ဝိ၊၃။၄၀၈။
ဥပ္ပန္နံ လာဘံ အဘိဘုယျ အဘိဘုယျ ဝိဟ-
ရေယျ။ ဝိ၊၄။၃၆၅။ အံ၊၃။၁၀။ အဘိဘု-
ယျာတိ အဘိဘဝိတွာ မဒ္ဒိတွာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။

၁၉၆။ တဉ္စေ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု၊ လောဘော
အဘိဘုယျ ဣရိယတိ။ အံ၊၃။၂၇၉။ အဘိ-
ဘုယျာတိ အဇ္ဈောတ္တရိတွာ မဒ္ဒိတွာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊
၃။၂၉၉-၃၀၀။ တာနိ အဘိဘုယျ ဇာနာမိ
ပဿာမိ။ ဝိ၊၂။၉၂-၃။ ဥပ္ပန္နံ အရတိ၊ အဘိ-
ဘုယျ အဘိဘုယျ ဝိဟရေယျ။ မ၊၁။၄၀။
(ခ) အဘိဘုယျစာရီ (စုဋ္ဌနိ၊၃၀၃။၄၆-
၄၈။၁၃၇) ကြည့်။ (ဂ) လောကံ သမ-
တိက္ခမ္မ အဘိဘုယျ တိဋ္ဌတိတိ လောကုတ္တရံ။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၉။ အဘိဘုယျာတိ ဝိသယုတ္တံ
ဟုတွာတိ အတ္တော။ မူလဋ္ဌိ၊၁။၁၁၁။

အဘိဘုယျစာရီ (တိ) [အဘိဘုယျ+စာရ+ဣ]
လွမ်းမိုး၍ဖြစ်လေ့ရှိသော။ (က) ဝတ္ထု-
ကာမတို့ကို - လွမ်းမိုး-နှိပ်နင်း-၍ - သွား
လာ-နေထိုင်-ကျင့်ကြံ-ကျက်စား-လေ့
ရှိသော။ (ခ) ခြင်္သေ့မင်း၊ (အစွယ်အား၊
အစွယ် လက်နက် ရှိသော ခြင်္သေ့မင်းသည်
တန်ခိုး အရှိန် အစောင့်ဖြင့် အလုံးစုံသော
တိရစ္ဆာန်သတ္တဝါတို့ကို-လွမ်းမိုး-နှိပ်နင်း-
ဖမ်းယူ-အုပ်စိုး-ကြောက်လန့်စေ-မိမိ အ
လိုသို့လိုက်စေ-၍ - သွားလာ - နေထိုင် -
ကျက်စား - လေ့ရှိသောသူ-ဟု ဆိုလိုသည်။)
(ဂ) အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ (ပညာအား၊ ပညာ
လက်နက် ရှိသော အရှင် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါသည်
ပညာဖြင့် အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့ကို-
လွမ်းမိုး-ဆုံးမ - သိမ်းသွင်း - အုပ်စိုး - ၍ -
သွားလာ - နေထိုင် - ကျင့်ကြံ - ကျက်စား -
လေ့ရှိသောသူ ဟု ဆိုလိုသည်။) (က) ယော
ကာမေ ဟိတွာ အဘိဘုယျစာရီ။ သုတ္တနိ။
၃၄၇။ အဘိဘုယျစာရီတိ တေသံ ပဟိ-
နတ္တာ ဝတ္ထုကာမေ အဘိဘုယျစာရီ။ သုတ္တနိ၊
ဋ္ဌ၊၂။၁၃၃။ (ခ) (ဂ) ရာဇေ မိဂါနံ အဘိ-
ဘုယျစာရီ။ အပါ၊၁။၁၄။ ပဿယ အဘိ-
ဘုယျာတိ ဥဘယံ စာရီသဗ္ဗေန သဟ ယော-
ဇေတဗ္ဗံ ပဿယစာရီ အဘိဘုယျစာရီတိ။
တတ္ထ ... အဘိဘဝိတွာ သန္တာသေတွာ ဝသိ-

ကတွာ စရဏေန အဘိဘုယျစာရိ။ သွာယံ ကာယဗလေန ပဿယူစာရိ။ တေဇသာ အဘိဘုယျစာရိ။ အပါဠာ။ ၂၂။ စူဠနိဋ္ဌ။ ၁၃၇။ တေဇဝါ သိဟောဝ အဘိဘုယျစာရိ။ မာဠာ။ ၁။ ၉၅။

အဘိဘုယျတိ (ကြိ) [အဘိ + ဘု + ယ + တိ] (၁) လွမ်းမိုး၏။ ကျော်လွန်၏။ (၂) လွမ်းမိုး - နှိပ်စက် - အပ်၏။ (၃) ဥပါဒ် အဘိဘုယျတိတိ ဂေါတြဘူ။ ပဋိသံ။ ၆၃။ အဘိဘုယျတိတိ အဘိဘဝတိ အတိက္ကမတိ။ ပဋိသံ။ ၁၄။ ၂၅။ ဘူရိပညာ (ပဋိသံ။ ၄၂။ ၂၅။ အံဠာ။ ၄၁၄။ အံဠာ။ ၂၇) လည်းကြည့်။ သဗ္ဗေသံ ဂန္ဓဇာတာနံ သမ္ပတ္တိံ အဘိဘုယျတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၅၅။ (၂) ဥပါဒ်နကသရိရံ နာမ ခဏ္ဍိစ္ဆာဒီဟိ အဘိဘုယျတိ။ အံဠာ။ ၂၄၇။ တေသု ဗလသမာယောဂေန ပရေဟိန အဘိဘုယျတိ။ ဣတိဝုတ်။ ၄။ ၁၄။ ဇရာဗျာဓိမရဏေဟိ အဘိဘုယျတိ။ ထေရ။ ၁၂။ ၂၆။ ကိံ ယောဗ္ဗနေန ဇိဏ္ဏေန၊ ယံ ဇရာယာဘိဘုယျတိ။ ဇာ။ ၂။ ၁၅၇။ အဘိဘုယျတိတိ အဘိဘဝိယျတိ။ ဇာ။ ၄။ ၆။ ၃၅။ ဣမေ သတ္တာ အဘာဝနာယ ဖာဂေန အဘိဘုယျန္တိ။ ထေရ။ ၄။ ၁။ ၃၂။

အဘိဘုယျမာန (တိ) [အဘိ + ဘု + ယ + မာန] အဘိဘူယမာန ကြည့်။

အဘိဘုယျမာနတာ (ထိ) [အဘိဘုယျမာန + တာ] လွမ်းမိုး - နှိပ်စက် - အပ်သည်၏ အဖြစ်။ လောကဿ ယထာဝုတ္တသန္တာပပရိဋ္ဌာဟေဟိ အဘိဘုယျမာနတံ သဗ္ဗာကာရဏော ဝိဝိတာ။ ဥဒါန။ ၄။ ၁၈၈။

အဘိဘုယျမာနတ္တ (န) [အဘိဘုယျမာန + တ္တ] လွမ်းမိုး - နှိပ်စက် - အပ်သည်၏ အဖြစ်။ သူရိယပ္ပဘာယ အဘိဘုယျမာနတ္တာ။ သာရတ္ထ။ ၁။ ၃၇၉။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၄။ ၁။ ၁၉၂။

အဘိဘူ (ပု) [အဘိ + ဘူ + ကိ] (၁) လွမ်းမိုး - သာလွန် - သော။ သူ၊ ချီးမွမ်းအပ်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း၊ ကြီးသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း - လွမ်းမိုး - သာလွန် - သော။ သူ။

(က) ကမ္ဘာဦးဗြဟ္မာ။ (ကမ္ဘာသစ်ပြန်တည်သောအခါ ဗြဟ္မာဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် ရွေးဦးစွာ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဗြဟ္မာ၊ ဤဗြဟ္မာက သူ့ နောက်မှ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဗြဟ္မာတို့ကို “ငါသည် ဤသတ္တဝါတို့ကို လွမ်းမိုးသာလွန်၍ တည်သောသူ၊ အကြီးဆုံးသောသူ “အဘိဘူ” ဟု မှတ်ထင်၏။ အခြားဗြဟ္မာတို့ကလည်း သူသည်လွမ်းမိုးသာလွန်၍ တည်သောသူ၊ အကြီးဆုံးသောသူ၊ “အဘိဘူ” ဟု မှတ်ထင်ကြ၏။ ဒီ။ ၁။ ၁၇။ ဒီ။ ၄။ ၁။ ၁၁၃။ ဒီ။ ၄။ ၁။ ၁၇၇။ သီ။ ၄။ ၁။ ၄၁၉ ကြည့်။)

(ခ) ဗကဗြဟ္မာ။ (ဗြဟ္မာ၏ ကိုယ်နှင့်တကွ ဗြဟ္မာဘုံသည်မြဲ၏။ ရွှေ့လျော့ပျက်စီးခြင်းမရှိ စသည်ဖြင့် အယူမှားနေသော ဗကဗြဟ္မာကို မြတ်စွာဘုရားက “ဪ ဗကဗြဟ္မာသည် အဝိဇ္ဇာနှင့်တကွ ဖြစ်နေပါတကား၊ ဪ ဗကဗြဟ္မာသည် အဝိဇ္ဇာနှင့်တကွ ဖြစ်နေပါတကား၊ မမြဲသည်ဖြစ်လျက် မြဲ၏ဟု ဆိုမိ၏တကား၊ မခိုင်ခံ့သည်ဖြစ်လျက် ခိုင်ခံ့၏ဟု ဆိုမိ၏တကား၊ အခါခပ်သိမ်းမရှိသည်ဖြစ်လျက် အခါခပ်သိမ်း ရှိ၏ဟု ဆိုမိ၏တကား” စသည်ဖြင့်ဆုံးမတော်မူရာ မာရ်နတ်က အလုပ်အကျွေး ဗြဟ္မာတို့ကို ပူးဝင်၍ “ရဟန်း ဤဗြဟ္မာကို မကြိမ်းမောင်း မခြိမ်းချောက်ပါလင့်၊ ဤဗြဟ္မာသည် အလုံးစုံသော လောကကိုလွမ်းမိုးသာလွန်၍ တည်သောသူ၊ အကြီးအချုပ်ဖြစ်သူ “အဘိဘူ” ဖြစ်ပါသည်ဟု ချီးမြှောက်ပြောဆို၏။ မာ။ ၁။ ၄၀၂။ မာဠာ။ ၂။ ၃၀၂။ မာဠိ။ ၂။ ၃၁၂ ကြည့်။)

(ဂ) ဘုရားအလောင်းဗြဟ္မာ။ (မြတ်စွာဘုရားသည် ကုသိုလ်ကောင်းမှု ဆိုသည်မှာ အလိုရှိအပ်၊ နှစ်သက်အပ်၊ ချစ်ခင်အပ်၊ မြတ်

နိုးအပ်သော ချမ်းသာသုခ၏ အမည်တည်း ဟု ကောင်းမှု ကုသိုလ်၏ အကျိုးကို စကား ပျိုးတော်မူပြီးလျှင် “ငါသည် မေတ္တာဘာဝ နာကို ခုနစ်နှစ်ပတ်လုံး ပျိုးများသောကြောင့် ခုနစ်ကမ္ဘာတိုင်တိုင် ဤလူ့ပြည်သို့ ပြန်မ ရောက်မူ၍ ကမ္ဘာပျက်သောအခါ အာဘဏ္ဍရ ဘုံသို့ရောက်ရှိ၍ ကမ္ဘာပြန်တည်သောအခါ မဟာဗြဟ္မာဘုံသို့ ရောက်ရှိလျက် ပါရိသဇ္ဇ ဗြဟ္မာ၊ ပုရောဟိတဗြဟ္မာတို့ကို ချီးမွမ်းအပ် သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း၊ ကြီးသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း လွှမ်းမိုး သာလွန်သော “အဘိဘူ” ဗြဟ္မာဖြစ်ခဲ့သည်ကို ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့်သိ၏” ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဣတိ ဝုတ်။ ၂၀၅။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၇၂-၃။ အံ၊ ၃။ ၄၆၅။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၈၃-ကြည့်။)

(ဃ) မြတ်စွာဘုရား။ (မြတ်စွာဘုရား သည် အထက် ဘဝဂ်၊ အောက် အဝိစိ၊ ဖိလာ၌ အပိုင်းအခြား မရှိသော လောကဓာတ် အ တွင်း အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့ကို သီလ- အားဖြင့်၎င်း၊ သမာဓိအားဖြင့်၎င်း၊ ပညာ အားဖြင့်၎င်း၊ ဝိမုတ္တိအားဖြင့်၎င်း လွှမ်းမိုး သာလွန်၏။ ထိုမြတ်စွာဘုရားအား နှိုင်းချိန် ဖွယ် စံ၊ ချိန်၊ အနှုန်းပမာဏ၊ မရှိ၊ စံ၊ ချိန်၊ အနှုန်း ပမာဏ ကင်းသော၊ သာလွန်သူ မရှိသော၊ မင်းထက်မင်း၊ နတ်ထက်နတ်၊ သိကြားတကာ ထက် လွန်ကဲသော သိကြား၊ ဗြဟ္မာတကာ ထက် လွန်ကဲသော ဗြဟ္မာ ဖြစ်တော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် “အဘိဘူ” မည်၏ဟု ဆို၏။ ဒိ ၃။ ၁၁၁။ အံ၊ ၁။ ၃၃၂။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၆-ကြည့်။)

(၂) လွှမ်းမိုး - နှိပ်နင်း - သော၊ သူ။
(က) ရူပတဏှာ စသော ကိလေသာကို - လွှမ်းမိုး - နှိပ်နင်း - သော၊ သူ။ ရဟန္တာ။ (ရဟန္တာသည် ရူပတဏှာ စသော ကိလေ သာတို့ကို - လွှမ်းမိုး - နှိပ်နင်း - ၏။ ပုပ္ဖစေ တတ် နှိပ်စက်တတ်သော၊ ဘဝသစ်ကို ဖြစ်

စေတတ်သော၊ ပုပ္ဖခြင်းရှိသော၊ ဆင်းရဲ သော အကျိုးရှိသော၊ နောင်အခါ၌ ပဋိ သန္ဓေနေခြင်း၊ အိုခြင်း၊ သေခြင်းကို ဖြစ်စေ တတ်သော ယုတ်မာကုန်သော အကုသိုလ် တရားတို့ကို လွှမ်းမိုးနှိပ်နင်း၏။ ထို့ကြောင့် “အဘိဘူ” မည်၏။ မဟာနိ။ ၃၁၄။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၇၂။ သုတ္တနိ။ ၄၂၄။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၈၀- ကြည့်။)

(ခ) ကိလေသာတို့ကို၎င်း၊ ကိလေသာ ဖြစ်ကြောင်း တရားတို့ကို၎င်း - လွှမ်းမိုး - နှိပ် နင်း - သော၊ သူ။ အရိယ သောတ္တိယ ဖြစ် သောရဟန္တာ။ (အရိယ သောတ္တိယသည် ခပ် သိမ်းသော သင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စသည် ၏ အစွမ်းအားဖြင့်သိ၍ ကိလေသာတို့ကို၎င်း၊ ကိလေသာ ဖြစ်ကြောင်း တရားတို့ကို၎င်း လွှမ်းမိုးနှိပ်နင်းသောကြောင့် “အဘိဘူ” ဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ သုတ္တနိ။ ၃၆၁။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၆-ကြည့်။)

(ဂ) နာမ်ခန္ဓာ လေးပါးကို - လွှမ်းမိုး - နှိပ်နင်း - သော၊ အရာ၊ သူ။ အသညသတ် ဘဝ၊ အသညသတ်ဗြဟ္မာ။ မ၊ ၁။ ၃။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၇။

(၃) လွှမ်းမိုး - အုပ်စိုး - တုန်းရှိ - တန် ခိုးရှိ - သော၊ သူ။ ကမ္ဘာဦးဗြဟ္မာ။ ဤသ- တိတိ ဤသော၊ အဘိဘူတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၈။

(၄) အဘိဘူထေရ်၊ သိခိမြတ်စွာဘုရား ၏ လကျာတော်ရုံ အဂ္ဂသာဝကရဟန္တာ။ (သီလ၊ သမာဓိတို့ဖြင့် သူတပါးတို့ကိုလွှမ်းမိုး သာလွန်သောကြောင့်၎င်း၊ ခန္ဓမာရ် စသည် ကို လွှမ်းမိုးနှိပ်နင်း တတ်သောကြောင့်၎င်း၊ မိမိသန္တာန်၊ သူတပါး သန္တာန်၌ ရှိသော ကိလေသာတို့ကို လွှမ်းမိုးဖျက်ဆီးတတ်သော ကြောင့်၎င်း အဘိဘူ မည်၏။ အပ၊ ၁။ ၁၄၂။ အပ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၉-ကြည့်။)

အဘိဘူတ (တိ) [အဘိ+ဘူ+တ] (၁) (က) လွမ်းမိုး- နှိပ်စက်- အပ်သော။ (ခ) လွမ်းမိုး- နှိပ်နင်း- အပ်သော။ (ဂ) လွမ်းမိုးအပ်- မလှုပ်ရှားနိုင်အောင် ဖမ်းယူအပ်သော။ (ဃ) လွမ်းမိုးအပ်- ရှုံးစေအပ်- တဖန် ခေါင်းထောင်ခွင့် မပေးခြင်းအားဖြင့် လှုပ်ရှားခြင်းမရှိ ငြိမ်ဝပ်စေအပ်- သော။ (ပ) (၂) အဘိဘူတ မင်းသား၊ (အဘိဘူတမထေရ်အလောင်း။) (၁) (က) ဒေဝတ္တဿ လာဘသက္ကာရသိလောကေန အဘိဘူတဿ။ ဝိ၊ ၄။ ၃၄၁။ လာဘသက္ကာရသိလောကေန အဘိဘူတော။ သံ၊ ၁။ ၄၂၆။ ဧကမေကေနပိ ခေါ် ဘန္တေ နိဝရဏေန အဘိဘူတော ယထာဘူတံ န ဇာနေယျ။ သံ၊ ၃။ ၁၁၂။ ဝိဇ္ဇာ မယာ ဘိက္ခဝေ သတ္တာသက္ကာရေန အဘိဘူတာ ပရိယာဒိန္နစိတ္တာ။ ဣတိဝုတ်။ ၂၄၅။ အဘိဘူတာတိ အဇ္ဈောတ္တဋ္ဌာ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၃၈။ တဏှာယ ပါတိတံ အဘိဘူတံ ပရိယာဒိန္နစိတ္တံ။ မဟာနိ၊ ၃၆။ အဘိဘူတန္တိ တဏှာယ မဒ္ဓိတံ အဇ္ဈောတ္တဋ္ဌံ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၃၆။ (ခ) ဝေဒိတဗ္ဗမေတံ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုနာ အဘိဘူတမေတံ အာယတနံ။ သံ၊ ၂။ ၃၀၀။ (ဂ) တေနာ'ဘိဘူတော ကပဏံ ရုဒါမိ။ ဇာ၊ ၁။ ၇၈။ တေန မိဂေန အဘိဘူတော အဇ္ဈောတ္တဋ္ဌော နိစ္စလံ ဂဟိတော ဟုတွာ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၀။ (ဃ) အဘိဘူတော မာရေ ဝိဇိတသင်္ဂါမော။ ဥဒါန၊ ၁၁၆။ ကိလေသမာရေ... ပဉ္စဝိစော မာရေ အဘိဘူတော ပရာဇိတော၊ ပုန သီသံ ဥက္ခိပိတုံ အပ္ပဒါနေန နိဗ္ဗိသေဝနော ကတော။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၉၅။ (ပ) (၂) ဖုဇ္ဈေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ အဘိဘူတောတိ လဒ္ဓနာမော ပိတု အစွယေန ရဋ္ဌံ ကာရေတိ။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၄၇၈။ အဘိဘူတထေရ်လည်း ကြည့်။

အဘိဘူတကာယတာ (ထိ) [အဘိဘူတ + ကာယ+တာ] ဖိစီး- နှိပ်စက်- အပ်သော

အဘိဘူတ ၃-၁၂-ပ-ပ-ပ သ-စ

ကိုယ်ရှိသည်၏အဖြစ်။ ဧကစ္စော ဒဟရကာလတော ပဋ္ဌာယ ပဏ္ဍုရောဂါဒိနာ အဘိဘူတကာယတာယ ဇိက္ကသဒိသော ဟောတိ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၅။

အဘိဘူတစိတ္တ (တိ) [အဘိဘူတ+စိတ္တ] လွမ်းမိုး- နှိပ်စက်- မြှေးယှက်- ဖုံးအုပ်- အပ်သော စိတ်ရှိသော၊ သူ။ ပရိယုဋ္ဌိတစိတ္တ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၃၁။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၃၈။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၅၃) ကြည့်။

အဘိဘူတစိတ္တတာ (ထိ) [အဘိဘူတစိတ္တ+တာ] လွမ်းမိုး- နှိပ်စက်- မြှေးယှက်- ဖုံးအုပ်- အပ်သော စိတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်။ တန္တိမနကတာ (အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၆၀။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၆၁) ကြည့်။

အဘိဘူတတာ (ထိ) [အဘိဘူတ+တာ] လွမ်းမိုး- နှိပ်စက်- အပ်သည်၏ အဖြစ်။ လုဒ္ဓေါ လောဘာဘိဘူတတာယ။ မိလိန္ဒ၊ ၁၈၀။ တေန စ သတ္တာနံ အဘိဘူတတံ စသေတိ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၈၈။

အဘိဘူတတ္တ (န) [အဘိဘူတ+တ္တ] လွမ်းမိုး- နှိပ်စက်- အပ်သည်၏ အဖြစ်။ ပရိဗ္ဗာဇကော မိစ္ဆာဒဿနေန အဘိဘူတတ္တာ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၀။ ဝိတက္ကာဒိဟိ အဘိဘူတတ္တာ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၈။ ဧရာရောဂါဒိသု အဘိဘူတတ္တာ။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၄၄၃။

အဘိဘူတထေရ (ပ) [အဘိဘူတ + ထေရ] အဘိဘူတမထေရ်။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၄၇၈။ အဘိဘူတ (၂) အနက်လည်း ကြည့်။

အဘိဘူတဘာဝ (ပ) [အဘိဘူတ + ဘာဝ] လွမ်းမိုး- နှိပ်စက်- အပ်သည်၏အဖြစ်။ တေဟိ ထိနမိဇ္ဇေဟိ စိတ္တဿ အဘိဘူတဘာဝါဒိကောပန သုဝိညေယျတ္တာန ဝုတ္တော။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၂၂၃။

အဘိဘူထေရ (ပ) [အဘိဘူ+ထေရ] အဘိဘူမထေရ်။ အဘိဘူထေရေ သာရိပုတ္တတ္ထေ-

ရော ဝိယ ပညာယ အဂ္ဂေါ။ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၂၊ ၃။
အဘိဘူ (၄) အနက်လည်း ကြည့်။

အဘိဘူယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [အဘိ + ဘူ + ယ + တေ]
(၁) လွမ်းမိုး - နှိပ်စက် - အပ်၏။ (၂) လွမ်း
မိုး - နှိပ်စက် - ၏။ (၃) တာယ ပရေဟိ န
အဘိဘူယတိ။ စရိယာ၊ ၄။ ၃၊ ၂။ န ဟိ ဘဂဝ-
တော ပတာ ကာယစိ ပဘာယ အဘိဘူယတိ။
သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၀၅။ (၂) ဓုဂေါ နရံ ယံ
သဟတေ အဘိဘူယတေ ယံ သဟနံ အဘိ-
ဘဝနံ နိပ္ပါဒေတိ။ နေတ္ထိဝိ၊ ၈၉။

အဘိဘူယမာန (တိ) [အဘိ + ဘူ + ယ + မာန]
လွမ်းမိုး - နှိပ်စက် - အပ်သော။ နိဒ္ဒါယ
အဘိဘူယမာနောပိ ဥဇုကံ နိပဇ္ဇိတုံ အ-
သက္ကောန္တော ကေမန္တံ နိသိဒ္ဓိ။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂။
၁၇၁။ ဗလဝတာ ဣဋ္ဌာရမ္မဏေန အဘိ-
ဘူယမာနာ။ မ၊ ၄၊ ၄။ ၁၂။ ဧဝံ ဇရာယ
အဘိဘူယမာနေ။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂။ ၂၆၇။

အဘိဘူရာပေတ္တ (ပု) [အဘိဘူ + ရာပေတ္တ]
အဘိဘူမင်းသား။ အဘိဘူရာပေတ္တဿ စ
သမ္ဘဝရာပေတ္တဿ စာတိ ဦးနှံ သပရိဝါရာန
ဓမ္မံ ဒေသေတော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၈၆။ အဘိဘူ
(၄) အနက်လည်း ကြည့်။

အဘိဘူဝါရ (ပု) [အဘိဘူ + ဝါရ] အသညသတ်
ဘဝ - အသညသတ်ဗြဟ္မာ - နှင့်စပ်၍ ဟော
အပ်သောဝါရ။ အဘိဘူဝါရေ အဘိဘဝိတိ
အဘိဘူ။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၃၇။ အဘိဘူ (၂) (ဂ)
အနက်လည်း ကြည့်။

အဘိဘူဝေါဟာရ (ပု) [အဘိဘူ + ဝေါဟာရ]
အဘိဘူဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်း။ ပုထုဇ္ဇနအသည-
သတ္တေသု အဘိဘူဝေါဟာရော ပါကဋ္ဌော
နိရုဋ္ဌော စ။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၈၅။

အဘိဘောတိ (ကြိ) [အဘိ + ဘူ + တိ] လွမ်း
မိုး - နှိပ်စက် - ၏။ အဘိဘဝတိ (၁) အနက်
ကြည့်။

အဘိဘောတန (ကြိဝိ) [အဘိ + ဘူ + တန]
လွမ်းမိုး - နှိပ်နင်း - ၍။ ဣဒ္ဓိယာ အဘိဘော-
တန၊ ပန္နဂိန္ဒ မဟိဒ္ဓိကံ။ ထေရ၊ ၂၊ ၇၇။
နာဂရာဇံ အဘိဘဝိတော။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၁၁၀။

အဘိမင်္ဂလရူပဒဿန (န) [အဘိမင်္ဂလ + ရူပ +
ဒဿန] မြတ်သော မင်္ဂလာရှိသော အဆင်းကို
မြင်ခြင်း။ တမညော အဘိမင်္ဂလရူပဒဿနံ
မင်္ဂလံ နာမ။ ဇာ၊ ၄၊ ၄။ ၇၃။

အဘိမင်္ဂလသမ္မတ (တိ) [အဘိမင်္ဂလ + သမ္မတ]
အဘိမင်္ဂလာဟု သမုတ်အပ်သော။ အရောဂ-
ပုတ္တာ အရောဂနတ္တာ အဘိမင်္ဂလသမ္မတာ။
ဝိ၊ ၁။ ၂၈၅။ အဘိမင်္ဂလသမ္မတာတိ ဥတ္တမ-
မင်္ဂလသမ္မတာ။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၁၄။ အဘိမင်္ဂလ-
သမ္မတံ ရှုဝံ ပဿတိ။ ဓုဒ္ဓက၊ ၄။ ၁၀၀။ အဘိ-
မင်္ဂလသမ္မတံ ဂန္ဓံ ဝါ သာယတိ။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂။
၂။ အဘိမင်္ဂလသမ္မတံ သဗ္ဗသေတဟတ္ထိ-
ပေါတကံ အာနေတော။ စရိယာ၊ ၄။ ၈၂။

အဘိမင်္ဂလသမ္မတဋ္ဌ (ပု) [အဘိမင်္ဂလသမ္မတ +
အတ္ထ] အဘိမင်္ဂလာ ဟု သမုတ်အပ်သော
အနက်သဘော။ အဘိမင်္ဂလသမ္မတဋ္ဌေန
သေတဥသဘော။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၆၃။ မ၊ ၄၊ ၃။ ၆၄။
အံ၊ ၄၊ ၃။ ၂၁၃။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂၅၆။

အဘိမင်္ဂလသမ္မတရူပ (န) [အဘိမင်္ဂလသမ္မတ +
ရူပ] အဘိမင်္ဂလာဟု သမုတ်အပ်သော
အဆင်း။ အရိယမဂ္ဂဉာဏတော အညေန
အဘိမင်္ဂလသမ္မတရူပသင်္ခါတေ ဝိဇ္ဇေ၊ သုတ္တနိ၊
၄၊ ၂။ ၂၄၂။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၈၆။

အဘိမဋ္ဌေယျ (ကြိ) အဘိမတ္တတိ - ကြည့်။

အဘိမဏ္ဍိတ (တိ) [အဘိ + မဋ္ဌိ + တ] တန်ဆာ
ဆင်အပ်သော။ အဏုပတ္တကေသရကဏ္ဍိကာ-
ဘိမဏ္ဍိတံ။ မိလိန္ဒ၊ ၃၄၁။

အဘိမတ (တိ) [အဘိ + မန + တ] (က) အလို
ရှိအပ် - နှစ်သက်အပ် - တောင့်တအပ် -

သော။ (ခ) အလိုရှိအပ် - ကြံစည်အပ် - ရည်ရွယ်အပ် - ဆိုလိုအပ် - သော။ (က) ရတနံ နာမ လောကေ ကုဋ္ဌမ္ပံ သန္တာရေန္တံ အဘိမတဉ္စ လောကေန။ ဒီ၊ ဇို၊ ၃။ ၈၇။ မတ (ထေရ၊ ၄။ ၁၂၄၁) လည်း ကြည့်။ (ခ) ဒွေ ဘာဝနာ အဘိမတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၃၉။ အဘိမတာတိ အဓိပ္ပေတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၅၁၁။ အဋ္ဌကထာယဉ္စေတမ္ပံ ပဋိဂ္ဂဟဏဝိဘောနကာရဏတ္ထေန အဘိမတံ သိယာ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၃။

အဘိမတတ္ထ (န) [အဘိမတ+တ္ထ] အလိုရှိအပ် - နှစ်သက်အပ် - လက်ခံအပ် - သည်၏အဖြစ်။ သော အနိဋ္ဌပ္ပသင်္ဂေ ၇၀ န ဟောတိ အဘိမတတ္ထာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၂၈။

အဘိမတနရဒေဝ (ပ) [အဘိမတ+နရဒေဝ] ဘုရင်မင်းတို့ - အလိုရှိအပ် - နှစ်သက်အပ် - လက်ခံအပ် - သော။ သူ။ အဘိမတနရဒေဝေါ နရဒေဝေါ နာမ ယက္ခော ဒိဿမာနမနုဿသရိရာ ဟုတွာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၉၇။

အဘိမတမနောကမ္မ (န) [အဘိမတ+မနောကမ္မ] အလိုရှိအပ်သော မနောကံ။ သမ္ပလံ ဟိ ကမ္မံ သတ္တု အဘိမတမနောကမ္မန္တိ အဓိပ္ပာယော။ မ၊ ၃။ ၃၇၇။

အဘိမတရူပသမ္ပန္န (တိ) [အဘိမတ+ရူပ+သမ္ပန္န] အလိုရှိအပ် - နှစ်သက်အပ် - သော ရုပ်အဆင်းနှင့် ပြည့်စုံသော။ သူ။ ပါသဒိကံ အဘိရူပန္တိ အဘိမတရူပသမ္ပန္နံ သဗ္ဗာဝယဝံ။ မ၊ ၃။ ၂။ ၂၀၆။

အဘိမတ္ထတိ (ကြိ) [အဘိ+မတ္ထ+အ+တိ] (က) နှိပ်စက် - ဖျက်ဆီး - ၏။ (ခ) ရိုက် - နှက် - ထု - ပြို - ၏။ (ဂ) ထိုး - ဆွ - ၏။ (က) အဘိမတ္ထတိ ဒုဗ္ဗေခံ။ ဓမ္မ၊ ၃၇။ နေတ္တိ။ ၁၅၈။ အဘိမတ္ထတိတိ ကန္တတိ ဝိဒ္ဓံသေတိ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၉၇။ နေတ္တိ ၄။ ၂။ ၆၂။ အဘိမတ္ထတိ ဝိဒ္ဓံသေတိ (ဝိဓံသေတိ)။ နေတ္တိဝိ၊ ၃၄၀။ (ခ) ဗာလာ ကုမုဒနာဋ္ဌေဟိ၊ ပဗ္ဗတံ အဘိမတ္ထထ။

သံ၊ ၁။ ၁၂၈။ (ဂ) ဗလဝါ ပုရိသော တိဏ္ဍေန သိခရေန မုဒ္ဒနိ အဘိမတ္ထေယျ။ မ၊ ၂။ ၄၃၀။ သံ၊ ၂။ ၂၈၁။ အံ၊ ၂။ ၃၃၄။ (အဘိမတ္ထေယျသျှာ)။

အဘိမတ္တန္တ (တိ) [အဘိ+မတ္ထ+အန္တ] ပွတ်တိုက်သော။ သူ။ သုဿ ဂေါမယစုဏ္ဏာနိ၊ အဘိမတ္တံ တိဏ္ဍာနိ စ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၂၉။ (ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၂၁၄-လည်း ကြည့်။)

အဘိမတ္တိယမာန (တိ) [အဘိ+မတ္ထ+ယ+မာန] ထိုး - ဆွ - အပ်သော။ မတ္ထကော သိခရေန အဘိမတ္တိယမာနော ဝိယ ဇာတော။ ဇာ၊ ၄။ ၄၅၉။ (အဘိမတ္တိယမာနော၊ သိ။ အဘိမတ္တိယမာနော၊ က-မူကံ။) အဘိမတ္တိယမာန-လည်း ကြည့်။

အဘိမဒ္ဒတိ (ကြိ) [အဘိ+မဒ္ဒ+အ+တိ] (က) ဖိစီး - နှိပ်စက် - ၏။ ချေမှု - ဖျက်ဆီး - ၏။ (ခ) အကြောင်းရှာ၍ နှိပ်စက်၏။ (က) သဗ္ဗမေဝါဘိမဒ္ဒတိ။ သံ၊ ၁။ ၁၀၂။ သံ၊ ၃။ ၁၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၂၇။ သဗ္ဗမေဝ အဘိမဒ္ဒတိ နိဗ္ဗုတတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၂၉၀။ (ခ) ပဉ္စ ပုဋ္ဌော သမာနော အဘိဟရတိ အဘိမဒ္ဒတိ။ အံ၊ ၁။ ၁၉၈။ အဘိမဒ္ဒတိတိ ကာရဏံ အာဟရိတွာ မဒ္ဒတိ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၆။ ၇။ မဇ္ဈရာဇာဘိမဒ္ဒထ။ အပ၊ ၂။ ၈၀။ နာဘိဟရေ နာဘိမဒ္ဒေ။ အံ၊ ၁။ ၁၉၉။ န မဒ္ဒေယျ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၈။

အဘိမဒ္ဒန (န) [အဘိ+မဒ္ဒ+ယ] နှိပ်နင်းခြင်း၊ နှိပ်ခြင်း။ မာနဿ နိဗ္ဗဒနတ္ထံ အဘိမဒ္ဒနတ္ထံ။ သီ၊ ၃။ သစ်၊ ၂။ ၂၇၁။

အဘိမဒ္ဒန္တ (တိ) [အဘိ+မဒ္ဒ+အန္တ] နှိပ်နင်းသော၊ နှိပ်သော။ သူ။ တိတ္ထိယေ အဘိမဒ္ဒန္တော၊ ယဒါ ဓမ္မမဒေသယံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၂၄။

အဘိမဒ္ဒမာန (တိ) [အဘိ+မဒ္ဒ+မာန] နှိပ်စက် - ညှဉ်းဆဲ - သော။ မိဂသံဆံ အဘိမဒ္ဒမာနော ဒိပိ ဝိယ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၈၃။

အဘိမဋ္ဌိတ (တိ) [အဘိ+မဋ္ဌ+တ] နှိပ်နင်း - လှမ်းမိုး - ဖိစီး - နှိပ်စက် - ညှဉ်းဆဲ - အပ်သော။ ဇရာယ အဘိမဋ္ဌိတံ။ သံ၊ ၃။ ၁၉၁။

အဘိမဋ္ဌိတော (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ+မဋ္ဌ+တော] နှိပ်နင်း - ချေမှုန်း - ရှို့။ ရညာ သပတ္တဂဏ် အဘိမဋ္ဌိတော ရဇ္ဇံ ဝိယ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၂၃၅။

အဘိမဋ္ဌိယမာန (တိ) [အဘိ+မဋ္ဌ+ယ+မာန] အဘိမတ္တိယမာနနှင့်အနက်တူ၊ ၎င်းကြည့်။

အဘိမန (တိ) [အဘိ+မန] မျက်နှာမူ - ညွတ် - သော စိတ်ရှိသော၊ သူ။ ပဗ္ဗဇ္ဇမေဝါဘိမနောဟမသ္မိ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၃၇။ ပဗ္ဗဇ္ဇဘိမုခစိတ္တောယေဝသ္မိ။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၄၅၅။ နိဗ္ဗာနမေဝါဘိမနော စရိယံ။ ထေရ၊ ၃၅၇။ နိဗ္ဗာနမေဝ ဥဒ္ဓိယ အဘိမုခစိတ္တော ဝိဟရိယံ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၄၇၃။

အဘိမနာပတရ (တိ) [အဘိ+မနာပ + တရ] နှစ်သက်အပ်သည်ထက် သာလွန် နှစ်သက်အပ်သော။ အဘိက္ကန္တတရ (ဂ) အနက် (ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၄) ကြည့်။

အဘိမန္တတိ (ကြိ) [အဘိ+မန္တ + အ + တိ] ပွတ်တိုက်၏။ အလ္လံ ကဋ္ဌံ သသေဟံ ဥတ္တရာရဏိ အာဒါယ အဘိမန္တေယျ။ မ၊ ၃။ ၁၈၁။

အဘိမန္တိယမာန (တိ) [အဘိ+မန္တ+ယ+မာန] ထိုး - ဆွ - အပ်သော။ မတ္တကေ သီခရေန အဘိမန္တိယမာနော ဝိယ။ စရိယ၊ ၄။ ၁။ ၂၆။ (ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၄၅၉-၅ အဘိမတ္တိယမာနော-ဟု ရှိသည်။) အဘိမတ္တိယမာန-လည်း ကြည့်။

အဘိမန္တေန္တ (တိ) [အဘိ+မန္တ+ဧ+အန္တ] ပွတ်တိုက်သော၊ သူ။ အပိ န သော ပုရိသော အမံ သုက္ကံ ကဋ္ဌံ ကောဠာပံ ... ဥတ္တရာရဏိ အာဒါယ အဘိမန္တေန္တော အဂ္ဂိ အဘိနိဗ္ဗတ္တေယျ။ မ၊ ၁။ ၃၀၀။ မ၊ ၃။ ၁၃၇။

အဘိမာန (ပု) [အဘိ+မန+ဏ] (က) အထင်ကြီးခြင်း၊ ရနိုး - ရောက်နိုး - ခြင်း။ (ခ) မှား

သောအားဖြင့် မှတ်ထင်ခြင်း။ (ဂ) မာန်၊ ဥစ္စာ စသည်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော မာန်။ (ဃ) ပညာ။ (က) “အတ္တာ”တိ ဘဝတိ တွေ အဘိမာနောတိ အတ္တဘာဝေါ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၉၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၆။ စိရေန သုတောတိ အဘိမာနော ဟောတိ။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၉။ (အနု၊ ၁။ ၁။ ၆၂-လည်း ကြည့်။) (ခ) အဘိမာနေန ဥပဝေတိ။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၇။ (ဂ) (ဃ) နောဒိ-ဝပေ ပညာယ၊ အဘိမာနော မတောထ စ။ ဇာန်၊ ၆။ ၆၀။

အဘိမာရ (ပု) [အဘိ+မရ+ဏ] သူသတ်သမား။ ဝတ္ထံ မံ ဒေဝဒတ္တော၊ အဘိမာရေ ပယောဇယိ။ အမ၊ ၁။ ၃၄၇။ ရာဇာနံ မာရာပေတွာပိ အဘိမာရေ ယောဇေတွာပိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၇၇။ ဒေဝဒတ္တေန ပယောဇိတာနံ အဘိမာရာနံ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၂၃၃။ (ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၇။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၆၄။)

အဘိမာရကပုရိသ (ပု) [အဘိမာရက+ပုရိသ] သူသတ်ယောက်ျား။ တေန အဘိမာရကပုရိသပေသနာဒိပ္ပကာရေန ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၀။

အဘိမာရပယောဇန (န) [အဘိမာရ+ပယောဇန] သူသတ်သမားတို့ကို စေခိုင်းခြင်း။ အဘိမာရပယောဇနော တထာဂတံ အာသဇ္ဇ အာသာဒေတွာ ဝိဟေဋ္ဌေတွာ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၆၆။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၉။

အဘိမုခ (တိ) [အဘိ+မုခ။ အဘိမုခ-သံ။ (၁) ရွေ့၊ ရွေ့တုရ၊ ရွေ့တည့်တည့်၊ မျက်နှာချင်းဆိုင်၊ မျက်မှောက်။ (၂) အနီး။ (၃) လျော်သော၊ အခွင့်သင့်သော၊ အဆင်ပြေသော၊ နှစ်သက်ရာသော၊ သဘောတူ လက်ခံရာသော။ (၄) အထက်သို့ မျက်နှာလှည့်သော၊ မော့ကြည့်သော။ ကောတ္ထုဘ။ မျက်နှာမူသော၊ မျက်နှာလှည့်သော၊ ရှေးရှု၊ တူရု၊ တည့်တည့်၊ (ကမ္မကာရက၊ သမ္ပဒါနကာရက၊ သာမိကာရကနှင့်)။ ရွေ့၊ ရွေ့မှောက်၊ မျက်

မှောက်၊ မျက်နှာမူရာ၊ မျက်နှာလှည့်ရာ၊ မျက်နှာခင်းဆိုင်၊ ရင်ဆိုင်၊ ရှေးရှု၊ တူရူ၊ တည့်တည့် (သမာဓိကရဏနှင့် သို့မဟုတ် သမာဓိ၏ အဆုံး)။ အနီးသို့ - သွားသော - ရောက်သော၊ ချဉ်းကပ်သော၊ ရောက်လှ နီးသော၊ (သမာဓိ၏အဆုံး)။ ကြံစည် - ရည်မှန်း - စိတ်ပြဇာနီး - သော။ ခံသော။ ပြုသင့်သော။ သင့်လျော်သော။ (သမာဓိ၏ အဆုံး)။ ဝီလျံ။ (က) မျက်နှာမူ - မျက် နှာလှည့် - သော။ (ခ) အတွင်းကျသော။ (ဂ) ရွေ့တူရူ၊ ရွေ့တည့်တည့်။ (ဃ) အနီး။ (င) တည့်တည့် မျက်နှာမူသော။ (စ) မျက် နှာခင်းဆိုင်။ (ဆ) ဖြောင့်သော၊ ရိုးသော။ (ဇ) မော့ကြည့်သော။ (က) မဇ္ဈိမံ ထမ္မံ နိဿာယ ပုရတ္တာဘိမုခေါ နိသိန္ဒော။ ဒီ၊ ၁။ ၄၇။ ဥတ္တရေန အဘိမုခေါ။ အဘိ၊ ၁။ ၂၁၅။ အတ္တနော မုခါဘိမုခေ ကရေတိ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃။ (ခ) သဗ္ဗညုတံ အဘိမုခံ ဂစ္ဆန္တိ။ မူလ၊ ၂။ ၁၉၈။ အဘိမုခံ ဂစ္ဆန္တိတိ “ဥပဂစ္ဆန္တိ”တိ ပဒဿ အတ္ထဝစနံ။ အနု၊ ၂။ ၁၉၉။ (ဂ) အဘိမုခဂတ(က) အနက်နှင့် အဘိမုခဌာန- ကြည့်။ (ဃ) အဘိမုခဂတ(ခ) အနက်ကြည့်။ (င) အဘိမုခဉာဏ-ကြည့်။ (စ) အဘိမုခ- တိတ္ထ၊ အဘိမုခဌာန-ကြည့်။ (ဆ) အဘိမုခ- ယုဒ္ဓ ကြည့်။ (ဇ) အဘိမုခ(ခ) အနက် ကြည့်။

အဘိမုခကရဏ (န) [အဘိမုခ + ကရဏ] (၁) မျက်မှောက် - ပြုစေ - ဖြစ်စေ - ခြင်း။ (၂) မျက်မှောက် - ပြုစေ - ဖြစ်စေ - ကြောင်း။ (၃) မျက်မှောက် - ပြုစေ - ဖြစ် စေ - တတ်သော၊ (ဤသို့ - ဤဥစ္စာ - ဤ ဟာ - ဤ အရာ - ဟု ညွှန်ပြ - ခြင်း ကြောင်း - တတ်သော - သဒ္ဓါ။) ယဒိဒန္တိ အဘိမုခကရဏဏေ နိပါတော။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၉၆။

အဘိမုခကာယ (တိ) [အဘိမုခ + ကာယ] မျက်နှာမူသော ကိုယ်ရှိသော၊ ညွတ်သော

ကိုယ်ရှိသော၊ သူ။ တပုဗ္ဗာရဿာတိ တသ္မိံ အဘိမုခကာယဿ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၂၇။

အဘိမုခဂတ (တိ) [အဘိမုခ + ဂတ] (က) မျက်နှာ၏ - ရွေ့တူရူ - ရွေ့တည့်တည့် - သို့ ရောက်သော။ (ခ) အနီးသို့ ရောက်အပ် သော။ (က) သော ကိရ အတ္တနော အဘိ- မုခဂတေသု မဟာသတ္တဿ ပါဒတလေသု စက္ကာနိ ဒိသွာ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၇။ (စာမူတို့၌ အဘိမုခဂတ-ဟု ရှိသည်၊ အဘိမုခ + အာ- ဂတ?)။ (ခ) ပစ္စန္တရဋ္ဌေ အဘိမုခဂတံ ကေ ဆကုဋ္ဌိကံ သုညံ ဂါမံ ပဿေယျ။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၅၆။ အဘိမုခဂတံ ဝိယ အဘိမုခဂတံ။ ဤဒိသိပိ ဟိ ဝစောယုတ္တိ လောကေ နိရူပိ- ယတိ သန္တိယံ ပုရိသံ ဌပေတိတိ ဝိယ၊ တသ္မာ အဘိမုခဂတန္တိ အဘိမုခံ တေန သမ္ပတ္တန္တိ အတ္တော။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၆။

အဘိမုခစလန (န) [အဘိမုခ + စလန] မျက်နှာ မူရာ - ရွေ့တူရူ - ရွေ့တည့်တည့် - သို့ - ရွေ့ ရွား - ညွတ် - တိမ်း - ယိမ်း - ယိုင် - ခြင်း။ အဓိမတ္တာနိ ဝါ အဘိမုခစလနာဒိနိ အာန- မနာဒယော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၉၆။

အဘိမုခစိတ္တ (တိ) [အဘိမုခ + စိတ္တ] မျက်နှာ မူသော စိတ်ရှိသော၊ သူ။ အဘိမန-ကြည့်။

အဘိမုခဉာဏ (န) [အဘိမုခ + ဉာဏ] တည့် တည့် မျက်နှာမူသော - ဟုတ်သည့်အတိုင်း မြင်သော - ဉာဏ။ အဘိမုခဉာဏေန ဥေယျ သမာဂန္ဓာ ယာထာဝတော ဝိဒိတော။ မ ချိ၊ ၂။ ၂၁၉။

အဘိမုခဌာန (န) [အဘိမုခ + ဌာန] ရွေ့တူရူ - ရွေ့တည့်တည့် - အရပ်။ ဒက္ခိဏဘာဏ- မဏ္ဍလဿ အဘိမုခဌာနေ ဆဗ္ဗဏ္ဍာနံ ဗုဒ္ဓ- ရသ္မိနံ အန္တော ပဝိသိတော။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၇၅။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၇၉။ အဂဝတော သန္တိကေ အဘိ- မုခဌာနေယေဝ ဩတိဏ္ဏာ ဝိယ ကတော

ဝတ္ထာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇။ ဂေဟဿ အဘိဓမ္မာ-
ဋ္ဌာနေ အညသ္မိံ ဂေဟဒ္ဓါရေ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂။

အဘိဓမ္မတိတ္ထ (န) [အဘိဓမ္မ+တိတ္ထ] ရှေးရှု။
တူရှု - ပြစ်သော - မျက်နှာချင်းဆိုင် ရေ
ဆိပ်။ (ယတြ ပန) ဓဝနာဝါ ဝါ ဓဝသေတု
ဝါ အဘိဓမ္မတိတ္ထေယေဝ အတ္ထိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။
၃၂၈။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊ဋ္ဌ၊၁၉။

အဘိဓမ္မတ္ထ (ပု) [အဘိဓမ္မ+အတ္ထ] မျက်နှာမူ
-ညွတ် - သော အနက်သဘော။ (အဘိ-
နိဟာရ)။ အဘိဓမ္မတ္ထော ဟိ တွေ အဘိ-
သဒ္ဓေါ၊ တုသတ္ထော နိသဒ္ဓေါ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၄၅။

အဘိဓမ္မဒိသာ (တိ) [အဘိဓမ္မ+ဒိသာ] မျက်
နှာမူရာ အရပ်။ အဘိဓမ္မဒိသာနုပကတေသု
ဝါမဒက္ခိဏပဿေသု။ သံ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၉၃။

အဘိဓမ္မဒ္ဓါရ (တိ) [အဘိဓမ္မ+ဒ္ဓါရ] မျက်နှာ
ချင်းဆိုင် တံခါးရှိသော။ သမ္ပါဒ္ဓါရ (မ၊ဋ္ဌ၊
၂။၂၃၈) ကြည့်။

အဘိဓမ္မဘာဂ (ပု) [အဘိဓမ္မ+ဘာဂ] မျက်
နှာ၏ - ရွှေတူရှု - ရွှေတည့်တည့် - အဖို့ -
နေရာ - အရပ်။ ဗုဒ္ဓါနံ အဘိဓမ္မဘာဂေါ
ဗုဒ္ဓဝိထိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၂။ အဘိဓမ္မမဂ္ဂ-လည်း
ကြည့်။

အဘိဓမ္မဘာဝ (ပု) [အဘိဓမ္မ+ဘာဝ] (က)
မျက်နှာမူသည်၏အဖြစ်။ (ခ) ရွှေသို့မျက်နှာ
မူသည်၏အဖြစ်။ တိုးတက်သည်၏ အဖြစ်။
(ဂ) တည့်တည့်မျက်နှာမူသည်၏ အဖြစ်။
ပြောင်တင်းသော မျက်နှာရှိသည်၏ အဖြစ်။
(က)အဘိနတော နာမ ဟောတိ အာရမ္မဏေ
အဘိဓမ္မာဘာဝေန ပဝတ္တိယာ။ (အဘိဓမ္မာ-
ဘာဝေန ?) အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၀။ (ခ) အဘိဓမ္မာ-
ဘာဝေန နိဗ္ဗတ္တေန္တော အဘိနိဗ္ဗတ္တေတိ နာမ။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၇။ (ဂ) အဘိဓမ္မဘာဝေန
သာဓု သုဠု ဣဒံ ကတ္တဗ္ဗမေဝ။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။
၂၁၄။

အဘိဓမ္မမဂ္ဂ (ပု) [အဘိဓမ္မ+မဂ္ဂ] မျက်နှာမူရာ
-မျက်နှာ၏ - ရွှေတူရှု - ရွှေတည့်တည့် -
လမ်းကြောင်း - ခရီးစဉ်။ ဗုဒ္ဓါနံ အဘိဓမ္မာ-
မဂ္ဂေါ ဗုဒ္ဓဝိထိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၄။ အဘိဓမ္မဘာဂ-
လည်း ကြည့်။

အဘိဓမ္မယာစန (န) [အဘိဓမ္မ+ယာစန]
တောင်းပန် - တိုက်တွန်း - ခြင်း။ မျက်နှာမူ
လျက် - လေးလေးနက်နက် - တောင်းပန် -
တိုက်တွန်း - ခြင်း။ အာယာစန (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၂)
ကြည့်။

အဘိဓမ္မယုဒ္ဓ (တိ) [အဘိဓမ္မ+ယုဒ္ဓ] မြင်မြင်
ထင်ထင် - ပြောင်ပြောင်ရိုးရိုး - စစ်တိုက်
ခြင်း။ ယုဒ္ဓဿာတိ ကရုဏတ္ထေ သာမိဝစနံ၊
အဘိဓမ္မယုဒ္ဓေန ဂဟေတုံ န သက္ကာတိ
အတ္ထော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၁။ အဘိဓမ္မယုဒ္ဓနာတိ
အဘိဓမ္မံ ဥဇုကမေဝ သင်္ဂါမကရဏေန။ ဒီ၊
ဋ္ဌ၊၂။၁၂၄။

အဘိဓမ္မဝစန (တိ) [အဘိဓမ္မ+ဝစန] အဘိ-
ဓမ္မသဒ္ဓါ၏အနက်ရှိသော။ အဘိဓမ္မသဒ္ဓါသည်
ဟောအပ်သော အနက်ကို ဟောသော။ ပစ္စ-
ဿောသီတိ တွေ ပဋိသဒ္ဓေါ အဘိဓမ္မဝစနော။
သာရတ္ထ၊၁။၄၅၆။

အဘိဓမ္မသံသပ္ပန (န) [အဘိဓမ္မ+သံသပ္ပန]
မျက်နှာမူရာ - ရွှေ - သို့သွားခြင်း - ရွှေရှား
ခြင်း - ညွတ်ခြင်း။ ဣမိနာ နိပဋ္ဌဿေဝ အဘိ-
ဓမ္မသံသပ္ပနပဋိအာသပ္ပနာနိ နိဒ္ဒဿေတိ။ ဒီ၊
ဋ္ဌ၊၁။၂၄၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၅၇။

အဘိဓမ္မါဂတ (တိ) [အဘိဓမ္မ+အာဂတ] ရွှေ -
မျက်နှာရွှေ - သို့ - ရှေးရှု - တူရှု - တည့်
တည့် - လာသော။ သာဓုကံ အဘိဓမ္မါဂတံ
ဟတ္ထေန ဧကသ္မိံ အန္တေ ဂဏှာတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၈၂။

အဘိဓမ္မါဘာဝ (ပု) [အဘိဓမ္မ+အဘာဝ]
အဘိဓမ္မဘာဝ (က) အနက် (အံ၊ဋ္ဌ၊၃။
၃၀၀။) ကြည့်။

အဘိဓမ္မိ (တိ) [အဘိမုခ + ဤ] (က) မျက်မှောက် - အနီး - သို့ချဉ်းကပ်သော။ (ခ) မော့ကြည့်နေသော။ (က) ဂုဏ် အဘိဓမ္မိပိ န သက္ကောတိ ဘဝိတုံ။ ဒိဋ္ဌါဝု။ ၁၈။ (ခ) ဘဂဝန္တိ အာဂစ္ဆန္တိ ဒိသော အဘိဓမ္မိ ဟုတော အဋ္ဌာသိ။ ဝိမာနာဋ္ဌ။ ၉၄။

အဘိဓမ္မိကရဏ (န၊ထိ) [အဘိမုခ + ကရဏ] (က) မျက်မှောက် - ပြုစေ - ဖြစ်စေ - ခြင်း။ ဤဟာ၊ ဤအရာဟု ညွှန်ပြခြင်း။ (ခ) မော့ကြည့် - အလေးအမြတ်ပြု - စေခြင်း။ (က) ဣမာနိတိ အဘိဓမ္မိကရဏံ။ ဣတိဝုတ်။ ၄။ ၁၇။ (ခ) ဂုဏသမင်္ဂိတာယ၊ အဘိဓမ္မိကရဏာယ စ “ဘိက္ခဝေ”တိ အာမန္တနံ။ ဒိဋ္ဌိ။ ၁။ ၁၉။

အဘိဓမ္မိဘူတ (တိ) [အဘိမုခ + ဘူတ] (က) မျက်မှောက် ဖြစ်သော၊ ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်သော။ (ခ) အနီး - ခြံ့ဖြစ်သော - သို့ချဉ်းကပ်သော။ (က) ဣဿရိယေ ဟိ အဘိဓမ္မိဘူတေ ထလတောပိ ဇလတောပိ ဘောဂါ အာဂစ္ဆန္တိယေ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၉၄။ (ခ) ဘိက္ခဝေတိ ပတိဿဝေန အဘိဓမ္မိဘူတာနံ ပုန အာလပနံ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၆။

အဘိမုခေါလောကန (န) [အဘိမုခ + ဩလောကန] ရှေ့ - တူရှု - တည့်တည့် - ကြည့်ခြင်း။ အဘိမုခေါလောကနဉ္စိ “အာလောကိတ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ သာရတ္ထ။ ၁။ ၁၂၉။

အဘိမောဒယတိ (ကြိ) [အဘိ + မုဒ + ဣယ + တိ] ဝမ်းမြောက် - ရွှင်မြူး - ၏။ ပိယေဟိ သဒ္ဓိံ အဘိမောဒယန္တိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၃၅။

အဘိယာစတိ (ကြိ) [အဘိ + ယာစ + အ + တိ] တောင်းပန်၏။ ခမဿ တံ မဟာဝိရာ အဘိယာစတိ တံ ဇနော။ အပါ။ ၁။ ၅၀။ ဝေတံ အဘိယာစာမ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၆။ ဣပ္ပဉ္စဟံ အဘိယာစေ သုမေဓံ။ သုတ္တနိ။ ၄၄၅။

အဘိယာစန (န၊ထိ) [အဘိ + ယာစ + ယု] တောင်းပန်ခြင်း။ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အဘိယာစနာယ သာဝတ္ထိံ ဥဟန္တိ။ ဇေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၇။ ဝိသုဒ္ဓါစာရသီလေနာတိ အာဒိနာ အဘိယာစနံ ဒဿေတိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၉။

အဘိယာစိတ (တိ) [အဘိ + ယာစ + တ] တောင်းပန် အပ်သော၊ မျက်နှာမူလျက် တောင်းပန်အပ်သော။ သိက္ခနာ ဗုဒ္ဓစောသေန၊ သက္ကစ္စံ အဘိယာစိတော။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁။ အဘိယာစိတောတိ အဘိမုခံ ယာစိတော။ (မူလဋီ၊ ၁။ ၁၀။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၁။ လည်း ကြည့်။)

အဘိယာစေတဗ္ဗတာ (တိ) [အဘိယာစေတဗ္ဗ + တာ] တောင်းပန်အပ်သည်၏အဖြစ်။ အဗုက္ကရဿ တဏှာ အဘိယာစေတဗ္ဗတာ ဘာဝတောတိ အဓိပ္ပါယော။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၁။

အဘိယာတ (တိ) [အဘိ + ယာ + တ] အနီး သို့သွားသော၊ ချဉ်းကပ်သော။ ဒေဝပုတ္တာ ယာစနာယ အဘိယာတာ ဟောန္တိ။ ပေဋကော။ ၁၉၀။

အဘိယာတိ (ကြိ) [အဘိ + ယာ + တိ] မျက်နှာမူလျက်သွား၏။ (က) စစ်တိုက်ရန် ရည်ရွယ်လျက်သွား၏။ (ခ) ရွေ့သို့သွား၏။ ချီတက်၏။ (က) အသုရာ ဒေဝေ အဘိယန္တိ။ အဘိယံသု - သံ၊ ၁။ ၂။ ၁၈၉။ အဘိယံသုတိ ယဒ္ဒသဇ္ဇာဘိမုခါ ဟုတော ဂစ္ဆိံ သု။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၀။ (ခ) ဥတ္တရေနာဘိမုခါ အဘိယံသု အသုရာ။ အံ၊ ၃။ ၂၂၈။

အဘိယာတုကာမ (တိ) [အဘိယာတု + ကာမ] လွမ်းမိုး - နှိပ်နင်း - ခြင်းငှါ သွားလိုသော၊ စစ်တိုက်ရန် သွားလိုသော။ သုဇာ ဘန္တေ မာဂဓော အဇာတသတ္တု ဝေဒေဟိပုတ္တော ဝဇ္ဇိ အဘိယာတုကာမော။ ဒိ၊ ၂။ ၆၁။ အံ၊ ၂။ ၄၀၉။ အဘိယာတုကာမောတိ အဘိဘဝ-

နတ္ထာယ ယာတုကာမော။ ဒီ၊ ၁၂။ ၁၀၆။
အံ၊ ၁၂။ ၁၅၅။ အဘိယာတုကာမောတိ ဧတ္ထ
အဘိသဒ္ဓေါ အဘိဘဝနတ္ထော အဘိဝိဇာနာ-
တူတိအာဒိသု ဝိယာတိ အာဟ...ကာမော-
တိ။ ဒီ၊ ၁၂။ ၁၂၂။ အံ၊ ၁၂။ ၁၆၁။

အဘိယုဉ္ဇက (တိ) [အဘိ+ယုဇ+ကျ]တရား
ဆင်သော၊ တရားစွဲဆိုသော၊ သူ၊ စောဒက၊
တရားလို။ အဘိယုဉ္ဇကော ပါရာဇိကံ အာ-
ပဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ ၁၂။ ၂၉၄။

အဘိယုဉ္ဇတိ (ကြိ) [အဘိ+ယုဇ+အ+တိ]
တရားဆင်၏၊ တရားစွဲဆို၏။ စောဒနာ၏၊
အမှုလုပ်၏။ အာရာမံ အဘိယုဉ္ဇတိ။ ဝိ၊ ၁၂။ ၆၁။
အာရာမံ အဘိယုဉ္ဇတိတိ ပရသန္တကံ “ပမ
သန္တကော အယ”န္တိ မုသာ ဘဏိတာ အဘိ-
ယုဉ္ဇတိ။ ဝိ၊ ၁၂။ ၂၉၄။ အဘိယုဉ္ဇတိတိ စော-
ဒေတိ အနံ ကဏေတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၄၃။ ယံ
ကိဉ္စိ နဋ္ဌံ သဗ္ဗံ အမေ အဘိယုဉ္ဇိသတိ။ ဝိ၊ ၂။
၄၀၀။

အဘိယုဉ္ဇန (န) [အဘိ+ယုဇ+ယု] တရား
ဆင်ခြင်း၊ တရားစွဲဆိုခြင်း။ စောဒနာခြင်း၊
အမှုလုပ်ခြင်း။ သယမေဝ ပန အဘိယုဉ္ဇ-
နာဒိသု ပရိယာယေနပိ မောက္ခော နတ္ထိ။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၉၄။

အဘိယုဉ္ဇန္တိ (တိ) [အဘိ+ယုဇ+အန္တိ]တရား
ဆင်သော၊ တရားစွဲဆိုသော၊ သူ၊ စောဒက၊
တရားလို။ အဘိယောဂ(၁)အနက် ကြည့်။

အဘိယုဉ္ဇိတာ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ+ယုဇ+တွာ]
တရားဆင်၍၊ တရားစွဲဆို၍၊ စောဒနာ၍၊
အမှုလုပ်၍။ ခေတ္တဝတ္ထုအာဒိနိ “အမှာကံ
သန္တကာနိ တောနိ”တိ အဘိယုဉ္ဇိတာ။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၂။ ၁၃၁။ အံ၊ ၁၂။ ၆၉။

အဘိယောဂ (ပ) [အဘိ+ယုဇ+ဂ] အဘိ-
ယောဂ-သံ။ (ဩကာသကာရကနှင့် သို့
မဟုတ် သမာသ်အဆုံး၌) စွဲမြဲခြင်း၊ ကြိုး

စား-အားထုတ်-ခြင်း၊ မပြတ်-မလတ်-
စွဲစွဲမြဲမြဲ-ထက်ထက် သန်သန်-အားထုတ်-
လေ့လာ-ခြင်း-သော-လုံ့လ။ (ဥပဒေ
ရေးရာ၌) စွဲ-စွဲဆို-ယိုးစွပ်-စွပ်စွဲ-အပြစ်
တင်-တိုင်တန်း ခြင်း၊ တရားစွဲခြင်း၊ အမှု
လုပ်ခြင်း။ ဝိလုံ။ (၁) တရားဆင်ခြင်း၊
တရားစွဲခြင်း၊ စောဒနာခြင်း၊ အမှုလုပ်ခြင်း။
(၂) လုံ့လပြုခြင်း၊ လေ့လာ-အားထုတ်-
ခြင်း။ (၁) အဘိယောဂေပိ ခေတ္တ စာတုဒ္ဓိသံ
သံစံ ဥဒ္ဓိဏ ဘိက္ခုနံ ဝိဟာရံ ဝါ ပရိ-
ဝေဏံ ဝါ...အဘိယုဉ္ဇတော အဘိယောဂေါ
န ဓမ္မာတိ။ ဝိ၊ ၁၂။ ၂၉၅။ (၂) သိပ္ပံ ဥဂ္ဂဟေ-
တာ သဇ္ဈာယာဒိဟိ အဘိယောဂံ ကတာ။
သံ၊ ၁၂။ ၂၁၁။ ကိန္နု ခုဏှ အညေသု ဇာတု-
ကမ္မဋ္ဌာနကသိဏကမ္မဋ္ဌာနာဒိသု အဘိယော-
ဂေါ အတ္ထိ။ သံ၊ ၁၂။ ၁၅။

အဘိယောဂကရဏ (န) [အဘိယောဂ + ကရ-
ဏ] တိုင်တန်း - စောဒနာ - တရားဆင် -
ခြင်းကို ပြုခြင်း။ အာရာမံ အဘိယုဉ္ဇတိတိ ဣဒံ
အဘိယောဂကရဏံ ပရေသံ ဘူမန္တဘဏ္ဍာဒိ-
သုပိ ကာတံ ဝဇ္ဇတိယေဝ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၈၂။

အဘိယောဂီ (တိ) [အဘိ+ယုဇ+ဂီ] အဘိ-
ယောဂီနံ-သံ။ (တိ) (၁) ပါ-ဝင်-ပါဝင်-
သော၊ စိတ်ပါ-စိတ်ဝင်စား-စွဲမြဲ-သော။
(၂) ရန်စသော၊ ကျူးကျော်-ကျူးလွန်-
သော။ (၃) စွပ်စွဲ-အပြစ်တင်-တိုင်တန်း-
သော။ (ပ) စောဒက၊ တရားလို။ ကောတ္ထု-
ဘ။ ဝိလုံ။] ယှဉ်-အမြဲယှဉ်-သော၊
အားထုတ်-အမြဲအားထုတ်-သော၊ လက္ခ-
ဏာကျမ်းတို့၌-လိမ္မာ-ကျမ်းကျင်-သော၊
သူ။ အဘိယောဂိနော စ နိပုဏာ။ ဒီ၊ ၁၂။ ၁၃၆။
အဘိယောဂိနောတိ လက္ခဏသတ္တေ ယုတ္တာ။
ဒီ၊ ၁၂။ ၁၂၀။ လက္ခဏသတ္တေ ယုတ္တာတိ
လက္ခဏသတ္တေ အာယုတ္တာ သုကုသလာ။
ဒီ၊ ၁၂။ ၁၂၁။

အဘိယောဗ္ဗန (န) [အဘိ + ယောဗ္ဗန] ပျိုမျစ်
နုနယ်သောအရွယ်။ သောဘတေ သု အဘိ-
ယောဗ္ဗနံ ပတိ။ ထေရီ။ ၄၀၉။ အဘိနဝ-
ယောဗ္ဗနကာလေ။ ထေရီ။ ၄၁၂။

အဘိရက္ခ (ပု) [အဘိ + ရက္ခ + အ] အစောင့်
အရှောက်၊ အကာအကွယ်။ ပဉ္စဝိသ ဌပိတာ
အဘိရက္ခာ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၀၉။

အဘိရက္ခတိ (ကြိ) [အဘိ + ရက္ခ + အ + တိ]
စောင့်ရှောက်၏။ သဗ္ဗယော အဘိရက္ခတု။
ဒေ၊ ၂။ ၃၇၇။

အဘိရစိတ္တာ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ + ရစ + တ္တာ]
ပြုစီရင်၍။ အဘိသခရိတ္တာ (ဗီ၊ ဝိ၊ ၁။ ၃၅၇)
ကြည့်။

အဘိရတ (တိ) [အဘိ + ရမု + တ။ အဘိရတသံ။
နေသော၊ တည်နေသော၊ အိပ်စက် - နားနေ
- သော၊ တည်ငြိမ် - ချမ်းမြေ့ - စွာနေသော၊
နှစ်သိမ့် - ကျေနပ် - အားရ - တင်းတိမ် -
သော၊ ရှင်လန်း - ဝမ်းမြောက် - သော၊ ပါ
- ဝင် - ပါဝင် - သော၊ စိတ်ပါ - စိတ်ဝင်စား
- သော ပြုလုပ် - ဆောင်ရွက် - သော၊ ကိုယ်
တွေ့ - လေ့ကျင့် - လေ့လာ - အားထုတ် -
ပွားများ - သော။ ဝိလျံ။] မွေ့လျော် -
ပျော်ပိုက် - မငြီးငွေ့ - မပျင်းရိ - သော၊ နေ
သော၊ ဆိတ်ငြိမ်စွာနေသော။ (က) မွေ့
လျော်သော၊ ဆိတ်ငြိမ် - ချမ်းမြေ့ - စွာနေ
သော။ (လူ့အစည်းအဝေးကို ပယ်စွန့်၍
တကိုယ်ရေ တကာယအားဖြင့်၎င်း၊ ကိလေ
သာ အစည်းအဝေးကို ပယ်စွန့်၍ သမာပတ်
ရှစ်ပါးအားဖြင့်၎င်း၊ ဖလသမာပတ် နိရောဓ
သမာပတ်အားဖြင့်၎င်း နေ၏ဟု ဆိုလိုသည်။)
(ခ) သာသနာ၌ - မငြီးငွေ့ - မပျင်းရိ -
မွေ့လျော် - ပျော်ပိုက် - သော၊ သူ။ (ဂ) မွေ့
လျော် - ပျော်ပိုက် - သော၊ သူ။ (ဃ) ရဟန်း
အဖြစ် - ရဟန်းကျင့်ဝတ် - ၌ - မငြီးငွေ့
- မပျင်းရိ - မွေ့လျော် - ပျော်ပိုက် -

သော။ (က) အဘိရတော ယဝိဝေကေ။ ဝိ၊ ၁။
၅၇။ တိဝိဓေပိ ဝိဝေကေ ရတော။ ဝိ၊ ၄။ ၁။
၁၅၂။ (ခ) အဘိရတော အဟံ အာရုသော
ပရမာယ အဘိရတိယာ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၄၃။ (ဂ)
ကစ္ဆိ တေ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု။ အဘိရတာ ဗြဟ္မ-
စရိယေ။ မ၊ ၂။ ၁၂၆။ (ဃ) အဘိရတေန
ပနာရသော ကိံ ဒုက္ကရံ။ သံ၊ ၂။ ၄၅၄။

အဘိရတကာလ (ပု) [အဘိရတ + ကာလ] မွေ့
လျော်သော - အခါ - ကာလ။ ဝဇ္ဇသမဂ္ဂိ-
ပုဂ္ဂလဿ ဝဇ္ဇေ အဘိရတကာလော ဝေဒိ-
တဗ္ဗော။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၅၅။

အဘိရတတ္ထ (န) [အဘိရတ + တ္ထ] မွေ့လျော်
သည်၏အဖြစ်။ နာနပ္ပကာရာယ ဝိဟေသာယ
အဘိရတတ္တာ ဝိဟေသာဘိရတော။ သုတ္တနိ၊
၄။ ၂။ ၄၅။

အဘိရတဘာဝ (ပု) [အဘိရတ + ဘာဝ] မွေ့
လျော်သည်၏အဖြစ်။ သော ဘိက္ခု သာသနေ
အနုက္ကန္တိတဘာဝေန ဥဓ္ဌေသပရိပုစ္ဆာဒီသု စ
အဘိရတဘာဝေန။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၉၇။ ထေရိယာ
အဘိရတဘာဝံ အညာသိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၈။

အဘိရတရူပ (တိ) [အဘိရတ + ရူပ] နှစ်သက် -
ကြည်ညို - ဖွယ် - အဆင်း - သဏ္ဌာန် - ရှိ
သော၊ သူ။ ဣဓ ပနာဟံ တန္တေ ဘိက္ခု။
ပဏာမိ ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌေ...အဘိရတရူပေ ပီဏိန္ဒြိ-
ယေ။ မ၊ ၂။ ၃၂၃။

အဘိရတဝရပည (တိ) [အဘိရတ + ဝရပည]
(ဟုတ်မှန်သည်၌) အလွန်မွေ့လျော်သော
မြတ်သောပညာရှိသော။ ဝရဘူရိမေဓသော
(သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၈) ကြည့်။

အဘိရတိ (တိ) [အဘိ + ရမု + တိ] မွေ့လျော်
ခြင်း။ တတြာဘိရတိမိစ္ဆေယျ။ ဓမ္မ၊ ၂။ ၆။
(က) ပဌမဈာန်စသည်၌ မွေ့လျော်ခြင်း။
(ခ) သီလဖြည့်ကျင့်ခြင်း၊ သမထ ဝိပဿနာ
ပွားခြင်း၌ မွေ့လျော်ခြင်း။ (ဂ) ရဟန်းအ

ဖြစ် - ရဟန်းကုဋ်ဝတ် - ၌ မွေ့လျော်ခြင်း၊
မငြီးငွေ့ - မပျင်းရိ - ခြင်း။ (ဆ) သာယာ -
တပ်မက် - မွေ့လျော် - ခြင်း။ မိမိသို့ ညွှတ်
စေခြင်း၏ ရှေ့သွားဖြစ်သည့် တဏှာဟူသော
အဘိရတိ။ (အားရ - နှစ်သိမ့် - ချစ် -
ကြိုက် - တပ်မက် - ခြင်း စသော အနက်များ
လည်း အရာဌာနအားလျော်စွာ ရနိုင်သည်။
အောက်ပုဒ်များကြည့်။) (က) သုညာဂါရေ
အဘိရတိ။ ဝိ။ ၁။ ၁၁၇။ (ခ) (ဂ) ပဗ္ဗဇိတေန
ခေါ် အာဝုသော အဘိရတိ ခုက္ကရာ။ သံ၊ ၂။
၄၅၄။ အဘိရတိတိ ပဗ္ဗဇာယ အနုက္ကဏ္ဍနာ။
သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၈။ (သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၆၈။) ယံ မေပရော
အနဘိရတိ ဝိနောဒေတွာ အဘိရတိ ဥပ္ပါ-
ဒေယျ။ သံ၊ ၁။ ၁၈၇။ (သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၆။ သံ၊
၄။ ၁။ ၂၈၂။ ၃ ကြည့်။) (ဆ) အတ္တနော
ပရိဏာမနဿ ပုရေစာရိကာ တဏှာဘိရတိ
အဘိရတိ။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၈။

အဘိရုတိအဘာဝ (ပု) [အဘိရုတိ + အဘာဝ]
ဓမ္မလျော်ခြင်း - အားရ - နှစ်သိမ့် - ခြင်း - ၏
မရှိခြင်း။ အနုဝဇ္ဇသုခေ အတ္တနော အဘိရုတိ
အဘာဝံ ဒဿေတိ။ ဝိမတိ၊ ဝါ၊ ဘဉ္ဇ၊

အဘိဓုတိကာရက (တိ) [အဘိဓုတိ + ကာ-
ရက။ ထို၌ အဘိဓုတိကာရိကာ] မွေ့လျော်
ခြင်းကို ပြုတတ်သော၊ ချစ်-ကြိုက်-တပ်
မက်-ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော၊ သူ။ အာ-
ရာမကရ (ဘ၊ ဌ၊ ၅။ ၄၇၂) ကြည့်။

အဘိရတိကာရဏ (၆) [အဘိရတိ+ကာရဏ]
 မွေ့လျော်-နှစ်သိမ့်-ခုမ်းမြေ့-ခြင်း၏ အ
 ကြောင်း။ ကေသဝဿ အဘိရတိကာရဏံ
 ပုစ္ဆိ။ ဇောဒ္ဓါဉ္စ၊ ၁၃၂။

အဘိရတိဋ္ဌာန (၃) [အဘိရတိ+ဋ္ဌာန] ဓမ္မ
လျော်-ပျော်ပိုက်-ရာဋ္ဌာန။ ဝဠေါ အာရာ-
မော အဘိရတိဋ္ဌာနမဏာတိ ဝဠါရာမော။
မဒ္ဒါ ၂။ ၂၃။

အဘိဓမ္မာနိမိတ္တ (တိ) [အဘိဓမ္မာ + နိမိတ္တ] မွေ
လျော်ခြင်းလျှင် အကြောင်းရှိသော။ ဈာန-
သမာပတ္တိသု အဘိဓမ္မာနိမိတ္တနုပါမောဇ္ဇေန။
သိ၊ ဤသစ်၊ ၁။ ၃၁၇။

အဘိရတိနိဝတ္ထိ (ထိ) [အဘိရတိ+နိဝတ္ထိ] မေ
လျော်-သယာ-တပ်မက်-ခြင်းကို- နစ်
စေခြင်း-တားမြစ်ခြင်း။ နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂါဝဟ-
ဘာဝေန တတ္ထ အဘိရတိနိဝတ္ထိယာပိ ဣစ္ဆိ-
တဗော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၇၁။

အဘိရတိပဋိပက္ခကိစ္စ (တိ) [အဘိရတိ+ပဋိပက္ခ
+ကိစ္စ] မွေ့လျော်-နှစ်သိမ့်-ချမ်းမြေ့-
ခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဖက်ကိစ္စ ရှိသော။ အနုဘိ-
ရတိရသာ အဘိရတိပဋိပက္ခကိစ္စာ။ မ၊ဋီ၊၁။
၂၀၀။

အဘိရတိပဋိပက္ခဘူတ (တိ) [အဘိရတိပဋိပက္ခ
+ ဘူတ] မွေ့လျော်-နှစ်သိမ့်-ချမ်းမြေ့-
ခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်သေး။ အဘိရတိ-
ပဋိပက္ခဘူတံ ဣဿာယ ကိစ္စံ၊ န အဘိရတိယာ
အဘာဝမတ္တန္တိ အာဟ အနဘိရတိရသာတိ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဝိ၊ ၁၅။

အဘိရတိပဒဋ္ဌာန (တိ) [အဘိရတိ + ပဒဋ္ဌာန]
ဓမ္မလျော် - သာယာ - တပ်မက် - ခြင်း ဟု
သော နီးစွာသော အကြောင်း (ပဒဋ္ဌာန်) ရှိ
သော။ (သာ အဘိဇ္ဈာ) ပရသမ္ပတ္တိသု အဘိ-
ရတိပဒဋ္ဌာနာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၁။

အဘိရတိဘာဝ (ပု) [အဘိရတိ+ဘာဝ] မွေ
လျော်-တည်မြဲ-သက်ဝင်-သည်၏အဖြစ်။
အာရမ္မဏေ အဘိရတိဘာဝေန စ ပဝတ္တိ
အဓိပ္ပာနဋ္ဌော။ အနုဋ္ဌိ။ ၂၀၃။

အဘိရတိရဟိတ (တိ) [အဘိရတိ + ရဟိတ]
 မွေ့လျော်ခြင်းမှ ကင်းသောသူ။ သမထေ
 ဝိပဏနာယ ဝါ အဘိရတိရဟိတော ဣမ
 အနဘိရတော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၅။

အဘိရတိဝတ္ထု (န) [အဘိရတိ+ဝတ္ထု] သာသနာတော်၌ မွေ့လျော်သည်ဟု ပြောဆိုသော ရဟန်း၏ - အကြောင်းအရာ - ဝတ္ထု။ အဘိရတိဝတ္ထု။ အဘိရတိဝတ္ထုသို့ သော ဘိက္ခု အာဟ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၅။

အဘိရတိဝိရဟိတ (တိ) [အဘိရတိ+ဝိရဟိတ] မွေ့လျော်ခြင်းမှကင်းသော၊ မမွေ့လျော်သော။ အဘိရတိဝိရဟိတတိ သာသနော အဘိရတိဝိရဟိတော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁။

အဘိရတိဝိရဟိတစိတ္တ (န) [အဘိရတိဝိရဟိတ+စိတ္တ] မွေ့လျော်ခြင်းမှ ကင်းသောစိတ်။ ဗြဟ္မစရိယဝါသေ အဘိရတိဝိရဟိတစိတ္တံ ကောဓံ မနုဿဘူတောန ဇာနာတိ။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။ ၂၃၄။

အဘိရတိသညာ (ထိ) [အဘိရတိ + သညာ] (ငါးပါးသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၌) မွေ့လျော်ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သော - အမှတ် - သညာ။ နိဗ္ဗိဒ္ဓါနုပဿနာယ အဘိရတိသညာယ။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၃။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။ ၃၀။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။ ၃၆။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၃၅။ အဘိရတိသညာ တတ္ထေဝ အဘိရတိဝသေန ပဝတ္တသညာ၊ ယာ “နန္ဒီ” တိပိ ဝုစ္စတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၅။

အဘိရတ္တ (တိ) [အဘိ+ရန္တ+တ] (၁) တပ်မက် - စွဲလမ်း - သော၊ သူ။ (၂) နိမြန်းသော။ (၁) သန္တိဋ္ဌိရာဂေန ဟိ တေဘိရတ္တာ။ ဝိဋ္ဌိရာဂေန (ရတ္တာ) အဘိရတ္တာ။ မဟာနိ။ ၂၃၂-၃။ သုတ္တနိ။ ၄၁၇။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။ ၃၁၉။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၂။ (၂) အဘိရတ္တဘာဝ (၂) အနက်ကြည့်။

အဘိရတ္တဘာဝ (ပု) [အဘိရတ္တ+ဘာဝ] (၁) နိမြန်းသည်၏ အဖြစ်။ (တိ) (၂) အလွန် - နှစ်သက် - တပ်မက် - သော သဘောရှိသော။ (၁) အဘိရတ္တဘာဝေန ဇီဝါသဒိသံ တေ ဩဠပရိယောသာနန္တိ ဝဒတိ။ ဇေ၊ဋ္ဌ၊ ၅။ ၁၆၇။

(၂) တဏှာ ဓူပေ အဘိရတ္တဘာဝါ အဟောသိ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၅။

အဘိရတ္တလောစန (တိ) [အဘိရတ္တ+လောစန] နိမြန်းသော အရေးအကြောင်းတို့ဖြင့် အထူးတင်တယ်သော မျက်စိရှိသော၊ သူ။ ဝိလာသနေတ္တာ အဘိရတ္တလောစနာ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊ ၂။ အဘိရတ္တလောစနာတိ ငိသေသတော ရတ္တရာဇိဟိ ဥပသောဘိတနယနာ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။ ၂၆၀။

အဘိရဉ္စ (တိ) [အဘိ+ရာဇ+တ] (က) သဘောကျ - အားရ - ကြေနပ် - သော၊ သူ။ (ခ) နှစ်သက် - ကြည်ညို - သော စိတ်ရှိသော၊ သူ။ (ဂ) အပြီး - အဆုံး - သို့ ရောက်စေသော၊ ပြီး - ဆုံး - စေသော။ (က) အတ္တမနော ဟောတိ ဥဒဂေါ အဘိရဉ္စေါ။ ဝိ၊ဉ္စ၊ ၁၀၀။ (ခ) ဘောတော ကဿပဿ အတ္တမနော အဘိရဉ္စေါ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၇၉။ မ၊ ၂။ ၄၂။ အဘိရဉ္စေါတိ အဘိပ္ပသနော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၀၁။ (ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၅၆ လည်း ကြည့်။) (ဂ) သကကမ္မာဘိရဉ္စေါမိ၊ စက္ကဝတ္တိ မဟာဗ္ဗလော။ အပ၊ ၁။ ၃၇။ အတ္တနော ကမ္မေ ဒသ ရာဇဓမ္မေ အဘိရဉ္စေါ အလ္လိနော။ အပ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၀။

အဘိရန္တ (တိ) [အဘိ+ရမ္+တ] နှစ်သက်ခြင်း ရစ်၊ အလိုရှိခြင်း ဆန္ဒ၊ နှလုံးသွင်းခြင်း အဇ္ဈာသယ။ (အကြင်အရပ်၌ သတ္တဝါတို့၏ သရဏကုံတည်ခြင်း၊ သီလဆောက်တည်ခြင်း၊ ရဟန်းပြုခြင်း၊ မဂ်ဖိုလ်၏ အကြောင်းဖြစ်ခြင်း ရှိ၏၊ ထိုအရပ်၌ သီတင်းသုံးရန် နှစ်သက်ခြင်း၊ အလိုရှိခြင်း၊ နှလုံးသွင်းခြင်းကို ဆိုလိုသည်။) အထ ခေါ် ဘဂဝါ (ဝေရဉ္စာယံ) ယာဏာဘိရန္တံ ဝိဟရိတု။ ဝိ၊ ၁။ ၁၂။ ဒီ၊ ၂။ ၆၉။ မ၊ ၁။ ၂၀၀။ ယထာဇ္ဈာသယံ ယထာရူပိတံ ဝါသံ ဝသိတု။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၇။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၄-၅။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၅၉။ လောကီယတ္ထသဒ္ဓါနံ ဝိယ အဘိရန္တသဒ္ဓဿ

သိဒ္ဓိဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ အဘိရန္တံ အဘိရတံ အဘိရတိ-
တိ ဟိ အတ္တတော ကေ။ အဘိရန္တသဒ္ဓေါ
စာယံ အဘိရုစိပရိယာယော၊ န အာသပရိ-
ယာယော။ ဒီ၊ ဌိ၊ ၂။ ၁၃၆။ အဘိရမဏံ အဘိရ-
တံ၊ တဒေဝ အနန္တသိကလောပံ အကတော
ဝုတ္တံ “အဘိရန္တံ” ဘာဝနပုံသကဉ္စေတံ။
မ၊ ဌိ၊ ၂။ ၁၁၅။

အဘိရန္တသဒ္ဓ (ပု) [အဘိရန္တ + သဒ္ဓ] အဘိရန္တ-
သဒ္ဓါ။ အဘိရန္တ-ကြည့်။

အဘိရမဏ (တိ) [အဘိ + ရမ + ကျ] မွေလျော်
သော၊ သူ။ အဘိရမိတဘိက္ခု-ကြည့်။

အဘိရမဏ (န) [အဘိ + ရမ + ယ] (၁) (က)
မွေလျော်ခြင်း။ (ခ) မွေလျော်စေခြင်း။
(တိ) (၂) မွေလျော်သော၊ သူ။ (၁) (က)
အဘိရမဏသီလ-ကြည့်။ (ခ) ကာမေဟိ
အဘိရမဏံ မမ စိတ္တဓာတ် န ဟောတိ။ ဇာ၊ ဌ၊
၇။ ၁၀၉။ ဒေဝတာယ အဘိရမဏတ္ထံ။ ဝိမာန၊
၄။ ၅၀။ (၂) အဘိရမဏဘိက္ခု-ကြည့်။

အဘိရမဏဘိက္ခု (ပု) [အဘိရမဏ + ဘိက္ခု] မွေ
လျော်သောရဟန်း။ အဘိရမိတဘိက္ခု-ကြည့်။

အဘိရမဏသီလ (တိ) [အဘိရမဏ + သီလ]
မွေလျော်ခြင်းအလေ့ရှိသော၊ သူ။ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိ
ပဋိလာဘိက္ခု၊ ပရိဝရဇဏန အဘိရမဏ-
သီလော။ ပေတ၊ ဌ၊ ၁၅။

အဘိရမတိ (ကြိ) [အဘိ + ရမ + အ + တိ] မွေ
လျော်၏။ အဘိရမဏ အာဝုသော၊ မာ
ဥက္ကဏ္ဍိတ္ထ။ မ၊ ဌ၊ ၁၃။ ၉၅။ သုညာဂါရေ အဘိ-
ရမာမိ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၃၅။ န တတ္ထ အဘိရမာမိ။
မ၊ ၂။ ၁၇၂။ (က) နှစ်ခြိုက်-ဝမ်းသာ-၏။
(ခ) ရွှင်မြူး-ပျော်ပါး-၏။ သင့်နေ၏။
ဆက်ဆံ-ပေါင်းသင်း-၏။ အိမ်ထောင်၏။
(ဂ) နှစ်သိမ့်-ပျော်မြူး-၏။ မငြီးမငွေ-
မပျင်းမရိ-နေ၏။ (ဃ) (သာသနာ၌)
မွေလျော်-ပျော်ပိုက်-၏။ (င) ကျောင်း

သင်္ခမ်း၌နေ၏။ (စ) ရောင့်ရဲ-တင်းတိမ်-
၏။ အားရ-ကျေနပ်-၏။ (ဆ) ပျော်
မွေ-နေထိုင်-၏။ (ဇ) တွေ့၏။ သိ၏။ ရ၏။
(ဏ) သော ဘိက္ခု အဘိရမတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၈၆။
(ခ) ကထံ သော တာယ သဒ္ဓိံ အဘိရမတိ။
ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၄၄၅။ တာယ သဒ္ဓိံ အဘိရမိ။ ဇာ၊
၄။ ၁။ ၈၃။ ဣမေ ဣမာဟိ သဒ္ဓိံ အဘိရမိ-
သန္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၅၀။ ကေန သဒ္ဓိံ အဘိရမိ-
သသိ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၂၄၇။ (ဂ) အသုဗ္ဗ မဟာ-
သမုဒ္ဓေ အဘိရမန္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၁၉။ အံ၊ ၁။ ၃၉။
=ရတိ ဝိန္နန္တိ။ အနုက္ကဏ္ဍမာနာ ဝသန္တိတိ
အတ္ထော။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၈။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၂၈။
ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၆၂။ အဘိရမန္တု ဣမံ ရတ္တိံ။
ဇာ၊ ၂။ ၂၄၃။ ကာမေ ပရိဘုဉ္ဇန္တော ပုညာနိ
ကရေန္တော အဘိရမဿ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၅။ မ၊ ၂။
၂၄၈-၉။ ဟေယျေဘိရမာမဓေ။ သိ၊ ၁။
၁၃၂။ ယေ ဒိသော အဘိရမေယျ။ မ၊ ၁။ ၃၄၂။
ဥယျာနေ အဘိရမိံ သု။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၈။
ဥယျာနဘူမိယာ အဘိရမိတ္ထ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၉။
ယေသု မယံ ကေတောဝ အဘိရမိမ္မ။ ဇာ၊ ဌ၊
၄။ ၂၈၇။ (သစေ သုဒ္ဓိန္နော) နာဘိရမိဿတိ
အဂါရသော အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇာယ။ ဝိ၊ ၁။ ၈၆။
မ၊ ၂။ ၂၄၉။ ဝေါယံ တတ္ထေဝ အဘိရမိဿတိ။
စရိယာ၊ ၄။ ၁၁၈။ ဧကော စေ အဘိရမိဿသိ။
သုတ္တနိ၊ ၃၉၀။ (ဃ) “အဘိရမသိ ဘန္တေ” တိ
အဘိရတော အဟံ အာဝုသော ပရမာယ
အဘိရတိယာ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၄၃။ အဘိရမတာ
ယသော ဗြဟ္မစရိယေ။ အံ၊ ၂။ ၈၆။ အဘိရမ
နန္တ အဘိရမ နန္တ။ ဥဒါန၊ ၁၀၂။ သော အဘိ-
ရမေယျ ဝါ န ဝါ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၈။ ယံ တုမေ
အဘိရမေယျာယ ဗြဟ္မစရိယေ။ မ၊ ၂။ ၁၂၆။
အဘိရမေယျာမဟံ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၁၃။ အဘိရ-
မိဿာမဟံ ဘန္တေ ဘဂဝတိ ဗြဟ္မစရိယေ။ ဓမ္မ၊
၄။ ၁။ ၇၆။ အဘိရမိဿာမိ ဗြဟ္မစရိယဝါသေ။
ပေတ၊ ဌ၊ ၅၆။ (င) ဣမသ္မိံ အာသမေ အဘိ-
ရမသိ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၅။ ၂၁၂။ အဘိရမတု ဘန္တေ

အယျော ဣသိဒတ္တော မဇ္ဈိကာသတ္တေ ရမ-
ဏိယံ အဗ္ဗာဠကဝနံ။ သံ၊ ၂။ ၄၇၉။ (စ)
နာဘိရမာမိတိ ဝဒတိ ဝိညာပေတိ။ ဝိ၊ ၁။
၃၁။ (ဆ) အဘိရမ မဟာရာဇ ဒေဝေသု
ဒေဝါနုဘာဝေန။ မ၊ ၂။ ၂၆၇။ (ဇ) နာဟံ
တတ္ထ အဘိရမိ။ သုတ္တနိ၊ ၄၄၃။ နာဟံ တတ္ထ
အဘိရမိန္ဒ နာဟံ တတ္ထ အဘိရမိ န ဝိန္ဒ
နာမိဂစ္ဆိ န ပဋိလတိ။ စူဠနိ၊ ၁၂၆။

အဘိရမန (န) [အဘိ+ရမ+ယု] မွေ့လျော်
ခြင်း။ အာလိယန္တိ အလ္လိယန္တိ အဘိရမန-
ဝသေန သေဝန္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၇။ အဘိ-
ရမဏ၊ အဘိရန္တ-တို့လည်း ကြည့်။

အဘိရမနာရဟ (တိ) [အဘိရမန + အရဟ]
မွေ့လျော်ခြင်းငှါ ထိုက်သော။ အဘိရမနာ-
ရဟံ ကိရ ရာဇာဂါရမ္ပိ။ ဝဇိရ၊ ၂၃။ သီ၊ ၃။
သစ်၊ ၁။ ၈၃။

အဘိရမန္တ (တိ) [အဘိ+ရမ+အန္တ] မွေ့လျော်
သော။ သူ။ ကောပဝိဝေကေ အဘိရမန္တော။
အံ၊ ၂။ ၃၆၉။ ကိဠန္တ အဘိရမန္တော။ ဝိ၊ ၄။ ၂။
၁၄၀။ အဘိရမန္တာ ဝိဟရထ။ ဣတိဝုတိ၊ ၄။
၁၄၃။

အဘိရမမာန (တိ) [အဘိ+ရမ+မာန] မွေ့
လျော်သော။ သူ။ ဒေဝါဒယော သတ္တာ
အတ္တနော အတ္တနော နိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ အဘိရမ-
မာနာဝ...ဇီဝိတံ ဟေန္တိ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၅၃။

အဘိရမာပန (န၊ တိ) [အဘိ+ရမ+ဏာပေ+
ယု] မွေ့လျော်စေခြင်း။ ဂါမန္တေ အဘိရမာ-
ပနာယ။ မ၊ ၃။ ၁၇၂။ ရညော အဘိရမာပနတ္ထံ
နစ္စိ။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၃၆၇။

အဘိရမာပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [အဘိ+ရမ+ဏာ-
ပေ+တိ] မွေ့လျော်စေ၏။ (က) ရွှင်ပြုံး-
နှစ်ခြိုက်-ပျော်ပိုက်-စေ၏။ (ခ) ရွှင်ပြုံး-
ပျော်ပါး-စေ၏။ ဆက်ဆံ-ပေါင်းသင်း-
သင့်နေ-စေ၏။ (က) ဂတကတဋ္ဌာနေ ပိယ-

သဟာယော ပိယ အဘိရမာပေတိ။ အဘိ၊
၄။ ၁။ ၃၉၆။ ကုမာရံ အဘိရမာပေထ။ စရိ-
ယာ၊ ၄။ ၂၃၃။ (ခ) ပါရိစရေယျာတိ အဘိ-
ရမေယျ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၉၅။ (ကာရိတံကျေ)။ မယာ
သဒ္ဓိံ အဘိရမာပေယျံ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၃၇၁။

အဘိရမာပေတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ+ရမ+ဏာပေ
+တုံ] မွေ့လျော်စေခြင်းငှါ။ စိတ္တံ အဘိရမာ-
ပေတုံ ဒုက္ကရံ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၆။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၃၃၂။

အဘိရမာပေတာ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ+ရမ+ဏာ-
ပေ+တာ] မွေ့လျော်စေ၍။ တတ္ထ စိတ္တံ
အဘိရမာပေတာ ပစ္ဆာ သီလေ နိယော-
ဇေန္တိ။ မိလိန္ဒ၊ ၂၂၃။

အဘိရမာပေန္တ (တိ) [အဘိ + ရမ + ဏာပေ
+အန္တ။ ထိန္တံ အဘိရမာပေန္တိ] မွေ့လျော်
စေသော။ သူ။ ဣတ္ထိယော သမ္ပရိဝါရေ-
တွာ အဘိရမာပေန္တိယော နစ္စဂ္ဂတဝါဒိ-
တာနိ ပယောဇယိံ သု။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၇၂။ အပါ၊
၄။ ၁။ ၇၄။

အဘိရမိတ (တိ) [အဘိ+ရမ+တ] မွေ့လျော်
သော။ သူ။ ပဝိဝိတ္တေ ဝနန္တေယေဝ အဘိ-
ရမိတော ဘဝေယျ။ ဓမ္မ ဋ္ဌ ၂။ ၂၉၅။

အဘိရမိတပုဗ္ဗ (တိ) [အဘိရမိတ+ပုဗ္ဗ] ရှေးက
မွေ့လျော်ခဲ့သော။ မွေ့လျော်ခဲ့ဘူးသော။
ပရိစာရိတပုဗ္ဗ (မ၊ ၄။ ၃။ ၁၄၉) ကြည့်။

အဘိရမိတဗ္ဗ (တိ) [အဘိ+ရမ+တဗ္ဗ] နှစ်
သက်အပ်သော။ အန္တရာလေဟိ အဘိရမိတဗ္ဗ-
တော ကဋ္ဌသိသခါတံ သံသာရံ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။
၁၂၂၊ ၂၀၁။

အဘိရမိတဗ္ဗဋ္ဌ (ပု) [အဘိရမိတဗ္ဗ + အတ္ထ]
(က) နှစ်သက်အပ်သော သဘော။ (ခ)
မွေ့လျော်-ထိုက်-သင့်-သော သဘော။
မွေ့လျော်ဖွယ် သဘော။ (က) အာလိယန္တိ
အဘိရမိတဗ္ဗဋ္ဌေန သေဝီယန္တိတိ အာလယာ၊
ပဉ္စ ကာမဂုဏာ။ ဒီ၊ ၃။ ၂။ ၅၇။ မ၊ ၃။ ၂။ ၁၃၁။

သံ၊ ငါး။ ၂၃၀။ (ခ) အဘိရမိတဗ္ဗန္တေန ဝါ
အာရာမော။ အံ၊ ငါး။ ၂၃၁။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ငါး။
၈၈-လည်း ကြည့်)

အဘိရမိတဘိက္ခု (ပု) [အဘိရမိတ + ဘိက္ခု]
ဗ္ဗေလျော်သော ရဟန်း။ ဘန္တေ သာသနော
အဘိရမိတဘိက္ခု (အဘိရမဏကဘိက္ခု၊ သိ၊
အဘိရမကော ဘိက္ခု၊ သျှာ-မူကွဲ) နာမ
ဝေရူပေါ ဘဝေယျ။ အံ၊ ငါး။ ၂၅၄။

အဘိရမိတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ + ရမု + တုံ] ဗ္ဗေ
လျော်-နေထိုင်-ခြင်းငှါ။ အဘိရမိတုံ န
သုကရံ။ အံ၊ ငါး။ ၂၃၂။ အမှာကံ ဒေဝ-
လောကေ အဘိရမိတုံ ဣဓ နိဗ္ဗတ္တဟိ။ ဓမ္မ၊
ငါး။ ၈၄။

အဘိရမိတု (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ + ရမု + တု] ဗ္ဗေ
လျော်၍။ သော တံ သုတု အဘိရမိတု။
ဒီ၊ ငါး။ ၂၃၂။ အဘိရမိတု စိရဝိဟာဓောပိ
နတ္ထိ။ မ၊ ငါး။ ၂၅၅။ မယာ သဒ္ဓိံ အဘိရမိတု
ဣဒါနိ မံ မာရေတုကာမာ။ ဓမ္မ၊ ငါး။ ၃၀၃။

အဘိရမေန္တ (တိ) [အဘိ + ရမု + ကေ + အန္တ။
ထိ၌ အဘိရမေန္တိ] ဗ္ဗေလျော်စေသော၊ သူ။
အတ္တနာပိ မံ အဘိရမေန္တိ သန္တပေသိတိ
ဒီပေတိ။ ဇာ၊ ငါး။ ၂၃၆။

အဘိရမ္မ (တိ) [အဘိ + ရမု + ကျ] ဗ္ဗေလျော်-
ထိုက် - သင့် - သော။ အဘိရမ္မံ ရမ္မနဂရံ
ပဝိသိတု။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ငါး။ ၁၁၉။

အဘိရဝတိ (ကြိ) [အဘိ + ရ + အ + တိ] ဗြညဉ်၏
အသံပြု၏။ အလ ခေါ သော အဘာဝိတံ
စိတ္တော တသတိ ရဝတိ ဘေရဝရာဝမဘိရဝ-
တိ။ မိလိန္ဒ။ ၂၄၆။ ကေပဇ္ဇေဘော အဘိရဝန္တိ။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၁၃။ အဘိရဝန္တိ အဘိနဒန္တိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊
ငါး။ ၁၂၅။ အဘိရဝန္တိတိ သဒ္ဓိံ ကရေန္တိ။
မူလ၊ ငါး။ ၂၅။

အဘိရာဇ (ပု) [အဘိ + ရာဇ] မင်းတကာတို့
ပူဇော်အပ်သော မင်း၊ မင်းတကာတို့ထက်

သာလွန်သော မင်း၊ စကြဝတေးမင်း။ ရာ-
ဇာဘိရာဇာ မနုဇိန္ဒော။ မ၊ ၂။ ၃၅၁။ သုတ္တန်။
၃၆၈။ ရာဇာဘိရာဇာတိ ရာဇနံ ပူဇနိယော၊
အဓိရာဇာ ဟုတွာ၊ စက္ကဝတ္တိတိ အဓိပ္ပာယ်ယော။
မ၊ ငါး။ ၂၅၅။ သုတ္တန်၊ ငါး။ ၁၇၄။ ရာဇာဘိ-
ရာဇာတိ ဧတ္ထ အဘိသဒ္ဓေါ ပူဇတ္ထောတိ
အာဟာ “ရာဇနံ ပူဇနိယော”တိ။ မ၊ ငါး။ ၂။
၁၈၂။ ရာဇာဘိရာဇာ ဗလဝါ ယသသိ။
ဇာ၊ ငါး။ ၂၈၅။ ရာဇာဘိရာဇာတိ ရာဇနံ အန္တ-
ရေ အဘိရာဇာ။ ဇာ၊ ငါး။ ၃၁၀။ ရာဇာ-
ဘိရာဇာတိ ရာဇဟိ ပူဇေတုံ အရဟော
ရာဇာ။ သာရတ္ထ၊ ငါး။ ၇၂။

အဘိရာဇတိ (ကြိ) [အဘိ + ရာဇ + အ + တိ]
တောက်ပ၏၊ တင့်တယ်၏။ ဥပသောဘတိ
(ဗုဒ္ဓဝံ၊ ငါး။ ၁၅၅) ကြည့်။

အဘိရာဇန (ပု) အဘိရာဇန မည်သောမထေရ်။
ဘူမိဇော ဇေယျသေနော စ၊ သမ္ဘူတော
အဘိရာဇနော။ ယေရ၊ ငါး။ ၅၆။

အဘိရာဇယတိ (က၊ ကြိ) [အဘိ + ရာဇ + ကယ
+ တိ] ပြီးစေ၏၊ နှစ်သက်စေ၏။ နေဝ
အတ္တနော န ပရေသံ ဟိတံ အဘိရာဇယတိတိ
အနဘိရဗ္ဗိ။ ဒီ၊ ငါး။ ၂၅၂။ အဘိရာဇယတိတိ
သာယေတိ။ ဒီ၊ ငါး။ ၂၅၉။ နေဝ နံ အဘိရာဇ-
ယေ။ ဇာ၊ ငါး။ ၁၇၁။ ၉၉။ (ပရိတောသေတုံ
ဝါ ပသာဒေတုံ ဝါ န သက္ကုဏေယျ။ ဇာ၊
ငါး။ ၃၄၀။) အဘိရာဇယံ - ဇာ၊ ငါး။ ၂၅။
အဘိရာဇယံ - ဇာ၊ ငါး။ ၁၆၇။ (န ပရိတော-
သေသိ။ ဇာ၊ ငါး။ ၃၆၅) (အာရာဇေသိ။
ဝိမာန။ ၃၆။ ဝိမာန၊ ငါး။ ၁၁၈)။

အဘိရာဇယိတု (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ + ရာဇ + ကယ
+ တု] နှစ်သက်စေ၍။ ဒေဝံ အဘိရာဇယိ-
တု ဣမံ သမ္ပတ္တိံ ပတ္တာ။ ဇာ၊ ငါး။ ၄၄၆။

အဘိရာဓိတ (တိ) [အဘိ + ရာဇ + တ] ပြီး
စေအပ် - ရအပ် - သော။ မာနသောပိ စ
ဘဝေါဘိရာဓိတော။ ကေရ၊ ၂၆၇။ အဘိ-

ရာဇိတော သာမိတော အဓိဂတော။ ထေရု
ဌ၊ ၁။ ၄၈၂။

အဘိရာမိတစိတ္တ (တိ) [အဘိရာမိတ + စိတ္တ] နှစ်သက်ကျေနပ်သောစိတ်ရှိသော။ သူ။ အာ-
ရဒ္ဒစိတ္တ (သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂။ ၁၅၉) ကြည့်။

အဘိရာဓိ (တိ) [အဘိ + ရာဓ + ဣ] နှစ်သက်စေ
သော။ သူ။ မိတ္တာဘိရာဓိ စိရမေဝ ဇီဝံ ဇာ၊
၁။ ၂၇၄။ မိတ္တေ အာရာဓေန္တော တော-
သေန္တော တေသု အဒုဗ္ဘမာနော။ ဇာ၊ ၄၊
၄။ ၂၇၅။

အဘိရာမ (တိ) [အဘိ + ရမ + က] နှစ်သက်
- မွေ့လျော် - ဖွယ်ရှိသော။ န ကဒါစိ အယံ
ပဗ္ဗတော ဝေ အဘိရာမော ဘူတပုဗ္ဗော။
သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၉၆။

အဘိရာမဒဿန (တိ) [အဘိရာမ + ဒဿန] နှစ်သက် -
မွေ့လျော် - ဖွယ် ရှိမျှော်ခင်း
ရှိသော။ ရဇတပနုသဒိသံ ဝိပုကိက္ကဝါလိကံ
ပဟူတမစ္ဆကစ္ဆပံ အဘိရာမဒဿနံ။ မ၊ ၄၊ ၂။
၇၉။

အဘိရုစိ (တိ) [အဘိ + ရုစ + ဣ] နှစ်သက်ခြင်း။
မွေ့ဝါရဝေန အဘိရုစိ ကေန္တနိန္ဒဏ္ဍာသယ-
တာ။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၈၀။

အဘိရုစိဥပ္ပါဒက (တိ) [အဘိရုစိ + ဥပ္ပါဒက] နှစ်သက်ခြင်းကို ပြစ်စေတတ်သော။ တေ
စိတ္တဿ အဘိရုစိဥပ္ပါဒကော ကတမောတိ
ပုစ္ဆတိ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၉၀။

အဘိရုစိက (တိ) [အဘိရုစိ + က] နှစ်သက်
သော။ သူ။ တဿ ဒိဋ္ဌိ အဘိရုစိကာနိ ပဉ္စ
ကုလသတာနိ တဿေဝ သဟဗျတံ ဥပပန္နာနိ
နိရယေ ပစ္စန္နိ။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂။ ၁၁။

အဘိရုစိဇနန (န) [အဘိရုစိ + ဇနန] နှစ်သက်
ခြင်းကို ဖြစ်စေခြင်း။ ပသံသာ စ တတ္ထ
အဘိရုစိဇနနေန ဥဿာဟနတ္တာ။ သာရတ္ထ၊

၂။ ၁၈၁။ ဥပဗ္ဗပရိ အဘိရုစိဇနနေန မနဿ
ဝဇနတော မနာပံ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၅။

အဘိရုစိတ (တိ) [အဘိ + ရုစ + တ] နှစ်သက်
အပ်သော။ အဘိရုစိတာနိ ဂုဏာနိ အာစရ-
တိ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၂၆။ အတ္တနာ အဘိရုစိတဿ
ယဿ ကဿစိ နာမံ ဂဟေတွာ။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။
၂၃၀။ အတ္တနော အဘိရုစိတံ ကုလံ အာ-
စိက္ခိ။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၁။ ၃၀။

အဘိရုစိတဌာန (န) [အဘိရုစိတ + ဌာန] နှစ်သက်ရာအရပ်။ အညတ္ထ အတ္တနော အဘိ-
ရုစိတဌာနံ ဂစ္ဆန္တဿ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၀၂။

အဘိရုစိတာရမ္ပဏ (န) [အဘိရုစိတ + အာရမ္ပ-
ဏ] နှစ်သက်အပ်သောအာရုံ။ ဧဝံ ပကတိ-
ယာ အဘိရုစိတာရမ္ပဏံ ဥ တွာ။ ဒီ၊ ၄၊ ၃။
၁၈၃။ ဣတိဝုတ်၊ ၄၊ ၂၈၅။

အဘိရုစိပရိယာယ (ပု) [အဘိရုစိ + ပရိယာယ] အဘိရုစိသဒ္ဓါ၏ - ပရိယာယ် - ဝေဝုစိ - စ
ကားလှယ်။ အဘိရန္တံ ကြည့်။

အဘိရုစိရ (တိ) [အဘိ + ရုစ + ဣရ] အလွန်
တောက်ပသော။ သတ္တရတနမယံ အဘိရုစိ-
ရရဇနိကရုဇ္ဈလသဒိသံ မဏ္ဍပံ နိမိနိတွာ။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၀၉။

အဘိရုတ (န) [အဘိ + ရု + တ] တွန်မြည် -
ကျူးရင့် - သော အသံ။ ကောကိလာဒိ-
ဝိဟင်္ဂမာဘိရုတေဟိ။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၁၂။

အဘိရုဒ (တိ) [အဘိ + ရု + တ၊ (တ-ကို ဒ-
ပြု ?)။ ဤနေရာ၌ အဘိရုတ-သာ ပါဠိမှန်ဟု
ယူဆသင့်သည်။ အကြောင်းမူ အဘိရုဒ ဆို
လျှင် အဘိ + ရုဒ + က - ဟူသော ရုပ် အစီ
အရင် အရ “ငိုကြွေးသော အသံ” စသည့်
ဤနေရာနှင့် ဆန့်ကျင်သောအနက် ထွက်ရာ
သောကြောင့် ဖြစ်သည်။)] ကျူးရင့်အပ်
- ကြွေးရင့်အပ် - သော အသံရှိသော။ ကျူး
ရင့်အပ် - ကြွေးရင့်အပ် - သော အသံတို့ဖြင့်

- ပြည့်လုံ - သဲသဲညံ - သော။ မယူရ-
ကောဉ္ဇာဘိရုဒါ။ ဒါပ။ ၁၆၃။ မယူရေဟိ
ကောဉ္ဇာသကုဏေဟိ ၈ အဘိရုဒါ ဥပကိတာ။
ဒါဋ္ဌာပ။ ၁၄၉။ အာဠာ သကုဉ္ဇာဘိရုဒါ
သုတိတ္တာ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၄၂။ အာဠာသခါတေဟိ
သကုဏေဟိ အဘိရုဒါ။ ဇာ၊ ၄။ ၄၇၀။
သကုဏေဟိ အဘိရုဒါ။ အဘိကိတန္တိ အတ္တော။
ဇာ၊ ၄။ ၇၁၇။ ကုဉ္ဇာဘိရုဒါ ရမ္မာ။ ထေရ။
၁၅၁။...အဘိတ္တနိတာ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၄၅၂။

အဘိရုယု (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ+ရုဟ+တု] တက်
၍။ (က) တက်စီး၍။ (ခ) တက်ရောက်၍။
(ဂ) တမေဝ နာဝံ အဘိရုယု သဗ္ဗေ။ ဇာ၊
၁။ ၂၄၅။ တံ ယာနသေဋ္ဌံ အဘိရုယု
မာတလိ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၁၁။ သုသက္ကခန္တံ အဘိ-
ရုယု နာဂံ။ ဝိမာန။ ၈၅။ ဟတ္ထိ အဘိရုယု။
ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၄။ (ခ) ပဗ္ဗတံ အဘိရုယု
နိဿေကံ ပါတေက္ခာ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၇၃။

အဘိရုယု (တိ) [အဘိ+ရုဟ+ကျ] တက်စီး
အပ်သော။ အဘိရုယု ဂဇေဝံ သုကပ္ပိတံ။
ဝိမာန။ ၈၅။ ပုန အဘိရုယုတိ တွေ အနု-
နာသိကလောပေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အဘိရုယု အာ-
ရောဟနိယန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိမာန၊ ၄။
၂၃၅။

အဘိရုဟဏ (န) [အဘိ+ရုဟ+ယု] တက်စီး
ခြင်း။ နာဝံ အဘိရုဟဏတ္ထာယ သတ္တာရံ
ယာဝိသု။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၆။ အဘိရုဟန-လည်း
ကြည့်။

အဘိရုဟတိ (ကြိ) [အဘိ+ရုဟ+အ+တိ]
(က) တက်၏။ (ခ) တက်၏။ တက်၍နင်း၏။
(ဂ) တက်၏။ ချီတက်၏။ (ဆ) တက်၏။
တက်၍ထိုင်၏။ (ဇ) တက်၏။ တက်၍ - နေ-
-ထိုင် - အိပ်စက် - ၏။ (ဇ) တက်၏။ တက်၍
စီး၏။ (ဆ) တက်၏။ တက်ရောက်၏။ (ဇ)
တက်သွား၏။ တက်လွမ်း၏။ (က) တက်၏။
ဝိသံ သဏိကံ အဘိရုဟတိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၅၃။

သပ္ပေါတာလံ အဘိရုဟတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၂၃၁။
ရုက္ခံ အဘိရုဟန္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၇၉။ ပဗ္ဗတံ
အဘိရုဟန္တိ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၇၃။ ယော အဘိ-
ရုဟေယျ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၇၉။ ရုက္ခံ န အဘိ-
ရုဟိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၇၉။ မာ အဘိရုဟိ။ အဘိ၊ ၄။
၂။ ၄၃၁။ ရုက္ခံ အဘိရုဟိသု။ ဇာ၊ ၄။ ၁။
၅၃၇။ အန္တော နာမ ပဗ္ဗတံ အဘိရုဟိသတိ။
မ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၀။ အဘိရုဟိသမာဓိ ဘန္တေ။ အ-
ဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၃၀။ (ခ) တက်၏။ တက်၍နင်း၏။
ခါဏုမ္ပိ ပါသကုဉ္ဇာ အဘိရုဟတိ။ မဟာနိ။
၁၁၃။ = အာရောဟတိ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၃၅။
အဘိရုဟတု ဘန္တေ ဘဂဝါ ဝုဏ္ဏာနိ။ မ၊ ၂။
၂၇၉။ (ဂ) တက်၏။ ချီတက်၏။ ယုတ္တောယ
သဂ္ဂံ အဘိရုဟန္တိ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၇။ (ဆ)
တက်၏။ တက်၍ထိုင်၏။ ဣပံ ပုပ္ဖိသနံ
အဘိရုဟထ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၈။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၆၉။
ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၂၃။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၁။ (ဇ)
တက်၏။ တက်၍ - နေ - ထိုင် - အိပ်စက် - ၏။
အဘိရုဟ သယနံ မဟာသနံ။ ထေရီ၊ ၄။ ၁။
သယနံ အဘိရုဟိ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၉။ သယနံ
အဘိရုဟိသမာဓိ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၉။ (ဇ) တက်
၏။ တက်၍စီး၏။ ဘိက္ခု အဘိရုဟတိ။ ဝိ၊ ၂။
၉၀။ ဒန္တံ ရာဇဘိရုဟတိ။ ဓမ္မ၊ ၅။ ၉။ ရထံ
အဘိရုဟတိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၉၉။ နာဝံ အဘိရုဟန္တိ။
ဝိ၊ ၂။ ၈၉။ ပိဋိမ္ပိ အဘိရုဟန္တိ။ ဝိ၊ ၃။ ၂၇၉။
ကေ နာဝံ အဘိရုဟထ။ ဝိ၊ ၂။ ၈၉။ အဘိ-
ရုဟထ ဂစ္ဆိဿာမ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၅၉။ ယမဟံ
အဘိရုဟာမိ။ သံ၊ ၂။ ၁၁၉။ ပါဒကော အဘိ-
ရုဟာမိ။ အပါ၊ ၁။ ၆၀။ အဘိရုဟာမ ဘဂိနိ အ-
ဘိရုဟာမာယျ။ ဝိ၊ ၂။ ၉၀။ အဘိရုဟတု ဘဂ-
ဝါ ဥပါဟနာ။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၃၈၃။ တွေကာ
ဟတ္ထိသု အဘိရုဟန္တိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၈၆။ ဟေ
ဘန္တေ ယာနံ အဘိရုဟ။ ဝိ၊ ၃။ ၂၈၀။ အဘိ-
ရုဟ မဟာဥဋ္ဌမ္ပိ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၂၇။ ယော
အဘိရုဟေယျ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၈၀။ သော တံ နာဝံ
အဘိရုဟေယျ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၆၀။ အဘိရုဟေ-

ယျာသိ မဟာရာဇ ဝိဗ္ဗံ ယာနံ။ မ၊ ၂။ ၂၂၆။
 ကာသိရာဇာ ရထံ အဘိရူပံ။ ဝိ၊ ၃။ ၄၉၂။
 ဗောဓိသတ္တော အဘိရူပံ။ မ၊ ၄။ ၁၂၁။ ကေ
 နာဝံ အဘိရူပံ သု။ ဝိ၊ ၄။ ၂၇။ ရထမ္ပိ နာဘိ-
 ရူပံ သု။ ဝိ၊ ၄။ ၁၂၉။ ကေ နာဝံ အဘိရူပိ-
 သန္တိ။ = အဘိရူပိသထ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၈၉။ နာဝံ အ-
 ဘိရူပိသမ္ပိ။ ဝိ၊ ၂။ ၁၀၁။ (ဆ) တက်၏။
 တက်ရောက်၏။ စိတ္တံ အာရမ္မဏံ အဘိရူပတိ။
 မ၊ ၄။ ၉၃။ ဟတ္ထံ နာဘိရူပန္တိ။ မ၊ ၄။ ၁။
 ၃၆၂။ (ဇ) တက်သွား၏။ တက်လွမ်း၏။
 ဂန္ဓကုဋ် အဘိရူပံ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၈၀။ အဇ္ဈဝိမဂ္ဂံ
 အဘိရူပံ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၈။ ဒါရကာ “အမှောက်
 ပသာဒေါ” တိ သဉ္ဇာနိတော အဘိရူပံ သု။
 ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၃၄၄။

အဘိရူပန (န) [အဘိ+ရူပ+ယ] (၁) တက်
 ခြင်း။ (တိ) (၂) တက်ကြောင်းဖြစ်သော။
 (၁) ကဒမ္ပဿ အဝိဇ္ဇရေ စိလာစာနံ အဘိ-
 ရူပနံ ဩလောကန္တော။ ဇော၊ ၄။ ၂၉၁။
 (တိ) (၂) ယဒါ စ မဂ္ဂမဒ္ဒက္ခိံ၊ နာဝါယ
 အဘိရူပနံ။ ထေရ၊ ၃။ ၂၅။ အရိယမဂ္ဂနာဝါယ
 အဘိရူပနုပါယဘူတံ ယဒါ ဝိပဿနာမဂ္ဂံ
 ယာထာဝတော အဒ္ဒက္ခိံ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၇။

အဘိရူပနက (တိ) [အဘိရူပန+က] တက်
 သော၊ လွှမ်းမိုး၍ - တက်သော - ပေါက်
 သော။ အဇ္ဈာရူပ (သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၉။) အဘိ-
 ရူပနကာတိ သမိပရက္ခေ အဘိဘဝိတော
 ရူပနကာ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၂၈။

အဘိရူပနကာလ (ပု) [အဘိရူပန+ကာလ]
 တက်သောကာလ။ သော ပါသာဒေါ တဿာ
 အဘိရူပနကာလေ ဩတရိတော ဘူမိယံ ပတိ-
 ဌာတိ။ ဇော၊ ၄။ ၁။ ၂၃၄။

အဘိရူပနဌာန (န) [အဘိရူပန+ဌာန] တက်
 ရာအရပ်။ မဂ္ဂံ အဘိရူပနဌာနတော ပဌာ-
 ယ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၈။

အဘိဓာန် ၃-၁၃-ပ-မ-ဗ-သ-စ

အဘိရူပနတိတ္ထ (န) [အဘိရူပန+တိတ္ထ]
 တက်ရာ - တက်စီးရာ - ရေဆိပ်။ နာဝံ အဘိ-
 ရူပနတိတ္ထေ ကေသ္မိံ ပဒေ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။
 ၃၇၃။

အဘိရူပနမဂ္ဂ (ပု) [အဘိရူပန+မဂ္ဂ] တက်
 ရာလမ်း။ သော ကေန ပဿေန အဘိရူပန-
 မဂ္ဂံ ကတော။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၆။

အဘိရူပနရထ (ပု) [အဘိရူပန+ရထ] စီး
 ရန်ရထား။ ရာဇရထ (သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၇) ကြည့်။

အဘိရူပနဝိသ (ပု) [အဘိရူပန+ဝိသ] တက်
 သော - တက်လာသော - အဆိပ်။ အာဂတ-
 ဝိသ (သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၅) ကြည့်။

အဘိရူပနသမယ (ပု) [အဘိရူပန+သမယ]
 စီးသော အခါ။ အဒ္ဓါနကမနသမယော နာဝါ-
 ဘိရူပနသမယော။ ဝိ၊ ၂။ ၉၉။

အဘိရူပနပါယ (ပု) [အဘိရူပန+ဥပါယ]
 တက်ခြင်း၏အကြောင်း။ အဘိရူပန (၂)
 အနက်ကြည့်။

အဘိရူပန္တ (တိ) [အဘိ+ရူပ+အန္တ] ထိ ဌံ
 အဘိရူပန္တံ တက်သော၊ စီးသော၊ တက်
 စီးသော၊ တက်ရောက်သော၊ သူ။ ကေ နာဝံ
 အဘိရူပန္တဿ ပါစိတ္တိယံ ကတ္တု ပညတ္တံ။ ဝိ၊ ၅။
 ၂၇။ စက်မံ အဘိရူပန္တော၊ တတ္ထေဝ ပပတိံ
 ဆမာ။ ထေရ၊ ၂။ ၆၉။ ယေ ပိဋ္ဌိံ အဘိရူ-
 ပန္တော။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၀။ ဧတ္ထာပိ ဩရေဟိ-
 တော ပုနပျုနံ အဘိရူပန္တိယာ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၆။
 သဗ္ဗေသု အဘိရူပန္တေသု၊ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၈၆။
 မံ အဘိရူပန္တံ ပရိသာ ပဿတု။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။
 ၁၄၅။ ဓူက္ခံ အဘိရူပတောပိ တေ မောက္ခော
 နတ္ထိ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၂၁။ ပါသာဒံ အဘိရူပန္တံ။
 ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၄၂၉။

အဘိရူပမာန (တိ) [အဘိ+ရူပ+မာန] တက်
 သော၊ အရာသု။ ယာဝ မူလာ ဩတိက္ကသာ-
 ခါဟိ အဘိရူပမာနာ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၁။ တတိ-

ယံ ပါသာဒံ အဘိဓမ္မာမာနော သောပါန-
သိသေ ဌတော (ဝေယျာသိ)။ ဇာဋ္ဌာပ။
၁၁၂။

အဘိဓမ္မာတဗ္ဗ (တိ) [အဘိ+ရဟ+တဗ္ဗ] တက်
အပ်သော။ န ပိဋိ အဘိဓမ္မာတဗ္ဗာ။ ဝိ၊ ၃။
၂၇၉-၂၈၀။ ထိရာထိရဘာဝံ ဇာနိတော အဘိ-
ဓမ္မာတဗ္ဗ။ မိလိန္ဒ။ ၁၉၂။

အဘိဓမ္မာတုကာမ (တိ) [အဘိ+ရဟ+တု] တက်
တက်စီးခြင်းငှါ အလိုရှိသော။ တက်စီးလို
သော။ သူ။ ရာဇာ တံ အဘိဓမ္မာတုကာမော
ဟောတိ။ မ၊ ၄၊ ၄။ ၁၅၉။

အဘိဓမ္မာတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ+ရဟ+တုံ] (က)
တက်စီးခြင်းငှါ။ (ခ) တက်ခြင်းငှါ။ (က)
သံဝိဇာယ ကေ နာဝံ အဘိဓမ္မာတုံ။ ဝိ၊ ၂။ ၈၉။
(ခ) အာရမ္မကံ အဘိဓမ္မာတုံ န ဣစ္ဆတိ။ ဝိ၊ ၄။
၂။ ၁၁။ သိနေရုံ အဘိဓမ္မာတုံ အာရဘန္တိ။
သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၀။ ပါသာဒံ အဘိဓမ္မာတုံ။ ဓမ္မ၊
၄။ ၂။ ၇၆။

အဘိဓမ္မာတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ+ရဟ+တွာ]
(က) တက်၍။ (ခ) တက်စီး၍။ (က) ပဗ္ဗတံ
အဘိဓမ္မာတွာ ပပါတေ ယတန္တော။ ဝိ၊ ၁။
၁၁၄။ အမ္ပံ အဘိဓမ္မာတွာ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၆၇။ ပါ-
သာဒံ အဘိဓမ္မာတွာ။ ဝိ၊ ၃။ ၂၂။ (ခ) တေ
ယာနေ အဘိဓမ္မာတွာ။ ဒိ၊ ၃။ ၁၆၂။ မ၊ ၂။
၂၇၉။ အဿဒမ္မသာရထိ အဘိဓမ္မာတွာ။ မ၊
၃။ ၁၃၈။

အဘိဓမ္မာယ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ+ရဟ+တွာ]
တက်၍ အဏ္ဏမောလုဗ္ဗ ဂစ္ဆာမိ၊ ပဗ္ဗတံ
အဘိဓမ္မာယ။ ထေရီ၊ ၃၈၂။

အဘိဓမ္မ (တိ) [အဘိ+ရဟ+တွာ] အဘိဓမ္မ-သံ။
(၁) တူသော။ ကိုက်ညီသော။ (၂) စိတ်နှလုံး
ကိုဆောင်သော။ ပျော်ရွှင်-ချမ်းမြေ့-ဖွယ်
သော။ ကောင်းသော။ (၃) ချစ်-နှစ်သက်-
အပ်သော။ သဘောကျစရာကောင်းသော။

လှပ-တင့်တယ်-သော။ (၄) တတ်-သိ-
လိမ္မာ - သော။ ဉာဏ် - ပညာ - ရှိသော။
ကောတ္ထုဘ-နှင့်-ဝိလှုံ။ (၁) အလွန်နှစ်သက်
-အပ်-သင့်-ထိုက်-ဖွယ် - သော။ လှပ-
တင့်တယ်-သော။ (၂) (က) ကောင်းသော
အဆင်းရှိသော။ လှသော။ သူ။ (ခ) လရောင်
ကြောင့် အလွန်လျှင် ကောင်းသော အဆင်း
ရှိသော။ သာယာသော။ (ဂ) အခြားသူ
တို့ထက် သာလွန်လှပသော အဆင်းရှိသော။
သူ။ (ဃ) ထူးကဲ - တင့်တယ် - သော
အဆင်း၊ သဏ္ဌာန်၊ အရပ်အမောင်းရှိသော။
သူ။ (င) မြတ်သော အဆင်းရှိသော။ သူ။ (စ)
အလှတကာတို့၏ ထိပ်ခေါင်တင် - အလှဘုရင်
- အဖြစ်ရောက်သော အဆင်းရှိသော။ သူ။
(၁) အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏ-ကြည့်။ (၂) (က) သာ
အဟောသိ ကုဋိကာ အဘိဓမ္မာ ခဿနီယာ။
ဝိ၊ ၁။ ၅၁။ အဘိဓမ္မာပိတိ သရူပိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။
၂၄၉။ ကေ အဘိဓမ္မံ ဣတ္ထိရူပံ။ ထေရီ၊ ၄။
၂၆။ (ခ) အဘိဓမ္မာပိ ဝတ ကော ဒေါသိနာ
ရတ္တိ။ ဒိ၊ ၁။ ၄၄။ အတိဝိယ သရူပိတိ အဘိ-
ဓမ္မာပိ။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၉။ (ဂ) အဘိဓမ္မာပေါ ဂဿ-
နီယော ပါသာဒိကော။ ဝိ၊ ၂။ ၂၉။ ဒိ၊ ၁။
၁၀၆။ မ၊ ၂။ ၃၇၇။ သံ၊ ၁။ ၉၆။ အဘိဓမ္မာပိတိ
အညေဟိ မနုဿေဟိ အဘိဓမ္မာပေါ အဓိကရူ-
ပေါ။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၁။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၅။ (ဃ) (င)
အဘိဓမ္မာပိ ခဿနီယာ ပါသာဒိကော။ မ၊ ၃။
၂၃၃။ အံ၊ ၁။ ၅၂၃။ အံ၊ ၂။ ၈၀။ သဏ္ဌာနပါရိ-
ပူရိယာ အဓိကံ ရူပံ အဿာတိ အဘိဓမ္မာပိ။
အဘိဓမ္မာပိ ဝါ ယသ္မာ နာတိဒိသာ နာတိ-
ရဘာ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၁။ အဘိဓမ္မာပိတိ ဥတ္တမရူ-
ပိ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၂။ အဘိဓမ္မာပိတိ အဘိဓမ္မ-
ဝတိ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၃၄။ (စ) သာ အတ္တဘာဝဿ
အတိဝိယ ရူပသောဘဂ္ဂပတ္တိယာ အဘိဓမ္မာပိ-
ထေရီ၊ ၄။ ၂၆။

အဘိဓမ္မက (တိ) [အဘိဓမ္မ+က] လှသော။
သူ။ အလှကလေး။ အဘိဓမ္မက အဘိဓမ္မက-

တိအာဒိသု အသမ္မာနေ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၁၂။ ဒီ၊ ၁။ ၂၇၃။ သီ၊ ၁။ ၁၆၆။ မ၊ ၁။ ၂၃၀။ အံ၊ ၁။ ၂၁၅။ (မြန်မာမူ ခွဲကာ ပါဠိဘိဋ္ဌိ အသမ္မာနေ ဟု ချည်း ရှိကြသည်။ နိတိပဒ နှ့်လည်း ဤအတိုင်းပင် ရှိသည်။ ဓာန်၊ ၁။ ၁၅၂။ အသမ္မာနေ-ဟု-မာ နှ့် ဒွေး ဘော်မဲ့နှင့် ရှိသည်။ နိတိပဒ၊ ၁၅၂။ ဆရာက လည်း ဤသို့ မာ-ဟု ဒွေးဘော်မဲ့နှင့် ရှိသည် ကိုပင် သင့်အံ့ထင်သည်ဟု ဆိုသည်။ သို့ရာ တွင် ဓာန်၊ ၁။ ၁၅၂။ “စ-သဋ္ဌေါ သမုစ္စ- ယတ္ထော၊ တေန ဂရဟာသမ္မာနာဒိနံ သင်္ဂ- ဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ တတ္ထ ‘ပါပေါပါပေါ’တိ- အာဒိသု ဂရဟာယံ။ “အဘိဓမ္မက အဘိဓမ္မ- ကာ’တိအာဒိသု သမ္မာနေ (ပူဇာယံ) ဒဋ္ဌဗ္ဗံ” သာမညပလသုတ်ဋီကာ-စသည်ဟု အကိုးပါဠိကို ဆောင်ပြပြီးလျှင် “သမ္မုတိယံ မာဏဝက မာဏဝက၊ အဘိဓမ္မက အဘိဓမ္မ- က သောဘနော ခလုသိ” ပူဇာ သမ္မုတိ (ပါ၊ ၁။ ၁၈) ကာသိကာဝတ္ထိ ဟု ထောက်ဆ နှိုင်းညှိဖွယ် ညွှန်းထားသည်။ ဤညွှန်းထား ချက်အရ သမ္မာန-အနက်၌ ဖြစ်ရိုးမှန်လျှင် “မာဏဝက မာဏဝက”ဟူသော ပါဠိ အာ မေဋ္ဌိတ်ကို “လုကလေး၊ လုကလေး”ဟု မြန်မာ အာမေဋ္ဌိတ်ပြန် သကဲ့သို့ “အဘိဓမ္မက အဘိဓမ္မက”ဟူသော အာမေဋ္ဌိတ်ကိုလည်း “အလုကလေး အလုကလေး”ဟု ပြန်ဆိုရန် ရှိပေသည်။)

အဘိဓမ္မစူဝိ (တိ) [အဘိဓမ္မ+ဆဝိ] တင့်တယ် သော - အရေအရောင် - အသားရောင် - ရှိသော၊ သူ။ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏ-ကြည့်။

အဘိဓမ္မတရ (တိ) [အဘိဓမ္မ+တရ] လှပ- တင့်တယ်-သော အဆင်းရှိသူတို့ထက် သာ လွန် ထူးကဲသော အဆင်းရှိသော၊ သူ။ (ယော နေသံ သတ္တော) အဘိဓမ္မတရော စ ဒဿနီ- ယတရော စ။ ဒီ၊ ၃။ ၇၇။ မ၊ ၂။ ၃၆၂။ သံ၊ ၁။ ၂၃၉။ ကတမာ န ခေါ အဘိဓမ္မတရာ ဝါ

ဒဿနီယတရာ ဝါ။ ဥဒါန။ ၁၀၂။ အဘိဓမ္မ- တရာတိ ဝိသိဋ္ဌဓူပတရာ။ ဥဒါန၊ ၁၅၄။

အဘိဓမ္မတာ (ထိ) [အဘိဓမ္မ+တာ] လှပ- တင့်တယ်-သော အဆင်းရှိသည်၏ အဖြစ်။ အဘိဓမ္မတာဒိကာပိ ဝါ စက္ကရတနပါတုဘာဝ- တော ပဋ္ဌာယ သဗ္ဗာကာရပရိပူရာ ဇာတာ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၀။ အဘိဓမ္မတာယ ပန ဓူပနန္ဒာတိ ပညာယံ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၇၂။ တဿ ဝိမာနဿ အဘိဓမ္မတံ ဒဿေတွာ။ ဝိမာန၊ ၄။ ၁၇၄။ ဓူပသမ္ပဒါ နာမ အဘိဓမ္မတာ ဒဿနီယတာ ပါသာဒိကတာ။ စရိယာ၊ ၄။ ၃၂၃။

အဘိဓမ္မတာသိဒ္ဓိ (ထိ) [အဘိဓမ္မတာ+သိဒ္ဓိ] လှပ-တင့်တယ်-သော အဆင်းရှိသည်၏ အဖြစ်၏ပြီးခြင်း။ ဒဿနီယတာယ အဘိဓမ္မ- တာသိဒ္ဓိ ယောဇေတဗ္ဗာ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၈။ မ၊ ၄။ ၃။ ၃၅၈။

အဘိဓမ္မဒဿန (တိ) [အဘိဓမ္မ+ဒဿန] လှပ- တင့်တယ်- သော ပုံသဏ္ဌာန် - အဆင်း - အရောင် - ရှိသော၊ သူ။ ပရိပုဏ္ဏကာယာ ပါသာဒိကာ အဘိဓမ္မဒဿနာ ဟောန္တိ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၀၉။ အရေ အယံ ပုဗ္ဗေ သဉ္ဇန္တု- ပတ္တော မဏိမယော ဝိယ အဘိဓမ္မဒဿနော အဟောသိ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၈၀။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၉။

အဘိဓမ္မနန္ဒာ (ထိ) [အဘိဓမ္မ+နန္ဒာ] အဘိ- ဓမ္မနန္ဒာ မည်သော သာကီဝင် မင်းသမီး မထေရ်မ။ (ဤမထေရ်မ၏ အမည်ရင်းကား နန္ဒာတည်း။ အလှထိပ်ခေါင်တင် အလှဘုရင် အဖြစ်သို့ရောက်သော အဆင်းရှိသောကြောင့် အဘိဓမ္မပါ-ဟူသောအမည်တခု တိုးလာသည်။ အမည်ရင်း၌ ယင်းအမည်ကိုဆင့်၍ အဘိ- ဓမ္မနန္ဒာ-ဟု တွင်လေသည်။) နန္ဒာ တိဿာ နာမံ အဟောသိ။ သာ အတ္တဘာဝဿ အတိ ဝိယ ဓူပသောဘဂ္ဂပ္ပတ္တိယာ အဘိဓမ္မ-

ပါ... အဘိဓမ္မာနန္ဒာတေဝ ပညာယိတ္တံ။ ထေရီ၊ ဌ။ ၂၆။

အဘိဓမ္မာဘာဝ (ပု) [အဘိဓမ္မာ+ဘာဝ] (က) လှပ-တင့်တယ်-သည်၏အဖြစ်၊ (ခ) လွန်ကဲသော-ကောင်းသော-အဆင်းရှိသည်၏အဖြစ်။ (ဂ) တဿ ဝဏ္ဏသမ္ပတ္တိယာ အဘိဓမ္မာဘာဝေန၊ မဟာနိဌ။ ၁၈၃၊ ၂၈၁။ (ခ) နောက်ပုဒ်များကြည့်။

အဘိဓမ္မာပစ္ဆိ (တိ) [အဘိဓမ္မာ+ပစ္ဆိ။ ထိ နှိ အဘိဓမ္မာပေတိ] လွန်ကဲသော-ကောင်းသော-အဆင်းရှိသောသူ။ အဘိဓမ္မာ (အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၄။ အဘိ၊ ဌ၊ ၃။ ၉၉) ကြည့်။

အဘိဓမ္မသမ္ပဒ (န) [အဘိဓမ္မာ+သမ္ပဒ=(အဘိဓမ္မာသမ္ပဒါ)] လှပ-တင့်တယ်-သောအဖြစ်၏ပြီးခြင်း၊ လွန်ကဲသော-ကောင်းသော-အဆင်းရှိသည်၏ အဖြစ်၏ ပြီးခြင်း။ အဘိဓမ္မသမ္ပဒမ္ပိ၊ အဟု မေ ကန္တိသုစကံ။ အပါ၊ ၂။ ၂၉၁။

အဘိဓမ္မ (တိ) [အဘိ+ဓမ္မ+တ] (၁) (က) တက်သော။ (ခ) တက်စီးသော၊ သူ။ (၂) တက်စီးအပ်သော။ (၃) (က) ကေသျှိ ပုရိသေ အဘိဓမ္မေ။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၆၀။ မယိပါသာဒံ အဘိဓမ္မေ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၅။ ၁၈၁။ (ခ) ကေ နရဝါဟနယာနံ အဘိဓမ္မော ဒေဝေထဝဏှာ ဝိယ။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၆၁။ (၂) အညတရော ဘိက္ခု ဣတ္ထိယာ အဘိဓမ္မံ သကမံ (ရက္ခံ နာဝံ) သာရတ္ထော သဉ္စာလေသိ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၈၅-၆။

အဘိဓမ္မတ္တ (န) [အဘိဓမ္မာ+တ္တ] တက်စေအပ်သည်၏အဖြစ်။ အဘိဓမ္မာပေတိတ္တ (ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၆၅) ကြည့်။

အဘိဓမ္မဘာဝ (ပု) [အဘိဓမ္မာ+ဘာဝ] တက်အပ်သည်၏အဖြစ်။ သော တဿာ အဘိဓမ္မဘာဝံ ဥ တွာ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၆။ ၁၈၆-၇။

အဘိဓမ္မာပေတိ (ကြိ) [အဘိ+ဓမ္မ+ဇာယ+တိ] အဘိဓမ္မာပေတိ-ကြည့်။

အဘိဓမ္မာပေတိ (ကြိ) [အဘိ+ဓမ္မ+ဇာယ+တိ] (၁) နှစ်သက်၏။ (က) နှစ်သက်၍ ပြည့်ဆည်းပူး၏။ (ခ) အလိုရှိ၏၊ တောင့်တ-ဆုတောင်း-၏။ (၂) ထွန်းလင်းတောက်ပ၏၊ လွှမ်းမိုး၍ တောက်ပ၏။ (၃) န စာဟ-မေတ် အဘိဓမ္မာပေတိ-ဇာ၊ ၂။ ၄၅။ (နရောဓယာမိ-ဇာ၊ ဌ၊ ၅။ ၂၃၉)။ အဘိဓမ္မာပေတိ-ဇာ၊ ၁။ ၁၂၇။ ဇာ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၇၈။ (က) အဘိဓမ္မာပေတိ-ဝိမာန၊ ၉၃။ (အဘိဓမ္မာပေတိ ရုစိတော ပူရေသိတိ အတ္ထော။ ဝိမာန၊ ဌ၊ ၂၆၂)။ (ခ) အဘိဓမ္မာပေတိ-အပါ၊ ၂။ ၁၁၅။ (ဣန္ဒြိယတ္ထသိန္နိ အတ္ထော-အပါ၊ ၂။ ၂၁၇)။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၄၆။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ၊ ၂၃၈)လည်း ကြည့်။ (၂) ယံ ဒေဝသံသံ အဘိဓမ္မာပေတိ ဘုသံ။ ဝိမာန၊ ၉၄။ အဘိဓမ္မာပေတိ အဘိဘဝိတော ဝိဇ္ဇောတသိ။ ဝိမာန၊ ဌ၊ ၂၆၂။

အဘိဓမ္မာပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [အဘိ+ဓမ္မာ+ဇာယ+တိ] အဘိဓမ္မာပေတိ-ကြည့်။

အဘိဓမ္မာပေတိ (တိ) [အဘိ+ဓမ္မာ+ဇာယ+တိ] တင်အပ်-လှူအပ်-ပူဇော်အပ်-သော။ ဝရံ မေ ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌဿ၊ ဉာဏမ္ပိ အဘိဓမ္မာပေတံ။ အပါ၊ ၂။ ၁၉၄။

အဘိဓမ္မာပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [အဘိ+ဓမ္မာ+ဇာယ+တိ] တက်စေ၏၊ တက်ရောက်စေ၏၊ တင်၏၊ တင်ပို့၏။ (က) တက်ရောက်စေ၏၊ တင်ပို့၏။ (ခ) စိုက်ထူ-လွှင့်တင်-ပူဇော်-၏။ (ဂ) တင်၏၊ ပန်ဆင်၏။ (ဃ) တင်-လှူ-ပူဇော်-၏။ (င) တင်-ဆင်-ပူဇော်-၏။ (စ) တင်၏၊ ဖုတ်ကြည်းသန့်ရှင်း-ပူဇော်-၏။ (က) ဝိသေသေန ဝါ အပ္ပနာ ဝိတက္ကဿ ဝသေန စိတ္တံ အာရမ္မဏံ အဘိဓမ္မာပေတိ။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၀၇။ (ခ) ဇေ ဝါ ပုပ္ဖာမိ ဝါ၊ အဘိဓမ္မာပေတိ ဥတ္တရိ။ အပါ၊ ၁။ ၈၀။ (ဂ) အဘိဓမ္မာပေတိ-ထေရီ၊ ၄၂၁။ (ဃ) အဘိဓမ္မာပေတိ-အပါ၊ ၁။ ၉၇။ အဘိဓမ္မာပေတိ-ဝိမာန၊ ၅၄။ အဘိဓမ္မာပေတိ-

ဝိမာန။၅၄။ ဝိမာန၊၄။၁၅၆။ (င) အဘိရောပယံ - ဝိမာန။၅၃။ (ပုဇာဝသေန သရိရောပေသိ ပဋိမုဉ္ဇိ။ ဝိမာန၊၄။၁၅၃။) (စ) အဘိရောပယံ- အပါ၊၁။၇၈။ အပါ၊၂။၆၆။ အပါ၊၄။၂။၂၉၉။

အဘိလက္ခဏ (န) [အဘိ+လက္ခ+ယ] မှတ်သားခြင်း၊ ပိုင်းခြား-ဆုံးဖြတ်-သတ်မှတ်-ခြင်း။ အဘိညာတာ(မ၊၄၊၃။၁၁၂-ကြည့်။)

အဘိလက္ခဏ (တိ) [အဘိ+လက္ခ+တ] (က) မှတ်သား- ပိုင်းခြား- ဆုံးဖြတ်-သတ်မှတ်-အပ်သော (ခ) သိအပ်-ပြအပ်-သော။ (ဂ) အသိအမှတ် ပြုအပ်သော၊ ထင်ရှား-ကျော်စော-သော၊သူ။ (ဏ) ယံနုနာဟံ ယာ တာ ရတ္ထိယော အဘိညာတာ အဘိလက္ခဏာ။ မ၊၁။၂။ အဘိလက္ခဏာတိ ဧတ္ထ ဥပသဂ္ဂမတ္တမေဝ၊ တသ္မာ အဘိလက္ခဏာတိ လက္ခဏိယာ ဣစ္ဆေဝ အတ္ထော။ ဥပေါသထ... သက္ကာရာဒိကရဏတ္ထံ လက္ခေတဗ္ဗာ သလ္လက္ခေတဗ္ဗာ ဥပလက္ခေတဗ္ဗာတိ ဝုတ္တံ ဟေတိ။ မ၊၄။၁။၁၂။ ဥပသဂ္ဂမတ္တမေဝ အဘိသဒ္ဓေါ လက္ခိတသဒ္ဓေနေဝ လက္ခဏတ္ထဿ ဝိညာယမာနတ္ထာတိ အဓိပ္ပါယော။ မ၊၄။၁။၂။၁၈။ ပက္ခိကာဒိသု ပန ယံ အဘိလက္ခိတေသု စာတုဒ္ဓသိ ဟေသိ ပဉ္စမိ အဋ္ဌမိတိ ဣမေသု ပက္ခေသု။ ဝိ၊၄။၄။၁၀၃။ ယတ္ထ အဘိလက္ခိတေသု မင်္ဂလဒိဝသာဒိသု နိသိဒိတွာ။ သုတ္တနိ၊၄။၁။၁၂၆။ (သာရတ္ထ၊၃။၄၃၉-လည်းကြည့်။) (ခ) အဘိလက္ခိတံ သတ္ထု ပရိနိဗ္ဗာနံ အဟောသိ။ ဒီ၊၄။၂။၁၉၁။ (ဂ) အဘိဓူပေါ ဒဿနိယောတိ ဝါ အဘိညာတော အဘိလက္ခိတောတိ ဝါ။ မ၊၄။၂။၂၇၈။

အဘိလက္ခိတတ္ထ (န) [အဘိလက္ခိတ+တ္ထ] မှတ်သားအပ်သည်၏အဖြစ်။သော ဝိဇ္ဇမာနေသုပိ အညေသု ဒွိပဒစတုပ္ပဒေသု အဝစရန္တေသု တေသံ အဘိလက္ခိတတ္တာ “သသတ္တာဝစရော”-

တောဝ ဝုစ္ဆတိ။ အဘိ၊၄။၁။၁၀၄။ ပဋိသံ၊၄။၁။၂၆၉။

အဘိလက္ခိတနာမ (တိ) [အဘိလက္ခိတ+နာမ] မှတ်သားအပ်သော - သီးသန့်-ရွေးချယ်-ထားအပ်သော - အမည်ရှိသော၊သူ။ ဂေါတမောတိ ဂေါတ္ထဝသေနေဝ အဘိလက္ခိတနာမော ဝယပ္ပတ္တော။ ထေရ၊၄။၁။၄၈၀။

အဘိလက္ခိတဘာဝ (ပု) [အဘိလက္ခိတ+ဘာဝ] မှတ်သားအပ်-အသိအမှတ်ပြုအပ်-သည်၏အဖြစ်။ အန္တဝနသုဘဂဝနဂ္ဂဟဏံ တေသံ အဘိလက္ခိတဘာဝတော။ မ၊၄။၂။၂၉၂။

အဘိလက္ခိတဝန (န) [အဘိလက္ခိတ+ဝန] မှတ်သားအပ်သော - အသိအမှတ် ပြုအပ်သော-တော။ “အမ္မာဇ္ဈကဝနေ အမ္မာဇ္ဈကေတိ အဘိလက္ခိတဝနေ”တိ စ ဝဒန္တိ။ ထေရ၊၄။၂။၁၂၉။

အဘိလက္ခိတသဒ္ဓ (ပု) [အဘိလက္ခိတ+သဒ္ဓ] အဘိလက္ခိတသဒ္ဓါ။ အဘိလက္ခိတသဒ္ဓပရိယာယော အဘိညာတသဒ္ဓေါ။ သာရတ္ထ၊၁။၂။

အဘိလင်္လိ (ကြိ) [အဘိ+လင်္လ+အ+တိ] တက်၏၊ တက်လာ၏။ ပုဏ္ဏစန္ဒမိထုနံ ပုဗ္ဗာပရိယေန ဂဂနတသံ အဘိလင်္လိတိ။ ဒီ၊၄။၂။၂၁၁။ မ၊၄။၄။၁၅၄။

အဘိလင်္လန္တ (တိ) [အဘိ+ လင်္လ+ အန္တ] တက်သော၊ တက်လာသော။ အာကာသံ အဘိလင်္လန္တော။ သံ၊၄။၁။၁၁၅ အံ၊၄။၂။၁၉၃။

အဘိလင်္လိမာန (တိ) [အဘိ+လင်္လ+မာန] တက်သော၊ တက်လာသော။ ဝိသုဒ္ဓံ ဂဂနတလံ အဘိလင်္လိမာနံ စန္ဒမဏ္ဍလံ ဒိသ္မာ။ ဇာ၊၄။၇။၁၀၆။

အဘိလင်္လိကာ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+လင်္လ+ကာ] တက်၍။ သော... သပရိသော ဥဒ္ဓံ ဂဂန-

တလံ အဘိလမိတော။ ဧဝံ၊ ၂။ ၂၁၅။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၅၈။

အဘိလပန (န) [အဘိ+လပ+ယ] မြက်-ဆို-
ပြော-ဟော-ခြင်း။ အဘိလပိတ-ကြည့်။

အဘိလပိတ (တိ) [အဘိ+လပ+တ] မြက်-ဆို-
ပြော-ဟော-အပ်သော၊ မြက်-ဆို-
ပြော-ဟော-ခြင်း ပြုအပ်သော။ ယံ
ပနိဒံ ဘဂဝတော ဌီဟိ နာမေဟိ အဘိလပိတံ
ဣစ္ဆာတိပိ တဏှာတိပိ။ နေတ္ထိ၊ ၂။ အဘိ-
လပိတန္တိ ဝုတ္တံ ယံ ဣဒံ အဘိလပနံ၊ ဣဒံ ဗာဟိ-
ရာနံ...ယောဇေတဗ္ဗံ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၈၅-၆။ ယံ
ပနိဒံ အဘိလပိတံ ယံ ပနိဒံ အဘိလပနံ
ကတံ။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၁၂၃။

အဘိလပိတဗ္ဗ (တိ) [အဘိ+လပ+တဗ္ဗ] မြက်-
ဆို-ပြော-ဟော-အပ်သော။ န စ
ဝစနတော အညံ အဘိလပိတဗ္ဗံ ဥစ္စာရေတဗ္ဗံ
အတ္ထိ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၉၁။ (အနုဋီ၊ ၂။ ၁၉၂-၃-
လည်း ကြည့်။)

အဘိလပိယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [အဘိ+လပ+ယ+
တိ] မြက်-ဆို-ပြော-ဟော-အပ်၏။
အဘိလာပ-ကြည့်။

အဘိလပုတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [အဘိ+လပ+ယ+
တိ] မြက်-ဆို-ပြော-ဟော-အပ်၏။
ဌီသု ဝေဒနာသု အနဂတော ဟုတော သေတိ
သုခမိစ္ဆေဝ အဘိလပုတိ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၄၄။
(စာမူတို့၌ အဘိလဘတိ-ဟု ရှိနေသည်။)
အဘိလာပ-လည်း ကြည့်။

အဘိလမ္ပတိ (ကြိ) [အဘိ+လမ္ပ+အ+တိ]
တွဲကျ၏။ ဥဘတော အဘိလမ္ပန္တိ။ ဇာ၊ ၂။
၆၃။ ဩလမ္ပန္တိ။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၂၉၃။

အဘိလမ္ပန္တ (တိ) [အဘိ+လမ္ပ+အန္တ] (က)
ရှေးရှု-တူရှု-တွဲကျသော။ (ခ) အောက်
သို့-တွဲကျ-ညွတ်ကိုင်-သော။ (က)

ပပါတမဘိလမ္ပန္တိ၊ သမ္ပန္တဖလဓာရိနံ။ ဇာ၊
၁။ ၃၈၁။ ပပါတာဘိမုခံ ဩလမ္ပန္တိ။ ဇာ၊ ၄။
၅။ ၂၅။ (ခ) ဥဘတော အဘိလမ္ပန္တိ၊ သော-
ဘယန္တိ မမဿမံ။ အပါ၊ ၁။ ၁၇။ ဟေဋ္ဌာ
ဩနမန္တာ။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၆။

အဘိလမ္ပိတ (တိ) [အဘိ+လမ္ပ+တ] မှီတွယ်-
ကိုင်ဆွဲ-သော၊ သူ။ သာ သတ္တဓာ နိလဒ္ဓမာ-
ဘိလမ္ပိတာ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၁၀။ နိလေသု ဖုမေသု
အဘိလမ္ပိတာ ဟုတော၊ တံ တံ နိလဒ္ဓမသော
ပရာမသန္တိတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၄၃၅။

အဘိလာပ (ပ) [အဘိ+လပ+တ] (၁) အမည်-
သဒ္ဓါ-စကား-အခေါ်အဝေါ်၊ နာမာ-
ဘိလာပ၊ အနက်ကို-မြက်-ဆို-ပြော-
ဟော-ကြောင်းဖြစ်သောအရာ။ (လူစသော
အမည်၊ သဒ္ဓါ၊ စကား၊ အခေါ်အဝေါ်သည်
နာမာဘိလာပဖြစ်သည်။ ယင်း နာမာဘိလာ-
ပကို အဝိဇ္ဇာမာန ပညတ် သမ္ပတိသစ္စာ ဟု
ဆိုအပ်၏။ အကျယ် မူလဋီ၊ ၁။ ၁၈၀-ကြည့်။)
(၂) မြက်-ဆို-ပြော-ဟော-အပ်သော
အရာ။ (၃) မြက်-ဆို-ပြော-ဟော-
ခြင်း။ (၄) နာမံ နာမကမ္မံ နာမဓယေျ
နိရုတ္တိ ဗျဉ္ဇနံ အဘိလာပေါ။ ဝိ၊ ၅။ ၃၀၈။
အဘိ၊ ၈။ ၂၅၆။ မဟာနိ၊ ၉၆။ စူဠနိ၊ ၂၄။
အဘိလာပေါတိ နာမာဘိလာပေါ။ အဘိ၊
၄။ ၁။ ၄၂၁။ သမညာယ ဘိက္ခု ပဋိညာယ
ဘိက္ခုတိ ဣမေ ဧဝံ အဘိလာပဝသေန
ဝုတ္တာ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၈။ အဘိလာပဝသေနာ-
တိ ဝေါဟာရဝသေန။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၅၈။
အဋ္ဌ ဓမ္မေ သန္တသေတုံ ဗျဉ္ဇနနိရုတ္တာဘိလာ-
ပါ။ ပဋိသံ၊ ၈၈။ အဘိလပိယတိ ဧတေန
အတ္ထောတိ အဘိလာပေါ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။
၂၇၇။ (၂) ဧဝံ စ အဘိလပုတိတိ
အဘိလာပေါတိ သဒ္ဓေါ ဝုစ္စတိ။ သာရတ္ထ၊
၁။ ၇၉။ အဘိလပုတိ ဥစ္စာရိယတိတိ အဘိ-
လာပေါ။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၆။ (၃) တတြ
ဓမ္မနိရုတ္တာဘိလာပေ ဉာဏံ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ။

အဘိဓာန် ၂၀၇။ တသ္မိံ အတ္ထေ စ ဓမ္မေ စ
ယာ သဘာဝနိရုတ္တိ၊ တဿာ အဘိဓာဏေ တံ
သဘာဝနိရုတ္တိ သဒ္ဓိအာရမ္မဏံ ကတော။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၀-၁။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၇၁-လည်း ကြည့်။)
တဿာ ဝစနဘူတာယ ဝေ တဿာ သဘာဝနိ-
ရုတ္တိယာ အဘိဓာဏေ ဥဒ္ဓါရဏေတိ အတ္ထော
ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၉၁။ တဿ အဘိ-
ဓာဏေ ဘာသနေ ဥဒ္ဓါရဏေတံ လပိတံ
ဘာသိတံ ဥဒ္ဓါရိတံ သဘာဝနိရုတ္တိသဒ္ဓိ အာရ-
မ္မဏံ ကတော။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၉၇။

အဘိဓာဏ (န) [အဘိ+လပ-ဏေ+ယု]
မြွက် - ဆို - ခေါ်ဝေါ် - စေခြင်း။ သိရိဝဇ္ဇာ-
ကနဝဇ္ဇကပကာရာနမေဝ အဘိဓာဏနံ အဓိ-
ဝစနတာ။ သံ၊ ၃။ ၂။ ၂၂၈။

အဘိဓာဏနာနတ္ထ (န) [အဘိဓာဏ+နာနတ္ထ]
မြွက် - ဆို - ပြော - ဟော - ခြင်း - အဘိဓာ-
ဏ - ၏ ထူးသည်၏အဖြစ်။ ဒေသနာဘိဓာ-
သေန အဘိဓာဏနာနတ္ထေန ဒေသနာနာနတ္ထံ
ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၅၄။

အဘိဓာဏသဒ္ဓ (ပ) [အဘိဓာဏ+သဒ္ဓ] မြွက်
- ဆို - ပြော - ဟော - အပ်သော အသံ။
အဘိဓာဏသဒ္ဓိ အာရမ္မဏံ ကတော။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၇။

အဘိဓာဏသဒ္ဓါရမ္မဏတ္ထ (န) [အဘိဓာဏသဒ္ဓ+
အာရမ္မဏ+တ္ထ] မြွက် - ဆို - ပြော - ဟော
- အပ်သော အသံလျှင် အာရုံရှိသည်၏ အ-
ဖြစ်။... ပရဿ အတ္ထိဓာဏသဒ္ဓါရမ္မဏတ္တာ...။
မူလဋီ၊ ၂။ ၁၉၆။

အဘိဓာဏပါမိကရဏ (န) [အဘိဓာဏ+အဓိ-
ကရဏ] နာမဘိဓာဏ၏ - အခြေခံ - တည်
ရာ - အကြောင်းရင်း။ အမည် - သဒ္ဓါ - စကား
- အခေါ်အဝေါ် - ၏ - အခြေခံ - တည်ရာ
- အကြောင်းရင်း။ တံတံဂဟဏာနုပုံ
တံတံအဘိဓာဏပါမိကရဏံ ဘဝတိ။ အနုဋီ၊
၁။ ၁၉၆။

အဘိဓာဏ (ပ) [အဘိ+လသ+ဏ။ အဘိမုခံ
လသတိ ယေနာတိ အဘိဓာဏသော။ ဓာန်၊ ၃။
၁၆၃။ ယင်း၏ ပရိယာယ်တို့ကား - (၁)
တဏှာ (၂) တသိဏာ (၃) ဇော (၄) ဇာလိ-
နီ (၅) ဝိသတ္တိကာ (၆) ဆန္ဒ (၇) ဇော
(၈) နိကန္တိ (၉) အာသာ (၁၀) သိဗ္ဗိနီ (၁၁)
ဘဝနေတ္တိ (၁၂) အဘိဇ္ဈာ (၁၃) ဝနထ (၁၄)
ဝါန (၁၅) လောဘ (၁၆) ရာဂ (၁၇)
အာလသ (၁၈) ပိဟာ (၁၉) မနောရထ
(၂၀) ဣစ္ဆာ (၂၁) ကာမ (၂၂) ဒေါဟဋ္ဌ
ဤသည်တို့တည်း။ ဓာန်၊ ၁၆၂-၃။ ကပ္ပဒမ
(၇၇) ခွဲလည်း ဤသည်တို့နှင့် ထပ်တူနီးနီး
ဖြစ်သော နှစ်ဆယ့်နှစ်ပုဒ်တို့ကို အဘိဓာဏ၏
ပရိယာယ်အဖြစ်ဖြင့် သဒ္ဓါရတနဝလီ၊ ဇောဓ-
ရ၊ သာကန္တလ၊ ရသုဝံသ တို့မှ ထုတ်၍ပြထား
သည်။ (၁) လိုချင် - တောင့်တ - နှစ်သက်
- သာယာ - တပ်မက် - စွဲလမ်း - ခြင်း။
(၂) လိုချင် - တောင့်တ - နှစ်သက် - သာ-
ယာ - တပ်မက် - စွဲလမ်း - ကြောင်း တရား။
တဏှာယ အဘိဓာဏံ ကတော။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၅၁။
အာလယောပိ ပတ္တနာပိ အဘိဓာဏသောပိ
ဗဟု ဟောတိ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၇။ အဘိဓာ-
ဏသောတိ တတြုပ္ပဗ္ဗိတုကာမတာ။ အံ၊ ၄။ ၂။
၃၂။ (အကျဉ်းအားဖြင့် မည်သည့် အာရုံကို
မဆိုလိုချင်တောင့်တခြင်းဟူသမျှသည် အဘိ-
ဓာဏ မည်၏ဟု သိနိုင်သည်။ သို့ရာတွင်
ဋ္ဌ၊ ၃။ တို့၏ ဖွင့်ဆိုချက်အရ အထူးမှတ်သား
ဖွယ်လည်း ရှိသေးသည်။

ရင်းကား - (၁) ရွာသား သူငယ်စသည်
တို့ကဲ့သို့ မြူးတူးပျော်ပါးခြင်း အကျိုး၊ (၂)
လက်ငွေ၊ လက်ပမ်းသည် စသည်တို့ကဲ့သို့
အားဟူသောမာန်ဖြင့် ယစ်ခြင်း (ထောင်
လွှားခြင်း) အကျိုး၊ (၃) နန်းတင်းသူ၊ ပြည့်
တန်ဆာ စသည်တို့ကဲ့သို့ အင်္ဂါကြီးငယ် ပြည့်
ဖြိုးခြင်းအကျိုး၊ (၄) ကချေသည်၊ ဂျမ်း
သမား စသည်တို့ကဲ့သို့ အရေအဆင်း တင့်

တယ်ခြင်းအကျိုး၊ ဤအကျိုးတို့ကို လိုချင်
တောင့်တခြင်းသည် အဘိလာသ မည်၏ ဟူ
သည်ပင်တည်း။ အဘိဓာသ။၂၆၁။ အဘိ၊ဌ၊
၁။၄၂၉။ မူလဋီ၊၁။၁၆။ အနုဋီ၊၁။၂၀၁။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၀-၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၅၇-တို့ကြည့်။)

အဘိလာသာပိတ (တိ) [အဘိ+လသ+ဏာပေ
+တ] ထွက်စေ အပ်သော၊ နှင်ထုတ်အပ်
သော။ (ဒန္တဇ သန့်ဇရေးသည့် “လသ” ဓာတ်
ဖြင့် ရုပ်စီရင်အပ်သော သုဒ္ဓကတ္တု အာချောက်
ကြိယာ ‘လသတိ’ ပုဒ်ကို နိကလ်နာ=ထွက်
၏ စသည်ဖြင့် ဟိန္ဒိဘာသာ အားဖြင့်
ကောတ္တုဘအဘိဓာန် (၇၁၈)၌ အနက်ဖော်
သည်။

ဤ၌ ကာရိတ်ကိတ်ကြိယာဖြစ်၍ ‘ထွက်
စေအပ်သော၊ နှင်ထုတ်အပ်သော’ ဟု ပြန်မာ
ပြန်သည် ဤအနက်၏ မှီရာ ဖြစ်သည့် ‘နိကလ်-
ဝါနာ’ ဟူသော ဟိန္ဒိကာရိတ်ကြိယာ၏ အ
နက်ကို ပါမောက္ခ အာရ်၊စီ၊ပသက်ရေး ဟိန္ဒိ
အင်္ဂလိပ်အဘိဓာန် ၅၉၅-နှင့် နာလန္ဒအင်္ဂလိပ်-
ဟိန္ဒိအဘိဓာန် ၈၉၊၄၅၇-၉-တို့၌ ကြည့်။)
“တုံ လဟံ ဂစ္ဆာ” တိ ကေနစိ အဘိလာသာ-
ပိတော ဝိယ။ ထေရ်၊ဌ၊၁။၂၉၉။

အဘိလာသာဘာဝ (ပု) [အဘိလာသ +
အဘာဝ] နှစ်သက် - မွေ့လျော် - ခြင်း မရှိ
သည်၏အဖြစ်။ ယဒါ အနေကာရမ္မဏဝိဇာ-
ဝနေ အဘိလာသာဘာဝေန နိဝတ္တောဟော-
တိ ကိလခန္ဓာ။ ခုဒ္ဒက၊ဌ၊၅၉။

အဘိလိတ္တ (တိ) [အဘိ+လိပ+တ] ငြိကပ် -
တယ်တာ - အပ်သော။ လောကော အဘိ-
လိတ္တော နာမ ဘဝတိ။ နေတ္ထိ၊၁။၂။ သိလေ-
သေန မက္ခတော ဝိယ ဟောတိ။ နေတ္ထိ၊ဌ၊
၆၅။ (နေတ္ထိဝိ၊၉၀-လည်း ကြည့်။)

အဘိလိမ္မတိ (ကြိ) [အဘိ + လိမ္မ + အ + တိ]
ငြိကပ် - တယ်တာ - ၏ - စေ၏။ သာ ကထ

အဘိလိမ္မတိ။ နေတ္ထိ၊၁။၂။ အဘိလိမ္မတိတိ
မက္ခဋ္ဌာလေပေါ ဝိယ မက္ခဋ္ဌံ ဒါရသိလာဓိသု-
ပုရိသံ ရူပါဒိဝိသယေ အလ္လိယာပေတိတိ
အတ္ထော။ နေတ္ထိ၊ဌ၊၆၅။

အဘိလေပန (န) [အဘိ + လိပ + ဧက + ယု]
ငြိကပ် - တယ်တာ - စေတတ်သော အရာ။
အဘိလေပန၊ ဧပ္ပိ၊ တဏှာ။ (အဘိလေပနဟူ
သည် ဧပ္ပိတည်း၊ ဧပ္ပိဟူသည် တဏှာတည်း
တဏှာဇိပရိယာယ် တရားငါးပုဒ်ကို ဟော
ထားရာ ယင်းတို့ကို အဘိလေပန၏ ပရိယာယ်
ဟုလည်း ဆိုနိုင်သည်။ စဋ္ဌနိ၊၂၄-ကြည့်။)
ကိဿာဘိလေပနံ ဗြူသိ။ သုတ္တနိ၊၄၃၄။
စုဋ္ဌနိ၊၂၄။ နေတ္ထိ၊ ၁၀။ ကိ* အဿ လော-
ကဿ အဘိလေပနံ ဝဒေသိ။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။
၃၀။ စုဋ္ဌနိ၊ဌ၊၁။ နေတ္ထိ၊ဌ၊၆၃။

အဘိလေပယတိ (ကာ၊ကြိ) [အဘိ + လိပ +
ဏယ + တိ] ငြိကပ်စေ၏။ အထူးသဖြင့် - လိင်း
- ကျ - မ - ပုံး - လွမ်း - ချယ် - ၏။ သိလာ-
သနံ ကာရယိတော၊ သုဝဏ္ဏေနာ* ဘိလေပယိ*။
အပါ၊၁။၉၃။ တိ သိလာသနံ ဧမ္မောနသု-
ဝဏ္ဏေန အဘိဝိသေသေန လေပယိ* ဓာဒေ-
သိန္နိ အတ္ထော။ အပါ၊ဌ၊၂။၅၄။

အဘိလောဟိတ (တိ) [အဘိ+ရဟ+ဣတ။
ရဟဇနနေ၊ ဣတော၊ လတ္တေ လောဟိတော။
ဓာနံ၊ဋီ၊၉၅။] နိမြန်းသော၊ အလွန်နိမြန်း
သော။ အဘိလောဟိတ ကုသုမ ကိသလယေ-
ဟိ အင်္ဂါရဝဋ္ဌိသမ္ပရိကိဏ္ဍာ ဝိယ။ အပါ၊ဌ၊
၂။၅၈။

အဘိလောဟိတနာ (ပု၊န) [အဘိလောဟိတ +
နာ] နိမြန်းသော အဆင်းရှိသော လက်
သည်း ခြေသည်း။ ဇာလိတမ္ပနာ (ဝိမာန၊
ဌ၊၂၉၇) ကြည့်။

အဘိဝဂ္ဂ (ပု) [အဘိ + ဝဂ္ဂ။ ဝင်္ဂ-သံ။ ပိတ်ပင် -
တားဆီး - ပယ်ထုတ် - မောင်းနှင် - သော၊

သူ။ သက်ရှိသက်မဲ့ သဘောတူအရာတို့၏ အစုအပေါင်း၊ ဝီလျံ။ သတ္တိစွမ်းအား။ ဝီလျံ။ ကောတ္ထုဘ။ အဘိဝဂ္ဂ-ဟူသည် စစ်လက် နက်တမျိုးပင် ဖြစ်ရာသည်။ စစ်လက်နက်တို့ တွင်လည်းရွှေ့ပြောင်းသယ်ယူရသည့်ပေါ့ပါး သေးငယ်သော လက်နက်မျိုး မဟုတ်ပဲ တနေရာရာ၌ တပ်ဆင်ထားရသည့် လေးလံ ကြီးမားသော လက်နက်မျိုး ဖြစ်ရာသည်။ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ အဖွင့်များအရ ဆိုသော် အောက်ခံအခြေ၌ ထက်သော အသွားများ ဖြင့် ချိတ်တွယ်လျက် စက်ဖြင့် 'မ' ချိ၍ မောင်း တင်ထားပြီးလျှင် လိုအပ်သည့်အခါ ဖြုတ်ချ ကာ ရန်သူကိုနှိပ်စက်ချေမှုန်းသော လက်နက် မျိုးဟု ရိတ်စားမိရသည်။

ယင်းကို မြန်မာစသော အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံ တို့၌ အသုံးပြုသော စစ်လက်နက် တို့တွင် "တုံးမောင်း" ဆိုသော လက်နက်တမျိုးပေ လောဟု စဉ်းစားဖွယ်ရှိသည်။ အကြောင်း သော်ကား ယိုးဒယားမြို့တော်ကို မြန်မာစစ် တပ်က ဝိုင်းရံတိုက်ခိုက်သည့် အခန်း၌ "... မြို့ထိပ်များတွင် မြို့စီးပြစီး အပြည့်တင်ပြီးလျှင် ပြောင်း အပြောက် စီစဉ် ခင်းကျင်းလျက် လောက်လဲ့ တုံးမောင်းစသော ဆင်ခလုပ် စိုက်ထားပြီးလျှင် တက်၍မတိုက်ပဲ သံမြို့နှင့် အတူ ကြံ့ကြံ့ခံနေလေ၏" ဟု ကုန်းဘောင် ဆက် မဟာရာဇဝင်တော်ကြီး ပဌမတွဲ နှာ- ၄၀၂-၌ ပါရှိသည်။

ကောင်းတုံမြို့ ဗလမင်းထင်တပ်ကို တရုပ် တို့က ဝန်းရံတိုက်ခိုက်သည့်အခန်း၌... "ဗလ မင်းထင်လည်း မြို့ထိပ်တပ်ထိပ်တို့၌ အပြောက် စိန်ပြောင်း လက်နက်အပြည့်အစုံတင်ပြီးလျှင် အထွေထွေတုံးမောင်းတင်သည်။ စက်ယန္တရား စီရင်၍ ပစ်ခတ်ရိုက်ချသည်" ဟု ကုန်းဘောင် ဆက် မဟာရာဇဝင်တော်ကြီး ပဌမတွဲ-နှာ- ၄၅၈-၌ ပါရှိသည်။] ရှေးရှု-တူရှု-ထောင် ထားအပ်သော သစ်လုံးအစု၊ အလွန်လေးလံ

သောသစ်တုံး စသည်တို့၏ အစုအပေါင်း၊ အလွန်အင်အား ကြီးမားသော လက်နက်၊ တုံးမောင်း လက်နက်?။ အဘိဝဂ္ဂေပိ ဩ- မဒ္ဒန္တိ။ မ၊ ၁။ ၂။ ၁။ စူဠနိ၊ ၂၆၄။ အဘိဝဂ္ဂေ- နာတိ သတဒန္တေန။ တံ အဋ္ဌဒန္တာကာရေန ကတွာ "နဂရဒ္ဓါရံ ဘိန္နိတွာ ပဝိသိဿာမာ"။ တိ အာဂတေ ဥပရိဒ္ဓါရေ ဌိတာ တဿ ဗန္ဓ- နယောတ္တာနိ ဆိန္နိတွာ ယေန အဘိဝဂ္ဂေန ဩမဒ္ဒန္တိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၂။ ၃။ ၄။ စူဠနိ၊ ၄။ ၁။ ၂။ သတဒန္တေနာတိ အနေကသတဒန္တကေန၊ ယဿ တိခိဏဒန္တာနိ အနေကသတာနိ မူလာ- နိ ဟောန္တိ။ အတိဘာရတာယ ဒသဝိသ- မတ္တာပိ ဇနာ ဥက္ခိပိတုံ န သက္ကောန္တိ၊ ယန္တ- ဝသေန ပန ဥက္ခိပိတွာ ဗန္နိတွာ ဌပေန္တိ။ တေနာဟ "အဋ္ဌဒန္တာကာရေနာ" တိအာဒိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၄၃။

အဘိဝဂ္ဂ (တိ) [အဘိ+ဝသ+တ။ (အဘိဝဂ္ဂ) အဘိဝဋ္ဌ-သံ၊] မိုးရေလွှမ်းအပ်သော၊ မိုးရေ ဖြင့် စုတ်စိုစေအပ်သော အဘိဝဂ္ဂံ ဗီရဏံ။ ဓမ္မ၊ ၆။ ၁။ ထေရ၊ ၂။ ၄။ ဝဿန္တေန ဒေဝေန အဘိဝဂ္ဂံ ဗီရဏတိဏံ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၃၃။ ဝဿန္တေန ဒေဝေန အဘိဝဂ္ဂံ ဗီရဏံ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၉၆။ အဘိဝဓုံ (က) အဘိဝနံ (ဣ) အဘိဝနံ (သျှာ)။

အဘိဝဓု (တိ) [အဘိ+ဝဓု+တ] (၁) တိုး တက် - ကြီးပွား - ခြင်း၊ အဆင့်ဆင့် - တိုး တက် - ကြီးပွား - ခြင်း။ (၂) တိုးတက် - ဖွံ့ ထွား - သော၊ အဆင့်ဆင့် - တိုးတက် - ဖွံ့ ထွား - သော။ (၁) အဘိဝဓု ပါပေန္တော နိဗ္ဗုတ္တေတိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၀။ (၂) အဘိဝဓု- ကာယ-ကြည့်။

အဘိဝဓုကာယ (တိ) [အဘိဝဓု + ကာယ] တိုးတက် - ဖွံ့ ထွား - သော - အဆင့်ဆင့် - တိုးတက် - ဖွံ့ ထွား - သော - ကိုယ်ရှိသော၊ သူ။ ပဝဓုကာယ (စရိယာ၊ ၄။ ၁၃၈) ကြည့်။

အဘိဓမ္မာ (ကြိ) [အဘိ+ဝစ+အ+တိ] တိုး
တက်-ပွား-များ-၏။ အဆင့်ဆင့်-တိုးတက်-
ပွား-များ-၏။ အပ္ပမတ္တဿ ဟသောဘိဓမ္မာ။
ဓမ္မာ၁၆။ ဓမ္မာ၉၁။ ၁၅၂။ လာဘသက္ကာရော
အဘိဓမ္မာ။ ဥဒါနာ၉။ ၃၂၄။ ဝိသေသော
အဘိဓမ္မာ။ ဒီဇ္ဈိ၁။ ၁၇၇။ ကုသလာ ဓမ္မာ
အဘိဓမ္မာ။ ဒီ၂။ ၂၂၃။ မာ၁။ ၃၈၄။ မ၂။
၁၄၀။ မ၃။ ၉၄။ အံ၂။ ၄၀။ အံ၃။ ၁၇၅။
အဘိဓမ္မာယျ-မာ၁။ ၃၈၄။ အဘိဓမ္မာထ-
ဗုဒ္ဓဝံ၁၉။ ၂၃။ အဘိဓမ္မာ-ဝိသုဒ္ဓိ၃၅။ ၆၆။
၁၇၅။ အဘိဓမ္မာသတိ-ဝိသုဒ္ဓိ၃၆။ ၁၀၆။
အဘိဓမ္မာသန္တိ-ဒီ၁။ ၁၈၁။

အဘိဓမ္မာ (တိ) [အဘိ+ဝစ+ယ] (၁) တိုး
တက်-ကြီးပွား-စေတတ်သော။ (၂) တိုးတက်-
ကြီးပွား-ခြင်း။ (၃) နဝါဟံ ဝစဝံ
မညေ။ ယံ တံ ရဋ္ဌာဘိဓမ္မာ။ ဇာ၁။ ၃၇၉။
ရဋ္ဌဿ အဘိဓမ္မာ။ ဇာ ၄၅။ ၇။ (၂) အဘိ-
သရန္တိတိ အဘိဓမ္မာနဝသေန ပဝတ္တန္တိ။ မာဇ္ဈိ-
၃။ ၁၉၇။

အဘိဓမ္မာန (တိ) [အဘိ+ဝစ+မာန] တိုး
တက်-ပွား-များ-သော။

အဘိဓမ္မာနဒါနဋ္ဌာသယ (တိ) [အဘိဓမ္မာန+
ဒါန + အဋ္ဌာသယ] တိုးတက်-ပွား-များ-
သော ပေးလှူလိုစိတ်ရှိသော။ ဝေ အင်္ဂု-
ရော ဘိယောသော မတ္တာယ အဘိဓမ္မာ-
နဒါနဋ္ဌာသယော။ ပေတ၁၉။ ၁၂၄။

အဘိဓမ္မာနပုသာ (တိ) [အဘိဓမ္မာန+
ပသာ] တိုးတက်-ပွား-များ-သော ကြည်
ညိုခြင်းရှိသော။ သူ။ ဇာ၁။ ရတနတ္ထယေ
ပုညဓမ္မေ စ အဘိဓမ္မာနပသာဒေါ။ ပေတ၁-
၉။ ၂၆။

အဘိဓမ္မာနသဒ္ဓ (တိ) [အဘိဓမ္မာန+သဒ္ဓါ]
တိုးတက်-ပွား-များ-သော သဒ္ဓါတရားရှိ
သော။ သူ။ ကာဠကရာမသုတ္တဒေသနာယ

အဘိဓမ္မာနသဒ္ဓေါ ပဗ္ဗဇိတွာ။ ထေရ၁၉။ ၁။
၃၆၁။

အဘိဓမ္မာနသံဝေဂ (တိ) [အဘိဓမ္မာန+သံ-
ဝေဂ] တိုးတက်-ပွား-များ-သော - ထိတ်
လန့်ခြင်း - သံဝေဂ-ရှိသော။ သူ။ (မဟာ-
သတ္တော) အနိစ္စတာမနသိကာရမုခေန သဗ္ဗ-
ဘဝေသု အဘိဓမ္မာနသံဝေဂေါ။ စရိယာ-
၉။ ၂၅၉။

အဘိဓမ္မာယတိ (ကာကြိ) [အဘိ+ဝစ+ဇာယ +
တိ] အဘိဓမ္မာကြည့်။

အဘိဓမ္မာ (ထိ) [အဘိ+ဝစ+တိ] တိုးတက်-
ကြီးပွား-ခြင်း။ ဇိနသာသနဇရိဟာနိ ဒိသုာ
အဘိဓမ္မာ ဝါယမတိ အဘိဓမ္မာ ကုစ္ဆတိ။
မိလိန္ဒ။ ၁၀၂။

အဘိဓမ္မိတ (တိ) [အဘိ + ဝစ + ဇာ + တ]
(က) ပွားအပ် - ပွားစေအပ် - သော။
(ခ) တက်စီး၍ - တိုးတက် - ကြီးပွား - စေ
အပ်ပြီးသော။ စီး၍ - အစီးခံအောင် -
လေ့ကျင့် - သင်ကြား - အပ်ပြီးသော။
(က) ပရိစိတာယာတိ သဗ္ဗဒိသာသု စိတာ-
ယ အာစိတာယ ဘာဝိတာယ အဘိဓမ္မိတာ-
ယာတိအတ္တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၁။ ၁၈၄။ (ခ) ဥရုဇ္ဇ-
ဝါတိ အဘိဓမ္မိတော အာရောဟသမ္ပန္နော။
မာဠာ၃။ ၉၀။ (မာဠာ၄။ ၆၀-၈၁) ကြည့်။

အဘိဓမ္မိတဗ္ဗ (တိ) [အဘိ+ဝစ+ဇာ+တဗ္ဗ]
တိုးတက်-ကြီးပွား-သင့်-ထိုက်-နိုင်-ရာ
-သော။ ယောဂီနာယောဂါဝစရေန အရ-
ဟတ္တေ အဘိဓမ္မိတဗ္ဗ။ မိလိန္ဒ။ ၃၇၇။

အဘိဓမ္မိတုကာမ (တိ) [အဘိဓမ္မိတု+ကာမ]
တိုးတက်-ကြီးပွား-ခြင်းငှါ - အလိုရှိသော
-လိုသော။ သူ။ အရဟတ္တေ အဘိဓမ္မိတုကာ-
မေန မနသာ အာရမ္မဏံ အာလမ္ဗိတွာ။
မိလိန္ဒ။ ၃၇၇။

အဘိဓမ္မေတိ (ကာကြိ) [အဘိ+ဝစ+ဇာ+
တိ] (က) တိုးတက်-ပြည့်လျမ်း-စေ၏။

(ခ) တိုးတက် - ပျိုးများ - စေ၏။ (က) သမာဓိ ပီတိ အဘိဝေဒယန္တိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ။ ၃၅။
(ခ) အနုဗြူဟယိန္တိ အဘိဝေဒေသိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ။ ၁၉၇။

အဘိဝေဒတိ (ကြိ) [အဘိ + ဝေ + အ + တိ] မြက် - ဆို - ပြော - ဟော - ၏။ (က) နှစ်သက် - တပ်မက် - သောအားဖြင့် မြက် - ဆို - ၏။ “ဪ - ချမ်းသာပေစူ - ချစ် - နှစ်သက် - ဖွယ် ကောင်းပေစူ” ဟု မြက် - ဆို - ၏။ သာယာ၏။ (ခ) သက်ဝင် - ကျ - နစ် - ရှိ လိပ်ခဲ တည်းလည်း - စွဲစွဲလမ်းလမ်း - မြက် - ဆို - ပြော - ဟော - ၏။ “ဤအယူသာ မှန်၏ အခြားအယူကား အချည်းနှီးတည်း” ဟု လိပ်ခဲတည်းလည်း - မြက် - ဆို - ပြော - ဟော - ၏။ “ဤအယူသာ တရားဟုတ်၏။ ဤအယူကား တရားမဟုတ်” စသည်ဖြင့် ငြင်းခုံ၏။ ပိနိပ်ရုံ - မြက် - ဆို - ပြော - ဟော - ၏။ (ဂ) ရည်စူး၍ - တောင့်တအပ် သော အကျိုးကို ရည်စူး၍ - မြက် - ဆို - ၏။ (ဃ) လာစေလိုသောစိတ်ဖြင့် - နှစ်သိမ့်ဝမ်း မြောက်သော အားဖြင့် - မြက် - ဆို - ၏။ လာခွင့်ပြု၏။ (င) အဆုံးအမပေးသောအား ဖြင့် - မြက် - ဆို - ၏။ (စ) ခေါ် - ခေါ် ဆို - ၏။ (ဆ) “ဪ - ချမ်းသာပေစူ” ဟု မြက် - ဆို - သက်ဝင် - ရှာမှီး - ၏။ (ဇ) ရှိခိုး၊ နှုတ် ဆက်ခြင်းကို လက်ခံခြင်း၊ ဆုတောင်းပတ္တနာ ပြုခြင်းအားဖြင့် - မြက် - ဆို၏။ အိမ်း၊ ကောင်း၏။ ချမ်းသာစေသတည်းဟု - မြက် - ဆို - ၏။

(က) နှစ်သက် - တပ်မက် - သောအား ဖြင့် - မြက် - ဆို - ၏။ “ဪ - ချမ်းသာပေ စူ - ချစ် - နှစ်သက် - ဖွယ် ကောင်းပေစူ” ဟု မြက် - ဆို - ၏။ သာယာ၏။ မ၊ ၁။ ၃၃၃။ သံ၊ ၂။ ၁၂။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၁။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၉။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၁။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၁။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၇၂။ သော တံ ဝေဒနံ အဘိနန္ဒတိ

အဘိဝေဒတိ။ မ၊ ၁။ ၃၃၃။ တဏှာဝသေနေဝ အဟော သုခန္တိအာဒိနိ ဝေန္တော အဘိဝေဒတိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၁။ အဘိဝေဒတိ တဏှာဝသေန တံ တံ အာရမ္မဏံ အဘိနိဝိဿ ဝေဒတိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၉။

(ခ) သက်ဝင် - ကျ - နစ် - ရှိ - လိပ်ခဲ တည်းလည်း - စွဲစွဲလမ်းလမ်း - မြက် - ဆို - ပြော - ဟော - ၏။ “ဤအယူသာ မှန်၏ အခြား အယူကား အချည်းနှီးတည်း” ဟု လိပ်ခဲတည်းလည်း - မြက် - ဆို - ပြော - ဟော - ၏။ “ဤအယူသာ တရားဟုတ်၏ ဤအယူကား တရားမဟုတ်” စသည်ဖြင့် ငြင်းခုံ၏။ ပိနိပ်ရုံ - မြက် - ဆို - ပြော - ဟော၏။ အဓိမုတ္တိပဒါနိ အဘိဝေဒန္တိ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၂။ အဘိဝေဒန္တိတိ “ဣဒမေဝ သစ္စံ၊ မောသမည” နှိ အဘိနိဝိသိတာ ဝေန္တိ “အယံ ဓမ္မော နာယံ ဓမ္မော” တိအာဒိနာ ဝိဝေဒန္တိ။ (ဒီ၊ ၁။ ၁၄၂) အဘိဘဝိတာပိ ဝေန္တိ။ သီ၊ ၄။ သစ်၊ ၁။ ၃၉၃။

(ဂ) ရည်စူး၍ - တောင့်တ အပ်သော အကျိုးကို ရည်စူး၍ - မြက် - ဆို - ၏။ ဝေဠုပန တထာဂတာ ဝေရူပေ မဟေသက္ခေယက္ခေ အဘိဝေဒန္တိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၆။ အဘိဝေဒန္တိတိ အာသိသိတမေဝတ္ထံ ဉာဏကရဏာဟိ အဘိမုခံ ကတာ ဝေန္တိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၃။ အာသိသဝါဒံ ဝေန္တော အဘိဝေဒတိ နာမ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၀။

(ဃ) လာစေလိုသောစိတ်ဖြင့် - နှစ်သိမ့်ဝမ်းမြောက်သောအားဖြင့် - မြက် - ဆို - ၏။ လာခွင့်ပြု၏။ အဘိဝေဒတု ဘန္တေ ဘဂဝါဘိက္ခုသံသံ။ မ၊ ၂။ ၁၂၀။ အဘိဝေဒတုတိ တေဘိက္ခုသံသောတိ ဝေ စိတ္တံ ဥပ္ပါဒေန္တော အဘိဝေဒတု။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၂၂။ အဘိဝေဒတုတိ အဘိဓူပဝသေန ဝေဒတု။ မ၊ ၄။ ၃။ ၇၉။

(င) အဆုံးအမ ပေးသော အားဖြင့် - မြက် - ဆို - ၏။ အဘိဝေဒတု ဘန္တေ ဘဂဝါ

ဘိက္ခုသံဃံ။ သံ၊ ၂။ ၂၇၆။ အဘိဝေဒတုတိ အာ-
ဂတဿ ဩဝါဒါနုသာသနိံ ဒေန္တော အဘိ-
ဝေဒတု။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၆။

(စ) ခေါ် - ခေါ်ဆို - ခေါ်။ မဉ္ဇူနာဘိဝေ-
ဒေထ မံ။ ဇော၊ ၂။ ၁၇၃။ မဓရဿရေန ခံ
အဘိဝေဒေထ။ ဇော၊ ၄။ ၆။ ၁၁၄။ ယံ မာဏဝေါ
တျာဘိဝေဒံ ဇနိန္ဒ။ ဇော၊ ၂။ ၁၁၀။ ဇနိန္ဒ ယံ တံ
“မာဏဝေါ”တိ အဘိဝေဒသိ။ ဇော၊ ၄။ ၇။ ၂၃၆။

(ဆ) “ဪ သုခံ သုခံ” ဟု -
မြက် - ဆို - ချီးမွမ်း - ဖွယ်ရှိသောကြောင့်
သက်ဝင် - ရှာမှီး - ခေါ်။ ဘဝံ နာဘိဝေဒိံ ကိဉ္စိ။
မ၊ ၁။ ၄၀၅။ ဘဝံ နာဘိဝေဒိန္တိ တဏှာသိဉ္စိ-
ဝသေန ကိဉ္စိ ဘဝံ န အဘိဝေဒိံ ၊ န ဂဝေသိန္တိ
အတ္ထော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၁။ န အဘိဝေဒိန္တိ
“အဟော ဝတ သုခံ”န္တိ ဝေ အဘိဝါဒါပ-
နာကာရာဘာဝတော န အဘိနိဝိသိံ ၊ လက္ခ-
ဏဝစနမေတံ၊ ဂါဟတ္ထော ဝေ ဝါ အဘိဝါ-
ဒသဓ္မေတိ အာဟ “နာဘိဝေဒိန္တိ န ဂဝေ-
သိ”န္တိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၇-၉။

(ဇ) ရှိခိုး - နှုတ်ဆက်ခြင်း - ကို လက်
ခြင်း၊ ဆုတောင်းပတ္တနာ ပြုခြင်းအားဖြင့် -
မြက် - ဆို - ခေါ်။ အိမ်း၊ ကောင်း၏။ ချမ်း
သာစေ သတည်းဟု - မြက် - ဆို - ခေါ်။
မဟေသက္ခေ အဘိဝေဒန္တိ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၁၅။ အဘိ-
ဝေဒန္တိတိ အဘိဝါဒနသမ္ပုဋိစ္စနေန ဝဓိတဝစ-
နေန ဝေဒန္တိ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၇။

အဘိဝေဒန (န) [အဘိ + ဝေ + ယု] (က) မြက် -
ဆို - ချီးမွမ်း - ခြင်း။ (ခ) “ငါ၏ဥစ္စာ၊
ငါ့၊ ငါ၏အတ္ထ”ဟု သက်ဝင် - စွဲလမ်း - ရှိ -
မြက် - ဆို - ခြင်း။ (ဂ) သက်ဝင် - ကျွဲ - နှစ်
- ရှိ - ဖိနှိပ် - မြက် - ဆို - ငြင်းခန့် - ပြော
- ဟော - ခြင်း။ (ဏ) အဘိဝေဒနဝသေန ဝါ
တံခဏာနုဉ္စပံ ပမောဒိ ဣဓေန္တိ။ ဣတိဝုတ်၊
၄။ ၂၄၄။ (ခ) တိဟိပိ အဘိဝေဒနံ အဝိသေ-
သေန ဝါ တိဟိပိ တယော ယောဇေတဗ္ဗာ။

အနုဋီ၊ ၁။ ၁၇။ (ဂ) အဘိဝေဒန ကိရိယာ နှင့်
အဘိဝေဒတိ (ခ) အနက်ကြည့်။

အဘိဝေဒနကိရိယာ (တိ) [အဘိ + ဝေဒန + ကိရိယာ]
သက်ဝင် - ကျွဲ - နှစ် - ဖိနှိပ် - ရှိ - မြက် - ဆို
- ငြင်းခန့် - ခြင်းပြုမှု။ အဘိဝေဒနကိရိယာ။
အဘိဝေဒနကိရိယာယ အဇ္ဇာပိ အဝိစ္စေဒ-
ဘာဝဒဿနတ္ထံ ဝတ္ထုမာနကာလဝစနံ။ ဒီ၊ ၄။
၁။ ၁၄၂။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၉။ အဘိဝေဒတိ (ခ)
အနက်လည်း ကြည့်။

အဘိဝေဒန္တ (တိ) [အဘိ + ဝေဒ + အန္တ] မြက် -
ဆို - ချီးမွမ်း - သော။ “ဪ သုခံ သုခံ” ဟု
ချစ်နှစ်သက်ဖွယ် ကောင်းပေစွ ငါ၏ ဝေဒနာ
ပါတကား” စသည်ဖြင့် - မြက် - ဆို - ချီးမွမ်း -
သော။ သူ။ တဿ တံ ဝေဒနံ အဘိနန္တတော
အဘိဝေဒတော အဇ္ဈောသာယ တိဉ္စတော။
မ၊ ၁။ ၃၃၃။ သံ၊ ၂။ ၁၂။ အဘိဝေဒတိ (က)
အနက်လည်း ကြည့်။

အဘိဝေဒါပနာကာရ (ပ) [အဘိဝေဒါပန + အာ-
ကာရ] မြက် - ဆို - ချီးမွမ်း - စေသော အခြင်း
အရာ။ အဘိဝေဒတိ (ဆ) ကြည့်။

အဘိဝေဒိတ (တိ) [အဘိ + ဝေဒ + တ] မြက် - ဆို
- အပ်ပြီးသော။ “ချမ်းသာစေသတည်း” ဟု
ဆုပတ္တနာစကား မိန့်ကြားအပ် ပြီးသော။
သူ။ အဘိဝေဒိတော သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော။
ဒီ၊ ၂။ ၂၁၅။ အဘိဝေဒိတောတိ ဝဓိတဝစနေန
ဝုတ္တော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၇။ ဝဓိတဝစနေန ဝုတ္တော-
တိ “သုခိ ဟောတု ပဉ္စသံခ သက္ကော ဒေဝါန-
မိန္ဒော”တိ အာသိသဝါဒံ ဝုတ္တော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။
၂၅၀။

အဘိဝေဒိတဗ္ဗ (တိ) [အဘိ + ဝေဒ + တဗ္ဗ] မြက် -
ဆို - အပ် - သင့် - ထိုက် - နိုင် - သော။ “ငါ့၊ ငါ့
ဥစ္စာ” ဟု စွဲလမ်းခြင်းကို ပြစ်ပေါ် စေခြင်းအား
ဖြင့် - မြက် - ဆို - အပ် - သင့် - ထိုက် - နိုင် -
သောအရာ။ မြက်ဆိုဖွယ်ရာ။ ဧတ္ထ စေ နတ္ထိ

အဘိဝဓိတုံ အဘိဝဓိတဗ္ဗံ အဇ္ဈောသိတဗ္ဗံ။
မ၊၁။၁၅၇။ အဘိဝဓိတဗ္ဗန္တိ
“အဟံ မမ”န္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ မ၊၁။၁၅၈။ (မ၊၁။
၂။၆၀။)

အဘိဝဓိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+ဝဓ+တုံ] မြက်-
ဆို-ခြင်းငှါ။ “ဤဟာ ငါဟာ ငါအတ္တ”ဟု-
မြက်-ဆို-ခြင်းငှါ။ တံ နာလံ အဘိဝဓိတုံ
နာလံ အဇ္ဈောသိတုံ။ မ၊၁။၄၉။ (မ၊၁။၄။
၄၂။ မ၊၁။၂။၅၆။)

အဘိဝန္တတိ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+ဝန္တ+အ+တိ] ရှိခိုး
၏။ ရှိသေစွာရှိခိုး၏။ အထူးသဖြင့် ရှိခိုး၏။
ထေရော သပရိသော သတ္တာရံ အဘိဝန္တတိ။
ထေရ၊၁။၂။၃၂၀။ ကောကနဒါဟမသိ အဘိ-
ဝန္တေ။ သံ၊၁။၂၇။ (အဘိဝန္တတိ ဝန္တာမိ။
သံ၊၁။၁။၇၆-၇။) ဗုဒ္ဓဝံ၊၁။၂၉၄။ အဘိဝန္တဟံ။
အ၊၁။၁။၂၄။ (အဘိဝိသေသေန ဝန္တိ။ အ၊
၁။၂။၈၈)။ အဘိဝန္တသု-အဘိ၊ ဌ၊၁။၅၃။

အဘိဝန္တနိယ (တိ) [အဘိ+ဝန္တ+အနိယ] ရှိခိုး
- ရှိသေစွာရှိခိုး - အပ် - သင့် - ထိုက် -
သော၊သု။ ရာဇာ နာမ ဥပဂတသမ္ပတ္တဇနာနံ
ဗဟုနမဘိဝန္တနိယော ဘဝတိ။ မိလိန္ဒ။၂။၁။

အဘိဝန္တတ (တိ) [အဘိ+ဝန္တ+တ] (က) ရှိခိုး
အပ်သော၊သု။ (ခ) ချီးမွမ်းအပ်သော၊သု။
(ဂ) ရှေ့၌ဆိုက်ရောက်-ချဉ်းကပ်-မျက်
နှာမူ - ရှိ - ရှိသေစွာ - ချီးမွမ်းအပ် - ရှိ
ခိုးအပ် - သော၊သု။ (က) (ခ) အဘိဝန္တ-
တောသိ ထုတ်ဝန္တနာယ။ ဝိမာန။၁။၁၁၈။
အဘိဝန္တတောတိ နမသိတော ထောမိတော
ဝါ အသိ။ ဝိမာန၊၁။၁၁၉။ (ဂ) ဗြဟ္မနာ
အဘိဝန္တတော။ ထေရ၊၁။၃၆၄။ အဘိဝန္တ-
တောတိ မဟာဗြဟ္မနာ သဒေဝကေန လော-
ကေန စ အဘိမုခေန ဟုတော ထောမိတော
နမသိတော စ။ ထေရ၊၁။၂။၄၉၁။

အဘိဝန္တတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+ဝန္တ+တုံ] ရှိခိုး
ရှိသေစွာရှိခိုး-ခြင်းငှါ။ စေတိယံ အဘိဝန္တ-
တုံ။ အ၊၁။၁။၁၁၀။

အဘိဝန္တတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+ဝန္တ+တွာ] ချီး
မွမ်း-ထောမနာ - နှုတ်ဆက်သမှု - ပြု၍။
အသမံ အဘိဝန္တတွာ၊ နိက္ခမံ ဝိပိနာ အဟံ။
အ၊၁။၁။၄၁၈။

အဘိဝန္တယ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+ဝန္တ+တွာ] ရှိခိုး-
ရှိသေစွာရှိခိုး-၍။ ဝန္တတွာတိ ကာယ-
ဝါစာဟိ ကရုဏာဘူတာဟိ အဘိဝန္တယ။ ကခါ၊
၃။၁။၂။

အဘိဝန္တယမာန (တိ) [အဘိ+ဝန္တ+ယ+မာန]
ရှိခိုးအပ် - ရှိသေစွာရှိခိုးအပ်-သော၊ သု။
ဒေဝတာဟိ အဘိဝန္တယမာနော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၁။
၁။၁။

အဘိဝဿ (တိ) [အဘိ+ဝဿ+အ] ရွာသွန်း-
ပစ်လွှတ်-သော။ ရထူမိဇာတေဟိ သရာဘိ-
ဝဿောတိ။ ဇ၊၁။၁။၆၂။ သရာဘိဝဿောတိ
တေဟိယေဝ ရောနိကေဟိ သနဝဿမေ-
ဗော ဝိယ သရဝဿံ ဝဿန္တေဟိ။ ဇ၊၁။
၂။၁။၉၉။

အဘိဝဿတိ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+ဝဿ+အ+တိ]
(က) ရွာ၏။ (ခ) ဖုံး-လွှမ်း-ပြည့်-လျှံ-
၏။ (ဂ) ရွာ-ကျ-၏။ (ဃ) (တရားရေစင်
ပြင့်) သွန်း-ဖျန်း-အေးမြစေ-၏။ (င)
နှူးညှို့-ပြည့်ဝ-စီးသွား-စေ၏။ စိတ်နှလုံး
နှူးညှို့-အလုံဆန္ဒပြည့်ဝ-သဒ္ဓါ၊ ဝိတိပွါး၍ စီး
သွား - စေ၏။ (စ) စုတ် - စို - စေ၏။ (က)
ယော ဒိသာ အဘိဝဿတိ။ ဒီ၊၂။၂၀၉။ ဒီ၊၁။
၂။၂၈၄။ အဘိဝဿတု-စရိယာ။၄၁၆။ အ-
ဘိဝဿယျ-မိလိန္ဒ။၁၃၅။ အဘိဝဿထ-
အ၊၂။၂၁၈။ စရိယာ။၄၁၆။ အဘိဝဿန္တိ-
ဗုဒ္ဓဝံ၊၁။၁။၃၁၃။ (အဘိဝဿိ သု၊ နိပတိ သူတိ
အတ္ထော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၁။၁။၂၆။) အဘိ၊၁။၁။၄၆။

(ခ) ဘောဂေဟိ အဘိဝဿတိ။ ငါ၊ ၂။ ၂၉၄။ (ဂ) အဘိဝဿသိ - ထေရ။ ၃၇၁။ (ဃ) အဘိဝဿိ - ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၆၁။ (ပါဝဿိ - ဗုဒ္ဓဝံ။ ၂၇၄။) (င) ဒါတာရံ အဘိဝဿတိ။ သံ၊ ၁။ ၁၀၀။ ဥဒကဓာရာ ပထဝိံ သိနေဟယန္တိ တေပေန္တိ ကိလေဒယန္တိ အဘိဝဿတိ။ ဝေမေဝ အယမ္ပိ . တမေဝ ဒါတာရံ အန္တော သိနေဟေတိ ပရေတိ အဘိသန္တေတိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၃။ (သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၉-လည်း ကြည့်။) (စ) ဇဏ္ဍကေနာဘိဝဿတိ။ ထေရ။ ၃၄၄။ = ဇဏ္ဍကဒ္ဓယံ ဝသောဒကေန န တေမိယတိ။ ထေရ။ ၄။ ၂။ ၃၉၉။

အဘိဝဿန္တ (တိ) [အဘိ+ဝဿ+အန္တ] ရွာသွန်းသော။ (၁) ရွာသော။ (က) မဟိမိဝသုရာ အဘိဝဿံ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၃၀။ မဟာပထဝိ အဘိဝဿန္တော ဒေဝေါ ဝိယ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၆။ အဘိဝဿံ ဝသန္တရံ။ သံ၊ ၁။ ၁၀၀။ အံ၊ ၂။ ၂၈။ (ခ) မဟတိမဟာမေသော အဘိဝဿန္တော။ မိလိန္တ။ ၁၆၁။

အဘိဝဿာပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [အဘိ+ဝဿ+ကာပေ+တိ] ရွာစေ၏။ အပရာပရံ အနုပ္ပဗန္ဓာပေယံ အဘိဝဿာပေယံ။ မိလိန္တ။ ၁၃၅။

အဘိဝဿိမေသ (ပု) [အဘိ+ဝဿိ+မေသ] ရွာသောမိုး။ အဘိဝဿိ-ကြည့်။

အဘိဝဿိ (တိ) [အဘိ+ဝဿ+ဏိ] ရွာသော။ မိုး။ အဝုဋ္ဌိကသမော၊ ပဒေသဝဿိ၊ သဗ္ဗတ္တာဘိဝဿိ။ ဣတိဝုတ်။ ၂၃၉။ ဣတိဝုတ်။ ၄။ ၂၂၆-လည်း ကြည့်။

အဘိဝါဒ (ပု) [အဘိ+ဝါဒ+ဏ] မြက်-ဆိုခြင်း။ “ချမ်းသာစေသတည်း” ဟု-မြက်ဆိုခြင်း။ အဘိဝါဒ ကာရေတွာ။ ...အနုပစ္ဆိန္ဒဘဝမူလကာနံ တာဝ အဘိဝါဒေါ ဟောတု။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၈၃။

အဘိဝါဒန (န) [အဘိ+ (၁) ဝဒီ+ဏေ+ယု။ (၂) ဝဒ+ဏေ+ယု။ နိတိ၊ ဓာ။ ဝဒီ-ဓာတ်၊ ၃၁၅-ကြည့်] အဘိဝါဒေတွာ-လည်း ကြည့်။ (၁) (က) ရိုသေစွာနှုတ်ဆက်ခြင်း။ ရိုသေစွာ ရိုခိုးခြင်း။ (ဆရာကိုမြင်၍ ရိုခိုးခြင်း၊ ဆရာ ရိုရာအရပ်ကို - မျက်နှာမှ - ရည်စူး - လက် ရိုခိုး၍သွားခြင်း၊ ရပ်ခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း၊ လှောင်းခြင်းသည်လည်း ရိုသေစွာ ရိုခိုးခြင်းမည်၏။) (ခ) ရိုခိုးစေ၏။ သူတပါးတို့ကို မိမိအား ရိုခိုးစေခြင်း။ (၂) မြက် - ဆို - စေကြောင်းဖြစ်သော “ချမ်းသာစေသတည်း” ဟု-မြက် - ဆို - စေကြောင်းဖြစ်သောအရာ၊ ရိုခိုးခြင်း။ (၁) (က) အဘိဝါဒန ပစ္စုပ္ပန် အဇ္ဈလိကမ္ပ။ မ၊ ၃။ ၂၉၇။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၇။ ၁၇၄။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၆။ ဣတိဝုတ်။ ၄။ ၂၁၄။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၇၇။ အဘိဝါဒနာဒိသု အာစရိယံ ဒိသု အဘိဝါဒနကရဏံ အဘိဝါဒနံ နာမ။ ယသ္မိံ ဝါ ဒိသာဘာဂေ အာစရိယော ဝသတိ ဣရိယာပထေ ကပ္ပေန္တော တတော အဘိမုခေါဝ ဝနိတွာ ဂစ္ဆတိ ဘိဋ္ဌတိ၊ နိသိဒတိ၊ နိပဇ္ဇတိ၊ ဣဒံ အဘိဝါဒနံ နာမ။ မ၊ ၄။ ၄။ ၂၂၂။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၇၀။ (ခ) အဘိဝါဒနံ ထောမနဉ္စ၊ ဝနိနဉ္စ ပသံသနံ။ နမဿနဉ္စ ပုဇ္ဇေ၊ သဗ္ဗံ အရဟသိ တုဝံ။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၀၃။ အဘိဝါဒနန္တိ ကညေဟိ အတ္တနော အဘိဝါဒနကာရာပနံ။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၄။ ၆၂။ (၂) အဘိဝါဒေန္တိ တေနာတိ အဘိဝါဒနံ။ ဝနုမာနေဟိ အန္တေဝါသိကေဟိ အာစရိယံ “သုခိ ဟောတူ” တိအာဒိနာ အဘိဝါဒေန္တိ နာမ၊ တေန ဝုတ္တံ “အဘိဝါဒန”န္တိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၄၀၈။

အဘိဝါဒနကရဏ (န) [အဘိဝါဒန+ကရဏ] ရိုခိုးခြင်းကိုပြုခြင်း။ အဘိဝါဒန-ကြည့်။

အဘိဝါဒနကာရာပန (န) [အဘိဝါဒန+ကာရာပန] ရိုခိုးခြင်းကိုပြုစေခြင်း။ အဘိဝါဒန-ကြည့်။

အဘိဝါဒနဝါဒ (ပု) [အဘိဝါဒန+ဝါဒ] ရှိခိုး
သောသကား။ ပိတရာ ဖယတ္တံ အာသိသဝါဒ
အဘိဝါဒနဝါဒ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၉။

အဘိဝါဒနသီလီ (တိ) [အဘိဝါဒန+သီလ+
ဤ] ရှိခိုးလေ့ရှိသော၊ မပြတ် ရှိခိုးခြင်း
ပြုလေ့ရှိသော၊သူ။ အဘိဝါဒနသီလိယာ။ နိစ္စံ
ဝုဇာပစာယိနော။ ဓမ္မ၊၂၉။ အဘိဝါဒနသီလိ-
ယာတိ ဝန္တနသီလိယာ။ အဘိဏ္ဍ ဝန္တနကိစ္စ-
ပသုတဏှာတိ အဘေတ္တ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၅။
“ဤ၌ ပါဠိစာပေအဆိုနှင့် သက္ကတစာပေ
အဆို ခြားနားပုံကလေးကို သုတတပုဒ်
အလိုငှါ ထုတ်ပြန်ရန်ရှိပေသည်။ ခြားနားပုံမှာ
“အဘိဝါဒနသီလိယာ၊ နိစ္စံ ဝုဇာပစာယိနော။
စတ္တာရော ဓမ္မာ ဝစန္တိ။ အာယု ဝဏ္ဏော သုခံ
ဗလံ။ အမြဲမပြတ် ရှိခိုးခြင်းအလေ့ရှိသော၊
အသက်အရွယ် ဂုဏ်သိက္ခာအားဖြင့် ကြီး
သောသူကို အရိုအသေပြုလေ့ရှိသောသူအား
(၁) အသက်ရှည်ခြင်း (၂) အဆင်း
လှခြင်း (၃) ချမ်းသာများခြင်း (၄)
ခွန်အားကြီးခြင်း ဤသို့အားဖြင့် လေးပါး
သော အကျိုးဘုရားတို့ တိုးပွားကုန်၏”ဟု
ပါဠိစာပေ၌အဆိုရှိသည်။ သက္ကတစာပေ၌-
“အဘိဝါဒနဂီလသျှ၊ နိတျံ ဝုဇ္ဈေပသေဝိနး။
စတွာရိ သံပြဝဇ္ဇိန္တေ၊ အာယု ဝိဒျာ ယဂေါ
ဗလမ်။ အမြဲမပြတ် ရှိခိုးခြင်း အလေ့ရှိသော
ကြီးသောသူတို့ကို မှီဝဲဆည်းကပ်လေ့ရှိသော
သူအား (၁) အသက်ရှည်ခြင်း (၂) ပညာ
တတ်ခြင်း (၃) ကျော်စောခြင်း (၄)
ခွန်အားကြီးခြင်း ဤသို့အားဖြင့် လေးပါး
သော အကျိုးတရားတို့ တိုးပွားကုန်၏”ဟု
အဆိုရှိသည်။ ဤ၌ ပါဠိစာပေ ဆိုသည်မှာ
ဓမ္မပဒ (၂၉) ဖြစ်၍ သက္ကတ ဆိုသည်မှာ
‘မနု’ဟူ၍ ကပ္ပဒမ (၇၅)၌ ဖော်ပြသည်။)

အဘိဝါဒနာဒိရဟ (ပု) [အဘိဝါဒနာဒိ+အရ-
ဟ] ရှိခိုးခြင်းစသည်ကို ပြုခြင်းငှါ ထိုက်
သော၊ ရှိခိုးခြင်းစသည် ပြုထိုက်သော၊ သူ။

မဟံ အဘိဝါဒနာဒိရဟော ပုဂ္ဂလော နတ္ထိ။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၃။ မဟံ အဘိဝါဒနာဒိကိရိယာ-
ယ အရဟော အနုစ္ဆဝိကော ပုဂ္ဂလော။
သာရတ္ထ၊၁။၃၃၉။

အဘိဝါဒနာရဟ (တိ) [အဘိဝါဒန+အရဟ]
အဘိဝါဒေတဗ္ဗ-ကြည့်။

အဘိဝါဒယတိ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+ဝဒ (ဝဒီ)+
ဏယ+တိ] အဘိဝါဒေတိနှင့် အနက်တူ၊
၎င်းကြည့်။

အဘိဝါဒယိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+ဝဒီ+
ဏယ+တွာ] ရှိခိုး၍။ မာတာပိတု အဘိဝါဒ-
ယိတွာ သဗ္ဗေ ဉာတိကဏဝဂ္ဂံ။ ထေရီ၊၄၂၇။

အဘိဝါဒါပယတိ (ကာ၊ကြိ) [အဘိ+ဝဒ+
ဏာပယ+တိ] အဘိဝါဒါပေတိ-ကြည့်။

အဘိဝါဒါပေတဗ္ဗ (တိ) [အဘိ+ဝဒီ+ဏာပေ+
တဗ္ဗ] ရှိခိုးစေအပ်သော၊ သူ။ သဓေ နဝကော
ဟောတိ၊ အဘိဝါဒါပေတဗ္ဗော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၇၄။

အဘိဝါဒါပေတိ (ကာ၊ကြိ) [အဘိ+ဝဒ (ဝဒီ)+
ဏာပေ+တိ] ရှိခိုးစေ၏။ နဂ္ဂါ နဂ္ဂံ အဘိ-
ဝါဒါပေန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂၅၈။ ကထံ နော အဘိ
ဝါဒေယျ၊ အဘိဝါဒါပယေထ ဝေ။ ဇာ၊၂။
၃၀၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၂၄။

အဘိဝါဒါပေတံ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+ဝဒီ+ဏာပေ
+တံ] ရှိခိုးစေခြင်းငှါ။ ဝဇ္ဈော ပန အဘိ-
ဝါဒေတံ ဝဇ္ဈံ ဝါ အဝဇ္ဈောပိ အဘိဝါဒါ-
ပေတံ န လဘတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၂၃။

အဘိဝါဒါပေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+ဝဒ (ဝဒီ)+
ဏာပေ+တွာ] (၁) ရှိခိုးစေ၍။ (၂) ချမ်း
သာစေသတည်းဟု - မြက် - ဆို - စေ၍။
အဘိဝါဒေတွာ (၂) အနက်ကြည့်။

အဘိဝါဒိယ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+ဝဒီ+ဏေ+တွာ]
ရှိခိုး၍။ အဘိဝါဒိယ သမ္ပုဇ္ဈံ၊ သိရေ ကတွာန

အဉ္ဇလိံ။ အပါဝ။၉၆။ တေန စိတ္တပ္ပသာ-
ဒေန၊ သုဗ္ဗတေ အဘိဝါဒိယ။ အပါဝ။၁၂၇။
အဘိဝါဒေတဗ္ဗ (တိ) [အဘိ + ဝဒ (ဝဒီ) +
ဧက + တဗ္ဗ] ရှိခိုး - အပ် - သင့် - ထိုက် -
သော၊ သူ။ သစေ အာဝါသိကော ဘိက္ခု၊
ဝုဇော ဟောတိ၊ အဘိဝါဒေတဗ္ဗော။ ဝိ၊၄။
၃၇၄။ အဘိဝါဒေတဗ္ဗံ န အဘိဝါဒေတိ။
မ၊၃။၂၄၇။ အဘိဝါဒေတဗ္ဗန္တိ အဘိဝါဒနာ-
ရဟံ ဗုဒ္ဓံ ဝါ ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ ဝါ အရိယသာဓကံ
ဝါ။ မ၊၄။၄။၁၈၀။

အဘိဝါဒေတိ (ကြိ) [အဘိ + ဝဒ (ဝဒီ) +
ဧက + တိ] နိတိ၊ ဓာ။၁၁၅-ကြည့်။ အဘိ-
ဝါဒန၊ အဘိဝါဒေတွာ-တို့လည်းကြည့်။ (၁)
ရှိခိုး၏ (၂) မြက် - ဆို - စေ၏။ န သမဏော
ဂေါတမော ဗြဟ္မဏေ။ အဘိဝါဒေတိ ဝါ
ပစ္စုဒ္ဓေတိ ဝါ။ ဝိ၊၁။၂။ အံ၊၁။၆၈။ န အဘိ-
ဝါဒေတဗ္ဗန္တိ သလ္လကေတိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
သာရတ္ထ၊၁။၃၃၈။ ဝိမတိ၊၁။၆၇။ ဘဂဝန္တံ
အဘိဝါဒေတိ။ ဒီ၊၂။၂၁၄။ အဘိဝါဒေတဗ္ဗံ
န အဘိဝါဒေတိ။ မ၊၃။၂၄၇။ ဥဋ္ဌာယ အဘိ-
ဝါဒေတိ။ သံ၊၁။၉၇။ ဝုဇတရေပိ အာဝါသိ-
ကေ ဘိက္ခု၊ န အဘိဝါဒေန္တိ။ ဝိ၊၃။၃၇၃။
သံ၊၁။၄၂။ အဓိဋ္ဌပုဗ္ဗံ ဒိသ္မာန၊ မစ္စော မစ္စု-
ဘယရှိတော၊ ဗျဗ္ဗိတော နာဘိဝါဒေသိ။ ဇာ၊
၂။၃၀၃။ (ပဏ္ဍိတ တံ ယံ မံ နာဘိဝါဒေ-
သိ။ ဇာ၊၄။၇။၂၂၃။) အဘိဝါဒေမိ တံ
ဘဒ္ဒေ။ ဇာ၊၁။၃၉၃။ ဝိမာန၊၁၀၉။ အဘိဝါ-
ဒေဟိ မေ တံ တာတ ပဉ္စသိခ။ ဒီ၊၂။၂၁၄။
(ဒီ၊၃။၂။၂၅၀။) ဝိမာန၊၄။၉၄။ ယံ ဟိ
ဗြဟ္မဏ အဘိဝါဒေယျ။ ဝိ၊၁။၂။ ဇာ၊၂။
၃၀၃။ ဟန္တ မယံ...နေဝ အဘိဝါဒေယျာမ။
ဝိ၊၃။၅၀။ ဒီ၊၁။၅၇။ ယမဟံ အဘိဝါဒေ-
ယျံ။ ဝိ၊၁။၂။ဒီ၊၁။၁၁၁။ သော ဥပါ-
သကော...နေဝ အဘိဝါဒေသိ။ ဝိ၊၂။၂၀၆။
ဒီ၊၂။၂၁၆။ ဇာ၊၂။၃၇၃။ ကောသမ္မကာ
ဥပါသကာ...နေဝ အဘိဝါဒေသံ။ ဝိ၊၃။

၅၀။ တေ မယံ...အဘိဝါဒိမ္မ။ အံ၊၃။၁၉၄။
အပါဝ။၁၇၁။ သိရသာ အဘိဝါဒေသိ။
ထေရ၊၂။၇။ ထေရ၊၄။၂။၁၀၈။ ဝိမာန၊၂။
ဝိမာန၊၄။၂၀။ အပါဝ။၂။ ကထံ ဟိ နာမာ-
ယံ...နေဝ အဘိဝါဒေသတိ။ ဝိ၊၂။၂၁၆။
ယေ တေ မာဏဝကာ ဝါ... အဘိဝါဒေ-
သန္တိ။ ဒီ၊၁။၁၀၃။ သံ၊၂။၃၃၇။ ဝိ၊၄။၃၇၃။
နိဟစ္စမာနံ အဘိဝါဒေယိသံ။ ဇာ၊၁။၁၅၁။

အဘိဝါဒေတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ + ဝဒီ + ဧက + တုံ]
ရှိခိုးခြင်းငှါ။ သတ္တ ဗြာဟ္မဏိသယော အသိ-
တံ ဒေဝလံ ဣသံ အဘိဝါဒေတုံ ဥပက္ကမိံ သူ။
မ၊၂။၃၆၂။

အဘိဝါဒေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ + ဝဒ (ဝဒီ) +
ဧက + တွာ] (၁) ရှိခိုး၍ ရိသေစွာရှိခိုး၍။
(၂) မြက် - ဆို - စေ၍။ ချမ်းသာစေသတည်း
ဟု - မြက် - ဆို - စေ၍။ (၁) ဘဂဝန္တံ အဘိဝါ-
ဒေတွာ။ ဝိ၊၁။၇။ ဝိ၊၃။၄။ ဝိ၊၄။၃၈။ ဒီ၊၁။
၄၇။ မ၊၁။၄၈။ သံ၊၁။၁။ အံ၊၁။၁၃၁။ ခုဒ္ဓက။
၃။ ဥဒါန၊၁၀၅။ သုတ္တနိ၊၃၇၉။ ဘဂဝန္တံ
အဘိဝါဒေတွာတိ ဘဂဝန္တံ ဝန္တိတွာ ပဏာမိတွာ
နုဿိတွာ။ ခုဒ္ဓက၊၄။၉၈။ ဘဂဝန္တံ အဘိ-
ဝါဒေတွာတိ သဒေသနဗုဒ္ဓလဝိဘူသိတေန
သိရသာ ဘဂဝန္တံ သက္ကစ္စံ ဝန္တိတွာ။ (၂)
အဘိဝါဒါပေတွာဝါ “သုခိဘဝ စန္ဒာ”တိ ဝေ
ဝစိဘေဒံ ကာရာပေတွာ။ မ၊၄။၁။၁၈၅။
အဘိဝါဒါပေတွာတိ အဘိဝါဒံ ကာရေတွာ။
မ၊၄။၁။၂၈၃။ အဘိဝါဒေတိ၊ အဘိဝါဒန-တို့
လည်း ကြည့်။

အဘိဝါဒေတွာန (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ + ဝဒ (ဝဒီ)
+ ဧက + တွာန] ရှိခိုး၍။ အဘိဝါဒေတွာန
သတ္တုနော။ အပါဝ။၄၀။ အဘိဝါဒေတွာန
ပက္ကမံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၃၁၂။

အဘိဝါဒေန္တ (တိ) [အဘိ + ဝဒ (ဝဒီ) +
ဧက + အန္တ] ရှိခိုးသော၊ သူ။ အညတရေ

ဥပါသကော တံ ဘိက္ခု၊ အဘိဝါဒေန္တော
ဥပါဟနာယော သိသေန ဘန္တေတိ။ ဝိ၊၄။
၂၅၄။ ဣမေ ပန သတ္တာ ဂုဏဝန္တေ ဝန္တန္တော
အဘိဝါဒေန္တော စတုဟိ ကာရဏေဟိ ဝဇန္တိ။
ဓမ္မ၊၄။၁။၄၂၄။

အဘိဝိယတိ (ကြိ) [အဘိ+ဝါ+ယ+တိ] တိုက်
ခတ်၏။ ရန် သင်းကြိုင်စေ၏။ ဝါယု သုပုပ္ဖိတ-
ဝနသဏ္ဌန္တရံ အဘိဝိယတိ။ မိလိန္ဒ။၃။၆၈။

အဘိဝါရေတိ (ကြိ) [အဘိ+ဝရ+ဏေ+တိ]
တားဆီး၏။ ဘာတာ သောဏပဏ္ဍိတော
တမှာ ပုညာ အဘိဝါရေတိ။ ဇာ၊၄။၅။
၃၄၆။

အဘိဝါဟယတိ (ကာ၊ကြိ) [အဘိ+ဝဟ+
ဏယ+တိ] မျောစေ၏။ မျော၏။ တတ္ထ
သဗ္ဗကိလေသာနိ၊ အသေသမဘိဝါဟယံ။
ဗုဒ္ဓဝံ၊၃၄၁။ အဘိဝါဟယတိ မဂ္ဂေါမိနာ စ
ကိလေသောမိနာ စ သဗ္ဗေ ကိလေသေ
အဘိဝါဟယံ၊ ဝိနာသမုပနေသိတိ အတ္ထော။
ဗုဒ္ဓဝံ၊၄။၂၂။

အဘိဝိစာရေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+ဝိ+စရ+
ဏေ+တွာ] တဖန် - ထပ်မံ - ကြံစည် - စဉ်း
စား - ၍။ ဆုံးဖြတ်၍။ ပကပေတွာတိ အဘိ-
ဝိစာရေတွာ၊ သန္နိဋ္ဌာနံ ကရိတွာတိ အတ္ထော။
က၊၁။၄။၂၁၁။

အဘိဝိဇယေ (ပု) [အဘိ+ဝိ+ဇိ+အ] အောင်
မြင်ခြင်း။ ရညာ နာမ ဝေဠုပေါဩပဝယော
မင်္ဂလဟတ္ထိ ဣဿရိယံ အဘိဝိဇယဉ္စ အာ-
ကခန္တေန န ဒါတဗ္ဗော။ စရိယာ၊၄။၃၈။

အဘိဝိနာတိ (ကြိ) [အဘိ+ဝိ+ဇိ+နာ+
တိ] အောင်မြင်၏။ ပဝတ္တတု ဘဝံ စက္က-
ရတနံ၊ အဘိဝိနာတု ဘဝံ စက္ကရတနံ။
ဒီ၊၂။၁၄၁။ ဒီ၊၃။၅၁။ မ၊၃။၂၁၁။ ဒီ၊၄။၂။
၂၁၂။ မ၊၄။၄။၁၅၅။ ခုဒ္ဒက၊၄။၁၄၇။ သုတ္တနိ၊
၄။၁။၂၇၇။ သင်္ဂါမေ ပရသေန အဘိဝိနန္တိ။

အဘိဓာန် ၃-၁၄-ပ-ပ-ဗ-သ-စ

မိလိန္ဒ။၃၉။ အဘိဝိနိန မဟာရာဇ။ မ၊၂။
၂၅၉။

အဘိဝိနိနိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+ဝိ+ဇိ+နာ+
တုံ] အောင်မြင်ခြင်းငှါ။ တာဝတကေန
ဗလမတ္တေန အဘိဝိနိနိတုံ။ မ၊၂။၂၅၉။

အဘိဝိနိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+ဝိ+ဇိ+နာ+
တွာ] အောင်မြင်၍။ သမုပ္ပုပရိယန္တံ ပထဝီ-
အဘိဝိနိတွာ။ တံ သင်္ဂါမံ အဘိဝိနိ-
တွာ။ ဒီ၊၂။၁၄၂။၂၇၇။ မ၊၁။၃၁၉။

အဘိဝိဇိယ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+ဝိ+ဇိ+တွာ]
အောင်မြင်၍။ လွမ်းမိုးအောင်မြင်၍။ ဗြဟ္မ-
ဒတ္တော ကာသိရာဇာ....ကောသဉ္စ ကောဋ္ဌာ-
ဂါရဉ္စ အဘိဝိဇိယ အဇ္ဈာဝသတိ။ ဝိ၊၃။၄၈၇။
မဟန္တံ ပထဝီမဏ္ဍလံ အဘိဝိဇိယ။ ဒီ၊၁။၁၂၇။
အဒဏ္ဍေန အသတ္တေန ဓမ္မေန အဘိဝိဇိယ
အဇ္ဈာဝသတိ။ ဒီ၊၂။၁၄၈။ ဒီ၊၃။၆၃။

အဘိဝိဇေတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+ဝိ+ဇိ+တုံ]
အောင်မြင်ခြင်းငှါ။ မာရံ အဘိဝိဇေတုံ
သန္နယတိ။ ဣတိဝုတ်၊၄။၂၄၀။

အဘိဝိညာပန (န၊ထိ) [အဘိ+ဝိ+ည+ဏာ-
ပေ+ယု] (က) သိစေခြင်း၊ သိစေနိုင် - ကြား
စေနိုင် - ခြင်း။ (ခ) မေထုန်မှုကို ဖြစ်စေ
ခြင်း။ (က) ကေသျှိယေဝ ဓဏေ သရေန
အဘိဝိညာပနံ အတ္တနော ဂ္ဂုပဒဿနဉ္စ ပဋိ-
ဇာနန္တေန ဘဂဝတာ။ သာရတ္ထ၊ ၁။၃၉၀။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၄။၂၅၀။ (ခ) တိက္ခတ္တံ အဘိဝိညာ-
ပနဉ္စေသ ဂဗ္ဘသဏ္ဌာနသန္နိဋ္ဌာနတ္ထမကာသိတိ
ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိ၊၄။၁။၁၇၈။ တိက္ခတ္တံ အဘိ-
ဝိညာပနန္တိ မုတ္တိပါပနဝသေန တိသု ဝါရေသု
မေထုနဓမ္မဿ ပဝတ္တနံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။၁၂။

အဘိဝိညာပေတိ (ကာ၊ကြိ) [အဘိ+ဝိ+ည+
ဏာပေ+တိ] ဖြစ်စေ၏။ ပုရာဏဒုတိယိကာ-
ယ တိက္ခတ္တံ မေထုနံ ဓမ္မံ အဘိဝိညာပေသိ။
ဝိ၊၁။၂၁။ အဘိဝိညာပေသိတိ ပဝတ္တေသိ၊
ပာတ္တနာပိ ဟိ ကာယဝိညတ္တိစောပနတော

ဝိညာဗနာတိ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၈။ အဘိ-
ဝိညာပေသိတိ ဣမဏ ပဝတ္တေသိတိ အယ-
မတ္ထော ကထံ လဒ္ဓေါတိ အာဟ “ပဝတ္တနာပိ
ဟိ”တိအာဒိ။ သာရတ္ထ၊၂။၁၂။

အဘိဝိတရတိ (ကြိ) [အဘိ+ဝိ+တရ+အ+
တိ] (က) နိပ်နင်း - ယယ်ဖျောက် - ခါ။
လဒ္ဓိနာနာသံဝါသကအဖြစ်ကိုစွန့်စေ၏။ (ခ)
ဆုံးဖြတ်၏။ သမာနသံဝါသက အဖြစ်ကို ဆုံး
ဖြတ်၏။ (က) ပုစ္ဆိတော နာဘိဝိတရန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊
၁။၇။နာဘိဝိတရန္တိတိ နာနာသံဝါသကဘာဝံ
မဇ္ဈိတုံ အဘိတဝိတုံ န သက္ကောန္တိ။ တံ ဒိဋ္ဌိံ
န နိဿဇ္ဇာပေန္တိတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၇။
နာနာသံဝါသကဘာဝန္တိ လဒ္ဓိနာနာသံဝါသ-
ကဘာဝံ၊ တဿ အဘိဘဝေါ နာမ တေသံ
လဒ္ဓိဝိဿဇ္ဇာပနန္တိ အာဟ “တံ ဒိဋ္ဌိံ ...
အတ္ထော”တိ။ သာရတ္ထ၊၂။၂၈။ (ခ) ပါဠိယံ
အဘိဝိတရန္တိ သမာနသံဝါသကံ နိစ္စိနန္တိ။
ဝိမတိ၊၂။၁၇၄။

အဘိဝိတရိတော (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+ဝိ+တရ+
တော] အကြောက်-အရှံ-ကင်းသောစိတ်
ကို စေလွှတ်၍ မကြောက်-မရွံ-ရဲရင့်-
ထက်သန်-သော စိတ်ကိုစေလွှတ်၍ ဆုံးဖြတ်
၍။ သဉ္ဇိစ္စာတိ ဇာနန္တော သဉ္ဇာနန္တော စေစ္စ
အဘိဝိတရိတော ဝီတိက္ကမော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၃။
အဘိဝိတရိတောတိ ဥပက္ကမဝသေန မဒ္ဒန္တော
နိရာသကံစိတ္တံ ပေသေတော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၊
၁၀၆။ အဘိဝိတရိယာတိ သန္နိဋ္ဌာနံ ကတွာ၊
တေနောဟ “နိရာသကံစိတ္တံ ပေသေတော”-
တိ။ သာရတ္ထ၊၂။၂၅၁။

အဘိဝိဓိ (ပု) [အဘိ+ဝိ+ဓာ+ဣ။ အဘိဝိဓိ-
မှိတိ အဘိဗျာပနေ။ ရှု၊ဋ္ဌိ၊နာ။၇၇။ အန္တော-
ကရဏတ္ထော ဟိ အယံ အာကာရော။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၁။၉၀။] ပြန့်နှံ့ခြင်း၊ အတွင်းပြုခြင်း၊ ပိုင်း
ခြားအပ်သော နယ်အားလုံး-ပြန့်နှံ့ခြင်း-
အတွင်းပြုခြင်း-ပါဝင်ခြင်း။ မရိယာဒံ ကိရိ-

ယံ ဗဟိ ကတွာ ပဝတ္တတိ၊ ယထာ “အာပါ-
ဋ္ဌလိပုတ္တံ ဝုဋ္ဌော ဒေဝေါ”တိ။ အဘိဝိဓိ ပန
ကိရိယံ ဗျာပေတွာ ပဝတ္တတိ၊ ယထာ
“အာဘဝဂ္ဂံ ဘဂဝတော ယသော ပဝတ္တတိ”-
တိ။ သာရတ္ထ၊၁။၃၀၆-၇။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၉၀။
အံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၈၆။ အဘိဝိဓိဝိသယံ ကိရိယာ
ဗျာပေတွာ ပဝတ္တတိ “အာဘဝဂ္ဂါ ဘဂ-
ဝတော ယသော ဂတော”တိ၊ ဣတရံ ဗဟိ
ကတွာ “အာပါဋ္ဌလိပုတ္တော ဝုဋ္ဌော ဒေ-
ဝေါ”တိ။ မူလဋ္ဌိ၊၁။၅၂။ (အဝဓိဟူသည် ပိုင်း
ခြား သတ်မှတ်ခြင်းတည်း၊ ယင်းအနက်ရှိ
သော အဝဓိသည် (၁) မရိယာဒါဝဓိ (၂)
အဘိဝိဓုဝဓိဟူ၍ ၂-မျိုးရှိသည်၊ ထိုတွင် (၁)
မရိယာဒါဝဓိ၌ ကိရိယာသည် ပိုင်းခြားအပ်
သောနယ်-နှင့် ကင်း၍-မှ-ဤမှာ ဖက်-
အပြင်ဖက်-၌ ဖြစ်၏။ (၂) အဘိဝိဓုဝဓိ၌
ပိုင်းခြားအပ်သောနယ်-နှင့် အတူတကွ-ကို
အတွင်းပြု၍ -အားလုံး-သိမ်းကျုံး-ပြန့်နှံ့-
၍ ဖြစ်၏။

ပုံစံအားဖြင့် (၁) “အာပါဋ္ဌလိပုတ္တံ
ဝုဋ္ဌော ဒေဝေါ၊ အာပါဋ္ဌလိပုတ္တော ဝုဋ္ဌော
ဒေဝေါ = ပါဋ္ဌလိပုတ်တိုင်အောင် မိုးရွာ၏”
ဟူရာ၌ ရွာခြင်းကိရိယာသည် ပါဋ္ဌလိပုတ်-
နှင့် ကင်း၍-မှအပ၌-ဖြစ်၏၊ ယင်းပါဋ္ဌလိ
ပုတ်တိုင်အောင်ဟူသော အဝဓိသည် မရိယာ-
ဒါဝဓိ မည်၏။

(၂) “အာဘဝဂ္ဂံ ဘဂဝတော ယသော
ပဝတ္တတိ၊ အာဘဝဂ္ဂါ ဘဂဝတော ယသော
ဂတော = မြတ်စွာဘုရား၏ အကျော်အစော
သည် ဘဝဂ်တိုင်အောင် ဖြစ်၏ ရောက်၏”
ဟူရာ၌ ဖြစ်ခြင်း၊ ရောက်ခြင်း ကိရိယာသည်
ဘဝဂ်ကို အတွင်းပြု၍၊ ဘဝဂ်ပါ အလုံးစုံပါ
ဝင်စေ၍ ဖြစ်၏၊ ယင်းဘဝဂ်တိုင်အောင်ဟူ
သော အဝဓိသည် အဘိဝိဓုဝဓိ မည်၏။

“အထ ဝါ ဘဝတော အာဘဝဂ္ဂံ ဓမ္မတော
ဂေါတြာတုံ သဝန္တိ ပဝတ္တန္တိတိ အာသဝါ။ အဘိ-

ဓမ္မတ္ထဝိဘာဝိနီ။ ဓမ္မတော ယာဝ ဂေါတြဘုံ
ဩကာသတော ယာဝ ဘဝဂ္ဂံ သဝန္တိတိ ဝါ
အာသဝါ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၉၀။ ဘုံအားဖြင့်
ဘဝဂ္ဂံတိုင်အောင် ဓမ္မအားဖြင့် ဂေါတြဘုံတိုင်
အောင် စီးသွားတတ်၊ ဖြစ်တတ်သောကြောင့်
အာသဝ မည်၏” ဟူသည်တို့၌ စီးသွားခြင်း၊
ဖြစ်ခြင်း ကိရိယာသည် ဘုံအားဖြင့် ဘဝဂ္ဂံ၊
ဓမ္မအားဖြင့် ဂေါတြဘုံတို့ကို အတွင်းပြု၍၊
အလုံးစုံပါဝင်စေ၍ ဖြစ်၏။ ယင်း ဘဝဂ္ဂံတိုင်
အောင်၊ ဂေါတြဘုံတိုင်အောင် ဟူသော အဝ-
ဓိသည်လည်း အဘိဝိဓမ္မဝဓိ မည်၏။

အဘိဝိမိအတ္ထ (ပ) [အဘိဝိမိ+အတ္ထ] အဘိဝိမိ
အနက်။ အဘိဝိမိအတ္ထော စာယံ အာကာ-
ရော ဣဓ ဂဟိတော။ သာရတ္ထ၊၁။၃၀၇။ ဒီ၊
ဇ္ဇိ၊၃။၁၉၀။ အယဉ္စ အာကာရော အဘိဝိမိ-
အတ္ထော ဣဓ ဂဟိတောတိ “အန္တောကရ-
ဏတ္ထော”တိ ဝုတ္တံ။ မူလဇ္ဇိ၊၁။၅၂။

အဘိဝိမိဂ္ဂဟဏ (န) [အဘိဝိမိ+ဂဟဏ] အဘိ-
ဝိမိသဒ္ဓါ။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တတောတိ ဣဒံ မရိယာ-
ဝဂ္ဂဟဏံ န အဘိဝိမိဂ္ဂဟဏံ။ အနုဇ္ဈိ၊၃။၂၁၃။

အဘိဝိမိဝိသယ (ပ) [အဘိဝိမိ+ဝိသယ] အဘိ-
ဝိမိ၏ အရာ၊ ပိုင်းခြား သတ်မှတ်ရာ နယ်။
အဘိဝိမိ-ကြည့်။

အဘိဝိနယ (ပ) [(၁) အဘိ+ဝိနယ (၂)
အဘိ+ဝိ+နိ+အ။] (က) ဝိနည်း။ ဝိနည်း
ပိဋက။ အချင်းချင်း မရောယှက် သော
- ပိုင်းခြား အပ်သော-ဝိနည်း။ (ခ) ထူး
သောဝိနည်း။ (ဂ) ကိလေသာ ငြိမ်းအေး
ကြောင်းတရား။ မဂ်၏ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါဖြစ်
သော သိက္ခာသုံးပါး အကျဉ်းအားဖြင့် ဝိဝဋ္ဌ-
နိဿိတဖြစ်သော သမထ ဝိပဿနာ။ (ဏ) အဘိဝိနယေ ဝိနေတုံ။ ဝိ၊၃။၉၃။ အဘိဝိန-
ယေတိ သကလေဝိနယပိဋကေ ဝိနေတုံ န ပဋိ-
ဗလောတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၇၁။ “ပဋိ-
ဗလော ဝိနေတုံ အဘိဓမ္မေ အဘိဝိနယေ”တိ-

အာဒိသု ပရိစ္ဆိန္နော၊ အညမညသင်္ကရဝိရဟိတေ
ဓမ္မေ စ ဝိနယေ စ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၆။ အာရညိ-
ကေန ဘိက္ခုနာ အဘိဓမ္မေ အဘိဝိနယေ
ပေါဂေါ ကရဏီယော။ မ၊၂။၁၃၇။ အဘိ-
ဓမ္မေ အဘိဝိနယေတိ အဘိဓမ္မပိဋကေ စေဝ
ဝိနယပိဋကေ စ ပါဠိဝသေန စေဝ အဋ္ဌ-
ကထာဝသေန စ ယောဂေါ ကရဏီယော။
မ၊ဌ၊၃။၁၂၉။ (ခ) (ဂ) အဘိဓမ္မေ အဘိ-
ဝိနယေ ဥဋ္ဌာရပါမောဇ္ဇော။ ဒီ၊၃။၂၂၂။ အံ၊
၃။၂၇၂။ အဘိဝိနယောတိ ခန္ဓကပရိဝါရာ၊
ကိလေသဝုပသမကရဏံ အဘိဝိနယော။ ဒီ၊
ဌ၊၃။၂၃၀။ အံ၊ဌ၊၃။၂၉၁။ အဘိဝိနယော
ခန္ဓကပရိဝါရာ ဝိသေသတော အာဘိသမာ-
စာရိကဓမ္မကိတ္တနတော။ အာဘိသမာစာရိ-
ကဓမ္မပါရိပုရိဝသေနော ဟိ အာဒိဗြဟ္မဇရိ-
ယကဓမ္မပါရိပုရိ၊ ... ကိလေသဝုပသမကရဏံ
ပုဗ္ဗဘာဂိယာ တိဿော သိက္ခာ သင်္ခေပတော
ဝိဝဋ္ဌနိဿိတော သမထော ဝိပဿနာ စ။ ဒီ၊
ဇ္ဇိ၊၃။၂၆၆-၇။ အံ၊ဇ္ဇိ၊၃။၃၀၈-၉။

အဘိဝိနယန (န) [အဘိ+ဝိ+နိ+ယု] ယဉ်
ကျေး-လိမ္မာ-စေခြင်း။ ပို့ဆောင်-ကယ်
တင်-ခြင်း။ စတုဟိသင်္ဂဟဝတ္ထုဟိ... ဇနဿ
အစ္စန္ဓိကသင်္ဂဟကရဏေန အဘိဝိနယနံ သိဇ္ဈ-
တိ။ စရိယာ၊ဌ။၃၂၀။

အဘိဝိနယသဒ္ဓ (ပ) [အဘိဝိနယ+သဒ္ဓ] အဘိ-
ဝိနယသဒ္ဓါ။ အဘိပုရိသ-ကြည့်။

အဘိဝိနွတိ (ကြိ) [အဘိ+ဝိနွ+အ+တိ] ရ၏။
အပေပဝိဓ အဘိဝိနွေ သုမေမံ။ သုတ္တနိ၊၃၄၆။
အဘိဝိနွေ လစ္စသိ အဓိဂစ္ဆိဿသိ။ သုတ္တနိ၊
ဌ၊၂။၁၃၂။

အဘိဝိရာဇေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+ဝိ+ရာဇ+
တော+တွာ] တောကံပ - ထင်ရှား-စေ၍။
စေတသာ အဘိဝိရာဇေတွာ။ အံ၊၁။၂၆၈။
(သီ၊သျှ၊၁။ကံ၊ဇု၊မူကူ။) အဘိနိဝိဇ္ဈိတွာ-
လည်း ကြည့်။

အဘိဝိသိဋ္ဌ (တိ) [အဘိ + ဝိ + သိသ + တ။
(အဘိဝိသိဋ္ဌ-သံ)] ထူးမြတ်သော။

အဘိဝိသိဋ္ဌဂ္ဂဟ (ပု၊တိ) [အဘိဝိသိဋ္ဌ + ဂ္ဂဟ] ထူး
မြတ်သောဂြိုဟ်၊ သောကြာဂြိုဟ်။ သုက္ကော-
ဘာသတယ သုက္ကာ၊ အဘိဝိသိဋ္ဌဂ္ဂဟ။
နေတ္ထိ၊ ဇိ။ ၁၃၄။

အဘိဝိသိဋ္ဌဉာဏ (န) [အဘိဝိသိဋ္ဌ + ဉာဏ] ထူး
မြတ်သောဉာဏ်။ အဘိဝိသိဋ္ဌေန ဉာဏေန...
အဘိဝိသိဋ္ဌဉာဏာဓိဂမဟေတု။ ဒီ၊ ဇိ။ ၁၃၄။

အဘိဝိသိဋ္ဌတာ (တိ) [အဘိဝိသိဋ္ဌ + တာ] ထူး
မြတ်သည်၏အဖြစ်။ အဘိဝိသိဋ္ဌတယ အဂ္ဂ-
မဂ္ဂပညာယ ၉ တွာ။ မ၊ ဇိ။ ၃၁၈၀။

အဘိဝိသိဋ္ဌတ္တ (န) [အဘိဝိသိဋ္ဌ + တ္တ] ထူးမြတ်
သည်၏အဖြစ်။ ပကတိပညာယ အဘိဝိသိ-
ဋ္ဌတ္တာ အဘိညာ နာမ အပ္ပနာဝဟာ အာဝ-
နာပညာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၁၉။

အဘိဝိသိဋ္ဌဘာဝ (ပု) [အဘိဝိသိဋ္ဌ + ဘာဝ]
ထူးမြတ်သည်၏အဖြစ်။ အဘိဝိသိဋ္ဌဘာဝေန
နိဗ္ဗတ္တေတိ သဝိသေသဘာဝံ ဝေတိ။ သံ၊ ဇိ။
၂။ ၄၁၅။

အဘိဝိသုဇ္ဈတိ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ + ဝိ + သုဇ္ဈ + အ +
တိ] စွန့်၏။ ပေးလှူ၏။ ပုရိမတရဘဝေ
ဌိတော အဘိဝိသုဇ္ဈတိ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၃၀။ အဘိ-
ဝိသုဇ္ဈတိ အဘိဝိသုဇ္ဈသိ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၆။
အဘိဝိသုဇ္ဈသိတိ အဘိသိ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၈။

အဘိဝိသုတ္တ (တိ) [အဘိ + ဝိ + သသ + တ
(ဝိသုတ္တ-သံ)] အလွန်ယုံကြည် အားထားအပ်
သော၊ အလွန် - အကျွမ်းဝင် - ရင်းနှီး -
သော၊ သူ။ ယဿ မေ ကဿပေါ သဂေါ
အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝေ အဘိဝိသုတ္တော။
မ၊ ၂။ ၂၄၂။ အဘိဝိသုတ္တောတိ အဘိဝိသု-
တ္တော။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၉၈။ အဘိဝိသုတ္တောတိ
အဘိဝိသု ဝိသုတ္တော။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၃၈။

အဘိဝိဟစ္စ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ + ဝိ + ဟန + တွာ]
နှိပ်စက် - ဖျက်ဆီး - ယယ်ဖျောက် - ၍။
အာဒိစ္စော... သဗ္ဗ အာကာသဂတံ တမဂတံ
အဘိဝိဟစ္စ ဘာသတေ စ။ မ၊ ၁။ ၃၉၀။ သံ၊
၁။ ၆၅။ အံ၊ ၁။ ၂၄၄။ ဣတိဝုတံ။ ၂၀၈။ အဘိ-
ဝိဟစ္စာတိ အဘိဟန္တာ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၆။ အဘိ-
ဝိဟစ္စာတိ အဘိဝိဟနိတွာ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၂။
အဘိဝိဟစ္စာတိ အဘိဟန္တာ ဝိမေတော။ ဣတိ-
ဝုတံ၊ ၄။ ၈၆။

အဘိဝိဟနိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ + ဝိ + ဟန +
တွာ] အဘိဝိဟစ္စနှင့် အနက်အရတူ။

အဘိဝုဋ္ဌ (တိ) [အဘိ + ဝသ + တ] (၁) မိုးကြီး
ရွာသွန်းအပ်သော။ (၂) ရွာသော၊ ရွာသွန်း
သော။ (၁) အဘိဝုဋ္ဌာ ရမ္မတလော၊ နာဂါ
ဣသိဘိ သေဝိတာ။ ထေရ၊ ၃၅၁။ အဘိဝုဋ္ဌာ-
တိ မဟာမေသေန အဘိပုဝုဋ္ဌာ။ ထေရ၊ ၄။
၂။ ၄၅၂။ (၂) အဘိဝုဋ္ဌေ မဟာမေသေ။
မိလိန္ဒ၊ ၁၇၆။

အဘိဝုဋ္ဌိတ (တိ) [အဘိ + ဝိ + ဥ + ဌာ + တ] ဖြစ်
ပေါ်သော၊ ဖြစ်ပေါ်စေအပ်သော။ စေတန
အနတ္တဇော အဘိဝုဋ္ဌိတဿ အနိယမဂ္ဂဿ
ဝသေန ဗုက္ခသစ္စေ ပရိညာဘိသမယံ အာဟ။
ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၄၉၀။

အဘိဝုဇ္ဈ (တိ) [အဘိ + ဝဇ္ဈ + တ] ကြီးပွား
သော၊ သူ။ သုခေမိတာ ... သုခေန အဘိ-
ဝုဇ္ဈာ ပီတာ။ ပေတ၊ ၄။ ၁၃၉။ အဘိဝုဇ္ဈ-လည်း
ကြည့်။

အဘိဝုဇ္ဈိ (တိ) [အဘိ + ဝဇ္ဈ + တိ] (၁) တိုးတက်
- ပွားစိုး - ခြင်း။ (၂) တိုးတက် - ကြီးပွား -
ခြင်း။ (၁) ဣဒ္ဓ မူလံ ကုသလာဘိဝုဇ္ဈိယာ။
မိလိန္ဒ၊ ၃၃။ (၂) အတ္တနော အဘိဝုဇ္ဈိ
ဣစ္ဆန္တေန။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၂၆။

အဘိဝုဇ္ဈိကမ (တိ) [အဘိဝုဇ္ဈိ + ကမ] ကြီး
ရင့် - ကြီးမြင့် - ခြင်း - ကို အလိုရှိသော၊ သူ။

မာတာ...စတုသု ပုတ္တေသု ဖာရဏံ အဘိ-
ဝဇ္ဇိကာမာ ဟောတိ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၄၁။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၁၄။

အဘိဝဇ္ဇိကာရဏ (န) [အဘိဝဇ္ဇိ+ကာရဏ]
ကြီးပျိုး - တိုးတက်-ခြင်း၏ အကြောင်း။
မင်္ဂလသမ္ပတ (စရိယာ၊ ၄။ ၃၆) ကြည့်။

အဘိဝဇ္ဇိနိမိတ္တ (န) [အဘိဝဇ္ဇိ+နိမိတ္တ] ကြီးပျိုး
တိုးတက်ခြင်း၏ - အကြောင်း - နိမိတ်။ ဝဇ္ဇိ
(သံ၊ ၃။ ၂၃၉) ကြည့်။

အဘိဝုတ္တ (တိ) [အဘိ+ဝသ+တ] (ပရိဝုတ္တ၊
ပရိဝသိအ-ပြာ။ အဘျုမိတ၊ ပသိမိတ-
သံ)] (၁) နေပြီးသော၊ ညဉ့်လွန်ပြီးသော။
(၂) နေစေအပ်ပြီးသော၊ ညဉ့်လွန်စေအပ်
ပြီးသော။ အဘိဒေါသိက (ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၀၀)
ကြည့်။

အဘိဝုဒ္ဓ (တိ) [အဘိ+ဝစု+တ] ကြီး-မြတ်-
သော။ ဘဝေါဝေ ပဏိတတရော အဘိဝုဒ္ဓေါ
အဘဝေါ။ မူလဒီ၊ ၂။ ၂၄။ ဘဝေါဝေ အဘိ-
ဝုဒ္ဓေါ အဘဝေါ “ယထာ အသေက္ခာ ဓမ္မာ”-
တိ။ အနုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၂၁။ အဘိဝုစု-ကြည့်။

အဘိဝုဒ္ဓိ (တိ) [အဘိ+ဝစု+တိ] တိုးတက်-
ကြီးပျိုး-ခြင်း။ အတ္တနော အဘိဝုဒ္ဓိံ ပတ္တ-
ယမာနေန။ ဝိမာန၊ ၄။ ၃၄။ ဣတရံ ခန္တတ္ထယံ
ဝါ နိဿာယ အဘိဝုဒ္ဓိံ ပတိဋ္ဌံ မဟန္တဉ္စ ပါပု-
ဏာတိ။ မ၊ ၃။ ၂၂၅။ အဘိဝုစု-လည်း
ကြည့်။

အဘိဝုဋ္ဌိတတ္ထ (န) [အဘိဝုဋ္ဌိတ+တတ္ထ] မကောင်း
မှုကို မျှောအပ်ပြီးသည်၏အဖြစ်။ ဗြာဟ္မဏ-
သ သဗ္ဗဂုဏဂဏဟိ မဏ္ဍိတတ္တာ အဘိဝုဋ္ဌိ-
တတ္တာ ဗြာဟ္မဏမိ ကကုသန္ဓေ ဘဂဝတိ
ပရိနိဗ္ဗုတေ။ အပါ၊ ၄။ ၂။ ၂၈၉။

အဘိဝေဒေတိ (ကြိ) [အဘိ+ဝိဒ+ဇော+တိ]
သိ၏။ တံ မံ မတံ ဝါ ဇီဝံ ဝါ၊ နာဘိဝေဒေန္တိ

ဉာတကာ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၂၃။ နာဘိဝေဒေန္တိတိ
န ဇာနန္တိ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၉။

အဘိသည (သံယု) ဟိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ+သံ
+ညီဟ+တွာ] ရော-နှော-စု-ပေါင်း-
ချိုး ချဉ်း-၍၊ တပေါင်းတည်းပြု၍၊ တဒေ-
ကဏ္ဍံ အဘိသညဟိတွာ။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၁။ အဘိ-
သညဟိတွာတိ အဘိသံဟရိတွာ။ အဘိ၊ ၄။
၂။ ၆။ အဘိသညဟိတွာတိ ဣေ သမ္မဟံ
ကတွာတိပိ အတ္ထော။ မူလဒီ၊ ၂။ ၆။

အဘိသံယုဟန (န) [အဘိ+သံ+ညီဟ+ယု]
ရော-နှော-စု-ပေါင်း-ခြင်း။ စိတ္တေန ပန
ကေဠံ အဘိသံယုဟနဝသေန သမ္မဟတာ
ဝုတ္တာ ယထာ “ဝေဒနာက္ခန္ဓော” တိ ဒီ၊ ၃။
၂၂။ အတိတာဒိဘေဒဘိန္ဒဿ ပညာယ
အဘိသံယုဟနေန ဗုသိကတေ။ အနုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၇။

အဘိသံဝစုမာန (တိ) [အဘိ+သံ+ဝစု+မာန]
အလွန်-တိုး-တက်-ပြင်း-ထန်-ထက်-
သန်-သော။ ယာစိယမာနောပိ အဘိသံဝစု-
မာနသံဝေက္ခာ အနောသက္ကိတမာနသော။
စရိယာ၊ ၄။ ၁၇၉။

အဘိသံဝိသေတိ (ကြိ) [အဘိ+သံ+ဝိသ+
ဇော+တိ] သက်ဝင်-ကျွံ-နစ်-၍-မှား
သောအားဖြင့် - မှတ်ယူ - စွဲလမ်း - ၏။
အဘိသံဝိသေယံ ဘသ္မိ။ ထေရီ၊ ၄။ ၃၀။ “မမ
ဣဒ”န္တိ အဘိနိဝေသေယံ။ ထေရီ၊ ၄။ ၂၈၉။

အဘိသံဟရတိ (ကြိ) [အဘိ+သံ+ဟရ+အ+
တိ] စုမိ-စုဆောင်းမိ-၏။ ဥစ္ဆင်္ဂေ ပါဠိလိ-
ပုပ္ဖံ၊ ကတွာန အဘိသံဟရိ။ အပါ၊ ၁။ ၁၃၆။
သဟဿံ အဘိသံဟရိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၀၅။

အဘိသံဟရိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ+သံ+ဟရ+
တွာ] စု-ပေါင်း-၍။ အဘိသညဟိတွာ-
ကြည့်။

အဘိသင်္ခစူ (ကြိ) [အဘိ+သံ+ကရ+တွာ]
အလွန် ကောင်းစွာ - ပြု - ပြင် - စီရင် - ၍၊

ခဲဗွယ် အမျိုးမျိုးကို - စုပေါင်း - ထည့်စွက် - ပါဝင်စေ - ရှိ။ တထေဝ သဒ္ဓေါ သုတဝါ။ အဘိသင်္ခတ ဘောဇနံ။ သံ၊ ၁။ ၁၀၀။ အဘိသင်္ခတံ အဘိသင်္ခရိတော သမောဓာနေတော ရာသိ ကတော။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၂။ အဘိသင်္ခရိတော သမောဓာနေတောတိ ခါဒနိယဿ ဝိဝိဓဇာတိယာနိ သမ္ပိဏ္ဏေတော။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၈။ အဘိသင်္ခရိတောလည်း ကြည့်။

အဘိသင်္ခတ (တိ) [အဘိ+သံ+ကရ+တ]
ပြုအပ် - လုပ်အပ် - ပြုလုပ်အပ် - သော။
ပြုအပ် - ပြင်အပ် - ပြုပြင်အပ် - စီရင်အပ် - သော။ (က) ပြုအပ် - ဖြစ်စေအပ် - သော။
(ခ) အကြောင်းတရားတို့သည် - ပြု - စီရင် - အပ်သော၊ အချင်းချင်း အမှီသဟဲပြု၍ အကြောင်းတရားတို့သည် - ပေါင်းစု - ပြု - စီရင် - အပ်သော။ (ဂ) ကံသည် ပြုစီရင် အပ်သော။ (ဃ) အစု - အပုံ - ပြုအပ်သော၊ အမြောက်အမြား စုပေါင်း ဆည်းပူးအပ် သော။ (င) ပြုအပ် - စီရင်အပ် - စီကုံးအပ် - ရေးသားအပ် - သော။ (စ) ပြုစု - ရှာဖွေ - စုဆောင်း - စီစဉ် - အပ်သော။

(က) ဣဒမ္ပိ ခေါ် ပဌမံ ဈာနံ အဘိသင်္ခတံ အဘိသဉ္ဇေတယိတံ။ မ၊ ၂။ ၁၃။ အံ၊ ၃။ ၅၄၃။ အဘိသင်္ခတန္တိ ကတံ ဥပ္ပါဒိတံ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၉။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၄၇။ (ခ) အဘိသင်္ခတန္တိ အတ္တနော ပစ္စယေဟိ အဘိသမ္ပုဒဘာဝေန သမေစ္စ သမ္ပုယု ကတံ။ သုဿ ကတဘာဝေါ ဥပ္ပါဒေန ဝေဒိတဗ္ဗော၊ န ဥပ္ပန္နဿ ပဋိသင်္ခရဏေနာတိ အာဟ “ဥပ္ပါဒိတ”န္တိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၈။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၆၂။ ပုရာဏမဒံ ဘိက္ခဝေ ကမ္ပံ အဘိသင်္ခတံ အဘိသဉ္ဇေတယိတံ ဝေဒနီယံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၉၄။ သံ၊ ၂။ ၃၄၆။ မဟာနိ၊ ၃။ ၄၆။ အဘိသင်္ခတန္တိ ပစ္စယေဟိ ကတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၆၅။ အဘိသင်္ခတန္တိ ပစ္စယေဟိ အဘိသမာဂန္တာ ကတံ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၄၆။ အဘိမုဒဘာဝေန

သမာဂန္တာ သမေစ္စ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၁၆။ အညမညာဘိမုဒေဟိ သမေစ္စ ပစ္စယေဟိ ကတော အဘိသင်္ခတော။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၈။ (ဂ) အဘိသင်္ခတန္တိ ကမ္မေန သင်္ခရိတံ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၈၇။ (ဃ) အဘိသင်္ခတံ နိရာရမ္ပံ၊ ယညံ ကာလေန ကပ္ပိယံ။ အံ၊ ၁။ ၁၅၂။ အဘိသင်္ခတန္တိ ရာသိကတံ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၂။ သင်္ခတာ အဘိသင်္ခတာ သဏ္ဍပိတာ။ မဟာနိ၊ ၅။ ၅။ အဘိသင်္ခတာတိ ပစ္စယေဟိ အဘိကတော။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၇၇။ (ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၇။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၉။ မ၊ ၄။ ၂။ ၃၁။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၆။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၇။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၈၂။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၃၅၄။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၄၁။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၃၇၉။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၁၅၀။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၅၁။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၆။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၈-တို့လည်း ကြည့်။ (င) အယံ ပဉ္စော စတူဟိ မာသေဟိ အဘိသင်္ခတော။ မ၊ ၄။ ၃။ ၇၆။ ယာ ဒီပဝါသီနိ၊ ဘာသာယ အဘိသင်္ခတာ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂။ အဘိသင်္ခတာတိ ရစိတာ။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၁၀။ (စ) ကတံ ပဉ္စန္တိ အဘိသင်္ခတံ ပဉ္စံ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၁။ အဘိသင်္ခတန္တိ စိတံ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၇။

အဘိသင်္ခတကာယ (ပု) [အဘိသင်္ခတ+ကာယ]
ပြုစီရင်အပ် - ဖန်ဆင်းအပ် - သော ကိုယ်။
အဘိသင်္ခတကာယေနော တိဋ္ဌန္တိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၁။

အဘိသင်္ခတတာ (တိ) [အဘိသင်္ခတ+တာ]
(က) ပြု - စီရင် - အပ်သည်၏ အဖြစ်။
(ခ) ပေါင်း - စု - ရှိ - ပြု - စီရင် - အပ်သည်၏ အဖြစ်။ (က) ယသ္မိံ”ဟိ သန္တာနေ နိဗ္ဗတ္တံ၊ တဿ တေန အဘိသင်္ခတတာ အဝဿ ဣစ္ဆိတဗ္ဗော။ မ၊ ၄။ ၃။ ၃၇၇။ (ခ) ဟေတုပစ္စယေဟိ အဘိသင်္ခတတာယ သင်္ခတတော။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၄၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၄၈။

အဘိသင်္ခတတ္ထ (န) [အဘိသင်္ခတ+တ္ထ] ပြုပြင်အပ်သည်၏အဖြစ်၊ ကောင်းစွာ ဖြစ်စေအပ်

သည်၏အဖြစ်။ အဘိသမ္ပဇညေဟိ အဘိသင်္ခ-
တတ္တာ ပါသာဒိက ... ပသာရိတော ဟုတော။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၅။ အဘိသင်္ခတတ္တာတိ သမ္ပာ
ပဝတ္တိတတ္တာ။ သာရတ္ထ၊၂။၃၇၄။ ဒေသနာ-
ဉာဏေန သုဋ္ဌ၊ ကတတ္တာ အဘိသင်္ခတတ္တာ
သုကတံ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၇။ သာတိသယံ
သန္တာနဿ အဘိသင်္ခတတ္တာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၁။
(ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၆-တို့လည်း ကြည့်။)

အဘိသင်္ခတပဉ္စ (တိ) [အဘိသင်္ခတ+ပဉ္စ] စိစဉ်
ထားအပ်သော - တွေးဆကြံစည်၍ စိစဉ်
ထားအပ်သော - ပြဿနာ။ ဒေဝလောကေ
အဘိသင်္ခတပဉ္စ ပုစ္ဆန္တော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၂။
“အတ္တနာ အဘိသင်္ခတပဉ္စ ပုစ္ဆတူ”တိ ဝေ
ဘကဝတာ အဓိပ္ပေတတ္တာ ပဉ္စ ပုစ္ဆန္တိ။ ပဋိသံ၊
ဋ္ဌ၊၂။၂၅၈။

အဘိသင်္ခတပစ္စယဒါန (န) [အဘိသင်္ခတ+ပစ္စ-
ယ + ဒါန] ကောင်းစွာ - ပြုပြင် - စီရင် -
အပ်သော ပစ္စည်းကို ပေးလှူခြင်း။ အဘိ-
သင်္ခတပစ္စယဒါနံ သက္ကာရော။ ကခါ၊ဋ္ဌ၊၁၂၁။

အဘိသင်္ခတဘာဝ (ပ) [အဘိသင်္ခတ+ဘာဝ]
ပေါင်း - စု - ၍ - ပြု - စီရင် - အပ်သည်၏
အဖြစ်။ ပစ္စယေဟိ အဘိသင်္ခတဘာဝါဒိနာ
နယေန။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၂၆၅။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၂၅၉။ ပစ္စယေဟိ အဘိသင်္ခတဘာဝံ ပဋိဇာ-
နာတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၂။

အဘိသင်္ခတဘောဇန (န) [အဘိသင်္ခတ+
ဘောဇန] အလွန်ကောင်းစွာ - ပြုပြင် - ရော-
နှော - စီရင် - အပ်သောဘောဇန။ (ဂဝပါနံ)
.. ပက္ကမရသက္ခရစက္ကသပ္ပိဟိ အဘိသင်္ခတ-
ဘောဇနံ ဝုစ္စတိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၁၈၀။

အဘိသင်္ခတသင်္ခါရ (ပ) [အဘိသင်္ခတ+သင်္ခါရ]
ပြုပြင်စီရင်အပ်သော - ကံသည် ပြုပြင်စီရင်
အပ်သော - ကံကြောင့်ဖြစ်သော - သင်္ခါရ-
တရား။ ဘုံသုံးပါး၌ ဖြစ်သော ရုပ်၊ နာမ်-

တရား။ သင်္ခတသင်္ခါရော အဘိသင်္ခတသင်္ခါ-
ရော အဘိသင်္ခရဏကသင်္ခါရော ပယောဂါ-
ဘိသင်္ခါရောတိ ဣမေ ပန စတ္တာရော သင်္ခါရ-
သဒ္ဓေန အာဂတသင်္ခါရ ... ကမ္မနိဗ္ဗတ္တာ
တောဘူမကာ ခူပါရူပဓမ္မာ အဘိသင်္ခတသင်္ခါ-
ရတိ အဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၂၇-၈။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၅၈။

အဘိသင်္ခတသန္တတိ (တိ) [အဘိသင်္ခတ+သန္တ-
တိ] ပြုစီရင်အပ်သော - အစဉ် - အခိုက်
အတန်း၊ ပဋိသန္ဓေအခါ။ သန္တတိယန္တိ ယေန
ကမ္မုနာ ခန္ဓာနံ ပါတုဘာဝေါ။ တေန အဘိ-
သင်္ခတသန္တတိယံ။ တဉ္စ ခေါ ပဋိသန္ဓိက္ခဏ-
ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅။

အဘိသင်္ခရဏ (န၊တိ) [အဘိ+သံ+ကရ+ယု]
(က) ပြု - စီရင် - ခြင်း။ သမ္ပယုတ်တရား
တို့ကို မပြန့်ပွားကြစေမူ၍ - တခုသောအာရုံ၌
- ပေါင်းစည်းခြင်း - မိမိကိုစွဲတို၌ - ဖြစ်စေ
ခြင်း - အားထုတ်စေခြင်း။ (ခ) ပြု - ပြင် -
ခြင်း၊ ကြည်ညိုဖယ်ရှိုသည်၏ အဖြစ်ကိုပြုခြင်း။
(ဂ) ပြု - စီရင် - တတ် - ကောင်းစွာ ဖြစ်စေ
တတ် - သည်၏ အဖြစ်။ (ဃ) ပြု - လုပ် -
တည် - ဆောက် - ခြင်း။ (င) ပြု - စီရင် -
ခြင်း၊ ဖြစ်စေခြင်း။ (စ) ပြု - ပြင် - တတ် -
ဆက်စပ်၍ တည်ထားတတ် - သည်၏အဖြစ်။
(က) ဇဿာဒိကေ ဟိ အဝိပ္ပကိဏ္ဏေ ကတော
သကိစ္စေသု ပဝတ္တနံ အာယုဟနံ။ ... တထာ-
ကရဏံ အဘိသင်္ခရဏံ။ မူလဋ္ဌ၊၁။၇၆။ အနုဋ္ဌိ၊
၁။၈၃-လည်း ကြည့်။ အဘိသင်္ခရဏမေဝ ဟိ
အာယုဟနာဒိနိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၇။ အဘိသင်္ခ-
ရဏံ သံဝိဓာနံ၊ ပကပ္ပနန္တိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။
၈၅။ (ခ) သက္ကပနာတိ အဘိသင်္ခရဏာ၊
ပါသာဒိကဘာဝကရဏန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၆။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၂၉၃။ (ဂ) သန္တာ-
နဿ ပရိဘာဝနာဝသေန အဘိသင်္ခရဏတော
ဧတေ ဒါနပရိက္ခာရာ နာမ။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။

၁၁၀။ (ဃ) တာမိဿယ ဝါ သေနာသနဿ
အဘိသင်္ခရဏေ။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၁၁၀။ (င)
ရူပသမာပတ္တိယာ အဘိသင်္ခရဏံ။ သိ၊ ဇ္ဇိ၊ သဏ်၊
၁။ ၄၃၆။ အံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၃။ ၃၂၄။ (စ) ဇိဝိတမ္ပိ
ဇိဝိတသင်္ခါရေ ပတိတုံ အဒတ္တာ အတ္တဘာ-
ဝဿ အဘိသင်္ခရဏတော။ သိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၄၇၁။

အဘိသင်္ခရဏကသင်္ခါရ (ပ) [အဘိသင်္ခရဏ-
က + သင်္ခါရ] ပြုစီရင်တတ်သော - မိမိ၏
အကျိုးကို ပြုစီရင်တတ်သော - သင်္ခါရ၊ တေ
ဘူမက ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်စေတနာ။ တေ-
ဘူမကကုသလကုသလစေတနာ ပန အဘိ-
သင်္ခရဏကသင်္ခါရေတိ ဝုစ္စတိ။ တဿ “အ-
ဝိဇ္ဇာဂတောယံ ဘိက္ခဝေ ပုရိသပုဂ္ဂလော ပုည-
ဇ္ဇေဝ သင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရေတိ” တိအာဒိသု
အာဂတဋ္ဌာနံ ပညာယတိ။ အဘိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၁၂၈။
ပဋိသံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၈။ အတ္တနော
ဖလဿ အဘိသင်္ခရဏတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။
၂၅၃။ အဘိသင်္ခတသင်္ခါရ လည်း ကြည့်။

အဘိသင်္ခရဏကာလ (ပ) [အဘိသင်္ခရဏ + ကာ-
လ] ပြုပြင်စီရင်သောကာလ။ စုဏ္ဏမတ္တိကာ-
နံ အဘိသင်္ခရဏကာလတော ပဋ္ဌာယ သဗ္ဗ-
ပဿာဂေသု ဒုက္ကဋ်။ ဝိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၃။ ၁၃၀။

အဘိသင်္ခရဏကိစ္စ (တိ) [အဘိသင်္ခရဏ + ကိစ္စ]
အဘိသင်္ခရဏကိစ္စရှိသော။ အဘိသင်္ခရဏ
(က) အနက် ကြည့်။ အဘိသင်္ခရဏကိစ္စ
ကိလေသာဘိသင်္ခါရေ ဝိဇ္ဇမာနေ သဗ္ဗဒိဋ္ဌာဘိ-
နိဝေသအဘိဓာဝနာဘိနိဝေသာဒိနံ ဝသေန
အာယူဟန္တဿ။ သိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၅၄။

အဘိသင်္ခရဏဋ္ဌ (ပ) [အဘိသင်္ခရဏ + အတ္တ]
အဘိသင်္ခရဏအနက်သဘော။ အဘိသင်္ခရဏ
(က) အနက် ကြည့်။ ဖုဿဋ္ဌေန စ အဘိ-
သင်္ခရဏဋ္ဌေန စ ကောဝ ဓမ္မော သင်္ခါ-
ရက္ခန္ဓော။ အဘိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၁၃၈။ တော ဟိ စ-
တဿော အနိဉ္စနဋ္ဌေန အနိဉ္စနဿ စ အဘိသင်္ခ-

ရဏဋ္ဌေန အာနေဉ္စာဘိသင်္ခါရေတိ ဝုစ္စန္တိ။
အဘိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၁၃၆။ (မဟာနိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၅၄။)
အဘိသင်္ခရဏသက္ခဏ (န) [အဘိသင်္ခရဏ +
လက္ခဏ] (၁) အဘိသင်္ခရဏလက္ခဏာ
အဘိသင်္ခရဏ (က) အနက် ကြည့်။ (တိ) (၂)
အဘိသင်္ခရဏလက္ခဏာရှိသော။ (၁) သင်္ခါ-
ရာနံ အဘိသင်္ခရဏလက္ခဏံ (တထံ အဝိတ-
ထံ။) ဒိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၆၂။ အံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၈၃။ ဥဒါန၊ ဇ္ဇိ၊
၁၁၃။ ပဋိသံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၁၉၂။ မဟာနိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁၅၅
(၂) စေတနာ အဘိသင်္ခရဏလက္ခဏာ။
မိလိန္ဒ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ အဘိသင်္ခရဏလက္ခဏော သင်္ခါ-
ရော။ မ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၂၂၇။ သံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၁၆။ အဘိ၊ ဇ္ဇိ၊
၂။ ၁၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၉။ အဘိသင်္ခရဏ-
လက္ခဏောတိ အဘိသဉ္ဇေတယိတသဘာဝေါ၊
အာယူဟန္တသဘာဝေါတိ အတ္တော။ မ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။
၃၂၇။ အဘိသင်္ခရဏလက္ခဏောတိ အာယူဟ-
န္တသဘာဝေါ။ သံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၁၉။ ယံ ကိဉ္စိ အဘိ-
သင်္ခရဏလက္ခဏံ ... သင်္ခါရက္ခန္ဓော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၈၂။ အဘိသင်္ခရဏလက္ခဏံ နာမ ဖုဿကရ-
ဏလက္ခဏံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၉၂။ အဘိသင်္ခရဏံ
အာယူဟန္တံ ဗျာပါရာပတ္တိ၊ အဘိသန္တဟန္တံ ဝါ၊
ဥတယထာပိ စေတနာပဓာနတယ သင်္ခါ-
ရက္ခန္ဓဿ ဝေ ဝုတ္တံ “အဘိသင်္ခရဏလက္ခဏ”-
န္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၁၁၂။ ဖုဿကရဏလက္ခဏန္တိ
သမ္ပိဏ္ဏနလက္ခဏံ၊ တတော သင်္ခါရ အာယူ-
ဟန္တရသ ဝုစ္စန္တိ။ စေတနာပဓာနတယ ဟိ
သင်္ခါရက္ခန္ဓဓမ္မာ ဝေ ဝုတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၁၃၉။
အဘိသင်္ခရဏလက္ခဏာ စ စေတနာ။ ဒီ၊ ဇ္ဇိ၊
၁။ ၁၀၆။ သိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၁။ ၁၁၀။

အဘိသင်္ခရဏဝိသေသ (ပ) [အဘိသင်္ခရဏ +
ဝိသေသ] ပြုပြင်စီရင်ခြင်း၏ ထူးခြားခြင်း၊
ပြုပြင် - စီရင် - ချက်ပြုတ် - ခြင်း၏ ထူးခြား
ခြင်း။ မုဒုမံသဘာဝတောဟိ အဘိသင်္ခရဏဝိ-
သေသေန စ “မဒ္ဒဝ” န္တိ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၁၆၉။
အဘိသင်္ခရဏသဘာဝ (ပ) [အဘိသင်္ခရဏ +
သဘာဝ] ပြုပြင်ခြင်း - အလွန်ကောင်းစွာ

ပြုပြင်ခြင်း-သဘော၊ အားထုတ်ခြင်း-စေ
ဆော်ခြင်း-ဆက်စပ်ခြင်း- စုပေါင်းခြင်း-
ဖြစ်စေခြင်း-သဘော။အဘိသင်္ခရဏ-ကြည့်။

အဘိသင်္ခရာပေတုံ (ကြိဝိ) [အဘိ+သံ+ကရ+
ဏာပေ+တုံ] ပြု-ပြင်-စီရင်-စေခြင်းငှါ။
အပိ စ အလဠိနာ အဇ္ဈောဟရိတဗ္ဗံ ယံ ကိဉ္စိ
အဘိသင်္ခရာပေတုံ န ဝဇ္ဇတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။
၄၃၁။

အဘိသင်္ခရိ (ကြိ) [အဘိ+သံ+ကရ+ဩ+ဤ]
အဘိသင်္ခရေတိ-ကြည့်။

အဘိသင်္ခရိတုံ (ကြိဝိ) [အဘိ+သံ+ကရ+တုံ]
ပြု-ပြင်- စီရင်-ခြင်း - ချက်ခြင်း - ငှါ။
အနုဇာနာမိ ဘိက္ခုဝေ ပဠိ အဘိသင်္ခရိတုံ။
ဝိ၊ ၃။ ၂၉၈။ ပဠိ အဘိသင်္ခရိတုန္တိ ယေန
ဖာလိတပါဒါ ပါကတိကာ ဟောန္တိ၊ တံ
နာဠိကေရာဒိသု နာနာဘေသဇ္ဇာနိ ပက္ခိပိတော
ပဠိ အဘိသင်္ခရိတုံ၊ ပါဒါနံ သပ္ပာယဘေသဠိ
ပဏိတုန္တိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၇၄။

အဘိသင်္ခရိတော (ကြိဝိ) [အဘိ + သံ + ကရ +
တော] ပြု၍၊ အလွန်ကောင်းစွာပြု၍။ (က)
ပြု၍၊ အားထုတ်-စုဆောင်း-ဆည်းပူး-
၍၊ အဖန်ဖန်ဖြစ်စေ၍။ (ခ) ပြုပြင်-တဖန်
ပြုပြင်-၍။ (ဂ) ပြု-စီရင်-၍။ ရောနှော
-စုပေါင်း-၍။ (ဃ) ပြု-လုပ်-၍၊ စီမံ-
ဖော်စပ်-၍။ (င) အလွန်ကောင်းစွာ-
ပြု-ပြင်-စီရင်-၍ ခဲဖွယ် အမျိုးမျိုးကို-
စုပေါင်း - ထည့်စွက် - ပါဝင်စေ-၍။ (စ)
ရှေးဦးအလျှင်-တင်ကြို-ပြင်ဆင်၍၊ သိလို
သော - အနက် - အချက် - ကို မိမိဉာဏ်
အားလျော်စွာ-စီကုံး-ရေးသား၍။ (ဆ)
ဟန်ဆောင် - လှည့်စား- ခြင်း ပြု၍၊ ပရိ-
ယာယ်-မာယာ လုပ်-ဆင်-၍။ (ဇ)
ပြု၍၊ ဖန်ဆင်း၍၊ ပြု၍။

(က) သင်္ခါရေ အဘိသင်္ခရိတော။ သံ၊ ၃။
၃၉၂။ သော သဗျာဗဇ္ဇံ ကာယသင်္ခါရံ အဘိ-

သင်္ခရိတော။ မ၊ ၂။ ၅၂။ အံ၊ ၁။ ၁၂၀။ အဘိ-
သင်္ခရိတောတိ သင်္ခရိတော၊ ပိဏ္ဏံ ကတောတိ
အတ္ထော။ မ၊ ၄။ ၃။ ၇၃။ အဘိသင်္ခရိတောတိ
အာယုဟိတော၊ တံ ပန ပစ္စယသမဝါယ-
သိဒ္ဓိတော သံကမ္မနံ ပိဏ္ဏနံ ဝိယ ဟောတိတိ
အာဟ “သင်္ခရိတော၊ ပိဏ္ဏံ ကတောတိ
အတ္ထော”တိ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၄၅။ (၁) ဝေ ဒိန္နံ
ဘေသဠိ သစေ သာမဏေရော အဘိသင်္ခ-
ရိတော ဝါ အနဘိသင်္ခရိတော ဝါ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။
၂၉၇။ (ဂ) သပ္ပိဓေသက္ကရာဒိဟိ အဘိသင်္ခရိ-
တော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၆၇။ ပဏိတပဏိတာ သုန္နရ-
သုန္နရာ စ အဘိသင်္ခရိတော ကတာ သက္ကာ-
ရာတိ ဝုစ္စန္တိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၀။ (ဃ) ကောစိ-
ဒေဝ ပုရိသော ဝိသံ အဘိသင်္ခရိတော၊
ကေဠိ အဘိသင်္ခရိတော။ မိလိန္တ။ ၆၃။ (င)
အဘိသင်္ခရိတော သမောဓာနေတောတိ ခါဒနိ-
ယဿ ဝိဝိဓဇာတိယာနိ သမ္ပိဏ္ဏေတော။
သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၈။ အဘိသင်္ခရိ လည်း ကြည့်။
(စ) တေ ပဉ္စ အဘိသင်္ခရိတော အဘိသင်္ခရိ-
တော .. ပုစ္ဆန္တိ။ ပဋိသံ၊ ၃၇၇။ မဟာနိ၊ ၁၄၀။
ပဉ္စ အဘိသင်္ခရိတောတိ ဒွိပဒမ္ပိ တိပဒမ္ပိ
စတုပ္ပာမ္ပိ ပုစ္ဆံ ရစယိတော။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၈။
မဟာနိ၊ ၄။ ၂၆၁။ ပဉ္စ အဘိသင်္ခရိတော ပုစ္ဆန္တိ။
ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၆။ ပဉ္စ အဘိသင်္ခရိတောတိ ဉာတုံ
ဣတ္ထိတံ အတ္တံ အတ္တနော ဉာဏဗလာနုရူပံ
အဘိရစိတော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၂၇။ (-သိ၊ ၄။ သင်၊
၂။ ၃၆၃) (ဆ) အဘိသင်္ခရိတော ကုဟကော။
သုတ္တနိ၊ ၄၂၉။ အဘိသင်္ခရိတောတိ ဂေါမယ-
ဝနပုပ္ဖကုသတိဏာဒိနိ အာဒါယဝေရူပံ
ကုဟနံ ကတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သုတ္တနိ၊ ၄။
၂။ ၂၉၇။ (ဇ) အထ ခေါ ဘဂဝါ တထာရူပံ
ဣဒ္ဓါဘိသင်္ခရိ အဘိသင်္ခရိတော။ ဝိ၊ ၃။ ၃၂။

အဘိသင်္ခရိယမာန (တိ) [အဘိ+သံ+ကရ+
ယ+မာန] ပြု-စီရင်-အားထုတ်-ဖြစ်
စေ-အပ်သော။ ပစ္စယေဟိ အဘိသင်္ခရိ-
ယမာနေ စေတနာပဓာနေ ဓမ္မသမူဟော။

သံ၊ ဝိ၊ ၂။ ၂၃၇။ တေန အဘိသင်္ခရိယမာနံ
ဇီဝိတသင်္ခရံ န ပဝတ္ထယိဿာမိ။ သံ၊ ဝိ၊ ၂။
၅၀၈။

အဘိသင်္ခရိယာမိ (ကြိ) [အဘိ + သံ + ကရ +
သြ + သာမိ] အဘိသင်္ခရေတိ-ကြည့်။

အဘိသင်္ခရိယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [အဘိ + သံ + ကရ +
ယ + တေ] အလွန်ကောင်းစွာ - ပြု - စီရင်
အပ်၏။ ယဉ္ဇ အတ္တနော အတ္တာယ အဘိသင်္ခ-
ရိယတိ။ စရိယာ၊ ၄၇။

အဘိသင်္ခရေသိ (ကြိ) [အဘိ + သံ + ကရ + သြ +
ဤ] အဘိသင်္ခရေတိ-ကြည့်။

အဘိသင်္ခရေယျံ (ကြိ) [အဘိ + သံ + ကရ +
သြ + ယေျံ] အဘိသင်္ခရေတိ-ကြည့်။

အဘိသင်္ခရေယျ (ကြိ) [အဘိ + သံ + ကရ +
သြ + ယေျ] အဘိသင်္ခရေတိ-ကြည့်။

အဘိသင်္ခရေတိ (ကြိ) [အဘိ + သံ + ကရ +
သြ + တိ။ ကရ-ဓာတ်ကို ရှေးပြု။ နိတိ၊ သုတ္တ။
၁၀၉၀။ ရှု၊ နာ။ ၃၂၁-ကြည့်။] ပြုစီရင်၏။
အလွန် ကောင်းစွာ - ပြု - စီရင် - ၏။ ပြီးစေ
- ဖြစ်စေ - ၏။ (က) ပြု၏။ အားထုတ်၏။
စုဆောင်း - ဆည်းပူး - ၏။ ပြီးစေ -
ဖြစ်စေ - အထပ်ထပ် ဖြစ်စေ - ၏။ (ခ)
အခြား အကြောင်းတို့ထက် အလွန်ကောင်း
သော အကြောင်း၏အဖြစ်ကိုပြု၏။ အပေါင်း
အစုအားဖြင့် ဖြစ်စေ၏။ (ဂ) ပြုစေ၏။
အားထုတ် - စုဆောင်း - ဆည်းပူး - စေ၏။
(ဃ) အခြံအရံ - အထောက်အကူ - ပြု၏။
(င) ရှေးဦး - အလျင် တင်ကြို၍ - မိမိသိ
လိုသော - အနက် - အချက် - ကို - စီကုံး
- ရေးသား - ၏။ (စ) ပြု၏။ ဖန်ဆင်း၏။
ဖန်ဆင်းပြု၏။ အဓိဋ္ဌာန်၏။ (ဆ) ဖြစ်စေ၏။
(ဇ) ရှေ့ဆောင်လျက် - စုပေါင်း၍ - ပြု၏ -
ဖြစ်စေ၏။ (ဈ) အလွန်ထူးခြားစေလျက် -
ပြု - စီရင် - ၏။

(က) ပြု၏။ အားထုတ်၏။ စုဆောင်း -
ဆည်းပူး - ၏။ ပြီးစေ - ဖြစ်စေ - အထပ်ထပ်
ဖြစ်စေ - ၏။ သော နေဝ စေတေတိ န စ
အဘိသင်္ခရေတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၇၁။ ဥပရိသမာပတ္တိ-
အတ္တာယ နိကန္တိ ကုရုမာနော အဘိသင်္ခ-
ရေတိ နာမ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၇၇။ အဘိသင်္ခရေ-
တိတိ အာယုဟတိ။ သမ္ပိဏ္ဍေတိတိ အတ္ထော၊
သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော ဟိ သမုဒယတ္ထော။ ဒီ၊ ၁။
၃၆၉။ သံ၊ ဝိ၊ သင်္ခ၊ ၂။ ၃၈၀။ ပုညံ စေ သင်္ခရံ
အဘိသင်္ခရေတိ။ သံ၊ ၁။ ၃၁၀။ အဘိသင်္ခရေ-
တိတိ ကရေတိ။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၂။ (-မ၊ ၂။ ၂။
မ၊ ၃။ ၂။ ၂။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၂။ အံ၊ ၁။ ၁၂၀။ မ၊ ၄။ ၄။
၂။ ၂။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၉၀၊ ၃၉၁။) အဘိသင်္ခရေ-
တိ အာယုဟတိ သမ္ပိဏ္ဍေတိ၊ နိပ္ပါဒေတိတိ
အတ္ထော။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂။ ၆၉။ အဘိသင်္ခရေ-
တိတိ အာယုဟတိ၊ တံ ပန အာယုဟနံ ပစ္စယ-
သမဝါယသိဒ္ဓိတော သကမ္မိတွာ ပိဏ္ဍနံ ဝိယ
ဟေတိ။ သံ၊ ဝိ၊ ၂။ ၃၈၈။ အဘိသင်္ခရေတိ
အာယုဟတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၀။ အဘိ၊ ၄။ ၂။
၁၃၄။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၉၅။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၆။
အဘိသင်္ခရေန္တိ - သံ၊ ၁။ ၂။ ၂။ သံ၊ ၂။ ၂။
သံ၊ ၃။ ၃၉၂။ မဟာနိ၊ ၁၀၄၊ ၁၉၂။ မ၊ ၄။ ၁။
၂။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၈၄။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၇၊ ၁၃၆။
စူဠနိ၊ ၄။ ၆၉။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၉၃။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။
၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၂။
အဘိသင်္ခရေယျ - သံ၊ ၁။ ၃၁၁။ သံ၊ ဝိ၊ ၂။
၉၅။ အဘိသင်္ခရေယျံ - ဒီ၊ ၁။ ၁၇၁။ ဒီ၊ ၄။ ၁။
၃၀၇။ ဒီ၊ ဝိ၊ ၁။ ၃၆၉။ (ခ) အခြားအကြောင်း
တို့ထက် အလွန်ကောင်းသော အကြောင်း၏
အဖြစ်ကိုပြု၏။ အပေါင်းအစုအားဖြင့် ဖြစ်စေ
၏။ တထတ္တာယ ရူပဘာဝါယ အဘိသင်္ခ-
ရေတိ အာယုဟတိ သမ္ပိဏ္ဍေတိ၊ နိပ္ပါဒေတိတိ
အတ္ထော။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂။ ၆၉။ အဘိသင်္ခရေတိတိ
ဣတရေဟိ ပစ္စယဓမ္မေဟိ အဓိကံ သုဋ္ဌ၊ ပစ္စယတံ
ကရေတိ။ “ဥပဂစ္ဆတိ ယာပေတိ အာယုဟ-
တိ” တိတထေဝဝေဝနာနိ။ သံ၊ ဝိ၊ ၂။ ၂။ ၃၇။

(ဂ) ပြုစေ၏။ အားထုတ် - စုဆောင်း - ဆည်းပူး - စေ၏။ ယံ ပန ပရေ သမာဒပေတွာ အာဏာပေတွာ ကာရေန္တိ။ တဿ တံ ကာယသင်္ခါရံ ပရေ အဘိသင်္ခရေန္တိ - နာမ။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၄၇။ (ဃ) အခြံအရံ - အထောက်အကူ - ပြု၏။ ပရိက္ခရာေန္တိ အဘိသင်္ခရေန္တိတိ ပရိက္ခာရာ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၂၂။ သမာဓိံ ပရိက္ခရာေန္တိ အဘိသင်္ခရေန္တိတိ သမာဓိပရိက္ခာရာ။ သမာဓိဿ သမ္ဘာရဘူတာ သမ္ဘာဒိဋ္ဌိအာဒယော။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၅၇။ (င) ရှေးဦး - အလျင် - တင်ကြို၍ - မိမိသံလိုသော - အနက် - အချက် - ကို - စိကုံး - ရေးသား - ၏။ တေ ပဉ္စ အဘိသင်္ခရေန္တိ - မ၊ ၁။ ၂၃၃။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၂။ အဘိသင်္ခရေမိ - မ၊ ဌ၊ ၂။ ၇၆။ အဘိသင်္ခရိ - မ၊ ဌ၊ ၄။ ၁၇၆။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၇၂။ အဘိသင်္ခရိဿာမိ - အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၈။ (စ) ပြု၏။ ပန်ဆင်း၏။ ပန်ဆင်းပြု၏။ အဓိဋ္ဌာန်၏။ ဣဒ္ဓါဘိသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရေယံ။ အဘိသင်္ခရေသိ - ဝိ၊ ၃။ ၂၂။ အဘိသင်္ခရေသိတိ အဘိသင်္ခရိ၊ အကာသိတိ အတ္ထော၊ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၉၆။ (စိ၊ ၁။ ၉၉။ သံ၊ ၂။ ၄၈။ သံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၃၁။ အပ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၇၂။ ဝဇီရ၊ ၄၁၀။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၉၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၅။ အဘိသင်္ခါသိ - မ၊ ၂။ ၃၀၂။ ၃၃၆။ သံ၊ ၂။ ၇၆။ သံ၊ ၃။ ၂၃၆။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၂၉။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၅။ အဘိသင်္ခါသိ - မ၊ ၁။ ၄၀၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၂။ (ဆ) ဖြစ်စေ၏။ တေ သလ္လေ အဘိသင်္ခရေတိ။ မဟာနိ၊ ၃။ ၂၉။ အဘိနိဗ္ဗတ္တေတိ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၈၁။ (ဇ) ရွှေဆောင်လျက် စုပေါင်း၍ ပြု၏။ ဖြစ်စေ၏။ သင်္ခတမဘိသင်္ခရေန္တိတိ သင်္ခါရာ။ ဝိဘာဝိနိ၊ ၂။ ၃၅။ အဘိသင်္ခရေန္တိတိ အဘိမုခါ ဟူတွာ သင်္ခမ္ပ ကရေန္တိ၊ ဥပ္ပါဒေန္တိ။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၂။ ၃၃၆။ (ဈ) အလွန် ထူးခြားစေလျက် - ပြု - စီရင် - ၏။ အဘိသင်္ခရေတိတိ အဘိဝိသိဋ္ဌံ ကတွာ သင်္ခရေတိ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၀၂။

အဘိသင်္ခရေန္တိ (တိ) [အဘိ + သံ + ကရ + ဩ + အန္တိ] (က) ပြု - စီရင် - သော၊ ဖြစ်စေသော၊ အားထုတ်သော၊ သူ။ (ခ) ပြု - စီရင် - သော၊ ဆန်းကြယ်သော ဝေဒ၏အဖြစ်အား ပြင့် အချင်းချင်းထူးခြားသော ဝေဒတို့ကို - ပြု - စီရင် - သော၊ သူ။ (က) တေ သလ္လေ အဘိသင်္ခရေန္တော သလ္လာဘိသင်္ခါရဝသေန ပုရတ္ထိမံ ဒိသံ ဓာဝတိ။ မဟာနိ၊ ၃။ ၂၉။ အဘိသင်္ခရေန္တောတိ အဘိနိဗ္ဗတ္တေန္တော။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၈၁။ ကုသလာဘိသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရေန္တော။ မဟာနိ၊ ၃။ ၃၄။ အဘိသင်္ခရေန္တောဝ နာဘိသင်္ခရေတိ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၀၇။ အဘိသင်္ခရေန္တောဝါတိ တတ္ထ အပ္ပဟိနနိကန္တိကတာဝသေန အာယုဟန္တော ဝေ။ သီ၊ ဌ၊ ၁။ ၂။ ၃၈၁။ (-ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၆၉။) (ခ) တယော ဝေဝေ အဘိသင်္ခရေန္တော စေဝ ဝါစေန္တော စ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၃။ ၅၄။ အဘိသင်္ခရေန္တောတံ စိတ္တမန္တဘာဝေန အညမညံ အဘိဝိသိဋ္ဌေ ကရေန္တော။ ဒီ၊ ဌ၊ ၃။ ၄၈။

အဘိသင်္ခရေန္တိ (ကြံ) [အဘိ + သံ + ကရ + ဩ + အန္တိ] အဘိသင်္ခရေတိ - ကြည့်။

အဘိသင်္ခရေမိ (ကြံ) [အဘိ + သံ + ကရ + ဩ + မိ] အဘိသင်္ခရေတိ - ကြည့်။

အဘိသင်္ခါတံ (ကြံ၊ ဝိ) [အဘိ + သံ + ကရ + တံ] ပြု - စီရင် - ဖြစ်စေ - ခြင်းငါ။ ဝိတက္ကဝိစာရာ ဝါစံ အဘိသင်္ခါတံ န သက္ကောန္တိ။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၆၅။ သံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၃၅။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၈၅။

အဘိသင်္ခါရ (ပု) [အဘိ + သံ + ကရ + က] (၁) ဖြစ်စေခြင်း၊ ပြုလုပ် - အားထုတ် - ခြင်း၊ ဝိရိယ၊ ဝိရိယ - အဟုန် - အစွမ်းသတ္တိ။ (၂) ဝိပါက်၊ ကဋ္ဌတ္တာရုပ်ကို - ပြု - စီရင် - တတ်သော တရား (ပုညာဘိသင်္ခါရစသည်။) (၃) အပ္ပနာကို - ပြု - စီရင် - တတ်သော တရား။ (၄) (က) အလွန်ကောင်းစွာ - ပြုလုပ် - ချက်ပြုတ် - စိမ့် - ခြင်း။ (ခ) ပြုပြင်

ခြင်း။ အချိုရည် ချိပ်ရည် လောင်းခြင်း စသည်ဖြင့် ပြုပြင်ခြင်း။ (ဂ) “ဤမျှသော ကာလကို သမာပတ်ဖြင့် ကုန်လွန်စေအံ့”ဟု - အခွန် - ကာလ - ကို ပြုစီရင် - ပိုင်းခြား - ခြင်း။

(၁) ယာဝတိကာ အဘိသင်္ခါရဿ ဂတိ၊ တာဝတိကာ ဂန္ဓာ။ အံ၊ ၁။ ၁၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၈။ အဘိသင်္ခါရဿ ဂတိတိ ပယောဂဿ ဂမနံ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၈၀။ ပဝတ္တနတ္ထံ အဘိသင်္ခါရကံ အဘိသင်္ခါရော။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၈၃။ အဘိသင်္ခါရဿာတိ ပယောဂဝေဂဿ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၅၃။ (ဝိသုဒ္ဓိ သု၊ ၄။ ၂။ ၁၀ - လည်းကြည့်။) ဂမိကာဘိသင်္ခါရ။ (ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၈၈။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၂၄)လည်း ကြည့်။ (၂) အဘိသင်္ခါရေတိ ဝိပါကံ ကဋတ္တာရူပဉ္စာတိ အဘိသင်္ခါရော။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၄။ တေ အဘိသင်္ခါရ အပ္ပဟိနာ (မဟာနိ၊ ၆၃)တိ ယေ ပညာပညာ အာနေဉ္စာဘိသင်္ခါရ၊ တေ အပ္ပဟိနာ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၈၄ - ၅။ သဗ္ဗေ အဘိသင်္ခါရ။ ပဋိသံ၊ ၉၉၊ ၁၁၇။ ဝိပါကံ အဘိသင်္ခါရေန္တိတိ အဘိသင်္ခါရ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၃။ (ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၃။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၈။ စူဠနိ၊ ၄။ ၂။ ၂။) (၃) အပ္ပနံ အဘိသင်္ခါရေတိ သဇ္ဇေတိတိ အဘိသင်္ခါရော။ မင်္ဂမဉ္စ၊ ၁။ ၂။ ၅၄။ ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရ - လည်း ကြည့်။ (၄) (က) တံ အဘိသင်္ခါရေန သာဒုတရံ ကတွာ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၆။ (ခ) ဗီဇေန အဘိသင်္ခါရော။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၈၈။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၅။ (ဂ) တယော ခေါ အာဝုသော ပစ္စယာ...ပုဗ္ဗေ စ အဘိသင်္ခါရော။ မ၊ ၃။ ၃၇၁။ ပုဗ္ဗေ စ အဘိသင်္ခါရေတိ အဋ္ဌါနပရိစ္ဆေဒေါ ဝုတ္တော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၂။ (ဥဒါန၊ ၄။ ၃၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၄၃။)

အဘိသင်္ခါရက (တိ) [အဘိ + သံ + ကရ + ကျ၊ ထိ - ဌံ အဘိသင်္ခါရိကာ] (က) ပြုစီရင်တတ် - ဖြစ်စေတတ် - သော။ (ခ) ပြုပြင်တတ် သော အရသာ၊ နှုတ်မြိန်ဖွယ် - အထောက်

အကူ - အခြံအရံ - အရသာ။ (က) သညာဝသေန အဘိသင်္ခါရကေ သင်္ခါရေ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၀၈။ အာယုနော ဗီရိတဿ အဘိသင်္ခါရကံ ဗလသမာပတ္တိဓမ္မံ။ စီ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၃။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၇။ တတော သညာဝသေန အဘိသင်္ခါရိကာ စေတနာ (ဝုတ္တော)။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၂။ (ခ) ကဋ္ဌကာဒိရသာ ပန ကေဝလံ အဘိသင်္ခါရကာ ဝေ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၉။

အဘိသင်္ခါရဂ္ဂဟဏ (န) [အဘိသင်္ခါရ + ဂဟဏ] အဘိသင်္ခါရသစ္စါ။ တဏှာ အဘိသင်္ခါရဂ္ဂဟ - ကေန အဝသေသကိလေသ... အဘိသင်္ခါရ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၂၀။

အဘိသင်္ခါရပ္ပစ္စယ (ပ) [အဘိသင်္ခါရ + ပစ္စယ] အလွန်ကောင်းစွာ ချက်ပြုတ်စီမံခြင်းဟူသော အကြောင်း။ အဘိသင်္ခါရပ္ပစ္စယာ ပန သုဂန္ဓာနိပိ ဟောန္တိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၇၁။

အဘိသင်္ခါရပ္ပဝတ္တိ (တိ) [အဘိသင်္ခါရ + ပဝတ္တိ] အဘိသင်္ခါရ၏ ဖြစ်ခြင်း။ သညာယ ဂဟိတာ - ကာရေ ဝိသယေ အဘိသင်္ခါရပ္ပဝတ္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၃ - ၄။

အဘိသင်္ခါရဘာရ (ပ) [အဘိသင်္ခါရ + ဘာရ] အဘိသင်္ခါရဟူသော ဝန်။ ကတမော အဘိသင်္ခါရဘာရော၊ ပညာဘိသင်္ခါရော အပညာဘိသင်္ခါရော အာနေဉ္စာဘိသင်္ခါရော၊ အယံ အဘိသင်္ခါရဘာရော။ မဟာနိ၊ ၂။ ၆၀။ (မ၊ ၄။ ၁။ ၄၄။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၇။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၇။ ဩဟိတဘာရ - လည်း ကြည့်။)

အဘိသင်္ခါရမန (ပ၊ န) [အဘိသင်္ခါရ + မန] အဘိသင်္ခါရနှင့် ယှဉ်သောစိတ်။ (ပညာဘိသင်္ခါရ၊ အပညာဘိသင်္ခါရနှင့် ယှဉ်သောစိတ်။ သီ၊ ၄။ သစ်၊ ၁။ ၄၁၄ - လည်း ကြည့်။) သတိပဿဗ္ဗသတ္တာနံ အဘိသင်္ခါရမနသာ နိဗ္ဗတ္တဘာဝေ ဗာဟိရပ္ပစ္စယေဟိ ဝိနာ။ စီ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၅။ အဝိသေသေန ပန အဘိသင်္ခါရမနသာ

သဗ္ဗေပိ သတ္တာ မနောမယာ ဝေ။ မ၊ဋ္ဌိ၊
၃၂၇။

အဘိသင်္ခါရမာရ (ပု) [အဘိသင်္ခါရ + မာရ။
ဇာတိဇရာဒိမဟာဗျသနနိဗ္ဗတ္တနေန အဘိ-
သင်္ခါရောဝ မာရော အဘိသင်္ခါရမာရော။
သာရတ္ထ၊။ ၃၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊။ ၂၅၅။] အဘိ-
သင်္ခါရဟူသော မာရ် (လောကီကုသိုလ် အကု-
သိုလ် စေတနာ)။ အရိယမဂ္ဂက္ခဏေ ကိလေ-
သမာရော၊ အဘိသင်္ခါရမာရော၊ ဒေဝပုတ္တ-
မာရော။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊။ ၁၉၅။ အဘိသင်္ခါရမာရံ
ဇေတွာ။ ထေရဋ္ဌ၊။ ၁။ ၃၇၇။

အဘိသင်္ခါရမုခ (တိ) [အဘိသင်္ခါရ + မုခ] ပဋိ-
မုခေါ အဘိသင်္ခါရမုခေါ ဟုတွာ။ သံ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။
၉၁။ (ဤပါဌ်သည် ပမာဒလေခ ဖြစ်နေဟန်
တူသည်။ အကြောင်းမှာ ဤပါဌ်အတိုင်း
ဆိုလျှင် “အဘိသင်္ခါရသို့ မျက်နှာမူသော”
ဟူသည့်အနက် ဖြစ်ရာသည်။ ဤနေရာ၌ မလို
အပ်သော အနက်ဖြစ်သည်။ ဤကားဆရာသည်
ပဋိပနော-တွင် ပဋိ-ကို ပဋိမုခေါ၊ ပနော-ကို
အဓိဂတော-ဟု ဖွင့်ပြီးလျှင် ပဋိမုခ-၏အခြား
အနက်များကို စင်စေလင့်၍ အဘိမုခေါ-ဟု
ထပ်ဖွင့်သည်ဟု မှန်းဆရသည်။ ဤအတိုင်း
မှန်လျှင် “ပဋိပနောတိ ပဋိမုခေါ အဘိမုခေါ
ဟုတွာ ပနော အဓိဂတော”ဟူသော ပါဠိ
ဝါကျအရ “နိဗ္ဗာန်ကို မျက်နှာမူလျက် ဇရာ
မရဏ၏ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း
အကျင့်ကိုသိ၏”ဟူသောအနက် ဖြစ်ရာသည်။
ဤနေရာ၌ လိုအပ်သောအနက် ဖြစ်သည်။
အနုဓမ္မစာရီ-လည်း ကြည့်။)

အဘိသင်္ခါရမူလက (တိ) [အဘိသင်္ခါရ + မူလ +
က] အဘိသင်္ခါရလျှင် - အရင်း - မူလ -
ရှိသော။ အဘိသင်္ခါရမူလကော ဟိ ခန္ဓ-
သန္တာနော။ သံ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၆၈။

အဘိသင်္ခါရမေဃ (ပု) [အဘိသင်္ခါရ + မေဃ]
အဘိသင်္ခါရ ဟူသော မိုး။ အဘိသင်္ခါရ-
မေဃဿ ဝဿနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၁။

အဘိသင်္ခါရလောက (ပု) [အဘိသင်္ခါရ +
လောက] အဘိသင်္ခါရလောက။ လုဇ္ဇနဋ္ဌေ-
နာတိ အဘိသင်္ခါရလောကဝသေန လော-
ကဿ အန္တံ ဒဿေတုံ ဝတ္တံ။ သံ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၃၀၇။

အဘိသင်္ခါရဝိညာဏ (န) [အဘိသင်္ခါရ +
ဝိညာဏ] အဘိသင်္ခါရဝိညာဉ်၊ ကမ္မဝိညာဉ်၊
ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် စေတနာနှင့် ယှဉ်သော
စိတ်။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဉာဏေန အဘိသင်္ခါရ-
ဝိညာဏဿ နိရောဓေန။ စူဠနိ၊ ၃၃။ ကုသ-
လာကုသလစေတနာသမ္ပယုတ္တစိတ္တဿ။ စူဠနိ၊
၄။ ၃။ ပဉ္စဝေါကာရဘဝသို့ ဖြစ်ပေါ်သော အဘိသင်္ခါရ-
ဝိညာဉ် ရှေးကွန် နိဿယ တိဋ္ဌတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၃။
၂၀၃။ (အံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၇၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၄။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၃။
၇၀၊ ၂၃၇။) အဘိသင်္ခါရဝိညာဏဿ နိရော-
ဓနောတိ ကမ္မဝိညာဏဿ အနုပုတ္တိဓမ္မတာ-
ပါဒနေန။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၄။

အဘိသင်္ခါရဝိညာဏဋီတိ (ထိ) [အဘိသင်္ခါရ-
ဝိညာဏ + ဋီတိ] အဘိသင်္ခါရဝိညာဉ် -
ကမ္မဝိညာဉ် - ၏ တည်ရာ။ အာရမ္မဏဝသေန
စတဿော အဘိသင်္ခါရဝိညာဏဋီတိယော
ဝုတ္တာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၉။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၉။

အဘိသင်္ခါရဝိညာဏပုစ္စယ (ပု) [အဘိသင်္ခါရ-
ဝိညာဏ + ပုစ္စယ] အဘိသင်္ခါရဝိညာဉ် -
ကမ္မဝိညာဉ် - ဟူသော အကြောင်း။ ဣဒဉ္စ
အသညသတ္တေသု ကမ္မသမုဋ္ဌာနတ္တာ ပဉ္စ-
ဝေါကာရဘဝေ ပဝတ္တအဘိသင်္ခါရဝိညာဏ-
ပုစ္စယာ ရူပံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၃။ ဒီသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၁၉၄။

အဘိသင်္ခါရဝိညာဏသမ္ပယုတ္တ (တိ) [အဘိ-
သင်္ခါရဝိညာဏ + သမ္ပယုတ္တ] အဘိသင်္ခါရ
ဝိညာဉ် - ကမ္မဝိညာဉ် - နှင့် ယှဉ်သော။
ဗဿပုစ္စယ (သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၃) ကြည့်။

အဘိသင်္ခါရဝိသေသ (ပု) [အဘိသင်္ခါရ +
ဝိသေသ] အားထုတ်ခြင်း - အဘိသင်္ခါရ -

၏ - အထူး - ထူးခြားချက်။ အရိယေယုပိ
သေက္ခာဒိဝိသေသတောပိ လဗ္ဘဟိ အဘိ-
သင်္ခါရဝိသေသတော အဘိနိဟာရတော စ
ဣတ္ထနတော။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၄။

အဘိသင်္ခါရဝုဋ္ဌိ (ထိ) [အဘိသင်္ခါရ+ဝုဋ္ဌိ] အဘိ-
သင်္ခါရ ဟူသော မိုးရေ။ ဧတေန သဗ္ဗဿပိ
အဘိသင်္ခါရဝုဋ္ဌိတေမနတ္ထံ ဝိပေတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊
၂။၆၇။

အဘိသင်္ခါရသမုဒယ (ပု) [အဘိသင်္ခါရ + သမု-
ဒယ] အဘိသင်္ခါရ ဟူသော ကံ၏ဖြစ်ကြောင်း
တရား၊ တဏှာတရား။ သဗ္ဗံ အဘိသင်္ခါရ-
သမုဒယံ ။ပ။ ကိလေသတမံ။ စူဠနိ၊၁၄၄။
သကလံ ကမ္မံ သမုဒယံ ဥပ္ပါဒံ၊ တဏှန္တိ
အတ္ထော။ စူဠနိ၊၄။၄၁။

အဘိသင်္ခါရသမ္ပဒါ (ထိ) [အဘိသင်္ခါရ+သမ္ပဒါ]
အလွန်ကောင်းစွာ ချက်ပြုတ် စီမံခြင်း၏
ပြည့်စုံခြင်း။ ယာယံ ပုဗ္ဗေ ဝဏ္ဏသမ္ပဒါ၊ ဂန္ဓ-
သမ္ပဒါ၊ အဘိသင်္ခါရသမ္ပဒါ စ၊ သာ ကေသေန
ဝိနာသတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၂၀။

အဘိသင်္ခါရသဟဂတ (တိ) [အဘိသင်္ခါရ +
သဟဂတ] အဘိသင်္ခါရနှင့် တကွဖြစ်သော၊
အဘိသင်္ခါရ သုံးပါးနှင့် ယှဉ်သော၊ တဆယ့်
သုံးပါးသော ပုညာဘိသင်္ခါရ၊ တဆယ့်နှစ်ပါး
သော အပုညာဘိသင်္ခါရ၊ လေးပါးသော
အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရနှင့် ယှဉ်သော။ ဧတေသု
နန္ဒိဉ္စ နိဝေသနဉ္စ အဘိသင်္ခါရသဟဂတဉ္စ
ဝိညာဏံ နုဇ္ဇ ပနုဇ္ဇ။ စူဠနိ၊၇၉။

အဘိသင်္ခါရသဟဂတဝိညာဏ (န) [အဘိသင်္ခါရ-
သဟဂတ + ဝိညာဏ] အဘိသင်္ခါရနှင့်တကွ
ဖြစ်သော ဝိညာဉ်၊ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်စေတ-
နာနှင့် ယှဉ်သောစိတ်။ အဘိသင်္ခါရသဟဂတ-
ဝိညာဏဿ ဩကာသံ န ကဓေတိတိပိ
အနောကော။ မဟာနိ၊၃၇၉။ အဘိသင်္ခါရ-
သဟဂတဝိညာဏဿာတိ ကုသလာကုသလ-
စေတနာသမ္ပယုတ္တစိတ္တဿ။ မဟာနိ၊၄။၄၀၄။

အဘိသင်္ခါရဟေတု (ပု) [အဘိသင်္ခါရ+ဟေတု]
အဘိသင်္ခါရဟူသော အကြောင်း။ အဘိ-
သင်္ခါရဟေတုတော ဟေတ္တု ပရိဋ္ဌာဟရူပ-
သမဿ ဥပသမဘာဝေန အဓိပ္ပေတတ္တာ။
သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၅။

အဘိသင်္ခါရိက (တိ) [အဘိသင်္ခါရ+ကိက] (၁)
ထောနောဋ္ဌိ-ပြု-စီရင်-အပ်သော၊ အထူး
ကောင်းမွန်စွာ ချက်ပြုတ် စီမံအပ်သော။
(၂) အထူး ကောင်းမွန်စွာ ဝတ်စားဆင်ယင်-
ခြင်းနှင့် ယှဉ်သော-ခြင်းရှိသော။ (၁)
ထေရာနံ ဘိက္ခုနံ အဘိသင်္ခါရိကံ ပိဏ္ဍပါတံ
ဒါတုံ။ ဝိ၊၁။၂၄၆။ အဘိသင်္ခါရိကန္တိ နာနာ-
သမ္ဘာရေဟိအဘိသင်္ခါရိကံ ကတံ သုသဇ္ဇိတံ၊
သုသမ္ဘာဒိတန္တိ အတ္ထော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၅။ (၂)
ဝတ္ထာဘရဏာဒိနာ စ အဘိသင်္ခါရိကေန
ရူပေန ဝဏ္ဏေန။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၂၃၅။

အဘိသင်္ခါရိကခါဒနီယ (န) [အဘိသင်္ခါရိက+
ခါဒနီယ] အလွန် ကောင်းစွာ ပြုစီရင်အပ်
သော ခဲဖွယ်။ သင်္ခတိယောတိ အဘိသင်္ခါ-
ရိကခါဒနီယာနိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၅။ (သင်္ခတိ-
ပါ။ သံညတိ-သံ။ ချက်အပ်သော အစားအ-
စာ။ သင်္ခဒိ-ပြာ။ လက်ထပ်မင်္ဂလာပွဲစသည်၌
ဆွေမျိုးစသည်တို့အား ညှော်ခံကျွေးမွေးသော
အစားအစာ-ဟု သဒ္ဒမဟာဏှဝ-၌ ဖွင့်ပြသည်။
ထို့ကြောင့် မင်္ဂလာပွဲနေ့ပွဲထိုင် အစာ၊ တော်
ဝင်အစာ-ဟု ဆိုနိုင်သည်။)

အဘိသင်္ခါရပဓိ (ပု) [အဘိသင်္ခါရ+ဥပဓိ] အဘိ-
သင်္ခါရဟူသော ဥပဓိ၊ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်
စေတနာဟူသော ဘဝဒုက္ခ၏တည်ရာ၊ ဘဝ-
ဒုက္ခ၏တည်ရာဖြစ်သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်
စေတနာ။ ခန္ဓပဓိ၊ ကိလေသပဓိ၊ အဘိသင်္ခါ-
ရပဓိ၊ ပဉ္စကာမဂုဏ္ဏပဓိတိ ဣမေ ဥပဓိယော
ဟောန္တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၁၄။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၂၃၁။
အဘိသင်္ခါရာပိ ဘဝဒုက္ခဿ အဓိဋ္ဌာနဘာဝ-
တော ဝုတ္တနယေန ဥပဓိတိ ဝုစ္စန္တိ။ သုတ္တနိ၊
ဋ္ဌ၊၁။၄၀။ သာရတ္ထ၊၁။၃၁၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃။

အဘိသင်္ခါသီ* (ကြိ) [အဘိ+သံ+ကရ+သြ+
ဣ] အဘိသင်္ခါရေတိ-ကြည့်။

အဘိသင်္ခါသီ (ကြိ) [အဘိ+သံ+ကရ+သြ+
ဤ] အဘိသင်္ခါရေတိ-ကြည့်။

အဘိ (သံ) သင်္ခိပိတော (ကြိဝိ) [အဘိ+သံ+
ခိပ+တော] ချုံး၍ အကျဉ်းချုံး၍။ တဒေ
ကဏ္ဍိ အဘိသည။ ဟိတော အဘိသင်္ခိပိတော။
အဘိဝိ။ ၁။ ၈၉။ အဘိသင်္ခိပိတောတိ သင်္ခေပံ
ကတော။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၆။ အဋ္ဌာရသ အဋ္ဌာရသ
ကတော သဗ္ဗာနိပိ တာနိ အဋ္ဌာရသကာနိ
ကေဏ္ဍိ အဘိသင်္ခိပိတော။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၇။
(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၀၄။ ဝိသုဒ္ဓိ ချိ၊ ၂။ ၁၅၈။)

အဘိသင်္ခါ (ပု) [အဘိ+သန္တ+ဏ။ အဘိမုဂ်-
သံ။ (၁) သိမ်းပိုက်-ပေ့ဖက်-ဆက်ဆံ-
ပေါင်းဖော်-ခြင်း။ (၂) ပြင်းပြ-လိုက်လံ
စွာ-ချစ်ခင်-နှစ်သက်-တပ်မက်-ငြိကပ်
-ခြင်း။ ချစ်ခင်-နှစ်သက်-သည်၏အဖြစ်
အားဖြင့် - တပ်မက် - ငြိကပ် - ခြင်း။
ဝါစပုတိ။ ကောတ္ထုဘ။ ဝိလျံ။ အလွန်-ပြင်း
ပြစွာ-ငြိကပ်ခြင်း။ ကျက်ကျက်ပူသော အိုး
ခင်း၌ ပစ်ချအပ်သော အသားကဲ့သို့ ငြိကပ်
ခြင်း။ အလွန်-ပြင်းပြစွာ-လိုချင်-တပ်မက်
-ခြင်း။ တဏှာ။ မာ ရောစယမဘိသင်္ခါ။ ၁။
၁။ ၃၅၉။ ဝေတဏှာဘိသင်္ခါ မာ ရောစယ။
၁။ ၄၅၅။ ၇။ တဒဘိသင်္ခါ တဏှာ။ နေတ္ထိ။
၉၂။ အဘိသင်္ခါ အာသင်္ခါတိ လဒ္ဓနာမာ
တဏှာ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၉၄။ အဘိသင်္ခါ
အဘိမုခဘာဝေန အာသတ္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။
၁၄၉။ အဘိသင်္ခါရသ-လည်း ကြည့်။

အဘိသင်္ခါ (ပု) [အဘိ+သန္တ+ဏ။ (အဘိ-
မုဂ်-ဝါစပုတိ။ ကပ္ပဗုမ။ ကောတ္ထုဘ။ ဝိလျံ။
အဘိသင်္ခါ-ကောတ္ထုဘ။ (၁) ရောနှောခြင်း။
တပေါင်းတည်းပြုခြင်း။ အတူ-ဖက်စပ်-
ပူးပေါင်း-ခြင်း။ (၂) တွန်းလှန်-
ဖိနှိပ်-ခြင်း အောင်နိုင်ခြင်း။ (၃)

နှိပ်စက်ခြင်း။ ဆင်းရဲခြင်း။ ဖျက်ဆီးခြင်း။
(၄) ဘုတ်ပြုတ္တာ ပူးဝင်ခြင်း။ (၆) ကျိန်ဆဲ
ခြင်း။ (၇) ပေ့ဖက်ခြင်း။ ကာမဂုဏ် ခံစား
ခြင်း။ (၈) ဆဲရေးခြင်း။ (၉) လိမ်လည်
ခြင်း။ (၁၀) မလေးစား-မခန့်ညား-ခြင်း။
မမြတ်နိုး-မရှိသေ-ခြင်း။ (၁၁) စိုးရိမ်
ခြင်း။ စိတ်ပျက်ခြင်း။ ဝါစပုတိ။ ကပ္ပဗုမ။
ကောတ္ထုဘ။ (၁) ဆဲရေးခြင်း။ အကြော-
သန် အဘိသင်္ခါ။ ဓာန်။ ၇၅၉။ (၂)
ငြိတယ်ခြင်း။ ကောက်သော ဆူးကဲ့သို့ - ငြိ
တယ်-ချိတ်ဝင်-စူးဝင်-ထိုးဖောက်-ခြင်း။
အလွန်-ပြင်းစွာ - မလွတ်နိုင်အောင် -
အမျက်သို့-ရန်ငြိုးဖွဲ့-ခြင်း။ အဘိသင်္ခါတာ၊
အဘိသင်္ခါနိ-စသည် ကြည့်။

အဘိသင်္ခါပုတ္တိ (တိ) [အဘိသင်္ခါ + ပုတ္တိ]
အလွန်-ပြင်းပြစွာ-ငြိကပ် - တပ်မက် -
ခြင်း၏ဖြစ်ခြင်း။ ဗာဟိရေပိ ဝတ္ထုသ္မိ အဘိ-
သင်္ခါပုတ္တိ ဟတ္ထိသိနာနသဒိသိ ဟောတိ။
စရိယာ၊ ၄။ ၂၈၅။ သီ၊ ၄။ သင်္ခါ၊ ၁။ ၂၆၂။

အဘိသင်္ခါရသ (တိ) [အဘိသင်္ခါ + ရသ] အလွန်
- ပြင်းပြစွာ-ငြိကပ် - တပ်မက် - ခြင်း
ကိစ္စရှိသော။ (လောဘော) အဘိသင်္ခါရသော
တတ္ထကပါလေ ပက္ခိတ္တမံသပေသိ ဝိယ။ အဘိ၊
၄။ ၁။ ၂၉၁။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၃၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။
၂။ ၉၈။

အဘိသင်္ခါဟေတုက (တိ) [အဘိသင်္ခါ + ဟေတု +
က] အလွန်-ပြင်းပြစွာ-ငြိကပ်ခြင်း-တပ်
မက်ခြင်း-လျှင် အကြောင်းရှိသော။ တေသံ
ဝိနာသေန အဘိသင်္ခါဟေတုကဿ ဒုက္ခဿ
အဘာဝါ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၃။

အဘိသင်္ခါတာ (တိ) [အဘိသင်္ခါ + တာ] အလွန်
- ပြင်းပြစွာ-မလွတ်နိုင် အောင် - ငြိတယ်
ခြင်း - ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်း - ရှိသည်၏ အဖြစ်။
ကောဓဟေတု အဘိသင်္ခါတာ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၇။
အဘိသင်္ခါတိ ဒုမ္မောစနိယော ဗလဝဉ္ဇပ-

နာဟော၊ သော အာဟ အတ္တိတိ အဘိသင်္ဂီ၊
တဿ ဘာဝေါ အဘိသင်္ဂီတာ။ ဒုဗ္ဗောစနိ-
ယဿ ဗလဝဥပနာဟဿေတံ အဓိဝစနံ။
သာရတ္ထ၊ ၂။၃၆၄။

အဘိသင်္ဂီ (တိ) [အဘိ+သင်္ဂ+တိ] ကပ်ငြိခြင်းရှိ
သော၊ အလွန် - ပြင်းပြစွာ - မလွတ်နိုင်
အောင် - ငြိ တွယ်ခြင်း - ရန်ငြိုးပွဲခြင်း - ရှိ
သော၊ သူ။ ပုန စပရံ အာရသော ဘိက္ခု
ကောစနော ဟောတိ ကောစဟေတု အဘိ-
သင်္ဂီ။ မ၊ ၁။၁၃၃။ အဘိသင်္ဂီတာ-လည်း
ကြည့်။

အဘိသမ္ပိန္ဒ (တိ) [အဘိ+သံ+သုသ+တ]
တွန်မြည် - ကြွေးကြော် - ရာဖြစ်သော။
အညေဟိ စ ပက္ခိဟိ အဘိသမ္ပိန္ဒ နိနာဒိတံ။
ဇော၊ ၄။၇။၁၇၀။

အဘိသဇ္ဇတိ (ကြိ) [အဘိ+သဇ္ဇ+အ+တိ]
(က) ငြိကပ်၏။ ချစ်-နှစ်သက် - သည်၏
အစွမ်းအားဖြင့် ငြိကပ်၏။ (ခ) ငြိတွယ်၏။
အမျက်ထွက်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ငြိတွယ်
၏။ (က) ဂါမေ စ နာဘိသဇ္ဇေယျ။ သုတ္တနိ။
၃၇၇၊ ၄၂၃။ ဓမ္မ၊ ၇၂။ မဟာနိ၊ ၃၀၂။ ဓမ္မ၊ ၄၊
၂။၄၂၀။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂။၁၈၉၊ ၂၈၀။ ဂါမေ စ
နာဘိသဇ္ဇေယျာတိ ဂါမေ စ ဂိဟိ သံသဂ္ဂိ-
ဒိဟိ နာဘိသဇ္ဇေယျ။ မဟာနိ၊ ၄၊ ၃၆၇။
(ခ) အပ္ပမ္ဘိ ဝုတ္တော သမာနော အဘိ-
သဇ္ဇတိ ကုပ္ပတိ။ မ၊ ၃။၂၄၅။ အံ၊ ၁။၂၂၁၊
၅၂၄။ အဘိ၊ ပု၊ ၁၃၃။ အဘိသဇ္ဇတိတိ လဂ္ဂ-
တိ။ အံ၊ ၄၊ ၂။၉၂၊ ၃၇၂။ အဘိ၊ ၄၊ ၃၊ ၆၀။
အဘိသဇ္ဇတိတိ ကုဏ္ဍနဝသေနော ကုဋိလ-
ကဏ္ဍကော ဝိယ တသ္မိ တသ္မိ သမုဋ္ဌာနေ
မကရဒန္တော ဝိယ လဂ္ဂတိ။ အံ၊ ၄၊ ၂။၃၆၉။
နာဘိသဇ္ဇေတာတိပိ ပါဠော၊ န ကောပေ-
သိတိ အတ္တော။ ဇော၊ ၄၊ ၅။၁၇၇။ (အဘိသပိတ္တ-
လည်း ကြည့်။) နေဝါဘိသဇ္ဇာမိ န စာပိ
ကုပ္ပေ။ ဇော၊ ၁။၁၁၂။ (နေဝ လဂ္ဂါမိ။ ဇော၊ ၄၊ ၃။
၁၁၀။) ဗဟုမ္ဘိ...နာဘိသဇ္ဇိ န ကပ္ပိ။ ဒီ၊ ၃။

၁၃၀။ (န လဂ္ဂိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၃။၁၁၆။) အဘိသဇ္ဇိ -
အံ၊ ၁။၅၂၆။ အဘိသဇ္ဇိဿာမိ - အံ၊ ၁။၅၂၆။

အဘိသဇ္ဇန (န၊ တိ) [အဘိ+သဇ္ဇ+ယ] (က)
ငြိကပ်ခြင်း၊ ချစ်-နှစ်သက် - သည်၏အစွမ်း
အားဖြင့် ငြိကပ်ခြင်း။ (ခ) ငြိတွယ်ခြင်း၊
အမျက်ထွက်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ငြိတွယ်
ခြင်း။ (က) ဝါစာဘိလာပေါ အဘိသဇ္ဇနာ
ဝါ။ သုတ္တနိ။ ၂၇၇။ တသ္မိ သိနေဟဝသေန
အဘိသဇ္ဇနာ စ။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၁။၈၇။ အပါ၊ ၁။
၁၁။ အပါ၊ ၄၊ ၁။၁၉၆။ (ခ) ဥပနာဟဿ
ပစ္စယဘူတံ ကုဏ္ဍနဝသေန အဘိသဇ္ဇနံ။ အံ၊
၄၊ ၂။၃၆၉။

အဘိသဇ္ဇန (တိ) [အဘိ+သဇ္ဇ+ဧက+ယ၊ ထိန္တ
အဘိသဇ္ဇနံ] ငြိတွယ်စေတတ်သော။ ယာသာ
ဝါစာ ကဏ္ဍကော ကက္ကဿ ကရုကာ အဘိ-
သဇ္ဇနိ မမ္မစ္ဆေဒိကာ။ အံ၊ ၄၊ ၃။၂၃၂။ ပရာ-
ဘိသဇ္ဇနိ။ မ၊ ၁။၃၅၆။ အံ၊ ၃။၄၇၄။ အဘိ၊
၈။၂၆၀။ မ၊ ၄၊ ၂။၂၃၁။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။၄၅၅-
လည်း ကြည့်။

အဘိသဇ္ဇိတုံ (ကြိ ဝိ) [အဘိ+သဇ္ဇ+တုံ] ငြိတွယ်
ခြင်းငှါ၊ အမျက်ဒေါသ၏အစွမ်းဖြင့် ငြိတွယ်
ခြင်းငှါ။ နာရဟတာယသ္မာ အမ္မဋ္ဌော ဣမာယ
အပ္ပမတ္တာယ အဘိသဇ္ဇိတုံ။ ဒီ၊ ၁။၈၆။ အဘိ-
သဇ္ဇိတုန္တိ ကောဝေသေန လဂ္ဂိတုံ။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။
၂၂၉။

အဘိသဉ္ဇယတိ (ကြိ) [အဘိ+သံ+စိ+အ+တိ]
ဆည်းပူး၏။ အဘိသဉ္ဇေတိ ကြည့်။

အဘိသဉ္ဇိက္ခ (ကြိ ဝိ) [အဘိ+သံ+စိ+ကွ+တုံ]
မြင်၍။ တေ သတ္တုမဘိသဉ္ဇိက္ခ၊ ဒီသရတ္တံ
ဟိတာ ဒီဇော။ ဇော၊ ၂။၈၄။ အဘိသဉ္ဇိက္ခာတိ
အာယန္တံ ပသိတော။ ဇော၊ ၄၊ ၅။၃၆၄။

အဘိသဉ္ဇိနာတိ (ကြိ) [အဘိ+သံ+စိ+နာ+
တိ] ဆည်းပူး၏။ အဘိသဉ္ဇေတိ ကြည့်။

အဘိသဉ္ဇေတယတိ (ကြိ) [အဘိ+သံ+စိ+တ+
ဏယ+တိ] စေ့ဆော် - စီရင် - ၏။ သော။

န အဘိသဉ္ဇေတယတိ ဘဝါယ ဝါ ဝိဘဝါယ ဝါ။ မ၊ ၃။ ၂၇၇။ န ကပ္ပေတိ။ မ၊ ၄။ ၂၂။ မ၊ ၄။ ၃။ ၄၀၀-လည်းကြည့်။

အဘိသဉ္ဇေတယန္တ (တိ) [အဘိ+သံ+စိတ+ဏယ+အန္တ] စေ့ဆော်-စီရင်-သော၊ သူ။ အနဘိသဉ္ဇေတယန္တ-ကြည့်။

အဘိသဉ္ဇေတယိတ (တိ) [အဘိ+သံ+စိတ+ဏယ+တ] (က) စေ့ဆော်-စီရင်-အပ်သော။ (ခ) စေ့ဆော်-စီရင်-အပ်သော စေတနာလွှင်-တည်ရာ-ဝတ္ထု-အရင်းမူလ-ရှိသော။ (ဂ) ရှေ့ဆောင်-ရှေ့သွား-အဖြစ်အားဖြင့်-စေ့ဆော်-စီရင်-အပ်သော-ဖြစ်စေအပ်သော။ (ဃ) စိတ်သည်-စိတ်ဖြင့်-အစု ပြုအပ်-စုဆောင်းပေးအပ်-သော။ (က) ဣဒမ္ပိ ခေါ် ပဌမံ ဈာနံ အဘိသင်္ခတံ အဘိသဉ္ဇေတယိတံ။ မ၊ ၂။ ၁၃။ အံ၊ ၃။ ၅၄၃။ အဘိသဉ္ဇေတယိတန္တိ စေတယိတံ ပကပ္ပိတံ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၉။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၃၄၇။ အယမ္ပိ ခေါ် အနိမိတ္တော စေတောသမာဓိ အဘိသင်္ခတော အဘိသဉ္ဇေတယိတော။ မ၊ ၃။ ၁၅၀။ (ခ) ပုရာဏမိဒံ ဘိက္ခဝေ ကမ္ပံ အဘိသင်္ခတံ အဘိသဉ္ဇေတယိတံ ဝေဒနိယံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သံ၊ ၁။ ၂၉၄။ မဟာနိ၊ ၃၄၆။ အဘိသဉ္ဇေတယိတန္တိ စေတနာဝတ္ထုကော စေတနာမူလကောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၆၅။ (ဂ) အဘိသဉ္ဇေတယိတန္တိ တဏှာ အဘိသင်္ခတတ္ထသင်္ခါတေန အဘိမုခဘာဝေန စေတယိတံ ပကပ္ပိတံ၊ ပဝတ္တိတန္တိ အတ္တော။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၇၁။ (ဃ) အဘိသဉ္ဇေတယိတန္တိ စိတ္တေန ရာသိကတံ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၇၅။

အဘိသဉ္ဇေတိ (ကြိ) [အဘိ+သံ+စိ+အ+တိ] အနီးသို့-အရောက်-သွား၍-ကောင်းစွာ ဆည်းပူး၏။ တဉ္ဇာဟံ အဘိသဉ္ဇေယျံ၊ သိယျော နှန ဣတော သိယာ။ ဝိမာန၊ ၆၆။ တဉ္ဇာဟံ အဘိသဉ္ဇေယျန္တိ တဉ္ဇေ အဟံ

အဘိဓာန် ၃-၁၅-ပမမ-သ-စ

အဘိသဉ္ဇိနေယျံ၊ စိနေယျံ ဥပစိနေယျံ။ ဝိမာန၊ ၄။ ၁၇၅။

အဘိသဉ္ဇန္တ (တိ) [အဘိ+သံ+ဆဒ+တ] ကောင်းစွာ ဖုံးလွှမ်းအပ်သော။ ဟေမဇာလာဘိသဉ္ဇန္တ (အပ၊ ၂။ ၁၄) ကြည့်။

အဘိသညာနိရောဓ (ပ) [အဘိသညာ+နိရောဓ] သညာ၏-စိတ်၏-ချုပ်ခြင်း၊ (ခဏိက-နိရောဓ)။ အဘိသညာနိရောဓေ ကဏာ ဥဒပါဒိ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၆၈။ အဘိသညာနိရောဓေတိ ဣတ္ထ အဘိတိ ဥပသက္ခမတ္တံ။ သညာနိရောဓေတိ စိတ္တနိရောဓေ၊ ခဏိကနိရောဓေ ကဏာ ဥပ္ပနာတိ အတ္တော။ ဒီ၊ ၄။ ၁၂၀၃။ သညာနိရောဓေတိ သညာသိသေနာယံ ဒေသနာ၊ တဿ သညာသဟဂတာ သဗ္ဗေပိ ဓမ္မာ သင်္ဂယန္တိ။ တတ္ထ ပန စိတ္တံ ပဓာနန္တိ အာဟ “စိတ္တနိရောဓေ”တိ။ အစ္စန္တနိရောဓဿ ပန တေဟိ အနဓိပ္ပေတတ္တာ၊ အဝိသယတ္တာ စ “ခဏိကနိရောဓေ”တိ အာဟ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၆၃။

အဘိသညဟိတော (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ+သံ+ဥပါ+တော] အဘိသံယူဟိတော-နှင့် အနက်အရ တူ။ တဒေကဠှ အဘိသညဟိတော အဘိသင်္ခိပိ-တော။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၃။ ၇၉။ အဘိသညဟိတောတိ အဘိသံဟရိတော။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၆။ တဒေကဠှ အဘိသညဟိတော အဘိသမ္ပိဏ္ဏေတော။ မိလိန္တ၊ ၄၆။ မူလ၊ ၄။ ၂။ ၆။ အဘိသံယူဟိတော-လည်း ကြည့်။

အဘိသဉ္ဇ (တိ) [အဘိ+သရ+တ] (က) သွားလာ-ဆက်ဆံ-မှီဝဲ-ပျော်ပါး-အပ်သော၊ သူ။ (ခ) ပြန့်နှံ့သော။ (ဂ) စုရုံး-စည်းဝေးခြံရံ၍ လာ-လိုက်ပါလာ-သော၊ သူ။ (က) အဘိသဉ္ဇာ အတ္ထိကာနံ အတ္ထိကာနံ မနုဿာနံ ပညာသာယ စ ရတ္ထိံ ဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊ ၃။ ၃၇၇။ အဘိသဉ္ဇာတိ အဘိဂတာ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၉၆။ (ခ) အပ္ပတိတ (ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၀) ကြည့်။ န အဘိသဉ္ဇော.... ပိတိသုခါဒိဟိ န ပတ္တဉ္ဇောတိ

အတ္ထော။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၃၄။ (ဂ) ကတ္ထေ-
သော အဘိသဋ္ဌော ဇနော။ ...ဧတ္ထေသော
အဘိသဋ္ဌော ဇနော။ ဇာ။ ၂။ ၁၇၀။ အဘိ-
သဋ္ဌော သန္နိပတိတော။ ... အဘိသဋ္ဌော
အနုဗန္ဓော အာဂတော။ ဇာ။ ၄။ ၆။ ၇၀။

အဘိသဋ္ဌ (တိ) အဘိသတ္ထ-ကြည့်။

အဘိသတ္ထ (တိ) [အဘိ + သပ + တ။ (အဘိ-
ရပ္ပ-သံ)] ကျိန်ဆဲအပ်သော၊ သူ။ သောဟံ
တေနာဘိသတ္ထောသ္မိ။ ဇာ။ ၁။ ၃၇၃။ =တေန
ဝါနရေန အဘိသတ္ထော။ ဇာ။ ၄။ ၅။ ၇၇။ ပစ္စာ
ဣသိနာ အဘိသတ္ထော ပရိဟိနသဘာဝေါ
ဟုတော။ ဇာ။ ၄။ ၁။ ၄၃၆။

အဘိသတ္ထရူပ (တိ) [အဘိသတ္ထ+ရူပ] ကျိန်ဆဲ
အပ်သော သဘောရှိသော၊ ကျိန်ဆဲအပ်သည်
နှင့် တူသော၊ ကျိန်ဆဲအပ်သကဲ့သို့သော။
ဘူမိပ္ပဒေသော အဘိသတ္ထရူပေါ။ ဝိမာန။
၁၁၆။ အဘိသတ္ထရူပေါတိ “ဝေ လူခေါသော-
ရာကာရော ဟောတူ”တိ ပေါရာဏေဟိ ဣသိ-
ဟိ သပိတသမိသော၊ ဒိန္နသပေါ ဝိယာတိ
အတ္ထော။ ဝိမာန။ ၄။ ၃၁၅။

အဘိသတ္ထ (တိ) [အဘိ+သာသ+တ။ အဘိ-
ရပ္ပ-သံ။ (တိ) (၁) ညှဉ်းဆဲအပ်သော။ (၂)
ဖိနှိပ်အပ်သော။ ဝါစပုတိ။] ဆုံးမ-စေခိုင်း-
-အမိန့်ချ-အပြစ်ဒဏ်ပေး-အပ်သော၊ သူ။
အဘိသတ္ထောဝ နိပတတိ ဝယော။ ထေရ။
၂၄၅။ အဘိသတ္ထောဝါတိ တံ သီလံ ဂစ္ဆ
မာ တိဋ္ဌာတိ ဒေဝေဟိ အနုသိဋ္ဌော အာ-
ဏတ္ထော ဝိယ။ အဘိသဋ္ဌောဝါတိပိ ပါဋ္ဌော။
ထေရ။ ၄။ ၁။ ၂၉၉။ (စာမူတို့၌ ဒန္တဇသဒိသ-
ဒွေးဘော်တ္ထ-နှင့် အဘိသတ္ထော-ဟု ရှိသည်။
သသု-ဓာတ်ဖြင့် ပြီးသော ဓား၊ သန်လျက်
စသည် လက်နက်ဟော သတ္ထ-ပုဒ်၊ သာသ-
ဓာတ်ဖြင့်ပြီးသော ကျမ်းဂန်ဟော သတ္ထ-ပုဒ်၊
ဆရာဟော သတ္ထာ-ပုဒ်တို့ကဲ့သို့ ဒန္တဇအသဒိ-

သ-ဒွေးဘော် တ္ထ-နှင့် အဘိသတ္ထော-သာလျှင်
ပါဌ်မှန်ဖြစ်ရာသည်။)

အဘိသဋ္ဌ (ပု) [အဘိ + သဋ္ဌ] အဘိသဋ္ဌါ။ အယဉ္ဇိ
အဘိသဋ္ဌေါ ဝုဇ္ဇိလက္ခဏပုဗ္ဗိတပရိစ္ဆိန္နာဓိ-
ကေသု ဒိဿတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၆။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၇။
အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၀။ (သာရတ္ထ။ ၁။ ၇၁-၂-၃။ ဒီ၊
၄။ ၁။ ၂၇။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၁၉။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၊
၂၀။ အနု၊ ၄။ ၁။ ၁၃။ တို့လည်း ကြည့်။) အဘိ-
ဓမ္မသဒ္ဓ-လည်း ကြည့်။ သာ ဟိ သောဘန-
ဋ္ဌေန အဘိသဋ္ဌေန တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ
သဘာဝဇာနနဝသေန သောဘနံ ဇာနနန္တိ
ကတွာ အဘိညာတိ ဝုစ္စတိ။ ပဋိ၊ ၁။ ၄။ ၁။
၃၃။

အဘိသဋ္ဌယောဂ (ပု) [အဘိသဋ္ဌ + ယောဂ]
အဘိသဋ္ဌါနှင့်ယှဉ်ခြင်း။ “သာရ ဒေဝဒတ္ထော
မာတရမာတိ တိ တ္ထေ အဘိသဋ္ဌယောဂတော
ဣတ္ထမ္မူတာချာနေ ဥပယောဂဝစနံ ကတံ။
သာရတ္ထ။ ၁။ ၂။ ၁၄။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၃။ သီ၊ ၄။
၁။ ၂။ ၁၉။

အဘိသဋ္ဌဟတိ (ကြိ) [အဘိ + သံ + ဓာ + အ
+ တိ။ နိတိ၊ သုတ္ထ။ ၁၄၅-လည်း ကြည့်။]
ယုံကြည်၏။ သဋ္ဌေါ သော ဘန္တေ အရိယ-
သာဝကော ဝေ အဘိသဋ္ဌဟတိ။ သံ၊ ၃။
၁၉၇။ အဘိသဋ္ဌဟန္တိ—ဇာ။ ၂။ ၂၃၅။ အဘိ-
သဋ္ဌဟာမိ—ဇာ။ ၂။ ၁၃၅။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၅၁၉။
အဘိသဋ္ဌဟဿ—ပေတ။ ၁၇၄။ အဘိသဋ္ဌ-
ဟေယျံ—ဇာ။ ၂။ ၂၃၆။ အဘိသဋ္ဌဟေယျံ—
ပေတ။ ၁၇၂။ ပေတ၊ ၄။ ၂၀၇၊ ၂၁၁။

အဘိသဋ္ဌဟန (န) [အဘိ + သံ + ဓာ + ယု]
ယုံကြည်ခြင်း။ ဩကပ္ပနိယမေတံ...သမ္မာ-
သမ္မုဒ္ဓာသတိ ဝေမာဒီသု အဘိသဋ္ဌဟန-
မတ္ထော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၃။ မ၊ ၄။ ၂။ ၃၁-၂။ အံ၊
၄။ ၂။ ၂၃၉။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၉၇-ဂ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၇။
(-ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၈၆။) သဋ္ဌါ သဋ္ဌဟနာ ဩကပ္ပနာ
အဘိပ္ပသာဒေါတိအာဒီသု အဘိသဋ္ဌဟနေ၊
သဋ္ဌါယန္တိ အတ္ထော။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၀။

အဘိသဒ္ဓဟန္တ (တိ) [အဘိ + သံ + ဓာ + အ + အန္တ] ယုံကြည်သောသူ။ တဏှပူပညော အဘိသဒ္ဓဟန္တော။ မ၊ ၂။ ၂၆၁။ ထေရ၊ ၃၂။ အပါ၊ ၅။ ၂၃။ တဏှ တာဒိသဏှ အပ္ပ ပညဏှ အညော အပ္ပပညော အဘိသဒ္ဓဟန္တော။ မ၊ ၅။ ၂၃။ အဘိသဒ္ဓဟန္တော ဟိတသုခါဝဟန္တိ ပတ္တိယာယန္တော။ မ၊ ၅။ ၂၃။ ၁၄၆။ အဘိသဒ္ဓဟန္တော အတ္တာ စ မေ ဟောတိတိ ပတ္တိယာယန္တော။ ထေရ၊ ၅။ ၂၃။ အဘိသဒ္ဓဟိ ကမ္မလံ ဥဋ္ဌာရံ။ မ၊ ၃။ ၃၀၀။ ကမ္မလံ အဘိသဒ္ဓဟန္တော။ ပေတ၊ ၅။ ၂၅။ မိလိန္ဒ၊ ၂၅၀။

အဘိသဒ္ဓါပေက္ခာ (တိ) [အဘိသဒ္ဓ+အပေက္ခာ] အဘိသဒ္ဓါကို ငဲ့ခြင်း။ အဗ္ဗုဂ္ဂစ္ဆတိတိ ဧတေ အဘိသဒ္ဓါပေက္ခာယ “န”န္တိ သာမိအတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ။ အံ၊ ၅။ ၂။ ၉၄။

အဘိသန္တာပန (န) [အဘိ + သံ + တပ + ဧက + ယု] ပူလောင်စေခြင်း။ ဝိရိယအပ္ပဖြင့် ချိုခြင်း။ ဝိရိယတာပေန ဝိက္ခမ္ဘနံ အဘိသန္တာပနံ။ မ၊ ၅။ ၂။ ၂၁၄။

အဘိသန္တာပယန္တ (တိ) [အဘိ + သံ + တပ + ဧကယ + အန္တ] ပူလောင်စေသော၊ ဝိရိယအပ္ပဖြင့် ချိုသော၊ သူ။ အဘိနိဂ္ဂဟန္တ-ကြည့်။

အဘိသန္တာပေတဗ္ဗ (တိ) [အဘိ + သံ + တပ + ဧက + တဗ္ဗ] ပူလောင်စေအပ်သော၊ ဝိရိယအပ္ပဖြင့် ကွာစေအပ်သော။ အဘိနိဂ္ဂဟိ-တဗ္ဗ-ကြည့်။

အဘိသန္တာပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [အဘိ + သံ + တပ + ဧက + တိ] ပူလောင်စေ၏။ ဝိရိယအပ္ပဖြင့် ကွာစေ၏။ အဘိနိဂ္ဂဟာတိ-ကြည့်။

အဘိသန္ဓ (ပု) [အဘိ + သန္ဓ + အ။ (အဘိသျန္တသံ)] စီးသွားတတ်-မပြတ်ဖြစ်တတ်-သော အရာ၊ အလျဉ်း၊ မြစ်၊ အစု၊ အမျှား၊ အာနိသင်၊ အကျိုး။ ပုညာဘိသန္ဓ။ သံ၊ ၅။ ၂။ ၃၁၉။ ဝဇီရ။

၁၆။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၄-၅။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၄။ ဒီ၊ ၅။ ၁။ ၃၃၀။ သီ၊ ၅။ သစ်၊ ၂။ ၃၁၆။ အံ၊ ၅။ ၂။ ၃၀၆။ ပါရာဂဏ္ဍိသစ်၊ ၁။ ၄၂-၃ တို့ကြည့်။ နိဿန္တ နှင့် လည်း ယှဉ်ကြည့်။ ကမ္မာဘိသန္ဓ (မိလိန္ဒ၊ ၂၆၈)၊ ကုသလာဘိသန္ဓ-တို့လည်း ကြည့်။

အဘိသန္ဓတိ (ကြိ) [အဘိ + သန္ဓ + အ + တိ] စီးဝင်၏၊ ပြည့်စေ၏။ မမေဝ ပမုခါ ဟောန္တိ။ အဘိသန္ဓန္တိ ပါဝုသေ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၅၉။ အဘိသန္ဓန္တိတိ သန္ဓန္တိ ပဝတ္တန္တိ။ တတော တတော အာဂန္တော မံ ကောသိကိကံ ပဝိသန္တိတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ၅။ ၂။ ၆။ အဘိသန္ဓန္တိ ဝါရိနာ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၅၉။ ဝါရိနာဝ အဘိသန္ဓန္တိ ပူရေန္တိတိ အသေတိ။ ဇာ၊ ၅။ ၂။ ၆။

အဘိသန္ဓန (န) [အဘိ + သန္ဓ + ယု] (က) စီးသွားခြင်း။ (ခ) စုတ်စိုစေခြင်း။ (ဂ) ထက်ဝန်းကျင် ပြန့်နှံ့စေခြင်း။ (က) လောကတ္ထယာဘိဗျာပနတော အဘိသန္ဓနတော စ အဘိသင်္ခါရာ မေဃသင်္ခိသာ။ သံ၊ ၅။ ၂။ ၆၇။ (ခ) အဘိသန္ဓနံ ပနေတံ တိန္တဘာဝါပါဒနံ။ သီ၊ ၅။ သစ်၊ ၂။ ၁၃၆။ (ဂ) အဘိသန္ဓနံ နာမယထာဝရတ္ထပိတိသုခသမုဋ္ဌာနေဟိ ပဏိတ-ဗ္ဗပေဟိ ကာယဏှ ပရိပ္ပရကံ ဝဋ္ဌဗ္ဗံ။ သီ၊ ၅။ သစ်၊ ၂။ ၁၃၆။

အဘိသန္ဓနဋ္ဌ (ပု) [အဘိသန္ဓန + အတ္ထ] (က) စုတ်စို-စိမ့်ဝင်-ခြင်း အနက်သဘော။ (ခ) စီးသွားခြင်း - မပြတ်ဖြစ်ခြင်း - အနက်သဘော။ (က) သုခဏှ အဘိသန္ဓနဋ္ဌောတိ တေမနဋ္ဌော သမာဓိဝသေန စိတ္တဿ ကေဂ္ဂဋ္ဌော။ ပဋိသံ၊ ၅။ ၁။ ၉၂။ (ခ) ပုညာဘိသန္ဓ (သံ၊ ၅။ ၂။ ၅၃၅) ကြည့်။

အဘိသန္ဓနပရိဝါရ (ပု) [အဘိသန္ဓန + ပရိဝါရ] စေးကပ်စေခြင်း - နှစ်မြို့စေခြင်း - ကိစ္စအားဖြင့်ဖြစ်သော - အခြံအရံ - အကူအညီ - အထောက်အပံ့။ သောမနသိန္ဒြိယ အဘိသန္ဓနပရိဝါရ ဟောတိ။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၁၁-၂။ ပရိ-

ဝါရန္တိ စ လိင်္ဂဝိပလ္လာသော ကတော။
အဘိသန္နနပရိဝါရန္တိ နှာနိယစက္ကာနံ ဥဒကံ
ဝိယ စိတ္တစေတသိကာနံ သိနေဟနကိစ္စေန
ပရိဝါရံ ဟောတိ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၃၄၀။

အဘိသန္နန္တ (တိ) [အဘိ + သန္န + အ + အန္တ]
စီးသွားသော။ ထလံ နိန္နဉ္စ ပူရေတိ၊ အဘိ-
သန္နန္တောဝ ဝါရိနာ။ ဣတိဝုတံ။၂၄၀။ ဝါရိနာ
ဥဒကေန ထလံ နိန္နဉ္စ အဘိသန္နန္တော ပူရေတိ။
ဣတိဝုတံ၊ဌ ၂၂၀။

အဘိသန္နယမာန (တိ) [အဘိ + သန္န + ဣယ +
မာန] စီးသွား - စွတ်စို - စိမ့်ဝင် - ပြည့်လျမ်း
- စေသော။ ယဒါ သုခံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တဒါ
သကလံ သရီရံ ဗရမာနံ အဘိသန္နယမာနံ
သတဓောတသပ္ပိ ခါဒါပယန္တံ ဝိယ...ဥပ္ပဇ္ဇ-
တိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၁၅။ မ၊ဌ၊၁။၂၇၁။ (-အဘိ၊
ဌ၊၂။၁၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၇၂။ စူဠနိ၊ဌ။၉၇။)

အဘိသန္နဟတိ (ကြိ) [အဘိ + သံ + ဓာ + အ
+ တိ] ဆက်စပ်၏၊ ပေါင်းစု၏၊ ဖြစ်စေ၏၊
သမ္ပယုတ် တရားတို့ကို မိမိကိစ္စ၌ ဖြစ်စေ၏။
စေတယတိတိ စေတနာ၊ သဒ္ဓိ အတ္တနာ
သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ အာရမ္မဏေ အဘိသန္နဟတိတိ
အတ္တော။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၅၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၉၃။
အဘိသန္နဟတိတိ ပဗန္ဓတိပဝတ္တေတိ။ မူလဋီ၊
၁။၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၄၁။ ပဗန္ဓတိတိ ပဌ-
ပေတိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ သကသကကိစ္စေ ပဌ-
ပေတိ။ တေနော ဟိ တဒတ္ထံ ဝိဝရန္တော
ပဝတ္တေတိတိ အာဟ။ အနုဋီ၊၁။၉၃။ (အဌ-
သားသု၊၂။၂၂-လည်း ကြည့်။)

အဘိသန္နဟန (န) [အဘိ + သံ + ဓာ + ယု]
ဆက်စပ်ခြင်း၊ ပေါင်းစု - ဆည်းပူး - ခြင်း၊
အားထုတ် - ပြုလုပ် - ခြင်း။ အာယုဟန (မ၊
ဋီ၊၁။၃၁၂။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၀။)၊ စေတနာ (နေတ္တိ၊
ဋီ၊၁၃၇)တို့ ကြည့်။

အဘိသန္နဟနလက္ခဏ (တိ) [အဘိသန္နဟန +
လက္ခဏ] ဆက်စပ် - ပေါင်းစု - ဖြစ်စေ -

ခြင်း လက္ခဏာ ရှိသော။ သာ (စေတနာ)
စေတနာဘာဝလက္ခဏာ၊ အဘိသန္နဟနလက္ခ-
ဏာ ဝါ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၄၅။

အဘိသန္နဟန္တ (တိ) [အဘိ + သံ + ဓာ + အ +
အန္တ၊ ထိန္တ အဘိသန္နဟန္တိ] ဆက်စပ် -
ပေါင်းစု - ဆည်းပူး - သော၊ အားထုတ် -
ပြုလုပ် - သော။ အာယုဟမာန (သံ၊ဋီ၊၂။
၂၉) ကြည့်။

အဘိသန္နဟိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ + သံ + ဓာ
+ တွာ] ဆက်စပ်၍၊ ကွဲပြားသော ကိရိယံ
အင်္ဂါတို့ကို နက်(နဂိ)နေရာ၌ ထားခြင်းဖြင့်
တပေါင်းတည်းပြု၍၊ သော နိသိန္နာ အဘိ-
သန္နဟိတွာ။ ထေရ၊၂၅။ ဆိန္နဘိန္နာဝယဝံ
မတသရီရံ တေ အဝယဝေ ယထာဌာနေ-
ယေဝ ဌပနေန သန္နဟိတွာ သဟိတံ ကတွာ
မံသာပဏံ ပသာရေန္တိ ဝိယ သော နိသိန္နာ။
ထေရ၊ဌ၊၁။၃၄၅။

အဘိသန္နဟိယတိ (ကမ္မ၊ကြိ) [အဘိ + သံ + ဓာ
+ ယ + တိ၊ (အဘိသံဓာ သံ၊ ဝိလျံ၊၇၂-
ကြည့်။)] ဆက်စပ်အပ်၏၊ ရည်ရွယ်မြှော်မှန်း
အပ်၏။ သကလာယ ပဋိပတ္တိယာ ဝိဿတိ
အပဝိဿတိ အဘိသန္နဟိယတိတိ ဝိသော။
ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၂၁၃။

အဘိသန္နိတ (တိ) [အဘိ + သန္န + ဧက + တ]
စွတ်စိုစေအပ် - နှစ်မြှိုစေအပ် - သော။
ဩဇဝန္တေန သုစိနာ၊ သုခေန အဘိသန္နိတံ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၄၃။ အဘိသန္နိတန္တိ သဗ္ဗသော
လူခဘာဝ၊ပကမနေန သိနေဟိတံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊
၂။၅၂၀။

အဘိသန္နိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ + သန္န + တွာ]
စီးသွား၍၊ ပုညာဘိသန္န (ဒီ၊ဋီ၊၁။၃၃၀။ သိ၊
ဋီ၊သစ်၊၂။၃၁၆) ကြည့်။

အဘိသန္ဓေတိ (ကာ၊ကြိ) [အဘိ + သန္န +
ဧက + တိ] စီးသွားစေ၏။ (၁) စွတ်စိုစေ၏၊

ပြန်နဲ့ စေ၏။ နှစ်မြို့-ချမ်းမြေ့ - စေ၏။
 (၂) ပြစ်စေ၏။ (၁) လူမမေဝ ကာယံ
 ဝိဝေကဇေန ပီတိသုခေန အဘိသန္ဓေတိ
 ပရိသန္ဓေတိ ဒီ၊ ၁။ ၇၀၊ ၇၁။ မ၊ ၁။ ၃၄၅။
 မ၊ ၂။ ၂၀၇။ အံ၊ ၂။ ၂၂။ အဘိသန္ဓေတိတိ
 တေမေတိ သေဟေတိ။ သဗ္ဗတ္ထ ပဝတ္ထပီတိ-
 သုခံ ကရေတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၉၄။ မ၊ ၁။ ၂။
 ၂၂၁။ အံ၊ ၁။ ၃။ ၉။ အဘိသန္ဓေတိတိ အဘိ-
 သန္ဓနံ ကရေတိ။ တံ ပန ဈာနမယေန
 ပီတိသုခေန ကရဏေယယံ တိန္တဘာဝါ-
 ပါဒနံ၊ သဗ္ဗတ္ထကမေဝ လူဘဘာဝါပနယနန္တိ
 အာဟ “တေမေတိ”တိ အာဒိ။ တယံဒိ
 အဘိသန္ဓနံ... ကာယံ ပရိပူရဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။
 ဒီ၊ ၁။ ၂၆၂။ သီ၊ ၁။ ၂။ ၁၃၆။ အံ၊ ၁။ ၂။
 ၁၂။ သီတေန ဝါရိနာ အဘိသန္ဓေယျ။ ဒီ၊ ၁။
 ၇၀။ မ၊ ၁။ ၃၄၅။ မ၊ ၂။ ၂၀၈။ (၂) ဓမ္မာ-
 ဓမ္မေ အဘိသန္ဓန္တိ။ ဓမ္မာဓမ္မေ ပရိပူရေန္တိ။
 အံ၊ ၁။ ၂။ ၉၅၊ ၁၇။ အဘိသန္ဓန္တိတိ ပဝ-
 တေန္တိ။ အံ၊ ၁။ ၃။ ၂၇၇။

အဘိသန္ဓန္တိ (ကာကြိ) အဘိသန္ဓေတိ-ကြည့်။

အဘိသန္ဓေယျ (ကာကြိ) အဘိသန္ဓေတိ-ကြည့်။

အဘိသန္ဓာယ (ကြိဝိ) [အဘိ+သံ+ဓာ+တု] စွဲ၍၊
 အစွဲပြု၍၊ ထောက်မြော်-ရည်ရွယ်-၍။
 ကိမတ္ထမဘိသန္ဓာယ၊ လဟုစိတ္တံ သုတ္တိနော။
 ဇာ၊ ၁။ ၈၂။ ကိမတ္ထမဘိသန္ဓာယာတိ ကိန္နု
 ခေါ ကာရဏံ ပဋိစ္စ ကိန္နု သမ္ပယုတ္တမာနော။
 ဇာ၊ ၁။ ၂။ ၃၄၆။ အာရုံပုံ ဝါဘိသန္ဓာယ၊ ဘာ-
 သိတော ယမကဿ ဟိ။ ဝိဘာဝိနီ။ ၂၀၈။

အဘိသန္ဓိ (ပု၊ ထိ) [အဘိ+သံ+ဓာ+တု] စိတ္တေ
 အဘိသန္ဓယတိတိ အဘိသန္ဓိ၊ ဒီ၊ ၁။ ၇၀။
 ၇၆၆။ အဘိသန္ဓိ (ပု) [(အဘိ+သံ+ဓာ+
 +ဘာဝေ-ကိ) သံ (၁) အဇ္ဈာသယ၊ (၂)
 အဓိပ္ပါယ၊ (၃) အာသယ၊ (၄) အဘိသန္ဓိ၊
 (၅) ဘာဝ၊ (၆) အဓိမုတ္တိ၊ (၇) ဆန္ဒ၊ နှလုံး

သွင်း-ဝိုးရင်း-ကြံစည်-ရည်ရွယ်-ချက်၊
 အလို။ ဓာန်။ ၇၆၆။ (၁) ဆက်-စပ်-
 ပေါင်း-ဆုံ-ခြင်း၊ တွဲ-ဖက်-ပူး-
 ပေါင်း-ခြင်း။ (၂) ပြောဆို-ကြေညာ-
 ခြင်း။ (၃) လိုချင်-တပ်မက်-မြှော်လင့်-
 တောင့်တ-ခြင်း။ (၄) ထင်မြင်-ယူဆ-
 ယုံကြည်-ချက်၊ မုန်းဆ-ကြံစည်-ရည်
 သန်-ရည်ရွယ်-ချက်။ (၅) သဘောတူ-
 ငြိမ်းအေး-ပြေလည်-ခြင်း-သော စာ
 ချုပ်။ (၆) သစ္စာဖောက်-လိမ်လည်-လှည့်
 စား-ခြင်း။ ဝါစပုတိ။ ကပ္ပဒူမ။ ကောတ္ထု-
 ဘ။] (၁) စိတ်ထား၊ နှလုံးသွင်း၊ အလို၊
 သဘော။ (၂) ပြောဆို-ကြေညာ-ခြင်း။
 ကောင်းစွာ-ချင့်ချိန်-စဉ်းစား-၍-
 ပြောဆို-ကြေညာ-ခြင်း (၁) ငွေကံ
 မာရေမိတိ အဘိသန္ဓိနာပိ ဟိ ငွေကဋ္ဌာနေ
 ဌိတံ။ မ၊ ၁။ ၄။ ၇၆။ အံ၊ ၁။ ၃၅၅။ အဘိ၊ ၁။
 ၂။ ၄၀၇။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၆၀။ အဘိသန္ဓိနာတိ
 အဓိပ္ပါယေန။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၁၃။ နာလကော
 အာဂမိဿတိ။ တဿ ဓမ္မံ ဒေသေဿာမိတိ
 ဣမိနာ စ အဘိသန္ဓိနာ။ သုတ္တနိ၊ ၁။ ၂။ ၂၀၉။
 အညဿ ပတနေ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အဘိသန္ဓိ
 နတ္ထိ။ ဝဇီရ။ ၁၆၈။ တေသံ တာဒိသာယ
 အဘိသန္ဓိယာ အဘာဝတော။ မ၊ ၁။ ၂။ ၃၂၁။
 (၂) ဥပ္ပနာဘိသန္ဓိ (ဥဒါန၊ ၄၂၆၂) ကြည့်။

အဘိသန္ဓိက (တိ) [အဘိသန္ဓိ+က] အဘိသန္ဓိ-
 (၁) အနက်နှင့် တူ။ သာဘိသန္ဓိက (မ၊ ၁။ ၄။
 ၁၈၁) ကြည့်။

အဘိသန္ဓိစိတ္တ (န) [အဘိသန္ဓိ+စိတ္တ] ရည်ရွယ်
 သောစိတ်၊ သေစေလိုသောစိတ်။ သဗ္ဗတ္ထ ဟိ
 ပုရိမံ အဘိသန္ဓိစိတ္တံ အပ္ပမာဏံ။ သာရတ္ထ၊
 ၂။ ၂၆၁။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၆၀။ မ၊ ၁။ ၃။ ၂၉၅။
 အံ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၁၃။ မူလဒီ၊ ၂။ ၂၀၇။ ပုရိမံ အဘိ-
 သန္ဓိစိတ္တန္တိ ပုဗ္ဗဘာဂိယော မရဏာဓိပ္ပါယော။
 အနုဒီ၊ ၂။ ၂၀၈။

အဘိသန္ဓိပုဗ္ဗ (တိ) [အဘိသန္ဓိ + ပုဗ္ဗ] စိတ်
ထား - နှလုံးသွင်း - ရှေးရှိသော။ အဘိသန္ဓိ-
ပုဗ္ဗကတကြည့်။

အဘိသန္ဓိပုဗ္ဗကတ (ထိ) [အဘိသန္ဓိပုဗ္ဗက +
+ တ] စိတ်ထား - နှလုံးသွင်း - ရှေးရှိ
သည်၏အဖြစ်။ အဘိသန္ဓိပုဗ္ဗကတ စေတ္တ
န သက္ကာ ပဋိကံပိတုံ တထာ တထာ အဘိ-
သန္ဓိယာ ယာတနတော (သုတနတော)။ မ၊
ဋီ၊ ၃။ ၃၆၂။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁၄။ အနု၊ ဋီ၊ ၁၅၀။

အဘိသ(သ)န္ဓ (တိ) [အဘိ + သန္ဓ + တ။ (အဘိ-
သန္ဓ-သံ)] စီးသွားသော။ (က) စွတ်စို
သော၊ ပြည့်ဝ - ပြန့်နှံ့ - သော။ (ခ) များ -
ပြော - လွန် - ထန် - သော။ လေဒေါသ၊
သည်းခြေဒေါသ၊ သလိပ်ဒေါသ ဟူသော
ဒေါသသုံးပါး - များ - ပြော - လွန် - ထန် -
သော။ (က) သန္တာဝသော သတ္တာ သုခေန
အဘိသန္ဓာ ပရိသန္ဓာ ပရိပူရာ ပရိပူရ။ ဒီ၊
၃။ ၁၈၃။ သုခေန အဘိသန္ဓာတိ ဝုတိယဈာန-
သုခေန တိန္တာ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၃။ တာနိ
(ဥပ္ပလာဒီနိ) ယာဝ စဂ္ဂါ ယာဝ စ မူလာ
သိတေန ဝါရိနာ အဘိသန္ဓာနိ ပရိသန္ဓာနိ
ပရိပူရာနိ ပရိပူရ။ ဒီ၊ ၁။ ၇၁။ မ၊ ၁။ ၃၄၅။
မ၊ ၂။ ၂၀၈။ မ၊ ၃။ ၁၃၆။ အံ၊ ၂။ ၂။ အာ-
ဘဏ္ဍရာ နာမ ဒေဝါ သုခေန အဘိသန္ဓာ ပရိ-
သန္ဓာ။ အံ၊ ၂။ ၁၇၇။ အဘိဏ္ဍန္နော၊ ပလ္လကံ
အာဘုဇိံ တဒါ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၁၂။ အဘိ၊ ၄။ ၁။
၄၅။ ဒေ၊ ၄။ ၁။ ၂၁။ ပိတိ ပရိပူရော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊
၄။ ၁။ ၂၄။ (ခ) ကာယေ အဘိသန္ဓေ ဇီဝကေန
ပိရေကော ကာရိတော။ မိလိန္ဒ၊ ၁၃၆။ အပိ
န ခေါ မဟာရာဇ တိကိစ္ဆကော အဘိသန္ဓေ
ကာယေ ကုပိတေ ဒေါသေ သိနေဟနိယာနိ
ဘေသဇ္ဇာနိ ဒေတိ။ ၎င်း။ ၁၇၂။ အဘိသန္ဓ-
ကာယ-လည်းကြည့်။

အဘိသန္ဓကာယ (တိ) [အဘိသန္ဓ + ကာယ]
လေဒေါသ၊ သည်းခြေဒေါသ၊ သလိပ်ဒေါသ

ဟူသော ဒေါသသုံးပါး - များ - ပြော - လွန်
- ထန် သောကိုယ်ရှိသော။ သူ။ အညတရော
ဘိက္ခု အဘိသန္ဓကာယော ဟောတိ။ ဝိ၊ ၃။
၂၉၉။ အဘိသန္ဓကာယောတိ ဥဿန္တဒေါသ-
ကာယော။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၄။ ဘိက္ခု ပဏိတ-
ဘောဇနာနိ ဘူဠိတွာ အဘိသန္ဓကာယာ
ဟောန္တိ ဗဟ္မာဗာဓာ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၅။ အဘိသန္ဓ-
ကာယာတိ သေမာဒိဒေါသုဿန္တကာယာ။
ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၅၀။ အဘိသန္ဓကာယာတိ သေမာဒိ-
ဒေါသသန္ဓိစိတကာယာ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၃၃။
ဒေါသာဘိသန္ဓ (ဝိ၊ ၃။ ၃၉၀) လည်း ကြည့်။

အဘိသန္ဓတ္တ (နိ) [အဘိသန္ဓ + တ္တ] စွတ်စို -
ပြည့်ဝ - ပြန့်နှံ့ - သည်၏ အဖြစ်။ သုခေန
အဘိသန္ဓတ္တာ ဉာဏောဘာသော ဥပ္ပုဇ္ဇတိ။
ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၃။

အဘိသန္ဓဓာတု (တိ) [အဘိသန္ဓ + ဓာတု] များ
- ပြော - လွန် - ထန် - သော - ဓာတ်ရှိသော၊
ဓာတ် - ခုနစ် ပါး - များ - ပြော - လွန် -
ထန် - သော။ ပကတိယာ အဘိသန္ဓဓာတု
ကုစ္ဆိ အညသ္မိံ အဇ္ဈောဟရိတေ ဘိယျော
အာယမေယျ။ မိလိန္ဒ၊ ၁၇၆။

အဘိသပ (ပု) [အဘိ + သပ + အ] ကျိန်ခြင်း၊
ကျိန်ဆိုခြင်း၊ ကျိန်ဆဲခြင်း၊ ဆဲရေး - ရေရှတ် -
ခြင်း။ တေဏ အဘိသပေါ တေဏေဝ ဥပရိ
ပတိဏတိ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၆၀။ ကဏ္ဍ န ခေါ ဥပရိ
အဘိသပေါ ပတိဏတိ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၊ ၂၈။
ကဏ္ဍစိ အဘိသပံ ဒေန္တိ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၆၅။
အဘိသပံ အဝါသိ။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၇၃။

အဘိသပတိ (ကြိ) [အဘိ + သပ + အ + တိ]
ကျိန်၏၊ ကျိန်ဆို၏၊ ကျိန်ဆဲ၏။ ဆဲရေး -
ရေရှတ် - ၏။ စက္ခုကာဠိ ဘိက္ခုနီ အတ္တာနမ္ပိ
ပရမ္ပိ နိရယေနပိ ဗြဟ္မစရိယေနပိ အဘိ-
သပတိ။ ဝိ၊ ၂။ ၃၆၃-၄။ ဝိ၊ ၅။ ၁၃၂။ နိရယေန
အဘိသပတိ နာမ အက္ခောသတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။
၂၀၄။ ကင်္ခါ၊ ၃၂၁။ “တဝ မုဒ္ဒါ သတ္တဝာ

ဖလတူ”တိ ဝေံ ရညော အဘိသပန္နိ ဝိယ။ သာရတ္ထိ၁။၁၆၅။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၂။ကဝ။ မေ ဝဒန္တဿေဝ တုမေ အဘိသပထ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၂၇။ ဟန္တ နံ အဘိသပါပ။ မ၊၂။၃၆၂။ နိရယေန ဝါ ဗြဟ္မစရိယေန ဝါ အဘိသပေယျ။ ဝိ၊၂။၃၆၃။ အဘိသပေယျာတိ သပထံ ကရေယျ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၄။ ကခါ။ ၃၂၁။ နိရယေနပိ ဗြဟ္မစရိယေနပိ အဘိသပိ။ ဝိ၊၅။၁၀၉။ အဘိသပိ (ဇာ၊၂။ ၃၃၄)တိ သမဏဗြာဟ္မဏေအက္ခောသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၉၄။ အဘိသပိ မုဒ္ဒဖာလန (စရိယာ။ ၄၀၄)န္တိ။ “ဣတော တေ သတ္တမေ ဝိဝေသေ သတ္တမော မုဒ္ဒါ ဖလတူ”တိ မေ အဘိသပိ အဒါသိ၊ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၁၅၃။ ဣသိ အဘိသပိသု။ မ၊၂။၃၆၂။ အထာဟံ ... အဘိသပိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂။ အဟံ လောကေ အဘိသပိ (ဇာ၊၂။၃၆၁)န္တိ .. ဝေံ နန္ဒ အက္ခောသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၄၇။ ကစိန္န တံ နာဘိသပိတ္ထံ ကောစိ။ ဇာ၊၂။၂၃။ နာဘိသပိတ္တာတိ ကစိ န ခေါ မမ ပုတ္တာဒိသု ကောစိ တံ န အက္ခောသိ န ပရိဘာသတိတိ ပုစ္ဆတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၁၈၇။ ကထံ ဟိ နာမ အယျာ၊ ဗြဟ္မစရိယေနပိ အဘိသပိသတိ။ ဝိ၊၂။၃၆၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၁၇၀။ အဘိသပိသ္မာပိ တံ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂။ အဘိသပ-လည်း ကြည့်။

အဘိသပထ (ပ) [အဘိ+သပ+ထ] ကျိန်ခြင်း၊ ကျိန်ဆိုခြင်း၊ ကျိန်ဆဲခြင်း။ နိတိ၊ဇာ၊၁၂၁။

အဘိသပန (န) [အဘိ+သပ+ယ] ကျိန်ခြင်း၊ ကျိန်ဆိုခြင်း၊ ကျိန်ဆဲခြင်း၊ ဆဲရေး - ရေရွတ် - ခြင်း။ တိရစ္ဆာနယောနိယာ ဝါ ပေတ္တိဝိသယေန ဝါ မနုဿဒေါဘဂ္ဂေန ဝါ အဘိသပနေ ဒုက္ကဋ်။ ကခါ။ ၃၂၁။ အဘိသပနဝသေန ကတံ ပါပကမ္မံ ပေတေဋ္ဌ။ ၁၃၄။

အဘိသပနသိက္ခာပဒ (န) [အဘိသပန + သိက္ခာပဒ] ကျိန်ခြင်း ကျိန်ဆိုခြင်း - ကျိန်ဆဲခြင်း ဆဲရေး - ရေရွတ် - ခြင်း - ကို အကြောင်းပြု၍ ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်၊ အဘိသပနသိက္ခာပုဒ်။ ဝိနယပိဋက၊ ပါစိတ္တိယ-ပါဠိ၊ ဘိက္ခုနီဝိဘင်္ဂ၊ ၄-ကဏ္ဍ၊ ၂-ဝဂ်၊ ၉-သိက္ခာပုဒ်။ ဝိ၊၂။၃၆၃-၄။

အဘိသပန္တိ (တိ) [အဘိ+သပ+အ+အန္တိ။ ထိ-၌ အဘိသပန္တိ] ကျိန်သော၊ ကျိန်ဆိုသော၊ ကျိန်ဆဲသော၊ ဆဲရေး - ရေရွတ် - သော၊သု။ ဣတိ တံ ဂရဟိတော ဣဒါနိ အဘိသပန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၉၁။ ... အဘိသပန္တိယာ ပါစိတ္တိယံ ကတ္ထ ပညတ္တန္တိ။ ဝိ၊၅။၁၀၉။ (- ဝိ၊၅။၁၃၂။)

အဘိသပိတ (တိ) [အဘိ+သပ+တ] (၁) ကျိန်တတ် - ကျိန်ဆိုတတ် - ကျိန်ဆဲတတ် - သော၊ ဆဲရေး - ရေရွတ် - တတ်သော (၂) ကျိန်အပ် - ကျိန်ဆိုအပ် - ကျိန်ဆဲအပ် - သော၊ ဆဲရေး - ရေရွတ် - အပ်သော၊သု။ (၁) အဘိသပိတေ အာပတ္တိပါစိတ္တိယဿ။ ဝိ၊၅။၁၃၂။ (၂) တေဟိ ဣသိဟိ သီလဝန္တေဟိ ကလ္လာဏဓမ္မေဟိ အဘိသပိတော။ သိ၊၁။၂၂၉။ ဣမိနာ အဘိသပိတောမိ။ သိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၂။ ဣမိနာ ကာရဏေန အဟံ ဣမိနာ အဘိသပိတော။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၂။ သမဏေန ဂေါတမေန အဘိသပိတော ဒေဝဒတ္တော ပထဝီ ပဝိဋ္ဌော။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၂၆၅။ အဘိသပိတော နိတိ၊ဇာ၊၁၂၁။

အဘိသပိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ + သပ + တွာ] ကျိန်၍၊ ကျိန်ဆို၍၊ ကျိန်ဆဲ၍၊ ဆဲရေး - ရေရွတ် - ၍။ သမ္မုရံ အသုရိန္တံ အဘိသပိတွာ။ သိ၊၁။၂၂၉။ အဘိသပိတွာ စ ပန ...။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂။

အဘိသမယ (ပ) [အဘိ+သ+ယ+ထ] ရှေ့ရှု မျက်မှောက် - ရွေးရှု၊ တူရှု - အတူတကွ -

ပေါင်း - ဆုံ - ကြုံ - တွေ့ - ခြင်း - မိခြင်း၊
 (၁) (က) ဇရာမရဏ၏အကြောင်းနှင့် ပညာ
 ၏ - ပညာနှင့် ဇရာမရဏ၏ အကြောင်း၏
 - ပေါင်း - ဆုံ - ခြင်း - မိခြင်း၊
 - ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း သိခြင်း၏ အစွမ်း
 အားဖြင့် - ပေါင်း - ဆုံ - ခြင်း - မိခြင်း။ (ခ)
 ပရိညေယျဘိသမယ စသည်တို့၏ အစွမ်း
 အားဖြင့် ထိုးထွင်း၍သိခြင်း။ (ဂ) သစ္စာ
 တရားတို့ကို - ရှေ့ရှုမျက်မှောက်အားဖြင့် -
 ကြုံ - တွေ့ - ခြင်း - ထိုးထွင်း၍သိခြင်း။ (၂)
 (က) ရခြင်း၊ ရှေ့ရှုမျက်မှောက်ရခြင်း။ (ခ)
 အထက်မက်ကို ရခြင်း။ (၃) လွန်ကဲသော
 ပယ်ခြင်း။ (၄) (က) ရှေ့ရှု မျက်မှောက်
 အဖြစ် အားဖြင့် ကောင်းစွာ သိတတ်သော
 ဉာဏ်၊ တရားတို့ကို ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း
 သိတတ်သောဉာဏ်။ (ခ) ရှေ့ရှုမျက်မှောက်
 ကောင်းစွာ သိကြောင်း ပြစ်သောဉာဏ်။
 (၅) ရှေ့ရှုမျက်မှောက် - ဉာဏ်ဖြင့် - သိအပ်
 သောတရား၊ နိဗ္ဗာန်နှင့်တကွသော တရား
 တို့၏ မဖောက်မပြန်သောသဘော၊ ပရမတ္ထ-
 တရား။

(၁) (က) ယောနိသော မနသိကာရာ
 အဟု ပညာယ အဘိသမယော။ ဒီ၊ ၂။ ၂၆။
 သံ၊ ၁။ ၂၄၆၊ ၃၂၇။ ဗောဓိသတ္တဿ ပညာယ
 ယသ္မိံ သတိဇရာမရဏံဟောတိ၊ တေန ဇရာ-
 မရဏကာရဏေန သဒ္ဓိံ သမာဂမောအဟော-
 သိ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၅၁။ ပညာယ သဒ္ဓိံ ဇရာမရဏ-
 ကာရဏဿ အဘိသမယော သမဝါယော
 သမာယောဂေါ အဟောသိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀။
 သမာဂမော အဟောသိတိ ယာထာဝတော
 ပဋိဝိဇ္ဇနဝသေန သင်္ဂမော (သမာဂမော။
 သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၁။) အဟောသိ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၄၉။ သံ၊ ၄။
 ၂။ ၂၃။ (ခ) သစ္စာနံ အဘိသမယော။ ယေရ။
 ၃၀၆။ ဒုက္ခာဒိနံ အရိယသစ္စာနံ ပရိညာဘိ-
 သမယာဒိဝသေန ပဋိဝေဓော။ ယေရ၊ ၄။

၂။ ၂၁၀။ (ဂ) အဘိသမယောတိ ကေန
 အဘိသမေတိ? စိတ္တေန အဘိသမေတိ။
 ကိံ...န တွေ့ကောယေဝ အဘိသမယောတိ။
 ပဋိသံ၊ ၃၉၁။ အဘိသမယောတိ သစ္စာနံ
 အဘိမုခေန သမာဂမော၊ ပဋိဝေဓောတိ
 အတ္တော။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၂။ ကေသိကာ
 အဘိသမယေ ဝိသေသိယ။ ဝိမာန။ ၁၉။
 အဘိသမယေ ဝိသေသိယာတိ သစ္စပဋိဝေဓ-
 ဝသေန ဝိသေသံ ပတွာ။ “ဝိသေသိနိ” တိပိ
 ပဌန္တိ၊ အဘိသမယဟေတု ဝိသေသဝတိတိ
 အတ္တော။ ဝိမာန၊ ၄။ ၇၇။ ပဌမာဘိသမယ၊
 ဓမ္မာဘိသမယ-တို့လည်း ကြည့်။ (၂) (က)
 အတ္တာဘိသမယ-ကြည့်။ (ခ) အဘိသမ-
 ယောတိ ဥပရိမဂ္ဂါဘိသမယော။ အနုဋီ၊ ၃။
 ၁၉၈။

(၃) သမယနံ ဥပသမယနံ အပဂမောတိ
 သမယော၊ ပဟာနံ။ သမုစ္ဆေဗ္ဗဟာနဘာဝ-
 တော ပန အဓိကော သမယောတိ အဘိသမ-
 ယော။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၉။ မာနာဘိသမယ (မ၊ ၁။
 ၁၅။ သံ၊ ၂။ ၄၀၈။ မ၊ ၄။ ၁။ ၉၀။ သံ၊ ၄။ ၃။
 ၁၁၅။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၈၀။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၉၇။ ဒီ၊ ၄။
 ၁။ ၃၃။ မ၊ ၄။ ၁။ ၉။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၉။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၉။
 အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၀။ ဓုဒ္ဓကာ၊ ၄။ ၈၉။ ဥဒါန၊ ၄။
 ၁၈။)၊ ဗဿာဘိသမယ (သုတ္တန်၊ ၄။ ၂။ ၂၃)
 တို့လည်းကြည့်။

(၄) (က) အဘိမုခဘာဝေန သမ္မာ ဇတိ
 ဂစ္ဆတိ ဗုဒ္ဓတိတိ အဘိသမယော၊ ဓမ္မာနံ
 ယထာဘူတသဘာဝါဝဗောဓော။ ဥဒါန၊ ၄။
 ၁၉။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၉၈။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၄၅။ သံ၊ ၄။
 ၁။ ၁၆၈။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၅။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၁။
 အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၄။ အနုဋီ၊ ၁။ ၆၇။ ဇာန်၊ ၄။ ၇၇။
 အဘိသမယဿာတိ ဉာဏဿ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၆၁။
 နောက်အနက်လည်း ကြည့်။ (ခ) ပဋိဝေ-
 ဓောတိ အဘိသမယော။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၈။ ဒီ၊ ၄။
 ၁။ ၂၁။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၃။ အဘိသမေတိတိ
 အဘိသမယော၊ အဘိသမေန္တိ တေေနာတိ

ဝါ အဘိသမယော။ သာရတ္ထဝ။၈၀။ (- သိ၊ဇ္ဇိ၊သစ်၊၁။၁၇။ အနုဇ္ဈိ၊၁။၂၃။) နောက် အနက်လည်း ကြည့်။

(၅) လောကုတ္တရာမဂ္ဂက္ခန္ဓော ဒဿနာဘိသမယော သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ အမတောကံ နိဗ္ဗာနံ ပရိယောသာနဋ္ဌေန အဘိသမယော။ ပဋိသံ။ ၃၉၃။ နိဗ္ဗာနံ အဘိသမိယတိတိ အဘိသမယော၊ ပဋိသံ၊၄၁၂။၃၀၄။ အဘိမုခံ ဉာဏေန သမ္မာ တေဗ္ဗော အဘိသမေတဗ္ဗောတိ အဘိသမယော၊ ဓမ္မာနံ အဝိပရိတသဘာဝေါ။ ဥဒါန၊၄။၁၉။ သာရတ္ထဝ။၁၉၈။ ဒီ၊ဇ္ဇိ၊၁။ ၄၅။ သိ ဇ္ဇိ သစ်၊၁။၁၆၈။ မ၊ဇ္ဇိ၊၁။၃၅။ သံ၊ဇ္ဇိ၊ ၁။၃၁။ အံ၊ဇ္ဇိ၊၁။၃၄။ အနုဇ္ဈိ၊၁။၆၇။ ဓာန်၊ဇ္ဇိ။ ၇၇၈။ အဘိသမယဋ္ဌ-လည်း ကြည့်။

(အဘိသမယ အနက်ကို အကျဉ်းချုံး ထော် (၁) ထိုးထွင်း၍ သိအပ်သောတရား။ (၂) ထိုးထွင်း၍ သိတတ်သော၊ သိကြောင်း ဖြစ်သော တရား။ (၃) ထိုးထွင်း၍သိခြင်း- ဟူ၍ သုံးနက်သာ ရရာသည်။

ထိုတွင် ယင်းတို့ကို အရကောကံသော် လောကုတ္တရာအနေအားဖြင့် (၁) ထိုးထွင်း၍ သိအပ်သော တရားဟူသည် နိဗ္ဗာန်တည်း။ (၂) ထိုးထွင်း၍ သိတတ်သော၊ သိကြောင်း ဖြစ်သော တရားဟူသည် မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်၊ ယင်းဉာဏ်တို့နှင့် ယှဉ်သောစိတ်၊ စေတသိက် တရားတို့တည်း။ ဤ၌ လောကုတ္တရာဖြစ်သော မဂ္ဂင်၊ ဗောဇ္ဈင်၊ ဗိုလ်၊ ဣန္ဒြေ၊ သတိပဋ္ဌာန်၊ သမ္မပ္ပဓာန်၊ ဣဒ္ဓိပါဒ်၊ ဝိမောက္ခ၊ ဝိဇ္ဇာ၊ ဝိမုတ္တိ စသည်တို့ ပါဝင်သည်။

လောကီ အနေအားဖြင့်ကား (၁) ထိုး ထွင်း၍သိအပ်သော တရားဟူသည် အဘိညေယျ၊ ပရိညေယျ၊ ပဟာတဗ္ဗ ဖြစ်သော ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်၊ သစ္စာဟုဆိုအပ်သော မဖောက်မပြန် မှန်သော ပရမတ္ထတရားတို့ တည်း။ (၂) ထိုးထွင်း၍ သိတတ်သော၊

သိကြောင်းဖြစ်သော တရားဟူသည် ဉာတပရိညာ၊ တိရုဏပရိညာ၊ ပဟာနပရိညာ အစွမ်း အားဖြင့်သိတတ်သော၊ သိကြောင်းဖြစ်သော ဉာဏ်တို့တည်း။ ဤ၌လည်း လောကီဖြစ်သော မဂ္ဂင်၊ ဗောဇ္ဈင်၊ ဗိုလ်၊ ဣန္ဒြေ၊ သတိပဋ္ဌာန်၊ သမ္မပ္ပဓာန်၊ ဣဒ္ဓိပါဒ်စသည်တို့ ပါဝင်ရာသည်။ အကျယ်ကို ပဋိသံ၊၃၉၁-၅။ ၎င်း-၄၊၂။၃၀၂-၅။ မ၊ဇ္ဇိ၊၁။၃၅။ အံ၊ဇ္ဇိ၊၁။ ၃၄။ သာရတ္ထဝ။ ၁၉၈-တို့ ကြည့်။

(၃) ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းဟူသည် အဘိညေယျတရားတို့ကို ဉာတပရိညာ ကိစ္စအားဖြင့် ၎င်း၊ ပရိညေယျတရားတို့ကို တိရုဏပရိညာ- ကိစ္စအားဖြင့်၎င်း၊ ပဟာတဗ္ဗ တရားတို့ကို ပဟာနပရိညာ ကိစ္စအားဖြင့်၎င်း၊ ဘာဝေ- တဗ္ဗတရားတို့ကို ဘာဝနာကိစ္စအားဖြင့်၎င်း၊ သစ္စိကာတဗ္ဗ တရားတို့ကို သစ္စိကရဏကိစ္စ အားဖြင့်၎င်း ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ထိုးထွင်း၍ သိအပ်သော တရား၏ ထိုးထွင်း၍ သိတတ်သော၊ သိကြောင်းဖြစ်သော ဉာဏ်နှင့် ပေါင်းဆုံမိခြင်း (ဝါ) ထိုး ထွင်း၍ သိအပ်သော တရားနှင့် ထိုးထွင်း၍ သိတတ်သော၊ သိကြောင်းဖြစ်သော ဉာဏ်၏ ပေါင်းဆုံမိခြင်းတည်း။ ပဋိသံ၊၃၉၁-၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၅၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀-တို့ ကြည့်။

ထို့ပြင် အဆိုတမျိုး ရှိသေး၏။ ယင်း အဆိုကား “ထိုးထွင်း၍သိခြင်း သိတတ်သော ဉာဏ်သည် အဘိသမယတည်း။ ၎င်းသည် လောကီအဘိသမယ၊ လောကုတ္တရာ အဘိသမယ-ဟူ၍ နှစ်ပါး အပြားရှိ၏။ ထိုတွင် အာရုံပြုသောအားဖြင့် အကျိုးစသည်အား လျော်စွာ အကြောင်း စသည်တို့၌ သိခြင်း၊ သိတတ်သော ဉာဏ်မည်သည် အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်း၊ သင်္ခါရစသောအကျိုး ထိုနှစ်ပါး လုံးကို သိစေတတ်သော သဒ္ဓုပညတ်-နာမ ပညတ်-လျှင် အာရုံရှိသော လောကီအဘိသမယတည်း။ မတွေမဝေသော အားဖြင့်

အကျိုးစသည်အား လျော်စွာ အကြောင်း
စသည်တို့၌ သိခြင်း၊ သိတတ်သော ဉာဏ်
မည်သည် နိဗ္ဗာန်လျှင် အာရုံရှိသော မဂ်နှင့်
ယှဉ်သော ဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်း၊
အကျိုး၊ ပညတ်တို့၌ ပြင်းပြသော တွေဝေ
ခြင်းကို ဖျက်ဆီးတတ်သော လောကုတ္တရာ-
အဘိသမယတည်း”ဟူ၍ ပြစ်သည်။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊
၁။၂၃။ သာရတ္ထ၊၁။၈၀။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၁၀၇။
မူလဋ္ဌိ၊၁။၂၁-ကြည့်။)

အဘိသမယကထာ (ထိ) [အဘိသမယ+ကထာ]
အဘိသမယကိုပြဆိုရာစကားရပ်။ ပဋိသမ္ဘိဒါ-
မဂ္ဂပါဠိ၊ ၃-၀၈၊ ၃-ကထာ။ ပဋိသံ၊၃၉၁-၅။
အဘိသမယံ ဒသေယန္တေန ကထိတာယ အဘိ-
သမယကထာယ အပ္ပတ္တဘူတဏ္ဍာနာ။ ပဋိသံ၊
ဋ္ဌ၊၂။၃၀၂။

အဘိသမယကရဏုပါယ(ပု) [အဘိသမယ+ကရ-
ဏ+ဥပါယ] သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်း၍
သိခြင်းကို ပြုခြင်း၏အကြောင်း။ ဣဒါနိ
အဘိသမယကရဏုပါယံ ဒသေယန္တော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊
ဋ္ဌ။၂၃၀။

အဘိသမယကာလ (ပု) [အဘိသမယ+ကာလ]
သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိရာ-ကာလ
-ခဏ။ ယာနိ ဝုတ္တာနိ အဘိသမယကာလေ။
သစ္စာဘိသမယကာလံ ဟိ ဧတေသု စတုသု
ဉာဏေသု။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၃၁။ စတုန္တံ အရိယ-
သစ္စာနံ ပဋိဝိဠာနက္ခဏေ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၀၃။

အဘိသမယကိစ္စ (န) [အဘိသမယ + ကိစ္စ]
ထိုးထွင်း၍သိခြင်းကိစ္စ။ ယောဂီနော အန-
ဘိသမေတာနံ စတုန္တံ အရိယသစ္စာနံ အဘိ-
သမယကိစ္စဿ ဥပ္ပါဒကာလော။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၃။

အဘိသမယဇာတိယ (တိ) [အဘိသမယဇာတိ
+ဣယ] သစ္စာ ၄-ပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိတတ်
သော ဉာဏ်မျိုး- အဘိသမယ ဇာတ်-နှင့်
သက်ဆိုင်-၌ ပါဝင်-သော။ ကိ ပနဿ
ပစ္စိမေ ဘဝေ အဘိသမယဇာတိယံ မဂ္ဂံ

အာရတ္တ သတိသမ္ပောသော ဟေသတိ။
မိလိန္ဒ။၂၈၀။

အဘိသမယဉာဏ (န) [အဘိသမယ+ဉာဏ]
သစ္စာလေးပါးတို့ကို တပြိုင်နက် သိသော
ဉာဏ်။ အဘိသမယဉာဏ်။ ကတမံ အဘိသမ-
ယဉာဏံ။ လောကုတ္တရာမဂ္ဂက္ခဏေ ဧကေန
ဉာဏေန စတ္တာရိ သစ္စာနိ အပ္ပဗ္ဗံ အစရိမံ
အဘိသမေတိ။ ဣဒံ အဘိသမယဉာဏံ။
ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၃။ အတ္တနော အဘိသမယဉာ-
ဏဿ ပဝတ္တိအာကာရံ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၇၅။

အဘိသမယဋ္ဌ (ပု) [အဘိသမယ + အတ္တ]
(၁) ရှေ့ရှုမျက်မှောက်-ရှေးရှုတူရှု-အ
တူတကွ-ပေါင်း-ဆုံး-ခြင်း-မိခြင်း-ထိုး
ထွင်း၍ သိခြင်း-အနက်သဘော။ (၂)
လောကီဉာဏ်ဖြင့်-ရောက်အပ် - သိအပ်-
သော - ထိုးထွင်း၍ သိအပ်သော - အနက်
သဘော။ (၃) ထိုးထွင်း၍ သိအပ်သော
အနက်သဘော။ (၄) ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်
ဖြင့်ကောင်းစွာ ရောက်အပ်သော - ဉာဏ်ဖြင့်
ရအပ်သော - အနက်သဘော။ (၅) ထိုး
ထွင်း၍ သိတတ်သော - ပဋိဝေဓ-ဉာဏ်၏
အာရုံဖြစ်သော အနက်သဘော။ (၆) ထိုး
ထွင်း၍ သိတတ်သော - ပဋိဝေဓ-ဉာဏ်၏
ဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာ။

(၁) ကတမေတိ သတ္တဟာကာရေဟိ
တယော ဝိမောက္ခာ ကေက္ခဏေ ဟောန္တိ။ သ-
မောဓာနဋ္ဌေန အဓိဂမနဋ္ဌေန ပဋိလာဘဋ္ဌေန
ပဋိဝေဓဋ္ဌေန သမ္ဘိကိရိယဋ္ဌေန ဖဿနဋ္ဌေန
အဘိသမယဋ္ဌေန။ ပဋိသံ၊၂။၆၁။ အဘိသမယ-
ဋ္ဌေနာတိ အဘိဗုဒ္ဓံ သမာဂမဋ္ဌေန။ ဧတ္ထ
“သမောဓာနဋ္ဌေနာ”တိ မူလပဒံ။ သေသာနိ
အဓိဂမဝေဝစနာနိ။ တသ္မာယေဝ ဟိ သဗ္ဗေ-
သံ ကေတော ဝိသုဋ္ဌနံ ကတံ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၆၇။ ။

(၂) ဗုဒ္ဓနဋ္ဌေန အဘိသမယဋ္ဌေန။ ပဋိသံ။ ၁၀၂။ အဘိသမယဋ္ဌေနာတိ လောကိယေန ဉာဏေန အဘိသမာဂန္တဗ္ဗဋ္ဌေန။ ပဋိသံ။ ၁၁၁။ ၂၉၆။ ဒုက္ခဿ ပိဋနဋ္ဌော... အဘိသမယဋ္ဌော။ ပဋိသံ။ ၂၉၆။

(၃) ဒုက္ခဿ...ဝိပရိကာမဋ္ဌော အဘိသမယဋ္ဌောတိအာဒိသု ပဋိဝေဓော။ ဝိသု။ ၈၀။ ဝိသု။ ၁၂၃။ မဋ္ဌာ။ ၁၉။ အံသု။ ၁၉။ အဘိသု။ ၁။ ၁၀၀။ သံသု။ ၁၉။ ဝိသု။ ၁၂။ ၁၂၅။ အဘိသမေတဗ္ဗော ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗောတိ အဘိသမယော။ အဘိသမယောဝ အတ္ထော အဘိသမယဋ္ဌော။ ပိဋနာဒိနိ။ တာနိ ဟိ အဘိသမေတဗ္ဗဘာဝေန ဧကံဘာဝံ ဥပနေတွာ အဘိသမယဋ္ဌောတိ ဝုတ္တာနိ။ သာရတ္ထ။ ၁။ ၁၉၈။ ဝိသု။ ၁။ ၄၄။ မဋ္ဌာ။ ၁။ ၃၄။ သံသု။ ၁။ ၃၁။ အံသု။ ၁။ ၃၃။ မူလသု။ ၁။ ၆၀။

(၄) အဘိသမယဋ္ဌောအဘိညေယျော။ ပဋိသံ။ ၂၀။ အဘိသမယဋ္ဌောတိ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏေန အဘိသမာဂန္တဗ္ဗဋ္ဌော ဉာဏေန ပဋိလတ်တဗ္ဗဋ္ဌော ဝါ။ ပဋိလောဘောပိ ဟိ “အတ္တာဘိသမယာ ဓိရော” တိအာဒိသု ဝိယ အဘိသမယောတိ ဝုစ္စတိ။ ပဋိသံ။ ၁၁၁။ ၉၆။

(၅) အဘိသမယဿ ဝါ ပဋိဝေဓဿ ဝိသယဘူတော အတ္ထော အဘိသမယဋ္ဌောတိ တာနေဝ တဿ ကေန္တေန ဝုတ္တာနိ။ ဥဒါနု။ ၄။ ၁၈။ အဘိသမယဿ ဝါ ပဋိဝေဓဿ ဝိသယဘူတော အတ္ထော အဘိသမယဋ္ဌောတိ တာနေဝ ပိဋနာဒိနိ အဘိသမယဿ ဝိသယဘာဝုပဂမနသမညတော ဧကတ္တေန ဝုတ္တာနိ။ သာရတ္ထ။ ၁။ ၁၉၈။ ဝိသု။ ၁။ ၄၄။ မဋ္ဌာ။ ၁။ ၃၄။ သံသု။ ၁။ ၃၁။ အံသု။ ၁။ ၃၃။ မူလသု။ ၁။ ၆၀။ အဘိသမယဋ္ဌောတိ အဘိသမေတဗ္ဗဋ္ဌော။ အဘိသမယဿ ဝါ ဝိသယဘူတော အတ္ထော အဘိသမယဋ္ဌော။ ဝိသု။ ၁။ ၁၉၁။

(၆) အထ ဝါ အဘိသမယဿ ပဝတ္တိ-အာကာရော အဘိသမယဋ္ဌော။ သော ဝေတ္ထု အဘိသမေတဗ္ဗေန ပိဋနာဒိနာ ဒဿိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဝိသု။ ၁။ ၂။ ၁၉၁။ မူလသု။ ၂။ ၅၁။

အဘိသမယဋ္ဌာန (န) [အဘိသမယ + ဋ္ဌာန] အဘိသမယ၏ - ဖြစ်ကြောင်း - ဖြစ်ရာ-ဋ္ဌာန။ သုခဒုက္ခာဒိသု တိသု အဘိသမယဋ္ဌာနေသု။ မဋ္ဌာ။ ၂။ ၁၇၅။

အဘိသမယဋ္ဌာနတာ (တိ) [အဘိသမယဋ္ဌာန + တာ] အဘိသမယဋ္ဌာန၏ အဖြစ်။ လောကုတ္တရာနိ အဓိမုစ္ဆတာယ မဂ္ဂဉာဏဿ အဘိသမယဋ္ဌာနတာယ စ နိဿယာနိ ဟောန္တိ။ နေတ္တိ။ ၄။ ၅၁။

အဘိသမယတ္ထ (ပု) [အဘိသမယ + ဣတ္ထ] အဘိသမယဋ္ဌ-နှင့် အနက်, အရ တူ။

အဘိသမယန္တရာယ (ပု) [အဘိသမယ + အန္တရာယ] အဘိသမယ အန္တရာယ်။ အယံမာရော ဣယံ မဟာသမာဂမံ ဒိသော အဘိသမယန္တရာယံ ကရိယာမိတိ အန္တရန္တရေ မာရသေန ပေသေတွာ။ ဝိသု။ ၂။ ၂၈၇။

အဘိသမယန္တရာယကရ (တိ) [အဘိသမယန္တရာယ + ကရ] အဘိသမယ အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်သော။ ဝေမေဝ ခေါ မဟာရာဇ အဇာနန္တေနပိ ကတံ ပါပံ အဘိသမယန္တရာယကရံ ဟောတိ။ မိလိန္ဒ။ ၂၄၈-၉။

အဘိသမယပရိစ္ဆေဒ (ပု) [အဘိသမယ + ပရိစ္ဆေဒ] အဘိသမယ အပိုင်း အခန်း။ (တရားထူးခြင်းကို ပြဆိုသော အဘိသမယ အပိုင်းအခန်း သုံးမျိုးကို ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၃၄၄-ကြည့်။) သူ့ယံ ကပ္ပပရိစ္ဆေဒေါ... အဘိသမယပရိစ္ဆေဒေါ... ပရိနိဗ္ဗာနပရိစ္ဆေဒေါတိ

...ဗာဝိသတိယာ ပရိစ္ဆေဒေဟိ ပရိစ္ဆိန္နော
ဝဝတ္ထိတော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ငွ။ ၃။

အဘိသမယပုတ္တ (တိ) [အဘိသမယ+ပုတ္တ]
သစ္စာလေးပါးတရားကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း
သို့ရောက်သော၊ မဂ်ဖိုလ်သို့ရောက်သောသူ။
အဘိသမယပုတ္တသတ္တာနံ ပရိစ္ဆေဒေါ နတ္ထိ။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၁၀။

အဘိသမယပုဘေဒ (ပု) [အဘိသမယ+ပဘေဒ]
အဘိသမယအပြား။ ဣဒါနိ အဘိသမယပု-
ဘေဒတော (အဘိသမယပုကာရတော၊
သာရတ္ထ။) အဘိသမယာကာရတော အာ-
ရမ္မဏတော သဘာဝတော စပါကဋ် ကာတုံ။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၈၀။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၀၇။ (ပါရာ၊
ဂဏ္ဍိသစ်၊ ၁။ ၁၆၇-ဂ-လည်း ကြည့်။)

အဘိသမယဘာဂ (တိ) [အဘိသမယ+ဘာဂ]
ထိုးထွင်း၍ သိအပ်သော အပိုရှိသော။ အထ
ဝါ အဘိညေယျေသု ဓမ္မေသု... စတုဗ္ဗိဓာ
အဘိသမယဘာဂါ (ဓမ္မာ)။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။
၇။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၁၆။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၃။ ၁။ ၂၆၀။

အဘိသမယဘာဂီ (တိ) [အဘိသမယ+ဘာဂ
+ဘိ] သစ္စာလေးပါးတရားကို-ထိုးထွင်း၍
သိခြင်း အပို ရှိသော - သိထိုက်သောသူ။
ယေဘုယျေန စ တာ ဒေဝတာ အဘိ-
သမယဘာဂီနော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၄။ မ၊ ဋီ၊ ၃။
၃၃၅။ (အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၀၉-လည်း ကြည့်။)

အဘိသမယဘာဝ (ပု) [အဘိသမယ+ဘာဝ]
သစ္စာလေးပါးတရားကို ထိုးထွင်း၍ သိလတ္တံ့
သည်၏ အဖြစ်။ အပရိမာဏာနံ သတ္တာနံ
အဘိသမယဘာဝံ အဒ္ဓသ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁။

အဘိသမယဘူတ (တိ) [အဘိသမယ+ဘူတ]
အဘိသမယဖြစ်သော။...အဘိသမယဘူတာ-
ယ ဒုက္ခနိရောဓပုတ္တိယာ ပဋိပဒတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။
အနုဋီ၊ ၂။ ၆၂။

အဘိသမယလက္ခဏာ (န) [အဘိသမယ+လက္ခဏာ]
အဘိသမယ လက္ခဏာ။ “ဟောတိ ပါပက”န္တိ
တေန ပရိညာဘိသမယာစယောပိ ဒဿိတာ
အဘိသမယလက္ခဏေန ကေလက္ခဏတ္တာ။
နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၈၉။

အဘိသမယဝဂ္ဂ (ပု) [အဘိသမယ+ဝဂ္ဂ] အဘိ-
သမယဝဂ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ မဟာဝဂ္ဂ-
သံယုတ္တပါဠိ၊ ၁၂-သံယုတ်၊ ၆-ဝဂ်။ သံ၊ ၃။
၄၀၀-၄။

အဘိသမယသံယုတ္တ (န) [အဘိသမယ+သံယုတ္တ]
အဘိသမယသံယုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ နိဒါ-
နဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၂-သံယုတ် သံ၊ ၁။ ၃၅၂-၇။

အဘိသမယသစ္စ (ပု) [အဘိသမယ+သစ္စ]
အဘိသမယသစ္စ။ သမဝါယေ ခဏေ ကာ-
လေ...တိ ဂါထာဝတ္ထနာယံ အဘိသမယ-
သစ္စဿ ပဋိဝေဓေတ္ထော ဝုတ္တော။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။
၂၉၇။ သမယသစ္စဿ အတ္ထုဒ္ဓါရေ အဘိ-
သမယသစ္စဿ ဂဟဏေ ကာရဏံ ဝုတ္တနယေ-
နေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၉။ စီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၅။
မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၅။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၂။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၄။
(-သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၉၈။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၀။ နိတိ၊
ဓာ၊ ၁၄၁။ ဓာနိ၊ ၃။ ၇၇၈။)

အဘိသမယသာဓက (တိ) [အဘိသမယ+သာ-
ဓက။ ထိ-၌-သာဓိကာ] သစ္စာ ၄-ပါးကို
ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းကို ပြီးစေတတ်သော။
အဘိသမယသာဓိကာယ စတုသစ္စဒေသနာ-
ယ သင်္ခေပေနေဝ ဒေသိတတ္တာ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။
၄၃။

အဘိသမယဟေတု (ပု) [အဘိသမယ+ဟေတု]
သစ္စာ ၄-ပါးတရားကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း၏
အကြောင်း။ ဝေမေဝ ခေါ မဟာရာဇ တဿ
တေန ဒေါသေန အဘိသမယဟေတု သမု-
စ္စိန္နော။ မိလိန္ဒ၊ ၂၄၈။ အဘိသမယ (၁)
(က)လည်း ကြည့်။

အဘိသမယဟေတုဘာဝ (ပ) [အဘိသမယ-
ဟေတု + ဘာဝ] သစ္စာ ၄-ပါးတရားကို ထိုး
ထွင်း၍ သိခြင်း၏ အကြောင်း၏ အဖြစ်။
ဣဒံ ပန အညေသံ အဘိသမယဟေတု-
ဘာဝေန ပစ္စေကဗုဒ္ဓဗောဓိသတ္တာဒိန္နံ ဒေသ-
နာသာမတ္ထိယာဘာဝတော ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ။ ၁။
၁၃၀။

အဘိသမယာကာရ (ပ) [အဘိသမယ + အာ-
ကာရ] အဘိသမယ အခြင်းအရာ။ အဘိ-
သမယပုဒေဒ-ကြည့်။

အဘိသမယာဓိကာရတ္ထ (န) [အဘိသမယ +
အဓိကာရတ္ထ] အဘိသမယ - အဓိယမက် - ၏
မှီရာ ဥပနိဿယ ဖြစ်ခြင်း။ ဝိပဿနာဝသေန
ပန ဘိန္နာယေဝ ပဋိပဒါဘိညာယော ဣဓ
ဝဋ္ဋဗ္ဗာ အဘိသမယာဓိကာရတ္တာ။ နေတ္တိ။
ဝိ။ ၆၈။

အဘိသမယာနုရူပ (တိ) [အဘိသမယ + အနုရူပ]
အဘိသမယအား လျော်သော။ အတ္တနာ
အဓိဂတမဂ္ဂနယာနုရူပံ (အဘိသမယာနုရူပံ၊
သီ-မူကွဲ) ဥဒါနံယေဝ ဥဒါနေန္တေန။ သုတ္တနိ။
၄၁။ ၄၂။

အဘိသမယာဘာဝ (ပ) [အဘိသမယ + အ-
ဘာဝ] အဘိသမယ၏ မဖြစ်ခြင်း။ စိတ္တံ ဝိနာ
အဘိသမယာဘာဝတော တဏှာ ဝိသုဇ္ဈန္နံ။
ပဋိသံ၊ ၄၁။ ၂ ၃၀၃။

အဘိသမာဂစ္ဆတိ (ကြိ) [အဘိ + သံ + အာ +
ဂမု + အ + တိ] ပေါင်းဆုံ၏။ အဘိသမေတိ-
ကြည့်။

အဘိသမာဂတ (တိ) [အဘိ + သံ + အာ + ဂမု +
တ] ထိုးထွင်း၍ သိအပ်သော။ အဘိသမိတ-
ကြည့်။

အဘိသမာဂန္ထဗ္ဗ (ပ) [အဘိသမာဂန္ထဗ္ဗ + အတ္ထ]
လောကီဉာဏ်၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် - ရောက်
အပ် - ပေါင်းဆုံအပ် - သော - ထိုးထွင်း၍

သိအပ်သော - အနက်သဘော။ အဘိ-
သမယဋ္ဌ (၂, ၄) အနက် ကြည့်။

အဘိသမာဂန္ဓာ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ + သံ + အာ +
ဂမု + တွာ] (က) အနီးသို့သွား၍၊ ချဉ်းကပ်
၍။ (ခ) ရှေ့ရှုမျက်မှောက်ဉာဏ်ဖြင့် ခြေ ယူ
တရားသို့ ကောင်းစွာရောက်၍၊ ဟုတ်တိုင်း
မှန်စွာ သိ၍။ (ဂ) ပေါင်းဆုံ၍၊ ရှေ့ရှုမျက်
မှောက် - ရှေးရှု၊ တူရူ - အဖြစ်အားဖြင့် -
အတူတကွ - ချဉ်းကပ် - ပေါင်းဆုံ - ၍။ (ဏ)
သမေဝှာတိ . သမာဂန္ဓာ အဘိသမာဂန္ဓာ။
စူဠနိ။ ၈၃။ အဘိသမာဂန္ဓာတိ သမိပံ ဂန္ဓာ။
စူဠနိ။ ၄၄။ ၂၄။ (ခ) အဘိသမေဝှ (မ၊ ၄၊ ၂။
၂၀၀။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၂၃၁။ အံ၊ ၄၊ ၃။ ၃၀၂။ ခုဒ္ဒက၊
၄။ ၂၀၁။ သုတ္တနိ ၄၊ ၁။ ၁၇၈။) (ဂ) အဘိ-
သမိတန္တိ ပစ္စယေဟိ အဘိသမာဂန္ဓာ ကတံ။
သံ၊ ၄၊ ၃။ ၄၆။ ပစ္စယေဟိ အဘိသမာဂန္ဓာ
ကတန္တိ တဏှာဝိဇ္ဇာဒိပစ္စယေဟိ အဘိမုခ-
ဘာဝေန သမာဂန္ဓာ သမေဝှ နိဗ္ဗတ္တိတံ။ သံ၊
၄၊ ၂။ ၃၁၆။

အဘိသမာစာရ (ပ) [အဘိ + သမာစာရ] လွန်ကဲ
သော - ထူးသော - မြတ်သော - အကျင့်။
အဘိသမာစာရေတိ ဥတ္တမသမာစာရေ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၉၉။ အဓိကော
သမာစာရေ အဘိသမာစာရေ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။
၁။ ၃၁။ အဘိဝိသိဋ္ဌော ဥတ္တမော သမာ-
စာရေတိ အဘိသမာစာရေ။ သာရတ္ထ၊ ၃။
၂၄၀။ အဘိသမာစာရိက-လည်း ကြည့်။

အဘိသမာစာရိက (တိ) [အဘိသမာစာရ +
ဣက] အဘိသမာစာရိက-ကြည့်

အဘိသမာယောဂ (ပ) [အဘိ + သံ + အာ +
ယုဇ + ဏ] ယှဉ်စပ်ခြင်း၊ ပေါင်းဆုံခြင်း။
ဓမ္မာဘိသမယောတိ စတုလစ္စဓမ္မဿ ဉာဏေန
သဒ္ဓိံ အဘိသမာယောဂေါ။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၈။

အဘိသမိတ (တိ) [အဘိ + သံ + ဣ + တ] ထိုး
ထွင်း၍ သိအပ်သော။ အမှောက် အယျပုတ္တေန

ဓမ္မော အဘိသမိတော။ ဝိ၊ ၁။ ၂၇။ အမှာကံ
အယုပုတ္တေန စတုသစ္စဓမ္မော ပဋိဝိဇ္ဇော။ ဝိ၊
ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၇။ ဓမ္မဒေသနံ သုတော ဓမ္မော အဘိ-
သမိတော။ သံ၊ ၂။ ၈၇။ အဘိသမိတောတိ
မယာ ဉာဏေန စတုသစ္စဓမ္မော အဘိသမာ-
ဂတော၊ သောတာပနောသို့ ဇာတောတိ
ကထေသိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃။ အဘိသမေတော-
တိ အဘိသမိတော၊ အယမေဝ ဝါ ပါဌော။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၄။

အဘိသမိတတ္ထ (န) [အဘိသမိတ+တ္ထ] ထိုးထွင်း
၍ သိပြီးသည်၏အဖြစ်။ ဓမ္မဿ သုတတ္တာ
သစ္စာနဉ္စ အဘိသမိတတ္တာ။ ထေရီ၊ ၄။ ၂၄၇။
စတုသစ္စဓမ္မာနံ ဝါ အဘိသမိတတ္တာ သမိ-
တာဝိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၃၇။
စတုသစ္စဓမ္မာနံ အဘိသမိတတ္တာ သမိတာဝိ။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၅၂။

အဘိသမိတဗ္ဗဘာဝ (ပ) [အဘိသမိတဗ္ဗ+ဘာဝ]
ထိုးထွင်း၍ သိအပ်သည်၏အဖြစ်။ အဘိသမ-
ယဋ္ဌ (၃) အနက် (မူလဋီ၊ ၁။ ၆၀) ကြည့်။
အဘိသမေတဗ္ဗဘာဝ-လည်း ကြည့်။

အဘိသမိတသစ္စ (တိ) [အဘိသမိတ+သစ္စ]
ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ပြီးသော သစ္စာတရားရှိ
သော၊ သစ္စာတရားကို ထိုးထွင်း၍ သိပြီး
သော၊ သူ၊ အဘိသမေတာဝိ... (အဘိ၊ ၄။ ၃။
၃၁၂) ကြည့်။

အဘိသမိယမာန (တိ) [အဘိ+သံ+ဣ+မာန]
ထိုးထွင်း၍ သိအပ်သော။ ပတိယမာန (ဝိသုဒ္ဓိ၊
၄။ ၂။ ၂၃၃) ကြည့်။

အဘိသမိယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [အဘိ+သံ+ဣ+
ယ+တိ] ထိုးထွင်း၍ သိအပ်၏။ အဘိသမယ
(၅) အနက် (ပဋိသံ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၄) ကြည့်။

အဘိသမိဟိတ (တိ) [အဘိ+သံ+ဣ+ဟ+တ]
ပြုလုပ်- အားထုတ်- အပ်သော။ ပကပ္ပိတ
(သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၆) ကြည့်။

အဘိသမေက္ခ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ+သံ+ဣ+
တော] ကြည့်ရှု၍။ တံ နော'တ္ထမေဝါဘိသမေက္ခ
နာရဒ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၀၂။ အဘိသမေက္ခာတိ
ဒိသော။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၄၁၈။

အဘိသမေက္ခတိ (ကြိ) [အဘိ+သံ+ဣ+
အ+တိ] ကြည့်ရှု၏။ ယံ တံ သုခေနာ-
ဘိသမေက္ခသေ မံ။ ဇာ၊ ၁။ ၂။ ၁၀၆။ အဘိသ-
မေက္ခသေ ပိယစက္ခုဟိ သြလောကေသိ။
ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၁၉။

အဘိသမေဇ္ဇ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ+သံ+ဣ+တော]
ဉာဏ်ဖြင့် ကပ်ရောက်၍။ သိ၍၊ ရှေ့၊ ရှုမျက်
မှောက်ဉာဏ်ဖြင့် ဟုတ်တိုင်၊ မှန်စွာ သိ၍။
ဘဂဝတော ဘာသိတံ အဘိသမေဇ္ဇ အနု-
မောဒိ။ မ၊ ၁။ ၃။ ၁၈။ အဘိသမေဇ္ဇာတိ ဉာဏေ-
န အဘိသမာဂန္ဓာ၊ ဇာနိတောတိ အတ္တော။
မ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၀။ အဘိသမာဂန္ဓာတိ အဘိမုခ-
ဉာဏေန ဥေ ယံ သမာဂန္ဓာ ယာထာဝတော
ဝိဒိတော၊ တေနာဟ “ဇာနိတော” တိ။ မ၊ ၄။ ၂။
၂၁၉။ အရိယသစ္စံ ယထာဘူတံ အဘိသမေဇ္ဇ။
သံ၊ ၃။ ၃။ ၈၄။ သမ္မဒတ္တံ အဘိသမေဇ္ဇ။ အံ၊ ၃။
၂၉၇။ သမ္မဒတ္တံ အဘိသမေဇ္ဇာတိ သမ္မာ
သဘာဝတ္ထံ ဉာဏေန အဘိသမာဂန္ဓာ။ အံ၊
၄။ ၃။ ၃၀၂။ ယန္တ သန္တံ ပဒံ အဘိသမေဇ္ဇ။
ခုဒ္ဒက၊ ၁။ ၁၀။ သုတ္တနိ၊ ၃။ ၃၀၀။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၂။ ၁၀။
သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၈။ သမေဇ္ဇ အဘိသမေဇ္ဇ
ဓမ္မံ မဟာနိ၊ ၇။ ၂။ ဉာဏေန သမာဂန္ဓာ
စတုသစ္စဓမ္မံ ပဋိဝိဇ္ဇိတော။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၉။

အဘိသမေတ (တိ) [အဘိ+သံ+ဣ+တ]
အဘိသမိတ-နှင့် အနက်အရတူ။ ၎င်း-ကြည့်။

အဘိသမေတဗ္ဗ (တိ) [အဘိ+သံ+ဣ+တဗ္ဗ]
ထိုးထွင်း၍ သိအပ်သော။ ယေ ဒုက္ခာဒိနိ
အဘိသမေဇ္ဇေဟိ အဘိသမေတဗ္ဗာ။ အဘိ၊
၄။ ၂။ ၇၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂၅။ အရိယမဂ္ဂေန
အဘိသမေတဗ္ဗစတုသစ္စဓမ္မေ ဌိတော။ သုတ္တ-

နိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၇။ အဘိသမယ အနက်လည်း
ကြည့်။

အဘိသမေတဗျာက (ပု) [အဘိသမေတဗျာ+
ဘာဝ] ထိုးထွင်း၍ သိအပ်သည်၏ အဖြစ်။
တာနိ ဟိ အဘိသမေတဗျာဘာဝေန ဧကီ-
ဘာဝံ ဥပနေတော (အဘိသမယဋ္ဌောတိ၊
သာရတ္ထ။၁) ဝုတ္တာနိ၊ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၈။ သာ-
ရတ္ထ၊၁။၁၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃။

အဘိသမေတာဝိ (တိ) [အဘိ+သံ+ဣ+တာဝိ။
ထိန္ဒ အဘိသမေတာဝိနိ] ပညာဖြင့် သစ္စာ
လေးပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိပြီးသောသူ။
(က) သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်။ (ခ) အထက်
မဂ္ဂဋ္ဌာန်သုံးယောက်နှင့် ဗလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်လေး
ယောက်၊ (သောတာပတ္တိမဂ္ဂါနန္တရ ဖိုလ်မှစ၍
ပစ္ဆိမစိတ်တိုင်အောင် သစ္စာလေးပါးတရားကို
သိဘူးပြီးသည့် အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်ပြီး
သော အထက်မဂ္ဂဋ္ဌာန်သုံးယောက်၊ ဗလဋ္ဌာန်
ပုဂ္ဂိုလ် လေးယောက်။ ယမိုက်အကောက်၊
ဆဋ္ဌ။၂၂)။ (က) သဒ္ဓေယျဝစသာ နာမ
အာဂတမလာ အဘိသမေတာဝိနိ ဝိညာတ-
သာသနာ။ ဝိ၊၁။၂၇။ အဘိသမေတာဝိနိတိ
ပဋိဝိဒ္ဓစ္စတုသစ္စာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၅။ ပဋိဝိဒ္ဓ-
စ္စတုသစ္စာတိ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန ပဋိဝိဒ္ဓ-
စ္စတုသစ္စာ။ သာရတ္ထ၊၂။၃၈။ အရိယသာဝ-
ကဿ ဒိဋ္ဌိသမ္ပန္နဿ ပုဂ္ဂလဿ အဘိသမေ-
တာဝိနော။ သံ၊၁။၃၅၃။ သံ၊၃။၃၉၉။ အဘိ-
သမေတာဝိနောတိ ပညာယ အရိယသစ္စာနိ
အဘိသမေတာ ဌိတဿ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၉။
အဘိသမေတာတိ ပဋိဝိဇ္ဇိတော၊ တဿ
အဘိသမေတာဝိနော ပဋိဝိဒ္ဓသစ္စာဿတိ
အတ္ထော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၇။ (ခ) အဘိသမေ-
တာဝိနံ တေသံ ဒုက္ခသစ္စဉ္စ ဥပဋိတ္တ၊ မဂ္ဂသစ္စဉ္စ
ဥပဋိတ္တ၊ ယမက၊၁။၂၁၆။ အဘိသမေတာ-
ဝိနန္တိ အဘိသမိတသစ္စာနံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁၂။

အဘိသမေတိ (ကြိ) [အဘိ+သံ+ဣ+အ
+တိ] (က) ချဉ်းကပ်၏၊ ရောက်၏၊ သိ၏။

ဉာဏ်ဖြင့် ရှေ့ရှုမျက်မှောက်-ချဉ်းကပ်၏-
ရောက်၏၊ ထိုးထွင်း၍သိ၏။ (၁) ထိုးထွင်း
၍ အထက်မဂ်သုံးပါးကို-သိ၏-ရ၏။ (ဂ)
သစ္စာလေးပါးတရားကို ထိုးထွင်း၍ သိ၏။
(က) တံ တထာဂတော အဘိသမ္မုဇ္ဈတိ
အဘိသမေတိ။ သံ၊၁။၂၆၄။ သံ၊၂။၁၁၃။
အံ၊၁။၂၈၉။ အဘိသမေတိတိ ဉာဏေန
သမာဂစ္ဆတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၂၇။ အဘိသမေတိတိ အဘိမုခံ သမာ-
ဂစ္ဆတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၀။ အဘိသမေတိတိ
ဉာဏေန အဘိသမာဂစ္ဆတိ။ အထ ဝါ၊
အဘိသမေတိ အဘိမုခံ သမာဂစ္ဆတိ။ အံ၊၂။
၂၁၇။ အဘိသမယောတိ ဧကေန အဘိသ-
မေတိ၊ စိတ္တေန အဘိသမေတိ။ ပဋိသံ၊၃၉၁။
အဘိသမေတိ အဘိမုခေါ ဟုတော သမာ-
ဂစ္ဆတိ၊ ပဋိဝိဇ္ဈတိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ပဋိသံ၊
ဋ္ဌ၊၂။၃၀၂။ ဒုက္ခံ အဘိသမေတိတိ ဒုက္ခံ ပဋိ-
ဝိဇ္ဈတိ။ အဘိဓမ္မာဝတာရ၊ဋ္ဌိ၊ဟောင်း။၁၃၆။
အဘိသမေတိတိ အသမ္မောဟဝသေန ပဋိ-
ဝိဇ္ဈတိ။ အဘိဓမ္မာဝတာရ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၂။၃၅၈။
(-မ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆။
အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၀။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။
၆၀။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၄။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၃၁။) ဓမ္မံ အဘိသမေန္တိ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၅၃) တံ ပဋိဝိဇ္ဈန္တိ။ သာရတ္ထ၊၁။၄၄၀။
ယထာဘူတံ အဘိသမေန္တိ။ သံ၊၃။၃၆၄။
နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ။၂၀၈။ မိလိန္ဒ။၂၅၆။ (ခ) ယဒိ စ
သတ္တကုတ္တုပရမော အန္တရာ အဘိသမေယျ၊
ကောလံကောလော သိယာတိ။ မူလဋ္ဌိ၊၃။
၉၈။ (အနုဋ္ဌိ၊၃။၁၃၅-လည်း ကြည့်။) (ဂ)
ကောဋိသဟဿာဘိသမိံ သု။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၃၂၉။
(-မိလိန္ဒ။၃၃၁။) ယထာဘူတံ အဘိသ-
မေသု။ သံ၊၃။၃၆၄။ အဘိသမေဿသိ။ သံ၊
၃။၃၇၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၃။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၀။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၉၅။ ပဋိသံ၊

၄၁။ ၃၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၇၇။ အဘိသမေ-
သန္တိ။ သံ၊ ၃။ ၃၆၄-၅၊ ၃၈၅။

အဘိသမေတံ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ + သံ + လု + တံ]
(က) ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းငှါ။ (ခ) အထက်
မဂ်သုံးပါးကို - ထိုးထွင်း၍ - သိခြင်း - ခြင်း
- ငှါ။ (က) အဘိသမေတံ န ဒေတိ။ အဘိ၊
၄၂။ ၁၃၂။ ဘဗော သေ ဓမ္မံ အဘိသမေတံ၊
အဘိ၊ ၄၂။ ၁၈၅။ (ခ) န ပန အန္တရာ အဘိ-
သမေတံ ဘဗောတ ဝုတ္တာ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၉၈။

အဘိသမေတု (တိ) [အဘိ + သံ + လု + တု] ထိုး
ထွင်း၍ သိသော၊ သူ။ တသ္မိံ အဘိသမေယေ
ဝတ္ထမာနေ အဘိသမေတာ (အဘိသမေ-
တော၊ က) ပုဂ္ဂလော ကေန ဓမ္မေန သစ္စာနိ
အဘိသမေတိ။ ပဋိသံ၊ ၄၂။ ၃၀၃။ ဓမ္မံ အဘိ-
သမေတာရော။ မ၊ ၄၁။ ၁၉၇။

အဘိသမေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ + သံ + လု + တွာ]
ထိုးထွင်း၍ သိ၍၊ အဘိသမ္မုဋ္ဌိတွာ အဘိ-
သမေတွာ အာစိက္ကတိ။ သံ၊ ၁။ ၂၆၄။ အံ၊ ၁။
၂၈၉။ ဒုက္ခံ ပရိညာဘိသမေယေန အဘိသ-
မေတွာ။ ပဋိသံ၊ ၄၂။ ၆၅။ ပရိညာပဟာနာ-
ဘိသမေယေဟိ အဘိသမေတွာ ပလေယျ။
ဒေ၊ ၄၂။ ၄၂၇။ (- သံ၊ ၄၂။ ၁၁၉) အဘိ-
သမေတွာတံ ပဋိဝိဋ္ဌိတွာ။ သံ၊ ၃။ ၂။ ၁၂၇။

အဘိသမေန္တ (တိ) [အဘိ + သံ + လု + အန္တ]
ထိုးထွင်း၍ သိသော၊ သူ။ ဓမ္မံ အဘိသ-
မေန္တဿ။ အပ၊ ၂။ ၇၂။ နိရောဓသစ္စံ သစ္စိ-
ကိရိယာဘိသမေယဝသေန အဘိသမေန္တေန။
ဥဒါန၊ ၄။ ၃၅၆။ (- အဘိ၊ ၄၂။ ၇၈။ ဣတိ
ဝုတ်၊ ၄။ ၁၆၇။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂၅။
မ၊ ၃။ ၆၉ အံ၊ ၃။ ၂။ ၉၈။)

အဘိသမေန္တိ (ကြိ) [အဘိ + သံ + လု + အန္တိ]
ထိုးထွင်း၍ သိကုန်၏။ အဘိသမေတိ-ကြည့်။

အဘိသမေယျ (ကြိ) [အဘိ + သံ + လု + ယေျ]
ထိုးထွင်း၍ သိ - ရ၏ - ငြားအံ့။ အဘိသမေ-
တိ-ကြည့်။

အဘိသမေသတိ (ကြိ) [အဘိ + သံ + လု +
သတိ] ထိုးထွင်း၍ သိလတ္တံ့။ အဘိသမေတိ-
ကြည့်။

အဘိသမေသန္တိ (ကြိ) [အဘိ + သံ + လု + သန္တိ]
ထိုးထွင်း၍ သိကုန်လတ္တံ့။ အဘိသမေတိ-
ကြည့်။

အဘိသမေသံ (ကြိ) [အဘိ + သံ + လု + ခံ] ထိုး
ထွင်း၍ သိကုန်ပြီ။ အဘိသမေတိ-ကြည့်။

အဘိသမ္မရာယ (ပု) [အဘိ + သံ + ပရ +
ဏယ + အ။ ကမ္မဝသေန အဘိမုခေါ သမ္မ-
ရေတိ ဧတ္တာတိ အဘိသမ္မရာယော၊ ပရလော-
ကော။ ဒီ၊ ၃။ ၁။ ၁၄၉။ ပရလောကော ဓ
ကမ္မဝသေန အဘိမုခေါ သမ္မရေတိ ဂစ္ဆတိ
ပဝတ္တတိ ဧတ္တာတိ အဘိသမ္မရာယော။ ..
အဂ္ဂါယ ပရေန္တိတိ အာဒိသု ဝိယ ဟိ စုရာဒိ-
ဂဏိကဝသေန ပရသဒ္ဓံ ဂတိယံ ဣစ္ဆန္တိ သဒ္ဓ-
ဝိဒ္ဓ။ သီ၊ ၃။ ၁။ ၁။ ၄၀၅။ အဘိသမ္မရာယ၊
ပုလ္လိင် (လု-ဓာတ်) Futurity Lalit. ဝိလံ၊
၇၃။ အဘိသမ္မရာယ၊ (ပု) အဘိမုခံ (ဟိန္တိ)
ကောတ္တု၊ ဘ။] (၁) တမလ္လန္တံ - နောက် -
နောင် - အဝ၊ တမလ္လန္တံ - တပါးသော - လော
က၊ ဘဝသစ်။ (၂) တမလ္လန္တံ ဘဝ၌ ဖြစ်ခြင်း။
(က) ကံ၏ အစွမ်းအားဖြင့် တမလ္လန္တံ ဘဝ၌
ဖြစ်ခြင်း၊ ဆည်းပူးအပ်သောကံ၏ အစွမ်း
အားဖြင့် သေပြီးသည့်နောက် တမလ္လန္တံ ဘဝ
ဝယ် ဂတိငါးပါးတို့တွင် တပါးပါးသောဂတိ၌
ဖြစ်ခြင်း၊ (ဉာဏာဘိသမ္မရာယ-ကို ထောက်၍
ကမ္မာဘိသမ္မရာယ-ဟု ခေါ်နိုင်သည်။) (ခ)
ဉာဏ်နှင့်တကွသော တမလ္လန္တံ ဘဝ၌ ဖြစ်ခြင်း
တမလ္လန္တံ ဘဝ၌ - ဉာဏ်နှင့်တကွဖြစ်ခြင်း - မဂ်
ဉာဏ်တို့ကိုရခြင်း။ (ဤလူ့ ဘုံက အောက်မဂ်
တပါးပါး ရသွားသောပုဂ္ဂိုလ်သည် တမလ္လန္တံ
ဘဝ၌ ပိုင်းခြား ထားအပ်သော ကာလ
အတွင်း ရသင့်သော အထက်မဂ်တို့ကို ရသည်။
အဘိ၊ ပု။ ၁။ ၁၈၈-၉-ကြည့်။) (၃) တမလ္လန္တံ ဘဝ

၌ - ရောက်အပ် - ရအပ် - သော - အရာ -
 ဌာန၊ (ဘဝဂတိ၊ ဉာဏဂတိ၊ ထူးခြားချက်၊
 အခြေအနေ စသည်)။ (က) မဂ်နှင့်ယှဉ်သော
 ပုဂ္ဂိုလ်တို့ တမလွန်ဘဝ၌ - ရောက်အပ် - ရအပ်
 - သော - ဂတိဝိသေသ - မဂ်ဉာဏ်ဟူသော
 တရားထူး။ (ဤလူ့ဘုံက အောက်မဂ်တပါး
 ပါး ရသွားသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ တမလွန်ဘဝ၌
 ရအပ်သော အထက်မဂ်တပါးပါး။ အဘိ၊ ပု၊
 ၁၁၈-၉-ကြည့်။) (ခ) တမလွန်ဘဝ၌ - ရောက်
 အပ် - ရအပ် - သော ဥပပတ် ပဋိသန္ဓေနေ
 ရခြင်းစသော ထူးခြားချက်၊ မဂ်ဉာဏ်ရခြင်း
 ထိုမဂ်ဉာဏ်ရခြင်း အစွမ်းအားဖြင့် တမလွန်
 ဘဝ၌ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥပပတ် ပဋိသန္ဓေ
 နေရခြင်းစသောထူးခြားချက်။ (ဤလူ့ဘုံက
 အနာဂါမိမဂ် ရသွားသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်
 သည် ဥပပတ်ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် သုဒ္ဓါဝါသဘုံ
 သို့ ရောက်၍ ဤလူ့ဘုံသို့ ပဋိသန္ဓေအားဖြင့်
 မလာတော့ပဲ ထိုဘုံ၌ပင် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသည်။
 သကဒါဂါမိမဂ် ရသွားသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်
 သည် ဤလူ့ဘုံသို့ ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် တကြိမ်
 သာလာ၍ ဘဝဇောတိဆုံးရာသို့ ရောက်သွား
 သည်။ သောတာပတ္တိမဂ်ရသွားသော အရိယာ
 ပုဂ္ဂိုလ်သည် အပါယ်ကျခြင်းမှ ကင်းသည်။
 မဂ္ဂနိယာမအားဖြင့် မြဲသည်။ ရပြီးသောမဂ်
 လျှင် မှီရာအထောက်အပံ့ရှိ၍ အထက်မဂ်သုံး
 ပါးလျှင် ကေနိရလတ္တံ့သော အလားအလာ
 အားကိုးရာရှိသည်။ အရှည်ဆုံးကာလ အပိုင်း
 အခြားအားဖြင့် လူ့ပြည် နတ်ပြည် ခုနစ်ဘဝ
 ကျင်လည်၍ နိဗ္ဗာန်သို့ဝင်စံသည်။ ဤသည်တို့
 ကား ဤလူ့ဘုံက အောက်မဂ်ရသွားသော
 အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ထူးခြားချက်တို့တည်း။)
 အဘိ၊ ပု၊ ၁၁၈-၉။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၆-၉။ မူလဋီ၊
 ၃။ ၃၇-ဂ-တို့ ကြည့်။ (ဂ) တမလွန်ဘဝ၌
 - ရောက်အပ် - ရအပ် - သော အခြေအနေ၊
 ဘဝဆက် ဖြစ်နေခြင်းနှင့် ဘဝ ချုပ်ငြိမ်း
 သွားခြင်း ဟူသော အခြေအနေ။ (၁)

အဘိဓာန် ၃-၁၆-ပ-မ-ဗ-သ-စ

ဒိဋ္ဌေ စေဝ ဓမ္မေ အညမည် ပဿိတုံ အဘိသ-
 မ္မရာယဉ္စ အညမည် ပဿိတုံ။ အံ၊ ၁။ ၃၇၃။
 အဘိသမ္မရာယဉ္စာတိ ပရလောကေ စ။ အံ၊
 ၄။ ၂။ ၃၁၁။ တတောနိဒါနံ ပုရိသံ ဒုက္ခဝေ-
 ဒနိယာ အာသဝါ အဿဝေယျံ အဘိသမ္မ-
 ရာယန္တိ။ အံ၊ ၁။ ၅၁၇။ အဘိသမ္မရာယန္တိ
 ဒုတိယေ အတ္တဘာဝေ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၆၇။
 အဘိသမ္မရာယဉ္စ အတ္တာနံ သစ္စတော ထေ-
 တတော န ပညပေတိ။ အဘိ၊ ပု၊ ၁၄၃။
 အဘိသမ္မရာယဉ္စာတိ အပရသ္မိံ အတ္တဘာ-
 ဝေ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၁။ ကာယဿ တေဒါ
 အဘိသမ္မရာယံ။ ပေတ။ ၁၇၇။ အဘိသမ္မရာ-
 ယန္တိ ပုနစ္ဆဝေ။ ပေတ၊ ၄။ ၁၈၅။ (-အံ၊ ၄။
 ၁။ ၃၀၈။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၅၅။ ဝိမာန၊ ၄။ ၃၀၉။
 နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၉၀။) (၂) (က) တဿ ကာ
 ဂတိ၊ ကော အဘိသမ္မရာယော။ မ၊ ၂။ ၅၀။
 ကာ ဂတိတိ ကာ နိပ္ပတ္တိ အဘိသမ္မရာယော-
 တိ အဘိသမ္မရာယမိ ကတ္ထ နိဗ္ဗတ္တိ။ မ၊ ၄။ ၃။
 ၇၁။ ဂမနံ နိပ္ပဇ္ဇနံ ဂတိ ... ဝိပါကဓမ္မပ္ပ-
 ဝတ္တိ။ ကတူပစိတကမ္မဝသေန အဘိသမ္မရေတိ
 ဣောတိ အဘိသမ္မရာယော၊ ပရလောကော၊
 တတ္ထဿ စ နိပ္ပတ္တိ ပုစ္ဆတိတိ အာဟ “အဘိ-
 သမ္မရာယောတိ အဘိသမ္မရာယမိ ကတ္ထ
 နိဗ္ဗတ္တိ”တိ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၄၄။ (-ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၆။
 ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂။ ၆၆။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၄၇၇။ သာ-
 ရတ္ထ၊ ၁။ ၄၁၆။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၁၈။ ဝိမတိ၊ ၂။
 ၂၅၅။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၈။) (၂) (ခ) တဿ ကာ
 ဂတိ၊ ကော အဘိသမ္မရာယော။ ဝိ၊ ၃။ ၄၀၇။
 ဒိ၊ ၂။ ၇၈။ မ၊ ၃။ ၂၉၀။ သံ၊ ၂။ ၂၈၄။ ပဋိသံ၊ ၄။
 ၂။ ၇၇။ အဘိသမ္မရာယောတိ ဉာဏာဘိသမ္မ-
 ရာယော ဉာဏသဟိတော ပေစ္စဘာဝေါ။
 သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၄၀။ (၃) (က) အဘိသမ္မရာ-
 ယောတိ “သင်္ကဒေဝ ဣမံလောကံ အာဂန္နာ
 ဒုက္ခသန္တံ ကရေတိ”တိ အာဒိနာ ဝုတ္တော
 ဉာဏာဘိသမ္မရာယော၊ မဂ္ဂဉာဏယုတ္တေဟိ
 ဂန္ထဗ္ဗဂတိဝိသေသောတိ အတ္တော။ ဝိမတိ၊ ၂။

၁၉၉။ (ခ) ဂတိန္တိ ဉာဏဂတိံ။ အဘိသမ္မာရာယန္တိ ဉာဏာဘိသမ္မရာယမေဝ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၂၃၀။ ဉာဏဂတိတိ... မဂ္ဂဉာဏဂမနံ။ ယသ္မာတဿာ ဝေ ဉာဏဂတိယာ ဝသေန တဿတဿ အရိယပုဂ္ဂလဿ ဩပပါတိကတာဒိဝိသေသော၊ တသ္မာ တံ တာဒိသံ တဿ အဘိသမ္မရာယံ သန္နာယာဟ “ဉာဏာဘိသမ္မရာယမေဝ” တိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၂၀၄။ (ဂ) တဿ ကာ ဂတိ၊ ကော အဘိသမ္မရာယော။ ဥဒါနံ။ ၈၆။ အဘိသမ္မရာယောတံ ပေစ္စ ဘဝုပ္ပတ္တိ၊ ဘဝနိရောဓော ဝါ။ ဥဒါနံ၊ ၄။ ၈၆။

အဘိသမ္မဒေတိ (ကြိ) [အဘိ+သံ+ပရ+ဧက+တိ] ရှေးရှု - တူရှု - သွား၏ - ဖြစ်၏။ အဘိသမ္မရာယ-ကြည့်။

အဘိသမ္မာတ (ပု) [အဘိ+သံ+ပဒ+တ] စစ်တိုက်ခြင်း၊ စစ်ထိုးခြင်း။ အနိကံ၊ အဘိသမ္မာတော... အဘျာမဒ္ဓေါ ဣစ္စာဒယောပိ ယုဒ္ဓေ။ ဓာန်၊ ၄။ ၄၀၀။

အဘိသမ္မိဇ္ဈေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ+သံ+ပိဒိ+တွာ] ပေါင်း-စု-၍။ တဒေကဇ္ဈံ အဘိသညဟိတွာ အဘိသမ္မိဇ္ဈေတွာ။ မိလိန္ဒ၊ ၄၆။

အဘိသမ္မန္တ (တိ) [အဘိ+သံ+ဗန္တ+အ] ဆက်စပ်သော။ တာယ စပန စလိတေဟိ စိတ္တဇ္ဈပေဟိ အဘိသမ္မန္တာနံ ဥတုဇာဒိနမ္ပိ စလနတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၇၈။

အဘိသမ္မန္တိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ+သံ+ဗန္တ+တွာ] ဆက်စပ်၍။ အဟံ အဓိဂတောတိ ဝေ အဘိသမ္မန္တိတွာ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁၆၃။

အဘိသမ္မုဇ္ဈတိ (ကြိ) [အဘိ+သံ+ဗုဓ+ယ+တိ] (က) သိ၏၊ ထိုးထွင်း၍ သိ၏၊ မျက်မှောက်ပြု၏၊ ရောက်၏၊ ရ၏။ (အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္မောဓိံ အပ္ပင် ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၀၉၊ ၁၀။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၅၂-ကို အမှီပြုသည်။) (ခ) သိ

၏၊ ဉာဏ်ဖြင့်သိ၏၊ မျက်မှောက်ပြုသောအားဖြင့် ရှေးရှု သိ၏၊ ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း ထိုးထွင်း၍သိ၏၊ အလွန်ကောင်းစွာသိ၏။ (ဂ) သစ္စာလေးပါးတရားတို့ကို - သိ၏ - ထိုးထွင်း၍သိ၏ - မျက်မှောက်ပြု၏။ ဘုရားအဖြစ်ကိုရ၏၊ ဘုရားဖြစ်ရ၏။ (ဃ) အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို - သိ၏ ထိုးထွင်း၍ သိ၏ - မျက်မှောက်ပြု၏ - ရောက်၏ - ရ၏။ ဘုရားအဖြစ်ကိုရ၏၊ ဘုရားဖြစ်ရ၏။ (က) တထာဂတော အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္မောဓိံ အဘိသမ္မုဇ္ဈတိ။ ဒီ၊ ၂။ ၉၁။ ဒီ၊ ၃။ ၁၁၁။ အံ၊ ၁။ ၃၃၂၊ ၄၄၆။ ဥဒါနံ၊ ၁၈၃။ ဣတိဝုတ်။ ၂၇၆။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၅၂။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၈၇။ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္မောဓိံ အာသဝက္ခယဉာဏေန သဒ္ဓိံ သဗ္ဗညုတဉာဏံ အဓိဂစ္ဆတိ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၃၅၀။ အဟော ဝတာဟံ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္မောဓိံ အဘိသမ္မုဇ္ဈေယျံ။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၇၆။ သီ၊ ၄။ သစ်၊ ၁။ ၂၇၃။ ပေတဋ္ဌ၊ ၁၈။ (-ဥဒါနံ၊ ၁၁၈။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၁၆၊ ၂၁၁၊ ၂၉၅။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၉။ သီ၊ ၄။ သစ်၊ ၁။ ၁၈။) သဗ္ဗေ တေ ဘဂဝန္တော အဘိသမ္မုဇ္ဈိံ သု။ ဒီ၊ ၂။ ၇၁။ ဒီ၊ ၃။ ၈၃။ သံ၊ ၃။ ၁၃၉။ အဟံ ဟိ မဟာကသိံ ကသန္တော တာဝ န မုဉ်းယာဝ န သမ္မာသမ္မောဓိံ အဘိသမ္မုဇ္ဈိံ။ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၂၃၄။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၄။ သဗ္ဗေ တေ ဘဂဝန္တော အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္မောဓိံ အဘိသမ္မုဇ္ဈိယန္တိ။ ဒီ၊ ၂။ ၇၀။ ဒီ၊ ၃။ ၈၃။ သံ၊ ၃။ ၁၃၉၊ ၃၈၀။ (ခ) စတ္တာရိ သစ္စာနိ အဘိသမ္မုဇ္ဈတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၄၁။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၃၃။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၅။ စတုသစ္စဓမ္မေ အဘိသမ္မုဇ္ဈတိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၇၈။ တံ တထာဂတော အဘိသမ္မုဇ္ဈတိ အဘိသမေတိ။ သံ၊ ၁။ ၂၆၄။ သံ၊ ၂။ ၁၁၃။ အံ၊ ၁။ ၂၈။ အဘိသမ္မုဇ္ဈတိတိ ဉာဏေန အဘိသမ္မုဇ္ဈတိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၈။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၇။ အဘိသမ္မုဇ္ဈတိ ပစ္စက္ခကရဏေန အဘိမုခံ ဗုဇ္ဈတိ၊ ယာထာ-

ဝတော ပဋိဝိဇ္ဇာတိ။ သံ၊ဇ္ဇိ၊၂။၄၉၊၅၀။ အံ၊
ဇ္ဇိ၊၂။၂၁၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဇ္ဇိ၊၂။၂၇။ စတ္တာရိ အရိ-
ယသစ္စာနိ ယထာဘူတံ အဘိသမ္မုဇ္ဈန္တိ။ သံ၊
၃။၃၀၀။ အဘိသမ္မောဇ္ဈန္တိ။ သံ၊၃။၃၆၅။
သမံ သစ္စာနိ အဘိသမ္မုဇ္ဈိ။ ပဋိသံ၊၁၇၂။
မဟာနိ။၃၆၃။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၁၉။ သံ၊ဇ္ဇိ၊သစ်၊၁။
၁၈။ သံ၊ဇ္ဇိ၊၁။၁၀။ အဘိသမ္မုဇ္ဈိတိ ဘုသံ
သမ္မာ ပဋိဝိဇ္ဇိ ပဋိသံ၊ဌ။၂။၈၄။ မဟာနိ၊ဌ။
၃၈၉။ သံ၊၃။၃၇၉၊၃၈၀။ အဘိသမ္မောဇ္ဈိ-
သန္တိ။ သံ၊၃။၃၆၅။ (ဂ) (ဃ) အယံ
အဿတ္တရက္ခမူလေ အဘိသမ္မုဇ္ဈိဿတိ။ အပါ၊
ဌ။၁။၂၀။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၁၁၇။ ဇာ၊ဌ။၁။၁၉။
ဣဒါနာဟံ မနုဿယောနိယံ ဥပ္ပဋိတွာ အဘိ-
သမ္မုဇ္ဈိဿာမိ။ ဥဒါန၊ဌ။၁၃၂။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။
၁၂၈။

အဘိသမ္မုဇ္ဈန (န) [အဘိ+သံ+ဗု+ယ+ယု]
(က) အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ် ရ
ခြင်း၊ ဘုရားဖြစ်ခြင်း။ (ခ) သိခြင်း၊ ထိုး
ထွင်း၍ သိခြင်း၊ မျက်မှောက်ပြုခြင်း။ (က)
တ္ထေန္တရေတိ အဘိသမ္မုဇ္ဈနဿ ပရိနိဗ္ဗာယ-
နဿ စ ဝိဝရေ။ သံ၊ဇ္ဇိ၊သစ်၊၁။၈၄။ (ခ)
ဗုဒ္ဓနတ္ထ (မ၊ဇ္ဇိ၊၂။၂၁၅) ကြည့်။

အဘိသမ္မုဇ္ဈနက (တိ) [အဘိသမ္မုဇ္ဈန+က]
သိလတ္တံ-ထိုးထွင်း၍သိလတ္တံ-မျက်မှောက်
ပြုလတ္တံ-သော၊သု။ သမ္မောဓိပရာယဏ(သံ၊
ဌ။၂။၆၈။ အံ၊ဇ္ဇိ၊၃။၂၉၅) ကြည့်။

အဘိသမ္မုဇ္ဈနကာလ (ပု) [အဘိသမ္မုဇ္ဈန +
ကာလ] အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်
ကို ရလတ္တံသောအချိန်အခါ၊ ဘုရားဖြစ်မည့်
အချိန်အခါ။ သိဒ္ဓတ္ထကုမာရဿ အဘိသမ္မုဇ္ဈ-
နကာလော အာသန္နော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၃၂၇။
အပါ၊ဌ။၁။၇၁။ ဇာ၊ဌ။၁။၆၉။ အဘိသမ္မောဓိ
(ခ) ကြည့်။

အဘိသမ္မုဇ္ဈနက္ခဏ (ပု) [အဘိသမ္မုဇ္ဈန+ခဏ]
အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ် ရသော-

ဘုရားဖြစ်ဆဲ-ခဏ။ ရတ္တေနာဒေသဘူတဿ
အဘိသမ္မုဇ္ဈနက္ခဏဿ အစွန္တသံယောဂတ္တာ။
သံ၊ဇ္ဇိ၊သစ်၊၁။၃၁၄။ အဘိသမ္မုဇ္ဈနက္ခဏ-လည်း
ကြည့်။

အဘိသမ္မုဇ္ဈနတ္ထ (ပု) [အဘိသမ္မုဇ္ဈန + အတ္ထ]
သိခြင်း-ထိုးထွင်း၍သိခြင်း-မျက်မှောက်ပြု
ခြင်း-ရောက်ခြင်း-ရခြင်း-အကျိုး။ ဘဂ-
ဝါ ဗောဓိမဏ္ဍေ သမ္မာသမ္မောဓိ အဘိသမ္မု-
ဇ္ဈနတ္ထာယ နိသိန္နော။ ဝိ၊ဌ။၁။၁၂၉။

အဘိသမ္မုဇ္ဈနဒိဝေ (ပု) [အဘိသမ္မုဇ္ဈန + ဒိဝ-
သ] အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ် ရသော
- ဘုရားဖြစ်သော-နေ။ အဘိသမ္မုဇ္ဈနဒိဝ-
သေ စ စတုဝိသတိကောသိသတသဟဿ-
သချာ သမာပတ္တိယော သမာပတ္တိ။ ဝိ၊ဌ။၂။
၁၆၂။ ဥဒါန၊ဌ။၃၆၆။ အဘိသမ္မုဇ္ဈနဒိဝေ
ဩတရိတွာ နာနုဋ္ဌာနံ သုပတိဋ္ဌံ နာမ အတ္ထိ။
အပါ၊ဌ။၁။၈၃။ ဇာ၊ဌ။၁။၈၁။

အဘိသမ္မုဇ္ဈနမတ္တ (န) [အဘိသမ္မုဇ္ဈန + မတ္တ]
သိခြင်း-ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း-မျှ။ န ပန
အဘိသမ္မုဇ္ဈနမတ္တံ။ သံ၊ဇ္ဇိ၊သစ်၊၁။၃၁၇။

အဘိသမ္မုဇ္ဈနဟေတု (ပု) [အဘိသမ္မုဇ္ဈန + ဟေ-
တု] သိခြင်း-ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း-၏
အကြောင်း။ လောကသ္မာ တထာဂတော
ဝိသယုတ္တောတိ အာဒိနာ အဘိသမ္မုဇ္ဈန-
ဟေတု ဝါ ဧတေဟိ ဒသေတိ။ သံ၊ဇ္ဇိ၊သစ်၊
၁။၃၁၇။

အဘိသမ္မုဇ္ဈန္တ (တိ) [အဘိ+သံ+ဗု+ယ+
အန္တ] သိရာ-ထိုးထွင်း၍သိရာ-မျက်မှောက်
ပြုရာ-ရောက်ရာ-ရရာ-ဌာန-အခါ။ ဗုဒ္ဓန္တ
(ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၁၀၇) ကြည့်။

အဘိသမ္မုဇ္ဈိတွာ (ကြိဝိ) [အဘိ+သံ+ဗု+
ယ+တွာ] (က) သိ၍၊ ဉာဏ်ဖြင့်သိ၍၊ မျက်
မှောက်ပြုသဖြင့် ရှေးရှု။ သိ၍၊ ဟုတ်မှန်သည့်
အတိုင်း ထိုးထွင်းသိ၍။ (အဘိသမ္မုဇ္ဈိတိ-

အဖွင့် သံဠု ၂၃၈။ သံဠု ၂၅၀-ကို အမှီပြု
သည်။) (ခ) သိ၍၊ ထိုးထွင်းသိ၍၊ မျက်
မှောက်ပြု၍၊ ရောက်၍၊ ရ၍။ (အဘိသမ္မုဒ္ဓိတိ
(က) အနက်ကို အမှီပြုသည်။) (က) အဘိ-
သမ္မုဒ္ဓိတော အဘိသမေတော အာစိက္ခတိ ဒေ-
သေတိ။ သံဠု ၂၆၄။ သံဠု ၁၁၃။ အံဠု ၁။
၂၈၉-၉၀။ ဒီဠု ၁။ ၃၈၃။ ဒီဠု ၁။ ၁၆၇။
မူလဠု ၁။ ၁၇၅။ (ခ) ဒီဠု ၁။ ၁၆။ မဠု ၂။
၂၅၅။ သုတ္တနိဠု ၁။ ၁၂။ သုတ္တနိဠု ၂။ ၈၉။
နိတ္တိဠု ၂၄၂။

အဘိသမ္မုဒ္ဓိသုတိ (ကြိ) [အဘိ+သံ+ဗုဓ+
ယ+သုတိ] အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတ
ဉာဏ်ကို ရလတ္တံ့၊ ဘုရားဖြစ်လတ္တံ့။ အဘိ-
သမ္မုဒ္ဓိတိ-ကြည့်။

အဘိသမ္မုဒ္ဓိသန္တိ (ကြိ) [အဘိ+သံ+ဗုဓ+ယ
+သန္တိ] သိကုန်လတ္တံ့၊ မျက်မှောက်ပြုသော
အားဖြင့် ရှေးရှု၊ သိကုန်လတ္တံ့၊ ဟုတ်မှန်သော
အတိုင်း ထိုးထွင်း၍ သိကုန်လတ္တံ့။ အဘိ-
သမ္မုဒ္ဓိတိ-ကြည့်။

အဘိသမ္မုဒ္ဓေယျံ (ကြိ) [အဘိ+သံ+ဗုဓ+ယ+
ယေျံ] အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို
-ရ- ဘုရားဖြစ်-ရာ၏-ရပါမူကား။ အဘိ-
သမ္မုဒ္ဓိတိ-ကြည့်။

အဘိသမ္မုဒ္ဓ (တိ) [အဘိ+သံ+ဗုဓ+တ] (၁)
(က) သိပြီးသော၊ ထိုးထွင်း၍ သိပြီးသော၊
မျက်မှောက်ပြုပြီးသော၊ ရောက်ပြီးသော၊ ရပြီး
သော။ (ခ) သိသော၊ ထိုးထွင်း၍ သိသော၊ သူ။
(ပ) (ဂ) ရှေးရှု၊ မျက်မှောက် အဖြစ်အားဖြင့်
ကောင်းစွာသားလျှင် အလုံးစုံသော တရားတို့
ကို သိတတ်သောဘုရား။ (ဃ) သိတတ်သော။
(င) သစ္စာလေးပါးကို - သိသော - ထိုး
ထွင်း၍ သိသော - မျက်မှောက်ပြုသော။ (၂)
သိအပ်သော၊ ထိုးထွင်း၍ သိအပ်သော၊
မျက်မှောက် ပြုအပ်သော။ (သစ္စာလေးပါး
အနက် စသည်။) (၁) (က) အနုတ္တရံ သမ္မာ-

သမ္မောဓိံ အဘိသမ္မုဒ္ဓေါ။ ဝိ၊ ၁။ ၄။ ဝိ၊ ၃။ ၁၆။
ဒီ၊ ၂။ ၇၁။ မ၊ ၁။ ၈။ သံ၊ ၁။ ၆၈၊ ၃၈၁။ သံ၊ ၂။
၂၄။ သံ၊ ၃။ ၃၇၀။ အံ၊ ၁။ ၂၆၁၊ ၄၃၅။ အံ၊ ၂။
၄၃၉။ အံ၊ ၃။ ၂၁။ ပဋိသံ၊ ၃၃၁။ အဘိသမ္မု-
ဒ္ဓေါတိ အဗ္ဘညာသံ ပဋိဝိဇ္ဇိ။ ပတ္တောမိ အဓိ-
ဂတောမှီတိ ဝုတ္တံ ဟေတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၀။
မ၊ ၄။ ၁။ ၅၇။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၄။ အဘိသမ္မုဒ္ဓေါ-
(ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၄၄)တိ အဗ္ဘညာသံ ပဋိဝိဇ္ဇိ။ သိ၊ ၄။
သင်္ခ၊ ၁။ ၁၉၉။ (- သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၇၂။ အံ၊ ၄။ ၁။
၂၁၆။) အဘိသမ္မုဒ္ဓေါတိ ပစ္စညာသိန္တိ “အဘိ-
သမ္မုဒ္ဓေါ အဟံ ပတ္တော ပဋိဝိဇ္ဇိတော ဌိတော”-
တိ ဝေ ပဋိဝေဒနိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၃။ သာရတ္ထ၊
၃။ ၁၈၀။ (ခ) အဘိသမ္မုဒ္ဓံ ပကာသေသု-
(သံ၊ ၃။ ၄၆၅)န္တိ အဘိသမ္မုဒ္ဓေါ အဟန္တိ ဝေ
အတ္တာနံ အဘိသမ္မုဒ္ဓံ ပကာသယိံ သူ။
သံ၊ ၄။ ၃။ ၃၂၅။ (ဂ) အဘိမုခဘာဝေန သမ္မု-
ဒေဝ သဗ္ဗဓမ္မေ ဗုဒ္ဓတိတိ အဘိသမ္မောဓိ၊
သဗ္ဗညုတဉာဏ်၊ တေန သမန္နာဂတတ္တာ
စ ဘဂဝါ အဘိသမ္မုဒ္ဓေါတိ ဝုစ္စတိ။ သံ၊ ၄။
၁။ ၂၀၁။ (ဃ) တထာဂတ (ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၅၉။
မ၊ ၄။ ၁။ ၄၇။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၅။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၈၀။
ဥဒါန၊ ၄။ ၁၁၂။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၁၁။ ဇေရ၊
၄။ ၁။ ၄၂။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၀။ မဟာနိဠု၊
၁၅၃။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၈။) ကြည့်။ (င) ဝိပဏိံ၊
ပါရလိယာ မူလေ အဘိသမ္မုဒ္ဓေါ။ ဒီ၊ ၂။ ၃။
၄၃။ အဘိသမ္မုဒ္ဓေါတိ သကလံ ဗုဒ္ဓဂုဏဝိဘာ-
ဝသိရိံ ပဋိဝိဇ္ဇမာနေ ဓတ္တာရိံ သစ္စာနိ
အဘိသမ္မုဒ္ဓေါ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၉။ (- ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁။
မိလိန္ဒ၊ ၁။ ၁၄။) (၂) လောကော ဘိက္ခု-
ဝေ တထာဂတေန အဘိသမ္မုဒ္ဓေါ။ အံ၊ ၁။
၃၃၁။ ဣတိဝုတ်၊ ၂။ ၅။ အဘိသမ္မုဒ္ဓေါတိ
ဉာတော ပစ္စက္ခော ကတော။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၈။
အဘိသမ္မုဒ္ဓေါတိ... အဘိဝိသိဋ္ဌေန သယမ္ပု-
ဉာဏေန သမ္မာ အဝိပရိတံ ယော ယော
အတ္ထော ယထာ ယထာ ဗုဒ္ဓိတဗ္ဗော၊ တထာ
တထာ ဉာတော အတ္တပစ္စက္ခော ကတောတိ

အဘိသမ္မုဒ္ဒေါ။ ဣတိဝုတ်၊ ဌ။ ၃၄၆။ (- စူဠနိ၊
ဌ။ ၆၁။) မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒါ တထာဂတေန
အဘိသမ္မုဒ္ဒေါ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၄။ သံ၊ ၃။ ၃၆၉။ ပဋိသံ။
၃၃၀။ အဘိသမ္မုဒ္ဒေါတိ ပဋိဝိဒ္ဓါ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။
၂၁၆။ (- ဒိ၊ ၃။ ၁၁၁။ မ၊ ၃။ ၂၆။ သံ၊ ၁။
၁၄၁။ အံ၊ ၁။ ၃၂၉။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၅၆။) အန-
ဘိသမ္မုဒ္ဒံ၊ ပဌမာဘိသမ္မုဒ္ဒံ-တိလည်း ကြည့်။

အဘိသမ္မုဒ္ဒကုဏ (ပ) [အဘိသမ္မုဒ္ဒ + ခဏ]
အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ် ရပြီးသော
-ဘုရားဖြစ်ပြီးသော-ခဏ။ တတော ပရံ ပန
အဘိသမ္မုဒ္ဒကုဏံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ “ဟနိ
ဝိဟနိ ဝိဒ္ဓံသေသိ”တိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၂၄။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၂၂၄။ အဘိသမ္မုဠနကုဏ-လည်း
ကြည့်။

အဘိသမ္မုဒ္ဒဂါထာ (ထိ) [အဘိသမ္မုဒ္ဒ + ဂါထာ]
မြတ်စွာဘုရား ဟောအပ်သော ဂါထာ။
(ဇောတိ၊ နိပါတ်၊ ဝတ္ထုကြောင်း အတွင်း သက်
ဆိုင်ပါဝင်သူတို့ ပြောဆိုသောဂါထာများတွင်
မြတ်စွာဘုရားက ကြားဝင်ဟောကြားအပ်
သောဂါထာများနှင့်) ဇောတိ၊ နိပါတ်၊ ဝတ္ထုတို့
၏ အဆုံး၌ အကျဉ်းချုံး ရှင်းပြဖော်ထုတ်၍
မြတ်စွာဘုရားဟောအပ်သောဂါထာ၊ ယဿ
တောဒိသာ ဟောန္တိတိ အယံ အဘိသမ္မုဒ္ဒ-
ဂါထာ။ ပေတ၊ ၄။ ၉၃။ ဣမာ အဘိသမ္မုဒ္ဒ-
ဂါထာ ဝတွာ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၅၊ ၃၈၉။ ဣမာ
တိသော အဘိသမ္မုဒ္ဒဂါထာ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၇၁။
(- ၄၀၊ ၁၈၇၊ ၃၁၆၊ ၄၀၆၊ ၄၇၀။ ဇာ၊ ၄။ ၄။
၅၈၊ ၈၈၊ ၁၃၃၊ ၄၇၃။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၁၆၅၊ ၄၃၂။)

အဘိသမ္မုဒ္ဒတာသာမည (န) [အဘိသမ္မုဒ္ဒ-
တာ + သာမည] သိသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်
တူခြင်း။ သာမံ သစ္စာနံ အဘိသမ္မုဒ္ဒတာ-
သာမညေန “ဗုဒ္ဓရတနမ္ပိ ဒုဝိမ”န္တိ ဝုတ္တံ။ မ၊
၃။ ၃။ ၃၉၃။

အဘိသမ္မုဒ္ဒတ္တ (န) [အဘိသမ္မုဒ္ဒ + တ္တ] ထိုး
ထွင်း၍ သိသည်၏ အဖြစ်။ စတုန္ဒံ အရိယ-

သစ္စာနံ ယထာဘူတံ အဘိသမ္မုဒ္ဒတ္တာ တထာ-
ဂတော အရဟံ သမ္မာသမ္မုဒ္ဓေါတိ ဝုတ္တတိ။
သံ၊ ၃။ ၃၇၉။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၇၉။ ပဘာသေတိတိ
အတ္တဒမတ္တတ္ထံ ယထတ္ထံ အဘိသမ္မုဒ္ဒတ္တာ သော
ဣမံ လောကံ ဩဘာသေတိ ဘာသေတိ
ပဘာသေတိ။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၁၇၃။ အဘိသမ္မုဒ္ဒတ္တာ-
တိ သာဝကပါရမိဉာဏေနပိ ပဋိဝိဒ္ဓဘာဝေန။
ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၈၇။ တထာနံ (ဓမ္မာနံ) အဘိ-
သမ္မုဒ္ဒတ္တာ “တထာဂတော”တိ ဝုတ္တတိ။ ဒိ၊
၄။ ၁။ ၆၄။ မ၊ ၄။ ၁။ ၅၁။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၈၄။ ဥဒါန၊
၄။ ၁။ ၁၄။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁။ ၁၃ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၉။
ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၄။ (- သိ၊ ၃။ သစ်၊ ၁။ ၃၁၃။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၂၇၀။)

အဘိသမ္မုဒ္ဒတ္တ (တိ) [အဘိသမ္မုဒ္ဒ + အတ္တ] ထိုး
ထွင်း၍သိခြင်း အနက်ရှိသော။ အဘိသမ္မုဒ္ဒ-
တ္တော ဟိ ဧတ္ထ (ဟေတ္တု၊ ဒိ၊ ၄။ ၁။) ဂတ-
သဒ္ဓေါ။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၆၄။ မ၊ ၄။ ၁။ ၅၁။ ဥဒါန၊ ၄။
၁။ ၁၄။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁။ ၁၃ မဟာနိ၊ ၄။ ၁။ ၅၇။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၉။ သိ၊ ၃။ သစ်၊ ၁။ ၃၁၃။ (အံ၊ ၄။ ၁။
၈၄။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၄-တို့၌ အဘိသမ္မော-
ဧတ္ထ-ဟု ရှိသည်။)

အဘိသမ္မုဒ္ဓိဝသေ (ပ) [အဘိသမ္မုဒ္ဓိ + ဝိဝသေ]
အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ရသော
- ဘုရားဖြစ်သော-နေ့။ တေန အဘိ-
သမ္မုဒ္ဓိဝသေန သဒ္ဓိံ အဋ္ဌာဟံ ကေပလ္လ-
ကေန နိသိန္နဘာဝံ ဒသေတိ။ ဝဇီရ၊ ၃။ ၉၃။

အဘိသမ္မုဒ္ဓဓမ္မသဗ္ဗာဝ (ပ) [အဘိသမ္မုဒ္ဓိ + ဓမ္မ
+ သဗ္ဗာဝ] သိအပ်သောတရား၏ - ဧကန်-
ထင်ရှား - ရှိသည်၏ အဖြစ်။ ပဌမာဘိ-
သမ္မုဒ္ဓေါတိ ဝစနံ သုတွာ သာဝကသံသာ-
ဘာဝံ အဘိသမ္မုဒ္ဓဓမ္မသဗ္ဗာဝဉ္စ ဇာနိံ သူတိ
ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ငဇီရ၊ ၃။ ၉၆။

အဘိသမ္မုဒ္ဓဘာဝ (ပ) [အဘိသမ္မုဒ္ဓိ + ဘာဝ]
(က) ထိုးထွင်း၍သိသည်၏အဖြစ်၊ အရဟတ္တ-
မဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ် ရသော ဘုရား၏ -

အဖြစ် - ဖြစ်ခြင်း။ (ခ) သိသော - ထိုးထွင်း၍ သိသော - မျက်မှောက်ပြု - ရပြီး - ရောက်ပြီး - သော - သူ၏ အဖြစ်။ (က) တဏှာယံ အဘိသမ္မုဒ္ဓဘာဝံ အာဂတော အဓိဂတောတိ တဏှာဂတော။ ဥဒါန၊ ဌာဝဂ။ ဣတိဝုတ်၊ ဌ။ ၁၁၆။ (ခ) ဟိမဝဏ္ဏေ ဝသန္တော အဘိသမ္မုဒ္ဓဘာဝံ သုတော။ ဧတေ၊ ဌ၊ ၁၁၇။ (၂) - ဒီ၊ ဌ၊ ၁၁၇။ မ၊ ဌ၊ ၂၁၆။ မ၊ ဌ၊ ၂၁၇။ အံ၊ ဌ၊ ၂၁၆။ ၂၁၇။)

အဘိသမ္မုဒ္ဓါကာရ (ပု) [အဘိသမ္မုဒ္ဓ+အာကာရ] သိသော အခြင်းအရာ။ သမ္ပဒကွာတောတိ တေနေဝ အဘိသမ္မုဒ္ဓါကာရေန သမ္ပဒေဝ ဒေသိတော။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂၁၆။ ၂၁၇။

အဘိသမ္မုဒ္ဓါဝတ္ထာ (ထိ) [အဘိသမ္မုဒ္ဓ+အဝတ္ထာ] အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ် ရသော - ဘုရားဖြစ်ဆဲ - အခိုက်အတန့်။ ဣဒါနိ အဘိသမ္မုဒ္ဓါဝတ္ထာသု ဝေ သိဟသဒိသတံ ဒေသေတံ။ အံ၊ ဌ၊ ၂၁၆။ ၂၁၇။

အဘိသမ္မုဓန္တ (တိ) [အဘိ+သံ+ဗုဓ+အန္တ] ထိုးထွင်း၍ သိသော သူ။ ယံ ဓမ္မံ အဘိသမ္မုဓံ။ သံ၊ ဌ၊ ၂၁၂။ ယံ ဓမ္မံ ဘဂဝါ အဘိသမ္မုဒ္ဓေါ။ သံ၊ ဌ၊ ၁၁၇။ အဘိသမ္မုဓန္တိ အဘိသမ္မုဓန္တော၊ တေနာဟ “အဘိသမ္မုဒ္ဓေါ” တိ။ သံ၊ ဌ၊ ၁၁၇။ ၂၁၄။

အဘိသမ္မုဓာန (တိ) [အဘိ+သံ+ဗုဓ+အာန] သိသော သူ။ မရိစိဓမ္မံ အဘိသမ္မုဓာနော။ ဓမ္မ။ ၂၀။ အဘိသမ္မုဓာနော ဗုဇ္ဈန္တော၊ ဇာနန္တောတိ အတ္ထော။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁၁၇။ ၂၁၄။

အဘိသမ္မောဇ္ဈန္တိ (ကြိ) အဘိသမ္မုဇ္ဈန္တိ ကြည့်။

အဘိသမ္မောဇ္ဈိသု (ကြိ) အဘိသမ္မုဇ္ဈိသု ကြည့်။

အဘိသမ္မောဇ္ဈိသန္တိ (ကြိ) အဘိသမ္မုဇ္ဈိသန္တိ ကြည့်။

အဘိသမ္မောဓ (ပု) [အဘိ+သံ+ဗုဓ+ဏ] (၁) (က) သိခြင်း၊ ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း၊ မျက်မှောက်ပြုခြင်း၊ ရောက်ခြင်း၊ ရခြင်း။ (ခ) အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို - သိသော - ထိုးထွင်း၍ သိသော - ဉာဏ်။ (၂) (က) အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်။ (ခ) အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်။ (၁) (က) တဿာ အဘိသမ္မောဓာယ အယံ ပဌမော မဟာသုပိနော ပါတုရဟောသိ။ အံ၊ ၂။ ၂၁၁။ (ခ) သစ္စာဘိသမ္မောဓ (သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၂၊ ၂၁၀) ကြည့်။ (၂) (က) ဗောဓိရုက္ခမူလေတိ ဧတ္ထ စ ဗောဓိ ဝုစ္စတိ အဘိသမ္မောဓော၊ သော စ အတ္တတော ဘဂဝတော စတုတ္ထမဂ္ဂဉာဏ်ဟောတိ။ ဝဇီရ၊ ၃၉၃။ (ခ) သကလာပိ ဝါသော ရတ္တိ အဘိသမ္မောဓာယ ပဒဟနကာလတ္တာ ပရိယာယေန အစွန္တသံယောဂဘူတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သီ၊ ဌ၊ သင်္ခ၊ ၁။ ၂၁၄။

အဘိသမ္မောတ္ထ (ပု) [အဘိသမ္မောဓ+အတ္ထ] အဘိသမ္မုဒ္ဓတ္ထနှင့် အနက်တူ။ ၎င်း၊ ကြည့်။

အဘိသမ္မောဓိ (ထိ) [အဘိ+သံ+ဗုဓ+ဏ] သဗ္ဗညုတဉာဏပဒဋ္ဌာနသို့ မဂ္ဂဉာဏ် တံပဒဋ္ဌာနသို့ သဗ္ဗညုတဉာဏ် အဘိသမ္မောဓိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၇၃။ အဘိမုခတာဝေန သမ္ပဒေဝ သဗ္ဗမေဗ ဗုဇ္ဈိတိတိ အဘိသမ္မောဓိ၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၀၁။ (၁) (က) အလုံးစုံသောတရားတို့ကို ရှေးရှု၊ မျက်မှောက် ကောင်းစွာသာလျှင် သိတတ်သောဉာဏ်၊ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်၊ သမ္မာသမ္မောဓိဉာဏ်၊ အဘိသမ္မောဓိဉာဏ်။ (ခ) အလုံးစုံသောတရားတို့ကို ရှေးရှု၊ မျက်မှောက် ကောင်းစွာသာလျှင် သိခြင်း၊ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ရခြင်း။ (၂) အလုံးစုံသောတရားတို့ကို ရှေးရှု၊ မျက်မှောက် ကောင်းစွာသာလျှင် သိသောအခါ၊ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ် ရသောအခါ။ (၃) သိခြင်း၊ ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း။

မုက်မောက်ပြုခြင်း၊ ရောက်ခြင်း၊ ရခြင်း။
 (၁) (က) အဘိသမ္မောဓိယာ ဝါ အာဒိ-
 ကလျာဏော။ ဝိဋ္ဌာ၁။၉၉။ ဥဒါနာ၁။၁၉၇။
 သာရတ္ထာ၁။၃၂၅။ အံဇ္ဈိ၁။၂၆၈။ ဒီဇ္ဈိ၁။
 ၉၇။ သီဇ္ဈိသစ်၁။၂၉၃။ ဣတိဝုတ်၁။၂၅၁။
 သုတ္တနိ၁။၂၁၆၆။ စူဠနိ၁။၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၁။
 ၂၀၇။ (ခ) ဝိပဿိဿ ဝေ အဘိသမ္မောဓိ
 ဝေ ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနံ။ ဒီ၂။၄၃။ အတ္တနော
 အဘိသမ္မောဓိ။ ပကာသေတိ နရာသဘော။
 အပါ၂။၂၉၇။ (-မာဠာ၄။၂၁၉။အံဇ္ဈိ၁။၂၀၂။
 အဘိဋ္ဌာ၁။၃၀။ ဥဒါနာ၁။၂၆၁၃၄။ ဣတိ-
 ဝုတ်၁။၃၀၄။ သုတ္တနိ၁။၂၅၂။ ထေရါ၁။
 ၁။၄၅။ ဗုဒ္ဓဝံဋ္ဌာ၁။၂၀။ ဇာတိ၁။၁၃၂။ ဝဇီရ။
 ၃၄။ ဝိမတိ၂။၂၃၀။ သီဇ္ဈိသစ်၂။၁၈။)
 (၂) ဘဂဝါ ဟိ အဘိသမ္မောဓိတော သတ္တ-
 မေ သံဝစ္ဆရေ ... နိသိဒ္ဓိတော။ ဒီဋ္ဌာ၁။၅၇။
 အဘိသမ္မောဓိတောတိ အဘိသမ္မုဇ္ဈနကာလ-
 တော။ သီဇ္ဈိသစ်၁။၂၃၅။ အဘိသမ္မောဓိ-
 ယံ ဉာဏတေဇေန အဘိသဟတာ ဟုတော
 အကမ္မိတ္ထ။ ဒီဋ္ဌာ၂။၁၄၉။၁၅၀။ အံဇ္ဈိ၁။
 ၂၅၁။ အဘိသမ္မောဓိယံ ပဋိဝေဉောဏတေ
 ဇေန။ ပဋိသံဋ္ဌာ၂။၂၈။ အဘိသမ္မောဓိ-
 တော တိသဝဿေ ... ကုစ္ဆိသ္မိံ နိဗ္ဗတ္တိ။
 ဝိမာနာ၁။၂၄၁။ (-ဒီဋ္ဌာ၂။၁၈၃။၃၈၁။ သံ-
 ဋ္ဌာ၁။၁၉၈။ အဘိဋ္ဌာ၂။၂၆၈။ ဣတိဝုတ်၁။
 ၃၀၄။ ပေတိဋ္ဌာ၁။၂၇။ ထေရါ၁။၂၁၇။
 အပါဠာ၂။၂၆၄။ စရိယာ၁။၃၁၆။ ဒီဇ္ဈိ၁။
 ၉၇။ သီဇ္ဈိသစ်၁။၄၅။၂၉၃။ သံဇ္ဈိ၂။၂၃၃။)
 (အဘိသမ္မောဓိ၊သမ္မောဓိ ဟူသော အမည်
 ၂-ခုသည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓနှင့် သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓတို့၏ ဉာဏ်
 ၏ အမည်တို့သာ ဖြစ်၏။ နိတိပဒါ၁။၁၁၂-
 ကြည့်) (၃) အဘိဓမ္မဿ အဘိသမ္မောဓိ
 အဓိဂမနိဒါနံ။ အနုဇ္ဈိ၁။၂၅။

အဘိသမ္မောဓိအတ္ထ (ပ) [အဘိသမ္မောဓိ +
 အတ္ထ] အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို
 ရခြင်းအကျိုး။ တထာ ဟိ ဝိသာခပုဏ္ဏမာ-

ယံ အဘိသမ္မောဓိအတ္ထံ ဗောဓိရက္ခမူလေ
 နိသိန္ဓဿ လောကနာထဿ အန္တရာယကရ-
 ဏတ္ထံ ဥပဋ္ဌိတံ မာရဗလံ ဝိမေတံ။ ဒီဇ္ဈိ၂။
 ၁၅၇။ အဘိသမ္မောဓိအတ္ထံ မဟာဘိနိက္ခမနံ
 နိက္ခမံ။ ဝိမာနာ၁။၂၉၇။

အဘိသမ္မောဓိဉာဏ (န) [အဘိသမ္မောဓိ + ဉာ-
 ဏ] အလုံးစုံသော တရားတို့ကို ထိုးထွင်း၍
 သိသော - အပိတ်အပင်မရှိသော - ပစ္စေက-
 ဗုဒ္ဓါ သာဝကတို့နှင့် မဆက်ဆံသော - ဉာဏ်၊
 အဘိသမ္မောဓိ - သဗ္ဗညုတ - ဉာဏ်။ သာဝက-
 ဗောဓိဉာဏ် ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ် အဘိ-
 သမ္မောဓိဉာဏ် ဒေတိ။ အံဇ္ဈိ၁။၂၃၃။ ဒီဋ္ဌာ
 ၂။၆၃။ မာဠာ၁။၆၄။ ဝဇီရ။၄၀၂။ သာရတ္ထာ
 ၃။၁၉၃။

အဘိသမ္မောဓိဋ္ဌာနတာ (ထိ) [အဘိသမ္မောဓိ +
 ဋ္ဌာနတာ] အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်
 ကို ရရာဋ္ဌာန၏အဖြစ်။ အဘိသမ္မောဓိဋ္ဌာန-
 တာယ ဥတ္တမေ မဂဓရဋ္ဌေ ပုရတ္ထိမဒိသာယ။
 ဝိမာနာ၁။၁၄၉။

အဘိသမ္မောဓိဒီပန (ပ) [အဘိသမ္မောဓိ + ဒီပ-
 န] အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ရ
 သော - ဘုရားဖြစ်သော - နေ။ တံဒီပသန္တိ
 ဝါ တံ ဘဂဝတော အဘိသမ္မောဓိဒီပဝေ။
 သော ကိရ ဗောဓိရက္ခော . အဘိသမ္မောဓိ-
 ဒီပဝေ ပထဝီံ ဥဗ္ဗိဇ္ဇိတော။ ဒီဇ္ဈိ၂။၁၁။
 ယံ တံ ဘဂဝတာ (ဘဂဝါ?) အဘိသမ္မော-
 ဓိဒီပဝေ ပစ္စိမယာမေ ... အာရတန္တေန
 (အာရတန္တော?) ... သမာပဇ္ဇတိ။ ဒီဇ္ဈိ၁။
 ၅၆။ သံဇ္ဈိ၁။၂၅၂။ (-အနုဇ္ဈိ၂။၂၁၁။)

အဘိသမ္မောဓိဒီပန (န) [အဘိသမ္မောဓိ + ဒီပန]
 အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်၊ ရခြင်းကို
 ပြခြင်း။ ဘဂဝတော ဂါမတော ဒုရတရေ
 အရညေ အဘိသမ္မောဓိဒီပနေန ဒုတိယုပ္ပတ္တိ-
 ဋ္ဌာနနိယမံ တိဟိ ပဒေဟိ အကာသိ။ ဝဇီရ။
 ၃၉၂။

အဘိသမ္မောဓိပဋိပတ္တိ (တိ) [အဘိသမ္မောဓိ + ပဋိပတ္တိ] သဗ္ဗညုတဉာဏ်ရကြောင်း အကျင့်၊ အဘိသမ္မောဓိပဋိပတ်။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အဘိသမ္မောဓိပဋိပတ္တိမဂ္ဂည (ပု) [အဘိသမ္မောဓိ + ပဋိပတ္တိမဂ္ဂ + ဉာ + ရှု] အဘိသမ္မောဓိပဋိပတ် ဟူသော အရိယမဂ်ကို သိတော်မူသော (မြတ်စွာဘုရား)။ မဂ္ဂညတိ။ အဘိသမ္မောဓိပဋိပတ္တိမဂ္ဂည။ ပဋိသံဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၄။ မဟာနိဋ္ဌ၊ ၂၅၅။

အဘိသမ္မောဓိသမဓိဂမ (ပု) [အဘိသမ္မောဓိ + သမဓိဂမ] အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို - ရခြင်း - ရသောအခါ။ အဘိသမ္မောဓိသမဓိဂမတော ပဋ္ဌာယ ဟိ သဗ္ဗ ဉာဏသမာဓိကိစ္စံ အာကခါမတ္တပဋိဗဒ္ဓမေဝ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၈၃။

အဘိသမ္မောဓိသမယ (ပု) [အဘိသမ္မောဓိ + သမယ] အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ရသောအခါ။ အဘိသမ္မောဓိသမယော... ပရိနိဗ္ဗာနသမယောတိ ဝေမာဒယော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၃။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၉။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၉။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂၀။ ဉာဏကိစ္စသမယော အတ္တဟိတပဋိပတ္တိသမယော စ အဘိသမ္မောဓိသမယော ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၄၆။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၁၇၀။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၅။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၂။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၅။ (- အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၇။)

အဘိသမ္ဘရိယတိ (ကမ္မ ကြိ) [အဘိ + သံ + ဘရ + ယ + တိ] ထောက်ပံ့အပ်၏။ ပစ္စယဘူတေဟိ ဧတေဟိ အဘိသမ္ဘရိယန္တိတိ သမ္ဘာရာ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၈၂။

အဘိသမ္ဘဝ (ပု) [အဘိ + သံ + ဘူ + အ] (၁) (က) ဖြစ်စေနိုင်သော။ (ခ) နင်း - လျှောက် - သွား - သော - ရသော - နိုင်သော။ (ဂ) ဖြစ်စေ - ပြီးစေ - နိုင်သော၊ သက်ဝင်နိုင် - နေနိုင် - သော။ (ဆ) နှစ်ခြိုက် - အားရ - ပြည့်ဝ - စေနိုင်သော။ (၂) ကံ၏ဖြစ်တည်ရာ

ခန္ဓာငါးပါး။ (၁) (က) ဒုရဘိသမ္ဘဝ (ဇာ ၂။ ၂၁၁၊ ၂၄၅-၆-၇။ ဇာ၊ ၄။ ၆၊ ၂၈၈။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၈-၄-၈) ကြည့်။ (ခ) ဒုရဘိသမ္ဘဝ (ဇာ၊ ၂။ ၆၃။ ဇာ၊ ၄။ ၂၈၆၊ ၂၉၃) ကြည့်။ (ဂ) ဒုရဘိသမ္ဘဝ (မ၊ ၁။ ၂၀။ အံ၊ ၃။ ၄၂၀။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၆။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၃၃၂။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၈။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၃၅၂။) ကြည့်။ (က) (ဂ) (ဆ) ဒုရဘိသမ္ဘဝ (ဇာ၊ ၁။ ၆၅။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၃။) ကြည့်။ (၂) အဘိသမ္ဘဝတိ ကမ္မံ ဧတေသုတိ အဘိသမ္ဘဝါ၊ ခန္ဓာ၊ ဧဝံ အဘိသမ္ဘဝါ ကမ္မာဓိဋ္ဌာနဘူတာ ခန္ဓာတိ အတ္တော။ အဘိဓမ္မာဝတာရ၊ ၄။ သစ်၊ ၂။ ၁၀၁။

အဘိသမ္ဘဝတိ = အဘိသမ္ဘောတိ (ကြိ) [အဘိ + သံ + ဘူ + အ + တိ] (က) ဖြစ်စေအပ် - ပြီးစေအပ် - ပြုအပ် - အားထုတ်အပ် - ၏။ (ခ) ဖြစ်စေနိုင်၏။ စီမံ - ခန့်ခွဲ - နိုင်၏။ (ဂ) နှိပ်စက် - လှမ်းမိုး - ၏။ ကုန်ခန်းဝေ၏။ ချေမှုန်း၏။ (ဆ) ရောက်၏။ (င) ရောက်၏။ ရ၏။ ထိုးထွင်း၍သိ၏။ (စ) စွမ်းနိုင်၏။ (ဆ) သည်းခံ၏။ (က) ဘာဝနာမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု နာဘိသမ္ဘောတိ။ အံ၊ ၃။ ၇၂။ နာဘိသမ္ဘောတိတိ န နိပ္ပဇ္ဇတိ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၃၁။ (ခ) တေပိ ကမ္မန္တေ အဘိသမ္ဘောတိ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၈၇။ တေပိ ကမ္မန္တေ အဘိသမ္ဘောသိ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၈၇။ အဘိသမ္ဘောသိတိ သံဝိဒဟိတာ ပဌပေသိ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၄။ အဘိသမ္ဘောသိတိ ကမ္မန္တာနံ သံဝိဓာနေ သမတ္တော ဟောတိတိ အာဟာ “သံဝိဒဟိတာ” တိ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၅။ (ဂ) အဘိသမ္ဘောတိ အဘိသမ္ဘဝတိတိ ပရံ အဇ္ဈောတ္တရတိ မဒ္ဒတိ။ နိတိ၊ ပဒ၊ ၆။ အထာပရာနိ အဘိသမ္ဘဝေယျ .. အဒ္ဓါ ဘဝန္တော အဘိသမ္ဘဝေယျ။ သုတ္တနိ၊ ၄၂၇။ မဟာနိ ၃၈၇၊ ၃၉၁။ အဘိဘဝေယျ၊ န တတြ သိထိလံ ပရက္ကမေယျာတိ အဓိပ္ပာယ်သော။ သုတ္တနိ၊ ၄၂။ ၂၈၉။ မဟာနိ၊ ၄။ ၄၀၆။ ယေ ဘိက္ခု အဘိသမ္ဘဝေ၊ ပန္နမိ

သယနာသနေ။ သုတ္တနိ၊ ၄၂၆။ မဟာနိ။
၃၇၆။ အဘိသမ္ဘဝေတိ အဘိဘဝေယျ။
သုတ္တနိ၊ ၄၂၂။ ၂၈၈။ အဘိသမ္ဘဝေတိ အဘိ-
သမ္ဘဝေယျ။ မဟာနိ၊ ၄၂၆။ ၃၉၂။ (ဃ) ခိပ္ပ-
မေဝ အဘိသမ္ဘောန္တိ ခုတိတ္တာယ။ ဇာ၊ ၂။
၁၁၄။ ပါပုဏန္တိ။ ဇာ၊ ၄၂။ ၄၄၈။ တာနိ
စေ နာဘိသမ္ဘောမ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၁၆။ ယဒိ
တာနိ န ပါပုဏာမ။ ဇာ၊ ၄၂။ ၁၂၉။ အာဝါ-
သံ အဘိသမ္ဘောသိ။ အပ၊ ၁။ ၁၄၂။ (င)
ယထာဂတိံ တေ အဘိသမ္ဘဝေမ။ ဇာ၊ ၂။
၁၁။ တဝ ဂတိံ နိပ္ပတ္တိံ အဘိသမ္ဘဝေမ
ပါပုဏေယျာမ။ ကယာ ပဋိဝိဒ္ဓဂုဏံ ပဋိဝိဇ္ဇေ-
ယျာမ။ ဇာ၊ ၄၂။ ၁၅၉။ ယထာဂတိံ မေ
အဘိသမ္ဘဝေထ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၁။ (စ) ပဿံ
ဇလံ နာဘိသမ္ဘောမ ဂန္တံ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၁၅။
ဇာ၊ ၄၂။ ၃၉၉။ (ဆ) သဗ္ဗာနိ အဘိသမ္ဘော-
သံ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၂၆။ အဘိသမ္ဘောသန္တိ
သဟိဿာမိ အဓိဝါသေဿာမိ။ ဇာ၊ ၄၂။
၂၇၈။

အဘိသမ္ဘဝနိယ (တိ) [အဘိ + သံ + ဘူ + အနိ-
ယ] ဧကံအပ်သော၊ ဧကံ - မိ - တတ် -
စွမ်း - နိုင်သော အနဘိသမ္ဘဝနိယ ကြည့်။

အဘိသမ္ဘဝန္တိ = အဘိသမ္ဘောန္တိ (တိ) [အဘိ +
သံ + ဘူ + အန္တိ ထိ-၌ အဘိသမ္ဘဝန္တိ။ (နိတိ၊
ပဒ၊ ၈၅။)] ဖြစ်စေအပ်သော၊ ဖြစ်စေနိုင်
သော။ (က) စိမံ - ခန့်ခွဲ - တတ် - နိုင် -
သော။ (ခ) ပြုလုပ် - ဆောင်ရွက် - တတ် -
နိုင် - သော။ (ဂ) နှိပ်စက် - လွှမ်းမိုး -
သော၊ ကုန်ခန်းစေသော၊ ချေမှုန်းသော။
(ဃ) သည်းခံ - အောင့်အည်း - မညည်း
မညူ - သော။ (င) ပြီးစီးစေသော၊
မတုန်မဆုတ် - မရွံ့မမုန်း - ခြေသလုံးအား
ကိုးဖြင့် ကျင့်ဆောင် ပြီးစီးစေသော။ (စ)
ရောက်သော။ (က) သဗ္ဗကမ္မေ အဘိသမ္ဘ-
ဝန္တိ ဒိသော။ ဒီ၊ ၄၂။ ၂၅၄။ (ခ) သဗ္ဗာနိ
အဘိသမ္ဘောန္တော၊ သဗ္ဗဝေသတိံ ဝေသေ။

ဇာ၊ ၂။ ၂၉၀။ သဗ္ဗာနိ သုဇာနိဓာနိ ကရော-
န္တော။ ဇာ၊ ၄၂။ ၁၉၆။ (ဂ) ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌ
အဘိသမ္ဘဝန္တော ဝါ အဘိဘဝေယျ အဓိ-
ဘဝန္တော ဝါ အဘိသမ္ဘဝေယျ။ မဟာနိ။
၃၉၂။ (ဃ) လူဓမ္မိ အဘိသမ္ဘောန္တော။ ထေရ။
၂၇၈။ ၂၈၈။ ဒုဿဟမ္ပိ ပစ္စယလူခံ အဘိဘ-
ဝန္တော အဓိဝါသေန္တော။ ထေရ။ ၄၂။ ၆၀။
အပ၊ ၄၂။ ၂၁၅။ (င) တောနိ အဘိ-
သမ္ဘောန္တိ၊ ပရလောကေ အနာသဝါ။ ထေရိ၊
၄၁၅။ အဘိသမ္ဘောန္တိတိ အနိဗ္ဗိန္နရူပါ ဇဿ-
ဗလံ နိဿယ အဘိသမ္ဘဝန္တိ၊ သာဓေန္တိတိ
အတ္တော။ ထေရိ၊ ၄၂။ ၂၄၂။ (စ) (ဂေါတြဘု-
စိတ္တံ) အရိယဂေါတြမဘိသမ္ဘောန္တိ ပဝတ္တ-
တိ။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ၊ ၆၅။ အဘိသမ္ဘော-
န္တိန္တိ ပါပုဏန္တိ။ ဝိဘာဝိနိ ၂၇၃။ အဘိ-သံ-
သဒ္ဓါနံ ဓာတုတ္တဗာဓကတ္တာ ဘူဓာတုယာ
သတ္တာအတ္ထေ အပ္ပဝတ္တိတော ဂတျတ္ထေဝ
ပဝတ္တတိတိ အာဟာ “အဘိ၊ ပ။ ကန္တ”န္တိ။
မဏိမဉ္ဇူ၊ ၂။ ၅၆၀။ အနဘိသမ္ဘဝန္တိလည်း
ကြည့်။

အဘိသမ္ဘဝိတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ + သံ + ဘူ + တုံ]
(က) ဧကံခြင်းငှါ။ (ခ) သည်းခံခြင်းငှါ။
(ဂ) ပြီးစေခြင်းငှါ။ (က) န အညော
ကောစိ သက္ကောတိ အဘိသမ္ဘဝိတုံ။ ပဋိသံ။
၃၇၄။ အံ၊ ၄၂။ ၁၄၁။ အဘိသမ္ဘဝိတုန္တိ
သမ္မာပုဏိတုံ။ ပဋိသံ၊ ၄၂။ ၂၅၂။ အနဘိ-
သမ္ဘဝနိယလည်း ကြည့်။ (ခ) ကယိရ-
မာနဉ္စ သမ္ဘဝိတုံ။ သုတ္တနိ၊ ၄၂။ ၂၁၀။ ယဒိ နံ
ကာတုံ ဝါ အဘိသမ္ဘောတုံ ဝါ သုခံ ဘဝေ-
ယျ။ သုတ္တနိ၊ ၄၂။ ၂၁၀။ (ဂ) အဘိသမ္ဘ-
ဝိတုံ သာဓေတုံ အသက္ကုဏေယတရံ။ မူလဋီ၊
၂။ ၅၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၂။ ၂၂၄။

အဘိသမ္ဘဝိတော (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ + သံ + ဘူ +
တော] သည်းခံ၍။ သဗ္ဗာနိပေတာနိ အဘိ-
သမ္ဘဝိတော။ သုတ္တနိ၊ ၂၇၇။ သုတ္တနိ၊ ၄၂။ ၉၀။

အဘိသမ္ဘဝေ (ကြိ) [အဘိ+သံ+ဘူ+အ+ယျေ] နိပ်စက်-လွမ်းမိုး-၏။ ကုန်ခန်းခေ၏။ ချေမှုန်း၏။ အဘိသမ္ဘဝတိ (ဂ) ကြည့်။

အဘိသမ္ဘဝေထ (ကြိ) [အဘိ+သံ+ဘူ+အ+ယျောထ] ရောက်၍ - ရ၍ - ထိုးထွင်း၍ - သိကြ - ရ၏ - စေသတည်း။ အဘိသမ္ဘဝတိ (ဂ) ကြည့်။

အဘိသမ္ဘဝေမ (ကြိ) [အဘိ+သံ+ဘူ+အ+ယျောမ] ရောက်-ရ-ကုန်ရာ-၏။ ထိုးထွင်း၍ သိကုန်ရာ၏။ အဘိသမ္ဘဝတိ (ဂ) ကြည့်။

အဘိသမ္ဘဝေယျ (ကြိ) [အဘိ+သံ+ဘူ+အ+ယျေ] နိပ်စက်-လွမ်းမိုး-၏။ ကုန်ခန်းစေ၏။ ချေမှုန်း၏။ အဘိသမ္ဘဝတိ (ဂ) ကြည့်။

အဘိသမ္ဘူဏန္တ (တိ) [အဘိ+သံ+ဘူ+ဥကာ+အန္တ] ရောက်-မိ-တတ်-စွမ်း-ပြီးစေ-နိုင်သောသူ။ အနဘိသမ္ဘူဏန္တ ကြည့်။

အဘိသမ္ဘူဏန္တိ (ကြိ) အဘိသမ္ဘူဏာတိ ကြည့်။

အဘိသမ္ဘူဏမာန (တိ) [အဘိ+သံ+ဘူ+ဥကာ+မာန] ရောက်-မိ-တတ်စွမ်း-နိုင်သောသူ။ အနဘိသမ္ဘူဏမာန ကြည့်။

အဘိသမ္ဘူဏာတိ (ကြိ) [အဘိ+သမ္ဘူ(သံ+ဘူ)+ဥကာ+တိ] ရောက်၏။ ပြီး-ပြည့်စုံ-စေ၏။ တတ်-စွမ်း-နိုင်၏။ န ကိဉ္စိ အတ္တံ အဘိသမ္ဘူဏာတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂။ န ကိဉ္စိ အတ္တံ အဘိသမ္ဘူဏာတိတိ ကိဉ္စိ ပယောနေ ဖလံ ဟိတံ န သာဓေတိတိ အက္ခော။ ဝဇီရ။ ၁၈။ န ကိဉ္စိ အတ္တံ အဘိသမ္ဘူဏာတိတိ န ကိဉ္စိ အတ္တံ သာဓေတိ။ ဝိမတိ၊၁။၆။ န အဘိသမ္ဘူဏာတိတိ န သမ္မာပုဏာတိ။ န သာဓေတိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ နိတိ၊၁။၂၄၅။ ဇိက္ခကာလေ... နာဘိသမ္ဘူဏာတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၉။ နာဘိသမ္ဘူဏာတိတိ န သမ္မာဒေတိ၊... န သက္ကောတိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

သာရတ္ထ၊၂။၃၅၉။ (- သာရတ္ထ၊၁။၂၇၈၊ ၃၉၀။) သဗ္ဗေပိ ဥပပတ္တိဒေဝါ နာနဘဝန္တိ န အဘိသမ္ဘူဏန္တိ န သက္ကောန္တိ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။ ၁၄၇။ သာရတ္ထ၊၃။၄၁၄။ (- ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၅။ သိ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၃၅၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၃၂။) သော ဘဝမာနော အဘိသမ္ဘူဏေယျ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၃။ ဟောတိ-လည်း ကြည့်။

အဘိသမ္ဘူဏိတာ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+သံ+ဘူ(သမ္ဘူ)+ဥကာ+တာ] ဖြစ်စေ-ပြည့်စုံစေ-၍၊ ပြုကျင့်၍။ ယောပိ ဒဟရကာလေ အရညာဝါသံ အဘိသမ္ဘူဏိတာ ဇိက္ခကာလေ... နာဘိသမ္ဘူဏာတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၉။ အဘိသမ္ဘူဏိတာတိ နိပ္ပါဒေတွာ။ သာရတ္ထ၊၂။၃၅၉။ ဝိမတိ၊၁။၂၉၅။

အဘိသမ္ဘူဏေယျ (ကြိ) [အဘိ+သံ+ဘူ(သမ္ဘူ)+ဥကာ+တိ] ရောက်ရာ၏။ အဘိသမ္ဘူဏာတိ(မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၃) ကြည့်။

အဘိသမ္ဘူတာ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+သံ+ဘူ(သမ္ဘူ)+ဥကာ+တိ] နှစ်နှစ်ခြိုက်ခြိုက်-မည်းမည်း-အသုံးပြု-သုံးဆောင်-၍။ ယသေတေ အဘိသမ္ဘူတွာ။ ထေရ၊၃၅၀။ ယသေတေ အဘိသမ္ဘူတွာတိ ယော ဘိက္ခု ဧတေ ဥတ္တိဋ္ဌပိက္ခာဒယော စတ္တာရော ပစ္စယေ အန္တိမန္တေန အဘိရခိတွာ ပရိဘုဉ္ဇတိ၊ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၅၁။

အဘိသမ္ဘူ (ပု) [အဘိ+သံ+ဘူ+ကိ] လွမ်းမိုး-နှိပ်နှင်း-သောသူ။ လောမဟံသာဘိသမ္ဘူ(ဒီ၊၂။၂၀၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၇) ကြည့်။

အဘိသမ္ဘူတ (တိ) [အဘိ+သံ+ဘူ+တ] အပေါင်း အစုပြုအပ်သော၊ မြင်အပ်သော၊ ကြားအပ်သော။ ယေ စက္ခုဝိညာဏာဘိသမ္ဘူတာ သောတဝိညာဏာဘိသမ္ဘူတာ။ မဟာနိ၊၉၈။ စက္ခုဝိညာဏေန အဘိသမ္ဘူတာ ဖုဿိကတာ ခိဋ္ဌာ စတုသမ္မုဒ္ဓာနိကာ ဂ္ဂပါ။ သောတဝိညာဏသမ္ဘူတာတိ... သဒ္ဓါ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၂၀။

အဘိသမ္ဘောတဗ္ဗ (တိ) [အဘိ+သံ+ဘူ+တဗ္ဗ]
လွမ်းမိုး-နိပ်နှင်း-အပ်သော။ အထာပရာ-
နိပ် အတ္တိ အဘိသမ္ဘောတဗ္ဗာနိ (မဟာနိ။
၃၇၇)တိ အပရာနိပ် မဒ္ဒိတဗ္ဗာနိ အတ္တိ။
မဟာနိ။၄။၄၀၄။

အဘိသမ္ဘောတိ (ကြိ) အဘိသမ္ဘဝတိ-ကြည့်။

အဘိသမ္ဘောတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+သံ+ဘူ+
တုံ] အဘိသမ္ဘဝတုံနှင့် အနက်တူ။ ၎င်း (ခ)
အနက် ကြည့်။

အဘိသမ္ဘောန္တိ (တိ) [အဘိ+သံ+ဘူ+အန္တိ၊
ထိ-၌ အဘိသမ္ဘောန္တိ] အဘိသမ္ဘဝန္တိ-နှင့်
အနက်တူ။ ၎င်းကြည့်။

အဘိသမ္ဘောန္တိ (ကြိ) အဘိသမ္ဘဝတိ-ကြည့်။

အဘိသမ္ဘောမ (ကြိ) အဘိသမ္ဘဝတိ (ဇာ၊၁။
၁၁၆။) ကြည့်။

အဘိသမ္ဘောသံ (ကြိ) အဘိသမ္ဘဝတိ-ကြည့်။

အဘိသမ္ဘတံ (တိ) [အဘိ+သံ+မန+တံ]
အလွန်ကောင်းစွာ - ကြံ-သိ - ဆင်ခြင် -
မှတ်ထင်-ယုံကြည်-အပ်သော။(က) ချီးမွမ်း
အပ် - နှစ်သက်အပ် - သော။ “ချီးမြှင့်
ကောင်းမြတ် သည်”ဟု-ချီးမွမ်းအပ် - နှစ်
သက်အပ်-သော။ (ခ) ဂုဏ်မြင့်အပ် - သိရှိ
တင်အပ်-သော။ (ဂ) အရှိအသေပြုအပ်-
ခေါ်ဝေါ် - သမုတ်-အပ်-သော။ (ဃ) ထင်
ရှား-ကျော်စော-သော။ (င) မှတ်ထင်
အပ် - ယုံကြည်အားထားအပ်-သော။ (က)
နာဠိကေရဉ္စ ပါဒါသိံ၊ ခဇ္ဇကံ အဘိသမ္ဘတံ။
အပါ၊၁။၂၀၂။ ခဇ္ဇကံ အဘိသမ္ဘတန္တိ ခါဒိ-
တဗ္ဗ ခဇ္ဇကံ အဘိဝိသေသေန မဓသက္ကရာဒိ-
ဟိ သမ္ဗိဿံ ကတော နိပ္ပါဒိတံ သုန္တရံ မဓရန္တိ
သမ္ဘတံ ဉာတံ အဘိသမ္ဘတံ ခဇ္ဇကဉ္စ အဒါသိန္တိ
အတ္ထော။ အပါ၊၄။၂။၁၇၁။ (ခ) မနုဿတ္တံ
ဒေဝါနံ အဘိသမ္ဘတံ။ ဣတိဝုတ်၊၄။၂၄၄။
(ဂ) “ပါပပဝါဟန”န္တိ အဘိသမ္ဘတေ ဂယာ-

တိတ္ထေ။ ထေရ၊၄။၂။၅၆။ (ဃ) ကုလပဒေ-
သသိလာစာရာဒိဂုဏေဟိ အဘိသမ္ဘတဿ။
ထေရ၊၄။၂။၆၇။ (င) မင်္ဂလံ အဘိဝုဇ္ဈိကာရ-
ဏန္တိ အဘိသမ္ဘတံ ဇနေဟိ။ စရိယာ၊၄။၃၆။

အဘိသမ္ဘတံ (ပ) [အဘိ+သံ+မန+တံ] နှစ်
သက် - လေးမြတ် - အပ်သော - အဘိသမ္ဘတ
အမည်ရှိသော။ (လွန်ခဲ့သော ကိုးဆယ့်
လေးကမ္ဘာထက်က သိဒ္ဓတ္တဘုရားရှင်အား
ပန်းပူဇော်ခဲ့၍ သုဂတိဘုံတို့၌သာ ချမ်းသာ
ကောင်းကျိုး အမျိုးမျိုးကို ခံစားပြီးလျှင်
ဤ ဘုရားရှင် လက်ထက်တော်၌ ရဟန္တာ
ဖြစ်သွားသော ကဏဝေရပုပ္ဖိယ ထေရ်၏
အလောင်းဖြစ်သော ဘုရင့် - နန်းတော် -
အတွင်းဆောင်-မှူး၏ အမည်။) ရညော
အန္တေပုရေ အာသိံ၊ ဂေါပကော အဘိသမ္ဗ-
တော။ အပါ၊၁။၂၀၁။ ရညော အန္တေပုရပါ-
လကော အဟောသိံ။ အပါ၊၄။၁။၁၇၀။

အဘိသမ္ဘတက (ပ) [အဘိသမ္ဘတ+က] အဘိ-
သမ္ဘတ-အမည်ရှိသော။ အဘိသမ္ဘတကော
ဂယ၊ အမ္မရေဟာသိံ မေ ဇေ။ အပါ၊၁။၈၁။
အဘိသမ္ဘတနာမက-လည်း ကြည့်။

အဘိသမ္ဘတနာမက (တိ) [အဘိသမ္ဘတ+နာမ-
က] အဘိသမ္ဘတအမည်ရှိသော။ (က)
အဘိသမ္ဘတအမည်ရှိသော နတ်ဘီလူးစစ်သူ
ကြီး၊ လူ၊ နတ်၊ နဂါး၊ ဂဠုန်၊ ကုမ္ဘဏ်၊ ယက္ခတို့
သည် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရား၏ ဓာတ်တော်
ကို ဌာပနာ၍ ဉာဏ်တော် ခုနစ်ယူဇနာအမြင့်
ရှိ ရတနာ ခုနစ်ပါးဖြင့်ပြီးသော စေတီကို
တည်ကြသည်။ ယင်း စေတီတော်အား ပူ
ဇော်သောပစ္စည်းများကို စောင့်ရှောက်ရန်
အဘိသမ္ဘတအမည်ရှိသော နတ်ဘီလူးစစ်သူ
ကြီးကို ခန့်ထားကြသည်။ အရှင်ဥပပါဏ
မထေရ်အလောင်း ဆင်းရဲသား လူသော
အလံကို အဘိသမ္ဘတနတ်ဘီလူး စစ်သူကြီး
သည် ကိုယ်ရောင်ဖျောက်လျက် စေတီတော်

ကို သုံးကြိမ်လကျောရစ်ပူဇော်ပေးသည်။ (ခ) အဘိသမ္မတအမည်ရှိသော စကြဝတေးမင်း။ အရှင်ပါဠိလိပုပ္ဖိယမထေရ်အလောင်း သူဌေးသားသည် ဤကမ္ဘာမှ ရှေး ကိုးဆယ်နှစ် ကမ္ဘာထက်၌ အရှင် တိဿ မြတ်စွာဘုရား အား သခွတ်ပန်းလှူဒါန်းခဲ့ဘူးသောကြောင့် ခြောက်ဆယ်သုံးကမ္ဘာထက်၌ အဘိသမ္မတ အမည်ရှိသော စကြဝတေးမင်းဖြစ်လာသည်။ (က) ဒေဝေဟိ ဌပိတော ယက္ခော၊ အဘိသမ္မတနာမကော။ အပါ၊ ၁။ ၈၀။ အပါ၊ ၂။ ၁၈၁။ (-အပါ၊ ၄။ ၂။ ၃၈။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၃၉၃။) (ခ) ဣတော တေသဋ္ဌိကပ္ပိမိ၊ အဘိသမ္မတနာမကော။ အပါ၊ ၁။ ၁၃၆။

အဘိသမ္မတဘာဝ (ပ) [အဘိသမ္မတ + ဘာဝ] သမုတ်အပ်သည်၏ အဖြစ်၊ ယုံကြည်အား ကိုးရသည်၏အဖြစ်။ “ဝဇီကာရက” ၌ အဘိသမ္မတဘာဝေန၊ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၆၈။ မ၊ ၄။ ၃။ ၃၇။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၂၂။

အဘိသမ္မာဂန္ထဗ္ဗ (ပ) [အဘိ + သမ္မာ + ဂန္ထဗ္ဗ + အတ္ထ] ရှေးရှု ကောင်းစွာ - ရောက်အပ် - ထိုးထွင်း၍ သိအပ် - သော အနက်သဘော။ အဘိသမယဋ္ဌ-ကြည့်။

အဘိသမ္မုခဋ္ဌာန (န) [အဘိသမ္မုခ + ဋ္ဌာန] မျက်နှာမူရာ - မျက်နှာရွေ့တည့်တည့် - ရင်ပြင် - အရပ်။ ဣမဿ ပန အာရာမဿ အဘိသမ္မုခဋ္ဌာနေ တတော မဟာဥဒကရဟဒေါ ဇာတော။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၇၃။

အဘိသမ္မုခဘာဝ (ပ) [အဘိသမ္မုခ + ဘာဝ] ရှေးရှု - မျက်မှောက် - ၏အဖြစ်။ အဘိသင်္ခတ ကြည့်။

အဘိသရ (ပ) [အဘိ + သရ + အ] အခြံအရံ၊ ကိုယ်ရံတော်။ (က) ကိုယ်ရံတော် - တပ် - တပ်သား။ စောင့်ရှောက်ရန် ဝန်းရံလိုက်ပါသော လက်နက်ကိုင်လူစု ပရိသတ်။ (ခ) အတူသွားအတူလာ၊ သွားဖော် လာဖက်၊

အပေါင်းအသင်း၊ ရောင်းရင်းဘက်၊ အဖော်သဟဲ။ (က) န တေ အဘိသရံ ပဿေ၊ န မေ အဘိသရေန'တ္ထော။ ဇာ၊ ၂။ ၉၄-၅။ အဘိသရန္တိ ရက္ခဏတ္တာယ ပရိဝါရေတွာ ဌိတံ အာဂ္ဂဟေတ္ထံ ပရိသံ။ အဘိသရေနာတိ အာရက္ခပရိဝါရေန။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၃၉၇-၈။ (ခ) အနုပ္ပပေါ အဘိသရေပိ။ ဓာန်၊ ၄။ ၃၈၀။

အဘိသရဏ (န) [အဘိ + သရ + ယု] သွားသောသူ။ အဘိသာရိကာ-ကြည့်။ တဏှာဘိသရဏ (ဥဒါန၊ ၄။ ၁၈၆) နှင့် ယှဉ်ကြည့်။

အဘိသရဏတာ (ထိ) [အဘိသရဏ + တာ] သွားသည်၏ - သွားသောသူ၏ - အဖြစ်။ အဘိသာရိကာ-ကြည့်။

အဘိသရတိ (ကြိ) [အဘိ + သရ + အ + တိ] (ခ) အနီးသို့သွား၏၊ ချဉ်းကပ်၏၊ အနီးသို့သွား၍ - ချဉ်းကပ်၍ - သက်သာရာရစေ၏။ (၂) တိုးပွား၏၊ တိုးပွားခြင်းအားဖြင့် ဖြစ်၏။ (၁) အဘိသရဏ-ကြည့်။ (၂) အဘိသရန္တိ ဝဇီန္တိ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၉၃။ အဘိသရန္တိတိ အဘိဝဇနဝသေန ပဝတ္တန္တိ တေနာဟ “ဝဇီန္တိ” ၏။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၉၇။

အဘိသရန္တိ (ကြိ) [အဘိ + သရ + အ + အန္တိ] တိုးပွားကုန်၏၊ တိုးပွားခြင်းအားဖြင့် ဖြစ်ကုန်၏။ အဘိသရတိ (၂) ကြည့်။

အဘိသရိတာ (ကြိ ဝိ) [အဘိ + သရ + တွာ] အနီးသို့ သွား၍၊ ချဉ်းကပ်၍။ အနဘိဿရ-ကြည့်။

အဘိသလ္လေခ (ပ) [အဘိ + သံ + လိခ + က] ကိလေသာတို့ကို လွန်စွာ ခေါင်းပါးစေတတ်သော (အပ္ပိစ္ဆတာ-စသော ဂုဏ်)။ အဘိသလ္လေခိက-ကြည့်။

အဘိသလ္လေခက (တိ) [အဘိ + သံ + လိခ + က္က] အဘိသလ္လေခ-နှင့် အနက်တူ။ အဘိသလ္လေ-

ခကောနံ သန္တောသဂုဏာဒိနံ ဝုဒ္ဓိယာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋီ၊၁။၉၇။

အဘိသလ္လေခကထာ (ထိ) [အဘိသလ္လေခ+
ကထာ] ကိလေသာတို့ကို လွန်စွာခေါင်းပါး
အောင်ပြုတတ်သောစကား။ ကလျာဏမိတ္တ-
တာ သီလသံဝရော အဘိသလ္လေခကထာ
ဝိရိယာရမ္ဘော..... ဣမေ.....ပဉ္စ ဓမ္မာ။ မ၊ဋီ၊၃။
၄၂၉။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၀၉။

အဘိသလ္လေခတိ (ကြိ) [အဘိ+သံ+လိခ+အ
+တိ] လွန်စွာခြစ်ခါတတ်၏။ ခေါင်းပါးအောင်
ပြုတတ်၏။ အဘိသလ္လေခန္တိတိ အဘိသလ္လေ-
ခိကာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၇။

အဘိသလ္လေခဝုတ္တိ (ထိ) [အဘိသလ္လေခ+ဝုတ္တိ]
ကိလေသာတို့ကို လွန်စွာခေါင်းပါးအောင် ပြု
တတ်သော - အကျင့် - အသက်မွေးခြင်း။
စာတုမာသံ ဗြဟ္မစရိယံ အဘိသလ္လေခဝုတ္တိ
ပရမုက္ကန္တံ အဟောသိ။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၅၀။
အတိသယဝတိ စ အဘိသလ္လေခဝုတ္တိ။ ၎င်း။
ဋ္ဌ၊၁၃၈။

အဘိသလ္လေခိက = အဘိသလ္လေခိက (တိ)
[(က) အဘိ+သံ+လိခ+ကျ။ (ခ) အဘိ-
သလ္လေခ+ဏိက] (က) ကိလေသာတို့ကို-
လွန်စွာ ခေါင်းပါးအောင်ပြုတတ်-ပယ်တတ်
-သော (စကား)။ ကိလေသာတို့ကို ခေါင်း
ပါးစေခြင်းငှါ သင့်လျော်သော (စကား)။
(ခ) ကိလေသာတို့ကို - လွန်စွာ ခေါင်းပါး
အောင်ပြုတတ် - ပယ်တတ် - သော - အပ္ပိစ္ဆ-
တာ-စသောဂုဏ် - ရှိသော - နှင့် ပြည့်စုံသော
(စကား)။ (က) (ခ) ယာ စ ခေါ် အယံ
အာနန္ဒ ကထာ အဘိသလ္လေခိကာ..... သမ္မော-
ဓာယ နိဗ္ဗာနာယ သံဝတ္ထတိ။ မ၊ဉ္စ၊၁၅၅-၇။
အံ၊၂။၁၀၃။ အံ၊ဉ္စ၊၁၆၄-ဂ။ ဥဒါန၊၁၁၉။
မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၁။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၆၂၊၂၅၆။ အဘိ-
သလ္လေခိကာ (အဘိသလ္လေခိကာ)တိ အတိ-
ဝိယ ကိလေသသလ္လေခိကာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၉။

အဘိသလ္လေခန္တိတိ အဘိသလ္လေခိကာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊
၃။၂၇၇။ (ဤသို့ ကတ္တုသာနေ စနတ္တ ပြုပြီး
နောက် သုတ္တတဒ္ဓိတံ ဇာ-ပစ္စည်းထပ်သက်လျှင်
အဘိသလ္လေခိကာ-၌ အဘိ မှ အ-ကို အာဝုဒ္ဓိ
ပြု၍ အဘိသလ္လေခိကာ-ဟု ပါဌ်ရှိရမည်
၎င်း ဇာ-ပစ္စည်း ထပ်သက်လျှင် အာဝုဒ္ဓိ
မပြုဘဲ အဘိသလ္လေခိကာ-ဟုသာ ရှိရမည်။)
အဘိသလ္လေခိကာတိ အတိဝိယ ကိလေသာနံ
သလ္လေခနီ (သလ္လေခနီယာ)။ တေသံ တနု-
ဘာဝါယ ပဟာနာယ ယုတ္တရူပါ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။
၂၀၅။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၇၄။ (ခ) အဘိသလ္လေ-
ခိကာတိ အတိဝိယ ကိလေသေ သလ္လိခတိတိ
အဘိသလ္လေခေါ၊ အပ္ပိစ္ဆတာဒိဂုဏသမုဒါ-
ယော၊ သောတေဿာ အတ္တိတိ အဘိသလ္လေ-
ခိကာ၊ မဟိစ္ဆတာဒိနံ တနုဘာဝါယ ယုတ္တရူပါ
အပ္ပိစ္ဆတာဒိပဋိသံယုတ္တတာ။ မ၊ဋီ၊၁။၁၈၇။
(ဤ ဋီကာအလို အသတ္တိ “ဏိက” ပစ္စည်း၊
ဖြစ်သောကြောင့် အဘိသလ္လေခိကာ-ဟုသာ
ရှိသင့်သည်။)

အဘိသလ္လေခိတ (တိ) [အဘိ+သံ+လိခ+တ]
ကိလေသာတို့ကို လွန်စွာခေါင်းပါးအောင်ပြု
တတ်သော။ တဏှာနရူပံ အဘိသလ္လေခိတံ
အပ္ပိစ္ဆတာဒိဓမ္မံ။ သံ၊ဋီ၊၂။၅၀၆။

အဘိသဝတိ = အဘိသဝတိ (ကြိ) [အဘိ+သု+
အ+တိ] (က) စီး၏၊ စီးဆင်း၏၊ စီးဝင်၏။
(ခ) ဖောက်၏။ (က) ယာ ကာစိ နဇ္ဇော
ဂင်္ဂမဘိဿဝန္တိ။ ဇာ၊၁။၃၂၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၉၉။
(ခ) မဟဂ္ဂါနိ စ ပုပ္ပါနိ၊ သယနေဘိသဝန္တိ
ဓမေ၊ အပ၊၁။၁၅၁။

အဘိသသတိ (ကြိ) [အဘိ+သသု(သသ)+
အ+တိ] (အဘိဓသတိ-သံ) နှိပ်စက် - ညှဉ်း
ဆဲ - ၏။ ကစ္စံ န တေနာဘိသသိ၊ ကိစ္စံ
တေ အတ္တိ ဝေဒနာ။ ဇာ၊၂။၂၂၆။ ကစ္စံ န
တံ ကောစိ န အဘိသသိ အက္ခောသေန
ဝါ ပရိဘာသာယ ဝါ ဝိဟိ သီတိ ပုစ္ဆတိ။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၂။ သွာဟံ သကေ အဘိသသိ-

(ဇာ၊ ၂။ ၃၂၅) နိ သော အဟံ အတ္တနော နဂရဝါသိနောယေဝ ပိဋေသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၂၇၄။

အဘိသုဒ္ဓါတိ (ကာ၊ ကြံ) [အဘိ + သု + ဇာ + တိ] ပြီးစေ၏။ သာမညတ္ထံ မဘိသုဒ္ဓေန္တိ။ မိလိန္ဒ။ ၂၅၆။ သဗ္ဗတ္ထံ မဘိသုဒ္ဓေယေ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၂၄။ ဇာ၊ ၄။ ၂၇၄။ = သမ္ဘု အတ္တသုဒ္ဓါတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၂၅၅။

အဘိသုပ (ပု) [အဘိ + သုပ + က] ဆဲရေး - ရေရွတ် - ကြောင်း - ဖြစ်သော အပြုအမူ (ဆွမ်းခံခြင်း၊ ဆွမ်းခံခြင်းဖြင့် အသက်မွေးခြင်း။) အဘိသုပေါယံ ဘိက္ခုဝေ လောကသ္မိံ "ပိဏ္ဍောလော ဝိစရသိ ပတ္တပါဏီ" တိ။ သံ၊ ၂။ ၇၆။ ဣတိဝုတ်။ ၂၅၅။ အဘိသုပေါတိ အက္ခောသော။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၇။ ဣတိဝုတ်။ ၄။ ၂၇၇။ အဘိသုပန္တိ တေနာတိ အဘိသုပေါ။ အဘိသုပဝတ္ထု ပိဏ္ဍောလံ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၀။ မုတ္တော ဝိရူပေါ အဘိသုပမာဂတော။ ထေရ။ ၃၅၇။ အရိယေဟိ ကာတဗ္ဗံ အဘိသုပံ ဥပဂတော။ ထေရ။ ၄။ ၂။ ၄၇၂။

အဘိသုပဝတ္ထု (န) [အဘိသုပ + ဝတ္ထု] ဆဲရေးကြောင်းဝတ္ထု။ (အက္ခောသဝတ္ထု၊ ၁၀-ပါး၌ ပါဝင်သော "ကမ္မ" ဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်သော ဆွမ်းခံခြင်း၊ ဆွမ်းခံခြင်းဖြင့် အသက်မွေးခြင်း)။ အဘိသုပ-ကြည့်။

အဘိသုပယံ (ကာ၊ ကြံ) [အဘိ + သုပ + ကယ + တိ] ဆဲရေး-ရေရွတ် - ပြီ။ အဘိသုပေတိ-ကြည့်။

အဘိသုပေတိ (ကြံ) [အဘိ + သုပ + ဇာ + တိ] ဆဲရေး-ရေရွတ် - စေ၏။ ဝိမုတ္တစိတ္တံ ကုပိတာ၊ ဘိက္ခုနီ အဘိသုပယံ။ အပ၊ ၂။ ၂၉၅။

အဘိသုမ (ပု) [ယဒိစ္စနာမ်] အဘိသုမ အမည်ရှိသောသူ။ (စကြဝတေးမင်း)။

လွန်ခဲ့သော တဆယ့်ငါးကမ္ဘာထက်က ဖြစ်သော ဥဒကာသနဒါယကမထေရ်အလောင်းဖြစ်သည်။ ဣတော ပန္နရသေ ကပ္ပေ၊ အဘိသုမ သမဝယော။ အပ၊ ၁။ ၂၄၅။ အဘိသုမကတ(ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၉-၌ လာသော) ပါဠိကား အဘိလာပကတ-ဟူသော ပါဠိမှ ဖျက်လာသောပါဠိတည်း။ အဘိသုတ္တံ အဘိလပိတ၊ အဘိလာပကတ-တို့ ကြည့်။

အဘိသုရယတိ (ကာ၊ ကြံ) [အဘိ + သုရ + ကယ + တိ] မိန့်ပံ၏။ ကလူ - ကျီစယ် - ၏။ အတ္တကွာတိ အဘူတေန၊ အလိကေနာဘိသုရယေ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၁၀။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၂၂၁။ အလိကေန သာရေန္တိ စောဒေန္တိ။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၂၂၁။

အဘိသုရိကာ (ထိ) [အဘိ + သုရ + ကု + အာ] သွားတတ်သော မိန်းမ။ (က) ချစ်သူ - ယောကျ်ား - ရိုးစား - ကို - တောင်တ - မြော်မှန်း - လျက် - သူ့ထံ - သူ၏ချိန်းချက်ရာ - သို့ သွားတတ်သောမိန်းမ။ (ခ) လင်လိုချင် - လင်ရွာ - လင်ဆာ - သောမိန်းမ။ (က)(ခ) ဒီသံဂစ္ဆတု အခွါနံ၊ ကေကာ အဘိသုရိကာ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၁၆။ သာ ပတိ ပတ္တယမာနာ တဿ သန္တိကံ အဘိသုရကတယ အဘိသုရိကာနာမ ဟုတော။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၇။ ဝေတ္တိနိ တု သင်္ကေတံ၊ ယာတိ ယာ သာ ဘိသုရိကာ။ ဇာနိ။ ၂၃၂။ ယာ နာရီ ပုရိသဿ သင်္ကေတံ ယာတိ၊ သာ "ဝေတ္တိနိ၊ အဘိသုရိကာ" တိ စောစုတေ။ ဇာနိ။ ၂၃၂။

အဘိသိဉ္ဇတိ = အဘိသေဓတိ (ကြံ) [အဘိ + သိဇ + အ + တိ၊ (အဘိသိဉ္ဇတိ၊ အဘိမိဉ္ဇတိ - သံ)] စီးသွား၏၊ စီးသွားစေ၏၊ သွန်း - လောင်း - ပက် - ဖျန်း - ၏၊ ရေ - သွန်း - လောင်း - ပက် - ဖျန်း - ၏၊ အဘိသိက် - သွန်း - မြှောက် - ၏၊ ဘုရင် - မင်း - တင် - မြှောက် - ၏၊ အဘိသိက် - ခံ - ယူ - ၏၊ ဘုရင် - မင်း

ပြု-လုပ်-၏။ ခန့်ထား-အပ်နှင်း-တင်
-မြှောက်-၏။ အမည်ပညတ်၏။ ခေါ်
ဝေါ်သမုတ်၏။ ရွေးချယ်-သတ်မှတ်-၏။
ဝိလျံ၏ သသံကရိဋ် အင်္ဂလိပ်နှင့် အင်္ဂလိပ်-
သသံကရိဋ် စသည်။ (၁) (က) သွန်း-
လောင်း-ပက်-ဖျန်း-၏။ (ခ) အဘိသိက်
သွန်း၏။ မင်းမြှောက်၏။ (ဂ) ရွာသွန်း၏။
(ဃ) ရေစင်-သွန်း-ဖျန်း-၏။ အေးချမ်း
စေ၏။ (င) မိဖုရားကြီး မြှောက်၏။
နန်းမတောင်ညာ တင်၍ မိဖုရားကြီးအရာကို
ပေး၏။ (စ) ခန့်ထား-အပ်နှင်း-၏။
ရာထူး-ခန့်ထား-အပ်နှင်း-၏။ (၂)
(က) အဘိသိက်ခံ၏။ မင်းပြု၏။ (ခ) အဘိသိက်
ခံ၏။ ရဟန္တာဖြစ်၏။ (ဂ) သွန်း-လောင်း-
ပက်-ဖျန်း-၏။ (င) အမည်ပညတ်၏။ ခေါ်
ဝေါ်သမုတ်၏။ ဘွဲ့ချည်၏။ (၅) စိမ့်ထွက်-
စီးဝင်-၏။ (၁) (က) ဘာသာ မုဒုံ အဘိ-
သေကောဒကံ အဘိသိဉ္ဇတိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။
၁၆၅။ သီ၊ ၇။ သင်္ခ၊ ၂။ ၇၉။ အဘိသေကောဒကံ
အဘိသိဉ္ဇံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၆၆။ (ခ) တမေဝ
ရဇေ အဘိသိဉ္ဇန္တိ။ အဘိ၊ ၄။ ၂၆။ တတော
ပဋ္ဌာယ ကိရိယာဝဋ္ဋတနာ ရာဇာနော
ဥဒ္ဓမ္မရတဒ္ဓပိဋေ နိသိဒါပေတွာ တိဟိ သင်္ခေဟိ
အဘိသိဉ္ဇန္တိ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၃၆၇။ အမောဃာသု
ဝဇန္တိသု၊ ကိံ မံ ရဇေ'ဘိသိဉ္ဇသိ။ ဇာ၊ ၂။
၁၅၇။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၃၂။ တတ္ထ ကုမာရံ အဘိ-
သိဉ္ဇထ။ မဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၆။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၄၄။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၇၁။ အဇေဝ မေ ပုတ္တံ အဘိ-
သိဉ္ဇထ။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၉၀။ တံ ရဇေ အဘိ-
သိဉ္ဇဿု။ ဇာ၊ ၂။ ၅၆။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၃၇။
အဟောဝတ မံ ရဇေ အဘိသိဉ္ဇေယျံ။ ဝိ၊ ၃။
၄၇။ မဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၉။ ဧကံ ရာဇပုတ္တံ ရဇေ
အဘိသိဉ္ဇေယျံ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၀၇။ ရဇေ အဘိ-
သိဉ္ဇံ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၅၃၊ ၁၇။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၆။
စရိယာ၊ ၄။ ၁၀။ စန္ဒကုမာရံ အဘိသိဉ္ဇံ။ ဇာ၊
၄။ ၁။ ၁၀၃-၄။ တဿ ရဇဿ ဘိတော'ယံ။

မာ မံ ရဇေ'ဘိသေစယံ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၅၂။ ဇာ၊
၄။ ၂။ ၁၀။ ရဇေ'ဘိသေစယန္တိ ရဇေ အဘိ-
သေစယံ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁။ ပဗ္ဗာဇိတဿ
ရဋ္ဌဿ၊ စေတေ ရဇေ'ဘိသေစယံ။ ဇာ၊ ၂။
၃၃၂။ စေတရဋ္ဌဝါသနော ကိရိယေန္တရံ
ရဇေ အဘိသိဉ္ဇံ'သု။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၈။ ရာဇ-
ပုတ္တံ ရဇေ အဘိသိဉ္ဇံ'သု။ ဒီ၊ ၂။ ၁၀၈။ တစ္ဆကံ
အဘိသိဉ္ဇံ'သု။ ဇာ၊ ၁။ ၂၉၈။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၃၄၉။
(-ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၁၊ ၂၉၅။
စရိယာ၊ ၄။ ၆၁။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၇၉။ ဇာ၊ ၄။ ၄။
၁၀၆၊ ၁၁၇၊ ၃၄၉။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၀၃၊ ၂၀၈။)
ပုနသိ အဘိသေစိ'သု။ လင်္ကာဟိတသုခေရ-
တံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၆၄။ ဒုတိယံ အဘိသိဉ္ဇိတ္ထံ။
ရာဇာနံ ဒေဝါနံ ဖိယံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၆၄။
ဒီပဝံ၊ ၉။ ၃၉။ ကုဒါဿ နာမ မမ္ပိ ခတ္တိယာ
ခတ္တိယာဘိသေကေန အဘိသိဉ္ဇိသန္တိ။ အံ၊ ၁။
၁၀၆။ ရဇေန နံ အဘိသိဉ္ဇိဿာမ။ ဇာ၊ ၄။ ၄။
၃၂၄။ ပစ္စာ အဘိသိဉ္ဇိဿာမ။ ဇာ၊ ၄။ ၄။
၄၈၀။ တံ ရဇေ အဘိသိဉ္ဇိသံ။ ဇာ၊ ၂။ ၅၆။
ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၂၇၃။ (ဂ) မဟာမေသော ဝိယ
ဝုဋ္ဌိယာ ဘောဂေဟိ အဘိသိဉ္ဇံ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။
၃၆၇။ (ဃ) ဟဒယံ မေ'ဘိသိဉ္ဇေထ၊ ကဏေ-
ထမေ ငစနံ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၅၀။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၃၂၅။
(င) ပဉ္စန္ဒိ ဣတ္ထိသတနံ ဇေဋ္ဌိကံ ကတော
အဂ္ဂမဟေသိဋ္ဌာနေ အဘိသိဉ္ဇံ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။
၂၂၀။ (စ) ဇောတိပိလံ မာဏဝံ ဂေါဝိန္ဒိ-
ယေ အဘိသိဉ္ဇံ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၀၇။ ပေတ္တိကေ တံ
ဋ္ဌာနေ ဌပေဿာမိ၊ ဂေါဝိန္ဒိယေ အဘိသိဉ္ဇိ-
ဿာမိ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၀၇။ (-စရိယာ၊ ၄။ ၄၆။)
ကြည့်။ (၂)(က) ယထာ မဟာရာဇေ ကောစိ
အယုတ္တော.... အနုရဟော.... ကုဇာတိကော
ခတ္တိယာဘိသေကေန အဘိသိဉ္ဇတိ၊ သော
လဘတိ ဟတ္ထေစ္ဆံ။ မိလိန္ဒ၊ ၃။ ၃၈။ (ခ)
ဝိမုတ္တိပဏ္ဍရဝိမလသေတစ္ဆေန္တေန အဘိသိဉ္ဇ-
တိ။ မိလိန္ဒ၊ ၃။ ၃၉။ (ဂ) တမဇ္ဈပုတ္တံ ရာဇ-
ပုတ္တံ၊ ဥဒကေနာ'ဘိသိဉ္ဇထ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၆၂။

သုဂန္ဓောဒကေန ပုရေတွာ ဗောဓိရုက္ခံ အဘိသိဉ္ဇံ။ အပါဠ ၂။၈၀။ တတော အမတ-
မာဒါယ၊ အဘိသိဉ္ဇံ မဟီရုဟံ။ ဇာ၊၁။
၁၉၁။ ဇာ၊၄။၃။၄၇၂။ ဂဏ်၂၅၀။ ဂဟေတွာ
အဘိသိဉ္ဇယံတိ အတ္ထော။ ဇာ၊၄။၃။၄၇၃။
အမတေန အဘိသိဉ္ဇံ။ ဇာ၊၁။၂။၈၀။ မိလိန္ဒ။
၃၁၉။ သေသနာဋ္ဌကာ တာနိ(အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနိ)
သမောဓာနေတွာ ဥဒကေန အဘိသိဉ္ဇံ သု။
တသ္မိံ (အဂ္ဂိမ္မိ) နိဗ္ဗုတေ စိတကံ ဥဒကေန
အဘိသိဉ္ဇံ သု။ ဇာ၊၄။၄။၃၂၂။ အဟံ ဂန္ဓော-
ဒကေန အဘိသိဉ္ဇန္တိ အတ္ထော။ အပါဠ ၂။
၈၀။ သောဏ္ဍာယူဒကံမာဟဒိတွာ၊ မာတရံ
အဘိသိဉ္ဇထ။ ဇာ၊၁။၂။၆။ ဇာ၊၄။၄။၉၄။
မာတု သရီရဿ ဗဿပဋိလဘနတ္ထံ ဥပရိ
ဥဒကံ သိဉ္ဇံ။ ဇာ၊၄။၄။၉၅။ (၄) သယမေဝ
အတ္တာနံ မနသာ “အဟံ ပဏ္ဍိတော”တိ
အဘိသိဉ္ဇတိ။ သုတ္တနိ၊၄။၂။၂၇၁။ မဟာနိ၊
၄။၃၁၈။ မနသာဘိသိဉ္ဇ (သုတ္တနိ၊၃၁၇။
မဟာနိ၊၂၃၁)လည်း ကြည့်။ (၅) ဝါရုဏိဝ
ပဝေဓန္တိ၊ ထနဓာရာ ဘိသိဉ္ဇထ။ ဇာ၊၂။
၃၇၄။ ဇာ၊၄။၇။၃၇၇။ ယက္ခာဝိဋ္ဌာ ဣက္ခ-
ဏိကာ ဝိယ ပဝေဓမာနာ ထနဓာရာ အဘိ-
သိဉ္ဇထ။ ဗွိဟိ ထနနဟိ ဒေ ခရဓာရာ
တေသံ မုခေယေဝ ပဝိသိံသု။ ဇာ၊၄။၇။
၃၇၇။

အဘိသိဉ္ဇနကရ (တိ) [အဘိသိဉ္ဇန+ကရ+အ]
သွန်းလောင်းခြင်းကို ပြုတတ်သော။ အဘိ-
သေဓနကရ-ကြည့်။

အဘိသိဉ္ဇန္တိ (တိ) [အဘိ+သိဉ္ဇ+အန္တိ၊ ထိ-ဉ်
အဘိသိဉ္ဇန္တိ] သွန်း-လောင်း-သော၊သု။
ဝေရူပံ ဥဒကံ အဘိသိဉ္ဇန္တိ။ ဇာ၊၄။၇။၄၄။
အမတေန အဘိသိဉ္ဇန္တိ ဝိယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။
ထေရီ၊၄။၆၂။

အဘိသိဉ္ဇန္တိ } (ကြိ) အဘိသိဉ္ဇတိ-ကြည့်။
အဘိသိဉ္ဇသု }

အဘိသိဉ္ဇာပေတွာ (ကာ၊ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+သိဉ္ဇ
+ဏာပေ+တွာ] အဘိသိဉ္ဇသွန်းစေ၍၊ မင်း
မြှောက်စေ၍။ မဟာသတ္တော တတ္ထေဝ တံ
အဘိသိဉ္ဇာပေတွာ နဂရံ ပါဟေသိ။ ဇာ၊၄။
၅။၂၂၇။

အဘိသိဉ္ဇံ သု } (ကြိ) အဘိသိဉ္ဇတိ ကြည့်။
အဘိသိဉ္ဇံ }

အဘိသိဉ္ဇိတ (တိ) [အဘိ+သိဉ္ဇ+တ] သွန်း
လောင်းအပ်သော။ ဥဒကေ အဘိသိဉ္ဇိတေ
တတော ဆာရိကတော ဟေဋ္ဌာ ပဏ္ဍိတံ
ခါရောဒကံ။ ဝိမတိ၊၂။၁၈၆။

အဘိသိဉ္ဇိတဗ္ဗ (တိ) [အဘိ+သိဉ္ဇ+တဗ္ဗ] သွန်း
လောင်းအပ်သော၊ အဘိသိဉ္ဇသွန်းလောင်း
အပ်သော။ အဘိသေက(၄)ကြည့်။

အဘိသိဉ္ဇိတဘာဝ (ပု) [အဘိသိဉ္ဇိတ+ဘာဝ]
အဘိသိဉ္ဇသွန်းအပ်သည်၏ အဖြစ်။ “မုဒ္ဒနိ
အဝသိတ္တော”တိ ဣမိနာ မုဒ္ဒနိယေဝ အဘိ
သိဉ္ဇိတဘာဝသင်္ခါတံ။ သီ၊ဇီ၊သင်္ခါ၊၂။၇၉။

အဘိသိဉ္ဇိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+သိဉ္ဇ+တုံ] အဘိ-
သိဉ္ဇသွန်းခြင်း-မင်းမြှောက်ခြင်း-ငှါ။အထ
တံ ရဇေ အဘိသိဉ္ဇိတုံ အာဂတမ္။ ဇာ၊၄။
၄။၄၈၁။ အဘိသိဉ္ဇိတုံ ဥပါဂမိ။ ဇာ၊၄။၇။
၃၇၄။

အဘိသိဉ္ဇိတုကာမ (တိ) [အဘိသိဉ္ဇိတုံ+ကာမ]
အဘိသိဉ္ဇသွန်းလို-အဘိသိဉ္ဇခံလို-သော၊
သု။ (က) မင်းမြှောက်လို-ထီးနန်းတင်လို
-သော၊သု။ (ခ) မင်းအဖြစ်ခံယူလို-ထီး
နန်းသိမ်းပိုက်လို-သော၊သု။ (က) အန္တေ-
ပုရံ နေတွာ အဘိသိဉ္ဇိတုကာမော အဟော-
သိ။ ဝိမာန၊၄။၂၄၈။ ရာဇော ပုတ္တံ ရဇေ
အဘိသိဉ္ဇိတုကာမော။ ဇာ၊၄။၄။၁၀၆။ (-
ဇာ၊၄။၄။၃၁၆။) (ခ) ဇီယန္တိတဿ ဝိယ
ပဏိတဘောဇန၊... အဘိသိဉ္ဇိတုကာမဿ
ဝိယ ပဏ္ဍရဝိမလသေတစ္ဆတ္ထံ။ မိလိန္ဒ၊၃၄၉။

အဘိသိဉ္စိတ (ကြိဝိ) [အဘိ+သိစ+တ] အဘိသိက်သွန်း၍ (က) မင်းမြောက်၍ (ခ) မိဖုရားမြောက်၍ (ဂ) သိဒ္ဓိတင်၍ သုန္ဒရီမင်္ဂလာ ပြု၍ (က) ဆတ္တေန အဘိသိဉ္စိတ။ စရိယာ။ ၄၁၃။ အဘိသိဉ္စိတတိတသ္မိ ရာဇကုလေရာဇဘိသေကနိယာမေန အဘိသိဉ္စိတ။ စရိယာ။ ၂၁၆။ (-သံဌ၊ ၃။ ၁၀၃။ သုတ္တနိ၊ ၁။ ၈၆။ အပါဠိ၊ ၁။ ၁၉၅။ စရိယာ၊ ၁။ ၁၀၂။ ဇာ၊ ၁။ ၄၂၃။ ဇာ၊ ၁။ ၂။ ၃၆၇။ ဇာ၊ ၁။ ၃၄၈။) ကုမာရံ အဘိသိဉ္စိတ ရာဇနံ အကံသု။ မ၊ ၁။ ၃၂၆။ (ခ) တံ သပရိဝါရံ အာနေတု အဘိသိဉ္စိတ အဂ္ဂမဟေသိဋ္ဌာနေ ဌပေသိ။ ဓမ္မ၊ ၁။ ၁၂၃။ (-ဇာ၊ ၁။ ၄၂၃။ ၄၂၄။ ၄၂၅။ ၄၂၆။ ၄၂၇။ ၄၂၈။ ၄၂၉။ ၄၃၀။ ၄၃၁။ ၄၃၂။ ၄၃၃။ ၄၃၄။ ၄၃၅။ ၄၃၆။ ၄၃၇။ ၄၃၈။ ၄၃၉။ ၄၄၀။) (ဂ) ဥဒကေန အဘိသိဉ္စိတ။ မ၊ ၁။ ၄၁၅။

အဘိသိဉ္စိယမာန (တိ) [အဘိ+သိစ+ယ+မာန] အဘိသိက်သွန်းအပ်သောသူ။ တိဟိ သခေဟိ အဘိသိဉ္စိယမာနော ဣမံ ကုလသန္တကံ.... ပဋိပဋ္ဌ။ စရိယာ။ ၁။ ၁၉၀။

အဘိသိဉ္စေတိ = အဘိသေဓေတိ (ကာကြိ) [အဘိ+သိစ+ကေ+တိ] အဘိသိက်သွန်းစေအပ်၏။ အဘိသိက် အသွန်းခံ၏။ ထီးနန်း သိမ်းပိုက် - မင်းအဖြစ် ခံယူ - ၏။ အဇ္ဈေဝ ရဇ္ဇံ အဘိသိဉ္စေယဿ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၆၇။ ဇာ၊ ၁။ ၂။ ၂။ အဘိသေကံ အဘိသိဉ္စေယဿ။ ဇာ၊ ၁။ ၂။ ၂။

အဘိသိဉ္စိဿန္တိ }
 အဘိသိဉ္စိဿာမ } (ကြိ) အဘိသိဉ္စတိ ကြည့်။
 အဘိသိဉ္စိဿာမိ }
 အဘိသိဉ္စေယျံ }

အဘိသိတ္တ (တိ) [အဘိ + သိစ + တ] (က) အဘိသိက်သွန်းအပ်ပြီးသော။ မင်းမြောက်အပ် ပြီးသော။ (ခ) ခန့်ထား - အပ်

နှင်း - ချီးမြှင့် - အပ်ပြီးသော။ (ဂ) သွန်း - လောင်း - ဟက် - ဖုန်း - အပ်သော။ (ဆ) ခေါ်ဝေါ် - သမုတ် - ချဲ့ချည် - အပ်သော။ (က) ခတ္တိယဘိသေကေန အဘိသိတ္တော။ ဝိ၊ ၂။ ၂၁၀။ အံ၊ ၁။ ၁၀၆။ အဘိသိတ္တော ရေဏု ပရိစာရေတိ ဒီ၊ ၂။ ၁၈၈။ အယံ အဘိသိတ္တော တေသံ ရဇ္ဇသံဝိဘာကံ ကရေယျ ဝါ န ဝါ။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၂၇၄။ အဘိသိတ္တောတိ ရဇ္ဇေ အဘိသိတ္တော။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၂၂၆။ (-ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၂၇၅။ ကခါ၊ ၁။ ၂၆၅။ ၂၆၆။ ဝိနိစ္ဆယ၊ ၁၆၅။ ဒီ၊ ၁။ ၁၀၇။ မ၊ ၁။ ၁။ ၃၇၆။ မ၊ ၁။ ၃။ ၈။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၂၃၂။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၇၄၇။ အဘိ၊ ၁။ ၂။ ၅၈။ သုတ္တနိ၊ ၁။ ၁၀၁။ အပါဠိ၊ ၁။ ၂၀၈။ မဟာနိ၊ ၁။ ၄၀၀။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၉၉။ သီ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၇၉။ မိလိန္ဒ၊ ၁၆၅။ ဒီပဝံ၊ ၁။ ၁၁၂။ ဇာနိ၊ ၁။ ၈၉၁။ ဝိနိစ္ဆယ၊ ၁။ ၅၆၄။) အနဘိသိတ္တ၊ ကေမာသဘိသိတ္တ (ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၅၇။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၆၄။)၊ ပဌမဘိသိတ္တ (ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၅၄။ ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၅၅။)၊ မုဒ္ဒါဘိသိတ္တ (ဒီ၊ ၁။ ၄၉။ ကခါ၊ ၁။ ၂၆၅။ ဇာ၊ ၁။ ၅၇၈။)၊ မုဒ္ဒါဝသိတ္တ (မ၊ ၁။ ၁။ ၃၇၆။ မ၊ ၁။ ၃။ ၈။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၇၄။ သီ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၇၉။)၊ အနဘိသိတ္တ၊ အဘိသေက၊ အနဘိသိတ္တ - တို့လည်း ကြည့်။ (ခ) ဂေါဝိန္ဒိယဘိသေကေန အဘိသိတ္တော၊ ဂေါဝိန္ဒိယဌာနေ ဌပနဘိသေကေန အဘိသိတ္တောတိ အတ္တော။ အံ၊ ၁။ ၁။ ၁၁၈။ (ဂ) အမတေန အဘိသိတ္တော။ သံ၊ ၂။ ၂။ သော ဘိက္ခု အမတေနော အဘိသိတ္တော ပရမဿာသပ္ပတ္တော အဟောသိ။ ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၂၆၆။ ဝိသင်္ကဟ၊ ၁။ ၃၁၄။ အမ္မဌော စာဋသတေန အဘိသိတ္တော ဝိယ ပဿဒ္ဓိဒရထော ဟုတော။ ဒီ၊ ၁။ ၁။ ၂၃၈။ (-ထေရ၊ ၁။ ၂။ ၂၂၄။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၄၃၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၅၁။ မိလိန္ဒ၊ ၁။ ၃၁၉။) (ဆ) သဟမေဝ သာမံ မနသာဘိသိတ္တော။ သုတ္တနိ၊ ၁။ ၄၁၇။ မဟာနိ၊ ၁။ ၂၃၁။

အဘိသိတ္တကာလ (ပု) [အဘိသိတ္တ+ကာလ]

(က) အဘိသိက် - သွန်းအပ်ပြီး - ခံပြီး - မင်းမြှောက်ပြီး - မင်းအဖြစ်ခံယူပြီး - သော အခါ။ (ခ) ဂေါဝိန္ဒရာထူးဖြင့် ခန့်ထားအပ်ပြီးသောအခါ။ (က) အဘိသိတ္တကာလေ ဝါ ဝေဘူတော ဘောဂေ ပရိဘူတံ န သက္ကောတိ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၃။ ၅၅။ ဧတေ အဘိသိတ္တကာလတော ပဌာယ အတိဿရာ ဘဝိဿန္တိ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၄၈၀။ အဘိသိတ္တကာလေ ပုရောဟိတောယေဝ အဟောသိ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၃။ (ခ) အဘိသိတ္တကာလတော ပဌာယ “ဂေါဝိန္ဒော”တိ သင်္ချံ ဂတော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၃။ အဘိသိတ္တကာလတော ပဌာယ ဟိ ဗောဓိသတ္တဿ အယံ သမညာ ဇာတာ။ စရိယာ၊ ၄။ ၄၆။

အဘိသိတ္တဓတ္တိယ (ပု) [အဘိသိတ္တ+ဓတ္တိယ]
အဘိသိက် - သွန်းပြီး - ခံပြီး - သော မင်း။
အဘိသိတ္တဓတ္တိယာ ဘဒြဿာဇာနေယျာဒိ-
ရတနသမ္ပဒါနေနပိ ဥပသင်္ဂက္ခိတဗ္ဗာ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။
၃၄။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၇၀-၉။

အဘိသိတ္တဓတ္တိယတာ (ထိ) [အဘိသိတ္တဓတ္တိယ+
တာ] အဘိသိက် - သွန်းပြီး - ခံပြီး - သော
မင်း၏အဖြစ်။ အဘိသိတ္တဓတ္တိယတာ ဥဘိန္ဒမ္ပိ
သယနိဗရတော အနိက္ခန္တတာ။ ဝိမတိ၊ ၂။
၅၄။

အဘိသိတ္တဂတ္တ (တိ) [အဘိသိတ္တ+ဂတ္တ] သွန်း
- လောင်း - ပက် - ဖျန်း - အပ်သော ကိုယ်
ရှိသောသူ။ ရာဇာ အမထေနေဝ အဘိသိတ္တ-
ဂတ္တော ဝိယ။ ဟုတူ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၆၃။

အဘိသိတ္တတာ (ထိ) [အဘိသိတ္တ+တာ] (က)
အဘိသိက်သွန်းအပ်ပြီးသည်၏အဖြစ်။ (ခ)
ခန့်ထား - ချီးမြှင့် - အပ်သည်၏အဖြစ်။ (က)
ဓတ္တိယတာ၊ အဘိသိတ္တတာ။ ကခါ၊ ၄။ ၂၆၆။
(ခ) မဟာနုဘာဝတာယ ဂေါဝိန္ဒဿာဘိ-

သေကေန အဘိသိတ္တတာယ စ “မဟာဂေါ-
ဝိန္ဒော”တိ သင်္ချံ ဂတော။ စရိယာ၊ ၄။ ၄၆။

အဘိသိတ္တတ္တ (န) [အဘိသိတ္တ+တ္တ] အဘိ
သိက်သွန်းအပ်သည်၏အဖြစ်။ မုဒ္ဒနိ အဘိ-
သိတ္တတ္တာဝ “မုဒ္ဒါဘိသိတ္တာ”တိ ကတနာမ-
ဇေယျာ။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၅၃၈။

အဘိသိတ္တဒေဝိ (ထိ) [အဘိသိတ္တ+ဒေဝိ] အဘိ
သိက်သွန်းအပ်ပြီးသောမိဖုရား။ အဘိသိတ္တ-
ရာဇ-ကြည့်။

အဘိသိတ္တဘာဝ (ပု) [အဘိသိတ္တ+ဘာဝ]
အဘိသိက်သွန်းအပ်သည်၏အဖြစ်။ န တာဝ
အဘိသိတ္တဘာဝေန စ အဘိသေကပ္ပတ္တိ-
အတ္တာယ အလေပုတ္တော နိစ္စလပုတ္တော။ အံ၊
၄။ ၂။ ၃၂၃။ အဘိသိတ္တဘာဝေါဝ ပမာဏံ။
ဝင်ရီ၊ ၃၄၀။

အဘိသိတ္တမတ္တ (တိ) [အဘိသိတ္တ+မတ္တ] အဘိ
သိက်သွန်းအပ်ပြီးကာမှ ဖြစ်သော၊ အဘိ
သိက်မင်္ဂလာကိုခံယူပြီးခါစဖြစ်သော။ ရာဇာ-
နော ကိရ အဘိသိတ္တမတ္တာယေဝ ဓမ္မဘေရိ*
စရာပေန္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၅။

အဘိသိတ္တရာဇ (ပု) [အဘိသိတ္တ+ရာဇ] အဘိ
သိက် သွန်းအပ်ပြီးသော မင်း။ ကုမာရာတိ
အဘိသိတ္တရာဇနံ အဘိသိတ္တဒေဝိယာ ကုဗ္ဗိသ္မိ*
ဥပ္ပနုကုမာရာ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၅၀၁။ ယေန
အဘိသိတ္တရာဇနံ ရာဇာနုဘာဝေါ သမိဇ္ဈတိ။
သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၇၉။ (- ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၉။ ဒီ၊ ၄။
၁။ ၂၉၉။)

အဘိသိတ္တဟံသပေါတ (ပု) [အဘိသိတ္တ+ဟံ-
သပေါတ] အဘိသိက်သွန်းအပ်သော ဟင်္သာ
ငယ်၊ မင်းမြှောက်ခံရသော ဟင်္သာငယ်။
တဒါ ရဇေ အဘိသိတ္တဟံသပေါတော အဟ-
မေဝ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၉။

အဘိသိတ္တဟဒယ (တိ) [အဘိသိတ္တ+ဟဒယ]
သွန်းလောင်း - ပက်ဖျန်း - အပ်သော - စိတ်

-နုလုံး-ရှိသောသူ။ အမတေနေဝ အဘိ-
သိတ္တဟဒယော အတ္တမနော ... ဟုတော။
သုတ္တနိ၊ ၁။ ၁၅၈။

အဘိသိနေဟ (ပု) [အဘိ+သိနိဟ+က] ငြိကပ်
ခြင်း။ နှစ်သက်-တပ်မက်-ခြင်း။ အာနန္ဒာ-
ဒိနံ အာရမ္မဏေ အဘိသိနေဟော ဟေတု။
ဒီ၊ ၁။ ၂၀၃။

အဘိသိသတိ (ကြိ) [အဘိ+သိသ+အ+တိ]
တောင့်တင်း၊ အလိုရှိ၏။ ဝန်ခံ၏။ အဘိသိသိ
တဒါ အဟံ။ ဝိမာန။ ၁၁၁။ အဘိသိသိန္တိ
အာသိသိ ဣန္တိ သမ္ပဒိန္တိ။ ဝိမာနာဌ။
၂၉၇။

အဘိသုဏောတိ (ကြိ) [အဘိ+သု+ဏ+တိ]
ကြားနာ၏။ နားထောင်၏။ အဘိသုဏော-
တိ။ ကစွည်း။ ၄၄၈။ နိတိ၊ သုတ္တ။ ၂၉၁။

အဘိသုတ (န) [အဘိ+သု+တ။ အဘိမုတ-
သံ] သောမအင်္ဂမုရသော အရည်။ တဆေး၊
ကစော်၊ ပအုံးရည်၊ (ပဲပုံးရည်၊ ဆန်ပုံးရည်၊
ဘီလပ်ပုံးရည် စသော အချဉ်ရည်။) အဘိ-
သုတံ အဝန္တိသောမံ၊ ဓာန် ငို။ ၄၆၀။ အ-
ဘိသုတံတိ အဘိသုတံ။ ဓာန်၊ ငို၊ သူ။ ၇၈။

အဘိသေက (ပု) [အဘိ+သိစ+က။ အဘိ-
သေအ၊ အဘိသေက-ပြာ၊ အဘိသေအ၊ အဘိ-
သေယ၊ အဗ္ဗမာဂမီ၊ အဘိမေက-သံ။ (၁)
ရေဖြင့် - သွန်း - လောင်း - ပက် - ဖျန်း -
ခြင်း။ (၂) အဘိသိက်၊ အဘိသိက်သွန်းခြင်း။
(မင်းမြှောက်-မင်းပြု-သည့်အခါ-နန်းတင်
ပွဲ-နန်းသိမ်းပွဲ-တို့၌ ဆေးဝါးမန္တရားစသည့်
တို့ဖြင့် စီရင်ထားသည့် မင်္ဂလာ ရေစင်ကို
ဦးခေါင်းထက်၌ - သွန်း - လောင်း - ပက် -
ဖျန်း - ခြင်း။) (၃) မင်းမြှောက်-မင်းပြု -
ထီးနန်း - အပ်နှင်း - သိမ်းပိုက် - သော မင်္ဂ-
လာသဘင်။ (၄) အဘိသိက်သွန်းသည့်ရေ၊
အဘိသိက်မင်္ဂလာ ရေစင်။ (၅) ခန့်ထား -
အပ်နှင်း - တင်မြှောက် - ခြင်း၊ မင်း - အစိုးရ

-တို့က ဆုထား - ခန့်ထား - အပ်နှင်း - ခြင်း။
ကောတ္ထုဘ၊ အဗ္ဗမာဂမီ၊ ဝိလုံ၊ စသည်။]
(၁) အဘိသိက်၊ အဘိသိက်မင်္ဂလာသဘင်။
အဘိသိက်သွန်းခြင်း။ (၂) အဘိသိက်သွန်း
ကြောင်း ပစ္စည်း အဆောက်အဦ၊ အဘိသိက်
- သွန်းရာ - မင်္ဂလာသဘင် - ၌ လိုအပ်သော
အရာ။ (ထီးမြူ သားမြီးယပ်-စသော မင်း
မြှောက်တန်ဆာ ငါးပါးနှင့်တကွ ခရုသင်း၊
အနဝတတ်ရေ၊ မျက်နှာခွေမှုန့်၊ နားတန်
ဆာ၊ ရွှေကရားစသည့် ကိရိယာ တန်ဆာ၊
ပစ္စည်းဝတ္ထုများ။) (၃) အဘိသိက် - သွန်း
အပ်ပြီး - ခံပြီး - သော အခါ။ (၄) အဘိ-
သိက် သွန်း အပ် သော၊ အဘိသိက်ခံထိုက်
သောသူ။

(၁) အဘိသေကံ ဒတော သတ္တ ဒီဝသာနီ
မဟာဗောဓိဌာနေယေဝ အဋ္ဌာသိ။ ဝိ၊ ၁။
၇၁။ အဘိသေကံ ဒတောတိ အနောတတ္ထော-
ဒကေန အဘိသေကံ ဒတော။ သာရတ္ထ၊ ၁။
၁၈၂။ အညဉ္စ အဘိသေကတ္တာယ ဗဟုဝိဓံ
ပဏ္ဏာကာရံ(ဟိတိ)။ ဝိ၊ ၁။ ၅၆။ သာရတ္ထ၊
၁။ ၁၆၄။ အဘိသေကမကံသု။ ဝိ၊ ၁။ ၅၇။
ဒီ၊ ၁။ ၅၄။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၆၄။ အဘိသေကံ
ကာတု ယုတ္တော။ အံ၊ ၁။ ၂၂၃။ ပဌမံ တာဝ
အဘိသေကံ ဂဏန္တာနံ ဆုဇ္ဇနံ... လဒ္ဓါ ဝနုတိ။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၆၆။ သီ၊ ၁။ ၂။ ၇၉။ (-
ဝိ၊ ၁။ ၁၁၀။ မ၊ ၁။ ၅၇။ မ၊ ၁။ ၅၅။
သံ၊ ၁။ ၁၄၃။ သံ၊ ၁။ ၁၀၃။ အံ၊ ၁။
၁၃၅၊ ၂၀၄။ အဘိ၊ ၁။ ၅၈။ ထေရ၊ ၁။
၄၃၆။ အပ၊ ၁။ ၂၈၉။ ဇာ၊ ၁။ ၄၈၁။ ဇာ၊
၁။ ၂။ ၉၅။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၈၀။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၈။
သီ၊ ၁။ ၁။ ၁၉၉။ ဒီ၊ ၁။ ၂၉၉။ သံ၊ ၁။
၁၈။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၇၉။) အဘိသေကံ အကာသိ။
အံ၊ ၁။ ၂၆၉။ တာသံ အဘိသေကံ ဒါပေ-
တော။ ဇာ၊ ၁။ ၂။ ၄။ အဘိသေကံ ကတော
အဂ္ဂမဟေသိဌာနေ ဌပေသိ။ ဓမ္မ၊ ၁။ ၁၃၀။
ဉာတိန္ဒမ္ပိ အဘိသေကံ အကံသု။ ဇာ၊ ၁။ ၄။

၁၃၃။ ခတ္တိယာဘိသေကေန မုဒ္ဒနိ အဝ-
သိတ္တော။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၄။ ခတ္တိယာဘိသေ-
ကေနာတိ ခတ္တိယာဘဝါဝဟေန အဘိသေ-
ကေန။ သိ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၇၉။ ဣမိနာ အဘိ-
သေကေန အဘိသေကိကံ မဟာရာဇာနံ
ကရေန္တိ။ သာရတ္ထ၊၁။၁၆၅။ သိ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။
၇၉၊၈၀။ (အဋ္ဌဝဿာဘိသေက (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၃၉)၊ အမတဘိသေက (သိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၁။
သိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၂)၊ အရဟတ္တဘိသေက (သိ၊
ဋ္ဌ၊၃။၁၀၄)၊ ကေရုဇာဘိသေက (ဝိမတိ၊၁။
၂၈။ သာရတ္ထ၊၁။၁၂၃)၊ ကောဘိသေက
(ဒီပဝံ၊၆။၁၀)၊ ကတဘိသေက (အံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၃၅။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃၆။ သာရတ္ထ၊၁။၁၆၄)၊
ခတ္တိယာဘိသေက(မ၊ဋ္ဌ၊၃။၈။ ကခါ၊ဋ္ဌ၊၂၆၅။
ဝိနိစ္ဆယ၊၁၆၅။ ဝိနိစ္ဆယ၊ဋီ၊၅၆၄။ မိလိန္ဒ။
၃၃၉)၊ ဂေါဝိန္ဒိယာဘိသေက (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။
၂၂၅)၊ ဒုတိယာဘိသေက (သာရတ္ထ၊၁။
၁၆၄။ ဒီပဝံ၊၁၁။၃၉)၊ ဒုယာဘိသေက
(မဟာဝံ၊၅၂။၁၁၊၃၇)၊ ပတ္တာဘိသေက
(သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၃)၊ ပဗ္ဗဇာဘိသေက (ဇာ၊
ဋ္ဌ၊၃။၃)၊ မောဠိယမဏိပူဘာဘိသေက(မ၊ဋ္ဌ၊
၄။၁၅၇)၊ ရဇာဘိသေက (အဘိ၊ဋ္ဌ၊၅၈။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၂၄)၊ ရာဇာဘိသေက (ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။
၃၁၈)၊ လဒ္ဓါဘိသေက (မဟာဝံ၊၅၂။၃၇)၊
သကာဘိသေက (ဒီပဝံ၊၁၀။၅) တို့လည်း
ကြည့်။)

(၂) သွာယံ ရာဇာ တံ ဒီဝသံ အသော-
ကရညာ ပေသိတေန အဘိသေကေန ကေ-
မာသာဘိသိတ္တော ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၇။
အသောကရညာ ပေသိတေန အဘိသေက-
ပကရဏေန။ သာရတ္ထ၊၁။၁၆၃။ ပါရာဇိကဏိ၊
ဂဏ္ဍိသစ်၊၁။၂၇၀-၁။ (၃) ဗောဓိသတ္တော
အဘိသေကတော သတ္တဝသသတစ္စယေန
ကာလမကာသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀၆။ ပဏ္ဍိကာ-
ဘယဿ အဘိသေကတော ပုဗ္ဗေ သတ္တရ-
သ ဝဿာနိ။ သာရတ္ထ၊၁။၁၅၉။ (၄) အဘိ-

သိဉ္စိတဗ္ဗောတိ အဘိသေကောတိ ကမ္မသာ-
ဓနော အဘိသေကသဒ္ဓေါ၊ တေနာဟ“အဘိ-
သေကံ ကာတံ ယုတ္တော”တိ။ အံ၊ဋီ၊၂။
၃၁၇-၈။ (သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗုပ္ပင်သော အဋ္ဌကထာ
စာမူနှင့်ပါဠိတော်စာမူတို့၌ အဘိသေကော-
ဟု အ-ကို ဝုဒ္ဓိပြုလျက်ရှိသော်လည်း ဤဋီကာ
က ဝုဒ္ဓိမပြုပဲ အဘိသေကော-ဟု ထားလိုဟန်
ရှိသည်။)

အဘိသေက^၂ (ပ) အဘယဂိရိ၌ ရှိသော မြတ်
စွာဘုရား ခုပ်ပိုးတော်တဆူ၏အမည်၊ အဘိ-
သေက-ဘုရား။ အဘိသေကဝုယဿ ဗုဒ္ဓ-
ဓိဗုဿ။ မဟာဝံ၊၃၈။၆၆။ အဘိသေကဇိန-
နှင့် ယှဉ်ကြည့်။

အဘိသေကဥဒက (န) [အဘိသေက+ဥဒက]
အဘိသိက်ရေစင်။ အဘိသေကဥဒကံ အာ-
သိတ္တံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၄၉။

အဘိသေကကရုဏ (န) [အဘိသေက+ကရုဏ]
(၁) အဘိသိက်ပြုခြင်း၊ အဘိသိက်မင်္ဂလာ
သဘင်ဆင်ယင်ခြင်း။ (၂) အဘိသိက်ပြုသည့်
အခါ၊ အဘိသိက်မင်္ဂလာသဘင်ဆင်ယင်သည့်
အခါ။ (၃) တတော ပဋ္ဌာယ ဥဒုမ္ပရတဗ္ဗ-
ပီဋေ နိသီဒါပေတွာ ဒက္ခိဏာဝဇ္ဇသင်္ခေန
အဘိသေကကရုဏံ ပဝတ္တံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၄၉။
မဟာဝံ၊ဋီ။၃၀၆။ တတော ပဘုတိ ယာဝဇ္ဇ-
တနာ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယမေဝ အဘိသေက-
ကရုဏမာစိတ္တံ။ သာရတ္ထ၊၁။၁၆၄။ (၂)
ဧတေန အဘိသေကကရုဏတော ပဋ္ဌာယ
တဿ မဟာဓါနဿ ပဝတ္တိတဘာဝံ ဒဿေ-
တိ။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၆၂။

အဘိသေကကရုဏတ္ထ (ပ) [အဘိသေက-
ကရုဏ+အတ္ထ] အဘိသိက် ပြုခြင်း-အဘိ-
သိက်မင်္ဂလာသဘင် ဆင်ယင်ခြင်း-အကျိုး။
အဘိသေကကရုဏတ္ထာယ ဥဿာဟဇာတေန
မဟာဇေန သဒ္ဓိံ တတော ယညဘူမိတော
နိဂ္ဂတော။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၆၂။ ဣမေ တယော

ပါဒေ ပုတ္တဿ တတ္ထေဝ အဘိသေကကာရကတ္ထာယ “ပဉ္စ ရာဇကုဘေဏ္ဍာနိ ဟရဿ” တိ အာဏာပေဇ္ဇော ရာဇာ အာဟ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၆၊ ၂၈။

အဘိသေကကာရက (တိ) [အဘိသေက+ကာရက] အဘိသိက်ပြုသော၊ အဘိသိက်-သွန်း-မြှောက်-သော၊ သူ။ အဘိသေကကာရကော စတ္တာဓေပိ ကောဋ္ဌာဿာ ကရိ-သုယေဝ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၇၊ ၁၀၄။

အဘိသေကကာလ (ပု) [အဘိသေက+ကာလ] အဘိသိက်သွန်းရာ - အဘိသိက်ခံရာ - အခါ။ ရာဇာဘိသေကကာလ (ဇာ၊ ဌ၊ ၂၊ ၃၁၈)၊ ရဇာဘိသေကကာလ (ဇာ၊ ဌ၊ ၄၊ ၃၂၄) ကြည့်။

အဘိသေကကိစ္စ (န) [အဘိသေက+ကိစ္စ] အဘိသိက်ကိစ္စ၊ အဟံ တုယံ ပါဒေဝေဝန-ဥပကေန သကလဗေဗ္ဗိပေ ရာဇနံ အဘိသေကကိစ္စံ ကာရေတု သမတ္ထော။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၂။

အဘိသေကဂေဟပုဝေသနအာဝါဟမင်္ဂလ (န) [အဘိသေက+ဂေဟပုဝေသန+အာဝါဟ+မင်္ဂလ] အဘိသိက်မင်္ဂလာ၊ အိမ်တက်မင်္ဂလာ၊ လက်ထပ်မင်္ဂလာ။ (ဤ၌ အဘိသိက်မင်္ဂလာ ဟူသည် အိမ်ရှေ့နှင်းသော ဥပရာဇာအဘိသိက်မင်္ဂလာ ဖြစ်သည်။) နန္ဒကုမာရဿ အဘိသေကဂေဟပုဝေသနအာဝါဟမင်္ဂလေသု ဝတ္တမာနေသု။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၂၄။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၇၄။ ဥဒါန၊ ဌ၊ ၁၅၁။ အပ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၀၇။ အပ၊ ဌ၊ ၂။ ၅။

အဘိသေကဂ္ဂဟန (န) [အဘိသေက+ဂဟန] အဘိသိက်ခံယူခြင်း။ မဟာဝံ၊ ဌ၊ ၃၆။

အဘိသေကဆဏဝတ္ထု (န) [အဘိသေက+ဆဏ+ဝတ္ထု] အဘိသိက်ပွဲကျင်းပရာ နေရာ။ အဘိသေကဆဏဝတ္ထုနိ။ မဟာဝံ၊ ဌ၊ ၃၀၇။

အဘိသေကဇိန (ပု) [အဘိသေက+ဇိန] အဘိသေက-အမည်ရှိသော အဘယင်္ဂိရှိ ရုပ်ပွားတော်။ ဂေဟံ အဘိသေကဇိနဿ။ မဟာဝံ၊ ဌ၊ ၆၊ ၄၀။

အဘိသေကဋ္ဌာန (န) [အဘိသေက+ဋ္ဌာန] (က) အဘိသိက်သွန်းရာ - အဘိသိက်ခံရာ - ဋ္ဌာန။ (ခ) အဘိသိက်ရ မိပ္ပရားအရာ။ (က) ရညော အဘိသေကဋ္ဌာနေပံ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၄။ ၁၇၃။ အဘိသေကဋ္ဌာနံ နာမ ရညော ဗလ-ဝတုဋ္ဌိကရံ ဟောတိ။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၇၅။ ယထာ နာမ ခတ္တိယော အဘိသေကဋ္ဌာနံ ပီတိ-သောမနဿဇာတော ဂစ္ဆတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၇၅။ (ခ) လရံ နေတွာ အဘိသေကဋ္ဌာနံ အဒါသိ။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၇၇။

အဘိသေကတ္ထ (ပု) [အဘိသေက+အတ္ထ] အဘိသိက် - အကျိုး - ကိစ္စ။ အညဉ္စ အဘိသေကတ္ထာယ ဗဟုဝိဓံ ပဏ္ဏာကာရံ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၅၆။ အညဉ္စ အဘိသေကတ္ထာယ ဗဟု ပဏ္ဏာကာရံ ပေသေသိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၆၄။

အဘိသေကစ (တိ) [အဘိသေက+စါ+ဏ] အဘိသိက် - ပေး - သွန်း - မြှောက် - သော၊ သူ (သိကြားမင်း)။ ဝိယုတ္တရသင်္ခေန အဘိသေကဒေါ။ မဟာဝံ၊ ဌ၊ ၃၀။ ၇၄။

အဘိသေကနိဝေသနပုဝေသနအာဝါဟမင်္ဂလ (န) [အဘိသေက + နိဝေသနပုဝေသန + အာဝါဟ + မင်္ဂလ] အဘိသေကဂေဟပုဝေသန-အာဝါဟမင်္ဂလ-နှင့် အနက်တူးနန္ဒကုမာရဿ အဘိသေကနိဝေသနပုဝေသနအာဝါဟမင်္ဂလေသု ဝတ္တမာနေသု။ ထေရ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၅၂။

အဘိသေကပရိယောသာန (တိ) [အဘိသေက + ပရိယောသာန] အဘိသိက်သွန်းခြင်းလျှင် အဆုံးရှိသော။ ရဇာဘိသေကပရိယောသာန (အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၁၉) ကြည့်။

အဘိသေကပရိဟာရ (ပု) [အဘိသေက+ပရိဟာရ] အဘိသိက်၏ အခြံအရံ၊ အဘိသိက်၌ လိုအပ်သော အသုံးအဆောင် ပရိဘောဂ၊ လူသူပရိသတ်။ လင်္ကာဒီပေ အဘိသေက-ပရိဟာရ ပုစ္ဆိတော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၆၄။ မဟာဝံ၊ ၉။ ၃၀၆။

အဘိသေကမိဋ္ဌက (ပု၊ န) [အဘိသေက + မိဋ္ဌက] အဘိသိက်သွန်းရာ - အဘိသိက်ခံရာ - အင်းပျဉ် - ရာဇပလ္လင်။ အဘိသေကသိဉ္ဇက-ကြည့်။

အဘိသေကပေသန (န) [အဘိသေက+ပေသန] အဘိသိက်၌ လိုအပ်သောအရာများကို - ပေးပို့ - ဆက်သ - ခြင်း။ အဘိသေက-ပေသနာဝိကထာ ဝိတ္ထာရေန ဥတ္တရတော အာဝိ ဘဝိဿတိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၅၄။

အဘိသေကပ္ပတ္တ (တိ) [အဘိသေက+ပတ္တ] အဘိသိက်သို့ ရောက်ပြီးသော၊ အဘိသိက်ခံပြီးသော၊ သူ။ ဧဝံ အဘိသေကပ္ပတ္တော မဟာသတ္တော အလင်္ကာရထေ ဌတော။ ဇော၊ ၄။ ၁၃၃။

အဘိသေကပ္ပတ္တိ (ထိ) [အဘိသေက + ပတ္တိ] အဘိသိက်သို့ရောက်ခြင်း၊ အဘိသိက်ခံရခြင်း။ အဘိသိတ္တဘာဝ-ကြည့်။

အဘိသေကပ္ပတ္တိအတ္တ (ပု) [အဘိသေကပ္ပတ္တိ + အတ္တ] အဘိသိက်သို့ရောက်ခြင်း - အဘိသိက်ခံရခြင်း - အကျိုး - ကိစ္စ။ အဘိသိတ္တဘာဝ-ကြည့်။

အဘိသေကမင်္ဂလ (န) [အဘိသေက+မင်္ဂလ] အဘိသိက်မင်္ဂလာ။ (က) အိမ်ရှေ့နှင်းသော ဥပရာဇာဘိသိက်မင်္ဂလာ။ (ခ) ထီးနန်း - အပ်နှင်း - သိမ်းပိုက် - မင်းမြှောက် - မင်းပြု - သောရာဇာဘိသိက်မင်္ဂလာ။ (ဂ) နန္ဒကုမာရံ အဘိသေကမင်္ဂလံ န တထာ ပိဋေသိ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၄။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၄၉။ အံ၊ ၄။ ၁။

၁၈၇။ နန္ဒဿ အာဘရုဏမင်္ဂလံ အဘိသေကမင်္ဂလံ အာဝါဟမင်္ဂလံ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၉။ အဘိသေက မင်္ဂလံ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၄။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၇၄။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁။ ၅၁။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၃၅၂။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ အပါ၊ ၄။ ၂။ ၅။ (ခ) အဘိသေကမင်္ဂလတ္ထံ အလင်္ကာရပုဋ္ဌိယတ္တဿ မဏ္ဍပဿ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၆၄-၅။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၇၉။ မဟာဝံ၊ ၉။ ၃၀၅။

အဘိသေကမင်္ဂလနိဋ္ဌေသ (ပု) [အဘိသေက-မင်္ဂလ+နိဋ္ဌေသ] အဘိသေကမင်္ဂလာကို ညွှန်ပြသောအပိုင်း၊ အဘိသေကမင်္ဂလနိဋ္ဌေသ။ မဟာဝံ၊ ၉။ ၃၀၅။

အဘိသေကမင်္ဂလပေါက္ခရဏိ (ထိ) [အဘိသေကမင်္ဂလ+ပေါက္ခရဏိ] အဘိသိက်မင်္ဂလာပြုရာ - ဘုန်းတော်ခိုးကြီးသူတို့ချိုးသုံးရာ - မင်္ဂလာရေကန်။ လိစ္ဆဝိရာဇာနံ အဘိသေကမင်္ဂလ-ပေါက္ခရဏိ ဩတရိတော နုတော ပါနိယံ ပိဝိတုကာမော မှံ သာမိ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၂။ ဇော၊ ၄။ ၁။ ၁၅၁။

အဘိသေကပင်္ဂလသိဉ္ဇက (ပု) [အဘိသေက-မင်္ဂလ+သိဉ္ဇက] အဘိသိက်မင်္ဂလာကို သွန်းလောင်းတတ်သော၊ သူ။ အဘိသေကသိဉ္ဇက-ကြည့်။

အဘိသေကမဏ္ဍပ (ပု၊ န) [အဘိသေက+မဏ္ဍပ] အဘိသိက် - သွန်းရာ - ခံယူရာ - မဏ္ဍပ်၊ အဘိသိက်မဏ္ဍပ်။ တေ တာဝဒေဝ အဘိသေကမဏ္ဍပံ ကတော။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၄။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၅။ ပေတ၊ ၄။ ၆၉။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၄၃၆။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၂၈၉။ ရာဇနံ အဘိသေကမဏ္ဍပေ ပရိစ္ဆာဏတ္ထံ။ ဥတ္တရ၊ ၁။ ၆၆၄။

အဘိသေကဝိဇာန (န) [အဘိသေက+ဝိဇာန] အဘိသိက်အစီအရင်။ အဘိသေကဝိဇာန-ဇေတ္တ ဧဝံ ဝေဒိတဗျံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၆၄-၆။

အဘိသေကဝိဇာနိဝိနိစ္ဆယ (ပု) [အဘိသေက-
ဝိဇာန + ဝိနိစ္ဆယ] အဘိသိက် အစီအရင်အဆုံး
အဖြတ်။ အယံ ပန တတ္ထာဂတနယေန အဘိ-
သေကဝိဇာနိဝိနိစ္ဆယော။ သီ၊ ဇီ၊ သစ်၊ ၂။ ၇၉။

အဘိသေကဝိဘာဝနာ (ထိ) [အဘိသေက +
ဝိဘာဝန] အဘိသိက်သွန်းပုံကို ထင်ရှား
ပြခြင်း။ မဟာသမ္မတာဘိသေကဝိဘာဝနာ
(သီ၊ ဇီ၊ သစ်၊ ၂။ ၇၉) ကြည့်။

အဘိသေကသင်္ခ (ပု) [အဘိသေက + သင်္ခ]
အဘိသိက်သွန်းကြောင်းဖြစ်သော ခရုသင်း။
သင်္ခန္တိ ဒက္ခိဏာဝရံ အဘိသေကသင်္ခ။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၃။

အဘိသေကသတ္တာဟ (န) [အဘိသေက +
သတ္တာဟ] အဘိသိက်သွန်း၍ ပူဇော်သော
ရက် ခုနစ်ရက်၊ အဘိသေကသတ္တာဟ။
တတော ဟိမဂဗ္ဗသတ္တာဟံ အဘိသေက-
သတ္တာဟဉ္စ ဝိတိနာမေတွာ။ ဝိ၊ ဇီ၊ ၁။ ၇၁။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၈၀။

အဘိသေကသဒ္ဓ (ပု) [အဘိသေက + သဒ္ဓ]
အဘိသေကသဒ္ဓါ။ အဘိသေက (၄) အနက်
ကြည့်။

အဘိသေကသမ္ဘာရ (ပု) [အဘိသေက + သမ္ဘာ-
ရ] အဘိသိက်၌ အထောက်အကူဖြစ်သော
ပစ္စည်းအဆောက်အဦ၊ အဘိသိက်အဆောင်
အယောင်။ တတ္ထေဝ အဘိသေကသမ္ဘာရေ
အာဟရိတွာ။ ဇာ၊ ဇီ၊ ၇။ ၁၀၃။

အဘိသေကသိဉ္ဇက (တိ) [အဘိသေက + သိဉ္ဇက]
အဘိသိက်မင်္ဂလာ - သွန်း - လောင်း - တတ်
သော။ အမှန် အာယုဓမ္မနော စေတိယ-
ဌာနံ ပုညဓမ္မိ အဘိသေကသိဉ္ဇကော
(အဘိသေကပိဋကော၊ သျှာ)သော ဘဂဝါ
သတ္တာ ကုသိနာရာယံ ပရိနိဗ္ဗုတော။ ဒီ၊ ဇီ၊
၂။ ၁၉၈။ အဘိသေကသိဉ္ဇကောတိ ရဇ္ဇဘိ-
သေကေ အဘိသေကမင်္ဂလာသိဉ္ဇကော ဥတ္တမ-
မင်္ဂလာဘာဝတော။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၂။ ၁၉၀။

အဘိသေကသေနာမစူ (ပု) [အဘိသေက +
သေနာ + အမစူ] အဘိသိက်၊ စစ်တပ်၊
အမတ်။ အဘိသေကသေနာမစူာဒိနာ ခတ္တိ-
ယော။ အဘိ၊ ဇီ၊ ၂။ ၄၉၇-၈။

အဘိသေကာနုဘာဝ (ပု) [အဘိသေက + အာ-
နုဘာဝ] အဘိသိက်အာနုဘော။ အဘိသေ-
ကာနုဘာဝေန စဿ ဣမာ ဓာဓိဒ္ဓိယော
အာဂတာ။ ဝိ၊ ဇီ၊ ၁။ ၃၂။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၂၄။

အဘိသေကာရဟ (တိ) [အဘိသေက + အရ-
ဟ + အ] အဘိသိက်ခံယူထိုက်သော၊ သူ။
ဇေဋ္ဌောပိ န အဘိသေကာရဟော အာသံ
န ကရေတိ။ အံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၇၆။ အဘိသေကံ
အရဟတီတိ အဘိသေကာရဟော။ အံ၊ ဇီ၊
၂။ ၇၉။ ဥဒ္ဓမ္မရသာဓမ္မဏ္ဍပဿ မဇ္ဈေ သပ္ပတိ-
ဋ္ဌိတေ ဥဒ္ဓမ္မရသာဓမ္မပိဋ္ဌမိ အဘိသေကာရဟံ
အဘိဇ္ဇံ ခတ္တိယံ နိသိဝါပေတွာ။ သာရတ္ထ၊
၁။ ၁၆၅။ သီ၊ ဇီ၊ သစ်၊ ၂။ ၇၉။ မဟာဝံ၊ ဇီ၊
၃၀၅။

အဘိသေကာသာ (ထိ) [အဘိသေက + အာ-
သာ] အဘိသိက်ကို တောင့်တခြင်း။ ယာ
ဟိဿ ဘိက္ခဝေ ပုဗ္ဗေ အနဘိသိတ္တဿ
အဘိသေကာသာ၊ သာ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓါ။ အံ၊ ၁။
၁၀၆။

အဘိသေကာသိဉ္ဇနက (တိ) [အဘိသေက +
အာသိဉ္ဇနက] အဘိသိက်သွန်းကြောင်း ဖြစ်
သော။ သင်္ခန္တိ အဘိသေကာသိဉ္ဇနကံ သာ-
မုဒ္ဓိကံ ဒက္ခိဏာဝရံ သင်္ခ။ သာရတ္ထ၊ ၁။
၁၆၂။

အဘိသေကိက (တိ) [အဘိသေက + ဣက]
အဘိသိက် - ခံယူ - သွန်း - လောင်း - ခြင်း ရှိ
သော၊ သူ။ ဣမာနိ အဘိသေကေန အဘိ-
သေကိကံ (အဘိသေကိတံ၊ သိ) မဟာရာဇံ
ကရေန္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၆၅။ သီ၊ ဇီ၊ သစ်၊
၂။ ၇၉၊ ၈၀။ မဟာဝံ၊ ဇီ၊ ၃၀၅။

အဘိသေကိယ (တိ) [အဘိသေက + ကိယ]
 အဘိသိက် သွန်းရာ မဏ္ဍပ်၌ စွန့်အပ်သော
 (အဝတ်)။ ထူပစိဝရိကဉ္စေ၊ တထေဝ အဘိ-
 သေကိယံ။ ဥတ္တရ၊ဝိ။၆၆၄။ ရာဇနံ အဘိ-
 သေကမဏ္ဍပေ ပရိစ္စတ္တဝတ္ထံ။ ဥတ္တရ၊ဝိ။၆၆၄။

အဘိသေကပကရဏ (န) [အဘိသေက + ပ-
 ကရဏ] အဘိသိက်၏ - အထောက်အကူပြစ်
 သော - ပစ္စည်း - အဆောက်အဦ - အဆောင်
 အယောင်။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၆-လည်း ကြည့်။

အဘိသေကောဒက (န) [အဘိသေက + ဥဒက]
 အဘိသေကဥဒကနှင့် အနက်တူ။ တဝ သီသ-
 ဇောဝနဥဒကံ (ပါဒဇောဝနဥဒကံ၊ မ၊ဋ္ဌ၊၃။
 ၅၄) သကလဓမ္မုဒီပေ ရာဇနံ အဘိသေကော-
 ဒကံ ဘဝိယတိ။ စရိယ၊ဋ္ဌ၊၁၅၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊
 ၄။၃၇က။ တေန တဿ မုဒ္ဒနံ အဘိသေကော-
 ဒကံ အဘိသိဉ္စတိ။ သာရတ္ထ၊၁။၁၆၅-၆။
 သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၇၉။ မဟာဝံ၊ဋ္ဌ၊၃၀၅။

အဘိသေကောပကရဏ (န) [အဘိသေက +
 ပပကရဏ] အဘိသေကပကရဏနှင့် အနက်
 တူ။ အဘိသေကောပကရဏာနိပိ သမန္တပါ-
 သာဒိကာဒီသု (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၆) ဂဟေတဗ္ဗာနိ။
 သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၈၀-၁။

အဘိသေဓတိ (ကြိ) [အဘိ + သိစ + အ + တိ]
 အဘိသိက်သွန်း၏။ အဘိသိဉ္စတိ-ကြည့်။

အဘိသေစန (န) [အဘိ + သိစ + ယု] သွန်း
 လောင်းခြင်း။ (က) ချိုးခြင်း၊ ရေချိုးခြင်း၊
 သုံးသပ်ခြင်း၊ ရေသုံးသပ်ခြင်း၊ စံပယ်ခြင်း၊
 ရေစံပယ်ခြင်း၊ သပ္ပာယ်ခြင်း၊ ရေသပ္ပာယ်ခြင်း။
 (ခ) အဘိသိက်သွန်းခြင်း၊ မင်းမြှောက်ခြင်း။
 (ဂ) အဘိသိက် - ခံ - ယူ - ခြင်း။ (က)
 ဥဒကာဘိသေစန (ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၂၁၁-၂)၊ ဥဒ-
 ကာဘိသေစနဟေတု (ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၂၁၁)၊
 တောယာဘိသေစနတ္ထ (အပ၊၁။၃၁၃)၊

ဒကာဘိသေစန (ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၄၀၆။ အပ၊၂။
 ၂၉၄။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၂၀၈-၉၊၂၁၁)တို့ ကြည့်။
 (ခ) ဥလူကဿ အဘိသေစနံ။ ဇာ၊၁။၇၉။
 ဥလူကဿ အဘိသေစနံ ကရိယတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊
 ၂။၃၁၉။ ရဇ္ဇာဘိသေစန (ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၄။
 ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၃)လည်း ကြည့်။ (ဂ) အဂ္ဂ-
 ဟိ မတ္တိကာပတ္တံ၊ တံ (ဣဒံ) ဒုတိယာဘိ-
 သေစနံ။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၂၄၀၊၃၃၃။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၂၅၄။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၃။ ပဌမံ ရဇ္ဇာဘိသေ-
 စနံ ဥပါဒါယ ပဗ္ဗဇ္ဇုပကမနံ မမ ဒုတိယံ
 အဘိသေစနံ။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၄။ ဒုတိယာ-
 ဘိသေစနံ (ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၃)လည်း ကြည့်။

အဘိသေစနဟေတု (ပု) [အဘိသေစန + ဟေ-
 တု] သွန်းလောင်း - ချိုး - သုံး - ခြင်း ဟု
 သောအကြောင်း။ ဥဒကာဘိသေစနဟေတု
 (ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၂၁၁) ကြည့်။

အဘိသေစနကမ္ပ (န) [အဘိသေစနက +
 ကမ္ပ] သွန်းလောင်း - ချိုး - သုံး - ခြင်းအမှု။
 အဘိသေစနကမ္ပံ ကရေန္တော၊ နိရုဉ္ဇိ
 ဝါ ယဇန္တော သုဝဏ္ဏယူပံ ဥဿာပေတိ။ ဇာ၊
 ဋ္ဌ၊၄။၃၀၁။

အဘိသေစနကရ (တိ) [အဘိသေစန + ကရ +
 အ] သွန်းလောင်း - ချိုး - သုံး - ခြင်းကို ပြု
 တတ်သောသူ။ တောယာဘိသေစနကရာ၊
 မမ သိဿာ ဒုရာသဒါ။ အပ၊၁။၂၀။ ထေရီ၊
 ဋ္ဌ၊၃၇၉။ ဥဒကေန အတ္တနိ အဘိသိဉ္ဇနကရာ။
 အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၆။

အဘိသေစနကာလ (ပု) [အဘိသေစန + ကာ-
 လ] သွန်းလောင်းသော - အခါ - ကာလ။
 ပုရိသဿ သီသေ သိတုဒကသုဋ္ဌသဟသေဟိ
 အဘိသေစနကာလော ဝိယ ဇာတော။ ဇာ၊
 ဋ္ဌ၊၇။၃၂၀။

အဘိသေစယံ } (ကြိ) အဘိသိဉ္စတိ-ကြည့်။
 အဘိသေဓိသု }

အဘိသေတိ (ကြိ) [အဘိ+သိ+အ+တိ] လဲ
လျောင်း၍အိပ်၏ ကပ်-မှီ-၏။ အဘိသေ-
တိတိ ဂစ္ဆတိ။ “အဘိသေတိ”တိပိ ပါဠိ၊
တတ္ထ ယံ ယံ ဒိသံ အလ္လိယတိ အပဿယ-
တိတိ အတ္ထော။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၀၀။ အဘိ-
သေတိ-လည်း ကြည့်။

အဘိဿန္တ (တိ) [အဘိ+သန္တ+တ] ယိုစီးစိမ့်
ဝင်သော၊ တွေ့ထိပျံ့နှံ့သော။ အဘိသန္တ-
ကြည့်။

အဘိဿပိ* (ကြိ) အဘိသပတိ-ကြည့်။

အဘိဿရ (ပု) [အဘိ+သရ+ဏ] အဘိဿ-
ရဏ-နှင့် အနက်တူ၊ ယင်းပုဒ် ကြည့်။

အဘိဿရဏ (န) [အဘိ+သရ+ယု] စောင့်
ရှောက်-ကာကွယ်-သူ၊ ချဉ်းကပ်၍ သက်
သာရာရစေနိုင်သူ (ဌ-အနက်)၊ စောင့်ရှောက်
-ကာကွယ်-သူ၊ ချမ်းသာသူခံကိုပေးတတ်၊
အကျိုးစီးပွားကိုစီမံဖန်ဆင်းတတ်သော အစိုး
ရသူ ‘ဣဿရ’ (ဋီ-အနက်)။ (ဤ၌ ဋီ-ပါဠိ
ရှိသည့်အတိုင်း အနက်မှာ “ဤလောကကို
သံသရာဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်စေအံ့၊ ထို
လောကကို အံ့ခြင်း နာခြင်း သေခြင်းတို့၏
နှိပ်စက်ခြင်းငှါ မပေးအံ့ဟု စောင့်ရှောက်
ကာကွယ်တတ်သောကြောင့် အဘိဿရဏ
မည်သော၊ လောကအား ချမ်းသာသူခံကို
ပေးတတ် လောက၏အကျိုးစီးပွားကို စီမံဖန်
ဆင်းတတ်သော အစိုးရသူ ‘ဣဿရ’တည်း”
ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

ယင်း ဣဿရကို ဇာန်၊ ၃၊ ၁၆ ၌ ‘ဣဋ္ဌ
ပဘဝတိတိ ဣဿရော၊ ဣဿတိ အဘိဘဝ-
တိတိ ဝါ ဣဿရော’ဟု ဝေဒနတ္ထအားဖြင့်
ဖွင့်ပြသည် ပြာကရိ၌ ‘ဣဿရ၊ ဤဿရ’ဟု
၎င်း၊ သက္ကတ-၌ ‘ဤဣရ၊ ပရမာတွာ၊ ပရေဟွာ၊
ပရမေဂူရ’ဟု၎င်း ပရိယာယ်စကားလွယ်အား
ဖြင့် ဖွင့်ပြသည်။

အထက်ပါ အနက်ဖော်ချက် ဖွင့်ပြချက်
များသည် သမယန္တရ၌ ဖြစ်တတ်သော ယုံ
ကြည်ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ဆိုခြင်းသာဖြစ်ရာ
ယင်း ယုံကြည်ဆုံးဖြတ်ချက်မျိုးအတိုင်း စွဲယူ
သော ဣဿရ-အစွဲ ဣဿရ အယူကို ဣဿရ-
ဝါဒ-ဟု ခေါ်သည်။ “ဣဿရသည် လောကကို
ဖြစ်စေ၏၊ စီရင်၏၊ နှစ်စေ၏၊ ရုပ်သိမ်း၏-ဟု
ဣဿရ ကာရဏ ဝါဒ-ရှိသူတို့ ဆိုကြကုန်၏”
ဟူ၍ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃၊ ၂။ ၂၃၇-၌) ထုတ်ပြသော
ကြောင့်ဣဿရကာရဏဝါဒ-ဟု ခေါ်ကြောင်း
သိရသည်။

ယင်းဝါဒသည် မည်သည့်အခါက မည်
သည်ကို အကြောင်းပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာသနည်း
ဆိုလျှင် “ကမ္ဘာ တည်စ အခါက တဦးသော
ဗြဟ္မာသည် ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊
သူ တောင့်တနေစဉ်အတွင်း အခြား ဗြဟ္မာ
တို့သည်လည်း ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ ထိုအခါ ရှေး
ဦးစွာဖြစ်ပေါ်နှင့်သော ဗြဟ္မာအား— ‘ငါ
သည်မြတ်သော ဗြဟ္မာကြီးဖြစ်၏.. လောက
ကို ပြုလုပ်သူဖြစ်၏၊ လောကကို ဖန်ဆင်းသူ
လည်းဖြစ်၏’ ဟု ကြံစည်တွေးခေါ်ခြင်းဖြစ်
၏၊ နောက်မှ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဗြဟ္မာတို့
အားလည်း— ‘ဤအရှင်သည် မြတ်သော
ဗြဟ္မာကြီး ဖြစ်၏၊ လောကကို ပြုလုပ်သူ
ဖြစ်၏၊ လောကကို ဖန်ဆင်းသူလည်း ဖြစ်
၏..’ ဟု ကြံစည်တွေးခေါ်ခြင်းဖြစ်၏” ဟူ၍
(ဒီ၊ ၁။ ၁၇-၌) လာရှိသောကြောင့် ကမ္ဘာ
တည်စအခါက ဗြဟ္မာတို့၏ ယင်းသို့ ကြံစည်
တွေးခေါ်ခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ ဖြစ်ပေါ်
လာကြောင်း ထင်ရှားသည်။

မည်သို့ ဖြစ်စေ စင်စစ်အားဖြင့် ယင်း
ဣဿရ ဝါဒ၊ ဣဿရ နိမ္မာနဝါဒ-ဟူသည်
ဒွါသဋ္ဌိဒွိဋ္ဌိ-ခေါ် ခြောက်ဆယ့် နှစ်ပါးသော
မိစ္ဆာအယူတို့တွင် ကေစူသဿတဝါဒ ခေါ်
မိစ္ဆာအယူတပါးသာ ဖြစ်သည်။) ထမံ
လောကံ ဣတော ဝနုဒုက္ခတော မောစေ-

သာမိ၊ ဧရာဗျာဓိမရဏာနံ တံ အဓိဘဝိတုံ န
ဒဿာမိတိ ဧဝံ အဘိသရတိတိ အဘိဿရ-
ဏံ၊ လောကဿ သုခဿ ဒါတာ ဟိတဿ
ဝိဓာတာ ကောမိ ဣဿဧရာ၊ တဒဘာဝတော
အာဟ “အနဘိဿဧရာတိ အသရဏော”တိ။
မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၅။ အနဘိဿရ-လည်း ကြည့်။

အဘိဿဝန္တိ (ကြိ) အဘိသဝတိ-ကြည့်။

အဘိဿသိ* (ကြိ) အဘိသသတိ-ကြည့်။

အဘိဟံသတိ (ကြိ) [အဘိ+ဟံသ+အ+တိ]
နှစ်သက်၏။ စက္ခုနာ ဂ္ဃပံ ဝိသ္ဗာ မနာပံ
နာဘိဂိဇ္ဈတိ နာဘိဟံသတိ န ဧကံ ဇနေတိ။
သံ၊၃။၆၆။ မဟာနိ၊၁၈၆။ နာဘိဟံသတိတိ
န သာမိသာယ တဋ္ဌိယာ အဘိဟံသတိ။
သံ၊၄။၃။၁၈၃။ နာဘိဟံသတိတိ န အဘိ-
တုဿတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၂၃။ န တုဿတိ။
မဟာနိ၊၄။၃၀၃။

အဘိဟညတိ (ကမ္မ၊ကြိ) [အဘိ+ဟန+ယ+
တိ] နှိပ်စက်အပ်၏။ အင်္ကျီနိ ဓမ္မရဇေသုကာ-
ဒီဟိ အဘိဟညန္တိ။ အဘိ၊၄။၂။၂၃၄။ ခုဒ္ဒက၊
၄။၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၅၄။

အဘိဟဋ္ဌ* (တိ) [အဘိ+ဟရ+တ။အဘိဟဋ္ဌ-
ပြာ၊ အဘိဟုတ-သံ။] (က) ရှေးရှု-ရည်
စူး-၍ - အနီးသို့ - အရောက် - ဆောင်ခံ
အပ်သော - ပေး - ပို့ - ဆက် - ကပ် - အပ်
သော။ (ခ) မိမိမရောက်မီက ဆောင်ယူထား
အပ်သော။ (က) ဝိသ္ဗာ အဘိဟဋ္ဌ အဂ္ဂံ။
ဇော၊၂။၉၆။ တသ္မာ သာ အဘိဟဋ္ဌာဝ
ဟောတိ။ ဝိ၊၄။၃။၈၈၂။ ကခါ၊၄။၂၂၂။
အမေဟိ အဘိဟဋ္ဌေန ဥဒကေန ဘဂဝါ
ပါဓေ ပက္ခာလေသိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၁။ (အဘိ-
ဟဋ္ဌာ—ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၄။၁၂၄။သာရတ္ထ၊၃။၆၁။
ဝိမတိ၊၂။၃၀။ အဘိဟဋ္ဌ—ခုဒ္ဒက၊၄။၂၆။
ဓမ္မ၊၄။၁။၉၀၊၃။၁၆။ ကခါ၊၂။၂၀-၁။ သာ-
ရတ္ထ၊၃။၆၁။ ဝိမတိ၊၂။၃၀။ ကခါ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၅။

မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၈။ အဘိဟဋ္ဌဿ—
ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၁၂၄။ အဘိဟဋ္ဌာနံ—ဗုဒ္ဓဝံ၊၄။
၃၅၂။အဘိဟဋ္ဌေ—ကခါ၊၂။၂၂၂။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊
၁၂၈။ အဘိဟဋ္ဌမတ္တ — ဓမ္မ၊၄။၁။၃၂၁။
(ခ) နာဘိဟဋ္ဌ၊ န ဥဋ္ဌိဿကတံ။ ဒိ၊၁။၁၅၇။
ဒိ၊၃။၃။ မ၊၁။၁၁၁၊၃၀၀။ မ၊၂။၅၊၃၆၇။
အံ၊၁။၃၀၀။ အဘိ၊ပု၊၁၆၃။ မဟာနိ၊၃။၂၇၇။
အဘိဟဋ္ဌန္တိ ပုရေတရံ ဂဟေတွာ အာဟဋ္ဌ
ဘိက္ခံ။ ဒိ၊၄။၁။၂၉၂။ မ၊၄။၁။၃၄၉။ အံ၊၄။
၂။၂၄၅။ အဘိ၊၄။၃။၈၁။ မဟာနိ၊၄။၃၈၀။
ပုရေတရန္တိ တံ ဌာနံ အတ္တနော ဥပဂမန-
တော ပုရေတရံ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊
၂။၃၅၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၉။

အဘိဟဋ္ဌ* (တိ) အဘိဟဋ္ဌ-မည်သော (သိက္ခာ-
ပုဒ်)။ ဘေဒါနဝတ္ထက...ကထိန အဘိဟဋ္ဌ-
ကုဋ်ကာရ...သိက္ခာပဒေသု ပဉ္စတ္ထိ*သေသု
“ယော ပန ဘိက္ခု”တိ နတ္ထိ။ ကခါ၊ဋ္ဌ၊၁၄။

အဘိဟဋ္ဌ* (တိ) [အဘိ+ဟန+တ။ ဤ၌
အက္ခရာစဉ်အရ ထုတ်ဆောင် ထားအပ်
သော ဥဒါဟရုဏ်ပုံစံပါ အဘိဟဋ္ဌ-ပုဒ်တို့သည်
“ပုဗ္ဗော”အပွင့်ချည်း ဖြစ်ကြသော အဘိ၊၄။
၂။၂၃၃။ ခုဒ္ဒက၊၄။၄၉ ပဋိသံ၊၄။၁။၇၇-တို့၌
အဘိဟတေ-ဟု ခန္တဇ တ-နှင့် ရှိကြလျက်
အဘိ၊၄။၂။၆၂-၌သာ အဘိဟဋ္ဌေ-ဟု မုဒ္ဓဇ
ဋ-နှင့် ရှိနေသည်။ အထူးအားဖြင့် အဘိ၊၄။
၂။၂၃၃-၌ အဘိဟတေ-ဟု ခန္တဇ တ-နှင့်ရှိ
ပြီး ယင်းစာအုပ် ၆၂-၌ အဘိဟဋ္ဌေ-ဟု မုဒ္ဓဇ
ဋ-နှင့် ရှိနေ၍ ရွှေတမျိုး နောက်တဖုံ ဖြစ်နေ
သည်။

ခန္တဇအက္ခရာကို မုဒ္ဓဇအက္ခရာသို့ပြောင်း
လဲခြင်းသည် ယေဘုယျအားဖြင့် ရေဖ-
သော်၎င်း၊ ခိုဆုံးသော်၎င်း ရှိသော ဓာတ်မှ
နောက်၌ နှောင်းသော ပစ္စည်းများ၌သာ
ဖြစ်လေသည်။ ဤ အဘိဟဋ္ဌ-ပုဒ်တို့၏ ဓာတ်
တို့မှာ ဟန-ဓာတ်ချည်း ဖြစ်ရာ ရေဖ-လည်း

မရှိ၊ ရှိဆဲ-လည်း မပါသဖြင့် ယင်းခတ်နှောင်
နှောင်းသော ဒန္တဇ တပစ္စည်းကို မုဒ္ဒဇ ဇု-သို့
ပြောင်းလဲရန် အကြောင်းမရှိချေ။ သို့ရာတွင်
ဒန္တဇ တ-နှင့်ရှိသော အဘိဓာတ်-ဟု ပါဠိနှင့်
အနောက်အားဖြင့် မှတ်ယူ၍ ရှိဆဲစာမူကို အနက်
ပြန်သော် အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ရာသည်။]

ညဉ်းဆဲ - နှိပ်စက် - အပ်သော။ (က)
နှိပ်စက် - ထိပါး - အပ် - ဒဏ်ရာရစေအပ် -
သော။ (ခ) သတ်ဖြတ် - ညဉ်းဆဲ - အပ်သော။
(ဂ) တိုက်ခတ် - နှိပ်စက် - အပ်သော။ (ဃ)
ရိုက်နှက် - နှိပ်စက် - အပ်သည်သို့ရောက်သော။
ရိုက်နှက် - နှိပ်စက် - ခံရသော။ (က) ယတ္ထ
ယတ္ထေဝ ခါဏုကဏုကပ္ပဟရဏအဂ္ဂိဇာလာ-
ဒီဟိ အဘိဓာဋ္ဌ သရိပုပ္ဖဒေသေ လောဟိတံ
သဏ္ဌဟိတော ပစ္စတိ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၂။ (ခ)
မစ္စနာ အဘိဓာဋ္ဌ ပဟဋ္ဌံ။ စူဠနိဋ္ဌ၊ ၁၉။ (ဂ)
ဝါတာဘိဓာဋ္ဌ (ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၃၅)။ (ဃ)
အဘိဓာဋ္ဌပုတ္တ - ကြည့်။ အဘိဓာတ် - လည်း
ကြည့်။

အဘိဓာဋ္ဌစိဝရ (န) [အဘိဓာဋ္ဌ + စိဝရ] ဆောင်
ယူခဲ့အပ် - လှူဒါန်းအပ် - သော သက်န်း။
တတော အဘိဓာဋ္ဌစိဝရတော တွေ့ကံ စိဝရံ
ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၃၊ ၂၄၉။ ကခါ၊ ၁၆၆။

အဘိဓာဋ္ဌတ္တ (န) [အဘိဓာဋ္ဌ + တ္တ] ဆောင်ယူခဲ့
အပ်သည်၏အဖြစ်။ တဿ ပတ္တေ ပတိတေသု
ဒါတုကာမတာယ အဘိဓာဋ္ဌတ္တာ ဒေါသော
နတ္ထိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၂။ (-ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၁၅။
ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၀၊ ၃၆။ ကခါ၊ ၆။ ၃၉၄။ ဝဇိရ။
၃၂၃။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၆၁။)

အဘိဓာဋ္ဌပဋိယတ္တ (တိ) [အဘိဓာဋ္ဌ + ပဋိယတ္တ]
ဆောင်ယူခဲ့၍ သံဃာ့အလို့ငှါ - ပြုပြင် - စီရင်
- အပ်သော (ဆွမ်းနှင့် သက်န်း စသော
လှူဖွယ်ဝတ္ထု)။ အဘိဓာဋ္ဌပဋိယတ္တေ စ
ဥဒ္ဓိယ ဌပိတဘာဂေ စ ပယုတ္တဝါစာ နာမ
နတ္ထိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၀။

အဘိဓာဋ္ဌပဏ္ဏာကာရ (ပု) [အဘိဓာဋ္ဌ + ပဏ္ဏာ-
ကာရ] ဆောင်ယူခဲ့ - ပေး - ဆက် - အပ် -
သော လက်ဆောင်ပဏ္ဏာ။ ဒေဝမနုဿေဟိ
အဘိဓာဋ္ဌပဏ္ဏာကာရေနေဝ မဟာဒါနံ အဒါ-
သိ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၁။

အဘိဓာဋ္ဌပဝါရဏာ (ထိ) [အဘိဓာဋ္ဌ + ပဝါရဏာ]
ဆောင် - ယူ - ခြင်းငှါ ဘိတ်ကြားခြင်း။ အန-
တိရိတ္တေန အဘိဓာဋ္ဌပဝါရဏာ ဘောဇန-
ပရိယောသာနံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၁။ အလားတူ
နေရာတို့၌ အဘိဓာဋ္ဌ ပဝါရဏတာ-ဟု ရှိ၏။
ကခါ၊ ၂၂၄။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၆၅။ ကြည့်။

အဘိဓာဋ္ဌပုတ္တ (တိ) [အဘိဓာဋ္ဌ + ပုတ္တ] ညဉ်း
ဆဲ - ရိုက်နှက် - အပ်သည်အဖြစ်သို့ ရောက်
သော။ ညဉ်းဆဲ - ရိုက်နှက် - ခံရသော။
ဒဏ္ဍေန အဘိဓာဋ္ဌပုတ္တရူပဟေတု သတ္တေသု
ဥပ္ပဋ္ဌနကဒုက္ခံ ဉာဏေန ဝိမံသန္တဿ။ သံ၊ ၃။
၂။ ၄၄၆။

အဘိဓာဋ္ဌပုတ္တရူပဟေတု (ပု) [အဘိဓာဋ္ဌပုတ္တ-
+ ရူပ + ဟေတု] (၁) ညဉ်းဆဲ - ရိုက်နှက်
- အပ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သော ရုပ်ဟူ
သော အကြောင်း။ (တိ) (၂) ညဉ်းဆဲ -
ရိုက်နှက် - အပ်သည်အဖြစ်သို့ ရောက်သော
ရုပ်ဟူသော အကြောင်းရှိသော။ အဘိ-
ဓာဋ္ဌပုတ္တ - ကြည့်။

အဘိဓာဋ္ဌပုဒေသ (ပု) [အဘိဓာဋ္ဌ + ပုဒေသ]
အဘိဓာတ်ပုဒေသ - ကြည့်။

အဘိဓာဋ္ဌဘာဇန (န) [အဘိဓာဋ္ဌ + ဘာဇန]
ဆောင် - ယူ - ခဲ့အပ်သော ခွက်။ အဘိဓာဋ္ဌ-
ဘာဇနတော ပတိတရဇမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ။ ကခါ။
၂၃၀။ (-ကခါ၊ ၆။ ၃၉၄။)

အဘိဓာဋ္ဌဘိက္ခုတ္တ (န) [အဘိဓာဋ္ဌဘိက္ခု + တ္တ]
ပို့ထားအပ်သော ဆန်ကို သာမဏေတို့က
ချက်၍ကပ်အပ်သောဆွမ်း၏ အဖြစ်။ အဘိ-

အဘိဓာန်ဘိက္ခဝ

ဟန္တဘိက္ခဝ ဝေဒတိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၀၉။
ဝိပတိ၊ ၂။ ၂၅၂။

အဘိဓာန်ဘိက္ခဝ (ထိ) [အဘိဓာန် + ဘိက္ခဝ]
ဆောင် - ပိ - ဆက်ကပ် - လှူဒါန်း - အပ်
သော ဆုံး။ (က) ရည်စူးလျက် ချက်ပြုတ်
၍ ဆောင်ခဲ့အပ်သောဆုံး။ (ခ) ရှေးဦးစွာ
ကျောင်းသို့ ဆောင်ယူခဲ့၍ သင့်ရာ၌ ထား
လျက် လာလာသမျှရဟန်းတို့အား လောင်း
လှူသော ဆုံး။ (ဂ) သံဃာအားဖြစ်စေ၊
မထေရ်ကြီးအားဖြစ်စေ ရည်စူးလျက်ဆောင်
ယူခဲ့၍ လှူအပ်သော ဆုံး။ (ဃ) ပို့ထား
အပ်သော ဆုံးကို သာမဏေတိက ချက်၍
ကပ်အပ်သော ဆုံး။ (င) မြတ်စွာဘုရား
အား ရည်စူး၍ လှူဒါန်းအပ်သော ဆုံး။
(က) န ဟိ သော တထာဂတဿ အဘိဓာ-
နဘိက္ခဝ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၄၇။ အဘိဓာန်ဘိက္ခဝ-
ယာတိ ပစိတော အဘိဓာန်ဗိမာနဘိက္ခဝ။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၃၁။ (ခ) အယံ အဘိဓာ-
နဘိက္ခဝ နာမ ဝေဒတိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၈၃။ (ဂ)
အဘိဓာန်ဘိက္ခဝ နာမ ပိဏ္ဍပါတိကာနပိ
ဝေဒတိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၄။ ၉၇။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၂၂။ (ဃ)
အဘိဓာန်ဘိက္ခဝ ကြည့်။ (င) တေန အဘိ-
ဓာန်ဘိက္ခဝ ပရေသံ အပရိဘောဂါရဟ-
တော စ၊ ဥဒါန၊ ၄။ ၃၆၁။

အဘိဓာန်ဘိက္ခဝနိဟာရ (ပ) [အဘိဓာန်ဘိက္ခဝ +
နိဟာရ] အဘိဓာန်ဘိက္ခဝသင်္ခေပ-ကြည့်။

အဘိဓာန်ဘိက္ခဝသင်္ခေပ (ပ) [အဘိဓာန်ဘိက္ခဝ +
သင်္ခေပ] ရည်စူးလျက် ချက်ပြုတ်၍ ဆောင်
ခဲ့အပ်သောဆုံး၏ - အခြင်းအရာ - သဘော၊
(ဆောင်ခဲ့သောဆုံး၏ အသွင်၊ ရွှေဥမင်၊
သျှ၊ ၂။ ၆၁။ ချက်ပြီး၍ ရှေးရှု ဆောင်အပ်
သော ဆုံး၌ ထည့်ခြင်း၊ ပါရာ၊ ဂဏ္ဍိသစ်၊ ၁။
၃၄၈။) (ဤ၌ သိပ္ပံနိယအတိုင်းမှာ ဆိုလတ္တံ့
အတိုင်းဖြစ်သည်။ တစ်စုံတစ်ယောက်အားသမျှ
လေးမျိုးသောအရာတို့၏ အန္တရာယ်ကို မပြု

နိုင်၊ ၎င်းတို့ကား - (၁) (က) အဘိဓာန်-
ဘိက္ခဝ = မြတ်စွာဘုရားကို ရည်စူးလျက် ချက်
ပြုတ်၍ ဆောင်ခဲ့အပ်သောဆုံး။ (ခ) နိဗ္ဗာ-
ဒါန = “ဤမျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး
မြတ်စွာဘုရားအား လှူကုန်အံ့”ဟု မြက်ဆို
ပိုင်းခြား၍ ထားအပ်သော နိဗ္ဗာတ်ဝတ်
စာလှူ။ (ဂ) အပိတဝတ္ထု = “ဤအရာသည်
မြတ်စွာဘုရား၏ ပစ္စည်းလေးပါးအလိုငှါ”ဟု
ကျောင်းသို့ ပို့ဆောင် သိပ္ပံနိယထားအပ်သော
ပစ္စည်းဝတ္ထု။ (၃) ဇိဝိတ = မြတ်စွာဘုရားတို့
၏အသက်တော်။ (၄) အနုဗျဉ္ဇနဗျာမပ္ပဘာ =
မြတ်စွာဘုရားတို့၏ ရှစ်ဆယ်သော လက္ခဏာ
တော်ငယ်နှင့် အမြဲတောက်ပလျက် ရှိသော
တလံမျှလောက်သော ဖောင်ခြည်တော်။ (၅)
သဗ္ဗညုတဉာဏ = မြတ်စွာဘုရားတို့၏ သဗ္ဗညု-
တဉာဏ်တော်၊ ဤလေးမျိုးတို့တည်း။ ထို
လေးမျိုးတို့တွင် ဥတ္တရပထက ကုန်သည်တို့၏
မုယောဆုံးသည် (၁) (က) (ခ) အမျိုးတို့၌
ပါဝင်သည်။ ထို့ကြောင့် မာရ်နတ် အန္တရာယ်
မပြုနိုင်ခြင်း ဖြစ်လေသည်။) တထာဂတဿ
အဘိဓာန်ဘိက္ခဝသင်္ခေပေန ဝါ နိဗ္ဗာဒါနဿ
အပိတဝတ္ထုသင်္ခေပေန ဝါ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၄၇။
အဘိဓာန်ဘိက္ခဝသင်္ခေပေနတိ အဘိဓာန်-
ဘိက္ခဝနိဟာရေန။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၃၁ - ၂။

အဘိဓာန်ဘောနေ (န) [အဘိဓာန် + ဘောနေ]
ဆောင် - ယူ - ခဲ့အပ်သော ဘောဇဉ်။ ယဿ
ကဿမိ အဘိဓာန်ဘောနေဿ ပဋိက္ခေပ-
သင်္ခါတာ ပဝါရဏာ။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၂၃။

အဘိဓာန်ပတ္တ (န) [အဘိဓာန် + ပတ္တ] ဆောင် -
ယူ - ခဲ့အပ်သောဆုံးမျှ။ ဧကဝလံ သံဃဿ
ဥဋ္ဌိဿ အဘိဓာန်ပတ္တမေဝ။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၁။ ၃၂။

အဘိဓာဋ္ဌ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ + ဟရ + တံ၊ အဘိ +
ဟရ + တွာ] အဘိဓာဋ္ဌနှင့် အနက်တူ၊ ၎င်း
ကြည့်။

အဘိဓာန် (ကြိယ) [(၁) အဘိ+ဟရ+တံ။ ဓာတုနှင့်တကွ တံ-ပစ္စည်းက တ-ကို ဌ-ပြု။ ရှုနာ ၃၈၃-ကြည့်။ (၂) အဘိ+ဟရ+တံ။ တုယာနာ-ဟူသောသုတ်ဖြင့် တံ-ပစ္စည်းကို တံ-ပြု။ ပုစ္ဆာဒိတော-ဟူသောသုတ်ဖြင့် တ-ကို ဌ-ပြု။ ပရုပ္ပ-စသည် ပြု။ မောက်၊ ၅။ ၁၆၅။ ၎င်း ပဉ္စိကာ နှင့် မောက်၊ သျှ၊ ၅။ ၁၆၅-တို့ ကြည့်။ ရကာရန္တ ဓာတ်နောင်ဖြစ်၍ တ-ကို ဌ-ပြုလျက် အဘိဓာန်-ဟု ရှိခြင်းကို ဆရာ များ နှစ်သက်ကြ၏။ ဝိသုဒ္ဓါရုံ သုတ်နက်၊ ကိတ်၊ ၄၃၇-သုတ်။ ပါရာဇိကဏ် ပါဠိတော် နိဿယ၊ စီဝရဝဂ်၊ တတတ္ထရိ သိက္ခာပုဒ်-ကြည့်။]

(၁) ဆောင် - ယူ - ခြင်းငါး (၂) ဆောင် - ယူ - ရှိ။ (၁) (၂) အဘိဓာန် ပဝါရေယျ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၁၆။ ဝိ၊ ၂။ ၁၁၃။ မ၊ ၁။ ၂၇၃။ သံ၊ ၂။ ၃၉၅။ သံ၊ ၃။ ၂၆၃။ အံ၊ ၃။ ၅၄၈။ အဘိဓာန် အဘိတိ ဥပသဂ္ဂေါ၊ ဟရိတုန္တိ အတ္ထော၊ ဂဏိတုန္တိ ဝတ္ထံ ဟောတိ။ အထ ဝါ ယထာ နေက္ခမံ ဒဠ ခေမတောတိ ဧတ္ထ ဒိသ္မာတိ အတ္ထော၊ ဝေမိဓာပိ အဘိဓာန် ပဝါရေယျာ-တိ အဘိဟရိတော ပဝါရေယျာတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၈။ ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ၂။ ၃၁၁။ အဘိတိ ဥပသဂ္ဂေါတိ တထ ဝိသေသတ္ထာ-တာဝံ ဒဿေတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၀၃။ ကခါ၊ ၃။ ၃၀၆။ (-ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၉၇။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၄၅။ ကခါ၊ ၁၆၆။ ၂၄ ၂၂၆။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၃။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၆။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၉၇၊ ၂၆၃။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၃၅၅။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၆၅။ ဝဇိရ၊ ၂၄၄။ သံ၊ ၃။ ၂။ ၃၄၁။ ကခါ၊ ၃။ ၇၇။)

အဘိဓာန် (တိ) [အဘိ+ဟန+တ] ညှဉ်းဆဲ- နှိပ်စက် - အပ်သော။ (က) ဖိအပ် - ထောင်း အပ် - သော။ (ခ) ညှဉ်းအပ် - ပင်ပန်းစေ အပ် - သော။ (ဂ) တီးခတ်အပ်သော။ (ဃ) ရိုက်ခတ်အပ်သော။ (င) နှိပ်စက် - ထိပါး - ဒဏ်ရာရစေ - အပ်သော။ (စ) နှိပ်ချ - နှိမ်ချ - အပ်သော။ (ဏ) တေ ဇရာယဘိဟတာ

န သောဘရေ။ ထေရီ၊ ၄၀၈။ ဇရာယဘိ- ဘိဟတာတိ... ဇရာယ အဘိဟတာ။ ထေရီ၊ ၄။ ၂၁၈။ (ခ) ဗျာဓိနာ အဘိဟတော။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၆၅။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၃။ ဗျာဓိနာ အဘိဟ- တောတိ ဗျာဓိနာ ဗာဓိတော၊ ဥပဗ္ဗုတောတိ အတ္ထော။ မ၊ ၃။ ၃။ ၃၆၃။ အံ၊ ၃။ ၂။ ၁၁၆။ (- စရိယာ၊ ၄။ ၂၀၄။ အံ၊ ၃။ ၂။ ၂၆၁။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၈။) (ဂ) အဘိဟတဿ ကံသဘာဇနဿ သဒ္ဓေါ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၉။ (ဃ) ဉာဏတေဇန အဘိဟတာ ဟုတော အကမ္မိတ္ထ။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၉။ ၁၅၀။ (င) ခါဏုကဏုကပ္ပဟရဏအဂ္ဂိဇာ- လာဒီဟိ အဘိဟတေ သရိရပုဒေသေ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၃။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၄၉။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၇၇။ (အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၆၂၅။ အဘိဟရေ-ဟု ရှိသည်။ အဘိဟရ်-ကြည့်။ အဘိဟနန္တ-လည်းကြည့်။)

(စ) အဂ္ဂတော ဟတောတိ အဂ္ဂတော အဘိ- ဟတော အပ္ပလုနကော ကတော။ (သီ၊ ၇။) ထေရီ၊ ၄။ ၂၆၃။ (- အနိလဗလဝေဂါဘိဟတ (မိလိန္ဒ၊ ၁၆၂။)၊ ကသာဘိဟတ (သီ၊ သျှာ)၊ (ဥဒါန၊ ၄။ ၂၄၂။)၊ ဇာလာဘိဟတ (ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၅၃၁။)၊ ဧဏ္ဍာဘိဟတ (ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၆၂၀။)၊ ဝါတာဘိဟတ (ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၃၆၃။)၊ ဝါတ- ဝဿာဘိဟတ (ပေတ၊ ၄။ ၅၁။)၊ ဝိသဝေဂါ- ဘိဟတ (မိလိန္ဒ၊ ၂၉၁။)၊ သီတာဘိဟတ (ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၅) တို့လည်း ကြည့်။)

အဘိဓာန် (န) [အဘိဓာန်+ဌာန] ရိုက်- နှက် - ထု - တေ - မိသော နေရာ။ အဘိဓာ- တဌာနေသု မဟန္တာ မဟန္တာ သဗ္ဗမာဏာ ဂဏ္ဍာ ဥဋ္ဌဟိတော။ ပေတ၊ ၄။ ၅၁။

အဘိဓာန်ပုဒေသ (ပ) [အဘိဓာန် + ပုဒေသ] နှိပ်စက် - ထိပါး - အပ် - ဒဏ်ရာရစေအပ် - သော နေရာ။ ခါဏုကဏုကပ္ပဟိ အဘိဓာ- တပုဒေသ ဇာနန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၅၅။ အဘိ- ဟတပုဒေသေ။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၄၉။ အဘိဓာန် (၃) လည်း ကြည့်။

အဘိဓာန် (တိ) [အဘိ+ဓာ+န] နှိပ်စက်
ခံရသော - ဆင်းရဲပင်ပန်းသော - မျက်နှာရှိ
သော။ အသွယ် သဗ္ဗသော အဘိဓာန်မူ။
ထေရ်၊ ၂၇၀။

အဘိဓာန်သဗ္ဗသော (တိ) [အဘိ+ဓာ+သဗ္ဗ+
သော] နှိပ်စက်အပ်သောအလုံးစုံ (စက္ခုစသည်)
၏ အဖြစ်။ ဥပသဋ္ဌရောဂေန ဝိယ အန္တော
ဝေ အဘိဓာန်သဗ္ဗသော ဥပဟာတဋ္ဌော။ သံ၊
၁။ ၂။ ၂၉၁။

အဘိဓာန် (ကြိ) [အဘိ + ဓာ + အ + တိ]
(က) ပစ် - ရိုက် - ထုနှက် - ပုတ်ခတ် - ညှဉ်း
ဆဲ - ၏။ (ခ) ခတ်၏ (ဟတ္ထေဟိ ဗာဟာ
အဘိဓာန် = လက်ပန်းပေါက်ခတ်၏)။ (ဂ)
တီး၏။ (ဃ) ညှဉ်းဆဲ - သတ်ဖြတ် - ၏။ (င)
ထိုးဆွ - ကိုက်ခဲ - ညှဉ်းဆဲ - ၏။ (စ) ထိုး -
ဖောက် - ခွဲ - ဖြတ် - ဖျက်ဆီး - ၏။ (ဆ)
ရိုက်ခတ်၏။ (ဇ) ခုခံ - တားမြစ် - ၏။ (က)
သာ တံ လေ့၊ ဒုက္ခာဒိဟိ မုဋ္ဌိအာဒိဟိ စ
အဘိဓာန် အဘိဓာန်။ ဝိမာန၊ ၁၉၁။ တံ
ဥစ္စ၊ အဘိဓာန်။ ပေတ၊ ၂၄၀။ ဒုက္ခာ-
ဘိဓာန် (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၈၉) လည်း
ကြည့်။ (ခ) ဟတ္ထေဟိ ဗာဟာ အဘိဓာ-
နန္တိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၁၂၃။ (ဂ) (အမတဒန္တဘိ)
အာဟာနိတိ အဘိဓာန်။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၂၃၀။ (ဃ)
အဘိဓာန် ဧတေ အဘိဓာန်သော “စော-
ရာနိ မာရဇာယ ကတ” နှိ ဝတ္ထံ။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၂။ ၃၃၄။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၇၆။ (င) ယေ
ပါနတောဇနာဒိမိ အဝိဇ္ဇမာနေ ဥလ္လမ္ပိတော
ဝိရဝန္တာ ဟဒယမံသံ အဘိဓာန်။ အဘိ၊
၄။ ၂။ ၂၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၇၀။ (ခုဒ္ဓက၊ ၄၆-
၁၂) အဘိဓာန် ဟု ရှိသည်။ (စ) ကဝေ-
မဘိဓာန်။ ဇာ၊ ၁။ ၂၂၆။ ကဝေ အဘိ-
ဓာန်သော ဘိဓိသော။ ဇာ၊ ၄။ ၉၃။ (ဆ)
ပုရတ္ထမက္ကဝိဋ္ဌမုခဝိယံ ဥဿိတဒ္ဓဇာ ပစ္စိ-
မက္ကဝိဋ္ဌမုခဝိယံ အဘိဓာန်။ ဒိ၊ ၂။ ၉။

ဒုက္ခန္တော နာသာပုဋ် အဘိဓာန်။ သံ၊ ၄။ ၁။
၂၇၇။ (င) ပဋိမုက္ခကဝေသော သရေ အဘိ-
ဓာန် နိဝါရေတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၂၉၅။

အဘိဓာန် (န) [အဘိ + ဓာ + ယ] ထိုး - ဆွ
- ခြင်း။ ပါဒပ္ပဒေသတော ပဋ္ဌာယ နိရန္တရံ
အဘိဓာန်နဝေသန အာဂတေန... အယသု-
လေန။ မ၊ ၁။ ၂။ ၃၂၂။

အဘိဓာန် (တိ) [အဘိ + ဓာ + အန္တ] (က)
တိုက် - ထိ - သော။ တိုက်ထိသော။ (ခ)
တိုက်မိ - ခိုက်မိ - သော။ (ဂ) ခိုက် - ဆိုက် -
သော။ (က) တမိ ဇလနိဝိဇ္ဇလံ နေဝိမ္မဇာလ-
ပရိယန္တံ အဘိဓာန် နိရန္တရမေဝ (တိရံ)
ဥပကစ္စတိ။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၅။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၈။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၁။ ၁၆၈။ (ခ) ပါသကာ နိရန္တရ
အညမည် အဘိဓာန် ပတန္တိ။ သံ၊ ၄။ ၁။
၁၆၁။ (ဂ) ဥတ္တရဘာဂေါ ဥဂ္ဂန္တာ ဘဝဂံ
အဘိဓာန် ဝိယ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၇။

အဘိဓာန် (ကြိ) အဘိဓာန်ကြည့်။

အဘိဓာန် (ကြိ) အဘိဓာန်ကြည့်။

အဘိဓာန် (ကြိ) [အဘိ + ဓာ + တော]
ထိခိုက်၍။ တတော ဘိဇ္ဇိတော ဂတာ ပပဋိ-
ကာ ဘဂဝတော ပါဒံ ပဟရိတော (အဘိ-
ဓာန်တော၊ သိ၊ သျှာ) လောဟိတံ ဥပ္ပါဒေသိ။
ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၃၈၂။

အဘိဓာန်သော (ကြိ) အဘိဓာန်ကြည့်။

အဘိဓာန် (ကြိ) [အဘိ + ဓာ + တံ] ဟန်
တား - ပယ်ဖျောက် - ခြင်းငှါ။ မမ ဝိသ-
တေဇော အညဿ တေဇေန အဘိဓာန်မိ န
သက္ကာ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၈။

အဘိဓာန်ကဏ္ဍ (တိ) [အဘိဓာန် + ကဏ္ဍ] နှိပ်
စက် - ဖျက်ဆီး - ခြင်းငှါ အလိမ္မိသော၊ သူ။
တံ ဒေဝဒေဝံ အဘိဓာန်ကဏ္ဍ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။
၃၃၉။

အဘိဟန္တာ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+ဟန+တု] (က) နှိပ်စက်၍၊ ထိုးဆိတ်၍။ (ခ) တိုက်မိ-ခိုက်မိ-၍။ (ဂ) ခုခံ-တားမြစ်-၍။ (ဃ) ပယ်ဖျောက်၍ (က) တုဏ္ဏေန နာသဂ္ဂ-မဿ အဘိဟန္တာ။ ဇာ၊ဌ၊၂။၃၉၁။ (ခ) တေ အညမညံ အဘိဟန္တာ စုဏ္ဏဝိစုဏ္ဏာ ဟုတော။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၃၃၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၅၁။ သာရတ္ထ၊၁။၂၈၆။ အဘိဟန္တာတိ သဇေတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၅၄။ (ဂ) နိဝတ္တကောစောဝ သရေ'ဘိဟန္တာ။ ဇာ၊၁။၂၂။ ဇာ၊ဌ၊၄။၂၉၅။ ပစ္စတ္တိကေ အဘိဟန္တာ။ ဇာ၊ဌ၊၄။၂၉၅-၆။ (ဃ) စန္ဒသူရိယပဘံ အဘိဟန္တာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ၊၁။၁၇၅။ အဘိဝိဟစ္စ (မ၊ဌ၊၂။၂၇၆။ ဣတိဝုတ်၊ဌ၊၈၆) ကြည့်။ အာဟစ္စ (နေတ္တိ၊ဌ၊၇၉)လည်း ကြည့်။

အဘိဟရဏ (န) [အဘိ+ဟရ+ယ] (က) ဆောင်-ပို့-ခြင်း။ (ခ) ရွှေ့သို့ဆောင်ခြင်း၊ တိုးတက်စေခြင်း၊ ဝိရိယကိုမလျှော့ခြင်း။ (ဂ) ဆောင်-ယူ-ခဲ့ခြင်း၊ ဆောင်-ယူ-ခဲ့၍ ချဉ်းကပ်ခြင်း၊ ခင်းခြင်း။ (ဃ) အနီးသို့-ဆောင်-ယူ-ခဲ့ခြင်း၊ ပေး-လှူ-ခြင်း။ (င) ဆောင်-ယူ-စားသောက်-သုံးဆောင်-ပဲ့တော်တည်-ရာ။ (စ) ကိုယ်ကို-ဆောင်-ပို့-ခြင်း၊ သွားခြင်း။ (ဆ) ပေး-ကပ်-ခြင်း။ (က) ပုရတော စ ပစ္ဆတော စ ကာယဿ အဘိဟရဏံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၆၇။ (ခ) တေန္တိ အဘိဟရဏံ ဟိနာယ အနာဝတ္ထနဉ္စ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁။ (ဂ) အာသနဿ အဘိဟရဏံ အာသနံ ဂဟေတော အဘိဂမနံ ပညာပနမေဝ ဝါ။ ဝိ၊ဌ၊၄။၆။ (ဃ) နိမန္တနဝသေန အဘိဟရဏံ။ သိ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၅၆။ (င) အဘိဟရဏဌာန ကြည့်။ (စ) အဘိဟရဏသညာ-ကြည့်။ (ဆ) အဘိဟရဏ (ဝိ၊ဌ၊၃။၉၂။ သာရတ္ထ၊၃။၆၁။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊၃၈၅) ကြည့်။

အဘိဟရဏဌာန (န) [အဘိဟရဏ+ဌာန] ဆောင်-ယူ-စားသောက်-သုံးဆောင်-ပဲ့တော်တည်-ရာအရပ်။ ဘတ္တာဘိဟာရေတိ ဘတ္တံ အဘိဟရဏဌာနေ။ မ၊ဌ၊၃။၂၄၅။

အဘိဟရဏသညာ (ထိ) [အဘိဟရဏ+သညာ] ကိုယ်ကိုဆောင်ပို့ခြင်း-သွားခြင်း-၌ ဖြစ်သော သညာ။ ပုရတော စ ပစ္ဆတော စ အဘိဟရဏသညာယ သညာဝါ။ အံ၊ဌ၊၃။၁၇၄။

အဘိဟရတိ (ကြိ) [အဘိ+ဟရ+အ+တိ] ရှေးရှူဆောင်၏။ (က) ရှေးရှူ-ရည်စူး-၍-အနီးသို့-အရောက်-ဆောင်-ယူ-ခဲ့၏။ ပေး-ဆက်-ကပ်-လှူ-၏။ (ခ) ဆောင်-ပို့-၏။ ချဉ်း-ကပ်-ဆိုက်-ရောက်-စေ၏။ (ဂ) ဆောင်၏။ မိမိကိုယ်ကို ဆောင်၏။ အလည်အပတ်သွား၏ အပေါင်းအသင်း မိတ်သက်ဟန်နှင့် ပျော်ပွဲစား သွား၏။ (ဃ) ဆောင်၏။ ဝတ်၏။ ဆင်၏။ ဝတ်ဆင်၏။ (င) ဆောင်၏။ ယူခြင်း-နှိုက်ခြင်း-ငှါ လက်ကို-ဆန့်-လှမ်း-၏။ နှိုက်၏။ (စ) ဆောင်၏။ ပို့၏။ တက်စေ၏။ (ဆ) ဆောင်၏။ ပြော-ဟော-ကျေညာ-၏။ အနာဂတ်ကို-ပြော-ဟော-ကျေညာ-၏။ လက္ခဏာဖတ်၏။ (က) ဆောင်၏ တိုးတက်စေ၏။ (ချ) ဆောင်၏။ ဆောင်း၏။ လှမ်း-မိုး-အုပ်-စီး-၏။ ထိုမှ ကြိုမှ ပါဠိ ပါဠိသားကို ဆောင်၍-လှမ်း-မိုး-အုပ်-စီး-၏။ (ည) ဆောင်၏။ မိမိကိုယ်ကို ရွှေ့စေ၏။ လှည့်လည်၏။ (ဋ) ဆောင်၏။ မိမိကိုယ်ကိုဆောင်၏။ သွား၏။ (ဌ) ဆောင်၏။ အထက်သို့ ဆောင်၏။ တက်၏။ (ဍ) ဆောင်၏။ အတွင်းသို့ဆောင်၏။ ခံတွင်းတိုင်အောင်-သွင်း-ခွံ-၏။

(က) ရှေးရှူ-ရည်စူး-၍ အနီးသို့-အရောက်-ဆောင်-ယူ-ခဲ့၏။ ပေး-

ဆက်-ကပ်-လှူ-၏။ ဟတ္ထပါသေ ဌိတော
 အဘိဓာရတိ။ ဝိ၊ ၂။ ၁၁၁။ ၃။ ကခါ၊ ၄။ ၂၁၉။
 သာရတ္ထ၊ ၃။ ၅၉။ အဘိဓာရတိတိ သော ဝေ
 ဒါယကော တဿ တံ ဘတ္တံ ကာယေန
 အဘိဓာရတိတိ အတ္တော။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၈၈။ အဘိ-
 ဓာရတိတိ ဟတ္ထပါသဗ္ဗန္တရေ ဌိတော ဂဟ-
 ဏတ္ထံ ဥပနာမေသိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၉၂။ ဒိဝသေ
 ဒိဝသေ ရညော အဘိဓာရတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။
 ၁၇၃။ လာဘသက္ကာရံ အဘိဓာရန္တိ။ မ၊ ၄။ ၁။
 ၃၀၉။ ပိစ္ဆပါတံ အဘိဓာရန္တိ။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊
 ၄။ ၂၆။ (အာဟရန္တိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၉-လည်း
 ကြည့်။) (-သံ၊ ၄။ ၃။ ၉။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၆။
 ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၄၂။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၂၉။ သုတ္တနိ၊
 ၄။ ၂။ ၂၁၄။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၅၁၁။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၂၀။)
 အနုပါနဉ္စ ခဋ္ဌဉ္စ၊ ခိပ္ပံ အဘိဓာရန္တိ၊ တေ။
 ဇာ၊ ၂။ ၂၅၇။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၀၇။ ယထာ စ
 ကာယေန အဘိဓာရေယျ။ ကခါ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၆။
 (-မိလိန္ဒ၊ ၁၅၆။) တေန မေ အဘိဓာရေ-
 ယျာထ။ မ၊ ၁။ ၂၉၉။ တထာဂတဿ အဘိ-
 ဓာရိ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၆။ (-ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။
 ၃၂၃။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၁။) သုဓာဘိဓာသိ-
 (ဇာ၊ ၂။ ၁၁၀)တိ သုဓံ အဘိဓာရိ။ ဇာ၊ ၄။ ၅။
 ၄၃၅။ ပုတ္တုသော အဘိဓာရယိ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၁၁။
 ဗလိမာဘိဓာရိ။ နေတ္ထိ၊ ၁၂၁။ ပူဇာဗလိ
 အဘိဓာရိ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၃၂။ ဘတ္တာဘိဓာရံ
 အဘိဓာရိသု။ ဝိ၊ ၁။ ၁၇။ အဘိဓာရိသုတိ
 အဘိဓာရိ ဟရိသု၊ တဿ သန္တိကံ ဂဟေ-
 တော အဂမံသုတိ အတ္တော။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၃။
 (-ဝိ၊ ၃။ ၃၀၂။ မ၊ ၁။ ၂၉၉။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၄။
 ဇာ၊ ၂။ ၂၆၂။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၁၉၊ ၁၂၀။ အံ၊ ၄။ ၂။
 ၃၁၈။) ပဏ္ဍိတဿာဘိဓာရယံ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၁၁။
 ပေသေသု။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၂၄၀။ ထူပံ အဘိဓာရိ
 အဟံ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၆၆။ (န တေသော အဘိဓာ-
 ရိတုံ၊) အဘိဓာရယိန္တိပိ ပါဌော၊ သော
 အဟံ တံ တေ ပဏ္ဍာကာရတ္ထာယ နာဘိ-
 ဓာရယိ၊ န အာဟရိန္တိ အတ္တော။ ဇာ၊ ၄။

၄။ ၄၂၂။ သုဓာဘိဓာသိ၊ တုရိတော
 မဟာမုနိ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၀၄။ သုဓာဘိဓာသိန္တိ
 ဣမံ သုဓာဘောဇနံ ဣယံ အဘိဓာရိ။
 ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၄၂၂။ ဟံသာနံ အဘိဓာရေသု။
 ဇာ၊ ၂။ ၉၆။ အဘိဓာရေသုန္တိ ဥပနာမေသိ။
 ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၄၀၁။ (ခ) ဆောင်-ပို့-၏၊ ချဉ်း-
 -ကပ်-ဆိုက်-ရောက်-စေ၏။ နိဗ္ဗာနံ မဘိ-
 ဓာရယေ။ ထေရ၊ ၃။ ၂။ အတ္တာနံ နိဗ္ဗာနံ
 အဘိဓာရေယျ ဥပနေယျ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၆။
 (ဂ) ဆောင်၏။ မိမိကိုယ်ကို ဆောင်၏။
 အလည်အပတ် သွား၏။ အပေါင်း အသင်း
 မိတ်သဟာနှင့် ပျော်ပွဲစားသွား၏ ဂေဟတော
 နိက္ခမိတောန၊ ဥယျာနံ မဘိဓာရယိ။ ထေရိ၊
 ၃။ ၉၅။ ဥယျာနံ ဥပနေသိ။ ထေရိ၊ ၄။ ၁၄၂။
 (သ) ဆောင်၏၊ ဝတ်၏၊ ဆင်၏၊ ဝတ်ဆင်
 ၏။ ကသွာ နာဘိဓာရိသန္တိ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၂၀။
 ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၂၆၆။ (င) ဆောင်၏၊ ယူခြင်း-
 နှိုက်ခြင်း - ငှါလက်ကို - ဆန့် - လှမ်း - ၏။
 နှိုက်၏။ ဣမဿ ဝါ အဘိဓာရတိ။ သံ၊ ၃။
 ၁၃၀။ အဘိဓာရတိတိ ဂဟဏတ္ထာယ ဟတ္ထံ
 ပသာရေတိ။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၃၅။ (စ) ဆောင်
 ၏၊ ပို့၏၊ တက်စေ၏။ သဗ္ဗာနိ တာနိ ဥဒ္ဓံ
 ဩဇံ အဘိဓာရန္တိ။ သံ၊ ၁။ ၃၁၄။ ဥပရိ အာ-
 ရောပေန္တိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၇၇။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၉၇။ (ဆ)
 ဆောင်၏၊ ပြော - ဟော - ကျေညာ - ၏။
 အနာဂတ်ကို - ပြော - ဟော - ကျေညာ -
 ၏။ လက္ခဏာဖတ်၏။ ပုဗ္ဗေ စ တဿ
 အဘိဓာရန္တိ တဒါ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၃၈။ အဘိဓာရန္တိ
 တဒါတိ ဒဟရကာလေယေဝ တဒါ ဝေ ဗျာ-
 ကဓေန္တိ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၂၀။ အဘိဓာရန္တိတိ
 ဗျာဟရန္တိ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၂၂။ (ဇ) ဆောင်၏၊
 တိုးတက်စေ၏။ သော အဘိဓာရတိ နော
 ဟံနာယာဝတ္တတိ။ ဒီ၊ ၃။ ၄၀။ သော အဘိ-
 ဓာရတိတိ သော တံ သိလံ အဘိဓာရတိ
 ဥပရူပရိ ဝဇေတိ။... အလမေတ္တာဝတာတိ န
 ဝိရိယံ ဝိဿဇေတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၂၄။ အဘိဓာရ-

တိတိ အဘိဗုဒ္ဓိံ နေတိ။ ဒီ၊ဠိ၊ဉ္ဇ၊၂။ (ဈ)
 ဆောင်၏။ ဆောင်း၏။ လွမ်း-မိုး-အုပ်-
 စီး-၏။ ထိုမှ ဤမှ ပါဠိ ပါဠိသားကို ဆောင်
 ၍-လွမ်း-မိုး-အုပ်-စီး-၏။ သစာယံ
 ဘိက္ခဝေ ပုဂ္ဂလော ပဉ္စံ ပုဋ္ဌော သမာနော
 အဘိဟရတိ။ အံ၊၁။၁၉၈။ အဘိဟရတိတိ
 ဣတော စိတော စ သုတ္တံ အာဟရိတွာ
 အဝတ္ထရတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၆။ နာ'ဘိဟရေ
 နာ'ဘိမဗ္ဗေ။ အံ၊၁။၁၉၉။ နာ'ဘိဟရေတိ
 နာ'ဝတ္ထရေယျ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၈။ (ည)ဆောင်
 ၏။ မိမိကိုယ်ကို ရွှေစေ၏။ လှည့်လည်၏။
 ပိဏ္ဍာယ အဘိဟာရေသိ။ သုတ္တနိ၊၃၄၀။
 ပိဏ္ဍာယ အဘိဟာရေသိတိ ဘိက္ခတ္ထာယ
 တသ္မိံ နဂရေ စရိ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၁။
 (ဋ) ဆောင်၏။ မိမိကိုယ်ကို ဆောင်၏။ သား
 ၏။ ဝနန္တမဘိဟာရယေ (သုတ္တနိ၊၃၈၉)တိ ...
 ဝနံ ဝေ ဂစ္ဆေယျ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၃။
 ဂါမန္တမဘိဟာရယေ။ သုတ္တနိ၊၃၈၉။ ဂါမံ
 ဂစ္ဆေယျ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၄။ (ဌ) ဆောင်
 ၏။ အထက်သို့ ဆောင်၏။ တက်၏။ ပဏ္ဍဝံ
 အဘိဟာရေသိ။ သုတ္တနိ၊၃၄၀။ ပဏ္ဍဝံ အဘိ-
 ဟာရေသိတိ တံ ပဗ္ဗတံ အဘိဓူဟိ။ သုတ္တနိ၊
 ဋ္ဌ၊၂။၁၁၂။ (ဍ) ဆောင်၏။ အတွင်းသို့
 ဆောင်၏။ သွင်း-ခွံ-၏။ ယာဝမုခါ အဘိ-
 ဟရတိ။ ဒီ၊ဠိ၊၁။၂၅၁။ သီ၊ဠိ၊သစ်၊၂။၁၀၃။
 မ၊ဠိ၊၁။၃၆၁။ သံ၊ဠိ၊၂။၄၆၆။ အဘိဟရတိ
 (၅)လည်း ကြည့်။

အဘိဟရန္တ (တိ) [အဘိ+ဟရ+အန္တ။ ထိ-ဉ်
 အဘိဟရန္တ] (က) ဆောင် - ပို့ - သော၊
 တက်စေသော။ (ခ) ဆောင် - ယူ -
 သော၊သူ။ (ဂ) ဆောင်-ယူ-တုန်း-
 ပို့-သော၊သူ။ (ဃ) ဆောင်-ပို့-ပစ်လွှတ်
 -သော၊သူ။ (က) ဥဉ္စံ ဩဇံ အဘိဟရန္တေ-
 န မူလေန။ မူလဠိ၊၃။၁၆၈။ (ခ) အပရော
 ဘတ္တံ အဘိဟရန္တံ ဘိက္ခု သုလ္လကေတွာ။
 ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၃။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊ဋ္ဌ၊၁၂၈။ ကခါ၊ဠိ။

အဘိဓာန် ၃-၁၈-ပ-ပ-မ-သ-၈

၃၇၆။ အာဟာရတ္ထာယ အဘိဟရန္တယ။
 ကခါ၊ဠိ။၂၂၄။ (ဂ) ပုရတော ကာယံ အဘိ-
 ဟရန္တော အဘိက္ကမတိ နာမ။ ဒီ၊ဠိ၊၁။၁၆၅။
 မ၊ဠိ၊၁။၂၈၅။ သံ၊ဠိ၊၃။၂၁၇။ အဘိ၊ဠိ၊၂။
 ၃၃၂။ မဟာနိ၊ဠိ။၄၈၆။ အံ၊ဠိ၊၂။၃၇၆။
 အဘိဟရန္တောတိ ဂမနဝသေန ကာယံ
 ဥပနေန္တော။ ဒီ၊ဠိ၊၁။၂၄၂။ သီ၊ဠိ၊သစ်၊၂။
 ၈၁။ မ၊ဠိ၊၁။၃၅၄။ သံ၊ဠိ၊၂။၄၅၇။ (ဃ)
 ကတ္တံ ဝါ အသိံ ဝါ ယုဒ္ဓကာလေ သတ္တုနံ
 ဥပရိ အဘိဟရန္တိ။ ဇော၊ဠိ၊၃။၃၆၅။

အဘိဟရန္တိ (ကြိ) အဘိဟရတိ-ကြည့်။

အဘိဟရန္တိ (ထိ) အဘိဟရန္တ-ကြည့်။

အဘိဟရန္တ၊ (ကြိ) အဘိဟရတိ-ကြည့်။

အဘိဟရာပေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အဘိ+ဟရ+ကာ-
 ပေ+တွာ] (က) ဆောင် - ပို့ - စေ၍။ (ခ)
 ဖိတ်ခေါ် - ပင့်ဆောင် - စေ၍။ (က) ဂေဟ-
 တော ဓနံ ရာဇကုလံ အဘိဟရာပေတွာ။
 ဓမ္မ၊ဠိ၊၂။၃၅၃။ (ခ) အန္တေပုရံ အဘိဟရာ-
 ပေတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၇။

အဘိဟရိ (ကြိ) အဘိဟရတိ-ကြည့်။

အဘိဟရိံ } (ကြိ) အဘိဟရတိ-ကြည့်။
 အဘိဟရိံ သု }

အဘိဟရိတဗ္ဗ (တိ) [အဘိ+ဟရ+တဗ္ဗ]ဆောင်
 -ပို့-အပ်သော၊ ပေးအပ်-ဆက်သအပ်-
 လှူဒါန်းအပ်-သော။ အတ္ထာဘိဟာရ(မ၊ဠိ၊
 ၂။၁၈၄။ သံ၊ဠိ၊၂။၁၉၅။ သံ၊ဠိ၊၂။၁၇၈။
 သာရတ္ထ၊၃။၄၁၃) ကြည့်။ အဘိဟရိတဗ္ဗ-
 ဘတ္တ-လည်း ကြည့်။

အဘိဟရိတဗ္ဗတာ (ထိ) [အဘိဟရိတဗ္ဗ+တာ]
 ဆောင်-ပို့-အပ်-သည်၏ အဖြစ်။ အဘိ-
 ဟာရ (သံ၊ဠိ၊၂။၄၇၀) ကြည့်။

အဘိဟရိတဗ္ဗဘတ္တ (န) [အဘိဟရိတဗ္ဗ + ဘတ္တ]
 ဆောင်-ပို့ - အပ်သော - စားသောက်ဖွယ်၊

လက်ဆောင်-ပဏ္ဏာ-အလ္လိငါ-ဆောင်-ပွဲ-ဆက်သ-အပ်သော-ပွဲတော်စာ-ပွဲတော်အုပ်။ အဘိဟရိတဗ္ဗတ္ထံ (ဒီ၊ ငါ၊ ၂။ ၂၂၅) နှိဉပနေတဗ္ဗတ္ထံ။ ဒီ၊ ငါ၊ ၂။ ၂၀၁။ အဘိဟရိတဗ္ဗ-လည်း ကြည့်။

အဘိဟရိတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ+ဟရ+တုံ] ပွဲ-ဆောင်-ဆက်သ-ခြင်းငှါ။ န တေ သော အဘိဟာရိတုံ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၂၅။ (ဟာ-ကားဆန်းဒီသ)သော မိဂရာဇာ န သက္ကာ ကေနစိ ပဏ္ဏာကာရတ္ထာယ အဘိဟရိတုံ။ ဇာ၊ ၄။ ၄၂၂။ အဘိဟရိ-လည်း ကြည့်။

အဘိဟရိတော (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ+ဟရ+တော] (က) ဆောင်-ယူ-ခဲ့စေ၍။ (ခ) ဆောင်-ယူ-ခဲ့၍ (ဂ) ဆောင်-ခေါ်-ခဲ့၍။ (ဃ) ရှေးရှု-မျက်မှောက်-အနီးသို့-ဆောင်-ယူ-ခဲ့၍၊ (င) ရွှေသို့ဆောင်၍၊ အားယူ၍။ (က) မာလာဝိလေပနံ အဘိဟရိတော။ ဇာ၊ ၁။ ၂၆၆။ (ခ) အာဝုဇာနိ အဘိဟရိတော။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၅၉။ (ဂ) အာဂစ္ဆန္တိတိ ပက္ခောသာပိတော အဘိဟရိတော ဒေသေတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၃၇၀။ (ဃ) ကာယေန ဝါဟိ ဝတ္ထာနိ အဘိဟရိတော။ ဝိ၊ ငါ၊ ၂။ ၂၄၉။ ဝါစာယ အဘိဟရိတော နိမန္တေတိ။ ဒီ၊ ငါ၊ ၁။ ၁၅၃။ အဘိဟရိတောတိ အဘိမုခိဘာဝေန နေတော။ ဒီ၊ ငါ၊ ၁။ ၂၃၂။ သီ၊ ငါ၊ သစ်၊ ၂။ ၅၆။ ဧကော သမံသကံ ရသံ အဘိဟရိတော။ ဝိ၊ ငါ၊ ၃။ ၉၃။ (င) ပုရိမဘာဂံ အဘိဟရိတော။ သံ၊ ငါ၊ ၂။ ၂၆၁။ အံ၊ ငါ၊ ၂။ ၂၉၁။ အဘိဟရိတောတိ အဘိမုခံ ဟရိတော။ သံ၊ ငါ၊ ၂။ ၂၃၃။ အံ၊ ငါ၊ ၂။ ၂၀၂။

အဘိဟရိ(ရိ)ယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [အဘိ+ဟရ+ယ+တေ] ဆောင်-ပွဲ-ဆက်သ-လှူဒါန်း-အပ်၏။ အဘိဟရိယတိတိ အဘိဟာရေ။ ကိံ အဘိဟရိယတိ၊ ဘတ္ထံ။ ဝိ၊ ငါ၊ ၁။ ၁၇၃။ ဘတ္တာဘိဟာရေ အဘိဟရိယတိ။ ဝိ၊ ငါ၊ ၃၄၁။ သံ၊ ၁။ ၄၃၇။ (-ဝိမာန၊ ၄။ ၁၅၆။)

ကသ္မာ နာဘိဟရိယန္တိ (နာဘိဟရိယန္တိ။ သီ၊ သျှာ၊ လှ) ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၂၆၆။ ဘတ္တာဘိဟာရေ အဘိဟရိယိတ္ထံ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၅၃။ သံ၊ ၂။ ၁၁၉။

အဘိဟရိယမာန(တိ) [အဘိ+ဟရ+ယ+မာန] ဆောင်-ယူ-ခဲ့အပ်-ကပ်အပ်-ဆက်ကပ်အပ်-သော။ အဘိဟရိယမာနဿ ပတ္တဿ မုခဝနိယာ... ဖုသိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၆။

အဘိဟရိယမာနဘိက္ခာ (ထိ) [အဘိဟရိယမာန+ဘိက္ခာ] ရည်စူးလျက် ချက်ပြုတ်၍ ဆောင်ယူခဲ့အပ်သောဆွမ်း။ အဘိဟရုဘိက္ခာ (က) အနက် ကြည့်။

အဘိဟရိယိတ္ထံ (ကြိ) အဘိဟရိယတိ-ကြည့်။

အဘိဟရိယန္တိ
အဘိဟရေ
အဘိဟရေယျ } (ကြိ) အဘိဟရတိ-ကြည့်။

အဘိဟသ(သ)နာ (ထိ) [အဘိ+ဟသ(သ)+ယ] အလွန်-ပျော်ရွှင်-အားရ-နှစ်သိမ့်-ဝမ်းမြောက်-ခြင်း၊ အလွန် ကျယ်လောင်စွာ-အသံပြု-ဟစ်ကြွေး-အော်မြည်-ခြင်း၊ ဟိခြင်း။ အဘိဟိံ သနာ-ကြည့်။

အဘိဟာရ (ပု) [အဘိ+ဟရ+ဏ] (၁) (က) ဆောင်-ယူ-ခဲ့ခြင်း။ (ခ) ဆောင်-ယူ-ခဲ့ခြင်း၊ ကပ်ခြင်း၊ ဆက်ကပ်ခြင်း။ (ဂ) ပူဇော်-လှူဒါန်း-ခြင်း။ (၂) ရှေးရှု မျက်မှောက်အားဖြင့်-ဆောင်-ယူ-ခဲ့အပ်သော-ပေး-ပွဲ-ဆက်သ-လှူဒါန်း-အပ်သော အရာ။ (က) ဆုလာဘ်၊ (ခ) လက်ဆောင် ပဏ္ဏာ၊ ပူဇော်-လှူဒါန်း-ဖွယ်ဝတ္ထု၊ ရာလုံး-ထောင်လုံး-ချီ၍ လှူဒါန်းအပ်သော ဒေယျဓမ္မဝတ္ထု။ (ဂ) လက်ဆောင်ဖြင့် ပူဇော်ခြင်း။ (ဃ) ပွဲဆောင်-ဆက်သ-လှူဒါန်း-အပ်သော အရာ။ (င) အတိရေက လာဘ်မျိုး၌ ပါဝင်သောဆွမ်း။ (၁) (က) ကာယာဘိဟာရေ ဝါစာဘိဟာရေတိ ဒုဝိဇော

အဘိဓာရော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၉။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၃။
 အဘိဓာရေတိ နိမန္တနဝသေန အဘိဓာရဏံ။
 သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၂။၅၆။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၁။) ဒေ
 အဘိဓာရ ဝါစာဘိဓာရော စ ပစ္စယဘိ-
 ဓာရော စ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၅၅။
 ဝါစာယ အဘိဓာရော ဝါစာဘိဓာရော။
 မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၉၈။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။၃၆၈။ အဘိဓာရဏ-
 လည်း ကြည့်။ (ခ) ကဋ္ဌ၊အဘိဓာရော-
 ယေဝ တဿ အဘိဓာရော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၃။
 အဘိဓာရေ တာဝ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ ကင်္ခါ၊၂၂၄။
 ဟတ္ထပါသော ပညာယတိ။ အဘိဓာရော
 ပညာယတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၉။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၁၂။
 ဒဿာမိတိ ဂဏှန္တေ ပိ အဂဏှန္တေ ပိ ဒါတု-
 ကာမာဘိဓာရောဝ အဘိဓာရော နာမ
 ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊၃။၆၁။ အဘိဓာရဿ
 ဝိဂတတ္တာ။ ဝိမတိ၊၂။၃၆။ (-ကင်္ခါ၊ဋ္ဌိ၊၃။၁၅။
 ခုဒ္ဒသိက္ခာ၊ဋ္ဌိ၊၁၀၆၊၁၉၂။) (ဂ) အဘိဓာ-
 ရေ ပူဇာယံ။ ဓာန်၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၂၈။ (၂) (က)
 တဿ ရာဇေ အတ္တမနော အဘိဓာရမဒါသိ။
 သံ၊၂။၅၂၄။ (ခ) န လာဘိ အဘိဓာရနံ။
 သံ၊၃။၁၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၄၆။ အဘိဓာရနန္တိ
 သတံ ဝါ သဟဿံ ဝါ ဥက္ကံပိတော အဘိဓာ-
 ရာနံ ဒါယာနံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၅။ အဘိဓာ-
 ရနန္တိ အဘိမုခေန ဟရိတဗ္ဗာနံ ပဏ္ဏာကာ-
 ရနံ၊ ပူဇာဘိဓာရနံ ဝါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။
 ၁၇၆။ ဒါတု အဘိဓာရိတဗ္ဗတာယ အဘိဓာ-
 ရာ၊ ဒေယျဓမ္မာ၊ တေနာဟ “အဘိဓာရနံ
 ဒါယာနံ”န္တိ။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၄၇၀။ (ဂ) အဘိဓာရံ
 ဣမံ ဒေဝ။ ဇာ၊၁။၃၇၇။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၅၉။)
 (ဆ) ဘတ္တာဘိဓာရ(ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၃။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။
 ၁၇၈)ကြည့်။ (င) အဂ္ဂါနံ နာဘိနန္ဒေယျ။
 အဘိဓာရဉ္စ ဂါမတော။ သုတ္တနိ၊၃၈၉။ (-
 သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၄။) (-အာသနာဘိဓာရ။
 ဝိ၊ဋ္ဌ၊၈၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊
 ၅။၆၁။ ကဋ္ဌ၊အဘိဓာရ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၃။
 သာရတ္ထ၊၃။၆၁။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌိ၊၃၈၅။ ကတာ-

သနာဘိဓာရ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၆၁။ ကာယာ-
 ဘိဓာရ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၉။ သာရတ္ထ၊၃။၆၁။
 ကင်္ခါ၊ဋ္ဌိ၊၃၈၅။ ကယိကာဘိဓာရ။ မဟာဝံ၊
 ဋ္ဌိ၊၁၄၊ ဒါတုကာမာဘိဓာရ။ သာရတ္ထ၊၃။
 ၆၁။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌိ၊၃၈၅။ နိဗ္ဗပုပ္ဖိဘိဓာရ။ ဇာ၊
 ဋ္ဌ၊၇။၁၅၊ ပစ္စယဘိဓာရ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၆၊
 ပဏ္ဏာကာရဘိဓာရ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၂၊ ပိတ္တ-
 စာရဘိဓာရ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၄၊ ပုပ္ဖိဘိ-
 ဓာရ။ ဇာ၊၂။၂၂၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၅၊ ဘတ္တာ-
 ဘိဓာရ။ ဝိ၊၁။၁၇။ ဝိ၊၄။၁၄၁။ ဝိ၊၂။၁၅၃။
 မ၊၁။၂၉၉။ မ၊၂။၃၂၇။ သံ၊၁။၄၃၇။ သံ၊၂။
 ၁၁၉။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။
 ၂၄၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၀။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၇၈၊ ဘိက္ခာ-
 ဘိဓာရ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၊ မာနသိကာဘိဓာရ။
 မဟာဝံ၊ဋ္ဌိ၊၁၄၊ ဝါစသိကာဘိဓာရ။ မဟာဝံ၊
 ဋ္ဌိ၊၁၄၊ ဝါစာဘိဓာရ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊
 ၃။၃၅၅။ ဝိမတိ၊၂။၃၆။ သာရတ္ထ၊၃။၆၁။
 ကင်္ခါ၊ဋ္ဌိ၊၃၈၅။ မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၉၈။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။၃၆၈။
 ဝနန္တာဘိဓာရ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၄၊ ဝတ္ထ-
 ပိတ္တစာရဝနန္တာဘိဓာရ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၄။
 သေယျာဘိဓာရ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၈၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၆)
 တို့လည်း ကြည့်။

အဘိဓာရက (တိ) [အဘိ+ဟရ+က] ဆောင်
 -ယု-ခွဲသောသု။ အဘိဓာရကဿ ဂမနံ
 ပဌမံ ဥပစ္စိန္တံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၄။ တသ္မိံ ပဋိဂ္ဂဏှန္တေ
 အဘိဓာရကဿ ဘိက္ခုနော ဒုက္ကဋ္ဌံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။
 ၉၈။ (-ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊၂၂၄။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၂၉။)

အဘိဓာရတာ (ထိ) [အဘိဓာရ+တာ]
 ဆောင်-ယု-ခွဲခြင်း၊ ဆက်-ကပ်-ခြင်း။
 အသနံ ဘောဇနံ ဝေဝ၊ ဟတ္ထပါသာဘိဓာ-
 ရတာ။ ဝိ၊နိစ္ဆယ။၁၂၄၁။ အဘိဓာရဏံ အဘိ-
 ဓာရော၊ သော ဝေ အဘိဓာရတာ။ ဝိ၊
 နိစ္ဆယ၊ဋ္ဌိ၊၁၂၄၁။

အဘိဓာရဒွယ (န) [အဘိဓာရ+ဒွယ] အဘိ-
 ဓာရ - ရှေးရှု ဆောင်ယူခြင်း - ခုနစ်

အပေါင်း။ တဒုဘယမ္ပိတိ တဒေဝ အဘိဟာ-
ရဒ္ဒယမ္ပိ။ သိ၊ ငို၊ သစ်၊ ၂။ ၆၅။

အဘိဟာရပူဇာ (တိ) [အဘိ+ဟာရ+ပူဇာ] လက်
ဆောင်ပေးခြင်းဟူသော ပူဇော်ခြင်း။ အဘိ-
ဟာရပူဇ် ကရောန္တော။ ဇာ၊ ငွ၊ ၅။ ၅၉။

အဘိဟာရယတိ (ကာ၊ ကြိ) [အဘိ+ဟာရ+
ဏယ+တိ] ဆောင်စေ၏။ ခံယူစေ၏။ လက်
ဆောင်အဖြစ် - ပေး - ပို့ - ဆက်သ - ၏။
ပုတ္တုသော အဘိဟာရယံ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၁၁။
ပဏ္ဍိတဏှာဘိဟာရယံ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၀၊ ၃၁။
အဘိဟာရယန္တိ အဘိဟာရပေသံ၊ ပဟိဏိ-
သုတိ အတ္တော။ ဇာ၊ ငွ၊ ၆။ ၃၁၇။ ပဏ္ဍိတဏှာ
ပေသေသံ။ ဇာ၊ ငွ၊ ၇။ ၂၄၀။

အဘိဟာရယံ (ကြိ) အဘိဟာရတိ-ကြည့်။

အဘိဟာရယံ } (ကာ၊ ကြိ) အဘိဟာရယတိ-
အဘိဟာရယံ } ကြည့်။

အဘိဟာရယေ (ကြိ) အဘိဟာရတိ-ကြည့်။

အဘိဟာရသဗ္ဗာဝ (ပု) [အဘိဟာရ+သဗ္ဗာဝ]
ဆောင်ခဲ့ခြင်း - ပေးခြင်း - ကပ်ခြင်း - ၏-
သင့်ခြင်း။ န ပန ထေရဏ အဘိဟာရ-
သဗ္ဗာဝတော။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၆၁။

အဘိဟာရာဘာဝ (ပု) [အဘိဟာရ+အဘာဝ]
ဆောင်ခဲ့ခြင်း - ပေးခြင်း - ကပ်ခြင်း - ၏-
မဖြစ်-မရှိ ခြင်း။ ဗဟေတော ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗောတိ
ဘူမိယံ ဌပိတေ အဘိဟာရာဘာဝတော။
ဝဇီရ၊ ၃၂၃။

အဘိဟာရီ (တိ) [အဘိ+ဟာရ+ဏိ] ဆောင် -
ယူ - ပူဇော် - သော၊ သူ။ တသ္မိ မနုဿော
ဗလိမာဘိဟာရီ။ နေတ္ထိ၊ ၁၂။ ဗလိ ပူဇာ-
ဗလိ အဘိဟာရီ မနုဿော။ နေတ္ထိ၊ ဝိ။
၂၉၆။

အဘိဟာရေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [အဘိ+ဟာရ+ဏေ
+တွာ] သွား၍၊ သွားရောက်၍။ ဝနန္တမဘိ-
ဟာရေတွာ။ သုတ္တနိ၊ ငွ၊ ၂။ ၂၁၄။

အဘိဟာရေန္တ (တိ) [အဘိ+ဟာရ+ဏေ+
အန္တ] လှည့်လည်သွားလာသော၊ သူ။ ပိဏ္ဍာ-
ယ အဘိဟာရေန္တ မဟာသတ္တံ အဒ္ဓသ။
သုတ္တနိ၊ ငွ၊ ၂။ ၁၁၁။ အဘိဟာရတိ(ဝု) အနက်
လည်း ကြည့်။

အဘိဟာရေသိ }
အဘိဟာရေသံ }
အဘိဟာသိ } အဘိဟာရတိ-ကြည့်။
အဘိဟာသိ }
အဘိဟာသိ }

အဘိဟာသန (တိ) [အဘိ+ဟသ+ဏေ+ယု]
ရွှင်ပြီး - ဝမ်းမြောက် - စေတတ်သော။ ဝေ-
လာ စ သံဝရံ သိလံ၊ စိတ္တဏှ အဘိဟာသနံ။
ထေရ၊ ၃၀၉။ အဘိဟာသနန္တိ တောသနံ
အဝိပ္ပုဋိသာရဟေတုတာယ စိတ္တဏှာဘိပ္ပ-
မောဒနတော။ ထေရ၊ ငွ၊ ၂။ ၂၂၁။

အဘိဟိတ (တိ) [အဘိ+ဓာ(=ဟိ)+တ။
အဘိပ္ပဗ္ဗော ဓာ ဓာရဏေ၊ တော၊ ဓာတိဿ
ဟိ၊ ဟိ ဂမနေ ဝါ။ ဓာနိ၊ ငို၊ ၇၅။ ဓာ-ဓာတ်
သည် အဘိ-ရေးရှိမှု ဘာသန-အနက်ကို
ဟောသည်။ နိတိ၊ ဇာ၊ ၁၀၆။] (၁) ဟော
အပ်သော၊ ပြော-ဆို-ဖွင့်-ပြ-အပ်သော။
(က) ဟောအပ်သော။ (ခ) ဟောအပ်သော
ကတ္တာ။ အဘိဟိတကတ္တာ။ (ဂ) ဟောအပ်
သောကံ၊ အဘိဟိတကံ။ (ဃ) ဟောအပ်
သော ကမ္မကာရက။ (င) ဟောအပ်သော
သံသဠလိဂ်တ္ထ။ (စ) ပြော-ဆို - အပ်သော၊
ပြော-ဆို-အပ်သောစကား၊ (ဆ) ဟောအပ်
သော၊ ဖွင့်-ပြ-အပ်သော။ (၂) ဟော-
ပြော ဆို-ဆုံးမ-တတ်သော၊ သူ။ (၃)(က)
ဟောအပ်သော။ န ဟိ အနိရုဒ္ဓတာသင်္ခါတံ
... အန္တောဂဓနိယမေဟိ ဝစနေဟိ အဘိ-

ဟိတံ မုဉ္ဇိတော အညော ပစ္စယဘာဝေါ
 နာမ အတ္ထိ။ ဥဒါနိဋ္ဌ။ ၃၈။ အာချာတာဒိဟိ
 အဘိဟိတေ ကမ္မာဒိအတ္ထေ စ။ ချူဋီ။ ၉၁။
 ၇၆-၁၀၂-လည်း ကြည့်။ (ခ) ဟောအပ်
 သော ကတ္တာ။ အဘိဟိတကတ္တာ။ ဝုတ္တ-
 ကတ္တာ။ အဘိဟိတေ န ဘဝတိ။ ကဋ်
 ကရေတိ ဒေဝဒတ္တော၊ ကာရေတိ ဝါ။ ချူ
 ၁၄၇။ အဘိဟိတေတိ အာချာတာဒိဟိ အဘိ-
 ဟိတေ ကထိတေ ကတ္ထိဓိ...။ ချူဋီ။ ၁၀၂။
 (ဂ) ဟောအပ်သော ကံ၊ အဘိဟိတ ကံ၊
 ဝုတ္တ ကံ။ အဘိဟိတေ န ဘဝတိ။ ပုရိသေန
 ပုရိသော ဂါမံ ဂမိယတေ။ ချူဋီ။ ၁၄၁။ ဂမိယ-
 တေတိ ဣမိနာ အာချာတေန ကမ္မဿ အဘိ-
 ဟိတတ္တာ ဣမိနာ ဒုတိယာ န ဘဝတိတိ
 ဒေသေတုံ “အဘိဟိတေ”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ချူ
 ဋီ။ ၉၆။ (ဃ) ဟောအပ်သော ကမ္မကာရ-
 က၊ အဘိဟိတ ကမ္မကာရက။ ကထိတံ အက-
 ထိတံ အဘိဟိတံ အနဘိဟိတန္တိ အပရေန
 စတုဗ္ဗိဓေန... ကမ္မကာရကံ သတ္တဝီဓံ ဘဝေ။
 ချူဋီ။ ၁၂၇။ (င) ဟောအပ်သော သံသဋ္ဌ-
 လိင်္ဂတ္ထံ။ ကိတကာဘိဟိတ၊ တဒ္ဓိတာဘိဟိတ၊
 သဟသာဘိဟိတ။ ချူဋီ ၉၀-၁-တို့ ကြည့်။
 (စ) ပြော-ဆို-အပ်သော၊ ပြော-ဆို-
 အပ်သောကော။ ဘာသိတံ လပိတံ ဝုတ္တာ-
 ဘိဟိတာချာတ ဇပိတာ။ ဇာန်။ ၇၅။ (ဆ)
 ဟောအပ်သော၊ ဖွင့် - ပြ - အပ်သော။
 ပဒါဘိဟိတ၊ အာကာရာဘိဟိတ (နေတ္ထိဋ္ဌ။
 ၃၂။ ဋီ။ ၃၅)တို့ ကြည့်။ (၂) ဟော-ပြော-
 ဆို-ဆုံးမ-တတ်သောသူ။ အဘိဟိတော
 ဒေသကော သော။ မဟာနိဋ္ဌ။ ၇။ ဣတိ
 အဘိဟိတော ဒေသကော။ ဝဇီရ။ ၄။

အဘိဟိတကတ္ထု (ပ) [အဘိဟိတ + ကတ္ထု]
 အဘိဟိတကတ္တာ။ ဝုတ္တကတ္တာ။ သုဒ္ဓကတ္တာ
 ဟေတုကတ္တာ ကမ္မကတ္တာ အဘိဟိတကတ္တာ
 အနဘိဟိတကတ္တာ စာတိ ကတ္တာ ပဉ္စဝိဓော
 ဘဝေ။ ချူဋီ။ ၁၂၇။

အဘိဟိတကတ္ထုဘာဝ (ပ) [အဘိဟိတကတ္ထု +
 ဘာဝ] အဘိဟိတကတ္တာ၏ အဖြစ်။ ကေစိ
 ပန လိင်္ဂတ္ထေ တတိယာ အဘိဟိတကတ္ထု-
 ဘာဝတောတိ ဝဒန္တိ။ သီဋီ သစ်။ ၁။ ၈၀။

အဘိဟိတကမ္မ (န) [အဘိဟိတ + ကမ္မ] အဘိဟိ-
 တ-ကံ၊ ဝုတ္တကံ။ ကမ္မကတ္တာ စေတံ ဒွယံ အဘိ-
 ဟိတကမ္မံ ဝါ။ သီဋီ၊ သစ်။ ၂။ ၃၁၄။ အဘိဟိ-
 တကမ္မေ ပန န ဟောတိ။ ချူဋီ။ ၁၄၀။
 ဒေသိတောတိ ဣမိနာ ကိတကေန ဓမ္မောတိ
 အဘိဟိတကမ္မံ။ ဒွိကမ္မကေ ယာစိယတေတိ
 ဣမိနာ အပဓာနေ ယညဒတ္တော အဘိဟိတ-
 ကမ္မံ။ ချူဋီ။ ၉၅။

အဘိဟိတသနာ (ထီ) [အဘိ + ဟိ + သ(ဟိသိ) +
 ယု] အလွန် - အပြင်းအထန် - ညည်းဆဲ - နှိပ်
 စက် - ခြင်း။ (ဟိသဓာတ်၊ ဟိသိဓာတ်-တို့
 သည် ညည်းဆဲခြင်း ဝိဟိသ အနက်ကိုသာ
 ဟောသည်။ ဟသ၊ ဟေသ၊ ဟေသု-ဓာတ်တို့
 သည် ရွှင်ခြင်း၊ အသံပြုခြင်း၊ ဟိခြင်းအနက်တို့
 ကို ဟောသည်။ “ဟုမ၊ တုမ။ ဓာတုဗ္ဗပကပ္ပ-
 ဒုမ။ ဟမီ...ပျော် - ရွှင် - အားရ - နှစ်သိမ့် -
 -ဝမ်းမြောက် - ခြင်း၊ ဝိလံ၊ ဟိသိ...ပြုံး -
 ရယ် - ခြင်း၊ ဟိသိ၊ ရယ်မောသံ ကျယ်လောင်
 စွာရယ်မောခြင်း။ ဝိလံ။ တုသ၊ ပြာသ၊ ဟူသ၊
 ရသ၊ ဇုမ္မ။ ဓာတုဗ္ဗပကပ္ပဒုမ (တုသ ဟသ
 ဟိသ ရသ သဒ္ဓေ။ နိတိ) “ဤသက္ကတဓာတ်
 တို့နှင့် အညီ အဘိဟသနာ၊ အဘိဟဿနာ၊
 အဘိဟေသနာ-တို့ကို အနက် ဖော်လျှင် -
 အလွန် - ပျော် - ရွှင် - အားရ - နှစ်သိမ့် -
 -ဝမ်းမြောက် - ခြင်း၊ အလွန်ကျယ်လောင်စွာ -
 ရယ်မော - မြူးတူး - ခြင်း၊ အပြင်းအထန် -
 အသံပြု - ဟစ်ကြွေး - အော်မြည် - ခြင်း၊ ဟိ
 ခြင်း”ဟူ၍ ဖြစ်သည်။) ခုရဿ နာဂေါ
 အဘိဟိသနာယ (အဘိဟသ(ဿ)နာယ၊
 အဘိဟေသနာယ ?) စ၊ ဝိမာန။ အဘိ-
 ဟိသနာယ စာတိ အဿာနံ အဓိကဟိသ-
 နေန စ၊ အန္တရန္တရာ အဿေဟိ ပဝတ္တိတ-

ဟေသနေန စာတိ အတ္ထော၊ အဘိဓာန်နာ-
ယ စာတိကေစိ ပဌန္တိ။ ဝိမာနာဌ။ ၂၅၉။ (ဤ
ပါဠိတော်နှင့်အဋ္ဌကထာတို့၌ အရာအားလျော်
စွာ အဘိဓာန်(သ)နာယ စ-ဟူ၍၎င်း၊
အဘိဓာန်နာယ စ-ဟူ၍၎င်း ရှိမှ သဒ္ဒယုတ္တိ၊
အတ္ထယုတ္တိ ရှိမည်-ဟု သဘောရသည်။)

အဘိဓာန် (ထိ) [အဘိ+ဟေသ(=ဟေ-
သ)+ယ+အာ။ ဟေသ အဗျတ္တသဒ္ဒေ။
ဇာနိ၊ ၁။ ၁၁၈-၉။ ဟေသ အဗျတ္တသဒ္ဒေ။
နိတိ၊ ၁။ ၁၈၁။] ဟိခြင်း။ အဘိဟိ သနာ-
ကြည့်။

အဘိဓာန် (ကြိ) အဘိဟနတိ-ကြည့်။

အဘိသပန (န) [န+ဘိသပန] မကြောက်
-မလန့် - စေခြင်း၊ မချောက် - မလန့် -
ခြင်း။ ကရုဏာယ ပရေသံ အဘိသပနံ။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၃၆။ မ၊ ၁။ ၄၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၂၃၃-၄။

အဘိတ (တိ) [န+ဘိတ] ကြောက်-ရွံ-ခြင်း
မရှိသော၊ မကြောက် - မရွံ - သော၊ သူ။
အဘိတော ပါဝိသိ ဘယမတိတော။ ဝိ၊ ၃။
၃၃။ အဘိတော နိဗ္ဗယော။ ကသ္မာ? ယတော
သော မဂ္ဂေန ဘယမတိတော။ ဝဇီရ၊ ၄၁၃။
အဘိတော အနုဗ္ဗိဂေါ အနုသင်္က...ဝိဟရာမိ။
ဝိ၊ ၄။ ၃၄၀။ ဥဒါန၊ ၉၉။ (-ဥဒါန၊ ၄။ ၁၄၅။)
အဆမ္ဘိစ အဘိတော စ၊ ဗျာကာသိ သတ္တု-
နော အဟံ။ ထေရ၊ ၂၉၃။ ဆမ္ဘိတဏှ
ဘယဿ စ သေတုဇာတေန ပဟိနတ္တာ
အဆမ္ဘိစ အဘိတော စ ဗျာကာသိ။ ထေရ၊
၄။ ၂။ ၁၃၉။ အဘိတော ဘဏ သာရထိ။
ဇော၊ ၂။ ၁၅၃။ (-ဇော၊ ၂။ ၃၀၈။ ဒိ၊ ၄။ ၁။
၁၃၇။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၈။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၈၆။ ဣတိ-
ဝုတ် ၄။ ၁။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၈။ ထေရ၊ ၄။ ၂။
၂၆၄။ အပါ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၀။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၆၀။ ဇော၊
၄။ ၃။ ၁၉၀။ ဇော၊ ၄။ ၆။ ၁၇၅။ ဇော၊ ၄။ ၇။ ၃၈။

သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၉၁။ ကင်္ခါ၊ ၁။ ၁၃၁။ ဒိ၊ ၄။ ၁။
၉၈။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၄။)

အဘိတနာ (ပ) [အဘိတ+နာ] ကြောက်-
ရွံ-တုန်ဆုတ်-နှောင့်နှေး-ခြင်း မရှိသော၊
မကြောက်ရွံသော - ရဲရင့်သော - သူ၏ -
ပြောဆို-ဟောကြား-ကြုံးဝါး-ကျူးရင့်-
ခြင်း-အသံ။ သိဟနာ (ဒိ၊ ၄။ ၃။ ၁။ မ၊ ၄။
၁။ ၃၁၃။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၃။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၈၊ ၂၇၃။
အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၃၆။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၃၈၁။ ထေရ၊ ၄။
၁။ ၃၈၅။ အပါ၊ ၄။ ၃။ ၄၀။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၁။
၂၁၀။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၃၅၂။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၃၈၅။
ဒိ၊ ၄။ ၃။ ၉။ မ၊ ၄။ ၂။ ၅။) ကြည့်။ အဘိတနာ-
ဒန္တိ ဝေသာရဇ္ဇယောဂတော ကုတောစိ နိဗ္ဗ-
ယနာဒံ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၅၇။

အဘိတနာဘာ (ပ) [အဘိတနာ+ဘာ] ကြောက်ရွံခြင်းမရှိသော-ပြောဆို-ကျူးရင့်-
ခြင်း - အသံ-၏ အဖြစ်။ ယထာဘူစ-
ဂုဏာဘိဗျာဟာရတာယ အဘိတနာဘာဝ-
တော သိဟနာဒံ ဗုဒ္ဓဏှ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဏှ။
ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၃၈၅။ အဘိတနာဒ-အနက်လည်း
ကြည့်။

အဘိတနာဘူတ (တိ) [အဘိတနာ+ဘူတ] ကြောက်-ရွံ-ခြင်းမရှိသော-ကြုံးဝါး-
ကျူးရင့်-ခြင်း - အသံ-ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။
အဘိတနာဒ-အနက်လည်း ကြည့်။ ဘယဟေ-
တုနံ သုပ္ပဟိနတ္တာ အဘိတနာဘူတာ ပမတ္တ-
နေသန္တာသကရာ ဂါထာ။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၈။

အဘိတဘာ (ပ) [အဘိတ+ဘာ] မကြောက်
-မရွံ-သည်၏ အဖြစ်။ ယသ္မာ ကုတောစိပိ
အဘိတဘာဝေန ပဝတ္တိယတိ။ ဒိ၊ ၄။ ၃။ ၉။
အညေသံ အဘိတဘာဝံ ဥပဓာရေတွာ။
မ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၇။ တေဇဏှဒတ္တတိ ဣမိနာ
သိဟဿ အဘိတဘာဝံ ဒဿေတိ။ သံ၊ ၄။ ၁။
၁၁၄။ အဘိဓမ္မာဘာဝ-လည်း ကြည့်။

အဘိဓာန်ဘာဝဉာဏ် (န) [အဘိဓာန်ဘာဝ + ဉာဏ်]
မကြောက် - မရွံ့ - သည်၏ အဖြစ်ကို သိစေ
ခြင်း။ အဘိဓာန်ဘာဝဉာဏ်နတ္ထိဉာဉ် ဉာဉ်
နေသိ။ ဒီဌ၊ ၂။ ၁၄၈။ သံဌ၊ ၃။ ၂၇၆။ (-
သံဌ၊ ၂။ ၅၁၀။)

အဘိတဘာဝဒဿန (န) [အဘိတဘာဝ+ဒဿ-
န] မကြောက်-မရွံ့ - သည်း၏ အဖြစ်ကို
ပြခြင်း။ ဣမာနိ အဋ္ဌ အဘိဘာယတနာနိ
အဘိတဘာဝဒဿနတ္ထမေဝ အာနိတာနိ။ ဗိ၊
ဋ၊ ၂။ ၁၅၃။ (-ဗိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၆၊ ၂။)

အဘိဓမ္မာပု(တိ) [အဘိဓ+ပု] မကြောက်-
မရွံ့- သော သဘောရှိသောသူ။ အဘိဓ-
မ္မာပေါ် တက္ကသိ(အပါး၁။၅၄)၌ အဘိဓ-
သဘာဝေါ နိဗ္ဗာန်သဘာဝေါ မိဂရာဇာ။
အပါး၁။၁၂၄၀။ အဘိဓမ္မပံ သိဟံ။ အပါ-
း၁။၁၃၀။ ဒွိပဒစတုပ္ပဒါဒယော သတ္တေ အဘိ-
ဘဝတိ အဇ္ဈောတ္တရတိတိ သီဟော၊ အဘိ-
ဓမ္မာပေါ အဘိဓသဘာဝေါ၊ တံ အဘိဓမ္မပံ
သိဟံ ဣဝ။ အပါး၁။၂၇။

အဘိဓာသဘာဝ (တိ) [အဘိဓာ + သဘာဝ]
အဘိဓာရူပနှင့် အနက်-အဓိပ္ပာယ်။ ၎င်း-ကြည့်။

အဘိတာဒိတာ (ထိ) [အဘိတ+အာဒိ+တာ]
 ကြောက် - ရှိ - ခြင်းစသည် မရှိသည်၏
 အပြစ်။ အယာဒိနိမိတ္တဿ ပရိဂ္ဂဟဿ တံ-
 နိမိတ္တဿ စ ကိလေသဿ အဘာဝေနေဝံဿ
 အဘိတာဒိတာ (ဝေဒိတဗွာ)။ ဥပါနုဋ္ဌ။
 ၁၄၅။

အဘိရု (တိ) [န+ဘိရု] မကြောက်-မရွံ့ -
 သော - သူ။ အဘိရု အစွယ် အနုကြာသိ
 အပလာယိ။ သံ၊၁။၉၉၊၂၂။ မဟာနိ၊၁၃၃။
 စူဠနိ၊၃၀၂။ မိလိန္ဒ၊၃၂၂။ ဝိ၊၉၊၂။၇၃။
 ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၉။၃၁၉။ မ၊၉၊၄။၆၃။ ထေရ၊၉။၁။
 ၆။ (-စရိယာ၊၉။၂၇။)

အဘိဓမ္မာ (တိ) [န+ဘိဓမ္မာ] မကြောက်-မရွံ-
သောသူ။ သိဟော ပန အဘိဓမ္မာ သဘာ-
ဝတော (အဘိဓမ္မာဘာဝတော။ သံ၊ဋီ၊၁။)
သတောကာရီ။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၁၄။ အံ၊ဋီ၊၂။
၃၉၄။ သူရ (ဒိ၊ဋီ၊၂။၃၆။ သိ၊ဋီ၊သစ်၊၂။
၂၃၉။ ဒိ၊ဋီ၊၂။၃၇။)လည်း ကြည့်။

အဘိဓမ္မာဇာတိက (တိ) [အဘိဓမ္မာ+ဇာတိ+
က] ကြောက်-ရွံ့-သောသဘောမရှိသော၊
မကြောက်-မရွံ့-သော သဘောရှိသော၊
သူ၊ သူရ (ဒိ၊ ၄၁။ ၂၂။ ဒိ၊ ၄၁။ ၂၃။ သိ၊
၄၁။ ၂၂။ ၂၃။) ကြည့်။

အဘိရုဏဘာဝ (ပု) [အဘိရုဏ + ဘာဝ]
မကြောက် - မရွံ့-သည်၏ အဖြစ်။ တေ-
ဇယဒတ္တဘိက္ခုနီ အဘိရုဏဘာဝံ (အ-
ဘိတဘာဝံ-သံ၊ ဝိ၊ ၁။ အဘိရုဘာဝံ-ဒိ၊ ဝိ၊
၂။) ဒဿေတိ၊ မ၊ ဝိ၊ ၂။ ၂၃၄။ သံ၊ ဝိ၊ ၁။ ၁၁၄။
အဘိတဘာဝံ၊ အဘိရုဘာဝံ-တို့လည်း ကြည့်။

အဘိဓမ္မာဘာဝသိဒ္ဓါ (တိ) [အဘိဓမ္မာဘာဝ+
သိဒ္ဓါ]မကြောက်-မရွံ့-သည်းခံအဖြစ်ဖြင့်ပြီး
သော။ ဂုဏ်သိဟင်္ဂရိယာ အနုတြာသပဗုဒ္ဓန်
ဝိယ အဘိဓမ္မာဘာဝသိဒ္ဓါ ဓမ္မတာဝသေန-
ဝါတိ ဝေဒိတဗျာ။ သံ၊ ၆။ ၁။ ၁၁၄။

အဘိဓမ္မာ (ပု) [အဘိဓမ္မ+ဘာဝ] အဘိဓမ္မာ-
ဘာဝနှင့် အနက်အဓိပ္ပာယ်။ သီဟိုဠ် ပန အဘိ-
ဓမ္မာဝေတော သတေကကရိ ဘိက္ခု ဝိယ
ဥပဋ္ဌာပေတောဝ သယတိ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၇၅။

အဘိဓမ္မာဝသိဒ္ဓ (တိ) [အဘိဓမ္မာဝ+သိဒ္ဓ]
 အဘိဓမ္မာဝသိဒ္ဓ-နှင့် အနက်အရတူ၊ ဂုတ္တာ
 သီဟကိရိယာ အနုကြာသပဗုဇ္ဇနံ ဝိယ အဘိ-
 ဓမ္မာဝသိဒ္ဓါ ဓမ္မတာဝသေနေဝါတိ ဝေဒိ-
 တဗျာ။ ဒိ၊ ဇိ၊ ၂။ ၁၇၇။ အံ၊ ဇိ၊ ၂။ ၃၉၄။

အဘူဇိယ (ပု) [န+ဘူဇိယ] မိမိကိုယ် မိမိ-
မပိုင်-အစိုးမရ-သော၊ မိမိအလို မိမိဆန္ဒ

အတိုင်း နေပိုင်၊ ပြုပိုင်ခွင့် မရှိသော၊
အုပ်ချုပ်စိုးမိုးခြင်းမမကင်းလွတ်သော၊ အရှင်
သခင်မဟုတ်သော၊ သူ။ ကျေးကျွန်။ ဘုဇိယ
(ဒီ၊ ၄၁။ ၁၉၀။ မ၊ ၄၁။ ၂၁၈။ ဒီ၊ ၄၁။
၂၅၉။ မ၊ ၄၁။ ၂၃၅။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၆၄)
ကြည့်။ အောက်ပုဒ်များလည်း ကြည့်။

အဘူဇိယဘာဝ (ပု) [အဘူဇိယ+ဘာဝ] ကျေး
ကျွန်၏အဖြစ်။

အဘူဇိယဘာဝကရဏ (န) [အဘူဇိယဘာဝ+
ကရဏ] ကျေးကျွန်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ န
ဟိ ယေသံ ကေသဉ္စိပိ ဘုဇိယာနံ အဘူ-
ဇိယဘာဝကရဏံ သာဓုဓမ္မောတိ။ စရိယာ၊
၄။ ၉၇။ သတ္တဝကိဋ္ဌာ အဘူဇိယဘာဝကရ-
ဏတော (အကရဏိယာ ဝုတ္တာ။) သာရတ္ထ၊
၁။ ၄၂၃။ ဒီ၊ ၄၁။ ၂၈၃။ သီ၊ ၄၁။ ၂။ ၁၉၀။
မ၊ ၄၁။ ၂၄၀။ အံ၊ ၄၁။ ၂။ ၂၅။ အံ၊ ၄၁။ ၃။ ၅၃။

အဘူဇန (န) [န+ဘူဇန] မစားခြင်း။ သဗ္ဗ-
သော အာဟာရဿ စ အဘူဇနသင်္ခါတေန
အနသနေန ဝါ... ဝသန္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၁၂။
ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁၃၂။ အဘူဇနတ္တာယာပိ ပဋိဂ္ဂဟေ-
တွာ ဂဟိတေ ဝဋ္ဋတိ။ ဝဇိရ၊ ၃၂၃။ (-ဒီ၊ ၄၁။
၁။ ၃၅၃။ သီ၊ ၄၁။ ၂။ ၃၅၅။ မ၊ ၄၁။ ၂၆၂။
အံ၊ ၄၁။ ၂။ ၁၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၉၇။)

အဘူဇနက(ထိ) [အဘူဇန+က(သုတ္တ-၌က?)]
မစားခြင်း၊ အစာမစားခြင်း။ အနာဟာရက
(သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၃)၊ အနာသကာ-တို့ ကြည့်။

အဘူဇနိယ (တိ) [န+ဘူဇနိယ] မစား-အပ်-
ထိုက်-ကောင်း-သော။ အတ္တနော ပမိ-
တတတ္တံ အညေဟိ အဘူဇနိယံ။ အပါ၊ ၄။
၂။ ၂၈။

အဘူဇန္တ (တိ) [န+ဘူဇန္တ] မစားသော၊ သူ။
နတ္ထိ ပုညံ အဘူဇတော။ ဇာ၊ ၂။ ၂၆၃။
ဘူဇန္တာနမ္ပိ အဘူဇန္တာနမ္ပိ ပုညံ နတ္ထိ။ ဇာ၊
၄။ ၇။ ၁၂၂။ ဘူဇန္တာနမ္ပိ အဘူဇန္တာနမ္ပိ ပဋိ-

သန္တိစိတ္တေန ဝ သဟဇာတာ ကမ္မဇာ ဩဇာ
နာမ အတ္ထိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃။ ကောဓဝသေန
အဘူဇန္တဿ ဥဗ္ဗန္တဿ စ ဒုက္ခံ ဟောတိ။ အဘိ၊
၄။ ၂။ ၉၁။ ကေတော အဘူဇန္တံ သာတေဿ-
တိ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၇။ (-ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၄။ ၄၂၅။
စရိယာ၊ ၄။ ၂၄၀။ မဟာနိ၊ ၄။ ၆၁။ ပရိသံ၊ ၄။
၁။ ၁၃၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၃၁။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၆။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၆၀။)

အဘူဇိ }
အဘူဇိ } (ကြိ) ဘူဇိတိ (ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၃၅၁)
အဘူဇိ } သု } ကြည့်။

အဘူဇိတ (တိ) [န+ဘူဇိတ] မစားခြင်း၊ အစာ
မစားပဲ-နေခြင်း - ကျင့်ခြင်း။ အဇဇိတ-
ကြည့်။ အဘောဇန(က) အနက်လည်းကြည့်။

အဘူဇိတဗ္ဗ (တိ) [န+ဘူဇိတဗ္ဗ] အဘူဇိတဗ္ဗ-နှင့်
အနက်အရတူ၊ ၎င်းကြည့်။ အဘောဇနယျ-
လည်း ကြည့်။

အဘူဇိတုကာမ (တိ) [န+ဘူဇိတု + ကာမ]
စားခြင်းငှါ အလိုမရှိသော၊ မစားလိုသော၊
သူ။ တသ္မိ ပန အာသနေ အဘူဇိတုကာ-
မော ဝိဟာရံ ဝါ ပဝိသိတွာ ဘူဇိတုကာ-
မော။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၄။ ၁၂၇။

အဘူဇိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န+ဘူဇိတွာ] မစားမူ၍။
ဣမံ ပိဏ္ဍပါတံ အဘူဇိတွာ။ မ၊ ၁။ ၁၆။ ဥပါ-
သကေန ပဌမံ ဒိန္နံ အဘူဇိတွာ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။
၈၅။ (-ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၀၃။ မ၊ ၄။ ၁။ ၉၈။ မ၊ ၄။ ၂။
၂၉၀။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၉။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၁။ ဣတိ-
ဝုတ်၊ ၄။ ၂၉၅။ ဝိမာန၊ ၄။ ၂၂၂။ ထေရ၊ ၄။ ၂။
၃၉၈။ အပါ၊ ၄။ ၂။ ၃၃။ စရိယာ၊ ၄။ ၆၃။ ဇာ၊ ၄။
၃။ ၃၄၁။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၄။ ၄၂၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။
၃၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၉၅။)

အဘူဇိယမာန (တိ) [န+ဘူဇိယမာန] မစား
အပ်သေးသော၊ မစားရသေးသော။ အဘူဇိ-

ယမာနံ ယာဝ ဘူဦတုံ နာရသတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဦးဝါ။၉၆။

အဘူဦသံ (ကြိ) ဘူဦတိ (ထေရ်၊၄၊၂၊၄၅၁)
ကြည့်။

အဘူတ္တ (တိ) [န+ဘူတ္တ] (၁) မစားအပ်သေး
သော၊ (၂) မစားသုံး-မဘုဉ်းပေး-သော၊
သူ။ (က) မဘုဉ်းပေးသော ပြတ်စွာဘုဉ်း။
(ခ) မဘုဉ်းပေးခဲ့သော ဥပဇ္ဈာယ်။ (ဂ)
မစားသုံး-မဘုဉ်းပေး-သေးသောရဟန်း။
(၃) မစားခြင်း။ (၄) အဘူတ္တဘာဝ-ကြည့်။
(၂) (က) ယဒိ ဟိ အဘူတ္တဿ ဥပ္ပဇ္ဇိဿထ။
ဧ၊၄၊၂၊၁၅၉။ ယဒိ ဟိ အဘူတ္တဿ ဥပ္ပဇ္ဇိ-
ဿာ။ ဥဒါန၊၄၊၃၆၂။ (ခ) ဂါမေ
အဘူတ္တဿ ပန လဒ္ဓဘိက္ခဿ ဝါ ဟောတိ။
ဝိ၊၄၊၃၊၂၆၀။ (ဂ) အဘူတ္တာဝိ-ကြည့်။ (၃)
အဘူတ္တပစ္စယ-ကြည့်။

အဘူတ္တတာ (ထိ) [အဘူတ္တ+တာ] မစား-
သည်၏အဖြစ်-ခြင်း။ တဿ အဘူတ္တတာယ
အနာယတ္တိ။ ဝိ၊၄၊၂၊၁၉၁။ မ၊၄၊၃၊၃၄။ ဝိ၊
သင်္ဂဟ၊၄၊၂။

အဘူတ္တပရိဘောဂ (ပု) [အဘူတ္တ+ပရိဘောဂ]
မစားအပ်သည်ကို စားခြင်း၊ ဇာတ်တူသား
ကို စားခြင်း။ အဘူတ္တပရိဘောဂေနာတိ
အတ္တနော သမာနဇောတိကာနံ ပရိဘော-
ဂေန။ ဇာ၊၄၊၅၅၀။

အဘူတ္တပါတရာသ (တိ) [အဘူတ္တ+ပါတရာသ]
မစားအပ်သေးသော နံနက်စာရှိသော၊နံနက်
စာမစားရသေးသော၊ နံနက်ဆွမ်းမဘုဉ်းပေး
ရသေးသော၊သူ။ အကတပါတရာသ-ကြည့်။

အဘူတ္တပုဗ္ဗ (တိ) [အဘူတ္တ+ပုဗ္ဗ] ရှေးအခါက
မစားအပ်သေးသော၊ မစားဘူးသေးသော။
အဘူတ္တပုဗ္ဗံ ဘောဇနံ ဘူဦတော။ အဘိ၊၄၊၁။
၂၆၃။

အဘူတ္တပစ္စယ (ပု) [အဘူတ္တ+ပစ္စယ] မစား
ခြင်းဟူသော အကြောင်း။ ဝိဟိံ သာ နာမ

အဘူတ္တပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇနကာ ခုဒ္ဒါ။ အဘိ၊၄၊
၁။၄၃၁။ မဟာနိ၊၄၊၃၀၁။ အံ၊ဦး၊၃၊၁၂၇။
(-မူလဦး၊၁။၁၈၆။ အနု၊ဦး၊၁။၂၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဦး၊
၁။၅၉၊၆၀။)

အဘူတ္တဗ္ဗ (တိ) [န+ဘူတ္တဗ္ဗ] မစား-အပ်-
ကောင်း-သော။ နိယတေ'တံ အဘူတ္တဗ္ဗံ။
ဇာ၊၂၊၂၆၃။ အဘူဦတဗ္ဗံ ဘဝိဿတိ။ ဇာ၊
၄၊၇၊၁၂၂။

အဘူတ္တဘာဝ (ပု) [အဘူတ္တ+ဘာဝ] မစား
အပ်သေးသည်၏အဖြစ်၊ပကတိယာ အဘူတ္တ-
ဘာဝံ ဥပါဒါယ။ အဘိ၊၄၊၁။၂၆၃။

အဘူတ္တဘောဂ (တိ) [အဘူတ္တ+ဘောဂ] မသုံး
ဆောင်အပ်သေးသော စည်းစိမ် ရှိသော၊
စည်းစိမ်ကို-မသုံးဆောင်-မခံစား-ရသေး
သော၊သူ။ အဘူတ္တဘောဂေ ပဌမေ ဝယသ္မိံ။
ဇာ၊၁၊၃၅၁။ ဇာ၊၄၊၄၊၄၈၇။

အဘူတ္တာဝိ (တိ) [န+ဘူတ္တာဝိ] (က) စားပြီး
မဟုတ်သော၊ မစားသေးသော၊ ပဝါရဏာ
လောက်သော ဘောဇနံကို-စားပြီးမဟုတ်
သော-မစားသေးသော၊သူ။ (ခ) မသုံး
ဆောင်-မခံစား-ဘူးသေးသော၊သူ။ (က)
အဘူတ္တာဝိနာ ကတံ ဟောတိ။ ဝိ၊၂၊၁၁၁၊
၁၁၃။ အဘူတ္တာဝိနာ ကတန္တိ ယော "အလ-
မေတံ သဗ္ဗန္တိ အတိရိတ္တံ ကရေတိ၊ တေန
ပဝါရဏပ္ပဟောနကံ ဘောဇနံ အဘူတ္တေန
ကတံ။ ဝိ၊၄၊၃၊၉၅။ ကင်္ခါ ၂၂၃။ (ခ)
အနိက္ကိဋ္ဌိတာဝိ-ကြည့်။

အဘူတ (ကြိ၊ဝိ) အဘူတော-ကြည့်။

အဘူတော (ကြိ၊ဝိ) [န+ဘူတော] (က) မစား
ပူရ်။ (ခ) မသုံးဆောင်-မခံစား-မူရ်။ (က)
စတ္တာရေ ပဉ္စ အာလောပေ၊ အဘူတော
ဥဒကံ ပိဝေ။ ထေရ်၊၃၊၄၃။ မ၊၄၊၁၊၂၈၆။
သံ၊၄၊၂၊၉၉။ အဘိ၊၄၊၁။၄၃၂။ အဘိ၊၄၊၂။
၂၅၈။ ဣတိဝုတ်၊၄၊၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၂။

အဘူတုတိ စတ္တာဓော ဝါ ပဉ္စဝါ အာလော-
ပေ ကဗဠေ အဘူတုတု တတ္ထကဿ အာ-
ဟာရဿ ဩကာသံ ဌပေတော ပါနိယံ
ပိဝေယျ။ ထေရဂ္ဂ၊ ၂။ ၃၉၈။ “အဘူတု
ဥဒကံ ပိဝေ”တိ လိခန္တိ။ “ဘူတုနာ”တိ
ပန ပါဠော။ မူလဒ္ဓါ၊ ၁။ ၁၇၇။ (-ပေတ၊ ၄။
၁၉၄။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၀။ ဝဇီရ၊ ၃။ ၁။ သံ၊ ၄။
၂။ ၉၃။) (ခ) အဘူတုတု တိက္ခသိ တိက္ခ။
သံ၊ ၁။ ၉။ ဇာ၊ ၁။ ၄၂။ အဘူတုတု ပဉ္စ
ကာမဂုဏေ အပရိဘူတုတု။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၉။
(-ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၅။) အဘူတု ဘောဂေ (ဇာ၊
၁။ ၃၅၁)တိ အဘူတု ဘောဂေ။ ဇာ၊ ၄။ ၄။
၄၇၇။ (အဘူတု-ကား ဆန်းကြောင့် ရဿ။)

အဘူသ (တိ) [န+ဘူ] ကောက်ရိုး-မပါ-
မရှိ-ကင်း-သော။ သာမိကေဟိ ပန လာယိ-
တော ဌပိတံ သဘုသံ ဝါ အဘုသံ ဝါ ကတော။
ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၆။ အဘူသန္တိ ပလာလရဟိတံ။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၄၄။

အဘူ (တိ) [န+ဘူ] (၁) ကြီးပွားခြင်းမှ
ကင်းသော စကား။ (၂) မဖြစ်ဘူးသော
စကား။ (၃) မဖြစ်နိုင်-မဟုတ်နိုင်-သော
စကား။ (၄) မကြီးပွားခြင်း၊ ဆုတ်ယုတ်-
ပျက်စီး-ခြင်း။ (၁) (၂) (၃) အဘူတိ
ဝဓိဝိရဟိတာ ကထာ။ န ဘူတပုဗ္ဗာတိ ဝါ
အဘူ၊ အဘူတပုဗ္ဗာ ကထာ။ န ဘူတာတိ
ဝါ အဘူ အဘူတာ ကထာ။ ဥကာရန္တိတ္ထိ-
လိင်္ဂနိဒ္ဒေသော။ နိတိ၊ ပဒ၊ ၁။ ၁၁၃-၄။ (-၂၇၃)။
အဘုံ မေ (အဘူမေ) ကထံ န ဘာဏသိ။
ဇာ၊ ၂။ ၂၅၃။ အဘူန္တိ အဝဓိ။ ဇာ၊ ၄။ ၅။
၁၉၀။ အဘုံ မေတိ အဘူတံ ဝတ မေ ကထေ-
ယျာသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၂၆၁။ (၄) (အညတရာ
ဣတ္ထိ) ပဿိတော ဘိတာ ဝိဿရမကာသိ
“အဘုံ မေ ပိသာစော ဝတာယ”န္တိ။ ဝိ၊ ၄။
၂၅၁။ မ၊ ၂။ ၁၁၂။ အဘုံမေတိ ဥတြာသဝစန-
မေတံ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၄၇။ အဘုံ မေတိ တေ အဝ-
တိတိ ဘူ၊ ဝဓိ၊ န ဘူတိ အဘူ၊ အဝဓိ၊

ဘယဝသေန ပန သာ ဣတ္ထိ “အဘူ”န္တိ
အာဟ၊ ဝိနာသော မယန္တိ အတ္ထော။
သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၇၇။ ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ၂။
၃၄၂။ အဘုံမေတိ အဘူတိ မယ၊ ဝိနာသော
မယန္တိ အတ္ထော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၃၁။ (-မ၊ ၄။ ၃။
၁၁၅။ မ၊ ၄။ ၃။ ၅။) “အဗ္ဗုမေ (အဘုံ မေ)
အန္တော သပ္ပေါ”တိ ဝိကံ ဆဗ္ဗေတော ပလာယိ။
အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၉။ အဗ္ဗု မေတိ မေ အဝဓိတိ
အတ္ထော။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၈။ (ဤ၌ အဘုံ မေ-ဟု
ရိသော်လည်း ငွ-ဒီ-တို့၌ ပဌမတ္ထ-ခုည်း ဖွင့်ပြ
ကြသည်။ အနက်ကိုဖွင့်ပြရာ၌-အဋ္ဌကထာ၊
ဒီကာတို့၏ အဘောကို ငြင်းဆန်ရန် “မဝံ”
သင့်၊ ချောက်ချားရန် မကြံသင့်၊ သို့သော်
ဖြစ်နိုင်သည်ကို စူးစမ်းရှာဖွေခွင့်ကား ရှိ၏-
ဟု ယုံကြည်မိသည်။ သို့ယုံကြည်သည့်အတိုင်း
စူးစမ်းရှာဖွေသော်-“အဗ္ဗုမေတိ ဧတံ
ဝစနံ၊ အဗ္ဗုမေ-ဟူသော ဤစကားသည်၊
ဥတြာသဝစနံ၊ ထိတ်လန့်သောစကားတည်း၊
(အဗ္ဗုမေ၊ အို အမိ ဟူသတည်း။ တနည်း
သောကား မေ၊ ငါ့အား၊ အဗ္ဗု၊ ဩ-ပျက်၏
တကား။)”ဤသို့ စုစုဝါ အဋ္ဌကထာနိဿယ
၌ အနက်ပြန်သည်။ ပုဒ်အနက်မပေါ်သော်
လည်း အာမေဓိတိ အနက် ပြန်လိုကြောင်း
သိရသည်။ နောက်ဆက်၍ စူးစမ်းရှာဖွေ
သော်-“အဘူး=အဘူ-သံ (ပု) ဇိပိဒါ
န ဟုအာဟိ၊ ဘာဝါနိ ဝိဗ္ဗုကာ နာမ်။ (ဟိန္ဒူ)
ကောတ္ထုဘ”ဝိလုံ ကလည်း ဤအတိုင်း ဖွင့်
သည်။ “ပဋိသန္ဓေ မနေသောသူ (ဘုရား)၊
ဘုန်းတန်ခိုးကြီးသော ဗိဿုက၏ အမည်”
ဟု ပုဒ်အနက်နှင့် အရကောက်ကို အခြေ
အမြစ်နှင့်တကွ အခိုင်အမာတွေ့ရသည်။ တဖန်
ဤ၌ သာဓကပြုထားသော စကား ဝါကျ၊
အကြောင်းအရာတို့ကို ဆက်စပ် နှိုင်းညှိ၍
ကြည့်ပြန်သော် ၎င်းတို့သည် စိုးရိမ်ခြင်း၊
ကြောက်လန့်ခြင်း (သောက၊ ဘယ)ဟူသော
အာမေဓိတိ၌ဖြစ်ကြောင်း နားလည်ရသည်။

ယင်း စိုးရိမ်ခြင်း၊ ကြောက်လန့်ခြင်းနှင့် ကြုံ
တွေ့သည့်အခါ ကိုးကွယ်ရာ အယူဝါဒရှိသူ
တိုင်း မိမိတို့သက်ဆိုင်ရာ 'ဘုရား'ကို 'ခေါ်'
'ဆို' 'ယောင်' 'တ' ကြသည်မှာ မျိုးရိုး
ဓလေ့နှင့် ယုံကြည်ချက်၏ သဘာဝ ဖြစ်
ကြောင်း တလောကလုံး လက်ခံထားကြ
သည်။ ထို့ကြောင့် ဤနေရာ၌ 'ဘုရား'တို့သော
စကားဖြစ်ကြောင်း ကေန့်ဆုံးဖြတ်ထိုက်သည်။
ပုဒ်နေပုံမှာ ဤ 'အဘူ'ပုဒ်သည် သက္ကတ
အလို ဦးကာရန္တပုလ္လိင်ဖြစ်သည်။ အာလုပ် 'သိ'
ကြောင့် အဘူ-၌ 'ဦ' ဒိဃသရ-က 'ဥ' ရဿ-
သရ ဖြစ်လာ၍ 'အဘူ မေ'ဟု ရှိရမည်။ အနက်
မှာ "ဦ-အလို-ဘုရား-ဘုရားရေ"ဟု ဖြစ်
ရမည်။)

အဘူတ (တိ) [န+ဘူတ] (၁) (က) မဖြစ်
သော။ (ခ) မဖြစ်သေးသော။ (ဂ) မဖြစ်
ဘူး-မိမိသန္တာန်၌မဖြစ်ဘူး-သော တရား။
အဘူတတရား။ (ဃ) အကြောင်းကင်း၍-
မိမိအလိုလို-ဖြစ်သည်မဟုတ်သော(နိဗ္ဗာန်)။
(၂) (က) မဟုတ် မမှန်သော (စကား)။
(ခ) ဟုတ်မှန်သော အနက်မှကင်းသော
(စကား)။ (ဂ) ထင်ရှားမရှိသော (စကား)။
(ဃ) မဖြစ်ဘူးသော။ (၃) မဟုတ် မမှန်-
သည်၏အဖြစ်-ခြင်း။ (ဘာဝပ္ပဓာန)။ (၄)
မဖြစ်သေးသော ဖြစ်ခြင်းသို့ မရောက်သေး
သော။ (၅) မဟုတ်မမှန်သော ဝတ္ထု။ (၁)
(က) တေန အဘူတေန အနုသယေန....၊
သင်္ခ ဂစ္ဆတိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၅။ အဘူတေနာတိ
အဘူတေန အနုသယဝသေန အပ္ပဝတ္တနေန။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၆။ (ခ) အဗ္ဗုတ-ကြည့်။ (ဂ)
အသန္တ အဘူတံ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မံ ဥလ္လပတိ။
ဝိ၊ ၁။ ၁၁၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ အဘူတန္တိ အနုပ္ပန္တံ၊
အနုပ္ပန္တော ဟိ တဿ တံ အသန္တန္တိ၊ ပုရိမဿ
ပစ္ဆိမံ ကာရဏဝစနံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၈၁။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၅၁။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၄၁။) (ဃ)
အဘူတံ အဘူတံ အကတံ အသင်္ခတံ။ ဥဒါန။

၁၇၈။ ဣတိဝုတ်။ ၂၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၄၁။
ကာရဏေန ဝိနာ၊ သယမေဝ ဝါ န ဘူတံ န
ပါတုဘူတံ န ဥပ္ပန္တန္တိ အဘူတံ။ ဥဒါန၊ ၄။
၃၅၇။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၅၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၀။
အဘိဓမ္မာဝတာရ ဋီ သင်္ခ၊ ၂။ ၁၉၆။ (နေတ္ထိ။
၄၇။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၂၀။) (၂) (က) (ခ) (ဂ)
အဘူတံ အဘူတတော နိဗ္ဗေဋ္ဌေတဗ္ဗံ။
ဒီ၊ ၁။ ၃။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၅၃။ အဘူတန္တိ ကတ္ထုဘူတံ
ဝစနံ၊ ယံ ဝစနံ အဘူတံ ဟောတိတိ အတ္ထော။
သီ၊ ၄။ သင်္ခ၊ ၁။ ၂၂၃။ တုစ္ဆာ မုဿာ အဘူ-
တေန အဗ္ဘာစိက္ခန္တိ။ ဒီ၊ ၃။ ၂။ ၈။ မ၊ ၁။ ၁၉၃။
အဘူတေနာတိ ဘူတတ္ထဝိရဟိတေန။ ဒီ၊ ၄။
၃။ ၁၅။ အဘူတေနာတိ ယံ နတ္ထိ၊ တေန။
မ၊ ၄။ ၂။ ၂၃။ အဘူတံ အတစ္ဆံ အနတ္တ-
သံဟိတံ။ ဒီ၊ ၃။ ၁။ ၁၁။ မ၊ ၂။ ၅၇။ စူဠနိ။
၁၆၈။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၈၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉၇။ ဥပ-
ပဒန္တိ၊ အဘူတေန။ မဟာနိ အဘူတေနာတိ
အသဝိဇ္ဇမာနေန။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၆၅။ အဘူ-
တေန ပသံသတိ။ ဇေ၊ ၁။ ၁၂၉။ အဘူတေ-
နာတိ အဝိဇ္ဇမာနေန။ ဇေ၊ ၄။ ၃။ ၁၈၅။ ဘဏ-
နဉ္စ နာမ အဘူတဿ ဝါ ဘူတတံ၊ ဘူတဿ
ဝါ အဘူတတံ ကတော။ ကင်္ခါ၊ ၁၉၀။ အဘူ
တဿာတိ အတစ္ဆဿ။ ကင်္ခါ၊ ၄။ သင်္ခ၊ ၁။ ၂၄၆။
(-ဝိ၊ ၃။ ၃၃၀။ ဒီ၊ ၃။ ၁၅၃။ အံ၊ ၂။ ၁၇၂၊ ၂၀၄။
အံ၊ ၃။ ၃၁၉။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၂။ သုတ္တနိ၊ ၃၃၈။
ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၈၇။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂၃၆။ ကင်္ခါ၊ ၁၉၀။
ဇေ၊ ၄။ ၁။ ၂၈၇။ ဇေ၊ ၁။ ၁၁၈။ ဇေ၊ ၄။ ၆။ ၂၂၁။
ဇေ၊ ၄။ ၇။ ၅၃။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၂၆။ မိလိန္ဒ။
၁၀၆။) (ဃ) အဘူ(ဇေ၊ ၄။ ၇။ ၂၆၁) ကြည့်။
(၃) အဘူတတော နိဗ္ဗေဋ္ဌေတဗ္ဗံ။ ဒီ၊ ၁။ ၃။
အဘူတဘာဝေန အပနေတဗ္ဗံ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၅၃။
အဘူတတောတိ ပန အဘူတတာကိရိယာဝ
ဘာဝပ္ပဓာနတ္တာ၊ ဘာဝလောပတ္တာ စ။ သီ၊
၄။ သင်္ခ၊ ၁။ ၂၂၃။ (၄) ယေ ဓမ္မာ အဘူတာ
အဘူတာ အသဉ္ဇာတာ။ အဘိ၊ ၈။ ၂၁၃။
အဘိ၊ ၀။ ၃။ ၅။ ၈၁၀။ အနာဂတံ အဘူတံ

အဘူတံ အသဉ္စာတံ။ အဘိက။၃၀၇။
 အဇာတ(ခ)အနက်လည်း ကြည့်။ (ဇာတ၊
 ဘူတ။ အဘိဋ္ဌ၊၁။၃၉၃-တို့လည်း ကြည့်။)
 (၅) အနေကာဘူတဒဿနေန (အဘိဓမ္မတ္ထ-
 ဝိဘာဝနီ၊၁၉၄)။ အနေကေသံ အဘူတာနံ
 အတစ္စာနံ ဝတ္ထုနံ ဒဿနေန။ မဏိမဉ္ဇူ၊၂။
 ၁၀၅-က။ အဘူတဿာပိ ဘူတာကာရသညာ-
 ပနာယ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၅၃။

အဘူတ^၂ (ပု) [အဘူတ+အတ္ထ] မဟုတ်မမှန်
 သော အနက်ဖြစ် (စကား)။ အဘူတံ
 အတစ္စံ အနတ္တသဟိတံ။ မ၊၂။၅၇။ ဝုဋ္ဌနိ။
 ၁၆၈။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၉၇။ အဘူ-
 တန္တိ အဘူတတ္ထံ (“ရူပံ အတ္တာ”တိအာဒိ-
 ဝစနံ)။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၇။ ဝုဋ္ဌနိ၊ဋ္ဌ၊၆၀။ ဝိမတိ၊၁။
 ၅၁။ အဘူတတ္ထောဝ အဘူတဉ္စတ္တရပဒလော-
 ပေနာတိ အာဟ “အဘူတန္တိ အဘူတတ္ထ”န္တိ။
 မ၊ဋီ၊၃။၄၉။ အဘူတန္တိ အဘူတတ္ထံ အတ္ထ-
 မုခေန ဟိ ဝါစာယ အဘူတတာ၊ ဘူတတာ
 ဝါ။ သာရတ္ထ၊၁။၂၃၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၃၅။

အဘူတ^၃ (ပု) [အဘူတ+ဘာဝ] မဟုတ်မမှန်
 သည်၏အဖြစ်။ (တာဝလောပ) အဘူတ
 (၃)ကြည့်။

အဘူတကဏာ (ထိ) [အဘူတ+ကဏာ] မဟုတ်
 မမှန်သောစကား။ အဘူတကဏာ ဟိ ပုဗ္ဗေ
 ပဝတ္တာ ဘူတကဏာယ ဝသေန ခွေ ကဏာတိ
 ဝုစ္စတိ။ မ၊ဋီ၊၂။၈၄။

အဘူတ(တာ?)ကာရ (ပု) [အဘူတ(တာ)+
 အာကာရ] မဟုတ်မမှန်သော အခြင်းအရာ။
 အဘူတ(တာ?)ကာရံ သမာရောပေတွာ
 ကပ္ပေတိတိ သက်ပေါ။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၃၅။

အဘူတကာရီ (တိ) [အဘူတ + ကရ + ကိ]
 မဟုတ်မမှန်သည်ကိုပြုလေ့ရှိသောသူ။ အဘူ-
 တကာရီနံ လဉ္စဂ္ဂဟဏံ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၅၂။

အဘူတက္ကောသ (ပု) [အဘူတ + အက္ကောသ]
 မဟုတ်မမှန်သော ဆဲရေးခြင်း။ မဟုတ်မမှန်

သော-ဆဲရေးကြောင်း-ဝတ္ထု-ဖြင့် ဆဲရေး
 ခြင်း။ အဘူတက္ကောသေန ပန ပရိမုတ္တော
 နာမ နတ္ထိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆။ အဘူတေန
 အဘူတက္ကောသေန။ သံ၊ဋီ၊၁။၈၁။

အဘူတဂါမဗီဇဂါမ (ပု) [န+ဘူတဂါမ+ဗီဇ-
 ဂါမ] ဘူတဂါမ် ဗီဇဂါမ်-မဟုတ်သော-ကြီး
 ပွားပြီး ကြီးပွားဆဲ မြက်သစ်ပင်အပေါင်း မျိုး
 စေ့ အပေါင်း မဟုတ်သော အရာဝတ္ထု။
 အဘူတဂါမဗီဇဂါမေ ဘူတဂါမဗီဇဂါမသညိ-
 နောစေဝ ဝေမတိကဿ စ။ ကင်္ခါ၊၁၉၈။
 ဘူတဂါမ (ဝိ၊၂။၅၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆။ ကင်္ခါ။
 ၁၉၇။ သာရတ္ထ၊၃။၁၉။ ဝိမတိ၊၂။၁၁။ ဝဇီရ။
 ၂၉၇။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊သစ်၊၃၅၇)ကြည့်။

အဘူတဂါမမူလ (တိ) [န + ဘူတဂါမ + မူလ]
 (၁) ဘူတဂါမ်ဟူသော အကြောင်းရှိသည်
 မဟုတ်သော-ဘူတဂါမ်မှ ဖြစ်ပေါ်လာသည်
 မဟုတ်သော-ဗီဇဂါမ်။ (န) (၂) ဘူတဂါမ်
 ၏-အကြောင်း - မျိုးစေ့ - မဟုတ်သော
 ဗီဇဂါမ်။

အဘူတဂါမမူလတ္တ (န) [အဘူတဂါမမူလ + တ္တ]
 (၁) ဘူတဂါမ်ဟူသော အကြောင်းမရှိသည်
 ၏အဖြစ်၊ မြက်သစ်ပင်မှ ဖြစ်လာသော ဗီဇ
 ဂါမ် မဟုတ်သည်၏အဖြစ်။ (၂) ဘူတဂါမ်၏
 အကြောင်းမဟုတ်သည်၏အဖြစ်။ အဘူတဂါ-
 မမူလတ္တာ တာဒိသဿ ဗီဇဂါမဿ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။
 ၂၉။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊ဋ္ဌ၊၇၉။ အဘူတဂါမမူလတ္တာ-
 တိ တွေ ဘူတဂါမော မူလံ ကာရဏံ တေဿာ-
 တိ ဘူတဂါမမူလော၊ ဘူတဂါမဿ ဝါ မူလံ
 ကာရဏန္တိ ဘူတဂါမမူလံ။ ဗီဇဂါမော ဟိ
 နာမ ဘူတဂါမတော သမ္ပဝတိ၊ ဘူတဂါ-
 မဿ စ ကာရဏံ ဟောတိ။ အယံ ပန တာ-
 ဒိသောန ဟောတိတိ “အဘူတဂါမမူလတ္တာ”-
 တိ ဝုတ္တံ။ သာရတ္ထ၊၃။၂၁။ အဘူတဂါမမူ-
 လတ္တာတိ ဘူတဂါမတော အနုပ္ပန္နတ္တာ အဘူ-

တဂါမမူလံ၊ ဘူတဂါမဿ အမူလကတ္တာတိ။
ဝဇီရ။ ၂၉၇။

အဘူတဂါမာဗီဇဂါမ (ပု) [အဘူတဂါမ + အဗီဇ-
ဂါမ] ဘူတဂါမလည်းမဟုတ် ဗီဇဂါမလည်း
မဟုတ်သော သစ်ပင်၊ ချို၊ နွယ်စသည်နှင့်
မပေါက်နိုင် မအောင်မြင်သော အမြစ်မျိုးစေ့
စသည့် မျိုးစေ့ အပေါင်း။ အတထာသည်
ဃာတိ အဘူတဂါမာဗီဇဂါမသည်ဃာ။ ကော
ပန ဝါဒေါ အဘူတဂါမာဗီဇဂါမေသု အဘူ-
တဂါမာဗီဇဂါမသည်ဃာ။ ကခါ၊ ဇို။ ၃၅၈။

အဘူတဂါမာဗီဇဂါမသညီ (တိ) [အဘူတဂါမာ-
ဗီဇဂါမ + သညာ + ဤ] ဘူတဂါမလည်း
မဟုတ်၊ ဗီဇဂါမလည်း မဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိ
သော၊ သူ။ အဘူတဂါမာဗီဇဂါမ-ဤည့်။

အဘူတဂုဏအဘိတ္တဝန (န၊ ထိ) [အဘူတဂုဏ +
အဘိတ္တဝန] မဟုတ်မမှန် - ထင်ရှားမရှိ -
သော ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ချီးမွမ်းခြင်း။ အဘူ-
တဂုဏအဘိတ္တဝနဝသေန ဘာသတိ။ နေတ္ထိ၊
ဌ။ ၁၈၄။

အဘူတဂုဏကထာ (ထိ) [အဘူတဂုဏ + က-
ထာ] မဟုတ်မမှန် - ထင်ရှားမရှိ - သောဂုဏ်
ကျေးဇူးစကား။ ဒေဝဒတ္တကောကာလိကာ
အညမညဿ အဘူတဂုဏကထံ ကထေတွာ။
ဇော၊ ဌ။ ၂။ ၃၉၆။ ဂုဏကထာ(သီ၊ ဇို၊ သစ်၊ ၂။
၁၇)လည်း ဤည့်။

အဘူတဂုဏဒဿန (န) [အဘူတဂုဏ + ဒဿန]
မဟုတ်မမှန် - ထင်ရှားမရှိ - သော ဂုဏ်ကျေး-
ဇူးကို ပြခြင်း။ သာဌေယျဉ္စိ အဘူတဂုဏ-
ဒဿနတော အဘူတဘူတဂုဏဒဿနသမံ
ကတွာ ကေရာဋိယန္တိ ဝုစ္စတိ။ မ၊ ဌ။ ၁။ ၁၅၆။

အဘူတဂုဏပတ္တနာ (ထိ) [အဘူတဂုဏ + ပတ္တ-
နာ] မဟုတ်မမှန်သော - ထင်ရှားမရှိသော -
ဂုဏ်ကျေးဇူးကို တောင့်တခြင်း။ ယံ ဝေဇ္ဇပံ
ပဉ္စကာမဂုဏနိဿိတံ ဇာနေယျာဏ အဘူတ-

ဂုဏပတ္တနာကာရပတ္တယ (မဟုတ် မမှန်
သော ထင်ရှားမရှိသော ဂုဏ်ကျေးဇူးကို
တောင့်တသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်
သော။) ပါပိကာယ ဣစ္ဆာယ သမန္နာဂတတ္တာ
ပါပိစ္ဆံ။ သုတ္တနိ၊ ဌ။ ၂။ ၄၇။

အဘူတဂုဏရောပန (န) [အဘူတဂုဏ + ရောပန]
မဟုတ်မမှန်သော - ထင်ရှားမရှိသော - ဂုဏ်
ကျေးဇူးသို့ တင်ခြင်း။ အဘူတယေဝ ပုဂ္ဂလံ
“အသုကော ဘိက္ခု ဈာနလာဘီ၊ အရိ-
ယော” တိ ဝါ အဘူတဂုဏရောပနေန ကိတ္တေ-
န္တိ အဘိတ္တဝန္တိ။ ထေရ၊ ဌ။ ၁။ ၃၅၉။

အဘူတဂုဏသံဝဏ္ဏနာ (ထိ) [အဘူတဂုဏ + သံ-
ဝဏ္ဏနာ] မဟုတ်မမှန်သော - ထင်ရှားမရှိ
သော - ဂုဏ် - ကျေးဇူး - ကို - ချီးမွမ်း - ပြော
ဆို - ခြင်း။ အထ ခေါ် ကဟကတာယ အဘူ-
တဂုဏသံဝဏ္ဏနာယ လဒ္ဓါနိ ပဏိတဘောဇ-
နာနိ ဘုဉ္စိတွာ။ ဝိ၊ ဌ။ ၂။ ၇၄။

အဘူတဂုဏသမ္ဘာဝနာ (ထိ) [အဘူတဂုဏ +
သမ္ဘာဝနာ] မဟုတ်မမှန်သောဂုဏ်ဖြင့် ချီး
မွမ်းခြင်း။ တံ အဘူတဂုဏသမ္ဘာဝနံ အနဓိဝါ-
သေန္တော။ ခုဒ္ဒက၊ ဌ။ ၈၄။

အဘူတဂုဏဘိဗျာဟာရ (ပု) [အဘူတဂုဏ +
အဘိဗျာဟာရ] မဟုတ်မမှန် - ထင်ရှားမရှိ -
သော ဂုဏ်ကျေးဇူးကို မြှက်ဆိုခြင်း။ တေ ဟိ
အဘူတဂုဏဘိဗျာဟာရဝသေနာပိ နံ ဥပ္ပါ-
ဒေယျ။ ထေရ၊ ဌ။ ၂။ ၂၄၈။

အဘူတညေယျာကာရ (ပု) [အဘူတ + ညေယျ +
အာကာရ] မဟုတ်မမှန်သောအားဖြင့် သိအပ်
သော အခြင်းအရာ။

အဘူတညေယျာကာရတ္ထ (န) [အဘူတညေ-
ယျာကာရ + တ္ထ] မဟုတ်မမှန်သော အားဖြင့်
သိအပ်သောအခြင်းအရာ၏အဖြစ်။ မာယာ-
မရိစိအာဝယော အဘူတညေယျာကာရတ္တာ
အသစ္စိကဋ္ဌာ။ မူလ၊ ဇို၊ ၂။ ၅၀။ ဣမ ပန မာ-

ယာယ အာဟိတဝိသေသာ အဘူတဉ္စေ-
ယျာကာရာ အဓိပ္ပေတာ။ အနုဋ္ဌိ၊ ၃။ ၆၀။

အဘူတတဗ္ဗာဝ (ပ) [အဘူတ+တဗ္ဗာဝ] မဖြစ်
ဘူးသော ဝတ္ထု၏ ထို(မဖြစ်ဘူးသောအဆင်း
စသည်)ဖြင့် ဖြစ်ခြင်း။ သုတ်အနက်။ (က)
(အဝတ္ထာရှိသော ရှေးအဝတ္ထာမှ တပါးသော
အဝတ္ထာဖြင့်) မဖြစ်ဘူးသော ဝတ္ထု၏ ထို
(မဖြစ်ဘူးသော အဝတ္ထာတပါး)ဖြင့် ဖြစ်
ခြင်း။ ဝုတ္တိအနက်။ (ခ) (ရှေးအခိုက်အတန့်
မှ တပါးသော အခိုက်အတန့် သရုပ်သဏ္ဌာန်
ဖြင့်) မဖြစ်ဘူးသော ဝတ္ထု၏ (အခြားမဲ့၌)
ထို(ရှေးအခိုက်အတန့်သရုပ်သဏ္ဌာန်မှ တပါး
သော သရုပ်သဏ္ဌာန်)ဖြင့် ဖြစ်ခြင်း။ မုဂ္ဂ-
ဗောဓဋ္ဌိကာအနက်။ (ဂ) ရှေးက မဖြစ်ဘူး
သော သဘောဖြင့် ထိုအဘူတဝတ္ထု၏ ဖြစ်
ခြင်း။ သိဒ္ဓန္တဒီပနီအနက်။ (ဃ) (အခိုက်
အတန့်တပါးဖြင့်) မဖြစ်ဘူးသော ဝတ္ထု၏
ထို (မဖြစ်ဘူးသော အခိုက်အတန့်)ဖြင့်
(အခိုက်အတန့်တပါး၌) ဖြစ်ခြင်း။ ပဉ္စိကာ
ဋ္ဌိကာအနက်။ ဤသည်တို့ကား အဘယာရာမ
ဆရာတော်၏ မောဂ္ဂလ္လာန်နိဿယနှင့် ပဉ္စိကာ
ဋ္ဌိကာနိဿယ ၄၊ ၁၁၉-ကို မှီ၍ နားလည်သမျှ
သောအနက်တို့တည်း။ (င) (ပကတိရုပ်ဖြင့်)
ထင်ရှားမဖြစ်ဘူးသော ဝတ္ထု၏ ထို(ပကတိ
ရုပ်)ဖြင့် ဖြစ်ခြင်း။ ဝါစပုတိအနက်။ (စ)
တစုံတခုသော - ဝတ္ထု - သဘာဝ - သည်
ရှေးကမဖြစ်ဘူးသည့် တစုံတခုသော-ဝတ္ထု-
သဘာဝ-ဖြစ်လာခြင်း-သို့ ပြောင်းလဲသွား
ခြင်း။ ဝီလုံအနက်။] အဘူတတဗ္ဗာဝေ
ကရာသဘူယောဂေ ဝိကာရာဝါစကတော ဤ-
ပစ္စယော၊ အန္တသရဿ ဝါ ဤ-ကာရာဒေ-
သောတိ သဒ္ဓဝိဒ္ဓါ၊ ယထာ “ဝေလိကာရော
ကဗဠိကာရော”တိ။ သီးဋ္ဌိ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၆၉။
ဤ၌ ဋ္ဌိကာတို့က “ကိုး”သော သုတ်မှာ
မာဂဗျောကရုဏ်း မောဂ္ဂလ္လာန်ကျမ်းက ဖြစ်
သည်။ သုတ်နေပုံမှာ “အဘူတတဗ္ဗာဝေ

ဘူကရာသယောဂေ ဝိကာရာစိ” ဟူ၍ ဖြစ်
သည်။ ပုံစံမှာ “ဝေလိကာရောတိ၊ မဇ္ဈိသညံကို
အဠု-ဠုဇ်-ဖြစ်စေ၏။ ဝေလိသိယာ၊ မဇ္ဈ
သောအရာသည် ပြုရာ၏။ ဝေလိဘဝတိ၊ မဇ္ဈ
သောအရာသည် အပြုဖြစ်၏” ဤသည်တို့
တည်း။ ဝါစပုတိ-က “ကိုး”သော သုတ်မှာ
သက္ကတဗျာကရုဏ်း ပါတိနိကျမ်းက ဖြစ်
သည်။ သုတ်နေပုံမှာ “ကုဘုဏ္ဍိယောဂေ
သမ္ပဒျ ကတ္တိရိ စ” ပါ။ “အဘူတတဗ္ဗာဝေ
လုတိ ဝတ္ထုရမ” ပါ-ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ပုံစံမှာ
“မုတ္တိကာ သဋ္ဌိဘဝတိ၊ မြေကြီးက အိုးဖြစ်
၏” ဤသည်ပင်တည်း။ ဤသုတ်၏ အင်္ဂါ
ကား (၁) ဘူကရာသယောဂ (ဘူဇာတ်၊
ကရဇာတ်၊ အသဇာတ်-တို့နှင့် ယှဉ်ခြင်း)
(၂) အဘူတတဗ္ဗာဝ (မဖြစ်ဘူးသော ဝတ္ထု
၏ အခိုက်အတန့်တပါး၌ တမျိုးတပုံ ဖြစ်
ခြင်း = မပြုသည်မှ ပြုသွားခြင်း၊ ပြုသည်မှ
အေးသွားခြင်းစသည်)တို့တည်း။ (ဆိုခဲ့သည့်
“ဝေလိကာရောတိ(မာဂဇ)၊ မုတ္တိကာ သဋ္ဌိဘ-
ဝတိ(သက္ကတ)” စသော ပုံစံတို့သည် ဤအင်္ဂါ
နှစ်ပါးနှင့် ကိုက်ညီကြသည်။ သို့ရာတွင် “အနန္တိ-
ဘူတော၊ သိတိဘာဝေါ” စသော သာသနာ-
သုံးစကားတို့သည် အဘူတတဗ္ဗာဝအင်္ဂါနှင့်
မကိုက်ညီဟု ယူဆသည်။ အကြောင်းမှာ
အနန္တိဘူတော-၌ ပညာမျှက်စိမကန်းသောသူ
အဖြစ်မှ ပညာမျှက်စိ ကန်းသောသူ ဖြစ်
သည် မဟုတ်၊ ပုထုဇဉ်လောက၏ ပညာ
မျှက်စိ ကန်းသည်မှာ ဓမ္မတာတည်း။ သိတိ-
ဘာဝေါ-၌ မငြိမ်းအေးခြင်းမှ ငြိမ်းအေးခြင်း
ဖြစ်လာသည် မဟုတ်၊ နိဗ္ဗာန်၏ ငြိမ်းအေးခြင်း
မှာ သဘာဝတည်း။ ဤအကြောင်းကြောင့်
တည်း။ ဤပုံစံမျိုးကို ဤသုတ်ဖြင့် ရုပ်စီရင်
မည်ဆိုလျှင် ဤသုတ်၏ အင်္ဂါနှစ်မျိုးတို့တွင်
ဘူကရာသယောဂ-သည်သာ ပဓာနလော? ဟု
စဉ်းစားဖယ်ရှားရမည်။ သို့ရာတွင် ဤသုတ်ဖြင့်
မစီရင်မူ၍ “ယထာကမ” မိဝတ္ထာကမော ဘူ-

ကရေသ္မ”ဟူသော (နိတိ၊သုတ္တံ၊၁၃၃၈)သုတ်
နှင့်အညီ ဤကာရာဂမပြု၍ စီရင်သော်၎င်း၊
သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၄၆၉ အဆိုအရ သီတ၊အန္တ-
တို့၏ အစိတ်သရ အ-ကို ဤ-ပြု၍ စီရင်သော်
၎င်း ဆိုခဲ့သည့် ပြဿနာ ဖြစ်ပွယ်မလို။)

အဘူတတာ (တိ) [အဘူတ+တာ] မဟုတ်မမှန်
သည်၏အဖြစ်။ ဘဏနဉ္စ နာမ အဘူတဿ
ဝါ ဘူတတံ၊ ဘူတဿ ဝါ အဘူတတံ ကတွာ။
ကခါ။၁၉၀။ သာရတ္ထ၊၃။၁။ အတ္ထမုခေန ဟိ
ဝါစာယ အဘူတတာ၊ အတစ္ဆန္တိ တဿေဝ
ဝေဝစနံ။ သာရတ္ထ၊၁။၂၃၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။
၂၃၇။

အဘူတတ္ထ (န) [အဘူတ + တ္ထ] (၁) အကြောင်း
ကင်း၍ မိမိအလိုလိုမဖြစ်ခြင်း။ (၂) မဟုတ်
မမှန်သည်၏အဖြစ်။ (၁) ဧဝံ အဘေတတ္တာ
အဘူတတ္တာ စ ယေန ကေနစိ ကာရဏေန
န ကတံ။ ဥဒါန၊၄။၁၇၇။ ဣတိဝုတ်၊၄။၁၅၄။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၁၀။ (၂) “ဧဝံ မေ”တိ ပဒါနံ
ပန အတ္ထော အဘူတတ္တာ အနတ္တမတ္တာ စ
န တဏှာ ဝုစ္စတိ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၅၅။

အဘူတတ္ထ (ပု) [အဘူတ + တ္ထ] (၁) မဟုတ်မမှန်
သောအနက်သဘော။ (တိ) (၂) မဟုတ်မမှန်
သော - အနက် - ခြစ် - ဝတ္ထု - ရှိသော - အ
နက် - ခြစ် - ဝတ္ထု - ကိုအာရုံပြု၍ ဖြစ်သော။
(၁) ဟော မာယာမရိစိအာဒယော ဝိယ
အဘူတတ္ထော အနုဿဝါဒီဟိ ဂဟေတဗ္ဗော
ဝိယ အနတ္တမတ္ထောပိ န ဟေတတိ။ ဥဒါန၊၄။
၁၃-၄။ ဣတိဝုတ်၊၄။၂၃။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၄၀။ သီ၊
ဋီ၊သစ်၊၁။၁၅၅။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၉။ အဘူတ-
လည်း ကြည့်။ (၂) ကိံ ဘူတတ္တာ အဘူ-
တတ္တာ၊ ဘူတဝိပါကာ အဘူတဝိပါကာတိ
(ဘူတတ္တာ ဘူတဝိပါကာ အဘူတတ္တာ အ-
ဘူတဝိပါကာတိ) ပုစ္ဆတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၃။ အဓမ္မိ-
ကာယ ပဋိညာယ အဘူတတ္တာယ “မယံ
ဘိက္ခု”တိ ဝေန္တိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၄။

အဘူတတ္ထတာ (တိ) [အဘူတတ္ထ + တာ] မဟုတ်
မမှန် အကျိုးမရှိသည်၏ အဖြစ်။ တဿာ
ကဏာယ ယေဘုယျေန အဘူတတ္ထတံ ဒီပေ-
တိ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၉၅။

အဘူတတ္ထဝိပါက (တိ) [န + ဘူတတ္ထ + ဝိပါက]
ဟုတ်မှန်သော - အလိုရှိအပ်သော - အကျိုး
ကိုမပြီးစေတတ်သော။ အဘူတဝိပါက - ကြည့်။

အဘူတဒေါသနိဇိဂိသာ (တိ) [အဘူတ + ဒေါသ +
နိဇိဂိသာ (= နိ + ဟရ + သ။ ဟရ-ဓာတ်ကို
ဂိ-ပြု။] မဟုတ်မမှန်သော အပြစ်ကို ရှာမှီး
ခြင်း။ ပညာယ ပရိယေသနံ ယထာဘူတ-
ဒေါသပဝိစယော၊ ဒေါသဿ အဘူတဒေါသ-
နိဇိဂိသာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၂၂။

အဘူတဒေါသာရောပန (န) [အဘူတဒေါသ +
အာရောပန] မဟုတ် မမှန်သော အပြစ်ကို
တင်ခြင်း။ သတ္ထရိ အဘူတဒေါသာရောပန-
ဝသေန မိစ္ဆာဧကဟိတာယ နိရယဂါမိနိယာ
ပါပဒိဋ္ဌိယာ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၃၉၈။

အဘူတဓမ္မ (ပု) [အဘူတ + ဓမ္မ] မဟုတ်မမှန်
သော တရား၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူ။

အဘူတဓမ္မသညာပန (န၊တိ) [အဘူတဓမ္မ + သ-
ညာပန] မဟုတ်မမှန်သော တရားကို - မိစ္ဆာ-
ဒိဋ္ဌိ အယူကို - သိစေခြင်း - ဟောပြောခြင်း။
အသဒ္ဓမ္မသညတ္တိ (မ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၂။) အဘူတ
ဓမ္မဿ ဒိဋ္ဌိဘာဝဿ သညာပနာ အာစိက္ခနာ
အဘူတဓမ္မသညာပနာ။ မ၊ဋီ၊၃။၅၂။

အဘူတပက္ခေပ (ပု) [အဘူတ + ပက္ခေပ] မဟုတ်
မမှန်သော သုတ၊သုခ စသည်ကို တည့်သွင်း
ခြင်း။ ယောဂါနုဘာဝေါ ဟိ သေ၊ ယဒိဒံ
အနုဓောဓဝိဓောဓဝိပ္ပမုတ္တော အရတိရတိသ-
ဟော အဘူတပက္ခေပဘူတာပနယနဝိရဟိ-
တော စ ဟေတတိ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၃၇၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၄၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၀။ ပရိသိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၄။

အဘူတပရိကပ္ပ (ပ) [အဘူတ+ပရိကပ္ပ] မဖြစ်နိုင် - မရှိနိုင် သည်ကို ကြံဆခြင်း။ “မုဒ္ဒါပိတဿ ဝိပတေယျာ” တိ တွေ့ ဝိယ အဘူတပရိကပ္ပေါ ကိရေသ။ ဝင်ရ။ ၃၉၈။ “သေဝဝိနသိဿတိ” တိ ဝိယ အဘူတပရိကပ္ပဝသေန ဝုတ္တံ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၄။ မူလဋီ၊ ၂။ ၂၀၇။

အဘူတပရိကပ္ပန (န၊ တိ) [အဘူတ+ပရိကပ္ပန] မဖြစ်နိုင် - မရှိနိုင် - သည်ကို ကြံဆခြင်း။ အယဉ္ဇ ဂါတာ အဘူတပရိကပ္ပနာဝသေန အဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တာ။ သံ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၉၄။ သုတ္တေ ပန အဘူတပရိကပ္ပနဝသေန ဥပမာမတ္တံ အာဟဋ္ဌံ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၆၉။

အဘူတပရိကပ္ပနဝစန (န) [အဘူတပရိကပ္ပန + ဝစန] မဖြစ်နိုင် - မရှိနိုင် - သည်ကို ကြံဆသော စကား။ “ကပ္ပမ္ပိ စေ အည မဘာသမာနော” တိ အဘူတပရိကပ္ပနဝစနမေတံ တထာဘာသမာနဿ အဘာဝတော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၁၈။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇၁။

အဘူတပရိကပ္ပိတ (တိ) [အဘူတ+ပရိကပ္ပိတ] မဟုတ်မမှန်သော အားဖြင့် ကြံစည်အပ်သော။ တတြ တတြ ဝုဋ္ဌာနသမယံ အဘူတပရိကပ္ပိတံ ကိဉ္စ ဥပ္ပါဒိယံ ဝတ္ထု အတ္တနော သမယံ ကတွာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၆၄။

အဘူတပုဗ္ဗ (တိ) [အဘူတ+ပုဗ္ဗ] မဖြစ်ဘူးသော။ သူ။ ပုဗ္ဗေ အဘူတပုဗ္ဗံ အဋ္ဌ မေ ဟောတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၃၃၈။ ပုရိသာ ဟိ ဣတ္ထိယော၊ ဣတ္ထိယော ဝါ ပုရိသာ အဘူတပုဗ္ဗာ နာမနတ္ထိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၇-၈။ အနမတဂ္ဂေ သံသာရေ ဇာယာ ဝါ ပတိ ဝါ အဘူတပုဗ္ဗာ နာမနတ္ထိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆။ အဗ္ဘုတ - လည်းကြည့်။

အဘူတပုဗ္ဗတာ (တိ) [အဘူတပုဗ္ဗ + တာ] မဖြစ်ဘူးသည်၏ အဖြစ်။ အဗ္ဘုတ (ဝိမာန၊ ဋ္ဌ၊ ၃၀၉။ ယေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၄၈) ကြည့်။

အဘူတပုဗ္ဗတ္တ (န) [အဘူတပုဗ္ဗ + တ္တ] မဖြစ်ဘူးသည်၏အဖြစ်။ အဘူတပုဗ္ဗတ္တာ အဗ္ဘုတံ။ နေတ္ထိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၁၉။ အဘူတပုဗ္ဗတ္တာတိ အနုပ္ပန္နပုဗ္ဗတ္တာ။ နေတ္ထိ၊ ဋီ၊ ၇၇။

အဘူတဗလိဂ္ဂါဟက (တိ) [အဘူတ + ဗလိ + ဂဟ + က္ခ] မဟုတ် မမှန် - မတရား - သော အားဖြင့် အခွန်အတုတ်ကို ကောက်ယူသော။ သူ။ စောရသမာတိ အဘူတဗလိဂ္ဂါဟကာ သန္နိစ္ဆေဒကစောရသဒိသာ အသပ္ပုရိသာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၆၄။

အဘူတဗ္ဗက္ခာန (န) [အဘူတ + အဗ္ဗက္ခာန] မဟုတ်မမှန်သော - ထင်ရှားမရှိသော - အားဖြင့် - လွမ်းမိုးမိစီး၍ ပြောဆိုခြင်း - စွပ်စွဲပြောဆိုခြင်း။ မဟုတ် မမှန် ပြောဆိုခြင်း။ မဟုတ်မမှန် - နှိပ်စက်ပြောဆို - စွပ်စွဲ - ခံရခြင်း။ ဣဒါနိ ဗုဒ္ဓေါ ဟုတုပိ သန္နရိယာကာရဏာ အဘူတဗ္ဗက္ခာနံ ပါယုတိ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ၊ ၂၃၈-၉။ ဧဝံ ဘဂဝါ အဘူတဗ္ဗက္ခာနဝသေန... ဝိပါကံ ဒဿေတွာ။ ဣတိ ဝုတိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၆၈။

အဘူတဗ္ဗက္ခာနသံဝတ္တနိက (တိ) [အဘူတဗ္ဗက္ခာန + သံဝတ္တနိက] မဟုတ်မမှန် - နှိပ်စက်ပြောဆို - စွပ်စွဲ - ခံရခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော။ မုသာဝါဒဿ ဝိပါကော မနုဿဘူတဿ အဘူတဗ္ဗက္ခာနသံဝတ္တနိကော ဟောတိ။ အံ၊ ၃။ ၃၈။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၇။) အဘူတေန အဗ္ဗက္ခာနံ သံဝတ္တေတိ၊ ယေန ကေနစိ ကတံ တဿေဝ ဥပရိ ပတတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၂။

အဘူတဗျာကရဏ (န) [အဘူတ + ဗျာကရဏ] မရှိ - မိမိ၌ ထင်ရှားမရှိ - သော ဂုဏ်ကို ပြောကြားခြင်း။ အဘူတဗျာကရဏံ ဗျာကရေတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၉၅။ အတ္တနိ အဝိဇ္ဇမာနဂုဏာဘိဗျာဟာရံ ဗျာဟရတိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၉၆။

အဘူတဘူတဂုဏဒဿန (န) [အဘူတ + ဘူတ + ဂုဏ + ဒဿန] မဟုတ်မှန် - မစစ်မှန် - သော ဘူတ၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ဖော်ပြခြင်း။ အဘူတဂုဏဒဿန ကြည့်။

အဘူတဘာဝ (ပု) [အဘူတ + ဘာဝ] မဟုတ် မမှန်သည်၏အဖြစ်။ ယံ အဘူတံ၊ တံ အဘူ- တဘာဝေနော အပနေတပွံ။ ဒီ၊ ငွ၊ ၁။ ၅၃။ တဿ ကာရဏဿ အဘူတဘာဝံ ဥတ္တာ။ အံ၊ ငွ၊ ၁။ ၂၀၇။ ပေတ၊ ငွ၊ ၁၃။ သက္ကေနဿ အဘူတဘာဝေ ပကာသိတေ။ ဣတိဝုတ်၊ ငွ။ ၈၂။

အဘူတဘာဝကထန (န) [အဘူတဘာဝ + ကထန] မဟုတ်မမှန်သည်၏အဖြစ်ကို ပြော ကြားခြင်း။ တဿ အဘူတဘာဝကထနေန တဿ ဗြာဟ္မဏဿ န ကာစိ အတ္ထသိဒ္ဓိ။ မ၊ ငွ၊ ၂။ ၁၇၉။

အဘူတဝစန (န) [အဘူတ + ဝစန] (က) မဟုတ်မမှန်ပြောဆိုခြင်း။ (ခ) မဟုတ်မမှန် - ပြောဆို - စွပ်စွဲ - ခြင်း။ (က) ကေစိ ပန အဘူတဝစနံ၊ ဝိသံဝါဒနစိတ္တံ၊ ပရဿ တဒတ္တ- ဝိဇာနနန္တိ တယော သမ္မာရာတိ ဝဂန္တိ။ ဣတိဝုတ်၊ ငွ။ ၂၂။ သီ၊ ငွ၊ ၁။ ၁၇၆။ (ခ) အဘူတဝစနံ စ တသ္မိံ ဓမ္မာတိ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၄၈။

အဘူတ(တာ?) ဝနိတ (တိ) [န + ဘူတ + အာ- ဝနိတ] ရာဂဟူသော - ဘုတ် - တစ္ဆေ - ဘိလူး - မပူးဝင် - မဖမ်းစား - အပ်သော။ သူ။ အယက္ခဂဟိတော အဘူတဝနိတော (သျှာ) ပုရိသော။ ဇာ၊ ငွ၊ ၅။ ၄၈၂။ အဘူ- တဝိဋ္ဌ-လည်း ကြည့်။

အဘူတဝတ္ထု (န) [အဘူတ + ဝတ္ထု] မဟုတ်မမှန် သော ဝတ္ထု။ အဘူတဝတ္ထုဝသေန အဓမ္မကမ္ပံ ဘူတဝတ္ထုဝသေန ဓမ္မကမ္ပဉ္စ ဒသေတံ။ ဝိ၊ ငွ၊ ၃။ ၄၂၉။ မုသာ (ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၁၅) လည်း ကြည့်။

အဘူတဝါဒ (ပု) [အဘူတ + ဝါဒ] (၁) (က) မဟုတ်မမှန်သော စကား။ (၁) မဟုတ်မမှန် သည်ကို ပြောဆိုခြင်း။ (တိ) (၂) မဟုတ် မမှန်သည်ကို ပြောဆိုတတ်သော။ သူ။ (၁) (က) သဘာဝဝစနေန သမုဒါစိတ္တံ၊ နော အဘူတဝါဒေန။ မိလိန္ဒ၊ ၁၇၁။ (ခ) မုသာ- ဝါဒါတိ အဘူတဝါဒတော။ အဘိ၊ ငွ၊ ၂။ ၃၆၅။ (၂) တေ ဒေဝါ သစ္စံ န ဝိဒဟန္တိ၊ ဥဒါဟု အဘူတဝါဒါယေဝေတေ။ ဇာ၊ ငွ၊ ၇။ ၁၈၆။

အဘူတဝါဒိက (တိ) [အဘူတဝါဒိ + က] မဟုတ် မမှန် သည်ကို ပြောဆိုတတ်သော။ လိမံ - ညာ - ချံ ပြောဆိုတတ်သော။ သူ။ တံ အဘူတဝါဒိကေန စိတ္တစုဋ္ဌေန နာမ ကစ္ဆ- ပေန....။ စရိယာ၊ ငွ။ ၁၁၆။

အဘူတဝါဒိဘာဝ (ပု) [အဘူတဝါဒိ + ဘာဝ] မဟုတ် မမှန်သည်ကို ပြောဆိုတတ်သူ၏ အ ဖြစ်။ မဟုတ် မမှန်သည်ကို ပြောဆိုခြင်း။ အနဝဇ္ဇ၊ ပ။ ဗလေယျ၊ (ဒီ၊ ငွ၊ ၂။ ၂၄၉) အဘူ- တဝါဒိဘာဝတောတိ အဓိပ္ပါယော။ ဒီ၊ ငွ၊ ၂။ ၂၂၃။ အဘူတဝါဒိက-လည်း ကြည့်။

အဘူတဝါဒိ (တိ) [န + ဘူတ + ဝေ + ဇာ] (က) မဟုတ်မမှန် - ထင်ရှားမရှိ - သည်ကို ပြောဆို တတ်သော။ သူ။ (ခ) မဟုတ်မမှန်သော အားဖြင့် - စွပ်စွဲ - ပြောဆို - တတ်သော။ သူ။ (ဂ) အရိယာကို စွပ်စွဲခြင်း အားဖြင့် မဟုတ်မမှန်သည်ကို ပြောဆိုတတ်သော။ သူ။ (က) အကာလဝါဒိတိပိ အဘူတဝါဒိတိပိ။ မ၊ ၃။ ၉၆။ အံ၊ ၁။ ၂၀၃၊ ၃၃၀။ အံ၊ ၃။ ၄၇၄။ ၄၉၁။ ဘူတံ န ဝဒတိ၊ အဘူတံ ဝဒတိ နာမ။ အံ၊ ငွ၊ ၂။ ၁၉၂။ အဘူတဝါဒိတိ ယံ နတ္ထိ၊ တဿ ဝတ္ထာ၊ တေနာဟ “ဘူတံ န ဝဒတိ” တိ။ အထ ဝါ အဘူတန္တိ အသန္တံ အဝိဇ္ဇမာနံ။ အံ၊ ငွ၊ ၂။ ၁၇၁။ အသဘာဝံ ဝဒတိတိ အဘူတဝါဒိ။ အံ၊ ငွ၊ ၂။ ၂၆၆။ အသဘာဝံ ဝဒတိတိ ယံ နတ္ထိ၊ တံ ဝဒတိ။ အံ၊ ငွ၊ ၂။ ၂၄၆။ (-မ၊ ၁။

၃၅၆။မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၁။) (ခ) အဘူတာဝါဒီ နိရယံ
ဥပေတိ။ ဓမ္မ၊၅၇။ ဥဒါန၊၁၃၀။ ဣတိဝုတ်။
၂၂၄။ သုတ္တနိ၊၃၈၂။ ဥဒါန၊၄၆၉။ မဟာနိ၊
၄၁၆၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၄။ အဘူတာဝါဒီတိ
ပရဿ ဒေါသံ အဒိသ္မာဝ မုသာဝါဒံ ကတူ
တုစ္ဆေန (အဘူတေန အတစ္ဆေန) ပရံ
အဗ္ဘာဝိက္ခန္ဓော။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၇။ ဥဒါန၊၄၆
၂၃၆။ ဣတိဝုတ်၊၄၁၆၈။ (ဂ) အဘူတာဝါဒီ-
တိ အရိယူပဝါဒဝသေန အလိကဝါဒီ။ သုတ္တနိ၊
၄၂။၁၉၈၊၂၃၆။

အဘူတ(တာ ?)ဝိဋ္ဌ (တိ) [န+ဘူတ+အာဝိဋ္ဌ]
ရာဂ ဟူသော-ဘုတ်-တစ္ဆေ-ဘိလူး-မပူး
ဝင်- မမမ်းစား- အပ်သော၊ သူ။ အဒေဝ-
သတ္တ (ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၈၂) ကြည့်။

အဘူတဝိပါက (ပု) [န+ဘူတ+ဝိပါက] မဟုတ်
မမှန်သော အကျိုးရှိသော၊ အလိုမရှိအပ်
သော အကျိုးကို ပြီးစေတတ်သော။ ဒွေဓာ
ဝိပါကာတိ ဘူတဝိပါကာ ဝါ အဘူတဝိပါကာ
ဝါ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၁။ ဘူတဝိပါကာတိ ဘူတတ္ထ-
နိဋ္ဌာယကာ အဓိပ္ပေတတ္ထသာကော၊ ဝုတ္တဝိ-
ပရိယာယေန အဘူတတ္ထဝိပါကာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။
မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၃-၄။ ဘူတဝိပါကာ အဘူတ-
ဝိပါကာတိ ပုစ္ဆတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၃။

အဘူတသဒ္ဓ (ပု) [အဘူတ+သဒ္ဓ] အဘူတ-
သဒ္ဓါ။ ဝါစုလိင်္ဂါဘိဓေယျလိင်္ဂဿ အပ္ပုတ-
သဒ္ဓဿ စ ဝါစုလိင်္ဂဿ အဘူတသဒ္ဓဿ
စာတိ ဣမေသံ ကိဉ္စိ ဝိသေသံ ကထာယမ။
နိတိ၊ပဒ။၃၃၉။

အဘူတာကာရ (ပု) [အဘူတ + အာကာရ]
မဟုတ်မမှန်သော - ထင်ရှား - မပြစ် - မရှိ-
သော - အခြင်းအရာ။ သစ္စိကဋ္ဌောတိ မာယာ-
မရိစိအာဒယော ဝိယ အဘူတာကာရေန
အဂ္ဂဟေတဗ္ဗော ဘူတဋ္ဌော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။
၁၁၂။ “သုဘံ သုခ”န္တိ အာဒိကံ အာရမ္မဏေ
အဘူတာကာရံပိဝိဓံ နိန္ဒဘာဝေန နိစ္ဆိနောတိ

(စိနောတိ) အာရောပေတိတိ ဝိနိစ္ဆယော။
ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၂။

အဘူတာရောစန (န) [အဘူတ + အာရောစန]
မိမိသန္တာန်၌ မပြစ်ဘူး - ထင်ရှားမရှိ - သော
(ဈာန်၊ မဂ်၊ ဖိုလ်)တရားကို ပြောကြားခြင်း။
ဣဒံ ပန အနုဋ္ဌသနံ အဘူတာရောစနဉ္စ ဇေတိ-
ယေဝး ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၃။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊၂၄၃။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊
၄။၂၄၀။ ဝိမတိ၊၁။၃၃၇။ ဝိနိစ္ဆယ။၅၀၀။
ဥတ္တရ၊ဝိ။၄၅၅။)

အဘူတာရောစနဝိနိစ္ဆယ (ပု) [အဘူတာရော-
စန + ဝိနိစ္ဆယ] အဘူတာရောစန အဆုံး
အပြတ်။ အဘူတာရောစနဝိနိစ္ဆယော စတုတ္ထ-
ပါရာဇိကေ ဝုတ္တော။ ဝိ နိစ္ဆယ၊ဋ္ဌ၊၂၄၃။

အဘူတာရောစနာဓိပ္ပာယဝိရဟိတ (တိ) [အဘူ-
တာရောစန + အဓိပ္ပာယ + ဝိရဟိတ] မိမိ
သန္တာန်၌ - မပြစ်ဘူးသော - ထင်ရှားမရှိ
သော - ဈာန်၊ မဂ်၊ ဖိုလ်-တရားကို - ပြော
ကြားရန် အလိုဆန္ဒမှ ကင်းသော - ပြော
ကြားလိုခြင်း မရှိသော - မပြောကြားလို
သော၊ သူ။ အနုလ္လပနာဓိပ္ပာယ (ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ။
၂၂၂) ကြည့်။

အဘူတာရောစနာပတ္တိ (ထိ) [အဘူတာရောစန
+ အာပတ္တိ] အဘူတာရောစန အာပတ်၊
စတုတ္ထပါရာဇိကအာပတ်။ အလဒ္ဓသမာပတ္တိ-
ကဿ အာပတ္တိ နာမ အဘူတာရောစနာ-
ပတ္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၅၉။ (-ဥတ္တရ၊ဝိ။၄၃၇။)

အဘူတာရောပန (န) [အဘူတ + အာရောပန]
မဟုတ်မမှန်သော - ထင်ရှားမရှိသော - မိန်းမ
ယောကျ်ား စသော သတ္တဝါအခြင်းအရာကို
ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ၌ တင်ထားခြင်း၊ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ
၌ပင် - မဟုတ်မမှန်သောအားဖြင့် - မိန်းမ
ယောကျ်ား စသော သတ္တဝါ အခြင်းအရာ
အားဖြင့် - စိတ်ကိုတင်ထားခြင်း - ထင်မှတ်
ခြင်း။ အာရောပေတောတိ ဣတ္ထိပရိသာဒိ-

အာကာရံ သတ္တာကာရမေဝ ဝါ အသန္တံ
ရူပါဒိဥပါဒါနေ အာရောပေတွာ။ အဘူတာ-
ရောပနဉ္စေတ္ထ ပဏိဒဟနန္တိ အဓိပ္ပေတံ။
အနုဋ္ဌိ၊ ၃။ ၁၀၈။

အဘူတိ (ထိ) [န + ဘူတိ] မကြီးပျိုခြင်း၊ ဆုတ်
ယုတ်ပျက်စီးခြင်း။ အဘူ (ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၃၁)
ကြည့်။

အဘူတောပမာ (ထိ) [အဘူတ + ဥပမာ၊ အဘူ-
တေန ဥပမာ အဘူတောပမာ။ အလင်္ကာ-
နိသျသစ်၊ ၁၉၅] ထင်ရှားမရှိသော - အနက်
- အရာဝတ္ထု - ဖြင့် နှိုင်းယှဉ်ခြင်း။ (က) မရှိ
သော အရာဝတ္ထုကို ရှိသကဲ့သို့ ဖြစ် နှိုင်းယှဉ်
ခြင်း ဟူသော ဥပမာ။ (ခ) လောက၌ -
မဖြစ်နိုင် - မရှိနိုင် - သော အရာဝတ္ထုဖြင့်
နှိုင်းယှဉ်ခြင်းဟူသော ဥပမာ။ (က) ဘူတ-
မတ္တံ ကတွာ အဘူတောပမံ ကထာယံသတိ။
မူလဋ္ဌိ၊ ၂။ ၂၁၁။ (အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၃၃-၄-လည်း
ကြည့်။) (ခ) သဗ္ဗမ္ဘောဇပဘာသာရော၊
ရာသိဘူတောဝ ကတ္တစိ။ တဝါနနံ ဝိဘာတိတိ၊
ဟောတာဘူတောပမာ အယံ။ သုဗော-
ဓာလင်္ကာရ၊ ၁၉၅၊ အဝိဇ္ဇမာနဝတ္ထုတော
ဥပမိတတ္တာ အဘူတောပမာ နာမ ဟောတိ။
သုဗောဓာလင်္ကာရဋ္ဌိ၊ ၁၉၅။

အဘူမိ (ထိ) [န + ဘူမိ] (၁) (က) တည်ရာ -
သွားလာရာ - မဟုတ်သော အရပ်။ (ခ)
တည်ရာ - ဖြစ်ရာ - သွားလာရာ - ကျက်စား
ရာ - နေထိုင်ရာ - မဟုတ်သော အရပ်။ (တိ)
(၂) အရာ - အခွင့် - မဟုတ်သော။ (၁)
(က) အယာနဘူမိန္တိ ယာနဿ အဘူမိ။
ဒီဋ္ဌိ၊ ၁။ ၂၉၆။ သီဋ္ဌိသစ်၊ ၂။ ၂၄၆။ (ခ)
အဘူမိ တာတ သေဝသိ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၉၊ ၁၄၁။
တာတ ဂိရိဝိသမံ နာမ တဝ အဘူမိ။ ဇာ၊ ၁။
၂။ ၃၅။ (၂) အဘူမိယံ တာတ ဟညာမ။
ဇာ၊ ၂။ ၂၄၅။ အဘူမိယံ အနောကာသေ-
ယေဝ။ ဇာ ၄။ ၇။ ၈၄။

အဘောဇ္ဇ (တိ) [န + ဘောဇ္ဇ] (က) မခွဲ - မထွင်း
ဖောက် - မဖျက်ဆီး - နိုင်သော။ (ခ) မခွဲ
အပ် - မကွဲစေအပ် - မခွဲနိုင် - မကွဲစေနိုင် -
သော။ (ဂ) မကွဲပြား - နှိုးနှော - ညီညွတ် -
စည်းလုံး - သော။ (က) သေယျဏာပိ ဘိက္ခ-
ဝေ ဝဇီရဿ နတ္ထိ ကိဉ္စိ အဘောဇ္ဇံ မဏိ ဝါ
ပါသာဏော ဝါ။ အံ၊ ၁။ ၁၂၂။ အဘိ၊ ပ။ ၁၃၄။
(- ဇာ၊ ၁။ ၉၃။ မ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၃။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၄၁၉။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၇။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၁၅။ မူလဋ္ဌိ၊
၁။ ၅၆။) (ခ) သ ဝေ မိတ္တော ယော ပရေဟိ
အဘောဇ္ဇာ။ သုတ္တနိ၊ ၃၁၈။ ယော စ ပရေဟိ
ကာရဏသတံ ကာရဏသဟဿမ္ပိ ဝတွာ
အဘောဇ္ဇော။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၃။ ကေနစိ
အဘောဇ္ဇော။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၁၀။ (ဂ) ဣဒံ ဥဒကံ
ဝိယ သံသဋ္ဌော အဘောဇ္ဇော ဟောထ။ ဝိ၊ ၄။
၂။ ၁၄၂။

အဘောဇ္ဇကပါလ (ပု၊ န) [အဘောဇ္ဇ + ကပါလ]
မကွဲ - မအက် - မပေါက် - သော - လုံသော
- ရေမဝင်နိုင်သော - ဗူးအုံ - ဗူးတောင်း။
အလာဗုကဋ္ဌာဟ (သီဋ္ဌိသစ်၊ ၂။ ၂၅၂)
ကြည့်။

အဘောဇ္ဇကဝဇာလိကာ (ထိ) [အဘောဇ္ဇ + ကဝဇ
+ ဇာလိကာ] မဖျက်ဆီးနိုင်သော - မြှား စ
သော လက်နက်ဖြင့် - မတိုးပေါက် - မစူးဝင်
- မပျက်စီး - နိုင်သော - ချပ်ဝတ်တန်ဆာ
ကွန်ရက်။ ဣဓ မဟာရာဇ ပုရိသော သင်္ဂါမ-
သုရော အဘောဇ္ဇကဝဇာလိကံ သန္နယိတွာ။
မိလိန္ဒ၊ ၁၉၆။

အဘောဇ္ဇကာယ (တိ) [အဘောဇ္ဇ + ကာယ] မဖြို
ခွဲ - မဖျက်ဆီး - နိုင်သော - ဖြိုခွဲ - ဖျက်ဆီး - ရှိ
မရသော - ကိုယ်ရှိသော။ သူ။ ပေသုညနိဝတ္တိ-
ယာ ပရူပက္ကမေဟိပိ အဘောဇ္ဇကာယော
ဟောတိ အဘောဇ္ဇပရိဝါရော။ စရိယာ၊ ၄။
၃၀၂။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၈၈။ သီဋ္ဌိသစ်၊ ၁။ ၂၇၉။

အဘေဇွဲကာယတာ (ထိ) [အဘေဇွဲကာယ +
တာ] မပြုခွဲ မဖျက်ဆီး - ခိုင်သော - ပြုခွဲ -
ဖျက်ဆီး - ရှိ မရသော - ကိုယ်ရှိသည်၏
အဖြစ်။ တထာဂတဿ အဘေဇွဲကာယ-
တာယ ပရပက္ကမေန ဓမ္မစန္ဒေဒိ ကတွာ လော-
ဟိတပတ္ထရဏံ နာမ နတ္ထိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊
၁။၃၅၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၀၈။ သာရဏ္ဏ၊၃။
၂၆၁။ (-ကခါ၊ဋ္ဌ၊၁၇၃။ ဝိမတိ၊၂။၁၂၄-
လည်း ကြည့်။)

အဘောဇ္ဇစိတ္တ (တိ) [အဘောဇ္ဇ + စိတ္တ] မကွဲ
ပြား - သွေးစည်း - ညီညွတ် - သော စိတ်
ရှိသော၊ စိတ်ဓာတ်မကွဲပြားသော၊ သူ။ ဧဝံ
အနောသက္ကနံ သမဂ္ဂတာဝေန အဘောဇ္ဇ-
စိတ္တာနံ.... ထိရော အဟောသိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၃။ ၇။

စာစောင့်တ (ထိ) [အဘောဇ္ဇ+တာ] မဖျက်ဆီးနိုင်သည်၏ အဖြစ်။ တာသံ ပုရေစရံ၊ သဟဝစရဉ္စ ဉာဏံ ပဋိပက္ခေဟိ အဘောဇ္ဇတံ၊ မဟတ္တဉ္စ ဥပါဒါယ မဟာဝဇီရဉာဏံ နာမ။ ဒီ၊ ဤ၊ ၁။ ၅။

အဘေဇွန်ကသဒ္ဒါ (တိ) [န+ဘေဇွန်က+သဒ္ဒါ]
ပျက်စီးခြင်းမရှိသော - မပျက်စီးသော - ခိုင်
မြဲသော - သက်ဝင် ယုံကြည်ခြင်း - ကြည်ညို
ခြင်း - သဒ္ဒါတရား - ရှိသော၊ သူ။ သဒ္ဒဗေဒသု
စ အဘေဇွန်ကသဒ္ဒါ။ စရိယာ၊ ဌ။ ၃၀၂။ ဒိ၊
ဂ္ဂိ၊ ၁၈၈။ သိ၊ ဌိ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၇၈။

အဘေဇူနီ (တိ) [န + ဘိဒ + အနီ။ ထိ-၌
အဘေဇူနီ] မကွဲပြား-မခြားနား-သော၊
တစည်း တလုံးတည်း ဖြစ်သော။ ပထဗျာပိ
အဘေဇူနီ (သီလ)။ ဇာ၊ ၂။ ၃၂၇။ ဇာ၊ ၄။
၇။ ၂၇၇။ အဘေဇူနီတိ အဘေဇူနီယာ
(သီလ)။ ဇာ၊ ၄။ ၂၇၈။

အဘေဇွန်ရတာ (ထီ) [န+ဘေဇွန်+အဘေဇွန်+
တာ] ကျီး-ပြတ်-သော အကြားမရှိသည်
၏ အဖြစ်၊ မကျီး-မပြတ်-သော အကြား

ရှိသည်၏အဖြစ်။ အဘေဇန္တရကယ သမာ-
သေဝိတကယ သုဠ အာသေဝိတကယ။
အနုဂ္ဂီ။ ၂။ ၂၆။

အဘောဇ္ဇပရိဝါရ (တိ) [အဘောဇ္ဇ+ပရိဝါရ] မဒ္ဒ-
မဗျက်ဆီး-အပ်-နိုင်-သော-ညီညွတ်-
စည်းလုံး-သော အခြံအရံရှိသော၊ သူ။
အဘောဇ္ဇကာယ-ကြည့်။

အဘောဇ္ဇပရိသ (တိ) [အဘောဇ္ဇ+ပရိသ] မဇ္ဇ
-မဗျက်ဆီး-အပ်-နိုင်-သော-ညီညွတ်
-စည်းလုံး-သော-ပရိသတ်ရှိသော၊ သူ။
အဘောဇ္ဇပရိသော ဟောတိ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၄၀။
အဘောဇ္ဇပရိသောတိ အဘိန္နိတဗ္ဗပရိသော။
ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၁။ အဘိန္နိတဗ္ဗပရိသောတိ ပရေ-
ဟိ ကေနစိ သင်္ဂဟေန သင်္ဂဟေတွာ၊ ယုတ္တိ-
ကာရဏံ ဒဿေတွာ ဝါ န ဘိန္နိတဗ္ဗပရိသော
ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၂။ (-အပါ၊ ၁။ ၃၆၅။ အပါ၊ ၂။ ၁၂၊
၈၆။ မိလိန္ဒ။ ၁၆၁။)

အဘေဇ္ဇပရိသတာ (ထိ) [အဘေဇ္ဇပရိသ + တာ]
မခွဲ - မပျက်ဆီး - အပ် - နိုင် - သော ပရိသတ်
ရှိသည်၏အဖြစ်။ အဘေဇ္ဇပရိသတာ အာနိ-
သံသော။ ဒီ၊ဌ၊ဉ၊၁၂။ ပါဏာတိပါတာ
ဝေရမဏိယာ အဘေဇ္ဇပရိသတာ။ ဓုဒ္ဓက၊
၄။၂၂။

အဘောဇ္ဇပရိသပဉ္စ (တိ) [အဘောဇ္ဇပရိသ+ပဉ္စ]
အဘောဇ္ဇပရိသနှင့် စပ်သောပြဿနာ။ မိလိန္ဒ။
၁၆၁-၂။

အစောဉ်ပါကာရ (ပု) [အစောဉ်+ပါကာရ] မဖြို
 ခွဲ - မဖျက်ဆီး - ခိုင်သော - ခိုင်ခံ့သော -
 အကုန်အရံ - တံတိုင်း။

အဘေဇွပါကာရသုဂေါပုရ (တိ) [အဘေဇွပါ-
ကာရ+သုဂေါပုရ] မပြီခွဲ-မဖျက်ဆီး-နိုင်
သော - ခိုင်ခံ့သော-တံတိုင်း, မြို့တံခါး ရှိ
သော။ အဘေဇွပါကာရသုဂေါပုရသို့ ။
ကခါ၊ဦးသစ်၊၄၇၇။

အဘေဇမဏိ (ပု) [အဘေဇ + မဏိ] မကွဲ-
မအက် - အနာမရှိ - မပျက်စီး - သော -
ကျောက်မျက်ရတနာ - ပတ္တမြား။ အဘေဇ-
သုတ္တာဝုတဿ အဘေဇမဏိနော ဝိယ နိယ-
တပွဝတ္တိတာယ... နိယာမော။ သီ၊ဋီ၊သစ်။
၂။၄၀။

အဘေဇမန္တ (တိ) [အဘေဇ + မန္တ] မကွဲပြား -
စည်းလုံး - ညီညွတ် - သော တိုင်ပင်ခြင်းရှိ
သော။ အမစူဗလ (ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၁၂) ကြည့်။

အဘေဇမာန (တိ) [န + ဘေဇမာန] မပြိုကွဲ -
မပျက်စီး - သော။ သော ဧဝံ ဝိဘဇန္တော
မိတ္တာနိ ဂန္ထတိ နာမ၊ အဘေဇမာနာနိ
ဌပေတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၄။

အဘေဇရူပ (တိ) [န + ဘေဇ + ရူပ] (က)
မပျက်သော - အသွင် - သဏ္ဌာန် - သဘော
- ရှိသော၊ ရွှေရှားပြောင်းလဲခြင်း သဘော
မရှိသော (ခ) မကွဲပြား - စည်းလုံး - ညီ
ညွတ် - သော - စိတ် - သဘော - ရှိသော၊ သူ။
(က) အသနိသတသနိပါတေနပိ အဘေဇ-
ရူပံ အပရာဇိတပလ္လက္ခံ အဘူဇိတော နိသိဒ္ဓိ။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၃။ (ခ) အဘေဇရူပေဟိ သုဇိဟိ
မန္တိဘိ။ ဇာ၊၁။၁၅၅။ အဘေဇဟဒယေဟိ။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၉။ အဘေဇဟဒယ- လည်း
ကြည့်။

အဘေဇဝဂ္ဂ (ပု) [အဘေဇ + ဝဂ္ဂ] အဘေဇဝဂ်။
ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ မိလိန္ဒပဉ္စပါဠိ၊ ၄-မေဏ္ဍကပဉ္စ၊
၂-အဘေဇဝဂ္ဂ။ မိလိန္ဒ။၁၄၅၊၁၆၂။

အဘေဇဝရသုရ (ပု) [အဘေဇဝရ + သုရ] မကွဲ
ပြား - စည်းလုံး - ညီညွတ် - သော မြတ်
သော သူရဲကောင်း။ သကလဗေမ္မဒိပေ ရဋ္ဌံ
ဂဟေတုံ သမတ္တာ သဟဿမတ္တာ အဘေဇ-
ဝရသုရ မဟာယောဓာ ဟောန္တိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊
၁။၂၀၁။

အဘေဇသမာဓိ (ပု) [အဘေဇ + သမာဓိ]
သုတပါးတို့မပျက်ဆီးနိုင်သော ဝီရိယ။ ပြည်
မူ၊ဇာ၊သျှ၊၂။ နာ-၅-ကြည့်။ သမဂ္ဂဘာဝေန
မနသော အဘေဇော အဘေဇသမာဓိ။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၇။

အဘေဇသရီရ (တိ) [အဘေဇ + သရီရ] မဖြိုခွဲ
- မပျက်ဆီး - နိုင်သော ကိုယ်ရှိသော၊ သူ
(ဘုရား)။ ဧဝံ ဘကဝိပိ ကေနစိ အဘေဇ-
သရီရော။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၇၉။

အဘေဇသရီရတ္တ (န) [အဘေဇသရီရ + တ္တ]
မဖြိုခွဲ - မပျက်ဆီး - နိုင်သော ကိုယ်ရှိသည်၏
အဖြစ်။ ဝဇီရ သဃံတသမာန ကာယော
ပရေဟိ အဘေဇသရီရတ္တာ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၄၈။
မ၊ဋီ၊၁။၄၂။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၉။

အဘေဇသဟာယ (ပု) [အဘေဇ + သဟာယ]
မကွဲပြား - သွေးစည်း - သော အဆွေခင်ပွန်း။
တေန သဒ္ဓိံ အဘေဇသဟာယော ဟုတော။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၇။

အဘေဇဟဒယ (တိ) [အဘေဇ + ဟဒယ] မကွဲ
ပြား - စည်းလုံး - ညီညွတ် - သော စိတ်ရှိ
သော၊ သူ။ မန္တိတိ အဘိဇ္ဇဟဒယေဟိ
(အဘေဇဟဒယေဟိ၊ ဣ) သုသင်္ဂဟိတော။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၉။ အဘေဇရူပ (ခ) အနက်
လည်း ကြည့်။

အဘေဇ (ပု) [န + ဘေဇ] (၁) (က) မပျက်
စီးခြင်း။ (ခ) မချိုးဖောက် - မပျက်ဆီး -
ခြင်း၊ မလွန်ကျူးခြင်း။ (ဂ) မထူးခြားခြင်း၊
တူခြင်း။ (တိ) (၂) (က) ကွဲပြား - ထူးခြား
- ခြင်း မရှိသော။ (ခ) ကျိုးပေါက် - ပျက်စီး
- ခြင်း မရှိသော၊ မကျိုးပေါက် - မပျက်စီး -
သော။ (၁) (က) အဘေဇတော ပန ဣဋ္ဌ-
မေဝ ဖလံ ဒေတိ။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၇။ သရီရဿာပိ
အဘေဇေါတိ သက္ကာ ဝိညာတုံ၊ ဒီ၊ဋီ၊၁။၃၄၅။
(ခ) သဗ္ဗသော သိက္ခာပဒါနံ အဘေဇေန။

ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၀။ အဘောဒေနာတိ အဝိတိက္ကမေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၈၄။ (ဂ) တဿ အတ္တတော အဘောဒံ ဒေသေတုံ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၄၂။ အညမညံ သမာနတာ အဘောဒေါ၊ အသမာနတာ ဘောဒေါ။ မူလဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၀၉။ န ဟိ ဝိသေသနဝိသေသိတဗ္ဗာနံ အတ္တာနံ အစုန္တံ ဘောဒေါ ဝါ အဘောဒေါ ဝါ ဣစ္ဆိတော။ အနုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၁၆၉။ (၂) (က) သေသာနံ အဘောဒေါ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂၃။ အဘောဒေန အနာဂါမိ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၇၁။ (-ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၂၅။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၆၀။) (ခ) သစေ တဿ အဘောဒံ သိလံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဃဋ္ဌယတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၂။

အဘောဒတာ (ထိ) [အဘောဒ+တာ] ဖျက်စီးခြင်း-ပရိပရေပြန့်ခြင်း-မရို-သည်၏ အဖြစ်။ အဘောဒတာယ ပုပ္ဖရာသိ မာလာဂုဏာ စ ဥပမာ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၇။

အဘောဒဒဿန (န) [အဘောဒ+ဒဿန] မကွဲပြား-မထူးခြား-ခြင်းကို ပြခြင်း။ တသ္မာ အဘောဒဒဿနဝသေန ပဌမနယော ဝုတ္တော။ အနုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၁၆၉။

အဘောဒဒိပန (န) [အဘောဒ+ဒိပန] မပျက်စီးခြင်းကိုပြခြင်း။ အယံ နိဂဏ္ဌော အတ္တနော ဝါဒံ ဘိန္နတိ ပတိဋ္ဌာနဿ၊ ပတိဋ္ဌာယကဿ စ အဘောဒဒိပနတော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၅။

အဘောဒန (န) [န+ဘောဒန] မပျက်စီးစေခြင်း။ မပျက်ဆီးခြင်း။ ယောနိသော ဥပသံဟာရော အဘောဒနန္တိ အပရေ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၆၈။

အဘောဒနမုခ (န) [အဘောဒန+မုခ] ဖောက်ခွဲ၍-ခွဲစိတ်၍-ပြုအပ်သည် မဟုတ်သော-ကံသက်သက်ကြောင့်သာလျှင် ဖြစ်သော-အပေါက်ဝ၊ ခွဲစိတ်ခြင်းကြောင့် မဟုတ်ပဲ ကံကြောင့်ဖြစ်သော အမာဝ။ အဿ သုဂုဏဿ နဝ ဝဏမုခါနိ နဝ အဘောဒနမုခါနိ။ အံ၊ ၃။

၁၉၁။ အဘောဒနမုခါနိတိ န ကေနစိ ဘိန္နိတော ကတာနိ။ ကေဝလံ ကမ္မသမုဋ္ဌိတာနေဝ ဝဏမုခါနိ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၆။

အဘောဒဝေါဟာရ (ပ) [အဘောဒ+ဝေါဟာရ] မကွဲပြားသော-မခွဲခြားသော-ခေါ်ဝေါ်-သုံးနှုန်း-ပြောဆို-ခြင်း။ အဘောဒဝေါဟာရနည်း။ အဘောဒဝေါဟာရေန ဂါမသဗ္ဗေန ဝဂါမဝါသိနော ဂဟိတာတိ ဝုတ္တံ ဂါမဝါသိနန္တိ။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၂။ အဘောဒူပစာရ-လည်းကြည့်။

အဘောဒသန္ဓဿန (န) [အဘောဒ+သန္ဓဿန] မခွဲခြားပဲ-ရောနှော၍-တပေါင်းတည်း-ပြခြင်း။ ပဌမာ ပဋိပဒါတိအာဒိ ပဋိပဒါသတိပဋ္ဌာနာဒိနံ အဘောဒသန္ဓဿနံ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၀၄။

အဘောဒါပတ္တိ (ထိ) [အဘောဒ+အာပတ္တိ] မကွဲပြား-မခြားနား-သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း။

အဘောဒါပတ္တိပရိကပ္ပနာ (ထိ) [အဘောဒါပတ္တိ+ပရိကပ္ပနာ] မကွဲပြား-မခြားနား-သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကို ကြံခြင်း။ ဃဋ္ဌသရာဝါဒိဗုဒ္ဓိယာ အဘောဒါပတ္တိပရိကပ္ပနာ။ အနုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၇။

အဘောဒိ (ကြိ) [ဘိဒ+ဤ] (က) ဖျက်စီးပြီ။ (ခ) ဖျက်ဆီးပြီ။ (က) အဘောဒိ ကာယော။ ဥဒါန၊ ၁။ ၉၂။ သဗ္ဗော အတုပါဒါယ ပဘောဒေါ စတုသန္တတိရူပကာယော ဘိဇ္ဇိ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၃၉၀။ (ခ) အဘောဒိ ဗဠိသံ။ သံ၊ ၂။ ၃၆၉။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၃၂၅။ အဘောဒိတိ ဘိန္နိ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၄၆။ ဘိဇ္ဇတိ၊ ဘိန္နတိ-တို့လည်း ကြည့်။

အဘောဒိတတ္ထ (န) [အဘောဒိတ+တ္ထ] မခွဲခြားအပ်သည်၏ အဖြစ်။ တတ္ထာပိ စ ဟေတု-ဖလဘာဝေန သမ္ပန္နာနံ သန္တတိသနဿ အဘောဒိတတ္တာ။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၀။

အဘောဓု(ဒေါ)ပစာရ (ပ) [အဘောဓု+ပစာရ]
မခွဲခြား-မကွဲပြား-သော အားဖြင့်-ခေါ်
ဝေါ် ပြောဆို-သုံးနှုန်း-ခြင်း။ ခြားနား
ကွဲပြား-လွက်-မခြားနား-မကွဲပြား-
သော အားဖြင့် တင်စား၍ - ခေါ်ဝေါ်-
ပြောဆို-သုံးနှုန်း-ခြင်း။ အဘောဓုပစာရ=
အဘောဓေါပစာ။ (၁) အကြောင်းနှင့်အကျိုး
ကို မခွဲခြားပဲဆိုခြင်း။ (က) အကြောင်း၏
အမည်ကို အကျိုး၌ တင်စား၍ ဆိုခြင်း။
(ခ) အကျိုး၏ အမည်ကို အကြောင်း၌
တင်စား၍ ဆိုခြင်း။ (၂) ဌာနနှင့် ဌာနကို
မခွဲခြားပဲ ဆိုခြင်း။ ဌာန၏အမည်ကို ဌာန၌
တင်စား၍ ဆိုခြင်း။ (၃) ထင်ရှားရှိသော
ဝတ္ထုနှင့် ထင်ရှားမရှိသောဝတ္ထုကို မခွဲခြားပဲ
ဆိုခြင်း။ ထင်ရှားရှိသော ဝတ္ထု၏အမည်ကို
ထင်ရှားမရှိသော ဝတ္ထု၌ တင်စား၍ဆိုခြင်း။
(၄) အတူရှိသော ဝတ္ထုနှင့် အတူဖြစ်သော
ဝတ္ထုကို မခွဲခြားဘဲ ဆိုခြင်း။ အတူရှိသော
ဝတ္ထု၏ အမည်ကို အတူဖြစ်သော ဝတ္ထု၌
တင်စား၍ ဆိုခြင်း။ (၅) အပေါင်းနှင့်
အစိတ်ကို မခွဲခြားဘဲ ဆိုခြင်း။ အပေါင်း၏
အမည်ကို အစိတ်၌ တင်စား၍ ဆိုခြင်း။
(၁) (က) အကြောင်း၏ အမည်ကို
အကျိုး၌ တင်စား၍ ဆိုခြင်း။ (ကာရ-
ဏပစာ)။ ယထာ ဂတမဂ္ဂေါတိ ဝုတ္တော
ကာရဏဖလာနံ အဘောဓုပစာရေနာတိဒဠ္လဗ္ဗံ။
အနုဋီ၊ ၁။ ၁၀၆။ (ခ) အကျိုး၏အမည်ကို
အကြောင်း၌ တင်စား၍ ဆိုခြင်း။ (ဖလ-
ပစာ)။ သုခမေဝ တံ ယဒိဒံ ပုညန္တိ ဖလေနု
ကာရဏဿ အဘောဓုပစာရံ ဝဒတိ။ ဣတိ-
ဝုတံ၊ ၄။ ၇၁-၂။ အံ၊ ၃။ ၁၂၂။ (-နေတ္ထိ၊ ၄။
၁၃၆။) (၂) ဌာန၏အမည်ကို ဌာန၌
တင်စား၍ ဆိုခြင်း။ (ဌာနပစာ)။ ဂါမဓမ္မန္တိ
တ္ထေ ဂါမသဒ္ဓေန ဂါမဝါသိနော ဝုတ္တော
အဘောဓုပစာရေနာတိ အာဟ ဂါမဝါသိက-
မနုဿာနန္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၃။ (၃) ထင်

ရှားရှိသော ဝတ္ထု၏အမည်ကို ထင်ရှားမရှိ
သောဝတ္ထု၌ တင်စား၍ ဆိုခြင်း။ (တဒ္ဓမ္မု-
ပစာ)။ သီလဝိပတ္တိမူလကဉ္စိ လဟူကာပတ္တိ-
အာပန္နော ဣမ အဘောဓုပစာရေန “အဓိ-
သီလေ သီလဝိပန္နော”တိ ဝုတ္တော။ ဝိမတိ၊
၂။ ၂၁၂။ (၄) အတူရှိသော ဝတ္ထု၏
အမည်ကို အတူဖြစ်သော ဝတ္ထု၌ တင်စား၍
ဆိုခြင်း။ အဘောဓေါပစာရေန ပန အက္ခရဿ
ခတ္တိယသဒ္ဓဿ သေဠတာတိ ပါဠိယံ “အဂ္ဂ-
ညေန အက္ခရေနာတိ ဝုတ္တံ။ ဒီဋ္ဌိ၊ ၃။ ၄၇။
(၅) အပေါင်း၏အမည်ကို အစိတ်၌တင်စား
၍ ဆိုခြင်း။ (အဝယဝုပစာ)။ ဓမ္မကထိက-
ဂုဏောတိ ဝိပဿနာဝိသယော အဘောဓေါ-
ပစာရေန ဝုတ္တော။ သံ၊ ၃။ ၂။ ၁၂၁။

အဘောဓေါပစာရကတ္တ (န) [အဘောဓေါပစာ-
ရက+တ္တ] အဘောဓု(ဒေါ)ပစာ၏ အဖြစ်။
ကမ္မနာ ဟိ ဖလဿ ဝေါဟာရော အဘော-
ဓေါပစာရကတ္တာ။ သံ၊ ၃။ ၂။ ၄၂။

အဘောဓေါပစာရသိဒ္ဓ (တိ) [အဘောဓေါပစာရ+
သိဒ္ဓ] အဘောဓု(ဒေါ)ပစာအားဖြင့် ပြီး
သော။ ယာ ပုရိမကာလဘူတာ အဘောဓေါ-
ပစာရသိဒ္ဓါ အာဂမနာဝတ္ထာ။ အနုဋီ၊ ၁။
၁၀၆။

အဘောသဇ္ဇ (န) [န+ဘောသဇ္ဇ] ဆေးမျိုးမဟုတ်
သော၊ ဆေးဖက်မဝင်သော၊ (နွယ်မြက်
သစ်ပင်)။ ယံ ကိဉ္စိ အဘောသဇ္ဇံ ပဿေ-
ယျာသိ။ ဝိ၊ ၃။ ၃၇၉။

အဘောသဇ္ဇကရဏီယ (တိ) [န+ဘောသဇ္ဇကရ-
ဏီယ] ဆေးဖြင့်-ပြုအပ်သည်-ပြုရမည်-
မဟုတ်သော၊ ဆေးဖြင့် ပြုဖွယ်မလိုသော
(ကိစ္စ)။ အဘောသဇ္ဇကရဏီယေန ဘောသဇ္ဇံ
ဝိညာပေန္တော အဂ္ဂိလာနော အာပဇ္ဇတိ။
ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၇၂။

အဘောဂ (ပု) [န + ဘောဂ] (ခ) မိမိမစိုးပိုင်
 သော စည်းစိမ်ဥစ္စာ။ (၂) အစဉ်အလာ
 မဟုတ်သော - နည်းလမ်းမကျသော - မသင့်
 လျော်သော - သုံးစွဲခြင်း - အသုံးပြုခြင်း၊
 အလွဲသုံးစား ပြုခြင်း။ (တိ) (၃) စည်းစိမ်
 ဥစ္စာမရှိသောသူ။ (ခ) ယထာ စ ဒါဿ
 ဘောဂါပိ အဘောဂါ ပရာယတ္တဘာဝတော။
 ဒီ၊ဋ္ဌါ၊ဝ။၂၃၂။ သီ၊ဋ္ဌါ၊သစ်၊၂။၅၇။ (၂) န
 အဘောဂေန ဘူဉ္စိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ဝ။၃၅၇။ န
 အဘောဂေနာတိ ယာဂုဏ်နုရဇနပစနာဒိနာ
 အပရိဘောဂေန န ပရိဘူဉ္စိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ဋ္ဌါ၊
 ၂။၂၇၈။ (၃) အဘောဂေါဝ သမာနော
 တောဂဝါဒံ ဝဒေယျ။ အံ၊၃။၂၉၁။

အဘောဂမံသတာ (ထိ) [အဘောဂမံသ + တာ]
 မစား - အပ် - ကောင်း - သော အသား၏
 အဖြစ်။ ကတမေဟိ နဝဟိ ကာရဏေဟိ
 ပဋိကူလောတိ စေ?.... အဘောဂမံသတာယ
 အလောဏတာယ အဓူပိတတာယ။ သံ၊ဋ္ဌါ၊
 ၂။၉၇။

အဘောဂီ (တိ) [န + ဘောဂီ] စည်းစိမ်ဥစ္စာမရှိ
 သောသူ။ ဘောဂေသု ဝါနဋ္ဌေသု ဇီဝမာနာ
 စ အဘောဂီနော ဟောန္တိ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၁၉။

အဘောဇန (န) [န + ဘောဇန] (က) မစား
 ခြင်း၊ မစားပဲ - နေခြင်း - ကျင့်ခြင်း။ (ခ)
 ဘောဇဉ်မဟုတ်သော - ဘောဇဉ်ငါးပါးတွင်
 မပါဝင်သော - အရာဝတ္ထု (နှိုစသည်)။ (က)
 တဿ အဘောဇနေန သုဒ္ဓိကာမော ဟုတွာ
 တံ န ဘူဉ္စိတံ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ။၁။၃၀၆။ အဇဇိတ-
 လည်း ကြည့်။ (ခ) အဘောဇနတ္ထ-ကြည့်။

အဘောဇနတ္ထ (န) [အဘောဇန + တ္ထ] ဘောဇဉ်
 မဟုတ်သည်၏အဖြစ်။ တဉ္စိ အဘောဇနတ္တာ
 ဥပ္ပဋ္ဌိပါဋိယာ ပိဝတောပိ အနာပတ္တိ။ ဝိမတိ၊
 ၂။၂၈။

အဘောဇ(နိ)နေယျ (တိ) [န + ဘောဇ(နိ)
 နေယျ] စားခြင်းငှါ - မအပ် - မသင့် - မထိုက် -

သော၊ မစား - အပ် - သင့် - ထိုက် - ကောင်း -
 သော။ ဂါထာဘိဂိတံ အဘောဇနေယျ။ သံ၊
 ၁။၁၆၉၊၁၇၅။ သုတ္တနိ၊၂။၉၂၊၃၄၉။ မိလိန္ဒ။
 ၂၂၂။ ဒီ၊ဋ္ဌါ၊ဝ။၂၈။ မ၊ဋ္ဌါ၊ဝ။၅။ သံ၊ဋ္ဌါ၊ဝ။၅။
 အံ၊ဋ္ဌါ၊ဝ။၅။ ဥဒါန၊ဋ္ဌါ၊ဝ။ အဘောဇနေယျန္တိ
 အဘူဉ္စိတဗ္ဗံ။ သံ၊ဋ္ဌါ၊ဝ။၂။၃။ အဘူဉ္စိတဗ္ဗန္တိ
 ဘူဉ္စိတံ န ယုတ္တံ။ သံ၊ဋ္ဌါ၊ဝ။၂၅၉။ အဘောဇ-
 နေယျန္တိ ဘူဉ္စိတံ န ဟောတိ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌါ၊
 ၁။၁၃၆။ အဘောဇနေယျန္တိ ဘောဇနံ ကာတံ
 အနရဟရူပံ။ သီ၊ဋ္ဌါ၊သစ်၊၁။၁၄၉။ မဟာမိ
 ဘူဉ္စေယျ အဘောဇနေယျ။ ဇာ၊ဝ။၃၆၁။
 အဘောဇနေယျန္တိ ဘူဉ္စိတံ အယုတ္တံ။ ဇာ၊ဋ္ဌါ၊
 ၅။၁၉။

အဘောဇေယံ (ကာ၊ကြိ) ဘောဇေတိ (ဝိမာန။
 ၂၇။ ၎င်း၊ဋ္ဌ။၁၀၂)ကြည့်။

အဘောဇေသိ (ကာ၊ကြိ) ဘောဇေတိ (အပ၊
 ၁။၇၂)ကြည့်။

အဘောတ္တုကာမ (တိ) [န + ဘောတ္တု +
 ကာမ] စားခြင်းငှါ အလိုမရှိသော၊ မစားလို
 သော၊ မဆာလောင်သော အဆာခံနိုင်
 သော။ သပ္ပိ ပန ပဿဋမတ္ထံ ပိဝိတွာ ဝိဝသံ
 အဘောတ္တုကာမော ဟောတိ။ မ၊ဋ္ဌါ၊ဝ။၂၁၂။
 သံ၊ဋ္ဌါ၊၂။၂၃။

အဘျာဂတ (တိ) [အဘိ + အာ + ဂမ + တ။
 အဘိမခံ အာဂစ္ဆတိတိ အဘျာဂတော။ ဇာနိ၊
 ဋ္ဌါ၊သု၊၂။ နာ-၃၇။] ရှေးရှု - မိမိအလိုရှိရာ
 သို့ ပြောင့်ပြောင့် - လာရောက်သော၊ သူ၊
 ညွှန်သည်။ အာဝေသိကော၊ အဘျာဂတော-
 ပျတြ။ ဇာနိ၊ဋ္ဌါ၊၄၂၄။

အဘျာမဒ္ဒ(ပု) [အဘိ + အာ + မဒ္ဒ + အ] လွှမ်းမိုး
 နှိပ်နှင်းခြင်း၊ စစ်တိုက်ခြင်း။ ဧညံ အဘျာ-
 မဒ္ဒေါ ဣစ္စာဒယောပိ ယုဒ္ဓေ။ ဇာနိ၊ဋ္ဌါ၊၄၀၀။

အဘျာသ (ပု) [အဘိ + အာ + သ + အ။ (အဘျာ-
 သ-သံ)] အပန်ဖန် - ဖြစ်စေ - ပြုလုပ် -

ခြင်း၊ အလေ့အလာပြခြင်း၊ လေ့ကျင့်ခြင်း။ သရာဘျာသ(ခန့်၊ ၃၉၀)ကြည့်။ အဗ္ဗာသလည်း ကြည့်။

အဘျာသ (တိ) [အဘိ+အသ+က] (အဘျာသ-သံ)] အနီး၊ အနီးထံပါး။ သမိပနိကဋ္ဌာသန္ဓေ၊ ပကဋ္ဌာဘျာသ သန္တိကံ။ ခန့်၊ ၇၀၅။ အဘျာ သိဒ္ဓတိတိ အဘျာသော။ ခန့်၊ ၇၀၅။ ၂၀၅။ ဥတ္တေတိ အဘျာသော။ သန္တိကေတိ အတ္တော။ ဇာ၊ ၄၅၅။ ၂၇။ အဘျာသော တု သမိပမ္ပိ၊ စိန္တာမဏိ၊ ၇၁၊ ၆၇။ အဗျာသလည်း ကြည့်။

အဘျပကမ (ပ) [အဘိ+ဥပ+ဂမ+အ] အဘိဥပဂစ္ဆတိတိ အဘျပကမော။ ခန့်၊ ၇၁၁။ နာ-၂၇၉။] သဘောတူခြင်း၊ ဝန်ခံခြင်း။ ပဋိညာ(ခန့်၊ ၁၇၁)ကြည့်။

အမံသက (တိ) [န+မံသ+က] အသား-မရှိ-မပါ-သော။

အမံသကဘတ္တ (န) [အမံသက+ဘတ္တ] အသားမပါသော - ထမင်း - စားဖွယ်။ အမံသကဘတ္တဗ္ဗိ ဘုဉ်တုံ နာသက္ခိ။ ဇာ၊ ၄၅၂။ ၁၇၇။ သစေ အမံသကဘတ္တ ဥပနာမေသာမိ၊ ဇိဝိတံ မေ နတ္ထိ။ ဇာ၊ ၄၅၅။ ၄၉၇။

အမံသကဘောဇန (န) [အမံသက+ဘောဇန] အသားမပါသော - ဘောဇဉ် - စားသောက်ဖွယ်။ အမံသကဘောဇန နာမ ဥပနာမေတုံ န သက္ကောတိ။ ဇာ၊ ၄၅၂။ ၁၇၇။

အမံသမိဿက (တိ) [န+မံသ+မိဿက] အသားနှင့် - မရောပြွမ်းသော - မရောနှောသော။ ကရမ္မကော ဟိ မံသမိဿကောပိ ဟောတိ အမံသမိဿကောပိ။ ဝိ၊ ၄၁၃။ ၉၇။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၃၀။

အမကသ (တိ) [န + မကသ] ခြင်မရှိသော (အရပ်၊ နေရာ)။ တေ ဟိ သောတ္ထိ ဂမိဿန္တိ၊ ကစ္ဆေဝါမကသေ မဂါ။ သံ၊ ၁။ ၅၀။ တေ

အမကသေ ပဗ္ဗတကစ္ဆေ ဝါ နဒိကစ္ဆေ ဝါ မဂါ ဝိယ သောတ္ထိ ဂမိဿန္တိ။ သံ၊ ၄၁။ ၁၀၂။

အမက္ခ (ပ) [န+မက္ခ] ကျေးဇူးကို မချေဖျက်ခြင်း။ မက္ခိဿ ပုရိသပုဂ္ဂလဿ အမက္ခော ဟောတိ ပရိက္ခမနာယ။ မ၊ ၁။ ၅၄။ အမက္ခော စ အပလာသော စ။ အံ၊ ၁။ ၉၅။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၂၇၄။ မက္ခလည်း ကြည့်။

အမက္ခိကမဓု (န) [န + မက္ခိက + မဓု] ပျားကောင် - မရှိ - မပါ - သော - ပျားရည်။ မဟာရာဇ အမက္ခိကမဓု ပဿာမိ၊ တံ ခါ၊ ဒန္တော နတ္ထိ။ဥဋ္ဌေဟိ အမက္ခိကမဓု ခါဂါဟိတိ မဟာသစ္စ အကာသိ။ သုတ္တနိ၊ ၄၁။ ၅၅။

အမက္ခိတ (တိ) [န + မက္ခိတ] မလိမ်းကံ့အပ်သော၊ မပေးသော။ ဝိသဒေါ နိက္ခမတိ အမက္ခိတော ဥဒေန အမက္ခိတော သေမေန။ ဒီ၊ ၂။ ၁၂။ မ၊ ၁။ ၁၆၄။ ကေနစိ အသုစိနာ အမက္ခိတော နိက္ခမတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၀။ မ၊ ၄။ ၁၃၁။ (-ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၄။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၀၅။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၆၄။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၇၅။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၆၂။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၇။)

အမက္ခိ (တိ) [န+မက္ခ+တ္ထိ] သူတပါးတို့၏ ကျေးဇူးကို - ချေဖျက်ခြင်းမရှိ - မချေဖျက်တတ် - သော၊ သူ။ အမက္ခိ ဟောတိ အပဋ္ဌာသိ။ ဒီ၊ ၃။ ၃၉။ မယမေတ္တ အမက္ခိ ဘဝိဿာမာတိ သလ္လေခေါ ကရဏိယော။ မ၊ ၁။ ၅၂။ (-အံ၊ ၂။ ၉၀။ အံ၊ ၃။ ၃၉။ အဘိ၊ ပ။ ၁၀၅။ မဟာနိ၊ ၁၇၈။)

အမက္ခေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န + မက္ခေတွာ] မပျက်စီးစေမှု၍၊ မပျက်ဆီးမှု၍၊ မပိမပြင် မရွတ်ဆိုမှု၍၊ ဌာန်၊ ကရိုဏ်း၊ ပယတ်တို့ကို မယုတ်လျော့စေမှု၍။ ဒသဝိမံ ဗျဉ္ဇနံ အမက္ခေတွာ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၀။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၈။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၉။

လူမိနာ နီဟာရေန ဓမ္မန္တရံ အမကွေ့တွာဝ
 သုခံ ဂဟေတုံ။ အဘိဋ္ဌာ၁။၁၈။ သုဘာသိ-
 တာနန္တိ ဗျဉ္ဇနံ အမကွေ့တွာ သုဋ္ဌ ဘာသိ-
 တာနံ၊ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၇။ အမကွေ့တွာတိ အမိ-
 လေစ္ဆေတွာ၊အဝိနာသေတွာ၊အဟာပေတွာ။
 ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၈။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၇၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၁၅၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၆။

အမကွေ့နွဲ့ (တိ) [န + မကွေ့နွဲ့] (ပါဠိတော်-
 စသည်ကို) မပျက်စီးစေ - မပျက်ဆီး -
 သော၊သု။ ပါဠိယာ အနုသန္တိဉ္စ ပုဗ္ဗာပရဉ္စ
 အမကွေ့နွဲ့ အာစရိယေဟိ ဒိန္နနယေ
 ဌတွာ။ မ၊ဋ္ဌ ၂။၁၅၅။ အမကွေ့နွဲ့တိ အဝိ-
 နာသေန္တော၊ တံ တံ အတ္ထံ သုဋ္ဌ ဝဝတ္ထိတံ
 ကတွာ ဒေသေန္တော။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၉။

အမဂ္ဂ (ပု) [န + မဂ္ဂ] (၁) (က) ခြေကြောင်း
 မဟုတ်သော လမ်းခရီး (ကောင်းကင်ခရီး)။
 (ခ) သွားရိုး သွားစဉ် မဟုတ်သော လမ်း-
 ကြောင်း (ပုဋ္ဌန်တွင်းစသည်)။ (ဂ) သွား-
 ရိုးသွားစဉ်မဟုတ်သော လမ်းကြောင်း၊ လွဲ-
 မှားသော လမ်းကြောင်း။ (ဃ) လမ်းခရီး
 မဟုတ်သောအရပ် (ဘိက္ခုနီမတို့ကျောင်း)။
 (င) လိုရာအရပ်သို့ မရောက်စေနိုင်သော -
 သွားရမည်မဟုတ်သော-လမ်းခရီး၊ လွဲမှား-
 သော လမ်းခရီး၊လမ်းမှား။ (၂) (က) မင်္ဂ-
 သမ္မာဒိဋ္ဌိ-စသောအရိယမင်္ဂ - မဟုတ်သော -
 ကျင့်စဉ်မဟုတ်သော - တရား။ (ခ) မင်္ဂ-
 အရိယမင်္ဂ - မဟုတ်သော (သာသဝတရား)။
 (ဂ) မင်္ဂ - အရိယမင်္ဂ - မဟုတ်သော ဩဘာ-
 သ၊ ပီတိ-စသော ဝိပဿနာညစ်ညူးကြောင်း
 တရား။ (ဃ) ဒုဂ္ဂတိစသည်သို့ရောက်ကြောင်း
 လမ်းခရီးမဟုတ်သော အကျင့်။ (င) သုဂတိ
 စသည်သို့ ရောက်ကြောင်း လမ်းခရီးမဟုတ်
 သော ရာဂတရား၊ (စ) ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ရောက်
 ကြောင်း လမ်းခရီးမဟုတ်သော အကျင့်။
 (ဆ) ကြီးပွားတိုးတက်သော - ဗြဟ္မာ့ပြည်
 သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော - လမ်းခရီး

(အကျင့်။) (ဇ) မင်္ဂမဟုတ်သော - ဝစ္စမင်္ဂ၊
 ပဿာဝမင်္ဂ၊ မုခမင်္ဂ မဟုတ်သော - အမာဝ-
 စသည်။ (၁) (က) ခြေကြောင်းမဟုတ်သော
 လမ်းခရီး (ကောင်းကင်ခရီး)။ အပထေန
 တုမှာဒိသာနံ အမဂ္ဂေန ပထံ မာပေတွာ
 ယာမ၊ အာကာသစာရိနော မယံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။
 ၃၉၈။ (ခ) သွားရိုး သွားစဉ် မဟုတ်သော
 လမ်းကြောင်း (ပုဋ္ဌန်တွင်းစသည်)။ ကေဝါ-
 ရေ ပူရေတွာ နဒီပဝေသနမဂ္ဂဘူတံ မာတိကံ
 အပ္ပဝိသိတွာ ကက္ကဋကမဂ္ဂါဒိနာ အမဂ္ဂေန
 နဒီဩတရကံ ဝိယ...။ မူလဋ္ဌ၊၁။၁၂၉။ (ဂ)
 သွားရိုး သွားစဉ်မဟုတ်သော လမ်းကြောင်း၊
 လွဲမှားသော လမ်းကြောင်း။ မဂ္ဂေနဝ ဝါ
 ယန္တိ၊ နော အမဂ္ဂေန။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၇။
 အမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နံနှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။ (ဃ) လမ်း
 ခရီး မဟုတ်သော အရပ် (ဘိက္ခုနီမတို့
 ကျောင်း)။ အမဂ္ဂေ ဘိက္ခုနုပဿယာဒိမ္ပိ န
 သမ္ဘဝတိယေဝ။ ဝဇီရ၊၃၀၉။ (င) လိုရာ
 အရပ်သို့ မရောက်စေနိုင်သော - သွားရမည်
 မဟုတ်သော - လမ်းခရီး၊ လွဲမှားသော လမ်း
 ခရီး၊ လမ်းမှား။ ယထာ ဆေကော ပုရိသော
 ကုသလော မဂ္ဂဿ ကုသလော အမဂ္ဂဿ မဂ္ဂံ
 ပုဋ္ဌော၊ အာစိက္ခတိ။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၀၅။

(၂) (က) မင်္ဂ - သမ္မာဒိဋ္ဌိစသော အရိ-
 ယမင်္ဂ - မဟုတ်သော - ကျင့်စဉ်မဟုတ်သော -
 တရား။ မဂ္ဂေ စ အမဂ္ဂေ စ ကောဝိဒေါတိ
 မဂ္ဂကောဝိဒေါ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၆။ နေတ္ထိ ဋ္ဌ။
 ၂၄၂။ အမဂ္ဂေ ပရိဝဇ္ဇနေန မဂ္ဂေ ပဋိပတ္တိ။
 သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၆။ မဂ္ဂေ ကုသလော အမဂ္ဂေပိ
 ကုသလော ဝေ ဟောတိ။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ။၁၃၆။
 (ခ) မင်္ဂ - အရိယမင်္ဂ - မဟုတ်သော (သာ-
 သဝတရား)။ အမဂ္ဂေန ပဟိန္တံ လောကီယေန
 သာသဝေန။ အဘိ၊က၊၁၈၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။
 ၁၇၂။ (ဂ) မင်္ဂ - အရိယမင်္ဂ - မဟုတ်သော
 ဩဘာသ၊ ပီတိ-စသော ဝိပဿနာ ညစ်ညူး
 ကြောင်း တရား။ အမဂ္ဂမေဝ “မဂ္ဂေါ”တိ

အဖလမေဝ “ဖလ” နှိ ဂဏှာတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၇၀-၃။ ပဋိသန္ဓေ၊ ၂။ ၁၉၁-၃။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၃၇-ဂ။ (-မ၊ ၄။ ၁။ ၂၄။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၇။ လူတိ-ဝုတ်၊ ၄။ ၃၆။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၈။ စူဠနိ၊ ၄။ ၇၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၇၄။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၄၀။ မ၊ ၄။ ၁။ ၆၄။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၅။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၉။ မဏိ-မဉ္ဇူ၊ ၂။ ၅၅၄။) (သ) ဒုဂ္ဂတိ-စသည်သို့ရောက်ကြောင်း လမ်းခရီးမဟုတ်သော အကျင့်။ အယံ ဒုဂ္ဂတိယာ၊ အယံ သုဂတိယာ၊ အယံ နိဗ္ဗာနဿ မဂ္ဂေါ အမဂ္ဂေါတိ ဝေ မဂ္ဂေ စ အမဂ္ဂေ စ ဆေကတာယ မဂ္ဂိမဂ္ဂဿ ကော-ဝိဒံ ...ဝဒါမိ။ မေ၊ ၄။ ၂။ ၄၁၂။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၈။ (င) သုဂတိ-စသည်သို့ ရောက်ကြောင်း လမ်းခရီးမဟုတ်သော ရာဂတရား။ ရာဂေါ ဥပ္ပထောတိ သုဂတိံ စ နိဗ္ဗာနဉ္စ ဂစ္ဆန္တဿ အမဂ္ဂေါ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၈၈။ အမဂ္ဂေါတိ န မဂ္ဂေါ အနုပါယော၊ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၀။ (စ) ဗြဟ္မာပြည်သို့ ရောက်ကြောင်း လမ်းခရီးမဟုတ်သော အကျင့်။ (ဆ) ကြီးပွားတိုးတက်သော-ဗြဟ္မာပြည်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော-လမ်းခရီး (အကျင့်)။ မဂ္ဂိမဂ္ဂေ (ဒိ၊ ၁။ ၂၂၂)တိ မဂ္ဂေ စ အမဂ္ဂေ စ။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၁။ မဂ္ဂေါ စေတ္ထ ဗြဟ္မာလောကဂမနုပါယပဋိပဒါဘူတော ဥဇုမဂ္ဂေါ။ ဣစ္ဆိတဋ္ဌာနံ ဥဇုကံ မဂ္ဂတိ ဥပဂစ္ဆတိ တေနာတိ ဟိ မဂ္ဂေါ၊ တဒညော အမဂ္ဂေါ။ အ-သဒ္ဓေါ ဝါ ဝုဒ္ဓိအတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၄၂၅-၆။ (-ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၃၉၉။) (ဇ) မဂ် မဟုတ်သော - ဝစ္စမဂ်၊ ပဏာဝမဂ်၊ မုခမဂ် မဟုတ်သော - အမာဝ စသည်။ မဂ္ဂေန အမဂ္ဂ ပဝေသေတိ အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿ။ ဝိ၊ ၁။ ၄၁။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၁။ မဂ္ဂေန အမဂ္ဂန္တိ ပဏာ-ဝါဒိမဂ္ဂေန ပဝေသေတော တဿ သမန္တာ ဝဏေန နိဟရတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၂။

အမဂ္ဂကုသလ (တိ) [န+မဂ္ဂကုသလ] လမ်းခရီး၌ - မလိမ္မာ - မကျွမ်းကျင် - သော၊ လမ်းခရီးမသိသောသူ။ တမေနံ သော အမဂ္ဂ-

ကုသလော ပုရိသော အမံ မဂ္ဂကုသလံ ပုရိသံ မဂ္ဂံ ပုစ္ဆေယျ။ သံ၊ ၂။ ၈၈။

အမဂ္ဂကုသလတာ (တိ) [အမဂ္ဂ+ကုသလ+တာ] အရိယမဂ် မဟုတ်သောတရား၌ သိနားလည်သည်၏ အဖြစ်။ တဿ မဂ္ဂကုသလတာ ဝိယ အမဂ္ဂကုသလတာပိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၆။

အမဂ္ဂင်္ဂ (န) [န+မဂ္ဂင်္ဂ] မဂ်၏အင်္ဂါ - မဂ္ဂင် - မဟုတ်သော တရား။ ပိတိပဿဒ္ဓိဥပေက္ခာ-သမ္မောဇ္ဈင်္ဂါ အမဂ္ဂင်္ဂါနိ။ ပဋိသန္ဓေ၊ ၂။ ၂၆၁။ ပရမတ္ထတော အမဂ္ဂင်္ဂါနိပိ သုတ္တေ မဂ္ဂင်္ဂေါဟာရသိဒ္ဓိယာ။ အနု၊ ၄။ ၂။ ၂၆၁ (-အဘိ၊ ဝတာရ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၇)။

အမဂ္ဂင်္ဂတ္ထ (န) [အမဂ္ဂင်္ဂ + တ္ထ] မဂ္ဂင်္ဂမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်။ အမဂ္ဂင်္ဂတ္တာ အတ္ထနော မဂ္ဂဿ ပရမတ္ထတော နာမံ ဒါတုံ န သက္ကော-တိ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၈။ န စ တေဟိ မဂ္ဂဿ တေသံ အမဂ္ဂင်္ဂတ္တာ။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၄။ မဂ္ဂက္ခ-ဏေ ပန ဝိရတိယောဝ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ စေတနာနံ အမဂ္ဂင်္ဂတ္တာ။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၅။

အမဂ္ဂင်္ဂဘူတ (တိ) [အမဂ္ဂင်္ဂ + ဘူတ] မဂ္ဂင်္ဂ မဟုတ်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ မဂ္ဂင်္ဂမဟုတ်သော။ ပုန မဂ္ဂင်္ဂဘူတေ စ အမဂ္ဂင်္ဂဘူတေ စ ဓမ္မေ သဒ္ဓါ ဝေ အမဂ္ဂင်္ဂဘူတာ။ ပဋိသန္ဓေ၊ ၁။ ၂၆၁။

အမဂ္ဂတာ (တိ) [အမဂ္ဂ + တာ] အရိယမဂ် မဟုတ်သည်၏အဖြစ်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ မဂ္ဂင်္ဂန္တိအာဒိ မဂ္ဂင်္ဂဿ အမဂ္ဂတာ နာမ နတ္ထိ။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၄။

အမဂ္ဂပစ္စယ (ပု) [န+မဂ္ဂပစ္စယ] မဂ္ဂ ပစ္စည်း - မဟုတ်သော - မထိုက်သော - တရား။ အာ-သေဝနပစ္စယာတိ အာသေဝနဘူတာ ပစ္စယာ၊ န မဂ္ဂေ အမဂ္ဂပစ္စယေ။ အနု၊ ၄။ ၁။ ၁၃၇။

အမဂ္ဂပ္ပဋိပန္န (တိ) [န+မဂ္ဂပ္ပဋိပန္န] လမ်း-
ခရီး - အတိုင်း မသွားသော၊ လမ်းမှန်
အတိုင်း - မသွား - မတိုက်ခတ် - သော၊ တိုက်
ခတ်ရိုး - တိုက်ခတ်စဉ် - အတိုင်း မတိုက်ခတ်
သော (လေ)။ န ဟူသော အပစ္စည်း၊
အမဂ္ဂပ္ပဋိပန္န။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၃။

အမဂ္ဂဖလဓမ္မ (ပု) [န+မဂ္ဂဖလ+ဓမ္မ] မဂ်၊
ဖိုလ် မဟုတ်သော - မဂ်၊ ဖိုလ်မှ တပါးသော -
တရား။ ဥပါဒိန္နသဒ္ဓေန ဝါ အမဂ္ဂဖလဓမ္မာ-
ယေဝ ဝုတ္တာ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၆၇။

အမဂ္ဂဘာဝ (ပု) [အမဂ္ဂ+ဘာဝ] အရိယမဂ်
မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်။ ဈာနဏ အမဂ္ဂ-
ဘာဝေပိ သတိ မဂ္ဂဝစနံ အညမဂ္ဂဘာဝနိဝါ-
ရဏတ္ထံ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၀၀။

အမဂ္ဂဘာဝဒဿန (န) [အမဂ္ဂဘာဝ+ဒဿန]
ကျင့်စဉ်-လမ်းမှန်-သဗ္ဗညုတဉာဏ်ရကြောင်း
- မဟုတ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ ဒုက္ကရဝရိ-
ယာယ ဗောဓာယ အမဂ္ဂဘာဝဒဿနတ္ထံ
အကာသီတိ ကေစိ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၁၃။

အမဂ္ဂဘာဝဒီပန (န) [အမဂ္ဂဘာဝ+ဒီပန]
အမဂ္ဂဘာဝဒဿနနှင့် အနက်အရတူ။ အထ
ခေါ် မဇ္ဈိမာယ ဝေ ပဋိပတ္တိယာတိ တဿာ
ဗျတိရေကမုခေန သဒေဝကဿ လောကဿ
ဗောဓာယ အမဂ္ဂဘာဝဒီပနတ္ထံ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။
၂၁၃။

အမဂ္ဂဘာဝနာသမယ (ပု) [န+မဂ္ဂဘာဝနာ+
သမယ] မဂ်ကို မပျိုးသောကာလ။ အမဂ္ဂ-
ဘာဝနာသမယေ ပဝတ္တာနံ ဖဿာဒိနံ
ကုသလဘာဝေါ န ဒဿိတော သိယာ။
မူလဋီ၊ ၁။ ၁၀၀။

အမဂ္ဂဘူတ (တိ) [အမဂ္ဂ+ဘူတ] မဂ်မဟုတ်
သည် - နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းလမ်းစဉ်မဟုတ်
သည် - ဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ မဂ် - နိဗ္ဗာန်ရောက်
ကြောင်းလမ်းစဉ် - မဟုတ်သော။ နိရောဓဏ

စ အမဂ္ဂဘူတေသုပိ ယညာမရတပါဒီသု
နိရောဓမဂ္ဂသညိ ဟုတော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၈။
မဟာနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၉၃။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။ ၁၆၂။

အမဂ္ဂမလ (န) [အမဂ္ဂ+မလ] မဂ်မဟုတ်သော
အညစ်အကြေး (ဩဘာသ၊ ပိတိ စသော
ညစ်ညူးကြောင်းတရား)။ တေန ဟိ အမဂ္ဂ-
မလံ ဝိသောဓေတိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၉။

အမဂ္ဂဝဇ္ဇ (တိ) [န + မဂ္ဂဝဇ္ဇ] မဂ်ဖြင့် -
သတ် - ပယ် - အပ်သည်မဟုတ်သော၊ မဂ်ဖြင့်
- မသတ် - မပယ် - အပ်သော။ အသံကိလိဋ္ဌာပိ
အဝိဇ္ဇာ အတ္ထိ အမဂ္ဂဝဇ္ဇာ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၈၉။

အမဂ္ဂဝဇ္ဇတ္ထ (န) [အမဂ္ဂဝဇ္ဇ+တ္ထ] မဂ်ဖြင့် -
မသတ် - မပယ် - အပ် - ထိုက် - သည်၏
အဖြစ်။ တံ အမဂ္ဂဝဇ္ဇတ္တာ ကေနစိပိ ဉာဏေန
ပဟာတဗ္ဗံ န ဟောတိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၀။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၃၀။

အမဂ္ဂသဘာဝ (တိ) [န + မဂ္ဂသဘာဝ] မဂ်၏
သဘော - မဂ်သဘော - မရှိသော။ မဂ္ဂင်္ဂါနိပိ
ဝေဒနာဒယော ဝိယ မဂ္ဂမဟေတုကာဘာဝေန
ဝတ္တဗ္ဗတာ အမဂ္ဂသဘာဝိနံ အလောဘာဒီနံ။
အနုဋီ၊ ၁။ ၁၇၉။

အမဂ္ဂါဂတ (တိ) [န+မဂ္ဂါဂတ] မဂ်သို့ - သော-
တာပတ္တိမဂ်သို့ - မဆိုက်ရောက်သေးသော
သောတာပတ္တိမဂ်ကို မရသေးသော။ ဥပါသ-
ကတ္တန္တိ အမဂ္ဂါဂတံ ဥပါသကတ္တံ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။
၂၇၈။

အမဂ္ဂါဓိပတိ (ပု) [န+မဂ္ဂါဓိပတိ] မဂ္ဂါဓိပတိ
မဟုတ်သော တရား။ န စ အမဂ္ဂါဓိပတိနံ
မဂ္ဂါဓိပတိ နာမ ဒါနာဘာဝေါ ဝိယ။ မူလဋီ၊
၁။ ၁၁၃။

အမက်တာ (တိ) [အမက်+တာ] မျက်နှာမသာ
မယာ - အချိန်အစောမဲ့ - မပြစ် - သည်၏
အဖြစ်။ နှလုံးကြည်ရွှင်သည်၏အဖြစ်။ သစ္စ-

ကာရိတာ အမက်တာ အာရာဓနသုခတာ။
ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၂၄။ မက်တာ (သာရတ္ထ၊ ၂။
၃၄။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၀၅)လည်း ကြည့်။

အမက်ဘာဝ (ပု) [အမက်+ဘာဝ] အမက်တာ-
နှင့် အနက်တူ အဝိပုဋိသာရော ဥပဒဟာ-
တဗ္ဗောတိ အမက်ဘာဝေါ ဥပနေတဗ္ဗော
အမက်ဘာဝဿ အဝိပုဋိသာရဿ အတ္ထာယ။
အံ၊ ၄။ ၂။ ၅၉၊ ၂၇။

အမက်ဘူတ (တိ) [အမက်+ဘူတ] မျက်နှာ
မသာမယာ - အရှိန်အစောမဲ့ - မဖြစ်သော၊
နှလုံးကြည်ရှင်သည် ဖြစ်၍ဖြစ်သောသူ။ ဝိ-
သာရဒေါ ဥပသကံမတိ အမက်ဘူတော။ ဝိ၊
၃။ ၂၂။ ဒီ ၂။ ၇၃။ အံ၊ ၂။ ၃၃၊ ၄၅၇။ ဥဒါန။
၁၇၅။ ပဋိသံ၊ ၄၁၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၉။ အမက်-
ဘူတောတိ (အသကံစိတော) န နိတ္တေ-
ဘူတော။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၃၂။
အမက်ဘူတောတိ အဝိလက္ခိတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၃။ ၁။ ၃၀။ (-မိလိန္ဒ၊ ၁၉၊ ၂၂။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၉။
ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၀။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၁၃။)

အမက်လ (န) [န+မက်လ] အမက်လာ၊ မက်လာ
မရှိသော - မက်လာမဟုတ်သော - အရာ၊
အောင်မြင် - ကြီးပွား - ပြည့်စုံ - ကြောင်း
မဟုတ်သော-အရာ (မက်လာမရှိဟု ယူဆအပ်
သောမြင်အပ်ကြားအပ်သောအာရုံ စသည်)။
ဧကစ္စာနံ ရူပါနံ ဒဿနံ အမက်လံ ပစ္စေန္တိ။
မဟာနိ၊ ၆၇။ အနိဒ္ဓိကာရဏံ န ဗုဒ္ဓိကာရဏံ
န သမ္ပတ္တိကာရဏံ ပတိဋ္ဌာပေန္တိ။ မဟာနိ၊ ၄။
၁၇၇။ မက်လံ အမက်လန္တိ မညတိ။ မ၊ ၄။ ၁။
၃၇။ မက်လံ အမက်လန္တိ ဤဒိသံ ဒိဋ္ဌံ မက်လံ
ဤဒိသံ အမက်လန္တိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၇၆။ (-ခုဒ္ဒက၊
၄။ ၁၀၅။ ဇ၊ ၁။ ၄။ ၂၄၆။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၀။
အနုဋီ၊ ၂။ ၁၀၆။)

အမက်လဒိဝေ (ပု) [အမက်လ+ဒိဝေ] မက်လာ
မရှိသောနေ။ တဒဿ ဒိသ္မာ မနုဿာ အယံ
အမက်လဒိဝေသော။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၃။

အမက်လူပစာရ (ပု) [အမက်လ+ဥပစာရ] မက်လာ
မရှိသောအမှုတို့၌-အသုဘကိစ္စ စသည်တို့၌-
မပြတ် - ကျင်လည် - ကျက်စား - ဆောင်
ရွက်-ရခြင်း။ တယာ သဗ္ဗကာလံ သော-
ကာသိဘူတာယ မတောနံ ပုတ္တာဒိနံ အမက်လူ-
ပစာရဝသေန ဥဒကောရောဟဏေန အလ္လ-
ဝတ္တာယ အလ္လကေသာယ ဝေ ဘဝိတဗ္ဗံ။
ဥဒါန၊ ၄။ ၃၇။

အမေတ္တ (ပု) [(၁)အမာ+အတ္တ။ အမာသဒ္ဓ-
တော အစ္စော ဟောတိ ဘဝတ္ထေ။ မောဂံ၊
၄။ ၂၃။ အမာ သဟဘဝေါ အမေစ္စော။ ပဋိ-
ကာ၊ ၄။ ၂၃။ သဗ္ဗကိစ္စေသု အမာ ဝတ္တုတိ-
တိ အမေစ္စော။ နိတိ၊ သုတ္တံ၊ ၃။ ၃၇။ (၂)
အမာ+စ(စ)၊ သဗ္ဗကိစ္စေသု ရညာ မန္တေန
အမာ သဟ ဘဝတိတိ အမေစ္စော။ အမာ-
သဒ္ဓေါယံ နိပါတော သဟတ္ထေ စ ပစ္စယော။
ဇာနိ၊ ၄။ ၃၄၀။ တံတံကိစ္စေသု ရညာ မန္တေန
အမာ သဟ ဘဝန္တိတိ အမေစ္စာ... စ ပစ္စယေန
စ တဒ္ဓိတသိဒ္ဓိတိ နေရုတ္တိကာ။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။
၃၀၆။ (အမာတျ-သံ) ပါရာ၊ ဂဏ္ဍိသစ်၊ ပ။
၁၂၁-လည်း ကြည့်။] အမှုကြီးငယ်တို့၌-တကွ
ဖြစ်ဖော်ဖြစ်ဖက်-လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်-တိုင်ပင်
ဖော်တိုင်ပင်ဖက်-ဖြစ်သောသူ။ (၁)အမတ်၊
အမတ်ကြီး၊ မင်း၏အတိုင်ပင်ခံဖြစ်သူ။ (၂)
အဆွေခင်ပွန်း၊ သူငယ်ချင်း။ (၃) အလုပ်
အကျွေးနတ်၊ မင်းချင်းနတ်။ (၄) သူခစား၊
အစေခံ၊ ကျေးကျွန်။ (၅) ဆင်းရဲချမ်းသာကို
အတူခံစားသူ၊ အလုပ်အကျွေး။ (၁) အမေစ္စေ
ပါရိသဇ္ဇေ သန္နိပါတာပေတွာ။ ဝိ၊ ၃။ ၄၉၄။
အမေစ္စေ ပါရိသဇ္ဇေ အာမန္တေသိ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၇၇။
အမေစ္စာ ပါရိသဇ္ဇာ ကကံ ဣသိ ဥပသကံ-
မိတွာ။ ဒီ၊ ၁။ ၉၀။ အမေစ္စာတိ မဟာမေစ္စာ။
ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၇။ ယေ တေ ဘောတော ရညော
ဇနပဒေ အမေစ္စာ ပါရိသဇ္ဇာ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၂၉။
အမေစ္စာတိ ပိယသဟာယကာ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၆။
အမာ သဟ ဘဝန္တိ ကိစ္စေသုတိ အမေစ္စာ။ ဒီ၊

ဦးဝါး၂၅။(-သိဦးသစ်၂၂၀၆။ သာရတ္ထ၊
 ၁။၁၂၇။) အမစွာ ပါရိသဇ္ဇာ သန္နိပတိတွာ။
 ဒီ၊ဥ၊၅၃။ အမစွာ ပါရိသဇ္ဇာတိ အမစွာ စေဝ
 ပရိသာဝစရာ စ။ ဒီ၊ဥ၊၃။၃၅။ တတ္ထ တတ္ထ
 ရာဇကိစ္စေ ရညာ အမာ သဟ ဘဝန္တိတိ
 အမစွာ။ ယေဟိ ဝိနာ ရာဇကိစ္စံ န ပဝတ္တတိ။
 ဒီ၊ဦး၊၂၉။ အကတွာမစွာဏာတိ မပ ဥတ္တမ-
 အမစွာဏ ဝစနံ အကတွာ။ ဇာ၊ဥ၊၆။၂၇။
 အမစွာ-စရိယာ။၃၈။ မိလိန္ဒ။၂၃၂။ ဇာ၊
 ၂။၂၁၃။ ဝိ၊ဥ၊၂။၁၆၈။ ဒီ၊ဥ၊၂။၁၂၅။
 ဒီ၊ဥ၊၃။၁၇၃။ မ၊ဥ၊၄။၈၄။ သံ၊ဥ၊၃။၂၀၇။
 အဘိ၊ဥ၊၁။၃၃။ အဘိ၊ဥ၊၂။၄၆၈။ အပ၊ဥ၊
 ၁။၃။ စရိယာ၊ဥ။၃၀၊၂၅၅။ ပေတ၊ဥ။
 ၈၈။ ဇာ၊ဥ၊၁။၃။ ဇာ၊ဥ၊၃။ ၁၅၆။ ဇာ၊
 ဥ၊၅။၁၁၅။ ဇာ၊ဥ၊၆။၂၉၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၉၀။
 မဟာနိ၊ဥ။၁၈၂။ အမစွာ-ပေတ၊၁၅၀၊
 ၂၀၃။ ဇာ၊၁။၂၂၄။ မိလိန္ဒ။၁၁၉။ ဝိ၊ဥ၊၁။
 ၃၄။ ဒီ၊ဥ၊၁။၁၂၄။ ဒီ၊ဥ၊၂။၇၉။ ဒီ၊ဥ၊၃။၃၅။
 မ၊ဥ၊၂။၁၉၁။ သံ၊ဥ၊၂။၁၉။ ဓမ္မ၊ဥ၊၂။၁၆၅။
 သုတ္တနိ၊ဥ။၁၈၅။ ပေတ၊ဥ။၆၈၊၉၃၊၂၃၅။
 စရိယာ၊ဥ။၂၅၅၊၂၅၇။ ဇာ၊ဥ၊၂။၃၆၀။ ဇာ၊
 ဥ၊၄။၈၇။ ဇာ၊ဥ၊၅။၂၄၁။ ဇာ၊ဥ၊၇။၃၆၂။
 စုဋ္ဌနိ၊ဥ။၉၀။ အမစွာ-ဝိ၊ဥ၊၂။၁၆၈။ စရိယာ၊
 ဥ။၂၅၅။ ဇာ၊ဥ၊၂။၃၅၉။ ဇာ၊ဥ၊၃။၁၅၆။
 ဇာ၊ဥ၊၅။ ၁၁၆။ ဝဇီရ။၂၇။ အမစွာ-ဝိ၊ဥ၊
 ၁။၃၃။ ဒီ၊ဥ၊၂။၈၁။ သံ၊ဥ၊၁။၁၀၆။ အံ၊ဥ၊
 ၁။၁၄၈။ သုတ္တနိ၊ဥ။၂။၂၉၂၊၂၉၄။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဥ။
 ၂၈၊ ဇာ၊ဥ၊၅။၂၄၃။ အမစွာ-အဘိ၊ဥ၊၃။
 ၁၀၉။ ဝိမတိ၊၁။၃၇။ အမစွာ-ဇာ၊၂။
 ၃၂၀။ ဝိ၊ဥ၊၃။၁၈၁။ မ၊ဥ၊၁။၁၀၅။ ပေတ၊ဥ။
 ၂၇။ ဇာ၊ဥ၊၂။၃၆၀။ ဇာ၊ဥ၊၅။၂၄၁။ ဇာ၊ဥ၊
 ၆။၂၉၂။ ဇာ၊ဥ၊၇။၂၆၅။ ဒီ၊ဦး၊၁။၂၁၂။
 အမစွာ-ဇာ၊၂။၂၀၉။ ဇာ၊ဥ၊၃။၁၅၆။
 ဇာ၊ဥ၊၅။၁၁၆။ ဝဇီရ။၂၉။

အမစွာန-ဝိသင်္ကဟ၊ဥ။၁၃။ သုတ္တနိ၊ဥ၊
 ၂။၁၁၁။ အပ၊ဥ၊၁။၃၃။ စရိယာ၊ဥ။၂၅၇။

ဇာ၊ဥ၊၃။၁၅၈။ ဇာ၊ဥ၊၅။၂၄၉၊၂၅၉။ ဇာ၊ဥ၊
 ၇။၂၄၇။ အမစွာ-မ၊ဦး၊၃။၃၉၄။ (၂)
 ယေ ဝါ ပနဿ ဟောန္တိ မိတ္တာ ဝါ အမစွာ
 ဝါ ဉာတိ ဝါ သာလောဟိတာ ဝါ။ ဒီ၊၂။
 ၂၄၅။ အဘိ၊ဝိ။၁၀၅။ ပဋိသံ၊၃၈။ ကိစ္စကရ-
 ကိယေသု သဟဘာဝဋ္ဌေန အမာ ဟောန္တိတိ
 အမစွာ။ အဘိ၊ဥ၊၂။၁၀၁။ ပဋိသံ၊ဥ၊၁။၁၄၅။
 အမာသဒ္ဓေါ သဟဘာဝဒီပကော။ မူလဦး၊
 ၂။၆၇။ယေ စသောတဗ္ဗံ မညေယျံ မိတ္တာ ဝါ
 အမစွာ ဝါ ဉာတိ ဝါ သာလောဟိတာ ဝါ။
 သံ၊ဥ၊၃။၁၇၈။ အံ၊၁။၂၂၃။ အမစွာတိ အာ-
 မန္တနပဋိမန္တနဣရိယာပတာဒီသု ဧကတော
 ပဝတ္တကိစ္စာ။ သံ၊ဥ၊၃။၃၁၆။ အမာ သဟ
 ဘဝန္တိတိ အမစွာ။ သံ၊ဦး၊၂။၅၃၃။ အမစွာတိ
 သုဟဇ္ဇာ။ အံ၊ဥ၊၂။၂၀၃။ ကိစ္စကရကိ-
 ယေသု သဟဘာဝဋ္ဌေန အမာ ဟောန္တိတိ
 အမစွာ။ သာရတ္ထ၊၂။၄။ အံ၊ဦး၊၂။၁၁၇၊
 ၁၈၂။ (-ဝိ၊ဥ၊၂။၆၄။ ဒီ၊၁။၄၈။ သံ၊၂။
 ၃၉၆။ သံ၊ဥ၊၄။၂၆၃။ အံ၊၁။၁၅၁။ အံ၊၂။
 ၃၈။ ဝိ၊ဥ၊၁။၁၆၉။) (၃) အဋ္ဌမိယံ ဘိက္ခဝေ
 ပက္ခဿ စတုန္တံ မဟာရာဇာနံ အမစွာ ပါရိ-
 သဇ္ဇာ ဣမံ လောကံ အနုဝိစရန္တိ။ အံ၊၁။
 ၁၄၁။ အမစွာ ပါရိသဇ္ဇာတိ ပါရိစာရိက-
 ဒေဝတာ။ အံ၊ဥ၊၂။၁၂၂။ အမာ သဟ ဝတ္တန္တိ
 တသ္မိံ တသ္မိံ ကိစ္စေတိ အမစွာ။ အံ၊ဦး၊၂။
 ၁၁၇။ (၄) န မိတ္တာမစွေဟိ ကတံ။
 ပဋိသံ၊၁၇၂။ မဟာနိ၊ဥ။၃၆၃။ အမစွာ ဘစွာ။
 ပဋိသံ၊ဥ၊၂။၈၆။ မဟာနိ၊ဥ။၃၉၁။ မိတ္တာမစွ-
 ပလိဗောဓံ ဆိန္နိတွာ။ မဟာနိ၊ဥ။၉၅။ အမစွာ
 ဘစွာ။ မဟာနိ၊ဥ။၂၁၇။ မိတ္တာ ဝါ အမစွာ
 ဝါ။မဟာနိ၊၁၀၃။ အမစွာ ဘစွာ။ မဟာနိ၊ဥ။
 ၂၂၄။ (ပဋိသံ၊သျ။နာ-၂၀၂-လည်း ကြည့်။)
 (၅) သဟနန္တိ အမစေဟိ။ အာရာ သံယော-
 ဇနက္ခယာ။ ဣတိဝုတ်။၂၄၄။ သုခဒုက္ခေသု
 အမာ သဟ ဘဝါတိ အမစွာ၊ သဟာယသဒ္ဓိ-
 သာ ဥပဋ္ဌာကာ။ ဣတိဝုတ် ဥ။၂၃၇။ ပဏ္ဍိတာ-

မစူ (အံ၊ ဝိ၊ ၃။ ၆၅။)၊ အဏ္ဍာဂါရိကာမစူ (အံ၊ ဝိ၊ ၃။ ၂၄၄။)၊ မဟာမစူ (ဝိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၃၇။)၊ မဟာ-
ဝိနိစ္ဆယာမစူ (မ၊ ဝိ၊ ၂။ ၁၅၃။)၊ မိတ္တာမစူ
(ဝိ၊ ဝိ၊ ၂။ ၆၄။)၊ ဖုဇာမစူ (ဝိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၄၄။)၊
ဝိနိစ္ဆယာမစူ (ဘ၊ ဝိ၊ ၆။ ၅၅။)၊ သဗ္ဗကမ္ပိကာ-
မစူ (အံ၊ ဝိ၊ ၂။ ၂၉၇။)၊ သမိတ္တာမစူ (ဝိ၊ ဝိ၊
၂။ ၆၄။)၊ သဟာမစူ (အပ၊ ၂။ ၁၂၀)၊ သာမစူ
(ဝိ၊ ၂။ ၁၂၃)တို့လည်း ကြည့်။

အမစူ (ပု) [န + မစူ။ အမတိ၊ သံ] နတ်။
အမစူာ အမတာသနာ ဣစ္စာသိနိပိ ဒေဝတာ-
နံ သာမညနာမာနေဝ။ ဓာနံ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂။
နတ္ထိ မရဏံ ဇေတသန္တိ အမစူာ။ ဓာနံ၊ ဝိ၊ သျ၊
၁။ နာ၊ ၅၅။

အမစူကညာ (ထိ) [အမစူ + ကညာ၊ အမတ်မျိုး
၌ ဖြစ်သော သတိုးသွီး။ ခတ္တိယကညာနံ
သဟဿံ၊ အမစူကညာနံ သဟဿံ၊ ဘ၊ ဝိ၊
၄။ ၃၁၇။

အမစူကုလ (န) [အမစူ + ကုလ] အမတ်မျိုး။
တဒါဟံ ဟံသဝတိယံ၊ ဇာတောမစူကုလေ
အဟံ၊ အပ၊ ၂။ ၁၅၇၊ ၂၁၄။ ကေသိန္တိ အမစူ-
ကုလေ နိဗ္ဗုတ္တော။ မ၊ ဝိ၊ ၂။ ၁၉၄။ (-မ၊ ဝိ၊ ၄။
၁၇၉။ သံ၊ ဝိ၊ ၂။ ၁၇၃။ အံ၊ ဝိ၊ ၁။ ၁၃၃။ အပ၊
ဝိ၊ ၁။ ၂၀၈။ ဓမ္မာ၊ ဝိ၊ ၁။ ၃၅၃။ ထေရ၊ ဝိ၊ ၂။
၁၇၉။ ဘ၊ ဝိ၊ ၃။ ၃၆၃။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၆၄။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၆။)

အမစူဂဏ (ပု) [အမစူ + ဂဏ] အမတ်အပေါင်း။
ကဒါ' ဟံ အမစူဂဏေ စ၊ သဗ္ဗာလင်္ကာရ-
ဘူသိတေ။ ဘ၊ ၂။ ၁၆၅။ ဘ၊ ဝိ၊ ၆။ ၆၁။

အမစူဂဏနာ (ထိ) [အမစူ + ဂဏနာ] အမတ်ဟု
ရေတွက်ခြင်း။ တေသံ သယေဝ ဇနာ အမစူ-
ဂဏနာယ ဂဏိယန္တိ။ မိလိန္ဒ၊ ၁။ ၁၉။

အမစူဂဏပရိဝုတ (တိ) [အမစူဂဏ + ပရိဝုတ]
အမတ်အပေါင်းခြံရံအပ်သောသူ (မင်း)။
ရာဇာ သဗ္ဗာလင်္ကာရံ အလင်္ကာရိတော အမစူ-

ဂဏပရိဝုတော နဂံလကရဏဌာနံ အဂမာသိ။
မ၊ ဝိ၊ ၂။ ၁၉၁။ (-အံ၊ ဝိ၊ ၁။ ၇၀။ ဓမ္မာ၊ ဝိ၊ ၁။
၁၄၂။ အပ၊ ဝိ၊ ၁။ ၇၀။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဝိ၊ ၃၂၄။ ဘ၊ ဝိ၊
၁။ ၅၁။ ဘ၊ ဝိ၊ ၂။ ၁၆၁။ ဘ၊ ဝိ၊ ၄။ ၃၅၆။
ဘ၊ ဝိ၊ ၆။ ၂။ ဘ၊ ဝိ၊ ၇။ ၁၀၆။)

အမစူဂေဟ (န) [အမစူ + ဂေဟ] အမတ်၏အိမ်။
ရာဇန္တေပုရေ ဝါ အမစူဂေဟေ ဝါ အာဂန္တာ။
ဝိ၊ ဝိ၊ ၂။ ၆၇။ (-အံ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၃၄။ ထေရ၊ ဝိ၊ ၂။
၁၆၅။ စရိယာ၊ ဝိ၊ ၂။ ၁၀၈။ ဘ၊ ဝိ၊ ၆။ ၂။
ဘ၊ ဝိ၊ ၇။ ၂၄၉။)

အမစူဌာန (န) [အမစူ + ဌာန] အမတ်ရာထူး။
အပရဘာဂေ ဝယပုတ္တော ကဋ္ဌဝါဟနရာဇာနံ
ဥပဌဟန္တော အမစူဌာနံ လဘိ။ အံ၊ ဝိ၊ ၁။
၂၅၆။ အမစူဌာနေသု ဌပိတာ သောဌသ-
သိဿာ။ သုတ္တနိ၊ ဝိ၊ ၂။ ၂၉၂။

အမစူဓိတု (ထိ) [အမစူ + ဓိတု] အမတ်၏သွီး။
အမစူဓိတာပိ တံယေဝ ပိဋကံ နိဿာယ။ မ၊
ဝိ၊ ၂။ ၂၀၃။ (-ဝိ၊ သု၊ ၁။ ၉၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။
၂၀၀။)

အမစူပဏ္ဍိတ (ပု) [အမစူ + ပဏ္ဍိတ] ပညာရှိသော
အမတ်၊ အမတ်ပညာရှိ။ အမစူပဏ္ဍိတော
ပန အဟမေဝ အဟောသိန္တိ။ ဘ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၀၇။

အမစူပရိဇန (ပု) [အမစူ + ပရိဇန] အမတ် အခြံ
အရံ၊ သဗ္ဗေ ခတ္တိယမဟာသာလာဒယောပိ
အမစူပရိဇနာပိ။ ဘ၊ ဝိ၊ ၄။ ၁၉၂။ (-ဘ၊ ဝိ၊
၅။ ၂၉။)

အမစူပရိဝါရိတ (တိ) [အမစူ + ပရိဝါရိတ]
အမတ်တို့သည် ခြံရံအပ်သောသူ (မင်း)။
စက္ကဝတ္တိ ယထာ ရာဇာ၊ အမစူပရိဝါရိတော။
သံ၊ ၁။ ၁၉၃။ ထေရ၊ ၃၇၀။ (-ဘ၊ ၂။ ၂၁၃။
ထေရ၊ ဝိ၊ ၂။ ၅၂၉။)

အမစူပရိဝုတ (တိ) [အမစူ + ပရိဝုတ] အမစူပရိ-
ဝါရိတနှင့် အနက်တူ။ နဂရမဇ္ဈေ အမစူပရိ-

ဝုတေန ပေက္ခိတဗောဓ။ သုတ္တနိဋ္ဌာ၂။၂၉၂။
(-ဇာဠာ၁။၂၀၂။ ဇာဠာ၄။၄၉၁။)

အမစုပလိဗောဓ (ပု) [အမစု + ပလိဗောဓ]
အပေါင်းအသင်း-သူငယ်ချင်း- အနှောက်
အယှက်။ မိတ္တာမစုပလိဗောဓံ ဆိန္နိတွာ။
စူဠနိ။၂၉၁။

အမစုပါရိသဇ္ဇ (တိ) [အမစု + ပါရိသဇ္ဇ] အမတ်
အခြွေအရံ။ သနာဂရေဟိ အမစုပါရိသဇ္ဇာ-
ဗိဟိ ရာဇပုရိသေဟိ။ စရိယာဠာ။၁၈၈။

အမစုပါရိသဇ္ဇပုမ္မ (တိ) [အမစုပါရိသဇ္ဇ + ပုမ္မ]
အမတ်အခြွေအရံများ အကြီးအမှူးရှိသော၊
အမတ်အခြွေအရံများ ကြီးမှူးသော။ အမစု-
ပါရိသဇ္ဇပုမ္မဓေဟိ နာဂရေဟိ။ စရိယာဠာ။
၂၄၀။

အမစုပုတ္တ (ပု) [အမစု + ပုတ္တ] အမတ်၏သား။
ကိန္နဝေါ အမစုပုတ္တော ပါသာဒိကော။ ဝိ၊
ဠာ။၁၇၂။ အမစုပုတ္တော- သံဠာ။၂။၁၂။
အံဠာ။၂။၇၃။ အဘိဠာ။၁။၂၂၄။ အမစုပုတ္တ-
ဇာဠာ။၇။၁၂၉။ အမစုပုတ္တ- ထေရဠာ။၂။
၁၇၂။ အမစုပုတ္တ- ဗုဒ္ဓဝံဠာ။၃၇။ အမစု-
ပုတ္တဟိ- သုတ္တနိဋ္ဌာ၁။၁၀၅။ အမစုပုတ္တဿ
-သံဠာ။၂။၁၃၃။ အမစုပုတ္တာနံ- ဇာဠာ။၆။
၁၉၂။ အမစုပုတ္တသု-ဒီဠာ။၂။၂၃၅။ အဘိ၊
ဠာ။၂။၂၉၂။ သာတပုတ္တ (ဇာဠာ။၇။၁၂၉)
လည်း ကြည့်။

အမစုပုတ္တဘာဝ (ပု) [အမစုပုတ္တ + ဘာဝ] အမတ်
သား၏အဖြစ်။ အယံ တေ ရာဇပုတ္တဘာဝံ ဝါ
အမစုပုတ္တဘာဝံ ဝါ န ဇာနာမ။ ဓမ္မာဠာ။
၃၉၈။

အမစုပုတ္တသဒိသ (တိ) [အမစုပုတ္တ + သဒိသ]
အမတ်သားနှင့် တူသောသူ။ ရညော ဝဏ္ဏ-
ဒါသိနံ ပုတ္တာ ဟောန္တိ အမစုပုတ္တသဒိသာ။
ဝိဠာ။၃၂။၂။ ဝိသကဟ။၁၃၈။

အမစုပုရိသ (ပု) [အမစု + ပုရိသ] အမတ်
ဖြစ်သော ယောက်ျား။ အမတ်။ ယော-
ကောစိရညာ မုဒ္ဒါဓိကာရေ ဌပိတော လဉ္ဇန-
ဓဏေ အမစုပုရိသော သေနာပတိ ဝါ။
စရိယာဠာ။၃၀။

အမစုဗလ (န) [အမစု + ဗလ] အမတ်အင်အား။
လျှိုဝှက်တိုင်ပင်ချက်ကိုမဖောက်ဖျက်- သူရ-
သတ္တိ စိတ်ကောင်းရှိ - သော အမတ်အင်
အား။ အမစုဗလဉ္ဇ ခိဃာဝု၊ တတိယံ ဝုစ္စတေ
ဗလံ။ ဇာဠာ။၂။၃။ အမစုဗလန္တိ အဘေဇ္ဇ-
မန္တဿ သူရဿ သုဟဒယဿ အမစုမဏ္ဍ-
လဿ အတ္ထိတာ။ ဇာဠာ။၅။၁၂၈။

အမစုဘရိယာ (တိ) [အမစု + ဘရိယာ] အမတ်၏
မယား။ အမတ်ကတော်။ အမစုဘရိယာနံ
ကုစ္ဆိသုပဋိသန္တိ ဂဏိံ သူ။ စရိယာဠာ။၂။၉၉
ဇာဠာ။၆။၂။ (-ဇာဠာ။၄။၄၉၂)

အမစုမဏ္ဍလ (န) [အမစု + မဏ္ဍလ] အမတ်
အပေါင်း။ အမစုမဏ္ဍလံ ရဇံ ဖိတ် အန္တေပုရံ
မမ။ စရိယာ။၄၁၉။ ရင်းဠာ။၂၅၇။ အမစု-
မဏ္ဍလန္တိ တသ္မိံ တသ္မိံ ရာဇကိစ္စေ ရညာ
အမာ သဟ ဝတ္တန္တိတိ အမစုာ၊ သဒ္ဓိံ ဝါ
တေသံ မဏ္ဍလံ သမူဟံ။ စရိယာဠာ။၂၅၇။
(-ဇာဠာ။၅။၁၂၈။ ဇာဠာ။၆။၅၂။)

အမစုရတန (န) [အမစု + ရတန] အမတ်ရတနာ။
ဗောဓိသတ္တော တဿ အမစုရတနံ အဟော-
သိ။ ဇာဠာ။၃။၉၄။(သီးသျှာ၊မူကဲ့)။

အမစုရတနဌာန (န) [အမစုရတန + ဌာန] အမတ်
ရတနာ၏ ရာထူး။ သော တဿ သန္တိကာ
မဟန္တိ ယသံ လဘိတွာ အမစုရတနဌာနေ
အဌာသိ။ ဇာဠာ။၃။၃၆၄။

အမစုဝတ္ထု (န) [အမစု + ဝတ္ထု] အမတ်၏-
ဝတ္ထု-အကြောင်းအရာ။ “အမ္ပံ ဆိန္နိတွာ
ဝေဠုယာ ဝတိ ကဏေဟိတိ” တိ ဝုတ္တအမစု-
ဝတ္ထုနာ ဝိဘာဝေတဗောဓ။ ဝဒီရ။၂၇။

အမစွသံသ(ပု) [အမစွ + သံသ] အမတ်အပေါင်း။
ခတ္တသံသပရိဗျူတ္တန္တိ ကတာဗာသုကေန အ-
မစွသံသေန ပရိဝုတ္တံ၊ ခတ္တိယသမ္ပဟေဟိ ဝါ
ပရိဝါရိတံ။ ဇောဋ္ဌ၊ ၆။ ၂၈။

အမစွသမ္ပုဓ (န) [အမစွ + သမ္ပုဓ] အမတ်၏ -
မျက်မှောက် - ရှေ့မှောက်။ ရာဇသမ္ပုဓေပိ
ရာဇဒွါရေပိ အမစွသမ္ပုဓေပိ ဝိနိစ္ဆယဋ္ဌာနေပိ။
ဇောဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၁။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၁၀။ အံ၊ ဇိ၊ ၃။
၆၈။

အမစွသဟဿ (န) [အမစွ + သဟဿ] အမတ်
တထောင်။ ရာဇပိ အမစွသဟဿေန သဒ္ဓိံ
ဂင်္ဂါယတီရံ ပါပုဏိ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၄။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၂၄၈။ (-ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၅၄။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၀။
အပါဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၃။ ဇောဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၂၁။)

အမစွသဟဿပရိဝါရ(တိ) [အမစွသဟဿ + ပရိ-
ဝါရ] အမတ်တထောင် အခြံအရံရှိသောသူ။
ရဇ္ဇံ ပဟာယ အမစွသဟဿပရိဝါရေ မမ
သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတုံ အာဂစ္ဆတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၅။
ထေရ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၀။

အမစွသဟဿပရိဝုတ္တ(တိ) [အမစွသဟဿ + ပရိ-
ဝုတ္တ] အမတ်တထောင် ခြံရံအပ်သောသူ။
အထေကဒိဝသံ အမစွသဟဿပရိဝုတ္တော
ဥယျာနကိဋ္ဌိကံ အဂမာသိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၃။
(-ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၅၄။)

အမစွသေဝက (ပု) [အမစွ + သေဝက] အမတ်၊
မင်းမှထမ်း။ ကောကိယောတိ အမစွသေဝ-
ကာဒိသဟာယာသာဝေန ကေကော။ စရိ-
ယာ၊ ဋ္ဌ၊ ၈၈။

အမစွဇေယျ(န) [န + မစွ + ဇေယျ] သေမင်း
၏ - တည်ရာ - မှီရာ - ကျက်စားရာ - မဟုတ်
သော တရား။ (လောကုတ္တရာတရား ကိုးပါး၊
နိဗ္ဗာန်။) ကုသလာ အမစွဇေယျဿ။ မ၊ ၁။

အဘိဓာန် ၃-၂၀-ပပ-ဗသ-၈

၂၈၈။ အမစွဇေယျံ နဝလောကုတ္တရဓမ္မာ။
ဇေယျန္တိ ဌာနံ ဝတ္ထု နိဝါသော ဂေါစရော။
မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၈။ အမစွဇေယျံ ပုစ္ဆန္တိ၊ ယေ
ဇနာ ပါရဂါမိနော။ သံ၊ ၁။ ၁၂၄။ အမစွ-
ဇေယျန္တိ မစွဇနော အနောကာသဘူတံ
နိဗ္ဗာနံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၀။ ကုသလာ အမစွ-
ဇေယျဿ။ သုတ္တန်၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၁။ အမာရဇေယျ-
နှင့် ယှဉ်ကြည့်။

အမစွရ (တိ) [န + မစွရ။ မစွရံ အဿ အတ္ထိတိ
မစွရော၊ န မစွရော အမစွရော။ ရှု၊ ဋီ၊ နာ-
၁၇၁။] ဝန်တိုခြင်း မရှိသော၊ ဝန်မတိုသော၊
သူ။ ဝေဘူတော ဝေအမစွရော အဟိနာစရိ-
ယမုဋ္ဌိ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ပါဠိတ္ထဝိဒသံဟိရော၊
ဝတ္တာ သုစိ အမစွရော။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။
ဝဇီရ၊ ၂။ နာဿ မစွရောတျ မစွရော။
ဝဇီရ၊ ၃။

အမစွရတ္တ (န) [အမစွရ + တ္တ] ဝန်တိုခြင်း မရှိ
သောသူ၏ အဖြစ်။ အမစွရတ္တာ န စာဋ္ဌာနေ
နိယောဇကော။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ဝဇီရ၊ ၄။

အမစွရာယိတွာ (ကြိ.ဝိ) [န + မစွရာယိတွာ
(မစွရ + အာယ + တွာ)] ဝန်တိုခြင်း မရှိမူ၍
ဝေမေဝပိဏ္ဍပါတ်လက်တွာ အမစွရာယိတွာ။
သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၉။ အဓိဂတအမစွိတာဒိဘာဝေန
ပရိဘူတဗ္ဗတော “အမစွရာယိတွာ” တိအာဒိ
ဝုတ္တံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁၁။ (-ကရီ၊ ၃၃၇။)

အမစွရိတာ (ထိ) [အမစွရိ + တာ] ဝန်တိုခြင်း
မရှိသောသူ၏ အဖြစ်။ ကတဝေဒိတာ အမစွ-
ရိတာ စာဂဝန္တတာ။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ၊ ၂၄။ အနိဿု-
ကိတာ အမစွရိတာ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ၊ ၂၂၄။

အမစွရိယ (န) [န + မစွရိယ] ဝန်မတိုခြင်း။
မစွရိယဿ ပုရိသပုဂ္ဂလဿ အမစွရိယံ
ဟောတိ ပရိက္ခမနာယ။ မ၊ ၁။ ၅၄။ အနိဿာ
စ အမစွရိယဉ္စ။ အံ၊ ၁။ ၉၅။

အမတ္တရိယတာဝစန (န) [အမတ္တရိယတာ+ဝစန] ဝန်မတိသည်၏ အဖြစ်ကို ဆိုခြင်း။ (၎င်းပါဌ် ကား “အမတ္တရိယတာဝစနတော” မှ ပျက်လာ သောပါဌ်သာ ဖြစ်ရာ၏။ မဟာဗုဒ္ဓဝင်၊ ပ-တွဲ၊ ဒု-ပိုင်း။ ၁၁၅-လည်း ကြည့်။) သတ္တဟိတာယ အာရမ္မဿ အမတ္တရိယတာဝစနတော ဥပေ- က္ခာနိမိတ္တံ ဝတော။ စရိယာ၊ ဌ။ ၂၇၁။ (သီ၊ မူ၊ ကွ။)

အမတ္တရိ (တိ) [န+မတ္တရိ+ထိ+အမတ္တရိနိ] ဝန်တို ခြင်း-လျှိုဝှက်ခြင်း-မရှိသော - ကင်းသော။ သူ။ အနိဿကနိ စ ဟောတိ အမတ္တရိနိ စ။ အံ၊ ၂။ ၁၂၄။ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ ဣဒံ မတ္တရိယံ ပဟိနံ၊ အယံ ဝုစ္စတိ ပုဂ္ဂလော အမတ္တရိ။ အဘိ၊ ပု။ ၁၂၆။ ဟော မေဃာကံ အယဇီ အမတ္တရိ။ ဣတိဝုတ်။ ၂၆၄။ အမတ္တရိတိ သဗ္ဗ- မတ္တရိယာနံ ဗောဓိမူလေယေဝ သုပ္ပဟိနတ္တာ မစ္ဆေရရဟိတော။ ဣတိဝုတ်၊ ဌ။ ၃၀၈။ အပိ- ဟာလု အမတ္တရိ။ သုတ္တနိ။ ၄၁၂။ မဟာနိ။ ၁၇၂-၄။ အမတ္တရိတိ ပဉ္စမစ္ဆေရဝိရဟိတော။ သုတ္တနိ၊ ဌ။ ၂။ ၂၆၄။ မဟာနိ၊ ဌ။ ၂၉၂။ (-ဒီ၊ ၃။ ၁၂၆။ မ၊ ၁။ ၄၈၊ ၅၂၊ ၁၃၆။ သံ၊ ၁။ ၉၆။ သံ၊ ၂။ ၄၄၁။ အံ၊ ၁။ ၁၀၄။ အဘိ၊ ပု။ ၁၀၅။ ဝိမာန။ ၇၄။ ပေတ။ ၁၂၈၊ ၂၀၇။ ဇာ၊ ၁။ ၁၃၀။ ဇာ၊ ၂။ ၃၁၂။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၃။ ဝိမာန၊ ဌ။ ၂၀၇။ ပေတ၊ ဌ။ ၁၆။ စရိယာ၊ ဌ။ ၃၂၃။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၁၈၅။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၂၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိ ၁။ ၆၆။ မ၊ ၄။ ၃။ ၃၇၆။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၃၀။)

အမတ္တရိသုတ္တ (န) [အမတ္တရိ+သုတ္တ] အမတ္တရိ သုတ်။ (ဤသုတ်၌ ၄-ခုမြောက် တရားသည် “အမတ္တရိ စ ဟောတိ” ဖြစ်၍ ဤသုတ်ကို ယင်းအမည် မှည့်သည်။ သဒ္ဓါ၊ ဟိရိ၊ ဩတ္တပ္ပ၊ ပညာ-ရှိ၍ မတ္တရိယ-မရှိသော အမျိုးသမီးသည် နတ်ပြည် ရောက်၏ - ဟု ထိုသုတ်၌ ဟော သည်။) သဋ္ဌာယတနဝဂ္ဂ သံယုတ္တပါဠိ၊ ၃- သံယုတ်၊ ၂-ဝဂ်၊ ၄-သုတ်။ သံ၊ ၂။ ၄၄၁။

အမဇ္ဇ (န) [န+မဇ္ဇ] သေမဟုတ် - သေရည် သေ ရက်မဟုတ်-သော (အရိဋ္ဌဆေးရည်စသည်)။ အမဇ္ဇေ အမဇ္ဇသည် အနာယတ္တိ၊ အမဇ္ဇံ အရိဋ္ဌံ ပိဝတိ။ ဝိ၊ ၂။ ၁၄၆။ အမဇ္ဇံ အရိဋ္ဌန္တိ ယော အရိဋ္ဌော မဇ္ဇံ န ဟောတိ၊ တသ္မိံ အနာယတ္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၂၇။ (-ကခါ။ ၂၃၈။)

အမဇ္ဇပ (တိ) [န+မဇ္ဇ+ပါ+အ] သေရည် သေရက်ကို မသောက်တတ်သောသူ။ အမဇ္ဇ- ပါ နော စ မုဿ အဘာဏိ။ ဝိမာန။ ၁၄။ ပေတ။ ၁၉၇။ ဇာ၊ ၁။ ၂၁၅။ ကစ္စိ အမဇ္ဇပေါ တာတ၊ ကစ္စိ တေ သုရမပ္ပိယံ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၅၅။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၂။ ကစ္စိ မဇ္ဇံ န ပိဝသိတိ ပုစ္ဆတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၂။ အမဇ္ဇပေါ ဇာတောသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၆။ (-ဝိမာန။ ၁၁၅။ ပေတ။ ၁၉၂။ မေ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ပေတ၊ ဌ။ ၂၂၂။)

အမဇ္ဇပ (တိ) [အ+မဇ္ဇ+ပါ+အ] သေရည် သေရက်ကိုသောက်တတ်သောသူ။ အမဇ္ဇပေါ မဇ္ဇရဟာ ပိဝန္တိ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၁၁။ အမဇ္ဇ- ပါတိ ဧတ္ထ အကာရော နိပါတမတ္တံ၊ မဇ္ဇပေါ ပုရိသာ မဇ္ဇရဟာ အတ္တနော အတ္တနော အာပါနဋ္ဌာနေသုနိသိန္နာ ပိဝန္တိတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၂၃၉။

အမဇ္ဇပါယက (တိ) [န+မဇ္ဇ+ပါ+ဏု] သေရည် သေရက်ကို မသောက်သောသူ။ အနုသုယ- ကော အဟံ ဒေဝ၊ အမဇ္ဇပါယကော အဟံ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၅။

အမဇ္ဇဘူတ (တိ) [အမဇ္ဇ+ဘူတ] သေမဟုတ်သည် ဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ သေမဟုတ်သော။ အနေ- ကေဟိ ဘေသဇ္ဇေဟိ အဘိသင်္ခတော အမဇ္ဇ- ဘူတော အာသဝဝိသေသော။ သာရဏ္ဏ၊ ၃။ ၇၉။

အမဇ္ဇဝ(န ?) [?] အဖူး၊ အငုံ၊ အကင်း။ အမဇ္ဇဝမဇ္ဇရိရေပဟဋ္ဌ....ဝိတတေ(ပဒေသေ)။

ဇော၊ ၂။ ၁၁၃။ မကုလဓရေဟိ စေဝ မဇ္ဈိ-
ဓရေဟိ စ။ ဇော၊ ၄။ ၅။ ၄၄၇။

အမဇ္ဈသညီ (တိ) [အမဇ္ဈ + သညာ + ဤ] သေ
မဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသောသူ။ အမဇ္ဈ-ကြည့်။

အမဇ္ဈတ္တ (တိ) [န + မဇ္ဈ + အတ္တ] အလယ်အလတ်
၌ တည်သော သဘောမရှိသော၊ လျစ်လျူ
မရှုသော။

အမဇ္ဈတ္တဘာဝ (ပု) [အမဇ္ဈတ္တ + ဘာဝ] လျစ်လျူ
မရှုသည်၏ အဖြစ်။ အမောဟော မောဟ-
ဝသေန အမဇ္ဈတ္တဘာဝဿ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။
၁၇၂။ အမဇ္ဈတ္တဘာဝဿ ပဋိသန္ဓနယသင်္ခါ-
တဿ မောဟေန ပဝတ္တိ။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၉၁။

အမညံ { (ကြိ) မညတိ (ဇော၊ ၄။ ၁။ ၃၄၂၊
၄၆၄။ ဇော၊ ၄။ ၅။ ၂၇၂။ ဇော၊ ၄။ ၆။
၉၅။) ကြည့်။

အမညနာ (ထိ) [န + မညနာ] မအောက်မေ့-
မမှတ်ထင် - ခြင်း၊ နှလုံးမသွင်းခြင်း။ တတ္ထ
ပထဝီအာဒိနံ ပရိညာတတ္တာ အမညနာ။ မ၊ ၄။
၁။ ၉၆။ မညနာ (မ၊ ၄။ ၁။ ၆၉) လည်း ကြည့်။

အမညန္တ (တိ) [န + မညန္တ] မအောက်မေ့ - မမှတ်
ထင် - နှလုံးမသွင်း - သော၊ သူ။ အတ္တာနံ
သမနုပဿနနယေန အမညန္တော ဒိဋ္ဌိသ္မိံ န
မညတိ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၂၅။ သယံ သညာယ
တထာ အမညန္တော ကုက္ကုစ္စုပ္ပါဒနတ္ထံ မညေ။
ဝဇီရ၊ ၃၃၇။

အမညမာန (တိ) [န + မညမာန] (က) နှလုံး
မသွင်းသော၊ သူ။ (ခ) မအောက်မေ့ - မမှတ်
ထင် - သော၊ အလေးမမူ - ဂရုမပြု - သော၊
သူ။ (က) အမညမာနော မုတ္တော ပါပိမတော။
သံ၊ ၂။ ၂၆။ ဒိဋ္ဌတော ဝါ အညော အတ္တာတိ
အမညမာနော ဒိဋ္ဌတော န မညတိတိ
ဝေဒိတဗ္ဗော။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၂၅။ မညမာန

(သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၇) လည်း ကြည့်။ (ခ) သတ္တ-
ရတနသမုဇ္ဈလံ ယသံ တိဏာယပိ အမည-
မာနော နိရုပေက္ခော ပဟာယ။ ဥဒါန၊ ၄။
၂၃။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၉။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၁၇-၉။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၂။ ဥပေက္ခာကတာယ တိဏာ-
ယပိ အမညမာနဿ တတော အဟမနံ။
မ၊ ၄။ ၁။ ၄၇။ မဟလ္လကဘာဝံ တိဏာယပိ
အမညမာနော ဝေတိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၁။

အမညရံ (ကြိ) မညတိ (ဇော၊ ၄။ ၁။ ၄၆၄) ကြည့်။

အမညိံ
အမညိံ သု } (ကြိ) မညတိ-ကြည့်။
အမညိံ

အမညိတ (တိ) [န + မညိတ] နှလုံးမသွင်းအပ်
သော။ တသ္မိယေဝ ပနဿ ဒိဋ္ဌိမညနာယ
အမညိတေ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၂၅။

အမညိတ္တ (ကြိ) မညတိ (ဇော၊ ၄။ ၆။ ၇၁) ကြည့်။

အမညိတ္တော (ကြိ) မညတိ (ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၁) -
ကြည့်။

အမညိတွာ (ကြိ၊ ၀) [န + မန + တွာ] မအောက်
မေ့ - မမှတ်ထင် - မူ၍။ တံ ဘာရေတိ
အမညိတွာဝ မံ တုမေ ဥပဋ္ဌိတံ သမာနံ။ ဇော၊
၄။ ၅။ ၄၃၇။

အမညိမှာ (ကြိ) မညတိ-ကြည့်။

အမညိသံ (ကြိ) မညတိ (မ၊ ၄။ ၁။ ၆၃) ကြည့်။

အမညိံ (တိ) [န + မန + ယ + ဏိ] နှလုံးမသွင်း
တတ်သော၊ သူ။ ယဟိနာနံ ပန ဝသေန
န မညတိတိ အမညိံ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၉၃။

အမဇ္ဈတာ (ထိ) [န + မဇ္ဈတာ] မနူးညံ့ - မပြေ
ပြစ် - မချောမော - သည်၏အဖြစ်။ အန္တော
အမဇ္ဈတာယ ကဗ္ဗိယပုဏ္ဏာ လာဗု။ မ၊ ၄။ ၂။
၁၃၃။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၂။

အမဋ္ဌဝစန(န) [အမဋ္ဌ + ဝစန] မပြေပြစ်-မချော
မော-သော စကား။ ကေစိ “အသိလိဋ္ဌ” နှိ
ပဌန္တိ၊ အမဋ္ဌဝစနန္တိ အတ္ထဝဏ္ဏယန္တိ။ မဟာနိ၊
၄။ ၄၁၄။

အမဏာလ (န) [?၊ အမဏာလ-သံ။] ပန်း
ရင်း။ အဘယံ နလဒံ သေဗျံ လောသယံ
အမဏာလံ လာမဇ္ဇကမ္ပိ။ ဓာနံ၊ ဋီ။ ၆၀။
အမရ၊ သူ။ နှာ-၁၅၄-လည်း ကြည့်။

အမဏိ (ပု) [န + မဏိ] ပတ္တမြားမဟုတ်သော-
ပတ္တမြားနှင့်တူသော - အရာ - ဝတ္ထု၊ ပတ္တ
မြားတူ။ အမဏိ* မဏိန္တိ၊ ပတိဝူပကေန
ဝဉ္ဇနံ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၇၈။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၅။ သံ၊ ၄။ ၁။
၃၃၈။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၃၅၅။ (-အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၈။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၆၃။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၁၄၂။ သီ၊ ၄။ ၁။
၁။ ၃၅၃။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၅၀။)

အမဏိသဘာဝ (တိ) [န + မဏိ + သဘာဝ]
ပတ္တမြားသဘောမရှိသော၊ သဘောအားဖြင့်
ပတ္တမြားမဟုတ်သော၊ ပတ္တမြားအစစ်အမှန်
မဟုတ်သော။ ယထာ နာမ ဗာလော
အမဏိသဘာဝေပိ မဏိအာကာရာနုပဏ္ဍိ
ဟေတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၄၆။

အမဏ္ဍနဟတ (တိ) [န + မဏ္ဍန + ဟတ] (က)
တန်ဆာမဆင်ခြင်းဖြင့် သုဘအဖြစ်ကို ပယ်
ဖျောက်နိုင်သော။ (ခ) တန်ဆာမဆင်ခြင်း
ဖြင့် အသုဘအဖြစ်-ထင်ရှား-ပေါ်လွင်-
သော။ (ဂ) တန်ဆာဆင်ခြင်းဖြင့် ပယ်
ဖျောက် - အပ် - နိုင် - သော သဘောမရှိ
သော (ရုပ်သင်္ခါရ-တရား)။ အမဏ္ဍနဟတ-
တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၈၉။ (က) န မဏ္ဍနေန
ဟတာ အမဏ္ဍနဟတာ၊ အမဏ္ဍနေန သက္ကာ
ဇေတသံ သုဘဘာဝံ ဟန္တန္တိ အတ္ထော။
(ခ) အမဏ္ဍနေန ဝါ တေသံ အသုဘတာ
ပါကဋ္ဌာ ဟေတိတိ အမဏ္ဍနဟတာ။ (ဂ)
မဏ္ဍနေန ဝါ န ဟန္တဗ္ဗသဘာဝါ “အသုရိ-
ယပဏာ” တိ ဝိယ အမဏ္ဍနဟတာ။ တတော

အမဏ္ဍနဟတဘာဝတောတိ ရူပသင်္ခါရေ
သန္တာယ ဝဒတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၄၅၃။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊
သု၊ ၅။ ၂၆၁-လည်း ကြည့်။)

အမဏ္ဍနသီလ (တိ) [န + မဏ္ဍနသီလ] တန်ဆာ
ဆင်လေ့မရှိသော၊ သူ။ အစပလောတိ အမဏ္ဍ-
နသီလော။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၉၇။ (-သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၄။)

အပဏ္ဍနာ (တိ) [န + မဏ္ဍနာ] တန်ဆာမဆင်
ခြင်း။ အမဏ္ဍနာ အဝိဘူသနာ ဝဏ္ဏဿ ပရိ-
ပန္နော။ အံ၊ ၃။ ၃၆၄။

အမဏ္ဍိတ (တိ) [န + မဏ္ဍိတ] တန်ဆာမဆင်
အပ်သော၊ သူ။ ခုရကမ္ပရဟိတတ္တာ အမဏ္ဍိ-
တာ အပသာမိတာတိ အဝိပ္ပိယော။ အပါ၊
၄။ ၁။ ၂၄၆။ ရမ္မရူပန္တိ အနဉ္စိတံ အမဏ္ဍိတံ။
ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၃၇၄။ အနဉ္စိတအမဏ္ဍိတ၊ အနဉ္စိတ-
မဏ္ဍိတ-တို့လည်း ကြည့်။

အမတ်ဒဒ(အမတန္ဒဒ) (တိ) [အမတ + ဒဒ + အ]
(က) နိဗ္ဗာန်-ရကြောင်း-ရောက်ကြောင်း-
ဖြစ်သော - တရားကို - ပေးတတ်-ဟော
ကြားတတ်-သော၊ သူ။ (ခ) နိဗ္ဗာန်ကို ပေး
တတ်သော၊ သူ။ (ဂ) နတ်သူဇာ - နတ်ဩ
ဇာ-ကို ပေးတတ်သော၊ သူ။ (က) အမတ်-
ဒဒေါ စ သော ဟေတိ ယော ဓမ္မမနုဿာ-
သတိ။ သံ၊ ၁။ ၂၉။ အမတ်ဒဒေါ စ သော
ဟေတိတိ ပဏိတဘောဇနဿ ပတ္တံ ပူ-
ရေန္တော ဝိယ အမရဏဒါနံ နာမ ဒေတိ။
သံ၊ ၄။ ၁။ ၇၉။ န မရတိ ဧတေနာတိ အမရဏံ
နိဗ္ဗာနာဓိကမာဒယော။ တဿ ဝါနံ ဓမ္မူပဒေ-
သော၊ တံ ဒေတိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၉။ နမော
တေ အမတ်ဒဒ။ ထေရီ၊ ၂။ ၂၇။ (ခ) (ဂ)
သုခမိစ္ဆိတမစ္စန္တိ၊ အမတန္ဒဒ ဝိန္နတိ။ သုဗော-
ဓာလင်္ကာရ၊ ၃၀၁။ အမတ်သုခံ၊ အမတ် ဝါ
နိဗ္ဗာနံ ဒဒါတိတိ အမတန္ဒဒါတိ အာမန္တနံ...
အမတန္ဒဒ ဟေ သုဗောဒါယက နော စေ၊
နိဗ္ဗာနဒါယက တထာဂတ။ သုဗောဓာ-
လင်္ကာရ၊ ၄။ ၃၀၁။ (၎င်းတို့ကား အမတ်

သုခံ-ဟု ပါဠိရှိ၏ အမတ် သုခံ-ဟု ရှိမှ တွေ့
အမတ် သုခာ နိဗ္ဗာနဉာဏ် ဆိုလတ္တံ့သော
စကားနှင့်၎င်း၊ အမတ်နှင့် ဟေ သုခာဒါယက-
ဟူသော ဦးကာသစ်နှင့် ၎င်း ညီမည်။)

အမတ်ပဒ (န) [အမတ် + ပဒ] သေခြင်းကင်း
ရာ - အဖို့ - အစု - နိဗ္ဗာန်။ အပဿံ အမတ်-
ပဒံ။ ဓမ္မ။ ၃၀။ အမတ်ပဒန္တိ မရဏဝိရဟိတ-
ကောဌာသံ၊ အမတ်မဟာနိဗ္ဗာနန္တိ အတ္ထော။
ဓမ္မ။ ၁။ ၄၄၅။ ပါရာ၊ ဂဏ္ဍိသစ်၊ ပ။ ၂၂၆-
ကြည့်။ အမတ်ပဒ-နှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။

အမတ်သ(သ)က (ပု) [အမတ် + အံသ(သ) +
က] အမြိုက်သုက်။ (မဏိ ၂၄-မျိုးတို့တွင်
တမျိုး)။ အမတ်သကော (အမတ်သုကော၊
သီ) ပိယကော ဗြာဟ္မဏီ စာတိ စတုဗ္ဗိ-
သတိ မဏိ နာမ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၉၂။ (နိတိ၊ သတ္တ။
၁၃၁၅။ ၎င်း၊ သု။ ၂၀၂-လည်း ကြည့်။)

အမတ် (တိ) [န + မတ် (မရ + တ)] အမတ်-
သံ။ အမတ်-သဒ္ဓါသည် “ယင်ကြွင်း၊ နတ်
သုခာ၊ ရေ၊ ထောပတ်၊ မတောင်းပဲ ရအပ်
သော ဥစ္စာ၊ နိဗ္ဗာန်-ဟူသော အနက်တို့၌
နပုံလိင်။ နတ်၊ ဓနုန္တရိဆေးဆရာ ဟူသော
အနက်တို့၌ ပုလိင်။ ဗာလာဇယ်၊ ပိတ်ချင်း၊
ဖန်ခါးသီး၊ ဆင်သမန္တယ်၊ ဆီးပြွသီး ဟူသော
အနက်တို့၌ ဣတ္ထိလိင်တည်း။ ဤသို့လျှင်
နာနတ္ထကောသ-၌ ဆိုကြောင်း ဓာန်၊ သု။
သစ်။ ၂၅-၌ ဖော်ပြသည်။ ယင်းအနက်တို့
ကိုပင် မေဒိနိဒကောသ၌ ဆိုကြောင်း ဓာန်၊
ဦး။ ၂၅။ အောက်ခြေမှတ်ချက်၌ ဖော်ပြသည်။
ထို့ပြင် “(အဗျယိဘာဝ) ၁-သေခြင်းကင်း
သော၊ ၂-မသေသော၊ ၃-ပျက်စီးခြင်းကင်း
သော၊ ထာဝရမြဲသော၊ သူ၊ အရာ။ (ပု) ၁-
နတ်၊ ၂-နတ်တို့ကို ဆေးကုသော ဓနုန္တရိခေါ်
နတ်ဆေးဆရာ။ (န) ၁-မသေခြင်း။ ၂-
မောက္ခဘုံ။ ၃-သဂ္ဂဘုံ။ ၄-နတ်သုခာ။ ၅-သော
မ-အပင်မှ တွက်သော အရည်။ ၆-အဆိပ်ပင်

သတ်သောသူ။ ၇-ယင်ကြွင်း။ ၈-မတောင်းပဲ
ရအပ်သော အစားအစာ။ ၉-ရေ။ ၁၀-
သကြားနှင့် ကြံသကာကို ချက်၍ ပေါင်းခံယူ
အပ်သောအရက်၊ အရက်ချို။ ၁၁-ထောပတ်။

၁၂-နွားနို့။ ၁၃-စားအပ်သော အရာဝတ္ထု။
၁၄-ထမင်း။ ၁၅-နှစ်သက်မြတ်နိုးအပ်၊ နှလုံး
အလိုကို ဆောင်တတ်သော သတ္တဝါ၊ အရာ
ဝတ္ထု။ ၁၆-ရွှေ။ ၁၇-ပြဒါး။ ၁၈-အဆိပ်။
၁၉-ဗြဟ္မာ”ဟု ကောတ္ထုဘ၌ တွေ့ရ၍ ဝါစပု-
တိ-၌ အနက်ပေါင်းလေးဆယ် တွေ့ရသည်။]

(န) (၁) (က) သေခြင်း - မရှိရာ - မရှိ
ကြောင်း - ကင်းရာ - ကင်းကြောင်း - မြစ်
သော တရား၊ အမြိုက်တရား၊ နိဗ္ဗာန်။ (ခ)
မပျက်စီးတတ်သော - ဥပါဒိ၊ ဌီ၊ ဘင် - မရှိသော
- တရား၊ နိဗ္ဗာန်။ (၂) နိဗ္ဗာန် ရကြောင်း
မြစ်သော - နိဗ္ဗာန်သို့ ပို့ဆောင် တတ်သော -
တရား၊ (က) ပဋိပတ်၊ နိဗ္ဗာန်ရောက်
ကြောင်း ပဋိပတ်။ (ခ) သတိပဋ္ဌာန်-
စသော တရား၊ သုံးဆယ့်ရှစ်ပါးသော ကမ္မ-
ဋ္ဌာန်းတို့တွင် တမျိုးမျိုးသော ကမ္မဋ္ဌာန်း။
(ဂ) ပီတိ ပါမောဇ္ဇ။ (ဃ) ကာယဂတာ-
သတိ။ (၃) အမြိုက်သုခာ၊ နတ်ဩဇာ။
(၄) (က) ဆေး၊ ပြုကတိ ဆေး။ (ခ)
ကိလေသာ အဆိပ်ဖြေဆေး။ (ဂ) ဇုက္ခ
အဆိပ်ဖြေဆေး။ (၅) (က) အမြိုက် ရေ
စင်။ (ခ) တရားတည်းဟူသော အမြိုက်
ရေစင်။ (ဂ) မဂ်ဖိုလ် ရကြောင်းတရား
တည်းဟူသော အမြိုက်ဖျော်ရည်။ (ထိ)
(၆) ဆီးပြွ၊ သျှစ်သျှား။ (၇) ဆင်သမ
န္တယ်။ (တိ) (ဂ) သေခြင်း - မရှိ - ကင်း
- သော။ (၉) မသေသေးသော၊ အသက်
ရှင်လျက်ရှိသော၊ သူ။ (၁၀) (က) အမြိုက်
အရသာ - နတ်ဩဇာ - နှင့် တူသော။ (ခ)
အမြိုက် နိဗ္ဗာန်၏ အကြောင်း မြစ်သော။
(၁၁) မြစ်သော။ (န) (၁) (က) သေ
ခြင်း - မရှိရာ - မရှိကြောင်း - ကင်းရာ - ကင်း

ကြောင်း - ဖြစ်သော၊ တရား၊ အမြိုက်
တရား၊ နိဗ္ဗာန်။ အသစ်တံ သိဝ် မမတ်
သုဒ္ဓသံ။ ဓာန်။ နှုတ္တိ ဧတ္ထ မတ် မရက်
တေသ္မိံ ဝါ အဓိဂတေ ပုဂ္ဂလဿ မတန္တိ
အမတ်။ ဓာန်။ အမတ်မဓိဂတ် မဟာ-
မနုသာသမိ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၃။ အမတ်မဓိဂတန္တိ
အမတ် နိဗ္ဗာန် မယာ အဓိဂတ်။ ဝိ၊ ၄။ ၁။
၂၄၆။ အပါရုတာ တေသံ အမတဿ ခွါရာ။
ဝိ၊ ၃။ ၁၀။ ဒီ၊ ၂။ ၃၄။ မ၊ ၁။ ၂၂၆။ သံ၊ ၁။
၁၄၀။ အမတဿ ခွါရာတိ အရိယမဂ္ဂေါ။
သော ဟိ အမတသင်္ခါတဿ နိဗ္ဗာနဿ ခွါရံ။
ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၄။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၆၂။ မ၊ ၄။ ၂။ ၇၆။
သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၅၆။ ၁၅၉။ အမတဉ္စ ခေါ
ဘိက္ခဝေ ဒေသေဿာမိ။ သံ၊ ၂။ ၅၄၁။ မရကာ-
ဘာဝေန အမတ်။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၉။ (နှုတ္တိ
ဧတ္ထ မတ်)တေသ္မိံ အဓိဂတေ ပုဂ္ဂလဿ
မရက် နှုတ္တိတိ ဝါ အမတ်။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၈။
နှုတ္တိ ဧတ္ထ မတန္တိ အမတ်။ တေသ္မိံ ဝါ အဓိ-
ဂတေ နှုတ္တိ ပုဂ္ဂလဿ မတ် မရကန္တိ အမတ်။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၇၇။ (- ဒီ၊ ၂။ ၁၇၅-၆။ သံ၊
၁။ ၂၁၅။ သံ၊ ၃။ ၇။ အံ၊ ၁။ ၄၇၊ ၃၆၁။ အဘိ၊
က။ ၂၉၅။ ခုဒ္ဒက။ ၅။ ဣတိဝုတ်။ ၂၄၉။
သုတ္တနိ၊ ၃။ ၁၃။ ဝိမာန။ ၉၄။ ပေတ။ ၁၇၇။
ထေရ။ ၂၆၃၊ ၂၇၆၊ ၃၄၀၊ ၃၄၃။ ထေရီ၊ ၃၆၉။
၄၀၃၊ ၄၃၄။ အပ၊ ၁။ ၂။ အပ၊ ၂။ ၂၇၉။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃။ ၃၆၊ ၃၇။ ဘေ၊ ၂။ ၁၄၈။ မဟာနိ၊
၂။ စူဠနိ၊ ၇၇။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၉။ သံ၊ ၄။ ၁။
၁၈၂။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၄၁၆။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၆။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၅။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၃၄။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၅၄။
ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၅၃။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၈၀၊ ၂၈၃။
ဝိမာန၊ ၄။ ၂၆၃။ ပေတ၊ ၄။ ၁၉၂။ ထေရ၊ ၄။ ၁။
၄၃၄။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၄၉။ ထေရီ၊ ၄။ ၁၈၆။
၂၇၉။ အပ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၇။ အပ၊ ၄။ ၂။ ၈၅။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၀၇။ ဘေ၊ ၄။ ၅။ ၅၅၁။ မဟာနိ၊ ၄။
၈၈။ စူဠနိ၊ ၄။ ၂။ ဝဇီရ၊ ၃၉၇။ အံ၊ ၄။ ၁။
၂၇၇။) အမတောဂမ-လည်း ကြည့်။

(ခ) မပျက်စီးတတ်သော - ဥပါဒ်၊ ဌီ၊
ဘင်-မဂ္ဂသော-တရား၊ နိဗ္ဗာန်။ ယေ ဝိရာဂံ
အမတ် ပဏီတံ။ ခုဒ္ဒက။ ၅။ သုတ္တနိ၊ ၃။ ၁၂။
ယသ္မာ ပနဿ န ဥပ္ပါဒေါ ပညာယတိ....
တသ္မာ တံ န ဇာယတိ န ဇီယတိ န မိယတိ-
တိ ကတော အမတန္တိ ဝုစ္စတိ။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၅၀။
သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၈၀။ အမတ် ပဒန္တိ အမတ်
ဝုစ္စတိ နိဗ္ဗာန်။ တဉ္စ အဇာတတ္တာ န ဇီယတိ
န မိယတိ၊ တသ္မာ အမတန္တိ ဝုစ္စတိ။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၁။ ၁၃၀။ (- ဝိမာန။ ၇၁။ နေတ္ထိ။ ၄၇။
ပဋိသံ၊ ၄။ ၄၁၄။ ဝိမာန၊ ၄။ ၁၉၉။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၁၉။
ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၇။)

(၂) နိဗ္ဗာန်ရကြောင်းဖြစ်သော-နိဗ္ဗာန်
သို့ ပို့ဆောင်တတ်သော-တရား။ (က) ပဋိ-
ပတ်၊ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း ပဋိပတ်။ သော
ဟာဝုသော ဘဂဝါ အမတဿ ဒါတာ
ဓမ္မဿာမိ တထာဂတော မ၊ ၁။ ၁၅၇။ သံ၊ ၂။
၃၁၅။ အံ၊ ၃။ ၄၄၀။ မဟာနိ၊ ၁။ ၃၈၈။ ပဋိသံ။
၃၇၅။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၅။ အမတာဓိဂမာယ
ပဋိပတ္တိံ ဒေါတိတိ အမတဿ ဒါတာ။
မ၊ ၄။ ၁။ ၃၈၀။ အမတာဓိဂမာယ ပဋိပတ္တိံ
ဒေသေတိတိ အမတဿ ဒါတာ။ သံ၊ ၄။ ၁။
၃၄။ အမတသစ္စိကိရိယံ သတ္တေသု ဥပ္ပါ-
ဒေန္တော အမတ် ဒေါတိတိ အမတဿ
ဒါတာ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၆၂။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၇။ အံ၊ ၄။
၃။ ၃၅၄။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၆။ (- ဟောနိ၊ ၄။ ၂၅၆။
ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၅။) (ခ) သတိပဋ္ဌာန်-စသော
တရား၊ သုံးဆယ့်ရှစ်ပါးသော ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့
တွင် တမျိုးမျိုးသော ကမ္မဋ္ဌာန်း။ တသ္မိဉ္စ
အမတေ အက္ခာတေ။ သံ၊ ၁။ ၁၉၄။ ထေရ။
၃၇၁။ တသ္မိံ စ အမတေ အက္ခာတေတိ
တသ္မိံ တေန အက္ခာတေ အမတေ (အမ-
တာဝဟေ၊ ထေရ၊ ၄။) သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၆။ ထေရ၊
၄။ ၂။ ၅၃၀။ အမတေ အက္ခာတေတိ အမ-
တာဝဟေ ဓမ္မေ ဒေသိတေ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၂။

(အနေကဝိဟိတံ မဂ္ဂ-အဖွင့် ထေရ်ဌာ၂။ ၅၃၀-ကြည့်)။

(ဂ) ပိတိ ပါမောဇ္ဇ။ လဘတိ ပိတိ-ပါမောဇ္ဇံ၊ အမတ် တံ ဝိဘေနတံ။ ဓမ္မ။ ၆၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၈၆။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။ ၂၇၂။ အမတ်န္တိ တံ သပ္ပစ္စယေ နာမဂ္ဂပေ ပါကဋေ ဟုတော ဥပဋ္ဌဟန္တေ ဥပ္ပန္နံ ပိတိပါမောဇ္ဇံ အမတ်နိဗ္ဗာနသမ္မာပကတ္တာ ဝိဘေနတံ ပဏ္ဍိတာနံ အမတ်မေဝါတိ အတ္တော။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၆။ (ဃ) ကာယဂတာသတိ။ အမတ် ဘိက္ခုဝေ ပရိဘူန္တိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၁၆။ အမတ်သ ဝါ နိဗ္ဗာနဿ အဓိဂမဟေတုတာယ အမတ်သဒိသအတပ္ပကပိတိသုခပတိတတာယ စ ကာယဂတာသတိ အမတ်န္တိ ဝုတ္တာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၈။

(၃) အမြိုက် သုခာ၊ နတ်ဩဇာ။ ပိယသံတွမေ သုခာ ဇာန်၊၂၅။ န မတံ မရဏမနေန အမတ်။ ဇာန်၊ဋ္ဌ၊၂၅။ အဘိဒေါသိကံ ကမ္မာသံ အမတ်မိဝ နိဗ္ဗိကာရော ပရိဘူဋ္ဌိဿသိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၆။ (- အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၁၆။) (၄) (က) ဆေး၊ ပြကတိ ဆေး။ ပုရိသော သဗ္ဗဇနဿ အမတ် ဒဒေယျ။ မိလိန္ဒ။၀၆၇။ (- မိလိန္ဒ။၃၀၅။) အမတ်မဒသံသသပ္ပဟိန-လည်း ကြည့်။ (ခ) ကိလေသာ အဆိပ်ဖြေဆေး။ ကိလေသဝိသပဋိပက္ခတ္တာ အကဒန္တိပိ အမတ်။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၈၈၊၂၉၉။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ။၂၃။ (ဂ) ဒုက္ခအဆိပ် ဖြေဆေး ဆင်းရဲ အဆိပ်ပျောက်ဆေး။ ဒုက္ခဋ္ဌိ ဝိသံ၊ အမတ် နိဗ္ဗာနံ။ ဝဇီရ။၄၂။ (၅) (က) အမြိုက် ရေစင်။ တတော အမတ်မာဒါယ အဘိသိဋ္ဌိ မဟိရဟံ။ ဇာ၊၁။၁၉၁။ အမတ်မာဒါယာတိ အတ္တနော အာနုဘာဝေန ဌိတော ဂင်္ဂေါဒကံ ဂဟေတွာ အဘိသိဋ္ဌယိတိ အတ္တော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၇၃။ အမတ်နေ အဘိသိဋ္ဌိ။ ဇာ၊၁။၂၈၀။ အမတ်နောတိ ဥဒကံ အမတ်န္တိ မညမာနာ ဝေ-

မာဟ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၇၇။ သော ဘိက္ခု အမတ်နေဝ အဘိသိတ္တော ပရမဿာသပတ္တော အဟောသိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၆၆။ တဒါ မဟာကာဓူဏိကော၊ သိဉ္ဇန္တော ဝါမတေန မံ။ အပါ၊၂။၁၅၇။ (ခ) တရားတည်းဟူသော အမြိုက်ရေစင်။ ဣဒါနာဟံ ဘန္တေ ဘဂဝတာ မေဃိယာ ကထာယ အမတ်နေ အဘိသိတ္တော သံ၊၂။၂။ (-ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၇။) (ဂ) မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်းတရားတည်းဟူသော အမြိုက် ပျော်ရည်။ အမတ်နေ တပ္ပယိ လောကံ။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၅၃။ အမတ်နောတိ မဂ္ဂဖလာဓိဂမာမတပါနေန။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။၂၅၅။ (ထိ) (၆) ဆီးဖြူသျှစ်သျှား အမတ်မလကီ တိသု။ ဇာန်၊၅၆၉။ နတ္ထိ မတမေတိဿ ဟေတုဘူတာယ အမတ်။ ဇာန်၊ဋ္ဌ၊၅၆၉။ (၇) ဆင်သမန္တယ်။ အမတ်မရပဏ္ဍိပိ။ ဇာန်၊ဋ္ဌ၊၅၈၁။ (တိ) (ဂ) သေခြင်း-မရှိ-ကင်း-သော။ ပပေပိတိ အမတ် ဗြဟ္မလောကံ။ ဒီ၊၂။၁၉၄။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၄၉။ ယေ အမတ် ဓာတု ကာယေန ပုသိတွာ ဝိဟရန္တိ။ အံ၊၂။၃၁၃။ အမတ် ဓာတု ကာယေန ပုသိတွာ ဝိဟရန္တိတိ မဂ္ဂကဝိရဟိတံ နိဗ္ဗာနဓာတု ကာယေန ပုသိတွာ ဝိဟရန္တိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၇။

(၉) မသေသေးသော၊ အသက်ရှင် လျက်ရှိသော၊သို့။ ယောအမတ် သတ္တံ မရဏံ ပါပေတိ။ နီတိ၊ဇာ၊၃၈၀။ သိတောဒကေ အမတ် ပါဏာ ပါနကာလေ ပန မရန္တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉။ အမတ် ယောဘုယျေန ခါယိတမ္ပိ ပါရာဇိကဝတ္ထုမေဝ။ ဝဇီရ။၁၀၃။ “မတမစ္စာနံယေဝ တေသံ သန္တကတ္တာ အမတ်ေ ဂဏန္တဿ နတ္ထိ အဝဟာရေ”တိ ဝဒန္တိ။ သာရတ္ထ၊၂။၁၄၁။

(၁၀) (က) အမြိုက်အရသာ-နတ်ဩဇာ-နှင့် တူသော၊ (ခ) အမြိုက် နိဗ္ဗာန်၏ အကြောင်းဖြစ်သော။ သစ္စံ ဝေ အမတ်

ဝါစာ။ သံ၊၁။၁၉၁။ သုတ္တနိ။၃၄၄။ ထေရ။
 ၃၇၀။ အမတာတိ သာဓု (ဒု) ဘာဝေန
 အမတသဒိသာ။... နိဗ္ဗာနာမတပစ္စယတ္တာ ဝါ
 အမတာ။ သံ၊၄။၁။ ၂၅။ သုတ္တနိ။၄။ ၂။ ၁၂၆။
 ထေရ။၄။ ၂။ ၅၂။ (၁၁) မြတ်သော။ အဇ္ဈ-
 ဂါ အမတ် သန္တိ။ သုတ္တနိ။၃၀၈။ မရဏာ-
 ဘာဝေန ပဏီတဋ္ဌေန ဝါ အမတ်။ သုတ္တနိ။
 ၄။ ၁။ ၂၄၃။

အမတ် (တိ) [န+မတ=(မန+တ)] (က)
 မသိအပ်သော။ (ခ) သိအပ်သော။ (က)
 (ခ) အမတအဂ္ဂတ္ထ။ အမတဂ္ဂ (၂) အနက်
 နှင့် အနမတဂ္ဂ-တို့ ကြည့်။

အမတအဂ္ဂတ္ထ (န) [အမတ+အဂ္ဂ+တ္ထ] မသိ
 အပ်သော အစရှိသည်၏အဖြစ်။ သံသာရဿ
 အနု အမတဂ္ဂတ္တာ ဉာဏေန အနုဂန္ဓာပိ
 အမတအဂ္ဂတ္တာ အဝိဒိတဂ္ဂတ္တာ ဣမံနာ
 ဝီဇေန အဗ္ဗုနာ။ ထေရီ။၄။ ၂၉၃။

အမတက (တိ) [အမတ+က] မသေသော၊
 အသက်ရှင်နေသော၊သူ။ အမတကဘာဝ-
 ကြည့်။

အမတကပ္ပ (တိ) [အမတ+ကပ္ပ] နတ်ဩဇာ-
 နတ်သုဇာ-နှင့် တူသော။ သူဒေါ သဗ္ဗမံ-
 သာနံ ရသံ ဂဟေတွာ အတိဝ သုသခိတံ
 အမတကပ္ပံ အန္တရုဘတ္တံ ပစိတွာ ဥပနာမေသိ။
 သုတ္တနိ။၄။ ၁။ ၁၀၆။

အမတကဘာဝ (ပု) [အမတက+ဘာဝ] မသေ
 သည်၏အဖြစ်။ သရီရဂန္ဓံ သာယိတွာ တထ-
 တောဝဿ အမတကဘာဝံ ဥ တွာ... တဝ
 မတကဘာဝေါ ဝါ အမတကဘာဝေါ ဝါ
 ဒုဇ္ဈာနောတိ ဝတ္တာ။ ဇော၊၄။ ၁။ ၅၁၅။ (၎င်း၊
 ၄။ ၅၁၆။)

အမတကသိဗလဗလန (န) [အမတ+ကသိ+
 ဗလ+ဗလန] အမြိုက်နိဗ္ဗာန်တည်း ဟူသော
 လယ်ယာအသီးအနှံကို သီးစေခြင်း။ အမတ-

ကသိဗလဗလနေ ဗိဇံ ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ မူလဋီ၊
 ၁။ ၈၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၄။ ၂။ ၁၄၂။

အမတဂတ (တိ) [အမတ+ဂတ] (၁) နိဗ္ဗာန်
 သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော။ (၂) နိဗ္ဗာန်
 သို့ ရောက်သော၊သူ။ (၁) ဓမ္မာမတဂတံ
 ဒိသွာ။ မိလိန္ဒ။၃၂၉။ (၂) အမတဂတော
 အမတပ္ပတ္တော။ မဟာနိ။၁၆။ အမတဂတော-
 တိ မရဏရဟိတံ နိဗ္ဗာနံ မဂ္ဂေန ဂတော။
 မဟာနိ။၄။ ၇၂။ အမတပ္ပတ္တ-လည်း ကြည့်။

အမတဂါမိတာ (ထိ) [အမတဂါမိ+တာ] နိဗ္ဗာန်
 သို့-ရောက်စေတတ်သည်- ရောက်ကြောင်း-
 -၏ အဖြစ်။ တေသဉ္စ အမတဂါမိတာ နာမ
 တန္နိန္ဒတာဝသေနေဝ သစ္စိကိရိယာဝသေန။
 မ၊၄။ ၃။ ၁၀၆။

အမတဂါမိမဂ္ဂ (ပု) [အမတဂါမိ+မဂ္ဂ] နိဗ္ဗာန်သို့
 ရောက်ကြောင်း- မဂ္ဂ- လမ်း- မရီး (မဂ္ဂင်
 ရွပ်ပါး)။ ကတမံ န ခေါ ဘန္တေ အမတ်၊
 ကတမော အမတဂါမိမဂ္ဂေါ။ အရိယော
 အဋ္ဌကိဏော မဂ္ဂေါ အမတဂါမိမဂ္ဂေါ။ သံ ၃။
 ၇။ (-ဇော၊၄။ ၇။ ၁၅၁။)

အမတဂါမိ (တိ) [အမတ + ဂမ + ဣ]
 နိဗ္ဗာန်သို့ - ရောက်စေ တတ် - ရောက်
 ကြောင်းဖြစ်- သော (အရိယမဂ္ဂ)။ ခေမံ
 အမတဂါမိနံ။ မ၊၂။ ၁၇၆-၇။ သံ၊၁။ ၁၂၄။
 အံ၊၂။ ၂၈၉။ ခေမံ အမတဂါမိနန္တိ တွေ
 ခေမန္တိပိ အမတန္တိပိ နိဗ္ဗာနသောဝ နာမံ။
 မ၊၄။ ၃။ ၁၅၃။ ခေမံ အမတဂါမိနန္တိ ဝိဘတ္တိ-
 အလောပေန နိဒ္ဒေသော။ မ၊၄။ ၃။ ၁၀၆။
 အမတဂါမိနန္တိ နိဗ္ဗာနဂါမိနံ၊ အရိယမဂ္ဂံ
 ဘာဝေန္တိတိ အတ္ထော။ အံ၊၄။ ၃။ ၁၀၅။
 (-သံ၊၂။ ၅၄၁။ ထေရီ။ ၄၀၃။)

အမတဂ္ဂ (တိ) [အမတ+အဂ္ဂ] (၁) မသိ-
 အပ် - နိုင် - သော အစရှိသော၊ အစမထင်
 သော။ (၂) သိ-အပ် - နိုင်-သော အစရှိ

သော၊ အစထင်သော။ (၁) အနမတဂ္ဂ (သံ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၄၅။ ထေရ်၊ ၄၊ ၂၉၃။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၀။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၁၈။ ၂၂၁) ကြည့်။ (၂) မတော ဝေ အမတော၊ အ-ကာရသ တဗ္ဗာဝဂ္ဂတ္တိတ္တာ။ အမတော ဉာတော အဂ္ဂေါ အာဒိ တေဿာတိ အမ-တဂ္ဂေါ။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၂။ ၂၆၀။

အမတဂ္ဂတ္ထ (န) [အမတဂ္ဂ+တ္ထ] မသိအပ်သော အစရှိသည်၏ အဖြစ်။ အမတအဂ္ဂတ္ထ-ကြည့်။

အမတဂ္ဂပထ (ပ) [အမတဂ္ဂ+ပထ] အမတဂ္ဂပထ-မည်သော ကျမ်း။ အမတဂ္ဂပထေတိ ဝေ-နာမကေ ပကရဏေ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၀၂။

အမတဂ္ဂပထဝိနိစ္ဆယ (ပ) [အမတဂ္ဂပထ + ဝိနိစ္ဆ-ယ] အမတဂ္ဂပထကျမ်း-၌ လာသော-ကို အစဉ် မှီငြမ်း ပြုအပ်သော - အဆုံးအဖြတ်။ အတ္တနာ အာနိတံ အမတဂ္ဂပထဝိနိစ္ဆယံ သန္တာယ ဝုတ္တံ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၃၂၃။

အမတဂ္ဂပထာနုဂတ (တိ) [အမတဂ္ဂပထ+အနု-ဂတ] အမတဂ္ဂပထကျမ်းသို့ အစဉ်လိုက်သော (အဆုံးအဖြတ်)။ အယံ ပနေတ္ထ အမတဂ္ဂ-ပထာနုဂတော ဝိနိစ္ဆယော။ မူလဋီ၊ ၂။ ၉၅။

အမတဃဋ္ဌ (ပ) [အမတ+ဃဋ္ဌ] အမြိုက်တရား ဟူသော ခေအိုး။ အမတဃဋ္ဌိကာ-ကြည့်။

အမတဃဋ္ဌိကာ (တိ) [အမတ+ဃဋ္ဌိကာ] အမြိုက် တရားဟူသော ခေအိုး။ အမတဃဋ္ဌိကာယံ ဓမ္မကဋ္ဌမတ္တော။ ထေရ်၊ ၂၅၈။ မမ အမတ-ဃဋ္ဌေ တဟံ တဟံ ဝဿန္တေ အမတမဓိဂတံ အဟမနုသာသာမိ။ ထေရ်၊ ၄၊ ၁။ ၄၁၀။

အမတင်္ဂတ (တိ) [အမတံ+ဂတ] နိဗ္ဗာန်သို့ -သွား-ရောက်-သောသူ။ အလုတ္တသမာ-သော စေသ ယထာ “အမတင်္ဂတော”တိ။ သိ၊ ၄၊ ၁။ ၃၄၂။

အမတဋ္ဌ (ပ) [အမတ + အတ္ထ] (က) မပျက် စီးခြင်း သဘော။ (ခ) မသေကြောင်း၏

အဖြစ်ဟူသော သဘော။ နိရောဓဿ အမ-တဋ္ဌော အဘိညေယော။ ပဋိသံ၊ ၂၀။ အမ-တဋ္ဌော နိစ္စသဘာဝတ္တာ မရဏာဘာဝေါ သတ္တာနံ မရဏာဘာဝဟေတုတာ ဝါ။ သာ-ရတ္ထ၊ ၁။ ၃၁၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၇၇။ (-ပဋိသံ၊ ၂၉၄။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၉၇။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၇၈။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁။ ၉၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂၅။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၁၉။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၁၇။ ဝဇီရ၊ ၄၂။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၆၁။)

အမတဋ္ဌာန (န) [အမတ + ဋ္ဌာန] မသေရာ-မသေဘူးသော - အရပ် - ဋ္ဌာန။ ဣမေသဋ္ဌိ သတ္တာနံ ပထဝီယံ နိပဋ္ဌိတော အမတဋ္ဌာန နာမ နတ္ထိ။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၁။ ၃၄၂။

အမတတ္ထ (ပ) [အမတ + အတ္ထ] မသေခြင်း အကျိုး၊ သေခြင်းကင်းရာ (နိဗ္ဗာန်) အကျိုး။ အမရတပ-ကြည့်။

အမတဒသ (တိ) [အမတ+ဒိသ+အ] နိဗ္ဗာန်ကို မြင်လေ့ရှိသောသူ။ ဝေ အဟံ အမတဒသမ္ပိ ဒေဝတာ။ ဝိမာန၊ ၁။ ၁၉။ အမတဒသမ္ပိတံ အမတဒသာ နိဗ္ဗာနဒဿာဝိနိ အမ္ပိ။ ဝိမာန၊ ၄။ ၇၇။ အမတဒ္ဓသ-လည်း ကြည့်။

အမတဒဿိ (တိ) [အမတ+ဒိသ+ဏိ] နိဗ္ဗာန် ကို မြင်လေ့ရှိသောသူ။ ဥတ္တမေ ဒမထေ ဒန္တော၊ အမတဒဿိ ဘဝိဿတိ။ အပါ၊ ၁။ ၂၇။ (-မဟာနိ၊ ၁၀၀။)

အမတဒါန (န) [အမတ+ဒါန] မသေကြောင်း တရားကို ပေးခြင်း၊ အမြိုက်နိဗ္ဗာန် ရောက် ကြောင်းတရားကို ဟောခြင်း။ အမှာကံ သတ္တာ...ဝေနေယျာနံ အမတဒါနေ ဆေ-ကော။ ထေရ်၊ ၄၊ ၁။ ၉၅။ အမရဏဒါန-လည်း ကြည့်။

အမတဒါယက (တိ) [အမတ+ဒါယက] အမြိုက် သုခာ-အမြိုက်ဆေး-မသေဆေး-ကို ခပေး သောသူ။ အမတဒါယကော ပုရိသော

တတောနိဒါနံ ကိဉ္စိ အပုညံ အာပဇ္ဇေယျ။
မိလိန္ဒ။၁၆၇။

အမတဒိသာ (ထိ) [အမတ+ဒိသာ] မသေရာ-
အရပ်-ဒေသ (နိဗ္ဗာန်)။ လောကီယေဟိ
အဂတပုဗ္ဗံ နိရောဓေမာပတ္တိဒိသံ အမတ-
ဒိသဉ္စ ဟက္ခန္ဓနတော။ သာရတ္ထ။၁။၂၉၂။
ဝိသုဒ္ဓိ။၁။၂၄၆။

အမတဒုဒ္ဓဘိ(ပု)[အမတ+ဒုဒ္ဓဘိ]အမတဒုန္နဘိ-
သုတ်။ အမတဒုန္နဘိ(၂)အနက်(မ၊၃။၁၁၂။
ကမ္မကွ)ကြည့်။

အမတဒုန္နဘိ(ပု)[အမတ+ဒုန္နဘိ](၁)အမြိုက်
နိဗ္ဗာန်ရခြင်းအကျိုးငှါ-ကြွေးကြော်-ဟော
ကြား-အပ်သော တရားစည်း၊ အမတစည်း။
(၂)အမတဒုန္နဘိ-သုတ်။ (၁) အာဟဉ္စ
အမတဒုန္နဘိ။ ဝိ၊၃။၁၂။ မ၊၁။၂၂။ အဘိ၊
က။၂၁၈။ အာဟဉ္စ အမတဒုန္နဘိန္တိ ဓမ္မ-
စက္ကပ္ပဋိလာဘာယ အမတဘေရိံ ပဟရိ-
ဿာမိတိ ဂစ္ဆာမိ။ ဝိ၊၄။၃။ ၂၄၆။ မ၊၄။၂။
၉၄။ ဝဇီရ ၄၀၀။ အမတဒုန္နဘိန္တိ ဝေ-
နေယျာနံ အမတာဓိကမာယ ဥဂ္ဂေါသနာဒိ-
ကတွာ သတ္တု ဓမ္မဒေသနာ အမတဒုန္နဘိန္တိ
ဝုတ္တာ။ သာရတ္ထ။၃။၁၆၉။ မ၊၄။၂။၁၄၁။
အမတာဓိကမာယ ဥဂ္ဂေါသနတော အမတ-
ဒုန္နဘိန္တိ သတ္တု ဓမ္မဒေသနာ ဝုတ္တာ။ ဝိမတိ၊
၂။၈၉။ (-မ၊၄။၄။၈၉။ မ၊၄။၃။၃၀၃။ ထေရ၊
၄။၁။၄၁၀။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၄၄။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၄။ ၂၂၉။ အံ၊၄။
၃။၃၆၃။) (၂) အမတဒုန္နဘိသုတ်၊ ဗဟု-
ဓာတုကသုတ်၏ အမည်တမျိုး။ ဥပရိပဏ္ဏာ-
သပါဠိ၊ ၂-ဝဂ်၊ ၅-သုတ်။ မ၊၃။၁၀၆-၁၁၂။
အမတဒုန္နဘိတိပိ (အမတဒုဒ္ဓဘိတိပိ၊က) နံ
ဓာရေဟိ။ မ၊၃။၁၁၂။ မ၊၄။၄။၈၉။

အမတဒုန္နဘိယောသန (န) [အမတဒုန္နဘိ +
ယောသန] အမြိုက်တရားစည်းကို - ကြွေး
ကြော်-ဆော်ရွှမ်း - ခြင်း။ ဓမ္မဘေရိယာ

အနုသာဝနဿ အမတဒုန္နဘိယောသနဿ
ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။ ဒီ၊၄။၂။၃၂။ မ၊၄။၃။၃၄၁။

အမတဒ္ဓသ (တိ) [အမတ+ဒိသ+အ] နိဗ္ဗာန်
ကို-မြင်တတ် -မြင်လေ့ရှိ - မျက်မှောက်ပြု
-သော၊သို့။ အမတဒ္ဓသော အမတ် သစ္စိ-
ကတွာ ဣရိယတိ။ အံ၊၂။၃၉၂။ အမတ်
အဒ္ဓသတိ အမတဒ္ဓသော။ အံ၊၄။၃။၁၄၂။
တေဝိဇ္ဇော အမတဒ္ဓသော။ ထေရ၊၂၇၇။
အ၊၄။၂။၁၅။ အမတဒ္ဓသောတိ နိဗ္ဗာနဿ
ဒဿာတိ။ ထေရ၊၄။၂။၂၃။ နိဗ္ဗာနဿ သစ္စိ-
ကတတ္တာ အမတဒ္ဓသော။ ထေရ၊၄။၂။၅၁။

အမတဒ္ဓါရ (န၊ထိ) [အမတ+ဒ္ဓါရ] နိဗ္ဗာန်သို့
ဝင်ရာ တံခါး၊ နိဗ္ဗာန်တံခါး၊ အရိယမဂ်။ ဝိဝဋ်
အမတဒ္ဓါရံ၊ ခေမံ နိဗ္ဗာနပတ္တိယာ။ မ၊၁။
၂၈၉။ အမတဒ္ဓါရန္တိ အရိယမဂ္ဂေါ။ မ၊၄။၂။
၁၆၉။ အမတဒ္ဓါရံ အာဟစ္စ တိဋ္ဌတိ(သံ၊၁။
၂၇၈)တိ အမတ် နာမ နိဗ္ဗာနံ၊ တဿ ဒ္ဓါရံ
အရိယမဂ္ဂံ အာဟစ္စ တိဋ္ဌတိ။ သံ၊၄။၂။၅၅။
(-မ၊၂။၁၅။ အံ၊၃။၅၄၆။ မ၊၄။၄။၉၂။ အံ၊
၄။၁။၃၅၂။ မ၊၄။၃။၃၀၉။) .

အမတဒ္ဓါရပညာပန (န) [အမတဒ္ဓါရ+ပညာ-
ပန] နိဗ္ဗာန်တံခါးကို သိစေခြင်း၊ အရိယမဂ်
ကို ဝေဘန်၌ ဟောပြခြင်း။ တသ္မိံ အတ္ထေတိ
အမတဒ္ဓါရပညာပနေ အတ္ထေ။ မ၊၄။၃။၃၀၆။

အမတဓမ္မ (ပု) [အမတ+ဓမ္မ] အမြိုက် - အမတ
-တရား၊နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းတရား။ တေ
အမတဓမ္မံ တမ္ပိ ဇာနာပေဿာမိ။ အံ၊၄။၁။
၁၈၇။ အမ္မ ဥတ္တရေ တယာ လဒ္ဓံ အမတဓမ္မံ
အမှာကမ္ပိ ဒေဟိ။ အံ၊၄။၁။၃၃၇။

အမတဓာတု (ထိ) [အမတ + ဓာတု] အမြိုက်-
အမတ - ဓာတ်၊ နိဗ္ဗာန်။ ကာယေန အမတ-
ဓာတု၊ ဗုဿိတော နိရူပမိ။ ဣတိဝုတ်။ ၂၃၈။
အသင်္ခတံ အမတဓာတုမေဝ၊ အနုပါဒါပရိ-
နိဗ္ဗာနန္တိ ကထေန္တိ။ မ၊၄။၂။၆၂။ သဗ္ဗံ

သံယောဇဉ် သမ္ဘိန္ဒိတာ အမတဓာတု
သမဓိဂစ္ဆန္တော ဝဿိ ဥဂ္ဂိရိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၁၉။
ပစ္စယဝသေန အနုပ္ပန္နံ အသင်္ခတံ အမတ-
ဓာတုမေဝ။ အံ၊ ၆။ ၃။ ၁၀၂။

အမတဓာရာ (တိ) [အမတ+ဓာရာ] အမြိုက် ရေ
အယဉ်။ ဓမ္မဒေသနာမဟာအမတဓာရာဟိ
ဓမ္မဝဿံ ဝဿန္တော။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၃၅၀။

အမတနိဋ္ဌ (တိ) [အမတ+နိဋ္ဌာ] နိဋ္ဌာန်ဟူသော
-အပြီးအဆုံး - သံသရာလမ်းဆုံး - ရှိသော၊
တရာ။ အမတပရိယောသာန-ကြည့်။

အမတနိပ္ပတ္တိက (တိ) [အမတ + နိပ္ပတ္တိ + က]
အမြိုက်နိဋ္ဌာန်ကို ပြီးစေတတ်သော။ အမတ-
ပရာယဏ (သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၉။ ဣ-မူကံ) ကြည့်။

အမတနိပ္ပါဒကရသသဒိသတာ (တိ) [အမတ+
နိပ္ပါဒက+ရသ+သဒိသတာ] မသေသည့်
အဖြစ်ကို-ပြီးစေတတ်-ဖြစ်စေတတ်-သော
အရသာနှင့် တူသည်၏အဖြစ်။ အမတရသ
(သံ၊ ၆။ သစ်၊ ၁။ ၆၉) ကြည့်။

အမတနိပ္ပတ္တိက (တိ) [အမတ + နိပ္ပတ္တိ + က]
အမြိုက် - နိဋ္ဌာန် - ကို ဖြစ်စေတတ်သော။
အမတပရာယဏ (သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၉) ကြည့်။

အမတနိဗ္ဗာန (န) [အမတ+နိဗ္ဗာန] သေခြင်း
ကင်းရာနိဗ္ဗာန်၊ အမြိုက်နိဗ္ဗာန်။ ဝိမုတ္တိရသော
နာမ အမတနိဗ္ဗာန်။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၀။ သံ၊ ၆။
သစ်၊ ၁။ ၈၅။ နိဗ္ဗာနာယာဟိ အမတနိဗ္ဗာ-
နတ္ထာယ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၁။

အမတနိဗ္ဗာနမဟာတဋ္ဌာက (ပ) [အမတနိဗ္ဗာန +
မဟာတဋ္ဌာက] အမြိုက်နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော
တဖက်ဆည်ကန်။ ကိလေသမလဓာဝနေ
အမတမဟာနိဗ္ဗာနတဋ္ဌာကေ ဝိဇ္ဇန္တေ တဿ
အဂဝေသနံ န အမတနိဗ္ဗာနမဟာတဋ္ဌာကဿ
ဒေါသော။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၅။

အမတနိဗ္ဗာနသစ္စိကိရိယ (န၊ ထိ) [အမတနိဗ္ဗာန
+ သစ္စိကိရိယ] အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်
ပြုခြင်း။ သဗ္ဗဝဋ္ဌဒုက္ခက္ခယာယ အမတနိဗ္ဗာန-
သစ္စိကိရိယာယ ဂစ္ဆတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၃။

အမတနိဗ္ဗာနသမ္မာပကတ္တ (န) [အမတနိဗ္ဗာန +
သမ္မာပကတ္တ] အမြိုက်နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေ
တတ်သည်၏အဖြစ်။ အမတ (၂) (၇)
အနက် ကြည့်။

အမတနိဗ္ဗာနသမ္မာပနတ္တ (ပ) [အမတနိဗ္ဗာန +
သမ္မာပနတ္တ] အမြိုက်နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေခြင်း
အကျိုး။ ဒေဝမနုဿာနဉ္စိ အမတနိဗ္ဗာန-
သမ္မာပနတ္တာယ အဟံ ပါရမိယော ပူရေသိ။
ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၃။

အမတနိရောဓာရမ္မဏ (တိ) [အမတ+နိရောဓ+
အာရမ္မဏ] သေခြင်းကင်းရာ - နိရောဓသစ္စာ
- နိဗ္ဗာန် - ဟူသော အာရုံရှိသော၊ နိဗ္ဗာန်ကို
အာရုံပြုသော။ ကိလေသနိဗ္ဗာန် နဂရံ ပဝိ-
သိတာ အမတနိရောဓာရမ္မဏံ ဖလသမာပတ္တိ-
သုခံ အနုဘဝမာနော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၃။ မဟာနိ၊
၄။ ၇၄။

အမတန္တဋ္ဌ (ပ) [အမတ+တဋ္ဌ] အမြိုက်နိဗ္ဗာန်
ဟူသော တဖက်ဆည်ကန်။ န ဒေါသော
အမတန္တဋ္ဌေ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၀၇။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၅။
ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၆။ အမတန္တဋ္ဌေတိ အမတသင်္ခါ-
တဿ တဋ္ဌာကဿ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၉၃။

အမတန္တဒ (ပ) အမတံဒ-ကြည့်။

အမတပ (ပ) [အမတ+ပါ+အ] နတ်။ သုရာ-
မဉ္ဇူ ဒီဝေါကာ စာ'မတပါ သဂ္ဂဝါသိနော။
ဓာန်၊ ၁၁။ အမတံ ပိဝန္တိတိ အမတပါ၊ အ-
မတောသခံ ဝါ ပိဝန္တိတိ အမတပါ။ ဓာန်၊
၆။ ၁၁။

အမတပစ္စယတ္တ (န) [အမတ + ပစ္စယ + တ္တ]
အမြိုက် နိဗ္ဗာန်၏ အကြောင်း၏ အဖြစ်။
အမတ (၁၀) အနက် ကြည့်။

အမတ်ပဋိလာဘ (ပု) [အမတ်+ပဋိလာဘ]
အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကိုရခြင်း။ ခုဒါပိဋနုဿ အဘာ-
ဝေါကာယဂတာသတိ အမတ်ပဋိလာဘဿ
ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၃၄။ ဗုဒ္ဓဝံ၊
ဋ္ဌ။၁၀၅။

အမတ်ပ(ပု)တ္တိပဋိပဒါ (ထံ) [အမတ်+ပတ္တိ+
ပဋိပဒါ] အမြိုက်နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း
ဖြစ်သော ကောင်းသောအကျင့်။ ဓမ္မဒါနန္တိ
ဣဓေကစော အမတ်ပုတ္တိပဋိပဒံ ကထေတာ
ဒေတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၀။ အမတ်ပတ္တိပဋိပဒန္တိ
အမတ်ပုတ္တိဟေတုဘူတံ သမ္မာပဋိပဒံ။ အံ၊
ဋ္ဌ၊၂။၅၈။

အမတ်ပ(ပု)တ္တိဟေတု(ပု) [အမတ်ပတ္တိ+ဟေတု]
အမြိုက်နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ခြင်း၏အကြောင်း။
အမတ်ပတ္တိပဋိပဒါ(အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၈)ကြည့်။

အမတ်ပထ (ပု) [အမတ်+ပထ] အမြိုက်နိဗ္ဗာန်
သို့ သွားရာ - ခရီး - လမ်း။ ဗြဟ္မပထေတိ
သေဋ္ဌပထေ အမတ်ပထေ နိဗ္ဗာနပထေ။ အံ၊
ဋ္ဌ၊၃။၁၁၁။

အမတ်ပဒ (န) [အမတ်+ပဒ] (၁) အမြိုက်
နိဗ္ဗာန်-သို့ရောက်-ကိုရ-ကြောင်းဖြစ်သော
တရား။ (၂) သေခြင်းကင်းရာနိဗ္ဗာန်။ (၁)
အပ္ပမာဒေါ အမတ်ပဒံ။ ဓမ္မ၊၁၆။ ဇာ၊၁။
၃၉၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆။ အမတ်-
ပဒန္တိ အမတ် ဝုစ္စတိ နိဗ္ဗာန်။ အမတ်ဿ ပဒံ
အမတ်ပဒံ၊ အမတ်ဿ အဓိဂမ္မပါယောတိ
ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၅-၆။ သာရတ္ထ-
၁။၁၃၁။ အမတ်ပဒန္တိ အမတ်ဿ နိဗ္ဗာနဿ
ပဒံ အဓိဂမ္မကာရဏံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၁၀၄။
သုတာနဟံ အမတ်ပဒံ အသင်္ခတံ။ ဝိမာန၊
၁၉။ နိဗ္ဗာန် ဥဒ္ဓိဿ ဒေသိတတ္တာ၊ အမတ်ဿ
ဝါ နိဗ္ဗာနဿ ပဋိပဇ္ဇနုပါယတ္တာ ဧကနဓိပိ
အသင်္ခရဏိယတ္တာ စ အမတ်ပဒံ အသင်္ခတံ။
ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၇၆။ အစူတပဒံ အမတ်ပဒံ နိဗ္ဗာန-
ပဒံ။ မဟာနိ၊၂၆၆။ (၂) အနမတဂ္ဂေ

သံသာဓေ အနညာတံ အနဓိဂတံ အမတ်ပဒံ
စတုသစ္စဓမ္မဓေဝ ဝါ ဇာနိဿာမိ။ ဣတိဝုတ်၊
ဋ္ဌ။၁၉၈။ (အလားတူနေရာတို့၌ အမတ် ပဒံ-
ဟုလည်း ရှိကြသည်။ အနညာတညဿာမိ-
တိန္ဒြိယ-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၈။
ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၂၂။ ဝိဘာဝိနီ၊
ဋ္ဌ၊၂၂၃-ကြည့်။) အဘိနိက္ခမိ အမတ်ပဒံ
ဇိဂိသံ။ ထေရ၊၃၅၆။ အမတ်ပဒံ နိဗ္ဗာန်
ဇိဂိသံ ပရိယေသန္တော။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၇၀။
နိစ္စတာယ နတ္ထိ တေဿ မတံ ဘင်္ဂေါ၊ န ဝါ
တေသ္မိ အဓိဂတေ မရဏန္တိ အမတ်၊ ပဇ္ဇိ-
တဗ္ဗတော ပဇ္ဇာတိ အမတ်ပဒံ နိဗ္ဗာန်။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၇။ အမတ်ပဒန္တိ အမတ်သင်္ခါ-
တံ နိဗ္ဗာန်။ မဏိမဉ္ဇူ၊၂။၂၆၀။

အမတ်ပရာယ (န) က (တိ) [အမတ်+ပရာယ-
က] (၁) အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို ဖြစ်စေတတ်
သော။ (၂) အမြိုက်နိဗ္ဗာန်လျှင်-တည်ရာ-
မှီရာ-လည်းလျောင်းရာ - ရှိသော။ သမ္မာ-
ဝိဇ္ဇာ ဘာဝေတိ အမတောဂဓံ အမတ်ပရာ-
ယဏံ အမတ်ပရိယောသနံ။ သံ၊၃။၃၅၊၅၁။
(- သံ၊၃။၁၉၄။၂၀၄။ အဘိ၊က။၄၄၈။
မဟာနိ၊၁၈၁။) (၁) အမတ်ပရာယဏန္တိ
အမတ်နိဗ္ဗတ္တိကံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၉။ (၂)
အမတ်ပရာယနန္တိ ဝုတ္တပ္ပကာရံ အမတ် ပရံ
အယနံ ဂတိ ပတိဋ္ဌာ အဿာတိ အမတ်-
ပရာယနံ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၂၉၉။

အမတ်ပရိယေသန (န) [အမတ်+ပရိယေသန]
အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို ရွာမှီးခြင်း။ ဧဝံ တေသု
အမတ်ပရိယေသနံ စရမာနေသု။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊
၂။၆၂။

အမတ်ပရိယောသန (တိ) [အမတ် + ပရိယော-
သန] အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ဟူသော-ပြီးဆုံးခြင်း-
သံသရာလမ်းဆုံး-ရှိသော။ အမတောဂဓံ
ဟောတိ အမတ်ပရာယနံ အမတ်ပရိယော-
သနံ။ သံ၊၃။၁၉၄။ အဘိ၊က။၄၄၈။ မဟာ-

နိ။၁၈၁။ အမတ်ပရိယောသနန္တိ အမတ်နိဋ္ဌံ။
 သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၉။ အမတ်ပရိယောသနန္တိ တံ
 အမတ် သံသာရဏ နိဋ္ဌာဘူတတ္တာ ပရိယော-
 သနမဿာတိ အမတ်ပရိယောသနံ။ မဟာ-
 နိ၊ဋ္ဌ။၂၉၉။ အမတ်ောဂဓာ အမတ်ပရိယော-
 သနာ။ အံ၊၂။၇၀၊၄၃၂။ အံ၊၃။၁၉၁။
 အမတ်ပရိယောသနာတိ နိဗ္ဗာနာဝသနာ။
 အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၉။ အမတ် ပရိယောသနံ အဝ-
 သနံ တောသန္တိ အမတ်ပရိယောသနာ။
 အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇။ (-ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၅။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။
 ၁၈၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၆၃။) အမတ်ပရာယက၊
 အမတ်ဘေရိ-တို့လည်း ကြည့်။

အမတ်ပရိယောသနတ္ထ (န) [အမတ်ပရိယော-
 သန+တ္ထ] အမြိုက်-နိဗ္ဗာန်-ဟူသော ပြီး
 ဆုံးခြင်းရှိသည်၏ အပြစ်၊ ဝိမုတ္တိရသတောက်
 သာသနဿ အမတ်ပရိယောသနတ္တာ ဝုတ္တံ။
 နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ။၅။

အမတ်ပါန (န) [အမတ်+ပါန] (က) အမြိုက်
 ရည်၊ အမြိုက်တည်းဟူသော - အဖျော် -
 ယမကာ၊ မင်္ဂလိလ်တရား။ (ဝ) အမြိုက်ရည်၊
 အမြိုက်ရေစင်၊ နတ်မျက်စည်း။ (က) ဒေသ-
 နာဝသားနေ စတုရသီတိ ပါဏသဟဿာနိ
 အမတ်ပါနံ ပိဝိံသု။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၃၂၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၄။ အမ-
 တပါနံ ပိဝိံသု ဟေဋ္ဌိမမဂ္ဂဖလသမဓိဂမဝ-
 သေနာတိ အဓိပ္ပာယ်။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၇။ (-
 ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၅။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၄။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၇၀။
 ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၆၅-၇။ သာရတ္ထ၊၁။၂၁၀။) မဂ္ဂ-
 ဖလာမတပါန(မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၁)-နှင့် ယှဉ်ကြည့်။
 (ခ) ဒေဝမနုဿနာသုပဏ္ဏကန္တဗ္ဗယက္ခာဒိနံ
 အက္ခိနိ အမတ်ပါနံ ဝိယ လဘိံသု။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။
 ၁၆။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၇၂။ သာရတ္ထ၊၃။၃၁၀။

အမတ်ပုဗ္ဗပဒေသ (ပ) [အမတ်+ပုဗ္ဗ+ပဒေသ]
 ရှေး၌ မသေဘူးသော - အရပ် - နေရာ။

မရန္တေသု သတ္တေသု အမတ်ပုဗ္ဗပဒေသေ
 မရန္တာ နာမ နတ္ထိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၂။

အမတ်ပုရ (န) [အမတ်+ပုရ] အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ဟူ
 သော မြို့တော်။

အမတ်ပုရဂါမိ (တိ) [အမတ်ပုရ+ဂမ္မ+တိ]
 အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ဟူသောမြို့သို့ သွားရောက်
 သော၊သု။ လောကေ အမတ်ပုရဂါမိနော
 သပ္ပတ္တနိယာမဘူတဿ မဂ္ဂဿ ဒဿာဝိ။
 သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၇။

အမတ်ပုရပုဗ္ဗဝေသန (န) [အမတ်ပုရ+ပုဗ္ဗဝေသန]
 အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ဟူသောမြို့သို့ဝင်ခြင်း။ အမတ်-
 ဒုန္န၊ဘိ(မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၃)ကြည့်။

အမတ်ပုကာသန (တိ) [အမတ်+ပကာသန]
 အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို ပြုတ်တံသော။ အမတ်ပု-
 ကာသနော သဒ္ဓမ္မော မဇ္ဈိမဗုဒ္ဓဝစနံ နာမ။
 အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉။ အမတ်ပုကာသနာယ ဝါ
 ဓမ္မဒေသနာယ အမတ်ဿ အဓိဂမာပနတော
 အမတ်ဿ ဒါတာ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၇၆။ ပဋိသံ၊
 ၄။၂။၂၅၅။

အမတ်ပုတ္တ(တိ)[အမတ်+ပုတ္တ]အမြိုက်နိဗ္ဗာန်သို့
 ရောက်သော၊သု။ “အမတ်ပုတ္တော အမ-
 တပုတ္တော”တိ အာရသော ဝုစ္စတိ။ အံ၊၃။
 ၂၄၀။ အမတ်ဂတော အမတ်ပုတ္တော။ မဟာ-
 နိ၊၁၆၊၆၄။ အမတ်ပုတ္တောတိ တံ ပလေန
 ပုတ္တော။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၇၂။ အမတ်ပုတ္တန္တိ
 အမတ် မဟာနိဗ္ဗာန် ပုတ္တံ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၈၅။

အမတ်ပုတ္တသုတ္တ(န) [အမတ်ပုတ္တ+သုတ္တ] အမ-
 တပုတ္တသုတ်၊အင်္ဂုတ္တရနိကာယပါဠိ၊၉ နိပါတ်၊
 ၂ ပဏ္ဏာသက၊ ၁-ဝဂ်၊ ၄-သုတ်။ အံ၊၃။၂၄၈။

အမတ်ပုတ္တိဟေတုဘူတ (တိ) [အမတ်+ပုတ္တိ+
 ဟေတု+ဘူတ] အမြိုက်နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်
 ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော။ အမတ်ပုတ္တိ-
 ပဋိပဒါ-ကြည့်။

အမတ်ပုလ(န) [အမတ်+ပုလ] (၁) အမြိုက်သီး၊
 အမြိုက်ဖိုလ်၊ သောတာပတ္တိဖိုလ်-စသော အ
 သီး။ (တိ) (၂) အမြိုက်သီး-ချိုမြိန်သော
 အသီး- ရှိ - သီး - သော။ (၃) အမြိုက်
 နိဗ္ဗာန်ဟူသော-အသီး-အကျိုး-ရှိသော။
 (၁) ကမ္မမူလံ ဇနာ ဒတုာ၊ ဂဏန္တိ
 အမတ်ပုလံ။ မိလိန္တ။ ၃၁၈။ (တိ) (၂)
 ဥဒ္ဓမ္မရံ အမတ်ပုလံ ကတုာ အာဂမိဿာမိ။
 ဓမ္မာဠာ၊ ၁။ ၁၀၀။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၄၇၀။ (၃)
 ဝေမေသာ ကသိ ကဋ္ဌာ၊ သာ ဟောတိ
 အမတ်ပုလာ။ သံ၊ ၁။ ၁၇၇။ သုတ္တနိ။ ၂၉၂။
 သာ သော ကသိ အမတ်ပုလာ ဟောတိ။
 အမတ် ဝုစ္စတိ နိဗ္ဗာနံ နိဗ္ဗာနာနိသံသာ
 ဟောတိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၇။ သုတ္တနိ။ ၄။ ၁။ ၁၃၆။
 (- သံ နိ၊ ၁။ ၂၇၄။)

အမတ်ဗ္ဗာက (န) [အမတ် + ဝါက?] အမ-
 တဗ္ဗာက-မည်သော ပတ္တမြား၊ ပတ္တမြားနက်။
 အမတ်ဗ္ဗာကဝိမလယ ကာဒိ မဏိရတနာနံ
 ဝသေန ကဏ္ဍောဘာသာ။ ဝိမာန၊ ၄။ ၁၀၀။
 (က-မူ)။

အမတ်ဗ္ဗန္တရ (တိ) [အမတ်+အဗ္ဗန္တရ] အမြိုက်
 နိဗ္ဗာန်၏ အတွင်း၌ဖြစ်သော၊ နိဗ္ဗာန်၏ အ
 တွင်းသို့ သက်ဝင်သော၊ နိဗ္ဗာန်သို့ သက်ဝင်
 သော။ အမတ်ဘဝ(မ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၉။ သံ၊ ၄။
 ၃။ ၂၇၉။ အံ နိ၊ ၃။ ၂၇)ကြည့်။

အမတ်ဘဝ (ပု) [အမတ်+ဘဝ] (၁) မသေ
 သည်၏အဖြစ်။ (၂) အမြိုက်၏အဖြစ်။ (၃)
 နိဗ္ဗာန်ဟူသော အမတ်ဇာတ်သဘော။ (၁)
 သေဥပိ တဿ စက္ကပဏေ မတဘာဝံ ဝါ
 အမတ်ဘာဝံ ဝါ ဩလောကာပေန္တော။ အံ၊
 ၄။ ၁။ ၃၂၇။ သမဏဿ မတဘာဝံ ဝါ အမတ်-
 ဘာဝံ ဝါ ဇာနိဿာမ။ ဓမ္မာဠာ၊ ၂။ ၁၅၉။ အ-
 မတ်ဘာဝမဿ ပကာသေဿာမိ။ ဇာ၊ ၄။ ၆။
 ၁၁၅။ (၂) ဒုတိယေန အမတ်ဘာဝေန ဓမ္မ

ထောမေတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁။ သီ၊ ၄။ သစ်၊ ၁။
 ၁၉။ (၃) အမတ်ပုတ္တိအတ္တ ကြည့်။

အမတ်ဘာဝသာဓက(တိ) [အမတ်ဘာဝ+သာ-
 ဓက] မသေသည်၏ အဖြစ်ကို ပြီးစေတတ်
 သော။ အမတ်ဘာဝ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၄၇၃)
 ကြည့်။

အမတ်ဘာဝသာဓန (တိ) [အမတ်ဘာဝ+သာ-
 ဓန] မသေသည်၏အဖြစ်ကိုပြီးစေတတ်သော။
 အနာမတ(၂) အနက် ကြည့်။

အမတ်ဘူတ(တိ) [အမတ်+ဘူတ] အမြိုက်ဖြစ်၍
 ဖြစ်သော။ အမတ်ဘာဝ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။
 ၄၇၃) ကြည့်။

အမတ်ဘေရိ(တိ) [အမတ်+ဘေရိ] အမတ်စည်၊
 နိဗ္ဗာန် ရစေခြင်းငှါ - ကြွေးကြော် - တီး
 ခတ် - ဟောကြား - အပ်သော - တရားစည်။
 ဝိသိဋ္ဌမဓနာဒေန၊ အမတ်ဘေရိမာဟနိ။
 အပါ၊ ၁။ ၇။ အမတ်ဘေရိမာဟနိန္တိ အမတ်-
 ဘေရိံ ဒေဝဒန္တဘိ ပဟရိ။ အပါ၊ ၄။ ၁။
 ၁၂၆။ ဣသိနာ မေ မိဂါရဉေ၊ အမတ်ဘေရိ-
 မာဟနိ။ အပါ၊ ၁။ ၅၃။ အမတ်ဘေရိံ အမတ်-
 မဟာနိဗ္ဗာနဘေရိံ အဟနိ ပဟရိ ဒဿေသိ။
 အပါ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၈။ တစါ အမတ်ဘေရိံ သော၊
 အာဟနိ မေခလေ ပုရေ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၂၉။
 အမတ်ဘေရိန္တိ အမတ်မိဂမာဟ နိဗ္ဗာနာ-
 မိဂမာယ ဘေရိ။ သာယံ အမတ်ဘေရိ
 နာမ အမတ်ပရိယောသာနံ နဝဂံ ဗုဒ္ဓဝစနံ။
 ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၀၇။ အာဟတေ အမတ်ဘေရိမိ။
 ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၄၄။ အမတ်ဘေရိမိတိ အမတ်ဘေ-
 ရိယာ လိင်္ဂဝိပလ္လာသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။
 ၂၃၀။ အမတ်ဒုန္နဘိ (၁) အနက်လည်း
 ကြည့်။

အမတ်မဂ္ဂ (ပု) [အမတ်+မဂ္ဂ] အမြိုက်နိဗ္ဗာန်သို့
 သွားရောက်ရာ လမ်း။ အမတ်မဂ္ဂဒေသက-
 ကြည့်။

အမတမဂ္ဂဒေသက (ပု) [အမတမဂ္ဂ+ဒေသက]
အမြိုက်နိဗ္ဗာန်သို့ သွားရောက်ရာလမ်းကို ညွှန်
ကြားတတ်သောသူ။ ကောစိ ဝေါ အမတ-
မဂ္ဂဒေသကော လဒ္ဓေါ။ ဓမ္မာဋ္ဌါဝ။ ၅၉။

အမတမဒ (ပု) [အမတ+မဒ] ဆေးဖြင့်ယစ်မှူး
သော မြွေ။ အမတမဒသံသယပ္ပဟိန-ကြည့်။

အမတမဒသံသ(ပု)[အမတမဒ + သံသ]ဆေးဖြင့်
ယစ်မှူးသော မြွေတို့၏အပေါင်း။ အမတမဒ-
သံသယပ္ပဟိန-ကြည့်။

အမတမဒသံသယပ္ပဟိန (တိ) [အမတမဒသံသ-
+သု+ပဟိန] ဆေးဖြင့် ယစ်မှူးသော မြွေ
အပေါင်းမှ ကောင်းစွာ ကင်းလွတ်သော။
တာ'မတမဒသံသယပ္ပဟိနာ။ ထေရ။ ၂၇၃။
တာ'မတမဒသံသယပ္ပဟိနာတိ အမတ် ဝုဋ္ဌတိ
အဂဒံ၊ တေန မဇ္ဇန္တိတိ အမတမဒါ သပ္ပါ၊
တေသံ သံသော အမတမဒသံသော၊ တတော
သုဋ္ဌ၊ ပဟိနာ အဟတာ။ ထေရါဋ္ဌ။ ၂။ ၃၂။

အမတမဓရ (တိ)[အမတ+မဓရ]အမြိုက်သုခာ-
နတ်ဩဇာ - ကဲ့သို့ချိုမြိန်ကောင်းမြတ်သော။
တံ တံ ဩပဓမ္မဟိ...အမတမဓရံ သဝဏ္ဏပဂံ
အကသိ။ မိလိန္ဒ။ ၂၅။

အမတမဟာနိဗ္ဗာန(နု)[အမတ+မဟာ+နိဗ္ဗာန]
မြတ်သော အမြိုက်နိဗ္ဗာန်။ သတ္တာနံ အမတ-
မဟာနိဗ္ဗာနံ သဒ္ဓါမိကာ ဘဝိဿတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌါဝ။
၄၈။ အဝိသယံ အမတမဟာနိဗ္ဗာနံ ဂစ္ဆေယျ။
ဓမ္မာဋ္ဌါဝ။ ၂၁၄။ (-ဓမ္မာဋ္ဌါ ၂။ ၃၂၃။ သာရတ္ထ၊
၃။ ၃၅၂။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၄။ အပါဠာဝ။ ၄။
စရိယာဋ္ဌ။ ၁၉၂။ ဇာဋ္ဌါဝ။ ၄၁၇။ ဇာဋ္ဌါ ၂။
၃၃။ ဇာဋ္ဌါ ၃။ ၃၂၇။ ဇာဋ္ဌါ ၄။ ၁၂၃။ ဇာဋ္ဌါ
၅။ ၅၅၁။ မဟာနိဋ္ဌ။ ၉။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၅၂။
မ ဋ္ဌိ၊ ၃။ ၃၁၄။ သံ၊ ဋ္ဌိ၊ ၁။ ၆၂။)

အမတမဟာနိဗ္ဗာနတဋ္ဌာက (ပု) [အမတမဟာ-
နိဗ္ဗာန+တဋ္ဌာက] မြတ်သော အမြိုက်နိဗ္ဗာန်
ဟူသော တဖက်သည်ကန်။ ဝေံ ကိလေသ-

မလဓောဝနေ အမတမဟာနိဗ္ဗာနတဋ္ဌာကေ
ဝိဇ္ဇန္တေ။ အပါဠာဝ။ ၅။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၉၂။ ဇာဋ္ဌါ
၁။ ၅။

အမတမဟာနိဗ္ဗာနဒဿန (န) [အမတမဟာ-
နိဗ္ဗာန+ဒဿန] မြတ်သော အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို
မြှင်ခြင်း။ ပရိယောသာနေ အမတမဟာ-
နိဗ္ဗာနဒဿနမ္ပိ လဘတိ။ သံ၊ ဋ္ဌါဝ။ ၉၁။

အမတမဟာနိဗ္ဗာနဓာတု (ထိ) [အမတမဟာ-
နိဗ္ဗာန+ဓာတု] မြတ်သော အမြိုက်နိဗ္ဗာန
ဓာတ်။ ဘဂဝတာ အမတမဟာနိဗ္ဗာနဓာတု-
ယာ အနေကာကာရဝေါကာရံ အာနိသံသံ
ဒဿေန္တေန။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၅၉။ နိဗ္ဗာနဓာတု-
ယာတိ အမတမဟာနိဗ္ဗာနဓာတုယာ။ မဟာ-
နိဋ္ဌ။ ၂၂၃။

အမတမဟာနိဗ္ဗာနနဂရ (န) [အမတမဟာနိဗ္ဗာ-
န+နဂရ] မြတ်သော အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ဟူသော
မြို့တော်။ ကာယံ ဆဉ္စေတာ အမတမဟာ-
နိဗ္ဗာနနဂရံ ပဝိသိတုံ ဝုဋ္ဌတိ။ အပါဠာဝ။ ၆။

အမတမဟာနိဗ္ဗာနပရိယောသာန (တိ)[အမတ-
မဟာနိဗ္ဗာန + ပရိယောသာန] မြတ်သော
အမြိုက် နိဗ္ဗာန်လျှင် ပြီးဆုံးခြင်း ရှိသော။
အမတမဟာနိဗ္ဗာနပရိယောသာနံ သီလဿ
ပယောဇနံ ဒဿိတံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌိ၊ ၁။ ၈၂။

အမတမဟာနိဗ္ဗာနဘေရိ (ထိ) [အမတမဟာ-
နိဗ္ဗာန+ဘေရိ] မြတ်သော အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို
ရစေခြင်းငှါ-ကြွေးကြော် - တီးခတ် - ဟော
ကြား - အပ်သော တရားဟူသော စည်၊ မြတ်
သော အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း တရား
ဟူသောစည်။ အမတဘေရိ(အပါဠာဝ။ ၃၃၈)
ကြည့်။

အမတမဟာနိဗ္ဗာနဝုဋ္ဌိစာရာ (ထိ)[အမတမဟာ-
နိဗ္ဗာန + ဝုဋ္ဌိ + စာရာ] မြတ်သော အမြိုက်
နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော တရား
ဒေသနာဟူသော မိုးရေအယဉ်။ အမတ် ဝုဋ္ဌန္တိ

အမတမဟာနိဗ္ဗာနဝုဋ္ဌိဓာရိ ပဝဿန္တော။
အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၅။

အမတမဟာနိဗ္ဗာနသမ္ပတ္တိ (ထိ) [အမတမဟာ-
နိဗ္ဗာန + သမ္ပတ္တိ] မြတ်သော အမြိုက်နိဗ္ဗာန်၏
ပြည့်စုံခြင်း။ အပ္ပမာဒံ ရက္ခိတော အမတမဟာ-
နိဗ္ဗာနသမ္ပတ္တိံ ပါပုဏန္တိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၃။

အမတမဟာနိဗ္ဗာနသမ္ပာပက (ထိ) [အမတ-
မဟာနိဗ္ဗာန + သမ္ပာပက] မြတ်သော အမြိုက်
နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေတတ်သော။ အမတ-
မဟာနိဗ္ဗာနသမ္ပာပကေသု ဟိ ဓမ္မေသု ပညာဝ
သေဋ္ဌာ။ ငေ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂၇။

အမတမဟာနိဗ္ဗာနာဝဟတ္တ (န) [အမတမဟာ-
နိဗ္ဗာန + အာဝဟ + တ္တ] မြတ်သော အမြိုက်
နိဗ္ဗာန်သို့ ဆောင်တတ်သည်၏အဖြစ်။ အမတ-
မဟာနိဗ္ဗာနာဝဟတ္တာ ဝါ ဖလူပစာရေန
အမတံ။ ဝိ၊နိစ္ဆယ၊ဋီ၊၁၉၆၃။

အမတမဟာပါရ (န) [အမတ + မဟာပါရ] မြတ်သော မသေရာ ကမ်းတဖက်၊ မြတ်သော
နိဗ္ဗာန်ဟူသော ကမ်းတဖက်။ နိဗ္ဗာနသင်္ခါ-
တဿ အမတမဟာပါရဿ တိတ္ထဘူတံ
အရိယမဂ္ဂဒဿနံ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၇-ဂ။

အမတစမဿ (ပ) [အမတ + စမဿ] အမြိုက်
တရားဟူသောမိုး။ မဟတာ ဓမ္မာမတစမဿေန
သကလလောကမဘိတပ္ပယန္တော။ မိလိန္ဒ၊၂၀။

အမတမ္ပ (န) [အမတ + အမ္ပ] အမြိုက်ဟူသော
တရားရေစင်။ သဒေဝကံ တပ္ပယန္တော၊
အဘိဝဿိ အမတမ္ပနာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၃၆၁။ အမ-
တမ္ပနာတိ အမတသင်္ခါတေန ဓမ္မကဏာသ-
လိလေန တပ္ပယန္တော ပါဝဿိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၂၇၄။

အမတရသ (ပ) [အမတ + ရသ] (၁) အမြိုက်
အရသာ။ (က) နတ်ဩဇာဟူသော အမြိုက်
အရသာ။ (ခ) ကာယဂတာသတိဟူသော
အမြိုက်အရသာ။ (ဂ) တရားတော်ဟူသော
အမြိုက်အရသာ။ (ဃ) မြတ်စွာဘုရား၏ဂုဏ်

တော်ဟူသော အမြိုက်အရသာ။ (င) အရ-
ဟတ္တဖိုလ်ဟူသော အမြိုက်အရသာ။ (၂)
အမြိုက်သုခာ နတ်ဩဇာအရည်။ (၁) (က)
ဒိဗ္ဗောဇံ အမတရသံ ပရိဘုဉ္ဇမာနော ဝိယ
ပရိဘုဉ္ဇိတော။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၆။ (ခ) ယောဂါ-
ဝစရော အမတရသံ ကာယဂတာသတိဘော-
ဇနံ ပတ္တေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၀၄။ (ဂ) သုဘာ-
သိတံ အမတရသံ အဓိဂန္တုကာမော။ သုတ္တနိ၊
ဋ္ဌ၊၁။၃၆။ (ဃ) ဘဂဝတော ဂုဏကဏာမတ-
ရသညတာယ ပတိဋ္ဌိတပေမော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၈။
အမတနိပ္ပါဒကရသသဒိသတာယ အမတ-
ရသော။ သီ၊ဋီ၊သင်္ခ၊၁။၆၉။ (င) တေ
အမတန္တိ အမတံ နိဗ္ဗာနံ အာရဗ္ဗ ပဝတ္တိယာ
တေ အရဟတ္တံ အမတရသံ။ မ၊ဋီ၊၃။၂၅၈။
(၂) ဒယာရသေသု မုဇ္ဇန္တာ၊ နောမတရ-
သေသိဝံ။ သုဗောဓာလင်္ကာရ၊၁၅၄။ အမ-
တရသေသိဝံ ပိယူသရသေသု ဝိယ။... အမ-
တရသေသု ဣဝ သုခာဇလေသု ဝိယ။
သုဗောဓာလင်္ကာရ၊ဋီ၊၁၅၄။

အမတရသပရိဘောဂတာ (ထိ) [အမတရသ +
ပရိဘောဂ + တာ] အမြိုက်အရသာဟူသော
သုံးဆောင်ဖွယ်၏အဖြစ်။ သာ ပနေတ္ထ မဂ္ဂ-
သမ္ပယုတ္တာ သမ္ပာသတိ ကာယာနုပဿနာဒိ-
ကိစ္စသာဓနဝသေန အမတရသပရိဘောဂ-
တာယ စ အမတရသံ ကာယဂတာသတိ-
ဘောဇနန္တိ ဝုတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၇၂။

အမတရဟဒ (ပ) [အမတ + ရဟဒ] အမြိုက်
နိဗ္ဗာန်-ဟူသော ရေအိုင်။ ဘဒ္ဒသလော စ
ဝိဇိတမိတ္တော စ ဒွေ ဗြာဟ္မဏသဟာယကာ
အမတရဟဒံ ဂဝေသမာနာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၂၂၁။

အမတလိင်္ဂ (န) [အမတ + လိင်္ဂ] မသေသော-
အသက်ရှင်သော - သူ၏ အသွင် သဏ္ဌာန်။
ဒါနသီလဿ ပန အမတလိင်္ဂါနိ ဝုတ္တဝိပရိ-
ယာယတော ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၀၂။

အမတဝဂ္ဂ (ပ) [အမတ+ဝဂ္ဂ] အမတဝဂ်။ (က) အမတသုတ်ဖြင့် မှတ်အပ်သောဝဂ်။ အမတစသော သုတ် ၁၀-ခုတို့၏ အပေါင်း။ သံယုတ္တနိကာယ၊ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၃-သံယုတ်၊ ၅-ဝဂ်။ သံ၊ ၃။ ၁၆၁-၆။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၆၂-၃။ (ခ) ကာယဂတာသတိကို ပွားများကြစေခြင်းငှါ အမြိုက်နိဗ္ဗာန်နှင့် တန်းတူထား၍ ဟောအပ်သော သုတ်အပေါင်း။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ ဧကေနိပါတပါဠိ၊ ၂၀-ဝဂ်။ အံ၊ ၁။ ၄၇-ဂ။

အမတဝရ (န) [အမတ + ဝရ] မြတ်သော အမြိုက် နိဗ္ဗာန်။ လဒ္ဒါနိဟံ အမတဝရံ ဝိသေသနံ။ ဝိမာန။ ၁၉။

အမတဝရနဂရ (န) [အမတဝရ+နဂရ] မြတ်သော အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ဟူသောမြို့တော်။ ဗောဓိပက္ခိယဇနသမာကုလံ အမတဝရနဂရံ မာပေသိ။ ဗုဒ္ဓဝါဠု။ ၁၈၆။

အမတဝဿ (န) [အမတ+ဝဿ] အမြိုက်မိုး။ မဟာဇမ္ဗု ခန္ဓေ ဂဟေတွာ စာလေန္တော ဝိယ အမတဝဿံ ဝဿန္တော ဝိယ။ ဓမ္မာဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၆။ သောတာယတနရသာယနဘူတံ သုဏန္တာနံ အမတဝဿံ ဝဿန္တော ဝိယ။ ဣတ္ထိဝုတ်၊ ၄။ ၁၇။ အာကာသဂံ ဩတရန္တော ဝိယ အမတဝဿံ ဝဿန္တော ဝိယ စ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၃၂၃။

အမတဝါဒ (ပ) [အမတ+ဝါဒ] အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို ဟောပြောသောသူ။ အစ္စုတဝါဒေါ အမတဝါဒေါ နိဗ္ဗာနဝါဒေါ။ မဟာနိ။ ၁၅၆။

အမတသစ္စိကိရိယာ (ထိ) [အမတ + သစ္စိကိရိယာ] အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း။ အမတံ (၂) (က) အနက် ကြည့်။

အမတသဒိသ (တိ) [အမတ+သဒိသ] (က) နတ်ဩဇာ - နတ်သုခာ - နှင့်တူသော။ (ခ) အမြိုက်ဆေးနှင့်တူသော။ (က) ပူတိမံသဿ

ရသောပိ အတိမဓရော အမတသဒိသော ဟောတိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၈။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀။ နိဗ္ဗာန် ဟိ အတပ္ပကဋ္ဌေန အမတသဒိသန္တိ အမတံ။ ပဋိသန္ဓေ၊ ၁။ ၂၅၉။ အမတသဒိသာ (သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၁။)တိ သဒိသေ တဗ္ဗောဟာရော ... အာဟာ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၈၈။ အမတံ (၁၀) အနက်လည်း ကြည့်။ (ခ) အမတသဒိသကိစ္စတ္ထကြည့်။

အမတသဒိသကိစ္စတ္ထ (န) [အမတသဒိသ+ကိစ္စ+တ္ထ] အမြိုက်ဆေးနှင့်တူသော ကိစ္စရှိသည်၏ အဖြစ်။ အမတောသမ (၁) အနက် ကြည့်။

အမတသဘာဝတ္ထ (န) [အမတ+သဘာဝ+တ္ထ] သေခြင်းကင်းသော သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်။ တတော အမတသဘာဝတ္တာ စဝနဘာဝေါ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၃၅၅။

အမတသမ (တိ) [အမတ+သမ] အမြိုက်ဆေး နှင့်တူသော။ အမတသမံ မဟာရာဇေ ... သဗ္ဗကိလေသဝိသနာသနဋ္ဌေန။ မိလိန္ဒ။ ၃၃၅။

အမတသုတ္တ (န) [အမတ + သုတ္တ] အမတသုတ်။ (က) အမြိုက်နိဗ္ဗာန်နှင့် အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းလမ်းစဉ်ကို ဟောသောသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ သဋ္ဌာယတနဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၉-သံယုတ်၊ ၂-ဝဂ်၊ ၁၄-သုတ်။ သံ၊ ၂။ ၅၄၁။ (ခ) သတိပဋ္ဌာန်ဟူသော အမြိုက်တရားတို့၌ ကောင်းစွာ စိတ်တည်တံ့နေရန် ဟောတော်မူအပ်သော သုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၃-သံယုတ်၊ ၅-ဝဂ်၊ ၁-သုတ်။ သံ၊ ၃။ ၁၆၁။ (ဂ) အမတဟု ဆိုနိုင်သော အတိုင်းအတာ သဘောကို ဟောသောသုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ နဝကနိပါတပါဠိ၊ ၂-ပဏ္ဏာသက၊ ၁-ဝဂ်၊ ၃-သုတ်။ အံ၊ ၃။ ၂၄၈။

အမတဟေတုတာ (ထိ) [အမတ + ဟေတု + တာ] မသေခြင်း၏ အကြောင်း၏ အဖြစ်။

အမတဟေတုတာယ ဘင်္ဂါဘာဝတော စ
အမတ်။ နေတ္တိ၊ ဌ။ ၁၁၉။

အမတာ (ထိ) [န+မတ] ဆီးဖြူ၊ သျှစ်သျှား။
အမတ် (၆) အနက် ကြည့်။

အမတာကာရ (တိ) [အမတ + အာကာရ]
အမြိုက်ရတနာ အသွင်သဏ္ဌာန် ရှိသော။ န
ပုနော အမတာကာရံ၊ ပဿိဿာမိ မုခံ
တဝ။ အပါ၊ ၂။ ၂၁၇။ ထေရီ၊ ဌ။ ၁၅၈။

အမတာဓိဂတ (တိ) [အမတ+အဓိဂတ] အမြိုက်
နိဗ္ဗာန်-ကိုရ-သို့ရောက်-သော၊ သူ။ အမ-
တာဓိဂတော ကစ္စံ၊ နိဗ္ဗာနမဇ္ဈိတံ ပဒံ။ အပါ၊
၁။ ၂၈။ ဣတ္ထမ္ပူတော တံ အမတာဓိဂတော
အမတ် နိဗ္ဗာန် အဓိဂတော အသိ။ အပါ၊ ၄။
၁။ ၂၅၇။

အမတာဓိဂမ (ပု) [အမတ+အဓိဂမ] အမြိုက်
နိဗ္ဗာန်ကိုရခြင်း။ အဒ္ဓါတေန အမတ် အဓိဂတံ
ဘဝိဿတိတိ အမတာဓိဂမံ ပုစ္ဆိ။ အံ၊ ၄။ ၁။
၁၂၅။ ဓာတုတ္တယသမတိက္ကမေန အမတာဓိ-
ဂမံ ဒဿေတော။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၇၇။ ဝိသေ-
သာဓိဂမံ သမ္ဘာဝေတော အမတာဓိဂမံ ပုစ္ဆိ။
ထေရီ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၇။ (-ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၈၅။ မဟာနိ၊
၄။ ၂၅၆။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၇။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၉၅။
ဝိမတိ၊ ၂။ ၈၉။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၁။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၃။)
အမတဗုဒ္ဓုဘိလည်း ကြည့်။

အမတာဓိဂမပဋိပတ္တိ (ထိ) [အမတာဓိဂမ+ပဋိ-
ပတ္တိ] အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို ရကြောင်းဖြစ်သော
အကျင့်။ ကမ္မဋ္ဌာနာနိ ကေရသမ္ပိ အမတာ-
ဓိဂမပဋိပတ္တိယာတိ အတ္တော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၉။

အမတာဓိဂမဟေတု (ပု) [အမတာဓိဂမ+ဟေ-
တု] အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို ရခြင်း၏အကြောင်း။
နာနပ္ပကာရကုသလာဓိဂမဟေတုတော အမ-
တာဓိဂမဟေတုတော စ မင်္ဂလန္တိ ဝုစ္စတိ။
ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၂၀။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၆။

အမတာဓိဂမဟေတုတာ (ထိ) [အမတာဓိဂမ-
ဟေတု+တာ] အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို ရခြင်း၏
အကြောင်း၏အဖြစ်။ တံ ပီတိပါမောဇ္ဇံ အမ-
တာဓိဂမဟေတုတာယ အမတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။
မ၊ ၄။ ၂။ ၃၈၃။

အမတာဓိဂမဟေတုဘူတ (တိ) [အမတာဓိဂမ-
ဟေတု+ဘူတ] အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို ရခြင်း၏
အကြောင်း ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ အမတာဓိဂမ-
ဟေတုဘူတံ အနုပ္ပကံ ပီတိပါမောဇ္ဇံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၄။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၄။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁။
၂၄။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၄။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄။

အမတာဓိဂမူပါယမဂ္ဂ (ပု) [အမတာဓိဂမ +
ဥပါယ + မဂ္ဂ] အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို ရခြင်း၏
အကြောင်းဖြစ်သောမဂ်။ ဘဂဝတော စတု-
သစ္စဒေသနံ သုတော အမတာဓိဂမူပါယမဂ္ဂံ
အဟံ ပဋိပဋ္ဌိ။ ထေရီ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၆။

အမတာပဏ (ပု) [အမတ+အာပဏ] အမြိုက်
ဈေး။ အမြိုက်ရေစင်ရောင်းသော ဈေးရုံ
တော်။ ကာယဂတာသတိဟူသော အမြိုက်
တရားဈေး။ ကတမံ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော
အမတာပဏံ...ဗျာဓိတံ ဇနတံ ဝီသု၊ အမ-
တာပဏံ ပသာရယိ။ မိလိန္ဒ၊ ၃။ ၁၉။

အမတာဘိမုဒ (တိ) [အမတ+အဘိမုဒ] အမြိုက်
နိဗ္ဗာန်သို့-ရှေ့ရှု-မျက်နှာမူ-သော။ အသ-
ဌာမာယာဝိကဿ၊ သုမေဓော အမတာဘိ-
မုဒေါ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၇။ အညာတာဝိန္ဒိယံ
အညဿ ကာတဗ္ဗဿ အဘာဝါ အမတာဘိ-
မုဒမေဝ တဗ္ဗာဝပစ္စယော စ ဟောတိ။
မူလဋီ၊ ၂။ ၈၀။ ဝီသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၈။

အမတာဘိမုဒတ္တ (န) [အမတာဘိမုဒ + တ္တ]
အမြိုက်နိဗ္ဗာန်သို့-ရှေးရှု မျက်နှာမူ-သည်၏
အဖြစ်။ အသဌာမာယာဝိတ္တာ (အသဌာ-
မာယတ္တာ၊ ဝဇီရ) အမတာဘိမုဒတ္တာ စ

အဝိက္ခိတ္တစိတ္တော ဟောတိ။ မဟာနိဋ္ဌ။ ၇။
ဝဇီရ။ ၄။

အမတာဘိမုခဘာဝပစ္စယတာ (ထိ) [အမတာဘိ-
မုခ+ဘာဝ+ပစ္စယ+တာ] အမြိုက်နိဗ္ဗာန်သို့
ရှေးရှုပြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း၏အဖြစ်။ အ-
ညာတာဝိန္ဒိယဿ သဗ္ဗကိစ္ဆေသု ဥဿုက္ကပ-
ဟာနဉ္စေဝ အမတာဘိမုခဘာဝပစ္စယတာ စ
သမ္ပယုတ္တာနန္တိ ဝေမေတ္တ ကိစ္ဆတော ဝိနိစ္ဆယံ
ဝိဇာနိယာ။ အဘိဋ္ဌ။ ၂။ ၁၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၂။
၁၂၄ (-မူလဋီ။ ၂။ ၈၀။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၂။ ၁၈၈။)

အမတာဘိသေက (ပု) [အမတ+အဘိသေက]
(က) အမြိုက်တရားဟူသော ရေစင်ဖြင့် သွန်း
လောင်းခြင်း၊ (တရားဟောခြင်း)။ (ခ)
အမြိုက်ရေစင်ဖြင့် သွန်းလောင်းခြင်း။ (က)
နဿိမေ အညံ ကိဉ္စိ အမတာဘိသေကောတိ
ဝဋ္ဋဗ္ဗော၊ မရရဓမ္မဒေသနာယေဝ ပန အမ-
တာဘိသေကောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သံ၊ ၄။ ၂။
၂၃။ မရရဓမ္မဒေသနာယေဝ သတ္တု သမ္ပုခါ
ပဋိလဒ္ဓါ တဿ အတ္တနော ပေမဂါရဝဂဟိ-
တတ္တာ အမတာဘိသေကောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၂။ (ခ) အမတာဘိသေကသဒိ-
သ-ကြည့်။

အမတာဘိသေကသဒိသ (တိ) [အမတာဘိ-
သေက+သဒိသ] အမြိုက်ရေစင်ဖြင့် သွန်း
လောင်းခြင်းနှင့် တူသော။ ပဏ္ဍိတဇနဟဒ-
ယာနံ အမတာဘိသေကသဒိသေန ဗြဟ္မဿ-
ရေန။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၉။ မ၊ ၄။ ၁။ ၅၇။ သံ၊ ၄။ ၂။
၉။ ဗုဒ္ဓဝံ ဌ။ ၂။ ၆၄။ အမတာဘိသေကသဒိ-
သေနာတိ ကာယစိတ္တဒရထဝပသမကံ ဒဗ္ဗ-
သမ္ဘာရာဘိသင်္ခတံ ဥဒကံ ဒီဃာယုကတာ-
သံဝတ္တနတော အမတံ နာမ။ တေနာဘိ-
သေကသဒိသေန။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၂။ ဥတ္တ-
ရော အမတာဘိသေကသဒိသေန သတ္တု
ဟတ္ထသမ္ပယောနံ။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၃၀၅။ အပါ၊ ၄။
၂။ ၂၉၂။

အမတာမုခ(တိ) [အမတ+မုခ] အမတာဘိမုခနှင့်
အနက်တူ။ အသဌာ'မာယော သောတာဿ၊
သုမေဓော အမတာမုခေါ။ ဝဇီရ။ ၄။

အမတာရမ္မဏ (တိ) [အမတ+အာရမ္မဏ]
အမြိုက်နိဗ္ဗာန်လျှင် အာရုံရှိသော၊ နိဗ္ဗာန်ကို
အာရုံပြုသော။ အမတာရမ္မဏံ သံယောဇနန္တိ၊
အာမန္တာ။ အဘိ၊ က။ ၂။ ၉၅။ အယောနိသော
အတ္ထံ ဂဟေတော အမတာရမ္မဏံ သံယောဇနံ
ဟောတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၄။ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓဒရထံ၊
အမတာရမ္မဏံ သုဘံ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၃၄။ ပဋိသံ၊
၄။ ၁။ ၂၄၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၄၃။ အမတာရမ္မဏန္တိ
နိဗ္ဗာနာရမ္မဏံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၅၂၀။

အမတာရမ္မဏကထာ (ထိ) [အမတာရမ္မဏ+
ကထာ] အမတာရမ္မဏကထာ၊ သံယောဇနံ
တရား၏အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု-မပြု စိစစ်
ချက်။ အဘိဓမ္မပိရုက၊ ကထာဝတ္ထုပါဠိ၊
၉-ဝဂ်၊ ၂-ကထာ။ အဘိ၊ က။ ၂။ ၉၅-၇။ ဣဒါနိ
အမတာရမ္မဏကထာ နာမ ဟောတိ။ အဘိ
၄။ ၂။ ၂၁၄။

အမတာရမ္မဏကထာဝဏ္ဏနာ (ထိ) [အမတာ-
ရမ္မဏကထာ + ဝဏ္ဏနာ] အမတာရမ္မဏ-
ကထာ၏အဖွင့်။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၄။ မူလဋီ၊ ၂။
၉၁။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၂၇။

အမတာဝဟ (တိ) [အမတ+အာဝဟ] အမြိုက်
နိဗ္ဗာန်သို့ ပို့ဆောင်တတ်သော။ သတ္တသာရ-
ဝရေ တသ္မိံ၊ ပသာဒေါ အမတာဝဟော။
အပါ၊ ၂။ ၁၁၀။ အမတံ (၂) (ခ) အနက်လည်း
ကြည့်။

အမတာသန (ပု) [အမတ+အသန] နတ်။ အ-
မတာသနာ၊ အဂ္ဂိမုခါ ဣစ္စာဒီနိပိ ဒေဝတာနံ
သာမညနာမာနေဝ။ ဓာန်၊ ၄။ ၁၂။ အမတာ
အသနာ တေသန္တိ အမတာသနာ။ ဓာန်၊ ၄။
သျှ၊ ၁၂။

အမတသိတ္တသနိဘ(တိ) [အမတ+အသိတ္တ+သနိဘ] အမြိုက်ရေစင်ဖြင့် သွန်းလောင်းအပ်သည့်နှင့် တူသော။ ဟာသံ သုပုဏ္ဏနယနံ၊ ဗုဒ္ဓဝဏ္ဏဂတာသယံ။ ဓမ္မဇံ ဥဂ္ဂဟဒယံ၊ အမတသိတ္တသနိဘံ။ အပါ၊ ၂။ ၁၁၄။ ထေရါဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၅။

အမတိ (ကြိ) [အမ+အ+တိ] သွား၏၊ ဖျောက်၏၊ ကျော်၏။ အမတိ ဂစ္ဆတိ တွေ့ သဘာဝေါ ဩသာနန္တိ အန္တော။ ဒီ၊ ဇိ၊ ၁။ ၁၆၀။ အမတိ ဂစ္ဆတိ ဘာဝေါ ဩသာနမေတ္တာတိ ဟိ အန္တော။ သိ၊ ဇိ၊ ၁။ ၁၄၂။ (-ဒီ၊ ဇိ၊ ၂။ ၁၉၂။ အံ၊ ဇိ၊ ၂။ ၂၈၈။ နိတိ၊ ဓာ၊ ၁၃၂။)

အမတုပ္ပတ္တိအ(ယ)တ္တ (ပု) [အမတ+ဥပ္ပတ္တိ+အတ္တ] နိဗ္ဗာန်ဟူသော အမတဓာတ်သဘော-၏ ဖြစ်ကြောင်း - သို့ ဖျောက်ကြောင်း - အကျင့်ကောင်း၏ အဖြစ် (အကျင့်ကောင်း ဖြစ်ခြင်း) ဟူသော အနက်သဘော။ အမတုပ္ပတ္တိအတ္တေန ဝါ သဗ္ဗေပိ ကေမေမ္မာတိ ဝတ္ထု ဝဇ္ဇတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၈။ အမတုပ္ပတ္တိအတ္တေနာတိ အမတဘာဝဿ ဥပ္ပတ္တိဟေတုတာယ၊ သဗ္ဗာနိပိ ကမ္မဋ္ဌာနာနိ ကေရသာပိ အမတာဓိကဿ ပဋိပတ္တိယာတိ အတ္တော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၆၂။

အမတုပ္ပတ္တိပဋိပဒါ (ထိ) [အမတုပ္ပတ္တိ+ပဋိပဒါ] အမြိုက်နိဗ္ဗာန်သို့ ဖျောက်ကြောင်း အကျင့်။ နိယျာနိကသာသနေ ကောဒသဝိဓံ အမတုပ္ပတ္တိပဋိပဒံ ဒေသေန္တဿ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၈။

အမတောဂဓ (တိ) [အမတ+ဩဂဓ] (က) အမြိုက်နိဗ္ဗာန် - သို့သက်ဝင်တည်နေ - ခွံညွတ် ကိုင်း - ၏ အတွင်း၌ဖြစ် - သော၊ (ခ) အမြိုက်တရား၌ အကျိုးဝင်သော၊ အမြိုက် တရားဟု ဆိုအပ်သော။ (က) အမတောဂဓ အနုပုတ္တိ။ မ၊ ၂။ ၄၁။ ဓမ္မ၊ ၇၂။ သုတ္တနိ၊ ၃၇၇။ အမတောဂဓန္တိ အမတဗ္ဗန္တရံ၊ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။

၂၉၉။ အမတောဂဓနုပုတ္တိန္တိ အမတံ နိဗ္ဗာန် ဩဂါဟေတွာ အနုပုတ္တိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၂။ သုတ္တနိ၊ ၃၇၇။ ၂။ ၁၉၀။ တေ ပန သမိဒ္ဓိကံ ဩဂဓာတိ...။ အမတောဂဓာ အန္တော။ အံ၊ ၃။ ၁၉၁။ အမရဏဝသေန အမတံ နိဗ္ဗာန် ဩဂါဟေတွာ တတ္ထ ပတိဋ္ဌိတာတိ အမတောဂဓာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၆၅-၆။ (-သံ၊ ၃။ ၃၄၅။ ၅။ ၁၉၄။ ၂၀၄။ အံ၊ ၂။ ၇၀။ ၂၆၈၊ ၄၃၂။ အတိ၊ က၊ ၄၄၈။ ဝိမာန၊ ၇။ ထေရ၊ ၂၅၃၊ ၂၅၅၊ ၃၂၃။ မဟာနိ၊ ၁၈၁။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၇၉။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၀၊ ၉၈၊ ၁၆၇။ ဝိမာန၊ ၄။ ၁၉၈။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၃၊ ၃၈၈။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၃၊ ၂၈၃။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၈။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၃၉၅။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၉၉။) (ခ) အမတောဂဓံ နိဗ္ဗာန် ပရိယောသာနဌေန ပဿန္တော သစ္စိကရေတိ။ ပဋိသံ၊ ၃၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၃၈။ အမတောဂဓန္တိ အမတပရိယာပနံ၊ အမတသင်္ခါတန္တိ အတ္တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၅၁။ အမတောဂဓဿ နိဗ္ဗာနဿ ပရိယောသာနလက္ခဏံ တထံ အဝိတထံ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၆၄။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၁။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၅၆။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၄။ (-ဥဒါန၊ ၄။ ၁၁၄။)

အမတောဒက (န) [အမတ+ဥဒက] အမြိုက်ရေ၊ နှာနောဒကံ ပန တေ အမတောဒကံ (အမတောသဓံ၊ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၃၇၈) အဝိဿတိ။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၅၁။

အမတောသဓ (န) [အမတ+ဩသဓ] (ခ) အမတောသဓမည်သော ဆေးလုံး၊ အမြိုက်ဆေးနှင့် အလားတူ အကျိုးသက်ရောက်စေနိုင်သော ဆေး။ (ပါရာဇိကဏ်ဂဏ္ဍိသင်္ခါ၊ ၂၆၉-၅ အမတောသဓမည်သော ဆေးဂုံချင်း ဟုပြန်ဆို၏)။ (၂) အမြိုက်ဆေး၊ မသေသည် ၏အဖြစ်ကို ပြီးစေတတ်သော ဆေး၊ မသေဆေး။ (၁) ဟရိတကံ အာမလကံ၊ မဟန္တံ အမတောသဓံ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၅၆။ ဒီပဝံ ၁၂။ ၄။ အမတောသဓန္တိ ဝေဒနာမိကာ ဂုဋိကဇာတိ၊ အမတသဒိသကိစ္စတ္တာ ဝေဝုစ္စတိ။ သာရတ္ထ၊

၁။၁၆၂-၃။ ဝိမတိ၊၁။၃၄။ နဟာနောဇကံ
ပန တေအမတောသဓံ ဘဝိဿတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။
၃၇၈။ ဧတေသံ ယက္ခာနံ ပလာယနတ္ထာယ
အမတောသဓံ ဒဿာမိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၈၆။
အမတောသဓံ မေလဒ္ဓံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၈၇။ (၂)
တေ ဣမံ အမတောသဓံ ပိဝိတွာ။ မိလိန္ဒ။
၂၄၁။ ဟဒယေ အမတောသဓံ ပူရေဿာမိတိ
ဝိပဿနံ အာဝိက္ခန္ဓော။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၄။
ကိလေသဝိသနိမ္မထနံ အမတောသဓံ နိဗ္ဗာနံ
ပတ္တေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၀၄။ အမတဘူတံ၊
အမတဘာဝသာဓကံ ဝါ ဩသဓံ အမတော-
သဓံ၊ နိဗ္ဗာနံ ဝိသုဒ္ဓိ၊၃။၂။၄၇၃။

အမတောသဓပုရိတ (တိ) [အမတောသဓ+
ပုရိတ] အမြိုက်ဆေးဖြင့်ပြည့်သော။ န ပုဏ္ဏ-
ရိကကုမုဒ္ဒပ္ပလဂဗ္ဘသမ္ပူတော န အမတော-
သဓပုရိတော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၂။

အမတ္တ^၁ (တိ) [န+မတ္တ (မဒ+တ)] မယစ်မှူး
သော။ အမတ္တာ သမာနာ န ပမာဒံ အာ-
ပဇ္ဇိဿာမ။ မ၊၁။၂၀၇။ ကစ္ဆိမတ္တော မဒနိ-
ယေ။ ဇာ၊၂။၉၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၀၂။ ရူပါဒိသု
ကာမဂုဏေသု အမတ္တောအပ္ပမတ္တောဟုတွာ။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၃၀။

အမတ္တ^၂ (တိ) [န+မတ္တာ (မာ+တ္တ)] အတိုင်း
အရှည် - ပမာဏ - မရှိသော။ အမတ္တော
(အမတ္တာ၊သိ) ပရိဘူတိ။ ဇာ၊၁။၈၈။
အမတ္တာတိ အပ္ပမာဏေန။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉၀။

အမတ္တ^၃ (န) [အမ+အတ္တ။ အမတိ ကာ-
လန္တရံ ပဝတ္တတိတိ အမတ္တံ၊ ဘာဇနံ၊ တွာဒိ။
ဂ၊၁။ အမဂတိယံ၊ အတ္တော၊ အမတ္တံ၊ ဓာနံ၊ဋီ။
၄၅၇။ အမတိ ဘူတိ တွေတိ အမတ္တံ၊
ဓာတုတ္ထသင်္ဂဟ။ နှာ-၅၅။ အမတြ-သံ။] ခွက်၊
စားခွက်။ အာမတ္တိကာယကံ ဝါတိ အမတ္တာနိ
ဝုစ္စန္တိ ဘာဇနာနိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၁။ ယာဝါ-
မတ္တ(မောဂ်၊၃။၄။)လည်း ကြည့်။

အမတ္တညတာ (တိ) [အမတ္တည+တာ] အတိုင်း
အရှည် - ပမာဏ - ကို မသိသောသူ၏အဖြစ်။
အပရေပိ တယော ပဋိက္ခေပါ မဟိစ္ဆတာ
အသန္တုဋ္ဌိတာ အမတ္တညတာ။ ဝိ၊၅။၂၈၈။
ဘောဇနေ အမတ္တညတာ ဒီ ၃။၁၇၉။ အံ
၁။၉၃။ အံ၊၂။၁၅၃။ အံ၊၃။၁၄၇။ အဘိ၊ဓ။
၁၅။ ဘောဇနေ အမတ္တညတာတိ၊ ဘော-
ဇနေ အမတ္တညတာဝေါ။ စိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၄။
ပဋိဂ္ဂဟဏပရိဘောဂဝေနေ ဘောဇနေ မတ္တံ
အဇာနနဘာဝေါ ဘောဇနေ အမတ္တည-
တာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၅။ မောဟဝိစ္ဆေဒနိ။
၁၆၁။ တတ္ထ ကတမာ ဘောဇနေ အမတ္တည-
တာ။ အဘိ၊ဓ။၂၆၁။ အဘိ၊ဝိ။၂၅၇၊
၃၇၅။ အဘိ၊ပု။၁၂၃။ အမတ္တညတာတိ အ-
မတ္တညတာဝေါ၊ ပမာဏသင်္ခါတာယ မတ္တာယ
အဇာနနံ၊ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၂၉။ ဘောဇနေ
အမတ္တညတာယ စ။ ဣတိဝုတ်။၂၁၁။ ပုဗ္ဗေ
ပန အမတ္တညတာယ...ဝိဇဟိသု။ ဇာ၊၄။
၃၅၀။ ပါပိစ္ဆတာ၊ မဟိစ္ဆတာ(မဋ္ဌ၊၂။၄၅။
အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၅၄၊၄၅၈။ မဟာနိ၊
ဋ္ဌ။၂၈၅-၆။ သာရတ္ထ၊၂။၂၄၊၃၆၃။ မ၊ဋီ၊၁။
၁၈၆။ မ၊ဋီ၊၂။၁၁၀)တို့လည်း ကြည့်။

အမတ္တညတာလက္ခဏ (တိ) [အမတ္တညတာ+
လက္ခဏ] အတိုင်းအရှည် - ပမာဏ - ကို -
မသိသည်၏အဖြစ် ဟူသော - မသိခြင်း -
လက္ခဏာရှိသော။ အသန္တုဂ္ဂဟသမ္ဘာဝနတာ-
လက္ခဏာ၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေ စ အမတ္တညတာ-
လက္ခဏာ ဟိ ပါပိစ္ဆတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၅၂။

အမတ္တညဘာဝ (ပ) [အမတ္တည+ဘာဝ] အမတ္တ-
ညတာနှင့် အနက်တူ။ မာတာ တဿ အမတ္တ-
ညဘာဝံ ၂ တွာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၅၅။ အမတ္တ-
ညတာ-လည်း ကြည့်။

အမတ္တည (တိ) [န+မတ္တာ+ည+ရ] အတိုင်း
အရှည် - ပမာဏ - ကို မသိသောသူ။ ဘော-
ဇနေ အမတ္တညနော ဇာဂရိယံ အနနယုတ္တာ။

မ၊၁။၃။ မ၊၂။၅။ ဘောဇနေ ယာ မတ္တာ
 ဇာနိတဗ္ဗာ ပရိယေသနပဋိဂ္ဂဟဏပရိဘော-
 ဂေသု ယုတ္တတာ၊ တဿာ အဇာနနတာ။
 မ၊၄။၁။၅။ ဘောဇနမိ စာမတ္တည။ ဓမ္မ။
 ၁၄။ ပရိယေသနမတ္တာ ပဋိဂ္ဂဟဏမတ္တာ ပရိ-
 ဘောဂမတ္တာတိ ဣမိဿာ မတ္တာယ အဇာနန-
 တော ဘောဇနမိ စာမတ္တည။ အပိ စ ပစ္စ-
 ဝေက္ခဏမတ္တာ ဝိဿဇနမတ္တာတိ ဣမိဿာပိ
 မတ္တာယ အဇာနနတော အမတ္တည။ ဓမ္မ၊၄။
 ၁။၄။ ဘောဇနမိ အမတ္တည။ ဣတိဝုတ်။
 ၂၁။ စူဠနိ။၁၅။ ပဋိဂ္ဂဟဏပရိဘောဂ-
 ဝသေန ဘောဇနေ မတ္တံ န ဇာနာတိတိ
 ဘောဇနေ အမတ္တည။ ဣတိဝုတ်။၄။၉။
 (-မ၊၂။၁၃။ သံ၊၁။၄၁။ အံ၊၂။၆၁။
 အံ၊၂။၆။ အဘိ၊ပ။၁၂။ မဟာနိ။၄။
 စူဠနိ။၁၅။ ဇာ၊၁။၇။ ဥဒါန၊၄။၂၆။
 ထေရ၊၄။၁။၃၀။ ဇာ၊၄။၂။၂၆-၉။ သီ၊၃။
 သစ်၊၁။၆။)

အမတ္တတာ (ထိ) [အမတ္တ + တာ] မယစ်မှူး
 သည်၏ အဖြစ်။ အနေလမူကတာ အမတ္တတာ
 အပ္ပမတ္တတာ။ ခုဒ္ဒက၊၄။၂၄။

အမတ္တေယျ (တိ) [န + မတ္တေယျ] အမိ၏ အစီး
 အပျိုး မဖြစ်သော၊ အမိ၏ အကျိုးစီးပွားကို
 ကောင်းစွာမဆောင်ရွက်သော၊ အမိအပေါ်၌
 မရှိမသေ ပြုကျင့်သော၊ သူ။ အယံ ဒေဝ
 ပုရိသော အမတ္တေယျော အပေတ္တေယျော။
 မ၊၂။၂၁။ အံ၊၁။၁၃။ အထ ခေါ ဇေဝေ
 ဗဟုတရာ သတ္တာ၊ ယေ အမတ္တေယျာ။ သံ၊
 ၃။၄၀။ အမတ္တေယျောတိ မာတု ဟိတော
 မတ္တေယျော၊ မာတရိ သမ္မာ ပဋိပန္နောတိ
 အတ္တော။ န မတ္တေယျောတိ အမတ္တေယျော၊
 မာတရိ မိစ္ဆာ ပဋိပန္နောတိ အတ္တော။ အံ၊
 ၄။၂။၁၁။ (-ဒီ ၃။၆၀။)

အမတ္တေယျတာ (ထိ) [အမတ္တေယျ + တာ]
 အမိ၏အကျိုးစီးပွားကို ကောင်းစွာမဆောင်

ရွက်သောသူ၏ အဖြစ်။ အမတ္တေယျတာ အ-
 ပေတ္တေယျတာ အသမညတာ။ ဒီ၊၃။၅။
 အမတ္တေယျတာတိအာဒိသု မာတု ဟိတော
 မတ္တေယျော၊ တဿ ဘာဝေါ မတ္တေယျတာ၊
 မာတရိ သမ္မာ ပဋိပတ္တိယာ ဇေနာမံ။ တဿာ
 အဘာဝေါ ဇေဝေ တပုဋိပက္ခတာ စ အမတ္တေ-
 ယျတာ။ ဒီ၊၄။၃။၃။

အမတ္တမာန (တိ) [န + မတ္တ + မာန] မပွတ်တိုက်
 အပ်သော။ နာ'မတ္တမာနော(နာမန္တမာနော၊
 သီ၊ဣ) အရက်နရေန၊ နာကမ္မနာ ဇာယတိ
 ဇာတဝေဒေါ။ ဇာ၊၂။၂၃။ နာ'မတ္တမာ-
 နောတိ နာပိ အရက်ဟတ္ထေန နရေန အ-
 မတ္တိယမာနော နိဗ္ဗတ္တတိ။ ဇာ၊၄။၇။၅။

အမတ္တိယမာန (တိ) [န + မတ္တ + ယ + မာန]
 အမတ္တမာနနှင့် အနက်တူ။ ၎င်း-ကြည့်။

အမထိတ* (တိ) [န + မထ + တ] (ကိလေသာ
 တို့သည်) မနှောင့်ရွက် - မချောက်ချား -
 မနှိပ်စက် - အပ်သော။ အနုပလိတ္တံ အမထိတံ
 အသံကိလိဋ္ဌံ တဏှာဒိဋ္ဌိသံကိလေသာဘာဝ-
 တော။ သံ၊၃။၂။၁၉။

အမထိတ† (န) [န + မထိတ] အမထိတ-မည်
 သော သောက်ဖွယ်၊ နို့ရည်၏ မူလဓာတ်
 သဘော ပျက်ပြယ်ပြီးနောက် နို့ဓမ္မ(နို့ချဉ်)
 ၏ ဓာတ်သဘောသို့ မကူးပြောင်းသေးသော
 (နို့ရည်ဟုလည်း မဆိုနိုင်၊ နို့ဓမ္မဟုလည်း မ
 ဆိုနိုင်သော) သောက်ဖွယ်တမျိုး။ အမထိတ-
 ကပ္ပ-ကြည့်။

အမထိတကပ္ပ (ပ) [အမထိတ + ကပ္ပ] အမထိတ
 မည်သော သောက်ဖွယ်ကို-တမျိုးတဖုံကြံဆ
 ခြင်း - သောက်ကောင်း၏ဟု တမျိုးတဖုံ
 ယူဆ၍သောက်ခြင်း။ [နို့ရည်၏ မူလဓာတ်
 သဘော ပျက်ပြယ်ပြီးနောက် နို့ဓမ္မ (နို့
 ချဉ်)၏ ဓာတ်သဘောသို့ မကူးပြောင်းသေး
 သော သောက်ဖွယ် (နို့ရည်ဟုလည်း မဆို

နိုင် နို့ ဓမ်းဟုလည်း မဆိုနိုင်သော သောက်
ဗွယ်)ကို ပဝါရိတ်သင့်ပြီးဖြစ်လျက် အတိရိတ်
ဝိနည်းကံ မပြုပဲသောက်ခြင်း။ ကပ္ပတိ အမ-
ထိတကပေါ့။ ဝိ၊၄။၄၉၁။ ဝိ၊၄။၁။ ၂၆။ ကော
သော အာရုသော အမထိတကပေါ့တိ။ ကပ္ပ-
တိ ဘန္တေ ယံ တံ ခိရံ ခိရဘာဝံ ဝိဇဟိတံ
အသမ္ပတ္တံ ဒဓိဘာဝံ၊ တံ ဘုတ္တာဝိနာ ပဝါရိ-
တေန အနတိရိတ္တံ ပါတန္တိ။ ဝိ၊၄။၅၀၇။ ကပ္ပ-
တိ အမထိတကပေါ့တိ ယံ ခိရံ ခိရဘာဝံ ဝိဇ-
ဟိတံ ဒဓိဘာဝံ အသမ္ပတ္တံ တံ ဘုတ္တာဝိနာ
ပဝါရိတေန အနတိရိတ္တံ ဘုဉ္ဇိတံ ကပ္ပတိတိ
အတ္တော။ သာရတ္ထ၊၁။၁၁၂။ ဝိမတိ၊၁။၂၅။

အမဒ (ပု) [န + မဒ] မဒ-မဟုတ်သော၊ မာန်
မယစ်-မထောင်လွှား-သော။ (ချုပ်ပျောက်
ပျက်စီးသွားသော မာန်မာန)။ မဒါ နိမ္မဒါ
အမဒါ ဟောန္တိ ဝိနယန္တိ။ ဝိ၊၄။၁။၁၀၂။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၇။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။၁၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၄။၁။၃၄၇။)

အမဒန (န) [န + မဒန] မာန်မယစ်ခြင်း၊
မထောင်လွှားခြင်း။ မာနဿ နိမ္မဒနတ္ထံ အဘိ-
မဒ္ဒနတ္ထံ၊ အမဒနတ္ထံ ဝါ။ သီ၊ဇ္ဇိ၊သစ်၊ ၂။၂၅၁။

အမဒဘာဝ (ပု) [အမဒ + ဘာဝ] မာန်ယစ်
ခြင်း - ထောင်လွှားခြင်း - မရှိသည်၏
အဖြစ်။ မဒါ နိမ္မဒိယန္တိ ဧတ္ထ အမဒဘာဝံ ဝိ-
နာသံ ဂစ္ဆန္တိတိ မဒနိမ္မဒနော။ သာရတ္ထ၊ ၂။
၁၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၄။၁။၃၄၇။

အမဒ္ဒန (န) [န + မဒ္ဒန] မကျော်နင်း-မကျူး
လွန်-ခြင်း။ အမဒ္ဒနလက္ခဏ-ကြည့်။

အမဒ္ဒနလက္ခဏ (တိ) [အမဒ္ဒန + လက္ခဏ]
မကျော်နင်း-မကျူးလွန်-ခြင်းလက္ခဏာရှိ
သော။ လက္ခဏာဒိတော...အဝိတိက္ကမလက္ခ-
ဏာ၊ အမဒ္ဒနလက္ခဏာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၉၇။ အမဒ္ဒနာ
မဒ္ဒနပရိပက္ခဘာဝေါဝ။ မူလဇ္ဇိ၊၁။၉၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၄။ ၂။၁၄၇။

အမဒ္ဒန္တ (တိ) [န + မဒ္ဒန္တ] (က) မနင်းသော၊
သူ။ (ခ) မကျော်နင်း-မကျူးလွန်-မချေ
ဖျက်-သော၊သူ။ (က) ကေမန္တံ ခဉ် အမဒ္ဒ-
န္တေန ပိဋကံ ပညပေတွာ နိသိဒိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊
၂။၁၂၉။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊ဋ္ဌ၊၂၉။ (ခ) တထာ
အကရောန္တာတိ နဝံ ကတိကဝတ္ထံ ဝါ သိက္ခာ-
ပဒံ ဝါ အမဒ္ဒန္တာ။ အံ၊ဇ္ဇိ၊၃။၁၆၄။

အမဒ္ဒဝ (ပု) [န + မဒ္ဒဝ] မနူးညံ့ မသိမ်မွေ့သည်
၏အဖြစ်၊ မနူးညံ့ မသိမ်မွေ့ခြင်း။ အနဇ္ဇဝေါ
၈ အမဒ္ဒဝေါ ၈။ အဘိ၊ဝိ၊ ၃၆၀ တတ္ထ ကတ-
မော အမဒ္ဒဝေါ။ အဘိ၊ဝိ၊ ၃၇၄။ ပတ္ထဒ္ဓေါတိ
ဝိသေသေန အမဒ္ဒဝေါ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂၄၄။

အမဒ္ဒဝတာ (တိ) [အမဒ္ဒဝ + တာ] မနူးညံ့ မသိမ်
မွေ့သည်၏ အဖြစ်၊ မနူးညံ့ မသိမ်မွေ့ခြင်း
အခြင်းအရာ။ ယာ အမုဒ္ဒတာ အမဒ္ဒဝတာ။
အဘိ၊ဝိ၊ ၃၇၄။ အမဒ္ဒဝါကာရော အမဒ္ဒ-
ဝတာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၄၇၇။

အမဒ္ဒဝတာပစ္စုပဋ္ဌာန (တိ) [အမဒ္ဒဝတာ + ပစ္စု-
ပဋ္ဌာန] (က) မနူးညံ့မသိမ်မွေ့ခြင်း အခြင်း
အရာအားဖြင့် ရှေးရှု၊ ထင်လာတတ်သော။
(ခ) မနူးညံ့မသိမ်မွေ့သည့်အဖြစ်ကို ဖြစ်
စေတတ်သော။ အပ္ပတိဿယဝုတ္တိရသော၊
အမဒ္ဒဝတာပစ္စုပဋ္ဌာနော (ထမ္မော)။ မ၊ဋ္ဌ
၁။၁၁၁။ အမဒ္ဒဝါကာရေန ပစ္စုပတိဋ္ဌတိ၊
အမဒ္ဒဝတံ ဝါ ပစ္စုပဋ္ဌပေတိတိ အမဒ္ဒဝတာ-
ပစ္စုပဋ္ဌာနော။ မ၊ဇ္ဇိ၊၁။၂၀၀။

အမဒ္ဒဝနိဗ္ဗေသ (ပု) [အမဒ္ဒဝ + နိဗ္ဗေသ] အမဒ္ဒဝ
ပုဒ်ကို အကျယ်ဖွင့်၍ပြရာဖြစ်သော စကား
ရပ်။ အမဒ္ဒဝနိဗ္ဗေသေန မုဒုဘာဝေါ အမုဒု-
တာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၄၇၇။

အမဒ္ဒဝပစ္စုပဋ္ဌာန (တိ) [အမဒ္ဒဝ + ပစ္စုပဋ္ဌာန]
အမဒ္ဒဝတာပစ္စုပဋ္ဌာန-နှင့် အနက်တူ။ အပ္ပ-
တိဿဝုတ္တိရသော၊ အမဒ္ဒဝပစ္စုပဋ္ဌာနော။
မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊ ၅၃။

အမဒ္ဒဝါကရ (ပု) [အမဒ္ဒဝ+အာကာရ] မနွး
ညံ့မသိမ်မွေ့ခြင်း အခြင်းအရာ။ အမဒ္ဒဝတာ၊
အမဒ္ဒဝတာပစ္စုပဋ္ဌာန-တို့ကြည့်။

အမဒ္ဒိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [န+မဒ္ဒိတွာ] မနိပ်နယ်မှု၍၊
မညစ်မှု၍။ မရကပုပ္ဖါနိ သိတောဒကေန မဒ္ဒိ-
တွာ ပရိသာဝေတွာ ပစိတွာ ကတံ၊ အမဒ္ဒိ-
တွာ ကတန္တိ ကေဝံ၊ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၇၃။ မရက-
ပုပ္ဖါနိ သိတုဒကေ ပကိပိတွာ အမဒ္ဒိတွာ။
ကခါ၊ ၇။ ၃၃၁။

အမရရ (တိ) [န+မရရ] (က) မချိုမြိန်သော
(ခဲယွယ်ဘောဇဉ် စသည်)။ (ခ) မချိုသာ-
သာယာနာပျော်ဖွယ်မရှိ - ချစ်ဖွယ်မကောင်း
-သော (စကား၊ အသံ)။ (က) မရရ
လဘိတွာ အမရရံ ပရိယေသန္တိ။ မဟာနိ။
၁၇၅။ ပရေသံ အမရရံဒေတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၆။
ဗလံ ကိဉ္စိ မရရံ ကိဉ္စိ အမရရံ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။
၂၅၁။ အသတံ အမရရမေဝ နိဗ္ဗတ္တန္တိ။
မ၊ ၄။ ၄။ ၈၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၆၃။ အဘိ၊ ၄။ ၂။
၄၁၉။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၆၀။ (-ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၉၂၆။
ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၁။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၃၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၃၃။ ဝဇီရ၊ ၂။ ၇၁။) အသတ(ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၅။
အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၈။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၅၀။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၄၀။
မဟာနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀)လည်း ကြည့်။ (ခ) ကော
ဗဟံ ဘာသန္တော အသဟိတံ အမရရံ ဘာ-
သတိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၁။ အမရရန္တိ န မရရံ န
ကဏ္ဍသုခံ န ပေမနီယံ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၁။ ဂိတဉ္စ
အမရရံ သုတွာ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၁။ အပါ၊ ၄။
၁။ ၂၀၉။ (-ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၄။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၇။)

အမရရဋ္ဌ (ပု) [အမရရ+အတ္ထ] မချိုမြိန်-
မသာယာအပ် - သော အနက်သဘော။
အမရရဋ္ဌေန အသတံ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၄။
အသတဋ္ဌေနာတိ အမရရဋ္ဌေန။ မူလဋီ၊
၂။ ၁၂။

အမရရတ္တ (န) [အမရရ + တ္တ] မချိုမြိန် -
မကောင်း - သည်၏ အဖြစ်။ အသတတ္တ
(အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၁)ကြည့်။

အမရရနိဗ္ဗုလသံသဂ္ဂ (ပု) [အမရရ+နိဗ္ဗုလ+
သံသဂ္ဂ] မချိုမြိန်-မကောင်း - ခါး - သော
တမာမြစ်နှင့် - ရောနှော - ပေါင်းရှက် -
ခြင်း။ အသတသန္နိဝါသေနာတိ အမရရ-
နိဗ္ဗုလသံသဂ္ဂေန။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၇။

အမရရပံသု (ပု) [အမရရ+ပံသု] မချိုမြိန် -
မကောင်း - မသန့်ရှင်း - သော မြေ။ သမန္တာ
အမရရပံသု ဟရာပေတွာ မရရပံသု ပကိပိ-
ပေတွာ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၉၆။

အမရရဘတ္တ (န) [အမရရ+ဘတ္တ] မကောင်း
- အရသာမကောင်း - သော ဆွမ်း။ မရရ-
ဘတ္တဝါယကံ အမှာကံ အမရရဘတ္တံ ဝါ-
ပေတုံ။ အပါ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၈။

အမရရဘာဝ (ပု) [အမရရ+ဘာဝ] မကောင်း -
မသာယာအပ် - သည်၏အဖြစ်။ အာဒိနဝန္တိ
အမရရဘာဝံ ဒေါသံ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၇။

အမရရသံသဂ္ဂ (ပု) [အမရရ+သံသဂ္ဂ] မချိုမြိန်
သော - ခါးသော - အပင်တို့၏ အခက် အ
လက်တို့နှင့် ရောရှက်ခြင်း။ တေန အသတ-
အမရရသံသဂ္ဂေန တာဝ မရရပလော အမ္မော
တိတ္တကော ဇာတော။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၉၅-၆။

အမန (န) [အမ + ယ] အဆုံးသို့ရောက်ခြင်း။
အမနံ နိဋ္ဌာနဂမနန္တိ အန္တော၊ သြဿာနံ။
ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၃။

အမနသိကတွာ (ကြိ၊ဝိ) [န+မနသိကတွာ]
စိတ်၌ မထားမှု၍၊ မတွေးတော - မကြံစည်
- မူ၍၊ နှလုံးမသွင်း - မဆင်ခြင် - မူ၍။
ထေရော စာမနသိကတွာ။ ပေတ၊ ၁၆၉။ အ-
မနသိကတွာတိ “အယံ နာမ ဇေသော” တိ ဧဝံ
မနသိ အကရိတွာ အနာဝဇ္ဇေတွာ။ ပေတ၊
၄။ ၁၆၇။ (-သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၂။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၆။

ခုဒ္ဒက၊ ၁၄။ ၅၀။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၂၇။ ဇာ၊ ၄။ ၃။
၃၄၄။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၄၇။)

အမနသိကရဏ (န) [န + မနသိကရဏ]
(က) နှလုံးမသွင်းခြင်း၊ မဆင်ခြင်ခြင်း။
(ခ) နှလုံးမသွင်းခြင်း၊ ဘာဝနာကို အား
မထုတ်ခြင်း။ (က) အပ္ပဝတ္တိကရဏေန စ
အမနသိကရဏေန စ အမတိက္ကမိတာဝ။
အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၀။ စူဠနိ၊ ၄။ ၅၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၃၂၆။ (-မ၊ ၄။ ၂။ ၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၄၀၀။)
(ခ) တဏှာ အမနသိကရဏေန ဟာပေ-
တဗ္ဗံ။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၉၄။ တဏှာ အမနသိကရ-
ဏေနာတိ ယေနာကာရေန ဘာဝနမန-
ယုဉ္ဇန္တဿ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဗလဝံ ဇာတံ၊ တေနာ-
ကာရေန ဘာဝနံ နာနယုဉ္ဇနေနာတိ ဝတ္တံ
ဟောတိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၃၂။

အမနသိကရဏီယ (တိ) [န + မနသိကရဏီယ]
နှလုံးမသွင်း-မဆင်ခြင် - အပ် - ထိုက် -
သင့် - သော။ အမနသိကရဏီယေ ဓမ္မေ နပ္ပ-
ဇာနာတိ။ မ၊ ၁။ ၉။ မနသိကရဏီယေ....တိ-
တိ အာဝဇ္ဇိတဗ္ဗေ သမန္နာဟရိတဗ္ဗေ ဓမ္မေ န
ပဇာနာတိ။ အမနသိကရဏီယေတိ တဗ္ဗိပရိ-
တေ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၆၉။ ဟိတသုခါဝဟဘာဝေန
မနသိကရဏံ အရဟန္တီတိ မနသိကရဏီယာ၊
တပ္ပဋိပက္ခတော အမနသိကရဏီယာ။ မ၊ ၄။
၁။ ၁၅၂။ (-မ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၇။)

အမနသိကရိတွာ (ကြိ ဝိ) [န + မနသိကရိတွာ]
နှလုံး မသွင်း - မဆင်ခြင် - မူ၍။
ဝေမေဝ ခေါ် အာနန္ဒ ဘိက္ခု၊ အမနသိ-
ကရိတွာ ဂါမသညံ။ မ၊ ၃။ ၁၄၇။ အမနသိ-
ကရိတွာတိ စိတ္တေ အကတွာ အနာဝဇ္ဇိတွာ
အပစ္စဝေက္ခိတွာ။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၀၈။ ပိတုဃရံ
အမနသိကရိတွာ (ဒိ ဌ၊ ၁။ ၃၀၈။)တိ ပဝိသိ-
တွာ သမတိက္ကန္တမ္ပိ ပိတုဃရံ န မနသိ-
ကတွာ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၀။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၃၈၁။
တံ ဝိညာဏံ အမနသိကရိတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။

၃၂၇။ အမနသိကရိတွာတိ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ
မနသိ အကတွာ အဝိဇ္ဇေတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။
၄၀၂။ (-သံ၊ ၃။ ၃၈၅။ အံ၊ ၁။ ၂၈၆။ မ၊ ၄။
၁။ ၁၄၉။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၂။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၂။
စရိယာ၊ ၄။ ၂၉၃။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၅၀။ ဒီ၊ ၄။ ၁။
၈၃။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၂၇၀။)

အမနသိကရောန္တ (တိ) [န + မနသိကရောန္တ။
ထိ-၌ အမနသိကရောန္တံ] နှလုံးမသွင်း -
မဆင်ခြင် - သော၊ သူ။ မနသိကရောတာ
နော အမနသိကရောတာ။ သံ၊ ၁။ ၇၈။ အံ၊ ၁။
၅၀၇။ ဥဒါန၊ ၁။ ၁၅၆။ မနသိကရောတာ နော
အမနသိကရောတာတိ တဗ္ဗိ “သီလမဿ ပရိ-
ဂ္ဂဏိယာမိ”တိ မနသိကရောန္တေန ပစ္စဝေက္ခ-
န္တေန သက္ကာ ဇာနိတံ၊ န ဣတရေန။ ဥဒါန၊
၄။ ၃၀၁-၂။ အမနသိကရောန္တဿ ဟောတိ။
အဘိ၊ က။ ၂၇၇။ အမနသိကရောန္တဿာတိ
မနံ အကရောန္တဿ။ အာဝဇ္ဇနေန ဟိ
တဒန္တရံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ မနံ ကရေတံ နာမ၊
ဝေ အကရောန္တဿာတိ အတ္ထော။ အဘိ၊ ၄။
၃။ ၁၉၈။ ကမ္မဋ္ဌာနံ အမနသိကရောန္တံ တဿ
ဥပ္ပဂ္ဂပဋိပန္နာ အမှိ။ ထေရီ၊ ၄။ ၉၃။ (- ဝိ၊
၄။ ၃။ ၃၃၁။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၄၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၂၁။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၉၈။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၁၅။ ဝိမတိ၊
၁။ ၈၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၆။)

အမနသိကာတဗ္ဗ (တိ) [န + မနသိကာတဗ္ဗ]
နှလုံးမသွင်းထိုက် - မဆင်ခြင်ထိုက် - သော။
ပိတုဂေဟံ ဝိယ နေဝသညာနာသညာယ-
တနသမာပတ္တိ အမနသိကာတဗ္ဗတော မဇ္ဈေ
ဌိတတ္တာ စ။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၃၈၁။

အမနသိကာရ (ပု) [န + မနသိကာရ]
(က) နှလုံး မသွင်းခြင်း။ မဆင်ခြင်
ခြင်း။ (ခ) နှလုံးမသွင်းခြင်း၊ ဘာဝနာကို
အားမထုတ်ခြင်း။ (က) နာနတ္ထသညာနံ
အမနသိကာရ။ ဒီ၊ ၁။ ၃၂။ ဒီ၊ ၂။ ၅၉။ ဒီ၊ ၃။

၁၈၇၊ ၂၀၉။ မ၊ ၂။ ၂၀၅။ သံ၊ ၁။ ၄၁၃။ သံ၊
 ၂။ ၁၉၉၊ ၄၆၀။ သံ၊ ၃။ ၁၀၄။ အံ၊ ၁။ ၄၂၊
 ၅၀၄။ အံ၊ ၃။ ၁၂၇။ အံ၊ ၁။ ၆၈၊ ၁၁၇၊ ၁၄၃။
 စူဠနိ၊ ၁၆၈။ ပဋိသံ၊ ၂၃၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၂၄။
 တာသံ သဗ္ဗသော နာနတ္ထသညာနံ အမန-
 သိကာရာ အနာဝဇ္ဇနာ အသမန္နာဟာရာ
 အပစ္စဝေက္ခကာ။ အံ၊ ၁။ ၄၁။ ၂၄၇။ စူဠနိ၊ ၄။
 ၅၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၂၄။ မောဟဝိစ္ဆေဒနိ။ ၂၄၈။
 (-ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၅၅။) အမနသိကာရော ခေါ
 မေ ဥဒပါဒိ။ မ၊ ၃။ ၁၉၆။ အမနသိကာရော-
 တိ ရူပါနိ ပဿတော။ အမနသိကာရော ဥဒ-
 ပါဒိ။ မ၊ ၄။ ၁၄၈။ တံ ပန တုက္ကိဘာဝပ္ပတ္တိ-
 သန္နာယာဟ အမနသိကာရောတိ။ မ၊ ၃။ ၁။
 ၃၇။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၉၈။ ဗဟိဒ္ဓါ ကာမာနံ
 အမနသိကာရာ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ကာမစ္ဆန္တော
 ပဟိယတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၈၄။ ကာမာနံ အမ-
 နသိကာရာတိ...မနသိကာရသေဝ အဘာ-
 ဝါ။ အမနသိကာရာတိ ဝါ မနသိကာရပဋိ-
 ပက္ခဟေတု။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၁၀။ ကေဝလံ
 ဣမဿ အမနသိကာရဉ္စ ပဋိစ္စ ဥဋ္ဌါဋိတံ
 နာမ ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၂။ အမနသိ-
 ကာရန္တိ မနသိ အကရဏံ အစိန္တနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ၁။ ၃၉၅။ အမနသိကာရဏံ အမနသိကာ-
 ရော။ မ၊ ၃။ ၂။ ၇၅။ အသတိ အမနသိကာရ
 (မ၊ ၄။ ၁။ ၃၉၄)လည်း ကြည့်။ (-ဒီ၊ ၂။ ၈၅။
 မ၊ ၁။ ၃၇။ မ၊ ၃။ ၁၅၃၊ ၁၉၉။ အံ၊ ၂။ ၄၅၆။
 သံ၊ ၃။ ၁၃၃။ မိလိန္ဒ၊ ၈။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၂။ အံ၊
 ၄။ ၁။ ၈၈။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၀။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၆။
 ဥဒါန၊ ၄။ ၃၂။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၂။ သုတ္တနိ၊ ၄။
 ၂။ ၇၆။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၈၆။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၂၃။
 ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၄၂။ ဒီ၊ ၁။
 ၂၀၈။ သီ၊ ၃။ ၁။ ၂။ ၂။ မူလ၊ ၃။ ၁။ ၁၀၈။
 နေတ္ထိ၊ ၃။ ၂။ ၂။ နေတ္ထိ၊ ၃။ ၂။ ၂။) (ခ) တထာ
 အမနသိကာရေန ဟာပေတဗ္ဗံ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၇။
 မ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၅။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၉၁။ အံ၊ ၄။ ၂။
 ၂၆၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၂၆။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၂၃။

တထာ အမနသိကာရေနာတိ ယေနာကာ-
 ရေန ဘာဝနမနုယုန္တဿ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဗလဝံ
 ဇာတိ၊ တေနာကာရေန ဘာဝနာယ အနန-
 ယုန္တေနတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဒီ၊ ၃။ ၂။ ၃၂၆။
 မ၊ ၃။ ၁။ ၃၈၃။ အံ၊ ၃။ ၁။ ၂၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၁။
 ၁၅၁။

အမနသိကာရဗဟုလိကာရ (ပ) [န + မနသိကာ
 ရ + ဗဟုလိကာရ] နှလုံးသွင်းမှုကို ကြိမ်-
 ဖန်များစွာ မပြုလုပ်ခြင်း။ အတ္တိ ဘိက္ခဝေ
 သတိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂဋ္ဌာနိယာ ဓမ္မာ တတ္ထ အမန-
 သိကာရဗဟုလိကာရော။ သံ၊ ၃။ ၉၃။

အမနသိကာရမတ္တ (န) [အမနသိကာရ + မတ္တ]
 နှလုံးသွင်းခြင်းမျှ။ ဣဓ ပနဿ အာဂတာ-
 ဂတာဝသေန အမနသိကာရမတ္တမေဝ ပယော-
 ဇနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၆။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။
 ၉၆။

အမနသိကာရသာမည (န) [အမနသိကာရ +
 သာမည] နှလုံးသွင်း - မဆင်ခြင် - ခြင်း -
 ပုံ - အားဖြင့် တူသည်၏အဖြစ်။ ဧဝံ အမန-
 သိကာရသာမညေန မနသိကာရသာမညေန
 စ ဥပမုပမေယျတာ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဒီ၊ ၃။ ၁။
 ၃၇၀။ သီ၊ ၃။ ၁။ ၂။ ၃၈၀။

အမနသိကာရာဓိကရဏ (န) [အမနသိကာရ +
 အဓိကရဏ] နှလုံးသွင်းခြင်း ဟူသော
 အကြောင်း။ အမနသိကာရော ခေါ မေ
 ဥဒပါဒိ။ အမနသိကာရာဓိကရဏဉ္စ ပန မေ
 သမာဓိ စဝိ။ မ၊ ၃။ ၁၉၆။ ဝဇီရ၊ ၃၉၈။

အမနာပ (တိ) [န + မနာပ] စိတ်၌
 သွင်းမထားအပ်သော၊ စိတ်နှလုံးကို မတိုး
 ပွားစေတတ်သော၊ မနှစ်သက် - မပြတ်နိုး
 - အပ်သော။ အမနာပါ ဘဝိဿတိ ယာ-
 စနာ အမနာပါ ဝိညတ္တိ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၂၂-၃။

မနာပမေဝ ဘာသေယျ။ နာမနာပံ ကုဒါစနံ။
 ဝိ၊ ၂။ ၈။ (အမနည-လည်း ကြည့်။) ဥပ္ပန္နာနံ...
 အမနာပါနံ ပါဏဟရာနံ အဓိဝါသကဇာတိ-
 ကော ဟောတိ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၀၉၊ ၄၁၈။ မ၊ ၁။ ၁၃။
 အံ၊ ၂။ ၁၂၇၊ ၁၄၄-၅။ အုသာ သုဒံ ဘဂဝတော
 ဝေဒနာ ဝတ္တန္တိ... အသာတာ အမနာပါ။
 သံ၊ ၁။ ၂၅။ မနံ အဝဇနတော အမနာပါ။
 မ၊ ၄။ ၁။ ၈၂။ န တာသု မနော အပေတိ
 န တာ မနံ အပ္ပါယန္တိ န ဝဇေန္တိတိ အမနာပါ။
 သံ၊ ၄။ ၁။ ၇၄။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၄၆။ အမနာပါနန္တိ
 မနံ အပ္ပါယိတံ ဝဇေတံ အသမတ္တာနံ။ အံ၊ ၄။
 ၃။ ၅၀။ ဣဓ ယဿ တေ ဟောန္တိ အနိဋ္ဌာ
 အကန္တာ အမနာပါ ခူပါ သဒ္ဓါ ဂန္ဓာ ရသာ
 ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၄၅။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၁၀၅။
 ပဋိသံ၊ ၃၈။ မနသ္မိံ န အပ္ပါယန္တိ၊ န ဝါ မနံ
 ဝဇေန္တိတိ အမနာပါ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၀။ ပဋိ-
 သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၄။ အမနာပေနပိ ဝုစ္စမာနော
 သန္တိယတိမေဝ။ အံ၊ ၁။ ၂၇။ အဘိ၊ ပု၊ ၁၃၇။
 အမနာပေနာတိ မနံ အနုလိယန္တေန အဝ-
 ဇနန္တေန။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၁။ အမနာပေနာတိ န
 စိတ္တသုခေန။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၆၅။ ယံ ဂ္ဂပံ...
 အနိဋ္ဌံ အကန္တံ အမနာပံ။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၂။
 အမနာပန္တိ မနသ္မိံ န အပ္ပိတံ။ တာဒိသပ္ပိ
 အာရမ္မကံ မနသ္မိံ န အပ္ပါယတိ၊ အထ ဝါ
 မနံ အပ္ပါယတိ ဝဇေတိတိ မနာပံ၊ န မနာပံ
 အမနာပံ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၈။ သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မာ
 အနိဋ္ဌာယ အကန္တာယ အမနာပါယ အဟိ-
 တာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တိ။ ပဋိသံ၊ ၁၃၅။
 မနဿ အဝဇနတော၊ မနသိ အဝိသပ္ပနတော
 စ အမနာပံ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၄၉။ အမနာပံ တေ
 ကရိဿာမိ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၃၅။ အမနာပံ တေတိ
 ... တဝ အရုစုနကံ ကမ္ပံ ကရိဿာမိ။ ဇာ၊ ၄။
 ၇။ ၂၉၆။ (- ဝိ၊ ၂။ ၁၆၃၊ ၂၀၈။ ဝိ၊ ၄။ ၃၄၃။
 ဝိ၊ ၅။ ၂၉၃။ ဒီ၊ ၂။ ၁၅၆။ ဒီ၊ ၃။ ၁၅၈၊ ၂၁၈။
 မ၊ ၁။ ၁၃၇။ မ၊ ၂။ ၅၇။ မ၊ ၃။ ၁၁၁၊ ၃၀၉၊
 ၃၄၈။ သံ၊ ၃။ ၆၆။ အံ၊ ၁။ ၃၀၊ ၁၅၁။ အံ၊ ၂။

၉၊ ၁၂၀၊ ၂၂၂။ အံ၊ ၃။ ၆၊ ၃၂၀။ အဘိ၊ ဓ။
 ၂၁၆။ အဘိ၊ ဝိ။ ၄၀၄။ အပ၊ ၁။ ၃၁၁။
 မဟာနိ၊ ၁၆၅၊ ၁၈၆။ ဇာ၊ ၂။ ၃၃၄။ ဝိ၊ ၄။ ၁။
 ၈၉။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၂။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၄။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊
 ၄။ ၁၄၁။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၈။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၉၈။ ဒီ၊ ၄။
 ၃။ ၂၉။ မ၊ ၄။ ၂။ ၄၈။ မ၊ ၄။ ၄။ ၂။ ၆။ သံ၊ ၄။
 ၂။ ၁၀၅။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၈၃။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၀။
 အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၈။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၂၈။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။
 ၁၀၀။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၃၄၉။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၅၈။
 သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၇၈။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂။ ထေရ၊ ၄။
 ၂။ ၄၃၁။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၇။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၃၉၄။
 မဟာနိ၊ ၄။ ၂၈။ စူဠနိ၊ ၄။ ၁၁၁။ နေတ္ထိ၊ ၄။
 ၂၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၃၅။
 သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၁၄။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၇၄။ ဒီ၊ ၄။
 ၃။ ၂၄၊ ၁၈၅။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၂၇၂။ မ၊ ၄။ ၃။
 ၄၈။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၉။ မူလ၊ ၄။ ၂။ ၈။ အနု၊ ၄။
 ၁၃။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၂။ ၁၄။)

အမနာပဂန္ဓ (ပ) [အမနာပ+ဂန္ဓ] စိတ်နှလုံးကို
 မတိုးပွားစေတတ်သော - မနှစ်သက် - မမြတ်
 နိုး - အပ်သော - အနံ။ ဝိသရက္ခာနံ မူလာဒိ-
 ဂန္ဓာ ကုဏပဂန္ဓာ စ အမနာပဂန္ဓာ။ ဝိ၊ ၄။
 ၂။ ၅၉။

အမနာပတာ (ထိ) [အမနာပ+တာ] (က)
 စိတ်နှလုံးကို မတိုးပွားစေတတ်သည်၏အဖြစ်။
 (ခ) နှစ်သက်ဖွယ်ဟု ရှုဆင်ခြင်မှု မရှိသော
 သူ၏အဖြစ်၊ (မနှစ်မြို့ဖွယ်ဟု ရှုဆင်ခြင်သော
 စိတ်စေတသိက်များ)။ (က) အမနာပတာယ
 ဝါ ကဋကရသသဒိသာနံ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၃၅။
 (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၁၄။) (ခ) တဿ သဟ ဒဿ-
 နေန အမနာပတာ စ သဏ္ဌဟေယျ။ မ၊ ၁။
 ၃၆။ တဿ...သဏ္ဌဟေယျာတိ တဿ ကုဏ-
 ပဿ ဒဿနေန သဟေဝ တဿ ဇနဿ
 အမနာပတာ တိဋ္ဌေယျ။ အမနာပတာတိ
 စ “အမနာပံ ဣဒန္တိ ဥပ္ပန္နစိတ္တစေတသိ-
 ကာနမေတံ အဓိဝေဒနံ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၄-၅။ န

မနာပံ တေသာတိ အမနာပေါ၊ တဿ
ဘာဝေါ အမနာပတာ။ တဿပဝတ္ထော
စိတ္တုပ္ပါဒေါတိ အာဟ “အမနာပံ လုဒန္တိ”ပ။
အဝိဝေဒန္တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၂၂။

အမနာပဒဿန (တိ) [အမနာပ+ဒဿန] မနုဓ်သက်-မမြတ်နိုး-အပ်သော ရူပါရုံကို
မြင်ခြင်း။ အမနာပဒဿနေန မက် ဝိ-
လက္ခော န ဟောတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၄၂၃။

အမနာပဓမ္မ (ပု) [အမနာပ+ဓမ္မ] မနုဓ်သက်
-မမြတ်နိုး-အပ်သော-တရား။ အမနာပ-
ဓမ္မယောဝ ဝိဇာနာတိ နော မနာပဓမ္မန္တိ။
နေတ္ထိ၊ဝိ။ ၃၃၇။

အမနာပဖောဋ္ဌဗ္ဗ (ပု) [အမနာပ+ဖောဋ္ဌဗ္ဗ] မနုဓ်သက်-မမြတ်နိုး-အပ်သော- အက္ခေ။
ဝိသပဿမဟာကဏ္ဍုဗ္ဗာဒယော အမနာပ-
ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၅၉။

အမနာပရသ (ပု) [အမနာပ+ရသ] မနုဓ်သက်
-မမြတ်နိုး-အပ်သော-အရသာ-ရသာရုံ။
ပဋိကူလမူလရသာဒယော အမနာပရသာ။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၅၉။

အမနာပရူပ (န) [အမနာပ+ရူပ] (၁) မနုဓ်
သက်-မမြတ်နိုး-အပ်သော-အဆင်း-
ရူပါရုံ။ (တိ) (၂) မနုဓ်သက်-မမြတ်နိုး-
အပ်သော-အဆင်းရှိသော၊ သူ။ (၃) မနုဓ်
သက်-မမြတ်နိုး-အပ်သော သဘောရှိ
သော (အာရုံ)။ (၁) အမနာပရူပဒဿန-
ကြည့်။ (တိ) (၂) ပရံ ဝါ အမနာပရူပံ
တဿ သမိပေ ဌပေတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၅၈။ ပရံ
ဝါ အမနာပရူပန္တိ ဧတ္ထ အမနာပံ ရူပံ
တေသာတိ အမနာပရူပေါတိ ဗာဟိရတ္ထ-
သမာသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သာရတ္ထ၊၂။ ၂၇၁။

(၃) အမနာပရူပယောဝ ပဿတိ၊ နော
မနာပရူပံ။ သံ၊၂။ ၃၄၁။ သံ၊၃။ ၃၉၃။
အသိ၊က။ ၁၆၁။ နေတ္ထိ၊ဝိ။ ၃၃၆။

အမနာပရူပဒဿန (န) [အမနာပရူပ+ဒဿန] မနုဓ်သက်-မမြတ်နိုး-အပ်သော ရူပါရုံကို
မြင်ခြင်း။ အမနာပရူပဒဿနေန မက် ဝိ-
လက္ခော န ဟောတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၄၂၃။

အမနာပဝစန (န) [အမနာပ+ဝစန] မနုဓ်သက်
-မမြတ်နိုး-အပ်သော စကား။ မက္ခန္ဓော
ဝိယ လူတော စိတော စ ဝိလောကေတိတိ
ဝေ အမနာပဝစနံ ဝေတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၂၂။
နိစန္တိ မန္တသဒ္ဓဝသေန ဝါ အမနာပဝစနေန
ဝါ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။ ၄၇၁။ (-ကခါ၊ဋ္ဌိ။ ၃၉၈။)

အမနာပဝဏ္ဏယုတ္တ (တိ) [အမနာပ+ဝဏ္ဏ+
ယုတ္တ] မနုဓ်သက်-မမြတ်နိုး-အပ်သော
အဆင်းနှင့်ယှဉ်သော၊သူ။ ရုဗ္ဗဏ္ဏေတိ ဒေါသ-
နိဿန္တယုတ္တော အနိဋ္ဌာကန္တအမနာပဝဏ္ဏ-
ယုတ္တေ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၃၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။ ၅၄။

အမနာပဝါသ (ပု) [အမနာပ+ဝါသ] မနုဓ်
သက်-မမြတ်နိုး-အပ်သော နေရခြင်း၊
ပျော်ရွှင်ဖွယ်မရှိသော နေခြင်း။ အမနာပ-
ဝါသံ ဝသိ၊ ဇိဏ္ဏေန ပတိနာ သဟ။ ဇာ၊၂။
၃၃၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။ ၂၉၃။

အမနာပသဒ္ဓ (ပု) [အမနာပ+သဒ္ဓ] (၁) မနုဓ်
သက်-မမြတ်နိုး-အပ်သော အသံ။ (တိ)
(၂) မနုဓ်သက်-မမြတ်နိုး-အပ်သော အသံ
ရှိသော။ (၁) အမနာသသဒ္ဓါဒယော ဥတြာ-
သဇနကာ အမနာပသဒ္ဓါ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၅၉။ သိန္န-
သာရံ အမနာပသဒ္ဓံ နေတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၈၁။
အမနာပသဒ္ဓသံဝတ္တနိက-လည်း ကြည့်။ (တိ)
(၂) စက္ခဝါဠေ စ အမနာပသဒ္ဓေ သဗ္ဗေ
မိဂပက္ခိနော စ ပလာပေတွာ သကဋ္ဌာနမေဝ
ဂတော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။ ၂၅။

အမနာပသဒ္ဒသံဝတ္ထနိက (တိ) [အမနာပသဒ္ဒ + သံဝတ္ထနိက] မနုဓိသက် - မမြတ်နိုး - အပ်သော အသံကို ဖြစ်စေတတ်သော။ ဖရူသယ ဝါစာယ ဝိပါကော မနုဓိသက္ကတော အမနာပသဒ္ဒသံဝတ္ထနိကော ဟောတိ။ အံ၊ ၃။ ၇၈။ အဘိ၊ ၈။ ၄၄၇။ အမနာပသဒ္ဒသံဝတ္ထနိကောတိ အမနာပသဒ္ဒ သံဝတ္ထေတိ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၃၂။

အမနာပသမ္ပယောဂ (ပု) [အမနာပ + သမ္ပယောဂ] မနုဓိသက် - မမြတ်နိုး - အပ်သော သတ္တဝါ၊ သင်္ခါရတို့နှင့် - ပေါင်းဖော် - ယှဉ်တွဲ - ရခြင်း။ ယံ ဝါ ဝေါ အမနာပသမ္ပယောဂါ မနာပဝိပ္ပယောဂါ ကန္တန္တာနံ ဖောဒန္တာနံ အဿု ပဿန္တံ ပဋ္ဌရိတံ။ သံ၊ ၁။ ၃၈၈။

အမနာပါရမ္ပဏ (န) [အမနာပ + အာရမ္ပဏ] မနုဓိသက် - မမြတ်နိုး - အပ်သော အာရုံ။ ပရိယေသိတာ ဝါ ဟောန္တု အပရိယေသိတာ ဝါ၊ နာမမေဝေတံ အမနာပါရမ္ပဏာနံ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၀။ ပဋိသံ ၄။ ၁။ ၁၄၄။

အမနာပိက (တိ) [န + မနာပိက] စိတ်နည်းကို မတိုးပိုးစေတတ်သော၊ မနုဓိသက် - မမြတ်နိုး - အပ်သော။ အမနာပိကံ ရူပံ ဥပသံဟရတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၉၇။ အမနာပိကာ ရူပါ အမနာပိကာ သဒ္ဓါ။ မဟာနိ၊ ၁၀၃။ ဒေါသော အကုသလမူလံ အမနာပိကေန အာရမ္ပဏေန သမုဋ္ဌဟတိ။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၂။ ၁၃။ အမနာပိကေနာပိ ဟိ အာရမ္ပဏေန ဝိပရိယေသဝသေန။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၁၂၄။ မနာပိက (မဟာနိ၊ ၄။ ၁၀) လည်းကြည့်။

အမနာပိကာရမ္ပဏ (န) [အမနာပိက + အာရမ္ပဏ] မနုဓိသက် - မမြတ်နိုး - အပ်သော အာရုံ။ အမနာပိကာရမ္ပဏံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒုက္ခဝေဒနီယော ဖဿော။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၂။ ၁၃။

အမနာပိယ (တိ) [န + မနာပိယ] မနုဓိသက် - မမြတ်နိုး - အလိုမရှိ - အပ်သော။ အမနာ-

ပိယော ဇောဋ္ဌဗော ဒုက္ခသမ္ပယော။ အဘိ၊ ၈။ ၂၀၃။ အမနာပိယေသု ရူပေသု စိတ္တသု အာဇာတော။ အဘိ၊ ၈။ ၂၀၄။ အမနာပိယေသုတိ အနိဋ္ဌေသု။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၈၈။

အမနိယ (တိ) [အမ + အနိယ] သိအပ်သော။ မဇ္ဈိမပဋိပဒါယ ဥပ္ပထဘာဝေန အမနိယာ ဂန္တဗ္ဗာ ဉာတဗ္ဗာတိ အန္တာ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၀။

အမနုည (တိ) [န + မနုည (=မန + အာ + ဉာ + အ)] စိတ်ကို မနုဓိသက် စေတတ်သော (စကား)။ မနုညမေဝ ဘာသေယျ။ နာမနုညံ ကုဒါစနံ။ ဇာ၊ ၁။ ၇။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၉။ (ဝိ၊ ၂။ ၈။ ၆။ “မနာပမေဝ ဘာသေယျ။ နာမနာပံ ကုဒါစနံ-ဟု ရှိ၏။) ပါပကောတိ လာမကော အမနုညော။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၇။ အမနုညောတိ ဖရူသတိက္ခတာယ န မနုညော။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၀၉။ (-ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၂၄၆။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၃၇။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၂၀၂။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၀။) အမနာပ (သံ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၂၄၄)၊ ပဋိကူလ (မ၊ ၄။ ၁။ ၄၄၀)၊ အညေ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၄၅၃)တို့လည်း ကြည့်။

အမနုညဂန္တ (ပု) [အမနုည + ဂန္တ] စိတ်ကို မနုဓိသက်စေတတ်သောအနံ။ အမနုညဂန္တံ ဗဟူနံ အကန္တံ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၃၄။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၅၅။

အမနုညတာ (တိ) [အမနုည + တာ] စိတ်ကို မနုဓိသက်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်။ ယံ သုတ္တာပိ ပါနဘောဇနာဒိသု အမနုညတာ သဏ္ဌာတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၅၁။ အမနုညတာယ န ပိဝေယျ။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၂၄၆။ မုတ္တံ ဝါတိအာဒိနာ ဗျတိရေကမုခေန ကာယာ အမနုညတံ ဒဿေတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၇၂။

အမနုညဖလ (တိ) [အမနုည + ဖလ] စိတ်ကို မနုဓိသက် စေတတ်သော အကျိုးရှိသော။ ဒါနံ အနိဋ္ဌဖလံ အကန္တဖလံ အမနုညဖလံ...

ဒုက္ခဝိပါကန္တိ၊ န ဟေဝံ ဝတ္ထုဗ္ဗေ။ အဘိ၊ က။
၁၆၂။

အမနုညဘာဝကာရက (န) [အမနုည + ဘာဝ + ကာရက] စိတ်ကို မနှစ်သက်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်၏ အကြောင်း၊ စိတ်နှလုံး မကြည်လင်ခြင်း ညစ်နွမ်းခြင်း၏ အကြောင်း။ သီလဝိပတ္တိ အမနုညဘာဝကာရက။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၈၅။

အမနုညဝဏ္ဏ (တိ) [အမနုည + ဝဏ္ဏ] စိတ်ကို မနှစ်သက်စေတတ်သော အဆင်း ရှိသော။ ပူတိဘူတေ စုက္ခေ စေဝ ဖေဂ္ဂုယဋ္ဌိကာသု စ အမနုညဝဏ္ဏ အသုဘဓာတု။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၀၉။

အမနုညသဘာဝ (တိ) [အမနုည + သဘာဝ] စိတ်ကို မနှစ်သက်စေတတ်သော သဘောရှိသော။ တံ ဣဒါနိ ပရိဝတ္တိတွာ အမနုညသဘာဝံ ဇာတံ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၁၅၉။

အမနုညသရတာ (တိ) [အမနုည + သရ + တာ] စိတ်ကို မနှစ်သက် စေတတ်သော အသံရှိသည်၏ အဖြစ်။ ကာကဏ္ဍ ဝိယ အမနုညသရတာယ ကာကဏ္ဍရာပိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၁။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၇၅။

အမနုည (ပု) [န + မနုည၊ အမနုညောတိ-အာဒိသု သဒိသေ။ နိတိ၊ သုတ္တ။ ၃၇၄။ သူစိ၊ ၁။] (၁) လူမဟုတ်သော-လူနှင့်တူသော-လူယောင် ဆောင်နိုင်သော - နတ်၊ ဗြဟ္မာ စသော သတ္တဝါများ။ (က) နတ်။ (ခ) ဗြဟ္မာ။ (ဂ) သိကြား။ (ဃ) သီလူး။ (င) မြေပေါ်၌ မှီနေသောကြောင့် ပံသုပိသာစက-ဟု ခေါ်ဝေါ် အပ်သော သားစားပြိတ္တာ မြေဘုတ် တစ္ဆေ သားရဲနှင့် ရက္ခိသ်စသည်။ (စ) ငရဲထိန်း။ (ဆ) ပြိတ္တာ။ (ဇ) ဝေမာနိက ပြိတ္တာ (ဘုံမိမာန်ပိုင်ဆိုင်သော ပြိတ္တာ)။ (ဈ) ဂန္ဓဗ္ဗ။ (ည) ကုမ္ဘက။ (ဋ) နဂါး။ (ဌ) ဂဠုန် စသော လူယောင်ဆောင်နိုင်၍ လူနှင့်တူသော

ကြွင်းကျန်သော သတ္တဝါများ။ (၂) လူမဟုတ်သော - လူနှင့်မတူသော - သတ္တဝါ (ကျွဲ၊ နွား၊ ခွေး၊ ဝက်-စသည်)။ (တိ) (၃) လူမရှိသော၊ လူမနေသော၊ နတ်၊ သီလူး စသည်တို့ သိမ်းပိုက်နေထိုင်အပ်သော။ (၁) (က) အမနုညာ ခွါရံ ဝိဝရိသု။ ဝိ၊ ၃။ ၂၁။ ဝိ၊ ၄။ ၃၀၂။ သံ၊ ၁။ ၂၁၃။ အ၊ ပ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၁။ အမနုညာတိ အဓိကတဝိသေသာ ဒေဝတာ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၉၇။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၁၆။ န ယံ လဗ္ဘာ မနုဿေန၊ အမနုဿေန ဝါ ပန။ ပေတ၊ ၁၄၉။ ဇာ၊ ၁။ ၂၂၄။ မနုဿေန ဝါ ဒေဝေန ဝါ ပန န လဗ္ဘာ။ ပေတ ဋ္ဌ၊ ၉၁။ ဇာ၊ ၄။ ၄၈၇။ (- သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၈-၉။ ပေတ၊ ၄။ ၂၀၁။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၃၅၆။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၁၆၃။) (ခ) အမနုညော ကထဝဏ္ဏော၊ ကိတေ အတ္တံ အဘာသထ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၉၆။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၁။ (ဂ) သာယံ ကဿပ အမနုဿေန ပါဏိနာ ခဏိတာ ပေါက္ခရဏိ။ ဝိ၊ ၃။ ၃၈။ တံ သုတွာ အမနုညော၊ အယောက္ခန္ဓံ ပရိတ္တမေတွာန။ ဇာ၊ ၂။ ၂၅၅။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၀၁။ အမနုညောတိ သက္ခော ဒေဝရာဇေ။ ဇာ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၁၀၂။ (ဃ) သဗ္ဗေ သော ယက္ခော အမနုညော ဘက္ခေသိ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၇၃။ အဇိနာနိ စ သန္တုဒ္ဓေါ၊ အမနုညော ဘယာနကော။ ဇာ၊ ၂။ ၃၅၂။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၃၂၈။ အမနုညောတိ န မနုညော၊ မနုညဝေသေန ဝိဝရန္တောပိ ယက္ခော သေ။ ဇာ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၃၂၉။ (- ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၈၈။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၁။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၉၅။) (ဆ) (င) အမနုညာ မနုဿေ ဝိဟေဌေန္တိ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၀၉။ ပံသုပိသာစကာဒယော ဝေ ဟိ မနုဿေ ဝိဟေဌေန္တိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၆။ ပံသုပိသာစကာဒယောတိ ပံသုနိသိတပိသာစကာဒယော၊ အာဒိသုဉ္ဇေန ဘူတရက္ခသာဒိနံ ဂဟဏံ။ သီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂။ ၂၉၃။ မနုညာနံ ဝါ အမနုညာနံ ဝါ ဒေဝတာနံ ဝါ သဒ္ဓံ သုတွာ အာဒိသတိ။ ဒီ၊ ၃။ ၈၅။ အံ၊ ၁။ ၁၇၁။ ပဋိသံ။

၄၀၂။ အမနုဿာနန္တိ ယက္ခပိသာစာဒိနံ။
 ဒီ၊ဌ၊၃။၇၀။ အံ၊ဌ၊၂။၁၅၂။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။
 ၃၀၉။ (-ဝိ၊၁။၁၁၀။ ဒီ၊ဌ၊၃။၁၅၁။ ဓမ္မ၊ဌ၊
 ၂။၂၇၃။ ဝိမာန၊ဌ၊၃။၃၁၄။) (စ) အမနုဿာ
 အတိဗလ၊ ဟန္တာရံ ဇနယန္တိယာ။ ဇာ၊၂။
 ၆၃။ ဇာ၊ဌ၊၅။၂၇။ အမနုဿာတိ နိရယ-
 ပါလကာ။ ဇာ၊ဌ၊၅။၂၉၂။ (ဆ) “အမ-
 နုဿော ဒုဿီလော မံ ဝိလုပ္ပတိ”တိဝိရဝိ။
 အံ၊ဌ၊၂။၃၂၀။ (ဃ) (ဈ) (ည) (ဋ) (ဌ) တံ
 စေ အမနုဿော ယက္ခော ဝါ ယက္ခိနိ
 ဝါ ယက္ခပေါတကော ဝါ...ယက္ခပစာရော
 ဝါ...ဂန္ထော ဝါ...ကုမ္ဘဏော ဝါ...နာဂေါ
 ဝါ...နာဂပစာရော ဝါ...အနုဂစ္ဆေယျ။ ဒီ၊၃။
 ၁၆၄။ (က) (ခ) (ဂ) (ဃ) (င) (စ)
 (ဆ) (ဇ) (ဈ) (ည) (ဋ) (ဌ) တေသံ
 ပါတုရဟု ဉာဏံ၊ အမနုဿာန ဒုဿနံ၊ ဒီ၊၂။
 ၂၀၄။ အမနုဿောတိ တဗ္ဗာဝမတ္တနိဝတ္တိ-
 ယာ၊ မနုဿတ္တမတ္တံ နတ္တိ အညံ သမာနန္တိ
 သဒိသတာ ဟေတ္တ သူစိယတိ။ အနုဋ္ဌ၊
 ၁။၂၉။ အမနုဿောတိ မနုဿသဏ္ဌာနော
 ယက္ခာဒိ၊ ရှု၊ဋ္ဌ၊၁၄၄။ အမနုဿော ဒေဝ-
 ရက္ခသာဒိ။ ဓာနံ၊ဋ္ဌ၊၇၀၈-၉။ (- ဝိ၊၅။
 ၂၄၉။ ဒီ၊၂။၁၁။ ဒီ၊၃။၁၆၁။ မ၊၃။၁၆၂။
 သံ၊၁။၄၅၆။ အံ၊၃။၅၄၂။ အဘိ၊က။၄၅၀။
 မိလိန္တံ၊၁၉၅၊၂၀၃။ ဝိ၊ဌ၊၁။၅၅။ ဝိ၊ဌ၊၄။
 ၁၁၇။ ကခိ၊၂။၂၀၂။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊ဌ၊၂။၃၁။ ဒီ၊ဌ၊
 ၁။၂၂၅။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၀၂၊၂၇၈။ ဒီ၊ဌ၊၃။၁၃၀။
 ၁၄၅။ မ၊ဌ၊၁။၃၃၉။ မ၊ဌ၊၄။၁၂၀။ သံ၊ဌ၊
 ၂။၂၀၆။ အံ၊ဌ၊၃။၃၄၅။ အဘိ၊ဌ၊၃။၂၀၃။
 ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၂၀၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၀၅။ ဇာ၊ဌ၊၁။
 ၃၃၃။ ဇာ၊ဌ၊၂။၅၅။ ဇာ၊ဌ၊၇။၂၉၁။ ဝဇိရ၊
 ၃၁။ ဝိမတိ၊၁။၈၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၄၆၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၆၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၂။
 (၂) မဂဓနာမကေ ဇနပဒေ မနုဿာနဉ္စ
 အမနုဿာနဉ္စ ပဉ္စ ရောဂါ ဉဿန္တာ။ ဝိ၊ဌ၊၃။
 ၂၇၇။ အမနုဿာနဉ္စာတိ မနုဿေဟိ အည-

သတ္တာနဉ္စ။ ပါစိတ်၊ယော၊၁။၁၈၉။ (တိ)
 (၃) သမနုဿောပိ ဂါမော အမနုဿောပိ
 ဂါမော။ ဝိ၊၁။၅၆။ အမနုဿော နာမ ယော
 သဗ္ဗသော ဝါ မနုဿာနံ အဘာဝေန ယက္ခ-
 ပရိဂ္ဂဟဘူတော၊ ယတော ဝါ မနုဿာ ကေ-
 နစိ ကာရကေန ပုနပိ အာနန္တ၊ကာမာ ဝေ
 အပက္ကန္တာ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၅၉။ အာနန္တော နာမ
 သမ္မုဒ္ဓေါ၊...အမနုဿမ္ပိ ကာနနေ။ အပါ၊၁။
 ၂၅၆။ အမနုဿမ္ပိ ကာနနေတိ အမနုဿပရိ-
 ဂ္ဂဟေ ကာနနေ မဟာအရဉ္စေ။ အပါ၊ဌ၊
 ၂။၁၈၉။
 အမနုဿဥပဒ္ဓဝ (ပ) [အမနုဿ+ဥပဒ္ဓဝ] ဘိလူး၊
 သားရဲ၊တစ္ဆေ၊ မြေဘုတ်-စသော ဘေးရန်။
 အမနုဿဥပဒ္ဓဝပရိဝဇ္ဇန (န) [အမနုဿဥပဒ္ဓဝ+
 ပရိဝဇ္ဇန] ဘိလူး၊ သားရဲ၊တစ္ဆေ၊ မြေဘုတ်-
 စသောဘေးရန်ကို ရှောင်လွှဲခြင်း။ အမနုဿ
 ဥပဒ္ဓဝပရိဝဇ္ဇနတ္ထံ စတုရဿသာလဝသေန
 ကတေ။ စရိယာ၊ဌ၊၁၈၉။
 အမနုဿက (တိ) [အမနုဿ+က] လူမှကင်း
 သော၊ လူမရှိသော။ ရမ္မေ ပဒေသေ ရမဏိ-
 ယေ၊ ဝိဝိတ္တေ အမနုဿကေ စရိယာ။၄၀၃။
 အမနုဿကေတိ သဉ္စရဏမနုဿာနမ္ပိ တတ္ထ
 အဘာဝေန မနုဿရဟိတေ။ စရိယာ၊ဌ၊
 ၁၄၂။ သုညာ အမနုဿကာ ဗြဟ္မာ ရညာ။
 ဇာ၊၂။၂၅၁။ ဇာ၊ဌ၊၇။၉၂။
 အမနုဿကန္တာရ (ပ) [အမနုဿ+ကန္တာရ]
 ဘိလူးစသည်တို့ အုပ်စိုးတည်နေရာ - ခရီးခဲ -
 ခက်ခက်ခဲခဲ သားလာအပ်သောခရီး။ ယတ္ထ
 ဗလဝါမုခယက္ခိနိအာဒိနံ အမနုဿာနံ ဝသေန
 ဘယံ အတ္ထိ၊ တံ အမနုဿကန္တာရံ၊ သံ၊ဌ၊
 ၂။၉၆။ အမနုဿာမိဋ္ဌိတံ အမနုဿကန္တာရံ
 နာမ။ ဇာ၊ဌ၊၁။၁၁၅၊၄၂၀။
 အမနုဿဂဟိတ (တိ) [အမနုဿ+ဂဟိတ] (က)
 နတ်၊ ဘိလူး၊ သားရဲ၊ တစ္ဆေ-စသည်တို့တွင်

တမျိုးမျိုး - ဖမ်းယူ - ပူးကပ် - အပ်သော၊
သူ။ (ခ) နတ်ပူးအပ်သော၊ သူ။ (က) န
တ္ထကောနေဝ အမနုဿဂဟိတဿ ပဟာရော
ဒါတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၇၁။ (ခ) အဇ္ဇေဝ
တယာ အမနုဿဂဟိတဿ ဥပဋ္ဌာကပုတ္တဿ
ပါဒဓောဝနဥဒကံ သိသေ အာသိတ္တံ။ ဓမ္မ၊ ဌ၊
၂။ ၄၁၄။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၄။ ၁၁။

အမနုဿဂဟိတက (တိ) [အမနုဿဂဟိတ+
က] နတ်၊ ဘီလူး၊ သားရဲ၊ တစ္ဆေ စသည်
တို့တွင် တမျိုးမျိုး - ဖမ်းယူ - ပူးကပ် - အပ်
သော၊ သူ။ တတော အမနုဿဂဟိတကော
“တုံ ကော နာမာ” တိ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော။ ဒီ၊ ဌ၊ ၃။
၁၅၁။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၄။ ၁၂။

အမနုဿဂဟိတဝတ္ထု (န) [အမနုဿဂဟိတ+
ဝတ္ထု] နတ်၊ ဘီလူး၊ သားရဲ၊ တစ္ဆေ-စသည်တို့
တွင် တမျိုးမျိုး - ဖမ်းယူ - ပူးကပ် - အပ်
သော ရဟန်း၏ - ဝတ္ထု - အကြောင်းအရာ။
အမနုဿဂဟိတဝတ္ထုသု ပဌမေ ဝတ္ထုသ္မိံ။
ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၇၁။

အမနုဿဂေါဓရ (ပ) [န + မနုဿဂေါဓရ]
လူများ - သွားလာ - ကျက်စား - ရာ မဟုတ်
သော။ တေ စ ဝေဠု အမနုဿဂေါဓရေ ဝေ
ပဒေသေ ဇာယန္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၂၀။ မ၊ ဌ၊
၁။ ၇၀။

အမနုဿဂါဟ (ပ) [အမနုဿ+ဂါဟ] (က)
ဆယ်ယူ တတ်သော နတ်၊ နဂါး စသော
သတ္တဝါ။ (ခ) နတ် နဂါး စသော သတ္တဝါ-
တို့၏ - တို့သည် - ဆယ်ယူခြင်း။ (ဂ) နတ်-
ဘီလူး - တို့၏ - ဖမ်းယူ - ပူးကပ် - ခြင်း၊
ရန်သူဖြစ်သော နတ် ဘီလူး-တို့၏ ပူးကပ်
ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော အနာရောဂါ၊ နတ်ရူး
ရောဂါ။ (က) န အမနုဿဂါဟော ဂဟေ-
ဿတိ။ သံ၊ ၂။ ၃၇၇။ န အမနုဿဂါဟော
ဂဟေဿတိတိ “မဟဇ္ဈေါ အယံ စန္ဒနသ-
ရော၊ ဝိမာနဒ္ဓါရေ နံ ဌပေဿာမာ” တိ မည-

မာနာ န အမနုဿာ ဂက္ခိယန္တိ။ သံ၊ ဌ၊ ၃။
၇၆။ (ခ) ကတမော စ ဘိက္ခု အမနုဿဂါ-
ဟော။ သံ၊ ၂။ ၃၇၇။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၁၃။ မ၊ ဌ၊ ၁။
၂၁။ မနုဿဂါဟောတိ မနုဿာနံ သမ္ပန္နိ-
ဘူတာနံ၊ မနုဿေဟိ ဝါ ဂဟဏံ။ တထာ
အမနုဿဂါဟောတိ။ သီ၊ ဌ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၅၆။
(ဂ) အပမာရ (မဟာနိဗ္ဗာန်) ကြည့်။

အမနုဿဇက္ခမိဂဘယ (ပ) [အမနုဿ+ဇက္ခမိဂ
+ဘယ] ဘီလူး၊ သားရဲ စသည်နှင့် ကြမ်း
ကြုတ်သော ခြင်္သေ့၊ သစ် ကျား စသော
သားကောင်တို့မှ ကြောက်ခြင်း။ အမနုဿ-
ဇက္ခမိဂဘယေန အန္တရာယိကသညီ ဟုတွာ
ဆာဒေတိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၄။ ၁၉။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၄။ ၃၃၁။
ကခါ၊ ဌ၊ ၂၅၀။

အမနုဿဇာတိက(ယ) (တိ) [အမနုဿ+ဇာတိ
+က] (က) ဘီလူးမျိုး၌ဖြစ်သော၊ သူ။ (နတ်
ဘီလူးမ)။ (ခ) လူယောင်ဆောင်နိုင်သော
နတ်၊ နဂါး၊ ဂဠုန် စသည်တို့၏ အမျိုး
ဇာတ်၌ - ဖြစ်သော - ပါဝင်သော၊ သူ။ (က)
ရာဇာ တိ ကာရကံ န ဥပပရိက္ခိတွာဝ
“အမနုဿဇာတိကာ ဘဝိဿတိ” တိ တံ ဂေ-
ဟတော နိက္ကမိ။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၇၀။ ထေရီ၊ ဌ။
၁၉၃။ နာယံ မဟာရာဇ မနုဿဇာတိကာ...
အဒ္ဓါ အယံ ယက္ခိနိ။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၆၉။ (ခ)
တိရစ္ဆာနဂတောတိ အန္တမသော သက္ကံ ဒေဝ-
ရာဇာနံ ဥပါဒါယ ယော ကောစိ နာဂမာဏ-
ဝကာဒိကော အမနုဿဇာတိကော (အ-
မနုဿဇာတိယော) ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ဌ၊ ၃။
၃၀၄။ ကခါ၊ ဌ၊ ၁၅၀၊ ၁၇၃။

အမနုဿဌာန (န) [(၁) အမနုဿ + ဌာန၊ (၂)
န + မနုဿဌာန] (၁) ဘီလူး၊ မြေဘုတ်
စသည်တို့၏ - ကျက်စားရာ - နေထိုင်ရာ -
အရပ်။ (၂) လူတို့၏ - သွားလာ - ကျက်စား
- နေထိုင် - ရာ မဟုတ်သောအရပ်။ သေယျ-
တာပိ မဟာရာဇ အမနုဿဌာနေ ပေါက္ခရကံ

အစ္ဆောဒကော။ သံ၊ ၁။ ၉၀။ ဝဏေ အရညေ
အမနုဿဌာနေ။ ဝိမာန၊ ၁၁၆။ အမနုဿ-
ဌာနေတိ အမနုဿာနံ ပိသာစာဒိနံ သဉ္စ-
ရဏဌာနေ၊ မနုဿာနံ ဝါ အဂေါရေဌာနေ။
ဝိမာန၊ ၁၁၇။

အမနုဿတ္တ (န) [အမနုဿ+တ္တ] လူမဟုတ်
သည်၏အဖြစ်။ န ဟိ ဣန္ဒြိယ အမနုဿတ္တေ
တတော အနညေသံ သက္ကာဒိနံ မနုဿတ္တိ
အတ္တိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၃၄။

အမနုဿဒဿန (န) [အမနုဿ+ဒဿန] နတ်
ကို မြင်တွေ့ခြင်း။ တတ္ထ ကိဉ္ဇာပိ အမနုဿ-
ဒဿနံ နာမ မနုဿာနံ သပ္ပုဋိဘယံ ဟောတိ။
ဒီ၊ ၁။ ၂၇။ မ၊ ၁။ ၁၂၈။

အမနုဿဒဋ္ဌ (တိ) [အမနုဿ + ဒဋ္ဌ] ဘီလူး
သားရဲတို့သည် ဗျက်ဆီးအပ်သော၊ (ဘီလူး
သားရဲတို့ သွားလာထကြွ သောင်းကျန်းကြ
သဖြင့် ဘေးရန် မှီသော အရပ်)။ ဒေဝံ
စေတနာနိ ဌာနာနိ အမနုဿဒဋ္ဌာနိ (အမနု-
ဿဿဒဋ္ဌာနာနိ။ အံ၊ ၁။ ၁၂၉။ ဟောန္တိ။
မ၊ ၁။ ၁၈၄။ အမနုဿဒဋ္ဌာနိတိ အမနုဿ-
သဉ္စာရေန ဒုသိတာနိ၊ သပရိဿယာနိတိ
အတ္တော။ မ၊ ၁။ ၁၇၁။ အံ၊ ၁။ ၁၃၀။

အမနုဿန္တရာယ (ပု) [အမနုဿ+အန္တရာယ]
နတ်၊ ဘီလူး၊ တစ္ဆေ၊ သားရဲ စသည်တို့-
နှောင့်ယှက်ခြင်း - ညှဉ်းဆဲ နှိပ်စက်ခြင်း -
အန္တရာယ်။ အမနုဿန္တရာယော။ ဝိ၊ ၁။ ၁၅၂၊
၂၅၂။ ဘိက္ခု ယက္ခော ဂဏှာတိ၊ အယံ
အမနုဿန္တရာယော။ ဝိ၊ ၁။ ၁၃၈။ ဝိ၊ သင်္ဂ-
ဟ၊ ၁။ ၂၀၆။ ဘိက္ခုဿ ပါတိမောက္ခေ
ဌပိတေ ပရိသာ ဝုဋ္ဌာတိ ဒသန္တံ အန္တရာယာနံ
အညတရေန။ အမနုဿန္တရာယေန ဝါ။ ဝိ၊ ၄။
၄၂၉။

အမနုဿပဏ္ဍက (ပု) [အမနုဿ+ပဏ္ဍက] နတ်
ပဏ္ဍုက်။ တယော ပဏ္ဍကော မနုဿပဏ္ဍကော

အဘိဓာန် ၃-၂၂-မ-မ-မ-သ-မ

အမနုဿပဏ္ဍကော တိရစ္ဆာန်ဂတပဏ္ဍကော။
ဝိ၊ ၁။ ၃၄-၅။ (- ဝိ၊ ၁။ ၃၇-၄၀)

အမနုဿပထ (ပု) [(၁) အမနုဿ+ပထ၊
(၂) န+မနုဿပထ] (၁) နတ်၊ ဘီလူး
စသည်တို့၏ သွားလာကျက်စားရာလမ်းခရီး။
(၂) လူတို့၏ သွားလာကျက်စားရာလမ်းခရီး
မဟုတ်သော အရပ် (လမ်း ခရီး၊ တော-
စသည်)။ (၁) (၂) ဣတရာ တိသော
နဒိယော အနုပဗ္ဗ ပါစိနဟိမဝန္တေနဝ
အမနုဿပထံ ဂန္ဓာ။ မ၊ ၁။ ၁၂၆။ အံ၊ ၁။ ၁။
၂၁၉။ ဥဒါန၊ ၁။ ၂၇၃။ သုတ္တနိ၊ ၁။ ၁၆၁။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၅၆။ ဘန္တေ ဥဇုမဂ္ဂေါ တိ သ-
ယောဇနော အမနုဿပထော။ အံ၊ ၁။ ၁။
၁၇၈။ (၂) မိဂေါ ဟိ အမနုဿပထေ
အရညေ ဝဿမာနော။ ဥဒါန၊ ၁။ ၁၄၅-၆။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၁၂။

အမနုဿပရိဂ္ဂဟ (ပု) [အမနုဿ+ပရိဂ္ဂဟ] နတ်
- ဘီလူး - သားရဲ - တို့ - သိမ်းယူ - အုပ်စိုး -
အပ်သော။ ဣမသ္မိ အမနုဿပရိဂ္ဂဟေ မရ-
ကန္တာရေ။ ဝိမာန၊ ၁။ ၁၂၄။ အမနုဿ-
ပရိဂ္ဂဟေ ကာနနေ။ အပ၊ ၁။ ၂၁၈၉။ အမနု-
ဿပရိဂ္ဂဟံ အဓိဝိ ပါဝိသိ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၅၇။

အမနုဿပရိဂ္ဂဟိတ (တိ) [အမနုဿ + ပရိဂ္ဂ-
ဟိတ] (က) နတ်တို့ သိမ်းပိုက် အုပ်စိုး အပ်
သော။ (ခ) ဘီလူးသည် သိမ်းပိုက် အုပ်စိုး
အပ်သော။ (ဂ) သာ စ ပေါက္ခရဏိ
အမနုဿပရိဂ္ဂဟိတာ။ ပေတ၊ ၁။ ၂၀၁။ အယံ
ပန အမနုဿပရိဂ္ဂဟိတော။ ဇာ၊ ၁။ ၁၆၃။
(က) (ခ) အမနုဿပရိဂ္ဂဟိတာ ပေါက္ခရဏိ-
ယော နာမ ဟောန္တိ။ မ၊ ၁။ ၁၂၄-၅။ ဇာ၊
၁။ ၁၈၆-၇။ (- ဓမ္မ၊ ၁။ ၉၊ ၁၂၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊
၁။ ၁၅၁။)

အမနုဿပရိဂ္ဂဟိတတာ (တိ) [အမနုဿပရိဂ္ဂ-
ဟိတ+တာ] နတ် - ဘီလူး - တို့သည် သိမ်း
ပိုက် အုပ်စိုးအပ်သည်၏ အဖြစ်။ အမနုဿ-

ပရိဂ္ဂဟိတဏာယ ဝါ အသပ္ပိယတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။၁၁၁။

အမနုဿပရိဂ္ဂဟိတပေါက္ခရဏံ (ထိ) [အမနုဿ-
ပရိဂ္ဂဟိတ+ ပေါက္ခရဏံ] နတ်-ဘိလူး-တို့
သည် သိမ်းပိုက် အုပ်စိုးအပ်သော ရေကန်။
အမနုဿပရိဂ္ဂဟိတပေါက္ခရဏံယောပိ ဟော-
နန္တိ။ ဇာ၊၄။၁။၁၈၆။

အမနုဿပရိပန္န (ပု) [အမနုဿ+ပရိပန္န] ဘိလူး၊
သားရဲ စသော ဘေးရန်။ မဂ္ဂပဋိပန္နာနံ
မနုဿာနံ အမနုဿပရိပန္နမောစနတ္တံ မဂ္ဂ-
ရက္ခကံ ဌပေသိ။ ဝိမာန၊၄။၃၁။

အမနုဿပရိပန္နမောစန (န) [အမနုဿပရိပန္န+
မောစန] ဘိလူး၊ သားရဲ စသော ဘေးရန်မှ
လွတ်မြောက်ခြင်း။ အမနုဿပရိပန္န-ကြည့်။

အမနုဿပရိသာ (ထိ) [အမနုဿ+ ပရိသာ]
နတ်ဗြဟ္မာပရိသာတံ။ အမနုဿပရိသာ ဥဂ္ဂါ။
မ၊၄။၁။၃၃၉။ သံ၊၆။၂။၅၇။

အမနုဿပရိဿယ (ပု) [အမနုဿ+ပရိဿယ]
ဘိလူး သားရဲ စသည်တို့ကြောင့် ဖြစ်သော
ဘေးရန်။ ယေပိ ပကတိယာ မနုဿာမနုဿ-
ပရိဿယာ ဟောနန္တိ။ မ၊၄။၄။၁၇၉။ မနုဿာ-
မနုဿပရိဿယာတိ မာနုသကာ အမာနု-
သကာ စ ဥပဒ္ဒဝါ။ မ၊၆။၃။၃၇၇။

အမနုဿပဝိဋ္ဌ (ထိ) [အမနုဿ+ပဝိဋ္ဌ] ဘုတ်၊
တစ္ဆေ၊ ဘိလူးတို့-ပူးဝင်-လွှမ်းမိုး-နိုင်စက်-
-ဖမ်းစား-အပ်သောသူ။ အမနုဿပဝိဋ္ဌဿ
ကရောနန္တိ ပဏ္ဍိတာ။ ဇာ၊၁။၆၂။ အပရေ
ပဏ္ဍိတာ ဘူတဝေဇာ ဘူတယက္ခာဒိဟိ အမနု-
ဿေဟိ ပဝိဋ္ဌဿ အဘိဘူတဿ ဂဟိတဿ...
တိကိစ္ဆံ ကရောနန္တိ။ ဇာ၊၄။၂။၁၉၇။

အမနုဿပုစ္ဆာ (ထိ) [အမနုဿ+ပုစ္ဆာ] နဂါး၊
ဂဠုန်၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ စသည်တို့၏ အမေးပုစ္ဆာ။
ကတမာ အမနုဿပုစ္ဆာ၊... နာဂါ ပုစ္ဆန္တိ သု-
ပဏ္ဏာ ပုစ္ဆန္တိ...ဒေဝတာယော ပုစ္ဆန္တိ။ အယံ

အမနုဿပုစ္ဆာ။ မဟာနိ၊၂၆၄။ အမနုဿ-
ပုစ္ဆာတိ နာဂသုပဏ္ဏာဒိနံ ပုစ္ဆာ။ မဟာနိ၊၄။
၃၂၇။

အမနုဿပုရိသ (ပု) [အမနုဿ+ပုရိသ] လူ
မဟုတ်သော-လူနှင့်တူသော နတ်၊ ဘိလူး
(စသော)ယောက်ျား။ တယော ပုရိသာ
မနုဿပုရိသော အမနုဿပုရိသော တိရစ္ဆာ-
နဂတပုရိသော။ ဝိ၊၁။၃၇။ ပုရိသဒမ္မာတိ
အဒန္တာ ဒမေတုံ ယုတ္တာ တိရစ္ဆာနပုရိသာပိ
မနုဿပုရိသာပိ အမနုဿပုရိသာပိ။ ဝိ၊၄။၁။
၉၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၀၁။ စူဠနိ၊၄။၄၀။ အမနုဿ-
ပုရိသာတိ တွေ့ န မနုဿာတိ အမနုဿာ။
တံသဒိသတာ တွေ့ ဇောတိယတိ။ တေန
မနုဿတ္တမတ္တံ နတ္တိ၊ အညံ သမာနန္တိ ယက္ခာ-
ဒယော အမနုဿာတိ အဓိပ္ပေတာ။ န
ယေ ကေစိ မနုဿေဟိ အညေ၊ တဏာ
တိရစ္ဆာနပုရိသာနံ ဝိသံ ဂဟဏံ ကတံ။
ယက္ခာဒယော ဝေ စ နိဗ္ဗိဋ္ဌာ။ သာရတ္ထ ၁။
၂၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၆။၁။၂၄၇။

အမနုဿဗဟုလ (တိ) [အမနုဿ+ ဗဟုလ]
မျှားသော ဘိလူး၊ သားရဲ၊ တစ္ဆေ-စသည်
ရှိသော၊ ဘိလူး၊ သားရဲ၊ စသည် ပေါ်မျှားရာ
ဖြစ်သော မြို့ (ရာဇဂြိုဟ်မြို့)။ ရာဇဂဟံ
ပကတိယာပိ အမနုဿဗဟုလံ။ ပရိသံ၊၄။
၂။၂၈၁။ ဓမ္မ၊၄။၂။၂၇၇။

အမနုဿဘယ (န) [အမနုဿ+ဘယ။ အမနု-
ဿေဟိ ဘယံ အမနုဿဘယံ။ ရူ၊နာ-၁၉၇။]
(က) နတ် ဘိလူး (စသည်)တို့မှ ကြောက်
ခြင်း။ (ခ) နတ် ဘိလူး (စသော)ဘေး
ရန်။ (က) အရိယကောဋိယမဟာဒတ္တော
အမနုဿဘယေန ဂတောတိ ဝစနတော
လဠာမိ။ မ၊၄။၁။၁၆၅။ အံ၊၆။၃။၃၄၇။ (ခ)
ဒုဗ္ဗိက္ခဘယံ အမနုဿဘယံ ရောဂဘယန္တိ
တိကံ ဘယာနိ ဥပ္ပဇ္ဇိသု။ ဓမ္မ၊၄။၂။၂၇၃။
ဝဇ္ဇိရဋ္ဌေ အဝဇ္ဇိဘယံ ဗျာဓိဘယံ အမနုဿ-

ဘယန္တိ တိဏိ ဘယာနိ ဥပ္ပဋိသု။ ထေရ၊
ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၉၊ ၁၆၀။ တတော အမနုဿဘယ-
တော နိဝါရဏတ္ထံ။ စရိယ၊ ၁၄။ ၁၉၀။

အမနုဿဘူတ (တိ) [အမနုဿ+ဘူတ] (၁)
နတ် (ဖြစ်၍) ဖြစ်သော။ (န) (၂) နတ်ဖြစ်
သော သတ္တဝါ။ (၁) အမနုဿဘူတော
မာရော ဒေဝပုတ္တော ကိဉ္စိ အပဿန္တော။
မ၊ ၄။ ၃။ ၂၅၆ (၂) ဧဝံ ဘဂဝါ သဗ္ဗာနေဝ
အမနုဿဘူတာနိ အာဟ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။
၂၆၉။

အမနုဿရက္ခာ (ထိ) [အမနုဿ+ရက္ခာ] ဘိလူး
ဘေးရန်မှ - ကာကွယ် - စောင့်ရှောက် -
ခြင်း။ နာနာဝိဓာယ အမနုဿရက္ခာယ
သမ္မာဓေ အယောသရေ။ စရိယ၊ ၁၄။ ၁၉၀။

အမနုဿရာဇ (ပု) [အမနုဿ+ရာဇ] နတ်မင်း။
သော တတော စုတော မနုဿရာဇာ အမ-
နုဿရာဇာ ဒိဝိ ဟောမိ (သိ၊ ဣ၊ မူကွဲ)။ ဒီ၊
၂။ ၁၆၇။

အမနုဿဝစ (ပု၊ န) [အမနုဿ+ဝစ] ဗြဟ္မာ၏
စကား။ အမနုဿဝစော သုတွာ၊ တသ္မာဟံ
န ဂဟေ ရမေ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၉၅။ (-ဒီ၊ ၂။
၁၉၆။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၁။)

အမနုဿဝစန (န) [အမနုဿ+ဝစန] အမနုဿ-
သဒ္ဓါ၊ အမနုဿဝစနေန န မနုဿေဟိ
အညေ ပါဏိနော ဧဝ ဂဟိတာ။ မူလဋီ၊ ၁။
၁၅၀။

အမနုဿဝိဂ္ဂဟ (တိ) [အမနုဿ + ဝိဂ္ဂဟ]
တိရစ္ဆာန်၏ ခန္ဓာကိုယ်ရှိသော၊ လူနှင့် တူ
သော ခန္ဓာကိုယ်ရှိသော?။ အမနုဿဝိဂ္ဂဟာ
ပါကတိကတိရစ္ဆာနဂတိတ္ထိ အဓိပ္ပေတာ။
ဝဇီရ၊ ၁၈၃။

အမနုဿသဉ္ဇာရ (ပု) [အမနုဿ+သဉ္ဇာရ] ဘိလူး
သားရဲတို့၏ လှည့်လည် သွားလာခြင်း။
အမနုဿသဉ္ဇ-ကြည့်။

အမနုဿသဒ္ဓ (ပု) [အမနုဿ + သဒ္ဓ] (က)
လူမှ တပါးသော သက်ရှိ သက်မဲ့ အားလုံး
တို့၏ အသံ။ (ခ) နတ်-ဘိလူး-သားရဲ-
တို့၏ အသံ။ (က) ကတမံ တံ ခူပံ သဒ္ဓါ-
ယတနံ။ မနုဿသဒ္ဓေါ အမနုဿသဒ္ဓေါ။
အဘိ၊ ၈။ ၁၆၄။ မနုဿာနံ သလ္လာပါဒိသဒ္ဓေါ
မနုဿသဒ္ဓေါ၊ တံ ဌပေတွာ သေသော
သဗ္ဗောပိ အမနုဿသဒ္ဓေါ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၅၆။
(ခ) ကေဝလဉ္စေတ္တ အမနုဿသဒ္ဓါဒယော
ဥတြာသဇနကာ အမနာပသဒ္ဓါ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၅၉။
အမနုဿသဒ္ဓဉ္စ သာဝေတုံ အာရဘိသု။
ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၀။

အမနုဿသမုဋ္ဌာပိတ (တိ) [အမနုဿ + သမုဋ္ဌာ-
ပိတ] ဘိလူး - သားရဲ - တစ္ဆေ - မြေဘုတ် -
တို့သည် ဖြစ်စေအပ်သော။ ပဠာရကေနာတိ
အမနုဿသမုဋ္ဌာပိတေန ပဠာရကရောဂေန။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၄။

အမနုဿသမ္ပဿ (ပု) [အမနုဿ + သမ္ပဿ]
ဘိလူး၏ အတွေ့အထိ။ ဧဝံ ခရေန အမနုဿ-
သမ္ပဿေန မနုဿော သမာနော အယံ န
ဘာယတိ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၃၉။

အမနုဿသေဝိတ (တိ) [အမနုဿ + သေဝိတ]
လူမဟုတ်သူ - ဘိလူး ရက္ခိသ် - တို့သည် မှီဝဲ
အပ်သော။ ဥပ္ပလံ ဖုဒ္ဓကာ သမုဂ္ဂတံ၊ ယထာ
တံ အမနုဿသေဝိတံ။ ထေရီ၊ ၄၂။ ၁။ ရက္ခ-
သပရိဂ္ဂဟိတာယ ပေါက္ခရဏိယာ ဇာတတ္တာ
နိမ္မနုဿေဟိ သေဝိတံ။ ထေရီ၊ ၄။ ၂၆၁။

အမနုဿာဓိဋ္ဌိတ (တိ) [အမနုဿ + အဓိဋ္ဌိတ]
ဘိလူး ရက္ခိသ် တို့သည် လှမ်းမိုး၍ နေအပ်
သော - သိမ်းပိုက်စိုး အုပ်အပ်သော (ခရီးခဲ)။
အမနုဿကန္တာရ-ကြည့်။

အမနုဿာဝါသတ္တ (န) [အမနုဿ + အာဝါသ +
တ္တ] ဘိလူးတို့၏ နေထိုင်ရာဌာန၏ အဖြစ်။
ပုဗ္ဗေ အမနုဿာဝါသတ္တာ အာဟ “မနုဿာ-
ဝါသံ အကာသီ” တိ။ သာရတ္ထ ၁။ ၁၅၆။

အမနုဿိက (တိ) [အမနုဿ+ဣက] သားရဲ
တစ္ဆေ မြေဘုတ် ဘီလူး-တို့ကြောင့် ဖြစ်
သော။ အမနုဿိကာဗာဓ-ကြည့်။

အမနုဿိကာဗာဓ (ပု) [အမနုဿိက+အာဗာဓ]
သားရဲ တစ္ဆေ မြေဘုတ် ဘီလူး-တို့ကြောင့်
ဖြစ်သော အနာရောဂါ။ အညတရဿ ဘိက္ခု-
နော အမနုဿိကာဗာဓော ဟောတိ။ ဝိ၊ ၃။
၂၉၄။ (-ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၅။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၇၃။)

အမနုဿိတ္တိဂူဟဏ (န) [အမနုဿိတ္တိ+ဂူဟဏ]
အမနုဿိတ္တိ-ဟူသော သဒ္ဒါ။ န ဟိ ဣတော
ပုဗ္ဗေ အမနုဿိတ္တိဂူဟဏံ ကထံ အတ္ထိ။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၈၆။

အမနုဿိတ္တိပသင်္ဂ (ပု) [အမနုဿိတ္တိ + ပသင်္ဂ]
အမနုဿိတ္တိသဒ္ဒါနှင့် - စပ်လျဉ်းခြင်း - ဆက်
သွယ်ခြင်း။ (အမနုဿိတ္တိ-ပုဒ်ကို ဟောတော်
မူသဖြင့် ရွှေ ငွေစသည်ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော
မိန်းမရုပ်များ ဆက်သွယ် ရောနှော ပါဝင်
လာခြင်း)။ “ဝတ္ထုမေဝ န ဟောတိတိ
အမနုဿိတ္တိပသင်္ဂန အာဂတံ သုဝဏ္ဏရဇ-
တာဒိမယံ ပဋိက္ခိပတိ” တိ တီသုပိ ဂဏ္ဍိပဒေသု
ဝတ္ထံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၈၆။

အမနုဿိတ္တိဘူတ (တိ) [အမနုဿိတ္တိ + ဘူတ]
နတ်မိန်းမ၊ ဘီလူးမ-စသည် ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။
ဇနိကာပိ ဝါ အမနုဿိတ္တိဘူတာ မာတာ
ဃာတိတာ၊ တဿ ပဗ္ဗဇ္ဇာ န ဝါရိတာ။ ကခါ၊
ဋီ၊ ၁၇၂။

အမနုဿိတ္တိ (ထိ) [အမနုဿ+ဣတ္တိ] နတ်၊ ဘီ
လူး မိန်းမ မနုဿိတ္တိ အမနုဿိတ္တိ တိရစ္ဆာ-
နဂတိတ္တိ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၄။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၇။ (-
ပေတ၊ ၄။ ၄၅၊ ၁၄၃။ ကခါ၊ ၁။ ၂၉။ သာရတ္ထ၊
၂။ ၈၆။)

အမနုဿိဒ္ဓိ (ထိ) [အမနုဿ+ဣဒ္ဓိ] နတ်ပြိတ္တာ၏
တန်ခိုး၊ ဝေမာနိကနတ်ပြိတ္တာ - ဗိမာန်ရှင်
နတ်ပြိတ္တာ - ၏ တန်ခိုး။ အမနုဿိဒ္ဓိယာ

ယာဝတတိယံ တဿာ ဝေ ဣတ္ထိယာ ပါပုဏိ။
ပေတ၊ ၄။ ၂၅၄။

အမနုဿိဘာဝ (ပု) [(၁) န+မနုဿိဘာဝ။
(၂) အမနုဿိ+ဘာဝ] လူမိန်းမ မဟုတ်
သည်၏ - ဘီလူးမ၏ - အဖြစ်။ မနုဿမသံ
ခါဗောနံ ဒိသ္မာ တဿာ အမနုဿိဘာဝံ
ဥတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၀၃။

အမနုဿုပစာရိတာ (ထိ) [အမနုဿ+ဥပစာရိ
+ တာ] တိရစ္ဆာန်တို့၏ - အနီးအပါး - ပတ်
ဝန်းကျင် - ၌ လှည့်လည် သွားလာခြင်း
ရှိသည်၏အဖြစ်။ အနီးအပါး ပတ်ဝန်းကျင်
၌ တိရစ္ဆာန်တို့ လှည့်လည် သွားလာခြင်း။
ဧတေန တေသံ အမနုဿုပစာရိတာယ
အရညလက္ခဏုပေတဝံ ဒဿေတိ။ ထေရ၊
ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၄။ ဂေါနိကံလမိဂါယုတာ (ထေရ၊ ဋ္ဌ၊
၂။ ၂၈၄) နှင့် ယှဉ်ကြည့်။

အမနုဿုဘတောဗျဉ္ဇနက (ပု) [အမနုဿ +
ဥဘတောဗျဉ္ဇနက] နတ် ဥဘတောဗျဉ်း။
တယော ဥဘတောဗျဉ္ဇနကာ မနုဿုဘတော-
ဗျဉ္ဇနကော အမနုဿုဘတောဗျဉ္ဇနကော တိ-
ရစ္ဆာနဂတုဘတောဗျဉ္ဇနကော။ ဝိ၊ ၁။ ၃၄။

အမနုဿုဃဒ္ဓန္တာန (န) [အမနုဿ + ဥဃဒ္ဓ +
ဌာန] ဘီလူး တစ္ဆေ သားရဲတို့ ပေါများ
သော - ဘေးအန္တရာယ်များသော - အရပ်။
အမနုဿုဒ္ဓ-ကြည့်။

အမနုဿုပဒ္ဓဝ (ပု) [အမနုဿ + ဥပဒ္ဓဝ] (၁)
ဘီလူး သားရဲ တစ္ဆေ မြေဘုတ် စသော
ဘေးရန်။ (တိ) (၂) ဘီလူး သားရဲ စသော
ဘေးရန်ရှိသော။ (၁) အမနုဿုပဒ္ဓဝေန
ဗဟုတရာ ကာလမကံသု။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၃။
(တိ) (၂) ဘန္တေ အမနုဿုပဒ္ဓဝေါ မဂ္ဂေါ။
ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁။

အမနောဂဏ (ပု) [န+မနောဂဏ] မနောဂိုဏ်း
မဟုတ်သော ဂိုဏ်း၊ အမနောဂိုဏ်း။ “ပရော-
သတံ ဂေါမယ” နှိ အာဒိသု အမနောဂဏော။

ပုဗ္ဗဘူတံ ပဒံ ဩဿာဂမတ္တာ နိစ္စတာယ စ။
နိတိံ၊ ပဒ။ ၁၆၁။

အမနောဂဏလက္ခဏ (န) [အမနောဂဏ +
လက္ခဏ] အမနောဂိုဏ်း၏ လက္ခဏာ။ အထ
အမနောဂဏလက္ခဏံ ကထယာမ။ နိတိံ၊ ပဒ။
၁၆၀။ မနောဂိုဏ်းလက္ခဏာ၊ အမနောဂိုဏ်း
လက္ခဏာတို့ကို နိတိံ၊ ပဒ။ ၁၆၀-၁၆၁-ကြည့်။

အမနောဂဏသညိတ (တိ) [အမနောဂဏ +
သညိတ] အမနောဂိုဏ်းဟု - သိအပ် - မှတ်
အပ် - သော။ သဒ္ဓါ၊ ဧဝံပကာရာ တေ၊ အ-
မနောဂဏသညိတာ။ နိတိံ၊ ပဒ။ ၁၆၀-၁။

အမနောရမ (တိ) [န + မနောရမ] စိတ်နှလုံးကို
ပျော်ရွှင် နှစ်သက်စေနိုင်သည် မဟုတ်သော၊
နှစ်သက်ဖွယ်မရှိသော၊ မနှစ်သက် - မမြတ်နိုး
- အပ်သော။ သန္တိ၊ ဘိက္ခဝေ စက္ခုဝိညေယျာ
ရူပါ မနောရမာပိ အမနောရမာပိ။ သံ၊ ၂။
၃၄၀။ အမနောရမာတိ အမနာပါ။ သံ၊ ၄။ ၃။
၄၄။ (- အပါ၊ ၂။ ၆၀။ ဇာ၊ ၂။ ၇၇၊ ၃၄၂။
ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၃၄၃။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၃၀၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၁၀၃။)

အမန္တနီယ (တိ) [န + မန္တနီယ] မတိုင်ပင် - သင့်
- ထိုက် - သော၊ အကျိုးရှိ - မရှိကို မတိုင်ပင်
ထိုက်သော။ သူ။ ဇာတိမာပိ ဧကော အမန္တ-
နီယော ဟောတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၂။ အမန္တ-
နီယောတိ ဟိတာဟိတမန္တနေ န အရဟော။
မူလဋီ၊ ၂။ ၁၆၇။

အမန္တဘာသ (ပု) [န + မန္တ + ဘာသ] ပြိန်ဖျင်း
သောစကားကို မဆင်ခြင်ပဲ ပြောဆိုခြင်း။
သမ္မဘာသေနာတိ အမန္တဘာသေန။ သံ၊ ၄။
၃။ ၃၁၁။ အမန္တဘာသေနာတိ သမ္မဿ
သမ္ပပ္ပလာပဿ အမန္တာယ မန္တာရဟိတ-
ဘာသနေန။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၅၂၉။

အမန္တာ (ကြိ၊ ဝိ) [န + မန္တာ (=မန + တာ)]
မသိမူ၍၊ မနှိုင်းချိန် - မဆင်ခြင် - မူ၍။ ယံ

ဝါ တေ မန္တာ ဝါစံ ဘာသေယျ၊ ယံ ဝါ
အမန္တာတိ။ မ၊ ၂။ ၄၁၈။ မန္တာ (မ၊ ၄။ ၃
၃၀၄)လည်း ကြည့်။

အမန္တိ (တိ) [န + မန္တိ] ပညာမရှိသော၊ ဥပါယ်
တမျှည် - အကြောင်း - နည်းလမ်း - ပရိယာယ်
- ဌ - နားမလည် - မကျွမ်းကျင် - မပါးနပ်
- မလိမ်မာ - သော၊ သူ။ အပ္ပသေနောပိ စေ
မန္တိ၊ မဟာသေနံ အမန္တိနံ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၁၄။
အမန္တိနန္တိ အနုပါယကုသလံ ဇိနာတိ၊ ပည-
ဝါ ဒုပ္ပညံ ဇိနာတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၂၉၆။

အမန္တေတာ (ကြိ၊ ဝိ) [န + မန္တေတာ] မတိုင်ပင်
- မနှိုးနှော - မူ၍။ တေန သဒ္ဓိံ အမန္တေ-
တာ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၇။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၅၆။ (- ဒီ၊ ၄။
၂။ ၂၅၆။)

အမန္တမာန (တိ) [န + မန္တမာန] အမတ္တမာန - နှင့်
အနက်တူ။ ၎င်း - ကြည့်။

အမန္တ (တိ) [န + မန္တ] (၁) မနှံနှေး - မလေးကန်
- သော၊ လျင်မြန်သော (အဘိညာဉ်)။ (၂)
မသေးငယ်သော၊ မနည်းသော၊ ကြီးကျယ်
များပြားသော။ (၃) ကေစုဿ ခိပ္ပံ အမန္တာ
သီသပ္ပဝတ္တိ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၇။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၄၉။
(၂) အမန္တော အဘိယောဂေါ စ အနပ္ပကော
အဘျာသော စေတိ အယမေသော သဗ္ဗောပိ
... ဘဝတိ။ သုဗောဓာလင်္ကာရ၊ ၄။ ၁၆၃။
အမန္တရူပ၊ မန္တ (နိတိံ၊ ဇာ။ ၉၂) တို့လည်း
ကြည့်။

အမန္တမန္တ (တိ) [အ + မန္တ + မန္တ အ - အနက်မရှိ]
အလွန် - နူးညံ့ - ပျော့ညံ့ - နံ့ - နှေး - လေး
ကန် - သော၊ သူ။ ပရမသလ္လေခဝတ္တိကောပိ
အဗလဗလော အမန္တမန္တော ဝိယ ဝိစရတိ။
စရိယာ၊ ၄။ ၂၅၉။ အဗလဗလ၊ မန္တမန္တ (ဝိ၊ ၄။
၂။ ၂၀၆)တို့လည်း ကြည့်။

အမန္တရူပ (တိ) [အမန္တ + ရူပ] မနည်းပါးသော
- အလွန်များပြားသော - သဘော ရှိသော။

မောဂယု ဝိန္ဒတိ ဟိ ကိတ္တိမန္တရူပံ။ သုဗော-
ဓာလင်္ကာရ။၁၆၃။ အမန္တရူပံ အတိဗဟု
ကိတ္တိံ .. အမန္တရူပံ အနပ္ပကသဘာဝံ အတိ-
ဗဟု ကိတ္တိံ .. လဘတေဝ။ သုဗောဓာ-
လင်္ကာရ။၁၆၃။

အမမ (တိ) [န + မမ။ အမမောတိ နတ္တိ တဏှာ-
မမတ္တံ ဒိဋ္ဌိမမတ္တဉ္စ တေဿာတိ အမမော။
ကော သော? အရဟယေဝ ဝတ္တု ဝဋ္ဋတိ။
အပိ စ ယေ သတဏှာပိ သဒိဋ္ဌိပိ “မမ ဣဒ”-
န္တိ မမတ္တံ န ကရေန္တိ။ တေပိ အမမာယေဝ။
နိတိ၊ပဒ။၃၄၄။ နတ္တိ မမံ တေဿာတိ အမ-
မော။ မောဂါ၊သျ။နာ-၆၀၁။] တဏှာဒိဋ္ဌိဖြင့်
ငါ့၊ငါ၏ဥစ္စာ-ဟု-စွဲလမ်းခြင်း-မြတ်နိုးခြင်း-
မရှိသော၊သူ။ (က) သတ္တဝါ၊ သင်္ခါရ-တို့၌
ငါ့၊ ငါ့ကိုယ်၊ ငါ့ဥစ္စာ-ဟု-စွဲလမ်း-မြတ်နိုး-
ခြင်း မရှိသော၊သူ (ဘုရား၊ ရဟန္တာ)။ (ခ)
အဝတ်တန်ဆာ စားသောက်ဖွယ်ရာ စသည်
တို့၌ ငါ့ ဥစ္စာ၊ ငါ့ ပစ္စည်း-ဟု-စွဲလမ်း-
နှစ်သက်-မြတ်နိုး-တယ်တာ-ခြင်းမရှိသော၊
သူ (ရသေ့၊ ရဟန်း၊ မြောက်ကျွန်းသူ
စသည်။) (က) အမမဿ ဌိတဿ တာဒိ-
နော။ ဥဒါန။၁၀၀။ အမမဿာတိ ရူပါဒိသု
ကတ္တစိ “မမ”န္တိ ဂဟဏာဘာဝတော
အမမဿ မမင်္ကာရရဟိတဿ ... အရဟာ
ပန အမမော။ ဥဒါန။၁၄၉။ ကာသာဝ-
ဝတ္ထော အမမော နိရာသော။ ထေရ။
၃၅၄။ ထေရ။ဋ္ဌ။၂။၄၅၈။ အမမောတိ
ကုလေ ဝါ ဂဏေ ဝါ မမတ္တာဘာဝေန
အမမော။ ထေရ။ဋ္ဌ။၂။၄၆၆။ အတ္တေဗန္တူ
အမမော နိရာသော။ ဇော၊၁။၂၈၄။ အမ-
မောတိ သတ္တသင်္ခါရေသု တဏှာဒိဋ္ဌိမာ-
ယနရဟိတော။ ဇော၊ဋ္ဌ။၁၀၂။ (- ဥဒါန။
၁၁၀၊၁၁၄။ သုတ္တနိ။၃၁၁၊၃၄၈၊၃၅၃၊၄၀၀။
ပေတ။၁၀၅ ဇော၊၁။၃၀၈။ ဥဒါန။၁၇၂၊
၁၈၆။ သုတ္တနိ။၄၊၂။၁၃၅။ ပေတ။ဋ္ဌ။၂၀၄။
ဇော၊ဋ္ဌ။၄။၃၇၄။) (ခ) မနုဿာ တတ္ထ ဇာယန္တိ

အမမာ အပရိဂ္ဂဟာ။ ဒိ၊၃။၁၆၁၊ ၁၆၉။
အမမာတိ ဝတ္ထာဘရဏပါနဘောဇနာဒိသုပိ
မမတ္တဝိရဟိတော။ ဒိ၊ဋ္ဌ။၃။၁၄၆။ မမတ္တ
ဝိရဟိတောတိ “ဣဒံ မမ၊ ဣဒံ မမာ”တိ
မမင်္ကာရဝိရဟိတောတိ အဓိပ္ပာယ်သော။ ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၃။
၁၅၅။ အမမာ အပရိဂ္ဂဟာ နိယတာယုကာ။
အံ၊၃။၁၉၈။ အမမာတိ နိတ္တဏှာ၊ အဋ္ဌက-
တယံ ပန နိဗ္ဗုဏှာတိ ဝတ္တံ။ အံ၊ဋ္ဌ။၃။၂၇၃။
အမမာတိ ဝတ္ထာဘရဏပါနဘောဇနာဒိသုပိ
မမတ္တဝိရဟိတော။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။၂၈၉။ (- ဇော၊၁။
၂၀၃။ နေတ္ထိ။၁၂၀။ သုတ္တနိ။၄၊၁။၃၀၁။
ဇော၊ဋ္ဌ။၇။၁၅၅။ နေတ္ထိ။ဋ္ဌ။၂၃၂။)

အမမသဒ္ဓ (ပု) [အမမ + သဒ္ဓ] အမမ-သဒ္ဓါ။
ဣဒါနိ သမာသတဒ္ဓိတပဒဘူတာနံ အမမ-
သဒ္ဓါဒိနံ နာမိကပဒမာလာ ဝုစ္စတေ။ နိတိ၊
ပဒ။၃၄၄။

အမမာယန္တ (တိ) [န + မမာယန္တ (=မမ +
အာယ + အန္တ)] တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် “ငါ့ဟာ၊
ငါ့ဥစ္စာ”ဟု-စွဲလမ်း-နှစ်သက်-မြတ်နိုး-
တယ်တာ - ခြင်းကို မပြုသော၊သူ။ စက္ခု၊
အမမာယန္တော၊ သောတံ အမမာယန္တော။
မဟာနိ၊၃၈။ အမမာယန္တောတိ တဏှာဒိဋ္ဌိဟိ
အာလယံ အကရေန္တော။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၄၁။

အမမာယမာန (တိ) [န + မမာယမာန] ငါ့ဟာ၊
ငါ့ဥစ္စာ-ဟု-မစွဲလမ်း- မနှစ်သက်- မမြတ်နိုး-
-မတယ်တာ - သော၊ သူ ။ “တေ မမာ”တိ
တဏှာဝသေန အမမာယမာနော ဒိဋ္ဌိ တဏှာ-
မညနာယ န မညတိ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၂၅။

အမမာယိတ (တိ) [န + မမာယိတ] တဏှာ၏
အစွမ်းဖြင့် ငါ့ဟာ၊ ငါ့ဥစ္စာ-ဟု-မစွဲလမ်းအပ်
-မသိမ်းပိုက်အပ် သော(ကာမဂုဏ်)။ အမ-
မာယိတာ ကာမာ။ မဟာနိ၊၁။ မမာယိတ-
တိ တဏှာဝသေန “မမ တေ”န္တိ ဂဟိတာ။
အမမာယိတာတိ ဝုတ္တပဋိပက္ခာ။ မဟာနိ၊
ဋ္ဌ။၁၄။

အမရ (တိ) [အမှ+နံ-ဖြင့် အမှ-ဟု ဆိုရမည့် အစား သောက၏ အစွမ်းဖြင့် အမရ-ဟု ဆိုလိုက်မိသော စကားဖြစ်သည်။ ထေရ်၊ ဌ၊ ၂။ ၂၉၇-အလိုမျှ “န + မရ” ဟု ပုဒ်ခွဲ၍ သေခြင်းသဘော မရှိသောဟု ပေးသင့်၏။ အမရ (၃) (က) အနက်၌ ထည့်သွင်းရ မည်။ ၎င်းပုဒ် ကြည့်] ငါတို့၏။ အဟော ဝတာ နော အမရာတိ စာဟု။ မ၊ ၂။ ၂၆၀။ အမရာတိ စာဟုတိ အမရံ ဣတိ စ အာဟု။ ဣဒံ ဝတ္ထံ ဟောတိ ... အမှာကံ ဘာတာ မတော၊ ပုတ္တော မတောတိ အာဒိနိပိ ဝဒန္တိ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၁၂။ အမရာတိအာဒိသု အာဟုတိ ကထေန္တိ။ မတံ ဥဒ္ဓိဿ “အမှ”န္တိ ဝတ္ထဗ္ဗေ သောကဝသေန “အမရ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၄၆။

အမရ (ပ) [န + မရ] (၁) နတ်၊ (က) ဥပပတ္တိ နတ်၊ (ခ) ဝိသုဒ္ဓိနတ်။ (၂) နဂါး။ (တိ) (၃) (က) သေခြင်း သဘော မရှိသော။ (ခ) သေခြင်းသဘောမရှိသော၊ အိခြင်း သေခြင်းကို လွန်မြောက်သော။ (ဂ) ပျက် စီးခြင်း မရှိသော၊ တည်မြဲသော (အတ္တ)။ (၄) (တဖက်ဖက်၌ မရပ်တည်နိုင်သဖြင့်) မပြတ်သားသော၊ အမရာ မည်သော ငါးကဲ့ သို့ ရှောင်လွှဲတတ်၊ ငြင်းပယ်တတ်သော ဝိတက်။ (၅) မပြီးပြတ်နိုင် - မပြီးဆုံးနိုင် - ဆုံးဖြတ်ချက် မချနိုင်သဖြင့် မပြတ်သား - သော၊ အယု၊ စကား။ (၆) လူ့၊ တိရစ္ဆာန်၊ နေရာဌာန-တို့၏အမည်များ၊ (က) အမရာ၊ တော်ဝင် မိန်းမပြတ်တဦး၏ အမည်။ (ခ) အမရာ-မည်သော ငါး။ (ဂ) အမရ-အမည် ရှိသောမြို့၊ အမရာတိမြို့။ (ဃ) အမရ-မည် သောမြို့။ (င) အမရမည်သော ဥယျာဉ်၊ အမရဥယျာဉ်။ (၁) နတ်။ (က) ဥပပတ္တိနတ်။ (ခ) ဝိသုဒ္ဓိနတ်။ သနရာမရလောကဂရံ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁။

နရာ စ အမရာ စ နရာမရာ၊ သဟ နရာမ- ရေဟိ သနရာမရာ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၄။ မ၊ ၄။ ၁။ ၅။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၄။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၇။ မရကံ မရာ၊ သော နတ္ထိ တေသန္တိ အမရာ။ သီ၊ ၄။ သစ်၊ ၁။ ၁၀။ တံ ဝိမာနံ အဘိဇ္ဈာယ၊ အမရာနံ သုခေသိနံ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၂၃။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၉။ အမရာနန္တိ ဒီဃာယုကာနံ ဒေဝါနံ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၉။ အမ- ရဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ ဥပပတ္တိဒေဝါ အဓိပ္ပေ- တာ။ ... အမရသဒ္ဓေန စေတ္ထ ဝိသုဒ္ဓိဒေဝါပိ သင်္ဂယန္တိ။ တေ ဟိ မရကာဘာဝတော ပရ- မတ္ထတော အမရာ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၅။ မ၊ ၄။ ၁။ ၅။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၅။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၈။ (-သိ ငြိုသစ်၊ ၁။ ၁၂။) (၂) နဂါး။ အမရာဓိပ (၂) အနက် ကြည့်။ (၃) (က) သေခြင်းသဘောမရှိ သော။ န စတ္ထိ သတ္တော အမရာ ပထဗျာ။ ဇာ၊ ၁။ ၁။ ၃၈၉။ အမရာတိ အမရက- သဘာဝေါ သတ္တော နာမ နတ္ထိ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၈၃။ (-ထေရ်၊ ၃၂၀။ ထေရ်၊ ၃၄၃။ အပါ၊ ၁။ ၄၄။ ဇာ၊ ၂။ ၄၁၊ ၈၃၊ ၂၆၆။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၈။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၆။ ထေရ်၊ ၄။ ၂။ ၂၉၇။ ထေရ်၊ ၄။ ၂၉၈။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၄၊ ၃၁၄။ ဗုဒ္ဓဝံ ဌ။ ၉၀။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၃၂။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၃၃၇။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၂၂၉၊ ၃၆၁-၃။ ဝိဝိနိစ္ဆယ-နှင့် ၎င်း-ဦး။ ၂၄၄၃။) (၁) သေခြင်းသဘော မရှိသော၊ အိခြင်း၊ သေခြင်းကို လွန်မြောက်သော။ ယဒါ စ အဝိ- ဇာနန္တာ၊ ဣရိယန္တိ မရာ ဝိယ။ ထေရ်၊ ၂။ ၆၉။ အမရာ ဝိယ ဇရာမရကံ အတိက္ကန္တာ ဝိယ။ ထေရ်၊ ၄။ ၂။ ၈။ (ဂ) ပျက်စီးခြင်းမရှိသော၊ တည်မြဲသော (အတ္တ)။ ဂ္ဂပါဒိသု အညတရံ အတ္တာတိ စ လောကောတိ စ ဂဟေတွာ တံ သဿတံ အမရံ နိစ္စံ ဓုဝံ ပညပေန္တိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၉၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၇။ အမရံ နိစ္စံ ဓုဝန္တိ သဿ- တဝေဝနာနိ။ မရကာဘာဝေန ဝါ အမရံ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၂။ သီ၊ ၄။ သစ်၊ ၁။ ၁၉၃။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၈။ သမ္မရာယေ အတ္တာ သုခိ ဟောတိ အမရာ။ အသိ၊ ၄။ ၂။ ၄၇၂။ မဟာနိ ဌ။

၃၆၈-၉။ မ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၇၂။ (၄) (တဖက်ဖက်၌ မရပ်တည်နိုင်သဖြင့်) မပြတ်သားသော၊ အမရာမည်သော ငါးကဲ့သို့ ရှောင်လွှဲတတ်၊ ငြင်းပယ်တတ်သော ဝိတက်။ အမရဝိတက္က-ကြည့်။ အမရာဝိက္ခေပိက (၁) (၈)နှင့် လည်း ယှဉ်ကြည့်။ (၅) မပြီးပြတ်နိုင် - မပြီး ဆုံးနိုင်-ဆုံးဖြတ်ချက် မချနိုင်သဖြင့် မပြတ် သား-သော အယူစကား။ အမရာဝိက္ခေ- ပိက (က) ကြည့်။ (၆) လူ့၊ တိရစ္ဆာန်၊ နေရာ ဌာန-တို့၏ အမည်များ။ (က) အမရာ၊ တော်ဝင်မိန်းမမြတ်တဦး၏ အမည်။ (ယင်း တော်ဝင် မိန်းမမြတ်ကား မဟောသဓ သုခ မိန့်၏ ဇနီးတည်း၊ ဤ၌ တော်ဝင်မိန်းမမြတ် ဆိုသည်မှာ မိမိ၏ ခင်ပွန်းယောကျ်ားအပေါ် ၌ ရာနှုန်းပြည့်သစ္စာရှိလျက် အကျင့်ကောင်း သဖြင့် လူ့၊ ရွာ၊ လူ့ ပြည်၌ “စံ”အဖြစ် ထားရ သော အိမ်သူမမျိုး ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓသာသနာ ပြန့်မာစာပေလောက၌ တော်ဝင်မိန်းမမြတ် ဟု “စံ”အဖြစ် ထားရသူတို့မှာ—“(၁) အမရာ၊ (၂) ကိနုရီ၊ (၃) မဒ္ဒိ၊ (၄) သမ္ဗုလ” ဤလေးဦးတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ဤလေးဦးသော မိန်းမမျိုး ရှားကြောင်းကို မလဒေဝလင်္ကာ အပိုဒ် ၃၁၁-၌ “အမရာ၊ ကိနုရီ၊ မဒ္ဒိ၊ သမ္ဗု။ ဤလေးဆူသို့၊ ကြည်မြူချစ်ဇော၊ ချစ်မနော နှင့်၊ သဘောပြောင့်ကား။ အလွန်ရှားခဲ”ဟု ဖွဲ့ဆိုချီးမွမ်းထားသည်။ ထိုလေးဦးတို့တွင် ဤ နေရာ၌ အမရာနှင့်သာဆိုသည်။ ယင်းအမရာ ၏ မေတ္တာ-သစ္စာ-သတ္တိ-ဝိရိယရှိပုံ အိပ်ထောင် ရေးလူမှုရေး ကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်ပုံ၊ တရား မှုခင်းအရေး-မင်းရေး-စိုးရေး၌ မနေ့မဖင့် အသင့်လက်ငင်း ရှင်းလင်း ဆောင်ရွက်နိုင်ပုံ၊ ဉာဏ်ပရိယာယ်ကြွယ်ဝ-စသော အကြောင်း သည် ဥမင် (၅၄၂) ဇာတ်၌ အပြည့်အစုံပါ သည်။ ဤနေရာ၌မူ အမရာ-က မိမိ၏ အမည် ကို ဂုဏ်ဆိုသော ပဟေဠိ (စကားထာ) တပုဒ်ကိုသာ ဖော်ပြမည်။ အမရာဒေဝိသည်

နံနက်စောစော၌ ဘခင်ရှိရာ လယ်တောသို့ ယာကုပွိုသွားစဉ် ဇနီးလောင်းရှာရန် ထွက် လာသော မဟောသဓနှင့် လမ်း၌တွေ့၍ နာမည်ကို မေးသောအခါ ဘယ်ခေတ် ဘယ် အခါမျှ မရှိသူ၏ နာမည်သည် သူ၏နာမည် ဖြစ်၏ဟု စကားဝှက်၍ ပြောပြ၏။ အမရ (မသေသောသူ)မည်သည် ဘယ်ခေတ်ဘယ် အခါမျှ မရှိ၊ ထို့ကြောင့် အသင်၏နာမည်မှာ “အမရာ”ဖြစ်ရမည်ဟု မဟောသဓက ပြော ဆိုပြရာ ဟုတ်မှန်ကြောင်း ဝန်ခံသည်။) မဟောသဓထံ အရိယာ အမရာ နာမ လူတ္တိ။ ပိလိန္ဒ။ ၂၀၂။ လောကေ အမရာ နာမ နုတ္တိ၊ တုံ အမရာ နာမ ဘဝိဿတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၂၀၅။ (၁) အမရာမည်သော ငါး။ (၄င်း ကား သတ်ရန်၊ ဖမ်းရန် မတတ်နိုင်သော - အသတ်ရ၊ အဖမ်းရ ခက်သော - ငါးတည်း၊ ယင်းကို မြန်မာနိဿယတို့၌ “ငါးစင်း”ဟု အမည်ပေး၍ အင်္ဂလိပ် ဘာသာပြန် တို့၌ “ငါးရှဉ့်”ဟုဆိုကြသည်။) အမရာဝိက္ခေပိကနှင့် အမရာဝိတက္က-တို့ကြည့်။ (၈) အမရ-အမည် ရှိသော မြို့၊ အမရဝတီမြို့။ (၄င်းကား— ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရားထံ နိယတဗျာဒိတ်ခံယူ မည်ဘဝ၌ သုမေဓာဗြာဟ္မဏ အဖြစ်ဖြင့် နေခဲ့ သော မြို့တည်း။ အမရဝတီ-ဟုလည်း ခေါ် သည်။ ယင်းမြို့သည် “(၁) ဆင်သံ၊ (၂) မြင်း သံ၊ (၃) ရထားသံ၊ (၄) စည်ကြီးသံ၊ (၅) ခရုသင်းသံ၊ (၆) မုရိုးစည်သံ၊ (၇) စောင်း သံ၊ (၈) သီချင်းသံ၊ (၉) ခွက်ခွင်း (သစ် သားချပ်) ကြေးနင်း (မောင်း) သံ၊ (၁၀) သုံးဆောင်ကြပါ၊ စားကြပါ၊ သောက်ကြပါ ဟူသော အသံ” ဤ အသံ ဆယ်ပါးတို့ဖြင့် တယံမစဲ သဲသဲညံလျက်ရှိ၏။ ထမင်း၊ ဟင်း၊ အဖျော်ယမကာ စားသောက်ဖွယ်ရာ အမျိုး မျိုးနှင့်လည်း ပြည့်စုံ၏။ ယင်းမြို့သည် တံ တိုင်း၊ မြို့တံခါး၊ တံခါး မှန်၊ ပစ္စင်၊ ပြအိုး စသော မြို့၏ အင်္ဂါတို့နှင့်လည်း ပြည့်စုံ၏။

ဥစ္စာ၊ စပါး၊ မြက်၊ ထင်း၊ ရေ-စသော မြို့၏
ရိက္ခာ သုံးဆောင်ဖွယ်ရာတို့နှင့်လည်း ပြည့်စုံ
၏။ အလုံးစုံသော (လယ်ယာလုပ်ငန်း၊
လက်မှုလုပ်ငန်း၊ စက်မှုလုပ်ငန်း စသော)
လုပ်ငန်း ကိုင်ငန်းတို့နှင့်လည်း ပြည့်စုံ၏။
ပုလဲ၊ သန္တာ-စသော ရတနာ ခုနစ်ပါး၊
ဆင်ရတနာ-စသော ရတနာခုနစ်ပါးနှင့်လည်း
ပြည့်စုံ၏။ ဘာသာစကား အမျိုးစုံပြောသော
နိုင်ငံအမျိုးစုံမှ လူတို့နှင့်လည်း ပြုံး၏။ လူတို့
သုံးဆောင်ဖွယ် ပစ္စည်းဝတ္ထုတို့နှင့်လည်း ပြည့်
နက်ပေါ်ဌေး၏။ အာဠကမန္တာမည်သော နတ်
မြို့ကဲ့သို့ စည်ကားသာယာ၏။ အမျိုးဂုဏ်၊
အဆင်းဂုဏ်၊ စည်းစိမ်ဂုဏ်၊ အစိုးရခြင်းဂုဏ်
ဖြင့် ထင်ရှားသူ၊ ဘုန်းကံ ပါရမီရှိသူတို့၏
နေရာဖြစ်၏။) အမရ နာမ နဂရံ၊ ဒဿနေ-
ယံ၊ မနောရမံ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၀၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃။
အမရန္တိ စ အမရဝတီတိ လဒ္ဓနာမံ နဂရံ
အဟောသိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၀၆-၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃။
(-မူလဋီ၊၁။၂၄။) (သ) အမရ-မည်သော
မြို့၊ (၎င်းသည် သိဒ္ဓတ္ထ-မြတ်စွာဘုရား
လက်ထက်တော်၌ သမ္မလနှင့် သုမိတ္တ ညီ-
နောင်တို့ မင်းပြုအုပ်စိုး၍ နေထိုင်ရာ မြို့တော်
ဖြစ်သည်။) အမရနဂရ-ကြည့်။ (င) အမရ-
မည်သော ဥယျာဉ်၊ အမရဥယျာဉ်။ အမရ-
ယျာန-ကြည့်။

အမရ^၂ (တိ) [အမရ+အ] (၁) (က) မသေ
ခြင်းအကျိုးငှါ ပြုလုပ်အသော။ (ခ) နတ်
ဖြစ်ခြင်းအကျိုးငှါ ပြုလုပ်အပ်သော။ (ဂ)
သေခြင်းကင်းရာ နိဗ္ဗာန်အကျိုးငှါ ပြုလုပ်
အပ်သော။ (၂) နတ်ပြည်။ (၁) (က)
(ခ) ယံ ကိဉ္စိ အမရံ တပံ (အမရန္တပံ)။ သံ၊
၁။၁၀၄။ အမရံ တပန္နိ အမရတပံ၊ (အ-
မရဏတပံ၊ သိ) အမရဘာဝတ္ထာယ ကတံ
လူဇတပံ၊ အတ္တကိလမထာနယောဂေါ။ သံ၊
ဋ္ဌ၊၁။၁၅၅။ ကာယကိလမထံ အနုယုဉ္ဇန္တော
ယေဘုယျေန အမရတ္ထာယ အနုယုဉ္ဇတိ။

သော စ ကမ္မဝါဒီဟိ အနုယုဉ္ဇယမာနော
ဒေဝတ္ထာယ သီယာတိ အာဟ “အမရဘာ-
ဝတ္ထာယာ”တိ။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၀၂။ (-သုတ္တနိ။
၃၁၇။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၇။) (ဂ) အကာသိ*
အမရံ တပံ။ ထေရ၊၂၆၃။ အကာသိ* အမရံ
တပန္နိ သုဒ္ဓိယာ နိဗ္ဗာနဿ မဂ္ဂံ အဇာ-
နန္တော။ အတ္တကိလမထာနယောဂံ သုဒ္ဓိ-
မဂ္ဂေါတိ မညာယ အကာသိ* အစရိ* ပဋိ-
ပဋိ*။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၃၇။ (၂) တေန ကမ္မေန
အဟံ အဇ္ဇ၊ အဘိဘောမိ နရာမရေ။ အပါ၊၁။
၁၅၆။

အမရ^၃ (တိ) [အ+မရ။ အ-အနက်မဲ့။] သေ
စေတတ်သော၊အကျင့်။ အမရတပ-ကြည့်။

အမရကောသ (ပ) [အမရ+ကောသ] အမရ-
ကောသ မည်သော သက္ကတအဘိဓာန်ကျမ်း။
“ပရုဏ္ဏံ ကောသေယျဝိသေသော”တိ ဟိ
အမရကောသေ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၂၄။

အမရဂိရိ (ပ) [အမရ+ဂိရိ] အမရဂိရိ အမည်
ရှိသော-ပြာသာဒ်-နန်းတော်။ အတ္ထဒဿီ
ဘုရားအလောင်း စံမြန်းသော နန်းမ သုံး
ဆောင်တို့တွင် တဆောင် ဖြစ်သည်။ အမရ-
ဂိရိ သုဂိရိဝါဟနာ၊ တဒယာ ပါသာဒမုတ္တ-
မာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၃၅၄။ အမရဂိရိ သုရဂိရိ ဂိရိဝါ-
ဟနနာမကာ... ပါသာဒါ အဟေသုံ။ ဗုဒ္ဓဝံ
ဋ္ဌ၊၂၅၄။

အမရဂူဟဏ (န) [အမရ+ဂဟဏ] အမရသဒ္ဓါ။
အမရ^၄ (၁) အနက် ကြည့်။

အမရင်နာ (ထိ) [အမရ+အင်နာ] နတ်မိန်းမ၊
နတ်သမီး။ အကံသု သဒ္ဓိ* အမရင်နာဟိ။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၃၃၉။

အမရဏ (န) [န+မရဏ] (၁) မသေခြင်း။
(၂) မသေရာဖြစ်သော (နိဗ္ဗာန်)။ (၃)
မသေကြောင်း - နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း -
တရား။ (၄) နတ်။ (၁) နတ္ထိ ဇာတဿ

အမရဏံ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၉၇။ သံ၊ ၁။ ၁၀၉။ အံ၊ ၂။ ၅၀၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၂၉။ အံ၊ ဝိ၊ ၂။ ၁၉၇။ အ-
မရဏေန ထုလ္လစ္စယံ။ ဝိ၊ ၅။ ၂။ ၇၀။ (-ထေရ။
၃၄၅။ ထေရ၊ ၅။ ၂။ ၉၆၊ ၄၀၃။ ဇာ၊ ၅။ ၄။ ၅၂။
ဇာ၊ ၅။ ၆။ ၁၀၀။) (၂) အမရဏံ သုခံ သိဝံ
နိဗ္ဗာနံ ပရိယေသိတံ ဝဇ္ဇတိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၅။ ၉၀။
အ၊ ၅။ ၁။ ၄။ (၃) အမရဏဒါနံ-ကြည့်။ (၄)
အမရဏတပ (၁) အနက် ကြည့်။

အမရဏကာရဏ (န) [အမရဏ + ကာရဏ]
မသေခြင်း၏ အကြောင်း။ မမ နတ္ထု အ-
မရဏကာရဏံ ကရိယာမိ။ ဇာ၊ ၅။ ၂။ ၄၀၅။

အမရဏစိတ္တ (တိ) [န + မရဏ + စိတ္တ] သေစေ
လိုသောစိတ် မရှိသောသူ။ တဏှာ မရဏ-
စိတ္တဿ၊ မတေပျု မုတ္တကာဒိနော။ ဝိ၊ နိစ္ဆယ။
၃၀၄။ အမရဏစိတ္တဿာတိ အမရဏိစ္ဆာ-
သဟိတစိတ္တဿ။ ဝိ၊ နိစ္ဆယ၊ ဝိ၊ ၃၀၄။

အမရဏတပ (ပု) [အမရဏ + တပ] (က)
မသေခြင်း အကျိုးငှါ ပြုလုပ်အပ်သော
အကျင့်။ (ခ) နတ် (ဖြစ်ခြင်းအကျိုးငှါ ပြု
လုပ်အပ်သော) အကျင့်။ အမရ (၁) (က)،
(ခ) ကြည့်။

အမရဏတာ (ထိ) [အမရဏ + တာ] မသေ
သည်၏ အဖြစ်။ ပဋ္ဌပက္ခမေန အမရဏတာ။
ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၂၃။ ဣတိဝုတိ၊ ၄။ ၂၂၄။

အမရဏတ္ထ (ပု) [အမရဏ + အတ္ထ] (၁) မသေ
ခြင်း - နိဗ္ဗာန် - အကျိုး။ (တိ) (၂) မသေ
ခြင်း - နိဗ္ဗာန် - အကျိုးရှိသော။ (၁) အမရ-
ဝိတက္က (မူလဝိ၊ ၂။ ၂၂၁) ကြည့်။ (၂) အမရ-
တပ-ကြည့်။

အမရဏဒါန (န) [အမရဏ + ဒါန] မသေ
ကြောင်း - နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း - တရား
ကို ပေးလှူခြင်း။ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း
တရားဟောခြင်း။ ပဏီတဘောဇနဿ ပတ္တံ
ပူရေန္တော ဝိယ အမရဏဒါနံ နာမ ဒေတိ။

သံ၊ ၅။ ၁။ ၇၉။ န မရတိ တေတနာတိ အမရဏံ၊
နိဗ္ဗာနာဓိကမာဒယော၊ တဿ ဒါနံ ဓမ္မပဒေ-
သော၊ တံ ဒေတိ။ တေနာဟ “ယော ဓမ္မံ
အနုသာသတိ”တိ။ သံ၊ ဝိ၊ ၁။ ၁၁၉။

အမရဏဓမ္မ (တိ) [န + မရဏဓမ္မ] သေခြင်း -
ပျက်စီးခြင်း - သဘော မရှိသော (သတ္တဝါ၊
သင်္ခါရ)။ အဟဉ္ဇ “အမရဏဓမ္မော နာမ
ကောစိ သတ္တော နတ္ထိ”တိဇာနာမိ။ စရိယာ၊
၄။ ၁၆၇။ တိသု ဘဝေသု အမရဏဓမ္မော
နာမ နတ္ထိ။ ဇာ၊ ၅။ ၂။ ၁၅၀-၁။ ဇာတသတ္တော
အမရဏဓမ္မော နာမ နတ္ထိ။ ဇာ၊ ၅။ ၂။ ၃၃။

အမရဏဘာဝ (ပု) [အမရဏ + ဘာဝ] မသေ
သည်၏အဖြစ်။ ဇာနာမဟံ ပုတ္တဿ အမရ-
ဏဘာဝံ။ ဇာ၊ ၅။ ၁။ ၇၉။

အမရဏသဘာဝ (တိ) [န + မရဏသဘာဝ]
သေခြင်းသဘော မရှိသောသူ (သတ္တဝါ)။
အမရ (၃) (က) (ဇာ၊ ၅။ ၂။ ၇၃) ကြည့်။

အမရဏာဓိကာရတ္ထ (န) [န + မရဏာဓိကာရ +
တ္ထ] မှိုက်နက် ပုတ်ခတ်ခံရသူ၏ သေခြင်းကို
ပြဆိုရာ မဟုတ်သည်၏ အဖြစ် အမရဏာ-
ဓိပ္ပါယ်-ကြည့်။

အမရဏာဓိပ္ပါယ် (တိ) [န + မရဏ + အဓိပ္ပါယ်]
သေခြင်းငှါ အလိုမရှိသော၊ မသေစေလိုသော၊
သူ။ ပဟာရေ ဒိဇန္တ မတေပိ အမရဏာဓိပ္ပါ-
ယဿ အနာပတ္တိ ဝုတ္တာ။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၄။ ၁၁။
အမရဏာဓိကာရတ္တာ ကေဝလံ အမရဏာ-
ဓိပ္ပါယော ဝေ သောတိ တာ ဝိယ တာ န
ဝုတ္တာ။ ကင်္ခါ၊ ဝိ၊ ၁၀၁။ (အနုဝိ၊ ၁။ ၈၉-လည်း
ကြည့်)။

အမရဏာဓိပ္ပါယ်တာ (ထိ) [အမရဏာဓိပ္ပါယ် +
တာ] သေခြင်းငှါ အလိုမရှိသည်၏ အဖြစ်၊
မသေစေလို သည်၏အဖြစ် အင်္ဂေသု န
မောက္ခာဓိပ္ပါယ်တာ ဝိယ အမရဏာဓိပ္ပါယ်-

တာ ဝတ္တဗ္ဗာတိ စေ? န ဝတ္တဗ္ဗာ။ ကင်္ခါဠိ။
၁၀၁။

အမရဏိစ္ဆာသဟိတစိတ္တ (တိ) [န + မရဏ +
ဣစ္ဆာ + သဟိတ + စိတ္တ] သေခြင်း၌ အလို
ဆန္ဒနှင့် တကွဖြစ်သော သေစေလိုသော -
စိတ်မရှိသော။ အမရဏစိတ္တ-ကြည့်။

အမရတပ (ပု) [အမရ+တပ] အမရ-အကျင့်။
(၁) သေခြင်းကင်းရာ နိဗ္ဗာန်ဟူသော အကျိုး
ရှိ၏ဟု ယူဆ အပ်သော အကျင့်။ (၂)
နတ်ဖြစ်ရန် ကျင့်အပ်သော အကျင့်။ (၃)
သေစေတတ်သော အကျင့်။ (ထိုအကျင့်ကား
ရွှေ၊ နောက်၊ ဝဲ၊ ယာ မီးပုံလေးပုံ၊ အထက်မ
နေပူ-ဟူသော အပူငါးပါး (ပဉ္စာတပ)ဖြင့်
ကိုယ်ကို ပူစေခြင်း၊ ကိုယ်ကို ဆင်းရဲပင်ပန်း
စေခြင်း စသော အတ္တကိလမထာနယောဂ-
အကျင့်တည်း။ ထိုအကျင့်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်
နိုင်သည်၊ နတ်ဖြစ်နိုင်သည် ဟု မိစ္ဆာဝါဒီ-တို့
အယူရှိကြသည်။ အမှန်စင်စစ် ထိုပဉ္စာတပ
အကျင့်သည် ကိုယ်ကို ပင်ပန်း ဆင်းရဲစေ
တတ်သောအကျင့် ဖြစ်သောကြောင့် သေစေ
တတ်သော အကျင့်ဖြစ်သည်။) နိရောဓဿ
စ အမဂ္ဂဘူတေသုပိ ယညာမရတပါဒီသု
နိရောဓမဂ္ဂသညီ ဟုတွာ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၈။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၆၂။ အမရဏတ္တာတိ ဂဟိတာ
ဒုက္ကရကိရိယာ အမရတပေါ။ ဒေဝဘာဝတ္ထံ
တပေါ ဝါ၊ ဒုက္ခတ္တာ ဝါ မရော မာရကော
တပေါ အမရတပေါ။ ဒိဋ္ဌေ အဒိဋ္ဌ-သဒ္ဓေါ
ဝိယ မရေသု အမရ-သဒ္ဓေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ မူလဋီ၊
၂။ ၉၈။ အမရဏတ္တာတိ အမတတ္တာ၊ နိဗ္ဗာ-
နတ္တာတိ အတ္တော။ ဒုက္ကရကိရိယာတိ ပဉ္စာ-
တပတပုနာဒိဒုက္ကရစရိယာ။ ဒေဝဘာဝိယ
တပေါ ဒေဝဘာဝတ္ထံ တပေါ။ မာရေတိတိ
မရော ဟေတုအတ္ထံ အန္တောနိတံ ဣတွာ။
အမဂ္ဂလမ္ပိ မဂ္ဂလပရိယာယေန ဝေါဟရန္တိ
မဂ္ဂလိကာတိ ဝုတ္တံ “ဒိဋ္ဌေ အဒိဋ္ဌ-သဒ္ဓေါ

ဝိယာ”တိ ယထာ “အသိဝေ သိဝါ”တိ။
အနုဋီ၊ ၂။ ၁၀၆။ အမရဏတ္တာတိ ဂဟိတာ
ဒုက္ကရကိရိယာ အမရတပေါ။ အမရော ဝါ
ဒေဝေါ ဝါ အဝေယျံ၊ ဒေဝညတရော ဝါတိ
ပဝတ္တိတာ ဝတစရိယာ အမရတပေါ။
ဒုက္ခတ္တာ ဝါ မရော မာရကော တပေါ အမရ-
တပေါ။ ဒိဋ္ဌေ အဒိဋ္ဌ-သဒ္ဓေါ ဝိယ မရေ
အမရ-သဒ္ဓေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၆၅။
အမရ ၂ (၁) (က) (ခ) အနက်တို့နှင့်
အမရန္တပ-လည်း ကြည့်။

အမရတ္တ (န) [အမရ+တ္တ] (၁) နတ်၏အဖြစ်။
(၂) သေခြင်းမရှိသော-မသေသော-သူ၏
အဖြစ်၊ မသေခြင်း။ (၁) န စာပါဟံ အဓမ္မေ-
န၊ အမရတ္တမဘိပတ္တယေ။ ဇာ၊ ၂။ ၄၆။ အမ-
ရတ္တန္တိ ဒေဝတ္ထံ။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၂၃၉။ (၁) (၂)
အမရတ္တာယ ဝိတက္ကော။ မဟာနိဋ္ဌ ၃၆၈-၉။

အမရတ္တ (ပု) [အမရ+အတ္တ] (၁) မသေခြင်း
အကျိုး။ (၂) နတ်ဖြစ်ရန်အကျိုး။ အမရ-
ဝိတက္က-ကြည့်။

အမရနဂရ (န) [အမရ+နဂရ] အမရမြို့။ အမရ-
ဝရနဂရသဒိသတော အမရနဂရတော နိက္ခ-
မိတွာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၉၆။ (၄င်း အမရမြို့
အကြောင်းကို အမရ ၁ (၆) (ဂ) ကြည့်။)
အမရရုစိရဒဿနေ အမရနဂရေ နာမ သမ္မ-
လော စ သုမိတ္တော စ ဒေဝ ဘာတရော ရဇ္ဇံ
ကာရေသံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၆၄။ (၄င်း အမရမြို့
အကြောင်းကို အမရ ၁ (၆) (ဃ) ကြည့်။)

အမရနဂရမဇ္ဈ (ပု၊ န) [အမရနဂရ+မဇ္ဈ] အမရ
မြို့လယ်။ ဂဂနတလေန ဂန္ဓာ အမရနဂရမဇ္ဈေ
ဩတရိတွာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၆၅။

အမရနရပရိဝုဒ္ဓိ (တိ) [အမရ+နရ+ပရိဝုဒ္ဓိ]
နတ် လူတို့သည် ခြံရံအပ်သော၊ သူ (ဘုရား)။
တဒါ နံ ဒသဗလော အမရနရပရိဝုဒ္ဓိတော
ဓမ္မကထံ ကထေတွာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၂၃။

အမရန္တပ (ပု) [အမရ+တပ] အမရတပ-နှင့် အနက်အရ တူ။ တေ ငီဂုစ္ဆိတံ အမရန္တပံ ဝါ ဒိဋ္ဌသုဒ္ဓိအာဒိသု ဝါ အညတရညတရံ ဥပ- နိဿာယ။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၇၄။

အမရပုရ (န) [အမရ+ပုရ] (၁) နတ်မြို့။ (၂) မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ အမရပူရမြို့။ သက္ကရာဇ် ၁၁၄၄-ခု (ခရစ်သက္ကရာဇ်-၁၇၈၄ ခု) နှစ်တွင် ဘိုးတော်ဘုရားတည်ထောင်သော မြို့။ (၁) အမရပုရသဒိသသောဘံ နဂရံ။ မဟာဗောဓိ- ဝံသ။ ၄၅။ (၂) အမရပုရံ နာမ မဟာရာဇ- ဓာနိနဂရံ မာပေသိ။ သာသနဝံသ။ ၁၃၂၊ ၁၃၅၊ ၁၃၇။

အမရပုရနာမက (တိ) [အမရပုရ+နာမ+က] အမရပုရ-အမည်ရှိသော မြို့။ တမ္ပဒီပရဋ္ဌေ ပုရံ၊ အမရပုရနာမကံ။ သီ၊ ငြိ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၃၆။

အမရပုရနိကာယ (ပု) [အမရပုရ+နိကာယ] အမရပုရဂိုဏ်း၊ သီဟိုဠ်ကျွန်း သံဃာဂိုဏ်း တခု၏ အမည်။ သာသနဝံသ။ ၁၄၂။

အမရပုရနိကာယိက (ပု) [အမရပုရနိကာယ+ ဣက] အမရပုရဂိုဏ်းဝင်ပုဂ္ဂိုလ်။ သာသန- ဝံသ။ ၁၄၂၊ ၁၆၃။

အမရပုရမာပက (ပု) [အမရပုရ + မာပက] အမရပုရမြို့ကိုတည်ထောင်သောသူ၊ ဘိုးတော် ဘုရားမင်း။ အမရပုရမာပကဿ ရညော ကာလေ။ သာသနဝံသ။ ၂၃။

အမရဘာဝ (ပု) [အမရ+ဘာဝ] (၁) သေခြင်း မရှိသူ၏ အဖြစ်၊ မသေခြင်း။ (၂) နတ်၏ အဖြစ်၊ နတ်ဖြစ်ခြင်း။ အမရ ၂ (၁)-အနက် ကြည့်။

အမရဘာဝပတ္တနတာ (ထိ) [အမရဘာဝ+ပတ္တ- န+တာ] (၁) သေခြင်းမရှိသူ၏ အဖြစ်ကို တောင့်တသူ၏အဖြစ်၊ မသေမြို့ရာ တောင့်တ ခြင်း။ (၂) နတ်၏အဖြစ်ကို တောင့်တသူ၏ အဖြစ်။ အမရာတိ အမရဘာဝပတ္တနတာယ ပဝတ္တကာယကိလေသာ။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၁။ ၃၀၇။

အမရမစ္ဆသဒိသီ (ထိ) [အမရ+မစ္ဆ+သဒိသီ] အမရမည်သော ငါးနှင့်တူသော ဒိဋ္ဌိ။ အမ- ရာဝိက္ခေပဒိဋ္ဌိ-ကြည့်။

အမရမန္တီ (ပု) [အမရ+မန္တီ] နတ်အတိုင်ပင်ခံ၊ အတိုင်ပင်ခံနတ် အမတ်။ ဝတ္ထာသော အမရ- မန္တီဝ။ မဟာဝံ၊ ၅၂။ ၃၈။

အမရမန္တု (ပု) [အမရ+မန္တု] အမရမန္တီ-နှင့် အနက်တူ။ ဗုဒ္ဓိယာ အမရမန္တုရံ အနုဂန္ဓာ။ မဟာဝံ။ ၄၂-၃။

အမရစိရဒဿန (န) [အမရ+ရစိရ+ဒဿန] နတ်မြို့သဖွယ် တင့်တယ် လှပသဖြင့် ကြည့်ရှု -သင့်-ထိုက်-သော။ သေခြင်းလည်းမရှိ၊ နှစ်သက် စဖွယ်လည်း ရှိသဖြင့် ကြည့်ရှု-သင့် -ထိုက်-သော။ အမရနဂရ-ကြည့်။

အမရဝတီ = အမရာဝတီ (ထိ) [အမရ+ဝန္တု + ဤ] (၁) အမရ(ရာ)ဝတီမြို့၊ တာဝတိံသာ နတ်ပြည်၌ တည်ရှိသော သိကြားမင်း၏စံရာ မြို့တော်။ ဒေဝလောကေ အမရဝတီယာ ရာဇဓာနိယာ သိရိတော အဓိကတရသသိရိ- ကံ ဝိယ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၃၇။ မသက္ကသာရာ ဝသောက-သာရာ စေတီမရာဝတီ။ ဓာန်။ ၂။ အမရာ တေဿံ သန္တိ အမရဝတီ၊ သာ ဝေ အမရာဝတီ၊ ရဿဿ ဒီသတာ။ ဓာန်၊ ၄။ ၂။ နဂရီ တမရာဝတီ။ အမရ၊ ၁။ ၄၈။ (၂) အမရဝတီမြို့၊ ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရား လက်ထက် ဘုရားအလောင်း သုမေဓာ၏ မွေးဖွားရာမြို့၊ ၎င်းမြို့ကို အမရမြို့ဟုလည်း ခေါ်သည်။ အမရ ၃ (၆) (ဂ) အနက် ကြည့်။ နဂရေ အမရဝတီယာ၊ သုမေဓော နာမ ပြာဟ္မဇော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၀၆။ အမရဝတီယာတိ အမရဝတီသင်္ခါတေ နဂရေ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၈၉။ ဣတော ကိရ ကပ္ပသတသဟဿာဓိကာနံ စတုန္တံ အသင်္ချေယျာနံ မတ္တကေ အမရဝတီ နာမ နဂရံ အဟောသိ။ အပါ၊ ၄၊ ၁။ ၂။ (- အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၃၃။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၂။ ဓမ္မ၊

၄၁၁၊ ၅၂။ ဇာ၊ ၄၁၁။ ၂။) အမရ (၆) (ဂ)
လည်း ကြည့်။ (၃) အရန္တဝတိ-ခေါ်သော
အမရဝတိမြို့၊ အရန္တဝတိနဂရ ကြည့်။

အမရဝတိနဂရ (န) [အမရဝတိ + နဂရ] အမရ-
ဝတိမြို့၊ အရန္တဝတိနဂရ ကြည့်။

အမရဝတိနဂရဒ္ဒါရ (န) [အမရဝတိနဂရ +
ဒ္ဒါရ] အမရဝတိ-မြို့တံခါး မြို့တံခါး၏အနီး။
ပုန ဘဂဝါ အမရဝတိနဂရဒ္ဒါရေ မဟာသိရိ-
သရက္ခမူလေ ယမကပါဠိဟာရိယံ ကတွာ။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၅၀။

အမရဝရ (ပ) [အမရ + ဝရ] မြတ်သောနတ်၊
သိကြားမင်း။ ပုပ္ဖုတ္တမံ အမရဝရေဟိ
သေဝိတံ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၀၁။ အမရဝရေဟိတိ
သက္ကံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၄၁၈။

အမရဝရနဂရ (န) [အမရဝရ + နဂရ] သိကြား
မင်း၏ နေထိုင်ရာမြို့။ အမရနဂရ-ကြည့်။

အမရဝရနဂရသဒ္ဓိသ (တိ) [အမရဝရနဂရ +
သဒ္ဓိသ] သိကြားမင်း၏ မြို့နှင့်တူသော။
အမရနဂရ-ကြည့်။

အမရဝရသေနာ (တိ) [အမရဝရ + သေနာ]
သိကြားမင်း၏ စစ်သည်။ အမရဝရသေနာ
ဝိယ ပရမရုစိရဒဿနာ ဓရဏီ ဝိယ ဂဂနတ-
လေန ပါသာဒံ ပရိဝါရေတွာ အဂမာသိ။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၀၀။

အမရဝါဒ (ပ) [အမရ + ဝါဒ] အမရအယူဝါဒ၊
အပြီးမသတ်နိုင် - ဆုံးဖြတ်ချက်မချနိုင်သဖြင့်
မပြတ်သား-သောအယူဝါဒ (အမရာဝိက္ခေပ-
ဒိဋ္ဌိ)။ အမရဝိတက္က-ကြည့်။

အမရဝါဒပဋိသံယုတ္တ (တိ) [အမရဝါဒ + ပဋိ-
သံယုတ္တ] အမရအယူဝါဒနှင့် ယှဉ်စပ် ဆက်
သွယ်သော (အကြံအစည် - ဝိတက်၊ အမရ
ဝိတက်)။ အမရဝိတက္က-ကြည့်။

အမရ(ရာ)ဝိတက္က (ပ) [အမရ + ဝိတက္က] (၁)
(က) မသေခြင်းအကျိုးငှါ ကြံစည်မှုဝိတက်၊
သေခြင်း ကင်းကွာ ချမ်းသာမှု အကျိုးငှါဟု
ယူဆ၍ ပင်ပန်းဆင်းရဲစွာ ကျင့်အပ်သော
အကျင့်နှင့် ယှဉ်စပ် ဆက်သွယ်သော အကြံ
အစည်။ (ခ) နတ်ဖြစ်ခြင်းအကျိုးငှါ ကြံစည်
မှု ဝိတက်၊ နတ်ဖြစ်ခြင်းအကျိုးငှါဟု ယူဆ၍
ပင်ပန်းဆင်းရဲစွာ ကျင့်အပ်သော အကျင့်နှင့်
ယှဉ်စပ် ဆက်သွယ်သော အကြံအစည်။
(၂) (တဖက်ဖက်၌ မရပ်တည်နိုင်သဖြင့်)
မပြတ်သားသော - အမရ မည်သော ငါး
ကဲ့သို့ ရှောင်လွှဲတတ်၊ ငြင်းပယ်တတ်သော -
ဝိတက် (အမရာဝိက္ခေပဒိဋ္ဌိနှင့် တကွဖြစ်သော
ဝိတက်)။ တတ္ထ ကတမော အမရဝိတက္ကော၊
ဒုက္ကရကာရိကာပဋိသံယုတ္တော ဝါ ဒိဋ္ဌိဂတ-
ပဋိသံယုတ္တော ဝါ ဂေဟသိတော တက္ကော
ဝိတက္ကော မိစ္ဆာသက်ပေါ၊ အယံ ဝုစ္စတိ
အမရဝိတက္ကော။ အဘိ၊ ၁။ ၃၇၀။ အမရတ္တာ-
ယ (အမရတ္တာယ၊ မဟာနိ၊ ၄) ဝိတက္ကော၊
အမရော ဝါ ဝိတက္ကောတိ အမရဝိတက္ကော။
တတ္ထ ဥက္ကုဋ္ဌိကပ္ပဓာနာဒိဟိ ဒုက္ခေ နိဋ္ဌိန္ဓေ
သမ္မာယေ အတ္တာ သုခံ ဟောတိ အမရောတိ
ဒုက္ကရကာရိကံ ကရေန္တဿ တာယ ဒုက္ကရ-
ကာရိကာယ ပဋိသံယုတ္တော ဝိတက္ကော
အမရတ္တာယ (အမရတ္တာယ၊ မဟာနိ၊ ၄)
ဝိတက္ကော နာမ။ ဒိဋ္ဌိဂတိကော ပန ...
ဝိက္ခေပံ အာပဇ္ဇတိ၊ တဿ သော ဒိဋ္ဌိဂတ-
ပဋိသံယုတ္တော ဝိတက္ကော ယထာ အမရော
နာမ မစ္ဆော ... ဝေမေဝ ဧကသ္မိံ ပက္ခေ
အသဏ္ဌဟနတော န မရတိတိ အမရော
နာမ ဟောတိ။ တံ ဒုဝိဓမ္မိ ကေတော ကတွာ
အယံ ဝုစ္စတိ အမရဝိတက္ကောတိ ဝုတ္တံ။ အဘိ၊
၄။ ၂။ ၄၇၂။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၆၈-၉။ အမရဝါဒ-
ပဋိသံယုတ္တော ဝိတက္ကော အတ္တနော အမ-
ရဏတ္တာယ ဒေဝဘာဝတ္တာယ ဝါ ဝိတက္ကော
အမရဝိတက္ကော။ မူလဋီ၊ ၂။ ၂၂၁။ ဥက္ကုဋ္ဌိက-

ပူဇာနာဒီဟိ... ဝိတက္ကော, တံ ဝါ အာရဗ္ဗ
အမရာဝိက္ခေပဒိဋ္ဌိသဟဂတော အမရာေ ဝ
သော ဝိတက္ကော စာတိ အမရာဝိတက္ကော။
မ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၇၂။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။၁၃၁-၂။ (-အဘိ၊
ဝိ၊၃၇၉။ မဟာနိ၊၃၀၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၇။ ဥဒါန၊
ဋ္ဌ၊၂၁၅။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၂၅၅။)

အမရ(ရာ)ဝိတက္ကဝဓန (န) [အမရဝိတက္က +
ဝဓန] အမရဝိတက်ကို ပူးခြင်း။ တက္ကဝဓန
ဝိတက္ကဝဓန ... အမရာဝိတက္ကဝဓန။ စူဠနိ။
၂၁၀။

အမရသဒ္ဒ (ပ) [အမရ+သဒ္ဒ] အမရ-သဒ္ဒါ။
အမရ^၁ (၁) အနက်နှင့် အမရတပ-တို့ ကြည့်။

အမရာ^၁ (ကြိ) မရတိ (ဇာ၊၁။၁၆၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။
၃၆၈)ကြည့်။

အမရာ^၂ (ထိ) [အမရ+အာ] (က) အမရာ
မည်သောအမျိုးသမီး။ (ခ) အမရာမည်သော
ငါး။ (က) အမရ^၁(၆) (က) အနက် ကြည့်။
(ခ) အမရ^၁ (၆) (ခ) အနက် ကြည့်။

အမရာဒေဝီ (ထိ) [အမရာ+ဒေဝီ] အမရာဒေဝီ
မည်သော အမျိုးသမီး၊ (မဟောသစသုခမိနိ၏
ဇနီး)။ အမရာဒေဝီ နာမ အဘိဓူပါ ဒဿ-
နီယာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၂၀၄။ အမရ^၁ (၆) (က)
အနက်လည်း ကြည့်။

အမရာဒေဝီ(ဝိ)ပဉ္စ (တိ) [အမရာဒေဝီ+ပဉ္စ]
(က) အမရာဒေဝီ၏ ဆန္ဒပြဿနာ၊ လွယ်ကူ
စွာ မသိနိုင်အောင် လျှိုဝက်၍ ပြောဆိုအပ်
သော - လမ်းခရီး - အကြောင်းအရာ - ကို
ဆိုလိုအပ် - ရည်ညွှန်းအပ် - သော ပြဿနာ
စကားရပ်၊ (“ယေန သတ္တုဗိလင်္ဂါ စ...
ဆန္ဒပထံ ဝိဇာနာဟိ”ဟူသော စကားရပ်။)
(ခ) အမရာဒေဝီနှင့် စပ်ဆိုင်သော ပြဿနာ
စကားရပ် (က) ယေန သတ္တုဗိလင်္ဂါ စာတိ
အယမှိ အမရာဒေဝီပဉ္စော နာမ တက္ကေဝ

အာဝိ ဘဝိဿတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၄၉။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊
၆။၂၀၆) (ခ) အမရာဒေဝီပဉ္စော အဋ္ဌမော။
မိလိန္ဒ။၂၀၄။

အမရာဓိပ (ပ) [အမရ+အဓိပ] (၁) နတ်တို့၏
အကြီးအကဲ - အရှင်သခင်၊ သိကြားမင်း။
(၂) နဂါးတို့၏ - အကြီးအကဲ - အရှင်သခင်၊
နဂါးမင်း။ (၁) ဘဝဿ အမရာဓိပေါ။ ဇာ၊
၁။၂၇၃။ အမရာဓိပေါတိ တံ တေ သက္ကံ
မာရေတွာ သယံ သက္ကော ဒေဝရာဇာ ဟော-
ဟိတိ ဝဇတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၇၃။ (၂) သစေ
ဟိ ပုတ္တော ဥရုသဘဿ ကာသိဿ ရညော
အမရာဓိပဿ။ ဇာ၊ ၂။၂၃၀။ အမရာဓိ-
ပဿာတိ ဒီဃာယုကတယ အမရသခါတာနံ
နာဂါနံ အဓိပဿ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၄၅။

အမရာဝိက္ခေပ (ပ) [အမရာ+ဝိက္ခေပ] (၁)
မပြီးပြတ်နိုင် - အပြီးမသတ်နိုင် - ဆုံးဖြတ်
ချက်မချနိုင်သဖြင့် မပြတ်သား - သော အယူ၊
စကားဖြင့် အမျိုးမျိုးငြင်းပယ်ခြင်း။ (၂)
အမရာမည်သော ငါး၏ ဖမ်း၍မမိနိုင်အောင်
အမျိုးမျိုး ရှောင်ရှား ပြေးသွားခြင်းကဲ့သို့
(မည်သို့မည်ပုံ အယူအဆရှိကြောင်းကို လက်
ဆုပ်လက်ကိုင် ဖမ်းမမိနိုင်အောင်) အမျိုးမျိုး
ရှောင်ရှား ငြင်းပယ်ခြင်း။ အမရာဝိက္ခေပိက-
ကြည့်။

အမရာဝိက္ခေပဒိဋ္ဌိ (ထိ) [အမရာဝိက္ခေပ+ဒိဋ္ဌိ]
အမရာဝိက္ခေပ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊ (က) မပြီးပြတ် -
မပြီးဆုံး - နိုင်လောက်အောင် အမျိုးမျိုး
ငြင်းပယ်တတ်သော မိစ္ဆာအယူ။ (ခ) အမရာ
မည်သော ငါးကဲ့သို့ အမျိုးမျိုး ရှောင်ရှား
တတ်, ငြင်းပယ်တတ်သော မိစ္ဆာအယူ။
“နေဝ ဟောတိ န နဟောတိတိ ဂဏတော
စတုတ္တာ အမရာဝိက္ခေပဒိဋ္ဌိ” အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၄၀၃။ “ဟောတိ”တိ စ ပုဋ္ဌေ “နေဝါ”တိ,
“န ဟောတိ”တိ စ ပုဋ္ဌေ “န”ဣတိ သဗ္ဗတ္ထ
ပဋိက္ခိပန္နဿ အမရာဝိက္ခေပဒိဋ္ဌိ၊ အမရာ

အနုပစ္စေဒါ၊ အမရမစ္ဆသဒိဋ္ဌိ ဝါ ဝိက္ခေပ-
ဒိဋ္ဌိတိ အတ္ထော။ မူလဒ္ဓါဝ။၁၇၀။ (-မဟာနိ၊
၄။၂၁၂။ မ၊ဒ္ဓါ၊၃။၁၁၁။ သံ၊ဒ္ဓါ၊၂။၂၂၀။)

အမရာဝိက္ခေပဒိဋ္ဌိဘယ (ပု) [အမရာဝိက္ခေပဒိဋ္ဌိ+
ဘယ] အမရာဝိက္ခေပဒိဋ္ဌိ-မှ-ကို-ကြောက်
ခြင်း။ နေဝ သော န အညောတိ ပုဋ္ဌော
အမရာဝိက္ခေပဒိဋ္ဌိဘယေန (ပဋိက္ခိပတိ)။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၇။

အမရာဝိက္ခေပဒိဋ္ဌိသဟဂတ (တိ) [အမရာဝိက္ခေပ-
ဒိဋ္ဌိ+သဟဂတ] အမရာဝိက္ခေပဒိဋ္ဌိနှင့် တကွ
ဖြစ်သော ဝိတက် (အမရာဝိတက်)။ အမရ-
ဝိတက္က-ကြည့်။

အမရာဝိက္ခေပဓမ္မ (ပု) [အမရာဝိက္ခေပ+ဓမ္မ]
အမရာဝိက္ခေပသဘော (အမရာဝိက္ခေပဒိဋ္ဌိ)။
တသ္မိ ပုဂ္ဂလေ အနုရိယဓမ္မော...အမရာ-
ဝိက္ခေပဓမ္မော ယဒိဝံ မိစ္ဆာပဋိပဒါ။ မဟာနိ။
၁၁၂။

အမရာဝိက္ခေပပက္ခ (ပု) [အမရာဝိက္ခေပ+ပက္ခ]
အမရာဝိက္ခေပဒိဋ္ဌိ၏-အဖို့အရ-ဖက်။ နေဝ
ဟောတိ န န ဟောတိတိ စ အမရာဝိက္ခေပ-
ပက္ခံ ဂက္ခန္တိ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၂၁၁။...အညထာ
ဟေသ အမရာဝိက္ခေပပက္ခညေဝ ဘဇေယျ
စတုတ္ထဝါဒေါ။ သီ၊ဒ္ဓါ၊သစ်၊၁။၄၂၈။

အမရာဝိက္ခေပဝတ္ထု (န) [အမရာဝိက္ခေပ+ဝတ္ထု]
အမရာဝိက္ခေပဒိဋ္ဌိ၏ အကြောင်း၊ (မုသာဝါဒ
မှ ကြောက်ခြင်း၊ ဥပါဒါန်မှ ကြောက်ခြင်း၊
ပညာရှိတို့ စစ်ဆေးမေးမြန်းမှုမှ ကြောက်ခြင်း၊
ဖျင်းအ-ခြင်းဟူသော အကြောင်းလေးပါး)။
ယေန ယေန ဝါ ပန ဝတ္ထုနာတိ အမရာ-
ဝိက္ခေပဝတ္ထုအာဒိနာ။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၂၄၈။

အမရာဝိက္ခေပဝါဒ (ပု) [အမရာဝိက္ခေပ+ဝါဒ]
အမရာဝိက္ခေပအယူဝါဒ (အမရာဝိက္ခေပဒိဋ္ဌိ)။
နေဝ ဟောတိ န န ဟောတိတိ ဣမိနာ ပန
အမရာဝိက္ခေပဝါဒေါ ဒဿိတော။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။

၃၀၉။ ဒီ၊ဒ္ဓါ၊၁။၆၅။ တဒေတဿ အမရာ-
ဝိက္ခေပဝါဒဿ သဿတဒိဋ္ဌိသင်္ဂဟဝသေနဝ
ဝတ္တံ။ သီ၊ဒ္ဓါ၊သစ်၊၁။၄၃၅။ (-ဒီ၊ဒ္ဓါ၊၁။၁၇၄။)

အမရာဝိက္ခေပဝါဒဝတ္ထနာ (ထိ) [အမရာဝိက္ခေပ-
ဝါဒ+ဝတ္ထနာ] အမရာဝိက္ခေပဝါဒကို အကျယ်
ဖွင့်ပြရာ အဋ္ဌကထာ။ အမရာဝိက္ခေပေ ဝတ္ထ-
နယော ဝေါတိ ဗြဟ္မဇာလေ အမရာဝိက္ခေပ-
ဝါဒဝတ္ထနာယံ ဝတ္ထနယော ဝေ။ ဒီ၊ဒ္ဓါ၊၁။
၂၃၀။ သီ၊ဒ္ဓါ၊သစ်၊၂။၅၃။

အမရာဝိက္ခေပိက (တိ) [(၁) အမရာဝိက္ခေပ+
ကက။ (၂) အမရာဝိက္ခေပိ+က] (၁) (က)
မပြီးပြတ်နိုင်-အပြီးမသတ်နိုင်-ဆုံးပြတ်ချက်
မချနိုင်သဖြင့် မပြတ်သား-သော အယူ၊
စကားဖြင့် အမျိုးမျိုးအပုံပုံ-ငြင်းပယ်ခြင်း၊
ရှိ-ငြင်းပယ်တတ်-သော၊သူ။ (ခ) အမရာ
မည်သော ငါး၏ ဖမ်းရှုံ့မခိုနိုင်အောင် အမျိုး
မျိုး ရှောင်ရှား ပြေးသွားခြင်းကဲ့သို့ (မည်သို့
မည်ပုံ အယူအဆရှိကြောင်းကို လက်ဆုပ်လက်
ကိုင် ဖမ်းမခိုနိုင်အောင်) အမျိုးမျိုး ရှောင်ရှား
ငြင်းပယ်ခြင်းရှိသော၊သူ။ (ဂ) အမရာမည်
သော ငါးကဲ့သို့ အမျိုးမျိုး ရှောင်ရှားတတ်၊
ငြင်းပယ်တတ်သော၊သူ။ (က)(ခ)(ဂ) သန္တိ
ဘိက္ခဝေ ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ အမရာ-
ဝိက္ခေပိကာ တတ္ထ တတ္ထ ပဉ္စ ပုဋ္ဌာ သမာနာ
ဝါစာဝိက္ခေပံ အာပဇ္ဇန္တိ အမရာဝိက္ခေပံ။ ဒီ၊
၁။၂၃။ (က) န မရတိတိ အမရာ၊ ကာ
သာ? ဝေန္တိပိ မေ နောတိအာဒိနာ နယေန
ပရိယန္တရဟိတာ ဒိဋ္ဌိဂတိကဿ ဒိဋ္ဌိ ခေဝ
ဝါစာ စ။ ဝိဝိဓော ခေပေါတိ ဝိက္ခေပေါ၊
အမရာယ ဒိဋ္ဌိယာ ဝါစာယ စ ဝိက္ခေပေါတိ
အမရာဝိက္ခေပေါ၊ သော ဧတေသံ အတ္ထိတိ
အမရာဝိက္ခေပိကာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၆။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊
၂။၅၉။န မရတိတိ “ဝေမေဝါ” တိ သန္တိဋ္ဌာနာ-
ဘာဝေန န ဥပမုဋ္ဌိတိ...ခေပေါတိ သကဝါ-
ဒေန ပရဝါဒါနံ ဒိပနံ...အမရာယ ဒိဋ္ဌိယာ

ဝါစာယ ၈ ဝိက္ခိပန္နိ၊ ဝိဝိဓေပနေန္တိတိ ဝါ
အမရာဝိက္ခေပိနော၊ တေယေဝ “အမရာဝိက္ခေ-
ပိကာ” တိပိ ယုဇ္ဇတိ။ သီ၊ ဇိ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၃၀။
(- သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၄၅-၆။) (ခ) အပရာ
နယော၊ အမရာ နာမ ကော မစ္ဆတေတိ၊ သာ
ဥပ္ပုဇ္ဇနနိမုဇ္ဇနာဒိဝသေန ဥဒကေ သန္တာဝ-
မာနာ ဂဟေတုံ န သက္ကာတိ ဝေမေဝ အယမ္ပိ
ဝါဒေါ ဣတော စိတော ၈ သန္တာဝတိ၊ ဂါဟံ
န ဥပဂစ္ဆတိတိ အမရာဝိက္ခေပေါတိ ဝုဇ္ဇတိ၊
သော တေသံ အတ္တိတိ အမရာဝိက္ခေပိကာ။
ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၆။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၅၉။ တေန
အမရာယ ဝိက္ခေပေါ တထာ၊ သော ဝိယာတိ
အမရာဝိက္ခေပေါတိ အတ္တမာဟ။ သီ၊ ဇိ၊ သစ်၊
၁။ ၄၃၀။ (- သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၄၆။) (ဂ) အထ
ဝါ အမရာ ဝိယ ဝိက္ခိပန္နိတိ အမရာဝိက္ခေပိ-
နော၊ တေယေဝ အမရာဝိက္ခေပိကာ။ သီ၊ ဇိ၊
သစ်၊ ၁။ ၄၃၀။ (- မ၊ ၂။ ၁၉၀။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၄၁၄။
ပဋိသံ၊ ၁၅၄။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၄၅။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၁။
မ၊ ၄။ ၃။ ၁၆၂။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၅။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၉၂။
အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၀။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၅၇။ သာရတ္ထ၊
၁။ ၃၀၉။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃။ ၁၆၀။ ဒီ၊ ဇိ၊ ၁။ ၁၆၂-
၅။ သီ၊ ဇိ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၃၄။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၁။ ၂၃၃။
အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၉၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇိ၊ ၁။ ၂၅၄။)

အမရာဝိက္ခေပိကပက္ခ (ပု) [အမရာဝိက္ခေပိက +
ပက္ခ] အမရာဝိက္ခေပ-မိစ္ဆာအယုဋ်သုတို့၏ -
ဖက် - အုပ်စု - အသင်း အပင်း။ အမရာ-
ဝိက္ခေပိကပက္ခမ္ပိ ဤသက် ဘဇေတိ ဘဂဝါ
“သဿတော လောကော” တိ... သမ္ပုတိသစ္စ-
ဒိပနတော ၈။ ဝဇီရ။ ၂၇။

အမရာဝိက္ခေပိကဝါဒ (ပု) [အမရာဝိက္ခေပိက +
ဝါဒ] အမရာဝိက္ခေပ-မိစ္ဆာအယုဋ် သုတို့၏
အယူဝါဒ။ ယထာ အမရာဝိက္ခေပိကဝါဒါ
ကေန္တအလာဘိဝသေနော ဒဿိတာ။ ဒီ၊ ဇိ၊
၁။ ၁၇၄။

အမရာဝိက္ခေပိ (တိ) [အမရာ + ဝိက္ခေပိ (=
ဝိ + ခိပ + ဏိ)] (က) မပြီးပြတ်နိုင် - အပြီး
မသတ်နိုင် - ဆုံးဖြတ်ချက် မချနိုင်သဖြင့်
မပြတ်သား - သော အယူစကားဖြင့် အမျိုး
မျိုး အဖုံဖုံ ငြင်းပယ်တတ်သော။ (ခ)
အမရာမည်သော ငါးကဲ့သို့ အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံ
ရှောင်ရှားတတ်၊ ငြင်းပယ်တတ် သော၊ သူ။
အမရာဝိက္ခေပိက-ကြည့်။

အမရာသဒိသ (တိ) [အမရာ + သဒိသ] အမရာ
မည်သော ငါးနှင့် တူသော မိစ္ဆာအယူ
(အမရာဝိက္ခေပဒိဋ္ဌိ)။ ဒုတိယနယဝသေန
အမရာသဒိသာယ အမရာယ ဝိက္ခေပံ ဒဿေ-
တုံ။ ဒီ၊ ဇိ၊ ၁။ ၁၆၃။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၁။

အမရာသဒိသဝိက္ခေပ (ပု) [အမရာသဒိသ +
ဝိက္ခေပ] အမရာမည်သော ငါးနှင့်တူသော
မိစ္ဆာအယူဖြင့် အမျိုးမျိုး ငြင်းပယ်ခြင်း။
ဒုတိယနယဝသေန ပန အမရာသဒိသဝိက္ခေပံ
ဒဿေတုံ “ဣဒံ ကုသလန္တိ ပုဋ္ဌော” တိအာဒိ-
ဝစနံ ဝက္ခတိ။ သီ၊ ဇိ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၃၀။

အမရိ (ကြိ)၊ မရတိ (ဇာ၊ ၁။ ၂၅၄။ ဇာ၊ ၄။ ၃။
၃၆၈။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၁၉၅) ကြည့်။

အမရိကာ (ထိ) [န + မရိကာ] အမရိကာ-မည်
သော မြစ်။ နဒီ အမရိကံ နာမ၊ ဥပဂန္တာန-
ဟံ တဒါ။... သုဒိဋ္ဌာ မရိကာ နဒီ။ အပ၊ ၂။
၇၉၊ ၈၀။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၇-၈။

အမရိတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [န + မရိတုံ] မသေခြင်းငှါ။
အမရိတုကာမ (မဟာနိ၊ ၄။ ၃၁) ကြည့်။

အမရိတုကာမ (တိ) [အမရိတုံ + ကာမ] မသေ
ခြင်းငှါ အလိုရှိသော၊ မသေလိုသော။ သမဏ
ဗြာဟ္မဏေ... အမရိတုကာမေ သုဓ-
ကာမေ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၆၃။ အထ ပုရိသော အာ-
ဂစ္ဆေယျ ဇီဝိတုကာမော အမရိတုကာမော။
မ၊ ၁။ ၃၉၀။ မ၊ ၃။ ၄၇။ သီ၊ ၂။ ၃၉၃။ မဟာနိ။
၆။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၄၁၇။ အမရိတုံ ကာမယတိတိ

အမရိတုကာမော။ မဟာနိဋ္ဌာဉာဏံ။ ယော
ပန မရိတုကာမာ ဝါ အမရိတုကာမာ ဝါ
မာရေတုကာမာ ဝါ အမာရေတုကာမာ ဝါ။
ဝိဋ္ဌာ ၂၂၇။ (- သံ၊ ၃။ ၃၀၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၈၉။
ဝဇီရ၊ ၁၆၅။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၆၈။ ဝိမတိ၊ ၁။
၂၃၀။)

အမရိတုကာမတာ (တိ) [အမရိတုကာမ + တာ]
မသေခြင်းငှါ အလိုရှိသည်၏ အဖြစ်၊ မသေ
စေလိုသည်၏ အဖြစ်။ ပါဏေ ဇီဝိတုကာမ-
တာယ အမရိတုကာမတာယ သုခကာမ-
တာယ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၁။

အပရိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န + မရိတွာ] မသေမှု၍။
သော တေန ကာရဏေန အပရိတွာ။ စရိယာ၊
၄။ ၂၃၆။ ဇော၊ ၄။ ၄။ ၃၀။ တယာ သဒ္ဓိံ အမ-
ရိတွာ အကာမာ ဇီဝိဿာမ။ ဝဇီရ၊ ၆၆။

အမရိန္ဒ (ပု) [အမရ + ကန္ဒ] နတ်တို့ကို အစိုးရ
သောသူ။ သိကြားမင်း။ အဟောသိံ အမ-
ရိန္ဒဿ၊ မဟေသိံ ဒယိတာ တဟိံ။ အပ၊ ၂။
၂၁၅။

အမရိန္ဒသုနန္ဒန (န) [အမရိန္ဒ + သုနန္ဒန] သိကြား
မင်းသည် အလွန်နှစ်သက်အပ်သော (နန္ဒဝန်
ဥယျာဉ်)။ သုဒိဋ္ဌ နန္ဒနံ တေန၊ အမရိန္ဒ-
သုနန္ဒနံ။ အပ၊ ၂။ ၂၂၅။ ထေရီ၊ ၄။ ၁၃၅။
နိတိ၊ ၁။ ၉၀။

အမရိသ (ပု) [န + မရိသ] သည်းမခံခြင်း၊
သည်းမခံနိုင်ခြင်း။ စိန္တာ ဂဗ္ဘာ ပမာရော-
မရိသမဓ။ သုဗောဓာလင်္ကာရ၊ ၃၄၄။ အမ-
ရိသော အက္ခမတာ။ အက္ခမလက္ခဏဿ
အမရိသဿ။ သုဗောဓာလင်္ကာရ၊ ၃၄၄။

အမရိသန (န) [န + မရိသန] (၁) သည်းမခံ
နိုင်ခြင်း။ (တိ) (၂) သည်းခံခြင်းမရှိသော၊
စိတ်ဆိုးတတ်သောသူ။ (၁) အနောကပ္ပနာ-
မရိသနတ္ထဝသေန တေ အတ္တိနာမသဒ္ဓေ
ဥပပဒေ ပရိဘုဉ္ဇိဿသီတိ အနာဂတဝစနံ

ကတံ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၅။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၀၆။ အမရိ-
သနံ အသဟနံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၉။ ဝိမတိ၊ ၁။
၁၀၀။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၄၂။ (တိ) (၂) အမရိသ-
နောယိ နတ္ထိ မရိသနံ ခမာ အဿ အမရိ-
သနော၊ မရိသ အသဟနော။ ဓာန်၊ ၄။ ၇၃၂။

အမရိသနတ္ထ (ပု) [အမရိသန + အတ္ထ] သည်းမခံ
နိုင်ခြင်း အနက်။ အတ္တိနာမာတိ အမရိသ-
နတ္ထေ နိပါတော။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၅၈။ အမရိသ-
နတ္ထေတိ အသဟနတ္ထေ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၅၂။
အမရိသန (၁) အနက်နှင့် မောက်၊ သျှ၊ ၂။
နာ-ဂဉ္ဇ-လည်း ကြည့်။

အပရိဿာ (ကြိ) မရတိ။ (ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၂၃)-
ကြည့်။

အမရုယျာန (န) [အမရ + ဥယျာန] အမရ-
မည်သော ဥယျာဉ်။ အမရုယျာနံ ဂန္ဓာ။
ဗုဒ္ဓဝိ၊ ၄။ ၂၆၅။

အမလ^၁ (တိ) [န + မလ] (ကိလေသာဟူ
သော) အညစ်အကြေး - မရှိ - ကင်း -
သော၊ (က) မြတ်စွာဘုရား။ (၁) နိဗ္ဗာန်။
(ဂ) တရားတော်။ (ဃ) ကေတုမာလာ
ရောင်ခြည်တော်။ (က) အမလော ဗုဒ္ဓေါ
ဝိမလော။ စူဠနိ၊ ၂၀၂။ အမလောတိ
ကိလေသမလဝိရဟိတော။ စူဠနိ၊ ၄။ ၇၉။ (ခ)
သုစိရံ အမလံ ဝိသောဓိတ (အပ၊ ၂။ ၇၀) နှိ
သုဋ္ဌ၊ စိရံ ဒီယေန အဋ္ဌနာ အမလံ နိဗ္ဗာန်
ဝိသေသေန သောဓိတံ။ အပ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၁။
(ဂ) ဗုဒ္ဓဉ္စ ဓမ္မမလံ ဂဏမုတ္တမဉ္စ။ ကစူဠ၊
နာ-၃၉။ (ဃ) အမလောကာဘာသော
အဿ သတ္တုနော။ သုဗောဓာလင်္ကာရ၊ ၃၄၄။
၂၉၀။

အမလ^၂ (န) [အမ + အလ။ အမ ဂမနော၊
အလော။ ဓာန်၊ ၄။ ၄၉၂။] အတြိဂ်
(လ-ချေး)။ အမလံ တူဗ္ဘကံ ဘဝေ။ ဓာန်။
၄၉၂။

အမလက (တိ) [အမလ + က] အညစ်အကြေး
မရှိသော(အရောင်)။ အမလကော နိဗ္ဗလော
အာသာ သော အဿ စန္ဒဿ။ သုဗောဓာ-
လင်္ကာရ၊ ဣ။ ၂၉၀။

အမလစရက (န) [အမလ + စရက] အညစ်
အကြေး မရှိသော - သန့်ရှင်းသော - ခြေ
တော်။ ဒဿဗလဿ အမလစရကကမလယုဂ-
ဋ္ဌေသု သပရိဝါရော သိရသာ အဘိဝဓိတော။
ဗုဒ္ဓဝံ ဋ္ဌ။ ၂၇၇။

အမလဋ္ဌ (ပု) [အမလ + အတ္တ] အညစ်အကြေး
မရှိသည်၏ အပြစ်ဟူသော-အညစ်အကြေး
မတင် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ခြင်း - အနက်
သဘော။ အမလဋ္ဌော အဘိညေယျော။
ပဋိသံ၊ ၁၉ အမလနိဗ္ဗာနာရမ္မဏတ္တာ အမလ-
ဋ္ဌော။ ပဋိသံ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၄။

အမလနိဗ္ဗာနာရမ္မဏတ္တ (န) [အမလ + နိဗ္ဗာန +
အာရမ္မဏ + တ္တ] အညစ်အကြေး မရှိသော
နိဗ္ဗာန်လျှင် အာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်။ အမလဋ္ဌ-
ကြည့်။

အမလမဇ္ဈိမ (တိ) [အမလ + မဇ္ဈိမ] အညစ်
အကြေးကင်းသော-သန့်ရှင်း-စင်ကြယ်-
သော-ခါး ရှိသော၊ သူ။ တံ ဝုယုမာနံ သော-
တေန၊ ဒိသ္မာနာ' မလမဇ္ဈိမေ။ ဇော၊ ၁။ ၃၅၈။
အမလမဇ္ဈိမေတိ နိမ္မလမဇ္ဈေ။ ဇော၊ ၁။ ၅၄။

အမလမတိ (တိ) [အမလ + မတိ] အညစ်အကြေး
ကင်းသော-သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော-စိတ်ရှိ
သော၊ သူ။ အမလမတိ'။ မဟာဝံ၊ ၁၅။ ၂၁၄။
ရာဂါဒိသဗ္ဗကိလေသာမလဝိရဟိတတ္တာ ပရိ-
သုဒ္ဓမတိ'။ မဟာဝံ၊ ၁၅။ ၂၁၄။

အမလိ(လိ)န (တိ) [န + မလိ(လိ)န] မညစ်
နွမ်းသော၊ ကေန အထူးစင်ကြယ်သော။
ကိလေသမလေန အမလိနံ ကတာ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၆၉။
မ၊ ၁။ ၂။ ၁၀၉။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၁၆၇။ အံ၊ ၁။
၂။ ၃၄၇။ ဥဒါန၊ ၁။ ၂၈၀။ ကိလေသမလေန

အမလိနံ ကတာတိ တဏှာသံကိလေသာ-
ဒိနာ အသံကိလိဋ္ဌံ ကတာ၊ စိတ္တုပ္ပါဒမတ္တမ္ပိ
သံကိလေသမလံ အနုပ္ပါဒေတွာ၊ အစူန္တမေဝ
ဝိသုဒ္ဓိံ ကတာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃။ ဒီ၊ ၁။ ၂၄၀။
အမလိနန္တိ အသံကိလိဋ္ဌံ။ သီ၊ ၁။ ၁၆။ ၂။ ၇၆။
(-မ၊ ၁။ ၂။ ၂၃၈။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၃၁၅။)

အမလိနဘာဝ (ပု) [အမလိန + ဘာဝ] မညစ်
နွမ်းသည်၏ အဖြစ်။ နိရုပက္ခိလေသဋ္ဌ (မ၊ ၁။
၂။ ၂၃၈)-ကြည့်။

အမလ္လ (ပု) [န + မလ္လ] လက်ငွေသမား-လက်
ပမ်းသည်-မဟုတ်သောသူ။ 'အမလ္လောမ္ပိ၊
အမလ္လောမ္ပိ'တိ ဝဒန္တမေဝ နာဟံ တဝ မလ္လ-
ဘာဝံ ဝါ အမလ္လဘာဝံ ဝါ ဇာနာမိ။ ဇော၊ ၁။
၄။ ၈၂။

အမလ္လဘာဝ (ပု) [အမလ္လ + ဘာဝ] လက်ငွေ
သမား မဟုတ်သည်၏အဖြစ်။ အမလ္လ-ကြည့်။

အမဿက (တိ) [န + မဿ + က] မုတ်ဆိတ် -
ကြင်စွယ်-မရှိသော၊ သူ။ ဒွေ ဒွေ ဂဟပတ-
ယော ဂေဟေ၊ ဧကော တတ္ထ အမဿကော။
ဇော၊ ၁။ ၅၉။ ဇော၊ ၁။ ၂။ ၁၆၉၊ ၁၇၀။

အမဿဇာတ (တိ) [န + မဿ + ဇာတ] မုတ်
ဆိတ် - ကြင်စွယ် - မပေါက် - သေး -
သော၊ ငယ်ရွယ်နုပျိုသော၊ သူ။ အမဿဇာ-
တော အပ္ပရာဏဝဏ္ဏံ။ ဇော၊ ၂။ ၃၄။ အမဿ-
ဇာတောတိ န တာဝဿ မဿ ဇာယတိ၊
တရုဏောယေဝ။ ဇော၊ ၁။ ၅။ ၂၁၆။

အမဟဂ္ဂတ (တိ) [န + မဟဂ္ဂတ] မဟဂ္ဂုတ်စိတ်
- ရူပါဝစရစိတ် အရူပါဝစရစိတ် - မဟုတ်
သော၊ (က) ကာမာဝစရစိတ် လောကုတ္တရာ
စိတ် ဖြစ်သော။ (ခ) ကာမာဝစရစိတ် ဖြစ်
သော။ (ဂ) အမဟဂ္ဂုတ် ဝါစိတ္တံ 'အမဟဂ္ဂုတ်
စိတ္တံ'နိ ပဇာနာတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၇၅။ မ၊ ၁။ ၄၁။
သံ၊ ၁။ ၂။ ၃၂။ ပဋိသံ၊ ၁၀၉။ ရူပါဝစရရူပါ-

ဝစရံ မဟဂ္ဂတံ၊ အဝသေသံ အမဟဂ္ဂတံ။
ပဋိသိသ္ဓါ၊ ၁။ ၂၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၄၀။ အဝသေ-
သန္တိ ပရိတ္တအပ္ပမာဏံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၄၃။
(ခ) အမဟဂ္ဂတံ ဝါ စိတ္တံ 'အမဟဂ္ဂတံ စိတ္တ'-
န္တိ ပဇာနာတိ။ ဒိ၊ ၂။ ၂၃၇။ အဘိ၊ ၁။ ၂၀၄-၅။
အမဟဂ္ဂတန္တိ ကာမာဝဇရံ။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၃၆၆။
အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၆။ (- ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၄။) မဟဂ္ဂ-
တ-နှင့် ယှဉ်ကြည့်။

အမဟဂ္ဂတဠတ္တာရမ္မဏံ (တိ) [အမဟဂ္ဂတ +
အဠတ္တ + အာရမ္မဏ] မဟဂ္ဂတံ မဟုတ်သော -
အဠတ္တ-ဟူသော - အာရုံရှိသော - အာရုံကို
အာရုံပြုသော။ အမဟဂ္ဂတဠတ္တာရမ္မဏာယ
မဟဂ္ဂတဠတ္တာရမ္မဏာ။ အနု၊ ၂။ ၁၂၄။

အမဟဂ္ဂတဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏံ (တိ) [အမဟဂ္ဂတ +
ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏ] မဟဂ္ဂတံ မဟုတ်သော ဗဟိဒ္ဓ
(ပညတ်) - ဟူသော အာရုံရှိ - ကိစ္စာရုံပြု -
သော။ ကဒါစိ အမဟဂ္ဂတဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏာယ
မဟဂ္ဂတအဠတ္တာရမ္မဏာ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၄။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၆၆။ အမဟဂ္ဂတဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏာယ
စုတိယာ အနန္တရာ မဟဂ္ဂတအဠတ္တာရမ္မဏာ
စုတိယစတုတ္ထာရပ္ပပဋိသန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၁၀။
(- မူလ၊ ၂။ ၁၁၀။ အနု၊ ၂။ ၁၂၄။)

အမဟဋ္ဌသဘာဝ (ပု) [န + မဟဋ္ဌသ + ဘာဝ]
အလွန် မစားသော - အစားမကြူးသော -
သည်၏ အဖြစ်။ အနောဒရိကတ္တ (အံ၊ ၄။ ၃။ ၄၁)
ကြည့်။

အမဟတ္တ (န) [န + မဟတ္တ] မမျှား - မကြီးမား
- သည်၏ အဖြစ်။ ပယောဂဝတ္ထုအာဒိပစ္စ-
ယာနံ အမဟတ္တေပိ ဂုဏမဟန္တတာဒိပစ္စ-
ယေဟိ... ဧဝံတဗ္ဗာ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၁၈။ ဒိ၊
၄။ ၁။ ၁၁၂။ ပယောဂဝတ္ထုအာဒိပစ္စယာနံ ဟိ
အမဟတ္တေပိ ဟန္တဗ္ဗဿ ဂုဏမဟန္တတာယ
မဟာသာဝဇ္ဇတာ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၀၁။ (- အနု၊
၁။ ၈၈။)

အမဟတ္တ (ပု) [န + မဟတ္တ] မမျှား - အနည်း
ငယ် - ဟူသော အနက်။ အမဟတ္တဝါစက-
ကြည့်။

အမဟတ္တဝါစက (တိ) [အမဟတ္တ + ဝါစက]
မမျှား - အနည်းငယ် - ဟူသော အနက်ကို
ဟောသော။ မတ္တသဒ္ဓေါ အမဟတ္တဝါစကော
'ဘေသဇ္ဇမတ္တာ' တိအာဒိသု ဝိယ။ သိ၊ ၄။
သစ်၊ ၁။ ၂၃၂။

အမဟန္တ (တိ) [န + မဟန္တ] (၁) မကြီး -
မကျယ်ဝန်း - သော။ (၂) မမျှားသော။ (၁)
လဉ္စ အလဘန္တာ ဟိ ခေတ္တံ အမဟန္တပိ
မဟန္တံ ကတော မိနန္တိ။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၇၈။ မ၊ ၄။ ၂။
၁၁၄။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၃၃၈။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၈။ အဘိ၊
၄။ ၃။ ၉၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၆၁။ ကခါ၊ ၄။ ၂၀၃။
(၂) 'တာနိ ဟိ သုဝိညေယျာနိ အမဟန္တာ-
နိ' တိ ဂဟေတွာ ဌိတော တေသံ ဓပ္ပရိဂ္ဂဟိတ-
တံ ဝိသု။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။
၄၅၁-၂။ မဟန္တ (အနု၊ ၄။ ၁။ ၁၄၈) လည်း
ကြည့်။

အမဟန္တတာ (တိ) [အမဟန္တ + တာ] မကြီးကျယ်
- မမျှား - မမြင့်မြတ် - သည်၏ အဖြစ်။
ဝိပါကဝိပ္ပါရဿ အမဟန္တတာယ န မဟာ-
ဝိပ္ပါရော။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၄။

အမဟန္တဘာဝ (ပု) [အမဟန္တ + ဘာဝ] မမျှား
- မကြီး - သည်၏ အဖြစ်။ ပယောဂဝတ္ထုနံ
အမဟန္တဘာဝေ ဟန္တဗ္ဗဿ ဂုဏမဟတ္တေနပိ
တတ္ထ ပဝတ္ထဉ္စကာရစေတနာ ဝိယ။ သိ၊ ၄။
သစ်၊ ၁။ ၂၃၂။

အမဟပ္ပလ (တိ) [န + မဟပ္ပလ] ကြီးကျယ် -
မျှား - မြတ် - သော အကျိုးမရှိသော။ တေသံ
ကာရာနိ အတ္တနိ ကတာနိ အမဟပ္ပလာနိ
ကတော။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၀။ ခါဏုကနိစိတံ
အမဟပ္ပလံ ဟောတိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၅၁။

အမဟပ္ပလဘာဝ (ပု) [အမဟပ္ပလ + ဘာဝ]
ကြီးကျယ် - မျှား - မြတ် - သော အကျိုးမရှိ

သည်၏ အဖြစ်။ တထ အမဟပုလဘာဝ-
နေဝ ပစ္စယဒါယကာနမ္ပိယ န မဟပုလံ
ဟောတိ။ ထေရ ဌ၊ ၂။ ၉။

အမဟပုလဘာဝကရဏ (တိ) [အမဟပုလဘာဝ
+ ကရဏ] ကြီးကျယ်-မျှား-မြတ်-သော
အကျိုးမရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ အပိစ
ကုဟကော ဒက္ခိဏာယ အမဟပုလဘာဝကရ-
ဏေနဝ ဒါယကံ ဟနတိတိ ဝုတ္တော။ ထေရ၊
ဌ၊ ၁။ ၃၃၀-၁။

အမဟပုညတာ (တိ) [န + မဟာပုညတာ]
ကြီးမားသော ဘုန်းကံရှိသူ - ဘုန်းကံကြီး
မားသူ - မဟုတ်သည်၏အဖြစ်။ အလဘန္တာ-
ပီတိ အမဟပုညတာယ န လာဘိနော
သမာနာပိ။ ဒီ၊ ၆။ ၂။ ၁၃၃။

အမဟေသက္ခ (တိ) [န + မဟေသက္ခ] ဘုန်း
တန်ခိုးကြီးမားသူမဟုတ်သော၊ ဘုန်းတန်ခိုး
နည်းပါးသော၊ သူ။ အမဟေသက္ခေဟိ ဒေဝ-
မနုဿေဟိ ကရိယမာနာနံ နာတိဥဇ္ဇာရာနံ
ပူဇာဝိသေသာနံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၂၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၆။ ၁။ ၂၂၄။

အမာ (ဗျ) [န + မာ + အာ] (၁) အတူတကွ။
(၂) အနီး။ (၃) သဟ သဒ္ဓိ သမံ အမာ
ဣတိ သမကြိယာယံ။ ရှု၊ နှာ-၁၃၅။ နိတိ၊
သုတ္တ၊ နှာ-၃၇၇။ (၁) (၂) အမာ သဟသမိ-
ပေထ။ ဓာန်၊ ၁။ ၁၁၉၉။ အမာသဒ္ဓေါ သဟတ္ထေ
သမိပတ္ထေ စ၊ အမာဝါသိ၊ အမာဂတော စ။
ဓာန်၊ ၆။ ၁။ ၁၁၉၉။ အမစ္စ၊ အမာဝသိ-ထို့လည်း
ကြည့်။

အမာတာပိတရသံဝ(စု)ဋ္ဌ(တိ) [န + မာတာပိတု
+ သံဝဋ္ဌ] အမိအဘတို့အထံ၌ ကြီးပြင်းရသည်
မဟုတ်သော၊ မိဘတို့၏အဆုံးအမကို မနာယူ
ရပဲ အသက်ကြီးလာသော၊ သူ။ အမာတာ-
ပိတရသံဝ (ဇော) ခွေါ (အမာတာပိတရိ-
သံဝဋ္ဌေါ၊ သိ၊ ဣ။ အမာတာပိတုသံဝဋ္ဌေါ၊

သျှာ) အနာဓေရကုလေ ဝသံ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၇။
ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၉၁။ မာတာပိတရော နိဿာယ
တေသံ ဩဝါဒံ အဂ္ဂဟေတွာ သံဝဇော။
ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၄၆၂။

အမာတာပိတရသံဝဋ္ဌတ္ထ (န) [အမာတာပိတရ-
သံဝဋ္ဌ + ထွ] အမိအဘတို့အထံ၌ - အမိအဘ
တို့၏ အဆုံးအမကို နာယူ၍ - ကြီးပြင်းလာ
ရသူ မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်။ တုမေ ပန
အမာတာပိတရသံဝဋ္ဌတ္တာ...ယံ ဝါ တံ ဝါ
မုခါဓူဠံ ဝဇေ။ နိတိ၊ ပဇ၊ ၁၂၇။

အမာတာပိတရိသံဝဋ္ဌ (တိ) [န + မာတာပိတု +
သံဝဋ္ဌ] အမာတာပိတရသံဝဋ္ဌနှင့် အနက်တူ၊
၎င်းကြည့်။

အမာတာပိတုသံဝဋ္ဌ (တိ) [န + မာတာပိတု +
သံဝဋ္ဌ] အမာတာပိတရသံဝဋ္ဌနှင့် အနက်တူ၊
၎င်းကြည့်။

အမာတာပုတ္တ (တိ) [န + မာတာပုတ္တ] (အချင်း
ချင်း စောင့်ရှောက်ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သော)
အမိနှင့်သား မရှိထုပြစ်သော၊ အမိနှင့် သား
ပင် အချင်းချင်း အကူအညီ မပေးနိုင်သော၊
(ဘေး)။ အမာတာပုတ္တိက-ကြည့်။

အမာတာပုတ္တိက (တိ) [အမာတာပုတ္တ + ဣက]
အမာတာပုတ္တနှင့် အနက်တူ။ တိဏိမာနိ
ဘိက္ခဝေ အမာတာပုတ္တိကာနိ ဘယာနိ တိ
အဿုတဝါ ပုထုဇ္ဇေနော ဘာသတိ။ အံ၊ ၁။
၁၇၈။ အမာတာပုတ္တိကာနိတိ မာတာ စ
ပုတ္တော စ မာတာပုတ္တံ၊ ပရိတ္တာတုံ သမတ္ထ-
ဘာဝေန နတ္ထိ ဧတ္ထ မာတာပုတ္တန္တိ အမာတာ-
ပုတ္တိကာနိ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၄။ ပရိတ္တာတုံ သမတ္ထ-
ဘာဝေနာတိ ဥပ္ပန္နဘယတော ရက္ခိတုံ သမတ္ထ-
ဘာဝေန။ နတ္ထိ တတ္ထ မာတာပုတ္တံ အညမညံ
တယံတုံ သမတ္တန္တိ အမာတာပုတ္တိကာနိ၊ တာနိ-
ယေဝ အမာတာပုတ္တိကာနိ။ တေနာဟ
“နတ္ထိ ဧတ္ထာ”တိအာဒိ။ အံ၊ ၆။ ၂။ ၁၄၉။

အမာတိက (တိ) [န + မာတု + က] အမိမိ
သော၊ သူ။ အမာတိကော အပိတိကော၊ ရုက္ခ-
မူလသို့ ဈာယတိ ဇာ၊ ၂။ ၅၃။ နိမ္မာတိကော
နိပ္ပိတိကော ကာရုညပ္ပတ္တော ဈာယတိ။ ဇာ၊
၄။ ၅။ ၂၆၅။

အမာတိကာ (ထိ) [န + မာတိကာ] (ဓမ္မသင်္ကဏီ
ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူအပ်သော) ခေါင်း
စဉ် မာတိကာ မဟုတ်သော ပုဒ်။ 'အနိစ္စာ
ဧရာဘိဘူတာ'တိအာဒိဟိ အမာတိကာဝ-
သေန... ဧကမမာတိကာ နိက္ခိတ္တာ။ အဘိ၊
၄။ ၂။ ၃၇၉။

အမာတု (ထိ) [န + မာတု] အမိမဟုတ်သော
မိန်းမ။ အယံ ဒသ မာသေ ကုစ္ဆိယာ ဓာရိ-
တတ္တာ အမာတာ ကာတုံ န သက္ကာ၊ မ၊ ၄။ ၄။
၁၃၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၉။ ဝေဠုပေန ဟိ အမာ-
တရမေဝ 'မာတာ မေ'တိ အပိတာဒယော
ဝေ စ 'ပိတာ မေ'တိ အာဘိနာ နယေန
ဝတ္တာ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၄။ (-မ၊ ၄။ ၁။ ၃၄၃။)

အမာတုဂါမ (ပု) [န + မာတုဂါမ] မာတုဂါမ
- မိန်းမ - မဟုတ်သူ။ အမာတုဂါမေ မာတု-
ဂါမသညိ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ၊ အမာတုဂါ-
မေ အမာတုဂါမသညိ အနာပတ္တိ။ ဝိ၊ ၂။ ၃၁။

အမာတုဂါမသညိ (တိ) [အမာတုဂါမ + သညာ
+ ဤ] မာတုဂါမ - မိန်းမ - မဟုတ်ဟု အမှတ်
ရှိသော၊ သူ။ အမာတုဂါမ-ကြည့်။

အမာနန (န၊ ထိ) [န + မာနန] မမြတ်နိုးခြင်း၊
မလေးစားခြင်း၊ ဂရုမစိုက်ခြင်း။ အမာနနာ
ယတ္ထ သိယာ၊ သန္တာနံ ဝါ ဝိမာနနာ။ ဇာ၊
၁။ ၁၄၀။ သန္တာနံ ပဏ္ဍိတာနံ သီလသမ္ပန္နာနံ
မာနနဿ အဘာဝေန အမာနနာ။ ဇာ၊ ၄။
၃။ ၂၃၃။

အမာနဝတ္ထု (န) [န + မာန + ဝတ္ထု] မာန
မာန-၏-ဖြစ်ရာ-အကြောင်း - ဖြစ်ကြောင်း
- မဟုတ်သော။

အမာနဝတ္ထုဘာဝ (ပု) [အမာနဝတ္ထု + ဘာဝ]
မာနမာန၏ ဖြစ်ကြောင်း မဟုတ်သည်၏
အဖြစ်။

အမာနဝတ္ထုဘာဝပဝေဒန (န) [အမာနဝတ္ထု-
ဘာဝ + ပဝေဒန] မာနမာန၏ ဖြစ်ကြောင်း
မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကို - သိစေခြင်း - ပြော
ကြားခြင်း။ ဂေါတ္ထမူလဿ ဂါရယုတာယ
အမာနဝတ္ထုဘာဝပဝေဒနတော 'မာနဒ္ဓန္တံ
မူလေ ဆေတွာ'တိ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၈။ သိ၊
၄။ ၁။ ၁။ ၂။ ၂၇၂။

အမာနသ (တိ) [န + မာနသ] စိတ် - ဝိညာဏ်
- မရှိသော၊ အသည်ဘဝ။ သုခဒုက္ခာဒိသမ-
တိက္ကမနတော အမာနသော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၉။

အမာနသတ္တ (တိ) [န + မာန + သတ္တ] မာနဖြင့်
- ငြိကပ် - တွယ်တာ - တော် မမူသော - မငြိ
ကပ် - မတွယ်တာ - သော၊ သူ၊ မြတ်စွာဘုရား။
ယော မာနသတ္တေသု အမာနသတ္တေသု
အမာနသတ္တော။ သုတ္တနိ။ ၃၄၇။

အမာနိတ (တိ) [န + မာနိတ] မမြတ်နိုးအပ်
သော၊ သူ။ အညတိတ္တိယာ ပန ပရိဗ္ဗာဇကာ
အသက္ကတာ ဟောန္တိ အဂစ္ဆကတာ အမာ-
နိတာ အပူဇိတာ။ ဥဒါန။ ၉၀။ အမာနိတော
အပူဇိတော။ မဟာနိ။ ၁၂၉။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၃။

အမာနိယမာန (တိ) [န + မာနိယမာန] မမြတ်
နိုးအပ်သော၊ သူ။ အထ ခေါ ကောသမ္ပကာ
ဘိက္ခု၊ ကောသမ္ပကေဟိ ဥပါသကေဟိ...
အမာနိယမာနာ အဘဇိယမာနာ။ ဝိ၊ ၃။
၅၀၁။

အမာနသ (ပု) [(၁) န + မာနသ။ (၂) န
+ မာနသ (-မာနသ + အ)] (၁) လူမဟုတ်
သော - လူနှင့်တူသော - သတ္တဝါ (က) နတ်။
(ခ) နဂါး။ (ဂ) ကိန္နရာ။ (တိ) (၂) လူတို့
၏ ဥစ္စာမဟုတ်သော၊ (က) လူတို့၏အသံ
မဟုတ်သော၊ အသံ (ဗလဝါမုခ သမုဋ္ဌရာ၏
ကြောက်မက်ဖွယ်ရာ ရေလှိုင်းလုံးကြီးများ၏

အသံ)။ (ခ) လူတို့၏ အဆီမှ တပါးသော၊ အဆီ၊ (ဝံ၊ဝက်-စသည်တို့၏အဆီ)။ (၁)(က) အမာနုသော မာနုသေ အဋ္ဌဘာသိ။ ဝိမာန။ ၁၁၆။ ပေတ။ ၁၉၃။ ဝိမာန၊ ၄၈၂။ ဒေဝါ ဒဿနံ မာယန္တိ။ မာနုသိယာ အမာနုသ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၉၀။ ဇာ၊ ၄။ ၄၂၃။ (-ပေတ။ ၁၇၉၊ ၁၈၉။ ဇာ၊ ၂။ ၂၉၈။ ပေတ၊ ၄။ ၁၉၅။ ဇာ၊ ၄။ ၂၁၄။) (ခ) ယံ မာနုသော ဝိဿသေ အမာနုသမိ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၄၀။ ဇာ၊ ၄။ ၄၆၄၊ ၄၆၅။ (ဂ) ဣဉ္ဇ သုတွာန အမာနုသနံ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၃၃။ အမာနုသနန္တိ ကိနုရာနံ။ ဇာ၊ ၄။ ၄၄၆။ (တိ) (၂) (က) သဒ္ဓေါ သုယုတိ မာနုသော။ ဇာ၊ ၁။ ၂၃၉။ သုယုတိမာနုသောတိ သုယုတိ အမာနုသော သဒ္ဓေါ။ ဇာ၊ ၄။ ၁၄၄-၅။ (ခ) ဝသာကာလေ အမာနုသ။ ခုဒ္ဓသိက္ခာ။ ၉၁။ အမာနုသ မနုဿဝသာရဟိတာ ဝသာ။ ခုဒ္ဓသိက္ခာ။ ၉၊ ၁၁။ ၉၁။

အမာနုသ ၂ (တိ) [အမာနုသ + အ] (၁) နတ်တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော၊ နတ်တို့ပိုင်ဆိုင်သော။ (၂) ပြိတ္တာတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ပြိတ္တာတို့၏ ခန္ဓာကိုယ်မှာ ရှိသော။ (၁) အာယံ ဟိတွာ အမာနုသ (ဒီ၊ ၂။ ၂၂၈) နှိ ခိဗ္ဗံ အာယံ ဇဟိတွာ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၃၁။ ရူပံ ပဿတိ အမာနုသံ။ ဝိမာန။ ၅၅-၆။ ဝိမာန၊ ၄။ ၁၅၈-၉၊ ၁၆၁။ လန္တံ မေ စက္ခု အမာနုသံ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၁၉။ စရိယာ၊ ၄။ ၇၄-၅။ အမာနုသန္တိ ခိဗ္ဗစက္ခု မယာ လန္တံ။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၄၁၂။ (-အဟ၊ ၂။ ၁၂၃။ ပေတ။ ၁၆၄၊ ၁၆၅။ ဇာ၊ ၁။ ၁၀၃-၂။ ဇာ၊ ၂။ ၂၀၃။ ပေတ၊ ၄။ ၁၄၇။ ဇာ၊ ၄။ ၃၅၆။ ဇာ၊ ၄။ ၁၆၀။) (၂) အမာနုသော ဝါယတိ ဂန္ဓော။ ပေတ။ ၂၀၂။ ပေတ၊ ၄။ ၂၂၉။ ပေတနံ သရိရဂန္ဓော ဝါယတိ။ ပေတ၊ ၄။ ၂၃၄။

အမာနုသက (တိ) [အမာနုသ + က] နတ်၊ ဘိလူး၊ ဘုတ်၊ ပြိတ္တာ (စသည်) တို့ကြောင့် ဖြစ်သော။ အမနုဿပရိဿယ (မ၊ ၄။ ၃။ ၃၇၅) ကြည့်။

အမာနုသိကာ (တိ) [န + မာနုသိကာ] အမာနုသိ-နှင့် အနက်တူ။ ယေသံ သဝနပစ္စယာ အမာနုသိကာသဝနရတိ (အမာနုသိကာ-ဘိရတိ၊ သိ) ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၉။ အမာနုသိကာသဝနရတိတိ အတိက္ကန္တမာနုသိကာယ အရညသဒ္ဓါပ္ပတ္တိယာ အရညေ ဟံ ဝသာမိတိ ဝိဝေကဝါသုပနိဿယာ ဇိနသဒ္ဓသဝနပစ္စယာ ဓမ္မရတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၀။ (ဤ နိကာ-၌ အတိက္ကန္တမာနုသိကာယ-ဝယ် ယ-အက္ခရာ ပိုဟန်တူ၏။ အမာနုသိကာ-ကို အတိက္ကန္တမာနုသိကာ-ဟု ဖွင့်၍ သဝနရတိ-ကို အရညသဒ္ဓါပ္ပတ္တိယာ စသည်ဖြင့် ဖွင့်ခြင်းဖြစ်ရကား အတိက္ကန္တမာနုသိကာ-ကို သဒ္ဓသဝနပစ္စယာ ဓမ္မရတိ-၌ စပ်မှသာ 'လူတို့၏ ကာမသုခရတိထက် သာလွန်သော သဒ္ဓသဝနပစ္စယ ဓမ္မရတိ' ဟု အဓိပ္ပါယ်မှန် ဖြစ်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်း 'ယ' အက္ခရာ မရှိသင့်။)

အမာနုသိကာဘိရတိ (တိ) [အမာနုသိကာ + အဘိရတိ] လူတို့၏ဥစ္စာဖြစ်သော ကာမဂုဏ်ချမ်းသာ ခံစားမှုလေ့ရှိမှုမျိုး-မဟုတ်သော -ထက်သာလွန်သော- မွေလေ့ရှိမှု။ အမာနုသိကာ (သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၉၊ သိ-မူ) ကြည့်။

အမာနုသိ (တိ) [န + မာနုသိ] လူတို့၏-လူ၊ နတ်တို့၏- ဥစ္စာဖြစ်သော - ကာမသုခရတိ - မဟုတ်သော - ထက်သာလွန်သော (ဝိ-ပဿနာပီတိသုခ၊ သမာပတ်ရှစ်ပါး ဟူသော ရတိ)။ အမာနုသိ ရတိ ဟောတိ။ ဓမ္မ၊ ၆၇။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၆၆။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၄။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၇၂။ သာရတ္ထ ၂။ ၂၃၇။ ဝိပဿနာ-သင်္ခါတာ အမာနုသိ ရတိ အဋ္ဌသမာပတ္တိ-သင်္ခါတာ ဒိဗ္ဗာပိ ရတိ ဟောတိ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၅။ မနုဿာနံ အယန္တိ မာနုသိ၊ မနုဿ-ယောဂါ ကာမသုခရတိ၊ တာဒိသေဟိ မနုဿ-ဝိသေသေဟိ အနာဘဝိတဗ္ဗတာနတိဝတ္တန-တော ဒိဗ္ဗာ ရတိပိ သင်္ဂဟိတာ၊ မာနုသိသဒိ-

သတယ ကာမသုခဘဝေန ခိဗ္ဗာ ရတိပိဝါ၊
တဿာ အတိက္ကန္တတယ န မာနုသီတိ အ-
မာနုသီ ... အနာရဒ္ဒဝိပဿနာနံ မနုဿာနံ
အဝိသယတယ အမာနုသီ။ ဝိပဿနာပိတိ-
သုသညိတာ ရတိ ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၄၃၀-၁။ အဘိဓမ္မာဝတရ၊ ၂။ သင်္ခါ၊ ၂။ ၃၃၆-
၇။ (-မ၊ ၂။ ၃၇၃။ သံ၊ ၂။ ၇၉။)

အမာနုသီ^၂ (ထိ) [အမာနုသ+ကြိ] နတ်တို့၏
ဥစ္စာဖြစ်သော စည်းစိမ်ချမ်းသာ။ တဿ
ကမ္မဿ ကုသလဿ၊ အနုဘောမိ ရတ္တိ^{*}
အမာနုသီ။ ပေတ၊ ၁၇၇။ ပေတ၊ ၄။ ၁၉၁။

အမာပယ (ကြိ) မာပေတိ (ဇာ၊ ၂။ ၃၃၃။ ဇာ၊
၄။ ၇။ ၂၉၀) ကြည့်။

အမာပယိ^{*} (ကြိ) မာပေတိ (အပ၊ ၁။ ၄၂) ကြည့်။

အမာပယိ^{*} သု (ကြိ) မာပေတိ (ဇာ၊ ၁။ ၂၇၄။
ဇာ၊ ၄။ ၃၀၁) ကြည့်။

အမာပေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [အ+မာပေတွာ။ အ-
အနက် မရှိ။] ဖန်ဆင်း၍။ ပဏ္ဏသာလံ အ-
မာပေတွာ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၃၃။ အမာပေတွာတိ
မာပေတွာ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၂၉၀။

အမာမက (တိ) [န+မာမက] (ရတနာသုံးပါး
ကို) ငါ့ဟာ၊ ငါ့ဥစ္စာ-ဟု မသတ်မှတ်-ရတနာ
သုံးပါးကို-မလေးစား မကြည်ညို-မမြတ်နိုး
-သော။ သူ။ ပိရေတိ ပရ အမာမက။ ဝိ၊ ၄။ ၃။
၁၄၀။ ကင်္ခါ၊ ၂။ ၇၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၄၆။ ဝိမတိ၊
၁။ ၂၇၁။ ဩဝါဒဿ အပဋိဂ္ဂဟဏေန အတိက္က-
မနေန အမာမကာ ပရေ နာမ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၄၂။
ဇဝ် 'မောနေယျံ ပူရေမိ' တိ ဥဒ္ဓတော ဟောတိ
အမာမကော။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၇။ မာမက
(မောဂ်၊ သျ၊ ၂။ ၃၁-၆၀-၂) လည်း ကြည့်။

အမာယာ (ထိ) [န+မာယာ] (၁) မလှည့်
ပတ်ခြင်း၊ မိမိ၏အပြစ်ကို မဖုံးကွယ်ခြင်း။
(တိ) (၂) လှည့်ပတ်ခြင်း မရှိသော၊ မလှည့်
ပတ်သော။ သူ။ (၁) မာယာဝိဿ ပုရိသပုဂ္ဂ-

လဿ အမာယာ ဟောတိ ပရိက္ခမနာယ။ မ၊
၁။ ၅၄။ အမာယာ စ အသာဋ္ဌေယျဉ္စ။ အံ၊ ၁။
၉၅။ (တိ) (၂) အမာယော ရိတ္တပေသုဏော။
သုတ္တနိ၊ ၄၂၄။ ထေရ၊ ၂။ ၉၅။ ထေရ၊ ၄။ ၂။
၁၅၁။ သန္တဒေါသပဋိစ္ဆာဒနလက္ခဏာယ မာ-
ယာယ အဘာဝတော အမာယော။ ထေရ၊
၄။ ၂။ ၁၅၂။ အသဋ္ဌော အမာယော။ ဝိမာန၊
၁၂၂။ မိလိန္ဒ၊ ၃၃၉။ အသဋ္ဌေန အမာယေန
ဘဝိတုံ ဝနုတိ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၃၄၄။

အမာယာဝိတာ (ထိ) [အမာယာဝိ + တာ]
လှည့်ပတ်ခြင်း - မာယာ - မရှိသောသူ၏
အဖြစ်။ အမာယာဝိတာယ သုဟုဇု။ သုတ္တနိ၊
၄။ ၁။ ၁၀၁။

အမာယာဝိ (တိ) [န+မာယာဝိ] လှည့်ပတ်ခြင်း
-မာယာ-မရှိသောသူ။ အသဋ္ဌော ဟော-
တိ အမာယာဝိ။ ဒီ၊ ၃။ ၃၉၊ ၁၉၇။ မ၊ ၁။ ၁၃၆။
မ၊ ၂။ ၃၂၉။ အံ၊ ၂။ ၅၇။ အံ၊ ၃။ ၂၆၇။ အသဋ္ဌာ
အမာယာဝိနော။ မ၊ ၁။ ၃၇။ မ၊ ၃။ ၅၇။
အသဋ္ဌော စ အမာယာဝိ စ။ အဘိ၊ ပ၊ ၁။ ၁၀၅။
(-ဒီ၊ ၃။ ၄၅။ မ၊ ၁။ ၅၂။ မ၊ ၂။ ၂၃၄။ သံ၊ ၂။
၄၇၇။ အံ၊ ၃။ ၃၉၂။ မိလိန္ဒ၊ ၂။ ၃၃။ စီ၊ ၄။ ၃။
၂၆၇။ မ၊ ၄။ ၄။ ၂၂၃။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၄၄။ ထေရ၊
၄။ ၂။ ၅၂၄။ စရိယာ၊ ၄။ ၃၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၁၀၃။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၀၁။ နေတ္ထိ၊ ၂။ ၂၀။)

အမာရဇေယျ (န) [န+မာရဇေယျ] ကိလေ-
သ-မာရ်၏တည်ရာမဟုတ်သော (လောကုတ္တ-
ရာ တရား ကိုးပါး)။ အကုသလာ အမာရ-
ဇေယျဿ။ မ၊ ၁။ ၂၇၇။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၁။
အမာရဇေယျ နဝ လောကုတ္တရဓမ္မာ။ မ၊ ၄။
၂။ ၁၆၇။

အမာရိတ (တိ) [န+မာရိတ] မသတ်အပ်သော။
အမာရိတတ္ထ၊ အမာရိတဘာဝ-တို့ ကြည့်။

အမာရိတတ္ထ (န) [အမာရိတ+တ္ထ] မသေစေအပ်
သည်၏ အဖြစ်၊ မသတ်အပ်သည်၏ အဖြစ်။

တေ ဂေါဓာယ အမာရိတတ္တာ နိရယေ တာဝ
န ပစ္စိံ သု။ ဓမ္မာဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇။

အမာရိတဘာဝ (ပု) [အမာရိတ+ဘာဝ] မသေ
စေအပ်သည်၏ အဖြစ်၊ မသတ်အပ်သည်၏
အဖြစ်။ အဂ္ဂပါဒေဟိ ဂန္ဓာ ပရဿ အမာ-
ရိတဘာဝံ ပန တထာဂတဿ သဒေဝကော
လောကော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၈။

အမာရိယမာန (တိ) [န+မာရိယမာန] မသတ်
အပ်သော (ငါး)။ န ဇာလေန ဗဒ္ဒတာ-
မတ္တေန အမာရိယမာနာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၄။

အမာရေတုကာမ (တိ) [န+မာရေတု+ကာမ]
မသေစေလို-မသတ်လို-သော၊ သူ။ အမရိ-
တုကာမ-ကြည့်။

အမာရေတုကာမတာ (တိ) [အမာရေတုကာမ+
တာ] မသေစေလိုသည်၏ အဖြစ်။ အမာ-
ရေတုကာမတာစိတ္တ-ကြည့်။

အမာရေတုကာမတာစိတ္တ (န) [အမာရေတု-
ကာမတာ+စိတ္တ] မသေစေလို-မသတ်လို-
သောသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း စိတ်၊ မသေစေလို
သော စိတ်။ အညစိတ္တေနာတိ အဝဇာစိပ္ပါ-
ယေန အမာရေတုကာမတာစိတ္တေန။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၂။ ၂၆၀။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၂၅။

အမာရေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န+မာရေတွာ] မသေ
စေမူ၍၊ မသတ်မူ၍။ ဣဒံ နာမ စိန္တေတွာ
အမာရေတွာဝ ဣဓာဂတာ။ ဓမ္မာဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၅။
မစ္ဆံ ဂဟေတွာ အမာရေတွာဝ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၂၂၆။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၂၁၂။

အမာရေန္တ (တိ) [န+မာရေန္တ] မသေစေသော၊
မသတ်သော၊ သူ။ တယိ မာရေန္တေပိ
အမာရေန္တေပိ န သက္ကာ အဇ္ဇ မယာ မရဏာ
မုစ္ဆိတုံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၃။ တယိ အမာရေန္တေ
အညော ကော မာရေဏတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။
၅၁၃။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၃၀၇။)

အမာဝသိဥပေါသထ (ပု) [အမာဝသိ + ဥပေါ-
သထ] အမာဝသုပေါသထ နှင့် အနက်အရ
တူ။ ၎င်း-ကြည့်။

အမာဝသီ (တိ) [အမာ+ဝသ+တိ]။ အမာ သဟ
ဝသန္တိ ရဝိစန္ဒာ ဟဿ အမာဝသီ၊ အမာဝါသီ
စ ဒီသံ ကတွာ၊ အမာ-သန္တေ သဟတ္ထော
အဗျယံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၇၃။ လက္ခယန္တေ။ အယံ
ပန အမာဝသီ ရတ္တိ ဒေဝေါ စ မေထပဋ္ဌလ-
သဉ္စန္တော။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ၊ ၃၂။ အမာဝါသီ-လည်း
ကြည့်။

အမာဝသုပေါသထ (ပု) [အမာဝသိ + ဥပေါ-
သထ] လက္ခယဥပုသန္တေ။ မဟာမောဂ္ဂလ္လာ-
နော တတော အဓမ္မာသံ အတိက္ကမ္မ အမာဝ-
သုပေါသထေ (ပရိနိဗ္ဗာတော)။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။
၂၅၇။ အမာဝသုပေါသထေတိ အမာဝသိ-
ဥပေါသထေ။ ကာလဟက္ခဥပေါသထေတိ
အတ္ထော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၇၀။

အမာဝါသီ (တိ) [အမာ+ဝသ+တိ] လက္ခယ
န္တေ။ (သော ဟိ) အမာဝါသီယံ သူရိယေန
သဒ္ဓိံ ဂစ္ဆန္တော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၆၀။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊
၃။ ၄၃။ ဝိသာခပုဏ္ဏမိတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ
ဝိသာခမာသဿ အမာဝါသီ၊ တာဝ။ သီ၊ ဋ္ဌ၊
သစ်၊ ၁။ ၆၅။ အမာဝသီ-လည်း ကြည့်။

အမာသဒ္ဓ (ပု) [အမာ + သဒ္ဓ] အမာ-သဒ္ဓါ။
အမစ္စ၊ အမာ၊ အမာဝသီ-တို့ ကြည့်။

အမိဉ္ဇက (တိ) [န+မိဉ္ဇ+က] အသံ-အမြောင့်
-မရှိသော။ စာပလသုဏော အမိဉ္ဇကော။
အင်္ဂုရမတ္တမေ ဟိ တဿ ဟောတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊
၃။ ၁၉၅။ စာပလသုဏံ အမိဉ္ဇကော။ ကင်္ခီ၊
၆။ ၁၁၄။

အမိတ် (တိ) [န + မိတ်] (က) ဉာဏ်ဖြင့်-
မနှိုင်းချင့်-မပိုင်းဖြတ်- ပိုင်းဖြတ်ရေတွက်၍
မသိ-အပ်-နိုင်-သော။ (ခ) အချင့်အချိန်
-အတိုင်းအရှည်-ပမာဏ- မရှိသော၊ များ

ပြားသော။ (က) (ခ) ကဒါ န ဣပေ
အမိတေ စ သဗ္ဗေ။ ထေရ။ ၃၅။ အမိတေတိ
ဉာဏေန အမိတေ။ အပရိစ္ဆိန္နေ အပရိညာ-
တေတိ အတ္ထော။... အမိတေတိ ဝါ အပရိ-
မာဏေ နိလာဒိဝသေန အနေကဘေဒဘိန္နေ
ရူပေ။ ထေရ။ ၄၂။ ၄၆။ (ခ) ဣဒံ မေ
အမိတံ ဘောဂံ။ အပါ။ ၄၂။ အမိတံ
ပမာဏဝိရဟိတံ ဘောဂရာသိ။ အပါ။ ၄၁။
၃၁။ အက္ခောဘံ အမိတံ ဘောဂံ။ အပါ။
၃၅။ အမိတံ အပရိမာဏဘောဂံ ခနံ
မမ သရေ သန္တိစိတံ။ အပါ။ ၄၂။ ၂၀၂။ အမိ-
တောဒယ-လည်း ကြည့်။

အမိတ် (ပ) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အမိတ်-အမည်
ရှိသော စကြဝတေးမင်း။ အမိတောဂတ-
ကြည့်။

အမိတကိတ္တိ (တိ) [အမိတ်+ကိတ္တိ] မနှိုင်းချင့်
-အပ်-နိုင်-သော ကျော်စောခြင်းရှိသော၊
သူ (ဘုရား)။ အမိတယသ-ကြည့်။

အမိတဂုဏ (တိ) [အမိတ်+ဂုဏ] မနှိုင်းချင့်
အပ်သော-နှိုင်းချင့်ရေတွက်၍ မရနိုင်သော
-ဂုဏ်-ကျေးဇူး-ရှိသောသူ (ဘုရား)။
ယဒိ ဗုဒ္ဓေါ အမိတဂုဏော၊ အသမပ္ပဋိပုဂ္ဂ-
လော။ အပါ။ ၂။ ၁၉၅။ သော ဘဂဝါ ...
အမိတဂုဏော ဂုဏပါရမိပ္ပတ္တော။ မိလိန္ဒ။
၃၁၆။ အမိတယသ-လည်း ကြည့်။

အမိတဂုဏကိတ္တိ (တိ) [အမိတ်+ဂုဏ+ကိတ္တိ]
မနှိုင်းချင့်-အပ်-နိုင်-သော-ဂုဏ်-ကျေး
ဇူး-သတင်း ကျော်စောခြင်း ရှိသောသူ
(ဘုရား)။ အမိတယသ-ကြည့်။

အမိတဉ္စလ (ပ) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အမိတဉ္စလ-
အမည်ရှိသော စကြဝတေးမင်း။ ဣတော
စဒ္ဒသကပ္ပမိ၊ အဟောသိ၊ အမိတဉ္စလော။
အပါ။ ၂၄၆။

အမိတတေဇ (တိ) [အမိတ်+တေဇ] မနှိုင်းချင့်
-အပ်-နိုင်-သော ဉာဏ် တန်ခိုးရှိသောသူ

(ဘုရား)။ ဗုဒ္ဓံ ဘဂဝန္တံ အက္ခောဘံ အမိတ-
တေဇံ။ စူဠနိ။ ၂၀၉။ အမိတတေဇန္တိ အပရိ-
မိတဉာဏတေဇံ။ စူဠနိ။ ၄။ ၈၂။

အမိတဒဿန (တိ) [အမိတ်+ဒဿန] မနှိုင်းချင့်
အပ်သော-နှိုင်းချင့်၍ မရနိုင်သော-အပိုင်း
အခြား အကုန်အသတ် - ပမာဏ - မရှိ
အောင် အလွန်များသော - ဉာဏ်အမြင်
ရှိတော်မူသော (ဘုရား)။ အနောမဒဿိ
(ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၂၀၆) ကြည့်။

အမိတဓန (န) [အမိတ်+ဓန] မနှိုင်းချင့်အပ်
သော-နှိုင်းချင့်၍ မရနိုင်သော-အလွန်များ
သော-ဥစ္စာ။ အမိတဓနံ အဘူယိတွာ၊ ပဝိ-
သိမာ မဟာဝနံ။ စရိယာ။ ၄၁။ စရိယာ၊ ၄။
၁၉၆။

အမိတပရိဝါရ (တိ) [အမိတ်+ပရိဝါရ] မနှိုင်း
ချင့်-မရေတွက် - နိုင်သော - အလွန်များ
ပြားသော-အခြံအရံရှိသောသူ (ဘုရား)။
အမိတယသ-ကြည့်။

အမိတပုဗ္ဗ (တိ) [အမိတ်+ပုဗ္ဗ] မနှိုင်းချင့်-
အပ်-နိုင်-သော-အကုန်အသတ် ပမာဏ
မရှိအောင်လွန်းလင်းသော-ရောင်ခြည်တော်
ရှိတော်မူသော (ဘုရား)။ ယဒါ စ ဗုဒ္ဓေါ
လောကသ္မိံ၊ ဥဒေတိ အမိတပုဗ္ဗော။ မ၊ ၄။
၁။ ၃၀၉။

အမိတဗုဒ္ဓိမန္တ၊ (တိ) [အမိတ်+ဗုဒ္ဓိမန္တ] မနှိုင်း
ယှဉ်အပ်သော လောကုတ္တရာ ပညာ ဉာဏ်
ရှိသောသူ။ သောဏကော အမိတဗုဒ္ဓိမာ။
ဇာ၊ ၂။ ၅၆။ အမိတာယ လောကုတ္တရဗုဒ္ဓိယာ
အမိတဗုဒ္ဓိမာ။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၂၇၃။

အမိတဘောဂ (ပ) [အမိတ်+ဘောဂ] (၁)
မနှိုင်းချင့်-မရေတွက်-နိုင်သော-များပြား
သော-စည်းစိမ်။ (တိ) (၂) မနှိုင်းချင့်-
မရေတွက် - နိုင်သော - များပြားသော -
စည်းစိမ်ရှိသောသူ။ (၁) အမိတဘောဂံ

လဘာမဟံ။ အပါဝ။၈၃။ အမိတဘောဂံ
အနန္တယသံ ပဟာယ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀။ (တိ)
(၂) ပဉ္စ အမိတဘောဂါ နာမ အဟေသို
ဇောတိကော ဇဋ္ဌိလော မေဏ္ဍကော ပုဏ္ဏော
ကာကဝလိယောတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၂။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊
၁။၂၄၃။

အမိတဘောဂဝိနွနကုလ (န) [အမိတဘောဂ+
ဝိနွန + ကုလ] မန္တိင်းချင့် - မရေတွက် - နိုင်
သော - များပြားသော - စည်းစိမ်ဥစ္စာကို
ရသော အမျိုး။ မမ အာဏာပဝတ္တိဋ္ဌာနေ
အမိတဘောဂဝိနွနကုလံ နာမ နတ္ထိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊
၁။၃၁၂။

အမိတယသ (တိ) [အမိတ+ယသ] (၁) အချင့်
အချိန် - အတိုင်းအရှည် - ပမာဏ - မရှိ
သော - အလွန်များပြားသော - အခြံအရံရှိ
သောသူ။ (၂) မန္တိင်းချင့် - အပ် - နိုင် - သော
ကျော်စောခြင်း ရှိသောသူ (ဘုရား)။ (၃)
မန္တိင်းယှဉ်အပ်သော - အတူ မရှိသော -
ကျော်စောသတင်း ရှိသောသူ (ဘုရား)။
(၁) ကေနစ္ဆသိ တံ အမိတယသာ သုခေဓိ-
တာ။ ဝိမာန။၁၈။ အမိတယသာတိ န
မိတယသာ အနုပ္ပကပရိဝါရာ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၇၃။
အနန္တတေဇော အမိတယသော။ အပါဝ။
၄၉။ အမိတယသော ပမာဏာတိက္ကန္တပရိ-
ဝါရော။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၅။ (-ဇာ၊၁။၂၃၀။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀၃။) (၁) (၂) (၃) အနန္တတေ-
ဇော အမိတယသော၊ အပ္ပမေယျော ဒုရာ-
သဒေါ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၃၂၃။ အမိတယသောတိ
အနန္တပရိဝါရော။...အမိတဂုဏ်ကိတ္တိပိ 'အမိ-
တယသော'တိ ဝုစ္စတိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၃။ အမိ-
တယသော (ဗုဒ္ဓဝံ၊၃၃၆) တိ အမိတပရိဝါ-
ရော၊ အမိတကိတ္တိ ဝါ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၂၀၆။
အမိတယသာ (ဗုဒ္ဓဝံ၊၃၄၈) တိ အမိတပရိ-
ဝါရာ၊ အတုလကိတ္တိယောသော ဝါ (အတု-
လကိတ္တိယောသာ ဝါ?)။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၂၃၉။

(- ဗုဒ္ဓဝံ၊၃၃၁၊၃၄၆။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၁၊၂၃၆၊
၂၃၈-၉၊၂၄၁၊၂၅၁။)

အမိတဓူစိရပရိဝါရပရိဝုတ (တိ) [အမိတ+ဓူစိ-
ရ + ပရိဝါရ + ပရိဝုတ] မန္တိင်းချင့် - မရေ
တွက် - နိုင်သော တင့်တယ်သောအခြံအရံဖြင့်
ခြံရံအပ်သောသူ။ သဗ္ဗာလင်္ကာရသမလင်္ကာ-
တအမိတဓူစိရပရိဝါရပရိဝုတဿ ... ရသော
ကုလေ...ပဋိသန္ဓိ ဂဟေတွာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၂။

အမိတဝိဟိရာသိ (ပ) [အမိတ+ဝိဟိရာသိ] မန္တိင်း
ချင့် - မရေတွက် - နိုင်သော ကောက်စပါး -
အစု - အပုံ။ အမိတဝိဟိရာသိတော ဝိဟိ
ဂဟေတွာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၀။

အမိတဝုယ (ပ) [အမိတ+အဝုယ] အမိတ-အမည်
ရှိသော စကြဝတေးမင်း။ အမိတောဂတ-
ကြည့်။

အမိတာ (ထိ) [န+မိတာ။ ယာဒိစ္စကနာမ်]
(၁) အမိတာ-အမည်ရှိသော ထေရ်။ ကမ္ဘာ
တသိန်းထက်က ပွင့်တော်မူသော ပဒုမုတ္တရ
မြတ်စွာဘုရား၏အမြတ်ဆုံးလင်္ကာရံတပည့်မ
(အဂ္ဂသာဝိကာ) ဖြစ်သည်။ (၂) အမိတာ
အမည် ရှိသော မိဖုရား။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄ - ၌
အမိတ္တာ-ဟု ရှိသည်။ သီဟဟနုမင်းကြီး၏
သွီးတော် နှစ်ယောက်တွင် တယောက်ဖြစ်
သည်။ သုဒ္ဓေါဒန (မြတ်စွာဘုရား၏ ခမည်း
တော်)၊ သုက္ကောဒန၊ သက္ကောဒန၊ ဓောတော-
ဒန၊ အမိတောဒန-တို့၏ နှစ်မတော်ဖြစ်သည်။
သုပ္ပဗုဒ္ဓ သကျ၏ ဇနီးဖြစ်၍ အဒ္ဓကဉ္စနာ
(ယသောဓရာ)နှင့် ဒေဝဒတ်တို့၏ မယ်တော်
ဖြစ်သည်ဟု မဟာဝံသ-၌ ဆိုသည်။ တိဿ-
ထေရ်၏ မယ်တော်လည်း ဖြစ်သည်။ (၁)
အမိတာ စ အသမာ စ၊ အဟေသို အဂ္ဂသာ-
ဝိကာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၃၄၅။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊
၂။၈၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၅။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၇။ ဇာ၊
ဋ္ဌ၊၁။၄၅။) (၂) အမိတာ နာမ ဒေဝိ တေသံ

ဘဂိနီ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၆။ သာရတ္ထ၊၃။၇၇။ (- သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၆၁။ မဟာဝံ၊၂။၁၆-၂၂။)

အမိတာဘ (ပ) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အမိတာဘ အမည်ရှိသော စကြဝတေးမင်း၊ နှစ်ဆယ့်ငါး ကမ္ဘာထက်၌ ဖြစ်သော မင်း။ ကေသညက-မထေရ်၏ အလောင်း။ အမိတာဘောတိ နာမေန၊ စက္ကဝတ္တိ မဟဗ္ဗလော။ အပါ၊၁။ ၂၃၇။

အမိတောဂတ (ပ) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အမိ-တောဂတ အမည်ရှိသော စကြဝတေးမင်း၊ ရှေးလွန်ပြီးသော ၂၅-ကမ္ဘာထက်၌ဖြစ်သော မင်း။ အဂ္ဂပုပ္ဖိယထေရ်၏ အလောင်း ဖြစ်သည်။ ပဉ္စဝိသတိကပ္ပမိ၊ အဟောသိ အမိ-တောဂတော (အမိတဝုယော၊သီ)။ အပါ၊၁။ ၂၅၉။ သီ-မူ-အလို အမိတ-မည်သော စကြ-ဝတေးမင်း ဖြစ်သည်။

အမိတောဒက (န) [အမိတ+ဥဒက] မနှိုင်းချင့် - မရေတွက် - နိုင်သော ရေ။ အက္ခောဘံ အမိတောဒကံ ဇလရာသီ* အဓိဂစ္ဆေယျ။ စူဠနိ၊၂၀၉။ အပရိမိတံ ဥဒကဇလရာသီ*။ စူဠနိ၊၄။၈၂။

အမိတောဒန (ပ) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အမိတော-ဒနမည်သော သာကီဝင်မင်းသား။ သီဟဟန မင်းကြီး(နှင့် ကဉ္စနာ၊မဟာဝံ)၏ သားတော် ငါးယောက်တို့တွင်တယောက်ဖြစ်၍ (မြတ်စွာ ဘုရား၏ ခမည်းတော်ဖြစ်သော) သုဒ္ဓေါဒန မင်းကြီး၏ ညီ၊ အရှင်အာနန္ဒာ၏ ခမည်းတော် ဖြစ်သည်။ အရှင်အနုရုဒ္ဓါ၏ ခမည်းတော်ဟု လည်း ဆိုကြသည်။ အနုရုဒ္ဓ ၂ (အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၄၈။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈၄)ကြည့်။ ဤ အမိတော-ဒန-မင်းသားကိုပင် အမိတ္တောဒန-ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။ အမိတ္တောဒနသက္က-ကြည့်။ သီဟဟနရညော ကိရ ပဉ္စ ပုတ္တာ အဟေသု သုဒ္ဓေါဒနော အမိတောဒနော ဓောတော-ဒနော သက္ကောဒနော သက္ကောဒနောတိ။

သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၉။ အာနန္ဒတ္ထရော အမိ-တောဒနဿ (ပုတ္တော)။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၆။ သာရတ္ထ၊၃။၇၇။ ဝိမတိ ၂။၄၀။ အမိတော-ဒနဿ ဂေဟေ ပဋိသန္နိ* ဂဟေတွာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၈၂။ (- မဟာဝံ၊၂။၁၇၊၂၀။ ဒီပဝံ၊၃။ ၄၆။)

အမိတောဒနသက္က (ပ) [အမိတောဒန+သက္က] အမိတောဒန-မည်သော သာကီဝင်မင်းသား။ (အရှင်အာနန္ဒာ၏ ခမည်းတော် ဖြစ်သည်။) အမိတောဒနသက္ကဿ ဂေဟေ ပဋိသန္နိ* ဂဟေတွာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၆။ အံ၊ ဋ္ဌ၊၁။၂၂၇။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၁၄။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၄၈။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၆၁-၂။ အခြားနေရာ တို့၌ အမိတ္တောဒနသက္က-ဟုရှိသည်။အမိတ္တော-ဒနသက္က-ကြည့်။

အမိတောဒယ (ပ) [အမိတ + ဥဒယ] (၁) မနှိုင်းချင့် - မရေတွက် - နိုင်သော - အတိုင်း အတာ - ပမာဏ - မှကင်းသော - မရှိသော - ကြီးပွားခြင်း။ (တိ) (၂) မနှိုင်းချင့် - မရေ တွက် - နိုင်သော - ဂုဏ်တို့၏ - ဖြစ်ပွားရာ - တိုးပွားရာ - ဖြစ်သော၊သူ (ဘုရား)။ (၁) အကာသိ ဗုဒ္ဓေါ ဝေနေယျ-ဗန္ဓုနမမိတော-ဒယံ။ အလင်္ကာရ၊၂၂၉ အမိတံ*မပရိမိတံ ဥဒယမဘိဝုဒ္ဓိ* အကာသိ၊ အမိတောဒယံ ပမာဏရဟိတဝုဒ္ဓိ* အကာသိ။ အလင်္ကာရ၊ ၃။၂၂၉။ (၂) သယမ္ဘူ အမိတောဒယ။ အပါ၊၁။၂၂။ အမိတောဒယ အမိတာနံ အပရိမာဏာနံ ဂုဏာနံ ဥဒယ ဥဋ္ဌာနဋ္ဌာန။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၉။

အမိတ္တ (တိ) [န+မိတ္တ] (က) မိတ်ဆွေစစ် မဟုတ်သော၊သူ။ မိတ်ဆွေတူ။ (ခ) မိတ်ဆွေ ၏ ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်သော၊သူ၊ ရန်သူ။ (က) စတ္တာရောမေ ဂဟပတိပုတ္တ အမိတ္တာ မိတ္တ-ပဋိပူပကာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဒီ၊၃။၁၅၁။ (- ဒီ၊ ဋ္ဌ၊၃။၁၃၁။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၅၀)။ (ခ) အမိတ္တောရိပု ဝေရိ စ။ ဓာနံ။

၃၄၄။ မိတ္တပဋိပက္ခတ္တာ အမိတ္တော။ ဓာန်၊
 ၇။ ၃၄၄။ စရန္တိ ဗာလာ ဒုမ္မေဓာ၊ အမိတ္တေ-
 နေဝ အတ္တနာ။ သံ၊ ၁။ ၅၆။ ဓမ္မ။ ၂။ နေတ္တိ။
 ၁၁၀။ အတ္တနာ အမိတ္တဘူတေန ဝိယ ဝေရိ-
 နာ ဟုတွာ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၃၀၄။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၂၂။
 အမိတ္တဿ စ ပဏ္ဍိတော။ ဇာ၊ ၁။ ၃၄၉။
 အမိတ္တဿ စာတိ ဣတ္ထိယာ စ ပစ္စတ္တိကဿ
 စ န ကထေယျ။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၂၃၃။ အမိတ္တာ
 ဝကော ကာမာ။ ထေရီ၊ ၄၁၇။ ကာမာ ဟိ
 အဟိတာဝဟတ္တာ မေတ္တိယာ အဘာဝေန
 အမိတ္တာ။ ထေရီ၊ ၄။ ၂၄၉။ အမိတ္တာ နှန တေ
 မာတာ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၃၃။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၂၉၃။ (-
 အံ၊ ၁။ ၃၇၀၊ ၃၇၂။ အံ၊ ၂။ ၄၈။ ပေတ။ ၂၃၃။
 ဇာ၊ ၁။ ၁၁၅၊ ၁၁၆။ ၁၈၂။ ၂၀၇။ ၂၅၁။ ၂၅၅။
 ၃၉၀-၁။ ဇာ၊ ၂။ ၁၂၀။ ၁၇၃။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၇၆။
 ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၂။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၆။ ဣတိဝုတ်၊
 ၄။ ၂၁။ ၂၆၁။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၃၇။ ဇာ၊ ၄။ ၁။
 ၂၆၄။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၄၄၄။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၈၃။ ဇာ၊ ၄။
 ၇။ ၃၇၃။ မဟာနိ၊ ၄။ ၆၇။)

အမိတ္တက (ပ) [ယာဝိစ္စကနာမ်] အမိတ္တက-
 မည်သော စကြဝတေးမင်း။ ဤ ဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ
 နှစ်ဆယ့်ငါးကမ္ဘာထက်၌ ဘောဇနဒါယက
 မထေရ်၏ အလောင်းဖြစ်သော စကြဝတေး
 မင်း။ ပဉ္စဝိသေ ဣတော ကပ္ပေ၊ ဧကော
 အာသိ* အမိတ္တကော (အမိတ္တဘာ၊ ဣ)။
 အပါ၊ ၁။ ၂၈။

အမိတ္တဂါမ (ပ) [အမိတ္တ + ဂါမ] ရန်သူ ရွာ၊
 ရန်သူနေထိုင်ရာအရပ်၊ ရန်သူတို့၏အစုအဝေး။
 အထ ကေန ဝဏ္ဏေန အမိတ္တဂါမံ။ ဇာ၊ ၂။
 ၃၀၁။ အမိတ္တဂါမန္တိ အမိတ္တဿ ဝသနဋ္ဌာနံ၊
 အမိတ္တသမာဂမန္တိ အတ္တော၊ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၂၂၀။

အမိတ္တဇနန (တိ) [အမိတ္တ + ဇနန] ရန်သူအဖြစ်
 ကို ဖြစ်စေတတ်သော။ ဧဝံ အမိတ္တဇနနာ၊
 တာပနာ သံကိသေသိကာ။ ထေရီ၊ ၄၁၈။

အမိတ္တဇနနာတိ အမိတ္တဘာဝဿ နိဗ္ဗတ္တန-
 ကာ။ ထေရီ၊ ၄။ ၂၅၀။

အမိတ္တဉာတိ (တိ) [န + မိတ္တဉာတိ] မိတ်ဆွေနှင့်
 ဆွေမျိုးမရှိသောသူ။ အမိတ္တဉာတိ မဟာရာဇ
 ပုဂ္ဂလော လောကသို့* ဩဉာတော အဝ-
 ဉာတော.... အမိတ္တိကတော။ မိလိန္ဒ။ ၂၇၉။

အမိတ္တတာပနာ (တိ) [အမိတ္တ + တာပန] ရန်သူ
 တို့ကို - ပူပန်စေတတ် - နှိပ်စက်တတ် - သော
 - ပူပန်စေခြင်း အလေ့ရှိသောသူ။ သုဓာ စ
 ဝိရာ စ အမိတ္တတာပနာ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၃၂။ အမိတ္တ-
 တာပနာတိ အမိတ္တာနံ ပတာပနာ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။
 ၁၁၇။ အမိတ္တတာပနာတိ အမိတ္တာနံ တပန-
 သီလာ၊ အမိတ္တတာပနံ ဟောတု ဝါ မာ ဝါ
 ဧဝံသဘာဝါတိ အတ္တော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၉။
 မာ တံ သောစိ အမိတ္တတာပနာ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၇၅။
 ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၆၁။ ဣမဉ္စ အာဇဉာ* မိတ္တတာ-
 ပနံ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၈၁။

အမိတ္တတာပနာ (ပ) [အမိတ္တ + တာပန။ ယာ-
 ဝိစ္စကနာမ်] အမိတ္တတာပန အမည်ရှိသော
 စကြဝတေးမင်း။ ၁၁၇-ကမ္ဘာထက်၌ ဖြစ်
 သောမင်း။ ကေပသဒနိယထေရ် (ပဝိဋ္ဌ-
 ထေရ်။ ထေရီ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၄) ၏ အလောင်း။
 သတ္တရသေ ကပ္ပသတေ၊ ရာဇော အာသိ မဟိ-
 ပတိ။ အမိတ္တတာပနော နာမ၊ စက္ကဝတ္တိ
 မဟဗ္ဗလော။ အပါ၊ ၁။ ၁၈၆။

အမိတ္တတာပနာ (ထိ) [အမိတ္တ + တာပနာ။ ယာ-
 ဝိစ္စကနာမ်] အမိတ္တတာပနာ - အမိတ္တာပုန့် -
 မည်သော ပုဏ္ဏေးမ။ ဇူဇကာပုဏ္ဏား၏ ဇနီး။
 ဇူဇကာပုဏ္ဏားသည် လုည့်လည်တောင်းခံ၍
 ရသော အသပြာတရာကို တဦးသော ပုဏ္ဏား
 အိမ်၌ အပ်ထားခဲ့ပြီး လုည့်လည်တောင်းခံ
 ရန် ထွက်သွားခဲ့လေရာ ကြာမြင့်နေသဖြင့်
 အသပြာလက်ခံထားသော ပုဏ္ဏားက အသပြာ
 များကို သုံးစွဲ လိုက်လေသည်။ ဇူဇကာ
 ပုဏ္ဏား ပြန်လာ၍ သူ၏ အသပြာ များကို

တောင်းသောအခါ ပြန်မပေးနိုင်သဖြင့် သွီး
ဖြစ်သူ အမိတ္တာပုန်ကို ပေးလိုက်သည်။ ယခု
ဂေါတမ မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်၌
အမိတ္တာပုန်သည် စိဉ္စမာဏဝိကာ ဖြစ်လာ
သည်။ တဿာသိ ဒဟရာ ဘရိယာ၊ နာမေ-
နာ မိတ္တတာပနာ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၃၃။ ဇာ၊ ၄။ ၇။
၂၉၂။ အမိတ္တတာပနာ စိဉ္စမာဏဝိကာ
(အဟောသိ)။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၃၇၇။ စရိယာ၊ ၄။
၁၀၃။ (-စရိယာ၊ ၄။ ၉၁။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၂၉၇၊
၃၈၀။)

အမိတ္တဒမန (န) [အမိတ္တ + ဒမန] ရန်သူကို
ဆုံးမခြင်း။ အမိတ္တဒမန-ကြည့်။

အမိတ္တဒုဋ္ဌိဘဝ (ပု) [န + မိတ္တ + ဒုဋ္ဌိ + ဘဝ]
အဆွေခင်ပွန်းကို ပျက်ဆီးလေ့ မရှိသည်၏
အဖြစ်။ သဗ္ဗထာပိ အတ္တနော အမိတ္တဒုဋ္ဌိ-
ဘဝံ ကထေတွာ။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၂၁၈။

အမိတ္တဒုဋ္ဌိ (တိ) [န + မိတ္တ + ဒုဋ္ဌိ] အဆွေ
ခင်ပွန်းကို - ပျက်ဆီးလေ့မရှိသော - မပျက်
ဆီးသောသူ။ ဗဟူနံ သန္နိပါတဋ္ဌာနေ အမိတ္တ-
ဒုဋ္ဌိနော ဂုဏကထံ ကထေန္တိ။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၁၇။

အမိတ္တဝဗ္ဗ (ပု) [အမိတ္တ + ဝဗ္ဗ] မိတ်ဆွေမဟုတ်သူ
- ရန်သူ - ၏ သဘော၊ မိတ်ဆွေ၏ ချစ်ခင်
ခြင်းသဘောမှ ဖောက်ပြန် ပြောင်းလဲလာ
သော ရန်သူ၏ မုန်းတီးခြင်းသဘော။ ယထာ
နိဗ္ဗတ္တသဘာဝဿ ဘာဝတော အညထက္ကံ
ဇရာ၊ ဝေ မိတ္တဘာဝတော ဂုတ္တဝိပရိယာယော
အမိတ္တဓမ္မော ဇရာပရိယာယေန ဂုတ္တော။ သံ၊
၆။ ၁။ ၃၄၄။

အမိတ္တပက္ခ (ပု) [အမိတ္တ + ပက္ခ] ရန်သူ အသင်း
အပင်း။ အမိတ္တပက္ခေပိ တုဝရံ မေတ္တစိတ္တတာ
သန္တိဋ္ဌတိ။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၇၉။ သိ၊ ၃။ ၁၈။ ၁။
၂၅၆။

အမိတ္တဘာ (ပု) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အမိတ္တဘာ
မည်သော စကြဝတေးမင်း၊ အမိတ္တက-
ကြည့်။

အမိတ္တဘာဝ (ပု) [အမိတ္တ + ဘာဝ] ရန်သူ၏
အဖြစ်။ အမိတ္တဘာဝံ အသမ္ပတ္တတာယ န
အမနာပေါတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အဘိ၊ ၄။ ၂။
၃၆၃။ မိတ္တဘာဝေါ ဝါ အမိတ္တဘာဝေါ ဝါ
သက္ကာ ဇာနိတုံ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၀။ အတ္တနော
မိတ္တဘာဝံ ဝါ အမိတ္တဘာဝံ ဝါ ဇာနိတုံ။
ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၁၉၇။ (-ထေရီ၊ ၄။ ၂၅၀။)

အမိတ္တဘူတ (တိ) [အမိတ္တ + ဘူတ] ရန်သူဖြစ်၍
ဖြစ်သော။ အမိတ္တ (ဓမ္မာ၊ ၄။ ၁။ ၃၀၄။ နေတ္တိ၊
၄။ ၂၂၅) ကြည့်။

အမိတ္တမဇ္ဈ (ပု၊ န) [အမိတ္တ + မဇ္ဈ] ရန်သူတို့၏
အလယ်။ အမိတ္တမဇ္ဈေ ဝသတော။ ဇာ၊ ၁။
၁၅၃။ တတော အမိတ္တမဇ္ဈေသု၊ သရတာဏံ
ဘဝံ အကာ။ ဇာ၊ ၂။ ၇၄။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၃၃၆။

အမိတ္တမထန (န) [အမိတ္တ + မထန] ရန်သူကို -
ချေမှုန်း - ပျက်ဆီး - ခြင်း။ သင်္ဂါမေ ဓမ္မေ
တယော သမ္ပဟာရေ ဒတွာ အမိတ္တမထနံ
ကတွာ ပတ္တရဇ္ဇော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၉။ ရာဇာ
ဂတမတ္တောယေဝ အမိတ္တမထနံ ကတွာ။ မ၊
၄။ ၂။ ၄၄။ အမိတ္တမဓန လည်း ကြည့်။

အမိတ္တမဓန (န) [အမိတ္တ + မဓန] ရန်သူကို
နှိမ်နင်းခြင်း။ ဗလံ ပေသေတွာ အမိတ္တမဓနံ
ကရာန္တိ။ ဒီး၊ ၄။ ၂။ ၁၀၇။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၁။
အဟံ ဣဒါနိ အမိတ္တမဓနံ (အမိတ္တဒမနံ၊ က။
အမိတ္တမထနံ၊ သိ) ကတွာ။ ဓမ္မာ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၈။

အမိတ္တရာဇ (ပု) [အမိတ္တ + ရာဇ] ရန်သူ
ဖြစ်သော မင်း၊ ရန်သူမင်း။ အမိတ္တရာဇာနံ
ယာယ အတ္တနော ပိယပုတ္တံ ပဿိ အဟံ။
စရိယာ၊ ၄။ ၂၇၇။

အမိတ္တလက္ခဏ (န) [အမိတ္တ + လက္ခဏ] ရန်သူ
ဟူ၍ - မှတ်ကြောင်း - သိကြောင်း - လက္ခ-
ဏာ။ အထာ အမိတ္တလက္ခဏံ ကထေန္တော။
ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၁၉၈။

အမိတ္တဝသ (ပု) [အမိတ္တ + ဝသ] ရန်သူတို့၏
အလိုနိုင်ငံ။ အမိတ္တဝသမန္တေတိ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၁၅။

အမိတ္တဝသံ ယာတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈။ အမိတ္တဝသံ
ဂစ္ဆတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၅-၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၂။
အ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၄။

အမိတ္တဝိဇယ (ပု) [အမိတ္တ + ဝိဇယ] ရန်သူကို
အောင်မြင်ပြီးသောသူ။ ဥပသင်္ကမိတိ အ-
မိတ္တဝိဇယေန ဝိယ တုဋ္ဌော... ဥပသင်္ကမိ
သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၄။

အမိတ္တသံဃ (ပု) [အမိတ္တ + သံဃ] ရန်သူ
အပေါင်း။ သောဓယန္တော အမိတ္တသံဃံ
မိလိန္တ။၂၂။

အမိတ္တသံဝါသ (ပု) [အမိတ္တ + သံဝါသ] ရန်သူနှင့်
ပေါင်းသင်းခြင်း။ မာလေန သဟ သံဝါသော
နာမ အမိတ္တသံဝါသော ဝိယ။ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၀၀။

အမိတ္တသညာ (ထိ) [အမိတ္တ + သညာ] ရန်သူ
ဟူသော - အမှတ် - သညာ။ သဗ္ဗတ္ထ အမိတ္တ-
သညာယ အဘာဝေါ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၈။

အမိတ္တသတ္တု (ပု) [အမိတ္တ + သတ္တု] အဆွေ
ခင်ပွန်း၏ ဆန့်ကျင်ဖက် ဖြစ်သော ရန်သူ။
ဩတာရဂဝေသိ အမိတ္တသတ္တု ဝိယ စိတ္တေ
ဝေ ဥပ္ပဇိတော။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၂၆၁။

အမိတ္တသမာဂမ (ပု) [အမိတ္တ + သမာဂမ] ရန်သူ
တို့၏ အစုအဝေး။ အမိတ္တဂါမ-ကြည့်။

အမိတ္တဟတ္ထ (ပု) [အမိတ္တ + ဟတ္ထ] ရန်သူ၏
လက်။ အမိတ္တဟတ္ထံ ပုနရာဝဇေယျ။ ဇာ၊၂။
၁၃၅။ အမိတ္တဟတ္ထံ ပက္ခောမိ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၅၆။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၇။ အမိတ္တဟတ္ထတော
မောစေတော ဂဏန္တိ။ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၃၉။ (-ဇာ၊
ဋ္ဌ၊၆။၂၉၆။)

အမိတ္တဟတ္ထဂတ (တိ) [အမိတ္တ + ဟတ္ထ + ဂတ]
ရန်သူ လက်သို့ ရောက်သောသူ။ အမိတ္တ-
ဟတ္ထတ္တဂတ-ကြည့်။

အမိတ္တဟတ္ထတ္တ (န) [အမိတ္တဟတ္ထ + တ္တ။ တ္တ-
ပစ္စည်း အနက်မဲ့?] ရန်သူတို့၏လက်။ အမိတ္တ-

ဟတ္ထတ္တံ ဂတာ၊ ပဿ ဒုဗ္ဗလသဟကံ။ ဇာ၊
၂။၃၇၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၃၇၂။ အမိတ္တဟတ္ထတ္တဂတ-
လည်း ကြည့်။

အမိတ္တဟတ္ထတ္တဂတ (တိ) [အမိတ္တဟတ္ထတ္တ + ဂတ]
ရန်သူတို့၏လက်သို့ ရောက်သော။ အမိတ္တ-
ဟတ္ထတ္တဂတေ၊ မောဓယိ နော မဟောသ-
ဇော။ ဇာ၊၂။၂၁၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၂၉၆-၇။ ဣဒံ
ဝုတ္တံ ဟောတိ.. ယသ္မာ အမိတ္တဟတ္ထဂတေ
မောဓယိ နော မဟောသဇော...။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊
၆။၂၉၆။

အမိတ္တဟတ္ထတ္တဂတ (တိ) [အမိတ္တ + ဟတ္ထတ္တ (= ဟတ္ထ + အတ္တ) + ဂတ] (က) ရန်သူတို့၏
လက်တွင်းသို့ ရောက်သောသူ။ (ခ) ရန်သူ
တို့၏လက်သို့ ရောက်သောသူ။ (ဂ) အမိတ္တ-
ဟတ္ထတ္တဂတောဝ သေတိ။ ဇာ၊၁။၁၁။
အမိတ္တဟတ္ထတ္တဂတောဝ သေတိတိ အမိတ္တာနံ
အနတ္တကာရကာနံ ဗုက္ခုပ္ပါဒကပ္ပလ္လာနံ
ဟတ္ထတ္တံ ဟတ္ထပထံ ဂတော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၆၁။ ဟတ္ထပထန္တိ ဣမိနာ ဟတ္ထတ္တန္တိ တ္ထေ
အတ္တ-သဒ္ဓဿ ပထတ္တတံ ဒသေတိ၊ ပထန္တိ
စ အန္တရန္တိ အတ္တော။ ပထ-သဒ္ဓေါ ဟေတ္တ
အန္တရတ္တောတိ။ဇာတ်၊ဋီကာ။ (ခ) အမိတ္တ-
ဟတ္ထတ္တဂတာ၊ တစသာရသမ္ပတော။ ဇာ၊
၁။၁၃၁။ အမိတ္တဟတ္ထတ္တဂတာတိ ကုဒဏ္ဏ-
ကေဟိ ဂီဝါယံ ဗန္ဓိတော အာနေန္တာနံ
အမိတ္တာနံ ဟတ္ထဂတာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၀။
(ဟတ္ထတ္တံ ဂစ္ဆန္တိ (မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၉)၊ အမိတ္တာနံဝ
ဟတ္ထတ္တံ (ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၄၄) တို့နှင့်ယှဉ်ကြည့်လျှင်
အတ္တ-သဒ္ဓါ ဝိနာသ = ပျက်စီးခြင်း အနက်
ဟော ဖြစ်နိုင်၍ ဤပုဒ်ကို “ရန်သူတို့၏လက်သို့
ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်သော သူ” ဟုလည်း
အနက်ပြန်ဆိုနိုင်သည်)

အမိတ္တာ (ထိ) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အမိတ္တာ
မိဖုရား။ အထ ဘဂဝါ နေဝ သုဒ္ဓေါဒန
မဟာရာဇဿ, ...န အမိတ္တောဒနဿ, န

အမိတ္တာယ ဒေဝိယာ .. အာရောဂျံ ပုစ္ဆိ။
မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၁။ အခြားနေရာတို့၌ အမိတာ-ဟု
ရှိသည်။ အမိတာ-ကြည့်။

အမိတ္တာဒိသဒိသတာ (တိ) [အမိတ္တာဒိ+သဒိသ
+တာ] ရန်သူ အစရှိသည်တို့နှင့် တူသည်၏
အဖြစ်။ ဧဝံ တာဝ ပညာသိရပါကနတော
အမိတ္တာဒိသဒိသတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဣတိဝုတ်။
ဋ္ဌ။၂၆၂။

အမိတ္တောဒန (ပု) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အမိတ္တော-
ဒနမည်သော သာကီဝင်မင်းသား။ အမိတ္တာ-
ကြည့်။ အမိတောဒန-လည်း ကြည့်။

အမိတ္တောဒနသက္က (ပု) [အမိတ္တောဒန+သက္က]
အမိတ္တောဒန မည်သော သာကီဝင်မင်း။
အမှာကံ သတ္တု ဥပုဋ္ဌနကာလေ ကပိလဝတ္ထု-
နဂရေ အမိတ္တောဒနသက္ကဿ ဂေဟေ ပဋိ-
သန္နိ ဂဏိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၈။ အမိတောဒန-
သက္က-လည်း ကြည့်။

အမိလက္ခ(က္ခ) (ပု) [န + မိလက္ခ(က္ခ)]
မိလက္ခ(က္ခ)လူမျိုး-တောသူတောင်သား-
လူရိုင်း - မဟုတ်သော လူမျိုး။ အရိယ-
သဓ္ဓေါ အမိလက္ခေသုပိ (အမိလက္ခ။သုပိ။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၂) မနုဿေသု ပဝတ္တတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊
၃။၂၂၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၄။

အမိလာတ (တိ) [န+မိလာတ] (၁) မညှိုးနွမ်း
သော။ (ပု) (၂) မညှိုးပန်း၊ နှင်းဆီပန်း။
(၁)တိလဗိဇကသာသပမတ္တကသေဝါလောပိ
ဥဒကတော ဥဒ္ဓတော အမိလာတော အဂ္ဂ-
ဗိဇသင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၈။ ဗျာဓိနာ
သာယနသမယေ အမိလာတာ အကိလန္တာ
ကာလမကာသိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၅။ သတ္တာဟံ
အမိလာတံ ဟုတွာ။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၂။ (ပု)
(၂) ထာ'မိလာတော မဟာသဟာ။ ဓာန်။
၅၇၈။ န မိလာတမဿ ဘဝတိတိ အမိလာ-
တော။ ဓာန်၊ဋ္ဌ၊၅၇၈။

အမိလာတဂ္ဂဟဏ (န) [အမိလာတ+ဂဟဏ]
အမိလာတ-သဒ္ဓါ။ အမိလာယိတွာ-ကြည့်။

အမိလာတတာ (တိ) [အမိလာတ+တာ] မညှိုး
နွမ်းသည်၏ အဖြစ်။ အမိလာတတာယ ဝါ
အလမ္ပနတာယ ဝါ န အန္တော ပဝိဋ္ဌာတိ
အပတိတာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၁၆၇။

အမိလာတဘာဝ (ပု) [အမိလာတ + ဘာဝ]
မညှိုးနွမ်းသည်၏အဖြစ်။ ဣန္ဒြိယာနံ အမိ-
လာတဘာဝေန ပီဏိန္ဒြိယာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၄။

အမိလာနတာပဋ္ဌန (န) [အမိလာနတာ+အာ-
ပဋ္ဌန] မညှိုးနွမ်းသည်၏အဖြစ်သို့ရောက်ခြင်း။
ယဉ္ဇ မိလာတဿ ဥဒကသညောဂေ အပိ-
လာနတာပဋ္ဌနံ။ ဝိမတိ၊၁။၃၀၁။

အမိလာယိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [န + မိလာယိတွာ]
မညှိုးနွမ်းမှု၌။ တာကိရ သဋ္ဌိသတသဟဿာ-
ဓိကာ သတ္တ ပဏ္ဍာသဝဿကောဋီယော အ-
မိလာယိတွာ တဒါ မိလာယန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁။
မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၂၁။ အမိလာယိတွာတိ တွေ့ အမိ-
လာတဂ္ဂဟဏေနော တာသံ မာလာနံ ... အ-
ဝိနာသော ဒဿိတောတိ ခဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁။
မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၂။

အမိလေစ္ဆေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [န+မိလေစ္ဆေတွာ]
မပိမသ မရွတ်ဆိုမှု၌၊ မဖျက်ဆီးမှု၌၊ မယုတ်
စေမှု၌ ? ။ အမက္ခေတွာ-ကြည့်။

အမိဿ (တိ) [န+မိဿ] မရောနှောသော၊
မရောယှက်-မရှုပ်ထွေး-သော။ တံ ဝဏ္ဏ-
ယိဿံ ဝိနယံ အမိဿံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂။ အမိဿန္တိ
(သာရတ္ထ၊၁-၌ အသမ္ပိဿန္တိ-ဟု တည်ပါ၌
မှားနေသည်။) ဘာဝနပုံသကနိဓ္ဓေသော၊
နိကာယန္တရလဒ္ဓိဟိ အသမ္ပိဿံ ကတွာ အနာ-
ကုလံ ကတွာ။ သာရတ္ထ၊၁။၁၆။ ဝိမတိ၊၁။၅။
(-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၅။ ဝိသင်္ဂဟ၊ဋ္ဌ၊၁၀၆။ မ၊ဋ္ဌ၊
၁။၁၇၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၈၅၊
၁၉၅။ ဝဇီရ၊၁၇၊၃၁၅။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊၁၃-၄။
နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၅၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၃။)

အမိဿက (တိ) [အမိဿ+က] မရောနှောသော။

အမိဿကကာလဘေဒ (ပု) [အမိဿက+ကာလဘေဒ] (၁) မရောနှောသော ကာလအပြား။ (တိ) (၂) မရောနှောသော ကာလအပြားရှိသော။ (၁) အမိဿကကာလဘေဒသု ဂဟိတနိယာမေန... ယောဇေတွာ ဝုတ္တာနိ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၂၄။ (-အနုဋီ၊ ၂။ ၁၇၅။) (၂) အမိဿကကာလဘေဒသု ဝါရေသု အတ္တဝိသေသဘာဝတော။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၂၄။ (-၎င်း၊ ၁၂၉။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၇၄။)

အမိဿကတ (တိ) [အမိဿ+ကတ] မရောနှောသည်ကို-မရောနှောအောင်-ပြုအပ်သော။ အမိဿိကတ-ကြည့်။

အမိဿကတာ (တိ) [အမိဿက+တာ] မရောနှောသည်၏အဖြစ်။ လောမာပိ န ကေသာတိ ဧဝံ အမိဿကတာဝသေန ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၃၅။ အမိဿကတာဝသေနာတိ ကောဋ္ဌာသန္တရေဟိ အဝေါမိဿကတာဝသေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၀၀။

အမိဿကရသတ္တ (န) [အမိဿက+ရသ+တ္တ] မရောနှောသော အရည်ရှိသည်၏ အဖြစ်။ အရည်နှင့်မရောနှောသည်၏အဖြစ်။ အမိဿကရသတ္တာ ပုန တာနိ ကပ္ပိယံ ကာရာပေတွာ သုခိတုံ ဝနုတိ။ ဝဇီရ၊ ၃။ ၁၁၈။ ကင်္ခါ၊ ၁။ ၉၂။

အမိဿကာဠဝဏ္ဏ (တိ) [အမိဿ+ကာဠဝဏ္ဏ] (အခြားသော အဆင်းအရောင်တို့နှင့်) မရောနှောသည်ဖြစ်၍ မည်းနက်သော အဆင်းရှိသော၊ မည်းနက်သော အဆင်းတမျိုးသာရှိသော။ သုဒ္ဓကောဠကာ အမိဿကာဠဝဏ္ဏာ။ အပါ၊ ၁။ ၁၁၁။

အမိဿတ္တ (န) [အမိဿ+တ္တ] မရောနှောသည်၏ အဖြစ်။ စုတ္တိယဂန္ဓေဟိ အမိဿတ္တာ ဝ

နှောသုတ္တနာမိကာ သုဒ္ဓိကဂါထာ နာမာတိ ဝတ္ထု ဝနုတိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၉၈။

အမိဿပစ္စုတ္တကရဏ (တိ) [အမိဿ+ပစ္စုတ္တ+ကရဏ] မရောနှောသော ပဌမာဝိဘတ် တတိယာဝိဘတ် ရှိသော (သိက္ခာပုဒ်)။ တေသု အမိဿပစ္စုတ္တကရဏာနိ ဒွါဒသုတ္တရာနိ ဒွိသတာနိ။ ကင်္ခါ၊ ၁။ ၁၄။

အမိဿိတ (တိ) [န+မိဿိတ] မရောနှော-အပ်-သော။ ပလောကဓမ္မာ တိဋ္ဌန္တိ၊ ပုရာဏေဟိ အမိဿိတာ။ မဟာနိ၊ ၃။ ၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၆၀။ ပုရာဏေဟိ အမိဿိတာတိ ပုရေ ဥပ္ပန္နေဟိ ခန္ဓေဟိ န မိဿိတာ န သံသဂ္ဂါ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၃၁။ ယောနိ (သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၇။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၀၃။ မ၊ ၁။ ၂။ ၂၉) လည်း ကြည့်။ (-ကင်္ခါ၊ ၁။ ၁၈၂။ ကင်္ခါ၊ ၁။ ၈၁။ ဒီ၊ ၁။ ၁၀၃။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၂၀၇။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၉။)

အမိဿိတကာဠက (တိ) [အမိဿိတ+ကာဠက] အမိဿကာဠဝဏ္ဏနှင့် အနက်တူ။ သုဒ္ဓကောဠကာနန္တိ သုဒ္ဓါနိ ကာဠကနိ။ အညေဟိ အမိဿိတကာဠကနန္တိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၂၆၃။ ကင်္ခါ၊ ၁။ ၃၁၆။

အမိဿိတတ္တ (န) [အမိဿိတ+တ္တ] မရောနှောအပ်သည်၏ အဖြစ်။ သော ဟိ ရူပေန အမိဿိတတ္တာ အရူပေါတိ ဝေဓမ္မတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အနုဋီ၊ ၁။ ၈၃။

အမိဿိတရသ (တိ) [အမိဿိတ+ရသ] မရောနှောအပ်သော အရည်ရှိသော၊ အရည်နှင့် မရောနှောသော။ အသမ္ဘိန္ဒရသ (ကင်္ခါ၊ ၁။ ၃၉၀) ကြည့်။

အမိဿိတဝိပဿနာယာနဝန္တု (တိ) [အမိဿိတ+ဝိပဿနာယာန+ဝန္တု] သမထနှင့် မရောနှောသော ဝိပဿနာယာနရှိသော (ဝိပဿနာကိုသာ အားထုတ်သော)။ သူ။ သုဒ္ဓိဝိပဿနာယာနိက (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ ၃၅၁) ကြည့်။

အမိသိကတ (တိ) [အမိသိ+ကတ] မရောနှောသည်ကို - မရောနှောအောင် - ပြအပ်သော။ အမိသိကတမေဝဿ စိတ္တံ ဟောတိ။ ဝိ၊ ၃။ ၂၇၁။ အံ၊ ၂။ ၃၃၂။ အံ၊ ၃။ ၂၀၄။ အမိသိကတန္တိ အမိသိကတံ၊ ကိလေသာ ဟိ အာရမ္မဏေန သဒ္ဓိံ စိတ္တံ မိသံ ကရေန္တိ၊ တေသံ အဘာဝါ အမိသိကတံ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၆၆။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၂၅။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၉၃။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၈၃။ အမိသိကတန္တိ တာနိ အာရမ္မဏာနိ အနုလ္လိနတ္တာ တေဟိ အမိသိကတံ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၅။ (-အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၅။ ၂၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၄၁။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၅၇။

အမိသိဘာဝ (ပု) [အမိသိ+ဘာဝ။ န+မိသိ-ဘာဝ] မရောနှောသည်၏ အဖြစ်။ ယာ တေဟိ သဒ္ဓိံ အသင်္ဂတိ အသမာဂမော အသမောဓာနံ အမိသိဘာဝေါ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၄၅။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၁၀၆။ ပဋိသံ၊ ၃၈။

အမိသိဘူတ (တိ) [အမိသိ+ဘူတ] မရောနှောသည်(ဖြစ်၍)ဖြစ်သော။ အသံသဋ္ဌာ ဉာတိဟိ ဂဟဋ္ဌေဟိ အမိသိဘူတာတိ အတ္ထော။ အပ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၄။

အမိသေတော (ကြိ၊ ဝိ) [န+မိသေတော] မရောနှောမှု၍။ ကေဘာဇနေပိ အမိသေတော ပိဏ္ဍပိဏ္ဍဝသေန ဌပိတေ ပိဏ္ဍဂဏနာယ နိဿဂ္ဂိယာနိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၁၀၂။ ကေဘာဇနေ ဝါ အမိသေတော ဌပိတာနိ ဟောန္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၂၃၀။ (-မူလဋီ၊ ၂။ ၁၆၈။)

အမိယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [အမိ+ယ+တိ] ပြီးစေအပ်၏။ အထ ဝါ အမိယတိတိ အန္တော၊ သာမိယတိတိ အဓိပ္ပါယော။ ဝဇီရ၊ ၁၉။

အမိယမာန (တိ) [န+မိယမာန] မသေသော၊ သူ။ အမိယမာနော ကိ ကုပ္ပိဿတိ။ မ၊ ၃။ ၂၀၉။

အမိယမာနဝတ္ထု (န) [အမိယမာန+ဝတ္ထု] သေလိမ့်မည်မဟုတ်သော - ဝတ္ထု - မာတု-

ဂါမ။ အဋ္ဌကထာယံ 'န တေဝ အာမသိ-တဗ္ဗာ'တိ ဣဒံ ပန ဝစနံ အမိယမာနဝတ္ထု၊ သန္တာယ ဝုတ္တန္တိ အယံ အမှာကံ ခန္တိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၆၁။

အမု (တိ) [သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်။ ဤသဗ္ဗနာမ်ပုဒ်သည် အဝေးဟော ဖြစ်၏။ အမုသဒ္ဓေါ ခုရဝစ-နှော။ နိတိ၊ ပဒေ၊ ၃၅၃။ ယ တ တေ အမု-ကိ ဣစ္စေတေ ပရမ္ပုခသမိပအစ္စန္တသမိပဗုရ-ပုစ္ဆနတ္ထဝစနာ။ ရှု၊ နှာ-၁၀၂။ အမုသဒ္ဓါသည် (ပု၊ ထိ)တို့၌ သိဝိဘတ်ကြောင့် မ-ကို သ-ပြု၍ အသု-ဟု လည်း ဖြစ်၏။ (န) ၌ သိ၊ အ-ဝိဘတ်တို့ဖြင့် အသု-ဟု လည်း ဖြစ်၏။ (ပု၊ န) တို့၌ သ-ဝိဘတ်ကြောင့် အမု-ကို 'အဒု'ပြု၊ 'သ'လား၊ နိဂ္ဂဟိတံကို ချေ၍ 'အဒုဿ'ဟု ဖြစ်၏။ ၎င်း 'အဒုဿ'မှ 'အ'ကို ချေသော် 'ဒုဿ'ဟု ဖြစ်၏။ ရှု၊ နှာ-၁၀၇။ နိတိ၊ သုတ္တ၊ ၁၅၈။ နိတိ၊ ပဒေ၊ ၃၆၈။ မောဂ်၊ သျှု၊ နှာ-၃၅၈-ကြည့်။] (က) ထို၊ ထိုသို့။ (ထိုယောကျ်ား၊ ထိုမိန်းမ၊ စသည်။) (ခ) ထိုဘဝ၊ တမလွန်ဘဝ။ (ဂ) ဤဘဝ၊ မျက်မှောက်ဘဝ။ (က) အမု ဟိ ဘော ဂေါတမ ပုရိသော မနုဿာကဋ္ဌေ ဇာတသံဝဒ္ဓေါ။ ဒီ၊ ၁။ ၂၃၃။ အပု-မ၊ ၁။ ၁၈၀။ မ၊ ၂။ ၄၂၂။ မ၊ ၃။ ၉၊ ၃၁၈။ အသု စ ဝိသဒေါ-သော အပနိတော အနုပါဒိသေသော။ မ၊ ၃။ ၄၆။ အသု စ ဝိသဒေါသောတိ သော စ ဝိသဒေါသော။ မ၊ ၄။ ၄၇။ အသု-ဒီ၊ ၂။ ၁၆၂-၃။ မ၊ ၂။ ၁၂၈၊ ၁၇၄။ သံ၊ ၁။ ၄၅၅။ သံ၊ ၂။ ၅၀၀-၁။ အံ၊ ၁။ ၂၇၁၊ ၅၂၁။ ဇာ၊ ၂။ ၁၀၃။ အသု ဟိ ဘော ဂေါတမ အလ္လကဋ္ဌံ သဿေဟံ။ မ၊ ၁။ ၃၀၇။ အသု-မ၊ ၂။ ၂၇။ သံ၊ ၂။ ၅၀၀။ အံ၊ ၁။ ၂၇၁။ ဥပသင်္ကမန္တာ ခေါ အမူ အာဝုသော ဧဝံတ သပ္ပုရိသာ။ မ၊ ၁။ ၂၇၃။ အဟံ ခေါ သကမ္မာ ဂါမာ အမံ ဂါမံ အဂစ္စံ။ ဒီ၊ ၁။ ၇၇။ အမု-ဒီ၊ ၁။ ၂၀၇။ (-ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၂၂။) မ၊ ၁။ ၂၀၆။ မ၊ ၂။ ၂၇၁၊ ၇၇။ သံ၊ ၁။ ၄၅၅။ သံ၊ ၂။ ၃၈၆။ အံ၊ ၁။ ၁၇၁။ အံ၊ ၂။ ၂၇၁။

၂၉၉၊ ၄၉၅။ မာရဿ အမူနိ လောကဓိသာနိ အနုပဓဇ္ဇ။ မ၊ ၁။ ၂၀၀-၁။ အမူနာ ပဉ္စမေန ပုဂ္ဂလေန သမသမောဘဝိဿတိ။ အံ၊ ၂။ ၁၄၇-၈။ အဘိ၊ ပ၊ ၁၇၃-၄။ အမူနာ—အံ၊ ၁။ ၂၅၁။ အံ၊ ၂။ ၃၀၈။ အံ၊ ၃။ ၃၆၇။ အမူဟိ ကထိတံ ဣမေသံ အန္တရံ ပဝေသေယျ။ မ၊ ၄။ ၄။ ၂၀။ ဣမဿ သုတော အမုဿ အက္ခာယန္တိ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၀။ အမုဿ—မ၊ ၂။ ၁၇၃။ မ၊ ၃။ ၃၁၇။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၁၉၃။ ဒုဿ မေ ခေတ္တပါလဿ၊ ခုတ္တိ-ဘတ္တံ အပါဘတံ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၀၁။ ဒုဿ မေတိ ယော သေ မမ အဝိဒူရေ ခေတ္တပါလော ဝသတိ။ ဒုဿ အမုဿာတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၅၀။

အဟံ ခေါ အမုဿာ ဣတ္ထိယာ သာရ-တ္ထော။ မ၊ ၃။ ၁၀။ အမုဗ္ဗာ မဟာဓညရာသိမှာ အာဟရာမ။ အံ၊ ၃။ ၁၂။ အမူသံ ဘေဒါယ။ ဝိ၊ ၁။ ၄။ ၅။ ၁။ ၁၃၉၊ ၁၄၀။ မ၊ ၁။ ၃၅၆။ မ၊ ၃။ ၉၆။ အံ၊ ၃။ ၄၂၂၊ ၃၇၄၊ ၄၉၀။ (-မ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၁။ မ၊ ၄။ ၄။ ၂၀။) ယောအမုသိန္တိ တေလ-မလိကတေ သာဟဋ္ဌိစိရေ ဆန္ဒရာဂေါ။ မ၊ ၂။ ၁၇၈။ အမုသိန္တိ တသိန္တိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တေ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၅၄။ (-မ၊ ၁။ ၂၀၆၊ ၂၁၀။) ဂစ္ဆ အမုဗ္ဗိ ဩကာသေတိဋ္ဌာဟိ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၃၀။ (-အံ၊ ၂။ ၂၉၉။) အမုတြ-လည်း ကြည့်။ (ခ) (ဂ) ပရသိန္တိ အတြတိသ္မုမ္မာ ဓာနံ၊ ၁၀၈၉။ ပရသိန္တိ ပရဋ္ဌာနေ ပရလောကေ ဝါ၊ အတြ ဌာနေ၊ လောကေ ဝါ၊ ဓာနံ၊ ၁၀၈၉။ အမုတြ-လည်း ကြည့်။

အမူက (တိ) [အမူ+က] ထို၊ ထိုသူ၊ ထိုရွာ (စသည်)။ အမူကော ယော သော ပရိသော ပဌမံ ရက္ခံ အာရုဋ္ဌော။ မ၊ ၂။ ၃၀။ အမူကံ နာမ ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ဩသရိဿတိ။ မ၊ ၁။ ၂၃၃-၄။ (-မ၊ ၃။ ၅၆။ ပဋိသံ၊ ၄၀၂။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၆။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၆၃။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၀။) အမူကဿ တန္တဝါယဿ ဒေဟိ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၇၀။ ကုတော ဘော ဂေါတမ အာဂစ္ဆသိတိ။

အမူကမ္ပာ ဇနပဒါတိ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၇၃။ အမူ-ကသ္မိန္တိ ဘန္တေ ဝိဟာရေ အညတရော သိက္ခ၊ ... ဗာဠဂိလာနော။ သံ၊ ၂။ ၂၇၂-၃။ အမူ-ကသ္မိန္တိ အသုကသ္မိန္တိ၊ အယမေဝ ဝါ ပါဋ္ဌော။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၆။ (-ဝိ၊ ၂။ ၅၁။ ဝိ၊ ၃။ ၃၇၁။ ဝိ၊ ၄။ ၂၂၇၊ ၃၇၁။ အံ၊ ၁။ ၂၀၆၊ ၂၂၇။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၉။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၄။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၆။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၆။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၉၈။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၇၄။ ဝိမာန၊ ၄။ ၂၄၃။ စူဠနိ၊ ၄။ ၄၇။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၇၁။)

အမူခ (တိ) [န+မူခ] အဝ-မျက်နှာဝ-မရှိ သော၊ ရေဝင်ပေါက်မရှိသော။ စန္ဒနိကာယ ပက္ခိတ္တေ အမူခေ (ရဝဏယဇ္ဇေ။ အဘိ၊ ၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊) ပေဋ္ဌာယဇ္ဇေ စန္ဒနိကာရသော ပဝိသတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၆။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၅၆။

အမူခရ (တိ) [န+မူခရ] ကြမ်းတမ်းသောနှုတ် (နှုတ်ထွက်စကား) မရှိသော၊ နှုတ်မကြမ်း သော၊ ကြမ်းတမ်းစွာ မပြောသော၊ သူ။ အပလော အမူခရာ အဝိက္ခိဏ္ဏဝါစာ။ မ၊ ၁။ ၃။ မ၊ ၃။ ၅၇။ အံ၊ ၁။ ၇၀။ အံ၊ ၂။ ၁၇၄။ စရိယာ၊ ၄။ ၃၀၄။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၁။ ၂၀၁။ အဗျာ-သေကာ အမူခရာ။ ထေရ၊ ၃၃၈။ အမူခရာတိ န မူခရာ၊ န မူခေန ခရာ ဝစီပါဂဋ္ဌိယရဟိ-တာတိ ဝါ အတ္ထော။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၂။

အမူစွထ (ကြိ) မူစွတိ (စရိယာ၊ ၄။ ၁၃၆-၇) ကြည့်။

အမူစွန (န) [န+မူစွန] မလွတ်ခြင်း။ မနုဿ-ဝိက္ခဟပါရာဇိကတော ပရိယာယေန အမူစွန-တော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၆၃။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၂၇။

အမူစန္တ (တိ) [န+မူစန္တ] မလွတ်သော၊ သူ။ အမူစန္တေ ထုလ္လစွယမေဝ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၂။

အမူစမာန (တိ) [န+မူစမာန] မလွတ်အပ် သော၊ ကြပ်စည်းမပြေအပ်သော။ တသ္မိ-

အမုန့်မာနနေ သဗ္ဗရတ္တိံ ဘဂဝတော သရီရေ
ပရိဋ္ဌာဟော ဥပ္ပဋိဿတိ။ မေဌ၊ ၁။ ၃၈၂။

အမုန့်တုကမျှတာ (ထိ) [န+မုန့်တုကမျှတာ] မလွတ်ကင်းခြင်းငှါ အလိုမရှိသည်၏ အဖြစ်၊ မလွတ်ကင်းလိုသည်၏ အဖြစ်။ မုန့်တုကမျှတာဉာဏေန အမုန့်တုကမျှတာယ (ပဟာနံ)။ မေဌ၊ ၁။ ၂၄။ ဥဒါန၊ ၄။ ၃၀။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၃၆။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၈။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅။ အမုန့်တုကမျှတာ အာဒါနံ။ မေဌ၊ ၁။ ၆၅။ အမုန့်တုကမတာ-လည်း ကြည့်။

အမုန့်တုကမတာ (ထိ) [န+မုန့်တုကမတာ] အမုန့်တုကမျှတာနှင့် အနက်အရတူ။ မုန့်တုကမျှတာဉာဏေန အမုန့်တုကမတာယ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၄။ အမုန့်တုကမတာ အာဒါနံ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၅။

အမုန့်တု (ကြိ.ဝိ) [န+မုန့်တု] မလွတ်မှု၍ ဟတ္ထိပဒတော အမုန့်တု တဿေဝ အန္တောဂတ္တော။ မေဌ၊ ၂။ ၁၂၂။ တတော အမုန့်တု တဿေဝ အန္တောဂတေ သန္ဓာယ ဝတ္တံ။ မေဌ၊ ၂။ ၁၆၅။

အမုန့်တ (တိ) [န+မုန့်တ] (က) (လွန်ကဲသော တဏှာဖြင့်) တွေဝေမိန်းမောခြင်းသို့မရောက်သော၊ မတွေဝေ-မမိန်းမော-သော၊ သူ။ (ခ) (ဆန္ဒာဂတိ စသော ကိလေသာ တို့သည်) မလွမ်းမိုး-မနှိပ်စက်-အပ်သော၊ သူ။ (က) လဒ္ဓါ စ စိဝရံ အဂဓိတော အမုန့်တော...ပရိဘုဉ္ဇတိ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၈၈။ သံ၊ ၁။ ၃၉၉။ အံ၊ ၁။ ၃၃၆။ မဟာနိ၊ ၃၉၇-၈။ စူဠနိ၊ ၂၄၉။ အမုန့်တောတိ အဓိမတ္တတဏှာယ မုန့် (မုန့်နံ၊ စူဠနိ၊ ၄) အနာပန္နော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၆။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၂။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၈၁။ မဟာနိ၊ ၄။ ၄၁၂။ စူဠနိ၊ ၄။ ၁၁၃။ သော တံ ပိဏ္ဍပါတံ အဂဓိတော အမုန့်တော ပရိဘုဉ္ဇတိ။ မေ၊ ၂။ ၃၃-၄။ အံ၊ ၁။ ၂၇၈။ အမုန့်တောတိ တဏှာမုန့်နာယ အမုန့်တော။ မေဌ၊ ၃။ ၃၅။ (-အံ၊ ၂။ ၂၁၂။

မိလိန္ဒ၊ ၃၈၆။ မေဌ၊ ၄။ ၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၄၃။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၇၄။) (ခ) အမုန့်တော ယော နယတေ နယာနယံ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၇၈။ အမုန့်တောတိ ဆန္ဒာဒိဟိ အဂတိ-ကိလေသေဟိ အမုန့်တော အနဘိဘူတော ဟုတွာ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၄၂၀။

အမုန့်န (န) [န+မုန့်န] မလွတ်ခြင်း၊ စွဲမြဲစွာ ယူခြင်း။ ခဠဂ္ဂဟဏံ အမုန့်နံ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၄။ ယဠိကောဠိဂမနံ ဝိယ ခန္ဓပဋိပါဋိယာ အမုန့်နတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၄၇။ (-ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃။)

အမုန့်နဂ္ဂဟဏ (န) [အမုန့်န+ဂ္ဂဟဏ] မလွတ်မှု၍ ယူခြင်း၊ မြဲမြံစွာယူခြင်း။ ခဠဂ္ဂဟဏန္တိ အမုန့်နဂ္ဂဟဏံ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၃၂။

အမုန့်နရသ (တိ) [အမုန့်န+ရသ] မလွတ်ခြင်း-မြဲမြံစွာယူခြင်း-ကိစ္စ ရှိသော။ ဂဟဏ-လက္ခဏံ ဥပါဒါနံ၊ အမုန့်နရသံ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၆၀။ အမုန့်နရသံ တဏှာဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသဝသေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၄။

အမုန့်နန္တ (တိ) [န+မုန့်နန္တ] မလွတ်သော၊ သူ။ ဂဟဏံ ဝါ အမုန့်နန္တ ဥဇုကမေဝ ဟတ္ထိသြနာမေတွာ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၈၂။ ပရက္ကမံ အမုန့်နန္တယေဝ အာဂတော။ မေဌ၊ ၁။ ၁၁၇။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၀။ (-မေဌ၊ ၄။ ၇၆။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၀။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၅၅။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၂။ မေဌ၊ ၂။ ၁၈၉။) အထနေကုမာရေ ဗြာဟ္မဏံ အမုန့်နန္တ ဒိသွာ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၃၆၄။ ဟတ္ထေန အမုန့်နန္တနေဝ ပစိတွာ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၈။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၁၂၁။ ဟတ္ထပါသံ အမုန့်နန္တနံ နိသိဒ္ဓိတဗ္ဗံ၊ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁၅၃။ အမုန့်နန္တသ န ဒါတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၇၃။ အမုန့်တော ပန ဘဏ္ဍာဒေယျံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၃၁။

အမုန့်မာန (တိ) [န+မုန့်မာန] မလွတ်သော၊ သူ။ တံ အမုန့်မာနောဝ ပဌမေန အနုလောမ-စိတ္တေန ဥလ္လင်္ဂိတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၁၃။

အမူဝါဒ (ကြိ) မူဝါဒ (ဘေ၊ဌ၊၂၊၅၃)ကြည့်။

အမူဝါဒ (တိ) [န+မူဝါဒ] မလွတ်အပ်သော။
ပလိဗုဒ္ဓ (မဟာနိ၊ဌ၊၂၀၄) ကြည့်။

အမူဝါဒတုကမ္ပတာ (ထိ) [န+မူဝါဒတုကမ္ပတာ]
(တေဘုမကသင်္ခါရအာရုံကို)စွန့်လွှတ်ခြင်းငှါ
အလိုမရှိသည်၏ အဖြစ်၊ မစွန့်လွှတ်လိုခြင်း။
မူဝါဒတုကမ္ပတာဉာဏေန အမူဝါဒတုကမ္ပတာယ။
ပဋိသန္ဓေ၊ဌ၊၂၊၅၃။

အမူဝါဒတုကမ္ပတာဉာဏ (န) [အမူဝါဒတုကမ္ပတာ +
ဉာဏ] အမူဝါဒတုကမ္ပတာဉာဏ်။ အမူဝါဒတုက-
မ္ပတာ-ကြည့်။

အမူဝါဒတုကာမ (တိ) [န+မူဝါဒတုကာမ] လွတ်
ခြင်းငှါ အလိုမရှိသော၊ မလွတ်လိုသော၊သူ။
ပက္ကမန္တောပိ အမူဝါဒတုကာမောဝ ဟုတွာ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၀၃။

အမူဝါဒတုကာမတာ (ထိ) [န+မူဝါဒတုကာမတာ]
စွန့်လွှတ်ခြင်းငှါ အလိုမရှိသည်၏ အဖြစ်၊
မစွန့်လွှတ်လိုသည်၏ အဖြစ်၊ မူဝါဒတုကမ္ပတာ-
ဉာဏေန အမူဝါဒတုကာမတာယ။ စူဠနိ၊ဌ၊၇၂။
(ဤအရာ၌ အမူဝါဒတုကမ္ပတာ၊ အမူဝါဒတု-
ကာမတာ၊ အမူဝါဒတုကာမတာ-ဟု ပါဠိအမျိုး
မျိုး ရှိ၏။ မူဝါဒတုကာမတာ ဝိဝါဒိဂိုဏ်းဖြစ်မှု
လွတ်ကင်းခြင်း အနက်ဟော၊ ရုဓာဒိဂိုဏ်း
ဖြစ်မှု စွန့်လွှတ်ခြင်း အနက်ဟောဟု ဓာတ်
ကုမ်းတို့၌ ဆိုသည်။ ပဋိသန္ဓေ၊ဌ၊၂၊၅၃-
၌လည်း မူဝါဒတုကမ္ပတာ၊ စွန့်လွှတ်ခြင်းငှါ
အလိုရှိသည်၏အဖြစ်၊ မူဝါဒတုကာမ္ပတာ၊ လွတ်
မြောက်ခြင်းငှါ အလိုရှိသည်၏ အဖြစ်- ဟု
၂-မျိုးလုံး ဖြစ်သင့်ကြောင်း၊ မူဝါဒတုကမ္ပ-
တာ-က ပို၍ ကောင်းကြောင်း ဖွင့်ပြ၏။
ထို့ကြောင့် ဤ၌လည်း ဆိုခဲ့ပြီးသော ပါဠိ
၃-မျိုးလုံး ဖြစ်သင့်ပေသည်။ အမူဝါဒတုကမ္ပ-
(ကာမ)တာ အာဒါန-ဟု ဖွင့်ပြသော မ၊ဋီ၊၁။
၆၅။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၀၅-တို့၌ အာဒါန=ယူထား

ခြင်း-ဆုပ်ကိုင်ထားခြင်း-ဟူသည် မစွန့်လွှတ်
လိုခြင်းပင် ဖြစ်၍ ယင်းဋီကာများနှင့် ၎င်းတို့
၏ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ဖြစ်သော မ၊ဋီ၊၁။၂၄။ သံ
ဋီ၊၂။၂၃၄-တို့၌ကား အမူဝါဒတုကမ္ပ(ကာမ)-
တာ ဟုသာ ရှိသင့် မှတ်သင့်အံ့ ထင်သည်။)

အမူဝါဒတုကာမဘာဝ (ပု) [န+မူဝါဒတုကာမ
+ဘာဝ] အမူဝါဒတုကာမတာနှင့် အနက်အရ
တူ။ မူဝါဒတုကမ္ပတာယ အမူဝါဒတုကာမဘာ-
ဝဿ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၃၅။

အမူဝါဒတု (ကြိ၊ဝိ) [န+မူဝါဒတု] မလွတ်မမြဲ၊
မလွတ်စေမူ၍။ ပစ္စာ ပုဋကံ အမူဝါဒတု ပ-
သေန ဆိဒ္ဓိ အကတွာ။ ဝိ၊ဋီ၊၁။၃၃၈။ ဓမ္မဉ္စ
ဝိနယဉ္စ အမူဝါဒတု။ ဝိ၊ဋီ၊၄။၂၂၂။ တုမေ
အမူဝါဒတု ဝိစရန္တာနံ အရစ္စနကံ နာမ နတ္ထိ။
ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၄၃။ သံ၊ဋီ၊၃။၂၅၁။ စတ္တာရိ
သစ္စာနိ အမူဝါဒတု။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၁၉။ (-ဝိ၊
ဋီ၊၂။၁၂၃။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၀၃။ အဘိ၊ဋီ၊၁။
၂၇၆။ အဘိ၊ဋီ၊၂။၄၀၇။ ပဋိသန္ဓေ၊ဋီ၊၁။၃၂၃။
ပဋိသန္ဓေ၊ဋီ၊၂။၁၁၂။ ဓမ္မ၊ဋီ၊၂။၁၃၄။ ထေရ၊ဋီ၊
၁။၄၆။ မဟာနိ၊ဋီ၊၁။၂၉။ စူဠနိ၊ဋီ၊၂။ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။၄၁။ သာရတ္ထ၊၁။၃၉၃။ သာရတ္ထ၊၂။၇။
ဝိမတိ၊၂။၂၇။ မူလဋီ၊၁။၆၈၀။)

အမူဝါဒ (ပု) [န+မူဝါဒ] ဦးပြည်းထားသူ -
ခေါင်းရိတ်ထားသူ - မဟုတ်သူ၊ ဦးမပြည်း -
ခေါင်းမတုံး - သူ။ မဟာမာတာယ ပုတ္တော
အမူဝါဒော။ မ၊ဋီ၊၁။၇၂။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၀။

အမူဝါဒ (တိ) [န+မူဝါဒ] (သာနဝိညာဉ်၊ ဇိဝါ-
ဝိညာဉ်၊ ကာယဝိညာဉ် တို့ဖြင့် တစပ်တည်း
ကဲ့သို့ပြု၍) မရောက် - မယူ - မသိ - အပ်
သော၊ အာရုံ၊ သာနဝိညာဉ်ဖြင့် မနမ်း
အပ်-ဇိဝါဝိညာဉ်ဖြင့် အရသာ မခံအပ်
-ကာယဝိညာဉ်ဖြင့် မထိအပ် - သော။
အမူဝါဒ နာမ န သာနေန သာယိတံ၊ န
ဇိဝါယ သာယိတံ၊ န ကာယေန ဖုဋ္ဌံ။ ဝိ၊၂။
၂။ သာနာဒိဝသေန မုနိတွာ တိဟိ ဣန္ဒြိ-

ယေဟိ ကောဗဒ္ဓိံ ဝိယ ကတော ပတော
အဂ္ဂဟိတံ အမုတံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂။ သာနာဒိန္နံ
တိက္ကံ ဣန္ဒြိယာနံ သမ္ပတ္တဝိသယဂ္ဂါဟကတ္တာ
ဝုတ္တံ 'တိဟိ....ကတော'တိ။ သာရတ္ထ၊၃။၂။
(ဝိ၊၅။၂၂၄။ ဒီ၊၃။၁၉၃။ အံ၊၁။၃၃၄။
သုတ္တနိ။၄၄၇။ စူဠနိ။၂၀။)

အမုတဝါဒီတာ (ထိ) [အမုတဝါဒီ+တာ] သာနာ
ဝိညာဉ်၊ ဇိဝှိဝိညာဉ်၊ ကာယဝိညာဉ်-တို့ဖြင့်
မသိအပ်ဟု ပြောဆိုလေ့ ရှိသည်၏ အဖြစ်။
မုတေ အမုတဝါဒီတာ။ ဝိ၊၅။၂၂၄။ ဒီ၊၃။
၁၉၄။ အံ၊၃။၁၂၇။ အဘိ၊ဝိ။၃၉၀။

အမုတဝါဒီ (တိ) [အမုတ+ဝဒ+ဏိ] သာနာ-
ဝိညာဉ်၊ ဇိဝှိဝိညာဉ်၊ ကာယဝိညာဉ်-တို့ဖြင့်
မသိအပ်ဟု ပြောဆိုလေ့ရှိသောသူ။ အမု-
တေ အမုတဝါဒီ ဟောတိ။ အံ၊၁။၅၄၉။

အမုတ္တ (တိ) [န+မုတ္တ] (၁) မလွတ်သော၊
မလွတ်မြောက်သော။ (၂) လက်မှ-မလွတ်
အပ်-မပစ်အပ်-သော (သန်လျက်၊ ဓား
မြှောင်-စသော) လက်နက်။ (လက်နက်သည်
(၁) လက်မှပစ်လွှတ်လိုလျှင် လွတ်ရ၊ မလွတ်
လိုလျှင် မလွတ်ရသောလက်နက်၊ (၂) လက်
မှမလွတ်ရသောလက်နက်၊ (၃) လက်မှကောက်
ပစ်လွတ်ရသောလက်နက်၊ (၄) စက်ယန္တရား
ဖြင့် ပစ်လွတ်ရသောလက်နက်-ဟူ၍ ၄-မျိုး
ရှိရာတွင် ဒုတိယ အမျိုးအစား ဖြစ်သော
လက်နက်တည်း။) (၁) အမုတ္တာမာရဗန္ဓနာ။
ဣတိဝုတ်။၂၅၇။ အဟဉ္ဇမ္ပိ မုတ္တော၊ လော-
ကော စ အမုတ္တော။ ပဋိသံ။၁၂၅။ ဣတိဝုတ်။
၄။၁၃၉။ အမုတ္တေ ထုလ္လစယံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄။
ဝိမတိ၊၁။၁၄၂။ (-သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃။ ဓမ္မ၊
ဋ္ဌ၊၂။၁၂၅။ ဝိသုဒ္ဓိံ ၁။၅၅။ သာရတ္ထ၊၃။၁၀။)
(၂) မုတ္တာမုတ္တမုတ္တံ အမုတ္တံ ဆိုရာကား-
ဒိကံ။ ဓာန်။၃၇၆-၇။ မုတ္တာမုတ္တံ အမုတ္တံ
ပါဏိတော မုတ္တံ ယန္တမုတ္တံတိ သကလံ

တံ အာယုခံ စတုဗ္ဗိခံ ဗဟုနမ္ပိ တစ္ဆေဒါန-
တိဝတ္တနတော။ ဓာန်၊ဋ္ဌိ၊၃၇၆-၇။

အမုတ္တက (တိ) [န+မုတ္တ+က] မကင်းလွတ်
သော၊ နိဿယည်းမှ မကင်းလွတ်သော၊ မှီခိုရာ
ဆရာနှင့် ကင်းကွာ၍ နေထိုင်ခွင့်မရသောသူ
(ရဟန်း)။ နိဿယမုတ္တကသာပိ အမုတ္တက-
သာပိ အာပတ္တိယေဝ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၄။ ဝိ၊
သင်္ဂဟ။၂၂၉။ ဝိမတိ၊၂။၁၀၅။

အမုတ္တကနိဿယ (တိ) [အမုတ္တက+နိဿယ]
မလွတ်ကင်းသေးသော- နိဿယည်းဆရာ-
မှီခိုရာဆရာ-ရှိသော၊ မှီခိုရာဆရာနှင့် ကင်း
ကွာ၍ နေထိုင်ခွင့်မရသော၊ နိဿယည်း
မလွတ်ကင်းသေးသော(ရဟန်း)။ ကေစွဿ
ပတ္တဒါနတော ပဋ္ဌာယ အမုတ္တကနိဿယ-
ဿေဝ အာပတ္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၄။

အမုတ္တစာဂ (တိ) [န+မုတ္တ+စာဂ] လွတ်လွတ်
ကျွတ်ကျွတ်- ပေးကမ်း-စွန့်ကြဲ-ခြင်း မရှိ
သောသူ။ မုတ္တစာဂေါ ဒေတိ နော အမုတ္တ-
စာဂေါစရိယာ၊ဋ္ဌ။၂၉၅။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သင်္ဂ၊၁။၂၇၃။

အမုတ္တစာဂတာ (ထိ) [အမုတ္တစာဂ + တာ]
လွတ်လွတ် ကျွတ်ကျွတ်-ပေးကမ်း-စွန့်ကြဲ-
ခြင်းမရှိသည်၏ အဖြစ်။ အမုတ္တစာဂတာဒိ-
ဝသေန ပဝတ္တာယ စေတနာယ သမ္ပယုတ္တော။
မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၉၃။ ဝိသုဒ္ဓိံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၂၄။

အမုတ္တဋ္ဌာန (န) [အမုတ္တ+ဋ္ဌာန] မလွတ်သော
-အရပ်-ဋ္ဌာန။ မသတော အမုတ္တဋ္ဌာနေ
လာခါရသပ္ပုရိတာနိ ဝိယ....ဟောန္တိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊
၃။၂၆၀။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၁၅၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၁၇။
သာရတ္ထ၊၃။၂၄၉။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၇၇။

အမုတ္တတဏှာ (တိ) [အမုတ္တ+တဏှာ။ န+မုတ္တ-
တဏှာ] မလွတ်အပ်သော တဏှာရှိသော၊
တဏှာကို မလွတ်သေးသောသူ။ အစတ္တ-
တဏှာ အဝန္တတဏှာ အမုတ္တတဏှာ။ မဟာနိ။
၃၇။ အမုတ္တတဏှာတိ အစူန္တသမုတ္တေဒပ္ပဟာ-
နာဘာဝေန န မုတ္တတဏှာ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၃၇။

အမုတ္တပလိမောဓ (တိ) [အမုတ္တ+ပလိမောဓ] မလွတ်ကင်းသော ကြောင့်ကြမှု ရှိသော၊ ကြောင့်ကြမှု မလွတ်ကင်းသော၊ သူ။ မုတ္တပလိမောဓသေ ဝဋ်တိ အမုတ္တပလိမောဓသေ ဝူရေတုံ အသက္ကုဏေယျတ္တာ။ အံ၊ဋီ၊၃။၉၂။

အမုတ္တဘာဝ (ပု) [အမုတ္တ+ဘာဝ] မလွတ်ကင်း သည်၏အဖြစ်။ တာဟိပိ နိဿိတော အမုတ္တဘာဝတောတိ အာဟ “တက္ခာဒိဋ္ဌိဟိ နိဿိတဿာ”တိ။ မ၊ဋီ၊၃။၄၂၀။

အမုတ္တဝါဒီ (တိ) [အမုတ္တ+ဝဒ+လိ] လွတ်လွတ် ကင်းကင်း - ရှင်းရှင်းလင်းလင်း - ပြတ်ပြတ် သားသား - မပြောတတ်သော၊သူ။ ယသ္မာ အမုတ္တဝါဒီနော ဝစနံ အဝိဿဋ္ဌတာယ န သိနိယတိ မ၊ဋီ၊၃။၁၇၉။

အမုတ္တာ (ထိ) [န+မုတ္တာ] ပုလဲမဟုတ်သော အရာဝတ္ထု။ အမုတ္တမေဝ မုတ္တာတိ အာဓိနာ ဝဇ္ဇေတိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၅၁။

အမုတ္တိမဂ္ဂ (ပု) [အမုတ္တိ + မဂ္ဂ] လွတ်မြောက် ကြောင်း မဟုတ်သော - အကျင့် - မဂ်။ အမုတ္တိမဂ္ဂေ မုတ္တိမဂ္ဂပရာမာသတော တဿာ အာယုဟနမ္ပိ။ သံ၊ဋီ၊၁။၄၈။

အမုတြံ (ဗု) [အမု+တြ] (က) ထို...၌၊ထို သံဝဋ်ကပ်၊ထိုဘဝ(စသည်)၌၊ ဘဝတပါး၌။ (ခ) ထိုအရပ်သို့၊ထိုအိမ်သို့။ (ဂ) ထိုအရပ်မှ။ (က) ပေစွာ'မုတြ ဘဝန္တရေ။ ဓာန်။၁၁၄၈။ ပေစွအမုတြသဒ္ဓါဘဝန္တရေ။ ဓာန်၊ဋီ၊၁၁၄၈။ အမုတြာသိ ဇဝံနာမော ဇဝံဂေါတ္တော။ ဝိ၊၁။၅။ ဒီ၊၁။၇၆-၇။ မ၊၁။၂၇။ ပဋိသံ။ ၁၁၀။ ဣတိဝုတ်။၂၆၁။ စူဠနိ၊၁၆၄။ နေတ္ထိ။ ၈၄။ အမုတြာသိန္နိ အမုမ္ပိ သံဝဋ်ကပေ (အဟံ) အမုမ္ပိ ဘဝေ ဝါ... သတ္တနိကာယေ ဝါ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၉။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၃။ ဣတိ- ဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၉၈။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ။၄၆။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ။၁၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၅၂။ အသု အမုတြ ဥပပန္နော။ ဒီ၊

၂။၁၆၂။ မ၊၂။၁၂၈။ အမုတြ ဝါ လဒ္ဓံ အာမိသံ ဣမ အာဟရတိ။ အဘိ ဝိ၊၃၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၃။ အမုတြာတိ အမုကမ္ပိ ဂေဟေ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၆၇။ (- ဒီ၊၁။၄။ ဒီ၊၃။၁၃၉။ မ၊၁။၃၇၆။ မ၊၃။၉၆။ အံ၊၃။၄၂၂၊၄၇၄၊ ၄၉၀။) (ခ) အမုတြာဂစ္ဆ။ ဒီ၊၁။၈။ အမုတြာဂစ္ဆာတိ တတော အသုကံ နာမ ဌာနံ ဂစ္ဆ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၇။ ဣတော လဒ္ဓံ အာမိသံ အမုတြ ဟရတိ။ အဘိ ဝိ၊၃၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၃။ (ဂ) အမုတြ ဣဒံ အာဟရ။ ဒီ၊၁။၈။ အမုတြ ဣဒံ အာဟရတိ အသုက- ဌာနတော ဣဒံ နာမ ဣမ အာဟရ။ ဒီ၊ဋ္ဌ။ ၁။၈၇။

အမုတြ (ဗျ) [အမုတြ + အမုတြ။ အမုတြ တပုဒ် ချေ။ ဝိစ္ဆာလောပ။] ထိုထို ဘဝ (စသည်)၌၊ ဘဝတိုင်း၌။ အမုတြာသိ ဇဝံ- နာမော။ ဝိ၊၁။၅၊၇၆-၇။ ပဋိသံ၊၁၁၀။ ဣတိဝုတ်။၂၆၁။ စူဠနိ၊၁၆၄။ အပိ စ (အထ ဝါ၊ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။) ယသ္မာ အမုတြာသိန္နိ ဣဒံ အနုပုဗ္ဗေန အာရောဟန္တဿ ယာဝဓိစ္စကံ သရဏံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၉။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၄။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ။၄၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၅၃။ အမုတြာသိန္နိ သာမညနိဗ္ဗေသောသံ၊ ဗျာပနိစ္ဆာလောပေါ ဝါ၊ အမုတြ အမုတြ အာသိန္နိ ဝုတ္တိ ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊၁။၃၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၅၅။

အမုဒ္ဒ (တိ) [န+မုဒ္ဒ] မနူးညံ့-မပျော့ပျောင်း -သော၊သူ။ အမုဒ္ဒ အတိက္ခော ဟုတာ ရဋ္ဌံ ကာရေယျ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၉၄။ (-ဒီ၊ဋီ၊၁။ ၃၁၀။ သိ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၂၇၇။) အမုဒ္ဒတာ- လည်း ကြည့်။

အမုဒ္ဒက (တိ) [အမုဒ္ဒ+က] မနူးညံ့ မပျော့ပျောင်း-သော။ ယော နိပိစ္ဆလေန အမုဒ္ဒကော နိရုဒ္ဓကတာယ ထဒ္ဒလူဇဘူမိပ္ပ- ဒေသော၊ သော 'ဇင်္ဂလော'တိ ဝုစ္စတိ။

မ၊ဋီ၊၂။၁၆၃ ပရိထဒ္ဓ(ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၆)လည်း
ကြည့်။

အမူရစိတ္တ (တိ) [အမူရ+စိတ္တ] မနုဉ္ဇညံ-မပျော့
ပျောင်း-သောစိတ်ရှိသောသူ။ သော ဝေ
ပရိပန္နော...ထဇ္ဈေါ ဟောတိ အမူရစိတ္တော။
မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၁။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၅၄။

အမူရတာ (တိ) [အမူရ+တာ။ န+မူရတာ] မနုဉ္ဇညံ-
မပျော့ပျောင်း- သည်၏အဖြစ်။ ထဇ္ဈော ထဇ္ဈနာ... ဥဇ္ဈိတ္တတာ အမူရတာ။
အဘိ၊ဝိ၊၃၆၃။ ထဒ္ဓဿ အမူရနော ဘာဝေါ
အမူရတာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၅၁။ ယာ အမူရတာ
အမဒ္ဓဝတာ။ အဘိ၊ဝိ၊၃၇၄။ န မူရဘာဝေါ
အမူရတာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၇၇။

အမူရတာဂဟဏ (န) [အမူရတာ+ဂဟဏ] အမူရတာ-သဒ္ဓါ။ ပုန အမူရတာဂဟဏ
တဿာ ဝိသေသနတ္ထံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၇၆။

အမူနန္တ (တိ) [န + မူနန္တ] မသိသောသူ။
အမူနန္တေယံ မူနန္တော ဝိယ ဟောတိ။ ဝဇီရ။
၁၇၇။

အမူယုန္တ (တိ) [န+မူယုန္တ] မတွေဝေ-မမိန်း
မော-သော။ အာဝဇ္ဇနာဒိသုပိ အရဇ္ဇန္တေသု
အဒုဿန္တေသု အမူယုန္တေသု စ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၇၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၇။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၂။၃၄၁။

အမူယုမာန (တိ) [န+မူယုမာန] မတွေဝေ-
မမိန်းမော-သောသူ။ ဧဝံ အရဇ္ဇမာနော
အဒုဿမာနော အမူယုမာနော အင်္ဂါလိဿ-
မာနော။ စူဠနိ၊၉၆။ ဇဝနက္ခဏေ အရဇ္ဇမာနံ
အဒုဿမာနံ အမူယုမာနံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၆။

အမူသာ (ဗျ) [န+မူသာ] (၁) မချွတ်ယွင်း-
မဖောက်ပြန်-ဟုတ်မှန်-သောစကား။ (တိ)
(၂) မဟုတ်မမှန်သောစကား-မရှိသော-
ကို မပြောဆိုသောသူ။ (၁) သစ္စမေဝ
သဘာဝမေဝ အမူသာဝ ကထေန္တိ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။

၃၁၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၉။ (၂) အမူသာ
အပိသုဏာ အပရုသာ မန္တဘာဏိနောတိ
အတ္တော။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၄။

အမူသာဝါဒ (ပု) [န+မူသာ+ဝါဒ] မဟုတ်
မမှန်သောစကားကို မပြောဆိုခြင်း၊ ဟုတ်မှန်
သောစကားကို ပြောဆိုခြင်း။ သစ္စဘာသန-
သင်္ခါတော အမူသာဝါဒေါ စ။ မူလဋီ၊၁။
၇၇။ အသာဟသ (ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၂) လည်း
ကြည့်။

အမူသာသဘာဝ (ပု) [အမူသာ + သဘာဝ] ဟုတ်မှန်သော-မချွတ်ယွင်းသော-သဘော။
အမူသာသဘာဝတော အဝိတဏာနိ။ သီ၊ဋီ၊
သစ်၊၁။၃၁၂။ အမူသာသဘာဝါတိ ဗာဓနာ-
ဒိဘာဝေန ဘူတသဘာဝါ။ အနု၊ဋီ၊၂။၆၀။
အဝိတထ (မူလဋီ၊၂။၅၀)လည်း ကြည့်။

အမူသာသဘာဝတ္တ (န) [အမူသာသဘာဝ+
တ္တ] ဟုတ်မှန်-မချွတ်ယွင်း-သော သဘော
ရှိသည့်အဖြစ်။ အဝိတဏာနိ အမူသာသဘာ-
ဝတ္တာ။ ဒိ၊ဋီ၊၁။၁၀၇။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၃၃။ သစ္စ-
သဘာဝတ္တ(နေတ္တိ၊ဋီ။၃၃)လည်း ကြည့်။

အမူဂ (တိ) [န+မူဂ] မအ-မဆို့-သော၊
သူ။ အမူဂေါမူဂသမ္ပတော။ သုတ္တနိ၊၃၈၉။
သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၀။ အမူဂေါ မူဂဝဏ္ဏေန၊
အပက္ခော ပက္ခသမ္ပတော။ ဇာ၊၂။၁၅၂။
အမူဂေနဝ မူဂေန ဝိယ ...ဘဝိတုံ ဝနုတိ။
ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၄။ (-ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၅။ ဇာ၊
ဋ္ဌ၊၆။၅။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၁၃၅)

အမူလ (တိ) [န+မူလ] (၁) အရင်း-မူလ-
အခြေအမြစ်-မရှိသော။ (၂) အဖိုး-အခ-
မရှိ-မယူ-သော။ (၁) ယထာ သသကဿ
...မိစ္ဆာဂါဟသမုဋ္ဌာနံ အမူလံ၊ ဧဝံ ဝိတက္က-
စာရောပိ သညာဝိပလ္လာသသမုဋ္ဌာနော အ-
မူလော။ မ၊ဋီ၊၂။၇၇။ စောဒနာယ အမူ-
လာယ အမူလိကဘာဝဒီပနိယာ ယုတ္တိယာ

ဝါ။ အံ၊ဋီ၊ဉာ၊၂၀၇။ (၂) မုဓာတိအမူလေန၊
 ကိဉ္စိ မူလံ အဂ္ဂဟေတွာဟိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
 သာရတ္ထ၊၂။၂၆၉။ (-ဝိမတိ၊၁။၂၃၁။)အမူ-
 လက(၂) အနက်၊အမူလိက(၁)အနက်တို့နှင့်
 လည်း ယှဉ်ကြည့်။ (အယုတ္တတ္ထ သမာသိဖြစ်
 လျှင် အမူလမှ န-သဒ္ဒါသည် မူလ-၌ မယှဉ်ပဲ
 အခြားပုဒ်နှင့် ယှဉ်စပ်၍ အနက်ပေးရသည်။
 အမူလာမူလံ ဂန္ဓာ။ အကြောင်းရင်းတခုမှ
 အကြောင်းတခုသို့ - မသွား - မလိုက် - မ၍။
 ဝိ၊၃၊၅၀၈။ အမူလာမူလံ ဂန္ဓာတိ န မူလာ
 မူလံ ဂန္ဓာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၃၅။ န မူလာမူလံ
 ဂန္ဓာတိ မူလတော မူလံ အဂန္ဓာ။ သာရတ္ထ၊
 ၃။၃၆၂။ ပါစိတိ၊ယော၊၁။၃၂၃။ မောက်၊၃။
 ၁၂။ ၎င်း-သု-တို့လည်း ကြည့်။)

အမူလ (န) [အမူလ+သိက္ခာပဒ။ သိက္ခာပဒ-
 ပုဒ် ကျေသည်] အမူလသိက္ခာပုဒ် (သံဃာ-
 ဒိသေသံ၊ပဌမဒုဋ္ဌဒေါသသိက္ခာပုဒ်။)အမူလာ
 အညဘာဂိယာ။ ဝိ၊၅။၁၅၈။ အမူလာအည-
 တာဂိယာတိ ဒေ ဒုဋ္ဌဒေါသသိက္ခာပဒါနိ။
 ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၄၃။ အမူလကသိက္ခာပဒ - လည်း
 ကြည့်။

အမူလက (တိ) [န+မူလ+က။] (၁) အရင်း
 မူလ-အခြေ အမြစ် - မရှိသော။ (က)
 ပိုင်ဆိုင်သော မူရင်းရဟန်း မရှိသော
 (ဆွမ်း-စသည်)။ (ခ) (မြင်ခြင်း ကြားခြင်း
 ယုံမှားခြင်းဟူသော) အရင်းမူလ- အခြေ
 အမြစ်-မရှိသော။ (၂) အဖိုး-အခ-မရှိ
 -မယူ-သော။ (၃) အမြစ်မရှိသော၊ အမြစ်
 မပေါက်သော။ (၁) (က) အပရဿ ဘာဂံ
 ဒေဟိတိ အမူလကံ အဂ္ဂဟေသိ။ ဝိ၊၁။၇၃။
 အမူလကံ အဂ္ဂဟေသိတိ သာမိကေသုဒ္ဓေန္တေ-
 သု ဧဝံ အဂ္ဂဟေသိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၄။ (ခ)
 အမူလကေန ပါရာဇိကေန ဓမ္မေန အနုဒ္ဓိ-
 သေယျ။ ဝိ၊၁။၂၄၉။ အမူလကေန ပါရာဇိ-
 ကေနာတိ ဧတ္ထ နာဿ မူလန္တိ အမူလကံ-
 ဧတေသံ ဒဿနသဝနပရိသင်္ကာသခါတာနံ

မူလာနံ အဘာဝတော အမူလကံ နာမ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊
 ၂။၁၇၀။ ကခါ။၁၃၇။ အမူလကံ နာမ အဓိဋ္ဌံ
 အသုတံ အပရိသင်္ကတံ။ ဝိ၊၁။၂၅၀။ ဝိ၊၂။
 ၁၉၅။ အမူလကေန အဗြဟ္မစရိယေန အနုဒ္ဓိ-
 သေတိ။ ဝိ၊၁။၁၁၅။ ဣတိဝုတ်။ ၂၂၃။ အမူလ-
 ကေန အဗြဟ္မစရိယေန အနုဒ္ဓိသေတိတိ
 တသ္မိ ပုဂ္ဂလေ အဝိဇ္ဇမာနေန အန္တိမဝတ္ထုနာ
 အနုဝေတိ စောဒေတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၆။ အမူလ-
 ကေနာတိ ဒိဋ္ဌာဒိမူလဝိရဟိတေန၊ ဒိဋ္ဌံ သုတံ
 ပရိသင်္ကတန္တိ ဣမေဟိ စောဒနာမူလေဟိ
 ဝဋ်တေန။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၆၈။ (- ကခါ။
 ၁၃၈၊၂၅၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၈။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၄။
 ဝဇီရ။၁၉၇။ သာရတ္ထ၊၁။၁၉၂။ သာရတ္ထ၊၂။
 ၃၄၆။ ကခါ၊ဋီ။၂၄၂။) (၂) မယံ အမူလ-
 ကာနိ သုဗ္ဗာဘတ္တာဒိနိ န လဘိမှ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။
 ၃၉၁။ ကိ န ခေါ မုဓာ အမူလကေနော
 လဘိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၂၈။ အမူလိက(၁) အနက်
 နှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။ (၃) အမူလကဘူတ-
 ဂါမ၊ အမူလိက(၂) အနက်တို့ကြည့်။

အမူလက (န) [အမူလက+သိက္ခာပဒ။ သိက္ခာ
 ပဒ-ပုဒ် ကျေသည်။] အမူလကသိက္ခာပုဒ်။
 ပါစိတ္တိယပါဠိ ပါစိတ္တိယကဏ္ဍ၊ဂ-ဝဂ် ၆-သိက္ခာ
 ပုဒ်။ မောဟော အမူလကေန စ။ ဝိ၊၅။၁၅၈။
 မောဟော အမူလကေန စာတိ--အမူလကေန
 သံဃာဒိသေသေန အနုဒ္ဓိသနသိက္ခာပဒဉ္စ။
 ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၄၃။ အမူလကသိက္ခာပဒ - လည်း
 ကြည့်။

အမူလကကထာ (ထိ) [အမူလက+ကထာ] အ-
 မူလက-နှင့်စပ်သော စကားရပ်။ ဝိ၊နိစ္ဆယ။
 ၁၇၄၅-၁၇၄၇။

အမူလကကထာဝဏ္ဏနာ(ထိ)[အမူလကကထာ+
 ဝဏ္ဏနာ]အမူလကကထာ၏အဖွင့်။ အမူလက-
 ကထာ-ကို - ဖွင့်ပြကြောင်း - ဖွင့်ပြရာ-
 စကားရပ်။ ဝိ၊နိစ္ဆယ၊ဋီ။၁၇၄၅-၁၇၄၇။

အမူလကစောဒနာ(ထိ) [အမူလက+စောဒနာ] အရင်းမူလ-အခြေအမြစ်-မရှိသော-စောဒနာခြင်း။ အမူလကစောဒနာပသင်္က-ကြည့်။

အမူလကစောဒနာပသင်္က(ပု) [အမူလက+စောဒနာ+ပသင်္က] အမူလကစောဒနာ-၌ ငြိမ်ဆက်စပ်ခြင်း-နှင့် စပ်လျဉ်းခြင်း။ အမူလကစောဒနာပသင်္ကန သမူလကစောဒနာလက္ခဏာဒီ' ဒသေတံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၇။

အမူလကတာ (ထိ) [အမူလက+တာ] အရင်းမူလ-အခြေအမြစ်-မရှိသည်၏ အဖြစ်။ သံဃာဒီသေသဿ အမူလကတာ။ ကခါ။ ၂၅၄။ တဿ ဒိဋ္ဌာဒီဝသေန အမူလကတာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၅၆။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၉၃။ အမူလကတ္တလည်း ကြည့်။

အမူလကတ္တ (န) [အမူလက+တ္တ] အရင်းမူလ-အခြေအမြစ်-အကြောင်းရင်း-မရှိသည်၏ အဖြစ်။ သုတာဒီနံ အဘာဝေန အမူလကတ္တဝေဒီတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၀။ နိဝတ္တော အမူလကတ္တာ (အမူလကတာယ၊ သိ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၁) ဝိသုဇ္ဈေတဗ္ဗတာဘာဝတော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၆၂။ (-ကခါ၊ ၄။ ၂၄၂။)

အမူလကပရိသင်္ကိတ (ထိ) [အမူလက+ပရိသင်္ကိတ] အခြေအမြစ်မရှိပဲ - ယုံမှား တွေးတောအပ်-ယုံမှားတွေးတောခံရ - သော၊ အကြောင်း မရှိပဲ အထင်မှား ခံရသော၊ (ရဟန်း)။ တဿ အသုဒ္ဓပရိသင်္ကိတော ဟောတိ၊ အမူလကပရိသင်္ကိတောတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၂၀၃။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၉၈။

အမူလကပါရာဇိက(ထိ) [အမူလက+ပါရာဇိက] အရင်းမူလ-အခြေအမြစ်-မရှိသော ပါရာဇိကအာပတ်။ အမူလကဥေဝ တံ အဓိကရဏန္တိ ဧတေ အမူလကပါရာဇိကမေဝ အဓိကရဏသဗ္ဗေန အဓိပေတံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၇၉။

အမူလကဘာဝ (ပု) [အမူလက+ဘာဝ] အရင်းမူလ-အခြေအမြစ်-မရှိသည်၏အဖြစ်။ ဣဒဉ္စ

အမူလကဘာဝဿ ပါကဋ္ဌကာလဒဿနတ္ထမေဝ ဝုတ္တံ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၈။ ဝတ္ထုဿ စ သိဒ္ဓေါ ဟောတိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၇၂။

အမူလကဘာဝဒီပက (ထိ) [အမူလကဘာဝ+ဒီပက] အရင်းမူလ - အခြေ အမြစ် - မရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြတတ်သော။ အညေနစောဒနာယ အမူလကဘာဝဒီပကေန ကာရဏေန ပရိဝေတိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၃။

အမူလကဘူတဂါမ (ပု) [အမူလက+ဘူတဂါမ] အမြစ်မရှိသော - ဘူတဂါမ် - မြက်သစ်ပင် အပေါင်း။ မူလေ အနိဂ္ဂတေပိ တာဒီသာယ ပတ္တဝဋီယာ ဇာတာယ အမူလကဘူတဂါမေ သင်္ကဟံ ဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၀။ ဝိ၊ သင်္ကဟံ၊ ၈၀။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၁၁။)

အမူလကလက္ခဏ (န) [အမူလက+လက္ခဏ] အရင်းမူလ-အခြေအမြစ်-မရှိဟူ၍ - မှတ်ကြောင်း-သိကြောင်း-လက္ခဏာ။ ယသ္မာ အမူလကလက္ခဏံ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တံ၊ တသ္မာ တံ အဝတွာ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၈။

အမူလကသံဃာဒီသေသ (ပု) [အမူလက+သံဃာဒီသေသ] အရင်းမူလ-အခြေအမြစ်-မရှိသော ပါရာဇိကအာပတ်ဖြင့် စွပ်စွဲခြင်းကြောင့် ပညတ်အပ်သော သံဃာဒီသေသသိက္ခာပုဒ်။ (သံဃာဒီသေသသံ ၁၃-ပါးတွင် အဋ္ဌမမြောက် ပဌမဋ္ဌဒ္ဓေါသ သိက္ခာပုဒ်။) ဘဂဝါ မေတ္တိယဘုမကောနံ ဘိက္ခုနံ အမူလကသံဃာဒီသေသံ ပညပေသိ။ အပါ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၉။

အမူလကသိက္ခာပဒ (န) [အမူလက + သိက္ခာပဒ] အမူလကသိက္ခာပုဒ်။ (၁) မြင်ခြင်း၊ ကြားခြင်း၊ ယုံမှားခြင်းဟူသော - အရင်းမူလ-အခြေအမြစ်-မရှိသော ပါရာဇိကအာပတ်ဖြင့် စွပ်စွဲခြင်းကြောင့် ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ် (သံဃာဒီသေသ)။

ပဌမ ဒုဋ္ဌဒေါသ သိက္ခာပုဒ်တည်း။) သေသ-
မေတ္တ တေရသကမ္ပိ အမူလကသိက္ခာပဒေ
ဝတ္တနယတ္တာ ဥတ္တာနမေဝ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၈။
(-ကခါ၊ဋ္ဌိ၊၅၅)။ (၂) မြင်ခြင်း၊ ကြားခြင်း၊
ယုံမှားခြင်း-ဟူသော - အရင်းမူလ - အခြေ
အမြစ်-မရှိသော သံဃာဒီသေသ အာပတ်
ဖြင့် စုပ်စွဲခြင်းကြောင့် ပညတ်အပ်သော
သိက္ခာပုဒ်။ ပါစိတ္တိယပါဠိ၊ ၅ ကဏ္ဍ၊ ၈-ဝဂ်၊
၆-သိက္ခာပုဒ်။ ဝိ၊၂။၁၉၄-၅။

အမူလကနဦးသန (န) [အမူလက + အနဦး-
သန] အရင်းမူလ - အခြေအမြစ် - မရှိသော
- သံဃာဒီသေသ အာပတ်ဖြင့် - စုပ်စွဲ - ဖျက်
ဆီး - ခြင်း။ ယသ္မာ အမူလကနဦးသနေ
ဝိသုဉ္ဇေဝ ပါစိတ္တိယံ ပညတ္တံ။ ဝိမတိ၊၁။၂၃။

အမူလစ္စေဒကတဘိက္ခု (ပ) [န + မူလစ္စေဒ +
ကတ + ဘိက္ခု] ပြုအပ်သော - မူလစ္စေဒ -
အရင်းခံ ပစ္စည်းဥစ္စာကို ပယ်ဖြတ်ခြင်း - မရှိ
သော ရဟန်း၊ ပစ္စည်းဥစ္စာကို အပြီးအပိုင်
တောင်းခြင်း မဟုတ်ပဲ ငှါးရမ်းရုံမျှ ငှါးရမ်း
သော ရဟန်း၊ သစေပိ ဥပနန္ဒော ဘိက္ခု
အလဇ္ဇိ၊ တထာပိ သန္တကမေတံ အမူလစ္စေ-
ဒကတဘိက္ခုနော လဇ္ဇိနောပိ သမာနဿ
ကပ္ပတိတိ ယုဇ္ဇတိ။ ဝဇီရ၊၅၂၄။

အမူလဝလ္လိ (လ္လိ) (ထိ) [အမူလ + ဝလ္လိ] အမူလ-
အမည်ရှိသော နွယ်။ အမူလဝလ္လိ (အမူလ-
ဝလ္လိ၊ သျှာ၊ ၈) စတုရဿဝလ္လိ ကဏဝိရာဒိနိ
ဖဋ္ဌဗီဇာနိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇။ ဓမ္မက္ခောဝဿ...န
ဝဇ္ဇတိ၊ အမူလဝလ္လိအာဒိနမယမေဝ ဝိနိစ္ဆ-
ယော။ ဝိ၊နိစ္ဆယ၊၁ဝဝ၆။ အမူလဝလ္လိတိ ဝေ-
နာမိကာ ဝလ္လိ။ ဝိ၊နိစ္ဆယ၊ဋီ၊၁။၁ဝဝ၆။
အမူလဝလ္လိ-လည်း ကြည့်။

အမူလိက (တိ) [န + မူလ + ဣက] (၁) အချည်း
နှီးအားဖြင့် - အခမဲ့ - ပေးအပ်သော၊ အဖိုး
အခမရှိသော။ (၂) အမြစ်မရှိသော၊ အမြစ်
မပေါက်သော။ (၃) (မြင်ခြင်း၊ ကြားခြင်း၊

ယုံမှားခြင်း-ဟူသော) အရင်းမူလ - အခြေ
အမြစ် - မရှိသော။ (၁) ဘော ဂေါတမ မယံ
မန္တေန ဣမံ မန္တံ ဒေတာတိ အမူလိကော
ဝဂီသမယံမန္တော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆။ မုဓာ ဝေ
ဒါတဗ္ဗန္တိ အမူလိကော။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၉၅။
အမူလံ၊ အမူလကံ-တို့၏ (၂) အနက်လည်း
ကြည့်။ (၂) ကော အမူလိကာ (အမူလ-
ကာ၊ ၈) လတာ ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃ဝ။
(၃) အမူလိကာယ သီလဝိပတ္တိယာ အနဦး-
သေသ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၉၇-၈။ သမူလိကာ ဝါ
အမူလိကာ ဝါ။ ဝိ၊၅။၂၈၂။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၂၆-
၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၉။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၂၄။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။
၄၅၉။)

အမူလိကဘာဝဒီပန (တိ) [အမူလိကဘာဝ +
ဒီပန။ ထိ-၌ အမူလိကဘာဝဒီပနိ] အရင်း
မူလ - အခြေအမြစ် - မရှိသည်၏ အဖြစ်ကို
ပြတတ်သော။ အညေနေဝ စောဒနာယ အ-
မူလိကဘာဝဒီပနေန ကာရဏေန။ သာရတ္ထ၊
၂။၃၆၄။ ကာရဏေနာတိ စောဒနာယ အမူ-
လာယ အမူလိကဘာဝဒီပနိယာ ယုတ္တိယာ
ဝါ။ မ၊ဋီ၊၂။၅ဝ။ အံ၊ဋီ၊၃။၂ဝ၇။ အမူလက-
ဘာဝဒီပက-လည်း ကြည့်။

အမူသိတဗ္ဗ (တိ) [န + မူသိတဗ္ဗ] မနီး - မဝှက် -
အပ် - နိုင် - သော။ ကိလေသစောရေဟိ
အမူသိတဗ္ဗ ဈာနမေဝ စိတ္တမဉ္ဇူသံ။ အနုဋီ၊
၃။၄၅။

အမူဠ (တိ) [န + မူဠ] (၈) မတေဝေ - မမိန်း
မော - သတိမလစ် - သော၊ သူ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၉၉။
၏ နိဿိ-၌ အမူဠကို အာ + မဟ + တ-ဟု ခွဲ၍
အာ-ကို အတိရေက-အနက်ဟော ကြံပြီးလျှင်
ရေးအခါ၌ အလွန်တေဝေသောဟု ဘာသာ
ပြန်တော်မူ၏။ အမူဠဝိနယ-လည်း ကြည့်။)
(၉) မတေဝေ - မောဟမကြီး - သော၊ သူ။
ဂုဏ သိက္ခာနော အမူဠဿ အမူဠဝိနယံ
ဒေတု။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၉၉။ အရတ္တော အဒုဋ္ဌော

အမူငွေ၊ ဘယာ မောဟာ န ဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊ ၅။
၂၇။ အမူငွေ၊ ဝတ္ထုမေဏာမိ။ ဒိ၊ ၂။ ၂၂။
အမူငွေ၊ ဂစ္ဆမေဏာမိတိ နိယတဂတိကတ္တာ
အမူငွေ ဟုတော။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၃၃။ အမူငွေ
ဟိ ဟိတာဟိတံ ဥ တော ... ဒိဿာယုကော
ဟောတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၂။ (-မ၊ ၂။ ၃၇။
အံ၊ ၁။ ၂၀၄။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၉။ အဘိ၊ ၄။ ၁။
၁၇၁။ ဣတိဝုတိ၊ ၄။ ၁။ ၂။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁။ ၅၁။
မူလဒီ၊ ၁။ ၉၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၃၀။)

အမူငွေစိတ္တ (တိ) [အမူငွေ + စိတ္တ] မတွေဝေသော
စိတ်ရှိသောသူ။ အမူငွေစိတ္တာ ဝိဝေန္တိ။ ဝိ၊ ၄။
၂၁၄။

အမူငွေတာ (ထိ) [အမူငွေ + တာ] မတွေဝေသည်
၏ အဖြစ်။ အမူငွေဝိနယဝါနကာလ-ကြည့်။

အမူငွေပည (တိ) [အမူငွေ + ပညာ] တွေဝေခြင်း
ကင်းသော၊ ပညာရှိသော၊ သူ (မြတ်စွာ
ဘုရား)။ သူဟံ အမူငွေပညဿ၊ ဝိဟရံ သာ-
သနေ ရတော။ ဒိ၊ ၂။ ၂၂။

အမူငွေဘဝ (ပု) [အမူငွေ + ဘဝ] မတွေဝေသည်
၏ အဖြစ်။ အမူငွေဝိနယ-ကြည့်။

အမူငွေဝိနယ (ပု) [အမူငွေ + ဝိနယ] တွေဝေခြင်း -
ရူးခြင်း - ကင်းပျောက်သော - မတွေဝေ - မရူး
- သော - ရဟန်းအား - ပေးအပ် - ပြုအပ် -
သောဝိနည်း။ အမူငွေဝိနည်း။ (ရဟန်းတပါး
သည် ရူးသွပ်သောကြောင့် ရဟန်းတို့နှင့်
မလျောက်ပတ်သော ပြစ်မှုတို့ကို လွန်ကျူး
၏။ အရူးပျောက်၍ စိတ်ကောင်းရောက်သော
အခါ ထိုရဟန်းကို အခြားရဟန်းများက
စောဒနာ (အပြစ်တင်) ကြ၏။ ရူး၍ ကျူးလွန်
မိပါသည်ဟု ဆိုသော်လည်း စောဒနာပြု
စောဒနာကြ၏။ ထိုရူးခဲ့ဘူးသော ရဟန်းအား
နောက်ထပ် မစောဒနာ (အပြစ်တင်) စေ
ခြင်းငှါ အရူးပျောက်သောအခါ၌ ပေးအပ်
သောဝိနည်းကို အမူငွေဝိနယဆိုသည်။) သော-
ဟံ ဘန္တေ အမူငွေ သံသံ အမူငွေဝိနယံ ယာ-

စာမိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၀၀။ “ယဿ ဥမ္မတ္တကဿ တံ-
တံဝိတိက္ကမမတာ အနာပတ္တိ၊ တာဒိဿသေဝ
အမူငွေဝိနယံ ဒါတံ ဝနုတိတိ အမူငွေဿ ကတ္တဗ္ဗ-
ဝိနယော အမူငွေဝိနယော” တိ လိခိတံ။ ဝဇီရ။
၅၁၅။ အမူငွေဿ ဒါတဗ္ဗော ဝိနယော အမူငွေ-
ဝိနယော။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၇၅။ ပဌမံ မူငွေ
ဟုတော ပစ္စာ အမူငွေဘာဝံ ဥပဂတဿ ဒါ-
တဗ္ဗော ဝိနယော အမူငွေဝိနယော။ ဝိမတိ၊ ၂။
၂၂၂။ (-ဝိ၊ ၃။ ၄၄၇-၉။ ဝိ၊ ၅။ ၃၇၀ ၃၇၆။ ဒိ၊
၃။ ၂၁၀။ မ၊ ၃။ ၃၅-၆။ အံ၊ ၁။ ၉၇။ အံ၊ ၂။
၅၇၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၃၉၂။ ကမ်၊ ၂၉၀။ ဒီ၊ ၄။ ၃။
၂၂၄-၅။ မ၊ ၄။ ၄။ ၂၉-၃၀။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၆၆။)

အမူငွေဝိနယဝါနကာလ (ပု) [အမူငွေဝိနယ + ဝါ-
နကာလ] အမူငွေဝိနည်းကို ပေးရာအခါ။
အမူငွေဝိနယဝါနကာလေ ပနဿ အမူငွေတာ
ဝိနိစ္ဆိတဗ္ဗာ။ ဝဇီရ။ ၅၁၆။

အမူငွေဝိနယာရဟ (တိ) [အမူငွေဝိနယ + အရဟ]
အမူငွေဝိနည်းကို ပေးထိုက်သော၊ သူ။ အမူငွေ-
ဝိနယာရဟဿ တဿပါပိယသိကာကမ္မံ
ကရေတိ။ ဝိ၊ ၃။ ၄၄၇-၉။ ဝိ၊ ၅။ ၃၇၀။ ဝိ၊
သင်္ဂဟ၊ ၃၉၂။ အမူငွေဝိနယာရဟဿာတိ ဂစ္ဆ-
ဘိက္ခုသဒိဿဿ ဥမ္မတ္တကဿ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၂၄၄။
ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ၄။ ၂၇၅။

အမေဠ (တိ) [န + မေဠ] (၁) မမြူစင်သော။
(၂) မစင်ကျင်ကြီး။ (၁) အသုစိ (အံ၊ ၄။ ၂။
၂၄၄) ကြည့်။ (၂) သမ္ဘဝေ အသုစိ ပုမေ၊
အမေဠေ တိသု ဒိဿတိ။ ဓာန်၊ ၁။ ၁၀၂၄။
အမေဠေ အပဝိတ္တေ။ ဓာန်၊ ၄။ ၁၀၂၄။

အမေဠဘရိတ (တိ) [အမေဠ + ဘရိတ] မမြူ
စင် - မသန့်ရှင်း - သော မစင်-စသည်ဖြင့်
ပြည့်သော၊ သူ။ ဇောတာ အမေဠဘရိတာ၊
အဟော ဓူပံသဿတံ။ အပ၊ ၂။ ၂၅၆။

အမေတိ (ကြိ) [အမ + ဧတ + တိ] နာကျင်၏။
ရောဂါရ၏။ အပ ရောဂေ၊ အမေတိ၊ အမယ-
တိ။ အန္တော။ နိတိ၊ ဓာ။ ၃၃၃။

အမေတ္တာဝိဟာရီ (တိ) [န+မေတ္တာဝိဟာရီ]
မေတ္တာဖြင့် - မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပျိုးများ
စီးပြန်၍ - မနေသော - နေလေ့မရှိသောသူ။
မေတ္တာဝိဟာရီနောပိတိ အပိ-သဒ္ဓေန အ-
မေတ္တာဝိဟာရီနောပိ။ မ၊ဋီ၊၃။၂၅။

အမေဓာဝိ (တိ) [န+မေဓာဝိ] ပညာရှိမဟုတ်
သူ၊ ပညာမဲ့သူ၊ သူမိုက်။ ဗာလော ဟိနော...
အမေဓာဝိ ဒုပ္ပညော။ မဟာနိ။၂၂၉။

အမောလ (တိ) [န+မောလ] အချည်းနှီးမဟုတ်
သော၊ မပြုသော၊ အကျိုးရှိသော၊ ကြီးပွား
တိုးတက်သော။ အမောလံ ရဋ္ဌပိဏ္ဏံ ဘုဇ္ဇတိ။
အံ၊၁။၉။၄၁။ အမောလန္တိ အတုဏ္ဏံ။ အံ၊၄။
၁။၅၄။ အမောလာ တေ ကုဋိကာ ကတာ။
ထေရ၊၂၃၂။ တယာ ကတာ ကုဋိကာ
အမောလာ အဝဉ္ဇ၂၁ သမလာ သဉ္ဇဒြယာ။
ထေရ၊၄၁။၁၆၃။ (- စိ၊၂။၂၀၁။ မ၊၂။
၃၅၃။ သံ၊၁။၂၃၄။ သံ၊၃။၃၅၄။ အံ၊၁။၃၆၈။
အံ၊၂။၃၉၈-၉။ သုတ္တနိ။၃၅၄။ ထေရ၊၂၃၂။
၂၅၉၊ ၂၇၇၊ ၂၈၉၊ ၂၉၆၊ ၃၃၁၊ ၃၄၄၊ ၂၇၄-၅။
ထေရီ၊၃၉၃-၆။ ဇာ၊၂။၁၅၇။ ဒီ၊၄။၂။၂၆၄။
မ၊၄။၁။၃၂၉။ ထေရ၊၄၁။၄၁၇။ ထေရ၊
၄၂။၁၁၉၊၁၃၅။ အပါ၊၄။၁။၂၄။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၄။
၁၂၇။ ဇာ၊၄။၁။၂၄။ ဇာ၊၄။၆။၃၃။ ဒီ၊ဋီ၊၃။
၉၇။ မ၊ဋီ၊၂။၃၁၉။)

အမောလကထာ (တိ) [အမောလ+ကထာ]
အချည်းနှီး မဟုတ်သော - အကျိုးရှိသော -
စကား။ ဝေရူပံ အဒ္ဓေဇ္ဈကထံ အမောလ-
ကထံ...ကထေန္တေန ဘဂဝတာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၀၂။

အမောလဇိဝိတ (တိ) [အမောလ+ဇိဝိတ]
အချည်းနှီးမဟုတ်သော - အကျိုးရှိသော -
အသက်ရှိသူ - အသက်ရှင်နေသူ။ ယထာ-
ဝုတ္တသဒ္ဓါဒိဂုဏသမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော အ-
ဒလိဒ္ဓေါ “အမောလဇိဝိတော”တိ ဝုစ္စတိ။
ထေရ၊၄၂။၁၅၃။

အမောလတာ (တိ) [အမောလ+တာ] အချည်း
နှီးမဟုတ်သည် - အကျိုးရှိသည် - ၏ အဖြစ်။
သာသနဿ စ အမောလတာ ဒီပိတာ
ဟောတိ။ ဒီ၊၄။၁။၅၅။ သဘာဝဿ အမော-
လတာယ အဝိတထံ။ သံ၊၄။၃။၃၂၉။ အမော-
လတာတိ နိယျာနိကဘာဝေန အမောလ-
တာ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၃၀။

အမောလဓမ္မတ္ထ (န) [အမောလဓမ္မ + ထွ]
အချည်းနှီး မဟုတ်သော - အကျိုးရှိသော -
တရား၏အဖြစ်၊ ပရမသစ္စန္တိ အမောလဓမ္မတ္ထာ
ပရမတ္ထသစ္စံ။ မ၊ဋီ၊၃။၁၉၄။

အမောလဓုဝသိဒ္ဓကမ္မ (တိ) [အမောလ+ဓုဝ+
သိဒ္ဓ+ကမ္မ] အချည်းနှီးမဖြစ်ပဲ အမြဲ ပြီး
မြောက်သော ဆေးကုမှုရှိသော၊ ဆေးကုရာ
တွင် အကျိုးမဲ့မဖြစ်ပဲ အမြဲ ပျောက်အောင်
ကုသောသူ (ဆေးဆရာ)။ အမောလဓု-
ဝသိဒ္ဓကမ္မော ဘိသက္ကော သလ္လကတ္တော
သဗ္ဗရောဂဂုပသမစေသဋ္ဌံ သနိပါတေတွာ။
မိလိန္ဒ။၂၄၂။

အမောလဘာဝ (ပ) [အမောလ + ဘာဝ]
အချည်းနှီးမဟုတ်သည် - အကျိုးရှိသည် - ၏
အဖြစ်။ တဿာ ပဋိပတ္တိယာ အမောလဘာဝံ
ဟကာသေန္တော။ ဣတိဝုတ်၊၄။၁၆၃။

အမောလဘာဝဒဿန (န) [အမောလဘာဝ +
ဒဿန] အချည်းနှီးမဟုတ်သည် - အကျိုးရှိ
သည် - ၏အဖြစ်ကိုပြခြင်း။ ဝိရိယာရမ္ဘဿ စ
အမောလဘာဝဒဿနေန ဗဟုဒိတော ပါ-
မောဇဗဟုလော။ ဣတိဝုတ်၊၄။၁၆၅။ (-
ကခါ၊ဋီ၊၃၅၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၂၀။)

အမောလဘာဝဒဿနတ္ထ (ပ) [အမောလဘာ-
ဝဒဿန + အတ္ထ] အချည်းနှီး မဟုတ် - အ-
ကျိုးရှိ - သည်၏အဖြစ်ကိုပြခြင်းအကျိုး။ ပဋိ-
ပတ္တိယာ အမောလဘာဝဒဿနတ္ထံ တတော
အနညာတညဿာမိတိန္ဒိယံ။ အဘိ၊၄။၂။
၁၁၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၂၃။

အမောသဝစန (တိ) [အမောသ + ဝစန] အချည်းနှီးမဟုတ်သော - အကျိုးရှိသော - စကားရှိသော၊ မချွတ်ယွင်းသော စကားရှိသော၊ သူ (ဘုရား)။ အမောသဝစနာဇိနာ။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၁၅။ အမောသဝစနာတိ အဝိတထဝစနာ။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၁၂။ (- မိလိန္ဒ။ ၁၄၃။ အဘိဋ္ဌာ။ ၁၄၈။ အပါဠာ။ ၂၄။ ဇာ၊ ၄၁။ ၂၄။)

အမောသဝတ္တိတာ (ထိ) [အမောသ + ဝတ္တိ + တာ] အချည်းနှီး မဟုတ်သော - အကျိုးရှိသော - ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်။ တေန ဇနသံ ဝိပါကာနုပ္ပါဒနောပိ အမောသဝတ္တိတံ အာဟ။ အနုဋ္ဌိ။ ၁၄၉။

အမောစနတ္ထ (ပု) [အမောစန + အတ္ထ] မလွတ်စေခြင်းအကျိုး။ အတ္တနိဗန္ဓနတ္ထာယ အမောစနတ္ထာယ ကတာ။ သံ၊ ၃။ ၂။ ၃၁၃။

အမောစနာဓိပ္ပါယ (တိ) [န + မောစနာဓိပ္ပါယ] လွတ်စေခြင်း၌ အလိုမရှိသော၊ မလွတ်စေလိုသော၊ သူ (ရဟန်း)။ မောစနာဓိပ္ပါယဿာပိ အမောစနာဓိပ္ပါယဿာပိ မုတ္တေ အနာပတ္တိယေဝ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၈။ အမောစနာဓိပ္ပါယဿ စ... အနာပတ္တိ။ ကင်္ခါ။ ၁၂။

အမောစယံ* (ကာ၊ ကြိ) [မုစ + ဣယ + ဣ] လွတ်စေပြီ။ မောစေတိ (ဇာ၊ ၁။ ၈၄။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၃၆၁) ကြည့်။

အမောစယံ (ကာ၊ ကြိ) [မုစ + ဣယ + ဩ။ ဩ-ဝိဘတ်ကို ဣ-ပြု။ ရှု။ နာ-၂၇၈။ မောဂ်၊ ၆။ ၄၂။] လွတ်စေပြီ။ မောစေတိ (ဇာ၊ ၁။ ၁၆၄။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၀) ကြည့်။

အမောစယံတ္ထ (ကာ၊ ကြိ) [မုစ + ဣယ + ဩ။ ဩ-ဝိဘတ်ကို ဣ-ပြု။ မောဂ်၊ ၆။ ၄၂။] လွတ်စေပြီ။ မောစေတိ (မ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၈) ကြည့်။

အမောစယံ (ကာ၊ ကြိ) [မုစ + ဣယ + ဩ။ ဩ-ဝိဘတ်ကို ဣ-ပြု။ ဣ-ကို ဒိသပြု။ လွတ်စေပြီ။

မောစေတိ (ဇာ၊ ၁။ ၁၆၄။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၀။ မ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၈) ကြည့်။

အမောစိတ(တိ) [န + မောစိတ] မလွတ်စေအပ်သော၊ မလွတ်အပ်သော။ ကာယတော အမောစိတေန အသိအာရိနာ ပဟရဏေန။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၄၃။ ကင်္ခါ၊ ၃။ ၂၁၂။ ကာယတော အမောစိတေ ဧကေကာဝ အာပတ္တိ ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၁၇။

အမောစိတတ္ထ (န) [န + မောစိတတ္ထ] မလွတ်စေအပ် - မလွတ်အပ် - သည်၏အဖြစ်။ န မုစ္စတိ အတ္တနိယဘာဝတော အမောစိတတ္တာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၆၇။ ဝဇီရ၊ ၁၆၄။ (- ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၆၂။)

အမောစေတော (ကြိ၊ ဝိ) [န + မောစေတော] မလွတ်စေမူ၍။ ပုန သိတ္တိ အမောစေတောပိ အကံသတော နိဟရမတ္တေယေဝ ပါရာဇိကံ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၈၃။ ဌပိတဘဏ္ဍိ အမောစေတောဝ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၃၂၀။ ကာယတော အမောစေတောဝ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၂။ (- ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၅။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၂၂၇။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄။ ဝဇီရ၊ ၈၉။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၁၁။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၆၂။ ကင်္ခါ၊ ၃။ ၂၈၆။)

အမောစေန္တ (တိ) [န + မောစေန္တ] မလွတ်စေသော၊ မ-လွတ်-ချ-သော၊ သူ။ ဟတ္ထတော အမောစေန္တေန ယတ္ထ အနုပသဗ္ဗန္တော အတ္ထိ၊ တတ္ထ နေတော။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၁။

အမောဒ (န) [အာ + မုဒ + က] အမောဒ-မည်သော အသီး။ ရထိယံ ပဋိပဋန္တံ၊ အမောဒ-မဒဒိ* ဖလံ။ အပါ၊ ၂။ ၉၁။

အမောဒဖလ (န) [အမောဒ + ဖလ] အမောဒ-မည်သော အသီး။ မရရံ အမောဒဖလံ အဒါသိ။ ဧကရ၊ ၄။ ၁။ ၃၀၂။ (- ၃၂၄။)

အမောဒဖလိယ(ပု) [အမောဒဖလ + ဣယ] အမောဒမည်သော အသီးကိုပေးလှူခဲ့ဘူးသော သူ၊ အမောဒဖလိယထေရ်။ ဤမထေရ်သည်

လွန်ပြီးသော ၉၁-ကမ္ဘာထက်က အမောဒ-
မည်သောအသီးကို လှူခဲ့ဘူးသည်။ ဂေါတမ
မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်၌ ပဋိသမ္ဘိဒါ
လေးပါး ဝိမောက္ခရှစ်ပါး အဘိညာဉ်ခြောက်
ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်။
ထေရ်၌ ဣသိဒတ္ထထေရ်၊ ဂေါတမထေရ်-
တို့သည် ဝိပဿိမြတ်စွာဘုရားအား အမောဒ
မည်သောအသီးကို လှူခဲ့ဘူးကြောင်း ပြဆို
ထားသည်။ ထေရ်၌ ၁။ ၃၀၂၊ ၃၂၄-ကြည့်။
အာယသ္မာ အမောဒဖလိယော (အမောရ-
ဖလိယော၊ ဣ) ထေရော ဣမာ ဂါထာယော
အဘာသိတ္ထ။ အပါ၊ ၂။ ၉၁။

အမောဒဖလိယတ္ထေရ (ပု) [အမောဒဖလိယ+
ထေရ] အမောဒဖလိယထေရ်။ အမောဒ-
ဖလိယတ္ထေရဿာပဒါနံ အဋ္ဌမံ။ အပါ၊ ၂။ ၉၁။
အမောဒဖလိယ-လည်း ကြည့်။

အမောဒဖလိယတ္ထေရအပဒါန (န) [အမောဒ-
ဖလိယတ္ထေရ + အပဒါန] အမောဒဖလိယ-
ထေရအပဒါနံ။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ထေရပဒါန-
ပါဠိ၊ ၅၁-ဝဂ်၊ ၈-အပဒါနံ။ အပါ၊ ၂။ ၉၁။

အမောနသမ္ပတ္တ (တိ) [န + မောန + သမ္ပတ္တ]
မဂ်ဉာဏ်သို့ မရောက်သေးသောသူ။ လော-
ကီယာ ဟိ အမောနသမ္ပတ္တဗ္ဗိ ဗဗ္ဗဇိတံ "မုနိ"-
တိ ဘဏန္တိ။ သုတ္တနိ ၄၊ ၂။ ၁၁၂။ မောန-
(သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၅)လည်း ကြည့်။

အမောရဖလိယ (ပု) အမောဒဖလိယ-ကြည့်။

အမောရဘာဝ (ပု) [န + မောရ + ဘာဝ]
ဥဒေါင်းမဟုတ်သည်၏အဖြစ်။ သန္တိကံ ဥပ
ဂတာယေဝ တဿာ အမောရဘာဝံ ဇာနန္တိ။
ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၉။

အမောသဓမ္မ (တိ) [န + မောသ + ဓမ္မ] ပျက်
စီးခြင်းသဘော မရှိသော၊ မပျက်စီးသော
သဘောရှိသော။ တံ သစ္စံ ယံ အမောသဓမ္မံ
နိဗ္ဗာနံ။ မ၊ ၃။ ၂၇၈။ အမောသဓမ္မန္တိ

အနုဿနသဘာဝံ။ မ၊ ၄။ ၄။ ၂၁၄။ အမော-
သဓမ္မံ နိဗ္ဗာနံ။ သုတ္တနိ။ ၃။ ၆။ မောသဓမ္မ
(သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂၂)လည်း ကြည့်။

အမောသဓမ္မတာ (ထိ) [အမောသဓမ္မ + တာ]
ပျက်စီးခြင်း သဘော မရှိသည်၏ အဖြစ်၊
မပျက်စီးသော သဘော ရှိသည်၏ အဖြစ်။
ယထာသကံ သဘာဝေန အဝိတထဘာဝေ
အမောသဓမ္မတာယ တေဟိပိ အဝိတထ-
ဘာဝါ။ မ၊ ၃။ ၄။ ၂။

အမောသဓမ္မတ္တ (န) [အမောသဓမ္မ + တ္တ] ပျက်
စီးခြင်းသဘောမရှိသည်၏ အဖြစ်။ အမော-
သဓမ္မတ္တာ နိဗ္ဗာနံ ပရမတ္ထသစ္စံ ဝုတ္တံ။ မူလဋီ၊
၂။ ၅၄။

အမောသပဟရဏ (န) [အမောသ + ပဟရဏ]
ရန်သူတို့ မလုယက် မဖျက်ဆီး နိုင်သော ?။
(ကောသော ဟိ နာမ သတိ 'ဥဿာဟသမ္ပ-
တ္တိယံ... ပဗ္ဗတောမုခံ အမောသပဟရဏံ။
ဒီ၊ ၃။ ၁။ ၂၉၄။ (ဝိမံသိတဗ္ဗမိဒံ ဌာနံ။) နိ-
မုတ်ချက်။)

အမောသဝဇ္ဇ (ပု) [န + မောသဝဇ္ဇ + (=မုသာ-
ဝါဒ + ကျ)] မချွတ်ယွင်း - မဖောက်ပြန် -
မှန်ကန် - သည်ကို ပြောဆိုခြင်း။ ယထာ
ဟိ ပါပဓမ္မေသု မုသာဝါဒေါ ဂရုတရော၊ ဧဝံ
ပုညဓမ္မေသု အမောသဝဇ္ဇော။ သီ၊ ၃။ သစ်၊
၂။ ၃၇။

အမောဟ (ပု) [န + မောဟ။ န မုယုတိ တေ-
နာတိ အမောဟော။ ဓာနီ၊ ၃။ ၁၂၂-၄။] (၁)
မတွေ့ဝေတတ် - မတွေ့ဝေ ကြောင်းဖြစ် -
မောဟ၏ ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ် - သော တရား၊
အမောဟစေတသိက်၊ ပညာ၊ ဉာဏ်။ (တိ)
(၂) မောဟမရှိသော၊ သူ။ (၃) ပညာရတန်
အမောဟော၊ ဓမ္မဝိစယော သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ အဘိ၊
ဓ၊ ၂။ ၂၂၊ ၂၅။ အဘိ၊ ပု၊ ၁၂၇။ ပဋိသံ၊ ၁၁၄။
မဟာနိ၊ ၄၄။ နေတ္တိ၊ ၆၅။ န တေန သတ္တာ

မုယန္တိ၊ သယံ ဝါ အာရမ္မဏေ န မုယတိတိ
 အမောဟော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၂-၃။ ပဋိသံ၊
 ၄။၁။၃၄၄။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၁၃၃။ မောဟဿ ပဋိ-
 ပက္ခော အမောဟော ဧတ္တာပိ အသဒ္ဓေါ
 ပဋိပက္ခတ္တော၊ န အဘာဝတ္တာဒိကောတိ
 အဓိပ္ပါယော။ နေတ္ထိ၊ဝိ။၂၆။ တိကိ ကုသလ-
 မူလာနိ အလောဘော အဒေါသော အမော-
 ဟော။ အဘိ၊ဓ။၂၀၅။ အဘိ၊ဝိ။၂၁၈။ ဒီ။
 ၃။၁၈၀။ (-အဘိ၊ဓ။၇၉၊၂၁၅။ အဘိ၊ဝိ။
 ၁၁၂၊၂၄၆၊၃၀၇၊၃၂၄။ အံ၊၁။၁၉၁၊၁၉၆၊
 ၂၀၃။ အံ၊၃။၃၂၄။ နေတ္ထိ၊၂၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။
 ၇၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊
 ၁။၁၂၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၁၁၉။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၁။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၃။
 မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁၅၁။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၁၈၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။
 ၇၈။ အနုဒ္ဓိ၊၁။၃၈။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၁၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ၇။၁။၁၃၅။) (တိ) (၂) သော အရာဂေါ
 အဒေါသော အမောဟော... ကာလံ ကရိ-
 သတိ။ မ၊၁။၃၀။ အနေဉ္စော အစလော
 ဓိမာ၊ အမောဟော အသမော မုနိ။ အပါ၊၂။
 ၁၀၉။

အမောဟကုသလမူလ (န) [အမောဟ+ကုသ-
 လမူလ] အမောဟ-ဟူသော ကုသိုလ်မူလ
 တရား၊ အောက်ပုဒ်တို့ ကြည့်။

အမောဟကုသလမူလဇနိတကမ္မာနုဘာဝ (ပု)
 [အမောဟကုသလမူလ + ဇနိတ + ကမ္မ +
 အာနုဘာဝ] အမောဟ-ဟူသောကုသိုလ်မူလ
 သည် ဖြစ်စေအပ်သော ကံ၏အာနုဘော်။
 ပစ္စိမမေကံ အမောဟကုသလမူလဇနိတ-
 ကမ္မာနုဘာဝေနာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၂၂၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၅၂။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၇၄။

အမောဟကုသလမူလုပ္ပါဒနတ္ထ (ပု) [အမောဟ-
 ကုသလမူလ+ဥပ္ပါဒနတ္ထ] အမောဟ-ဟူသော
 ကုသိုလ်မူလကို ဖြစ်စေခြင်းအကျိုး။ တဒါ
 အရိယဝိဟာရေန ဝိဟရတိ ဧသံ အမော-

ဟကုသလမူလုပ္ပါဒနတ္ထံ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၃။
 သာရတ္ထ၊၁။၂၀၄။

အမောဟဇ (တိ) [အမောဟ+ဇန+က္ခိ] အ-
 မောဟ-ပညာ - ကြောင့် ဖြစ်သော။ ယံ
 ဘိက္ခဝေ အမောဟပကတံ ကမ္မံ အမောဟဇံ
 အမောဟနိဒါနံ အမောဟသမုဒယံ။ အံ၊၁။
 ၁၃၅၊၂၆၇။ ဣတိသမ္ပေ အမောဟဇာ
 အမောဟနိဒါနာ အမောဟသမုဒယာ အ-
 မောဟပစ္စယာ အနေကေ ကုသလာ ဓမ္မာ-
 သမ္ဘဝန္တိ။ အံ၊၁။၂၀၄။

အမောဟဇ္ဈာသယ (ပု) [အမောဟ+အဇ္ဈာ-
 သယ] (၁) အမောဟဟူသော အဇ္ဈာသယ
 ဓာတ်ခံတရား၊ (တိ) (၂) အမောဟ-ဟူသော
 -အဇ္ဈာသယ-ဓာတ်ခံ-တရားရှိသော၊သူ။
 (၁) နေက္ခမ္မဇ္ဈာသယော ပဝိဝေကဇ္ဈာသ-
 ယော - အမောဟဇ္ဈာသယော နိဿရဏဇ္ဈာ-
 သယောတိ ဆ အဇ္ဈာသယာ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၄၅။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၈။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၂၇၂။
 အဇ္ဈာသယ (၂) အနက်လည်း ကြည့်။
 (တိ) (၂) အမောဟဇ္ဈာသယာ စ ဗောဓိ-
 သတ္တာ မောဟဒေါသဒဿာဝိနော။ သုတ္တနိ၊
 ဋ္ဌ၊၁။၄၅။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၈။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။
 ၂၇၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၁၃။

အမောဟန (န) [န+မောဟန] မတွေဝေစေ
 ခြင်း၊ မတွေဝေအောင်-နားလည်အောင်-
 ဟောတော်မူခြင်း။ အပရေနပိ ပရိယာယေန
 အမောဟနမေဝ ယာစန္တော အာဟ။ သုတ္တနိ၊
 ဋ္ဌ၊၂။၈၃။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၃၆။

အမောဟနိဒါန (တိ) [အမောဟ + နိဒါန]
 အမောဟ-ပညာ - ဟူသော အကြောင်း
 ရှိသော။ အမောဟဇ-ကြည့်။

အမောဟနိဿန္ဒ (ပု) [အမောဟ+နိဿန္ဒ]
 အမောဟ-ပညာ-၏ အကျိုးဆက်။

အမောဟနိဿန္ဒတာ (တိ) [အမောဟနိဿန္ဒ+
 တာ] အမောဟ-ပညာ-၏ အကျိုးဆက်၏

အဖြစ်။ အမောဟနိဿန္ဒတယ မနောဇဝံ
ဂစ္ဆတိ ယေနကမံ။ ဝိမာန၊ ၄။ ၁၂။

အမောဟနိဿန္ဒယုတ္တ (တိ) [အမောဟနိဿန္ဒ
+ ယုတ္တ] အမောဟ-ပညာ-၏ အကျိုး
ဆက်နှင့် ယှဉ်သော။

အမောဟနိဿန္ဒယုတ္တ (န) [အမောဟနိဿန္ဒ-
ယုတ္တ + တ္တ] အမောဟ-ပညာ-၏ အကျိုး
ဆက်နှင့် ယှဉ်သည်၏ အဖြစ်။ ပဏိတေတိ
အမောဟနိဿန္ဒယုတ္တတ္တာ တဗ္ဗိပရိတေ။ ဝိ၊
၄။ ၁။ ၁၃၃။ ပဋိသိဒ္ဓါ၊ ၁။ ၃၃၆။ ဣတိဝုတ်၊
၄။ ၃၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၅၄။ အမောဟနိဿန္ဒ-
ယုတ္တတ္တာတိ ဧတ္ထ အမောဟော သမ္ပယုတ္တ-
ဝသေန .. ကထိတော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၀၁။

အမောဟပကတ (တိ) [အမောဟ + ပကတ]
အမောဟ - ပညာ - သည် ပြုပြင် စီရင်အပ်
သော။ အမောဟဇ-ကြည့်။

အမောဟပစ္စယ (တိ) [အမောဟ + ပစ္စယ]
အမောဟ-ဟူသော အကြောင်း ရှိသော။
အမောဟဇ-ကြည့်။

အမောဟပရိက္ခိတ္တ (တိ) [အမောဟ + ပရိက္ခိတ္တ]
အမောဟ - ပညာ - သည် ခြံရံအပ်သော။
အမောဟပရိဝါရ-ကြည့်။

အမောဟပရိဝါရ (တိ) [အမောဟ + ပရိဝါရ]
အမောဟ - ပညာ - ဟူသော အခြံအရံရှိ
သော။ အမောဟ-ပညာ-သည်-ခြံရံအပ်-
ပြုပြင်စီရင်အပ်-သော။ ယထာ ဝါ အမော-
ဟပရိဝါရေန ကမ္မုနာနိဗ္ဗတ္တောဗုဒ္ဓိစရိတော။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၁။ အမောဟပရိဝါရေနာတိ အ-
မောဟပရိက္ခိတ္တေန၊ ဥပနိဿယတော၊ သမ္ပ-
ယောဂတော စ ပညာယ အဘိသင်္ခတေနာ-
တိ အတ္တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၂၆။

အမောဟပ္ပဓာန (တိ) [အမောဟ + ပဓာန]
အမောဟ - ပညာ - ပြဓာန်းခြင်းရှိသော။
ဘာဝနာ အမောဟပ္ပဓာနာ၊ (ဝိသေသတော

အပ္ပနာဝဟာ။) ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၃၃၄။ သံ၊ ၁။ ၂။
၄၃၉။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၆၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၅၉။

အမောဟယိ (ကာ၊ ကြိ) မောဟယတိ (ဣတိဝုတ်။
၂၃၅။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၀၇) ကြည့်။

အမောဟယိတ္တ (ကာ၊ ကြိ) မောဟယတိ (သုတ္တနိ။
၃၂၈။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၇၁) ကြည့်။

အမောဟယိ (ကာ၊ ကြိ) မောဟယတိ (သံ ၁။
၃၆၈။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၅၀) ကြည့်။

အမောဟဝိပါကဟေတု (ပု) [အမောဟ + ဝိ-
ပါက + ဟေတု] အမောဟ ဟူသော ဝိပါက
ဟိတ်။ အမောဟဝိပါကဟေတုဿ အဓိပတိ-
ပစ္စယဘာဝေါ စ လောကုတ္တရဝိပါကေယေဝ
လဗ္ဘတိ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၉၆။

အမောဟသဒိသ (တိ) [အမောဟ + သဒိသ]
အမောဟ-နှင့်တူသော။ အဓိပတိပစ္စယေဝိမံ-
သာ အမောဟသဒိသာ။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၃၉၀။

အမောဟသမုဒယ (တိ) [အမောဟ + သမုဒယ]
အမောဟ-ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော။
အမောဟဇ-ကြည့်။

အမောဟသိဒ္ဓိ (တိ) [အမောဟ + သိဒ္ဓိ] အမော-
ဟ-ပညာ-၏-ပြီးမြောက်-ပြည့်စုံ-ခြင်း။
တယိဒံ ဘိက္ခုဝေ တထာဂတော ပဇာနာ-
တိတိအာဒိနာ အမောဟသိဒ္ဓိ။ ဒီ၊ ၁။
၂၀၅။ သီ၊ ၁။ ၁။ ၄၉၈။

အမောဟဟေတု (ပု) [အမောဟ + ဟေတု]
အမောဟ-ဟူသော ဟိတ်။ အမောဟ-ဟိတ်။
ဓူပံ သဟေတုကန္တိ၊ အာမန္တာ.... အမောဟ-
ဟေတုနာတိ.... န ဟေဝံ ဝတ္ထုဗ္ဗေ။ အဘိ၊
က။ ၃၇၇။ သဟဇာတာဓိပတိသု ဝိမံသာ
အမောဟဟေတု ဝိယ ဝိသတိဓာ ပစ္စယော
ဟေတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၃၇၇။ (-၎င်း-၄၅၄၊
၄၅၉။)

အမောဟုသဒ္ဒါ (တိ) [အမောဟ+ဥသဒ္ဒါ] များ
သော - အမောဟ-ပညာ - ရှိသောသူ။
ဣမေ သတ္တာ ပုဗ္ဗဟေတုနိယာမေန...အမော-
ဟုသဒ္ဒါ စ ဟောန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၉၉။

အမောဟေတု (ကြိ၊ ဝိ) [န+မောဟေတု]
မတေဝေဝေမုဒ္ဓိ။ ဓမ္မမေဝ “အယံ ဓမ္မော” တိ-
အာဒိနာ နယေန အမောဟေတု အသေတိ။
ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၃၆။

အမောဋ္ဌိဗန္ဓ (တိ) [န+မောဋ္ဌိဗန္ဓ] ဥသျှောင်-
ဆံထုံး-မပ္ပ-မထုံး-သောသူ။ အဟရတာ-
ယ အမောဋ္ဌိဗန္ဓော မုတ္တိကသိသော။ ဝိမတိ၊
၂။ ၁၁၁။

အဗ္ဗ (ပု၊ န) [(၁) အဗ+ဗ (၂) အဗ္ဗ+
အ။ အဗ ဂတိယံ၊ ဗော၊ အဗ္ဗသဒ္ဓေ ဝါ၊ အ။
ဓာန်၊ ၁။ ၅၅။ (အာ၊ မြ-သံ)] (ပု) (၁)
သရက်ပင်။ (န) (၂) သရက်သီး။ (ပု)
(၁) ရညော အဗ္ဗော ဓုဝဗလော ဟောတိ။
ဝိ၊ ၂။ ၂၆၇။ ဖလိံ အဗ္ဗံ တိရောဇ္ဈဒံ။ ဇာ၊ ၂။
၁၇၁။ ဇာ၊ ၄။ ၆၇။ ဖလိံ အဗ္ဗန္တိ ဖလိတံ
အဗ္ဗရက္ခန္တိ အတ္တော။ ဇာ၊ ၄။ ၆၇။ (-ဝိ၊
၃။ ၉၉။ ဝိ၊ ၄။ ၂၄၄။ ဒီ၊ ၁။ ၄၉။ ဝိမာန၊ ၁၀၇။
အပါ၊ ၁။ ၁၇၁။ ၂၉၊ ၄၃၂။ ဇာ၊ ၁။ ၄၈။ ၁၆၆။
၂၇၀။ ဝိသင်္ကဟံ၊ ၁၇၉။ ကခါ၊ ၈၈။ ဒီ၊ ၄။ ၂။
၁၀။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၇။ ဝိမာန၊ ၄။ ၁၈၃။ ၂၇။
အပါ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၆။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂။ ဇာ၊ ၄။ ၃။
၃၅၈-၉။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၃၀၅၊ ၃၁၀။ ဝိမတိ၊ ၂။
၁၆၈။ အနု၊ ၄။ ၃။ ၁၀၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၇၀။
ဓာန်၊ ၁။ ၅၅။ (န) (၂) အဗ္ဗစောရကာ
အဗ္ဗ ပါဓေတော သဏ္ဍိကံ အာဒါယ အဂမံ-
သု။ ဝိ၊ ၁။ ၇၆။ တရုဏညေဝ အဗ္ဗ (ဝိ၊ ၄။
၂၄၄) န္တိ တရုဏံ အသဉ္စာတပိဇံ ဝေ အဗ္ဗ-
ဖလံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၂၉။ (-ဝိ၊ ၁။ ၈၂။ ဝိ၊ ၂။
၂၆၈။ ဒီ၊ ၁။ ၄၂။ အံ၊ ၁။ ၄၂။ အံ၊ ၂။ ၃၂၀။
အပါ၊ ၁။ ၁၂၉။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၈။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၃။

အဘိဓာန် ၃-၂၅-ပ-မ-ဗ-သ-စ

အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၇၆။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၄။ မဟာနိ၊ ၄။
၃၄၈။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၃။
အဗ္ဗ (တိ) [အဗ+ဗ (အဗ္ဗ-သံ)] ချဉ်သော။
အဗ္ဗကဉ္စိက-ကြည့်။

အဗ္ဗကဉ္စိက (န) [အဗ္ဗ+ကဉ္စိက] ချဉ်သော-
ပအုံးရည်-ဆန်ပုံးရည် (ကစီရည်ချဉ်)။ အဗ္ဗ-
ကဉ္စိကံ အဟမဒါသိ။ ဝိမာန၊ ၄။ ၆။ မ၊ ၄။ ၁။
၃၂၃။ အဗ္ဗကဉ္စိကန္တိ အဗ္ဗိလကဉ္စိကံ၊ ဓဋ္ဌ-
ယာဂန္တိပိ ဝဒန္တိ။ ဝိမာန၊ ၄။ ၁၃၄။ မ၊ ၄။ ၂။
၁၄။

အဗ္ဗကဉ္စိကဒါယိကာဝိမာနဝတ္ထု (န) [အဗ္ဗကဉ္စိ-
က + ဒါယိကာ + ဝိမာနဝတ္ထု] ပုံးရည်ချဉ်
ကို ပေးလှူသော ဒါယိကာမဇာ-ဗိမာန-
အကြောင်းအရာ-ဝတ္ထု။ ဝိမာန၊ ၄။ ၆။

အဗ္ဗကဋ္ဌ (န) [အဗ္ဗ+ကဋ္ဌ] သရက်သားထင်း။
အထာပရော ပုရိသော သက္ကံ အဗ္ဗကဋ္ဌံ
အာဒါယ အဂ္ဂိ အဘိနိဗ္ဗတ္တေယျ။ မ၊ ၂။
၃၃၁။

အဗ္ဗကပစ္စရိ
အဗ္ဗကမဉ္စရိ
အဗ္ဗကမဗ္ဗရိ } (တိ) အဗ္ဗကသဉ္စရိ-ကြည့်။

အဗ္ဗကာ (တိ) [အဗ္ဗ+က] မိန်းမ၊ မိန်းမသား။
ဇိတမှ ဝထ ဘော အဗ္ဗကာယ။ ဝိ၊ ၃။ ၃၂၇။
ဒီ၊ ၂။ ၈၂။ အဗ္ဗကာယာတိ ဣတ္ထိကာယ။
ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၇၈။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၅။ အဗ္ဗကာယာတိ
မာတုဂါမေန။ ဥပစာရဝစနဉ္စေတံ၊ ဣတ္ထိသု-
ယဒိဒံ အဗ္ဗကာ မာတုဂါမော ဇနနိကာတိ။
သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၂၁။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၀၈။ ဒီ၊ ၄။ ၂။
၁၄၄။ အဗ္ဗကာ-လည်း ကြည့်

အဗ္ဗုဒ္ဓါဒက (တိ) [အဗ္ဗ+ဗုဒ္ဓါဒက] သရက်သီးကို
စားတတ်သောသူ။ အဗ္ဗုဒ္ဓါဒကမဟာတိသ-
ထွေရ-ကြည့်။

အဗ္ဗုဒ္ဓါဒကမဟာတိသထွေရ (ပု) [အဗ္ဗုဒ္ဓါဒက+
မဟာတိသ+ထွေရ] အဗ္ဗုဒ္ဓါဒကမဟာတိသ-

ထေရ်။ စိရဂ္ဂမ္ဘအရပ်၌ နေသော မထေရ်ဖြစ်သည်။ ဤမထေရ်သည် အစာရွားပါးရာ ဒုဗ္ဗိက္ခ အခါ၌ ခရီးသွားရာတွင် အစာပြတ်ခြင်း၊ ခရီးပန်းခြင်းတို့ကြောင့် ပင်ပန်းအားနည်းလှသဖြင့် သရက်ပင် တပင်အောက်၌ အိပ်နေခဲ့၏။ သရက်သီးတို့သည် ထိုထိုအရပ်၌ ကြွေကျနေကြသော်လည်း မထေရ်မြတ်ကား ကပ်မည့်သူမရှိသဖြင့် ကောက်ယူ ဘျဉ်းပေးတော်မမူ၊ ထိုအချိန်၌ ဒကာတယောက်ရောက်လာပြီး မထေရ်မြတ် ပင်ပန်းနေသည်ကိုသိ၍ သရက်သီး အဖျော်ကို ဆက်ကပ် လှူဒါန်းပြီးလျှင် မထေရ်မြတ်ကို မိမိကျောပေါ်တင်၍ (ကျောဖြင့် ပိုး၍) နေထိုင်ရာအရပ်သို့ ပို့ဆောင်သည်။ မထေရ်မြတ်လည်း “ဤဒကာသည် သင်၏ မိဘ ဆွေမျိုး မိတ်ဆွေ မဟုတ်၊ သင့်မှာ သီလရှိ၍သာ ဤ (ကျောပိုး၍ ပို့ဆောင်ခြင်း)အမှုကို ပြုပေသည်”ဟု မိမိကိုယ်ကို ဆုံးမလျက် ဝိပဿနာပျားများရာ ထိုဒကာ၏ ကျောပေါ်၌ပင် ရဟန္တာဖြစ်လေသည်။ ဤဝတ္ထု၌ မထေရ်သည် သရက်သီးကို ကပ်လှူမှသာ စားသောကြောင့် အမွခါဒက အမည်ရသည် ဖြစ်ရာ၏။ သို့မဟုတ် ကြွေကျနေသော သရက်သီးများကို မိမိအလိုလို ကောက်ယူ စားသောကြောင့် အမွခါဒက အမည်ရသည် ဖြစ်ရာ၏။ နောက်နည်းအလို အမွ+အခါဒက ပုဒ်ဖြတ်၍ သရက်သီးကို မစားတတ်သော-ဟု ပေး။ အမွခါဒက-သော်လည်း မူရင်းအမည် ဖြစ်ရာ၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ သျ၊ ၁။ ၁၇၀-ကြည့်။) ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၀။ စိရဂ္ဂမ္ဘဝါသိက အမွခါဒက မဟာ-တိဿတ္ထေရဿ သီလမိဝ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၄၄။

အမွဂစ္ဆ (ပု) [အမွ+ဂစ္ဆ] သရက်ပင်ငယ်။ သုက္ခဒဏ္ဍကောတိ တဿေဝ အမွဂစ္ဆဿ သုက္ခကော သာခါသီသကော။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၉၊ ၁၀။ အမွဂစ္ဆက-လည်း ကြည့်။

အမွဂစ္ဆက (ပု) [အမွဂစ္ဆ+က] သရက်ပင်ငယ်။ သုက္ခဒဏ္ဍကောတိ တဿေဝ အမွဂစ္ဆကဿ သုက္ခော သာခါသီသကော။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၆၉။

အမွဂ(န္တိ)န္တိ (ပု) [အမွဂန္တ+ဤ] အမွဂန္တိ-မည်သော ချုံ။ နယိတာ အမွဂန္တိ စ။ အပါ၊ ၁။ ၁၇၊ ၄၂၊ ၄၃။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၇။ ကုမုဒါ အမွဂန္တိ စ။ အပါ၊ ၁။ ၄၀၇။ နယိတာ စ ဂစ္ဆာ အမွဂန္တိ စ ဂစ္ဆာ ဥတ္တလိ နာမ ဂစ္ဆာ။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၈။

အမွဂါမ (ပု) [အမွ+ဂါမ] အမွမည်သော ရွာ။ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံခါနီး နောက်ဆုံး ဒေသစာရီ ကြစဉ်တွင် ပါဝင်သောရွာ ဖြစ်သည်။ ဝေသာလီမှ ကုသိနာရုံသို့ သွားသော ခရီးတွင် ဘက္ခုဂါမ-နှင့် ဘောဂနဂရ-အကြား မှာ ရှိသည်။ အာယာမာနန္တ ယေန အမွဂါမော။ ဒီ၊ ၂။ ၁၀၂။

အမွဂေါပက (တိ) [အမွ+ဂေါပက] သရက်ပင်ကို စောင့်သောသူ။ ပုဗ္ဗေပေသ အမွဂေါပကော ဟုတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၆။

အမွဂေါပကတ္ထေရ (ပု) [အမွဂေါပက+ထေရ] အမွဂေါပကထေရ် သရက်ပင်စောင့်ထေရ်။ ၎င်းထေရ်သည် အသက်ကြီးမှ ရဟန်းပြုပြီး ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက် အစွန်အဖျားသရက်တော၌ နေ၏။ တနေ့သ၌ ဆွမ်းခံသွားနေခိုက် မိမိသရက်ပင်တို့မှ သရက်သီးတို့ကို သူခိုးများ ခိုးယူထွက်သွားပြီးချိန်တွင် အစီရဝတီ မြစ်မှရေချိုးပြီး ဝင်ရောက်လာသော သူဌေးသွီး ၄-ယောက်တို့ကို သရက်သီး သူခိုးဟု စွပ်စွဲ၍ မခိုးကြောင်းကို အရှက်ကွဲအောင် ကျိန်ဆိုခိုင်းပြီးမှ လွှတ်လိုက်၏။ ၎င်းထေရ်၏ ထိုအပြုအမူကို အကြောင်းပြု၍ မြတ်စွာဘုရားသည် အမွဇာတ်ကို ဟောတော်မူသည်။ ဧကံ အမွဂေါပကတ္ထေရံ အာရဗ္ဗကထေသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၇။ အမွဇာတက-နှင့် ယှဉ်ကြည့်။

အမွက်ရ (ပု) [အမွေ+အက်ရ] သရက်ညွန့် အမွက်ရေနာပိ ဒီပေတုံ ဝနုတိ ဝေ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၃။ ပဋိသန္ဓေ၊ ၁၄၁။ စူဠနိဋ္ဌ၊ ၁၇။ တသ္မိဝေကေ အမွက်ရေ ဥဋ္ဌဟိတော။ အပါဠာ၊ ၁၃၁။ (-အဘိဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၅၄။)

အမွက်ရဝဏ္ဏ (တိ) [အမွေ+ရ+ဝဏ္ဏ] သရက်ညွန့် နှင့်တူသော အဆင်းရှိသော (ဓူပါရုံ)။ ယံ ရူပံ ဟရိ ဟရိဝဏ္ဏံ အမွက်ရဝဏ္ဏံ။ အဘိ၊ ၈။ ၁၂၆။ အမွက်ရဝဏ္ဏန္တိ အမွက်ရေန သမာနဝဏ္ဏံ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၅၄။

အမွက် (တိ) [အမွေ+အက်] သရက်ပင်ကဲ့သို့ မတုန် မလှုပ် ခိုင်မာသော ကိုယ်အင်္ဂါ။ အပ္ပဋ္ဌာ၊ ၁။ ၁၂၆။

အမွက်ဏ (န) [အမွေ+အက်ဏ] အမွက်ဏ အရပ်၊ သရက်ကွင်းပြင်။ (သီဟိုဠ်နိုင်ငံမှ သံဃာ အများ စည်းဝေးရာဌာနတခု၏ အမည်)။ ဣမသ္မိ မဟာရာဇ ဩကာသေ သံဃဿ အနာဂတေ အမွက်ဏံ နာမ သန္နိပါတဌာနံ အဝိဿတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၇၇။

အမွက်ဏဌာန (န) [အမွက်ဏ+ဌာန] အမွက်ဏ အရပ်။ ဤအရပ်၌ ဒေဝါနိပိယတိဿမင်း သည် အရှင်မဟိန္ဒမထေရ်အား သရက်သီး တလုံး ဆက်ကပ်ခဲ့သည်။ မထေရ်သည် သရက် သီးကို ဘုဉ်းပေး၍ သရက်စေ့ကို ထိုနေရာ၌ ပင် စိုက်စေ၏။ ဘုရင်မင်းသည် သရက်စေ့ ကို စိုက်၍ ရေလောင်းဆဲစေ၍ မဟာပထဝီ မြေကြီးသည် တုန်လှုပ်လေ၏။ မထေရ်သည် ယင်းနေရာ၌ နောင်အခါတွင် အမွက်ဏမည် သော သံဃာစည်းဝေးရာအရပ် ဖြစ်လိမ့်မည် ဟု နိမိတ်ဖတ်ခဲ့သည်။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၇၇။ ရာဇာ ပုန ထေရေန သဒ္ဓိံ ဂစ္ဆန္တော အမွက်ဏဌာနံ ပတ္တော။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၇၇။

အမွက်ဏသမိပ (န) [အမွက်ဏ+သမိပ] အမွက်ဏ မည်သော အရပ်၏အနီး။ ပုနဒိဝသေ အမွက်-

ဏသမိပတော.... ပဋိနိဝတ္တိတော။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၃။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၉။

အမွေစာရ (ပု) [အမွေ+စောရ] သရက်သီးခိုး သူ၊ သရက်သီးသူခိုး။ သုကပေါတကံ ဒိသ္မာ “အမွေစာရေ” ယန္တိ ဂဟေတော။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၇။

အမွေစာရက (တိ) [အမွေစာရ+က] အမွေစာရ- နှင့် အနက်တူ။ အမွေ (၂) အနက် ကြည့်။

အမွေစာရကဇာတက (န) [အမွေစာရက+ဇာ- တက] အမွေစာရကဇာတ်။ အမွေဇာတက- ကြည့်။

အမွေစာရကဒိဝတ္တု (န) [အမွေစာရက+အာ- ဒိ+ဝတ္တု] သရက်သီးသူခိုး အစရှိသည်တို့၏ -ဝတ္တု-အကြောင်းအရာ။ သတ္တသု အမွေ- စာရကဒိဝတ္တု။ သု ပံသုကုလသညာယ ဂဟေကေ အနာပတ္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၇။

အမွေဗ္ဗာဒိပဏ္ဏ (န) [အမွေ+ဗ္ဗု+အာဒိ+ပဏ္ဏ] သရက်၊ သပြေ အစရှိသည်တို့၏ အရွက်။ ပဏ္ဏာနီတိ အမွေဗ္ဗာဒိပဏ္ဏာနီ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၆။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၉။

အမွေဗ္ဗုပဏ္ဏ (တိ) [အမွေ+ဗ္ဗု+ပဏ္ဏ] မှည့် သော သရက်သီး၊ သပြေသီး။ အာကာသေ အမွေဗ္ဗုပဏ္ဏာနံ ဥပတ္တိံ ဝိယ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၉၂။

အမွေဗ္ဗုပနသာဒိဖလ (န) [အမွေ+ဗ္ဗု+ပနသ +အာဒိ+ဖလ] သရက်၊ သပြေ၊ ပိနဲ့ အစရှိ သည်တို့၏အသီး။ ယတ္ထ နာနာဝိဓံ အမွေဗ္ဗု- ပနသာဒိဖလံ ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၀၇။

အမွေဇာတက (န) [အမွေ+ဇာတက] (၁) အမွေ- ဇာတ်။ ခုခွကနိကာယ၊ ဇာတကပါဠိ၊ ၁- နိပါတ်၊ ၁၃-ဝဂ်၊ ၁၂၄-ဇာတ်။ ပူပြင်းသော နွေတနွေတွင် ရသေ့ငါးရာအနက် ရသေ့တပါး သည် သစ်သားစားကျင်း၌ ရေထည့်၍ တိရစ္ဆာန်များအား နေ့စဉ် ရေတိုက်၏။ ထို ရသေ့မှာ သစ်သီးရှာသွားချိန်ပင်မရတော့ပေ။

သို့ဖြစ်၍ ကျေးဇူး ထုံပြန်သော အားဖြင့် တိရစ္ဆာန်တို့သည် သရက်သီး သပြေသီး စသော အသီးများ ယူဆောင်လာခဲ့ကြရာ ရသေ့ ငါးရာ အတွက် စား မကုန်အောင်ပင် ပေါများလှပေသည်။ ဤဝတ္ထုကို ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ် ကျေပြန်သော ရဟန်းတပါးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။ ဤ ရဟန်း၏ ဆောင်ရွက်မှုကို ကြည့်ညှိသော ခြင်္သေ့ ခါယကာများက နေ့စဉ် ဆွမ်းအုပ် ငါးရာ ပို့လှူကြသည်။ ဇာ၊၁။၂၉။ ဇာ၊၄၊၁။ ၄၇၅-၆။ (၂) အမ္မဇာတ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဇာတကပါဠိ၊ ၄-နိပါတ၊ ၅ ဝဂ်၊ ၃၄၄-ဇာတ်။ ဇာ၊၁။၁၁၆။ ရသေ့စဉ်းလဲတပါးသည် ဗာရာဏသီမြစ်ကမ်းပါးတနေရာ၌ ဥယျာဉ်ခြံလုပ်၍ ဖောက်ပြန်သော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ပြုလျက် နေလေ၏။ ဘုရားလောင်း သိကြား မင်းသည် ရသေ့ ဆွမ်းခံသွားစဉ် သရက်သီး များကို သူခိုးခိုးသကဲ့သို့ ပြုလေ၏။ ရသေ့ပြန် လာ၍ သူဌေးသွီးလေးဦးကိုမြင်လျှင် သူခိုးဟု စွပ်စွဲ၍ ရက်လောက်ကြောက်လောက်အောင် ကျိန်ဆိုခိုင်း၍ လွှတ်လိုက်လေသည်။ သိကြား မင်းသည် ရသေ့စဉ်းလဲကို ချောက်လှန်၍ ပြေးစေ၏။ ဤဝတ္ထုကို ထိုရသေ့ကဲ့သို့ ပြုကျင့် နေထိုင်သော ရဟန်းတပါးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။ အမ္မ ဂေါပကတ္ထေရ-နှင့် ယှဉ်ကြည့်။ ဇာ၊၁။၁၁၆။ ဇာ၊၄၊၂။၁၂၅၊၁၂၈။ (၃) အမ္မဇာတ်။ ခုဒ္ဒက- နိကာယ၊ ဇာတကပါဠိ၊ ၁၃-နိပါတ၊ ၄၇၄- ဇာတ်။ ဇာ၊ ၁။၂၅။ ဒွန်းစက္ကားထံမှ အကာလဖလမန္တန်ကို သင်ယူသော ပုဏ္ဏား လုလင်တဦး၏ ဇာတ်ကြောင်း ဖြစ်သည်။ မန္တန်သည် အခါမဲ့ လှပ မွေးကြိုင်သော သရက်သီးများကို သီးစေသည်။ လုလင် သည် ဘုရင်အား မန္တန်၏တန်ခိုးကို ပြရာ ဘုရင်က မည်သူ့ထံမှ သင်ယူခဲ့ကြောင်း မေးလေသည်။ လုလင်သည် ရှက်နိုးသဖြင့်

တက္ကသိုလ်ဆရာထံမှ သင်ယူခဲ့သည်ဟု လိမ် လည်၍ ဖြေကြားလေသည်။ ချက်ခြင်း မန္တန်မေ့ပျောက်၍ တန်ခိုးအားလုံး သူ့ထံ မှ စွန့်ခွါသွားလေသည်။ ဘုရင်၏ အမိန့် ဖြင့် ဆရာထံသွား၍ မန္တန် သင်ယူပြန်ရာ ဆရာက မပေးတော့ပေ။ လုလင်သည် တော သို့ဝင်၍ အားကိုးရာမဲ့ သေကျေ ပျက်စီးရ လေသည်။ ဤဇာတ်ကို ဒေဝဒတ်အား အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။ ဇာ၊၁။ ၂၅၉။ ဇာ၊၄၊၄။၂၀၁-၂၀၈။

အမ္မဇာ^၁ (တိ) [(၁) အမ္မဇာ + အ။ (၂) အမ္မဇာ + အ။] (၁) အမ္မဇာ-မည်သော အတတ်ရှိသော၊ အမ္မဇာ-မည်သောအတတ်ကို တတ်သော၊သူ (ကဏ္ဍရသေ့)။(အမ္မဇာ^၂နှင့် ယှဉ်ကြည့်) (၂) အမ္မဇာ-အနွယ်၌ဖြစ်သော လုလင်၊ အမ္မဇာ လု လင်။ (၁) ယတော အမ္မဇာ တေသ္မိံ အတ္ထိတိ အမ္မဇောတိ ကဏော ဣသိ ပညာယိတ္တ။ ဒီ၊ဇီ၊၁။၂၀၄။ သီ၊ဇီ၊သစ်၊၂။၂၆၂။ (၂) တံဝံသဇာတတာယ (တဗ္ဗံသဇာတတာယ ပန) အယံ မာဏဝေါ အမ္မဇောတိ ဝေါ- ဟရိယတိ။ ဒီ၊ဇီ၊၁။၂၀၄။ သီ၊ဇီ၊သစ်၊ ၂။၂၆၂။ (ဤ အမ္မဇာ လုလင်သည် ဥက္ကဋ္ဌာမြို့ ပေါက္ခရာသတိ ပုဏ္ဏား၏ တပည့် ဖြစ်၍ ဝေဒကျမ်း၊ လောကယတကျမ်း၊ မဟာ- ပုရိသလက္ခဏာ ကျမ်းတို့ကို တတ်ကျွမ်း လိမ္မာသူ ဖြစ်သည် (ဒီ၊၁။၈၂)။ အမ္မဇာသည် ထောင်လွှားတတ်သူဖြစ်သည်။ တခါက သူ၏ ဆရာကိစ္စဖြင့် ကပိလဝတ်ပြည်သို့သွားရာတွင် သူ၏ ထောင်လွှားမှုကြောင့် သာကီဝင်မင်း သားတို့၏လွှတ်ရုံး(လွှတ်တော်)၌ မင်းသား တို့၏ ပြောင်လှောင်သရော်မှုကို ခံခဲ့ရသည် (ဒီ၊၁။၈၆။ ဒီ၊၄၊၁။၂၉၉) အမ္မဇာ အမျိုး အနွယ်၏ အစဆုံးပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဩက္ကာကမင်း ကြီး၏ ဒီသာမည်သော ကွန်မဗ္ဗ ဖွားမြင် သော ကဏ္ဍမည်သောသူ ဖြစ်သည် (ဒီ၊၁။ ၈၇)။ အမ္မဇာသည် ထိုဘဝ၌ မင်္ဂဒိုလ်ကို မရ

ချေ (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၅)။ ဥမင်္ဂ (မဟောသေ)
ဇာတ်လာ ဝိဒေဟရာဇ်မင်းကြီး၏ ပညာရှိ
လေးယောက်တို့တွင် တယောက် ဖြစ်သော
ကမိန္ဒသည် အမ္မဋ္ဌဖြစ်လာ၏ဟု (ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။
၃၃၂-တွင်) ပြဆိုရာ၌ ဤအမ္မဋ္ဌလုလင်ပင် ဖြစ်
မည်ဟု ယူဆရသည်။)

အမ္မဋ္ဌ^၂ (ပု) [ယာဒိစ္စကနာမ်၊ (အမ္မဋ္ဌ-သံ)]
အမ္မဋ္ဌအမျိုး၊ ပစ္စည်းဥစ္စာ ချမ်းသာကြွယ်
ဝသူလူကုန်တမျိုး။ (ဝေဿမျိုးမိန်းမ၊ ပြာဟ္မ-
ဏမျိုး ယောက်ျားတို့မှ ဖွားမြင်သောသား
သည် အမ္မဋ္ဌမျိုးမည်၏၊ ၎င်းအမ္မဋ္ဌမျိုးသည်
ဆေးကု၍ အသက်မွေးသည်။ အမရ၊၂၀။၁၊
၂။ ၎င်း-သျှ-နာ-၃၁။ ဓာနံ၊ဋီ၊၅၀၄။ ၎င်း-
သျှ-တို့ကြည့်) သမာ အမ္မဋ္ဌဝေဿဟိ၊
တေပိ ဝုစ္ဆန္တိ ပြာဟ္မဏာ။ ဇာ၊၁။၃၀၄။
အမ္မဋ္ဌဝေဿဟိတိ ကုဋုပ္ပိကေဟိ စေဝ
ဂဟပတိဟိ စ သမာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၆၇။

အမ္မဋ္ဌကုလ (န) [အမ္မဋ္ဌ^၂+ကုလ] အမ္မဋ္ဌအမျိုး၊
ပစ္စည်းဥစ္စာ ချမ်းသာကြွယ်ဝသူ လူကုန်တမျိုး။
အမ္မဋ္ဌကုလဿ ခတ္တိယ၊ ဒါသျှာဟံ ပရပေသိ-
ယာ အဟံ။ ဇာ၊၁။၁၇၃။ အမ္မဋ္ဌကုလ-
ဿာတိ ကုဋုပ္ပိယကုလဿ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၉၂။
တဒါ ကိရ ဇမ္ပဒိပေ အမ္မဋ္ဌကုလံ နာမ ပါက-
ဋကုလမဟောသိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၄။ (-စူဠနိ၊
ဋ္ဌ။၄၀။) အမ္မဋ္ဌ^၂-လည်း ကြည့်။

အမ္မဋ္ဌကောလ(က) (ပု) [ယာဒိစ္စကနာမ်]
အမ္မဋ္ဌကောလ(က)အရပ်။ သီဟိုဠ်ရှိနယ်တခု
၏ အမည်။ ယင်း အရပ်သည် ယခု ကရနေး-
ဂလ-အနီး၌ရှိ၍ အနုရာဇမြို့မှ ငါးဆယ်ငါးမိုင်
ဝေးကွာသည်။ ဒေသေ အမ္မဋ္ဌကော(လေ)-
လကေ။ မဟာဝံ၊၃၉။၂။

အမ္မဋ္ဌကောလမလယ (ပု) [ယာဒိစ္စကနာမ်]
အမ္မဋ္ဌကောလမလယ-တောင်၊ တောင်တန်း
တခု၏ အမည်။ မဟာဝံ၊ဋီ၊၆၂၄။

အမ္မဋ္ဌကောလလေဏ (န) [အမ္မဋ္ဌကောလ +
လေဏ] အမ္မဋ္ဌကောလ-မည်သော လိုက်ဂူ၊
အမ္မဋ္ဌကောလအရပ်ရှိ လိုက်ဂူ။ မဟာဝံ၊၂၈။
၂၀။

အမ္မဋ္ဌဇ (ပု) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အမ္မဋ္ဌဇ-အမည်
ရှိသောသူ၊ ၁၇၇- ကမ္ဘာထက်က ဖြစ်သော
စကြဝတေးမင်း၊ အမ္မဒါယက ထေရ်
အလောင်း။ အမ္မဋ္ဌဇသနာမက-ကြည့်။

အမ္မဋ္ဌဇသနာမက (တိ) [အမ္မဋ္ဌဇ+သ+နာမ+
က] အမ္မဋ္ဌဇ - ဟူသော မိမိအမည်ရှိသော၊
အမ္မဋ္ဌဇ-ဟူသော အမည်ရှိသောသူ။ သတ္တ-
သတ္တတိကပ္ပသတေ၊ အမ္မဋ္ဌဇသနာမက။
အပ၊၁။၁၂၉။

အမ္မဋ္ဌမာဏဝ (ပု) [အမ္မဋ္ဌ+မာဏဝ] အမ္မဋ္ဌ
လုလင်။ မနုဿပုရိသပိ သစ္စကနိက္ခပုတ္တ-
အမ္မဋ္ဌမာဏဝ (က) ပေါက္ကရသာတိသောဏ-
ဒဏ္ဍကုဋ္ဌဒန္တာဒယော (ဒမိတာ)။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၉၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၀၁။

အမ္မဋ္ဌလေဏ (န) [အမ္မဋ္ဌ+လေဏ] အမ္မဋ္ဌမည်
သော လိုက်ဂူ။ အမ္မတ္တလ-ကြည့်။

အမ္မဋ္ဌဝံသ (ပု) [အမ္မဋ္ဌ+ဝံသ] အမ္မဋ္ဌလုလင်၏
အမျိုးအနွယ်။ ဧဝံ သကျဝံသံ ပကာသေတွာ
ဣဒါနိ အမ္မဋ္ဌဝံသံ ပကာသေန္တော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၃၇။

အမ္မဋ္ဌဝေဿ (ပု) [အမ္မဋ္ဌ+ဝေဿ] ပစ္စည်း
ဥစ္စာ ချမ်းသာ ကြွယ်ဝသူ လူကုန် အမ္မဋ္ဌ-
အမျိုး၊ အိမ်ပိုင်ရှင် ဝေဿအမျိုး။ အမ္မဋ္ဌ^၂-
ကြည့်။

အမ္မဋ္ဌသုတ္တ (န) [အမ္မဋ္ဌ+သုတ္တ] အမ္မဋ္ဌပုဏ္ဏား
လုလင်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူအပ်
သောသုတ်။ (ဤသုတ်၌ အမ္မဋ္ဌ၏ အမျိုး
အနွယ်ကို၎င်း၊ မင်းမျိုးသည် လောက၌
အမြတ်ဆုံးဖြစ်၍ နတ်လူအပေါင်းတွင် ဝိဇ္ဇာ-
စရဏနှင့် ပြည့်စုံသူသည် အမြတ်ဆုံး ဖြစ်
ကြောင်းကို၎င်း၊ အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော ဝိဇ္ဇာ-

စရဏတရားနှင့် ထိုဝိဇ္ဇာစရဏတရား၏ ပျက်စီးကြောင်း အပါယမ္မခ လေးမျိုး-စသည်ကို ၎င်းဟောကြားတော်မူသည်။)ဒိဏနိယာယ၊ သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂပါဠိ၊ ၃-ခုမြောက်သုတ်။ ဒီ၊ ၁။ ၈၂၊ ၁၀၃။

အမ္မဋ္ဌာ^၁ (ထိ) [အမ္မ (အဝ) + ဌ + အာ။ အမ္မ သဒ္ဒေ၊ ဌော၊ အဝ ရက္ခဏေ ဝါ၊ နိဂ္ဂဟိတာဂမော၊ ဓာန်၊ ဋီ။ ၅၇၂။ (အမ္မဋ္ဌာ-သံ)] (၁) ကြက်နပေါင်းပင်၊ (တောဆောင်းမေးခါးပင်ဟုလည်း ဘာသာပြန်ကြ၏။ အမရ၊ သျ။ နှာ-၁၃၇-ကြည့်။) (၂) စပယ်ပင်။ (၁) အမ္မဋ္ဌာ စ တထာ ပါဌာ။ ဓာန်၊ ၅၇၂။ (၂) ဂဏိကာ အမ္မဋ္ဌာပိ၊ ဓာန်၊ ဋီ။ ၅၇၆။

အမ္မဋ္ဌာ^၂ (ထိ) [အတ္တင်္ဂ + ဌပ + ကိ။ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် အမ္မဋ္ဌာ-ပြီးသည်။] အမ္မဋ္ဌာမည်သော အတတ်၊ သတ္တဝါတို့၏ ကိုယ်၌ နယ်ဆီသုတ် လိမ်းသကဲ့သို့ (သရက်ပင်ကဲ့သို့) မတုန်လှုပ်သောကိုယ်အင်္ဂါကိုထားတတ်သောအတတ်၊ လေး၊ မြား စသောလက်နက်-မလာနိုင် - မထိမှန်နိုင်-သောအတတ်။ တထာ ဓနုအဂမ-နိယံ အမ္မဋ္ဌ နာမ ဝိဇ္ဇံ အဒါသိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၂၃၇။ အမ္မဋ္ဌ နာမ ဝိဇ္ဇန္တိ သတ္တာနံ သရီရေ အတ္တင်္ဂ (အမ္မင်္ဂ၊ က) ဌပေတိတိ အမ္မဋ္ဌာတိ ဝေ လဒ္ဓ နာမ ဝိဇ္ဇံ၊ မန္တန္တိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၃၀၄။ သိ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၆၂။ ပခုက္ကူမူ သီလက္ခန္ဓါ၊ သျ။ ၂။ ၃၉၄-လည်း ကြည့်။

အမ္မဋ္ဌိ (န) [အမ္မ + အဋ္ဌိ] သရက်စေ့။ ရာဇာ တံ အမ္မဋ္ဌိံ ဂဟေတွာ တတ္ထေဝ ဝေပေတွာ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၇၅။ အာနန္ဒ ဣဒံ အမ္မဋ္ဌိံ ဥယျာန-ပါလကဿ ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဝေပနတ္ထာယ ဒေဟိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၄။ ၂၆၅။ အမ္မဋ္ဌိတိ အမ္မဋ္ဌိဇံ။ ဝိ၊ နိစ္ဆယ၊ ၄။ ၁၀၁၅။ (- ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၃၀၁၊ ၃၁။)

အမ္မဏ (န) [(၁) အမ္မ + နိ + အာ။ (၂) အမ္မ + ယ။ (အမိဏ-သံ)] (၁) ရေလှောင်အိုးကြီး၊ ရေစည်။ (၎င်းတို့ကို ပျဉ်ချပ်များဖြင့် ရေ

လှောင်ကန် ပုံသဏ္ဌာန် ပြုလုပ်ရ၏ဟု ခြုံကာတို့ ဖွင့်ပြကြ၏။ သို့သော် မြေ၊ အင်္ဂတေတို့ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော ရေလှောင်အိုး စဉ့်အိုးတို့နှင့် သံစည်များကိုလည်း အမ္မဏဟု ခေါ်သင့်၏။ ဓာန်၊ သျ။ သစ်၊ ၅။ စကုင်းဟုလည်း ပြန်ဆို၏။) (၂) လုံးထွင်းလေ့။ (၃) ထမင်းပွဲခုံ။ (တောင်း တင်းလေး၊ သေတ္တာများကို မှောက်၍ ထားသကဲ့သို့ အဖုံးနှင့် နံကာ လေးမျက်နှာ ဖြေထိ လူအများ နေလောက်အောင် အပြင်ကျယ်သော ခဲဖွယ်တောဇဉ့်စားသောက်ရာ ထမင်းပွဲခုံဟု ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်ဘွဲ့၊ ၁။ ၇၃၀-၌ မင်းဘူးဆရာတော် ပြန်ဆိုတော်မူ၏။) (၄) အမ္မဏမည်သော တူရိယာ။ (စတုရဿအမ္မဏ-ဟု စတုရဿ-ပုဂံနှင့် တွဲပြထားသည့် ပြုလတ္တံ့သော သာဓက-တို့၌ လေးထောင့်စည် လေးထောင့်ပုံ တမျိုးမျိုး ဖြစ်သင့်၏၊ မြန်မာဝေါဟာရအားဖြင့် မည်သည့် တူရိယာ၊ မည်သည့်ပုံစံကို အမ္မဏဟုခေါ်ကြောင်း ပြနိုင်လျှင်လည်း ကောင်း၏။ စတုရဿအမ္မဏပုဂံကို ဒီ၊ ၄၊ သျ။ ဖောင်း၊ ၁။ ၂၇၅-၌ လေးထောင့်ရှိသော တူရိယာဟု ပြန်ဆို၍ ဒီ၊ ၄၊ သျ။ သစ် (ပခုက္ကူ-မူ) ၁။ ၄၂၅-၌ လေးထောင့်ထက်စည်ဟု ပြန်ဆို၏။ သို့သော် အမ္မဏ-ပုဂံ၏ ထက်စည်အနက် ဟော၊ မဟော စဉ်းစားသင့်သည်။ ၎င်း အမ္မဏ-တူရိယာ ပြုလုပ်နည်းကို အမ္မဏက-ပုဂံကြည့်။) (၅) အမ္မဏ (အချင့်အတိုင်းအတာ တခု၏ အမည်။) (က) လေးစိတ်ရှိသော အမ္မဏ (တတင်း)။ (ခ) ခြောက်စိတ်ရှိသော အမ္မဏ (တတင်းခွဲ)။ (ဂ) တဆယ့်တစ်စိတ်ရှိသော အမ္မဏ။ (ဃ) တဆယ့်ခြောက်စိတ်ရှိသော အမ္မဏ။

(၁) အမ္မဏံ ရနေဒေါကံ ဥဒကပဋိစ္စကော။ ဝိ၊ ၄၊ ၄။ ၈၃။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၀၈။ အမ္မဏန္တိ ဖလကေဟိ ပေါက္ခရဏိသဒိသံ ကတပါနိယဘာဇနံ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၀၅။ အမ္မ-

ဏန္တိ ကေဝေါကိကနာဝါဖလကေဟိ ပေါက္ခရဏိသဒိသံ ကတံ၊ ပါနီယဘာဇနန္တိပိ ဝေန္တိ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၄၇။ သတ္တာ အမ္မဏံ (အမ္မဏံ၊ သံ၊ အမ္မဏကံ၊ သျှာ) အာဟရာပေတွာ ဥက္ခောဒကံ အာသိဉ္စိတွာ။ ဓမ္မ၊ ၄၁။ ၂၀၃။ (- ကခါ၊ ဌိ၊ သစ်၊ ၄၂၇။ ဝိ၊ ဝိနိစ္ဆယ၊ ၂၇၅။) (၁) (၂) ဒေါဏိ တို့တ္ထိ တထာမ္မဏံ (အမ္မဏံ)။ ဓာန်၊ ၆၆၈။ အမ္မု နေတိ ယေနာတိ အမ္မဏံ၊ ဥဿတ္တံ ဣတ္တဉ္စ၊ အမ္မ သဒ္ဓေ ဝါ၊ ယု။ ဓာန်၊ ၆၆၈။ ၎င်း-သျှ၊ သစ်-လည်း ကြည့်။ (၃) အမ္မဏဿ ဟေဋ္ဌာ နိပဋိတွာ။ ဇာ၊ ၄၁။ ၂၂၆။ ကေဿ ဘတ္တမ္မဏဿာတိ ကောယ ဘတ္တဋ္ဌပနတ္ထာယ ကတာယ ဒေါဏိယာ။ ဇာတိ၊ ၄၁။ ၄၁၂။ လက်ရေးမူ။ (၄) အမ္မဏက (၁) နှင့် အမ္မဏဝါဒိတ-ကြည့်။ (၅) (က) (ခ) ကဟာပဏာနဉ္စ ပဉ္စ အမ္မဏာနိ ဒိဝသဝလဉ္စော နိက္ခမတိ။ အဘိ၊ ၄၁။ ၂။ ၅၀၂။ စတုဒေါဏံ အမ္မဏံ၊ ဆဒေါဏန္တိ ဧကေ။ မူလ၊ ၂။ ၂၃၂။ (ဂ) ကောဒသ ဒေါဏာတု အမ္မဏံ။ ဓာန်၊ ၄၇၄။ အမ္မဂမနေ၊ ယု၊ အမ္မ သဒ္ဓေ ဝါ။ ဓာန်၊ ၄၇၄။ (က) (ခ) (ဂ) ဧကေကဿ ခေတ္တတော အမ္မဏမ္မဏံ အာဟရိတွာ။ ဒီ၊ ၄၁။ ၂။ ၅၄။ (- ပဋိသံ၊ ၄၁။ ၁၇၀။ ဇာ၊ ၄၁။ ၇၃။ သံ၊ ၄၁။ ၁၇၂။ အနု၊ ၂။ ၁၅၆။) (သ) ၁-အမ္မဏ-၌ လေး စိတ်ရှိ၏ဟု ၎င်း၊ ခြောက်စိတ်ရှိ၏ဟု ၎င်း၊ တဆယ့်တစ်စိတ် ရှိ၏ဟု ၎င်း ဤသို့ ဝါဒ သုံးမျိုး ရှိကြောင်းကို ပြခဲ့သော မူလဋီကာနှင့် အဘိဓာန်တို့ အတိုင်း သိရ၏။ ၁-အမ္မဏ၌ ၁၆-စိတ်ရှိ၏-ဟူသော (ဃ) အမှတ်ပြ ဝါဒကိုကား ဆိုလတ္တံ့သော ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာဋီကာ တို့ကို အချင်းချင်း စပ်ဟပ်တိုက်ဆိုင်ကြည့်မှသာ သိနိုင်သည်။ (၁) တိလဝါဟောတိ မာဂဓာနံ သုခမတိလာနံ တိလသကဉ္စ။ သံ၊ ၄၁။ ၂၀။ ဝါဟောတု သကဉ္စော။ ဓာန်၊ ၄၇၄။ (၂) တေသု

ခတ္တိယမဟာသာလာ နာမ ယေသံ ကောဋိသတမ္ပိ ကောဋိသဟဿမ္ပိ ဓနံ နိဓဏိတွာ ဌပိတံ၊ ဒိဝသပရိဗ္ဗယော ကံ ကဟာပဏသကဉ္စ နိဂ္ဂစ္ဆတိ။ ဒီ၊ ၄၁။ ၁၇၈။ (၃) ယဿ ပန ဂေဟေ ပစ္စိမန္တေန ကောဋိသတဓနံ နိဓာနကတံ ဟောတိ။ ကဟာပဏာနဉ္စ ဝိသတိ အမ္မဏာနိ ဒိဝသဝလဉ္စော နိက္ခမတိ။ အယံ ခတ္တိယမဟာသာလော နာမ။ အဘိ၊ ၄၁။ ၅၀၂။ (၄) သေယျထာပိ ဘိက္ခုဝိသတိခါရိကော ကောသလကော တိလဝါဟော။ သံ၊ ၁။ ၁၇၃။ ဝါဟော ပန ဝိသတိခါရိ။ ဒီ၊ ၄၁။ ၂၁၈။ ခါရိယော ဝိသဝါဟော။ ဓာန်၊ ၄၇၃။ ခါရိ၊ အမ္မဏ၊ ဝါဟ၊ သကဉ္စ ဟူသော အချင့်အချိန်ပမာဏ လေးမျိုးတို့တွင် လည်းတစီးတိုက် ပမာဏကိုပင် တစ်ဝါဟဟု ၎င်း၊ တစ်သကဉ္စဟု ၎င်း ခေါ်သောကြောင့် (၁) သာဓကပါဠိတို့ဖြင့် ဝါဟ နှင့် သကဉ္စ အတူတူ ဖြစ်ကြောင်းကို ရှေးဦးစွာ သတိပြုရ၏။ တဖန် ခတ္တိယမဟာသာလတို့ နေ့စဉ်သုံးစွဲသော ငွေအရေအတွက်ကို ပြသော (၂) နှင့် (၃) သာဓကတို့တွင် (၂) ဖြင့် ကျပ်ဒင်္ဂါးပေါင်း လည်းတစီးတိုက်ဟု ဖြစ် (၃) ဖြင့် ကျပ်ဒင်္ဂါးပေါင်း အမ္မဏ ၂၀-ဟု ဖြစ်၊ ထို့ကြောင့် (၂) (၃) သာဓကတို့ကို စပ်ဟပ်တိုက်ဆိုင်ကြည့်သောအခါ တစ်ဝါဟ (တစ်သကဉ္စ) ၌ အမ္မဏ ၂၀-ရှိကြောင်း သိရ၏။ (၄) သာဓက တို့ဖြင့် တစ်ဝါဟ (တစ်သကဉ္စ) ၌ ခါရိ ၂၀ ရှိကြောင်း သိရ၏။ သို့ဖြစ်လျှင် ဝါဟ(သကဉ္စ) တခုတည်းမှာပင် အမ္မဏ ၂၀ ရှိ၏ဟု ၎င်း၊ ခါရိ ၂၀-ရှိ၏ ဟု ၎င်း သိရသောကြောင့် ခါရိနှင့် အမ္မဏတို့လည်း အတူတူဖြစ်ကြောင်း သိနိုင်တော့၏။ သို့ဖြစ်လျှင် တစ်အမ္မဏ၌ စိတ်ပေါင်း မည်မျှ ရှိသနည်းဟူမူ “ခါရိ”သောဋ္ဌသဒ္ဓေါဏမတ္တာ” ဟူသော ဒီ၊ ၄၁။ ၂၁၈-နှင့်အညီ တစ်ခါရိ၌ ၁၆-စိတ်ရှိရကား တစ်အမ္မဏ၌လည်း (ဃ) ဝါဒ

အလို၁၆-စိတ်ပင်ရှိသည်။ ဆိုလိုရင်းကား—
ဝါဟနှင့် သကဋသည် အဓိပ္ပါယ် တူညီသကဲ့သို့
(တစ်ဝါဟ, တစ်သကဋတို့၌ ခါရီ ၂၀, အမ္မဏ
၂၀-ရှိ၏ဟု ဆိုသောစကားကို ထောက်၍)
ခါရီနှင့် အမ္မဏလည်း တူ၏။ ထို့ကြောင့် တစ်
ခါရီ၌ ၁၆-စိတ်ရှိရကား တစ်အမ္မဏမှာလည်း
၁၆-စိတ်ရှိသည်ဟု ဆိုလိုသည်။ ဓာနံ၊ သျှ၊
သစ်။ ၃၃၇-၈၊ ၄၈၃-၄-တို့လည်း ကြည့်။

အမ္မဏက (န) [အမ္မဏ+က] (၁) အမ္မဏမည်
သော တူရိယာ၊ သစ်သားနှစ်-စသည်တို့ကို
လေးထောင့်-ပုံး- စည်ခေါင်း-ဖြစ်အောင်
ပြုလုပ်၍ အနားလေးဖက်တို့၌ သားရေ
ကြက်ထားအပ်သော တူရိယာ။ (အမ္မဏ(၄)
အနက်ပင် ဖြစ်၏) (၂) ရေလှောင်အိုးကြီး၊
ရေစည်။ (၁) စတုရသမ္မဏကတာဋ္ဌ
နာမ ရက္ခသရဒဏ္ဍာဒီသု ယေန ကေနစိ
စတုရသမ္မဏကံ ကတာ စတုသု ပဿေသု
စမ္ပေန ဩနန္ဒိတော ကတဝါဒိတံ။ ဒီ ဇီ၊ ၁။ ၁၂။
စတုရသ . စတုရသမ္မဏံ ကတာ ဩနန္ဒိ-
တော ဝါဒိတဘဏ္ဍာယ တာဋ္ဌနံ။ တဉ္စိ ကော-
ဒသဒေါကပ္ပမာဏာ မာနဝိသေသသဏ္ဌာ-
နတ္တာ “အမ္မဏက”န္တိ ဝုစ္စတိ။ သီ၊ ဇီ၊ သစ်၊ ၁။
၃၅၉။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၂၆။) (၂) အမ္မဏ
(၁) (ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၃-သျှာမ္မ) ကြည့်။ (၁)
အနက်၏သာဓက-တို့တွင် ဒီ၊ ဇီ၊ ၁။ စတုရသ-
အမ္မဏကံ ကတာ-ဟု က-ပစ္စည်းဖြင့် ပါဠိရှိ
သော်လည်း သီ၊ ဇီ၊ သစ်-၌ကား သားရေ
မကြက်သေးမီ စည်ခေါင်း အခိုက်အတန့်၌
စတုရသမ္မဏကတာ ဟု က-ပစ္စည်းမပါပဲ
ပြဆိုပြီးမှ “တဉ္စိ ကောဒသ... ဝုစ္စတိ”ဟု
ဇီကာဟောင်း (ဒီ၊ ဇီ၊ ၁။) ထက် ပိုလွန်၍ က-
ပစ္စည်း၏ အနက်ကိုပြသော သံဝဏ္ဏနာဝါကျ
ကို ဆိုထား၏။ အမ္မဏံ ဝိယာတိ အမ္မဏကံ-ဟု
ဝစနတ္ထပြု၍ “တဆယ့်တစ်စိတ်ဝင် ချင့်တောင်း
နှင့်တူသော တူရိယာ”ဟု သီ၊ ဇီ၊ သစ် ဆရာ
တော် ဆိုလိုသည်။ သို့ဖြစ်လျှင် က-ပစ္စည်း

မသက်ရ သေးသော အမ္မဏ-သဒ္ဒါသည်
“တဆယ့်တစ်စိတ်ဝင် ချင့်တောင်း” ဟူသော
အနက် ကိုသာ ဟောနိုင်၍ တီးခေါက်ဖို့ရာ
တူရိယာအနက်ကိုမဟောနိုင်သေး။ က-ပစ္စည်း
သက်ပြီးမှသာ ဟောနိုင်၏ဟု ဆိုလိုရာရောက်
၏။ သို့သော် ပြခဲ့ပြီးသော အမ္မဏပုဒ်သည်
က-ပစ္စည်းမပါပဲ ရေလှောင်အိုး စသော (၁)
(၂) (၃) (၄) အနက်တို့ကို ဟောနိုင်သော
ကြောင့် အမ္မဏမည်သော တူရိယာဟူသော
(၄) အနက်ကိုလည်း က-ပစ္စည်းမပါပဲ ဟော
နိုင်ကြောင်း ထင်ရှား၏။ ထိုအနက် (၅) မျိုး
လုံးပင် အခေါင်း (လိက်ခေါင်း) ပါရှိသော
ပုံး၊ စည်၊ ချင့်တောင်း အပျိုးအစားများ
ဖြစ်ရကား “အမ္မ သဒ္ဓေ၊ ယ”ဟု ပြခဲ့သော
ဓာနံ၊ ဇီ၊ နှင့် အညီ “အမ္မတိ သဒ္ဓံ ကရောတိ”
ဟူသော ဝစနတ္ထဖြင့်ပင် အမ္မဏသဒ္ဒါ၏ ဟော
နက်များ ဖြစ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် သားရေ
မကြက်သေးမီ လေးထောင့် စည်ခေါင်း
ပုံး အခိုက်၌၎င်း၊ သားရေကြက်ပြီး ဗုံ စည်
တူရိယာအခိုက်၌၎င်း က-ပစ္စည်း ပါခြင်း-မပါ
ခြင်းအတွက် ထူးခြားချက် မရှိသောကြောင့်
က-ပစ္စည်း သတ္တ ကြံရမည် ဖြစ်သည်။ အမ္မဏ-
ဝါဒိတ-လည်း ကြည့်။

အမ္မဏကတာဋ္ဌ (ပု) [အမ္မဏက+တာဋ္ဌ] အမ္မ-
ဏက-တူရိယာကို-တီးခြင်း-တီး၍ ကစား
ခြင်း။ အမ္မဏက-ကြည့်။ ကုမ္ဘထူဏ (ဒီ၊ ၄။
၁။ ၈၁။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၄၄) လည်း ကြည့်။

အမ္မဏကောဋ္ဌက (ပု) [အမ္မဏ + ကောဋ္ဌက]
ရေလှောင်အိုး-ရေစည်-ထားရာအဆောင်။
(ဒုကနိပါတ် ဇာတ်ဝတ္ထု၊ မြန်မာပြန် ၃၂၂-၌
ကား ခွေးစားခွက်ဟု ပြန်ဆို၏။ C.P.D. ၌
အမ္မလကောဋ္ဌက-ဟု ပါရှိရှိ၏။) အမ္မဏ-
ကောဋ္ဌကေ အာသနသာသာယာ ဘတ္တဘုဉ္ဇ-
နသုနခံ အာရဗ္ဗ ကထေသီ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၅။

အမ္မဏပိဋ (န) [အမ္မဏ+ပိဋ] ထမင်းပွဲခုံ၏-
အပြင်-ကြမ်းပြင်။ (ထမင်းတင်သော အင်္ဂု

ပျဉ်ဟု သတ္တတိ နိပါတ် ဇာတ်ဝတ္ထု မြန်မာ
ပြန်၊ ၂၉၆-၌ ပြန်ဆိုတော်မူ၏။ သယန္တော
အမွေကဝါဒိ ဘယတိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၃၁၄။

အမွေကဝါဒိတ (န) [အမွေက+ဝါဒိတ] အမွေကမည်
သော တီးခေါက်အပ်သောတူရိယာ။ အညဗ္ဗိ
တန္တိဗန္ဓံ စတုရသအမွေကဝါဒိတာဒိနိ။ သံ၊ ၃၊
၂။ ၃၄၇။

အမွေတရုဏ (န) [အမွေ+တရုဏ] သရက်သီးနု။
အမွေတရုဏာနိ ဘိန္တိတော ဥဒကေ ပက္ခိပိတော။
ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၃၈၃။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၄၈။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။
၉၉။ ကခါ၊ ၃။ ၃၉၅။

အမွေတိ (ကြိ) [အဗိ+အ+တိ] အသံပြု၏။
အဗိ ဒပိ သဒ္ဓေ။ အမွေတိ။ နိတိ၊ ၁။ ၁၂၄။

အမွေတိတ္ထံ (န) [အမွေ+တိတ္ထံ] သရက်ပင်ဆိပ်၊
အမွေတိတ္ထ အရပ်။ (ဤအရပ်သည် စေတိယ
တိုင်း တဌဝတိကာရှာ အနီးမှာ ရှိသည်။)
မာ ခေါ အန္တေ ဘဂဝါ အမွေတိတ္ထံ အဂမာသိ။
ဝိ၊ ၂။ ၁၄၄။ ဇာ၊ ၄၊ ၁။ ၃၈၁။

အမွေတိတ္ထံ (ပ) [အမွေတိတ္ထ+ဏ] အမွေတိတ္ထ
အရပ်၌ နေသော - အမွေတိတ္ထ အမည်ရှိသော
- ရသေ့။ အထ ခေါ အာယသ္မာ သာဂတော
ယေန အမွေတိတ္ထဿ (အမွေတိတ္ထကဿ၊ သိ။)
ဇဇိလဿ အဿမော တေနုပသက်မိ။ ဝိ၊ ၂။
၁၄၄။

အမွေတိတ္ထက (ပ) [အမွေတိတ္ထ+က] အမွေတိတ္ထ
အရပ်၌ နေသော - အမွေတိတ္ထ အမည်ရှိ
သော - (က) ရသေ့။ - (ခ) နဂါး။ -
(ဂ) အမွေတိတ္ထက မည်သော ခံတပ်။ တိတ္ထမ္မ
မည်သော ဒမိဋ္ဌကျေးကုလားသည် ယင်း
ခံတပ်၌နေ၍ ခုဋ္ဌဂါမဏိမင်းကို ခုခံသည်။
မြစ်မှ သွယ်သောရေဖြင့် ကျုံးပတ်လည်
ဖောက်ထား၏။ ဤခံတပ်ကို ခုဋ္ဌဂါမဏိမင်း
သည် လေးလတိုင်တိုင် တိုက်ခိုက် သိမ်းပိုက်
ရသည်။ (က) အမွေတိတ္ထံ-ကြည့်။ (ခ)

အမွေတိတ္ထကော နာမ နာဂေါ။ ဇာ၊ ၄၊ ၁။
၃၈၁။ (ဂ) မဟာဝံ၊ ၂။ ၇၉။

အမွေတိတ္ထနာဂ (ပ) [အမွေတိတ္ထ + နာဂ] အမွေ-
တိတ္ထအရပ်၌ နေသော - အမွေတိတ္ထ အမည်ရှိ
သော - နဂါး။ အယျေန ကိရ သာဂတေန
အမွေတိတ္ထနာဂေါ ခမိတော။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၂၂၂။

အမွေတိတ္ထိက (တိ) [အမွေတိတ္ထ+ဣက] အမွေ-
တိတ္ထ အရပ်၌ နေသော - အမွေတိတ္ထ အမည်
ရှိသော (နဂါး)။ အယျော ကိရ သာဂတော
အမွေတိတ္ထိကေန နာဂေန သဒ္ဓိံ သင်္ဂါမေသိ။
ဝိ၊ ၂။ ၁၄၅။

အမွေတိဿဝိဟာရဝါသိ (တိ) [အမွေတိဿဝိဟာရ
+ဝသ+ဣ] အမွေတိဿကျောင်း၌ နေသော
(မထေရ်)။ အမွေဝိဟာရဝါသိ-ကြည့်။

အမွေတ္တလ (န) [အမွေ+ထလ။ အမွေရက္ခေန ဥပ-
လက္ခိတံ ထလံ။ ပါရာ၊ ယော၊ ၄၅] သရက်ပင်
ဖြင့် မှတ်သားအပ်သော - သရက်ပင်တို့ စည်
ပင် ပေါက်ထောက်ရာ မြစ်သော - ကုန်းမြင့်
အရပ်၊ အမွေတ္တလ မည်သော အရပ်။ အဋ္ဌာ-
သိ သီလကုဋ္ဌမို၊ ရုစိရမ္ပတ္တလေ ဝဓေ။ မဟာ-
ဝံ၊ ၁၃။ ရာဇာ ပိဋိတော ပိဋိတော အနု-
ဗန္ဓန္တော အမွေတ္တလမေဝ အဘိရဟိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။
၅၅။ စေတိယဂိရိမို အမွေတ္တလေ (အမွေတ္တလေ-
ဏေ၊ သျှာ၊ က) မဟာထူပံ ကာရာပေတော။
အံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၆။ ဤအမွေတ္တလ-အရပ်ကား သီဟိုဠ်
ကျွန်း အနုရာဇမ္ပေါ၏ အရှေ့ ရှစ်မိုင်ခန့်အကွာ
တွင်ရှိသော မိဿကပဗ္ဗတ ဟူ၍၎င်း၊ စေတိယ-
ပဗ္ဗတ စေတိယဂိရိ ဟူ၍၎င်း မဟာဝံသနှင့်
အဋ္ဌကထာတို့၌ လာ၍ ယခုခေတ် သီဟိုဠ်
တိုင်းသားတို့ အခေါ်အားဖြင့် “မိဟိန္ဒလေ”
(မဟိန္ဒတလ) ဟု ကျော်ကြားသော တောင်
ပေါ်တွင် တည်ရှိသည်။ ၎င်းတောင်ပေါ်၌
အရှင်မဟိန္ဒ၏ ဓာတ်တော် ဌာပနာထား
သော စေတီတဆူရှိသည်။ ၎င်းစေတီကို အမွေ-
တ္တလစေတီဟု ခေါ်သည်။ စေတီအနီး၌ ယခု

တိုင် သရက်ပင်ကြီးများ ရှိသည်။ ထိုစေတီ၏ အနီးတွင် သုမနသာမဏေတရားကြေးကြော်သော တောင်ထွတ်ရှိ၍ စေတီ၏ အရှေ့ခပ်ယွန်းယွန်း အောက်နားတွင် အရှင်မဟိန္ဒ နေသန့်စင်ရာ နေရာရှိသည်။ ၎င်းကို “မိဟိန္ဒဂူဟာ(မဟိန္ဒဂူဟာ)” ဟု ခေါ်သည်။ စေတီယဗ္ဗတ္တလ (မဟာဝံ၊ ၃၇။ ၆၉)၊ ထေရဗ္ဗတ္တလ (မဟာဝံ၊ ၃၆။ ၁၀၆) နှင့် ယှဉ်ကြည့်။

အဗ္ဗတ္တလမဂ္ဂ (ပု) [အဗ္ဗတ္တလ+မဂ္ဂ] အဗ္ဗတ္တလအရပ်သို့ သွားရာလမ်း။ မိဂေါ အဗ္ဗတ္တလမဂ္ဂံ ဂဟေတွာ ပလာယိတုံ အာရဘိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၅၅။

အဗ္ဗတ္တလမဟာထူပ (ပု) [အဗ္ဗတ္တလ+မဟာထူပ] အဗ္ဗတ္တလ မဟာစေတီ။ အဗ္ဗတ္တလမဟာထူပကာရာပေသိ။ မဟာဝံ၊ ၃၄။ ၇၁။ (-မဟာဝံ၊ ၆။ ၆၃၆။)

အဗ္ဗဒါန (န) [အဗ္ဗ+ဒါန] သရက်သီးကို ပေးလှူခြင်း၊ သရက်သီးအလှူ။ ဣမိနာ မဓဒါနေန၊ အဗ္ဗဒါနေန စူဠာယံ။ အပါ၊ ၁။ ၁၂၉။ ဒုဂ္ဂတိံ နာဘိဇာနာမိ၊ အဗ္ဗဒါနဿိဒံ ဖလံ။ အပါ၊ ၁။ ၂၀၀။

အဗ္ဗဒါယက (တိ) [အဗ္ဗ+ဒါယက] သရက်သီးကို ပေးလှူဘူးသောသူ၊ အဗ္ဗဒါယကထေရ်၊ ဤမထေရ်သည် အနောမဒဿိဘုရား ထင်ရှားပွင့်စဉ်အခါက မျောက်မျိုး၌ ဖြစ်၍ အနောမဒဿိ မြတ်စွာဘုရားအား သရက်သီးလှူခဲ့ဘူးသည်။ ဤ ဂေါတမဘုရားသာသနာတော်၌ ပဋိသမ္ဘိဒါလေးပါး၊ ဝိမောက္ခရုပ်ပါး၊ အဘိညာဉ် ခြောက်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ရဟန္တာ ဖြစ်လာသည်။ အာယသ္မာ အဗ္ဗဒါယကော ထေရော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထ။ အပါ၊ ၁။ ၁၂၉။

အဗ္ဗဒါယကတ္ထေရ (ပု) [အဗ္ဗဒါယက + ထေရ] အဗ္ဗဒါယက ထေရ်။ အဗ္ဗဒါယကတ္ထေရဿာ-

ပဒါနံ အဋ္ဌမံ။ အပါ၊ ၁။ ၁၂၉။ ပုဗ္ဗပုညနာမေန အဗ္ဗဒါယကတ္ထေရောတိ ပါကဋ္ဌော။ အပါ၊ ၄။ ၂။ ၉၄။ အဗ္ဗဒါယက လည်း ကြည့်။

အဗ္ဗဒါယကတ္ထေရအပဒါန (န) [အဗ္ဗဒါယကတ္ထေရ+အပဒါန] အဗ္ဗဒါယကတ္ထေရအပဒါန။ ဒုဒ္ဒကနိကာယ၊ ထေရာပဒါန ပါဠိ၊ ၇-ဝဂ်၊ ၈-အပဒါန။ အပါ၊ ၁။ ၁၂၉။

အဗ္ဗဒုဂ္ဂမဟာဝါပီ (ထိ) [အဗ္ဗဒုဂ္ဂ+မဟာဝါပီ] အဗ္ဗဒုဂ္ဂ-မည်သော ဆည် (တဖက်ဆည်ကန်) ကြီး။ အဗ္ဗဒုဂ္ဂမဟာဝါပီ။ မဟာဝံ၊ ၃၄။ ၇၃။

အဗ္ဗဒေါဟဋ္ဌိနီ (ထိ) [အဗ္ဗ+ဒေါဟဋ္ဌိနီ] သရက်သီး၌ ချင်ခြင်းရှိသော - သရက်သီးစားချင်စိတ်ရှိသော - မိန်းမ၊ တဿ ဘရိယာ အဗ္ဗဒေါဟဋ္ဌိနီ ဟုတွာ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၂၆။

အဗ္ဗနိယျာသ (ပု) [အဗ္ဗ+နိယျာသ] သရက်အစေး။ ယေဝါပနကဝသေန သဂဟိတာနံ အဗ္ဗနိယျာသော ကဏိကာရနိယျာသောတိ ဝေ နာမဝသေန န သက္ကာ ပရိယန္တံ ဒဿေတုံ။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၉၈။

အဗ္ဗပက္က (န) [အဗ္ဗ+ပက္က] မှည့်သောသရက်သီး၊ သရက်သီးမှည့်။ အဗ္ဗပက္ကံ ဒကံ (အဗ္ဗပက္ခောဒကံ၊ သီ၊ လူ) သီတံ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၀၁။ အဗ္ဗပက္ကန္တိ မဓရအဗ္ဗဖလံ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၅၀။ ဟရေဟိ အဗ္ဗပက္ကာနိ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၂၉။ အဗ္ဗပက္ကံ ဒကံ (အဗ္ဗပက္ခောဒကံ၊ သီ၊ သျှာ၊ လူ။ အဗ္ဗပက္ကန္တိ၊ ဒကံ၊ က) ယာဂု။ ပေတ။ ၂။ ၁၅။ ဝဏ္ဏဂန္ဓသမ္ပန္တံ အတိမဓရရသမေကံ အဗ္ဗပက္ကံ အာဟရိယိတ္ထ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၇၇။ မဓရရသံ အဗ္ဗပက္ကံ မုခတုဏ္ဏကေန ပဟရိတွာ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၄၄။ မဓရံ အဗ္ဗပက္ကံ ပရိဘုဉ်တုကာမော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၆။ အဗ္ဗပက္ကံ ဌပေသိ။ အပါ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၄။ (-ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၇။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၆၃။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၂။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၈။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၂။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၁။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၄။ ထေရ၊ ၄။ ၂။

၅၂၈။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌာ၊ ၈၂။ စရိယာ၊ ဌာ၊ ၁၈၇။ ဇာ၊
ဌာ၊ ၂၆၅၊ ၂၆၆။ ဇာ၊ ဌာ၊ ၃၈၁၇။ ဇာ၊ ဌာ၊ ၄၊
၂၆၅။ ဇာ၊ ဌာ၊ ၇၊ ၂၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၊ ၃၄၅။ သိ၊
ဋီ၊ သစ်၊ ၁၊ ၄၇၁။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁၊ ၁၈၆။)

အမ္မပက္ကတ္ထ (ပ) [အမ္မပက္က + အတ္ထ] သရက်သီး
မှည့်အကျိုး။ ရာဇာ ဒေဝိယာ ကထံ သုတ္တာ
အမ္မပက္ကတ္ထာယ ဥယျာနံ ပေသေထတိ။
ဇာ၊ ဌာ၊ ၂၊ ၃၇၄။

အမ္မပက္ကသဒိသတာ (ထိ) [အမ္မပက္က + သဒိ-
သတာ] သရက်သီးမှည့်နှင့် တူသည်၏အဖြစ်။
ဝေဠိယ အမ္မရက္ခသဒိသတာ... အမ္မပက္ကသ-
ဒိသတာ ယုဇ္ဇတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁၊ ၁၈၆။ သိ၊ ဋီ၊ သစ်၊
၁၊ ၄၇၀။

အမ္မပန္နိ (ထိ) [အပ္ပ + ပန္နိ] သရက်ပင်-အစဉ်-
အတန်း၊ သရက်ပင်တန်း။ သော အာဝါသော
သမန္တတော အပ္ပပန္နိဟိ ပရိက္ခိတ္တော။ ဝိမာန၊
ဌာ၊ ၁၈၂။

အမ္မပလ္လဝ (န) [အပ္ပ + ပလ္လဝ] သရက်ရွက်ညွန့်၊
သရက်ရွက်နု။ အမ္မပလ္လဝံ ယာဝကာလိကံ။
ဝိ၊ ဌာ၊ ၃၊ ၁၈၁။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၉၇။

အမ္မပလ္လဝဇ္ဈေ (တိ) [အပ္ပပလ္လဝ + ဝဇ္ဈ] သရက်
ရွက်ညွန့် အဆင်းရှိသော။ အမ္မပလ္လဝဝဇ္ဈံ
စိဝရံ ပါရပိတွာ။ ထေရ၊ ဌာ၊ ၁၊ ၄၀၈။

အမ္မပလ္လဝသင်္ကာသ (ထိ) [အပ္ပပလ္လဝ + သင်္ကာ-
သ] သရက်ရွက်ညွန့်နှင့်တူသော၊ သရက်ရွက်
ညွန့်ပမာ နိမြန်းသောသန္တာအဆင်းရှိသော။
အမ္မပလ္လဝသင်္ကာသံ၊ အံသေ ကတွာန စိဝရံ။
ထေရ၊ ၂၅၈။ အမ္မပလ္လဝသင်္ကာသံ ... အမ္မ-
ပလ္လဝါကာရံ ပတိဋ္ဌဝဇ္ဈံ စိဝရံ။ ထေရ၊ ဌာ၊ ၁၊
၄၀၉။

အမ္မပလ္လဝါကာရ (တိ) [အပ္ပပလ္လဝ + အာကာရ]
သရက်ရွက်ညွန့်အသွင်သဏ္ဌာန်ရှိသော။ အမ္မ-
ပလ္လဝသင်္ကာသ-ကြည့်။

အမ္မပါန (န) [အပ္ပ + ပါန] သရက်သီးတို့ဖြင့်
ပြုအပ်သော အဖျော်၊ သရက်သီးအဖျော်။
အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ အဋ္ဌ ပါနာနိ အမ္မပါနံ
ဇမ္ဗုပါနံ စောစပါနံ မောစပါနံ မဇုကပါနံ
မုဒ္ဒိကပါနံ သာလူကပါနံ ဗာရသကပါနံ။
ဝိ၊ ၃၊ ၃၄၄။ အမ္မပါနန္တိ အာမေဟိ ဝါ ပဏ္ဍေ-
ဟိ ဝါ အမေဟိ ကတပါနံ၊ ဝိ၊ ဌာ၊ ၃၊ ၃၈၃။
မဟာနိ၊ ဌာ၊ ၃၄၈။ (- ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၉၉။ ကခါ၊
၂၃၁။ ဒီ၊ ဌာ၊ ၁၊ ၇၉။ မဟာနိ၊ ဌာ၊ ၃၄၉။ ဝဇီရ၊
၂၆၉။ သိ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁၊ ၂၇၇။ ကခါ၊ ဋီ၊ ၃၉၅။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁၊ ၇၁။)

အမ္မပါနက (န) [အမ္မပါန + က] သရက်သီး
အဖျော်။ သတ္တာ အမ္မပါနကံ ပိဝိတွာ။ ဓမ္မ၊
ဌာ၊ ၂၊ ၁၃၅။

အမ္မပါလက (တိ) [အပ္ပ + ပါလ + ကျ] သရက်
ပင်စောင်း။ အမ္မပါလကာ ဘိက္ခုနံ အပ္ပမလံ
ဒေန္တိ။ ဝိ၊ ၁၊ ၈၂။

အမ္မပါလိ (န) [အပ္ပပါလိ + သုတ္တ] နောက်ပုဒ်
ကျေ အမ္မပါလိသုတ်။ အမ္မပါလိ သတော
ဘိက္ခု၊ သံ၊ ၃၊ ၁၃၇။

အမ္မပါလိကာ (ထိ) [အပ္ပ + ပါလ + ကျ] အမ္မပါလိကာ
မည်သော ပြည့်တန်ဆာမ။
အမ္မပါလိ(ဝိ၊ ၃၊ ၃၇၆) ကြည့်။

အမ္မပါလိထေရီအပဒါန (န) [အပ္ပပါလိထေရီ +
အပဒါန] အမ္မပါလိထေရီ အပဒါန။ ခုဒ္ဒက-
နိကာယ၊ ထေရီအပဒါန ပါဠိ၊ ၄-ဝဂ်၊ ၉-
ထေရီအပဒါန။ အပ၊ ၂၊ ၂၉၆။

အမ္မပါလိဒဿန (န) [အပ္ပပါလိ + ဒဿန] အမ္မ-
ပါလိ-မည်သော ပြည့်တန်ဆာကျေမြင်ခြင်း။
ဘကဝါ အမ္မပါလိဒဿနေ သတိပစ္စုပ္ပန်နတ္ထံ
ဝိသေသတော ဣမ သတိပစ္စုပ္ပန်ဒေသနံ
အာရဘိ။ ဒီ၊ ဌာ၊ ၂၊ ၁၃၅။

အမ္မပါလိဝဂ္ဂ (ပ) [အပ္ပပါလိ + ဝဂ္ဂ] အမ္မပါလိ-
စသော သုတ် ၁၀-ခု အပေါင်း၊ အမ္မ-

ပါလိဝဂ်။ အမ္မပါလိဥယျာဉ်၌ ဟောသော အမ္မပါလိသုတ်ကို အစပြု၍ ဖွဲ့အပ်သော ဝဂ်။ သံယုတ္တ နိကာယ၊ မဟာဝဂ္ဂ သံယုတ္တပါဠိ၊ ၃-သံယုတ်၊ ၁-ဝဂ်။ သံ၊ ၃။ ၁၂၊ ၁၃။

အမ္မပါလိဝန (န) [အမ္မပါလိ + ဝန] အမ္မပါလိ၏ သရက်ဥယျာဉ်တော၊ အမ္မပါလိ ပြည့်တန်ဆာ မသည် စိုက်ပျိုးအပ်သော သရက်ဥယျာဉ်။ ဝေသာလီယံ ဝိဟာရတိ အမ္မပါလိဝနော။ ဒီ၊ ၂။ ၈၂။ သံ၊ ၃။ ၁၂။ အမ္မပါလိဝနောတိ အမ္မပါလိယာ ဂဏိကာယ ဥယျာနဘူတေ အမ္မဝနော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၅။ အမ္မပါလိဝနောတိ အမ္မပါလိယာ နာမ ရူပပဇိဝိနိယာ ဝေပိတေ အမ္မဝနော။ တံ ကိရ တဿာ ဥယျာနံ အဟောသိ၊ သာ သတ္တု ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ပသန္တစိတ္တာ တတ္ထ ဝိဟာရံ ကာရေတွာ တဿာ ဂတဿ နိယျာတေသိ၊ တံ သန္တာယေတံ ဝုတ္တံ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၃။ န အမ္မပါလိဝနံ ဝိယ အန္တောနဂဓသ္မိံ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၂။ သိ၊ ၃။ သစ်၊ ၂။ ၃၂။

အမ္မပါလိဝနသုတ္တ (န) [အမ္မပါလိဝန + သုတ္တ] အမ္မပါလိဝနသုတ်။ (ဤသုတ်၌ အရှင်အနုရုဒ္ဓါနှင့် အရှင်သာရိပုတြာတို့ အမ္မပါလိဥယျာဉ်၌ နေကြစဉ် အရှင်သာရိပုတြာက “ယခုအခါ ဘယ်လိုနေခြင်းမျိုးဖြင့် နေပါသလဲ” ဟု မေး၍ သတိပဋ္ဌာန်လေးပါး၌ တည်သောစိတ်ဖြင့် နေကြောင်းကို အရှင်အနုရုဒ္ဓါက အကျယ်ဖြေကြားသည်။) သံယုတ္တနိကာယ၊ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၈-သံယုတ်၊ ၁-ဝဂ်၊ ၉-သုတ်။ သံ၊ ၃။ ၂၊ ၃-၄။

အမ္မပါလိသုတ္တ (န) [အမ္မပါလိ + သုတ္တ] အမ္မပါလိသုတ်။ အမ္မပါလိဥယျာဉ်၌ ဟောကြားတော်မူသောသုတ် (ဤသုတ်၌ သတ္တဝါတို့၏ ကိလေသာတို့မှ စင်ကြယ်ရန်၊ သောက ပရိဒေဝ-တို့ လွတ်မြောက်ရန်၊ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရန် တခုတည်းသော လမ်းကြောင်း

မှာ သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးဖြစ်ကြောင်း ဟောကြားတော်မူသည်။) သံယုတ္တနိကာယ၊ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၃-သံယုတ်၊ ၁-ဝဂ်၊ ၁-သုတ်။ သံ၊ ၃။ ၁၂။

အမ္မပါလိ (ထိ) [အမ္မ + ပါလ + ကိ] အမ္မပါလိမည်သော ပြည့်တန်ဆာမ၊ အမ္မပါလိမည်သော ထေရီ။ အသောသိ ခေါ် အမ္မပါလိဂဏိကာ။ ဝိ၊ ၃။ ၂၂၆။ ဒီ၊ ၂။ ၈၁။ အမ္မပါလိ (အမ္မပါလိကာ၊ လှ) ၈ ဂဏိကာ အဘိရူပါဟောတိ။ ဝိ၊ ၃။ ၃၇၆။ ကာဠကာ ဘမရဝတ္ထု သဒိသာတိအာဒိကာ အမ္မပါလိယာ ထေရီယာ ဂါထာ။ ထေရီ၊ ၄။ ၂၁၄။

အမ္မပါလိသည် ဖုဿ-မြတ်စွာဘုရား၏ နှမတော်ဘဝ၌ အလှူကြီးပေး၍ ရုပ် ဆင်းအင်္ဂါ လှပ ချောမောစေရန် ဆုတောင်းခဲ့သည်။ သိခိမြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တွင် ဘိက္ခုနီမဘောင် ဝင်ရောက်ခဲ့သည်။ ဘိက္ခုနီမများစွာနှင့်အတူ စေတီကို ရှိခိုး၍ လကျောရစ်လှည့်လည်စဉ် မိမိရှေ့မှ ရဟန္တာဘိက္ခုနီမတပါးသည် ချေဆတ်သဖြင့် တံတွေးပေါက်သည် စေတီ ယင်ပြင်တော်၌ အမှတ်မဲ့ကျသွားလေသည်။ ထိုတံတွေးကို မြင်၍ “ဘယ်ပြည့်တန်ဆာမ ဒီနေရာမှာ တံတွေးထွေးခဲ့တာလဲ” ဟု ဆဲရေး တိုင်းထွာ ခဲ့လေသည်။ ထိုအဖြစ်ကြောင့် ခဲရ၌ ခံရ၍ ဘဝတသောင်း ပြည့်တန်ဆာမ ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ကဿပ မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်၌လည်း ဘိက္ခုနီမအဖြစ်ဖြင့် သိက္ခာသုံးပါးကို ဖြည့်ကျင့်ခဲ့သည်။ ဥပပတ်ပဋိသန္ဓေ နေရရန် ဆုတောင်းခဲ့သဖြင့် နောက်ဆုံးဘဝတွင် ဝေသာလီဥယျာဉ်တော်တွင်းရှိ သရက်ပင်ရင်းသရက်ပင်ခွကြား၌ ဥယျာဉ် ပဋိသန္ဓေဖြင့် လူဖြစ်လာလေသည်။ ဥယျာဉ်မှူးသည် တွေ့ရှိ၍ မြို့သို့ခေါ်လာသည်။ သရက်ပင်ရင်း၌ လူဖြစ်လာသောကြောင့် အမ္မပါလိ-ဟု ခေါ်တွင်သည်။

အမ္မပါလီသည် လှလွန်း၏။ ရွှေမောဇ္ဈိယ
ရှိ၏။ ကြည်နူးဖွယ် ကောင်း၏။ တင့်တယ်
၏။ နှစ်သက်ဖွယ် ဂုဏ်ပေါင်းစုံ၏။ မင်းညီ
မင်းသား အခြောက်အမြားပင် သိမ်းပိုက်
လိုကြ၏။ အမ္မပါလီကို သူရထိုက်၊ ငါရထိုက်
ငြင်းခုံကြ၏။ ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားကြ၏။ ခိုက်ရန်
အေးငြိမ်းစေရန် မင်းသားအားလုံးနှင့် ဆိုင်
စေဟု ပြည့်တန်ဆာမရာထူး၌ ထားကြလေ
သည်။ အပ၊ ၂။ ၂၉၅-၆။ ထေရ်၊ ၄။ ၂၁၄၊ ၂၂၂။
ရာဇဂြိုဟ်ပြည်ရှင် မိမိသာရမင်းသည် ငယ်
စဉ်က အမ္မပါလီ လှ၊ ချောမောကြောင်း
ကြား၍ အခြံအရံအနည်းငယ်နှင့် မထင်ရှား
သောအသွင်ဖြင့် ဝေသာလီသို့ သွား၍ အမ္မ-
ပါလီနှင့်ပျော်ပါးလေသည်။ အမ္မပါလီက ကိုယ်
ဝန်တည်ရှိကြောင်း ပြောသဖြင့် မိမိလည်း
ရာဇဂြိုဟ်ဘုရင် ဖြစ်ကြောင်း ပြောပြလေ
သည်။ ကိုယ်ဝန်အစောင့်အရှောက်ပေးထား
သည်။ နောင်အခါ ဝိမလကောဏ္ဍညမထေရ်
ဟု ကျော်ကြားမည့် သူငယ်ကို ဖွားမြင်လေ
၏။ ထေရ်၊ ၄။ ၁။ ၁၈၃။

အမ္မပါလီထံ၌ တည နေလိုလျှင် အသပြာ
တထောင်ပေးရ၏။ အမ္မပါလီကြောင့် ဝေသာ-
လီသည် တဖက်တလမ်းမှ စီးပါးရေး ဖွံ့ ပြီးခဲ့
သည်။ ဤအချက်ကို မြင်သော ဗိမ္ဗိသာရ
မင်းသည် မိမိ၏ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌လည်း သာ-
လဝတီကို ပြည့်တန်ဆာမအဖြစ် ရွေးချယ်
ထားလေသည်။ ဝိ၊ ၃။ ၃၇၇-ဂ။

ရဟန်းတော်များ အမ္မပါလီကို မြင်ရလျှင်
သတိထား၍ နေနိုင်ရန် မြတ်စွာဘုရားသည်
သတိပဋ္ဌာန်ဒေသနာတော်ကို ရဟန်းတော်
များအား ဟောထားတော်မူရသည်။ ဒီ၊ ၄။
၂။ ၁၃၅။ (အမ္မပါလီခန္ဓာနုလည်း ကြည့်။)

အမ္မပါလီကို မြင်ရသောကြောင့်ဆောက်
တည်ရာမရ ဖြစ်နေသော ရဟန်းတို့အား
အရှင်အာနန္ဒာသည် ဂါထာ ခုနစ်ဂါထာဖြင့်
ဆုံးမတော်မူရသေး၏။ ထေရ်၊ ၄။ ၂။ ၄၂၂။

မြတ်စွာဘုရားသည် ကောသိလ္လာဉ် (ဝိ၊ ၃။
၃၂၆) အမ္မပါလီ၏ သရက်ဥယျာဉ်၌ (ဒီ၊ ၂။
၈၁) သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် အမ္မပါလီသည်
ဝေသာလီမှ လာရောက်၍ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးရန်
ပင့်လျှောက်လေသည်။ ထိုနောက် လိစ္ဆဝိ-
မင်းများ လာရောက်၍ ဆွမ်းဘုဉ်းပေး ပင့်
လျှောက်သော်လည်း မြတ်စွာဘုရားက လက်
ခံတော်မမူ၊ နောက်တနေ့ အမ္မပါလီသည်
မြတ်စွာဘုရား အမှူးပြုသော သံဃာတော်
များကို ဆွမ်းကပ်ပြီး မိမိ၏သရက်ဥယျာဉ်၌
ကျောင်းဆောက်၍ ဥယျာဉ် ခြံနှင့် တကွ
ကျောင်းကို ဘုရားအမှူးပြုသော သံဃာ
တော်အား လှူဒါန်း လေသည်။ ဝိ၊ ၃။
၃၂၆-ဂ။ ဒီ၊ ၂။ ၈၁-၄။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၅။ သံ၊ ၄။
၃။ ၂၁၃။

ဤ အမ္မပါလီ၏ ဥယျာဉ်သည် အခြား
ဥယျာဉ်များကဲ့သို့ မြို့ပြင်၌ မတည်ရှိပဲ မြို့ထဲ
မှာပင် တည်ရှိသည်။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၇။ သီ၊ ၄။
၁။ ၂။ ၃၂၉။

အမ္မပါလီသည် နောင်အခါ၌ မိမိ၏သား
ဖြစ်သော ဝိမလကောဏ္ဍည မထေရ်အထံ၌
တရားနာရ၍ ဘိက္ခုနီမဘောင်သို့ ဝင်ရောက်
လေသည်။ နုပျိုစဉ် မိမိခန္ဓာကိုယ်နှင့် အိုမင်း
ရင့်ယော်သောအခါ မိမိခန္ဓာကိုယ်ကို ယှဉ်
ကြည့်၍ ဝိပဿနာရှုရာ ပဋိသမ္ဘိဒါ၊ ဝိမောက္ခ၊
အဘိညာဏ် ရရှိသော ရဟန္တာမ ဖြစ်လေ၏။
ထေရ်၊ ၄။ ၄၀၈။ အပ၊ ၂။ ၂၉၅-၆။ ထေရ်၊ ၄။
၂၁၄၊ ၂၂၂။

အမ္မပါလီထေရ်ဂါထာ (ထံ) [အမ္မပါလီ+ထေရ်
+ဂါထာ] အမ္မပါလီထေရ်ဂါထာ။ ခုဒ္ဒက-
နိကာယ၊ ထေရ်ဂါထာပါဠိ၊ ၁၃-နိပါတ၊
၁-ထေရ်ဂါထာ။ ထေရ်၊ ၄။ ၄၀၈-၄၁၀။

အမ္မပါလီဝတ္ထု (န) [အမ္မပါလီ+ဝတ္ထု] အမ္မပါ-
လီပြည့်တန်ဆာမ၏ အကြောင်းအရာ။ ဝိနယ-

ပိဋက၊ မဟာဝဂ္ဂပါဠိ၊ ၆-ခန့်က၊ ၁၇၆-ဝတ္ထု။ ဝိ၊ ၃။ ၃၂၆။

အမွေပါသာက (ပု) [အမွေ+ပါသာက] အမွေပါသာက-ကျောင်း။ အမွေပါသာကဝါသီ-ကြည့်။

အမွေပါသာကဝါသီ (ပု) [အမွေ+ပါသာကဝါသီ] အမွေပါသာကကျောင်း၌ နေလေ့ ရှိသော မထေရ် (စိတ္တဂုတ္တမထေရ်)။ အင်္ဂုလကောလ-ဂါမကေ အမွေပါသာကဝါသီ စိတ္တဂုတ္တထေရ်။ မဟာဝံ၊ ၅၅၂။

အမွေပိဏ္ဏ (ပု) [အမွေ+ပိဏ္ဏ] သရက်သီးပြုတ်၊ သရက်သီးခိုင်။ အမွေပိဏ္ဏံ ဂဟေတုန။ အပ၊ ၂။ ၂၂။ အမွေပိဏ္ဏံ အာဟရိတု။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၀၅။ ဣမံ အမွေပိဏ္ဏံ သရေန ဆိန္ဒိတု။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၈၀။

အမွေပိဏ္ဏိ (ဏ္ဏိ) (ထိ) [အမွေ+ပိဏ္ဏိ] သရက်သီးပြုတ်၊ သရက်သီးခိုင်။ သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ အမွေပိဏ္ဏိယာ ဝဏ္ဏိန္ဒာယ။ ဒီ၊ ၁။ ၄၂။ သံ၊ ၂။ ၁၂၇။ အံ၊ ၂။ ၃၂၀။ အမွေပိဏ္ဏိယာတိ အမွေပလပိဏ္ဏိယာ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၂၀။ အမွေပိဏ္ဏိ မယာ စိန္တာ၊ အပ၊ ၁။ ၂၈၀။ (-ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၈၀-၁။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၂။)

အမွေပိဏ္ဏိဥပမာ (ထိ) [အမွေပိဏ္ဏိ+ဥပမာ] သရက်သီးခိုင် ဥပမာ။ ပုရိမာဟိတိ ကထကပဗ္ဗ-ဇလာယနအမွေပိဏ္ဏိဥပမာဟိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၆။

အမွေပိဏ္ဏိဒဏ္ဍက (ပု) [အမွေပိဏ္ဏိ+ဒဏ္ဍက] သရက်သီးပြုတ် - သရက်သီးခိုင် - ဇီ - မိုးတံငယ် - အညှာ။ အမွေပိဏ္ဏိဒဏ္ဍကာနုတ္တက-ကြည့်။

အမွေပိဏ္ဏိဒဏ္ဍကာနုတ္တက (န) [အမွေပိဏ္ဏိ+ဒဏ္ဍက+အနုတ္တက] သရက်သီးပြုတ် - သရက်သီးခိုင် - ဇီ အညှာသို့ အစဉ်လိုက်သော (သရက်သီး)။ အမွေပိဏ္ဏိဒဏ္ဍကာနုတ္တကာနိ ဘဝန္တိတိပိ အတ္တော။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၂၀။

အမွေပိဏ္ဏိဓရ (တိ) [အမွေပိဏ္ဏိ+ဓရ+အ] သရက်သီးခိုင်ကိုဆောင်သော။ ကေကသ္မိ၊ ၄။ ၄၆၆။ ပရိပက္ခအမွေပိဏ္ဏိဓရေ အဟောသိ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၅။

အမွေပိဏ္ဏိယ (ပု) [အမွေပိဏ္ဏိ+ဏ္ဏိယ] သရက်သီးခိုင်ကို ပေးလှူဘူးသောသူ၊ (၁) အမွေပိဏ္ဏိယ-ထေရ်။ ဤ မထေရ်သည် ၉၁-ကမ္ဘာထက်က ဖောမသ-မည်သောဒါနော(ဘိလူး) ဖြစ်၍ ဝိပဿိ-မြတ်စွာဘုရားအား သရက်သီးခိုင် လှူခဲ့ဘူးသည်။ ဤ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်၌ ပဋိသမ္ဘိဒါလေးပါး၊ ဝိမောက္ခရုပ်ပါး၊ အဘိညာဉ် ခြောက်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သည်။ အာယသ္မာ အမွေပိဏ္ဏိယော ထေရော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထ။ အပ၊ ၁။ ၂၈၀။ (၂) အမွေပိဏ္ဏိယထေရ်။ ဤမထေရ်သည် ၉၄-ကမ္ဘာထက်က ဆင်မင်းဖြစ်၍ သိဒ္ဓတ္ထမြတ်စွာဘုရားအား သရက်သီးခိုင်ကို လှူခဲ့ဘူးသည်။ ဤ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်၌ ပဋိသမ္ဘိဒါလေးပါး၊ ဝိမောက္ခရုပ်ပါး၊ အဘိညာဉ်ခြောက်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သည်။ အာယသ္မာ အမွေပိဏ္ဏိယော ထေရော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထ။ အပ၊ ၂။ ၂၂။

အမွေပိဏ္ဏိယထေရ (ပု) [အမွေပိဏ္ဏိယ+ထေရ] အမွေပိဏ္ဏိယ ထေရ်။ အမွေပိဏ္ဏိယထေရဿာ-ပဒါနံ နဝမံ။ အပ၊ ၁။ ၂၈၀။ အပ၊ ၂။ ၂၂။ အမွေပိဏ္ဏိယ-လည်း ကြည့်။

အမွေပိဏ္ဏိယထေရ်အပဒါန (န) [အမွေပိဏ္ဏိယထေရ် + အပဒါန] အမွေပိဏ္ဏိယထေရ် အပဒါန။ (၁) ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ထေရ်ပဒါနပါဠိ၊ ၃၀-ဝဂ်၊ ၉-အပဒါန။ အပ၊ ၁။ ၂၈၀။ (၂) ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ထေရ်ပဒါနပါဠိ၊ ၄၄-ဝဂ်၊ ၉-အပဒါန။ အပ၊ ၂။ ၂၂။

အမွေပိဏ္ဏိဝဏ္ဏ (ပု) [အမွေပိဏ္ဏိ+ဝဏ္ဏ] သရက်သီးခိုင်၏ အညှာ။ ဣဒံ ကဏ္ဍံပန အာရောဟမာနံ အမွေပိဏ္ဏိဝဏ္ဏံ ယာဝမဇ္ဈံ ကန္တမာနံ အာရောဟိယတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၁။

အမွေပေတ (ပု) [အမွေ+ပေတ] သရက်ဥယျာဉ် ပိုင်ဆိုင်သော ပြိတ္တာ။ သရက်ဥယျာဉ်၌ နေသော ပြိတ္တာ။ အယဉ္ဇ... သုရမ္မာတိ ဣဒံ... အမွေပေတံ အာရဗ္ဘ ဝုတ္တံ။ ပေတ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၆။

အမွေပေသိကာ (ထိ) [အမွေ+ပေသိကာ] သရက်သီးခြမ်း၊ သရက်သီးစိတ်။ သူပေ အမွေပေသိကာယော ပက္ခိတ္တာ ဟောန္တိ။... အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ အမွေပေသိကံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၄။

အမွေပေါတက (ပု) [အမွေ+ပေါတက] သရက်ပင်ငယ်၊ သရက်ပင်ပေါက်။ အမွေပေါတကဿ သမန္တာ ဥဒကကောဋ္ဌကံ ထိရံ ကတော ဗန္ဓတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၆။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။၈။ တဒဟုဇာတာပိ အမွေပေါတကာ ဥပ္ပါဋ္ဌာပိတာ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၅။

အမွေဖလ (န) [အမွေ+ဖလ] သရက်သီး။ အမွေပါလကာ ဘိက္ခုနံ အမွေဖလံ ဒေန္တိ။ ဝိ၊၁။၈၂။ အဟောသိ မေ အမွေဖလာနိ ပုဗ္ဗေ။ ဇာ၊၁။၂၅၇။ မရရံ အမွေဖလံ တုဏ္ဏေန ဂဟေတော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၈။ အကာလေ အမွေဖလာနိ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ ဣစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၂၆၇။ နတ္ထိ အမွေသု အမွေဖလံ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၂၆၈။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၅၊၂၄၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၀၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂။

အမွေဖလဒါန (န) [အမွေဖလ+ဒါန] သရက်သီး-ပေးလှူခြင်း-အလှူ။ ယံ တယာ အဏေ အမွေဖလဒါနေန ပုညံ ပသုတံ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၂၆၈။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂။)

အမွေဖလဒ္ဓယ (န) [အမွေဖလ+ဒ္ဓယ] သရက်သီးနှံလုံးအပေါင်း။ ဝဏ္ဏုနိဗဒ္ဓေ အမွေဖလဒ္ဓယေ

န ဝဏ္ဏံ ဇာနာတိ “မယာ အမွေဖလဒ္ဓယံ ဥပနိဗဒ္ဓ”န္တိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၇။

အမွေဖလပိဏ္ဏိ (ထိ) [အမွေဖလ+ပိဏ္ဏိ] သရက်သီးခိုင်၊ သရက်သီးပြတ်။ အမွေပိဏ္ဏိ(အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂) ကြည့်။

အမွေဖလသညာ (ထိ) [အမွေဖလ + သညာ] သရက်သီး ဟူသော အမှတ်၊ သရက်သီးဟုမှတ်ထင်ခြင်း။ တေသု ကေစ္စေ ဝဏ္ဏဂန္ဓရသေသု ဗဇ္ဈိတော အမွေဖလသညာယ ဖလာနိ ခါဒိံသု။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၀။

အမွေဖလသဒိသ (ထိ) [အမွေဖလ + သဒိသ] သရက်သီးနှင့် တူသော။ ဂန္ဓရသေဟိပိဿ အာမပက္ကာနိ ဖလာနိ အမွေဖလသဒိသာနေဝ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၈။

အမွေဖလိက (ပု) [အမွေဖလ+လိက] သရက်သီးပြင်ကစားသူ။ အက္ခေန ဒိဗ္ဗတိတိ အက္ခိကော၊...အမွေဖလိကော။ ကစ္စာယန၊ ဝုတ္တိ။ ၁၈၉။ ရှုနာ-၂၂၅။

အမွေဖလိယ(ပု)[အမွေဖလ+ဣယ] သရက်သီးလှူခဲ့ဘူးသောသူ၊ အမွေဖလိယထေရ် ဤမထေရ်သည် ကမ္ဘာတသိန်းထက်က ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားအား သရက်သီး လှူခဲ့ဘူးသည်။ ယခု ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားသာသနာတော်၌ ပရိသမ္ဘိဒါလေးပါး၊ ဝိမောက္ခရစ်ပါး၊ အဘိညာဉ်ခြောက်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လာသည်။ အာယသ္မာ အမွေဖလိယော ထေရော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထ။ အပ၊၂။၂၃။

အမွေဖလိယတ္ထေရ (ပု) [အမွေဖလိယ+ထေရ] အမွေဖလိယ-ထေရ်။ အမွေဖလိယတ္ထေရဏာ-ပဒါနံ ဒသမံ။ အပ၊၂။၂၃။ အမွေဖလိယလည်း ကြည့်။

အမွေဖလိယတ္ထေရအပဒါန (န)[အမွေဖလိယတ္ထေရ+အပဒါန] အမွေဖလိယတ္ထေရ အပဒါန။

ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ထေရာပဒါနပါဠိ၊ ၄၄-ဝဂ်၊ ၁၀-အပဒါနံ။ အပါ၊ ၂။ ၂၃။

အမွေဗဟုလ (တိ) [အမွေ+ဗဟုလ] သရက်ပင် များသော၊ သရက်ပင်အများအပြားရှိသော။ ပါဝါရိကသေဋ္ဌိနော အမွေဗဟုလေ ဥပဝနေ။ ဒီဇ္ဈိ၊ ၁။ ၃၀၈။ (-သီဇ္ဈိ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၀၉။)

အမွေဗီဇ (န) [အမွေ+ဗီဇ] သရက်စေ့၊ သရက်မျိုးစေ့။ ဧကသ္မာ အမွေဗီဇာ ဧကောဝ အင်္ဂုရော နိက္ခမတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၀၈။ (-ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၃၀။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၃၁။ ဝိ၊ နိစ္ဆယ၊ ၄။ ၁၀၁၅။)

အမွေဗီဇရောပန (န) [အမွေဗီဇ+ရောပန] သရက်စေ့ကိုစိုက်ပျိုးခြင်း။ သယ အမွေဗီဇရောပနေန ပထဝီ အကပ္ပိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၇။

အမွေဘာဇာပန (န) [အမွေ + ဘာဇာပန] သရက်သီးကို - ဝေဘန် - ခွဲဝေ - စေခြင်း။ အမွေဘာဇာပနာဒိဝတ္ထုသု တေ ဘိက္ခု... အာဂမံသု။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၉။

အမွေမာလ (ပု) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အမွေမာလ-ကျောင်းတိုက်။ ရောဟက (သီဟိန္ဒကျွန်း)ရှိ ကျောင်းတိုက်တတိုက်။ မဟာဝံသ၊ ၄၅။ ၅၅။

အမွေယာဂ (ပု) [အမွေ+ယာဂ] သရက်သီးဖြင့် - ပူဇော် - လှူဒါန်း - ခြင်း၊ သရက်သီးအလှူ။ အမွေယာဂ အဒါသဟံ။ အပါ၊ ၁။ ၂၄၈။ အဟံ အမွေဒါနံ အဒါသိန္နိ အတ္တော။ အပါ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၈။

အမွေယာဂဒါယက (တိ) [အမွေယာဂ+ဒါယက] သရက်သီး အလှူကို လှူခဲ့ဘူးသော၊ သူ၊ အမွေယာဂဒါယက ထေရ်။ ဤမထေရ်သည် လွန်ခဲ့သော ၉၁-ကမ္ဘာထက်က ဝိပဿိ-မြတ်စွာဘုရားအား သရက်သီးကို လှူခဲ့ဘူးသည်။ ဤ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်၌ ပဋိသမ္ဘိဒါ လေးပါး၊ ဝိမောက္ခ ရှစ်ပါး၊

အဘိညာဉ် ခြောက်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သည်။ အာယသ္မာ အမွေယာဂဒါယကော ထေရော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထံ။ အပါ၊ ၁။ ၂၄၈။ အပါ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၈။

အမွေယာဂဒါယကဏ္ဍေရ (ပု) [အမွေယာဂဒါယက+ထေရ] အမွေယာဂဒါယကထေရ်။ အမွေယာဂဒါယကဏ္ဍေရဿာပဒါနံ အဋ္ဌမံ။ အပါ၊ ၁။ ၂၄၈။ အမွေယာဂဒါယက-လည်း ကြည့်။

အမွေယာဂဒါယကဏ္ဍေရအပဒါန (န) [အမွေယာဂဒါယကဏ္ဍေရ + အပဒါန] အမွေယာဂဒါယကထေရ်-အပဒါနံ။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ထေရာပဒါနပါဠိ၊ ၂၄-ဝဂ်၊ ၈-အပဒါနံ။ အပါ၊ ၁။ ၂၄၈။

အမွေယာဂု (ထိ) [အမွေ+ယာဂု] သရက်သီးဖြင့် ရော၍ ကျိုအပ်သော ယာဂု။ (ချဉ်သော ယာဂု၊ ယာဂုချဉ် ၇။) အမွေကဋ္ဌိက-ပုဒ်၌ အမွေသဒ္ဓါကဲ့သို့ ဤ၌ အမွေ-သည် အချဉ်ဟော ဖြစ်မည် ထင်သည်။ အဓိပ္ပာယ်ယာဂု-နှင့် ယှဉ်ကြည့်။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ ဒိသ္မာန၊ အမွေယာဂု အဒါသဟံ။ အပါ၊ ၁။ ၃၂၇။

အမွေယာဂုဒါယက (တိ) [အမွေယာဂု+ဒါယက] သရက်သီးယာဂုကို ပေးလှူခဲ့ဘူးသော သူ၊ အမွေယာဂုဒါယက ထေရ်။ ဤ မထေရ်သည် လွန်ခဲ့သော ၉၄-ကမ္ဘာထက်က သတရံသီမည်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအား သရက်သီးယာဂုကို ပေးလှူခဲ့ဘူးသည်။ ဤဂေါတမမြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်၌ ပဋိသမ္ဘိဒါ လေးပါး၊ ဝိမောက္ခ ရှစ်ပါး၊ အဘိညာဉ် ခြောက်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်။ အာယသ္မာ အမွေယာဂုဒါယကော ထေရော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထံ။ အပါ၊ ၁။ ၃၂၇။

အမွေယာဂုဒါယကဏ္ဍေရအပဒါန [အမွေယာဂုဒါယကဏ္ဍေရ+အပဒါန] အမွေယာဂုဒါယကဏ္ဍေရ-

အပဒါနံ။ ခုဒ္ဒက နိကာယ၊ ထေရပဒါနပါဠိ၊
၃၆-ဝဂ်၊ ၆-အပဒါန။ အပါဝ။ ၃၂၇။

အမွေယူသ (န) [အမွေ + ယူသ။ (အာမြုယူမ-သံ)]
သရက်သီးရည်။ အမွေရသ (ဇာ၊ ဌ၊ ၂။ ၉၆)
ကြည့်။

အမွေရံသ (ပု) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အမွေရံသ-အမည်
ရှိသော စကြဝတေးမင်း၊ ၁၁၁-ကမ္ဘာထက်
၌ ဖြစ်သော စကြဝတေးမင်း။ အရှင်နီတ
(ပုပ္ဖစ္ဆဒနိယ)မထေရ် အလောင်း။ အမွေရံသ-
သနာမာ တေး၊ စက္ကဝတ္တိ မဟဗ္ဗလာ။ အပါဝ။
၁၈၃။ ထေရ၊ ဌ ၁ ၂၂၉။

အမွေရံသိ (ပု) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အမွေရံသိ-မည်
သော မင်း၊ ဗာရာဏသီပြည့်ရှင်မင်း။ (ဤ
မင်းသည် စိတ္တရံသိမင်း၏ သား၊ ဥက္ကာကမင်း
၏ ဘိုးတော် ဖြစ်သည်။ အမွေရံသိ။ မဟာဝံ၊
၆။ ၁၃၀။

အမွေရ (န) [(၁) အမွေ + ရ။ အမွေတေ သဒ္ဒါ-
ယတေ အတြာတိ အမွေရံ၊ ဧဝ။ ဓာန်၊ ၆။ ၄၅။
(၂) အမွေ + အရ။ အမွေ သဒ္ဒေ၊ ကတ္တရိ
အဇော။ ဓာန်၊ ၆။ ၂၉၀။ (၃) န + ဝရ။
ဝရိယတေ ဆာဒိယတေ အနေနာတိ ဝရံ၊ န
ဗရန္တိ အမွေရံ၊ သေတဝတ္ထသဒိသံ အာကာသန္တိ
အတ္ထော၊ အပါဝ။ ၂။ ၁၃၉။] (၁) ကောင်း
ကင်း၊ (၂) အဝတ်၊ ပုဆိုး။ (၃) ဟံသရာဇာဝ
အမွေရေ။ အပါဝ။ ၇၀။ အပါ၊ ၂။ ၂။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။
၅၄။ အမွေရေ အာကာသေ ဟံသရာဇာ ဣဝ။
အပါ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၇။ အမွေရေတိ အာကာသေ။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၅၅။ ဂစ္ဆာမိ အမွေရေ တဒါ။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၀၉။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၂။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၄။
(-ဓာန်၊ ၄၅။ နိတိ၊ ဓာ။ ၁၇၃။ အပါဝ။ ၂၀၊
ဂဝ၊ ၁၇၂။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၀၁-၂။ အပါ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၄၅-၆။
အပါ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၅၈။) သရဒ္ဓမ္မရ
(အပါ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၂၆)လည်း ကြည့်။ (၂) နာ-
နာရတ္ထေ စ အမွေရေ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၆၂။ (-ဓာန်။
၂၉၀။ နိတိ၊ ဓာ။ ၅၄။) ဖိဂမ္မရ (ဓာန်၊ ၆။
အဘိဓာန် ၃-၂၆-ပ-မ-ဗ-သ-စ

၄၄၀၊ ၇၃၄)၊ ရတ္တမ္မရ (ဝိမာန။ ၇၇။ ဝိမာန၊ ၄။
၂၁၉)၊ သရဒ္ဓမ္မရ (အပါ၊ ၂။ ၁၁၈။ ထေရ၊ ဌ၊
၂။ ၁၈၁) - တို့လည်း ကြည့်။

အမွေရအမွေရဝတိယ (ပု) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အမွေရ-
အမွေရဝတိယ-မြို့။ ဝေဏဝဏ်နတ်မင်းကြီး၏
မြို့တမြို့အမည်။ နဝနဝတိယော အမွေရအမွေရ-
ဝတိယော။ ဒီ၊ ၃။ ၁၆၂။ နဝနဝတိယောတိ
အညမ္ပိ နဝနဝတိယော နာမ ဧကံ နဂရံ၊ အပရံ
အမွေရအမွေရဝတိယော နာမ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၄၈။

အမွေရသ (ပု) [အမွေ + ရသ] (၁) သရက်သီး
အရည်။ (၂) သရက်သီးအရသာ။ (၃)
ဘဂဝါ အမွေရသံ ပီဝိတွာ အပ္ပဋ္ဌိံ ဥယျာန-
ပါလဿ ဒတွာ။ အပါ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၃၁။ မုခေ ပဝိဋ္ဌံ
အမွေရသံ (အမွေယူသံ၊ ဣ) နိဗ္ဗာနသင်္ဂု ဝိယ
အဇ္ဈောဟရိတံ အသက္ကောန္တော။ ဇာ၊ ဌ၊ ၂။
၉၆။ အမွေရသံ ပီဝိတွာ အပ္ပမက္ကံ အာဝါယ။
ဇာ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၆၆။ အမွေရသေ ပိတေ ဥဒရ-
ဝါတော ဝုပသမ္ပတိ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၅၂။ အမွေ-
ရသာဒိနိ ဟိ ယာဝကာလိကတ္တာ ဂရုကာနိ။
ဝဇီရ။ ၂၆၉။ (၂) အမွေရသာဒယော ဝိယ
ရူပရသာတိ ဝုစ္စန္တိ။ အံ၊ ၆။ ၃။ ၂၁၁။

အမွေရသဒါန (န) [အမွေရသ + ဒါန] သရက်သီး
အဖျော်ရည်ကို လှူဒါန်းခြင်း။ ဗိမ္ဗာဒေဝီ-
ထေရိယာ အမွေရသဒါနံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။
ဇာ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၅၂။

အမွေရဝစရ (တိ) [အမွေရ + အဝစရ] ကောင်း
ကင်း၌ - လှည့်လည် - ကျက်စား - သွားလာ
- သောသူ။ အမွေရဝစရ သဗ္ဗေ၊ ဝသန္တိ
အဿမေ တဒါ။ အပါဝ။ ၄၂၆။

အမွေရိယမဟာဝိဟာရဝါသီ (တိ) [အမွေရိယမဟာ-
ဝိဟာရ + ဝသ + ဧဝံ] အမွေရိယကျောင်းကြီး၌
နေသော (မထေရ်)။ တသ္မိံ သမယေ
အမွေရိယမဟာဝိဟာရဝါသီ ပိဏ္ဍပါတိဟ-
တိဿတ္ထေရော ... ပဋိပဇ္ဇိ။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၉၆။

အမွေရိယဝိဟာရ (ပု) [အမွေရိယ+ဝိဟာရ] အမွေရိယ-မည်သောကျောင်း။ အမွေရိယဝိဟာရ-ဝါသီ-ကြည့်။

အမွေရိယဝိဟာရဝါသီ (တိ) [အမွေရိယဝိဟာရ+ဝသ+ကိ] အမွေရိယ-ကျောင်း၌ နေသော (မထေရ်)။ သော ကိရ အမွေရိယဝိဟာရဝါသီနော (အမွေတိဿဝိဟာရဝါသီနော၊ က) ပိဂ်လဗုဒ္ဓရက္ခိတတ္ထေရဿ သန္တိကေ သိက္ခာ-ပဒါနိ ဂဟေတော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၆။

အမွေရက္ခ (ပု) [အမွေ+ရက္ခ] သရက်ပင်။ အမွေရက္ခေ ဝသာမဟံ။ အပ၊၂။၁၄၃။ အမွေရက္ခံ စတုရဿဝလ္လိံ အာလုဝကန္တံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁။ အမွေရက္ခော ဝိယ ဟိ တထာဂတဿ ကာယော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၈။ (-ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၁၈၂၊၂၈၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၆၅။)

အမွေရက္ခဗဟုလ (တိ) [အမွေရက္ခ + ဗဟုလ] သရက်ပင် များသော၊ သရက်ပင် အများအပြားရှိသော။ အမ္ပဝနေတိ အမွေရက္ခဗဟုလေ ဥပဝနေ။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၄၀၉။

အမွေရက္ခမတ္တက (ပု) [အမွေရက္ခ+မတ္တက] သရက်ပင်ထိပ်ဖျား။ မဟတိ မဟန္တေ အမွေရက္ခမတ္တကေ ဖလပိဏ္ဍိ ဘဝေယျ။ မိလိန္ဒ။ ၂၅၅။

အမွေရက္ခမူလ (န) [အမွေရက္ခ+မူလ] သရက်ပင်ရင်း။ တဿ ပုရိသဿ အမွေရက္ခမူလေ နိဒ္ဒါယနကာလော ဝိယ ဘဝဂံသမဂ္ဂိကာလော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၁။ အမွေရက္ခမူလေ ကိရ ပါရိဟာရိယံ ကရိဿတိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၄။ (-ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၂၈၈။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၁၈၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၀။)

အမွေရက္ခသဏ္ဌာ (ပု) [အမွေရက္ခ+သဏ္ဌာ] သရက်ပင်အုပ်စု၊ သရက်တော။ အမ္ပဝနံ-ကြည့်။

အမွေရက္ခသဒိသတာ (တိ) [အမွေရက္ခ+သဒိသတာ] သရက်ပင်နှင့် တူသည်၏အဖြစ်။ အမ္ပပက္ကသဒိသတာ-ကြည့်။

အမွေလဋ္ဌိကာ (တိ) [အမွေ+လဋ္ဌိကာ၊ (လဋ္ဌ+ကျ)] သရက်ပင်ပျို။ အမွေလဋ္ဌိကာ-ကြည့်။

အမွေလဋ္ဌိကဋ္ဌာန (န) [အမွေလဋ္ဌိကာ+ဋ္ဌာန] သရက်ပင်ပျိုဖြင့် မှတ်သားအပ်သော အရပ်၊ အမွေလဋ္ဌိကာ-မည်သော အရပ်။ လောဟ-ပါသာဒဿ ပါစိနအမွေလဋ္ဌိကဋ္ဌာနံ နာမ အဟောသိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၀။ ပါစိနဒိသာ-ဘာဂေ တရုဏမ္ပရက္ခေန လက္ခိတဋ္ဌာနံ။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၄၇၅။

အမွေလဋ္ဌိကရာဟုလောဝါဒ (ပု) [အမွေလဋ္ဌိကာ+ရာဟုလောဝါဒ] အမွေလဋ္ဌိကရာဟုလောဝါဒသုတ်၊ အမွေလဋ္ဌိကာ-ပြာသာဒ်၌ သီတင်းသုံးခိုက်ဖြစ်သော အရှင်ရာဟုလာအား ဟောကြားတော်မူအပ်သော သြဝါဒသုတ် တရားတော်။ (ဤသုတ်၌မဟုတ်မှန်းသိလျက်မှသားစကား ပြောကြားရာဝယ် အရှက်မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ကောင်းမြတ်သော ရဟန်းတရား (သာမညတရား) မရှိနိုင်ပုံကို ရေခွက်ငယ်ဖြင့်ဥပမာပြု၍၎င်း၊ မသားစကား ပြောကြားသော ပုဂ္ဂိုလ်မှာ မပြုလုပ်ဝံ့သော မကောင်းမှုဟူ၍ မရှိတော့ကြောင်းကို စစ်ဆင်ကြီးဖြင့် ပုံနှိုင်း၍၎င်း၊ ပညာမျက်စိဖြင့် ကြည့်ရှုဆင်ခြင်ပြီးမှ မိမိ၊သူတပါး နှစ်ဦးသားကိုမဆင်းရဲစေတတ်သော ကောင်းမြတ်သော ကာယကံ၊ဝစီကံ၊မနောကံ-တို့ကို ပြုလုပ်ရမည်ကို ကြေးနဲ့(မှန်)ဖြင့် ဥပမာပြု၍၎င်း ဟောကြားတော်မူသည်။) မဇ္ဈိမနိကာယ၊ မဇ္ဈိမပက္ကသပါဠိ၊ ၂-ဝဂ်၊ ၁-သုတ်။ မ၊၂။၇၇-၈၃။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅၂။)

အမွေလဋ္ဌိကရာဟုလောဝါဒသုတ္တ (န) [အမွေလဋ္ဌိကရာဟုလောဝါဒ + သုတ္တ] အမွေလဋ္ဌိကရာဟုလောဝါဒ-နှင့် အနက်တူ၊ ၎င်း-ကြည့်။

အမွေလဋ္ဌိကာ (တိ) [အမွေ + လဋ္ဌိကာ။ ပါရာဇိကဏ်ဂဏ္ဍိသစ်-၌ “အမွေလဋ္ဌိကာ” ဟုဆိုသည်။

၎င်း၊ ၁။၁၃၀-ကြည့်] နုပျိုသောသရက်ပင်၊
သရက်ပင်ပျို။ အမ္မလဋ္ဌိကာ^၂ ကြည့်။

အမ္မလဋ္ဌိကာ^၂ (ထိ) [အမ္မလဋ္ဌိကာ+ဏ(အဏ်)။
အဝိဒူရဘဝ-အနက်၌ ဏ (အဏ်) ပစ္စည်း
သက်၊ ဝရဏာဒီဟိ စ-သုတ်ဖြင့် ၎င်းပစ္စည်းကို
ချေ၊ “လောပေ ယတ္ထဿ ဝိယ ဗျတ္တိဝ-
စနာနိ” သုတ်ဖြင့် ပစ္စည်း ကျေလျှင် မိမိ
ပကတိ၏ လိင်ဝပ်ကဲ့သို့ ငဲ့၍ အမ္မလဋ္ဌိကာ-ဟု
(ထိ)လိင် ရှိသည်။ တနည်း ရှဉ့်နာမ်ပုဒ်၊
ယာဒိစ္စက-နာမ်ပုဒ် ဖြစ်သည်။ မောက်၊ သျှ၊
၄။၁၉။} သရက်ပင်ပျို၏ အနီး၌-ဖြစ်-ခို-
ဆောက်လုပ်အပ်-သော(ဥယျာဉ်-စသည်)။
(၁) အမ္မလဋ္ဌိကာ-မည်သော ဥယျာဉ်။ (၂)
အမ္မလဋ္ဌိကာ-မည်သောရွာ။ (ရာဇဂြိုဟ်မြို့
နှင့် နာလန္ဒာ၏ အကြား၌ ရှိသည်။) (၃)
အမ္မလဋ္ဌိကာ-မည်သော ပြာသာဒ်။ (၄)
အမ္မလဋ္ဌိကာ-မည်သော အရပ်။ (၁) (၂)
အထ ခေါ် ဘဂဝါ အမ္မလဋ္ဌိကာယံ ရာဇာ-
ဂါရဏေ ကေရတ္တိဝါသံ ဥပဂစ္ဆိ။ ဒီ၊ ၁။၁။
အမ္မလဋ္ဌိကာတိ ရညော ဥယျာနံ၊ တဿ
ကိရ သူရသမိပေ တရုဏအမ္မရက္ခော အတ္တိ၊
တံ အမ္မလဋ္ဌိကာတိ ဝဒန္တိ၊ တဿ အဝိဒူရေ
ဘဝတ္တာ ဥယျာနမ္ပိ အမ္မလဋ္ဌိကာတွေဝ
သမ္ပံ၊ ဂတံ။ ဒီ၊ ၁။၁။၄၂။ အမ္မလဋ္ဌိကာယ
အဝိဒူရေ ဘဝတ္တာ ဥယျာနံ အမ္မလဋ္ဌိကာ၊
ယထာ “ဝရဏာနဂရံ ဂေါဒါဂါမော”တိ
အာဟ “တဿ ကိရာ”တိ။ ကေစိ ပန အမ္မ-
လဋ္ဌိကာတိ ယထာဝုတ္တနယေနော ကေ-
ဂါမောတိ ဝဒန္တိ၊ တေသံ မတေ အမ္မလဋ္ဌိ-
ကာယန္တိ သမိပတ္တေ ဘုဗ္ဗဝစနံ။ ဒီ၊ ၁။၁။
၅၂။ သီ၊ ၁။သစ် ၁။၁၉၆။ (-ဝိ၊ ၄။၄၇၃။
ဒီ၊ ၁။၁၂၀။ ဒီ၊ ၂။၆၉။ ဝိ၊ ၄။၁။၁၃။ ဒီ၊ ၄။၁။
၂၆၃။ ဝဇီရ။ ၂၃။ သာရတ္ထ၊ ၁။၆၂။ ဝိမတိ၊
၁။၁၇။ ဒီ၊ ၁။၁။၃၂၂။ သီ၊ ၁။သစ် ၁။၁၇၂။
သီ၊ ၁။သစ် ၂။၃၀၀။) (၃)အာယသ္မာ ရာဟု-
လော အမ္မလဋ္ဌိကာယံ ဝိဟရတိ။ မ၊ ၂။၇၇။

အမ္မလဋ္ဌိကာယံ ဝိဟရတိတိ ဝေဠုဝနဝိဟာ-
ရဿ ပစ္စန္ဓေ ပဓာနသရသခေပေ ဝိဝေက-
ကာမာနံ ဝသနတ္ထာယ ကတေ အမ္မလဋ္ဌိကာ-
တိ ဝေဒနာမကေ ပါသာဒေ ပဝိဝေကံ ဗြူဟ-
ယန္တော ဝိဟရတိ။ မ၊ ၄။၃။၈၈။ အမ္မလဋ္ဌိကာ-
ယန္တိ ယတ္ထ အမ္မလဋ္ဌိကာ ဝုစ္ဆတိ သုဇာတော
တရုဏမ္မရက္ခော၊ တဿ ပန အဝိဒူရေ ကတော
ပါသာဒေါ ဣဓ အမ္မလဋ္ဌိကာတိ အဓိပ္ပေ-
တော။ မ၊ ၄။၃။၅၉။ (၄) လောဟပါသာ-
ဒဿ ပါစိနပဿေ အမ္မလဋ္ဌိကာယံ ဣမံ
သုတ္တံ သဇ္ဈာယန္တနံ သုတ္တာ။ ဒီ၊ ၄။၂။၂၂၈။
အမ္မလဋ္ဌိကာဌာန-နှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။

အမ္မလဋ္ဌိကာဂမန (န) [အမ္မလဋ္ဌိကာ+ဂမန]
အမ္မလဋ္ဌိကာ ဥယျာဉ်သို့သွားခြင်း၊ အမ္မလဋ္ဌိ-
ကာ ဥယျာဉ်သို့ သွားခြင်းနှင့်-စပ်သော-
သက်ဆိုင်သော - ပါဌ်။ အမ္မလဋ္ဌိကာဂမနံ
ဥတ္တာနမေဝ။ ဒီ၊ ၄။၂။၁၂၇။ အမ္မလဋ္ဌိကာဂမ-
နန္တိ အမ္မလဋ္ဌိကာဂမနပရိသံယုတ္တပါဌမာဟ။
ဒီ၊ ၄။၂။၁၃၆။

အမ္မလဋ္ဌိကာဒွါရ (န) [အမ္မလဋ္ဌိကာ+ဒွါရ] အမ္မ-
လဋ္ဌိကာ-ဥယျာဉ်သို့ ဝင်ရာတံခါး။ အနုပုဗ္ဗေန
အမ္မလဋ္ဌိကာဒွါရံ ပါပုဏိတွာ။ ဒီ၊ ၄။၁။၄၂။

အမ္မလဋ္ဌိကာပါသာဒ (ပု) [အမ္မလဋ္ဌိကာ+ပါ-
သာဒ] အမ္မလဋ္ဌိကာ ပြာသာဒ်။ (လောဟ-
ပါသာဒ၏ ပြာသာဒ်ဆောင်တခု)။ အမ္မလဋ္ဌိ-
ကာပါသာဒေါ၊ မဟာဝံ၊ ၂။၁၇။ အမ္မလဋ္ဌိ-
ကာဌာန၊ အမ္မလဋ္ဌိကာ^၂ တို့နှင့်လည်း ယှဉ်
ကြည့်။

အမ္မလလ (ပု) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အမ္မလလအရပ်၊
(သီဟိုဠ်ကျွန်း ဧရာဏနယ်ရှိ အရပ်တခု။)
အမ္မလလဝ္ဖယ-ကြည့်။

အမ္မလလဝ္ဖယ (တိ) [အမ္မလလ+အဝ္ဖယ] အမ္မ-
လလ အမည်ရှိသော။ ဌာနံ အမ္မလလဝ္ဖယံ။
စူဠဝံ၊ ၇၄။၅၈။

အမွေလောဘ (ပ) [အမွေ+လောဘ] သရက်သီး
၌ - လိုချင် - ထပ်မက် - ခြင်း။ တရုဏောဝ
သမာနော အမွေလောဘေန မရက် အသိ-
ကခံသိ။ ဇာ၊ဌ၊၅။၇။

အမွေဝန (န) [အမွေ+ဝန] (က) သရက်တော၊
သရက်ဥယျာဉ်။ (ခ) သရက် ဥယျာဉ်၌
ဆောက်လုပ်အပ်သော ကျောင်းတိုက်၊ အမွေ-
ဝန်ကျောင်းတိုက်။ (က) ဇီဝကဿ ကော-
မာရဘစ္စဿ အမွေဝနေ။ ဒီ၊၁။၄၄။ မ၊၂။
၃၁။ အစိရဝတိယာ နဒိယာ တီရေ အမွေ-
ဝနေ။ ဒီ၊၁။၂၂။ အမွေဝနေတိ တရုဏအဗ္ဗ-
ရုက္ခသဏ္ဍေ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၃၃။ တရုဏအဗ္ဗရုက္ခ-
သဏ္ဍေတိ တရုဏမုရုက္ခသမ္ပဟေ။ ရုက္ခသမုဒါ-
ယဿ ဟိ ဝနသမညာ။ သိ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၄၂။
(- ဒီ၊၂။၁၁၁-၂။ အံ၊၃။၁၆၆။ ဥဒါန။
၁၈၁-၂။ ပေတ။၂၁၅။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၆၂။ ဥဒါ-
န၊ဌ။၃၆၅။) (ခ) အနုပိယာယံ ဝိဟရတိ
အမွေဝနေ။ ဥဒါန။၉၈။ အမွေဝနေတိ တဿ
နဂရဿ အဝိဒူရေ မလ္လဗုဒ္ဓနံ ကေ အမွေဝနံ
အဟောသိ၊ တတ္ထ မလ္လဗုဒ္ဓဟိ ဘဂဝတော
ဝိဟာရေ ကာရိတော၊ သော အမွေဝနန္တေဝ
ဝုစ္စတိ။ ဥဒါန၊ဌ။၁၄၃။ နိသိဒ္ဓမ္ပဝနေ ရမ္မေ။
ထေရ။၃၀၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၇။ အမွေဝနေတိ
အမွေဝနေ ဇီဝကေန ကတဝိဟာရေ။ ထေရ၊
ဌ။၂။၁၉၅-၆။ အမွေဝနေတိ အမွေဝနေ ကတ-
ဝိဟာရေ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၂။ (- ဥဒါန၊ဌ။
၃၆၅။ ထေရ၊ဌ။၂။၃၉၅။)

အမွေဝန (န) [အမွေ+ဝန] (၁) အမွေဝန
ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်း၊ (သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ သုံးကြိမ်
မြောက် ကဿပဘုရင် ဆောက်လုပ်သည့်
ကျောင်း)။ စူဠဝံ၊၄၈။၂၅။ (၂) အမွေဝနနယ်၊
(သီဟိုဠ်ကျွန်းရှိ ခရိုင်တခု၏အမည်)။ စူဠဝံ၊
၅၆။၈၅။

အမွေဝနပရိက္ခိတ္တ (တိ) [အမွေဝန + ပရိက္ခိတ္တ]
သရက် - တော - ဥယျာဉ် - ပြင် ဝန်းရံအပ်

သော။ တဿာ မဟန္တံ ဝိမာနံ ပါတုရဟော-
သိ အမွေဝနပရိက္ခိတ္တံ။ ဝိမာန၊ဌ။၁၈၂။

အမွေဝနပေတ (ပ) [အမွေဝန+ပေတ] သရက်
ဥယျာဉ် ပိုင်ခံဘူးသော ပြိတ္တာ။ အမွေဝန-
ပေတဝတ္ထုကြည့်။

အမွေဝနပေတဝတ္ထု (န) [အမွေဝနပေတ+ဝတ္ထု]
အမွေဝနပေတဝတ္ထု၊ သရက်ဥယျာဉ်ပိုင်ခံဘူး
သောပြိတ္တာ၏ အကြောင်းအရာ။ သာဝတ္ထိ
ပြည်၌ပစ္စည်းဖျက်သော သူကြွယ်တယောက်
သည် မိမိ၏ တဦးတည်းသောသမီးကို မိတ်
ဆွေထံ အပ်နှံ၍ ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားရန်
လှည်းကုန်သည်များနှင့် လိုက်သွား၏။ အပြန်
တွင် လူဆိုးများနှင့် တွေ့၍ အသတ်ခံရရာ
ပစ္စည်းကို တွယ်ဘာသဖြင့် ထိုနေရာတွင်ပင်
ပြိတ္တာဖြစ်၍ နေသည်။ ကုန်ရစ်သော သမီး
က မြတ်စွာဘုရားအား ယာအုနှင့်သရက်သီး
ကပ်၍ အမျှအတန်းပေးဝေရာ ထိုပြိတ္တာသည်
သရက်ဥယျာဉ်ဗိမာန်ပဒေသာပင်-စသည်ဖြင့်
နတ်စည်းစိမ်ကို ခံစားရသည်။ ပေတ၊ဌ။
၂၅၆-၉။

အမွေဝနုယျာန (န) [အမွေဝန+ဥယျာန] သရက်
တောဥယျာဉ်။ အဟံ ပန ပဗ္ဗဒိတွာ မသ-
ဒေဝအမွေဝနုယျာနေ ဝသန္တော သမဏဓမ္မံ
ကရိဿာမိ။ ဇာ၊ဌ၊၁။၁၅၅။ မိထိလံ နေတွာ
အမွေဝနုယျာနေ နိပဇ္ဇာပေတွာ။ ဇာ၊ဌ၊
၆။၄၇။

အမွေဝဿ (န) [အမွေ+ဝဿ] သရက်သီးမိုး။ သန-
မေဓဝဿံ ဝိယ အမွေဝဿံ ဝဿာပေတိ။
ဇာ၊ဌ၊၄။၂၀၃။

အမွေဝါပီ (တိ) [အမွေ+ဝါပီ] အမွေသည်၊ အမွေ-
မည်သော တဖက်သည်ကန်။ (သီဟိုဠ်ကျွန်း
ရှိ တဖက်သည်ကန်တခု၏ အမည်)။ စူဠဝံ၊
၂၀။၄၅။ ၆၈။၄၃။

အမွေခံမာန (န) [အမွေ+ခံမာန] (၁) သရက်ပင်
တို့ဖြင့် ဝန်းရံအပ်သော ဗိမာန်၊ သရက်
ဥယျာဉ် ဗိမာန်။ (၂) သရက်ပင်ရင်း၌ ချိုးရေ
လှူခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော ဗိမာန်။ (၁) ဒီပွဲ
တေ အမွေခံ ရမ္မန္တိ အမွေခံမာန။ ဝိမာန၊ ဌ။
၁၈၂။ (၂) ဥစ္စမိဒံ မဏိထူကန္တိ အမွေခံမာန။
ဝိမာန၊ ဌ။ ၂၈၆။ အမွေခံမာနဝတ္ထု - လည်း
ကြည့်။

အမွေခံမာနဝတ္ထု (န) [အမွေခံမာန + ဝတ္ထု] (၁)
သရက်ပင်တို့ဖြင့် ဝန်းရံအပ်သော ဗိမာန်၏
အကြောင်း အရာ။ (၂) သရက်ပင်ရင်း၌
ချိုးရေ လှူခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော ဗိမာန်၏
အကြောင်းအရာ။ (၁) သာဝတ္ထိပြည်၌ အမျိုး
သမီးတဦးသည် သရက်ပင်တို့ဖြင့် ခြံရံအပ်
သော ကျောင်းကို သံဃာတော် အကျိုးငှါ
လှူဒါန်း၏။ ကျောင်း ပူဇော်ပွဲ ၌ လည်း
ကျောင်းကို အဝတ်ပန်းမာလ်တို့ဖြင့် တန်ဆာ
ဆင်၍ သရက်ပင်တို့ကို အသစ်စက်စက်
အဝတ်တို့ဖြင့် ရစ်ပတ်ပြီး ဆီမီးတန်ဆောင်
ထွန်းကာ သံဃာတော်အား လှူဒါန်းခဲ့၏။
ဤကုသိုလ်ကြောင့် နတ်ပြည်တွင် သရက်
ဥယျာဉ်ကြီးအတွင်း ခမ်းနားသော ဗိမာန်၌
တူရိယာအစုံ နတ်သမီး အကအခန်းတို့ဖြင့်
ပျော်စံရလေသည်။ ဝိမာန၊ ၆၄။ ဝိမာန၊ ၄။
၁၈၂။ (၂) ဖုဇဂ္ဂိဟိမ္မိ၌ ဆင်းရဲသားတ
ယောက်သည် အခစားဖြင့် သရက်ဥယျာဉ်ခြံ
ကို စောင့်ရှောက်ရ၏။ အရှင်သာရိပုတြာ
သည် သံပုတလုပ်တို့ဖြင့် ဟုန်းဟုန်း ပူသော
နွေခေါင်ခေါင်တွင် ချွေးတလုံးလုံးဖြင့် သရက်
ခြံအနီးမှဖြတ်သန်းကြလေ၏။ ဥယျာဉ်စောင့်
သည့် အရှင်မြတ်အား ပင်၍ သရက်ပင်ရင်း
၌ ချိုးရေကိုလှူဒါန်း၏။ ချိုးရေလှူခြင်းဖြင့်
သရက်ပင်ကို ရေလောင်းခြင်း၊ အရှင်မြတ်
ရေချိုးခြင်း ၂-ကိစ္စ ပြီးစီးရ၏။ ထိုကောင်း
မှုကြောင့် တာဝတိံသာနတ်ပြည်ဝယ် ပတ္တ-
မြားတိုင်၊ ကြောင်မျက်ရွဲတိုင်တို့ မှီသော

ဗိမာန်ပြာသာဒ်၌ နတ်တူရိယာ၊ နတ်ကချေ
သည်တို့ဖြင့် စံစားရလေသည်။ ဝိမာန၊ ၁၀၆။
ဝိမာန၊ ၄။ ၂၈၆။

အမွေသက္ကရာဇ် (ပ) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အမွေသက္ကရာ-
မည်သော (လိစ္စဝိမင်း)။ တတ္ထ အဟု
လိစ္စဝိ အမွေသက္ကရာဇ် (အမွေသက္ကရာဇ်၊ သိ၊
သျှာ)။ ပေတ၊ ၁၈၁။ တောဒိသော လိစ္စဝိ
အမွေသက္ကရာဇ်။ ပေတ၊ ၁၉၃။ အမွေသက္ကရာဇ်
နာမ လိစ္စဝိရာဇာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော။ ပေတ၊
၄။ ၂၀၀။

အမွေသက္ကရာဇ်ပေတဝတ္ထု (န) [အမွေသက္ကရာဇ်+
ပေတဝတ္ထု] အမွေသက္ကရာဇ်ပြိတ္တာ၏အကြောင်း
အရာ၊ အမွေသက္ကရာဇ်ပေတဝတ္ထု။ အမွေသက္ကရာ
လိစ္စဝိမင်းသည် နတ္တိကဝါဒီ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်၏။
လင်ရှိမိန်းမတယောက်ကို သိမ်းပိုက်လိုသဖြင့်
လင်ကို သုံးယူနေနားဝေးသော ရေကန်မှ မြေ
ညက်နှင့် ကြာပန်းကို ယူခိုင်း၍ ထိုနေ့ညနေ
ပြန်မရောက်လျှင် အသတ်ခံရမည်ဟု သေဖက်
ထား၏။ နေမဝင်မီ ပြန်ရောက်သော်လည်း
တံခါးပိတ်ထားသဖြင့် မြို့တံခါးအနီး တံကျင်
လျှိုခံနေရသောသူကို သက်သေထား၏ တံ
ကျင်လျှိုခံရသူက သူ့ ထံလာသော ပြိတ္တာကို
သက်သေထားရန် တိုက်တွန်း၏။ ပြိတ္တာလာ
သောအခါ ပြိတ္တာကို သက်သေထား၏။
နောက်တနေ့ အမွေသက္ကရာဇ်ထံ ရောက်သော
အခါ ပြိတ္တာကို သက်သေအဖြစ် တင်ပြ၏။
အမွေသက္ကရာဇ်သည် ထိုနေ့ည ပြိတ္တာကို မြင်ရ
သောအခါ သမ္မာဒိဋ္ဌိဖြစ်၍ ကပိနစ္စနာ အရပ်ရှိ
အရှင်ကပ္ပိတအား သက်န်းလှူပြီး အမျှပေး
ဝေလေသည်။ ပေတ၊ ၁၈၁။ ဣဒံ အမွေသက္ကရာ-
ပေတဝတ္ထု။ ပေတ၊ ၄။ ၂၀၀၊ ၂၂၇။

အမွေသက္ကရာဇ် (ပ) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အမွေသက္ကရာ-
မည်သော (လိစ္စဝိမင်း)။ အမွေသက္ကရာဇ်-ကြည့်။

အမွေသက္ကရာဇ် (ပု၊န) [အမွေ+သက္ကရာဇ်] သရက်ပင်တို့၏
အပေါင်း၊ သရက်တော။ အမွေသက္ကရာဇ်-ကြည့်။

အမ္မသဏ္ဌာ (ပု) [အမ္မသဏ္ဌာ+ဏ။ ဏ-ပစ္စည်း
ကျသောအခါ အမ္မသဏ္ဌာ-ဟု ပုံလိင် ဗဟုဝစ်
ဖြင့် ပကတိအတိုင်း ပြီးသည်။ တနည်း ရှုဦ
နာမ်၊ ယာဒိစ္စကနာမ်၊ အမ္မလဋ္ဌိကာ- နှင့်
ယှဉ်ကြည့်။ မောင်၊ သပ္ပ၊ ၄။ ၁၉-လည်းကြည့်။]
သရက်တော၏ အနီး၌-မြစ်-တည်၍-သော
-ရွာ၊ အမ္မသဏ္ဌာရွာ။ ကေ သမယံ ဘဂဝါ...
အမ္မသဏ္ဌာ နာမ ဗြာဟ္မဏဂါမောဒိ၊ ၂။ ၂၁။
သော ကိရ ဂါမော အမ္မသဏ္ဌာနံ အဝိဒ္ဓရေ
နိဝိဋ္ဌော၊ တသ္မာ အမ္မသဏ္ဌာတေဝ ဝုစ္စတိ။
ဗိ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၀။ အမ္မသဏ္ဌာနံ အဒုရဘဝတ္တာ
ကောပိ သော ဗြာဟ္မဏဂါမော “အမ္မ-
သဏ္ဌာ”တေဝ ဗဟုဝစနဝသေန ဝုစ္စတိ၊
ယထာ “ဝရုဏာနဂရ”န္တိ။ ဗိ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၆။

အမ္မသဒိသ (တိ) [အမ္မ+သဒိသ] သရက်နှင့်
တူသော။ ကေသ္မိံ ဂါမဒ္ဓါရေ ကိမလရက္ခော
နာမ အတ္ထိ၊ တဿ ခန္ဓသာခါပလာသပ္ပ-
ဖလာနိ သဗ္ဗာနိ အမ္မသဒိသာနေဝ ဟောန္တိ။
ဇော၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၁၇၀။ ဝိသရက္ခောတိ အမ္မ-
သဒိသော ကိပက္ကရက္ခော။ ဇော၊ ၄။ ၁။ ၄၆၅။

အမ္မသာခန္တရ (န) [အမ္မသာခါ+အန္တရ] သရက်
ပင်၏ အကိုင်းအခက်အကြား။ သရက်ကိုင်း
ကြား။ အမ္မသာခန္တရေ ဇာတာ၊ အမ္မပါလိတိ
တေနဟံ။ အပ၊ ၂။ ၂၉၆။

အမ္မသာခါ (တိ) [အမ္မ+သာခါ] သရက်ကိုင်း။
ဥဘောဟိ ဟတ္ထေဟိ အမ္မသာခံ ခဉ် ဂက္ခိတွာ။
ဇော၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၁၇၁။

အမ္မသာမိက (ပု) [အမ္မ+သာမိက] သရက်သီး
ပိုင်ရှင်။ တမေနံ အမ္မသာမိကော ဂဟေတွာ
ရညော ဒသေယျ။ မိလိန္ဒ၊ ၄၆။

အမ္မသာလဝနသဏ္ဌမဏ္ဍိတ (တိ) [အမ္မသာလဝန-
သဏ္ဌ+မဏ္ဍိတ] သရက်တောအုပ်၊ အင်ကြင်း
တောအုပ်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော။
အမ္မသာလဝနသဏ္ဌမဏ္ဍိတေဟိ ဝနဂဟနေဟိ
ဥပသောသိတတ္တာ။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၄၂။

အမ္မသိဉ္ဇက (တိ) [အမ္မ+သိဉ္ဇ+ဣ] သရက်
ပင်ကို ရေလောင်းသော၊ (သရက်ပင်ကို ပြုစု
စောင့်ရှောက်သော)၊ သု။ အဝေါစံ အမ္မသိဉ္ဇ-
ကော။ ဝိမာန၊ ၁၀၇။ ဝိမာန၊ ၄။ ၂၇၇-ဂ။

အမ္မသေစန (န) [အမ္မ+သေစန] သရက်ပင်ကို
-ရေသွန်း- ရေလောင်း-ခြင်း။

အမ္မသေစနဂရုသိနာန (န) [အမ္မသေစန +
ဂရုသိနာန] သရက်ပင်ကို ရေသွန်းလောင်း
ခြင်း၊ ဆရာ၏ရေချိုးခြင်း။ ဂရု ပန ယထာ
ကေနောဒကဗညေန အမ္မသေစနဂရုသိနာ-
နာနိ ဘဝန္တိတိ ဥပမံ အာဟရန္တိ။ နိတိ၊
သုတ္တ၊ ၄၅၇။

အမ္မသေစနဂရုသိနာနနယ (ပု) [အမ္မသေစန-
ဂရုသိနာန + နယ] သရက်ပင်ကို ရေသွန်း
ခြင်း၊ ဆရာကို ရေချိုးစေခြင်းနှင့် တူသော
နည်း၊ အမ္မသေစနဂရုသိနာနနည်း။ (သရက်
ပင်ရင်း၌ ချိုးရေတည်ခြင်းဟူသော ကြံယာ-
တခုတည်းဖြင့် သရက်ပင်ကို ရေသွန်းခြင်း၊
ဆရာကို ရေချိုးစေခြင်း နှစ်ကိစ္စ ပြီးသကဲ့သို့
တချက်တည်း ပြုသဖြင့် နှစ်နက်ပြီးသော
နည်းသည် အမ္မသေစနဂရုသိနာနနည်း မည်
၏။ နည်းလေးဆယ်။) သောစ အနုဋ္ဌိကာယံ
အမ္မသေစနဂရုသိနာနနယေန ဝုတ္တေန စ
“ဓမ္မေန ဟိ”တိ အာဒိဝစနေန သံသန္တတိ။
မဏိဒိပ၊ ၁။ ၇။

အမ္မသေစနယတိနာပန (န) [အမ္မသေစန+
ယတိနာပန] သရက်ပင်ကို ရေသွန်းခြင်း၊
ရဟန်းကို ရေချိုးစေခြင်း။ တထာ ဟိ
ကေနောဒကဗညေန အမ္မသေစနယတိနာ-
ပနာဒိ ဘဝတိ။ နိတိ၊ သုတ္တ၊ ၄၅၇။

အမ္မဟတ္ထပဗ္ဗတ (န) [အမ္မဟတ္ထ + ပဗ္ဗတ]
အမ္မဟတ္ထမည်သော တောင်၊ သုနာပရန္တ-
တိုင်း၌ ပုဏ္ဏမထေရ် ရွေးဦးစွာ သီတင်းသုံး
သော တောင်။ သုနာပရန္တရဋ္ဌံ တာဝ ပဝိ-
သိတွာ အဇ္ဈဟတ္ထပဗ္ဗတေ (အမ္မဟတ္ထ-

ပဗ္ဗတေ၊ သိ၊ သျှာ) ပဝိသိတွာ ဝါဏိဇေဝါမံ
ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၂၃၅။ အဗ္ဗဟတ္ထ-
ပဗ္ဗတ-လည်း ကြည့်

အမ္မာ (ထိ) [အမ+ဗ။ အမ ပူဇာယံ၊ ကမ္မနိ
မော ဗော စ၊ အမ္မာ အမ္မာ။ ဓာန်၊၃။ ၂၄၄။
ပုတ္တေန အမိယတိ ဂမိယတိတိ အမ္မော။
ဏ္ဍာဒိ။ ၁၂၁] အမိ၊ ပိဇေ၊ အမေ။ အမ္မဗ္ဗာ
ဇနနိ မာတာ။ ဓာန်။ ၂၄၄။ ဘောတိ
အမ္မာ။ ကစ္စည်း၊ ၂။ ၁၁၅။ ရှု။ နာ-ဂ၄။
မောဂ်၊ ၂။ ၆၁။ (-နိတိ၊ ပဒ။ ၂၆၂။)

အမ္မာဋက (ပ) [အမ္မ+အဋ+က။ အမ္မ သဒ္ဓေါ
အဋ္ဌော၊ သကတ္တေ ကော။ ဓာန်၊၃။ ၅၅၄။
(အမြာတက-သံ)] (က) ဝေးပင်။ (ခ) ဝေး
သီး။ (က) အမ္မာဋကော ပိတနကော။
ဓာန်၊၅၅၄။ အမ္မာဋကာ ဗဟူ တတ္ထ၊ ဝလ္လိ-
ကာရမလာနိ စ။ အပါ၊၁။ ၄၀၆။ (-ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၄၂။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၉။ ဝဇီရ။ ၃၁၉။ ဝိ၊
နိစ္ဆယ။ ၁၃၃၀။) (ခ) အမ္မာဋကံ ဂဟေတွာန၊
သယမ္ဘုဿ အဝါသဟံ။ အပါ၊ ၂။ ၂၀။ ပသန္တ-
စိတ္တော သုမနော၊ အမ္မာဋကံ အပူဇယံ။
အပါ၊ ၂။ ၂၇။

အမ္မာဋကကန္တ (ပ) [အမ္မာဋက+ကန္တ] ဝေးပင်၏
အဖု။ အမ္မာဋကကန္တော ကေတကကန္တော....
ဝေမာဒယော ယာဝကာလိကာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၃။
၁၀၀။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။ ၉၅။

အမ္မာဋကဋ္ဌိ (န) [အမ္မာဋက+အဋ္ဌိ] ဝေးသီး
စေ့၊ အဋ္ဌိခါဒနိယေ လဗုဇဋ္ဌိ ပနသဋ္ဌိ အမ္မာ-
ဋကဋ္ဌိ.... ဝေမာဒိနိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၃။ ဝိ၊သင်္ဂ-
ဟ။ ၉၈။

အမ္မာဋကဒါယက (တိ) [အမ္မာဋက+ဒါယက]
ဝေးသီးပေးလှူဘူးသော၊ သူ။ အမ္မာဋက-
ဒါယကထေရံ။ ဤမထေရ်သည် လွန်ခဲ့သော
၃၁-ကမ္ဘာထက်က ဝေးသီး ပေးလှူခဲ့ဘူး
သည်။ ဤ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားသာသနာ

ထော်၌ ပဋိသမ္ဘိဒါလေးပါး၊ ဝိမောက္ခရုပ်ပါး၊
အသိညာဉ် ခြောက်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော
ရဟန္တာ ဖြစ်သည်။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၅-ဂ-၌
လာသော ရာဇဒတ္တ-ထေရ်မှာ ဤမထေရ်
ပင် ဖြစ်မည်ဟု ယူဆရသည်။ အာယသ္မာ
အမ္မာဋကဒါယကော ထေရော ဣမာ ဂါ-
ထာယော အဘာသိတ္ထ။ အပါ၊ ၂။ ၂၁။

အမ္မာဋကဒါယကတ္ထေရ (ပ) [အမ္မာဋကဒါယက-
+ထေရ] အမ္မာဋကဒါယကထေရံ။ အမ္မာဋ-
ကဒါယကတ္ထေရဿ အပဒါနံ သတ္တမံ။ အပါ၊ ၂။
၂၁။ အမ္မာဋကဒါယက-လည်း ကြည့်။

အမ္မာဋကဒါယကတ္ထေရာပဒါန (န) [အမ္မာဋက-
ဒါယကတ္ထေရ+အပဒါန] အမ္မာဋကဒါယ-
ကတ္ထေရအပဒါနံ။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ထေရာပ-
ဒါနပါဠိ၊ ၄၄-ဝဂ်၊ ၇-အပဒါန။ အပါ၊ ၂။ ၂၀။

အမ္မာဋကပိဋ (န) [အမ္မာဋက+ပိဋ] ဝေးသီး
မှုန့်။ လဗုဇပိဋံ အမ္မာဋကပိဋံ သာလပိဋံ ပိဋ-
ခဏ္ဍကံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၃။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။ ၉၈။
မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊ ၃၄၉။

အမ္မာဋကဖလ (န) [အမ္မာဋက+ဖလ] ဝေးသီး။
သုပရိသုဒ္ဓိ အမ္မာဋကဖလံ အဒါသိ။ ထေရ၊
ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၅။

အမ္မာဋကဝန (န) [အမ္မာဋက + ဝန] ဝေး
တော။ ဝသတု ဘန္တေ အယျော သုဓမ္မော
မစ္ဆိကာသဏှေ ရမဏိယံ အမ္မာဋကဝနံ။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ သမ္မဟုလာ ထေရာ ဘိက္ခု မစ္ဆိ-
ကာသဏှေ ဝိဟရန္တိ အမ္မာဋကဝနော။ သံ၊ ၂။
၄၈၀။ အမ္မာဋကဝနံ နာမ အတ္တနော ဥယျာနံ
သံဃာရာမံ ကတ္တုကာမော။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၇။

အမ္မာဋကရာဇ (ပ) [အမ္မာဋက+အာရာဇ]
အမ္မာဋက-အမည်ရှိသော အရံ၊ အမ္မာဋက-
ရာဇ ဥယျာဉ်။ ပရေ အမ္မာဋကရာဇေ၊ ဝန-
သဏ္ဌမ္ပိ ဘဒ္ဒိယော။ ထေရ၊ ၂။ ၉၁။ အမ္မာဋ-
ကရာဇေတိ ဝေန်နာမကေ အာရာဇေ။

သော ကိရိ ဆာယုဒကသမ္ပန္နော ဝနသဏ္ဌာ-
မဏ္ဍိတော ရမဏိယော ဟောတိ။ ထေန
“ပရေ”တိ ဝိသေသေတွာ ဝုတ္တော။ ထေရ၊
ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၉။ အမွှာဋီကရာမံ နာမ ဥယျာနံ
နေတွာ။ အံဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၇။

အမွှာဋီကိယ (ပု) [အမွှာဋီက+ဣယ] ဝေးသီး
ပေးလှူဘူးသော သူ၊ အမွှာဋီကိယ ထေရ်။
ဤမထေရ်သည် လွန်ခဲ့သော ၃၁-ကမ္ဘာထက်
က ဝေဿဘူ-မြတ်စွာဘုရားအား ဝေးသီး
ပေးလှူခဲ့သည်။ ဤ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား
သာသနာတော်၌ ပဋိသမ္ဘိဒါ လေးပါး
ဝိမောက္ခရှစ်ပါး၊ အဘိညာဉ် ခြောက်ပါးနှင့်
ပြည့်စုံသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သည်။ အာ-
ယသ္မာ အမွှာဋီကိယော ထေရော ဣမာ
ဂါထာယော အဘာသိတ္ထံ။ အပါ၊ ၂။ ၂၇။

အမွှာဋီကိယတ္ထေရ (ပု) [အမွှာဋီကိယ+ထေရ]
အမွှာဋီကိယထေရ်။ အမွှာဋီကိယတ္ထေရဿာ-
ပဒါနံ။ အပါ၊ ၂။ ၂၇။

အမွှာဋီကိယတ္ထေရအပါဒါန (န) [အမွှာဋီကိ-
ယတ္ထေရ+အပါဒါန] အမွှာဋီကိယတ္ထေရအပါ-
ဒါနံ။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ထေရပဒါနပါဠိ၊ ၄၅-
ဝဂ်၊ ၆-အပါဒါနံ။ အပါ၊ ၂။ ၂၇။

အမွှာရာမ (ပု) [အမွှ+အာရာမ] သရက် အရံ။
အမွှာရာမမသိဉ္စတိ။ ဝိမာန၊ ၁၀၇။ အမွှာ-
ရာမံ အသိဉ္စံ။ ဝိမာန၊ ၄။ ၂၈၆၊ ၂၈၈။

အမွှာလဝါပိ (ထိ) [အမွှာလ+ဝါပိ] အမွှာလ-
မည်သော တဖက်ဆည်ကန်။ ဂိရိယာဝါပိ...
အမွှာလံ။ စူဠဝါဒက၊ ၄၆။

အမွှိလ (ပု၊ န) [အမွှ+အရ။ အ-ကို လှူ၊ ရ-ကို လ-
ပြု။ အမွှ သဒ္ဓေါ၊ အရော၊ ဣတ္ထိ၊ လတ္တဉ္စ။ ဓာန်၊
ဋီ၊ ၁၄၈။ အမွှ-သံ] (၁) အချဉ်၊ ချဉ်သော
အရသာ။ (တိ) (၂) ချဉ်သောအရသာရှိသော
(ဝတ္ထု)။ (၁) အမွှိလမ္ပိ ဝိဇာနာတိ။ သံ၊
၂။ ၇၂။ အမွှအမွှာဋီကမာတုလုဂ်၊ ၁။ အမွှိလံ

“အမွှိလ”န္တိ ဝိဇာနာတိ။ သံဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၉။
ရသောတိ... အမွှိလံ မဓရံ တိတ္ထကံ။ အဘိ၊
ဓ၊ ၁၆၇။ မဟာနိ၊ ၁၈၄-၅။ အမွှိလန္တိ တက္ကမ္ပိ-
လာဒိ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၅၇။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၉၉။
အမွှိလံ မဓရဂ္ဂဉ္စ။ ထေရ၊ ၃၂၂။ အမွှိလန္တိ
အမွှိလရသံ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၆။ အမွှိလာဒိနိ
လဒ္ဓါ အနမ္ပိလာဒိနိ ပရိယေသတိ။ မ၊ ၄။
၁။ ၁၀၀။ (တိ) (၂) အနမ္ပိလံ တက္ကံ ဝါ
ကဉ္စိကံ ဝါ... အမွှိလံ ဟောတိ။... အမွှိလံ
အနမ္ပိလန္တိ နာနာ ဝုစ္စတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၁၂။
(-ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၃၂။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၃၈။ ဓမ္မာ၊ ၄။ ၁။
၃၀၁။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၆။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၄။
ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၃၂၄။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၉၉။ နေတ္ထိ၊ ၄။
၁၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၂၄။ ဒိ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၅။ မ၊ ၄။
၂။ ၂၂။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၇၀။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၃၁၆။
အနု၊ ၄။ ၁။ ၉၃။)

အမွှိလအမွှပက္က (န) [အမွှိလ + အမွှပက္က]
ချဉ်သော သရက်သီးမှည့်။ အမွှိလအမွှ-
ပက္ကာဒိ* ခါဒန္တံ ဒိသ္မာ မုဓေ ခေဋ္ဌပ္ပတ္တိ
အနု၊ ၄။ ၁။ ၉၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၀။

အမွှိလကဉ္စိက (န) [အမွှိလ + ကဉ္စိက] အမွှ-
ကဉ္စိက နှင့် အနက်အရတူ။ ၎င်း-ကြည့်။

အမွှိလကဉ္စိယ (န) [အမွှိလ+ကဉ္စိယ] အမွှ-
ကဉ္စိက-နှင့် အနက်တူ။ အဝိဿာသိကေန
ဟိ ဒိန္နံ စတုမဓရမ္ပိ ဝိဿာသိကေန ဒိန္နံ
အမွှိလကဉ္စိယံ န အက္ခတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၁၃၃။

အမွှိလကာဋ္ဌကဝိဟာရ (ပု) [အမွှိလကာဋ္ဌက+
ဝိဟာရ] အမွှိလကာဋ္ဌကမည်သော ကျောင်း
တိုက်၊ အမွှိလကာဋ္ဌကကျောင်းတိုက်။ အမွှိ-
လကာဋ္ဌကဝိဟာရေ ပန တိပိဋကစူဠနာ-
ဂတ္ထေရေ ဣမံ သုတ္တံ ကထေန္တေ မနုဿ-
ပရိသာ ဂါဝုတံ အဟောသိ။ မ၊ ၄။ ၄။ ၂၄၇။

အမွှိလကောဋ္ဌာသ (ပု) [အမွှိလ+ကောဋ္ဌာသ]
ချဉ်သော အမွှိအရ၊ အချဉ်၊ (ချဉ်သော
ဟင်း)။ အမွှိလဂ္ဂ-ကြည့်။

အမိလဂ္ဂ (ပ) [အမိလ+အဂ္ဂ] (က) ချဉ်သော အမိအစု၊ (ချဉ်သောဟင်း)။ (ခ) ချဉ်သော အရသာရှိ၍ မွန်မြတ်သော (ဟင်း)။ နာနစ္စယေဟိ သူပေဟိ ပစ္စုပဋိတော အဿ အမိလဂ္ဂေဟိပိ တိတ္ထကဂ္ဂေဟိပိ။ သံ၊ ၃။ ၁၃၀။ အမိလဂ္ဂေဟိတိ အမိလကောဋ္ဌာသေဟိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၄၆။ အဂ္ဂိယတိ အသက်ရတော ဝိဘဇိယတိတိ အဂ္ဂေါ၊ အမိလမေဝ အဂ္ဂေါ အမိလဂ္ဂေါတိ အာဟ “အမိလဂ္ဂေဟိတိ အမိလကောဋ္ဌာသေဟိ”တိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၇၀။ အမိလဂ္ဂေဟိတိ အမိလကောဋ္ဌာသေဟိ။ ယေ ဝါ အမိလရသာ ဟုတွာ အဂ္ဂဘူတာ၊ တေဟိ စတုရမ္ပိလာဒိမိသေဟိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၆။ (-ဒိ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂။ ၁၀၊ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၁။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၉၆။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၂။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂။ ၆၈။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၆၉။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၁၉၁။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၂။)

အမိလကံရမလ (တိ) [အမိလ+အကံရ+မလ] ချဉ်သော အညွန့် အသီးရှိသော။ ကပိတ္တန (သီ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၅)ကြည့်။

အမိလနေပဒ (ပ) [အမိလ+နေပဒ] အမိလ မည်သော နေပဒ။ မဟာဝံ၊ ၄။ ၅၅၂။

အမိလတက္က (န) [အမိလ+တက္က] ချဉ်သော ရက်တက်ရည်။ အမိလတက္ကေန အာလောဋ္ဌေတွာ၊ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၁။

အမိလတ္တ (န) [အမိလ+တ္တ] ချဉ်သည်၏အဖြစ်။ ဝိဂ္ဂါယ ရသေ နိက္ခိတ္တေ ဇာနေယျ အမိလတ္တံ ဝါ လဝဏတ္တံ ဝါ။ မိလိန္ဒ၊ ၅၇။

အမိလဓောတ (တိ) [အမိလ+ဓောတ] အချဉ် ဖြင့်ဆေးကြောအပ်သော။ သောတ္ထိသေနဿ ကုဋ္ဌံ အမိလဓောတံ ဝိယ တမ္ပမလံ တာဝဒေဝ အပဂစ္ဆိ။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၉၉။

အမိလပဿဝ (ပ) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အမိလ-ပဿဝ ကျောင်းတိုက်။ အမိလပဿဝံ။ စူဠဝံ။ ၄၂။ ၁၇။

အမိလပါယ(ယာ)သ (ပ) [အမိလ + ပါယ(ယာ) သ] ချဉ်သော - နှိုထမင်း - နှိုသနာ။ အမိလပါယာသာဒိသု အညတရံ ပစိဿာမ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၈၉။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၂၄။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၃၈၄။

အမိလပါယာသဂ္ဂဟဏ (န) [အမိလပါယာသ + ဂဟဏ] အမိလပါယာသ-သဒ္ဓါ။ အမိလ-ပါယာသဂ္ဂဟဏေန တက္ကာဒိအမိလသံယုတ္တာ သနယာဂု ဝုတ္တာ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၆၀။

အမိလဖလ (န) [အမိလ+ဖလ] (၁) ချဉ်သောအသီး။ (တိ) (၂) ချဉ်သော အသီး ရှိသော အပင်၊ သီးပင်။ (၁) ဣမသ္မိ ကာလေ အမ္ပ နတ္ထိ၊ အညံ ကိဉ္စိ အမိလဖလံ အာဟရိဿာမိ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၊ (တိ) (၂) ကပိတ္တေ .. ဒမိတ္တော။ အမိလ-ဖလောပိ။ ဇာနိ၊ ၄။ ၅၇၁။

အမိလဘာနေ (န) [အမိလ+ဘာနေ] ချဉ်သော-အချဉ်ဓာတ် စွဲကပ်နေသော-အိုး-ခွက်။ ယာဝ ဒမိဘာနောဒိကံ အမိလဘာ-နေံ န ပါပဏာတိ။ ဓမ္မေ၊ ၄။ ၁။ ၃၂၃။

အမိလယာဂု (ထိ) [အမိလ+ယာဂု] ချဉ်သော ယာဂု၊ ရက်တက်စသော အချဉ်နှင့်ရောသော ယာဂု။ အမိလပဏ္ဏမလကဋ္ဌိရမိဿကာ အမိလယာဂု ဝါ . အဗ္ဗုဏှာ ဟောတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၈၉။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၂၅။ တံ သမ္ပံ ဂဟေတွာ အမိလယာဂုအာဒိနိ ကတွာ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၁။ အမိလယာဂု နာမ တက္ကာဒိအမိလသံယုတ္တာ ယာဂု။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၂၆၉။ သာကပဏ္ဏံ ဟက္ခိပိတွာ ကဏတဏှုလေဟိ အမိလယာဂု ပစိတွာ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၉။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၇။

အမိလယာဂု (ပ) [အမိလ+ယာဂု] အမိလ-ယာဂု-မည်သောရွာ၊ အမိလယာဂုရွာ။ (ဇာ-

တုသေနဇာဘခင် ဒါဌာနာမ-နေဘောရွာ ဖြစ်သည်။) အမွဲလယာကုမ္ပိ။ စူဠဝံ၊ ၃၈။ ၁၅။

အမွဲလရသ (ပု) [အမွဲလ+ရသ] (၁) ချဉ်သော အရသာ။ (တိ) (၂) ချဉ်သော အရသာရှိသော။ (၁) အမွဲလ (၁) ကြည့်။ (တိ) (၂) အမွဲလရသ ပိတ္တဗြူဟနံ ကဋ္ဌကဝိပါကသ-အာဝံ။ အနုဋီ ၂။ ၁၁၀။

အမွဲလဝလ္လိ (လ္လိ) (ထိ) [အမွဲလ+ဝလ္လိ။ အမွဲ-ဝလ္လိ-သံ] အမွဲလ-အမည်ရှိသောနှယ်၊ နှယ်ချဉ်ပင်၊ ရှားစောင်းလက်ဆက်ဟုလည်း မြန်မာအဘိဓာန်ကျမ်းတို့၌ ပြန်ဆိုကြသည်။ အမူလဝလ္လိ-ကြည့်။

အမွဲလသံယုတ္တ (တိ) [အမွဲလ+သံယုတ္တ] အချဉ်နှင့် ရောသော။ အမွဲလပါယာသဂ္ဂဟဏ-ကြည့်။

အမွဲလသက (ပု၊ န) [အမွဲလ+သက] ချဉ်သောဟင်းရွက်။ တဉ္စိ (လသုဏ်) ပစ္စမာနေသု ... အမွဲလသကကဒီသု ဝါ ဥတ္တရိဘဂေသု ဝါ ယတ္တ ကတ္တဝိ အန္တမသော ယာဂုဘတ္တေပိ ပက္ခိတ္တံ ဝဇ္ဇတိ။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၄၄၈။ ကခါ၊ ၄။ ၄၆၇။

အမွဲလသုရာ (ထိ) [အမွဲလ+သုရာ] ချဉ်သောသေရည်။ အမွဲလသုရာယ ကောသက ပူရေတွာ ပူရေတွာ... ပိဝန္တံ ဒိသ္မာ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၁။

အမွဲလသပိက (ပု) [ယာဝိစ္စကနာမ်] အမွဲလသပိက ရွာ။ အမွဲလသပိက။ စူဠဝံ၊ ၄၄။ ၉၈။

အမွဲလိကာ (ထိ) [အမွဲလ+ဣကာ] မန်ကျည်း။ အမွဲလိကာဖလ-ကြည့်။

အမွဲလိကာဖလ (န) [အမွဲလိကာ+ဖလ] မန်ကျည်းသီး။ ကော ကပိတ္တဖလဉ္စ အမွဲလိကာဖလဉ္စ (အဒ္ဓသ)။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၅၂။ အမွဲလိကာဖလန္တိ တိန္တိဏိဖလန္တိ ဝဒန္တိ၊ စတုရမ္ပိလန္တိ အပရေ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၄၅-၆။

အမွဲလုဂါရ (ပု) [အမွဲလ+ဥဂါရ] လေချဉ်တက်(စားချဉ်ပြန်)ခြင်း။ အမွဲလုဂါရသမုဋ္ဌာပက-ကြည့်။

အမွဲလုဂါရသမုဋ္ဌာပက (တိ) [အမွဲလုဂါရ+သမုဋ္ဌာပက] လေချဉ်တက် (စားချဉ်ပြန်) ခြင်းကို ပြစ်စေတတ်သော။ ပစ္ဆာဘတ္တေ အမွဲလုဂါရသမုဋ္ဌာပကံ ကတွာ ကေဒိဝသမ္ပိ အာဟာရံ န အာဟာရေသိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၉၉။

အမွဲလောဒန (ပု၊ န) [အမွဲလ+ဩဒန] ချဉ်သော ထမင်း၊ ထမင်းချဉ်။ အဋ္ဌကသမနူဂတိ အမွဲလောဒနံ ပစိတွာ ပေသေန္တု။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၁၇၈။

အမွဲလ္လပဒရ (ပု) [ယာဝိစ္စကနာမ်] အမွဲလ္လပဒရမည်သောရွာ။ တတိယ အဂ္ဂဗောဓိမင်းသည် စေတိယပဗ္ဗတကျောင်းတိုက်အား လှူဒါန်းထားသော ရွာ။ အမွဲလ္လပဒရံ။ စူဠဝံ၊ ၄၄။ ၁၂၂။

အမွဲ (န) [အမွဲ+ဥ။ အမွဲတိ နာဒံ ကရေတိ-တိ အမွဲ။ ကျာဒိ။ ၂။ အမွဲ သဒ္ဓေ၊ ၃။ အမွဲ။ ဇာန်၊ ၄။ ၆၆၁။ ရေ။ တောယံ အမွဲဒကဉ္စကံ။ ဇာန်၊ ၆၆၁။ ဇလံ ပါတော စ အမွဲ စ။ နိတိ၊ ဇာ။ ၁၂၇။ မုဋ္ဌာလပုပ္ဖံ ဝိမလံဝ အမွဲနာ- (ထေရေ၊ ၃၅၃) တိ ယထာ နိမ္မလံ ဝိရဇံ နဋိနံ ဥဒကေန န လိမ္မတိ။ ထေရ၊ ၄။ ၄၅၅။ (-ဇာ၊ ၁။ ၃၅၉။ ဇာ၊ ၂။ ၂၈၃။ ဇာ၊ ၄။ ၅၅၇။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၇၇။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၇။) အမွဲ-စာရိ၊ အမွဲဇ-တို့လည်း ကြည့်။

အမွဲကသဉ္စရိရဝိတ (ပု) [အမွဲကသဉ္စရိ+ရဝိတ] ကြက်မငယ်တူန်သံ။ အမွဲကသဉ္စရိ-ကြည့်။

အမွဲကသဉ္စရိ (ထိ) [အမွဲကသဉ္စရိ+ဤ။ မြန်မာမူ၌ အမွဲကသဉ္စရိ၊ သိ-မူ၌ အမွဲကမဒ္ဓရိ၊ သျှာမူ၌ အမွဲကပစ္စရိ-ဟု ပါ၍ အမျိုးမျိုး ရှိ၏။ ဝိသုဒ္ဓါရုံ ပိဋကတ်အဘိဓာန်၌ အမွဲကမမ္ပရိ-ဟု ရှိသင့်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်၏။] ကြက်မငယ်။

သေယျာထာပိ အာရသော သရဘ အမွေက-
သဉ္စရိ (အမွေကမဒ္ဒရိ၊ သိ။ အမွေကပစ္စရိ၊
သျှာ) ပုရိသကရဝိတံ ရဝိသာမိတိ အမွေက-
သဉ္စရိရဝိတံယေဝ ရဝတိ။ အံ၊ ၁။ ၁၈၈။
အမွေကသဉ္စရိတိ ခုဒ္ဒကကုက္ကုဒ္ဓိကာ။ အံ၊ ၄။
၂။ ၁၈၁။

အမွေစာရီ (တိ) [အမွေ + စရ + ကိ] ရေဉ်ကျက်
စား သွားလာသော သတ္တဝါ။ (ငါး)။ ဇာလံဝ
ဘေတွာ သလိလမ္ပစာရီ။ သုတ္တနိ။ ၂၈၈။
အပ ၁။ ၁၃။ အမွေစာရီ ဝုစ္စတိ မစ္ဆော။
စူဠနိ။ ၂၈၃။ အမွေတိ ဥဒကံ၊ တတ္ထ စရတိတိ
အမွေစာရီ၊ မစ္ဆယေတံ အဓိဝစနံ။ သုတ္တနိ၊
၄။ ၁။ ၁၀၃။ အပ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၀။ စူဠနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၉။

အမွေ (ပု၊ န) [အမွေ + ဇန + ကိ] ရေဉ်ဖြစ်
သော (ငါး-စသည်) (ပု) (၁) ငါး။ (န)
(၂) ပဒုမ္မာကြာ။ (ပု) (၁) ဝက်သဉ္စောဝ
အမွေဇော။ ဒီ၊ ၂။ ၂၁၃။ ဗဠိသံ ဂိလိတွာ
ဌိတမစ္ဆော ဝိ၊ ၁။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၅။ ဆေတွာ
ဇာလံဝ အမွေဇော။ သံ၊ ၁။ ၅၀။ အမွေဇောတိ
မစ္ဆော။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၀။ ဗဠိသေနေဝ အမွေဇံ။
ထေရ၊ ၂။ ၂၉။ အမွေဇံ မစ္ဆံ အာမိသဗဒ္ဓေန
ဗဠိသေန ဝိယ ဗာဠိသိကော။ ထေရ၊ ၄။ ၂။
၁၂၁။ ဒုမ္မောစယာ ဗလိသာ အမွေဇော ဝါ-
(ဇာ၊ ၂။ ၂၆၄)တိ မစ္ဆော ဗလိသာ ဒုမ္မော-
စယော ဟောတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၂၄။ (န)
(၂) ဇလမ္ပဇံ ကဏ္ဍကဝါရိဇံ ယထာ၊ ...
လေံ ဝုစ္စတိ ဥဒကံ၊ အမွေဇံ ဝုစ္စတိ ပဒုမံ။
မဟာနိ၊ ၁၅၆။ လေသညိတေ အမွေမိ ဇာတံ
ကဏ္ဍကနာဋံ ဝါရိဇံ၊ ပဒုမန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
မဟာနိ၊ ၄။ ၂၇၁။ ဇာတံ ယထာ ပေါက္ခ-
ရဏိသု အမွေဇံ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၅၆။ အမွေဇန္တိ
ပဒုမယေဝ ဝေဝစနံ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၃၀၁။

အမွေဇာကရ (ပု) [အမွေဇ + အာကရ] ပဒုမ္မာ
ကြာတို့၏ ဖြစ်ရာဌာန၊ ဆည်၊ တဖက်ဆည်
ကန်။ ဒဟော'မ္ပဇာကရေ စာထ။ ဇာနံ။

၆၇၈။ အမွေဇာနံ ပဌာနံ အာကရေ ဥပုတ္တိ-
ဌာနံ။ ဇာနံ၊ ၄။ ၆၇၈။

အမွေဇိနီ (ထိ) [အမွေဇ + ဇိနီ။ အမွေဇယော
ဂတော၊ အမွေဇာနံ သမ္ပဟတော ဝါ အမွေ
ဇိနီ။ ဇာနံ၊ ၄။ ၆၈၉။] ကြာရှိသောအရပ်၊
ကြာတော။ အိသိဇ္ဈမ္ပဇိနီ အဝေ။ ဇာနံ။
၆၈၉။

အမွေဇောဒရ (န) [အမွေဇ + ဥဒရ] ပဒုမ္မာကြာ
တိုက်။ သမ္ပတန္တာမ္ပဇောဒရေ။ သုဗောဓာ-
လင်္ကာရ။ ၁၂၀။ အမွေဇောဒရေ ... ပဒုမ-
ဂဗ္ဘေ ... အမွေဇော ဥဒရန္တိ စ ဝါကံ။ ၎င်း-
ဦး။ ၁၂၀။

အမွေဋ္ဌိ (ထိ) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အမွေဋ္ဌိ-မည်သော
တဖက်ဆည်ကန်။ (ဒုတိယ ဥပတိဿဘုရင်
ဆောက်လုပ်သည်။) စူဠဝံ ၃၇။ ၁၈၅။

အမွေဒ (ပု) [အမွေ + ဒါ + အ] မိုးတိမ်။ ဝါရိဝါ-
ဟော တထမ္ပဒေါ။ ဇာနံ၊ ၄၇။ အမွေ ဒေါတိတိ
အမွေဒေါ။ ဇာနံ၊ ၄၇။ ဇိမ္မတော အမွေဒေါ-
သနော။ နိတိ၊ ဇာ။ ၁၂၆။ သမ္ပကာလေမ္ပဒေါ
ဝိယ။ သုဗောဓာလင်္ကာရ။ ၁၀၃။ အမွေဒေါ
မေသော ဝိယ။ အမွေဒေါ ဝိယ မေသော ဣဝ။
၎င်း-ဦး။ ၂၀၃။

အမွေဓရ (ပု) [အမွေ + ဓရ + အ] မိုးတိမ်။
ပဠန္ဒမ္ပဓရေ သနော။ ဇာနံ၊ ၄၇။ အမွေ
ဥဒကံ ဓာရေတိတိ အမွေဓရေ။ ဇာနံ၊ ၄၇။
အမွေ ဓာရေတိတိ အမွေဓရေ၊ ကော
သော? ပဠန္ဒော။ ကစ္ဆည်း။ ၃၂၈။

အမွေမိ (ပု) [အမွေ + မိ + ဣ] သမုဒ္ဒရာ။
ပစ္စက္ခော'ယံ ဇိနော'မ္ပမိ၊ သုဗောဓာလင်္ကာ-
ရ၊ ၂၁၅။ အမွေမိ သာကရေ။ ၎င်း-ဦး။ ၂၁၄။

အမွေပမာ (ထိ) [အမွေ + ဥပမာ] သရက်သီး
ဥပမာ။ အမွေပမာ စ ယုဇ္ဇေယျ။ မ၊ ၄။ ၂။
၂၆၉။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၉။

အမွေယျာန (န) [အမွေ + ဥယျာန] အမွေယျာန-
မည်သောကျောင်းတိုက်။ စူဠဝံ၊ ၄၆။ ၃၀။

အမွေဝေ (ပ) [အမွေ+ဝေ] ရေအဟုန်၊ ရေ
အယဉ်။ ပဝါဟော...အမွေဝေ၊ အမွေနော
ဥဒကထာ ဝေဂေ သောတေ။ ဓာန်၊ ဇိ။ ၉၆၂။

အမွေသေဝါလသဉ္စန္ဒ (တိ) [အမွေ+သေဝါလ+
သဉ္စန္ဒ] ရေ၊ မှော်တို့ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သော။
အမွေသေဝါလသဉ္စန္ဒာ၊ တေ သေလာ ရပ-
ယန္တိ မံ။ ထေရ၊ ၂၄၄၊ ၃၀၇။ ဥဒကသေဝါ-
လသဉ္စန္ဒာဒိတာ။ ထေရ၊ ၄၁၁။ ၂၄၄။

အမွေဟတ္ထပဗ္ဗတ (ပ) [အမွေ+ဟတ္ထ+ပဗ္ဗတ]
အမွေဟတ္ထ-မည်သော တောင်။ အဗ္ဗဟတ္ထ-
ပဗ္ဗတ-ကြည့်။

အမွေပမ (တိ) [အမွေ+ဥပမာ] သရက်သီး ဥပ-
မာရှိသော၊ သရက်သီးနှင့် တူသော၊ သူ။
စက္ကာရော အမွေပမာ ပုဂ္ဂလာ။ အံ၊ ၁။ ၄၂။
အဘိ၊ ပ။ ၁၀၈။

အမွေပမနိယာမကထာ (ထိ) [အမွေပမာ+
နိယာမကထာ] သရက်သီးဥပမာနှင့် နိယာမ
ငါးမျိုးကို ပြဆိုရာစကားရပ်။ အမွေပမနိ-
ယာမကထာ စ ဝတ္ထုနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။
အဘိ၊ ၄၁၁။ ၂၄၄-၆။

အမွေပမပဉ္စနိယာမကထာ (ထိ) [အမွေပမာ+
ပဉ္စနိယာမ+ကထာ] သရက်သီးဥပမာနှင့်
နိယာမတရား ငါးမျိုးကို ပြဆိုရာစကားရပ်။
အမွေပမပဉ္စနိယာမကထာ ပါကတိကာ ဝေ။
အဘိ၊ ၄၁၁။ ၂၁၆။ ၎င်း-နိဿယ၊ ၂။ ၉၉-၁၁၀။
အမွေပမပဉ္စနိယာမကထာ စ ပါကတိကာ
ဝေ-ဟု ပါရှိရှိ၏။

အမွေပမာ (ထိ) [အမွေ+ဥပမာ] သရက်သီး
ဥပမာ၊ သရက်ပင်အောက်အိပ်သူ၏ ကြွေကျ
သော သရက်သီးကို ကောက်ယူစားသော
ဥပမာ။ ဣမသ္မိံ ဌာနေ အမွေပမံ နာမ
ဂဏှိသု။ အဘိ၊ ၄၁၁။ ၃၁၁။

အမွေ (ပ) [အသိ+အ] ရေ။ ထွေ စ အမွေ
ဝုစ္စတိ ဥဒကံ။ တဉ္စိ...အမွေတိ သဗ္ဗံ ကဏေတိ-
တိ အမွေတိ ဝုစ္စတိ။ နိတိ၊ ဓာ။ ၁၂။

အမွေတိ (ကြိ) [အသိ+အ+တိ] အသိပြု၏။
မြည်၏။ အမွေ-ကြည့်။

အမွေ (ဗျ) အို...၊ ဟယ်...၊ အချင်း၊ အချင်း
တို့၊ အမောင်၊ အမောင်တို့၊ (ယောက်ျား
တယောက်၊ သို့မဟုတ် အများကို ခေါ်ဝေါ်
ရာ၌ သုံးသော ပုဒ်)။ အာရသော အမွေ
ဟမွေ ဟရေ အရေ ဟေ ဣစ္စေတေ ဧက-
ဝစနပုထုဝစနဝသေန ပုရိသာနံ အာမန္တနေ။
နိတိ၊ သုတ္တံ။ ၃၈၁။ အာရသော အမွေ
ဟမွေ ရေ အရေ ဟရေ ဧ ဣစ္စေတေ
အာမန္တနေ။ ဂ္ဂ။ ၁၃၃။ အမွေ ပုရိသာတိ
အာလပနာဓိဝမနမေတံ။ ဝိ၊ ၁။ ၉၃။ အမွေ
ပုရိသာတိ အာလပနမေတံ။ ကခါ၊ ၄။ ၁၂။
အမွေ ပုရိသ ယံ တံ ဇနပဒကလ္လာဏိ
ဣစ္စသိ ကာမေသိ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၇၈။ ဧဟိ တံ
အမွေ ပုရိသ။ ဝိ၊ ၂။ ၁၅၅။ အံ၊ ၁။ ၂၀၆။
ဥဒါနံ၊ ၁၅၉။ အမွေတိ အာလပနံ။ ဥဒါန၊
၄။ ၃၁၁။ (-ဝိ၊ ၂။ ၇၀။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၅၀။ မ၊ ၁။
၃၆။ ဧ၊ ၁။ ၅၆။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၉။ ဇာ၊ ၄။ ၅။
၇၅။)

အမွေဇ (န) [အမွေ+ဇန+ကိ] ကြာ။ တဝါ-
နနံ မိဝံ မွေဇာဓိ။ အမွေဇမိဝံ တေ မုခံ။
သုဗောဓာလင်္ကာရ။ ၁၈၈။

အမွေစ (ပ) [အမွေ+ဒါ+ကိ] တိမ်၊ မိုးတိမ်၊
စူဠဝံ၊ ၆၃။ ၁၃၄။

အမွေဓရ (ပ) [အမွေ+ဓရ+အ] တိမ်၊ မိုး
တိမ်၊ စူဠဝံ၊ ၈၅။ ၁၈။

အမွေမိ (ပ) [အမွေ+မိ+ကိ] သမုဒ္ဒရာ၊
စူဠဝံ၊ ၈၅။ ၄၅။ ၈၈။ ၁၁၆။

အမွေရာသီ (ပ) [အမွေ+ရာသီ] သမုဒ္ဒရာ၊
စူဠဝံ၊ ၈၅။ ၁၂။

အမွေကသည (တိ) [အမွေက+သည] မိန်း၊
ဟူသော အမှတ်သညာရှိသော၊ သူ။ အမွေက
ကြည့်။

အမွေက (ထိ) [အမ္မ+က] မိန်းမ။ ကာ စာနန္ဒ
မိဂသာလာ ဥပါသိကာ ဗာလာ အဗျတ္တာ
အမွေက အမွေကသညာ။ (အမွေက အမွေက-
ပညာ၊ သိက္ခ။ အမွေက အမွေကသညာ၊
သျှားကံ။) အံ၊ ၂။ ၃၀၆၊ ၃၀၈။ အမွေက
အမွေကသညာတိ ဣတ္ထိ ဟုတော ဣတ္ထိသညာယ
ဝေ သမန္နာဂတာ။ အံ၊ ၄၊ ၃။ ၁၁၄။ အမ္မ-
ကာတိ မာတုဂါမော၊ ဥပစာရဝစနံ ဟေတံ၊
ဣတ္ထိသု ယဒိဒံ အမွေက မာတုဂါမော ဇနနီ
ဇနိကာတိ၊ စေနာဟ ဣတ္ထိ ဟုတော ဣတ္ထိ-
သညာယ ဝေ သမန္နာဂတာတိ။ အံ၊ ၄၊ ၃။
၁၁၃။ အမွေက-လည်း ကြည့်။

အမွေက (န) [အမ+ယ။ (အမိက-သံ)] အမွေက-
နှင့် အနက်အရတူ။ ၎င်း ကြည့်။

အမွေတာတဝဒန္တ (တိ) [အမ္မ+တာတ+ဝဒန္တ]
အမိ၊ အဘ-ဟု ခေါ်ဝေါ် ပြောဆိုတတ်သော၊
သူ။ အမွေတာတဝဒန္တ-ကြည့်။

အမွေတာတဝဒန္တရ(တိ) [အမ္မ+တာတ+ဝဒန္တရ]
အမိ၊ အဘဟု ခေါ်ဝေါ် ပြောဆိုတတ်သော၊
သူ။ အမွေတာတဟု ပြောတတ်သော၊ အမေ
အဖေ ခေါ်တတ်ခါဖြစ်သော၊ သူ။ ပဿာပိ
ဝေါဟံ ဒဟရံ၊ အမွေတာတဝဒန္တရံ (အမွေတာ-
တဝဒံ နရံ၊ သိ)။ ဇာ၊ ၂။ ၁၅၇။ ဇာ၊ ၄၊ ၆။ ၃၂။
အမွေတာတဝဒန္တရန္တိ (အမွေတာတ ဝဒံ နရန္တိ၊
သိ) “အမွေတာတာ” တိ ဝဒန္တ။ ဇာ၊ ၄၊ ၆။ ၃၃။

အမွေတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [အမ+ယ+တေ] (၁) လွမ်း
မိုးအပ်၏။ ရွတ်ချအပ်၏။ (၂) သိအပ်-
အဖို့အရအားဖြင့် သိအပ်-၏။ (၁) အမွေတိ
ပရိဘုယျတိ ဟိဋ္ဌိယတိတိ အန္တော၊ လာမ-
ကော။ ဒီ၊ ၄၊ ၃။ ၁၉၃။ (၂) အမွေတိ ဘာဂ-
သော ဉာယတိတိ အန္တော။ ဒီ၊ ၄၊ ၃။ ၁၉၃။

အမွေ (ထိ) [အမ+မ။ အမေတိ ပေမေန
ပုတ္တကေသု ပဝတ္တတိတိ အမွေ၊ မာတာ။
ဣာဒိ၊ ၁၃၆။ အမွေ-လည်း ကြည့်] (၁) အမိ၊
မိခင်။ (၂) သမီး။ (၁) အမွေတာတာ ယထာ

ယထာဟံ ဘဂဝတာ ဓမ္မံ ဒေသိတံ အာဇာ-
နာမိ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၄။ မ၊ ၂။ ၂၄၆။ အမွေတိ
မာတရံ အာလယတိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၇၀။ မ၊ ၄၊ ၂။
၂၀၁။ အမွေ န ဗျာဟရိဿာမိ။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၂။
အမွေ စ တာတ နိက္ခန္တာ...ယာဝ အမွေဗ္ဗိ
ပဿေမု။ ဇာ၊ ၂။ ၃၅၁။ အမွေယ ပတန-
ကေသာ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၆၉။ ဇာ၊ ၄၊ ၇။ ၃၆၆-၇။
ဂစ္ဆ အမွေယ အဖာသုကံ ဇေနာဟိ။ ဇာ၊ ၄၊
၃။ ၃၇၀။ (-ဒီ၊ ၁။ ၇။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၁။
ထေရ။ ၂။ ၉။ ထေရိ။ ၃။ ၂။ ၄၂၉။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။
၁၂၆။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၃၀၅။ ထေရ၊ ၄၊ ၁။ ၁၄၃။
ထေရိ၊ ၄။ ၂။ ၇။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၃၀၇။) (၂)
အမွေ ဇီဝိတိ ဝနမ္ပိ ကနုသိ။ ထေရိ။ ၃။ ၇။
အမွေ ဇီဝိတိ မာတုပစာရနာမေန ဓိတုယာ
အာလပနံ။ ထေရိ၊ ၄။ ၅။ ၆။ ဇဟိ အမွေ ပိယ
ဓိတိ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၇၀။ (-ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၆။ ၆။ မ၊ ၄၊ ၁။
၂၉၈။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၇၂။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၁။ ၁၁၂။ ဓမ္မ၊
၄၊ ၂။ ၁၁၂။ ဇာ၊ ၄၊ ၇။ ၃၇၅။)

အမွေ (အလိင်) [သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်။ (အသ္မ-သံ) ဤ
အမ-သဒ္ဓါသည် အ-လိင် ဖြစ်သောကြောင့်
လိင်သုံးပါးလုံး ရပ်စဉ်တူသည်။ တေသံ ပနာ-
လိင်တ္တာ တီသု လိင်္ဂေသု သမာနရူပံ။ ရွှ၊ နာ-
၁၁၂။ တေသံ တုမ္မ-သဒ္ဓါနံ မလိင်္ဂတ္တာ ...
အဟံ ပုရိသော၊ အဟံ ကညာ၊ အဟံ နပ-
သကမိတိ တီသု လိင်္ဂေသု သမာနရူပံ
ဟေတိ။ ရွှ၊ ၄။ နာ-၆၉။] ငါ၊ ကျွန်ုပ်
ကျွန်တော်၊ တပည့်တော်၊ ကျွန်မ၊ တပည့်
တော်မ။ (မိမိကိုယ်ကို မိမိ သုံးနှုံးသော
စကား)။ အမုသဒ္ဓေါ အတ္တနိ ဝတ္တဗ္ဗဝစနံ။
နိတိ၊ ပဒ။ ၃၇၃။ (ပါဠိ) အဟံ ဟိ ဗြာဟ္မဏ
အကြိယံ ဝရိမိ။ ဝိ၊ ၁။ ၂။ အဟံ ဟိ အရဟာ
လောကေ၊ အဟံ သတ္တာ အနုတ္တရေ။ ဝိ၊ ၃။
၁၂။ မ၊ ၁။ ၂၂၇။ အဟံ န ခေါသ္မိ (မ၊ ၁။ ၁၀။
သံ၊ ၁။ ၂၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၄။) တိ အတ္တနော
အတ္တိဘာဝံ ကင်္ခတိ။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၇၂။ သံ၊ ၄၊ ၂။
၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၂။ ၃၇၃။ အဟမသ္မိ ဘိက္ခဝေ

ပြာဟူဏော ယာစယောဂေါ။ ဣတိဝုတ်။
၂၆၄။ အဟန္တိ အတ္တနိဋ္ဌေသော။ ဣတိဝုတ်။
၄။ ၃၀၃။ (ဤ "အဟ-ပုဒ်နှင့် သန္တိစပ်၍လည်း
အသုံးများသည်။ ပုံစံအမျိုးမျိုး အဟဉ္ဇ။
ဇာ၊ ၁။ ၃၃၂။ ထေရီ၊ ၃၉၅။ အဟဉ္ဇမ္ပိ။ ဝိ၊ ၃။
၄၁၄။ အဟဉ္ဇိဒံ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၃၂။ အဟဉ္ဇိမံ။
ဝိ၊ ၁။ ၂၉၄။ ဝိ၊ ၃။ ၄၀၃။ အဟဉ္ဇိ။ ဇာ၊ ၂။
၃၃၁။ အဟဉ္ဇေဝ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၁၁-၂။ အဟဉ္ဇေ-
ဝေကော။ အံ၊ ၂။ ၆၅-၆။ အဟမသ္မိ။ ဝိ၊ ၁။
၁၇၊ ၂၁၁။ အဟမ္ပမ္ပိ။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၄၂။ အဟမ္ပိ။
ဝိ၊ ၁။ ၅၇။ အဟမေဝ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၀၆။ ဇာ၊
၁။ ၁၁၅။ အဂ္ဂေါဟမသ္မိ။ ဝိ၊ ၂။ ၁၃။ အစ္ဆာ-
ဟံ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၅၂။ (၎င်း-ဌ-လည်း ကြည့်)
အဋ္ဌာဟံ။ ဝိ၊ ၃။ ၄၀၅။ အထ ခူဟံ။ ဝိ၊ ၂။
၄၄။ အဋ္ဌါဟံ။ ဇာ၊ ၂။ ၈၉။ အပါဟံ။ ဝိ၊ ၁။
၃၀။ အမာဟံ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၀၇။ (၎င်း-ဌ-ကြည့်)။
အယမဟမသ္မိ။ ဝိ၊ ၃။ ၄၁။ ဣစ္ဆာမဟံ။ ဝိ၊
၃။ ၄၀၆။ ဣဇာဟံ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၄၄-၅။ ကေမိဒါ-
ဟံ။ ဝိ၊ ၁။ ၄၈။ ကောဟံ။ ဝိ၊ ၁။ ၈။ သောဟံ။
ဝိ၊ ၁။ ၇။ ဝိ၊ ၃။ ၄၈။ ဝိ၊ ၁။ ၈၀၊ ၁၀၃။ ကထာ-
ဟံ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၁၅။ ကဒါဟံ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၆၁-၆။
ကျာဟံ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၄၈။ ဇာ၊ ၁။ ၁၃၂။ တမဟံ။
ဝိ၊ ၁။ ၃၃၇။ ဓမ္မ၊ ၆။ ၈၊ ၇၄။ ဟာဟံ။ ဝိ၊ ၁။
၁၇၈။ ဒွါဟံ။ အံ၊ ၁။ ၆၂။ ဒိန္နာဟံ။ အံ၊ ၁။
၆၃။ နာဟံ။ အံ၊ ၁။ ၁-၇။ ယထာ ယထာဟံ။
ဝိ၊ ၁။ ၁၃-၁၄။ ယဒိ ပနာဟံ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၉။ ယ-
မဟံ။ ဝိ၊ ၁။ ၈၃။ အံ၊ ၁။ ၅၇၁။ ယေသာဟံ။
ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၃၈၂။ သစ္စာဟံ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၇၇။ သဗ္ဗ-
ဝိဒ္ဓဟမသ္မိ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၂။ သာဇာဟံ။ ဝိ၊ ၁။ ၈။
သာဝကောဟမသ္မိ။ ဝိ၊ ၃။ ၄၇။ သုမုတ္တာဟံ။
ဝိ၊ ၁။ ၃၃။ သေယျောဟမသ္မိ။ အံ၊ ၁။ ၄၉၆။
ဟန္တ ခူဟံ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၀၇။ ဟန္တာဟံ။ ဝိ၊ ၁။
၃၀-စသည်တည်း) အဟကဉ္ဇ စိတ္တဝသာနဂါ
ဘာသိတံ (ဘာသိဿံ)။ နိတိ၊ သုတ္တံ၊ ၃၁၉။
နိတိ၊ ပဒ၊ ၃၈၄။

(ပ၊ ၁) စိဝရဉ္ဇ ခေါ မယ် ပဋိဂ္ဂဏှာမ။
ဝိ၊ ၁။ ၃၂၅။ န စ မယ် ဘန္တေ ပိဏ္ဏကေန
ကိလမာမ။ ဝိ၊ ၃။ ၄၉၈။ မ၊ ၁။ ၂၆၆။ မယေ-
ကရတ္တံ ဝိပွဝသိမ္မ လုဒ္ဓ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၃၁။ မယေ-
ကရတ္တန္တိ မယ် ကေရတ္တံ။ ဇာ၊ ၄။ ၄၄၄။
ကထံ အဗ္ဗေ ကရောမသေ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၂၁။
အဗ္ဗေတိ အဗ္ဗေ မနုဿဇာတိကာ သမာနာ
ကထံ တိရစ္ဆာနဂတသမ္ပန္တံ ကရောမ။ ဇာ၊ ၄။
၇။ ၇။ စတုသစ္စံ ဖုသိမ္မ နော။ အပ၊ ၂။ ၂၇၇။

(ဒု၊ ၆) ဥပါသကံ မံ ဘဝံ ဂေါတမော
(ဘဂဝါ)ဓာရေတု။ ဝိ၊ ၁။ ၇။ ဝိ၊ ၁။ ၈၀၊ ၁၀၃၊
၁၁၇။ အံ၊ ၁။ ၁၅၇။ အက္ခောန္တိ မံ အဝိမံ။
အဇိနိ မံ အဟာသိ ဖေ။ ဝိ၊ ၃။ ၄၉၆။ ဓမ္မ။
၁၃။ မမံ ဟိ ဝေါ ဘိက္ခုဝေ အနုဿရတံ။
သံ၊ ၁။ ၂၂။ ဒုရတောဝ မမံ ဒိသ္မာ။ အပ၊ ၂။
၂၄၆။ မမဉ္ဇ ဒိသ္မာ ပဝစ္စကာယံ။ ဇာ၊ ၁။
၁၄၉။ (ဒု၊ ၁) အယဉ္ဇ ပြာဟူဏော အဗ္ဗေ
အရဟန္တဝါဒေန သမုဒါဓရတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၄၂။
အဗ္ဗေ တေဒဝေါ။ သံ၊ ၁။ ၁၁၉။ အသ္မာ-
ဘိဗ္ဗန္တိ နော အနေကာ (သံ၊ ၁။ ၁၄၅။
ဇာ၊ ၁။ ၁၆၃)တိ အနေကဇနာ အဗ္ဗေ အဘိ-
ဗ္ဗန္တိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၁-၂။ (-ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၃၃၈။)
ဥပါသိကာယော နော ဘဂဝါ ဓာရေတု။
ဝိ၊ ၃။ ၂၅။ မာ နော အဇ္ဇ ဝိကန္တိ သူ။ ဇာ၊
၂။ ၉၃။

(တ၊ ၆) သာမယာ ပေါသေတဗ္ဗာ။ ဝိ၊ ၁။
၃၀။ မယာ သဒ္ဓိံ မန္တရေါ။ ဝိ၊ ၁။ ၈၈။ ကိစ္ဆေန
ဖေ အဓိဂတံ။ ဝိ၊ ၃။ ၅။ ၇။ ဝိ၊ ၂။ ၃၁။ မ၊ ၁။
၂၂၄။ သံ၊ ၁။ ၁၃၈။ ဂါထာဘိဂီတံ ဖေ
အဘောဇနေယျ (သံ၊ ၁။ ၁၆၉၊ ၁၇၅။ သုတ္တနိ။
၂၉၂)န္တိ အာဒိသု မယာတိ အက္ခော။ ဝိ၊ ၄။ ၁။
၂၈။ မ၊ ၄။ ၁။ ၅။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၅။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၅။
ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၀။ (တ၊ ၁) ကထံ န ခေါ
အဗ္ဗေဟိ ပဋိပဋိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၄၂-၃။ ဝိ၊ ၃။
၁၇၀။ အတိထိ ခေါ ပနဗ္ဗေဟိ သက္ကာတဗ္ဗာ။
ဝိ၊ ၁။ ၁၂၆။ အသ္မာဘိပရိမိက္ခောသိ။ အပ၊ ၂။

၂၁၇။ န နော ဝိဝါဟော နာဂေဟိ၊ ကတ-
ပုဗ္ဗော ကုဒါစနံ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၂၁။

(စ၊ ဇ) ပဗ္ဗဇ္ဇာ မမ ရုစ္စတိ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၅၂။
ဒေဟိမံ ရတနံ မမ (မမံ)။ ဇာ၊ ၂။ ၂၂၄။
ဒေဟိ ဣမံ ရတနံ မမံ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၂၅။ ကေန
တေ ဒေန္တိ ဣရန္တတိ မမံ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၇၉။
ဇာ၊ ၄။ ၁၆၆။ န မယံ ဒဿတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၆၄။
မယံ ဂါမဝရံ ဒေဟိ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၇၀။ ဒေဟိ
မေ အာဝုသော အာနန္ဒ ဝိနိစ္ဆယံ။ ဝိ၊ ၁။
၈၄။ ဒေဝါဟိ မေ ဂါမဝရာနိ ပဉ္စ။ ဇာ၊ ၁။
၂၂၇။ ပုတ္တေ မေ ဒေဟိ ယာစိတော (ဇာ၊
၂။ ၃၄၉)တိ မယာ ယာစိတော တဝ ပုတ္တေ
မယံ ဒါသတ္ထာယ ဒေဟိ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၃၂၁။
သာဓု မေ ဘန္တေ ဘဂဝါ သံခိတ္တေန ဓမ္မံ
ဒေသေတူ (သံ၊ ၂။ ၁၆၂၊ ၂၇၅။ အံ၊ ၁။
၅၇၁)တိ အာဝိသု မယန္တိ အတ္ထော။ ဒိ၊ ၄။ ၁။
၂၈။ မ၊ ၄။ ၁။ ၅။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၅။ (စ၊ ဗ) အမ္ဗာ-
ကမ္ပေတံ ခမတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၆၇-၈။ တေ အမ္ဗာ-
ကမ္ပိ ရုစ္စတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၆။ ဒေသာဝုသော
အမ္ဗာကံ ဣမာနံ စိဝရာနိ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၇၉။ ခန္တိ-
ရသ္မာက ရုစ္စတိ။ ဇာ၊ ၁။ ၆၁။ အသ္မာကံ ဝေ-
ရူပေသု ဌာနေသု အဓိဝါသနခန္တိယေဝ
ရုစ္စတိ။ ဇာ၊ ၁။ ၂။ ၁၉၀။ အသ္မာကံ အဓိ-
ပန္နာနံ၊ ခမသု ရာဇကုဉ္စရ။ ဇာ၊ ၂။ ၉၈။ အပ-
ရာဓမ္မဇာနန္တိ၊ ခမ အပ္ပံ ဝိနာယက။ အပ၊
၂။ ၂၇၃။ သဝိဘဇေတ နော ရဇေန။ ဒိ၊ ၂။
၁၈၈။

(မိ၊ ဇ) အညော န ကော တေ ပဋိမန္တ-
ကော မယာ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၀၅။ မယာ အညော
ကော တဝ ပဋိမန္တကော ပဋိဝစနဒါယကော။
ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၁၈။ (မိ၊ ဗ) အတ္ထိ ခေါ ဘိက္ခု-
စတ္တာရော မဟာရာဇာနော အမ္ပေဟိ အဘိ-
က္ကန္တတရော စ ပဏိတတရော စ။ ဒိ၊ ၁။ ၂၀၈-
၉။ ကောသု နာမ္ပမ္ပေဟိ အညော ကောစိ
အတ္ထိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၀။

(ဆ၊ ဇ) တေန ဟိ ဘော မမပိ သုဏာထ။
ဒိ၊ ၁။ ၁၂၄။ တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာ-
နံ ဘိက္ခုနံ ရတ္တညနံ ယဒိဓံ အညာသိ-
ကောဏ္ဍညော။ အံ၊ ၁။ ၂၃။ (- ၂၄၊ ၂၇။)
မမ ဝါ ဘိက္ခဝေ ပရေ အဝဏ္ဏံ ဘာသေ-
ယျ။ ဒိ၊ ၁။ ၃။ မမ ဟိ ဝေါ ခေဂ္ဂံ ဥလ္လော-
ကယတံ...ပဟိယိသတိ။ သံ၊ ၁။ ၂၂၀။ အာ-
ဝုသော မယံ စိဝရံ ကေန အဝဟဋ္ဌံ။ ဝိ၊ ၁။
၇၁-၂။ ကိလေသာ ဈာပိတာ မယံ။ အပ၊ ၂။
၂၂၄၊ ၂၉၇။ ယော အပ္ပံ အနုကမ္ပကော (ထေ-
ရ၊ ၃၄၈)တိ ယော သတ္တာ မယံ အနုဂ္ဂါဟ-
ကော။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၄၂၇။ (မောဂါသျှ၊ ၂။
၂၃၀-၁) ယင်း အပ္ပံကို ဗဟုဝုဇ်ဟု ဆို၏။) ဝေ
မေ ရူပံ ဟောတူ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၈။ သံ၊ ၂။ ၅၅။ (ဆ၊
ဗ) အမ္ဗာကံ ပုတ္တေါ အမ္ဗာကံ ခမ္မော။ ဝိ၊ ၁။
၂၇၁။ အတိထိမ္ဗာကံ သမ္ပေတော ဂေါတမော။
ဒိ၊ ၁။ ၁၂၆။ အမ္ဗာကဉ္စ ပန ကုလာနတ္ထိ ကော-
စိ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော။ ဝိ၊ ၄။
၃၃၆။ အမ္ဗာကန္တိ အမ္မေသု၊ အမ္ဗာကံ ကုလ-
တောတိ ဝါ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၁၀။
ဣဓ ဘန္တေ အမ္ဗာကံ ယော ပဌမံ ဂါမတော
ပိတ္တာယ ပဋိက္ကမတိ။ ဝိ၊ ၃။ ၄၉၉။ မ၊ ၁။ ၂၆၇။
အမ္ဗာကန္တိ အမ္မေသု တိသု ဇနေသု၊ မ၊ ၄။ ၂။
၁၄၃။ အမ္ဗာကဉ္စေဝ သော သေဋ္ဌော။ ဇာ၊
၂။ ၈၉။ အမ္ဗာကဉ္စေဝါတိ ဆန္ဒဝုတိယာ ဟံ-
သသဟဿာနံ။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၃၇၄။ သော
အသ္မာက ခမ္မတာ။ ဇာ၊ ၁။ ၄၄။ အသ္မာကဉ္စိ
မက္ကဋ္ဌာနံ နာမ သော ခမ္မတာ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။
၆၅။ မတ္တိ အသ္မာက မာတရံ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၅၅။
ဉာဏံ အပ္ပံ မဟာဝီရ၊ ဥပ္ပန္နံ တဝ သန္တိကေ။
အပ၊ ၂။ ၂၇၂။ တသ္မာဟိ အပ္ပံ ဒဟရာ န
ပိယျရေ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၃၄-၅။ သော နော ဘဂဝါ
သတ္တာ။ ဝိ၊ ၃။ ၅၃-၄။ သတ္တာ နော ဘဂဝါ
အနုပ္ပတ္တော။ ဝိ၊ ၃။ ၄၉၇။ မ၊ ၁။ ၂၆၆။

(သ၊ ဇ) ယဿ ခေါ အမ္မဋ္ဌ မယိ ကင်္ခါ
ဝါ ဝိမတိ ဝါ သော မံ ပဉ္စေန။ ဒိ၊ ၁။ ၉၈။

ဟေ တံ မာလုကျပုတ္တ မယံ ပြဟ္မစရိယံ စရ။
မ၊ ၂။ ၉၁။ (သ၊ ဗ) - နတ္ထိ စေတံ အမေသု၊
န စ ပနေတံ အမေသု သံဝိဇ္ဇတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၃။
ဟောတု ဂိဒ္ဓိ တဝ'မသု (တဝ'သုသု။ သိ၊
သု၊ ၁)။ ဇာ၊ ၁။ ၈၅။ တဝ'မသုတိ တဝ
အမေသု ဂိဒ္ဓိ ဟောတု။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၃၆၅။ န
စာယံ ကိဉ္ဇိရသ္မာသု။ ဇာ၊ ၂။ ၈၈။ ကိဉ္ဇိရသ္မာ-
သုတိ ကိဉ္ဇိ အမေသု။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၃၇၂။ ကတ-
မသ္မာသု တံ တယာ။ အတ္ထိရသ္မာသု ယာ-
တဝ။ ဇာ၊ ၂။ ၈၉။ ကတ'မသ္မာသုတိ ကတ
အမေသု။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၃၇၅။ ယာန'သ္မေသု
(ယာန'သ္မာသု၊ သိ၊ သု၊ ၁၊ ၈) န ဝိဇ္ဇန္တိ။ ဇာ၊
၂။ ၉၈။ ယာန'သ္မေသုတိ ယာနိ ဝိဇ္ဇာနိ
အမေသု န ဝိဇ္ဇန္တိ။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၄၀၄။ (နိတိ၊
သုတ္တ။ ၄၃၈။ မောဂ်၊ ၂။ ၂၀၃-လည်း ကြည့်။)

အမူ (န) [အမ + ဟ။ အမတိ ပဝတ္တတိတိ အမံ၊
အသ္မာ။ က္ခာဒိ။ ၂၂၂။ အဓ္မိန-သံ] ကျောက်၊
ကျောက်ခဲ။ အသ္မ (သုတ္တနိ။ ၃၄၃။ က-မူ) ကြည့်။

အမူ (ကြိ) အတ္ထိ ၂ ကြည့်။

အမူမယ (တိ) [အမူ + မယ] ကျောက်ဖြင့် ပြီး
သော။ အသ္မမယ (ဓမ္မ၊ ၃၇။ က-မူ) ကြည့်။

အမူယောဂ (ပု) [အမူ + ယောဂ] အမူ-သဒ္ဓါ-
အဟံ၊ မယံ-ဟူသော ပုဒ်တို့-နှင့် ယှဉ်သော
ကြိယာ၊ အမူယောဂ ကြိယာ၊ (ဝတ္ထေမိ၊
ဂစ္ဆာမိ၊ ဂစ္ဆာမ-စသည်။) အဟံသဒ္ဓယောဂ-
တော ဟိ သဗ္ဗတ္ထ အမူယောဂေန ဝစေနတ္ထော။
သိ၊ ဇိ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၂၀။

အမူသု (အ-လိင်) [အမူ + သု] ငါတို့၌။ အမူ ကြည့်။

အမူသေ (ကြိ) အတ္ထိ ၂ ကြည့်။

အမူာ (ကြိ) အတ္ထိ ၂ ကြည့်။

အမူာကံ (အ-လိင်) [အမူ + နံ] (က) ငါတို့အား။
(ခ) ငါတို့၏။ (ဂ) ငါတို့တွင်။ အမူ ကြည့်။

အမူာက (တိ) [အမူ + က။ ဒိသန္တညေပိ ပစ္စ-
ယာ-သုတ်ဖြင့် လူ-အနက်၌ က-ပစ္စည်း

သက်၊ တဒမိနာဒိနိ-သုတ်ဖြင့် အမူ-ကို အမူာ-
က-ပူ။ မောဂ်၊ သု၊ ၄။ ၃၃။ ငါတို့၏ဥစ္စာဖြစ်
သော။ သူ။ ငါတို့ဖက်သား။ န ဒါနိ တံ
အမူာက (သံ၊ ၁။ ၄၂၅) နှိ လူဒါနိ တံ အမိတ္တ-
ဟတ္ထံ ဂတော န အမူာကံ သန္တကောတိ
အတ္ထော။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၁။

အမူာဒိက္ခ (တိ) [အမူ + ဒိသ + ခိက္ခ။ မောဂ်၊
၃။ ၈၈။ အမူ + ဒိသ (ဒုသ၊ ကစ္စည်း၊ နိတိ) +
ကိ။ မာဒိက္ခ။ ကစ္စည်း။ ၆၄၂။ နိတိ၊ သုတ္တ။
၁၂၆၉။ ရှု၊ နာ-၃၆၃) နှင့် ယှဉ်ကြည့်။] ငါကဲ့
သို့ ရှုအပ်သော။ သူ၊ ငါလိုလူ၊ တုမာဒိ၊ အမူာဒိ၊
တုမာဒိက္ခော၊ အမူာဒိက္ခော၊ တုမာဒိသော၊
အမူာဒိသော။ မောဂ်၊ ၃။ ၈၈။

အမူာဒိသ (တိ) [အမူ + ဒိသ + က (ကိ)] အမူာ-
ဒိက္ခနှင့် အနက်တူ။ ကော အမူာဒိသေ ဥဂ္ဂ-
ဟာပေတု သမတ္ထော။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၇၆။ (- သံ၊
၄။ ၁။ ၄၂။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၁၅၂။) အမူာဒိက္ခ-လည်း
ကြည့်။

အမူာဒိ (တိ) [အမူ + ဒိသ + ခိ] အမူာဒိက္ခနှင့်
အနက်တူ။ ၎င်း ကြည့်။

အမူိ (ကြိ) အတ္ထိ ၂ ကြည့်။

အမေ (အ-လိင်) [အမူ + ယော] (က) ငါတို့
သည်။ (ခ) ငါတို့ကို။ အမူ ကြည့်။

အမေသု (အ-လိင်) [အမူ + သု] (က) ငါတို့၌။
(ခ) ငါတို့တွင်။ အမူ ကြည့်။

အမေဟိ (အ-လိင်) [အမူ + ဟိ] (က) ငါတို့
သည်။ (ခ) ငါတို့ဖြင့်။ (ဂ) ငါတို့နှင့်။
(ဃ) ငါတို့မှ။ (င) ငါတို့ထက်။ အမူ
ကြည့်။

အယံ (ပု၊ သိ) [ဣမ + သိ] ဤယောက်ျား-ဤ
မိန်းမ (စသည်) သည်။ ဣမ-ကြည့်။

အယ (ပု) [ဣ (= ဇ၊ အယ) + အ] (၁) သံ။
(၂) ကုသိုလ်ကောင်းမှု။ (သုခ၏ဖြစ်ရာ-လူ
နတ် နိဗ္ဗာန် စည်းစိမ်ချမ်းသာတို့၏ ဖြစ်

ကြောင်း-ဖြစ်သော ကုသိုလ် ကောင်းမှု။)
(၃) ချမ်းသာသုခ။ (ကုသိုလ်ကောင်းမှု
ကြောင့် ဖြစ်သော-ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုသူ
တို့သည် ခံစားခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်
ရောက်အပ်သော-ဣဋ္ဌာရုံ၏ အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်
တတ်သော မိမိဖြစ်ရာ သတ္တဝါကို ပြည့်မြှ်တိုး
ပွားစေလျက်သာ ဖြစ်တတ်သော-သဘော
တရား၊ ချမ်းသာသုခ။) (၄) သုဂတိ (လူ့
ပြည်၊ နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်)။ (၅) သာယာ
ဖွယ် တရား (သုခဝေဒနာ၊ သောမနဿ-
ဝေဒနာ၊ ဣဋ္ဌာရုံ)။ (၆) ကြီးပွားခြင်း။
(၇) အကြောင်းတရား။

(၁) အယောတိ ကာဠလောဟံ၊
အယတိ နာနာကမ္မာရကိစ္စေသု ဥပယောဂံ
ဂစ္ဆတိတိ အယော။ နိတိ၊ ဇာ။ ၁၄၀။ ပဟူတံ
အယံ ဆဒ္ဓိတံ ဒိသု။ ဒီ၊ ၂။ ၂၇။ အယန္တိ
ကာဠလောဟံ။ ဒီ၊ ၂။ ၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၄၁။ အယသော ပဋိကုဋ္ဌိတော။ မ၊ ၃။
၂၀၅၊ ၂၂။ အံ၊ ၁။ ၁၄၀။ အဘိ၊ က။ ၄၃၂။
ပေတ။ ၁၃၄။ ဇာ၊ ၂။ ၆၀။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။
၂၆၇။ အယသောတိ ဥပရိ အယပဋ္ဌေန
ဆာဒိတော။ မ၊ ၄။ ၁၅၁။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၂။
အယသော ပဋိကုဋ္ဌိတန္တိ အယောပဋ္ဌလေ-
နေဝ ဥပရိ ပိဟိတံ။ ပေတ၊ ၄။ ၄၉။ အယ-
သောတိ ဥပရိ နဝယောဇနိကေန အယပဋ္ဌေန
ဆာဒိတော။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၇၇။ အယသော
ပဋိကုဋ္ဌိတာတိ သဗ္ဗေပိ နဝယောဇနိကေန
အယကပါလေန ပဋိစ္စန္ဒာ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၈။
မနုဿာ တိခိဏံ အယံ အယေန
သုဗ္ဗသိတာ တံ အယရုဏ္ဏံ...ခါခါပေန္တိ။ မ၊
၄။ ၂။ ၂၂။ တိခိဏံ အယန္တိ ဝေကန္တကသ-
ဒိသံ သာရအယံ၊ အယေနာတိ အယောဆိ-
သကေန။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၀။ (-သံ၊ ၁။ ၇၇။
အံ၊ ၂။ ၁၃။ အဘိ၊ ဝိ။ ၈၄။ ဓမ္မ၊ ၄၈။ ဇာ၊ ၁။
၃၁၀။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၇-က။ မ၊ ၄။ ၃။ ၅၇။ သံ၊ ၄။ ၁။
၁၃၇။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၈၈။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၆။ အဘိ၊

၄။ ၂။ ၆၀။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၂၂။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၃၈၃။
ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၃၆၉။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၂၃။ မ၊ ၄။ ၁။
၆၉။ မ၊ ၄။ ၃။ ၃၄။ ဓူလ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၄။ ဓာနံ။
ဓာနံ၊ ၄။ ၄၉၃။)

(၂) သဂ္ဂမောက္ခဟေတုဘူတာ ပုည-
သမ္ပတာ အယာ အပေတက္ကာ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။
၁၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၅၇။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၈၇။ ဝိဘာ-
ဝိနိ၊ ၁။ ၆၁။ ဧတိ ဣသုဘ သုခန္တိ အယော၊
ပုညန္တိ အာဟ “ပုညသမ္ပတာ အယာ”တိ။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၀၆။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၈၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၄။ ၂။ ၆၁။ တိသော သမ္ပတ္တိယော အယန္တိ
ဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္တိ ဧတေနာတိ အယော၊
ပုညောတိ အာဟ “ပုညသမ္ပတာ အယာ”-
တိ။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၂။ ၂။ (၃) အနက်မှ သံ၊ ၄။
၂။ ၁၀၄-လည်း ကြည့်။

(၃) အယောတိ သုခံ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၉၉။
အယတော သုခတော အပေတာတိ အပါ-
ယာ၊ နိရယာအယော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၀။ ပုည-
ကမ္ပတော ဧတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ အယော၊ သုခံ။
ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၃။ ပုညတော အယတိ ဂစ္ဆတိ
ပဝတ္တတိ၊ ပုညကာရိဟိ ဝါ အယိတဗ္ဗော
ဧတဗ္ဗော ပတ္တဗ္ဗော အနုဘဝနဝသေနာတိ
အယော၊ သုခန္တိ အာဟ “အယတော
သုခတော”တိ။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၂။ ၂။ ဧတိ ဣဋ္ဌ-
ဘာဝေန ပဝတ္တတိတိ အယော၊ သုခံ။ ဒီ၊ ၄။
၃။ ၁၂။ ယဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တံ ဗြူဟေန္တောယေဝ
ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ အယော၊ သုခံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၉။
ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၂၄၄။ အပါယောတိ အယေန
သုခေန၊ သုခဟေတုနာ ဝါ ဝိရဟိတော။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၄။ (- နေတ္ထိ၊ ဝိ။ ၁၆၆။)

(၄) တိရစ္ဆာနယောနိ ဟိ အပါယော
သုဂတိယာ အပေတက္ကာ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၇။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၅၇။ (၅) နတ္ထိ ဧတ္ထ အဿာဒ-
သညိတော အယောတိ နိရယော။ ဝိ၊ ၄။ ၁။
၁၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၅၇။ ဣယတိ အဿာဒိ-
ယတိတိ အယော၊ အဿာဒေါတိ အာဟ

“အသာဒသညိတော အယော”တိ။ သာ-
ရတ္ထံ။ ၁။ ၄၀၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၆၁။

(၆) န အယောတိ အနယော၊ အဝဇ္ဇိ-
ယာ တေ နာမံ။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၁၀၆။ အယနံ
ဝဇ္ဇနံ အယော၊ တပုဋိက္ခေပေန အနယောတိ
အာဟ “အဝဇ္ဇိယာ တေ နာမံ”န္တိ။ ဒီ၊ ၁။
၂။ ၁၂၂။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၁၆၁ (- သံ၊ ၁။ ၂။ ၁၁၃။
မဟာနိ၊ ၄။ ၃၇။) (၇) အနက်ဇိသာဓက-
ကိုလည်း ကြည့်။ (၈) အယေ (၉) ဣရိယ-
နတော။ မ၊ ၁။ ၁။ ၂၂။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၂၃။ အဘိ၊
၁။ ၁။ ၃၀၄။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁။ ၄။ ဒီ၊ ၁။ ၁။ ၁၃။ မ၊ ၁။
၁။ ၁။ ၁၃။ အယေတိ ဝဇ္ဇိယံ အတ္ထေ၊ ၂။ ၁။ ၁။ ၁။
မ၊ ၁။ ၁။ ၆၂။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၂၀၂။ အယ-သဒ္ဓေါ
ပန ကာရဏံ ဒီပေတိ။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၁။ ၁။

အယကဏ္ဍက (ပ) [အယ+ကဏ္ဍက] (က)
သံဆူး။ (ခ) သံကောကံဆူး။ (၄င်းသည်
ပါဠိလို ပပတာ-ဟု ခေါ်သော လက်နက်ကို
ပုံသဏ္ဌာန်ပေါ်အောင် ဖော်ပြသော စကား
သာ ဖြစ်၏။ ပပတာ-ကို မိန်းမဟု ဆာသာ
ပြန်ကြ၏။ ရေထဲမှ လိပ် (ငါး-စသည်)ကို
ပစ်လွှတ်ထိုးစိုက်၍ ပမ်းယူဖို့အတွက် လက်
နက် တမျိုးတည်း။ ၄င်း၏ ခေါင်းပိုင်းမှာ
ကဏ္ဍိကသလ္လ(နားရွက်-စဉ်းသွား-အထစ်-
ပါရှိသောမြား) နှင့် ပုံသဏ္ဌာန်တူ၏။ ကိုယ်
ပိုင်း၌ တုတ်လျှိုသွင်းဖို့ရာ အခေါင်း ပါရှိ၏။
ငါး လိပ်တို့ကို ပစ်လွှတ် ထိုးစိုက် ပြီးနောက်
ပြန်ဆွဲယူနိုင်အောင် ကြိုးရှည်ရှည်လည်း တပ်
ထား၏။) (က) အယကဏ္ဍကေ ဝါ ပကတိ-
ကဏ္ဍကေ ဝါ ဘူမိယံ ကောဇ္ဇေတွာ တတ္ထ စမ္ပ
အတ္ထရိတွာ ဌာနစက်မာဒိနိ ကရေတိ။ ဒီ၊ ၁။
၁။ ၂။ ၉၄။ မ၊ ၁။ ၁။ ၃၇။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၂၄၆။
အဘိ၊ ၁။ ၁။ ၃။ အယကဏ္ဍကေတိ အယော-
မယကဏ္ဍကေ။ သီ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၃၇။ (ခ)
ပပတာ ဝုစ္စတိ ဒီသရဇ္ဈကဗဒ္ဓေါ အယကန္တ-
ကောသကေ (အယကောသကေ၊ ၁။ ၁။ ၁။) အတ္ထ
ပဝေသေတွာ ဂဟိတော ကဏ္ဍိကသလ္လ-

သဏ္ဌာနော အယကဏ္ဍကော။ သံ၊ ၁။ ၂။
၁၉၀။ အယကဏ္ဍကောတိ အယောမယ-
ဝက်ကဏ္ဍကော။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၁၇၄။

အယကန္တကောသက (ပ၊ န) [အယကန္တ+
ကောသက] သံဆိမ်။ (အယကဏ္ဍက (ခ)
အနက်၌ ပြခဲ့သောလက်နက်၏ အခေါင်းပါရှိ
သော ကိုယ်တည်တည်း)။ အယကဏ္ဍက
(ခ) ကြည့်။ ဇူကာ၌ အယကောသကေ-
ဟု ပါရှိ၏။ ကန္တ-ပုဒ် မပါ။ သံလိုက်ဟူသော
အနက်ကို ဟောသော အယောကန္တ-ပုဒ်
ရှိသေး၏။ (နိတိ၊ ပဒ၊ ၁၇၇။)

အယကန္တပါသာဏ (ပ) [အယကန္တ+ပါသာဏ]
သံသည် နှစ်ဆက်အပ်သော - သံကို နှစ်သက်
သော - ကျောက်။ သံလိုက်ကျောက်။ တတ္ထ
အယကန္တပါသာဏေဟိ ပရိစ္ဆိန္နိတွာ ကတ-
စက်မော အတ္ထိ။ မ၊ ၁။ ၁။ ၂၃၇။ သံ၊ ၁။ ၁။
၂၂။ အယောကန္တ-လည်း ကြည့်။

အယကပလ္လ (န) [အယ + ကပလ္လ] သံအိုး
ကင်း။ သီသိယာဝ ကဏ္ဍသက္ကလိတော ဥပရိ
အယကပလ္လံ ပါဝိသိ။ ဓမ္မ၊ ၁။ ၁။ ၉၅။ တဿ
ပိဋိယမာနဿ ခုဟိရံ ဂဋိတွာ အယကပလ္လံ
ပူရေတိ။ ဇာ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၉၂။

အယကပါလ (ပ၊ န) [အယ+ကပါလ] သံအိုး
ကင်း။ သံအုပ်ဆောင်း။ သဗ္ဗေပိ နဝယော-
ဇနိကေန အယကပါလေန ပဋိစ္ဆန္တာ။ ဇာ၊ ၁။
၁။ ၂။ ၉၀။

အယကလာပ (ပ) [အယ+ကလာပ] သံချောင်း
- အပေါင်း - အစည်း။ ဣဓ ပန အယ-
ကလာပါဒိဝသေန ဥပမံ အနာဟရိတွာ။
သံ၊ ၁။ ၂။ ၁၁၃။

အယကာရ (တိ) [အယ+ကာရ+ဏ] ပန်းဘဲ
သမား။ သုသိက္ခိတာ စ နံ အယကာရာ
ဗဟုဟတ္ထကမ္မဗ္ဗလံ လဘိတွာ ကရေန္တိ။
မ၊ ၁။ ၁။ ၂၂၅။ အယကာရာ ကမ္မာရကာရ-

ကော။ သီ၊ဋီ၊သစ်။ ၂။ ၃၄။ (-မိလိန္ဒ။ ၃၁၅။)
ဒီ၊ဋ္ဌ ၁။ ၁၃၄-လည်း ကြည့်။

အယကုဋ္ဌ(ပု၊န) [အယ+ကုဋ္ဌ] သံတူ။ ဣမံ အယ-
ကုဋ္ဌံ ဂဟေတွာ။ ဇ၊ ၁။ ၁၅၁။ ၁၂၄။ တေ ဒုရတ္ထ-
ဘာဝါ သတ္တာ အယကုဋ္ဌေဟိ မတ္တကေ
ဘိဇ္ဇမာနေ ဝမန္တိ။ ဇ၊ ၁။ ၅၅။ ၂၉၄။ ဣမိနာ
တေ ဇလိတေန အယကုဋ္ဌေန သိသံ ဘိန္နိ-
ဿာမိ။ ဇ၊ ၁။ ၆၆။ ၂၁၄။ ဇလိတံ အယကုဋ္ဌံ
အာဒါယ။ ဇ၊ ၁။ ၇၂။ ၁၀၁။

အယကုဋ္ဌဇာတက (န) [အယ+ကုဋ္ဌ+ဇာတက]
အယကုဋ္ဌဇာတ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဇာတက-
ပါဠိ၊ ၄-နိပါတ်၊ ၅-ဝဂ်၊ ၇-ဇာတ်။ ဘုရား
အလောင်းတော်သည် ဗြဟ္မဒတ်မင်း၏ သား
ဖြစ်၍ ခမည်းတော် နတ်ရွာစံသောအခါ၌
တရားနှင့်အညီ မင်းပြုသည်။ ထိုအခါ၌ လူတို့
သည် သိုး၊ ဆိတ် စသော သတ္တဝါများကို
သတ်၍ နတ်တို့အား ပူဇော်ပသကြသည်။
အလောင်းတော်က သတ္တဝါများကို မသတ်ရ
ဟု အမိန့်ထုတ်ပြန်သောအခါ နတ်တို့သည်
ပူဇော်ပသမှု မရကြသဖြင့် စိတ်ဆိုးကြ၍
အလောင်းတော်အား သတ်ရန် ဘီလူးတ
ယောက်ကို စေလွှတ်လိုက်သည်။ ထိုဘီလူး
သည် ထောင်ထွတ်ပမာဏရှိ ရဲရဲပြောင်သော
သံတူကြီးဖြင့် ထုသတ်ရန်သွား၍ ဘုရား
လောင်း၏ အိပ်ရာထက်၌ တည်သောအခါ
သိကြားမင်းသည် ထိုအကြောင်းကိုသိ၍ ဝရ
ဇိန်လက်နက်ကို ယူပြီး ဘီလူးအထက်၌ ရပ်
တည်သည်။ ဘီလူးသည် သိကြားမင်းကို
ကြောက်သောကြောင့် ဘုရားလောင်းကို
မသတ်တော့ပေ။ သိကြားမင်းသည် ဘီလူးကို
နှင်ထုတ်၍ ဘုရားလောင်းအား စောင့်
ရှောက်မည့် ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားကာ
မိမိနေရာသို့ ပြန်သွားလေသည်။ ဤဇာတ်
ကို လောကအကျိုး ကျင့်ဆောင်ခြင်းကို
အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။ ဇ၊ ၁။
၁၁၇။ ဇ၊ ၁။ ၂။ ၁၃၄-၅။

အယကောသက (ပု၊န) [အယ+ကောသက]
သံပြိုင်ပြီးသော အအိမ်။ အယကောသကေတိ
အယောမယကောသကေ။ သံ၊ဋီ၊ ၂။ ၁၇၄။
အယကဏ္ဍက (ခ) နှင့် အယကန္တကောသက-
လည်း ကြည့်။

အယကုဂဟိတက (တိ) [န+ယကွ+ဂဟိတ+
က] ဘီလူး-မဖမ်းစား-မပူးဝင်-မဖမ်းယူ
-အပ်သောသူ။ အဒေဝသတ္တ-ကြည့်။

အယကုန္ဒ (ပု) [အယ+ခန္ဒ] သံတုံး။ သံခဲ။ သော
ဟိ အန္တောဥဒကေ အယကုန္ဒံ ကောနေတွာ
တတ္ထ သာရဒါရုံ ယဋ္ဌိ* ဗန္ဓိတွာ ဩဒ္ဓိတော။
ဇ၊ ၁။ ၄၅။ ၄၁၆။

အယခါဏုက (ပု၊န) [အယ+ခါဏု+က] သံ
ငုတ်။ နဂံလဗဒ္ဓံ အယသင်္ခလိကံ အယခါဏု-
ကေ ဗန္ဓေယျာထ။ ဇ၊ ၁။ ၄၅။ ၈၃။

အယဂုဋ္ဌ (ပု) [အယ+ဂုဋ္ဌ] သံတွေခဲ။ ပါသာ-
ဏနိမိတ္တေ အယဂုဋ္ဌောပိ ပါသာဏသင်္ချမေဝ
ဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၃။ ၃၁၉။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၀၁။

အယဂုဋ္ဌမဏ္ဍလ (န) [အယ+ဂုဋ္ဌ+မဏ္ဍလ] သံ
တွေခဲအဝိုင်း။ အယဂုဋ္ဌဝဿ-ကြည့်။

အယဂုဋ္ဌဝဿ (န) [အယ+ဂုဋ္ဌ+ဝဿ] သံတွေခဲ
မိုး။ လောဟကုဋ္ဌဝဿန္တိ အယဂုဋ္ဌဝဿ။
တဒါ ဟိ ရတနမတ္တာနိ ဒိယဓရတနမတ္တာ-
နိပိ တိခိဏံသာနိ အယဂုဋ္ဌမဏ္ဍလာနိ ဣ-
တော စိတော စ နိပတန္တာ မနုဿာနိ
သင်္ချရာနိ ခဏ္ဍခဏ္ဍကာနိ အကံသု။ မ၊ ၃။ ၃၅။

အယဂုဋ္ဌိကာ (ထိ) [အယ+ဂုဋ္ဌိကာ] သံတွေခဲ။
သက္ခရာ ဝါ အယဂုဋ္ဌိကာ ဝါ။ အံ၊ ၁။ ၂။
၁၀၅။

အယဂူထ (ပု၊န) [အယ+ဂူထ] သံချေး။ စမ္ပ-
ကာရာ ဥဒကေ တိပုလံ အယဂူထဉ္စ ပက္ခိ-
ပိတွာ စမ္ပံ ကာဠံ ကရေန္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။
၈၂။

အယစက္က (န) [အယ+စက္က] သံစက်ဝန်း။ ခုရ-
ခေရံ အယစက္ကံ တဿ မတ္တကေ ပုနုပ္ပုနံ
ပတနဝသေန ဘမန္တံ ဒိဿှာ ဝေမာဟ။ ဇာ၊
ဋ္ဌ၊၁။၄၃၈။

အယစုက္က (ပ) [အယ+စုက္က] သံမှန်း။ တသ္မိ-
အယစုက္ကေန ဝါ အာဏိယာ ဝါ ပဋိပါကတိ-
ကေ ကတေ ဒဿာဟဗ္ဘန္တရေ ပုန အဓိဋ္ဌာ-
တဗ္ဗော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၃၉။
အန္တော အယစုက္ကံ ပက္ခိပိတော ဂဏန္တော တံ
ပစ္စာဘာဂေ ကရေဟိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၇။ သံ၊
ဋ္ဌ၊၃။၃၃၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၀။
သာရတ္ထ၊၂။၁၆၁။ ကခါ၊ဋီ၊၂၀၃။ (-မ၊ဋ္ဌ၊
၂။၂၂၅။ မ၊ဋီ၊၂။၂၄၀။ သံ၊ဋီ၊၂။၅၄၉။)

အယဇီ (ကြိ) ယဇတိ (ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၃၀၈)
ကြည့်။

အယတိ (ကြိ) [အယ+အ+တိ] သွား၏၊ ပြစ်
၏။ အယတိတိ ဝါ အယနေဘ၊ ဂစ္ဆတိ
ပဝတ္တတိတိ အတ္တော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၄။ မဟာနိ၊
ဋ္ဌ၊၄၄၊၃၉၁။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၂၆၈။ အယတိ-
ဝိမတိ၊၁။၈၄၊၂၆၆။ ဒိ၊ဋီ၊၁။၁၁၉။ သိ၊ဋီ၊
သစ်၊၁။၃၃၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၂။ အယန္တိ-
ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၁၉။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၀၂။ ဒိ၊ဋီ၊၁။၁၃၈။
အယာမာတိပိ ပါဌော ဂစ္ဆာမာတိ အတ္တော။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၇။

အယထာကာလဝိဟိတ (တိ) [န+ယထာကာလ-
+ဝိဟိတ] ကာလအားလျော်စွာ မစီရင်အပ်
သော၊ မိမိတို့ ဟောနေကျ ကာလကို-
မဟော-မဆိုလို-သော၊ ပစ္စည်း။ (“ဘာ-
သိတော=ပြောဆိုအပ်ပြီ”ဟု “တ” ပစ္စည်း
သည် ပင်ကိုက အတိတ်ကာလကို ဟော
သော်လည်း “ဘာသိတော ဘဝိဿတိ”ဟု
အနာဂတ်ကြိယာနှင့် တွဲသောအခါ မိမိပင်
ကိုယ် အတိတ်ကာလကို မဟောတော့ပဲ
အနာဂတ်ကာလကို ဟောရ(ဆိုလိုရ)တော့
၏၊ ထို “တ” ပစ္စည်းမျိုးကို “အယထာ-

ကာလဝိဟိတ”ဟု ဆိုသည်။) ဓာတုတ္ထသမ္ပန္နေ
သတိ အယထာကာလဝိဟိတာပိ ပစ္စယာ
သာဓေါ ဘဝန္တိတိ သဒ္ဓသတ္တဝိဒ္ဓ ဝဒန္တိ။
သာရတ္ထ၊၂။၂၇၈။

အယထာဂဟဏ (န) [န+ယထာဂဟဏ]
အကြင်အကြင်သို့သော-ယူဆ-နာယူ ကျင့်
သုံး-သင့်-ထိုက်-သည်မဟုတ်သော အယူ
ဝါဒ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။ တဿ တံ အယထာဂဟ-
ဏဿ သမာဒိန္နတ္တာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသမာဒါနာ
သတ္တာ ဒုဂ္ဂတိံ ဂစ္ဆန္တိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၆။

အယထာစိတ္တ (တိ) [န+ယထာစိတ္တ] အကြင်
အကြင်သို့သော စိတ်-ရှေးပင်ကိုယ်မှရင်းစိတ်
-မရှိသော၊သူ။ (စိဝရံ-ဟု ရှုတ်ဆိုလိုပါလျက်
စိရံ-ဟု လွဲမှား ရှုတ်ဆိုမိရာ၌ ရှုတ်ဆိုလိုသော
ရှေး ပင်ကိုယ် မူရင်းစိတ်နှင့် မကိုက်ညီသော
ကြောင့် “အယထာစိတ္တ=မူရင်းစိတ်မရှိသူ”
ဟု ဆိုလိုသည်။) ဣတိ ပုဗ္ဗဘာဂေန စိတ္တေန
အသဒိသတ္တာ အယထာစိတ္တော နာမ
ဟောတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၇။

အယထာဒဿန (န) [န+ယထာဒဿန] ဟုတ်
တိုင်းမှန်စွာ မသိမြင်ခြင်း။ တေ တိတ္ထိယာနံ
ဓမ္မသဘာဝံ ယထာဘူတံ အဇာနန္တာနံ
အပဿန္တာနံ ဇစ္စန္တာနံ ဝိယ ဟတ္ထိမိ ယထာ-
ဒဿနံ (အယထာဒဿနံ၊ သိ၊က၊ဣ) မိစ္ဆာ-
ဘိနိဝေသံ.... ဝိဒိတော။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၃၁၂။

အယထာဓိပ္ပါယ် (န) [န+ယထာဓိပ္ပါယ်] အလို
ဆန္ဒအား မလျော်သော မထိမှန်-မထွင်း
ဖောက်-စေလိုသောဆန္ဒနှင့်မကိုက်ညီသော။
ဥသု အယထာဓိပ္ပါယ် ဂန္ဓာ ပိတရံ မာရေ-
တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၄။ အယထာဓိပ္ပါယ် ပန
ဥဇ္ဇကမေဝ ဂန္ဓာ ပိတရံ ဝိဇ္ဇေပိ မရဏာ-
ဓိပ္ပါယေန အတ္တနာဝ ကတပ္ပယောဂတ္တာ
နေဝတ္ထိ ဝိသင်္ကေတောတိ ဝဒန္တိ။ သာရတ္ထ၊
၂။၂၆၁။

အယထာနက္ခမ (န) [န+ယထာနက္ခမ] အစဉ်
အား မလျော်သော၊ အစဉ်အတိုင်း မဟုတ်
သော။ “အဟံ မမ”န္တိ အယထာနက္ခမေန
ဝုတ္တံ။ သံဋီ၊ ၂။ ၃၇။

အယထာနုပုဗ္ဗိ (ထိ) [န+ယထာနုပုဗ္ဗိ] အစဉ်
အား မလျော်သော၊ အစဉ်အတိုင်း မဟုတ်
သော။ အယထာနုပုဗ္ဗိယာ နိဒ္ဒိသန္တော
“ကတမော စ ဘိက္ခဝေ အသပ္ပရိသဓမ္မော”-
တိအာဒိမာဟ။ မ၊ဋီ၊ ၃။ ၂၈၆။

အယထာဘုစ္စ (န) [န+ယထာဘုစ္စ] ဟုတ်မှန်
သည်အား မလျော်သော၊ မဟုတ်မှန်သော။
လဒ္ဓိံ နိက္ခိပိတော အယထာဘုစ္စ အဓမ္မာဒိသု
ဓမ္မာဝိလဒ္ဓိကော ဟုတော ကထေတာ ဟော-
တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၁၆။

အယထာဘုစ္စနိမိတ္တဂ္ဂါဟက (တိ) [အယထာ-
ဘုစ္စ+နိမိတ္တဂ္ဂါဟက] မဟုတ်မမှန်သော -
နိမိတ် - အမှတ်အသား - ကို ယူတတ်သော။
အယထာဘုစ္စနိမိတ္တဂ္ဂါဟကတော ဝနမိဂေါ
ဝိယ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂၀။

အယထာဘူတ (န) [န+ယထာဘူတ] မဟုတ်
မမှန်သော။ အယထာဘူတတော စ ပကာ-
သနဝသေန ဓမ္မာဓမ္မေသု ဇေ ပဝိသန္တိ။
ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၅၆။ အယထာဘူတံ မိစ္ဆာဒိပိတ-
အတ္ထမတ္တေန ဥဂ္ဂေါသိတဂုဏေဟိ သမုဂ္ဂ-
တော သောသိတော။ မ၊ဋီ၊ ၃။ ၁၁၃။

အယထာဘူတဂါဟိတာ (ထိ) [န+ယထာဘူတ
+ဂါဟိ+တာ] ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ယူလေ့မရှိ
သည်၏ အဖြစ်။ တဿ ပန အယထာဘူတ-
ဂါဟိတာယ ပရမတ္ထတော စ အဘာဝ-
တော။ မ၊ဋီ၊ ၃။ ၃၈၉။

အယထာဘူတဂုဏ (ပု) [အယထာဘူတ+ဂုဏ]
မဟုတ်မမှန်သောဂုဏ်။ အယထာဘူတဂုဏေ-
ဟိ စေဝ ယထာဘူတဂုဏေဟိ စ သမုဂ္ဂ-
တော။ အံ၊ဋီ၊ ၃။ ၃၇။

အယထာဘူတဂုဏသန္နိဿယတ္တ (န) [အယထာ-
ဘူတဂုဏ+သန္နိဿယ + ဣ] မဟုတ်မမှန်
သောဂုဏ် ဟူသော မှီရာရှိသည်၏ အဖြစ်။
မဟုတ်မမှန်သော ဂုဏ်ကို မှီ၍ ဖြစ်ပေါ်လာ
ခြင်း။ မမှန်မကန်ကျော်စောခြင်း။ ကေသညိ
ယသော ပဒေသဝုတ္တံ အယထာဘူတဂုဏ-
သန္နိဿယတ္တာ အပရိသုဒ္ဓေါ စ ဟောတိ။ န
ဝေ တထာဂတဿ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၁၂။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၂၅၆။

အယထာဘူတဒဿိတာ (ထိ) [န+ယထာဘူတ
+ဒဿိ+တာ] ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မြင်လေ့
မရှိသည်၏ အဖြစ်။ မဟုတ်မမှန် မြင်လေ့ရှိ
သည်၏အဖြစ်။ ဗာဟိရကာ ဟိ အယထာ-
ဘူတဒဿိတာယ အသညဘဝံ အဝဝိပု-
မောက္ခံ မညမာနာ တရုပဂဇ္ဈာနံ အာဝေတော
အသညေသု နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ မ၊ဋီ၊ ၂။ ၂၇၃။

အယထာဘူတနိဂ္ဂဟတ္တ (န) [အယထာဘူတ+
နိဂ္ဂဟ+တ္တ] ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ နိဂ္ဂဟပ်ခြင်း
မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်။ ယေ ပန “အယထာ-
ဘူတနိဂ္ဂဟတ္တာ တတ္ထ ပဋိကမ္မံ ဝိသု န ဝုတ္တ”-
န္တိ ဝဒန္တိ။ တေသံ ဒုတိယေ ဝါဒမုခေ နိဂ္ဂဟ-
စတုက္ကဘာဝေါ ပဋိကမ္မပဉ္စကဘာဝေါ စ
အာပဇ္ဇတိ။ မူလ၊ ၃။ ၅၁။

အယထာဘူတပဇာနန (န၊ထိ) [န+ယထာ-
ဘူတ+ပဇာနန] ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မသိခြင်း။
တံ သုတော အဂဝါ အညတိတ္ထိယာနံ ဓမ္မဿ
အယထာဘူတပဇာနနံ ပကာသေန္တော အည-
တိတ္ထိယာ ဘိက္ခဝေတိ အာဒိမာဟ။ ဥဒါန၊
၄။ ၃၁၀။

အယထာဘူတသဘာဝ (ပု) [အယထာဘူတ+
သဘာဝ] မဟုတ်မမှန်သော သဘော။
တဿ အယထာဘူတသဘာဝမာဟ။ ဒီ၊ဋီ၊
၃။ ၂၆၉။

အယထာမဂ္ဂ (န) [န+ယထာမဂ္ဂ] မမှန်သော
လမ်းကြောင်း၊ လေ၏ တိုက်ခတ်ရိုးမဟုတ်

သော လမ်းကြောင်း။ အယထာမဂ္ဂေန ဝါယန္တော အာကာသဋ္ဌကဏ္ဍိမာနာနိ ခေါဘေတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၇။ သာရတ္ထ၊၁။၂၆၂။

အယထာဝါဒီတာ (ထိ) [အယထာဝါဒီ+တာ] မှန်ကန်စွာ ဆိုလေ့မရှိသောသူ၏ အဖြစ်။ သုတ္တတ္ထံ ဟိ အညထာ ဝဒန္တော အယထာဝါဒီတာယ သတ္တာရံ အပဝဒန္တော နာမ ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၈၆။

အယထာသဘာဝ (ပု) [န+ယထာသဘာဝ] မဟုတ်မမှန်သောသဘော။ အယထာသဘာဝံ မုသာဝါဒံ ကရေတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၉။ အယထာသဘာဝေန ဝဒန္တော။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၄၉။ ယုတ္တိနိဒ္ဓါရဏေန အယထာသဘာဝတော ဝိဝေဓိတွာ။ နေတ္ထိ၊ဋီ၊၅၆။

အယဒဏ္ဍ (ပု) [အယ+ဒဏ္ဍ] သံဖြင့် ပြီးသော တုတ်၊ သံတုတ်။ မဟာပထဝီ တာဝဒေဝ အယဒဏ္ဍေန ပဟဋ္ဌံ ကံသထာလံ ဝိယ ... မုဉ္ဇနမကာသိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၉။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၆၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၈။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၂၈။)

အယဒဏ္ဍက (ပု) [အယဒဏ္ဍ+က] အယဒဏ္ဍနှင့် အနက်တူ။ ဒိဋ္ဌမတ္တေဝ ဒသသဟသိလောကဓာတု အယဒဏ္ဍကေန အာကောသိတကံ သတာလံ ဝိယ...ကမ္ပိတ္ထ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၇။

အယဒါမ (န) [အယ+ဒါမ] သံနှောင်ကြိုး။ အယဒါမံ ဆိန္နိတွာ မတ္တဟတ္ထိ ဝိယ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၅၀၄။

အယန (ထိ) [အယ(ဏှ)+ယု] (န၊ထိ) (၁) (က) ဖြစ်ခြင်း။ (ခ) ဖြစ်ခြင်း၊ သက်ဝင် တည်နေခြင်း။ (၂) သွားခြင်း၊ သွားပုံ သွားဟန် အမူအရာ။ (၃) ဖြစ်တတ်သည်၏ အဖြစ်၊ ဖြစ်စွမ်းနိုင်သောသတ္တိ။ (ဤနည်း၌ အယနပုဒ်ကို ဘာဝပုဓာန ကြံ၊ သို့မဟုတ် အယနဘာဝဟု ဆိုလိုလျက် ဘာဝပုဒ်အကျေ ကြံ။) (၄) လားရာ-လည်းလျောင်းရာ-တရား၊ (အထက်မဂ် ၃-ပါး)။ (၅) ရောက်

အပ်-ရောက်ထိုက်-သောတရား၊ (အထက် မဂ်၃-ပါး)။ (န၊ပု) (၆) လမ်းခရီး။ (ကောယနော ယံ ဘိက္ခဝေ မဂ္ဂေါ-၌ သတိပဋ္ဌာန် လေးပါးကို လမ်းခရီးအဖြစ်ဖြင့် တင်စား၍ အယန-ဟု ဟောတော်မူသည်။ ကောယန-ကြည့်။) ပါရာယန (သုတ္တနိ။၄၄၉။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၀) လည်း-ကြည့်။

(န၊ထိ) (၁) (က) ဖြစ်ခြင်း။ သမထ-ဝိပဿနာဘာဝနာယ သဟ အယနဝသေန သဟာယာ။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၂၄၂။ ဒေါဝစဿာ ဝါ အယနံ ပဝတ္တိ ဒေါဝစဿာယံ။ မူလ၊ဋီ၊၁။၁၈၂။ တဿ အယနာ ပဝတ္တိ ကုဟာယနာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၅၄။ (- အံ၊ဋီ၊၁။၁၃၈)။ (ခ) ဖြစ်ခြင်း၊ သက်ဝင် တည်နေခြင်း။ သမံ သဟ ဝါ အဝယဝါနံ အယနံ ပဝတ္တိ အဝဋ္ဌာနန္တိ သမယော။ မ၊ဋီ၊၁။၃၇။ (၂) သွားခြင်း၊ သွားပုံ သွားဟန် အမူအရာ။ ကုဟာယ ဝါ ပုဂ္ဂလဿ အယနာ ဂတိ ကိရိယာ ကုဟာယနာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၅၄။ (၁) (က) သာကေမု ကုဟာယနာနှင့်လည်း ယှဉ် ကြည့်။ အယနံ ဂမနေ ပထေ။ ဓာန်၊၁။၁၁၀။ အယနသဓ္ဓေါ ဂမနေ ပထေဝ ဝတ္တတိ။ ဓာန်၊ဋီ၊၁။၁၁၀။ (၃) ဖြစ်တတ်သည်၏ အဖြစ်၊ ဖြစ်စွမ်းနိုင်သောသတ္တိ။ စတုသု ဣရိယာ-ပထေသု သဟ အယနတော ပါပါ သဟာယာ ဧတေသန္တိ ပါပသဟာယာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၉။ ဌာနနိသဇ္ဇာဒီသု သဟ အယနတော သဟာယာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၀။ သဟ အယနတောတိ သဟ ဝတ္တနတော။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၂၆။ (- ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၀။) (၄) လားရာ-လည်းလျောင်းရာ-တရား (အထက်မဂ် ၃-ပါး)။ (၅) ရောက်အပ် ရောက်ထိုက်သော တရား၊ (အထက်မဂ် ၃-ပါး)။ (၄) သမ္မောဓိ ပရံ အယနံ ပရာ ဂတိ အဿာတိ သမ္မောဓိ-ပရာယဏော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၈။ (၄) (၅) ဥပရိမဂ္ဂသင်္ခါတာ သမ္မောဓိ ပရံ

အယနံ အဿ၊ အနေန ဝါ ပတ္တဗ္ဗာတိ သမ္မော-
ဓိပရာယကော။ ဒီ၊ ငွါ၊ ၁။ ၂၇၉။ ပရံ အယနံ
ပရာ ဂတိ အဿ အတ္တိတိ အတ္တော။ အနေ-
နာတိ ပုန တတိယသမာသဝစနံ။ သီ၊ ငွါ၊
သစ်၊ ၂။ ၃၃၄။ (ပါရာ၊ ဂဏ္ဍိ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၃၈-
လည်း ကြည့်) (ပု၊ န) (၆) လမ်းခရီး။
ကဿ သောဓိယတိ မဂ္ဂေါ၊ အဉ္စသံ ဝဋ္ဋမာ-
ယနံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၀၉။ အဘိ၊ ငွါ၊ ၁။ ၄၂။ မဂ္ဂေါ
အဉ္စသံ ဝဋ္ဋမာယနန္တိ မဂ္ဂဏေဝေတာနိ
ဝေဝစနာနိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၀၉။ (-ဒီ၊ ငွါ၊ ၂။
၃၃၅။ မ၊ ငွါ၊ ၁။ ၂၃၄။ သံ၊ ငွါ၊ ၂။ ၂၃၈။ ပဋိသံ၊
ငွါ၊ ၂။ ၁၇၅။ ဇာ၊ ငွါ၊ ၇။ ၃၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ငွါ၊ ၁။
၁၂။) (၂) အနက်မှ ဇာန်-နှင့် ဇာန်၊ ငွါ-လည်း
ကြည့်။ အဉ္စသယန၊ အနိလာယန၊ ဥတ္တရာ-
ယန (ဇာန်၊ ဂဝ။)၊ ဥဒယန၊ (ဒီ၊ ငွါ၊ ၁။ ၉၀။)၊
ကောယန (ဇာ၊ ငွါ၊ ၄။ ၃၄၉။ ဇာ၊ ငွါ၊ ၅။
၁၈၄။ ဇာ၊ ငွါ၊ ၇။ ၃၄၀။)၊ အင်္ဂုတာယန
(ဇာန်၊ ဂဝ။)၊ ပရကမ္မာယန (အပ၊ ၁။
၈၄။)၊ ရသယန (အပ၊ ၂။ ၂၅၅။)၊ ဝါတာ-
ယန (မဟာဝံ ၅။ ၃၇) တို့လည်း ကြည့်။

အယနကိရိယ (န၊ ထိ) [အယန+ကိရိယ] ဖြစ်
ခြင်းကြိယာ။ ဂမနန္တိ “ပဋိစွာ”တိ ဧတ္ထ
လဗ္ဘမာနံ အယနကိရိယံ ပရိယာယန္တရေ-
နာဟ၊ သာ ပနတ္ထတော ပဝတ္တိ။ အနု၊ ငွါ၊ ၃။
၂၇၀။

အယနင်္ဂလ (န) [အယ+နင်္ဂလ] သံထွန်တုံး။
ဥပရိ ငြိတာနိ ဘိန္ဒာပေန္တော မဟန္တေဟိ
အယနင်္ဂလေဟိ ကသာပေသိ။ အံ၊ ငွါ၊ ၁။
၃၄၁။ (-ဓမ္မ၊ ငွါ၊ ၁။ ၁၄၂။ ဓမ္မ၊ ငွါ၊ ၂။ ၄၃။
ဇာ၊ ငွါ၊ ၄။ ၈၄။)

အယနဋ္ဌ (ပု) [အယန+အတ္တ] သွားခြင်းအနက်။
ယဒိ သံသာရတော နိဿရကဋ္ဌော အယန-
ဋ္ဌော။ ဒီ၊ ငွါ၊ ၂။ ၂၈၀။

အယနဒ္ဓယ (န) [အယန+ဒ္ဓယ] အယာဉ်
နှစ်ခု - သွားခြင်း နှစ်ခု - အပေါင်း။

ဝဏောယနဒ္ဓယံ။ ဇာန်၊ ဂဝ။ ဣဝံ အယန-
ဒ္ဓယံ သမ္ပိဏ္ဍိတံ ဝဏော နာမ။ ဇာန်၊ ငွါ၊ ဂဝ။

အယနနာမ (န) [အယန+နာမ] အယန-ဟူ
သောအမည်။ မဂ္ဂဿ ဗဟူသု နာမေသု
အယနနာမေန ဝုတ္တမဂ္ဂနာမေန ဝုတ္တော။
မဟာနိ၊ ငွါ၊ ၃၉၁။ ပဋိသံ၊ ငွါ၊ ၂။ ၁၇၅။

အယနဘာဝ (ပု) [အယန+ဘာဝ] ဖြစ်တတ်
သည်၏ အဖြစ်။ သဟ အယနဘာဝေန
သဟာယာ။ ဝိ၊ ငွါ၊ ၃။ ၁၇၇။ (ကခါ၊ ၂၉၅။
သံ၊ ငွါ၊ ၁။ ၈၇။)

အယနဘူတ (ပု) [အယန+ဘူတ] သံသရာမှ
နိဗ္ဗာန်သို့ သွားကြောင်း ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။
တဿ ဧတေသံ မဂ္ဂဘူတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနိ
အယနဘူတော မဂ္ဂေါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
မဟာနိ၊ ငွါ၊ ၃၉၁။

အယနသဒ္ဓ (ပု) [အယန+သဒ္ဓ] အယန-
သဒ္ဓါ။ အယန-သဒ္ဓေါ မဂ္ဂပရိယာယော။ ဒီ၊
ငွါ၊ ၂။ ၂၇၉။ သံ၊ ငွါ၊ ၂။ ၃၇၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ငွါ၊ ၁။ ၁၂။
ဇာန်၊ ငွါ၊ ၁။ ၁၀၁။

အယန္တိ (ကြိ) အယတိ-ကြည့်။

အယပစ္စိ (ထိ) [အယ+ပစ္စိ] သံဖြင့် ပြီးသော
တောင်း၊ သံခြင်းတောင်း။ မဟတိဟိ အယ-
ပစ္စိဟိ အာဒါယ ဥပရိအင်္ဂါရေ ဩကိရန္တိ။
ဇာ၊ ငွါ၊ ၆။ ၁၃၅။

အယပနု (ပု၊ န) [အယ+ပနု] (၁) သံပြား။ (၂)
လှ။ (၁) အယပနုန ကုန္တိ ပရိက္ခိပိတော စရ-
တိ။ မ၊ ငွါ၊ ၂။ ၁၇၂။ မ၊ ငွါ၊ ၄။ ၁၅၁။ ဥဒါန၊ ငွါ၊
၁၁၀။ ဇာ၊ ငွါ၊ ၂။ ၈၃။ ဇာ၊ ငွါ၊ ၃။ ၈၂။ ဇာ၊ ငွါ၊
၄။ ၂၁၀။ မဟာနိ၊ ငွါ၊ ၃၇၅။ (၂) အယပနုန္တိ
၈ ကကဏံ အဓိပ္ပေတံ။ မ၊ ငွါ၊ ၃။ ၁၇၅။

အယပနုက (ပု၊ န) [အယ+ပနုက] (၁) သံ
ပြား။ (၂) လှ။ (၁) အယပနုကေန အာ-
ဗန္ဓန္တော ဝိယ ဗဟရသာမဏေရေ သင်္ကဏိ-

တော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၂။ ပါဒံ အယပဋ္ဌကေန
ကဓန္တော ဝိယ အာဗန္ဓိတော ဂဏိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။
၃၆၀၊၃၇၁။ (၂) ဣမဏ ပန အယပဋ္ဌကေန
သိန္နသင်္ခပဋ္ဌလံ ဝိယ သမာ တဝိဿန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊
၂။၄၁။ အယပဋ္ဌကန္တိ စ ကကဓံ အဓိပေတံ။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၁။

အယပဋ္ဌသိန္နသင်္ခပဋ္ဌလ (န) [အယပဋ္ဌ+သိန္န+
သင်္ခပဋ္ဌလ] လွှဖြင့် ဖြတ်အပ်သော ခရုသင်း
လွှာ။ တထာဂတဏှ ပန အယပဋ္ဌသိန္နသင်္ခ-
ပဋ္ဌလံ ဝိယ သမာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၂။

အယပတ္တ (ပု) [အယ+ပတ္တ] (၁) သံသပိတ်၊
သံခွက်။ (၂) သံပြား။ (၁) အယပတ္တော
အယထာလကံ။ က၊ဝိ၊၂၆၁။ အယပတ္တေ ဝါ
မတ္တိကာပတ္တေ ဝါ မိဿကောဒနော ဘုဉ္ဇိ-
တဗ္ဗော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁၃။ (၂) ဥပရိ နဝ-
ယောဇနိကေန အယပတ္တေန ဆာဒိတော။
မဟာနိ၊ဋ္ဌ ၃၇၇။

အယပထဝီ (ထီ) [အယ+ပထဝီ] သံမြေကြီး။
ပါဝါ ယာဝ ဂေါပုကာ ဟေဋ္ဌာ အယပထဝီ-
ယံ ပဝိဋ္ဌာ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၅။ (- ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။
၂၇၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၃၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၄၁။)

အယပဗ္ဗတ (ပု) [အယ+ပဗ္ဗတ] သံတောင်။
ဇလိတံ အယပဗ္ဗတံ အာရောပေန္တိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။
၁၅၃။ အထ ပုရုတ္တိမတော ဇလိတော
အယပဗ္ဗတော သမုဋ္ဌာယ...တိဋ္ဌတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊
၅။၂၇၈။

အယပိဏ္ဍ (ပု) [အယ+ပိဏ္ဍ] သံတုံး၊ သံခဲ။
နိဗ္ဗန္တအယပိဏ္ဍ (အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၄) ကြည့်။

အယပိဏ္ဍိ (ထီ) [အယ + ပိဏ္ဍ + ဣ] သံတုံး၊
သံခဲ။ အယပိဏ္ဍိအာဒိသု ပထဝိဓာတု တာဒိ-
သာယ အာပေါဓာတုယာ အနာဗဒ္ဓါ သန္တိ
ဝိသရေယျ။ မူလ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၄။

အယဖလက (န) [အယ + ဖလက] သံပျဉ်
ချပ်။ ဇလိတေသု အယဖလကေသု ဌပေတော

မံသံ ဝိယ ပေါတ္တနိယာ ကောဇေတော ပုဉ္ဇ-
ကတာ ဟုတော သယန္တိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၃၉။
အယဖာလ (ပု) [အယ+ဖာလ] သံထွန်သွား၊
သံထယ်သွား။ မူသိကာ ပန အယဖာလေ
ခါဒန္တိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၇။

အယဗန္ဓန (န) [အယ+ဗန္ဓန] သံအနှောင်အပွဲ၊
သံနှောင်ကြိုး၊ သံခြေကျဉ်း။ ပဗ္ဗဇနံ နာမ
ဂန္ဓဟတ္ထိနော အယဗန္ဓနံ သိန္နိတော ဂမနံ ဝိယ
အတိဉ္ဇဋ္ဌာရံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၀။ အဟံ မဟာ-
ဟတ္ထိ ဝိယ အယဗန္ဓနံ သရဗန္ဓနံ သိန္နိတော။
စရိယာ၊ဋ္ဌ။၂၀၄။

အယဗလိ(ဋ္ဌိ)သ (ပု) [အယ+ဗလိ(ဋ္ဌိ)သ] သံ
ငါးမျှားချိတ်။ ရဇ္ဇုဗန္ဓံ အယဗလိသံ ခိပိတော
ဇိဝံ နိဟရိတော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၉၁။ ပဇ္ဇလိ-
တေဟိ အယဗဋ္ဌိသေဟိ ဥစ္စရိတော ပရိကဗ္ဗိ-
တော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၃၁။

အယဗီဇ (န) [အယ+ဗီဇ] သံမျိုးစေ့၊ သံ
ကျောက်။ ယော ဟိ ရူပိယံ ဥဂ္ဂုဏိတော
တေန အယဗီဇံ သမုဋ္ဌာပေတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၂၇၇။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၅၄။

အယမ (ပု၊န) [န+ယမ] အစုံ - အတွဲ -
မဟုတ်သော၊ တခုစီသာဖြစ်သော။ အယ-
မာဝတ္တနိလာမလတနုရုဟ-ကြည့်။

အယမကစိဝါလ (ပု) [အယ+မကစိဝါလ] သံဖြင့်
ပြီးသော သင်ပေါင်းလျှော်။ ဝါလေဟိတံ
အယမကစိဝါလေဟိ ဝေဋ္ဌေတော အယယန္တေ-
န ပိဋ္ဌယန္တိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၉၂။

အယမာဝ(န) တ္တနိလာမလ တနုရုဟ (တိ)
[အယမ + အာဝတ္တ + နိလ + အမလ + တနု-
ရုဟ] (တခုတခုသော အမွေးတွင်းတော်၌
နှစ်ပင်သုံးပင် စသည်ဖြင့်) အစုံအစုံတွဲလျက်
မပေါက်သော - တပင်စီတပင်စီသာ ပေါက်
သော - လက်ျာရစ် လည်လျက် ခွေနေ

သော ညှိမှောင်သော အညစ်အကြေးကင်း
၍ သန့်ရှင်း စင်ကြယ်သော မွေးညင်း
ရှိတော်မူသော (မြတ်စွာဘုရား)။ ယမကံ
အယမာဝတ္တ (ဋ၊ သျှ-မ) နိလာမလတနု-
ရဟော။ အဘိဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၈၇။ တနု-၌ အနီး
ကြောင့် ခံသ။) အယမာ ဧကေကာ ဟုတွာ
အာဝတ္တာ နိလာ အမလာ စ တနုရဟာ
အဿာတိ အယမာဝတ္တနိလာမလတနုရ-
ဟော။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၁၇။

အယမုဂ္ဂရ (ပု) [အယ + မုဂ္ဂရ] သံဆောက်
ပုတ်၊ သံတင်းပုတ်၊ သံတုတ်။ သမ္ပဇ္ဇလိ-
တေဟိ အယမုဂ္ဂရေဟိ ပေါထေန္တာ အာ-
ထေပေန္တိ။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၅၁။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၁။
မဟာနိ၊ ၄။ ၃၇၇။ ဇလိတံ အယမုဂ္ဂရံ ဂဏ-
တော နိရယပါလဿ စေတနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၆၈။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၉၅။ (-မ၊ ၄။ ၃။
၆၀။)

အယမုဋ္ဌိ (ပု ထိ) [အယ + မုဋ္ဌိ] သံကဲ့သို့ ခက်မာ
သော လက်သီးဆုပ်ပမာဏရှိသော ကျောက်
ခဲ။ အယမုဋ္ဌိက-ကြည့်။

အယမုဋ္ဌိက (ပု ထိ) [အယမုဋ္ဌိ + က] သံတု။
လောဟေနာတိ အယမုဋ္ဌိကေန။ ဇာ၊ ၄။ ၄။
၁၀၄။

အယမုဋ္ဌိက (တိ) [အယမုဋ္ဌိ + က] သံကဲ့သို့
ခက်မာသော လက်သီးဆုပ်ပမာဏ ရှိသော
ကျောက်ပြင့် - ပြစ်တတ် - အသက်မွေးတတ်
- အစာအဟာရကို ရွာမှီးသုံးဆောင်တတ် -
သောသူ။ (ကျောက်ခဲပြင့် သစ်ခွံကို ထုနှက်
ရိုက်ခွါ၍ စားသောက်သော ရသေ့။) အဋ္ဌ-
ဝိဇာ ဟိ တာပသာ... အသ္မမုဋ္ဌိကာ (အယ-
မုဋ္ဌိကာ။ သျှ၊ ၁။ က) ဗန္တဝက္ကလိကာ ပဝတ္တ-
ဖလဘောဇနာ ပဏ္ဍုပလာသိကာတိ။ ဒီ၊ ၄။
၁။ ၂၄၁။ အယော ဝိယ ကဋ္ဌိနော မုဋ္ဌိပမာ-
ကော ပါသာဏော အယမုဋ္ဌိ နာမ၊ တေန

ဝတ္တန္တိတိ အယမုဋ္ဌိကာ။ သီ၊ ၄။ သစ်၊ ၂။ ၂၆၉။
အသ္မမုဋ္ဌိက-လည်း ကြည့်။

အယမုသလ (ပု၊ န) [အယ + မုသလ] သံကျည်
ပွေ။ အယမုသလေန ဝါ ဆေဓနဘေဓန။
မ၊ ၄။ ၃။ ၉၀။ အယမုသလေဟိ ကောဇေတွာ
ကောဇေတွာ သုဠ နိဝါတတ္တာ။ အံ၊ ၄။ ၃။
၂၇၅။

အယယန္တ (န) [အယ + ယန္တ] သံဖြင့်ပြီးသော -
စက် - ယန္တရား။ အယမကစိဝါလ-ကြည့်။

အယရူပ (န) [အယ + ရူပ] သံဖြင့်ပြုအပ်သော
- သံဖြင့် ပြီးသော - အရုပ်၊ သံရုပ်။ ဣတ္ထိ-
သဏ္ဌာနေန ကတံ ကဋ္ဌရူပမ္ပိ ဗန္တရူပမ္ပိ
အယရူပမ္ပိ.. အနာမာသမေဝ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၉။

အယလောဟာဒိဓာတု (ပု ထိ) [အယ +
လောဟ + အာဒိ + ဓာတု] သံကျောက်၊
ကြေးကျောက် အစရှိသော ကျောက်ဓာတ်၊
(သံ၊ ကြေး စသည် ပြစ်အောင် စီမံတတ်
သော ဓာတ်သတ္တိ)။ အယလောဟာဒိဓာတု-
ယော ဝိယ အယလောဟာဒိ အနေနပ္ပ-
ကာရံ သံသာရဒုက္ခံ ဝိဒဟန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။
၄၄၅။

အယဝလယ (ပု၊ န) [အယ + ဝလယ] သံကွင်း။
အယဝလယာနိ ဒတွာ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၆၃။ အံ၊
၄။ ၂။ ၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၆၃။ အယဝလယာနိ
ပဋိမုဋ္ဌိတွာ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၄၄။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂။

အယသ (ပု) [န + ယသ] (က) အခြေအခံ
အသင်းအပင်း၏ - ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးခြင်း -
ကင်းမဲ့ခြင်း။ (ခ) အကျော်အစော ကင်းမဲ့
စေခြင်း။ ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချခြင်း။ ကဲ့ရဲ့စကား။
(အကိတ္တိ-စသော ပရိယာယ်ပုဒ်များနှင့် တွဲ
နေသောဝါကျများ၌ကား မျက်မှောက် ကဲ့ရဲ့
ခြင်းကိုအကိတ္တိ မျက်ကွယ် ကဲ့ရဲ့ခြင်းကိုအယ-
သ-ဟုလည်းဆိုသည်။) (ဂ) ထင်ပေါ် ကျော်

စောခြင်း - ချီးမွမ်းဖွယ် ဂုဏ်သတင်း - ဇာ
ဆန့်ကျင်ဖက်၊ အကျော်အစော မဲ့ခြင်း၊
မကောင်းသတင်း၊ သတင်းဆိုး။ (က)
ယသေပိ တာဒိ၊ အယသေပိ တာဒိ။ မဟာနိ။
ဂက။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၄။ ယသေပိတိ ပရိဝါရေပိ၊
အယသေပိတိ ပရိဝါရိပတ္တိယာပိ။ မဟာနိ၊
၄။ ၂၃၂။ (- ဝိ၊ ၂။ ၂၁၅။ အံ၊ ၁။ ၅၀၉။ အပါ
၁။ ၁၀၈။ ဇာ၊ ၁။ ၁၀၇။ ပရိသံ၊ ၄။ ၁၀၆။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၂၃။ အပါ၊ ၄။ ၂။ ၇၀။ စုဋ္ဌနိ၊ ၄။
ဂ၁။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၄။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၉၀။ ဝိမတိ၊
၁။ ၅၂။) (ခ) သုခဒုက္ခေ တုလာဘူတော၊
ယသေသု အယသေသု စ။ စရိယာ။ ၄။ ၉။
အယသေသုတိ နိန္ဒာသု။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၆။
အယသတော ဝါ။ ဂရဟတော ဝါ(ဝိ၊ ၄။ ၄။
၁၇၃)တိ ဧတ္ထ ပရမုခါ အဂုဏစနံ အယ-
သော၊ သမ္မုခါ ဂရဟာ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၇၄။
(- ထေရ၊ ၃။ ၁။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၈။ ဝဇီရ၊
၅၆၀။) (က) (ခ) ယာ တေဿာ အကိတ္တိ၊
မယေသော အကိတ္တိ၊ ... မယေသော အယ-
သော။ ဝိ၊ ၂။ ၂၇၄။ အကိတ္တိတိ နိန္ဒာ။ အယ-
သောတိ ပရိဝါရိပတ္တိ၊ ပရမုခဂရဟာ ဝါ။
ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၇၆။ သမ္မုခါ ဂရဟနံ အကိတ္တိ၊
ပရမုခါ ဂရဟနံ အယသော။ အထ ဝါ
သမ္မုခါ ပရမုခါ စ ဂရဟနံ အကိတ္တိ၊ ပရိ-
ဝါရဟာနိ အယသော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၅။ အံ၊
ဝိ၊ ၃။ ၃၃၀။ (- ဇာ၊ ၂။ ၁၄၄။ မဟာနိ၊ ၄။
၁၆၅။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၀၅။) (ခ) (ဂ) အကိတ္တိန္တိ
အယသံ အသိလောကံ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၀။
(ဂ) အယသော ပတ္ထရတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။
အယသော ဝဇီရ၊ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၈။ မ၊ ၄။ ၁။
၂၇၂။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၃၂။ (- ကင်္ခါ၊ ၄။ ၄၇၉။)
(က) (ခ) (ဂ) ပါပကံ လာမကံ မဟာနိဿ
အယသံ ကရုဏတော ပါပိမာ နာမ။ မ၊ ၄။
၂။ ၃၀၄။ အယသန္တိ ယသပဋိပက္ခံ၊ အကိတ္တိ-
ကမ္မာနုဘာဝဉ္ဇာတိ အတ္တော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၃။
(- ဝိ၊ ၂။ ၅၇။ ဝိ၊ ၄။ ၃၆၅။ မိလိန္ဒ၊ ၁၄၁။

သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၁။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၆၄၊ ၉၂။ ဥဒါန၊
၄။ ၂၃၃။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၅။ ထေရ၊ ၄။ ၁။
၄၆၁။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၄၈။)

အယသ (န) [အယ+ဏ။ သ-လာ] (၁)
သံ၊ (၂) ရှေ့။ အဇ္ဈကမံ အယသံ လောဟံ၊
တိပုသိသံ စ ဝါကိဇာ။ ဇာ၊ ၁။ ၇၃။ အယ-
သန္တိ ကာဠလောဟံ၊ လောဟန္တိ တဗ္ဗ-
လောဟံ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၀။ သတ္တကံ၊ တိက္ခကံ၊
အယသံ၊ အသုသာနေပျတြ။ ဇာ၊ ၄။ ၄။
၄၉၃။ (၂) အယသ(ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၅)ကြည့်။
ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၂။ ၃၁၁၇-လည်း ကြည့်။

အယသကာမတာ (ထိ) [အယသကာမ+တာ]
အကျော်အစောမဲ့ကို အလိုရှိသည်၏ အဖြစ်၊
ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချလိုခြင်း။ အဝဏ္ဏကာမတာယာတိ
အယသကာမတာယေဝ။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၃၇၄။

အယသင်္ခလိကာ (ထိ) [အယ + သင်္ခလိကာ]
သံခြေကျဉ်း၊ သံကြိုး။ ဂီဝါယ စ ကေသုဉ္ဇ
ပါဒေ အယသင်္ခလိကာယ ဗဒ္ဒဿ ဆဌာနာနိ။
ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၈။ အယသင်္ခလိကံ ဝိဒ္ဓိသေတွာ...
အတ္တနော ဓုစိဝသေန စရတိ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။
၄၆၉။ (- စရိယာ၊ ၄။ ၂၃၄။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၈၃၊
၈၄။)

အယသင်္ခာဠက (န) [အယ+သင်္ခာဠက (=
သံ+ဟန+ဏ္ဍ)] ပြင်းထန်စွာ-နိပ်စက်-
စူးဝင် - တတ်သောသံ၊ သံချွန်၊ သံဆူး။
တဿာနန္တရာ မဟန္တာနိ အယသင်္ခာဠ-
ကာနိ နိရန္တရံ ဘူမိယံ ဩဟိံသု။ ဓမ္မ၊ ၄။
၂။ ၃၇၁။

အယသတ္တ (ပ) [အယသ+အတ္တ] အခြံအရံ
မဲ့ခြင်း အကျိုး၊ အကျော်အစော မဲ့ခြင်း
အကျိုး။ အနတ္တာယ ဝါ အယသတ္တာယ ဝါ...
ဝိဟေဋ္ဌတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၀။

အယသဒ္ဒ (ပ) [အယ+သဒ္ဒ] အယ-သဒ္ဒါ။
အယန (ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၁၁၀၁)-ကြည့်။

အယသပတ္တရက (န) [အယသ + ပတ္တရက] အကျော်အစောမဲ့ခြင်း - မကောင်းသတင်း - သတင်းဆိုး - ဇီဝိဒ္ဓိ၊ ခြင်း။ ဝေဠု ကတော ဟေဠာ ဝတ္တိ အယသပတ္တရကမို့ ဒေဝတာနုမာရောစနဝသေနာတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ သီ၊ ဇီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၁၉။

အယသဘယ (န) [အယသ + ဘယ] အကျော်အစောမဲ့ခြင်း - ကဲ့ရဲ့ခံခြင်း - မှ ကြောက်လန့်ခြင်း။ အသိလောကဘယ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၂) ကြည့်။

အယသဘာဝ (ပု) [အယသ + ဘာဝ] အကျော်အစောမဲ့သည်၏ အဖြစ်။ အယသကျန္တိ အယသဘာဝ အယသော နိယသော ဟောတိတိ အတ္ထော။ အံ၊ ငွ၊ ၁။ ၁၇၈။ အယသဘာဝန္တိ အကိတ္တိမဘာဝံ။ အံ၊ ငွ၊ ၁။ ၁၈၆။ အယသကျ-လည်း ကြည့်။

အယသမတ္တဘယ (န) [အယသ + မတ္တ + ဘယ] အကျော် အစော မဲ့ခြင်း - ကဲ့ရဲ့ခြင်း - မှ လောက်ကို ကြောက်ခြင်း။ ကိ မဟာရာဇ အယသမတ္တဘယာ ဝေ ကိလန္တောသိ။ သံ၊ ငွ၊ ၁။ ၂၉၀။ သုတ္တနိ၊ ငွ၊ ၁။ ၂၃။

အယသလာကပဝေသနကာလ (ပု) [အယသ-လာကာ + ပဝေသန + ကာလ] သံချောင်းကို သွင်းရာ အခါ။ ဒိဗ္ဗမန္တသုတကာလတော ပဋ္ဌာယ မဟာသတ္တဿ ကဏ္ဏေသု အယသလာကပဝေသနကာလော ဝိယ ဇာတော။ ဇာ၊ ငွ၊ ၄။ ၄၅၉။

အယသလာကာ (တိ) [အယ + သလာကာ] သံချောင်း။ အယသလာကာယ သဒ္ဓိ အနုဋ္ဌာပေန္တောဝ ဆိန္ဓေယျံ။ ဓမ္မ၊ ငွ၊ ၁။ ၂၁၅။ အယသလာကေ ဒဋ္ဌကာလော ဝိယ အဟောသိ။ ဇာ၊ ငွ၊ ၄။ ၃၂၇။

အယသလ္လ (ပု၊ န) [အသ + သလ္လ] သံပြောင်၊ သံငုတ်။ အယသလ္လ အဋ္ဌိသလ္လ ဒန္တသလ္လ-

ဝိသာဏသလ္လ ကဋ္ဌသလ္လာနံ အညတရေန သလ္လေန ဓုပ္ပမာနာနံ မနုဿာနံ နိဒ္ဒါ နတ္ထိ။ သုတ္တနိ၊ ငွ၊ ၂။ ၇၁။

အယသဘိဘူတ (တိ) [အယသ + အဘိဘူတ] အကျော်စောမဲ့သည် - နိဝိစက်အပ် - လမ်းမှီးအပ် - သော။ အယသဘိဘူတော ဂါမသတမ္ပိ ပဝိသိတွာ... နိက္ခမတိ။ မ၊ ငွ၊ ၁။ ၁၄၈။

အယသိဃာဋက (န) [အယ + သိဃာဋက] သံချိတ်။ (သောနုတ္တိရ်မုဆိုး တောင်တက်ရာ၌ အသုံးပြုသည်ကို ထောက်၍ တောင်တက်ခန်း စာသားနှင့် ကိုက်ညီအောင် သံချိတ်ဟု ဘာသာပြန်သည်။ ညောင်ကန်မူ ဇာတ်မြန်မာပြန်၊ ၄။ ၅၈၆-၇၂၅ “သံကတ္တုဆု” ဟုပြန်တော်မူ၏။) အယသိဃာဋကံ ယောက္ခေန ဗန္ဓိတွာ ဥဒ္ဓံ ခိပိတွာ ပဗ္ဗတေ လဂ္ဂါပေတွာ အဘိဓူဟတိ။ ဇာ၊ ငွ၊ ၅။ ၄၇။ မဟာနိ၊ ငွ၊ ၂။ ၄၂။ (-ဇာ၊ ငွ၊ ၅။ ၄၆။) အယောသိဃာဋက-နှင့် ယှဉ်ကြည့်။

အယသုပ္ပတ္တိ (တိ) [အယသ + ဥပ္ပတ္တိ] အခြံအရံ အကျော်အစောမဲ့၏ ဖြစ်ခြင်း။ အကုန္တိ နိမိတ္တံ အယသုပ္ပတ္တိဂုဏာရိဟာနိအာဒိ အကုမတာယ အာဒိနဝံ ပကာသေတွာ။ မ၊ ငွ၊ ၂။ ၈၀။

အယသုစိမုခ (တိ) [အယသုစိ + မုခ] သံဖြင့် ပြီးသော အပ်နှုတ်သီးရှိသော၊ အပ်ဖျားကဲ့သို့ ချွန်ထက်သောနှုတ်သီးရှိသော (ပိုးလောက်)။ အယောမုခါတိ အယသုစိမုခါ။ ဇာ၊ ငွ၊ ၅။ ၂၉၂။

အယသုလ (န) [အယ + သုလ] သံတံကျင်၊ သံတံစို့။ တိဏ္ဍာရာမယသုလမူပေတိ။ သုတ္တနိ၊ ၃၈၃။ သုတ္တနိ၊ ငွ၊ ၂။ ၁၉၉။ စတုဟိ အယသုလေဟိ ဘူမိယံ ပတိဋ္ဌဟတိ။ မ၊ ငွ၊ ၁။ ၃၆၃။ အံ၊ ငွ၊ ၂။ ၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၆၃။ (-မ၊ ငွ၊ ၂။ ၃၁၈။ မ၊ ငွ၊ ၄။ ၁၅၀။ သံ၊ ငွ၊ ၁။ ၅၁။ မဟာနိ၊

ဌ။၂၄၂။ စရိယာဌ။၂၃၅။ ဇာဌ။၃။၁၄၉။
ဇာဌ။၄။၂၉။ ဇာဌ။၅။၂၉။ မ၊ဋ္ဌိ။၂။၄၄။
သံ၊ဋ္ဌိ။၂။၃၂၄။ အံ၊ဋ္ဌိ။၂။၂။) အယောသကံ-
လည်း ကြည့်။

အယသုလသမပ္ပိတ (တိ) [အယသုလ+သမပ္ပိတ]
သံတံကျင် - သံတံစိ - သည် ကောင်းစွာ
ရောက်အပ်-စူးဝင်အပ်-သော။ သန္တိပဗ္ဗေသု
အဓိမတ္တံ အယသုလသမပ္ပိတံ ဝိယ တိဋ္ဌတိ။
သံ၊ဌ။၃။၅၂။

အယာဂုက (တိ) [န+ယာဂု+က] ယာဂုမရှိ
သော၊ ယာဂုမပါသော။ အယာဂုကေ နိမန္တ-
နေ “ယာဂံ ဒဿာမာ”တိ...ဒေန္တိ။ ဝိ၊ဌ။၃။
၈၉။ ကခါ။၂၂၀။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၂၅။ ဗောဌာ
အယာဂုကေ နိမန္တနေ။ သာရတ္ထ။၃။၆၀။

အယာစ (တိ) [န+ယာစ] မတောင်းသင့်-
မတောင်းထိုက်-သော။ အယာစံ ယာစတေ
ခနံ။ ဇာ၊၁။၃၈၅။ ဇာ၊ဌ။၆။၃၂၆။ တံ
အယာစိတဗ္ဗရူပံ မယံ ဒေဟိတိ ယာစတိ။
ဇာ၊ဌ။၆။၃၂၆။

အယာစက (တိ) [န+ယာစက] မတောင်းတတ်
သော၊ သူ။ ယောပန အယာစကော သမိဒ္ဓေါ၊
သော န နာထတိ န ယာစတိတိ အနာထော
သိယာတိ? န။ နိတိ။ ဓာ။၇၂။

အယာစထ (ကြိ) ယာစတိ (ဗုဒ္ဓဝံ။၂၉၉။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၇၊၁၄) ကြည့်။

အယာစန္တ (တိ) [န + ယာစန္တ။ ထိ-၌
အယာစန္တံ] မတောင်းသော၊ သူ။ ပုဗ္ဗေပေသ
ဒိဋ္ဌိဒိဋ္ဌာနံ အယာစန္တာနုညေဝ သီလံ ဒေတိ။
ဇာ၊ဌ။၃။၁၅၈။ ဣတော ဒါနိ ပဋ္ဌာယ ယာ-
စန္တာနုညေဝ ဒေယျာယမာ အယာစန္တာနံ။
ဇာ၊ဌ။၃။၁၅၉။ တံ တံ အယာစန္တံ မဟံ
နိမန္တယေ၊ သုဓာယ ယဉ္စိ ဣသိတမ္ပိ ဒမ္ပိတေ။
ဇာ၊၂။၁၀၈။

အယာစာပေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [န+ယာစ+ကာပေ
+တွာ] မတိုက်တွန်း-မတောင်းပန်စေ-
မှု၍။ ဧဝံ အကတွာ အမေပုနပျုနံ အယာစာ-
ပေတွာ သုဝိညေယျမ္ပိ နော ကတွာ ကထေ-
ဟိ။ မ၊ဌ။၁။၃၈၀။ သံ၊ဌ။၃။၃၄။

အယာစိ (ကြိ) ယာစတိ (ထေရ၊ဌ။၂။၃၂၉)
ကြည့်။

အယာစိထ (တိ) [န+ယာစိထ] (၁) မတောင်း
အပ်သော။ (၂) မတိုက်တွန်းအပ်-မတောင်း
ပန်အပ်-သော။ (၁) ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု
ယာစိတောဝ မဟုလံ စိဝရံ ပရိဘုဉ္ဇတိ အပ္ပံ
အယာစိတော။ အံ၊၁။၃၉၉။ အံ၊၂။၂၈၊
၁၁၅။ (-စရိယာဌ။၆၉၊၂၈၄။ ဇာ၊ဌ။၄။
၄၀၆။ ဒိ၊ဋ္ဌိ။၁။၇၄။ သံ၊ဋ္ဌိ။သစ်၊၁။၂၆၁၊
၂၇၃။) (၂) ကိဿ မံ တုမေ အယာစိတာ
ဥပသမ္မာဒိတ္တာ တိ။ ဝိ၊ဉ္စ။၇၁။ အယာစိတော
တတာဂန္တိ (ထေရီ၊၄၃၉)တိ... ကေနစိ
အယာစိတော ဣဓ အာဂန္တိ။ ထေရီ၊ဌ။၁၂၇။
(-ဝိ၊ဌ။၁။၃၀၉။ ဝိ၊ဌ။၄။၁၇၇။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။
၄၈။ မဟာနိ၊ဌ။၁၇၁။ သာရတ္ထ။၂။၁၅၁။
ဝိမတိ၊၂။၁၃၅။)

အယာစိတဗ္ဗရူပ (တိ) [အယာစိတဗ္ဗ+ရူပ]
မတောင်းသင့် - မတောင်းထိုက် - သော
သဘောရှိသော။ အယာစ-ကြည့်။

အယာစိတ္တ (ကြိ) ယာစတိ (ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၁၄)
ကြည့်။

အယာစိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [န+ယာစိတွာ] မတောင်း
မှု၍။ ဧဝရူပံ အယာစိတွာပိ “ဧဟိ ဓေ ဣဒံ
ဝါ ဣဒံ ဝါ ကရေဟိ”တိ ယဒိစ္စကံ ကာရာ-
ပေတု ဝနုတိ။ ဝိ၊ဌ။၂။၁၄၈။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။
၁၅။ “ဒေတာ”တိ အယာစိတွာဝ ဓာရဒ္ဓါဓေ
တိဋ္ဌန္တိ။ မေ၊ဌ။၂။၂၀၄။ (-စရိယာဌ။၂၈၄။
ဇာ၊ဌ။၄။၄၀၃။ ဝိမတိ၊၁။၂၇၂။ ဒိ၊ဋ္ဌိ။၁။၇၄။
သံ၊ဋ္ဌိ။သစ်၊၁။၂၆၁။)

အယာစိသံ (ကြိ) ယာစတိ (စရိယာ၊ ဌ၊ ဂဏ်) ကြည့်။

အယာစံ (ကြိ) ယာစတိ (စရိယာ၊ ဌ၊ ဂဏ်) ကြည့်။

အယာစေတော (ကြိ၊ ဝိ) [န + ယာစေတော] ခွင့်မစတောင်းစေ - ခွင့်တောင်းမခိုင်း - မူ၍။ “သံသံ ဘန္တေ ဥပသမ္ပတံ ယာစာမိ”တိ အာဒိဝါကျေန အယာစေတော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၂၆။

အယာထာဝ (တိ) [န + ယာထာဝ] မဟုတ်မမှန် - ဖောက်ပြန် - မှားယွင်း - သော သဘော၊ ထင်ရှားမရှိသော သဘော။ အလိကံ တေ အယာထာဝံ တေ။ မဟာနိ၊ ၂၂၅။ (- ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၀၈။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၇၃။ မ၊ ဇီ၊ ၃။ ၂၁၊ ၂၇၅။ သံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၅၄၀။ အနု၊ ဇီ၊ ၁။ ၁၇။ အနု၊ ဇီ၊ ၃။ ၁၀၆။) ယာထာဝ (မဟာနိ၊ ဌ၊ ၃၁၇) - လည်း ကြည့်။

အယာထာဝအနိယျာနိက (တိ) [အယာထာဝ + အနိယျာနိက] ဖောက်ပြန် - မှားယွင်း - သည် ဖြစ်၍ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ မထွက်မြောက် တတ်သော။ အယာထာဝ အနိယျာနိကဝသေနေဝ မိစ္ဆာဘာဝေါ ဝေဒိတဗျော။ သံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၅၃။ အသုဘာဒိသု သုဘာဒိအာကာရဂ္ဂဟဏတော အယာထာဝအနိယျာနိကာ အယောနိသော ဥပ္ပတ္တိယာ။ မ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၉၀။

အယာထာဝအနိယျာနိကအကုသလသက်ပ္ပ (ပု) [အယာထာဝအနိယျာနိက + အကုသလ + သက်ပ္ပ] ဖောက်ပြန် - မှားယွင်း - သည်ဖြစ်၍ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ မထွက်မြောက်တတ်သော အကုသိုလ်ဝိတက်။ မိစ္ဆာသက်ပ္ပတိ အယာထာဝအနိယျာနိကအကုသလသက်ပ္ပ။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၉၂။

အယာထာဝက (တိ) [အယာထာဝ + က] သဘာဝ အစစ်အမှန် မဟုတ်သော။ “အ-

ယာထာဝကသ္မိ ယာထာဝက”န္တိ ဂါဟော။ မဟာနိ၊ ၃၇။ စူဠနိ၊ ၁၇၂၊ ၂၃၅။ အယာထာဝကသ္မိ ဝတ္ထုသ္မိ န သဘာဝသ္မိ ဝတ္ထုသ္မိ တထံ ယာထာဝကံ သဘာဝန္တိ ဂါဟော “အယာထာဝကသ္မိ ယာထာဝက”န္တိ ဂါဟော။ မဟာနိ၊ ဌ၊ ၁၄၀။

အယာထာဝကတ္တ (န) [အယာထာဝက + တ္တ] ဖောက်ပြန် - မှားယွင်း - သည်၏ အဖြစ်။ သာဒိဋ္ဌိ အယာထာဝကတ္တာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၅၀။

အယာထာဝဂဟဏ (န) [အယာထာဝ + ဂဟဏ] ဖောက်ပြန် - မှားယွင်း - သော အားဖြင့် မှတ်ယူခြင်း။ သာ စ ခေါ် ဒိဋ္ဌိ အယာထာဝဂဟဏေန အညာဏမေဝါတိ ဒဠဗ္ဗံ။ သံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၃၁၇။

အယာထာဝဂဟဏဟေတုတာ (ထိ) [အယာထာဝဂဟဏ + ဟေတု + တာ] ဖောက်ပြန် - မှားယွင်း - သော အားဖြင့် - မှတ်ယူ - ယူဆ - ခြင်း၏ အကြောင်း၏ အဖြစ်။ “အဝိဇ္ဇာဘိဘူတာ။ ပ။ အဘိနိဝိသန္တာ”တိ ဧတေန အဝိဇ္ဇာယ အယာထာဝဂဟဏဟေတုတံ ဒသေတိ။ နေတ္ထိ၊ ဇီ၊ ၁၀၈။

အယာထာဝဂါဟိတာ (ထိ) [အယာထာဝဂါဟိ + တာ] ဖောက်ပြန် - မှားယွင်း - သော အားဖြင့် မှတ်ယူလေ့ရှိသူ၏ အဖြစ်။ ဝိပရိတာ အယာထာဝဂါဟိတာယ အယာထာဝဂါဒိတာယ စ။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၃။ ၁၂။

အယာထာဝဂါ(ဂါ)ဟိ (တိ) [အယာထာဝ + ဂဟ + ဟိ] ဖောက်ပြန် - မှားယွင်း - သော အားဖြင့် မှတ်ယူလေ့ရှိသော၊ သူ။ အနိစ္စေ “နိစ္စ”န္တိ အယာထာဝဂါဟိ သမထဗလေန သမာဟိတဘာဝတော သင်္ခါရာန ခဏိကဘာဝံ ယထာဘူတံ ပဋိဝိဇ္ဈတိ။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၀၆။ အယာထာဝဂါဟိနာ (အယာထာဝဂါဟိ-

နော ၇) အဘိနိဝေသနပညာပနာနံ ဥပတ္တဗ္ဗ-
ဘာဝတော ခိဋ္ဌိဝေ နိဿယောတိ ခိဋ္ဌိနိဿ-
ယော။ မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၉၂။ ခိဋ္ဌိဂတာနဉ္စ အယာ-
ထာဝဂါဟိနံ ယာထာဝဂါဟိနိယာ ပညာယ
ဥဇုဝိပစ္စနိကဘာဝတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၂။

အယာထာဝဂ္ဂါဟတာ (ထိ) [အယာထာဝ+
ဂါယ+တာ] ဖောက်ပြန်-မှားယွင်း-သော
အားဖြင့် မှတ်ယူကြောင်း တရား၏ အဖြစ်။
ဩဋ္ဌာရိကန္တိ တသ္မာ ပဋိပဋ္ဌနဋ္ဌေန အယာ-
ထာဝဂ္ဂါဟတာယ ဓူပံ န သက္ကံ ဩဋ္ဌာရိက-
မေဝ။ မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၁၀၀။

အယာထာဝဉာဏ (န) [အယာထာဝ+ဉာဏ]
ဖောက်ပြန်သော-မှားယွင်းသော-ဉာဏ်။
မိစ္ဆာဉာဏန္တိ ဝိပရိတဉာဏံ အယာထာဝဉာဏံ။
မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁၇၈။

အယာထာဝဒဿန (န) [အယာထာဝ+ဒဿန]
ဖောက်ပြန်-မှားယွင်း-သောအားဖြင့် မြင်
ခြင်း။ ပဋိစ္စာဒိတာဒိနဝေ အယာထာဝဒဿ-
နဝသေန တဏှာယ ပဋိလဒ္ဓဝိတ္တဿ တံတံ-
ဘဝုပဂါ သင်္ခါရာ သင်္ခရိယန္တိ။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၄၅။

အယာထာဝဒဿနဋ္ဌ (ပု) [အယာထာဝ+
ဒဿန+ဧတ္ထ] ဖောက်ပြန်-မှားယွင်း-
သောအားဖြင့် မြင်ခြင်း အနက်သဘော။
အယာထာဝဒဿနဋ္ဌေန ခိဋ္ဌိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၄၅။

အယာထာဝခိဋ္ဌိ (ထိ) [အယာထာဝ + ခိဋ္ဌိ]
ဖောက်ပြန်-မှားယွင်း-သော-အယူ။ မိစ္ဆာ-
ခိဋ္ဌိတိ အယာထာဝခိဋ္ဌိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၂။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၀။ “နတ္ထိ ခိန္နံ နတ္ထိ ယိဋ္ဌ”န္တိ
အာဒိနယပဝတ္တာ မိစ္ဆာခိဋ္ဌိ အယာထာဝခိဋ္ဌိ။
မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁၃၉။ အယာထာဝခိဋ္ဌိတိ ဝါ
မိစ္ဆာခိဋ္ဌိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၁။

အယာထာဝခိဋ္ဌိက (တိ) [အယာထာဝခိဋ္ဌိ +
က] ဖောက်ပြန်-မှားယွင်း-သော အယူရှိ

သော၊သု။ မိစ္ဆာခိဋ္ဌိကောတိ အယာထာဝ-
ခိဋ္ဌိကော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၁။

အယာထာဝပဋိပတ္တိ (ထိ) [အယာထာဝ+ပဋိ-
ပတ္တိ] ဖောက်ပြန်-မှားယွင်း-သောအကျင့်။
မိစ္ဆာပဋိပတ္တိန္တိ အယာထာဝပဋိပတ္တိ။ သံ၊
ဋ္ဌ၊၃။၁၆၈။

အယာထာဝပဋိပတ္တိဘာဝ (ပု) [အယာထာဝ
ပဋိပတ္တိ + ဘာဝ] (က) ဖောက်ပြန်-မှား
ယွင်း-စွာ ကျင့်ခြင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်။ (ခ)
ဖောက်ပြန်-မှားယွင်း-သောအကျင့်၏ အ
ဖြစ်။ (က) ဣဒါနိ ပန တတော အညာထာ
ဘိက္ခုနံ ဣရိယံ ခိဿတိ အယာထာဝပဋိ-
ပတ္တိဘာဝတောတိ အဓိပ္ပါယော။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊
၂။၃၅၁။ (ခ) န ရဟတိ အယာထာဝပဋိ-
ပတ္တိဘာဝတော။ မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၄၀၇။

အယာထာဝပဋိပဒါ (ထိ) [အယာထာဝ+ပဋိ-
ပဒါ] အယာထာဝပဋိပတ္တိနှင့် အနက်တူ။
မိစ္ဆာ ပဋိပဋ္ဌတိတိ အယာထာဝပဋိပဒံ အနိ-
ယျာနိကပဋိပဒံ ပဋိပဋ္ဌတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၆။
မိစ္ဆာပဋိပဒါတိ အယာထာဝပဋိပဒါ အကု-
သလပဋိပဒါ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၉၂။

အယာထာဝပဋိပန (တိ) [အယာထာဝ+ပဋိ-
ပန] ဖောက်ပြန်-မှားယွင်း-စွာ ကျင့်သော၊
သု။ မိစ္ဆာပဋိပနန္တိ အယာထာဝပဋိပန။ သံ၊
ဋ္ဌ၊၃။၁၆၈။

အယာထာဝပထ (ပု) [အယာထာဝ + ပထ]
မဟုတ်မမှန်သော-မှားယွင်းသော-ခရီး-
လမ်းစဉ်။ အယာထာဝပထတော မိစ္ဆာပ-
ထော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၅။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁၃၉။

အယာထာဝမာန (ပု) [အယာထာဝ + မာန]
ဖောက်ပြန် မှားယွင်း-သောမာန၊မိမိအဆင့်
အတန်းနှင့် မကိုက်ညီပဲ လွဲမှားစွာ မှတ်ထင်
သော မာန။ (မြတ်သောပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ပါလျက်
“ငါသည် ယုတ်နိမ့်သော ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သည်”

စသည်ဖြင့် လွဲမှားသော မာန။ အကျယ်ကို ဖော်ပြလတ္တံ့သော ကျမ်းများ၌ ကြည့်။) “သေယျောဟမသ္မိ”တိ မာနော သေယျ-
သေဝ ယာဏာဝမာနော၊ သေသာနံ အ-
ယာဏာဝမာနော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၄၆၇။ မဟာ-
နိ၊ဋ္ဌ၊ ၁၈၀။ ဧတ္ထ စ သေယျဿ သေယျော-
ဟမသ္မိတိ ဥပ္ပန္နမာနောဝ ယာဏာဝမာနော၊
ဣတရေ ဒေ အယာဏာဝမာနာ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊
၂။၃၂။ သေသာ ဆ မာနာ အယာဏာဝ-
မာနာ နာမ ပဌမမဂ္ဂဝဇ္ဇာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၁၇၃။

အယာဏာဝလဒ္ဓိကတာ (ထိ) [အယာဏာဝ+
လဒ္ဓိက+တာ] ဖောက်ပြန်-မှားယွင်း-သော
အယူရှိသည်၏အဖြစ်။ တက္ကိကာ ဟိ အယာ-
ဏာဝလဒ္ဓိကတာယ... န ကဒါစိပိ မုစ္ဆန္တိ။
ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊ ၃၂၆။

အယာဏာဝဝတ္ထုသာဓန (န) [အယာဏာဝ+
ဝတ္ထုသာဓန] မဟုတ်မမှန်သော အကြောင်း
ကို ပြီးစေတတ်သည်၏အဖြစ်။ အယာဏာဝ-
ပဋိပတ္တိ၊ န ယထာပဋိပတ္တိ၊ ဟေတုမိပိ
ဖလေပိ အယာဏာဝဝတ္ထုသာဓနတော။
သံ၊ဋီ၊ ၂။၄၀၇။

အယာဏာဝဝါဒိတာ (ထိ) [အယာဏာဝဝါဒိ+
တာ] မှားယွင်းစွာ ပြောဆိုလေ့ရှိသည်၏
အဖြစ်။ အယာဏာဝဂါဟိတာ-ကြည့်။

အယာဏာဝေါဒိ (ထိ) [အယာဏာဝ+ဝါဒိ]
မှားယွင်းစွာ ပြောဆိုလေ့ရှိသောသူ။ အ-
သဘာဝဝတ္တာတိ အယာဏာဝဝါဒိ။ မ၊ဋီ၊
၂။၂၄၉။

အယာဏာဝဝိမုတ္တိ (ထိ) [အယာဏာဝ+ဝိမုတ္တိ]
(စေတောဝိမုတ္တိဟု မှတ်ထင်အပ်သော) မှား
ယွင်းသော ဝိမုတ္တိ။ သမ္မာဝိမုတ္တိယာ မိစ္ဆာ-
ဝိမုတ္တိတိ သမုစ္ဆေဒဝိမုတ္တိယာ ဝိပရိတာ
အယာဏာဝဝိမုတ္တိယေဝ စေတောဝိမုတ္တိသ-
ညိတာ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊ ၁၇၉။

အယာဏာဝသက္ကိ (ပု) [အယာဏာဝ+သက္ကိ]
မဟုတ်မမှန်သော သက်သေ၊ မတရားသက်
သေ။ ကုဋ္ဌသက္ကိတိ အယာဏာဝသက္ကိနော။
ထေရ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၅၅။

အယာဏာဝသညာ (ထိ) [အယာဏာဝ +
သညာ] (၁) ဖောက်ပြန်-မှားယွင်း-သော
-အမှတ်-သညာ။ (တိ) (၂) ဖောက်ပြန်-
မှားယွင်း-သော အမှတ် သညာ ရှိသော သူ။
(၁) “သတ္တော ပေါသော ဣတ္ထိ ပုရိသော”တိ
ဝေ ပဝတ္ထံ အယာဏာဝသညံ ဥဋ္ဌါတေတိ
သမ္မဟနတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၁။၄၅၈။ (၂) ဝိပရိတ-
သညောတိ အယာဏာဝသညော။ ဝိ၊ဋီ၊ ၃။
၁၂။

အယာဏာဝသဘာဝ (ပု) [အယာဏာဝ+
သဘာဝ] ဖောက်ပြန် - မှားယွင်း-သော
သဘော။ မိစ္ဆာသဘာဝန္တိ အယာဏာဝသ-
ဘာဝံ။ သံ၊ဋီ၊ ၂။၄၀၇။

အယာဏာဝသမာဓာန (န) [အယာဏာဝ+
သမာဓာန] ဖောက်ပြန်-မှားယွင်း-သော-
အားဖြင့် အာရုံ၌ တည်တံ့နေခြင်း။ အယာ-
ဏာဝသမာဓာနတော မိစ္ဆာသမာဓိ။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊ ၁။၂၉၄။

အယာဏာဝုပဋ္ဌာန (န) [အယာဏာဝ+ဥပဋ္ဌာ-
န] ဖောက်ပြန်-မှားယွင်း-သောအားဖြင့်
ထင်မြင်ခြင်း။ မရိစိပိ ဣတ္ထရကာလိကာဝ၊
နိဿယပဗန္ဓဝသေန ပန စိရတရူပဋ္ဌာနန္တိ
“ယထာ ပသေ မရိစိက”န္တိ ဝုတ္တံ၊ န အယာ-
ဏာဝုပဋ္ဌာနတောဝ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၂။၄၄၄။

အယာနက (ထိ) [န+ယာန+က] ယာဉ်မရှိ
သောသူ။ ဘူန္တိ ရထံ အယာနကာ၊ အတိ-
ဝါဟေန ဟနန္တိ ပုဂံဝံ။ ဇာ၊ ၂။၁၂၀။ ဇာ၊
ဋ္ဌ၊ ၅။၄၆၆။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၇။၂၀၅။ မဟာနိ၊
ဋ္ဌ၊ ၂၄။)

အယာနဘူမိ (ထိ) [န+ယာနဘူမိ] ယာဉ်-
၏-ဖြင့်-သွားနိုင်ရာ မဟုတ်သော အရပ်၊
(ကျောင်းတိုက် တံခါးမုခ် အနီး စသော
အရပ်)။ အယာနဘူမိ ခွဲရကောဋ္ဌကသမိပ
ဂန္ဓာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၄။ အယာနဘူမိန္တိ
ယာနဿ အဘူမိ၊ ယာနေန ယာတုမ-
သက္ကဏေယျဋ္ဌာနဘုတ် ခွဲရကောဋ္ဌကသမိပ
ဂန္ဓာတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၆။ သိ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊
၂။၂၄၆။

အယာနယဇာနနသမတ္တတာ (ထိ) [အယ+အ-
နယ+ဇာနန+သမတ္တ+တာ] ကြီးပွားမှု
ဆုတ်ယုတ်မှုကို သိခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သည်၏
အဖြစ်၊ အကောင်း၊ အဆိုးကို-ကောင်း၊
မကောင်းကို - ခွဲခြားသိနိုင်ခြင်း။ တေသု
ထောကံ ဝဓိတော အတ္တနော အယာနယ-
ဇာနနသမတ္တတံ သမ္ပတ္တေသု၊ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၁။

အယာပေန္တ (ထိ) [န+ယာပေန္တ] မမျှတ
သော၊သူ။ ပဏိတပိဏ္ဍပါတ် ဝိနာ အယာ-
ပေန္တာနံ သဗြဟ္မစာရိနံ အနုရူပေါ။ ခုဒ္ဒက၊
ဋ္ဌ။၁၂၂။

အယာမ (ကြိ) အယတိ(ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂)ကြည့်။

အယာမကာလိက (ပု) [န+ယာမကာလိက]
ယာမကာလိက မဟုတ်သော။ အညော ဖလ-
ရသော နတ္ထိ အယာမကာလိကော ဣဓ။
ဝိ၊နိစ္ဆယ။၂၆၉၆။ ခညဿ ဖလဇံ ရသံ ဌပေ-
တာ အယာမကာလိကော အညော ဖလရ-
သော နတ္ထိတိ ယောဇနာ။ ဝိ၊နိစ္ဆယ၊ဋ္ဌိ။
၂၆၉၆။ ယာမကာလိက-လည်း ကြည့်။

အယာဝဒတ္တ (န) [န + ယာဝဒတ္တ] အလိုရှိ
သလောက် စားနိုင်ဖို့ရာ - ဝတ်တည်-တည်
ခင်း-မတားအပ်သော ဆွမ်း။ ယသ္မာ ဩ-
ဒိဿ အယာဝဒတ္တေဝ ဖါယကာနံ ပိဋ္ဌာ
နတ္ထိ၊တသ္မာ “အနောဒိဿ ယာဝဒတ္တော”-
တိ ဝုတ္တံ။ ဝဇီရ။၃၁၁။

အယာဝဘာဝိကသမ္ဘာဝ — အနုဋ္ဌိ၊၂။၁၄၄ - ၌
လာသောပါဌ်ကား အယာဝဘာဝိကသမ္ဘာဝ-
မှ ပျက်လာသော ပါဌ် ဖြစ်ဟန်တူသည်။
၎င်း-ကြည့်။

အယာဝဘာဝိကသမ္ဘာဝ (ပု) [အယာဝဘာဝိက
+သမ္ဘာဝ] မနာယတနဖြစ်သည့်တိုင်အောင်
မဖြစ်သော-မတည်ရှိသော - ချုပ်ပျောက်
သွားသော-တရားဖြစ်ခြင်း။ အယာဝဘာဝိ-
ကသမ္ဘာဝိတိ အတ္ထော။ အနုဋ္ဌိ၊၂။၁၄၄။
(အဝိဂတပစ္စည်း၌ ဆိုင်ရာ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်
တရား နှစ်မျိုးလုံး မချုပ်သေးမီ အချိန်၌
သာ ပစ္စည်းတရားသည် ပစ္စယုပ္ပန် တရား
အား အဝိဂတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်၏။
ထို့ကြောင့် နာမပစ္စယာ ဆဋ္ဌာယတနံ နာမ-
ဟေတုကံ (အဘိ၊ဝိ။၁၄၆) ၌ လည်း
ပစ္စည်းဖြစ်သော နာမ်တရားက မချုပ်သေး
မှသာ ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သော မနာယတနအား
အဝိဂတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်၏။ ထိုကဲ့သို့
ကျေးဇူးပြုနိုင်အောင် ပစ္စည်းဖြစ်သော နာမ်
တရား၏ မနာယတနဖြစ်သည်အထိ မတည်
ရှိခြင်း၊ ချုပ်ပျောက်သွားခြင်းကို အယာဝ-
ဘာဝိကသမ္ဘာဝ-ဟု ဆိုသည်။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၉၅။)မူလဋ္ဌိ၊၂။၁၃၆-လည်းကြည့်။ဤပုဒ်၏
သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဖြစ်သော အတက္ခ(ခံ)ဏိက-
သမ္ဘာဝပုဒ်ကိုလည်း“ထိုမနာယတနဖြစ်ရာခဏ
မရှိသောတရား ဖြစ်ခြင်း၊ ဝါ ထိုမနာယတန
ဖြစ်ရာခဏတိုင်အောင် မတည်ရှိသော ချုပ်
ပျောက်သွားသော တရား ဖြစ်ခြင်း” ဟု
ဘာသာပြန် သင့်၏၊ ၎င်းပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို
အနုဋ္ဌိ၊၂။၁၄၄-၌ ကြည့်။ ၎င်း၌ အယာဝ-
ဘာဝိကသမ္ဘာဝါ-ဟု ပါဌ်ရှိ၏။

အယာဝဘာဝိတတာ (ထိ) [အယာဝဘာဝိတ
+တာ] မိမိတို့ (မဟာဘုတ်တို့)-တည်တံ့နေ
သလောက်-အသက် ရှည်သလောက်- ဖြစ်
-တည်တံ့ - အသက်ရှည် - စေအပ်သော

ရုပ်များ မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်၊ မိမိတို့ အသက်ရှည်သလောက် အသက်ရှည် တည်တံ့အောင် သဟဇာတ၊ နိဿယ-စသော ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုခံရသော ရုပ်များ မဟုတ်ခြင်း။ ဝိညတ္တိ ။ပ။ န သက္ကာ ဝတ္တု မဟာဘူတေဟိ သမယဝတ္ထာနေ ကိရိယမာနေ တေဟိ အယာဝဘာဝိတတာယာတိ အဓိပ္ပာယ်။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၄၆။ (ဤ ဋီကာ၏ ဆိုလိုရင်းကား—မဟာဘုတ်တို့သည် စိတ္တက္ခဏ ၁၇-ချက် အသက်ရှည်ကြ သော်လည်း ဝိညတ်ရုပ်၊ ဥပစယရုပ် စသည်တို့ကား စိတ္တက္ခဏ ၁၇-ချက် အသက်မရှည်ကြကုန်၊ စိတ္တက္ခဏ ၁၇-ချက် အသက်ရှည်အောင်လည်း ဝိညတ်ရုပ်၊ ဥပစယရုပ် စသည်တို့ကို မဟာဘုတ်တို့က (သဟဇာတ၊ နိဿယ စသော ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့်) ကျေးဇူးမပြုကြချေ။ သို့ဖြစ်၍ မဟာဘုတ်တို့နှင့် ဝိညတ်ရုပ်၊ ဥပစယရုပ် စသည်တို့ သမာနကာလ (သက်တမ်း အတူတူ) မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ယသ္မိ သမယေ ပထဝီဓာတု ဥပ္ပန္နာ ဟောတိ၊ တသ္မိ သမယေ ကာယဝိညတ္တိ ဟောတိ (=ပထဝီဓာတ် ဖြစ်ရာ အချိန်၌ ကာယဝိညတ်ရုပ် ဖြစ်၏) စသည်ဖြင့် သမယဝတ္ထာန (ဝိညတ်ရုပ်-စသည်တို့ဖြစ်ရာ အချိန်ကို သတ်မှတ်မှု) မဖြစ်နိုင်ဟု ဆိုလိုသည်။

အယာဝဘာဝိ (တိ) [န+ယာဝဘာဝိ] (က) ပစ္စည်းတရား ဖြစ်သည်တိုင်အောင်-မဖြစ်-မတည်ရှိ-သော။ (ခ) ပစ္စယုပ္ပန်တရား ဖြစ်သည် တိုင်အောင်-မဖြစ်-မတည်ရှိ-သော။ အယာဝဘာဝိနော ပစ္စယုပ္ပန္နဿ၊ ပစ္စယဓမ္မဿ စ အဝိဂတပစ္စယဘာဝဒဿန-တော။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၄၄။ (ဤ ဋီကာပါဌ၌ အယာဝဘာဝိနော-ကို ပစ္စယုပ္ပန္နဿ-၌ စပ်ခိုက် (က)အနက် ဖြစ်သင့်၍ ပစ္စယဓမ္မဿ-၌ စပ်ခိုက် (ခ)အနက် ဖြစ်သင့်၏၊ ဤသို့ ဖြစ်သင့်သလို ယူရမည်။)

အဘိဓာန် ၃-၂၈-ပ-မ-ဗ-သ-စ

အယိဋ္ဌပုဗ္ဗ (တိ) [န+ယိဋ္ဌပုဗ္ဗ] ရှေး၌ ယင် မပူဇော်အပ်သော၊ ယင် မပူဇော်ဘူးသော။ ယော မယာ အယိဋ္ဌပုဗ္ဗော ဣမိနာ ဝိဇ္ဇေန အဗ္ဗုနာ။ မ၊ ၁။ ၁၁၆။

အယိတ (တိ) [အယ+တ] ဖြစ်တတ်သော။ မစ္ဆရေန အယိတဿ မစ္ဆရသမဂီနော ဘာဝေါ မစ္ဆရာယိတတ္ထံ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၄၀၇။ (-အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၇၀၊ ၄၅၉။ မဟာနိ၊ ၄။ ၄၀၅။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၆၇။)

အယိတဗ္ဗ (တိ) [အယ+တဗ္ဗ] (၁) သွားအပ်-ကျင့်အပ်-သော။ (၂) ဖြစ်စေအပ်သော။ (၃) သိအပ်သော။ (၁) အယိတဗ္ဗောတိ ပဋိပဋိတဗ္ဗော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၃၅။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၄။ မဟာနိ၊ ၄။ ၄၄။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၈၅။ (-နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၆၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁၂။) (၂) အယိတဗ္ဗာ ပဝတ္တေတဗ္ဗာ။ သီ၊ ၄။ သစ်၊ ၁။ ၃၃၈။ (-ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၉။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၅၁။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၅။) (၃) ပရံ အယနန္တိ အတိဝိယ သဝိသယေ အယိတဗ္ဗံ ဗုဒ္ဓိတဗ္ဗံ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၈၅။

အယိတဘာဝ (ပု) [အယိတ+ဘာဝ] ဖြစ်တတ်သည်၏အဖြစ်။ ဓမ္မာယိတတ္တန္တိ ဓမ္မဿ ဝိယ အယိတဘာဝံ ပဝတ္တိအာကာရံ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၉။

အယိရ (ပု) [အရ+ကျ။ အရိယ-မှ ယ-နှင့် ရ ရှေ့နောက်ပြန်၍ အယိရ-ဖြစ်သည်။ နိတိ၊ သုတ္တ။ ၁၅၄။ ရှု။ နာ-၄၀-ကြည့်။ အရိယနှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။] (က) အရှင်သခင်။ (ခ) အရှင်ကောင်း၊ အရှင်မြတ်။ (က) အယိရဉ္စ ကယိ-ရာထ သုခါကမာယ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၈၂။ သာမိ-သခါတံ အယိရဉ္စ ကရာထ။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၂၉၅။ အယိရော ဟိ ဒါသဿ ဇနိန္ဒ ဣဿရော။ ဇာ၊ ၂။ ၂၉၅။ အယိရောတိ သာမိကော။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၂၀၅။ (ခ) ဝန္တာမိ တေ အယိရေပသန္န-

စိတ္တော။ ဇော၊၂။၆။ အယိရေတိ အယျေ။
ဇော၊၄။၅။၁၄၅။

အယိရက (ပ) [အယိရ + က] အရှင်သခင်။
အယိရက-ကြည့်။

အယိရကုလ (န) [အယိရ + ကုလ] အရှင်
သခင်၏ အိမ်။ ဒါသိ အယိရကုလေ (အယိရ-
ကုလေ၊ သျှ၊ က) အဟုံ၊ ဝိမာန။ ၅၆။ အယိရ-
ကုလေတိ အယျကုလေ၊ သာမိကဂေဟေတိ
အတ္တော။ ဝိမာန၊ ၄။၁၆၂။

အယိရဗြဟ္မ (ပ) [အယိရ + ဗြဟ္မ] အရှင်
ဗြဟ္မာမင်း၊ (သိကြားမင်းအား ခေါ်သော
စကား ဖြစ်သည်။) ဝဇေ တေ အယိရဗြဟ္မေ
(အယိရေ ဗြဟ္မေ၊ က)။ ဇော၊ ၁။၂၈။ ဇော၊
၄။၄။၂၈၇။

အယုဇ္ဈမာနက (န) [အယုဇ္ဈမာန + က] မသင့်
လျော်ခြင်း။ တထာ သတိ ဗောဓိသတ္တပိတု
အညာယ အဂ္ဂမဟေသိယာ ဘဝိတဗ္ဗံ၊
တထာပိ ဗောဓိသတ္တမာတရိ ဓရန္တိယာ
အယုဇ္ဈမာနကန္တိ အာဟ “န စ သက္ကာ”တိ-
အာဒိ။ စိ၊ ၄။၂။၂၈။

အယုဇ္ဈမာနကတ္တ (န) [အယုဇ္ဈမာနက + တ္တ]
မသင့်လျော်သည်၏ အဖြစ်။ တဿ စ ကာ-
ရကဝေဒကဘာဝဿ အယုဇ္ဈမာနကတ္တာ။
အနု၊ ၁။၁၆။ (-အနု၊ ၁။၁၄၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၄။၁။၄၀၃။)

အယုဇ္ဈမာနတာ (ထိ) [အယုဇ္ဈမာန + တာ]
မယှဉ်စပ်အပ်သည်၏ အဖြစ်။ မသင့်လျော်
သည်၏ အဖြစ်။ အဝိကလစတုက္ခန္ဓသင်္ဂဟ-
ကေဟိ ပဒေဟိ...နတ္ထေဝါတိ တဿ အယု-
ဇ္ဈမာနတံ ဒဿေန္တော။ အနု၊ ၁။၂။၃၀။ တ-
မေဝ အယုဇ္ဈမာနတံ ဒဿေတုံ။ မ၊ ၄။၂။
၉၄။ (-အနု၊ ၁။၂။၃၀၂။)

အယုဇ္ဈမာနတ္တ (န) [အယုဇ္ဈမာန + တ္တ] မယှဉ်
စပ်အပ်သည်၏ အဖြစ်။ မသင့်လျော်သည်၏

အဖြစ်။ န ကရကတ္တံ တဿ အယုဇ္ဈမာနတ္တာ။
သာရတ္ထ၊ ၁။၃၃၆။ အံ၊ ၄။၂။၁၃။ ခဏ်က-
နိရောဓဿ ဣဓ အနဓိပေတတ္တာ အယုဇ္ဈမာ-
နတ္တာ။ သံ၊ ၄။၂။၂၁။

အယုဇ္ဈမာနဝိသုဇ္ဈနတ္တ (န) [အယုဇ္ဈမာန +
ဝိသုဇ္ဈန + တ္တ] မသင့်လျော်သော အဖြေ၏
အဖြစ်။ အယုဇ္ဈမာနဝိသုဇ္ဈနတ္တာ ဝေရူပါနိ
ပရိနိ သင်္ဂဟကဘာဝေန န ဂဟိတာနိတိ
အဓိပ္ပာယ်ော။ မူလ၊ ၄။၂။၁၃။

အယုဇ္ဈနဂရ (န) [အယုဇ္ဈ + နဂရ] အယုဇ္ဈာ-
အမည်ရှိသော မြို့။ ကာလယောနက-မင်း၏
နေရာ မြို့။ ဝိပဝံသ၊ ၃။၁၅၅။ အရိန္ဒမ-ဘုရင်၏
မြို့ဖြစ်၍ အရိန္ဒမင်းဆက် ၅၅-ဆက် စိုးစံ
ကြောင်း ဆိုထားသည်။ အယုဇ္ဈနဂရံ ဂန္ဓာ။
ဇော၊ ၄။၄။၈၃။ အယုဇ္ဈပုရ၊ အယုဇ္ဈာ-တို့
လည်း ကြည့်။

အယုဇ္ဈပုရ (န) [အယုဇ္ဈ + ပုရ] အယုဇ္ဈာမြို့။
မတိုက်ခိုက်အပ် - တိုက်ခိုက် သိမ်းယူခြင်းငှါ
မတတ်နိုင် - သော မြို့ (တာဝတိံသာနတ်မြို့
နှင့် အသုရာတို့၏ မြို့) အန္တရာ ဒီန္နံ အယုဇ္ဈ-
ပုရနံ၊ ပဉ္စဝိသ ဌပိတာ အဘိရက္ခာ။ ..
ဇေ ကိရ နဂရာနိပိ ယုဇ္ဈေန ဂဟေတုံ
အသက္ကုဏေယျတာယ အယုဇ္ဈပုရနိ နာမ
ဇောတာနိ။ သံ၊ ၄။၁။၃၀၉။ ဇော၊ ၄။၁။၂၁၉။
၂၂၀။ သာရတ္ထ၊ ၁။၂၇၀။ အံ၊ ၄။၂။၃၀၂။

အယုဇ္ဈပုရဝါသီ (တိ) [အယုဇ္ဈပုရ + ဝသ + ဘိ]
အယုဇ္ဈာမြို့၌ နေလေ့ရှိသော၊ သူ။ အယုဇ္ဈ-
ပုရဝါသီနော အပရိမာဏဘိက္ခုပရိဝါရံ စာ-
ရိကံ စရမာနံ တထာဂတံ အတ္တနော နဂရံ
သမ္ပတ္တံ ဒိဿာ။ သံ၊ ၄။၂။၂၉၃။ အယုဇ္ဈာ-နှင့်
ယှဉ်ကြည့်။

အယုဇ္ဈမာန (တိ) [န + ယုဇ္ဈမာန] မတိုက်ခိုက်
စေလိုသော။ ယော ယုဇ္ဈမာနာနံ မယုဇ္ဈမာ-
နော၊ မေဏန္တရံ အဗ္ဗုပတိ ကုလိင်္ဂေ။ ဇော၊
၁။၂။၆၉။

အယုဇ္ဈာ (ထိ) [န+ယုဇ+ဏ] ယာဒိစ္စက
 နာမ် စစ်မတိုက်နိုင်-စစ်တိုက်၍မသိမ်းပိုက်
 နိုင်-သောမြို့၊ အယုဇ္ဈာမြို့၊ ဂင်္ဂါမြစ်ကမ်းရှိ
 မြို့တမြို့ဖြစ်သည်။ ယင်းမြို့၌ ဖေဏပိစ္ဆာပမ-
 သုတ် (သံ၊ ၂။ ၁၁၄)ကို ဟောတော်မူသည်။
 ဧကံ သမယံ အဂဝါ အယုဇ္ဈာယံ (အယော-
 ဇ္ဈာယံ၊ သီလ) ဝိဟရတိ ဂင်္ဂါယ နဒိယာ
 တိရေ။ သံ၊ ၂။ ၁၁၄။ ဧကနစိ ကာရဏေန
 ယုဇ္ဈိတွာ ဂဟေတုံ န သက္ကာတိ အယုဇ္ဈာ
 နာမ။ သံ၊ ၂။ ၂၄၉။

အယုဇ္ဈိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န+ယုဇ္ဈိတွာ] (က) မဇေ-
 မု၍ (ခ) မတိုက်ခိုက်မု၍။ (က) ဥသဘာ
 ဝိယ အယုဇ္ဈိတွာ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၆။ အံ၊ ၃။
 ၃။ ၆၄။ အယုဇ္ဈိတွာဝ ပဋိက္ကန္တာ။ သာရတ္ထ၊
 ၂။ ၃၀၅။ (ခ) အယုဇ္ဈိတွာဝ ရဇ္ဇံ လဘိ-
 သာမိ။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၅၄။

အယုဇ္ဈန္တ (တိ) [န+ယုဇ္ဈန္တ] အားမထုတ်-
 မမှီဝဲ-သောသူ။ ယောဂသ္မိန္တိ တဗ္ဗိပရိတေ
 စ ယောနိသောမနသိကာရေ အယုဇ္ဈန္တောတိ
 အတ္ထော။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၉။

အယုဇ္ဈိတဗ္ဗ (တိ) [န+ယုဇ္ဈိတဗ္ဗ] အားမထုတ်
 -မမှီဝဲ-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ အ-
 ယောဂ-ကြည့်။

အယုတ (န) [န+ယုတ] သောင်းသင်္ချာ၊
 ထောင်ပေါင်းဆယ်ခု အရေအတွက်။ ဒသ-
 သဟဿာနိ အယုတံ။ ဓာန်၊ ၃။ ၈။ ယုဇ
 ယောဂေါ နိယုတံ၊ အယုတမ္ပိ၊ ယု မိဿနေ
 ဝါ၊ တော။ ဓာန်၊ ၃။ ၄၇၄။

အယုတ္တ (တိ) [န+ယုတ္တ] (က) (နှားဖြင့်)-
 မယှဉ်တပ်-မက-အပ်သော။ (ခ) မသင့်
 မလျော်သော။ (က) အယုတ္တေ ဝါ ဝဟာ-
 ဒိကေ ယာနေ ဝိသင်္ခရိတွာ ဝါ ဌပိတေ
 စက္ကမတ္ထေပိ နိသိန္ဒော ဟောတိ။ ကင်္ခါ၊ ၄။
 ၂၈၆။ (ခ) တုဝံ သီလဂုဏုပေတော၊ အယုတ္တံ

တေ ပရဟေဋ္ဌနံ။ စရိယာ။ ၃၉၇။ မာဒိသံ
 နာမ ဗုဓာနံ ဒလိဒ္ဓဗုဓာတိ ဝတ္တံ၊ အ-
 ယုတ္တံ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၆။ ပဋိသင်္ခတ္တံ နာမ
 ဥပ္ပါဒေတုံ အတိဝိယ အယုတ္တံ အပ္ပတိရူပံ။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၉၈။ (ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၉။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။
 ၁၆၇။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၇။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၆။ မ၊ ၄။ ၁။
 ၇၂။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၂။ မ၊ ၄။ ၃။ ၄၄။ သံ၊ ၄။
 ၁။ ၁၉၇။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၈။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၈။
 အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၄၄၆။ အဘိ၊ ၄။
 ၂။ ၁၆၃။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၄၇၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၆၂။
 ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၉။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၇။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၆၄။
 သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၇၄။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၂။ ထေရ၊
 ၄။ ၁။ ၄၆။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၅၀။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၀၇။
 စရိယာ၊ ၄။ ၇၀။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၂။ ဇာ၊ ၄။ ၂။
 ၈၇။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၂၅၀။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၂၄။ ဇာ၊
 ၄။ ၇။ ၁၉၃။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၄။ ဝဇီရ၊ ၈၇။
 သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၄၂။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၇၈၊ ၂၃၅။
 ဝိမတိ၊ ၂။ ၈၇။ ကင်္ခါ၊ ၃။ ၂၂၇။ ဒီ၊ ၃။ ၁။ ၂၀၉။
 ဒီ၊ ၃။ ၁။ ၁၆၀။ မ၊ ၃။ ၃။ ၃၀။ သံ၊ ၃။ ၂။ ၃၈၅။
 မူလ၊ ၃။ ၂။ ၂၂၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၁။ ၉၈။ အဘိဓမ္မာ-
 ဝတာရ၊ ၃။ ၁။ ၁၁၄။)

အယုတ္တက (တိ) [(၁) န+ယုတ္တက။ (၂) အ-
 ယုတ္တ+က] (၁) နှားဖြင့်-မယှဉ်တပ်အပ်
 -မကအပ်-သော (ယာဉ်)၊ (၂) မလျော်
 သော။ (၁) ယံ ပန အယုတ္တကံ ဓရေ
 ကောယ ပစ္စတော စ ဒွိဟိ ဥပတ္တမ္ပိနိဟိ
 ဥပတ္တမ္ပေတွာ ဌပိတံ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၁။ အယုတ္တ-
 ကန္တိ ဂေါဏေဟိ အယုတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၈၁။
 သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၄၂။ ဝိနိစ္ဆယ၊ ၃။ ၁။ ၉၂။ (၂)
 အဘဒ္ဒကံ အသုန္နရံ အယုတ္တကံ။ အပါ၊ ၄။ ၂။
 ၇၅။

အယုတ္တကထာ (ထိ) [အယုတ္တ+ကထာ] မသင့်
 လျော်သော စကား။ ဂမ္ဘိတေနာတိ “အ-
 ယုတ္တကထာ”တိ သင်္ကေတံ အနာပဋ္ဌန္တေန။
 ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၃၆။

အယုတ္တကာရဏတာ(ထိ) [အယုတ္တ+ကာရဏ+တာ] မသင့်လျော်သော အကြောင်းရှိသည်၏ အဖြစ်။ အဝတ္ထုသို့ ဟိ သဒ္ဒါ အယုတ္တကာရဏတာယ န အာကာရဝတိ။ မ၊ဋီ၊၃။ ၅၁။

အယုတ္တကာရိတာ (ထိ) [အယုတ္တကာရိ+တာ] မသင့်လျော်သည်ကို ပြုလေ့ရှိသောသူ၏ အဖြစ်။ ဟတ္ထ သန္တိဿိဿတိတိ သကဿ ကတိကဿ အယုတ္တကာရိတာဝသေန ဝိညဟိ သန္တိဿိဿတိတိ အက္ခော။ ဝိမတိ၊၁။ ၃၃၄။ တဿ ဗာလဘာဝဿ အယုတ္တကာရိတာယ အနုစ္စဝိကကဿသဝနံ။ အနုဋီ၊၂။ ၁၃၅။

အယုတ္တကာရိ (တိ) [အယုတ္တ+ကရ+ဏိ၊ထိ ဌိ အယုတ္တကာရိနိ] မသင့်လျော်သည်ကို ပြုလေ့ရှိသော သူ။ “ဣမေ မယာ သဒ္ဓိံ ဝသန္တယံ ဧဝံ ပမတ္တာ၊ အဟော အယုတ္တကာရိနော”။ သုတ္တနိ၊၄။ ၂။ ၇၀။ ဘေသော နာမ ဧကောယက္ခော အယုတ္တကာရိ။ သာရတ္ထ၊၃။ ၈၁။ မ၊ဋီ၊၂။ ၄၉။ အယုတ္တကာရိနိဟိ ယာဝ အပရဒ္ဒတုမေဟိ သမာနဋ္ဌာသယာနံ....အာဟ။ ထေရ၊၄။ ၁။ ၁၆၇။

အယုတ္တကာလ (ပု) [အယုတ္တ+ကာလ] မသင့်လျော်သော-အချိန်-အခါ။ ဝတ္ထုဗ္ဗကာလဿ ပုဗ္ဗေ ဝါ ပစ္စာ ဝါ အယုတ္တကာလေ ဝတ္တာ ဟောတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၃၂။ အကာလ (အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၆၆။ သိဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။ ၇၁။ မ၊ဋီ၊၂။ ၂၄၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။ ၁၅၄) လည်း ကြည့်။

အယုတ္တကာလ (ပု) ပယောဂ (ပု) [အယုတ္တကာလ + ပယောဂ] မသင့်လျော်သော အချိန်အခါ၌ အားထုတ်ခြင်း၊ မပြောသင့်သောအချိန်၌ ပြောခြင်း။ အတ္ထသံဟိတာပိ ဟိ ဝါစာ အယုတ္တကာလပယောဂေန အတ္တာဝဟာ န သိယာ။ သိ၊ဋီ၊သစ်၊၁။ ၃၄၃။ မ၊ဋီ၊၂။ ၁၅၆။ ဒိ၊ဋီ၊၁။ ၁၂၂။ အံ၊ဋီ၊၂။ ၃၂၂။

အယုတ္တက္ခရဝစန (န) [အယုတ္တ+အက္ခရ+ဝစန] မသင့်လျော်သော အက္ခရာကို ရွတ်ဆိုခြင်း။ မဗ္ဗနန္တိ ဌာနကရဏဝိသုဒ္ဓိယာ အဘာဝေန အယုတ္တက္ခရဝစနံ။ ဝိမတိ၊၂။ ၁၂၈။

အယုတ္တဂမန (န) [အယုတ္တ+ဂမန] မသင့်လျော်သော-လားခြင်း-ဖြစ်ခြင်း။ အဂတိဂမန-ကြည့်။

အယုတ္တဂေါစရ (ပု) [အယုတ္တ+ဂေါစရ] မသင့်လျော်သော ကျက်စားရာ (သွားလာဝင်ထွက်၍ ရင်းရင်းနှီးနှီး မဆက်ဆံသင့်သော-သူ-အရပ်)။ တိပ္ပကာရောပိ အယုတ္တဂေါစရေ အဂေါစရေတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၂၆။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၄၀၁။

အယုတ္တင်္ဂ (န) [အယုတ္တ+အင်္ဂ] မသင့်လျော်သော-အကြောင်း-အချက်အလက်။ ဧဝံ ဝုတ္တာနိ ပဉ္စ အယုတ္တင်္ဂါနိ အာရဏာ ပရိဝဇ္ဇေတု။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၄၂၇။

အယုတ္တဇန (ပု) [အယုတ္တ+ဇန] မသင့်လျော်သော လူ။ ဩဝါဒိ ခေန္တေန ယုတ္တဇန-ဿေဝ ဒါတဗ္ဗော၊ န အယုတ္တဇနဿ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၁၇။

အယုတ္တဋ္ဌ (ပု) [အယုတ္တ+အတ္ထ] မသင့်လျော်သော အနက်သဘော။ ပူဇရတုံ အယုတ္တဋ္ဌေန ကာယဒုစ္စရိတာဒိ အဝိနိယံ နာမ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၂၇။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၅၄။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁၅၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၈၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။ ၁၅၇။ သာရတ္ထ၊၁။ ၁၁။

အယုတ္တဋ္ဌာန (န) [အယုတ္တ+ဋ္ဌာန] (၁) မသင့်လျော်သော အရာ။ (၂) မသင့်လျော်သော အရပ်။ (၁) အတ္တနော ဝယံ ပစ္စဝေကိတော အယုတ္တဋ္ဌာနေ အန္တရာဂံ ဝိနေတုံ ပဋိဗလောဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၅၆။ (-ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၈၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၅၃၇။ ဝိမတိ၊၁။ ၈။) အဓမ္မရာဂလည်း ကြည့်။ (၂) ဗုဒ္ဓါ စ နာမ ဧကံ

ကာရကံ ပဋိစ္စ ဂန္ထံ အယုတ္တဋ္ဌာနံ န ဂစ္ဆန္တိ။
အံ ဌ။ ၁။ ၁၆၂။ (-အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၀။ သာရတ္ထ။
၃။ ၂၂၄။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၂။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၆၇။)
အဂေါစရ (အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၅။ မဟာနိ၊ ၄။
၃၉၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၄၂) လည်း ကြည့်။

အယုတ္တဋ္ဌာနဘူတ (တိ) [အယုတ္တဋ္ဌာန+ဘူတ]
မသင့်လျော်သော အရပ်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။
အယုတ္တဋ္ဌာနဘူတံ ဝေသိယာဒိအဂေါစရဉ္စ
ပဟာယ။ ထေရ ဌ။ ၂။ ၂၁၀။

အယုတ္တတာ(တိ) [အယုတ္တ+တာ] မသင့်လျော်
သည်၏ အဖြစ်။ “ဆ ဟေတူ”တိ ဣဒံ
ကုသလာနံ အာပတ္တိဟေတုဝေါဟာရဿ အ-
ယုတ္တတာယ ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၇၉။ (-ဒိ၊ ၄။
၁။ ၁၅၂။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၄၁၂။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၁။
အနု၊ ၄။ ၁။ ၉၂။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၈၀။)

အယုတ္တတာဒဿန (န) [အယုတ္တတာ+ဒဿန]
မသင့်လျော်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်း။
“အနေကဝါရမ္ပိ အယတိ”တိ ပုရိမနယဿ
အယုတ္တတာဒဿနံ။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၂၈၀။

အယုတ္တတာပကာသန (န) [အယုတ္တတာ+ပကာ-
သန] မသင့်လျော်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်း။
ကုရန္တိဝစနေ အယုတ္တတာပကာသနတ္ထံ အတ္ထ-
ဝိစာရကက္ကမော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၂၅။

အယုတ္တတာဝိဘာဝနာ (တိ) [အယုတ္တတာ+
ဝိဘာဝနာ] မသင့်လျော်သည်၏ အဖြစ်ကို
ထင်ရှားစွာပြခြင်း။ တတ္ထာယံ (တကြာယံ)
အယုတ္တတာဝိဘာဝနာ။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၂။ သိ၊
၄။ ၁။ ၁။ ၄၁၂။ ဧတ္ထ စ “သဿတော
အတ္တာ စ လောကော စာ”တိ ဝါဒေ အယ-
မယုတ္တတာဝိဘာဝနာ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၉။

အယုတ္တတ္ထ (န) [အယုတ္တ+တ္ထ] မသင့်လျော်
သည်၏ အဖြစ်။ ပုပ္ဖုလ္လနတ္ထာယ ဒိန္နေပိ
အကပ္ပိယဝေါဟာရေန ဝိစာနဿ အယုတ္တတ္ထာ
“ကပ္ပိယဝသေနာ”တိ ဝုတ္တံ။ သာရတ္ထ။ ၂။

၂၇၅။ ကာလပရိစ္ဆေဒံ ကတွာ ဒါတုံ
အယုတ္တတ္ထာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၅။ (-ဝဇိရ၊ ၈၇။
ဝိမတိ၊ ၂။ ၃။ မူလ၊ ၄။ ၂။ ၂၀။ အနု၊ ၄။ ၁။ ၆၃။)

အယုတ္တတ္ထသမာသ (ပ) [အယုတ္တတ္ထ+သမာ-
သ] အယုတ္တတ္ထသမာသံ၊ မစပ်သင့်သော
အနက်ရှိသော သမာသံ၊ စပ်သင့်သော
အနက်ရှိသော ပုဒ်နှင့် မစပ်မှု၍ မစပ်သင့်
သော အနက်ရှိသောပုဒ်နှင့် စပ်သော သ-
မာသံ။ (န ပုနဂေယျာတိ အပုနဂေယျာ-၌
ဂေယျာ-သဒ္ဒါနှင့်သာ အနက်အဓိပ္ပါယ်ဆက်
သွယ်သော န-သဒ္ဒါကို ဂေယျာ-သဒ္ဒါနှင့် ပူး
ကပ်ယှဉ်တွဲ မထားပဲ ပုန-သဒ္ဒါနှင့်သာ ပူး
ကပ်ယှဉ်တွဲ ထားသောကြောင့် အယုတ္တတ္ထ
သမာသံဟု ဆိုသည်။ ဌ၊ ၄။ တို့၌ ဤသမာသံ
ကိုပင် အယုတ္တသမာသံ၊ အသမတ္ထ သမာသံ
ဟု လည်း အမည် ပေးကြသည်။ အယုတ္တ-
သမာသ၊ အသမတ္ထသမာသ-တို့ ကြည့်။)
ဂေယျာဒိနေဝ သမန္နိ၊ နာဒိသဓ္ဓေါပုနာဒိနာ။
သမဿတေ အယုတ္တတ္ထ-သမာသော ပဋိ-
ပဇ္ဇတေ။ ဘေဒစိန္တာ။ ၂၄၅။ သမသိတဗ္ဗ-
ပဒတ္တေန ယုတ္တော သမသိတော အတ္တော
ယဿာတိ ယုတ္တတ္တော၊ န ယုတ္တတ္တော
အယုတ္တတ္တော၊ အယုတ္တတ္တော စ သော
သမာသော စာတိ အယုတ္တတ္ထသမာသော။
ဘေဒစိန္တာ မဟာဋီကာ။ ၂၄၅။ (-ဇူ၊ ၃။
၁၉၀။ ဇူ၊ ၄။ ၃။ ၁၄၅။ နိတိ၊ သုတ္တံ၊ ၆၈၉။)

အယုတ္တတ္ထေရဝါဒပဋိက္ခေပ (ပ) [အယုတ္တတ္ထေရ-
ဝါဒ+ပဋိက္ခေပ] မသင့်လျော်သော - ထေရ-
ဝါဒ - မထေရ်တို့ အယု-ကိုပယ်ခြင်း။ အ-
ယုတ္တတ္ထေရဝါဒပဋိက္ခေပေန ပုဂ္ဂလဗ္ဗမာဏတံ
ပဋိက္ခိပတိ။ ဝဇိရ၊ ၁၈။

အယုတ္တဒဿန (န) [အယုတ္တ+ဒဿန] မသင့်
လျော်သောအားဖြင့် ရှုမြင်ခြင်း။ အသမ-
ပေက္ခာနေတိ အသမံ အယုတ္တဒဿနေ အယော-

နိသော သမ္မောဟပုဗ္ဗကံ အာရမ္မဏာသ ဂဟ-
ဏေ။ မ၊ဋီ၊၃။၃၈၄။

အယုတ္တပဋိဂ္ဂဟဏ (န) [အယုတ္တ+ပဋိဂ္ဂဟဏ]
မသင်္ဂလျော်သော ခံယူခြင်း။ (က) အလ္လ-
ဒါယကာ၌ ပေးလှူလိုစိတ် မှီ-မရှိကို၎င်း၊ လှူ-
ဖွယ်ဝတ္ထု အနည်းအများကို၎င်း၊ မိမိ၌အသုံး
ဝင်-မဝင်ကို၎င်း မချင့်ချိန်ပဲ အလှူခံခြင်း။
(ခ) သဒ္ဓါတရားဖြင့် လှူဒါန်း ထားသော
ပစ္စည်းများကို အလွဲသုံးစားလုပ်ရန် (မိဘမှ
တပါး အခြားသူများအားပေးကမ်းရန်)ရည်
ရွယ်၍ အလှူခံခြင်း။ ဒါယကဒေယျဓမ္မာနံ၊
အတ္တနော စ ပမာဏံ အဇောနိတ္တာ ပဋိဂ္ဂဟ-
ဏံ၊ သဒ္ဓါဒေယျဝိနိပါတနတ္ထံ ဝါ ပဋိဂ္ဂဟဏံ
အယုတ္တပဋိဂ္ဂဟဏံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၆၁။

အယုတ္တပရိဘောဂ (ပု) [အယုတ္တ+ပရိဘောဂ]
မသင်္ဂလျော်သော သုံးဆောင်ခြင်း။ (နိဿဂ္ဂိ-
ပစ္စည်းကို မစွန့်လွှတ်ပဲ သုံးဆောင်ခြင်း၊
သပိတ် သက်န်းတို့ကို နေပူ၌ ကြာမြင့်စွာ
ထားခြင်း၊ ညစ်ပေသော သက်န်းတို့ကို
မလျော်ဖွပ်ခြင်း၊ အညစ်အကြေး ရှိသော
သပိတ်ကို မဖုတ်ခြင်း၊ သပိတ်ဖြင့် ယာဂ-ဆိုး
ရည် စသည် ကျိုခြင်း၊ ပစ္စည်းလေးပါးတို့ကို
မဆင်ခြင်မူ၍ သုံးဆောင်ခြင်း စသည်ကို
အယုတ္တပရိဘောဂ ဆိုသည်။) ဧဝံ သတိ
အယုတ္တပရိဘောဂေါ စ ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။
၄၀၄။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၄၆။ နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထုနော
အနိဿဇ္ဇိတွာ ပရိဘောဂေ ... အယုတ္တ-
ပရိဘောဂေ အာပတ္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၅၉။
အယုတ္တပရိဘောဂေါ ပစ္စယေ အပစ္စဝေက္ခိ-
တွာ ပရိဘောဂေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၆၀-၁။
(- ဝဇီရ။၂၄၂။ သာရတ္ထ၊၂။၄၂၉။ ကင်္ခါ၊ဋီ။
၃၂၈။)

အယုတ္တပရိဘောဂကမ္မ (န) [အယုတ္တပရိ-
ဘောဂ + ကမ္မ] မသင်္ဂလျော်သော သုံး
ဆောင်ခြင်း-မဆင်ခြင်မူ၍ သုံးဆောင်ခြင်း

- အမ္မ။ တဏှာ နဝဒေဝနာယ မူလံ အယုတ္တ-
ပရိဘောဂကမ္မံ အနိဗ္ဗတ္တေန္တော သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ
အနုပ္ပါဒေန္တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၆၀။

အယုတ္တပရိဘောဂကမ္မပစ္စယ (ပု) [အယုတ္တပရိ-
ဘောဂကမ္မ + ဥပပစ္စယ] မသင်္ဂလျော်သော
သုံးဆောင်ခြင်းဟူသော ဆည်းပူးအပ်သော
ကံ၊ ပစ္စဝေက္ခဏာမဆင်ခြင်မူ၍ သုံးဆောင်
ခြင်းဖြင့် ဆည်းပူးအပ်သော အကုသိုလ်ကံ။
ယာ စာယံ အဓနာ ကတံ အယုတ္တပရိ-
ဘောဂကမ္မပစ္စယံ နိဿာယ အာယတိ-
ဥပ္ပဇ္ဇနတော နဝဒေဝနာတိ ဝုစ္စတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။၃၂။

အယုတ္တပရိယေသနပဋိဂ္ဂဟဏပရိဘောဂပရိဝဇ္ဇန
(န) [အယုတ္တ+ပရိယေသန+ပဋိဂ္ဂဟဏ+
ပရိဘောဂ + ပရိဝဇ္ဇန] မသင်္ဂလျော်သော
အားဖြင့် ရှာမှီးခြင်း၊ ခံယူခြင်း၊ သုံးဆောင်
ခြင်းကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။ အနဝဇ္ဇတာ စ
ဖာသုဝိဟာဓော စာတိ အယုတ္တပရိယေသ-
နပဋိဂ္ဂဟဏ ပရိဘောဂ ပရိဝဇ္ဇနေန အနဝဇ္ဇ-
တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၂။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၂၇။

အယုတ္တပရိယေသနာ (ထိ) [အယုတ္တ+ပရိ-
ယေသနာ] မသင်္ဂလျော်သော ရှာမှီးခြင်း၊
မှားသော အသက်ခံမှီးမှုဖြင့် ရှာမှီးခြင်း။
ဗုဒ္ဓပဋိကုဋ္ဌေန မိစ္ဆာဇီဝေန ပရိယေသနာ
အယုတ္တပရိယေသနာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၆၁။

အယုတ္တပရိဟာရ (ပု) [အယုတ္တ + ပရိဟာရ]
မသင်္ဂလျော်သော - သဘော - အကြောင်း
ယုတ္တိ - ကို ပယ်ရှားခြင်း။ အယုတ္တိ-ကြည့်။

အယုတ္တပါဌ (ပု) [အယုတ္တ + ပါဌ] မသင်္ဂ
လျော်သော ပါဌ။ ကတ္တမိ ပါဌိယံ အယုတ္တ-
ပါဌော ဖိဋ္ဌော။ နေတ္တိ ဝိ၊၃၃၇။

အယုတ္တဘာဝ (ပု) [အယုတ္တ + ဘာဝ] မသင်္ဂ
လျော်သည်၏ အပြစ်။ ယုတ္တဘာဝံ ဝါ
အယုတ္တဘာဝံ ဝါ သော ရုက္ခဒေဝတာ

ဇာနတ်။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၂၉။ သဒ္ဓဟိတုံ ပန
ယုတ္တဘာဝံ ဝါ အယုတ္တဘာဝံ ဝါ အဟံ
ဇာနိဿာမိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၆၅။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။
၂၆၁။ သာရတ္ထ၊၂။၁၆၂။ ဝိမတိ၊၁။၁၇၈။
သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၂။၄၁၇။ ဝိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၃၉။ နေတ္ထိ၊
ဋ္ဌိ၊၂၉။)

အယုတ္တဘာဝပုသင်္ဂ (ပု) [အယုတ္တဘာဝ+
ပသင်္ဂ] မသင့်လျော်သော အဖြစ်၌-ကပိဋ္ဌ
ခြင်း-လျဉ်းပါးခြင်း။ “မသင့်လျော် မမှန်
ကန်”ဟု -စကားကပ်ခြင်း-ငြင်းချက်ထုတ်
ခြင်း။ နာတိ အယုတ္တဘာဝပုသင်္ဂ နိသေ-
တော တတ္ထ ကာရဏမာဟ “အညဏာ
ဂဟေတဗ္ဗတ္ထတော”တိ။ သာရတ္ထ၊၂။၁၃၈။

အယုတ္တဘောဇန (န) [အယုတ္တ + ဘောဇန]
မသင့်လျော် - မလျောက်ပတ် - သော
ဘောဇန။ အတ္တနော အယုတ္တဘောဇနဿ
ဘုတ္တတ္ထာ နေဝ ဟာသော, န သောမနဿ
ဥပ္ပဋ္ဌိ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၆။ လောကေ ဟိ အယုတ္တ-
ဘောဇနံ သြဒရိယံ ဂရဟန္တာ ဝေ ဝဒန္တိ
“ကိ” သု နာမ တဿ အန္တာနိ ဗဟိ
စရန္တိ”တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၇၀။

အယုတ္တယာန (န) [အယုတ္တ + ယာန] နှားဖြင့် -
မယှဉ်တပ်အပ်သော - မကအပ်သော -
ယာဉ်။ အယုတ္တယာနဝိနိစ္ဆယ-ကြည့်။

အယုတ္တယာနဝိနိစ္ဆယ (ပု) [အယုတ္တယာန+
ဝိနိစ္ဆယ] နှားဖြင့် မကအပ်သော ယာဉ်နှင့်
ပတ်သက်သော အဆုံးအဖြတ်။ ဣဒါနိ အ-
ယုတ္တယာနဝိနိစ္ဆယံ ဒဿေတုမာဟ “အယုတ္တ-
ကဿာ”တိ။ ဝိ၊နိစ္ဆယ၊ဋ္ဌိ၊၁။၉၂။

အယုတ္တရူပ (တိ) [အယုတ္တ + ရူပ] မသင့်လျော်
သော သဘောရှိသော။ ပဌမံ ဟိ တေန
ရူပံ ပရိဂ္ဂဟေတုံ အယုတ္တရူပံ ကတံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊
၂။၉၁။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၂။ သာရတ္ထ၊၂။၈။
သံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၈၁။)

အယုတ္တဝစန (န) [အယုတ္တ + ဝစန] မသင့်
လျော်သော စကား။ နာနပ္ပကာရံ အသမ္ဘိ-
ဝါက္ခံ သာမုသဘာဝါယ ဝါစာယ ဝတ္ထံ
အယုတ္တဝစနံ ဝက္ခတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၈၈။

အယုတ္တဝဏိဇ္ဇာ (တိ) [အယုတ္တ + ဝဏိဇ္ဇာ]
မသင့်လျော်သော ကုန်သွယ်ခြင်း။ မိစ္ဆာ-
ဝဏိဇ္ဇာတိ န သမ္မာဝဏိဇ္ဇာ အယုတ္တဝဏိဇ္ဇာ
အသာရပ္ပဝဏိဇ္ဇာ။ ဝိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၈၃။ မဋ္ဌိ၊၁။
၂၃၉။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၄။ (-သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၂။
၁၈၉။)

အယုတ္တဝါဒိတာ (တိ) [အယုတ္တဝါဒိ+တာ] မသင့်
လျော်သည်ကို ဆိုလေ့ရှိသူ၏ အဖြစ်။ ကလိတံ
ဝါ ကောမောနာဒိကိလေသဇာတိ၊ တာယ
ပန အယုတ္တဝါဒိတာ ကလိသာသနံ။ မ၊ဋ္ဌိ၊
၃။၂၁၁။

အယုတ္တဝါဒီ (တိ) [အယုတ္တ + ဝါဒ + ဇာ] မသင့်
လျော်သည်ကို ဆိုလေ့ရှိသောသူ။ တေ
အယုတ္တဝါဒီနောတိ တေသံ ဝါဒဝိသောနေတ္ထံ
အယံ ကဏာ အာရဒ္ဓါ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၇။

အယုတ္တဝါဒိဘာဝဒီပန (န) [အယုတ္တဝါဒိဘာဝ+
ဒီပန] မသင့်လျော်သည်ကို ဆိုလေ့ရှိသော
သူ၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ လောကုတ္တရေ
သောတေတိအာဒိနိ တဿ အယုတ္တဝါဒိဘာ-
ဝဒီပနတ္ထံ ဝုတ္တာနိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၅။

အယုတ္တဝါဟ (တိ) [အယုတ္တ + ဝါဟ] မယှဉ်စေ
အပ် - မကအပ် - သော မြင်းရှိသော။ “ကိ”
ပန တံ ဝိမာနံ ယုတ္တဝါဟံ, ဥဒါဟု အယုတ္တ-
ဝါဟ”န္တိ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃။

အယုတ္တဝေလာ (တိ) [အယုတ္တ + ဝေလာ] မသင့်
လျော်သော အချိန်။ အဝေလာယာတိ
အယုတ္တဝေလာယ။ ဝိ၊ဋ္ဌိ၊၃။၁၃၁။

အယုတ္တသံသဂ္ဂ (ပု) [အယုတ္တ + သံသဂ္ဂ] မသင့်
လျော်သော - နှိုးနှော - ပေါင်းဖော် - ခြင်း။

အယုတ္တသံသဂ္ဂိ ပဋိစ္စ သတ္တာ အက္ခောသံ
လဘန္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၉၇။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၁။ ၃၁၄။
သီ၊ ဇီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၇၅။ မ၊ ဇီ၊ ၃။ ၁၉၀။ အံ၊ ဇီ၊ ၃။
၄၅။ အယုတ္တသံသဂ္ဂိ ဟိ ပဋိစ္စ သတ္တာ သုဒ္ဓ-
ဇာတိကာ ကိရိယာပရာရေဟိတာပိ အက္ခော-
သံ လဘန္တိ။ အံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၁၃၁။

အယုတ္တသံသဂါဘာဝ (ပ) [အယုတ္တသံသဂ္ဂ+
အဘာဝ] မသင့်လျော်သော - နီးနှော -
ပေါင်းဖော် - ခြင်း၏ မရှိခြင်း။ “အနုပ-
ကုဋ္ဌော”တိ ဣမိနာ အယုတ္တသံသဂါဘာဝေါ။
သာရတ္ထ၊ ၃။ ၉၇။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၁။ ၃၁၄။ မ၊ ဇီ၊ ၃။
၁၉၀။ အံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၁၃၁။ အံ၊ ဇီ၊ ၃။ ၄၅။ “အနုပ-
ကုဋ္ဌော”တိ တေန အယုတ္တသံသဂါဘာဝေါ။
သီ၊ ဇီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၇၅။

အယုတ္တသမာသ (ပ) [အယုတ္တ+သမာသ]
အယုတ္တသမာသံ၊ စပ်အပ်သောပုဒ်နှင့် မစပ်
မှု၍ မစပ်အပ်သောပုဒ်နှင့် စပ်သောသမာသ
သည် အယုတ္တသမာသံ မည်၏ (ပုဒ်စပ်)။
အယုတ္တသမာသောယံ ဂမကတ္တာ ယထာ
“အသုရိယံပဿာနိ မုခါနီ”တိ။ သာရတ္ထ၊
၁။ ၃၇၂။ တေန ဝုတ္တံ “အနုပ။ အက္ခော”တိ။
တေန အယုတ္တသမာသောယံ ယထာရုတ-
ပါဌောတိ ဒဿေတိ။ သီ၊ ဇီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၇၂။
အယုတ္တသမာသ၊ အသမတ္တသမာသ-တို့နှင့်
လည်း ယှဉ်ကြည့်။

အယုတ္တသမ္ပန္န (ပ) [အယုတ္တ+သမ္ပန္န] မယှဉ်မှု၍
ပြီးသော စပ်ယှဉ်ခြင်း။ (တခြားစီ ဖြစ်နေ
သော အရာဝတ္ထု ၂-ခုတို့ နောက်ကာလမှ
အကြောင်းအားလျော်စွာ ယှဉ်တွဲသွားခြင်း
မျိုး မဟုတ်ပဲ ချည်မျှင်နှင့် ပုဆိုး စသည်
တို့ကဲ့သို့ နဂို မူလကတည်းကပင် အလိုလို
ယှဉ်တွဲနေခြင်းကို အယုတ္တသမ္ပန္နဟုခေါ်သည်။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ သျှ၊ ၄။ ၂၂၅-၉-ကြည့်။) အယုတ္တ-
သမ္ပန္န သမဝါယသမညာတိ ဖြဗျာဒိနမ္ပိနာမ-
ရူပန္တောဂတော ဝဋ္ဋဗ္ဗာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၂။ ၃၆၀။

အယုတ္တိ (ထိ) [န+ယုတ္တိ] မသင့်လျော်ခြင်း။
မသင့်လျော်သော - သဘော - အကြောင်း
အရာ။ ဧတ္ထ စ အယုတ္တပရိဟာရေန ယုတ္တိ-
သမဓိဂမောတိ ယုတ္တိဝိစာရဏာယ အယုတ္တိပိ
ဂဝေသိတဗ္ဗာတိ ဝုတ္တံ “ယဒိ ဟိ။ ပ။ န ယုတ္တိ
ဒေသနာ”တိ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၈၈။ (-ဝိမတိ၊ ၁။
၂၉၀။ မူလဇီ၊ ၁။ ၃၇၂။ မူလဇီ၊ ၃။ ၁၃၉။ နေတ္ထိ၊
ဇီ၊ ၅။ ၉။)

အယုတ္တိဂဝေသန (န) [အယုတ္တိ+ဂဝေသန]
မသင့်လျော်ခြင်း - အယုတ္တိ - ကိုရှာမှီးခြင်း။
သေသေသုပိ... အယုတ္တိဂဝေသနေသု အယ-
မေဝ ဥပါယော။ နေတ္ထိ၊ ဇီ၊ ၂။ ၉။

အယုတ္တိနိဒ္ဒါရဏာ (ထိ) [အယုတ္တိ+နိဒ္ဒါရဏာ]
မသင့်လျော်ခြင်း - အယုတ္တိ - ကိုထုတ်ဆောင်
ခြင်း။ ကသ္မာ ပန ယုတ္တိဟာရေ အယုတ္တိ-
နိဒ္ဒါရဏာ ကတာတိ စောဒနံ မနသိ ကတာ
အာဟ “ဧတ္ထ စာ”တိ အာဒိ။ နေတ္ထိ၊ ဇီ၊ ၅။ ၉။

အယုတ္တိဘာဝ (ပ) [အယုတ္တိ+ဘာဝ] မသင့်
လျော်သည်၏အဖြစ်။ အယုတ္တိဘာဝေါ ဝုတ္တ-
ဝိပရိယာယေန ဂဟေတဗ္ဗော။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၃၁။

အယုတ္တိယုတ္တ (ထိ) [အယုတ္တိ+ယုတ္တ] ယုတ္တိ-
သင့်လျော်သော အကြောင်း - နှင့် မယှဉ်
သော။ န ဌာနိယာတိ အဌာနိယာ၊ နိက္ကာ-
ရဏာ အယုတ္တိယုတ္တာ။ မ၊ ဇီ၊ ၃။ ၄၉။

အယုဒ္ဓ (တိ) [န+ယုဒ+တ] စစ်မတိုးအပ် -
စစ်မတိုက်အပ် - သော။ ယထာ အဂန္တူ
သင်္ဂါမံ၊ အယုဒ္ဓေါပ ဖရာဇိတော။ ဇော၊ ၂။
၃၃၅။

အယုဒ္ဓပရာဇိတ (န) [အယုဒ္ဓ+ပရာဇိတ] စစ်
မတိုက်ဘဲ အရှုံးပေးခြင်း။ မာ ဘဝံ အဿ-
လာယနော အယုဒ္ဓပရာဇိတံ ပရာဇယိ။ မ၊
၂။ ၃၃၅။

အယုဝဏ္ဏ (ပ) [အ + ဣ + ဥ + ဝဏ္ဏ] အ-
အကုဏှ၊ ဣဝဏ်၊ ဥဝဏ်၊ အ၊ ဣ၊ ဤ၊ ဥ၊

ဦ ၅-လုံး။ အယုဝက္ခာနဉာဏော ဝုဒ္ဓိ။
တေသံ အကာရက္ခဝက္ခာနံ။ ကစ္စာယန။
၂၁၃။ ခူ။ ၂၁၇။

အယူပ (တိ) [န+ယူပ] ယင်တိုင်မရှိသော။
အယူပေါ အပ္ပကဒိဝသော ယာဂေါ။ သံ၊ ၆။
၁။ ၁၈၀။ အံ၊ ၆။ ၂။ ၂၉၈။ အံ၊ ၆။ ၃။ ၂၀၅။

အယေဝါပနကနိစ္ဆေသ(ပု) [န+ယေဝါပနက+
နိစ္ဆေသ] ယေဝါပနကနိစ္ဆေသ မဟုတ်။ အထ
ခေါ အယေဝါပနကနိစ္ဆေသော ဝိယ ဝုတ္တ-
သင်္ဂဟတ္ထန္တိ။ ဒီ၊ ၆။ ၂။ ၉၆။

အယောကဋ္ဌာဟ (ပု) [အယ+ကဋ္ဌာဟ] သံအိုး
ကင်း။ သံဒယ်အိုး။ ဒိဝသံ သန္တတ္ထေ အယော-
ကဋ္ဌာဟေ ခွေ ဝါ တီဏိ ဝါ ဥဒကယုသိ-
တာနိ နိပါတေယျ။ မ၊ ၂။ ၁၁၇။ မ၊ ၃။ ၃၅၀။
သံ၊ ၂။ ၃၉၅။ အံ၊ ၂။ ၅၀၂။ နိပါတိတောတိ
အယောကဋ္ဌာဟမ္ပိ ပတနံ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၉။

အယောကဏုကသီသ (တိ) [အယောကဏုက+
သီသ] ထိပ်၌ သံဆူးရှိသော။ တုတ္တိ ဝုစ္စတိ
အယောကဏုကသီသော ဝိသဒဏ္ဍော။ စရိ-
ယာ၊ ၄။ ၂၀၄။

အယောကန္တ (ပု) [အယ + ကန္တ။ အယော
ကန္တတိတိ အယောကန္တော။ နိတိ၊ ပဒ။
၁၅၇။] သံကို နှစ်သက်သော အရာဝတ္ထု၊
သံလိုက်။ ဒုရေ ဌိတောပိ သဒ္ဓေါ တာဒိသေ
ဌာနေ ပရိသောသာဒိနံ ပစ္စယော ဟောတိ
အယောကန္တော ဝိယ အဟောဓလနဿ။ သံ၊
၆။ ၂။ ၃၈၄-၉။ (-မူလဒီ၊ ၁။ ၁၄၉။)

အယောကပါလ (ပု၊ န) [အယ+ကပါလ] သံ
အိုးကင်း၊ သံအိုးခွက်။ သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ
ဒိဝသံ သန္တတ္ထေ အယောကပါလေ ဟည-
မာနေ ဖပဋိကာ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဥပ္ပတိတွာ နိဗ္ဗာ-
ယေယျ။ အံ၊ ၂။ ၄၅၀။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၅၁။
အယောကပါလမာဒိတ္တံ၊ သန္တတ္ထံ ဇလိတံ
ဟထာ။ မဟာနိ၊ ၃။ ၁၈။ စူဠနိ၊ ၂။ ၃၈။

အယောကပါလသဒိသ (တိ) [အယောကပါလ
+သဒိသ] သံအိုးကင်း-သံအိုးခွက်-နှင့် တူ
သော။ တေနာဟ “တတ္ထမိဝ ကပါလ”န္တိ၊
တတ္ထံ အယောကပါလသဒိသန္တိ အတ္ထော။
ဝိမာန၊ ၄။ ၃၁၄။

အယောကမ္ပ (န) [အယ+ကမ္ပ] သံလုပ်ငန်း၊
ပန်းဘဲလုပ်ငန်း။ ကမ္ပာရေတိ အယောကမ္ပ-
လောဟကမ္ပာဒိနာ ကမ္ပေန ဇီဝတိ ရူဟတိ
ဝုဒ္ဓိံ ဝိရူဠိံ အာပဇ္ဇတိ။ အပ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၆။

အယောကာယ (ပု) [အယ+ကာယ] သံအထည်
ကိုယ်၊ သံကိုယ်ထည်။ အယောကာယော၊
ဝါလိကကာယော။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၈၃။

အယောကာရ (ပု) [အယ+ကာရ+က] သံကို
ပြုလုပ်တတ်သော သူ၊ ပန်းဘဲသမား။ ဝဋ္ဌ-
ကာရာ အယောကာရာ မဏိကာရာ။ မိလိန္ဒ။
၃၁၅။ တစ္ဆကအယောကာရတန္တံ ဝါယရဇက-
နာပိတတာ ပဉ္စ ကာရဝေါ “ကာရကာ”တိ
ဝုစ္စန္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၂၉။

အယောကုဏ္ဍိကာ (တိ) [အယ + ကုဏ္ဍိကာ]
သံရေကား။ ကုဏ္ဍိကာတိ အယောကုဏ္ဍိကာ
စေတ တမ္ပလောဟကုဏ္ဍိကာ စ။ ကင်္ခါ၊ ၆။
၄၂၇။

အယောကုမ္ဘီ (တိ) [အယ + ကုမ္ဘီ] သံအိုး။
တတ္ထာယ အယောကုမ္ဘီယာ ပက္ခိပေယျ
အာဒိတ္တာယ သမ္ပဇ္ဇလိတာယ သဇောတိ-
ဘူတာယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၃။

အယောက္ခဋ္ဌ (ပု၊ န) [အယ+က္ခဋ္ဌ] သံတူ၊ တူမ။
တံ သုတွာ အမနုဿော အယောက္ခဋ္ဌံ ပရိဗ္ဗ-
မေတွာန။ ဇာ၊ ၂။ ၂၅၅။ (- အဘိ၊ ၄။ ၁။
၂၀၅။ ပေတ၊ ၄။ ၂၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၆။ ၂။ ၁၃၆။)
အယောသနဟတ-လည်း ကြည့်။

အယောက္ခဋ္ဌပဟဋ္ဌ(တ) (တိ) [အယောက္ခဋ္ဌ+
ပဟဋ္ဌ] သံတူ-တူမ-ဖြင့်-ထု-ပုတ်ခတ်-
အပ်သော။ တံ အယောက္ခဋ္ဌပဟဋ္ဌော ဝိယ

နိဒ္ဒန္တအယောပိဏ္ဍော ဟပဋိကာယော မုဉ္ဇိ။
သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၄။ တံ အယောက္ခယောဟတော
ဝိယ နိဒ္ဒန္တအယောပိဏ္ဍော ဟပဋိကာယော မုဉ္ဇိ။
အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၄။

အယောက္ခယောတ္တကသဏ္ဌာန (န) [အယော-
က္ခ + ယောတ္တက + သဏ္ဌာန] သံကိက်
သဏ္ဌာန်ရှိသော(ပြည်နိဿ)။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊မြန်၊
ပ။၄၇၉။) ဟေဋ္ဌိမဟနကဋ္ဌိ ကမ္မာရာနံ
အယောက္ခယောတ္တကသဏ္ဌာနံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊
၂။၂၂၇။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၄၇။

အယောက္ခယသိသ(တိ)[အယောက္ခ + သိသ]
သံတုနှင့် တူသော။ သဗ္ဗဿ ဘူတနတော
အယောက္ခယသိသာ ဒန္တာ ဝေ ဒန္တက္ခန္ဓံ။
ဗိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉။

အယောက္ခယဟဿ (န)[အယောက္ခ + ဟဿ-
ဿ] သံတုတထောင်။ ကမ္မဝေဂုက္ခိတ္တာနိ
ပုဗ္ဗကျသမယံ မဇ္ဈနိကသမယံ သာယနသမ-
ယဉ္ဇ သဋ္ဌိ အယောက္ခယဟဿာနိ မတ္ထကေ
နိပတန္တိ။ ဗေတ၊ဋ္ဌ၊၂၆၆။

အယောခိ(ခိ)လ (ပု) [အယ + ခိလ] သံတံသင်း၊
သံတံစို၊ သံသုတိ၊ သံဋြောင့်။ သေယျတာပိ
အာဝုသော ဣန္ဒြိယောဝါ အယောခိလော
ဝါ...အသမ္ပဝေဓိ။ ဒီ၊ဥ၊၁၁၀။ (-သံ၊ဥ၊
၃၈။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၄။)တတ္ထံ အယောခိလံ
ဟတ္ထေ ဂမေန္တိ။ မ၊ဥ၊၂၀၄။ အံ၊၁။၁၃၉။
အဘိ၊က ၄၃၁။ မဟာနိ၊၃၁၆။ စူဠနိ၊၂၃၆။
တတ္ထံ အယောခိလန္တိ တိဂါဝုတံ...တလပ္ပ-
မာဏံ အယသုလံ ပဝေသေန္တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။
၁၅၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၁။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၃၇၄။
(-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၀။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊
၂။၄၃၆။)

အယောဂ (တိ) [န + ယောဂ] (၁) ယှဉ်ဘက်-
မရှိ - ကင်း - သော၊ ပေါင်းစပ်ခြင်း ကင်း
သော။ (ပု) (၂) (က) ဘာဝနာကို-အားမ

ထုတ်ခြင်း-အားထုတ်ကြောင်းသမာဓိမှကင်း
ခြင်း။ (ခ) အားမထုတ်-မပြည့်စုံစေ-ခြင်း။
(ဂ) မယှဉ်ခြင်း၊ သမ္ပယုတ်မဖြစ်ခြင်း။ (ပု)
(၃) အားမထုတ်-မမှီဝဲ-သင့်-ထိုက်-သော
တရား။ (၁) အယောဂန္တိ ကတွာ သဗ္ဗမတ္ထိ-
တိ၊ န ဟေဝံ ဝတ္တဗ္ဗေ။ အဘိ၊က၊၉၆။
အယောဂန္တိ အယုတ္တံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၀။
အယုတ္တန္တိ ယောဂရဟိတံ ဝဒတိ...တေန
ရဟိတံ ဧကသဘာဝံ အယောဂန္တိ ဝုတ္တံ။
မူလဋီ၊ဥ၊၆၇။ (ပု) (၂) (က) အယောဂါ
ဘူရိသင်္ခယော။ ဓမ္မ၊၅၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၈။
(ခ) အနနယောဂေါတိ အယောဂေါ အပ္ပ-
ယောဂေါ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၂။ အယောဂေါတိ
အသမဂီဘာဝေါ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၆။ (ဂ) နိရော-
သေဝုအပ္ပစ္စယအသင်္ခတေဟိပိ အယောဂေါ
ဝုတ္တော။ မူလဋီ၊ဥ၊၂၄။ အယောဂေါတိ
အသမ္ပယောဂေါ။ အနုဋီ၊ဥ၊၃၀။ (ပု) (၃)
အယောဂေ ယုဉ္ဇမတ္တာနံ။ ဓမ္မ၊၄၄။ ထေရ၊
၂၇၇။ အယောဂေတိ အယုဉ္ဇိတဗ္ဗေ အ-
ယောနိသောမနသိကာရေ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၉။
အယောဂေတိ အယုဉ္ဇိတဗ္ဗေ အသေဝိတဗ္ဗေ
အန္တဒ္ဓယေ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၂။ အဓရ-လည်း
ကြည့်။

အယောဂက္ခေမ (န) [န + ယောဂ + ခေမ] ယော-
ဂလေးပါးဟူသော - ဘေးရန်တို့ဖြင့် - ဘေး
ရန် ရှိနေသောကြောင့် - ဘေးမကင်းခြင်း။
အယောဂက္ခေမမေဝ ဣစ္ဆန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။
၄၃။

အယောဂက္ခေမကာမ (တိ) [န + ယောဂက္ခေမ
+ ကာမ] (က) ယောဂလေးပါး ဟူသော
ဘေးရန်တို့ဖြင့်-ဘေးရန်မကင်းရာကို-ဘေး
ရန်၊ ဝဋ်ဒုက္ခ တို့နှင့် တွေ့ကြုံနေရခြင်းကို-
အလိုရှိသော၊သု။ (ခ) အားလုံးသောဘေး
ဒုက္ခ ဟူသမျှတို့ ကင်းဝေးခြင်းကို အလိုမရှိ
သော၊သု။ (ပဌမနည်း၌ ယုတ္တသမာသံ ဝစ-
နတ္ထ ဖြစ်၏၊ ယောဂလေးပါးကိုသာ ယူ၏။

ဒုတိယနည်း၌ အယုတ္တသမာသ်ဝစနတ္ထဖြစ်၏။
 ယောဂ လေးပါးကိုသာမက ခဏရန်အား
 လုံးကို ယူ၏။ အနတ္တကာမ။ မူလဒို့။ ၂၆၆၊
 ၆၇-ကြည့်။) (က) (ခ) တဏှ ကောစိဒေဝ
 ပုရိသော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ အနတ္တကာမော အဟိ-
 တကာမော အယောဂကျေမကာမော။ မ၊ ၁။
 ၁၆၆။ သံ၊ ၂။ ၉၂။ (က) အယောဂကျေမ-
 ကာမောတိ စတုဟိ ယောဂေဟိ ခေမံ နိဗ္ဗာ-
 ယဌာနံ အနိစ္စန္တော၊ သဘယမေဝ ဣစ္စန္တော။
 မ၊ ၁။ ၁၃၀။ အယောဂကျေမကာမောတိ
 စတုဟိ ယောဂေဟိ ခေမတာဝံ အနိစ္စန္တော။
 သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၅။ (ဤ၌ ယောဂ-အရ မ၊ ၁။
 ၂။ ၇၁။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၅-တို့ ကြည့်။)

(က) (ခ) ယေ ဝါ ပနဏ တေ
 ဟောန္တိ ... အာသုကာမာ အယောဂကျေမ-
 ကာမာ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၄၅။ အဘိ၊ ဝိ။ ၁၀၅။ ပဋိ-
 သံ၊ ၃။ ၁။ မဟာနိ။ ၁၀၃။ (က) စတုဟိ
 ယောဂေဟိ ခေမံ နိဗ္ဗာယံ ဝိဝဇ္ဇံ န ဣစ္စန္တိ။
 သဘယံ ဝဋ္ဋမေဝ နေသံ ကာမေန္တိ ဣစ္စန္တိတိ
 အယောဂကျေမကာမော။ (ခ) ယဏ
 ကဏ္ဍိ နိဗ္ဗာယဏ အကာမနတော ဘယဏ
 စ ကာမနတော အယောဂကျေမကာမော။
 အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၀။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၄-၅။
 အယောဂကျေမကာမာနိ။ အဘိ၊ ဝိ။ ၂၅၆။
 မဟာနိ။ ၁၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၇။ အဘိ၊ ၄။ ၂။
 ၃၂၆။ မဟာနိ။ ၄။ ၄၀၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၄၃။

အယောဂကျေမိ (တိ) [န+ယောဂကျေမ+ကိ]
 ယောဂလေးပါးတို့ဖြင့်-နိဗ္ဗာန်- အရဟတ္တ-
 ဖိုလ်- ကိမရ- သို့မရောက်-သော၊ သူ။ သံ-
 ယုတ္တောပါပကေဟိ အကုသလေဟိ... ဇာတိ-
 ဇရာမရဏိကေဟိ၊ တသ္မာ “အယောဂကျေမိ”-
 တိ ဝုစ္စတိ။ အံ၊ ၁။ ၃၁၇။ တေ ယောဂယုတ္တာ
 မာရဏ၊ အယောဂကျေမိနော ဇနာ။ အံ၊ ၁။
 ၃၆၃။ ဣတိဝုတ်။ ၂၂၉။ ပဋိသံ၊ ၂၇၃။ စတုဟိ
 ယောဂေဟိ ခေမံ နိဗ္ဗာနံ အနဓိဂတတ္တာ
 န ယောဂကျေမိတိ ဝုစ္စတိ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၇။

အယောဂကျေမိနောတိ စတုဟိ ယောဂေဟိ
 ခေမံ နိဗ္ဗာနံ အပ္ပတ္တာ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၇။
 စတုဟိ ယောဂေဟိ အနုပဗ္ဗတတ္တာ ယော-
 ဂကျေမံ၊ နိဗ္ဗာနံ အရဟတ္တဉ္စ၊ တဏှ အနဓိ-
 ဂမေန အယောဂကျေမိနော။ ဣတိဝုတ်။ ၄။
 ၁၉၀။ စတုဟိ ယောဂေဟိ ဤတိဟိ ခေမံ
 နိဗ္ဗာနံ အပ္ပတ္တာ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၈။

အယောဂဏ (တိ) [အယ+ဂဏ] သံဠှ-ဖြစ်-
 ရောက်-သော။ အယောသနေန ဟတဏှ
 ပဟတဏှ အယောဂတဏှ၊ ကံသဘာဇနာ-
 ဖိဂတဏှ ဝါ ဇလမာနဏှ အဂ္ဂိဏှ အနုက္က-
 မေန ဥပသန္တဏှ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၅၆။

အယောဂနိယ (တိ) [န+ယောဂနိယ] ယောဂ-
 ၏ အာရုံမဟုတ်သော။ အယောဂနိယာ
 ဓမ္မာ။ အဘိ၊ ဓ။ ၇။ အတ္ထိ အယောဂနိယော။
 အဘိ၊ ဝိ။ ၁၇။

အယောဂဟဏ (န) [အယ+ဂဟဏ] (၁)
 အယ-သဒ္ဓါ။ (၂) သံကို ယူခြင်း။ (၁)
 အယောဂဟဏေန စေတ္တ တဗ္ဗလောဟံ။
 သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၉။ (၂) ကမ္မာရဏှ မဟာ-
 သဏ္ဌာသေန အယောဂဟဏံ ဝိယ ဖိဋ္ဌိအဘိ-
 နိဝေသပရာမသနတော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၀၆။

အယောဂိ (ပု) [န+ယောဂိ] (အားထုတ်ထိုက်
 သော တရားတို့၌) အားမထုတ်သော၊ သူ။
 ဓုတ္တာ စ သောဏ္ဏာ အကတာ၊ ဗာလာ သူရာ
 အယောဂိနော။ ဇာ၊ ၁။ ၁၀၁။ ယောဂေသု
 အယုတ္တတာယ အယောဂိနော အယောဓိ-
 နောတိပိ ပါဠော၊ ကိလေသမာရေန သဒ္ဓိ-
 ယုတ္တိတုံ အသမတ္တာတိ အတ္တော။ ဇာ၊ ၄။ ၃။
 ၅၄။

အယောဂဋ္ဌ (ပု) [အယ+ဂဋ္ဌ] သံတေခဲ၊
 (သံလုံး)။ သေယျော အယောဂဋ္ဌော
 ဘုတ္တော၊ တတ္တော အဂ္ဂိသိဉ္စပမော။ ဝိ၊ ၁။
 ၁၁၆။ ဓမ္မ၊ ၅၇။ ဣတိဝုတ်။ ၂၂၄၊ ၂၅၆။

(-သံ၊၃။၂၄၇။ မိလိန္ဒ။၉၀၊၃၁၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၇၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၃၅၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၀၊ ၃၈၂။
 အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၀၅။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၉။ ဣတိ-
 ဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၂။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၉။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊
 ၂။၂၆၉။ ဇေ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၇။ ဇေ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၉၂။
 မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၅၀၊၂၄၁။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၇။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၅၄။ ကခါ၊ဂဇ။ သာရတ္ထ၊၂။၂၆၂။)

အယောဂုဋ္ဌကိဋ္ဌာ (ထိ) [အယောဂုဋ္ဌ+ကိဋ္ဌာ]
 သံတွေခဲ-သံလုံး-ကစားခြင်း။ စက္ကာလန္တိ
 အယောဂုဋ္ဌကိဋ္ဌာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၂။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။
 ၃၄၄။

အယောဂုဋ္ဌပဝေသ(န)ပ္ပမာဏ (တိ) [အယော-
 ဂုဋ္ဌ+ပဝေသ(န) + ပမာဏ] သံတွေခဲ ဝင်
 (သွင်း)လောက်သောပမာဏရှိသော။ သီသ-
 ကပါလံ ဥပ္ပါဋ္ဌေတွာတိ အယောဂုဋ္ဌပဝေသ-
 နပ္ပမာဏံ ဆိန္ဒူ ကတွာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃။ သီသ-
 ကဋ္ဌာဟံ ဥပ္ပါဋ္ဌေတွာတိ အယောဂုဋ္ဌပဝေ-
 သပ္ပမာဏံ ဆိန္ဒူ ကတွာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁။

အယောဂုဋ္ဌဝဂ္ဂ (ပု) [အယောဂုဋ္ဌ + ဝဂ္ဂ]
 အယောဂုဋ္ဌဝဂ္ဂ။ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၇-
 သံယုတ်၊ ၃-ဝဂ္ဂ။ သံ၊၃။၂၄၅။

အယောဂုဋ္ဌသုတ္တ (န) [အယောဂုဋ္ဌ+သုတ္တ]
 အယောဂုဋ္ဌသုတ်။ (တနေကုန် မီးဖုတ်ထား
 သော သံတွေခဲဖြင့် ဥပမာပြု၍ မြတ်စွာဘုရား
 ခန္ဓာကိုယ်တော်၏ အထူးသဖြင့် ပေါ့ပါးပုံ၊
 နူးညံ့ပုံ၊ အဘိညာဏ်ကိစ္စ၌ ခန့်ညားလျောက်
 ပတ်ပုံ၊ ပြိုးပြိုးပြက်ပြက် တောက်ပပုံ-စသည်
 ဖြင့် ဟောတော်မူရာ သုတ်။) မဟာဝဂ္ဂသံ-
 ယုတ္တပါဠိ၊ ၇-သံယုတ်၊ ၃-ဝဂ္ဂ၊ ၂-သုတ်။ သံ၊
 ၃။၂၄၆။

အယောဂ္ဂ (တိ) [န+ယောဂ္ဂ။ ပုံလိင်ယောဂ္ဂ-
 သဒ္ဓါ စွမ်းနိုင်သူ-ဟောဟု ဓာန်။၁၀၇၃-၌
 ဆိုသည်။] (ပု) (၁) မစွမ်းနိုင်သူ။ (တိ)

(၂) မသင့်လျော်သော (အမ္မ)။ (ပု) (၁)
 ဒုရာသဒါတိ ဒုဋ္ဌ၊ အာသဒါ အာသာဒေတံ
 သန္ဓေတံ အသက္ကုဏေယျာ၊ အယောဂ္ဂါတိ
 အတ္ထော။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၄။ (တိ) (၂) သာ-
 သနေ ဌိတာနံ အပ္ပတိရူပံ အယောဂ္ဂံ။ အံ၊
 ဋ္ဌ၊၂။၂၇၀။

အယောဂ္ဂ (ပု၊န) [အယ+အဂ္ဂ။ အယော
 အဂ္ဂ ကောဋိယံ ယဿာတိ အယောဂ္ဂံ။
 ဓာန်၊ဋ္ဌ၊၄၅၅။ (အယောဂ္ဂ-သံ)] ကျည်ပွေ့။
 အယောဂ္ဂေါ မုသလော နိတ္တိ။ ဓာန်၊၄၅၅။

အယောဂ္ဂဘာဝ (ပု) [အယောဂ္ဂ + ဘာဝ]
 မသင့်သည်၏ အဖြစ်။ ပဒပရမော ပုဂ္ဂလော
 ကထိတော သမ္ပတ္တနိယာမောက္ကမနဿ အ-
 ယောဂ္ဂဘာဝတော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၁။

အယောဂျ (တိ) [န+ယောဂျ] မသင့်လျော်
 သော။ သာသနေ ဌိတာနံ နပ္ပတိရူပံ အသာ-
 ရူပံ အယောဂျံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၇။ တာဒိ-
 သော ဘိက္ခုနံ အယောဂျတော န ဂဟိ-
 တော။မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၃။ အကမ္မညန္တိ အကမ္မနိယံ၊
 ဘာဝနာကမ္မဿ အယောဂျန္တိ အတ္ထော။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၀။

အယောဂျတာ (ထိ) [အယောဂျ + တာ]
 မသင့်လျော်သည်၏ အဖြစ်။ အကတာဓိ-
 ကာရတာယ ပန ဘိက္ခုနီနံ ဧဟိဘိက္ခုနုပ-
 သမ္ပဒါယ အယောဂျတာ ဝေဒိတဉ္စာ။ သာ-
 ရတ္ထ၊၃။၁၁၃။ အင်္ဂါလမန္တာဝ သလ္လက္ခေ-
 သန္တိတိ ဣဒံ တဒါ တေသံ အသေခဘူမိ-
 အဓိကမာယ အယောဂျတာယ ဝုတ္တံ။ မ၊ဋ္ဌ၊
 ၃။၁၄။

အယောဂျဋ္ဌာနဘာဝ (ပု) [အယောဂျဋ္ဌာန+
 ဘာဝ] မသင့်လျော်သော အရာ၏အဖြစ်။
 မေတ္တာ ဗျာပါရဿ အယောဂျဋ္ဌာနဘာဝ-
 တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၂။

အယောဂျဘာဝ (ပု) [အယောဂျ + ဘာဝ]
 မသင့်လျော်သည်၏ အဖြစ်။ ပြာဟုဏဿ

အယောဂျဘာဝံ ဥပါဒါယ “အတ္ထိ” တိ ပိ
ဝတ္တဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ ဇီ။ ၁။ ၄၇၇။

အယောဆံသက (တိ) [အယ+ဆံသက] သံဖြင့်
ပြီးသော ပွတ်တိုက်စရာဝတ္ထု၊ တစဉ်း၊ ကျား
လျှာ။ အယေနာတိ အယောဆံသကေန။
မ. ဇီ။ ၂။ ၂၄၀။

အယောဆန (ပုန) [အယ+ဆန၊ အယသော၊
အယောမယော ဝါ ဆနော အယောဆနော။
ဇာန်၊ ဇီ။ ၅၂၆။] သံတူ၊ တူမ၊ သံတင်ပုတ်။
ယထာ ဟိ အယောဆနေန သတ္တကေ နိပ္ပ၊
ဒိယမာနေ .. ဝိသေသပစ္စယော။ ဝိမာန၊ ဇ။
၁၇။ ကုဋံ ဝါ အယောဆနော။ ဇာန်၊ ၅၂၆။
အယောဆနံ ယေန ပဟရတိ။ ဇာန်၊ ဇီ။ ၁၂၇။
အယောဆနဟတ-လည်း ကြည့်။

အယောဆနသဒိသ (တိ) [အယောဆန+သ-
ဒိသ] သံတူနှင့် တူသော။ တိဓိကသိင်္ဂ-
အယောဆနသဒိသ (ဒီ၊ ဇီ။ ၂။ ၂၅) ကြည့်။

အယောဆနဟတ (တိ) [အယောဆန+ဟတ]
သံတူ (သံတင်ပုတ်)ဖြင့် ထုနှက် အပ်သော။
အယောဆနဟတဿဝ၊ ဇလတော ဇာတ-
ဝေဒသော။ ဥပါန၊ ၁၉၃။ အပ၊ ၂။ ၂၂၁။
ဒီ၊ ဇ။ ၂။ ၅၄။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဇ။ ၁၆၁။ (= အယော
ဟညတိ ဧတေနာတိ အယောဆနံ၊ ကမ္မာရာနံ
အယောကုဋံ၊ အယောမုဋိ စ တေန အယော-
ဆနေန ဟတဿ ပဟတဿ။ ဥပါန၊ ဇ။ ၁၉၁။
ဒီ၊ ဇီ။ ၂။ ၅၆။)

အယောဆရ^၁ (န) [အယ + ဆရ] သံဖြင့်
ဆောက်လုပ်အပ်သော အိမ်၊ သံအိမ်။ အ-
ယောဆရမ္ပိ သံဝဇော (စရိယာ။ ၄၁၀)တိ
အမနုဿဥပဒ္ဓဝပရိဝဇ္ဇနတ္ထံ စတုရဿသာလ-
ဝသေန ကတေ မဟတိ သဗ္ဗအယောမယေ
ဂေဟေ သံဝဇော။ စရိယာ၊ ဇ။ ၁၈၉။ (-စရိ-
ယာ၊ ဇ။ ၁၉၀။ ဇာ၊ ဇ။ ၄၄၊ ၄၉၆။)

အယောဆရ^၂ (ပ) [အယောဆရ+အ] သံအိမ်
၌မွေးဖွားသော မင်းသား၊ အယောဆရမင်း

သား။ နာမေနာသိ အယောဆရော (စရိယာ၊
၄၁၀)တိ အယောဆရေ ဇာတသံဝဇာတ-
ဝေန “အယောဆရကုမာရော”တိ နာမေန
ပါကဋော အဟောသိ။ စရိယာ၊ ဇ။ ၁၈၉။
ဤ အယောဆရ မင်းသားကား ... ဗာရက-
သိပြည် ဗြဟ္မဒတ် (ကာသိ) မင်း၏
သား၊ ဘုရားအလောင်းတော် ဖြစ်သည်။
ထိုမင်းသား၏ အလျှင်ဖြစ်သော သားငယ်
နှစ်ယောက်တို့ကို မိဖုရား၏ ရှေးဘဝက ရှိသူ
ဖြစ်သော ဘီလူးမက လာရောက်စားသဖြင့်
ဘုရားအလောင်းတော် ပဋိသန္ဓေနေသော
တတိယအကြိမ်၌ ဘီလူးရန်ကို တားမြစ်ခြင်း
ငှါ အမတ်များ၏ အကြံပေးချက်အရ သံအိမ်
ကြီးဆောက်လုပ်စေသည်။ မိဖုရားကြီးသည်
ထိုသံအိမ်၌ ဘုန်းတန်ခိုးရှိသော ဘုရား
အလောင်းတော်ကို ဖွားမြင်သည်။ သံအိမ်၌
ဖွားမြင်သောကြောင့် အယောဆရမင်းသား
ဟု မှည့်ခေါ်သည်။ ထိုမင်းသားသည် အရှယ်
ရောက်၍ မင်းအဖြစ်ကို အပ်နှင်းမည့်အခါ၌
ပင် အမိအဖတို့ကို ခွင့်တောင်း၍ ရဟန်းပြု
သည်။ ထိုမင်းသား၏ အမိ၊ အဖနှင့် ထိုင်းသူ
ပြည်သား အားလုံးတို့လည်း မင်းသားနှင့်
အတူတောထွက် ရဟန်းပြုကြသည်။ စရိယာ၊
ဇ။ ၁၉၀-၃။ ဇာ၊ ဇ။ ၄၄၊ ၄၉၅၊ ၅၀၄။

အယောဆရကုမာရ(ပ) [အယောဆရ+ကုမာရ]
အယောဆရ အမည်ရှိသော မင်းသား။
အယောဆရကုမာရ အင်္ဂုတ္တိပဏ္ဍိတာ ဒယော
စ ပဏ္ဍိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ သုတ္တန်၊ ဇ။ ၂။ ၁၂။
“အယောဆရကုမာရော” တွေဝဿ နာမံ
ကရိ သူ။ စရိယာ၊ ဇ။ ၁၉၀။ ဇာ၊ ဇ။ ၄၄၊ ၄၉၆။
အယောဆရလည်း ကြည့်။

အယောဆရစရိယ(န၊ ထိ) [အယောဆရ+စရိယ]
အယောဆရမည်သော ဘုရားလောင်း၏ကျင့်
စဉ်၊ အယောဆရစရိယာ။ စရိယာပိဋကပါဠိ၊
၃-ဝဂ်၊ ၃-စရိယာ။ စရိယာ။ ၄၁၀။

အယောသရဇာတက (န) [အယောသရ+ဇာတက] အယောသရဇာတ်။ ဘီးလူမ စားမည့် အန္တရာယ်မှ ကာကွယ်ရန် ဆောက်လုပ်အပ်သော သံအိမ်၌ ကြီးပြင်းသော အလောင်းတော်မင်းသား၏ အကြောင်းကိုဟောသောဇာတ်။ ဇာတကပါဠိ၊ ၂၀-နိပါတ်၊ ၁၄-ဇာတ်၊ ဇာ၊ ၁။ ၃၅၃-၇။ ဇာ၊ ၁။ ၄၁၄။ ၄၉၅-၅၀၄။

အယောသရပဏ္ဍိတ (ပု) [အယောသရ+ပဏ္ဍိတ] အယောသရ မည်သော ဘုရားအလောင်းပညာရှိ။ အယောသရပဏ္ဍိတော လောကနာထော။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၉၃။ အယောသရပဏ္ဍိတော ပန အဟမေဝ အဟောသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၅၀၄။

အယောသရပဏ္ဍိတကာလ (ပု) [အယောသရပဏ္ဍိတ + ကာလ] အယောသရမည်သော ဘုရားအလောင်းပညာရှိ-ဖြစ်စဉ်-ဖြစ်ရာ-အခါ။ အယောသရပဏ္ဍိတကာလေတိ မဟာရဇံ ပဟာယ နေကမ္မပါရမိတာယ ပူရိတတ္တဘာဝါနံ ပရိမာဏံ နာမ နတ္ထိ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၇၃။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၅၆။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၅၄။ အယောသရပဏ္ဍိတကာလေ စူဠသုတသောမကာလေတိ ဧဝမာဒိသု။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၉။

အယောသရပဏ္ဍိတသမာဂမ (ပု) [အယောသရပဏ္ဍိတ+သမာဂမ] အယောသရမင်းသား၏ အစည်းအဝေး။ အယောသရပဏ္ဍိတသမာဂမေ ဟတ္ထိပါလသမာဂမေ စ သဗ္ဗပစ္စာနိက္ခန္တပုရိသာ အဟေသု။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၄၉၄။

အယောသရပဏ္ဍိတဒိကာလ (ပု) [အယောသရပဏ္ဍိတ+အာဒိ+ကာလ] အယောသရ မည်သော ဘုရားလောင်း ပညာရှိ-စသည်-ဖြစ်စဉ်-ဖြစ်ရာ-အခါ။ န ကေဝလံ အယောသရပဏ္ဍိတဒိကာလေယေဝ။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၀၄။

အယောစလန (န) [အယ+စလန] သံဃ်လှုပ်ခြင်း။ အယောကန္တ-ကြည့်။

အယောဇ(န)နာ (န၊ ထိ) [န+ယောဇ(န)နာ] မယှဉ်စေခြင်း၊ မယှဉ်စပ်ခြင်း။ န ယောဇနာသုကရတာယ ဝေ ပုရိမေ အယောဇနာ။ အနု၊ ၃။ ၁၇၅။ ခုဒ္ဒကပေယျာလဝသေန ဝါ ပါကဋ္ဌတာ တဿ အယောဇနံ ကတံ။ ကခါ၊ ၄။ ၁၂၈။

အယောဇယန္တ (တိ) [န+ယောဇယန္တ] မယှဉ်စေသော၊ အားမထုတ်သော၊ သူ။ အယောဂေ ယုဉ္ဇေမတ္တာနံ၊ ယောဂသိဉ္ဇ အယောဇယံ။ ဓမ္မ၊ ၄၄။ ယောဂသိဉ္ဇိ တဗ္ဗိပရိတေ စ ယောနိသောမနသိကာရေ အယုဉ္ဇန္တောတိ အတ္ထော။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၉။

အယောဇယံ (ကြိ) [ယုဇ+ဏယ+ဉံ] ယှဉ်စေကုန်ပြီ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၁၁။ ယောဇေတိ-ကြည့်။

အယောဇာလ (န) [အယ+ဇာလ] သံပိုက်ကွန်။ အယောဇာလေန ပလိဝေဌေတာ မိဂလုဒ္ဓကာ မိဂံ ဝိယ ဟနန္တိ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၀။

အယောဇိတ (တိ) [န+ယောဇိတ] (က) မယှဉ်စေအပ်-မရောနှောအပ်-သော။ (ခ) မယှဉ်စေအပ်-မယှဉ်စပ်အပ်-သော။ (က) သစေ အယံ အယောဇိတာ အဿ၊ ဣမံ တုမေဝ ပိဝေယျာတ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၂၈၆။ အညေဟိ ယာဝကာလိတေဟိ အယောဇိတံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၂။ (ခ) န “ဝဒေဟိ”တိ ဣမိနာ အယောဇိတေ “ဝေ”န္တိ ပဒေ ဣမံ နာမ အာကာရံ အသေတိတိ အနဝဗောဓတော။ ဝဇီရ၊ ၂။ ၉။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၆၄။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၈။)

အယောဇိတကာလ (ပု) [အယောဇိတ+ကာလ] မယှဉ်စေအပ်-မကအပ်-မတပ်အပ်-သော အခါ။ ဓရဝါဟာနဉ္စ မဟာဂေါဏာနံ ယုဂပရမ္ပရာယ အယောဇိတကာလော ဝိယ ဘဝိဿတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၃၅၇။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၀၈။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၆၅။

အယောဇိယမာန (တိ) [န+ယောဇိယမာန] မယှဉ်စပ်အပ်သော။ အယောဇိယမာနေ ဥပယောဂဝစနံ န ပါပုဏာတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၄။ သာရတ္ထ၊၃။၁၆၄။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၈၂။ ထဏာ အယောဇိယမာနာ ပုရိမာ စ ဒသတိ ဧဝံ ဒသမိကံ သိဟနာဒသတံ ဟောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၁။၃၅။

အယောဇေတွာ (ကြိ ဝိ) [န+ယောဇေတွာ] (က) မယှဉ်စေမှု၍၊ မက-မတပ်-မှု၍။ (ခ) မယှဉ်စေမှု၍၊ အားမထုတ်မှု၍။ (ဂ) မယှဉ်စေမှု၍၊ မပြုလုပ်စေမှု၍။ (ဃ) မယှဉ်စေမှု၍၊ မယှဉ်စပ်မှု၍။ (က) ဓုရဝါဟေ ဘန္တေ အာရောဟပရိကာယသမ္ပန္နေ မဟာဂေါဏေ ယုဂပရမ္ပရာယ အယောဇေတွာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅။ သာရတ္ထ၊၂။၃၀၅။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။၆၂။ (ခ) အရောယန္တိ သဒ္ဓါဓုရသီလဓုရပညာဓုရေသု အယောဇေတွာ အယောဂေ နိယုဉ္ဇတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၄၂။ (ဂ) အသုတသဝနာဒီနိ ပတ္တယန္တေနိပိ ဘိက္ခု အတိဝိဿာသေန ဝေဇ္ဇကမ္ပနဝကမ္မာဒီသု အယောဇေတွာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၄။ (ဃ) ဓမ္မသဗ္ဗေန အယောဇေတွာ ဝုတ္တဝေဝစနေန ပစ္စက္ခာနံ နာမ န ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊၂။၇၇။ သဗ္ဗဋ္ဌာနေပိ ဧတေနောပကာရေန ယောဇေတွာ ဧဝ ဝါ၊ အယောဇေတွာ ဝါ အနုဿာဝနံ ပသတ္တတရံ၊ ဝိမတိ၊၂။၁၃၁။ (-သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၅၇။ မူလဋ္ဌိ၊၁။၄၂။ မူလဋ္ဌိ၊၃။၁၆၊၂၁၀။ အနုဋ္ဌိ၊၃။၁၉)။

အယောဇေသုံ (ကြိ) [ယုဇ+ဧက+ဉ်] ယှဉ်စေကုန်ပြီ။ ဇာ၊၂။၂၅။ ယောဇေတိ-ကြည့်။

အယောဇ္ဈ (တိ) [န+ယောဇ္ဈ] စစ်မထိုး-အပ်-နိုင်-သော၊ အယူဝါဒချင်း ယှဉ်ပြိုင်တိုက်ခိုက်ခြင်း အားဖြင့် အခြားသော သူတို့က - မလှုပ်ရှားစေ - မရွှံ့စေ - အနိုင်မယူ-နိုင်သော (ရဟန်း)။ စတူဟိ ခေါ် အဟံဂဟပတိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတံ ပုရိသပုဂ္ဂလံ

ပညပေမိ သမ္ပန္နကုသလံ ဥတ္တမတ္တိပတ္တိသမဏံ အယောဇ္ဈ။ မ၊၂။၂၁၅။ မဟာနိ။၂၄၀။ အယောဇ္ဈန္တိ ဝါဒယုဒ္ဓေန ယုဋ္ဌိတွာ စာလေတုံ အသက္ကုဏေယျံ အစလံ နိက္ကမ္ပထိရံ၊ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၃။ အယောဇ္ဈန္တိ ဝါဒယုဒ္ဓေန အယောဓနိယံ၊ ဝါဒယုဉ် ဟောတု၊ တေန ပရာဇယော န ဟောတိတိ ဒသေတိ၊ တေနာဟ “ဝါဒယုဒ္ဓေန”တိအာဒိ။ မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၁၂၈။ အယောဇ္ဈန္တိ (အယောဇ္ဈန္တိ?) ပရာဇေတုံ အသက္ကုဏေယျံ သမဏံ။ မဟာနိ။၄။၁၈၈။

အယောဇ္ဈသမဏ (ပ) [အယောဇ္ဈ+သမဏ] စစ်မထိုး-အပ်-နိုင်-သော ရဟန်း၊ ဝါဒစစ်ပွဲဖြင့် စစ်ထိုး၍ လှုပ်ရှားခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်သော ရဟန်း။ ဧဝံ သန္တေ ဥတ္တာနသေယျကော ကုမာရော အယောဇ္ဈသမဏော ထိရသမဏော ဘဝိဿတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၄။

အယောဇ္ဈာ (ထိ) [န+ယုဇ+ဏျ။ ယာဒိစ္စကနာမ်] အယောဇ္ဈာမြို့။ အယုဇ္ဈာ-ကြည့်။

အယောဓနိယ (တိ) [န+ယောဓနိယ] (အယူဝါဒချင်း ယှဉ်ပြိုင်တိုက်ခိုက်ခြင်း အားဖြင့် အခြားသော သူတို့က) စစ်မထိုး-အပ်-နိုင်-သော (ရဟန်း)။ အယောဇ္ဈ-ကြည့်။

အယောဓိ (တိ) [န + ယောဓိ] ကိလေသာမာရ်နှင့် စစ်မထိုးနိုင်သော၊ သူ။ “အယောဓိနော”တိပိ ပါဠိ၊ ကိလေသမာရေန သဒ္ဓိံ ယုဋ္ဌိတုံ အသမတ္တာတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၄။

အယောနိ (ထိ) [န + ယောနိ] သင့်လျော်သော အကြောင်း မဟုတ်၊ မသင့်လျော်သော အကြောင်း။ အယောနိ ဟေသာ သမ္ပိဇ ဇလဏ အဓိဂမာယ။ မ၊၃။၁၈၀။ အယောနိ သဒ္ဓိမန္နေသံ။ ထေရ၊၂။၆၃။ အယောနိတိ အယောနိသော အနုပါယေန။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၃၅။ နိဿိတစိတ္တာ အယော-

နိယာ စ အယောနိသော မနသိကာရေန စ
နိဗ္ဗိသိတဗ္ဗာ။ နေတ္ထိ။ ၃၄၅။ အယောနိသော
ဒါယဉ် ဂဝေသန္တိ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၆၄။ အယော-
နိသောတိ အနုပါယေန။ ဒီ၊ ၂။ ၃၉၉။ အ-
ယောနိသော စ မနသိကာရံ။ မ၊ ၁။ ၉။
(-အံ၊ ၁။ ၈၆) အယောနိသော အာဟာရံ
အာဟာရေတိ။ အဘိ၊ ၁။ ၂၆။ အဘိ၊ ၁။
၂၅၇။ အဘိ၊ ၁။ ၂၃၄။ အယောနိသောတိ
အနုပါယေန။ အဘိ၊ ၁။ ၄၂၉။ (-မ၊ ၁။
၁၀။ အံ၊ ၁။ ၃။ အပ၊ ၂။ ၁၂၈။ ဇာ၊ ၁။ ၇၁။
ဝိ၊ ၁။ ၁၆၁။ ဝိ၊ ၁။ ၁၄၀။ ဒီ၊ ၁။ ၃၀။
မ၊ ၁။ ၇၂၆။ မ၊ ၁။ ၂၂၉။ သံ၊ ၁။ ၆။
သံ၊ ၁။ ၁၅၃။ အဘိ၊ ၁။ ၃၁၄၂။ ဥဒါန၊ ၄။
၁၅။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၄။ ထေရီ၊ ၄။ ၉၂။ ဇာ၊
၁။ ၂၅၈။ ဇာ၊ ၁။ ၂၅၂။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၀၆။
ပဋိသန္ဓိ၊ ၂။ ၄၄။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၉၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၃၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၉၈။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၅၀။ ဝိမတိ၊
၁။ ၉၆။ ဒီ၊ ၁။ ၂၆၆။ မ၊ ၁။ ၁၆၅။ မ၊ ၁။
၃။ ၂၀၅။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၄၂။ အံ၊ ၁။ ၃။ ၈၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၄။ ၂။ ၁၄၉။)

အယောနိသံဝိဓာန (န) [အယောနိ + သံဝိဓာန]
အကြောင်းမဟုတ်သော အားဖြင့်-စိမံ-
ပြုလုပ်-ခြင်း၊ သင့်လျော်သော အကြောင်း
အားဖြင့်-စိမံ-ပြုလုပ်-မှု၏ မရှိခြင်း။
အယောနိသံဝိဓာနေန၊ ဗာလော ဇုက္ခံ နိဂစ္ဆ-
တိ။ ထေရီ၊ ၂။ ၁။ အယောနိသံဝိဓာနေနာတိ
အနုပါယသံဝိဓာနေန ဥပါယသံဝိဓာနာ-
ဘာဝေန။ ထေရီ၊ ၄။ ၂။ ၂၀။

အယောနိသော (ထိ) [အယောနိသော + မနသိ-
ကာရ။ နောက်ပုဒ်-ကျေ။] (၁) (အလိုရှိအပ်
သော စီးပွားချမ်းသာ ကုသိုလ်တရားဖြစ်ခြင်း
၏) အကြောင်း မဟုတ်သော အားဖြင့်-
အကြောင်းမှန် - လမ်းမှန် - မဟုတ်သော
အားဖြင့်-မသင့်သော အကြောင်းအားဖြင့်-
နှလုံးသွင်းခြင်း။ (၂) အယောနိသော-
မနသိကာရ ဟူသော ပုဒ်။ (၁) အယော-

နိသော (အယောနိ၊ ၁။ ဣ၊ ၈) ပဋိနိဿန္တာ-
(သံ၊ ၁။ ၂၀၄)တိ ဇေတိ အနုပါယမနသိကာရံ
ဝဇ္ဇေတိ။ သံ၊ ၁။ ၂၇၁။ တဒါဟံ ပါပိကံ
ဒိဋ္ဌိံ၊ ပဋိလစ္စိံ အယောနိသော။ ဇာ၊ ၁။
၃၈၂။ အယောနိသောတိ အယောနိသော-
မနသိကာရေန။ ဇာ၊ ၁။ ၇၆။ (၂) တတ္ထ
“ယောနိသော၊ အယောနိသော”တိ ဣမေ-
ဟိ တာဝ ဒီဟိပဗေဟိ အာဗန္ဓံ ဟောတိ
ဥပရိ သကလသုတ္တံ။ မ၊ ၁။ ၆၇။ အယော-
နိသောတိ စ အယောနိသောမနသိကာရော၊
တတ္ထ အနုဝတ္ထနတော၊ ဝက္ခမာနတ္တာ စ။
မ၊ ၁။ ၁၅၀။

အယောနိသောမနသိကာရ(ပု) [အယောနိသော
+ မနသိကာရ] (က) (အလိုရှိအပ်သော
စီးပွားချမ်းသာ ကုသိုလ်တရား ဖြစ်ခြင်း၏)
အကြောင်း မဟုတ်သော အားဖြင့် - အ-
ကြောင်းမှန် - လမ်းမှန် - မဟုတ်သော အား
ဖြင့် - မသင့်သော အကြောင်း အားဖြင့်-
နှလုံး သွင်းခြင်း။ (အနုပါယမနသိကာရ-
လည်း ကြည့်) (ခ) အကြောင်းမှန် -
လမ်းမှန် - မဟုတ်သော - မသင့်သော
အကြောင်း အားဖြင့် - နှလုံး သွင်းခြင်း၊
ဝေသီယာဒိဂေါဓရ-စသော အဂေါဓရကို မှီဝဲ
ခြင်း။ (က) ကတမော ဇေကာ ဓမ္မော
ဟာနဘာဂိယော၊ အယောနိသောမနသိ-
ကာရော။ ဒီ၊ ၃။ ၂၂၇။ အယောနိသောမနသိ-
ကာရေတိ အနိစ္စေ နိစ္စန္တိအာဒိနာ နယေန
ပဝတ္တော ဥပ္ပထမနသိကာရော။ ဒီ၊ ၁။ ၂၄၀။
တတ္ထ ကတမော အယောနိသောမနသိကာ-
ရော၊ အနိစ္စေ နိစ္စန္တိ အယောနိသောမနသိ-
ကာရော။ အဘိ၊ ၁။ ၃၈၇။ အယောနိသော-
မနသိကာရေတိ အနုပါယမနသိကာရော။
အဘိ၊ ၁။ ၂။ ၄၈၂။ အယောနိသောမနသိကာ-
ရော-အံ၊ ၁။ ၃၁၁၊ ၃၂။ ပဋိသန္ဓိ၊ ၁။ ၃၂။ နေတ္ထိ။
၂။ ၆၆၊ ၁၀၅။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၃၆၈။ မ၊ ၁။ ၂၈၅။
သံ၊ ၁။ ၃၇၇။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၃၆၈။ အံ၊ ၁။ ၃။

၃၃၂။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၀၊ ၂၇၇။ ပဋိသန္ဓေ၊ ၂။
 ၄၄။ ဇော၊ ၄။ ၄၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၇၄။ ဒီ၊ ၄။
 ၁။ ၁၄၅။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၅၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၅။
 အယောနိသောမနသိကာရ—နေတ္ထိ၊ ၄။ ၆၁။
 အယောနိသောမနသိကာရ—အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၃။
 ပဋိသန္ဓေ၊ ၁။ ၁၅၆။ ပဋိသန္ဓေ၊ ၂။ ၂၃။ အနုဋ္ဌိ၊
 ၁။ ၃၂။ အယောနိသောမနသိကာရေန—ဒီ၊
 ၄။ ၂။ ၃၆၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၇။ အဘိဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၀။
 အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၇။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၄၀။ ဇော၊ ၄။ ၂။
 ၅၄။ အနုဋ္ဌိ၊ ၂။ ၁၅၆။ အယောနိသောမနသိ-
 ကာရ—သံ၊ ၁။ ၂၀၄။ ထေရ၊ ၂။ ၂။ သံ၊ ၄။ ၁။
 ၂၇၁။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၃။ အယောနိသော-
 မနသိကာရတော—မူလ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၇။ အယော-
 နိသောမနသိကာရဿ — မူလ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၇။
 နေတ္ထိ၊ ၀။ ၁၃၁။ အယောနိသောမနသိကာ-
 ရေသု—ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၂။ (ခ) အယောဂေတိ
 အယုဉ္ဇိတဗ္ဗေ အယောနိသောမနသိကာရေ။
 ဝေသိယာဒိဂေါစရာဒိဘေဒဿ ဟိ သဗ္ဗိဿ
 အဂေါစရဿ သေဝနံ ဣဓ အယောနိသော-
 မနသိကာရေ နာမ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၉။

အယောနိသောမနသိကာရနိမိတ္တတာ (ထိ)
 [အယောနိသောမနသိကာရ + နိမိတ္တ + တာ]
 အယောနိသောမနသိကာရ-၏ အကြောင်း
 ၏ အဖြစ်။ ဝိသဘာဂဝတ္ထု၊ အနုပုထုဇ္ဇနာနံ
 အယောနိသောမနသိကာရနိမိတ္တတာယ ကိ-
 လေသမာရံ ဝေရတိ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၁။

အယောနိသောမနသိကာရဗဒ္ဓာန (တိ) [အ-
 ယောနိသောမနသိကာရ + ဗဒ္ဓာန] အယော-
 နိသောမနသိကာရ ဟူသော နီးစွာသော
 အကြောင်းရှိသော။ (မောဟော) အယော-
 နိသောမနသိကာရဗဒ္ဓာနော။ အဘိဋ္ဌ၊ ၁။
 ၂၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၉၇။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၄၅။
 (ဝိစိကိစ္ဆာ) အယောနိသောမနသိကာရဗဒ္ဓ-
 ဇာနာ။ ပဋိပတ္တိယာ အနုတ္တရဿကရာတိ
 ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၀၁။

အဘိဓာန် ၃-၂၉-ပ-မ-ဗ-သ-၈

မဟာနိဋ္ဌ၊ ၃၇၉။ (-အဘိဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ၂။ ၉၉။ မဟာနိဋ္ဌ၊ ၅၂။)

အယောနိသောမနသိကာရပရိက္ခေတ (တိ)
 [အယောနိသောမနသိကာရ + ပရိက္ခေတ]
 အယောနိသောမနသိကာရ-သည် ဝန်းရံ
 အပ်သော။ အယောနိသောမနသိကာရ-
 ပရိက္ခေတာ စ ဓမ္မာ ကိလေသပ္ပတ္တိဟေတု-
 ဘာဝတော ကိလေသပ္ပတ္တိယာပိ ကိလေသ-
 ဝတ္ထုတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၉၇။ အယော-
 နိသောမနသိကာရပရိက္ခေတာ ဓမ္မာ သုဘာ-
 ရဗ္ဗကာဒယော။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၁၀။

အယောနိသောမနသိကာရပရိဂ္ဂဟ (ပု)
 [အယောနိသောမနသိကာရ + ပရိဂ္ဂဟ]
 အယောနိသောမနသိကာရ-ကိုသိမ်းယူခြင်း။
 “အဇာနတ် အပဿတ” နှို အဝိဇ္ဇာဂ္ဂဟဏေ-
 န အယောနိသောမနသိကာရပရိဂ္ဂဟော။
 ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၇။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၄၇၉။ အဿု-
 တဝါ ပုထုဇ္ဇနောတိ ဣမိနာ အယောနိ-
 သောမနသိကာရပရိဂ္ဂဟော ဝိပိတော။ မ၊ ၄။
 ၁။ ၁၂၉။

အယောနိသောမနသိကာရပရိဗြူဟန (န)
 [အယောနိသောမနသိကာရ + ပရိဗြူဟန]
 အယောနိသောမနသိကာရ-ကို တိုးပွားစေ
 ခြင်း။ အကုသလံ စိတ္တံ ကတောတိ အယော-
 နိသောမနသိကာရပရိဗြူဟနေန စိတ္တံ အ-
 ကုသလံ ကတော။ အနုဋ္ဌိ၊ ၂။ ၁၁၁။

အယောနိသောမနသိကာရဗဟုလ (တိ)
 [အယောနိသော မနသိကာရ + ဗဟုလ]
 များသော အယောနိသောမနသိကာရ ရှိ
 သော သူ။ ယော ဟိ အနုပုထုဇ္ဇနော ပါပဇန-
 သေဝိ အယောနိသောမနသိကာရဗဟုလော။
 ဥဒါန၊ ၄။ ၂၄၅။ ဝိသဘာဂါ သဘာဂါ နာမ
 အယောနိသောမနသိကာရဗဟုလေသုပုထုဇ္ဇ-
 နေသု။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၀။

အယောနိသောမနသိကာရဗဟုလိကာရ (ပု)
[အယောနိသောမနသိကာရ + ဗဟုလိကာရ]
အယောနိသော မနသိကာရ-ကို - [ကြိမ်ပန်
များစွာ ပြုခြင်း - ထပ်ခါထပ်ခါ ဖြစ်စေခြင်း။
အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ သုဘနိမိတ္တံ၊ တတ္ထ အယော-
နိသောမနသိကာရဗဟုလိကာရော။ သံ၊ ၃။
၅၉၊ ၉၀။ (- ဒီ၊ ၄။ ၂၊ ၃၆။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၊ ၆။
အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၇။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၆၃။)

အယောနိသောမနသိကာရဗဟုလိကာရ (တိ) [အ-
ယောနိသောမနသိကာရ + ဗဟုလိကာရ] အ-
ယောနိသောမနသိကာရ-လျှင် အကြောင်းရှိ
သော။ “ယေ ဧကေ ဘိက္ခဝေ အကုသလာ
ဓမ္မာ၊ သဗ္ဗေ တေ အယောနိသောမနသိ-
ကာရဗဟုလိကာရ”တိ အသာဓာရဏတ္တာ ဧကံ
ဟေတုမာဟ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၁၇၄။ တေန စ အယောနိသောမနသိ-
ကာရဗဟုလိကာရ ဓမ္မာ အာဝတ္တန္တိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။
၁၉၈။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၈။

အယောနိသောမနသိကာရလက္ခဏ (န) [အ-
ယောနိသော မနသိကာရ + လက္ခဏ]
အယောနိသော မနသိကာရ-၏ လက္ခဏာ။
အသာဓာရဏတ္တာ အယောနိသောမန-
သိကာရလက္ခဏော ဝုတ္တော နိဒ္ဒေသနမတ္ထ-
အတ္ထောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၆၁။
(ဤသို့ကာ ဝါကျမှာ ပါဠိစာသွား မကောင်း၊
ဗဟုလိကာရသမာသံ မဟုတ်ပဲ အယောနိသော-
မနသိကာရလက္ခဏော ဟု ပုလ္လင်ပြင် ရှိခြင်း
လည်း မကောင်း၊ ပါဠိတော် ရှိသည့်အတိုင်း
“အသာဓာရဏတ္တာ အယော-
နိသောမနသိကာရော”ဟု ရှိသင့်၏။)

အယောနိသောမနသိကာရသတိဝေါဿဂ္ဂ (ပု)
[အယောနိသောမနသိကာရ + သတိဝေါ-
ဿဂ္ဂ] မသင်္ဂမတင်္ဂလုံးသွင်းခြင်း၊ သတိကို
စွန့်လွှတ်ခြင်း။ အပရဘာဂေ ပနာထ ဂန္ထကမ္ပံ
ပဟာယ ကုသိတဿ စရတော အယော-

နိသောမနသိကာရသတိဝေါဿဂ္ဂ အာကမ္မ
ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၊ ၃။

အယောနိသောမနသိကာရသမုဒယ (ပု)
[အယောနိသောမနသိကာရ + သမုဒယ] အ-
ယောနိသောမနသိကာရ-၏ ဖြစ်ခြင်း။ အ-
ယောနိသောမနသိကာရသမုဒယာ နိဝရဏ-
ဓမ္မာနံ(သမုဒယော)။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၊ ၆။

အယောနိသောမနသိကာရသမ္ပူတ (တိ) [အ-
ယောနိသောမနသိကာရ + သမ္ပူတ] အ-
ယောနိသော မနသိကာရ-ကြောင့်ဖြစ်သော။
မယံ သူရိယေန သဒ္ဓိံ ဇဝနံ နာမ နိရုတ္တကံ
အယောနိသောမနသိကာရသမ္ပူတံ။ ဇာ၊ ၄။
၄။ ၂၊ ၁၄။

အယောနိသောမနသိကာရသဟိတ (တိ) [အ-
ယောနိသောမနသိကာရ + သဟိတ] အ-
ယောနိသောမနသိကာရ-နှင့် တကွဖြစ်သော။
မိစ္ဆာဘိနိဝေသေ အယောနိသောမနသိ-
ကာရသဟိတာ တဏှာ အနောဂဝိဟိတံ ဓိဋ္ဌိ-
ဇာလံ ပဿာရေတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၊ ၁၀။ သီ၊ ၄။
၁။ ၁၄၉။

အယောနိသောမနသိကာရသုတ္တ (န) [အ-
ယောနိသောမနသိကာရ + သုတ္တ] (၁) အ-
ယောနိသောမနသိကာရသုတ်။ အယောနိ-
သောမနသိကာရကြောင့် ကာမစွန္ဒ-စသော
နိဝရဏတရားတို့ ဖြစ်ကြ၍ သတိသမ္ပေသဉ္စင်
စသော ဗောဇ္ဈင်တရားတို့ မဖြစ်ပုံ၊ ယောနိ-
သော မနသိကာရကြောင့် နိဝရဏတရားတို့
မဖြစ်ပုံ၍ ဗောဇ္ဈင်တရားတို့ ဖြစ်ပုံကို ဟော
တော်မူသော သုတ်။ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊
၂-သံယုတ်၊ ၃-ဝဂ်၊ ၄-သုတ်။ သံ၊ ၃။ ၇၆-၇။
(၂) အယောနိသောမနသိကာရသုတ်။
အယောနိသောမနသိကာရကြောင့် ကာမ-
စွန္ဒ-စသော နိဝရဏတရားတို့ ဖြစ်ပုံကို ဟော
တော်မူသော သုတ်။ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊
၂-သံယုတ်၊ ၄-ဝဂ်၊ ၅-သုတ်။ သံ၊ ၃။ ၈၃။

အယောနိသောမနသိကာရဟေတု (ပု) [အ-
ယောနိသောမနသိကာရ + ဟေတု] အ-
ယောနိသောမနသိကာရ - ဟူသော
အကြောင်း။ ဣမဿ အယမာယသ္မတောဒိဋ္ဌိ
အတ္တနော ဝါ အယောနိသောမနသိကာရ-
ဟေတု ဥပ္ပန္နာ ပရတောဘောသပစ္စယာ ဝါ။
အံ၊ ၃။ ၄၀၇။

အယောနိသောမနသိကာရဟေတုက (တိ)
[အယောနိသောမနသိကာရဟေတု + က]
အယောနိသောမနသိကာရလျှင် အကြောင်း
ရှိသော။ လောဘာဒိန္နံ ဧကန္တသာဝဇ္ဇတာယ
အယောနိသောမနသိကာရဟေတုကာနံ နတ္ထိ
ဝိပါကဘာဝေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂၇။

အယောနိသောမနသိကာရဟေတုကတ္ထ (န)
[အယောနိသောမနသိကာရဟေတုက + တ္ထ]
အယောနိသောမနသိကာရလျှင်အကြောင်း
ရှိသည်၏အဖြစ်။ အယောနိသောမနသိကာ-
ရဟေတုကတ္တာ အာဝဇ္ဇနာယ အကုသလာ-
နုက္ကလကိစ္စသာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၂၁။

အယောပဋ္ဌသ (န) [အယ + ပဋ္ဌလ] သံပြား။
အယသာ ပဋိကုဋိတန္တိ အယောပဋ္ဌလေနေဝ
ဥပရိ ပီဟိတံ။ ပေတ၊ ၄။ ၄၉။

အယောပဋ္ဌ (ပု) [အယ + ပဋ္ဌ] သံပြား။ ယံ
ဗလဝါ ပုရိသော တက္ကေန အယောပဋ္ဌေန
အာဒိက္ကေန သမ္ပန္တလိတေန သဘောတိဘူ-
တေန ကာယံ သမ္ပလိဝေဋ္ဌေယျ။ အံ၊ ၂။
၄၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၃။ အယောပဋ္ဌေန ပရိက္ခိ-
တ္တာ ဝိယ ထိရော ဘဝိဿတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၇။
အဋ္ဌကုလမတ္တဗဟလံ အယောပဋ္ဌံ ကဏ္ဍေန
ဝိနိဝိဇ္ဈိတံ ဝဇ္ဇတိ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၇။ သိလာယ
စ အယောပဋ္ဌေန စ ဝါဒနတာဠု သိလာ-
တာဠု။ ဇာနိ၊ ၄။ ၁၄၂။ အယောပတ္တ (၂)
အနက်လည်း ကြည့်။

အယောပတ္တ (ပု) [အယ + ပတ္တ။ အယဿ
ပတ္တာ အယောပတ္တာ။ ချူ၊ ၃။ ၁၉၆။]

(၁) သံသပိတ်။ သံခွက်။ (၂) သံပြား။
(၁) ပတ္တာနာမဒ္ဓေပတ္တာအယောပတ္တာ
မတ္တိကာပတ္တာတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၇၃။ အယော-
ပတ္တာ ဘူမိပတ္တာ။ ခုဒ္ဒသိက္ခာ။ ၆၀။ အ-
ယောပတ္တာနာမ အယဿ ကာဠလော-
ဟေန နိဗ္ဗတ္တာ ပတ္တာ။ ၎င်း၊ ၄။ သစ်။ ၆၀။
(-ဝိ၊ ၄။ ၂၄၈။ ဝိ၊ ၅။ ၂၁၄။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၃။
ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၄။ ဝိမတိ၊ ၁။
၃၄၉။ ကခါ၊ ၄။ ၇၇၊ ၄၀၇။) (၂) သိလာယ
အယောပတ္တေန စ ဝါဒနတာဠု သိလာသလာ-
ကတာဠု။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၀။ (-သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၇။
အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၄၀။)

အယောပတ္တသဒိသ (တိ) [အယောပတ္တ + သ-
ဒိသ] သံသပိတ် - သံခွက် - နှင့် တူသော။
လောဟပတ္တသဒိသောတိ အယောပတ္တသဒိ-
သော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၅၉။

အယောပါကာရ (ပု) [အယ + ပါကာရ] သံတံ
တိုင်း၊ သံမြို့ရိုး။ အယောပါကာရော သမုဋ္ဌ-
ဟိတော ပရိက္ခိပတိ။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၆၈။

အယောပါကာရပရိယန္တ (တိ) [အယောပါကာရ
+ ပရိယန္တ (= ပရိ + အာ + ခါ + တ)]
သံတံတိုင်းဖြင့် ကာရံအပ်သော။ အယောပါ-
ကာရပရိယန္တကြည့်။

အယောပါကာရပရိယန္တ (တိ) [အယောပါကာရ
+ ပရိယန္တ] သံတံတိုင်းဟူသော အဆုံးအပိုင်း
အခြားရှိသော၊ သံတံတိုင်းဖြင့် ကာရံ ပိုင်း
ခြားအပ်သော (ငရဲ)။ န-သံယုဂ်ပါသော
ပရိယန္တ-ပုဒ်နှင့် စာမူ အရှိများသော်လည်း
(ပရိ + အာ + ခါ + တ-ဖြင့်) ပရိယတ္တပါဌ်သာ
ဌ၊ ၄။ အဇ္ဈင်တိနှင့် ကိုက်ညီသည်။ အယော-
ပါကာရပရိယန္တော၊ အယဿ ပဋိကုဋိတော။
မ၊ ၃။ ၂၀၅၊ ၂၂၂။ အံ၊ ၁။ ၁၄၀။ အဘိ၊ က။
၄၃၂။ မဟာနိ၊ ၃။ ၃၇။ (အယောပါကာရ-
ပရိယတ္တော၊ သျှ၊ ၁။ က) စူဠနိ၊ ၂။ ၃၇။ ပရိ-
ယန္တော (ပရိယတ္တော)တိ ပရိက္ခိတ္တော။

မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၅၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၁။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။
၃၇၅။အယောပါကာရေန ပရိတော အတ္တော
ဂဟိတောတိ အယောပါကာရပရိယတ္တော၊
ပရိက္ခိတ္တော။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၂။ (-ပေတ။၁၃၄၊
၂၀၄။ ဇာ၊၂။၆၀။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၄၉။)

အယောပိဏ္ဍိ (ထိ) [အယ+ပိဏ္ဍိ] သံခဲ။ အယော-
ပိဏ္ဍိအာဒိနိ ဟိ အာပေါဓာတု အာဗန္ဓိတော
ဗဒ္ဓါနိကဓေတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၁။ (-မူလဋ္ဌ၊
၁။၁၅၄။)

အယောပိဏ္ဍိရောဟိန (ပု) [အယောပိဏ္ဍိ+ရော-
ဟိန] (ရဲရဲနီသော) သံတွေခဲ၏ နီသော
အဆင်းရောင်။ ဥပမံ ကတော အာဟရော
ဝိသေသော ဝိယ သာမညဿ ယထာ
အယောပိဏ္ဍိရောဟိနော (အယောပိဏ္ဍိရော-
ဟိတော ?) ဝိယ ရူပါနန္တိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၁။

အယောပိဋ္ဌ (န) [အယ+ပိဋ္ဌ] သံဖြင့်ပြုလုပ်သော
-အင်းပျဉ်-ကုလားထိုင်။ တတ္ထံ အယော-
မဉ္ဇ ဝါ အယောပိဋ္ဌ ဝါ အဘိနိသံဒါပေယျ ဝါ
အဘိနိပဇ္ဇာပေယျ ဝါ။ အံ၊၂။၄၉၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။၅၃။

အယောပေါက္ခရပတ္တ (န) [အယ + ပေါက္ခရ+
ပတ္တ] သံကြာရွက်။ တိခိကာနိ အယော-
ပေါက္ခရပတ္တာနိ ဟောန္တိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၃၁။

အယောပေါက္ခရသဉ္စန္ဒ (တိ) [အယ+ပေါက္ခရ
+သဉ္စန္ဒ] သံကြာရွက်တို့ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်
သော။ အယောပေါက္ခရသဉ္စန္ဒာ၊ တိက္ခာ
ပတ္တေဟိ သန္တတိ။ ဇာ၊၂။၂၇၃။ အယော-
မယေဟိ တိခိကပရိယန္တေဟိ ပေါက္ခရပတ္တေ-
ဟိ သဉ္စန္ဒာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၄၃။

အယောဖလ (န) [အယ+ဖလ] သံပိုက်ဆံပြား။
ကာဠလောဟံ နာမ အယောဖလံ။ (ဤဋ္ဌိကာ
၏အဋ္ဌကထာ-၌ ကောပနဝါဒေါဓူပိယဿာ-
တိ သုဝဏ္ဏရဇတတဗ္ဗလောဟကာဠလောဟ-
ဖာလကစ္ဆပါဒိဘေဒဿ ... ရူပိယဘဏ္ဍဿ

ပန ကော ဝါဒေါ (သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၆) ဟု ပြု
အပ်သော “ကာဠလောဟ” သည် ရိုးရိုးသံ
မဟုတ်နိုင်၊ ရူပိယဘဏ္ဍာ တခု အပါအဝင်
အနေအားဖြင့် ပြထားသောကြောင့် သံဖြင့်
ပြုလုပ်အပ်သော ပိုက်ဆံပြား ဖြစ်ကြောင်း
သိနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ကာဠလောဟ-၏
သံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်သော “အယောဖလ”ပုဒ်
သည်လည်း သံပိုက်ဆံပြားပင် ဖြစ်သင့်ပေ
သည်။)

အယောဗန္ဓန (န) [အယ+ဗန္ဓန] သံဖြင့်ပြီးသော
အနှောင်အဖုံး။ ပဗ္ဗဇနံ နာမ ဂန္ဓဟတ္ထိနော
အယောဗန္ဓနံ ဆိန္ဒိတော ဝနဂမနံ ဝိယ အတိ-
ဥဋ္ဌာရံ။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၅၁။ အညတရံ အယော-
ဗန္ဓနံ ဖေဂ္ဂ၊ဒက္ကံ ဝိယ သုခေနေဝ ဆိန္ဒိန္တိ။
မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၀။

အယောဗီဇ (န) [အယ+ဗီဇ] သံမျိုးစေ့။ ယဉ္ဇိ
အဿာမိကဘူမိယံ ခဏိတော သမုဋ္ဌာပိတံ
အယောဗီဇံ။ ဝိမတိ၊၁။၃၄၇။

အယောဗီဇသမုဋ္ဌာပန (န) [အယောဗီဇ+သမု-
ဋ္ဌာပန] သံမျိုးစေ့ကို ဖြစ်စေခြင်း။ မာရ-
ဏတ္ထမေဝ အယောဗီဇသမုဋ္ဌာပနာဒိနာ ဝါ-
သိအာဒိ သတ္တံ ကာရေတော။ ဝိမတိ၊၁။
၂၃၂။ ယထာ ရူပိယံ တတကာနံ ဒေတော
အဿာမိကဘူမိယံ အယောဗီဇသမုဋ္ဌာပနော။
ဝိမတိ၊၁။၃၄၇။

အယောဗီဇသမုဋ္ဌာပနတ္ထ (ပု) [အယောဗီဇသ-
မုဋ္ဌာပန+အတ္ထ] သံမျိုးစေ့ကို ဖြစ်စေခြင်း
အကျိုး။ ကုဒါလာဒိအတ္တာယ အယောဗီဇ-
သမုဋ္ဌာပနတ္ထံ။ ဝိမတိ၊၁။၂၃၀။

အယောဗ္ဗနပတ္တ (တိ) [န + ယောဗ္ဗန + ပတ္တ၊
အလုံတ္တသမာသံ] အရွယ်သို့ မရောက်သေး
သော၊ သူ။ မာ နော ပိတရံ အဝဓိ၊ ဒဟရ-
မှာယောဗ္ဗနပတ္တာ။ ဇာ၊၂။၂၄၇။ ဒဟရ-
မှာယောဗ္ဗနပတ္တာတိ ဒေဝ မယံ တရုဏ-

ဒါရက၊ န တာဝ ယောဗ္ဗနပ္ပတ္တာ။ ဇာ၊ဌ၊
၇။၈၇။

အယောမယ (ပ) [အယ+မယ] သံညောင်စောင်း၊
သံကုတင်။ အယောပိဋ-ကြည့်။

အယောမယ (တိ) [အယ+မယ။ အယသာ
ပကတံ အယောမယံ။ ရှုနာ-၂၃၅။ အယ-
သာ နိဗ္ဗတ္တံ အာဇနံ အယောမယံ။ ရှု၊ဋီ၊
နာ-၂၆] သံဖြင့် ပြုအပ်-သံဖြင့် ပြီး-သော။
တဿ (တေသံ၊ ဇာ၊၂။၆၀) အယောမယာ
ဘူမိ၊ ဇလိတာတေသောယုတာ။ မ၊ဉ၊၂၀၅၊
၂၂၂။ အံ၊၁။၁၄၀။ အဘိ၊က။၄၃၂။ ပေတ။
၁၃၅၊၂၀၄။ ဇာ၊၂။၆၀။ မဟာနိ၊၃၁၇။
စူဠနိ၊၂၃၇။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၂၆၇။ အယော-
မယေန သလ္လေန ဝါ ဝိဒ္ဓေါ။ မဟာနိ၊၄။
အယောမယေနာတိ ကာဠလောဟာဒိနိဗ္ဗ-
တ္တေန။ မဟာနိ၊ဌ။၂၄။ (-အပါ၊၁။၅၀။
ဇာ၊၂။၆၃၊၂၇၂။ မ၊ဌ၊၄။၁၆၈။ ဝိမာန၊ဌ။
၂၁၀။ အပါ၊ဌ၊၁။၃၂၈။ စရိယာ၊ဌ။၁၉၀။
ဇာ၊ဌ၊၄။၄၉၆။ ဇာ၊ဌ၊၅။၂၈၅။ ဇာ၊ဌ၊၇။
၁၄၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၀၅။ ဒိ၊ဋီ၊၁။၂၀၉။ သိ၊ဋီ၊
သစ်၊၂။၆။ မ၊ဋီ၊၃။၃၆၅။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၁၃၊
၁၁၇။ အနု၊ဋီ၊၃။၁၄၉။)

အယောမယဥပကရဏဝိသေသ (ပ) [အယော-
မယ+ဥပကရဏ+ဝိသေသ] သံဖြင့်ပြီးသော
-အဆောက်အဦ-လက်နက်ပစ္စည်း-အထူး။
ကု ဝုစ္စတိ ပထဝီ၊ တဿာ ဒါလနတော
ဝိဒါလနတော အယောမယဥပကရဏဝိသေ-
သော ကုဒါလံ နာမ။ သိ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၉၇။

အယောမယကဏ္ဍက (ပ) [အယောမယ +
ကဏ္ဍက] သံဖြင့် ပြီးသော ဆူး၊ သံဆူး။
အယကဏ္ဍက (သိ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၃၅၇) ကြည့်။

အယောမယကူဋ (ပ န) [အယောမယ+ကူဋ]
သံဖြင့် ပြီးသော တူ၊ သံတူ။ တတ္ထ ဟနန္တိ
အယောမယကူဋေဟိ။ သုတ္တနိ၊၃၈၃။ (ကု-၌

ဆန်း ရဿ။ အယောမယကူဋေဟိ၊ သိ၊သု၊၁၊
လူ။)

အယောမယကောသက (ပ၊န) [အယောမယ+
ကောသ+က] သံဖြင့် ပြီးသော အအိမ်။
အယကောသက-ကြည့်။

အယောမယတ္တ (န) [အယောမယ+တ္တ] သံဖြင့်
ပြီးသည်၏ အဖြစ်။ သမန္တတော အယောမ-
ယတ္တာ အာယသဉ္စ။ ဝိမာန၊ဌ။၃၁၅။

အယောမယနဂရ (န) [အယောမယ+နဂရ]
သံဖြင့် ပြီးသော မြို့။ အဒ္ဓါရကဿ အယော-
မယနဂရဿ မနဿာနံ ဥပဘောဂပရိဘော-
ဂေါ အန္တောဝ ဟောတိ။ ဇာ၊ဌ၊၅။၅၈။

အယောမယပန (ပ၊န) [အယောမယ+ပန]
သံဖြင့်ပြီးသောအပြား၊ သံပြား။ သာဋက
စ ဇလိတာ အယောမယပနာ ဟောန္တိ။
သာဋကဉ္စ ဒိန္နံ တာယ ပရိပဟိတံ ပဇ္ဇလိတံ
အယောမယပနံ ဟောတိ။ ပေတ၊ဌ။၄၀။

အယောမယဗန္ဓန (န) [အယောမယ+ဗန္ဓန]
သံဖြင့် ပြီးသော အနှောင်အဖွဲ့။ မတ္တဝရဝါရ-
ဏော ဝိယ အယောမယဗန္ဓနံ စာနဗန္ဓနံ ဆိန္နိ-
တာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ဥယန္တိ။ သူ။ ဒိ၊ဋီ၊၂။၄၇။

အယောမယဝက်ကဏ္ဍက (ပ) [အယောမယ+
ဝက်+ကဏ္ဍက] သံဖြင့်ပြီးသော ကောက်
သော ဆူး။ အယကဏ္ဍက-ကြည့်။

အယောမယဝိဇ္ဇနကဏ္ဍက (ပ) [အယောမယ+
ဝိဇ္ဇန+ကဏ္ဍက] သံဖြင့်-ပြုလုပ်အပ်သော-
ပြီးသော-ဖောက်ထွင်းစူး၊ဖောက်ထွင်းသော
သံစူး။ အဂ္ဂေ တု သိခရဉ္စာယော-မယဝိဇ္ဇန-
ကဏ္ဍကေ။ ဓာန်၊ဋီ၊၉၉၄။ အယောမယဝိဇ္ဇန-
ကဏ္ဍကော သူဇျာဒိဝိဇ္ဇနံ။ ဓာန်၊ဋီ၊၉၉၄။

အယောမယသတ္တ (န) [အယောမယ+သတ္တ]
သံဖြင့် ပြီးသော ဓားငယ်၊ သံဓားငယ်။
သုဝဏ္ဏပရိက္ခတေန ဝါ အယောမယသတ္တေ-

နာတိ အတ္ထေပိ အယမေဝါဓိပ္ပိယော။ သိ၊ ခီ၊ သစ်၊ ၂။ ၆။

အယောမလ (န) [အယ + မလ] သံချေး။ မဟာသစ္စရိယံ ပန “အယောမလံ လောဟမလံ၊ ဘေံ ကံသနိလံ နာမာ”တိ ဝုတ္တံ။ ဝိ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၁။ ကခါ ခီ၊ ၄၀၆။

အယောမုခ (န) [အယ + မုခ] (၁) သံခါ - အဦး - ထိပ်ဖျား - အချွန် - အသွား။ (တိ) (၂) သံနှုတ်သီးသို့သော။ (၁) ဒိဝသံ သန္တက္ကနပ္ပိ ဟိ အာရကဏ္ဍကပိပ္ပလိကန - ခစ္ဆေဒနာနံ အယောမုခေ ဟညမာနေ ယဋ္ဌိကာ ဥပ္ပဋိတှာဝ နိဗ္ဗာယတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၅၀။ (တိ) (၂) တမေနံ ကိမယော တတ္ထ၊ အတိကာယာ အယောမုခါ။ ဇာ၊ ၂။ ၆၂-၃။ အယောမုခါတိ အယသုစိမုခါ။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၂၉၂။

အယောမုဂ္ဂရ (ပု) [အယ + မုဂ္ဂရ] သံဆောက် ပုတ်။ ဗြာဟ္မဏော စ ဗြာဟ္မဏီ စ မဟန္တေ မဟန္တေ အယောမုဂ္ဂရေ ဂဟေတွာ အညမည အာကောဓေန္တိ။ ပေတ၊ ၄။ ၅၁။

အယောမုဋ္ဌိ (ပု၊ ထိ) [အယ + မုဋ္ဌိ] သံတု၊ လက် တဖက်ကိုင် တူယေ၊ သံလက်ဆုပ်။ အယော - သနဟတ-ကြည့်။

အယောမုဋ္ဌိက (ပု) [အယ + မုဋ္ဌိ + က] သံတု၊ သံလက်ဆုပ်။ လောဟေနာတိ အယောမုဋ္ဌိ - ကေန။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၆၁။

အယောမုဋ္ဌိကုဋ္ဌ (ပု၊ န) [အယောမုဋ္ဌိ + ကုဋ္ဌ] သံတု၊ သံတုမ။ အယောမုဋ္ဌိကုဋ္ဌာဒိနာ မဟတာ အယောသနေန ဟတဿ သံဟ - တဿ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၃၉၁။ (- ဒိ၊ ခီ၊ ၂။ ၅၆။)

အယောလောဟမယ (တိ) [အယ + လောဟ + မယ] သံ၊ ကြေးဖြင့် - ပြီး - ပြုလုပ်ထား - သော။ အယောလောဟမယံ ပနံ ဒွိတေ - ရှိလံ နိဗ္ဗေယေတိ ကဏ္ဍေန။ မဟာဝိ၊ ၂။ ၈၇။

အယောဝလယ (ပု၊ န) [အယ + ဝလယ] သံ လက်ကောက်၊ သံကွင်း။ သဒ္ဓနိစ္ဆရဏတ္တာယ ကတံ အယောဝလယာဒိကံ သံယုတ္တမ္ပိ ကပ္ပိ - ယတော ဥပပနံ ဟောတိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၆၈။ ကတအယောဝလယ (သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၂၁) လည်း ကြည့်။

အယောသင်္ခ (ပု) [အယ + သင်္ခ] (၁) သံညပ်။ (၂) သံတံကျင်၊ သံတစို သံဆူး၊ သံငြောင့်။ (၁) တတ္တေန အယောသင်္ခနာ (အာဒိတ္တေန သမ္ပုဇ္ဈလိတေန သဇောတိတူတေန၊ ဝိသုဒ္ဓိ) မုခံ ဝိဝရိတှာ။ မ၊ ၃။ ၂၂၄။ အံ၊ ၂။ ၄၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၃။ အယောသင်္ခနာတိ သဏ္ဌာ - သေန။ အံ၊ ခီ၊ ၃။ ၁၉၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ခီ၊ ၁။ ၈၆။ အထဿ တေ တတ္တေန အယောသင်္ခနာ မုခံ ဝိဝရန္တိ။ မ၊ ၄။ ၁၆၉။ (၂) ဝရံ ဘိက္ခဝေ တိဏေန အယောသင်္ခနာ ... သောတိန္ဒြိယံ သမ္ပလိမဋ္ဌံ။ သံ၊ ၂။ ၃၇၇။ အယောသင်္ခနာတိ အယသုလေန။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၅၁။ သတံ အာသိ အယောသင်္ခ။ မ၊ ၁။ ၄၁၃။ ထေရ၊ ၃။ ၆၅။ (- ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၄၉၄-၅။)

အယောသင်္ခသမာဟတဌာန (န) [အယော - သင်္ခ + သမာဟတ + ဌာန] သံဆူးငြောင့် တို့ အပြည့်စိုက်နက် ထားရာအရပ်။ အယော - သင်္ခသမာဟတဌာနံ၊ တိဏ္ဍရာရမယသုလ - မုပေတိ။ သုတ္တနိ၊ ၃။ ၈၃။ ယံ တံ အယော - သင်္ခသမာဟတဌာနံ သန္တာယ ဘဂဝတာ “တမေနံ ဘိက္ခဝေ နိရယပါလာ ပဉ္စဝိဗေဒနံ နာမ ကာရဏံ ကာရေန္တိ”တိ ဝုတ္တံ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၉။

အယောသင်္ခလိကသဒ္ဒါသ (တိ) [အယ + သင်္ခလိ - ကာ + သဒ္ဒါသ] သံကွင်းဆက် - ကွင်းဆက် သံကြိုး နှင့်တူသော။ တတ္ထ ပုရိမပုရိမပဒဿ အနန္တရပဒေနေဝ ယောဇိတတ္တာ အယော - သင်္ခလိကသဒ္ဒါသန္တိ “သင်္ခလိကနယ”န္တိ ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၀၆။

အယောသလာကာ (တိ) [အယ+သလာကာ]
သံချောင်း။ ဝရံ ဘိက္ခဝေ တတ္ထာယ
အယောသလာကာယ အာဒိတ္ထာယ သမ္ပု-
လိတာယ သဘောတိဘူတာယ စက္ခုန္တိယံ
သမ္ပလိမဋ္ဌံ။ သံ၊ ၂။ ၃၇၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၇၈။ အံ၊
၄။ ၃။ ၁။ ၇၇။ ဇာ ၄။ ၃။ ၅၀၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၅။
(- သံ၊ ၄။ ၃။ ၅၁။ ၃၅။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၄၅၃။
အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆။)

အယောသိသံသက (န) [အယ+သိသံသက]
သံချိတ်ငယ်၊ သံခွ။ (မ၊ မြန်၊ ၂။ ၆၀-၌ သံဆူး
ဟု ဘာသာပြန်၍၊ မ၊ သျှ၊ ၂။ ၆၉-၌ သံတောခဲ
ဟု ပြန်၏။ ဤ၌ကား အယသိသံသက-ပုဒ်၌
စာသွားကိုထောက်ဆ၍ သံချိတ်ဟု ဘာသာ
ပြန်ခဲ့သဖြင့် “ကဏ္ဍေ ဝိလဂ္ဂံ” နှင့် လျော်
အောင် သံချိတ်ငယ်ဟု ဘာသာပြန်သည်။
တဖန် သိသံသက-ပုဒ်၏ လမ်းဆုံ လမ်းခွဲဟု
သောအနက်ကို နည်းမိုး၍ သံခွဟုလည်း ပြန်
သည်။ ထို့ပြင် ကဏ္ဍေ ဝိလဂ္ဂံ-နှင့် နေဝ သက္ကု-
ဏေယျ ဥဂ္ဂလိတုံ၊ ဩဂိလိတုံ-ဟူသောစာဆို
အတိုင်း အချိတ်အခွပါရှိမှသာ လည်ချောင်း
တွင်း၌ ငြိတုယ်နေသဖြင့် ထွေးလည်း မထွေး
နိုင်၊ မျိုလည်း မမျိုချနိုင်ဟု ဆိုနိုင်ပေမည်။
သေယျထာပိ နာမ ပုရိသဏ အယော-
သိသံသကံ ကဏ္ဍေ ဝိလဂ္ဂံ၊ သော နေဝ သက္ကု-
ဏေယျ ဥဂ္ဂလိတုံ၊ န သက္ကုဏေယျ ဩဂိလိတုံ။
မ၊ ၂။ ၅၅။ အယသိသံသက-လည်း ကြည့်။

အယောသုကတနေမိ (တိ) [အယ+သုကတ+
နေမိ] သံပြင့် ကောင်းစွာ-ဝန်းရံ-ရစ်ပတ်-
အပ်သော အကွပ် (ဘီးကို ရစ်ပတ်ထားသော
အကွပ်) ရှိသော။ တတော ရထသဟဏာနိ၊
ယောဇယန္တ၊ စတုဒ္ဓသ။ အယောသုကတ-
နေမိယော။ ဇာ၊ ၂။ ၃၇၀။ အယောသုကတ-
နေမိယောတိ အယေန သုဠ ပရိက္ခိတ္တ-
နေမိယော။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၃၆၉။

အယောသုလ (န) [အယ+သုလ] သံ-တံကျင်
-ငြောင့်-တစ်။ ဒိဝသသန္တတ္ထံ အယော-

သုလံ သဗ္ဗတ္ထ ဥပသုဟန္တံ ကဏ္ဍသောတံ ပဝိ-
သေယျ။ မိလိန္ဒ။ ၂၇၇။ တာလက္ခန္ဓပမာဏာနံ
အယောသုလနံ သတမေဝ ဂဟေတွာ။
ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၄၉၄။ ခဒိရသုလံ အယောသုလံ
သုဂဏ္ဌသုလန္တံ ပဋိပါဋိယာဌပိတံ သုလတ္တယံ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၇၃။

အယောသုလမယ (တိ) [အယောသုလ+မယ]
သံတကျင် - သံငြောင့် - သံတစ် - မြင့် ပြီး
သော။ ပေါက္ခရပတ္တ (မ၊ ၄။ ၃။ ၃၆၅) ကြည့်။

အယျ (ပု၊ တိ) [အယ+ယ။ အယ ဂတိယံ၊
အယိတဗ္ဗော ဥပဂန္တဗ္ဗောတိ အယျော၊
ကမ္မနိ ယော။ ဇာနိ၊ ၄။ ၃၃၃။ အယ ဂမနေ၊
ယော၊ အယျော။ ၎င်း-၇၂၅။ (အာယံ-သံ၊)
သျှာဒယံး သွာမိဝေယေား။ အမရ၊ ၂။
၁၄၆။ မဟာကုလကုလိနာယံ၊ သဘျသဇ္ဇန
သာဝေး။ အမရ၊ ၁၇။ ၃။ (နိတိ၊ ပစ။ ၁၄၀။
နိတိ၊ သုတ္တ။ ၄၈၃-တို့လည်း ကြည့်။) (ပု)
(၁) (က) အရှင်၊ သခင်၊ အိမ်ရှင်။ (ထိ)
အရှင်မ၊ သခင်မ၊ အိမ်ရှင်မ။ (အစိုးရသူ၊
ပိုင်ဆိုင်သူ)။ (ပု) (ခ) အရှင်ကောင်း၊
အရှင်မြတ်။ (ထိ) အရှင်မ (ရိုသေမြတ်နိုး
အပ်သူ)။ (ပု) (ဂ) အမောင်။ (ထိ) အရှင်၊
ရှင်မ၊ (တစုံတယောက်ကို ယဉ်ကျေးစွာ
ခေါ်သော သဒ္ဓါ)။ (ပု) (ဃ) ချစ်သား။
(ထိ) ချစ်သမီး၊ (သားသီးတို့ကို ချစ်ခင်စွာ
ခေါ်သော သဒ္ဓါ)။ (ပု) (၂) အဘ၊ အဘိုး။
(ထိ) အမိ၊ မိခင်။ (ပု) (၃) အမျိုးကောင်း
သား၊ အမျိုးမြတ်သူ။ (အမရ၊ ၂။ ၁၄၆-၌
ကုန်သည်မျိုး ဟူသော အနက်လည်း ပြထား
၏။)

(ပု) (၁) (က) ဧဝံ အယျာတိ ခေါ
သာ ဒါသိ ..ပစ္စုဏ္ဍောသိ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၄၇။ ဝိ၊ ၄။
၁၉၇။ အယျော ဟုတွာ ဒါသော ဟောတိ။
မ၊ ၂။ ၃၅၆။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၉။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၈၆။
အယံ အမှာကံ အယျော။ အံ၊ ၁။ ၂၀၇။

(-ထေရ်၊၄၀၆။ အပ။၂။၂၉၄။ ဇာ၊၂။၅၆။
ထေရ်၊၄။၂၁၀။ ပေတ၊၄။၆၀။ ဇာ၊၄။၃။
၁၅၄။) (ထံ) ယက္ခေယျေ ဇာနေယျာသံ
အယျပုတ္တော သုဒ္ဓိန္ဒော (ရဋ္ဌပါလော၊မ၊၂။
၂၅၁) အနုပုတ္တော။ ဝိ၊၁။၁၈။ မယံ ခေါ
အယျာယ ဧဝံ ကလျာဏော ကိတ္တိသဒ္ဓေါ
အဗ္ဗုဂ္ဂတော။ မ၊၁။၁၇၆။ အယျာ စ သရိ-
ယာတိ စ သာ ပဝုစ္စတိ။ အံ၊၂။၃၆၈။ ဇာ၊
၄။၂။၃၁၄။ (-ဝိ၊၁။၂။ ဝိ၊၂။၃၂။ ဝိ၊၃။
၃၁၀၊၃၇၈၊၃၈၀-၁၊၄၀၄။ ဒီ၊၂။၁၅၄။ အံ၊
၂။၄၄၅။ ဇာ၊၂။၂၂၇။၃၃၀။၃၇၃။ ဇာ၊
၄။၄။၃၇၇။ ဇာ၊၄။၅။၃၀၄။ ဇာ၊၄။၇။
၃၇၆။) အယျဓိက္ခ အယျပုတ္တ-တိလည်း
ကြည့် (ပု) (ခ) အပိ မေယျ ဧဝံ ဟောတိ-
(ဝိ၊၁။၃၁၇)တိ အပိ မေ အယျ ဧဝံ
ဟောတိ၊ အပိ မေယျ ဝေန္တိပိ ပါဠော။
ဝိ၊၄။၂။၂၅၀။ အပိ မေယျာတိ ပါဠေပိ သော-
ယေဝတ္တော၊ အယျာတိ ပန ဗဟုဝစနေန
အာမန္တနံ ကတံ။ သာရတ္ထ၊၂။၄၀၆။ အယျ
(အာ၊၁)။-ဝိ၊၂။၈၈၊၁၇၄။ ဝိ၊၃။၃၁၀။ ဝိ၊
၄။၄၆၀။ သံ၊၂။၃၄၀။ ပေတ၊၁။၃၈။ ဇာ၊၁။
၇၈။ ဇာ၊၂။၂၅၃။ အံ၊၄။၁။၁၈။ ပေတ၊၄။
၆၄။ အပ၊၄။၁။၄၁။ အယျာ (အာ၊၁)။-
ဝိ၊၁။၂၄၈။ ဝိ၊၂။၃၃။ ဝိ၊၄။၁၉၆၊၂၆၂၊
ဥဒါန၊၁၂၈။ ဝိ၊၄။၂။၅၀။ ဇာ၊၄။၄။၁၈၈။
အယျာ(ပ၊၁)။-ဝိ၊၁။၂၇၇-၈၊၂၉၁-၃။ ဝိ၊
၂။၂၉၊၁၄၅၊၁၇၃။ ဝိ၊၃။၂၇၄၊၂၈၂။ ဝိ၊၄။
၃၅၀။ မ၊၂။၃၀၅။ မ၊၃။၃၁၅၊၃၂၀။ သံ၊၁။
၄၁၆၊၄၁၉။ သံ၊၂။၄၈၁။ အံ၊၂။၁၈၉၊၁၉၁။
အံ၊၃။၉၂။ ဥဒါန၊၈၂၊၁၄၄။ ဝိ၊၄။၂။၇၇၊
၁၃၃။ ဝိ၊၄။၃။၁၈၇။ ဝိ၊၄။၄။၂၂။ ဒီ၊၄။
၁။၁၂၄။ ဒီ၊၄။၂။၆၂။ မ၊၄။၁။၁၅၂။ မ၊၄။
၂။၁၉၅။ အသိ၊၄။၂။၃၃၄။ ဥဒါန၊၄။၆၅။
အယျာ အဇ္ဈကော။ ဝိ၊၁။၈၄။ အယျာ
ဥဒါယံ။ ဝိ၊၂။၃၂။ သံ၊၂။၃၄၀။ အယျာ
သာရိပုတ္တော.... အယျာ ဖုဟုလော။ ဝိ၊၂။

၉၁။ အယျာ ဥပနန္ဒော။ ဝိ၊၃။၃၀၇။
အယျာ သုဓမ္မော။ ဝိ၊၄။၃၈-၉။ အယျာ(ပ၊
၁)။- ဝိ၊၂။၃၃၊၈၇၊၂၀၄၊၂၀၆။ ဝိ၊၃။၁၃၉၊
၁၉၈၊၅၀၀။ ဝိ၊၄။၁၉၅၊၂၄၄။ ဝိ၊၄။၁။၁၈၉။
ဒီ၊၄။၂။၁၂၂၊၁၈၇။ ဝိ၊မာန၊၄။၃၄။ အယျ
(ဒ၊၁)။-ဝိ၊၁။၃၁၇။ ဝိ၊၄။၃၉။ သံ၊၁။၄၁၉။
အပ၊၄။၂။၉။ အယျ (ဒ၊၁)။- ဝိ၊၃။၅၀၁။
ဇာ၊၄။၅။၁၄၅။ အယျန (တ၊၁)။- ဝိ၊၁။
၁၈၇၊၂၄၈။ ဝိ၊၂။၁၇၃။ ဝိ၊၃။၃၀၂၊၄၀၇-၈။
ဝိ၊၄။၃၉၊၁၉၆၊၂၄၇၊၂၆၂၊၃၅၀။ သံ၊၁။၄၁၉။
အံ၊၁။၂၂၀။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၁၄။ ဥဒါန၊၄။၁၃၉။
အယျာ(တ၊၁)။-ဝိ၊၂။၈၇။ ဝိ၊၄။၂၄၄။
အံ၊၄။၁။၇၁။ အယျသ (စ၊၁)။- ဝိ၊၁။၅၂၊
၃၄၄၊၃၆၀။ ဝိ၊၃။၃၀၀။ ဝိ၊၄။၃၉၊၄၉၅။
မ၊၂။၃၀၅။ ဝိ၊၄။၄။၂၂-၃။ မ၊၄။၄။၂၂၇။
သံ၊၄။၂။၄၈၁။ ဓမ္မ၊၄။၂။၅။ အယျာနံ(စ၊၁)။
-ဝိ၊၁။၂၄၈၊၃၅၅။ ဝိ၊၂။၁၄၅၊၂၀၄။ ဝိ၊၄။
၁၉၆၊၂၆၂။ ကစ္စည်း။ဝိ၊၂၂၇။ နိတိ၊သုတ္တ။
၅၅၄။ ချန္ဒာ-၁၅၃။ အယျသ (ဆ၊၁)။-
ဝိ၊၁။၈၅၊၁၈၇၊၂၉၂၊၃၄၄။ ဝိ၊၂။၂၉။ ဝိ၊၃။
၃၀၂။ မ၊၂။၃၀၅။ မ၊၃။၃၁၅၊၃၂၀။ သံ၊၁။
၄၁၆။ အံ၊၁။၄၆၂။ အယျာနံ(ဆ၊၁)။-ဝိ၊၂။
၂၀၆။ ဝိ၊၃။၂၀၁-၄။ ဝိ၊၄။၃။၁၅၁။အယျသ
(သ၊၁)။-ဓမ္မ၊၄။၁။၂၃။

(ထံ) သိက္ခမာနာယ မေ အယျ၊
ဒိဗ္ဗစက္ခု ဝိသောဓိတံ။ထေရ်၊၄။၄၁၆။အယျာတိ
အတ္တနော ဥပဇ္ဈာယံ အာလပတိ။ ထေရ်၊၄။
၂၄၃။ အယျ(အာ၊၁)။-ဝိ၊၂။၃၅၇၊၄၁၅။
ဝိ၊၄။၄၆၀။ မ၊၁။၃၇၃၊၃၇၉။ သံ၊၁။၁၃၂။
သံ၊၂။၅၄၅။ အံ၊၁။၃၆၂။ အံ၊၃။၃၀၀။ ထေ-
ရ်၊၄။၅၇၄၂၇။ အပ၊၂။၂၀၇။ ဇာ၊၁။၃၈၅။
မ၊၄။၁။၂၃၃။ ဇာ၊၄။၆။၃၂၈။ အံ၊၃။၃။၃၁၁။
အယျ(အာ၊၁)။-ဝိ၊၂။၂၇၄၊၃၁၃-၆၊၃၁၉။
၃၆၀၊၄၆၂၊၄၁၂။ ဝိ၊၃။၄၀၇။ ဝိ၊၄။၃။၅၂။
ဝိ၊၄။၄။၃၀၂၅၂။ ဒီ၊၄။၂။၁၅၂။ မ၊၄။၁။
၂၃၄။ အယျာယော (အာ၊၁)။- ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ

အယျကကုလ (န) [အယျက+ကုလ] အဘိုး၏ အမျိုး။ ဟေံ ဒါရကနံ အယျကကုလံ ဒယေမ (ဒယေဿာမ)။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၇။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၁။ ဒါရက အယျကကုလေ ဝစန္ဓိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၈။ အဗ္ဗ အယျကကုလံ နော ဒယေဟိ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၅၅။

အယျကဃရ (န) [အယျက+ဃရ] အဘိုးအိမ်။ ဂစ္ဆ ဒါနိ တုယံ အယျကဃရန္တိ နိက္ခဓေသိ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၄။

အယျကပယျက (ပ) [အယျက+ပယျက] အဘိုးနှင့်အဘေး၊ (အဖေ၏အဖေကို အဘိုး ဟု ခေါ်၍ အဘိုး၏ အဖေကို အဘေးဟု ခေါ်သည်။) တွေကာ အယျကပယျကနံ သန္တကာတိ ယာဝ သတ္တမာ ကုလပရိဝဇ္ဇာ နေံ အာစိက္ခိတု။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။၃။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၈၈။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃။ ဣမံ တွေကံ နေရာသိ အယျက-ပယျကာဒယော အတ္တနာ သဒ္ဓိံ ဂဟေတု ဂန္တု နာသက္ခိံ သု။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၇။ သုတ္တနိ။ ဋ္ဌ၊၁။၃၀၉။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၁၀၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၁၂။

အယျကသေဋ္ဌိ (ပ) [အယျက+သေဋ္ဌိ] အဘိုး သူဌေး။ တတော အယျကသေဋ္ဌိဿ သန္တိကံ ဂန္တာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၈။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၂။ သဗ္ဗဇေဋ္ဌကဿ ပုတ္တဿ အယျကသေဋ္ဌိနောဝ သမာနနာမကတ္တာပိ မိဂါရမာတာတိ ဝုစ္စတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉။

အယျကနိ (ထိ) [အယျက+နိ] အဘိုး၏ မိန်းမ၊ အယွား။ (သပြေကန်၊ သဒ္ဓါ၊သျှ ဌံ သင်္ဇင်မ ဟု ပေး၏။ နိတိ၊ သုတ္တ။ ၂၆၁-၌ အယျကနိ ဟု ရှိ၍ ၎င်း-သျှ-၌ အဘွားဟု ပေးသည်။) မာတုလာနိ အယျကနိ ဝရုဏာနိ။ ကစည်း။ ၉၈။ ရှု၊နာ-ဂ၇။ အယျကနိ အယျကဿ ဣတ္ထိ။ ရှု၊ဋီ၊နာ-၅၇။

အယျကယျိကာ (ထိ) [အယျက+အယျိကာ] အဘိုး၊ အဘွား။ သော မာတာပိတဏှေ ဓ အယျကယျိကေ ဓ ဝန္တိတု။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၂၃။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၃၆။)

အယျကုလ (န) [အယျ+ကုလ] အရှင်အိမ်၊ သခင်အိမ်။ ဒါသိ အဟံ အယျကုလေသု ဟုတု။ ပေတ။၂၁၆။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၂၅၉။ အယိရကုလ-လည်း ကြည့်။

အယျဓိတု (ထိ) [အယျ+ဓိတု] အရှင်သခင်၏ သမီး၊ အရှင်သမီး။ “အယျဓိတာ မေ”တိ သညံ ဥပ္ပါဒေသိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၃၈။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃၉။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၂။ အယျဓိတာတိ အမှာကံ အယျဿ ဓိတာ။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၆၆။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၅၂။ (-ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၁၅-၆။)

အယျပုတ္တ (ပ) [အယျ+ပုတ္တ] အရှင်သား၊ သခင်သား။ ကိဒိသာ နာမ တာ အယျပုတ္တ အစ္စရာယော။ ဝိ၊၁။၂၀။ မ၊၂။၂၅၂။ (- ဝိ၊၂။၁၀၂။ ဝိ၊၄။၃၀၆။ သံ၊၂။၄၉၁။ ဥဒါန။ ၁၀၁။ ပေတ။၁၆၂။ မဟာနိ။၃၂၉။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၂၉၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၉။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၄။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၁၅၂။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၉၁။ ထေရိ၊ဋ္ဌ၊၁၇၇။) တထာ ဟိ ပန မယာ အယျပုတ္တာ သွာတနာယ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခေါ ဘိက္ခု-သံဃော နိမန္တိတော။ ဝိ၊၃။၃၂၇။ ဒီ၊၂။ ၈၂။ အဇ္ဇတဂ္ဂေ မံ အယျပုတ္တာ သုဒ္ဓိနော အဂိနိဝါဒေန သမုဒါရေတိ။ ဝိ၊၁။၂၀။ (-မ၊၂။၂၅၁-၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၃၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၆။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၀၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၆၊၁၅၅။) အယျပုတ္တာ သက္ကာ သဝန္တိ။ ဒီ၊၁။၈၇။ အယျပုတ္တာတိ သာမိနော ပုတ္တာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၀။ အယျ-ပုတ္တာတိ အယျိကပုတ္တာ (အယျိရကပုတ္တာ?) - တိ အာဟ သာမိနော ပုတ္တာတိ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။ ၃၀၀။ အယျပုတ္တာတိ တွေ အယျ-သဒ္ဓေါ အယျိရကေတိ ဝုတ္တံ “သာမိနော ပုတ္တာ”-

တိ။ သိ၊ဇ္ဇိ၊သစ်၊၂။၂၅၄။ (-ဒိ၊၁။၉၀။
 ဇာ၊၂။၂၄၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၉၂။)
 ဂစ္ဆ အယုပုတ္တံ ဝန္ဓာဟိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၉။
 (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၆) အမှာကံ အယုပုတ္တေန
 ဓမ္မော အဘိသမိတော။ ဝိ၊၁။၂၇၂။ (-
 ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၇။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၀။) ကိန္နု ခေါ
 ဘန္တေ အမှာကံ အယုပုတ္တဿ ကောပိ
 အန္တရာယော ဘဝိဿတိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၃၂၃။
 ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၅။ ယဉ္ဇ မေ အယုပုတ္တဿ၊ မနော
 ဟေဿတိ အညဿာ။ ဇာ၊၁။၃၉၄။

အယုမိတ္တ (ပ) [အယု + မိတ္တ။ ယာဒိစ္ဆကနာမ်]
 အယုမိတ္တ-မည်သောမထေရ်။ ကဿကလိုက်၌
 နေသော မထေရ်ဖြစ်သည်။ ထိုမထေရ်၏
 ဆွမ်းခံရ၍နေသော ဥပါသိကာမကြီး တ
 ဟောက်သည် မထေရ်အား မိမိသားကဲ့သို့
 ပြုစုလုပ်ကျွေးသည်။ ဥပါသိကာမကြီးသည်
 တနေ့သ၌ တောသို့သွားခါနီးတွင် သူ၏သမီး
 အား မထေရ်အတွက် ဆွမ်းချက်၍ နို့၊ ထော
 ပတ်တို့နှင့်တကွ လှူလိုက်ရန်နှင့် သူ့အတွက်
 မှ (ပအုံးရည်နှင့် ထမင်းကြမ်း စားပြီးပြီ
 ဖြစ်၍ နေ့လည်စာအတွက်) ဟင်းရွက်နှင့်
 ဆန်ကဲ့ ရောပြီး ယာဂုကျိုထားရန် ပြောဆို
 မှာထားသည်။ ထိုစဉ် မထေရ် ရောက်ရှိ
 ကြားသိသဖြင့် “ဤ ဥပါသိကာမကြီးသည်
 သူ့အတွက် ထမင်းကြမ်း၊ ပအုံးရည်၊ ယာဂု
 တို့ကိုသာ စားသောက်၍ သင့်အဖို့မူ နှစ်ချို
 ဆန်၊ ထောပတ် စသည် လှူရန် ပြောကြား
 နေပေသည်။ ဤသို့ လှူဒါန်းခြင်းသည် သင့်
 ကိုမိမိ၍ လယ်၊ ယာ စသည်ကို ရလို၍ မဟုတ်
 သမ္ပတ္တိ ၃-မျိုးကို ရလို၍သာ ဖြစ်သည်။
 ထို သမ္ပတ္တိကို သင် ပေးစွမ်းနိုင်ပါသလော?
 ဤဆွမ်းကို ဖုဂ၊ ဒေါသ-တို့ ရှိနေလျက် စား
 ရန် မသင့်လျော်”ဟု မိမိကိုယ်ကို ဆုံးမ၍
 ကဿကလိုက်သို့ ပြန်ကာ အရဟတ္တဖိုလ်သို့
 မရောက်ပဲ မထွက်တော့အံ့ ဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြု၍
 ဂူအတွင်း၌ ထိုင်ကာ တရားအားထုတ်ရာ

နံနက်အချိန်မှာပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်၍
 ရဟန္တာဖြစ်သည်။ လိုက်တံခါး၌ နေသော
 နတ်က “နမော တေ ပုရိသာဇေည” စသည်
 ဖြင့် ဝမ်းမြောက်စွာ ဥဒါန်း ကူးသည်။
 အရှင်ဘုရား ကဲ့သို့သော ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်ကို
 ဆွမ်းလှူ၍ အမယ်ကြီးများသည် ဝဋ်ဆင်း
 ရဲမှ လွတ်မြောက်ကြပါလိမ့်မည်ဟု ပြော
 ဆိုသည်။ မထေရ်သည် အချိန်စောသေး၍
 ဆွမ်းခံဝင်ရာ ဥပါသိကာမကြီး၏ သမီးက
 ဆွမ်းချက် လှူဒါန်းသဖြင့် “သုခံ ဟောတု”
 ဟု အနုမောဒနာပြု၍ ပြန်ကြသည်။ ထိုအချိန်
 ၌ မထေရ်၏ကိုယ်အဆင်း ကြည်လင်သန့်ရှင်း
 လှသည်။ ဥပါသိကာမကြီး ပြန်ရောက်၍ သူ့
 သမီးက အကြောင်းစုံပြောပြရာ ရဟန်းကိစ္စ
 ပြီးစီးကြောင်း သိ၍ “သင့်မောင်တော်ဟာ
 သာသနာတော်မှာ ပျော်မွေ့နေပါပြီ၊ မငြီး
 ငွေတော့ပါဘူး”ဟု ပြောဆိုလေသည်။ တဝ
 ဘာတိကဿ အယုမိတ္တဿ အာဂတကာလေ
 .. ဒေဟိ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၈။ သံ၊
 ဋ္ဌ၊၃။၁၉၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၆။
 မဟာမိတ္တထေရ်-ဟုလည်း ခေါ်၏။ မဟာ-
 မိတ္တတ္ထေရ်-ကြည့်။

အယုဝေါသာသနိတက (န) [အယု + ဝေါသာသနိ-
 တက] ကွယ်လွန်ပြီးသော - အဘ၊ အဘိုး -
 မိဘ၊ ဘိုးဘွား - တို့၏ အကျိုးငှါ သုသာန်
 စသည်၌ စွန့်ပစ်အပ်သော - ခံဖွယ် ဘောဇဉ်
 - ထမင်း။ (အညတရော ဘိက္ခု) သုသာနေ-
 ပိ ဓမ္မဗုဒ္ဓဗျာဓိ ဥဗ္ဗာရေပိ အယုဝေါသာသနိ-
 တကာနိ သာမံ ဂဟေတော ပရိဘုတိ။ ဝိ၊၂။
 ၁၂၀။ အယုဝေါသာသနိတကာနိတိ တွေ အ-
 ယုာ ဝုစ္ဆန္တိ ကာလကံတာ ပိတိပိတာမဟာ။
 ဝေါသာသနိတကာနိ ဝုစ္ဆန္တိ တေသံ အတ္တယ
 သုသာနာဒိသု ဆန္နိတကာနိ ခါဒနီယဘော-
 ဇနိယာနိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၈။ အယုဝေါသာသနိ-
 တကာနိတိ ပိတု ပိဏ္ဍဿေတံ အဓိဝစနံ။
 သာရတ္ထ၊၃။၇၀။

အယျသဒ္ဒ (ပ) [အယျ+သဒ္ဒ] အယျ-သဒ္ဒါ။
အယျပုတ္တ (သိ၊ဇ္ဇိ၊သစ်၊၂။၂၅၄) ကြည့်။

အယျသမ (တိ) [အယျ+သမ] အရှင်သခင်နှင့်
တူသော(မယား)။ သတ္တ ခေါ်...ဝေကသမာ
စောရိသမာ အယျသမာ မာတာသမာ ဘဂိ-
နိသမာ သခိသမာ ဒါသိသမာ။ အံ၊၂။၄၆၇။
(-ဇော၊ဌ၊၂။၃၁၅။)

အယျိကဋ္ဌာန (န) [အယျိကာ+ဋ္ဌာန] အဖွား၏
အရာဋ္ဌာန။ ရာဇာ ယာနံ ပေသေတွာ တထာ
ဗြာဟ္မဏီ” အာဟာရာပေတွာ အယျိကဋ္ဌာနေ
ဌပေတွာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၁။ အယျိကဋ္ဌာနေတိ
မာတာမဟိဋ္ဌာနေ ဌပေသိ သတ္တု စိတ္တာရာဇ-
နဝသေန။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၅။

အယျိကပုတ္တ (ပ) [အယျိက + ပုတ္တ] အရှင်
သခင်၏သား။ အယျပုတ္တ-ကြည့်။

အယျိကာ (ထိ) [အရဟ (အယ) + ကျ။
အရဟ ပူဇယံ၊ ကျ။ ရဟဿ ဟော။
အယ ဂတိမိ ဝါ၊ ကျ။ အယျိကာ။ ဓာန်၊ဇ္ဇိ။
၂၄၅။] အဖွား။ ရညောပသေနဒိဿ ကော-
သလဿ အယျိကာ ကာလကံတာ။ ဝိ၊ဌ။
၃၂၀။ အယျိကာ စ အဝိဒူရေ၊ ဘာဇိတဉ္စ
ကိဋ္ဌာဂိရေ။ ဝိ၊ဌ။၃၃၄။ အယျိကာ ခေါ ပန
မေ အန္တေ ပိယာ။ သံ၊၁။၉၇။ အတ္ထိ ဂေဟေ
တေ အယျိကာ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။
၂၄၉။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၇။၂၁၄။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၅၄။၃၉၇။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၀၉။ ဇော၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၇။
ဝိ၊သုဒ္ဓိ၊၂။၇။ သာရတ္ထ၊၂။၃၄၃။)

အယျိကာကာဋ္ဌက (ပ) [အယျိကာ+ကာဋ္ဌက]
အယျိကာကာဋ္ဌက - မည်သော ဘုရား
အလောင်း နှား။ အမယ်အိုတယောက်သည်
ဘုရားအလောင်း နှားနက်တကောင်ကို သား
အမှတ်ဖြင့် မွေးစားထားလေသည်။ အယျိ-
ကာကာဋ္ဌက (အဖွား၏ နှားနက်)ဟု တွင်
သည်။ ကုန်သည် တယောက် လှည်းငါးရာ

နှံနှစ် နေလေရာ သူ၏နှားများ မရွန်းနိုင်
ကြပေ။ အယျိကာကာဋ္ဌက-သည် ငွေတ
ထောင်ပေးမည်ဟု ကတိပြုမှသာ လှည်းများ
ကို ရုန်းထုတ်ပေးလေသည်။ ငွေငါးရာသာ
ပေးသဖြင့် လှည်းများ ရွေ့မှ တားထား
လေရာ တထောင်အပြည့်ပေးမှသာ သွားခွင့်
ပြုသည်။ “အယျိကာကာဋ္ဌကော” တွေဝ
နာမံ ပညာယိတ္ထ။ ဇော၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၀။ ဂါမဒါရ-
ကာ “ကိ” နာမေတံ အယျိကာကာဋ္ဌကဿ
ဂလေ”တိ ဗောဓိသတ္တဿ သန္တိကံ အာ-
ဂစ္ဆန္တိ။ ၎င်း-၂၁၁။

အယျိကာသုတ္တ (န) [အယျိကာ+သုတ္တ] အ-
ယျိကာသုတ်၊ အသက် ၁၂၀-ရှိ ကွယ်လွန်
လေပြီးသော ပဿေနဒီကောသလမင်းကြီး
၏ အဖွားနှင့်စပ်၍ ဟောကြားတော်မူသော
သုတ်။ (ထိုသုတ်၌ “အလုံးစုံသော သတ္တဝါ
တို့သည်သေခြင်းသဘောရှိ၏၊ သေခြင်းလျှင်
အဆုံးရှိ၏၊ သေခြင်းကို မလွန်မြောက်နိုင်”
ဟူ၍၎င်း၊ ကံအားလျော်စွာ မကောင်းမှုကို
ပြုလုပ်သော သူတို့သည် ငရဲသို့ ရောက်ကြ
ရ၍ ကောင်းမှုကို ပြုသောသူတို့သည် ကောင်း
ရာ ဘဝသို့ ရောက်ကြရသည်၊ ထို့ကြောင့်
နောင်တမလွန် ဘဝ၌ ထောက်တည်မှီခိုရာ
ဖြစ်သော ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့ကို ပြုလုပ်
ရမည်ဟူ၍၎င်း ဟောကြားတော် မူသည်။
သံယုတ္တနိကာယ၊ သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊
၃-သံယုတ်၊ ၃-ဝဂ်၊ ၂-သုတ်။ သံ၊၁။၉၇-ဂ။

အယျိရ (ပ) [အရိယ-မှ ယ-နှင့် ရ ရွှေ-နောက်ပြန်
၍ ယ-ကို သဒိသဒ္ဓေဘော် ပြု။ အယိရ-နှင့်
ဟပ်ကြည့်။] အရှင်သခင်။ အယိရဗြဟ္မ-ကြည့်။

အယျိရက (ပ) [အရိယ+က၊ ရ၊ယ ရွှေ-နောက်
ပြန်။ နိတိ၊ သုတ္တ။ ၁၅၄] အရှင်၊ သခင်။
ပဉ္စဟိ ခေါ ဂဟပတိပုတ္တ ဌာနေဟိ အယျိရ-
ကေန (အယိရကေန၊ သိ သျှ၊ဇာ၊ဣ) ဟေဋ္ဌိမာ
ဒိသာ ဒါသကမ္မကရာ ပစ္စုပဋ္ဌာတဗ္ဗာ။ ဒိ၊၃။

၁၅၅။ အယျော မေတိ အယျိရကော တံ မမ
အတိထိဘာဝတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီဝ၊ နဇ္ဈိ၊
အယျပုတ္တလည်း ကြည့်။

အယျိရကပုတ္တ (ပ) [အယျိရက + ပုတ္တ] အရှင်
သား။ သခင်သား။ အယျပုတ္တ ကြည့်။

အယျိရကုလ (န) [အယျိရ + ကုလ] အရှင်
သခင်၏ အိမ်။ အယျိရကုလ ကြည့်။

အရံ (ဗျ) [အလ + အမ်။ ဝိ၊ ဝိ၊ ဇာန်] လျှင် -
မြန် - လျှင်မြန် - စွာ။ ခိပ္ပံ အရံ လဟ အာသု
တုဏ္ဏံ အစိရံ သီသတ္ထေ။ ရှု။ နှာ - ခုနစ်။ နိတိ၊
သုတ္တ။ နှာ - ခုနစ်။ အရဉ္စရလည်း ကြည့်။

အရ (ပု၊ န) [အရ + အ] (ပ) (၁) အကန့်၊
(အကွပ် ခေါ် တက နှင့် ပုံတောင်းတို့၏
အကြားရှိရှိသော ခေါက်)။ (က) ရထား -
လည်း - ဘီး၏ အကန့်။ (ခ) သံသရာစက်
၏ အကန့်။ (၂) တစဉ်။ (ပါရာဇိကဏ်
ဘာသာဋီကာ၊ ၃။ ၃၃၉။) (န) (၃) အလျှင်
အမြန်။ (ဤအတိုင်း “ဂုဏ်၊ ဝိသေသန”
အနက်ဟော ဖြစ်မှသာ နပုလ္လိင် ဖြစ်သည်။
ဝိသေသျှ၊ ဖြစ်ဟောဖြစ်မှ တိလိင်တည်း။
ဇာန်။ ၄၂။) (ပ) (၁) (က) (ခ) (စက္ကဿ)
အရာပိ သဝကံ သဒေါသာ သကသာဝါ။
အံ၊ ၁။ ၁၁၀။ အရာနံ စက္ကနာဘိနံ၊ ဤသာ
နေမိ ရထဿ စ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၅၉။ အရာပိ
တဿ (သကဿ) သိဇ္ဇေယျံ။ မိလိန္ဒ။
၂၃၂။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၆။ မ၊ ၄။ ၄။ ၆။ သံသာရ
စက္ကဿ အရေ ဟနိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၃။ မ၊ ၄။ ၁။
၅၄။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉၂။ သုတ္တနိ၊
၄။ ၂။ ၁၆၃။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၄-၅။
ဧတေဟိ ပန ဝိသတိယာ အာကာရေဟိ
အရေဟိ ဝိသတိအာကာရာရံ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။
၁၈၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၁၄။ သံသာရစက္ကဿ
အရာနံ (ဟတတ္တာ)။ ဝိမာန၊ ၄။ ၉၅။ အံ၊ ၄။
၂။ ၁၅၃။ အရော (ပု၊ ပ၊ ဇ) - ဥဒါန၊ ၄။ ၃၃၅။
အရာ (ပု၊ ပ၊ ဗ) - အံ၊ ၁။ ၁၁၀။ ဇာ၊ ၁။ ၂၀၄။

မိလိန္ဒ။ ၂၃၂။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၇။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၆။
မ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၆။ မ၊ ၄။ ၄။ ၆။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၇။
ဥဒါန၊ ၄။ ၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉၂။ မဟာနိ၊ ၄။
၁၆၀။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၅၇။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၄။ (-
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၁။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၁။ ၂၇၆။)

အရေ (ဒု၊ ဗ) - ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၈၇။ အရေဟိ
(တ၊ ဗ) - ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၀။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၅၃။ အဘိ၊
၄။ ၂။ ၁၈၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၁၄။ အရာနံ (သ၊ ဗ)
- ဇာ၊ ၁။ ၂၅၉။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၃။ ဒီ၊ ၄။ ၂။
၂၀၉။ မ၊ ၄။ ၁။ ၅၄။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၅၂။ အံ၊ ၄။ ၁။
၈၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉၂။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၄၄။ သုတ္တနိ၊
၄။ ၂။ ၁၆၃။ ဝိမာန၊ ၄။ ၉၅။ ပေတ၊ ၄။ ၇။
ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၁။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၅။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။
၂၁။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၀၊ ၁၇၆။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၂။
အရေသု (သ၊ ဗ) - ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၂။ သာရတ္ထ၊ ၁။
၂၂၄။ ကောရ - ဝိမာန၊ ၁။ ၁၇၃။ သံ၊ ၂။ ၄၈၂။
မုဏ္ဍာရ (မု၊ ၄။ ၁။ သီ)။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၄၄။ ဝိသတိ
အာကာရာရံ၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၁၄။ (သဟဿရ။
ဒီ၊ ၃။ ၁၂၂။) သဟဿာရ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၅။ ဒီ၊ ၃။
၁၁၇။ မ၊ ၂။ ၃၃၆။ အံ၊ ၁။ ၃၄၆။ စသည်။
သဟဿာရ (စက္ကဝတ္တိ)။ အပ၊ ၁။ ၃၀၁။
ဟတသံသာရစက္ကာရံ၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉၅။ တို့နှင့်
ယှဉ်ကြည့်။ (၂) အရေန (အာရေန၊ သျှာ)
သံသိတွာ စက္ကဝိစက္ကံ ကတွာ ဝိပုကိဏ္ဏေ
မုစ္စတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၅၈။ (န) (၃) အာသု
တုဏ္ဏံ မရ ဉ္စာဝိလမ္ပိတံ တုဝဋ္ဌမ္ပိ စ။ ဇာန်။
၄၀။ အရတိ ဂစ္ဆတိတိ အရံ။ ဇာန်၊ ၄။ ၄၀။

အရက (ပ) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အရက-အမည်
ရှိသော ဘုရားအလောင်းဆရာရသော။ အရ-
ကော နာမ သတ္တာ အဟောသိ တိတ္ထကရော
ကာမေသု ဝိတရာဂေါ။ အံ၊ ၂။ ၅၀၀၊ ၅၀၁။
ဣဒိပဗ္ဗဠိပဗ္ဗဠိတွာ...အရကော နာမ သတ္တာ
ဟုတွာ ဟိမဝန္တပုဒေသေ ဝါသံ ကပ္ပေသိ။
ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၅၅။ အရကဇာတက၊ အရကသုတ္တ-
တို့လည်း ကြည့်။

အရကဇာတက (န) [အရက + ဇာတက] အရက-ဇာတ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဇာတကပါဠိ၊ ၂-နိပါတ်၊ ၂-ဝဂ်၊ ၉-ဇာတ်။ ဘုရားအလောင်းတော်သည် ဗြဟ္မဝိဟာရ တရားလေးပါးကို ရသော များသော အခြံအရံရှိသော အရကမည်သော ရသေ့ဆရာကြီး ဖြစ်၍ ဟိမဝန္တာ၌ နေလေသည်။ ထို အရက-ဆရာကြီးက ရသေ့များကို “ရသေ့ရဟန်း မည်သည် မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ ဥပေက္ခာ (ဟူသော ဗြဟ္မဝိဟာရ) တရားတို့ကို ပွားများသင့်သည်။ အပ္ပနာဈာန်သို့ ရောက်သော မေတ္တာစိတ်သည် ဗြဟ္မာ့ပြည် တိုင်အောင် အကျိုးကို ဖြစ်စေသည်” စသည်ဖြင့် ဆုံးမဩဝါဒ ပေးလေသည်။ မေတ္တာသုတ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဤဇာတ်ကို ဟောတော်မူသည်။ ဇာ၊ ၁။ ၄၂။ ဇာ၊ ၄၊ ၂။ ၅၅-၆။

အရကပဏ္ဍိတကာလ (ပု) [အရက + ပဏ္ဍိတ + ကာလ] အရက-ပညာရှိ ဖြစ်သောအခါ။ အရကပဏ္ဍိတကာလေ။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၃၇။ ဇာ၊ ၄၊ ၁။ ၅၅။ အပ၊ ၄၊ ၁။ ၅၆။

အရကသုတ္တ (န) [အရက + သုတ္တ] အရက-သုတ်။ အနုစ် ၆-သောင်း သက်တမ်း ရှိစဉ် အခါ ဘုရားအလောင်း အရက-ဆရာရသေ့က လူတို့ အသက်တို့လှကြောင်းကို ဥပမာ ၇-ခုတို့ဖြင့် ဟောခဲ့ပုံနှင့် သက်တမ်းတို့လှသော ယခု အခါ၌ ဈာန်တရား ပွားသင့်ကြောင်း၊ မမေ့ မလျော့ သင့်ကြောင်းကို ဟောကြားသော သုတ်။ အဂ္ဂုတ္တရနိကာယ၊ သတ္တကနိပါတ်၊ ၇-ဝဂ်၊ ၁၀-သုတ်။ အံ၊ ၂။ ၅၀၁-၄။

အရက္ခဏ (န) [န + ရက္ခဏ] မစောင့်ရှောက်ခြင်း။ ဧဝံ ကောသဠပိတတော အရက္ခဏေန ဩနတံ ဥဒ္ဓစ္စပိတတော အရက္ခဏေန အပနတံ ဝိဇ္ဈန္တော။ ထေရ၊ ၄၊ ၁။ ၁၀၉။ (-ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၂၇၄။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၂၇၈။)

အရက္ခတ္ထ (န) [အရက္ခ + တ္ထ] (က) မစောင့်ရှောက်တတ်သည်၏ အဖြစ်။ (ခ) မစောင့်ရှောက်အပ်သည်၏ - စောင့်ရှောက်မှုမရှိသည်၏ - အဖြစ်။ (က) အလေဏ (မ၊ ၄၊ ၂။ ၄၀၀) ကြည့်။ (ခ) အရက္ခတ္တာ ယထာဝရမာဇေတဗ္ဗတောပိ စ။ ဝိ၊ နိစ္ဆယ၊ ၁၈၃။ အရက္ခတ္တာတိ... သံသေန ကတာရက္ခာယ အဘာဝါ။ ဝိ၊ နိစ္ဆယ၊ ၄၊ ၁၈၃။ အရက္ခိတဗ္ဗတ္တ နှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။

အရက္ခန္တ (တိ) [န + ရက္ခန္တ] မစောင့်ရှောက်သော၊ သူ။ ပဗ္ဗဇိတံ ဝါ ပန ဆ ဒွါရာနိ အရက္ခန္တံ။ မေ၊ ၄၊ ၂။ ၂၂၂။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၂၇၂။ သီလံ အရက္ခန္တော မမ သန္တိကံ မာ အာဂစ္ဆတု။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၁၄၈။ မနစ္ဆန္တနိ ဣန္ဒြိယာနိ အရက္ခတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၁။ ၃၆။ အသံဝုတလည်း ကြည့်။

အရက္ခမာန (တိ) [န + ရက္ခမာန] မစောင့်ရှောက်သော၊ သူ။ ဗာလော ဟိ ဂေါပါလကော ဧဝံ ဂါဝေါ အရက္ခမာနော။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၃၈၆။

အရက္ခိတ (တိ) [န + ရက္ခိတ] (က) မစောင့်ရှောက်အပ် - မစောင့်စည်းအပ် - သော၊ စောင့်စည်းမှု မရှိသော။ (ခ) မစောင့်ရှောက်အပ် - စောင့်ရှောက်ခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင် - သော။ (က) (သော) ဂါမံ ဝါ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသတိ အရက္ခိတေနော ကာယေန အရက္ခိတာယ ဝါစာယ။ မ၊ ၂။ ၁၂၄။ သံ၊ ၁။ ၄၂၈။ အံ၊ ၂။ ၈၄။ (-သံ၊ ၂။ ၃၃၀) အရက္ခိတေနော ကာယေနာတိ သီသပ္ပစာလကာဒိကရဏေန အရက္ခိတကာယော ဟုတွာ။ အရက္ခိတာယ ဝါစာယာတိ ဒုဋ္ဌုလ္လဘာသနာဒိဝသေန အရက္ခိတဝါစော ဟုတွာ။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၁၂၃။ အရက္ခိတေနော ကာယေနာတိ အာဒီသု ဟတ္ထပါဒေ ကိဋ္ဌာပေန္တော ခန္ဓိဋ္ဌံ ဝါ နာမေန္တော ကာယံ န ရက္ခိတိ နာမ။ သံ၊ ၄၊

၂။၁၉၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၀။ (-ဒီ၊၃။၁၄၈။
 သံ၊၂။၂၉၃။ အံ၊၁။၆။၂၆၄။ ဥဒါန၊၁၂။
 ထေရ၊၃၂၂။ ဇာ၊၁။၃၉၉။ နေတ္ထိ၊၇။ ဝိ၊
 ဋ္ဌ၊၄။၈၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂။ မ၊ဋ္ဌ၊
 ၁။၇၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊
 ၂။၁၅၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊
 ၂။၃၃၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၁။
 ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇။ စရိယ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၅။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊
 ၁၄၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၈၉။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၀။ ဝိမတိ၊၁။၃၀၃။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊
 ၄၂၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊သင်္ခ၊၁။၅၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၂။
 အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၇။ နေတ္ထိ၊ဝိ၊
 ၂၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၆။) (ခ) အရက္ခိတ
 ဟောထာတိ ဝိပေတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၉၃။
 အရက္ခိယ (ဂ) အနက်လည်း ကြည့်။

အရက္ခိတအဂေါပိတဋ္ဌာန (န) [အရက္ခိတ+
 အဂေါပိတ + ဌာန] မစောင့်ရှောက်အပ်၊
 မလုံခြုံစေအပ်သော အရပ်။ အရက္ခိတ-
 အဂေါပိတဋ္ဌာနဟိ ဝိနယကသာဝေန ဌိတံ
 ဂရုဘဏ္ဍံ န ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊၂။၁၆၇။

အရက္ခိတကာယ (တိ) [အရက္ခိတ+ကာယ]
 မစောင့်ရှောက်အပ်သော ကိုယ်ရှိသောသူ။
 အရက္ခိတ (က) အနက် ကြည့်။

အရက္ခိတကာယကမ္မန္တ (တိ) [အရက္ခိတ+ကာ-
 ယကမ္မန္တ] မစောင့်ရှောက်အပ်သော ကာယ-
 ကံမူ ရှိသောသူ တဿ အရက္ခိတကာယ-
 ကမ္မန္တဿ အရက္ခိတဝစီကမ္မန္တဿ အရက္ခိတ-
 မနောကမ္မန္တဿ ကာယကမ္မမ္ပိ အဝဿတံ
 ဟောတိ။ အံ၊၁။၂၆၄။

အရက္ခိတစိတ္တ (တိ) [အရက္ခိတ+စိတ္တ] မစောင့်
 ရှောက်အပ်သောစိတ်ရှိသောသူ။ယေ သတိ-
 အာရက္ခာဘာဝေန သဗ္ဗသော အရက္ခိတ-
 စိတ္တာ။ အရက္ခိတစိတ္တာ မာရဿ ယထာ-
 ကာမကရဂ္ဂိယော ဟုတွာ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၂။၇။

အယံ ကာယဒဋ္ဌိဗဟုလော အရက္ခိတစိတ္တာ။
 ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၉။

အရက္ခိတစိတ္တတာ (တိ) [အရက္ခိတစိတ္တ+တာ]
 မစောင့်ရှောက် အပ်သော စိတ်ရှိသည်၏
 အဖြစ်။ အရက္ခိတစိတ္တတာဒိနိသေခနမုခေန
 ရက္ခိတစိတ္တတာဒိသု နိယောဇနံ ဘဂဝတော
 အာဏတ္ထိ။နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၁၄၆။(-နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၁၇၇။
 နေတ္ထိ၊ဝိ၊၂၂၇။)

အရက္ခိတစိတ္တသမဂ္ဂိ (တိ) [အရက္ခိတစိတ္တ+သ-
 မဂ္ဂိ] မစောင့်ရှောက်အပ်သောစိတ်နှင့်ပြည့်-
 စုံသောသူ။အရက္ခိတေန စိတ္တေန အရက္ခိတ-
 စိတ္တသမဂ္ဂိပုဂ္ဂလော မာရဿ မဇ္ဈနော ဝသံ
 ဂစ္ဆတိ။ နေတ္ထိ၊ဝိ၊၂၂၀။

အာရက္ခိတတ္ထ (န) [အရက္ခိတ + တ္ထ] မစောင့်
 ရှောက်အပ်သည်၏အဖြစ်။ ယာဝဓိစ္စကံဂဟ-
 ဏတ္ထမေဝ ဌပိတတ္တာ အရက္ခိတတ္တာ သဗ္ဗ-
 သာဓာရဏတ္တာ စ အညံ သံသိကံ ဝိယ န
 ဟောတိ။ ဝိမတိ၊၁။၁၈၇။

အရက္ခိတဗ္ဗဋ္ဌာန (န) [အရက္ခိတဗ္ဗ + ဌာန]
 မစောင့်ရှောက်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော
 အရာ။ အယံ သေဋ္ဌိ မံ အရက္ခိတဗ္ဗဋ္ဌာနေ
 ရက္ခတိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃။

အရက္ခိတဗ္ဗတ္ထ (န) [အရက္ခိတဗ္ဗ+တ္ထ] မစောင့်
 ရှောက်အပ်သည်၏အဖြစ်။ အရက္ခိတဗ္ဗတ္တာ၊
 သဗ္ဗသာဓရဏတ္တာ စ အညမ္ပိ သံသသန္တကံ
 ဣဒံ န ဟောတိ။ ဝဇီရ၊၁၃၁။ အရက္ခိ-
 တဗ္ဗတ္တာ သဗ္ဗသာဓရဏတ္တာ စ အညံ သံသိ-
 ကံ ဝိယ န ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊၂။၁၄၇။

အရက္ခိတဘာဝ (ပ) [အရက္ခိတ + ဘာဝ]
 မစောင့်ရှောက်အပ်သည်၏အဖြစ်။ ဝိညာဏ-
 ခွါရဿ သတိယာ အရက္ခိတဘာဝတော
 ဆဝိညာဏကာယဿ အရက္ခိတဘာဝံ သန္နာ-
 ယ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၂။၇။

အရက္ခိတမနောကမ္မန္တ (တိ) [အရက္ခိတ + မနော-
ကမ္မန္တ] မစောင့်ရှောက်အပ်သော မနောကံ
ရှိသောသူ။ အရက္ခိတကာယကမ္မန္တ-ကြည့်။

အရက္ခိတဝစိကမ္မန္တ (တိ) [အရက္ခိတ + ဝစိ-
ကမ္မန္တ] မစောင့်ရှောက်အပ်သော ဝစိကံ
ရှိသောသူ။ အရက္ခိတကာယကမ္မန္တ-ကြည့်။

အရက္ခိတဝါစ (တိ) [အရက္ခိတ + ဝါစာ] မစောင့်
ရှောက် - မစောင့်စည်း - အပ်သော စကားရှိ
သောသူ။ အရက္ခိတ (က) ကြည့်။

အရက္ခိတသီလ (န) [အရက္ခိတ + သီလ] မစောင့်
ရှောက်အပ်သောသီလ။ အရက္ခိတသီလံ နာမ
နတ္ထိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၂၁။

အရက္ခိတာဂေါပိတ (တိ) [အရက္ခိတ + အဂေါ-
ပိတ] မစောင့်ရှောက်အပ်၊ မလိုခြံစေအပ်
သော။ သာမဏေရာ။ပ။ ဌပေန္တိတိ အရက္ခိ-
တာဂေါပိတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊၁။၃၀၃။

အရက္ခိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [န + ရက္ခိတွာ] မစောင့်
ရှောက်မှုရှိ။ ဒါနံ အဒတွာ ဝါ အရက္ခိတွာ။
ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၃၁၀။ ဧ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၈။

အရက္ခိယ (တိ) [န + ရက္ခိယ] (က) မစောင့်ရှောက်
အပ်သော။ စောင့်ရှောက်မှုရန် မလိုသော။
သူ (ဘုရား)။ (ခ) မစောင့်ရှောက်အပ်
သော။ သူတပါးစွပ်စွဲမည့်ဘေးမှ မကြောက်
ရသဖြင့် စောင့်ရှောက်ရန်ကိစ္စ မရှိသော။
(မြတ်စွာဘုရား၌ ကာယဒုစရိတ်၊ ဝစီဒုစရိတ်၊
မနောဒုစရိတ်၊ မိစ္ဆာဇီဝ-တို့ မရှိတော့သည်
ဖြစ်၍ သူတပါးတို့ သိရှိ စွပ်စွဲမည့် ဘေးမှ
ကြောက်ဖွယ် မရှိရကား သူတပါးတို့ မသိ
အောင် စောင့်ရှောက်ရန်ကိစ္စ မရှိဟု ဆိုလို
သည်)။ (ဂ) မစောင့်ရှောက် - အပ် - နိုင် -
သော။ ထိန်းသိမ်း - စောင့်ရှောက် - ခြင်းငှါ

မတတ်နိုင်သော။ ထိန်းသိမ်း၍ မရသော။ သူ
(မိန်းမ)။ (က) အရက္ခိယာ ဘိက္ခုဝေ
တထာဂတာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၅၆။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇။ (ခ)
ဘဂဝတာပိ စတ္တာရိ အရက္ခိယာနိ။ ယထာ-
ဟ စတ္တာရိမာနိ ဘိက္ခုဝေ တထာဂတဿ
အရက္ခိယာနိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၃။ အရက္ခိယာနိတိ
ပရာနုဝါဒတော န ဘာယိတဗ္ဗာနိ သုပရိသုဒ္ဓ-
ဘာဝတော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၀။ အရက္ခေယျ-
နှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။ (ဂ) ဣတ္ထိယော နာမ
အရက္ခိယာ။ ဧ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၇။ မာတုဂါမော
နာမ အရက္ခိယော။ အာရက္ခံ ဌပေတွာ ရက္ခ-
န္တံပိ ရက္ခိတံ န သက္ကောန္တိ။ ၎င်း။၅၂၁။
အရက္ခိယာ နာမိတ္ထိယော။ ဧ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၄။
မာတုဂါမော နာမ အရက္ခိယော န သက္ကော
ရက္ခိတံ။ ဧ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၃။

အရက္ခိယကာယသမာစာရာဒိတာ (တိ) [အရက္ခိ-
ယ + ကာယသမာစာရာဒိ + တာ] မစောင့်
ရှောက်အပ်သော ကိုယ်အကျင့်စသည် ရှိသူ
၏ အဖြစ်။ သံဝုတတ္တာဿတိ အရက္ခိယ-
ကာယသမာစာရာဒိတာယ သံဝုတသဘာဝ-
ဿ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၂။

အရက္ခိယတာ (တိ) [အရက္ခိယ + တာ] မစောင့်
ရှောက်အပ်သည်၏ အဖြစ်။ (စောင့်ရှောက်
ဖွယ် မလိုခြင်း)။ ကာယိကံ ဝါ ဝါစသိကံ ဝါတိ
ဣဒံ စတုနံ အရက္ခိယတံ သန္ဓာယ ထေရော
အာဟ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၃။

အရက္ခိယမာန (တိ) [အရက္ခိယ + မာန] မစောင့်
ရှောက်အပ်သော။ ဓေနုပဂေါ ဝစ္ဆော ဓေနု-
တော အပနီတော အရက္ခိယမာနော။ ။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။
၁၅၈။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၂၁။ ပဋိသိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၆။
(- မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၆။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၃။)

အရက္ခေယျ (တိ) [န + ရက္ခေယျ] မစောင့်ရှောက်
အပ်သော။ စောင့်ရှောက်ခြင်းကိစ္စ - မရှိ -

မလို-သော။ တိဏိ တဏှာဂတဿ အရက္ခေ-
ယျာနိ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၀၂။ အရက္ခေယျာနိတိ န
ရက္ခိတဗ္ဗာနိ။ တိသု ဒွါရေသု ပစ္စေကံ ရက္ခ-
ဏကိစ္စံ နတ္ထိ သဗ္ဗာနိ သတိယာ ဝေ ရက္ခိတ-
နိတိ ဝိပေတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၅။ န ရက္ခိတဗ္ဗာ-
နိတိ “ဣမာနိ မယာ ရက္ခိတဗ္ဗာနိ” တိ ဝေ
ကတ္ထစိ ရက္ခာကိစ္စံ နတ္ထိ ပရတော ရက္ခိတဗ္ဗ-
ဿေဝ အဘာဝတော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၆။ (-
အံ၊ ၂။ ၄၅၉။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၀။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။
၃၄။)

အရဟန္တသမ္ဘုဒ္ဓိယန္တ (န) [အရ + ဟန္တ + သမ္ဘုဒ္ဓိ + ယန္တ]
အိုးတပ်ရောင်စက်။ အရဟန္တသမ္ဘုဒ္ဓိယန္တ-ကြည့်။

အရဟတ (ပု) [အရ + ဟတ] သံသရာစက်၏
အကန့်တို့ကို ဖျက်ဆီးခြင်း။ တသ္မိံ အရဟတ-
တေ တေဿ ဥပယောဂိတံ ဒဿေတုံ။ ဝိမတိ၊
၁။ ၄၇။

အရဟတနပ္ပကာရဘေဒ (ပု) [အရဟတန +
ပကာရ + ဘေဒ] အကန့် - သံသရာစက်
အကန့် - တို့ကို ဖျက်ဆီးပုံ - အခြင်းအရာ
အထူး။ တဿ အရဟတနပ္ပကာရဘေဒဉ္စ
ဒဿေတုံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၅။

အရစိတ (တိ) [န + ရစိတ] မစီရင် - မဖွဲ့ - အပ်
သော။ အသုတ္တန္တဝိနိဗ္ဗန္တိ တိသု ပိဋကေသု
ပါဠိသင်္ဂါတသုတ္တန္တဝသေန အရစိတံ။ ဝိမတိ၊
၁။ ၁၀၄။

အရဇ (တိ) [န + ရဇ] (က) မြူမရှိသော၊ မြူကင်း
သော။ (ခ) ကိလေသာတည်းဟူသော မြူ
မရှိသော၊ သူ။ (က) သရဇာ ဝါတာ၊ အရဇာ
ဝါတာ။ အဘိ၊ ၁။ ၈၆။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၂။ အ-
ရဇာ ဝါတာတိ ရဇဝိရဟိတာ သုဒ္ဓါ အရဇာ
နာမ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၆၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၇၉။ (- သံ၊
၂။ ၄၁၉။ ဝိမာန၊ ၇၇။ ဇာ၊ ၂။ ၂၀၂။ ဝိမာန၊
၄။ ၂၁၉။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၁၅၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၀။)
(ခ) တဿာ ဗုဒ္ဓေါ အရဇော။ စူဠနိ၊ ၁၅၄။

အဘိဓာန် ၃-၃၀ - ပ-မ-ဇ-သ-စ

အရဇောတိ နိက္ခိလေသော။ စူဠနိ၊ ၄၄။
(- ဇာ၊ ၂။ ၆၁။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၃။)

အရဇ (ပု) [ယာဒိစ္စက နာမ်] အရဇ-မည်
သော ပြာသာဒ်။ ဓမ္မဒဿိ မြတ်စွာဘုရား
အလောင်းတော်စံရာဖြစ်သော ပြာသာဒ်သုံး
ဆောင်တို့တွင် တဆောင်ဖြစ်သည်။ အရဇော
ဝိရဇော သုဒဿနော၊ တယော ပါသာဒ-
မုတ္တမာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၅၆။ တဿ ကိရ အရဇ-
ဝိရဇသုဒဿနနာမကာ တယော ပါသာဒါ
အဟေသုံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၅၉။

အရဇနိယ (တိ) [န + ရဇနိယ] မတပ်မက် -
မနှစ်သက် - အပ်သော။ ပရိတ္တာတိ ပဗ္ဗတ-
မတ္တမ္ပိ ရူပံ အနိဋ္ဌံ အရဇနိယံ ပရိတ္တံ နာမ
ဟောတိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၅၀။

အရဇပါနိယ (န) [အရဇ + ပါနိယ] မြူမှုန်မပါ
သော ရေ။ အရဇပါနိယံ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတွာ။
မ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၂။

အရဇိတ (တိ) [န + ရဇိတ] မဆိုးအပ်သော။
ပရိဘောဂကာလေ ပန အရဇိတံ န ဝဇ္ဇတိ။
ဝဇ္ဇိ၊ ၂၂၄။ အရဇိတေပိ အဓိဋ္ဌာနံ ရဟတိ။
ကင်္ခါ၊ ၄။ ၇၀။

အရဇန (န) [န + ရဇန] မတပ်မက်ခြင်း။ သာ
ပနေသာ ကိဉ္ဇာပိ ခိကာသဝဿ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေသု
အာရမ္မဏေသု အရဇနာဒိဝသေန ပဝတ္တတိ။
မ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၀။ အရဇနာဒုဿနဝသေန ပဝတ္တိ
တေသမ္ပိ သာဓာရဏာတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၆။
အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၆၅။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၁။

အရဇနတ္ထ (ပု) [အရဇန + အတ္ထ] မတပ်မက်
ဟူသော အကျိုး။ ဝိရဇနတ္ထာယာ
နတ္ထာယ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၂။

အရဇန္တ (တိ) [န + ရဇန္တ] မ
ယာ - မစွဲလမ်း - သော။

န္တဿ ... ဥပ္ပန္နာ ဝိပဿနာညာဏသမ္ပယုတ္တ-
ဥပေက္ခာ။ ဒိဋ္ဌိ၊ ၂။ ၂၃။ အရဇ္ဇန္တဿာတိ
န ရဇ္ဇန္တဿ ဓာရ် အနုပ္ပါဒေန္တဿ။ ဒိဋ္ဌိ၊ ၂။
၂၆။ (-ဝိဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၀၅။ ဒိဋ္ဌိ၊ ၁။ ၁၇၅။ ဒိဋ္ဌိ၊
၃။ ၇၉၊ ၂၂၀။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၇။ မ၊ ၄။ ၃။ ၉၈။
မ၊ ၄။ ၄။ ၁၀၇။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၂၄။ အဘိ၊ ၄။ ၂။
၃၄၁။ စရိယာ၊ ၄။ ၂။ ၁၃။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၁။
၃၅၉။ ဒိဋ္ဌိ၊ ၃။ ၂၅၅။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၆၅။ အံ၊ ၄။
၃။ ၄၉။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၅၄။)

အရဇ္ဇမာန (တိ) [န+ရဇ္ဇမာန] မတပ်မက်-
မသာယာ-မစွဲလမ်း-သော။ သူ။ ဧဝံ အ-
ရဇ္ဇမာနော အဒုဿမာနော။ စူဠနိ၊ ၉၆။
(-အံ၊ ၄။ ၁။ ၄၆။ မူလ၊ ၄။ ၃။ ၃၉။) အရဇ္ဇန္တ-
လည်း ကြည့်။

အရဇ္ဇနသဘာဝတ္ထ (န) [န+ရဇ္ဇန+သဘာဝ+
တ္ထ] တပ်မက်ခြင်းသဘောမရှိသည်၏အဖြစ်။
မေတ္တာ...သိနေဟသဘာဝါပိ အရဇ္ဇနသဘာ-
ဝတ္ထာ အသံကိလိဋ္ဌတ္တာ ဓန ဓာဂေါ။ အနု၊ ၄။
၃။ ၁၅၆။

အရဇ္ဇရ (ပု) [အရံ+ဇရ။ အလံ+ဇလ။ လ-နှစ်
လုံးကို ရ-နှစ်လုံး ပြု။ (အလဉ္ဇရ-သံ)] အိုး
စရည်။ ရေလှောင်အိုးကြီး။ ဘာဏကော ဓ
အရဉ္ဇရော။ ဓာန်၊ ၄၅၆။ အရံ သီယံ ဇရော
အဿ အရဉ္ဇရော။ ဓာန်၊ ၄၅၆။ တွေ ပန
ဘာဏကန္တိ အရဉ္ဇရော ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၇၇။
ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၃၀၂။ ကင်္ခါ၊ ၄၅၂။ အရဉ္ဇရော
ဥဒကစာဋိ၊ အလဉ္ဇလော၊ ဗဟုဥဒကဂဏှ-
ကောလိ အတ္ထော။ ဝဇီရ၊ ၅၂၈။ အရဉ္ဇ-
ရောတိ ဗဟုဥဒကဂဏှကာ မဟာစာဋိ၊ ဇလံ
ဂဏှိတုံ အလန္တိ အရဉ္ဇရော။ သာရတ္ထ၊ ၃။
၄၀၄။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၄၅။ ဝိနိစ္ဆယ၊ ၄။ ၂၅၁-၌
အလဉ္ဇရ-ဟု ရှိ၏။

အရဉ္ဇိ (ကြိ) ရဉ္ဇတိ (ဝိ၊ ၃။ ၄၇။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၂၅၃။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၄။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၀၅) ကြည့်။

အရည (န) [(၁) အရ+အည။ အရ ဂမနေ၊
အညော၊ အရညံ။ ဓာန်၊ ၄။ ၅၃၆။ အရိယတေ
ဂမ္ပတေတိ အရညံ၊ ဝနံ။ ကျာဒိ၊ ၅၁။ အရတိ
ဂစ္ဆတိ မိဂသမ္ပဟော တွေတာတိ အရညံ။ အပ၊
၄။ ၂။ ၁၀၄။ (၂) အာ+ရန+ကျ။ အာ
သမန္တတော ရဇ္ဇန္တိ တတ္ထ ... သပ္ပုရိသာတိ
အရညံ။ အပ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၄။ (၃) န+ရာဇ။
နတ္ထိ ရာဇာ တွေတာတိ အရညံ။ ဓာန်၊ ၄။ ၄။
၅၃၆။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၇၅-နှင့် လည်း ယှဉ်ကြည့်။
(အရကျ-သံ)] (၁) တော၊ တောဓာပုံ။
(ဝိနည်းဒေသနာတော်၌ ရွာ၊ ရွာ၏ ဥပစာမှ
ကြွင်းကျန်သော အရပ်ကို အရည - ဟု၎င်း၊
အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်၌ တံခါးခုံမှ ပြင်ပ
အရပ်ကို အရည-ဟု၎င်း၊ သုတ္တန်ဒေသနာ
တော်၌ ကုပ်လုပ်လေး (ညှို့ တင်ထားလျှင်
၄-တောင် ရှိသော လေး)ဖြင့် ရွာတံခါးမှ
တိုင်းတာလျှင် အပြန်ငါးရာ ဝေးသောအရပ်
ကို အရည - ဟု ၎င်း ဟောတော်မူသည်။
ဝိနည်းဒေသနာ၊ သုတ္တန်ဒေသနာ တို့သည်ပရိ
ယာယ် ဒေသနာ ဖြစ်၍ အဘိဓမ္မာဒေသနာ၌
ပြသော အရညသည်သာ မချဖြစ်သည်။ ဝိ၊ ၄။
၁။ ၂၆၀-၁။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၃၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၆၉-၇။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၂၆။ မူလ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၃။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၉၇-ဂ-တို့ ကြည့်။) (၂) တော၊
တောကျောင်း (ဇေတဝန်ကျောင်း)။ (၃)
ဥယျာဉ်။

(၁) အရညံ နာမ ဌပေတွာ ဂါမဉ္ဇ ဂါမု-
ပစာရဉ္ဇ အဝသေသံ အရညံ နာမ။ ဝိ၊ ၁။ ၅၇။
ကင်္ခါ၊ ၁၁၅။ အရညသ္မိန္တိ ပဉ္စဓနသတိကံ
ပစ္ဆိမန္တိ ဝုတ္တအရညလက္ခဏယောဂတော
အရညော။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၄။ ပုဗ္ဗေ ကိရ
သော ဝနသတ္ထော အရညော (လိင်္ဂ-
ဝိပလ္လာသ?) အဟောသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၆။
အရညန္တိ နိက္ခမိတွာ ဗဟိ ဣန္ဒြိယာ သဗ္ဗ-
မေတံ အရည (အဘိ၊ ဝိ၊ ၂၆၀။ ပဋိသံ၊
၁၇၄)န္တိ ဣဒံ သိက္ခုနိနိ ဝသေန အာဂတံ။

အာရညကံ နာမ သေနာသနံ ပဉ္စေဒသတိကံ
 ပစ္စိမန္တိ ဣဒံ ပန ဣမဿ ဘိက္ခုနော အနုဓမ္မံ။
 ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၇-ဂ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၃၈၃။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၈၃။ အရညံ - ဝိ၊၁။၆၂။
 ဒိ၊၁။၆၇။ မ၊၁။၂၃၉။ မ၊၂။၄၁။ သံ၊၁။
 ၁၈၂။ အံ၊၂။၈၈။ အဘိ၊ဝိ၊၂၇၃။ အဘိ၊ပု။
 ၁၆၈။ မဟာနိ၊၂။ ဇာ၊၁။၁၀၀၊၃၂၉။
 မိလိန္ဒ၊၃၅၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၁။ သံ၊
 ဋ္ဌ၊၁။၂၇၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀။
 သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၁။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၂။ ဝိမာန၊
 ဋ္ဌ၊၁။၉၁။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၀။
 ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၄။ ဝဇီရ၊၁။၃၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၁။
 သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၉၇၊၁၁၈။ အရညာနိ-ဓမ္မ၊၂။ ထေရ၊
 ၃၄၄။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀၄။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၀၀။
 အရညာ-ဝိ၊၁။၅၆။ ဇာ၊၁။၁၁၇။ ကင်၊
 ၁၁၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၇၊၁၃၆။ အရညတော-
 ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၃၂၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၂၁။
 အရညေ-ဝိ၊၁။၅၅၊၁၃၉၊၃၀၂။ ဝိ၊၂။၈၈။
 ဝိ၊၃။၁၅၀။ ဝိ၊၄။၂၉၀။ မ၊၁။၁၆၆။ သံ၊၁။
 ၁၈၃၊၂၂၁၊၂၃၄၊၃၂၀-ဂ-၉။ အံ၊၁။၄၀၈။
 ဓမ္မ၊၂။ ဥဒါန၊၉၀။ ဣတိဝုတ်၊၂၅၆။ သုတ္တ-
 နိ၊၂၈၇၊၂၉၈။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၃၃၅၊၃၃၈၊၃၄၄။
 အပါ၊၁။၆၁၊၇၄၊၁၀၈၊၁၃၆။ ဇာ၊၁။၁၈၊
 ၃၈၁။ မဟာနိ၊၇၀။ စူဠနိ၊၁၈၇။ မိလိန္ဒ၊
 ၂၀၈။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၈။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၁၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၉၊၃၈၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊
 ၁။၂၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁။
 ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၃၁၄။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၂။၄။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၃၅၁။
 ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၇၅။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊
 ၁၉၀။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၆၈။ ဝိမထိ၊၁။၃၀။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၂၅၅။ အရညသ္မိ-အံ၊၁။၁၅၁။ ထေရ၊
 ၂၂၇၊၂၆၆။ ဇာ၊၁။၂၆၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၈။
 အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၅၉။ အရညမ္ပိ-
 ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၇။ အရညေသု-

ထေရ၊ဋ္ဌ၊၃၀၇။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀၄။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၄၀၀။

(၂) အတ္ထာယ ဝတ မေ ဗုဒ္ဓေါ၊ အရညာ
 ဂါမိမာဂတော။ ဝိမာန၊၈၂။ အရညာတိ
 ဝိဟာရတော၊ ဇေတဝနံ သန္တာယ ဝဒတိ။
 ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၂၃၁။

(၃) မိဂေါ အရညမ္ပိ ယထာ အဗဒ္ဓေါ။
 စူဠနိ၊၂၄၃။ သုတ္တနိ၊၂၈၅။ အရညမ္ပိတိ
 ဂါမိပု ဂါမိပဏာရဉ္စ ဌပေတာ အဝသေသံ
 အရညံ၊ ဣဝ ပန ဥယျာနံ အဓိပေတံ။ စူဠနိ၊
 ဋ္ဌ၊၁၀၆။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၃။ ယာ မန္တနာ အရ-
 ညသ္မိ။ ဇာ၊၁။၁၁၂။ အရညသ္မိန္တိ ဥယျာနေ။
 ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၄။ ကာလိင်္ဂါရည (မ၊၂။၄၁။
 မ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၆-၄၈။ မိလိန္ဒ၊၁၃၂)၊ ခဏ္ဍကာရည
 (မိလိန္ဒ၊၁၃၂)၊ ခဏ္ဍကိရည (ခဏ္ဍကာရည၊
 သီ၊ဣ) (မ၊၂။၄၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။
 ၃၀)၊ ခြဟာရည (အံ၊၁။၁၈၈။ သံ၊၁။၇၊၂၀၅။
 ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၆၆၊၂၇၆-စသည်)၊ မဟာရည
 (သံ၊၁။၇)၊ မဇ္ဈာရည (မေဇ္ဈာရည၊ သီ၊သျှာ၊
 ကံ၊ဣ) (မ၊၂။၄၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၈-၆၃။ မိလိန္ဒ၊
 ၁၃၂)၊ မာတင်္ဂါရည (မ၊၂။၄၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။
 ၆၃။ မိလိန္ဒ၊၁၃၂)၊ မိဂါရည (အပါ၊၁။
 ၅၃)တို့နှင့် ယှဉ်ကြည့်။

အရညအဿ (ပ) [အရည+အဿ] တောမြင်း။
 ဟတ္ထိ အရညဟတ္ထိ၊ အဿာ အရညအဿာ။
 မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၂။ အဿာပိ အရညအဿာ
 ဇာတာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၃၇။

အရညက (တိ) [အရည+က] တော။ အာသ-
 နသာလာယံ ဝါ အရညကေ ဝါ တတ္ထ ကိစ္စံ
 ကရောဇ္ဇေဟိ.... သစေ ကိဉ္စိ ကမ္ပံ ကရောဇ္ဇံ
 အာဟာရပေတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၀။ န သက္ကောန္တိ
 အရညကာဒိနိ သေဝန္တာ ဒုက္ခဿန္တိ ကာတုံ။
 သာရတ္ထ၊၂။၃၅၉။

အရညကင် (န) [အရညက+အင်] တောနေ
 ရဟန်း၏ အကြောင်း အင်္ဂါ။ အရညကင်

ဓုတင်။ အရညကန်နိပ္ပါဒ် တီဏိ ပါဠိယံ သေ-
နာသနာဒိပစ္စယတ္တယဿ အာဒိအင်္ဂဝေနေ
ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၃၄။ (ဤ၌ အာရည-
ကန်နိပ္ပါဒ်-ဟု ဖြစ်စေ၊ သို့မဟုတ် သာရတ္ထ၊ ၂။
၄၁၄-အတိုင်း အာရညကန်နိပ္ပါဒ်-ဟု ဖြစ်စေ
ရှိလျှင် သာ၍ ကောင်းမည်။)

အရညကန်နိပ္ပါဒက (တိ) [အရညကန်+နိပ္ပါ-
ဒက] အရညကင်ဓုတင်ကို ပြီးစေနိုင်သော၊
အရညကင်ဓုတင် ဆောက်တည်နိုင်လောက်
သော (ကျောင်း)။ ယံ တံ “ပဉ္စဓနသတိကံ
ပစ္ဆိမ” ၏ အရညကန်နိပ္ပါဒကံ သေနာသနံ
ဝုတ္တံ။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၃။ တတ္ထ ယံ အရညကန်-
နိပ္ပါဒကံ အာရညကာနံ၊ တံ အရညန္တိ ဝေဒိ-
တဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၅။ (ဤ၌လည်း မ၊ ၄။ ၁။
၁၁၆- အတိုင်း အာရညကန်နိပ္ပါဒကံ ဟု
ဖြစ်စေ၊ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၉-အတိုင်း အာရညကန်-
နိပ္ပါဒကံ-ဟု ဖြစ်စေ ရှိလျှင် သာ၍ ကောင်း
မည်။)

အရညကန်ယုတ္တတာ (ထိ) [အရညကန်+ယုတ္တ+
တာ] အရညကင်ဓုတင်နှင့် ယှဉ်သည်၏
အဖြစ်၊ အရညကင်ဓုတင် ဆောက်တည်နိုင်
လောက်အောင် ဝေးသောတော၏ အဖြစ်။
အရညဝနပတ္ထ-ကြည့်။

အရညကုဋိ (ထိ) [အရည+ကုဋိ]တောကျောင်း။
အရညကုဋိယံ ဝိဟရန္တော ဒီဃာယုကုမာရံ
အာရဗ္ဗ ကထေသိ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၄၂၃။

အရညကုဋိကာ (ထိ) [အရည+ကုဋိကာ]တော
၌ ဆောက်လုပ်အပ်သော ကျောင်း၊ တော
ကျောင်း။ အစိရဝတော သမဏုဋ္ဌေသော
အရညကုဋိကာယံ ဝိဟရတိ။ မ၊ ၃။ ၁။ ၆၉။
အရညကုဋိကာယန္တိ တဏှေဝ ဝေဠုဝနဿ...
ကတသေနာသနေ။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၄၀။ ဧကံ
သမယံ အာယသ္မာ မဟာကစ္စာနော အဝန္တိ-

သု ဝိဟရတိ မက္ကဋကတေ အရညကုဋိကာ-
ယံ။ သံ၊ ၂။ ၃၃၄။ အရညကုဋိကာယန္တိ အရ-
ညေ ကတာယ ပါဠိယေက္ကာယ ကုဋိယံ။ သံ၊
၄။ ၃။ ၄၁။ (-မ၊ ၃။ ၂။ ၀။ သံ၊ ၁။ ၆၀။ သံ၊ ၂။
၉၅။ ဥဒါနံ၊ ၁၂။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၆။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။
၃၂၄၊ ၃၇၇။ ဥဒါနံ၊ ၄။ ၂။ ၁၆။ ဧ၊ ၄။ ၃။ ၃၁။)

အရညကောက (ပု) [အရည+ကောက] တော
ခွေး၊ ခွေးအ။ (မဟာဝါ ဘာသာဋီကာ၌
ဝံပုလ္လေ ဟု ပြန်ဆို၏။) သုနဓမံသန္တိ ဧတ္ထ
အရညကောကာ နာမ သုနဓမံသဒိသာ
ဟောန္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၇၆။ အရညသုနဓ-နှင့်
ယှဉ်ကြည့်။

အရညဂတ (တိ) [အရည + ဂတ] တော-
တောကျောင်း-သို့ ကပ်ရောက်သော၊ သူ။
ဣဓ ဘိက္ခုဝေ ဘိက္ခု အရညဂတော ဝါ ခုက္က-
မူလဂတော ဝါ သုညာဂါရဂတော ဝါ နိသိ-
ဒတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၈၉။ ဝိ၊ ၂။ ၂၃။ မ၊ ၁။ ၇၀။ မ၊ ၃။
၁၂၄။ သံ၊ ၃။ ၂၇။ ပဋိသံ ၁၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၂၇၈။ အရညဂတော ဝါတိ ... အရညံ
ဂတော။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၆၂။ အရ-
ညဂတောတိ ဥပရိ ဝုတ္တလက္ခဏံ ယံကိဉ္စိ
ပဝိဝေကသုခံ အရညံ ဂတော။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။
၈၉။ အရညဂတော-ဝိ၊ ၄။ ၃၃၇။ မ၊ ၁။
၃၂၂။ မ၊ ၂။ ၈၈။ မ၊ ၃။ ၅၀။ သံ၊ ၂။ ၄၈၆။
အံ၊ ၁။ ၁၄၆။ အံ၊ ၂။ ၈၈။ အံ၊ ၃။ ၃၄၂-၄၂၂။
အဘိ၊ ဝိ၊ ၂၇၃၊ ၂၆၁။ ဥဒါနံ၊ ၉၉။ ဝိ၊ ၄။ ၂။
၃၄၈၊ ၃၇၃။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၇၊ ၂၅၂။ အံ၊ ၄။ ၁။
၂၇၀။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၉။ အရညဂတာ-မ၊ ၄။
၂။ ၃၁၅။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၂။ အရညဂတံ-အဘိ၊
ပု။ ၁၇၇။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၇၈။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၃၆။
အရညဂတာနံ-သံ၊ ၁။ ၂၂။

အရညဂတဘာဝ (ပု) [အရညဂတ + ဘာဝ]
တောသို့သွားသည်၏ အဖြစ်၊ တေသေဝေ-
ကဿ အရညံ ဂတဘာဝံ (အရညဂတဘာဝံ၊
ဣ) ဥတ္တာ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၈၉။

အရညဂတသညီ (တိ) [အရညဂတ+သညာ+ ဤ] တောသို့ ကပ်ရောက်၏ဟု အမှတ်သညာ ရှိသော။ သူ။ ကသ္မာ သာ မယာ ဟတ္ထဂတာ ကာတဗ္ဗာတိ ဝေ အရညဂတသညီနော နေ- ကမ္မသကံပုဗ္ဗဟုလဿာတိ အတ္ထော။ ထေရ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၇၇။

အရညဂတသုဒ္ဓေသက (တိ) [အရညဂတ+သု- ဒေသက] တော၌ ကျင်လည်သော ခရီး (လမ်း) ညွှန်ကောင်းသူ၊ တောသွားသော သူတို့အား ကောင်းစွာ ခရီးညွှန်တတ်သော၊ တောကျင်လည်သော၊ သူ။ ပညာ ... အ- သမ္မောဟပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ အရညဂတသုဒ္ဓေ- သကော ဝိယ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၆၆။ ဣတိ- ရုတ်၊ ဌ၊ ၁၉၇ မဟာနိ၊ ဌ၊ ၄၈။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၇၁။ သီ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၂၂။ (- ပဋိသိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၉၅။) (စရိယာ၊ ဌ၊ ၂၇၃-၌ အရည- ဂတသုဒ္ဓေသိက-ဟု ရှိ၏။) အရညေ ဂတော မဂ္ဂသုဒ္ဓေသကော ဝိယ။ အဘိ၊ ဝတာရ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၂။

အရညဂတာဝိနိဒ္ဓေသ (ပု) [အရညဂတ+အာဝိ +နိဒ္ဓေသ] အရညဂတ-စသောပုဒ်၏ နိဒ္ဓေသ၊ အရညဂတ-စသောပုဒ် -၏-ကို-အကျယ် ပြရာ စကားရပ်။ အရညဂတာဝိနိဒ္ဓေသေ အရည် ဝုတ္တမေဝ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၅၂။

အရညဂတိတ္ထိ (ထိ) [အရညဂတာ + ဣတ္ထိ] တော၌ ကျင်လည် - တောသို့သွား - သော မိန်းမ။ ဒဟရကုမာရကေ ဩဟာယ အရည- ဂတိတ္ထိယော နာမ သဿာမိကိတ္ထိယော ဝေရူပါ န ဟောန္တိ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၄၅။

အရညဂမန (န) [အရည + ဂမန] တောသို့ သွားခြင်း။ တေန ဣဒါနိ ကရိယမာနဿ အရညဂမနဿ နိဗ္ဗိတဘာဝမာဟ။ ထေရ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၇၅။

အရညဂမနတ္ထ (ပု) [အရညဂမန+အတ္ထ] တော သို့သွားခြင်းအကျိုး။ အရညတ္ထ-ကြည့်။

အရညဂမနဝေလာ (ထိ) [အရညဂမန+ဝေလာ] တောသို့ သွားရာအခါ။ အရညဂမနဝေလာ- ယ သာမိ တဝ နိဝါပိ ဒတော ယာဟိ။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၄၉။

အရညဂါမက (ပု) [အရည+ဂါမက] တော အရပ်၌ရှိသော ရွာငယ်။ ကေသို့ အရည- ဂါမကေ ပိဏ္ဍာယ စရန္တိ။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၈၁။ အရညဂါမကေတိ အရညပဒေသေ ကေသို့ ခုဒ္ဒကဂါမေ။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၀၀။ တာပသော ဂင်္ဂါတိရေ ပဏ္ဏသာလံ မာပေတွာ အရည- ဂါမကံ နိဿာယ ဝသတိ။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၉၃။

အရညဂေါက (ပု) [အရည+ဂေါက] တော နွား။ ဂေါကသိရ (ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၃၁၆) ကြည့်။

အရညဂ္ဂဟက (န) [အရည+ဂဟက] အရည- သဒ္ဓါ။ တေနေဝ အတ္ထေပိ အရညဂ္ဂဟကံ ကတံ။ ဝဇီရ၊ ၁၃၀။ အရညဝနပတ္ထ-လည်း ကြည့်။

အရညဇ (တိ) [အရည+ဇန+ကို] တော၌ ဖြစ်သော၊ တော၌ ပေါက်သော။ သာဓု သမ္မ- ဟုလာ ဉာတိ၊ အပိရုက္ခာ အရညဇာ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၇၂၊ ၉၈။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၃၂။ အပိ ရုက္ခာ အ- ရညဇာတိ တိဋ္ဌန္တိ မနဿဘူတာ၊ အရညေ ဇာတရုက္ခာပိ သမ္မဟုလာ အညမညပတ္ထ- မ္ပေန ဌိတာ သာဓုယေဝ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၄၇။ (-ဇာ၊ ၁။ ၃၉၉။)

အရညဇာတက (န) [အရည+ဇာတက] အ- ရည-ဇာတ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဇာတကပါဠိ၊ ၄-နိပါတ်၊ ၅-ဝဂ်၊ ဂ-ဇာတ်။ (ဘုရား အလောင်းတော်သည် မိမိဇနီး ကွယ်လွန် သောအခါ၌ သားငယ်နှင့်အတူ ရသေ့ရဟန်း ပြုလုပ်၍ ဟိမဝန္တာ-၌ နေထိုင်၏၊ တနေသ၌ သားငယ်ကို သခံမ်း ကျောင်း၌ ထား၍ သစ်သီးရှာထွက်ခဲ့ရာ ဓားပြများက သူ့ပန်း အဖြစ် ခေါ်ဆောင်လာသူများ အနက်

အမျိုးသမီးတယောက်သည် ထွက်ပြေး လွတ်
မြောက်ပြီး ရသေ့ငယ် နေရာ ကျောင်းသို့
ရောက်ရှိလာသည်။ မိန်းမငယ်သည် ရသေ့
ငယ်အား ဖြားယောင်း သွေးဆောင်ကာ
အကျင့် သီလ ပျက်စေပြီး မိမိနှင့်အတူ
လိုက်ခဲ့ရန် ခေါ်သည်။ ရသေ့ငယ်က ခမည်း
တော် ပြန်လာမှ ဖူးမျှော်ပြီး သွားကြရန်
ပြော၍ အမျိုးသမီးသည် သွားနှင့်၍ လမ်း
မှ စောင့်နေသည်။ ဖခင် ရသေ့ကြီး ပြန်လာ
သောအခါ တောအရပ်မှ ရွာသို့ သွားရောက်
နေထိုင်လိုသော သားငယ်အား မှီဝဲထိုက်
သော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို ပြောပြရာ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုး
ရရှိရန် မလွယ်သောကြောင့် အမျိုးသမီး
ခေါ်ရာရွာသို့ မလိုက်တော့ပေ။ နောင်အခါ၌
သား - အဖ နှစ်ယောက်လုံး ဈာန်ရ၍ ဗြဟ္မာ
ပြည်သို့ လားရောက်ကြသည်။ ဤဇာတ်ကို
အပျိုကြီး၏ ဖြားယောင်း သွေးဆောင်မှုကို
အကြောင်း ပြု၍ ဟောတော်မူသည်။ ဇာ၊
၁။၁၁၇-ဂ။ ဇာ ၄။၃။၁၃၆-၇။

အရညဇ္ဈာသယ (တိ) [အရည+အဇ္ဈာသယ]
တော၌(နေလိုသော)အလိုဆန္ဒရှိသော။ ဗုဒ္ဓါ
နာမ အရညဇ္ဈာသယာ အရညာရာမာ
အန္တောဂါမေ ဝသ်တုံဣစ္ဆေယျံ ဝါ နော ဝါ။
ဒီ၊ ၄။၂။၁၂။ ဒီ၊ ၄။၃။၁၇၃။ မ၊ ၄။၃။၁၂။
သံ၊ ၄။၃။၈၇။ ဥဒါန၊ ၄။၃၆၉။ သာရတ္ထ၊ ၃။
၃၀၇။

အရညဋ္ဌ (တိ) [အရည+ဋ္ဌ+အ] တော၌
တည်ရှိသော (ဥစ္စာ၊ အဏ္ဏ)။ အရညဋ္ဌ နာမ
အဏ္ဏ အရညေ စတူဟိ ဌာနေဟိ နိက္ခတ္တံ
ဟောတိ။ ဝိ၊ ၁။၆၂။ (-ဝိ၊ ၄။၁။၂၉၈။)

အရညဋ္ဌကထာ (ထိ) [အရညဋ္ဌ+ကထာ] တော၌
တည်သော ဥစ္စာကို ဆိုရာစကားရပ်။ ဝိ၊ ၄။၁။
၂၉၉။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။၁၄၆။ ဝိမတိ၊ ၁။၁၈၄။)

အရညဋ္ဌကထာဝဏ္ဏနာ (ထိ) [အရညဋ္ဌကထာ+
ဝဏ္ဏနာ] အရညဋ္ဌကထာကို ဖွင့်ပြရာစကား

ရပ်။ အရညဋ္ဌကထာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။
သာရတ္ထ၊ ၂။၁၄၆။

အရညဋ္ဌာန (န) [အရည+ဋ္ဌာန] တောအရပ်။
ဝိဝနေတိ အရညဋ္ဌာနေ။ သံ၊ ၄။၁။၁၅၂။
(-ပေတ၊ ၄။၃၀။ ထေရ၊ ၄။၂။၁၇၇။ ဇာ၊ ၄။
၁။၃၅၁။ ဝိမတိ၊ ၂။၁၇၇။ စိ၊ ၄။၂။၉၁။ သံ၊
၄။၂။၁၀၄။)

အရညတ္ထ(ပု) [အရည+အတ္ထ]တောသို့သွားခြင်း
အကျိုး။ ကေတိက္ခယ ဟိ ကော အရည-
တ္ထာယ။ ဒီ၊ ၄။၁။၈၀။ မဟာနိ ဋ္ဌ၊ ၃၅၅။
အရညတ္ထာယာတိ အရညဂမနတ္ထာယ။ သီ၊ ၄။
သစ်၊ ၁။၃၅၇။

အရညနိဒါနက (တိ) [အရည+နိဒါနက] တော
ဟူသော - အကြောင်း - နိဒါန်း - ရှိသော။
အရညနိဒါနကံ နာမေတံ သုတ္တံ။ မ၊ ၄။၂။
၁၄၇။ ဝသနဋ္ဌာနမေဝ ပရိဒီပိတံ၊ တတော
ဝေ အရညနိဒါနကံ နာမေတံ။ မ၊ ၄။၂။၁၈၅။

အရညနိဝါသုပဂတ (တိ) [အရည+နိဝါသ+
ပဂတ]တော၌နေခြင်းငှါကပ်ရောက်သော။
အရညနိဝါသုပဂတာ မနုဿာ အပရိစိတဘူ-
မိဘဂတ္တာ။ ခုဒ္ဒက ၄။၅၈။

အရညပ(ပု)ဒေသ (ပု) [အရည+ပဒေသ] တော
အရပ်။ အရညပဒေသံ ကောလောကံ ဂရေ-
န္တော...အဋ္ဌာသိ။ ဝိမာန၊ ၄။၂၁၇။ တာသဉ္စ
ဝသနဋ္ဌာနသမိပေ... အာရာမသဒိသော အ-
ရညပဒေသော အတ္တိ။ ပေတ၊ ၄။ ၁၄၁။
(-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၆၅။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၁၇။)
အရညဂါမက-လည်း ကြည့်။

အရညပဗ္ဗတနဒီပိကထာ (ထိ) [အရည+ပဗ္ဗ-
တ+နဒီ+ဒီပိ+ကထာ] တော တောင် မြစ်
ကျွန်း-နှင့် စပ်သောစကား။ အရညပဗ္ဗတနဒီ-
ဒီပိကထာ ဣတိ-သဗ္ဗေန သင်္ဂဟေတွာဒ္ဓတ္တိ သ
တိရစ္ဆာနကထာတိ ဝုစ္စန္တိ။ ဝိမတိ၊ ၂။၅၅။
သီ၊ ၄။သစ်၊ ၁။၃၆၈။ အံ၊ ၄။၃။၃၃၉။

အရည်ပရိစ္ဆေဒ (ပု) [အရည်+ပရိစ္ဆေဒ] တော၏ အပိုင်းအခြား။ ဂါမူပစာရေ ဟိ ဒဿိတေ ဌပေတွာ ဂါမဉ္ဇ ဂါမူပစာရဉ္ဇ အဝသေသံ အရည် နာမာတိ အရည်ပရိစ္ဆေဒေါ သက္ကာ ဒသေတံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၂၄။ (-ကခါ၊ ဇိ။ ၃၈။) အရည်ပရိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထ-လည်း ကြည့်။

အရည်ပရိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထ (ပု) [အရည်ပရိစ္ဆေဒ + ဒဿန + အတ္ထ] တော၏ အပိုင်းအခြားကို ပြခြင်းအကျိုး။ ဂါမူပစာရေတိ အာဒိ အရည်ပရိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၂၉။ အရည်ပရိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထန္တိ ဂါမဂါမူပစာရေသု ဒဿိတေသု တဒညံ အရည်န္တိ အရည်ပရိစ္ဆေဒေါ သက္ကာ ဉာတုန္တိ ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၇၀။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၂၄။ ကခါ၊ ဇိ။ ၃၈။)

အရည်ပရိယာပနံ (တိ) [အရည်+ပရိယာပနံ] တော၌ အကျုံးဝင်သော။ အရညေ ပရိယာပနံ အရည်ပရိယာပနံ နာမ ဟောတိ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၆၂။ အာရည်က-လည်း ကြည့်။

အရည်ပဝန (န) [အရည်+ပဝန] ကြီးစွာ-ကျယ်ပြန့်-သော-တော၊ တောကြီး။ အရည်ပဝနေ စရမာနပုရိသော ဝိယ။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၈။ ပဝနေတိ မဟာဝနေ။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၉၂။ မဟာရည်တာယ ပဝနံ ဝနံ ပဝနံ။ သံ၊ ဇိ၊ ၂။ ၁၀၇။

အရည်ပါလ (ပု) [အရည်+ပါလ] တောကို စောင့်ရှောက်သောသူ၊ တောစောင့်။ ယောပိ ဘိက္ခု၊ ပဌမံယေဝ အရည်ပါလာနံ ဒေယျဓမ္မံ ဒတွာ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၉၉။ တေသံ အာရက္ခဋ္ဌာနန္တိ တေသံ အရည်ပါလာနံ ဌိတဋ္ဌာနံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၄၆။ ဒါယပါလ-လည်း ကြည့်။

အရည်ပီတိ (ထိ) [အရည်+ပီတိ] တော၌-နှစ်သက်ခြင်း-ပီတိ။ တေသံ မေ အန္တေ သဒ္ဓိသုဏတော အရည်ပီတိ နာမ ဥပ္ပနာ။ အပ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၅၁။

အရည်ပဋိသံယုတ္တ (တိ) [အရည်+ပဋိသံယုတ္တ] တောနှင့်-စပ်သော-စပ်ယှဉ်သော။ အရည်ပဋိသံယုတ္တာနံ သိက္ခာပဒါနံ... ဘိက္ခုနီနံ အသာဓာရဏတ္တာ။ ကခါ၊ ဇိ။ ၃၅။

အရည်ဗိဋ္ဌာရ (ပု) [အရည်+ဗိဋ္ဌာရ] တောကြောင်။ ဗိဋ္ဌာရတိ အရည်ဗိဋ္ဌာရ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၁၇၇။

အရည်ဘာဂ (ပု) [အရည်+ဘာဂ] တော-အဖို့ - အစိတ်အပိုင်း။ အာရည်ကေသုတိ အရည်ဘာဂေသု အရည်ပရိယာပနေသု။ အ၊ ဇိ၊ ၃။ ၁၆၅။

အရည်ဘာဝ (ပု) [အရည်+ဘာဝ] တော၏ အဖြစ်။ အရည်မေဝ ဟုတွာတိ သဗ္ဗသော အရည်မေဝ အရည်ဘာဝေန အရည်ံ တာတံ၊ န နာမမတ္တေန။ မ၊ ဇိ၊ ၃။ ၃၁။

အရည်ဘာဝပ္ပသင်္ဂဘယ (န) [အရည်ဘာဝ+ပသင်္ဂ+ဘယ] တောအဖြစ်၌- ယုံမှားဖွယ်မှ-လျဉ်းပါးဖွယ်မှ-ကြောက်ခြင်း- စိုးရိမ်ခြင်း။ ဂါမဿ ပန အရည်ဘာဝပ္ပသင်္ဂဘယာ ဝုတ္တန္တိ စေ။ ကခါ၊ ဇိ။ ၃၇။

အရည်ဘူတ (တိ) [အရည်+ဘူတ] တောဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ သော စ တဝ မတေန အရည်ဘူတော။ ကခါ၊ ဇိ။ ၃၇။

အရည်ဘူတဘာဝ (ပု) [အရည်ဘူတ+ဘာဝ] တောဖြစ်၍ ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်၊ တောအဖြစ်သို့ ဖောက်သည်၏ အဖြစ်။ တတ္ထ ဒဏ္ဍကိ-ရညာဒိနံ ဧဝံ အရည်ဘူတဘာဝေါ ဇာနိ-တဗ္ဗော။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၄၂။ (-မ၊ ဌ၊ ၃။ ၄၈။)

အရည်ဘူမိအကုသလတာ (ထိ) [အရည်ဘူမိ+အကုသလ+တာ] တောအရပ်၌-မလိမ္မာ-မကျွမ်းကျင်-သည်၏ အဖြစ်။ အစေတ္တည-ကြည့်။

အရညမက္ခန္ဓ (ပု) [အရည+မက္ခန္ဓ] တော
မျောက်။ မနောဝိညာဏဓာတု အာရမ္မဏေသု
ဝဝတ္ထာနာဘာဝတော အရညမက္ခန္ဓော ဝိယ
... ဒဋ္ဌဗ္ဗာတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂။ (- ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊
၂။ ၁၈၄။)

အရညမဇ္ဈ (ပုန) [အရည+မဇ္ဈ] တော၏
အလယ်။ နိဒါစသမယသို့... ခန္ဓေန ခန္ဓံ
သာခါယ သာခံ သံဆဋ္ဌယန္တာနံ ပါစပါနဉ္စ
အရညမဇ္ဈေ မဟာသဒ္ဓေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သံ၊ ၄။ ၁။
၃၃။ (- စရိယာ၊ ၄။ ၁၆၃။)

အရညမဇ္ဈဂတတ္ထ (န) [အရညမဇ္ဈ+ဂတ+တ္ထ]
တော၏ အလယ်သို့ ရောက်သည်၏ အဖြစ်။
ပဏ္ဏသာလာယ သမိပေ ဂဟိတကာရပဏ္ဏံ
ပဏ္ဏသာလာယ အရညမဇ္ဈဂတတ္တာ “ပဝနာ
အာဘတ”န္တိ ဝုတ္တံ။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၄။

အရညမဟာဝန (န) [အရည+မဟာဝန] တော
အရပ် - နွဲ့ - မှာ - ကြီးစွာသောတောအုပ်။
(အရည-သည် သာမညဖြစ်၍ မဟာဝန-သည်
ဝိသေသဖြစ်၏။) အရညမဟာဝနံ ဝိယ ဟိ
အာရမ္မဏဝနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၉၂။
အရညမဟာဝနံ ဝိယာတိ အရညဋ္ဌာနေ
ဗြဟ္မာရဉ္စေ ဝိယ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၇။

အရညမဟိံသ (ပု) [အရည+မဟိံသ] တောကျွန်း။
အညေသမ္ပိ ဝါဠာနန္တိ အရညမဟိံသာဒိနံ။
ဝိမတိ၊ ၁၂၇၆။

အရညမာသ (ပု) [အရည+မာသ] တောပဲ
(ပဲရိုင်း)။ ကေဏူ (ဝေဏူ၊ သီးသျှာ၊ လှ) တိ
အရညမာသာ။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၄၃၃။

အရညရတိ (ထိ) [အရည+ရတိ] တော၌ မွေ
လျော်ခြင်း - နှစ်သက်ခြင်း။ တေသံ မေ
ဘန္တေ သဒ္ဓံ သုဏတော အရညရတိ နာမ
ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၉။ (အပါ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၁-၌
အရညပိတိ-ဟု ရှိ၏)

အရညလက္ခဏ (န) [အရည+လက္ခဏ] တော၏
- အမှတ်အသား - လက္ခဏာ။ ယံ ပန
အတ္တနော အရညလက္ခဏေန အရညံ၊ မနု-
ဿာနဉ္စ ပရိဂ္ဂဟိတံ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၈။ (- ဝိ၊ ၄။
၂။ ၃၀၈။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၄၆။ ကခါ၊ ၄။ ၃၄၁။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၉၇။)

အရညလက္ခဏပတ္တ (တိ) [အရညလက္ခဏ+ပတ္တ]
တော၏လက္ခဏာသို့ရောက်သော။ အရညဝန-
ပတ္တ-ကြည့်။

အရညလက္ခဏပုတ္တိ (ထိ) [အရညလက္ခဏ+
ပုတ္တိ] တော၏လက္ခဏာသို့ ရောက်ခြင်း။ န
ကေဝလံ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တအရညလက္ခဏပုတ္တိ-
မတ္တေန အရညံ ဣဓ အဓိပ္ပေတံ။ သာရတ္ထ၊
၂။ ၁၄၆။

အရညလက္ခဏယောဂ္ဂ (န) [အရညလက္ခဏ+
ယောဂ္ဂ] တော၏ လက္ခဏာနှင့် ယှဉ်ခြင်း။
အရညလက္ခဏယောဂ္ဂမတ္တေန အရညံ။ မ၊ ၄။
၂။ ၇၁။

အရညလက္ခဏာယောဂ (ပု) [အရညလက္ခဏ+
အယောဂ] တော၏ လက္ခဏာနှင့် မယှဉ်
ခြင်း။ ဦးပုဗ္ဗမာဏေ တာဝ အရညလက္ခဏာ-
ယောဂတော န လအတု။ ကခါ၊ ၄။ ၃၄၂။

အရညဝဂ္ဂ (ပု) [အရည+ဝဂ္ဂ] (၁) အရညဝဂ်။
တောနေပုဂ္ဂိုလ်၊ အရညကင် ဓုတင် စသော
ဓုတင်ဆောင် ပုဂ္ဂိုလ် အပြားနှင့် အမြတ်ဆုံး
ဓုတင်ဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဟောရာ သုတ်
အပေါင်း၊ အင်္ဂုတ္တရနိကာယပါဠိ၊ ၅-နိပါတ်၊
၄-ပဏ္ဏာသက၊ ၄-ဝဂ်။ အံ၊ ၂။ ၁၉၃-၅။ (၂)
အရညဝဂ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဇာတကပါဠိ၊
၃-နိပါတ်၊ ၃-ဝဂ်။ ဥဒပါနဝပုဂ္ဂို (အရညဝဂ္ဂေါ၊
သီ၊ လူ၊ က) တတိယော။ ဇာ၊ ၁။ ၈၃။

အရညဝစန (န) [အရည+ဝစန] အရည-သဒ္ဓါ။
တေနာတိ ပုန အရညဝစနေန။ သာရတ္ထ၊ ၂။
၁၄၆။

အရညဝဏ္ဏ (ပ) [အရည + ဝဏ္ဏ] တော၏ဂုဏ်။
တတ္ထ ပဌမပစ္စာမိတ္တဿ အရညဝဏ္ဏံ ကထေ-
တွာ။ ပဋိသန္ဓေ၊ ၁။ ၄၂။

အရညဝန (န) [အရည + ဝန] တော၊ တောကြီး၊
တောအုပ်။ ကုဒါလပိဋကံ အာဒါယ အရည-
ဝနံ အဇ္ဈောဂါဟတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၉၅။ (-အပါ၊ ၁။
၇၂။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၇။)

အရညဝနဂေါစရ (တိ) [အရညဝန + ဂေါစရ]
တော ဟူသော ကျက်စားရာ ရှိသော။ သန္တိ
အညေပိ သသကာ၊ အရညဝနဂေါစရာ။
ပေတ၊ ၁၄၉။ အညေပိ အရညေ ဝနဂေါစရာ
သမဏာ အတ္ထိ။ ပေတ၊ ၄။ ၈၉။

အရညဝနပတ္တ (န) [အရည + ဝနပတ္တ] အ-
ရညကင်စတင်ဆောက်တည်နိုင်လောက်သော
-တော၏ လက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံသော -တော
အုပ်။ အရညကင်စတင်လည်း မြောက် လူတို့
လှည့်လည် သွားလာရာလည်း မဟုတ်သော
တောအုပ်။ ယေ ခေါ် တေ ဘုရား သမဏ-
ဗြာဟ္မဏာ အရညဝနပတ္တာနိ ပန္နာနိ သေနာ-
သနာနိ ပဋိသေဝန္တိ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၆၂။ အရည-
ဝနပတ္တာနိတိ အရညကင်ယုတ္တတာယ အ-
ရညာနိ မဟာဝနသဏ္ဌတာယ ဝနပတ္တာနိ။
ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၉၉။ အညထာ ခေါ် ပန သော
ဘဂဝါ အရညဝနပတ္တာနိ ပန္နာနိ သေနာ-
သနာနိ ပဋိသေဝတိ။ ဒီ၊ ၃။ ၃၁။ အရညဝန-
ပတ္တာနိတိ ဂါမုပစာရတော မုတ္တာနိ ဒုရ-
သေနာသနာနိ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၇။ အရညာနိ စ
တာနိ ဝနပတ္တာနိ စာတိ အရညဝနပတ္တာနိ။
ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၅။ ဒုရဘိသမ္ဘဝါနိ ခေါ် ဘော
ဂေါတမ အရညဝနပတ္တာနိ ပန္နာနိ သေနာ-
သနာနိ။ မ၊ ၁။ ၂၀။ (- ဒီ၊ ၃။ ၄၄။ မ၊ ၂။
၂၀။ သံ၊ ၂။ ၂၆၄။ အံ၊ ၁။ ၆၂။ ၇၇။ အံ၊ ၂။
၉၁။ ၁၁၉။ ၁၂။ ၃၀၂။ အံ၊ ၃။ ၄၂။ မဟာနိ။
၁၁၀။ စူဠနိ၊ ၂၆။) အရညဝနပတ္တာနိတိ
အရညာနိ စ ဝနပတ္တာနိ စ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၆။

သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၃။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆။ အရညဝနပတ္တာ-
နိတိ အရညာနိ စ ဝနပတ္တာနိ စ။ အာရည-
ကင်နိပ္ပါဒနေ အရညာနိ ဂါမုန္တံ အတိက္က-
မိတွာ မနုဿာနံ အနုပစာရဋ္ဌာနဘာဝေန
ဝနပတ္တာနိ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၃၂။ အရညဝန-
ပတ္တာနိတိ အရညလက္ခဏပတ္တာနိ ဝန-
ပတ္တာနိ။ ဝနပတ္တသဒ္ဓေါ ဟိ သဏ္ဌဘူတေ
ဓမ္မသမ္ပဟေပိ ဝတ္တတိတိ အရညဂ္ဂဟဏံ။
မ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၈ - ၉။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇။ အံ၊ ၄။ ၃။
၃၅၂။ (-ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၇၈။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၈။
အပါ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၅။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၁။
ဝဇီရ၊ ၄၀။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၉၈။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၂။)
(ဒီ၊ ၃။ ၃။ ၁။ သံ၊ ၂။ ၂၆၄။ မဟာနိ၊ ၁။ ၁၀-
စသည်တို့၌ “အရညဝနပတ္တာနိ အပ္ပသဒ္ဓါနိ
အပ္ပနိဂ္ဂေါသာနိ” စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူရာ
အပ္ပသဒ္ဓ၊ အပ္ပနိဂ္ဂေါသ၊ ဝိဇ္ဇေဝါတ-စသော
ပုဒ်တို့သည် သေနာသန-၏ဂုဏ်-ဝိသေသန-ပြု
ပုဒ်တို့ ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့ အရညဝနပတ္တ-ပုဒ်
သည်လည်း သေနာသန-၏ဂုဏ်-ဝိသေသန-ပြု
ပုဒ်သာ ဖြစ်သည်။ ၎င်းပုဒ်၌ ဂုဏ်ပုဒ်နှစ်မျိုး
တင်ရှားစေရန် “အရညာနိ စ ဝနပတ္တာနိ
စ” ဟု အဋ္ဌကထာတို့ဖွင့်ပြခြင်း ဖြစ်သည်။
ထို့ကြောင့် အရညဝနပတ္တ-ကို ဒွန်သမာသ်
မကြံမူ၍ ဝိသေသနောဘယပဒကမ္မစာရည်း
ကြံလျှင် အဋ္ဌကထာနည်း၊ ဋီကာနည်း ဟူ၍
မကွဲပြားတော့ပါ။ မ၊ သျှ၊ ၁။ ၁၇၂ - ၄။ အလို
တမျိုး၊ ဋီ-အလိုတမျိုး ကြံထားသည်ကိုလည်း
ကြည့်။ ဝိ၊ ပိ၊ ဓာန်-၌ “ဝ” ၌ ဒီသဖြင့် အရည-
ဝါနပတ္တ-ဟု ဆို၏။)

အရညဝါသ (ပ) [အရည + ဝါသ] (၁) တော၌
နေခြင်း။ (၂) တော၌နေသောသူ။ (၃)
တောကျောင်း။ (“နေရာကျောင်း” အနက်
ဟော အာဝါသပုဒ်နှင့် သမာသ်စပ်ထား
သော “အရညာဝါသ” ပုဒ်သာ တော
ကျောင်း အနက်ဟောဖြစ်သင့်သောကြောင့်
ပြုလတ္တံ့သော (၃) အနက် သာကေ၌

“အရညဝါသ” ဟု ခိဏသရဖြင့် ပါဠိရှိသင့်သည်။ အရညဝါသ-လည်း ကြည့်။ (၁) အရညဝါသော နာမ ဘဂဝတာ ပထတော။ ဝိဠာ ၂။ ၉၃။ ဝိသင်္ဂဟ ၂။ အရညဝါသေန ပဓာနာနုယောဂကိစ္စံ ရညော နာဟောသိ။ ဝိဠာ ၃။ ၂၇။ အပဋ္ဌာ ၁။ ၁၀၆။ ဇာဋ္ဌာ ၁။ ၁၀၆။ (-ဝိဠာ ၄။ ၁၇၇။ ခိဋ္ဌာ ၁။ ၁၇၇။ ခိဋ္ဌာ ၃။ ၂၇။ မဋ္ဌာ ၁။ ၁၁၆။ မဋ္ဌာ ၂။ ၁၁၇။ မဋ္ဌာ ၄။ ၄၆။ သံဋ္ဌာ ၃။ ၂၇။ အံဋ္ဌာ ၁။ ၃၇၀။ အံဋ္ဌာ ၂။ ၃၇၂။ ၃၇၆။ အဘိဋ္ဌာ ၂။ ၃၄၉။ ၄၅၄။ အဘိဋ္ဌာ ၃။ ၉၃။ ဓမ္မဋ္ဌာ ၁။ ၃၁၁။ သုတ္တနိဋ္ဌာ ၂။ ၁၉၁။ ဝိမာနဋ္ဌာ ၂။ ၄၇။ ထေရဋ္ဌာ ၁။ ၂၇၇။ ဇာဋ္ဌာ ၁။ ၁၂၂။ ဇာဋ္ဌာ ၄။ ၁၃၄။ ၂၂၁။ ဇာဋ္ဌာ ၅။ ၅၇၄။ သာရတ္ထ ၂။ ၃၅၉။ ဝိမတိဝါ ၉၂။ ၂၁၀။ မဇ္ဈိ ၂။ ၁၆၁။ သံဇ္ဈိ ၂။ ၁၇၃။ အံဇ္ဈိ ၃။ ၃၃။ ဝိသုဒ္ဓိဇ္ဈိ ၁။ ၁၀၃။) (၂) ဥဘောပိ တေ အရညဝါသာ အဟေသံ။ မိလိန္ဒ ၁။ ၁၃၉။ (၃) အဿမော အရညဝါသော အာ သမန္တတော သမောတိ အဿမော ... သော ဣတ္ထန္တတော အရညဝါသော သုဠ ကတော။ အပဋ္ဌာ ၁။ ၂၃၅။ ဓုတင်္ဂါရညဝါသ (ဓမ္မဋ္ဌာ ၁။ ၁၇၃) နှင့် ယှဉ်ကြည့်။

အရညဝါသတ္ထ (ပု) [အရညဝါသ + အတ္ထ] တော၌ နေခြင်း - တော၌ နေသောအခါ သုံးစွဲခြင်း - အကျိုး။ ကေဘိက္ခုဿ ဟိ ဧကော အရညဝါသတ္ထာယ...ဒေ ဥပါဟနသဃံာဋကော ဝဇ္ဇန္တိ။ အံဇ္ဈိ ၃။ ၃၃။

အရညဝါသမူလက (တိ) [အရညဝါသ + မူလ + က] တော၌ နေခြင်းဟူသော အကြောင်းရင်း ရှိသော၊ တော၌ နေခြင်းကြောင့် ရထိုက်သော။ တဿ ဟိ အရညဝါသမူလကော ကောမိ အတ္ထော နတ္ထိ။ အဘိဋ္ဌာ ၂။ ၃၄၉။

အရညဝါသလဒ္ဓ (တိ) [အရညဝါသ + လဒ္ဓ] တော၌ နေခြင်းကြောင့် ရအပ်သော။ အ-

ရညဝါသလဒ္ဓေန ကာယဝိဝေကေန ဇာဂရိယံ အနုယုဇ္ဇန္တော။ ထေရဋ္ဌာ ၁။ ၁၆၉။

အရညဝါသာဒိဂုဏ (ပု) [အရညဝါသ + အာဒိ + ဂုဏ] တော၌ နေခြင်းစသော - အကျိုး - ဂုဏ်။ တံ အဘိပတ္တေန္တိတိ စ တာဒိသေ အရညဝါသာဒိဂုဏေ အဘိပတ္တေန္တော နာမ ဟောန္တိတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ ထေရဋ္ဌာ ၁။ ၁၇၀။

အရညဝါသာနုစ္ဆဝိက (တိ) [အရညဝါသ + အနုစ္ဆဝိက] တော၌ နေခြင်းအား လျှောက်ပတ်သော။ အသုကဿ ဘိက္ခုနော အရညေ ... နိဝါသမတ္တမေဝ၊ န ပန အရညဝါသာနုစ္ဆဝိကာ ကာမိ သမ္မာပဋိပတ္တိ။ ဝိဇ္ဇိ ၁။ ၂၅၅။ သိဇ္ဈိသဏ် ၂။ ၁၁၇။ အံဇ္ဈိ ၂။ ၃၇၉။

အရညဝါသိက (တိ) [အရညဝါသ + ဣက] တော၌ - နေသော - နေလေ့ရှိသော၊ သူ။ အာရညိကော ဟောတိတိ... အရညဝါသိကော ဟောတိ။ ဝိဠာ ၁။ ၁၇၃။ အဟံ ပုဗ္ဗေ အရညဝါသိကော ဧကော တာပသော ဈာနလာဘိ။ ဇာဋ္ဌာ ၁။ ၃၁၅။

အရညဝါသိတ္ထေရ (ပု) [အရညဝါသိ + ထေရ] တော၌ နေလေ့ရှိသော မထေရ်။ ကေဿ အရညဝါသိတ္ထေရဿ ဝိဟာရံ ဂန္ထာ...သံဋ္ဌာ ၂။ ၂၂၂။

အရညဝါသိ (တိ) [အရည + ဝသ + ကိ] တော၌ နေလေ့ရှိသော၊ သူ။ အရညဝါသိနော ဘိက္ခု ရုက္ခသုသိဓာဒိသ စိဝရံ ဌပေတွာ... ဂစ္ဆန္တိ။ ဝိဠာ ၂။ ၂၂၇။ ဝိသင်္ဂဟ ၃။ (- မဋ္ဌာ ၂။ ၁၄၀။ သံဋ္ဌာ ၂။ ၁၆၃။ အံဋ္ဌာ ၁။ ၁၇၇။ အံဋ္ဌာ ၂။ ၁၇၆။ အံဋ္ဌာ ၃။ ၃၆။ ထေရဋ္ဌာ ၁။ ၇၂။ ဇာဋ္ဌာ ၁။ ၁၇၀။ ဇာဋ္ဌာ ၅။ ၁၁၂။ ကခါဇ္ဈိ ၁၅၇။)

အရညဝိမာန (ပုန) [အရည + ဝိမာန] တော၌ တည်ရှိသော ဗိမာန်၊ တောဗိမာန်။ ကိ-

အမှက် အတ္တော အရညဝိဟာရေဟိ။ ဇာ၊
ဋ္ဌ၊၁။၃၄၆။

အရညဝိဟာရ (ပု) [အရည+ဝိဟာရ] (၁)
တောကျောင်း။ (၂) တော၌ နေခြင်း။
(၁) စောရာ ကိရ အရညဝိဟာရေ...ပဓိတာ
ခါဝိတာ အဂ္ဂံသု။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၆၀။ အရညဝိ-
ဟာရေ ဝဿ ဥပဂန္ဓာ...ဇေတဝနံ ဂစ္ဆန္တော
အန္တရာမဂ္ဂေ ကေဿ အရညဝိဟာရဿ
ပိဋိဘာဂေ ပါဒေ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁၂။ (၂)
တေနာဟံ နာဂိတ တဿ ဘိက္ခုနော အတ္တ-
မနော ဟောမိ အရညဝိဟာရေန။ အံ၊၂။
၃၀၁။ အံ၊၃။၁၅၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၇၁။

အရညဝေါဟာရ (ပု) [အရည+ဝေါဟာရ]
တောဟူသော - အခေါ်အဝေါ် - ပညတ်။
အရညာယတန-ကြည့်။

အရညဝေါဟာရာဘာဝ (ပု) [အရညဝေါဟာရ
+အဘာဝ] တောဟု ခေါ်ဝေါ်မှုမရှိခြင်း။
တသ္မာ ဣဇာပိ ဥပရိ အရညတလေန သဒ္ဓိ-
ဟေဋ္ဌာ ပထဝိယာ အရညဝေါဟာရာဘာဝါ
ဝိသုံ အရညသိမာတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဝိမတိ၊၂။
၁၆၆။

အရညသဓိပ (ပု) [အရည+သဓိပ] တော
ဟု - ခေါ်ဝေါ် - ရေတွက် - သတ်မှတ် - ခြင်း။
တဿ ဟိ ဗာဟိရေ ဣန္ဒြိလော အဘိဓမ္မိ-
ကနယေန အရညသဓိပံ ဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၅၉။ (-ဝိမတိ၊၁။၁၇၀။)

အရညသင်္ချာ (ထိ) [အရည+သင်္ချာ] တော
ဟု - ရေတွက် - ခေါ်ဝေါ် - ခြင်း။ တာသဉ္စိ
ဌိတဋ္ဌာနံ အရညသင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။ ကခါ၊ဋီ၊၃၅။
ဂါမူပစာရောပိ စေ အရညသင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။
ကခါ၊ဋီ၊၃၇။

အရညသင်္ဂါမဂတ (တိ) [အရည+သင်္ဂါမ+
ဂတ] တောဟူသော စစ်ဖြေပြင်အရပ်သို့
ရောက်သောသူ။ အရညသင်္ဂါမဂတော၊

အဝသေသရတာယုဓော။ သမတ္တော န-
စိရဿေဝ။ ဇေတုံ မာရံ သဝါဟိနိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။၇၁။

အရညသညာ (ထိ) [အရည+သညာ] တော
ဟူသော - အမှတ် - သညာ။ ဘိက္ခု...အရည-
သညံ ပဋိစ္စ မနသိကရေတိ ကေတ္တု (မ၊၃။
၁၄၇)န္တိ ဣဒံ အရညံ ... ဧဝံ ကံ အရညံ-
ယေဝ ပဋိစ္စ အရညသညံ မနသိ ကရေတိ။
မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀၈။ (-အံ၊၂။၃၀၁။ အံ၊၃။၁၅၆။
မ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၉။ သုတ္တန်၊ဋ္ဌ၊၂။
၇၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၇၁။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၆၀။ မ၊ဋီ၊၃။
၃၂၃။)

အရညသညိတတာ (ထိ) [အရည+သညိတ+
တာ] တောဟု - သိအပ် - မှတ်အပ် - သည်၏
အဖြစ်။ ဘိက္ခုနိယာ အရညသညိတတာယ
တဿ ဗာဟိရဿ။ ကခါ၊ဋီ၊၄၀။

အရညသညိ (တိ) [အရညသညာ+ဤ] တော
ဟု - အမှတ်ရှိသော - မှတ်သားထားသော၊
သူ။ ဝိဝေကကာမဿ အရညသညိနော။
ထေရ၊၂၄၃။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၇။

အရညသတ္တ (ပု) [ယာဒိစ္ဆကနာမ်] အရည-
သတ္တမည်သော စကြဝတေးမင်း။ နိမိတ္တ-
သညက-ထေရ်၏ အလောင်း။ သတ္တဝိသေ
ဣတော ကပ္ပေ...အရညသတ္တောတိ နာ-
မေန၊ စက္ကဝတ္တိ မဟဗ္ဗလော။ အပါ၊၁။၂၉၈။

အရညသဒိသ (တိ) [အရည + သဒိသ] တော
နှင့် တူသော။ အရညသဒိသံ ဟုတွာ ဌိတံ
နေဝါသံ ကရေနေန္တိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၁၉။ (-ဇာ၊
ဋ္ဌ၊၇။၉၃။)

အရညသဒ္ဓါပုတ္တိ (ထိ) [အရည+သဒ္ဓ+ဥပ္ပတ္တိ]
တော၌ဖြစ်သော အသံ - ငှက်၊ သမင် စသည်
တို့၏အသံ - ၏ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း။ အမာန-
သိကာ သဝနရတိတိ အတိက္ကန္တမာနုသိကာယ
အရညသဒ္ဓါပုတ္တိယာ ... ဓမ္မရတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
သံ၊ဋီ၊၂။၁၆၀။

အရညသမိက (ပု) [အရည+သမိက] တော
ကို ပိုင်ဆိုင်သူ၊ တောပိုင်ရှင်။ ယေ ဟိ
အရညသမိကာနံ ဒေယျမ္မေ ဒတာ ဆိန္ဒာနံ၊
တေ ဝေ ဣဿရာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၉။ (-သ-
ရတ္ထ၊၂။၁၄၆။ ဝိမတိ၊၁။၁၈၄။)

အရညသိမာ (ထိ) [အရည + သိမာ] တော
သိမ်၊ အရညသိမ်၊ တောအပိုင်းအခြား။ ယံ-
ယဉ္ဇိ အဂါမေတ္တဘူတံ နဒိသမုဒ္ဒတဿရ-
ဝိရဟိတံ ပဒေသံ၊ တံ သဗ္ဗံ အရညသိမာတိ
ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိမတိ၊၂။၁၅၇။ တတ္ထ ဓယတ္တကေ
ပဒေသေ ဧကံ အရညန္တိ ဝေါဟရန္တိ၊ အယ-
မေကာရညသိမာ။ ဝိမတိ၊၂။၁၆၆။ (-
ဝိမတိ၊၂။၁၅၁။)

အရညသိမာဒိဘာဝ (ပု) [အရညသိမာ+အာဒိ-
ဘာဝ] အရညသိမ် - တောအပိုင်းအခြား -
စသည်၏ အပြစ်။ .ကေတ္တေန လောကဇန-
ပညတ္တာနမေဝ အရညာဒိနံ အရညသိမာဒိ-
ဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိမတိ၊၂။၁၅၆။

အရညသိမာသင်္ချာ (ထိ) [အရညသိမာ+
သင်္ချာ] အရညသိမ်-တောအပိုင်းအခြား-
ဟု - ရေတွက် - ခေါ်ဝေါ် - ခြင်း။ ဒီပကော
ဝါ ပဗ္ဗတော ဝါ ဟောတိ၊ သော စေ ဒုရေ
ဟောတိ မစ္ဆဗန္ဓာနံ အဂမနပထေ၊ အရည-
သိမာသင်္ချမေဝ ဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၉၈။

အရညသုတ္တ (န) [အရည+သုတ္တ] (၁) အရည
သုတ်၊ တော၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူသော
ရဟန်းတို့၏ ဆွမ်း တထပ်တည်းမျှဖြင့် ရုပ်
အဆင်း ကြည်လင်ခြင်း၏ အကြောင်းကို
ဟောပြုရာ သုတ်။ သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊
၁-သံယုတ်၊ ၁-ဝဂ်၊ ၁၀-သုတ်။ သံ၊၁။၁၅။ (၂)
အရညသုတ်၊ လူသူမနီးသောတောမြိုင်ထည်း
၌ ရဟန်းများ မနေထိုင်သော အကြောင်း
တရား လေးပါးတို့ကို ဟောပြုရာ သုတ်။
အင်္ဂုတ္တရပါဠိ၊ ၄ - နိပါတ်၊ ၆ - ဝဂ်၊ ၉-
သုတ်။ အံ၊၁။၅၇၅။ (၃) အရညသုတ်၊

လူသူမနီး တောမြိုင်ထည်း၌ ရဟန်းများ
နေထိုင်သော အကြောင်းတရား ငါးပါး
တို့ကို ဟောပြုရာ သုတ်။ အင်္ဂုတ္တရပါဠိ၊ ၅-
နိပါတ်၊ ၃-ပဏ္ဏာသက၊ ၁-ဝဂ်၊ ၁၀-သုတ်။
အံ၊၂။၁၁၉။

အရညသုတ္တဝဏ္ဏနာ(ထိ)[အရညသုတ္တ+ဝဏ္ဏနာ]
(၁) အရညသုတ်၏ အဖွင့်အဋ္ဌကထာ။ (၂)
အရညသုတ်၏ အဖွင့် ဋီကာ။ (၁) သံယုတ္တ-
နိကာယ၊ သဂါထာဝဂ္ဂသုတ္တကထာ၊ ၁-သံယုတ်၊
၁-ဝဂ်၊ ၁၀-သုတ္တဝဏ္ဏနာ။ အရညသုတ္တ-
ဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇။ (၂)
သံယုတ္တနိကာယ၊ သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ္တဋီကာ၊
၁-သံယုတ်၊ ၁-ဝဂ်၊ ၁၀-သုတ္တဝဏ္ဏနာ။ သံ၊ဋီ၊
၁။၇၂။

အရညသုနဓ (ပု) [အရည+သုနဓ] တောသွား
မုဆိုး၏ ခွေး (နီတိ၊ဓာ။သျှ)။ ဝိပုလေ
(မဟာဝါ၊ ဘာသာဋီကာ)။ ကောကောတိ
အရညသုနဓေါ။ နီတိ၊ဓာ။၁၆။ ကောက
(ခန်း၊သျှ၊သစ်။၆၁၅)လည်း ကြည့်။

အရညသေနာသန (န) [အရည+သေနာသန]
တောကျောင်း။ တေနဿ ပရက္ကမဇေန-
ယောဂ္ဂဘူမိံ အရညသေနာသနံ ခဏ္ဍေန္တော
ဘဂဝါ “အရညဂတော ဝါ”တိအာဒိမာဟ။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၃။ ပဋိသံ ဋ္ဌ၊၂။၈၉။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၆၂၆။ (- အံ ဋ္ဌ၊၃။၁၀၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊
၁။၂၃၁။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၈။)

အရညဟတ္ထိ (ပု) [အရည+ဟတ္ထိ] တောဆင်။
ဟတ္ထိပိ အရညဟတ္ထိ ဇာတာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၃၇။
(- မ၊ဋီ၊၃။၃၄၅။) အရညအဿ-လည်း
ကြည့်။

အရညာဗိပဓေသ(ပု)[အရည + အာဒိ + ပဒေသ]
တော-အစရှိသော အရပ်၊ ရာဇာနော ပန
ကေသိံ အရညာဗိပဓေသေ မဟန္တံ ဂါမံ
ကတာ... ပရိစ္ဆိန္နိတာ ဒေန္တိ။ ဝိမတိ၊၂။၁၅၇။

အရညာဒိဝိဝေကဋ္ဌာန (န) [အရညာဒိ + ဝိဝေက + ဋ္ဌာန] တော-စသော ဆိတ်ငြိမ်ရာ အရပ်။ မဂ္ဂဗလာဒိအရိယဂုဏ် အရညာဒိဝိဝေကဋ္ဌာနဉ္စ ဘဇိ သေဝိ သီလေနာတိ ဘဇိ။ ဝိမတိ။ ၁။ ၅၇။

အရညာဒိသေဝ (ပု) [အရညာဒိ + သေဝ] တော-စသည်-ကို မှီဝဲခြင်း-၌ မှီတင်း နေထိုင်ခြင်း။ ဗဟုနန္တိ ဒုဗ္ဗလတာယ အရညာဒိသေဝါယ စိတ္တံ သမာဟိတံ ကာတု အသက္ကောန္တာနံ။ ဝိမတိ။ ၁။ ၂၉၅။

အရညာနိသံသ (ပု) [အရည + အနိသံသ] တော၌နေခြင်း၏ အကျိုး။ သတ္တာ ဣမသ္မိံ ဌာနေ ခေဝတတ္ထေရဿ ပဉ္စဟိ ဂါထာ-သတေဟိ အရညာနိသံသံ နာမ ကထေတွာ။ အပါဠာ ၂။ ၂၅၁။ (အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၉-၌ အရညေ နိဝါသာနိသံသံ နာမ-ဟု ရှိသည်။)

အရညာနိ (ထိ) [အရည + ဣနိ။ ဣ-ကို ချေ၍ ည-၏ အ-ကို အာ-ဒိသ ပြ။ အရညာနိ ဝုစ္စတိ မဟာအရညံ၊ “ဂဟပတာနိ” တိ ပဒမိဝ ဣနိပစ္စယဝသေန သာဓေတဗ္ဗံ ပဒံ ဣတ္ထိ-လိဂဉ္စ။ နိတိ၊ ပဒ၊ ၃၁၄။ (အရကျာနိ-သံ)] တောအုပ်ကြီး၊ တောကြီးမြိုင်ကြီး၊ ဗြဟ္မာ-ဝနေတိ မဟာရုက္ခဂစ္ဆဂဟနတာယ မဟာ-ဝနေ၊ အရညာနိယံ။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၄။ ဗြဟ္မာရညေတိ မဟာအရညေ၊ အရညာနိယံ၊ မဟန္တေ ဝနေတိ အတ္တော။ စရိယာ၊ ၄။ ၂။ (အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၄- သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၄၃၂။ ဓာနံ၊ ၄။ ၅၃၆။ နိတိ၊ သုတ္တံ၊ ၄၆၉။)

အရညာဘိရတိ (ထိ) [အရည + အဘိရတိ] တော၌ အလွန်-မွေလျော်ခြင်း-ပျော်ပိုက်ခြင်း။ ဧဝံ ထေရော အတ္တနော စိရကာလ-ပရိဘာဝိတံ အရညာဘိရတိံ ပဝေဒေန္တော တိဝိမံ ဝိဝေကာဘိရတိမေဝ ဒီပေတိ။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၇၄။

အရညာယတန (န) [အရည + အာယတန] တော၊ သားရဲတိရစ္ဆာန် သို့မဟုတ် ရသေ့ ရဟန်းတို့၏နေရာ တော။ ဘူတပုဗ္ဗံ ဘိက္ခုဝေ သမ္ပဟုလာ ဣသယော သီလဝန္တော ကလျာ-ဏဓမ္မာ အရညာယတနေ ပဏ္ဏကုဋိသု သမ္ပန္နိ။ သံ၊ ၁။ ၂၂၇။ “အရညာယတနေ ပဏ္ဏကုဋိသု သမ္ပန္နိ” တိ ပဏ္ဏတ္တိမတ္တေ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၅။ အရညာယတနေ ရတ္တိဌာနဒိဝါဌာနစက်မနာ-ဒီဟိ သမ္ပန္နာသု ပဏ္ဏသာလာသု ဝေသန္တိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၆။ အာယတနသဒ္ဓေါ အညေသု ဝိယ န တွေ အတ္တန္တရာဝဗောဓကောတိ အာဟ “ပဏ္ဏတ္တိမတ္တေ” တိ၊ တထာ တထာ ပညတ္တိမတ္တေတိ အတ္တော၊ ရုက္ခဂစ္ဆသမ္ပဟေ ပဏ္ဏတ္တိမတ္တေ ဟိ အရညဝေါဟာရော၊ အရ-ညမေဝ စ အရညာယတနန္တိ။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၄၆၁။ (-ဝိ၊ ၄။ ၃၆၄။ ဒီ၊ ၁။ ၄၇။ ဒီ၊ ၂။ ၂၇၀။ ဒီ၊ ၃။ ၇၇။ မ၊ ၁။ ၁။ ၁၂။ မ၊ ၂။ ၃၆၁။ သံ၊ ၁။ ၄၅၉။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၅။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၃။ မော၊ ၄။ ၁။ ၄၂၅။ ဝိမာန၊ ၄။ ၂၄၁။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၅။ ၄၆၀။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၅။ ၁၈၉။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၅။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၄၇၉။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၄၃၂။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၉၁။ ၁၇၂။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၂၇၇။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၇၀။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၄။)

အရညာယတနုလသိသုတ္တ (န) [အရညာယတန-လုသိ + သုတ္တ] အရညာယတနုလသိ-သုတ်။ (တောမှာနေသော ရသေ့တို့ အထံသို့ ဝေပ-စိတ္တိအသုရာနှင့် သိကြားမင်းတို့ အတူတကွ သွားကြ၍ ဝေပစိတ္တိအသုရာ၏ မရိုမသေချဉ်း ကပ်ပုံနှင့် သိကြားမင်း၏ ရှိသေစွာ ချဉ်းကပ် ပုံကို၎င်း၊ ရသေ့များက မိမိတို့ခန္ဓာကိုယ်မှ အနံ့မကောင်းသဖြင့် လေအောက်မှာမနေရန် ပြောရာ၌ သီလရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ကိုယ်အနံ့ ကို နတ်တို့က ရွံ့စရာဟု သဘောမထားပါ ကြောင်းကို သိကြားမင်းက လျှောက်ထားပုံ ကို၎င်း ဟောပြော သုတ်။) သဂါထာဝဂ္ဂ-

သံယုတ္တပါဠိ၊ ၁၁-သံယုတ်၊ ၁-ဝဂ်၊ ၉-သုတ်။
သံ၊ ၁။ ၂၂၈။

အရညာရာမ (တိ) [အရည+အာရာမ] တော
ဟူသော မွေ့လျော်ရာဌာနရှိသော၊ တော၌
နေခြင်းကို မွေ့လျော်သော၊ သူ။ ဗုဒ္ဓါ၊ ၈ နာမ
အရညဇ္ဈာသယာ အရညာရာမာ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။
၁၂၈။ ဒီ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၅၂။ မ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၂။ ဥဒါန၊ ၄။
၃၆၉။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၀၇။ အရညံ အာရာ-
မော အာရမိတဗ္ဗဌာနံ ဧတေသန္တိ အရညာ-
ရာမာ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၁၆၄။

အရညာဝါသ (ပု) [အရည+အာဝါသ] တော
ကျောင်း။ ကေသွိံ အရညာဝါသေ တိံသ
ဘိက္ခု၊ ဝသန္တိ။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂။ ၂၆၂။ (-ဥဒါန၊ ၄။
၆၄။ အပါ၊ ၄၊ ၂။ ၃၆။ ဇာ၊ ၄၊ ၁။ ၁၈၁။ ဇာ၊ ၄၊
၆။ ၈၇။)

အရညာဝါသဇနိတ (တိ) [အရညာဝါသ+
ဇနိတ] ကောကျောင်း၌ နေခြင်း - သည်
ဖြစ်စေအပ်သော-ကြောင့် ဖြစ်သော။ (အ-
ရညဝါသဇနိတ-ဟု ည-၌ ရဿသရနှင့် ရှိလျှင်
“တော၌ နေခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော” ဟု
ဥပစာ မကြံပဲ တိုက်ရိုက်ဘာသာပြန်နိုင်ခြင်း
ကြောင့် သာ၍ ကောင်း၏။) လူမို့ အဘိ-
သမ္ဘောန္တောတိ အရညာဝါသဇနိတံ သလ္လေ-
ခဝုတ္တိဟေတုကံ ဒုဿဟမ္ပိ ပစ္စယလူခံ အဘိ-
ဘဝန္တော။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၆၀။

အရဋ္ဌ (န) [န+ရဋ္ဌ] တိုင်းနိုင်ငံမဟုတ်သော-
တိုင်းနိုင်ငံ အဖြစ်မှ ပျက်စီး သွားသော -
အရပ်၊ တိုင်းပျက်၊ ပြည်ပျက် အရပ်။ ဒေဝ-
တာ အတိဝိယ ကုပိတာ ခဝံ ရဋ္ဌံ အရဋ္ဌံ
ကရိဿန္တိ။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၄၄။ (-ဇာ၊ ၄၊ ၄။ ၃၉၀။
ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၁၄၂။)

အရဋ္ဌဘဝ (ပု) [အရဋ္ဌ+ဘဝ] တိုင်းနိုင်ငံ
-တိုင်းပြည် - မဟုတ်တော့သည်၏-တိုင်း
ပျက် - ပြည်ပျက် - ၏- အဖြစ်။ တဿ

ဝေံအရဋ္ဌဘာဝေါသကလဇမ္ပုဒိပေပညာယိ။
ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၁၄၂။

အရဏ (တိ) [န + ရဏ] (၁) ငိုကြွေး မြည်
တမ်းကြောင်း ဖြစ်သော - သတ္တဝါတို့ကို
ကြိတ်ချေနှိပ်စက်ကြောင်း ဖြစ်သော - အရိ-
ယမဂ်၏ ဖြိုဖျက်တိုက်ခိုက်ခံရခြင်းရှိသော -
ရာဂ အစရှိသော ကိလေသာ မြို့မရှိသော -
(က) ဘုရား။ (ခ) ဘုရားရဟန္တာ။ (ဂ)
အရဏတရား။ (ထို အရဏတရားတို့ကား -
(၁) အရဏာ မွေ့စသော အဘိဓမ္မာပါဠိ
တော်၌ ဟောတော် မူအပ်သော ကုသိုလ်
ဝိပါက် ကြိယာ စိတ် စေတသိက် ရုပ် နိဗ္ဗာန်
တရားများ၊ (၂) အရဏဝိဘင်္ဂသုတ်၌ ဟော
တော် မူသော အရဏတရား ၉-ပါး၊ ၎င်း
၉-ပါးကို အရဏဝိဘင်္ဂသုတ္တ-ပုဒ်၌ ကြည့်။
(၃) ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ပါဠိတော်၌ ဟောတော်
မူအပ်သော အရဏ (အရဏဝိဟာရ) တရား
သုံးပါး၊ ၎င်းသုံးပါးကို အရဏဝိဟာရပုဒ်၌
ကြည့်။ (၄) နေတ္ထိ ၄၇-၌ ဟောတော်မူ
အပ်သော နိဗ္ဗာန်၊ (၅) နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၃၄-၌
ဖွင့်ပြ အပ်သော အလုံးစုံသော ကုသိုလ်
အဗျာကတသမာဓိ၊ တနည်း လောကုတ္တရာ
သမာဓိ။ ဤသို့စသည်ဖြင့် ထိုထိုပါဠိတော်
တို့၌ အရာဌာနအားလျော်စွာ အရဏတရား
တို့ကို အမျိုးမျိုး ဟောတော်မူသည်။) (၂)
ဒုက္ခ၊ ဥပါယာတ၊ ဥပါယာသ၊ ပရိဋ္ဌာဟ-ဟု
သောငိုကြွေးမြည်တမ်းကြောင်း “ရဏ” မရှိ
သောတရား (အရဏဝိဘင်္ဂသုတ်လာ အရဏ
တရား ၉-ပါး)။ (၃) အရဏ (အရဏီယ) နတ်။
(၁) (က) ယဒါဟံ လောကသရဏံ၊ အရဏံ
အရဏန္တရံ။ အပါ၊ ၂။ ၂၂၇။ (ခ) ကေသုဓ
အရဏာ လောကေ ... သမဏိဓ အရဏာ-
လောကေ။ သံ၊ ၁။ ၄၂။ အရဏာတိ နိက္ခိလေ-
သာ...သမဏာတိ ခိဏာသဝသမဏာ။ တေ
ဟိ ကေန္တေန အရဏာ နာမ။ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၉၅။
ရဏန္တိ ကန္တန္တိ တေဟိတိ ရဏာ၊ ရာဂါဒ-

ယော။ တေဟိ အဘိဘူတတာယ ဟိ သတ္တာ နာနပ္ပကာရံ ကန္တန္တိ ပရိဒေဝန္တိ။ တေ ပန သဗ္ဗသော နတ္ထိ တေသံ ရဏာတိ အရဏာ၊ နိက္ခိလေသာ ခိဏာသဝါ။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၄၁။

(ဂ) အရဏာ ဓမ္မာ။ အဘိ၊ဓ။၁၃။ ကတမေ ဓမ္မာ အရဏာ၊ ကုသလာဗျာကတာ ဓမ္မာ ကာမာဝစရာ ဂ္ဂပါဝစရာ အဂ္ဂပါဝစရာ အပရိယာပနာ ဝေဒနာက္ခန္ဓော... ဝိညာဏက္ခန္ဓော သဗ္ဗဉ္စ ရူပံ အသင်္ခတာ စ ဓာတု၊ ဣမေ ဓမ္မာ အရဏာ။ အဘိ၊ဓ။၂၅၅။ ရဏန္တိ တေဟိတိ ရဏာ၊ ယေဟိ အဘိဘူတာ သတ္တာ နာနပ္ပကာရေန ကန္တန္တိ၊ တေသံ ရာဂါဒိနံ တေ အဝိဝစနံ၊... တေနာကာရေန နတ္ထိ တေသံ ရဏာတိ အရဏာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၃။ ရဏသဒ္ဓေါ ဝါ ရာဂါဒိရေက္ခသု နိဗ္ဗဋ္ဌော ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ရဏံ ဝါ ယုဒ္ဓံ၊ “ကာမာ တေ ပဌမာ သေနာ”တိ ဝေမာဒိကာ စ အကုသလာ သေနာ အရိယမဂ္ဂယုဒ္ဓေန ဇေတဗ္ဗတ္တာ သယုဒ္ဓတ္တာ “သရဏာ”တိ ဝုစ္စန္တိတိ။ မူလဋီ၊၁။၅၅။ ရာဂါဒယော ဟိ ရဏန္တိ သတ္တေ စုဏ္ဏန္တိ ပိဋေန္တိတိ ရဏာ၊... နတ္ထိ တေသံ ရဏာတိ အရဏော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆။ (-မ၊၃။၂၇၈၊ ၂၇၉၊၂၈၀။ အဘိ၊ဓ။၂၉၈။ အဘိ၊ဝိ၊၆၈၊ ၇၄၊၁၀၃၊၂၉၈၊၃၀၅-၆။ နေတ္ထိ။၇၄၊၆၅။ မ၊ဋ္ဌ ၄။၁၉၃။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၂၂။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၁၂၀၊ ၁၃၄။ မ၊ဋီ၊၃။၃၉၂။ နေတ္ထိ၊ဝိ။၂၀၅။)

(၂) တတြ ဘိက္ခဝေ... အဒုက္ခော ဧသော ဓမ္မော အနုပသာတော အနုပါယာသော အပရိဋ္ဌာဟော သမ္မာပဋိပဒါ၊ တသ္မာ ဧသော ဓမ္မော အရဏော။ မ၊၃။၂၇၈-၉၊ ၂၈၀။ ပါဠိယံ ပန “သဒုက္ခော ဧသော ဓမ္မော”တိအာဒိနာ အာဂတတ္တာ ကာမသုခါနုယောဂါဒယောပိ “သရဏော”တိ ဝုတ္တာတိ ဒုက္ခာဒိနံ ရဏဘာဝေါ တဒ္ဓိဗ္ဗတ္တကသဘာဝါနံ အကုသလာနံ သရဏတာစ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အရဏောတိအာဒိနံ ပဒါနံ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန

အတ္တော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ မ၊ဋီ၊၃။၃၉၂။ အရဏဝိဘင်္ဂသုတ္တေ ပန သဒုက္ခာ သဉ္ဇပသာတာ သဉ္ဇပါယာသာ သပရိဋ္ဌာဟာ မိစ္ဆာပဋိပဒါဘူတာ ကာမသုခါနုယောဂါဒယော “သရဏာ”တိ ဝုတ္တာတိ ဒုက္ခာဒိနံ ရဏဘာဝေါ တဒ္ဓိဗ္ဗတ္တကသဘာဝါနံ အကုသလာနံ သရဏတာ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ မူလဋီ၊၁။၅၅။ (၃) အရဏန္တိ-ကြည့်။

အရဏဉ္စဟ (ပ) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အရဏဉ္စဟ-စကြဝတေးမင်း။ (အသောကပူဇက-ထေရ်၏ အလောင်း။ ဤကမ္ဘာမှ ၃၇-ကမ္ဘာထက်၌ ဖြစ်ခဲ့သော စကြဝတေးမင်းတည်း။) သတ္တတိ သမိတော ကပ္ပေ၊ သောဠသ အရဏဉ္စဟာ (အရဏဉ္စဟာ၊ သိ)။ သတ္တရတနသမ္ပန္နာ၊ စက္ကဝတ္တိ မဟဗ္ဗလာ။ အပါ၊၁။၂၂၂။

အရဏန္တ (ပ) [အရဏ+အန္တ] (အရဏာ ဓမ္မာဟူသော မာတိကာပုဂံဖြင့် ဟောအပ်သော) အရဏ-အဆုံးရှိသော တရား။ ဓမ္မေတိ ကုသလာဒိအရဏန္တေ။ မူလဋီ၊၁။၂၄။ (-မူလဋီ၊ ၃။၂၃။ အနုဋီ၊၃။၃၀။)

အရဏန္တဂ (တိ) [အရဏ+အန္တ+ဂမ္ပ+ကို] ငိုကြွေးမြည်တမ်းကြောင်းဖြစ်သော ကိလေသာမရှိရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်တော်မူသော (မြတ်စွာဘုရား)။ (သုတ္တန္တ၊ဝနန္တ-စသည်တို့၌ကဲ့သို့ ဤ ‘အရဏန္တဂ’ပုဂံ၌ အန္တ-သည် အနက်မရှိ)။ အရဏန္တဂ-ကြည့်။

အရဏန္တဂ္ဂ (တိ) [အရဏ+အန္တ+ဂမ္ပ+ရ] ငိုကြွေးမြည်တမ်းကြောင်းဖြစ်သောကိလေသာမရှိရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်တော်မူသော (မြတ်စွာဘုရား)။ ယဒါဟံ လောကသရဏံ၊ အရဏံ အရဏန္တဂ္ဂံ (အရဏန္တဂံ၊သျှာ)။ အပါ၊၂။၂၂၇။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၁၃၈။

အရဏပဋိပဒါ (ထိ) [အရဏ+ပဋိပဒါ] ရာဂစသော ကိလေသာမရှိသောအကျင့်။ အရ-

ဏပဋိပဒံ ပဋိပဋိဿာမာတိ ဝေံ ဟိ ဝေါ
ဘိက္ခဝေ သိက္ခိတဗ္ဗံ။ မ၊ ၃။ ၂၈၀။ အရဏ-
ဝိဘင်္ဂသုတ္တန္တ-လည်း ကြည့်။ (အရဏပဋိပဒါ
၉-ပါးကို အရဏဝိဘင်္ဂသုတ္တ-ပုဒ်၌ ကြည့်။)

အရဏဘာဝ (ပု) [အရဏ+ဘာဝ] အရဏမည်
သည်၏ အဖြစ်၊ သုတ္တန္တဒေသနာယ ဝါ
ပရိယာယကဏ္ဍဘာဝတော နိပ္ပရိယာယ-
တော သရဏဘာဝေါ ဝိယ အရဏဘာဝေါပိ
အကုသလဓမ္မာနံ ယေဝ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၈၉။

အရဏဝဏ္ဏီ (ပု) [အရဏ+ဝဏ္ဏ+ဤ] အရဏိ-
ယ-နတ်တို့နှင့်တူသောအဆင်းရှိသော။ “အရ-
ဏဝဏ္ဏီ ပဿာသသိ”တိပိ ပါဠိ။ အရဏန္တိ
(အရဏဝဏ္ဏီတိ ?) အရဏိယေဟိ ဒေဝေ-
ဟိ သဒိသဝဏ္ဏော အရိယာဝကာသောတိ
အတ္ထော။ ပေတ၊ ၄။ ၁၉၆။

အရဏဝိဘင်္ဂ (ပု) [အရဏ+ဝိဘင်္ဂ] အရဏ
ဝိဘင်္ဂတရား၊ ကိလေသာမရှိသော အကျင့်
တရားတို့ကို အကျယ်ဝေဘန်ပြရာ ဒေသနာ
တော်။ အရဏဝိဘင်္ဂ* ဝေါ ဘိက္ခဝေ ဒေ-
သေဿာမိ။ မ၊ ၃။ ၂၇၃။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၃၆။

အရဏဝိဘင်္ဂသုတ္တ (န) [အရဏဝိဘင်္ဂ+သုတ္တ]
အရဏဝိဘင်္ဂသုတ်။ (၁) ကာမချမ်းသာကို
ရောင်ရှားခြင်း။ (၂) အတ္တကိလေသအကျင့်
ကို မကင်းခြင်း။ (၃) သမ္မာဒိဋ္ဌိ-စသော မဂ္ဂင်
ရှစ်ပါးဟူသော မဇ္ဈိမပဋိပဒါတရား။ (၄)
ပုဂ္ဂိုလ်စွဲအားဖြင့် မြောက်ပင်ခြင်း၊ နှိပ်ကွပ်
ခြင်း မပါပဲ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန်အားဖြင့် ဟုတ်မှန်
သော သဘောတရားတို့ကို ဟောပြောခြင်း။
(၅) ပဌမဈာန်သုခ အစရှိသော ဈာန်ချမ်း
သာ။ (၆) ကုန်းတိုက်မှုကို ရောင်ရှား၍ အ
ခါကာလအားလျော်စွာ ကွယ်ရာ၌ ပြောဆို
အပ်သော အကျိုးရှိ ဟုတ်မှန်သောစကား။
(၇) အကျိုးရှိစေလို၍ အခါကာလအား
လျော်စွာ မျက်မှောက်၌ ကဲ့ရဲ့ပြစ်တင် ပြော

ဆိုအပ်သော အကျိုးရှိဟုတ်မှန်သောစကား။
(၈) အဆောတလျင် မပြောပဲ ဖြေးဖြေး
ပြောဆိုခြင်း။ (၉) ဤအရပ်ဒေသမှ စကား
အသုံးအနှုန်းသာ မှန်သည်ဟု ဒေသ အစွဲ
အလမ်း မထားပဲ ထိုထို အရပ်ဒေသအား
လျော်စွာ ပြောဆို သုံးနှုန်းခြင်း။ ဤသို့အား
ဖြင့် ကိလေသာ ကင်းကွာသော ၉-ပါးသော
အရဏတရား (အရဏပဋိပဒါတရား) တို့ကို
အကျယ်အားဖြင့် ဟောပြော သုတ်။ ဥပရိ-
ပဏ္ဏာသပါဠိ၊ ၄-ဝဂ်၊ ၉-သုတ်။ မ၊ ၃။ ၂၇၃။
ဝေံ မေ သုတန္တံ အရဏဝိဘင်္ဂသုတ္တံ။ မ၊ ၄။
၄။ ၁၆၂။ (-မ၊ ၄။ ၃။ ၃၉၂။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၈၉။)

အရဏဝိဘင်္ဂသုတ္တန္တ (န) [အရဏဝိဘင်္ဂ+
သုတ္တန္တ] အရဏဝိဘင်္ဂသုတ်။ ယာ စ အ-
ရဏဝိဘင်္ဂသုတ္တန္တေ ဘဂဝတာ ဒေသိတာ
အရဏပဋိပဒါ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၃၆။

အရဏဝိဟာရ (န) [အရဏ+ဝိဟာရ] အရဏ-
ဝိဟာရတရား၊ ကိလေသာလည်း မရှိ၊ အထူး
ထူး အပြားပြား များစွာသော ဆန့်ကျင်
ဖက် အကုသိုလ် တရားတို့ကို ပယ်ရှား
ကြောင်းလည်း ဖြစ်သော တရား။ (၁)
ဒဿနာဓိပတေယျ-ဟု ခေါ်ဝေါ် အပ်သော
ဝိပဿနာပညာ။ (၂) သန္တဝိဟာရာဓိဂမ-ဟု
ခေါ်ဝေါ်အပ်သော အရဟတ္တဖလသမာ-
ပတ္တိပညာ။ (၃) ပဏိတာဓိမုတ္တတာ-ဟု ခေါ်
ဝေါ်အပ်သောဖလသမာပတ္တိပုဗ္ဗဘာဂပညာ။
ဤသုံးပါးကို အရဏဝိဟာရ-ဟု ခေါ်သည်။
နိဒ္ဒေသဝါရ (ပဋိသံ၊ ၉၄) မှ ပဌမဈာန် စသည်
တို့နှင့် အရဏဝိဘင်္ဂသုတ်မှ အရဏပဋိပဒါ
တရား ၉-ပါးတို့ကို ပဏိတာဓိမုတ္တတာ-၌ သွင်း
ယူရမည်ဟု ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၃၆-၌ မိန့်ဆိုသည်။

ဒဿနာဓိပတေယျံ သန္တော စ ဝိဟာရာ-
ဓိဂမော ပဏိတာဓိမုတ္တတာ ပညာ အရဏ-
ဝိဟာရေ ဉာဏံ။ ပဋိသံ၊ ၂။ (ဤ ဒဿနာဓိ-
ပတေယျ-စသော သုံးပါးကို အရဏဝိဟာရ-

ဟု၎င်း၊ အရကဝိဟာရဉာဏ်-ဟု၎င်း နှစ်မျိုး ခေါ်နိုင်၏။ အရကဝိဟာရဉာဏ်-နှင့် ယှဉ်ကြည့်။) အရကဝိဟာရဉာဏ် ကေနဋ္ဌေန အရကဝိဟာရဉာဏ်၊ ပဌမေန ဈာနေန နိဝရဏေ ဟုတိတိ အရကဝိဟာရဉာဏ်...။ ပဋိသံ။ ၉၄။ အရကဝိဟာရဉာဏ် နိက္ခိလေသဝိဟာရေ။ နဂါဒယော ဟိ ရကန္တိ သတ္တေ စုဏ္ဏန္တိ ပိဋ္ဌေန္တိတိ ရကော၊ ရကန္တိ ဧတေဟိ သတ္တာ၊ ကန္တန္တိ ပရိဒေဝန္တိတိ ဝါ ရကော၊ ဝိဝိဓေ ပစ္စုဒ္ဓိကမဗ္ဗေ ဟရန္တိ ဧတေနာတိ ဝိဟာရေ။ တသ္မိံ အရကေ ဝိဟာရေ။ ပဋိသံ၊ ၉၁။ ၃၆။ (-ပဋိသံ၊ ၉၁။ ၂၇။ အပါ။ ၇၇။) အရကဝိဟာရိလည်း ကြည့်။

အရကဝိဟာရဉာဏ (န) [အရကဝိဟာရ + ဉာဏ]
 (က) အရကဝိဟာရ-တရား၌ ပါဝင်သော ဉာဏ်။ (ခ) အရကဝိဟာရ-မည်သောဉာဏ်။
 (က).... သုတမယေ ဉာဏ်.... ဘယတုပဋ္ဌာနေ ပညာ အာဒိနဝေ ဉာဏ်။ ပဋိသံ၊ ၁။ ဤ၌ “သုတမယေ”ကို ပဋိသံ၊ ၉၁။ ၁၃-၌ ပစ္စတ္တဝစနမေတံ-ဟု၎င်း၊ “အာဒိနဝေ”ကို ပဋိသံ၊ ၉၁။ ၂၀-၌ ဘုမ္မဝစနမေတံ-ဟု၎င်း၊ “ဘယတုပဋ္ဌာနေ”ကို ပစ္စတ္တဘုမ္မ နှစ်မျိုးလုံးအားဖြင့် ၎င်း အရာဌာနအားလျော်စွာ ဖွင့်၏။ အရကဝိဟာရေ ဉာဏ်-၌ တသ္မိံ အရကေ ဝိဟာရေ ဟု ဘုမ္မတ္ထဖွင့်၏။ ထို့ကြောင့် အရက ဝိဟာရေ ဉာဏ် အရကဝိဟာရဉာဏ်-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဉာဏ်ကို၎င်း၊ ဉာဏ်နှင့်ယှဉ်သော တရားများကို၎င်း အရကဝိဟာရ ဟု ခေါ်ပြီးလျှင် ထိုအရကဝိဟာရ တရားတို့၌ အပါအဝင်ဖြစ်သော ဉာဏ်ကို အရကဝိဟာရဉာဏ်-ဟု ခေါ်သည်။ ဥပမာ မဂ္ဂင်ရစ်ပါး၌ အပါအဝင် ဖြစ်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိကို “မဂ္ဂေ ဉာဏ်၊ အာသဝါနံ ခယေ ဉာဏ်-ဟု ခေါ်သကဲ့သို့တည်း။ (ခ) စာသွားစာလာနှင့် သဘာဝအဓိပ္ပါယ်ကို၎င်း၊ ပဋိသံ၊ ၁။ ၇၂-မှ အနိစ္စာနုပဿနာ နိစ္စသည် ဟုတိတိ အရကဝိဟာရေ-စသော ဝစနတ္ထ

များကို၎င်း ထောက်၍ ဉာဏ်ကို အရကဝိဟာရ-ဟု ခေါ်သင့်ကြောင်းကား ထင်ရှားပြီး ဖြစ်၏။ ဣမဿ ဉာဏဿ အနန္တရံ အရကဝိဟာရဉာဏာဒိနိ စတ္တာရိ ဉာဏာနိ ဥဋ္ဌိဋ္ဌာနိ။ ပဋိသံ၊ ၉၁။ ၂၇။ ဝိပဿနာဖလသမာပတ္တိ ပဏီတာမိမ္မတ္တိဝသေန တိဓာ အရကဝိဟာရဉာဏ် ဥဋ္ဌိသိတွာ ကသ္မာ ဈာနသမာပတ္တိယောဝ အရကဝိဟာရဉာဏ် နိဋ္ဌိဋ္ဌာ။ ပဋိသံ၊ ၉၁။ ၂၇။

အရကဝိဟာရဉာဏနိဋ္ဌေသ (ပ) [အရကဝိဟာရဉာဏ + နိဋ္ဌေသ] အရကဝိဟာရ-ဉာဏ်ကို အကျယ်ချဲ့၍ ပြဆိုရာ - စကားဝါကျများ - အပိုင်းအခန်း။ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိ၊ ၁-ဝဂ်၊ ၁-ကထာ၊ ၃၃-နိဋ္ဌေသ။ ပဋိသံ၊ ၉၃-၄။ အရကဝိဟာရဉာဏနိဋ္ဌေသေ အနိစ္စာနုပဿနာဖလယော ဝုတ္တတ္တာ။ ပဋိသံ၊ ၉၁။ ၂၇။

အရကဝိဟာရသီလ (တိ) [အရကဝိဟာရ + သီလ] ကိလေသာမရှိသော - ကိလေသာကင်း၍ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်စွာ - နေထိုင်ကျင့်သုံးခြင်း အလေ့ရှိသော၊ ပုဂ္ဂိုလ် (အရကဝိဟာရ-တရားဖြင့် နေသောပုဂ္ဂိုလ်) အရကဝိဟာရိမ္မိ အရကဝိဟာရသီလေ။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၂၉။

အရကဝိဟာရိအင်္ဂ (န) [အရကဝိဟာရိ + အင်္ဂ] အရကဝိဟာရိ-ပုဂ္ဂိုလ်၏ အကြောင်းအင်္ဂါတရား၊ (အရကဝိဟာရတရား)။ သတ္တာ ပန နိရောဓာ ဝုဋ္ဌိတော အရကဝိဟာရိအင်္ဂေန ဒက္ခိဏေယျဂေန စာတိ ဒွိဟဂေဟိ သမန္နာဂတံ ဧကံ သာဝကံ အာဏာပေသိ။ အံ၊ ၉၁။ ၁၇၄။ ထေရ၊ ၉၁။ ၂။ အပါ၊ ၉၁။ ၂။ ၃၃။ အရကဝိဟာရိအင်္ဂေန ဒက္ခိဏေယျအင်္ဂေန စ တဒဂ္ဂံ ပတ္တော။ ထေရ၊ ၉၁။ ၂။

အရကဝိဟာရိတ္ထေရ (ပ) [အရကဝိဟာရိ + ထေရ] အရကဝိဟာရိ ထေရ၊ ကိလေသာမရှိသော - ကိလေသာကင်း၍ သန့်ရှင်းစွာ နေထိုင်ကျင့်သုံးခြင်း အလေ့ရှိသော - ထေရ်။

တဿ ကိရ အရကဝိဟာရီတ္ထေရဿ သန္တိကေ
ဓမ္မံ သောတံ အာရဒ္ဓကာလတော ဗဒ္ဓာယ...
စိတ္တံ ဥဒပါဒိ။ ထေရါဋ္ဌာ၁။၂၂။

အရကဝိဟာရီ (တိ) [အရကဝိဟာရ+ဤ]
အရကဝိဟာရီ-ပုဂ္ဂိုလ်၊ ကိလေသာမရှိသော
-ကိလေသာအညစ်အကြေးကင်း၍ သန့်ရှင်း
စင်ကြယ်စွာ - နေထိုင်ကျင့်သုံးခြင်း အလေ့ရှိ
သော၊ ပုဂ္ဂိုလ်။ (က) အရကဝိဟာရအကျင့်
တရားဖြင့် နေသောပုဂ္ဂိုလ်။ (ခ) (အရက-
ဝိဟာရ-တရားတွင် အပါအဝင် ဖြစ်သော)
မေတ္တာဖြင့် နေသောပုဂ္ဂိုလ်။ (က) အရက-
ဝိဟာရီနံ ယဒိဒံ သုဘူတိ။ အံ၊၁။၂၄။ အရက-
ဝိဟာရီနန္တိ နိက္ကိလေသဝိဟာရီနံ။ ရဏန္တိ ဟိ
ရာဂါဒယော ကိလေသာ ဝုစ္စန္တိ၊ တေသံ
အဘာဝေန နိက္ကိလေသဝိဟာရော အရကဝိ-
ဟာရော နာမ။ သော ယေသံ အတ္ထိ၊ တေ
အရကဝိဟာရီနော။ အံ၊၄။၁။၁၇၃။ (-
နေတ္ထိ။၁၂၀။ မ၊၄။၄။၁၉၃။ ထေရါဋ္ဌာ၁။၂၈။
ပရိသံ၊၄။၁။၃၇။) (ခ) ပုညဿ ခေတ္တံ အရက
ဝိဟာရီ၊ ဒေဝမနုဿာနဉ္စ ဒက္ခိဏေယျာ။
ပေတ။၁၀၅။

အရကသုတ္တ (န) [အရက+သုတ္တ] အရကသုတ်၊
(မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ကိလေသာ မရှိ
သော အရကပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ကြပါသနည်း
စသည်ဖြင့် နတ်က မေးလျှောက်၍ ရဟန္တာ
ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ကိလေသာမရှိသော အ-
ရကပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ကြသည် စသည်ဖြင့် ဖြေဆိုရာ
သုတ်)။ သဂါတာဝဂ္ဂ သံယုတ္တပါဠိ၊ ၁-ဒေဝ-
တာ သံယုတ်၊ ၈-ဝဂ်၊ ၁၁-သုတ်။ သံ၊၁။၄၂။

အရကီ (ကိ) (ထိ၊ပု) [အရ+အကိ။ နောက်
ထပ် 'ဤ' ပစ္စည်းဆင့်လျှင် 'ဤ' ကာရန္တ'ဖြင့်
အရကီ-ဟု ဖြစ်၏။ ယံ ကဋ္ဌံ ကဋ္ဌန္တရေနာဂ္ဂိ-
နိပ္ပါဒနတ္ထံ ဆံသတော၊ တသ္မိံ နိမ္မန္တဒါရမ္ပိ
အရကီ။ အရ ဂမနေ၊ အကိ။ ဤမ္ပိ အရကီ။
ဓာနံ၊၄။၄၁၉။ ကောဒိဝုတ္တိ။၆၂-လည်း ကြည့်။]

မီးပွတ်ခုံ၊ မီးပွတ်ကျည်၊ (မီး တောက်လာ
အောင် အချင်းချင်း ပွတ်ဖို့ရာ အောက်ခံ
သစ်သားနှင့် အထက်မှ သစ်သား)။ ခါရီတိ
အရကီကမဏ္ဍလသုဇာဒယော တာပသပရိ-
က္ခာရာ။ ဒီ၊၄။၁။၂၄၀။ ဝိမတိ၊၂။၉၈။ အ-
ရကီတိ ဟေဋ္ဌိမုပရိမဝသေန အဂ္ဂိမေနကံ အ-
ရကီဒ္ဓယံ။ ဒီ၊၄။၁။၃၀၆။ သိ၊၄။၂။၂၆၇။
ဒွိန္ဒံ ကဋ္ဌာနန္တိ ဒွိန္ဒံ အရကီနံ။ သံ၊၄။၂။၉၄
သံ၊၄။၃။၂၇၃။ ဒွိန္ဒံ အရကီနန္တိ အရေတ္တရာ-
ရကီနံ။ သံ၊၄။၂။၄၉၇။ အရကီ မန္တေတွာ
အဂ္ဂိ နိဗ္ဗတ္တေတွာ ဓူမံ ကရိံသု။ ဇာ၊၄။၄။
၂၉၀။ (-ဝိ၊၄။၄၁၃။ အပ ၁။၁၇၃။ မိလိန္ဒ။
၅၅။ မ၊၄။၂။၁၅၅။ ဝိ၊နိစ္ဆယ။၂၈၉။ ဝိ၊
နိစ္ဆယ။၄။၂။၂၁၃။ သာရတ္ထ၊၃။၄၁။ ခုဒ္ဒသိ-
က္ခာ၊၄။၂။သစ်။၃၇၄။ ရူ၊၄၁၈။) အရာရကီ၊
ဥတ္တရာရကီ - တို့လည်း ကြည့်

အရကီက (န) [အရကီ+ဣက] ပွတ်နှိပ်လေး၊
မီးထွက်အောင် ပွတ်ရာ၌ နှိပ်သောလေး။
အနာပတ္တိ ဂဏ္ဍိကာယ အရကီကေ ဝိဓေ အဉ္စ-
နိယာ။ ဝိ၊၂။၂၁၈။ အရကီကေတိ အရကီ-
ဇနကေ။ ဝိ၊၄။၃။၁၅၄။ (-ကင်္ခါ။၂၆၉။
ဝိမတိ၊၂။၉၈။ ကင်္ခါ၊၄။၄၃၀။ ဝိ နိစ္ဆယ။
၁၈၁၀။ ၎င်း၊၄။၁။၅၆၈။)

အရကီဒ္ဓယ (န) [အရကီ+ဒ္ဓယ] မီးပွတ်ခုံ၊ မီး
ပွတ်ကျည် နှစ်ခုအပေါင်း။ အရကီသဟိတ-
ကြည့်။

အရကီဒ္ဓယသံသနုနာ (တိ) [အရကီဒ္ဓယ+သံသ-
နုနာ] ပွတ်ခုံ ပွတ်ကျည်နှစ်ခုတို့၏ ပွတ်တိုက်
ခြင်း။ သံသနုနာ ဝိယ ဖဿသံသနုနံ အရ-
ကီဒ္ဓယသံသနုနာ ဝိယ ဖဿသေဝ ဝတ္ထာရမ္ပ-
ဏေသု သံသနုနာကာရေန ပဝတ္တိတော။ သံ၊
၄။၂။၄၉၇။

အရကီဇနက (န) [အရကီ + ဇနက] ပွတ်နှိပ်
လေး။ ဥတ္တရာရကီယံ ဝါ အရာရကီယံ ဝါ
အရကီဇနကေ ဝါ... န ဝနုတိ။ ဝိ၊၄။၁။၂၇၃။

အရုဏိနေကေတိ အရုဏိယာ ဓနုကေ။ ပါမိ-
တျာဒိယော။ ၁၀၁။ ကင်္ခါယော။ ၂၇၆။

အရုဏိပေါတက (ပု) [အရုဏိ + ပေါတက]
မီးပွတ်တံ၊ မီးပွတ်ခုံ၌ မီးဖြစ်လာအောင်
ပွတ်တိုက်သော တုတ်ချောင်းငယ်။ ယတော
စ ခေါ် မဟာရာဇ အရုဏိ သိယာ အရုဏိ-
ပေါတကော သိယာ အရုဏိယောတ္တကံ
သိယာ။ မိလိန္ဒ။ ၅၅။

အရုဏိမထနယောဂ (ပု) [အရုဏိ + မထန +
ယောဂ] ပွတ်ခုံ ပွတ်ကျည်ကို ပွတ်တိုက်သော
လုံလ။ ယောဂယုတ္တောတိ အရုဏိမထန-
ယောဂေန ယုတ္တော ဟုတွာ တံ ပစ္စယံ
လဘိတွာ အင်္ဂိ သမောရောဟတိ နိဗ္ဗတ္တတိ။
ဇော၊ ၄။ ၇။ ၅။

အရုဏိမန္တန (န) [အရုဏိ + မန္တန] ပွတ်ခုံ ပွတ်
ကျည်ကို ပွတ်တိုက်ခြင်း။ ကရုဏုတ္တရိယက-
ရုဏလက္ခဏာ သာရမ္ဘာ အရုဏိမန္တနတော
ဝိယ ပါဝကော ကောဓော ဇာယတေ။ စရိ-
ယာ၊ ၄။ ၁၃၇။

အရုဏိ(ဏိ)ယုဂဋ္ဌ (န) [အရုဏိ + ယုဂဋ္ဌ]
ပွတ်ခုံပွတ်ကျည်အစုံ။ အရုဏိသဟိတ-ကြည့်။

အရုဏိယောတ္တက (န) [အရုဏိ + ယောတ္တက]
မီးပွတ်ရာ၌ အသုံးပြုသောကြိုး၊ မီးပွတ်ကြိုး။
ယတော စ ခေါ် မဟာရာဇ အရုဏိ သိယာ၊
အရုဏိပေါတကော သိယာ၊ အရုဏိယော-
တ္တကံ သိယာ။ မိလိန္ဒ။ ၅၅။

အရုဏိသဏ္ဌပန (န) [အရုဏိ + သဏ္ဌပန] ပွတ်ခုံ
ပွတ်ကျည်ကို - ကောင်းစွာထားရာ - မီး
ပွတ်ဖို့အတွက် ပြင်ဆင်ရာ - အခါ။ ဇောတိ
သမာဒဟိတုကာမတာယ အရုဏိသဏ္ဌပန-
တော ပဋ္ဌာယ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၀။ သယံ သမာ-
ဒဟန္တသ အရုဏိသဏ္ဌပနတော ပဋ္ဌာယ။
ကင်္ခါ။ ၂၄၀။

အရုဏိ(ဏိ)သဟိတ (န) [အရုဏိ(ဏိ) + သဟိ-
တ] အတူတကွဖြစ်သော - အတူတကွ အစုံ
တွဲဖက် ထားအပ်သော - ပွတ်ခုံ ပွတ်ကျည်။
(အရုဏိ-ပုဒ်၌ ပြခဲ့သော သာဓကများအရ
ပွတ်ခုံ ပွတ်ကျည် နှစ်ခုလုံးပင် အရုဏိပုဒ်၏
ဟောနက်များ ဖြစ်၏။ သဟိတ-ပုဒ်ကား
အရုဏိယုဂဋ္ဌ-၌ ယုဂဋ္ဌ-ပုဒ်ကဲ့သို့ ဝိသေသနမျှ
သာတည်း။ ထို့ကြောင့် ဤ“အရုဏိသဟိတ”
ပုဒ်သည် ဝိသေသန ပရနိပါတ ကမ္မဓာရယ-
သမာသ်ပုဒ်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှား၏ ပြုလတ္တံ့
သော ပါမိတ်ယောဇနာ၌ ကား အရုဏိ-
အရ ပွတ်ခုံကိုသာယူ၍ သဟိတ-ပုဒ်ကို ပွတ်
ကျည်အနက်ဟောဖြစ်အောင် ဝစနတ္ထကြံပြီး
လျှင် ၎င်း ၂-ပုဒ်ကို ဒွန်သမာသ်ကြံထား၏။
သဟိတ-ပုဒ်၏ ပွတ်ကျည် အနက်ဟော
ဖြစ်နိုင်-မဖြစ်နိုင် စဉ်းစား သင့်သည်။) န
အရုဏိသဟိတံ ဥပဋ္ဌာပေန္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃၇၅။
အယံ ဝါသိ ဣမာနိ ကဋ္ဌာနိ ဣဒံ အရုဏိ-
သဟိတံ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၇၀။ အရုဏိသဟိတန္တိ
အရုဏိယုဂဋ္ဌံ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၄၀၀ အရုဏိယုဂဋ္ဌန္တိ
ဥတ္တရာရုဏိ အရာရုဏိတိ အရုဏိဒွယံ။ ဝိ၊ ၄။
၂။ ၃၅၄။ အရုဏိသဟိတေန အင်္ဂိ နိဗ္ဗတ္တေ-
တွာ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၄။ ဓမ္မေ၊ ၄။ ၁။ ၄၂၉။ အရိ-
ယတိ အင်္ဂိနိပ္ပါဒနတ္ထံ စံသိယတိ ဧတ္ထာတိ
အရုဏိ၊ ဟေဋ္ဌာ နိမန္တနိယဒါရ။ အရုဏိ စ
သဟိတော စ အရုဏိသဟိတော။ ပါမိတ်၊
ယော၊ ၁။ ၁၄။ ကတ္တရယဋ္ဌိ ဥပါဟနာ အရုဏိ-
သဟိတံ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၇၃။ ကင်္ခါ။ ၂၆၄။ အရုဏိ-
သဟိတန္တိ အရုဏိယုဂဋ္ဌံ၊ ဥတ္တရာရုဏိ အရာ-
ရုဏိတိ အရုဏိဒွယန္တိ အတ္ထော။ ကင်္ခါ၊ ၄။
သင်္ခ။ ၄၂၇။ ထဝိကတော အရုဏိသဟိတာနိ
နိဟရိတွာ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၉၄။ အရုဏိသဟိတေ
မထိယမာနေ။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၃၇။ (-ထေရ၊
ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၄။ ဇော၊ ၄။ ၁။ ၂၂၇။ ဇော၊ ၄။ ၄။ ၂၇။
ဇော၊ ၄။ ၅။ ၄၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။

၂။၂၁၅။ ဝိနယာလင်္ကာရ၊၂။၁၆၁။ ဝိသင်္ဂ-
ဟ။၇၇။)

အရဏီဟတ္ထ (တိ) [အရဏီ+ဟတ္ထ] ပွတ်ခုံပွတ်
ကျည် လက်၌ရှိသော၊သို့၊ ပွတ်ခုံပွတ်ကျည်
-လက်စွဲထားသူ-ကိုင်ထားသူ။ အရဏီနရ-
ကြည့်။

အရဏီ (ထိ) အရဏီ-ကြည့်။

အရဏီဒ္ဓယ (န) [အရဏီ+ဒ္ဓယ] ပွတ်ခုံပွတ်ကျည်
နှစ်ခုတို့၏အပေါင်း။ အရဏီ၊ အရဏီသဟိတ-
တို့ ကြည့်။

အရဏီနရ (ပု) [အရဏီ+နရ] ပွတ်ခုံ ပွတ်ကျည်
-လက်၌ ရှိသော-လက်စွဲ ထားသော-ကိုင်
သော-လူ နာမတ္ထမာနော အရဏီနရန။
ဇာ၊၂။၂၃၄။ နာမတ္ထမာနောတိ နာပိ အရ-
ဏီဟတ္ထေန နရေန အမတ္တိယမာနော နိဗ္ဗတ္တ-
တိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၅၇။

အရဏီမတ္တန (န) [အရဏီ+မတ္တန(=မတ္တ+ယ)]
ပွတ်ခုံ ပွတ်ကျည်ကို ပွတ်တိုက်ခြင်း။ အရဏီ-
မတ္တနာ ဝိယ ပါဝကော ကောဓော ဇာယတိ။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၇။

အရဏီယ (တိ) [အရ+အနိယ] (က) ဖောက်-
အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ (ခ) ပြု-အပ်
-သင့်-ထိုက်-သော။ ပိုင်းခြား၍ သိ-
ပယ်စွန့်-မျက်မှောက်ပြု-ပွားစေ-အပ်-သင့်
-ထိုက်-သော။ (ဂ) ဆည်းကပ်-ကိုး
ကွယ်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ (ဃ)
ဧကန်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သည်၏အဖြစ်။
(ပဉ္စမိ တော-ပစ္စည်းသက်သော ဟိတ်ပုဒ်ဖြစ်
သောကြောင့် ထုံးစံအတိုင်း ဘာဝဗ္ဗဓာန
ကြံ၍ “အဖြစ်”ဟု ပြည့်စွက် ဘာသာပြန်
သည်။) (င) သိ-အပ်-သင့်-ထိုက်-သည်
၏ အဖြစ်။ (စ) ချဉ်းကပ်-အပ်-သင့်-
ထိုက်-သည်၏ အဖြစ်။ (ဆ) အဝဉ်လိုက်-
နောက်ကလိုက်-အပ်သည်၏ အဖြစ်။ (ဇ)

ဆည်းကပ်-ကိုးကွယ်-အပ်-သင့်-ထိုက်-
သည်၏ အဖြစ်။ (ဈ) အရဏီယ-မည်သော
(နတ်)။

(က) ဖောက် - အပ် - သင့် - ထိုက် -
သော။ တဉ္စိ ဟေတုဝသေန အရဏီယံ ဂန္တဗ္ဗံ
ပတ္တဗ္ဗံ၊ တသ္မာ အတ္ထောတိ ဝုစ္စတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊
၂။၃၇၀။ အတ္တနာ အရဏီယော ပတ္တဗ္ဗော
အတ္ထော အတ္တတ္ထော။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၄၇။ အံ၊ဋီ၊
၃။၅၇။ (ခ) ပြု-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော
ပိုင်းခြား၍ သိ - ပယ်စွန့် - မျက်မှောက်ပြု
-ပွားစေ-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ အတ္တ-
ဟိတကာမေဟိ အရဏီယာနိ ကရဏီယာနိ ..
အရိယသစ္စာနိ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၃၃။ (ဂ)
ဆည်းကပ်-ကိုးကွယ်-အပ်-သင့်-ထိုက်-
သော။ ဟိတကာမေန.... တသ္မာ ယေဟိ
ဂုဏေဟိ သော အရဏီယော ဟောတိ၊
သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၆။ (ဃ) မှသုတ္တနိ ဋ္ဌ-နှင့်လည်း
ယှဉ်ကြည့်။ (လ) ဧကန်-အပ်-သင့်-
ထိုက်-သည်၏ အဖြစ်။ ပဋိပက္ခသမုစ္ဆန္တန-
ဝသေန အရဏီယတော ပတ္တဗ္ဗတော....အရိ-
ယော၊ ဝိဟာဧကေ။ ဝီ၊ဋီ၊၃။၂၁၇။ (င)
သိ-အပ် - သင့်-ထိုက်-သည်၏ အဖြစ်။
ဥေယျံ ဟိ ဉာဏေန အရဏီယတော
အတ္ထောတိ ဝုစ္စတိ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၀။ အရ-
ဏီယတော အဝဂန္တဗ္ဗတော အတ္ထော ဝုစ္စတိ
သုတ္တဒေသနာယ ဝတ္ထု။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၁၈။
သော ဟိ အတ္တနော ပစ္စယပ္ပန္နေဟိ အရဏီ-
ယတော ဥပဂန္တဗ္ဗတော ဉာဏေန ဝါ ဉာတဗ္ဗ-
တော အတ္ထောတိ ဝုစ္စတိ။ အနု၊ဋီ၊၃။၂၆၅။
(- ဉဒါန၊ဋ္ဌ၊၁၂၀။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၈၁၁၉။
မ၊ဋီ၊၁။၉၁။ မ၊ဋီ၊၂။၁၁၄။ အံ၊ဋီ၊၃။၆၀။
အနု၊ဋီ၊၂။၆၁။) (စ) ချဉ်းကပ်-အပ်-သင့်
-ထိုက်-သည်၏ အဖြစ်။ တံ သဗ္ဗံ အရဏီ-
ယတော အတ္ထောတိ ဝုစ္စတိ။ အရဏီယတော
နာမဥပဂန္တဗ္ဗတော။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၂၀၁။ အရဏီ-
ယတော ဥပဂန္တဗ္ဗတော အနုဇာတဗ္ဗတော

(အနုဋ္ဌာတဗ္ဗတော၊ မူကွဲ) အတ္ထော။ သိ၊ ငို၊ သစ်၊ ၂။ ၅၉။ (-ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၇၂။ သံ၊ ငို၊ ၂။ ၁၁။) (ဆ) အစဉ်လိုက်-နောက်ကလိုက်-အပ်သည်၏ အဖြစ်။ အတ္တနော ဖလေန အရဏိယတော အနုဂန္ထဗ္ဗတော ကာရဏမ္ပိ အတ္ထောတိ ဝုစ္စတိ။ မ၊ ငို၊ ၂။ ၆၆။ ဖလေနော အရဏိယတော ကာရဏံ အတ္ထော။ သံ၊ ငို၊ ၁။ ၂၇၁။ (ဇ) ဆည်းကပ်-ကိုးကွယ်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သည်၏ အဖြစ်။ သဒေဝကေန စ လောကေန အရဏိယတော ဗုဒ္ဓါ စ ဝုစ္စန္တိ ... အရိယာ။ မ၊ ငွ၊ ၁။ ၂၂။ သံ၊ ငွ၊ ၂။ ၂၃၁။ အဘိ၊ ငွ၊ ၁။ ၃၇၄။ စုဋ္ဌနိ၊ ငွ၊ ၇၀။ ပဋိသံ၊ ငွ၊ ၂။ ၅၁။ အရဏိယတောတိ ပယိရူပါသိတဗ္ဗတော။ မ၊ ငို၊ ၁။ ၆၂။ သံ၊ ငို၊ ၂။ ၂၀၂။ (-ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၇၁။ ၃၁၆။ သုတ္တနိ၊ ငွ၊ ၂။ ၁၅၆။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၃။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၃။ အံ၊ ငို၊ ၁။ ၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ငို၊ ၁။ ၂၇၈။ နေတ္ထိ၊ ငို၊ ၁။ ၁၂။) (ဈ) အရဏိယ မည်သော(နတ်) အရဏဝဏ္ဏိကြည့်။

အရဏိယဋ္ဌ (ပ) [အရဏိ + အတ္တ] သိအပ်သော အနက်။ ဉာဏေန ယာထာဝတော အရဏိယဋ္ဌေန အတ္ထော။ သံ၊ ငို၊ ၁။ ၁၂၁။

အရဏိယတ္ထ (န) [အရဏိယ + ထ] (က) သိ-အပ်-သင့်-ထိုက်-သည်၏ အဖြစ်။ (ခ) ဆည်းကပ်-ကိုးကွယ်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သည်၏ အဖြစ်။ (က) အဝိတထဘာဝေန ဝါ အရဏိယတ္တာ အဓိဂန္ထဗ္ဗတ္တာ အရိယံ သစ္စန္တိပိ အရိယသစ္စ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၇၁။ အဝိတထဘာဝေန ဝါ အရဏိယတ္တာ အဝဂန္ထဗ္ဗတ္တာ အရိယာနိ။ သိ၊ ငို၊ သစ်၊ ၁။ ၃၂။ (-မူလ၊ ငို၊ ၂။ ၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ငို၊ ၂။ ၁၉၂။) (ခ) သဒေဝကေန လောကေန အရဏိယတ္တာ အရိယာ။ အဘိ၊ ငွ၊ ၃။ ၃၉။ အရဏိယတ္တာတိ ပယိရူပါသိတဗ္ဗတ္တာ။ မူလ၊ ငို၊ ၃။ ၃၄။

အရဏိယပုဂ္ဂလ (ပ) [အရဏိယ + ပုဂ္ဂလ] ဆည်းကပ်-ကိုးကွယ်-ထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်။ သ-

ဒေဝကေဟိ ဝါ လောကေဟိ “သရဏံ ပရာယဏ”န္တိ အရဏိယပုဂ္ဂလော ဥပဂန္ထဗ္ဗပုဂ္ဂလော။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၁။ ၂၇၇။

အရဏိယဘာဝဒီပန (န) [အရဏိယ + ဘာဝ + ဒီပန] ဆည်းကပ်-ကိုးကွယ်-ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ သဒေဝကေန စ လောကေန အရဏိယဘာဝဒီပနတော။ နေတ္ထိ၊ ငို၊ ၁၂။

အရဏိသဟိတ (န) [အရဏိ + သဟိတ] အရဏိသဟိတ-နှင့် အနက်တူ၊ ၎င်းပုဒ်-ကြည့်။

အရဏိသဟိတာဘိမဗ္ဗန (န) [အရဏိသဟိတ + အဘိမဗ္ဗန] အတူတကွဖြစ်သော - နှစ်ခုအတူတဲထားအပ်သော - ပွတ်ခုံ ပွတ်ကျည်နှစ်ခုကို ဖိနှိပ်ပွတ်တိုက်ခြင်း။ အာယတနသန္ဓေနတော ဖဿော ဇာယတိ၊ အရဏိသဟိတာဘိမဗ္ဗနတော အဂ္ဂိ ဝိယ။ အဘိ၊ ငွ၊ ၂။ ၁၈၆။

အရတ (တိ) [န + ရတ] တဏှာဖြင့်မမွေ့လျော် - မွေ့လျော်မှုဟူသော တဏှာမရှိ - သော၊ သူ (ရဟန်း)။ အရတော သ ဟိ တိက္ခ။ သံ၊ ၁။ ၁၈၈။ အရတောတိ တဏှာရတိရဟိတော။ သံ၊ ၁။ ၂၄၇။

အရတနာကရ (ပ) [န + ရတနာကရ] ရတနာတို့ - ဖြစ်ရာ - ပေါ်ထွက်ရာ - မဟုတ်သော အရပ်။ အပိ အနာယတနေသုပိ အရတနာကရေသု ရတနာနိ။ ဥပုဇ္ဈန္တိ။ ဇာ၊ ငွ၊ ၂။ ၃၇၁။

အရတိ (ထိ) [န + ရတိ] (၁) ပျော်မွေ့ဖွယ် မဟုတ်သော။ (မိဋ္ဌသဒိသာ-ဟု ဖြစ်နှင့် ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဘာဝသာဓ်နက် မပြန်ပဲ ကမ္မသာဓ်နက် ပြန်သည်။) (၂) မပျော်မွေ့ခြင်း။ (က) သုခိတသတ္တဝါတို့၏ စည်းစိမ်ဥစ္စာ စသည်တို့နှင့် ပြည့်စုံနေခြင်းကို ဝမ်းမမြောက်နိုင်၊ ပစ္စုပ္ပန်နိုင် ခြင်း၊ ငြူစူခြင်း။ (ခ) တောကျောင်း၊ သမထဝိပဿနာတရား၊ သာသနာတော်-စသည်တို့၌ မပျော်မွေ့ခြင်း၊ ပျင်းရိ

ခြင်း။ (ဂ) ရောဘေး-စသည်တို့ကြောင့် အိမ်
ယာ တည်ထောင် လူတို့ဘောင်၌ မပျော်
မွေ့ခြင်း။ သံဝေဂ အစွမ်းဖြင့် ငြီးငွေ့ ထိတ်လန့်
ခြင်း။ (ဃ) စိတ်မချမ်းသာခြင်း။ စိတ်ဆင်း
ရဲခြင်း စုက္ခ။

(၁) အရတိ ဒါနိ သာ မမ (အရတိ မယု
သာ အဟု။ သံ+မ)။ သံ၊ ၁။ ၁၂၉။
ထေရီ၊ ၃၈၆။ အပါ၊ ၂။ ၂၃၅။ ယံ ကာမရတိ
ရမိတဗ္ဗံ သေဝိတဗ္ဗံ ကတော ဝေသိ၊ သာ
ဒါနိ မမ နိရတိဇာတိကတ္တာ မိဋ္ဌသဒ္ဓိသာ။
ထေရီ၊ ၄။ ၆၇။ (၂) (က) (ခ) အရတိ စိတ္တံ
ပရိယာဒါယ ဌာသတိ ... နိဿရဏံ ဟေတု
အာရုသော အရတိယာ၊ ယဒိဝံ မုဒိတာ
စေတောဝိမုတ္တိ။ ဒီ၊ ၃။ ၂၀၆။ အဘိ၊ ၄။ ၁။
၂၃၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၁၂။ သတ္တာနံ သမ္ပတ္တိယာ၊
ပန္နသေနာသနေသု၊ အဓိကုသလေသု စ
အသဟနံ အရမဏံ အရတိဣန္ဒြေံ သင်္ဂဟံ
ဂစ္ဆတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၉။ ၃၈၀။ အဓိ-
ကုသလေသုတံ သမထဝိပဿနာဓမ္မေသု။
အံ၊ ၄။ ၁။ ၇၇။ (- မ၊ ၃။ ၈၇။ အံ၊ ၂။
၃၉၀။ မ၊ ၄။ ၁။ ၉၉။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၁၀၈။ နေတ္တိ၊
ဝိ၊ ၁၆၄။) (ခ) န စ န အရတိ သဟေယျ။
မ၊ ၁။ ၄၀။ အရတိတိ အဓိကုသလေသု
ဓမ္မေသု ပန္နသေနာသနေသု စ ဥက္ကဏ္ဍာ။
မ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၄။ အရတိ ဘတ္တသမ္ပဒေါ၊ သံ၊
၁။ ၇။ ဇာ၊ ၂။ ၁၇၀။ (ဤ၌ သ-ဂိုဏ်း န-
ဂိုဏ်း ရှောင်လိုသောကြောင့် အရတိ-ဟု ဒီသ
နှင့် ရှိသည်။ မူရင်းပါဠိကား ရဿနှင့်သာ
တည်း။) အရတိတိ အကုသလပက္ခာ ဥက္ကဏ္ဍိ-
တတာ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၄။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၇၁။ အရ-
တိံ စ ရတိံ စာတိ သာသနေ အရတိံ
ကာမဂုဏေသု စ ရတိံ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၇။
(-မ၊ ၂။ ၄၁၁။ သံ၊ ၁။ ၅၃။ သံ၊ ၃။ ၉၁။ အံ၊
၁။ ၃။ ၃၃၇။ အဘိ၊ ၁။ ၃၆၅။ ဓမ္မ၊ ၇။ ၃။ သုတ္တ-
နိ၊ ၃။ ၂၀။ ၃၄၂။ မဟာနိ၊ ၁။ ၃။ ၇၃။ ဗုဒ္ဓဝံ၊
၃၁၄။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၆၂။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၈၈။ မ၊ ၄။ ၁။

၃၀၀။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၄။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၇။ အံ၊
၄။ ၁။ ၂၆။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၈။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၃၂၂။
အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၄၇။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၉။ ပရိသံ၊
၄။ ၂။ ၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၂။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၄၄၈။
ဥဒါန၊ ၄။ ၁။ ၁၁၃။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၆၄။ ၃၄၀။
သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၃၉၁။ ၁၇၁။ ၁၉၁။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂။
၅၈။ ထေရီ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၈။ ထေရီ၊ ၄။ ၂။ ၅၂၂။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁။ ၂၆။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၄၂။ သာရတ္ထ၊
၃။ ၁၄၂။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၈၉။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၇။ မ၊ ၄။
၁။ ၂၆၃။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၄။ ၂၈၃။ သံ၊ ၄။ ၂။
၄၁၆။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၇၇။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၄။ ၁။ ၆၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၀။)

(ဂ) ဩသာနေတွေဝ ဗျာရဓ္မေ၊
ဒိသ္ဗာ မေ အရတိ အဟု။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၄၄။
မဟာနိ၊ ၃။ ၂၃။ မေ အရတိတိ ယာ အရတိ
ယာ အနဘိရတိ ယာ အနဘိရမဏာ ယာ
ဥက္ကဏ္ဍိတာ ယာ ပရိတသိတာ။ မဟာနိ။
၃။ ၂၄။ ဥက္ကဏ္ဍိတောသ္မိ ဗာဠံ၊ အရတိ မံ
သောမဒတ္တ အာဝိသတိ... အဇ္ဈေဝါဟံ ပဗ္ဗ-
ဇိဿာမိ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၈။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၇။ (-
မိလိန္ဒ၊ ၃။ ၁။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၈၂။ မဟာနိ၊
၄။ ၃၇၇။) (ဃ) သဝေ ရောဒေ ကိသာ
အဿံ၊ တတ္ထ မေ ကိံ ဖလံ သိယာ။ ဉာတိ-
မိတ္တသုဟဇ္ဇာနံ၊ ဘိယျော နော အရတိ
သိယာ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၂၂။ ပေတ၊ ၁။ ၁၃၇။ ပေတ၊
၄။ ၆၀။ တေသံ အဓိကတရာ အရတိ
သိယာ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၄။ ဉာတိမိတ္တသုဟဇ္ဇာနံ၊
ဘိယျော နော အရတိ သိယာတိ အမှာကံ
ဉာတိနံ မိတ္တာနံ သုဟဒယာနဉ္စ မမ သော-
စနေန ဘာတု မရဏဒုက္ခတော ဘိယျောပိ
အရတိဒုက္ခမေဝ သိယာတိ။ ပေတ၊ ၄။ ၆၀။

အရတိ (ထိ) [န + ရတိ။ အရတိ + တု] အရတိ-
မည်သော နတ်သွီး။ (မာရ်နတ်၏ သွီးသွီး
ယောက်တို့တွင် တယောက်ဖြစ်သည်။ ဤ
နတ်သွီး၏ အမည်ကို “အရတိ” ဟု ဒီသဖြင့်
လည်း တွေ့ရသည်။ အရတိ-ကြည့်) အထ

ခေါ် တဏှာ စ အရတိ စ ရဂါ စ မာရဓိ-
တဏှေ...တေနုပသကံမိံ သု။ သံ၊၁။၁၂၅-က။
(- သုတ္တနိ။၄၀၉။ မဟာနိ။၁၄၀။ အံ၊၄။
၁။၃၃၅။ ဓမ္မ၊၁။၁၃၀။ ဓမ္မ၊၄။၂။၁၃၀။
ဥဒါန၊၄။၃၄၇။ မဟာနိ၊၄။၂၆၃။ ဇာ၊၄။၁။
၉၁။)

အရတိ (ကြိ) [အရ + အ + တိ] ချဉ်းကပ်
တတ်၏။ ကပ်ရောက်တတ်၏။ ယထာကမ္မံ တံ-
တံဂတိယော (တာ တာ ဂတိယော၊ အံ၊၄။)
အရန္တိ ဥပဂစ္ဆန္တိတိ အရိယာ၊ သတ္တာ။ သံ၊
၄။၁။၁၂၆။ အံ၊၄။၂။၃၀၆။

အရတိ (က၊ကြိ) [အရ + ဧ + တိ၊ ဧ-
ပစ္စည်းကျေ။] ဖြစ်စေတတ်၏။ တံ တံ ကိရိယံ
အရတိ ဝတ္ထေတိတိ ဥတု။ ဒီ၊၄။၃။၄၅။
က၊၄။၄။၁၅၇။ တံ တံ သတ္တကိစ္စံ အရတိ
ဝတ္ထေတိတိ ဥတု။ နိတိ၊၁။၁၅၉။

အရတိတာ (တိ) [အရတိ + တာ] မွေ့လျော်
ခြင်း မရှိသူ၏ အဖြစ်၊ မမွေ့လျော် - မပျော်
ရွှင် - သော အခြင်းအရာ၊ အမူအရာ။ ပန္နေ-
သ ဝါ သေနာသနေသု အညတရညတရေသု
ဝါ အဓိကုသလေသု ဓမ္မေသု အရတိ အရ-
တိတာ။ အဘိ၊ဝိ။၃၆၅။ ယာ အရတိ အရ-
တိတာ။ မဟာနိ။၃၉၄။ သံ၊၄။၃။၁၇၇။ အံ၊
၄။၁။၂၆။ သုတ္တနိ၊၄။၂။၃၉။ အရတိတာတိ
အရမဏာကာရော။ အဘိ၊၄။၂။၄၆၀။ မဟာ-
နိ၊၄။၄၀၈။ သံ၊၄။၂။၄၁၆။

အရတိနိဒ္ဒေသ (ပု) [အရတိ + နိဒ္ဒေသ] အရတိ-
ပုဒ်၏ အကျယ် နိဒ္ဒေသ၊ အရတိ-ပုဒ်ကို
အကျယ်ဖွင့်ဆိုရာ စကားဝါကျ။ အရတိ-
နိဒ္ဒေသေ ပန္နေသုတိ ဓူရေသု၊ ဝိဝိတ္ထေသု
ဝါ။ အဘိ၊၄။၂။၄၆၀။

အရတိပစ္စတ္တိကပ္ပဟာန (န) [အရတိ + ပစ္စတ္တိက
+ ပဟာန] အရတိ-တည်းဟူသော ဆန့်ကျင်
ဖက်ကို ပယ်ခြင်း။ (ဤ၌ အရတိ-၏ဆိုလို

ရင်းကို အရတိ (၂) (က) (ခ) အနက်
ကြည့်။) မုဒိတာယ အရတိပစ္စတ္တိကပ္ပဟာနေန
(အဝေရံ)။ ပဋိသံ၊၄။၂။၁၅၃။

အရတိပဋိပက္ခ (တိ) [အရတိ + ပဋိပက္ခ] အ-
ရတိ-မနှစ်သက်ခြင်း - ဒေါသ၊ ဒေါမနဿ-
၏ ဆန့်ကျင်ဖက် ဖြစ်သော။ ပါမောဇ္ဇန္တိ
အရတိပဋိပက္ခာ ပီတိ။ ပဋိသံ၊၄။၁။၉၆။

အရတိဗဟုလ (တိ) [အရတိ + ဗဟုလ] များစွာ
မမွေ့လျော်ခြင်း ရှိသော၊ သူ။ ဣဓေကစော
သဗ္ဗသင်္ခါရေသု ဥဗ္ဗေကဗဟုလော ဟောတိ
ဥတ္တာသဗဟုလော ဥက္ကဏ္ဌဗဟုလော အ-
ရတိဗဟုလော။ ပဋိသံ၊၃။၁။ ဒီ၊၄။၃။၁၁၅။
သံ၊၄။၁။၁၁၃။ အံ၊၄။၁။၄၁၆။ မုဒိတာ အ-
ရတိဗဟုလဿ၊ ဥပေက္ခာ ရာဂဗလဝဿ
ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ။ အဘိ၊၄။၁။၂၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။
၃၁၄။ (-ဝိ၊၄။၃။၁၁၇။ သံ၊၄။၁။၁၆၄။)

အရတိရတိ (တိ) [အရတိ + ရတိ] ဝဋ်မှ ထွက်
မြောက်ကြောင်း သမထဝိပဿနာ အကျင့်
တရား၌ မမွေ့လျော်ခြင်း၊ ကာမဂုဏ်တို့၌
မွေ့လျော်ခြင်း။ ဥပ္ပန္နံ အရတိရတိ အဘိ-
ဘုယျ အဘိဘုယျ ဝိဟရေယျ။ အံ၊၃။
၃၆၁။ အရတိရတိသဟ-လည်း ကြည့်။

အရတိရတိသဟ (ပု) [အရတိရတိ + သဟ။ ပန္န-
သေနာသနေသု အဓိကုသလေသု စ အရတိ
ကာမဂုဏေသု စ ရတိ သဟတိ အဘိဘဝ-
တိတိ အရတိရတိသဟော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၄။၁။
၁၃၀။] တောကျောင်း၊ သမထဝိပဿနာ
အကျင့်တရား-တို့၌ မမွေ့လျော်ခြင်း၊ ကာမ
ဂုဏ်တို့၌ မွေ့လျော်ခြင်းကို ဖိစီးလွှမ်းမိုးနိုင်
သော၊ သူ။ အရတိရတိသဟော အဿံ။ မ၊
၁။၄၀။ အရတိရတိသဟော အဿန္တိ အ-
ရတိယာ စ ရတိယာ စ သဟော အဘိ-
ဘဝိတာ အဇ္ဈောတ္တမိတာ ဘဝေယျ။ ဧတ္ထ စ
အရတိတိ အဓိကုသလေသု ဓမ္မေသု ပန္န-
သေနာသနေသု စ ဥက္ကဏ္ဌာ။ ရတိတိ ပဉ္စ-

ကာမဂုဏရတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၄။ အရတိရတိ-
သဟော (အံ၊၃။၃၆၁)တိ နေက္ခမ္မပတ္တိယာ
ကာမဂုဏေသု ရတိယာ စ သဟော အဘိ-
ဘဝိတာ အဇ္ဈောတ္တရိတာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂၂။
(-မ၊၃။၁၃၉။ အံ၊၁။၃၃၇။ အံ၊၃။၁၁၅။
ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၂၁၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၅၇။
၃၆၇။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၂၉၃။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊
၂။၂၇၆။)

အရတိရတိသဟနတာ (ထိ) [အရတိရတိ+
သဟန+တာ] တောကျောင်း၊ သမထဝိ-
ပဿနာအကျင့်တရားတို့၌ မမ္မေလျော်ခြင်း၊
ကာမဂုဏ်တို့၌ မမ္မေလျော်ခြင်းကို-လွမ်းမိုး-
နိုင်ပုံနှင့်-နိုင်သည်၏အဖြစ်။ ခန္တိသောရစူပုဋိ-
လာဘော အရတိရတိသဟနတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။
၂၇၁။ အရတိရတိသဟနတာဒိနဉ္စ (သံသိဒ္ဓိ-
ယာ မဟာနိသံသာ စ) ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊
၁။၂၉၈။ ပန္နသေနာသနေသု အဓိကုသလေ-
သု စ အရတိယာ၊ ကာမဂုဏေသု ရတိယာ စ
သဟနတော အဘိဘဝနတော အရတိရတိ-
သဟနတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၄၅။

အရတိဝန္တု (တိ) [အရတိ+ဝန္တု] မမ္မေလျော်
ခြင်းရှိသော၊ မမ္မေလျော်မှု မရှိသော၊ သူ။
ယေန ခေါ ဇီဝက ဓုဂေန ယေန ဒေါသေန
ယေန မောဟေန ဝိဟေသဝါ အဿ၊ အရ-
တိဝါ အဿ၊ ပဋိသံဝါ အဿ။ မ၊၂။၃၄။

အရတိဝိက္ခမ္ဘန (န) [အရတိ+ဝိက္ခမ္ဘန] မမ္မေ
လျော်ခြင်းကို - ခွါခြင်း - ဖယ်ရှားခြင်း။
မုဒိတာယ အရတိဝိက္ခမ္ဘနဝသေန။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊
၁။၂၃၇။

အရတိဝိသာတပစ္စုပဋ္ဌာန (တိ) [အရတိ+
ဝိသာတ+ပစ္စုပဋ္ဌာန] (၁) မမ္မေလျော်ခြင်း
ကို ပယ်ဖျောက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်
ရှေး၍ ထင်တတ်သော။ (၂) အရတိ၏
ပျောက်ငြိမ်းခြင်းကို ဖြစ်စေ တတ်သော။

(အဋ္ဌသာ၊သျှ)။ (၁) (၂) (မုဒိတာ) အ-
နိဿာယနရဿ၊ အရတိဝိသာတပစ္စုပဋ္ဌာ-
နာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၃၁။ စူဠနိ၊
ဋ္ဌ၊၁၀၉။ သတ္တာနံ သမ္ပတ္တိယာ ပန္နသေနာသ-
နေသု အဓိကုသလဓမ္မေသု စ အသဟနံ
အရမဏံ အရတိလူစေဝ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတိ၊
တဿာ ဝိဟနနာကာရေန ပစ္စုပတ္တိတိ၊
တဿ ဝါ ဝိသာတံ ဝုပသမံ ပစ္စုပဋ္ဌပေတိတံ
အရတိဝိသာတပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။
၃၇၉၊၃၈၀။

အရတိဝိဇမ္ဘိကာ (ထိ) [အရတိ + ဝိဇမ္ဘိကာ]
တောကျောင်း၊ သမထဝိပဿနာတရားတို့၌
မမ္မေလျော်ခြင်းဟူသော အရတိ၊ ကိုယ်လက်
ဆန့်တန်းကြောင်းဖြစ်သော ပျင်းရိမှုဟူသော
ဝိဇမ္ဘိကာ။ ဥဘယမ္ပိ အရတိဝိဇမ္ဘိကာဒိသု
အယောနိသောမနိသိကာရပဋ္ဌာနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။၉၉။ အရတိ ပန္နသေနာသနေသု အဓိ-
ကုသလဓမ္မေသု စ အရောစနာ။ ဝိဇမ္ဘိကာ
ဝိဇမ္ဘနသင်္ခါတဿ ကာယဒဋ္ဌလ္လဿ ကာရ-
ဏဘူတာ သင်္ကလေသပ္ပဝတ္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။
၁၅၀။

အရတိဝိနောဒန (န) [အရတိ + ဝိနောဒန]
မမ္မေလျော်ခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း။ သမာ-
ပတ္တိဝိပဿနာနံ အရတိဝိနောဒနအဝိဇ္ဇာပဒါ-
လနာဒိ ဥပါယော။ ဒိ၊ဋီ၊၁။၁၀၄။ သမာပတ္တိ-
ယာ အရတိဝိနောဒနံ ဥပါယော။ သိ၊ဋီ၊သစ်၊
၁။၃၀၇။ (-ဒိ၊ဋီ၊၂။၂၃၃။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၇၄။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၇၈။)

အရတိဝုပသမ (ပ) [အရတိ+ဝုပသမ] အရ-
တိ၏ ငြိမ်းပျောက်ခြင်း။ အရတိဝုပသမော
တဿာ သမ္ပတ္တိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။
၃၁၁။

အရတိသဟတ္ထ (န) [အရတိ + သဟ + ထွ]
တောကျောင်း၊ သမထဝိပဿနာတရားတို့၌

မဗ္ဗေလျော်ခြင်းကို - လွမ်းမိုး - နိပ်နင်း - နိုင် သည်၏အဖြစ်။ အရတိဿဟ-ကြည့်။

အရတိသုတ္တ (န) [အရတိ+သုတ္တ] အရတိသုတ်။ အရတိ၊ ဝိဟိံသာ၊ အဓမ္မစရိယာ-ဟူသော တရားသုံးပါးနှင့် ၎င်းတရားသုံးပါးတို့ကို ယယ် သတ်ကြောင်းဖြစ်သောမုဒိတာ၊ အဝိဟိံသာ၊ ဓမ္မစရိယာ-ဟူသော တရား သုံးပါးတို့ကို ဟောပြုရာသုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ ပါဠိ၊ ၆-နိပါတ်၊ ၁၀-ဝဂ်၊ ၇-သုတ်။ အံ၊ ၂။ ၃၈၉။

အရတိဿဟ (တိ) [အရတိ+ဿဟ+အ] တော ကျောင်း၊ သမထ ဝိပဿနာ တရားတို့၌ မဗ္ဗေလျော်ခြင်းကို - လွမ်းမိုး - နိပ်နင်း - နိုင် - သော။ သူ။ ဓိရော အရတိ သဟတိ။ ဓိရော ဟိ အရတိဿဟော။ အံ၊ ၁။ ၃၃၇။ အရတိသဟတ္တာ ဟိ သော ဓိရော နာမ၊ တဿ အရတိ သဟတိတိ အတ္ထော။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၈၈။

အရတိ (ထိ) [န+ရတိ+ဤ။ နတ္ထိ ရတိ ယဿာ အတိတ္တတ္တာ၊ ဤ-သက်။ ဝိပိ၊ ဓာန်။ အရတိ+ ဤ။ ? ပရေသံ ကုသလဓမ္မေသု အရတိ ကရောတိတိ အရတိ။ ဓာန်၊ ၄။ ၄၃။ အရတိ- မည်သော နတ်သမီး။ (မာရ်နတ်၏ သမီး) တဏှာ'ရတိ ရဂါဓိတု။ ဓာန်၊ ၄၃။ အထဿ တဏှာ အရတိ ရဂါတိ ဣမာ တိဿော မာရ- ဓိတရော... နိသိန္နံ ဒိသ္မာ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၈။ အရတိ-ဟု ရသဖြင့်လည်း ရှိ၏။ အရတိနှင့် ယှဉ်ကြည့်။

အရတိသုတ္တ (န) [အရတိ+သုတ္တ] အရတိသုတ်။ အရှင်ဝဂီသထေရ်သည် မိမိသန္တာန်၌ တဏှာ ရာဂကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော (သာသနာ တော်၌) ပျင်းရိသည့်စိတ်ကို ယယ်ဖျောက်၍ ပျော်ရွှင်စိတ်ပေါ်ပေါက်လာစေသော အချိန် အခါဝယ် “ဤမည် ဤမည်သော ပုဂ္ဂိုလ်များ သာ ရဟန်းဟု ခေါ်ဆို သင့်ကြောင်း” စသည်ကို ဂါထာ စကားဖြင့် ဟောကြား

မြွက်ဆိုရာသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ သင်္ဂါထာ- ဝဂ္ဂ သံယုတ္တပါဠိ၊ ၈-ဝဂ်သံသယုတ်၊ ၂-သုတ်။ သံ၊ ၁။ ၁၈၈။

အရတ္တ (တိ) [န+ရတ္တ] ရာဂဖြင့် မတပ်မက် သော၊ သူ။ သာ တတ္ထ အရတ္တာ တတြ အနဘိရတာ ဗဟိဒ္ဓါ သံယောဂံ နာကခံတိ။ အံ၊ ၂။ ၄၄၁။ နန ရတ္တဉ္စေဝ အရတ္တဉ္စေဝ ဗုဒ္ဓဉ္စေဝ အဒုဋ္ဌဉ္စေဝ မုဋ္ဌဉ္စေဝ အမုဋ္ဌဉ္စေဝ။ အဘိ၊ က။ ၁၈၄။ အမုဋ္ဌ-လည်း ကြည့်။

အရထက (တိ) [န+ရထ+က] ရထားမစီး သော၊ သူ။ အနဿကော အရထကော၊ ဓီသ- မဒ္ဒါနမာဂတော။ ဇာ၊ ၂။ ၃၃၀။ အရထကော- တိ အယာနကော။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၂၈၅။

အရနေမိ (ပု) [ယာဒိစ္စာကနာမ်] အရနေမိ-မည် သော ဂိုဏ်းဆရာကြီး။ ဘူတပုဗ္ဗံ ဗြာဟ္မဏ (ဘိက္ခုဝေ) .. အရနေမိ နာမ သတ္တာ အဟောသိ။ အံ၊ ၂။ ၃၂၆။ ၅၀၀။ အရနေမိ စ ဗြာဟ္မဏော။ အံ၊ ၂။ ၃၂၇။

အရန္တရ (န) [အရ + အန္တရ] အကန့်-ဘီး ထောက်-တို့၏ အကြား။ တဿ နာဘိ- ယောပိ ပါကဋာ ဟောန္တိ၊ အရာပိ အရန္တ- ရာနိပိ နေမိယောပိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၆။ အရန္တ- ရာနိတိ အရဝိဝရာနိ တံတံ အရာနံ ဝေမဇ္ဈ- ဌာနာနိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၀။

အရန္တိ (ကြိ) အရတိ? (အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၆) ကြည့်။

အရဘာဝ (ပု) [အရ+ဘာဝ] သံသရာစက် အကန့်၏ အဖြစ်။ ကထံ တေသံ သင်္ခါရာဒိနံ အရဘာဝေါ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂။ ၁၈။ ဣဒံ သင်္ခါ- ရာဒိနံ ဒသန္တံ အရဘာဝေန ကေတ္တံ သမာ- ရောပေတူတိ ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၅။

အရမဏ (န) [န+ရမု+ယ] တောကျောင်း စသည်တို့၌ မဗ္ဗေလျော်ခြင်း။ အရတိ (၂) အနက်နှင့် အရတိဝိသုတပစ္စုပဋ္ဌာန-ကြည့်။

အရမဏဌာန (န) [အရမဏ+ဌာန] မဗ္ဗေ
လျော်ရာ-အရပ်-နေရာ။ ဘိက္ခု ကာမဂဝေ-
သကာနံ အရမဏဌာနမေဝ ဝိတရာဂါနံ ရမ-
ဏဌာနံ ဟောတိ။ ဓမ္မာဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၀၃။

အရမဏာကာရ (ပ) [အရမဏ+အာကာရ]
မဗ္ဗေလျော်သော အခြင်းအရာ။ အရတိတာ-
ကြည့်။

အရမန္တ (တိ) [န+ရမန္တ] မဗ္ဗေလျော်သော၊
သု။ ဝိဿာသိကညတိကဘိက္ခုနိယော ဝိနာ
ဘိက္ခုနိဘာဝေ အရမန္တဿ မာနဟကတိ-
ကဿ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၅၅။

အရမ္မ (ပ) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အရမ္မလုမျိုး။
စေလာဝကာ အာရစ္ဆာ(အရမ္မာ၊ သိ၊ ဣ) စ၊
ဩဇ္ဈာ မေသလာ ဗဟူ။ အပါ၊ ၁။ ၄၂။

အရဝစ္ဆာ (ထိ) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အရဝစ္ဆာမြစ်။
ကုက္ကုဋ္ဌဝတိပြည့်ရင် မဟာကပ္ပိနမင်းသည်
မြတ်စွာဘုရားအထံသို့ လာရာတွင် ရှေးဦးစွာ
တွေ့ရသောမြစ်။ ဗုဒ္ဓံ အာဂစ္ဆန္တော ကေ
နဒိံ ပတော “ကာ နာမေသ”တိ ပုစ္ဆိ။
အပရစ္ဆာ (အရဝစ္ဆာ၊ သိ) နာမ ဒေဝါတိ။
ဓမ္မာဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၅၅။

အရဝါဠ (ပ) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အရဝါဠ-မည်
သော နဂါးမင်း။ ကဿိရဂန္ဓာရရဋ္ဌေ သဏ္ဌာ-
ပါကသမယေ အရဝါဠော နာမ နာဂရာဇာ
ကရကဝဿိ နာမ ဝဿာပေတွာ သဿိ
ဟာရာပေတွာ မဟာသမုဒ္ဓံ ပါပေတိ။ ဝိ၊ ၄။
၁။ ၄၈။ အရဝါဠော နာဂရာဇာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၂၀၁။ စူဠနိ ဋ္ဌ၊ ၄၀။ (ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၄၉-၅၆ အာရ-
ဝါဠ-ဟု ရှိသည်။)

အရဝါဠဒဟ (ပ) [အရဝါဠ + ဒဟ] အရဝါဠ-
မည်သောအိုင်။ ဝေဟာသံ အပ္ပဂ္ဂန္ဓာ ဟိမ-
ဝတိ အရဝါဠဒဟဿ ဥပရိ ဩတရိတွာ။ ဝိ၊
၄။ ၁။ ၄၈။

အရဝါဠဒဟပိဋ္ဌိ (ထိ) [အရဝါဠဒဟ + ပိဋ္ဌိ] အရ-
ဝါဠအိုင်၏ ရေမျက်နှာပြင်။ အရဝါဠဒဟ-
ပိဋ္ဌိယံ စက်မတိပိ တိဋ္ဌတိပိ နိသိဒတိပိ
သေယျမ္ပိ ကပ္ပေတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၄၈။ အရဝါဠ-
ဒဟပိဋ္ဌိယန္တိ အရဝါဠဒဟဿ ဥဒကပိဋ္ဌိယံ။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၅၀။

အရဝိ (ကြိ) ရဝတိ (ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၁၄) - ကြည့်။

အရဝိန္ဒ (န) [အရ + ဝိဒ + အ။ အရံ ဝိန္ဒတိတိ
အရဝိန္ဒ။ ဓာနိ၊ ၄။ ၆၈၄] ကြာ၊ ကြာပင်။
ဒိဗ္ဗကမလံ လိလာရဝိန္ဒံ ကတ္တုကာမတာယ
တဝ ဟတ္ထေန ဘဉ္ဇသိ။ ဝိမာန၊ ၄။ ၃၇။ ဟု-
တာဝဟမဇ္ဈေဇာတိ၊ သမုဒိတမကရန္တမရဝိန္ဒံ။
ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၄၈။ သိ ငြိ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၈၀။ သံ၊ ၄။ ၁။
၃၉။

အရဝိန္ဒသံကာသ (တိ) [အရဝိန္ဒ + သံကာသ]
ကြာနှင့်တူသော။ ဗုလ္လာရဝိန္ဒသံကာသေ။ ..
စက္ကကိတေ ပါဒတလေ။ အပါ၊ ၂။ ၂၁၀။

အရဝိန္ဒသဟာယဗန္ဓု (ပ) [အရဝိန္ဒ + သဟာယ +
ဗန္ဓု] ကြာ၏ အဖော်သဟဲဖြစ်သော နေမင်း
၏ အဆွေ ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား။
“အာဒိစ္စဗန္ဓု”တိ အဘိဓာနံ ပဋိစ္စ “အရဝိန္ဒ-
သဟာယဗန္ဓု”တိ အာဒိန္နိ အဘိသင်္ခရေန္တိ၊
နိတိ၊ ပဒ၊ ၁။ ၁၀၂။ လောကေကဗန္ဓုမရဝိန္ဒ-
သဟာယဗန္ဓု။ ၎င်း- ၃။ ၁၉။ (နိတိ၊ ပဒ၊ သျှ။
၅၀၂-လည်း ကြည့်။)

အရဝိဝရ (န) [အရ + ဝိဝရ] အကန့်-ဘီးထောက်
-တို့၏ အကြား။ အရန္တရ-ကြည့်။

အရသ (တိ) [န + ရသ] (က) အရသာ မရှိ
သော။ (ခ) သာမဂ္ဂိရသမရှိသော။ (က)
ယထာ မဟာရာဇာ ရသော သူဒေါ အရသံ
ဝါ ရသံ ဝါ ကဓေယျ။ မိလိန္ဒ၊ ၆၅။ (ခ) အရ-
သဇာတိက၊ အရသရူပ-တို့ ကြည့်။

အရသက (တိ) [န + ရသ + က] ရသာယတန-
မရှိ - ချိုတဲ့ - သော၊ သူ။ တထာ ဣဇာပိ

“သရူပကာနံ အဂန္တကာနံ အရသကာနံ
အဖောဠဗ္ဗကာနံ” န္တိ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။
အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၃၀၈။

အရသဇာတိက (တိ) [န + ရသဇာတိ + က]
သာမဂ္ဂိရသ - ရှိခိုးခြင်း၊ ခရီးဦး ကြိုဆိုခြင်း -
စသော - သဘောမရှိသော။ အရသရူပ
(က) အနက်နှင့် ယှဉ်ကြည့်။

အရသဒိသ (တိ) [အရ + သဒိသ] အကန့်နှင့်တူ
သော။ နာဘိယာ စ နေမိယာ စ သမ္ပန္နာ
အရသဒိသာ ပစ္စယဖလဘူတေဟိ အဝိဇ္ဇာ-
တဏှာဇရာမရဏေဟိ သမ္ပန္နာ ပုညာဘိသခါ-
ရာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃၊ ၁။ ၂၂၀။

အရသပဋိသံဝေဒီ (တိ) [န + ရသ + ပဋိသံဝေဒီ]
အရသာကို ခံစားလေ့ မရှိသော။ သူ။ ဘုဉ္ဇ-
မာနော စ မုခပူရကံ အာလောပံ ကတော
အရသပဋိသံဝေဒီ တရမာနော ဘုဉ္ဇတိ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၃။

အရသဘတ္တ (န) [အရသ + ဘတ္တ] အရသာမရှိ
သောထမင်း။ တတော သူဒေါ “နတ္ထိ ဣဿ
ရညော ဇိဝှိဝိညာက” န္တိ ဒုတိယဒိဝေသေ
အရသဘတ္တံ ဥပနာမေသိ။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၁။ ၉၆။

အရသဘာဝ (ပု) [အရသ + ဘာဝ] အရသာ
မရှိသည်၏ အဖြစ်။ တတော ဝေ အရသ-
ဘာဝေန နိရသာ။ သံ၊ ၃၊ ၂။ ၁၄၀။

အရသရူပ (တိ) [န + ရသရူပ] သာမဂ္ဂိရသ-
ဟူသော သဘောမရှိသော။ (က) သာ-
မဂ္ဂိရသ ရှိခိုးခြင်း၊ ခရီးဦးကြိုဆိုခြင်း စသော
- သဘောမရှိသော။ (ခ) သာမဂ္ဂိရသ -
ရူပါရုံ-စသည်တို့ကို သုံးဆောင် ခံစားခြင်း
ကြောင့် ဖြစ်သော တဏှာနှင့် ယှဉ်သော
သောမနဿ ဝေဒနာဟူသော - သဘောမရှိ
သော။ (ဂ) သာမဂ္ဂိရသ - ရူပတဏှာ-
အစရှိသော - သဘောမရှိသော။ (က-
ခ-ဂ) အနက်အားလုံး၌ အရသရူပေါ-မှ ရသ-

အရ သာမဂ္ဂိရသ-ကိုချည်း ယူရ၏။ သို့ရာ
တွင် (က) အနက်၌ ပုဏ္ဏား၏ ဆန္ဒအရ
ရှိခိုးခြင်း-စသည်ကို “သာမဂ္ဂိရသ” ဟု ခေါ်
၍ (ခ) (ဂ) အနက်တို့၌ မြတ်စွာဘုရား၏
ဆန္ဒတော်အရ ရူပရသ၊ သဒ္ဓရသ... စသော
ရသ-တို့ကို “သာမဂ္ဂိရသ” ဟု ခေါ်၏။

(က) အရသရူပေါ ဘဝံ ဂေါတမော။
ဝိ၊ ၁။ ၂။ ယံ ပရိယာယံ သန္တာယ တံ မံ
“အရသရူပေါ” တိ ဝေဒေသိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၀၅။
ယံ လောကေ အဘိဝါဒနပစ္စုဋ္ဌာနအဉ္ဇလိ-
ကမ္မသာမိစိကမ္ပံ သာမဂ္ဂိရသောတိ ဝုစ္စတိ၊
တံ ဘောတော ဂေါတမဿ နတ္ထိ၊ တသ္မာ
အရသရူပေါ ဘဝံ ဂေါတမော အရသဇာတိ-
ကော အရသသဘာဝေါ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၀၃။
အံ၊ ၄၊ ၃။ ၁၉၉။ ယဿ အဘိဝါဒိကရဏ-
သခါတဿ သာမဂ္ဂိရသဿ ဘဂဝတိ အဘာဝံ
မညမာနော ဗြာဟ္မဏော “အရသရူပေါ” တိ
အာဟ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၆၈။ အရသရူပေါတိ
အာစာရရဟိတသဘာဝေါ။ သံ၊ ၃၊ ၁။ ၂၂၂။
(ခ) (ဂ) အရသရူပေါ သမဏော
ဂေါတမော။ ဝိ၊ ၁။ ၂။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၀၄။ (ဂ)
တဗ္ဗိဓရဿ ရူပတဏှာဒိကဿေဝ သာမဂ္ဂိ-
ရသဿ အဘာဝေန ဘဂဝါ “အရသ-
ရူပေါ” တိ ဒဿေတံ သာမဂ္ဂိရသ-သဒ္ဓဿ
ရူပရသာဒိသု ဝတ္တနပ္ပကာရံ ဒဿေန္တော
အာဟ “ဝတ္တာရမ္ပဏာဒိတိ” အာဒိ။ ဝိမတိ၊ ၁။
၆၈။ (က) (ခ) (- သံ၊ ၄၊ ၁။ ၃၀၁။)

အရသရူပတာ (တိ) [အရသရူပ + တာ] (ရှိခိုး
ခြင်း၊ ခရီးဦးကြိုဆိုခြင်း စသော) သာမဂ္ဂိ-
ရသ-သဘော မရှိသူ၏ အဖြစ်။ ဝေ ဗြာဟ္မ-
ဏော အတ္တနာ အဓိပ္ပေတံ အရသရူပတံ
အာရာပေတံ အသက္ခောန္တော ... အာဟ။
ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၀၇။ အံ၊ ၄၊ ၃။ ၂၀၂။ သာရတ္ထ၊ ၁။
၃၄၁။ ၄၁၃။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၆၉။ ဒီ၊ ၃၊ ၁။ ၄၉။
အံ၊ ၃၊ ၃။ ၂၂၂။

အရသသဘာဝ (တိ) [န + ရသသဘာဝ] သာ-
မဂ္ဂိရသ-ရှိခိုးခြင်း၊ ခရီးဦးကြိုဆိုခြင်း-စသော
-သဘော မရှိသော၊ သူ။ အရသရူပ (က)
အနက်-ကြည့်။

အရသလောမ (တိ) [န + ရသလောမ] မတို့
သော အမွေးရှိသော။ ဝိသလောမန္တိ အရသ-
လောမံ။ ဝိ၊ ငွေ၊ ၂။ ၁၃၆။

အရဟံ (ပု) [(၁) အာရကာ-ဟူသော နိပါတ်
ပုဒ်မှ အာ-နှင့် ကာ-တို့မှ အာ-ကို အ-ရသ၊
ကာ-ကို ဟံ-ပြု၊ (က-ကို ဟံ-ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်လာ။)
အာရကာတိ စေတ္တ အာကာရသ ရသတ္တက-
ကာရသ ၈ ဟကာရံ သာနုသာရံ ကတွာ
အရဟန္တံ ပဒသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သာရတ္ထ၊ ၁။
၂၁၇။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇွဲ၊ ၁။ ၂၂၀။ ၎င်း
အာရကာ-ဟူသော ပုဒ်ကို အဋ္ဌကထာတို့၌
အဝေဟောအနက် ကြံ၍ ဇီကာတို့၌ အဝေ-
ဟော အနီးဟော အနက်နှစ်မျိုး ယူသည်။
(၁) (က) (ခ) (ဂ) အနက်တို့-ကြည့်။ (၂)
အရိ + ဟန + ကံ။ အရိနံ ဟတတ္တာ အရိ-
ဟာတိ ဝတ္ထဗ္ဗေ နိရုတ္တိနယေန အရဟန္တံ
ဝုတ္တံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၁၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇွဲ၊ ၁။ ၂၂၀။
(၃) အရ + ဟန + ကံ။ သဗ္ဗေ အရေ ဟနိတိပိ
အရဟံ။ နိတိ၊ ၁။ ၃၆၂။ (၄) အရဟန္တ +
သိ။ အရဟန္တ-လည်း ကြည့်။ (၅) န + ရဟော
(ရဟ) (ဤနည်း၌ ရဟော-နိပါတ်ပုဒ် သို့
မဟုတ် “ရဟ” နာမ်ပုဒ်သည် ဆိတ်ကွယ်ရာ
အရပ်ကို ဟောသည်။) (၅) အနက် ကြည့်။
(၆) န + ရဟ (ရဟ + အ။ ရဟ-ဓာတ် စွန့်
ခြင်း အနက်ဟော။) သဗ္ဗသော န သန္တိ ဇေ-
တဿ ရဟာတိ အရဟောတိ ဝတ္ထဗ္ဗေ ဩ-
ကာရသ သာနုသာရံ အကာရာဒေသံ ကတွာ
“အရဟ”န္တံ ဝုတ္တံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၂၇။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇွဲ၊ ၁။ ၂၂၆။ (၇) န + ရဟ (ရဟ +
အ။ ရဟိ-ဓာတ် သွားခြင်း-အနက်ဟော။)]

(၁) (က) ကိလေသာတို့မှ ဝေးတော်
မူသော၊ မြတ်စွာဘုရား။ (ခ) ပညာမရှိသူ

- သူယုတ်မာ - တို့မှ ဝေးတော်မူသော၊
မြတ်စွာဘုရား။ (ဂ) ပညာရှိသူ - သူတော်
ကောင်း - တို့နှင့် နီးတော်မူသော၊ မြတ်စွာ
ဘုရား။ (၂) (ကိလေသာ) ရန်သူတို့ကို
ပယ်သတ်တော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရား။
(၃) သံသရာစက်၏ အကန့်တို့ကို ဖျက်သီး
တော် မူတတ်သော၊ မြတ်စွာဘုရား။ (၄)
(က) ပူဇော်အထူး - ပစ္စည်းလေးပါးတို့ -
ကို ခံယူတော်မူထိုက်သော၊ မြတ်စွာဘုရား။
(ခ) ချီးမွမ်းထိုက်တော်မူသော၊ မြတ်စွာ
ဘုရား။ (၅) မကောင်းမှု ပြုလုပ်ရန် ဆိတ်
ကွယ်ရာ ရှိတော်မမူသော၊ ဆိတ်ကွယ်ရာ၌
မကောင်းမှုကို ပြုလုပ်တော်မမူသော မြတ်စွာ
ဘုရား။ (၆) (က) စွန့်ပစ်ထိုက်သော - စွန့်ပစ်
ရမည်ဖြစ်သော - ကိလေသာရှိတော်မမူသော၊
စွန့်ပစ်ထိုက်သော ကိလေသာတို့ကို စွန့်ပစ်
တော်မူပြီးသော၊ မြတ်စွာဘုရား။ (ဇ)
(ရဟန္တာ၊ သေက္ခ၊ ကလျာဏပုထုဇဉ် - ဟူ
သော) သူတော်ကောင်းတို့ကလည်း မစွန့်ပစ်
အပ် - သူတော်ကောင်းတို့ကိုလည်း စွန့်ပစ်
တော်မမူတတ် - သော၊ မြတ်စွာဘုရား။ (ဂ)
စွန့်ပစ်တတ်သော သူတော်ကောင်း ရှိတော်
မမူသော၊ သူတော်ကောင်းတို့သည် စွန့်ပစ်
အပ်သည်၏ အဖြစ် (စွန့်ပစ်ခြင်း) ရှိတော်
မမူသော၊ မြတ်စွာဘုရား။ (၇) သံသရာ၌ -
တဖန်သွားလာခြင်း - တဖန်ဖြစ်ခြင်း - ရှိတော်
မမူသော၊ မြတ်စွာဘုရား။ (ဤ “အရဟံ”
ပုဒ်သည် ပြုလတ္တံ့သော “အရဟန္တ” ပုဒ်ထက်
အနက် ပိုလွန်သော်လည်း ထိုပိုလွန်သော
အနက် များလည်း မြတ်စွာဘုရားအပါအဝင်
ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်တန်ရာ
၏။ သို့သော် အဋ္ဌကထာ၊ ဇီကာ-တို့၌ မြတ်စွာ
ဘုရား၏ အရဟံ-ဂုဏ်တော်ကို မိုးမိုးအရဟန္တ-
ပုဒ်ထက် ပိုလွန်၍ ပွင့်ထွန်းသောကြောင့်
ဤ၌ မြတ်စွာဘုရားကို ပဓာနထား ပြန်ဆို

ထားသည်။) ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ...
 ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ဒိသုဒ္ဓိ။ ၂။ ဒိသုဒ္ဓိ။
 မ။ ၁။ ၄၅။ ၉။ မ။ ၂။ ၃၃၄။ သံသ။ ၂၂။ သံသ။
 ၂၉၈။ အံသ။ ၁၆၉။ ၁၈၁။ ၂၀၇။ အံသ။ ၂။ ၂၅။
 ၂၇၅။ အံသ။ ၉၈။ ၂၀၆။ သုတ္တနိ။ ၃၆၉။ အာရ-
 ကတ္တာ အရိနံ၊ အာရနဉ္စ ဟတတ္တာ၊ ပစ္စယာဒိနံ
 အရဟတ္တာ၊ ပါပကရဏေ ရဟဘာဝါတိ
 ဣမေဟိ တာဝ ကာရဏေဟိ သော ဘဂဝါ
 အရဟန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၁။ ၈၄။ ဒိသုဒ္ဓိ။
 ၁၃၃။ သုတ္တနိ။ ၄။ ၂။ ၁၆၃။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၁။ ၁၉၁။

(၁) (က) ကိလေသာတို့မှ ဝေးတော်
 မူသော၊ မြတ်စွာဘုရား။ သော တတော
 အာရကာ နာမ၊ ယဿ ယေနာသမဂီတာ။
 အသမဂီ စ ဝေါသေဟိ၊ နာထော တေနာ-
 ရဟံ မတော။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၁။ ၁၉၂။ မဟာနိဋ္ဌ။
 ၁၆၀။ ပဋိသံဠာ။ ၁။ ၁၉၇။ သာရတ္ထ။ ၁။ ၂၇။
 (ခ) ပညာမရှိသူ-သူယုတ်မာ-တို့မှ ဝေး
 တော်မူသော၊ မြတ်စွာဘုရား။ သမ္မာ န
 ပဋိပဇ္ဇန္တိ၊ ယေ နိဟိနာသယာ နရာ။ အာ-
 ရကာ တေဟိ ဘဂဝါ၊ ဓူရေ တေနာရဟံ
 မတော။ သာရတ္ထ။ ၁။ ၂၂၆။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၆။
 ဝိသုဒ္ဓိ။ ၄။ ၁။ ၂၂၅။ (ဂ) ပညာရှိသူ-သူတော်
 ကောင်း-တို့နှင့် နီးတော်မူသော၊ မြတ်စွာ
 ဘုရား။ ယေ သမ္မာ ပဋိပဇ္ဇန္တိ၊ သုပ္ပဏိတာ-
 ဓိမုတ္တိကာ။ အာရကာ တေဟိ အာသန္ဓေ၊
 တေနာပိ အရဟံ ဇိနော။ သာရတ္ထ။ ၁။ ၂၂၆။
 မ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၆။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၄။ ၁။ ၂၂၆။ (၂)
 (ကိလေသာ) ရန်သူတို့ကို ပယ်သတ်တော်မူ
 တတ်သော၊ မြတ်စွာဘုရား။ တေ စာနေန
 ကိလေသာရယော မဂ္ဂေန ဟတာတိ အရိနံ
 ဟတတ္တာပိ အရဟံ။ ယသ္မာ ဝဂါဒိသခါ-
 တာ၊ သဗ္ဗေပိ အရယော ဟတာ။ ပညာ-
 သတ္တေန နာထေန၊ တသ္မာပိ အရဟံ မတော။
 ဝိသုဒ္ဓိ။ ၁။ ၁၉၂။ မဟာနိဋ္ဌ။ ၁၆၀။ ပဋိသံဠာ။
 ၁။ ၁၉၇။ သာရတ္ထ။ ၁။ ၂၇။ (၃) သံသရာ
 စက်၏ အကန့်တို့ကို ဖျက်ဆီးတော်မူတတ်

သော၊ မြတ်စွာဘုရား။ အရာ သံသာရ-
 စက္ကဿ၊ ဟတာ ဉာဏာသိနာ ယတော။
 လောကနာထေန တေနေသ၊ အရဟန္တိ
 ပဋစ္စတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၁။ ၁၉၄။ မဟာနိဋ္ဌ။ ၁၆၀။
 ပဋိသံဠာ။ ၁။ ၁၉၇။ သာရတ္ထ။ ၁။ ၂၂၄။

(၄) (က) ပူဇော်အထူး - ပစ္စည်းလေး
 ပါးတို့-ကို ခံယူတော်မူထိုက်သော၊ မြတ်စွာ
 ဘုရား။ ပူဇာဝိသေသံ သဟ ပစ္စယေဟိ၊
 ယသ္မာ အယံ အရဟတိ လောကနာထော။
 အတ္တာနုဇ္ဈပံ အရဟန္တိ လောကေ၊ တသ္မာ
 ဇိနော အရဟတိ နာမမေတံ။ (ခ) ချီးမွမ်း
 ထိုက်တော်မူသော၊ မြတ်စွာဘုရား။ ပါသံ-
 သတ္တာ ဝါ ဘဂဝါ အရဟံ။ အက္ခရစိန္တကာ ဟိ
 ပသံသာယံ အရဟ-သမ္ဘံ ဝဏ္ဏန္တိ ... ဂုဏေဟိ
 သမိသော နတ္ထိ၊ ယသ္မာ လောကေ သဒေဝ-
 ကေ။ တသ္မာ ပါသံသိယတ္တာပိ၊ အရဟံ ခွိပဒုတ္တ-
 မော။ သာရတ္ထ။ ၁။ ၂၂၀။ ၉။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၄။ ၁။ ၂၂၈။
 (-မ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၆။) နိတိ။ ၁။ ၁၆၃။ (၅)
 မကောင်းမှု ပြုလုပ်ရန် ဆိတ်ကွယ်ရာ ရှိတော်
 မမူသော၊ ဆိတ်ကွယ်ရာ၌ မကောင်းမှုကို
 ပြုလုပ်တော်မမူသော၊ မြတ်စွာဘုရား။ ယသ္မာ
 နတ္ထိ ရဟော နာမ၊ ပါပကမ္မေသု တာဒိနော။
 ရဟဘာဝေန တေနေသ၊ အရဟံ ဣတိ
 ဝိဿတော။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၁။ ၁၉၅။ မဟာနိဋ္ဌ။
 ၁၆၁။ ပဋိသံဠာ။ ၁။ ၁၉၈။ သာရတ္ထ။ ၁။ ၂၂၅။
 (၆) (က) စွန့်ပစ်ထိုက်သော-စွန့်ပစ်ရမည်
 ဖြစ်သော - ကိလေသာရှိတော်မမူသော၊ မြတ်
 စွာဘုရား။ ပါပဓမ္မာ ရဟာ နာမ၊ သာဓူဟိ
 ရဟိတဗ္ဗတော။ တေသံ သုဠု ပဟိနတ္တာ၊
 ဘဂဝါ အရဟံ မတော။ သာရတ္ထ။ ၁။ ၂၇။
 မ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၆။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၄။ ၁။ ၂၂၆။ (ခ)
 (ရဟန္တာ၊ သေက္ခ၊ ကလျာဏပုထုဇဉ်-ဟူ
 သော) သူတော်ကောင်းတို့သည် မစွန့်ပစ်
 အပ် - သူတော်ကောင်းတို့ကို စွန့်ပစ်တော်
 မမူတတ် - သော၊ မြတ်စွာဘုရား။ ယေ တေ
 သဗ္ဗသော ပရိညာတက္ခန္ဓာ ပဟိနကိလေသာ

သဒ္ဓါသီလသုတာဒိဂုဏသမ္ပန္နာ ပုဂ္ဂလာ၊
 တေဟိ န ရဟိတဗ္ဗော န ပရိစ္ဆလိတဗ္ဗော၊ တေ
 စ ဘဂဝတာတိ အရဟံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၂၇။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၂၆-၇။ အထ ဝါ ခိဏာသ-
 ဝေဟိ သေက္ခေဟိ ကလျာဏပုထုဋ္ဌနေဟိ စ
 န ရဟိတဗ္ဗော န ပရိစ္ဆလိတဗ္ဗော၊ တေ စ
 ဘဂဝါ(ဘဂဝတာ?)တိ အရဟံ။ နိတိ၊ ၁။
 ၃၆၃။ (ဂ) စွန့်ပစ်တတ်သော သူတော်
 ကောင်းရှိတော်မမူသော၊ သူတော်ကောင်းတို့
 သည် စွန့်ပစ်အပ်သည်၏အဖြစ်(စွန့်ပစ်ခြင်း)
 ရှိတော်မမူသော၊ မြတ်စွာဘုရား။ န သန္တိ
 တေဿ ရဟာ ပရိစ္စုဇနကာ၊ နတ္ထိ ဝါ
 တေဿ ရဟော သာဓုဟိ ပရိစ္စုဇနကာတိ
 အရဟံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၂၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
 ၂၂၇။ (ခ၊ဂ) ယေ သတ္တိကတသဒ္ဓမ္မာ၊ အရိ-
 ယာ သုဒ္ဓဂေါစရာ။ န တေဟိ ရဟိတော
 ဟောတိ။ နာတော တေနာရဟံ မတော။
 ၎င်း။ (၇) သံသာရာဋ္ဌံ - တပနံသွားလာ
 ခြင်း - တပနံဖြစ်ခြင်း - ရှိတော်မမူသော၊
 မြတ်စွာဘုရား။ ရဟောတိ စ ဂမနံ ဝုစ္ဆတိ၊
 ဘဂဝတော စ နာနာဂတိသု ပရိတ္တမနသခါတံ
 သံသာရေ ဂမနံ နတ္ထိ...ရဟော ဝါ ဂမနံ
 ယဿ၊ သံသာရေ နတ္ထိ သဗ္ဗသော။ ဟဟိန-
 ဇာတိမရဏော၊ အရဟံ သုဂတော မတော။
 သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၂၇-ဂ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၂၈။ (-
 မ၊ ၁။ ၂၂၄။ နိတိ၊ ၁။ ၃၆၃။) အရဟန္တ-
 လည်း ကြည့်။

အရဟ (တိ) [အရဟ+အ] ထိုက်-ထိုက်တန်-
 သော၊ သင်္ဃလျော်-လျော်ပတ်-သော။
 ဗဟူ ဝိဝိဓာ ဂိဟိနံ အရဟာနိ(ဒီ၊ ၁။ ၁၃၃)တိ
 ဗဟူ ဝိဝိဓာနိ ဂိဟိနံ အနုစ္စဝိကာနိ ပဋိ-
 လဘတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၁၈။ န မေ ဓိတရမာ-
 ရဟော။ ဇာ၊ ၂။ ၂၂၁။ =သော အဟိဇာတိ-
 ကတ္တာ မမ ဓိတရံ အရဟော န ဟောတိ။
 ဇာ၊ ၁။ ၇၂။ ၈။ မဏိ* ဓာရေတုမာရဟော။
 ဇာ၊ ၂။ ၂၂၄။ ဓာရေတုမာရဟောတိ ဓာရေတံ

အရဟော။ ဇာ၊ ၁။ ၇၂။ ၂၅။ ယော ပန မဟာ-
 ရာဇ ပုဂ္ဂလော ယုတ္တော ပတ္တော အနုစ္စ-
 ဝိကော အရဟော။ မိလိန္ဒ၊ ၃၃၉။ ပစ္စယာဒိန-
 ဓာရဟော။ ဝိ၊ ၁။ ၁၈၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉၅။
 သုတ္တနိ၊ ၁။ ၂။ ၁၆၃။ မဟာနိ၊ ၁။ ၁၆၁။

အစ္စနာရဟ (အဇိနာရဟ၊ အဇ္ဇနာရဟ)
 (ခုဒ္ဒက၊ ၁။ ၁၈၉။)၊ အဋ္ဌာနာရဟ (ဝိ၊ ၁။ ၁၅၀။
 ၄၃၁။ ဝိ၊ ၄။ ၁၈၁။)၊ အဓိကမာရဟ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
 ၅၇။)၊ အနိဗ္ဗတ္တာရဟ (အံ၊ ၁။ ၂၇၅။)၊
 အဗ္ဗစ္စနာရဟ၊ အဗ္ဘာနာရဟ (ဝိ၊ ၁။ ၆၂၊
 ၄၄၈။)၊ အမုဋ္ဌဝိနယာရဟ (ဝိ၊ ၁။ ၆၁၊ ၄၄၈။)၊
 အလေပနာရဟ၊ အဝဏ္ဏာရဟ (အံ၊ ၁။ ၈၈၊
 ၃၀၉။ အံ၊ ၂။ ၂၃၀။ အဘိ၊ ပ။ ၁၀၈၊ ၁၅၆။)၊
 အဝိပါကာရဟ (ဥဒါန၊ ၁။ ၂၇၈။)၊ အသုကာ-
 ရဟ (ဇာ၊ ၁။ ၅၂၊ ၂၆၈။)၊ အရညကင်္ဂါရဟ၊
 အာရောပနာရဟ၊ အာသနာရဟ (မ၊ ၁။
 ၂၄၇။)၊ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟ (ဥဒါန၊ ၁။ ၃၁၇။
 ဝိမာန၊ ၁။ ၁၀၇။)၊ ဥပ္ပတ္တိရဟ (သုတ္တနိ၊ ၁။
 ၂။ ၁၅၂။)၊ ကမ္မာရဟ (ဝိ၊ ၁။ ၆၁၊ ၄၄၈။)၊
 သံတာရဟ (မ၊ ၁။ ၂။ ၁၇၈။)၊ စောဒနာရဟ
 (ဒီ၊ ၁။ ၂၁၉၊ ၂၂၁။)၊ ဆန္ဒာရဟ (ဝိ၊ ၁။
 ၄၃၇။)၊ ဇီဝိတာရဟ (ဇာ၊ ၁။ ၅၂၊ ၃၆၉။)၊
 ဌာနာရဟ (ဝိ၊ ၁။ ၁၅၀၊ ၄၃၁၊ ၅၀၆။ ဝိ၊ ၄။
 ၁၈၁။)၊ တဋ္ဌနာရဟ (မိလိန္ဒ၊ ၁။ ၂၇၂။)၊ တဒါ-
 ရဟ (ဇာ၊ ၁။ ၅၂၊ ၄၁၇။)၊ ထုတိရဟ (သုတ္တနိ၊
 ၁။ ၂။ ၁၅၂။)၊ ထူပါရဟ (ဒီ၊ ၁။ ၁၁၇-ဂ။ အံ၊
 ၁။ ၇၆၊ ၅၆၇။)၊ ဒက္ခိဏာရဟ (ပေတ၊ ၁။ ၁၅၃။
 အပ၊ ၁။ ၁၇၈၊ ၂၆၄။)၊ ဒဏ္ဍာရဟ (မိလိန္ဒ၊
 ၂။ ၃၁။)၊ ဓနဇာနိရဟ (မ၊ ၁။ ၂။ ၁၇၈။)၊
 ပဂ္ဂဟာရဟ (ဝိ၊ ၁။ ၅၀၉-၁၀။)၊ ပန္နိတ္တာနာ-
 ရဟ (ဓမ္မ၊ ၁။ ၂။ ၁၁။)၊ ပရိဘာသနာရဟ
 (မိလိန္ဒ၊ ၁။ ၇၁။)၊ ပရိဘောဂါရဟ (ပေတ၊
 ၁။ ၂၄။)၊ ပရိဝါသာရဟ (ဝိ၊ ၁။ ၆၁၊ ၄၄၈။)၊
 ပသံသာရဟ (အဘိ၊ ၁။ ၂၂၈။)၊ ပူဇနာရဟ
 (ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၁၆၀။)၊ ပူဇာနာရဟ (ဓမ္မ၊ ၁။ ၄၂။
 အပ၊ ၁။ ၃၁။)၊ ပဗ္ဗာဇနာရဟ (မ၊ ၁။ ၂။ ၁၇၈။)၊

ဗုဒ္ဓါရဟ (မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂။)၊ အတ္တာရဟ (မိလိန္ဒ။ ၁၁၃။)၊ မဂ္ဂါရဟ (မ၊ဇ၊၂၄၇။)၊ ဇောဋ္ဌ၊၄။ ၁၀၂။)၊ မဟာရဟ (ထေရီ၊၄၂။ အပါ၊၁။၃။ ပေတ၊၄။၇၁၊၁၄၇။)၊ မာတတ္တာရဟ (ဝိ၊၁။ ၆၁၊၄၄၇။)၊ မုသလာဘိဿာတာရဟ၊ ယထာ- ရဟ (ဒီ၊၃။၁၅၆။ အံ၊၁။၃၄၁။ သုတ္တနိ၊၃၃၉။ ဇောဋ္ဌ၊၅။၃၅၀။)၊ ရဇ္ဇာရဟ (ဇောဋ္ဌ၊၅။ ၂၆၁။)၊ ရာဇာရဟ (မ၊ဇ၊၁၇၄။ အံ၊၁။ ၂၄၇၊၄၂၇။)၊ ဝဏ္ဏာရဟ (အံ၊၁။၈၈၊၃၀၉။ အံ၊၂။၂၃၀။ အဘိ၊ပု၊၁၀၈၊၁၅၆။)၊ ဝေဗန္ဓ- ဆေဇ္ဇဘေဇ္ဇာရဟ (ဇောဋ္ဌ၊၅။၄၇၀။)၊ ဝိစာရ- ကာရဟ (ဇောဋ္ဌ၊၄။၄၂။)၊ သံဝါသနာရဟ (ဇောဋ္ဌ၊၃။၂၅၄။)၊ သံဝါသာရဟ (ဥဒါန၊၄။ ၂၇၈။)၊ သင်္ကောစာရဟ၊ သတာရဟ (ဇော- ဋ္ဌ၊၄။၁၈၇။)၊ သတိဝိနယာရဟ (ဝိ၊၃။၆၁၊ ၄၄၇။)၊ သမဏာရဟ (ဝိ၊၃။၁၂၇) တို့နှင့် လည်း ယှဉ်ကြည့်။

အရဟဂ္ဂတ (တိ) [အရဟ + ဂတ] အလုံးစုံသော ပူဇော်သက္ကာရကို (ခံယူခြင်းငှါ) ထိုက်သော ရတနာသုံးပါး၌ဖြစ်သော သတိ။ အရဟဂ္ဂတံ အာယသ္မန္တော သတိံ ဥပဋ္ဌာပေတ။ အံ၊၂။ ၂၃၀။ အရဟဂ္ဂတန္တိ သဗ္ဗသက္ကာရာနံ အရ- ဟေ ရတနတ္ထယေ ဂတံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၃။

အရဟဋ္ဌသဋ္ဌိယန္တ (န) [အရ + ဟဋ္ဌ + သဋ္ဌိ + ယန္တ] ဆိုးတပ်ရောင်စက်၊ အကန်တို၌- ဘီး၏ ဒေါက်တိုင်း ဒေါက်တိုင်း၌-ဆိုးငယ် များတပ်ဆင်၍ (လူတယောက်၊ နှစ်ယောက်) လှည့်အပ်သော လှည်းဘီးပုံသဏ္ဌာန်ရှိသော ရောင်စက်။ (ဝိ၊မြန် ၄။၂၆၀ ၌ ရေစုတ်စက် ဟု ပြန်ဆို၏။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊သျှ ၌ အကန်ရှိသော ရဟတ်-ဟု၎င်း၊ ကျွန်းရဟတ်-ဟု၎င်း ပြန်ဆို ၏။) စက္ကဝဋ္ဌကန္တိ အရဟဋ္ဌသဋ္ဌိယန္တံ (အရ- သဋ္ဌသဋ္ဌိယန္တံ၊ သိ။ အရဟတ္ထသဋ္ဌိယန္တံ၊ က)။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၅၁။ အရဟဋ္ဌသဋ္ဌိယန္တံ နာမ အကဋ္ဌ- စက္ကသဏ္ဌာနံ အရေ အရေ သဋ္ဌိကာနိ ဗန္ဓိတော

ကေန ဒွိဟိ ဝါ ပရိဗ္ဗမိယမာနံ ယန္တံ။ သာရတ္ထ၊၃။၃၈။ (-ဝဇီရ၊၅၂၄။ ဝိမတိ၊ ၂။၂၃၃။) အရဟတ္ထသဋ္ဌိယန္တံ-လည်း ကြည့်။

အရဟဋ္ဌာန (န) [အရဟ + ဋ္ဌာန] ထိုက်သော -ထိုက်တန်သော အရပ်၊ ပကတိစက္ခုနာ ပကတိသောတေန စ ဒဋ္ဌံ သောတုဉ္စ အရဟ- ဋ္ဌာနေ။ သာရတ္ထ၊၂။၂၉၁။

အရဟတာ (တိ) [အရဟ + တာ] ထိုက်တန် သည်၏အဖြစ်။ န အရဟတာ တေဟံ ဒေယျံ မဂ္ဂံ။ ဇော၊၁။၂၂၉။ အဟဉ္စိ တေနောယာစ- နာယ န ပတိဂ္ဂပဝစနေန မဂ္ဂါရဟတာယ မဂ္ဂံ ဒေယျံ။ ဇော၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀၄။

အရဟတာဒိဗုဒ္ဓဂုဏာရမ္ပဏ (တိ) [အရဟ- တာဒိ + ဗုဒ္ဓဂုဏ + အာရမ္ပဏ] အရဟတာ- အစရှိသော ဘုရားဂုဏ်တော်-ဟူသော အာရုံ ရှိသော။ အရဟတာဒိဗုဒ္ဓဂုဏာရမ္ပဏာယ သတိယာ ဧတံ အဓိဝေဓံ မဟာနိဋ္ဌ၊၃၀။

အရဟတိ (ကြိ) [အရဟ + အ + တိ။ ရှု။ နာ- ၁၅၄။ မောက်။ ၉၆၊၁၇၁။ နိတိ၊ဇော၊၁၉၆။ နိတိ၊သုတ္တံ၊၂၅၃။] ထိုက်၏၊ ထိုက်တန်၏၊ သင့်လျော်၏။ ဝတ္တေယျ ဘော ဂေါတမ ဝတ္တိတုံ စ အရဟတိ။ မ၊ဇ၊၂၉၃။ ဝတ္တတိ စေဝ ဝတ္တိတုဉ္စ အရဟတိ၊ ဝတ္တိတုံ ယုတ္တောတိ ဒီပေတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၈။ ဝိ၊၁။၅၂။ ဝိ၊၂။ ၁၀၀၊၂၀၅။ ဝိ၊၃။၃၄၃၊၃၈၉။ ဝိ၊၄။၃၁၀၊ ၃၆၄။ ဒီ၊၁။၈၅၊၁၀၅၊၁၀၇၊၁၂၂၊၁၂၄။ ဒီ၊ ၃။၉၊၁၅၊၁၃၂။ မ၊၂။၃၇၇။ မ၊၃။၁၅၆၊ ၁၉၀၊၂၆၃။ သံ၊၁။၆၆၊၂၀၈၊၄၀၂။ သံ၊၂။ ၃၄၃။ အံ၊၁။၃၁၄၊၃၃၇။ အံ၊၂။၄၁၊၄၂။ အံ၊၃။၃၇။ ဓမ္မ၊၁၄၊၄၇။ ဥဒါန၊၁၇၃။ သုတ္တနိ၊၃၄၂၊၃၄၇၊၃၅၀၊၃၉၇။ ပေတ။၂၀၄။ ထေရ၊၂၉၄၊၃၄၂။ ဇော၊၁။၆၀၊၉၉၊၁၀၆၊ ၁၂၄၊၁၃၀၊၁၆၂၊၂၅၃၊၃၆၄၊၃၇၄၊၃၇၇၊၃၈၇။ ဇော၊၂။ ၉၃၊၉၆၊၁၂၄၊၁၄၅၊၁၇၇၊၃၀၁။ မိလိန္ဒ၊၁၆၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၅။

၁၄၇။ ၁၈၂။ ၁၉၉။ ၂၀၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၈၇။ ၂၃၇။
 ၂၅၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၉၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၅၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၂၉၊၃၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၃၇။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၅၄။
 ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၈၉။
 ဇေ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၆၅။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၇၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၄၆။
 သာရတ္ထ၊၂။ ၂၇၃။ သာရတ္ထ၊၃။ ၁၆၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊
 ၁။ ၂၄၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၄၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၃၉။ အံ၊
 ဋ္ဌ၊၃။ ၁၅၇။ အနု၊ဋ္ဌ၊၃။ ၇၅။ နေတ္ထိ၊ဝိ၊၃၄၉။
 တံ (စိတ္တဇောတနံ) ပန အရဟတ္တေန ဟော-
 တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၆၉။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၀၇။ (-မ၊ဋ္ဌ၊
 ၄။ ၁၀။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၀၂။ သာရတ္ထ၊၁။ ၄၄၃။
 ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၅၁။) သော ဟိ ဗာဟိယ ဘဂဝါ
 အရဟာ စေဝ အရဟတ္တာယ စ ဓမ္မံ ဒေ-
 သေတိ။ အရဟတ္တာယာတိ အဂ္ဂဗလပဋိ-
 လာဘာယ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၇၆။ (-အံ၊၁။ ၁၁၇။
 အံ၊၃။ ၄၆၊၁၁၅။ ၁၇၉၊၁၇၀။ ဥဒါန၊ ၁၄၄။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၉။) ပရိဟာယတိ အရဟာ အရ-
 ဟတ္တာတိ။ အဘိ၊က၊၇၇-၉။ (- ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၃၁၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၅၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၆၉။ အဘိ၊
 ဋ္ဌ၊၃။ ၁၄၃။) အရဟတ္တဿ သစ္စိကိရိယာ။
 ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၁၉။ (- ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁။ ၄၄၇-၇။
 မိလိန္ဒ၊၂။ ၅၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၉၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၆၇။
 အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။ ၁၃၉။
 ဒွိန္နံ အရဟတ္တာနံ အဘာဝါ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၅၇။
 တံ ဘဂဝါ ဗျာကရိဿတိ သောတာပတ္တိ-
 ဖလေ ဝါ... အရဟတ္တေ ဝါ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၀၇။
 (-အဘိ၊က၊၉၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၇၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၁၅။
 ၃၉၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၂။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊
 ၂။ ၂၂။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၄။
 ဝိမတိ၊၁။ ၂၄၁။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁။)

အရဟတ္တကဏ္ဍကော (ထိ) [အရဟတ္တ + ကဏ္ဍ-
 ကာ] အရဟတ္တဖိုလ်ကို တည်းဟူသော -
 အထွတ် - အထွတ်အထိပ်တည်း။ သုဂုဏ္ဏဂေ-
 ဟော ဝိယ ရတနမယကဏ္ဍိကာယ ဒေသနာ
 အရဟတ္တကဏ္ဍိကာယ နိဋ္ဌာပိတာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊
 သစ်၊၁။ ၄၆၉။

အဘိဓာန် ၃-၃၂-ပ-မ-မ-သ-စ

အရဟတ္တကိတ္တန (န) [အရဟတ္တ + ကိတ္တန]
 အရဟတ္တဖိုလ်ကို ပြောကြားခြင်း။ “ပဉ္စခေါ-
 လူမေ သနက္ခတ္တ ကာမရဏာ” တိအာဒိနာ
 အာရဒ္ဒဒေသနာ “သမ္မာ နိဗ္ဗာနာဓိမုတ္တော
 ပရိသပဂ္ဂလော” တိ အရဟတ္တကိတ္တနေန
 နိဋ္ဌာပိတာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၄၇။

အရဟတ္တကုဋ္ဌ (ပု၊န) [အရဟတ္တ + ကုဋ္ဌ] အရ-
 ဟတ္တဖိုလ် တည်းဟူသော အထွတ်အထိပ်
 တည်း။ ဧဝံ သတ္တာ အရဟတ္တကုဋ္ဌေန ဒေသနံ
 နိဋ္ဌာပေတွာ အနုသန္တိ စာသေတွာ ဇာတကံ
 သမောဓာနေသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၅။

အရဟတ္တဂဟဏတ္ထ (ပု) [အရဟတ္တဂဟဏ +
 အတ္ထ] အရဟတ္တဖိုလ်ကို - ရယူခြင်း - ရရှိခြင်း
 - အကျိုး။ ဝေမေဝံ ဘဂဝါ အဓိစိတ္တမနု-
 ယုတ္တံ ဘိက္ခု အရဟတ္တဂဟဏတ္ထာယ ဥယျော-
 ဇေန္တော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၉၇။

အရဟတ္တဂါဟာပန (န) [အရဟတ္တ + ဂါဟာ-
 ပန] အရဟတ္တဖိုလ်ကို - ယူစေခြင်း - ရရှိစေ
 ခြင်း။ စူဠရာဟုလောဝါဒံ ထေရဿ ပဉ္စဒဿ-
 ဝိမုတ္တိပရိပါစနိယဓမ္မပရိပါကကာလေ အရ-
 ဟတ္တဂါဟာပနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၈၉။

အရဟတ္တဂုဏ (ပု) [အရဟတ္တ + ဂုဏ] ရဟန္တာ၏
 အပြစ် ဟူသောဂုဏ်။ (အရဟတ္တဖိုလ်ဂုဏ်)။
 ဒါရုမယပတ္တဿ ကာရဏာ ပဋိစ္စန္တံ အရ-
 ဟတ္တဂုဏံ မဟာနေဿ မာ ဒဿယိတ္ထ။ ဓမ္မ၊
 ဋ္ဌ၊၂။ ၁၃၁။ (-မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၆၁။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊
 ၁။ ၁၉၇။)

အရဟတ္တဂ္ဂဟဏ (န) [အရဟတ္တ + ဂဟဏ]
 အရဟတ္တဖိုလ်ကိုယူခြင်း။ သလ္လဟုကဝုတ္တိနော
 ... အတ္တဘာဝေ ခယဝယံ... ဝိပဿနံ ဝဇေ-
 တွာ အရဟတ္တဂ္ဂဟဏန္တိ ဣဒံ ဝိပဿနာဓရံ
 နာမာတိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၅။

အရဟတ္တဂ္ဂဟဏကောလ (ပု) [အရဟတ္တဂဟဏ +
 ကောလ] အရဟတ္တဖိုလ်ကိုယူရာ အခါကောလ။
 ဝိပဿနာယ ကမ္မံ ကရေန္တဿ ဝိဝနေတွာ

အရဟတ္တဂ္ဂဟဏကာလော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အံ၊
၄။ ၂။ ၃၄၅။

အရဟတ္တဇယ (ပု) [အရဟတ္တ+ဇယ] အရ-
ဟတ္တဖိုလ်-တည်းဟူသော - အောင်ခြင်း -
အောင်ပန်း - အောင်ဆု၊ အရဟတ္တဖိုလ်
အောင်ပန်း။ ဝိပဿနံ ပဂ္ဂဟေတော ကိလေသေ
မဒ္ဒိတော အတ္တနော အရဟတ္တဇယံ ဂဏန္တိ။
မ၊ ၄။ ၄။ ၈၉။

အရဟတ္တဇယဂ္ဂါဟ (ပု) [အရဟတ္တ+ဇယ+
ဂါဟ] အရဟတ္တဖိုလ်တည်းဟူသော-အောင်
ခြင်း- အောင်ပန်း-အောင်ဆု-ကိုယူခြင်း။
တတ္ထ ယော .. ဝိဇာနိတံ ပဋိဝိဇ္ဈိတံ နိယျာတံ
အရဟတ္တဇယဂ္ဂါဟံ ဂဟေတံ သက္ကောတိ၊
ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၅-၆။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၉။

အရဟတ္တဉာဏ (န) [အရဟတ္တ+ဉာဏ] အရ-
ဟတ္တဖိုလ်ဉာဏံ။ ဧတံ တဿ ပုဂ္ဂလဿ ဧဝံ
ဝိပဿတော အနုတ္တမေန ဥပုန္နံ အရ-
ဟတ္တဉာဏံ အဝိပရိတံ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၇။
စူဠနိ၊ ၄။ ၆၄ (-ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၆၇၊ ၂။ ၃၁၈။)

အရဟတ္တဉာဏဖဿ (ပု) [အရဟတ္တဉာဏ+
ဖဿ] အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏနှင့်ယှဉ်သော ဖဿ။
အနုတ္တရာယ သမ္မောဓာယာတိ အရဟတ္တာ-
ယ၊ အရဟတ္တဉာဏဖဿေန ဖုသိတံ အဘဗ္ဗာတိ
ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၁။

အရဟတ္တတ္ထ (ပု) [အရဟတ္တ+အတ္ထ] (၁)
ထိုက်တန်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်၊
အရဟတ္တဖိုလ်အား လျော်သည်၏ အဖြစ်
ဟူသော သဘော။ (၂) အရဟတ္တဖိုလ် ဟူ
သောအကျိုး။ (၃) အရဟံ - အရဟန္တ -
မည်တော်မူသည့်အဖြစ် ဟူသောအနက်။ (၄)
အတ္တာနုရူပန္တိ အရဟတ္တဿ အနုရူပံ အနုတ္တံ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၁။ ၂၂၅။ (၅) “အရဟတ္တတ္ထာယ
ဝိပဿနံ ဘာဝေဟိ”တိ ဩဝဒိတဗ္ဗော။
အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၉၇။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၄၈။ ယဿတ္ထာယ

ပေသိတောတိ ယေန အရဟတ္တတ္ထာယ အတ္ထ-
ဘာဝေါ ပရိစ္စတ္တော။ မဟာနိ၊ ၄။ ၄၀၂။ (၃)
တတောနေန ဉာယမာနော အရဟတ္တတ္တော
ဖလံ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၈၉။

အရဟတ္တဒ္ဓဇ (ပု) [အရဟတ္တ+ဇဇ] အရဟတ္တ
ဖိုလ်၏-အောင်လံ-တံခွန်(သင်္ကန်း)။ အ-
နောမာနဒီတိရံ ပတော သဋ္ဌိကာရမဟာ-
ဗြဟ္မနာ အာနိတေ အရဟတ္တဒ္ဓဇေ ဂဟေ-
တော။ ထေရီ၊ ၄။ ၂။ (-အ၊ ၄။ ၂။ ၉၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊
၄။ ၁၀၆။)

အရဟတ္တဒ္ဓဇဘူတ (တိ) [အရဟတ္တဒ္ဓဇ+ဘူတ]
အရဟတ္တဖိုလ်၏တံခွန်သဖွယ်ဖြစ်၍ဖြစ်သော။
မဟာပုရိသော ကိရ တတော ပါသာဒ-
တော ဩတရိတော အရဟတ္တဒ္ဓဇဘူတာနိ
ကာသာယာနိ ဝတ္တာနိ ဒေဝဒတ္တိယာနိ ပါရု-
ပိတော တတ္ထေဝ ပဗ္ဗဇိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂။ ၆။

အရဟတ္တဓမ္မ (ပု) [အရဟတ္တ+ဓမ္မ] အရဟတ္တ
ဖိုလ်တရား။ သဓမ္မကုလဿာတိ အတ္တနော
အရဟတ္တဓမ္မမတ္တေယေဝ ကုသလဿ။ အဘိ၊
၄။ ၂။ ၁၆၀။

အရဟတ္တဓာရ (တိ) [အရဟတ္တ+ဓာရ] အရ-
ဟတ္တဖိုလ်ကို ဆောင်သော၊ သူ။ အရဟတ္တ-
ဓာရာနံ ဟိ နန္ဒာ နာမ ပုဂ္ဂလတ္တံ တဿပိ
ဟောတိ။ အနု၊ ၃။ ၈၂။

အရဟတ္တနိက္ခေ (ပု၊ န) [အရဟတ္တ + နိက္ခေ]
အရဟတ္တဖိုလ် ဟူသော - အထွတ်အထိပ် -
ဦးထိပ်ရတနာသဖွယ် - ဖြစ်သော အဆုံးစွန်
တရား။ အဂေါ အရဟတ္တနိက္ခေနေ ဒေသနံ
နိဋ္ဌာပေသိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၃။ ကူဇော ဝိယ
ကူဇာဂါရဿ အဂတော ဒေသနာယ အရ-
ဟတ္တံ ဥတ္တမင်္ဂဘူတန္တိ အာဟ “အရဟတ္တနိ-
က္ခေနော”တိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၂။ ရတနကူဇံ ဝိယ
ကူဇာဂါရဿ အရဟတ္တံ ကူဇံ ဥတ္တမင်္ဂဘူတံ
အဂတော ဒေသနာယ အရဟတ္တပရိယော-
သာနတ္တာတိ အာဟ “အရဟတ္တနိက္ခေ-

နာ'တိ။ သိဋ္ဌိသစ်၊ ၂။ ၁၆၄။ (-ဒိဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၆။ ဒိဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၉။ ဒိဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၇။ မဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၆။ မဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၃။ မဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၇။ မဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၁၁။ သံဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၇။ သံဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၀။ သံဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၁။ အံဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၂။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၇။ သုတ္တနိဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၃။ မဟာနိဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၉။ စူဠနိဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇။ စရိယာဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၁၇။ ဒိဋ္ဌိ၊ ၁။ ၃၆၀။ သိဋ္ဌိသစ်၊ ၁။ ၂၁၁။ ၄၆၉။ သိဋ္ဌိသစ်၊ ၂။ ၃၆၇။ မဋ္ဌိ၊ ၃။ ၂၀၀။)

အရဟတ္တပညာ (ထိ) [အရဟတ္တ + ပညာ] အရဟတ္တဖိုလ်ပညာ။ သေသေဟိ အရဟတ္တပညာတိ မူသိကာဘယတ္ထေရော အာဟ။ ဒိဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၅။ တတ္ထ ပညာယာတိ အရဟတ္တပညာယ။ မဋ္ဌိ၊ ၃။ ၂၅၄။

အရဟတ္တပဉ္စဗျာကရဏ (န) [အရဟတ္တ + ပဉ္စ + ဗျာကရဏ] အရဟတ္တဖိုလ်ပြဿနာကို ဖြေခြင်း။ အရဟတ္တပဉ္စဗျာကရဏေ ယသ္မာ အရဟတ္တံ ရာဂဒေါသမောဟာနံ ခိဏန္တေ ဥပ္ပန္တတိ၊ တသ္မာ... ဝုတ္တံ။ သံဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၇။

အရဟတ္တပဉ္စာသုတ္တ (န) [အရဟတ္တပဉ္စာ + သုတ္တ] အရဟတ္တဖိုလ်ပြဿနာနှင့် စပ်ဆိုင်သောသုတ်၊ အရဟတ္တပဉ္စာသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ သဠာယတနဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၄-သံယုတ်၊ ၂-သုတ်။ သံ၊ ၂။ ၄၄၇-ဂ။

အရဟတ္တပဉ္စာသုတ္တဝဏ္ဏနာ (ထိ) [အရဟတ္တပဉ္စာသုတ္တ + ဝဏ္ဏနာ] အရဟတ္တပဉ္စာသုတ်၏ အဖွင့်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ သဠာယတနဝဂ္ဂဋ္ဌကထာ၊ ၄-သံယုတ်၊ ၂-သုတ္တဝဏ္ဏနာ။ သံဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၇။

အရဟတ္တပ (ပု) ခုလ္လာဘ (ပု) [အရဟတ္တ + ပဋိလ္လာဘ] အရဟတ္တဖိုလ်ကိုရခြင်း။ န ခေါ အဟန္တိ အဟံ အရဟတ္တပဋိလ္လာဘမေဝ ပစ္စာသိသာမိ။ ဒိဋ္ဌ၊ ၃။ ၅။ (-အဘိဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆၄။ မဟာနိဋ္ဌ၊ ၇။ ၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၄။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၅၄။ သံဋ္ဌိ၊ ၂။ ၁၂၃။)

အရဟတ္တပဋိဝေဓ (ပု) [အရဟတ္တ + ပဋိဝေဓ] အရဟတ္တဖိုလ်ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း။ အာဒိတောဝ သိလပ္ပရဏာဒိ အကတွာ အရဟတ္တပု(ပ) ဋိဝေဓော နာမ နတ္ထိ။ အံဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၂၁။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂၇၇။

အရဟတ္တပတ္တကာလ (ပု) [အရဟတ္တပတ္တ + ကာလ] အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရာ-အချိန်-အခါ။ အဘိညာပက္ခေ ပပေါဋ္ဌေတွာ သောတ္တိနာ အရဟတ္တပတ္တကာလော ဝေဒိတဗ္ဗော။ မဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၇၇။ သံဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၁။ အံဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈၇။

အရဟတ္တပတ္တက္ခဏ (ပု) [အရဟတ္တပတ္တ + ခဏ] အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရာခဏ။ အတဿ အရဟတ္တပတ္တက္ခဏေယေဝ အညတရာ ဒေဝတာ ဘကဝတော တေမတ္တံ အာရောစေသိ။ အံဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၅။

အရဟတ္တပတ္တဒိဝသ (ပု) [အရဟတ္တပတ္တ + ဒိဝသ] အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရာနေ့၊ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရသောနေ့။ အရဟတ္တပတ္တဒိဝသေ စဿ စက်မနကောဋီယံ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ အင်္ဂုလီဟိ ဒီပံ ဥဇ္ဇာလေတွာ အဋ္ဌာသိ။ ဒိဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၀။ မဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၂။ သံဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၂၂။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃၆။ သုတ္တနိဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၀။ (-သံဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၇။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၅၉။ သိဋ္ဌိသစ်၊ ၁။ ၇၆။)

အရဟတ္တပတ္တိအတ္တ (ပု) [အရဟတ္တပတ္တိ + အတ္တ] အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ခြင်းအကျိုး။ အရဟတ္တပတ္တိယာတိ အရဟတ္တပတ္တိအတ္တာယ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၈၁။

အရဟတ္တပတ္တိဋ္ဌာန (န) [အရဟတ္တပတ္တိ + ဋ္ဌာန] အရဟတ္တဖိုလ်-သို့ ရောက်သော-ကို ရရာ-အရပ်။ အတ္တနော အရဟတ္တပတ္တိဋ္ဌာနံ နာမ ယာဝဇိဝံ သာရဏီယံ ဟောတိ။ အံဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၇။

အရဟတ္တပတ္တိနိဋ္ဌ (တိ) [အရဟတ္တပတ္တိ + နိဋ္ဌာ] အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ခြင်း-ဟူသော-ပြီး

ဆုံးခြင်း - အပြီးသတ်ကိစ္စ - ရှိသော။ ဣဒါနိ တံ ပဋိပဒိ ပဋိပန္နဿ ဘိက္ခုနော အရဟတ္တ- ပတ္ထိနိဋ္ဌံ ဓုတကံသမာဒါနသေနာသနဝတ္တဉ္စ ကထေန္တော “သပိဏ္ဏစာရ”န္တိ ဂါထာဒ္ဒယ- မာဟ။ သုတ္တနိ ၄၊ ၂၊ ၂၁၃။

အရဟတ္တပတ္ထိဝိဇာနန (၄) [အရဟတ္တပတ္ထိ + ဝိဇာနန] အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ခြင်းကို သိခြင်း။ နိသိန္နာနံ ထေရာနံ အရဟတ္တပတ္ထိ- ဝိဇာနနေန သောမနဿပ္ပါဒနတ္ထံ။ သိ၊ ဇီ၊ သစ်၊ ၁။ ၇၇။

အရဟတ္တပတ္ထိသမနန္တရ (တိ) [အရဟတ္တပတ္ထိ + သမနန္တရ] အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ခြင်း၏ အခြားမဲ့ကာလ။ သေယျံ ကပ္ပေတိတိ အရဟတ္တပတ္ထိသမနန္တရံ သယံတတ္တာ ဝုတ္တံ။ ထေရ ၄၊ ၂၊ ၄၂၂။

အရဟတ္တပဌာန (တိ) [အရဟတ္တ + ပဌာန] အရဟတ္တဖိုလ်လွင် နိုးသော အကြောင်း ရှိသော။ အရဟတ္တပဌာနံ သက္ကံ သုခုမံ သုညတံ ဝိပဿနာလက္ခဏံ အာစိက္ခတိ။ သံ၊ ၄၊ ၂၊ ၅။ (- နေတ္တိ ၄။ ၁၆၁။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၃။ ၁၆၆။)

အရဟတ္တပရမ (တိ) [အရဟတ္တ + ပရမ] အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော - အပြီးသတ် - အထွတ် အမြတ် - တရားရှိသော။ ယသ္မာ တဿ အရ- ဟတ္တပရမာ မေတ္တာ န ဟောတိ။ သံ၊ ၄၊ ၃။ ၂၀၈။ အရဟတ္တပရမာဝ မေတ္တာ အရဟတ္တ- မဂ္ဂဿပါဒကတ္တာ။ သံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၄၄၆။ သုတပရမ (သံ၊ ၄၊ ၃ ၂၀၈) နှင့် ယှဉ်ကြည့်။

အရဟတ္တပရိယာယ (ပု) [အရဟတ္တ + ပရိယာ- ယ] အရဟတ္တဖိုလ် ရခြင်း၏အကြောင်း။ ဣဒံ ဒုတ္တိံ သာယ စတုသစ္စပရိယာယေဟိ ဒုတ္တိံ သာယ အရဟတ္တပရိယာယေဟိတိ စတု- သဋ္ဌိယာ ကာရဏေဟိ အလင်္ကရိတာ။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၂၃၀။ အရဟတ္တပရိယာယေဟိတိ “သော သဗ္ဗသော ရာဂါနုသယံ ပဟာယာ”တိအာဒိ-

နာ အရဟတ္တာဓိဂမကာရဏေဟိ။ မ၊ ဇီ၊ ၁။ ၃၂၇။

အရဟတ္တပရိယောသာန (တိ) [အရဟတ္တ + ပရိ- ယောသာန] (က) အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော - အပြီးသတ် - အဆုံးသတ် - တရား ရှိသော။ (ခ) အပြီးသတ် - အရဟတ္တဖိုလ် - တရား အထိ ရရှိစေနိုင်သော။ (က) အရဟတ္တပရိ- ယောသာနဉ္စ ဘဂဝတော သာသနန္တိ ဒဿေ- တိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၃၂၀။ (က) (ခ) အရဟတ္တပရိ- ယောသာနမေကံ ကမ္မဋ္ဌာနံ၊ တွေကံ ဥဂ္ဂဟေ- တဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၅၅။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၇၆။ ဝေမဿ အရဟတ္တပရိယောသာနံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထိတံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၈၂။

အရဟတ္တပရိယောသာနတာ (တိ) [အရဟတ္တ- ပရိယောသာန + တာ] အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော - အပြီးသတ် - အဆုံးသတ် - တရားရှိ သည်၏ အဖြစ်။ အနုသယသမုတ္တိတာယာတိ ဣမိနာ တဿာ ကထာယ အရဟတ္တပရိ- ယောသာနတံ ဒဿေတိ။ မ၊ ဇီ၊ ၂။ ၁၈၉။

အရဟတ္တပရိယောသာနတ္ထ (၄) [အရဟတ္တပရိ- ယောသာန + တ္ထ] အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော - အပြီးအဆုံး - အထွတ်အထိပ် - တရား ရှိ သည်၏အဖြစ်။ အရဟတ္တနိက္ခေ ကြည့်။

အရဟတ္တပါပန (၄) [အရဟတ္တ + ပါပန] အရ- ဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်စေခြင်း။ တေဝီသတိယာ ဌာနေသု အရဟတ္တပါပနေန ဒေသနာဝိလာ- သော။ သံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၂၄၂။

အရဟတ္တပ္ပတ္တ (တိ) [အရဟတ္တ + ပတ္တ] (၁) အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သောသူ။ (၂) အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ခြင်း။ (၁) အထ ခေါ် အာယသ္မတော သောဏဿ အရဟတ္တ- ပ္ပတ္တဿ တေဒဟောသိ။ ဝိ၊ ၃။ ၂၆၉။ အံ၊ ၂။ ၃၃၀။ (- အံ၊ ၂။ ၂၈။ အံ၊ ၃။ ၆၈။ စူဠနိ၊ ၂၂၃။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၉၆။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၁၁၁၆၉။

ဌ၊၁။၁၂။ အံ၊ဌ၊၁။၇၇။ အဘိ၊ဌ၊၁။၃၉။
ဣတိဝုတ်၊ဌ၊၂၄၉။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၁၇။ သံ၊ဋီ၊
သစ်၊၁။၇၆၊၁၇။ နေတ္တိ၊ဝိ။၃၅၀။)

အရဟတ္တဖလစိတ္တ (န) [အရဟတ္တ + ဖလစိတ္တ။
အရဟတ္တံ တံ ဖလစိတ္တံ ဘူတံ အရဟတ္တ-
ဖလစိတ္တံ။ ဝိဘာဝိနီ၊၉၉။] အရဟတ္တဖိုလ်
စိတ်။ သဗ္ဗစိတ္တာနံ အဓိကေန အရဟတ္တဖလ-
စိတ္တေန သမန္နာဂတဿာတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ဌ၊
၃။၆၇။ (-ဒိ၊ဌ၊၁။၂၇၉။ ထေရ၊ဌ၊၂။၁၁၃။)

အရဟတ္တဖလစေတောဝိမုတ္တိ (ထိ) [အရဟတ္တ-
ဖလ + စေတောဝိမုတ္တိ] အရဟတ္တဖိုလ် ဟူ
သော စေတောဝိမုတ္တိတရား၊ အလုံးစုံသော
ကိလေသာ အနှောင်အဖွဲ့မှ စိတ်ကို လွတ်
မြောက်စေတတ်သော အရဟတ္တဖိုလ်။ အ-
ကုပ္ပာတိ အရဟတ္တဖလစေတောဝိမုတ္တိ။ မ၊ဌ၊
၂။၂၅၃။ သံ၊ဌ၊၃။၁၃၆။ စေတောဝိမုတ္တိ
အမျိုးအစားကို ၎င်း-၌-တို့၌ ကြည့်။

အရဟတ္တဖလဇ္ဈာန (န) [အရဟတ္တဖလ +
ဈာန] အရဟတ္တဖိုလ်နှင့် ယှဉ်သောဈာန်၊
အရဟတ္တဖိုလ်ဈာန်။ ဓူပါဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနံ
ပါဒကံ ကတုာသမာပနံ အရဟတ္တဖလဇ္ဈာနံ။
ဥဒါန၊ဌ၊၁။၇၀။

အရဟတ္တဖလဉာဏ (န) [အရဟတ္တဖလ + ဉာဏ]
အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်။ အရဟတ္တဖလဉာဏ-
သေတံ အဓိဝစနံ။ ဒိ၊ဌ၊၃။၁၇၄။ အသေ-
ခဉာဏန္တိ အရဟတ္တဖလဉာဏ်။ သံ၊ဌ၊၂။
၂၆၀။ သဗ္ဗဒုက္ခက္ခယေ ဉာဏန္တိ အရဟတ္တ
ဖလဉာဏ် အဓိပ္ပေတံ။ မ၊ဋီ၊၃။၄၀၂။

အရဟတ္တဖလဋ္ဌ (တိ) [အရဟတ္တဖလ + ဋ္ဌ + အ]
အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည်သော၊သူ။ တတိယ-
ဂါထာ အရဟတ္တဖလဋ္ဌံ သန္တာယ.... ဝုတ္တာ။
မဟာနိ ဋ္ဌ။၂၇၆။ ဝိတမောဟာတိ အရဟတ္တ-
ဖလဋ္ဌာ။ စူဠနိ၊ဌ၊၁။၁၃။

အရဟတ္တဖလတ္ထ (ပု) [အရဟတ္တဖလ + အတ္ထ]
အရဟတ္တဖိုလ်၏အကျိုး။ အရဟတ္တဖလတ္ထံ
ဣဒံ ဗြဟ္မစရိယံ။ မ၊ဌ၊၂။၁၃၅။ ယဒိပိ အရ-
ဟတ္တဖလတ္ထံ ဈာနဝိပဿနာ ဥပ္ပါဒေတိ၊
အနာဂါမိ၊ မူလဋီ၊၃။၁၇။

အရဟတ္တဖလတ္ထတ္တ (န) [အရဟတ္တဖလတ္ထ + တ္တ]
အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော အနက်ရှိသည်၏ အ-
ဖြစ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်။
“အသေက္ခမလ” နှီး စ ဣဒံ ဝစနတ္ထယံ အရ-
ဟတ္တဖလတ္ထတ္တာ အရဟတ္တဖလဿ ဝေဝစနံ။
နေတ္တိ၊ဝိ။၂၁၅။

အရဟတ္တဖလဒါန (န) [အရဟတ္တဖလ + ဒါန]
အရဟတ္တဖိုလ်ကိုပေးခြင်း။ ဣမဿ ဘိက္ခုနော
ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ အနုဂဟိတာယ
သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ အရဟတ္တဖလဒါနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။
မ၊ဌ၊၂။၂၄၇။

အရဟတ္တဖလဓမ္မ (ပု) [အရဟတ္တဖလ + ဓမ္မ] အရ-
ဟတ္တဖိုလ်တရား။ အညာတာဝိနိယန္တိ အညာ-
တာဝိသု အရဟတ္တဖလဓမ္မေသု ဥပုနံ ဣန္ဒြိယံ။
သံ၊ဌ၊၃။၂၆၉။ (-အံ၊ဌ၊၂။၁၇၇။ အဘိ၊ဌ၊
၁။၇၇။ ဣတိဝုတ်၊ဌ၊၁။၉၁။ မူလဋီ၊၁။၄၄။
အနုဋီ၊၁။၄၇။)

အရဟတ္တဖလပစ္စဝေက္ခဏ (န၊ထိ) [အရဟတ္တ-
ဖလ + ပစ္စဝေက္ခဏ] အရဟတ္တဖိုလ်ကို ဆင်
ခြင်ခြင်း။ ဣဒါနိ အရဟတ္တဖလပစ္စဝေက္ခဏံ
သတတဝိဟာရဉ္စ ဒသေတုာ ဒေသနာ
နိဝတ္တေတဗ္ဗာ သိယာ။ သံ၊ဌ၊၂။၇၁။

အရဟတ္တဖလပစ္စဝေက္ခဏာနန္တရ (တိ) [အရဟ-
တ္တဖလပစ္စဝေက္ခဏ + အနန္တရ] အရဟတ္တဖိုလ်
ကို ဆင်ခြင်သည်၏ အခြားမဲ့ကာလ။ အရ-
ဟတ္တဖလပစ္စဝေက္ခဏာနန္တရံ ကဏ္ဍနာဋိစ္ဆေဒ-
ပစ္စယာ ဇိဝိတနိရောဓေန သမသိသိ ဟုတွာ
ပရိနိဗ္ဗာယိ။ မ၊ဋီ၊၃။၄၂၁။

အရဟတ္တဖလပညာ (ထိ) [အရဟတ္တဖလ + ပညာ] အရဟတ္တဖိုလ်ပညာ။ ပညာဓိဋ္ဌာနေန ဝါ ကေန အရဟတ္တဖလပညာ ကထိတာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၅။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၅၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၁၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၂။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ။၆၃။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၁။ နေတ္ထိ၊ဝိ။၇၀။) ပညာဝိမုတ္တိလည်း-ကြည့်။

အရဟတ္တဖလပညာဓိဋ္ဌာန (န) [အရဟတ္တဖလ-ပညာ+အဓိဋ္ဌာန] အရဟတ္တဖိုလ် ပညာဟူသော တည်ကြောင်း မှီကြောင်တရား။ (မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၉၇။ စတုရဓိဋ္ဌာန-ပုဒ်အဖွင့် ကြည့်။) ဧဝံ သမန္နာဂတောတိ ဣမိနာ ဥတ္တမေန အရဟတ္တဖလပညာဓိဋ္ဌာနေန သမန္နာဂတော။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၁၄။ ဧဝံ သမန္နာဂတောတိ ဧတ္ထ ဧဝံ-သဒ္ဓေါ ဣဒံ-သဒ္ဓတ္ထဝစနေတိ အာဟာ "ဣမိနာ ဥတ္တမေန အရဟတ္တဖလပညာဓိဋ္ဌာနေနာ"တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၀၂။

အရဟတ္တဖလပရိယောသာန (တိ) [အရဟတ္တဖလ+ပရိယောသာန] အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော အပြီးသတ်တရားရှိသော။ အရဟတ္တဖလပရိယောသာနဉ္စိ အကဝတော သာသနံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၅။ (- သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၃၆၀။)

အရဟတ္တဖလပရိယောသာနတ္ထ (န) [အရဟတ္တဖလပရိယောသာန+တ္ထ] အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော အပြီးသတ်တရား ရှိသည်၏အဖြစ်။ ဣဒဉ္စ အရဟတ္တဖလပရိယောသာနတ္တာ သဗ္ဗဂုဏာနံ တဒေဝသဗ္ဗေသံ ဥတ္တရိတရန္တိ ဝုတ္တိ။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၂၁၁။

အရဟတ္တဖလဘာဝ (ပု) [အရဟတ္တဖလ+ဘာဝ] အရဟတ္တဖိုလ်၏ အဖြစ်။ တသ္မာ တေ ဧဝသေက္ခာ ဓမ္မာ အရဟတ္တဖလဘာဝံ အာပန္နာတိ သက္ကာ ဝတ္တံ။ မူလဒီ၊၁။၄၄။

အရဟတ္တဖလဘူမိ (ထိ) [အရဟတ္တဖလ+ဘူမိ] အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော ဘုံ၊ မိမိနှင့် ယှဉ်ဖော်

ယှဉ်ဖော်တရားတို့၏ ပြစ်ရာမှီရာအရဟတ္တဖိုလ်။ (အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၉။ ပဌမာယ ဘူမိယာ အဖွင့် ကြည့်။) ဒန္တဘူမိမနုပ္ပတ္တာတိ ကေန္တဒမနံ အရဟတ္တဖလဘူမိံ ပါပုဏိတော ဌတာ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၀၅။

အရဟတ္တဖလဝသိဘာဝိတခန္ဓ (ပု) [အရဟတ္တဖလ+ဝသိဘာဝိတခန္ဓ] ဝသိဘော မြောက်စေအပ်ပြီးသော အရဟတ္တဖိုလ်ခန္ဓာ။ အစွမ်းသတ္တိထက်မြက်အောင်-ကျေညက်အောင်-ပျိုးစေအပ်-ကြိမ်ဖန်များစွာ လေ့လာအပ်-ပြီးသော အရဟတ္တဖိုလ်ခန္ဓာ။ ခိဏာသဝေါတိ စဿ အရဟတ္တဖလဝသိဘာဝိတခန္ဓေ ဥပါဒါယ အယံ ပညတ္တိ ဟောတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈၉။

အရဟတ္တဖလဝိမုတ္တိ(ထိ) [အရဟတ္တဖလ+ဝိမုတ္တိ] အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော ဝိမုတ္တိ။ ကိလေသာတို့မှ လွတ်မြောက်ပြီးသော အရဟတ္တဖိုလ်။ ဝိမုတ္တိပိ အရဟတ္တဖလဝိမုတ္တိယေဝ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၈။ အကုပ္ပိ စေတောဝိမုတ္တိတိ အရဟတ္တဖလဝိမုတ္တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၅။ ဝိမုတ္တိတိ အရဟတ္တဖလဝိမုတ္တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၁၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၀။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၉၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၀၂။ (- သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၁။ ဥဒါနိ၊ဋ္ဌ။၃၃၆။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၃၁။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၂၀၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၄။)

အရဟတ္တဖလဝိမုတ္တိမုခ (န) [အရဟတ္တဖလဝိမုတ္တိ+မုခ] အရဟတ္တဖလဝိမုတ္တိဟူသော အဦးပဓာနတရား။ အရဟတ္တဖလဝိမုတ္တိမုခေန ဝိဇယဟာရသမ္မာတံ နိဋ္ဌိသန္တော။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ။၁၅၅။ (-နေတ္ထိ၊ဝိ။၂၃၇။)

အရဟတ္တဖလဝိမုတ္တိ ဝရဝိမလ သေတစ္ဆတ္ထပဋိလာဘ (ပု) [အရဟတ္တဖလဝိမုတ္တိ+ဝရ+ဝိမလ+သေတ+ဆတ္ထ+ပဋိလာဘ] အရဟတ္တဖိုလ်

ဝိမုတ္တိ-ဟု ဆိုအပ်သော မြတ်သော အညစ်
အကြေးကင်းသော ထီးမြူကို ရခြင်း။ သေ-
တစ္ဆေတရဏံ အရဟတ္တဖလဝိမုတ္တိဝရဝိမလ-
သေတစ္ဆေပဋိလာသဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။ နေတ္ထိ၊
ဝိ။ ၁၉၂။

အရဟတ္တဖလဝိမောက္ခ (ပု) [အရဟတ္တဖလ +
ဝိမောက္ခ] အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော ဝိမောက္ခ
တရား။ စိတ္တဿ ဝိမောက္ခောတိ အရဟတ္တ-
ဖလဝိမောက္ခော။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၈၇။

အရဟတ္တဖလဝိသုဒ္ဓိ (ထိ) [အရဟတ္တဖလ +
ဝိသုဒ္ဓိ] အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော ဝိသုဒ္ဓိတရား၊
ကိလေသာ အညစ်အကြေး မတင် အထူး
သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော အရဟတ္တဖိုလ်တရား။
အရဟတ္တဖလဝိသုဒ္ဓိယာ အတိဝိယ ဝေါဒါယ-
တိ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၉၆။

အရဟတ္တဖလဝေဌ (ပု) [အရဟတ္တဖလ + ဝေဌ]
အရဟတ္တဖလဝေဌနှင့်အနက်တူ၊ ၎င်း-ကြည့်။

အရဟတ္တဖလဝေဌန (န) [အရဟတ္တဖလ + ဝေဌန]
အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော အနှောင်အဖွဲ့၊ ခန္ဓာ
ကိုယ်ကို မယိုင်လဲအောင် တည်တံ့ခိုင်မြဲ
အောင် ရစ်ပတ် နှောင်ဖွဲ့ကြောင်း၊ ဖေးမ
ထောက်ကူကြောင်းဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်
သမာပတ်တရား။ အရဟတ္တဖလဝေဌနေန
စတုရရိယာပထကမ္မနံ တထာဂတဿ ဟော-
တိတိ ဒဿေတိ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၃၈။ သံ၊ ဌ၊ ၂။
၂၃၈။ အရဟတ္တဖလဝေဌေနာတိ အရဟတ္တ-
ဖလသမာပတ္တိသည်တေန အတ္တဘာဝဝေဌေ-
န။ သံ၊ ဌီ၊ ၂။ ၄၇၂။

အရဟတ္တဖလသစ္စိကိရိယာ (ထိ) [အရဟတ္တဖလ
+ သစ္စိကိရိယာ] အရဟတ္တဖိုလ်ကို-မျက်
မှောက်ပြုခြင်း- သိမြင်-ရ-ရောက်-ခြင်း။
အရဟတ္တဖလသစ္စိကိရိယာယ ပဋိပန္နော ။ ဝိ၊
၄။ ၄၂၄။ ဒီ၊ ၂။ ၂၁၁။ အဘိ၊ ပု။ ၁၀၄။ (-မ၊
၃။ ၂၉၇။ သံ၊ ၃။ ၁၇၈၊ ၃၇၉။ အံ၊ ၁။ ၂၃၊
၄၆။ အဘိ၊ က။ ၁၆၅။ ပဋိသံ၊ ၃၇၀။ ထေရ၊

ဌ၊ ၁။ ၅၀။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၉၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။
၃၄၄။)

အရဟတ္တဖလသညာ (ထိ) [အရဟတ္တဖလ +
သညာ] အရဟတ္တဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော သညာ။
“ဘဂဝါ နိရောဓာ ဝုဠာဟန္တဿ ကိံ ပဌမံ
အရဟတ္တဖလသညာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥဒါဟု ပစ္စ-
ဝေက္ခဏဉာဏ”န္တိ ဝဒတိ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၀၉။

အရဟတ္တဖလသမဂ္ဂိ (ထိ) [အရဟတ္တဖလ +
သမဂ္ဂိ] အရဟတ္တဖိုလ်နှင့် ပြည့်စုံသော သူ။
အရဟတ္တဖလသမဂ္ဂိဿ ပုဂ္ဂလဿ ဝိမုတ္တိဉာဏံ
ဝိမုတ္တန္တိ။ အဘိ၊ က။ ၂၇။ စတုမဂ္ဂဟေဋ္ဌိမ-
ဖလတ္တယသမဂ္ဂိနော ဝိယ အရဟတ္တဖလ-
သမဂ္ဂိပိ တာသု သိက္ခာသု ဇာတော။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၅၄။ ဒီ၊ ဌီ၊ ၃။ ၂၀၄။

အရဟတ္တဖလသမယ (ပု) [အရဟတ္တဖလ +
သမယ] အရဟတ္တဖိုလ်ကို - သိမြင်ခြင်း -
ရခြင်း။ ဧဝံ အနာဂါမိ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏေန
“ဥပရိ အရဟတ္တဖလသမယော (အရဟတ္တ-
ဖလာဘိသမယော၊ သိ) နာမ အတ္ထိ”တိ
ဇာနာတိ။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၁၄။ ဥပရိ အရဟတ္တ-
ဖလသမယောတိ ဥပရိ သိဇ္ဈနတော အရ-
ဟတ္တပဋိလာဘော တထာ အတ္ထိ။ သံ၊ ဌီ၊ ၂။
၁၂၃။

အရဟတ္တဖလသမာဓိ (ပု) [အရဟတ္တဖလ +
သမာဓိ] အရဟတ္တဖိုလ် သမာဓိ။ စိတ္တံ သမာ-
ဓိယတိတိ အရဟတ္တဖလသမာဓိနာ သမာဓိ-
ယတိ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၁၅။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၈။ (-သံ၊ ဌ၊
၁။ ၇၆။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၉၂။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၇၆။
သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၁။ စူဠနိ၊ ၄။ ၆၃။ နေတ္ထိ၊ ၄။
၁၅၁။ နေတ္ထိ၊ ဝိ။ ၂၃၃။)

အရဟတ္တဖလသမာပတ္တတ္ထ (ပု) [အရဟတ္တဖလ-
သမာပတ္တိ + အတ္ထ] အရဟတ္တဖိုလ် သမာပတ်
အကျိုး။ အရဟတ္တဖလသမာပတ္တတ္ထာယ...
ပဋိသင်္ခါသန္တိန္ဒနာ ပညာ သင်္ခါရုပေက္ခာသု

ဉာဏံ။ ပဋိသံ။၆၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၉၊၁။၁၈၅။ အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိတ္ထာယ...ဗဟိဒ္ဓါ သင်္ခါရနိမိတ္တံ အဘိဘုယျတံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၄၂။

အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိ (ထိ) [အရဟတ္တဖလ + သမာပတ္တိ] အရဟတ္တဖိုလ်သမာပတ်ကောင်းစွာရောက်အပ် - ဝင်စားအပ် - သော အရဟတ္တဖိုလ်။ အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိ အဘိညေယျာ။ ပဋိသံ။ ၂။ အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိ ဉာဏစရိယာ။ ၎င်း-ဂဝ-၉၆။ (-ဒိ၊၄၊၃။၇၁။ မ၊၄၊၂။၆၁၊၂၅၃။ သံ၊၄၊၂။၁၁၄။ ဥဒါန၊၄။၁၆၇။ ဒိ၊၄၊၃။၂၅၄။ အံ၊၄၊၃။၉၆။ မ၊၄၊၃။၂၄၈။ သံ၊၄၊၁။၂၅၂။)

အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိစိတ္တ (န) [အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိ + စိတ္တ] အရဟတ္တဖိုလ် သမာပတ်စိတ်။ ဥပ္ပန္နံ အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိစိတ္တ သက္ကာယနိဿရဏန္တိ အက္ခာတံ။ ဒိ၊၄၊၃။၂၁၅။

အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိထလ (န) [အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိ + ထလ] အရဟတ္တဖိုလ်သမာပတ်တည်းဟူသော - ကြည်း - ကုန်း။ ထလေတိဋ္ဌထိတိ အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိထလေတိဋ္ဌတိ။ အဘိ၊၄၊၃။၉၅။

အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိပညာ (ထိ) [အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိ + ပညာ] အရဟတ္တဖိုလ်သမာပတ်ပညာ။ သော စ အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိပညာ။ ပဋိသံ၊၄။၁။၃၅။

အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိသမာဓိ (ပု) [အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိ + သမာဓိ] အရဟတ္တဖိုလ်သမာပတ်နှင့် ယှဉ်သောသမာဓိ။ တမ္ပာ သမာဓိမ္မာတိ အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိသမာဓိမ္မာ။ ဝိမတိ၊၂။၈၅။

အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိသညိတ (ထိ) [အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိ + သညိတ] အရဟတ္တဖိုလ်သမာပတ်ဟု - သိ - မှတ်သား - အပ်သော။ အရဟတ္တဖလဝေဌန-ကြည့်။

အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိသမာပဋ္ဌန (န) [အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိ + သမာပဋ္ဌန] အရဟတ္တဖိုလ်သမာပတ်ကိုဝင်စားခြင်း။ တဉ္စိ နိရောဓနိန္ဒတာယ ဒိဏာသဝါနံ နိစ္စကပ္ပံ အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိ သမာပဋ္ဌနတော “ဖလေန သဟိတ”န္တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတိ။ ထေရ၊၄။၁။၁၀၂။ အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိသမာပဋ္ဌနေန စေတောသမထမနုယုတ္တံ။ ထေရ၊၄။၂။၄၅၃။

အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိသမာပနု (ထိ) [အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိ + သမာပနု] အရဟတ္တဖိုလ်သမာပတ် - သို့ ကောင်းစွာရောက် - ကို ဝင်စား - သော၊ သူ။ ပုဏ္ဏတ္ထေရေပိ အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိသမာပနော မ၊၄၊၂။၆၁။

အရဟတ္တဖလသမ္မယုတ္တ (ထိ) [အရဟတ္တဖလ + သမ္မယုတ္တ] အရဟတ္တဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော။ အရဟတ္တဖလသမ္မယုတ္တာဟိ သီလစိတ္တပညာသမ္ပဒါဟိ အညာ ဥတ္တရိတရာ ဝါ ပဏိတတရာ ဝါ သီလာဒိသမ္ပဒါ နတ္ထိ။ ဒိ၊၄၊၁။၂၉၅။ (-မ၊၄၊၁။၁၆၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၄။ ဝိမတိ၊၂။၁၀၀။)

အရဟတ္တဖလသမ္မာဒိဋ္ဌိ (ထိ) [အရဟတ္တဖလ + သမ္မာဒိဋ္ဌိ] အရဟတ္တဖိုလ် သမာပတ်ကို ဝင်စားရာ အခါ၌ ဖြစ်သော ကောင်းသော ဉာဏ်အမြင်။ သေခါယ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာတိ အရဟတ္တဖလသမ္မာဒိဋ္ဌိယာ။ မ၊၄၊၃။၁၁၄။ အရဟတ္တဖလသမ္မာဒိဋ္ဌိယာတိ ဖလသမာပတ္တိကာလေ ပဝတ္တသမ္မာဉာဏံ။ မ၊၄၊၃။၇၄။

အရဟတ္တဖလသီလ (န) [အရဟတ္တဖလ + သီလ] အရဟတ္တဖိုလ်သီလ။ အရဟတ္တဖလသီလံ ဟိ ဣဓာဓိပ္ပေတံ။ ဥဒါန၊၄။၃၃၇။

အရဟတ္တဖလသီသ (န) [အရဟတ္တဖလ + သီသ] အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော - အဦးပခာန - အထွတ်အမြတ် - ဖြစ်သောတရား။ သတ္တာ အာယ-

သန္တံ လက္ခဏကဘဒ္ဒိယံ အရဟတ္တဖလသိသေ-
န သုစက္ကံ... အာဇညရတံ ကတာ ဒဿေတိ။
ဥဒါနံ၊ ၁၂။ ၃၃၆။

အရဟတ္တဖလသုခ (န) [အရဟတ္တဖလ+သုခ]
အရဟတ္တဖိုလ်ချမ်းသာ။ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌ-
ဟန္တဿ ယံ အရဟတ္တမဂ္ဂသုခဉ္စေဝ အရဟတ္တ-
ဖလသုခဉ္စ၊ တံ ဣဓ “သုခ”န္တံ အဓိပ္ပေတံ။
ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၂၃၃။

အရဟတ္တဖလဿာစ (တိ) [အရဟတ္တဖလ +
အဿာစ] အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော သာယာ
ဖွယ် အရသာရှိသော (မြတ်စွာဘုရား စကား
တော်)။ ဝိမုတ္တိရသန္တိ အရဟတ္တဖလဿာဒံ၊
ဝိမုတ္တိသမ္ပတ္တိကံ ဝါ အဂ္ဂဖလနိပ္ပါဒနတော။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၆၄။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၇။ ဝိမုတ္တိသင်္ခါတံ
ရသမေတဿာတိ ဝိမုတ္တိရသံ၊ အရဟတ္တဖလ-
ဿာဒန္တိ အတ္တော။ သီ၊ ၁။ ၁။ ၁။ ၈၄။

အရဟတ္တဖလာဓိဂမ (ပု၊ န) [အရဟတ္တဖလ+
အဓိဂမ] အရဟတ္တဖိုလ် - ကို ရခြင်း - သို့
ရောက်ခြင်း။ အဓမ္မကာမဿ ဝိယ အရဟတ္တ-
ဖလာဓိဂမမန္တုရံ။ မိလိန္ဒ၊ ၃၃၉။ အရဟတ္တ-
ဖလာဓိဂမော န ဘဝေယျ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၉။
အနတ္တမေန ဝိပဿနံ ဝဇေန္တဿ အရဟတ္တ-
ဖလာဓိဂမော။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၂။ (-အံ၊ ၄။ ၃။
၁၈၈။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၃၃။ မူလဋီ၊ ၁။ ၄၈။)

အရဟတ္တဖလဘိသမယ (ပု) [အရဟတ္တဖလ+
အဘိသမယ] အရဟတ္တဖိုလ်ကို ထိုးထွင်းသိ
ခြင်း။ အရဟတ္တဖလသမယ-ကြည့်။

အရဟတ္တဖလိန္ဒြိယ (န) [အရဟတ္တဖလ+လိန္ဒြိယ]
အရဟတ္တဖိုလ်၌ အကျုံးဝင်သော ဣန္ဒြေ။
သမတ္တာနိ ပရိပုဏ္ဏာနိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ အရဟတ္တ-
ဖလိန္ဒြိယာနိ နာမ ဟောန္တိ။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၆၇။
အရဟတ္တမဂ္ဂိန္ဒြိယ-လည်း ကြည့်။

အရဟတ္တဖလပ္ပတ္တိ (ထိ) [အရဟတ္တဖလ+
ဥပ္ပတ္တိ] အရဟတ္တဖိုလ်၏ ဖြစ်ခြင်း။ အနာ-

ဂါမိနော အရဟတ္တဖလပ္ပတ္တိ ကုဟိန္တိ ပုစ္ဆာ
သကဝါဒိဿ။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၁၄၇။ (- ဣတိ-
ဇုတိ၊ ၄။ ၁၉၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၅၁။ ဒီ၊ ၁။ ၃၃၂။
နေတ္ထိ၊ ၁။ ၁၆၂။)

အရဟတ္တဖလောဒယ (ပု) [အရဟတ္တဖလ+
ဥဒယ] အရဟတ္တဖိုလ်၏ဖြစ်ခြင်း။ သဗ္ဗညုဘာ-
ဝေါဟိ အရဟတ္တမဂ္ဂေန သိဇ္ဈတိ၊ အရဟတ္တ-
ဖလောဒယေသိဉ္စံ ဟောတိ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၉၁။

အရဟတ္တဗျာကရဏ (န) [အရဟတ္တ + ဗျာက-
ရဏ] အရဟတ္တဖိုလ်ကို ပြောကြားခြင်း။
(အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရသည်ဟု ပြောကြား
ခြင်း)။ သဓေ တေ ပဌမမဂ္ဂဝဇ္ဈာ ဝိစိကိစ္ဆာ
ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ အရဟတ္တဗျာကရဏံ မိစ္ဆာ ဟောတိ။
ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၂၃၉။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၉၆။ အညာဗျာ-
ကရဏ-လည်း ကြည့်။

အရဟတ္တဘာဝဒီပက (တိ) [အရဟတ္တ+ဘာဝ+
ဒီပက။ ထိန္တံ အရဟတ္တဘာဝဒီပိကာ] အရ-
ဟတ္တဖိုလ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပြတတ်သော။
အတ္တနော အရဟတ္တဘာဝဒီပကံ ဥတ္တမဝါစံ။
သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၉၄။ အရဟတ္တဘာဝဒီပကန္တိ အရ-
ဟတ္တဿ အတ္တိဘာဝဒီပကံ။ “အရဟတ္တ-
ဘာဝဒီပိက”န္တိ ဝါ ပါဌော။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၅၁၆။

အရဟတ္တမဂ္ဂ (ပု) [အရဟတ္တ+မဂ္ဂ။ အရဟတ္တ-
ဿ မဂ္ဂေါ အရဟတ္တမဂ္ဂေါ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၉၉။
မဟာနိ၊ ၄။ ၃။ ၁။ ကိလေသာဒိနံ ဟနနာဒိနာ
အရဟံ၊ အဂ္ဂမဂ္ဂဌော။ တဿ ဘာဝေါ
အရဟတ္တံ၊ သော ဝေ မဂ္ဂေါတိ အရဟတ္တ-
မဂ္ဂေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၄၈၃။] အရဟတ္တမဂ္ဂ။
အရဟတ္တမဂ္ဂေါ အဘိညေဓမ္မော။ ပဋိသံ။
၂။ ၁။ (-ပဋိသံ၊ ၉၆။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၆။ ဒီ၊ ၄။ ၁။
၂၀၁။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၅၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၅၇၊ ၉၀၊ ၁၃၁။ မ၊
၄။ ၂။ ၁၀၅။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၇။ အဘိ၊ ၄။ ၃။
၃၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၁၂။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၆။ စူဠနိ၊
၄။ ၅။) အရဟတ္တမဂ္ဂ-ဝိ၊ ၃။ ၄၂။ ဒီ၊ ၁။ ၁၃၇။
သံ၊ ၁။ ၇၀။ အံ၊ ၂။ ၃၄၃။ ဥဒါနံ၊ ၈၄။ မဟာနိ။

၆။ ဇောဋ္ဌါဝါသဝါသ။ အရဟတ္တမဂ္ဂေန—အဘိ-
က။ ၂၂၅။ ဒီဋ္ဌါဝါသ ၄၅။ မဋ္ဌါဝါသ ၉၀။ မဋ္ဌါဝါသ
၂၁၄။ သံဋ္ဌါဝါသ ၂၅။ သံဋ္ဌါဝါသ ၂၄၁။ အံဋ္ဌါဝါသ
၇၇။ အဘိဋ္ဌါဝါသ ၃၁၄။ အဘိဋ္ဌါဝါသ ၆၂။
ဣတိဝုတ်ဋ္ဌာ ၅၂။ သုတ္တနိဋ္ဌာ ၁၁၅။ နေတ္ထိ-
ဋ္ဌာ ၁၇၄။ ဝိမတိ ၂။ ၁၁။ ဒီဋ္ဌါဝါသ ၂၀၁။
မူလဋ္ဌါဝါသ ၇၅။ မူလဋ္ဌါဝါသ ၇၉။ နေတ္ထိဝိ-
၂၂၃။ အရဟတ္တမဂ္ဂ—သံဋ္ဌါဝါသ ၂၇၇။ အံဋ္ဌါ-
ဝါသ ၇၇။ အဘိဋ္ဌါဝါသ ၃၇၂။ အရဟတ္တမဂ္ဂ-
တော—သဘရတ္ထ ၂။ ၅၅။ အရဟတ္တမဂ္ဂသ-
အဘိဋ္ဌါဝါသ ၂၇၇။ အဘိဋ္ဌါဝါသ ၂၇၄။ အဘိဋ္ဌါ-
ဝါသ ၇၀။ သံဋ္ဌါဝါသ ၁၇၂။ သံဋ္ဌါဝါသ ၄၄၆။
အရဟတ္တမဂ္ဂ—အဘိဓမ္မ ၂၅၅။ အဘိဝိ-
ပဋိသံ ၂၂၂။ မဋ္ဌါဝါသ ၂၁၄။ အဘိဋ္ဌါ-
ဝါသ ၇၀။

အရဟတ္တမဂ္ဂကုဏ (ပ) [အရဟတ္တမဂ္ဂ + ခဏ]
အရဟတ္တ-မဂ္ဂ ခဏ။ အရဟတ္တမဂ္ဂ၏ ဖြစ်ရာ
အခိုက်အတန့် ကာလ။ အရဟတ္တမဂ္ဂကုဏ
ပန ဥပ္ပဇ္ဇတိ နာမ။ အံဋ္ဌါဝါသ ၇၇။ ဣတိဝုတ်-
ဋ္ဌာ ၂၄၉။ (-သံဋ္ဌါဝါသ ၉၇။ အံဋ္ဌါဝါသ ၇၀။
ဥဒါနဋ္ဌာ ၃၆၀။ ပဋိသံဋ္ဌာ ၂။ ၈၄။ သဘရတ္ထ-
၁။ ၅၀။ သံဋ္ဌါဝါသ ၁၇၆။)

အရဟတ္တမဂ္ဂခန္တိ (ထိ) [အရဟတ္တမဂ္ဂ + ခန္တိ]
အရဟတ္တမဂ္ဂခန္တိတရား။ နိဗ္ဗာန်အာရုံကို နှစ်
သက်တတ်သော အရဟတ္တမဂ္ဂတရား။ အရ-
ဟတ္တမဂ္ဂခန္တိ သဗ္ဗကိလေသေဟိ သုညာ။
ပဋိသံ ၃၆၅။

အရဟတ္တမဂ္ဂဂဟဏ (န) [အရဟတ္တမဂ္ဂ + ဂဟဏ]
အရဟတ္တမဂ္ဂကိုယူခြင်း။ ဥက္ကဋ္ဌာနိဒ္ဒေသဝသေ-
န အရဟတ္တမဂ္ဂဂဟဏံ။ သဘရတ္ထ ၁။ ၄၀၈။

အရဟတ္တမဂ္ဂင်္ဂ (န) [အရဟတ္တမဂ္ဂ + အင်္ဂ] အရ-
ဟတ္တမဂ္ဂ၏ အင်္ဂါ။ သေသာနိ မဂ္ဂင်္ဂါနိတိ
သေသာနိ အရဟတ္တမဂ္ဂင်္ဂါနိ။ မဋ္ဌါဝါသ ၂။ ၂၀၈။

အရဟတ္တမဂ္ဂစိတ္တ (န) [အရဟတ္တမဂ္ဂ + စိတ္တ]
အရဟတ္တမဂ္ဂနှင့်ယှဉ်သော စိတ်။ အရဟတ္တ-

မဂ္ဂစိတ်။ အရဟတ္တမဂ္ဂစိတ္တဉ္ဇေတိ . နာမ။
အဘိသင်္ဂဟ ၆။ အက္ခိန္တိဏေယျဘာဝေန
ပူဇာဝိသေသံ အရဟတ္တံတိ အရဟာ .. တဿ
အာဂမနဘူတော မဂ္ဂေါ အရဟတ္တမဂ္ဂေါ။
တေန သမ္ပယုတ္တံ စိတ္တံ အရဟတ္တမဂ္ဂစိတ္တံ။
ဝိဘာဝိနိဇ္ဈ ၈။

အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏ (န) [အရဟတ္တမဂ္ဂ + ဉာဏ] အ-
ရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏ။ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏေန အဘိ-
သင်္ခါရဝိညာဏဿ—ဧတေတေ နိရုဇ္ဈန္တိ။ စူဠ-
နိ ၃၃။ အဘိဋ္ဌါဝါသ ၂၇၉။ ဣဓ ပန ဘကဝတော
အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏံ အဓိပ္ပေတံ။ ဝိဋ္ဌါဝါသ ၁၁၀။
မဋ္ဌါဝါသ ၅၇။ ဗုဒ္ဓဝံဋ္ဌာ ၇၅။ (-ဝိဋ္ဌါဝါသ ၁၉၄။
သံဋ္ဌါဝါသ ၂၅၀။ အံဋ္ဌါဝါသ ၄၂။ အဘိဋ္ဌါဝါသ ၆၂။
ဓမ္မာဋ္ဌာ ၂။ ၂၄၆။ ဣတိဝုတ်ဋ္ဌာ ၅၂။ မဟာနိ-
ဋ္ဌာ ၂၅၇။ ဗုဒ္ဓဝံဋ္ဌာ ၁၄၃။ သဘရတ္ထ ၂။ ၄၄။
ဝိမတိ ၁။ ၄၅။ သံဋ္ဌါသစ် ၁။ ၂၄၀။ ဒီဋ္ဌါဝါသ
၅၉။ သံဋ္ဌါဝါသ ၅၇။ အံဋ္ဌါဝါသ ၃၁၄။ အနုဋ္ဌါ ၂။
၂၀၀။ အနုဋ္ဌါဝါသ ၇၈။ နေတ္ထိဝိ ၁၆၂။)

အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏကုဒါလ (ပ) [အရဟတ္တမဂ္ဂ-
ဉာဏ + ကုဒါလ] အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏံ တည်း
ဟူသော ပေါက်တူး။ ဣမိဿာ ဆဒ္ဓါရိက-
တဏှာယ မူလံ ကာရဏံ အဝိဇ္ဇာဝိကိလေ-
သဂ္ဂဟနံ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏကုဒါလေန ခဏသ
သမုစိန္တထ။ ထေရဂါဠာ ၂။ ၉၆။

အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏဇုတိ (ထိ) [အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏ
+ ဇုတိ] အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏံ တည်း ဟူသော
အရောင်။ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏဇုတိယာ ခန္ဓာဒိ-
ဘောဒေ ဓမ္မေ ဇောတေတွာ ဌိတာတိ
အတ္ထော။ အံဋ္ဌါဝါသ ၃၅၅။

အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏတ္ထ (ပ) [အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏ +
အတ္ထ] အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏံ တည်းဟူသော
အကျိုး။ အာသဝါနံ ဓယဉာဏာယာတိ
အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏတ္ထာယ။ ဝိဋ္ဌါဝါသ ၁၃၆။ မ-
ဋ္ဌါဝါသ ၁၃၁။ (-အဘိပူ ၉၃။)

အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏဝိဇ္ဇာ (ထိ) [အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏ + ဝိဇ္ဇာ] အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏတည်းဟူသော ဝိဇ္ဇာ။ ဝိဇ္ဇာတိ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏဝိဇ္ဇာ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၃၇။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၃၂။

အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏသမ္ပန္န (ပု) [အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏ + သမ္ပန္န] အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏနှင့် - စပ် - ဆက်သွယ် - ခြင်း။ အာသဝါနံ ခယဉာဏသင်္ခါတအရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏသမ္ပန္နေန ... ဒသေတုံ။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၅၀။

အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏာနန္တရာ (ဗျ) [အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏ + အနန္တရာ] အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏ၏ အခြားမဲ့ ကာလ။ အညိန္ဒြိယတော ပစ္စာ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏာနန္တရာ အရဟတ္တမလေန အညာဝိမုတ္တိယာ အညာတာဝိန္ဒြိယေန ဝိမုတ္တဿ။ ဣတိဝုတ်၊ ဌ၊ ၁၉၉။

အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏာနုဘာဝ (ပု) [အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏ + အာနုဘာဝ] အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏ၏ - အစွမ်း - အာနုဘော။ အာယသ္မတော ဗာဏ္ဍုလဿ ပစ္စိမဘဝိကဿ တေန အတ္တဘာဝေန ပဋိလင်္ဘတဗ္ဗ အရဟတ္တမဂ္ဂ ဉာဏာနုဘာဝေန နိဗ္ဗတ္တတ္တာ ဉာဏဝိပ္ပါရာ ဣဒ္ဓိ နာမ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၇-ဂ။

အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏာသိ (ပု) [အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏ + အသိ] အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏတည်း ဟူသော သိန်လျက်။ ဧတေသံ တဏှာဒိနံ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏာသိနာ ဟတတ္တာ ဒီကာသဝေါ နိဒ္ဒါက္ခော ဟုတွာ ယာတိတိ အယမေတ္ထေတ္ထော။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၇၄။ နေတ္ထိ၊ ဌ၊ ၂၅၁။

အရဟတ္တမဂ္ဂဌ (တိ) [အရဟတ္တမဂ္ဂ + ဌ + အ] အရဟတ္တမဂ္ဂ၌ တည်သော၊ သူ။ သော သောတာပတ္တိဖလဌ အာဒိ ကတွာ ယာဝ အရဟတ္တမဂ္ဂဌာ ဆဗ္ဗိဓော ဟောတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဒိ၊ ဌ၊ ၂။ ၇၃။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၄၇။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၂။ (- ခုဒ္ဒက၊ ဌ၊ ၁၅၃။ ဝိမာန၊ ဌ။

၁၇၈။ မဟာနိ၊ ဌ။ ၂၂၁။ စူဠနိ၊ ဌ။ ၁၃။ မူလဋီ၊ ၃။ ၃၃။)

အရဟတ္တမဂ္ဂတ္ထ (ပု) [အရဟတ္တမဂ္ဂ + အတ္ထ] အရဟတ္တမဂ္ဂဟူသော အကျိုး။ သဗ္ဗကိလေသေ ပဇဟန္တော အရဟတ္တမဂ္ဂတ္ထံ သန္တသေတိ။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၁၀။

အရဟတ္တမဂ္ဂဒိဋ္ဌိ (ထိ) [အရဟတ္တမဂ္ဂ + ဒိဋ္ဌိ] အရဟတ္တမဂ္ဂနှင့် ယှဉ်သောပညာ၊ အရဟတ္တမဂ္ဂပညာ။ သုခမံ ဒိဋ္ဌိဝိပဿကန္တိ အရဟတ္တမဂ္ဂဒိဋ္ဌိယာ သုခမဒိဋ္ဌိဖလသမာပတ္တိအတ္တာယ ဝိပဿနံ ပဌပေတွာ အာဂတတ္တာ ဝိပဿကံ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၉၂။

အရဟတ္တမဂ္ဂဓမ္မ (ပု) [အရဟတ္တမဂ္ဂ + ဓမ္မ] အရဟတ္တ မဂ္ဂတရား။ အရဟတ္တမဂ္ဂဓမ္မာ ဝုဒ္ဓိပ္ပတ္တာ စ... အသေခဘာဝေါ အာပနောတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၅၅။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၀၅။ မူလဋီ၊ ၁။ ၄၄။

အရဟတ္တမဂ္ဂပညာ (ထိ) [အရဟတ္တမဂ္ဂ + ပညာ] အရဟတ္တမဂ္ဂနှင့် ယှဉ်သောပညာ၊ အရဟတ္တမဂ္ဂပညာ။ အညာယာတိ အရဟတ္တမဂ္ဂပညာယ ဥတွာ။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၂၃။ (- ထေရီ၊ ဌ။ ၁၀။ နေတ္ထိ၊ ဝိ။ ၂၃၀။)

အရဟတ္တမဂ္ဂပဋိလာဘ (ပု) [အရဟတ္တမဂ္ဂ + ပဋိလာဘ] အရဟတ္တမဂ္ဂကိုရခြင်း။ အရဟတ္တမဂ္ဂပဋိလာဘော သဗ္ဗကိလေသေဟိ သုညော။ ပဋိသံ၊ ၃။ ၆၄။

အရဟတ္တမဂ္ဂပဋိလာဘတ္ထ (ပု) [အရဟတ္တမဂ္ဂ + ပဋိလာဘ + အတ္ထ] အရဟတ္တမဂ္ဂကို ရခြင်း အကျိုး။ အရဟတ္တမဂ္ဂပဋိလာဘတ္ထာယ ဥပ္ပါဒံ ... ဥပါယာသေ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၀၃။

အရဟတ္တမဂ္ဂပရိဂ္ဂဟ (ပု) [အရဟတ္တမဂ္ဂ + ပရိဂ္ဂဟ] သိမ်းပိုက်လက်ခံအပ်သော အရဟတ္တမဂ္ဂ။ အရဟတ္တမဂ္ဂပရိဂ္ဂဟော သဗ္ဗကိလေသေဟိ သုညော။ ပဋိသံ၊ ၃။ ၆၄။

အရဟတ္တမဂ္ဂပရိယာပန္န (န) [အရဟတ္တမဂ္ဂ+ပရိ-
ယာပန္န] အရဟတ္တမဂ္ဂံ အကျုံးဝင်သော။
အရဟတ္တမဂ္ဂိန္ဒြိယံ ကြည့်။

အရဟတ္တမဂ္ဂပရိယောဂါဟက (န) [အရဟတ္တ-
မဂ္ဂ+ပရိယောဂါဟက] (နိဗ္ဗာန်သို့) သက်
ဝင်တတ်သော အရဟတ္တမဂ္ဂတရား။ အရ-
ဟတ္တမဂ္ဂပရိယောဂါဟကံ သဗ္ဗကိလေသေဟိ
သည်။ ပဋိသံ။ ၃၆၅။

အရဟတ္တမဂ္ဂပ္ပဋိဝေဓ (ပု) [အရဟတ္တမဂ္ဂ+ပဋိ-
ဝေဓ] ထိုးထွင်းသိအပ်သော အရဟတ္တမဂ္ဂ။
အရဟတ္တမဂ္ဂပ္ပဋိဝေဓော သဗ္ဗကိလေသေဟိ
သုညော။ ပဋိသံ။ ၃၆၄။

အရဟတ္တမဂ္ဂဖလ (န) [အရဟတ္တမဂ္ဂ+ဖလ]
အရဟတ္တမဂ္ဂ၊ အရဟတ္တဖိုလ်။ အဟဉ္စ
တကျာနံ ခယသင်္ခါတံ အရဟတ္တမဂ္ဂဖလံ
အဇ္ဈင်္ဂါ၊ ပစ္ဆောသ္မိတိ အတ္ထော။ ဝိမတိ၊ ၁။
၁၈။ (-ဒိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၁၉။)

အရဟတ္တမဂ္ဂဖလဒါယက (တိ) [အရဟတ္တမဂ္ဂ-
ဖလ+ဒါယက။ ထိ-၌ အရဟတ္တမဂ္ဂဖလဒါယိ-
ကာ] အရဟတ္တမဂ္ဂ၊ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ပေး
တတ်သော။ ပရိယောသာနေ အရဟတ္တမဂ္ဂ-
ဖလဒါယိကာ အပဏ္ဏကပဋိပဒါ နာမ။ ဇာ၊
၄၊ ၁။ ၁၂၁။

အရဟတ္တမဂ္ဂဝဇ္ဇ (တိ) [အရဟတ္တမဂ္ဂ+ဝဇ္ဇ]
အရဟတ္တမဂ္ဂသည်ပယ်သတ်အပ်သော။ ကာ-
မစ္ဆန္တော နိဝရဏပတ္တော အရဟတ္တမဂ္ဂဝဇ္ဇော။
ဒိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၁၀။ ဒိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၄၅။ (-ဒိ၊ ၄၊ ၂။
၁၇၃။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၂၉၀။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၈၄။
အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၆၉။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၆၂။ မဟာနိ၊
၄။ ၈၇၊ ၁၀၃။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂။ ၃၂။ ဒိ၊ ၄၊ ၂။
၂၄၅။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၂၆၇။)

အရဟတ္တမဂ္ဂဝဇ္ဇက (တိ) [အရဟတ္တမဂ္ဂဝဇ္ဇ+က]
အရဟတ္တမဂ္ဂသည် ပယ်သတ် အပ်သော။

မာနောတိ အရဟတ္တမဂ္ဂဝဇ္ဇကော မာနော
ဝေ။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၈၂။

အရဟတ္တမဂ္ဂဝဇ္ဇတ္တ (န) [အရဟတ္တမဂ္ဂဝဇ္ဇ+တ္တ]
အရဟတ္တမဂ္ဂသည် ပယ်သတ်အပ်သည်၏
အဖြစ်။ ကာမုပါဒါနံ ပစ္စာ အရဟတ္တမဂ္ဂ-
ဝဇ္ဇတ္တာတိ အယမေတေသံ ပဟာနက္ကမော။
အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၁၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၀၅။ အရ-
ဟတ္တမဂ္ဂဝဇ္ဇတ္တာ ဘဝရာဂဿပိ ကာမုပါဒါန-
ဘာဝေါ အတ္ထေဝ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၃၃။

အရဟတ္တမဂ္ဂဝိဇ္ဇာ (တိ) [အရဟတ္တမဂ္ဂ+ဝိဇ္ဇာ]
အရဟတ္တမဂ္ဂနှင့် ယှဉ်သော - ဝိဇ္ဇာ - ဉာဏ်။
ဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ အရဟတ္တမဂ္ဂဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
ဒိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၃၇။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၂၄၉။ အရဟတ္တမဂ္ဂ-
ဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပါဒေတွာ။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၂၁၀။ မ၊ ၄၊ ၄။
၂၄၆။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၁၅။ (-မ၊ ၄၊ ၂။ ၂၄၇။ သံ၊
၄၊ ၂။ ၁၆၄။ ဣတိဝုတိ၊ ၄။ ၁၄၈။ သုတ္တနိ၊ ၄။
၂။ ၃၀၀။)

အရဟတ္တမဂ္ဂဝိပဿနာ (တိ) [အရဟတ္တမဂ္ဂ+
ဝိပဿနာ] အရဟတ္တမဂ္ဂ၏ ဝိပဿနာ၊ အရ-
ဟတ္တမဂ္ဂကို ရစေနိုင်သော ဝိပဿနာ။ ဣမိနာ
အနာဂါမိနော ဘဝရာဂက္ခယတ္တာယ အရ-
ဟတ္တမဂ္ဂဝိပဿနာ ကထိတာ ဟောတိ။ အံ၊
၄၊ ၂။ ၃၈။

အရဟတ္တမဂ္ဂဝေါသာန (တိ) [အရဟတ္တမဂ္ဂ+
ဝေါသာန] အရဟတ္တမဂ္ဂလျှင် အဆုံးရှိသော။
တာယ စ ပန အရဟတ္တမဂ္ဂဝေါသာနာယ
မဇ္ဈိမာယ ပဋိပဒါယ.....အတိက္ကန္တော။ သုတ္တနိ၊
၄၊ ၁။ ၂၀။

အရဟတ္တမဂ္ဂသတ္တ (န) [အရဟတ္တမဂ္ဂ+သတ္တ]
အရဟတ္တမဂ္ဂ တည်းဟူသော - ဓား -
လက်နက်။ အရဟတ္တမဂ္ဂသတ္တေန ဥစ္ဆိန္နာ
ဘဝနေတ္တိ အဿာတိ ဥစ္ဆိန္နဘဝနေတ္တိကော။
ဒိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၁၇။

အရဟတ္တမဂ္ဂသန္နိသိတ (တိ) [အရဟတ္တမဂ္ဂ + သန္နိသိတ] အရဟတ္တမဂ္ဂကို - ကောင်းစွာ မှီသော - အမှီပြုသော။ ဥပရိ ဒွေ မဂ္ဂါစ ဖလသန္နိ စ အရဟတ္တမဂ္ဂသန္နိသိတာနိတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၁။

အရဟတ္တမဂ္ဂသမဂ္ဂိ (တိ) [အရဟတ္တမဂ္ဂ + သမဂ္ဂိ] အရဟတ္တမဂ္ဂနှင့် ပြည့်စုံသောသူ၊ အရဟတ္တမဂ္ဂဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်။ အရဟတ္တယ ပဋိပနောတိ အရဟတ္တမဂ္ဂသမဂ္ဂိ အထေတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၈။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၃၉။)

အရဟတ္တမဂ္ဂသမာဓိ (ပု) [အရဟတ္တမဂ္ဂ + သမာဓိ] အရဟတ္တမဂ္ဂနှင့်ယှဉ်သော သမာဓိ။ အရဟတ္တမဂ္ဂသမာဓိသင်္ခါတေန ကောဒိဘာဝေန အဓိကတ္တာ ကောဒိဘာဝါဓိဂတော စ။ နေတ္ထိ၊ဝိ။ ၂၃၃။

အရဟတ္တမဂ္ဂသမာပန (တိ) [အရဟတ္တမဂ္ဂ + သမာပန] အရဟတ္တမဂ္ဂသို့ ကောင်းစွာ ရောက်သောသူ။ နေဝ စ ခေါ တံ ကဿပ အရဟာ၊ နာပိ အရဟတ္တမဂ္ဂသမာပနော။ ဝိ၊ဉ္စ၊ ၄၂။ (-သု၊ရတ္ထ၊ ၃။ ၂၀၇။)

အရဟတ္တမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တ (တိ) [အရဟတ္တမဂ္ဂ + သမ္ပယုတ္တ] အရဟတ္တမဂ္ဂနှင့် ယှဉ်သော။ အရဟတ္တမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ သုခမာဝ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၀၆။

အရဟတ္တမဂ္ဂသမ္မာပက (တိ) [အရဟတ္တမဂ္ဂ + သမ္မာပက] အရဟတ္တမဂ္ဂသို့ ကောင်းစွာ ရောက်စေတတ်သောသူ။ ဣတိ ဣမသ္မိ သုတ္တေ အရဟတ္တမဂ္ဂသမ္မာပကောတိ တယော အာစရိယာ ဗဟုကာရာတိ အာဂတော။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၁။

အရဟတ္တမဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိ (တိ) [အရဟတ္တမဂ္ဂ + သမ္မာဒိဋ္ဌိ] အရဟတ္တမဂ္ဂနှင့်ယှဉ်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိတိ အရဟတ္တမဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိ။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၆။ မ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၂၆၈။ အံ၊ဋ္ဌိ၊ ၃။ ၈-၉။

အရဟတ္တမဂ္ဂသဟဇာတ (တိ) [အရဟတ္တမဂ္ဂ + သဟဇာတ] အရဟတ္တမဂ္ဂနှင့် အတူတကွဖြစ်သော။ အရဟတ္တမဂ္ဂသဟဇာတာ သုခမာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆။

အရဟတ္တမဂ္ဂသုခ (န) [အရဟတ္တမဂ္ဂ + သုခ] အရဟတ္တမဂ္ဂချမ်းသာ။ သုခန္တိ အရဟတ္တမဂ္ဂသုခဉ္စေ ဖလသုခဉ္စ။ စိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၇။ (-စိ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၂၁၃။)

အရဟတ္တမဂ္ဂါဓိဂမ (ပု) [အရဟတ္တမဂ္ဂ + အဓိဂမ] အရဟတ္တမဂ္ဂကို ရခြင်း။ အရဟတ္တမဂ္ဂါဓိဂမေန သာဝကပါရမိဉာဏဿ ပါပုဏနေန ပရိပုဏ္ဏော။ အပ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၈။

အရဟတ္တမဂ္ဂါဓိဌာန (န) [အရဟတ္တမဂ္ဂ + အဓိဌာန] အရဟတ္တမဂ္ဂဟူသော အဓိဌာနတရား။ သက်ဝင်တည်တံ့သော အရဟတ္တမဂ္ဂတရား။ အရဟတ္တမဂ္ဂါဓိဌာနံ သဗ္ဗကိလေသေဟိ သည်း။ ပဋိသံ၊ ၃၆၅။

အရဟတ္တမဂ္ဂါန္ဒြိယ (န) [အရဟတ္တမဂ္ဂ + ဣန္ဒြိယ] အရဟတ္တမဂ္ဂ အကျုံးဝင်သော ဣန္ဒြိယ။ တဏှာ သမတ္တာနိ ပရိပုဏ္ဏာနိ ပဋိန္ဒြိယာနိ အရဟတ္တမဂ္ဂါန္ဒြိယာနိ နာမ ဟောန္တိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၆၆။ သမ္ပယောဂတော သဘာဝတော စ အရဟတ္တမဂ္ဂပရိယာပနာနိ အရဟတ္တမဂ္ဂါန္ဒြိယာနိ၊ အရဟတ္တဖလိန္ဒြိယာနိတိ ဣတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ သံ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၄၉၀။

အရဟတ္တမဂ္ဂုပ္ပါဒ (ပု) [အရဟတ္တမဂ္ဂ + ဥပ္ပါဒ] အရဟတ္တမဂ္ဂ၏ ဖြစ်ခြင်း။ သုရိယုဂ္ဂမနံ ဝိယ အရဟတ္တမဂ္ဂုပ္ပါဒေါ ပန “ကုသလဿ ဥပသမ္ပေါ”တိ ပဒေန ဂဟိတော။ နေတ္ထိ၊ဝိ။ ၁၆၃။

အရဟတ္တမဂ္ဂေကတ္တ (န) [အရဟတ္တမဂ္ဂ + ကေတ္တ] အရဟတ္တမဂ္ဂဟူသော - ကေတ္တတရား - တခုတည်းသော သဘောတရား။ အရဟတ္တမဂ္ဂေ

ကတ္တံ စေတယတော သဗ္ဗကိလေသေဟိ
သုညံ။ ပဋိသံ။၃၆၅။

အရဟတ္တမဂ္ဂသနာ (ထိ) [အရဟတ္တမဂ္ဂ+သေ-
နာ] အရဟတ္တမဂ္ဂဟူသော ရွာမှီးအပ်သော
တရား။ အရဟတ္တမဂ္ဂသနာ သဗ္ဗကိလေသေ-
ဟိ သုညာ။ ပဋိသံ။၃၆၃။

အရဟတ္တမဏ္ဍန (န) [အရဟတ္တ+မဏ္ဍန] အရ-
ဟတ္တဖိုလ်တည်းဟူသော- တန်ဆာ-အဆင်
အယင်။ အရဟတ္တမဏ္ဍနေန အတ္တဘာဝ
မဏ္ဍေတွာ။ သံ၊၂။၇၇။

အရဟတ္တဝဂ္ဂ (ပု) [အရဟတ္တ+ဝဂ္ဂ] အရဟတ္တ
ဝဂ္ဂ။ အဂ္ဂတ္တရနိကာယပါဠိ၊ ၆-နိပါတ်၊ ၈-ဝဂ္ဂ။
အံ၊၂။၃၇၄-ဂ။

အရဟတ္တဝိပဿနာ (ထိ) [အရဟတ္တ+ဝိပဿနာ]
အရဟတ္တဖိုလ်၏ ဝိပဿနာ။ အရဟတ္တ-
ဝိပဿနာယ ဧဝံ စတုတ္ထဇ္ဈာနပစာရဿ
စ ပဋိလာဘော ပဋိလာဘသမ္ပသာဒေါတိ
ဝေဒိတဗ္ဗော။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၀။

အရဟတ္တဝိမုတ္တိ (ထိ) [အရဟတ္တ+ဝိမုတ္တိ]
အရဟတ္တဖိုလ်တည်းဟူသော-ဝိမုတ္တိတရား-
ကိလေသာ-မှ လွတ်မြောက်ပြီးသောတရား။
ယတ္ထဿ တံ သီလန္တိ အရဟတ္တဝိမုတ္တိံ ပတွာ
သီလံ အပရိသေသမ္ပိ နိရုဇ္ဈတိ နာမ။ အံ၊ဋ္ဌ၊
၃။၃၂၄။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၈။)

အရဟတ္တဝိမောက္ခ (ပု) [အရဟတ္တ+ဝိမောက္ခ]
အရဟတ္တဖိုလ်တည်းဟူသော ဝိမောက္ခ။ အ-
ရဟတ္တဝိမောက္ခဿ ဟိ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တသမ္မာ-
သကံပ္ပါဒိဘေဒါ ဓမ္မတ္တက္ကော ပုရေဇေဝါ
ဟေတတိ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၅။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၄၅။
အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၀။

အရဟတ္တသင်္ခါတနိရောဓ - “အရဟတ္တသင်္ခါတ-
နိရောဓဿ” ဟု ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၈-၌ ရှိသော
ပါဠိကား “အရဟတ္တံ သင်္ခါတနိရောဓဿ” ဟု
ရှိရာမှ ချွတ်ယွင်း ပျက်စီးလာသော ပါဠိ

ဖြစ်သည်။ နိရောဓော တဿ နိဿရဏန္တိ ဣဓ
....နိရောဓောတိ ဝုတ္တံ (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၂-၃)
ဟူသော အကြောင်းအကျိုး ဝါကျနှင့် ယှဉ်
ကြည့်။

အရဟတ္တသန္တိကိရိယာ (ထိ) [အရဟတ္တ+သန္တိ-
ကိရိယာ] အရဟတ္တဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြု
ခြင်း။ အရဟတ္တသန္တိကိရိယာတိ ဧတ္ထေ ဌိတဿ
အစုန္တိ အနက်ဏကာလကိရိယာ ဧဝ။ မ၊ဋ္ဌ၊
၁။၁၄၇။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၃။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၇၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၅၄။)

အရဟတ္တသမဏ (ပု) [အရဟတ္တ+သမဏ]
ရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက် - ရဟန္တာဖြစ်-သော
ရဟန်း။ စတုတ္ထော အရဟတ္တသမဏောပိ
တတ္ထ နတ္ထိတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၁။

အရဟတ္တသမဓိဂမ (ပု) [အရဟတ္တ+သမဓိဂမ]
အရဟတ္တဖိုလ်-ကို ကောင်းစွာရခြင်း - လှို-
ရောက်ခြင်း။ သဟဿမတ္တာ အရဟတ္တသမဓိဂ-
မေန မစ္စုဝိသယာတိက္ကမေန မစ္စုပဟာယိနော
ဇောတာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄။ (-၂၆၇။)

အရဟတ္တသမဓိဂမတာ (ထိ) [အရဟတ္တသမဓိဂမ
+တာ] အရဟတ္တဖိုလ်ကို ကောင်းစွာရသည်
၏ အဖြစ်။ “သောဘတိ ဝတ တေ အာဝု-
သော အာနန္တ အရဟတ္တသမဓိဂမတာ” တိ-
အာဒိနာ သာဓကရာမဒါသိ။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊
၁။၇၈။

အရဟတ္တသမာဓိ (ပု) [အရဟတ္တ+သမာဓိ]
(က) အရဟတ္တမဂ်နှင့်ယှဉ်သော သမာဓိ၊
အရဟတ္တမဂ် သမာဓိ။ (ခ) အရဟတ္တဖိုလ်နှင့်
ယှဉ်သော သမာဓိ၊ အရဟတ္တဖိုလ် သမာဓိ။
(က) ဣမဿ စ အရဟတ္တသမာဓိဿ ဘာဝိ-
တတ္တာ အရိယပုဂ္ဂလဿ သဗ္ဗုပပတ္တိသမုဋ္ဌါ-
တသမ္ဘဝတော။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၁၅၂။ (ခ) ဣမဿ
ပန အရဟတ္တသမာဓိဿ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓသဗ္ဗ-
ကိလေသတ္တာ န နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ ဝါရေတဗ္ဗဉ္စ

အတ္တိ။ ဒီ၊ ငါ၊ ၂။ ၂၇။ အံ၊ ငါ၊ ၂။ ၁၁။ နေတ္တိ၊ ငါ။
ဥ။ မူလ၊ ၂။ ၂၀၅။

အရဟတ္တသမာပတ္တိ (ထိ) [အရဟတ္တ + သမာ-
ပတ္တိ] ကောင်းစွာရောက်အပ် - ဝင်စားအပ် -
သော အရဟတ္တဖိုလ်၊ အရဟတ္တဖိုလ် သမာ-
ပတ်။ ဘဂဝါ ဟိ စတုတ္ထဇ္ဈာန်ကံ အရဟတ္တ-
သမာပတ္တိ သမာပဇ္ဇတိ။ ဥဒါန၊ ၂။ ၃၀။ အရ-
ဟတ္တသမာပတ္တိယာ အနုယောဂံ ကရေဟိ။
သိ၊ ငါ၊ သစ်၊ ၁။ ၇၆။

အရဟတ္တသမာပန္န (တိ) [အရဟတ္တ + သမာပန္န]
အရဟတ္တဖိုလ် - သို့ ကောင်းစွာရောက် - ကို
ဝင်စား - သော၊ သူ။ ကေစိ ပဗ္ဗဇိတွာတိ
စ အရဟတ္တသမာပန္နာနံ ပဗ္ဗဇာသင်္ခေပကတ-
ဒဿနတ္ထံ။ သိ၊ ငါ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၀၇။

အရဟတ္တသမာပန္နတာပဋိက္ခေပနတ္ထ (ပု) [အရ-
ဟတ္တသမာပန္နတာ + ပဋိက္ခေပန + အတ္ထ]
အရဟတ္တဖိုလ် - သို့ ကောင်းစွာရောက် - ကို
ဝင်စား - သည်၏အဖြစ်ကို တားမြစ်ခြင်း
အကျိုး။ န ပန ဂိဟိနံ အရဟတ္တသမာပန္န-
တာပဋိက္ခေပနတ္ထံ။ သိ၊ ငါ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၀၇။

အရဟတ္တသမ္မာပက (တိ) [အရဟတ္တ + သမ္မာ-
ပက။ ထိ - ချ် အရဟတ္တသမ္မာပိကာ] အရဟတ္တ-
ဖိုလ်သို့ ကောင်းစွာရောက်စေတတ်သော။ ဧဝံ
ကေဿ ဘိက္ခုနော သင်္ခေပတော ဆောတု-
ဝသေန အရဟတ္တသမ္မာပကံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဝေဒိ-
တဗ္ဗံ။ အံ၊ ငါ၊ ၂။ ၁၆၀။ “အရဟတ္တသမ္မာပိကံ
ပဋိပဒ္ဓံ ပရိပူရေဿာမိတိ ဧဝံ ယောဂေါ
ကရကိယော။ ဝိ၊ ငါ၊ ၂။ ၉၄။

အရဟတ္တသာဓနာ (ထိ) [အရဟတ္တ + သာဓ-
နာ] ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကို ပြီးစေခြင်း၊ ရဟန္တာ
ပုဂ္ဂိုလ်ကို အစစ်အမှန် ပရမတ်အနက်သဘော
အားဖြင့် မရစကောင်းကြောင်းကို ခိုင်မြဲစွာ
ပြောဆိုခြင်း။ ဣတော ပရံ အဘိညာနုယော-
ဂါဒိဝသေန အရဟတ္တသာဓနာ ဟောတိ။

အဘိ၊ ငါ၊ ၂။ ၁၃၆။ အရဟတော သာဓနံ
အရဟတ္တသာဓနာတိ အာဟ။ မူလ၊ ၂။ ၆၁။
အနု၊ ငါ၊ ၂။ ၇၂။ လည်း ကြည့်။

အရဟတ္တသိဒ္ဓိ (ထိ) [အရဟတ္တ + သိဒ္ဓိ] အရဟံ
ဟူသောပုဒ်၏ အနက် (ကိလေသာကင်းဝေး
ခြင်းအနက်) ၏ - ပြီးစီး - ခိုင်မြဲ - ခြင်း။
ပုရိမသိဒ္ဓိတိ ပုရိမဿ “အရဟ” နှို ပဓဿ
အတ္တသိဒ္ဓိ အရဟတ္တသိဒ္ဓိ (အရဟတ္တသိဒ္ဓိ?)။
သိ၊ ငါ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၄၄။

အရဟတ္တသုခ (န) [အရဟတ္တ + သုခ] အရဟတ္တ-
ဖိုလ်ချမ်းသာ။ ပရမံ နာမ အရဟတ္တသုခံ အဓိ-
ပ္ပေတံ။ သံ၊ ငါ၊ ၁။ ၆၄။

အရဟတ္တသုတ္တ (န) [အရဟတ္တ + သုတ္တ] (၁)
အရဟတ္တဖိုလ်သုတ်။ ထိန၊ မိဒ္ဓ၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ ကုက္ကုစ္စ၊
အဿဒ္ဓိယ၊ ပမာဒ-ဟူသော တရား ၆-ပါး
တို့ကို မပယ်ပဲ အရဟတ္တဖိုလ်ကို မျက်မှောက်
မပြုနိုင်ကြောင်း ဟောရာ ဖြစ်သော သုတ်။
အဂ္ဂတ္တရနိကာယ၊ ဆက္ကနိပါတ်ပါဠိ၊ ၂-ပဏ္ဏာ
သက၊ ၇-ဝဂ်၊ ၂-သုတ်။ အံ၊ ၂။ ၃၆၈။ (၂)
အရဟတ္တသုတ်။ မာန၊ ဩမာန၊ အတိမာန၊
အဓိမာန၊ ထမ္ဘ၊ အတိနိပါတ်-ဟူသော တရား
၆-ပါးတို့ကို မပယ်ပဲ အရဟတ္တဖိုလ်ကို မျက်
မှောက် မပြုနိုင်ကြောင်း ဟောရာဖြစ်သော
သုတ်။ အဂ္ဂတ္တရနိကာယ၊ ဆက္ကနိပါတ်ပါဠိ၊
၂-ပဏ္ဏာသက၊ ၈-ဝဂ်၊ ၂-သုတ်။ အံ၊ ၂။
၃၇၅။ အရဟန္တသုတ္တ-လည်း ကြည့်။

အရဟတ္တဟေတု (ပု) [အရဟတ္တ + ဟေတု]
အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော အကြောင်း။ “နာယံ
ပဗ္ဗဇာ စိဝရာဒိဟေတု၊ အရဟတ္တဟေတု
ပနာယံ ပဗ္ဗဇာ” တိ ပစ္စဝေက္ခိတွာ နိဟတ-
မာနဒပေနေဝ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗော။ သံ၊ ငါ၊ ၂။
၁၀၀။ (-၂၇၅။)

အရဟတ္တာဓိဂမ (ပု) [အရဟတ္တ + အဓိဂမ]
အရဟတ္တဖိုလ် - ကို ရခြင်း - သို့ ရောက်ခြင်း။

အရဟတ္တာဓိဂမော ပဌမံ ဒီပိတော။ သံ၊ဋ္ဌ၊
၂။၁၈၄။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၂။
ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၉။ သာရတ္ထ၊၁။
၅၈။ သာရတ္ထ၊၂။၁၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၉။ မ၊ဋ္ဌ၊
၃။၄၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၉။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၄၄။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၄။)

အရဟတ္တာဓိဂမကာရဏ (န) [အရဟတ္တ+အဓိ-
ဂမ+ကာရဏ] အရဟတ္တဖိုလ်ကို-ရခြင်း-
ရောက်ခြင်း - ဇီ အကြောင်း။ အရဟတ္တ-
ပရိယာယ ကြည့်။

အရဟတ္တာဓိဂမတ္ထ (ပု) [အရဟတ္တ+အဓိဂမ+အတ္ထ]
အရဟတ္တဖိုလ် - ကိုရခြင်း - သို့ရောက်ခြင်း -
အကျိုး၊ အညံ ပရိယာယန္တိ အရဟတ္တာဓိဂ-
မတ္ထာယ အညမ္ပိ ကာရဏံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။၁၈၁။
ဝိမတိ၊ ၂။၂၀၉။

အရဟတ္တာဓိဂမဒီပန (န) [အရဟတ္တ+အဓိဂမ+
ဒီပန] အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်ခြင်းကိုပြခြင်း။
တေန ဓမ္မေသု ဥက္ကဋ္ဌောတိ အဝိသေသေန
ဝုတ္တံ ဥက္ကဋ္ဌတာဝံ ဝိသေသေတိ အရဟတ္တာဓိ-
ဂမဒီပနတော။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၄။

အရဟတ္တာဓိဂမန (န) [အရဟတ္တ+အဓိဂမန]
အရဟတ္တဖိုလ် - ကို ရ - သို့ ရောက် - ခြင်း။
တတောတိ အရဟတ္တာဓိဂမနတော။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။
၂၅၄။

အရဟတ္တာဓိမာန (ပု) [အရဟတ္တ+အဓိမာန]
အရဟတ္တဖိုလ်ကို(မရသေးပဲ)ရ၏ဟု မှတ်ထင်
ခြင်း။ အယဉ္ဇဿ အရဟတ္တာဓိမာနော ကိ-
နိဿာယ ဥပ္ပန္နောတိ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၂။၇၅။

အရဟတ္တာနိသံသ (တိ) [အရဟတ္တ + အာနိသံသ]
အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော အကျိုးရှိသော။ အရ-
ဟတ္တာနိသံသော ဘိက္ခု အရဟတ္တံ ပတ္ထေ-
န္တော ဈာယိ ဘဝေယျ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၇။
အရဟတ္တံ အာနိသံသိတဗ္ဗဋ္ဌေန အာနိသံသံ

တေသာတိ အရဟတ္တာနိသံသော။ သံ၊ဋ္ဌ၊
၁။၁၄၃။

အရဟတ္တဘာဝ (ပု) [အရဟတ္တ + အဘာဝ]
အရဟတ္တဖိုလ်၏မရှိခြင်း။ တေန ကေမဂ္ဂေ-
နေဝ အရဟတ္တဘာဝံ စိပေတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။
၁၄၄။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၅။

အရဟတ္တဘိသေက (ပု) [အရဟတ္တ + အဘိသေ-
က] အရဟတ္တဖိုလ်တည်း ဟူသော အဘိသိက်
ရေစင်။ အရဟတ္တဘိသေကေန အဘိသိဉ္စိ-
တဗ္ဗော ဝိပဿနာဝိညာဏရာဇပုတ္တော ဒဋ္ဌ-
ဗ္ဗော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၄။

အရဟတ္တာယတန (န) [အရဟတ္တ + အာယတန]
အရဟတ္တဖိုလ် တည်းဟူသော အာယတန။
အာယတနန္တိ အရဟတ္တာယတနံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။
၁၈၆။

အရဟတ္တာသန္နဂတ (တိ) [အရဟတ္တ + အာသန္န +
ဂတ] အရဟတ္တဖိုလ်၏အနီးသို့ ရောက်သော။
အရဟတ္တာသန္နဂတောတိ အရဟတိ ဥပါ-
သကော သောတာပန္နော ဘိက္ခု ပုထုဇ္ဇနံ
အဘိဝါဒေတုံ ပစ္စုဋ္ဌာတုံ။ မိလိန္ဒ၊၁၆၄။

အရဟတ္တာသာ (ထိ) [အရဟတ္တ + အာသာ]
အရဟတ္တဖိုလ်၌ လိုလား တောင့်တခြင်း။
အယံ ဝုစ္စတိတိ အယံ ဝေရူပေါ ပုဂ္ဂလော
အရဟတ္တာသာယ အဘာဝါ နိရသောတိ
ဝုစ္စတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၈။

အရတ္တုပဂ (တိ) [အရဟတ္တ + ဥပဂ] အရဟတ္တ-
ဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော။ အရ-
ဟတ္တဖိုလ်၏ နီးကပ်သော အကြောင်းဖြစ်
သော။ အရဟတ္တုပဂံ သီလံ အဒ္ဓသ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊
၃။၁၅၆။ အရဟတ္တုပဂံ အရဟတ္တပဒဋ္ဌာနံ။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၆။

အရဟတ္တုပ္ပတ္တိ (တိ) [အရဟတ္တ + ဥပ္ပတ္တိ] အရ-
ဟတ္တဖိုလ်၏ဖြစ်ခြင်း။ တောဝတာ စ ကေဿ

ဘိက္ခုနော ဝိပဿနံ ဝဇေတွာ အရဟတ္တပ္ပတ္တိံ ဒဿိတာ။ ဣတိဝုတ်၊ ငွေ။ ၃၁၈။ အရဟတ္တပ္ပတ္တိတော ပဌာယ ဟိန္ဒုက္ခတာ နာမနတ္ထိ ဇော၊ ငွေ။ ၃၀၂။ (-ဇော၊ ငွေ။ ၁၂၃။ ဝဇေ၊ ငွေ။ ၁၆၇။ အံ၊ ငွေ။ ၁၆၈။)

အရဟတ္တပနိဿယ (ပု) [အရဟတ္တ + ဥပနိဿယ] အရဟတ္တဖိုလ်၏ အားကြီးသော အကြောင်း။ သတ္တာ အန္တရာမဂ္ဂေ မာဂက္ခိယဗြာဟ္မဏဿ အရဟတ္တပနိဿယံ ဒိသ္မာ ဣမံ ပဉ္စ ပုစ္ဆိ။ အံ၊ ငွေ။ ၁၂၃၄။ (-ဓမ္မ၊ ငွေ။ ၂။ ၂၄၅။ သုတ္တနိ၊ ငွေ။ ၂။ ၂၇၇။ ထေရ၊ ငွေ။ ၁၁၁။ ဇော၊ ငွေ။ ၁၆၂။)

အရဟတ္တပနိဿယပုညသမ္ပဒါ (ထိ) [အရဟတ္တပနိဿယ + ပုည + သမ္ပဒါ] အရဟတ္တဖိုလ်၏ အားကြီးသော အကြောင်း ဖြစ်သော ကောင်းမှု၏ ပြည့်စုံခြင်း။ ဟေတုသမ္ပဒန္တိ အရဟတ္တပနိဿယပုညသမ္ပဒံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၂၈။

အရဟတ္တပနိဿယသမ္ပန္န (တိ) [အရဟတ္တပနိဿယ + သမ္ပန္န] အရဟတ္တဖိုလ်၏ အားကြီးသော အကြောင်းနှင့်ပြည့်စုံသောသူ။ ဘန္တေ ဝေရူပဿ ပန အရဟတ္တပနိဿယသမ္ပန္နဿ ဘိက္ခုနော ကိံ ကာရဏာ ဂတ္တိ ပူတိကံ ဇောတံ။ ဓမ္မ၊ ငွေ။ ၂၀၄။

အရဟတ္တပသဉ္စိတ (တိ) [အရဟတ္တ + ဥပသဉ္စိတ] အရဟတ္တဖိုလ်နှင့် စပ်ယှဉ်သော၊ အရဟတ္တဖိုလ်ကို အကြောင်းပြု (အမှီပြု)၍ ဖြစ်သော။ ဓမ္မပသဉ္စိတာ၊ အရဟတ္တပသဉ္စိတာ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဒီ၊ ငွေ။ ၂။ ၂၄၈။ ဗုဒ္ဓပသဉ္စိတာနှင့် ယှဉ်ကြည့်။

အရဟတ္တ (တိ) [အရဟ + အတ္တ] ထိုက်ခြင်း အနက်ရှိသော။ အနောက္ခတ္တတ္တာ ဟိ ဓာတုနံ အရဟတ္တော ဝိပုဗ္ဗော သုသဒ္ဓေါ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၈၆။

အရဟတ္တသင်္ခယန္တ (န) [အရ + ဟတ္တ + သင်္ခ + ယန္တ] အိုးတပ်ရောင်စက်၊ အကန့်ဟူသော လက်(ထောက်)တို့၌ အိုးငယ်များဖွဲ့တပ်အပ်သော လှည်းသီးပုံသဏ္ဌာန်ရှိသော ရောင်စက်။ အရဟတ္တသင်္ခယန္တ နာမ စက္ကသဏ္ဌာနံ အနောကာကာရံ အရေအရေ စသောနိ ဗန္တိတော ဧကေန ဝါ ဒွိဟိ ဝါ ပရိဗ္ဗမိယမာနယန္တံ။ အရသင်္ခါတေသု ဟတ္တေသု စသော ဗန္တိတဗ္ဗာ တ္တောတိ အရဟတ္တသင်္ခ၊ တမေဝ ယန္တံ အရဟတ္တသင်္ခယန္တံ။ ပါစိတံ ယော၊ ၂။ ၄၁။ အရဟတ္တသင်္ခယန္တ-လည်း ကြည့်။

အရဟဒ္ဓဇ (ပု) [အရဟန္တ + ဇေ။ အရဟတံ ဇော အရဟဒ္ဓဇော ဓာန်၊ ငွေ။ ၂၉၆။] ရဟန္တာတို့၏ တံခွန်၊ သက်န်း။ ဆဋ္ဌန္တော ဟိ တဒါ ဒိသ္မာ၊ သုရတ္တံ အရဟဒ္ဓဇံ။ ထေရ၊ ငွေ။ ၃၄၂။ သုရတ္တံ အရဟဒ္ဓဇန္တိ သောက္ခတ္တရေန ပရိဒဟိတကာသာဝံ သန္ဓာယာဟ။ ထေရ၊ ငွေ။ ၂။ ၃၆၆။ အရဟဒ္ဓဇော သမ္ဘိ အဝဇ္ဈရူပေါ။ ဇော၊ ၁။ ၃၇၄။ (-မိလိန္တံ၊ ၂။ ၁၆။ ဝိ၊ ငွေ။ ၁။ ၂၇၆။ အပ၊ ငွေ။ ၁။ ၇၈။ အပ၊ ငွေ။ ၂။ ၉၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ငွေ။ ၃၃၃။ ဇော၊ ငွေ။ ၁။ ၇၆၊ ၈၁။ ဇော၊ ငွေ။ ၂။ ၁၈၁။ ဇော၊ ငွေ။ ၅။ ၅၀-၅၁။)

အရဟဒ္ဓဇဘူတ (တိ) [အရဟဒ္ဓဇ + ဘူတ] ရဟန္တာတို့၏ - တံခွန် - သက်န်း - ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ အရဟဒ္ဓဇဘူတေ ကာသာဝေ အဂါရဝေါ အဗဟုမာနံ တဒါ အနာဂတေ တေသံ အဝိဿတိ။ ထေရ၊ ငွေ။ ၂။ ၃၆၅။

အရဟန္တ (ပု) [အရဟ + အန္တ။ အရဟံ-ပုဒ်၏ အပွင့် (ဝိ၊ ငွေ။ ၁။ ၈၄)နှင့် ဤ အရဟန္တပုဒ်၏ အပွင့် (ဝိမာန၊ ငွေ။ ၉၅ ပေတ၊ ငွေ။ ၇) တို့သည် အတူတူပင် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဋီကာတို့၌ အာရကာစသည်မှ အရဟံဖြစ်အောင် ရုပ်စီရင်သကဲ့သို့ အာရကာစသည်မှ အရဟန္တ ဖြစ်အောင်လည်း ရုပ်စီရင်ရမည်ကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ ဝိ၊ ပါ၊ ဓာန်-၌လည်း “အရဟ + အန္တ” ဖြင့်

အရဟန္တ-ပြီးသကဲ့သို့ (န+ရဟော-စသော) အခြားသော ဝိကပ်ဖြင့်ပြီးသော ပုဒ်ဟူသမျှ လည်း ဂစ္ဆန္တာဒိဂဏိက အရဟန္တ-ချည်း ပြီးရသည်ဟု ဆို၏။ အရဟံ-နှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။ အရဟန္တပုဒ်၏ လိင်ကို ဆိုရာ၌ နိတိ၊ ပဗ။ ၂၃၀-၌ ပုလ္လိင်ရုပ်စဉ် တမျိုးသာ ပြ၍ ထို နပုလ္လိင် မထင်ရှားဟု မိန့်သည်။ အပြည့်အစုံကို ထိုနိတိ၌ ကြည့်။] (၁) (က) ကိလေသာတို့မှ ဝေးတော်မူသော၊ (ခ) ကိလေသာရန်သူတို့ကို ယယ်သတ်တော် မူတတ်သော၊ (ဂ) သံသာရာ စက်၏ အကန်တို့ကို ဖျက်ဆီးတော် မူတတ်သော၊ (ဃ) ပစ္စည်းလေးပါး-ပူဇော်အထူး-မြတ်သော အလှူ-ကို ခံယူတော်မူထိုက်သော၊ (င) မကောင်းမှုပြုလုပ်ရန် ဆိတ်ကွယ်ရာအရပ် ရှိတော်မူသော၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ် (ရူပရာဂ၊ အရူပရာဂ၊ မာန၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ အဝိဇ္ဇာတို့ကို အကြွင်းမဲ့ပယ်ပြီးသောပုဂ္ဂိုလ်ကို ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ဟု ခေါ်သည်။ အဘိ၊ ပု။ ၁၂၀-၁-ကြည့်။ ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်—သုက္ခဝိပဿက ရဟန္တာ၊ သမထယာနိက ရဟန္တာ ဟူ၍ ၂-မျိုးရှိ၏။ ခုဒ္ဒက၊ ငွေ။ ၁၅၃။ သုတ္တနိ၊ ငွေ။ ၂။ ၂၀၂-ကြည့်။ သုညတဝိမောက္ခ၊ အနိမိတ္တဝိမောက္ခ၊ အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခ ၃-ပါးကို တည်၍ ပဋိပဒါ ၄-ပါးဖြင့် မြှောက်သော် ရဟန္တာ ၁၂-မျိုးဖြစ်၏။ အဘိ၊ ငွေ။ ၅၃-ကြည့်။ ၎င်း ၁၂-မျိုးကို ပညာဝိမုတ္တ၊ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ၊ ဧတဝိဇ္ဇာ၊ ဆဋ္ဌဘိည၊ ပဋိသမ္ဘိဒါ-ပတ္တ ၅-မျိုးတို့ဖြင့် မြှောက်၍ ရဟန္တာ-၆၀ ဖြစ်သည်။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ငွေ။ ၂။ ၅၃၂၊ ၅၃၃-ကြည့်။ ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်မှာ အရာအားလျော်စွာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ ဗုဒ္ဓသာဝက အရဟတ္တ-ဖလဋ္ဌာန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ပင် ဖြစ်ကြသည်။) (၂) အရိယာပုဂ္ဂိုလ်။

(၁) အရဟံ သော ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု။ ဝိ၊ ၁။ ၄၈။ ယော သော ဘန္တေ ဘိက္ခု အရဟံ ခိဏာသဝေါ။ ဝိ၊ ၃။ ၂၆၉။ အံ၊ ၂။ ၃၃၁။

တထာဂတောပိ ဘိက္ခဝေ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ပထဝီ ပထဝီတော အဘိဇာနာတိ။ မ၊ ၁။ ၇။ ဧကပုဂ္ဂလော ဘိက္ခဝေ...တထာဂတော အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ အံ၊ ၁။ ၂၁။ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ ပဒုဒ္ဓယေ ပန အာရကတ္တာ၊ အရိနံ အရာနဉ္စ ဟတတ္တာ၊ ပစ္စယာဒိနံ အရဟတ္တာ၊ ပါပကရဏေ ရဟာဘာဝါတိ ဣမေဟိ တာဝ ကာရဏေဟိ အရဟန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ မ၊ ၄။ ၁။ ၅၄။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၈၇။ အရဟံ—ဒီ၊ ၁။ ၈၄။ ဒီ၊ ၃။ ၆၈၊ ၁၁၇၊ ၁၂၀။ မ၊ ၁။ ၅-၆။ မ၊ ၃။ ၁၁၀။ သံ၊ ၁။ ၁၃။ ၁၄၁၊ ၂၀၊ ၁၂၆၊ ၁၇၇။ အံ၊ ၁။ ၂၉၊ ၃၀၊ ၁၀၈၊ ၁၄၂။ အံ၊ ၂။ ၃၁၅။ အံ၊ ၃။ ၁၇၈။ အဘိ၊ ဝိ။ ၃၄၉။ ဥဒါန၊ ၈၅၊ ၁၃၁။ သုတ္တနိ။ ၂၉၉။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၄၇။ ဥဒါန၊ ၄။ ၇၅၊ ၂၄၃။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၃၉။ အရဟံ-လည်း ကြည့်။

အသုကော ဘိက္ခု အရဟာ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၁၃။ ဝိ၊ ၂။ ၃၆။ အဟံ ဟိ အရဟာ လောကေ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၂။ မ၊ ၁။ ၂၂၇။ အာရကတ္တာ အရဟာ ဟောတိ။ အံ၊ ၂။ ၅၀၉။ အန္တိမေ သမုဿယေ ဌိတော အန္တိမေဗဟဓရာ အရဟာ။ မဟာနိ။ ၁၇။ အရဟာတိ အာရကတ္တာ၊ အရိနံ... ပါပကရဏေ ရဟာဘာဝါ အရဟာ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၇၈။ အရဟာ—ဝိ၊ ၃။ ၄၀၊ ၄၁။ ဝိ၊ ၄။ ၂၄၆၊ ၄၂၄။ အံ၊ ၃။ ၄၆၊ ၃၅၁။ အဘိ၊ ပု။ ၁၀၄။ အဘိ၊ က။ ၃၉၃-၄၊ ၄၃၇။ ယမက၊ ၁။ ၆၉၊ ၇၀၊ ၁၉၃၊ ၁၉၄၊ ၂၆၄၊ ၂၆၅။ ပဋ္ဌာန၊ ၁။ ၁၃၃၊ ၁၃၄၊ ၁၃၆၊ ၁၄၇။ ပဋိသံ၊ ၃၇၅။ ထေရ၊ ၂၇၇။ အပ၊ ၁။ ၆၇။ မဟာနိ၊ ၈၈၊ ၈၉၊ ၁၀၁။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၄၅။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၉၈။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၄၃၆။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၇၄။ အပ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၆၇။ ဥဒါန၊ ၄။ ၇၄၊ ၂၄၄။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၅၁။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၂။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၈။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၄။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၂။ အနုတ္တိ၊ ၃။ ၂၂။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၁။ ၂၇၆၊ ၂၇၇။ ဓာန၊ ၄။ ၁၀။

အရဟန္တာ မေ. မနာပါဝ ပထိတုံ။
ဇာဝါသ၇၃။ အရဟန္တာတိ ကိလေသေဟိ
အာရကတ္တာ ... ဇေဝလဒ္ဓနာမာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ။
ဇာဝါသ၇၃။ အရဟန္တာ— ဝိသ၇၃။
၁၄၂။ ဝိ၂၁၄၇။ ဝိ၃၂၁၂၄၂၆၂၇။
၅၀။ ဒီ၂၁၆၃။ မ၃၁၁၁၀။ သံသ၇၃၇၄၃။
သံ၂၁၆၇၆၃၃၃။ အံ၁၁၂၉၃၇၁။ အံ
၂၁၃၄၃၄၀၇၄၅၇။ အဘိဝံ၃၄၃၄၃၇။
ဥဒါနံ၇၄။ ပေတ၁၇၂။ မဟာနိ၇၄။ မိလိန္ဒ
၆၂၃၁၂၇၇။ သံ၇၃၁၁၇၂။ ပေတ၇၃။
ထေရ၇၃၂ ၄၀၀။ မဟာနိ၇၃။ ဇာဝါသ၇၃။
၂၇၇။ အရဟန္တာ—အပါသ၇၃။ ဗုဒ္ဓဝံ၃၃၄။
အပါသ၇၃၁၇၂။ အရဟန္တာ—အံ၃၃၃၇။ ဓမ္မ
၇၃။ သုတ္တနိ၃၇၇။ မိလိန္ဒ၇၃။ အံ၇၃၁၁၇၃။
ဓမ္မ၇၃၂၇၄၇၇။ အံ၇၃၁၁၇၃။ အရဟန္တာ—
ဒီ၃၂၁၇၃။ သံ၇၃၁၁၇၃။ အပါသ၇၃။ ဇာ
၂၁၇၃။ မိလိန္ဒ၇၃၇၃။ သံ၇၃၁၁၇၃။ ဇာ
၇၃၆၁၇၃။

အရဟတာ—ဣတိဝုတ်။ ၁၉၅-၆၂၆။
ဝိ၇၁၁၇၃၂၇၃၇၃၇၃။ ဒီ၇၃၂။ ဒီ၃၃။
၁၁၀။ မ၃၁၇၃၂။ အံ၃၃၇၃၇၃။ ဒီ၇၃၁၁၇၃။
မ၃၇၃၁၇၃၇၃။ ဣတိဝုတ်၇၃၁၁။ ဒီ၇၃၁၁၇၃။
သီ၇၃၁၁၇၃။ ၂၀၁၇၃၂။ မ၃၇၃၂၇၃။ အံ၇၃
၃၃၇၃။ ကေ သမယံ ဘဂဝါ...သဗ္ဗေဟေဝ
အရဟန္တဟိ။ ဒီ၇၃၁၇၃။ ဗုဒ္ဓဝံ၃၃၂၇၃၇၃။
မိလိန္ဒ၇၃၇၃။

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။ ဒီ၇၃၂၇၃။ မ၃၁၇၃၇၃။
မ၃၇၃၁၇၃၇၃။ သံ၇၃၁၇၃၂။ အံ၇၃၁၇၃။
အံ၇၃၂၇၃။ (ဤ “နမော တဿ...သမ္မာ-
သမ္ဗုဒ္ဓဿ”ဟူသော ဝါကျကို မဟာနမက္ကာရ-
ပါဠိ-ဟု နိတိ၊ ပဒ။ ၁၇၅-၅ အမည်ပေးထား
သည်။ မဟာနမက္ကာရ-ပါဠိ ဖြစ်သည့်အား
လျော်စွာ ပိဋကကျမ်းစာတို့၌ အစဆုံး ရေး
သား သုံးနှုန်းလေ့ရှိကြသည်။) အရဟတော—
ဝိ၃၃၇၃၇၃။ သံ၇၃၁၇၃၆။ အံ၇၃၁၇၃၂။ အဘိ

က၇၃၃၇၃၇၃။ ပေတ၇၃၇၃။ ထေရ၇၃၇၃။
မဟာနိ၇၃၇၃။ စူဠနိ၇၃၇၃။ သံ၇၃၁၇၃၇၃။ ပေတ၇
၇၃၇၃၇၃။ ထေရ၇၃၇၃၇၃။ မဟာနိ၇၃၇၃။
စူဠနိ၇၃၇၃။ အညဿ အရဟန္တဿ အာဂမနံ
ဘဝေယျ ဝါ န ဝါ ဘဝေယျ။ မိလိန္ဒ၇၃၇၃။
အညတရော စ ပနာယသ္မာ သောဏော
အရဟဟံ အဟောသိ။ ဝိ၃၃၇၃၇၃။ အရဟဟံ
—ဝိ၇၃၁၇၃။ ဒီ၇၃၁၇၃၇၃၇၃၇၃။ ဒီ၇၃၁၇၃၇၃
၇၃၇၃၇၃။ မ၃၁၇၃၇၃။ မ၃၇၃၇၃။ သံ၇၃၁၇၃၇၃
၁၆၃၇၃၇၃၇၃၇၃၇၃၇၃။ သံ၇၃၁၇၃၇၃၇၃
၇၃၆၃။ အံ၇၃၁၇၃၇၃၇၃။ ဓမ္မ၇၃၇၃။ ဥဒါနံ
၁၀၃။ ဣတိဝုတ်၇၃၇၃။ ပေတ၇၃၇၃၇၃။ ဒီ၇၃
၁၇၃၇၃။ ဒီ၇၃၇၃၇၃၇၃။ အံ၇၃၁၇၃၇၃။ သံ
၇၃၁၇၃၇၃။ ဓမ္မ၇၃၇၃၇၃၇၃။ ဣတိဝုတ်၇၃၇၃
၇၃၇၃။ ပေတ၇၃၇၃၇၃။ အရဟန္တာနံ—ဒီ၃၃
၇၃၇၃။ အံ၃၃၇၃၇၃။ အဘိက၇၃၇၃၇၃။
ယမက၇၃၇၃။ ၂၁၇၃၇၃၇၃၇၃။ ပဋိသံ၇၃၇၃
၇၃၇၃၇၃။ စူဠနိ၇၃၇၃။ မိလိန္ဒ၇၃၇၃၇၃
၇၃၇၃။ ပဋိသံ၇၃၇၃၇၃၇၃။

အနေကဘာဝေါ သမုပ္ပါဒိ၊ အရဟန္တေ
ဒက္ခိဏာ။ ဒီ၇၃၇၃၇၃။ အရဟန္တေ ဒက္ခိ-
ဏာတိ အရဟန္တမ္ပိ မိန္ဒဒါနံ ဝိယ နာနပ္ပကာ-
ရတော ပဘိနော။ ဒီ၇၃၇၃၇၃။ အဘိပု-
သာဒေဟိ မနံ၊ အရဟန္တမ္ပိ တာဒိနံ၊ ဝိမာနံ။
၇၃။ အရဟန္တမ္ပိ တာဒိနန္တိ အာရကတ္တာ
ကိလေသာနံ...ပါပကရဏေ ရဟာဘာဝေါ စ
အရဟန္တေ။ ဝိမာန၇၃၇၃။ ယံ မေ အတ္တိ
ကတံ ပုညံ၊ အရဟန္တသု တာဒိသု။ ဒီ၇၃
၇၃၇၃။ အရဟန္တသု တာဒိသုတိ တာဒိလက္ခ-
ဏပ္ပတ္တေသု အရဟန္တသု။ ဒီ၇၃၇၃၇၃။
အရဟန္တသု—ဒီ၇၃၇၃။ အံ၇၃၇၃၇၃။ သံ
၇၃၇၃၇၃။ ပဋိသံ၇၃၇၃။

(၂) အဂ္ဂဗလသမဂီ စ ပဌမဗလသမဂီ
အရဟာ စာတိ ဒုဝိဓော။ မူလဋီပ၇၃၇၃။
အရဟာတိ အရိယော အယမေဝ ဝါ ပါဌော။
အနုဋီပ၇၃၇၃။

အရဟန္တအဘယနပဉ္စ (ပု) [အရဟန္တ + အဘယန + ပဉ္စ] ရဟန္တာတို့ မကြောက်ခြင်းနှင့် စပ်သော အမေးပြဿနာ။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ မိလိန္ဒပဉ္စပါဠိ၊ ၄-ပဉ္စ၊ ၉-ပဉ္စ။ မိလိန္ဒ။ ၂၀၄-၅။

အရဟန္တကောဋိ (ထိ) [အရဟန္တ + ကောဋိ] ရဟန္တာတို့၏ အကုဋေ။ နဂုတိယာ အရဟန္တကောဋိနံ သဒ္ဓိပါတေ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိသိ။... အသီတိယာ အရဟန္တကောဋိဟိ သဒ္ဓိံ စတုရဂီကေ သဒ္ဓိပါတေ ဟဝါရေသိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၀၂။

အရဟန္တကောဋိသဟဿ (န) [အရဟန္တ + ကောဋိ + သဟဿ] ရဟန္တာတို့၏ ကုဋေတထောင်။ သုမနော ဘဂဝါ အသီတိယာ အရဟန္တကောဋိသဟဿေဟိ ပရိဝုတော ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိသိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၈၉။

အရဟန္တဃာတ (ပု) [အရဟန္တ + ဃာတ] ရဟန္တာကိုသတ်ခြင်း၊ အရဟန္တဃာတက-ကံ။ (ဤ အရဟန္တဃာတကကံသည် အာနန္ဒရိယကံ (သေသည်၏ အခြားမဲ့ ဒုတိယဘဝ၌ အကျိုးပေးသော ကံ) ငါးပါးတို့တွင် တပါးအပါအဝင် ဖြစ်သည်။ အနန္တရိယ၊ အာနန္တရိက(ယ)တို့ ကြည့်။) အရဟန္တဃာတော ဟောတိယေဝ။ မ၊ ၄။ ၄။ ၇၆။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၀၈။ (-မ၊ ၄။ ၄။ ၇၈။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၇။ အနု၊ ၂။ ၂၀၈။) အရဟန္တဃာတက-လည်း ကြည့်။

အရဟန္တဃာတက (တိ) [အရဟန္တ + ဃာတက] (က) ရဟန္တာကို သတ်သော၊ သူ။ (ခ) ရဟန္တာကိုသတ်ခြင်း၊ အရဟန္တဃာတက-ကံ။ (က) အရဟန္တဃာတကော ဘိက္ခုဝေ အနုပသမ္ပန္နော န ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ၃။ ၁၂၃။ အရဟန္တဃာတကောပိ မနုဿအရဟန္တဝသေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၀၅။ (-ဝိ၊ ၃။ ၁၆၂။ ၁၆၃။ ၂၂။ ဝိ၊ ၄။ ၃၂၇။ ဝိ၊ ၅။ ၃၀၂။ အဘိ၊ က။ ၈၀၊ ၃၉၄။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၃။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၁၄။ ကခါ၊ ၁၀၅။ အဘိ၊ ၄။ ၃။

၂၅၄။) (ခ) အရဟန္တဃာတကော ဟောတိယေဝ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၇။ တဒဘာဝေ အရဟန္တဃာတကော။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၀၉။

အရဟန္တဃာတကစတုတ္ထ (တိ) [အရဟန္တဃာတက + စတုတ္ထ] ရဟန္တာကိုသတ်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်လျှင် လေးယောက်မြောက် ရှိသော၊ ရဟန္တာကို သတ်တတ်သောပုဂ္ဂိုလ်အပါအဝင် လေးယောက်ဖြစ်သော၊ သံဃာ။ အရဟန္တဃာတကစတုတ္ထော ကမ္မံ ကရေယျ။ ဝိ၊ ၃။ ၄၄၀။

အရဟန္တဃာတကုပဇ္ဈာယ (ပု) [အရဟန္တဃာတက + ဥပဇ္ဈာယ] ရဟန္တာကိုသတ်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် ဟူသော ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ။ အရဟန္တဃာတကုပဇ္ဈာယေန ဥပသမ္ပာဒေန္တိ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၂၄။

အရဟန္တဃာတိကမ္မ (န) [အရဟန္တ + ဃာတိ + ကမ္မ] ရဟန္တာကိုသတ်ခြင်းအမှု၊ အရဟန္တဃာတက ကံ။ အရဟန္တဃာတိကမ္မဿ ရဟိရုပ္ပါဒကမ္မဿ အရမ္ပဏပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပဋ္ဌာန၊ ၂။ ၃၇၃။ ဝင်္ဂ၊ ၁၆၅။ အရဟန္တဃာတ-နှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။

အရဟန္တနာဂ (ပု) [အရဟန္တ + နာဂ] ရဟန္တာတည်းဟူသော ဆင်။ ခိကာသဝသင်္ခါတာ ပဏ္ဍိတာ မဟိဒ္ဓိကာ အရဟန္တနာဂါ သန္တိ။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၃၅၂။

အရဟန္တဘာဝ (ပု) [အရဟန္တ + ဘာဝ] ရဟန္တာ၏ အဖြစ်။ တဿာပိ အနရဟန္တသေဝသတော အရဟန္တဘာဝံ ဒဿေတွာ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၇၈။

အရဟန္တဘူမိ (ထိ) [အရဟန္တ + ဘူမိ] ရဟန္တာတို့၏ ဖြစ်ရာ အရဟတ္တဖိုလ်။ သော တေသံ ဓမ္မာနံ...အရဟန္တဘူမိံ ဩက္ကမတိ။ မိလိန္ဒ။ ၁၆၄။

အရဟန္တမဇ္ဈ (န) [အရဟန္တ + မဇ္ဈ] ရဟန္တာတို့၏ အလယ်။ အရဟန္တမဇ္ဈေ သောတ္တာနံ

တဒါဟု။ ဇာ၊၁။၂၂။ အရဟန္တမဇ္ဈေတိ
အရဟန္တာနံ မဇ္ဈေ ပဋိလဘိတဗ္ဗံ တံ
သောတ္တာနန္တိ ဟန္တိတံ ကထေန္တိ။ ဇာ၊၄။၄။
၇၉။

အရဟန္တဝဂ္ဂ (ပ) [အရဟန္တ + ဝဂ္ဂ] (၁) အရဟန္တ
ဝဂ္ဂ။ မြတ်စွာဘုရားအား အပြစ်တင်
သော ပုဏ္ဏား၊ ဆဲရေးသော ပုဏ္ဏား-စသော
ပုဏ္ဏားတို့အား ရဟန္တာအပြစ် ရောက်အောင်
ဟောသော သုတ်အပေါင်း။ သင်္ဂါထာဝဂ္ဂ-
သံယုတ္တပါဠိ၊ ၇-သံယုတ်၊ ၁-ဝဂ်။ သံ၊၁။
၁၆၂-၁၇၄။ (၂) အရဟန္တဝဂ်။ မာရ်နတ်၏
ကျော့ကွင်းဖြင့် နောင်ဖွဲ့ခံရပုံ၊ မာရ်နတ်
ကျော့ကွင်းမှ လွတ်ပုံကို ဟောတော်မူပြီး၍
နောက်အဖို့၌ ရဟန္တာအပြစ်သို့ရောက်သည်ကို
ပြသော သုတ်အပေါင်း။ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊
၁-သံယုတ်၊ (၇) ၁-ဝဂ်။ သံ၊၂။၆၁-၆၇။
(၃) အရဟန္တဝဂ်။ ရဟန္တာတို့၏ ပူပန်ခြင်းမှ
ကင်းခြင်း - စသည်ကို ဟောတော်မူသော
ဂါထာအပေါင်း။ ဓမ္မပဒပါဠိ၊ ၇-ဝဂ်။ ဓမ္မ။
၂၆၊၂၈။

အရဟန္တဝါဒ (ပ) [အရဟန္တ + ဝါဒ] ရဟန္တာ
ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုခြင်း။ အယဉ္ဇ ဗြာဟ္မ-
ဏော အမေ အရဟန္တဝါဒေန သမုဒါစရတိ။
ဝိ၊၁။၁၄၂။ (-ဓမ္မ၊၄။၂။၃၉၃။)

အရဟန္တဝါဒပဋိသံယုတ္တ (တိ) [အရဟန္တဝါဒ +
ပဋိသံယုတ္တ] ရဟန္တာဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်ပြောဆို
ခြင်းနှင့် စပ်သော။ သဗ္ဗံ “အရဟန္တာနံ
အာသနာနိ ပညပေတ၊ ပါဒေါဒကံ ဒေတ၊
အရဟန္တော ပါဒေ ဓောဝန္တူ” တိ အရ-
ဟန္တဝါဒပဋိသံယုတ္တယေဝ။ဝိ၊၂။၉၄။ (-ဓမ္မ၊
၄။၂။၃၉၃။)

အရဟန္တဝုတ္တဘာဝစန (န) [အရဟန္တ + ဝုတ္တ +
ဘာဝ + စန] ရဟန္တာ ဟောအပ်သည်၏
အပြစ်ကို ပြသောစကား။ အထ ဝါ “ဝုတ္တ”န္တိ

ယဒေတံ ဒုတိယံ ပဒံ၊ တံ အရဟန္တဝုတ္တဘာဝ-
စနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဣတိဝုတ်၊၄။၁၆။

အရဟန္တဝေဒနာဝေဒိယနပဉ္စ (ပ) [အရဟန္တ +
ဝေဒနာ + ဝေဒိယန + ပဉ္စ] ရဟန္တာတို့
ဝေဒနာခံစားမှုနှင့် ပတ်သက်သော-အမေး-
ပြဿနာ။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ မိလိန္ဒပဉ္စပါဠိ၊
၅-ပဉ္စ၊ ၁-ဝဂ်၊ ၆-ပဉ္စ။ မိလိန္ဒ။၂၄၅-၇။

အရဟန္တသညိ (တိ) [အရဟန္တ + သညိ] ရဟန္တာ
ဟု အမှတ်ရှိသော၊ သူ။ တေသု ပုထုဇ္ဇနာ
“အယံ အမေသု အာရဟန္တသညိ”တိ စိန္တ-
ယိံ သု။ ဓမ္မ၊၄။၂။၃၉၃။

အရဟန္တသတ (န) [အရဟန္တ + သတ] ရဟန္တာ-
(တရာ) အရာ။ အထ ခေါ် အာယသ္မာ မဟာ-
ကဿပေါ ဧကေနနပဉ္စအရဟန္တသတနိ ဥစ္စိ-
နိ။ ဝိ၊၄။၄၈၁။ ဝိ၊၄။၁၁၆။ ဒီ၊၄။၁။၅။ (-ဒီ၊
၄။၁။၁၃။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၂၀။ သာရတ္ထ၊၁။၆၁။)

အရဟန္တသတသဟဿ (န) [အရဟန္တ + သတ +
သဟဿ] ရဟန္တာ - တသိန်း - အသိန်း။
ဧဟိဘိက္ခုပဗ္ဗဇ္ဇာယ ပဗ္ဗဇိတာနံ သတ္တန္တံ
အရဟန္တသတသဟဿာနံ မဇ္ဈေ ပါတိမောက္ခံ
ဥဒ္ဓိသိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၄။၂၀၈။

အရဟန္တသမဏ (ပ) [အရဟန္တ + သမဏ]
ရဟန္တာဖြစ်သောရဟန်း။ အယံ သမဏောတိ
အယံ အရဟတံ သမဏော (အရဟန္တသမ-
ဏော၊ဣ) ဧကော။ ဒီ၊၄။၃။၄။

အရဟန္တသဟဿ [အရဟန္တ + သဟဿ] ရဟန္တာ
- တထောင် - အထောင်။ တေန အရဟန္တ-
သဟဿေန ပရိဝုတော လဋ္ဌိဝနယျာနံ
ဂန္တာ။ ဓမ္မ၊၄။၁။၅၆။ ဇာ၊၄။၁။၉၅။

အရဟန္တသုတ္တ (န) [အရဟန္တ + သုတ္တ] (၁)
အရဟန္တ သုတ်။ သင်္ဂါထာဝဂ္ဂ သံယုတ္တပါဠိ၊
၁-သံယုတ်၊ ၃-ဝဂ်၊ ၅-သုတ်။ သံ၊၁။၁၃-၁၄။
ဤသုတ်၌ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်များသည် “ငါ၊

ငါ ဥစ္စာ” ဟု သုံးနှုန်း ပြောဆိုကြသော်လည်း လောကဝေါဟာရအားဖြင့်သာ ပြောဆိုကြခြင်းဖြစ်၍ တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော မှတ်ယူခြင်း “မညနာ” တရားတို့ဖြင့် ပြောဆိုကြခြင်း မဟုတ်သည်ကို ဟောတော်မူသည်။ (၂) အရဟန္တသုတ်။ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၁-သံယုတ်၊ ၃-ဝဂ်၊ ၄-သုတ်။ သံ၊ ၂။ ၆၈-၉။ ဤသုတ်၌ ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဉ်-တရားတို့ကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ ဟု ရှုမြင်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ၎င်းတရားတို့ကို ငြီးငွေ့စက်ဆုပ်ကာ ရဟန္တာဖြစ်ရလေသည်။ ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် လောကသုံးပါးတွင် အမြတ်ဆုံးဖြစ်ကြောင်း စသည်ကို ဟောတော်မူသည်။ (၃) အရဟန္တသုတ်။ ခန္ဓဝဂ္ဂ သံယုတ္တပါဠိ၊ ၁-သံယုတ်၊ ၃-ဝဂ်၊ ၅-သုတ်။ သံ၊ ၂။ ၆၉။ ဤသုတ်သည် (၂) အရဟန္တသုတ်နှင့် သဘောတူပင်ဖြစ်၍ ဂါထာမပါခြင်းသာ ထူးတော့သည်။ (၂) အရဟန္တသုတ်၏ အခြားမဲ့၌ ထားရှိပြီး ဒုတိယအရဟန္တသုတ်ဟု အမည်ပေးထား၍ မ၊ ၄၊ ၂။ ၂၈-၌ ဤ (၂) (၃) အရဟန္တသုတ်တို့ကို အရဟတ္တသုတ်-ဟု အမည်ပေးထားသည်။

(၄) အရဟန္တသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ ခန္ဓဝဂ္ဂ သံယုတ္တပါဠိ၊ ၂-သံယုတ်၊ ၁-ဝဂ်၊ ၈-သုတ်။ သံ၊ ၂။ ၁၅၇။ ဤသုတ်၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါး၏ ဖြစ်ခြင်း၊ ချုပ်ခြင်း စသည်ကို ဟုတ်မှန်စွာ သိပြီးလျှင် စွဲလမ်းတွယ်တာမှု ကင်းပျောက်၍ ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်ပြီးသော ရဟန်းကို ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ဟု ခေါ်ဝေါ်ကြောင်း ဟောတော်မူသည်။ (၅) အရဟန္တသုတ်။ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၄-သံယုတ်၊ ၁-ဝဂ်၊ ၄-သုတ်။ သံ၊ ၃။ ၁၇၀-၁။ ဤသုတ်၌ သဒ္ဓါခြေ-စသော ဣန္ဒြေငါးပါးတို့၏ သာယာဖွယ်ကို၎င်း၊ အပြစ်ကို၎င်း၊ ထွက်မြောက်ရာကို၎င်း ဟုတ်မှန်စွာ သိပြီးလျှင် စွဲလမ်းတွယ်တာမှု ကင်းပျောက်၍ ကိလေသာမှ လွတ်

မြောက်ပြီးသော ရဟန်းကို ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ဟု ခေါ်ဝေါ်ကြောင်း ဟောတော်မူသည်။ (၆) အရဟန္တသုတ်။ မဟာဝဂ္ဂ သံယုတ္တပါဠိ၊ ၄-သံယုတ်၊ ၁-ဝဂ်၊ ၅-သုတ်။ သံ၊ ၃။ ၁၇၁။ ဤသုတ်၌ သဒ္ဓါခြေ-စသော ဣန္ဒြေ ငါးပါးတို့၏ ဖြစ်ခြင်းကို၎င်း၊ ချုပ်ခြင်းကို၎င်း၊ သာယာဖွယ် ကို၎င်း၊ အပြစ်ကို၎င်း၊ ထွက်မြောက်ရာကို၎င်း ဟုတ်မှန်စွာ သိပြီးလျှင် စွဲလမ်း တွယ်တာမှု ကင်းပျောက်၍ ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်ပြီးသော ရဟန်းကို ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ဟု ခေါ်ဝေါ်ကြောင်း ဟောတော်မူသည်။ (၇) အရဟန္တသုတ်ကို ထောက်၍ ဤသုတ်ကို ဒုတိယအရဟန္တသုတ်ဟု အမည်ပေးထားသည်။ (၇) အရဟန္တသုတ်။ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၁၂-သံယုတ်၊ ၃-ဝဂ်၊ ၄-သုတ်။ သံ၊ ၃။ ၃၇၉-၃၈၀။ ဤသုတ်၌ အဆူဆူသော ဘုရားရှင်များ အားလုံးပင် သစ္စာလေးပါး တရားကို သိမြင်တော်မူကြသောကြောင့် သူတော်စင်မှန်သမျှ သစ္စာလေးပါးကို သိမြင်အောင် အားထုတ်ထိုက်ကြောင်း တိုက်တွန်းတော် မူသည်။

အရဟန္တ (ကြိ) အရဟတိ-ကြည့်။

အရဟန္တ(တ္ထ)ပသဉ္စိတ (တိ) [အရဟန္တ + ဥပသဉ္စိတ] ရဟန္တာ - ရဟန္တာတို့၏ဂုဏ် - ကို မှီ၍ဖြစ်သော။ ဣမာ စ ဂါထာ အဘာသိ...အရဟန္တပသဉ္စိတာ ကာမူပသဉ္စိတာ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၁၂။ ဓမ္မပသဉ္စိတာ အရဟတ္တပသဉ္စိတာ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၄၈။

အရဟတာဝ (ပ) [အရဟ+တာဝ] ထိုက်-သင့်လျော်-သည်၏ အဖြစ်။ အတ္တဗျဉ္ဇနမဇရတာယ သုစိရမ္ပိ ကာလံ သာရေတုံ နိရန္တရံ ပဝတ္တေတုံ အရဟတာဝတော သရိတဗ္ဗာဝတော စ သာရဏိယံ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၅။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၆၁။ သီ၊ ၄။ သင်္ခါ၊ ၁။ ၆၃။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၈၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၄-၅။)

အရဟန္တ (တိ) [အရဟ + ရှပ] ထိုက်သော - သင့်လျော်သော - သဘောရှိသော။ အတ္တဗျဉ္ဇနမရတယ သုစိရမ္ပိ ကာလံ သာရေတုံ နိရန္တရံ ပဝတ္တေတုံ အရဟန္တပတော သရိတဗ္ဗဘာဝတော စ သာရဏိယံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃။ (-သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၂။ ယေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၉။ သာရတ္ထ၊၁။၂၉၀။ သာရတ္ထ၊၂။၂။ ဝိမတိ၊၂။၃၀၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၃။)

အရဟန္တတာ (တိ) [အရဟန္တ+တာ] ထိုက်သော - သင့်လျော်သော - သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်။ န ဗဒ္ဓါ အရဟန္တတံ အာပဇ္ဇိတော တိတ္တတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃။

အရဟသညီ (ပု) [န+ရဟ+သညီ] ဆိတ်ကွယ်ရာဟု အမှတ်သညာမရှိသောသူ။ ဌိတဏှာရဟသညီနော။ ဝိ၊နိစ္ဆယ၊၅၄၇။ အရဟသညီနော...နတ္တိတိ...ရဟောတိ သညာရဟိတဏှ အနာပတ္တိတိ အတ္ထော။ ၎င်း-ဋီ၊၅၄၇။

အရဟသတ္တ (ပု) [အရဟ+သတ္တ] ထိုက်သော သတ္တဝါ။ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဓိကန္တံ အရဟသတ္တဏေဝ ဣတော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၇။

အရဟသဒ္ဓ (ပု) [အရဟ+သဒ္ဓ] အရဟ-သဒ္ဓိ။ အက္ခရစိန္တကာ ဟိ ပသံသာယံ အရဟ-သဒ္ဓံ ဝတ္ထေန္တိ။ သာရတ္ထ၊၁။၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၂။ နိတိ၊ဓာ၊၃၆၃။

အရဟသိ (ကြိ) အရဟတိ-ကြည့်။

အရဟဿ (တိ) [န+ရဟဿ] မလ္လှိုဝှက်တတ်သော၊ ပွင့်လင်းသော။ ယထာ မဟာရာဇပုရိသံ ဝိဝဋ္ဌံ ပါကဋ္ဌံ အကိရိယံ အရဟဿရဟဿကာမာ ပရိဝဇ္ဇေန္တိ။ မိလိန္ဒ၊၂၈၉။

အရဟဿကာရီ (တိ) [န+ရဟဿ + ကာရီ] မလ္လှိုမဝှက်ပြုလေ့ရှိသော၊ လျှိုဝှက်စွာပြုလေ့မရှိသော၊ သူ။ အရဟဿကာရီနာ ဘဝိတဗ္ဗံ မိလိန္ဒ၊၁၀၁။

အရဟဿဝစန (န) [အရဟဿ+ဝစန] မလ္လှိုဝှက်သော စကား။ အရဟဿဝစနမေတံ၊ သဒေဝမနုဿာနံ မဇ္ဈေ နိသိဒ္ဓိတော ဘဏိတံ။ မိလိန္ဒ၊၁၂၇။

အရဟာဒိဂုဏ (ပု) [အရဟံ + အာဒိ + ဂုဏ] အရဟံ အစရှိသော - ဂုဏ် - ကျေးဇူး။ နဝ အရဟာဒိဂုဏေ ဝတော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၃၆။

အရဟာမ } (ကြိ) အရဟတိ-ကြည့်။
အရဟာမိ }

အရဟိတ (တိ) [အရဟ+တ] ပူဇော်အပ်သော။ အပစာယိတော မဟိတော၊ ပူဇိတာ'ရဟိတော'စို့တော။ ဓာနံ၊၇၅၀။ အရဟ ပူဇာယံ၊ အရဟိတော။ ဓာနံ၊ဋီ၊၇၅၀။

အရဟိတဗ္ဗ (တိ) [န+ရဟိတဗ္ဗ] မစွန့်ပစ် - အပ် - ထိုက် - သော။ ရဟိတဗ္ဗဿ အဘာဝတော သယဉ္ဇ အရဟိတဗ္ဗတော။ မ၊ဋီ၊၂။၂၄၅။

အရဟော (ဗျ) [န+ရဟော] ဆိတ်ကွယ်ရာမဟုတ် - မျက်မှောက်ဖြစ် - သော အရပ်။ အရဟော ရဟောသညီ ဥလ္လပတိ။ ဝိ၊၁။၉၅။ အရဟော ရဟောသညီ နိဇ္ဈေသာဒီသု အရဟောတိ သမ္ဗုဓေ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၀။ အရဟော ရဟောသညီ၊ ခုက္ကဋ္ဌဿ။ ဝိ၊၂။၉၅။

အရဟော (ပု) [န+ရဟ] စွန့်ပစ်ထိုက်သော - စွန့်ပစ်ရမည်ဖြစ်သော - ကိလေသာမရှိသော မြတ်စွာဘုရား၊ ကိလေသာကို စွန့်ပစ်တော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရား။ သဗ္ဗသော န သန္တိတေဿ ရဟာတိ အရဟောတိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဩ-ကာရဿ သာနုသာရံ အ-ကာရာဒေသံ ကတာ "အရဟ"န္တိ ဝတ္တံ။ သာရတ္ထ၊၁။၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၂၆။

အရဟောပေက္ခ (တိ) [န+ရဟော+အပေက္ခာ] ဆိတ်ကွယ်ရာကို မင်းသော၊ ဆိတ်ကွယ်ရာအရပ်ကို သာယာနှစ်သက်ခြင်း ကင်းသော၊

သူ။ အရဟောပေက္ခာ၊ အညဝိဟိတော
နိဿိတိ။ ဝိ၊ ၂။ ၉၅၊ ၁၃၀။ အရဟောပေက္ခာ၊
အညဝိဟိတော (ဝိ၊ ၂။ ၃၅၂) တိ န ရဟော-
အဿာဒါပေက္ခာ ... ပုစ္ဆတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၂၀၂။
(-ကခါ။ ၁၅၁၊ ၃၁၈။ ကခါ၊ ၄။ ၄၇၂။)

အရဟောသညီ (တိ) [အရဟော + သညီ] ဆိတ်
ကွယ်ရာမဟုတ် - မဆိတ်ကွယ် - ဟု အမှတ်ရှိ
သော၊ သူ။ ရဟော အရဟောသညီ။ ဝိ၊ ၁။
၉၄။ ဝိ၊ ၂။ ၉၅။ အယံ ရဟော အရဟော-
သညီ ဥလ္လပတိ နာမ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၅၀။

အရာ (ဗျ) အဝေ၊ ဝေ၊ ကွာခြင်း။ အာရာ
(အရာ၊ သိ၊ ဂ္ဂိ၊ သစ်) သော အာသဝက္ခယာ။
ဓမ္မ၊ ၅၀။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၀။ အရာတိ ဒုရာ။
“အာရာ သိဃာမိ ဝါရိဇ” နိဗ္ဗိအာဒိသု ဝိယ
ဟိ ဒုရက္ခောယံ နိပါတော ... တဒေဝ ဟိ ပဒံ
သဒ္ဓသက္ခေ ဥပါဟဋံ။ သိ၊ ဂ္ဂိ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၅၅။
အရာ၊ အာရာ။ နိတိ၊ သုတ္တ။ ၃။ ၄၁၉။ အာရာ-
လည်း ကြည့်။

အရာဂ (တိ) [န + ရာဂ] တပ်မက်ခြင်း - ရာဂ -
မရှိသော၊ သူ။ အမောဟော (၂) အနက်
ကြည့်။

အရာဇ (ပု) [န + ရာဇ] မင်း - ရှင်ဘုရင် -
မဟုတ်သူ။ တုယံ ပန အရညောပိ သတော
အဝိဝါသနဘာရော ဇာတော။ ဇာ၊ ၄။ ၂။
၁၉၀။

အရာဇက (တိ) [န + ရာဇ + က] မင်း - ရှင်
ဘုရင် - မရှိသော။ နဂ္ဂါနဒီ အနုဒကာ၊ နဂံ
ရဋ္ဌံ အရာဇကံ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၂၇။ အရာဇကေ
ဌာနေ ရာဇာနံ ကာတု ယုတ္တမိမံ ဗြာဟ္မဏံ။
ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၇။ မ၊ ၄။ ၃။ ၃၀၄။ (-သံ၊ ၄။ ၂။
၁၇၄။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၄။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၈၅။
ပေတ၊ ၄။ ၆၈။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၄၃၅။ အပါ၊ ၄။
၁။ ၁၉၄။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၃။)

အရာဇပတ္တ (တိ) [န + ရာဇ + ပတ္တ] မင်း - ရှင်
ဘုရင် - တံသို့ - မရောက်အပ် - မရောက်ထိုက်

-သော၊ ရှင်ဘုရင်ထံ ခစားဘို့ရာ မသင့်
လျော်သော။ အရာဇယုတ္တ - ကြည့်။

အရာဇယုတ္တ (တိ) [န + ရာဇ + ယုတ္တ] မင်း - ရှင်
ဘုရင် - တံသို့ သွားရောက်ခြင်း - ခစားခြင်း -
-ငှါမလျှောက်ပတ်သော။ ဥပ္ပန္နော ရောဂေါ
အရာဇယုတ္တော (အရာဇပတ္တော၊ ဣ)။ ဇာ၊
၁။ ၃၄၉။ တတ္ထ အရာဇယုတ္တောတိ မဟာ-
ရာဇ တေဿ ကုဋ္ဌရောဂေါ ဥပ္ပန္နော၊ သော
ရာဇာနံ ပတ္တံ အယုတ္တော။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၂၃၁။

အရာဇိက (တိ) [န + ရာဇ + က။ အ - ကို လူ - ပြု။]
မင်းမရှိသော။ အမ္မော အရာဇိကံ နာမ ရဋ္ဌံ
ပါလေတုံ န သက္ကာ။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၄၈။ (-သာ-
ရတ္ထ၊ ၁။ ၁၅၆။)

အရာတိ (ပု) [အရ + တိ။ အရ ဂမနေ၊ တိ။ ဇာန်
၄။ ၃၄၄။] ရန်သူ။ အမိတ္တော ရိပု ဝေရိ စ၊
သပတ္တာ'ရာတိ သတု'ရိ။ ဇာန်။ ၃၄၄။

အရာသဟဿ (န) [အရာ + သဟဿ] အကန့်
တထောင်။

အရာသဟဿပဋိမဏ္ဍိတစက္ကလက္ခဏပတိဋ္ဌိတ (တိ)
[အရာသဟဿ + ပဋိမဏ္ဍိတ + စက္က + လက္ခဏ
+ ပတိဋ္ဌိတ] အကန့်တထောင်တို့ဖြင့် တန်
ဆာဆင်အပ်သော စက်လက္ခဏာတို့၏ တည်
ရာဖြစ်သော။ အရာသဟဿပဋိမဏ္ဍိတစက္က-
လက္ခဏပတိဋ္ဌိတာ ဒသဗလဿ ပါဒါ။ ဒီ၊ ၄။
၂။ ၁၉၅။

အရိ (ပု၊ တိ) [အရ + ဣ။ ရူ။ နှာ ၄၁၈။ ကြည့်။
အရ + အ။ ရ - ၏ အစိတ် အ'ကို လူ - ပြု။ ဝေရ-
မရတိတိ အရိ၊ ရဿန္တော ဣ။ ဇာန်၊ ၄။ ၃၄၄။
ထိ - ဌံ အရိနိ။ နိတိ၊ သုတ္တ။ ၄။ ၆။ ၄။] ရန်သူ။
(အချို့အရာ၌ ရန်သူနှင့်တူသောရာဂ - စသော
ကိလေသာတို့ကို အရိ - သဒ္ဓါဖြင့် သုံးသည်။
အရဟံ၊ အရဟန္တ - တို့ ကြည့်။ ပြုလတ္တံ့ သော
သာဓကတို့ကိုလည်း ကြည့်) ယထာ အရိဟိ
ပရိရုဇ္ဈေ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၀၇။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၅။ အရိ-

ဟိတံ ပစ္စတ္တိကေဟိ။ ဗုဒ္ဓဝံဋ္ဌ။ ၉၃။ ရာဂေါ
အရိ။ ပဋိသံ။ ၃၇၇။ အာရကတ္တာ အရိနံ၊
အာရနဉ္စ ဟတတ္တာ။ ဝိဠာသံ။ ၈၄။ ဒိဠာသံ။
၁၃၃။ ဝိသုဒ္ဓိသံ။ ၁၉၂။ အရိနန္တိ ကိလေသာ-
ရိနံ။ သာရတ္ထသံ။ ၂၁၆။ ဒိဋ္ဌိသံ။ ၅၃၊ ၂၁၅။
(-အပါသံ။ ၄၁၅။ ဇာသံ။ ၃၁။ ဇာ၊ ၂။ ၁၃၀။
ဒိဠာသံ။ ၄၄။ ဒိဠာ၊ ၂။ ၂၁၄။ မာဠာသံ။ ၅၄။ မ၊
ဠာ၊ ၄။ ၁၅၆။ သုတ္တနိဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၃။ ဝိမာနာဠာ။
၉၅။ မဟာနိဋ္ဌ၊ ၇၈။ ဇာဠာသံ။ ၄၉၇။ ဇာ၊
ဠာ၊ ၅။ ၄၉၁။ သိဠိသစ်၊ ၁။ ၂၀၀။ သိဠိသစ်၊
၂။ ၁၁။ အံဠိ၊ ၃။ ၁၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိဠိသံ။ ၂၂၀။)

အရိကရိ (ပု) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အရိကရိ-
ကျောင်းတိုက်။ အရိကရိဝိဟာရေ။ စူဠဝံ၊
၆၉။ ၃၂။

အရိကဏ (ပု) [အရိ + ဂဏ] ရန်သူအပေါင်း။
ကာမကောဓာဒိကဿ အဗ္ဘန္တရဿ၊ ပဋိရာဇ-
ဘူတဿ ဗာဟိရဿ စ အရိဂဏဿ ဝိဇယိ။
ဒီဠိ၊ ၂။ ၃၄။ အံဠိ၊ ၃။ ၁၈၄။

အရိနဝါရဏ (တိ) [အရိ + ဇန + ဝါရဏ] ရန်သူ
လူအပေါင်းကိုတားမြစ်တတ်သော။ အရိဇန-
ဝါရဏံ မုနိဝါရဏံ မာရဏတ္တာယ ပေသေသိ။
ဗုဒ္ဓဝံဋ္ဌ။ ၂၄၈။

အရိဉ္စမာန (တိ) [န + ရိဉ္စမာန] မစွန့်သော၊
မစွန့်လွှတ်သော၊ မကင်းဆိတ်သော။ ပဋိ-
သလ္လာနံ ဈာနမရိဉ္စမာနော၊ ဓမ္မေသု နိဗ္ဗံ
အနုဓမ္မစာရီ။ သုတ္တနိ၊ ၂။ ၆။ စူဠနိ၊ ၂၉၈။
အရိဉ္စမာနော အဇဟမာနော အနိဿဇ-
မာနော၊ သုတ္တနိ၊ ၁။ ၁၁၁။ စူဠနိ၊ ၁။ ၁၃၅။

အရိဋ္ဌ (န၊ ပု) [(၁) န + ရိသ + တ။ ဝိပိဓာနံ။
(၂) န + ရိဋ္ဌ။ ရိဋ္ဌံ မရဏလက္ခဏံ၊ တဒဿ
နတ္ထိ အရိဋ္ဌော။ ဓာန်၊ ၆။ ၆၃၈။ (၃) အရိ +
ဌာ + အ။ တိတ္ထရသတ္တာ အရိဘာဝေ တိဋ္ဌ-
တိတိ အရိဋ္ဌော။ ဓာန်၊ ၆။ ၅၇၀။ (၄) အရိ
+ ဟန + အ။ ဟန-ကို ဌ-ပြု။ ဟတဇန္တိ-

ပမောဟသင်္ခါတာရိဖလတာယ အရိဋ္ဌော၊
နိပါတနာ ဟန္တိဿ ဋ္ဌော။ ဓာန်၊ ၆။ ၅၅၅။
(၅) အရိ + ဣသု + တ။ တံ ရောဂါရိဝန္တ-
ဇနေဟိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗလတ္တာ ဝါ အရိဋ္ဌော။
ဓာန်၊ ၆။ ၅၅၅။ (အရိဗု-သံ)]

(န) (၁) ရက်တက်။ (၂) သေအံ့သည်ကို
သိကြောင်း အမှတ်၊ သေမည့် - အမှတ်
အသား - လက္ခဏာ။ (၃) မတင်တယ်ခြင်း။
(၄) တင်တယ်ခြင်း။ (၅) ကြက်သွန်ပြူ။
(ပု) (၆) ကြာမြင့်စွာ ထံအပ်သော ဆေး
ရည်၊ အရိဋ္ဌ ဆေးရည်။ (၇) ကျီး ကျီးငှက်။
(၈) တမာပင်။ (၉) ကင်ပွန်းတော်၊
မျောက်မင်းသွေးခဲ၊ ပုတီးနက်။ (န) (၁)
(၂) (၃) (၄) တက္ကေ မရဏလိဂေ စ၊
အရိဋ္ဌံ အသုဘေ သုဘေ။ ဓာန်၊ ၈၂။
ဓာန်၊ ၆။ ၈၂။ (၅) ကြက်သွန်ပြူ မဟော-
သဓံ၊ အရိဋ္ဌံ၊ ရသောနောပိ။ ဓာန်၊ ၆။ ၅၉၅။
(ပု) (၆) ကြာမြင့်စွာ ထံအပ်သော ဆေး
ရည်၊ အရိဋ္ဌဆေးရည်။ အမဇ္ဇံ အရိဋ္ဌံ ပိဝတိ။
ဝိ၊ ၂။ ၁၄၆။ အမဇ္ဇံ အရိဋ္ဌန္တိ ယော အရိဋ္ဌော
မဇ္ဇံ န ဟောတိ၊ တသ္မိံ အနာပတ္တိ။ အာမ-
လကာဒိနိယေဝ ကိရ ရသေန အရိဋ္ဌံ
ကဏေန္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၂၇။ အရိဋ္ဌော အာ-
သဝေ ကာကေ၊ နိဗ္ဗေ စ ဖေဏိလဗ္ဗုမေ။
ဓာန်၊ ၈၂။ (-ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၁။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၆၁။
ကင်္ခါ၊ ၂။ ၃၈။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၈၄။ ကင်္ခါ၊ ၆။ ၂၄၂။)

(၇) ကျီး၊ ကျီးငှက်။ ကာကောတု-
ရိဋ္ဌော ဓကော စ။ ဓာန်၊ ၆။ ၆၃၈။ (၈) တမာ
ပင်။ နိဗ္ဗောရိဋ္ဌော ပုစိမန္တော။ ဓာန်၊ ၅၇၀။
(၉) ကင်းပွန်းတော်၊ မျောက်မင်းသွေးခဲ၊
ပုတီးနက်။ အရိဋ္ဌော ဖေဏိလော ဘဝေ။
ဓာန်၊ ၅၅၅။ အညတ္ထ “အရိဋ္ဌ”န္တိ အာဒိသု
ဝုဒ္ဓိအတ္ထေပိ အ-ကာရေ ခိဿတိတိ ဝုဒ္ဓိပုတ္တာ
သေက္ခာ အသေက္ခာတိ အယပ္ပိ အတ္ထော
ဝုတ္တော။ အနုဋီ၊ ၁။ ၄၇။ (ဤရိကဉ္စ အ-

သေက္ခ-ပုဒ်ကို အရိဋ္ဌ-ပုဒ်နှင့် နှိုင်းယှဉ် ပြထားသော်လည်း ထိုအရိဋ္ဌ-ပုဒ်မှာ အနက်အသိခက်၏။

အရိဋ္ဌ^၂ (ပ) [ယာဒိစ္စကနာမ်] (၁) အရိဋ္ဌ-မည်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ။ (၂) အရိဋ္ဌ-မည်သော ရဟန်း။ (၃) အရိဋ္ဌ မည်သော ဥပါသကာ။ (၄) အရိဋ္ဌ-မည်သော အမတ်။ (၅) အရိဋ္ဌ-မည်သော ဘိလူး။ (၆) အရိဋ္ဌ-မည်သော နဂါး။ (၇) အရိဋ္ဌ-မည်သော မြို့။ (၈) အရိဋ္ဌ-မည်သော တောင်။ (၉) အရိဋ္ဌ-မည်သော ကျောင်းတိုက်။

(၁) အရိဋ္ဌ-မည်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ။ ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်သည် ဗာရာဏသီ မင်းကြီး၏ ပဗ္ဗမဝတီမိဖုရားကြီးမှ ဖွားမြင်သော သားတော်ငါးရာတို့တွင် တယောက်အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ မ.ဋ္ဌ.၄။၈၉-၉၀-ကြည့်။ ပဗ္ဗမဝတီ-လည်း ကြည့်။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဖြစ်ပြီးနောက် ဣသိဂီလိတောင်တွင် ကြာမြင့်စွာ သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူသည်။ အရိဋ္ဌောနာမ ဘိက္ခုဝေ ပစ္စေကသမ္ပုဒ္ဓေါ ဣမသ္မိ ဣသိဂီလိသ္မိ ပဗ္ဗတေ စိရနိဝါသိ အဟောသိ။ မ.၃။၁၁၃။ နေတ္ထိ။၁၂။ (- အပ.၁၄။၁၄၃။ နေတ္ထိ။၂၃၂။)

(၂) အရိဋ္ဌ-မည်သော ရဟန်း။ အရိဋ္ဌ-အမည်ဖြင့် ခတ္တရသော ရဟန်းတို့မှာ (က) အယူအဆလွဲမှား၍ ဥက္ခေပနိယကံ အပြစ်ရှိသော အရိဋ္ဌရဟန်း။ (ခ) မြတ်စွာဘုရားထံ၌ အာနာပါနဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားများကြောင်း ဝန်ခံလျှောက်ထားသော အရိဋ္ဌ ရဟန်း။ (ဂ) အရှင်မဟိန္ဒ၏ တပည့်ဒေဝါနံပိယတိဿ မင်းကြီး၏ တူ အရိဋ္ဌ ရဟန်းတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုသုံးယောက်တို့တွင်—

(က) အရိဋ္ဌရဟန်းမှာ ဗဟုဿတဗျားသော ဓမ္မကထိကရဟန်းဖြစ်၏။ ထိုရဟန်း၏

အယူကား “လူဒါယကာတို့သည် ကာမဂုဏ်ငါးပါးကို ခံစားလျက်ပင် သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ် အဖြစ်သို့ ရောက်ကြကုန်၏။ ရဟန်းတို့သည်လည်း နှစ်သက်စဖွယ် ရူပါရုံ-စသည်နှင့် နူးညံ့သော အတွေ့ရှိသော အခင်း အခွံ-စသည်တို့ကို သုံးဆောင်ကြကုန်၏။ ထိုအရာအားလုံး အပ်ကြလျှင် မိန်းမ၏ ရူပါရုံ-စသည်တို့လည်း အပ်ရမည်သာ” ဟု ရိုးရိုးအာရုံနှင့် မိန်းမအာရုံကို တန်းတူထားပြီးလျှင် “မြတ်စွာဘုရားက အန္တရာယ်ပြုတတ်၏ ဟု ဟောထားသော ကာမဂုဏ်တရားတို့ကို အန္တရာယ် မပြုနိုင်အောင် မှီဝဲနည်းကို ငါ သိပါသည်” ဟူ၍ မိမိနှင့် မတန်မရာ ပြောဆိုလေသည်။ အရိဋ္ဌရဟန်း၏ မှားယွင်းသော ထိုအယူဝါဒကို ရဟန်းတော်များ မပယ်ပျောက် မချေချွတ် နိုင်ကြချေ။ ဝိ.ဋ္ဌ.၃။၁၃၈။ မ.ဋ္ဌ.၂။၉။ အရိဋ္ဌရဟန်း၏ အယူဝါဒကြောင့်ပင် ပါမိတ်ပါဠိတော်၌ သိက္ခာပုဒ်တခု ပညတ်ရသည်။ (အရိဋ္ဌသိက္ခာပဒ-ကြည့်)။ အရိဋ္ဌရဟန်းလည်း ယင်းအယူကို မစွန့်သောကြောင့် ဥက္ခေပနိယ-ကံ အပြစ်ရှိသည်။ ဝိ.ဋ္ဌ.၇၀-၁။ အလဂ္ဂန္တု ပမ-သုတ်ကိုလည်း ထိုရဟန်းကိုပင် အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။ မ.၁။၁၈၂-၁၉၅။ အရိဋ္ဌသည် ဤသာသနာတော်၌ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်၏ အဋ္ဌေအသက်မျှပင် မရရှိနိုင်ပေ။ မ.၁။၁၈၅။ မ.ဋ္ဌ.၂။၁၁။ ဤအရိဋ္ဌရဟန်းကို သာသနာတော်၏ ဆန့်ကျင်ဖက် ဖြစ်သူ၊ သာသနာ့ရန်သူဟုခေါ်ဝေါ်သုံးနှုံးကြသည်။ ဝိ.ဋ္ဌ.၃။၁၄၃။ ဝဇီရ။၃၃၅-ကြည့်။ အရိဋ္ဌာနာမ ဘိက္ခုနော ဂစ္ဆဗာဓိပုဗ္ဗဿ ဝေရူပံ ပါပကံ ဒိဋ္ဌိဂုဏ် ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ။ ဝိ.၂။၁၇၅။ ဝိ.ဋ္ဌ.၆၈။ မ.၁။၁၈၂။ (- ဝိ.၂။၂၀၁။ ဝိ.၅။၃၆။ ဝိ.ဋ္ဌ.၄။၂၆၀။ မ.ဋ္ဌ.၂။၁၀-၂၂၊ ၁၅။ သံ.ဋ္ဌ.၃။၇၉။ သာရတ္ထ.၁။၈၇။ သာရတ္ထ.၂။

၂၂။ သာရတ္ထ၊ ၄။ ၈၇။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၄၉။ သိဋ္ဌိ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၁၇။

(ခ) အရိဋ္ဌရဟန်း။ ဤအရိဋ္ဌရဟန်းသည် မြတ်စွာဘုရားထံတော်၌ အာနာပါနိဿတိကို ပွားများ အားထုတ်ကြောင်းဖြင့် လျှောက် ထားရာတွင် ကာမစွန္ဒနှင့် ပဋိသသညာတို့ကို ပယ်ပြီးကြောင်း ထည့်သွင်း လျှောက်ထား သည်။ ပဋိသသညာကို ပယ်ပြီးပါပြီဟု ဆိုသဖြင့် မိမိ၏အနာဂါမိမဂ်ကို လျှောက်ထား ခြင်းဖြစ်သည်။ သိဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၅။ ဥက္ခေပနိယကံ အပြုခံရသော အရိဋ္ဌရဟန်းမှာ ဤသာသနာ တော်၌ မဂ်ဉာဏ် ပိုလ်ဉာဏ်၏အငွေ့ အသက် မျှပင် မရရှိသူ ဖြစ်၍ ဤ အရိဋ္ဌရဟန်းနှင့် တခြားစီသာဖြစ်သည်။ ဝေဝုတ္တေ အာယသ္မာ အရိဋ္ဌော ဘဂဝန္တံ တေဒဝေါစ။ သံ၊ ၃။ ၂၇၄။

(ဂ) အရိဋ္ဌရဟန်း။ အရှင်မဟိန္ဒထေရ် ထံမှ ဝိနည်းပိဋကကို သင်ယူ ဆောင်ထား သော ရဟန်းတော် ဖြစ်သည်။ တတော အရိဋ္ဌော မေဓာဝီ၊ တိဿဒတ္တော စ ပဏ္ဍိ-တော။ ဝိ၊ ၅။ ၃။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၄၇။ မဟိန္ဒတ္တေရာ-ဒိနံ အဋ္ဌသဋ္ဌိမဟာထေရာနံ အရိဋ္ဌာဒယော အန္တေဝါသိကာ စ... ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၇။ (၄) အနက်နှင့် အရိဋ္ဌတ္ထေရ-တို့လည်း ကြည့်။

(ဃ) အရိဋ္ဌမည်သော ဥပါသကာ။ ဤ ဥပါသကာသည် ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ၊ ဓုတနာ၊ မြတ်သုံးပါးတို့၌ သက်ဝင်ယုံကြည်၍ အရိယ-သီလ၊ အရိယဉာဏ်၊ အရိယဝိမုတ္တိတို့နှင့် ပြည့်စုံ သော ဥပါသကာဝါယကာ ဖြစ်သည်။ အရိ-ဋ္ဌော ဥပါသကော... အမတ် သစ္စံကရိတော လူရိယတိ။ အံ၊ ၂။ ၃၉၂။

(င) အရိဋ္ဌမည်သော အမတ်။ ဒေဝါနံ-ပိယတိဿ မင်းကြီး၏တူဖြစ်သည်။ ဤအရိဋ္ဌ အမတ်လည်း အမည်တူနှစ်ဦးပင်ဖြစ်၍ နှစ်ဦးလုံး မင်းကြီး၏တူချည်း ဖြစ်ကြ၏။ တဦးမှာ

ဝါမဆိုမိ စေတိယဂိရိတောင်၌ ငါးဆယ့် ငါး ယောက်သောညီတော်တို့နှင့်အတူ ရဟန်းပြု၍ အားလုံးပင် ဆံရိတ်ခြင်း၏အဆုံး၌ ရဟန္တာ ဖြစ်ကြသည်။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၆၁။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၆၉။ အရှင်မဟိန္ဒထံမှ ဝိနည်းကို သင်ယူ ချုပ်တော် မူသော မဟာအရိဋ္ဌထေရ်သည်ကား စေတိ-ယဂိရိ၌ ရဟန်းပြုခဲ့သော အရိဋ္ဌထေရ်ပင် ဖြစ် သည်။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၇၅-၆။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၈၇။ အခြား အရိဋ္ဌ-အမတ်တဦးမှာ အနုဋ္ဌာမိဖုရား ကြီး ရဟန်းပြုလို၍ ပါဠိလိပုတ်ပြည်၌ နေထိုင် သော သံဃမိတ္တာထေရ်နှင့် မဟာဗောဓိပင် ကို ပင့်ဆောင်ရန် ဒေဝါနံပိယတိဿမင်းကြီး ၏ တာဝန်ပေး စေခိုင်းခြင်းခံရသည့် အမတ် ဖြစ်သည်။ ပင့်ဆောင်ပြီးနောက် အရှင်မဟိန္ဒ ထံ၌ ယောက်ျားငါးရာနှင့်တကွ ရဟန်းပြု၍ မကြာမြင့်မီပင် ရဟန္တာဖြစ်သည်။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၆၇၊ ၇၄။ တံဒိဝသမေဝ အရိဋ္ဌော နာမ အမစ္စော . အာဟ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၆၁။ အရိဋ္ဌော နာမ အမစ္စောတိရညော ဘာဂိနေယျော အရိဋ္ဌော နာမ အမစ္စော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၆၉။ အရိဋ္ဌော-ပိ ခေါ် ရညော ဘာဂိနေယျော နစိရသေဝ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌာသိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၇၄။

(၆) အရိဋ္ဌမည်သော ဘီလူး။ ဘီလူးအ ကြီးအမှူး ၁၂-ဦးတို့တွင် တဦးအပါအဝင်ဖြစ် သည်။ ထိုဘီလူး ၁၂-ဦးတို့သည် တံခါးစောင့် ဘီလူး ၁၂-ဦးတို့မှ တဆင့် ကုဝေရ (ဝေဿ-ဝက်) နတ်မင်းထံ သတင်းစကား ပေးပို့ရ သည်။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၈။ ပစ္စေသန္တော ပကာ-သေန္တိ၊...သူရာ ရာဇာ အရိဋ္ဌော နေမိ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၆၃။ အရိဋ္ဌော နေမိတိ ဧကော အရိဋ္ဌော နာမ၊ ဧကော နေမိ နာမ၊ ဧကော အရိဋ္ဌ-နေမိ နာမ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၈။

(၇) အရိဋ္ဌမည်သော နဂါး။ စတရဋ္ဌ-နဂါးမင်းနှင့် သမုဒ္ဒဇာမင်းသမီးတို့မှ ဖွားမြင် သော သားလေးယောက်တို့တွင် တယောက် ဖြစ်သည်။ ဘုရားအလောင်းတော် ဘူရိဒုတ်

နဂါးမင်း၏ညီငယ်ဖြစ်သည်။ အခြားနဂါးတို့က “သင့်မယ်တော်သည်နဂါးမဟုတ်၊ လူမိန်းမဖြစ်သည်” ဟုဆိုကြ၍ နဂါးမ ဟုတ်-မဟုတ်ကို နဂါးအသွင်ပြု၍ စူးစမ်းရာ အမိ၏လက်သည်းဖြင့်ထိခိုက်မိ၍ မျက်စိကန်းသည်။ ထို့ကြောင့် ကာဏာရိဋ္ဌဟု အမည်ရသည်။ ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၁၂။ သာ အပရဘာဂေ တေရဋ္ဌံ ပဋိစ္စ သုဒဿနော ဒတ္တော သုဘောဂေါ အရိဋ္ဌောတိ စတ္တာဓောပုတ္တေ ပဋိလဘိ။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၁၆။

(၇) အရိဋ္ဌ-မည်သော မြို့။ အရိဋ္ဌပုရ၊ အရိဋ္ဌပုရနဂရ၊ အရိဋ္ဌသုဝုဿ-တို့ ကြည့်။ (ဂ) အရိဋ္ဌမည်သောတောင်။ အရိဋ္ဌံ ဂိရိ။ မဟာဝံ၊ ၆၄။ ၈၆။ အရိဋ္ဌမို့ ပဗ္ဗတေ။ မဟာဝံ၊ ၅၀။ ၆၃။ အရိဋ္ဌပဗ္ဗတ၊ အရိဋ္ဌပါဒ-တို့လည်း ကြည့်။ (ဇ) အရိဋ္ဌ-မည်သော ကျောင်းတိုက်။ အရိဋ္ဌ-ဝိဟာရ ကြည့်။

အရိဋ္ဌက (တိ) [အရိဋ္ဌ + က] ပုတီးနက်စေအဆင်း - ကျီးတောင်အဆင်း - ရှိသော၊ မည်းနက်သော။ သေယျထာပိ နာမ မဟာ-အရိဋ္ဌကော မဏိ၊ ဝေမဿ သီသံ ယောတိ။ သံ၊ ၁။ ၁၀၅။ အရိဋ္ဌကောတိ ကာဋ္ဌကော။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၆။ အရိဋ္ဌကောတိ အရိဋ္ဌကဝဏ္ဏော။ တေနာဟ ကာဋ္ဌကောတိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၃။ အဒ္ဓါရိဋ္ဌကဝဏ္ဏ-နှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။

အရိဋ္ဌက ၂ (န) [အရိဋ္ဌ + က] အရိဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်။ ဦးနဝိသတိ သတ္တဉ္စ၊ သံဝိဓာနံ အရိဋ္ဌကံ။ ဝိ၊ ၂။ ၁၈၅။

အရိဋ္ဌက ၃ (တိ) [အရိဋ္ဌ + က] သေမည့် - အမှတ်အသား လက္ခဏာ - ခွဲ ဖြစ်သော၊ သေမည့် လက္ခဏာကို သိသော၊ ဉာဏ်။ “အယံ ဧတ္တကံ ဇီဝိဿတိ၊ အယံ ဧတ္တကံ” နှိ ဝေ ပဝတ္တံ အာဒိဋ္ဌဉာဏံ (အရိဋ္ဌ ဉာဏံ၊ သိ။ အရိဋ္ဌကံ ဉာဏံ၊ ဣ)။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၈၉။

အရိဋ္ဌက ၄ (ပ) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အရိဋ္ဌက-မည်သော နတ်မျိုး။ အရိဋ္ဌကာ စ ဓောဇာ စ

ဥမာယုနိဘာသိနော။ ဒီ၊ ၂။ ၂၀၈။ အရိဋ္ဌ-ကာ စ ဓောဇာ စာတိ အရိဋ္ဌကဒေဝါ စ ဓောဇဒေဝါ စ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၃။ (-ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၂။)

အရိဋ္ဌကဏ္ဍက (ပ) [အရိဋ္ဌ + ကဏ္ဍက] အရိဋ္ဌ-ရဟန်းနှင့် ကဏ္ဍက-သာမဏေ။ ဗုဒ္ဓကာလေ အရိဋ္ဌကဏ္ဍကာ သာသနပစ္စတ္ထိကာ။ ဝဇိရ။ ၃၃၅။

အရိဋ္ဌကဏ္ဍကသဒိသ (တိ) [အရိဋ္ဌကဏ္ဍက + သဒိသ] အရိဋ္ဌရဟန်း၊ ကဏ္ဍကသာမဏေ-တို့နှင့် တူသော။ သတ္တမေ ဗုဒ္ဓါနဗ္ဗိ အထေကိစ္ဆာ အနိဝတ္တိနော အရိဋ္ဌကဏ္ဍကသဒိသာ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၀။ (-မ၊ ၄။ ၄။ ၉၆။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၈၉။)

အရိဋ္ဌကထာ (ထိ) [အရိဋ္ဌ + ကထာ] အရိဋ္ဌ-ရဟန်းနှင့် စပ်သောစကားရပ်။ အရိဋ္ဌကထာ။ ဝိ၊ နိစ္ဆယ။ ၁၆၉၈ - ၁၇၀၃။

အရိဋ္ဌကဒေဝ (ပ) [အရိဋ္ဌက + ဒေဝ] အရိဋ္ဌက-မည်သော နတ်။ အရိဋ္ဌက-ကြည့်။

အရိဋ္ဌကဝဏ္ဏ (တိ) [အရိဋ္ဌက + ဝဏ္ဏ] ပုတီးနက်စေအဆင်း - ကျီးတောင်အဆင်း - ရှိသော၊ မည်းနက်သော အဆင်းရှိသော။ အရိဋ္ဌကံ၊ အဒ္ဓါရိဋ္ဌကဝဏ္ဏ-တို့ ကြည့်။

အရိဋ္ဌဂန္ဓ (ပ) [အရိဋ္ဌ + ဂန္ဓ] အရိဋ္ဌ-မည်သော ဆေး၏အနံ့။ ဘိက္ခုနော သရီရေ မာလာ-ဂန္ဓဉ္စ အရိဋ္ဌဂန္ဓဉ္စ ဒိဿာ ဝေ “ဝတ္ထု စ ပုဂ္ဂ-လော စ ပညာယတိ” တိ ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၈၀။

အရိဋ္ဌဇနက (ပ) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အရိဋ္ဌဇနက မည်သော မင်းသား။ ဝိဒေဟတိုင်း မိထိလာ ပြည်ရှင် မဟာဇနကမင်းကြီး၏ သား နှစ်ယောက်တို့တွင် သားကြီးဖြစ်၍ ခမည်းတော် နတ်ရွာစံသောအခါ၌ မိထိလာပြည်၌ ဘုရင် ဖြစ်လာသည်။ ညီတော် ပေါလဇနက မင်းသားအပေါ် အထင်မှား၍ အကျဉ်း

ချထားရာမှ သစ္စာအဓိဋ္ဌာန်ဖြင့် အကျဉ်း သားဘဝမှ လွတ်မြောက်သွားသဖြင့် ပေါလ ဇနကမင်းသားနှင့် စစ်တိုက်ရာ ရှုံးနိမ့်၍ နတ် ရွာ စံလေသည်။ တဿ ဒွေ ပုတ္တာ အဟေသု အရိပ်ဇနကော စ ပေါလဇနကော စာဟိ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၆။ ၃၉။

အရိပ်ဇနကရာဇ (ပ) [အရိပ်ဇနက + ရာဇ] အရိပ်ဇနက-မည်သော မင်း။ တာတမိထိလာ- ယံ အရိပ်ဇနကရညော အဂ္ဂမဟေသိမ္မိ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၆။ ၄၀။ အရိပ်ဇနက-လည်း ကြည့်။

အရိပ်ဇတ္ထေရ (ပ) [အရိပ် + ထေရ] အရိပ်-မည် သော ထေရ်။ အရင်မဟိန္ဒထေရ်ထံမှ ဝိနည်း ပိဋကကို သင်ယူကြသော ထေရ်တို့တွင် တပါး အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ မဟိန္ဒတော ဥဂ္ဂဟေတော ကိဉ္စိ ကာလံ အရိပ်ဇတ္ထေရာဒိဟိ အာဘတံ။ ဝိဌ၊ ၁။ ၄၆။ (-ဝိဌ၊ ၁။ ၇၆။) တတော အရိပ်ဇော မေဓာဝီ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၈၈။

အရိပ်နာမက (တိ) [အရိပ် + နာမ + က] အရိပ်- အမည်ရှိသော၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ။ အရိပ်နာမကဿ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ဥပနာမေသိ။ နေတ္ထိ၊ ဝိ။ ၂၉၆။ အရိပ် (၁) အနက်လည်း ကြည့်။

အရိပ်နေမိ (ပ) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အရိပ်နေမိ- မည်သော ဘီလူး။ ဘီလူးအကြီးအမှူး ၁၂-ဦး တို့တွင် တဦးအပါအဝင် ဖြစ်သည်။ အရိပ် (၅) အနက် ကြည့်။

အရိပ်ပစန (န) [အရိပ် + ပစန] အရိပ်-မည် သော ဆေးရည်ချက်ခြင်း။ ကာယိကော မိစ္ဆာဇီဝေါ နာမ ပဋိက္ခိတ္တဝေဇကမ္မာဒိဝ- သေန တေလပစနအရိပ်ပစနာဒိနိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၄။ ၃။

အရိပ်ပဗ္ဗတ (န) [အရိပ် + ပဗ္ဗတ] အရိပ်-မည် သော တောင်။ အရိပ်ပဗ္ဗတံ။ မဟာဝံ၊ ၁၀။ ၆၃။

အရိပ်ပါဒ (န) [အရိပ် + ပါဒ] အရိပ်-တောင် ခြေရင်း။ အရိပ်ပါဒေ။ မဟာဝံ၊ ၁။ ၆။

အရိပ်ပုရ (န) [အရိပ် + ပုရ] (၁) အရိပ်-မည် သော မြို့။ သီဝိတိုင်းအတွင်းရှိ၍ သီဝိဘုရင် အုပ်စိုးရာ မြို့တော်ဖြစ်သည်။ ဥမ္မာဒန္တိသုဌေး သမီး မွေးဖွားရာမြို့လည်း ဖြစ်သည်။ တတော စုတာရိပ္ပပုရေ၊ ဇာတာ ဝိပုကုလေ အဟံ။ အပ၊ ၂။ ၂၃၃။ ထေရီ၊ ၄။ ၂၀၀။ အရိပ်ပုရ- နဂရ-လည်း ကြည့်။

(၂) အရိပ်မြို့။ သီဝိတိုင်း၊ သီဝိဘုရင် အုပ်စိုးရာမြို့ပင်ဖြစ်၍ ထိုမြို့၌ ဘုရားအလောင်း သီဝိမင်းကြီးသည် ပုဏ္ဏားယောင် ဆောင် သော သိကြားမင်းအား မိမိ၏မျက်စိနှစ်လုံး ကို ထုတ်လှူဘူးသည်။ ဆိုခဲ့ပြီးသော (၁) အမှတ် အရိပ်မြို့နှင့် မြို့အမည်၊ တိုင်းအမည်၊ ဘုရင်အမည် အားလုံး တူနေသော်လည်း ကာလမှာ မတူပဲ ကွဲပြား ခြားနားသည်။ အရိပ်ပုရနဂရ၊ အရိပ်သဝုယ-တို့ ကြည့်။

(၃) အရိပ်မြို့။ မဟောသဓာ-သု ခမိန်သည် စူဠနိဗ္ဗဟဒတ်မင်းနှင့် ကေဝဋ် ပုဏ္ဏားတို့၏ လျှို့ဝှက်သော အကြံကို သိရှိရန် ကျေးသားကို စေလွှတ်ရာ မဟောသဓာ၏ ကျေးသား တထောက်နားရာ မြို့ဖြစ်သည်။ သော သုဝပေါတကော... သီဝိရဌေ အရိပ်ပုရ နာမ ဂန္ဓာ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၆။ ၂၆၅။

(၄) အရိပ်မြို့။ ထိုမြို့၌ ဘုရားလောင်း ရွဲကုန်သည်နှင့် ဒေဝဒတ်လောင်း ရွဲကုန်သည် တို့ ရွဲများကို လှည့်လည်ရောင်းချခဲ့ဘူးသည်။ အသပြာတသိန်း ထိုက်သော ရွှေခွက်ကို ဒေဝဒတ်လောင်းက မတရားယူလိုရာ ဘုရား- လောင်းက တရားသဖြင့် ယူခဲ့သည်။ ထို့ ကြောင့် ဒေဝဒတ်လောင်းက ပဌမဦးဆုံး ရန်ငြိုးစ၍ ဖွဲ့ခဲ့သည်။ အရိပ်ပုရ နာမ နဂရ ပဝိသန္ဓော ... ဝိက္ခိဏန္ဓော ဝိစရိ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၂၇။

အရိပ်ပုရနဂရ (န) [အရိပ်ပုရ+နဂရ] (၁) အရိပ်ပုရမြို့။ သိဝိမင်းကြီးသည် မျက်စိနှလုံးကို ထုတ်၍ လှူခဲ့ဘူးသည့် မြို့။ အတိတေ ကိရ သိဝိရဋ္ဌေ အရိပ်ပုရနဂရေ သိဝိရာဇေ ရဋ္ဌ ကာရေန္တေ မဟာသတ္တော တဿ ပုတ္တော ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ စရိယာ၊ ၄။ ၆၄။ ဇာ၊ ၄။ ၄၀၂။ (၂) အရိပ်ပုရမြို့။ ဥမ္မာဒန္တီသုဋ္ဌေး သမီး မွေးဖွားရာမြို့။ အတိတေ သိဝိရဋ္ဌေ သိဝိနာမ ရာဇာ ရဋ္ဌ ကာရေသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၂၂၁။ အရိပ်ပုရလည်း ကြည့်။

အရိပ်ပုရနာမက (တိ) [အရိပ်ပုရ+နာမက] အရိပ်ပုရ-အမည် ရှိသော။ အရိပ်သဝှယ-ကြည့်။

အရိပ်ဘိက္ခု (ပု) [အရိပ်+ဘိက္ခု] အရိပ်ရဟန်း။ ဝိပရိတဒဿနာ ပန အရိပ်ဘိက္ခုကဏုကသာ-မဏေရဝေသာလိကဝဋ္ဋိပုတ္တကာ ပရူပဟာရ-အညာဏကခါပရဝိတရဏာဒိဝါဒါ ... သာ-သနပစ္စတ္တိကာ နာမ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၄၃။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၆၆။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၉၂။

အရိပ်ဝတ္ထု (န) [အရိပ်+ဝတ္ထု] အရိပ်-ရဟန်း၏ - ဝတ္ထု - အကြောင်းအရာ။ အရိပ်ဝတ္ထု ခုဒ္ဒကဝတ္ထုနာယံ ဝတ္ထံ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၅။ (-ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၁၅။)

အရိပ်ဝိဟာရ (ပု) [အရိပ်+ဝိဟာရ] အရိပ်-ကျောင်းတိုက်။ အရိပ်ဝိဟာရံ ကာရေသိ။ မဟာဝံ၊ ၃၃။ ၂၇။

အရိပ်သဒ္ဓိသ (တိ) [အရိပ်+သဒ္ဓိသ] အရိပ်-ရဟန်းနှင့်တူသော။ ဒိဋ္ဌိဂတိကောတိ သာသ-နိကော ဝေ အယောနိသော ဥမ္မုဠိတွာ သာသနံ ဥဒ္ဓမ္ပံ ဥဗ္ဗနယံ ကတွာ ဒီပေန္တော အရိပ်သဒ္ဓိသော။ သံ၊ ၃။ ၂။ ၃၃၂။

အရိပ်သဝှယ (တိ) [အရိပ်+သဝှ+အဝှယ။ ဒွ-ကိုချေ။ အရိပ်+သဟ+အဝှယ။ သဟ-ကို သ-ပြု။ တနည်း ဟ-ကို ချေ။ စန္ဒသဝှယ(နိတိ၊

သုတ္တ။ ၇၄၆) နှင့် ယှဉ်ကြည့်။] အရိပ်-သဒ္ဓါဖြင့် ခေါ်ဝေါ်အပ်သော။ အရိပ်-အမည်နှင့် တကွ ဖြစ်သော။ အရိပ်အမည်ရှိသော။ အရိပ်သဝှ-ယေ နဂရေ၊ သိဝိနာမာသိ ခတ္တိယော။ စရိ-ယာ။ ၃၉၀။ အရိပ်သဝှယေ နဂရေတိ အရိပ်-ပုရနာမကော နဂရေ။ စရိယာ၊ ၄။ ၆၄။

အရိပ်သိက္ခာပစ္စ (န) [အရိပ်+သိက္ခာပစ္စ] အရိပ်-သိက္ခာပုဒ်။ ပါဏိတ္တိယပါဠိ၊ ၇-ဝဂ် ၈-သိက္ခာ-ပုဒ်။ ဝိ၊ ၂။ ၁၇၅-၁၇၉။ ယမ္ပိ အရိပ်သိက္ခာ-ပဒဿ အနာပတ္တိယံ အာဒိကမ္ပိကဿာတိ ပေါတ္တကေသု လိခိတံ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၅။ ကခါ၊ ၃။ ၂၅၃။ (-ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၃၉။) သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၃၃။ ဝိမတိ။ ၁။ ၁၇၆။

အရိပ်သုတ္တ (န) [အရိပ်+သုတ္တ] အရိပ်-သုတ်။ ဤသုတ်၌ အာနာပါနဿတိ-ကမ္မဋ္ဌာန်း ပျိုး များပုံကို အရိပ်ရဟန်းအားအကျယ်အားဖြင့် ဟောကြားတော်မူသည်။ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တ-ပါဠိ၊ ၁၀-သံယုတ်၊ ၁-ဝဂ်၊ ၆-သုတ်။ သံ၊ ၃။ ၂၇၄။

အရိတ် (တိ) [အရ+တ] ဖြစ်ပေါ်သော။ သဗ္ဗုပ္ပ-ရိတန္တိ သမန္တတော ဘုသံ အရိတ်။ ဒီ၊ ၃။ ၁။ ၃၇၆။ သဗ္ဗုပ္ပရိတန္တိ တေဿ “သံ အဝိ အဘိ အရိတန္တိ” ပဒစ္စေဒေါ၊ သမန္တတော ဘုသံ အရိတန္တိ အတ္ထော။ သံ၊ ၃။ သစ်၊ ၂။ ၃၉၀။ (မူဟောင်းတို့၌ အရိတ်-နေရာဝယ် အရိတ်-ဟု ရှိ၏။ ပဒုက္က။-မူ-ဒီ၊ ၁။ သျှ-၅၃၆။ ဒီ၊ ၄။ သျှ။ ၅၈၉-တို့ ကြည့်။)

အရိတ္တံ (န) [အရ+တ။ အရတိ တေန နာဝါတိ အရိတ္တံ၊ ပါဠိနဒ္ဓေသော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၁။ ၃၂၈။ အရတိ ယေနာတိ အရိတ္တံ၊ ဆဒ္ဓိမိတိ တတြဏံ၊ ဣကာရာမော၊ ဒိတ္တဉ္စ။ ဓာန်၊ ၃။ ၆၆၇။ (အရိတြ သံ)] ထိုးဝါးလှော် တက်၊ လှော်ခတ်တက်၊ ပဲ့တက်။ အရိတ္တံ ကေ-နိပါတော'ထ။ ဓာန်၊ ၆၆၇။ ဖိယာရိတ္တံ ဗန္ဓေ-ယျာ (အံ၊ ၁။ ၅၂၂) တိ ဖိယဉ္စ အရိတ္တဉ္စ

ယောဇေယျ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၂။ ဖိယေန ခိတ္တေန သမင်္ဂိဘူတော။ သုတ္တနိ။၃၂၆။ ခိတ္တေနာတိ (အရိတ္တေနာတိ?) ဝေဠုဒဏ္ဍေန။ သုတ္တနိ။ဋ္ဌ၊၂။၆၄။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၀။ ဝိ၊သင်္ဂယ။၁၉၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၆၆။ ကခါ၊ဋီ။၁၄၆။ ဝိ၊နိစ္ဆယ၊ဋီ၊၁။၇၉။) အရိတ္တဗလ၊ အရိတ္တပတ္တမ္ဘနံ၊ ဖိယာရိတ္တ (သံ၊၁။၁၀၄) တို့လည်းကြည့်။

အရိတ္တ^၂(တိ) [န+ရိတ္တ=(ရိစ+တ)။ (အရိတ္တသံ)] မကင်း-မဆိတ်-သော။ အချည်းနှီးမဟုတ်သော။ ဧဝံ ခေါဂဟပတိ ကာမေဟိ အရိတ္တော ဟောတိ။ သံ၊၂။၁၀။ မဟာနိ။၁၅၃။ ဧဝံ ကိလေသကာမေဟိ အရိတ္တော ဟောတိ အန္တော ကာမာနံ ဘာဝေန အတုဇ္ဈော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၀။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၂၇၀။ ပဉ္စန္ဒ ခန္ဓာနံ နိရောဓော “အရိတ္တံ နိဗ္ဗာန” နှိပဿန္တော သမ္ပတ္တနိယာမံ ဩက္ကမတိ။ ပဋိသံ။၄၁၃။

အရိတ္တဇ္ဈာန (တိ) [အရိတ္တ+ဈာန] မကင်းဆိတ် - အချည်းနှီးမဟုတ် - မစွန့်အပ် - သော ဈာန်ရှိသော၊ ဈာန်နှင့် မကင်းကွာသော၊ သူ။ အယံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု အရိတ္တဇ္ဈာနော ဝိဟရတိ။ အံ၊၁။၉၊၄၁။ အရိတ္တဇ္ဈာနောတိ အတုဇ္ဈဇ္ဈာနော အပရိစ္ဆတ္တဇ္ဈာနော ဝိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၄။ အရိတ္တဇ္ဈာနောတိ အဝိရဟိတဇ္ဈာနော။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၀၇။

အရိတ္တဇ္ဈာနတာ (ထိ) [အရိတ္တဈာန + တာ] မကင်းဆိတ် - အချည်းနှီးမဟုတ် - မစွန့်အပ် - သော ဈာန်ရှိသည်၏ အဖြစ်။ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ အရိတ္တဇ္ဈာနတာယ။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၃၄။

အရိတ္တတာ (ထိ) [အရိတ္တ+တာ] အချည်းနှီးမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်။ အာသယဿ အရိတ္တတာယ အနိဂ္ဂတေ ဝမနဝိရေစနယောဂံ အဇာနန္တော။ ဥပါန၊ဋ္ဌ၊၁၀၄။

အရိတ္တဗလ (န) [အရိတ္တ+ဗလ] လှောင်တက် - ခတ်တက် - ထိုးဝါး - ၏ စွမ်းအား။ အပရိသက္ကိတဇလောယ သီသသောတာယ နဒိယာ အရိတ္တဗလေန နာဝါ တိဋ္ဌတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၇၇။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၇၂။ အရိတ္တဗလေနာတိ ပါဇနဒဏ္ဍဗလေန ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၁၆။ (-ဝိဘာဝိနီ၊၂၆၁။ မဏိမဉ္ဇူ၊၂။၄၉၄။)

အရိတ္တဟတ္ထ (တိ) [အရိတ္တ + ဟတ္ထ] (၁) အချည်းနှီးမဟုတ်သော လက်ရှိသော။ (၂) ထိုးဝါး - လှောင်တက် - ခတ်တက် - လက်၌ ရှိသော။ (၁) မမ သန္တိကံ အာဂတော အရိတ္တဟတ္ထော ဟုတု ဂမိဿတိ။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၁၀၆။ (၂) အရိတ္တဟတ္ထော ပုရိသော သန္တာရေတိ တောယာတိ သန္တာရတိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၂၆။

အရိတ္တ(တ္တ)ပတ္တမ္ဘန (န) [အရိတ္တ + ဥပတ္တမ္ဘန] ထိုးဝါး-လှောင်-ခတ်-တက်-ဖြင့်-ထောက်ပံ့ခြင်း-ထောက်ကူခြင်း။ ဂဏနာပရိဗဒ္ဓေဟိ ကမ္မဋ္ဌာနေ ဂဏနာဗလေန ဝိတ္တံ ကေဂ္ဂံ ဟောတိ အရိတ္တ(တ္တ)ပတ္တမ္ဘနဝေသန စက္ကသောတေ နာဝါဋ္ဌပနပိဝ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၇၁။ အရိတ္တေန ဥပတ္တမ္ဘနံ အရိတ္တပတ္တမ္ဘနံ။ သာရတ္ထ၊၂။၂၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၂၀။

အရိနရဝရမန္တက (တိ) [အရိ + နရ + ဝရ + မန္တက] ရန်သူလူအပေါင်းကို - ကောင်းမြတ်စွာ - အောင်မြင်စွာ - ခေ့မှန်းနိုင်သော။ “အရိနရဝရမန္တကံ ကဏ္ဍကံ (ကန္တကံ၊ သိ) နာမ တုရဂ်...ဝရမာဟရ”။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၇။

အရိနသတ္တ (ပ) [အရိန+သတ္တ] အရိနသတ္တ၊ မည်သော မင်းသား။ အလိနသတ္တ၊ကြည့်။

အရိန္ဒမ^၂ (တိ) [အရိ+ဒမ+အ] ရန်သူတို့ကို - ဆုံးမတတ်သော - ဆုံးမလေ့ရှိသော။ ပိဝတု

ဒေဝေါ ပါနီယံ၊ ပူဝေ ခါဒ အရိန္ဒမ။ ပေတ။
၂၀၃။ အရိန္ဒမာတိ အရိနံ ဒမနသိလ။ ပေတ။
၄။ ၂၃၅။ တေသံ သောကပရေတာနံ၊ ဘိတာ-
နံ တေ အရိန္ဒမ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၆၅။ အရိန္ဒမာတိ
ရာဇာနံ အာလပတိ။ ရာဇာ ဟိ စောရာဒိနံ
အရိနံ ဒမနတော “အရိန္ဒမော”တိ ဝုစ္စတိ။
ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၂။ (-ဇာ၊ ၂။ ၈၉၊ ၉၈။ ဇာ၊ ၂။
၁၈၄။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၅၊ ၄၀၅။ ဇာ၊ ၄။ ၆။
၁၂၁။)

အရိန္ဒမ (ပု၊ န) [အရိ+ဒမ+အ။ ယာဒိစ္စက
နာမ်] (ပု) (၁) (က) အရိန္ဒမ-မည်သော
မင်း။ မဟာသမ္မတမင်းမှ ဆင်းသက်၍ ၁၀၀-
မြောက် နောက်ဆုံးဖြစ်သော အရိန္ဒမမင်း။
ဒီပဝံ၊ ၃။ ၁၅။ (ခ) သုမန ပြတ်စွာဘုရား
လက်ထက်၌ဖြစ်သော အရိန္ဒမမင်း။ ဥပသက်-
မိတွာ အရိန္ဒမော ရာဇာ ဘာဂဝန္တံ နိရောဓပဉ္စ
ပုစ္ဆိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၈၈။ (ဂ) ရေဝတဘုရား
လက်ထက်၌ ဖြစ်သော အရိန္ဒမမင်း။ ယဒါ
အရိန္ဒမံ ရာဇံ၊ ဝိနေသီ ရေဝတော မုနိ။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃။ ၂။ အရိန္ဒမော နာမ ရာဇာ အဟော-
သိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၉၄။ (ဃ) သိခိပြတ်စွာဘုရား
လက်ထက်က ဘုရားလောင်း အရိန္ဒမမင်း။
အဟံ တေန သမယေန၊ အရိန္ဒမော နာမ
ခတ္တိယော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃။ ၆၇။ တဒါ ကိရ အမှာကံ
ဗောဓိသတ္တော ကတ္တမိ အသံသဋ္ဌော ပရိ-
ဘုတ္တနဂရေ အရိန္ဒမော နာမ ရာဇာ ဟုတွာ။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၈၇။ (-အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၆၉။ ဇာ၊ ၄။
၁။ ၅၀။) (င) ၄၁-ကမ္ဘာထက်၌ဖြစ်သော
အရိန္ဒမမည်သော စကြဝတေးမင်း။ ကေ-
တာလီသကပ္ပမ္ပိ၊ ဧကော အာသိ* အရိန္ဒမော။
သတ္တရတနသမ္ပန္နော၊ စက္ကဝတ္တိ မဟဗ္ဗလော။
အပါ၊ ၁။ ၁၀၈။ (စ) ဗာရာဏသီပြည့်ရှင်
ဘုရင် အရိန္ဒမမင်း။ “အရိန္ဒမော”တိ မေ
နာမံ၊ “ကာသိရာဇာ”တိ မံ ဝိဇူ။ ဇာ၊ ၂။ ၅၄။
အရိန္ဒမဿ ဖုဿရထော အာဂစ္ဆတိ။ ဇာ၊ ၄။
၅။ ၂၆၁။ (ဆ) ဟံသာဝတီပြည့်ရှင် အရိန္ဒမ-

မင်း။ အာနန္ဒဿ မဟာရညော (အရိန္ဒမနာမ
ရညော၊ ဣ)။ အပါ၊ ၁။ ၄၂၂။ (န) (၂)
အရိန္ဒမ-မည်သော စကြာရတနာ။ အရိန္ဒမံ
နာမ နရာဓိပဿ၊ တေနေဝ တံ ဝုစ္စတိ တဿ
စက္ကံ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၄။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၅၆။ (ဇ)
အရိန္ဒမ-မည်သော မြို့။ အရိန္ဒမနဂရ-ကြည့်။

အရိန္ဒမကုမာရ (ပု) [အရိန္ဒမ+ကုမာရ] အရိန္ဒမ-
မင်းသား။ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ စသ၊ “အရိန္ဒမ-
ကုမာရေ”တိ နာမံ ကရိ*သု။ ဇာ၊ ၄။ ၅။
၂၆၁။

အရိန္ဒမနဂရ (န) [အရိန္ဒမ+နဂရ] အရိန္ဒမ-
မည်သောမြို့။ တဒါ အမှာကံ ဗောဓိသတ္တော
အရိန္ဒမနဂရေ ဝိဇိတာဝိ နာမ ခတ္တိယော
ဟုတွာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၇၅။

အရိန္ဒမမဟာရာဇ (ပု) [အရိန္ဒမ+မဟာရာဇ]
အရိန္ဒမမည်သောမင်းမြတ်။ ယထာ အတ္တနော
ဝိဇိတရဋ္ဌံ မဟာဇနကရာဇာ စ အရိန္ဒမမဟာ-
ရာဇာ စ ပဟာယ ကေကာ ဝိစရိ*သု၊ ဧဝံ
ဝိစရေယျာတိ အတ္တော။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၄၇။

အရိန္ဒမရာဇ (ပု) [အရိန္ဒမ+ရာဇ] အရိန္ဒမမင်း။
ဝိဇိတံ ရဋ္ဌံ မဟာဇနကရာဇာ စ အရိန္ဒမရာဇာ
စ ပဟာယ ကေကောဝ စရိ*သု။ ဇာ၊ ၄။ ၂။
၄၆၆။ (-ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၂၆၂။)

အရိပဟာန (န) [အရိ+ပဟာန] ရန်သူကို
ပယ်ခြင်း။ အရိယ (၃) (ဂ) အနက် ကြည့်။
မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၈။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၇၀။

အရိမဒ္ဒန (တိ) [အရိ+မဒ္ဒန] ရန်သူတို့ကို
နှိမ်နင်းရာဖြစ်သော၊ အရိမဒ္ဒန-မည်သော။
အရိမဒ္ဒနပုရ-ကြည့်။

အရိမဒ္ဒနပုရ (န၊ ထိ) [အရိမဒ္ဒန+ပုရ] အရိ-
မဒ္ဒန-မည်သောမြို့၊ ပုဂံမြို့ (မြန်မာပြည်)။
တမ္ပဒိပတုယေ ရဋ္ဌေ-ရိမဒ္ဒနပုရေ ကတာ။
ဘေဒစိန္တာ။ ၃၉၇။ တမ္ပဒိပတုယေ တမ္ပဒိပနာ-

မကေ ခဋ္ဌေ အရိမဒ္ဒနပုရေ။ ဘေဒစိန္တာဒီ။
၃၉၇။

အရိမဒ္ဒနပုရဝါသီ (ပု) [အရိမဒ္ဒနပုရ+ဝသ+ဝါ] အရိမဒ္ဒန-မည်သောမြို့၌ နေလေ့ရှိသော၊ သူ။ သုသမ္ပဒါယေန ကရဏသမ္ပတ္တိဇနိတနိရုဇ္ဈ-ဝစနေန အရိမဒ္ဒနပုရဝါသီနာ အဂ္ဂဝံသာ-စရိယေန ကတံ။ နိတိ၊သုတ္တံ။၄၃၂။

အရိမဒ္ဒနရာဇ (ပု) [အရိမဒ္ဒန+ရာဇ] အရိမဒ္ဒန-မင်း။ အရိမဒ္ဒနရာဇိနော။ စူဠဝံ။၈၀-၆။

အရိမန္တက (တိ) [အရိ+မန္တက] ရန်သူတို့ကို-မေ့နှောက်-ချေမှုန်း-နိုင်သော။ သုမနပဋ္ဌ-ဝိတာနဿ ဟေဋ္ဌာ ပရမရမဏီယေ ဘူမိ-ဘာဂေ ဌိတံ အရိမန္တကံ ကဏ္ဍကံ တုရဂံဝရံ ဒိသ္မာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၃၃၀။

အရိယံ (တိ) [(၁) အာရကာ-သဒ္ဓါကို နိရုတ္တိ နည်းဖြင့် အရိယ-ပြု။ ကိလေသာနံ အာရ-ကတ္တာ အရိယော နိရုတ္တိနယေန။ သာရတ္ထ၊ ၃။၁၇၀။ (-သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၂။၂၉၀။ ဒီး၊ဋ္ဌိ၊၂။ ၃၄၂။ မ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၉၆။) ကိလေသေဟိ အာရ-ကာတိ အရိယော ယဒါဒိနာ အာရကာ-သဒ္ဓဿ အရိယာ-ဒေသော။ သုစိ။၃၉။ (၂) အယ+ဣရိယ+အ။ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် အရိယ-ပြု။ မ၊ဋ္ဌိ၊၁ ၆၂။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၀၂-၃။ မူလဋ္ဌိ၊ ၁။၁၆၂။ ပါရာဇိကဏ် ဂဏ္ဍိသစ်၊၁။၃၄-တို့ ကြည့်။ (၃) အရိ+ဟန+ကံ။ ကိလေသာ-ရယော ဟနတိတိ အရယော၊ သော ဝေ အရိယော။ ဓာန်၊ဋ္ဌိ။၄၃၅။ (၄) အရ+ဏျ။ အရ ဂမနေ ဝါ၊ အရတိ အဂ္ဂိဓန္တတိ မဂ္ဂဗလ-ဓမ္မေတိ အရိယော။ ဓာန်၊ဋ္ဌိ။၄၃၅။ အရ ဂမနေ၊ ဣဿ၊ ဣကာရာဂမော။ ဓာန်၊ဋ္ဌိ။ ၆၉၃-၆။ အာယံ -သံ]

(၁) (က) အပြစ် မရှိ-အပြစ်ကင်း-သော၊ ကောင်းသော။ (ခ) ကိလေသာ တို့မှ-ကင်းဝေး-စင်ကြယ် -သော၊ ဖြူစင်

သော၊မြင့်မြတ်သော။ (ဂ) (နိဗ္ဗာန်ကို အလို ရှိသော သူတို့သည်) သိအပ် - ရောက်အပ် - သော။ (ဃ) မဇ္ဈိမယုဂ် - မှန်ကန် - သော။ (င) ဆုတ်ယုတ် ပျက်စီးကြောင်း တရား၌ မဖြစ်တတ်သော၊သူ။ (စ) သတ္တဝါ တို့အား ကောင်းသော ကျင့်ဝတ်ကို-သင်ယူ စေတတ် - သင်ပေးတတ် - သော၊သူ။ (ပု) (၂) အရိယာပုဂ္ဂိုလ်။ (က) ကိလေသာတို့မှ ကင်းဝေးသော - အကျိုးစီးပွားမဲ့ကို မဖြစ် စေတတ်သော-အကျိုးစီးပွားကိုဖြစ်စေတတ် သော-သတ္တလောကသည် ကိုးကွယ်ရာဟူ၍ ဆည်းကပ်အပ်သော - ကိလေသာရန်သူကို သတ်တတ်သော-မဂ်၊ဖိုလ်တရားကိုရသော- ဖြူစင်သန့်ရှင်းသော - ပုဂ္ဂိုလ်၊ ပဋိဝေဓအရိ-ယာပုဂ္ဂိုလ်။ (ခ) ကောင်းသောအကျင့်ရှိ သော - အကျင့်ကောင်းသော - ပုဂ္ဂိုလ်၊ အာစာရ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်။ (အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ် သည် အာစာရ အရိယာ၊ ဒဿန အရိယာ၊ လိင်အရိယာ၊ ပဋိဝေဓအရိယာ-ဟူ၍ ၄-မျိုး ရှိ၏၊ ထို ၄-မျိုးတို့တွင် အရိယာတို့၏ အကျင့် တရား၌ တည်သောသူသည် (လူဖြစ်စေ၊ တိရစ္ဆာန်ပင်ဖြစ်စေ) အာစာရအရိယာ မည် ၏။ ရုပ်အဆင်းအားဖြင့်၎င်း၊ ဣရိယာပုထ် အားဖြင့်၎င်း ကြည်ညိုစဖွယ် ရှုမြင်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဒဿနအရိယာ မည်၏။ အဝတ် အရံ အသွင်အပြင်အားဖြင့် ရဟန်းနှင့်တူ သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် သီလမရှိသူပင် ဖြစ်စေ ကာမူ လိင်အရိယာ မည်၏။ ဘုရားပစ္စေက ဗုဒ္ဓါနှင့် မဂ်၊ဖိုလ်တရားကို ရသော မြတ်စွာ ဘုရား၏ တပည့်သာဝကသည် ပဋိဝေဓ အရိ ယာ မည်၏။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၆။ ထို ပဋိဝေဓ အရိယာသည် အကျဉ်းအားဖြင့်-မဂ္ဂဋ္ဌာန် ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်၊ ပလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက် ဟူ၍ ၈-ယောက် ရှိသည်။ အကျယ် အားဖြင့်ကား-သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၅၃-တို့၌ ဇုဇိ-ယောက် ပြ၏။ ခုဒ္ဒက၊

၄။ ၁၅၂-၃။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၈၁-၂၈၂။
 ၁၀၈-ယောက် ပြ၏။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၅၃၂-၃-တို့၌
 ၁၄၆-ယောက် ပြ၏။ အရိယသဘာဝကလည်း
 ကြည့်။ (၃) သတ္တဝါ။ (၄) အရှင်သခင်။
 (၅) အကြီးအကဲ။ (၆) ဝေဿပျိုးသူကြွယ်။
 (၇) ပုဏ္ဏား။ (၈) နတ်ပြည်။

(၁) (က) အပြစ်မရှိ - အပြစ်ကင်း -
 သော၊ ကောင်းသော။ ယာယံ ခိဋ္ဌိ အရိယာ
 နိယျာနိကာ နိယျာတိ တက္ကရဿ သမ္မာ
 စုက္ခက္ခယာယ။ ဝိ၊ ၅။ ၁၆၈။ ဝိ၊ ၂။ ၆၈။ မ၊ ၁။
 ၃၉၇။ အံ၊ ၂။ ၂၅၆။ အရိယာတိ နိဒ္ဒေါသာ။
 ဝိ၊ ၄။ ၁၅၄။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၇။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၈။
 အံ၊ ၄။ ၃။ ၉၅။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၄၁။ သော လူမိနာ
 အရိယေန သီလက္ခန္ဓေန သမန္နာဂတော။
 ဝိ၊ ၁။ ၆၆၊ ၁၆၃။ မ၊ ၁။ ၂၃၈။ အံ၊ ၁။ ၅၃၀။
 အံ၊ ၂။ ၃၉၂။ အရိယေနာတိ နိဒ္ဒေါသေန။
 မ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၇။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၈၁။ အံ၊ ၄။ ၃။
 ၁၄၂။ အရိယန္တိ (အရန္တိ?) အပေန္တိ
 တတော ဒေါသာ၊ တေဟိ ဝါ အာရကာတိ
 အရိယော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၁။ (-ဒီ၊ ၃။ ၅၀။ မ၊
 ၃။ ၁၁၆။ သံ၊ ၁။ ၂၉၇။ အံ၊ ၁။ ၃၀၇။ ဇာ၊ ၂။
 ၉၁။ မဟာနိ၊ ၃၀။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၆။ ဝိ၊ ၄။ ၃။
 ၃၃။ မ၊ ၄။ ၄။ ၉၂။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၆၇။ အံ၊ ၄။ မ၊ ၂။
 ၂၄၉။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၃၈၅။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၂၅။ မ၊
 ၄။ ၃။ ၃၀၅။) (ခ) ကိလေသာတို့မှ-ကင်းဝေး
 -စင်ကြယ်-သော၊ ပြုစင်သော၊ မြင့်မြတ်
 သော။ ယာဝတာ ကဿပ အရိယံ ပရမံ
 သီလံ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၆၃။ အရိယန္တိ နိဗ္ဗုပ္ပန္တိလေသံ
 ပရမဝိသုဒ္ဓိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၅။ ပညဝါ ဟောတိ
 ဥဒယတ္တဂါမိနိယာ ပညာယ သမန္နာဂတော
 အရိယာယ နိဗ္ဗေဓိကာယ သမ္မာစုက္ခက္ခယဂါ-
 မိနိယာ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၉၈။ မ၊ ၂။ ၁၉၊ ၂၉၉။ အံ၊ ၂။
 ၂။ ၅၈။ ဥဒါန၊ ၁၁။ မဟာနိ၊ ၃၀။ အရိယာ-
 ယာတိ ပရိသုဒ္ဓါယ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၂၁၂။ မ၊ ၄။ ၃။
 ၂၂၅။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၇။ အရိယာယာတိ ဝိက္ခမ္ဘ-
 နဝသေန စ သမုစ္ဆေဒဝသေန စ ကိလေသေဟိ

အာရကာ ဌိတာယ ပရိသုဒ္ဓါယ။ မ၊ ၄။ ၃။
 ၂၂။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂၁၂။ သန္နိပတိ-
 တာနံ ဝေါ... အရိယော ဝါ တုက္ကိတာဝေါ။
 မ၊ ၁။ ၂၁၇။ အံ၊ ၃။ ၁၇၀။ ဥဒါန၊ ၈၉။ အရိ-
 ယောတိ ကေန္တဟိတာဝဟတ္တာ အရိယော၊
 ဝိသုဒ္ဓေါ ဥတ္တမောတိ ဝါ အရိယော။ ဥဒါန၊
 ၄။ ၉၄။ (-ဒီ၊ ၃။ ၂၃၄။ မ၊ ၃။ ၁၅၆။ သံ၊ ၁။
 ၃၇၁။ ဣတိဝုတ်။ ၂၄၃။ ပေတ၊ ၁။ ၁၉၂။ ထေရ။
 ၂၂၇၊ ၂၅၁၊ ၂၈၆။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၂၄၅။ မ၊ ၄။ ၄။
 ၁၁၆။ ဣတိဝုတ်။ ၄။ ၂၃၄။ ပေတ၊ ၄။ ၂၂၆။
 ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၄။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၅။ ဝိဘာ-
 ဝိနိ၊ ၉၇။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၁။ ၂၇၃။) အရိယာနိဋ္ဌိ
 အရိယဉာဏဒဿန-တို့လည်း ကြည့်။ (ဂ)
 (နိဗ္ဗာန်ကိုအလိုရှိသောသူတို့သည်) - သိအပ်
 -ထောက်အပ်-သော။ အဋ္ဌနာမ ကိ? အရိ-
 ယော အဋ္ဌဂီကော မဂ္ဂေါ။ ခုဒ္ဒက၊ ၃။ အရိ-
 ယောတိ နိဗ္ဗာနတ္ထိကေဟိ အဘိဂန္တဗ္ဗော။
 ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၇၂။ အရိယံ စဋ္ဌဂီကံ မဂ္ဂံ။ အံ၊ ၁။
 ၃၄၃။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ဣတိဝုတ်။ ၂၀၇။ ထေရီ၊ ၄၀၀။
 ၄၁၅။ အာရကတ္တာ ကိလေသေဟိ၊ အရကီ-
 ယတော စ အရိယော။ ဣတိဝုတ်။ ၄။ ၈၁။
 အရိယာနိဋ္ဌိလည်း ယှဉ်ကြည့်။ (ဃ) မချွတ်
 မယွင်း - မှန်ကန် - သော။ အရိယသစ္စ-
 ကြည့်။ (င) ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးကြောင်း
 တရား၌ မဖြစ်တတ်သော၊ သူ။ အရိယော
 ဒဿနသမ္ပန္နော၊ သလောကံ ဘဇတေ သိဝံ။
 သုတ္တနိ၊ ၂၉၇။ အရိယောတိ န မဂ္ဂေန န
 ဗလေန၊ အပိစ ခေါ ပန တေသ္မိ ပရာဘဝ-
 သခါတေ အနယေ န ဣရိယတိတိ အရိ-
 ယော။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၆။ (စ) သတ္တဝါတို့
 အား ကောင်းသောကျင့်ဝတ်ကို - သင်ယူစေ
 တတ် - သင်ပေးတတ် - သော၊ သူ။ ဗဟုသု-
 တာ ဓမ္မဓရာ၊ အရိယာ ဓမ္မဇီဝိနော။ ထေရီ။
 ၄၁၁။ သတ္တာနံ အာစာရသမာစာရသိက္ခာ-
 ပဒေန အရိယန္တိတိ (အာစာရသမာစာရ-
 သိက္ခာပဒေန ဣရိယန္တိတိ?) အရိယာ။

ထေရ်ဌာ ၂၂၇။ အာစာရသမာစာရသိက္ခာပနက (ဝိ၊ ဌာ၊ ၂၆၆)၊ အာစာရသမာစာရသိက္ခာပက (ပေတ၊ ၂၃၅)၊ အာစာရသိက္ခာပန (ဇာ၊ ၄၅၊ ၄၅) တို့နှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။

(ပု)(၂) အရိယာပုဂ္ဂိုလ်။ (က) ကိလေသာတို့မှ ကင်းဝေးသော - အကျိုးစီးပွားမဲ့ကို မဖြစ်စေတတ်သော - အကျိုးစီးပွားကို ဖြစ်စေတတ်သော - သတ္တလောကသည် ကိုးကွယ်ရာဟူ၍ ဆည်းကပ်အပ်သော - ကိလေသာရန်သူကို သတ်တတ်သော - မဂ်၊ ဗိုလ်တရားကို ရသော - ဖြူစင်သန့်ရှင်းသော - ပုဂ္ဂိုလ်၊ ပဋိဝေဓအရိယာပုဂ္ဂိုလ်။ ကတမော စ ပုဂ္ဂလော အရိယော၊ အဋ္ဌ အရိယပုဂ္ဂလော အရိယာ။ အဘိ၊ ပု၊ ၁၁၆။ အရိယနိဋ္ဌေသေ ကိလေသေဟိ အာရကတ္တာ အရိယာ၊ သဒေဝကေန လောကေန အရဏိယတ္တာ အရိယာ။ အရိယဋ္ဌော နာမ ပရိသုဒ္ဓတ္ထောတိ ပရိသုဒ္ဓတ္တာပိ အရိယာ။ အဘိ၊ ဌာ၊ ၃၊ ၃၉။

အရိယော - ဝိ၊ ၃၊ ၂၆။ မ၊ ၁၊ ၁၉၂-၃၊ ၃၈၁။ သံ၊ ၂၊ ၂၇၉။ အံ၊ ၂၊ ၇၄-၅။ ဣတိဝုတ်။ ၂၂၇။ မိလိန္ဒ၊ ၁၈၄။ သံ၊ ၄၊ ၂၊ ၅၅။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၈၅။ အရိယာ - ဝိ၊ ၁၊ ၅။ ဒီ၊ ၁၊ ၇၁။ မ၊ ၁၊ ၄၉။ သံ၊ ၁၊ ၃၉၊ ၄၄၊ ၄၆၊ ၁၆၃။ သံ၊ ၂၊ ၃၄၂။ အံ၊ ၁၊ ၅၅။ အဘိ၊ ဓ၊ ၄၅။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၃၇၇။ အဘိ၊ ပု၊ ၁၆၉။ ပဋိသံ၊ ၄၁။ ဣတိဝုတ်။ ၂၆၇။ သုတ္တန်၊ ၃၉၆-၇။ ဇာ၊ ၁၊ ၁၆၂။ မဟာနိ၊ ၃၀။ နေတ္ထိ၊ ၉၃။ မိလိန္ဒ၊ ၂၂၄။ ဝိ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၁။ သံ၊ ၄၊ ၁၊ ၉၁။ အဘိ၊ ဌာ၊ ၂၊ ၁၉။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၇၆။ ဣတိဝုတ်၊ ၄၊ ၃၁၆။ မဟာနိ၊ ၁၂၁။ အရိယေတိ - သံ၊ ၂၊ ၃၄၂။ သုတ္တန်၊ ၃၉၇။ အရိယဿ - ဝိ၊ ၂၊ ၃၀။ ဝိ၊ ၃၊ ၄၃၄။ ဝိ၊ ၄၊ ၂၆၄။ ဒီ၊ ၃၊ ၄၅၊ ၁၄၆။ မ၊ ၁၊ ၄၉။ မ၊ ၂၊ ၁၀၃။ သံ၊ ၂၊ ၂၇၉။ အံ၊ ၃၊ ၄၇၃။ အရိယာနံ အဒဿာဝိ (မ၊ ၁၊ ၁၊ ၁၈၈။ မ၊ ၃၊ ၂၂၇။ သံ၊ ၂၊ ၃။ အဘိ၊ ဓ၊ ၂၀၈။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၃၇၉။ ပဋိသံ၊

၁၃၇)တိ အာဒိသု အရိယာတိ အာရကတ္တာ ကိလေသေဟိ အနယေ န ဣရိယနတော အယေ ဣရိယနတော သဒေဝကေန စ လောကေန အရဏိယတော ဗုဒ္ဓါ စ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ စ ဗုဒ္ဓသာဝကာ စ ဝုစ္စန္တိ။ မ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၂။ သံ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၃၁။ အဘိ၊ ဌာ၊ ၁၊ ၃၈၄။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂၊ ၅၁။ နိရုတ္တိနယေန ပဒသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ ပုရိမေသု အတ္တဝိကပေသု၊ ပစ္စိမေ ပန သဒ္ဓသတ္တဝသေနပိ။ မ၊ ၄၊ ၁၊ ၆၂။ သံ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၀၂-၃။ (-မူလဋီ၊ ၁၊ ၁၆၂။) အရိယာနံ - ဝိ၊ ၁၊ ၆။ ဝိ၊ ၅၊ ၂၄၁။ ဒီ၊ ၁၊ ၇၈။ သံ၊ ၁၊ ၄၆။ အံ၊ ၃၊ ၃၇၁-၂။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၃၇၇။ အဘိ၊ ပု၊ ၁၆၉။ အဘိ၊ က၊ ၁၉၃။ ပဋိသံ၊ ၁၁၁။ ဓမ္မ၊ ၁၆၊ ၄၄။ ဣတိဝုတ်။ ၂၆၈။ ဇာ၊ ၂၊ ၃၄၃။ နေတ္ထိ၊ ၈၄။ ဝိ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၃၃-၄။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁၊ ၃၃၇။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၄၆။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၀၀။ နေတ္ထိ၊ ၄၊ ၁၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၅၅။ သုတ္တာန အရိယာန သုဘာသိတာနိ။ ဒီ၊ ၂၊ ၂၁၇။ သော အရိယာနယာစနာ။ ဇာ၊ ၁၊ ၁၆၂။ မိလိန္ဒ၊ ၂၂၄။ အရိယေသု - အံ၊ ၂၊ ၃၇။ ဇာ၊ ၁၊ ၉၄။ ဇာ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၁။

(ခ) ကောင်းသော အကျင့် ရှိသော - အကျင့်ကောင်းသော - ပုဂ္ဂိုလ်၊ အာစာရအရိယာပုဂ္ဂိုလ်။ အရိယော ဟိ အရိယဿကထံ န ဓဇာ။ ဇာ၊ ၁၊ ၁၀၅။ အရိယောတိ အာစာရသမ္ပန္နော။ အရိယဿာတိ အာစာရသမ္ပန္နဿ။ ဇာ၊ ၄၊ ၁၊ ၇၅။ ယဒိပိ အရိယသဋ္ဌေါ “ယေဟိ ဝေါ အရိယာ ပရိသုဒ္ဓကာယကမ္ပန္တာ” (မ၊ ၁၊ ၂၀-၁)တိ အာဒိသု ဝိသုဒ္ဓိသယပယောဂေသု ပုထုဇ္ဇနေသုပိ ဝဋ္ဋတိ။ မ၊ ၄၊ ၁၊ ၆၂။ သံ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၀၃။ (-ဇာ၊ ၁၊ ၄၀၊ ၁၁၃၊ ၂၈၊ ၃၆။ ဇာ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၈။ ဇာ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၀။ ဇာ၊ ၄၊ ၄၊ ၂၉၁၊ ၄၆။ ဒီ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၂၂။ အံ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၆၅။)

(၃) သတ္တဝါ။ ယထာကမ္မံ တတိဂတိယော အရန္တိ ဥပဂစ္ဆန္တိတိ အရိယာ၊ သတ္တာ။ သံ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၂၆။ အံ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၀၆။

(၄) အရှင်သခင်။ အရိယသန္ဓေန သာမိပိ
ဝတ္တဗ္ဗော အရိယော အယိရော၊ သာမိတိ
အတ္ထော။ နိတိ၊ သုတ္တံ၊ ၁၅၄။ မနောဇံ ပဏာ
သေမာနံ၊ ဂိရိ ယဏာ (အရိယဏာ၊ သိ၊
သျှာ၊ ဣ၊ က) နုသာသနီ။ ဇာ၊ ၁၊ ၁၅၆။ ဂိရိ
ယဏာ (အရိယဏာ၊ သိ၊ သျှာ၊ ဣ၊ က) နုသာ
သနိတိ ဂရဟန္တော အာဟ။ ဇာ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၀၄။
(ပြည်မှ ဇာတ်ပါဠိတော်နိဿယနှင့် ငါးရံ ငါး
ဆယ်တို့၌ “အရိယဏ၊ မြေခွေး၏” ဟု ပေး
ကြ၏။ အဋ္ဌကထာ၌ “ဂရဟန္တော အာဟ” ဟု
ဖွင့်သောကြောင့် မြေခွေးစကားကို နား
ထောင်မိ၍ သေရသော မနောဇမည်သော
ခြင်္သေ့ ကိုကဲ့ရဲ့လိုရကား မြေခွေးကို ခြင်္သေ့ ၏
အရှင်သခင်အနေဖြင့် တင်စားသုံးနှုံးသော
စကားဖြစ်၍ “အရိယဏ၊ အရှင်သခင်၏” ဟု
ပေးလျှင် သဒ္ဒတ္တနှင့်လည်း လျော်၊ ဂရဟာ
အနက်လည်း ပေါ်မည်။)

(၅) အကြီးအကဲ။ သာမိကော ပကိရိ-
ယေသု။ ဓာနံ၊ ၁၊ ၂၂။ အရိယော အဓိပတိ။
ဓာနံ၊ ၁၊ ၂၂။ (၆) ဝေဏမ္ပါး၊ သုကြယ်။
ဦရဇော အရိယောပုတြ။ ဓာနံ၊ ၁၊ ၄၄၅။
ဝေဏပိ အရိယော။ ဓာနံ၊ ၁၊ ၁၀၀၂။ (၇)
ပုဏ္ဏား။ သောတာပနာဒိကေ အဂ္ဂေ၊ အရိ-
ယော တိသု ဒွိဇေ ပုဗ္ဗေ။ ဓာနံ၊ ၁၊ ၁၀၀၂။
ဒွိဇေ ဗြာဟ္မဏေ။ ဓာနံ၊ ၁၊ ၁၀၀၂။ အရိယ-
ဂဏ (၂) အနက်လည်း ကြည့်။ (ဂ) နတ်
ပြည်။ အရိယမဂ္ဂါဝရ-ကြည့်။

အရိယာ (တိ) [(၁) အရိယာ + အ။ (၂) အရိ-
ယကရ (အရိယကရဏ) ဟု ဆိုလိုလျက်
ကရ (ကရဏ) ဟူသော နောက်ပုဒ်ကို ချေ။
(၃) အရိ + ယာ + အ] (က) အရိယာ
အဖြစ်ကို ပြုတတ်သော။ (ခ) အရိယ
ဖိုလ်ကို-ရစေ-ဖြစ်စေ-ထုတ်သော။ (ဂ)
ကိလေသာရန်-မကောင်းမှု-၏ ကင်းဝေး
ကြောင်းဖြစ်သော။ (ဃ) အရိယာ ဖြစ်
သော မြတ်စွာဘုရား-သည် ဟောကြား

အပ်-၏ ဥစ္စာဖြစ်-သော။ အရိယော အဋ္ဌဂီ-
ကော မဂ္ဂေါ။ ဝိ၊ ၁၊ ၁၁၉။ ဝိ၊ ၂၊ ၁၄။ ဝိ၊ ၄။
၄၂၃။ ဒီ၊ ၁၊ ၁၄၉။ ဒီ၊ ၂၊ ၁၀၀၊ ၂၄၉။ ဒီ၊ ၂။
ဂဏ။ မ၊ ၁၊ ၁၉။ သံ၊ ၂၊ ၄၄၇-၄၅၄။ အံ၊ ၁။
၁၇၈။ အံ၊ ၂၊ ၃၆၀။ အံ၊ ၃၊ ၄၃၊ ၅၉။ အဘိ၊ ဝိ။
၁၁၀။ ပဋိသံ၊ ၂၇၈။ ဥဒါနံ၊ ၁၄၃။ ထေရီ။
၃၉၆။ မိလိန္ဒ၊ ၃၁၅။ အရိယံ အဋ္ဌဂီကံ မဂ္ဂံ။
မဟာနိ၊ ၃၁၂။ စူဠနိ၊ ၂၁၇။ အရိယဏ
အဋ္ဌဂီကဏ မဂ္ဂဏ။ မဟာနိ၊ ၁၁။

(က) အရိယောတိ တံ တံ မဂ္ဂဝဇ္ဇေဟိ
ကိလေသေဟိ အာရကတ္တာ အရိယဘာဝ-
ကရတ္တာ စ အရိယော။ ဒီ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၉၁။ အ-
ရိယဘာဝကရတ္တာတိ အရိယကရဏော အရိ-
ယောတိ ဥတ္တရပဒလောပေန၊ ပုဂ္ဂလဿ အ-
ရိယဘာဝကရတ္တာ အရိယံ ကရေတိတိ ဝါ
အရိယော။ ဒီ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၄၂။ (-မ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၀၈။
အဘိ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၀၇။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၄၉။ မဟာနိ၊
၄၊ ၅၇။ သာရတ္ထ၊ ၃၊ ၁၇၀။ မ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၉၆။
အံ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၃၁။ မူလဋီ၊ ၂၊ ၇၁။) (ခ) အရိယ-
ဖလပဋိလာဘကရတ္တာ ဝါ အရိယံ ဖလံ
လဘာပေတိ ဇနေတိတိ အရိယော။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။
၃၄၂။ မူလဋီ၊ ၂၊ ၇၁။ (ဂ) အရိယဟာနာယ
သံဝတ္တတိတိပိ (အရိယော)။ မ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၀၈။
အရယော ပါပဓမ္မာ ယန္တိ အပကမန္တိ ဇေတ-
နာတိ အရိယော။ မ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၉၆။ (-သာရတ္ထ၊
၃၊ ၁၇၀။) (ဃ) အရိယေန ဒေသိတောတိပိ
(အရိယော)။ မ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၀၈။ အရိယေန
ဒေသိတောတိ ဧတ္ထ အရိယဿ ဘဂဝတော
အယန္တိ အရိယော။ မ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၉၆။ အရိယာယ
ဝဇ္ဇိယာ ဝစတိ။ အံ၊ ၃၊ ၃၆၅။ အရိယာယာတိ
အပေါထုဋ္ဌနိကာယ။ အံ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၂၃။ (-
ပဋိသံ၊ ၃၈၃။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄၀။ ဝိ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၀၄။
ဒီ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၀၈။ ဒီ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၁၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၂။
၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၇။)

အရိယာ (ပ) [ယာဒိစ္စကနာမ်] (၁) အရိယ
မည်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ ပဒမဝတိ-မိဖုရား

ကြီး၏ သားငါးရာတို့တွင် တယောက်ဖြစ်၍ နောက်အခါ၌ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအဖြစ်သို့ ရောက်ပြီး လူသိဂိလိတောင်တွင် ကြာမြင့်စွာ သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူသည်။ ကေတုမ္မရာဂေါ စမာတဂေါ အရိယော (မ၊၃။၁၁၅) ဣမေတိ တယော ဇနာ။ မ၊၄။၄။၉၁။ (၂) အရိယမည်သော တံငါ။ တနေသ၌ အရိယ-မည်သော တံငါ ငါးမျှားနေစဉ် မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုတံငါ၏ ဘေးတာပတ္တိမင် ရမည့် အကြောင်းကို မြင်တော်မူ၍ ရဟန်းအပေါင်း ခြံရံကာ ကြွတော်မူလာသည်။ ထိုတံငါသည် မြတ်စွာဘုရား အမှူးရှိသော ရဟန်းတော်တို့ ကိုမြင်၍ ငါးမျှားတံကို စွန့်ပစ်ကာ ရပ်တည်နေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုတံငါ၏ အနီး၌ ရပ်တည်တော်မူပြီးလျှင် အရှင်သာရိပုတြာ-စသော မထေရ်တို့၏ အမည်ကို မေးတော်မူရာ တံငါသည်က သူ၏အမည်ကိုလည်း မေးတော်မူလိမ့်မည် ဟု ကြံစိ စဉ်းစားနေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် တံငါ၏ အလိုဆန္ဒကို သိတော်မူ၍ ထိုတံငါ၏အမည်ကို မေးတော်မူရာ တံငါယောကျ်ားက အရိယ-အမည် ရှိပါကြောင်းဖြင့် လျှောက်ထားသည်။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားက “သတ္တဝါတို့ကို ညှဉ်းဆဲ သတ်ဖြတ်သောသူသည် အရိယ-မမည်။ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့ကို မညှဉ်းဆဲသောသူ (အဟိံ သာတရား၌ တည်သောသူ) ကိုသာ အရိယ-ဟူ၍ ဆိုရမည်” ဟု ဟောတော်မူရာ ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ထိုတံငါယောကျ်ားသည် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်လေသည်။ န တေန အရိယော ဟောတီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ။ အရိယံ နာမ ဗာလိသိကံ အာရတ္တကထေသိ။ ဓမ္မ၊၄။၂။၂၅၀။ (၃) အရိယလူမျိုး။ ယာဝတာ အာနန္ဒ အရိယံ အာယတနံ (အရိယာယတနံ ?) ယာဝတာ ဝဏိဗ္ဗယော။ ဝိ ၃။၂၂၃။ ဒီ၊၂။၇၄။ ဥဒါန။၁၇၇။ ယာဝတာ အရိယံ အာယတနန္တိ (အရိယာ-

ယတနန္တိ ?) ယတ္ထကံ အရိယကမနုဿာနံ (အရိယမနုဿာနံ၊ ဥဒါန၊၄) ဩသရဏဌာနံ နာမ အတ္တိ။ ဝိ၊၄။၃။၃၇၇။ ဒီ၊၄။၂။၁၃၀။ ဥဒါန၊၄။၃၇၀။ သာရတ္ထ၊၃။၃၁၇။ ဝိမတိ၊၂။၁၇၇။ အရိယကမနုဿာနန္တိ အရိယဒေသဝါသိမနုဿာနံ။ ဒီ၊၄။၂။၁၃၇။ အရိယသစ္စေါ အမိလက္ခယုပိ (အမိလက္ခယုပိ၊ အံ၊၄။၆) မနုဿေသု ဝတ္တတိ။ ယေသံ ပန နိဝါသနဌာနံ အရိယံ အာယတနန္တိ ဝုစ္စတိ။ ဒီ၊၄။၃။၂၂၂။ အံ၊၄။၂။၂၆၄။ (၄) အရိယ-မည်သော အရပ်။ အရိယဒေသ၊ အရိယဒေသဝါသိ-တို့ ကြည့်။

အရိယအဋ္ဌကိကမဂ္ဂရထေ (ပု) [အရိယ+အဋ္ဌကိက+မဂ္ဂ+ရထ] မြတ်သောအင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော မင်္ဂတည်းဟူသောရထား။ ရထောတိ အရိယ-အဋ္ဌကိကမဂ္ဂရထော။ သံ၊၄။၃။၁၅၇။

အရိယက (န) [အရိယ+က] အရိယ-လူမျိုးတို့ ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုအပ်သော စကား။ မာဂဇာသာ။ အရိယကေန မိလက္ခဏ သန္တိကေ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာတိ။ ဝိ၊၁။၃၃။ အရိယကံ နာမ အရိယဝေါဟာရော မာဂဘောသာ။ (-ဝိ၊၄။၁။၂၂၀။ ဝိ၊၄။၁။၂၁၄။ သာရတ္ထ၊၂။၆၆။ ကခါ၊၄။၁၇၀။)

အရိယကထာ (ထိ) [အရိယ+ကထာ] အပြစ်ကင်းသော စကား။ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စကား။ အနုရိယဝေါဟာရထိ န အရိယ-ကထာ သဒေါသကထာ။ အံ၊၄။၃။၂၄၆။

အရိယကန္တ (တိ) [အရိယ+ကန္တ] အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်-ချစ်ခင်-နှစ်သက်-စုံမက်-မြတ်နိုး-အပ်သော။ (ပြုလတ္တံ့သော အဋ္ဌကထာတို့ကို ထောက်၍ အရိယကန္တ-အရ အာရာဌာနအား လျော်စွာ ငါးပါးသီလ၊ မင်္ဂဖိုလ် သီလ၊ တတိယဈာန် သုခဝေဒနာတို့ကို ကောက်ယူရသည်။) အရိယကန္တဟိ သီလေဟိ သမန္နာဂတော ဟောတိ။ ဒီ၊၂။၇၀၊၁၇၆။ ဒီ၊၃။၁၉၀။ မ၊၂။၂၄၁။ မ၊၃။၂၉၆။ သံ၊၁။

၂၉၉။ သံ၊ ၃။ ၂၉၈၊ ၃၄၇။ အံ၊ ၁။ ၃၆၇။ အံ၊ ၂။ ၂၉၃။ အဘိ၊ က။ ၁၆၄။ အရိယကန္တဟိတိ အရိယာနံ ကန္တဟိ ပိယေဟိ မနာပေဟိ။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၄။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၃၀၇။ အရိယကန္တဟိတိ ပဉ္စဟိ သီလေဟိ၊ တာနိ ဟိ အရိယာနံ ကန္တာနိ ပိယာနိ အရိယကန္တာနိတိ ဝုစ္စန္တိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၆၈။ အရိယကန္တဟိတိ မဂ္ဂဗလသမ္ပယုတ္တေဟိ။ တာနိ ဟိ အရိယာနံ ကန္တာနိ ဟောန္တိ ပိယာနိ မနာပါနိ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၀။ အရိယကန္တဟိတိ အရိယာနံ ကန္တဟိ မဂ္ဂဗလသီလေဟိ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၆၃။ ယသ္မာ စ အရိယကန္တံ အရိယဇနသေဝိတမေဝ စ အသံကိလိဋ္ဌံ သုခံ နာမကာယေန ပဋိသံဝေဒေတိ၊ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၂။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၀။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၂၂။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၅၈။ (-သံ၊ ၁။ ၂၃၄။ သံ၊ ၂။ ၄၆၅။ သံ၊ ၃။ ၃၃၇။ အံ၊ ၁။ ၃၆၈။ အံ၊ ၂။ ၃၀၈၊ ၄၇။ ထေရ။ ၂။ ၉၆။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၃၀၈။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၇။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၅၄။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၅၊ ၂၉၅။ မူလဋီ၊ ၂။ ၅၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၉။)

အရိယကန္တသီလ (န) [အရိယကန္တ + သီလ] အရိယာတို့သည် နှစ်သက်အပ်သော သီလ။ အရိယကန္တသီလာနိ နာမ ပဉ္စသီလာနိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၄။ (-သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၄၃။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၅။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၉။) အရိယကန္တလည်း ကြည့်။

အရိယကမနုဿ (ပု) [အရိယက + မနုဿ] အရိယမည်သောအရပ်၌နေသောလူ၊ အရိယလူမျိုး အရိယာ (၃) အနက် ကြည့်။

အရိယကရ (တိ) [အရိယ + ကရ] အရိယာ အဖြစ်ကို ပြုတတ်သော။ အရိယာ (သာရဏ္ဏ၊ ၃။ ၁၇၀။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၆) ကြည့်။

အရိယကရဏ (တိ) [အရိယ + ကရဏ] အရိယာ အဖြစ်ကို ပြုတတ်သော။ အရိယာ-ကြည့်။

အရိယကရတ္ထ (န) [အရိယကရ + တ္ထ] အရိယာ၏ အဖြစ်ကို ပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်။ အရိယသစ္စ (ဝိဘာဝိနိ၊ ၂။ ၃၁။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၃၁၅) ကြည့်။

အရိယကရဓမ္မ (ပု) [အရိယကရ + ဓမ္မ] အရိယာ အဖြစ်ကို ပြုတတ်သောတရား အရိယကရဓမ္မာနံ အရိယဘာဝဿ စ အဒိဋ္ဌတ္တာ အရိယာနံ အဒဿာဝီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၃။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၂။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၈၅။ စူဠနိ၊ ၄။ ၇၁။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၅၂။ အရိယကရဓမ္မာ အနိစ္စာနုပဿနာဒယော ဝိပဿိယမာနာ အနိစ္စာဒယော စတ္တာရိ ဝါ အရိယသစ္စာနိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၆၃။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၄။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၆၂။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၇၆။

အရိယကောဋိယမဟာဒတ္တ (ပု) [အရိယကောဋိယ + မဟာဒတ္တ] အရိယကောဋိယ-၌ နေလေ့ရှိသော မဟာဒတ္တမထေရ်။ အမနုဿဘယ (က) အနက် ကြည့်။ အရိယကောဋိယဝါသီလည်း ကြည့်။

အရိယကောဋိယဝါသီ (တိ) [အရိယကောဋိယ + ဝါသီ] အရိယကောဋိယ-၌ နေလေ့ရှိသော။ သီလာဒိဂုဏယုတ္တော ဟိ ဘယဘေရဝံ သဟတိ အဇ္ဈောတ္တရတိ မဒ္ဒိတော တိဋ္ဌတိ အရိယကောဋိယဝါသီ မဟာဒတ္တတ္ထေရော ဝိယ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၅။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၃၄၅။

အရိယဂဏ (ပု) [အရိယ + ဂဏ] (၁) အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ် အပေါင်း။ (၂) (မြတ်သောအကျင့်ရှိသော) ပုဂ္ဂိုလ် အပေါင်း။ (၃) အသဒိသံ သံသာရာမံ ကတော စာတုဒ္ဓိဿဿ အရိယဂဏဿ အနာဝဋ္ဌဒါရော အဝိဿတိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၇၇။ (-ဥဒါန၊ ၄။ ၁၃၈။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၃၄။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၄။) (၂) ကဒါဟံ အရိယဂဏေ စ၊ ဝတဝန္တေ အလင်္ကတေ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၆၅။ အရိယဂဏေတိ ဗြာဟ္မဏဂဏေ။ တေ

ကိရ တဒါ အရိယာစာရာ အဟေသုံ၊ တေန
တေ ဝေမာဟ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၆၅။

အရိယဂုဏပရိဝုဏ္ဏ (တိ) [အရိယဂုဏ+ပရိဝုဏ္ဏ]
အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းသည် ခြံရံအပ်သော။
အနောမဒသိဗောဓိသတ္တော သဗ္ဗညုတံ ပတော
အရိယဂုဏပရိဝုဏ္ဏော စာရိကံ စရတိ။ အံ၊
ဋ္ဌ၊၁။၂၃၆။ (-ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၂။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၆၂။ သာရတ္ထ၊၁။၁၆၉။)

အရိယဂုဏမဇ္ဈ (န) [အရိယဂုဏ+မဇ္ဈ] အရိယာ
ပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်း၏ အလယ်။ အထ သတ္တာ
အပရဘာဂေ ဇေတဝနမဟာဝိဟာရေ အရိ-
ယဂုဏမဇ္ဈေ နိသိန္ဒော ထေရံ အာရညကာနံ
ဘိက္ခုနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၀။
(-ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၇။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၁၊
၄၇၂။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၂။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၉။)

အရိယဂဗ္ဘ (ပု) [အရိယ + ဂဗ္ဘ] အရိယာဖြစ်
သော ကိုယ်ဝန်သုဇယ်။ သော ဥပသမ္ပဒါယ
ဧကဝသိကော ဟုတွာ “အရိယဂဗ္ဘံ ဝဇ္ဇေ-
မိ”တိ ဧကံ ကုလပုတ္တံ အတ္တနော သန္တိကေ
ပဗ္ဗာဇေတွာ ဥပသမ္ပာဒေသိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁။
ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၂။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈။

အရိယဂမန (န) [အရိယ + ဂမန] (က) အရိယာ
ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ - သွားခြင်း - သွားပုံသွားနည်း။
(ခ) အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ - သွားရောက် -
ဉာဏ်ဖြင့် အာရုံပြု - အပ်သော၊ အရပ်
(နိဗ္ဗာန်)။ (က) အရိယဂမနေန လောကန္တံ
ပတာဝ အတ္တိ ပမောစနန္တိ ဝုတ္တိ ဟောတိ။
ဝဇီရ ၃၉။ (ခ) ဝေမေဝ ခေါ မဟာရာဇ
နိဗ္ဗာနံ န ဇာယတိ...အရိယဂမနံ နိဗ္ဗာနရုဏံ
အနန္တံ။ မိလိန္ဒ၊၃၀၇။

အရိယဂရဟိတ (တိ) [အရိယ+ဂရဟိတ] အရိ-
ယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ကဲ့ရဲ့အပ်သော။ အနရိ-
ယန္တိ အရိယဂရဟိတံ သဗ္ဗ အသန္နရံ
အပရိသုဒ္ဓံ ကမ္မံ ပရိဝုဏ္ဏယာမ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၅၃။

အရိယဂရဟိ (ပု) [အရိယ+ဂရဟိ] အရိယာ-
ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ကဲ့ရဲ့တတ်သော။ သူ။ ယမရိယ-
ဂရဟိ နိရယံ ဥပပေတိ။ သံ၊၁။၁၅၁။ အံ၊၁။
၃၁၀။ အံ၊၃။၃၉၅။ သုတ္တနိ၊၃၇၂။ နေတ္ထိ။
၁၁၁။ ယမရိယဂရဟိတံ ယံ အရိယေ ဂရ-
ဟန္တော နိရယံ ဥပပေတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၈။
အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂၉။ (-သုတ္တနိ၊
ဋ္ဌ၊၂။၁၉၈။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၂၂၇။ နေတ္ထိ၊ဝိ၊၂၉၀။)

အရိယဂုဏ (ပု) [အရိယ+ဂုဏ] အရိယာပုဂ္ဂိုလ်
တို့၏ဂုဏ်။ န ဥပသောဘတိ အရိယဂုဏာနံ
အဘာဝတော။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၅၄။ (-ဇာ၊
ဋ္ဌ၊၅။ ၄၃၈။ ဝိမတိ၊၁။၅၈။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၁၄။)

အရိယဂုဏတ္ထေနက (တိ) [အရိယဂုဏ + ထေနက]
အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ဂုဏ်ကို ခိုးယူတတ်သော။
သူ။ အယံ ဝိဇ္ဇမာနဂုဏမက္ခံ အရိယဂုဏတ္ထေ-
နကော တတိယော မဟာစောရေ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊
၂။၇၆။

အရိယဂုဏပဋိဝေဓ (ပု) [အရိယဂုဏ+ပဋိဝေဓ]
အရိယာပုဂ္ဂိုလ်၏ ဂုဏ်ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း။
သော ဟိ အရိယဂုဏပဋိဝေဓေ နိက္ကခေါ။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၇၀။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊
၁၈၁။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊၂၂၁။

အရိယဂုဏဘာဝ (ပု) [အရိယဂုဏ+အဘာဝ]
အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဂုဏ် - မဂ်ဖိုလ်တရား -
မရှိခြင်း။ အရိယောတိ ပန အဘေဒတော
အဒုဋ္ဌစိတ္တသေဝ တတ္ထ အရိယဂုဏဘာဝံ
(အရိယဂုဏဘာဝံ?) ပဝေဒေန္တဿ ဂုဏ-
ပရိဝံသနံ န ဟောတိတိ တဿ အရိယူပဝါ-
ဒေါ နတ္ထိ။ သာရတ္ထ၊၁။၄၀၃။

အရိယဂုဏသာမန္တ (တိ) [အရိယဂုဏ+သာမန္တ]
အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဂုဏ်-၏ အနီးအပါး
-နှင့် နီးကပ်သော။ အတ္တာနံ အရိယဂုဏ-
သာမန္တံ ကတွာ ဘဏနဝသေန... ပရေသံ

ဝိမ္မာပနကာရဏာနိ ကုဟနဝတ္ထုနိ။ အနုဋ္ဌိ၊
၁။၁၂၀။

အရိယဂုဏာဓိကမ (ပု) [အရိယဂုဏ + အဓိကမ] အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ဂုဏ်ကို-ရခြင်း-သိခြင်း။ သော ဟိ အရိယဂုဏာဓိကမေ နိရာသောဝ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၇၀။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။ ၁၈၁။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌိ၊၂၂။

အရိယဂေါတ္တ (န) [အရိယ + ဂေါတ္တ] အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အနွယ်။ အရိယသင်္ခံ အရိယ-ဂေါတ္တ အရိယမဏ္ဍလံအရိယပညတ္တိံ ဩက္ကမ-နတော ဂေါတြဘူပုဂ္ဂလော နာမ ဝုစ္စတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅။ (- စူဠနိ၊ဋ္ဌ။၁၀၀။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊၁။၂၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ။၃၁၂။)

အရိယဂေါတ္တဘဝန (န) [အရိယဂေါတ္တ + ဘဝန] အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အနွယ်ကို - ဖြစ်စေ - ပျိုးစေ - ခြင်း။ အရိယဂေါတ္တဘဝနတော (အရိယဂေါတ္တဘာဝနတော?) စ နိပ္ပရိယာ-ယတော ဂေါတြဘူတိ ဝုစ္စတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၄၇၇။ အရိယဂေါတ္တဘာဝန-နှင့် ယှဉ်ကြည့်။

အရိယဂေါတ္တဘာဝန (န) [အရိယဂေါတ္တ + ဘာဝန] အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အနွယ်ကို- ဖြစ်စေခြင်း-တိုးပွားစေခြင်း။ ပုထုဇ္ဇနဂေါ-တ္တာဘိဘဝနတော အရိယဂေါတ္တဘာဝနတော ဂေါတြဘူ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၅၃။

အရိယစက္ကဝတ္တိဝတ္တ (န) [အရိယ + စက္ကဝတ္တိ + ဝတ္တ] မြတ်သော စကြဝတေးမင်း၏ ကျင့်ဝတ်။ ဣဒံ ဒသဝိမံ ဒွါဒသဝိမေ အရိယစက္က-ဝတ္တိဝတ္တံ နာမ။ ဒီ၊၃။၃၅။ ဝတ္တန္တိ အရိယစက္က-ဝတ္တိဝတ္တံ။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၃။၂၉။

အရိယစင်္ကမ (ပု) [အရိယ + စင်္ကမ] အရိယာ တို့၏စကြိုသွားခြင်း။ ဒလသမာပတ္တိဉ္စိ သမာ-ပန္နသပိ သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌိတသပိ စင်္က-

မာဒယော အရိယစင်္ကမာဒယော ဟောန္တိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၃။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၆၀။

အရိယစိတ္တ (တိ) [အရိယ + စိတ္တ] မြတ်သောစိတ် ရှိသော။ “ယာ ခေါ ဘိက္ခဝေ အရိယစိတ္တဿ အနာသဝစိတ္တဿ အရိယမဂ္ဂသမဂ္ဂိနော သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂံ”။ မ၊၃။၁၁၇-၉။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၅၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၇။)

အရိယဇန (ပု) [အရိယ + ဇန] မြတ်သော-အရိယာဖြစ်သော-လူအပေါင်း။ ဣဿရဇနေန အရိယဇနေန ဝိဂုစ္ဆိတဗ္ဗတာယ...ကံလေသာ သမုစ္ဆိန္နာ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁ ၃၇၈ (-မဟာနိ၊ဋ္ဌ။ ၂၂၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၃၉၅။)

အရိယဇနပညတ္တ (တိ) [အရိယဇန + ပညတ္တ] မြတ်သော-အရိယာဖြစ်သော-လူအပေါင်း သည်ပညတ်အပ်သော။ တထာပဝတ္ထပရမတ္ထ-ဓမ္မေ ဥပါဒါယ အရိယဇနပညတ္တာ ဥပသမ္ပဒါ နာမ သမ္ပုတိသစ္စတာ အတ္တိတိ သမတ္တိတံ ဟောတိ။ ဝိမတိ၊၂။၁၃၇။

အရိယဇနသေဝိတ (တိ) [အရိယဇန + သေဝိတ] မြတ်သော-အရိယာဖြစ်သော-လူအပေါင်း သည် မှီဝဲအပ်သော။ တံ အနုဘဝန္တော န-စိရေနော အရိယဇနသေဝိတံ အဇရာမရဏံ နိဗ္ဗာနာမတံ သစ္စိကရောတိ။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၆၂။ (သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၅။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ။၁၀၇။)

အရိယဇာတိ (တိ) [အရိယ + ဇာတိ] အရိယာ၏ ဖြစ်ခြင်း၊ အရိယာဇာတ်။ ပဌမာ အဘိနိဗ္ဗိဒါ ပဌမာ နိက္ခန္တိ ပဌမာ အရိယဇာတိ အဟော-သိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၆၊၂၀၇။

အရိယဇာတိပဒုမ (န) [အရိယဇာတိ + ပဒုမ] အရိယာဇာတ် တည်းဟူသော ပဒုမ္မာကြာ။ အရိယဇာတိပဒုမေ ဥပ္ပန္နတာယ ဝါ ပဒုမိ သဝေယျံ။ အ၊မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၀။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ။၁၂၃။

အရိယဇာတိသမန္နယ (တိ) [အရိယဇာတိ + သမန္နယ] အရိယာတို့၏ ဇာတ်သို့ အစဉ်လိုက်

သော။ ဧဝံ ဘဂဝတော အရိယဇာတိသမန္တယံ
ယေဘုယျဝုတ္တိကံ အဂ္ဂုလသုတံ စတုတ္ထဇ္ဈာန်
“တထာဂတသေယျာ”တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဒိ၊
ဋီ၊ ၂။ ၁၇၆။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၃၄။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၉၅။
သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၅။

အရိယဉာဏ (န) [အရိယ+ဉာဏ] အရိယာ-
ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဉာဏ်။ စင်ကြယ်သော - မြတ်
သော - ဉာဏ်။ (မဂ်ဉာဏ်၊ ပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ်-
ဉာဏ်ကို ယူ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ သျ၊ ၁။ ၂၃၅-ကြည့်။)
ယာဝကီဝဉ္စ ဘိက္ခုဝေ အရိယသာဝကဿ
အရိယဉာဏံ န ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ။ သံ၊ ၃။ ၂၀၀။
အရိယဉာဏံ လောကုတ္တရံ။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၀၀။
အရိယဉာဏံ လောကုတ္တရန္တိ ဝုတ္တံ မဂ္ဂဉာဏံ
ကတော။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၀၁။ ပဋိသံ၊ ၁၇၃။
အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၀။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၅၀။ ပဋိသံ၊ ၄။
၂။ ၂၇၇။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၉၄။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၀၁။
မူလ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၃။) အရိယဉာဏဒဿန-လည်း
ကြည့်။

အရိယဉာဏဒဿန (န) [အရိယဉာဏ+ဒဿန]
စင်ကြယ်သော - မြတ်သော - ဉာဏ်အပြင်။
အရိယံ ဝိသုဒ္ဓိ ဥတ္တမံ ဉာဏဒဿနန္တိ အရိယ-
ဉာဏဒဿနံ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၃၁၅။
က၊ ၁။ ၁၂၄။ အရိယံ ဝိသုဒ္ဓိ ဥတ္တမံ ဝါ ဉာဏ-
သင်္ခါတံ ဒဿနံ။ သံ၊ ဋီ၊ သင်္ခ၊ ၁။ ၁၀၆။

အရိယဉ္စသ (န) [အရိယ+အဉ္စသ] အရိယာ-
ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ လမ်းခရီး။ (က) အရိယဝံသ-
တရား ၄-ပါး။ (ခ) မဂ္ဂင်္ဂရွှစ်ပါး။ (က)
ဘိက္ခုဝေ ဣမေ စတ္ထရော အရိယဝံသာ အရိယ-
တန္တိယော အရိယပဝေဏိယော အရိယဉ္စသော
အရိယဝဋ္ဋမာနိ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၇။ (ခ) အရိ-
ယဉ္စသန္တိ အရိယံ အဋ္ဌဂီကံ မဂ္ဂံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။
၃၄၅။ (အရိယဉ္စသံ ထောမယန္တာ-ဟု ဗုဒ္ဓဝံပါဠိ
၃၈၀-၌ ရှိ၏။ အရိယဉ္စသံ ထောမယန္တာ ရှိမှ
ဋ္ဌ-နှင့်ညီမည်။)

အရိယဋ္ဌ (ပု) [အရိယ+အဋ္ဌ] အရိယ-သဒ္ဓါ၏
အနက်။ အရိယဋ္ဌော နာမ ပရိသုဒ္ဓဋ္ဌောတိ
ပရိသုဒ္ဓတ္တာပိ အရိယာ။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၃၉။

အရိယဋ္ဌင်္ဂဝရ (န) [အရိယ+အဋ္ဌင်္ဂဝရ] အပြစ်
ကင်းသော မြတ်သော အင်္ဂါရှစ်ပါး။ အရိ-
ယတ္တာ ဝေ ဝါ အရိယဋ္ဌင်္ဂဝရေဟိ ဥပေတံ။
ဝိမာန၊ ၄။ ၁၁၉။ အဋ္ဌင်္ဂဝရ လည်း ကြည့်။

အရိယတန္တိ (ထိ) [အရိယ+တန္တိ] အရိယာ-
ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အစဉ်အဆက်။ ဧဝံ အယမ္ပိ
အဋ္ဌမော အရိယဝံသော အရိယတန္တိ အရိယ-
ပဝေဏိ နာမ ဟောတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၉၁။ အံ၊
၄။ ၂။ ၂၇၆။ မဟာနိ၊ ၄။ ၄၁၃။

အရိယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [အရ+ယ+တေ] (၁)
ရအပ်-ရောက်အပ်-သိအပ်-၏။ (၂) ပွတ်
တိုက်အပ်၏။ (၁) ဟေတုဖလံ ဟိ ယသ္မာ
ဟေတုအနုသာရေန အရိယတိ အဓိဂမိယတိ
သမ္မာပုဏိယတိ၊ တသ္မာ အတ္ထောတိ ဝုစ္စတိ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၇၀။ (၂) အရိယတိ အင်္ဂိနိပ္ပါဒနတ္ထံ
စံသိယတိ။ ပါစိတိ၊ ယော၊ ၁။ ၁၄။

အရိယတုဏှိ(ဏှိ)ဘာဝ (ပု) [အရိယ+တုဏှိ-
ဘာဝ] အပြစ်မရှိသော - စင်ကြယ်သော -
ဆိတ်ဆိတ်နေခြင်း။ အရိယံ ဝါ တုဏှိဘာဝန္တိ
အရိယတုဏှိဘာဝေါ နာမ စတုတ္ထဇ္ဈာန်၊
သေသကမ္မဋ္ဌာနမနသိကာရောပိ ဝဇ္ဇတိ။ အံ၊
၄။ ၃။ ၁၃၅။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၀၅။)

အရိယတုဏှိ(ဏှိ)ဘာဝသမယ (ပု) [အရိယ-
တုဏှိဘာဝ+သမယ] အပြစ်မရှိသော - စင်
ကြယ်သော - ဆိတ်ဆိတ်နေသည့် - အချိန် -
အခါ။ အရိယတုဏှိ(ဏှိ)ဘာဝသမယော
ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရသမယော။ ဒိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၆။
သံ၊ ဋီ၊ သင်္ခ၊ ၁။ ၁၇၀။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၅။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။
၃၂။

အရိယတုဏှိဘာဝသိဒ္ဓိ (ထိ) [အရိယတုဏှိ
ဘာဝ+သိဒ္ဓိ] အပြစ်မရှိသော - စင်ကြယ်

သော-ဆိတ်ဆိတ်နေခြင်း၏ ပြီးခြင်း။ ဝိန-
ယေန အရိယတုဏှိဘာဝသိဒ္ဓိ။ သံ၊ ၃။ ၁။ ၈၆။

အရိယတ္တ (န) [အရိယ+တ္တ] မြတ်သည်၏
အဖြစ်။ အရိယဌာဝရ-ကြည့်။ အရိယသစ္စ
(မူလဋီ၊ ၂။ ၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၂။ ၁၉၂) လည်း
ကြည့်။

အရိယတ္တ (ပု) [အရိယ+အတ္တ] အရိယ-သဒ္ဓါ၏
အနက်။ ယသ္မာ ပန နိဒ္ဒေါသတ္ထော အရိယ-
တ္ထော၊ တသ္မာ “အနရိယန္တိ န နိဒ္ဒေါသ” န္တိ
ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ ၃။ ၁။ ၈၀။ အရိယဌ-လည်း ကြည့်။

အရိယဒဿန (န) [အရိယ+ဒဿန] အရိယာ-
ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏အမြင်။ စတုကောဋိကသုညတာ-
ဒဿနဝသေန ပဝတ္တံ ပန အရိယဒဿန-
မေဝါတိ န တတ္ထ မုသာဝါဒေါ။ အံ၊ ၃။
၂။ ၁၇၃။

အရိယဒေဝတာ (ထိ) [အရိယ+ဒေဝတာ]
အရိယာဖြစ်သော နတ်။ အရိယဒေဝတာ
စိန္တယိံ သူ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၆။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၇၅။

အရိယဒေသ (ပု) [အရိယ+ဒေသ] အရိယ-
မည်သော အရပ်။ အရိယဒေသေ အတိဝ
သမ္ပုတံ ကိရ။ ဝဇီရ။ ၂၈။

အရိယဒေသဝါသီ (တိ) [အရိယဒေသ+ဝသ+
တိ] အရိယမည်သောအရပ်၌ နေလေ့ရှိသော၊
သူ။ အရိယဝေါဟာရ (၃) အနက် ကြည့်။

အရိယဒ္ဓသ (တိ) [အရိယ+ဒိသ+အ] (က)
အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ သိမြင်ထိုက်သော-နိဗ္ဗာန်-
သစ္စာလေးပါး-တရားကိုမြင်ပြီးဖြစ်သော။
(ခ) ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာသော-နိဗ္ဗာန်-
သစ္စာလေးပါး - တရားကို မြင်ပြီးသော။
အရိယဒ္ဓသာ ဝေဒဂုဇော၊ သမ္မဒညာယ ပဏ္ဍိ-
တာ။ ဣတိဝုတ်။ ၂၅၇။ တတ္ထ အရိယဒ္ဓသာတိ

အရိယေဟိ ဗုဒ္ဓါဒိဟိ ပဿိတဗ္ဗံ ကိလေသေဟိ
ဝါ အာရကတ္တာ အရိယံ နိဗ္ဗာန်၊ အရိယံ စတု-
သစ္စမေဝ ဝါ ဒိဋ္ဌဝန္တောတိ အရိယဒ္ဓသာ။
ဣတိဝုတ်။ ၄။ ၂၈၃။

အရိယဒ္ဓဇ (ပု) [အရိယ+ဇဇ] အရိယာတို့၏-
တံခွန်-အလံ၊ သက်န်း။ တာတ သုဒ္ဓိန္န ဥတ္တမံ
အရိယဒ္ဓဇံ ပဗ္ဗဇိတလိကံ ပဟာယ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။
၁၇၆။ (- ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၃၄၄။ ထေရ၊ ၄။ ၂။
၄၅၄။)

အရိယဒ္ဓဇောရဏ (န) [အရိယဒ္ဓဇ + ဇောရဏ]
အရိယာတို့၏ တံခွန်အလံသဖွယ် ဖြစ်သော
သက်န်းကိုဆောင်ခြင်း။ တွေ့ကမေဝ အရိယဒ္ဓ-
ဇောရဏမတ္တံ၊ သေသံ သာမညံ နတ္ထိတိ ဝုတ္တံ
ဟောတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၇၈။

အရိယဒ္ဓဇမာလာမာလိတာ (ထိ) [အရိယဒ္ဓဇ+
မာလာ+မာလိတာ] အရိယ-မဂ် ဗောဇ္ဈင်
တည်းဟူသော တံခွန်ပန်းတို့ဖြင့် ပန်းရှိသည်
၏ အဖြစ်။ ဒသသဟဿိလောကဓာတုယာ
ကေဒ္ဓဇမာလိတာ အရိယဒ္ဓဇမာလာမာလိ-
တာယ ပုဗ္ဗနိမိတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၃။
မ၊ ၄။ ၄။ ၁၃၄။ အရိယဒ္ဓဇမာလာမာလိတာ-
ယာတိ သဒေဝကဿ လောကဿ အရိယ-
မဂ္ဂဗောဇ္ဈင်ဇေမာလာဟိ မာလိတာဘာဝဿ
ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။ မ၊ ၃။ ၁။ ၃၄၂။ (- ဒီ၊ ၃။ ၂။ ၃၃။)

အရိယဒ္ဓဇမာလိတာ (ထိ) [အရိယဒ္ဓဇ+မာလိ+
တာ] အရိယ-မဂ် ဗောဇ္ဈင်ဟူသော တံခွန်
ပန်းရှိသည်၏ အဖြစ်။ ဒသသဟဿိလော-
ကဓာတုယာ ကေဇေမာလိတာ အရိယဒ္ဓဇ-
မာလိတာယ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၀၅။
အရိယဒ္ဓဇမာလာမာလိတာ-လည်း ကြည့်။

အရိယဇန=အရိယဒ္ဓန (န) [အရိယ+ဇန]
အရိယာ-သုတော်ကောင်း-တို့၏ ဥစ္စာ၊ စင်
ကြယ်သော - မြတ်သော-ဥစ္စာ။ သတ္တ

အရိယနာနိ သဒ္ဓါနံ, သီလနံ, ဩတ္တပ္ပ-
နံ, သုတနံ, စာဂနံ, ပညာနံ။ ဒီ၊ ၃။
၂၀၈။ သတ္တဝီဓန အရိယဓနေန အဇော
စေတမဟဗ္ဗနော စ။ သံ၊ ၄၊ ၃။ ၂၁။ အရိယာ-
နံ ဗုဒ္ဓါနံ နေန္တိပိ အရိယနံ၊ နိဗ္ဗာနန္တိ
ကေဝိ။ အနယတောပိ ဝိသုဒ္ဓဋ္ဌေန အရိယဉ္စ
တံ နေဉ္စ နောယိတဗ္ဗဋ္ဌေနာတိ အရိယနံ။
သံ၊ ၄၊ ၂။ ၅၃၇။ (- ထေရီ၊ ၄၁၇။ ဝိ၊ ၄၊ ၃။
၂၉၃။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၁၀၆၊ ၃၀၇။ ဒီ၊ ၄၊ ၃။ ၅၇။
မ၊ ၄၊ ၁။ ၂၉၉။ သံ၊ ၄၊ ၃။ ၁၉၇။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၃၉၈။
အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၆၈။ ထေရီ၊ ၄။ ၂၄၈။ စရိယာ၊
၄။ ၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၁၄။ ဇာ၊ ၄၊ ၁။ ၁၀၇။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၁၅။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၇၀။ မ၊ ၄၊
၁။ ၃၇။ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၃၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂၇၈။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၄၈၇။ အနု၊ ၁။ ၆။ နေတ္ထိ၊ ၄။
၂။ ၁။)

အရိယနဒါယဇ္ဇ (န) [အရိယန + ဒါယဇ္ဇ]
အရိယာ - သုတော်ကောင်း - တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်
သော အဓမ္မ။ ဧဝံ ကုသိတောပိ ဣဝံ အရိ-
ယနဒါယဇ္ဇံ န လာဘတိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၃၀၇။
မ၊ ၄၊ ၁။ ၂၉၉။ သံ၊ ၄၊ ၃။ ၁၉၇။ အံ၊ ၄၊ ၁။
၃၉၉။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၆၈။

အရိယနပဋိလာဘ (ပ) [အရိယန + ပဋိလာ-
ဘ] အရိယာတို့၏ဥစ္စာကို ရရှိခြင်း။ “အရိယ-
သစ္စာန ကောဝိဒါ”တို့ ဣမိနာ သုတဓနံ
ပညာနေဉ္စ ဒေသိတန္တိ သာ အတ္တနော သတ္တ-
ဝီဓိအရိယနပဋိလာဘံ။ ဝိမာန၊ ၄။ ၁၀၂။

အရိယနလာဘ (ပ) [အရိယန + လာဘ]
အရိယာတို့၏ ဥစ္စာကို ရရှိခြင်း။ သတ္တဝီဓ-
အရိယနလာဘော ပန လာဘာနုတ္တရိယံ။
ဒီ၊ ၄၊ ၃။ ၂၁၉။ အံ၊ ၄၊ ၃။ ၈၈။

အရိယနသမ္ပုဏ္ဏတာ (ထိ) [အရိယန + သမ္ပုဏ္ဏ-
+ တာ] အရိယာ - သုတော်ကောင်း - တို့၏
ဥစ္စာနှင့် ပြည့်စုံသည်၏ အဖြစ်။ အရိယန-
သမ္ပုဏ္ဏတာယ မဏိကနကာဒိရတနသမ္ပုဏ္ဏ-

နိဓိသဒိသံ ဗုဒ္ဓဏ သာသနံ အဓိဂန္ဓာ
တုဋ္ဌော အဝေယံ။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၄၆၉။

အရိယနနိ (တိ) [အရိယ + န + ဤ] အရိယာ -
သုတော် ကောင်း - တို့၏ ဥစ္စာရှိသော၊ သူ။
ကုရုတေ စ အရိယနနိနံ၊ မိစ္ဆာမဂ္ဂဉ္စ ပဗဟ-
တိ။ ပဋိ၊ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၂၇။

အရိယဓမ္မ (ပ) [အရိယ + ဓမ္မ] (က) အရိယာ
ဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရားသည် ဟောတော်မူ
အပ်သော တရား။ (ခ) အရိယာ၏ အဖြစ်ကို
ပြတတ်သော တရား။ (ဂ) ဘုရားစသော
အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ တရား။ (ဃ) အပြစ်
မရှိ - အပြစ်ကင်း - သော တရား။ (င)
သုတော်ကောင်းတို့၏တရား။ (စ) အရိယာ
တို့၏ ထုံးတမ်းစဉ်လာ။ (အရိယဓမ္မအရ -
အံ၊ ၄၊ ၂။ ၃၁၄။ အံ၊ ၄၊ ၃။ ၆၃-တို့၌ ငါးပါးသီလ
တရားကို၎င်း၊ မ၊ ၄၊ ၁။ ၂၃။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၂၃၂။
အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၃၈၅-တို့၌ သတိပဋ္ဌာန် စသော
ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့ကို၎င်း၊ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။
၈၃-၌ သစ္စာလေးပါးကို၎င်း၊ အဘိ၊ ၄၊ ၁။
၃၅-၌ လောကုတ္တရာ မဂ်တရားကို၎င်း၊ နေတ္ထိ၊
၄။ ၂။ ၂၇၄-၌ မဂ်၊ ဖိုလ်တရားကို၎င်း၊ ဇာ၊ ၄။
၂။ ၁၆၉-၌ လောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးကို
၎င်း အရကောဏ်ရန် ပွင့်ပြ၏။ အံ၊ ၃။ ၄၇၃-၌
သမ္မာဒိဋ္ဌိ-စသော မဂ္ဂင်္ဂရုပ်ပါးနှင့် သမ္မာဉာဏ၊
သမ္မာဝိမုတ္တိ-တို့ကို အရိယဓမ္မဟု ဟောတော်
မူ၏။)

သော အပရေန သမယေန အရိယဓမ္မံ
သုကာတိ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၇၃။ အရိယဓမ္မန္တိ အရိ-
ယေန ဘဂဝတာ ဗုဒ္ဓေန ဒေသိတံ ဓမ္မံ။ ဒီ၊ ၄။
၂။ ၂၃၆။ အရိယဓမ္မန္တိ အရိယဘာဝကရံ ဓမ္မံ။
ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၁။ ဣမသ္မိညေဝ ပုဗ္ဗဏသမယံ
အရိယဓမ္မံ အာဟာရိယာမိ။ မဟာနိ၊ ၅။ ၁။
အရိယဓမ္မန္တိ အနဝဇ္ဇဓမ္မံ၊ အရိယာနံ ဝါ ဗုဒ္ဓ-
ပစ္စေကဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓသာဝကာနံ ဓမ္မံ။ မဟာနိ၊ ၄။
၁၇၁။ အရိယဓမ္မံ အပဿတ(ဇာ၊ ၁။ ၅၉)န္တိ

အရိယာနံ ဗုဒ္ဓါဒိန္နံ ဓမ္မံ၊ အရိယံ ဝါ နိဒ္ဒေါသံ
 နဝဝိဓံ လောကုတ္တရဓမ္မံ အပဏန္နာနံ သောဝ
 ကထာ။ ဇာဝုဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၉။ (- မ၊ ၁။ ၁၂၊
 ၁၈၈။ မ၊ ၂။ ၉၇။ မ၊ ၃။ ၂၂၇။ သံ၊ ၂။ ၃။
 အံ၊ ၁။ ၃၈၀။ အံ၊ ၂။ ၄၀၊ ၁၇၇။ အဘိ၊ ၈။ ၂၀၈။
 အဘိ၊ ၁။ ၃၇၉။ အဘိ၊ ပ၊ ၁၅၅။ ပဋိသံ၊ ၁၃၇။
 ဣတိဝုတ်။ ၂၅၇။ သုတ္တနိ၊ ၄၀၁။ ဇာ၊ ၁။
 ၂၂၃။ မဟာနိ၊ ၅၅။ ဒိ၊ ၄။ ၃။ ၄၉။ မ၊ ၄။ ၁။
 ၇၅။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၃၅။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁။
 ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၆။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၈၄။ အဘိ၊ ၄။ ၁။
 ၂၉၀။ ဣတိဝုတ်။ ၂၈၂။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။
 ၂၃၇။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၇၃။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၆။
 ၂၄၆။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၅။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၇၉။
 စူဠနိ၊ ၄။ ၇၃။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၇၇။ သံ၊
 ၄။ ၁။ ၁၄၅။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၁၇၅။ ဒိ၊ ၄။ ၃။
 ၃၄။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၇။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၄။ သံ၊ ၄။ ၂။
 ၂၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၅။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁။ ၂၃။)

အရိယဓမ္မပဋိပက္ခတ္တ (န) [အရိယဓမ္မ + ပဋိပက္ခ +
 တ္တ] အရိယာ - သုတော်ကောင်း - တို့၏ တရား
 နှင့် ဆန့်ကျင်သည်၏ အဖြစ်။ အနရိယောတိ
 အရိယာနံ အနရိယေတတ္တာ၊ အရိယဓမ္မပဋိ-
 ပက္ခတ္တာ၊ အနရိယကရတ္တာ၊ အနရိယဓမ္မတ္တာ၊
 အနရိယာစိတ္တတ္တာ စ ဝေဒိတဗျော။ ဝင်္ဂရ၊
 ၄၀၂။

အရိယဓမ္မပဋိဝေဓ (ပ) [အရိယဓမ္မ + ပဋိဝေဓ]
 အရိယာ - သုတော်ကောင်း - တို့၏ တရားကို
 ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း။ နတ္ထိ ဣဒါနိ အရိယဓမ္မ-
 ပဋိဝေဓော။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၆၇။ (-ထေရီ၊ ၄။ ၂။)

အရိယဓမ္မပဋိဝေဓသမတ္တတာ (ထီ) [အရိယဓမ္မ-
 ပဋိဝေဓ + သမတ္တ + တာ] အရိယာ - သုတော်
 ကောင်း - တို့၏ တရားကို ထိုးထွင်း၍ သိ
 ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်။ အတ္တနာ
 သဟ ပဗ္ဗဇိတာနံ အရိယဓမ္မပဋိဝေဓသမတ္တ-
 တံ ၉ တွာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၄၆။

အရိယဓမ္မပဒဋ္ဌာန (တိ) [အရိယဓမ္မ + ပဒဋ္ဌာန]
 အရိယာတို့၏ တရား - စင်ကြယ်သော သီလ-
 စသော သုတော်ကောင်းတရား - လျှင် နီး
 သော အကြောင်း ရှိသော။ အပ္ပိစ္ဆတာဒိ-
 အရိယဓမ္မပဒဋ္ဌာနာနိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၉။ အရိ-
 ယဓမ္မပဒဋ္ဌာနာနိတိ ပရိသုဒ္ဓိသီလာဒိသဒ္ဓမ္မ-
 ပဒဋ္ဌာနာနိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၉၀။

အရိယဓမ္မပရမ္ပုခ (တိ) [အရိယဓမ္မ + ပရမ္ပုခ]
 အရိယာ - သုတော်ကောင်း - တို့၏ တရား
 မှ မျက်ကွယ်ဖြစ်သော။ အရိယဓမ္မပရမ္ပုခါနိ
 နိဓမ္မသမာစာရာနံ ဇနာနံ အန္တောဂစ္ဆာပိ
 ပုထုဇ္ဇနော။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၅၉။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၂။ သံ၊
 ၄။ ၂။ ၉၀။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၄၇။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၈၄။
 မဟာနိ၊ ၄။ ၂။ ၆၆။ စူဠနိ၊ ၄။ ၆၉။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။
 ၂၄၆။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၅၁။

အရိယဓမ္မပ္ပကာသက (တိ) [အရိယဓမ္မ + ပကာ-
 သက။ ထီ - ဌ အရိယဓမ္မပကာသိကာ] အရိ-
 ယာတို့၏ တရားကို ပြတတ်သော။ သုညတ-
 ပဋိသံယုတ္တာ၊ အရိယဓမ္မပ္ပကာသိကာ။ ထေရ၊
 ၄။ ၁။ ၁။

အရိယဓမ္မပ္ပတ္တိ (ထီ) [အရိယဓမ္မ + ပတ္တိ] အရိယာ
 တို့၏ တရားသို့ ရောက်ခြင်း။ အရိယဓမ္မပ္ပတ္တိ-
 တော လဒ္ဓိဝိသေသော ဟုတွာ။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၄၁။

အရိယဓမ္မမယ (တိ) [အရိယဓမ္မ + မယ] အရိယာ
 တို့၏ တရားဖြင့် ပြီးသော။ အရိယဓန-ကြည့်။

အရိယဓမ္မရတန (န) [အရိယဓမ္မ + ရတန] အရိ-
 ယာတို့၏ တရားရတနာ။ ဘဂဝတော
 သန္တကဿ ဝိမုတ္တိသုခဿ အရိယဓမ္မရတနဿ
 စ ဧကန္တဘာဂိနောတိ ဩရသာ ဝိယ
 ဩရသာ။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၁၂။

အရိယဓမ္မလဘိဘာဝ (ပ) [အရိယဓမ္မလဘိ +
 ဘာဝ] အရိယာတို့၏ တရားကို ရသည်၏
 အဖြစ်။ ဘိက္ခဝေ သော ဘိက္ခု အတ္တနော

အလာဘိသာဝဉ္စ အရိယဓမ္မလာဘိသာဝဉ္စ
အတ္တနာဝ အကာသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၅၄။

အရိယဓမ္မလာဘီ (တိ) [အရိယဓမ္မ + လာဘီ]
အရိယာတို့၏ တရားကို ရသောသူ။ “အနိစ္စ
ခုက္ခံ အနတ္တာ”တိ ဝိပဿနာယ ယုတ္တဘာ-
ဝဿ ဗလေန အရိယဓမ္မလာဘီ ဇာတော”တိ
ဝတ္ထာ အတိတံ အာဟရိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၅၄။

အရိယဓမ္မဝိနယ (ပု) [အရိယ + ဓမ္မဝိနယ]
ပြတ်သော-အရိယာတို့၏-ဓမ္မဝိနယ။ သံ-
ဝရပဟာနဘေဒေန ဒုဝိဇော၊ ဒသဝိဇော ဝါ
အရိယဓမ္မဝိနယော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၃၀။

အရိယဓမ္မဝိပါက (ပု) [အရိယဓမ္မ + ဝိပါက]
အရိယာအဖြစ်ကို ပြုတတ်- ပြုစင်- သော
မဂ်တရား၏ အကျိုး။ နတ္ထိ အရိယဓမ္မဝိပါ-
ကောတိ၊အာမန္တာ။ အဘိ၊က။ ၂၆၆။ အရိယ-
ဓမ္မဝိပါကောတိ မဂ္ဂသင်္ခါတဿ အရိယဓမ္မဿ
ဝိပါကော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၀၂။

အရိယဓမ္မဝိပါကကထာ (ထိ) [အရိယဓမ္မ+
ဝိပါက+ကထာ] အရိယာအဖြစ်ကို ပြုတတ်
သော မဂ်တရား၏ အကျိုးကို ပြဆိုသော
စကား။ ကထာဝတ္ထုပါဠိ၊ ၇-ဝဂ်၊ ၉-ကထာ။
အဘိ၊က။ ၂၆၆။ ဣဒါနိ အရိယဓမ္မဝိပါက-
ကထာ နာမ ဟောတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၀၂။

အရိယဓမ္မဝိသယ (တိ) [အရိယဓမ္မ+ဝိသယ]
အရိယာတို့၏တရားလျှင်-ဖြစ်ရာ-တည်ရာ-
အာရုံ-ရှိသော။ “ကထံ န ခေါ အဟံ သက-
ဒါဂါမိနိ တဝေယျ”န္တိ ပတ္တနာ စ မေ
ဒေဝန္တ အရိယဓမ္မဝိသယာဝ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။ ၁၅၇။

အရိယဓမ္မဝိထိ (ထိ) [အရိယဓမ္မ + ဝိထိ]
အရိယာ သူတော်ကောင်းတို့၏ တရားလမ်း
ကြောင်း။ အရိယပထ-ကြည့်။

အရိယဓမ္မသန္နိသိတ (တိ) [အရိယဓမ္မ+သန္နိ-
သိတ] အရိယာတို့၏တရား - လောကုတ္တရာ
တရား-ကိုမှီ-နှင့် စပ်ဆိုင်-သော။ အရိယ-

ဓမ္မသန္နိသိတံ ဝါစံ ဘာသတိ။ မဟာနိ။
၁၇၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၄၆၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၅။
အရိယဓမ္မသန္နိသိတန္တိ လောကုတ္တရာဓမ္မပဋိ-
ဗဒ္ဓံ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။ ၂၉၃။

အရိယဓမ္မသာဓန (န) [အရိယဓမ္မ + သာဓန]
အရိယာတို့၏တရားကို ပြီးစေခြင်း။ အရိယ-
ဓမ္မသာဓနေ အတ္ထံ ဝိဝရတိ။ ပေဋကော။
၂၂၃။

အရိယဓမ္မသုတ္တ (န) [အရိယဓမ္မ + သုတ္တ]
အရိယဓမ္မသုတ်၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ စသော အရိယဓမ္မ
နှင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ စသော အနရိယဓမ္မတို့ကို ခွဲခြား
၍ ဟောကြားသော သုတ်၊ အရိယဓမ္မသုတ်။
အင်္ဂုတ္တရပါဠိ၊ ၁၀-နိပါတ်၊ ၃-ပဏ္ဏာသက၊
၄-ဝဂ်၊ ၂-သုတ်။ အံ၊၃။ ၄၅၃၊ ၄၇၂။

အရိယဓမ္မသောတ (ပု၊ န) [အရိယဓမ္မ +
သောတ] အရိယာအဖြစ်ကို ပြုတတ်သော
မဂ်တရား တည်းဟူသော အယဉ်။ အရိယ-
ဓမ္မသောတံ သမ္ပဒေဝ အာပန္နော ပတ္တော။
သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၇၁။

အရိယဓမ္မဿဝန (န) [အရိယဓမ္မ + ဿဝန]
အရိယာဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရားသည် ဟော
အပ်သောတရားကို နာခြင်း။ သော အရိယ-
ဓမ္မဿဝနံ အာဂမ္မ ယောနိသောမနသိကာရံ
ဓမ္မာနုဓမ္မပုဋိပတ္တိ။ ဒီ၊၂။ ၁၇၃။

အရိယဓမ္မာဓိဂမ (ပု) [အရိယဓမ္မ + အဓိဂမ]
အရိယာတို့၏ တရားကို-ရခြင်း-သိခြင်း။
အရိယဓမ္မာဓိဂမာယ ဒုပ္ပေသနတော ခုက္ခာ-
ဓိဝါဟဉ္စ နာမ ဟောတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၄၁။
(-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၄၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၂၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၀။
၂၂၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၁၉။)

အရိယဓမ္မာဓိဂမနဒီပနီ (ထိ) [အရိယဓမ္မ+အဓိ-
ဂမန+ဒီပနီ] အရိယာသူတော်ကောင်းတို့၏
တရားကို - ရခြင်း - သိခြင်း-ကို ပြတတ်
သော။ အတ္တနောပုဗ္ဗဘာဂပုဋိပတ္တိယာ သဒ္ဓိ။

အရိယဓမ္မာဓိဂမနသိဒ္ဓိ* ... ဂါထံ အဘာသိ။
ထေရဂ္ဂ၊ ၁။ ၁၄၆။

အရိယဓမ္မာဓိဂမနသိဒ္ဓိ (တိ) [အရိယဓမ္မ + အဓိ-
ဂမန + သိဒ္ဓိ] အရိယာ - သူတော်ကောင်း -
တို့၏ တရားကို - ရခြင်း - သိခြင်း - ကြောင့်
ပြီးစီးသော။ ဘိက္ခုနော ဂုဏန္တိ အရိယ-
ဓမ္မာဓိဂမနသိဒ္ဓိ ဂုဏမာဟ။ မ၊ ဇူ၊ ၂။ ၁၂။

အရိယဓမ္မာဘိမုခ (တိ) [အရိယဓမ္မ + အဘိမုခ]
အရိယာတို့၏ တရားသို့ - ရှေ့ရှု - ဦးတည် -
သော။ လောကုတ္တရ ပါဒကဏ္ဍာနာဒိ အရိယ-
ဓမ္မာဘိမုခံ ဒုက္ခေန အဝိဝါဟိယတိ ပေသိယ-
တိတိ ဒုက္ခာဓိဝါဟံ။ အံ၊ ဇူ၊ ၁။ ၄၁။

အရိယနာမလာဘ (ပု) [အရိယ + နာမ +
လာဘ] အရိယ-ဟူသောအမည်ကို ရခြင်း။
ပစ္ဆိမေန ဗလဝသေန အရိယနာမလာဘော
ဝုတ္တော။ ဒီ၊ ဇူ၊ ၂။ ၃၄၂။ (- မူလဇူ၊ ၂။ ၇၁။)

အရိယနိဗ္ဗေသ (ပု) [အရိယ + နိဗ္ဗေသ] အရိယ
ပုဒ်ကို အကျယ်ချဲ့ပြရာ စကားရပ်။ အဘိ၊ ပု။
၁၁၆။ အရိယနိဗ္ဗေသေ ကိလေသေဟိ အာရ-
ကတ္တာ အရိယာ။ အဘိ၊ ဇူ၊ ၃။ ၃၉။

အရိယနိရာမိသာဒိဘာဝ (ပု) [အရိယ + နိရာ-
မိသ + အာဒိ + ဘာဝ] ကိလေသာရန်သူတို့မှ
ဝေးသည်ဖြစ်၍ အာမိသ မရှိသော အရဟတ္တ-
ဖိုလ် သမာဓိ-စသည်၏ အဖြစ်။ အရိယနိရာ-
မိသာဒိဘာဝေါ ပန ပညာနုဘာဝေန နိပ္ပ-
ဇ္ဇတိ။ နေတ္ထိ၊ ဇူ၊ ၁၅၂။ အယံ အရဟတ္တဗလ-
သမာဓိ ကိလေသအရိဟိ အာရကတ္တာ အရိ-
ယော၊ ကာမာမိသဝဋ္ဋာမိသလောကာမိသာနံ
အဘာဝတော နိရာမိသော စ ဟောတိ။
နေတ္ထိ၊ ဝိ။ ၂၃၃။

အရိယနိသေဝိတ (တိ) [အရိယ + နိသေဝိတ]
အရိယာ - သူတော်ကောင်း - တို့သည် မှီဝဲ
အပ်သော။ ဣဒံ ဟိ အရိယနိသေဝိတံ နိရာမိသံ
ကိလေသာနံ အဝတ္ထုဘူတံ။ ထေရဂ္ဂ၊ ၁။

၂၄၁။ ဣတိ သန္တာ သမာပတ္တိ၊ အယံ အရိ-
ယနိသေဝိတော၊ ပဋိသံ၊ ဇူ၊ ၁။ ၂၉၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၃၅၁။ အရိယေတိ ဝေ နိသေဝိတဗ္ဗတ္တာ အရိ-
ယနိသေဝိတံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇူ၊ ၂။ ၅၃၀။

အရိယန္တိ - “အရိယန္တိ အပေန္တိ တတော
ဒေါသာ (မ၊ ဇူ၊ ၂။ ၁၆၁) ၌ အရိယန္တိ-ကား
အရန္တိ-ဟူရာမှ ပျက်လာသောပါ၌ ဖြစ်ဟန်
တူသည်။

အရိယန္တိကထာ (ထိ) [အရိယန္တိ + ကထာ] အရိ-
ယန္တိကထာ၊ အရိယ-ဟူသော - မည်သော -
ကထာ၊ အရိယမည်သော တရားနှင့်စပ်လျဉ်း
၍ အပြန်အလှန် အချိအချ - ပြောဆိုချက် -
စကား။ ကထာဝတ္ထုပါဠိ၊ ၃-ဝဂ်၊ ၂-ကထာ။
အဘိ၊ က။ ၁၇၇။ ဣဒံနိ အရိယန္တိကထာ နာမ
ဟောတိ။ အဘိ၊ ဇူ၊ ၃။ ၁၆၈။

အရိယန္တိကထာဝဏ္ဏနာ (ထိ) [အရိယန္တိကထာ +
ဝဏ္ဏနာ] အရိယန္တိကထာ-အဖွင့်။ အရိယန္တိ-
ကထာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။ မူလဇူ၊ ၃။ ၇၄။ အနုဇူ၊
၃။ ၁၀၈။

အရိယပက္ခ (ပု) [အရိယ + ပက္ခ] အရိယာ-သူ
တော်ကောင်းတို့၏ အသင်းအပင်း။ သဒေဝ-
ကေန စ လောကေန “သရဏ”န္တိ အရဏီ-
ယတော အရိယပက္ခံ ဘဇန္တော ပုထုဇ္ဇနဘူမိ
အတိက္ကန္တော။ သံ၊ ဇူ၊ ၂။ ၇၁။

အရိယပညတ္တိ (ထိ) [အရိယ + ပညတ္တိ] အရိယာ
ဟူသော နာမည် ပညတ်။ အရိယပညတ္တိ
ဩက္ကမနတော ဂေါတြဘူပုဂ္ဂလော နာမ
ဝုဇ္ဇတိ။ အဘိ၊ ဇူ၊ ၃။ ၃၅။

အရိယပညာ (ထိ) [အရိယ + ပညာ] အလွန်စင်
ကြယ်သောပညာ၊ အရိယာတို့၏ အသီးအခြား
ဖြစ်သော ပညာ။ သဒ္ဓဟနာ အရဟတံ၊ အရိ-
ယပညာယ ဈာယိနော။ ဣတိဝုတ်။ ၂၇၀။
အရိယပညာယာတိ သုဝိသုဒ္ဓပညာယ။ ဣတိ-
ဝုတ်၊ ဇူ၊ ၃၂၄။ သေက္ခာ ပညာတိ သတ္တ အရိယ-

ပညာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၃။ သတ္တ အရိယပညာတိ
အဋ္ဌမကတော ပဋ္ဌာယ သတ္တန္တံ အရိယာနံ
တေသံ တေသံ အာဝေဏိကပညာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။
၂၀၉။ သာသနစရိတာယ အရိယပညာယ
(အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၄၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၅၃။)

အရိယပဋိပတ္တိ (တိ) [အရိယ + ပဋိပတ္တိ]
ကောင်းသော - အပြစ်မရှိသော - အကျင့်။
သုန္နရာယ ပဋိပတ္တိယာ အရိယပဋိပတ္တိယာ။
မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၂။

အရိယပဋိပဒ (န၊တိ) [အရိယ + ပဋိပဒ] အရိယာ
- သူတော်ကောင်း - ထို၏ အကျင့်။ ဣမာနိ
အရိယပဋိပဒါနိ ပူရေဇန္တာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၄။

အရိယပဋိဂ္ဂဟက (တိ) [အရိယ + ပဋိဂ္ဂဟက]
အရိယာ သူတော်ကောင်းတို့ - ၏ အတုဖြစ်
သော - နှင့်တူသော - ကဲ့သို့အယောင်ဆောင်
သော။ သူ။ အရိယာ-သူတော်ကောင်း အတု
အယောင်။ အရိယာဝကာသ-ကြည့်။

အရိယပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗ (တိ) [အရိယ + ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗ]
အရိယာတို့သည် ထိုးထွင်း၍ သိ-အပ်-ထိုက်
-စသော။ အရိယသစ္စ-ကြည့်။

အရိယပဋိဝိဒ္ဓ (တိ) [အရိယ + ပဋိဝိဒ္ဓ] အရိယာ
တို့သည် ထိုးထွင်း၍ - သိအပ် - သိထိုက် -
သော။ အရိယသစ္စ-ကြည့်။

အရိယပထ (ပု) [အရိယ + ပထ] အရိယာ
သူတော်ကောင်းတို့၏ (ပုဂ္ဂင်ရှစ်ပါး တရား
တည်းဟူသော) လမ်းခရီး။ တဿ နတ္ထညော
ကောစိ အရိယပထံ အာနေတာ အညတြ
မယာ။ ပဋိသံ။၁၂၄။ အရိယပထံ အာနေ-
တာတိ အရိယံ အဋ္ဌဂီကံ မဂ္ဂံ ဥပနေတာ
ပဋိပဒါယိတာ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂။ အရိယ-
ပထေ တိရိယံ နိပတိတွာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၅။
အရိယပထေ အရိယဓမ္မဝိယံ...နိပတိတွာ။
မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၃။ (-ဇာ၊၂။၉၁။ မဟာနိ။
၂၀၈။ စူဠနိ။၅၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၅၄၃။)

အရိယပရိယေသနသုတ္တ (န) [အရိယပရိယေ-
သန + သုတ္တ] အရိယပရိယေသနသုတ်။ ပါသ-
ရာသိသုတ်။ (ဤသုတ်၌ မိမိကိုယ်တိုင် ပဋိ-
သန္ဓေန - အို - နာ - သေ - ရသူဖြစ်နေပါ-
လျက် ပဋိသန္ဓေနရ၊ အိုရ၊ နာရ၊ သေရ-ဖြစ်
သော သားမယားစသည်ကို ရွာမှီးနေခြင်း
အားဖြင့် အပြစ်ရှိသောရွာမှီးခြင်းကို၎င်း၊ မိမိ
ကိုယ်တိုင် ပဋိသန္ဓေန - အို - နာ - သေ - ရသူ
ဖြစ်နေသောကြောင့် ပဋိသန္ဓေန - အို -
နာ - သေ - ရခြင်း မရှိသော နိဗ္ဗာန်ကို ရွာမှီး
ခြင်းအားဖြင့် အပြစ်ကင်းသော ရွာမှီးခြင်း
ကို၎င်း ဟောတော်မူသည်။) မ၊၁။၂၁၆။
အ၊၁။၅၇၀။

အရိယပရိယေသနာ (တိ) [အရိယ + ပရိယေ-
သနာ] အရိယာတို့သည် ရွာမှီးအပ်သော
တရား၊ အရိယာတို့၏ ရွာမှီးခြင်း၊ အပြစ်မရှိ-
အပြစ်ကင်း - သော ရွာမှီးခြင်း။ စတသော
ဣမာ ဘိက္ခဝေ အရိယပရိယေသနာ။ အံ ၁။
၅၃၀။ နိဒ္ဒေါသတာယပိ အရိယေဟိ ပရိယေ-
သိတဗ္ဗတာယပိ အရိယပရိယေသနာတိ ဝေဒိ-
တဗ္ဗာ။ မ၊၂။၇၆။ အရိယေဟိ ပရိယေ-
သနာ၊ အရိယာနံ ပရိယေသနာတိ ဝါ အရိယ-
ပရိယေသနာတိ သမာသဗ္ဗယံ ဒဿတိ
“အယံ ဘိက္ခဝေ”တိအာဒိနာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၇။
(- ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၇။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ။
၂၆၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၀။)

အရိယပရိဟာရ (ပု) [အရိယ + ပရိဟာရ] အရိ-
ယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မိမိတို့ခန္ဓာကိုယ်ကို ဆောင်
ရွက်ခြင်း၊ ပြုစုစောင့်ရှောက်ခြင်း၊ အနာဂါမ်
ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ရေချိုးရိုးအစဉ်အလာ။ ကေပဿေ
အရိယပရိဟာရေန ပဌမတရံ နှာယိတွာ။ မ၊
ဋ္ဌ၊၃။၁၉၄။ အရိယပရိဟာရေနာတိ အရိယာ-
နံ ပရိဟာရေန။ အနာဂါမိနံ နှာနကာလေ
အတ္တနော ကာယဿ ပရိဟာရနိယာမေနာ-
တိ အတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၆။

အရိယပဝေဏီ (ထိ) [အရိယ + ပဝေဏီ] အရိယာ - သူတော်ကောင်း - တို့၏ အစဉ်အဆက်။ အရိယတန္တိ-ကြည့်။

အရိယပုဂ္ဂလ (ပု) [အရိယ + ပုဂ္ဂလ] ကိလေသာတို့မှ ဝေးသော - အကျိုးစီးပွားမဲ့ကို မဖြစ်စေတတ်သော - အကျိုးစီးပွားကို ဖြစ်စေတတ်သော - မြတ်သော - စင်ကြယ်သော - လောကသုံးပါးသည် ကိုးကွယ်ရာဟူ၍ ဆည်းကပ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်။ အဋ္ဌအရိယပုဂ္ဂလာ အရိယာ။ အဘိပု။ ၁၁၆။ အရိယပုဂ္ဂလောတိ ဥတ္တမပုဂ္ဂလော၊ ပရိသုဒ္ဓပုဂ္ဂလော ဝါ၊ သဒ္ဓေဝကေဟိ ဝါ လောကေဟိ “သရဏံ ပရာယဏ”န္တိ အရဏီယပုဂ္ဂလော ဥပဂန္တဗ္ဗပုဂ္ဂလော မဏိမဉ္ဇူ။ ၁။ ၂၇၇။ အရိယပုဂ္ဂလော - သံ၊ ၄။ ၁။ ၅၉။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၇။ ဥဒါန၊ ၄။ ၆၉။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၅၄။ ဝဇီရ၊ ၃။ ၂၉။ အံ၊ ၃။ ၂။ ၉၂။ အရိယပုဂ္ဂလာ - ဝိ၊ ၅။ ၂၁၄။ အဘိပု။ ၁၁၄။ မဟာနိ။ ၁၇၈။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၁။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၉၃။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၃၇။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၂။ စူဠနိ၊ ၄။ ၇။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၆၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၉၇။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၆။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၁၇၇။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၇။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၂။ ၆၃။ အရိယပုဂ္ဂလံ - ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၀၅။ ဝိသင်္ဂဟ၊ ၁။ ၅၂။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁၇၃။ အရိယပုဂ္ဂလေ - မ၊ ၄။ ၃။ ၁၀၆။ မ၊ ၄။ ၄။ ၇၇။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၁။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၅၄။ အရိယပုဂ္ဂလေန - ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၉။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၃။ အရိယပုဂ္ဂလသမ္ပလ္လတိဝုတ်၊ ၄။ ၈၁။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၅။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၃။ မ၊ ၄။ ၁။ ၇၈။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၉၇။ အရိယပုဂ္ဂလာနံ - ပဋိသံ၊ ၁။ ၆၇။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၉။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၈။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၉။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၇။ ဣတ္ထိဝုတ်၊ ၄။ ၂၂။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၈၆။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၃။ ပဋိသံ၊ ၂။ ၇၆။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၉၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၂။ အရိယာပုဂ္ဂိုလ် အရေအတွက်ကို အရိယ- (၂) အနက် ကြည့်။

အဘိဓာန် ၃-၃၅-ပ-မ-ပ-သ-၈

အရိယပုဂ္ဂလတ္ထ (န) [အရိယပုဂ္ဂလ + တ္ထ] အရိယာပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ်။ သေက္ခော ဟိ သိကာသဝေန အရိယပုဂ္ဂလတ္တာ သဘာဝေါ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၄၄။

အရိယပုဂ္ဂလဘာဝ (ပု) [အရိယပုဂ္ဂလ + ဘာဝ] အရိယာပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ်။ ဤသို့သေ ဌာနေ အဂ္ဂဗလဋ္ဌတာယ အဋ္ဌအရိယပုဂ္ဂလဘာဝတော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၄၀၇။

အရိယပုဂ္ဂလမဇ္ဈ (န) [အရိယပုဂ္ဂလ + မဇ္ဈ] အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အလယ်။ ဘိက္ခုသံယေ အရိယပုဂ္ဂလမဇ္ဈေ နိသိဒ္ဓိတွာ။ အပ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၄။

အရိယပုဂ္ဂလမိဿကတ္ထ (န) [အရိယပုဂ္ဂလ + မိဿက + တ္ထ] အရိယာပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ရောငြိမ်းသည်၏ အဖြစ်။ အရိယပုဂ္ဂလမိဿကတ္တာ ပနေတ္ထ “မောဓပရိသာ”တိ အဝတ္တာ “တေ ဘိက္ခု”တိ ဝုတ္တံ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၃၆။ (- သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၄၉။)

အရိယပုဂ္ဂလဝိဘာဂ (ပု) [အရိယပုဂ္ဂလ + ဝိဘာဂ] အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ဝေဘန်ခြင်း။ သတ္တအရိယပုဂ္ဂလဝိဘာဂါယ ပစ္စယော ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၉၇။ (- ဥဒါန၊ ၄။ ၂၇၈။ အံ၊ ၃။ ၂။ ၃၁။)

အရိယပုဂ္ဂလ သံသန္ဓန ပရိဟာနိ (ထိ) [အရိယပုဂ္ဂလ + သံသန္ဓန + ပရိဟာနိ] အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို အချင်းချင်း နှိုင်းယှဉ်ထောက်ထား၍ “အသီးသီးသော အရိယပုဂ္ဂိုလ်အဆင့်အတန်းမှ လျော့ကျနိုင်၏”ဟူသော ဝါဒကို မှန်-မမှန် စိစစ်ရာအပိုင်း၊ အရိယပုဂ္ဂလသံသန္ဓနပရိဟာနိ အပိုင်း။ အဘိဓမ္မပိဋက၊ ကထာဝတ္ထု၊ ပါဠိ၊ ၂-ကထာ၊ ၂-ပရိဟာနိ။ အဘိ၊ က။ ၆၁-၇၆။

အရိယပုဂ္ဂလသံသန္ဓနပရိဟာနိဝဏ္ဏနာ (ထိ) [အရိယပုဂ္ဂလသံသန္ဓနပရိဟာနိ + ဝဏ္ဏနာ] အရိယပုဂ္ဂလသံသန္ဓနပရိဟာနိအပိုင်းကို ဖွင့်ပြရာစကားရပ်။ အရိယပုဂ္ဂလသံသန္ဓနပရိဟာနိ။

ဝဏ္ဏနာ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၃၊ ၁၄၄။ အရိယပုဂ္ဂလသံသန္ဓနပရိဟာနိဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၆၄။ အနုဋီ၊ ၃။ ၈၅။

အရိယပုဂ္ဂလသံသန္ဓနာ (ထိ) [အရိယပုဂ္ဂလ+သံသန္ဓနာ] အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ကို နှိုးနှောကြောင်း ဖြစ်သောစကား။ ဣဒါနိ အရိယပုဂ္ဂလသံသန္ဓနာ အာရဒ္ဓါ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၃။

အရိယပုဂ္ဂလသမူဟ (ပု) [အရိယပုဂ္ဂလ+သမူဟ] အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်း။ အဋ္ဌအရိယပုဂ္ဂလသမူဟ-ကြည့်။

အရိယပူဇိတ (တိ) [အရိယ+ပူဇိတ] ဘုရား-အစရှိကုန်သော အရိယာတို့သည် ပူဇော်အပ်သော။ တံ သဗ္ဗလောကေ ဟိရိမရိယပူဇိတံ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၁၂။ အရိယပူဇိတန္တိ အရိယေတိ ဗုဒ္ဓါဒိဟိ ပူဇိတံ။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၄၃၉။

အရိယပ္ပတ္တ (တိ) [အရိယ+ပတ္တ] အရိယာ၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သောသူ။ သန္တိ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု။ ဣမသ္မိံ ဘိက္ခုသံယေ အရိယပ္ပတ္တာ ဝိဟရန္တိ။ အံ၊ ၁။ ၅၀၃။ အရိယပ္ပတ္တာတိ ပုထုဇ္ဇနဘာဝံ အတိက္ကမ္မ အရိယဘာဝံ ပတ္တာ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၆၃။ (-အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၆၄။)

အရိယပ္ပ(ပ)ဝေဒိတ (တိ) [အရိယ+ပဝေဒိတ] (၁) ဘုရားစသော အရိယာတို့သည်-သိစေအပ်-ဟောကြားအပ်-သော၊ တရား။ (က) ခမာဓိပက္ခိယ တရား။ (ခ) သမထဝိပဿနာ တရား။ (၂) အာစာရအရိယာ-တရား စောင့်သောမင်း-တို့သည်-သိစေအပ်-ဟောကြားအပ်-သော၊ တရား (မင်းကျင့်တရား ၁၀-ပါး)။ (၃) (က) အရိယပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မေ၊ သဒါ ခမတိ ပဏှိတော။ ဓမ္မ၊ ၂၄။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၀။ အရိယပ္ပဝေဒိတေတိ ဗုဒ္ဓါဒိဟိ အရိယေဟိ ပဝေဒိတေ သတိပဋ္ဌာနာဒိဘောဒေ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မေ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၃၅၉။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၈။ (-သံ၊ ၁။ ၄၇၂။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၇။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၀။) (ခ) ဓမ္မေ စ ယေ အရိယ-

ပဝေဒိတေ ရတာ။ သုတ္တနိ၊ ၃၂။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၄၀။ အရိယပ္ပဝေဒိတော ဓမ္မော နာမ သမထဝိပဿနာဓမ္မော။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၆၉။ (၂) ဓမ္မေ စ ယေ အရိယပ္ပဝေဒိတေ (ဇာ၊ ၁။ ၁၇၉)တိ ယေ ရာဇာနော အာစာရအရိယေဟိ ဓမ္မိကရာဇူဟိ ပဝေဒိတေ ဒသဝိဓေ ရာဇဓမ္မေ ရတာ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၄၂၁။ (- ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၂။ ၁၆။)

အရိယမလ (န) [အရိယ+မလ] (သောတာပတ္တိ ဖိုလ်-စသော) အရိယဖိုလ်။ (က) အရိယမဂ်၏ အကျိုး။ (ခ) စင်ကြယ်သော အကျိုး။ အရိယမလန္တိ ဟိ သောတာပတ္တိဖလောဒိသာမညဖလံ ဝုစ္စတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၄၀။ အရိယဿ မဂ္ဂဿ ဖလံ အရိယဖလံ၊ အရိယဉ္စ တံ ဝိသုဒ္ဓတ္တာ မလဉ္စာတိပိ အရိယဖလံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၅၁၃။ န ကေဝလဉ္စ... အပိစခေါ အရိယဖလေဟိ သဒ္ဓိံ ပရိယတ္တိဓမ္မောပိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၀။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၅။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၅။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂။ ၂။ ဝိမုတ္တိတိ အရိယဖလံ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၅၇၂။ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဿ ပရိယောသာနဘူတံ အရိယဖလံ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၇။ (-ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၂။ ဒီ၊ ၁။ ၁၄၃။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၀။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၀။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၂၀။ အဘိဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၂။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၃။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၅။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၇။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၈၉။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၉။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၆၉။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂။ ၁၈။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၆။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၃။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၂။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၁။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၂။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၃၇။ အနုဋီ၊ ၁။ ၆၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၃၈၅။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁၂၀။)

အရိယမလဋ္ဌ (တိ) [အရိယမလ + ဋ္ဌာ + အ] အရိယဖိုလ်၌တည်သောသူ။ ဣမိနာ သဗ္ဗေပိ အရိယမလဋ္ဌာ ပုဂ္ဂလာ ဂဟိတာ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၆၈။

အရိယမလတ္တ (ပု) [အရိယမလ+အတ္တ] အရိယဖိုလ်ဟူသော အကျိုး။ ကိလေသပဋိပုဿ-

ဒွတ္တာ အရိယမလတ္ထော ဝေါဒါနော။ မဟာနိ၊
ဋ္ဌ။ ၂၅၇။

အရိယမလဓညပရိပါကကမာဏတ္ထ (ပု) [အရိယ-
မလ + ဓည + ပရိပါက + ကမာဏ + အတ္ထ] အရိ-
ယဖိုလ်တည်းဟူသော - စပါး၏ မှည့်ရင်းကို
ယူခြင်း - စပါးမှည့်၏ ပြစ်ပေါ်လာခြင်း -
အကျိုး။ အရိယမလဓညပရိပါကကမာဏတ္ထ
ဝစုတိ။ သံဠာ၊ ၂၃၀။ အရိယမလဓညပရိ-
ပါကကမာဏတ္ထန္တိ အရိယမလမေဝ ခနာယိ-
တဗ္ဗတော ဓညံ၊ တဿ နိဗ္ဗတ္တိအတ္ထံ။ သံ၊ ဇီ၊
၁။ ၂၆၉။

အရိယမလဓမ္မ (ပု) [အရိယမလ + ဓမ္မ] အရိယ
ဖိုလ်တရား။ တေတိ တေ အရိယမလဓမ္မ။
ဒီ၊ ဇီ၊ ၁။ ၃၄၀။ (- မ၊ ဇီ၊ ၂။ ၁၀။ နေတ္တိ၊ ဝိ။
၂၂၉။)

အရိယမလပဋိလာဘ (ပု) [အရိယမလ + ပဋိ-
လာဘ] အရိယဖိုလ်ကို ရစေတတ်သည်၏
အဖြစ်။ အရိယမလပဋိလာဘတော စာပိ
အရိယောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၇၂။

အရိယမလပဋိလာဘကရတ္ထ (န) [အရိယမလ-
ပဋိလာဘ + ကရ + တ္ထ] အရိယဖိုလ်ရခြင်းကို
ပြုတတ်သည်၏အဖြစ်။ အရိယ၊ ၂ (ခ) အနက်
ကြည့်။

အရိယမလပုတ္တိ (တိ) [အရိယမလ + ပုတ္တိ]
အရိယဖိုလ်သို့ ရောက်ခြင်း။ ဗုဒ္ဓါပိ သတ္တာနံ
အရိယမလပုတ္တိယာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ သာဝ-
ကာပိ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၉။

အရိယမလပရိယောသာနတ္ထ (န) [အရိယမလ +
ပရိယောသာန + တ္ထ] အရိယဖိုလ်ဟူသော
အဆုံးသတ်တရား ရှိသည်၏အဖြစ်။ အရိယ-
မလပရိယောသာနတ္တာ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ နိဗ္ဗာန-
ပုတ္တိဘာဝတော စ။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၂။ ၁၁၉။ မ၊ ဇီ၊ ၂။
၁၂၁။

အရိယမလရသာနဘဝန (န) [အရိယမလ +
ရသာနဘဝန] အရိယဖိုလ်၏ အရသာကို
ခံစားခြင်း။ အရိယမလရသာနဘဝနံ ပညာ-
ဘာဝနာယ အာနိသံသော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၄၀။

အရိယမလဝိပါက (ပု) [အရိယမလ + ဝိပါက]
အရိယဖိုလ်ဟူသော အကျိုး။ န အစ္စန္တပရိ-
သုဒ္ဓေါ အရိယမလဝိပါကော (အဓိပ္ပေတော)။
ဒီ၊ ဇီ၊ ၂။ ၂၄၁။ အံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၃၈၇။

အရိယမလဝိမုတ္တိ (တိ) [အရိယမလ + ဝိမုတ္တိ]
အရိယဖိုလ်ဟူသော ဝိမုတ္တိ၊ ကိလေသာတို့မှ
လွတ်မြောက်ပြီးသော အရိယဖိုလ်။ ဝိမုတ္တိပိ
အရိယမလဝိမုတ္တိ နိဗ္ဗာနဉ္စ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂၁၁။
(- သာရတ္ထ၊ ၂။ ၅၃။ အံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၂၈၀။)

အရိယမလသန္နိဿယ (ပု) [အရိယမလ + သန္နိဿ-
ယ] အရိယဖိုလ်ကို ကောင်းစွာမှီခြင်း။ အရိ-
ယမလသန္နိဿယေန ဟိ အရိယာ... ပရ-
ဟိတာယ တိဋ္ဌန္တိ။ အနု၊ ဇီ၊ ၁။ ၁၁၈။

အရိယမလသဘာဝ (တိ) [အရိယမလ + သဘာ-
ဝ] အရိယဖိုလ် သဘောရှိသော။ အရိယ-
မလသဘာဝါ သမ္ဗုဒ္ဓယုတ္တာ ဓမ္မာတိ အတ္ထော။
ဒီ၊ ဇီ၊ ၂။ ၂၇၂။

အရိယမလသမာဓိ (ပု) [အရိယမလ + သမာဓိ]
အရိယဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော သမာဓိ၊ အရိယ
ဖိုလ်သမာဓိ။ ဧဝံ အရိယမလသမာဓိ သမာ-
ဒါနှင့် ဥပါဒါယ “သမ္မာသမာဓိ” တိ ဝုတ္တော။
ဒီ၊ ဇီ၊ ၂။ ၂၇၄။

အရိယမလသမ္ဗုဒ္ဓယုတ္တ (တိ) [အရိယမလ + သမ္ဗု-
ယုတ္တ] အရိယဖိုလ်နှင့် ကောင်းစွာအပြား
အားဖြင့်ယှဉ်သော။ ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိယော အရိယ-
မလသမ္ဗုဒ္ဓယုတ္တာ။ သံ၊ ဠာ၊ ၂။ ၃၀၆။

အရိယမလသမ္ဗုဒ္ဓယုတ္တဓမ္မ (ပု) [အရိယမလသမ္ဗု-
ယုတ္တ + ဓမ္မ] အရိယဖိုလ်နှင့် ကောင်းစွာ
အပြားအားဖြင့် ယှဉ်သောတရား။ အရိယ-

ပလသမ္ပယုတ္တဓမ္မာပိ ဟိ သဗ္ဗသော ပဋိပက္ခ-
တော ဝိမုတ္တတံ ဥပါဒါယ ဝိမုတ္တိတံ ဝတ္တဗ္ဗတံ
လဘန္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၂၃။ ဒိ၊ ၃။ ၂၇၄။

အရိယမလာဓိကမ (ပု) [အရိယမလ + အဓိကမ]
အရိယဖိုလ်ကို - သိ-ရ-ခြင်း။ အရိယမလာ-
ဓိကမဝသေန ပညာယ ဝိတတိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၉၁။

အရိယမလာဓိကမန (န) [အရိယမလ + အဓိက-
မန] အရိယဖိုလ်ကို - သိခြင်း - ရခြင်း။ ဥပါ-
ယပဓာနေတိ အရိယမလာဓိကမနသ ဥပါ-
ယဘူတေ ပဓာနေ “အနုပုန္ဒပါပကာနုပ္ပါ-
ဒါဒိအတ္တာ”တိ ဂဟိတာ တထေဝ ဟောန္တိ။
မ၊ ၃။ ၁။ ၁၁၅။

အရိယမလာဟေ (တိ) [အရိယ + မလ + အာဝဟ]
အရိယဖိုလ်ကို ဆောင်တတ်သော။ ပညာပ-
ဘာဝိတံ အတ္တနော အရိယမလာဝဟံ ပဋိ-
ဝေဓဉာဏံ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၄။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၄။
အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၉၅။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၃၈၂။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။
၇၆။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၃။ အံ၊ ၃။ ၁။ ၁၄၀။

အရိယဗလပဋိလာဘကရတ္ထ (န) [အရိယ + ဗလ
+ ပဋိလာဘ + ကရ + တ္ထ] အရိယာတို့၏
အားအစွမ်းရခြင်းကို ပြုတတ်သည်၏အဖြစ်။
အရိယဗလပဋိလာဘကရတ္တာ (အရိယဗလ-
ပဋိလာဘကရတ္တာ၊ သိ) စ အရိယော။
ဥဒါန၊ ၄။ ၂၇၇။

အရိယဗလဝိသေသယောဂ (ပု) [အရိယဗလ
+ ဝိသေသ + ယောဂ] အရိယာတို့၏ အား
အစွမ်းအထူးနှင့် ယှဉ်ခြင်း။ မဟာထေရာ
အရိယဗလဝိသေသယောဂေန သဗ္ဗေသမ္ပိ ပရိ-
သယာနံ သဟနတော။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၆။

အရိယဗလာဝဟ (တိ) [အရိယဗလ + အာဝဟ]
အရိယာတို့၏စွမ်းအားကို ရွက်ဆောင်သော။
ပညာပဘာဝိတံ အတ္တနော အရိယဗလာဝဟံ
(အရိယဗလာဝဟံ၊ သိ၊ သျှာ) ပဋိဝေဓဉာဏံ။
မ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၃။ အရိယဗလာဝဟ-နှင့် ယှဉ်
ကြည့်။

အရိယဗြဟ္မ (ပု) [အရိယ + ဗြဟ္မ] အရိယာ
ဖြစ်သော ဗြဟ္မာ။ ဧတေ ဣဒ္ဓိမတော ဗုဒ္ဓဿ
ဘဂဝတောပုတ္တာ အရိယဗြဟ္မာနော သဟေဝ
အာဂတာ။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၂၈၅။ ဗြဟ္မလောကေ
နိဗ္ဗတ္တိတော ဟေဋ္ဌိမေသု ပတိဋ္ဌိတာ အရိယ-
ဗြဟ္မာနော။ ဒိ၊ ၃။ ၂။ ၂၄၃။

အရိယဘဝဂ္ဂ (န) [အရိယ + ဘဝဂ္ဂ] အရိယာ
တို့၏ - အထက်ဆုံးဖြစ်သော - နောက်ဆုံး
ဖြစ်ရာ - ဘုံ၊ အရိယဘဝဂ်။ ပုထုဇ္ဇနဘဝဂ္ဂံ
အရိယဘဝဂ္ဂံ သဗ္ဗဘဝဂ္ဂန္တိ ဝေဟပူလာဒီနံ
သမညာ။ အနု၊ ၃။ ၂။ ၂၂၈။

အရိယဘာဝ (ပု) [အရိယ + ဘာဝ] အရိယာ
ပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ်၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်
ကြောင်း မဂ်ဖိုလ်တရား။ အရိယကရဓမ္မာနံ
အရိယဘာဝဿ စ အဒိဋ္ဌတ္တာ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၃။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၂။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၈၅။ စူဠနိ၊ ၄။
၇၁။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၅၂။ အရိယဘာဝေါတိ
ယေဟိ ယောဂတော “အရိယာ”တိ ဝုစ္စန္တိ၊
တေ မဂ္ဂဗလဓမ္မာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ မ၊ ၃။ ၁။ ၆၃။ သံ၊
၃။ ၂။ ၂၀၃။ မူလသံ၊ ၃။ ၁။ ၁၆၂။ (- ဒိ၊ ၄။ ၃။ ၄၆။
မ၊ ၄။ ၄။ ၇၅။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁။ ၃၉။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၄၄။
အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၆။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁။ ၇၄။ ထေရ၊ ၄။ ၁။
၁၇၇။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၉။ ၁၅၇။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၀၃။
ဒိ၊ ၃။ ၁။ ၄၁။ သံ၊ ၃။ ၂။ ၂၀၃။ အံ၊ ၃။ ၃။ ၂၂။
အနု၊ ၃။ ၁။ ၁၁၇။ နေတ္ထိ၊ ၃။ ၂။ ၂၂။)

အရိယဘာဝကရ (တိ) [အရိယဘာဝ + ကရ]
အရိယာ၏အဖြစ်ကို ပြုတတ်သော။ အရိယ-
ဘာဝကရာနံ ပန ဓမ္မာနံ အရိယဘာဝဿ စ
ဝိပဿနာမဂ္ဂဗလေဟိ အဓိကမော ဉာဏဒဿနံ
နာမ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၃၁၄။ (- အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၁။
ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၅၃၃။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၇၈။ ဒိ၊ ၃။ ၂။
၂၁၁။ အနု၊ ၃။ ၃။ ၇၇။) အရိယသစ္စ-လည်း
ကြည့်။

အရိယဘာဝကရဏဋ္ဌ (ပု) [အရိယဘာဝ + ကရ-
ဏ + အတ္ထ] အရိယာအဖြစ်ကို ပြုတတ်သော

-အနက်-သဘော။ ပဋိပဋ္ဌန္တာနံ အရိယ-
ဘာဝကရဏဋ္ဌေန စ အရိယံ။ ထေရ်၊ ၁။
၁၂၄။

အရိယဘာဝကရဏတ္ထ (န) [အရိယဘာဝကရဏ
+တ္ထ] အရိယာအဖြစ်ကို ပြုတတ်သည်၏
အဖြစ်။ အရိယသီလ-ကြည့်။

အရိယဘာဝကရတ္ထ (န) [အရိယဘာဝကရ+
တ္ထ] အရိယာ၏အဖြစ်ကို ပြုတတ်သည်၏
အဖြစ်။ အရိယဘာဝကရတ္တာ မဟတ္တနိ-
မိတ္တကာယ မဟန္တံ။ ထေရ်၊ ၁။ ၄၈။ အရိယ-
(က) အနက်လည်း ကြည့်။

အရိယဘာဝကရမဂ္ဂဗလဓမ္မဘေဒ (ပု) [အရိယ-
ဘာဝကရ + မဂ္ဂ + ဗလ + ဓမ္မ + ဘေဒ]
အရိယာအဖြစ်ကိုပြုတတ်သော မဂ်ဖိုလ်တခု၊
တို့၏ -အထူး-အပြား။ အရိယဘာဝကရ-
မဂ္ဂဗလဓမ္မဘေဒဒန ဣမံ ဂဏနပရိစ္ဆေဒံ
နာတိဝတ္တန္တိ။ သီ၊ ၁။ ၁၁။ ၂။

အရိယဘာဝဂေါဓရ (တိ) [အရိယဘာဝ +
ဂေါဓရ] အရိယာအဖြစ်-မဂ်ဖိုလ်-ဟူသော
ကျက်စားရာအာရုံရှိသော၊ မဂ်ဖိုလ်ကို အာရုံ
ပြုသော။ တေသံ စက္ခုနံ ဝဏ္ဏမတ္တဂ္ဂဟဏ-
တော၊ န အရိယဘာဝဂေါဓရတော။ မ၊ ၁။
၁။ ၂။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၂။ အဘိ၊ ၁။ ၁။ ၃။
ပဋိ၊ ၁။ ၂။ ၂။

အရိယဘာဝတ္ထ (ပု) [အရိယဘာဝ + အတ္ထ]
အရိယာအဖြစ်ဟူသော အကျိုး။ အရိယာ
နာမ ဇာတိပဗ္ဗဇာ အရိယဘာဝတ္ထာယ
ဇာတိတိ ကတာ။ မ၊ ၁။ ၁။ ၂။

အရိယဘာဝပုစ္ဆာ (ထိ) [အရိယဘာဝ + ပုစ္ဆာ]
အရိယာအဖြစ်ကို မေးခြင်း။ သေသညဏာနံ
အနုလောမတော စ ပဋိလောမတော စ
အရိယဘာဝပုစ္ဆာ ဟောန္တိ။ အဘိ၊ ၁။ ၁။
၁။ ၁။

အရိယဘာဝပုဋိလာဘ (ပု) [အရိယဘာဝ +
ပုဋိလာဘ] အရိယာ၏ အဖြစ်ကိုရခြင်း။
အရိယ- (က) အနက် ကြည့်။

အရိယဘာဝသာဓကတ္ထ (န) [အရိယဘာဝ +
သာဓက + တ္ထ] အရိယာ-အဖြစ်ကို ပြီးစေတတ်
သည်၏အဖြစ်။ အရိယဘာဝသာဓကတ္တာ ဝါ
အရိယာနိ ဥတ္တရပဒလောပေန။ သီ၊ ၁။ ၁။
၁။ ၂။

အရိယဘာဝသိဒ္ဓိ (ထိ) [အရိယဘာဝ + သိဒ္ဓိ]
အရိယာအဖြစ်၏ ပြီးစီးခြင်း။ အရိယောပ-
ပဒတံ န ကရေတိ ဝိနာယိ တေနဿ အရိယ-
ဘာဝသိဒ္ဓိတော။ အနု၊ ၂။ ၁။ ၂။ သင်္ခါရေ
သန္ဓာယ ပဋိဇာနန္တဿ ပန ကလံ အရိယ-
ဘာဝသိဒ္ဓိ ဌာနာဌာနဉာဏာဝိနန္တိ ဝိစာရေ-
တဗ္ဗံ။ အနု၊ ၁။ ၁။ ၁။ အရိယသစ္စ-လည်း
ကြည့်။

အရိယဘာဝါဝဟ (တိ) [အရိယဘာဝ + အာ-
ဝဟ] အရိယာ၏ အဖြစ်ကို - ရွက်ဆောင် -
ဆောင်ယူ - တတ်သော။ အရိယဓမ္မမယမ္ပိ
ဓနံ န ဟောတိ န အရိယဘာဝါဝဟတော။
ထေရ်၊ ၁။ ၂။ ၁။ (- သီ၊ ၁။ ၁။ ၁။ ၂။ ၁။
၁။ ၂။ ၁။)

အရိယဘိက္ခု (ပု) [အရိယ + ဘိက္ခု] အရိယာ
ဖြစ်သောရဟန်း။ သေခါ ဖလသမဂီနော
ဟေဋ္ဌိမေဟိ တိဟိ ဖလေဟိ သမန္နာဂတာ စ
တေ အဋ္ဌ အရိယဘိက္ခု။ အပ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၁။

အရိယဘူတ (တိ) [အရိယ + ဘူတ] အရိယာ
ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ တေန တိပိဋကဓရာ အရိယ-
ဘူတာ ပဏ္ဍိတာ ဝါစကတ္တဘာဝေန ဂဟိ-
တာ။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၁။ ၁။

အရိယဘူမန္တရ (န) [အရိယဘူမိ + အန္တရ] အရိ
ယာတို့၏ ဘုံအထူး။ ကိလေသေ အာပိနဝံ
သဉ္စာနိတော အရိယဘူမန္တရံ ပဝိဋ္ဌော ပရမ-
ပတ္တိပုတ္တော။ မဟာနိ၊ ၁။ ၁။ ၁။

အရိယဘူမိ (ထိ) [အရိယ+ဘူမိ] အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဖြစ်ရာဘုံ။ (က) အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ လားရောက်ရာဖြစ်သော သုဒ္ဓါဝါသဗြဟ္မာဘုံ။ (ခ) သမ္မတ္တနိယာမမည်သော အရိယမဂ်တရား။ (က) ဒိဗ္ဗံ အရိယဘူမိံ ဥပေဟိသိ။ ဓမ္မေဒုဂ္ဂ။ ဒိဗ္ဗံ အရိယဘူမိန္ဒြိယံ ပဉ္စဝိမံ သုဒ္ဓါဝါသဘူမိံ ပါပုဏိဿတိတိ အတ္ထော။ ဓမ္မေဒုဂ္ဂ။ ၂။ ၂၁၅။ (ခ) တတ္ထေဝ အရိယဘူမိံ ဩက္ကမတိ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၆၉။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၆၂။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၃၆။ သမ္မတ္တနိယာမသင်္ခါတံ အရိယဘူမိဉ္စ ဩက္ကန္တော ဟောတိ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၁၄။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၁၂။ (-ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၅၇။ ဒီ၊ ဌ၊ ၃။ ၄၉။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၃။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၉၈။ သံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၂၃။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၆၇။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၁၅။ အဘိ၊ ဌ၊ ၃။ ၉၃။ ခုဒ္ဒက၊ ဌ၊ ၅၉။ ဓမ္မေဒုဂ္ဂ။ ၂။ ၁၁၆။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၂။ ၇၃။ ထေရီ၊ ဌ၊ ၃။ အပ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၆၁။ စူဠနိ၊ ဌ၊ ၇။ နေတ္ထိ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၇။ ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၁၈၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၁၂။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၅၅။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၂။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၅။ နေတ္ထိ၊ ဌ၊ ၈၉။)

အရိယဘူမိပဋိလာဘ (ပု) [အရိယဘူမိ+ပဋိလာဘ] အရိယဘုံ-အရိယမဂ်တရား-ကို ရခြင်း။ တတ္ထ အဇ္ဈတ္တဓမ္မံ (အဇ္ဈတ္တဓမ္မေ ဝိသုဒ္ဓိံ) ပရိညာယ အရိယဘူမိပဋိလာဘော ဟောတိ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၁၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂၃။

အရိယဘူမိပုတ္တိ (ထိ) [အရိယဘူမိ+ပုတ္တိ] အရိယဘုံ-အရိယမဂ်-သို့ရောက်ခြင်း။ ဝေဝိစိကိစ္ဆာဝိ... အရိယဘူမိပုတ္တိယာ အန္တရာယံ ကရေတိ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၉၂။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၂၀။

အရိယဘူမိသမောက္ကမန (န) [အရိယဘူမိ+သံ+ဩက္ကမန] အရိယာတို့၏ဘုံ-အရိယမဂ်-သို့ ကောင်းစွာသက်ရောက်ခြင်း။ ကထံ ပနာယံ တေသံ အရိယဘူမိသမောက္ကမန ဇနာတိတိ။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၁၉။

အရိယမဂ္ဂ (ပု) [အရိယ+မဂ္ဂ] (၁) အရိယမဂ်၊ ဘုရားအစရှိသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်-တို့သည် သွားအပ်သော-တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော-လမ်းခရီး-ကျင့်စဉ်တရား။ (ပြုလတ္တံ့သော သာဓကများကိုထောက်၍ ကုမ္မဂ္ဂဟုခေါ်သော မှားယွင်းသော သာသနာပ အယူဝါဒ၏ ဆန့်ကျင် ဖက်ဖြစ်သော မှန်ကန်သော အယူဝါဒနှင့် ဒါနစသောတရားများကို၎င်း၊ သောတာပတ္တိမဂ်-စသော လောကုတ္တရာ မဂ်နှင့် လောကီကုသိုလ်ကြိယာနှင့်ယှဉ်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိစသော လောကီမဂ် တရားများကို၎င်း ပါဏာတိ-ပါတာ ဝေရမဏိ-စသော သုစရိတ်တရား ဆယ်ပါးကို၎င်း အရာဌာနအား လျော်စွာ အရိယမဂ်ဟု ခေါ်၏။) (၂) အရိယမဂ်၊ နတ်ပြည်ခရီး။ (ဥဌာနပါရိစရိယာ-တို့ဖြင့် မိဘတို့ကို ချမ်းသာအောင်ဆောင်ရွက်မှု ကုသိုလ်တရား။) (၃) ကုမ္မဂ္ဂပဋိပန္နံ မ၊ အရိယမဂ္ဂံ သမာနယိ။ ထေရီ၊ ၄၀၆။ အရိယမဂ္ဂံ သမာနယိတိ...ဗုဒ္ဓါဒိဟိ အရိယေဟိ ဂတမဂ္ဂံ သမာနယိ သမုဒေဝ ဥပနေသိ။ ထေရီ၊ ၄။ ၂၁၂။ အရိယမဂ္ဂံ သမာဂ္ဂဟ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၄၉။ အရိယာနံ ဒါနာဘိရတာနံ ဗုဒ္ဓါဒိနံ မဂ္ဂံ အဘိဂ္ဂဟ။ ဇာ၊ ၄။ ၅၁၃။ အရိယမဂ္ဂဉ္စ ဝေါဘိက္ခဝေ ဓမ္မံ ဒေသေဿာမိ အနရိယမဂ္ဂဉ္စ။ အံ၊ ၃။ ၄၅၅၊ ၄၇၅။ တေန နပ္ပကာသတိ၊ အရိယမဂ္ဂေါ ဣဓ ပါဏိနံ။ သံ၊ ၁။ ၇။ အရိယမဂ္ဂေါတိ လောကုတ္တရမဂ္ဂေါ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၄။ ဝိရိယေန နံ ပဏာမေတွာ အရိယမဂ္ဂေါ ဝိသုဇ္ဈတိ။ သံ၊ ၁။ ၇။ အရိယမဂ္ဂေါတိ လောကီယလောကုတ္တရမဂ္ဂေါ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၄။ အရိယမဂ္ဂါနန္တိ သောတာပတ္တိမဂ္ဂါဒိစတုနံ အရိယမဂ္ဂါနံ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၇၁။

အရိယမဂ္ဂေါ-အဘိ၊ က။ ၃၉၈။ မဟာနိ။ ၂၀၈။ စူဠနိ၊ ၅၈။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၄၀။ ဝိ၊ ဌ၊ ၄။ ၂၀၈။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၀၅။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၃၅။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၁၂။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၉။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၁။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၇၁။ သာရတ္ထ၊ ၃။

၉၀၊ ၁၇၀။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၁၊ ၁၀၃။ မ၊ ဇီ၊ ၁၊ ၃၆။ သံ၊
 ဇီ၊ ၁၊ ၃၀၃။ သံ၊ ဇီ၊ ၂၊ ၁၀၃၊ ၄၀၉။ အနု၊ ဇီ၊ ၂၊
 ၁၉၂၊ ၂၀၄။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၁၆၉။ ကင်္ခါ၊ ဇီ၊ ၁၂၀။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၁၊ ၁၂။ အရိယမဂ္ဂါ—အဘိ၊ ဓ၊ ၂၇၂။
 ပဋိသံ၊ ၃၄၉။ မ၊ ဇ္ဇ၊ ၁၊ ၁၆၆။ ပဋိသံ၊ ၄၂၊
 ၂၂၅။ မ၊ ဇီ၊ ၁၊ ၃၇။ အရိယမဂ္ဂံ—မ၊ ၃၊ ၁၁၇။
 အဘိ၊ ဓ၊ ၂၁၂။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၁၁၀၊ ၃၃၉။ အဘိ၊
 ပု၊ ၁၁၀၊ ၁၂၀၊ ၁၃၃။ အဘိ၊ က၊ ၁၇၃။ မဟာ-
 နိ၊ ၁၅၉။ ဇာ၊ ၁၊ ၃၃၇။ မိလိန္ဒ၊ ၁၇၁။ ဝိ၊ ဇ္ဇ၊
 ၄၊ ၁၉၂။ ဒီ၊ ဇ္ဇ၊ ၁၊ ၂၀၁။ မ၊ ဇ္ဇ၊ ၂၊ ၂၆။ သံ၊ ဇ္ဇ၊ ၁၊
 ၇၆၊ ၁၅၇။ အံ၊ ဇ္ဇ၊ ၁၊ ၁၄၀။ အဘိ၊ ဇ္ဇ၊ ၁၊ ၃၉၂။
 အဘိ၊ ဇ္ဇ၊ ၃၊ ၉၃၊ ၂၅၇။ သုတ္တနိ၊ ဇ္ဇ၊ ၂၊ ၂၇၆။
 မဟာနိ၊ ဇ္ဇ၊ ၂၇၂။ ဇာ၊ ဇ္ဇ၊ ၄၊ ၄၅၆။ ဝဇီရ၊
 ၃၉၇။ ဝိမတိ၊ ၂၊ ၈၇။ သံ၊ ဇီ၊ ၂၊ ၃၃၂။ အံ၊ ဇီ၊
 ၃၊ ၂၀၁။ မူလဇီ၊ ၃၊ ၃၇။ အနု၊ ဇီ၊ ၃၊ ၄၀။
 အရိယမဂ္ဂေ—ပဋိသံ၊ ၈၃။ ဝိ၊ ဇ္ဇ၊ ၂၊ ၃၂။
 မဟာနိ၊ ဇ္ဇ၊ ၂၀၀။ အရိယမဂ္ဂေန—အဘိ၊ က၊
 ၄၀၉။ ဝိ၊ ဇ္ဇ၊ ၁၊ ၈၄။ ဝိ၊ ဇ္ဇ၊ ၃၊ ၂၃၇။ ဒီ၊ ဇ္ဇ၊ ၂၊
 ၁၆၃။ အဘိ၊ ဇ္ဇ၊ ၂၊ ၂၀၆။ အဘိ၊ ဇ္ဇ၊ ၃၊ ၂၆၂။
 ဝိမာန၊ ဇ္ဇ၊ ၁၇၇။ ထေရ၊ ဇ္ဇ၊ ၂၊ ၄၆၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဇ္ဇ၊
 ၁၀၆။ စူဠနိ၊ ဇ္ဇ၊ ၁၃၇။ ဇာ၊ ဇ္ဇ၊ ၄၊ ၇၉။ သာရတ္ထ၊
 ၂၊ ၁၆။ ဝိမတိ၊ ၁၊ ၂၀။ မူလဇီ၊ ၁၊ ၁၀၀။
 အနု၊ ဇီ၊ ၁၊ ၁၀၇။ အရိယမဂ္ဂေဟိ—မဟာနိ၊
 ၇၄၊ ၁၃၇။ မဟာနိ၊ ဇ္ဇ၊ ၂၀၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၊ ၁၄။
 အရိယမဂ္ဂဿ—မ၊ ဇ္ဇ၊ ၄၊ ၉၃။ ဥဒါန၊ ဇ္ဇ၊ ၃၃။
 ဇာ၊ ဇ္ဇ၊ ၇၊ ၁၅၇။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၁၊ ၂၃၇။ သံ၊ ဇီ၊ ၂၊ ၃၉၇။
 အနု၊ ဇီ၊ ၁၊ ၆၄။ အရိယမဂ္ဂါယ—မ၊ ဇ္ဇ၊ ၃၊ ၂၂။
 အရိယမဂ္ဂါနံ—မဟာနိ၊ ၁၆။ မ၊ ဇ္ဇ၊ ၁၊ ၂၄။
 ဥဒါန၊ ဇ္ဇ၊ ၃၀။ ဣတိဝုတ်၊ ဇ္ဇ၊ ၃၆။ အရိယမဂ္ဂေ
 —ဒီ၊ ဇ္ဇ၊ ၃၊ ၁၆၇။ သံ၊ ဇ္ဇ၊ ၁၊ ၃၇။ အဘိ၊ ဇ္ဇ၊ ၁၊
 ၃၀။ အဘိ၊ ဇ္ဇ၊ ၃၊ ၁၆၇။ ဓမ္မ၊ ဇ္ဇ၊ ၂၊ ၂၇။ သံ၊
 ဇီ၊ ၂၊ ၃၉၄။ သီ၊ ဇီ၊ သင်္ခ၊ ၁၊ ၁၁၀။ အရိယမဂ္ဂေ-
 သု—အဘိ၊ ဓ၊ ၂၅၇။ ပဋိသံ၊ ၂၅၁။ ပဋိသံ၊
 ၄၂၊ ၁၃၉။ (၂) အရိယမဂ္ဂါဝရကြည့်။

အရိယမဂ္ဂကထာ (ထိ) [အရိယမဂ္ဂ+ကထာ]
 အရိယမဂ် - နှင့်စပ်သော - ကိုပြဆိုသော -

စကား။ တသ္မာ အရိယမဂ္ဂကထာယံ သမ္မာ-
 ဒိဋ္ဌိ အာဒိတော ဂယတိ။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၂၊ ၂၁၆။

အရိယမဂ္ဂကိစ္စတ္တ (န) [အရိယမဂ္ဂ+ကိစ္စ+တ္တ]
 အရိယမဂ်ကိစ္စ၏ အဖြစ်။ ဩသတရဏဿ
 အရိယမဂ္ဂကိစ္စတ္တာ။ နေတ္ထိ၊ ဇ္ဇ၊ ၂၃၂။ ကိဉ္ဇာပိ
 ဥဒတာရိတိတရဏကိရိယာ အတိတဘာဝေန
 ဝုတ္တာ၊ တရဏမေဝ ပန ဂဟေတော အာဟ
 “ဩသတရဏဿ အရိယမဂ္ဂကိစ္စတ္တာ” တိ။
 နေတ္ထိ၊ ဇီ၊ ၁၃၂။

အရိယမဂ္ဂကုလ္လ (ပ) [အရိယမဂ္ဂ+ကုလ္လ] အရိ-
 ယမဂ်တည်းဟူသောဖောင်း နှင့် ဟိ ဒုဿိလော-
 အဿဇ္ဈေသာသနေ အပ္ပတိဋ္ဌိတော ပဋိပတ္တိ
 အဿဒ္ဓဟန္တော အရိယမဂ္ဂကုလ္လံ ဗန္ဓိတုံ
 သက္ကောတိ။ သံ၊ ဇ္ဇ၊ ၃၊ ၆၅။

အရိယမဂ္ဂကုသလတေဇ (ပု၊ န) [အရိယမဂ္ဂ+
 ကုသလ+တေဇ] အရိယမဂ်ကုသိုလ် တည်း
 ဟူသော - အရှိန်အစော် - တန်ခိုး။ ပုည-
 တေဇောတိ ဝိပဿနာဟိ လဒ္ဓပတိဋ္ဌော
 အရိယမဂ္ဂကုသလတေဇော။ ပဋိသံ၊ ဇ္ဇ၊ ၁၊ ၂၉၃။

အရိယမဂ္ဂကုသလဓမ္မရတန (န) [အရိယမဂ္ဂ-
 ကုသလ+ဓမ္မ + ရတန] အရိယမဂ်ကုသိုလ်
 တရားတည်းဟူသော ရတနာ။ အရိယမဂ္ဂ-
 ကုသလဓမ္မရတနံ မေ နဿိဿတိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဇ္ဇ၊
 ၄၉။ ဇာ၊ ဇ္ဇ၊ ၁၊ ၆။

အရိယမဂ္ဂက္ခဏ (ပ) [အရိယမဂ္ဂ+ခဏ] အရိယ
 မဂ်၏ - ခဏ - အခိုက်အတန့်။ ယသ္မာ ပန
 အရိယမဂ္ဂက္ခဏေ အနိစ္စာဒိမနသိကာရဿ
 ကိစ္စံ နိပ္ပတ္တိံ ဂစ္ဆတိ။ အဘိ၊ ဇ္ဇ၊ ၃၊ ၂၁၃။
 (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၁၃၉၊ ၂၉၇။ ထေရ၊ ဇ္ဇ၊ ၁၊ ၁၅၄။
 သာရတ္ထ၊ ၂၊ ၂၆၆။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၂၊ ၂၀၈။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၃၊
 ၁၇၆။ မ၊ ဇီ၊ ၁၊ ၂၀၄။ သံ၊ ဇီ၊ ၂၊ ၄၅၃။ အနု၊
 ၁၊ ၁၁၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၁၊ ၁၅။)

အရိယမဂ္ဂက္ခဏပုတ္တိ (ထိ) [အရိယမဂ္ဂက္ခဏ+
 ဥပ္ပတ္တိ] အရိယမဂ်ခဏ၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း။ တဉ္စ

ခေါ် အရိယမဂ္ဂက္ခယဉာဏ်တို့သာ ကိလေသာနံ သမုဇ္ဈေဒတော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀။

အရိယမဂ္ဂဂတိ (ထိ) [အရိယမဂ္ဂ+ဂတိ] အရိယမဂ်၏-ဖြစ်ခြင်း ဖြစ်ပုံ - ဖြစ်ဟန်။ ကာမသုခံ အတ္တကိလမထန္တိ ဣမေ အနုပဂစ္ဆန္တော ဂတောတိ ဧတေန အရိယမဂ္ဂဂတိံ ဒဿေတိ။ သာရတ္ထ၊၁။၂၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၃၅။

အရိယမဂ္ဂဟဏသမတ္တတာ (ထိ) [အရိယမဂ္ဂ+ဟဏ+သမတ္တ+တာ] အရိယမဂ်ကိုယူခြင်း ငှါ စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်၊ အရိယမဂ်ကို-ရယူနိုင်-သိမ်းပိုက်နိုင်-စွမ်းရှိသည်၏အဖြစ်။ ဘာဝနာနုဘာဝေါ အရိယမဂ္ဂဟဏသမတ္တတာ။ အနု၊ဋီ၊၂။၁၅၁။

အရိယမဂ္ဂ (န) [အရိယမဂ္ဂ+အဂ်] အရိယမဂ်၏-အစိတ်အပိုင်း-အင်္ဂါ။ ယေန အရိယမဂ္ဂဂေန ပရိယောဒါပေတိ။ နေတ္ထိ၊ဝိ။၁၆၅။

အရိယမဂ္ဂစိတ္တ (န) [အရိယမဂ္ဂ+စိတ္တ] အရိယမဂ်နှင့် ယှဉ်သောစိတ်၊ အရိယမဂ်စိတ်။ ဝိတက္က။-ပဿမေန အရိယမဂ္ဂစိတ္တေန။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၆၀။ (-ဒီ၊ဋီ၊၂။၅၅။ မူလဋီ၊၁။၁၃၂။)

အရိယမဂ္ဂစေတနာ (ထိ) [အရိယမဂ္ဂ+စေတနာ] အရိယမဂ်နှင့် ယှဉ်သော စေတနာ။ အရိယမဂ္ဂစေတနာယေဝ စေတ္တ ကမ္မပစ္စယတံ လဘတိ၊ န သေသဓမ္မာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၀။ (-မ၊ဋီ၊၁။၁၅၇။ အနု၊ဋီ၊၁။၄၁။)

အရိယမဂ္ဂဇနနသမတ္တတ္တ (န) [အရိယမဂ္ဂ+ဇနန+သမတ္တ+တ္တ] အရိယမဂ်ကိုဖြစ်စေခြင်း ငှါ စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်။ တဿ အရိယမဂ္ဂဇနနသမတ္တတ္တာ ယဒါ တဒုဘယသမာယောဂေါ ဟောတိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၇။

အရိယမဂ္ဂဇလ (န) [အရိယမဂ္ဂ+ဇလ] အရိယမဂ်ဟူသော ဇေဝင်။ အရိယမဂ္ဂဇလေန

ဝိက္ခာလိတသဗ္ဗပါပေါ အမှီ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၇။ (-ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၅၁။ မ၊ဋီ၊၂။၂၃၉။)

အရိယမဂ္ဂဇဝ (ပ) [အရိယမဂ္ဂ+ဇဝ] အရိယမဂ်၏-အချိန်-အဟုန်။ ဧတေသံ ပန အရိယမဂ္ဂဇဝေါ ဣဒ္ဓိဇဝေါ စ အညေဟိအသာဓာရဏော။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၇။

အရိယမဂ္ဂဇာတိ (ထိ) [အရိယမဂ္ဂ+ဇာတိ] အရိယမဂ် တည်းဟူသော ဇာတိ။ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဝိပဿနာသင်္ခါတတော ဝိမောက္ခမုခတော ဝါ အရိယမဂ္ဂဇာတိယာ ဇာတာတိပိ မုခတော ဇာတာ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၀၅။

အရိယမဂ္ဂဉာဏ (န) [အရိယမဂ္ဂ+ဉာဏ] အရိယမဂ်၌ - ဖြစ်သော - ပါဝင်သော - ဉာဏ်၊ အရိယမဂ်ဉာဏ်။ တထာနိ နာမ စတ္တာရိ အရိယမဂ္ဂဉာဏာနိ။ ဥဒါ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၃၇။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၁။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၂။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၉။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၀။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅။ ဝိမတိ၊၁။၄၉။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၆၉။ သံ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၄၁၈။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၆၇။ အနု၊ဋီ၊၂။၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၉၂။ နေတ္ထိ၊ဝိ။၂၆၁။)

အရိယမဂ္ဂဉာဏဂ္ဂိ (ပ) [အရိယမဂ္ဂဉာဏ+အဂ္ဂိ] အရိယမဂ်ညက်တည်းဟူသောမီး။ ဧဝံ အရိယမဂ္ဂဉာဏဂ္ဂိနာပိ မဟန္တာနိ စ ခုဒ္ဒကာနိ စ သံယောဇနာနိ ဥပဟန္တေန ဂစ္ဆန္တိ ဘဝိဿတိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၇။ (-ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၁။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၀။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၃။)

အရိယမဂ္ဂဉာဏစက္ခု (န) [အရိယမဂ္ဂဉာဏ+စက္ခု] အရိယမဂ်ညက်တည်းဟူသော မျက်စိ။ ဣဒါနိ ပန ယေန သော သက္ကာ ဒဋ္ဌ၊ တေန အရိယမဂ္ဂဉာဏစက္ခုနာ ဂဟကာရက ဒီဋ္ဌော အသိ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၃။

အရိယမဂ္ဂဉာဏမုခ (န) [အရိယမဂ္ဂဉာဏ+မုခ] အရိယမဂ်ညက်တည်းဟူသောခံတွင်း။ အထ

ဝါ ဘာဂေ ဝမိတိ သဗ္ဗေပိ ကုသလာကုသ-
လေ...ဓမ္မေ အရိယမဂ္ဂဉာဏမုခေန ဝမိ ဥဂ္ဂိရိ။
ဣတိဝုတ်၊၄။၁၀။ သာရတ္ထ၊၁။၃၁၉။ မ၊ဋီ၊၁။
၄၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၆၃။

အရိယမဂ္ဂဉာဏမ္ပ (န) [အရိယမဂ္ဂဉာဏ+အမ္ပ]
အရိယမဂ္ဂဉာဏ်တည်းဟူသော ရေစင်။ တတ္ထ
အရိယမဂ္ဂဉာဏမ္ပ နာ နိဇ္ဈေါတမလတ္တာ ဝိသုဒ္ဓိ-
ဝိဇ္ဇေဟိ။ ဝဇီရ၊၁၇။

အရိယမဂ္ဂတ္ထ (န) [အရိယမဂ္ဂ+တ္ထ] အရိယမဂ္ဂ၏
အဖြစ်။ အပရိဟာနသဘာဝေါ ဘာဝနာ-
မဂ္ဂေါ အရိယမဂ္ဂတ္တာ ဒဿနာဒဿနမဂ္ဂေါ
ဝိယ။ အနုဋီ၊၃။၈၇။

အရိယမဂ္ဂတ္ထယ (န) [အရိယမဂ္ဂ+တယ] အရိ-
မဂ္ဂ သုံးခု အပေါင်း။ အရိယမဂ္ဂတ္ထယပညာ-
ကြည့်။

အရိယမဂ္ဂတ္ထယပညာ (ထိ) [အရိယမဂ္ဂတ္ထယ+
ပညာ] (အောက်ဖြစ်သော) အရိယမဂ္ဂ
သုံးခု အပေါင်း၌ဖြစ်သော ပညာ။ “ဝိရဇ်
ဝိတမလံ ဓမ္မစက္ခု ဥဒပါဒိ”တိ ဟိ ဧတ္ထ
အရိယမဂ္ဂတ္ထယပညာ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၆၅။ အရိယ-
မဂ္ဂတ္ထယပညာတိ ဟေဋ္ဌိခမ အရိယမဂ္ဂတ္ထယေ
ပညာ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၄၂။ (- သိ၊ဋီ၊သစ်။၂။
၈၁။)

အရိယမဂ္ဂတ္ထ (ပ) [အရိယမဂ္ဂ+အတ္ထ] အရိယ-
မဂ္ဂတည်းဟူသော အကျိုး။ သမ္မောဓာယာ-
တိ အရိယမဂ္ဂတ္ထယ။ ဣတိဝုတ်၊၄။၁၀၀။
(-မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၂၇၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၄။)

အရိယမဂ္ဂဒမထ (ပ) [အရိယမဂ္ဂ+ဒမထ]
အရိယမဂ္ဂတည်းဟူသော ယဉ်ကျေး သိမ်မွေ
ကြောင်းတရား။ ဥတ္တရိဒမထာယာတိ အရိ-
ယမဂ္ဂဒမထာယ။ နေတ္ထိ၊ဋီ၊၈၃။

အရိယမဂ္ဂဒဿန (န) [အရိယမဂ္ဂ+ဒဿန]
အရိယမဂ္ဂတည်းဟူသော ဉာဏ်အမြင်။ နိဗ္ဗာ-

နသင်္ခါတဿ အမတမဟာပါရဿ တိတ္ထဘူတံ
အရိယမဂ္ဂဒဿနံ ... အဒ္ဓကွိ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။
၂၇၇-၈။

အရိယမဂ္ဂဒါဌာ (ထိ) [အရိယမဂ္ဂ + ဒါဌာ]
အရိယမဂ္ဂ တည်းဟူသော အစွယ်။ ဝေဓေ-
တေပိ စတုန္တံ အရိယမဂ္ဂဒါဌာနံ ဗလေန
အဘိဘဝိတော။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၇။

အရိယမဂ္ဂဒွါရ (န) [အရိယမဂ္ဂ+ဒွါရ] အရိယ-
မဂ္ဂတည်းဟူသော တံခါး။ အရိယမဂ္ဂဒွါရံ
ဝိဝရိတော အမတမဟာနိဗ္ဗာနံ ပဝိသတိ။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂၇။

အရိယမဂ္ဂဓမ္မ (ပ) [အရိယမဂ္ဂ+ဓမ္မ] အရိယ-
မဂ္ဂတည်းဟူသော တရား။ အရိယမဂ္ဂတရား။
ဉာယံ ဓမ္မန္တံ အရိယမဂ္ဂဓမ္မံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၈။
(-ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၃၂။ ဣတိဝုတ်၊၄။၃၀၅။ ထေရီ၊
ဋ္ဌ၊၁၃။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၃၉။ မ၊ဋီ၊၃။၂၇၁။ သံ၊ဋီ၊
၁။၂၆၂။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၇၅။ အနုဋီ၊၁။၄၆။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၁၁၅၁၈။)

အရိယမဂ္ဂနာဝါ (ထိ) [အရိယမဂ္ဂ + နာဝါ]
အရိယမဂ္ဂတည်းဟူသော - လှေ - သင်္ဘော။
သတ္တာရာ ဥပနိတံ သမထဝိပဿနပေတံ အရိ-
ကမဂ္ဂနာဝံ လဘိတော။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၆။
(-ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၇။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၁၄။ ဗုဒ္ဓဝံ၊
ဋ္ဌ၊၁၈၇။)

အရိယမဂ္ဂနာဋ္ဌ (န) [အရိယမဂ္ဂ+နာဋ္ဌ] အရိယ-
မဂ္ဂတည်းဟူသော ရိုးတံ။ အရိယမဂ္ဂနာဋ္ဌေန
အရိယဗလဥပရိပါကာဟဏတ္ထံ ဝဇ္ဇတိ။ သံ၊
ဋ္ဌ၊၁။၂၃၀။ အရိယမဂ္ဂနာဋ္ဌေနာတိ အရိယ-
မဂ္ဂသောတေန။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၆၉။

အရိယမဂ္ဂနိပ္ပါဒန (န) [အရိယမဂ္ဂ+နိပ္ပါဒန]
အရိယမဂ္ဂကို ပြီးစေခြင်း။ သေယျထာပိတံ-
အာဒိနာ... အရိယမဂ္ဂနိပ္ပါဒနဉ္စ ဒသေတိ။
မ၊ဋီ၊၃။၃၉။

အရိယမဂ္ဂနိဗ္ဗာနတဏှာဝဇ္ဇ (တိ) [အရိယမဂ္ဂ + နိဗ္ဗာန + တဏှာ + ဝဇ္ဇ] အရိယမဂ္ဂ၊ နိဗ္ဗာနံ၊ တဏှာသည် ကြဉ်အပ်သော။ အရိယမဂ္ဂ- နိဗ္ဗာနတဏှာဝဇ္ဇော လူမ ဓမ္မာယတနေကဒေ- သောတိ စ။ သံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၂၃၉။

အရိယမဂ္ဂပက္ခ (ပ) [အရိယမဂ္ဂ + ပက္ခ] အရိယ- မဂ္ဂ၏ - အဖို့ - ပက္ခ။ တတ္ထ အရိယမဂ္ဂပက္ခေ သတိပဋ္ဌာနာဒိနံ ဝသေန နိဿရဏံ ဝိဘ- ဇိတွာ နိဗ္ဗိသိတဗ္ဗံ။ နေတ္ထိ၊ ငွ။ ၂။

အရိယမဂ္ဂပညာ (ထိ) [အရိယမဂ္ဂ + ပညာ] အရိယမဂ္ဂ - ခွံ ဖြစ် - ခွံ ပါဝင် - သော ပညာ၊ အရိယမဂ္ဂပညာ။ ဝေဉ္စ စတ္တာရိ သစ္စာနိ ယထာဘူတံ အရိယမဂ္ဂပညာယ ဇာနတော။ ဥဒါန၊ ငွ။ ၃၅၆။ (- သုတ္တနိ၊ ငွ။ ၂။ ၉၇။ ထေရ၊ ငွ။ ၂။ ၄၆၇။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၁။ ၅၂။ သီ၊ ဇီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၉၉။ မ၊ ဇီ၊ ၃။ ၇။ သံ၊ ဇီ၊ ၁။ ၁၂။ အံ၊ ဇီ၊ ၃။ ၃၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂။)

အရိယမဂ္ဂပဋိပတ္တိ (ထိ) [အရိယမဂ္ဂ + ပဋိပတ္တိ] အရိယမဂ္ဂဟူသော အကျင့်။ အရိယမဂ္ဂသံ- ဝါသ- ကြည့်။

အရိယမဂ္ဂပဋိပဒါ (ထိ) [အရိယမဂ္ဂ + ပဋိပဒါ] အရိယမဂ္ဂတည်းဟူသော အကျင့်၊ ကျင့်စဉ်။ သာ အရိယမဂ္ဂပဋိပဒါ ပဋိပက္ခဓမ္မေ အနိဝတ္တိ- ဓမ္မေ ကတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၇။

အရိယမဂ္ဂ(ပု)ပဋိပါဠိ(ထိ) [အရိယမဂ္ဂ + ပဋိပါဠိ] အရိယမဂ္ဂ၏ အစဉ်။ သဟ ဝိပဿနာယ အရိယမဂ္ဂပဋိပါဠိ။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၂။ ၃၂၉-၃၀။ သံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၄၃၆။ သဟ ဝိပဿနာယ အရိယမဂ္ဂပဋိ- ပါဠိ။ အံ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၅၇။

အရိယမဂ္ဂပဋိဗောဓ(ပု) [အရိယမဂ္ဂ + ပဋိဗောဓ] အရိယမဂ္ဂတည်းဟူသော နိုးကြားခြင်း။ ယေ ကိလေသနိဒ္ဓါယ သုတ္တာ၊ တေ တုဗ္ဗေ အရိ- ယမဂ္ဂပဋိဗောဓေန ဗုဒ္ဓဉာဏံ လူတိဝုတ်၊ ငွ။ ၁၆၆။

အရိယမဂ္ဂပ(ပု)ဋိဝေဓ (ပု) [အရိယမဂ္ဂ + ပဋိ- ဝေဓ] အရိယမဂ္ဂကို - ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း - ထိုးထွင်း၍ သိတတ်သော ဉာဏ်။ သာ ပဌမဇ္ဈာနပညာ အရိယမဂ္ဂပဋိဝေဓဿ ပဒ- ဌာနတယ နိဗ္ဗေဘောဂိနိတိ ဝုတ္တာ။ အဘိ၊ ငွ။ ၂။ ၄၀၀-၁။ (- မဟာနိ၊ ငွ။ ၂။ ၅၉။ ပဋိသံ၊ ငွ။ ၂။ ၄။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၅။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၂။ ၆၄။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၃။ ၂၇။ အံ၊ ဇီ၊ ၃။ ၁၄၄။)

အရိယမဂ္ဂပ(ပု)ဋိဝေဓာဝဟ (တိ) [အရိယမဂ္ဂ + ပဋိဝေဓ + အာဝဟ] အရိယမဂ္ဂကို ထိုးထွင်း- ၍ သိခြင်းကို ရွက်ဆောင်နိုင်သော။ ဘကဝ- တော သာသနန္တိ အရိယမဂ္ဂပဋိဝေဓာဝဟံ သတ္တု ဩဝါဒံ။ အံ၊ ဇီ၊ ၃။ ၉၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၉၄။

အရိယမဂ္ဂပဋိသညတ္တ (တိ) [အရိယမဂ္ဂ + ပဋိ- သညတ္တ] အရိယမဂ္ဂနှင့် စပ်ယှဉ်သော။ ဝိရာဂပသံဟိတာတိ အရိယမဂ္ဂပဋိသညတ္တာ ဝိပဿနာ။ ပဋိသံ၊ ငွ။ ၁။ ၁၃၀။

အရိယမဂ္ဂပဒဋ္ဌာန (တိ) [အရိယမဂ္ဂ + ပဒဋ္ဌာန] အရိယမဂ္ဂ၏ နီးသော အကြောင်းဖြစ်သော။ အသုဘနိမိတ္တဿ ဥဂ္ဂဏနံ အရိယမဂ္ဂပဒဋ္ဌာ- နဿ ပဌမဇ္ဈာနဿ အဓိဂမုပါယော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၀၃။

အရိယမဂ္ဂပဒဋ္ဌာနဘူတ (တိ) [အရိယမဂ္ဂပဒ- ဋ္ဌာန + ဘူတ] အရိယမဂ္ဂ၏ နီးသော အကြောင်းဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ အရိယမဂ္ဂ- ပဒဋ္ဌာနဘူတာ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ။ နေတ္ထိ၊ ငွ။ ၂။ (- နေတ္ထိ ဝိ၊ ၁၆၉။)

အရိယမဂ္ဂပရိက္ခိတ္တ (တိ) [အရိယမဂ္ဂ + ပရိက္ခိတ္တ] အရိယမဂ္ဂဖြင့် - ပြုပြင်အပ် - ဆင်ယင်အပ် - သော။ အရိယမဂ္ဂပရိက္ခိတ္တေ ပန ဗုဒ္ဓဿာ- သနေယေဝ ဥပုဇ္ဇတိ။ အံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၃၉၂။

အရိယမဂ္ဂပရိက္ခိတ္တ (တိ) [အရိယမဂ္ဂ + ပရိက္ခိတ္တ] အရိယမဂ္ဂသည် ခြံရံအပ်သော။ အရိယမဂ္ဂ-

ပရိက္ခိတ္တေ ပန ဗုဒ္ဓသာသနယောဂ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၃။

အရိယမဂ္ဂပရိယာပန (တိ) [အရိယမဂ္ဂ+ပရိ-
ယာပန] အရိယမဂ်၌ အကျုံးဝင်သော။ ဝိရိ-
ယပါရမီဘာဝပွေတ္တာ အရိယမဂ္ဂပရိယာ-
ပနော စ သမ္မာဝါယာမသင်္ခါတော ဥဏှာ-
ဟော။ သာရတ္ထ၊၁။၃၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၅၆။

အရိယမဂ္ဂပရိယာပနုဝိသေသ (ပု) [အရိယမဂ္ဂ-
ပရိယာပန+ဝိသေသ] အရိယမဂ်၌အကျုံး-
ဝင်သော ထူးသောတရား။ တဒန္တောကဓ-
ဘေဒါနန္တိ အရိယမဂ္ဂပရိယာပနုဝိသေသနံ။
နေတ္ထိ၊ဋီ။၂၆။

အရိယမဂ္ဂပါတုဘာဝ (ပု) [အရိယမဂ္ဂ+ပါတု-
ဘာဝ] အရိယမဂ်၏ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခြင်း။
သမထဝိပဿနာနံ ယုဂနန္တဘာဝေ သတိ
အရိယမဂ္ဂပါတုဘာဝေါ ဟောတိ။ ပဋိသံ၊
ဋ္ဌ၊၁။၂၅၈။ (-သံ၊ဋီ။၂။၄၀၉။)

အရိယမဂ္ဂပုဗ္ဗင်္ဂမ (တိ) [အရိယမဂ္ဂ + ပုဗ္ဗင်္ဂမ]
အရိယမဂ်လျှင် ရှေ့သွားရှိသော။ အရိယ-
မဂ္ဂပုဗ္ဗင်္ဂမော အနတ္တရော နိယျာနိကော
ဓမ္မော ဒေသိတော။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁။၂-၃။

အရိယမဂ္ဂပေါက္ခရဏီ (ထိ) [အရိယမဂ္ဂ+ပေါက္ခ-
ရဏီ] အရိယမဂ်တည်းဟူသော ရေကန်။
ယောဂိနော အရိယမဂ္ဂပေါက္ခရဏီယံ ...
ဟိရေတ္တပ္ပသာသုကေ နိဝါသေတော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၇၇။

အရိယမဂ္ဂပုကာသန (န) [အရိယမဂ္ဂ+ပကာ-
သန] အရိယမဂ်ကို ထင်ရှားပြခြင်း။ ဣမေ
စ ယထာက္ကမ္ပံ သမ္မောဓိယာ၊ ဒေဝမနုဿေသု
အရိယမဂ္ဂပကာသနဿ ... ပုဗ္ဗနိမိတ္တာနိတိ
ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိမတိ၊၁။၂၅၄။

အရိယမဂ္ဂပ္ပတ္တိ (ထိ) [အရိယမဂ္ဂ+ပတ္တိ] အရိယ
မဂ်သို့ ရောက်ခြင်း။ အရိယမဂ္ဂပ္ပတ္တိတော

အပရဘာဂေယဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊
၁။၁၁၇။

အရိယမဂ္ဂပ္ပဓာန (တိ) [အရိယမဂ္ဂ + ပဓာန]
အရိယမဂ်လျှင် ပြဓာန်းခြင်းရှိသော။ အရိယ-
ဓမ္မော နာမ အရိယမဂ္ဂပ္ပဓာနော။ မ၊ဋီ၊၃။
၃၉၄။

အရိယမဂ္ဂပ္ပဝတ္တိ (ထိ) [အရိယမဂ္ဂ + ပဝတ္တိ]
အရိယမဂ်၏ ဖြစ်ခြင်း။ နိဗ္ဗာနံ အာရတ္တ
အရိယမဂ္ဂပ္ပဝတ္တိယာ ဟိ နိဗ္ဗာနံ ဝေဒနာ-
နိရောဓောတိ ဝုတ္တော။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၅၃။
(-အနု၊ဋီ၊၁။၂၀၄။)

အရိယမဂ္ဂဖလ (န) [အရိယ+မဂ္ဂ+ဖလ] အရိယ
မဂ် အရိယဖိုလ်၊ အရိယမဂ်ဖိုလ်။ တသ္မိံ
အရိယမဂ္ဂဖလေ နိဿယဘူတေ ပညာ။ အနု၊ဋီ၊
၂။၂၀၄။ (-နေတ္ထိ၊ဝိ၊၁၉၆။)

အရိယမဂ္ဂဖလဉာဏ (န) [အရိယမဂ္ဂဖလ+ဉာဏ]
အရိယမဂ်ဖိုလ်၌-ဖြစ်-ပါဝင်-သော ဉာဏ်
အရိယမဂ်ဉာဏ် - အရိယဖိုလ်ဉာဏ်။ အဋ္ဌဟိ
စ အရိယမဂ္ဂဖလဉာဏေဟိတိ ဝေံ သောဋ္ဌ-
ထဟိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၄၆၀။

အရိယမဂ္ဂဖလသမ္ပယုတ္တ (တိ) [အရိယမဂ္ဂဖလ
+ သမ္ပယုတ္တ] အရိယမဂ်ဖိုလ်နှင့် ယှဉ်သော။
အရိယမဂ္ဂဖလသမ္ပယုတ္တာပညာလောကုတ္တရာ
သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၀။ (-ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၃၃။)

အရိယမဂ္ဂဗောဇ္ဈင်္ဂဓ(ဒ္ဓ)မောလာ (ထိ) [အရိယ-
မဂ္ဂ + ဗောဇ္ဈင်္ဂ + ဓမ္မောလာ] အရိယမဂ်
ဗောဇ္ဈင်္ဂတည်းဟူသော တံခွန်ပန်း။ အရိယဓ္ဓ-
မောလာ မာလိတာ-ကြည့်

အရိယမဂ္ဂဗျာပါရ (ပု) [အရိယမဂ္ဂ+ဗျာပါရ]
အရိယမဂ်၏-ကြောင့်ကြဗျာပါရ-ကိစ္စ။ ပရိ-
ပုဏ္ဏော အရိယမဂ္ဂဗျာပါရော ဣမ ကထံ
တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၈။ (-

သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၀၉။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၇၁။ အံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၁၃၆။)

အရိယမဂ္ဂဘာဝ (ပု) [အရိယမဂ္ဂ + ဘာဝ] အရိယမဂ်၏အဖြစ်။ အရိယမဂ္ဂဝဇ္ဇိပုတ္တ-ကြည့်။

အရိယမဂ္ဂဘာဝနာ (ထိ) [အရိယမဂ္ဂ + ဘာဝနာ] အရိယမဂ်ကို - ဖြစ်စေခြင်း - ပွားများခြင်း။ အပရဘာဂေ အရိယမဂ္ဂဘာဝနာယ သုဒန္တေန ဒန္တော။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၀။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၀၅။ စူဠနိ၊ ၄။ ၁၀။ (-ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၄၇၈။ သံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၈၀။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၂၄၃။)

အရိယမဂ္ဂဘာဝနာနုယုတ္တ (တိ) [အရိယမဂ္ဂ + ဘာဝနာ + အနုယုတ္တ] အရိယမဂ်ကိုပွားများခြင်းကိုစွဲကို အားထုတ်သော။ အယံ အရိယမဂ္ဂဘာဝနာနုယုတ္တော ယောဂီ...သမ္မာဒိဋ္ဌိဘာဝေတိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၅။

အရိယမဂ္ဂဘာဝပုတ္တိ (ထိ) [အရိယမဂ္ဂ + ဘာဝ + ပုတ္တိ] အရိယမဂ်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း။ ဝုဠာနဂါမိနိဘာဝပုတ္တိယာ စေဝ အရိယမဂ္ဂဘာဝပုတ္တိယာ စ ဣစ္ဆိတံ။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၃၃။

အရိယမဂ္ဂဘူတ (တိ) [အရိယမဂ္ဂ + ဘူတ] အရိယမဂ် ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ သဟ ပုဗ္ဗဘာဂ-ပဋိပတ္တိဓမ္မေန ဝါ အရိယမဂ္ဂဘူတံ ဓမ္မံ ဘာဝေတွာ။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၁။ ၁၇၂။

အရိယမဂ္ဂဘေသဇ္ဇ (န) [အရိယမဂ္ဂ + ဘေသဇ္ဇ] အရိယမဂ်တည်းဟူသော ဆေး။ အရိယမဂ္ဂဘေသဇ္ဇေန အနဝသေသတော နိဟရိတုကာမောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဥပါန၊ ၄။ ၁၅၄။

အရိယမဂ္ဂမယ (တိ) [အရိယမဂ္ဂ + မယ] အရိယမဂ်ဖြင့် ပြီးသော။ ဝိပဿနာမယေန စ အရိယမဂ္ဂမယေန စ ပညာဝုဇ္ဇေန တံတံ မဂ္ဂဝဋ္ဌံ ကိလေသမာရုံ ပဋိဗာဟန္တော။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၁။

အရိယမဂ္ဂမုဒ (န) [အရိယမဂ္ဂ + မုဒ] အရိယမဂ်တည်းဟူသော ခံတွင်း။ ဝန္တန္တိ အရိယမဂ္ဂ-

မုဒေန ဥဂ္ဂိရိတံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၁၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၇။

အရိယမဂ္ဂမူလက (တိ) [အရိယမဂ္ဂ + မူလက။ ထိ-၌ အရိယမဂ္ဂမူလိကာ] အရိယမဂ်လျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော။ ယသ္မာ ပညာဓိမုတ္တိ အရိယမဂ္ဂမူလိကာ၊ တသ္မာ စတုတ္ထဇ္ဈာနပါဒကေ အရိယမဂ္ဂဓမ္မေ ဥဒ္ဓိသိတွာ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၄၈။

အရိယမဂ္ဂယုဒ္ဓ (န) [အရိယမဂ္ဂ + ယုဒ္ဓ] အရိယမဂ်၏ - တိုက်ခိုက်ခြင်း - စစ်ထိုးခြင်း။ အကုသလာ သေနာ အရိယမဂ္ဂယုဒ္ဓေန ဇေတဗ္ဗတ္တာ။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၅၅။

အရိယမဂ္ဂရထ (ပု) [အရိယမဂ္ဂ + ရထ] (က) အရိယမဂ်ရထား။ ဖြစ်သောမဂ်တရား ဟူသော ရထား။ (ခ) အရိယမဂ်ရထားနှင့်မဂ်ရထား။ လောကုတ္တရာ အရိယမဂ်ရထားနှင့် လောကီမဂ်ရထား။ (က) အဋ္ဌင်္ဂိကေ အရိယမဂ္ဂရထေ အာရောပေတွာ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၅၂၉။ (က) (ခ) ယဿ အရိယမဂ္ဂရထေ ဌိတဿ ကုလပုတ္တဿ ဧတံ ပဉ္စဝိမံ အာဝုခံ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၉။ အရိယမဂ္ဂရထေတိ ပရိသုဒ္ဓမဂ္ဂသင်္ခါတေ ရထေ။ အရိယမဂ္ဂရထော စ မဂ္ဂရထော စာတိ အရိယမဂ္ဂရထော၊ ဧဝံ ကေသေသနယေန ဝါ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တေနာဟ “ဣမသ္မိံ လောကီယလောကုတ္တရမဂ္ဂရထေ ဌိတော”တိ။ သံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၃၉၈။ (-ဒီ၊ ဇီ၊ ၂။ ၂၁၅။)

အရိယမဂ္ဂဝဂ္ဂ (ပု) [အရိယမဂ္ဂ + ဝဂ္ဂ] အရိယမဂ္ဂ-ဝဂ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ ဒသကနိပါတ်၊ ပါဠိ၊ ၄-ပစ္ဆိမသက၊ (၁၉) ၄-ဝဂ်။ အံ၊ ၃။ ၄၈၅။

အရိယမဂ္ဂဝဇ္ဇ (တိ) [အရိယမဂ္ဂ + ဝဇ္ဇ] အရိယမဂ်သည် ကြည်အပ်သော။ အနိယျာနိကာတိ အရိယမဂ္ဂဝဇ္ဇာ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၅၇။

အရိယမဂ္ဂဝါသ (ပု) [အရိယမဂ္ဂ+ဝါသ] အရိယ-
မဂ်ကို ကျင့်သုံးခြင်း။ တေသံ အရိယမဂ္ဂ-
ဝါသော န နဿတိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၉၅ (-သံ၊ ၄။
၂။ ၆၃။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၈၀။)

အရိယမဂ္ဂဝိဘာဝနဉာဏ (န) [အရိယမဂ္ဂ+
ဝိဘာဝန + ဉာဏ] အရိယမဂ်ကို-ထင်စွာ
ပြတတ်သော-ထင်စွာပြကြောင်းဖြစ်သော-
ဉာဏ်။ ဆဂ္ဂတော အရိယမဂ္ဂဝိဘာဝန-
ဉာဏာနိ အတ္တဿ အဝိသံဝါဒနတော သဗ္ဗာ-
နိပိ တထာနိ အဝိတထာနိ အနဉာဏာနိ။
ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၂၆။

အရိယမဂ္ဂဝိရတိ (ထိ) [အရိယမဂ္ဂ + ဝိရတိ]
အရိယမဂ်နှင့် ယှဉ်သော ဝိရတိ။ တတ္ထ သေ-
တုယာတဝိရတိ နာမ အရိယမဂ္ဂဝိရတိ။ ဒီ၊ ၄။
၁။ ၃၅၁။

အရိယမဂ္ဂဝိထိ (ထိ) [အရိယမဂ္ဂ+ဝိထိ] အရိယ-
မဂ်တည်းဟူသော-လမ်း-ခရီး။ အရိယမဂ္ဂ-
ဝိထိယံ ဟိ အနုလောမညဉာဏာနိ...မဂ္ဂဉာဏာ-
နုကုလာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၃၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။
၂၊ ၅၁၈။ (-သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၃၂။)

အရိယမဂ္ဂဝုဋ္ဌိနိပါတ (ပု) [အရိယမဂ္ဂ + ဝုဋ္ဌိ +
နိပါတ] အရိယမဂ်တည်းဟူသော မိုးပေါက်
ကျခြင်း။ မဟတာ သလိလဝုဋ္ဌိပါတေန အဂ္ဂိ-
ခန္ဓော ဝိယ အရိယမဂ္ဂဝုဋ္ဌိနိပါတေန ပရိနိဗ္ဗာ-
ယိဿတိ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၂။

အရိယမဂ္ဂဝုဋ္ဌိပုတ္တ (တိ) [အရိယမဂ္ဂ+ဝုဋ္ဌိပုတ္တ]
အရိယမဂ် အနေအားဖြင့် ကြီးပွားခြင်းသို့
ရောက်သော (အာနာပါနဿတိ သမာဓိ)။
နိဗ္ဗေဘောဂိယတ္တာ ဝါ အနုပုဗ္ဗေန အရိယ-
မဂ္ဂဝုဋ္ဌိပုတ္တော သုဗ္ဗိန္ဒြတိ ပဋိပ္ပဏမ္မေတိ-
တိပိ အတ္တော။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၁။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂၆၀။ အရိယမဂ္ဂဿ ပါဒကဘူတော
အယံ သမာဓိ အနုက္ကမေန ဝဓိတော အရိယ-

မဂ္ဂဘာဝံ ဥပဂတော ဝိယ ဟောတီတိ အာဟ
“အနုပုဗ္ဗေန အရိယမဂ္ဂဝုဋ္ဌိပုတ္တော” တိ။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၈၄။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၁၀။ သံ၊ ၄။ ၂။
၅၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂၁၄။ (-ဝဇီရ၊ ၁၄၉။)

အရိယမဂ္ဂသံပဟာရ (ပု) [အရိယမဂ္ဂ+သံပ-
ဟာရ] အရိယမဂ်ဖြင့် စစ်ထိုးခြင်း။ ကာမာနံ
ရဏံ တရိတွာ တဉ္စ မယာ ကာတဗ္ဗံ အရိယ-
မဂ္ဂသံပဟာရံ ကတွာ။ ထေရီ၊ ၄။ ၂၅၁။

အရိယမဂ္ဂသံဝါသ (ပု) [အရိယမဂ္ဂ+သံဝါသ]
အရိယမဂ်နှင့် အတူတကွနေခြင်း။ ဝုသိတဝါတိ
ဂရုသံဝါသေပိ အရိယမဂ္ဂသံဝါသေပိ ဒသသု
အရိယဝါသေသုပိ ဝသိ ပရိဝသိ ဝုတ္တော ပရိ-
ဝုတ္တော။ မ၊ ၄။ ၁။ ၄၄။ အရိယမဂ္ဂပဋိပတ္တိ ဧဝ
အရိယမဂ္ဂသံဝါသော။ မ၊ ၄။ ၁။ ၉၅။

အရိယမဂ္ဂသင်္ခါတဝမနယောဂပါန (န) [အရိယ-
မဂ္ဂသင်္ခါတ+ဝမနယောဂ+ပါန] အရိယာ-
မဂ်ဟု ဆိုအပ်သော အန်ဆေးကို သောက်
ခြင်း။ သဗ္ဗံ ဝါ ကိလေသဓေါသံ အရိယမဂ္ဂ-
သင်္ခါတဝမနယောဂပါနေန ဥဂ္ဂိရိတွာ။ ထေရ၊
၄။ ၁။ ၂၉၄။

အရိယမဂ္ဂသညိတ (တိ) [အရိယမဂ္ဂ+သညိတ]
အရိယာမဂ်ဟု သိမှတ်အပ်သော။ ယေ အရိ-
ယမဂ္ဂသညိတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒယော အဋ္ဌ၊
သတ္တ ဝါ ဓမ္မာ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၅။

အရိယမဂ္ဂသဏ္ဌာသ (ပု) [အရိယမဂ္ဂ+သဏ္ဌာ-
သ] အရိယာမဂ်တည်းဟူသော ညှပ်။ အရိယ-
မဂ္ဂသဏ္ဌာသေန ဝိနာ နိဟရိတုံ အသက္ကုဏေ-
ယျတာယ ဒုန္နိဟရဏိယတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။
၃၉၅။

အရိယမဂ္ဂသတ္တ (န) [အရိယမဂ္ဂ+သတ္တ] အရိယ-
မဂ်တည်းဟူသော ဓား-လက်နက်။ အရိယ-
မဂ္ဂသတ္တေန ဥစ္ဆိန္နံ တက္ကာဝိဇ္ဇာမယံ မူလမေ-
တေသန္တိ ဥစ္ဆိန္နမူလာ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၄။ အံ၊ ၄။
၃။ ၁၉၉။ (-သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၃။ မဟာနိ၊

ဌ။ ၂၀၃။ ထေရ၊ဌ။ ၂။ ၂၄။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၂။
ဒိ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၁၀၄။ သံ၊ဋ္ဌိ၊ ၁။ ၈၉။)

အရိယမဂ္ဂသမဂ္ဂိ (တိ) [အရိယမဂ္ဂ + သမဂ္ဂိ]
အရိယမဂ္ဂနှင့် ပြည့်စုံသော၊ ပုဂ္ဂိုလ်။ အရိယ-
မဂ္ဂသမဂ္ဂိနော အရိယမဂ္ဂ ဘာဝယတော။ မ၊
၃။ ၁၁၇-၁၂၀။ သံ၊ဌ၊ ၃။ ၁၅၅။ အဘိ၊ဌ၊ ၂။
၃၀၇။ အရိယမဂ္ဂသမဂ္ဂိဿ အလောဘော
အဒေါသော အမောဟော၊ ဣမေ ဓမ္မာ မဂ္ဂ-
ဟေတု။ အဘိ၊ဓ၊ ၂။ ၂။ (-မူလဋ္ဌိ၊ ၁။ ၄၆၊
၁၆၅။ မ၊ဋ္ဌိ၊ ၃။ ၄၃၄။ သံ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၃၉၄။)

အရိယမဂ္ဂသမာဓိ (ပု) [အရိယမဂ္ဂ + သမာဓိ]
အရိယမဂ္ဂ-နှင့် ယှဉ်-၌ရှိ-သော သမာဓိ။
သမာဟိတောတိ အရိယမဂ္ဂသမာဓိနာ သမာ-
ဟိတစိတ္တော။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။ ၁၅၁။ (-ပဋိသံ၊ဌ၊
၁။ ၂၁၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊ ၁။ ၁၁၅။)

အရိယမဂ္ဂသမာဓိန္ဒြိယ (န) [အရိယမဂ္ဂ + သမာ-
ဓိန္ဒြိယ] အရိယမဂ္ဂ-နှင့် ယှဉ်-၌ပါဝင် -
သော သမာဓိန္ဒြိယ။ အရိယမဂ္ဂသမာဓိန္ဒြိယဿ
စ ပဒဋ္ဌာနံ။ နေတ္ထိ၊ဝိ၊ ၁၇၈။

အရိယမဂ္ဂသမိဇ္ဈနက (တိ) [အရိယမဂ္ဂ + သမိဇ္ဈ-
နက] အရိယမဂ္ဂဖြင့်ပြီးစီးသော၊ အရိယမဂ္ဂကို
ရသည်နှင့် တပြိုင်နက် ရရှိသော (ဈာန်)။
အရိယမဂ္ဂသမိဇ္ဈနကံ ဟိ ဈာန် ကဿစိဒ္ဓဝ
ဟောတိ၊ အနုဋ္ဌိ၊ ၁။ ၁၀၈။

အရိယမဂ္ဂသမုပ္ပါဒန (န) [အရိယမဂ္ဂ + သမုပ္ပါ-
ဒန] အရိယမဂ္ဂကို ကောင်းစွာ ဖြစ်စေခြင်း။
မာဒိသာနမ္ပိ ကင်္ခါဗဟုလာနံ ကင်္ခံ ဝိနယန္တိ
အရိယမဂ္ဂသမုပ္ပါဒနေန ဝိဓမန္တိ။ ထေရ၊ဌ၊
၁။ ၄၄။

အရိယမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တ (တိ) [အရိယမဂ္ဂ + သမ္ပ-
ယုတ္တ] အရိယမဂ္ဂနှင့် ကောင်းစွာ အပြား
အားဖြင့် ယှဉ်သော။ အရိယမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ
ပန ဝိရတိ သမုဇ္ဈေဒဝိရတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။
မ၊ဌ၊ ၁။ ၂၀၈။ သံ၊ဌ၊ ၂။ ၁၃၉။ အဘိ၊ဌ၊ ၁။

၁၄၇။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။ ၂၂၃။ သုတ္တနိ၊ဌ၊ ၂။ ၂၇။
(- သုတ္တနိ၊ဌ၊ ၂။ ၆၉။ မဟာနိ၊ဌ။ ၂၇၂။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၈၂၊ ၈၆။ ဒိ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၁၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊
၁။ ၁၁၅။)

အရိယမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တဓမ္မ (ပု) [အရိယမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တ
+ ဓမ္မ] အရိယမဂ္ဂနှင့်ယှဉ်သောတရား။ ဆဋ္ဌ-
ဘိညာဓမ္မေသ္မတိ အရိယမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တဓမ္မေ-
သု။ သံ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၂၇၄။

အရိယမဂ္ဂသမ္ပယောဂ (ပု) [အရိယမဂ္ဂ + သမ္ပ-
ယောဂ] အရိယမဂ္ဂနှင့် ယှဉ်ခြင်း။ တတ္ထ
န အရိယမဂ္ဂသမ္ပယောဂမ္တောန ဈာနဿ
ဗောဓိပက္ခိယတာ လဗ္ဘတိ အတိပ္ပသင်္ဂတော။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၄၉၃။

အရိယမဂ္ဂသမ္ပာဒန (န) [အရိယမဂ္ဂ + သမ္ပာ-
ဒန] အရိယမဂ္ဂကို ပြီးစီးစေခြင်း။ တထာ
အရိယမဂ္ဂသမ္ပာဒနတော ဝိမုတ္တိရသတော စ။
နေတ္ထိ၊ဌ။ ၄။

အရိယမဂ္ဂသမ္ပဿ (ပု) [အရိယမဂ္ဂ + သမ္ပဿ]
အရိယမဂ္ဂတည်းဟူသော - အတွေး - အထိ။
ဝေ အရိယမဂ္ဂသမ္ပဿံ အာဂမ္မ တဏှာသိနေ-
ဟဿ ပရိယာသိန္နတ္တာ။ မိ၊ဌ၊ ၁။ ၁၁၈။

အရိယမဂ္ဂသမ္ဘဝ (ပု) [အရိယမဂ္ဂ + သမ္ဘဝ] အရိယ-
မဂ္ဂ၏ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း။ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿ-
နာနုက္ကမေန အရိယမဂ္ဂသမ္ဘဝတော။ နေတ္ထိ၊
ဝိ။ ၂၄၂။

အရိယမဂ္ဂသမ္ဘာရ (ပု) [အရိယမဂ္ဂ + သမ္ဘာရ]
အရိယာမဂ္ဂ၏ အဆောက်အဦ ဖြစ်သော
ပါရမီတရား။ တေဿ အာဝဟနတ္ထံ ဟိ စိရတရံ
ကာလံ အရိယမဂ္ဂသမ္ဘာရော သမ္ဘတော။
ဒိ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၁၅၂။ သံ၊ဋ္ဌိ၊ ၃။ ၂၅၆။

အရိယမဂ္ဂသမ္ဘာရဘာဝ (ပု) [အရိယမဂ္ဂသမ္ဘာရ +
ဘာဝ] အရိယမဂ္ဂ၏ အဆောက်အဦအဖြစ်။
အရိယမဂ္ဂသမ္ဘာရဘာဝတော စာတုဒ္ဓိသာဒိ-

ဘာဝဟေတုတော စ မင်္ဂလန္တိ ဝေဒိတဗျာ။
ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၂၃။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ။၂။၂၉။

အရိယမဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိ (ထိ) [အရိယမဂ္ဂ + သမ္မာ-
ဒိဋ္ဌိ] အရိယမဂ်-နှင့် ယှဉ်-၌ ပါဝင် - သော
သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ ယောနိသော ပဋိပဋ္ဌန္တဿ အရိယ-
မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိယာ သဗ္ဗာပိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ သမုစ္ဆေဒ-
ပဟာနဝသေန မယံ ပဟိနာ။ ထေရ၊ဋ္ဌ။၂။
၅၄။ (-နေတ္ထိ၊ဝိ။၁၈၂။)

အရိယမဂ္ဂသဟဂတ (တိ) [အရိယမဂ္ဂ + သဟ-
ဂတ] အရိယာမဂ်နှင့်- တကွ - အတူ-ဖြစ်
သော။ အရိယမဂ္ဂသဟဂတံ အပဇယဂါမိ-
ဝိညာဏမ္ပိ။ မ၊ဋ္ဌိ။၂။၂၆၂။

အရိယမဂ္ဂသာမန္တ (န) [အရိယမဂ္ဂ + သာမန္တ]
အရိယာမဂ်-၏ အနီးအပါးစကား-နှင့် နီး
ကပ်သောစကား။ အရိယမဂ္ဂသာမန္တံ ကထေ-
တိ။ အံ၊ဋ္ဌ။၁။၃၂။

အရိယမဂ္ဂသာရ (တိ) [အရိယမဂ္ဂ + သာရ]
အရိယမဂ်တည်းဟူသော - အနှစ်သာရ -
မြင့်မြတ်သော-တရားရှိသော။ သာသနေ န
သီလမေဝ သာရောတိ အရိယမဂ္ဂသာရေ ဘဂ-
ဝတော သာသနေ ယထာစဏ္ဍိတံ သီလံ
သာရော ဝေ န ဟောတိ။ စိ၊ဋ္ဌိ။၁။၃၈၆။ သိ၊
ဋ္ဌိ၊သစ်၊၂။၄၀၆။

အရိယမဂ္ဂသာသန (န) [အရိယမဂ္ဂ + သာသန]
အရိယမဂ်တည်းဟူသော သာသနာ။ သိက္ခ-
တ္တယသင်္ဂဟံ သမလံ အရိယမဂ္ဂသာသနံ။
နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ။၉။

အရိယမဂ္ဂသိဒ္ဓ (တိ) [အရိယမဂ္ဂ + သိဒ္ဓ] အရိယ-
မဂ္ဂသမိဇ္ဈနက-နှင့် အနက်တူ။ နန စ အရိယ-
မဂ္ဂသိဒ္ဓဿပိ အာဂမနဝသေန ပဋိပဒါ ဥပ-
လဗ္ဗတိယေဝ။ အနုဋ္ဌိ၊၁။၁၀၇။

အရိယမဂ္ဂသိဒ္ဓိ (ထိ) [အရိယမဂ္ဂ + သိဒ္ဓိ] အရိယ-
မဂ္ဂသမိဇ္ဈနက-နှင့် အနက်တူ။ အညာနီတိ

အရိယမဂ္ဂသိဒ္ဓိတော အညာနိ။ အနုဋ္ဌိ၊၁။
၁၀၇။

အရိယမဂ္ဂသီသ (န) [အရိယမဂ္ဂ + သီသ]
အရိယမဂ်ဟူသော အဦးပဓာနတရား။ အရိ-
ယမဂ္ဂသီသေန သဗ္ဗလောကုတ္တရကုသလ-
မိတ္တုပ္ပါဒါ ဂဟေတဗျာ။ မူလဋ္ဌိ၊၁။၄၃။

အရိယမဂ္ဂသုတ္တ (န) [အရိယမဂ္ဂ + သုတ္တ] (၁)
အရိယမဂ္ဂသုတ်။ ဤသုတ်၌ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-အစ
သမ္မာဉာဏ သမ္မာဝိမုတ္တိအဆုံး ဆယ်ပါးသော
အရိယာလမ်းနှင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ-အစ မိစ္ဆာဉာဏ-
မိစ္ဆာဝိမုတ္တိအဆုံး ဆယ်ပါးသော အနရိယာ-
လမ်းကိုခွဲခြား၍ဟောတော်မူသည်။ အင်္ဂုတ္တရ-
နိကာယ၊ ဒသကနိပါတ်ပါဠိ၊ ၃-ပဏ္ဏာသက၊
၅-ဝဂ်၊ ၁-သုတ်။ အံ၊၃။၄၅၅။

(၂) အရိယမဂ္ဂသုတ်။ ဤသုတ်၌ သူ့အ-
သက်သတ်ခြင်း စသော အကုသလကမ္မပထ
ဆယ်ပါးသည် အရိယာမဟုတ်သူတို့၏ လမ်း
ကြောင်း ဖြစ်၍ သူ့အသက်သတ်ခြင်းမှ
ရှောင်ကြဉ်ခြင်းအစရှိသော ကုသလကမ္မပထ
ဆယ်ပါးသည် အရိယာတို့၏ လမ်းကြောင်း
ဖြစ်ကြောင်းကိုဟောတော်မူသည်။ အင်္ဂုတ္တရ-
နိကာယ၊ ဒသကနိပါတ်ပါဠိ၊ ၄-ပဏ္ဏာသက၊
၄-ဝဂ်၊ ၁-သုတ်။ အံ၊၃။၄၈၅။

အရိယမဂ္ဂသေတု (ပု) [အရိယမဂ္ဂ + သေတု]
အရိယမဂ်တည်းဟူသော တံတား။ ယေန
အရိယပ္ပုလေန အရိယမဂ္ဂသေတုနာ သဗ္ဗော
ဒိဋ္ဌိပကော သံသာရပကော ဝေ ဝါ နိဗ္ဗာန-
ပါရမနေန တိဏ္ဏော။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၆၀။

အရိယမဂ္ဂသောတ (ပု) [အရိယမဂ္ဂ + သောတ]
အရိယမဂ်တည်းဟူသော ရေအယဉ်။ သော-
တာပန္နာတိ အရိယမဂ္ဂသောတံ အာပန္နာ။
အံ၊ဋ္ဌ။၃။၃၁၇။ (-ပဋိသံ၊ဋ္ဌ။၂။၆၈။ ဝိမာန၊
ဋ္ဌ။၇၇။) အံ၊ဋ္ဌိ။၂။၄၄။

အရိယမဂ္ဂဟတ္ထ (ပု) [အရိယမဂ္ဂ + ဟတ္ထ] အရိယ-
မဂ်တည်းဟူသော လက်။ နိဗ္ဗာနထလံ တံ-

သမ္မာပကံ အရိယမဂ္ဂဟတ္ထဉ္စ ဒဿေယျ။
ထေရါဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇။

အရိယမဂ္ဂါဓိကန္တဗ္ဗ (တိ) [အရိယမဂ္ဂ + အဓိကန္တဗ္ဗ]
အရိယမဂ်ကို - ရထိုက်သော - ရနိုင်သော။
ဝိနေတဗ္ဗောတိ သမုစ္ဆေဒဝိနယေန ဝိနေ-
တဗ္ဗော အရိယမဂ္ဂါဓိကန္တဗ္ဗော။ သံ၊ ဇိ၊ ၂။
၄၀၃။

အရိယမဂ္ဂါဓိကမ (ပု) [အရိယမဂ္ဂ + အဓိကမ]
အရိယမဂ်ကိုရခြင်း။ ဣမေသံ စတုဗ္ဗိ ဥပါ-
ဒါနာနံ အရိယမဂ္ဂါဓိကမေန အနဝသေသပ္ပ-
ဟာနတော။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၉၃။ (-ဣတိဝုတ်၊
၄။ ၄၁၊ ၃၃၂။ ထေရါဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈။ ထေရါဋ္ဌ၊ ၂။
၅၁၊ ၂၀၆။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၇၀။ ဒီ၊ ဇိ၊ ၁။ ၆။ သံ၊ ဇိ၊
သစ်၊ ၁။ ၁၃။ ဒီ၊ ဇိ၊ ၃။ ၂၇၃။ မ၊ ဇိ၊ ၁။ ၆။ သံ၊ ဇိ၊
၁။ ၆။ သံ၊ ဇိ၊ ၂။ ၂၅၂။ အံ၊ ဇိ၊ ၃။ ၃၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဇိ၊ ၂။ ၃၉၃။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၂၃၇။)

အရိယမဂ္ဂါဓိကမန (န) [အရိယမဂ္ဂ + အဓိကမန]
အရိယမဂ်ကိုရခြင်း။ အရိယမဂ္ဂါဓိကမနတော
ပုဗ္ဗေ သုပိနန္တေပိ အတိဏ္ဏပုဗ္ဗံ... ဥတ္တိဏ္ဏော။
ဥဒါန၊ ၄။ ၃၂၉။

အရိယမဂ္ဂါဓိကမနဝိရောဓိနိ (ထိ) [အရိယမဂ္ဂ +
အဓိကမန + ဝိရောဓိနိ] အရိယမဂ်ကို - ရခြင်း -
သိခြင်း - ဤ ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်သော။ ယထာ
အဘိနိက္ခမနတော ပဘုတိ မဟာဗောဓိ-
သတ္တာနံ အရိယမဂ္ဂါဓိကမနဝိရောဓိနိ ပဋိပတ္တိ
နတ္ထိ။ သံ၊ ဇိ၊ ၂။ ၅၇-ဂ။

အရိယမဂ္ဂါဓိကသမယ (ပု) [အရိယမဂ္ဂါဓိကမ +
သမယ] အရိယာမဂ်ကို ရရာအခါ။ အရိယ-
သာဝကာနံ အရိယမဂ္ဂါဓိကသမယေ ဘကဝ-
တော ဝိယ တဒန္တရာယကရဏတ္ထံ ဒေဝပုတ္တ-
မာရော၊ မာရဝါဟိနိ ဝါ န ကေန္တေန အပသာ-
ဒေတိ။ ဒီ၊ ဇိ၊ ၁။ ၁၂။ အံ၊ ဇိ၊ ၁။ ၁၅။

အရိယမဂ္ဂါနုက္ကမ (ပု) [အရိယမဂ္ဂ + အနုက္ကမ]
အရိယာမဂ်၏ အစဉ်။ ယာဝ ဂေါတြဘူတံ

ဝိပဿနံ ဝနေတော အရိယမဂ္ဂါနုက္ကမေန သက-
လေ ဗုဒ္ဓဂုဏေ ပဋိလဘိတိ အတ္ထော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊
၄။ ၂၁၉။

အရိယမဂ္ဂါနုဘာဝ (ပု) [အရိယမဂ္ဂ + အာနုဘာဝ]
အရိယာမဂ်၏ အစွမ်းအာနုဘော်။ အရိယ-
မဂ္ဂါနုဘာဝေနေဝ ပဋိသမ္ဘိဒါဏာနိ သိဒ္ဓါနိ။
ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၅၂။ (-ဒီ၊ ဇိ၊ ၁။ ၃၃၄။)

အရိယမဂ္ဂါဘိမုခိကာလ (ပု) [အရိယမဂ္ဂ + အဘိ-
မုခိ + ကာလ] အရိယမဂ်သို့ရှေးရှုရာဖြစ်သော
အခါ။ တာ စ သမထဝိပဿနာ အရိယမဂ္ဂါ-
ဘိမုခိကာလေ စ မဂ္ဂက္ခဏေ စ သမာနဘာဂါ။
ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၈။

အရိယမဂ္ဂါဝရ (တိ) [အရိယမဂ္ဂ + အာဝရ] အရိ-
ယ-မဂ် - နတ်ပြည် လမ်းခရီး - ကို တားမြစ်
ပိတ်ဆီးတတ်သော။ သူ။ တံ မံ ပုညာ နိဝါ-
ရေတိ။ အရိယမဂ္ဂါဝရော နဗျေ။ ဇာ၊ ၂။ ၇၈။
အရိယမဂ္ဂါဝရေတိ သော ဇဝံ... အရိယသင်္ခါ-
တဿ ဒေဝလောကဿ မဂ္ဂါဝရဏော နာမ
ဟောတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၃၄၆။

အရိယမဂ္ဂါဝုဓ (ပု) [အရိယမဂ္ဂ + အာဝုဓ] အရိ-
ယမဂ်တည်းဟူသော လက်နက်။ အရိယမဂ္ဂါ-
ဝုဓေန ဝိရဋ္ဌန္တော ဝိမုစ္ဆန္တော အရေ ဟနိ။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၉။

အရိယမဂ္ဂုပစ္ဆေဒ (ပု) [အရိယမဂ္ဂ + ဥပပစ္ဆေဒ]
အရိယမဂ်၏ ပြတ်ခြင်း။ အရိယာမဂ်ကို မရ
ခြင်း။ တေသံ အရိယမဂ္ဂုပစ္ဆေဒေါ ဘဝေယျ။
ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၉။

အရိယမဂ္ဂုပ္ပါဒ (ပု) [အရိယမဂ္ဂ + ဥပ္ပါဒ] အရိယ-
မဂ်၏ ဖြစ်ခြင်း။ သေယျထာပိတိ အာဒိနာ
ဥပမာဝသေန နေသံ သံကိလေသပ္ပဟာနံ၊
အရိယမဂ္ဂုပ္ပါဒဉ္စ ဒဿေတိ။ ဒီ၊ ဇိ၊ ၂။ ၇၀။

အရိယမဂ္ဂုပ္ပါဒန (န) [အရိယမဂ္ဂ + ဥပ္ပါဒန]
အရိယမဂ်ကို ဖြစ်စေခြင်း။ သေယျထာပိတိ-
အာဒိနာ ဥပမာဝသေန သီဟဿ ကိလေ-

သပ္ပဟာနံ၊ အရိယမဂ္ဂုပ္ပါဒနဉ္စ ဒဿေတိ။
အံ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၂၄။ (- နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၆၅။)

အရိယမဏ္ဍလ (ပု၊ န) [အရိယ + မဏ္ဍလ] အရိယာပုဂ္ဂိုလ် အပေါင်း။ ဧဝံ ဩသိဒေမတ္တေ ပန တသ္မိံ အရိယမဏ္ဍလေ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၂၇၀။ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၆၉။ အရိယမဏ္ဍလေတိ အရိယသမ္မဟေ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၂၃၃။ (- အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၃၇။ အပ၊ ၄၊ ၁။ ၃၊ ၁။ ၁၂၀။ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၁၁။)

အရိယမနုဿ (ပု) [အရိယ + မနုဿ] အရိယာလူမျိုးဖြစ်သော လူ။ ယတ္ထကံ အရိယမနုဿာနံ ဩသရဏဋ္ဌာနံ နာမ အတ္ထိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၃၇၇။ ဥဒါန၊ ၄။ ၃၀၀။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၁၈။

အရိယမိတ္တကရ (တိ) [အရိယ + မိတ္တကရ] ဘုရားစသော အရိယာတို့နှင့် မိတ်ဖွဲ့ခြင်းကို ပြုသော။ ပတိဂ္ဂပေ ဝသေ ဒေသေ၊ အရိယမိတ္တကရော သိယာ။ အံ၊ ၁။ ၃၄၁။

အရိယမိဿက (တိ) [အရိယ + မိဿက] အရိယာတို့နှင့် ရောနှောသော။ အရိယမိဿကာ န ဟောန္တိတိ ဧဝံပိ ကေသဒိသာနီတိ မမတက္ကော။ ဝဇီရ၊ ၂။ ၉၅။

အရိယမိဿကတ္တ (န) [အရိယမိဿက + တ္တ] အရိယာတို့နှင့် ရောနှောသည်၏အဖြစ်။ အထဘဂဝါ အရိယမိဿကတ္တာ “မောလပုရိသာ”-တိ အဝတ္တော။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၀။

အရိယယာစနာ (ထိ) [အရိယ + ယာစနာ] အရိယာတို့၏တောင်းခြင်း။ ဧဝံ ဝုတ္တယ အရိယယာစနာယ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၅၁။

အရိယယာန (န) [အရိယ + ယာန] အရိယာတို့၏ ယာဉ်။ အရိယယာနေန နိဗ္ဗာနပုရိယာယိနီ ဥပဂတာ။ ထေရီ၊ ၄။ ၂၆၄။

အရိယယာနဓရယုဂလသိဒ္ဓိ (ထိ) [အရိယယာန + ဓရ + ယုဂလ + သိဒ္ဓိ] အရိယ-ယာဉ်၏ ထမ်းပိုးအစုံ၏ ပြီးမြောက်ခြင်း။ ဒါနပညာ-

ယုဂလေန အရိယယာနဓရယုဂလသိဒ္ဓိ။ စရိယာ၊ ၄။ ၃၁၃။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၉၄။

အရိယရတန (န) [အရိယ + ရတန] အရိယာဖြစ်သောရတနာ၊ အရိယာရတနာ။ အရိယရတနမ္ပိ ဒုဝိဓံ သေခါသေခဝသေန။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၄၉။

အရိယရုစ (န) [အရိယ + ရုစ (= ရ + တ၊ တ-ကို ဒ-ပြု။)] အရိယာတို့၏စကား၊ ကောင်းမြတ်သောစကား။ ယော စာ’ရိယရုစံ ဘာသေ၊ အနရိယဓမ္မံ ဝဿိတော။ ဇာ၊ ၂။ ၉၆။ အရိယရုန္တိ မုခေန အရိယဝစနံ သုန္ဒရဝစနံ ဘာသတိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၄၀၀။

အရိယရူပ (န) [အရိယ + ရူပ] အရိယရုပ်၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ရုပ်၊ အရိယာဖြစ်သော ရုပ်။ (ဥတ္တရာပထဂိုဏ်းသားတို့ဝါဒအားဖြင့် “သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ-တို့ကို အရိယရုပ်ဟု ခေါ်၏။) အရိယရူပံ မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယာတိ၊ အာမန္တာ။ အဘိ၊ က။ ၃၆၁။ တတ္ထ အရိယာနံ ရူပံ၊ အရိယံ ဝါ ရူပန္တိ အရိယရူပံ။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၄၂။ သမ္မာဝါစာဒိ ရူပံ မဂ္ဂေါစာတိ ဣစ္ဆန္တော “အရိယရူပ”န္တိပိ ဝေတိ။ မူလဇီ၊ ၁။ ၁၀၁။

အရိယရူပကထာ (ထိ) [အရိယရူပ + ကထာ] အရိယရုပ်နှင့်စပ်သော စကားရပ်။ အရိယရူပကထာ၊ အဘိဓမ္မပိဋက၊ ကထာဝတ္ထု၊ ပါဠိ၊ ၁၄-ဝဂ်၊ (၁၃၉) ၄-ကထာ။ အဘိ၊ က။ ၃၆၁။

အရိယရူပကထာဝဏ္ဏနာ (ထိ) [အရိယရူပကထာ + ဝဏ္ဏနာ] အရိယရူပကထာ၏ အဖွင့်။ အရိယရူပကထာဝဏ္ဏနာ။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၄၁။ မူလဇီ၊ ၁။ ၁၀၁။ အနုဇီ၊ ၁။ ၁၃၈။

အရိယဝံသ (ပု) [အရိယ + ဝံသ] အရိယဝံသ-အကျင့်တရား၊ ဘုရားအစရှိသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အဆက်အနွယ်တရား။ (သင်္ကန်း၊ ဆွမ်း၊ ကျောင်းတို့၌ ရသမျှဖြင့် ရောင့်ရဲတင်း

အရိယဝံသပဋိပဓိ ကထေတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၅။
(-ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၄။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၀။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊
၂။ ၃၅၁။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၃၄။)

အရိယဝံသပရိပူရက (န) [အရိယဝံသ+ပရိပူရက] အရိယဝံသအကျင့်ကို-ပြည့်ကျင့်ခြင်း-
ဆည်းပူးခြင်း။ အရိယဝံသပရိပူရကော ဓီရော
သီလဝါဘိက္ခု အရိယဝံသပရိပူရကဿ ဘေဒံ
အနိစ္စန္တော။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၆။

အရိယဝံသပူရက (တိ) [အရိယဝံသ+ပူရက] အရိယဝံသအကျင့်ကို ပြည့်ကျင့်သော။ အရိယဝံသပရိပူရက-ကြည့်။

အရိယဝံသပဋိပဓိ-အရိယဝံသပဋိပဓိ-ကြည့်။

အရိယဝံသသုတ္တ (န) [အရိယဝံသ + သုတ္တ] အရိယဝံသတရား ၄-ပါးကို ဟောသောသုတ်။ အရိယဝံသသုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယပါဠိ၊ ၄-နိပါတ်၊ ၁-ပဏ္ဏာသက၊ ၃-ဝဂ်၊ ၈-သုတ်။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၆။

အရိယဝံသိက (တိ) [အရိယဝံသ+ဣက] အရိယဝံသအကျင့်-ရှိ-၌ ယှဉ် - ကို ကျင့် - သော။ သုဗ္ဗေသိ ဟိ အရိယဝံသိကော ကေဝါရမေဝ ဝိတက္ကေတံ လဘတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၂၉။ အရိယဝံသိကာနံ ဝသေန ဂဟေတဗ္ဗံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၁။ ဥတ္တမအရိယဝံသိက (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၉။)လည်း ကြည့်။

အရိယဝံသိကဘာဝ (ပု) [အရိယဝံသိက+ဘာဝ] အရိယဝံသ-အကျင့်ကို ကျင့်သောသူ၏ အဖြစ်။ ပရိဗာဟိရေတိ အရိယဝံသိကဘာဝတော ဗဟိဘူတော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၂၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၁။

အရိယဝေန (န) [အရိယ+ဝေန] ကောင်းသော စကား။ အရိယရုဒ-ကြည့်။

အရိယဝဇ္ဇ (တိ) [အရိယ+ဝဇ္ဇ] အရိယာသည် ကြဉ်အပ်သော။ လောကော အရိယဝဇ္ဇော သတ္တော။ နေတ္ထိ၊ဝိ၊ ၈၅။

အရိယဝဇ္ဇမ (န) [အရိယ+ဝဇ္ဇမ] အရိယာတို့ ၏ လမ်းကြောင်း၊ (အရိယဝံသအကျင့်)။ ဘိက္ခုဝေ ဣမေ စတ္တာရော အရိယဝံသာ... အရိယဉာဏ အရိယဝဇ္ဇမာနီတိ သုတ္တန္တံ ဝိနိဝဇ္ဇေတော။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၇။

အရိယဝဏ္ဏီ (တိ) [အရိယဝဏ္ဏ + ဤ] ကောင်းသော - လှပသော - အဆင်းရှိသော၊ အဆင်းလှသော၊ သူ။ ဒုဗ္ဗဏ္ဏရူပံ တုဝံ မရိယဝဏ္ဏီ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၅၀။ အရိယဝဏ္ဏီတိ သုန္နရရူပေါ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၆။

အရိယဝတ (ပု၊န) [အရိယ+ဝတ] အလွန် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော သီလစသော ကျင့်ဝတ်၊ ထိုကျင့်ဝတ်ကို ဆောက်တည်စေခြင်း။ အနုသာသီ မံ အရိယဝတာ။ ထေရ၊ ၂။ ၇၇။ အရိယဝတာတိ သုဝိသုဗ္ဗသီလာဒိဝတသမာဒါနေန။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၉။

အရိယဝတ္တ (တိ) [အရိယ+ဝတ္တ] မြတ်သော ကျင့်ဝတ် ရှိသော၊ အာစာရ-အရိယာတို့၏ ကျင့်ဝတ်နှင့် ပြည့်စုံသော၊ သူ။ အရိယဝတ္တသိ ဝက္ကင်္ဂ၊ ယော ပိဏ္ဏမပစာယတိ။ ဇာ ၂။ ၉၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၅။ ၃၈၆။ အရိယဝတ္တသီတိ မိတ္တဓမ္မရက္ခဏသင်္ခါတေန အာစာရအရိယာနံ ဝတ္တေန သမန္နာဂတောသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၅။ ၃၈၆။

အရိယဝရဂဏမဇ္ဈ (ပု၊န) [အရိယ+ဝရ+ဂဏ+မဇ္ဈ] မြတ်သော အရိယာအပေါင်း၏အလယ်။ အရိယဝရဂဏမဇ္ဈ နိသိန္နော။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၃။

အရိယဝါသ (ပု) [အရိယ+ဝါသ] အရိယာ-ရဟန္တာ - ပုဂ္ဂိုလ်တို့သာ မှီခိုနေထိုင်ရာတရား၊ အရိယဝါသတရား။ (၎င်းတရား ၁၀-ပါးကို ပြုလတ္တံ့သော ကျမ်းတို့၌ ကြည့်။ ဤ၌ အရိယဝါသ-ဟု “ယ”၌ ရသ-နှင့် ရှိသော်လည်း အင်္ဂုတ္တိရ်ပါဠိ၊ ဋ္ဌ၊ဋီ-စသည်၌ အရိယာ-ဝါသ-ဟု ဒီသနှင့် ရှိ၏၊ အရိယာဝါသ-လည်း

ကြည့်။) ဒသ အရိယဝါသာ။ ဒီ၊ ၃။ ၂၂၄။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၅၇။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၂၁။ အရိယဝါ-
 သာတိ အရိယာ ဝေ ဝသိံသု ဝသန္တိ
 ဝသိယန္တိ ဧတေသုတိ အရိယဝါသာ။ ဒီ၊ ၄။
 ၃။ ၂၃၄။ အရိယာနံ ဝေ ဝါသာတိ အရိယ-
 ဝါသာ၊ အနရိယာနံ တာဒိသာနံ အသမ္ဘ-
 ဝတော။ အရိယာတိ ဧတေ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသေန
 ခိဏာသဝါ ဂဟိတာ ဝသိံသုတိ နိဿာယ
 ဝသိံသု။ ဒီ၊ ၁။ ၂၂၂။ ဝသန္တိ ဧတာတိ
 ဝါသာ၊ အရိယာနံ ဝေ ဝါသာတိ အရိယဝါ-
 သာ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၁၆။ (-ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၂၅၄။
 ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၄၄။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၄။
 ထေရီ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၀။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂။ ဝဇီရ၊ ၄။ ၁။
 ဝိမတိ၊ ၂။ ၉၉။ ဒီ၊ ၁။ ၁။ ၁၅၁။ အနု၊ ၁။ ၁။ ၇။)

အရိယဝါသဘာဏက (တိ) [အရိယဝါသ+
 ဘာဏက] အရိယဝါသသုတ်ကို ရွတ်ဖတ်
 သရဉ္စာယံတတ်သောသူ။ တံ အရိယဝါသ-
 ဘာဏကော ဟောသိ၊ န ဟောသိ။ ပဋိသံ၊
 ၄။ ၂။ ၇။

အရိယဝိနယ (ပု) [အရိယ+ဝိနယ] အရိယာ
 တို့၏ အဆုံးအမ။ ယေဝ တေ သပ္ပရိသ-
 ဝိနယာ၊ တေဝ တေ အရိယဝိနယာ။ မ၊ ၄။
 ၁။ ၂၅။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၄။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၇။
 စူဠနိ၊ ၄။ ၂။ ၇။ (-သီ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၃၇၇။ မ၊ ၄။
 ၃။ ၂။ ၃၆၂။ အနု၊ ၁။ ၁။ ၁၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁။ ၂၀၇။
 နေတ္ထိ၊ ၁။ ၁။ ၁၀၄။)

အရိယဝိဟာရ (ပု) [အရိယ+ဝိဟာရ] မြင့်မြတ်
 သော-အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ - နေထိုင်ကျင့်
 သုံးခြင်း - နေထိုင်ကျင့်သုံးကြောင်း တရား၊
 အရိယဝိဟာရ တရား (ဖလသမာပတ် ၄-
 ပါး)။ ယံ ဟိ တံ ဘိက္ခဝေ သမ္မာ ဝဒမာနော
 ဝဒေယျ အရိယဝိဟာရေ ဣတိပိ။ သံ၊ ၃။
 ၂၇၄။ အဝိသေသေန ဣရိယာပထဒိဗ္ဗဗြဟ္မ-
 အရိယဝိဟာရေသု။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၁၇၇။ ဒီ၊ ၄။ ၁။
 ၁၂၂။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၂။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၁။ အံ၊ ၄။ ၁။

၁၁။ အရိယာ ဥတ္တမာ ဝိဟာရတိ အရိယ-
 ဝိဟာရာ၊ အနုညသာဓာရဏတ္တာ အရိယာနံ
 ဝါ ဝိဟာရာ အရိယဝိဟာရာ၊ စတသော
 ဖလသမာပတ္တိယော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၀၃။ ဒီ၊
 ၄။ ၁။ ၂၀၉။ သီ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၃။ အရိယာနံ အရိ-
 ယာ ဝါ ဝိဟာရာ အရိယဝိဟာရာ၊ စတ္တာရိ
 သာမညဖလာနိ၊ မ၊ ၄။ ၁။ ၄၄။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၄၀။
 အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၇။ (-အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၃။ ဣတိဝုတ်၊
 ၄။ ၁။ ၄၀။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၃။ မဟာနိ၊ ၄။
 ၁၅၁။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၀၅။ သာရတ္ထ ၃။ ၃၀၃။
 ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၁။ ဒီ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၃။ သီ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၄။
 မ၊ ၄။ ၁။ ၄၃။ မ၊ ၄။ ၃။ ၃၆၇။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၉။
 မူလ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁။ ၂၅၇။ နေတ္ထိ၊ ၁။
 ၁။ ၁၆၅။)

အရိယဝိဟာရဂစ္ဆ (တိ) [အရိယဝိဟာရ+ဂစ္ဆ]
 တိုက်ခန်း - အတွင်း - ၌ အရိယဝိဟာရ ရှိ
 သော၊ အရိယဝိဟာရနှင့် တကွ ဖြစ်သော။
 တသံ ကုဋ်ကာယံ အရိယဝိဟာရဂစ္ဆေန ဣရိ-
 ယာပထဝိဟာရေန ဝိဟာရမိ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။
 ၄၇။

အရိယဝိဟာရသန္နိဿယ (ပု) [အရိယဝိဟာရ+
 သန္နိဿယ] အရိယဝိဟာရကို ကောင်းစွာ မှီခို
 ခြင်း။ အရိယဝိဟာရသန္နိဿယေန ဥပ္ပန္နံ
 တတိယံ သမ္ပပ္ပဓာနံ အဝိဇ္ဇာပဟာနံ။ နေတ္ထိ၊
 ၁။ ၁။ ၁၁၆။

အရိယဝိဟာရူပသံဟိတ (တိ) [အရိယဝိဟာရ+
 ဥပသံဟိတ] အရိယဝိဟာရတရားနှင့် - အတူ
 တကွဖြစ်သော - စပ်ယှဉ်သော။ အပ္ပမတ္တော
 အရိယဝိဟာရူပသံဟိတေန ဣရိယာပထဝိ-
 ဟာရေန ဝိဟာရမိ။ ထေရ ၄။ ၁။ ၁၅၉။

အရိယဝုတ္တိ (ထိ) [အရိယ + ဝုတ္တိ] (၁) ဘုရားအစ
 ရှိသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အကျင့်။ (တိ)
 (၂) စင်ကြယ်သော - အကျင့် - အသက်မွေး
 မှု - ရှိသောသူ။ (၁) အောက်ပုဒ် ကြည့်။

(တိ)(၂) အရိယဝုတ္တိ* မေဓာဝိ*၊ ဟိနုဇ္ဈမိ ပူဇယေ။ သံ၊၁။၁၀၀။ ဓမ္မေန ပေါသေတိ အရိယဝုတ္တိ။ ဝိမာန၊၁၂၂။ ပေတ၊၁၉၉။ အရိယဝုတ္တိတိ ပရိသုဒ္ဓဝုတ္တိ။ ဝိမာန၊၄။၃၂၇။ (-ဇာ၊၁။၂၁။ ဇာ၊၂။၉၁။ ဇာ၊၄။၃။၁။ ဇာ၊၄။၅။၃၀၄။)

အရိယဝုတ္တိသမာဓာရ (တိ) [အရိယဝုတ္တိ + သမာဓာရ] ဘုရားအစရှိသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အကျင့်ကို ကျင့်သောသူ။ အရိယဝုတ္တိသမာဓာရော၊ ယေန ဝုစ္စတိ သီလဝါ။ ဇာ၊၁။၈၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၄။၁၄၆။ ယေန ဝုစ္စတိတိ ယေန သီလေန သီလဝါ ပုရိသော အရိယာနံ ဗုဒ္ဓါနံ ပဋိပတ္တိ* သမာဓရန္တော အရိယဝုတ္တိသမာဓာရေတိ ဝုစ္စတိ။ ဇာ၊၄။၂။၃၈၇။

အရိယဝေါဟာရ (ပု) [အရိယ + ဝေါဟာရ] (၁) အရိယဝေါဟာရ၊ အရိယာသုတော်ကောင်းတို့၏ - အမှန်စကား - မှန်ကန် ပြောငဲ့စဉ်းစွာ ပြောဆိုခြင်း - မှန်ကန်စွာ ပြောကြောင်း စေတနာ။ (အဓိဋ္ဌေ အဓိဋ္ဌဝါဒိတာ-စသော လေးမျိုးနှင့် ဒီဋ္ဌေ ဒီဋ္ဌဝါဒိတာ-စသော လေးမျိုး ဖြစ်သောကြောင့် အရိယဝေါဟာရ ရှစ်မျိုးရှိ၏။ အကျယ်ကို ပြုလတ္တံ့သောကျမ်းတို့၌ ကြည့်။) (၂) အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စကား အသုံးအနှုံး။ (၃) အရိယလူမျိုးတို့၏ဘာသာ စကား၊ မာဂဓ ဘာသာ။ (၄) အရိယအရပ်သားတို့၏ - အရိယ အရပ်သားတို့သာ ပြောဆိုအပ်သော - စကား အသုံးအနှုံး။ (၅) အရိယဟူသော - ဝေါဟာရ - အခေါ်အဝေါ် - နာမပညတ်။ (၁) စတ္တာရော အရိယဝေါဟာရ။ ဝိ၊၅။၂၃၄။ ဒီ၊၃။၁၉၄။ သံ၊၄။၁။၁၃၇။ (- အံ၊၁။၅၆၈။) အရိယဝေါဟာရတိ အရိယာနံ သပ္ပရိသာနံ ဝေါဟာရ။ ဧတ္ထ စ တံသမုဋ္ဌာပကစေတနာဝသေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဒီ၊၄။၃။၂၀၇။ သာရတ္ထ၊၃။၄၇၃။ (- ဣတိဝုတ်၊၄။၈၂။၂၀၆။ မ၊ဋီ၊၃။၂၈၂။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၈၃။) (၂) ဘဂိနိတိ အရိယဝေါဟာ

ရေန ဉာတိဒါသိ* အာလပတိ။ ဝိ၊၄။၁။၁၇၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၄။ ဇာ၊၄။၅။၄၅၃။ အရိယဝေါဟာရေနာတိ အရိယသမုဒါစာရေန၊ အရိယာဟိ မာတုဂါမံ ဘဂိနိဝါဒေန သမုဒါစရန္တိ။ သာရတ္ထ၊၂။၇။ မ၊ဋီ၊၃။၁၄၁။ (- ဇာ၊၄။၅။၄၅၃။) (၃) အရိယကံ နာမ အရိယဝေါဟာရော မာဂဓဘာသာ။ ဝိ၊၄။၁။၂၂၀။ (၄) အက္ကန္တန္တိ ဧတ္ထ ပါဒေနေဝ အက္ကန္တံ နာမ ဟောတိ။ ဟတ္ထေန ဥပ္ပိဋ္ဌိတံ၊ ရုဋ္ဌိသဒ္ဓဝသေန ပန အက္ကန္တန္တေဝ ဝုတ္တိ၊ အယဉ္ဇေတ္ထ အရိယဝေါဟာရော။ အံ၊၄။၁။၄၂။ အရိယဝေါဟာရေတိ အရိယဒေသဝါသိနံ ဝေါဟာရော။ အံ၊ဋီ၊၁။၉၇။ (၅) အရိယသစ္စ (ဃ) အနက်ကြည့်။

အရိယဝေါဟာရယုတ္တ (တိ) [အရိယဝေါဟာရ + ယုတ္တ] အရိယဝေါဟာရ - အဓိဋ္ဌေ အဓိဋ္ဌဝါဒိတာ-စသည် - နှင့် - ယုဉ် - ပတ်သက် - သော။ အဋ္ဌ အနရိယဝေါဟာရေ ဝဇ္ဇေတွာ အဋ္ဌ အရိယဝေါဟာရယုတ္တမေဝ ဘာသတိ။ ဒီ၊၄။၃။၂၇။

အရိယသံဃ (ပု) [အရိယ + သံဃ] အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်း၊ မဂ္ဂဋ္ဌာန်လေးယောက် ဖလဋ္ဌာန်လေးယောက်အားဖြင့် ရှစ်ယောက်သော အရိယာသံဃာတော်။ တမရိယသံဃံ သိရသာ နမာမိ။ ဝိ၊၄။၁။၁။ သိရသာ ဝဇ္ဇေ အရိယသံဃံ။ ဒီ၊၄။၁။၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁။ သံ၊၄။၁။၁။ အံ၊၄။၁။၁။ အရိယသံဃန္တိ ဧတ္ထ အာရကတ္တာ ကိလေသေဟိ၊ အရိယာ၊ အရိယာနံ သံဃော သမူဟောတိ အရိယသံဃော။ အထ ဝါ အရိယော စ သော ယထာဝုတ္တနယေန သံဃော စ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညေန သံဟတဘာဝတောတိ အရိယသံဃော၊ အဋ္ဌ အရိယပုဂ္ဂလာ။ သာရတ္ထ၊၁။၁၃။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၃။ (- ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၅။ ဥဒါန၊၄။၁၁၀။ ဣတိဝုတ်၊၄။၂၉၅။ ဝိမာန၊၄။၁၄၁။ ပေတ၊၄။၃။၁၃၀။ ဇာ၊၄။၄။၂၃၇။ နေတ္ထိ၊၄။၂၅၈။ ဝဇ္ဇိရ၊၁၃။ ဝိမတိ၊၁။၄။ သိ၊

မူလဋီ၊၂။၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၉၂။ ဝိဘာဝိနိ၊
ဋီ၊၂။၃၁။) (ခ) အရိယသစ္စာနိတိ ယသ္မာ
တထာနိ အဝိတထာနိ အနညထာနိ၊ တသ္မာ
အရိယာနံ သစ္စာနိတိ ဝုစ္စန္တိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၀။
အရိယာနံ ဝါ သစ္စာနိတေဟိ ပဋိဝိဋ္ဌိတဗ္ဗတ္တာ။
ဝိဘာဝိနိ၊ဋီ၊၂။၃၁။ (ဂ) (ဃ) အရိယာနိ
သစ္စာနိတိပိ အရိယသစ္စာနိ။ အရိယာနိတိ
တထာနိ အဝိတထာနိ၊ အဝိသံဝါဒကာနိတိ
အတ္ထော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၉။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၇။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၂၆။ (ဂ) အရိယာနိ သစ္စာနိတိပိတိ
ဧတ္ထ အဝိတထာဘာဝေန အရဏိယတ္တာ အဓိ-
ဂန္တဗ္ဗတ္တာ အရိယာနိ။ မူလဋီ၊၂။၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋီ၊၂။၁၉၂။ အဝိတထာဘာဝေန ဝါ အရဏိ-
ယတ္တာ အဓိဂန္တဗ္ဗတ္တာ အရိယံ သစ္စန္တိပိ အရိယ-
သစ္စံ။ သာရတ္ထ၊၃။၁၇၁။ (ဃ) အရိယဝေါ-
ဟာရော ဝါ အယံ အဝိသံဝါဒကော အဝိ-
တထရူပေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ မူလဋီ၊၂။၅၂။ အရိယ-
သမညာ ဝါ အဝိသံဝါဒကော အဝိတထေ
နိရုဋ္ဌာ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၉၂။ (င)
အရိယသစ္စာနိတိ အရဏိယတော အရိယာနိ၊
အဝိတထာဘာဝေန သစ္စာနိတိ အရိယသစ္စာနိ။
ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၇၁။ (-ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၆၇။ ထေရ၊
ဋ္ဌ၊၂။၁၄၂။) (စ) ယသ္မာ ပနေတာနိ ဗုဒ္ဓါ-
ဒယော အရိယာ ပဋိဝိဋ္ဌန္တိ၊ တသ္မာ အရိယ-
သစ္စာနိတိ ဝုစ္စန္တိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၉။ ပဋိသံ၊
ဋ္ဌ၊၁။၅၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၂၆။ အရိယပဋိဝိဋ္ဌိ-
တဗ္ဗာနိ သစ္စာနိ အရိယသစ္စာနိတိ ဧတ္ထ
ပုရိမပဒေ ဥတ္တရပဒလောပေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။
မူလဋီ၊၂။၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၉၂။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊
၂။၁၆၁။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၇၁။ သာရတ္ထ၊၃။၁၇၁။
မဏိမဉ္ဇူ၊၂။၃၁၇။) (ဆ) ဧတေသံ အဘိ-
သမ္ပုဒ္ဓတ္တာ အရိယဘာဝသိဒ္ဓိတောပိ အရိယ-
သစ္စာနိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၉။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၇။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၂၆။ အရိယဘာဝသိဒ္ဓိတောပိတိ
ဧတ္ထ အရိယသာဓကောနိ သစ္စာနိ အရိယ-
သစ္စာနိတိ ပုဗ္ဗေ ဝိယ ဥတ္တရပဒလောပေါ

ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ မူလဋီ၊၂။၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၉၂။
(-သာရတ္ထ၊၃။၁၇၁။) (ဇ) အရိယသစ္စာ-
နန္တိ အရိယဘာဝကရာနံ သစ္စာနံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၃၂။ အရိယကရတ္တာ အရိယာနိ၊ တစ္ဆဘာ-
ဝတော သစ္စာနိတိ အရိယသစ္စာနိ။ ဝိဘာ-
ဝိနိ၊၂။၃၁။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၁။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊
၇၁။ သာရတ္ထ၊၃။၁၇၁။ အနုဋီ၊၃။၃၇။)

အရိယသစ္စကထာ (ထိ) [အရိယသစ္စ+ကထာ]
အရိယသစ္စာလေးပါးနှင့် စပ်သော-အရိယ-
သစ္စာလေးပါးကို ပြဆိုရာဖြစ်သော-စကား။
အဝသေသာ အရိယသစ္စကထာ.. ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ
ဝိတ္ထာရိတာယေဝ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၆။ (-မ၊ဋ္ဌ၊
၁။၃၀၄။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၃၃။ ဒီ ဋီ၊၁။၃၇၂။)

အရိယသစ္စစတုက္က (န) [အရိယသစ္စ+စတုက္က]
အရိယသစ္စာ လေးပါးတို့၏ အပေါင်း။
အရိယသစ္စစတုက္ကမ္ပိ တထဋ္ဌေန သစ္စာနံ ကေ-
သမ္ပန္တတ္တာ ကေတော ဝေ နိဒ္ဓိဋ္ဌံ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၃၁။

အရိယသစ္စဒဿန (န) [အရိယသစ္စ+ဒဿန]
အရိယသစ္စဒဿန-ဟူသော-ပုဒ်-သဒ္ဒါ။ ဣဓ
ပန အရိယသစ္စဒဿနေန ပရတော မဂ္ဂဿ
သင်္ဂဟိတတ္တာ(ဂဟိတတ္တာ)အဝသေသံ သဗ္ဗမ္ပိ
ဝန္တတိ။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၁၂၇။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃။

အရိယသစ္စဒေသနာ (ထိ) [အရိယသစ္စ+ဒေသ-
နာ] အရိယသစ္စာ လေးပါးကို ပြဆိုရာဖြစ်
သော ဒေသနာ။ ကာ ပန သာတိ၊ အရိယ-
သစ္စဒေသနာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၇။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၂။၇၇။
သာရတ္ထ၊၃။၁၉၅။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၅။ ဒီ ဋီ၊၁။
၉၇။ မူလဋီ၊၂။၅၀၁၇၂။)

အရိယသစ္စဒ္ဒယ (န) [အရိယသစ္စ+ဒ္ဒယ] အရိယ-
သစ္စာ နှစ်ပါးတို့၏ အပေါင်း။ ဣတရံ ပန
အရိယသစ္စဒ္ဒယံ သိယာ ဒုက္ခံ အနိစ္စတော။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၃။ (-ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၃၄၅။ အံ၊
ဋီ၊၂။၂၄၉။ မူလဋီ၊၂။၅၇၇။)

အရိယသစ္စဓမ္မ (ပု) [အရိယသစ္စ+ဓမ္မ] အရိယ-
သစ္စာတရား။ အနန္တသုတေသု ဓမ္မေသု
စတုသု ဝါ အရိယသစ္စဓမ္မေသု။ အံ၊ ဣ၊ ၂။
၂၀။ (-နေတ္တိ၊ ၄။ ၂၃၉။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၄၁။
ဒိ၊ ဣ၊ ၃။ ၂၃၄။) ဝိဇ္ဇဓမ္မ (ဒိ၊ ဣ၊ ၁။ ၂၄၈။ မ၊ ဣ၊
၃။ ၆၆။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂၅၉။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၉၂) လည်း
ကြည့်။

အရိယသစ္စပ္ပကာသနာ (ထိ) [အရိယသစ္စ+
ပကာသနာ] အရိယသစ္စာကို ရှင်းလင်းပြဆို
ရာ-အပိုင်း- အခန်း။ ပေဋကောပဒေသေ
မဟာကစ္ဆာယနေန ဘာသိတေ ပဌမဘူမိ
အရိယသစ္စပ္ပကာသနာ နာမ။ ပေဋကော။
၁၈၃။

အရိယသစ္စပ္ပုဋ္ဌိဝေဓေ (ပု) [အရိယသစ္စ+ပုဋ္ဌိဝေဓေ]
အရိယသစ္စာကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း။ ယသ္မာ
ပန အရိယသစ္စပ္ပုဋ္ဌိဝေဓေန... ဝိဒ္ဓတိ ဝုစ္စန္တိ။
နေတ္တိ၊ ၄။ ၁၀။ (-နေတ္တိ၊ ၄။ ၁၂။)

အရိယသစ္စပ္ပုဋ္ဌိဝေဓေသမ္မာဒန (န) [အရိယသစ္စ-
ပုဋ္ဌိဝေဓေ+သမ္မာဒန] အရိယသစ္စာကို ထိုး
ထွင်း၍ သိခြင်းကိုစွဲကို ပြီးစီးစေခြင်း။ တေသံ
အရိယသစ္စပ္ပုဋ္ဌိဝေဓေသမ္မာဒနဝေသေန ပဝတ္တိ-
တာ။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၂၇။ (-အံ၊ ဣ၊ ၃။ ၄၃။)

အရိယသစ္စဘာဝနာ (ထိ) [အရိယသစ္စ+ဘာ-
ဝနာ] အရိယသစ္စာကို ပျိုးပျားခြင်း။ ဝေ
သမာဓိကမ္ပိကဿ သမာဓိ အရိယသစ္စဘာဝ-
နာ ပညာဘာဝနာတိ။ အံ၊ ဣ၊ ၃။ ၆။

အရိယသစ္စဘူတ (တိ) [အရိယသစ္စ+ဘူတ]
အရိယသစ္စာ ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ တေ ပန
အရိယသစ္စဘူတာ ဣဓာမိပ္ပေတာတိ ဝုတ္တံ
“ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ” တိ။ ဒိ၊ ဣ၊ ၃။ ၁၉၃။

အရိယသစ္စဝိသေသ (ပု) [အရိယသစ္စ+ဝိသေသ]
အရိယသစ္စာအထူး။ အရိယသစ္စဝိသေသံ ဝါ
အကတော သမုဒယသစ္စန္တိ ဝုတ္တန္တိ အတ္ထော။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၁။

အရိယသစ္စသဒ္ဓါပေက္ခ (တိ) [အရိယသစ္စ+
သဒ္ဓါ+အပေက္ခာ] အရိယသစ္စသဒ္ဓါကို ငဲ့ခြင်း
ရှိသော။ အရိယသစ္စသဒ္ဓါပေက္ခံ ဝုက္ခသဒ္ဓံ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၆၅။

အရိယသစ္စသန္တိသ္မိတ (တိ) [အရိယသစ္စ+သန္တိ-
သ္မိတ] အရိယသစ္စာကို ကောင်းစွာမှီသော။
ဘူတံ တစ္ဆံ အတ္တသဉ္စိတန္တိ အရိယသစ္စသန္တိ-
သ္မိတံ။ စူဠနိ၊ ၄။ ၆၀။

အရိယသစ္စသမ္ပုဋ္ဌိဝေဓေန (န) [အရိယသစ္စ+
သမ္ပုဋ္ဌိဝေဓေန] အရိယသစ္စာကို ကောင်းစွာ
ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း။ လဒ္ဓပတိဋ္ဌာ အရိယသစ္စ-
သမ္ပုဋ္ဌိဝေဓေနတော။ မ၊ ဣ၊ ၂။ ၂၇၉။

အရိယသစ္စဘိသမယ (ပု) [အရိယသစ္စ+အဘိ-
သမယ] အရိယသစ္စာကို သိမြင်ခြင်း။ အပရ-
ဘာဂေ ပဋိပဒါ နာမ အရိယသစ္စဘိသမ-
ယော။ မ၊ ဣ၊ ၂။ ၂၁၇။ အံ၊ ဣ၊ ၃။ ၁၇၈။

အရိယသဋ္ဌနပသတ္တ (တိ) [အရိယ+သဋ္ဌန+
ပသတ္တ] အရိယာသုတော်ကောင်းတို့သည်
ချီးမွမ်းအပ်သော။ နိဗ္ဗာနံ အရိယသဋ္ဌန-
ပသတ္တံ။ မိလိန္ဒ၊ ၃။ ၃၀၇။

အရိယသဒိသ (တိ) [အရိယ+သဒိသ] အရိယာ
နှင့် တူသော။ အရိယသဒိသော ဒေဝဝဏ္ဏော
ဟုတွာ စရသိ။ ဇာ၊ ဣ၊ ၇။ ၂၁၄။

အရိယသဒိသတ္တ (န) [အရိယသဒိသ+တ္တ]
အရိယာနှင့် တူသည်၏အဖြစ်။ အရိယသဒိ-
သတ္တာ ဝါ အရိယသီလံ။ အနု၊ ၄။ ၆၉။

အရိယသဒ္ဓ (ပု) [အရိယ+သဒ္ဓ] အရိယ သဒ္ဓါ။
အရိယသဒ္ဓေါ စေတ္တ သဒ္ဓပရိယာယော။ ဒိ၊ ဣ၊
၁။ ၃၈၇။ နာပိ လောကီယမဂ္ဂေန အနေကန္တိ-
ကတာ အရိယသဒ္ဓေန ဝိသေသိတတ္တာ။ အနု-
၊ ၃။ ၈၅။

အရိယသဒ္ဓသိဒ္ဓိ (ထိ) [အရိယသဒ္ဓ+သိဒ္ဓိ] အရိယ
သဒ္ဓါ၏-ရုပ်ပြီးခြင်း - ရုပ်ပြီးပုံ။ အာရ-

ကတ္တာတိ နိရုတ္တိနယေန အရိယသဒ္ဓသိဒ္ဓိ-
မာဟ။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၂။ ၃၄၂။ မ၊ ဇီ၊ ၁။ ၁၉၆။

အရိယသန္တဘဝ (ပု) [အရိယ + သန္တ +
ဘဝ] မြတ်သည်ဖြစ်၍ ငြိမ်းအေးသော
တရား၏အဖြစ်။ ဗလဿအရိယသန္တဘဝါဒိ-
အတ္ထေန စ သေဋ္ဌတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ နေတ္ထိ၊
ဇီ၊ ၁၀။

အရိယသန္တောသဂုဏ (ပု) [အရိယ + သန္တော-
သ + ဂုဏ] အရိယာတို့၏ ရောင့်ရဲခြင်း ဂုဏ်။
တဿ သတ္တာ အရိယသန္တောသဂုဏံ ပကာ-
သေန္တော ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ ထေရ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၁၂။

အရိယသပ္ပုရိသဘဝ (ပု) [အရိယ + သပ္ပုရိသ +
ဘဝ] အရိယာသူတော်ကောင်း၏အဖြစ်။
ယသ္မာ ပန နိပ္ပရိယာယတော အရိယသပ္ပု-
ရိသဘဝါ အဘိန္နသဘဝါ။ သံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၂၀၃။

အရိယသဘာဝ (ပု) [အရိယ + သဘာဝ] အရိ-
ယာတို့၏ သဘော။ သပ္ပုရိသော အရိယ-
သဘာဝေါ၊ အရိယော စ သပ္ပုရိသဘာဝေါတိ
အတ္ထော။ သံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၂၀၆။ မူလဇီ၊ ၁။ ၁၆၃။
(-နေတ္ထိ၊ ဇီ၊ ၃၃။)

အရိယသမညာ (ထိ) [အရိယ + သမညာ] အရိ-
ယ ဟူသော အမည်။ အရိယသစ္စ(သ)အနက်
ကြည့်။

အရိယသမာစာရ (တိ) [အရိယ + သမာစာရ]
ကောင်းသောအကျင့်ရှိသောသူ။ အရိယော
အရိယသမာစာရော၊ ဗာဠံ တံ မမ ရုစ္စသိ။
ဇာ၊ ၂။ ၇၉။ ဇာ၊ ဌ၊ ၅။ ၃၄၈။ အရိယသမာ-
စာရောတိ သုန္နရသမာစာရောပိ ဇာတော။
ဇာ၊ ဌ၊ ၅။ ၃၄၈။

အရိယသမာပတ္တိ (ထိ) [အရိယ + သမာပတ္တိ]
မြတ်သော - ဖြူစင်သော - သမာပတ်။ အရိ-
ယသမာပတ္တိ ပဋိပဇ္ဇိဿတိတိ နေတံ ဌာနံ
ဝိဇ္ဇတိ။ ပေဋကော ၁၉၀။

အရိယသမုဒါစာရ (ပု) [အရိယ + သမုဒါစာရ]
အရိယာတို့၏ - စကား အသုံးအနှုံး - ခေါ်
ဝေါ် ပြောဆိုခြင်း။ အရိယဝေါဟာရ (၂)
အနက် ကြည့်။

အရိယသမ္မဟ (ပု) [အရိယ + သမ္မဟ] အရိ-
ယာတို့၏ - အပေါင်း - အစု။ အရိယမဏ္ဍလ
ကြည့်။

အရိယသဘကေ (တိ) [အရိယ + သဘကေ]
အရိယာ၏အဖြစ်ကို ပြီးစေတတ်သော။ အရိ-
ယသစ္စ(သ)အနက် ကြည့်။

အရိယသဘဝက (တိ) [အရိယ + သဘဝက။ ထီး၌
အရိယသဘဝိကာ] (က) အရိယာဖြစ်သော
တပည့်။ (ခ) အရိယာ ဖြစ်တော်မူသော
မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်။ (ပြုလတ္တံ့သော
သဘကေတို့တွင် အံ၊ ဌာ၌ ၄ ချက် ခွဲပြထား၏။
(၁) မြတ်စွာဘုရားနှင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည်
အရိယအင်္ဂါလသ ဟုတ်၍ တပည့်သဘဝက
မဟုတ်ကြ။ (၂) မဂ်ဖိုလ် မရသေးသော ဗုဒ္ဓ
ဘာသာဝင် လူဒါယကာများသည် သဘဝက
သဟုတ်၍ အရိယာမဟုတ်။ (၃) ဗုဒ္ဓဘာသာ
ဝင် မဟုတ်သူတို့သည် အရိယာလည်း မဟုတ်၊
သဘဝကလည်း မဟုတ်။ (၄) မဂ်ဖိုလ် ရရှိပြီး
သောရဟန်း သံဃာများသည် အရိယာလည်း
ဟုတ်၏၊ သဘဝကလည်းဟုတ်၏။ ဤသို့ လေး
ချက်ခွဲပြီး နောက်တဖန် “ခန္ဓာ အာယတန
စသည်တို့ကို ကြားနာပြီး ဝိပဿနာဉာဏ် မဂ်
ဉာဏ်ဖြင့် သိမြင်ပြီး၍ သုတရိသော အရိယ
သဘဝက” ဟု အထူးဆိုရာ၌ကား ၎င်းသုတရိ
သော လူ ရဟန်းအားလုံးကို အရိယသဘဝက
ဟု ခေါ်နိုင်ကြောင်း မိန့်ဆို၏။ ဣတိဝုတ်၊
ဌာ၌ကား (၁) မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်
သဘဝကဖြစ်လိုသောသူ၊ (၂) မြတ်စွာဘုရား
၏ တပည့်သဘဝက ဧကန်ဖြစ်လတ္တံ့သော
သူများကို အရိယသဘဝကခေါ်ဆိုနိုင်ကြောင်း
မိန့်ဆိုထားသည်။) (က) (ခ) တံ သုတဝါ

အရိယသဘာဝကော ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။
 အံ၊ ၁။ ၉။ (က) အရိယသဘာဝကောတိ...အတ္ထိ
 အရိယော စေတသဘာဝကော စ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၄။
 (ခ) အရိယသဘာဝကော (ဣတိဝုတ်။ ၂၄၆) တိ
 အရိယဿ ဗုဒ္ဓဿ အာဂတော သာဝကော၊
 သာဝကဘာဝံ ဥပဂန္တုကာမော အရိယသဘာဝ-
 ကော ဝါ အဝဿံဘာဝိ။ အန္တိမအဝိကံ သာ-
 ဝကဗောဓိသတ္တံ သန္တာယ အယမာရမ္ဘော။
 ဣတိဝုတ် ၄၂၄။

(က) (ခ) (- ဝိ၊ ၃။ ၂၀၊ ၄၅။ ဒီ၊ ၂။ ၇၉၊
 ဂဝ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၄၇၊ ၁၅၃၊ ၁၉၀။ မ၊ ၁။ ၁၁၊ ၅၇၊
 ၁၂၆၊ ၁၈၉၊ ၁၉၂၊ ၂၃၉။ မ၊ ၂။ ၁၇။ မ၊ ၃။ ၄၉။
 သံ၊ ၁။ ၂၇၈၊ ၂၉၀။ သံ၊ ၂။ ၄၇၊ ၅၈၊ ၇၄၊ ၁၀၆၊
 ၁၁၆၊ ၂၆၁၊ ၄၄၆။ သံ၊ ၃။ ၁၇၃။ အံ၊ ၁။ ၁၉၂၊ ၇၊
 ၂၁၁၊ ၂၂၃၊ ၂၂၄၊ ၂၄၄၊ ၅၊ ၃၆၇၊ ၃၇၄၊ ၆-၇-
 ၉။ အံ၊ ၂။ ၂၊ ၄၉၊ ၅၄၊ ၇၀-၈၊ ၁၈၆-၇၊ ၂၇၃၊
 ၂၅၄၊ ၂၇၉၊ ၄၃၉၊ ၄၈၇-၈။ အံ၊ ၃။ ၇၇၊ ၃၀၃-၆။
 အဘိ၊ ၁။ ၂၄၄။ အဘိ၊ ၈။ ၉၁၊ ၁၃၉၊ ၁၆၉။
 ပဋိသံ၊ ၄၀။ ဣတိဝုတ်။ ၂၄၆။ သုတ္တနိ။ ၂၉၄။
 ဝိမာန၊ ၃၉။ မဟာနိ။ ၃၄၆။ စူဠနိ။ ၁၈၂။
 နေတ္ထိ ၄၂။ မိလိန္ဒ၊ ၇၀။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၈၈။ ဝိ၊ ၄။ ၂။
 ၁၀၂။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၂၄။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၉။ ဒီ၊ ၄။ ၂။
 ၁၃၄။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၄၈။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၉။ မ၊ ၄။ ၂။
 ၁၀၄။ မ၊ ၄။ ၃။ ၃၆။ မ၊ ၄။ ၄။ ၂၄၊ ၇၇။ သံ၊ ၄။
 ၁။ ၂၉၊ ၂၀၅။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၊ ၄၀။ သံ၊ ၄။ ၃။
 ၃၀၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၅။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀။ အံ၊ ၄။ ၃။
 ၂၇။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၁။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၅။
 အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၃၃၁။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ၂။ ၃၁၆။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၇။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၈။
 သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၅။ ဝိမာန၊ ၄။ ၅၃၊ ၁၂၅။ ထေရ၊
 ၄။ ၂။ ၂၆၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၇။ ဇ၊ ၄။ ၁။ ၅၃၄။
 မဟာနိ၊ ၄။ ၃၂၂။ စူဠနိ၊ ၄။ ၆။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၁၂။
 သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၈၄။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၉၀။ ဝိမတိ၊
 ၁။ ၈၉။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၂၂၀။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၂။ သိ၊ ၄။
 ၁၆၊ ၁။ ၂၀။ သိ၊ ၄။ ၁၆၊ ၂။ ၁၈၅။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၄၀။
 မ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၄။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၇။ သံ၊ ၄။ ၂။

၄၁၄။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၄။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၃၀။ မူလ၊ ၄။
 ၁။ ၁၁၁။ မူလ၊ ၄။ ၂။ ၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၄၉၊ ၆၅။
 နေတ္ထိ၊ ၁။ ၁၇၂။) (ထိ) (က) (ခ) ပဉ္စဟိ
 ဘိက္ခုဝေ ဝဇ္ဇိဟိ ဝဇ္ဇမာနာ အရိယသဘာဝိကာ
 အရိယာယ ဝုဇ္ဇိယာ ဝဇ္ဇတိ။ သံ၊ ၂။ ၄၄၆။
 အံ၊ ၂။ ၇၂။ (- သံ၊ ၃။ ၃၄၆။ အံ၊ ၁။ ၃၇၄။
 ဝိမာန၊ ၃၉။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၅။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၈၆။ သံ၊
 ၄။ ၁။ ၂၀၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၆။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၀။
 အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၇၀။ ဥပါန၊ ၄။ ၁၀၈။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။
 ၂၆။ ဝိမာန၊ ၄။ ၁၂၅၊ ၁၅၄။ သာရတ္ထ၊ ၂။
 ၃၈၀။)

အရိယသဘာဝကဥပါသက (တိ) [အရိယသဘာဝက
 + ဥပါသက] အရိယသဘာဝကဖြစ်သော-ဥပါ-
 သကာ- သီတင်းသည်-ဒါယကာ။ သော-
 တာပနုသကဒါဂါမိနံ ယေဝ အရိယသဘာဝက-
 ဥပါသကာနံ ပဉ္စဟိ သတေဟိ ပရိဝုတော...
 တေနုပသကံမိ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၂၃။

အရိယသဘာဝကဂ္ဂဟဏ (န) [အရိယသဘာဝက+
 ဂဟဏ] အရိယသဘာဝက-သဒ္ဓါ။ ယဓိ ဧဝံ
 ကဿာ မဟာနာမသုတ္တာဒိသု ဗဟုသု သုတ္တေ-
 သု အရိယသဘာဝကဂ္ဂဟဏံ ကတန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ၄။ ၁။ ၂၈၆။

အရိယသဘာဝကတ္တ (န) [အရိယသဘာဝက+တ္တ]
 အရိယသဘာဝက၏ အဖြစ်။ သောပိ ဝ
 ဥပါသကော အရိယသဘာဝကတ္တာ သဗ္ဗမေဝ
 ဒါပေသိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၈၆။ (- အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၁။)

အရိယသဘာဝကပရိသာ (ထိ) [အရိယသဘာဝက+
 ပရိသာ] အရိယသဘာဝကပရိသတ်။ အရိယာ-
 တိ အရိယသဘာဝကပရိသာ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၄၆။

အရိယသဘာဝကဘာဝ (ပ) [အရိယသဘာဝက+
 ဘာဝ] အရိယသဘာဝက၏အဖြစ်။ အတ္တနော
 အရိယသဘာဝကဘာဝံ အဇာနန္တောပိ န
 ဝီတိက္ကမတိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၄။ (- အံ၊ ၄။ ၁။
 ၃၇၃။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၅၇။)

အရိယသမာဓကသံသ (ပု) [အရိယသမာဓက+သံ-
သ] အရိယသမာဓကသံသာတော်။ အရိယ-
သမာဓကသံသည အဟံ သရဏံ ဂတော။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၆၃။

အရိယသမာဓိကာ (တိ) [အရိယ+သမာဓိကာ]
အရိယာဖြစ်သောတပည့်မ။ အရိယသမာဓက-
ကြည့်။

အရိယသမာဓိကာဘာဝ (ပု) [အရိယသမာဓိကာ-
+ ဘာဝ] အရိယာဖြစ်သော တပည့်မ၏
အဖြစ်။ အတ္တနော အရိယသမာဓိကာဘာ-
ဝဿ ပါကဋ္ဌဘာဝံ ဒဿေတိ။ ဝိမာန၊ ၄။ ၆၇။

အရိယသမာဓိတ္တိ (တိ) [အရိယ + သမာဓိတ္တိ]
အရိယသမာဓိတ္တိဆန်းဂါထာ၊ အရိယာ-အား
လုံးသော ဘုရားရှင်-တို့ ဟောကြားတော်မူ
အပ်သော သမာဓိတ္တိ-မည်သော ဆန်းဂါထာ။
(ယင်း ဂါထာမှာ ပိဋကသုံးပုံတို့၏ အဦး
အစဖြစ်၍ ပါဒအားဖြင့် သုံးပါး၊ အက္ခရာ
အရေအတွက် အားဖြင့် ၂၄-လုံး ရှိသော
“ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊
သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ” ဟူသော ဂါထာတော်
ပေသည်။) ဧတ္ထ စ ဘဂဝါ ပရမတ္ထဝေဒါနံ
တိတ္ထံ ပိဋကနံ အာဒိဘူတံ... ဣမံ အရိယ-
သမာဓိတ္တိံ သန္ဓာယ ပုစ္ဆတိ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။
၁၃၀။

အရိယသီလ (န) [(၁) အရိယ+သီလ။ (၂)
အရိယဘာဝကရဏ+ သီလ။ (၃) အရိယ-
သီလ+ က] (၁) အရိယသီလ၊ အရိယာ-
ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏မဂ်ဖိုလ်သီလ။ (၂) အရိယာပုဂ္ဂိုလ်
ဖြစ်အောင် ပြုတတ်သောသီလ၊ (ပါတိမော-
က္ခသံဝေဒသီလ။) (၃) အရိယသီလ-မဂ်ဖိုလ်
သီလ - နှင့်တူသောသီလ (ကလျာဏပုထုဇဉ်
တို့၏ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလ)။ (တိ) (၄) အရိ-
ယသီလ - မဂ်ဖိုလ်သီလ - ရှိတော်မူသော
မြတ်စွာဘုရား။ (၁) သီလဝန္ဓော (ဇာ၊ ၁။

၃၀၆) တိ အရိယသီလေန သမန္နာဂတော။ ဇာ၊
၄။ ၃၆၈။ (၂) (၃) ယတောဟံ ဇာတောတိ
ဧတ္ထ အရိယသီလေ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၈၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။ ၁၂၉။ မဟာနိ၊ ၄။ ၅၇။ (၂) အရိယဘာဝ-
ကရဏတ္တာ အရိယသီလန္တိ ပါတိမောက္ခသံ-
ဝေဒေ ဝုစ္ဆတိ။ မူလ၊ ၄။ ၂။ ၆၁။ (၃) အရိယ-
သဒိသတ္တာ (အရိယသီလသဒိသတ္တာ ?) ဝါ
အရိယသီလံ၊ ပုထုဇဉ်နကလျာဏကာနမ္ပိ ဟိ
စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလံ အရိယသီလသဒိသံ။ အနု-
ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၆၉။ (တိ) (၄) ပုန စပရံ ဘန္တေ
ဘဂဝါ ဝုဒ္ဓသီလော အရိယသီလော။ အံ၊ ၃။
၃၀၈။ အရိယသီလောတိ အပေါထုဇဉ်နိကေဟိ
သီလေဟိ သမန္နာဂတော။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၃၀၇။
စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလေဟိ သီလံ အရိယံ သုဒ္ဓံ။
တေန ဝုတ္တံ “အရိယသီလော” တိ။ အံ၊ ၄။
၃။ ၃၂၉။

အရိယသီလဝတ (တိ) [အရိယ+သီလ+ဝတ]
မြတ်သော - ပြုစင်သော - သီလအကျင့်ရှိ
သော၊ သူ။ န စာဟံ တသ္မိံ ဒုဗ္ဘေယျံ၊ အရိယ-
သီလဝတော ဟိ သော။ ဇာ၊ ၂။ ၃၁၄။ အရိ-
ယသီလဝတော အရိယေန သီလဝတေန အရိ-
ယာယ စ အာစာရသမ္ပတ္တိယာ သမန္နာဂ-
တော။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၂၅၅။

အရိယသီလသဒိသ (တိ) [အရိယသီလ+သဒိသ]
အရိယာတို့၏ မဂ်ဖိုလ်သီလနှင့် တူသော။
အရိယသီလ (ဂ) ကြည့်။

အရိယသီလီ (တိ) [အရိယသီလ+ဤ] ကိလေ-
သာ ဝေးကွာသော - ကိလေသာဝေးကွာ
သောကြောင့် မြင့်မြတ်ပြုစင်သော - စတု-
ပါရိသုဒ္ဓိသီလ ရှိတော်မူသော (မြတ်စွာ
ဘုရား)။ သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော
သီလဝါ အရိယသီလီ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၀၈။ မ၊ ၂။
၃၇၉။ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလေန သီလဝါ၊ တံ
ပန သီလံ အရိယံ ဥတ္တမံ ပရိသုဒ္ဓံ၊ တေနာဟ

“အရိယသီလီ”တိ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။
၂၀၈။ ကိလေသေဟိ အာရကတ္တာ အရိယံ
နိရုတ္တိနယေန၊ တတောယေဝ ဥတ္တမတာ
ပရိသုဒ္ဓတာတိ ဝုတ္တံ ဥတ္တမံ ပရိသုဒ္ဓန္တိ။ သီ၊ဋ္ဌ၊
သစ်၊၂။၂၉၀။ (-ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၇။)

အရိယသုခ (န) [အရိယ + သုခ] (က)
အရိယာ - ပုထုဇဉ်မဟုတ်သူ - တို့၏ချမ်းသာ။
(ခ) မြတ်သောချမ်းသာ။ ဒွေမာနိ ဘိက္ခဝေ
သုခါနိ။ ကတမာနိ ဒွေ၊ အရိယသုခဉ္စ အန-
ရိယသုခဉ္စ။ အံ၊၁။၇၉။ အရိယသုခန္တိ အပု-
ထုဇဉ်သုခံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၃။ အရိယာနမေဝ
သုခံ အရိယသုခံ အရိယဉ္စ တံ သုခဉ္စာတိပိ
အရိယသုခံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၇။ (-ဣတိဝုတ်၊
ဋ္ဌ။၆၅။)

အရိယသုခဝိရာဇန (န) [အရိယသုခ + ဝိရာဇန]
အရိယာတို့၏ ချမ်းသာမှု လွှဲချော်ခြင်း။
ဒုက္ခာယာတိ အရိယသုခဝိရာဇနေန ဝဋ္ဋဒုက္ခ-
တာယ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၆၅။

အရိယသေဋ္ဌ (ပ) [အရိယ + သေဋ္ဌ] အာစာရ
အရိယ-တို့တွင် မြတ်သောသူ။ ပါဝေက္ခိ
အန္တေပုရမရိယသေဋ္ဌော။ ဇာ၊၂။၂၀၈။ ဇာ၊
ဋ္ဌ၊၇။၁၉၁။ အရိယသေဋ္ဌောတိ အာစာရ-
အရိယေသု ဥတ္တမော ပုတ္တကော ယက္ခော
ပဏ္ဍိတဿ အန္တေပုရံ ပါဝိသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။
၁၉၁။

အရိယသေဋ္ဌအဂ္ဂဘာဝ (ပ) [အရိယ + သေဋ္ဌ +
အဂ္ဂ + ဘာဝ] သန့်ရှင်း စင်ကြယ်သည်၏
အဖြစ်၊ ချီးမွမ်းအပ်သည်၏ အဖြစ်၊ မြတ်
သည်၏အဖြစ်။ အရိယဘာဝါဒယောတိ အရိ-
ယသေဋ္ဌအဂ္ဂဘာဝါဒယော။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌိ။၂၂။

အရိယသေဝိတ (တိ) [အရိယ + သေဝိတ] အရိ-
ယာတို့သည် မှီဝဲအပ်သော။ ပုထုဇဉ်နေဟိ
အသေဝိတံ အရိယသေဝိတမေဝ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။
၂၅၂။

အရိယသောတ (ပု၊န) [အရိယ + သောတ]
အရိယမဂ်တည်းဟူသော ရေအယဉ်။ သော-
တော နာမ အရိယသောတော ပုရိမပဒ-
လောပေန။ ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၃။၂၃၆။

အရိယသောတသမာပန္နဘာဝ (ပ) [အရိယ-
သောတ + သမာပန္န + ဘာဝ] အရိယမဂ်
တည်းဟူသော အယဉ်သို့ ကောင်းစွာ
ရောက်သည်၏ အဖြစ်။ ဣတိ ဒေဝပုတ္တော
အတ္တနော အရိယသောတသမာပန္နဘာဝံ
ပဝေဒေန္တော...နိဝတ္တိ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၂၅၅။

အရိယသောတာပဇ္ဇန (န) [အရိယသောတ +
အာပဇ္ဇန] အရိယမဂ်တည်းဟူသော အယဉ်
သို့ ရောက်ခြင်း။ အရိယသောတာပဇ္ဇနဿ
အင်္ဂဘူတေဟိ။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ။၂၅၄။

အရိယာ (ထိ) [(၁) အရ + ကျ + အာ။ (၂)
အရိယ + က + အာ] မြသော မကြာအားဖြင့်
ဖြစ်တတ် - မကြာ၏အစွမ်းဖြင့်သိအပ် - သော
ဂါထာ၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စကားနှင့် တူ
သောဂါထာ၊ အရိယာဂါထာ။ ဆဋ္ဌောခိလ-
လဟု ဇော ဝါ... အရိယာယန္တဇေ လော၊
ဆဋ္ဌောန္တေ ဂေါဂဏာ ဆဋ္ဌေ။ ဝုတ္တောဒယ။
၁၇။ မတ္တာနိယမေန အရတိ ပဝတ္တတိတိ
အရိယာ၊ ယထာ နိယျာနိကောတိ။ မတ္တာ-
ဝသေန အရိယတေ ဉာယတေတိ ဝါ အရိယာ၊
အရိယာနံ ဝါစာတိ ဝါ အရိယာ၊ သာ
ဝိယာတိပိ အရိယာ။ ဝစနတ္ထ ဇောတိကာ-
ဋီကာ။၁၇။

အရိယာဂါထတ္ထ (န) [အရိယ + ဂါထာ + တ္ထ]
အရိယာဂါထာ၏ အဖြစ်။ တဒပိ အရိယာ-
ဂါထတ္တာ ဝုတ္တိလက္ခဏတော အတ္ထတော စ
ယုတ္တမေဝ။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၁၁။

အရိယာစရိတ (တိ) [အရိယ + အာစရိတ] ဘုရား
အစရှိသော အရိယာ သူတော်ကောင်းတို့
သည် လေ့ကျင့်အပ်သော။ အရိယာစရိတံ

သုကောသလေ၊ အရဟန္တာမေ မနာပါဝ
ပဿိတုံ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၇၃။ အရိယာစရိတန္တိ အရိ-
ယေဟိ ဗုဒ္ဓါဒိဟိ အာစိန္တံ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၃၉၁။

အရိယာစာရ (ပု) [အရိယ+အာစာရ] (၁)
စင်ကြယ်သော-မြတ်သော-အကျင့်။ (တိ)
(၂) စင်ကြယ်သော-မြတ်သော-အကျင့်
ရှိသောသူ။ (၁) အရိယာစာရေ ဌိတော
အာစာရအရိယော နာမ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၆။
အရိယဝုတ္တိလည်း ကြည့်။ (တိ) (၂) တေ
ကိရတဒါ အရိယာစာရာ အယောသုံ။ ဇာ၊ ၄။
၆။ ၆၅။

အရိယာစာရဓမ္မ (ပု) [အရိယာစာရ + ဓမ္မ]
စင်ကြယ်သော-မြတ်သော-အကျင့်တရား။
ယေ ဇနာ ဓမ္မဿ အရိယာစာရဓမ္မေ အာ-
သလာ၊ တေ ဗာလာ...မညန္တိ။ ထေရ်၊ ၄။
၂။ ၁၁၅။

အရိယာဇာတိ(တိ) [အရိယာ+ဇာတိ] အရိယာ
ဂါထာမျိုး၊ အရိယာဂါထာဇာတ်။ အောက်
ပုဒ် ကြည့်။

အရိယာဇာတိကတ္တ (န) [အရိယာဇာတိ+က+
တ္တ] အရိယာဂါထာမျိုး - အရိယာဂါထာ
ဇာတ်-၌ ပြစ်သည်၏-အဖြစ်။ သော အ-
ယုတ္တောဝ အရိယာဇာတိကတ္တာ လူမိဿာ
ဂါထာယ။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၂။

အရိယာဇာတိဘာဝ (ပု) [အရိယာ+ဇာတိ+
ဘာဝ] အရိယာဂါထာမျိုး-အရိယာဂါထာ-
ဇာတ်-၏ အဖြစ်။ အယဉ္ဇ သသညောက-
ဝိမိ အရိယာဇာတိဘာဝတော။ သီ၊ ၄။ ၁။
၁။ ၂။

အရိယာဓိဂတ (တိ) [အရိယ+အဓိဂတ] အရိ-
ယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်-ရအပ်-သိအပ်-ရောက်
အပ်-သော အရိယာဓိဂတဉ္စ ဓမ္မ အနဓိ-
ဂစ္ဆန္တော။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၂။ အဘိ၊
၄။ ၁။ ၃၇၅။

အရိယာနုယောဂ (ပု) [အရိယ+အနုယောဂ]
အရိယာကို-စိစစ်ခြင်း-စိစစ်ကြောင်း ဝါရ။
သောတာပန္နောတိအာဒိကော ပဋိဝေဓာ-
နုယောဂေါ အရိယာနုယောဂေါတိပိ ဝုစ္စတိ။
အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၁၃၆။

အရိယာယတန (န) [အရိယ + အာယတန]
အရိယာတို့၏နေရာ၊ မဇ္ဈိမဒေသ။ အရိယာ-
ယတနေ ပစ္စာဇာတိ ဒုလ္လဘာ လောကသ္မိံ။
အံ၊ ၂။ ၃၇၄။ အရိယာယတနေတိ မဇ္ဈိမ-
ဒေသေ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၄၁။

အရိယာယတနဝဏိပ္ပထ (ပု) [အရိယာယတန+
ဝဏိပ္ပထ] (က) အရိယလူမျိုးတို့ စုဝေးလာ
ရောက်ရာ ဌာန၊ ကုန်ပစ္စည်းတို့ကို အစုလိုက်
အပြုံလိုက် ရောင်းဝယ်ရာဌာန။ (ခ) အရိယ
လူမျိုးတို့ စုဝေးလာရောက်ရာ ဌာန၊ ကုန်
သည်တို့ နေထိုင်ရာဌာန။ (ပြုလတ္တံ့သော
အဋ္ဌကထာတို့နှင့် ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၇ တို့မှ ဝဏိပ္ပထ
အပွင့် ကြည့်။) လွဒံ အဂ္ဂနဂရန္တိ တေသံ
အရိယာယတနဝဏိပ္ပထာနံ လွဒံ အဂ္ဂနဂရံ
ဘဝိဿတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၇၇။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၁။

အရိယာဝကာသ (တိ) [အရိယ+အဝကာသ]
(က) အရိယာ အတုအယောင်ဖြစ်သောသူ။
(ခ) အရိယာနှင့် တူသော၊ နတ်နှင့်တူသော
ရုပ်အဆင်းရှိသောသူ။ (ဂ) အပြစ်ကင်းလတ်
ကောင်းမြတ်သော-ကြည့်ရှုဖွယ် ကိုယ်ခန္ဓာ
ရှိသော၊ လှပသော ရုပ်အဆင်းရှိသောသူ။
(အရိယာလေးမျိုးတို့တွင် ဒဿနအရိယာဟု
ဆိုသည်။ ရွှေအနက် ၂-မျိုးကိုကား ဒဿန-
အရိယာ-ဟု မဆို။) (က) အရိယာဝကာ-
သော'သိ အနုရိယောဝါ'သိ။ ဇာ၊ ၁။ ၃။ ၉၂။
အရိယာဝကာသောသိတိ အရိယပဋိရူပကော-
သိ။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၉၀။ (ခ) အရိယာဝကာ-
သောသိ အနုရိယရူပေါ။ ဇာ၊ ၂။ ၂။ ၂၉၈။
အရိယာဝကာသောတိ ရူပေန အရိယသဒ္ဓိ-
သော ဒေဝဝဏ္ဏော ဟုတွာ စရသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။

၂၁၄။ (ဂ) အရိယာဝကာသောသိ ပဿန္တေနတ္ထော။ ဇာ၊ ၂။ ၁၆။ အရိယာဝကာသောသိတိ နိဒ္ဒေါသသန္တရသရိရာဝကာသောသိ။ အဘိဓမ္မပေါသိတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၁၇။ (-ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၅။)

အရိယာဝါသ (ပု) [အရိယ+အာဝါသ] အရိယာဝါသ-နှင့် အနက်တူ။ ဒသယိမေ ဘိက္ခဝေ အရိယာဝါသာ။ အံ၊ ၃။ ၂၇။ အရိယာဝါသာတိ အရိယာနံ အာဝါသာ၊ တေ အာဝသိသု အာဝသန္တိ အာဝသိသန္တိတိ အရိယာဝါသာ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၉။ အရိယာနံ ဝေ အာဝါသာတိ အရိယာဝါသာ အနရိယာနံ တာဒိသာနံ အသမ္ဘဝတော။ အရိယာတိ စေတ္တ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသေန ခီကာသဝါဂဟိတာ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၃၀။ (- မ၊ ၄။ ၁။ ၉။ အနု၊ ၂။ ၂၁။) အရိယဝါသ-လည်း ကြည့်။

အရိယိဒ္ဓိ (ထိ) [အရိယ+ဣဒ္ဓိ] အရိယာတို့၏-တန်ခိုး - ဣဒ္ဓိပါဒ်။ နော အရိယာတိ ဝုစ္စတိတိ အရိယိဒ္ဓိတိ န ဝုစ္စတိ။ အရိယာတိ ဝုစ္စတိတိ အရိယိဒ္ဓိတိ ဝုစ္စတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၇။ အရိယာနံ ဣဒ္ဓိတိ အရိယိဒ္ဓိတိ ဝုစ္စတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၇။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၉။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၃-၄။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၀။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၄၅၁။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၅၇။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၄၂။ အနု၊ ၂။ ၂။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁။ ၁၅။)

အရိယိဒ္ဓိဗလ (န) [အရိယိဒ္ဓိ+ဗလ] အရိယာတို့၏ တန်ခိုးအစွမ်း။ တံ ထေရဿ အရိယိဒ္ဓိဗလေန ပရိက္ခယံ န အဂမာသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၄။

အရိယိဒ္ဓိယောဂ (ပု) [အရိယိဒ္ဓိ+ယောဂ] အရိယာတို့၏ တန်ခိုးနှင့် ယှဉ်ခြင်း။ အရိယိဒ္ဓိယောဂေန အဗျာဝဋ္ဌအပ္ပဋိသင်္ခပေက္ခာဘာဝတော ။ မနိန္ဒြိယဝသေန ယတိန္ဒြိယံ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၀၀။

အရိယု(ယူ)ပေါသထ (ပု) [အရိယ+ဥပေါသထ] အရိယဥပုသ်၊ အရိယာတို့စောင့်သုံးအပ်သောဥပုသ်။ ဂေါပါလကုပေါသထော နိဂဏ္ဌပေါသထော အရိယုပေါသထော။ အံ၊ ၁။ ၂၀၆။ အရိယုပေါသထောတိ အရိယာနံ ဥပဝသနဥပေါသထော။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၃။ (- အံ၊ ၁။ ၂၀၇၊ ၂၁၃။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၂၀။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၁၀။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၇။)

အရိယုပေါသထသီလ (န) [အရိယုပေါသထ+သီလ] အရိယဥပုသ်သီလ၊ အရိယာတို့စောင့်သုံးအပ်သော ဥပုသ်သီလ။ ဥပဝုဋ္ဌဥပေါသထန္တိ အဋ္ဌင်္ဂသမနာဂတဿ အရိယုပေါသထသီလဿ ရက္ခကဝသေန ဥပဝသိတဥပေါသထံ။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၂။

အရိယူပဝါဒ (ပု) [အရိယ+ဥပဝါဒ] အရိယာတို့ကို - စွပ်စွဲ ကဲ့ရဲ့ခြင်း - စွပ်စွဲ ကဲ့ရဲ့ကြောင်းစေတနာ၊ အရိယူပဝါဒကံ။ ဥဿယထာပိ အရိယူပဝါဒေါ ဟောတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၄။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၃၄။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၅၅။ အရိယူပဝါဒါ ဥပဝါဒန္တဏယိကာ နာမ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၃၇။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁။ ၄၀။ ယာဟိ အရိယေ ဥပဝေတိ၊ တာ စေတနာ အရိယူပဝါဒါ ဇာတာ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၇၇။ (-သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၉။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၀၇။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၇။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၄၉၂။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၂၆။ ဝဇီရ၊ ၂။ ၁၅။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၀၃။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၇၄။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၁၇၇။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၄၉။)

အရိယူပဝါဒကစိတ္တ (န) [အရိယ+ဥပဝါဒက+စိတ္တ] အရိယာ တို့ကို စွပ်စွဲကဲ့ရဲ့ကြောင်း ဖြစ်သော စိတ်။ စိတ္တန္တိ အရိယူပဝါဒကစိတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၇၄။

အရိယူပဝါဒကမ္မ (န) [အရိယူပဝါဒ + ကမ္မ] အရိယာတို့ကို စွပ်စွဲကဲ့ရဲ့ကြောင်း ကံ၊ အရိယူပဝါဒကံ။ အရိယူပဝါဒကမ္မ အဘိသပသင်္ခါတံ

ဖရူသဝစနံ ပယုတ္တံ။ စရိယာ၊ ငွေ။ ၁၅၆။ မ၊ ငွှါ၊ ၃။
၃၄။ သံ၊ ငွှါ၊ ၂။ ၁၉၈။ (- သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၇၉။)

အရိယပဝါဒဓမ္မ (ပု) [အရိယပဝါဒ + ဓမ္မ] အရိ-
ယာတို့ကို စွပ်စွဲကဲ့ရဲ့ကြောင်းတရား။ အရိ-
ယပဝါဒဓမ္မာ ဥပဝါဒန္တရာယိကာ နာမ။ မ၊ ငွေ၊
၂။ ၉။

အရိယပဝါဒပဋိယာတ (န) [အရိယပဝါဒ + ပဋိ-
ယာတ] အရိယပဝါဒကံကိုယ်ပျောက်ခြင်း။
အရိယပဝါဒပဋိယာတတ္ထံ “ထေရံ ဝနာဟိ” တိ
တံ ဥပယျောဇေန္တေန ဝုတ္တာ။ ထေရ၊ ငွေ၊ ၂။
၄၉၁။

အရိယပဝါဒပါပ (န) [အရိယပဝါဒ + ပါပ] အရိယာတို့ကို စွပ်စွဲ ကဲ့ရဲ့ခြင်းတည်းဟူသော
မကောင်းမှု။ အယဉ္ဇိ အရိယပဝါဒပါပဿ
ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယဿ စ ဓမ္မတာ။ စရိယာ၊ ငွေ။
၁၅၆။ မ၊ ငွှါ၊ ၃။ ၃၇။ သံ၊ ငွှါ၊ ၂။ ၁၉၈။

အရိယပဝါဒဗလ (န) [အရိယပဝါဒ + ဗလ] အရိယပဝါဒကံ၏-အစွမ်း - စွမ်းအား။ အရိ-
ယပဝါဒဗလေန ဝုဂ္ဂတာကုလေ နိဗ္ဗတ္တိတော။
ထေရ၊ ငွေ၊ ၂။ ၁၃။

အရိယပဝါဒီ (တိ) [အရိယ + ဥပ + ဝေ + ဣ] အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို စွပ်စွဲ ကဲ့ရဲ့လေ့ ရှိသော၊
သူ။ ယော သော ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု အက္ခော-
သကပရိဘာသကော အရိယပဝါဒီ သဗြဟ္မ-
စာရိနံ။ အံ၊ ၂။ ၂၂၀။ အံ၊ ၃။ ၃၉၃။ ဝိ၊ ငွေ၊ ၄။
၁၈၄။ (- သံ၊ ၁။ ၂၂၇။ ပေတ၊ ၂၀၅။ သံ၊ ငွေ၊
၃၁၅။ အံ၊ ငွေ၊ ၃။ ၃၂၆။ ပေတ၊ ငွေ၊ ၂၃၂။ မ၊ ငွှါ၊
၂။ ၂၆။ အံ၊ ငွှါ၊ ၃။ ၃၄၈။ နေတ္ထိ၊ ငွှါ၊ ၉၇။)

အရိဝဂ္ဂ (ပု) [အရိ + ဝဂ္ဂ] ရန်သူ-အပေါင်း-
အစု။ ဇိတွာ’ရိဝဂ္ဂံ အတိဒ္ဓပ္ပဿယံ။ အံ၊ ငွှါ၊ ၁။ ၂။

အရိဝရဝါရဏ (တိ) [အရိ + ဝရ + ဝါရဏ] ရန်သူတို့ကို - ကောင်းစွာ - အောင်မြင်
စွာ - တားမြစ်နိုင်သော။ ဒိယဓုယောဇန-

သတိကံ ဟိမဂိရိသိခရသဒိသံ ဂိရိမေခလံ နာမ
အရိဝရဝါရဏံ ဝရဝါရဏံ အဘိရုယ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊
ငွေ။ ၁၀။

အရိဝါရဏ (တိ) [အရိ + ဝါရဏ] ရန်သူကိုတား
မြစ်တတ်သော။ ဧရာဝတီဝါရဏမိဝ အရိ-
ဝါရဏံ ဝရဝါရဏံ ဒတွာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ငွေ။ ၂၇၈။

အရိဝါရဏဝါရဏ (ပု) [အရိဝါရဏ + ဝါရဏ] ရန်သူကိုတားမြစ်တတ်သောဆင်။ ဂိရိမေခလံ
နာမ ရတနခဝိတဝရဝါရဏံ အရိဝါရဏ-
ဝါရဏံ အဘိရုဟိတော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ငွေ။ ၃၃၈။

အရိသ (န) [(၁) အရိ + သသ + ကိ။ (၂)
အရ + ဣသ။ အရိ ဝိယ သသတိ ဟိ သတိတိ
အရိသံ။ သသ ဟိ သာယံ၊ ကိ။ အရ ဂမနေ
ဝါ၊ ဣသော။ ဓာနံ၊ ငွှါ၊ ၃၂၇။ (အမိသံ - သံ)]
ဒုလ္လာ မြင်းသမိုက်နာ၊ လိပ်ခေါင်းထွက်နာ။
ဒုနွာမကဉ္စ အရိသံ။ ဓာနံ၊ ၃၂၇။ အသ္မာဝ
(ဝိ၊ ငွေ၊ ၃။ ၁၅၆။ ကခါးဦး၊ ၄၃၁။)၊ ပါပရောဂီ
(ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၁၄၁။)၊ အရိသသ - တို့လည်း
ကြည့်။

အရိသက (တိ) [အရိ + သက] (လောဘတည်း
ဟူသော) ရန်သူ၏ ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာဖြစ်သော။
လောဘဿ န ဝသံ ဂစ္ဆေ၊ ဟနေယျာ’ရိသကံ
မနံ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၀၀။ ဟနေယျာ’ရိသကံ မနန္တိ
အန္တော ဥပ္ပဗ္ဗမာနာနံ နာနာဝိဓာနံ လောဘ-
သတ္တုနံ သန္တကံ မနံ။ ဇာ၊ ငွေ၊ ၄။ ၃၅၄။

အရိသရောဂ (ပု) [အရိသ + ရောဂ] ဒုလ္လာ
မြင်းသမိုက်နာ၊ လိပ်ခေါင်းထွက် ရောဂါ။
အံသာတိ အရိသရောဂေါ။ မဟာနိ၊ ငွေ။ ၅၁။
ဒွယံ အရိသရောဂေ။ ဓာနံ၊ ငွှါ၊ ၃၂၇။

အရိသသ (တိ) [အရိသ + အ၊ သ - လာ။] ဒုလ္လာ
မြင်းသမိုက်ရောဂါရှိသော၊ လိပ်ခေါင်းရောဂါ
ရှိသော၊ သူ။ ပိတိသုဿဒ္ဓတော စ အတ္ထိ အတ္ထ-
ဝိသေသဝတော အဿ ဈာနဿ၊ အသ္မိံ ဝါ
ဈာနေတိ ဣ အ-ကာရော ဒဋ္ဌဗ္ဗော ယထာ

အရိယသောတိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၆၃။ ရူပနသ-
 ဘာဝေါ ရူပံ၊ တေန ယတ္ထမိ ရူပံ ယထာ
 အရိယသောတိ။ ဝိဘာဝိနိ၊ ၁။ ၁၉၉။ အရိယံ
 ဝုစ္ဆတိ မံသရောဂေါ၊ တမေတဿ အတ္တိတိ
 အရိယသော ပုဂ္ဂလော။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၂။ ၁၃၆။
 (- အနုဋ္ဌိ၊ ၁။ ၁၀၈။ ၎င်း- ၂။ ၂၁။)

အရိယတိ (ကြိ) [အရ+ယ+တေ။ သိအပ်၏၊
 ရောက်အပ်၏။ တံ ဟိ ယသ္မာ ဟေတုအနု-
 သာရေန အရိယတိ အဓိကမိယတိ ပါပုဏိ-
 ယတိ၊ တသ္မာ အတ္တောတိ ဝုစ္ဆတိ။ ပဋိသန္ဓေ၊
 ၁။ ၃။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၉၇။ (- သိ၊ ဋ္ဌိ၊ သစ်၊ ၁။
 ၁၀၆။ အနုဋ္ဌိ၊ ၁။ ၂၀၈။ ကခါ၊ ဋ္ဌိ၊ ၁၆၁။) အရိ-
 ယန္တိ- ထေရီ၊ ၄။ ၂၂၇။ အရိယန္တိ အရိယန္တိ-
 ဟု ရှိသောပါဌ်ကား အရန္တိ သို့မဟုတ် ဣရိ-
 ယန္တိ-မှ ပျတ်လာသော ပါဌ်ဖြစ်ဟန်တူသည်။
 သတ္တာနံ အာစာရသမာစာရသိက္ခာပဒေန
 (သိက္ခာပဒေန?) အရိယန္တိတိ အရိယာ-ဟု
 ထေရီ၊ ၄။ ၂၂၇-၌ ရှိ၏။

အရ (န) [အရ+ဥ။ အရ ဂမနေ၊ ၃။ အရ။
 ဇာနိ၊ ဋ္ဌိ၊ ၃၂၄။] အနာ၊ အမာ၊ အနာဆွေး၊
 အနာဟောင်း။ ကာယော ဝါ ကာယေ အရ
 ဝါ န မက္ခေတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၆။ (-သံ၊ ၄။
 ၃။ ၁၁၀။ ထေရီ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၂။ ကခါ၊ ဋ္ဌိ၊ ၃၃၂။
 အံ၊ ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၉၂။)

အရက (ပ) [အရ+က] အနာ၊ အနာဟောင်း။
 အနာဆွေး။ ဓူဠာရက (အံ၊ ၁။ ၁၂၂။ အံ၊ ၄။
 ၂။ ၉၂။ အံ၊ ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၉၂။) ကြည့်။

အရကရ (ပ) [အရ+ကရ] ချေးပင်း၊ သတ္တာ-
 တကော ထိသ္မိယံ၊ အရကရော အဂ္ဂိမုခေါပိ၊
 ဇာနိ၊ ဋ္ဌိ၊ ၅၆၁။

အရကာယ (ပ) [အရ + ကာယ] (က) အနာ
 ချည်းသက်သက်ဖြစ်သော ခန္ဓာကိုယ်၊ အနာ
 ကိုယ်။ (ခ) အနာအစုအဝေး။ ပဿ ဓိတ္တိကတံ

ဗိမ္ဗံ၊ အရကာယံ သမုဿိတံ။ မ၊ ၂။ ၂၇၃။
 ဓမ္မ၊ ၃၇။ ထေရီ၊ ၃၂၇။ ဝိမာန၊ ၄။ ၇၀။ အပ၊
 ၄။ ၂။ ၂၁။ အရကာယန္တိ နဝန္တံ ဝဏမုခါနံ
 ဝသေန (အရဘူတံ) ဝဏကာယံ။ မ၊ ၄။ ၃။
 ၂၀၈။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၆၉။ အပ၊ ၄။ ၂။ ၂၁။ အရ-
 ကာယန္တိ နဝန္တံ ဝဏမုခါနံ လောမကူပါနဉ္စ
 ဝသေန ဝိဿန္တမာနအသုစိံ၊ သဗ္ဗသော စ
 အရဘူတံ ဝဏဘူတံ၊ အရူနံ ဝါ ကာယံ။
 ထေရီ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၂။

အရကူပမ (တိ) [အရ + က + ဥပမာ] အမာ-
 ဟောင်း ဥပမာရှိသော။ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

အရကူပမစိတ္တ (တိ) [အရကူပမ+စိတ္တ] အနာ
 ဟောင်း-အနာဆွေး-ဥပမာရှိသော-အနာ
 ဆွေးပမာ မခံသာအောင် နာကြည်းတတ်
 သော-စိတ်ရှိသောသူ။ အရကူပမစိတ္တော
 ပုဂ္ဂလော။ အံ၊ ၁။ ၁၂၁။ အဘိ၊ ပု။ ၁၀၆။ ၁၃၃။
 အရကူပမစိတ္တောတိ ပုရာဏဝဏသဒိသ-
 စိတ္တော။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၉၁။ အရဗျတိ ပုရာဏံ
 ဒုဋ္ဌဝဏံ ဝုစ္ဆတိ။ က-ကာရော ပဒသန္တိကရောတိ
 အရကူပမံ စိတ္တံ တေဿာတိ အရကူပမ-
 စိတ္တော အပ္ပမတ္တကဿပိ ဓုက္ခဿ အသဟ-
 နတော။ အံ၊ ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၉၂။ (-အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၆၁။)

အရက္ခ (တိ) [န+ရက္ခ] သစ်ပင်မရှိသော။ တေ
 မံ ပရိယောနန္ဒိယန္တိ အရက္ခံ မံ ကရိယာရေ။
 ဇာ၊ ၁။ ၁၇၀။ (-ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၃၇၇။ ကခါ၊
 ဋ္ဌိ၊ ၃၄။)

အရဂတ္တ (တိ) [အရ+ဂတ္တ] အနာပေါက်သော
 ခန္ဓာကိုယ် ရှိသော။ သေယျတာပိ ဘိက္ခဝေ
 ပုရိသော အရဂတ္တော ပက္ကဂတ္တော သရဝနံ
 ပဝိသေယျ။ သံ၊ ၂။ ၄၀၁။ အရဂတ္တောတိ
 ဝဏသရိရော။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၀။ ဝဏသရိရောတိ
 ဝဏိတသရိရော။ သံ၊ ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၃၄၇။ (-မ၊ ၂။
 ၁၇၃။ မိလိန္ဒ၊ ၃၃၈။)

အရူစိ (ထိ) [န+ရူစိ] မကြိုက်-မနှစ်သက်-
 ခြင်း၊ အလိုမရှိခြင်း။ ဘိက္ခု....တဿာ ရူစိံ

ဝါ အရစ်* ဝါ ပုန အာဂန္တော လုမယ
အာရောစေတိ။ ဝိဇ္ဇာ ၂။ ၁၄၄။ န အတ္တနော
အရစ်ယာ သော အနဘာဂေါ ဒါတဗ္ဗော။
ဝိဇ္ဇာ ၄။ ၆၅။ (-အံ၊ ဌာ၊ ၁။ ၂၆၅။ ဓမ္မာ၊ ဌာ၊ ၁။
၇၄။ ဇာ၊ ဌာ၊ ၁။ ၁၅၈၊ ၄၇၃။ ဇာ၊ ဌာ၊ ၇။ ၂၀၈။)

အရစ်ကရုဏ (န) [(၁) န + ရှစ်ကရုဏ။ (၂)
အရစ်+ကရုဏ] (၁) အကြိုက်ကို မပြုခြင်း။
(၂) မကြိုက်သည်ကို ပြုခြင်း။ မနှစ်သက်မှုကို
ပြုခြင်း။ အကာမကာရှိသတောက် အတ္တနော
အကာမံ အရစ်ကရုဏဝသေန။ စူဠနိ၊ ၄။ ၆၈။

အရစ်တ (တိ) [န + ရှစ်တ] မနှစ်သက်အပ်
သော။ တေန ဟိ ဝိဇ္ဇိအက္ခမေန အရစ်တေန
ဘဝိတဗ္ဗန္တိ သဗ္ဗံ ခမတိတိ ရုက္ခတိတိ အာပဇ္ဇ-
တိ။ မ၊ ဌာ၊ ၁။ ၁၄၂။

အရစ်ယတ္တ (ပု) [အရစ်+အတ္တ] အရစ်-မနှစ်
သက်ခြင်း-အနက်။ ပနသဒ္ဓေန အရစ်ယတ္တံ
ဒသေတိ။ သိ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၆။

အရစ်ယဘာဝ (ပု) [အရစ်ယ+ဘာဝ] မနှစ်သက်
အပ်သည်၏ အဖြစ်။ တထာပိ ပုန ဝေ-
ဘူတာတိ အရစ်ယဘာဝံ သံသုစေတိ။ သိ၊ ဋီ၊
သစ်၊ ၁။ ၂၈။

အရစ်သံသုစန (န) [အရစ် + သံသုစန] မနှစ်
သက်ခြင်းကို ညွှန်ပြခြင်းအနက်။ ပနသဒ္ဓေါ
အရစ်သံသုစနေ။ သိ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၈။

အရစ်သံသုစနတ္တ (တိ) [အရစ်သံသုစန+အတ္တ]
အရစ်သံသုစန အနက် - မနှစ်သက်ခြင်းကို
ဖော်ပြခြင်းအနက်-ရှိသော။ ပနာတိ အရစ်-
သံသုစနတ္တော။ သိ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၉၅။ ကိရ-
သဒ္ဓေါ အရစ်သံသုစနတ္တော။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၄။

အရစ်သုစက (တိ) [အရစ်+သုစက] မနှစ်သက်
ခြင်းကို ပြတတ်သော။ အရစ်သုစကဿ
ကိရသဒ္ဓဿ ဂဟဏံ ကတန္တိ။ သိ၊ ဋီ၊ သစ်၊
၂။ ၃၀၉။

အဘိဓာန် ၃-၃၇-ဝ-မ-ဗ-သ-ဓ

အရစ်သုစန (န) [အရစ်+သုစန] မနှစ်သက်
ခြင်းကို ပြခြင်းအနက်။ ကိရ-သဒ္ဓေါ အရစ်-
သုစနေ။ ပေတ၊ ဌာ၊ ၉၇။ ကိရတိ အရစ်-
သုစနေ၊ ဝေဇ္ဇေတိ အတ္တော။ သာရတ္ထ၊ ၂။
၁၉၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၂၅။

အရစ်သုစနတ္တ (ပု) [အရစ်သုစန+အတ္တ] (၁)
(က) မနှစ်သက်ခြင်းကို ညွှန်ပြခြင်းအနက်။
(ခ) မနှစ်သက်ခြင်းကို ညွှန်ပြခြင်းအကျိုး။
(တိ) (၂) မနှစ်သက်ခြင်းကို ညွှန်ပြခြင်း
အနက်ရှိသော။ (၁) (က) ကိရတိ အနုဿ-
ဝနတ္ထေ အရစ်သုစနတ္ထေ စ။ နိတိ၊ သုတ္တံ၊ နာ-
၃၈၂။ (ခ) အရစ်သုစနတ္တံ ကိရသဒ္ဓဂ္ဂဟဏံ
ကရေတိ။ အနု၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀။ (တိ) (၂) ကိရ-
သဒ္ဓေါ စေတ္တ အရစ်သုစနတ္တော။ ဥဒါန၊ ၄။
၃၁၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၇၈။ ဒိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၁၇။ အံ၊
ဋီ၊ ၃။ ၃၃၉။

အရစ္စထ (ကြိ) ရုက္ခတိ (ဇာ၊ ၂။ ၁၇၁။ ဇာ၊ ဌာ၊
၆။ ၇၃) ကြည့်။

အရစ္စန (န) [န+ရစ္စန] မနှစ်သက်ခြင်း။ ဝဇ္ဇ-
ပစ္စေဒဿ အရစ္စနတော။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၀၀။
(-သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂၆။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၄၂။)

အရစ္စနက (န) [အရစ္စန+က] မနှစ်သက်အပ်
သော - အမှု - အပြစ်။ ဧတ္တကံ ဘန္တေ
အမှာကံ ဆာယာ ဝိယ တုမေ အမုဉ္ဇိတော
ဝိစရန္တာနံ အရစ္စနကံ နာမ နတ္ထိ။ ဒိ၊ ဋီ၊ ၂။
၁၄၃။ သံ၊ ဌာ၊ ၁။ ၂၅၁။ (-ဓမ္မာ၊ ဌာ၊ ၁။ ၁၆၀။
ဇာ၊ ဌာ၊ ၇။ ၂၉၆။)

အရစ္စနတာ (ထိ) [အရစ္စန+တာ] မနှစ်သက်
သည်၏အဖြစ်။ အမရာဝိက္ခေပိကော သဿ-
တာဒိနံ အတ္တနော အရစ္စနတာယ သဗ္ဗတ္ထ
“ဝေန္တိပိ မေ နော”တိ အာဒိနာ ဝိက္ခေ-
ပညေဝ ကရေတိ။ ဒိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၆၅။ သိ၊ ဋီ၊ သစ်၊
၁။ ၄၃၄။ (-မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၁။)

အရစ္စနဘာဝ (ပ) [အရစ္စန + ဘာဝ] မနှစ်သက်သည်၏အဖြစ်။ တေနေတ္တ အာစရိယဝါဒဿ အတ္တနော အရစ္စနဘာဝံ ဒီပေတိ။ အံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၃၄။

အရစ္စနဘာဝဒီပန (န) [အရစ္စနဘာဝ + ဒီပန] မနှစ်သက်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ ဣတိ ကိဏတိ ဘဂဝတော ယဏာဒေသိတာယ အတ္တသုညတာယ အတ္တနော အရစ္စနဘာဝဒီပနံ။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၁။ ၁၇၉။

အရစ္စနရောဂ (ပ) [အရစ္စန + ရောဂ] မနှစ်သက်ကြောင်းဖြစ်သော - မစားချင်မသောက်ချင် ဖြစ်စေတတ်သော - ရောဂါ။ အရောဂကော အာဟာရဿ အရစ္စနရောဂေါ။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၂။ ၁၉၁။

အရစ္စမာန (တိ) [အရစ္စ + မာန] မနှစ်သက်သော။ အက္ခမမာနံ အာဟာ ခမတိတိ အရစ္စမာနံယေဝ ရစ္စတိ မေတိ ဝဒတိ။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၃။ ၂၂။

အရစ္စိတ္တ (ကြိ) ရစ္စတိ (ဇာ၊ ၂။ ၁၇၁။ ဇာ၊ ဌ၊ ၆။ ၇၃) ကြည့်။

အရဇ (တိ) [န + ရဇ] နာကျင်ခံဆိုး ရောဂါ အပျိုးပျိုးတို့ - မဖြစ်ကြောင်း - ကင်းပျောက်ကြောင်း - ဖြစ်သော။ အမရံ အဇရံ အရဇံ အရဇံ အနိဂစ္ဆတိ သန္တိပဒံ။ ဝိ၊ နိစ္ဆယ။ ၂၄၄၃။ အနောကပ္ပကာရရောဂါနံ အပဝတ္တိ-ဟေတုတ္တာ အရဇံ။ ဝိ၊ နိစ္ဆယ၊ ဇီ၊ ၂၄၄၃။

အရဏ္ဏ (တိ) [အာ + ဥဏ + အ။ အာ-ကို ရဿ ပြု၊ ရ အက္ခရာ လာ၊ အာ သမန္တတော အာ-လောကံ ကရောန္တော ဥဏတိ ဂစ္ဆတိတိ အရဏ္ဏော။ အပါ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၈၇။ အာ + ဥဏ။ အရဏ္ဏဝဏ္ဏတာယ အရတိ ဂစ္ဆတိတိ အရဏ္ဏော။ ဇာ၊ ဇီ၊ ၆။ ၆၅] (ပု၊ န) (၁) နေ မထွက်မီ ရှေးဦးစွာ ထွက်ပေါ်လာသော အရောင်၊ နေ၏ရှေးပြေးအရောင်၊ အရုဏ်။

(တိ) (၂) စဉ်းငယ် - အနည်းငယ် - နိသော အရောင်၊ အနီပျော့ရောင်။ (၃) အနီရောင်။ (ထိ) (၄) တိဝုသံ။ (အမရကောသ၊ ၃-ဝဂ်၊ ၂၉-ဂါထာ။ ၂၃-ဝဂ်၊ ၄၈-ဂါထာနှင့် ၄၆-သျှ။ နာ-၃၅၊ ၃၉၇-တို့၌ (၁) နေ။ (၂) ကြောင်သောအဆင်း။ (၃) ည ဆည်းဈာရောင်ဟူသော အနက်တို့ကိုလည်း ပြထားသည်။ ထိုကျမ်းကိုပင် အမှီပြု၍ ဤ၌ (၂) (၃) အနက်တို့ကို တိလိင်ဟု ပြထားသည်။ ဇာ၊ ဇီ၊ ၅။ ၅၈၆၊ ၄၆-သျှ၊ ၂။ နာ-၂၆၇-တို့၌ ပုလ္လင် အရဏ္ဏ-သည် (၁) စဉ်းငယ်နိသော နေရောင်၊ (၂) ဆည်းဈာဖြင့် တပ်စွန်းခြင်း၊ (၃) သလင်း၊ (၄) အသံဆိုတ်ခြင်။ (၅) ကြောင်သောအဆင်း၊ (၆) နနာ-ဟူသော အနက်တို့ကို ဟော၍ ဣတ္ထိလိင် အရဏ္ဏ-သည် (၁) ချင်း (ရုင်း)၊ (၂) ဥပသကာ၊ (၃) ထန်းကျင်၊ (၄) ကြံ့ဟင်းညို၊ (၅) ပန်းရင်း၊ (၆) တိဝုသံ ဟူသော အနက်တို့ကို ဟောသည်ဟု ဆိုသည်။

(ပု၊ န) (၁) သူရသောဒယတော ပုဗ္ဗု-ဌိတရံသိ သိယာရဏ္ဏော။ ဇာ၊ ဇီ၊ ၆၅။ သူရိယဿ ဥဒယတောပုဗ္ဗေ ဥဌိတရံသိ အရဏ္ဏော နာမ သိယာ။ ဇာ၊ ဇီ၊ ၆၅။ ဥစ္စသ္မေ အရဏ္ဏေ (ဥဒါန။ ၁၀၇)တိ ဥဂ္ဂတေ အရဏ္ဏေ၊ အရဏ္ဏော နာမ ပုရတ္ထိမဒိသာယ သူရိယော-ဒယတောပုရေတရမေဝ ဥဌိတောဘာသော။ ဥဒါန၊ ဌ။ ၁၆၈။ အရဏ္ဏံ ဥဌဟတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၄၀၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၀။ (-ဝိ၊ ၃။ ၄၀၁။ ဝိ၊ ၄။ ၄၁၈။ ဝိ၊ ၅။ ၃၇၇။ အံ၊ ၃။ ၄၄။ ဇာ၊ ၂။ ၄၅၊ ၁၀၇။ မိလိန္ဒ။ ၉၇။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၅။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၄။ ၂၉၂။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၈၅၊ ၃၄၉။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၀။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၃။ ကဒါ။ ၁၄၇။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၅။ မ၊ ၄။ ၄။ ၂၁၅။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၁။ ၂၆၆။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၅၅။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၃။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၆။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၁၁။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၃၂။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၁။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၂။ ဥဒါန၊ ဌ။ ၄၆။ ဝိမာန၊ ဌ။

၆၈။ ဗုဒ္ဓဝံဋ္ဌ။၁၂၇။ ဇာဠာ၁။၁၂၄။ ဇာဠာ
 ၃။၄၁။ ဇာဠာ၄။၂၇၁။ ဇာဠာ၅။ ၂၃၈၊
 ၄၀၅၊၄၃၀။ ဇာဠာ၇။၁၄။ ဝိသုဒ္ဓိ။၁။၆၉။
 ဝဇီရ။၄၆၇၊၄၉၈။ သာရတ္ထ။၂။၃၉၃။ သာ-
 ရတ္ထ။၃။၂၈၂။ ဝိမတိ။၁။၁၆၁။၃၁၁။ သိဇ္ဇိ
 သစ်။၁။၁၆၀။) (တိ) (၂) အရုဏော
 ကိဉ္ဇိရတ္ထောထ။ ဇာန်။၉၇။ ကိဉ္ဇိရတ္ထော
 အဗျတ္တရတ္ထဝတ္ထော အရုဏော နာမ။ ဇာန်၊
 ၉၇။ (-အမရ။၅။၁၅။) (၁) (၂) (၃)
 အရုဏော ရံသိဘေဒေ ဇာ-ဗျတ္တရာဂေ စ
 လောဟိတေ။ ဇာန်။၉၈။ (-ဇာန်၊၉။
 ၉၈။) (ထိ) (၄) ဝိသာ၊ အရုဏာ၊
 သိဂီဝိ။ ဇာန်၊၉။၅၈၆။ (-အမရ။၁၄။၉၉။)

အရုဏ္ဏ (ပု၊န) [ယာဒိစ္စကနာမ်] (၁) အရု-
 ဏမည်သောမင်း။ အရုဏဝတိမြို့ဘုရင်၊ သိခိ-
 မြတ်စွာဘုရား၏ မေည်းတော်ဖြစ်သည်။ ထို
 မင်း၏ မိဖုရားကြီးမှာ ပတာဝတိ ဖြစ်သည်။
 ဒီ။၂။၆။ ဗုဒ္ဓဝံဋ္ဌ။၃၆၇။ ဇာဠာ၁။၅၀။ ဤမင်း
 ၏ အမည်ကို အရုဏဝါ-ဟုလည်း ခေါ်သည်။
 အရုဏဝန္တု-ကြည့်။ အရုဏမင်းကြီး၏ မိဖုရား
 နှစ်ယောက်တို့သည် ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား
 သာသနာတော်၌ အဘယာ - မည်သော
 ရဟန္တာထေရ်မနှင့် သောမာ-မည်သော ရဟ-
 န္တာ ထေရ်မတို့ ဖြစ်လာကြသည်။ ထေရ်၊၄။
 ၄၂။၆၈။ (- အပ။၂။၁၉၃။၂၈၃။) သိဒ္ဓိသ
 ဘိက္ခုဝေ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာ-
 သမ္ဗုဒ္ဓဿ အရုဏော နာမ ရာဇာ ပိတာ
 အဟောသိ။ ဒီ။၂။၆။ နဂရံအရုဏဝတိ နာမ၊
 အရုဏော နာမ ခတ္တိယော။ ဗုဒ္ဓဝံဋ္ဌ။၃၆၇။
 (- ဇာဠာ၁။၅၀။) အရုဏဝန္တု-နှင့်လည်း
 ယှဉ်ကြည့်။ (၂) အရုဏမည်သော မင်း၊
 အဿကတိုင်း ပါလုလိမြို့ဘုရင်။ အရုဏရာဇ
 (၂) ကြည့်။ (၃) အရုဏမည်သောနတ်မျိုး။
 သုက္ကာ ကရမ္ဘာ အရုဏာ၊ အာဂုံဝေဓနသာ
 သဟ။ ဒီ။၂။၂၀၈။ ဒီဠာ၂။၂၈၄။ (၄)

အရုဏ-မည်သော - ဥယျာဉ် - အာရာမ်
 (အရံ)။ အရုဏာရာမ၊ အရုဏယျာန တို့
 ကြည့်။ (၅) အရုဏမည်သော ကြာ။ (နဂါး
 ပြည်ရှိ ထူးမြတ်သော ကြာပန်းဖြစ်သည်။)
 နာဂါနံ ပဝရံ ပုပ္ဖံ၊ အရုဏံ နာမ ဥပ္ပလံ။
 အပ။၂။၂၃၂။ (၆) အရုဏမည်သော မြို့။
 အရုဏပုရ ကြည့်။

အရုဏဥတု (ပု) [အရုဏ+ဥတု] နေအရုဏ်၏
 အငွေ့။ သာ မေဃဥတု၌ ပဗ္ဗတဥတု၌ အရုဏ-
 ဥတု၌ ဂဟေတွာ ဇာတတ္တာ ပုတ္တဿ ဥတေ-
 နောတိ နာမံ အကာသိ။ ဓမ္မ၊၄။၁။၁၀၅။

အရုဏက (ပု) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အရုဏက-
 မည်သော စကြဝတေးမင်း။ အရုဏဝ-ကြည့်။

အရုဏဂ္ဂ (န) [အရုဏ+အဂ္ဂ] အရုဏ်ဦး။
 အရုဏဂ္ဂ-ကြည့်။

အရုဏဉ္စဟ (ပု) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အရုဏဉ္စဟ-
 မည်သော စကြဝတေးမင်း။ အရုဏဉ္စဟ-
 ကြည့်။

အရုဏနိဘ (တိ) [အရုဏ+နိဘာ] အရုဏ်
 ရောင် အဆင်း ရှိသော။ အရုဏဝဏ္ဏ-ကြည့်။

အရုဏပါဏိ (ပု) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အရုဏပါဏိ
 မည်သော စကြဝတေးမင်း။ ကဏိကာရ-
 ပုပ္ဖိယ မထေရ် (အပဒါန်)၊ ဥဠာယမထေရ်
 (ထေရ်၊၄)၏အလောင်း သုံးဆယ့်ငါးကမ္ဘာ
 ထက်၌ ဖြစ်သော စကြဝတေးမင်း။ ပဉ္စတိ-
 သေ ဣတော ကပ္ပေ၊ အရုဏပါဏိ (အရု-
 ဏပလော၊ သိ၊ အရုဏပါလော၊ သိ)တိ
 ဝိဿုတော။ အပ။၁။၂၂၇။ ထေရ်၊၄။၁။၁၄၉။

အရုဏပါလ (ပု) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အရုဏပါလ-
 စကြဝတေးမင်း။ အရုဏပါဏိ-ကြည့်။

အရုဏပုရ (န) [အရုဏ+ပုရ] အရုဏမြို့။
 တဒါရုဏပုရေ ရမ္မေ။ အပ။၂။၂၉၅။

အရုဏပု(ပ)ဘာ (ထိ) [အရုဏ+ပဘာ]
 အရုဏ်အရောင်။ တသ္မိံ ပဒေသေ အရုဏ-

ပဏာ န ပညာယတိ၊ မဇ္ဈိဉ္စ၊ ၃၄။ အရုဏ-
ပုဏ္ဏာယ သုရိယာလောကုပဇိဝိနော သတ္တေ
နန္ဒာပနမုခိယာ ဝိယ ရတ္တိယာ ဇာတာယ။
ဥပါန၊ ၄။ ၁၆။

အရုဏပုဏ္ဏာရုံတ (တိ) [အရုဏပုဏ္ဏာ+ရုံတ]
အရုဏ်ရောင်ဖြင့်ဆိုးအပ်သော။ အရုဏပုဏ္ဏာ-
ရုံတေ ဂနပ္ပဒေသေ ဩသမိတာရကာ ဝိယ
စ အတိမနောဟရာယ သိရိယာ ဝိရေစတိ။
ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၄၃။ မဇ္ဈိဉ္စ၊ ၂၆၄။

အရုဏပုဏ္ဏာဝဏ္ဏ (တိ) [အရုဏပုဏ္ဏာ+ဝဏ္ဏ]
အရုဏ်အရောင်အဆင်းရှိသော။ အရုဏဝဏ္ဏ-
ကြည့်။

အရုဏဗလ (ပု) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အရုဏဗလ
မည်သော ဝကြဝတေးမင်း။ အရုဏပါဏိ-
ကြည့်။

အရုဏဗန္ဓရ (န) [အရုဏ+အဗန္ဓရ] အရုဏ်
အတွင်း၊ အရုဏ်မတက်မီ အချိန် အတွင်း။
သစေ ပန အရုဏဗန္ဓရေ သတက္ခတ္တုမ္ပိ ဆာ-
ဒေတုကာမတာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ အစ္စန္ဒာဝ ဟောတိ။
ဓုဒ္ဓသိက္ခာ၊ ၇။ ၈၅။

အရုဏ်ရာဇ (ပု) [အရုဏ+ရာဇ] (၁) အရုဏ
မည်သောမင်း။ သိခိမြတ်စွာဘုရား၏ မည်း
တော် ဖြစ်သည်။ အရုဏရညော (အရုဏ-
ဝတော ရညော၊ သိ) အဂ္ဂမဟေသိ အဟော-
သိ။ ထေရီ၊ ၄။ ၄၂။ ၆၈။ အရုဏ ၂ (၁) အနက်
လည်း ကြည့်။ (၂) အရုဏမည်သောမင်း။
အဿကတိုင်း၊ ပါဠိလိပ္ပည်း စိုးစံသောဘုရင်
ဖြစ်၍ စိုးစံရာတိုင်းပြည်၏အမည်ဖြင့် အဿက
မင်း-ဟုလည်း ခေါ်သည်။ အရုဏမင်းသည်
စစ်ကို လိုလားနေသော ကာလိဂ်မင်း၏ သွီး
တော်လေးယောက်တို့ကို သိမ်းယူကာပညာရှိ
အမတ်ကြီး နန္ဒိယေန၏ အစီအစဉ်ဖြင့် ကာ-
လိဂ်မင်းကို အနိုင်တိုက်နိုင်ခဲ့သည်။ ငဝရထိ-
မာသံ ဗြါရံ၊ နဂရံ ပဝိသန္တိ၊ အရုဏရာဇဿ။

ဇာ၊ ၁။ ၉၃။ အရုဏရာဇဿာတိ သော ဟိ
ရဇေ ပတိဋ္ဌိတကာလေ ရဋ္ဌနာမဝသေန အ-
ဿကော နာမ ဇာတော၊ ကုလဒတ္တိယံပနဿ
နာမ် အရုဏောတိ။ တေနာဟ “အရုဏ-
ရာဇဿာ”တိ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၃၄။

အရုဏဝ (ပု) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အရုဏဝ မည်
သော စကြဝတေးမင်း။ ဝတ္ထဒါယကထေရ်၏
အလောင်း ဖြစ်သည်။ အရုဏဝ-အမည်ဖြင့်
၇-ကြိမ် ဖြစ်ဘူးသောကြောင့် ပါဠိတော်၌
ဗဟုဝစ်ဖြင့် အရုဏဝါဟု ဟောတော်မူခြင်း
ဖြစ်သည်။ အရုဏဝါ (အရုဏကာ၊ သိ။ အရုဏ-
သား၊ သျှာ) သတ္တ ဇနာ၊ စက္ကဝတ္တိ မဟဗ္ဗလ။
အပါ၊ ၁။ ၁၂၉။

အရုဏဝဏ္ဏ (တိ) [အရုဏ+ဝဏ္ဏ] အရုဏ်
အဆင်းရှိသော၊ စဉ်းငယ် - အနည်းငယ် -
နီသော အဆင်းရှိသော။ နီလာဒိဝဏ္ဏံ မတ္တိကံ
အဂ္ဂဟေတွာ ဂင်္ဂါဝဟေ မတ္တိကာသဒိသာယ
အရုဏဝဏ္ဏာယ မတ္တိကာယ ကသိဏ်ကာတဗ္ဗံ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၂၀။ သီဟဋ္ဌဒီပေ ကိရ ရာဇက-
ဂင်္ဂါ (ရာဇဂင်္ဂါ၊ သျှာ က) နာမ နဒီ၊
တဿာ သောတေန ဓိန္ဒတဋ္ဌာနေ မတ္တိ-
ကာ အရုဏဝဏ္ဏာ၊ ... အရုဏဝဏ္ဏာယ အရုဏ-
နိဘာယ အရုဏပုဏ္ဏာယာတိ အတ္ထော။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၄၃။ တဏှာယ အရုဏဝဏ္ဏာယ၊
မတ္တိကာယ မနောရမံ။ အဘိ၊ ဝတာရ၊ ၈၄၃။
အရုဏဝဏ္ဏာယာတိ အရုဏနိဘာယ၊ အရုဏ-
ဝဏ္ဏပုဏ္ဏာယာတိ အတ္ထော။ အဘိ၊ ဝတာရ၊
၉။ ၈၄၃။

အရုဏဝဏ္ဏပဏ (တိ) [အရုဏဝဏ္ဏ + ပဏာ]
အရုဏ်အဆင်းနှင့် တူသော အဆင်းရှိသော
စဉ်းငယ် - အနည်းငယ် - နီသောအဆင်း
ရှိသော။ အရုဏဝဏ္ဏ ကြည့်။

အရုဏဝဏ္ဏမတ္တိကာ (ထိ) [အရုဏဝဏ္ဏ + မတ္တိကာ]
စဉ်းငယ် နီသော အဆင်းရှိသော မြေညက်။
အရုဏဝဏ္ဏမတ္တိကံ အဉ္စနံ ဟရိတကံ အာမလ။

ကန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၆။ (-ပေထ၊ဋ္ဌ။၂၀၁။
သာရတ္ထ၊၁။၁၆၄။ ဝိမတိ၊၁။၃၃။

အရုဏဝတိ(တိ)နဂရ (န) [အရုဏဝတိ + နဂရ]
အရုဏဝတိမည်သော မြို့။ ဣမသ္မာ ဟိ ကပ္ပ၊
ကေတိံ သကပ္ပမတ္တကေ အရုဏဝတိနဂရေ
(အရုဏဝတိနဂရေ၊ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ)အရုဏဝတော
ရညော ပဘာဝတိယာ နာမ မဟေသိယာ
ကုစ္ဆိသ္မိ နိဗ္ဗတ္တိတော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၆။ ပဋိသံ၊
ဋ္ဌ၊၂။၂၇၅။ အရုဏဝန္တ(၂) အနက်နှင့်လည်း
ယှဉ်ကြည့်။

အရုဏဝတိယသုတ္တန္တ (န) [အရုဏဝတိယ +
သုတ္တန္တ] အရုဏဝတိယသုတ်။ အရုဏဝတိ
သုတ်။ ပါစိနပဗ္ဗတပဏေ သာမဏေရဿ
အရုဏဝတိယသုတ္တန္တ သဇ္ဈာယန္တဿ....သု-
တော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈-၉။ အရုဏဝတိသုတ္တ-လည်း
ကြည့်။

အရုဏဝတိသုတ္တ (န) [အရုဏဝတိ + သုတ္တ] အရု-
ဏဝတိသုတ်။ ဣမံ အရုဏဝတိသုတ္တံ ပဌပေ-
သိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၈။ အရုဏဝတိသုတ္တ-လည်း
ကြည့်။

အရုဏဝတိသုတ္တန္တ (န) [အရုဏဝတိ + သုတ္တန္တ]
အရုဏဝတိသုတ်။ ဗြဟ္မသံယုတ္တေ အာဂတဿ
အရုဏဝတိသုတ္တန္တဿ အဋ္ဌ၊ပုတ္တိယံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၈၄။ အရုဏဝတိသုတ္တ-လည်း ကြည့်။

အရုဏဝတိ (ထိ) အရုဏဝန္တ-ကြည့်။

အရုဏဝတိမတ္တိကာ (ထိ) [အရုဏဝတိ + မတ္တိ-
ကာ] အရုဏ်ရောင် အဆင်း - စဉ်းငယ် -
အနည်းငယ် - နိသော အဆင်း-ရှိသော မြေ
ညက်။ အရုဏဝတိမတ္တိကဉ္စ (အရုဏဝဏ္ဏမတ္တိ-
ကဉ္စ၊သိ) အာဟရ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၃။ အရုဏ-
ဝဏ္ဏမတ္တိကာ-နှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။

အရုဏဝတိဝိဟာရ (ပု) [အရုဏဝတိ + ဝိဟာရ]
အရုဏဝတိမည်သော ကျောင်း။ မဂဓတိုင်း
ဣဋ္ဌကဝတိ ရွာအနီး၌ရှိသော ကျောင်းဖြစ်၍

ထိုကျောင်း၌ အရှင်သာရိပုတြာ မထေရ်မြတ်
သီတင်းသုံး နေထိုင်တော် မူခဲ့ဘူးသည်။
အာဟသ္မာ သာရိပုတ္တတ္ထေရော တမေဝ ဂါမိ
ဥပနိဿာယ အရုဏဝတိဝိဟာရေ ဝိဟာ-
ရန္တော။ ပေထ၊ဋ္ဌ။၆၂။

အရုဏဝတိသုတ္တ (န) [အရုဏဝတိ + သုတ္တ]
အရုဏဝတိသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ သဂါ-
တာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၆-သံယုတ်၊ ၂-ဝဂ်၊
၄-သုတ်။ သံ၊၁။၁၅၇။

အရုဏဝန္တ (တိ) [အရုဏ + ဝန္တ။ ထိ-၌ အရုဏ-
ဝတိ။ အာ သမန္တတော အာလောကံ က-
ရောန္တော ဥဏတိ ဂစ္ဆတိတိ အရုဏော၊ သော
တသ္မိ ဝိဇ္ဇတိတိ အရုဏဝတိ။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၈၇။] (၁) အရုဏဝါ အမည်ရှိသော မင်း၊
အရုဏဝတိမြို့ဘုရင်။ သိခိမြတ်စွာဘုရား၏
ခမည်းတော်ဖြစ်သည်။ ဤမင်း၏ အမည်ကို
အရုဏ-ဟုလည်း ခေါ်သည်။ အရုဏ (၁)
အနက်ကြည့်။ ဘူတပုဗ္ဗံ သိက္ခဝေ ရာဇာ
အဟောသိအရုဏဝါ နာမ။ သံ၊၁။၁၅၇။ အရု-
ဏဝတိနဂရေ အရုဏဝတော ရညော ပဘာ-
ဝတိယာ နာမ ဒေဝိယာ ကုစ္ဆိသ္မိ နိဗ္ဗတ္တိတော။
အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၆။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၉။ ဗုဒ္ဓဝံ ဋ္ဌ။
၂၈၅။) အရုဏရာဇ-လည်းကြည့်။ (၂) အရုဏ-
ဝတိမည်သောမြို့။ သိခိမြတ်စွာဘုရား၏ခမည်း-
တော် အရုဏ (အရုဏဝါ)မင်းကြီး ထီးနန်း
စိုးစံရာမြို့တော် ဖြစ်သည်။ နေ၏အရုဏ်ရောင်
အဆင်း ထွန်းလင်းတောက်ပရာ မြို့ဖြစ်သော
ကြောင့် (အခြားမြို့များ၌လည်း အရုဏ်ရောင်
အဆင်းရှိသော်လည်း ဂေါ၊မဟိံ သ-စသည်တို့
ကဲ့သို့ ရူဠိအားဖြင့်) အရုဏဝတိအမည်ရသည်။
အပါ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၇။ သိခိမြတ်စွာဘုရားသည် အ-
ဘိဘူမည်သော အဂ္ဂသာဝကမထေရ်မြတ်နှင့်
အတူ အရုဏဝတိမြို့မှ ဗြဟ္မာပြည်သို့ ကြွသွား
တော်မူခဲ့ဘူးသည်။ သံ၊၁။၁၅၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၆။ ၎င်းမြို့၌ သာလပုပ္ဖိယ

ထေရ်၏ အသောင်းဖြစ်သော မှံသည်သည် သိခိမြတ်စွာဘုရားအားအင်ကြင်းပန်းကို လှူ ခါန်းခဲ့ဘူးသည်။ အပါ။ ၂၄၆။ ယဝကလာ- ပိယထေရ်၏ အလောင်း မုယောခင်းစောင့် ယောကျ်ားသည်လည်း သိခိမြတ်စွာဘုရား အား ၎င်းမြို့ လမ်းခရီးတွင် မုယောအခင်း ကို ခင်း၍ လှူခါန်းခဲ့ဘူးသည်။ အပါ။ ၂၄၇။ အရကသ ရညော အရကဝတီ နာမ နဂရံ ရာဇောနီ အဟောသိ။ သံ၊ ၁။ ၁၅၇။ (- အပါ။ ၂၄၆၊ ၂၄၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၆၇။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၀။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၆။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၆၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂။ ၁၇။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၅၀။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၇။) (၃) အရကဝတီမည်သော ကျောင်း။ အရကဝတီဝိဟာရကြည့်။

အရကသ (ပ) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အရကသ-မည် သော စကြဝတေးမင်း။ အရကဝ-ကြည့်။

အရကသိခါ (ထိ) [အရက + သိခါ] အရက် ရောင်ခြည်အဦးအပျား။ အရက်ညွန့်။ အထ ထေရော အရကသိခါယ ပညာယမာနာယ မဟာပထဝီ* ဥနာဒယန္တော အနုပါဒိသေ- သာယ နိဗ္ဗာနောတုယာ ပရိနိဗ္ဗာယိ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၃။

အရကသိသ (န) [အရက + သိသ] အရက- သိခါနှင့် အနက်တူ။ ဥဒ္ဓတ္ထေ အရကေတိ ဥဂ္ဂတေ အရကသိသေ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၁။ သာ- ရတ္ထ၊ ၃။ ၃၄၀။

အရကရာမ (ပ) [အရက+အာရာမ] အရက မည်သော-အာရာမ - ဥယျာဉ်။ ဝေဏဘူ ဘုရားရှင်ဓမ္မစကြာတရား ဟောကြားတော်မူ ရာ ဥယျာဉ်ဖြစ်သည်။ ဝတ္ထိ စက္ကံ မဟာဝိဇရာ၊ အရကရာမေ နရတ္ထမော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၇၀။ အရ- ကုယျာန-နှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။

အရကုဂ္ဂ (န) [အရက + ဥဂ္ဂ] အရက်တက်ခြင်း၊ အရက်တက်ရာအချိန်။ အတ္ထာပတ္တိ အရကုဂ္ဂေ

အာပဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၁၃။ သုရိယဿ ဘိက္ခဝေ ဥဒယတော ဧတံ ပုဗ္ဗကံမံ ဧတံ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ၊ ယဒိဒံ အရကုဂ္ဂံ။ သံ၊ ၃။ ၂၃၊ ၇၀၊ ၇၁၊ ၇၆။ အံ၊ ၃။ ၄၄၉။ အရကုဂ္ဂံ (အရကုဂ္ဂံ၊ သိ) ဝိယ သုရိယဿ ဥဒယတော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၁။ မ၊ ၄။ ၁။ ၈။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၇။ အရကောတိ သုရိယဿ ဥဒယတော ပုဗ္ဗဘာဂေ ဥဋ္ဌိတရံသိ၊ တဿ ဥဂ္ဂံ ဥဂ္ဂမနံ အဝိတုံ အရဟတိ ဝိယာတိ သမ္ပန္နော။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၀။ (-ဝိ၊ ၅။ ၁၆၄။ ဇာ၊ ၂။ ၂၁၄။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၊ ၂၃၈။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၂၄။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၊ ၃၃၉။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၈။ မ၊ ၄။ ၃။ ၆၀။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၂။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၆၉။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၆၀။ စရိယာ၊ ၄။ ၅၅။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၂၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၄၆။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၀၉။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၆။)

အရကုပ္ပမ (ပ) [အရက+ဥဂ္ဂမ] အရက်တက် ခြင်း။ ဆန္ဒာ ဒသဂေဟျရကုပ္ပမိ။ ခုဒ္ဓ- သိက္ခာ။ ၂၉။ အရကုပ္ပမိ အရကသခါတဿ ပဌမဗာလသုရိယရံသိနော ဥဂ္ဂမနေ သတိ ဆန္ဒာ ဟောတိ။ ခုဒ္ဓသိက္ခာ၊ ၄။ ၂၆၉။

အရကုပ္ပမန (န) [အရက+ဥဂ္ဂမန] အရက်တက် ခြင်း၊ အရက်တက်ရာအချိန်။ ဧကာဒသေ (ဧကတိသေ) အရကုပ္ပမနေ နိဿဂ္ဂိယံ (နိဿဂ္ဂိယော) ဟောတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၉၅၊ ၃၀၅၊ ၃၅၃။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၂။ ဝိ၊ ၂။ ၃၇၇။ ဝိ၊ ၅။ ၁၃၆၊ ၂၃၉၊ ၂၄၄။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၈၃။ (-ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၄၅။ ကခါ၊ ၂၂၅။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၃၉။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၅၂။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၆။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၀။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၆။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၂၂။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၆။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၄။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၆၀။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၅၈။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၇။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၆။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၅။ သုတ္တန်၊ ၄။ ၂။ ၁၂၀။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၄၃၇။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၄၀။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၇၃။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၁၉။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၃။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၃၄၆။ ဝဇီရ၊ ၂။ ၃၇၊ ၂၈၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၉၅-၆။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၁။ ကခါ၊

၇။၄၅၉။ ဝိနိစ္ဆယ၊ ဝိ၊ ၂၄၆။ အံ၊ ၇၊ ၂၃။ အနု၊ ၂၊ ၁၇၉။

အရက္ခမနကာလ (ပု) [အရက္ခမန + ကာလ]
အရက်တက်ရာ အခါ။ အရက်တက်ချိန်။
အရက္ခမနကာလေ ဒုတိယိကာယ ဟတ္ထပါသံ
ဝိ၊ ၁၈၆။ တိ၊ ၁၄၄။ ၂၃၀။ (- ဇာ၊ ၄၊
၁။ ၂၇၉။ ဇာ၊ ၄၊ ၇။ ၂၄၆။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၆၁။
ကခါ၊ ၇။ ၄၅၉-၄၆၀။ မ၊ ၇၊ ၂။ ၁၇၇။)

အရက္ခမနက္ခဏ (ပု) [အရက္ခမန + ခဏ]
အရက်တက်ရာ - ခဏ - အခိုက် အတန်
ကာလ။ ရတ္တိ* ပိဟိတေပိ အပိဟိတေပိ ခါရေ
နိပန္နဿ အရက္ခမနက္ခဏေယေဝ ပိဟိ-
တတ္တာ အနာပတ္တိတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၁၀။

အရက္ခမနဝေလာ (ထိ) [အရက္ခမန + ဝေလာ]
အရက်တက်သည့် - အချိန် - အခါ။ အရ-
က္ခမနဝေလာယမေဝ “ဘောဇနကိစ္စေန
ဘဝိတဗ္ဗ” န္တိ ဥတု။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၄၁။
ယာယ သဗ္ဗော သော ဩကာသော အရ-
က္ခမနဝေလာ ဝိယ သဉ္စာတာလောကော
ဟောတိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၁၇။ မ၊ ၄၊ ၄။ ၁၆၀။ အရ-
က္ခမနဝေလာ ဝိယာတိ အရက္ခမနသိသေန
သုရိယဥဒယလက္ခဏံ ဥပလက္ခေတိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။
၁၉၇။ (- ထေရီ၊ ၄။ ၁၆၆။ အပါ၊ ၄၊ ၁။ ၉၀။
စရိယာ၊ ၄။ ၁၀၄။ ဇာ၊ ၄၊ ၁။ ၁၇၉။ ဇာ၊ ၄၊ ၂။
၇၁။ ဇာ၊ ၄၊ ၃။ ၄၂၄။ ဇာ၊ ၄၊ ၄။ ၄၃၀။ ဇာ၊ ၄၊
၅။ ၁၃။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၁၀။)

အရက္ခမနသမနန္တရ (တိ) [အရက္ခမန + သမ-
နန္တရ] အရက်တက်ပြီးသည်၏ အခြားမဲ့
ကာလ။ ပဝါရဏာဒိဝသဿ အရက္ခမနသမ-
နန္တရမေဝ ဝုတ္တဝဿာတိ ဝုစ္စန္တိ။ ဝဇီရ၊ ၁။ ၂၀။

အရက္ခမနသမယ (ပု) [အရက္ခမန + သမယ]
အရက်တက်ရာ - အခါ - အချိန်။ သဗ္ဗေ ပန
အရက္ခမနသမယေ ကေသဂ္ဂမတ္တမ္ပိ ပုရတ္တိပံ
ဒိသံ ဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၃၆။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၄၇။
(- စရိယာ၊ ၄။ ၁၁၇။)

အရက္ခမနသိသ (န) [အရက္ခမန + သိသ]
ပမာနဖြစ်သော အရက်တက်ခြင်း။ အရက္ခ-
မနဝေလာ-ကြည့်။

အရက္ခဌာန (န) [အရက္ခ + ဌာန] အရက်တက်
ခြင်း။ ဘဂဝတော ကိရ ဓမ္မဒေသနာပရိနိ-
ဌာနဉ္စ အရက္ခဌာနဉ္စ ရသ္မိဝိသဇ္ဇနဉ္စ ကေက-
ဏေ အဟောသိ။ မ၊ ၄၊ ၄။ ၂၁၅။

အရက္ခဌာနကာလ (ပု) [အရက္ခဌာန + ကာလ]
အရက်တက်ရာ - အချိန် - အခါ - ကာလ။
သတ္တာဟပရိယောသာနဘူတံ အရက္ခဌာန-
ကာလံ ပုန ဝိဟာရေဝ သမ္ပန္နဝသေန သတ္တာ-
ဟံ ဝိဟာရေ သန္တိဝတ္တံ ကာတဗ္ဗံ။ ဝိမတိ၊ ၂။
၁၇၅။

အရက္ခဌာနဝေလာ (ထိ) [အရက္ခဌာန + ဝေ-
လာ] အရက္ခဌာနကာလ-နှင့် အနက်တူ။
သဗ္ဗေ အရက္ခဌာနဝေလာယံ တေသံ အာ-
ဗာဓော ဝဇ္ဇတိ၊ တေသံယေဝ ကိစ္စံ ကာတဗ္ဗံ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၀။

အရက္ခဌာနသမယ (ပု) [အရက္ခဌာန + သမယ]
အရက္ခဌာနကာလ-နှင့် အနက်တူ။ အရက္ခ-
ဌာနသမယေ ကောစိ ဝိဝရတိ။ ဝဇီရ၊ ၁။ ၁၁၇။

အရက္ခဌာပန (န) [အရက္ခ + ဌာပန] အရက်
တက်စေခြင်း။ ဘဂဝတော ဟိ စာရိကာစရ-
ဏမ္ပိ အရက္ခဌာပနမ္ပိ နိယတံ။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၃၁၀။
(- သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၃၃။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၇၂။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၃၃။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၇၇။ ကခါ၊ ၇။
၂၇၇။ သံ၊ ၇၊ ၂။ ၅၂၉။)

အရက္ခဌာပနတ္ထ (ပု) [အရက္ခဌာပန + အတ္ထ]
အရက်တက်စေခြင်း အကျိုး။ အရက္ခဌာပ-
နတ္ထာယ အရည် အဂစ္ဆိန္တိ။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။
၄၃၂။

အရက္ခယျာန (န) [အရက္ခ + ဌယျာန] အရက်
မည်သော ဌယျာန။ အနောမ-မြှို၏ အနီး၌
တည်ရှိသည်။ ထိ၊ ဌယျာန၌ ဝေဿဘုမြတ်စွာ

ဘုရားသည် ညီငယ် သောဏနှင့် ဥတ္တရ အမွှေး ပြုသော ပရိသတ်အပေါင်းအား ဓမ္မစကြာ တရားကို ဟောကြားတော်မူသည်။ အနောမ- နဂရသမိပေ အရုဏယျာနေ ဩတရိတော... ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္ထေသိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ။ ၂၉။

အရုဏောဒယ (ပ) [အရုဏ + ဥဒယ] အရုဏ် တက်ရာ-အချိန်-အခါ။ ယက္ခဒါယိယော... နိဗ္ဗိတောဂါယိတော အရုဏောဒယေ ဧကံ သုရာ- ပါတိ ပိဝိတော ဝုဋ္ဌဟန္တိ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၀၄-၅။ (-ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၀၀။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၈၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ။ ၁၀၆-၇။ ဇာ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၀၆။ ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၃၀၅။)

အရုန္ဒဝတီနဂရ (န) [အရုန္ဒဝတီ + နဂရ] အရုန္ဒ- ဝတီမည်သော မြို့။ ကောဏ္ဍညမြတ်စွာဘုရား သည် အရုန္ဒဝတီ (အမရဝတီ) မြို့၏အနီး ဒေဝ- ဝန (နတ်သစ်တော) ၌ ဆယ်ကုဋေသောရဟန်း တို့အား ဓမ္မစကြာတရား ဟောတော်မူသည်။ ဣတော အဋ္ဌာရသယောဇနိဧကေ အရုန္ဒဝတီ- နဂရေ (အမရဝတီနဂရေ၊ သီ၊ ဣ) ဒေဝဝနေ ဝိဟရန္တိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ။ ၁၆၂။

အရုဘူတ (တိ) [အရု + ဘူတ] အမာ ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ အရုကာယ-ကြည့်။

အရုမက္ခန (န) [အရု + မက္ခန] အမာ-အနာ- ကို လိမ်းကျံခြင်း၊ အနာလိမ်းဆေး။ အရု- မက္ခနာဒီသု ဥပနေတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၉၃။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၀၅။ (-ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၀၇။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၀၆။ ကသိ၊ ဌိ။ ၃၃၁။ မူလဋီ၊ ၁။ ၉၇။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၀၅။)

အရုဟဏ (န) [န + ရုဟ + ယ] မရောက်ခြင်း- မပါဝင်ခြင်း။ တိဟိပိ သင်္ဂဟေတိ အသင်္ဂဟိ- တာနံ သမ္ပယောဂပိပ္ပယောဂါဘာဝေါ အရု- ဟဏေ ကာရဏံ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၂၆။

အရူပ (န) [န + ရူပ] (၁) ရုပ်မဟုတ်သော- ရုပ်မှတစ်ပါးသော-တရား၊ (က) (နာမက္ခန္ဓာ

လေးပါး၊ နိဗ္ဗာန်-ဟူသော) နာမ်တရား။ (ခ) (အရူပါဝစရစိတ်၊ စေတသိက်တည်းဟူသော) အရူပါဝစရတရား၊ အရူပဘဝ။ (ဂ) အရူပ- သမာပတ်။ (ဃ) အရူပပဋိသန္ဓေ။ (င) အရူပဈာန်။ (စ) အရူပတဏှာ၊ အရူပရာဂ။ (ဆ) ကသိုဏ်းရုပ်နိမိတ် - ကသိုဏ်းရုပ် အာရုံ-မဟုတ်သော အာရုံ၊ အဇ္ဈတ္တ (ခန္ဓာ ကိုယ် ကာယမှ) ကသိုဏ်းရုပ် မဟုတ်သော အာရုံ၊ ဗဟိဒ္ဓ (ခန္ဓာကိုယ်၏ အပြင်အပမှ) ကသိုဏ်းရုပ် အာရုံ။ (ဇ) ရုပ်မဟုတ်သော အာရုံ၊ (ကောင်းကင်ပညတ်စသော အာရုံ လေးပါး)။ (၂) ရုပ်မရှိရာဖြစ်သော ဘုံ၊ အရူပဘုံ။ (၃) ရုပ်မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ အရူပ ပုဂ္ဂိုလ်။ (တိ) (၄) ရုပ်သဘောကို လွန် မြောက် - ဖောက်ပြန်ခြင်းမရှိ - အသွင် သဏ္ဌာန်မရှိ - အကြောင်းတရားမရှိ - သော၊ တရား၊ နိဗ္ဗာန်။ (တိ) (၅) အသွင်သဏ္ဌာန် - အဆင်း - မရှိသော တရား၊ စိတ်။ (တိ) (၆) (က) ရုပ်မရှိသော၊ ရုပ်နှင့် မရောနှော သော။ (ခ) အကြောင်းမရှိသော။

(၁) ရုပ်မဟုတ်သော - ရုပ်မှတစ်ပါး သော-တရား၊ (က) (နာမက္ခန္ဓာလေးပါး၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော) နာမ်တရား။ စတ္တာရော အရူ- ပိနော ခန္ဓာ နိဗ္ဗာနဉ္စေတိ ပဉ္စဝိဓမ္မိ အရူပန္တိ စ နာမန္တိ စ ပဝုစ္စတိ။ သင်္ဂဟ။ ၅၇။ ဓမ္မာယတနံ သိယာ ရူပံ သိယာ အရူပံ။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၇၇။ အရူပံ ဝေါဟရန္တဿ အရူပံ ဟောတိ။ အဘိ၊ က။ ၁၇၂။ အရူပေ စိတ္တံ ပက္ခန္ဓတိ။ ဝိ၊ ၃။ ၂၀၀။ ၂၃၄။ (-ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၁။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၆၃။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၁။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၉၁။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၆၇။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၂။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၅၄။ နေတ္ထိ၊ ဌ၊ ၅၀။ စူဠနိ၊ ဌ၊ ၇၃။ သာရဏ္ဏ၊ ၂။ ၂၃၄။ ဒီ၊ ဌိ၊ ၁။ ၁၆၇။ သံ၊ ဌိ၊ ၂။ ၂၀၅။ မူလဋီ၊ ၂။ ၂၁။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၇။ အနုဋီ၊ ၃။ ၂၃။ နေတ္ထိ၊ ဌိ၊ ၄၆။) (ခ) (အရူပါ ဝစရစိတ်၊ စေတသိက် တည်းဟူသော) အ ရူပါဝစရတရား၊ အရူပဘဝ။ အရူပေသ

(အာရပ်ပေသုဋ္ဌ) အသက္ကိတာ။ ဣတိဝုတ်။ ၂၂၆၊ ၂၃၈။ အာရပ်ပေသု အသက္ကိတာတိ အရူပါဝစရဓမ္မေသု...အရူပေသု အသက္ကိတာတိ စ ပဌန္တိ။ သော ဝေ အတ္တော။ ဣတိဝုတ်။ ၄။ ၁၇၄။ အရူပေသု အသက္ကိတာတိ အရူပရာဂေန အရူပဘဝေသု အပ္ပတိဋ္ဌဟန္တာ။ ဣတိဝုတ်။ ၄။ ၂၁၀။ (ခ) အရူပဘဝ။ (ဂ) အရူပသမာပတ်။ ရူပေတိ ဘိက္ခဝေ အရူပါ သန္တတရာ။ ဣတိဝုတ်။ ၂၃၈။ သုတ္တနိ။ ၃၉၆။ အရူပါတိ အရူပဘဝါ၊ အရူပသမာပတ္တိယောဂါ။ သုတ္တနိ။ ၄။ ၂။ ၂၂၅။ (ခ) အရူပဘဝ။ (လ) အရူပပဋိသန္ဓေ။ အထ ရူပါ အရူပါ စ သုခဒုက္ခာ ပမုစ္စတိ။ ဥဒါနံ။ ၈၇။ အရူပါတိ အရူပဓမ္မာ၊ တေန ရူပေနာမိဿိကတော အရူပဘဝေါ ဂဟိတော ဟောတိ။ . . အရူပါတိ အရူပလောကပဋိသန္ဓိတော။ ဥဒါနံ။ ၄။ ၈၈။ (င) အရူပဈာန်။ အရူပါဝစရံ စတုန္တံ အာရူပါနံ (အရူပါနံ၊ ဋီ) ယောဂဝသေန စတုတ္ထိဝံ။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၂။ ၈၃။ စတုန္တံ အရူပါနံ ဥပေက္ခာသမာဓိသင်္ခါတေဟိ စတုဟိ အရူပဋ္ဌာနေဟိ။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၄။ ၂။ ၁၁၉။ အာရူပ (မဏိမဉ္ဇူ၊ ၁။ ၂၇) လည်း ကြည့်။ (စ) အရူပတဏှာ၊ အရူပရာဂ။ အရူပဓာတု (မဟာနိ၊ ၄။ ၃၇။ ပဋိသန္ဓ၊ ၁။ ၈၂။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၉၁)၊ အရူပဘဝ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၈၃၂)၊ အရူပါဝစရ (မဏိမဉ္ဇူ၊ ၁။ ၁၄၉) တို့ ကြည့်။ (ဆ) ကသိုဏ်းရုပ်နိမိတ်-ကသိုဏ်းရုပ် အာရုံ-မဟုတ်သော အာရုံ၊ အဇ္ဈတ္တ (ခန္ဓာကိုယ်ကာယမှ) ကသိုဏ်းရုပ် မဟုတ်သော အာရုံ၊ ဗဟိဒ္ဓ (ခန္ဓာကိုယ်၏ အပြင် အပမှ) ကသိုဏ်းရုပ် အာရုံ။ အဇ္ဈတ္တ အရူပ ဗဟိဒ္ဓါ ရူပမိဒ္ဓံ နှစ် ရူပသည် ဟောတိ။ ပဋိသန္ဓ။ ၂၃၅။ အဇ္ဈတ္တ အရူပန္တိ အဇ္ဈတ္တ ရူပနိမိတ္တံ နတ္ထိတိ အတ္တော။ ပဋိသန္ဓ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၂။ (ဇ) ရုပ်မဟုတ်သော အာရုံ၊ (ကောင်းကင်ပညတ် စသော အာရုံလေးပါး)။ အရူပေ အာရမ္ပကေ ပဝတ္တာ အာရူပါ။ ဝိဘာဝိနိ။ ၂၆၀။

န ရူပံ အရူပံ၊ ရူပပုဂ္ဂိုလံ အာကာသာဒိ-အာရမ္မဏစတုက္ကံ။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၂။ ၄၈၆။

(၂) ရုပ်မရှိရာဖြစ်သော ဘုံ၊ အရူပဘုံ။ အရူပံ ဥပပဋ္ဌန္တာနံ။ ယမက၊ ၁။ ၃၁၊ ၃၂၊ ၃၆၊ ၃၉။ အရူပေ တတ္ထ။ ၎င်း-၃၂၊ ၃၆၊ ၃၉၊ ၄၂၊ ၄၅၊ ၄၈။ အရူပါ စဝန္တာနံ။ ၎င်း-၄၄၊ ၄၆၊ ၄၉။ နတ္ထိ ခေါ ပနေတံ သဗ္ဗသော အရူပေ။ မ၊ ၂။ ၈၃။ (- အဘိ၊ က။ ၂၇၀။ ပဋ္ဌာန၊ ၃။ ၃၀၀။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၃၀၀။ ဝိမာန၊ ၄။ ၁၇၇။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၃၁။ အနုဋီ၊ ၁။ ၂၁၈။) အရူပါဝစရ-လည်း ကြည့်။

(၃) ရုပ်မရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၊ အရူပပုဂ္ဂိုလ်။ အရူပါနံ တေသံ တတ္ထ ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဋိတ္တ။ ယမက၊ ၁။ ၃၃။ (- ၎င်း-၄၀၊ ၄၃၊ ၅၁၊ ၅၅၊ ၉၄။) (တိ) (၄) ရုပ်သဘောကို လွန်မြောက် - ဖောက်ပြန်ခြင်း မရှိ - အသွင်သဏ္ဌာန်မရှိ-အကြောင်းတရားမရှိ-သော၊ တရား၊ နိဗ္ဗာန်။ ရူပသဘာဝါတိက္ကမတော အရူပံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၄၀။ တာဏံ လေဏမရူပန္န။ ဓာန်၊ ၆။ နိတိ၊ ပဒ။ ၉၆။ နတ္ထိ ဝိသုဿာဒိကံ ရူပံ သဏ္ဌာနမေတဿာတိ အရူပံ၊ အပ္ပစ္စယတ္တာ ဝါ အရူပံ။ ဓာန်၊ ၄။ ၆။ အရူပသညံ (ဥဒါန၊ ၄။ ၃၁၇) လည်း ကြည့်။

(တိ) (၅) အသွင်သဏ္ဌာန်-အဆင်း-မရှိသော၊ စိတ်။ အရူပ ဒုရင်္ဂမ ကေစာရိ၊ န တေ ကရိဿံ ဝစနံ ဣဒါနိယံ။ ထေရ၊ ၃၅၈။ ရူပါဘာဝတော အရူပံ။ စိတ္တဿ ဟိ တာဒိသံ သဏ္ဌာနံ နိလာဒိဝဏ္ဏဘေဒေါ ဝါ နတ္ထိ၊ တဿာ ဝုတ္တံ အရူပါတိ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၄၇၂။ (တိ)(၆)(က) ရုပ်မရှိသော၊ ရုပ်နှင့် မရောနှောသော။ အရူပေါ အတ္တပဋိလာဘော (ဒီ၊ ၁။ ၁၈၀။ မူလဋီ၊ ၃။ ၆၂) တိ အရူပါဝစရတ္တဘာဝေါ။ သော ဟိ ရူပေန အမိဿိတတ္တာ အရူပေါတိ ဝေမေတ္တ အတ္တော ဝေဒိတဗော။ အနုဋီ၊ ၃။ ၈၃။ (ခ) အကြောင်းမရှိသော။ သရူပါ ဘိက္ခဝေ ဥပ္ပဋ္ဌန္တိ ပါပကာ

အကုသလာ ဓမ္မာ, နော အရူပါ။ အံ၊ ဝေ၊ ဂ။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ။ ၆၀။

အရူပက (တိ) [အရူပ + က] ရုပ်မရှိသော။ သူ။
အရူပကာနံ ဥပပဇ္ဇန္တနံ တေသံ မနာယတနံ
ဥပုဇ္ဇတိ။ ယမကာ၊ ဝေ၊ ဂ။ (- အဘိ၊ ဌ၊ ၃။
၃၀၉။ နေတ္ထိ၊ ၁၅၄။)

အရူပကဏာ (ထိ) [အရူပ + ကဏာ] အရူပ-
ကဏာ။ အရူပဈာန်လေးပါးကို အကျယ်
ပြဆိုရာ အပိုင်း။ အရူပကဏာပိ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ
ဝိတ္တာရိတာဝ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၉၀။

အရူပကမ္မဋ္ဌာန (န) [အရူပ + ကမ္မဋ္ဌာန] အရူပ-
ကမ္မဋ္ဌာန်း။ နာမ်တရားတို့ကိုသိမ်းဆည်းခြင်း၊
နာမ်တရားတို့ကို အဦးပဓာနထား၍ ဝိပဿ-
နာတရားပျိုးများအားထုတ်ခြင်း။ (ကမ္မဋ္ဌာန်း
သည် ရူပ ကမ္မဋ္ဌာန်း၊ အရူပ ကမ္မဋ္ဌာန်း-ဟု
၂-မျိုးရှိ၏။ ရူပကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဟောတော်မူ
သောအခါ များသောအားဖြင့် စတုဓာတု-
ဝတ္ထုတို့ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အကျဉ်း နှလုံးသွင်းပုံ၊
အကျယ်နှလုံးသွင်းပုံအားဖြင့် ဟောတော်မူ
သည်။ အရူပကမ္မဋ္ဌာန်း၌မူ ဖဿ၏ အစွမ်း
အားဖြင့် ပျိုးများနည်း၊ ဝေဒနာ၏အစွမ်း
အားဖြင့် ပျိုးများနည်း၊ စိတ်၏အစွမ်းအား
ဖြင့်ပျိုးများနည်းဟု ၃-နည်းရှိရာ များသော
အားဖြင့် ဝေဒနာ၏ အစွမ်းဖြင့် ပျိုးများ
နည်းကိုဟောတော်မူသည်။) ဒုဝိဓေ ကမ္မဋ္ဌာနံ
ရူပကမ္မဋ္ဌာနံ အရူပကမ္မဋ္ဌာနဉ္စ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၁၄၊
၃၆၅။ မ၊ ဌ၊ ၁၂၀။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၅၂။
ဣတိဝုတ် ဌ။ ၁၇၉။ အရူပကမ္မဋ္ဌာနန္တိ အရူပ-
ပရိဂ္ဂဟံ၊ အရူပဓမ္မမုခေန ဝိပဿနာဘိနိဝေ-
သန္တိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၁၁။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၆၈။
(- ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၆၄။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၄၄။ မ၊ ဌ၊ ၄။
၂၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၆၄။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၅၈-၉။
မူလဋီ၊ ၂။ ၁၅၇။)

အရူပကမ္မဋ္ဌာနဒဿနတ္ထ (ပု) [အရူပကမ္မဋ္ဌာန +
ဒဿန + အတ္ထ] အရူပကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပြခြင်း

အကျိုး။ တဉ္စ ခေါ် ဝိပဿနာကမ္မိကာနံ
ယောဂါဝစရာနံ ဝေဒနာမုခေန အရူပကမ္မ-
ဋ္ဌာနဒဿနတ္ထံ။ ဣတိဝုတ်၊ ဌ။ ၁၇၉။

အရူပကလာပ (ပု) [အရူပ + ကလာပ] အရူပ-
ကလာပ။ နာမ်တရားအပေါင်း။ ကာယောတိ
ဣဓ အရူပကလာပေါ အဓိပ္ပေတော။ ဒီ၊ ဌ၊
၁။ ၂၆၂။ (- ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၁။ သီ၊ ဌ၊ သစ်၊ ၂။
၁၃၄။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၁။)

အရူပကသိက (န) [န + ရူပကသိက] အရူပ-
ကသိက။ ရုပ်ကသိကးမဟုတ်သော ကောင်း
ကင်ပညတ်။ အရူပံ (၃) အနက် ကြည့်။

အရူပကသိကဇာတိ (တိ) [အရူပကသိက +
ဇာတိ + ဤ] အရူပကသိက-ဈာန်ကို ရခြင်း
ရှိသော။ အရူပံ (၃) အနက် ကြည့်။

အရူပကာယ (ပု) [အရူပ + ကာယ] နာမ်
တရား အပေါင်း။ နာမကာယ။ ပိဋသပ္ပိ
ဝိယ အရူပကာယော။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၂၁။
(- ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၇၆။ ဝဇီရ၊ ၁၅၅။ နေတ္ထိ၊ ဋီ၊
၁၄၈။)

အရူပကာယဘာဝ (ပု) [အရူပကာယ + ဘာဝ]
နာမ်တရားအပေါင်း၏ အပြစ်၊ နာမကာယ၏
အပြစ်။ အရူပကာယဘာဝတော ဝါ ဖဿာဇိ-
ဓမ္မသမူဟဘူတေ အရူပတ္တဘာဝေ ကာယ-
နိဒ္ဒေသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၇၅။ မ၊ ဌ၊
၃။ ၂၃၀။

အရူပကာယိက (တိ) [အရူပကာယ + ကိက]
အရူပ ဗြဟ္မာအပေါင်း၌ - ဖြစ် - ပါဝင် -
သော။ အတ္ထိ မဟာရာဇ ဒေဝေသု အရူပ-
ကာယိကာ နာမ ဒေဝါ။ မိလိန္ဒ၊ ၃၀၄။

အရူပကောဋ္ဌာသ (ပု) [အရူပ + ကောဋ္ဌာသ]
နာမ်၏ အဓိအစု၊ နာမ်တရားစု။ ဇီဝိတိန္ဒြိ-
ယဉ္စိ... အရူပကောဋ္ဌာသေန သိယာပက္ခေ
သင်္ဂဟိတံ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၂၁။ (- မူလဋီ၊ ၂။
၈၁။ အနုဋီ၊ ၂။ ၈၆။)

အရူပက္ခန္ဓ (ပု) [အရူပ+ခန္ဓ] နာမ်တရားတို့၏ အစုအပေါင်း၊ နာမ်ခန္ဓာ။ (ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ- ဤလေးပါးကို အရူပက္ခန္ဓာ=နာမက္ခန္ဓာ-ဟု ခေါ်သည်။) အရူပက္ခန္ဓေသု စ အရူပက္ခန္ဓာ ဣစ္စေဝ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၅။ ဣမေ စတ္တာရော အရူပက္ခန္ဓာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၅။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၆၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၇၁။ ဣတိ- ဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၆၀။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၃၇။ ဣန္ဒနိ၊ဋ္ဌ၊၃။ သာရတ္ထ၊၂။၂၅၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၇၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၈၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၂။ မူလဋီ၊ ၁။၁၃၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၅။ အနုဋီ၊၁။၂၁၇။ အနုဋီ၊ ၂။၁၀။ အနုဋီ၊၃။၂၃။)

အရူပက္ခန္ဓဂေါစရ (တိ) [အရူပက္ခန္ဓ+ဂေါစရ] နာမ်ခန္ဓာလျှင် အာရုံရှိသော။ အရူပက္ခန္ဓ- ဂေါစရ ဝါတိ ဝေမက္ခော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၉၅။

အရူပက္ခန္ဓသဗ္ဗာဝ (ပု) [အရူပက္ခန္ဓ+သဗ္ဗာဝ] နာမက္ခန္ဓာ၏ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်။ အရူပိတိ ဝုတ္တေပိ အရူပက္ခန္ဓသဗ္ဗာဝတော စေဝ တထာရူပါယ စ ပညတ္တိယာ အတ္တိတာ- ယ ပဋိဇာနာတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၆။

အရူပဂတိ (ထိ) [အရူပ+ဂတိ] ရုပ်မရှိသော- အရူပ-ဘုံသို့-လား-ရောက်-ခြင်း၊ အ- ရူပဟူသော လားရာဂတိ။ နန အရူပဘဝေါ အရူပဂတိ အရူပသတ္တဝါသော အရူပ- သံသာရော အရူပယောနိ အရူပတ္တဘာဝ- ပဋိလာဘောတိ၊ အာမန္တာ။ အဘိ၊က။၂၈၀။ (-၂၈၁။)

အရူပဂမန (န) [အရူပ+ဂမန] အရူပဘုံသို့ သွားခြင်း၊ အရူပဘုံ၌ဖြစ်ခြင်း။ အထတ္တနော ဂမနန္တိ ပဋိသန္ဓိဝသေန အရူပဂမနံ။ သုတ္တနိ၊ ၄။၂။၂၀၇။

အရူပစတုတ္ထဋ္ဌာန (န) [အရူပ+စတုတ္ထ+ဈာန] အရူပစတုတ္ထဈာနံ။ တတ္ထ ဥပ္ပန္နဿ အရူပ- စတုတ္ထဋ္ဌာနံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၈။

အရူပစုတိ (ထိ) [အရူပ+စုတိ] အရူပစုတိ၊ အရူပဗြဟ္မာတို့၏ စုတိ။ ကထံ ကဒါစိ စတုက္ခန္ဓာယ အရူပစုတိယာ အနန္တရာ စတုက္ခန္ဓာဝ အာရမ္မဏတောပိ အဘိန္နာ ပဋိသန္ဓိ ဟောတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၁၈၆။

အရူပဇီဝိတ (န) [အရူပ+ဇီဝိတ] နာမ်ဇီဝိတ၊ နာမ်အသက်၊ ဇီဝိတိန္ဒြေစေတသိက်။ နိရောဓ- သမာပနပဉ္စေသုပိ စိတ္တဝိပ္ပယုတ္တံ အရူပဇီဝိတ- မေဝ သန္ဓာယ ပဋိက္ခိယတိ စ ပဋိဇာနာတိ စ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၁။ (-မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁၂၈။)

အရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ (န) [အရူပဇီဝိတ+ဣန္ဒြိယ] နာမ် ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ နာမ်အသက်၊ ဇီဝိတိန္ဒြေ- စေတသိက်။ အတ္တိ အရူပဇီဝိတိန္ဒြိယံ။ အဘိ၊ ဝိ၊၁၂၉။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၅။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၈၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၂၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၄။ မူလဋီ၊၃။ ၁၉၆။ အနုဋီ၊၃။၂၅၈။)

အရူပဋ္ဌာန (န) [အရူပ+ဈာန] အရူပဈာနံ။ စတ္တာရိ အရူပဋ္ဌာနာနိ သောဋ္ဌသက္ခတ္တု- ကာနိ။ အဘိ၊ခေ၊၆၈။ (- ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၁၇၈။ ဧထရ၊ ၄။၂။၁၁၂။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။ ၂၉၇။ သာရတ္ထ၊၁။၃၈၀။ ဝိမတိ၊၁။၇၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၄၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၅။ မူလဋီ၊၃။၃၆။ အနုဋီ၊၁။၁၂၃။ အနုဋီ၊၃။၄၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။ ၄၆၁။ နေတ္ထိ၊ဋီ၊၁၄၇။ နေတ္ထိ၊ဝိ၊၃၄၉။)

အရူပဋ္ဌာနပဋိလာဘ (ပု) [အရူပဋ္ဌာန+ပဋိ- လာဘ] အရူပဈာနကိုရခြင်း။ ဝိက္ခမ္ဘနပ္ပဟာ-

နေန ပဟိနောတိ အရူပဋ္ဌာနပဋိလာဘေန
ဝိက္ခမ္ဘနေန ပဟိနော။ ဓူဠနိ၊ ၅။

အရူပဋ္ဌာနပါဒက (တိ) [အရူပဋ္ဌာန+ပါဒက]
အရူပဈာန်လွင် အခြေရှိသော။ “အရူပ-
ဋ္ဌာနပါဒကောနာ”တိပိ ဝဒန္တိ။ ဥဒါန၊ ၄။
၁၆၆။

အရူပဋ္ဌာနဘာဂ (ပု) [အရူပဋ္ဌာန+ဘာဂ]
အရူပဈာန်အပို။ ဧဝံ ရူပဋ္ဌာနဘာဂေန၊
အရူပဋ္ဌာနဘာဂေန စ ဥဘတော ဝိမုတ္တော-
တိ ပါယသမာနော။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၁၂၀။

အရူပဋ္ဌာနလာဘိ (တိ) [အရူပဋ္ဌာန+လာဘိ]
အရူပဈာန်ကိုရသော၊ သူ။ တောဝတာ စေသ
ရူပဋ္ဌာနလာဘိယေဝ၊ န အရူပဋ္ဌာနလာဘိ-
တိ န ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၁၉၆။ (-
သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၆၈။ မ၊ ၄၊ ၃။ ၈၈။)

အရူပဋ္ဌာနဝိက္ခမ္ဘနေယျ (တိ) [အရူပဋ္ဌာန+
ဝိက္ခမ္ဘနေယျ။ န + ရူပဋ္ဌာနဝိက္ခမ္ဘနေယျ]
(က) အရူပဈာန်ဖြင့် ပယ်ခွါအပ်သော၊ (ခ)
ရူပဈာန်ဖြင့် မပယ်ခွါ-အပ်-နိုင်-သော။
အတ္ထေဝ သုခုမာနံ အရူပဋ္ဌာနဝိက္ခမ္ဘနေ-
ယျာနံ နိဝရဏာနိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၁။ ၃၉၅။

အရူပဋ္ဌာနသညာဝိမောက္ခ (ပု) [အရူပဋ္ဌာန
သညာ + ဝိမောက္ခ] အရူပဈာန်သညာ ဟူ
သော ဝိမောက္ခတရား။ အာရူပဝိမောက္ခာတိ
အရူပဋ္ဌာနသညာဝိမောက္ခာ။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၂၄။

အရူပဋ္ဌာနသမာဓိ (ပု) [အရူပဋ္ဌာန+သမာဓိ]
အရူပဈာန်၌ ဖြစ်သောသမာဓိ၊ အရူပဈာန်
သမာဓိ။ သမာဓိနိဿန္နောတိ ရူပဋ္ဌာနသမာ-
ဓိနံ ဟေဋ္ဌိမာနံ တိဏှံ အရူပဋ္ဌာနသမာဓိနဉ္စ
နိဿန္နော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၁။ ၃၈၃။

အရူပဋ္ဌာနနေကဗေသာဘာဝ (ပု) [အရူပဋ္ဌာန+
နေကဗေသ + အဘာဝ] အရူပဈာန် တစိတ်
တဒေသ၏ မရှိခြင်း။ ဧဝံ အရူပဋ္ဌာနနေက-
ဗေသာဘာဝေပိ အဋ္ဌဝိမောက္ခပဋိက္ခေပေါ
န ဟောတိတိ သိဒ္ဓံ ဟောတိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၃။ ၇၃။

အရူပဋ္ဌ (ပု) [အရူပ+အတ္တ] နာမ်ဖြစ်သော
အနက်သဘော၊ အာရုံသို့ညွတ်ခြင်း အနက်
သဘော။ တံ တံ လိနမတ္ထံ ဂမေန္တိတိ “အရူ-
ပဋ္ဌော အာရမ္မဏာဘိမုသနမနဋ္ဌော”တိ ဧဝ-
မာဒိကံ...ဉာပေန္တိတိ လိဂါနိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၁၀၁။

အရူပဋ္ဌာဒိက (တိ) [အရူပဋ္ဌ+အာဒိက] နာမ်
ဖြစ်သော အနက်သဘော အစရှိသော။ တဿ
တဿ အရူပဋ္ဌာဒိကဿ သလ္လကုဏဿ ကာ-
ရဏတ္တာ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၁၀၁။

အရူပဋ္ဌာန (န) [အရူပ+ဋ္ဌာန] နာမ်တရားတို့၏
အကြောင်း။ အရူပဋ္ဌာနိက၊ အရူပဋ္ဌာနိကဝဇ္ဇ-
တို့ ကြည့်။

အရူပဋ္ဌာနိက (ပု) [အရူပဋ္ဌာန+ဣက] နာမ်
တရားတို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော၊ ပစ္စည်း။
(နာမ်တရားတို့၏ အကြောင်း၏ အဖြစ်ရှိကုန်
သော ပစ္စည်း။ အဘိ၊ ၄၊ ၃။ သူ။) အာရမ္မဏ-
အနန္တရ သမနန္တရ ဥပနိဿယ သမ္ပယုတ္တ နတ္ထိ-
ဝိဂတပစ္စယေသု ပန အနုလောမတော ဌိတေ-
သု အရူပဋ္ဌာနိကာ ပစ္စနိကတော န လဗ္ဗန္တိ။
အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၄၂၂။ ယေဟိ ဝိနာ အရူပံ န
ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တေ ဧကန္တိကတ္တာ အရူပဋ္ဌာနိ-
ကာတိ ဣဓ ဝုတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ မူလ၊ ၄၊ ၃။
၂၁၃။ အရူပဋ္ဌာနိကာတိ အရူပပစ္စယာ အရူပ-
ဓမ္မာနံယေဝ ပစ္စယဘူတာ အနန္တရပစ္စယာ-
ဒယော။ အနု၊ ၄၊ ၃။ ၂၆၆။

အရူပဋ္ဌာနိကဝဇ္ဇ (တိ) [အရူပဋ္ဌာနိက+ဝဇ္ဇ]
နာမ်တရားတို့၏အကြောင်းဖြစ်သော ပစ္စည်း
သည်ကြည်အပ်သော။ ယေ ရူပဓမ္မာနံ ပစ္စယာ
ဟောန္တိ၊ တေသု အရူပဋ္ဌာနိကဝဇ္ဇေသု ဧတေ-
ယေဝ န လဘန္တိတိ အဓိပ္ပါယော။ မူလ၊ ၄၊
၃။ ၂၁၅။

အရူပဋ္ဌာယိ (တိ) [အရူပ+ဋ္ဌာယိ] အရူပ-
ဘဝ-ဘုံ-၌တည်သော၊ သူ။ ယေ စ ရူပုပါ
သတ္တာ၊ ယေ စ အရူပဋ္ဌာယိနော။ သံ၊ ၁။
၁၃၂။ ဣတိဝုတ်။ ၂၃၈။ သုတ္တနိ၊ ၃၉၆။ အရူပ-

ဌာယိနောတိ အရူပါဝစရာ။ ဣတိဝုတ်၊ ဌ။
၂၁၀။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂၅။)

အရူပတဏှာ (ထိ) [အရူပ+တဏှာ] အရူပဘဝ
၌ လိုလားတပ်မက်သော-တဏှာ-ဆန္ဒရာဂ။
ရူပတဏှာ အရူပတဏှာ နိရောဓတဏှာ။
အဘိ၊ ဓ။ ၂၁၅။ ၂၂၉။ ၂၄၄။ အဘိ၊ ဝိ။ ၃၈၀။
ဒီ၊ ၃။ ၁၈၁။ မဟာနိ။ ၇။ ၂၃။ စူဠနိ။ ၂၇။ အရူ-
ပဘဝေ ဆန္ဒရာဂေါ အရူပတဏှာ။ ဒီ၊ ဌာ၊ ၃။
၁၇၀။ အရူပဘဝေ တဏှာ အရူပတဏှာ။
အဘိ၊ ဌာ၊ ၁။ ၃၉၈။ (-ဣတိဝုတ်၊ ဌ။ ၁၇၄။ ဒီ၊
ဋီ၊ ၃။ ၁၈၉။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၉၁။ မူလဋီ၊ ၁။ ၆၄။)

အရူပတာ (ထိ) [အရူပ+တာ] ရုပ်မဟုတ်သည်၏
အဖြစ်၊ နာမ်၏အဖြစ်။ သော အရူပတာယ
န ဆေဒနဘေဒနာဒိဝေသေန ဝိကောပနသ-
မတ္တော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၄၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။
၂၅၃။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၂။ အရူပတာယ ဝါ အည-
နာမသဘာဂတ္တာ သင်္ဂဟိတောယံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။
၁၇၇။

အရူပတ္တ (န) [အရူပ+တ္တ] နာမ်၏အဖြစ်။ အရူ-
ပတ္တာ န ဆေဒနဘေဒနာဒိဝေသေန ဝိကော-
ပနသမတ္တော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၆၆။

အရူပတ္တဘာဝ (ပု) [အရူပ+အတ္တဘာဝ] ရုပ်မရှိ
သော-အရူပဗြဟ္မာ၏-အတ္တဘော၊ (အရူပ
ဗြဟ္မာ၏ နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါး)။ ဒိဋ္ဌိဂုဏ်ကော
အရူပတ္တဘာဝေပိ ကာယဝေါဟာရံ အာ-
ရောပေတော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၇၅။ သီ၊ ဋီ၊ သင်္ဂ၊ ၁။
၄၄၉။

အရူပတ္တဘာဝပဋိလာဘ (ပု) [အရူပတ္တဘာဝ +
ပဋိလာဘ] ရုပ်မရှိသော အတ္တဘောကို
ရခြင်း။ အရူပဂုဏ်-ကြည့်။

အရူပဒဿနဝေလာ (ထိ) [န + ဝေပဿန +
ဝေလာ] ရူပါရုံကို ကောင်းစွာမမြင်နိုင်သော
အချိန်အခါ။ သော အရူပဒဿနဝေလာယ
ဘတ္တပစနဉာဏိ ဖုရတော ဒိသော။ ပိသုဒ္ဓိ၊
ဋီ၊ ၁။ ၃၉၄။

အရူပဒိဋ္ဌိ (ထိ) [အရူပ + ဒိဋ္ဌိ] အရူပဓာတ်၌
အကျုံးဝင်သော မှားသောအယူ၊ အရူပဒိဋ္ဌိ။
အာဒိသဒ္ဓေန အရူပဒိဋ္ဌိအာဒိ သင်္ကတောတိ။
အနုဋီ၊ ၃။ ၁၃၉။

အရူပဒေဝ (ပု) [အရူပ+ဒေဝ] အရူပဗြဟ္မာ။
အရူပဒေဝါ ဟိ လောကေ ဝိသေသတော
ဒိဿယုကာတိ။ နေတ္ထိ၊ ဌ။ ၆၅။

အရူပဒေဝဂ္ဂဟဏ (န) [အရူပဒေဝ+ဂ္ဂဟဏ]
အရူပဗြဟ္မာကို ယူခြင်း။ သဒေဝကေတိ
အရူပဒေဝဂ္ဂဟဏံ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၁။

အရူပဒေဝတာ (ထိ) [အရူပဒေဝ + တာ]
အရူပဗြဟ္မာ။ တတ္ထ ယေဘုယျေနာတိ ဣဒံ
အသညသတ္တာနုဉ္ဇေဝ အရူပဒေဝတာနုဉ္ဇ
ဩဟိနဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ ဌာ၊ ၂။ ၁၇၀။

အရူပဓမ္မ (ပု) [အရူပ + ဓမ္မ] နာမ်တရား။
အရူပဓမ္မာနံ ဧရာဝကော နာမ န သက္ကာ
ပညာပေတံ။ သံ၊ ဌာ၊ ၂။ ၂၄၆။ ဝိပက္ခဘာဝမာ-
ပနာနံ အရူပဓမ္မာနုဓမ္မေတံ အနိဝစနံ။ အဘိ၊
ဌာ၊ ၁။ ၈၄။ (- အဘိ၊ ဌာ၊ ၂။ ၂၅။ အဘိ၊ ဌာ၊ ၃။
၁၄။ ဓမ္မ၊ ဌာ၊ ၂။ ၂၅၄။ သုတ္တနိ၊ ဌာ၊ ၂။ ၂၃၄။
ထေရီ၊ ဌာ၊ ၄၂။ ပဋိသံ၊ ဌာ၊ ၂။ ၅၆။ မဟာနိ၊ ဌာ။
၁၂၉။ စူဠနိ၊ ဌာ။ ၉၃။ နေတ္ထိ၊ ဌာ။ ၁၆၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။ ၂၂၅။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၃၅။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၁၆။
ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၆၆။ သီ၊ ဋီ၊ သင်္ဂ၊ ၁။ ၄၃၅။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။
၂၆၂။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၈။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၉၃။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။
၂၁၇။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၉၉။ မူလဋီ၊ ၁။ ၃၈၊ ၁၃၉။
မူလဋီ၊ ၂။ ၅။ မူလဋီ၊ ၃။ ၂၅။ အနုဋီ၊ ၁။ ၃၁။
အနုဋီ၊ ၃။ ၁၁၅။)

အရူပဓမ္မကောဋ္ဌာသ (ပု) [အရူပဓမ္မ+ကောဋ္ဌာ-
သ] နာမ်တရားအစု။ အရူပဓမ္မကောဋ္ဌာသံ
“ဝေ ဥပ္ပဋ္ဌိတွာ ဝေ နိရုဒ္ဓေါ”တိ သရိတာ
ဟောတိ။ အဘိ၊ ဌာ၊ ၂။ ၂၉၈။

အရူပဓမ္မတ္ထ (န) [အရူပဓမ္မ+တ္ထ] နာမ်တရား၏
အဖြစ်။ အယဉ္ဇိ အရူပဓမ္မတ္တာ ကေဒေသေန
အနုလ္လိယမာနောပိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၆၀။

အရူပဓမ္မပရိဂ္ဂဟက (တိ) [အရူပဓမ္မ+ပရိဂ္ဂဟက] နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းယူတတ်သော။ သဗ္ဗအရူပဓမ္မပရိဂ္ဂဟကော ပန သဟဇာတာဒယော ပစ္စယာ ဣမသ္မိံ ပစ္စနိယဝါရေ ပရိဟာယန္တိ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၈၂။ (-မူလဒီ၊ ၃။ ၂၃၈။)

အရူပဓမ္မပုစ္ဆာ (တိ) [အရူပဓမ္မ+ပုစ္ဆာ] နာမ်တရားတို့ကိုမေးခြင်း။ နာမ်တရားနှင့်ဆိုင်ရာ-မေးခွန်း-ပုစ္ဆာ။ အရူပဓမ္မပုစ္ဆာသု ပနေတ္ထသင်္ခါရက္ခန္ဓော ဝါ ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဝါ ကောဓန္ဓော နာမ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂။

အရူပဓမ္မပုဉ္ဇ (ပ) [အရူပဓမ္မ+ပုဉ္ဇ] နာမ်တရားအပေါင်း။ စတုဗ္ဗိဇောပိ ဟိ သဿတဝါဒီ။ အရူပဓမ္မပုဉ္ဇေ သဿတာဘိနိဝေသီ ဧတော။ ဒီ၊ ၁။ ၁၅၄။ (-ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၁၀၁။)

အရူပဓမ္မပ္ပဝတ္တိ (တိ) [အရူပဓမ္မ+ပဝတ္တိ] နာမ်တရား၏ ဖြစ်ခြင်း။ န စ ရူပဓမ္မပ္ပဝတ္တိ အရူပဓမ္မပ္ပဝတ္တိယာ အန္တရံ ကရေတိ အညသန္တာနတ္တာ။ မူလဒီ၊ ၃။ ၁၇၀။

အရူပဓမ္မဘာဝ (ပ) [အရူပဓမ္မ+ဘာဝ] နာမ်တရား၏အဖြစ်။ ဧဝံ ကုသလာကုသလာနံ ဖလာနီ အရူပဓမ္မဘာဝေန သာရမ္ပဏဘာဝေန...ဝိပါကနိရုတ္တိံ လဘန္တိ။ မူလဒီ၊ ၁။ ၃၈။ န ဝေတ္ထ အရူပဓမ္မဘာဝတော အလံ ပရိဟာရာယ။ အနုဒီ၊ ၃။ ၁၂၃။

အရူပဓမ္မဘူတ (ပ) [အရူပဓမ္မ+ဘူတ] နာမ်တရားဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ယထေဝ ဟိ အရူပဓမ္မဘူတော သဟဇာတပစ္စယော နိပ္ပဒေသေန စတ္တာရေ အရူပက္ခန္ဓေ ဂဏှာတိ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၇၁။

အရူပဓမ္မမုခ (န) [အရူပဓမ္မ+မုခ] နာမ်တရားတည်းဟူသော အဦးပမာနတရား။ အရူပဓမ္မမုခေန ဝိပဿနာဘိနိဝေသန္တိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၃၁၁။ မ၊ ၁။ ၂။ ၃၆၈။

အရူပဓမ္မရာသိ (ပ) [အရူပဓမ္မ+ရာသိ] နာမ်တရား အစ၊ အယ် ပန အနန္တရပစ္စယော နာမ ဌပေတွာ နိဗ္ဗာနံ စတုဘူမကော အရူပဓမ္မရာသိယေဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အဘိဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၆၃။

အရူပဓမ္မဝဝတ္တာနုဒုက္ကရပဉ္စ (တိ) [အရူပဓမ္မ+ဝဝတ္တာန+ဒုက္ကရ+ပဉ္စ] အရူပဓမ္မဝဝတ္တာနုဒုက္ကရပဉ္စာ၊ နာမ်တရားတို့ကို ပိုင်းခြားခြင်း၌ ခံယဉ်းပုံ ပြဿနာ။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ မိလိန္ဒပဉ္စပါဠိ၊ ၂-ပဉ္စ၊ ၁၆-ပဉ္စ။ အရူပဓမ္မဝဝတ္တာနုဒုက္ကရပဉ္စော သောဠသမော။ မိလိန္ဒ၊ ၉၄။

အရူပဓမ္မဝဝတ္တာနဝဂ္ဂ (ပ) [အရူပဓမ္မဝဝတ္တာန+ဝဂ္ဂ] အရူပဓမ္မဝဝတ္တာနဝဂ္ဂ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ မိလိန္ဒပဉ္စပါဠိ၊ ၇-ဝဂ္ဂ။ အရူပဓမ္မဝဝတ္တာနဝဂ္ဂေါ သတ္တမော။ မိလိန္ဒ၊ ၉၄။

အရူပဓမ္မဝိဇ္ဇမာနက္ခန္ဓာ (ပ) [အရူပဓမ္မ+ဝိဇ္ဇမာန+ခဏ] နာမ်တရား၏ ထင်ရှား ရှိရာ ခဏ။ အတ္တိက္ခန္ဓာန္တိ အရူပဓမ္မဝိဇ္ဇမာနက္ခန္ဓာ၊ ဥပ္ပါဒက္ခန္ဓာန္တိ အဓိပ္ပါယော သံ၊ ၁။ ၂။ ၂၁၇။

အရူပဓမ္မဝိဓရ (တိ) [အရူပဓမ္မ+ဝိဓရ] နာမ်တရားနှင့် ဆန့်ကျင်သော။ ကက္ခန္ဓတ္တာဒိနိယေဝ ပန အရူပဓမ္မဝိဓရော သဘာဝဝိသေသောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အနုဒီ၊ ၂။ ၁၀။

အရူပဓမ္မသာရမ္ပဏတာ (တိ) [အရူပဓမ္မ+သာရမ္ပဏ+တာ] နာမ်တရား၏အဖြစ်၊ အာရုံပြုခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်။ အရူပဓမ္မသာရမ္ပဏတာ သုက္ကကဏှာဒိဘာဝေဟိ အတ္တနာ သဒိသဿ။ အနုဒီ၊ ၃။ ၂၃၂။

အရူပဓမ္မာဒိဘာဝဂ္ဂဟဏ (န) [အရူပဓမ္မ+အာဒိ+ဘာဝ+ဂဟဏ] နာမ်တရားစသည်၏အဖြစ်ကိုယူခြင်း။ အရူပဓမ္မာဒိဘာဝဂ္ဂဟဏေန စဿ ပရိနိပ္ပန္နတာ ဒိပိတာ။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၃၆၆။

အရူပဓမ္မာရမ္ပက (တိ) [အရူပဓမ္မ+အာရမ္ပက] နာမ်တရားလျှင်အာရုံရှိသော။ န ဟိ သော

အရူပဓမ္မာရမ္ပဏောတိ အနုယောဂံ ပရိဟ-
ရန္တော ဣဒဉ္ဇာတိအာဒိမာဟ။ သိဒ္ဓိသစ်၊ ၂။
၁၅၃-၄။

အရူပဓာတု (ထိ) [အရူပ + ဓာတု။ အရူပေန
ယုတ္တာ ဓာတု အရူပဓာတု။ အရူပသင်္ခါတာ
ဝါ ဓာတု အရူပဓာတု။ မဟာနိဋ္ဌ၊ ၃၇။ ပဋိ-
သံ၊ ၄၊ ၁။ ၂။] အရူပဓာတ်။ (၁) အရူပဘုံ။
(၂) အရူပဝိဝေရကဗျား။ အရူပဝိဝေရခန္ဓာ
လေးပါး။ (၃) နာမ်တရား။ (၄) ကာမဓာတု-
ယာ ဦးဆုံး ဝေဒနာသု ရူပဓာတုယာ အရူပ-
ဓာတုယာ စေတ မာနာနုသယော အနုသေတိ။
ယမက။ ၅၅။ အရူပဓာတုသု (ထေရ။ ၂၆၇) တိ
အရူပဘဝသု။ သေရ၊ ၄၊ ၁။ ၄၇၂။ (-အဘိ၊
ဝိ။ ၄၂၁။ အဘိ၊ က။ ၃၆၄၅။ ယမက။ ၂၇၅-
၂၇၈။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၃၁၉ ၃၂၁-၄။ အံ၊ ၄၊ ၂။
၂၀၄။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၂၄။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၆၇။ သိ၊
၄၊ ၁။ ၁။ ၄၃၇။) (၂) ကာမဓာတု ရူပ-
ဓာတု အရူပဓာတု။ ဒီ၊ ၃၊ ၁။ ၁။ ၁။ ၁။ ၁။
စက္ကာရော အရူပဝိဝေရကန္ဓာ အရူပဓာတု
နာမ။ မ၊ ၄၊ ၄။ ၇၃။ အရူပတဏှာယ ဝိသယ-
တူတာ ဓမ္မာ အရူပဓာတုတိ အာဟ “စက္ကာ-
ရော အရူပဝိဝေရကန္ဓာ” တိ အာဒိ။ မ၊ ၄၊ ၃။
၂၇၁။ (-ဣတိဝုတ်၊ ၂၂၆။ မဟာနိဋ္ဌ၊ ၇၊ ၄၆။
ပဋိသံ၊ ၄။ နေတ္ထိ၊ ၈။ ၁။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁။ ၇၄။
မဟာနိဋ္ဌ၊ ၃၊ ၁။ ၁။ ၁။ ၁။ ၁။ ၁။ ၁။
နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၁။ ၁။ ၁။ ၁။ ၁။
(၃) အရူပိနော ဓမ္မာ အ-
ရူပဓာတုတိ။ အာမန္တာ။ အဘိ၊ က။ ၂၇၆။
အရူပိနော ဓမ္မာ အဝိသေသေန “အရူပ-
ဓာတု” တိ ဝုတ္တာ။ မူလဒီ၊ ၃။ ၈၉။ အဝိသေ-
သေနာတိ ပဝတ္တိဌာနဝိသေသံ အကတော။
အနုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၁။ ၂၅။

အရူပဓာတုကထာ (ထိ) [အရူပဓာတု + ကထာ]
အရူပဓာတ်ကို ပြဆိုသော စကားရပ်၊ အရူပ-
ဓာတုကထာ။ အရူပဓာတုကထာယပိ ဣမိ-
နာဝုပါယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အဘိ၊
၄၊ ၃။ ၂၀၉။

အရူပဓာတုပဋိသံယုတ္တ (တိ) [အရူပဓာတု +
ပဋိသံယုတ္တ] အရူပဓာတ်နှင့် - စပ်ယှဉ် - ပတ်
သက် - သော။ အရူပဓာတုပဋိသံယုတ္တော
ရာဂေါ သာရာဂေါ စိတ္တဿ သာရာဂေါ။
အဘိ၊ ဝိ။ ၃၇၀။ ဒီ၊ ၄၊ ၃။ ၁။ ၇၀။

အရူပဓာတုပရိယာပန (တိ) [အရူပဓာတု + ပရိ-
ယာပန] အရူပဓာတ်၌ အကျုံးဝင်သော။
အရူပရာဂေါ အရူပဓာတု အနုသေတိ၊ အရူ-
ပဓာတုပရိယာပနောတိ။ အာမန္တာ။ အဘိ၊
က။ ၃၆၄-၅။ (-အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၄၃၊ ၂၅၃။)

အရူပဓာတုဝေပက္က (တိ) [အရူပဓာတု + ဝေပက္က]
အရူပဓာတ် - အရူပဘဝ - ၌ အကျိုးပေး
တတ်သော။ အရူပဓာတုဝေပက္ကဉ္စ အာနန္တ
ကမ္ပ နာဘဝိဿ၊ အပိ န ခေါ် အရူပဘဝေါ
ပညာယေဏာတိ။ အံ၊ ၁။ ၂၂၄၊ ၂၂၅။

အရူပဓာတုပပတ္တိ (ထိ) [အရူပဓာတု + ဥပပတ္တိ]
အရူပဘုံ၌ ဖြစ်ခြင်း။ အရူပဓာတုပပတ္တိ စ န
နိဝါရိတာတိ သမ္ပန္နော။ အနုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၂၇။

အရူပနိရပေက္ခတာ (ထိ) [အရူပ + နိရပေက္ခ +
တာ] နာမ်တရားကို ငဲ့ကွက်ခြင်း မရှိသည်၏
အဖြစ်။ တဿ ဝိနာ အရူပေန ပဝတ္တိ အရူပ-
နိရပေက္ခတာယ ကာရဏဿ။ သိ၊ ၄၊ ၁။ ၁။
၄၃၇။

အရူပနိဿိတတ္တ (န) [အရူပ + နိဿိတ + တ္တ]
နာမ်တရားကို မှီသည်၏အဖြစ်။ ကိလေသသံ-
ကိလေသော ဧဝ ပန ဒုဗ္ဗိသော နိယတရော
အနာဒိကာလိကတ္တာ အရူပနိဿိတတ္တာ စ။
သံ၊ ၄၊ ၁။ ၂၃၃။

အရူပပစ္စယ (ပု) [အရူပ + ပစ္စယ] (က) နာမ်
တရားဟူသော - အထောက်အပံ့ - အ-
ကြောင်း။ (ခ) နာမ်တရားတို့၏ - အ-
ကြောင်း - ပစ္စည်း။ (က) တတြ ဟိ ပဋိသန္ဓိ-
စိတ္တမတ္တမ္ပိ အရူပပစ္စယံ ဝိနာ ရူပဓမ္မာဝ

ဥပုဗ္ဗန္တိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၅၆။ (ခ) အရူပဋ္ဌာနိ-
က-ကြည့်။

အရူပပဋိဘာဂတာ (ထိ) [အရူပ + ပဋိဘာဂ +
တာ] နာမ်တရားနှင့် - တူသောအဖို့ရှိ - တူ
ညီ-သည်၏ အဖြစ်။ တထောဝ အရူပပဋိ-
ဘာဂတော ယုတ္တာတိ ဝါယောကသိဏေ-
ယေဝ ပရိကမ္ပံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဝိတဗ္ဗံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၆၇။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၄၃၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂၅။

အရူပပဋိဘာဂဘူတ (ထိ) [အရူပပဋိဘာဂ +
ဘူတ] နာမ်တရားနှင့်တူသည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော။
ဝေ အပရိဗျတ္တဝိဂ္ဂဟတာယ အရူပပဋိဘာဂ-
ဘူတေ ကသိကဝိသေသေ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၇။
သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၄၃၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂၄။

အရူပပဋိသံယုတ္တ (ထိ) [အရူပ + ပဋိသံယုတ္တ]
နာမ်တရားနှင့် စပ်ယှဉ်သော။ အရူပါမိသ-
ကြည့်။

အရူပပဋိသန္တိ (ထိ) [အရူပ + ပဋိသန္တိ] အရူပပဋိ-
သန္တေ၊ အရူပဗြဟ္မာတို့၏ ပဋိသန္တေ။ ကဒါစိ
ပဉ္စကုန္ဒာယ ကာမာဝစရစုတိယာ ရူပါဝစရ-
စုတိယာ ဝါ အနန္တရာ စတုက္ခန္ဓာ အရူပပဋိ-
သန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၈၆။

အရူပပဓာနတာ (ထိ) [အရူပပဓာန + တာ]
နာမ်တရား ပြောင်းသည်၏ အဖြစ်။ ဝိပါကာ
ဓမ္မာတိအာဒိသု အရူပပဓာနတာယ စ
တဗ္ဗဟုလတာယ စ ဝိပါကဝုဋ္ဌန္တိ ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊
၁။၄၈။

အရူပပဓာနဘာဝ (ပု) [အရူပ + ပဓာန + ဘာဝ]
နာမ်တရား ပြောင်းသည်၏ အဖြစ်။ အရူပ-
ပဓာနဘာဝေါ ကထိတော ဟောတိ။ မဟာ-
နိ၊ဋ္ဌ၊၁၂၉။

အရူပပရိဂ္ဂဟနုပါယ (ပု) [အရူပ + ပရိဂ္ဂဟနု +
ဥပါယ] နာမ်တရားကို သိမ်းဆည်းခြင်း၏
အကြောင်း။ တတ္ထ ဌိတဿ ဖဿာဒိမုခေန

အရူပပရိဂ္ဂဟနုပါယော ဒဿိတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋီ၊၂။၃၅၇။

အရူပပရိဂ္ဂဟ (ပု) [အရူပ + ပရိဂ္ဂဟ] (က)
နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရာအခါ။ (ခ)
နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းခြင်း။ (က)
သောပိ ဩဋ္ဌရိကော အရူပပရိဂ္ဂဟေ သုခ-
မော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၆၇။ (ခ)
ဣဒိနာ ဘဂဝါ... အရူပပရိဂ္ဂဟံ ဒဿေတိ။
မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၉။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၈။
အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၆၈၊၂၂။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၁၆၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၂၇။
သာရတ္ထ၊၂။၂၃၄၊၂၃၆။ သာရတ္ထ၊၃။၂၂၁။
မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁၅။ အနု၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၇။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၅၆။) အရူပကမ္မဋ္ဌာန-လည်း
ကြည့်။

အရူပပဝတ္တ (ထိ) [အရူပ + ပဝတ္တ] နာမ်တရား၏
ဖြစ်ခြင်း။ ယော ဟိ ဘိက္ခု အရူပပဝတ္တေ
ဥက္ကဏ္ဍိတော။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၀။

အရူပပ(ပွ)ဝတ္တိ (ထိ) [အရူပ + ပဝတ္တိ] နာမ်
တရား၏ ဖြစ်ခြင်း။ အရူပပ(ပွ)ဝတ္တိယာ
အာဒိနဝဒဿနေန။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၇။ သီ၊ဋ္ဌ၊
သစ်၊၁။၄၃၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂၄ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃။)

အရူပပါက (ပု) [အရူပ + ပါက] အရူပဝိပါကံ။
အရူပါဝစရပါက ကြည့်။

အရူပပုဂ္ဂလ (ပု) [အရူပ + ပုဂ္ဂလ] အရူပပုဂ္ဂိုလ်။
တဿ အရူပဿမာပတ္တိပရိလာဘိနော အရူပ-
ပုဂ္ဂလဿ ဣပါဝစရကာယော။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၅၂။

အရူပပုဗ္ဗင်္ဂမ (ထိ) [အရူပ + ပုဗ္ဗင်္ဂမ] နာမ်တရား
ဟူသော - ရွှေဆောင်ရွှေသွား - ပဓာန
တရား-ရှိသော။ အရူပပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဝါ ရူပံ ရူပ-
ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဝါ အရူပန္တိ ဣပါရူပံ ပရိဂ္ဂဟေတွာ
ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁။ (-သာရတ္ထ၊
၂။၂၃၄။)

အရူပပုဒ်သညတ္တ (တိ) [အရူပ + ပုဒ်သညတ္တ]
နာမ်တရားနှင့် စပ်ယှဉ်သော၊ အရူပသမာ-
ပတ် ဖြစ်သော။ ကတမော နိရာမိသော
ဝိမောက္ခော အရူပပုဒ်သညတ္တော ဝိမော-
က္ခော။ ပဋိသံ။ ၂၃၇။ အရူပပုဒ်သညတ္တောတိ
အရူပသမာပတ္တိယော။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၇။

အရူပဗြဟ္မ (ပု) [အရူပ + ဗြဟ္မ] အရူပဗြဟ္မာ။
ဌပေတွာ အသညသတ္တေ စ အရူပဗြဟ္မာနော
စ... သမုရိဝါရေသု။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၉၁။

အရူပဗြဟ္မလောက (ပု) [အရူပ + ဗြဟ္မလောက]
အရူပဗြဟ္မာဘုံ။ အရူပဗြဟ္မလောကော နာမ
သဗ္ဗာကာရေန နတ္ထိ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၈၇။

အရူပဘဝ (ပု) [အရူပ + ဘဝ] (၁) အရူပဘုံ။
(၂) အရူပါဝစရတရား၊ (အရူပါဝစရဝိတ်၊
စေတသိက် တရားများ)။ (၃) အရူပကမ္မ-
ဘဝ၊ (အရူပဘုံသို့ရောက်ကြောင်းကံ)။ (၄)
အရူပဥပပတ္တိဘဝ၊ (အရူပဝိပါက်စိတ် စေတ-
တသိက် တရားများ)။ (၁) ဧတေ စ “ကာမ-
ဘဝေ ရူပဘဝေ အရူပဘဝေ”တိ ဩကာ-
သဘဝံ သန္တာယ ဝုတ္တံ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၃၇။
(- ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၃။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၃။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၃။
သံ၊ ၄။ ၃။ ၇၈။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၄။ အဘိ၊ ၄။ ၁။
၂၇၃။ အပ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၃၂၃။ ဘေ၊
၄။ ၁။ ၆၅။ စူဠနိ၊ ၄။ ၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉၃။ ဒီ၊
၄။ ၁။ ၂၆၈။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၇။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၀။
နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁။ ၂၉။) (၂) အရူပဘဝေတိ အရူ-
ပါဝစရေ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၃၇။ (-မဟာနိ၊ ၄။
၃၆၊ ၁၆၄။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၇၄။) (၃) ကာမ-
ဘဝေါ ဝါ ရူပဘဝေါ ဝါ အရူပဘဝေါ ဝါ။
ဒီ၊ ၂။ ၄၉။ ကာမဘဝုပကံ ကမ္မံ ကာမဘဝေါ၊
သေ နယော ရူပါရူပဘဝေသုပိ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။
၉၆။

(၄) တတ္ထ ကတမော ဥပပတ္တိဘဝေါ၊
ကာမဘဝေါ ရူပဘဝေါ အရူပဘဝေါ...။
အဘိ၊ ၀။ ၁၄၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၀၆။ ကာမဘဝါ-

ဒီသု ကာမသင်္ခါတော ဘဝေါ ကာမဘဝေါ၊
သေ နယော ရူပါရူပဘဝေသု။ အဘိ၊ ၄။ ၂။
၁၇၄။ အရူပန္တိ အာကာသာနဉ္စာယတနဘဝဂ္ဂ-
ပရိစ္ဆိန္တာ စတ္တာရော ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓာ ဝုဇ္ဇန္တိ။
အရူပမေဝ ဘဝေါ အရူပဘဝေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။
၃၃၁။ အရူပေ အရူပဘဝေ ပဝေတ္တော ဘဝေါ၊
အရူပဉ္စာနဿ ဝါ ဖလဘူတော ဘဝေါ အရူပ-
ဘဝေါ၊ ဝိပါကဘူတော ဥပပတ္တိဘဝေါ။ မဏိ-
မု၊ ၂။ ၂၃၁။ (-ဓာတုကထာ။ ၁၃။ အံ၊ ၁။
၂၂၄။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၀၊ ၁၆၉။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၉။
သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၃။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၂။ အဘိ၊ ၄။ ၃။
၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၈၄။ ဥဒါန၊ ၄။ ၈၄။ ဣတိဝုတ်၊
၄။ ၁၆၉။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၂။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။
၂၂၇။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၃၀၉။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၆၄။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၃၂။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၈။ သံ၊ ၄။
၂။ ၄၁၂။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၂၇။ အနု၊ ၄။ ၁။ ၁၈၇။
အနု၊ ၄။ ၃။ ၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၅။ နေတ္ထိ၊ ၀။
၁၅၁။) (၃) (၄) တယောမေ အာရသော
ဘဝါ ကာမဘဝေါ ရူပဘဝေါ အရူပဘဝေါ။
မ၊ ၄။ ၆၂။ ကမ္မဉ္စ ဥပပတ္တိ စ ဥဘယမေတမိဓေ
“ကာမဘဝေါ”တိ ဝုတ္တံ၊ သေ နယော ရူပါ-
ရူပဘဝေသု။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၃။ အရူပဘဝုပက-
ကမ္မံ အရူပဘဝေါ၊ တံတနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓာ ရူပါ-
ရူပပတ္တိဘဝေါ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၈။ (-မ၊ ၄။ ၂။
၂၄၇။)

အရူပဘဝဂ္ဂဟဏ (န) [အရူပဘဝ + ဂဟဏ]
အရူပဘဝ - အရူပဥပပတ္တိဘဝ - ကို ယူခြင်း။
ဒိဋ္ဌိဂတိကောပန ယံ ကိဉ္စိ ဂဟေတွာ ယထာ
တထာ အဘိနိဝိသတိတိ အရူပဘဝဂ္ဂဟဏံ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၃၃၃။

အရူပဘဝင်္ဂ (န) [အရူပ + ဘဝင်္ဂ] အရူပဘဝင်္ဂ။
အရူပသင်္ခါတော အတ္တာတိ အရူပဘဝင်္ဂ*
အာဟ။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၆။

အရူပဘဝတဏှာ (ထိ) [အရူပဘဝ + တဏှာ]
အရူပဘဝ - အရူပါဝစရတရား - ၌ တပ်မက်

သော တဏှာ။ ဝိဘဝတဏှာယာတိ အရူပ-
ဘဝတဏှာယ။ နေတ္ထိဝိ။ ၃၁၆။

အရူပဘဝပရိယာပန (ထိ) [အရူပဘဝ + ပရိယာ-
ပန] အရူပဘုံ၌ အကျုံးဝင်သော။ ဣဒါနိ
အရူပသဘာဝတ္ထေပိ နိဗ္ဗာနဿ အရူပဘဝ-
ပရိယာပနာနံ ဓမ္မာနံ တတ္ထ အဘာဝံ ဒဿေ-
တုံ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၃၅၄။

အရူပဘဝဘေဒ (ပု) [အရူပဘဝ + ဘေဒ]
အရူပဘဝ-အရူပဥပပတ္တိဘဝ-အပြား။ ဝေဉ္စ
ကတွာ အရူပဘဝဘေဒဝသေန ဝိယ ကာမ-
ရူပဘဝဘေဒဝသေနာပိ ဥစ္ဆေဒဝါဒေါ ဝိဘ-
ဝိတွာ ဖဋ္ဌဗ္ဗော။ ဒီ၊ ၁။ ၁၇၇။ (- သီ၊ ၁။
သစ်၊ ၁။ ၄၄၈။)

အရူပဘဝသမ္ပတ္တိ (ထိ) [အရူပဘဝ + သမ္ပတ္တိ]
အရူပဘဝ၏ ပြည့်စုံမှု။ အရူပဘဝသမ္ပတ္တိ
အနုဘဝိဿာမိ။ ဝိ၊ ၁။ ၈၆။ အဝိဇ္ဇာသမ္ပ-
ဋ္ဌတ္တာ အရူပဘဝသမ္ပတ္တိယော ပတ္တေတွာ။
အနု၊ ၂။ ၁၀၇။

အရူပဘဝပဂကမ္မ (န) [အရူပဘဝ + ဥပဂ +
ကမ္မ] အရူပဘုံသို့ ကပ်ရောက်ကြောင်း ကံ။
အရူပဘဝ (၃) (၄) အနက်တို့ကြည့်။

အရူပဘဝကဓေသ (ပု) [အရူပဘဝ + ကေ-
ဒေသ] အရူပဘဝ၏ တစ်စိတ်တဒေသ။ နေဝ
သညာ နာသညာ အသ္မိံ ဘဝေတိ နေဝ-
သညာနာသညာဘဝေါ၊ သော အရူပဘဝ-
ကဓေသော။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၇။ သာရတ္ထ၊ ၁။
၂၃၂။

အရူပဘဝ (ပု) [အရူပ + ဘဝ] နာမ်တရား၏
အဖြစ်။ အရူပဘာဝေန စ အတ္တာ ဥပတိဋ္ဌတိ။
ဒီ၊ ၁။ ၁၇၁။ အရူပဘာဝေန စ အတ္တာတိ
ဂဟေတွာ။ သီ၊ ၁။ ၁၇၄။

အရူပဘာဝတ္ထ (န) [အရူပဘာဝ + ဘာဝ] နာမ်
တရား၏ အဖြစ်။ တတ္ထ ယဒိ အတ္တာ ဂ္ဂပိ၊

န သညိ သညာယ အရူပဘာဝတ္ထာ။ ဒီ၊ ၁။
၃၇၃။

အရူပဘာဝနာ (ထိ) [အရူပ + ဘာဝနာ] အရူပ-
ဝစရဘာဝနာ၊ အရူပဝစရဈာန်ကို ပျိုးစေ
ခြင်း။ ယေသဉ္စိ ရူပသညာဒီနံ အရူပဘာဝ-
နာယ သမတိက္ကမာဒိကော လဗ္ဗတိ၊ တေ
ဒဿေတုံ။ အနု၊ ၁။ ၁၁၆။ အယံ ပန ဘာဝ-
နာတိ အရူပဘာဝနမာဟ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၉၈။

အရူပဘာဝါဒိပ္ပကာရ (ပု) [အရူပဘာဝ + အာဒိ
+ ပကာရ] နာမ်၏ အဖြစ် အစရှိသော
အပြား။ တဿ တဿ အရူပဘာဝါဒိပ္ပ-
ကာရေန ဝေဒယိတာဒိပ္ပကာရေန စ ဥဒ္ဓိသိ-
တဗ္ဗတော ကထေတဗ္ဗတော ဥဒ္ဓေသ။
ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၁၀၁။

အရူပဘူမိ (ထိ) [အရူပ + ဘူမိ] အရူပဘုံ။ အယံ
တာဝ အရူပဘူမိသုယေဝ နယော။ အဘိ၊ ၄။
၂။ ၁၅၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၈၆။ (- အဘိ၊ ဝတာရ၊
၁။ ၁၆၁။)

အရူပမဂ္ဂသမင်္ဂီ (ထိ) [အရူပ + မဂ္ဂ + သမင်္ဂီ]
အရူပမဂ် - အရူပဈာန် - နှင့် ပြည့်စုံသော၊
သမ္ပ။ ဧဝံ သမေတဿ အရူပမဂ္ဂသမင်္ဂီနော
ဝိဘောတိ ရူပံ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၈။ မဟာနိ၊
၄။ ၃၁၃။

အရူပမိဿကတ္တ (န) [အရူပ + မိဿက + တတ္တ]
နာမ်တရားနှင့် ဖောနောသညာ၏အဖြစ်။ ဇိဝိ-
တိန္ဒြိယံ ပန အရူပမိဿကတ္တာ ဣဓေ အနာ-
ဘဋ္ဌံ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၁။

အရူပမုခ (န) [အရူပ + မုခ] နာမ်ဟူသော အဦး
ပဓာနတရား၊ နာမ်ကို အဦးပဓာနပြုခြင်း။
အရူပမုခဝသေန စတုဓာတုဝတ္ထာနေဝုတ္တာ-
နံ တေသံ တေသံ ဓာတုပရိဂ္ဂဟမုခါနံ။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၀၇။ ဒီ၊ ၁။ ၂၆၉။ အံ၊ ၁။ ၂။
၁၃၄။ (- ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၂၅၉။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၃၀၀။ မ၊ ၁။
၁။ ၃၄၉။ မ၊ ၁။ ၂။ ၂၆၀။)

အရူပယောနိ (ထိ) [အရူပ+ယောနိ] နာမ်
တရား အစုအဝေး။ အရူပဂတိ-ကြည့်။

အရူပရဟိတ (ထိ) [အရူပ + ရဟိတ] နာမ်
တရားမှ ကင်းသော။ ရူပရဟိတာ အရူပရ-
ဟိတာ စ ခန္ဓာနံ ပဝတ္တိ ဟောတိ။ ဒီ၊ ဇိ၊ ၁။
၁၆၈။

အရူပရာဂ (ပု) [အရူပ+ရာဂ] အရူပရာဂ၊ အရူပ
ဘဝ၌ တပ်မက်သော ရာဂ။ ရူပရာဂ အရူပ-
ရာဂ မာန ဥဒ္ဓစ္စ အဝိဇ္ဇာယ အနဝသေသပ္ပ-
ဟာနာယ။ အဘိ၊ ၈။ ၈၉။ အရူပရာဂေါတိ
အရူပဘဝေ ဆန္ဒရာဂေါ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၈၂။
မဟာနိ၊ ၄။ ၈၇။ ပဋိသန္ဓေ၊ ၁။ ၂၇၇။ (- ဒီ၊ ၃။
၁၉၆။ သံ၊ ၃။ ၁၆၈။ ၂၁၉။ အံ၊ ၃။ ၂၂၂။ ၂၇၀။
အဘိ၊ ၁။ ၃၉၁။ အဘိ၊ ၈။ ၃၆၅။ ၃၉၂။ ပဋိသန္ဓေ၊
၆၉။ ၇၀။ မဟာနိ၊ ၇၇။ စူဠနိ၊ ၁။ ၁။ အဘိ၊ ၄။
၃။ ၂၅၃။ ပဋိသန္ဓေ၊ ၁။ ၂၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၂၃။
ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၁၀။ ထေရဂါထာ၊ ၁။ ၁၃၃။ ဒီ၊ ဇိ၊
၃။ ၁၈၃။ သံ၊ ဇိ၊ ၁။ ၄၈။)

အရူပရာဂပစ္စေဒ (ပု) [အရူပရာဂ + ဥပပစ္စေဒ]
အရူပရာဂကို ဖြတ်ခြင်း။ အရူပရာဂပစ္စေဒေါ
စ အဝိဿတိယေဝ။ မူလဇိ၊ ၂။ ၂၃၄။

အရူပရာသိ (ပု) [အရူပ + ရာသိ] နာမ်တရား
အစု။ ကတ္တစိ အရူပကမ္မဋ္ဌာနံ ဝေ ဝေဒနာ-
ဝသေန အရူပရာသိတော။ မူလဇိ၊ ၂။ ၁၅၇။

အရူပလောက (ပု) [အရူပ + လောက] အရူပ
ဗြဟ္မာ့ဘုံ။ စတုဟိ အရူပဝိဝေသဝိပါကေဟိ
အရူပလောကေ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။ ၁၈၀။ အရူပလောကံ ဟိ သန္ဓာယ စိတ္တ-
သမုဋ္ဌာနရူပံ ဝါ “နော”တိ သက္ကာ ဝတ္တန္တိ။
အနုဇိ၊ ၂။ ၃၀။

အရူပဝိပါက (ပု၊ န) [အရူပ + ဝိပါက] အရူပ
ကုသိုလ်၏ အကျိုး၊ အရူပဝိပါကံ။ သဗ္ဗ-
သတ္တာနုဋ္ဌိ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ ခိကာသဝဿ စတိ-
စိတ္တံ ဒွိပဉ္စဝိညာဏာနိ စတ္တာရိ အရူပဝိပါကာ-
နိတိ သောဠသ စိတ္တာနိ ရူပံ န သမုဋ္ဌာပေန္တိ။

အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၂။ အာနေဉ္စာဘိသင်္ခါရပစ္စယာ
ပန စတ္တာရိ အရူပဝိပါကာနိတိ ဝေ စတုဗ္ဗိဝံ
ဝိညာဏံ ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၇၈။

အရူပဝိဘာဝန (န) [အရူပ + ဝိဘာဝန] နာမ်
တရားကို ထင်ရှားစွာ ဖြစ်စေခြင်း။ အရူပ-
ဝိဘာဝနေန အရူပဝိရာဂဘာဝနာသင်္ခါတော
ရူပသမာပတ္တိဝိသေသော အဓိဂမိယတိ။ ဒီ၊ ဇိ၊
၁။ ၁၆၇။ သံ၊ ဇိ၊ သင်္ခ၊ ၁။ ၄၃၆။ အံ၊ ဇိ၊ ၃။ ၂၄၂။

အရူပဝိရာဂဘာဝနာ (ထိ) [အရူပ + ဝိရာဂ +
ဘာဝနာ] နာမ်တရား၌ - မတတ်မက် - စက်
ဆုပ် - သော ဘာဝနာ။ အရူပဝိဘာဝန-
ကြည့်။

အရူပဝိရာဂဘာဝနာပရိကမ္မ (န) [အရူပဝိရာဂ-
ဘာဝနာ + ပရိကမ္မ] နာမ်တရား၌ - တပ်
မက်ခြင်း ကင်းသော - စက်ဆုပ်သော - ဘာ-
ဝနာပရိကမ် - အဖန်ဖန် စီးပြန်း ပွားများ
သော ဘာဝနာ။ စတုတ္ထေယေဝ ဘူတကသိ-
ဏေ အရူပဝိရာဂဘာဝနာပရိကမ္မံ ဝုတ္တန္တိ
ဝုတ္တပ္ပံ။ ဒီ၊ ဇိ၊ ၁။ ၁၆၇။ သံ၊ ဇိ၊ သင်္ခ၊ ၁။ ၄၃၇။
အံ၊ ဇိ၊ ၃။ ၂၄၄။

အရူပသံသာရ (ပု) [အရူပ + သံသာရ] အရူပ-
သံသရာ၊ အရူပ ဗြဟ္မာတို့၏ နာမ်ခန္ဓာလေး
ပါး။ အရူပဂတိ-ကြည့်။

အရူပသညီတာ (ထိ) [အရူပသညီ + တာ]
ကသိုဏ်းရုပ်၌ သညာ - ကသိုဏ်းနိမိတ်ကို အာ-
ရုံပြု၍ အဖန်ဖန်စီးပြန်းပွားများသော သညာ
အမှူးရှိသော ဈာန် - မရှိသည်၏ အဖြစ်။
ဝေ အဝတ္တာ ဣစ စတုသုပိ အဘိဘာယတ-
နေသု အဗ္ဗတ္တံ အရူပသညီတာဝ ဝုတ္တာတိ။
အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၄။ (- မ၊ ဇိ၊ ၃။ ၁၂၃။ ၂၄၈။
မူလဇိ၊ ၁။ ၁၀၆။) အရူပသညီ-လည်း ကြည့်။

အရူပသညီ (တိ) [(၁) န + ရူပသညီ (၂) အရူပ-
+ သညာ + ဤ] (၁) ကသိုဏ်းရုပ်၌ သညာ -
ကသိုဏ်းနိမိတ်ကို အာရုံပြု၍ အဖန်ဖန်စီးပြန်း

ပျားများသော သညာအမှူးရှိသော ဈာန်-
မရှိသောသူ။ (၂) အရူပ-နိဗ္ဗာန်-ကိုအာရုံ
ပြု၍ဖြစ်သောမဂ်ဖိုလ်သညာရှိသောသူ။ (၁)
အဋ္ဌတ္တံ အရူပသညံ (ဧကော) ဗဟိဒ္ဓါ ရူပါနိ
ပဿတိ။ ဒိ၊ ၂။ ၆၀၊ ၉၂၊ ၉၃၊ ၉၄။ ဒီ၊ ၃။ ၂၁၆၊
၂၁၇။ မ၊ ၂။ ၂၀၅၊ ၂၀၆။ မ၊ ၃။ ၂၆၄။ အံ၊ ၁။
၄၂။ အံ၊ ၃။ ၁၂၆၊ ၁၆၁၊ ၃၀၄၊ ၃၀၅၊ ၃၀၆။
အဘိ၊ ၈။ ၅၅၊ ၅၆၊ ၅၇၊ ၅၈၊ ၅၉၊ ၆၀-၁-၂-၃-
၄-၅။ ပဋိသံ၊ ၂၃၁။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၆။ မူလဋီ၊ ၁။
၁၀၅။ အဋ္ဌတ္တံ အရူပသညံတိ အဋ္ဌတ္တံ န
ရူပသညံ၊ အတ္တနော ကေသာဒီသု အနုပ္ပါဒိ-
တရူပါဝစရဇ္ဈာနောတိ အတ္တော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။
၁၀၃။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၇၆။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၄၀၇။ အံ၊ ၄။
၃။ ၁၅၇။ အဋ္ဌတ္တံ အရူပသညံတိ အလ္လာဘ-
တယ ဝါ အနတ္တိကတယ ဝါ အဋ္ဌတ္တရူပေ
ပရိကမ္မသညာဝိရဟိတော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၂။ မ၊
၄။ ၃။ ၁၇၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၄၀၆။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၄၄။
အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၃။ ရူပေ ကသိကရူပေ သညာ
ရူပသညာ၊ သာ တေဿ အတ္တိတိ ရူပသညံ၊
သညာသိသေန ဈာန် ဝဒတိ တပုဋိက္ခေပေန
အရူပသညံ၊ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၀။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၄၉။
ရူပေ သညာ ရူပသညာ၊ သာ အဿ အတ္တိတိ
ရူပသညံ၊ န ရူပသညံ အရူပသညံ၊ သညာ-
သိသေန ဈာန် ဝဒတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၁။ မ၊ ၄။
၃။ ၁၂၂။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၇။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၄၇။
(၂) တံ သင်္ကမတိစ္စ အရူပသညံ၊ စတုယော-
ဂါတိဂတော န ဇာတု မေတိ။ ဥဒါန။ ၁၆၆။
တံ သင်္ကမတိစ္စ အရူပသညံတိ ဧတ္ထ ရူပ-
သဘာဝါဘာဝတော ဂုပ္ပနသင်္ခါတဿ စ
ဝိကာရဿ တတ္ထ အဘာဝတော နိဗ္ဗိကာရ-
ဟေတုဘာဝတော ဝါ အရူပန္တိ လဒ္ဓနာမ်
နိဗ္ဗာန် အာရမ္မဏံ ကတွာ ပဝတ္တာဟိ မဂ္ဂပလ-
သညာဟိ အရူပသညံ။ ဥဒါန။ ၁၇၁။

အရူပသတ္တ (ပ) [အရူပ+သတ္တ] အရူပသတ္တဝါ။
လဘန္တဿ ပန အရူပသတ္တာနံ...ပဏ္ဍက-
ဘာဝပက္ခေပိ သိက္ခုဘာဝေါအတ္ထိ။ဝင်ရ။၈၄။

အရူပသတ္တက (န) [အရူပ+သတ္တက] နာမ်-
တရားတို့၌- နှလုံးသွင်းပုံ - ဝိပဿနာရူပံ -
၇-ပါးအပေါင်း - ၇-မျိုး။ အရူပသတ္တကေ
ဝုတ္တနယေနော ဝိတ္တာရေတဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၂၇၄။ ရူပေသု မနသိကာရသတ္တကံ ရူပ-
သတ္တကံ၊ ရူပဓမ္မေသု သတ္တဟာကာရေဟိ မန-
သိကဓေတီတိ အတ္တော။ ဧဝံ အရူပသတ္တ-
ကမ္ပိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၄၀၅။ (-ဒီ၊
၄။ ၂။ ၁၃၇။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၇၅၊ ၂၀၆။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၃၆။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၄။)

အရူပသတ္တာဝါသ (ပ) [အရူပသတ္တ+အာဝါသ]
အရူပသတ္တဝါ-အရူပဘုံသားဗြဟ္မာ-တို့၏-
ဖြစ်ရာ - တည်နေရာ - အစုအဝေး၊ အရူပ
သတ္တဝါအပေါင်း။ အရူပဂတ်-ကြည့်။

အရူပသဒ္ဓ (ပ) [အရူပ+သဒ္ဓ] အရူပသဒ္ဓါ။
အရူပကုန္ဒနိဗ္ဗာန်မတ္တဝါစကော အရူပ-သဒ္ဓေါ
န ဟောတိတိ ဒဿနတ္ထံ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၂။

အရူပသန္တတိ (ထိ) [အရူပ + သန္တတိ] နာမ်
တရားတို့၏-အစဉ်-ဖြစ်စဉ်၊ စဉ်ကာဆက်-
ကာဖြစ်နေသော နာမ်တရား။ ဒေဝ တယော
ဇဝနဝါရာ အရူပသန္တတိ နာမ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။
၄၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၆၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၅၄။ (-ဒီ၊
၄။ ၃။ ၂။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၀၅။ အနုဋီ၊ ၁။ ၂၁၃။
အနုဋီ၊ ၃။ ၁၅၅။)

အရူပသန္တတိဝါရ (ပ) [အရူပသန္တတိ + ဝါရ]
နာမ်တရားဖြစ်စဉ်အလှည့်အကြိမ်။ ဧတ္ထန္တရေ
ပဝတ္တာ ရူပသန္တတိအရူပသန္တတိဝါရာ ကေ-
ဒေသန္တတိဝါရာ နာမာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ
အတ္တော။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၉၄။

အရူပသန္တာန (န) [အရူပ+သန္တာန] နာမ်
တရားအစဉ်။ ယထာတိ အရူပသန္တာနေန
သဒ္ဓါဒယောနိပ္ပါဒိတာဥတုဘောဇနာဒယော
စ ဥပသေဝိတာ၊ န ဧဝံ ရူပသန္တာနေန။
မူလဋီ၊ ၃။ ၁၀၅။

အရူပသန္တိသီတ (တိ) [အရူပ + သန္တိသီတ] နာမ်
တရားကိုမို့သော။ နနု သီယာ အရူပသန္တိသီ-
တာယေဝ ရူပက္ခန္ဓဿ ဥပ္ပတ္တိ ဣဓေဝ ပဉ္စ-
ဝေါကာရဘဝေ တဏှာ ဥပ္ပတ္တိယာ အဒဿန-
တောတိ။ သီ၊ ဇီ၊ သစ်၊ ခ။ ၄၃၇။

အရူပသဘာဝ (တိ) [အရူပ + သဘာဝ] နာမ်
သဘောရှိသော။ အရူပဓာတုတိ အရူပသ-
ဘာဝါ ဓမ္မာ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၇၄။ တေနေဝါ-
တိ အရူပသဘာဝဿ ခန္ဓဿ အတ္တိဘာဝေ-
နေဝ။ အနု၊ ၃။ ၁၇၁။

အရူပသဘာဝတ္ထ (န) [အရူပသဘာဝ + တ္ထ]
နာမ်သဘောရှိသည်၏အဖြစ်။ တတ္ထ ကေဝလံ
ပန တံ အရူပသဘာဝတ္တာ အပစ္စယတ္တာ စ
န ကတ္တံ ပတိဋ္ဌိတန္တိ အပ္ပတိဋ္ဌံ။ ဥဒါန၊ ၄။
၃၅၅။ (- အနု၊ ၃။ ၂၃၇။)

အရူပသမာပတ္တိ (တိ) [အရူပ + သမာပတ္တိ] အရူပ-
သမာပတ်။ အာကာသာနဉ္စာယတန-စသော
အရူပဈာန်။ ဘဂီဝါ ဘဂဝါ... စတုနံ အရူပ-
သမာပတ္တိနန္တိ ဘဂဝါ။ မဟာနိ၊ ၁၁၁၊ ၁၆၂၊
၂၆၂။ စူဠနိ၊ ၂၆။ အရူပသမာပတ္တိနန္တိ အာ-
ကာသာနဉ္စာယတနာဒိနံ စတုနံ အရူပဈာ-
နာနံ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၃၂။ (- ပဋိသံ၊ ၈၁၊
၂၃၂-၈။ မဟာနိ၊ ၂၁၇၊ ၂၁၈။ ဝိ၊ ၄၁။ ၈၈။
ဝိ၊ ၄၁။ ၃၂၀။ ဝိ၊ ၄၁။ ၃၀၄။ ဝိ၊ ၄၁။ ၃၂၂။
မ၊ ၄၁။ ၁၃၁။ မ၊ ၄၁။ ၁၃၁။ သံ၊ ၄၁။ ၁၆၂။
သံ၊ ၄၁။ ၁၆၃။ အံ၊ ၄၁။ ၁၄၆။ အဘိ၊ ၄။
၁။ ၂၄၇။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၁။ အဘိ၊ ၄။ ၃။
၉၄။ ပဋိသံ၊ ၄၁။ ၁၈၀၊ ၂၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉၆။
ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၇၈။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၅။ ထေရ၊
၄။ ၂။ ၄၉၃။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၁၃။ စူဠနိ၊ ၄။ ၅၆။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၉၄-၆။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၄၉။ ဝိ၊ ၄၁။
၁။ ၁၆၇၊ ၂၆၅။ သီ၊ ဇီ၊ သစ်၊ ခ။ ၄၃၆။ ဝိ၊ ၄၁။
၅၆။ မ၊ ၄၁။ ၁၈။ မ၊ ၄၁။ ၈၃။ သံ၊ ၄၁။
၂၅၂။ သံ၊ ၄၁။ ၃၅၈။ အံ၊ ၄၁။ ၂၉၉။ မူလ၊ ၄။

၁။ ၁၀၈။ အနု၊ ၁။ ၁၅၁။ အနု၊ ၂။ ၇၈။ အနု၊
၃။ ၄၇။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၈၃။ နေတ္ထိ၊ ၀။ ၂၃၂။)

အရူပသမာပတ္တိနိမိတ္တ (န) [အရူပသမာပတ္တိ +
နိမိတ္တ] အရူပသမာပတ်၏အာရုံ။ အရူပသမာ-
ပတ္တိနိမိတ္တံ ပန “အတ္တာ” တိ သမာပတ္တိ-
သညဉ္စဿ “သညာ” တိ ဂဟေတွာ ဝါ
နိဂဏ္ဌာဒယော ဝိယ... ပညပေန္တိ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၀၉။
(- မ၊ ၄၁။ ၁၁။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၉၃။)

အရူပသမာပတ္တိလာဘိ (တိ) [အရူပသမာပတ္တိ
+ လာဘိ] အရူပသမာပတ်ကို ရရှိသော၊
သူ။ ဣတိ သော အရူပသမာပတ္တိလာဘိ
သမာနေပိ ရူပါဝစရေ နိဗ္ဗတ္တိ။ အံ၊ ၄၁။
၁၈၀။ ဗောဓိသတ္တာ ဟိ အရူပသမာပတ္တိ-
လာဘိနော ဟုတွာပိ အဘဗ္ဗဋ္ဌာနတ္တာ အာ-
ရုပ္ပေ န နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ ဝေ၊ ၄၁။ ၄၃၀။

အရူပသမာပတ္တိဝိသေသ (ပု) [အရူပသမာပတ္တိ
+ ဝိသေသ] အရူပသမာပတ် အထူး။ ရူပ-
ဝိရာဂဘာဝနာသင်္ခါတော အရူပသမာပတ္တိ-
ဝိသေသော သစ္စိကရိယတိ။ သီ၊ ဇီ၊ သစ်၊ ခ။
၄၃၆။ အံ၊ ၄၁။ ၃၂၄။

အရူပသမုဒါယ (ပု) [အရူပ + သမုဒါယ] နာမ်
တရား အပေါင်း။ တံ အရူပသမုဒါယံ
အတ္တာနံ တသ္မိံ ရူပေ သမနုပဿတိ။ ပဋိသံ၊
၄။ ၂။ ၅၅။

အရူပသမ္မသန (န) [အရူပ + သမ္မသန] နာမ်တရား
ကို သုံးသပ်ခြင်း။ တဗ္ဗိသယံ အရူပသမ္မသနံ
သတိသယံ အနိစ္စာဒိလက္ခဏပ္ပုဒ္ဓိဝေဓာယ
သမ္မတ္တိတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၄၁၄။ (- အံ၊ ၄၁။
၁။ ၃၈၃။)

အရူပသမ္မသနကာလ (ပု) [အရူပသမ္မသန +
ကာလ] နာမ်တရားတို့ကို သုံးသပ်ရာ -
အခါ-ကာလ။ သစေ ပနဿ အရူပသမ္မ-
သနကာလေ ဝိပဿနာမဂ္ဂေန သဒ္ဓိံ စသ္မိ-
ယတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၀၀။

အရူပသမ္ပုဋ္ဌ(တိ) [အရူပ + သမ္ပုဋ္ဌ] နာမ်တရား၌
တွေဝေသော။ အပိ စ ရူပသမ္ပုဋ္ဌာ အရူပ-
သမ္ပုဋ္ဌာ ဥဘယသမ္ပုဋ္ဌာတိ တိဝိဓာ ဗောဓ-
နေယျပုဂ္ဂလာ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၅။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊
၂။ ၈၅။)

အရူပသဟဂတ (တိ) [အရူပ + သဟဂတ]
ကသိုဏ်းရုပ်အာရုံပုပ္ဖာပေါ်သော ကောင်းကင်
ပညတ်စသော အာရုံနှင့် တကွ ဖြစ်သော၊
ကောင်းကင်ပညတ်စသည်ကို အာရုံပြုသော။
ဣဓကေစ္စော ပုဂ္ဂလော လာဘီ ဟောတိ
ရူပသဟဂတာနံ ဝါ အရူပသဟဂတာနံ ဝါ
သမာပတ္တိနံ၊ အဘိ၊ ပု။ ၁၁၄၊ ၁၇၁။ အရူပသ-
ဟဂတာနန္တိ ရူပတော အညံ န ရူပန္တိ အရူပံ၊
အရူပေန သဟဂတာနံ၊ တေန သဒ္ဓိံ ပ-
ဝတ္တာနံ န ဝိနာ အရူပါရမ္မဏာနံ စတုနံ အရူပါ-
ဝစရဇ္ဈာနာနန္တိ အတ္ထော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂။
အရူပသဟဂတာနန္တိ န ရူပနိမိတ္တာရမ္မဏာနံ
အရူပသမာပတ္တိနံ၊ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၄။ (-အဘိ၊
ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၂။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၁၁၆။)

အရူပါဗျာကတ (တိ) [အရူပ + အဗျာကတ]
နာမ်အဗျာကတတရား။ အရူပါဗျာကတော
အရူပါဗျာကတဿ၊ ရူပါဗျာကတော စ
ရူပါဗျာကတဿာတိ ဧတံ ဒွယံ သန္ဓာယ
ဝတ္တံ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၅၂၅။

အရူပါမိသ (န) [အရူပ + အာမိသ] နာမ်အာမိသ
(ရုပ်အာမိသမဟုတ်သော အာမိသ)။ အရူ-
ပါမိသဿ အဘာဝတော အရူပပဋိသံယုတ္တော
ဝိမောက္ခော နိဓာမိသော နာမ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၆၃။

အရူပါယတန (န) [အရူပ + အာယတန] နာမ်-
အာယတန။ ရူပဘဝပဉ္စေ သဗ္ဗေသမ္ပိ အရူ-
ပက္ခန္ဓာနံ အရူပါယတနာနုဉ္စ အတ္ထိတာယ န
ကေဟိစိတိ ဝတ္တံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆။

အရူပါရမ္မဏ (တိ) [အရူပ + အာရမ္မဏ] (၁)
အရူပါဝစရဈာန် - ဟူသော အာရုံရှိ - ကို

အာရုံပြု - သော။ (၂) နာမ်တရား - ဟူသော
အာရုံရှိ - ကို အာရုံပြု - သော။ (၃) ကသိုဏ်း
ရုပ်ပုပ္ဖာပေါ်သော ကောင်းကင်ပညတ် - စသော
အာရုံရှိ - စသည်ကို အာရုံပြု - သော။ (၁)
(၂) ရူပါရမ္မဏဉ္စ သုခံ အရူပါရမ္မဏဉ္စ သုခံ။
အံ၊ ၁။ ၈၀။ အရူပါရမ္မဏန္တိ အရူပါဝစရဇ္ဈာနာ-
ရမ္မဏံ၊ ယံကိဉ္စ အရူပံ အာရမ္မဉ္စ ဥပဋ္ဌနကံ ဝါတိ။
အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၄။ (၃) အရူပသဟဂတ - ကြည့်။

အရူပါဝစရ (တိ) [အရူပ + အဝစရ] နာမ်တရား
၏ ဖြစ်ရာဘုံ၊ အရူပါဝစရဘုံ။ ယေ စ ရူပါ-
ဝစရံ အရူပါဝစရံ ဥပပဋိတော ပရိနိဗ္ဗာယိ-
ဿန္တိ။ ယမက၊ ၁။ ၁၁၀။ အရူပဘဝေါယေဝ
ဝါ “အရူပတ္ထေ အဝစရတိ” တိ အရူပါဝစရဏေ။
မဏိမဉ္ဇူ၊ ၁။ ၁၄၉။ ရူပါဝစရ (ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၂၁၇) နှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၁၀၀။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၅၁။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၄၀။
အနုဋီ၊ ၁။ ၁၈၉။)

အရူပါဝစရ (တိ) [(၁) အရူပါဝစရ + အဝ-
စရ။ “အဝစရ” ၂-ပုဒ်တွင် ရှေ့ပုဒ်ကို ချေ။
ရူပါဝစရ(ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၇) နှင့် ယှဉ်ကြည့်။
(၂) အရူပဘဝ + အဝစရ။ အရူပဘဝေါ
အရူပံ၊ တသ္မိံ အရူပေ အဝစရန္တိတိ အရူ-
ပါဝစရ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၉။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၁။
၁၄၉။ (၃) အရူပတဏှာ + အဝစရ။ အရူပ-
တဏှာ အရူပံ၊ တံတ္ထေ အဝစရတိ အာရမ္မဏ-
ကရဏဝသေနာတိ အရူပါဝစရံ။ မဏိမဉ္ဇူ၊
၁။ ၁၄၉။ (၄) အရူပဘဝ + အဝစရ။ “ဘဝ”
ပုဒ်ကို ချေ။ “စာ” မှ “အာ” ကို ရသဖြင့်၊ ရူပါ-
ဝစရ (ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၇) နှင့် ယှဉ်ကြည့်။
(က) အရူပါဝစရဘုံ (အရူပဘုံ) ၌ ဖြစ်တတ်
ကျင်လည် တတ်သော - အရူပတဏှာ၏ ဖြစ်
ရာ ကျင်လည်ရာ ဖြစ်သော - တရား၊ အရူ-
ပါဝစရတရား။ (အရူပါဝစရ ကုသိုလ်ဝိပါက်
ကြိယာစိတ်စေတသိက်အားလုံးတည်း။ အနု-
ကဂိုဏ်းသားတို့ကား ရုပ်တရားများကိုလည်း
အရူပါဝစရတရား၌ ထည့်သွင်းထား၏။ အဘိ၊

က။၃၉၀-ကြည့်။) (ခ) အရူပဘုံ၌-ပဋိသန္ဓေ
ကို ဖြစ်စေတတ်သော - ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို
ပေးတတ်သော - တရား (ဤနည်း၌ကား
အရူပါဝစရ ကုသိုလ်စိတ်စေတသိက် တရား
များသာတည်း။ အရူပါဝစရ ဝိပါက် ကြိယာ
စိတ် စေတသိက်တရားတို့ မပါဝင်နိုင်။) (ဂ)
အရူပဘုံ၌ ဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ အရူပဗြဟ္မာ။

(က)(ခ)ကတမေ ဓမ္မာ အရူပါဝစရ...
စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ၊ ဣမေ ဓမ္မာ အရူပါ-
ဝစရ။ အဘိ၊ဓ။၂၅၄။ တဿေဝ အရူပါဝ-
ရဿ ကုသလဿ ကမ္မဿ ကတတ္တာ။ အဘိ၊
ဓ။၁၁၇။ အဘိ၊ဝိ။၁၈၇။ အရူပါဝစရေ
သမာဓိ။ ပဋိသံ၊၄၇။ (-အဘိ၊ဓ။၁၂၊၁၄၃-
၅၊၂၀၅၊၂၃၄။ အဘိ ဝိ။၅၇၊ကု၊၁၂၊၁၄၁-
၂၊၂၀၊၄၃၆။ အဘိ၊က။၃၇၄၊၃၉၁။ ပဋိသံ၊
ဂ-၂။ မဟာနိ၊၂၊၂၊၃၉၊၁၇၁။ ဇီ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၈၃။ ဇီ၊ဋ္ဌ၊၃၊၁၀၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။
၂၈၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၂၊၃၆၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၂၅၆။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၊၁၂၁၊၂၁၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။၈၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၅၀။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁၄၊၁၃၇၊
၂၉၁။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၁၂၃။ သာရတ္ထ၊၃။၁၈၈။
သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၀၅။ အနုဋ္ဌိ၊၂။၁၁၇။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌိ။
၁၈။ နေတ္ထိ၊ဝိ။၁၇၂။) (ဂ) ရူပါဝစရနံ
အရူပါဝစရနံ တေသံ တတ္ထ မနာယတနံ
ဥပ္ပုဋ္ဌိတ္ထ။ ယမက၊၁။၉၂။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၀။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁၅။)

အရူပါဝစရကိရိယစိတ္တ (န) [အရူပါဝစရ+
ကိရိယ+စိတ္တ] အရူပါဝစရကိရိယာ စိတ်။
ဣမာနိ စတ္တာရိပိ အရူပါဝစရကိရိယစိတ္တာနိ
နာမ။ အဘိ၊သင်္ဂဟ။၅။

အရူပါဝစရကုသလ (တိ) [အရူပါဝစရ+ကုသလ]
အရူပါဝစရကုသိုလ်။ အရူပါဝစရကုသလံ။
အဘိ၊ဓ။၆၉။ ရူပါဝစရရူပါဝစရကုသလေ
ပညာ အာစယာယ စေဝ အပစယာယ စ။
အဘိ၊ဝိ။၃၄၃။ (ပဋိသံ၊၂၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။
၃၅၉၊၃၇၃။ မူလဋ္ဌိ၊၃။၁၈၇။)

အရူပါဝစရကုသလစေတနာ (ထိ) [အရူပါဝစရ-
ကုသလ + စေတနာ] အရူပါဝစရကုသိုလ်
စေတနာ။ စတုန္တံ အရူပါဝစရကုသလစေတ-
နာနံ တေ အဓိဝစနံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၀။ (-အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၂။၁၃၆။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။
၁၆၂။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၉၃။ မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၃၇၈။)

အရူပါဝစရကုသလဟေတု (ပ) [အရူပါဝစရ-
ကုသလ+ဟေတု] အရူပါဝစရကုသိုလ် ဟိတ်၊
(အလောဘဟိတ်၊ အဒေါသဟိတ်၊ အမောဟ-
ဟိတ်။) အရူပါဝစရကုသလဟေတု ကာမာ-
ဝစရကုသလဟေတုသဒ္ဓိသောဝ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။
၃၅၇။

အရူပါဝစရက္ခန္ဓာ (ပ) [အရူပါဝစရ + ခဏ]
အရူပါဝစရစိတ်၏ ဖြစ်ရာ - ခဏ - အခိုက်
အတန်ကာလ။ တတော ပရံ တာဝနာယ
အရူပါဝစရက္ခန္ဓာ ရူပါဝစရစိတ္တဿ အဘာဝါ
ပဋိက္ခိပတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၃။

အရူပါဝစရက္ခန္ဓ (ပ) [အရူပါဝစရ+ခန္ဓ] အရူပါ-
ဝစရ ခန္ဓာ (အရူပါဝစရ စိတ်-စေတသိက်
တရား)။ အရူပဓာတု (၂) အနက် ကြည့်။

အရူပါဝစရစတုတ္ထ (န) [အရူပါဝစရ+စတုတ္ထ]
အရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန်။ အရူပါဝစရစတုတ္ထ
ပန အာသဝါနံ ခယစတုတ္ထဉ္စ ပါဠိယံ အာဂ-
တဋ္ဌာနေယေဝ ကထေဿာမိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၄၄၁။

အရူပါဝစရစေတနာ (ထိ) [အရူပါဝစရ+
စေတနာ] အရူပါဝစရစိတ်နှင့် ယှဉ်သော
စေတနာ။ ရူပါဝစရစတုတ္ထဋ္ဌာနတော ဟိ
တိဿော ကုသလဝိပါကကိရိယစေတနာ ဒွါ-
ဒဿ အရူပါဝစရစေတနာတိ ပဉ္စဒဿဓမ္မာ အ-
နိစ္စလဋ္ဌေန အပန္နနဋ္ဌေန အာနေဉ္စာ နာမ။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၆။

အရူပါဝစရဋ္ဌာန (န) [အရူပါဝစရ+ဈာန်]
အရူပါဝစရဈာန်။ အရူပါဝစရဋ္ဌာနဗ္ဗိ တာဒိ-
သမေဝ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၄။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၉။

မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၃၂။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၀၉။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၅။
ဝင်္ဇ၊၁၀၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၀။ ဒီ၊
ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၉။
မူလဋ္ဌ၊၂။၃၆။ အနုဋ္ဌ၊၂။၂၅၃။)

အရူပါဝစရဋ္ဌာနလာဘိ (တိ) [အရူပါဝစရဋ္ဌာန
+လာဘ+ဤ] အရူပါဝစရဈာန်ကို ရခြင်း
ရှိသော၊သူ၊မဟာပန္နကောအရူပါဝစရဋ္ဌာန-
လာဘိ ဟုတွာ ဈာနဂေါဟိ ဝုဋ္ဌာယ အရဟတ္တံ
ပတ္တောတိ သညာဝိဝဇ္ဇကုသလော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၆၅။ ဣတရော အရူပါဝစရဋ္ဌာနလာဘိ...
သညာဝိဝဇ္ဇကုသလော။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၅။

အရူပါဝစရဋ္ဌာနသမာပဋ္ဌနကာလ (ပု) [အရူပါ-
ဝစရဋ္ဌာန + သမာပဋ္ဌန + ကာလ] အရူပါ-
ဝစရဈာန်ကို ဝင်စားသောကာလ။ အန္တရ-
ဓာယတိတိ သော ရူပါဝစရဋ္ဌာနောဘာ-
သော အရူပါဝစရဋ္ဌာနသမာပဋ္ဌနကာလေ
ဝိဂစ္ဆတိ။ နေတ္ထိ ဋ္ဌ။၁၅၀။

အရူပါဝစရဋ္ဌာနာရမ္ပက (တိ) [အရူပါဝစရဋ္ဌာန
+အာရမ္ပက] အရူပါဝစရဈာန်လျှင် အာရုံ
ရှိသော။ အရူပါရမ္ပက-ကြည့်။

အရူပါဝစရတ္တဘာဝ (ပု) [အရူပါဝစရ+အတ္တ-
ဘာဝ] အရူပါဝစရအတ္တဘော။ (ရုပ်တရား
မပက် နာမ်တရားသက်သက်ကိုပင် အတ္တ-
ဘော-ဟု ဆိုသည်။) ရူပါဝစရအရူပါ-
ဝစရတ္တဘာဝေ ဌိတဿ အတ္တနော သမ္မာ-
သမုဇ္ဈေဒေါ ဟောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၉။ အဓ္မ-
ပေါ အတ္တပဋိလာဘောတိအရူပါဝစရတ္တဘာ-
ဝေါ။ သော ဟိ ရူပေန အမိဿိတတ္တာ
အရူပေါတိ ဇေမေတ္ထ အတ္တော ဝေဒိတဗ္ဗော။
အနုဋ္ဌ၊၂။၇၃။

အရူပါဝစရဒေဝ (ပု) [အရူပါဝစရ + ဒေဝ]
အရူပါဝစရ ဗြဟ္မာ။ ဌပေတွာ အရူပါဝစရ-
ဒေဝေ စေဝ အသညဒေဝေ စ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။
၂၃၉။

အရူပါဝစရဒေဝတာ (တိ) [အရူပါဝစရ+ဒေဝ-
တာ]အရူပါဝစရဗြဟ္မာ။ မန္တာ န သန္နိပတိတာ
အသညာ အရူပါဝစရဒေဝတာ သမာပန္န-
ဒေဝတာ စ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၁။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၀။)

အရူပါဝစရဒေဝလောက (ပု) [အရူပါဝစရ +
ဒေဝလောက]အရူပါဝစရ-ဗြဟ္မာဘုံ။ သဒေဝ-
ကက္ကဟဏေန အရူပါဝစရဒေဝလောကော
ဂဟိတော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၇။ ဣတိ-
ဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၄၈။

အရူပါဝစရဓမ္မာရမ္ပက (တိ) [အရူပါဝစရ+ဓမ္မ
+အာရမ္ပက] အရူပါဝစရတရားလျှင် အာရုံ
ရှိသော။ အရူပါဝစရဓမ္မာရမ္ပကာယ ဝိပဿ-
နပေက္ခာယ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၆။

အရူပါဝစရပရိယာပန္န (တိ) [အရူပါဝစရ+အပ-
ရိယာပန္န] အရူပါဝစရတရား၊ အပရိယာပန္န-
(-တေဘူမကဝဋ်ဒုက္ခန္တိမပါဝင်သော လော-
ကုတ္တရာ)တရား။ ဧတ္တကာ ရူပါဝစရအရူပါ-
ဝစရ(ရာ?)ပရိယာပန္နာဓမ္မာ နာမ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။
၉၄။

အရူပါဝစရပါက (ပု) [အရူပါဝစရ + ပါက]
အရူပါဝစရဝိပါက။ အရူပါဝစရပါကာနန္တိ
ဇောတိနိဒ္ဒါရက်၊ စတုတ္ထဒုတိယာနံ အရူပ-
ပါကာနမ္ပိ အာရမ္ပကံ ဟောတိ။ အဘိ၊
ဝတာရ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၆။

အရူပါဝစရဗြဟ္မ (ပု) [အရူပါဝစရ + ဗြဟ္မ]
အရူပါဝစရဗြဟ္မာ။ အရူပါဝစရဗြဟ္မာနော
ဈာနရတိယာ ကိဋ္ဌန္တိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၁။

အရူပါဝစရဘာဝ (ပု) [အရူပါဝစရ + ဘာဝ]
အရူပါဝစရ၏ အဖြစ်။ အရူပါဝစရဘာဝေါ-
ယေဝ ဟိ ဧတ္တ ဝိသေသော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၉၇။

အရူပါဝစရဘူမိ (တိ) [အရူပါဝစရ + ဘူမိ]
အရူပတဏှာနှင့် တကွဖြစ်သော ဘုံ၊ အရူပ-
လေးဘုံ။ တတ္ထ အပါယဘူမိ... အရူပါဝစရ-
ဘူမိ စေတိ စတသော ဘူမိယော နာမ။

သင်္ဂဟ။ ၂၉။ အရွပ်တဏှာသဟစရိတာ ဘူမိ
အရွပ်ဝစရဘူမိ။ မဏိမဉ္ဇူ။ ၂။ ၂။

အရွပ်ဝစရလောက (ပု) [အရွပ်ဝစရ+လော-
က] အရွပ်ဝစရဗြဟ္မာဘုံ။ အရွပ်ဝစရ-
လောကေ အတ္တိ။ မ၊ ၄၊ ၃။ ၇။ (-အံ၊ ၄၊ ၂။
၁၆၇။ မဟာနိဋ္ဌ။ ၂၅၉။ ပဋိသန္ဓေ၊ ၂။ ၃။
ဝိမတိ။ ၁။ ၆၃။)

အရွပ်ဝစရလောကုတ္တရဝိပါက (ပု) [အရွပ်ဝ-
စရ+လောကုတ္တရ + ဝိပါက] အရွပ်ဝစရ-
ဝိပါကံ၊ လောကုတ္တရဝိပါကံ။ အရွပ်ဝစရ-
ကုသလံ ကာမဝစရကုသလဝိပါကဿ ရွပ်-
ဝစရအရွပ်ဝစရလောကုတ္တရဝိပါကဿ... ဒွါ-
ဗသဝိဓေန အနန္တရပစ္စယော။ အဘိ၊ ၄၊ ၃။
၄၃၈။

အရွပ်ဝစရဝိပဿနပေက္ခာ (ထိ) [အရွပ်ဝစရ+
ဝိပဿနာ+ဥပေက္ခာ] အရွပ်ဝစရတရားကို
အာရုံပြုသော-ဝိပဿနပေက္ခာ-ဝိပဿနာ-
ဉာဏ်။ အရွပ်ဝစရဝိပဿနပေက္ခာယ ရွပ်ဝ-
စရဝိပဿနပေက္ခံ (ပဟောပေတိ)။ မ၊ ၄၊ ၄။
၁၈၉။ အရွပ်ဝစရဝိပဿနပေက္ခာယာတိ အ-
ရွပ်ဝစရဓမ္မာရမ္မဏာယ ဝိပဿနပေက္ခာယ။
မ၊ ၄၊ ၃။ ၃၈၆။

အရွပ်ဝစရဝိပါက (ပု၊ န) [အရွပ်ဝစရ+ဝိပါက]
အရွပ်ဝစရဝိပါကံ။ အရွပ်ဝစရဝိပါကာ။
အဘိ၊ ၈။ ၁၁၈။ အရွပ်ဝစရဝိပါကသိဋ္ဌိ ဝါရ-
ဒ္ဓယမေဝ လတ္တတိတိ။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၀၂။ (-
အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၃၅၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၈၀။ မူလဋီ၊
၃။ ၁၈၇။ အနုဋီ၊ ၃။ ၂၅၄။)

အရွပ်ဝစရဝိပါကစိတ္တ (န) [အရွပ်ဝစရဝိပါက
+စိတ္တ] အရွပ်ဝစရဝိပါကစိတ်။ စတုနံ အရွ-
ပ်ဝစရဝိပါကစိတ္တာနံ။ အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၄၃၁။

အရွပ်ဝစရဝိပါကစေတနာ (ထိ) [အရွပ်ဝစရ-
ဝိပါက + စေတနာ] အရွပ်ဝစရဝိပါကံပြစ်
သောစေတနာ။ အရွပ်ဝစရဝိပါကစေတနာ

အတ္တနာ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနညေဝ သဟဇာတ-
ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။ အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၃၇၅။

အရွပ်ဝစရဝိပါကဇာနနတ္ထ (ပု) [အရွပ်ဝစရ-
ဝိပါက+ဇာနန+အတ္ထ] အရွပ်ဝစရဝိပါကံကို
သိခြင်းအကျိုး။ ရွပ်ဝစရဝိပါကဿ စ ပုဗ္ဗေ
နိဝုဋ္ဌာဒိသု အရွပ်ဝစရဝိပါကဇာနနတ္ထံ ဈာ-
နာဘိညာယော ဥပ္ပါဒေန္တဿ အရဟတော။
မူလဋီ၊ ၃။ ၁၈၇။

အရွပ်ဝစရဝိပါကဟေတု (ပု) [အရွပ်ဝစရ-
ဝိပါက + ဟေတု] အရွပ်ဝစရဝိပါကံတိ။
အရွပ်ဝစရဝိပါကဟေတု အရွပ်ဘဝေ သမ္ပ-
ယုတ္တကာနညေဝ ဟေတုပစ္စယော။ အဘိ၊ ၄၊
၃။ ၃၇၇။

အရွပ်ဝစရဝိပါကာရမ္မဏ (န) [အရွပ်ဝစရဝိပါက
+အာရမ္မဏ] အရွပ်ဝစရဝိပါကံအာရုံ။ အရွ-
ပ်ဝစရဝိပါကာရမ္မဏမ္ပိ ဣမေသံယေဝ ပဉ္စနံ
ရာသိနံ အာရမ္မဏပစ္စယော ဟောတိ။ အဘိ၊
၄၊ ၃။ ၃၇၉။

အရွပ်ဝစရသတ္တ (ပု) [အရွပ်ဝစရ+သတ္တ] အ-
ရွပ်ဝစရသတ္တဝါ၊ အရွပ်ဗြဟ္မာ။ အသညေ စ
အရွပ်ဝစရသတ္တေ စ ဌပေတွာ။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၃၄။
(-ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၄၃။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၆၃။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၅။
သီ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၁။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၈၆။)

အရွပ်ဝစရသမာဓိ (ပု) [အရွပ်ဝစရ+သမာဓိ]
အရွပ်ဝစရသမာဓိ။ န ဣဉ္ဇတိတိ အာ-
နေဉ္ဇာတိ အရွပ်ဝစရသမာဓိ ဝုစ္စတိ။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၂။ ၂၉၆။

အရွပ်ဝစရသမာပတ္တိ (ထိ) [အရွပ်ဝစရ +
သမာပတ္တိ] အရွပ်ဝစရသမာပတ်။ အရွပ်-
ဝစရသမာပတ္တိယာ လာဘီ သတ္တာ တေန
ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အဘိ၊ ပု။ ၁၄၃။ (-ပဋိသန္ဓေ၊ ၂။ မ၊
၄၊ ၂။ ၂၄၅။ မ၊ ၄၊ ၃။ ၁၀၃။ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၂၅၅။
နေတ္တိ၊ ၄။ ၁၅၀။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၁၄၇။)

အရူပါဝစရသမာပတ္တိဥပေက္ခာ (ထိ) [အရူပါ-ဝစရသမာပတ္တိ + ဥပေက္ခာ] အရူပါဝစရသမာပတ်၌ ပါဝင်သော ဥပေက္ခာ။ ဣဓဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဝိပဿနာယ အရူပါဝစရသမာပတ္တိဥပေက္ခာ၌ ဝိပဿနုပေက္ခာ၌ ပဗဟာပေတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄-၁၈၉။

အရူပါဝစရသမ္ပယုတ္တ (တိ) [အရူပါဝစရ + သမ္ပယုတ္တ] အရူပါဝစရစိတ်နှင့်ယှဉ်သော။ အရူပါဝစရေတိ ကုသလာဗျာကတဝသေန ဒွါဒသ-အရူပါဝစရသမ္ပယုတ္တော။ မဟာနိ၊၄။၂၉၁။

အရူပါဝစရဟေတု (ပု) [အရူပါဝစရ + ဟေတု] အရူပါဝစရဟိတ်။ ဆ အရူပါဝစရဟေတု။ အဘိ၊ဓ။၂၁၄။

အရူပါဝစရိက (တိ) [အရူပါဝစရ + ဣက] အရူပါဝစရ-စူဠာနိစိတ်ကြောင့် ဖြစ်သော။ အရူပါဝစရိကာနံ စတုန့် မဟာဘူတာနံ ပဿာဒေါ ဟုတွာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၄။ ရူပါဝစရိက (မူလဋီ၊၃။၇၆။ အနုဋီ၊၃။၁၁၀။) နှင့် ယှဉ်ကြည့်။

အရူပါဟာရ (ပု) [အရူပ + အာဟာရ] နာမ်-အာဟာရ(ဗဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ်-ဟူသော နာမ်အာဟာရ ပစ္စည်းတရား ၃-ပါး။) အာဟာရပစ္စယေ သဗ္ဗေသမ္ပိ ကုသလာဝီနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပဿ စ အရူပါဟာရဝသေန ဥပ္ပတ္တိ ဝေဒိတဗျာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၁၅။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၆၄။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၇၀။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၂၆။ အနုဋီ၊၃။၃၀၅-၇။)

အရူပါဟာရနိဝတ္တနတ္ထ (ပု) [အရူပါဟာရ + နိဝတ္တန + အတ္ထ] နာမ်အာဟာရကို-နစ်စေ-တားမြစ်-ခြင်း အကျိုး။ သဟဇာတ-တော အညဿာတိ စ ဣဒံ အရူပါဟာရ-နိဝတ္တနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ အနုဋီ၊၃။၃၀၅။

အရူပါဟာရိန္ဒြိယ (န) [အရူပ + အာဟာရ + ဣန္ဒြိယ] နာမ်အာဟာရ၊နမ်ဣန္ဒြေ။ သဟဇာ-

တာဟာရိန္ဒြိယဝသေနာတိ သဟဇာတအရူပါဟာရိန္ဒြိယဝသေန။ အနုဋီ၊၃။၃၁၁။

အရူပိဂ္ဂဟဏ (န) [အရူပိ + ဂဟဏ] အရူပိ-သဒ္ဓါ။ အရူပိဂ္ဂဟဏေန အရူပဘဝေါ စတုဝေါကာရ-ဘဝေါ စ ဒဿိတော။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၇၀။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၈၆။

အရူပိတာ (ထိ) [အရူပိ + တာ] ရုပ်မရှိသည်၏ အဖြစ်။ ယဒိ စိတ္တစေတသိကသန္တာနော၊ သော အရူပိတာယ န ဆေဒနဘေဒနာဒိ-ဝသေန ဝိကောပနသမတ္တော၊ နာပိ ဝိကော-ပနိယော။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၁၈။

အရူပိန္ဒြိယ (န) [အရူပ + ဣန္ဒြိယ] နာမ်ဣန္ဒြေ။ ဣဓ ပန ကုသလာဝီပုစ္ဆာဝသေန ပဌမံ အရူပိန္ဒြိယာနံ ပစ္စယတာ ဒဿိတာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၁၆။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၅၉။ အနုဋီ၊၃။၃၀၃။)

အရူပိန္ဒြိယပစ္စယ (ပု) [အရူပိန္ဒြိယ + ပစ္စယ] နာမ် ဣန္ဒြေပစ္စည်း။ အရူပိန္ဒြိယပစ္စယော အတ္တနာ သဟဇာတာနုညေဝ ဣန္ဒြိယပစ္စယတံ သာ-ဓေတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၆၄။

အရူပိန္ဒြိယာလာဘ (ပု) [အရူပိန္ဒြိယ + အလာဘ] နာမ်ဣန္ဒြေကို-နာမ်ဣန္ဒြိယပစ္စည်းကို - မရခြင်း။ အရူပိန္ဒြိယာလာဘံ ဝါ သန္တာယ ဣန္ဒြိယပစ္စယာလာဘော ဝုတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ မူလဋီ၊၃။၂၁၅။ အရူပိန္ဒြိယာလာဘန္တိ အရူပိနံ ဣန္ဒြိယာနံ ဝသေန ဣန္ဒြိယပစ္စယာလာဘံ။ အနုဋီ၊၃။၂၈၈။

အရူပိဗြဟ္မ (ပု) [အရူပိ + ဗြဟ္မ] နမ်တရားသာ ရှိသော - ရုပ်မရှိသော - ဗြဟ္မာ၊ အရူပ-ဗြဟ္မာ။ ဧဝံ သော အသညေ စ အရူပိ-ဗြဟ္မာနော စ ဌပေတွာ သဗ္ဗတ္ထ မဟုတ္တေနဝ အာဟိဏ္ဏိတွာ အာရောဓေသိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈၉။

အရူပိဘာဝ (ပု) [အရူပိ + ဘာဝ] ရုပ်မရှိသည် ၏ အဖြစ်။ ယဒိ သဏ္ဌာနံ သုဝဏ္ဏော တာဝ

ဟောတု၊ ကထံ ဇီဝဗြဗျေ အရူပိဘာဝတော။
အနုဋီ၊ ၃။ ၁၀၃။

အရူပမန္တ (တိ) [န+ရူပမန္တ] အဆင်းမလှ
-အရုပ်ဆိုး - အကျည်းတန် - သော၊ သူ။
ပဿာမိ ပေါသံ အလသံ မဟဋ္ဌသံ၊ သုဒ္ဓန္တု။
လိနမ္ပိ အရူပမံ နရံ၊ ဇာ၊ ၂။ ၁၀၅။ အရူပမန္တ
ဝိရူပံ၊ ဇာ၊ ၅။ ၄၂၆။

အရူပိယ (န) [န+ရူပိယ] ရွှေငွေမဟုတ်သော
ဝတ္ထု ပစ္စည်း။ အရူပိယေ ရူပိယသည် ရူပိယံ
စေတာပေတိ၊ နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ။ ဝိ၊ ၁။
၃၄၉။ အရူပိယေ ရူပိယသည်တိ ခရပတ္တာဒိသု
သုဝဏ္ဏာဒိသည်။ ဝိ၊ ၅။ ၂၇၈။ (-ဝိ၊ ၁။
၃၄၇။ ကင်္ခါ၊ ၁၇၆။ ဝဇီရ၊ ၂၆၅။ သာရတ္ထ၊
၂။ ၄၂၂။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၄၄။ ကင်္ခါ၊ ၅။ ၇၅။ ဝိ၊
နိစ္ဆယ ဝိ၊ ၁။ ၃၂၈။ ခုဒ္ဒသိက္ခာ၊ ၅။ ၃၁၃။)

အရူပိယဂ္ဂဟဏ (န) [အရူပိယ+ဂဟဏ] အရူ-
ပိယ-သဒ္ဓါ။ ကေမိ ပန အရူပိယဂ္ဂဟဏေန
... ကပ္ပိယဝတ္ထုဒုက္ခဝတ္ထုနံ ဝသေန ဝတ္ထံ။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၂၂။

အရူပိယဆဇနကသမ္ပုတိ (တိ) [အရူပိယ+ဆဇ-
နက+သမ္ပုတိ] ရွှေငွေမဟုတ်သော ဝတ္ထုကို
စွန့်သောရဟန်းဟု - သမုတ်ခြင်း - အသိ
အမှတ်ပြုခြင်း။ တသ္မိဉ္စိ တိကေ ဝုတ္တေ ကပ္ပိ-
ယဝတ္ထုနောပိ အရူပိယဆဇနကသမ္ပုတိ ဒါ-
တဗ္ဗာတိ အာပဇ္ဇတိ။ ဝဇီရ၊ ၂၆၅။

အရူပိယပဒ (န) [အရူပိယ+ပဒ] အရူပိယပုဒ်။
ဣဒါနိ ဒုတိယတ္တိကေ အရူပိယပဒဿ အတ္တ-
ဘူတေသု... အာပတ္တိဘောဒိ ဒသေတု။ ဝိမတိ။
၁။ ၃၄၄။

အရူပိယပရိဝတ္တန (န) [အရူပိယ + ပရိဝတ္တန]
ရွှေငွေမဟုတ်သော ဝတ္ထုကို လဲလှယ်ခြင်း။
ဒသမံ အရူပိယပရိဝတ္တနံ။ ကင်္ခါ၊ ၅။ ၇၅။

အရူပိယသည် (တိ) [အရူပိယ+သည်] ရွှေငွေ
မဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသော၊ သူ။ ရူပိယေ အရူ-

ပိယသည် ရူပိယံ ပရိဂ္ဂဟာတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၄၆။
ရူပိယေ အရူပိယသည်တိ သုဝဏ္ဏာဒိသု ခရ-
ပတ္တာဒိသည်။ ဝိ၊ ၅။ ၂၇၇။ (-ဝိ၊ ၁။ ၃၄၉။
ဝိ၊ ၅။ ၂၇၇-က။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၂၂။ ကင်္ခါ၊ ၅။
၇၅။) အရူပိယ-လည်း ကြည့်။

အရူပိယသဒ္ဓ (ပ) [အရူပိယ+သဒ္ဓ] အရူပိယ-
သဒ္ဓါ။ တတ္ထ အရူပိယသဒ္ဓေန ဒုက္ခဝတ္ထုမ္ပိ
သဂ်ဇာတိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၄၃။

အရူပီ (တိ) [(၁) န+ရူပီ၊ (၂) အရူပ+ဤ။]
(၁) ရူပိယတန မရှိသော၊ ပထဝီ-အစရှိ
သော ရုပ်မရှိသော- ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘော
လက္ခဏာမရှိသော - နာမ်ဖြစ်သော - တရား
(စိတ်၊ စေတသိက်၊ နိဗ္ဗာန် တရားများ)။
(၂) နာမ်တရားသာ ရှိသော၊ ရုပ်မရှိသော၊
(က) ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ ဗြဟ္မာ(အရူပဗြဟ္မာ)။
(ခ) အတ္တ။ (ဂ) အတ္တဘော၊ (ဘဝ)။ (ဃ)
ဘုံ (အရူပဘုံ)။ (၃) (က) အရူပကသိက္ခာ-
ဈာန်-ရုပ်ကသိက္ခာမဟုတ်သော ကသိက္ခာ-
ဋီမာကာသကို အာရုံပြုသော ဈာန်-အာ-
ကာသနဉ္စာယတနဈာန်-ရရှိသော၊ အတ္တ၊
ပုဂ္ဂိုလ်။ (ခ) နာမ်ခန္ဓာအာရုံရှိသော၊ နာမ်-
ခန္ဓာကို အာရုံပြုသော၊ အတ္တ၊ ပုဂ္ဂိုလ်။ (၄)
အရောင်အဆင်း မရှိသော၊ ကောင်းကင်။
(၅) (က) ကာဝိုက်ရုပ် အာရုံမဟုတ်
သော အရူပသမာပတ်၏ အာရုံ-ကောင်း
ကင်ပညတ် စသော အာရုံ - ရှိသော၊
အတ္တ။ (“ခနဝါ၊ ဥစ္စာရှိသောလူ”ဟု ဆိုရာ၌
ဥစ္စာဗြစ်၊ လူဗြစ်ဟု ဖြစ်နှစ်မျိုး ကွဲပြား
သော်လည်း “ကောင်းကင်ပညတ် စသော
အာရုံရှိသောအတ္တ”ဟု ဆိုရာ၌ကား ကောင်း
ကင်ပညတ်စသောအာရုံက တမျိုး အတ္တ-က
တမျိုးဟု နှစ်မျိုးမကွဲပြားနိုင်၊ ကောင်း
ကင် ပညတ် စသော အာရုံကိုပင် မိစ္ဆာဝါဒီ
တို့က “အတ္တ” ဟု ခေါ်ဝေါ် သမုတ်ထား
သောကြောင့် တမျိုးတည်းသာ ဖြစ်၏။

ဥပမာ....“သိလာပုတ္တကဿသရိရံ=ကျောက်
တုံး ကျောက်သား၏ အထည်ကိုယ်” ဟု ဆို
ရာ၌ ကျောက်တုံးကတမျိုး၊ အထည်ကိုယ်က
တမျိုးဟု နှစ်မျိုးရအောင် အဘောဒဘောဒ-
ပစာရ-အားဖြင့် စကား သုံးနှုန်းထားသော်
လည်း အမှန်စင်စစ်မှာ ထိုကဲ့သို့ နှစ်မျိုးမဖြစ်
နိုင်သကဲ့သို့ တည်း။ ဒီ.ဇီ.၁။၁၇၀-ကြည့်။
(ခ) ဖောက်ပြန်ခြင်းလက္ခဏာမရှိသော အရူပ
သမာပတ်၏ အာရုံ - ကောင်းကင်ပညတ်
စသော အာရုံ-ဖြစ်သော။ အတ္တ။ (ဂ) ဖောက်
ပြန်ခြင်း လက္ခဏာမရှိသော (သညာကွန္ဒာမှ
ကြွင်းသော) နာမ်တရားဖြစ်သော။ အတ္တ။
(၆) (က) ကသိုက်ရုပ် မဟုတ်သော ဈာန်
တရားရှိသော။ အတ္တ။ (ခ) ဖောက်ပြန်ခြင်း
လက္ခဏာမရှိသော ဈာန်တရား ဖြစ်သော။
အတ္တ။

(၁) ရူပါယတနမရှိသော၊ ပထဝီ-အစရှိ
သော ရုပ်မရှိသော-ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘော
လက္ခဏာ မရှိသော - နာမ်ဖြစ်သော -
တရား (စိတ်၊ စေတသိက်၊ နိဗ္ဗာန် တရား
များ)။ အရူပိနောဓမ္မာ။ အဘိဓမ္မာ။ စတ္တာ-
ရော ခန္ဓာ အရူပိနော အညမညံ သဟဇာတ-
ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပဋ္ဌာနာ၁။၅။ တထာပိဓံ
နတ္ထိ ဧတေသံ ရူပန္တိ အရူပိနော။ ရူပနလက္ခဏံ
ဝါ ရူပံ၊ တံ ဧတေသံ အတ္တိတိ ရူပိနော၊ န
ရူပိနော အရူပိနော။ အဘိဋ္ဌာ၁။၉၀။ (-
အဘိဓမ္မာ၁၇။၂၀၊ ၂၆၊ ၂၇။ အဘိဝိမ္မာ၂၁၂-၆-
၉။ အဘိက။ ၂၉၁-၄။ ပဋိသန္ဓေ ၂၆၉။ စူဠနိဗ္ဗာ ၃၂။
ဒိဋ္ဌာ၁။၁၅၉။ မဋ္ဌာ၁။၃၇။ သိဋ္ဌာ၁။၁၂၇။
အံဋ္ဌာ၁။၁၆၂။ အဘိဋ္ဌာ၂။၁၆၀။ အဘိဋ္ဌာ
၃။၃၇၇။ ပဋိသန္ဓေ ၂။၁၇၂။ ဝိသုဒ္ဓိ ၂။၆၇၊
၁၇၁။ စရိယာဋ္ဌာ ၃၂၆။ နေတ္ထိဋ္ဌာ ၁၀၅။ ဒီ၊
ဇီ၊ ၃။၁၇၄။ အံဋ္ဌာ၁။၁၀၀။ မူလဋီ၊ ၃။၉၀။
အနုဋီ၊ ၁။၂၀။ အနုဋီ၊ ၃။၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။
၁။၂၃၉။)

(၂) (က) နာမ်တရားသာ ရှိသော
ရုပ်မရှိသော၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ဗြဟ္မာ
(အရူပဗြဟ္မာ)။ အရူပဓာတုယာ အရူပိ
ပုဂ္ဂလော။ အဘိက။ ၂၇။ ယာဝတာ ရူပိ-
နော သတ္တာ၊ အရူပိ ဝါ အသညိနော။
သဗ္ဗေ တေ တဝ ဉာဏမ္ပိ၊ အန္တော ဧဟန္တိ
သမောဂဓာ။ အပါ၁။၉၆။ န ရူပံ အရူပံ၊ တ-
မေတေသမတ္တိတိ အရူပိနော။ ရူပမေတေသ-
မတ္တိတိ ဝါ ရူပိနော၊ န ရူပိနော အရူပိနော၊
တေသံ။ “ဗြဟ္မာန” နှိ ပါဌသေသော၊ အဓိ-
ကာရော ဝါ၊ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၁။၄၂၂။ (-မ၊ ၃။
၂၀၉။ သံ၊ ၂။၅၆၇။ သံ၊ ၃။၃၀။ အံ၊ ၁။၁၄၃။
အံ၊ ၂။၁၇၀။ အံ၊ ၃။၂၇၃။ အဘိဝိမ္မာ ၄၀၇။
ဣတိဝုတ်။ ၂၇၄။ မဟာနိ။ ၂၉၊ ၁၀၆၊ ၄၁၁။
အံ၊ ၄။၁။၉၀။ အဘိဋ္ဌာ ၁၄၇။ အဘိဋ္ဌာ ၃။
၁၂၆၊ ၃၃၀။ သုတ္တနိဋ္ဌာ ၁။၂၉၂။ မဟာနိဋ္ဌာ
၁၉၇။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။၂၇၀။ ဗုဒ္ဓဝံဋ္ဌာ ၅၇၊ ၃၁၄။
အံ၊ ၄။၂။၂၆။) (ခ) နာမ်တရားသာရှိသော၊
ရုပ်မရှိသော၊ အတ္တ။ အရူပိ” ခေါ် အဟံ
ဘန္တေ အတ္တာနံ ပစ္စေမိ သညာမယန္တိ။ ဒီ၊ ၁။
၁၇၃။ (ဂ) နာမ်တရားသာရှိသော၊ ရုပ်မရှိ
သော၊ အတ္တဘော၊ (ဘဝ)။ အပိစ ယသ္မိံ
ယသ္မိံ အတ္တဘာဝေ အဘိနိဝုဋ္ဌပုဗ္ဗော
ဟောတိ ယဒိ ဝါ ရူပိသု ယဒိ ဝါ အရူပိသု။
ဒီ၊ ၃။၉၂။ (ဃ) နာမ်တရားသာရှိသော၊ ရုပ်
မရှိသော၊ ဘုံ (အရူပဘုံ)။ အရူပိသု အရူပ-
ဘူမိသု။ အဘိဝတာရ၊ ၄။၆၁။

(၃) (က) အရူပကသိကဈာန် - ရုပ်
ကသိုက်မဟုတ်သော ကသိကဋ္ဌာဋီမာကာသ
ကို အာရုံပြုသောဈာန် - အာကာသာနဉ္စာ-
ယတနဈာန် - ရရှိသော၊ အတ္တပုဂ္ဂိုလ်။
(ခ) နာမ်ခန္ဓာအာရုံ ရှိသော၊ နာမ်ခန္ဓာကို
အာရုံပြုသော၊ အတ္တပုဂ္ဂိုလ်။ ယော သော
အရူပိ ပရိတ္တံ အတ္တာနံ ပညပေန္တော
ပညပေတိ။ ဒီ၊ ၂။၅၅။ အရူပိန္တိ ဧတ္ထ ပန
အရူပကသိကဇာတိ၊ အရူပကန္တန္တဂေါစရံ ဝါ။

ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၅။ အရူပကသိဏံ နာမ ကသိ-
ဏုဋ္ဌါဋ္ဌိမာကာသံ ... သဒ္ဓယောဇာနာ ပန
အရူပံ အရူပက္ခန္ဓာ ဂေါရုက္ခတာ တေဿ
အတ္တိတိ အရူပိ၊ တံ အရူပိ။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၀၉။

(၄)အရောင်အဆင်းမရှိသော၊ကောင်းကင်။
အယံ ဟိ ဘန္တေ အာကာသော အရူပိ အနိ-
ဓဿနော။ မ၊ဝ၊၁၇၉။ အရူပိတိ အရူပေါ။
မ၊ဋ္ဌ၊၂။၇။ ဝဏ္ဏသင်္ခါတံ ရူပံ အဿ အတ္တိတိ
ရူပိ၊ န ရူပိတိ အရူပိတိ အာဟ “အရူပေါ”တိ။
မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၈၁။ (၅) (က) ကသိုဏ်း ရုပ်
အာရုံ မဟုတ်သော အရူပသမာပတ်၏
အာရုံ - ကောင်းကင်ပညတ်စသော အာရုံ
- ရှိသော၊ အတ္တ။ (ခ) ဖောက်ပြန်ခြင်း
လက္ခဏာမရှိသော အရူပသမာပတ်၏အာရုံ-
ကောင်းကင်ပညတ်စသောအာရုံ-ဖြစ်သော၊
အတ္တ။ (ဂ) ဖောက်ပြန်ခြင်း လက္ခဏာ-
မရှိသော (သညာက္ခန္ဓာမှ ကြွင်းသော)
နာမ်တရား ဖြစ်သော၊ အတ္တ။ အရူပိ
ဝါ တေ ဘောန္တော သမဏဗြာဟ္မဏာ
သညိ အတ္တာနံ ပညပေန္တိ အရောဂံ ပရံ
မရဏာ။ မ၊ဉ္စ၊၁၁၈။ (-ဒီ၊ဝ၊၂၉။) အရူပိန္တိ
အရူပသမာပတ္တိနိမိတ္တံ ဝါ ဌပေတော သညာ-
က္ခန္ဓံ သေသအရူပဓမ္မေ ဝါ အတ္တာတိ...
ပညပေန္တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၁။ ကသိဏုဋ္ဌါဋ္ဌိမာ-
ကာ သ ပဌမာရူပဝိညာဏနတ္တိဘာဝအာကိဉ္စ-
ညာယတနာနိ အရူပသမာပတ္တိနိမိတ္တံ။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊
၁။၁၇၁။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၄၄၂။ မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၂၂၁။
(- ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၉။)

(၆) (က) ကသိုဏ်းရုပ် မဟုတ်သော
ဈာန်တရားရှိသော၊ အတ္တ။ (ခ) ဖောက်ပြန်
ခြင်း လက္ခဏာ မရှိသော ဈာန်တရားဖြစ်
သော၊ အတ္တ။ အရူပိ အတ္တာ ဟောတိ
အရောဂေါ ပရံ မရဏာ။ သံ၊၂။၁၈၀။
အရူပိတိ ဈာန် အတ္တာတိ ဂဟိတဒိဋ္ဌိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊
၂။၃၁၇။

အရူပိစတုက္က (န) [အရူပိ+စတုက္က] အရူပိ-ဟု
ဟောတော်မူအပ်သော သညိဝါဒ-လေးပါး
အပေါင်း-လေးမျိုး။ သောဠသ သညိဝါ-
ဒါတိ ရူပိစတုက္က၊ အရူပိစတုက္က၊ အန္တဝါ-
စတုက္က၊ ဧကန္တသုခိစတုက္ကန္တိ ဣမေသံ
စတုက္ကာနံ ဝသေန သောဠသ သညိဝါဒါ
ကထိတာ။ မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၂၁၉။

အရူပိဗြဟ္မလောက (ပု) [အရူပိ+ဗြဟ္မ+လော-
က] အရူပဗြဟ္မာ-ပြည်-ဘုံ အရူပဇ္ဇာနာနိ
နိဗ္ဗတ္တေတွာ အရူပိဗြဟ္မလောကေ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။
၁၀၅-၆။ (-သာရတ္ထ ၁။၃၂၂။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊
၂။၆၆။ မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၄၉။)

အရူပိဘာဝ (ပု) [အရူပိ+ဘာဝ] နာမ်တရား၏
အဖြစ်။ ရူပမေဝါတိ “ရူပိနော ဓမ္မာ အရူပိ-
နော ဓမ္မာ”တိ မာတိကာယ ဝုတ္တံ အရူပိ-
ဘာဝံ ပဋိက္ခိပတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၃။

အရူပပဂ (တိ) [အရူပ+ဥပဂ] အရူပဘုံသို့ ကပ်
ရောက်သော။ နိရယူပဂဿ ပုဂ္ဂလဿ အ-
သညပဂဿ အရူပပဂဿ စ အန္တရာဘဝံ န
ဣစ္ဆတိ။ မူလဋ္ဌိ၊၃။၅၉။ အရူပပဂါနံ ပန
သဗ္ဗေပိ န ဣစ္ဆန္တိ။ အနုဋ္ဌိ၊၃။၉၇။

အရူပပပတ္တိ (ထိ) [အရူပ+ဥပပတ္တိ] အရူပဘုံ၌
-ဖြစ်ခြင်း-ပဋိသန္ဓေနေခြင်း။ယသို့ သမယေ
အရူပပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ။ အဘိ၊ဓ။
၆၈။ အဘိ၊ဝိ။၂၇၆။ အရူပပပတ္တိယာတိ
အရူပဘဝေါ အရူပံ၊ အရူပေ ဥပပတ္တိ
အရူပပပတ္တိ၊ တဿာ အရူပပပတ္တိယာ။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၁။၂၄၅။ (-သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၇။ သရတ္ထ၊
၁။၂၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၂၂။)

အရူပေကဒေသဘူတ (တိ) [အရူပ+ ကေဒေသ-
ဘူတ] နာမ်တစိတ်ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ဧက ပန
တေ ရူပေန အသမ္ပိဿာ အရူပေကဒေသ-
ဘူတာ။ အနုဋ္ဌိ၊၃။၃၀။

အရေ (ဗျ) (၁) ပင်ပန်းခြင်း၊ ဝမ်းနည်း
ပူဆွေး ငိုကြွေးခြင်း = ခေဓ။ (ဝမ်းနည်း

ပူဆွေး ငိုကြွေးသောအခါ နှုတ်မှ ထွက်လာသော အသံတမျိုး မြစ်သောကြောင့် ဤ “အရေ”သဒ္ဒါ၏အနက်ကို “ခေဒ”အနက်ဟုဆိုသည်။ သိရီဓမ္မာသောကမင်းကြီးသည် မိမိကြည်ညိုမြတ်နိုးလှသော ဒုက္ခိဏသင်္ခါ မဟာဗောဓိပင်ကို သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ပို့သောအခါ ဝမ်းနည်းလှသဖြင့် “ဂစ္ဆတိ ဝတ’ရေ”စသည်ဖြင့် ငိုကြွေးသည် ဤ၌ “အရေ”ပုဒ် တပုဒ်တည်း ခွဲ၍ ဘာသာပြန်ရန် မလျော်သောကြောင့် “ဂစ္ဆတိ ဝတ’ရေ၊ သွားပါပြီပေါ့လား”ဟု တွဲဖက်ပုဒ်နှင့်ရောနှော၍ ဘာသာပြန်ကြသည်။)(၂) ခေါ်ဝေါ်ခြင်း-အာလပန။ (ယုတ်နိမ့်အောက်ကျသူများကို နှိမ်ချ၍ ခေါ်ဝေါ်သော အာလုပ်မြစ်၏ ဘာသာပြန်သောအခါ “အရေ၊ ဟဲ့ကောင်၊ ဟဲ့ကောင်”ဟု တပုဒ်တည်း သန့်သန့်သော်၎င်း “အရေအနွဗာလ၊ ဟယ်ငမိုက်ကန်း၊ အရေမကူဋ္ဌ၊ ဟဲ့မျောက်”စသည်ဖြင့် အခြားပုဒ်နှင့် တွဲဖက်၍ သော်၎င်း ဘာသာပြန်ကြသည်။)

(၁) ဂစ္ဆတိ ဝတ’ရေ ဓသဗလဿ သရသရံသိဇာလံ ဝိမုဉ္ဇန္တော မဟာဗောဓိရက္ခော”တိ ကနိတွာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၂။ ဂစ္ဆတိ ဝတ’ရေတိ တွေ အရေတိ ခေဒေါ တေနဝါဟ “ကနိတွာ”တိ။ သာရတ္ထ၊၁။ ၁၈၃။ (၂) ရေအရေ ဟရေတိ ဟိနဿာလပနေ။ ရှု၊ဋ္ဌိ၊၈၁။ ကရောဟ’ရေ မက္ကဋ္ဌိယာနိ မက္ကဋ္ဌ။ ဇာ၊၁။၉၁။ ကရောဟ’ရေတိ တွေ အရေတိ အာလပနံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၀၅။ အရေ အနွဗာလ ဝဿသတမ္ပိ ဝဿသဟဿမ္ပိ ပရိဓာဝမာနော.... လဘိဿတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၈။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၇။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၉။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။ ၆၁။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၉။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၂၃၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၂။၃၇၃၊၄၀၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၂၅၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂။)

အရောင် (တိ) [န + ရောင်] (က) အနာရောင်-မရှိ-ကင်း-သော။ (ခ) ယျက်စီးခြင်း မရှိသော၊ မြသော၊ အနာရောင်၊ မရှိသည်ဖြစ်၍ မြသော။ (ဂ) ဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲခြင်းမရှိသော။ (ဏ) အာရောဂျတ္တာယာတိ အာရောဂေါ ဘဝိဿာမိ။ ဝိ၊၁။၁၅၄။ အရောင်၊ ဘဝိဿာမိတိ မောစေတွာ အရောင်၊ ဘဝိဿာမိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၁။ အရောင်၊ ဘဝိဿာမိတိ ရာဂပရိဋ္ဌာဟဝူပသမေတွာ နိရောင်၊ ဘဝိဿာမိ။ သာရတ္ထ၊၂။၃၁၄။ ပုတ္တ၊ ၈ မေသမာနိယာ အရောင်။ သုတ္တနိ။၂၈၃။ အရောင်၊ နိရောဓာ သဗ္ဗေဝ ဥရုဗာဟုဗလာတိ ဒဿတိ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄။ (-ဝိ၊၃။၁၀၂၊၂၆၁၊၂၉၄၊၃၀၀၊၃၈၃။ မ၊၂။၁၇၃၊၁၇၆။ မ၊၃။၄။ သံ၊၃။၃၅၅။ အံ၊၁။၂၉၉။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။ အပ၊၁။၂၁၁။ ဇာ၊၁။၁၃၅၊၁၄၉၊၂၇၀၊၃၅၀။ ဇာ၊၂။၂၂၃။ မဟာနိ၊၆၄။ မိလိန္ဒ၊၄၃၊၁၆၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၈၆။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၉၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၄၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၅။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၀။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။ ၁၃၈။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၉၀။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၈။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၂၀၊၆၇။ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၇။ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။ ၃၂၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၂၊၂၃၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၅၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၅၂။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌိ။၂၂၅။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၆၇။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၃၂၉။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၉၉။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၀၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၁၃။) (၁) ရူပိ အတ္တာ ဟောတိ အရောင်၊ ပရံ မရဏာ။ ဒီ၊၁။၂၉။ အညိ အတ္တာ ဟောတိ အရောင်၊ ပရံ မရဏာ။ မ၊၃။၁၈။ အဘိ၊ ဝိ၊၃၉၂။ အရောင်၊ နိစ္စော၊ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၈၆။ နတ္ထိ တေဿ ရောင်၊ ဘင်္ဂေါတိ အရောင်၊ ဘင်္ဂေါတိ အရောင်-သဒ္ဓဿ နိစ္စပရိယာယတာ

ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ရောဂရဟိတတာသိသေန ဝါ
 နိဗ္ဗိကာရတာယ နိစ္စတံ ပဋိဇာနာတိ ခိဋ္ဌိကတိ-
 ကောတိ အာဟာ“အရောဂေါတိ နိစ္စော”တိ။
 ဒီ၊ဋီ၊ဝါ။၁၇၁။ မ၊ဋီ၊၁။၂၃။ ရောဂ-သဒ္ဓေါ
 ဘဂ်ပရိယာယော ဘဂ်သောပိ ရုဋ္ဌနဘာဝ-
 တော။ ဝေဉ္ဇ ကတော အရောဂ-သဒ္ဓဿ နိစ္စ-
 ပရိယာယတာ ဥပပန္နာ ဟောတိ။ တေနာဟ
 နိစ္စောတိ။ ရောဂ-သဒ္ဓေါ ဝါ ဗျာဓိပရိယာ-
 ယော နိစ္စောတိ ဝုတ္တံ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၄၄၁-
 ၂။(-ဒီ၊ဝါ။၁၇၇-ဂ၊၁၈၀။မ၊ဉ္ဇ၊၁။၂၁။မ၊ဋီ၊
 ၁။၁၃။ ဒီ၊ဋီ၊ဝါ။၂၈၀။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၄၉၈။)
 (ဂ) ဥဒါဟု ဝေ သဿတိယာ အရောဂေါ။
 သုတ္တနိ။၄၄၀။ ဥဒါဟု ဝေ သဿတိယာ
 သဿတဘာဝေန အရောဂေါ အဝိပရိကာမ-
 ဓမ္မော။ သုတ္တနိ။၄။၂။၃၀၉။

အရောဂကလ (ပု) [အရောဂ+ကလ] အနာ-
 -ရောဂါ-မရှိ-ကင်း-သော-အချိန်-အခါ-
 -ကလ။ ဘေသဉ္ဇ အာဂမ္မ အရောဂကလ-
 လော ဝိယ။ မ၊ဋီ၊၁။၁၅၂။ (-သံ၊ဋီ၊၁။
 ၁၄၈။ ဓမ္မ၊ဋီ၊၂။၆၈။ ဝိမာန၊ဋီ၊၆၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ဋီ၊ဝါ။၆၉။)

အရောဂစိတ္တ (တိ) [အရောဂ+စိတ္တ] ရောဂါ-
 ကာမစိတ္တဟူသော အကုသိုလ်ရောဂါ-ကင်း
 သောစိတ်ရှိသော။ ကလ္လစိတ္တ (မ၊ဋီ၊၁။၆၅။
 အံ၊ဋီ၊၁။၂၁၄။ ဥဒါ၊ဋီ၊၁။၂၅၇။ သာရတ္ထ၊၁။
 ၁၉၅။ ဝိမတိ၊၂။၉၃။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၇၀။ မ၊ဋီ၊၁။
 ၃၉။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၂၄)ကြည့်။

အရောဂစိတ္တတာ (ထိ) [အရောဂစိတ္တ + တာ]
 (ကာမစိတ္တ အကုသိုလ်ဟူသော) ရောဂါမရှိ
 သောစိတ် ရှိသူ၏အဖြစ်။ ကာမစိတ္တဝိဝဓေန
 ကလ္လစိတ္တတာ အရောဂစိတ္တတာ... ဟောတိ။
 ဒီ၊ဋီ၊ဝါ။၃၃၆။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၃၂၇။

အရောဂတာ (ထိ) [အရောဂ+တာ] အနာ-
 -ရောဂါ-မရှိသည်၏ အဖြစ်။ ပါရိပုရိ ဒီသ-
 -ရတ္တိ အရောဂတာ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၁။ ဣတရော

တေသံ ဝတ္ထုနံ အရောဂတာယ တထာရူပံ
 ကိရိယံ အဿသန္တော “န ဟေဝ”န္တိ ပဋိက္ခိ-
 ပတိ။ အဘိ၊ဋီ၊၁။၂၃၆။ (-ခုဒ္ဒက၊ဋီ၊၁၅၀။
 ဝိမာန၊ဋီ၊၁၅၄။ ဒီ၊ဋီ၊ဝါ။၂၉၇ မ၊ဋီ၊၂။၁၉၉။)

အရောဂနတ္ထ (တိ) [အရောဂ + နတ္ထ] အနာ
 ရောဂါကင်းသောမြေး ရှိသောသူ။ ဝိသာခါ
 မိဂါရမာတာ ဗဟုပုတ္တာ ဟောတိ ဗဟုနတ္တာ
 အရောဂပုတ္တာ အရောဂနတ္တာ အဘိမင်္ဂလ-
 သမ္မတာ။ ဝိ၊ဝါ။၂၇။ ဓမ္မ၊ဋီ၊ဝါ။၂၇။

အရောဂပုတ္တ (တိ) [အရောဂ+ပုတ္တ] အနာ
 ရောဂါကင်းသော သားရှိသောသူ။ အရော-
 ဂနတ္ထ-ကြည့်။

အရောဂဘာဝ (ပု) [အရောဂ+ဘာဝ] အနာ
 ရောဂါ-မရှိ-ကင်း-သည်၏ အဖြစ်။ အ-
 ရောဂဘာဝေန ပန... ဥပနိဿယပစ္စယော
 ဟောတိ။ အဘိ၊ဋီ၊၁။၄၄၇။ သော အရော-
 ဂဘာဝိယ မဟာယမုနာယ နာပိယမာနော။
 ထေရ၊ဋီ၊ဝါ။၄၄၀။ (-ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋီ၊၄၁။ ဇော၊ဋီ၊
 ၄။၃၃၃။ ပဋိသံ၊ဋီ၊၂။၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၇၁။
 မ၊ဋီ၊၂။၁၀၁။)

အရောဂဘာဝကရ (တိ) [အရောဂဘာဝ+ကရ]
 အနာရောဂါ မရှိသည်၏အဖြစ်ကို - အနာ
 ရောဂါ ကင်းအောင်-ပြုတတ်သော။ အာ-
 ရောဂျကရဏဗ္ဗ(ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၂၀)ကြည့်။

အရောဂဘာဝကရဏတ္ထ (ပု) [အရောဂဘာဝ+
 ကရဏတ္ထ] အနာရောဂါမရှိသည်၏ အဖြစ်ကို
 -အနာရောဂါကင်းအောင်-ပြုခြင်းအကျိုး။
 အာရောဂျသာလာ (အံ၊ဋီ၊ဝါ။၁၈၄)ကြည့်။

အရောဂဘာဝတ္ထ (ပု) [အရောဂဘာဝ+အတ္ထ]
 အနာရောဂါ မရှိသည်၏အဖြစ် ဟူသော-
 အနာရောဂါကင်းခြင်း-အကျိုး။ “ပုတ္တဿ
 မေ အရောဂဘာဝတ္ထာယ ဘေသဉ္ဇံ ဒေသ
 ဘဂဝါ”တိ အာဟာ။ သံ၊ဋီ၊ဝါ။၁၇၅။

အရောင်အသွယ် (တိ) [အရောင်အသွယ်+ပရမ] အနာရောင်ကင်းသည်၏ အဖြစ်လျှင် အမြတ် ဆုံးရှိသော။ အရောင်ပရမ (ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၇၃) ကြည့်။

အရောင်ပရမ (တိ) [အရောင်+ပရမ] အနာရောင် ကင်းသော သဘောရှိသော။ ဧကော ဂိလာ- နော အရောင်ပရမပါ သက္ကောတိ အန္တောဂါမိ ဂန္တံ။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၂၇၀။

အရောင်သဒ္ဓ (ပု) [အရောင်+သဒ္ဓ] အရောင်- သဒ္ဓါ။ အရောင် (ခ) အနက် ကြည့်။

အရောင်ဂါ (တိ) [အရောင်+ဂါ] အနာရောင် ပါရှိသော။ သုတံ တသ္မိံ ပတိဋ္ဌိတံ ဟောတိ သုပ္ပတိဋ္ဌိတံ အရောင်ဂါ။ အံ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၄၇။

အရောင်ဂါ (န) [အရောင်+ဂါ] အနာရောင် ပါရှိသည်၏ အဖြစ်။ အာယံ အရောင်ဂါ ဝတ္ထု သင်္ဂ ဥစ္စာကုလိနုတံ။ သံ၊ ၁၊ ၈၇။

အရောင်ဂါ (တိ) [န+ရောင်] အနာရောင်ပါရှိသော။ သူ။ ဧဝံ သန္တေပိ ယော အရောင်ဂါ ဝိယ ရူပါနံ လဟုတာဝေါ - သော ရူပဝိကာရော ရူပသ လဟုတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၇၉။

အရောင်စက (ပု) [န+ရောင်စက] အာဟာရကို မနှစ်သက်သော ရောင်။ နှုတ်မမြိန်သော ရောင်။ ယက္ခဂါဟက ခိပိတက အရောင်စက ကရိယာမိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၀၂။ အရောင်စကော အာဟာရသ အရောင်စကရောင်။ ဒီ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၉၁။

အရောင်စယိတ္တ (ကြိ) ရောင်စယတိ (သုတ္တနိ၊ ၃၊ ၁၇။ ဇာ၊ ၁၊ ၃၅၂။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၁၊ ၃၀၈။ ဇာ၊ ၄၊ ၄၊ ၄၉၁) ကြည့်။

အရောင်စိက (ပု) [န+ရောင်စိက] (အာဟာရကို) မနှစ်သက်သော ရောင်။ နှုတ်မမြိန်သော ရောင်။ သတ္တစွာဒကေနာတိ သတ္တံ အရောင်စိကေန။ ဝိ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၇၂။ အရောင်စက-နှင့် ယှဉ် ကြည့်။

အရောင်စန္ဒ (တိ) [န+ရောင်စန္ဒ] မနှစ်သက်- မကြိုက် - သော။ အနိစ္စမာနန္တိ မနသာ အရောင်စန္ဒ။ ဝိ၊ ၁၊ ၂၊ ၁၁၄။

အရောင်နကာရက (န) [အရောင်န+ကာရက] မငိုခြင်းအကြောင်း။ တံ သုတွာ သာ အရောင်- နကာရကံ ကထေန္တိ။ ပေတ၊ ၄၊ ၅၉။ သော အရောင်နကာရကံ ကထေန္တော ပဌမံ ဂါထ- မာဟ။ ဇာ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၅၂။

အရောင်နန္ဒ (တိ) [န+ရောင်နန္ဒ] မငိုကြွေးသော။ အထ နံ အရောင်နန္ဒပို့ ဝိသု “ပုတ္တော မေ ဆာတော” တိ မာတာ ဝါ ထည့် ပါယေတိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၆၊ ၆။

အရောင်မာန (တိ) [န+ရောင်မာန] မငိုသော။ ကေန ကာရကေန တံ ရောဒိတံ ယုတ္တ- ကာလေ အရောင်မာနာဝ မဟာဟသိတံ ဟသသိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၀၉။

အရောင်ပိတ (တိ) [န+ရောင်ပိတ] (၁) (အည- ဝါဒက-ကံသို့) မတက်ရောက်စေအပ်-မတင် အပ်-သေးသော။ (၂) မပေါက်ရောက်စေ အပ်-မစိုက်ပျိုးအပ်-သော။ (၃) အရောင်ပိ- တေ အညဝါဒကေ အညေနညံ ပဋိစရတိ။ ဝိ၊ ၂၊ ၅၅။ အရောင်ပိတေ အညဝါဒကေတိ ကမ္မဝါစာယ အနာရောင်ပိတေ အညဝါဒကေ။ ဝိ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၇၂။ (-ဝဇီရ၊ ၂၉၈။) (၂) မဟာ- ဝနေတိ သယံဇာတေ အရောင်ပိတေ ဟိမ- ဝန္တေန သိဗ္ဗိံ ကောဗစ္ဆေ မဟတိ ဝနေ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၆၆။ (-အံ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၀၈။)

အရောင်ပိမ (တိ) [န+ရောင်ပိမ] မပေါက်စေအပ်- မစိုက်ပျိုးအပ်-သော။ အန္တောနိဝေသနေ ဇာတာ၊ နာနာရက္ခာ အရောင်ပိမာ။ ဝိမာန။ ၆၁။ မဟာဝနံ နာမ သယံဇာတံ အရောင်ပိမံ သပရိစ္ဆေဒံ မဟန္တံ ဝနံ။ ဝိ၊ ၄၊ ၂၊ ၁။ မ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၆၉။ သံ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၆၉။ (-မ၊ ၄၊ ၁၊ ၃၇၇။ သံ၊ ၄၊ ၁၊ ၆၄။ အဘိ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၂၀။ ဝိမာန၊ ၄။

၁၇၄။ မဟာနိဋ္ဌာ ၂၅၀။ ဒီဋ္ဌိ ၁။ ၃၃၇။ သိ၊
ဋ္ဌိသစ်၊ ၂။ ၃၂၉။ မူလဋ္ဌိ၊ ၂။ ၁၇၉။)

အာရောပိမဝန (န) [အာရောပိမ + ဝန] မစိုက်ပျိုး
အပ်သော တော၊ အလေ့ပေါက်တော။ သယံ-
ဇာတေ အာရောပိမဝနေ သိမ် ပရိက္ခိပိတော။
သံ၊ ၄။ ၁။ ၈၃။

အာရောပေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [န + ရောပေတွာ] မစိုက်
ပျိုးစေမှု၍။ တတ္ထ ဝိဇ္ဇံ ဝါ ဥပရောပကေ ဝါ
အာရောပေတွာဝ ကေဝလံ ဘူမိံ သော-
ဓေတွာ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၇။

အာရောသနေယျ (တိ) [န + ရောသနေယျ] မချွတ်
ချယ် - မထိခိုက် - မတားမြစ် - ထိုက်သော၊
သူ။ ဒဟရော မဋ္ဌိမော စ မုနိ ယတတ္ထော။
အာရောသနေယျော န သော ရောသေတိ
ကိဉ္စိ။ သုတ္တနိ၊ ၃။ ၁။ မုနိ အာရောသနေယျော
န သော ရောသေတိ ကိဉ္စိတိ - ရောသေတုံ
လဇ္ဇေတုံ ဗာဓေတုံ အရဟော န ဟောတိ။
သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၆။

အလံ (ဗျ) [အလမ်-သံ။ အလံ-နိပါတ်ပုဒ်
ကို ပုဒ်အစ၊ ပုဒ်အဆုံး-တို့၌ ထားရသည်။
ပုဒ်၏ အလည်၌ မထားရ။ နီတိ၊ သုတ္တ။
၃၉၃-ကြည့်။] (၁) တန်ဆာဆင်ခြင်း =
ဘူသန။ (၂) တားမြစ် - ယယ်မြစ် - ခြင်း =
ပဋိသေခ၊ ပဋိက္ခေပ၊ ဝါရဏ။ (၃) စွမ်းနိုင်
ခြင်း = သက္ကာ၊ သမတ္ထ၊ ပရိယတ္တ။ (၄)
သင့်လျော်ခြင်း = ယုတ္တ။ ထိုက် - ထိုက်
တန် - ခြင်း = အရဟ။ (၅) ပြည့်စုံခြင်း =
ပရိပုဏ္ဏ။ (၁) (၂) (၃) ဘူသနေ ဝါရဏေ
စာလံ၊ ဝုစ္ဆတေ ပရိယတ္တိယံ။ ဓာန်၊ ၁။ ၁၉၀။
အလံ မေ ဗုဒ္ဓေနာတိ ဝဒတိ ဝိညာပေတိတိ
တ္ထေ ပဋိသေခေ။ အလမေတံ သဗ္ဗန္တိ-
အာဓိသု ပရိယတ္တိယံ။ အလင်္ကာရေတိ-
အာဓိသု ဘူသနေ။ သူဝိ။ န နော မာ အ
အလံ ဟလံ ဣစ္ဆေတေ ပဋိသေခနတ္ထေ။
အလံ ပရိယတ္တိဘူသနေသု စ။ ချူနာ-၁၃၂။
နီတိ၊ သုတ္တ။ ၃၇၂-၄။ (၁) တန်ဆာဆင်ခြင်း

အဘိဓာန် ၃-၃၉-ပ-ပ-ဓ-သ-စ

=ဘူသန။ အလင်္ကာရ-ကြည့်။ (၂) တား
မြစ် - ယယ်မြစ် - ခြင်း ပဋိသေခ၊ ပဋိက္ခေပ၊
ဝါရဏ။ နိသေခေ န အ နော မာ'လံ။
ဓာန်၊ ၁။ ၁၁၄၇။ အလံ မောဂ္ဂုလ္လာန မာ တေ
ရှုစိ ပထဝိံ ပရိဝတ္ထေတုံ။ ဝိ၊ ၁။ ၈။ အလန္တိ
ပဋိက္ခေပဝစနံ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၀။ အလံ ဒါနိ
အာနန္တ မာ တထာဂတံ ယာစိ။ ဒီ၊ ၂။ ၉၆။
အလန္တိ ပဋိက္ခေပဝစနမေတံ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၃။
အလံ ဟိ တေ ဇဋ္ဌိတာယေ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၃၆။
အလန္တိ ပဋိသေခတ္ထေ နိပါတော။ ဇာ၊ ၄။ ၃။
၂၁။ (-ဝိ၊ ၁။ ၁၀၄၊ ၁၁၁၊ ၁၁၃၊ ၄၄၂။ ဝိ၊ ၂။ ၃၉၅၊ ၄၄၊
၂၅၄-၅၊ ၂၇၅၊ ၂၈၀၊ ၃၆၉၊ ၃၈၆၊ ၄၈၆။ ဝိ၊ ၄။
၂၆၄၊ ၃၀၅၊ ၃၆၀၊ ၄၄၃၊ ၄၈၀။ ဒီ၊ ၂။ ၁၁၉၊
၁၂၃၊ ၁၃၄။ မ၊ ၂။ ၅၀၊ ၂၃၇၊ ၂၄၁၊ ၂၇၁။ မ၊ ၃။
၁၉၁။ သံ၊ ၂။ ၉၈၊ ၄၀၀၊ ၄၉၄-၆။ အံ၊ ၂။ ၃၃၃။
အံ၊ ၃။ ၁၀၂၊ ၂၂၆။ ထေရီ၊ ၄၂၇။ ဇာ၊ ၁။ ၁၀၊
၅၅။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၄။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ထေရီ၊ ၄။ ၂၇၄။
ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၄၈၈။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၆။)

(၃) စွမ်းနိုင်ခြင်း = သက္ကာ၊ သမတ္ထ၊ ပရိ-
ယတ္တ။ အလဉ္စ ခေါ ဟောတိ မာတုဂါမံ
ဒုဋ္ဌုလ္လာဟိ ဝါစာဟိ ဩဘာသိတန္တိ သက္ကာ
ဟောတိ မာတုဂါမံ ဒုဋ္ဌုလ္လာဟိ ဝါစာဟိ
ဩဘာသိတုံ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၉။ အလံ ကာတုံ
အလံ သံဝိဇာတုံ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၇၃။ အံ၊ ၂။ ၃၂။
အံ၊ ၃။ ၂၇၅။ အလံ ကာတုန္တိ သမတ္တာ တံ-
တံကမ္မံ ကာတုံ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၇၃။ အလံ ကာတုံ
အလံ သံဝိဇာတုန္တိ အတ္တနာ ကာတုပ္ပိ ပရေဟိ
ကာရာပေတုပ္ပိ ယုတ္တာ စေဝ သမတ္တာ စ
ဘဝိဿာမာတိ အတ္ထော။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၉။ အလံ
အတ္တနော အလံ ပရေသ (အံ၊ ၃။ ၁၁၈) ၏
အတ္တနော စ ပရေသဉ္စ ဟိတပဋိပတ္တိယံ
သမတ္ထော ပရိယတ္ထော အနုစ္စဝိကော။ အံ၊ ၄။
၃။ ၂၄။ (-ဝိ၊ ၁။ ၂၂။ ဝိ၊ ၂။ ၁၇၅-၇။ ဝိ၊ ၃။
၃၈၀။ ဝိ၊ ၄။ ၄၃၈။ ဒီ၊ ၃။ ၃။ ၁၀၃။ မ၊ ၁။
၂၂၃။ မ၊ ၂။ ၁၅၄၊ ၂၇၃။ ဥဒါနံ၊ ၁။ ၁၇။ ပေတ။

၁၃၀။ ထေရ။ ၂၂၉၊ ၂၂၅၊ ၃၄၃-၄။ ဇာ၊ ၂။
 ၉၉။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၀၂။ ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၄၃၆။ ဒီ၊ ၄၊ ၃။
 ၁၀၊ ၉၊ ၄၊ ၁၃၀။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၇၉။ မ၊ ၄၊ ၃။ ၁၃၀။
 အံ၊ ၄၊ ၃။ ၂၉။ ဥဒါန၊ ၄၊ ၁၉၆။ ပေတ၊ ၄၊ ၃။
 ထေရ၊ ၄၊ ၁။ ၁၄၁။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၂၉၂။ ဇာ၊ ၄၊
 ၅။ ၁၂။ ကင်္ခါ၊ ၄၊ ၃၀၆။) (၄) သင့်လျော်
 ခြင်း - လျော်ကန်သင့်တော်ခြင်း = ယုတ္တ။
 ထိုက် - ထိုက်တန် - ခြင်း = အရဟ။ ပဉ္စဟိ
 ဘိက္ခဝေ... အလံ ပဏာမေတုံ။ ဝိ၊ ၃။ ၆၉။
 အလံ ပဏာမေတုန္တိ ယုတ္တော ပဏာမေတုံ။
 ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၂၆၃။ အလမေဝ သဒ္ဓေန ကုလယုတ္တေ-
 န ဖဿနာယ ဥပသကံမိတုံ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၁၀။
 အလမေဝါတိ ယုတ္တမေဝ။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၂၇၇။ ဓမ္မ-
 ကထိကော ဘိက္ခုတိ အလံ ဝစနာယ။ သံ၊ ၁။
 ၂၅၀။ အလံ ဝစနာယာတိ ဧဝံ ဝတ္ထုဗ္ဗတံ အရ-
 ဟတိ။ ယုတ္တော အနုစ္စဝိကောတိ အတ္တော။
 သံ၊ ၄၊ ၂။ ၃၂။ အလမေဝ ဒါနာနိ ဒါတုံ။ အံ၊
 ၂။ ၂၀။ အလမေဝါတိ ယုတ္တမေဝ။ အံ၊ ၄၊ ၃။
 ၁၇။ (-ဝိ၊ ၃။ ၃၁၆။ မ၊ ၃။ ၁၀၇-၉။ သံ၊ ၁။
 ၂၆၆၊ ၃၁၉၊ ၃၀၇၊ ၃၉၀။ သံ၊ ၂။ ၅၂၇။ အံ၊ ၁။
 ၁၄၉၊ ၁၀၉၊ ၂၆၃၊ ၅၀၃။ အံ၊ ၂။ ၄၇၄။ သုတ္တနိ။
 ၃၁၀။ ဝိမာန၊ ၆၊ ၁၊ ၇၉။ ပေတ၊ ၁၊ ၅၆။ သံ၊ ၄၊
 ၂။ ၄၆။ သံ၊ ၄၊ ၃။ ၁၄၆။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၀၃၊ ၂၃၁၊
 ၃၆၃။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၇၀။ ဝိမာန၊ ၄၊ ၁၊ ၇၅၊
 ၂၇၀။) (၅) ပြည့်စုံခြင်း = ပရိပုဏ္ဏ။ အလဂစ္ဆ-
 ကြည့်။

အလံကမ္မနိယ (တိ) [အလံ+ကမ္မနိယ] မေ-
 ထုန် အမှုအား သင့်လျော် လျောက်ပတ်
 သည်၏ အဖြစ်-အကျိုးငှါ စွမ်းနိုင်သော၊
 မေထုန်အမှုကို ပြုနိုင်လောက်သော။ အာ-
 ယသ္မာ ဥဒါယိ... ရဟောပဋိစ္စန္ဓေ အာ-
 သနေ အလံကမ္မနိယေ နိသဠံ ကပေသိ။ ဝိ၊
 ၁။ ၂၀၅။ အလံကမ္မနိယေတိ သက္ကာ ဟောတိ
 မေထုန် ဓမ္မံ ပဋိသေဝိတုံ။ ၎င်း။ ၂၀၆။ အလံ-
 ကမ္မနိယေတိ ကမ္မကုမံ ကမ္မယောဂုန္တိ ကမ္မ-
 နိယံ၊ အလံ ပရိယတ္တံ ကမ္မနိယတာဝါယာတိ

အလံကမ္မနိယံ၊ တသ္မိံ* အလံကမ္မနိယေ။ ဝိ၊
 ၄၊ ၂။ ၂၁၄။ ကင်္ခါ၊ ၁၅၀။ (-ဝိ၊ ၁။ ၂၀၇။ ဝိ၊
 ၄၊ ၂။ ၂၁၇။ ဝဇီရ၊ ၂၁၀။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၆၀။)

အလံဂစ္ဆ (ပု) [အလံ+ဂစ္ဆ] အလဂစ္ဆနှင့် အနက်
 တူ။ ၎င်း (ဝိမတိ။ ၂၂) ကြည့်။

အလံပည (တိ) [အလံ+ပညာ] သင့်လျော်
 သော ပညာရှိသော၊ သူ။ ယတော စ ခေါ
 ဘိက္ခဝေ သော ကုမာရော ဝုဇော ဟောတိ
 အလံပညော။ အံ၊ ၂။ ၅။ အလံပညောတိ
 ယုတ္တပညော။ အံ၊ ၄၊ ၃။ ၃။

အလံပတေယျာ (ထိ) [အလံ+ပတေယျ (=ပတိ
 +တေယျ)] လင်ပေးစားခြင်းငှါ သင့်လျော်
 သော၊ လင်ပေးစားနိုင်လောက်သော (မိန်း
 မငယ်)။ ဒသဝဿာယုကေသု ဘိက္ခဝေ
 မနုဿေသု ပဉ္စဝဿိကာ ကုမာရိကာ အလံ-
 ပတေယျာ ဘဝိဿန္တိ။ ဒီ၊ ၃။ ၅၉။ အလံ-
 ပတေယျာတိ ပတိနော ဒါတုံ ယုတ္တာ။
 ဒီ၊ ၄၊ ၃။ ၃၇။ အလံ ပတိနောတိ အလံပတေ-
 ယျာ။ တဿာ ပရိယတ္တတာ ဘရိယာ-
 ဘာဝေနာတိ အာဟ “ဒါတုံ ယုတ္တာ”တိ။
 ဒီ၊ ၄၊ ၃။ ၃။ (- ဒီ၊ ၃။ ၆၂။ အံ၊ ၂။ ၅၀၃။)

အလံဝစနိယ (တိ) [အလံ+ဝစနိယ] (၁) လင်
 -မယား - အဖြစ်မှ ကွာရှင်းပြတ်စဲပြီးသော
 ယောက်ျား၊ မိန်းမ။ (က) ပြောဆို - စေ့
 စပ် - အောင်သွယ် - ပေးခြင်းငှါ ထိုက်သော
 ယောက်ျား၊ မိန်းမ။ (ခ) ပြုလုပ် - ပြောဆို
 - ထိုက်သော အောင်သွယ်စကား ရှိသော -
 အောင်သွယ်စကား ပြောပေး ထိုက်သော -
 ယောက်ျား၊ မိန်းမ။ (ဂ) မပြောဆိုကောင်း
 - ရဟန်းတို့ အောင်သွယ်မပေးကောင်း -
 သော ယောက်ျား၊ မိန်းမ။ အလံဝစနိယာ
 ဘိက္ခုတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၁၀။ သစေဟိဿ မာတာ-
 ပိတရော ကုဠိတွာ အလံဝစနိယာ ဟောန္တိ။
 ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၁၄၇။ အလံဝစနိယာ ဟောန္တိတိ
 ဒေသစာရိတ္တဝသေန ပဏ္ဏဒါနာဒိနာ ပရိစ္စတ္တာ

ဟောန္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၂၉။ အလံဝစနိယံ
မာတရမ္ပိ ဟေိ မေ ပိတရံ ဥပဋ္ဌာဟိတိ ဝတော။
ကင်္ခါ။ ၁၃၃။ ပရိသမဇ္ဈေ အလံဝစနိယံ ကတော။
မ၊ ၄။ ၄။ ၈။ (က) (ခ) အလံဝစနိယာ
ဟောန္တိတိ ... ဝစနိယတာယ ဝတ္တဗ္ဗတာယ
အလံ အရဟတံ အလံဝစနိယာ၊ အလံ ဝါ
ကတ္တိ၊ အရဟံ သန္တာနဝစနမေတေသု ဣတ္ထိ-
ပရိသေသတိ အလံဝစနိယာ၊ သန္တာနကာ-
ရဿ ဝစနံ ဝိနာ အသင်္ကစ္ဆနကာ ပရိစ္စတ္တာ-
ယေဝါတိ အဓိပ္ပါယော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၇။
(ဂ) အလံဝစနိယာတိ န ဝစနိယာ၊ နိဝါ-
ရဏေ အလံ-သဗ္ဗေ။ ဝဇီရ။ ၁၉။ ကင်္ခါ၊ ၄။
၅။ အလံဝစနိယတာ-လည်း ကြည့်။

အလံဝစနိယတာ (တိ) [အလံဝစနိယ+တာ]
စွန့်လွှတ် - ကွာရှင်း - ပြတ်စဲ - ပြီးသော
သု၏ အဖြစ်။ န နာလံဝစနိယတာ (ကင်္ခါ။
၁၃၃) တိ ယထာဝုတ္တနယေန ပရိစ္စတ္တာ
အလံဝစနိယာ။ နိဝါရဏတ္ထော ဟိတ္ထေ အလံ-
သဗ္ဗေ။ န အလံဝစနိယာ နာလံဝစနိယာ၊ န
နာလံဝစနိယာ၊ တဿာ ဘာဝေါ န နာလံ-
ဝစနိယတာ၊ “အလံဝစနိယတာ” ဣစ္စေဝ
ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၂၃။

အလံဝစနိယဘာဝ (ပု) [အလံဝစနိယ+ဘာဝ]
စွန့်လွှတ် - ကွာရှင်း - ပြတ်စဲ - ပြီးသည်၏
အဖြစ်။ ပဏ္ဏတ္တိ ဝါ အလံဝစနိယဘာဝံ ဝါ
အဇာနန္တဿ...။ ကင်္ခါ။ ၁၃၃။ သာရတ္ထ၊ ၂။
၃၂၉။ ပဏ္ဏတ္တိ ပန ဇာနိတွာ (ဝိ၊ ၄။ ၂။
၁၄၇) တိ ဧတ္ထ အလံဝစနိယဘာဝံ ဝါ ဝတ္တဗ္ဗံ။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၇။

အလံသဒ္ဓ (ပု) [အလံ + သဒ္ဓ] အလံ-သဒ္ဓါ။
အလံ-သဗ္ဗေါ ယုတ္တတ္ထောပိ ဟောတိ...။ မ၊
၄။ ၃။ ၇။

အလံသမက္ခာတု (တိ) [အလံ + သမက္ခာတု
(=သံ+အာ + ခါ + တု)] (က) မယုတ်
လျော့စေ - အပြည့်အစုံ - ကောင်းစွာဟော

ကြားတတ်သော၊ သူ။ (ခ) စွမ်းနိုင်သည်
ဖြစ်၍ ကောင်းစွာ ဟောကြား တတ်သော၊
ကောင်းစွာ ဟောကြား စွမ်းနိုင်သော။ ယေ
တေ ဘိက္ခုဝေ ဘိက္ခု။ ... အလံသမက္ခာတာ-
ရော သဒ္ဓမ္မဿ။ ဣတိဝုတ်။ ၆၇။ အလံ-
သမက္ခာတာရောတိ အလံ ပရိယတ္တံ ယထာ-
ဝုတ္တံ အပရိဟာပေတွာ သမ္ပဒေဝ အနုဂ္ဂဟာ-
ဓိပ္ပာယေန အက္ခာတာရော။ အထ ဝါ...အလံ
သမက္ခာတာရောတိ သမတ္တာ ဟုတွာ ဝုတ္တ-
နယေန သမက္ခာတာရော။ ဣတိဝုတ်။ ၄။
၃၁၄။

အလံသာကစ္ဆ (တိ) [အလံ+သာကစ္ဆာ] ဆေး၊
နွေး - သင့် - ထိုက် - သော၊ သူ။ ပဉ္စဟိ
ဘိက္ခုဝေ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု၊
အလံသာကစ္ဆော သဗြဟ္မစာရိနံ။ အံ၊ ၂။ ၇၁။
အလံသာကစ္ဆောတိ သာကစ္ဆာယ ယုတ္တော။
အံ၊ ၄။ ၃။ ၃၀။

အလံသာဇီဝ (တိ) [အလံ+သာဇီဝ] ပြဿနာ
မေးခြင်း ပြဿနာဖြေခြင်းငှါ - သင့်-ထိုက်-
သော၊ မေးမြန်းပြောဆို-သင့်-ထိုက်-သော၊
သူ။ ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုဝေ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော
ဘိက္ခု၊ အလံသာဇီဝေါ သဗြဟ္မစာရိနံ။ အံ၊
၂။ ၇၁။ အလံသာဇီဝေါတိ သာဇီဝါယ
ယုတ္တော။ သာဇီဝေါတိ ပဉ္စပုစ္ဆနဉ္စေဝ ပဉ္စ-
ဝိဿဇ္ဇနဉ္စ။ “သဗ္ဗေပိ ဟိ သဗြဟ္မစာရိနော
ပဉ္စ ဥပဇီဝန္တိ၊ ဝေနေတံ ပဉ္စပုစ္ဆနဝိဿဇ္ဇနံ
သမာနာဇီဝတာယ သာဇီဝေါတိ ဝုတ္တံ။ အံ၊
၄။ ၃။ ၃၁။ သဟ အာဇီဝန္တိ ဧတ္ထောတိ သာဇီ-
ဝေါ၊ ပဉ္စဿ ပုစ္ဆနံ ဝိဿဇ္ဇနဉ္စ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၇။

အလံသာဓက (ပု) [အလံ+သာဓက] ခါးဝတ်
ပုဆိုးကိုမျှ မြဲစွာမဝတ်နိုင်အောင် စားသော
ပုဏ္ဏား၊ အလံသာဓကပုဏ္ဏား၊ (အစားကြူး
သော ပုဏ္ဏား ၅-ယောက်တို့တွင် တယောက်
ဖြစ်သည်။) အလံသာဓကော နာမ အစွဲခွဲ-
မာတကုဏ္ဍိတာယ ဥဋ္ဌိတောပိ သာဓကံ

နိဝါသေတုံ န သက္ကောတိ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၃၂။
မဟာနိ၊ ၄။ ၃၀၂။ နဝဉ္စ ဝေဒနံ အပရိမိတ-
ဘောဇနပစ္စယံ အာဟရ ဟတ္ထက အလံ-
သာဓက တတြဝဋ္ဌက ကာကမာသက ဘုတ္တ-
ဝမိတက ဩဟုဏာနံ အညတဗေပ ဝိယ န
ဥပ္ပါဒေသာမိတိပိ ပဋိသေဝတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၃၁။ ယေ ဘုဒ္ဓိတော အစုဒ္ဓါမာတကုစ္ဆိ-
တာယ ဥဋ္ဌိတောပိ သာဓကံ နိဝါသေတုံ
န သက္ကောတိ။ အယံ အလံသာဓကော။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၉။ (-ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၀။ မ၊ ၄။ ၁။
၂၀၈။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၀၃။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၀။
ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၅။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၂၂။ အံ၊ ၄။ ၃။
၁၂၈။)

အလံသုတ္တ (န) [အလံ+သုတ္တ] အလံသုတ်၊
(၁) မိမိအကျိုးစီးပွား၊ သုတပါးအကျိုး
စီးပွားကို ကုဋ်စွမ်းနိုင်ကြောင်း ဖြစ်သော
တရားစသည်ကို မြတ်စွာဘုရား ဟောသော
သုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယပါဠိ၊ ဂ-နိပါတ်၊ ၂-
ပဏ္ဏာသက၊ ၂-ဝဂ်၊ ၂-သုတ်။ အံ၊ ၃။ ၁၁၈-
၁၂၁။ (၂) အရှင်သာရိပုတြာ ဟောသော
သုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယပါဠိ၊ ဂ-နိပါတ်၊ ၂-
ပဏ္ဏာသက၊ ၃-ဝဂ်၊ ၈-သုတ်။ အံ၊ ၃။ ၁၄၅-၇။

အလ(ဋ္ဌ)က (ပု၊ န) [အလ+အက။ အလတိ
ဘူမယတိ မုခံ။ ကပ္ပဒုမ။ ဝါဓပုတိ။ ၎င်းပုဒ်
၏ အတ္ထုဒ္ဓါရ-ကို ဓာန်၊ တောင်ပေါက်၊ သျှ။
၃၂-၌ ကြည့်။] ပြုပြင်ထားသော ဆံပင်၊
ဆံခွေ၊ ဆံလိပ်။ ကဏ္ဍ ဝါ တေန ဆုပိတာ၊
နိဗ္ဗန္တာ မုဒုကာ'ဋ္ဌကာ (မုဒုကာဋ္ဌကံ၊ သိ။
မုဒုကာဋ္ဌကာ။ သျှ။)။ ဇာ၊ ၂။ ၂၄၁။ အဋ္ဌ-
ပဒကတ (ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၃) လည်း ကြည့်။

အလကမန္တာ (ထိ) [အလက+မန္တာ] အလက-
မန္တာ-မည်သော မြို့။ ကုဝေရနတ်မင်း၏ မြို့
တော်။ အလကာ၊ အဋ္ဌကမန္တာ၊ အာဠက-
မန္တာ-တို့ ကြည့်။

အလ (ဋ္ဌ) ကာ (ထိ) [အလံ + ကရ + ကိ။
အလံ ဝိဘူသနော၊ အလံ ဝိဘူသနံ ကရေတိတိ
အလကာ၊ သာ ဝေ အဋ္ဌကာ။ ဓာန်၊ ၄။ ၃၂။
၎င်း ဓာန်၊ ၄။ အလို မုဒုဇ ဋ္ဌ-ဖြင့် အဋ္ဌကာ-
ဟု ရှိသင့်၏။ ဓာန်၊ သျှ။ သစ်၊ ဓာန် တောင်
ပေါက်၊ သျှ။ အမရ၊ သျှ။ ကပ္ပဒုမ-တို့၌ ဒန္တဇ-
လ-ဖြင့် အလကာ-ဟု ရှိကြသည်။] အလ-
(ဋ္ဌ)ကာ-မည်သော မြို့။ (ကုဝေရနတ်မင်း၏
မြို့တော် ဖြစ်သည်။) အလကာလကမန္တာ
(အဋ္ဌကာဋ္ဌကမန္တာ၊ ဓာန်၊ ၄။)၊ ပုရိ ပဟ-
ရဏံ ဂဒါ။ ဓာန်၊ ၃၂။

အလ (ဋ္ဌ) က္က (ပု) [အလ+ဏ္ဍ။ (အလကံ-
သံ)] ခွေးခွေး။ ဥဗ္ဗတ္တာဒိတ'မာပနော၊
အလ(ဋ္ဌ)က္ကောတိ သုနော မတော။ ဓာန်။
၅၁၉။ အလ နိဝါရဏေ၊ ကမ္ပနိ ဣ၊ ဒိတ္တ-
ဋ္ဌတ္တာနိ၊ အဋ္ဌက္ကော။ အလက္ကောပိ။ ဓာန်၊
၄။ ၅၁၈-၉။ (ဆေးစသော ပယောဂကြောင့်
ရွေးသွပ်ဆိုးသွမ်း ကြမ်းတမ်းလာသော ခွေး
ဟု အမရကောသ၊ ၂၀။ ၂၂-၌ ဆိုသည်။)

အလ (ဋ္ဌ) က္က (ပု) [အလ+အက္က။ (အလကံ-
သံ)] မြို့သော အပွင့်ရှိသော မရိုးပင်။
အက္ကော ဝိကီရဏော တသ္မိံ၊ တုလ(ဋ္ဌ)-
က္ကော သေတပုပ္ဖကေ။ ဓာန်၊ ၅၈၁။ တသ္မိံ
အက္ကော ယော သေတပုပ္ဖကော၊ တသ္မိံ
အဋ္ဌက္ကော။ သေတပုပ္ဖတာယ အလံဘူတော
အက္ကော အဋ္ဌက္ကော၊ အလ ဘူလနော၊ ဋ္ဌတ္တိ။
ဓာန်၊ ၄။ ၅၈၁။

အလက္ကမာလာ (ထိ) [အလက္က+မာလာ] မရိုး
ပန်း။ အလက္ကမာလံ-ကြည့်။

အလက္ကမာလီ (ထိ) [အလက္ကမာလာ+ဤ] မရိုး
ပန်းနှင့် ပြည့်စုံသော၊ မရိုးပန်းကို ပန်သော၊
သျှ။ အလက္ကမာလီ တိပုကဏ္ဍဝိဇ္ဇေါ၊ ဇာ၊
၁။ ၂၇၇။ ("တိပုကဏ္ဍဝိဇ္ဇော"။ စရိယာ၊ ၄။
၁၉၉။) အလက္ကမာလီတိ အဟိတုဏ္ဏိကေန

ကဏ္ဍေ ပရိက္ခိပိတာ ဌပိတာယ အလင်္ကျာ-
မာလာယ သမနန္ဒာကတော။ စရိယာဠ။ ၂၀။
ဇာ၊ ဠ၊ ၄။ ၃၁။

အလင်္ကျာ (တိ) [(၁) အလင်္ကျာ + က။ (၂) န +
လင်္ကျာ + ကျ] (၁) ကျက်သရေ - မင်္ဂလာ -
ဘုန်းကံ - ပညာ - မရှိသော၊ သူ။ (၂) (က)
မသိတတ်သော၊ သူ။ (ခ) (သုတေသကောင်း
တို့သည်) မကြည့်ရှုအပ်သော၊ သူ။ (ဂ)
အရှက်မရှိသော၊ သူ။ (၁) မယမေဓမှာ
အလင်္ကျာ မယံ အပ္ပပညာ။ ဝိ၊ ၁။ ၂။ မ၊ ၂။
၁၉၇။ သံ၊ ၃။ ၁၂။ အလင်္ကျာတိ နိဿိရိ-
ကာ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၃။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၃၄။ အပ္ပ-
ပညာ အလင်္ကျာ၊ ရဇ္ဈမာလာတိ မံ ဝိရံ။
ဝိ၊ ၁။ ၆။ အလင်္ကျာတိ နိဿိရိကာ
ကာလကဏ္ဍိ။ ဝိ၊ ၁။ ၄။ ၁၉၆။ အဟံ ကာဠိ
အလင်္ကျာ၊ ကာဠကဏ္ဍိတိ မံ ဝိရံ။ ဇာ၊ ၁။
၁၄၁။ အလင်္ကျာတိ နိပ္ပညာ (နိပ္ပညာ၊
သိ)။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၂၄၃။ (-ဇာ၊ ၁။ ၈၅။ ၁၄၂။
ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၈။ ပေတ၊ ၄။ ၆၂။ အပါ၊ ၄။ ၁။
၃၃၀။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၁။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၂။ ၂၄၅။
ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၃၀၅။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၂။ နေတ္ထိ၊ ၄။
၇။) (၂)(က)(ခ)(ဂ) ယာဝ ပါပေါ အယံ
ဒေဝဒတ္တော အလင်္ကျာကော။ ဝိ၊ ၄။ ၃၇၇။
အလင်္ကျာကောတိ ဧတ္ထ န လက္ခေတိတိ အလ-
င်္ကျာကော၊ န ဇာနာတိတိ အတ္တော။ အဟံ
ပါပကမ္ပံ ကဏ္ဍေမိတိ န ဇာနာတိ။ န လင်္ကျာ-
တဗ္ဗောတိ ဝါ အလင်္ကျာကော၊ န ပဿိတဗ္ဗော-
တိ အတ္တော။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၁၁။ န ဇာနာတိတိ
ဣမိနာ လက္ခ ဒဿနကောသုတိ ဓာတုပါဠေသု
ရတ္တေသု ဣဓ ဒဿနတ္တောတိ ဒဿေတိ။ န
လင်္ကျာတဗ္ဗောတိ အညေဟိ သပ္ပရိသေဟိ န
လင်္ကျာတဗ္ဗောတိ အတ္တော။ ဧတ္ထ ကျ-ပစ္စယော
ကတ္ထုကမ္မေသု ဟောတိ၊ ယကာရဿ ကကာရံ
ကတာ အလင်္ကျာကောတိ ဝုတ္တံ။ ပါပိတိ၊ ယော၊
၂။ ၉၁။ အလင်္ကျာကောတိ အဟိရိကော။
သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၁၅။

အလင်္ကျာ (တိ) [အလင်္ကျာ + တာ] ကျက်
သရေမရှိသည်၏ အဖြစ်။ (အလင်္ကျာ-လည်း
ကြည့်)။ အဟံ ဘန္တေ ဗာလတာယ အညာဏ-
တာယ အလင်္ကျာတာယ ဧဝံ အကာသိ။
ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၀၀။

အလင်္ကျာပရိသ (ပ) [အလင်္ကျာ + ပရိသ] ကျက်
သရေမရှိသော ယောက်ျား။ ကလိ (သုတ္တန်၊
၄။ ၂။ ၁၉၉။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၂၇) ကြည့်။

အလင်္ကျာ (တိ) [န + လင်္ကျာ] (၁) ကျက်သရေမရှိ
သော၊ သူ၊ သူယုတ်။ (၂) ကျက်သရေမရှိ
ခြင်း၊ သိလ၊ ပညာ-မရှိခြင်း၊ (ငါးရာငါးဆယ်
ဝတ္ထု)။ (၃) ဆင်းရဲခြင်း။ (၁) အလင်္ကျာ
ကာဠကဏ္ဍိတ္ထိ။ ဇာနိ၊ ၈၂။ နိန္ဒိတဗ္ဗတ္တာ န
လင်္ကျာယတေတိ အလင်္ကျာ။ ဇာနိ၊ ၄။ ၈၂။ သိရိ
တာတ အလင်္ကျာ စ၊ ပုစ္ဆိတာ တေဒဗြဝံ။
ဇာ၊ ၂။ ၁။ (-ဇာ၊ ၂။ ၂။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၁၁၉။
နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၂၉၀။) (၂) အတ္တနာ ကုရုတေ
လင်္ကျာ၊ အလင်္ကျာ ကုရုတတ္တနာ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၄၃။
ယော ကောစိ အတ္တနာ အတ္တနော လင်္ကျာ ဝါ
အလင်္ကျာ ဝါ ကဏ္ဍေတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၂၄၉။
(၃) ကိံ သဗ္ဗလောကံ ဝိဒဟိ အလင်္ကျာ။
ဇာ၊ ၂။ ၂၃၆။ အလင်္ကျန္တိ ကိံ ကာရဏာ
သဗ္ဗလောကေ ဒုက္ခံ ဝိဒဟိ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၅၈။

အလင်္ကျာ (န) [အလင်္ကျာ + ကျ] ကျက်သရေမရှိ
သည်၏ အဖြစ်။ နာဟံ အလင်္ကျာ အဟိရိက္ခ-
တာယ ဝါ။ ထေရ၊ ၃၇၈။ နာဟံ အလင်္ကျာတိ
အလင်္ကျာတာယ နိဿိရိကာတာယ နာဟံ
ဂေဟတော နိက္ခမိန္တိ ယောဇနာ။ ထေရ၊ ၄။
၂။ ၄၇၃။

အလင်္ကျာ (ပ) [(၁) အလင်္ကျာ + ဂဒ။ လ-ထက်၌
ရှိသော နိဂ္ဂဟိတကို ချေ၊ ဒ-အက္ခရာလည်း
လာ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၈၈။ (အလင်္ကျာ = ပြည့်စုံသော၊
စွမ်းနိုင်သော။ ဂဒ = အဆိပ်။) (၂) အရ +
ဂမု + အာ၊ မ-ကို ဒ-ပြု၊ ရ-ကို လ-ပြု။ ဇာနိ၊
၄။ ၆၅၃။ (အလင်္ကျာ-သံ)။ အရ = အလ =

လျင်မြန်ခြင်း။ ဂမ္မ = ဂဒ္ဒ = သွားခြင်း။) အမရဂမ္မ။ ဇာန်၊ ဇွဲ၊ ၆၅၃-တို့၌ အလဂဒ္ဒိ (အလဂဒ္ဒ)-သဒ္ဒါ ရေမြေဟောကြောင်းပြဆိုထားသည်။ အလဂဒ္ဒိ-ဟူသော ပုဒ်၏ ဝိဂြိုဟ်ကို လက္ခဏာသာ ဝဒိဇ္ဇ။ လက္ခဏာသန် ပီဇကုတူတည်း။ နိဝိမတုတ္တန္တိန္ဒော လဂဒ္ဒိ”ဟု ဗျာချာသုခ-၌ ဆိုကြောင်း အမရ၊ သျှ။ နှာ-ဂဝ-၌ ပြဆိုထား၏။ ဝိပိဇာန်-၌လည်း အလဂဒ္ဒ-ကို န-ပုဗ္ဗ လဂ-ဓာတ်၊ အဒ္ဒ-ဓာတ်ကြံ၍ လဂန္တောပိ သမာနော န အဒ္ဒတိ ပိဋေတိ = ထိ၊ ကိုက်-သော်လည်း အဆိပ်မတက် မနိပ်စက်တတ်သော ရေမြေဟု ထောမနိဓိ-၌ ဆိုကြောင်း ပြဆိုပြီး အဆိပ်ထန်သော မြေမှာ “အလ+ဂိဓ+အ” ဖြင့် အလဂဒ္ဒ-ဟု ဒန္တဇ စတုတ္ထကုရာနှင့် သင့်ကြောင်းကို၎င်း၊ အလဂဒ္ဒပမသုတ်၌ ယင်းအလဂဒ္ဒပုဒ်သာ လျော်ကြောင်းကို၎င်း ပြဆိုထားသေးသည်။] (၁) (က) ပြည့်စုံသော - အသက်ကို ပယ်ရှားနိုင်သော - အဆိပ်ရှိသော - လျင်သော အဆိပ်ရှိသော - သတ္တဝါ။ မြေ။ (ခ) လျင်မြန်စွာ သွားတတ်သော သတ္တဝါ။ မြေ။ (၂) အလဂဒ္ဒ-မည်သော သုတ်၊ အလဂဒ္ဒသုတ်။ (၁) (က) သော ပဿေယျ မဟန္တံ အလဂဒ္ဒံ။ မ၊ ၁။ ၁၇၆။ ဝိ၊ ၁။ ၁၉။ ဒီ၊ ၁။ ၂၂။ အဘိ၊ ၁။ ၂၄။ ဂဒေါတိ ဟိ ဝိသဿ နာမံ၊ တံ တဿ အလံ ပရိပုဏ္ဏံ အတ္တိ၊ အတ္တိ၊ တသ္မာ အလံ ပရိယတ္တော ပရိပုဏ္ဏော ဂဒေါ အဿာတိ အနုနာသိကလောပံ၊ ဒ-ကာရာမဉ္စ ကတော အလဂဒ္ဒေါတိ ဝုစ္စတိ။ အထ ဝါ အလံ ဇီဝိတဟရဏေ သမတ္တော ဂဒေါ အဿာတိ အလဂဒ္ဒေါ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၈။ သီ၊ ၁။ ၁၁။ ၁၁၀။ အလဂဒ္ဒေါတိ စေတ္ထ အာသိဝိသော

ဝုစ္စတိ။ သော ဟိ အလံ ပရိယတ္တော၊ ဇီဝိတဟရဏသမတ္တော ဝါ ဝိသသင်္ခါတော ဂဒေါ အဿာတိ “အလံဂဒေါ”တိ ဝတ္ထဗ္ဗေ အလဂဒ္ဒေါတိ ဝုစ္စတိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၂။ (- စရိယာ၊ ၁။ ၃၀။ ဒီ၊ ၁။ ၁၇။ သီ၊ ၁။ ၁၁။ ၂၇။) (ခ) သရိယပ ဖဏိ သပ္ပါလဂဒ္ဒါ ဘောဂိ ပန္နဂါ။ ဇာန်၊ ၆၅၃။ အရံ သိသံ ဂစ္ဆတိတိ အလဂဒ္ဒေါ၊ မဿ ဒေါ၊ ရဿ လတ္တဉ္စ။ ဇာန်၊ ဇွဲ၊ ၆၅၃။ (၂) အလဂဒ္ဒေ ဟေဋ္ဌာ ဝိဋ္ဌိပရိဒီပနေန ဥဋ္ဌိတာ။ မ၊ ၁။ ၁၈၀။ အလဂဒ္ဒသုတ္ထ-လည်း ကြည့်။

အလဂဒ္ဒ^၂ (ပု) [အလဂဒ္ဒ+ဂဟဏ။ နောက်ပုဒ်ကျေ] မြေကိုပမ်းခြင်း။ အလဂဒ္ဒပမ-ကြည့်။

အလဂဒ္ဒ^၇ (တိ) [(၁) အလဂဒ္ဒ+ဥပမာ။ (၂) အလဂဒ္ဒ+အ။] မြေပမ်းခြင်း ဥပမာရှိသော၊ မြေပမ်းခြင်းနှင့်တူသော။ ပုထုဇ္ဇနဿ ဟိ ပရိယတ္တိ နာမ အလဂဒ္ဒါ ဝါ ဟောတိ။ နိတ္တရဏာ ဝါ။ မ၊ ၁။ ၂။ ၁၄။

အလဂဒ္ဒဂဝေသီ (တိ) [အလဂဒ္ဒ+ဂဝေသ+တိ] မြေကိုရှာလေ့ရှိသောသူ။ သေယျထာပိဘိက္ခုဝေ ပုရိသော အလဂဒ္ဒတ္ထိကော အလဂဒ္ဒဂဝေသီ အလဂဒ္ဒပရိယေသနံ စရမာနော။ မ၊ ၁။ ၁၇၆။ ဝိ၊ ၁။ ၁၉။ ဒီ၊ ၁။ ၂၁-၂။ အဘိ၊ ၁။ ၂၄။ အလဂဒ္ဒံ ဂဝေသတိ ပရိယေသတိ သိလေနာတိ အလဂဒ္ဒဂဝေသီ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၈။ သီ၊ ၁။ ၁၁။ ၁၁၀။

အလဂဒ္ဒဂဟဏ (န) [အလဂဒ္ဒ+ဂဟဏ] မြေကိုပမ်းခြင်း။ အလဂဒ္ဒပမ-ကြည့်။

အလဂဒ္ဒဂဟဏပမ (တိ) [အလဂဒ္ဒဂဟဏ+ဥပမာ] မြေကိုပမ်းခြင်း ဥပမာရှိသော။ အလဂဒ္ဒပမ-ကြည့်။

အလဂဒ္ဒတ္ထိက (တိ) [အလဂဒ္ဒ + အတ္ထိက] မြေပြင်-မြေကို-အလိုရှိသောသူ။ အလဂဒ္ဒတ္ထိကော (မ၊ ၁။ ၁၇၆။ ဝိ၊ ၁။ ၁၉။ ဒီ၊ ၁။

၁။၂၁။ အဘိဋ္ဌ၊၁။၂၄)တိ အာသိဝိသတ္တိ-
ကော။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃။ သာရတ္ထ၊၁။၈၂။ အလ-
ကဒ္ဒတ္တိကောတိ အာသိဝိသေန၊ အာသိဝိသံ
ဝါ အတ္တိကော။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၁၁၁။

အလကဒ္ဒပရိယတ္တိ (ထိ) [အလကဒ္ဒ+ပရိယတ္တိ]
မြေဖမ်းခြင်း ဥပမာရှိသော - မြေဖမ်းခြင်း
နှင့်တူသော - သင်ယူခြင်း။ (သက်န်းစသော
ပစ္စည်းရရှိမှု၊ ထင်ပေါ် ကျော်ကြားလို့မ-
စသော အကြောင်းကြောင့် ပရိယတ်တရား
တော်ကို သင်ယူခြင်းသည် အလကဒ္ဒပရိယတ္တိ
= မြေဖမ်းခြင်းနှင့်တူသော သင်ယူခြင်း မည်
၏။ အလကဒ္ဒပရိယတ္တိလည်း ကြည့်) တိဿော
ဟိ ပရိယတ္တိယော အလကဒ္ဒပရိယတ္တိ နိတ္ထ-
ရဏပရိယတ္တိ ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊
၂။၁၃။

အလကဒ္ဒပရိယေသန (န၊ထိ) [အလကဒ္ဒ + ပရိ-
ယေသန] (၁) မြေကိုရှာခြင်း။ (၂) မြေကို
ရှာရာအရပ်၊ တော။ (၁) အလကဒ္ဒပရိယေ-
သနံ စရမာနော (မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၆။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂။ အဘိဋ္ဌ၊၁။၂၄)တိ အလကဒ္ဒပရိ-
ယေသနတ္ထံ စရမာနော။ သာရတ္ထ၊၁။၈၂။
(၁) (၂) အလကဒ္ဒပရိယေသနံ စရမာနောတိ
အလကဒ္ဒပရိယေသနတ္ထံ စရမာနော။ တဒတ္ထေ
ဟေတံ ပစ္စတ္တဝစနံ၊ ဥပယောဂဝစနံ ဝါ၊
အလကဒ္ဒပရိယေသနဌာနံ ဝါ စရမာနော။
အလကဒ္ဒ ပရိယေသန္တိ ဧတ္တာတိ ဟိ အလကဒ္ဒ-
ပရိယေသနံ။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၁၁၁။

အလကဒ္ဒပရိယေသနဌာန (န) [အလကဒ္ဒပရိယေ-
သန+ဌာန] မြေကိုရှာရာ - ဌာန - တော။
အလကဒ္ဒပရိယေသန-ကြည့်။

အလကဒ္ဒပိတ္တ (န) [အလကဒ္ဒ + ပိတ္တ] မြေသည်း
ခြေ။ ပိတ္တ(သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၇)နိ အလကဒ္ဒပိတ္တံ။
သံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၃၂၀။

အလကဒ္ဒသဒ္ဓ (ပ) [အလကဒ္ဒ + သဒ္ဓ] အလကဒ္ဒ-
သဒ္ဓါ။ အလကဒ္ဒပရိယတ္တိ (သာရတ္ထ၊၁။၈၁။
ဝိမတိ၊၁။၂၂။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၁၀၉)-ကြည့်။

အလကဒ္ဒသုတ္တ (န) [အလကဒ္ဒ+သုတ္တ] မြေဖမ်း
ခြင်း ဥပမာရှိသော စာသင်ခြင်းကို ပြသော
သုတ်၊ အလကဒ္ဒသုတ်။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၂-၁၉၅-၌
ဟောတော်မူသော အလကဒ္ဒပရိယတ္တိသုတ်ကိုပင်
အလကဒ္ဒသုတ်ဟုဆိုသည်။ အလကဒ္ဒပရိယတ္တိ-
လည်း ကြည့်။ သကလမ္ပိ အလကဒ္ဒသုတ္တံ။
မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၀။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁။ သာရတ္ထ၊၁။
၈၂။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၁၁၁၊၁၄၄။)

အလကဒ္ဒသုတ္တဋ္ဌကထာ (ထိ) [အလကဒ္ဒသုတ္တ +
အဋ္ဌကထာ] အလကဒ္ဒသုတ်၏ - အနက်ကို ပြ
ဆိုရာစကား - အဖွင့် - အဋ္ဌကထာ။ ဝုတ္တဉ္စေတံ
အလကဒ္ဒသုတ္တဋ္ဌကထာယံ။ သာရတ္ထ၊၁။၈၁။
သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၁၁၀။

အလကဒ္ဒသုတ္တသံဝဏ္ဏနာ (ထိ) [အလကဒ္ဒသုတ္တ +
သံဝဏ္ဏနာ] အလကဒ္ဒသုတ်၏ - အဖွင့် - အဋ္ဌ-
ကထာ။ ဟေဋ္ဌာတိ အလကဒ္ဒသုတ္တသံဝဏ္ဏနံ
သန္ဓာယာဟ။ မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၂၃။

အလကဒ္ဒပရိယတ္တိ (ထိ) [(၁) အလကဒ္ဒ + ဥပမာ၊
အလကဒ္ဓေါ အလကဒ္ဒဂ္ဂဟကံ ဥပမာ ဧတိ-
ဿာတိ အလကဒ္ဒပရိယတ္တိ။ အလကဒ္ဒ-ဖြင့် အလ-
ကဒ္ဒဂ္ဂဟကံ-တိုင်အောင် ယူ။ (၂) အလကဒ္ဒ +
ဂဟကံ + ဥပမာ။ “အလကဒ္ဒဂ္ဂဟကံပမာ”
ဆိုလိုလျက် အလယ်မှ “ဂဟကံ” ပုဒ်ကို ချေ၍
“အလကဒ္ဒပရိယတ္တိ” ဟု ဆိုသည်။] မြေဖမ်းခြင်း
ဥပမာရှိသော - သင်ယူခြင်း - သင်ယူအပ်
သော ပါဠိ။ (ပရိယတ္တိတရားတို့ကို သင်ယူ
ခြင်းသည် (၁) အလကဒ္ဒပရိယတ္တိ =
မြေဖမ်းခြင်းနှင့်တူသော သင်ယူခြင်း။ (၂)
နိဿရဏတ္ထပရိယတ္တိ = သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ
ထွက်မြောက်ခြင်း အကျိုးရှိသော သင်ယူ
ခြင်း။ (၃) ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိ = ဘဏ္ဍာ

တိုက်စိုးနှင့်တူသော သင်ယူခြင်း ဟူ၍ ၃-
မျိုးရှိ၏။ ထို ၃-မျိုးတို့တွင်—

(၁) မြေဖမ်းသောယောက်ျားသည် မြေ
ကို မကောင်းသဖြင့် ဖမ်းလျှင် (အဖမ်းမတတ်
လျှင်) ထိုမြေ ကိုက်၍ ဆင်းရဲဒုက္ခ ဖောက်ရ
သကဲ့သို့ ပရိယတ်တရားတို့ကိုလည်း သူတပါး
တို့ အယူဝါဒ၌ အပြစ်ထင်ခြင်း ကဲ့ရဲ့ခြင်း
အကျိုး၊ သူတပါးတို့က မိမိဝါဒ၌ အပြစ်တင်
ခဲ့သော် ရှောင်ရှားနိုင်ခြင်း ပြန်လည် ချေပ
နိုင်ခြင်း အကျိုး၊ လာဘ်ပေါများခြင်း ထင်
ရှား ကျော်ကြားခြင်း စသော အကျိုးတို့ကို
ရည်ရွယ်လျက် သင်ယူလျှင် မကောင်းသော
စိတ်ထားကြောင့် ဆင်းရဲဒုက္ခ ဖောက်ရလေ
သည်။ ထို့ကြောင့် ထိုကဲ့သို့ မကောင်းသော
သင်ယူခြင်းကို အလဂဗ္ဗပမာပရိယတ္တိ ဟု
ဆိုသည်။ အလဂဗ္ဗပရိယတ္တိဟုလည်း ဆိုနိုင်
သည်။ ၎င်းပုဂ္ဂိုလ် ကြည့်။

(၂) သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ၊ ဝိပဿနာ
တရားတို့ကို ပြည့်ကျင့် ပွားများအားထုတ်ရန်၊
မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရန် ရည်မှန်း
၍ သင်ယူခြင်းသည် နိဿရဏတ္ထပရိယတ္တိ
မည်၏။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃-၌ နိတ္တရဏပရိယတ္တိဟု
အမည်ပေးထားသည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ အတူတူ
ပင်။

(၃) အာသဝေါ ကုန်ခန်းပြီးသော ရဟန္တာ
ပုဂ္ဂိုလ်၏ ပရိယတ္တိသင်ယူခြင်းသည် ဘဏ္ဍာ
တိုက်စိုးနှင့် တူသောကြောင့် ဘဏ္ဍာ ဂါရိက-
ပရိယတ္တိမည်၏။ မင်း၏ ဘဏ္ဍာတိုက်စိုးသည်
ဝတ်စားတန်ဆာဥစ္စာရတနာတို့ကို ထိန်းသိမ်း
စောင့်ရှောက်၍ သင့်လျော်သော အချိန်၌
ဘုရင်မင်းမြတ်အား ထုတ်ဆောင် ပေးဆက်
သကဲ့သို့ ရဟန္တာ အရှင်မြတ်တို့သည်လည်း
ပရိယတ်တရားတော်တို့ကို သင်ကြား ထိန်း
သိမ်း စောင့်ရှောက်ကြကုန်လျက် ဝေနေယျ
သတ္တဝါတို့နှင့် တွေ့သောအခါ၌ ထုတ်ဖော်

ဟောကြားတော်မူကြကုန်၏။ ဤသို့ ရဟန္တာ
ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မြတ်စွာဘုရား၏ ပရိယတ်
တရားတော်တို့ မပျောက်ပျက်အောင် ထိန်း
သိမ်း စောင့်ရှောက်ခြင်းငှါသာ သင်ယူခြင်း
ဖြစ်၍ ဘဏ္ဍာတိုက်စိုးနှင့် တူသောကြောင့်
ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိ မည်သည်။ ပုထုဇဉ်တို့
သည်လည်း ထိုကဲ့သို့ ထိန်းသိမ်း စောင့်
ရှောက်ခြင်းငှါ ဆင်းရဲပင်ပန်းစွာ သင်ကြား
ဆောင်ထားကြ ကုန်သော်လည်း မိမိတို့
ကိုယ်တိုင် သံသရာဆင်းရဲမှ မလွတ်သေး
သည်ဖြစ်၍ ဘဏ္ဍာဂါရိက ပရိယတ္တိ မဖြစ်ပဲ
နိဿရဏတ္ထပရိယတ္တိသာ ဖြစ်လေသည်။ ပုထု
ဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သင်ယူခြင်းမှာ အလဂဗ္ဗ-
ပမာသော်လည်းဖြစ် နိဿရဏတ္ထသော်လည်း
ဖြစ်မည်။ ဘဏ္ဍာဂါရိက-ကား မဖြစ်နိုင်ပေ။

သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ၇-ယောက်တို့၏သင်ယူခြင်း
သည် နိဿရဏတ္ထဖြစ်၍ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏
သင်ယူခြင်းသည် ဘဏ္ဍာဂါရိကဖြစ်ပေသည်။
(ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉-၂၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁-၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃-
၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄။ သာ၊ရတ္ထ၊၁။၈၁-၆။ သီ၊
ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၁၀၉၊၁၁၆-ကြည့်။) တိဿော ဟိ
ပရိယတ္တိယော အလဂဗ္ဗပမာ နိဿရဏတ္ထာ
ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိတိ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊
၁။၂၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄။ အလဂဗ္ဗပမာတိ
အလဂဗ္ဗေါ အလဂဗ္ဗဂ္ဂဟဏံ ဥပမာ ဇေတိဿာ-
တိ အလဂဗ္ဗပမာ။ အလဂဗ္ဗဿ ဂဟဏံ
ဟေတ္တ အလဂဗ္ဗသဋ္ဌေန ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။
“အာပူပိကော”တိ ဧတ္ထ အပူပသဋ္ဌေန အ-
ပူပခါဒနံ ဝိယ အလဂဗ္ဗဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတ-
ပရိယတ္တိ ဥပမိယတိ၊ န ပန အလဂဗ္ဗေန။
“အလဂဗ္ဗဂ္ဂဟဏပမာ”တိ ဝါ ဝုတ္တဗ္ဗေ မဇ္ဈေ-
ပဒလောပံ ကတွာ “အလဂဗ္ဗပမာ”တိ ဝုတ္တံ
ဩဋ္ဌမုခေါတိ အာဒိသု ဝိယ။ သာ၊ရတ္ထ၊၁။
၈၁။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၁၀၉။ အလဂဗ္ဗပမာတိ
ဧတ္ထ အလဂဗ္ဗသဋ္ဌေန အလဂဗ္ဗဂ္ဂဟဏံ ဝုစ္စတိ
ဝိဏာဝါဒနံ ဝိဏာတိအာဒိသု ဝိယ။ ဂဟ-

ကဉ္စေတ္ထ ယထာ ခုံသတိ၊ တထာ ဒုဂ္ဂဟဏံ
ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ဣထရဂ္ဂဟဏေ ဝိရောဓာဘာဝါ။
တသ္မာ အလကဒ္ဒဿ ဂဟဏံ ဥပမာ တေ-
ဿာတိ အလကဒ္ဒပမာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၂။

အလကဒ္ဒပမသုတ္တ (န) [အလကဒ္ဒပမ+သုတ္တ]
မြွေပမ်းခြင်း ဥပမာရှိသော စာသင်ခြင်းကို
ပြသော သုတ်။ အလကဒ္ဒပမသုတ်။ ဥပမာ
သဒ္ဓါကို မြှုတ်၍ အလကဒ္ဒသုတ် ဟု လည်း
သုံးနှုံးသည်။ အလကဒ္ဒသုတ္တကြည့်။ မူလ-
ပဏ္ဏာသပါဠိ၊ ၃-ဝဂ်၊ ၂-သုတ်။ မ၊ ၁။ ၁၇၂။
၁၉၅။ ဧဝံ မေ သုတန္တိ အလကဒ္ဒပမသုတ္တံ။
မ၊ ၁။ ၂။ ၉။ (မ၊ ၁။ ၂။ ၂၀၅။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၂-ထို့
လည်း ကြည့်။)

အလကဒ္ဒပမာပရိယာပုဏန (န) [အလကဒ္ဒပမာ
+ ပရိယာပုဏန] မြွေပမ်းခြင်းဥပမာရှိသော
သင်ယူခြင်း။ အလကဒ္ဒပမာပရိယာပုဏန-
ယောဂဓတာ အလကဒ္ဒပမာ ပရိယတ္တိတိ
ပါဠိပိ သက္ကာ ဝတ္ထု။ သာရတ္ထ၊ ၁။ က။ သိ၊ ၁။
သစ်၊ ၁။ ၁၀၉။

အလဂ္ဂ (တိ) [န+လဂ္ဂ] မကပ်ငြိ-မတွယ်တာ
- မစွဲလမ်း - သော၊ သူ။ အသတ္တံ အလဂ္ဂံ
အလဂ္ဂိတံ။ စူဠနိ၊ ၇။ ၁၃၄။ (-မိလန္ဒ၊ ၃၇၁။
ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၇၃။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၃၀။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၂၄၆။
မ၊ ၁။ ၄။ ၆၆။ သံ၊ ၁။ ၃။ ၇၉။ ဓမ္မ၊ ၁။ ၁။ ၃၇၅။
ဥဒါန၊ ၁။ ၃၇၁။ သုတ္တနိ၊ ၁။ ၆၇။ ထေရီ၊
၁။ ၁၇၇။ ဇာ၊ ၁။ ၃။ ၃၅၆။ ဇာ၊ ၁။ ၄။ ၁၆၇။
ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၂၉။ မ၊ ၁။ ၃။ ၁၅၆။ သံ၊ ၁။ ၁။ ၃၀၇။)

အလဂ္ဂစိတ္တ (တိ) [အလဂ္ဂ + စိတ္တ] မကပ်ငြိ-
မတာတွယ်-မစွဲလမ်း-သော စိတ်ရှိသော၊
သူ။ ဝိဘဝသမ္ပတ္တိသု အလဂ္ဂစိတ္တော၊ စရိယာ၊
၁။ ၃၀၁။ ဒီ၊ ၁။ ၁။ ၇၇။ သိ၊ ၁။ ၁။ ၂၇၉။
ဤဒိသဿ အယံ ထေရော ဝိယ အလဂ္ဂ-
စိတ္တဿ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁။ ၁၁၆။ အနုပေက္ခ (စရိ-
ယာ၊ ၁။ ၁။ ၁၇၉။)၊ အပ္ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တ (သုတ္တနိ၊ ၁။

၁။ ၁၀၆။ စူဠနိ၊ ၁။ ၁၃၂။)၊ အသင်္ဂမာနသ
(ဝိမာန၊ ၁။ ၂။ ၆၄) တို့လည်း ကြည့်။

အလဂ္ဂစိတ္တတာ (တိ) [အလဂ္ဂစိတ္တ+တာ] မကပ်
ငြိသော စိတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်။ တထာ
အာကာသေ ပါဏိ စာလေတွာ အလဂ္ဂ-
စိတ္တတာယ စေဝ စန္ဒောပမပဋိပဒါယ စ
ပသံသိတော။ ဒီ၊ ၁။ ၁။ ၄။ အလဂ္ဂစိတ္တတာ-
ယာတိ ဝါ အာဓာရေ ဘုမ္မံ .. ကုလေသု
အလဂ္ဂနစိတ္တေန ဘဝိတုံ ယုတ္တတာယ စေဝ
မညေဝ သက္ကံ ကတော ပသံသိတောတိ
အတ္တော။ သိ၊ ၁။ ၁။ ၅၀။

အလဂ္ဂတာ (တိ) [အလဂ္ဂ + တာ] မကပ်ငြိ
သည်၏အဖြစ်။ တိသု ဘဝေသု အလဂ္ဂတာ-
ယ။ ဝိ၊ ၁။ ၃။ ၂၅၄။ (- ဓမ္မ၊ ၁။ ၁။ ၄၅၀။
စရိယာ၊ ၁။ ၂။ ၇။ ဝိမတိ ၂ ၂၅၃။ သံ၊ ၁။ ၁။
၁၅၉။ မဏိမဇ္ဈ၊ ၁။ ၃၃၇။)

အလဂ္ဂတ္တ (န) [အလဂ္ဂ + တ္တ] မကပ်ငြိ-မစွဲလမ်း-
- သည်၏ အဖြစ်။ စတုသု ပစ္စယေသု
အလဂ္ဂတ္တာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၄၂။

အလဂ္ဂန (န) [န + လဂ္ဂန] မကပ်ငြိခြင်း။
အလဂ္ဂနစိတ္တ၊ အလဂ္ဂနဋ္ဌ၊ အလဂ္ဂနတ္ထ-တို့
ကြည့်။

အလဂ္ဂနက (တိ) [န+လဂ္ဂနက] မကပ်ငြိသော။
ဗဟလ (ဝိ၊ ၁။ ၃။ ၁၁၉) ၏ ဟတ္ထမုခေသု
အလဂ္ဂနကမ္ပိ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၇။

အလဂ္ဂနစိတ္တ (တိ) [အလဂ္ဂန+စိတ္တ] မကပ်ငြိ
သော စိတ်ရှိသော၊ သူ။ အလဂ္ဂစိတ္တတာ-
ကြည့်။

အလဂ္ဂနဋ္ဌ (ပ) [အလဂ္ဂန + အတ္တ] မကပ်ငြိခြင်း-
အနက်-သဘော။ အလဂ္ဂနဋ္ဌေန အဗ္ဗော-
ကာသော ဝိယာတိ အဗ္ဗောကာသော။ ဒီ၊ ၁။
၁။ ၁၆၂။ မ၊ ၁။ ၂။ ၁၀၉။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၁၆၆။ အံ၊
၁။ ၂။ ၃၇၄။ အဘိ၊ ၁။ ၃။ ၇၅။ အလဂ္ဂနဋ္ဌေနာ-

တိ အသဇ္ဇနဋ္ဌေန အပ္ပဋိဗဒ္ဓဘာဝေန။ ဒီ၊ ငါ၊ ၁။
၂၄၀။ သံ၊ ငါ၊ ၂။ ၂၇။ မ၊ ငါ၊ ၂။ ၁၅။

အလဂ္ဂနတ္ထ (ပု) [အလဂ္ဂန+အတ္ထ] (၁) မကပ်
ငြိခြင်းဟူသော အကျိုး။ (၂) မကပ်ငြိခြင်း
ဟူသောအနက်။ (၁) တံ ဗန္ဓနံ အာမိဿာ
အလဂ္ဂနတ္ထံ...ပဋိစ္စာဒေတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ငါ၊ ၂။ ၂၇။
ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၀။ (၂) ဘန္ဓေ အသဇ္ဇမာနောတိ
တေဿ ကော အတ္ထောတိ။ အလဂ္ဂနတ္ထော
မဟာရာဇာတိ။ သုတ္တနိ၊ ငါ၊ ၁။ ၆၆။ အပါ၊ ငါ၊
၁။ ၁၇၀။

အလဂ္ဂန္တ (တိ) [အလဂ္ဂ+အန္တ] မကပ်ငြိသော၊
သူ။ အတိဋ္ဌန္တော အလဂ္ဂန္တော အရဟတ္တံ
ပါပုဏ္ဏာတိ။ သံ၊ ငါ၊ ၂။ ၂၄၀။ သုခေဒနဝ
ကိလေသာနံ ဩကာသံ အဒေန္တော အန္တရာ
အသဇ္ဇန္တော အလဂ္ဂန္တော။ သံ၊ ငါ၊ ၂။ ၄၇၂။
ဓနသိဓနဟေန အလဂ္ဂန္တော။ ဇာ၊ ငါ၊ ၂။
၂၇၀။

အလဂ္ဂဘာဝ (ပု) [အလဂ္ဂ+ဘာဝ] မကပ်ငြိ
သည်၏ အဖြစ်။ အညံ ဉာတိမိတ္တာဒိသု ကိဉ္စိ
န ပေါသေတိ ကတ္တမိ အလဂ္ဂဘာဝတော။
ဥဒါန၊ ငါ၊ ၅၇။ (-ထေရ၊ ငါ၊ ၁။ ၆၇။ ထေရ၊ ငါ၊
၂။ ၄၉၀။ မ၊ ငါ၊ ၂။ ၁၁၆။ အံ၊ ငါ၊ ၂။ ၂၇၀။
အနု၊ ငါ၊ ၁။ ၉၀။)

အလဂ္ဂဘာဝေက္ခဏ (တိ) [အလဂ္ဂဘာဝ+
လက္ခဏ] မကပ်ငြိသည်၏ အဖြစ်-ဟူသော
လက္ခဏာ-မတူယတခြင်း ဟူသော အမှတ်
အသား-ရှိသော။ အလဂ္ဂဘာဝေက္ခဏော
ဝါ (အလောဘော) ကမလဒလေ ဇလဗိန္န၊
ဝိယ။ အဘိ၊ ငါ၊ ၁။ ၁၇၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ငါ၊ ၂။ ၉၄။
အလဂ္ဂဘာဝေါ အနာသတ္တတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ငါ၊
၂။ ၁၄၃။

အလဂ္ဂဘာဝသင်္ခါတနိယျာန (န) [အလဂ္ဂ-
ဘာဝ+သင်္ခါတ+နိယျာန] မကပ်ငြိသည်၏
အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော တဏှာမှထွက်မြောက်

ကြောင်း တရား။ နိဿရဏမေဝါ (သံ၊ ငါ၊ ၂။
၁၅၂) တိ စိဝရေ ဣဒမတ္ထိတာဒဿနပုဗ္ဗကံ
အလဂ္ဂဘာဝသင်္ခါတနိယျာနမေဝ ပဇာန-
န္တော။ သံ၊ ငါ၊ ၂။ ၁၅၆။ နိဿရဏပည (ဝိ၊ ငါ၊
၃။ ၂၂၇) နှင့် ယှဉ်ကြည့်။

အလဂ္ဂမာန (တိ) [န+လဂ္ဂမာန] မကပ်ငြိသော၊
သူ။ သောတံ အလဂ္ဂမာနောဝ ဟုတော...။
ဒီ၊ ငါ၊ ၃။ ၄၁။ အလဂ္ဂမာနောတိ ဝိနိဝိဇ္ဈိတော
ဂမနေန ကုဋ္ဌာဒိသု ကတ္တမိ န လဂ္ဂမာနော။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ငါ၊ ၂။ ၂၆။ အသဇ္ဇမာန (သုတ္တနိ၊ ငါ၊ ၁။
၆၇။ ပဋိသံ၊ ငါ၊ ၁။ ၃၇၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၃။ ဇာ၊
ငါ၊ ၂။ ၂၀၉။ အံ၊ ငါ၊ ၃။ ၈၂) လည်း ကြည့်။

အလဂ္ဂမာနသ (တိ) [အလဂ္ဂ+မာနသ] မကပ်
ငြိသော စိတ်ရှိသော၊ သူ။ အနောလိယန္တော
အလဂ္ဂမာနသော။ ဣတိဝုတ်၊ ငါ၊ ၁။ ၁၀။ သရာ-
ဝါသေ အလဂ္ဂမာနသော။ ထေရ၊ ငါ၊ ၂။ ၆၄။

အလဂ္ဂမာနသတာ (တိ) [အလဂ္ဂမာနသ+တာ]
မကပ်ငြိသော စိတ်ရှိသည်အဖြစ်။ ဝေဘူတော
စ ကတ္တမိ အလဂ္ဂမာနသတာယ ပဝီဝေကံ
ပရိပြုဟေန္တော...။ မ၊ ငါ၊ ၂။ ၁၁၄။ သဗ္ဗတ္ထ
အလဂ္ဂမာနသတာယ စ သောမ္မဘာဝေန စ
စန္ဒူပမတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ငါ၊ ၁။ ၉၅။

အလဂ္ဂိတော (ကြိ၊ ဝိ) [န+လဂ္ဂိတော] မကပ်ငြိမှုရှိ။
အညတ္တ အလဂ္ဂိတော တာပသယေဝ ဇဉာသု
လဂ္ဂတိ။ မ၊ ငါ၊ ၃။ ၆၀။

အလင်္ကတ (တိ) [အလံ+ကတ။ (အလံကွတ-
သံ)] (၁) (က) တန်ဆာဆင်အပ်သော၊ သူ။
(ခ) တန်ဆာဆင်အပ်သော ဦးခေါင်းရှိ
သော၊ ဦးခေါင်းကို တန်ဆာဆင်သော၊ သူ။
(ဂ) တန်ဆာဆင်အပ်သော ကိုယ်ရှိသော၊
ကိုယ်ကို တန်ဆာဆင်သော၊ သူ။ (၂) ဤမျှ
ဖြင့် ပြည့်စုံလုံလောက်ပြီ-နောက်ထပ် အလို
မရှိပြီ- တော်ပြီ- ဟု ပယ်မြစ်အပ်သော၊
ဆောင်ရဲတင်းတိမ်အပ်သော။ (န) (၃) တန်

ဆာဆင်ခြင်း။ (၁) (က) ယေန အလင်္ကာ-
 ရေန အလင်္ကာ ပုတ္တယ သုဒ္ဓိယ ပိယာ
 ဟောတိ မနာပါ။ ဝိ၊ ၁။ ၂။ အလင်္ကာတော
 ဝေပိ သမံ စရေယျ။ ဓမ္မ၊ ၃၄။ အဘိ၊ ၄။ ၂။
 ၂၀၆။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၇။ အလင်္ကာတောတိ
 ဝတ္ထာဘရဏေဟိ ပဋိမဏ္ဍိတော။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။
 ၅၂။ အလင်္ကာတော မဋ္ဌကုဏ္ဍလိ။ ဝိမာန။
 ၁၁၂။ ဇာ၊ ၁။ ၂။ ၁၇။ အလင်္ကာတောတိ ဝိဘူသိ-
 တော။ ဝိမာန၊ ၄။ ၃၀၄။ အလင်္ကာတောတိ
 နာနာတရဏတိဘူသိတော။ ဇာ၊ ၄။ ၆၀။
 (- ဝိ၊ ၁။ ၃၆၁။ ဝိ၊ ၃။ ၃၀၁။ ဒီ၊ ၂။ ၁၃၈။
 ထေရ၊ ၃။ ၅။ အပါ၊ ၁။ ၃၀၂။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၆၇။
 ဇာ၊ ၁။ ၁၂၂။ ဒီ၊ ၄။ ၆၃။ မ၊ ၄။ ၃။ ၆၄။
 မ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၀။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၉။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၉၀။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၂၉။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၆။ ဝိမာန၊ ၄။
 ၂၉၁။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၃။ အပါ၊ ၄။ ၂။ ၁။
 ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၈၈။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၂။ ဇာ၊ ၄။ ၃။
 ၁၄၉။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၃၁။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၉၉။ သံ၊ ၄။
 ၁။ ၁။ ၈၂။ ၂၉၇။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၉၅။) (ခ)
 မာလာဓာရီ အလင်္ကာတော။ ပေတ၊ ၁။ ၆၇-၈။
 မာလာဟိ ပိဋန္တိတော အလင်္ကာသီသဂ္ဂေါတိ
 အတ္ထော။ ပေတ၊ ၄။ ၁၅၇။ (ဂ) အလင်္ကာ-
 တေ မလျဓရေ သုဝတ္ထေ။ ဝိမာန၊ ၁။
 အလင်္ကာတေတိ အလင်္ကာကတ္တေ .. ဒိဗ္ဗာ-
 လင်္ကာရေဟိ ဝိဘူသိတသရီရေဟိ အတ္ထော။
 ဝိမာန၊ ၄။ ၁၀။ အလင်္ကာတာ (ဝိမာန၊ ၁၈) တိ
 သဋ္ဌိသကဋတာရေဟိ ဒိဗ္ဗာလင်္ကာရေဟိ အ-
 လင်္ကာတသရီရာ။ ဝိမာန၊ ၄။ ၇၁။ အလင်္ကာတာ
 သုဝသနာ။ ထေရ၊ ၂။ ၆၉။ ထေရီ၊ ၃။ ၉၅။ ဇာ၊
 ၁။ ၁၁၆။ ဇာ၊ ၂။ ၂၇၆။ အလင်္ကာတာတိ
 ဟတ္ထုပဂါဝိအာဘရဏေဟိ အလင်္ကာတ-
 ဂတ္တာ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၃။ (၂) အလင်္ကာ-
 တော (အနလင်္ကာတော၊ က) သုန္တရကော။
 ဇာ၊ ၂။ ၂၇၃။ အလင်္ကာတောတိ အယံ မမ
 ကောဝ အလံ ပရိယတ္တောတိ ဝေ အလင်္ကာ-
 တော။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၉၈။ အနလင်္ကာတ (၂)

အနက်နှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။ (၃) အလင်္ကာ-
 တကရဏ၊ အလင်္ကာတပဋိယတ္တ-တို့ ကြည့်။

အလင်္ကာတအလင်္ကာရ = အလင်္ကာတလင်္ကာရ(ပု)
 [အလင်္ကာတ + အလင်္ကာရ] ဆင်ယင်
 အပ်သော အဆင်တန်ဆာ။ အပိစ ဣတ္ထိယာ
 နိဝတ္ထဝတ္ထယပိ အလင်္ကာတအလင်္ကာရယပိ...
 ဣတ္ထိသရဏဟဏေန ဂဟိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။
 ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၇။ အပိစ ဣတ္ထိယာ နိဝတ္ထနိ-
 ဝါသနာယာပိ အလင်္ကာတလင်္ကာရယာပိ...
 ဣတ္ထိသဒ္ဓေါတေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇။

အလင်္ကာတအာသ (ပု) [အလင်္ကာတ + အာသ] တန်
 ဆာဆင်အပ်သော မြင်း။ သော ကေဒိဝသံ
 အလင်္ကာတအာသ အာရယု...။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၉။
 ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၄၄၀။

အလင်္ကာတဣတ္ထိ (တိ) [အလင်္ကာတ + ဣတ္ထိ] တန်
 ဆာဆင်အပ်သော မိန်းမ။ ကေ အလင်္ကာတ-
 ဣတ္ထိ ဒိသ္မာ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၃၈၉။ (- ဇာ၊ ၄။ ၄။
 ၃၅၀။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၃၀၀။)

အလင်္ကာတဥမင် (ပု) [အလင်္ကာတ + ဥမင်] တန်
 ဆာဆင်အပ်သော - ဥမင် - လိုက်။ အလင်္ကာ-
 တဥမင်န နေသာမိ။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၂၉၂။

အလင်္ကာတဥယျာန (န) [အလင်္ကာတ + ဥယျာန]
 တန်ဆာ ဆင်အပ်သော ဥယျာဉ်။ တတ္ထ
 ဂန္ဓာ နန္ဒနဝနမိဝ အလင်္ကာတဥယျာနံ ပဝိ-
 သိတူ... မိထိလာဘိမုခါ ပဏ္ဍမိ သူ။ ဇာ၊ ၄။
 ၆။ ၂၃၉။

အလင်္ကာတကဏ္ဍ (တိ) [အလင်္ကာတ + ကဏ္ဍ]
 တန်ဆာဆင်အပ်သော နားရှိသော၊ နားကို
 တန်ဆာဆင်ထားသော၊ သူ။ သုကုဏ္ဍလိ
 (ဝိမာန၊ ၄။ ၂၇၆) ကြည့်။

အလင်္ကာတကရဏ (န) [အလင်္ကာတ + ကရဏ]
 တန်ဆာ ဆင်ခြင်းကို ပြုခြင်း။ နန္ဒ ဣမဿ
 အလင်္ကာတကရဏံ ဂူထပုဏ္ဏသဋ္ဌဿ ဗဟိ

စိတ္တကမ္မကရဏံ ဝိယ ဟောတီတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၆၄။ အလင်္ကာတပဋိယတ္တ-လည်း ကြည့်။

အလင်္ကာကောလ (ပု) [အလင်္ကာ + ကောလ]
တန်ဆာဆင်ရာ - အချိန် - အခါ - ကောလ။
အလင်္ကာကောလေ ရာဇာ သာရိကော
ဘဝိဿတိ။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။ ၂၄၂။ ရာဇာ အ-
လင်္ကာကောလေယေဝ (ဝိရောစတိ)။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊
၂။ ၃၉၆။

အလင်္ကာတဂေဝရက္ခန္ဓဂဏ (တိ) [အလင်္ကာ +
ဂဏ + ဝရ + ခန္ဓ + ဂဏ] တန်ဆာ ဆင်အပ်
သော ဆင်ဖြတ်၏ ကျောက်ကုန်းတက်သို့
တက်ရောက်သော၊သူ။ သော...အလင်္ကာတ-
ဂေဝရက္ခန္ဓဂဏတော မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိတွာ
ပဗ္ဗဇိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။ ၂၇၃။

အလင်္ကာတဂတ္ထ (တိ) [အလင်္ကာ + ဂတ္ထ] တန်
ဆာဆင်အပ်သောကိုယ်ရှိသော၊သူ။ အလင်္ကာ-
တ (၁) (ဂ) အနက် ကြည့်။

အလင်္ကာတဂဗ္ဗ (ပု) [အလင်္ကာ + ဂဗ္ဗ] တန်ဆာ
ဆင်အပ်သော တိုက်ခန်း။ အန္တောဥမဏေ-
ယေဝ အလင်္ကာတဂဗ္ဗ နိသီခါပေတွာ။ ဇာ၊
ဋ္ဌ၊၆။ ၂၈၃။

အလင်္ကာတဓကံမ (ပု) [အလင်္ကာ + ဓကံမ] တန်
ဆာ ဆင် အပ် သော စင်္ကြံ။ အလင်္ကာတ-
ဓကံမဿ ဥဘောသု အန္တေသု အာလပ္ပန-
ဖလကံ သံဝိဓာယ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊
၁။ ၁၀။

အလင်္ကာတဓန္ဒကပါသာဒမဟာတလ (န) [အ-
လင်္ကာ + ဓန္ဒက + ပါသာဒ + မဟန္တ + တလ]
တန်ဆာ ဆင်အပ်သော ဓန္ဒက မည်သော
ပြာသာဒ်၏ - ကြီးစွာသော အပြင် - ကြမ်း
ပြင်။ အာကာသေန အာဂန္တော အလင်္ကာတ-
ဓန္ဒကပါသာဒမဟာတလံ ပဝိသိတွာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊
၇။ ၁၃၇။

အလင်္ကာတစေတီယ (န) [အလင်္ကာ + စေတီယ]
တန်ဆာ ဆင်အပ်သော စေတီ။ ဣတော
ပဋ္ဌာယ တဝ ပိတရဉ္စ ပိတာမဟဉ္စ အလင်္ကာ-
တစေတီယံ ဝိယ ပဋိဇဉ်ဿာမိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၄၈။

အလင်္ကာတတောရဏ (န) [အလင်္ကာ +
တောရဏ] တန်ဆာဆင်အပ်သော တုရိုက်
တိုင်။ အလင်္ကာတတောရဏံ ဝိယ စိတ္တပဉ္စော
ဝိယ စ အတိဝိယ ဝိရောစတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၇၃။
(၄၄။ ၃၀၃-ကြည့်။)

အလင်္ကာတတ္တဘာဝ (တိ) [အလင်္ကာ + အတ္တ-
ဘာဝ] တန်ဆာ ဆင်အပ်သော - ကိုယ် -
အတ္တဘော - ရှိသော၊သူ။ ဗာဟုသစ္စသိပ္ပ-
ဝိနယေဟိ အလင်္ကာတတ္တဘာဝါ။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။
၁၃၁။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၆။

အလင်္ကာတဒဏ္ဍက (ပု) [အလင်္ကာ + ဒဏ္ဍ + က]
တန်ဆာ ဆင် အပ် သော - တုတ်ငယ် -
နှင်တံ။ အပရေ စတုဟတ္ထဒဏ္ဍံ ဝါ အညံ ဝါ
ပန အလင်္ကာတဒဏ္ဍကံ ဂဟေတွာ ဝိရေန္တိ။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၈၇။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။ ၃၆၃။ အလင်္ကာတ-
ဒဏ္ဍကန္တိ ပန တတော ဩမကံ ရထယဉ္စ-
အာခိကံ သန္ဓာယာဟ။ သိ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။ ၃၆၆။

အလင်္ကာတဒိဗ္ဗသယန (န) [အလင်္ကာ + ဒိဗ္ဗ +
သယန] တန်ဆာ ဆင် အပ် သော နတ်၌
ဖြစ်သော အိပ်ရာ။ တေ ရာဇမီတရံ ပါသာဒံ
အာရောပေတွာ အလင်္ကာတဒိဗ္ဗသယနေ
နိပဇ္ဇာပေသံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။ ၁၁။

အလင်္ကာတဒိဗ္ဗဘာရဏ (တိ) အလင်္ကာ + ဒိဗ္ဗ +
ဘာရဏ] တန်ဆာ ဆင်အပ်သော နတ်၌
ဖြစ်သော တန်ဆာရှိသော၊သူ။ ကုသုမဝိဘူ-
သိတာဘရဏ (ဝိမာန၊ဋ္ဌ။ ၂၁၉) ကြည့်။

အလင်္ကာတဒေဝနဂရ (န) [အလင်္ကာ + ဒေဝ +
နဂရ] တန်ဆာဆင်အပ်သော နတ်မြို့တော်။

အလင်္ကာတဒေဝနဂရံ ဝိယ နာဂဘဝနံ ဒိသ္မာ။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၁။

အလင်္ကာတဒေဝသဘာ (ထိ) [အလင်္ကာတ +
ဒေဝ + သဘာ] တန်ဆာဆင်အပ်သော နတ်
သမင်။ သကလော ဥပဇင်္ဂါ ကော-
ဘာသော အလင်္ကာတဒေဝသဘာ ဝိယ
ဝိရောစိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၆။၂၉၃။

အလင်္ကာတဒွါရကောဋ္ဌက (တိ) [အလင်္ကာတ +
ဒွါရကောဋ္ဌက] တန်ဆာ ဆင် အပ် သော
မြို့တံခါးမုခ်ရှိသော၊ အလင်္ကာတဒွါရကောဋ္ဌက
...တာဝတိ သဘဝနံ ဒိသ္မာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၇၃။

အလင်္ကာတဒွါရဋ္ဌာလက (တိ) [အလင်္ကာတ +
ဒွါရ + အဋ္ဌာလက] တန်ဆာဆင်အပ်သော
တံခါး၊ ပစ်စင် ရှိသော။ တံ ပန ဂေဟံ
အလင်္ကာတဒွါရဋ္ဌာလကံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၂၄။

အလင်္ကာတဇေဂ္ဂ (န) [အလင်္ကာတ + ဇေ + အဂ္ဂ]
တန်ဆာ ဆင်ထားအပ်သော တံခွန်ဖျား။
တာနိ ချက္ခာနိ အလင်္ကာတဇေဂ္ဂနိ ဝိယ ဒိသ္မန္တိ။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၀၅။

အလင်္ကာတဓမ္မသဘာ (ထိ) [အလင်္ကာတ + ဓမ္မ +
သဘာ] တန်ဆာ ဆင်အပ်သော တရား -
သဘင် - ပွဲတော်။ သော သမ္မောဓိပ္ပတ္တော
သတ္တံ မဟာနုဘာဝေါ အလင်္ကာတဓမ္မသ-
ဘာယံ အလင်္ကာတဓမ္မာသနေ ပရိသမဇ္ဈေ
နိသိန္နော...။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၅၇။

အလင်္ကာတဓမ္မာသန (န) [အလင်္ကာတ + ဓမ္မာ-
သန] တန်ဆာ ဆင်အပ် သော - တရား
ဟောရန်နေရာ - တရားပလ္လင်။ ပုဏ္ဏတ္ထေရာ
စတုပရိသမဇ္ဈေ အလင်္ကာတဓမ္မာသနေ စိတ္တ-
ဗီဇနိ ဂဟေတွာ နိသိန္နော လိဋ္ဌာယန္တော
ပုဏ္ဏစန္ဒော ဝိယ ဓမ္မံ ကထေသိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။
၂၃၆။ ပရိသမဇ္ဈေ အလင်္ကာတဓမ္မာသနေ ဓမ္မံ

ဒေသေန္တော ဝါ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၀။ (- သံ၊ဋ္ဌ
၂။၁၆၉။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၀။
ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၇၊၃၇၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊
၃။၃၂၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၈၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၃၇။ဇာ၊
ဋ္ဌ၊၇။၁၈၈။)

အလင်္ကာတနဂရ (န) [အလင်္ကာတ + နဂရ]
တန်ဆာဆင်အပ်သောမြို့။ ရာဇာနံ အလင်္ကာ-
တနဂရံ ပဒကိတံ ကဓောန္တမေဝ ဒိသ္မာ။ ဇာ၊
ဋ္ဌ၊၄။၉၇။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၉၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၃၆။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၄၁၁။)

အလင်္ကာတနာဂကညာ (ထိ) [အလင်္ကာတ + နာဂ-
ကညာ] တန်ဆာဆင်အပ်သော နဂါးမဇယ်။
အလင်္ကာတနာဂကညာ ယက္ခိနိယော ဝိယ
ဥပဋ္ဌဟိ သု။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၇။

အလင်္ကာတနာဂဘဝန (န) [အလင်္ကာတ + နာဂ +
ဘဝန] တန်ဆာဆင်အပ်သော နဂါးတို့၏ -
ဘုံ - ဗိမာန်။ ဗျဗ္ဗ (ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၆၈) ကြည့်။

အလင်္ကာတနာဂမာဏဝိကာ (ထိ) [အလင်္ကာတ +
နာဂမာဏဝိကာ] တန်ဆာ ဆင်အပ်သော
နဂါးပျိုမ။ အလင်္ကာတနာဂမာဏဝိကာ တဿ
သန္တိကံ အာဂစ္ဆန္တိ။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၁၂၅။ ဇာ၊
ဋ္ဌ၊၄။၄၅၈။

အလင်္ကာတနာဂဋကပရိဝုတ (တိ) [အလင်္ကာတ +
နာဂဋက + ပရိဝုတ] တန်ဆာဆင်အပ်သော
ကချေသည် အပေါင်း ခြံရံအပ်သော၊ သူ။
သော အလင်္ကာတနာဂဋကပရိဝုတော နဂရ-
တော နိက္ခမ္မ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၈။ (- ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။
၆၈။)

အလင်္ကာတနာဂဋကိတ္တိ (ထိ) [အလင်္ကာတ + နာဂဋက
+ ဣတ္တိ] တန်ဆာ ဆင်အပ်သော ကချေ
သည်မိန်းမ။ အလင်္ကာတနာဂဋကိတ္တိဟိ ပရိဝု-
တော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၈။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၇။
အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၀။

အလင်္ကာတနာရီ (ထိ) [အလင်္ကာတ+နာရီ] တန်ဆာဆင်အပ်သော မိန်းမ။ အလင်္ကာတနာရီယော ၈ ဝုတ္တပ္ပကာရေ ရထေ နိဝေသနေ နိဝေသေ ၈ ဒိသ္မာဝ။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂။ ၅၄။

အလင်္ကာတနာဝါ (ထိ) [အလင်္ကာတ+နာဝါ] တန်ဆာဆင်အပ်သော လှေ။ ဒေဝတာ... ဩဟန္တကံ အာလိဂီတော အလင်္ကာတနာဝါယ အာရောပေသိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၄။ ၂။

အလင်္ကာတနိယာမ (ပု) [အလင်္ကာတ+နိယာမ] တန်ဆာ ဆင်အပ်သူ၏ နိယာမ သဘော၊ အဆင်တန်ဆာများကို မပယ်စန့်သေးပဲ ဆင်ယင်မြဲ ဆင်ယင်ထားခြင်း။ အလင်္ကာတနိယာမေနေဝ အာဂတော။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၇၇။ (- အံ၊ ၄၊ ၁။ ၂၈၆။ ထေရီ၊ ၄။ ၁၀၄။)

အလင်္ကာတပ(ပု)ဋိယတ္တ (တိ) [အလင်္ကာတ+ပဋိယတ္တ] တန်ဆာ ဆင်ခြင်းအားဖြင့်-ပြင်ဆင်-ခြယ်လှယ်-ထားအပ်သော၊ အလှပြင်ထားအပ်သော၊ အထ ခေါ် သာ လူတ္တိ... အလင်္ကာတပဋိယတ္တာ ဂန္ဓဂန္ဓိနိ ယေနာယသ္မာ အနုရုဌေါ တေနပသက်မိ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၉။ မနုဿာ အလင်္ကာတပဋိယတ္တာ ဥယျာနံ ဂစ္ဆန္တိ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၁၀။ အလင်္ကာတပဋိယတ္တံ နဂရံ အနုဝိစရန္တော။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၇၇။ အလင်္ကာတပဋိယတ္တန္တိ အလင်္ကာတကရဏဝေနေ သဗ္ဗသဇ္ဇိတံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၃၃။ (- ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၁၆၆။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၄၅။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၂၅၉။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၁၃၅။ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၈၀။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၂၃။ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၉၂။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၇၉။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၃၃၃။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၀၀။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၁။ ၃။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂။ ၂၈၈။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၃၃။ လူတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၂၉။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၁။ ၅၃။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂။ ၁။ ဝိမာန၊ ၄။ ၂၈။ ထေရီ၊ ၄၊ ၂။ ၁။ အပ၊ ၄၊ ၁။ ၁၆။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၉၉။ ဇာ၊ ၄၊ ၁။ ၈။ ဇာ၊ ၄၊ ၄။ ၉၃။ ဇာ၊ ၄၊ ၇။ ၁၇၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၅။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၈၀။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၅၃။

သံ၊ ၄၊ ၂။ ၃၉၆။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၈၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၁။ ၃၅၆။)

အလင်္ကာတပဋိယတ္တကာလ (ပု) [အလင်္ကာတ+ပဋိယတ္တ + ကာလ] တန်ဆာဆင်ခြင်းအားဖြင့် - ပြင်ဆင် - ခြယ်လှယ် - ထားရာ - အချိန် - အခါ။ ယက္ခောပိ... မဟာသတ္တဿ ဒိဗ္ဗဒုဿဂန္ဓမာလာဒီနိ ဒတာ အလင်္ကာတပဋိယတ္တကာလေ ဒိဗ္ဗဘောဇနံ အဒါသိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၇။ ၂၁၇။ (- ဇာ၊ ၄၊ ၇။ ၂၃၂။)

အလင်္ကာတပဋိယတ္တနဂရ (န) [အလင်္ကာတ+ပဋိယတ္တ + နဂရ] တန်ဆာဆင်ခြင်းအားဖြင့် - ပြင်ဆင် - ခြယ်လှယ် - မွမ်းမံ - ထားအပ်သော မြို့။ ဗဟူနံ နေရယိကသတ္တာနံ ကမ္မကရဏာနုဘဝနဌာနံ မိတ္တဝိနုကဿ အလင်္ကာတပဋိယတ္တနဂရံ ဝိယ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာသိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၄။ ၃။

အလင်္ကာတပဋိယတ္တမာလာသန (န) [အလင်္ကာတ+ပဋိယတ္တ + မာလာ + အာသန] တန်ဆာ ဆင်ခြင်းအားဖြင့် - ပြင်ဆင် - မွမ်းမံ - ထားအပ်သော - ပန်းခင်းအပ်သောနေရာ - ပန်းမေ့ရာ။ သကလဒသသဟဿိ လောကဓာတု... အလင်္ကာတပဋိယတ္တမာလာသနံ ဝိယ... အဟောသိ။ အပ၊ ၄၊ ၁။ ၆၃။

အလင်္ကာတပဋိယတ္တရထ (ပု) [အလင်္ကာတ+ပဋိယတ္တ + ရထ] တန်ဆာဆင်ခြင်းအားဖြင့် - ပြင်ဆင် - ခြယ်လှယ် - မွမ်းမံ - ထားအပ်သော ရထား။ အလင်္ကာတပဋိယတ္တရထေ မဟာဗောဓိ* ဌပေတွာ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၈၅။

အလင်္ကာတပဋိယတ္တသရီရ (တိ) [အလင်္ကာတ+ပဋိယတ္တ + သရီရ] တန်ဆာဆင်ခြင်းအားဖြင့် - ပြင်ဆင် - ခြယ်လှယ် - ထားအပ်သော - ကိုယ်၌သောသု။ ဧကံ အလင်္ကာတပဋိယတ္တသရီရံ မာတုဂါမံ ဩလောကေတွာ။ ဇာ၊ ၄၊ ၂။ ၂၉။

အလင်္ကာပလ္လင်္ကဝရမဇ္ဈဂတ (တိ) [အလင်္ကာတ + ပလ္လင်္က + ဝရ + မဇ္ဈ + ဂတ] တန်ဆာဆင်အပ်သော မြတ်သောပလ္လင်၏ အလယ်သို့ ရောက်သောသူ။ သတ္တာ... အလင်္ကာပလ္လင်္ကဝရမဇ္ဈဂတော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၀၆။

အလင်္ကာတပါသာဒ (ပု) [အလင်္ကာတ + ပါသာဒ] တန်ဆာဆင်အပ်သော ပြာသာဒ်။ အလင်္ကာတပါသာဒေါယေဝ နော ဒါရူစိတကော ဘဝိဿတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၂၀၉။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။ ၃၀၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၇။)

အလင်္ကာတပါသာဒတလ (န) [အလင်္ကာတပါသာဒ + တလ] တန်ဆာ ဆင်အပ်သော ပြာသာဒ် - အပြင် - ကြမ်းပြင်။ အလင်္ကာတပါသာဒတလမေဝ အဘိရူဟိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၄၉၆။

အလင်္ကာတဗုဒ္ဓါသန (န) [အလင်္ကာတ + ဗုဒ္ဓ + အသန] တန်ဆာဆင်အပ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ နေရာ။ ဓမ္မဒေသနာကာလေ ပန မဇ္ဈဋ္ဌာနေ အလင်္ကာတဗုဒ္ဓါသနမှိ သတ္တရိ နိသိန္ဒေ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၆။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၂၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၇။၁။)

အလင်္ကာတမဂ္ဂ (ပု) [အလင်္ကာတ + မဂ္ဂ] တန်ဆာဆင်အပ်သောလမ်း။ အလင်္ကာတမဂ္ဂေန အာဂစ္ဆန္တိဿ ဝသဗလဿ ... အတ္တဘာဝံ ဩလောကေတွာ။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆။ (- ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၇။၃၀၄။)

အလင်္ကာတမဏိကဉ္စနာစိတ (တိ) [အလင်္ကာတ + မဏိ + ကဉ္စန + အာစိတ] ပတ္တမြားရွှေတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် - စိ - ခြယ် - ထားအပ်သော။ “အလင်္ကာတမဏိကဉ္စနာစိတ” နှို ပီ ပါဌော။ အလင်္ကာတမဏိကဉ္စနာစိတံ၊ အတိဝိယ ဒိဗ္ဗမာနေဟိ မဏိကဉ္စနေဟိ စ အလင်္ကာရဏဝသေန ခစိတံ။ ပိမာန၊ဋ္ဌ။ ၁၆၆။

အလင်္ကာတမဏ္ဍပ (ပု) [အလင်္ကာတ + မဏ္ဍပ] တန်ဆာဆင်အပ်သော မဏ္ဍပ်။ အလင်္ကာတမဏ္ဍပေ ခါဒန္တာ...မဟာကလဟံ ကရိံသု။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၈၈။

အလင်္ကာတမဏ္ဍပမဇ္ဈ (န) [အလင်္ကာတမဏ္ဍပ + မဇ္ဈ] တန်ဆာ ဆင်အပ်သော မဏ္ဍပ်၏ အလယ်။ အလင်္ကာတမဏ္ဍပမဇ္ဈေ သုပညတ္တဝရဗုဒ္ဓါသနံ အဘိရူဟံ ..။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၆။ အလင်္ကာတမဏ္ဍပမဇ္ဈေ ပလ္လင်္ကံ အတ္ထရိတွာ အဒါသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၅။

အလင်္ကာတမဏ္ဍလမာဋ္ဌမဇ္ဈ (ပု) [အလင်္ကာတ + မဏ္ဍလမာဋ္ဌ + မဇ္ဈ] တန်ဆာ ဆင်အပ်သော တန်ဆောင်း - ဝန်း - ဝိုင်း - ၏ အလယ်။ အလင်္ကာတမဏ္ဍလမာဋ္ဌမဇ္ဈေ (အလင်္ကာတမဏ္ဍပသာလာယ မဇ္ဈေ၊ က) သုပညတ္တဝရဗုဒ္ဓါသနံ အဘိရူဟံ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၉။

အလင်္ကာတမဟာတလ (ပု) [အလင်္ကာတ + မဟာတလ] တန်ဆာဆင်အပ်သော - မြတ်သော ပြာသာဒ် - အပြင် - ရင်ပြင် - ကြမ်းပြင်။ ရာဇာ ဣသိကံ ဒိသှာ ဣရိယာပထေ ပသန္နော အလင်္ကာတမဟာတလေ နိသိဒါပေတွာ။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၁၈၂။ (- ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၃၅၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၂၀၂။)

အလင်္ကာတမဟာပထ (ပု) [အလင်္ကာတ + မဟာပထ] တန်ဆာဆင်အပ်သော - လမ်းမကြီး - လမ်းမတော်။ အန္တောနဂဓရ အလင်္ကာတမဟာပထံ ရာဇမဂ္ဂံ နိဿာယ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။ ၂၃၉။

အလင်္ကာတမာလာဂဗ္ဘ (ပု) [အလင်္ကာတ + မာလာ + ဂဗ္ဘ] တန်ဆာဆင်အပ်သော ပန်းတိုက်ခန်း။ ဥက္ခိတ္တမာလာယုဋ္ဌော ဝိယ အလင်္ကာတမာလာဂဗ္ဘော ဝိယ စ သဗ္ဗာကာရပါရိပူရိယာ သမိဒ္ဓေါ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄။

အလင်္ကာတရတဒါမသဒိသ (တိ) [အလင်္ကာတ + ရတ + ဒါမ + သဒိသ] တန်ဆာ ဆင်အပ်

သော ငွေပန်းဆိုင်နှင့် တူသော။ အလင်္ကာ-
ရတနာမသဒ္ဒါသံ ဟတ္ထိသောဏ္ဍံ။ စရိယာ၊ ဌ။
၇၂။ ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၂၅၂။

အလင်္ကာတရတနမဏ္ဍပ (ပု) [အလင်္ကာတ+ရတန
+မဏ္ဍပ] တန်ဆာဆင်အပ်သော ရတနာ-
မဏ္ဍပ်။ အလင်္ကာတရတနမဏ္ဍပေ ပညတ္တ-
ဝရဓမ္မာသနံ အဘိရူပိတော။ ဇာ၊ ဌ၊ ၂။ ၆၀။
အလင်္ကာတရတနမဏ္ဍပေ ဓမ္မာသနံ ပည-
ပေတော။ ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၂၃၇။

အလင်္ကာတရတနမဏ္ဍပမဏ္ဍ (န) [အလင်္ကာတရတန-
မဏ္ဍပ + မဏ္ဍ] တန်ဆာ ဆင် အပ် သော
ရတနာမဏ္ဍပ်၏ အလယ်။ အလင်္ကာတရတန-
မဏ္ဍပမဏ္ဍေ သုပညတ္တဝရပလ္လင်္ကေ နိသိဒ္ဓိတော။
ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၁၇၈။

အလင်္ကာတရတ (ပု) [အလင်္ကာတ+ရတ] တန်
ဆာ ဆင်အပ်သော ရတနာ။ အလင်္ကာ-
ရတေန မာတာပိတူနံ ဝသနဌာနံ ဂန္ဓာ။
စရိယာ၊ ဌ။ ၇၅။ ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၂၇၂။ (-ဇာ၊ ဌ၊
၁။ ၄၇၄။ ဇာ၊ ဌ၊ ၂။ ၁။ ဇာ၊ ဌ၊ ၃။ ၄၉၁။ ဇာ၊ ဌ၊
၄။ ၁၃၃။ ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၂၃၉၊ ၂၈၀။)

အလင်္ကာတရာဗေပုတ္တဂဏ (ပု) [အလင်္ကာတ+ရာဗ-
ပုတ္တ+ဂဏ] တန်ဆာ ဆင်အပ်သော မင်း
သားတို့၏ အပေါင်း။ အလင်္ကာရကာရကော
ဝိယ ဗုဒ္ဓေါ၊ အလင်္ကာရော ဝိယ ဓမ္မော၊
အလင်္ကာတရာဗေပုတ္တဂဏော ဝိယ သဒ္ဓမ္မာ-
လင်္ကာတော သံဆော။ ခုဒ္ဒက၊ ဌ။ ၁၂။

အလင်္ကာတရာဇာသန (န) [အလင်္ကာတ+ရာဇ+
အာသန] တန်ဆာ ဆင်အပ်သော မင်း၏
နေရာ။ သေတစ္ဆတ္တဿ ဟေဋ္ဌာ အလင်္ကာ-
ရာဇာသန နိသိဒ္ဓိတော။ ဇာ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၀၄။

အလင်္ကာတဝရဗုဒ္ဓါသန (န) [အလင်္ကာတ + ဝရ
+ ဗုဒ္ဓ+အာသန] တန်ဆာ ဆင်အပ်သော
မြတ်သောဘုရား နေရာတော်။ ဓမ္မသဘာ-
မဏ္ဍပံ ပဓိသိတော အလင်္ကာတဝရဗုဒ္ဓါသန
နိသိန္ဒော။ ဝိမာန၊ ဌ။ ၂၀၁။

အလင်္ကာတဝါရဏ (ပု) [အလင်္ကာတ+ဝါရဏ]
တန်ဆာ ဆင်အပ်သော ဆင်။ အလင်္ကာ-
ဝါရဏံ မြာဟူဏာနံ အဘိသိ။ စရိယာ၊ ဌ။
၇၂။ ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၂၅၂။

အလင်္ကာတဝေယန္တပါသာဒ (ပု) [အလင်္ကာတ+
ဝေယန္တပါသာဒ] တန်ဆာ ဆင်အပ်သော
ဝေယန္တပြာသာဒ။ သော တတော ပဋ္ဌာယ
သက္ကဿ ဥပဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆန္တော အလင်္ကာတဝေ-
ယန္တပါသာဒံ.... သက္ကဿ သမ္ပတ္တိံ ဝိသ္ဌာ။
ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၈၃။

အလင်္ကာတသဒ္ဓိသ (တိ) [အလင်္ကာတ+သဒ္ဓိသ၊
ထိ-၌ အလင်္ကာတသဒ္ဓိသံ] တန်ဆာဆင်သည်
နှင့် တူသော၊ သူ။ အနုလင်္ကာတပိ တံ အ-
အလင်္ကာတသဒ္ဓိသံ။ ဝိမာန ဌ။ ၁၅၁။

အလင်္ကာတသယန (န) [အလင်္ကာတ + သယန]
တန်ဆာဆင်အပ်သော အိပ်ရာ။ အလင်္ကာ-
သယန န သယိဿာမိ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၃။ ၅၆။
(-ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၂၆၉။ ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၂။)

အလင်္ကာတသယနပိဋ္ဌ (န) [အလင်္ကာတသယန +
ပိဋ္ဌ] တန်ဆာ ဆင်အပ်သော အိပ်ရာ -
ပြင်-အပြင်။ တံ အလင်္ကာတသယနပိဋ္ဌ
နိသိန္ဒံ သယံ သယနပသေ နိသိဒ္ဓိတော။ ဇာ၊
ဌ၊ ၇။ ၂၄၄။

အလင်္ကာတသရီရ (တိ) [အလင်္ကာတ+သရီရ] တန်
ဆာ ဆင်အပ်သော ကိုယ်ရှိသော၊ သူ။ သော
.... အလင်္ကာတသရီရော နဂရံ ပဓိသန္တော။
သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၁၇။ နာဂရာဇော အလင်္ကာ-
တသရီရော ဟူတော။ ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၄၆၄။ အလင်္ကာ-
တ (၁) (ဂ) အနက်လည်း ကြည့်။

အလင်္ကာတသိရိဂဗ္ဗ (ပု) [အလင်္ကာတ + သိရိ+
ဂဗ္ဗ] တန်ဆာ ဆင်အပ်သော ကျက်သရေ
ရှိသည့် တိုက်ခန်း။ တသ္မိံ သမယေ စောရ-
ရာဇော အလင်္ကာတသိရိဂဗ္ဗ သိရိသယနပိဋ္ဌ
နိပန္နော နိဗ္ဗာယတိ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၇၃။ (-ဇာ၊
ဌ၊ ၄။ ၁၀၇။)

အလင်္ကာတသိရိသယန (န) [အလင်္ကာတ + သိရိ + သယန] တန်ဆာ ဆင်အပ်သော ကျက် သရေရှိသည့် အိပ်ရာ။ ပုန ခိဝသေ နံ (ပန တံ) သေတစ္ဆတ္တဿ ဟေဋ္ဌာ အလင်္ကာ- သိရိသယနေ နိပဇ္ဇာပေသံ။ စရိယာ၊ ဌ။ ၂၁၀။ ဇာ၊ ဌ၊ ၆။ ၄။ (-ဇာ၊ ဌ၊ ၅။ ၂။)

အလင်္ကာတသိသ (န) [အလင်္ကာတ + သိသ] တန်ဆာ ဆင်အပ်သော ဦးခေါင်း။ အလင်္ကာတသိသံ ဝါ ဆိန္နိတု။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ။ ၁၈၀။ အလင်္ကာတသိသမ္ပိ ဆိန္နိတု။ စရိယာ၊ ဌ။ ၂၇။ ဇာ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၇။ (-အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၆၀။ အပ ဌ၊ ၁။ ၄၂။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၈၉။)

အလင်္ကာတသိသဂ္ဂ (တိ) [အလင်္ကာတ + သိသ + အဂ္ဂ] တန်ဆာ ဆင်အပ်သော မြတ်သော ဦးခေါင်းရှိသောသူ။ အလင်္ကာတ (၁) (၁) အနက် ကြည့်။

အလင်္ကာတဟတ္ထိက္ခန္ဓ (ပု) [အလင်္ကာတ + ဟတ္ထိ + ခန္ဓ] တန်ဆာ ဆင်အပ်သော ဆင်၏ ကျောက်ကုန်း။ အလင်္ကာတဟတ္ထိက္ခန္ဓေ သု- ဝဏ္ဏစင်္ကောသုကေ သဟဿထဝိကံ ဌပေတု။ ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၂၅။ အလင်္ကာတဟတ္ထိက္ခန္ဓတော ဩရုယု။ ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၃၇။

အလင်္ကာတဟတ္ထိက္ခန္ဓဝရဂတ (တိ) [အလင်္ကာတ + ဟတ္ထိက္ခန္ဓဝရ + ဂတ] တန်ဆာဆင်အပ် သော မြတ်သော ဆင်ကျောက်ကုန်းထက်သို့ ရောက်သောသူ။ ဗောဓိသတ္တေ ... အလင်္ကာ- တဟတ္ထိက္ခန္ဓဝရဂတေ ဒါနဂ္ဂံ ဂစ္ဆန္တေ။ စရိ- ယာ၊ ဌ။ ၆၅။ (-စရိယာ၊ ဌ။ ၂၄။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၄။ ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၄၀။ ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၉၀၊ ၂၅။)

အလင်္ကာတဟတ္ထိဂဝါဿ (ပု) [အလင်္ကာတ + ဟတ္ထိ + ဂေါ + အဿ] တန်ဆာ ဆင်အပ်သော ဆင်၊ နွား၊ မြင်း။ ဟတ္ထိဂဝါဿဆန္တ (ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၂၃) ကြည့်။

အလင်္ကာတဟတ္ထိပိဋ္ဌိ (တိ) [အလင်္ကာတ + ဟတ္ထိ- ပိဋ္ဌိ] တန်ဆာ ဆင်ထား အပ်သော ဆင်၏ ကျောက်ကုန်း။ ဓမ္မသောသကံ အလင်္ကာ- တဟတ္ထိပိဋ္ဌိ အာရောပေတု။ ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၂၆။

အလင်္ကာတာကာရ (ပု) [အလင်္ကာတ + အာ- ကာရ] တန်ဆာဆင်ခြင်းဟူသော - တန်ဆာ ဆင်ပုံ - အခြင်းအရာ။ တံ ပန အလင်္ကာ- တာကာရံ ဒဿေတု။ ထေရိ၊ ဌ။ ၁၄။

အလင်္ကာတာဘရဏ (တိ) [အလင်္ကာတ + အာဘ- ရဏ] ဆင်ယင်အပ်သော အဆင်တန်ဆာ ရှိသော။ သာ ဧဝံ ဝတော အတ္တနော ပုတ္တံ အလင်္ကာတာဘရဏံ မဏ္ဍေတု။ ဇာ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၇။

အလင်္ကာတာလင်္ကာရ (ပု) [အလင်္ကာတ + အလင်္ကာရ] အလင်္ကာတအလင်္ကာရနှင့် အနက် အရတု။ ၎င်း - ကြည့်။

အလင်္ကာတာသန (ပု) [အလင်္ကာတ + အာသန] တန်ဆာ ဆင်အပ်သော နေရာ။ သတ္တာ ဓမ္မသဘံ ဂန္ဓာ အလင်္ကာတာသနေ နိသီဒိ- တု။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၇။ (-ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၂၃။)

အလင်္ကာတု (ကြိ၊ ဝိ) [အလံ + ကရ + တု] တန်ဆာဆင်၍။ ထေရဿ ဝိစိတ္တပဋိဘာန- တာယ နာနာဟေတုပမာဟိ အလင်္ကာတု။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၄။

အလင်္ကာရ (ပု) [အလံ + ကရ + ဏ။ အလင်္ကာရ- ဟု ဆိုလိုလျက် ရဿပြု၍ အလင်္ကာရ-ဟု ဆို သည်။] (၁) တန်ဆာဆင်ခြင်း။ (၂) (သီလ- စသော) အဆင်တန်ဆာ။ (၁) ရတနံ အလင်္ကာရဿ။ မိလိန္ဒ။ ၃၃။ (၂) “နိဗ္ဗာန- မဘိပဏ္ဍေန္တာ၊ ပဿန္တု မံ အလင်္ကာရ” နှိပိ ပါဠိ၊ သောယေဝတ္ထော။ အလင်္ကာရန္တိ ရဿံ ကတော ဝုတ္တံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ။ ၃၁။

အလင်္ကာရဏ (န) [အလံ + ကရ + ယု] (၁) တန်ဆာဆင်ခြင်း။ (၂) (က) တန်ဆာဆင်ရာ

ဖြစ်သော (အခါ၊ အရပ်)။ (ခ) တန်ဆာဆင်ကြောင်း ဖြစ်သော (အရာစုစု)။
 (၁) (စုတဂုဏ်) ယောဂိနာလင်္ကာရဏာယ။ မိလိန္ဒ။ ၃၃၈။ ဝတ္ထာလင်္ကာရဏံ အလင်္ကာရဏေ၊ ဂန္ဓမာလာဒီဟိ မဏ္ဍနေ စ။ ထေရ်ဝါဒ။ ၉၁။ (-သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂၊ ၅၄။ ထေရ်ဝါဒ။ ၂၊ ၂၅။ ဒီ၊ ၁၊ ၁၆၃။ မ၊ ၁၊ ၁၊ ၁၉၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၊ ၁၊ ၄၄၊ ၄၈။) (၂) (က) အလင်္ကာရဏကာလ၊ အလင်္ကာရဏမင်္ဂလသာလာ-တို့ ကြည့်။ (ခ) အလင်္ကာရဏစုစု-ကြည့်။

အလင်္ကာရဏကာလ (ပ) [အလင်္ကာရဏ+ကာလ] တန်ဆာဆင်ရာ-အချိန်-အခါ။ သကလ-ဗသသဟဿစက္ကဝါဠဿ အလင်္ကာရဏကာလော ဝိယ ဟောတိ။ ဒီ၊ ၁၊ ၁၊ ၅၇။ ဆဗ္ဗတ္ထာဟိ ရသ္မိဟိ အလင်္ကာရဏကာလော ဝိယာတိ အတ္ထော။ သီ၊ ၁၊ ၁၊ ၁၊ ၂၃၇။

အလင်္ကာရဏစုစု (န) [အလင်္ကာရဏ + စုစု] တန်ဆာဆင်ကြောင်း ဖြစ်သော နံသာမူနံ။ ဝဇ္ဇမာနန္တိ အလင်္ကာရဏစုစု။ ဝဇ္ဇိ၊ ၂၊ ၈။

အလင်္ကာရဏဘာဝ (ပ) [အလင်္ကာရဏ+ဘာဝ] တန်ဆာဆင်သည်၏ အဖြစ်။ ပါရိကုတ္တိယ (မဟာနိ၊ ၄၊ ၃၇၁) ကြည့်။

အလင်္ကာရဏမင်္ဂလသာလာ (ထိ) [အလင်္ကာရဏ+မင်္ဂလ+သာလာ] တန်ဆာဆင်ရာဖြစ်သော မင်္ဂလာစရပ်။ ပသာခနမင်္ဂလသာလာ (ဒီ၊ ၁၊ ၂၊ ၁၀၈) ကြည့်။

အလင်္ကာရဏကာရ (ပ) [အလင်္ကာရဏ+အာကာရ] တန်ဆာဆင်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာ။ ပရိကုတ္တိတာ (မဟာနိ၊ ၄၊ ၃၇၁) ကြည့်။

အလင်္ကာရိ } (ကြိ) အလင်္ကာရဏတိ-ကြည့်။
 အလင်္ကာရိသု }

အလင်္ကာရိတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [အလံ + ကရ + တုံ] တန်ဆာဆင်ခြင်းငှါ။ အဟံ လူမံ ဩကာသံ ဣတ္ထိယာ အလင်္ကာရိတုံ ပဟောမိ။ အပါ၊ ၁၊ ၁။

၁၅။ စရိယာ၊ ၄၊ ၁၄။ ဇာ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၅။ အလင်္ကာရိတုံ ယုတ္တဘာဝေန။ သီ၊ ၁၊ ၁၊ ၁၊ ၇၃။

အလင်္ကာရိတုကာမ (တိ) [အလင်္ကာရိတုံ+ကာမ] တန်ဆာဆင်ခြင်းငှါ အလိမ္မိသောသူ။ သဗ္ဗညု-သီလာလင်္ကာရဏံ သတ္တေ အလင်္ကာရိတုကာမေန မဟာပုရိသေန။ စရိယာ၊ ၄၊ ၃၀၀။ ဒီ၊ ၁၊ ၁၊ ၇၇။ သီ၊ ၁၊ ၁၊ ၁၊ ၂၇။

အလင်္ကာရိတုာ (ကြိ၊ ဝိ) [အလံ+ကရ+တုာ] (၁) တန်ဆာဆင်၍။ (၂) သင့်လျော်၏ဟု-စိတ်၌ပြု-နလုံးသွင်း-၍ (၃) တော်ပြီ-တန်ပြီ-မသင့်-ဟု နလုံးသွင်း၍။ အလင်္ကာရိတုာ ဆတ္တမိ (အပါ၊ ၁၊ ၆၈) တိ တေန ပုပ္ဖေန ဆတ္တံ ဆာဒေတုာ။ အပါ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၈။ (-ဝိ၊ ၄၊ ၁၊ ၅၅။ ဝိ၊ ၄၊ ၂၊ ၅၉။ ဇာ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၆၅။ သာရတ္ထ၊ ၁၊ ၁၆၁။ သာရတ္ထ၊ ၂၊ ၂၇၁။ ဝိမတိ၊ ၁၊ ၂၃၃။) (၂) အနလင်္ကာရိတုာ-ကြည့်။ (၃) အနလင်္ကာရိတုာ-ကြည့်။

အလင်္ကာရိဿာမိ (ကြိ) အလင်္ကာရဏတိ-ကြည့်။

အလင်္ကာရဏတိ (ကြိ) [အလံ+ကရ+အ+တိ] တန်ဆာဆင်၏။ ကောနုခေါလ္လမံ ပဏ္ဍသလံ အလင်္ကာရဏတိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၇၊ ၃။ (သီ၊ ၁၊ ၁၊ ၁၊ ၁၁၅-၆-လည်း ကြည့်။) အလင်္ကာရဏန္တိ-မ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၀၅။ မ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၉၁။ ဇာ၊ ၄၊ ၁၊ ၆၇။ ဒီ၊ ၄၊ ၁၊ ၆၄။ အံ၊ ၄၊ ၁၊ ၄၉။ အလင်္ကာရ-ဝိ၊ ၁၊ ၁၉။ အလင်္ကာရဏတိ-ဓမ္မ၊ ၄၊ ၁၊ ၄၁၄။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂၊ ၅၇။ အပါ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၅။ စရိယာ၊ ၄၊ ၂၁၇။ ဇာ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၅။ အလင်္ကာရဏတု-ဇာ၊ ၄၊ ၇၊ ၁၀၆။ အလင်္ကာရဏ-အပါ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၅။ ဇာ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၅။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄၊ ၁၁၀။ မ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၉၄။ အလင်္ကာရဏမိ-ဒီ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၁၃။ မ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၂၇။ အလင်္ကာရဏမ-အပါ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၅။ ဇာ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၅။ အလင်္ကာရိ-သံ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၀၈။ သံ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၇၃။ အံ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၃၃။ အပါ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၇၇။ အပါ၊ ၄၊ ၂၊ ၈၂။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄၊ ၁၂၈။ စရိ-ယာ၊ ၄၊ ၂၁၇။ အလင်္ကာရိသု - စရိယာ၊ ၄။

၁၅၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ဌ၊၁၄၈။ အလင်္ကာရိယာမိ-
အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၊ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅။

အလင်္ကာရတု } (ကြိ)အလင်္ကာရတု-ကြည့်။
အလင်္ကာရေထ }

အလင်္ကာရေန္တိ (တိ) [အလံ + ကရ + အ +
အန္တိ၊ ထိ-၌ အလင်္ကာရေန္တိ] တန်ဆာဆင်
သောသူ။ မနုဿာနံ အလင်္ကာရေန္တိနံ
ဂိဝေယျကာဒိပိဋန္တနံ ဝါ ... ပတတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၇၂။ ဗာရဏသိသေဋ္ဌိနောဓိတာ... အတ္တာနံ
အလင်္ကာရေန္တိ နိသိမိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၄။
(-ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၉။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၂။ သုတ္တနိ၊
၉၊၂။၂၅၈။ ဗုဒ္ဓဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၀၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄။)

အလင်္ကာရေန္တိ }
အလင်္ကာရေမ } (ကြိ)အလင်္ကာရတု-ကြည့်။
အလင်္ကာရေမိ }
အလင်္ကာရေဟိ }

အလင်္ကာရ (ပု) [အလံ+ကရ+က] (၁) တန်
ဆာ ဆင်ခြင်း။ (၂) (က) ခန္ဓာကိုယ်ကို
ဆင်ယင်ကြောင်း ဖြစ်သော အရာဝတ္ထု၊
ပုထိုး နားချောင်း-စသော အဆင်တန်ဆာ။
(ခ) စကား ဝါကျ၊ အဖွဲ့ ဗဒ္ဓ-ကို
ဆင်ယင်ကြောင်း ဖြစ်သော အရာဝတ္ထု၊
စကားတန်ဆာ၊ အလင်္ကာ။ (၃) အလင်္ကာ
ကျမ်း။ (၄) အလင်္ကာရကရဏ၊ အလင်္ကာရ-
သဘာဝ-တို့ ကြည့်။ (၂) (က) အနက် (ဒီ၊
ဋ္ဌ၊၁။၅၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၃။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၂၃၃)
လည်း ကြည့်။ (၂) (က) ဝိဘူသနဉာဏ်-
ရဏံ၊ အလင်္ကာရေ ပိဋန္တနံ ဓာန်။၂၇၃။
(-ဓာန်၊ဋ္ဌ၊၂၇၃။) သီလံ ယောဂိဿ လင်္ကာ-
ရေ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၅။ အလင်္ကာရဏံ ဝိဘူသနံ
အလင်္ကာရေ၊ ကုဏ္ဍလသဒ္ဓိပသာဓနံ ဝါ။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၃။ အလင်္ကာရဏံ ဝိဘူသနံ အလင်္ကာ-
ရေ၊ ပသာဓနကိရိယာ။ အလံ ကရေတိ
တောနေဝါတိ ဝါ အလင်္ကာရေ၊ ကုဏ္ဍ-

လသဒ္ဓိပသာဓနံ။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၂၃၃။ အ-
လင်္ကာရံ မေ ဒေထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊
၃၀၁။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁။ မ၊၂။၂၅၂။ အပါ၊
၂။၂၅၄၊၂၆၇။ ပဋိသံ၊၄၅။ မိလိန္ဒ၊၃၃၇။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၅၇။
မ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၂၆။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၁။
ဗုဒ္ဓဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၈။ စရိယာဋ္ဌ၊ကု။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။
၃၂၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၄၈။ သာ-
ရတ္ထ၊၁။၅၇။ ဝိမတိ၊၁။၁၆။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။
၇၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၈။ သံ ဋီ ၁။၂၆၃။ ဝိသုဒ္ဓိ ဋီ၊
၁။၈၁။)

(ခ) ဒွိပ္ပကာရာ အလင်္ကာရာ၊ တတ္ထ
သဒ္ဓတ္တဘေဒတော။ သုဗောဓာလင်္ကာရ။
၁၃။ သဒ္ဓါလင်္ကာရာ အတ္ထာလင်္ကာရာတိ အ-
လင်္ကာရာ ဒွိပ္ပကာရာ ဟောန္တိ။ ၎င်း-ဋီ၊၁၃။
(ဤ စကားတန်ဆာ အလင်္ကာသည် သဒ္ဓ-
အလင်္ကာ (=သဒ္ဓါလင်္ကာရ)၊ အတ္ထ အ-
လင်္ကာ (=အတ္ထာလင်္ကာရ) ဟူ၍ နှစ်မျိုး
ရှိရာ သုဗောဓာလင်္ကာရကျမ်း၊ ဂုဏာဝဓောဓ
တတိယပရိစ္ဆေဒ ၌ ပြဆိုအပ်သော ပသာဒ-
ဂုဏ်၊ သြဇဂုဏ်စသော ဂုဏ် ၁၀-မျိုးတို့ကိုပင်
သဒ္ဓအလင်္ကာဟု ခေါ်ခြင်းဖြစ်၍ ၎င်း-သဒ္ဓ-
အလင်္ကာသည် ပသာဒအလင်္ကာ၊ သြဇ-
အလင်္ကာ၊ မရုရတာ အလင်္ကာ၊ သမတာ အ-
လင်္ကာ၊ သုခုမာလတာ အလင်္ကာ၊ သီလေသ-
အလင်္ကာ၊ ဥဒါရတာ အလင်္ကာ၊ ကန္တိ အ-
လင်္ကာ၊ အတ္ထဗျတ္တိ အလင်္ကာ၊ သမာဓိ အ-
လင်္ကာ ဟူ၍ ၁၀-မျိုး ရှိပေသည်။ ဧတေ
သဗ္ဗေပိ အလင်္ကာရေန္တိ ဗဒ္ဓမနေနာတိ ဝါကျေ-
န အလင်္ကာရာ နာမ။ သုဗောဓာလင်္ကာရ၊ ဋီ၊
သစ်၊၁။၁၇။ ၎င်းအလင်္ကာ ၁၀-မျိုး (=ဂုဏ်
၁၀-မျိုး) တို့၏ လက္ခဏာနှင့် ဥဒါဟရဏ်
အကျယ်ကို သုဗောဓာလင်္ကာရ၊ တတိယ
ပရိစ္ဆေဒ-ကြည့်။ အတ္ထအလင်္ကာသည် သ-
ဘာဝတို့ အလင်္ကာ ဝိဘူသနံ အလင်္ကာ-ဟု
နှစ်မျိုးရှိ၏။ ထိုနှစ်မျိုးတို့တွင် ဇာတ်၊ ဂုဏ်၊

ကြိယာ၊ ခြင်္စ တို့၏ အထူးထူး အပြားပြား များပြားဆန်းကြယ်သော သဘောကို သူ တပါးတို့ နာချင်စဖွယ် မသွယ်မဝိုက် တိုက် ရိုက်ဖွဲ့ဆိုအပ်သော အလင်္ကာသည် သဘာဝ ဝတ္ထိ အလင်္ကာမည်၏။ ယင်းအလင်္ကာကို ဇာတိသဘာဝဝတ္ထိ၊ ကြိယာသဘာဝဝတ္ထိ၊ ဂုဏသဘာဝဝတ္ထိ၊ ဒဗ္ဗသဘာဝဝတ္ထိ၊ နာမ သဘာဝဝတ္ထိ ဟူ၍ ငါးမျိုး ခွဲခြားပြသသည်။ အကျယ်ကို အလင်္ကာနိသျှသစ်၊ ၁၆၅-၆- ဂါထာတို့ကြည့်။ ဇာတ်၊ ဂုဏ်၊ ကြိယာ၊ ခြင်္စ တို့၏ အထူးထူးသော သဘောကို တိုက်ရိုက် မပြဆိုပူ၍ သွယ်ဝိုက် တင်စားလျက် ဖွဲ့ဆိုအပ် သော အလင်္ကာသည် ဝက်ဝတ္ထိ အလင်္ကာ မည်၏။ ထိုအလင်္ကာသည် အလွန်များပြား သည် ဖြစ်ရာ ထို များလှစွာသော ဝက် ဝတ္ထိ အလင်္ကာတို့အနက် ၃၅ မျိုးသော ဝက် ဝတ္ထိ အလင်္ကာတို့ကို သုဗောဓာလင်္ကာရကျမ်း ခွဲ ပြဆိုထားသည်။ အကျယ်ကို သုဗောဓာ လင်္ကာရ၊ စတုတ္ထပရိစ္ဆေဒ-ကြည့်။

(၃) ရာမသမ္မာဒျ’ လင်္ကာရာ၊ သန္တိ သန္တော ပုရာတနာ။ သုဗောဓာလင်္ကာရ။ ၂။ အလင်္ကာရာ ဘူသာဝိသေသာ၊ ဗန္ဓာလင်္ကာရ ပဋိပါဒကဏ္ဍေန အလင်္ကာရချာဂန္တဝိသေသာ ဝါ။ ရင်၊ ဂ္ဂါဟောင်း။ ဂန္တောပိ ကဝိဝါစာန မလင်္ကာရပုကာသကော။ ယာတိ တဗ္ဗဇနိ ယတ္ထိ၊ တဗ္ဗောဟာရူပစာရတော။ သုဗောဓာ လင်္ကာရ။ ၁၂။

အလင်္ကာရက (တိ) [အလံ + ကရ + ကျ] တန်ဆာဆင်တတ်သောသူ။ အလင်္ကာရက သဘာဝ-ကြည့်။

အလင်္ကာရကရက (န) [အလင်္ကာရ+ကရက] (၁) တန်ဆာဆင်ခြင်းကို ပြုခြင်း၊ တန်ဆာ ဆင်ခြင်း။ (၂) တန်ဆာဆင်ခြင်းကိုပြုသော (အခါ)။ (၁) အလင်္ကာရကရကာဒိဟိ ဒါရ ကကိဋ္ဌာပနသေတံ အဓိဝစနံ။ အဘိ၊ ၄၂။

၃၂၄။ စပလတာ (မဟာနိ၊ ၂၉၆)တိ အ လင်္ကာရကရကံ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၆၄။ အ လင်္ကာရပရိဟာရ (သံ၊ ၄။ ၁။ ၈၄) လည်း ကြည့်။ (၂) အလင်္ကာရကရကကာလ-ကြည့်။

အလင်္ကာရကရကကာလ (ပ) [အလင်္ကာရ ကရက+ကာလ] တန်ဆာဆင်ခြင်းကို ပြု သော - အချိန် - အခါ - ကာလ။ ... ဒသ သဟဿစက္ကဝါဠာသ အလင်္ကာရကရကကာ လော ဝိယ အဟောသိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၄၈။

အလင်္ကာရကရကတ္ထ (ပ) [အလင်္ကာရကရက+ အတ္ထ] တန်ဆာဆင်ခြင်းကို ပြုခြင်းအကျိုး။ အာဘရဟတ္ထာယ အလင်္ကာရကရကတ္ထာယ ဆ အဘိညာယော ဒတွာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၃၁၄။

အလင်္ကာရကရကသီလ (တိ) [အလင်္ကာရ ကရက+သီလ] တန်ဆာဆင်ခြင်းကို ပြုခြင်း၊ အလေ့ရှိသော၊ သူ။ မဏ္ဍနကဇာတိက (မိ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၉) ကြည့်။

အလင်္ကာရကသဘာဝ (တိ) [အလင်္ကာရက+ သဘာဝ] တန်ဆာဆင်တတ်သော သဘော ရှိသော၊ သူ။ မဏ္ဍနကဇာတိက (မ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၇)၊ မဏ္ဍနကပကတိက (သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၇၉) တို့ ကြည့်။

အလင်္ကာရကရက (တိ) [အလင်္ကာရ+ကရ က] အဆင်တန်ဆာကို ပြုလုပ်တတ်သော၊ သူ။ အလင်္ကာရကရကော ဝိယ ဗုဒ္ဓေါ။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၂။

အလင်္ကာရစုဏ္ဏ (န) [အလင်္ကာရ+စုဏ္ဏ] တန် ဆာဆင်ကြောင်း ဖြစ်သော နံ့သာမှုန့်။ ဝန မာနန္တိ အလင်္ကာရစုဏ္ဏံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၆၂။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၃။

အလင်္ကာရဇနိတသောဘရာဟ္မ (တိ) [အလင်္ကာ ရ+ဇနိတ+သောဘ+ရာဟ္မ] အဆင်တန်ဆာ သည် ဖြစ်စေအပ်သော တင့်တယ်သော

အရောင်အဆင်း၌ တပ်မက်သော ရာဂရှိ
သော၊ သူ။ လောဟိတကံ လောဟိတမက္ခိတ-
ပဋိကူလဘာဝဗ္ဗကာသနတော အလင်္ကာရ-
ဇနိတသောဘရာဂီနော သပ္ပိယံ။ အဘိ၊ ငွ၊ ၁။
၂၄၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၈၈။

အလင်္ကာရဉာဏ် (န) [အလင်္ကာရ+အဉာဏ်] တန်
ဆာဆင်ကြောင်း ဖြစ်သော မျက်စိ၌၊ မျက်
စိကို အလှပြင်သော ဆေး။ အဉာဏ် (ဒိ၊ ငွ၊
၁။ ၈၄။ မဟာနိ၊ ငွ၊ ၃၆၃)၊ အဉာဏ်ကိုက
(ထေရ၊ ငွ၊ ၂။ ၃၆၄) တို့ကြည့်။

အလင်္ကာရဉာဏ် (ပ) [အလင်္ကာရ+အတ္တ] အဆင်
တန်ဆာ ဟူသောအနက်။ တဿ စ သမ္ပာ-
ဝါစာဒယော အလင်္ကာရဉာဏ် “ပရိက္ခာရော”-
တိ ဝုတ္တော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၂၄။ ဝိမတိ၊ ၁။
၂၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၄။

အလင်္ကာရဉာဏ် (ပ) [အလင်္ကာရ+အတ္တ] (၁)
တန်ဆာ ဆင်ခြင်း - တင်တယ် လုပ်ခြင်း -
အကျိုး။ (တိ) (၂) အဆင်တန်ဆာဟူသော
အနက်ရှိသော။ (၁) သမထဝိပဿနာ
စိတ္တဿ အလင်္ကာရဉာဏ်ဉာဏ်ပရိဝါရဉာဏ်ဒေတိ။
ဒိ၊ ငွ၊ ၂။ ၂၂၇။ အလင်္ကာရဉာဏ် ဥပသောဘ-
နတ္ထံ။ ဒိ၊ ငွ၊ ၂။ ၂၆၂။ (- ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၁၅။
ဒိ၊ ငွ၊ ၂။ ၂၈၁။) (တိ) (၂) (ပရိက္ခာရသဒ္ဓေါ)
“ရထော သီလပရိက္ခာရော၊ ဈာနက္ခော
စက္ကဝိရိယော”တိ အာရိသု ပန အလင်္ကာ-
ရဉာဏော။ ပဋိသံ၊ ငွ၊ ၁။ ၂၁၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၈၁။

အလင်္ကာရဉာဏ် (ပ) [အလင်္ကာရ+အတ္တ] အဆင်
တန်ဆာဆင်ကြောင်း ဖြစ်သော တိုင်။ သေ-
ကတ္တမ္ဘ (ဒိ၊ ငွ၊ ၂။ ၁၉၃) ကြည့်။

အလင်္ကာရဉာဏ် (န) [အလင်္ကာရ+ဒါန] အဆင်
တန်ဆာကို ပေးခြင်း။ အလင်္ကာရဉာဏ်ဉာဏ်-
ကြည့်။

အလင်္ကာရဉာဏ် (တိ) [အလင်္ကာရ+ပဋိ-
မက္ခိတ] အဆင်တန်ဆာတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်

အပ်သော။ သမ္ပာလင်္ကာရပဋိမက္ခိတ (ဇာ၊ ငွ၊
၁။ ၁၀၈) ကြည့်။

အလင်္ကာရပရိဘောဂ (တိ) [အလင်္ကာရ+
ပရိဘောဂ+ပုဂ္ဂ] တန်ဆာဆင်ခြင်း သုံး
ဆောင်ခြင်းသို့ ကပ်ရောက်သော။ တန်ဆာ
ဆင်ခြင်း သုံးဆောင်ခြင်းငှါ ဖြစ်သော။ ယံ
မနုဿာနံ ဝေါဟာရပုဂ္ဂံ အလင်္ကာရပရိဘော-
ဂပုဂ္ဂ...ဝိတ္တံ၊ တံ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ ဟောတိ။ ခုဒ္ဒက၊ ငွ၊
၁၄၂။

အလင်္ကာရပရိဝါရ (ပ) [အလင်္ကာရ+ပရိဝါရ]
အဆင်တန်ဆာ၊ အခြံအရံ။ ဝဏ္ဏေန စေဝ
ယသဿ စာ (ဒိ၊ ၂။ ၁၈၂) တိ အလင်္ကာရ-
ပရိဝါရေန စ ပုညကိရိယာ ဓာတိ အတ္ထော။
ဒိ၊ ငွ၊ ၂။ ၂၂၂။ အလင်္ကာရဝါရေနာတိ အလ-
င်္ကာရေန စ ပရိဝါရေန။ ဒိ၊ ငွ၊ ၂။ ၂၂၄။ (-
အံ၊ ငွ၊ ၂။ ၂၃၀။ ပဋိသံ၊ ငွ၊ ၁။ ၂၁၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၁။ ၈၁။)

အလင်္ကာရပရိဝါရဒါန (န) [အလင်္ကာရပရိဝါရ-
+ဒါန] အဆင်တန်ဆာ၊ အခြံအရံ ဖြစ်
သော ဒါန။ သတ္တမံ အလင်္ကာရပရိဝါရဒါနံ
နာမ။ အံ၊ ငွ၊ ၂။ ၁၆၉။

အလင်္ကာရပရိဟာရ (ပ) [အလင်္ကာရ+ပရိဟာ-
ရ] တန်ဆာဆင်မှုကို ပြုလုပ်ခြင်း။ တန်ဆာ
ဆင်ခြင်း။ ယံ ယဒေဝ အလင်္ကာရပရိဟာရံ
ဣစ္ဆတိ။ သံ၊ ငွ၊ ၁။ ၄၀။ အံ၊ ငွ၊ ၂။ ၃၈။
အလင်္ကာရပရိဟာရန္တိ အလင်္ကာရကရုဏံ။
သံ၊ ငွ၊ ၁။ ၈၄။

အလင်္ကာရပလိဗောဓ (ပ) [အလင်္ကာရ+ပလိ-
ဗောဓ] တန်ဆာဆင်ခြင်းဟူသော အနှောင့်
အရှက်။ ကတမေ သောဠသ။ အလင်္ကာရ-
ပလိဗောဓော... ဦကာပလိဗောဓော။ မိလိန္ဒ၊
၁၁။

အလင်္ကာရဉာဏ် (န) [အလင်္ကာရ+ဉာဏ်]
အဆင်တန်ဆာဖြစ်သောဉာဏ်။ ဩမုဉ္ဇိတော

ဌပိသံ အလင်္ကာရတက္ကံ ဒိသ္မာ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၃၃၂။
အလင်္ကာရတက္ကံ အင်္ဂုလိမုဒ္ဓိကာဒိအလင်္ကာ-
ရတက္ကံ။ သာရတ္ထ၊၂။၁၆၂။ ဝိမတိ၊၁။၂၀၀။
(-ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ၊၁၀၆။ သာရတ္ထ၊၁။၈၆။ သိ၊ဋ္ဌိ၊
သစ်၊၁။၁၁၅။)

အလင်္ကာရတက္က (န) [အလင်္ကာရ+တက္က]
အလင်္ကာရတက္က-နှင့် အနက်တူ။ သောဌသ
ဂေါဏေ အလင်္ကာရတက္ကံ နိဝါသဂါမဉ္ဇယ
ဗြဟ္မဓေယျံ ဒတွာ။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၇၉။

အလင်္ကာရဘူတ (တိ) [အလင်္ကာရ+ဘူတ]
အဆင်တန်ဆာဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ အလင်္ကာ-
ရဘူတဿ ဝိတ္ထု၊ပကရုဏာ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၇၂။
(-အံ၊ဌ၊၃။၁၆၈။ ဝဇီရ၊၅၇၃။ သာရတ္ထ၊
၁။၁၈၆။ သာရတ္ထ၊၂။၇။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၈၀။
မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၃၇၁။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။၁၇၄။)

အလင်္ကာရဘူသိတ (တိ) [အလင်္ကာရ+ဘူသိတ]
အဆင်တန်ဆာတို့ဖြင့် ဆင်ယင် အပ်သော။
ဝိတာလင်္ကာရဘူသိတ (ဝိမာန၊၅၂။ ၎င်း၊
ဌ၊၁၅၁။ ဣတိဝုတ်၊ဌ၊၂၆၀) ကြည့်။

အလင်္ကာရရထ (ပု) [အလင်္ကာရ + ရထ]
တန်ဆာဆင်ထားသူတို့ စီးထိုက်သောရထား။
မွမ်းမံဆင်ယင် အလှပြင်ထားသောရထား။
အလင်္ကာရရထော မဟာ ဟောတိ၊ဒီဇံတော
ဒီသော ပုထုလတော ပုထုလော(စ)။ မ၊ဌ၊
၂။၉၉။ သံ၊ဌ၊၃။၁၅၆။ အလင်္ကာရရထော
မင်္ဂလဒီဝသေသု အလင်္ကာတပဋိယတ္တေဟိ
အာရေဟိတဗ္ဗရထော။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၃၉၆။

အလင်္ကာရလောလ (တိ) [အလင်္ကာရ+လော-
လ] အဆင်တန်ဆာ၌ လျှပ်ပေါ်သော၊သူ။
ဣတ္ထိယော အလင်္ကာရလောလာ။ ဇာ၊ဌ၊
၁။၃၅၈။ သာရတ္ထ၊၂။၃၀၈။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။၆၅။

အလင်္ကာရလောလတာ (တိ) [အလင်္ကာရလော-
လ+တာ] အဆင်တန်ဆာ၌ လျှပ်ပေါ်သော
သူ၏အဖြစ်။ အလင်္ကာရလောလတာယ အညံ

အလင်္ကာရံ အလဘမာနော။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။
၃၂။

အလင်္ကာရဝစန (တိ) [အလင်္ကာရ+ဝစန]
အဆင်တန်ဆာ(ဟူသော အနက်)ကို ဟော
သော။ အလင်္ကာရဝစနော ပရိက္ခာသသဒ္ဓေါ။
အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။၁၈၉။

အလင်္ကာရဝိမိ (ပု) [အလင်္ကာရ+ဝိမိ] တန်ဆာ
ဆင်ခြင်း အစီအရင်၊ အလှပြင်မှု အစီအရင်။
ကပ္ပက (ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၁၉။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၂။၃၃)
ကြည့်။

အလင်္ကာရဝိဘူသိတ (တိ) [အလင်္ကာရ+ဝိဘူ-
သိတ] အဆင်တန်ဆာဖြင့် ဆင်ယင်အပ်
သော၊သူ။ သဗ္ဗာလင်္ကာရဝိဘူသိတ (ဇာ၊ဌ၊
၁။၅၉)ကြည့်။

အလင်္ကာရဝိသေသ (ပု) [အလင်္ကာရ+ဝိသေ-
သ] အဆင်တန်ဆာ အထူး။ ဘာရမကုဋ္ဌ-
ကုဏ္ဍလာဒီဟိ ပရုဇနာလင်္ကာရေဟိ အသာ-
ဓာရဏော သာဓူနံ အလင်္ကာရဝိသေသော။
စရိယာ၊ဌ၊၂၇၅။ ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၇၆။ (- ဝဇီရ၊
၄၂၇။)

အလင်္ကာရသတ္တ (န) [အလင်္ကာရ+သတ္တ] အလှ
ပြင်နည်းကို ပြသော- အလင်္ကာ - ကျမ်း။
ကပ္ပိတကေသမဿ (ဥဒါန ဌ၊၃၀၃)ကြည့်။

အလင်္ကာရသဘာစ (တိ) [အလင်္ကာရ+သဘာ-
စ] တန်ဆာဆင်ခြင်း သဘောရှိသော၊သူ။
မဏ္ဍနကဇာတိက (အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။၄၂)ကြည့်။

အလင်္ကာရသာဓန (န) [အလင်္ကာရ+သာဓန]
အဆင်တန်ဆာကို ပြီးစေခြင်း။ သမာဓိဿ
သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒိအလင်္ကာရသာဓနေန အလင်္ကာ-
ရာယ သံတက္ကန္တိ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၂၁၁။

အလင်္ကာရာနုပုဒ် (န) [အလင်္ကာရ+အနုပု-
ဒ်] အဆင်တန်ဆာကို ပေးလှူခြင်း။ သဗ္ဗာ-
နနာယ အလင်္ကာရာနုပုဒ်နေန။ ဒိ၊ဉာ။
၁၅၄။ ခုဒ္ဒက၊ဌ၊၁၁၆။ အလင်္ကာရာနုပုဒ်-

နေနာတိ အတ္တနောဝိဘဝါနုပေန အလင်္ကာ-
ရဒါနေန။ ဒီ ၄၂။ ၁၃၇။ (-ဒီ၊ ၄၂။ ၁၄၂။)

အလင်္ကာရာပိတ (တိ) [အလံ+ကရ+ကာပေ+
တ] တန်ဆာဆင်စေအပ်သော။ နဂရေ
အလင်္ကာရာပိတေ။ ဇာ၊ ၄၅။ ၅၅။ ရညာ မေ
မဂ္ဂေါ အလင်္ကာရာပိတော။ ဇာ၊ ၄၆။ ၂၇၇။

အလင်္ကာရာပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [အလံ+ကရ+
ကာပေ+တိ] တန်ဆာဆင်စေ၏။ ဝယော-
ဝုစာနုပုံ ကပ္ပိပနာဒိနာ အလင်္ကာရာပေတိ။
မ ၄၂။ ၁၄၁။ အလင်္ကာရာပေထ-မ၊ ၄၄။
၂၀၀။ ဇာ၊ ၄၅။ ၅၅။ အလင်္ကာရာပေသိ-
သံ ၄၂။ ၁၄၁။ စရိယာ၊ ၄၅။ ၁၁၃။ ဇာ၊ ၄၄။ ၉၃။

အလင်္ကာရာပေတုကာမ (တိ) [အလင်္ကာရာပေတု
+ကာမ] တန်ဆာဆင်စေခြင်းငှါ အလို့ရှိ
သော။ အတ္တနံ အလင်္ကာရာပေတုကာ-
မော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄၂။ ၁၄၁။ ဇာ၊ ၄၅။ ၁၁၃။

အလင်္ကာရာပေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [အလံ+ကရ+ကာ-
ပေ+တွာ] တန်ဆာဆင်စေ၍။ အလင်္ကာ-
ရာပေတွာ (ဝိ ၄၁။ ၁၂၂) တိ ဝါလုကာဒိနံ
ဩကိရာပနာဒိဝသေန သဇ္ဇေတွာ။ သာရတ္ထ၊
၁။ ၁၇။ အာသနဋ္ဌာနံ အလင်္ကာရာပေ-
တွာ။ ဝိ ၄၁။ ၁၂၂။ သဗ္ဗာလင်္ကာရေဟိ
အလင်္ကာရာပေတွာ။ မ၊ ၄၂။ ၂၇၇။ (-မ၊
၄၄။ ၂၀၀။ သံ၊ ၄၅။ ၁၁၃။ သံ၊ ၄၅။ ၁၂၇။
အံ၊ ၄၅။ ၁၁၃။ ဓမ္မ၊ ၄၅။ ၁၂၇။ ဓမ္မ၊ ၄၅။
၁၂၆။ သုတ္တနိ၊ ၄၅။ ၂၇၇။ ပေတ၊ ၄၅။ ၁၄၉။
ထေရ၊ ၄၅။ ၁၂၇။ အပါ၊ ၄၅။ ၁၆၃။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄၅။
၁၂၇။ စရိယာ၊ ၄၅။ ၁၁၃။ ဇာ၊ ၄၅။ ၁၁၃။ ဇာ၊
၄၅။ ၁၂၇။ ဇာ၊ ၄၅။ ၁၂၇။)

အလင်္ကာရာပေထ } (ကာ၊ ကြိ) အလင်္ကာရာ-
အလင်္ကာရာပေသိ } ပေတိ-ကြည့်။

အလင်္ကာရူပဝိစာရ (တိ) [အလင်္ကာရ+ဥပဝိ-
စာရ] တန်ဆာဆင်ခြင်းအလို့ငှါ လှည့်လည်

ကျက်စားတတ်သော စိတ်ရှိသော။ တန်ဆာ
ဆင်ဘို့ရာ စိတ်ကူးနေသော။ လူတို့ ခေါ်
မြာဟူက ပုရိသာဓိပ္ပါယာ အလင်္ကာရူပဝိစာ-
ရာ။ အံ၊ ၂။ ၁၁၉။ အလင်္ကာရတ္ထာယ မနော
ဥပဝိစရတိ တေဿာတိ အလင်္ကာရူပဝိစာရာ။
အံ၊ ၄၅။ ၁၁၉။

အလင်္ကာရေတုကာမတာ (တိ) [အလင်္ကာရေတု-
ကာမ+တာ] တန်ဆာ ဆင်စေလိုသည်၏
အဖြစ်။ ဗောဓိသတ္တဿ အလင်္ကာရေတုကာ-
မတံ ဥတွာ။ ဇာ၊ ၄၅။ ၁၁၉။

အလင်္ကာရောဘာသ (ပု) [အလင်္ကာရ+ဩဘာ-
သ] အဆင်တန်ဆာ၏ အရောင်။ သဗ္ဗတော-
ပတ (ဇာ၊ ၄၅။ ၆၅) ကြည့်။

အလင်္ကာရမာန (တိ) [အလံ+ကရ+မာန] တန်
ဆာဆင်အပ်သော။ အာကာသံ အလင်္ကာရ-
မာနံ ဝိယ။ ဒီ၊ ၄၂။ ၁၂၇။ မ၊ ၄၄။ ၁၂၇။
ဘူမာနာပိ အလင်္ကာရမာနာပိ။ အံ၊ ၄၅။ ၁၁၉။
၁၁၉။

အလင်္ကာရိယ (တိ) [န+လင်္ကာရိယ] မခွန်ကျော်
- မကျော်သွန် - အပ် - ထိုက် - သင့် -
သော။ ဂရုဓနံ အလင်္ကာရိယံ။ ဝိမာန၊ ၄၅။
၁၂၆။ အလင်္ကာရိယာ စသ အာကာ
ဟောတိ။ စရိယာ၊ ၄၅။ ၁၁၃။ သီ၊ ၄၅။ ၁၁၃။
၁၁၃။

အလင်္ကာရန (တိ) [န+လင်္ကာရ] ရွက်ခြင်း-အရွက်
- မရှိသော၊ မရွက်တတ်သော။ န ဟိ လင်္ကာရ
နိဗ္ဗာယ်၊ ပါပဘယံ ဝါ အလင်္ကာရနံ အတ္ထိ။
ဣတိဝုတ်၊ ၄၅။ ၁၂၇။ ဒီ၊ ၄၂။ ၁၂၇။ သံ၊ ၄၅။
၁၂၇။ မူလ၊ ၄၅။ ၁၁၃။ (-ဒီ၊ ၄၂။ ၁၁၃။ သံ၊ ၄၅။
၁၁၃။ ၁၂၇။ မ၊ ၄၄။ ၁၂၇။)

အလင်္ကာရနက (တိ) [န+လင်္ကာရန] အရွက်မရှိ-
မရွက်တတ်-သော။ နာယံ ကုလသရဿ
အနုစွတိကော၊ ဧဝံ အလင်္ကာရနကော
အာဇီဝကနံ ဧဝံ အနုစွတိကော။ ဓမ္မ၊ ၄၅။
၁၁၃။

အလင်းနာဘဝ (ပု) [အလင်းနာ+ဘဝ] အရှက်
မရှိ - မရှက်တတ် - သည်၏အဖြစ်။ အလင်း-
တာ-ကြည့်။

အလင်းနာကာရ (ပု) [အလင်းနာ+အာကာရ]
အရှက်မရှိ - မရှက် - သော အခြင်းအရာ။
အဟိရိက (အံ ၄၂။ ၆၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၄၉)
ကြည့်။

အလင်းနာကာရသဏ္ဍိတ (တိ) [အလင်းနာကာရ+
သဏ္ဍိတ] အရှက်မရှိ - မရှက် - သော အခြင်း
အရာအားဖြင့် တည်သော။ အဟိရိက (သံ၊
၄။ ၃။ ၁၅၃) ကြည့်။

အလင်းမာန (တိ) [န+လင်းမာန] အရှက်မရှိ-
မရှက်-သော။ သူ။ သဗ္ဗညုတညာဏ ပတ္တဿ
သတ္တု အလင်းမာနော မဇ္ဈရာဇာ ကဿ
လင်းဿတိ။ မ၊ ၄။ ၄၈။ (-ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၅။)

အလင်းလက္ခဏ (တိ) [အလင်း + လက္ခဏ]
မရှက်ခြင်းလက္ခဏာရှိသော။ တေသု အဟိရိ-
က ကာယဝုဒ္ဓရိတာဒိဟိ အဓိဂုဏ္ဏနလက္ခဏံ၊
အလင်းလက္ခဏံ ဝါ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၁။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၉၈။

အလင်းအဘိဘဝန (န) [အလင်း + အဘိဘဝန]
အရှက်မရှိသူ - အလင်း - ကို - လွှမ်းမိုး - နှိပ်
နင်း - ခြင်း။ အဇ္ဈောဂါဟေတွာ (ဝိ၊ ၄။ ၄။
၂၀၅) တိ အလင်းအဘိဘဝနဝသေန သံဃ-
မဇ္ဈံ ပဝိသိတွာ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၉၉။

အလင်းက (တိ) [အလင်း + က] အရှက်မရှိသော။
သူ။ ပစ္စယလောလာ အလင်းကာ ဗဟု ဘိက္ခု။
ဘဝိဿန္တိ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၆၇။

အလင်းတ (န) [န+လင်းတ] မရှက်ခြင်း။
တေန တေသံ အလင်းတဗ္ဗေန လင်းတံ
လင်းတဗ္ဗေန အလင်းတံ တုတ္ထဂဟဏဘာဝေန
စ အညာကာဂဟဏဘာဝေန စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ
ဟောတိ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၆။ (-ဝိမတိ၊ ၁။
၃၄၂။)

အလင်းတဗ္ဗ (တိ) [န+လင်းတဗ္ဗ] မရှက် - အပ်-
ထိုက် - သင့် - သော။ အလင်းမာန၊ အလင်းတ၊
အလင်းတာယေ-တို့ ကြည့်။

အလင်းတာ (တိ) [န+လင်းတာ (=လင်း + တာ)]
ရှက်ခြင်း - အရှက် - မရှိသည်၏အဖြစ်။ အရှက်
မရှိခြင်း၊ မရှက်ခြင်း၊ (အာပတ်သင့်ကြောင်း
၅-မျိုး ထို့တွင် တမျိုး၊) အလင်းတာ၊
အညာဏတာ... သတိသမ္ပောသာ။ ဝိ၊ ၅။
၁၈၄၊ ၃၃၈။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၄၁။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၇၂၊
၁၇၈။ ကင်္ခါ၊ ၁၀၀။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၉၀။
အလင်းတာတိ အလင်းတာယ။ အလင်းနာဘ-
ဝေနာတိ အတ္ထော။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁၆၀။ (-သာ-
ရတ္ထ၊ ၃။ ၉၀။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၄၉။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၀။)
အလင်းတ-လည်း ကြည့်။

အလင်းတာဝိပစ္စယ (ပု) [အလင်းတာ + အာဝိ +
ပစ္စယ] အလင်းတာ-အစရှိသော အကြောင်း။
အနာပတ္တိ အလင်းတာဝိပစ္စယေန နိက္ကဓ-
နဿ အာရဒ္ဓတ္တာ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၇၂။

အလင်းတာယ (တိ) အလင်းတာယေ-ကြည့်။

အလင်းတာယေ (တိ) [န+လင်း+တဗ္ဗ။ သို့
ဝိဘတ်နှင့်တကွ တဗ္ဗပစ္စည်းကို တာယေ-ပြု။
နိတိ၊ သုတ္တံ၊ ၄၅၅-ကြည့်။ ၎င်း-နိဿိ-၌ကား
“အလင်းတဗ္ဗေန-ဟူသော အဋ္ဌကထာအဖွင့်
ဖြင့် အလင်းတာ၊ အညာဏတာ-စသည်၌
ကဲ့သို့ ယကာရလောပ-ကို ပြသည်”ဟု ဆို၏။
၎င်းအလို ပြုလတ္တံ့သော ဓမ္မပဒပါဠိတော်၌
အလင်းတာ တပုဒ်၊ ယေ တပုဒ် ၂-ပုဒ် ဖြစ်ရ
ပေမည်။ သင်္ဂဇာမူ ဓမ္မ၊ သျှ-၌လည်း ၂-ပုဒ်
ကြံ၍ အနက်ပေးထားသည်။ နိရုတ္တိဝိပနီ။
၇၂၁-သုတ်၌ကား တာယ-ပစ္စည်း ဆိုသည်။
၎င်းအလို အလင်းတာယ-ဟု တည်ပုဒ်ထားရ
မည်။] မရှက် - အပ် - သင့် - ထိုက် - သော။
အလင်းတာယေ လင်းတိ၊ လင်းတာယေ န
လင်းရေ။ ဓမ္မ၊ ၅။ ၈။ အလင်းတာယေတိ
အလင်းတဗ္ဗေန။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၅။

အလင်းတလကုဏ (န) [အလင်းတ+လကုဏ]
အရှက်မရှိသည်၏ အဖြစ်- အလင်းတ- ဟု
သော-အမှတ်-လကုဏ။... ဘိက္ခုပဋိညာနံ
ဓုသီလာနမ္ပိ သာဓာရဏဝသေန အလင်းတ-
လကုဏ။ ဝိမတိ။ ၁။ ၂၇၃။

အလင်းတ္တ (န) [အလင်း+တ္တ] အလင်းပုဂ္ဂိုလ်-
အရှက်မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်-၏ အဖြစ်။ သော
အလင်းတ္တ သတိ ဧဝံ ဝုတ္တော။ ဝိမတိ။ ၂။
၁၃၉။

အလင်းဓာတုက (တိ) [အလင်း+ဓာတု+က]
အလင်းသဘော - မရှက်ခြင်းသဘော - ရှိ
သော။ သူ။ တေန န အလင်းဓာတုကော
ပကတိသိဇ္ဈေ ဣပုထုဇ္ဇနသီလဝါတိ အဓိပ္ပေ-
တောတိ ဒသေတိ။ မ၊ ဇ္ဇိ၊ ၃။ ၄၀၉။

အလင်း(ဦး)နိဂ္ဂဟ (ပု) [အလင်း+နိဂ္ဂဟ] အလင်း
ပုဂ္ဂိုလ်ကို နှိပ်ကွပ်ခြင်း။

အလင်း(ဦး)နိဂ္ဂဟတ္တ (ပု) [အလင်း+နိဂ္ဂဟ+
အတ္တ] (၁) အလင်းကို နှိပ်ကွပ်ခြင်းအကျိုး။
(တိ) (၂) အလင်းပုဂ္ဂိုလ်ကို နှိပ်ကွပ်ခြင်း
အကျိုးရှိသော။ (၁) အလင်းနိဂ္ဂဟတ္တာယ
ဟိ လင်းပုဂ္ဂဟတ္တာယ စ သိက္ခာပဒံ ပညတ္တံ။
ဝိ၊ ဇ္ဇ၊ ၂။ ၁၇၆။ ဝိ သင်္ဂဟ။ ၃၁၁။ သဗ္ဗဇ္ဇေတံ
သုကတမေဝ အလင်းနိဂ္ဂဟတ္တာယ ပဝတ္တိ-
တဗ္ဗတော။ ဝိမတိ။ ၁။ ၁၆၉။ (တိ) (၂)
အလင်းနိဂ္ဂဟတ္တတ္ထ-ကြည့်။

အလင်းနိဂ္ဂဟတ္တတ္တ (န) [အလင်းနိဂ္ဂဟတ္တ+တ္တ]
အလင်းကို နှိပ်ကွပ်ခြင်းအကျိုး ရှိသည်၏
အဖြစ်။ အလင်းဟိပိ သဒ္ဓိံ ဥပေါသထကရ-
ဏမ္ပိပဋိက္ခိတ္တမေဝ အလင်းနိဂ္ဂဟတ္တတ္တာ သဗ္ဗ-
သိက္ခာပဒါနန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဝိမတိ။ ၂။ ၁၇၂။

အလင်းနိ (ထိ) အလင်း-ကြည့်။

အလင်း(ဦး)ပက္ခ (ပု) [အလင်း+ပက္ခ] အလင်း-
ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အသင်းအပင်း။ အလင်းပက္ခေ
တိဋ္ဌတိ။ ဝိ၊ ဇ္ဇ၊ ၄။ ၁၉။ ဝိ သင်္ဂဟ။ ၃၃၁။ ကင်္ခါ။

ဦး။ ၂၇၇။ (-ဝင်္ဂ၊ ၄၄၅။ သာရတ္ထ။ ၁။ ၃၂။
ဝိမတိ။ ၁။ ၁၁။ သိ၊ ဇ္ဇိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၄။)

အလင်း(ဦး)ပက္ခဟ (ပု) [အလင်း+ပက္ခဟ] အလင်း-
ပုဂ္ဂိုလ်ကို ချီးမြှောက်ခြင်း။ လင်းပက္ခဟော
အလင်းပက္ခဟော။ ဝိ၊ ဇ္ဇ၊ ၂။ ၂၇၄။ ဝိ သင်္ဂဟ။
၆၉။ (-ဝိမတိ။ ၁။ ၃၃၉။)

အလင်း(ဦး)ပဋိညာ (ထိ) [အလင်း+ပဋိညာ]
အလင်းပုဂ္ဂိုလ်ဟု ဝန်ခံခြင်း။ စောဒကေနော
အလင်းပဋိညာယ ဌာတဗ္ဗတော။ ဝိမတိ။ ၁။
၂၈၂။

အလင်း(ဦး)ပရိဘောဂ (ပု) [အလင်း+ပရိဘောဂ]
အလင်းပုဂ္ဂိုလ်နှင့် အတူသုံးဆောင်ခြင်း။ အ-
ပရေပိ စတ္တာရော ပရိဘောဂါ လင်းပရိဘော-
ဂေါ အလင်းပရိဘောဂေါ။ ဝိ၊ ဇ္ဇ၊ ၂။ ၂၇၃။ ဝိ
သင်္ဂဟ။ ၆၈။ (-ဝင်္ဂ၊ ၄၄၅။ သာရတ္ထ။ ၂။
၄၂၁။ ဝိမတိ။ ၁။ ၁၂၇။)

အလင်း(ဦး)ပုဂ္ဂလ (ပု) [အလင်း+ပုဂ္ဂလ] အရှက်
မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်။ အလင်းပုဂ္ဂိုလ်။ (စေတနာ
နှင့်တကွ အာပတ်သင့်အောင် ပြုလုပ်ခြင်း၊
သင့်သော အာပတ်ကို မပြောကြားပဲ ပုံးကွယ်
လျှို့ဝှက်ထားခြင်း၊ အကတိလိုက်ခြင်း ဤ
လကုဏာတို့နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို အလင်း
ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ဆိုသည်။ ၎င်းလကုဏာတို့ကိုလည်း
အလင်းလကုဏာဟု ဆိုရသည်။) သဗ္ဗိစ္စ အာ-
ပတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ... ဒေသော ဝုစ္စတိ အလင်း-
ပုဂ္ဂလော။ ဝိ၊ ၅။ ၂၇၉။ ဝိ၊ ဇ္ဇ၊ ၃။ ၁၄၁။ ကင်္ခါ။
၁၀၀။ ဝင်္ဂ၊ ၄၄၅။ (-ဝိ သင်္ဂဟ။ ၁၆၉။ မ၊
ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၉။ သိ၊ ဇ္ဇ၊ ၂။ ၁၃၁။)

အလင်း(ဦး)ဘာဝ (ပု) [အလင်း+ဘာဝ] အလင်း-
ပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ်။ တဿ ယဒါယ အလင်း-
ဘာဝ ဇာနာတိ။ ဝိ၊ ဇ္ဇ၊ ၂။ ၂၇၃။ ဝိ သင်္ဂဟ။
၆၉။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၅။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၇။
သာရတ္ထ။ ၂။ ၁၀၃၊ ၄၂၁။)

အလင်း(ဦး)ထကုဏ (န) [အလင်း+ထကုဏ]
အလင်းပုဂ္ဂိုလ်၏ အမှတ်လကုဏာ။ သဗ္ဗိစ္စ

အာပတ္တိ အာပဇ္ဇတိတိအာဒိ ဘိက္ခုဘိက္ခုနီ-
နညေဝ ဝုတ္တံ အလင်္ဂူလက္ခဏံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၄၉။
(-ဝိမတိ ၁။ ၁၂၊ ၂၇။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၉။)
အလင်္ဂူ (ဝိ၊ ၄၊ ၄၊ ၃၈)၊ အလင်္ဂူပုဂ္ဂလ-တို့လည်း
ကြည့်။

အလင်္ဂူဝစန (န) [အလင်္ဂူ + ဝစန] အလင်္ဂူပုဂ္ဂိုလ်
တို့၏ စကား။ အလင်္ဂူဝစနံ ဝဒတိ။ အဘိ၊ ၄၊
၂။ ၄၉။ ပရိသံ၊ ၄၊ ၂။ ၃၀။

အလင်္ဂူဝါဒ (ပု) [အလင်္ဂူ + ဝါဒ] အလင်္ဂူ-ဟု
ပြောဆိုခြင်း။ ကိဿ တုမေ အာဝုသော
အမေ အလင်္ဂူဝါဒေန ပါပေတ။ ဝိ၊ ၂။ ၁၉၇။

အလင်္ဂူဝိဝေက (ပု) [အလင်္ဂူ + ဝိဝေက] အလင်္ဂူ
ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှ ကင်းသိတ်ခြင်း။ အတိဝိယ
အလင်္ဂူဝိဝေကေန ကာတဗ္ဗော။ ဝိမတိ၊ ၁။
၃၃၉၊ ၃၄၁။

အလင်္ဂူ(ဦး)ဝေါဟာရ (ပု) [အလင်္ဂူ + ဝေါဟာရ]
အလင်္ဂူဟူသော - အခေါ်အဝေါ် - အသုံး
အနှုံး။ သာမဏေရာဒိနမ္ပိ အလင်္ဂူဝေါဟာရ-
ဒဿနတော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၂၈။

အလင်္ဂူသံဝါသာပတ္တိ (ထိ) [အလင်္ဂူ + သံဝါသ +
အာပတ္တိ] အလင်္ဂူပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ပေါင်းသင်း
ခြင်းကြောင့် သင့်သောအာပတ်။ တတောပိ
အလင်္ဂူသံဝါသာပတ္တိ ဧဝ သဒ္ဓမ္ပပရိဟာနိဟေ-
တုကော ဂရုကတရာတိ ဝိညာယတိ။ ဝိမတိ၊
၁။ ၃၄၁။

အလင်္ဂူသတ (န) [အလင်္ဂူ + သတ] အလင်္ဂူ
ပုဂ္ဂိုလ် တရာ။ ဧဝံ ဧကော အလင်္ဂူ အလင်္ဂူ-
သတမ္ပိ ကဓေတိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၇။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။
၆၉။ ယံ ပန အလင်္ဂူသတံ အနပေက္ခိတော။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၃၉။

အလင်္ဂူသန္တက (တိ) [အလင်္ဂူ + သန္တက] အလင်္ဂူ
ပုဂ္ဂိုလ်၏ဥစ္စာ။ ယံ ယံ အလင်္ဂူသန္တကံ ဝါ
အတ္တနော အပါပုဏကသံသိကာဒိ ဝါ။ ဝိမတိ၊
၂။ ၂၉။

အလင်္ဂူသမ္မောဂပစ္စယ (ပု) [အလင်္ဂူ + သမ္မော-
ဂ + ပစ္စယ] အလင်္ဂူပုဂ္ဂိုလ်နှင့် - အတူတကွ
သုံးဆောင်ခြင်း - ပေါင်းသင်းခြင်း - ဟူသော
အကြောင်း။ အလင်္ဂူသမ္မောဂပစ္စယာ ဒုက္ကဋ်
ပန အာပဇ္ဇတိ ဝေါတိ အာပတ္တိနိယမော
ဝုတ္တော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၃၉။

အလင်္ဂူသမ္မောဂါဒိပစ္စယ (ပု) [အလင်္ဂူသမ္မောဂ
+ အာဒိ + ပစ္စယ] အလင်္ဂူသမ္မောဂ-စသော
အကြောင်း။ တသ္မာ ဧတ္ထ အလင်္ဂူသမ္မောဂါ-
ဒိပစ္စယာ ဒုက္ကဋ်ပတ္တိနိယမော နတ္ထိ။ ဝိမတိ၊
၂။ ၁၃၉။

အလင်္ဂူသာမဏေရ (ပု) [အလင်္ဂူ + သာမဏေရ]
အလင်္ဂူ သာမဏေ၊ အရှက်မရှိသော သာမ-
ဏေ။ “အလင်္ဂူသာမဏေရေဟိ ဟတ္တကမ္မမ္ပိ
န ကာရေတဗ္ဗ” န္တိ ဟိ ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၂၈။

အလင်္ဂူ (တိ) [န + လင်္ဂူ (= လင်္ဂူ + ဤ)၊ ထိ-၌
အလင်္ဂူနိ] အရှက်မရှိသော၊ မကောင်းမှုကို
စက်ဆုပ်ခြင်းမရှိသော၊ သူ၊ အလင်္ဂူပုဂ္ဂိုလ်။
အလင်္ဂူနော ဣမေ သမဏာ သကျပုတ္တိယာ။
ဝိ၊ ၁။ ၅၄။ ဝိ၊ ၃။ ၁၀၇။ ဥဒါန၊ ၁၂၉။ အလင်္ဂူ-
နောတိ န လင်္ဂူနော၊ ပါပဇိဂုစ္ဆာဝိရဟိတာ-
တိ အတ္တော။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂၇။ အလင်္ဂူနော
ပါပဘိက္ခု။ (ဝိ၊ ၁။ ၂၇၄။ ဝိ၊ ၄။ ၂၂။) တိ နိလ္လဇ္ဇာ
လာမကဘိက္ခု။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၈။ အသုဝိ စ
ဟောတိ အလင်္ဂူ စ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၀၆။ အလင်္ဂူတိ
သဉ္စစ္စ အာပဇ္ဇနာဒိနာ အလင်္ဂူလက္ခဏေန
သမန္တာဂတော။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၃၈။ အနာပတ္တိ
ဥပဇ္ဈာယာ ဗာလာ ဝါ ဟောတိ အလင်္ဂူနိ
ဝါ။ ဝိ၊ ၂။ ၄၃၁။ သဓေ ဗျတ္တာ ဟောတိ
အလင်္ဂူနိ။ ဝိ၊ ၂။ ၄၄၀။

အလင်္ဂူ (ပု၊ ပါ၊ ဧ) - ဝိ၊ ၅။ ၂၂၊ ၂၇၊
၃၁၅၊ ၃၂၆။ ဝိ၊ ၃။ ၁၁။ ဇာ၊ ၂။ ၃၇၄။ မိလိန္ဒ။
၂၂။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၉။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၇။ အလင်္ဂူ
(ပု၊ ပါ၊ ဗ) - ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၃၆၀။ အလင်္ဂူနော

(ပု၊ပါဗ) — ဓမ္မာဋ္ဌ၊၁။၃၄၈။ ဝဇီရ၊၄၄၅။
 အလဇ္ဇိ (ပု၊ဒု၊ဇ) — ဝိ၊၂။၆၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၀၇။
 ဝဇီရ၊၃၀၁။ သာရတ္ထ၊၃။၂၈။ အလဇ္ဇိနော-
 (ပု၊ဒု၊ဗ) — ဝိမတိ၊၁။၃၃၉။ ဝိမတိ၊၂။၅၀။
 အလဇ္ဇိနာ (ပု၊တ၊ဇ) — ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၃။
 သာရတ္ထ၊၂။၄၁၁။ ဝိမတိ၊၁။၃၃၈။ ကခါ၊
 ဋီ၊ဟောဏ်၊၂။ အလဇ္ဇိဟိ (ပု၊တ၊ဗ) —
 ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၁၆။ အလဇ္ဇိဿ (ပု၊တ၊ဇ) — ဝိ၊၅။
 ၂၁၄။ ဝဇီရ၊၄၄၅။ ဝိမတိ၊၁။၂၈၇။ အလဇ္ဇိ-
 နော (ပု၊တ၊ဇ) — ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၃။ အလဇ္ဇိနံ
 (ပု၊တ၊ဗ) — ဝိ၊၃။၁၂၇။ အလဇ္ဇိဿ (ပု၊သ၊
 ဇ) — ဝိ၊၅။၂၁၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၆၁။ ကခါ၊
 ၂၀၅။ အလဇ္ဇိနံ (ပု၊သ၊ဗ) — ဝိ၊၃။၁၂၇။
 ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁၃။ အလဇ္ဇိသု (ပု၊သ၊ဗ) — ဝိ၊၅။
 ၂၇၉။ အလဇ္ဇိနိယော (ထိ၊ပါဗ) — ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၂၃၈။ ဝိမတိ၊၁။၁၅၅။ အလဇ္ဇိနိဟိ (ထိ၊တ၊
 ဗ) — ဝိမတိ၊၁။၁၅၅။ အလဇ္ဇိနိသု (ထိ၊
 သ၊ဗ) — ဝိမတိ၊၁။၃၄၁။

အလဇ္ဇိအာစာရ (ပု) [အလဇ္ဇိ + အာစာရ] အလဇ္ဇိ
 တို့၏ အကျင့်။ ယသ္မာ စသော နက္ခဘာဝေန
 အလဇ္ဇိအာစာရော ပါကဓော အဟောသိ။
 အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၇။

အလဇ္ဇုဿဒ (ပု) [အလဇ္ဇိ + ဥဿဒ] အလဇ္ဇိ
 ပေါများခြင်း။ အလဇ္ဇုဿဒေ ဂူဋေန၊ ဝိဝ-
 ဇေနော လဇ္ဇိသု။ ဝိ၊နိစ္ဆယ၊၂၇၇။

အလဇ္ဇုဿန္တ (တိ) [အလဇ္ဇိ + ဥဿန္တ] များသော
 အလဇ္ဇိရှိသော။ အလဇ္ဇုဿန္တာ ဟောတိ
 ပရိသာ။ ဝိ၊၅။၃၈၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၅။ ဝိ၊
 သင်္ဂဟ၊၃၁၁။ အလဇ္ဇုဿန္တယ ပရိသာယ...
 ဝိဝဋ္ဌကော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၂။ (- ဝိမတိ၊၁။၂၈၆။
 ဝိ၊ဋီ၊၃။၂၆၀။ မ၊ဋီ၊၃။၂၄၄။ ကခါ၊ဋီ၊၄၄၈။)

အလဇ္ဇုဿန္တတာ (တိ) [အလဇ္ဇုဿန္တ + တာ]
 အလဇ္ဇိများပြားသည်၏ အဖြစ်။ ပရိသာယံ
 အလဇ္ဇုဿန္တတာယ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၆၃။

အလဇ္ဇုဿန္တဘာယ သာသနေ ဩသက္ကန္တေ။
 ဝိမတိ၊၁။၃၃၉။

အလဉ္ဇရ (ပု) [အလံ + ဇလ] အရဉ္ဇရနှင့်
 အနက်တူ။ ၎င်းကြည့်။

အလဉ္ဇလ (ပု) [အလံ + ဇလ၊ အရဉ္ဇရ၏ မူရင်း
 ပုဒ်။] အရဉ္ဇရနှင့် အနက်တူ။ ၎င်းကြည့်။

အလတိ (ကြိ) [အလ + အ + တိ] တန်ဆာဆင်
 ၏။ အလ ဘူသနေ။ အလတိ။ အလင်္ကာ-
 ရော၊ အလင်္ကတော၊ အလင်္ကတံ။ နီတိ၊ဓာ။
 ၁၆၂။

အလတ္တက (ပု) [အာ + ရတ္တ + ကရ + ကိ၊ ရ-ကို
 အ-ပြု၊ အာ ဘူသော ရတ္တံ ကရေတိတိ
 အလတ္တကော၊ လတ္တံ၊ ကိ။ ဓာန၊ဋီ၊၃၀၅။]
 ချိပ်ချိပ်ရည်။ အလတ္တကော ယာဝကော
 စ၊ လာခါ ဇေတု နပုံသကေ။ ဓာနံ၊၃၀၅။
 အလတ္တကကတနှင့် အလတ္တကကတာပါဒ-
 တို့လည်း ကြည့်။

အလတ္တကကတ (တိ) [အလတ္တက + ကတ] ချိပ်
 ရည်ဖြင့် ဆိုးကပ်သော၊ ချိပ်လုံးဖြင့် အဆင်း
 လှအောင် ပြုအပ်သော။ အလတ္တကကတာ
 ပါဒါ။ မ၊၂။၂၅၃။ ထေရ၊၃၂၅။ အလတ္တက-
 ကတာတိ အလတ္တကေန ရဉ္ဇိတာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။
 ၂၀၉။ အလတ္တကကတာတိ အလတ္တကေန
 ကတရဉ္ဇနာ လာခါယ သံရဉ္ဇိတာ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊
 ၂။၂၉၂။ အလတ္တကကတာတိ ပိဏ္ဍိအလတ္တ-
 ကေန သဝတ္တကတာ။ တေနာဟ “အလတ္တ-
 ကေန ရဉ္ဇိတာ”တိ။ မ၊ဋီ၊၃။၁၄၃။ အလတ္တ-
 ကကတာပါဒ-လည်း ကြည့်။

အလတ္တကကတပါဒ (တိ) [အလတ္တကကတ +
 ပါဒ] အလတ္တကကတာပါဒ-ကြည့်။

အလတ္တကကတာပါဒ (တိ) [အလတ္တကကတ +
 ပါဒ] ချိပ်ရည်ဖြင့်ဆိုးအပ်သော ခြေထောက်
 အစုံရှိသော၊ သူ။ အလတ္တကကတာပါဒါ၊ ပါဒု-

ကံ' ရယု ဝေသိကာ။ ထေရ၊ ၂၉၁။ ဓမ္မာဋ္ဌ၊
၂။ ၄၂၉။ အလတ္တကကဏ္ဍာပါဒါတိ ပရိတ-
တဇယသုမနပုပ္ဖဝဏ္ဏေန လာခါရသေန ရခွိ-
တစရကယုဂဋ္ဌာ။ သမာသပဒေသေတိ။ “အ-
လတ္တကကဏ္ဍာပါဒါ’တိ ဝတ္ထုဗ္ဗေ ဂါထာသုခတ္ထံ
ဒီသံ ကတာ ဝုတ္တံ။ အသမာသဘာဝေ ပန
“တဿာ”တိ ဝစနသေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။
ထေရ၊ ၄၁၂။ ၁၂၄။

အလတ္တကပဋိလဗန္ဓုဇီဝကပုပ္ဖသဒ္ဓိသ (တိ) [အ-
လတ္တကပဋိလ+ဗန္ဓုဇီဝက+သဒ္ဓိသ]ချိပ်လွှာ၊
မိုးစေ့ပန်း-နှင့်တူသော။ အလတ္တကပဋိလဗန္ဓု-
ဇီဝကပုပ္ဖသဒ္ဓိသံ မံသပေသိံ ဝိဇာယိ။ မ၊
၄၁။ ၁၂၅။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၃၃။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။
၂၆၃။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၇၀။

အလတ္တကပါဋလဝဏ္ဏ (တိ) [အလတ္တက+ပါဋလ
+ဝဏ္ဏ] ချိပ်လွှာအဆင်းရောင်-ရှိသော-နှင့်
တူသော။ အလတ္တကပါဋလ (ပဋိလ ?) ဝဏ္ဏံ
ဥတ္တရာသင်္ဂစိဝရံ ကေသံ ကတမေဝ။ ဇာ၊ ၄၊
၄။ ၁၁၆။ ဇေတုပဋိလေန သဒ္ဓိသဝဏ္ဏံ ဥတ္တရာ-
သင်္ဂစိဝရံ။ ၎င်း-၄။

အလတ္တကရသရခွိတ (တိ) [အလတ္တက+ရသ
+ရခွိတ] ချိပ်ရည်ဖြင့် ဆိုးအပ်သော။ ဘူမိ
အလတ္တကရသရခွိတာ ဝိယ အဟောသိ။
ဓမ္မာဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၈။

အလတ္တကဝဏ္ဏ (တိ) [အလတ္တက+ဝဏ္ဏ] ချိပ်
ရည်အဆင်း ရှိသော။ ထေရော အလတ္တက-
ဝဏ္ဏေ ဟတ္ထေ ပသာရေတွာ။ သံ၊ ၄၊ ၃။ ၂၄၈။
တာဝဒေဝ အလတ္တကဝဏ္ဏံ ရတ္တစန္ဒနံ ပညာ-
ယိ။ ဓမ္မာဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၀။

အလတ္တံ } (ကြိ) လဘတိ-ကြည့်။
အလတ္တံ }

အလတ္တံ (ကြိ၊ ဝိ) [န + လတ္တံ၊ “ဒွါ” ကို
“တ္ထ” ပြု။ အလတ္တံ၊ အလတ္တံ-န-တို့နှင့် ယှဉ်
ကြည့်။] မရမူ၍။ အညံ အလတ္တံ ပိဋသပိနာပိ

သဒ္ဓိံ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၂၃။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၄၆၉။ အ-
လတ္တာတိ အလတ္တံ။ အယမေဝ ဝါ ပါဌော၊
အညံ သမ္ပန္နပုရိသံ အလဘိတွာ။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။
၄၇၂။

အလတ္တံ (ကြိ) လဘတိ-ကြည့်။

အလတ္တံ (တိ) [န+လတ္တံ (=လဘ+တ)] မရအပ်
သော။ အလတ္တံသ စ ယော လာဘော။ ဇာ၊
၂။ ၂။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၁၂၂-၃။ တေသ္မိံ ဟိ အန္တရေ
ဝဿိကသာဓိကံ အလတ္တံ ပရိယေသိတုံ လတ္တံ
ကာတုဉ္စ ဝနုတိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၉၈။ လောဘောန
အလတ္တံ ပတ္တေတိ။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၁၀၈။ (-ဒီ၊ ၄၊ ၂။
၁၂၄။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၂၉၅။ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၂၅။ အဘိ၊
၄၊ ၂။ ၄၂၅။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၀၃။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။
၂၅။ ဇာ၊ ၄၊ ၁။ ၃၈၉။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၁၂၃။
မဟာနိ၊ ၄။ ၉၄။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၇၀။)

အလတ္တံ (ကြိ၊ ဝိ) [န+လတ္တံ (=လဘ+တွာ)]
မရမူ၍။ အလတ္တံ-ကြည့်။

အလတ္တအနာဂါမိပလ = အလတ္တိနာဂါမိပလ (တိ)
[အလတ္တံ + အနာဂါမိပလ] မရအပ်သော
အနာဂါမိပိလ်ရှိသော၊ အနာဂါမိပိလ်ကို မရ
သေးသော၊ သူ။ တေသု သမထဝိပဿနာ-
သင်္ခါတေသု ဓမ္မေသု ဆန္ဒရာဂမတ္တေန အနာ-
ဂါမိနာ လတ္တဗ္ဗဿ အလတ္တအနာဂါမိပလေန-
(အလတ္တိနာဂါမိပလေန၊ မ၊ ၄၊ ၃။ ၈) ပိ
လတ္တဗ္ဗတ္တာ။ အံ၊ ၄၊ ၃။ ၃၆၂။

အလတ္တအာသေဝန (တိ) [အလတ္တံ+အာသေ-
ဝန] မရအပ်သော အာသေဝနပစ္စည်းရှိသော၊
အာသေဝနပစ္စည်းကို မရသော။ တံ မုဉ္ဇိယ
ဂေါတြဘုနာ၊ အလတ္တအာသေဝနေန တု ပ-
ဝေဓံ။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁။ ၂၆။ အလတ္တိသေဝန-
လည်း ကြည့်။

အလတ္တကာလ (ပု) [အလတ္တံ+ကာလ] မရအပ်
သော အချိန်အခါ။ အာယမုခါနံ ပိဟိတ-

ကာလော ဝိယ ဓမ္မဿဝနောဒကဿ အလဒ္ဓ-
ကာလော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅၅။ (- အံ၊ဋ္ဌ၊၃။
၅၃။)

အလဒ္ဓဂါဝ (တိ) [အလဒ္ဓ+ဂါဝ] မရအပ်သော
ထောက်တည်ရာ ရှိသော၊ ထောက်တည်ရာ
မရသော။ တတ္ထ ဒုရဓိဂမတာယ ဝိဘာဝနေ
အလဒ္ဓဂါဝော ဂမ္ဘိဇော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆။
အနုဋ္ဌ၊၁။၂။

အလဒ္ဓတ္တဘာဝ (ပု) [အလဒ္ဓ+အတ္တဘာဝ] မရ
အပ်သေးသော အထည်ကိုယ်သဘောရှိသော
တရား။ အလဒ္ဓတ္တဘာဝဿ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ
အဝိဇ္ဇမာနတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၂၀။

အလဒ္ဓတ္တလာဘ (ပု) [န+လဒ္ဓ+အတ္တလာဘ]
ရအပ်သောသဘောကို မရခြင်း။ အောက်ပုဒ်
ကြည့်။

အလဒ္ဓတ္တလာဘတာ (ထိ) [အလဒ္ဓတ္တလာဘ
+တာ] ရအပ်သောသဘောကို မရသည်၏
အဖြစ်။ အလဒ္ဓတ္တလာဘတာယ ဥပ္ပါဒါဒိက္ခကံ
အပ္ပတ္တဿ ဝိပါကဿ အနုပ္ပန္နဘာဝေါ နတ္ထိ-
ဘာဝေါ ပါကဋ္ဌဘာဝတော။ အနုဋ္ဌ၊၁။
၁၈၀-၈၁။

အလဒ္ဓတ္တလာဘတ္တ (န) [အလဒ္ဓတ္တလာဘ+တ္တ]
ရအပ်သောသဘောကို မရသည်၏ အဖြစ်။
န စေတ္တ သက္ကာ ဥပ္ပါဒါဘိမုခါဝတ္တံ ပရိ-
ကပ္ပေတံ တဒါ တဿ အလဒ္ဓတ္တလာဘတ္တာ။
သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၈။

အလဒ္ဓနိဝရဏသဟာယ (တိ) [အလဒ္ဓ + နိဝ-
ရဏ+သဟာယ] မရအပ်သော နိဝရဏ
အဖော်ရှိသော၊ နိဝရဏအဖော်ကိုမရသော။
သန္နိသိန္နာယေဝါ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀)တိ အလဒ္ဓ-
နိဝရဏသဟာယာ ဩလိနာယေဝ။ ဝိမတိ၊
၁။၂။၁၉။

အလဒ္ဓပက္ခ (တိ) [အလဒ္ဓ+ပက္ခ] မရအပ်သော
အသင်းအပင်းရှိသော၊ အသင်းအပင်းကို မရ
သော၊သူ။ အယံ အလဒ္ဓပက္ခော အလဒ္ဓပရိ-
ဝါဇော န ပက္ခဝါ န ဉာတိမာ။ ဝိ၊၅။၂၉၇။

အလဒ္ဓပတိဋ္ဌတာ (တိ) [အလဒ္ဓ + ပတိဋ္ဌာ +
တာ] မရအပ်သော ထောက်တည်ရာ ရှိသည်၏
အဖြစ်။ ပကတိဉာဏေန အလဒ္ဓပတိဋ္ဌတာယ
အဂါဓဋ္ဌေန ဂမ္ဘိဇော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၈။

အလဒ္ဓပရိဝါရ (တိ) [အလဒ္ဓ+ပရိဝါရ] မရအပ်
သော အခြံအရံရှိသော၊ အခြံအရံကို မရ
သော၊သူ။ အလဒ္ဓပက္ခ ကြည့်။

အလဒ္ဓပုဗ္ဗ (တိ) [အလဒ္ဓ+ပုဗ္ဗ] ရှေး၌ မရအပ်
သော၊ ရှေးက မရဘူးသော။ အလဒ္ဓပုဗ္ဗံ
လဒ္ဓါန၊ အနုမာသံ ကကဏ္ဍကော။ ဇာ၊၁။
၄၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၇။ (-အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၆။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၅၀၅။)

အလဒ္ဓပုဗ္ဗတာ (ထိ) [အလဒ္ဓပုဗ္ဗ+တာ] ရှေးက
မရဘူးသည်၏ အဖြစ်။ အထဿ ဓ ဒီသရတ္တံ
အလဒ္ဓပုဗ္ဗတာယ ခီရယာဂုံ ပါတုံ ဗလဝ-
အဇ္ဈာသယော အဟောသိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀၆။

အလဒ္ဓပုဗ္ဗတ္တ (န) [အလဒ္ဓပုဗ္ဗ+တ္တ] ရှေးက မရ
ဘူးသည်၏အဖြစ်။ တသ္မာ သေ ဗုဒ္ဓဒဿနဿ
အလဒ္ဓပုဗ္ဗတ္တာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၉။

အလဒ္ဓပလ (တိ) [အလဒ္ဓ+ပလ] မရအပ်သော
အသီးရှိသော၊အသီးကိုမရသော၊သူ။ ကောဝိ
ပုရိသော... အလဒ္ဓပလောဝ တေ မူလတော
သိန္နိတံ ဣစ္ဆတိ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၂၇။

အလဒ္ဓဗ္ဗ (တိ) [န+လဒ္ဓဗ္ဗ] မရ-အပ်-ထိုက်-
သင့်-သော။ ပိဏ္ဏမ္ပိ အလဒ္ဓဗ္ဗံ အဟောသိ။
မ၊၂။၁၈၈။ အလဒ္ဓဗ္ဗီယ (အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄။)
အဝိန္နီယ(အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၇။ ဣတိဝုတ္တံ၊ဋ္ဌ၊၅၄၊
မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁၅၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။
၁၅၇)တို့လည်း ကြည့်။

အလဒ္ဓဘဏ္ဍ (န) [အလဒ္ဓ+ဘဏ္ဍ] မရအပ်သော
ဘဏ္ဍာ။ သကလဗျေဒိပေ အလဒ္ဓဘဏ္ဍမ္ပိ ဟိ
ဣဇေဝ လဘိသန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၁။ ဥဒါန၊
၄။၃၈၀။

အလဒ္ဓဘာဝ (ပု) [အလဒ္ဓ+ဘာဝ] မရအပ်သည်၏အဖြစ်။ အလဒ္ဓဘာဝံ ဥတှာ သင်္ကဟံ ကာတုံ မညိဿန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၁၄။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။ ၂၄၆။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၈။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၁၀၇၊၂၇၄။)

အလဒ္ဓဘောဇန (တိ) [အလဒ္ဓ+ဘောဇန] မရအပ်သော - ဘောဇဉ် - အစားအစာ - ရှိသော။ အစားအစာ - ဘောဇဉ် - ကို မရသော။ တာတ တေမိယကုမာရ အလဒ္ဓ-ဘောဇနာနံ တေ အတ္တဘာဝါနံ ဂဏနာနာမ နတ္ထိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၇။

အလဒ္ဓမောက္ခ (တိ) [အလဒ္ဓ+မောက္ခ] မရအပ်သော နိဗ္ဗာန်ရှိသော၊ နိဗ္ဗာန်ကိုမရသော၊သူ။ အလဒ္ဓမောက္ခာ ဇိနသာသနေသု။ အပါ၊၁။၈။ ဇိနသာသနေသု အလဒ္ဓမောက္ခာ အပတ္တ-နိဗ္ဗာနာ။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၃။

အလဒ္ဓလာဘ (ပု) [အလဒ္ဓ + လာဘ] မရအပ်သေးသည်ကို ရခြင်း။ မရသေးသည်ကို ရအောင် ပြုလုပ်ခြင်း။ အလဒ္ဓလာဘလဒ္ဓပရိ-ရက္ခဏရက္ခိတသမ္ပန္နဝသေန ဓနံ ပရိပါလေယျ။ ပေတ၊ဋ္ဌ၊၁၂၂။

အလဒ္ဓလာဘုပ္ပါဒန (န) [အလဒ္ဓလာဘ+ဥပ္ပါဒန] မရအပ်သေးသောလာဘကို ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း၊ အလဒ္ဓလာဘုပ္ပါဒနေ ပန. မဟာ-ဘေသဇ္ဇဒါနဝတ္ထု ကထေတဗ္ဗံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၄၂၈။

အလဒ္ဓလေသတ္တ (န) [အလဒ္ဓ + လေသ + တ္တ] မရအပ်သော - လေသ - အရိပ် - အမြက် - ရှိသည်၏ အဖြစ်။ ဝိဝါဒေါ ပန ဟောတိ အလဒ္ဓလေသတ္တာ။ ဝဇီရ၊၈။၄၄၃။

အလဒ္ဓဝဿာဝါသိက (တိ) [အလဒ္ဓ+ဝဿာဝါသိက] မရအပ်သော ဝါဆိုသင်္ကန်းရှိသော၊ ဝါဆိုသင်္ကန်းကိုမရသော၊သူ။ ဝဿပဂတေသု အလဒ္ဓဝဿာဝါသိကနံ ကေစ္စာနမေဝ ခါ-တဗ္ဗံ။ ဝိမတိ၊၂။၂၄၃။

အလဒ္ဓဝိပါကဝါရ (တိ) [အလဒ္ဓ+ဝိပါက+ဝါရ] မရအပ်သော အကျိုးပေးခွင့် - အလှည့် - အကြိမ်-ရှိသော။ အကျိုးပေးခွင့်-အလှည့် အကြိမ်-ကို မရသော။ ယံ အလဒ္ဓဝိပါကဝါရံ ပဋိသန္ဓိဇနကံ ဝါ ပဋိသန္ဓိ*၊ ရူပဇနကံ ဝါ ရူပဇနေတုံ နာသက္ခိ။ တံ အဟောသိ ကမ္ပံ၊ နတ္ထိ ကမ္ပဝိပါကောတိ ဝုတ္တံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၃။ အလဒ္ဓဝိပါကဝါရာန (မူလဋီ၊ ၃။ ၁၀၆) န္တိ ဝိပါကဒါနံ ပတိ အလဒ္ဓေါကာသာနံ။ အနုဋီ၊ ၃။၁၄၂။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၆၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၅၅။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၀၈။)

အလဒ္ဓဝိဝေကဿာဒ (တိ) [အလဒ္ဓ+ဝိဝေက+အဿာဒ] ရအပ်ပြီးသော - မိမိရရှိထားပြီးသော - ဆိတ်ငြိမ်မှု၌ သာယာနှစ်သက်ခြင်း မရှိသော။ ဆိတ်ဆိတ်ငြိမ်ငြိမ် ဖြစ်နေခြင်းကြောင့် ပျင်းရိငြီးငွေ့သော၊သူ။ ရုရဘိ-သမ္ဘဝါန(အဘိ၊ဝိ၊၂၆၈)န္တိ အလဒ္ဓဝိဝေကဿာဒေဟိ အဘိဘုယျ ဝသိတုံ န သက္ကု-ကေယျာနံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၁။

အလဒ္ဓဝိသေသ (တိ) [အလဒ္ဓ + ဝိသေသ] မရအပ်သော တရားထူးရှိသော၊ တရားထူးကို မရသော၊သူ။ ဘာဝနမနုယုန္တဿ ပုဗ္ဗေနာ-ပရံ အလဒ္ဓဝိသေသဿ.... ဝုတ္တာ တယော အာကာရာ။ ဝိမတိ၊၁။၂၁၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။ ၃၁၈။

အလဒ္ဓဝေလာ (ထိ) [အလဒ္ဓ + ဝေလာ] မရသော-အချိန်-အခါ။ သေသဒါရကာ ထည် အလဒ္ဓဝေလာယမေဝ ဧဝေန္တိ ပရိဒေဝန္တိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၆။

အလဒ္ဓသမာဓိ (တိ) [အလဒ္ဓ + သမာဓိ] မရအပ်သော သမာဓိရှိသော၊ သမာဓိကို မရသော၊သူ။ ဤဒိသဿာ (အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၃)တိ အလဒ္ဓသမာဓိနော။ အံ၊ဋီ၊၃။၃၅၂။

အလဒ္ဓသမ္ပတိက (တိ) [အလဒ္ဓ+သမ္ပတိ+က] ရအပ်ပြီးသော - သမ္ပတိ - သမုတ်ခြင်း -

အသိအမှတ်ပြင်ခြင်း - မရှိသော၊ သမ္ပုတိ
မရသော၊ အသိအမှတ် အပြုမခံရသော။ သ။
အလဒ္ဓသမ္ပုတိကဏ္ဍ ဘိက္ခုနော။ ကင်္ခါ။
၁၅၈။ (၎င်း ၁၇၃-လည်း ကြည့်။)

အလဒ္ဓသမ္ပုတိကဏ္ဍ (ထိ) [အလဒ္ဓသမ္ပုတိ-
က+တာ] ရအပ်ပြီးသော သမ္ပုတိမရှိသည်၏
အဖြစ်၊ သမ္ပုတိမရသည်၏ အဖြစ်။ အဓိဋ္ဌိတ-
စီဝရတာ၊ အနတ္တကထိနတာ၊ အလဒ္ဓ-
သမ္ပုတိကဏ္ဍ (အလဒ္ဓသမ္ပုတိတာ၊ သာ-
ရတ္ထဝိမတိ)၊ ရတ္တိဝိပဿီသော။ ကင်္ခါ။ ၁၅၉။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၉၆။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၂၀။

အလဒ္ဓသမ္ပုတိတာ (ထိ) [အလဒ္ဓသမ္ပုတိ+တာ]
အလဒ္ဓသမ္ပုတိကဏ္ဍ-နှင့် အနက်တူ။ ၎င်း-
ကြည့်။

အလဒ္ဓသာဓ (တိ) [အလဒ္ဓ + အသာဓ] မရ
အပ်သော သာယာဗွယ်ရှိသော။ ကမ္မဋ္ဌာနေ
ဝေ သတိ သံဟရန္တဿ အလဒ္ဓသာဓိကာယ-
သုခံ န ဝိနွတိ။ မင်္ဂါ၊ ၂။ ၂၁။

အလဒ္ဓါ (ကြိ၊ဝိ) [န+လဒ္ဓါ (=လဘ+တု၊
မောက်၊ ၅။ ၁၆၉။ ၎င်း သျှ-တို့ ကြည့်)] မရပျံ့
အလဒ္ဓါ စ စီဝရံ န ပရိတဏှတိ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၈၈။
သံ၊ ၁။ ၃၉၉။ အံ၊ ၁။ ၃၃၆။ မဟာနိ၊ ၃၉၇။
စူဠနိ၊ ၂၄၉။ အလဒ္ဓါ စာတိ အလဘိတု။
ဒီ၊ ၃။ ၁၉၆။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၂။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀။
မဟာနိ၊ ၄။ ၄၁၂။ စူဠနိ၊ ၄။ ၁၁၃။ ပရိဗာဟိဏ
ဟောန္တိ အလဒ္ဓ ယော တံ။ သံ၊ ၁။ ၁၂၇။
(၎င်း အလဒ္ဓ-ကား ဆန်းကြောင့် ရဏ။)
အလဒ္ဓါတိ အလဘိတု။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၂။
(-ဓမ္မ၊ ၃၆။ သုတ္တနိ၊ ၂၈၆။ ပေတ၊ ၂။ ၁၄။
ထေရ၊ ၂။ ၅။ ထေရီ၊ ၃၈၃။ အပါ၊ ၁။ ၁။
ဇာ၊ ၁။ ၂၄၇။ ဇာ၊ ၂။ ၁၃၃။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၃။
ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၄။ မင်္ဂါ၊ ၂။ ၁၉၂။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၈၃။
သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၈၄။ ဝိမာန၊ ၄။ ၂။ ၂၈။ ထေရ၊ ၄။
၂။ ၉၇။ ထေရီ၊ ၄။ ၄၆။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၅၀၃။
ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၁။ မင်္ဂါ၊ ၃။ ၁၂။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၃၇။)

အလဒ္ဓါဓိမောက္ခ (တိ) [အလဒ္ဓ+အဓိမောက္ခ]
မရအပ်သော အဓိမောက္ခရှိသော၊ အဓိ-
မောက္ခ-ကို မရသော။ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတေ
အလဒ္ဓါဓိမောက္ခေ ခုဗ္ဗလေပိ ပဋိသန္ဓိ
အာကမ္မမာနေ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတံ လဒ္ဓါဓိမောက္ခံ
ဗလဝံ ကသ္မာ နာကမုတိတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။
၃၀၂။

အလဒ္ဓါန (ကြိ၊ဝိ) [န + လဒ္ဓါန (=လဘ+
တု၊ ၄။ နိတိ၊ သုတ္တ၊ ၁၂၀၇ ကြည့်)] မရပျံ့။
ဇမ္ဗူပေသိမလဒ္ဓါန။ ဇာ၊ ၂။ ၁၃၃။ အလဒ္ဓါန
အလဘိတု၊ ၄။ ၄။ ၅။ ၅၀၃။

အလဒ္ဓါနာဂါမိဖလ (တိ) [အလဒ္ဓ+အနာဂါမိ-
ဖလ] အလဒ္ဓအနာဂါမိဖလ နှင့် အနက်တူ။
၎င်း-ကြည့်။

အလဒ္ဓါလာဘ (ပု) [အလဒ္ဓ+အလာဘ] မရ
အပ်သေးသည်ကို မရခြင်း။ အလဒ္ဓါလာဘော
လဒ္ဓဝိနာသော။ အနု၊ ၁။ ၉၀။

အလဒ္ဓါသေဝန (တိ) [အလဒ္ဓ+အာသေဝန]
မရအပ်သော အာသေဝန-ပစ္စည်း ရှိသော၊
အာသေဝနပစ္စည်းကို မရသော။ ယထာ
အလဒ္ဓါသေဝနံ ပဌမံ ဇဝနံ ခုဗ္ဗလတ္တာ
ဂေါတြဘုံ န ဥပ္ပါဒေတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၃၁။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၂။ (-ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၉။ သိ၊ ၄။
သစ်၊ ၂။ ၃၉၄။)

အလဒ္ဓါသေဝနတာ (ထိ) [အလဒ္ဓါသေဝန+တာ]
မရအပ်သော အာသေဝနပစ္စည်းရှိ - အာ-
သေဝန ပစ္စည်းကို မရ-သည်၏ အဖြစ်။
ကောရမ္မဏေ ပန အလဒ္ဓါသေဝနတာယ
ဝေမောနော သော ပုရိသော ဝိယ န တာဝ
သုပ္ပတိဋ္ဌိတော ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၁၃။

အလဒ္ဓပစာရ (တိ) [အလဒ္ဓ + ဥပစာရ]
မရအပ်သော ပူဇော်ခြင်းရှိသော၊ ပူဇော်
ခြင်းကို မရသော၊ (အတတ် ပညာ)။

အလဉ္စပစာရံ သိပ္ပံ ဖလံ န ဒေတိံ တာတ။
မဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၂၈။ ဥပစာရ (ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၂၆၄။
၎င်း ဇာတ်ဝတ္ထု) လည်း ကြည့်။

အလဉ္စေကိကာသ (တိ) [အလဉ္စ+ကြကာသ]
မရအပ်သော အခွင့်ရှိသော။ အလဉ္စေကိကာ-
သဿ ပန စိတ္တဿ ယံ ဝါ ပန အဝသေသ-
ပစ္စယဝိကလံ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၈။ (-ဝိမာန၊
၄။ ၁၅၆-၇။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၈၈။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၄။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၃။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၆။ အနု၊ ၄။ ၁။
၇၂။ အနု၊ ၄။ ၁။ ၁၄၂။)

အလဉ္စေကိကာသတာ (တိ) [အလဉ္စေကိကာသ+
တာ] အကျိုးပေးခွင့် မရသည်၏ အဖြစ်။
တဿ ပန အလဉ္စေကိကာသတာ...ဝေဒိတဗ္ဗာ၊
မူလ၊ ၄။ ၁။ ၆၇။

အလပိတ (တိ) [န+လပိတ] မဟော-မဆို-
အပ်သော။ အဘာသိတံ အလပိတံ တဘာ-
ဂတေန။ ဝိ၊ ၃။ ၅၀၁။ ဝိ၊ ၄။ ၂၁၁၊ ၃၆၈။ ဝိ၊ ၅။
၂၉၅။ အံ၊ ၁။ ၁၉၊ ၆၁။ အံ၊ ၃။ ၃၁၄၊ ၃၁၇။ ဝိ၊
၄။ ၁။ ၁၁၄။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၆၆။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၃။
မူလ၊ ၄။ ၁။ ၂၃။

အလဉ္စ (တိ) [န+လဉ္စ (=လဘ+ဣ)] (၁)
မရအပ်-မရနိုင်-မရကောင်း-သော။ (၂)
ခဲယဉ်းစွာ ရအပ်သော၊ ရနိုင်ခဲသော။ (၃)
တံ ဥပက္ကမေန ဝါ ပဓာနေန ဝါ “သမ္ပရာယ-
ဝေဒနီယံ ဟောတူ”တိ အလဉ္စမေတံ။ မ၊ ၃။
၇။ (၂) အလဉ္စမဗျာဟရတိ နရော ဣဓ။
ဇာ၊ ၁။ ၃၈၉။ အလဉ္စံ ဒုလ္လဘံ အဋ္ဌသမာပတ္တိ-
မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနသင်္ခါတမ္ပိ ဝိသေသံ အဗျာ-
ဟရတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၈၄။

အလဉ္စန (န) [န+လဉ္စန] မရခြင်း၊ ဌာနာ-
စာဝနဿ အလဉ္စနတော။ သာရတ္ထ၊ ၂။
၁၄၉။ ဣစ္ဆိတဿ ဝတ္ထုနော အလဉ္စနံ။
ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၀။ (-ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၆၅။ သံ၊ ၄။ ၂။
၅၀။ အနု၊ ၄။ ၂။ ၂၈၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၂။)

အလဉ္စနက (တိ) [န+လဉ္စနက] မရသော။
သော ယသ္မာ သဝိညာဏကေသု အလဉ္စန-
ကော နာမ နတ္ထိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၇၂။

အလဉ္စနီယ (တိ) [န+လဉ္စနီယ] မရအပ်-မရ
ကောင်း-မရနိုင်-သော။ ပဋိမာနိ ဘိက္ခဝေ
အလဉ္စနီယာနိ ဌာနာနိ...လောကသ္မိံ။ အံ၊
၂။ ၄၇၊ ၅၈၊ ၅၉။ အလဉ္စနီယာနိတိ အလဉ္စ-
ဗ္ဗာနိ၊ န သက္ကာ လဘိတံ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၄။
(-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၉၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၄၅၇။)

အလဉ္စနီယဌာန (န) [အလဉ္စနီယ+ဌာန] မရ
အပ်-မရကောင်း-မရနိုင်-သော - အရာ
-ဌာန။ ‘အလဉ္စနီယဌာန’န္တိ တထတော
ဉာတ။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၅၉။

အလဉ္စနီယတ္တ (န) [အလဉ္စနီယ+တ္တ] မရအပ်
သည်၏ အဖြစ်။ ပုဗ္ဗာပရကောဋီနံ အလဉ္စ-
နီယတ္တာ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၀။

အလဉ္စနီယဘာဝ (ပ) [အလဉ္စနီယ+ဘာဝ]
မရအပ်သည်၏ အဖြစ်။ တဝါ တဿ စီဝရဿ
အလဉ္စနီယဘာဝတော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၀၄။

အလဉ္စနီယဝတ္ထု (န) [အလဉ္စနီယ+ဝတ္ထု]
မရနိုင်သော အရာဝတ္ထု။ အလဉ္စနီယဝတ္ထု၊
ဝတာဟံ ပက္ခေတော ကေဝလံ သောကဂ္ဂိနာ
ဒယှာမိ။ ဝိမာန၊ ၄။ ၃၀၇။

အလဉ္စနေယျ (တိ) [န + လဉ္စနေယျ]
အလဉ္စနီယ-နှင့်အနက်တူ။ သစေ ပဇာနေယျ
အလဉ္စနေယျော။ အံ၊ ၂။ ၅၀၊ ၅၅။ ယတော
စ ဇာနေယျ အလဉ္စနေယျော။ ဇာ၊ ၁။
၁၃၂။ ယတော စ ဇာနေယျာတိ...အလဉ္စ-
နေယျော နာနပ္ပကာရေန ဝါယမိတှာပိ န
သက္ကာ လဒ္ဓိ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၁၉၂။ (-အဘိ၊
၄။ ၂။ ၁၀၂။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၅။ မူလ၊ ၄။ ၃။
၁၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၄၅၅။)

အလဗ္ဗနေယျဗုဒ္ဓံ (ထိ) [အလဗ္ဗနေယျ + ဗုဒ္ဓံ] မရနိုင်သော အရာဝတ္ထုကို အလိုရှိခြင်း။ တထာဝံ အလဗ္ဗနေယျဗုဒ္ဓံဝ ဝုတ္တာဟောကံ။ မူလဒ္ဓါ၊ ၂။ ၆၈။ အလဗ္ဗနေယျဗုဒ္ဓန္တိ အလဗ္ဗနေယျဝတ္ထုသို့ ဗုဒ္ဓံ။ အနုဒ္ဓါ၊ ၂။ ၇၃။

အလဗ္ဗနေယျဓေမ (ထိ) [အလဗ္ဗနေယျ + ဓေမ] မရနိုင်သော ဘေးကင်းခြင်းရှိသော၊ ဘေးကင်းခြင်းကို မရနိုင်သော။ အတာဏ (ဝုဇ္ဇနိ၊ ၄။ ၁၉) ကြည့်။

အလဗ္ဗနေယျဓေမတာ (ထိ) [အလဗ္ဗနေယျ-ဓေမ + တာ] မရနိုင်သော ဘေးကင်းခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်။ အတာယနတာယ ဧဝ အလဗ္ဗနေယျဓေမတာယ စ အတာဏတော။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၄၅-၆။ ပဋိသိ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၄၇။

အလဗ္ဗနေယျဌာန (န) [အလဗ္ဗနေယျ + ဌာန] အလဗ္ဗနိယဌာနနှင့်အနက်တူ။ ဣဒံ အလဗ္ဗနေယျဌာနံ နာမ န ပတ္တေတဗ္ဗံ။ ဇာ၊ ၄။ ၈၆။

အလဗ္ဗနေယျဒဿန (န) [အလဗ္ဗနေယျ + ဒဿန] မရအပ်-မရကောင်း-မရနိုင်-သည်ကို ပြခြင်း။ ဧကန္တေန အလဗ္ဗနေယျဒဿနတ္ထံ “ဧရာဓမ္မော” တိ ဝုတ္တံ။ အနုဒ္ဓါ၊ ၁။ ၉၉။

အလဗ္ဗနေယျနာနတ္တ (န) [အလဗ္ဗနေယျ + နာနာ + တ्त] မရနိုင်-မသိနိုင်-သော ထူးခြားမှုရှိသည်၏ အဖြစ်။ “အယံ သညာ၊ ဣဒံ ဝိညာဏံ၊ အယံ ပညာ” တိ ဝိနိဗ္ဗုဇ္ဈိတွာ အလဗ္ဗနေယျနာနတ္တာ သုခမာ ခုဒ္ဒဿာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၆၇။

အလဗ္ဗနေယျပတိဋ္ဌ (ထိ) [န + လဗ္ဗနေယျ + ပတိဋ္ဌာ။ အလဗ္ဗနေယျာ ပတိဋ္ဌာ တ္ထောတိ အလဗ္ဗနေယျပတိဋ္ဌာ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၃၃။ န လဘိတဗ္ဗောတိ အလဗ္ဗနိယော၊ သောယေဝ

အလဗ္ဗနေယျော၊ လဘိယတေ ဝါ လဗ္ဗနံ၊ တံ နာရဟတိတိ အလဗ္ဗနေယျော၊ ပတိဋ္ဌဟန္တိ တ္ထေ ဩကာသေတိ ပတိဋ္ဌော၊ ပတိဋ္ဌဟနံ ဝါ ပတိဋ္ဌော၊ အလဗ္ဗနေယျော သောယေသု တေ အလဗ္ဗနေယျပတိဋ္ဌာ။ သီ၊ ၃။ သစ်၊ ၁။ ၁၀၅။ ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ၊ ၁။ ၁၄၇-၈-၌ “အလဗ္ဗနေယျပတိဋ္ဌ” ဟု ရှိ၏။ “လဘ-ဓာတ်က ဒီဝါဒီ-မရိသောကြောင့်၎င်း၊ ကံဟော အနိယ-ပစ္စည်းရှိပြီးဖြစ်၍ ယ-ပစ္စည်းလည်း မလိုသောကြောင့်၎င်း ‘လဗ္ဗနေယျာ’ ဖြစ်၍ ခဲယဉ်း၏” ဟုလည်း မှာထား၏။] မရအပ် - ရခြင်းငှါမထိုက် - မရထိုက် - သော - ထောက်တည်ရာ - ထောက်တည်ခြင်း - ရှိသော၊ ထောက်တည်ရာကို မရနိုင်သော။ မန္တပုဒ္ဓိဟိ ဒုက္ခောဂါဟာ အလဗ္ဗနေယျပတိဋ္ဌာ စ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၈။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၁။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၃။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၃၁။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၆၅။ မ၊ ၃။ ၁။ ၅၇။ ဧကဓေသေန ဩဂါဟန္တေဟိပိ မန္တပုဒ္ဓိဟိ ပတိဋ္ဌာ လင်္ဂံ န သက္ကာတိ အာဟ- “အလဗ္ဗနေယျပတိဋ္ဌာ စာ” တိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၇၈။ (-ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၉၃။ မ၊ ၄။ ၁။ ၅၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၅၇။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၅၁။ သီ၊ ၃။ သစ်၊ ၁။ ၃၇၉။ ဒီ၊ ၃။ ၂။ ၅၇။ သံ၊ ၃။ ၁။ ၂၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၁။ ၂၇၄။)

အလဗ္ဗနေယျပတိဋ္ဌတာ (ထိ) [အလဗ္ဗနေယျ-ပတိဋ္ဌ + တာ] မရအပ်သော ထောက်တည်ရာရှိသည်၏ - ထောက်တည်ရာမရနိုင်သည်၏ - အဖြစ်။ အနုပစိတသမ္ဘာရေတိ ဒုရဝဂါဟတာယ အလဗ္ဗနေယျပတိဋ္ဌတာယ စ သုဠဂမ္ဘိရာ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၅။ (-ဒီ၊ ၃။ ၁။ ၁၈၉။ သီ၊ ၃။ သစ်၊ ၁။ ၄၇၈။ သံ၊ ၃။ ၂။ ၆၉။)

အလဗ္ဗနေယျပတိဋ္ဌတ္တ (န) [အလဗ္ဗနေယျ-ပတိဋ္ဌ + တ္တ] မရအပ်သော ထောက်တည်ရာရှိသည်၏ - ထောက်တည်ရာ မရနိုင်သည်၏ - အဖြစ်။ သဗ္ဗညုတညာဏဂုဏာ ဟိ အညတြ

တထာဂတာ အညေသံ ဉာဏေန အလဗ္ဗနေ-
ယျပုတ္တတ္တာ ဂမ္ဘီရာ။ သီ၊ဇ္ဇိ၊သစ်၊၁။၄၈၂။

အလဗ္ဗနေယျပုတ္တပည (တိ) [အလဗ္ဗနေယျ-
ပုတ္တိဋ္ဌာ+ပညာ] မရအပ်သော ထောက်တည်
ရာရှိသော - ထောက်တည်ရာမရနိုင်သော -
ပညာရှိသော။ အခြားသုတို့၏ဉာဏ်ဖြင့် -
မထောက်တည်နိုင် - မမိနိုင် - သော ပညာရှိ
တော်မူသော။ (ပြတ်စွာဘုရား)။ ဂမ္ဘီရပည
(ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၁၅၆) ကြည့်။

အလဗ္ဗနေယျဘာဝဒဿန (ပု) [အလဗ္ဗနေယျ
+ ဘာဝ + ဒဿန] မရနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကို
ပြခြင်း။ ဧဝံ အလဗ္ဗနေယျဘာဝဒဿနတ္ထံ
ဣဒါနိတိ ဝုတ္တန္တိ ဧကေ။ ဝဇိရ၊ ၂၄။

အလဗ္ဗနေယျဝတ္ထု (န) [အလဗ္ဗနေယျ + ဝတ္ထု]
မရနိုင်သော - အရာ - ဝတ္ထု။ အလဗ္ဗနေယျ-
ဝတ္ထုနံ ပတ္တနာ တဿ ကာရတံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊
၂။၁၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၁၃၆။ (- ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၈။
ပေတ၊ဋ္ဌ၊၆၀၊၉၁။)

အလဗ္ဗနေယျဝတ္ထုဣစ္ဆန (န) [အလဗ္ဗနေယျ-
ဝတ္ထု + ဣစ္ဆန] မရနိုင်သော အရာဝတ္ထုကို
အလိုရှိခြင်း။ တံ အလဗ္ဗနေယျဝတ္ထုဣစ္ဆန
ဒုက္ခန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၀၂။

အလဗ္ဗနေယျဝတ္ထုဣစ္ဆနလက္ခဏ (တိ) [အ-
လဗ္ဗနေယျဝတ္ထုဣစ္ဆန + လက္ခဏ] မရနိုင်
သော အရာဝတ္ထုကိုအလိုရှိခြင်း လက္ခဏာရှိ
သော။ သာ အလဗ္ဗနေယျဝတ္ထုဣစ္ဆန-
လက္ခဏာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၁၃၆။

အလဗ္ဗနေယျဝတ္ထုဂတ (တိ) [အလဗ္ဗနေယျ-
ဝတ္ထု + ဂတ] မရနိုင်သော အရာဝတ္ထု၌ ရောက်
သော။ အလဗ္ဗနေယျဝတ္ထုဂတာ ဣစ္ဆာ။
ဒီ၊ဇ္ဇိ၊ ၂။၃၄၀။

အလဗ္ဗမာန (တိ) [န + လဗ္ဗမာန] မရအပ်
သော။ အလဗ္ဗမာနာယ သာမဂ္ဂိယာ။ ဝိ၊ ၃။

၁၃၅။ တိကေသု အလဗ္ဗမာနေ - အပနေ-
တွာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၅။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၃၁၁။
စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊က၊ ပဋိသိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၆။ ဝဇိရ၊ ၂၃၅။
သာရတ္ထ၊ ၂။၂၇၆။ ဝိမတိ၊ ၂။၃၀၃။ ဒီ၊ဇ္ဇိ၊
၃။၁၀၈။ မူလဋီ၊ ၃။၁၈၊ ၂၆။ အနုဋီ၊ ၂။၁၇၂။
အနုဋီ၊ ၃။၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၅၅။)

အလဗ္ဗမာနက (တိ) [အလဗ္ဗမာန + က] မရ
အပ်သော။ ဧတ္ထ ပန အလဗ္ဗမာနကံ ဥပါ-
ဒါယ လဗ္ဗမာနကာပိ ပဋိက္ခိတ္တာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊
၂။၃၀၀။ (- မူလဋီ၊ ၂။၁၇၂။)

အလဗ္ဗမာနတာ [အလဗ္ဗမာန + တာ] မရအပ်
သည်၏အဖြစ်။ သဒ္ဓဓာတုသမ္ပန္နာနံ ယမကာနံ
အလဗ္ဗမာနတာ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အနုဋီ၊ ၃။
၁၈၄။

အလဗ္ဗမာနတ္ထု (န) [အလဗ္ဗမာန + တ္ထု] မရ
အပ်သည်၏ အဖြစ်။ သံသဂ္ဂတေဒဿ သဗ္ဗတ္ထ
အလဗ္ဗမာနတ္တာ။ သီ၊ဇ္ဇိ၊သစ်၊၁။၂၁၇။ (-
သီ၊ဇ္ဇိ၊သစ်၊၁။၄၁၈။ မ၊ဋီ၊ ၂။၇၀။ မူလဋီ၊ ၁။
၁၂၂။ အနုဋီ၊ ၁။၁၆၈။ အနုဋီ၊ ၂။၁၆၇။)

အလဗ္ဗမာနဝိဿဇ္ဇန (တိ) [အလဗ္ဗမာန +
ဝိဿဇ္ဇန] မရအပ်သောအဖြေရှိသော။ အဖြေ
မရနိုင်သော။ အလဗ္ဗမာနဝိဿဇ္ဇနမ္ပိ သဒ္ဓါ-
ယတနေန သဒ္ဓိံ ယမကံ ပုစ္ဆာမတ္တလာတေန
သင်္ကတော ဝဒတိတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ မူလဋီ၊ ၃။၁၂၈။

အလဗ္ဗမာနဝိဿဇ္ဇနတာဒဿန (န) [အလဗ္ဗမာ-
နဝိဿဇ္ဇန + တာ + ဒဿန] မရအပ်သော
အဖြေရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုပြခြင်း။ အလဗ္ဗ-
မာနဝိဿဇ္ဇနတာဒဿနေန ဝိဿဇ္ဇိတာနိ နာမ
ဟောန္တိ။ မူလဋီ၊ ၃။၁၃၀။

အလဗ္ဗာ (ဗျ) [န + လဗ္ဗာ] မရအပ်၊ မရထိုက်၊
မရနိုင်။ န အလဗ္ဗာ ဘုဉ္ဇိတုံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၇၆။

အလဗ္ဗိ (ကမ္မ၊ကြိ) လဗ္ဗတိ (သီ၊ဇ္ဇိ၊သစ်၊၁။
၁၂၁) ကြည့်။

အလတ္တိယ (တိ) [န+လတ္တိယ] မရအပ်-မရ
ကောင်း-မရထိုက်-မရနိုင် - သော။ ကု-
တော လတ္တိယ အလတ္တိယံ။ ပေတ။ ၁၄၉။
ဘေ။ ၂၂၄။ ယသ္မာ အလတ္တိယံ အလတ္တိ-
နယျဝတ္ထု နာမေတန္တိ အတ္တော။ ပေတ။
၄၉၁။ ဘေ။ ၄၄၈။

အလဘနကာလ (ပု) [အလဘန+ကာလ] မရ
သော-အချိန်-အခါ-ကာလ။ အကုသလသ္မာ
ဝိပစ္စနောကာသံ အလဘနကာလော။ အဘိ။
၄၂။ ၄၂၄။

အလဘနဒိဝေ (ပု) [အလဘန+ဒိဝေ] မရ
သော နေ။ အလဘနဒိဝေသ ဗဟုတရာ
ဟောန္တိ။ ဝိ။ ၄၁၀။ ဝိ။ သင်္ဂဟ။ ၁၇၆။
(-ဘေ။ ၄၆၈။)

အလဘန္တ (တိ) [န+လဘန္တ။ ထိ-၌ အလ-
ဘန္တ] မရသော။ သူ။ အလဘန္တော ထောက-
တရံ အာဒိယိတော ကရေတိ။ ဝိ။ ၁၂၃၉။
တသ ခေါ... အလဘန္တသ္မာ အာဗာဓော
ဝါ အဘိဝဏိသတိ။ ဝိ။ ၁၃၁၀။ အတ္တနော
အနုရူပံ သက္ကာရံ အလဘန္တိ အတိစရတိ။
မ။ ၄၈၈။ ပရိယေသိတော စုတိယိကံ ဘိက္ခု-
နိ အလဘန္တိယာ။ ကင်္ခါ။ ၃၃၀။ (-ဝိ။ ၁၃၁၀။
၃၁၄၁၄၆၁၄၀၇ မ။ ၂၆၃၁၂၁။ အံ။ ၁။
၁၁၈-၉။ အဘိ။ ပ။ ၁၃၀-၁။ ထေရ။ ၂၇၉။
အပ။ ၁။ ၇၅။ ဝိ။ ၄၁၁။ ၂၄၅။ ဝိ။ ၄၁၁။ ၁၇၁။
ဝိ။ ၄၄၅။ ဝိ။ သင်္ဂဟ။ ၁၇။ ဒိ။ ၄၁၁။ ၁၅၂။
ဒိ။ ၄၁၁။ ၁၄၁။ ဒိ။ ၄၁၁။ ၁၄၅။ မ။ ၄၁၁။
၁၁၆။ မ။ ၄၁၂။ မ။ ၄၁၂။ ၁၇၀။ မ။ ၄၁၄။
၁၇၈။ သံ။ ၄၁၁။ ၁၂၉။ သံ။ ၄၁၁။ ၁၇၇။ သံ။
၄၁၁။ ၃၃၈။ အံ။ ၄၁၁။ ၂၆၁။ အဘိ။ ၄၁၁။
၁၃၂။ အဘိ။ ၄၁၂။ ၁၃၁။ အဘိ။ ၄၁၁။ ၁၈၁။
ဓမ္မ။ ၄၁၁။ ၂၇၉။ ဓမ္မ။ ၄၁၁။ ၂၇၆။ ဣတိဝုတ်။ ၄။
၂၂၃။ သုတ္တနိ။ ၄၁၁။ ၆၂။ ဝိ။ ၄၁၁။ ၂၃၅။
ထေရ။ ၄၁၂။ ၃၅။ ဘေ။ ၄၁၁။ ၅၂၈။ ဘေ။ ၄၁၄။
၉၄၁၅၃။ ဘေ။ ၄၁၅။ ၃၇၈။ ဘေ။ ၄၁၇။ ၃၃၁။

မဟာနိဋ္ဌ။ ၃၅၆။ စူဠနိဋ္ဌ။ ၁၁၂။ နေတ္ထိ။
၄။ ၂၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၁။ ၉၁။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၅၁။
၂၀၁။ ဝိမတိ။ ၁။ ၃၂၆။ ဝိမတိ။ ၂။ ၅၀။ သံ။
၄၁၂။ ၄၄၁။ အံ။ ၄၁၁။ ၆၅၉၃။ အနုဋ္ဌိ။ ၃။
၂၉၂။ ကင်္ခါ။ ၄၁၅။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၄၁၁။ ၁၁၈။)

အလဘမာန (တိ) [န+လဘမာန] မရသော။
သူ။ ဘိက္ခု... ပိဏ္ဏံ အလဘမာနာ။ ဝိ။ ၁။
၇၀။ တံ ဟိ သော... အလဘမာနော န သု-
ဝဓော ဟောတိ။ မ။ ၁၁၇၈။ အလဘမာ-
နောတိ ယထာ ပုဗ္ဗေ လဘတိ။ ဝေ အလ-
ဘန္တော။ မ။ ၄၁၂။ ၆။ အလဘမာနော (ပု။
ပ။ ၁။) - ဝိ။ ၂။ ၂၇၂။ ၂၃၂။ ဝိ။ ၃။ ၇၀။ ဝိ။ ၄။
၃၀၉။ မ။ ၂။ ၃၉။ သံ။ ၁။ ၁၂၃။ အံ။ ၃။ ၄၂၀။
သုတ္တနိ။ ၄၂၂။ ထေရိ။ ၄၃၄။ မဟာနိ။ ၂။ ၉။
ဒိ။ ၄၁၁။ ၁၅၂။ ဒိ။ ၄၁၁။ ၁၁၁။ သံ။ ၄၁၁။ ၁၇၈။
သံ။ ၄၁၁။ ၁၀၀။ ဓမ္မ။ ၄၁၁။ ၄၃၃။ သုတ္တနိ။ ၄၁၁။
၃၂။ စရိယာ။ ၄၁၁။ မ။ ၄၁၁။ ၁၆၃။ သံ။ ၄၁၁။
၂။ ၄၄၁။ အလဘမာနာ (ပု။ ပ။ ၁။) - ဝိ။ ၂။
၉၅။ ဝိ။ ၃။ ၁၁၇။ ၃၉၅။ ဝိ။ ၄။ ၃၈၉။ ဝိ။ ၄၁၁။
၁၄၃။ ဝိ။ ၄၁၁။ ၉၅။ ဒိ။ ၄၁၁။ ၄၉။ ဒိ။ ၄၁၁။ ၁၀၈။
မ။ ၄၁၁။ ၉၁။ မ။ ၄၁၁။ ၂။ ၁၆၂။ အဘိ။ ၄၁၁။ ၁၀၉။
သုတ္တနိ။ ၄၁၁။ ၂၁၂။ ဝိ။ ၄၁၁။ ၄၁၄။ အပ။ ၄၁၁။
၁။ ၂၁။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၄၁၁။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၃၁၁။
အလဘမာနော (ပု။ ပ။ ၁။) - ဝိ။ ၃။ ၁၂၈။ ဝိ။
သင်္ဂဟ။ ၁၇၀။ အလဘမာနသ္မာ (ပု။ ပ။ ၁။) -
မ။ ၁။ ၂၀။ အံ။ ၃။ ၄၂၀။ နေတ္ထိ။ ၄၁၁။ ၁၆၆။
အလဘမာနံ (နု။ ပ။ ၁။) - ဝိ။ ၄၁၁။ ၁၁၁။ မ။ ၄၁၁။
၁၆။ သံ။ ၄၁၁။ ၉၀။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၁။ ၂၆၀။ အလဘ-
မာနာနံ (နု။ ပ။ ၁။) - မူလဋ္ဌိ။ ၁။ ၁၇၅။ (ထိ။ ပ။
၁။) - သင်္ခါရဂုဏေ ရတိ အလဘမာနာ-
(ထေရိ။ ၄၃၄)တိ အဏုမတ္တေပိ သင်္ခါရပဝတ္တေ
အဘိရတိ အဝိန္နန္တိ။ ထေရိ။ ၄၁၁။ ၂၉၈။ (-ဝိ။
၄၁၁။ ၁၇၉။ ဝိ။ ၄၁၁။ ၂၂၃။ အံ။ ၄၁၁။ ၂၂၁။ ဓမ္မ။
၄၁၁။ ၉။ ဥဒါန။ ၄၁၁။ ထေရိ။ ၄၁၁။ ၅၄၃။
ဘေ။ ၄၁၁။ ၂၄၆။ ဘေ။ ၄၁၁။ ၉၅။ ပရိသံ။ ၄၁၁။

၂၀၆။) အလင်္ကာနာယ (ထိ၊သ၊ဇ) —
အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၆၀။

အလင်္ကာ (ကြိ) လင်္ကာ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၁) ကြည့်။

အလင်္ကာ (ကြိ) လင်္ကာ (ဗုဒ္ဓဝံ၊၃၁၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။
၃၇၀။ အင်္ဂါ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၆။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၃၃။
သာရတ္ထ၊၁။၁၅) ကြည့်။

အလင်္ကာဗ္ဗ (တိ) [န+လင်္ကာဗ္ဗ] မရအပ်သော။

အလင်္ကာဗ္ဗဋ္ဌာန (န) [အလင်္ကာဗ္ဗ+ဋ္ဌာန]
မရအပ်သော-အရာ-ဋ္ဌာန။ တေဉ္စိ လင်္ကာ-
ဗ္ဗဋ္ဌာနံ ဝါ အလင်္ကာဗ္ဗဋ္ဌာနံ ဝါ...နဇာနာ-
တိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၇။

အလင်္ကာတ္ထ (ကြိ) လင်္ကာ (ပေတ၊၁၃၁။ မ၊ဋ္ဌ၊
၁။၃၂၅။ သာရတ္ထ၊၂။၁၇၀) ကြည့်။

အလင်္ကာတ္ထံ (ကြိ) လင်္ကာ (ထေရ၊၂၆၁။ ထေရ၊
ဋ္ဌ၊၁။၄၃၂) ကြည့်။

အလင်္ကာတု (ကြိ၊ဝိ) [န+လင်္ကာတု] မရမူ၍။
တတ္ထ စ ဝိနိစ္ဆယံ အလင်္ကာတု မဟာဝိဟာရံ
အကမံသု။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၆။ န ခုပ္ပံ အလင်္ကာတု။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၀။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၃။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀၀။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၄၃၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။
၃၂၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။
၂၇၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၄၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊
၂။၉၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊
၂။၇၈။ အင်္ဂါ၊ဋ္ဌ၊၂။၄။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၆။ ဥဒါ-
န၊ဋ္ဌ၊၆၅။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၂။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၂၄၂။
ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၈။ ထေရိ၊ဋ္ဌ၊၄၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊
၃၃၅။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၅။ ဇာ၊
ဋ္ဌ၊၂။၅၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၄၅။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၄။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၄၁၂။ ဝိမတိ၊၁။
၃၂၅။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၂၀၉။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၉။)

အလင်္ကာတုန (ကြိ၊ဝိ) [န+လင်္ကာတုန] မရ
မူ၍။ အလင်္ကာန-ကြည့်။

အလင်္ကာမူ (ကြိ) လင်္ကာ (အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၀)
ကြည့်။

အလင်္ကာဿ (ကြိ) လင်္ကာ (ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၅။
ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃) ကြည့်။

အလင်္ကာဿာ (ကြိ) လင်္ကာ (အင်္ဂါ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၂၅)
ကြည့်။

အလင်္ကာဿံ (ကြိ) လင်္ကာ (ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၅၃)
ကြည့်။

အလမတ္တ (တိ) [အလံ+အတ္တ] (၁) သင်္ဂလျော်-
စွမ်းဆောင်နိုင်-သော သဘောရှိသော။ (၂)
စွမ်းဆောင်နိုင်သော-အတ္တဘော-ကိုယ်-
ရှိသော။ ကိုယ်စွမ်းရှိသော။ (၃) စွမ်းဆောင်
နိုင်သော စိတ်ရှိသော။ (၄) အလမတ္တော-
ကုလေဂိဟီ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၆။ အလမတ္တော-
တိ ယုတ္တသဘာဝေါ သမတ္တော ဝါ ပရိယတ္တ-
ဂ္ဂပေါ ဆရာဝါသံ သက္ကပေတုံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၄။
အလံသဒ္ဓေါ...ယော ဝေဋ္ဌိတတ္တောတိ အာဒိသု
ဝိယ အတ္တသဒ္ဓေါ သဘာဝပရိယာယောတိ တံ
သဗ္ဗံ ဝိသေဇ္ဇော ယုတ္တသဘာဝေါတိ အာဒိ-
မာဟ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၇။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊
၃။၁၄၅။) (၂) ဥရုဗလီ ဗာဟုဗလီ အလ-
မတ္တော သင်္ဂါမာဝစရော။ မ၊၂။၂၇၇။ အလ-
မတ္တောတိ သမတ္တအတ္တဘာဝေါ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။
၂၁၁။ အာဟိတော အဟံမာနော တ္တောတိ
အတ္တာ၊ အတ္တဘာဝေါ။ အလံ သမတ္တော
အတ္တာ တေဿာတိ အလမတ္တောတိ အာဟ
“သမတ္တအတ္တဘာဝေါ”တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၅။
(၃) တုမ္မိ ပဟု ဝိသင်္ဂိ အလမတ္တော။ စူဠနိ၊
၄၈။ အလမတ္တောတိ သမတ္တစိတ္တော။ စူဠနိ၊
၄။၁၁။ (မဟာနိ၊၃၇၀-၌ အလမတ္တော-ဟု
ရှိ၏။ ပြခဲ့ပြီးသော စူဠနိ-နှင့် စာသွားတူ
သည့်ဖြစ်၍ ၎င်းအတိုင်း အလမတ္တော-ဟုသာ
ရှိသင့်၏။)

အလမတ္တတရ (တိ) [အလမတ္တ+တရ] သာ၍
စွမ်းဆောင်နိုင်သော သဘောရှိသော၊ သာ၍

စွမ်းဆောင်နိုင်သော၊ သူ။ အလမတ္တတရ-
ကြည့်။

အလမတ္တ (ပု) [အလံ+အတ္တ] (၁) အလံ-သဒ္ဒါ၏
အနက်။ (၂) အမှုကိစ္စတို့၌ စွမ်းဆောင်နိုင်
သောသူ။ (၁) ပတ္တဝစနေ အလမတ္တေသု စ။
ကစည်း။ ၅၆၃။ အလံ-သဒ္ဒါသ အတ္တာ အလ-
မတ္တာ၊ ဘူသနပရိယတ္တိနိဝါရဏာ။ ရူ။ နာ-
၃၉၂ (-ကစည်း။ ၂၇၇။ နိတိ၊ သုတ္တ။ ၅၅၄။)
(၂) အလမတ္တတရ-ကြည့်။ အလမတ္တ-လည်း
ကြည့်။

အလမတ္တတရ (တိ) [အလမတ္တ+တရ] (ပြုလုပ်
ခြင်း၊ ပြောဆိုခြင်း) အမှုကိစ္စတို့၌ အထူး စွမ်း
ဆောင်နိုင်သော၊ သူ။ တုမေ၊ ဧကေန ပဏ္ဍိတ-
တရာ စ ဗျတ္တတရာ စ ဗဟုသုတတရာ စ
အလမတ္တတရာ စ (အလမတ္တတရာ စ၊ က)။
ဝိ၊ ၄။ ၁။ အလမတ္တတရာတိ သမတ္တတရာ။ ဝိ၊
၄။ ၁။ အတ္တေသု ကရဏဘာသနကိစ္စေသု
အလံ သမတ္တာတိ အလမတ္တာ၊ တေသံ ဝိသေ-
သေနာတိ အလမတ္တတရာ။ ပါစိတ်၊ ယော၊
၂။ ၁-၂။

အလမတ္တဒသ (တိ) [အလံ+အတ္တ+ဒသ] ထိုထို
ကိစ္စကို မြင်စွမ်းနိုင်သော၊ သူ။ အလမတ္တဒသ-
တရ-ကြည့်။

အလမတ္တဒသတရ (တိ) [အလမတ္တဒသ+တရ]
ထိုထိုကိစ္စကို မြင်စွမ်းနိုင်သောသူကို သာလွန်
သော၊ ထိုထိုကိစ္စကို သာလွန်၍ မြင်စွမ်းနိုင်
သော၊ သူ။ အလမတ္တဒသတရေ ဧဝံ ပိ-
တရာ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၈၆။ အလမတ္တဒသတရေတိ
သမတ္တော ပဋိဗ္ဗလော အတ္တဒသော အလ-
မတ္တဒသော၊ တံ အလမတ္တဒသံ ထိရေတိ-
(တရတိ?)တိ အလမတ္တဒသတရေ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။
၂၅၃။ တံ တံ အတ္တံ ကိစ္စံ ပဿတိတိ အတ္တ-
ဒသော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၅။ (-အံ၊ ၁။ ၅၀၀။ အံ၊
၄။ ၂။ ၃၆၁။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၅၉။)

အလမတ္တဝိစိန္တက (တိ) [အလံ+အတ္တ+ဝိစိန္တက]
(၁) မိမိ၊ သူတပါး တို့၏ အကျိုးစီးပွားကို-
ကြံစည် - သိမြင် - ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သော။
(၂) အကျိုးစီးပွားကို ပြည့်စုံစွာ - ကြံစည် -
သိမြင် - တတ်သော။ (၃) ကိလေသာကို ဖျက်
ဆီးခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်လောက်အောင် အနက်
သဘောကို သိမြင်တတ်သော။ ပဏ္ဍိတ် ဝတ
မံ သန္တိ၊ အလမတ္တဝိစိန္တကံ။ ထေရ၊ ၂၆၆။
အလမတ္တဝိစိန္တကန္တိ အတ္တနော စ ပရေသဉ္စ
အတ္တံ ဟိတံ ဝိစိန္တေတံ သမတ္တံ၊ အလံ ဝါ
ပရိယတ္တံ အတ္တဿ ဝိစိန္တကံ၊ ကိလေသဝိဒ္ဓု-
သနသမတ္တံ အတ္တဒဿိနံ ဝါ။ ထေရ၊ ၄၃၁။
၄၇၇။

အလမရိယ (တိ) [အလံ+အရိယ] အရိယာတို့
အား လျှောက်ပတ်သော၊ အရိယာအဖြစ်ကို
ပြုစွမ်းနိုင်သော။ အလမရိယဉာဏဒဿနဝိ-
သေသ-ကြည့်။

အလမရိယဉာဏဒဿန (တိ) [အလံ+အရိယ+
ဉာဏ+ဒဿန] ကိလေသာကို ဖျက်ဆီးခြင်း၌
စွမ်းနိုင်သော - စင်ကြယ်သော - ဖြတ်သော -
ဉာဏ် အမြင် ရှိသော၊ (ဥတ္တရိ မနုဿ ဓမ္မ-
တရား)။ ယော ပန ဘိက္ခု အနဘိဇာနံ
ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မံ အလမရိယဉာဏဒဿနံ သမု-
ဒါစရေယျ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၁၆-၇။ အလမရိယဉာဏ-
ဒဿနန္တိ ဧတ္ထ လောကီယလောကုတ္တရာ
ပညာ (မဟဂ္ဂတလောကုတ္တရပညာ။ ကင်္ခါ)
ဇာနနဋ္ဌေန ဉာဏံ... အလံ ပရိယတ္တံ ကိလေ-
သဝိဒ္ဓုသနသမတ္တံ အရိယဉာဏဒဿနမေတ္တ
ဈာနာဒိဘေဒေ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မေ၊ အလံ ဝါ
အရိယဉာဏဒဿနမသာတိ အလမရိယဉာဏ-
ဒဿနော။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၁။ ကင်္ခါ။ ၁၂၄။ အလ-
မရိယဉာဏဒဿနဝိသေသ-လည်း ကြည့်။

အလမရိယဉာဏဒဿနဝိသေသ (ပု) [(၁) အလ-
မရိယ+ဉာဏဒဿနဝိသေသ။ (၂) အလမရိ-
ယဉာဏဒဿန+ဝိသေသ] (၁) အရိယာတို့

အား လျှောက်ပတ်သော - အရိယာ၏ အပြစ်ကို ပြုစွမ်းနိုင်သော - ဉာဏ်အမြင်အထူး။ (၂) ကိလေသာကို ဖျက်ဆီးခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သော - စင်ကြယ်သော - မြတ်သော - ဉာဏ်အမြင်ရှိသော - ဉာဏ်အမြင်ဟူသော - တရားအထူး။ (၄၆-ပုဒ် အရ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၊၃၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆-၌ လောကုတ္တရာမဂ်ကို၎င်း၊ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၉-၌ မဂ်လေးပါး၊ ဖိုလ်လေးပါးကို၎င်း၊ သာရတ္ထ၊၃။၁၆၈-၌ သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏ အကြောင်းဖြစ်သော အရိယမဂ်ကို (တနည်း သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို)၎င်း၊ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၄-၌ ဈာန်တရားကို၎င်း အရကောက်ပြသည်။) (၁) နေဝဇ္ဈဂါဥတ္တရိမနုဿဓမ္မံ အလမရိယဉာဏဒဿနဝိသေသံ။ ဝိ၊၁။၁၃။ နတ္ထိ သမဏဿ ဝေါတမဿ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မံ အလမရိယဉာဏဒဿနဝိသေသော။ မ၊၁၂၇။ အလမရိယံ ဉာတန္တိ (ကာတန္တိ၊ သာရတ္ထ) အလမရိယော၊ အရိယအာဝါယ သမတ္ထောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဉာဏဒဿနမေဝ ဉာဏဒဿနဝိသေသော။ အလမရိယော စ သော ဉာဏဒဿနဝိသေသော စာတိ အလမရိယဉာဏဒဿနဝိသေသော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂။ သာရတ္ထ၊၃။၁၆၇။ အလမရိယဉာဏဒဿနဝိသေသ (အံ၊၁။၈)န္တိ အရိယာနံ ယုတ္တံ၊ အရိယအာဝံ ဝါ ကာတံ သမတ္တံ ဉာဏဒဿနသင်္ခါတံ ဝိသေသံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၄။ (-မ၊၁။၁၁၅၊၂၆၈-၂၇၀။ အံ၊၂။၅၆-၇၊၃၇၅။ သံ၊၂။၄၈၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၊၁၃၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂။) (၂) အတ္ထိ န ခေါမေ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မံ အလမရိယဉာဏဒဿနဝိသေသော အဓိဂတော။ အံ၊၃။၃၂။ အလမရိယဉာဏဒဿနဝိသေသောတိ ဧတ္ထ... အလမရိယဉာဏဒဿနော စ သော ဝိသေသော စာတိ အလမရိယဉာဏဒဿနဝိသေသော။ အထ ဝါ တမေဝ ကိလေသဝိဒ္ဓံသနသမတ္တံ ဝိသုဒ္ဓိံ ဉာဏဒဿနမေဝ

ဝိသေသောတိ အလမရိယဉာဏဒဿနဝိသေသော ဝါ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁၄-၅။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇။ သီ၊ဋ္ဌ၊သင်္ခ၊၁။၁၈၆။)

အလမ္မာန (ပု) [?။ C. P. D - ၌ အလမ္မာနသည် အာလမ္မာန၊ အာလမ္မာန-တို့မှ ဖျက်လာသော ပါဠိဟု ဆိုသည်။ အလမ္မာယနနှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။] မြေအလမ္မာယံဆရာ။ အာစရိယော ဝိသသာတာနံ၊ အလမ္မာနောတိ (အာလမ္မာနောတိ။ သီ၊ဇူ။ အာလမ္မာယနောတိ၊သျှာ) မံ ဝိဒူ။ ဇာ ၂။၂၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၆။ အလမ္မာနော (အာလမ္မာနော၊ သံ၊အာလမ္မာနော၊ သျှာ၊က) န ကပ္ပုမိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၉၆။ အလမ္မာနောတိ ဧဝံနာမကေ အဟိတုဏ္ဏိကေ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၆၀။

အလမ္မာယန (န?) [ယာဝိစ္စကနာမ်?] အလမ္မာယန-မည်သော - အတတ် - မန္တန် - မန္တရား။ အလမ္မာယန^၂နှင့် အလမ္မာယနမန္တ၊ အလမ္မာယနဝိဇ္ဇာပရိဗ္ဗေန-တို့ ကြည့်။

အလမ္မာယန^၂ (တိ) [အလမ္မာယန + က ? စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၁၂။ ဘူရိဒတ္တဇာတိ ဋီကာ၌ “အလမ္မော ဝုစ္စတိ သပ္ပေ၊ တံ ဂဟေတွံ အယတိ တံ တံ ဌာနံ ဂစ္ဆတိတိ အလမ္မာယနော”ဟုဆို၏။ ၎င်းအလို “အလမ္မ+အယ+ယ”ဟု ပုဒ်ခွဲရမည်။ သို့သော် အလမ္မသဒ္ဒါ မြေဟော မတွေ့ရ။] အလမ္မာယံ - အတတ် - မန္တန် - ကို - ရွတ်တတ် - စုပ်တတ် - မန်းမှုတ်တတ် - သော၊သု၊ အလမ္မာယံဆရာ။ အလမ္မာယနော (အာလမ္မာယနော၊ စရိယာ။ ၄၀၀)တိ အလမ္မာယနဝိဇ္ဇာပရိဗ္ဗေန အလမ္မာယနောတိ ဧဝံလဒ္ဓနာမော အဟိတုဏ္ဏိကဗြာဟ္မဏော။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၁၂။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၄-၆။)

အလမ္မာယနမန္တ (န) [အလမ္မာယန + မန္တ] အလမ္မာယံမန္တန်၊ အလမ္မာယံ အတတ်။ သုပဏ္ဏရာဇတော လဒ္ဓံ အလမ္မာယနမန္တံ

(အာလမ္ဗာယနမန္တံသိ) ...အဂါသိ။ စရိယာ၊
ဌ။ ၁၁၉။ (-ဇာ၊ဌ၊၄။ ၁၅၉။ ဇာ၊ဌ၊၇။ ၂၃။)

အလမ္ဗာယနဝိဇ္ဇာပရိဗ္ဗေန (န) [အလမ္ဗာယန +
ဝိဇ္ဇာ + ပရိဗ္ဗေန] အလမ္ဗာယံ - အတတ်
မန္တန် - ကို - ရှုတ်ခြင်း - စပ်ခြင်း - မန်းမှုတ်
ခြင်း။ အလမ္ဗာယန-ကြည့်။

အလမ္ဗ (တိ) [န + လမ္ဗ] (၁) တွဲလျားမကျ
သော။ (ပ) (၂) မန္တနေး - မလေးကန် -
မဆိုင်တွ - မပင်နှံ - ခြင်း။ တေ နှန တာလူ-
ပနိဘေ အလမ္ဗေ။ ဇာ၊၂။ ၆၉။ ဇာ၊ဌ၊၅။
၃၂၀။ (၂) အလမ္ဗိတွာ (-အံ၊ဋီ၊၂။ ၃၁၄)
ကြည့်။

အလမ္ဗတ္ထ(ထ)န (တိ) [အလမ္ဗ + ထန] တွဲ
လျားမကျသော သားမြတ်ရှိသော၊ သူ။
အလမ္ဗတ္ထနာ မရရဏညာ စတုသဋ္ဌိ ဇာတိ-
ယော။ စရိယာ၊ဌ။ ၂၁၈။ ဣတ္ထိယောပိ...
အလမ္ဗထနာ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၇၄။

အလမ္ဗတ္ထနတာ (ထိ) [အလမ္ဗတ္ထန + တာ]
တွဲလျား မကျသော သားမြတ် ရှိ သည်၏
အဖြစ်။ အလမ္ဗတ္ထနတာ သတ္တမော။ ဇာ၊ဌ၊
၇။ ၂၄၆။ (-စရိယာ၊ဌ။ ၇၇။)

အလမ္ဗတ္ထနီ (ထိ) [အလမ္ဗတ္ထန + ဤ] တွဲလျား
မကျသောသားမြတ်ရှိသောမိန်းမ။ အလမ္ဗတ္ထ-
နီယော မရရဏညာယော စတုသဋ္ဌိ ဇာတိ-
ယော။ ဇာ၊ဌ၊၇။ ၂၄၉။

အလမ္ဗန (န) [န + လမ္ဗန] တွဲလျားမကျခြင်း။
အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အလမ္ဗနတာ (ထိ) [အလမ္ဗန + တာ] တွဲလျား
မကျသည်၏အဖြစ်။ အမိလာတတာယ ဝါ
အလမ္ဗနတာယ ဝါ န အန္တော ပဝိဋ္ဌာတိ
အပတိတာ။ ဇာ၊ဌ၊၅။ ၁၆၇။

အလမ္ဗိတ (န) [န + လမ္ဗိတ] မန္တနေး -
မလေးကန် - မဆိုင်တွ - မပင်နှံ - ခြင်း။
အလမ္ဗိတွာ-ကြည့်။

အလမ္ဗိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [န + လမ္ဗိတွာ] မန္တနေး -
မလေးကန် - မဆိုင်တွ - မပင်နှံ - မူရ်။
ပုဋ္ဌော ခေါ် ပန ပညာတိနိတော အဟာပေ-
တွာ အလမ္ဗိတွာ။ အံ၊ ၁။ ၃၈၉။ အဟာ-
ပေတွာ အလမ္ဗိတွာတိ အပရိဟိနံ အလမ္ဗိတံ
ကတွာ။ အံ၊ဌ၊၂။ ၃၁၈။ အလမ္ဗိတံ ကတွာတိ
အလမ္ဗံ ကတွာ၊ အယမေဝ ဝါ ပါဋ္ဌော၊
ဝိပလမ္ဗံ အကတွာတိ အတ္ထော။ အံ၊ဋီ၊၂။
၃၁၄။

အလမ္ဗုသာ (ထိ) [အလံ + ဝသ + အ။ ကာမ-
ရတိဝသေန ဒေဝပုတ္တေ အတ္တနိ ဝသာပေတုံ
အလံ သမတ္တာတိ အလမ္ဗုသာ။ ဇာ၊ဋီ၊၂။ ၂၄။
အလမ္ဗုသာ-မည်သော နတ်သမီး။ ဒေဝကညံ
ပရာဘေတွာ၊ သုဓမ္မာယံ အလမ္ဗုသံ။ ဇာ၊၂။
၁၂။ အလမ္ဗုသံ နာမ အစ္စရံ။ ဇာ၊ဌ၊၅။
၁၆၂။ (-ဝိမာန၊၂။ ၅။ ဝိဌ၊ ၁။ ၃၀၄။ ဇာ၊ဋီ၊
၂။ ၅။ ရှု၊ဋီ၊၅၅။)

အလမ္ဗုသာဇာတက (န) [အလမ္ဗုသာ + ဇာ-
တက] အလမ္ဗုသာ နတ်သမီး၏အကြောင်းကို
ပြရာဖြစ်သော ဇာတ်၊ အလမ္ဗုသာဇာတ်။
ဇာတကပါဠိ၊ စတ္တာလိသနိပါတ်၊ ၃-ဇာတ်။
ဇာ၊၂။ ၁၂-၆။ ဇာ၊ဌ၊၅။ ၁၆၁၊ ၁၇၂။

အလဝဏဘောဇန (န) [န + လဝဏ + ဘော-
ဇန] ဆား - မှုန်း - မပါ - သော ဘောဇဉ်။
အနတ္တာတိ အတ္တဝိရဟိတာ၊ “အလဝဏ-
ဘောဇန” နှိအာဒိသု ဝိယ။ ဝဇီရ၊ ၅၄၅။

အလသ္မိ (တိ) [(၁) အလ + ဣသ။ ဣ-ကို
အ-ပြု။ ပါပကရဏေ အလတိ သမတ္တေတိတံ
အလသော။ ကစ္စည်း၊ ၆၇၃။ (၂) အလ +
အသ။ အလိယတိ ဗန္ဓိယတိတိ အလသော၊
မန္တကာရိ။ ဣဒိ၊ ၂၁၇။ (၃) န + လသ
+ အ။ န လသတိ ကိဋ္ဌတိတိ အလသော။
ဇာ၊ဋီ၊ ၅၁၆။ ပျင်းရိ - လုံ့လဝီရိယမရှိ -
သော၊ သူ။ မာတုဂါမော... အလသော စ
ဟောတိ။ သံ၊ ၂။ ၄၃၆။ အလသော စာတိ

ကန္တနပဏနာဒီနိ ကမ္မာနိ ကာတံ န သက္ကာ-
တိ၊ ကုသိတော အာလသိယော နိသိန္နဋ္ဌာနေ
နိသိန္နောဝ၊ ဌိတဋ္ဌာနေ ဌိတောဝ နိဒ္ဒါယတိ
ဝေ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂။ အကမ္မကာမာ အလ-
သာ။ ပေတ။၁၆။၁။ ထေရီ။၄၁။ အလသတိ
ကုသိတာ ကုသလကမ္မကရဏေ နိဗ္ဗိရိယာ။
ပေတ။၁၆။၁။ (-သံ၊၁။၄၁။၂၁။ အံ၊၂။
၄၆။ ဓမ္မ။၅၃။ သုတ္တနိ။၂၉။ ထေရ။၂၅။
ဇာ၊၁။၁၀၉။၁၂။၁၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁။ သံ၊
ဋ္ဌ၊၂။၂၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅။
ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၉။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅။
ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၂၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊
၁။၄၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၀။ ဝဇီရ။၃၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊
၁။၂၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၂။ သံ၊
ဋ္ဌ၊၁။၁၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၅။)

အလသ (?) [?] ပိန်း။ (ဝဇီရ၊သျှ၊ပေမူ)။
ကဋ္ဌိ တစိ အဋ္ဌိ အလသ ကဋ္ဌိယလ နမေဒတိ
မေရ။ ဝဇီရ၊၃၁။ဋ္ဌ၊သျှ-၌ အာလုဝကန္တ-
ကို “ပြိန်းဖု” ဟု ပေးသည်။

အလသက (ပ) [န + လသ + အ၊ က-လ၊
(အလသ-သံ)] အစာမကြေရောဂါ၊ အစာ
မကြေ၍ မရန်နှင့် မဆန်နိုင် ဖြစ်နေသော
အလသက-ရောဂါ။ သော သတ္တမံ ဒီဝသံ
အလသကေန ကာလကံရိယတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၅။
အလသကေနာတိ အလသကဗျာဓိနာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊
၃။၅။ အလသကေနာတိ အဇီရဏေန အာမ-
ရောဂေန။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၅။

အလသကဗျာဓိ (ပ) [အလသက+ဗျာဓိ] အစာ
မကြေသော အနာ။ အလသက-ကြည့်။

အလသဇာတိက (တိ) [အလသ+ဇာတိ+က]
ပျင်းရိသော သဘောရှိသောသူ။ အညတ-
ရဿ သတ္တဿ အလသဇာတိကဿ တေဒ-
ဟောသိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၇၄။ အညတရဿ အလသ-
ဇာတိကဿ သတ္တဿ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာ-

ပဇ္ဇန္တာ သန္တိမိံ ကရောန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၄၉။
အလသဇာတိကဿာတိ အလသပကတိ-
ကဿ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၃။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၈။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၅။
ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၄။ သာရတ္ထ၊
၁။၂၈။ ကခါ၊ဋ္ဌ၊၂၉။)

အလသတာ (တိ) [အလသ+တာ] ပျင်းရိသည်
၏အဖြစ်။ ဣမာယ ဂါထာယ.. အလသတာ။
သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅။ ဣတရေ ဓမ္မ ဇနာ အလ-
သတာယ...တယော မာသေ အတိက္ကာမေ-
သံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၅။

အလသတိ (ကြိ) [အလသ+အ+တိ] ပျင်းရိ၏။
န နိဗ္ဗိန္နယျာတိ ဝိရိယံ ကရောန္တော န
နိဗ္ဗိန္နယျ န အလသေယျ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၅၃။

အလသတ္တေရ (ပ) [အလသ + ထေရ] ပျင်းရိ
သောမထေရ်။ အလသတ္တေရောပိ ပဌမယာ-
မေ ဝိသိဗ္ဗေတု။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆။

အလသန္တ (ပ) [ယာဝိစ္စကနာမ်] (၁) အလသန္တ
မည်သောကျန်း။ (၂) အလသန္တ-မည်သော
မြို့။ (၃) အတ္ထိ ဘန္တေ အလသန္တော နာမ
ဒီပေါ။ မိလိန္ဒ။၈။ (ဤကျန်းသည် မိလိန္ဒ-
ဘုရင်၏ မွေးဖွားရာဒေသဖြစ်၍ သာဂလ
မြို့မှ ယူဇနာ-၂၀၀ ကွာဝေးသည်။) နာဝိ-
ကော အလသန္တံ သုဝဏ္ဏဘူမိံ ဂစ္ဆတိ။
မိလိန္ဒ။၃၄။ (၂) သကယဝနေပိ စိနဝိ-
လာတေပိ အလသန္တေပိ။ မိလိန္ဒ။၃၁။

အလသန္တ (တိ) [အလသန္တ+က] အလန္တမြို့၌
နေသောသူ။ အလသန္တကသ္မိရဂန္တာရာ တံ
နဂရံ ဝါသာယ ဥပဂတာ။ မိလိန္ဒ။၃၁။

အလသန္တက (တိ) [အလသန္တ + က] အလသန္တ-
ကျန်း-မြို့-၌နေသောသူ။ အလသန္တကာ
ပလ္လဝတာ...အာဂစ္ဆန္တိ မမံ စာရံ။ အပါ၊၁။
၄၂။

အလသပကတိက (တိ) [အလသ+ပကတိ+က]
ပျင်းရိသော သဘောရှိသော။ သူ။ အလသ-
ဇာတိက-ကြည့်။

အလသပဋိသေဓ (ပု) [အလသ + ပဋိသေဓ]
ပျင်းရိခြင်းကို တားမြစ်ခြင်း။ လဟုကန္တိ
သလ္လဟုကံ အလသပဋိသေဓော။ မဟာနိဂ္ဂ။
၁၃၃။

အလသပုဂ္ဂလ (ပု) [အလသ+ပုဂ္ဂလ] ပျင်းရိ
သော ပုဂ္ဂိုလ်။ ပေသလောပိ ကုလပုတ္တော
ကုသိတံ အလသပုဂ္ဂလံ နိဿာယ သီတိ။
ထေရဂ္ဂ၊ ၁။ ၃၄၀။

အလသဗဟုလီ (တိ) [အလသ+ဗဟုလ+ဟု]
များသော ပျင်းရိခြင်းရှိသော။ အပျင်းထူ
သော။ သူ။ သော... ကတိပယကာလံ အလ-
သဗဟုလီ ဝိဟာသိ။ ထေရဂ္ဂ၊ ၁။ ၂၃၉။

အလသဘာဝ (ပု) [အလသ+ဘာဝ] ပျင်းရိ
သည်၏အဖြစ်။ အလသဘာဝေန ဥပေတော
ဟောတိ။ မွေ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၀။ အလသဘာဝေန
ကမ္ပံ ကာတံ အနိစ္စန္တံ ဂေဟာ နိဟရိသု။
မွေ၊ ၄။ ၂။ ၃၃၅။ (- ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၇၉။
ပဋိသိ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၅။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၁၆။)

အလသဘာပေတ္တိ (ထိ) [အလသဘာဝ+ပတ္တိ]
ပျင်းရိသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း။ အလ-
သျာယိတတ္ထ (သံ၊ ၄။ ၁။ ၇၉)ကြည့်။

အလသဘာဝါဟရဏ (န) [အလသဘာဝ+
အာဟရဏ] ပျင်းရိသည်၏အဖြစ်ကို ဆောင်
ခြင်း။ အာလသျှ (သံ၊ ၄။ ၁။ ၇၉)ကြည့်။

အလသဘိက္ခု (ပု) [အလသ+ဘိက္ခု] ပျင်းရိ
သော ရဟန်း။ ဧကံ အလသဘိက္ခု အာရဗ္ဗ
ကလေသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၁၂၀။

အလသိယ (တိ) [အလသ+ဣယ] ပျင်းရိခြင်း
ရှိ-ပျင်းရိ-သော။ သူ။ ယုဝါပိ သမာနော န
အလသိယော ကိလိဋ္ဌဝတ္ထသရီရော။ မ၊ ၄။ ၃။
၁၀၂။

အလသုဏ (န) [န+လသုဏ] (မဂ္ဂတိုင်း၌
ဖြစ်သော) ကြက်သွန်ပြွန်ဟုတ်သော အရာ
ဝတ္ထု။ အလသုဏေ လသုဏသညာ ခါဒတိ။
ဝိ၊ ၂။ ၃၄၀။ အလသုဏေ ဒွိကဒုက္ကဋ္ဌံ။ ကခါ။
၃၁၃။

အလသေယျ (ကြိ) အလသတိ-ကြည့်။

အလဟု (တိ) [န+လဟု] မပေါ်သော။ မာတာ-
ပိတာစရိယေသု၊ ဒုဋ္ဌရေ အလဟုမိ စ။ သိ၊
၄။ သစ်၊ ၁။ ၁၁။

အလဟုသ (တိ) [န+လဟုသ(=လဟု+သ)]
မပေါ်သော။ သပ္ပယောဂေန အလဟုသာယ
ဂတိယာ ပရိနိဗ္ဗာယနတော။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၅၁။

အလာတ (န) [အလ+အာတကံ။ အလတိတိ
အလာတံ=ဥမ္မုကံ။ ဣဒိ၊ ၈။ ၈။ န+လာ+
တ။ ဟာနိမေဝ လာတိ န ငြိတိ ဝိသေသဉ္စာ-
တိ အလာတံ။ ဓာန်၊ ၄။ ၃၆။ မီးစ၊ မီးစုံငြိပြီး
သော ထင်း။ ဥသုကာဓော တေဇနံ ဒွီသု
အလာတေသု အာတာပေတိ။ မ၊ ၃။ ၁၁။
(-ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၅၅။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၃၀။ မ၊ ၄။ ၂။ ၈၇။
မ၊ ၄။ ၄။ ၉။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၀၉။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၁။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၇၀။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၂၅။ ဝိမတိ၊ ၂။
၄၃။ ကခါ၊ ၄။ ၄၀၄။ ဓာန်၊ ၃။ ၆။ ရွာ၊ ၄။ ၆၀။)
ဥဒ္ဓနာလာတ (မ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၀)၊ ဆဝါလာတ
(သံ၊ ၂။ ၇၇။ အံ၊ ၁။ ၄၀၀။ ဣတိဝုတ်၊ ၂။ ၅၅။ ၆။
အပ၊ ၁။ ၇၄။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၇၇။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၅။
ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၇၉)၊ ပဋိလာတ (ဝိ၊ ၂။ ၁၅၄။
ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၃၀)တို့လည်း ကြည့်။

အလာတ (ပု) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အလာတ-
မည်သော အမတ်။ ဤအမတ်သည် မဟာ-
နာရဒကဿပ ဇာတ်တော်လာ အင်္ဂတိမင်း၏
အမတ် ၃-ယောက်တို့တွင် တယောက်အပါ
အဝင် ဖြစ်သည်။ အင်္ဂတိမင်း၏ စစ်သူကြီး
လည်း ဖြစ်သည်။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၀၆။ ဂေါတမ
မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူချိန်၌ အေဒုတိ

ဖြစ်လာသည်။ တတော သေနာပတိ ရညော၊
အလာတော တေဒြဝိ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၇၇။ တထာ
ခေါ ပန ဝိဇယော စ သုနာမော စ အလာ-
တော စာတိ တယော အမစ္စာ အဟေသိ။
ဇာ၊ ၄။ ၁၀၆။

အလာတက (ပ) [အလာတ+က] အလာတ-
မည်သော - စစ်သူကြီး - အမတ်။ ဝိဇယဉ္စ
သုနာမဉ္စ၊ သေနာပတိ အလာတကံ။ ဇာ၊ ၂။
၂၇၇။ ဇာ၊ ၄။ ၁၀၆။

အလာတဓက္က (န) [အလာတ + ဓက္က] မီးစ
အပိုင်း။ အလာတဓက္ကံ ဝါ အင်္ဂါရပိဏ္ဏော
ဝါ ဓာရိကာ ဝါ ဓူမော ဝါ ဥပဋ္ဌာတိ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၆၆။

အလာတဂ္ဂိသိခါ (ထိ) [အလာတ+အဂ္ဂိသိခါ]
မီးစစ် မီးလုံ။ ဗလဝတာ ပုရိသေန အာဝိ-
ဉ္စနအလာတဂ္ဂိသိခါ ဝိယ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၂။

အလာတဓက္က (န) [အလာတ+ဓက္က] မီးစစက်
ဝိုင်း၊ စက်ဝိုင်းပုံသဏ္ဌာန်ဖြစ်အောင် လှည့်
အပ်သော မီးစ။ မာယာမရိစိသုပိနန္တံ အ-
လာတဓက္ကဂန္ထဗ္ဗနဂရပေဏကဒလိ အာဒယော
ဝိယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၆၉။ မဏ္ဍလာကာရေန
အာဝိဇ္ဇိယမာနံ အလာတဓမ္မေ အလာတ-
ဓက္ကံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၄၂၆။ (- အနုဂ္ဂိ၊ ၁။ ၆၇။)

အလာတဓက္ကဒဿန (န) [အလာတဓက္က + ဒဿန]
မီးစစက်ဝိုင်းကို ညွှန်ပြခြင်း၊ မီးစစက်ဝိုင်း -
ပုံစံ - နမူနာ။ အယဉ္စ အတ္ထော အလာတ-
ဓက္ကဒဿနေန သုပါကဒဉ္စာ ဝိညာယတိ။ ဒီ၊
၇။ ၁။ ၁၆၀။

အလာတဓက္ကနိဒဿန (န) [အလာတဓက္က + နိ-
ဒဿန] မီးစစက်ဝိုင်းကို ညွှန်ပြခြင်း၊ မီးစ
စက်ဝိုင်း - ဥပမာ - ပုံစံ - နမူနာ။ အယဉ္စတ္ထော
အလာတဓက္ကနိဒဿနေန ဒီပေတဗ္ဗော။ သိ၊
၇။ ၁။ ၁၄၂။

အလာတဗ္ဗ (ထိ) [န+လာတဗ္ဗ] မယူအပ်သော။
သာဓုဟိ အလာတဗ္ဗတော။ ထေရ၊ ၄။ ၁။
၃၇၈။

အလာဗု(ဗု) (န၊ ထိ) [အာ+လဗ္ဗ+ဥ။ လဗ္ဗ
အဝသံသနေ၊ အာပုဗ္ဗော၊ သံယောဂါဒိ-
လောပဒီစရဿာ၊ အာလဗ္ဗတိ အဝသံသ-
တိတိ အလာဗု။ က္ခာဒိ။ ၄။ ပါဏိနိ-ဆရာအလို
“န + လဗ္ဗ + ဥ” မ-ကို ချေ၊ န-ကို အ-ပြု၍
“အလာဗု” ဟု၎င်း၊ ကာတန္တဆရာ၊ စန်း
ကျမ်းဆရာတို့ အလို အာ-ရှေးရှိသော လဗ္ဗ-
ဇာတ်ဖြင့် “အလာဗု” ဟု ပြီးကြောင်းကို
၎င်း၊ ဇာနိ-ဆရာ အလိုမူ အာ-ကို ရဿပြု၍
အလာဗု-ဟု ပြီးကြောင်းကို၎င်း၊ ဇာနိ-
၅၉၆-၌ ပြဆိုထား၏။ နိတိ၊ သုတ္တ။ နာ-၄၁၉-
၌လည်း အလာဗု၊ အလာဗု-ဟု ပါ၌ ၂-မျိုး
ပြ၏။ ဗူး၊ ဗူးသီး၊ ဗူးပင်။ တမ္ပ၊ လာဗု စ
လာဗု သာ။ ဇာနိ၊ ၅၉၆။ ယာနိမာနိ
အပတ္တာနိ အလာဗုနေဝ သာရဓေ။ ဓမ္မ၊ ၃၆။
အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၄။ တတ္ထ တတ္ထ ဝိပုဏ္ဏာနိ
အလာဗုနိ ဝိယ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၇၁။ အံ၊ ၇။ ၁။ ၇၂။
ဇာရသကာ အလာဗု၊ ပုဏ္ဏရိကာ စ ပုဗ္ဗိ-
ကာ။ အပါ၊ ၁။ ၃၇။ (- ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၂။ ဝိ၊ ၄။
၃။ ၅၀၊ ၃၇၄။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၆။ ကခါ၊ ၂။ ၃၁။
ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၇၈။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၁၉။ မ၊ ၇။ ၁။
၁၇၃။ မူလ၊ ၇။ ၁။ ၈၉။) တိတ္ထအလာဗု၊ တိတ္ထ-
အလာဗုလ္လိ (အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၆)၊ တိတ္ထကာ-
လာဗု (မ၊ ၁။ ၁။ ၁၄၊ ၃၉၀။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၇။
မ၊ ၇။ ၂။ ၂၉၇) တို့လည်း ကြည့်။

အလာဗုက (န) [အလာဗု+က] ဗူး။ ဗုဒ္ဓဿ
ပါဒေ ဇောဝိတော၊ အလာဗုကမဒါသဟံ။
အပါ၊ ၂။ ၁၄။ တေလဘာဇနေသု ဝိသာဏေ
ဝါ နာဠိယံ ဝါ အလာဗုကေ ဝါ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။
၂၇၄။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၇။

အလာဗုကဋ္ဌာဟ (န၊ ပ) [အလာဗု+ကဋ္ဌာဟ]
ဗူးခွံ၊ ဗူးတောင်း။ ဥဒကေ အလာဗုကဋ္ဌာဟံ

ဝိယ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၂၀။ အဘိ၊ဌ၊၁။၄၃၃။
အလှူပုတ္တကဏ္ဍာယန္တိ လာဗုပလသေ အဘေဇ္ဇ-
ကပါလံ။ သီ၊ဌ၊၁။၂။၂၅။

အလှူပုတ္တ (န) [အလှူပု+ပတ္တ] ဗုဒ္ဓန္တံ၊
ဗုဒ္ဓသီးသပိတံ။ နိဂဏ္ဌသမဏာ ဝိယ အလှူပု-
ပတ္တံ ဘိက္ခု။ ပတ္တံ အဂ္ဂဗဟာယ ဟက္ခိပိတော
အာဝါယ ဝိစရန္တိ။ အံ၊ဌ၊၁။၆၉။

အလှူပုမတ္တ (တိ) [အလှူပု + မတ္တ] ဗုဒ္ဓသီး
အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ မုက္ခမာသ။ အလှူပု-
မတ္တာ ဥဒကဓာရာ ဟုတွာ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၅။

အလှူပုလောမ (န) [အလှူပု + လောမ]
ဗုဒ္ဓမ္ပေ၊ ဗုဒ္ဓသီးမ္ပေ။ အလှူပုလောမသ-
ကြည့်။

အလှူပုလောမသ (တိ) [အလှူပုလောမ +
သ] ဗုဒ္ဓမ္ပေနှင့်တူသော - ဗုဒ္ဓသီးမ္ပေကဲ့သို့
နူးညံ့သိမ်မွေ့သော-ချည်ရှိသော။ အဟံ ခေါ
ပနုဒါယိ အပ္ပေကဒါ ဂဟပတိစိဝရာနိ ဓာရေမိ
ဒဋ္ဌာနိ သတ္တလူခါနိ အလှူပုလောမသာနိ။
မ၊၂။၂၀၀။ အလှူပုလောမသာနိတိ အလှူ-
ပုလောမသဒိသသုတ္တာနိ သုခုမာနိတိ ဝိပေ-
တိ။ မ၊ဌ၊၂။၁၆၆။ အလှူပုလောမသာနိတိ
အလှူပုလောမာနိ ဝိယ သုခုမတရာနိ စိဝရ-
သုတ္တံသုနိ တေသံ သန္တိတိ အလှူပုလော-
မသာနိ။ မ၊ဌ၊၂။၁၁၄။

အလှူပုလောမသဒိသသုတ္တ (တိ) [အလှူ-
ပုလောမ+သဒိသ + သုတ္တ] ဗုဒ္ဓသီးမ္ပေနှင့်
တူသော ချည်ရှိသော။ အလှူပုလောမသ-
ကြည့်။

အလှူပုဝလ္လိ(လ္လိ) (တိ) [အလှူပု+ဝလ္လိ(လ္လိ)]
ဗုဒ္ဓန္တံ။ ခေတ္တေ ဇာတံ တိတ္ထအလှူပုဝလ္လိ။
အဘိ၊ဌ၊၂။၁၀၆။ တိတ္ထအလှူပုဝလ္လိယာ။
မူလဋီ၊၂။၇၀။ တဿာ တိတ္ထအလှူပုဝလ္လိ-
ယာ။ အနုဋီ၊၂။၇၅။

အလှူဘ (ပ) [န+လှူဘ] (က) မရခြင်း။
(ခ) ဈာန်စသော ဂုဏ်ကျေးဇူးကို - စီးပါး
ချမ်းသာကို - မရခြင်း။ အလှူ၏ အကျိုး
ဟူသော လာဘ်ကို မရခြင်း။ လှူအဖြစ်
ရဟန်းအဖြစ် စသည်ကို (ရသော်လည်း)
ရသည် မမည်ခြင်း။ အရ မတော်ခြင်း။
(နောင်တတမန် ပုပန်ပုံကို ပြသောစကား။)
(ဂ) အစား၊ အဝတ်၊ ပစ္စည်းလေးပါး စသည်
ကို မရခြင်း။ ရအပ်သော - အစားအဝတ် -
လာဘ် - ၏ မရှိခြင်း။ လာဘ်မရခြင်း။ မရ
အပ်သော လာဘ် (လောကဓံတရား ရှစ်
ပါးတွင် တပါးဖြစ်သည်။) (က) ပညာယ စ
အလှူဘောန၊ ဝိတ္တဝါပိ န ဇီဝတိ။ ထေရ။
၃၀၂။ ပညာယ စ အလှူဘောန၊ ဓမ္မဿ စ
အဿနာ။ ဇာ၊၂။၁၅၂။ (-ထေရ၊ဌ၊၂။
၁၆၆။ ဇာ၊ဌ၊၆။၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၀၂။)
(ခ) အလှူဘာ ဝတ မေ။ ဝိ၊၁။၂၂၊၇၇။
ဝိ၊၃။၃၁၇။ မ၊၁။၂၄၃။ သံ၊၁။၁၇၊၁၇၉။
အံ၊၁။၂၃-ဂ-၉။ အလှူဘာ ဝတ မေတိ မယံ
ဝတ အလှူဘာ။ ယေ ဈာနာဒိနံ ဂုဏာနံ
အလှူဘာ နာမ၊ တေ မယံ၊ န အညဿာတိ
အဓိပ္ပာယော။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၇၁။ အလှူဘာ
ဝတ မေတိအာဒိ ကုက္ကစ္စဿ ပဝတ္တိအာကာရ-
ဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ ... မမ ဟိတသုခလှူဘာ
နာမ နတ္တိတိ အနတ္တုနာတိ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၇။
တဿ တေ အာဝုသော စန္ဒ အလှူဘာ။
ဒီ၊၂။၁၁၂။ ဥဒါန၊၁၇၂။ အလှူဘာတိ ယေ
အညေသံ ဒါနာနိသံသသင်္ခါတာ လှူဘာ
ဟောန္တိ၊ တေ အလှူဘာ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၆၂။
ဥဒါန၊ဌ၊၃၆၅။ တေ အလှူဘာတိ တေ သဗ္ဗေ
တုယံ အလှူဘာ၊ လှူဘာ ဝေ န ဟောန္တိ။
ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၇၂။ (-ဝိ၊၂။၁၃၉၊၁၉၀။) (ဂ)
အလှူဘာယ ပရိသက္ကတိ။ ဝိ၊၃။၂၁၇။ ဝိ၊၅။
၃၃၉။ အံ၊၃။၁၅၇-၉။ အလှူဘာယ ပရိ-
သက္ကတိတိ ယထာ လာဘံ န လာဘန္တိ၊ ဝေ
ပရက္ကမတိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၉၄။ အလှူဘာယာတိ

စတုန့် ပစ္စယာနံ အလားတူကယ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။
 ၂၂၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၄။ အဋ္ဌ လောကဓမ္မာ၊
 လာဘော စ အလာဘော စ ယသော စ
 အယသော စ နိန္ဒာ စ ပဿံသာ စ။ ဒီ၊၃။
 ၂၁၅။ လာဘော အလာဘောတိ လာဘော
 အာဂတေ အလာဘော အာဂတော ဝေါတိ
 ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၆။
 ဃာသစ္စာဒနာဒိနံ လဒ္ဓိံ လာဘော၊ တာနိ
 ဝေ ဝါ လဒ္ဓဗ္ဗတော လာဘော၊ တဒဘာဝေါ
 အလာဘော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၆။
 သောယေဝ အလဗ္ဗမာနော လာဘော အ-
 လာဘော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၆။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၈၁။
 (- ဝိ၊၂။၂၀၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၅-၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။
 အဘိ၊ဝိ၊၄၀၁။ သုတ္တနိ၊၄၁၂။ ထေရ၊၃။၁၅။
 ဇာ၊၁။၁၀၇။ ဇာ၊၂။၂၄၀။ မဟာနိ၊၃။၄၉။
 အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၉၂။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၇။ မဟာနိ၊
 ဋ္ဌ၊၃။၃၀၆။)

အလားတူက (ပ) [အလားတူ+က] (၁) မရ
 ခြင်း။ (တိ) (၂) လာဘ်မရှိသော၊
 နေရာ။ (၁) ဣမံ ပဿိတော အလားတူကနေ
 သုဿိတော မရိယတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၇။
 (တိ) (၂) အညေထု အလားတူကထု အာ-
 ဝါသေသု။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၀။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၂၀၈။
 (-ဝဇီရ၊၅၂၇။ သာရတ္ထ၊၂။၃၇၁။ ဝိမတိ၊
 ၁။၂၃၃။) အသန္တာသိ (သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၃)
 လည်း ကြည့်။

အလားတူကလ (ပ) [အလားတူ+ကလ]မရ
 သော-အချိန်-အခါ-ကလ။ အလားတူ-
 ကာလေ လာဘဏ္ဍ လဒ္ဓကလေပိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊
 ၂။၂၅၅။

အလားတူဂဟက (န) [အလားတူ + ဂဟက]
 အလားတူ-သဒ္ဓါ၊ အလားတူဂဟကနေ ဝိရော-
 ဓော။ သာရတ္ထ၊၁။၂၄၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၆။

အလားတူ (ပ) [အလားတူ+အတ္ထ] လာဘ်
 မရခြင်းဟူသော အကျိုး။အလားတူယ ပရိ-
 သက္ကနာဒိကေဟိ (ကင်္ခါ၊၂၅၈)တိ စတုန့်
 ပစ္စယာနံ အလားတူကယ ပယောဂကရဏာ-
 ဒိကေဟိ။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊သင်္ခ၊၄၂၀။ အလားတူ
 (ဂ)အနက်လည်း ကြည့်။

အလားတူတ္တိက (တိ) [အလားတူ+အတ္တိက။ န
 +လာဘတ္တိက] လာဘ်မရခြင်းကို အလိုရှိ
 သော၊ လာဘ်ရခြင်းကို အလိုမရှိသော၊သု။
 ကိံန ခေါ ဘဂဝါ သာဝကာနံ အလားတူ-
 ကော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၄။ အပဏေ တဿ အလာ-
 ဘတ္တိကော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀၅။

အလားတူပဓာနာဘာဝ (ပ) [အလားတူ+ပဓာ-
 န+အဘာဝ]မရခြင်း-နလဘတိ၌ အလားတူ
 - ကြိယာ၏ လိုရင်းပဓာန မဟုတ်သည်၏
 အဖြစ်။ အလားတူဝိသိဋ္ဌ ကြည့်။

အလားတူပရိတ္တာသ (ပ) [အလားတူ+ပရိတ္တာ-
 သ] လာဘ်မရခြင်းမှကြောက်ခြင်း။ အလား-
 တူပရိတ္တာသေန ဝိဃာတပုတ္တိယာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၁၅၆။

အလားတူပရိဟာနိ (န) [အလားတူ+ပရိဟာနိ]
 (ရသင့်သောတရားထူးကို) မရခြင်းဟူသော
 ဆုတ်ယုတ်ခြင်း။ အလားတူပရိဟာနိယာ ဓမ္မ-
 တော ပရိဟာယန္တိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၈။ သာရတ္ထ၊
 ၃။၂၀၀။ အလားတူပရိဟာနိယာ၊ န လဒ္ဓပရိ-
 ဟာနိယာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၅။

အလားတူဘယ (န) [အလားတူ+ဘယ] လာဘ်
 မရခြင်းမှ ကြောက်ခြင်း။ တတ္ထ အဂစ္ဆန္တော
 ပုန သတ္တာဟံ သလကံ န လဘတိတိ
 အလားတူဘယေန ဂစ္ဆတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၀။

အလားတူမူလက (တိ) [အလားတူ+မူလက]
 မရခြင်းလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော။ အ-
 လားတူမူလကမ္ပိ ဒုက္ခံ ဒေါမနဿ ပဋိသံဝေ-
 ဒေတိ (မဟာနိ၊၁၂၀)တိ အဝိနန္ဒမူလကမ္ပိ

ကာယိကစေတသိကဒုက္ခံ ပဋိလဘတိ။ မဟာ-
နိ၊ ၂၄၃။

အလားတူစနစ် (န) [အလားတူ+စနစ်] မရခြင်း
ကို ပြဆိုခြင်း။ စောရာန် ဂယုပကဏ္ဍ အလား-
တူစနစ်နေဝ။ သံ၊ ၂၊ ၂၁၂။

အလားတူစနစ် (တိ) [အလားတူ+စနစ်] မရ
ခြင်း-နလဘတိ၌ အလားတူ-ကြိယာသည်
အထူးပြုအပ်သော။ အလားတူစနစ် လူ့စွာ
ဝတ္ထု ဟောတိ။ ဝိ၊ ၂၊ ၂၄၄။ မူလ၊ ၂၊
၆၀။ “န လဘတိ” တိတ္ထေ အလားတူပဓာနာ-
ဘာဝတော လူ့စွာ ဝိသေသိယတိတိ အာဟ
“အလားတူစနစ် လူ့စွာ ဝတ္ထု ဟောတိ”-
တိ။ အနု၊ ၂၊ ၇၃။

အလားတူစနစ်သမာယောဂ (ပ) [အလားတူ+
ဟောတူ + သမာယောဂ] မရခြင်း၏ အ
ကြောင်းနှင့် ယှဉ်ခြင်း။ အလားတူ-ကြည့်။

အလားတူ (ကြိ) လဘတိ (မ၊ ၂၊ ၁၆၀။ ဝိ၊ ၂၊
၁၂၄)။ ကြည့်။

အလားတူတ (ထိ) [အလားတူ+တ] မရသည်၏
အဖြစ်။ အလားတူတယ ဝါ အနတ္တိကတယ
ဝါ။ မ၊ ၂၊ ၁၇၀။ အံ၊ ၂၊ ၂၄၄။ အဘိ၊ ၂၊
၁၂၃။ (- မူလ၊ ၂၊ ၁၀၇။)

အလားတူ (တိ) [န+လားတူ] ရခြင်းမရှိသော၊
မရသော၊ သူ။ လားတူ စ အလားတူ စ။ ဝိ၊ ၂၊
၁၁၁။ မ၊ ၂၊ ၂၃၀။ အလားတူ သမဏံ
ပန္နဘူမိတိ ဝဒတိ။ ဝိ၊ ၂၊ ၁၄၇။ မ၊ ၂၊
၁၆၀။ သံ၊ ၂၊ ၂၃၁။ “သော န ကုမ္ဘီမုခါ
ပဋိဂ္ဂဏှာတိတိအာဒိနာ နယေန (မဟာ-
သီဟနာဒသုတ္တေ၊ သံ၊ ၂၊ ၁၆၀) ဝတ္ထုအလားတူ-
ဟောတူသမာယောဂေန အလားတူ”။ ဝိ၊ ၂၊
၂၄၄။ သံ၊ ၂၊ ၂၃၁။ မ၊ ၂၊ ၁၁၀။
သံ၊ ၂၊ ၂၃၁။ (- ဝိ၊ ၂၊ ၁၁၀။ မ၊ ၂၊
၄၃။ အဘိ၊ ၂၊ ၁၇၂။ ဣတိဝုတ်၊ ၂၊ ၂၅။

နေတ္ထိ၊ ၂၊ ၂၃။ ဇာ၊ ၂၊ ၂၅။ မ၊ ၂၊
၂၃။ အံ၊ ၂၊ ၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၆။)

အလားတူသိ (ကာ၊ ကြိ) လားတူတိ (ဝိ၊ ၂၊ ၁၈။
ဇာ၊ ၂၊ ၇။ ဓမ္မ၊ ၂၊ ၁၃၇။ ဝဇီရ၊ ၂၊ ၁၀)-
ကြည့်။

အလားတူ (တိ) [န+လားတူ+တိ] အလားတူ-
ကာ] မယုတ်ညံ့သော၊ မြတ်သော၊ သူ။ အလား-
တူသိ ဥတ္တမပုရိသော။ အမ၊ ၂၊ ၁၇၇။
အပါ၊ ၂၊ ၁၈။ သီတိရူပေန အလားတူသိ စ
အသိ။ ထေရီ၊ ၂၊ ၅၉-၆၀။ အနောမိ
(မဟာနိ၊ ၂၊ ၁၆၀။ သံ၊ ၂၊ ၂၄၂။ အံ၊ ၂၊
၁၆၅။)၊ အပါ၊ ၂၊ ၁၇၇။ ဇာ၊ ၂၊
၇။ ၂၊ ၂၅။ နေတ္ထိ၊ ၂၊ ၂၃။)၊ ဝိသုဒ္ဓိပုရိသ
(စူဠ၊ ၂၊ ၉) တို့လည်း ကြည့်။

အလားတူသိ (တိ) [အလားတူ+သိ] မယုတ်ညံ့သော
မြတ်ခြင်းရှိသော၊ ရှုချင်
စဖွယ် တင့်တယ်လှပသော။ အနောမိသိ
(ဝိ၊ ၂၊ ၁၆၀။)၊ အနောမိသိ (ဝိ၊ ၂၊
၅၉) တို့-ကြည့်။

အလားတူပုရိသ (ပ) [အလားတူ + ပုရိသ]
မယုတ်ညံ့သော ယောကျ်ား။ အကာပုရိသ-
သေဝိတ (ထေရီ၊ ၂၊ ၁၇၂)။ ကြည့်။

အလားတူ (တိ) [န+လားတူ] မရိတ်ပြတ်
အပ်သော။ အလားတူတ ဟုတွာ အနုနမေဝ
ပညာယတိ။ ဝိ၊ ၂၊ ၂၃။ အလားတူတိ
လားတူသိနမ္ဘိ တေသံ ကမ္မပစ္စယာ အလား-
တူတမေဝ ဟုတွာ။ ဝိ၊ ၂၊ ၄၆။

အလားတူ (တိ) [န + လားတူ + တူ]
တံတေး - သွားရည် - ယို - ကျ - ထွက် -
သော ခံတွင်းမရှိသော၊ တံတေး - သွားရည်
- မယို - မကျ - သော ခံတွင်းရှိသော၊ သူ။
အနောမိ (ဥ) မူဂ (သုတ္တနိ၊ ၂၊ ၁၁၁။ စူဠ၊
၂၊ ၁၃၅)။ ကြည့်။

အလိ(ဋ္ဌိ) (ပု) [အရ+လ္လ။ အရ ဂမနောက္ခန္ဓတ္ထံ။
 ဓာန်၊ဋ္ဌိ။၆၃၆။ အလ+လ္လ။ အလတိ ခုံဓေ
 သမထေဝံ အဝတိ ယး သး။ ကပ္ပဒုမ။
 ထိ-၌ အလိနိ] (၁) ပိတုန်း။ (၂) အဆွေ
 ခင်ပွန်း။ (၃) ကင်းမြီးကောက်၊ ကင်းပုဇွန်၊
 ကင်းမလက်မည်း။ (၄) မရလိဟော မရက-
 ရော၊ မရပေါ ဘမရော အလိ(ဋ္ဌိ)။ ဓာန်။
 ၆၃၆။ အလိ ဝိဓာဝန္တိ ဝိက္ခမာနာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊
 ၄။၃၁။ မာ ဝုစ္စတိ လက္ခိ၊ အလိနိ ဘမရိ။
 နိတိ၊ ပဒ။၃၂၂။ (၂) အလိန္ဒ-ကြည့်။ (၃)
 ဝုစ္စိကး စူကကိဋ္ဌး သျာဒလိဒြာဏော် တု
 ဝုစ္စိကေ။ အမရ၊၁၅၊၁၄။ ၎င်း-သျှ။နာ-၁၅၉။
 (ဓာန်။၆၂၁-၌ကား ကင်းမြီးကောက်ဟော
 ပုဒ်မှာ “အလိ”ဟု ရှိ၏။

အလိ(လိ)က(တိ) [အလ+လိက။ အလတိ ဗန္ဓတိ
 ဧတေနာတိ အလိကံ = အသစ္စံ။ ဣာဒိ။
 သက္ကတ-၌ ရဿနှင့်အလိက-သဒ္ဒါသည် နဖူးဟူ
 သော အနက်ကို ဟော၍ ခီသနှင့် အလိက-
 သဒ္ဒါသည် မမှန်သောစကား၊မချစ်အပ်သော
 သူ၊နဖူး-ဟူသော အနက်တို့ကို ဟောသည်။
 အမရ၊၁၆။၉၂-နှင့် ၂၃၁၂။ ဝါစပုတိ-အဘိ
 ဓာန်တို့ ကြည့်] (၁) မမှန်သော၊ မှားသော။
 (၂) မချစ်-မနှစ်သက်-အပ်သော။ (န)
 (၃) မမှန်သောစကား၊ မှားသောစကား။
 (၄)အလိကံ ဧတံ အယာဏာဝံ ဧတံ။ မဟာနိ။
 ၂၂။ တံ ဧတသံ တိတ္ထိယာနံ ဝစနံ မိစ္ဆာ
 အဘူတံ ဝိဇ္ဇသံ အလိကံ ဝိရစ္ဆံ။ မိလိန္ဒ၊၁၀၆။
 (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၇-တို့၌ အလိက-
 ဟု ခီသ-နှင့် ရှိ၏။) (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၈။ မ၊ဋ္ဌ၊
 ၁။၁၉၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၁။ အဘိ၊
 ၄။၂။၃၉၀။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၇။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။
 ၃၆၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၃၄။) (၂) အပ္ပိယေပျလိ-
 ကော ဘဝေ ဓာန်၊၁၀၇၀။ ပိဋာထေပိ
 ဝျလိကံသျာ’ ဒလိကံ တုပ္ပိယေန္တတေ။ အမရ၊
 ၂၃။၁၂။ (၃) အဗ္ဗတော အလိကံ ဘဏံ။
 ဓမ္မ၊၅၁။ အလိကံ ဘဏန္တိ မုသာဝါဒိ ဘဏ-

န္တော။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၇။ အလိကံ ဝတ မံ သမ္မ။
 ဇာ၊၁။၁၂၉။ အလိကံ ဝတာတိ မုသာ ဝတ။
 ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၅။ (-ဒိ၊ဃ၊၁၃၉။ သံ၊၁။၁၉၀။
 အံ၊ဃ၊၃၈၄။ ဇာ၊၁။၂၅၈၊၃၆၃။ ဇာ၊၂။၉။
 ၁၃၅၊၁၇၅။ မိလိန္ဒ၊၂၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၀။ မ၊ဋ္ဌ၊
 ၃။၅၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၀။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၂၇။
 ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၀၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၁၈၊၁၅၄၊၅၂၀။
 ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၉၇။ သာရတ္ထ၊၁။၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊
 ၁။၄၁။)

အလိကဝစန (န) [အလိက+ဝစန] မှားသော
 စကား။ ကိ’ ပန တယာ မယံ အဂါရေ
 ဝသန္တသ အလိကဝစနံ သုတပုဗ္ဗံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။
 ၇၃။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၇။)

အလိကဝါဒိတာ (တိ) [အလိကဝါဒိ + တာ]
 မှားသောစကားကို ဆိုလေ့ရှိသည်၏ အဖြစ်။
 အလိကဝါဒိတာယ မုသာဝါဒိနော။ ဥဒါန၊
 ၄။၂၃၇။

အလိကဝါဒီ (တိ) [အလိက+ဝဒ+တိ] မှား
 သောစကားကို ဆိုလေ့ရှိသောသူ။ သစ္စေ-
 နာလိကဝါဒိနံ။ ဓမ္မ၊၄၆။ ဇာ၊၁။၃၆။ အလိ-
 ကဝါဒီ သစ္စဝစနေန ဇိနိတဗ္ဗော။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၂၈၂။ (-ဇာ၊၁။၂၁၆။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၈၊
 ၁၉၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၅၇၊၁၂၁။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ။၂၂၇။)

အလိခိတပေါတ္တက (ပု) [အလိခိတ+ပေါတ္တက]
 မရေးအပ်သော-ပေ-စာအုပ်။ ရိတ္တပေါတ္တက
 (ဝိမတိ၊၂။၂၄၆)ကြည့်။

အလိတ္တ (တိ) [န + လိတ္တ (=လိပ+တ္တ)]
 မလိမ်းကပ်အပ်သော။ သဏ္ဍေဒိဒ္ဓေါ ကလာ-
 ပံဝ၊ အလိတ္တမုပလိမ္မတိ။ ဣတိဝုတ်။၂၄။
 ဇာ၊၁။၃၃၀။ ဇာ၊၂။၂၆၅။ အလိတ္တာ(သံ၊
 ၄။၂။၂၅၉)တိ အမက္ခိတာ။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၃။
 (-မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၂။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၅။
 မ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၉။
 ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၃၈။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၉။

ဗုဒ္ဓဝံဋ္ဌ။၁၄၄။ မဟာနိဋ္ဌ။၁၄၈။ ဇာဋ္ဌာဋ္ဌ။
၄၃၈။ ဇာဋ္ဌာဋ္ဌ။၁၂၆။ ဝဇီရ။၁၉၃။ ဝိမတိ။
၂။၈၉။)

အလိတ္တတ္တ (န) [အလိတ္တ+တ္တ] မလိမ်းကျံအပ်
- မကပ်ငြိ - သည်၏ အဖြစ်။ ဝိပုဗ္ဗတ္တာတိ
အလိတ္တတ္တမေဝ နာနာဗျူဉ္ဇနေန ဝိသေသိတံ။
ပဋိသံဋ္ဌ။၂။၂၂၆။

အလိတ္တဘာဝ (ပု) [အလိတ္တ+ဘာဝ] မလိမ်း
ကျံအပ် - မကပ်ငြိ - သည်၏ အဖြစ်။ စတုနံ
ပစ္စယာနံ လာဘေ အလိတ္တဘာဝဿ။ ဝိမတိ။
၁။၂၅၄။

အလိနိ (ထိ) အလိ-ကြည့်။

အလိ(နိ)န (ပု) [အလိ+လိန] အိမ်ဦး၊ ဆင်
ဝင်။ ပဃာဏော ပဃာဏာ'လိ(နိ)နော။
ဇာနိ။၂၁၈။ အလိ သခါ လုနော တွေ့တိ
အလိနော၊ "ဂေဟေကဓေသေ အလိနော၊
ပဃာဏော ပဃာဏော ဘဝေ။ ဇာနိ။၂၁၈။

အလိပစ္စယ (ပု) [အလိ+ပစ္စယ] အလိ-ပစ္စည်း။
အဉ္ဈသဒ္ဓိဋ္ဌိ ဗျတ္တိယံ၊ အလိပစ္စယဉ္ဇ လုနိ
သဒ္ဓိဝိဇ္ဇ။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၂။၁၉၅။

အလိပ္ပမာန (တိ) [န+လိပ္ပမာန] မလိမ်းကျံ-
မလိမ်းကပ် - မကပ်ငြိ - အပ်သော။ မဟတော
မိဋ္ဌပဗ္ဗတဿ ဥပရူပရိ စက်မတိ အလိပ္ပမာ-
နော (အလိပ္ပမာနော၊ က) မိဋ္ဌေန။ အံ၊၂။
၂၁၀။ အလိပ္ပမာနော ဣမ မာဏဝေဟိ-
(သုတ္တနိ။၃၄၆) တိ ဥပကရဏသိနေဟဿ
ပဟိနတ္တာ မနုဿေဟိ အလိတ္တော အသံ-
သဋ္ဌော ကေန္တဝိတိတ္တော။ သုတ္တနိ။၄။၂။၁၂၉။
(-သုတ္တနိ။၂၉၀။ အပါ။၁။၁၄။ စူဠနိ။၃၀၁။
၃၁၀။ သုတ္တနိ။၄။၁။၁၁၄။၂၅၁။ အပါ။၄။၁။
၂၂၀။စူဠနိ။၄။၁၃၆။) အလိပ္ပမာန-လည်း
ကြည့်။

အလိပ္ပိယ (န) [အလိ + ပိယ။ အလိဟိ ဘမ-
ရေဟိ ပိယာယိတဗ္ဗာတိ အလိပ္ပိယာ။ ဇာနိ။
ဋ္ဌိ၊သျ။ (အလိပ္ပိယ-သံ)။ အလိနံ ပြိယံ။
ကပ္ပဒုမ] သံသတ်ပင် (ဇာနိ ဋ္ဌိ၊သျ)။ သဇ္ဇတ်
ဓိ၊ ဆင်ကေး (ဇာနိ၊သျ၊သစ်)။ အလိပ္ပိယံ
တမ္ပပုပ္ဖိယုတ္တ။ ဇာနိ။ဋ္ဌိ။၅၅၉။ (ကပ္ပဒုမ-၌
နပုလ္လင် အလိပ္ပိယ-ကို ကြာနိဟောဟု၎င်း၊
ဣတ္ထိလိင် အလိပ္ပိယာ-ကို ပါဠိလာပင် ဟော
ဟု၎င်း ဆိုသည်။)

အလိပ္ပမာန (တိ) [န+လိပ္ပမာန] မလိမ်းကျံ-
မလိမ်းကပ် - မကပ်ငြိ - သော။ ဣမံ ပရမံ
ဥဒကေ သဉ္ဇာတမေဝ ဥဒကေန အလိပ္ပမာနံ
ဋ္ဌိတံ။ ဇာဋ္ဌာဋ္ဌ။၃၀၁။ ဗောဓိသတ္တဿ....
အလိပ္ပမာနဿ စက်မနံ ဧကော။ ဝိမတိ။၁။
၂၅၄။ အလိပ္ပမာန-လည်း ကြည့်။

အလိပ္ပိတကာမတာ (ထိ) [န + လိပ္ပိတကာမ-
တာ] လိမ်းကျံခြင်းငှါ အလိမရှိသည်၏
အဖြစ်။ ဘိတ္တိ' အလိပ္ပိတကာမတာယ အ-
ဘာဝတော။ သာရတ္ထ။၂။၃၃၆။

အလိပ္ပိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [န+လိပ္ပိတွာ] မလိမ်းကျံ
မရှိ။ ဥပစိကာမောစနတ္ထမေဝ ဟေဋ္ဌာ
ပါဿာဏကန္တံ ကတွာ တံ အလိပ္ပိတွာ ဥပရိ
လိမ္မတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌာ၊၂။၁၅၇။ သာရတ္ထ ၂။၃၃၆။
ဝိမတိ။၁။၂၇၉။

အလိန (တိ) [န+လိန] မတွန့်တို - မဆုတ်နစ် -
သော။သု။ အလိနေနာ'ပွကဗ္ဗေန၊ သုဋ္ဌါဇိဝေန
ပဿတာ။ ဓမ္မ။၄၉။ အလိနေနာတိ ဇီဝိတ-
ဝုတ္တိမနုလ္လိနေန။ ဓမ္မ။ဋ္ဌာ၊၂။၂၂၆။ ယော အ-
လိနေန ဝိတ္တေန၊ အလိနမနသော နဗျေ။
ဇာ၊၁။၁၃။ ယော ပုရိသော အလိနေန အသံ-
ကုဋိတေန ဝိတ္တေန ပကတိယာပိ အလိနမနော
အလိနဇ္ဈာသယောဝ ဟုတွာ။ ဇာ၊ဋ္ဌာ၊၁။၂၉၂။
(- မဟာနိ။၄၀၈။ ဒီ၊ဋ္ဌာ၊၂။၃၇၄။ မ၊ဋ္ဌာ၊၁။
၃၀၂။ သံ၊ဋ္ဌာ၊၁။၂၀၀။ အံ၊ဋ္ဌာ၊၁။၄၀၁။ အဘိ၊

ဌ၊ ၂။ ၂၇။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၅။ မဟာနိ၊ ၄။
၄၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၃၁။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၂။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၁၉။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၄။ ဒီ၊ ၄။ ၂။
၃၃၄။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၁။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၄၀။ အံ၊ ၄။
၁။ ၂၆၂။ မူလ၊ ၄။ ၂။ ၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၉။)

အလိနအသက်ရှိတစိတ္တသန္တာရ (ပ) [အလိန+
အသက်ရှိတ+စိတ္တ+သန္တာရ] မတုန့်မဆုတ်
သော စိတ်တည်းဟူသော အခင်း။ အလိန-
စိတ္တသန္တာရ-ကြည့်။

အလိနစိတ္တ (န) [အလိန+စိတ္တ] (၁) မတုန့်
တို-မဆုတ်နစ်-သောစိတ်။ (တိ) (၂)
မတုန့်တို - မဆုတ်နစ် - သော စိတ်ရှိသော၊
သူ။ (၁) မဟာဇနဿ အလိနစိတ္တ ဟူကုန္တော
ဇာတောတိ “အလိနစိတ္တကုမာရော” တွေ-
ဝဿ နာမံ အကံသု။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၉။ (တိ) (၂)
အလိနစိတ္တော အကုသိတဝတ္တိ။ သုတ္တနိ။
၂၂၉။ အပါ၊ ၁။ ၁၄။ စူဠနိ။ ၂၉၆။ အလိန-
စိတ္တောတိ ဇေတန ဗလဝိရိယပတ္တမ္ဘာနံ
စိတ္တစေတသိကာနံ အလိနတံ ခဿေတိ။
သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၀။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၆။ စူဠနိ၊
၄။ ၁၃၄။ (- အံ၊ ၃။ ၂၇၄။ သုတ္တနိ။ ၃၉၀။
ဇာ၊ ၁။ ၂၇၂။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၃။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။
၂၁၆။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၇။) အနိမ္မာနသ
(ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၄၇၉)၊ အနောလိန (စရိယာ၊
၄။ ၂၅)၊ အလိနမန (မဟာနိ၊ ၄။ ၃၀၄)၊ ဥဒ္ဓစ္စ-
စိတ္တ (ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၅၂။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂၇။
သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၉၅။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၇၀။ မ၊ ၄။ ၂။ ၃၉။
အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၄) တို့လည်း ကြည့်။

အလိနစိတ္တ (ပ) [အလိန+စိတ္တ] အလိနစိတ္တ-
မည်သော မင်းသား။ အလိနစိတ္တ နိဿာယ၊
ပဟဋ္ဌာ မဟတိ စမ္ပ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၇။ အလိနစိတ္တ
နိဿာယာတိ အလိနစိတ္တ ဧကုမာရံ နိဿာ-
ယ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၀။ အလိနစိတ္တကုမာရ-လည်း
ကြည့်။

အလိနစိတ္တကုမာရ (ပ) [အလိနစိတ္တ+ကုမာရ]
အလိနစိတ္တမည်သော မင်းသား။ အလိနစိတ္တ-
ကုမာရော ပန အဟမေဝ အဟောသိ။
ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၁။ အလိနစိတ္တ (၁) အနက်
လည်း ကြည့်။

အလိနစိတ္တဇာတက (န) [အလိနစိတ္တ+ဇာတက]
အလိနစိတ္တဇာတ်။ ဇာတကပါဠိ၊ ဒုကနိပါတ်၊
၁-ဝဂ်၊ ၆-ဇာတ်။ ဇာ၊ ၁။ ၃၇။ ဇာ၊ ၄။ ၂။
၁၆-၂။

အလိနစိတ္တတာ (ထိ) [အလိနစိတ္တ+တာ] မတုန့်
တို-မဆုတ်နစ်-သော စိတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်။
ထိနမိဒ္ဓဝိဂမေန ဥဒ္ဓစ္စစိတ္တတာ သံပက္ကန-
ဝသေန အလိနစိတ္တတာ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၆။

အလိနစိတ္တရာဇ (ပ) [အလိနစိတ္တ+ရာဇ] အလိန-
စိတ္တ-မည်သော မင်း။ ဗောဓိသတ္တော သတ္တ-
ဝဿိကကာလေ အဘိသေကံ ကတွာ အလိန-
စိတ္တရာဇာ နာမ ဟုတွာ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၀။

အလိနစိတ္တသန္တာရ (ပ) [အလိနစိတ္တ+သန္တာရ]
မတုန့်တို - မဆုတ်နစ် - သော စိတ်တည်း
ဟူသော အခင်း။ အလိနစိတ္တသန္တာရော၊ ဝုဒ္ဓိ
သေဝီ ရဇောဟတော။ ဇာ၊ ၂။ ၂၇၄။ အလိန-
စိတ္တသန္တာရောတိ ယထာ ရထော “-
ဒါနာဒိနာ အလိနအသက်ရှိတစိတ္တသန္တာရော
ဟောတု။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၄၇။

အလိနဇီဝိတာ (ထိ) [အလိန+ဇီဝိတာ] မဆုတ်
နစ်သော အသက်မွေးခြင်း ရှိသည်၏အဖြစ်။
အနောလိနဝတ္တိတာ (အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၄၃၅)
ကြည့်။

အလိနဇ္ဈာသယ (တိ) [အလိန + အဇ္ဈာသယ]
မတုန့်တို - မဆုတ်နစ်-သော စိတ်ရှိသော။
အလိန-ကြည့်။

အလိနတာ (ထိ) [အလိန + တာ] မတုန့်ဆုတ်
သည်၏ အဖြစ်။ ဓမ္မာနုဝတ္တိ စ အလိနတာ
စ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၀။ အလိနတာ စာတိ စိတ္တဿ

အလိနတာ အနိစတာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၉။
(- ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။ ၂၂၄။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၄၀။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၅၉။) အလိနစိတ္တံ(၂) အနက်
လည်း ကြည့်။

အလိနပဝတ္တိတာ (ထိ) [အလိန + ပဝတ္တိတာ]
မတုန့်ဆုတ်သောဖြစ်ခြင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်။
အလိနဇိဝိတာ (အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၃၅)ကြည့်။

အလိနဘာဝ (ပု) [အလိန + ဘာဝ] မတုန့်ဆုတ်
သည်၏ အဖြစ်။ အထ လူမံ ပဉ္စဝေယျာ-
ကရဏံ သုတော ဥပ္ပန္နာယ မဟာပိတိယာ
သန္တပ္ပိတော အလိနဘာဝံ၊ ကာယစိတ္တာနံ
ဥဒ္ဓဂံ ပတောတိ အတ္တော။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၀။

အလိနမန (တိ) [အလိန + မန] မတုန့်ဆုတ်
သော စိတ်ရှိသောသူ။ စက္ခုနာ ခေါ် ပနေဝ
ရူပံ မိသော - အလိနမနသော အဗျာပန-
စေတသော။ မဟာနိ၊၁၈၆။ စူဠနိ၊ ၆၅။
အလိနမနသောတိ အလိနစိတ္တော။ မဟာနိ၊
ဋ္ဌ။၃၀၄။ အလိနမနသောတိ န သင်္ကဋိတ-
စိတ္တော။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။၁၇။ အလိန-လည်း ကြည့်။

အလိနမနသကံပု (တိ) [အလိန + မန + သကံပု]
မတုန့်ဆုတ်သော စိတ်အကြံအစည်ရှိသော။
အလိနမနသကံပေါ၊ ဝိဓူရော ဇေတဗြဝိ။
ဇာ၊ ၂။ ၂၉၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၉၅။

အလိနဝိရိယ (တိ) [အလိန + ဝိရိယ] မတုန့်
ဆုတ်သော လုံ့လရှိသော။ အလိနဝိရိယော
ဟောတိ။ ပဂ္ဂဟိတမနော သဒါ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၃၁၇။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၀။ အလိနဝိရိယောတိ အနော-
လိနဝိရိယော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၁၃၃။

အလိနဝုတ္တိ (တိ) [အလိန + ဝုတ္တိ] မတုန့်ဆုတ်
သော ဖြစ်ခြင်းရှိသော။ ဥဋ္ဌာဟကံ စေပိ
အလိနဝုတ္တိ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၂၆။

အလိနဝုတ္တိတာ (ထိ) [အလိနဝုတ္တိ + တာ]
မတုန့်ဆုတ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်။
အနောသက္ကနတာယ အလိနဝုတ္တိတာယ အ-

အဘိဓာန် ၃၄၂-ပ-မ-ဗ-သ-စ

နောလိနဝုတ္တိတာယ အဘိမုခဘာဝေန နိဗ္ဗ-
တ္တေန္တော အဘိနိဗ္ဗတ္တေတိ နာမ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊
၂။ ၂၇၇။

အလိနသ (တ္တ) တ္တ၊ (ပု) [အလိန + သတ္တ
(သတ္တ)] အလိနသ (တ္တ) တ္တ၊ မည်သော
မင်းသား။ (ပဉ္ဇာလတိုင်း ကပိလမြို့ ဇေယျဒိသ
မင်း၏ သား ဖြစ်သည်။ ၎င်း-မင်းသား၏
အမည်ကို အလိနသတ္တ၊ အလိနသတ္တ၊ အရိန-
သတ္တ၊ အဒိနသတ္တ၊ အဒိနသတ္တ၊-ဟု အမျိုးမျိုး
တွေရသည်။) အလိနသတ္တော ဂုဏဝါ၊ အနု-
ရက္ခပရိဇနော သဒါ။ စရိယာ။၄၀၅။ အလိန-
သတ္တောတိ ဧဝံနာမော။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၁၆၃။
အာမန္တယံ ပုတ္တမလိနသတ္တံ (သတ္တံ၊ သျှာ၊
ဣ၊က)။ ဇာ၊၁။၃၆၆။ အလိနသတ္တုန္တိ ဧဝံ-
နာမကံကုမာရံ၊ ပါဠိယံ ပန “အရိနသတ္တု”န္တိ
(အဒိနသတ္တုန္တိ၊ သိ။ အလိနသတ္တုန္တိ၊ သျှာ။
အဒိနသတ္တုန္တိ၊ ဣ) လိခိတံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၇။

အလိနသတ္တုကုမာရ (ပု) [အလိနသတ္တု +
ကုမာရ] အလိနသတ္တုမည်သော မင်းသား။
အလိနသတ္တု ကုမာရော လောကနာထော
(အဟောသိ)။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၁၆၉။ အလိန-
သတ္တုကုမာရေတိဿ နာမံ ကရိ သူ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊
၅။၂၃။

အလိနသတ္တုကုမာရကာလ (ပု) [အလိနသတ္တု-
ကုမာရ + ကာလ] အလိနသတ္တုမင်းသားဖြစ်
ရာ - အခါ - ကာလ။ သီလဝနာဂရာဇ-
ကာလေ ... အလိနသတ္တုကုမာရကာလေတိ
သီလပါရမိတာယ ပူရိတတ္တတာဝါနံ ပရိမာဏံ
နာမ နတ္ထိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၃။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၆။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၄။

အလိနသတ္တုစရိယ (န၊ထိ) [အလိနသတ္တု + စရိ-
ယ] အလိနသတ္တုမည်သော ဘုရားအလောင်း
၏ ကျင့်စဉ်။ အလိနသတ္တုစရိယံ နဝမံ။
စရိယာ။၄၀၆။

အလိနာနုဒ္ဒတတာ (ထိ) [အလိန+အနုဒ္ဒ + တာ] မတုန့်ဆုတ် မပျံ့လွင့်သည်၏ အဖြစ်။ အလိနာနုဒ္ဒတတာဟိ အာရမ္မဏေ သမပ္ပဝတ္တိ။ သံ၊ဋီ၊ ၂။ ၄၄၀။

အလိနာနုဒ္ဒပက္ခိက (တိ) [အလိနာနုဒ္ဒ+ပက္ခိ-က] မတုန့်ဆုတ်ခြင်း၊ မပျံ့လွင့်ခြင်း အဖို့၌ ဖြစ်သော။ အလိနာနုဒ္ဒပက္ခိကံ သန္တမိရိယာပထံ ဥပဒိသန္တော နိသိဒတိတိ အာဟ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၆၂။ အလိနာနုဒ္ဒပက္ခိကန္တိ အသကောစာဝိက္ခေပပက္ခိကံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၈၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၁၆။ (-သံ၊ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၂၄။)

အလိနာနုဒ္ဒပက္ခိကတ္တ (န) [အလိနာနုဒ္ဒပက္ခိက+တ္တ] မတုန့်ဆုတ်ခြင်း၊ မပျံ့လွင့်ခြင်း အဖို့၌ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်။ သဗ္ဗကမ္မဋ္ဌာနာနုယောဂသပ္ပါယတာ အလိနာနုဒ္ဒပက္ခိကတ္တာ နိသဇ္ဇာယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၃။

အလိနာနုဒ္ဒပက္ခိယ (တိ) [အလိနာနုဒ္ဒ+ပက္ခိ-ယ] မတုန့်ဆုတ်ခြင်း၊ မပျံ့လွင့်ခြင်း-အဖို့၌ ဖြစ်သော။ ဝေ နိသိဒတိတိ ဣမိနာ အလိနာနုဒ္ဒပက္ခိယော သန္တော ဣရိယာပထော ဒသိတော။ ဒီ၊ဋီ၊ ၁။ ၂၅၈။ သံ၊ဋီ၊ ၂။ ၁၅၉။ ၃၈၁။

အလိနာနုဒ္ဒတတာ (ထိ) [အလိန+အနုဒ္ဒ+တာ] မတုန့်ဆုတ်၊ မပျံ့လွင့်-သည်၏အဖြစ်။ အလိနာနုဒ္ဒတတာ ဟိ အာရမ္မဏေ သမပ္ပဝတ္တိ။ ဒီ၊ဋီ၊ ၂။ ၃၃၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၅၉။

အလိနာနုဒ္ဒတပပ္ပဝတ္တိပစ္စယတာ (ထိ) [အလိနာနုဒ္ဒ+တ+ပပ္ပဝတ္တိ+ပစ္စယ+တာ] မတုန့်ဆုတ်၊ မပျံ့လွင့်သောအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း၏အဖြစ်။ အလိနာနုဒ္ဒတပပ္ပဝတ္တိ-ပစ္စယတာ ဥနာဓိကတာနိဝါရဏံ။ မ၊ဋီ၊ ၁။ ၁၇၅။

အလိနာနုဒ္ဒတပပ္ပဝတ္တိပစ္စယတ္တ (န) [အလိနာနုဒ္ဒ+တ+ပပ္ပဝတ္တိ+ပစ္စယ+တ္တ] မတုန့်ဆုတ်၊ မပျံ့လွင့်သောအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း၏ အဖြစ်။ အလိနာနုဒ္ဒတပပ္ပဝတ္တိပစ္စယတ္တာ ဥနာဓိကနိဝါရဏသော။ မူလ၊ဋီ၊ ၁။ ၉၃။

အလိနာနုဒ္ဒတာနိရဿာဒတာ (ထိ) [အလိနာနုဒ္ဒ+အနိရဿာဒ+တာ] မတုန့်ဆုတ် မပျံ့လွင့် သာယာဖွယ် မကင်းသည်၏ အဖြစ်။ သမပ္ပဝတ္တိယာ ဘာဝနာယ ဝိထိပဋိပနာယ အလိနာနုဒ္ဒတာနိရဿာဒတာယ မဇ္ဈတ္တာကာရဘူတာ ဗောဇ္ဈင်္ဂပေက္ခာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၈၅။

အလုတ္တကိတန္တသမာသ (ပု) [အလုတ္တ+ကိတန္တ+သမာသ] ဝိဘတ် မကျေသော ကိတ်ပစ္စည်း အဆုံးရှိသော သမာသံ၊ အလုတ္တကိတန္တ-သမာသံ။ အာဟုတိနိပဋိဂ္ဂဟ (အပါ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၇) -ကြည့်။

အလုတ္တဘာဝ (ပု) [အလုတ္တ+ဘာဝ] မကျေသည်၏ အဖြစ်။ တသ္မာ ဟိ ဝိဘတ္တိယာ အလုတ္တဘာဝတော။ အနု၊ဋီ၊ ၂။ ၁၃၉။

အလုတ္တသမာသ (ပု) [အလုတ္တ+သမာသ] ဝိဘတ်မကျေသောသမာသံ (၎င်းသမာသံပုဒ် အချို့ကို နိတိ၊သုတ္တ၊ ၆၈၆။ ရှု၊နာ-၁၉၉။ ရှု၊ဋီ၊နာ-၁၅၀-၁-ကြည့်။) တေန စ ဇာတိယာ ဥပလက္ခိတံ ဝနံ ဇာတိယာဝနန္တိ အလုတ္တသမာသောဘိ ဒဿေတိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၆၀။ (- ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၂၃။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊ ၄၄၅။ သံ၊ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၄၁၊ ၃၄၂။)

အလုဒ္ဒ (တိ) [န+လုဒ္ဒ] မတပ်မက်-မလိုချင်-မမက်မော-သောသူ။ တထာရူပေါ ဝစိသမာစာရေ ယထာ တံ အလုဒ္ဒဿ။ မ၊ ၂။ ၃၈၃။ အလုဒ္ဓေါ ပနာယံ ကာလာမ ပုရိသပုဂ္ဂလော... နေဝ ပါဏံ ဟနတိ။ အံ၊ ၁။ ၁၉၁။ (- အံ၊ ၁။ ၂၀၄၊ ၅၁၃။ အံ၊ ၂။ ၃၇၇။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။

၂၇၂။ အဘိဋ္ဌာ၁။၁၇၂။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၂။
ဇာ၊ဋ္ဌ။၄။၁၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ။၇။၂၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။
၁၀၀။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၁။၉၈။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၂၉၄။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၂၃။)

အလှူခစိတ္တ (တိ) [အလှူခ+စိတ္တ] မတပ်မက်
သောစိတ်ရှိသော၊သု။ ဣစ ဘိက္ခုဝေ ဘိက္ခု။
အလှူခစိတ္တာ ဝိဝေန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ။၂၁၄။

အလှူခါသယ (တိ) [န + လှူ + အာသယ] တတ်မက်သော
အလိုဆန္ဒမရှိသော၊ အာသာ ဆန္ဒ မရှိသော၊သု။
အလဂ္ဂစိတ္တော ဟောတိ မာတုဂါမေသု အလှူခါသယော။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။
၃၀၂။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၁။၈၇။ သိ ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၂၇၉။

အလှူန (န၊တိ) [န+လှူန] မတပ်မက်ခြင်း
- မတပ်မက်ခြင်းဟူသော - အခြင်းအရာ -
အမူအရာ။ ယော တသ္မိံ သမယေ အလော-
ဘော အလှူနာ အလှူတတ္ထံ။ အဘိ၊ဇ။
၂၃။ယော အလောဘော အလှူနာ အလှူ-
တတ္ထံ။ အဘိ၊ဇ။၂၁၄၊၂၁၇။ အလှူနာတိ
အလှူနာကာရော။ အဘိ၊ဋ္ဌာ၊၁။၁၉၃။ (-
အဘိ၊ဋ္ဌာ၊၁။၁၈၂။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၇။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။
၁၃။ မူလဋ္ဌိ၊၁။၉၄။ အနုဋ္ဌိ၊၁။၁၀၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋ္ဌိ၊၁။၁၃၄။)

အလှူနက (န) [အလှူန+က] မတပ်မက်
ခြင်း။ အလောသနိဗ္ဗေသေ အလှူနက-
ဝသေန အလောဘော။ အဘိ၊ဋ္ဌာ၊၁။၁၉၃။
အလှူနကဝသေနာတိ ဧတ္ထ အလှူနမေဝ
အလှူနကန္တိ တာဝနိဗ္ဗေသော ခဋ္ဌဗ္ဗော။
မူလဋ္ဌိ၊၁။၉၇။

အလှူနာကာရ (ပု) [အလှူန+အာကာရ] မတပ်မက်ခြင်းဟူသော-
အခြင်းအရာ - အမူ
အရာ။ အသမ္ပတ္တသမ္ပတ္တေသု ပစ္စယေသု
အလှူနာကာရေန ပဝတ္တနတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋ္ဌိ၊၁။၁၀၄။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၄၃။)အလှူန-
လည်း ကြည့်။

အလှူတ (တိ) [န + လှူတ] မတပ်မက်
သော၊ သု။ လောဘသမဂ္ဂိ ပုဂ္ဂလော လှူ-
တော နာမ၊ န လှူတော အလှူတော။
အဘိ၊ဋ္ဌာ၊၁။၁၉၃-၄။ (-အနုဋ္ဌိ၊၁။၁၀၁။)

အလှူတတ္ထ (န) [အလှူတ+တ္ထ] မတပ်မက်
သောသု၏ အပြစ်၊ မတပ်မက်ခြင်း။ ယော
တသ္မိံ သမယေ အလောဘော အလှူနာ
အလှူတတ္ထံ။ အဘိ၊ဇ။၂၃။ အလှူတသ
ဘာဝေါ အလှူတတ္ထံ။ အဘိ၊ဋ္ဌာ၊၁။၁၉၄။
(-အဘိ၊ဋ္ဌာ၊၁။၁၈၂။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၇။ သံ၊ဋ္ဌိ၊
၂။၁၃။ အနုဋ္ဌိ၊၁။၁၀၁။)

အလှူတ (တိ) [န+လှူတ] မမေ့နှောက်အပ်
သော၊ မနှောက်ကျသော၊ ဌံညှန်အနယ်မထ
သော။ အစလိတော အလှူတော အဘန္တော
ဝုပသန္တော။ မဟာနိ၊၂၇၄။ အလှူတောတိ
န ကလလိဘူတော။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၃၀ (-
စူဠနိ၊၃၇။ မိလိန္ဒ၊၃၆၆။)

အလှူခ (တိ) [န+လှူခ] မဲ့ခြောက်ခြောက်မဟုတ်
သော၊ စိစိပြေပြေရှိသော၊ ကြည့်ချင်ဖွယ်
ကောင်းသော။ မဇ္ဈေ ကဏ္ဍံ ဟောတိ သုကဏ္ဍံ
အလှူခံ သိနိဋ္ဌံ ပါသာဒိကံ စဿနေယျံ။
မဟာနိ၊၂၇၆။စူဠနိ၊၁၇၃။ အလှူခန္တိ ပါသာ-
ဒိကံ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၃၁။

အလှူခတာ (တိ) [န+လှူခ+တာ] မကြမ်း
တမ်း-မခြောက်သွေ့-မခေါင်းပါး-သည်၏
အပြစ်။ တတ္ထ သဒ္ဓါယ သိနိယှန် ပသာဒ-
ဝသေန အကာလုဿိယံ အလှူခတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋ္ဌိ၊၁။၁၂၂။

အလှူခသဘာဝ (တိ) [အလှူခ+သဘာဝ] မကြမ်းတမ်း-
မခြောက်သွေ့-ခြင်း သဘော
ရှိသော၊ စိစိပြေပြေရှိသော၊ သု။ အလှူခ-
သဘာဝေါ စ ဟောတိ မေတ္တာဝိဟာရီ။
စရိယာ၊ဋ္ဌ။၃၀၂။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၁။၈၈။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။
၂၈၀။

အလေ့က (တိ) [န+လေ့က] (က) ဝုန်းအောင်း မှီခိုရာ မဟုတ်သော၊ အားကိုးအားထား မပြု ထိုက်သော။ (ခ) မှီခိုရာ-အားထားရာ - အားကိုးရာ-မရှိသော၊ သူ။ (က) အနိစ္စ-တော ဒုက္ခတော ဧဝဂတော ဂဏ္ဍတော... အတာဏတော အလေ့ကတော အသရဏ-တော။ ပဋိသံ။၄၁၁။ မဟာနိ။၄၀၊ ၂၁၄။ စူဠနိ။၃၈။ ဝိသုဒ္ဓိ။၂။၂၈၉။ အလ္လိယိတုံ အန-ရဟတာယ အလ္လိနာနမ္ပိ စ လေ့ကကိစ္စာ-ကာရိတာယ အလေ့ကတော။ ပဋိသံ။၄၂။ ၃၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ။၂။၂၄၇။ မဟာနိ။၄။၁၄၆။ (-အဘိ။က။၂၉၅။ ပဋိသံ။၁၂၊ ၄၁၄။ မဟာ-နိ။၃၂၂။ စူဠနိ။၂။၁၆၈။ မ၊ ၄၁၄။ ၂၁။ ပဋိ-သံ။၄၂။၁၆။ ဣတိဝုတ်။၄။၁၃၈။ မဟာနိ။၄။ ၃၇၇။ စူဠနိ။၄။၁၉။) (ခ) အလေ့ကာ အန-ဂါရာ စ၊ နိလမဉ္ဇပရာယကာ။ ပေတ။၁၄၀-၁။ ပေတ။၄။၇၃။ အလေ့ကာတိ အသရဏာ။ ပေတ။၄။၇၄။

အလေ့ကဒဿိ (တိ) [န+လေ့ကဒဿိ။ ထိ-၌ အလေ့ကဒဿိနိ] မှီခိုရာ-နေထိုင်ရာ-အရပ် ကိုမမြင်သော။ ပရိယေသဘိလေ့ကမလေ့က-ဒဿိနိ။ ဧဝရ။၂၇၃။ အလေ့ကဒဿိနိတိ ဝသနဋ္ဌာနံ အပဿန္တိ။ ဧဝရ။၄။၂။၃၁။

အလေ့ပ (ပု) [န+လေ့ပ] (ခ) လိမ်းကျံ ကြောင်း - သုတ်လိမ်းစရာ - မဟုတ်သော၊ အုတ်တိုက်၌ သုတ်လိမ်းမှုရာ မသင့်လျော် သော၊ အရာဝတ္ထု (ပြာ၊ နွားချေး၊ ချွဲညွန့်-စသည်။) (၂) မလိမ်းကျံခြင်း၊ မသုတ်လိမ်း ခြင်း။ (ခ) တတ္ထ လေပေါ စ အလေပေါ စ လေပေါကာသော စ အလေပေါကာသော စ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ၄။၂။၁၅၄။ (၂) တဿာ ကေဒေသဿ အလေပေပိ ဆဒနလေပဿ အသဋ္ဌနတော။ ဝိမတိ။၁။၂၇၉။

အလေပါရဟ (တိ) [န+လေပါရဟ] မလိမ်း ကျံ-မသုတ်လိမ်း-ထိုက်သော။ အလေပါ-ရဟော ဩကာသော။ ဝိ၊ ၄။၂။၁၅၅။

အလေပေါကာသ (ပု) [န+လေပေါကာသ] မလိမ်းကျံ - မသုတ်လိမ်း - အပ် - သင့် - ထိုက်-သော အရပ်။ ဌပေတွာ ထမ္ပတုလာ-ပိဋသဏ္ဌာဝါတပါနဓမ္မစိဒ္ဓါဒိဘေခံ အလေ-ပေါကာသံ။ ကခါ။၁၃၄။ သာရတ္ထ။၂။၃၃၃။ အလေပ-လည်း ကြည့်။

အလေပေါကာသတ္ထ (န) [အလေပေါကာသ+တ္ထ] မလိမ်းကျံ - မသုတ်လိမ်း - သင့်သော အရပ်၏ အဖြစ်။ သမန္တာ လေပယဋ္ဌနေနေဝ အာပတ္တိ ဝါတပါနာမိနံ အလေပေါကာ-သတ္တာ။ ဝိမတိ။၁။၂၇၇။

အလေသဋ္ဌာန (န) [န+လေသ+ဋ္ဌာန] အမြက် မထောင်သင့်သော အရာ၊ အနည်းငယ်သော အကြောင်းပြုစရာမဟုတ်သည့် အရာ၊ ရိုးမယ် မဖွဲ့သင့်သော အရာ။ အလေသဋ္ဌာနေ တုံ လေသံ ဩဇေသိ။ ဝိ၊ ၄။၁။၁၉၂။

အလေသောကာသ(ပု)[န+လေသ+ဩကာသ] အမြက်မထောင်သင့်သော အရာ၊ အနည်း ငယ်သော အကြောင်းပြုစရာ မဟုတ်သည့် အရာ၊ ရိုးမယ်မဖွဲ့သင့်သော အရာ။ တဒေဝ သိက္ခာပဒံ ပဌမပညတ္တမေဝ လေသတ္တိကာနံ အလေသောကာသံ ကတော။ ဝဇီရ။၇၅။ (-ကခါ။၃။၁၉။)

အလောကသဘာဝတ္ထ (န) [န+လောက+ သဘာဝ + တ္ထ] ပျက်စီးခြင်း သဘော မရှိ သည်၏ အဖြစ်။ နာမဂ္ဂဟဏေန စေတ္တ နိဗ္ဗာ-နဿ အဂ္ဂဟဏံ တဿ အလောကသဘာ-ဝတ္တာ။ သာရတ္ထ။၁။၂၄။ ဝိ၊ ၄။၂။၆၃။ မ၊ ၄။ ၂။၁၃၆။ ဝိသုဒ္ဓိ။၄။၁။၂၃၈။

အလောကုတ္တရတ္ထ (န) [န+လောကုတ္တရ+တ္ထ] လောကုတ္တရာမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်။ န စ တာနိ မဂ္ဂတိကာနိ အနိဗ္ဗာနာရမ္ပဏတ္တာ အလောကုတ္တရတ္တာ စ။ အဘိ၊ ၄။၃။၂၂၀။

အလောစယိ (ကြိ) လောစေတိ (ထေရ၊ ၂။ ၁၄) ကြည့်။

အလောစယိ* (ကြိ) လောစေတိ (ထေရ၊ ၂၇၀) ကြည့်။

အလောဏ (တိ) [န+လောဏ] ဆားမရှိသော၊ ဆားမပါသော၊ ဆားမခတ်သော၊ ဆားပေါ့သော၊ ဆားနည်းသော။ ကထံ သာမာကနိဝါရံ၊ အလောဏံ ဆာဒယန္တိ တံ၊ ဇာ၊ ၁။ ၁၁၆။ ကိ* ဣဒံ ဥတ္တဏ္ဍုလံ အတိကိလိန္တံ အလောဏံ အတိလောဏံ အနမ္ပိလံ အစူမ္ပိလံ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၉။ (- ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၀။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၁။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၉၀။ ဝိမာန၊ ၄။ ၉၀။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၃။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၄၃။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၅၃။)

အလောဏက (တိ) [န+လောဏ+က] (က) ဆား-မပါ-မခတ်-သော။ (ခ) ဆားမရှိသော၊ ဆားမရသော။ (က) ယမ္ပိ အလောဏကံ အာမိသံ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ တေန သဒ္ဓိ* ပရိဘုဉ္ဇတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၃၄။ (- မ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၁။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၄။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၆၄။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၁၊ ၁၃၅။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၂၃၇။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၂၆။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၅၆။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၅၃။) (ခ) အလောဏကဒိဝေ ကြည့်။

အလောဏကဒိဝေ (ပု) [အလောဏက+ဒိဝေ] ဆား-မရသော-မရှိသော-နေ။ ဝိဒေဟတာပသော ... “အလောဏကဒိဝေသေ ဘဝိသတိ”တိ တိဏဝနိကအန္တရေ ဌပေသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၅။

အလောဏကပဏ္ဏ (န) [အလောဏက+ပဏ္ဏ] ဆား-မပါ-မခတ်-သော သစ်ရွက်။ ဥဒကမတ္တသိတ္တံ အလောဏကပဏ္ဏံ ပရိဘုဉ္ဇတော။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၁။

အလောဏကပိဏ္ဏပါတ (ပု) [အလောဏက+ပိဏ္ဏပါတ] ဆား-မပါ-မခတ်-သော ဆွမ်း။ အလောဏကပိဏ္ဏပါတေန သဒ္ဓိ* ဘုဉ္ဇိတုံ ကပ္ပတိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၁၁။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၄။

အလောဏကာဟာရ (ပု) [အလောဏက+အာဟာရ] ဆား-မပါ-မခတ်-သော အစာအာဟာရ။ ကေဒါ အလောဏကာဟာရမေဝ ဒေန္တိ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၅။

အလောဏတာ (တိ) [အလောဏ+တာ] ဆား-မပါ-မခတ်-သည်၏ အဖြစ်။ အလောဏတာယ အနုပိတတာယာတိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၉၇။

အလောဏပဏ္ဏဘက္ခ (တိ) [အလောဏ+ပဏ္ဏ+ဘက္ခ] ဆားမပါသော သစ်ရွက်ကိုစားသော၊ ဆားမပါပဲ ဟင်းရွက်တို့ကို ချက်ပြုတ် စားသော၊ သူ။ အလောဏပဏ္ဏဘက္ခောမ္ပိ၊ နိယမေသု စ သံဝုတော။ အပါ၊ ၁။ ၂၅၀။ အလောဏပဏ္ဏဘက္ခောမ္ပိတိ ခိရပဏ္ဏာဒိနိ ဥဉ္ဇာစရိယာယ အာဟာရိတွာ လောဏဝိရဟိတာနိ ပဏ္ဏာနိ ပစိတွာ ဘက္ခာမိ၊ အလောဏပဏ္ဏဘက္ခော အပ္ပိ ဘဝါမိတိ အတ္ထော။ အပါ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၀။

အလောဏဘတ္တ (န) [အလောဏ+ဘတ္တ] ဆား-မပါ-မခတ်-သော တမင်း။ အလောဏမစ္ဆ-ကြည့်။

အလောဏဘောဇန (န) [အလောဏ+ဘောဇန] ဆား-မပါ-မခတ်-သော အစာကို စားခြင်း။ အလောဏဘောဇနဒဗ္ဗသယနသုသာနဂမနာဒိဟိ ပယောဂေဟိ မန္တိ ပရိဝတ္တေန္တိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၂၄။

အလောဏမစ္ဆ (ပု) [အလောဏ+မစ္ဆ] ဆား-မပါ-မခတ်-သော-ငါး-ငါးဟင်း။ အလောဏိကန္တိ အလောဏယာဂ အလောဏမစ္ဆ အလောဏဘတ္တာဒိ နာနပ္ပကာရံ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၀။

အလောဏယာဂ (တိ) [အလောဏ+ယာဂ] ဆားမပါ - ဆားမခတ် - သော ယာဂ။ အလောဏမစ္ဆ-ကြည့်။

အလောကဗိသု (န) [အလောက+အာဗိသု]
ဆား မပါသော-မခတ်သော- အာဗိသု-
စားဖွယ် သောက်ဖွယ်။ တဒဟုပုဂ္ဂိုလ်တို့
သိဂိလောကေန မိသောတော့ ဘုဒ္ဓိတပွဲ အ-
လောကဗိသု သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ သာရတ္ထ၊ ၃။
၄၅၄။

အလောကိက (တိ) [(၁) န+လောက+ဣက။
(၂) န+လောကိက] (၁) ဆားမပါသော၊
ဆားမခတ်သော၊ ဆားပေါသော။ (၂)
တင်လဲမပါသော။ (၁) ဣဒံ လောကိကံ ဣဒံ
အလောကိကံ။ ဓမ္မ၊ ၄၁။ ၃၀၁။ (-စရိယာ၊
၄။ ၂၃။ ဇာ၊ ၄၁။ ၂၄၅၊ ၂၆၉။ ဝိမတိ၊ ၂။
၂၆၈။) (၂) သုက္ခာယ အလောကိကာယ
စ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၇၂။ အလောကိကာယာတိ
ဗာဏိတဝိရဟိတာယ။ နိပုဏိတတ္ထာ ဟိ
သာ အလောကိကာတိ ဝုတ္တာ။ ဇာ၊ ၄၁။
၃၈၇။

အလောပ (ပု) [န + လောပ] မချေ-
မကျေ - ခြင်း။ ဝိဝေကဇံပိတိသုခန္တိ စ
အညပတ္တသမာသော ပစ္စတ္တနိဒ္ဒေသထာ စ
အလောပေါ ကတော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၆၃။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၉။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၇၂။ ဒီ၊ ၄။
၂။ ၈၇။)

အလောပသမာသ (ပု) [အလောပ+သမာသ]
ဝိဘတ်မကျေသော သမာသ၊ အလောပ-
သမာသ။ တဉ္စသ အတ္တိတိ တသ္မာ အလော-
ပသမာသံ ကတော။ ပဋိသံ၊ ၄၁။ ၁၇၀။ မဟာ-
နိ၊ ၄၁။ ၁၂။ (- ဝဇိရ၊ ၁၅၀။) အလုတ္တ-
သမာသ-နှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။

အလောဘ (ပု) [န + လောဘ] (၁) မတပ်မက်
-မလိုချင်-မမက်မော-ကြောင်း ဖြစ်သော
-မတပ်မက်တတ်သော- တရား၊ မတပ်မက်
ခြင်း သဘော၊ လောဘ၏ ဆန့်ကျင်ဖက်
အလောဘ စေတသိက်။ (အလောဘသည်
ကာမဂုဏ် အာရုံ၌ စိတ်၏ မမက်မောခြင်း၊

မလိုချင်ခြင်း ဟူသော- အမှတ်အသား-
လက္ခဏာ-ရှိ၏။ တနည်း ကြာရွက်ပေါ်၌
ရေပေါက် ငြိကပ်မနေသကဲ့သို့ အလောဘ
သည် အာရုံ၌ မငြိကပ်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏
(လက္ခဏ)။ လောကီအာရုံ ကာမဂုဏ်တို့မှ
လွတ်လွတ် ရှင်းရှင်း နေသော ရဟန်းကဲ့သို့
အလောဘသည် မည်သည့်လောကီအာရုံကိုမျှ
ငါဟာ့ငါ့ဥစ္စာဟု မသတ်မှတ် မသိမ်းပိုက်ခြင်း
ကိစ္စရှိ၏(ရသ)။ မစင်တွင်း၌ ကျသောသူသည်
ခန္ဓာကိုယ်၌ မစင်တော့ လူးပေနေသော်လည်း
သူ့စိတ် အလိုအားဖြင့်မူ မစင်လူးပေစေလို
သောဆန္ဒ မရှိသကဲ့သို့ ထိုအတူ အလောဘ
တရားသည် လောကီအာရုံတို့ကို အာရုံပြုနေရ
သော်လည်း ထိုအာရုံတို့၌ မငြိကပ် မတယ်
တာသော သဘောရှိသော တရားအဖြစ်ဖြင့်
ယောဂီတို့ဉာဏ်၌ ထင်လာ၏ (ပစ္စုပ္ပန်)။
(ပဒဋ္ဌာန်ကို ကား အဋ္ဌကထာ၌ မပြ။)
အလောဘသည် မပေးရက် မလှူလို တွန့်
တိုသော မစွေရည်အကြေး၏ ဆန့်ကျင်ဖက်
ဖြစ်၏။ ဒါနစေတနာ၏ အကြောင်းတရား
လည်းဖြစ်၏။ လောဘကြီးသူသည် အပြစ်ကို
ဖုံးကွယ်တတ်၍ အလောဘ ခတ်ခံရှိသူကား
မဖုံးကွယ်တတ်။ မိမိအပြစ်ရှိလျှင် အပြစ်ရှိ
ကြောင်း ဝန်ခံ၏။ မိမိမှာ မရှိသော ဂုဏ်ကို
လည်း အရှိလုပ်၍ အပိုမပြောတတ်။ လော-
ဘကြောင့် ချစ်သူတို့နှင့် ကွေကွင်းရခြင်းကို
မခံမရပ်နိုင်ခြင်း ဆင်းရဲ (ပိယဝိပ္ပယောဂ-
ဒုက္ခ) ဒဏ်ကို ခံကြရပြီးလျှင် အလောဘ
ကြောင့် ထိုဒုက္ခမှ ကင်းဝေး ကြရသည်။
ထို့ပြင် သမုဒယသစ္စာ ဟူသော တဏှာ
ကြောင့် ဇာတိဒုက္ခ ခံနေကြရသော သတ္တဝါ
တို့သည် ထိုတဏှာကို ပယ်ခွါနိုင်သော ဤ
အလောဘကြောင့် ယင်းဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်
ကြရသည်။ လယ်ယာမြေ စသည်နှင့် ပတ်
သက်၍ သူပိုင် ငါပိုင် တရားဆိုင်ကြရခြင်း
အရေးအခင်းမျိုး မပေါ်ပေါက်နိုင်သည့်အ

တို့က အလောဘကြောင့် လူသူခပ်သိမ်း အေးငြိမ်းစွာ နေထိုင်ကြရ၏။ များသော အားဖြင့် တဏှာ(လောဘ)ကြောင့် ပြိတ္တာ ဘုံ၌ ကျရောက် နေကြရသည်ဖြစ်ရာ ထို တဏှာ၏ ဆန့်ကျင်ဖက် ဤအလောဘ ကြောင့် ပြိတ္တာဘုံသို့ မကျရောက်ရပေ။ ထိုအလောဘကြောင့် နေကုမ္မဿညာဖြစ်၏။ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ-ဟူသောမှားသော အကျင့်တရားစုကို ရှောင်ရှားနိုင်၏။ အဘိဇ္ဈာ- ကာယဂန္ထ-ကိုလည်း ပယ်နိုင်၏။ ကာယာ- နုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်၊ ဝေဒနာနုပဿနာသတိ ပဋ္ဌာန် နှစ်ပါးသည် အလောဘ၊ အဒေါသာ တို့၏ အစွမ်း အာနုဘော်ကြောင့် ပြီးစီးကုန် ၏။ ထို့ပြင် အလောဘရှိမှ မသင့်မတင့်သော အစားအစာတို့ကို ရှောင်ကြဉ်နိုင်မည် ဖြစ်ရ ကား အလောဘသည် ဖောဂါပျောက် ကြောင်း ဆေးဝါးကောင်းလည်း ဖြစ်၏။ လောဘမရှိမှ စွန့်ကြဲပေးကမ်း လှူဒါန်းခြင်း ဖြင့် နောက်တဝ၌ စီးပါးဥစ္စာ ပြည့်စုံနိုင်ရ ကား အလောဘသည် ဘောဂဿမ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းလည်း ဖြစ်၏။

ပဌမ၊ ဒုတိယ၊ တတိယ၊ စတုတ္ထ-ဈာန် တည်းဟူသော ဗိဇ္ဇာဝိဟာရတရား ဖြစ်ပွားသော အတွက် အလောဘသည် အချက်အခြာ ဖြစ် ၏။ အလောဘကြောင့် မိမိဆိုင်ရာ သတ္တဝါ သင်္ခါရတို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပူပန်ကင်းကွာ ချမ်း သာစွာနေနိုင်ပြီးလျှင် ၎င်းတို့ ပျက်စီးဆုံးပါး သွားသောအခါ လွန်စွာ စွဲလမ်း နေခြင်း ကြောင့် ဖြစ်သော ဆင်းရဲမျိုး မခံစားရ။ လောဘရှိသူသည် စည်းစိမ်ခံရေး ဇိမ်ခံရေး ၌သာ မျှော်တွေးတောင့်တနေခြင်းကြောင့် အနိစ္စ အစစ်အမှန် ဖြစ်သော သင်္ခါရတို့ကို အနိစ္စဟု မမြင်၊ အလောဘကြောင့်ကား အနိစ္စ ဟု ရှုမြင်သည်ပြင် အနိစ္စ ဟု ရှုခြင်း ကြောင့်ပင် အလောဘတရား ထပ်ကာပွား

ပြန်၏ (အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၁-၂-၃။ မူလဋီ၊၁။ ၉၁။ အနုဋီ၊၁။၉၈)။

ခြင်္သေ့၊ ရေ၊ ကျား၊ ရေ-တို့သည် ပြကတေ့ ရထား၏ အမိုးအကာများ ဖြစ်သကဲ့သို့ အ- လောဘသည်လည်း အရိယမဂ်ရထား၏ အ မိုးအကာ ဖြစ်၏ (သံ၊၃။၅)။ အလောဘ သည် ကုသိုလ်တရားများ ဖြစ်ပေါ်လာဘို့ရာ ဟေတုပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူး ဖြူသော ကြောင့် ကုသိုလ်တို့၏ အရင်းခံရသောကံ ဖြစ်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်အလောဘကိုကုသလ မူလတရားဟု၎င်း၊ ကုသိုလ်ဟိတ်တရားဟု၎င်း ခေါ်သည် (အဘိ၊ဓ၊၂၂၊၂၇၄)။ အန- ဘိဇ္ဈာ၊ အပ္ပိစ္ဆတာ၊ သန္တုဋ္ဌိတာ၊ သန္တောသ၊ နေကုမ္မဗ္ဗ၊ ဝါန-တို့၏ မူရင်းတရားကိုယ်မှာလည်း အလောဘပင်ဖြစ်သည်။ ပြုလတ္တံ့သောကျမ်း လန်တို့၌ ကြည့်။)

(၂) အလောဘနှင့်ယှဉ်သော-စိတ္တုပ္ပါဒ် -စိတ်စေတသိက်တရား။ (၁) အလောဘော ခေါ် မဟာလိ ဟေတု အလောဘော ပစ္စယော ကလျာဏဿ ကမ္မဿ ကိရိယာယ။ အံ၊၃။၃၂၄။ (-အဘိ၊ဓ၊၂၂၊၂၀၅ အဘိ၊ဝိ။ ၂၁၈။) န လုဗ္ဗန္တိ တေန၊ သယံ ဝါ န လုဗ္ဗတိ၊ အလုဗ္ဗနမတ္ထမေဝ ဝါ တန္တိ အ- လောဘော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၀။ (- ဝိ၊၃။ ၁၈၀၊၂၃၀။ မ၊၁။၅၈။ မ၊၂။၁၅၇။ အံ၊၁။ ၁၃၄။ ၁၉၁-၆၊၂၀၃။ အံ၊၂။၂၉၈။ အဘိ၊ ဓ၊၂၇၄။ အဘိ၊ဝိ။၁၇၅၊၄၁၆၊၄၃၅။ အဘိ၊ က၊၃၇၆၊၃၈၆-၈။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၉၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၃၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၇၂၊၂၇၁။ သံ၊ ဋ္ဌ၊၂။၁၄၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၂-၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၆၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၅၂။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၇၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၆၄။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၂၅၉။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ၊၁၇။ အုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၁၆။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ၊၁၈၅။ ဝဇီရ၊၅၇၃။ သာရတ္ထ၊၂။ ၁၉။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၅၄။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၀၂။ မ၊ဋီ၊၃။

၂၂။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၅။ မူလဋီ၊၁။၁၅။၁၂။
 မူလဋီ၊၃။၁၆။ အနုဋီ၊၁။၃။ အနုဋီ၊၃။
 ၂၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂။ နေတ္တိ၊ဋီ၊၁၀။
 နေတ္တိ၊ဝိ၊၁၆။) (၂) တတ္ထ အလော-
 ဘဿ နေက္ခမ္မဿနေန မနောပုဗ္ဗင်္ဂမံ။
 နေတ္တိ၊ဋ္ဌ၊၁၀။ အလောဘဿာတိ အ-
 လောဘယုတ္တဿ စိတ္တုပ္ပါဒဿ။ နေတ္တိ၊ဋီ၊
 ၁၀၀။

အလောဘကုသလမူလဇနိတ (တိ) [အလောဘ
 + ကုသလမူလ] အလောဘ-ဟူသော ကု-
 သိုလ်မူလသည် ဖြစ်စေအပ်သော။ မဇ္ဈိမာနိ
 အလောဘကုသလမူလဇနိတကမ္မာနုဘာဝေ-
 န။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၂။ ဣတိ-
 ဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၇၄။

အလောဘကုသလမူလုပ္ပါဒနတ္ထ (ပ) [အလော-
 ဘကုသလမူလ + ဥပ္ပါဒနတ္ထ] အလောဘ-
 ဟူသော ကုသိုလ်မူလကို ဖြစ်စေခြင်းအကျိုး။
 တဒါ ကိရ ဘဂဝါ ဒီဗ္ဗေန ဝိဟာရေန
 ဝိဟရတိ တေသံ အလောဘကုသလမူလုပ္ပါ-
 ဒနတ္ထံ သာရတ္ထ၊၁။ ၂၀၄။

အလောဘဇ (တိ) [အလောဘ + ဇန + ကိ] အလောဘကြောင့် ဖြစ်သော။ ယံ ဘိက္ခဝေ
 အလောဘပကတံ ကမ္မံ အလောဘဇံ အ-
 လောဘနိဒါနံ အလောဘသမုဒယံ။ အံ၊၁။
 ၁၃၄၊၁၃၅၊ ၂၆၆။ (- အံ၊၁။ ၂၀၄။ အံ၊၂။
 ၂၉။ ဓူဠနိ၊၄၇။)

အလောဘဇ္ဈာသယ (ပ) [အလောဘ + အဇ္ဈာ-
 သယ] (၁) အလောဘ-ဟူသော-အဇ္ဈာ-
 သယ-အတွင်းဓာတ်ခံတရား၊ မတပ်မက်-
 မတွယ်တာ - မမက်မော - ခြင်း ဟူသော
 အရင်းခံ ဓာတ်သဘော။ (တိ) (၂) အ-
 လောဘ-ဟူသော အရင်းခံ ဓာတ်သဘောရှိ
 သော၊သု။ (၁) နေက္ခမ္မဇ္ဈာသယော ပဝိ-
 ဝေကဇ္ဈာသယော အလောဘဇ္ဈာသယော....
 သ အဇ္ဈာသယာ ဗောဓိပရိပါကာယ သံဝတ္ထ-

နိ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၅။ (- စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၂၇။
 အနုဋီ၊၁။၁၁၇။) (၂) အလောဘဇ္ဈာသယာ
 စ ဗောဓိသတ္တာ လောဘော ဒေါသဒဿာဝိ-
 နော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၁၂။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅။
 သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၅။ အလောဘဇ္ဈာသယာတိ
 အလုဗ္ဗနာကာရေန ပဝတ္ထအဇ္ဈာသယာ။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၃၇။ (- စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၇၂။
 သာရတ္ထ၊၁။၄၀၁။)

အလောဘဇ္ဈာသယတာ (တိ) [အလောဘ-
 ဇ္ဈာသယ + တာ] အလောဘဓာတ်ခံရှိသူ၏
 အဖြစ်။ ဒါနပရိစယေန ဟေတေ တတ္ထ တတ္ထ
 ဘဝေ အလောဘဇ္ဈာသယတာယ သဗ္ဗတ္ထ
 အသင်္ဂမာနသာ အနုပေက္ခမိတ္တာ ဟုတ္တာ။
 ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂။ (- ဝဇီရ၊၅၇၂။ ဒီ၊ဋီ၊၃။
 ၁၄၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၈၈။)

အလောဘနိဒါန (တိ) [အလောဘ + နိဒါန]
 အလောဘ-ဟူသော အကြောင်းရင်းရှိသော။
 အလောဘဇ-ကြည့်။

အလောဘနိဿန္နတာ (တိ) [အလောဘ +
 နိဿန္န + တာ] အလောဘ အကျိုးဆက်၏
 အဖြစ်။ တဿ အလောဘနိဿန္နတာယ
 သောဝဏ္ဏမယံ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၁၂။

အလောဘနိဿန္နယုတ္တတ္ထ (န) [အလောဘ-
 နိဿန္န + ယုတ္တ + တ္ထ] အလောဘ အကျိုး
 ဆက်နှင့် ယှဉ်သည်၏အဖြစ်။ အလောဘ-
 နိဿန္နယုတ္တတ္တာ ဝါ အဓေ မဟဗ္ဗနေ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊
 ၁။၁၃၃။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၃၀၀။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊
 ၃၃၂။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၇။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ၊၁၇၂။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၅၄။ အံ၊ဋီ၊၃။၈၆။

အလောဘနိယ (တိ) [န + လောဘနိယ] မတပ်
 မက်အပ်သော၊ လိုချင်ဖွယ်-တပ် နှစ်သက်
 ဖွယ်-မဟုတ်သော။ ဘိက္ခုဘာဝေါ ပန
 အပ္ပမိတရက္ခော ဝိယ အလောဘနိယော။
 အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၂။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၅။

အလောဘနိယတ္တ (န) [အလောဘနိယ+တ္တ]
လိချင်ဖွယ်ရာ - လောဘဖြစ်ဖွယ်ရာ - မဟုတ်
သည်၏အဖြစ်။ အယံ ပနညော အလောဘ-
နိယတ္တာ တထေဝ ဌိတော။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၁။
၁၀၅။ အပါ၊ ၄၊ ၁။ ၂၊ ၂။ (- ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၉၂။)

အလောဘနိယပရိက္ခာရတာ (ထိ) [န+လောဘ-
နိယ + ပရိက္ခာရ + တာ] လိချင်ဖွယ်ရာ -
ပရိက္ခာရ - အသုံးအဆောင် - ပစ္စည်းဥစ္စာ -
မရှိသည်၏ အဖြစ်။ ယံ ပဗ္ဗဇိတံ မေတ္တာ-
ဝိဟာရိတာယ အလောဘနိယပရိက္ခာရတာ-
ယ စ ရက္ခိတဗ္ဗဿ အဘာဝတော အညေ
သေဝကာဒယော န ရက္ခန္တိ။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။
၂၊ ၆။

အလောဘပကတ (တိ) [အလောဘ+ပကတ]
အလောဘသည် ပြုအပ်သော။ အလောဘ-
ကြည့်။

အလောဘပက္ခ (ပ) [အလောဘ+ပက္ခ] အ-
လောဘ၏ - အဖို့ - အစု - ဖက်။ အယံ တာဝ
အလောဘပက္ခ နယော။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၂၊ ၃။

အလောဘပစ္စယ (တိ) [အလောဘ+ပစ္စယ]
အလောဘ-ဟူသော အကြောင်းရှိသော။
အလောဘပစ္စယာ အနေကေ ကုသလာ
ဓမ္မာ သမ္ဘဝန္တိ။ အံ၊ ၁။ ၂၊ ၄။

အလောဘပ(ပု)ဓာန(တိ) [အလောဘ+ပဓာန]
အလောဘ ပြဓာန်းသော။ နေက္ခမ္ပနာတိ
အလောဘပ္ပဓာနေန ကုသလစိတ္တုပ္ပါဒေန။
ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၁၀၃။ သီ၊ ၄၊ ၁။ ၁။ ၂၊ ၁၀၇။ (- သီ၊ ၄၊
သစ်၊ ၂။ ၁၁၁။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၂၊ ၃၄။ သီ၊ ၄၊ ၂။ ၄၃၉။
အံ၊ ၄၊ ၁။ ၂၊ ၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၊ ၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၂။
၅၂၂။ နေတ္ထိ၊ ၄၊ ၁။ ၄၃။)

အလောဘပဓာနတာ (ထိ) [အလောဘပဓာန +
တာ] အလောဘ ပြဓာန်းသည်၏ အဖြစ်။
အလောဘပဓာနတာယ စ သမာဓိဿ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၊ ၃။

အလောဘဘာဝ (ပ) [အလောဘ+ဘာဝ]
တပ်မက်မောခြင်းမရှိသည်၏ အဖြစ်။ စာဂါ-
ဓိဋ္ဌာနသမုဒါဂမေန သန္တုဋ္ဌိလက္ခဏသဘာဝ-
သုဓမ္မာယောဂေါ အလောဘဘာဝတော။
ဣတိဝုတ်၊ ၄၊ ၁၃။

အလောဘမယ (တိ) [အလောဘ+မယ] အ-
လောဘကြောင့် ဖြစ်သော။ အလောဘသည်
ဖြစ်စေအပ်သော။ သဒ္ဓါလောဘသုသင်္ခါ-
ရာတိ ကမ္မဖလသဒ္ဓဟနသဒ္ဓါမယေန စ
အလောဘမယေန စ သန္တုဋ္ဌေန အလင်္ကာ-
ရေန သမန္နာကတော။ ဇာ၊ ၄၊ ၇။ ၁၄၇။

အလောဘယုတ္တ (တိ) [အလောဘ + ယုတ္တ]
အလောဘနှင့်ယှဉ်သော။ အလောဘ (၂)
အနက် ကြည့်။

အလောဘသမုစယ (တိ) [အလောဘ+သမု-
စယ] အလောဘ-ဟူသော အကြောင်းတရား
ရှိသော။ အလောဘ-ကြည့်။

အလောဘသမ္ပယုတ္တ (တိ) [အလောဘ+သမ္ပ-
ယုတ္တ] အလောဘနှင့်ယှဉ်သော။ ဣဒံ ပန
အဒ္ဓဿနသဘာဝံ အလောဘသမ္ပယုတ္တံ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၁။ ၃၇၈။

အလောဘသာနေတာ (ထိ) [အလောဘ+သာ-
နေ+တာ] အလောဘကို - ပြီး - ဖြစ် - စေ
တတ်သည်၏အဖြစ်။ သမာဓိဿ အလောဘ-
သာနေတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ အနု၊ ၄၊ ၂။ ၂၉။

အလောဘသိဒ္ဓိ (ထိ) [အလောဘ + သိဒ္ဓိ]
အလောဘ၏ - ပြီးခြင်း - ပြီးမြောက်ခြင်း။
အာနန္ဒာဒိန္နမကရဏဝစနေန ပန အလောဘ-
သိဒ္ဓိ။ သီ၊ ၄၊ ၁။ ၁။ ၄၉၈။

အလောဘသိသ (န) [အလောဘ + သိသ]
အလောဘ-ဟူသော အဦးပဓာန တရား၊
အလောဘကို - အဦး - ပဓာန - ပြုခြင်း။
အနဘိဇ္ဈာ ဓမ္မပဒံ နာမ အလောဘော ဝါ
အလောဘသိသေန အဘိဂတဇ္ဈာနဝိပဿ-

နာမဂ္ဂပလနိဗ္ဗာနာနိ ဝါ။ ဒိ၊ ၄၊ ၃။ ၂၀၄။
နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၅။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၇။

အလောဘုဿဝ (တိ) [အလောဘ+ဥဿဝ]
ပြန့်ပွား များပြားသော အလောဘတရားရှိ
သော၊ အလောဘတရား များပြား ပိုလွန်
သော။ ဣမေ သတ္တာ ပုဗ္ဗဟေတုနိယာမေန...
အလောဘုဿဝါ အဒေါသုဿဝါ အမောဟု-
ဿဝါ စ ဟောန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၉၉။

အလောဘူပနိဿယ (တိ) [အလောဘ+ဥပ-
နိဿယ] အလောဘ ဟူသော အားကြီး
သော မှီရာ အကြောင်းရှိသော။ အလော-
ဘူပနိဿယေန ကမ္မနာ သုဂတာ သမိဒ္ဓါ
ဟောန္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၀၁။

အလောမ (တိ) [န+လောမ] အမွေး-မရှိ-
မပါ- ကင်း-သော၊ သူ။ အဋ္ဌိတ္တစော ဝါရိ-
သယော အလောမော။ ဇော၊ ၁။ ၇၈၊ ၁၄၈။
အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၈။ (-ဇော၊ ၂။ ၂၁၈။)

အလောမက (တိ) [အလောမ+က] အမွေး-
မရှိ-မပါ-သော။ ဒေဝ အလောမကေဋ္ဌကေ
ဒတွာ ဂဏေယျ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၆။

အလောမဝိမာန (န) [အလောမ + ဝိမာန]
အလောမဝိမာန၊ အလောမ-မည်သော နတ်
သွီး၏ ဝိမာန်။ ၎င်းဝိမာန်၏ အကြောင်းနှင့်
စပ်သော တရားတော်။ ဝိမာနဝတ္ထု ပါဠိ၊
၁-ဝိမာန၊ ၄-ဝဂ်၊ ၄-ဝတ္ထု။ ဝိမာန၊ ၅၉။ အဘိ-
က္ကန္တေန ဝဏ္ဏေနာတိ အလောမဝိမာနံ။
ဝိမာန၊ ၄။ ၁၆၈။

အလောမဟဋ္ဌ (တိ) [န + လောမ + ဟဋ္ဌ]
မရှင်ပူသော အမွေးရှိသော၊ ကြက်သီး မွေး
ညင်း မထသော၊ မကြောက်ရွံ့သော၊ သူ။
အလောမဟဋ္ဌော မနုဇိန္ဒူ ပုစ္ဆ ပဉ္စ ယမိစ္ဆ-
သိ။ ဇော၊ ၂။ ၁၈၅။ အလောမဟဋ္ဌောတိ နိဗ္ဗ-
ယော အဟဋ္ဌလောမော။ ဇော၊ ၄။ ၆။ ၁၂၂။
(-ဇော၊ ၂။ ၃၀၈။ ဇော၊ ၄။ ၇။ ၂၃၂။)

အလောမာ (တိ) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အ-လော-
မာ-အမည်ရှိသော မိန်းမ။ အလောမံ သုခိတံ
ဒိသ္ဇာဝါ (ဝိမာန၊ ၅၉)တိ အလောမမ္ပိ နာမ
သုက္ကုမ္မာသမတ္တံ ဒတွာ ဧဝံ ဒိဗ္ဗသုခေန
သုခိတံ ဒိသ္ဇာ။ ဝိမာန၊ ၄။ ၁၆၈။

အလောလ (တိ) [န+လောလ] (၁) လျှပ်ပေါ်
လော်လည်ခြင်း မရှိသော၊ တည်ငြိမ်သော၊
(၂) မလိုချင် - မမက်မော - သော၊ သူ။
(၁) ရသေ့သူ ဂေဓံ အကရံ အလောလော။
သုတ္တနိ၊ ၂။ ၈၉။ အပါ၊ ၁။ ၁၃။ စူဠနိ၊ ၂။ ၉၂။
အလောလောတိ “ဣဒံ သာယိဏာမိ၊ ဣဒံ
သာယိဏာမိ”တိ ဧဝံ ရသဝိသေသေသု
အနာကုလော။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၆။ အပါ၊ ၄။
၁။ ၂၁၃။ စူဠနိ၊ ၄။ ၁၃၂။ (- စရိယာ၊ ၄။
၃၀၂။) (၂) သီလဝါ စ အလောလော
(အလောဘော၊ သျှာ၊ က) စ။ ဇော၊ ၂။
၂၉၃။ အလောလောတိ အလုဒ္ဓေါ။ ဇော၊ ၄။
၇။ ၂၀၂။

အလောလက္ခ (တိ) [အလောလ + အက္ခိ]
မလျှပ်ပေါ်သော မျက်စိရှိသော၊ တည်ငြိမ်
သော မျက်စိရှိသော၊ သူ။ ပတ္တပါဏိ အ-
လောလက္ခံ၊ ပါဝေယန္တံ ဝိတာကရံ။ အပါ၊ ၂။
၁၂၉။ အလောလက္ခန္တိ ဣတော ဝိတော စ
အနောလောကယမာနံ ဥတ္တမေ သာဝတ္ထိ-
နဂရေ ပိဏ္ဍာယ ဝိစရန္တိ အက္ခိန္တိ သမ္ပန္နော။
အပါ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၇။

အလောလက္ခိ (တိ) [အလောလ+အက္ခိ] မလျှပ်
ပေါ်သော မျက်စိရှိသော၊ တည်ကြည်ငြိမ်
သက်သော မျက်စိရှိသော၊ သူ။ အလော-
လက္ခိ မိတဘာဏိ၊ ယုဂမတ္တံ နိဒက္ခိတံ။
အပါ၊ ၂။ ၁၅၃။

အလောလဇာတိက (တိ) [အလောလ+ဇာတိ
+က] မလျှပ်ပေါ် - မလော်လည်-တည်
ငြိမ်-သောသဘော ရှိသော။ ယေ တေ
မက္ကဋ္ဌာ အဗာလဇာတိကာ အလောလဇာ-

တိကာ၊ တေ လေပံ ခိသ္မာ အာရကာ
ပရိဝုဇ္ဇန္တိ။ သံ၊ ၃။ ၁၂၉။

အလောလုပ (တိ) [န+လောလုပ] မလျှပ်ပေါ်
သော၊ မလော်လည်သော၊ တည်ကြည်ငြိမ်
သက်သည့် ဣန္ဒြေရှိသော၊ သူ။ အပ္ပါဟာရံ
အလောလုပ။ သံ၊ ၁။ ၁၅။ သုတ္တနိ၊ ၃၀၄။
အလောလုပန္တိ စတုသု ပစ္စယေသု လောလုပ္ပ-
ဝိရဟိတံ။ ရသတဏှာပဋိက္ခေပေါ ဝါ သေ။
သံ၊ ၄။ ၁။ ၅၂။ နိလ္လောလုပေါ (သုတ္တနိ၊ ၂၈၈)-
တိ အလောလုပေါ။ ယော ဟိ ရသတဏှာ-
ဘိဘူတော ဟောတိ။ သော ဘုသံ လုပ္ပတိ
ပုနပျုနံ စ လုပ္ပတိ၊ တေန လောလုပေါတိ
ဝစ္စတိ။ သုတ္တနိ၊ ၄၁။ ၉၆။ စူဠနိ၊ ၄။ ၂၅။
(-သုတ္တနိ၊ ၃၁၉။ အပါ၊ ၁။ ၁၉။ ဇာ၊ ၁။ ၂၄၆။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၇။ သုတ္တနိ၊ ၄၁။ ၂၀၄။ သုတ္တနိ၊ ၄။
၂။ ၂၁၃။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၃။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၉၈။)

အလောလုပ္ပ (တိ) [န+လောလုပ္ပ] လုယက်
ဖျက်ဆီးတတ်သော တဏှာမရှိသော၊ မလျှပ်
ပေါ် - မလော်လည် - တည်ကြည်ငြိမ်သက် -
သော ဣန္ဒြေရှိသော၊ သူ။ အပ္ပကိစ္စာ အလော-
လုပ္ပ၊ နိပကာ သန္တဝုတ္တိနော။ အပါ၊ ၂။ ၅၆။
အလောလုပ္ပေါ ဟောတိ။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၇၉။
သီ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၆။

အလောလုပ္ပစာရ (တိ) [န + လောလုပ္ပစာရ]
ကုသိုလ်တဏှာကို အလွန်အကဲ လုယက်ဖျက်
ဆီးတတ်သော တဏှာဖြင့် လှည့်လည်သွား
လာခြင်းမရှိသော၊ လျှပ်ပေါ်လော်လည်သော
အားဖြင့် သွားလာခြင်းမရှိသော၊ သူ။ ပေါ-
ဏဏကပဏ္ဍိတာ တိရစ္ဆာနယောနိယံ နိဗ္ဗတ္တာ-
ပိ အလောလုပ္ပစာရာ အဟေသံ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။
၄၇၀။ လောလုပ္ပစာရ (သာရဏ္ဍ၊ ၂။ ၆) နှင့်
ယှဉ်ကြည့်။

အလောလုပ္ပစာရတာ (တိ) [အလောလုပ္ပစာရ
+ တာ] လျှပ်ပေါ်လော်လည်သောအားဖြင့်
သွားလာခြင်းမရှိသူ၏ အဖြစ်။ သုဝရာဇာပိ

သုဝကဏပရိဝုတော အာဂန္တော အလောလုပ္ပ-
စာရတာယ ဟိယျော ခါဒိတဋ္ဌာနေ ဩဇ္ဈိတ-
ပါသေ ပါဒံ ပဝေသေန္တောဝ ဩတရိ။ ဇာ၊
၄။ ၄။ ၂၇၈။

အလောဟိတ (တိ) [န+လောဟိတ] (၁) ဥတု
သွေးမလာသော (ရာသီပန်းမပွင့်သော)၊
မိန်းမ။ (၂) အနီရောင်မဟုတ်သော၊ အနီ
ရောင်မရှိသော၊ မနီသော။ (၃) အက္ကော-
သတိ နာမ အနိမိတ္တာသိ အလောဟိတာ-
သိ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၈၉။ န သိ အလောဟိတာ။
ဝိ၊ ၄။ ၄၆၃။ အလောဟိတာတိ သုက္ခသော-
တာ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၄။ တတ္ထ အလောဟိတာ-
သိ...တောနိ ဆ မဂ္ဂါနံ အနိယတဝစနာနိ။
ဝင်္ဇီ၊ ၁။ ၁၈၈။ အလောဟိတာသိ။ ကင်္ခါ၊ ၄။
၂၃၀။ (၂) အပိတာနိ အလောဟိတာနိ
အနောဒါတာနေဝ ဟုတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၆၃။

အလောဟိတက (တိ) [န+လောဟိတက]
အနီရောင်မရှိသော၊ မနီသော။ အလောဟိ-
တကာနိ ဒွေပိ ဝဋ္ဋန္တိယေဝ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၈၄။

အလ္လ (တိ) [(က)အလ+လ။ အလတိ သမတ္ထေ-
တိတိ အလ္လံ။ ကစ္စည်း၊ ဥဏာဒိသုတ္တံ၊ ၆၃၂။
(၁) အလံ+အ။ အလံ ဗန္ဓေ၊ ဘူ၊ အလ္လတိ
ဗန္ဓတိတိ အလ္လံ။ ဓာတုတ္တသင်္ဂဟ၊ ၅၇၂။
စိုသော၊ စိုထိုင်းသော၊ စုတ်စိုသော၊ စိမ်းစို
သော၊ စိမ်းလန်းသော။ စိဝရာနိဿ အလ္လာ-
နိ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၄၇။ ယံ ကိဉ္စိ အလ္လံ ဝါ သုက္ခံ ဝါ
တိဏရုက္ခလတာဒိ* ဆိန္နန္တဿ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၂၇၀။
(-ဝိ၊ ၃။ ၄၀၅။ ဝိ၊ ၄။ ၂၅၃၊ ၂၇၈။ ဒီ၊ ၂။ ၂၆၅။
မာ၊ ၁။ ၃၇၇။ မ၊ ၂။ ၂၈၃။ မ၊ ၃။ ၁၃၇၊ ၁၈၁၊
၂၀၅။ သံ၊ ၃။ ၉၉၊ ၁၀၀။ အံ၊ ၁။ ၃၄။ အံ၊ ၃။
၃၂၊ ၄၂၊ ၄၄၇။ ပဋိသံ၊ ၁၃၅။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၈၇။
ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၁၀၆။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၃။ အံ၊ ၄။ ၁။
၂၉။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၉၆။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၈၃။
ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၃၉၈။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၃။ ဇာ၊ ၄။ ၇။

၂၁၇။ နေတ္တိ၊ ငွေ၊ ဂဏ်။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၃၈။ ကခါ၊
၄။ ၁၉၂။ မူလဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၆၈။)

အလ္လအသုဘ (တိ) [အလ္လ+အသုဘ] စိုသော
အသုဘ၊ သေပြီးစ-အရောင်အဆင်း စိုပြေ
နေသေးသော-အလောင်းကောင်၊ ဖောင်း
ကြ ပုပ်ပူခြင်း-စသည် မရှိ၊ လောလောလတ်
လတ်ဖြစ်သော သူသေကောင်။ အာမကသု-
သာနံ ဂန္ဓာ အလ္လအသုဘံ ဩလောကေန္တာ
လောဘံ ဥပ္ပါဒေတွာ။ အံ၊ ငွေ၊ ၁။ ၃၄။

အလ္လအသုဘဘာဝနာ (တိ) [အလ္လအသုဘ+
ဘာဝနာ] စိုသော - လောလောလတ်လတ်
ဖြစ်သော-သေပြီးခါစ ဖြစ်သော-အသုဘ
ကို ပွားများခြင်း။ အာမကသုသာနံ ဂန္ဓာ
အလ္လအသုဘဘာဝနံ ကရေထာတိ ပဟိဏေ-
ယျာသီတိ။ အံ၊ ငွေ၊ ၁။ ၃၄။

အလ္လကဋ္ဌ (န) [အလ္လ+ကဋ္ဌ] စိမ်းစိုသော-
စိုစွတ်သော - စိုထိုင်းသော - သစ်သား-
ထင်းချောင်း။ အလ္လကဋ္ဌန္တိ အလ္လံ ဥဒ္ဓမ္မဇကဋ္ဌံ
မ၊ ငွေ၊ ၂။ ၁၈၈။

အလ္လကပ္ပ (န၊ ပ) [အလ္လ+ကပ္ပ?] (၁) အလ္လ-
ကပ္ပ- တိုင်း- တိုင်းပြည်။ (၂) အလ္လကပ္ပ-
မင်း။ (၃) အလ္လကပ္ပရသေ့။ (၄) အလ္လကပ္ပ
ဟူသော အမည်သည် ရှေးခေတ်က ခေါ်ဝေါ်
သော အမည်ဖြစ်သည်။ ယခုအခါ အဓက-
ပုဂ္ဂိုလ် ခေါ်၍ ဗိဟာနယ် မြောက်ပိုင်း
မူလကပုဂ္ဂိုလ် မတိဟာရီ ကေသာရိယာမြို့
တို့ အနီး၌ တည်ရှိသည်။ ထိုအလ္လကပ္ပတိုင်း
သည် ဝဇ္ဇီတိုင်း၌ရှိ၍ မကအနီးရှိ ပြည်တခု
ဖြစ်သည်။ ထိုတိုင်းပြည်သည် ဓာတ်တော်
ဝေရာ ဆယ်ဌာနတွင် တဌာန အပါအဝင်ဖြစ်
သည်။ ထိုတိုင်းပြည်ကို ပိုင်ဆိုင်အုပ်ချုပ်သော
မင်းတို့မှာ ဗုလိ မင်းများ ဖြစ်သည်။ အလ္လ-
ကပ္ပကာပိ ဗုလယော အလ္လကပ္ပေ ဘဂဝ-
တော သရီရာနံ တုပဉ္စ မဟဉ္စ အကံသု။
ဒီ၊ ၂။ ၁၃၇။ (၂) အလ္လကပ္ပမင်း။ (၃) အလ္လ-

ကပ္ပရသေ့။ အလ္လကပ္ပတိုင်းကို အုပ်စိုးသော
မင်း (အလ္လကပ္ပမင်း)နှင့် ဝေဠုဒီပတိုင်းကို
အုပ်စိုးသောမင်း (ဝေဠုဒီပမင်း)နှစ်ပါးတို့မှာ
ရင်းနှီးသော ယေသုဇယျင်း ဖြစ်ကြသည်။
၎င်းမင်းနှစ်ပါးလုံး ထီးနန်းစွန့်၍ တောထွက်
ပြီး ရသေ့ပြုကြသည်။ ထိုအခါမှစ၍ အလ္လ-
ကပ္ပရသေ့ ဟု ခေါ်တွင်ပြန်သည်။ ဝေဠု-
ဒီပကရသေ့ စုတေ၍ နတ်မင်းဖြစ်လေသော်
မကြာမီ အလ္လကပ္ပရသေ့ထံသို့ လာရောက်
ကြည့်ရှုလေလျှင် ဆင်ခိုင်းများ၏ အနှောင့်
အရှက်ကြောင့် ပင်ပန်းဆင်းရဲ နေကြောင်း
သိရှိလေ၏။ နတ်မင်းက အလ္လကပ္ပရသေ့အား
ဆင်ခိုင်းများကို နိုင်နင်းသည့် ကြိုး သုံး
ချောင်းပါသော စောင်းတလက်နှင့် မန္တန်
သုံးမျိုးကို ပေးပြီး ပဌမကြိုးကို တီးခတ်၍
ပဌမမန္တန်ကို ရွတ်သော် ဆင်းများ နောက်
သို့ လှည့်၍ပင် မကြည့်နိုင်ပဲ ထွက်ပြေးကြ
ကြောင်း၊ ဒုတိယကြိုးကို တီးခတ်၍ ဒုတိယ
မန္တန်ကို ရွတ်သော် နောက်ကို လှည့်ကြည့်
ကာ ထွက်ပြေးကြကြောင်း၊ တတိယကြိုးကို
တီးခတ်၍ တတိယမန္တန်ကို ရွတ်သော် ဆင်
အုပ်ထဲမှ အကြီးအမှူး ဆင်ကြီးသည် အနီး
သို့ ရောက်လာပြီး တက်စီးဘို့ရန် သူ၏
ကျောက်ကုန်းကို ညှတ်ပေးကြောင်း ပြောဆို
လျက် ဖဲသွားလေ၏။

တနေ့သ၌ ငှက်ဆင်ကြီး တကောင်သည်
ကောသမ္မိပြည်မှ ပူရန္တပူမင်း၏ ကိုယ်ဝန်
အရင်အမာ ရှိနေသော မိဖုရားကြီးကို ဟိမ-
ဝန္တာသို့ ချီသွားလေရာမှ တောထဲတွင်
ဥတေန မင်းသားကလေးကို ပွားမြင်၏။
အလ္လကပ္ပရသေ့သည် ထိုသားအမိနှစ်ယောက်
ကို တွေ့၍ မိမိ၏ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းသို့ ခေါ်
ဆောင်သွားပြီး စောင့်ရှောက် ထားလေ၏။
နောင်အခါတွင် အလ္လကပ္ပရသေ့သည်လည်း
ပူရန္တပူမိဖုရားနှင့် ပေါင်းသင်း နေထိုင်ကြ
လေ၏။

တနေသောအခါ ရသေ့သည် ပူရန္တပူမင်း
နတ်ရွာစံ၍ ဥတေနမင်းသား ထီးနန်း စည်း
စိမ် ဆက်ခံရမည့်အကြောင်း နက္ခတ်တာရာကို
ကြည့်ခြင်းဖြင့် သိလေသော် ဥတေနမင်းသား
အား ထီးနန်းစည်းစိမ်ကို ရနိုင်ဘို့ရန် မိမိရရှိ
ထားသော စောင်းနှင့် ဆင်နိုင်မန္တန်ကို ပေး
ခဲ့လေသည်။ (ဓမ္မ၊ ၄၊ ၁။ ၁၀၃)။ အလ္လကပ္ပရာဇ၊
အလ္လကပ္ပတာပသ-တို့လည်း ကြည့်။

အလ္လကပ္ပက (တိ) [အလ္လကပ္ပ+က] အလ္လကပ္ပ
နိုင်ငံကို အစိုးရသော၊ အလ္လကပ္ပနိုင်ငံ၌ နေ
ထိုင်သော၊ သူ။ အသောသံ ခေါ် အလ္လကပ္ပ-
ကာ ဗုလယော။ ဒီ၊ ၂။ ၁၃၆။ (- ဒီ၊ ၂။
၁၃၇။)

အလ္လကပ္ပတာပသ (ပု) [အလ္လကပ္ပ+တာပသ] အလ္လကပ္ပရာဇေ။ အလ္လကပ္ပတာပသသမိ ခေါ်
တတော အဝိဇ္ဇာရေ ဝသနဌာနံ ဟောတိ။
ဓမ္မ၊ ၄၊ ၁။ ၁၀၇။

အလ္လကပ္ပရဋ္ဌ (န) [အလ္လကပ္ပ+ရဋ္ဌ] အလ္လကပ္ပ-
တိုင်၊ -နိုင်ငံ။ ပုဗ္ဗေ ကိရ အလ္လကပ္ပရဋ္ဌံ နာမ
အဟောသိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၂၇၃။ (- အံ၊ ၄၊ ၁။
၃၂၂။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၁။ ၁၀၃။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၃၄၄။)

အလ္လကပ္ပရာဇ (ပု) [အလ္လကပ္ပ+ရာဇ] အလ္လကပ္ပ
မင်း။ အတိတေ အလ္လကပ္ပရာဇေ အလ္လကပ္ပ-
ရာဇာ နာမ။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၁။ ၁၀၃။

အလ္လကရဏ (န) [အလ္လ+ကရဏ] စိုစွတ်အောင်
ပြုခြင်း။ ပလိမဇ္ဇေယျာတိ အလ္လကရဏ-
ဝသေန ပရိတော ပါဠိ ဗန္ဓေယျ။ သံ၊ ၃။ ၂။
၉၈။

အလ္လကာလ (ပု) [အလ္လ+ကာလ] စိုစွတ်သော
ကာလ။ ဟတ္ထေန ပဟရဏံ ပန နိဋ္ဌိတရဇ-
နဿ စိဝရဿ အလ္လကာလေ ကာတဗ္ဗံ။
ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၄၇။

အလ္လကုသမုဋ္ဌိ (ပု၊ ထိ) [အလ္လ+ကုသမုဋ္ဌိ] စိုစွတ်
သော သမန်းမြက်ဆုပ်။ အလ္လကုသမုဋ္ဌိ

အာဒါယ ကေမန္တံ ဌိတော။ အံ၊ ၃။ ၄၄၇၊
၄၅၉။

အလ္လကေသ (တိ) [အလ္လ+ကေသ] စိုစွတ်သော
ဆံပင်ရှိသော၊ သူ။ ဝဇော လိစ္ဆဝီ ... အလ္လ-
ဝတ္ထော အလ္လကေသော ယေန ဘဂဝါ
တေနပသကံမိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၆၄။ (- ဒီ၊ ၂။ ၂၇၃။
ဒီ၊ ၃။ ၁၄၆။ ဥဒါန၊ ၉၊ ၁၉၀။ ဇာ၊ ၁။ ၁၇၅။
အံ၊ ၄၊ ၁။ ၃၄၀။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၆၀။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂။
၄၄၅။ ဥဒါန၊ ၄၊ ၁၀၆။ ပေတ၊ ၄။ ၇၆။ ဇာ၊ ၄၊
၁။ ၁၁၆။ ဇာ၊ ၄၊ ၃။ ၄၀၄။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၁၇၉။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၆၂။)

အလ္လဂူထ (ပု၊ န) [အလ္လ+ဂူထ] စိုသော-ချေး-
-မစင်-ကျင်ကြီး။ ရတ္တိယံ ပန “အလ္လဂူထံ
သပ္ပါဏက”န္တိ အခါဒိတွာ သုက္ကဂူထမေဝ
ခါဒတိ။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၁၃။ အလ္လဂူထံ တသ္မိံ
အာရုဋ္ဌေ ထောက် သြနမိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၂။ ၁၉၄။

အလ္လဂေါမဗ္ဗ (န) [အလ္လ+ဂေါမဗ္ဗ] စိုသော-
နွားရေ-သားရေ။ အဟံ အလ္လဂေါမဗ္ဗေန
ပရိယောနဒ္ဓါ။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၃၄၉။

အလ္လဂေါမဗ္ဗပရိယောနဒ္ဓ (တိ) [အလ္လဂေါမဗ္ဗ+
ပရိယောနဒ္ဓ] စိုသော နွားရေဖြင့်-ဖွဲ့-ကြက်-
-မြေးယုက်-ဖုံးအုပ်-အပ်သော။ ယထာ
အလ္လဂေါမဗ္ဗပရိယောနဒ္ဓါယ မဟာဝိဏာယ န
မဟာဝိဏာ ဇာနာတိ။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၅၅။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၄၉။

အလ္လဂေါမယ (န) [အလ္လ+ဂေါမယ] စိုသော
နွားချေး။ သုဇာပရိကမ္မကတမ္ပိ ဘူမိံ အလ္လ-
ဂေါမယေန သြပဉ္စာပေတွာ။ မ၊ ၄၊ ၃။ ၁၃။
သံ၊ ၄၊ ၃။ ၈၇။ ဥဒါန၊ ၄။ ၃၆၉။ (- ဓမ္မ၊ ၄၊ ၁။
၂၃၈။ ဇာ၊ ၄၊ ၄။ ၄၈။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၂၇၈။ မ၊ ၄၊
၃။ ၁၀။ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၂၄၀။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၃၃၅။)

အလ္လဂေါမယပရိဘဏ္ဍ (န) [အလ္လဂေါမယ+ပရိ-
ဘဏ္ဍ] စင်ကြယ်သော နွားချေးရည်ဖြင့်-

အပြေ အပြစ် ပြုခြင်း-သုတ် လိမ်း ခြင်း။
ဥယျောဂဋ္ဌာနတော ၈ အာဂန္ဓာ ယာဝ
ဂေဟေသု အလ္လဂေါမယပရိသဏ္ဌာဒီနိ က-
ရောန္တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၆။ သီ၊ဋ္ဌ၊
သစ်၊၁။၆၇။

အလ္လဂေါမယရသ (ပ) [အလ္လဂေါမယ+ရသ]
စိုသော နွားချေးအရည်။ အလ္လဂေါမယေ-
နာတိ အစ္စေန အလ္လဂေါမယရသေန။ သံ၊ဋ္ဌ၊
၂။၃၃၅။

အလ္လဂ္ဂဟဏ (န) [အလ္လ+ဂဟဏ] အလ္လ-သဒ္ဓါ။
အလ္လဂ္ဂဟဏေန ကိလေသာနံ အသမုစ္ဆိန္န-
တာဝံ ဒေသေတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၂။

အလ္လစမ္ပ (န) [အလ္လ+စမ္ပ] စိုသော သားရေ။
အလ္လစမ္ပေန ပရိယောနဒ္ဓေါ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၂။
သီသကဋ္ဌာဟဝေဌနံ အလ္လစမ္ပံ ကေသာနံ
ဩကာသော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၂။ (-ထေရ၊
ဋ္ဌ၊၂။၂၉၂။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၀၄။)

အလ္လစမ္ပပဋိစ္စန္တ (တိ) [အလ္လစမ္ပ+ပဋိစ္စန္တ] စို
သော သားရေဖြင့်-ဖုံးလွှမ်းအပ်-မြှေးယှက်
အပ်-သော။ အလ္လစမ္ပပဋိစ္စန္တော၊ နဝဒ္ဓါရော
မဟာဝကော။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၃၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၉၀။
အလ္လစမ္ပပရိစ္စန္တောတိ အလ္လစမ္ပပရိယော-
နဒ္ဓေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၇။

အလ္လစမ္ပပရိယောနဒ္ဓ (တိ) [အလ္လစမ္ပ+ပရိယော-
နဒ္ဓ] စိုသောသားရေဖြင့် - မြှေးယှက် -
ဖုံးလွှမ်း - အပ်သော။ မံသာဝလေပနော
အလ္လစမ္ပပရိယောနဒ္ဓေါ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅။ မဟာ-
နိ၊ဋ္ဌ၊၆၀။ ယထာ အလ္လစမ္ပပရိယောနဒ္ဓါယ
ပေဋ္ဌာယ။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၃၅။ နဝမံသပေသိ-
သတာနုလိတ္တံ အလ္လစမ္ပပရိယောနဒ္ဓံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။၁၈၉။ အလ္လစမ္ပပဋိစ္စန္တောတိ အလ္လစမ္ပ-
ပရိယောနဒ္ဓေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၇။

အလ္လစိဝရ (န) [အလ္လ+စိဝရ] (၁) စိုစွတ်သော
သက်န်း။ (တိ) (၂) စိုစွတ်သော သက်န်းမှီ

သော၊သု။ (၁) အလ္လစိဝရံ ပတ္တရိတာ ဝိဟာ-
ရံ ပါဝိသိ။ ဝိ၊၂။၃၇၀။ (တိ) (၂) သာ
ထနေဟိ စိဝရံ မုဉ္ဇန္တေဟိ ဥဋ္ဌဟိတာ အလ္လ-
စိဝရာ ဂန္ဓာ ထေရံ ဂဏိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၃။ ကေ
ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ ဝသောဒကေန တိန္တ အလ္လစိဝရံ...
ဒိသ္မာ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၅။

အလ္လဋ္ဌ (ပ) [အလ္လ+အတ္တ] စိုစွတ်သော-
အနက်-သဘော။ အလ္လဋ္ဌေန ဝါ သရိတာ။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၆။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၃၃။

အလ္လတာ (န) [အလ္လ+တာ] စိုသည်-လတ်
ဆတ်သည် - လောလတ်သည် - လန်းဆန်း
သည်-၏ အပြစ်။ တသ္မိံ အနုပစ္စိန္နေပိ အလ္လ-
တာဒိဝိဂမနံ နိဿာယ မတဝေါဟာရော
သမ္ပုတိမရဏံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၇။

အလ္လတိဏ (န) [အလ္လ+တိဏ] စိုသောမြက်၊
မြက်စို။ တတ္ထ အလ္လတိဏာနိ ဆိန္နတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊
၂။၁၅၆။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၁။ ပေတ၊ဋ္ဌ၊၃၇။
ဝိမတိ၊၁။၂၃၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၃။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊
၁။၃၄၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၃။)

အလ္လတ္တ (န) [အလ္လ+တ္တ] စိုစွတ်သည်၏ အပြစ်။
စိမ်းစို- စိမ်းလန်း - သည်၏အပြစ်။ ယထာ
မဟာရာဇ မတထ ရက္ခသ...ကုမ္ဘသဟဿေ-
နပိ ဥဒကေ အာကိရန္တေ အလ္လတ္တံ ဝါ ပလ္လ-
ဝိတဟရိတာဘာဝေါ န ဘဝေယျ။ မိလိန္တ။
၁၅၃။ သဓေပိ တံ အလ္လတ္တာ ကောဗဒ္ဓံ
ဟောတိ၊ သတ္တုသင်္ဂဟမေဝ ဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊
၃။၉၀။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၀။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၂၅။
သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၇၁။ မူလဋ္ဌ၊၂။၁၈၂။)

အလ္လဒါရ (န) [အလ္လ+ဒါရ] စိုသောသစ်သား၊
သစ်သားစို။ အလ္လဒါရံ ရက္ခတော ဆိန္နိတှာပိ
ကာဘူ ဝဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၀။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။
၁၂၃။ (-ကဒါ၊၂၃၂။ ဧ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၆။)

အလ္လဒါရုရာသီ (ပု) [အလ္လ+ဒါရုရာသီ] စိုသော
သစ်သား - အစု - အပုံ။ ပါသာဏပိဋေ
အလ္လဒါရုရာသီ ကာရေဟိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈။

အလ္လနီလသဒ္ဓလ (ပု) [အလ္လ+နီလ+သဒ္ဓလ]
စို၍ စိမ်းညိုသော နေဇာမြက်။ ဟရိတန္တီ
အလ္လနီလသဒ္ဓလံ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇။

အလ္လပံသု (ပု၊န) [အလ္လ+ပံသု] စိုသော-မြေ
မှုန့် - မြေမှုန့်။ ကပါလာဒီသု ဝါ အလ္လပံသု
ပက္ခိပိတော နိက္ခိတ္တာနိ ဟောန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉။
ဝိ၊သင်္ဂဟ။၇၉။

အလ္လပဒုမိနိပတ္တ (န) [အလ္လ+ပဒုမိနိ + ပတ္တ]
စိုသော ပဒုမ္မာကြာရွက်။ ပေါက္ခရုဏိတော
အာဘတေဟိ အလ္လပဒုမိနိပတ္တေဟိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊
၅။၄၃၅။

အလ္လပရိသောသန (န) [အလ္လ+ပရိသောသန]
စိုသော အရာဝတ္ထုကို ခြောက်သွေ့စေခြင်း။
သမုဒီရဏံ အလ္လပရိသောသနံ။ အနု၊ဋီ၊၂။၅၃။

အလ္လပလာလ (ပု၊န) [အလ္လ+ပလာလ] စိုသော
ကောက်ရိုး၊ ကောက်ရိုးစို။ အလ္လပလာလံ
သိသေ ဌပေတွာ နိသိန္နော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈။

အလ္လပါဏိ (တိ) [အလ္လ+ပါဏိ] စိုသောလက်
ရှိသောသူ။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အလ္လပါဏိဟတ (တိ) [အလ္လပါဏိ + ဟတ]
(က) စိုသောလက်ရှိသူ - ကျေးဇူးရှင် -
သည် ညည်းပန်းနှိပ်စက်အပ်- ၏ ညည်းပန်း
နှိပ်စက်မှုကို ခံရ-သော၊ ကျေးဇူးရှင်ကို
ကျူးလွန် ခော်ကားခြင်းကြောင့် ကျေးဇူး
ရှင် ကိုယ်တိုင်က ညည်းပန်းနှိပ်စက်မှုမပြုသော်
လည်း ပြုသည်နှင့်တူစွာ မကောင်းမှု၏ အပြစ်
ဒဏ်ကို ခံစားနေရသော၊ ကျေးဇူးကို မသိ
တတ်သော၊ ကျေးဇူးကန်းသောသူ။ (ခ)
စိုသောလက်ရှိသူ-ကျေးဇူးရှင်-ကို ညည်းပန်း
နှိပ်စက်တတ်သော၊ ကျေးဇူးကန်းသောသူ။
အလ္လပါဏိဟတော ပေါသော၊ န သော

ဘဒြာနိ ပဿတိ။ ပေတ၊၁၅၅။ အလ္လ-
ပါဏိဟတော ပေါသောတိ အလ္လပါဏိနာ
ဥပကာရကိရိယာယ အလ္လပါဏိနာ ခေတ-
ဟတ္တေန ပုဗ္ဗကာရိနာ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေန
ဟတော ဗာဓိတော၊ တဿ ဝါ ပုဗ္ဗကာရိနော
ဗာဓေန ဟတော အလ္လပါဏိဟတော နာမ
အကတညပုဂ္ဂလော။ ပေတ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၉။

အလ္လပါဒ (ပု) [အလ္လ+ပါဒ] စိုသော ခြေ
ထောက်။ ပါပုဉ္ဇနိ ပန အလ္လပါဒေဟိပိ
အက္ကပိတံ ဝဇ္ဇတိယေဝ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၈၇။ ဝိ၊
သင်္ဂဟ။ ၄၄၈။ အလ္လပါဒေန ဝါတိ ယေန
အက္ကန္တဋ္ဌာနေ ဥဒကံ ပညာယတိ၊ ဧဝဉ္စပေန
တိန္တပါဒေန။ ဝိ၊နိစ္ဆယ၊ဋီ။၂။၉၈။

အလ္လပိကံ (န) [အလ္လ+ပိကံ] မာလောနွယ်-
ခွေးတောက်နွယ်-၏ အညွန့်ဖျား။ အလ္လ-
သိင်္ဂ-ကြည့်။

အလ္လပိတ (တိ) [အလ္လ+ပိတ] မာလောနွယ်-
ခွေးတောက်နွယ်-၏ အညွန့်ဖျား။ အလ္လသိင်္ဂ-
ကြည့်။

အလ္လဘာဝ (ပု) [အလ္လ + ဘာဝ] စိုသည်၏
အဖြစ်။ ကုဏပဘာဝံ ဥပဂတမ္ပိ ဘိန္နမေဝ
အလ္လဘာဝတော ဘိန္နတ္တာ။ ဝိ၊မတိ၊၁။၁၉၉။
တဿ အနုပါလေတိ အလ္လဘာဝံ။ သံ၊ဋီ၊
၂။၄၆၆။

အလ္လဘာဝုပနယန (န) [အလ္လဘာဝ + ဥပန-
ယန] စိုစွတ်သည်၏အဖြစ်သို့ ကပ်၍ ဆောင်
ခြင်း။ ကိလေသာနံ အလ္လဘာဝုပနယနန္တိ
အာဟ တေမနဋ္ဌေနာတိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၂၂။

အလ္လမံသပိဏ္ဍ (ပု) [အလ္လ+မံသ + ပိဏ္ဍ] စို
သော-အသားတုံး-အသားစိုင်-အသားခဲ။
မံသပေသိန္တိ နိသဒပေါတပ္ပမာဏံ အလ္လမံသ-
ပိဏ္ဍံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၆။)

အလ္လမံသပေသိဝဏ္ဏ (တိ) [အလ္လ+မံသ+ပေသိ
+ဝဏ္ဏ] စိုသောအသားတစ်သဏ္ဌာန်ရှိသော။
ဇာတမတ္တာ အလ္လမံသပေသိဝဏ္ဏ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၂၀။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၂။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ။၂၂၉။)

အလ္လမံသသရီရ (တိ) [အလ္လ+မံသ+သရီရ]
စိုသော အသားရှိသော ခန္ဓာကိုယ်ရှိသော။
သူ။ န ၈ ဝမှိကာ အလ္လမံသသရီရဝ။ ဓမ္မ၊
ဋ္ဌ၊၁။၃၁၂။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၁၀။

အလ္လမတ္တိကပိဏ္ဏ (ပ) [အလ္လ+မတ္တိကာ+ပိဏ္ဏ]
စိုသောမြေညက်-စိုင့်-ခဲ။ သတ္တာ ဃန-
ပိဋ္ဌပါသာကေ အလ္လမတ္တိကပိဏ္ဏမိ လဉ္စနံ
ဝိယ ပါဒစေတိယံ ဒဏ္ဍေသိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၅။

အလ္လမတ္တိကာ(က)ပုဉ္ဇ (ပ) [အလ္လ+မတ္တိကာ
+ပုဉ္ဇ] စိုစွတ်သော-မြေစု-မြေပုံ။ ဂရုကံ
သိလာဂုဋ္ဌ အလ္လမတ္တိကာပုဉ္ဇေ ပက္ခိပေယျ။
မ၊၃။၁၃၇။ ဧဝံ အဘာဝိတကာယဂတာ-
သတိ* ပုဂ္ဂလံ အလ္လမတ္တိကပုဉ္ဇာဒီဟိ ဥပမေ-
တွာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀၃။

အလ္လမဓု (န) [အလ္လ+မဓု] စိုသော-လတ်
ဆတ်သော - ပျားရည်။ အလ္လမဓုမေဝ န
အဓ္မသံသု။ ပက္ခမဓု ပန ဗဟံ အတ္ထိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊
၁။၄၀၁။

အလ္လမနုဿဓမ္မ (န) [အလ္လ+မနုဿ+ဓမ္မ]
စိုသော လူအရေး တစေန ဩနဒ္ဒန္တိ အလ္လ-
မနုဿဓမ္မေန ဩနဒ္ဒံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၉။

အလ္လယူသဘာဝ (ပ) [အလ္လ+ယူသ+ဘာဝ]
စိုသော အစေးအရည်၏ အဖြစ်။ သော အာ-
ပေါဘာဝသင်္ခါတော အလ္လယူသဘာဝေါ
သသမ္ဘာရပထဝီ သသမ္ဘာရဥဒကာဒိဂတေ
သဗ္ဗသ္မိမ္ပိ အာပသ္မိ* ဝိဇ္ဇတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၃။

အလ္လယူသဘာဝလက္ခဏ (တိ) [အလ္လ+ယူသ+
ဘာဝ+လက္ခဏ] စိုသော အစေးအရည်၏
အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာရှိသော။ အာပေါ-

ဂတန္တိ သဗ္ဗအာပေသု ဂတံ အလ္လယူသဘာဝ-
လက္ခဏံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၀။

အလ္လရသ မုဒ္ဒိက ပါနက ပိတာဝသေသ (န)
[အလ္လ+ရသ+မုဒ္ဒိကပါနက + ပိတ + အဝ-
သေသ] သောက်ပြီးသည်မှ ကြွင်းကျန်သော
စိုပြေလတ်ဆတ်သည့် အရည်ဖြစ်သော-မုဒ္ဒ
ရက်သီးအဖျော်-သပြက်သီးအဖျော်။ အလ္လ-
ရသမုဒ္ဒိကပါနကပိတာဝသေသံ ဥစ္ဆိဋ္ဌကသဋ်
ဥဒကေန မဒ္ဒိတွာ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၆။

အလ္လရက္ခ (ပ) [အလ္လ+ရက္ခ] စိမ်းစိုသော
သစ်ပင်၊ အလ္လရက္ခံ ဆိန္နတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၀။
(-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၂။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။
ဂဝ။)

အလ္လရောဟိတမစ္ဆ (ပ) [အလ္လ+ရောဟိတ+
မစ္ဆ] စိုသော-လတ်ဆတ်သော-ငါးကြင်း။
ပုဏ္ဏသဋ် ဝါ အလ္လရောဟိတမစ္ဆံ ဝါ။ သုတ္တနိ၊
ဋ္ဌ၊၂။၁။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁၃။)

အလ္လဝဏ္ဏ (ပ) [အလ္လ+ဝဏ္ဏ] စိုသော - အမာ
-အနာ၊ အနာစို။ ယာဝ အလ္လဝဏ္ဏော
ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၀။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၃၆။

အလ္လဝတ္ထ (တိ) [အလ္လ+ဝတ္ထ] စိုစွတ်သော
အဝတ်ရှိသော။ သူ။ အလ္လဝတ္ထာ အလ္လသိရာ၊
သဗ္ဗေဝ ပဉ္စလိကတာ။ အပ၊၁။၅၀။ အလ္လ-
ဝတ္ထာတိ မယာ သဒ္ဓိ* ရာသိဘူတာ သဗ္ဗေ
ဇနာအလ္လဝတ္ထာ ဥဒကေန တိန္တဝတ္ထာ ဥတ္တ-
ရာသင်္ဂါ။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၇။ (-ဥဒါန။၉၃။
ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၀၅။) အလ္လကေသ-လည်း ကြည့်။

အလ္လဝရုဏဒါရ (န) [အလ္လ+ဝရုဏ+ဒါရ]
စိုသော ခံတက်သားထင်း၊ ခံတက်သားထင်း
စို။ အလ္လဝရုဏဒါရနိ အာဟရိတွာ အမေဟိ
အာနိတဒါရနံ ဥပရိ ပက္ခိပိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၇။

အလ္လဝါလိကာ (တိ) [အလ္လ+ဝါလိကာ] စိုသော
သဲ၊ သဲစို။ တေန အလ္လဝါလိကာဒီသု ဌပိ-

တာနံ နိဗ္ဗတ္တပဏ္ဍမုလာနံ သိဂီဝေရာဒိနံ သင်္ဂ-
ဟော ကတော ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇။

အလ္လဝေဠုဝဏ္ဏ (တိ) [အလ္လ+ဝေဠု+ဝဏ္ဏ]
စိုသော ဝါး-အဆင်းရှိသော၊ ဝါးစိမ်းအဆင်း
ရှိသော။ ဝေဠုရိယောတိ အလ္လဝေဠုဝဏ္ဏော
မဏိ။ ဝိမတိ၊၁။၂၆။

အလ္လသရီရ (န) [အလ္လ+သရီရ] (က) စိုသော-
-ကိုယ်ကောင်-သုသေကောင်၊ ဖောင်းကြွ
ဖူးယောင်ခြင်း၊ ပေါက်ပြဲခြင်း-စသော ချွတ်
ယွင်းမှု မရှိသေးသောကြောင့် လောလော
လတ်လတ်ဖြစ်သော သုသေကောင်။ (၁)
ရေစိုနေသော ခန္ဓာကိုယ်။ (က) အဘိန္နေ
သရီရေတိ အဗ္ဗုဏှေ အလ္လသရီရေ ပံသုကူလံ
န ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၉။ မတသရီရံ
ယာဝ ဥဒ္ဓါမာတကာဒိဘာဝေန ကုထိတံ န
ဟောတိ၊ တာဝ အလ္လသရီရန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။
သာရတ္ထ၊၂။၉၁။ (-မဗ္ဗ၊၁။၂။၇၁။ ဝိ၊သင်္ဂ-
ဟ။၄၂၂။ ဝဇီရ။၁၀၄။ ဝိမတိ၊၁။၁၄၄။
ဝိ၊နိစ္ဆယ၊၇။၁။၃၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၆။) (ခ)
အလ္လသရီရေ ပါရုတံ ဟိ စိဝရံ ကိလိဿတိ၊
ဒုဂ္ဂန္တံ ဟောတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၈။

အလ္လသသ(က)မံသ (န) [အလ္လ+သသ(က)+
မံသ] စိုပြေ လတ်ဆတ်သော ယုန်သား။
အသက်ရှင်နေဆဲ ယုန်၏ အသား။ အလ္လ-
သသမံသံ(အလ္လသသကမံသံ၊ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၈)
လတ္တံ ဝဇ္ဇတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၄၆။ ဇီဝမာနသသဿ မံသဓူမိရသမ္ပိဿ-
တာယ အလ္လသသမံသံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၆။ အလ္လ-
သသမံသန္တိ ဇီဝမာနကသသမံသံ။ မူလဋ္ဌိ၊
၁။၈၁။

အလ္လသာကဘက္ခ (တိ) [အလ္လ+သာက+ဘက္ခ]
ဟင်းရွက်အစိမ်းကို စားသောသူ။ သာ-
ကဘက္ခောတိ အလ္လသာကဘက္ခော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊
၁။၂၉၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၂။ သာကဘက္ခာတိ
အလ္လသာကဘက္ခာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၂။

အဘိဓာန် ၃-၄၃-ပ-မ-စ-သ-စ

အလ္လသာခါ (တိ) [အလ္လ+သာခါ] စိုသော
သစ်ခက်၊ သစ်ခက်စို။ အလ္လသာခံ သဉ္စိတုပိ
အဂ္ဂိ နိဗ္ဗာပေတုံ လဘတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၅၆။

အလ္လသာဋ္ဌက (ပ) [အလ္လ+သာဋ္ဌက] ရေစိုသော
အဝတ်ပုဆိုး။ အလ္လသာဋ္ဌကံ ဟဒယေ
ကတုာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၂။ (-
ဒုဒ္ဓက၊ဋ္ဌ။၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၅၀။)

အလ္လသိဂံ (န) [အလ္လ+သိဂံ] မာလောနွယ်-
ခွေးတောက်နွယ်-၏ အညွန့်ဖျား။ အယံ ဝါ
သော မတော သေတိ၊ အလ္လသိဂံဝ (အလ္လ-
ပိကံဝ၊သိ၊ဣ။အလ္လပိတံဝ၊သျှာ)ဝစ္စိတော။
ဘ၊၁။၁၆၈။ အလ္လသိဂံန္တိ မာလုဝလတာယ
အဂ္ဂပဝါလံ။ ဘ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၆၈။

အလ္လသိဂီဝေရ (န) [အလ္လ+သိဂီဝေရ] စိုသော
ချင်း၊ ချင်းစိမ်း။ အလ္လသိဂီဝေရာဒိသုပိ
သေဝ နယော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။
၈၁။ အလ္လသိဂီဝေရဉ္စ သိဒ္ဓတ္ထကေ စ ပိသိ-
တုာ။ ဘ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁။

အလ္လသိနေဟ (ပ) [အလ္လ+သိနေဟ] စိုသော
အစေး။ ယောပိ နေသံ အလ္လသိနေဟော၊
သော ပရိယာဒါနံ ဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၈။
မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၁။ (-မ၊ဋ္ဌိ၊၂။
၅၆။)

အလ္လသိနေဟပရိယာဒါန (န) [အလ္လသိနေဟ+
ပရိယာဒါန] စိုသော၊အစေး၏ကုန်ခန်းခြင်း။
ကုက္ကုဋ္ဌိယာတိဝိဓကိရိယာကရဏေန အဏ္ဏာ-
နံ အလ္လသိနေဟပရိယာဒါနံ ဝိယ ပရိယာ-
ဒါနံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၃၀၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၇။ (-သာရတ္ထ၊၁ ၃၅၁။
အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။၁၉၄။)

အလ္လသိနေဟပရိယာဒါနတ္ထ (ပ) [အလ္လသိနေ-
ဟပရိယာဒါန + အတ္ထ] စိုသော အစေး၏
ကုန်ခန်းခြင်းအကျိုး။ တေသံ အလ္လသိနေ-
ဟပရိယာဒါနတ္ထံ အတ္တနော ကာယုသ္မာဝ-

သေန ဥတံ ဂဏှာပေန္တိယာ။ သာရတ္ထ။ ၁။
၃၅၀။ မ၊ဋီ၊၂။၅၅။

အလ္လသီရ (တိ) [အလ္လ+သီရ] စိုစွတ်သော-
ဦးခေါင်း-ဆံပင်-မှိုသော။ အလ္လသီရ
(အပါ၊၁။၅၀) တိန္တကေသာ။ အပါ၊၄။၁။
၃၂၇။

အလ္လသုက္ခ (တိ) [အလ္လ+သုက္ခ] အပင်စို၊ အပင်
ခြောက်။ ယံ ကိဉ္စိ အလ္လသုက္ခံ သဏ္ဌိန္ဒြိယာ-
နိန္ဒြိယံ ခုယုတု။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၁။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။
၄၃၀။

အလ္လသုက္ခတိဏ (ဒ) [အလ္လသုက္ခ + တိဏ] စို
သောမြက်၊ ခြောက်သောမြက်။ တေ အလ္လ-
သုက္ခတိဏာနိ ခါဒန္တိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂။

အလ္လဟတ္ထ (ပ) [အလ္လ+ဟတ္ထ] (၁) (က)
စိုသောလက်။ (အဆေခင်ပုန်း)။ (ခ) ရေစို
သော-လက်-လက်ဝါးပြင်။ (တိ) (၂)
ရေစိုသောလက်ရှိသောသူ။ (၁) (က) လူတို့
အလ္လဟတ္ထသ အဇ္ဈာပနံ နာမ အယံ စုတိ-
ယော သာရနရမော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၁၉။
(ခ) လဂ္ဂပံသုံ ပန အလ္လဟတ္ထေန ဆုပ္ပိတော
ဂဟေတု ဝနုတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၇၆။
အလ္လဟတ္ထနာတိ ဥဒကတိန္တေန ဟတ္ထတ-
လေန။ ဝိ၊နိစ္ဆယ၊ဋီ၊၉၇၄။ (တိ) (၂) ဘုတ္တ-
ပါတရာသော အလ္လဟတ္ထောဝ အလက်တရထံ
အဘိရုယှ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္ဓာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊
၂။၁။

အလ္လဟရိတ (တိ) [အလ္လ+ဟရိတ] စိုသော-
စိမ်းလန်းသော-မြက်သစ်ပင်။ အကပ္ပိယ-
ဝေါဟာရော နာမ အလ္လဟရိတာနံ ကောနုနံ
ကောနုပနံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၀။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၈။

အလ္လာပ (ပ) [အာ+လပ+ဏ] ရွေးဦးစွာ
ပြောဆိုခြင်း။ အလ္လာပ သလ္လာပ- ကြည့်၊
အာလာပ-လည်း ကြည့်။

အလ္လာပသလ္လာပ (ပ) [အလ္လာပ + သလ္လာပ]
(က) ရွေးဦးစွာ-စ၍-ပြောဆိုခြင်း၊ အတူ
တကွပြောဆိုခြင်း၊ စကားဆုံ၍ ပြောဆိုခြင်း။
(ခ) စ၍ ပြောဆိုခြင်း အတံအပြန်ပြောဆို
ခြင်း။ (က) (ခ) သလ္လပိတုန္တိ အလ္လာပ-
သလ္လာပံ ကာတု။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၂၅၂။ အည-
မညံ အလ္လာပသလ္လာပဝသေန ဥပ္ပန္နရာဂေါ
ပန သမုလ္လပနသံသဂ္ဂေါ နာမ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။
၂၉၀။ အာရေါ ဘာသနံ အလ္လာပေါ၊ သ-
ညောဂေ ပရေ ရသော၊ တဒုတ္တရိ သဟ
ဘာသနံ သလ္လာပေါ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၄၂၁။
(-ဇာ၊၁။၂၆၇။ ဇာ၊၂။၃၃၄။ မိလိန္ဒ၊၁၄။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၈။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၁၂၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။
၂၄၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၉၄။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၁၆။)
(ခ) အာလာပသလ္လာပ (သာရတ္ထ၊၂။၅။)
ကြည့်။

အလ္လာယတိ (ကြိ) [အလ္လ+အာယ+တိ] စို၏၊
ရေဖြင့် ပြည့်သကဲ့သို့ ရွှမ်းရွှမ်းစိုလျက် ထင်
ရှား၏။ အလ္လာယတေ အယံ ရက္ခော၊ အပိ
ဝါရိဝ သန္တတိ။ ဇာ၊၁။၂၉၈။ အလ္လာယတေ-
တိ ဥဒကသရိတော ဝိယ အလ္လော ဟုတော
ပညာယတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၅၂။

အလ္လာရိဋ္ဌပလဝဏ္ဏ (တိ) [အလ္လ+အရိဋ္ဌ+ပလ+
ဝဏ္ဏ] စိုသောပုတီးနက်သီး အဆင်းရှိသော။
အဒ္ဓါရိဋ္ဌကဝဏ္ဏ။ (ဝိမတိ၊၂။၁၈၃) ကြည့်။

အလ္လိ (ထိ) [အရ + လိ] ဒန်းပင်။ ရုဇနန္တိ
အလ္လိအာဒိရုဇနဝတ္ထု။ ဝိ၊ဋီ၊၃။၁၀၇။

အလ္လိကာ (ထိ) [အာ + လိ + ကျ] (၁)
တုယ်တာ ကပ်ငြိ တတ်သော တဏှာ။ (၂)
သစ်စေး၊ သစ်ပင်မှထွက်သောအစေး။ (၁)
ကာမသုခလ္လိကာ (ဝိမတိ၊၁။၄၂) ကြည့်။
(၂) အလ္လိကာတိ နိယျာသော။ ဝိနယာ-
လင်္ကာရ၊ ဋီ၊၁။၃၉။ ဝိ၊နိစ္ဆယ၊ဋီ၊၂။၃၅၄။
(-ဝိ၊သင်္ဂဟ။၅။ ဝိ၊နိစ္ဆယ။၂၉၁။ ဝဇီရ။
၄၉၇။)

အလ္လိပတ္တ (န) [အလ္လိ+ပတ္တ] ဝန်းရွက်။ အလ္လိ-
ပတ္တ၌ နိလိပတ္တ၌ ဌပေတော သဗ္ဗံ ပတ္တရဇနံ
ဝနုတိ။ ဝိဋ္ဌာ၂၊ ၄၀၇။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၅။

အလ္လိယာပနကဏ္ဍ (ပုန) [အလ္လိယာပနက+
ဏ္ဍ] ကပ်ငြိစေသော အပိုင်းအစ၊ တွယ်စပ်
ဖာထားဖို့ အဝတ်ပိုင်း။ အဂ္ဂဌအနုဝါတပရိ-
ဘဏ္ဍေသုတိ ဥဒ္ဓရိတော အလ္လိယာပနကဏ္ဍ-
ပိဋ္ဌိအနုဝါတကုမ္ဘိအနုဝါတေသု။ ကင်္ခါရီ။
၄၀၆။ အလ္လိယာပနကဏ္ဍ-နှင့်လည်း ယှဉ်
ကြည့်။

အလ္လိယာပေန္တ (တိ) [အာ+လိ+ဏာပေ+အန္တ]
ကပ်ငြိစေသော၊ ထိကပ်စေသော၊ ပူးပေါင်း-
စည်းလုံး-စေသော။ မံသံ ပိဏ္ဏံ ပိဏ္ဏံ ကတော
စမ္ပံ အလ္လိယာပေန္တော မံသကာယံ ဥပဟနတိ
နာမ။ မ၊ ၄၊ ၄၂၄။ နိယျာသဝနိ ဝိယ စ
ဧကတော ကတော အလ္လိယာပေန္တော ပဋိ-
လေဧကတိ နာမ။ သံ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၀၇။ အလ္လိယာ-
ပေန္တောတိ ပိဏ္ဏံ ကထေန္တော အလ္လိယာ-
ပေန္တော တေ ဒေဝိ ဓာရာ ဧကတော သမ္ပု-
သာပေန္တော။ သံ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၈၈။

အလ္လိ (လ္လိ) ယာပေတော (ကြိဝိ) [အာ+လိ+
ဏာပေ+တော] ကပ်ငြိစေ၍၊ တွယ်ကပ်စေ၍။
သန္တတဿ အန္တေ အနုဝါတံ ဝိယ ဒေသေ-
တော ဩဒါတံ အလ္လိယာပေတော။ ဝိဋ္ဌာ၂။
၂၆၃။ (-အဘိဋ္ဌာ၂။ ၂၂၇။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၃၉။
ဇာ ၄၊ ၄။ ၃၉၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၄၆။)

အလ္လိယိတဗ္ဗ (တိ) [အာ+လိ+ယ+တဗ္ဗ] ကပ်
ငြိ-ထိစပ်-အပ်သော။ ဣမံ ပုပ္ဖဒါမံ န အလ္လိ-
ယိတဗ္ဗံ။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၄၄၀။

အလ္လိန (တိ) [အာ+လိ+တ။ မောဂ၊ ၅-ကဏ္ဍ၊
၁၅၀-သုတ်။ လိန-နှင့် ယှဉ်ကြည့်။] ကပ်ငြိ-
ထိစပ် - မှီကပ် - ပေါင်းစပ် - ဖောနော -
သော။ ဣမံ ပဉ္စက္ခန္ဓဒုက္ခံ တဏှာဒိဋ္ဌိဟိ အလ္လိ-
နော။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၁၈၀။ အလ္လိနော သင်္ကလိ-

ဌော။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၂၀၉။ အလ္လိနာ (မ၊ ၄၊ ၁။
၃၁၇) တိ နိဿိတာ။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၁၀။ အလ္လိနော-
(မဟာနိ၊ ၄၉) တိ ဧကိဘူတော။ မဟာနိ၊
၄။ ၁၆၈။ (-စိ၊ ၃။ ၁၅။ မ၊ ၁။ ၉၄၊ ၁၁၅၊ ၂၉၅။
မ၊ ၂။ ၂၀၉၊ ၃၄၀။ စိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၁၁။ မ၊ ၄၊ ၃။
၂၆၉။ သံ၊ ၄၊ ၃။ ၂၉။ အဘိဋ္ဌာ၊ ၁။ ၃၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။ ၇၇။ ဥဒါန၊ ၄။ ၈၂။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂။ ၁၅၄။
ပေတ၊ ၄။ ၂၄၈။ ထေရ၊ ၄၊ ၁။ ၃၄၂။ ထေရ၊
၄၊ ၂။ ၂၂၄။ အပ၊ ၄၊ ၂။ ၁၂။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၈၇။
ဇာ၊ ၄၊ ၁။ ၃၃၀။ ဇာ၊ ၄၊ ၃။ ၂၃၇။ မဟာနိ၊ ၄။
၉၂။ စူဠနိ၊ ၄။ ၆၄။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၂၇၇။ သာရတ္ထ၊
၁။ ၂၆၃။ မ၊ ၄၊ ၃။ ၄၂၀။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၂။ စိ၊ ၄၊
၁။ ၃၃၇။ သိ၊ ၄၊ ၁။ ၁။ ၄၀၉။ စိ၊ ၄၊ ၃။ ၁၆၁။
မ၊ ၄၊ ၂။ ၃၇။ မ၊ ၄၊ ၃။ ၄၂၀။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၀၃။
မူလ၊ ၄၊ ၁။ ၁၄၈။ အနု၊ ၄၊ ၂။ ၁၈၃။)

အလ္လိနတရ (တိ) [အလ္လိန+တရ] သာ၍ - ကပ်
ငြိ - ထပ်မံ - ဟပ်မံ - ဆက်စပ်မံ - ပြေပြစ်
- ချောမော - သော။ ဩပါယိကတဏှနီတိ
ဣမဿ အတ္တဿ ကတမာနံ ဗျဉ္ဇနာနံ ဥပပန္န-
တဏှနိ အလ္လိနတဏှနိ။ စိ၊ ၄၊ ၃။ ၉၇။ အလ္လိန-
တဏှနိတိ သိလိဋ္ဌတဏှနိ စိ၊ ၄၊ ၃။ ၉၁။

အလ္လိနကာလ (ပု) [အလ္လိန+ကာလ] ကပ်ငြိ
မိရာ - ပူးကပ်မိရာ - အခါ။ ဧဝံ ကိလေသ-
ကာမော နာမေသ သင်္ကံ အလ္လိနကာလ-
တော ပဌာယ အပနေတုံ န သက္ကောတိ။
ဇာ၊ ၄၊ ၃။ ၂၂၇။

အလ္လိနတ္တ (န) [အလ္လိန+တ္တ] တွယ်တာကပ်ငြိ
သည်၏ အဖြစ်။ သော စိတ္တေန အလ္လိနတ္တာ
အန္တောယေဝ ဟောတိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၄။ ၂၁၈။

အလ္လိနဘာဝ (ပု) [အလ္လိန+ဘာဝ] ကပ်ငြိ
သည်၏အဖြစ်။ တဿ အလ္လိနဘာဝံ ဥ တော
မုဂ္ဂရေန ပဟရိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၁။ ၂၉၁။

အလ္လိနမံသ (န) [အလ္လိန+မံသ] ကပ်ငြိ - တွယ်
ကပ် - သော အသား။ ယဒေတ္ထ အလ္လိနမံသံ
အတ္ထိ။ မ၊ ၄၊ ၃။ ၃၀။

အလ္လီဘာဝ (ပု) [အလ္လီ+ဘာဝ] တွယ်တာကပ်
ငြိသည်၏ အဖြစ်၊ ကပ်ငြိခြင်း။ ဤသက်
အလ္လီယတိတိ ဣမိနာ လေသောတိ လိသ
အလ္လီဘာဝေတိ ဣမာ ရူပန္တိ ခသေတိ။
ကခါ၊ ခို။ ၂၄၈။

အလ္လီယတိ (ကြိ) [အာ+လိ+ယ+တိ] (က)
ငြိကပ်၏၊ ပူးကပ်၏၊ တွယ်ကပ်၏၊ ဆက်စပ်
၏။ (ခ) တွယ်တာ၏၊ ခင်တွယ်၏။ (ဂ)
ကပ်ရောက်၏၊ သက်ရောက်၏။ (ဃ) ချဉ်း
ကပ်၏။ (င) မှီဝဲ၏။ (က) ဒေဝေ ဖုသာ-
ယန္တေ အလ္လီယတိ။ ဝိ၊ ငွ၊ ၂။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။
၇၅။ အလ္လီယတိတိ ပိဋ္ဌိပါသာဏေ လဂ္ဂတိ။
ပါစိတ်၊ ယော၊ ၁။ ၁၃။ အလ္လီယတိ—မိလိန္တ။
၃၉၀။ ဝိ၊ ငွ၊ ၂။ ၁၈၄။ အဘိ၊ ငွ၊ ၂။ ၃၂၈။
ဘေ၊ ငွ၊ ၂။ ၂၁၁။ ဝဇိရ၊ ၂။ ၁၀၀။ ဝိမတိ၊ ၂။
၂၃၈။ ကခါ၊ ခို။ ၅၅။ သိ၊ ခို၊ သစ်၊ ၁။ ၃၃၆။
အနု၊ ခို၊ ၂။ ၁၆။ အလ္လီယန္တိ—ဣတိဝုတ်၊ ငွ။
၁၆၉။ မူလ၊ ခို၊ ၁။ ၁၄၈။ အလ္လီယိ—ဒိ၊ ငွ၊ ၂။
၁၁။ ဘေ၊ ငွ၊ ၁။ ၂၉၁။ အလ္လီယိ သု—ဓမ္မ၊ ငွ၊
၁။ ၃၅။ အပ၊ ငွ၊ ၁။ ၇၈။ ဗုဒ္ဓံဝိ၊ ငွ၊ ၃၃၂။ ဘေ၊
ငွ၊ ၁။ ၇၆။ ၂၉၁။ ၅၉။ (က) (ခ) တဿ တံ
ဒိသ္မာ စိတ္တံ န အလ္လီယတိ။ ဘေ၊ ငွ၊ ၆။ ၁၈၆။
အလ္လီယတိ—ဒိ၊ ငွ၊ ၂။ ၃၉၀။ အံ၊ ငွ၊ ၂။ ၃၄၄။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၉၈။ မဟာနိ၊ ငွ၊ ၁၄၈။ ဘေ၊ ငွ၊ ၁။
၄၅၈။ ဘေ၊ ငွ၊ ၂။ ၄၅၆။ ဘေ၊ ငွ၊ ၄။ ၁၀၆။ ဝိမတိ၊
၁။ ၁၅၄။ ဒိ၊ ခို၊ ၂။ ၃၄၁။ အံ၊ ခို၊ ၂။ ၁၁၃။
အလ္လီယန္တိ—သံ၊ ၂။ ၁၅၅။ အပ၊ ငွ၊ ၂။ ၇၀။
ဘေ၊ ငွ၊ ၅။ ၄၈၉။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၉၁။ အလ္လီယသိ—
မ၊ ငွ၊ ၄။ ၂၃၀။ မ၊ ခို၊ ၂။ ၄၁၈။ အလ္လီယေထ—
မ၊ ၁။ ၃၂၇။ မ၊ ငွ၊ ၂။ ၁၅၊ ၂၀၈။ မ၊ ခို၊ ၂။
၂၂၆။ အလ္လီယိ—ဘေ၊ ငွ၊ ၄။ ၁၀၆။ (ဂ) စိတ္တံ
ဝိဓာဝတိ၊ န ကမ္မဋ္ဌာနံ အလ္လီယတိ။ မ၊ ငွ၊
၃။ ၁၀၇။ န ကမ္မဋ္ဌာနံ အလ္လီယတိ။ အဘိ၊
ငွ၊ ၁။ ၃၉၆။ သုတ္တနိ၊ ငွ၊ ၂။ ၂၀၀။ ဘေ၊ ငွ၊ ၅။
၄၈၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၉၅။ မ၊ ခို၊ ၂။ ၇၂။ သံ၊ ခို၊ ၂။
၃၈။ အလ္လီယန္တိ—သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၂၉။ အလ္လီ-

ယိသန္တိ—ဝိ၊ ၃။ ၁၉၂။ အံ၊ ငွ၊ ၂။ ၈။ (ဃ)
ပုဗ္ဗေ ဝိယ ရာဇာနံ န အလ္လီယတိ။ သုတ္တနိ၊
ငွ၊ ၁။ ၇၉။ (-ထေ၊ ငွ၊ ၂။ ၂၀၁။) အလ္လီယန္တိ
—သုတ္တနိ၊ ငွ၊ ၂။ ၂၀၁။ ကခါ၊ ခို။ ၂၅၅။ (င)
သတ္တာ ပဉ္စ ကာမဂုဏေ အလ္လီယန္တိ—ဝိ၊ ငွ၊ ၃။
၂၄၃။ ပဉ္စ ကာမဂုဏေ အလ္လီယန္တိတိ ပဉ္စ
ကာမဂုဏေ သေဝန္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၅၁။
အလ္လီယန္တိ—ဒိ၊ ငွ၊ ၂။ ၅၅။ မ၊ ငွ၊ ၂။ ၈၀။ သံ၊ ငွ၊
၁။ ၁၇၉။ အဘိ၊ ငွ၊ ၂။ ၄၃၈။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၇။
မ၊ ခို၊ ၂။ ၁၃၁။ သံ၊ ခို၊ ၁။ ၂၃၀။ ပါစိတ်၊ ယော၊
၁။ ၁၅၆။

အလ္လီယန္တိ (ကမ္မ ကြိ) [အာ+လိ+ယ+အန္တေ]
ပျော်မွေ့ဖွယ်အဖြစ်—ပျော်စရာသဘော—ဖြင့်
မှီဝဲအပ်ကုန်၏။ အလ္လီယန္တိ အဘိရမိတဗုဒ္ဓေန
သေဝိယန္တိတိ အာလယာ၊ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ။
သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၅၁။

အလ္လီ(လ္လိ)ယန (န၊ တိ) [အာ+လိ+ယ+ယု]
(က) ငြိကပ်ခြင်း၊ တွယ်တာခြင်း။ (ခ)
မှီခိုခြင်း။ (ဂ) မှီဝဲခြင်း။ (က) ဂူထဓာရီ
ဝိယ ဂူထပိဏ္ဏေ ကာမေသုယေဝ အလ္လီယနံ
ဣန္ဒြိယန္တိ။ ဥဒါန၊ ငွ၊ ၆၅။ ဌပနာ စေတ္တ အလ္လီ-
ယနာ။ သိ၊ ခို၊ သစ်၊ ၁။ ၄၅၀။ (-ပေဋကော၊
၂။ ၃၃။ ဝဇိရ၊ ၁။ ၈၀၊ ၄၀၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၇၆။
ဝိမတိ၊ ၂။ ၉၀။ မ၊ ခို၊ ၂။ ၆၃။ အနု၊ ခို၊ ၁။ ၉၈။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ခို၊ ၁။ ၂၇၇။) (ခ) နိဿယန္တိ အလ္လီယ-
နံ။ စူဠနိ၊ ငွ၊ ၂။ ၇။ (ဂ) အလ္လီယနံ သေဝနံ။
နေတ္တိ၊ ခို၊ ၁၀၈။

အလ္လီယနက (တိ) [အလ္လီယန+က] ကပ်ရောက်
တတ်သော။ မနာပေနေဝါတိ မနံ အလ္လီယန-
ကေန။ အံ၊ ငွ၊ ၂။ ၃၂၃။

အလ္လီယနကထာ (န) [အလ္လီယန+ကထာ] တွယ်
တာငြိကပ်ခြင်းကို ပြောဆိုကြောင်း စကား။
လဂ္ဂနာမိဝစန္တိ ဝိသေသေန အလ္လီယနက-
ထနံ။ မဟာနိ၊ ငွ၊ ၈၁။

အလ္လိယနဌာန (န) [အလ္လိယန+ဌာန] ပုန်း
အောင်းရာ-မှီခိုရာ-အားကိုးအားထားရာ-
ဌာန။ အဟံ လေဏော အလ္လိယနဌာနံ တေ-
သန္တိ မံလေဏာ။ အံ၊ ဌာ၊ ၃။ ၁၄၂။

အလ္လိယနလက္ခဏ (တိ) [အလ္လိယန+လက္ခဏ]
တူယ်တာကပ်ငြိခြင်းလက္ခဏာရှိသော။ အာ-
ရမ္ပဏေသု အလ္လိယနလက္ခဏေန သေ့ဟေန
သင်္ဂဟိတာ။ ဇာ၊ ဌာ၊ ၄။ ၁၃။

အလ္လိယနာကာရ (ပု) [အလ္လိယန+အာကာရ]
ကပ်ငြိခြင်း ဟူသော အခြင်းအရာ။ မနဝဇ္ဇ-
နေန မနံ အလ္လိယနာကာရေန။ အံ၊ ဌာ၊ ၃။
၂၆၆။

အလ္လိယန္တ (တိ) [အာ+လိ+ယ+အန္တ] ကပ်ငြိ
သော၊ တူယ်တာသော။ အန္တိတိ သရီရေန
အလ္လိယန္တာ ပယိရူပါသန္တိ။ အမ၊ ဌာ၊ ၁။ ၂၃၃။
(-အံ၊ ဌာ၊ ၂။ ၃၃၂။)

အလ္လိယဝစနတာ (ထိ) [အလ္လိယ+ဝစန+တာ]
တဖက်သား၏ စိတ်ဓာတ်၌ ငြိကပ်သော -
ချော့မြူ ပင့်မြှောက်သော - စကားရှိသူ၏
အဖြစ်။ သိထိလဝါစတာတိ အလ္လိယဝစနတာ။
မဟာနိ၊ ဌာ၊ ၃၇၀။

အလ္လိယာပန (န) [အာ+လိ+ဏာပေ+ယု]
တူယ်တာကပ်ငြိစေခြင်း။ အလ္လိယာပနခဏ္ဍ၊
အလ္လိယာပနတ္ထ-တို့ ကြည့်။

အလ္လိယာပနက(တိ) [အာ+လိ+ဏာပေ+ယု+
က] တူယ်တာကပ်ငြိစေအပ်သော၊ မူလအဝတ်
အထည်ပေါ်၌ ဖာထေးချုပ်စပ်ဖို့ ဖြစ်သော။
ဒဠိကမ္ပန္တိ အနုဒ္ဓရိတော ဥပဿယံ ကတော
အလ္လိယာပနကံ ဝတ္ထခဏ္ဍံ။ ဝိ၊ ဌာ၊ ၃။ ၄၁၀။

အလ္လိယာပနခဏ္ဍ (ပု၊ န) [အလ္လိယာပန+ခဏ္ဍ]
တူယ်တာ ငြိကပ်စေအပ်သော - ဖာထေး
ချုပ်စပ်ဖို့ဖြစ်သော-အဝတ်ပိုင်း။ အဂ္ဂဋ္ဌံ တု-
န္တန္တိ ဧတ္ထ ဥဒ္ဓရိတော အလ္လိယာပနခဏ္ဍံ အဂ္ဂဋ္ဌံ။

ဝိ၊ ဌာ၊ ၃။ ၄၀၉။ ဥဒ္ဓရိတော အလ္လိယာပနခဏ္ဍန္တိ
ဒုဗ္ဗလဌာနံ အပနေတော အလ္လိယာပနဝတ္ထ-
ခဏ္ဍံ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၄၀။

အလ္လိယာပနတ္ထ (ပု) [အလ္လိယာပန + အတ္ထ]
ကပ်ငြိစေခြင်း-ကပ်ရောက်စေခြင်း-အကျိုး။
အစ္စန္တသန္တေ နိဗ္ဗာနေ ဖလသမာပတ္တိဝသေန
အလ္လိယာပနတ္ထံ။ မ၊ ဌာ၊ ၂။ ၅၇။

အလ္လိယာပနဝတ္ထခဏ္ဍ (ပု၊ န) [အလ္လိယာပန+
ဝတ္ထခဏ္ဍ] ကပ်ငြိစေအပ်သော - ဖာထေး
ချုပ်စပ်ဖို့ဖြစ်သော-အဝတ်ပိုင်း။ အလ္လိယာ-
ပနခဏ္ဍ-ကြည့်။

အလ္လိယာပိတ (တိ) [အာ+လိ+ယ+ဏာပေ
+တ] ကပ်ငြိစေအပ်သော။ နိဝါသနပါရူပန-
ဝသေန အလ္လိယာပိတံ။ ဒီ၊ ဌာ၊ ၂။ ၁၆၁။

အလ္လိယာပေတဗ္ဗ (တိ) [အာ+လိ+ယ + ဏာ-
ပေ+တဗ္ဗ] ကပ်ငြိစေအပ်သော၊ ကပ်ရောက်
စေအပ်သော။ ကာယံ အပ္ပေတဗ္ဗံ အလ္လိယာ-
ပေတဗ္ဗံ ဧကိဘာဝံ ဥပနေတဗ္ဗံ အဝိဘဇိတဗ္ဗံ
ကတော။ အဘိ၊ ဌာ၊ ၃။ ၁၂၆။

အလ္လိယာပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [အာ+လိ+ဏာ-
ပေ+တိ] ကပ်ငြိ-ဆက်စပ်-စေ၏။ ကေ-
သေသု ဝါ အလ္လိယာပေန္တိ။ အံ၊ ဌာ၊ ၁။ ၆၉။
(-နေတ္တိ၊ ဌာ၊ ၁၄၃။) အလ္လိယာပေထ-ဒီ၊
ဌာ၊ ၂။ ၁၃၅။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၂၁။ အလ္လိယာ-
ပေသတိ-မ၊ ဌာ၊ ၄။ ၃၇။

အလ္လိယာပေတော(ကြိ၊ ဝိ) [အာ+လိ+ယ+ဏာ-
ပေ+တော] ကပ်ငြိစေ၍။ ဇေတုနာ ဝါ သိ-
လေသေန ဝါ အလ္လိယာပေတော။ မ၊ ဌာ၊ ၄။ ၃၅။
(-အဘိ၊ ဌာ၊ ၂။ ၄၅၆။ ဇာ၊ ဌာ၊ ၄။ ၃၉၂။)

အလ္လိယိတဗ္ဗ (တိ) [အာ + လိ + ယ + တဗ္ဗ]
(က) ကပ်ငြိ - ထိစပ် - အပ်သော။ (ခ)
ဆည်းကပ်အပ်သော။ (ဂ) တူယ်တာ-တပ်
မက် - ခင်တွယ် - အပ်သော။ (ဃ) ကပ်

ထောက်အပ်သော။ (င) မှီဝဲအပ်သော။ (က) ဣမံ ပုပ္ဖဒါမံ န အလ္လိယိတဗ္ဗံ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၉။
 (ခ) အဓိတဗ္ဗောတိ အလ္လိယိတဗ္ဗော။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၉၃။ (- အံ၊ ၄။ ၃။ ၆။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၉၃။)
 (ဂ) ရဇ္ဇနိယေ အလ္လိယိတဗ္ဗေ ဂ္ဂပါရမ္မဏာဒိ-
 ဝတ္ထုသိဉ်။ အပါ၊ ၄။ ၂။ ၃၇။ (ဃ) ရမိတဗ္ဗံ
 အလ္လိယိတဗ္ဗန္တိ ရမဏိယံ။ အပါ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၁။
 (င) ကာမာ ဝေ ပုထုဇ္ဇနေဟိ အလ္လိယိ-
 တဗ္ဗတော အာလယာ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၇။ (-
 ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၃၇။)

အလ္လိယိတဗ္ဗ (ပ) [အလ္လိယိတဗ္ဗ + အတ္တ]
 ငြိကပ် တွယ်တာအပ် - တပ်မက်နှစ်သက်အပ်
 - မှီဝဲအပ် - သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်
 သဘော။ တဏှာဒိဋ္ဌိဟိ အလ္လိယိတဗ္ဗဋ္ဌေန
 အာလယောတိ ပဉ္စကာမဂုဏာ။ အံ၊ ၄။ ၂။
 ၃၃၄။ (- သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၁။)

အလ္လိယိတဗ္ဗယုတ္တ (တိ) [အလ္လိယိတဗ္ဗ + ယုတ္တ]
 ကပ်ငြိ - နီးနီးကပ်ကပ်ဆောင်ယူ - ထိုက်သည့်
 အဖြစ် နှင့် ယှဉ်သော။ ဩပနေယျိကာတိ
 ဥပနယေ ယုတ္တာ အလ္လိယိတဗ္ဗယုတ္တာ။ အံ၊ ၄။
 ၂။ ၂၀၃။

အလ္လိယိတဗ္ဗယုတ္တ (ပ) [အလ္လိယိတဗ္ဗယုတ္တ +
 အတ္တ] ပုန်းအောင်း - မှီခို - ထိုက်သည်၏
 အဖြစ်နှင့်ယှဉ်သော အနက်သဘော။ အလ္လိ-
 ယိတဗ္ဗယုတ္တဋ္ဌေန လေဏံ။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၄၉။
 (- သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၇။)

အလ္လိယိတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [အာ + လိ + ယ + တုံ]
 (က) ချဉ်းကပ်ခြင်းငှါ။ (ခ) မှီခိုခြင်း -
 အားကိုးအားထားပြုခြင်း ငှါ။ (က) နိဗ္ဗာ-
 မတကိုကာဒိပေတိယော အလ္လိယိတုမ္ပိ န
 သက္ကာ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၂။ (- သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၆။
 သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၉။) (ခ) အလေဏ (က)
 အနက် ကြည့်။

အလ္လိယိတာ (ကြိ၊ ဝိ) [အာ + လိ + ယ + တာ]
 ကပ်ငြိ၍၊ တွယ်ကပ်၍၊ ထိစပ်၍၊ တဏှာ

ဒိဋ္ဌိဟိ အလ္လိယိတာ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၈။ နဂ်လ-
 သိသေ အလ္လိယိတာ အဋ္ဌာသိ။ အံ၊ ၄။ ၁။
 ၃၄၄။ (- သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၈။ ထေရ၊ ၄။ ၂။
 ၂၄၇။ ဇော၊ ၄။ ၃၇၇။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၆။ မူလဋီ၊
 ၁။ ၁၄၇။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၆၇။)

အလ္လောကာသ (ပ) [အလ္လ + ဩကာသ] စိုစွတ်
 သော - နေရာ - အရပ်။ ဝါတေန အသမ္ပုဋ္ဌေ
 အလ္လောကာသေ ပဝေသေတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၂။
 အလ္လောကာသေတိ သဘာဝေန ပိဟိတဿ
 နိမိတ္တဿ ပကတိဝါတေန အသမ္ပုဋ္ဌေ တိန္တ-
 ပ္ပဒေသေ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၃၇။ (- ကင်္ခါ၊ ၁။ ၁၀၉။
 သာရတ္ထ၊ ၂။ ၈၂။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁၈၅။ ဝိ၊ နိစ္ဆယ၊ ၄။
 ၁။ ၂၅။ ခုဒ္ဒသိက္ခာ၊ ၄။ သစ်၊ ၆။ ၂၄၂။)

အဝ (ဗျ) [အဝ + အ။ ဥပသာရပုဒ် ၂၀-တို့တွင်
 တပုဒ်ဖြစ်သည်။ ၎င်း အဝ-ကို အချို့အရာ၌
 ဩ-ပြုရသည်။ ကစ္စည်း။ ၅၀။ ဂ္ဂ။ နာ-၃၃။
 နိတိ၊ သုတ္တ။ ၁၂၆-တို့ ကြည့်။ မောက်၊ ၅။ ၁၃၁-
 နှင့် ၎င်း-ပဉ္စိကာတို့၌ အဝ-ကို ဩ-ပြုသည်-
 ဟု မယူဆပဲ ဩ-သည် သီးခြား ဥပသာရ-
 တပုဒ်ပင် ဖြစ်ကြောင်း ဆိုသည်။ ဩ-လည်း
 ကြည့်။ အချို့အရာ၌ အဝ-ကို ဥ-ပြုရသည်။
 ကစ္စည်း။ ၇၉။ ဂ္ဂ။ နာ-၃၃-၄-တို့ ကြည့်။ ဥဇ္ဈာ-
 ယန္တိ (ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၆)လည်း ကြည့်။] (၁)
 အောက်၊ အောက်အပို = အခေ၊ အခေ-
 ဘာ၊ ဟေဋ္ဌာ။ အဝကုဇ္ဇ၊ အဝဂစ္ဆတိ၊
 အဝဇ္ဈာယတိ၊ အဝဘူတ၊ အဝဟနနဋ္ဌ-တို့
 ကြည့်။ (၂) အောက်သို့ မျက်နှာပြုသော၊
 အောက်သို့ ရှေးရှုသော = အခေမုဒ။ အဝ-
 ပတိတ၊ အဝလိတ္တ-တို့ ကြည့်။ (၃) ယုတ်
 သော၊ ယုတ်ညံ့သော = နိစ္စ၊ အခမေ။ အဝဇ္ဈာ-
 ယတိ၊ အဝဘေတ-တို့ ကြည့်။ (၄) မယှဉ်ခြင်း၊
 ကင်းကွာခြင်း = ဝိယောဂ။ ဝိယောဂေ ဩ-
 မုတ္တဥပါဟနေ၊ အဝကောကိလံ ဝနံ၊ နိတိ၊
 သုတ္တ။ နာ-၃၆၃။ ဂ္ဂ။ နာ-၁၂၈။ (၅) အရပ် =
 ဒေသ၊ ဒေသေ အဝကာသော၊ ဩကာ

သော။ နိတိသုတ္တံ။ နာ-၃၆၃။ ခု။ နာ-၁၂၈။
 (၆) ဆုံးဖြတ်ခြင်း=နိစ္ဆယ။ အဝဓာရဏ-
 ကြည့်။ (၇) စင်ကြယ်ခြင်း=သုဒ္ဓိ၊ သုဒ္ဓိယံ
 ဝေါဒါနံ။ နိတိသုတ္တံ။ နာ-၃၆၄။ ခု။ နာ-၁၂၈။
 (၈) လွှမ်းမိုးခြင်း၊ မထိမဲ့မြင်ပြုခြင်း-ပရိဘဝ။
 အဝဇာနန၊ အဝဇာနာတိ၊ အဝညာ၊ အဝ-
 မညန-တို့ကြည့်။ (၉) အနက်လည်း ကြည့်။
 (၁၀) ကဲ့ရဲ့ခြင်း၊ ရွတ်ချခြင်း=ဝမ္ဘန၊ ဟိဋ္ဌန။
 အဝက္ခိပိတွာ၊ အဝညာတ-တို့ ကြည့်။ (၁၁)
 ခိုးခြင်း=ထေယျ။ အဝဟာရ-ကြည့်။ (၁၂)
 သိခြင်း=ဇာနန။ အဝဂစ္ဆတိ၊ အဝေတိ-တို့
 ကြည့်။ (၁၃) လွန်ကဲခြင်း=ဘုသ။ အဝ-
 ပကာသန္တိ (ဝိ၊ ငွ၊ ၄၊ ၁၁၅) ကြည့်။ (၁၄)
 သက်ဝင်ခြင်း၊ အတွင်းသို့ဝင်ခြင်း=ဩဂါ-
 ဟန၊ ပဝိသန။ အဝစရ၊ အဝစရတိ၊ အဝ-
 ဋ္ဌိတိ-တို့ ကြည့်။ (၁၅) မကောင်းသော=ဒု၊
 ဝုဋ္ဌ။ အဝဂ္ဂါဟ၊ အဝဘောတ္တိ-တို့ ကြည့်။
 (၁၆) အပန်ပန် = ပုနပုန။ အဝလော-
 ကေတိ-ကြည့်။ (၁၇) ငယ်သော=ခုဒ္ဓက။
 အဝစ၊ ဥစ္စာဝစ-တို့ ကြည့်။ (၁၈) တားမြစ်
 ခြင်း=ပဋိသေဓ။ အဝမဂ်လ-ကြည့်။

အဝအသတိ (ကြိ) [အဝ + အသ + အ + တိ]
 ကဲ့ရဲ့ဖွယ်-ကဲ့ရဲ့စရာ - ဖြစ်၏။ ဝဿ (သိ၊ ဇိ၊
 သစ်၊ ၁၊ ၃၇၆) ကြည့်။

အဝကတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [အဝ + ကတွာ၊ နိဂ္ဂဟိတ်
 လာ။] နှိမ်ချ၍ ဩမာနဿပိ အတ္တာနံ အဝ-
 ကတွာ ဂဟဏံ သမ္ပဂ္ဂဟောတိ ဖဋ္ဌဗ္ဗော
 မူလဋ္ဌိ၊ ၁၊ ၁၂၁။ (- အနုဋ္ဌိ၊ ၁၊ ၁၂၈။)

အဝကရဏမုခ (န) [အဝ + ကရဏ + မုခ] နှိမ်ချ
 ခြင်းကို - အဦး - အကြောင်း - ပြုခြင်း။
 ဩမာနောပိ ဟိ အတ္တနော အဝကရဏမုခေ-
 နပိ သမ္ပဂ္ဂဏှနဝသေနေဝ ပဝတ္တတိ။ နေတ္ထိ၊
 ဋ္ဌ၊ ၂၇၃။

အဝသိရ (တိ) [အဝ + သိရ] အောက်သို့ညွတ်
 သော ဦးခေါင်းမှိသော၊ ဦးခေါင်း စောက်

ထိုးမြစ်သော၊ သူ။ ပပတန္တိ အဝသိရာ။ သံ၊
 ၁၊ ၄၆။ နေတ္ထိ၊ ၁၂၇။ အဝသိရာတိ ဉာဏသိ-
 ရေန အဓောသိရာ ဟုတွာ ပပတန္တိ။ သံ၊
 ၄၊ ၁၊ ၉၉။ နေတ္ထိ၊ ၁၂၇။ အဝသိရာတိ
 အနုဋ္ဌဟနေန အဓောဘူတဥတ္တမင်္ဂါ။ သံ၊
 ၄၊ ၁၊ ၁၄၆။ (- သုတ္တနိ၊ ၃၁၇။ ဝိမာန၊ ၇၆။
 ပေတ၊ ၁၈၇။ ဇာ၊ ၁၊ ၁၀၊ ၂၃၀။ ဇာ၊ ၂။
 ၁၈၉။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၂၆၇။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၄။ ဓမ္မ၊
 ၄၊ ၁။ ၂၇၅-၆။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၁။ ၃၀၆။ ဇာ၊ ၄၊ ၆။
 ၁၃၆။)

အဝကံသ (ပု) [အဝ + ကသ + အ] (၁)
 အောက်ထစ်ဆုံး - အလျှော့ဆုံး - အပိုင်း
 အခြား။ (၂) ယုတ်လျော့ခြင်း။ (၁) အဝ-
 ကံသတော ပန ဇစ္စန္ဒပဓိရအသနကနပုံသ-
 ကဿ ဇိဝါကာယ ဝတ္ထုဒသကာနံ ဝသေန-
 တိသ ဓူပါနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၁၇၃။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၈၆။ (- မဟာနိ၊ ၄။ ၁၉၇။ ဝိ၊ ဇိ၊
 ၂။ ၈၀။ မ၊ ဇိ၊ ၁။ ၂၀၃။) (၂) ဟာပနံ အဝကံ-
 သော။ သိ၊ ဇိ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၇။ ဥက္ကံသာဝကံသ-
 နှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။

အဝကင်္ခတိ (ကြိ) [အဝ + ကင်္ခ + အ + တိ]
 တောင့်တ၏။ အလိုရှိ၏။ ငဲ့ကွက်၏။ နာဝ-
 ကင်္ခန္တိ-ဇာ၊ ၂။ ၈၇။ နာဝကင်္ခန္တိတိ ဥရံဒတာ
 ပရိစ္စုန္တော ကစ္စိ အတ္တနော ဇီဝိတံ န ပတ္တေန္တိ။
 ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၃၇၁။ နာဝကင်္ခသိ ဇီဝိတံ။ ဇာ၊ ၁။
 ၃၀၇။ နာဝကင်္ခသိတိ... န ကင်္ခသိ။ ဇာ၊ ၄၊
 ၄။ ၃၇၃။ နာဝကင်္ခါမိ ဇီဝိတံ။ ဇာ၊ ၂။ ၈၃။
 မ၊ ၃။ ၃၀၈။ သံ၊ ၂။ ၂၈၂။

အဝကမုတိ (ကြိ) [အဝ + ကမု + အ + တိ] ဆွဲငင်
 ၏။ ဩကမုတိတိ အဝမုတိ။ ထေရီ၊ ၄။
 ၂၇၆။ နဒိယံ ပတိတွာ သောတေန အဝ-
 ကမုယျ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၃၂၆။

အဝကမုယိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [အဝ + ကမု + ကယ +
 တွာ] ယူငင် - ဆွဲငင် - ၍၊ ထုတ်ဆောင်၍။

ဟေတုမဝကဗျာ၊ ဘေဝော ဟာရော
ပရိက္ခာရော။ နေတ္တိ။ ၄။ ဟေတု အာကဇိ-
တာ သုတ္တတော နိဗ္ဗါရေတွာ။ နေတ္တိ။ ၄။
၁၄။

အဝကစိတ (တိ) [အဝ+ကဗျ+တ] ဆဲင်-
ဒရွတ်ဆဲ-အပ်သော။ မူဠာယ ဟောတိ အဝ-
ကစိတံ ပဒံ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၅။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂။
ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၇။ အနုကစိတ-လည်း ကြည့်။

အဝကဏ္ဍက (ပု) [အဝ+ကဏ္ဍက] အဝကဏ္ဍက-
မည်သော ကျွန်၊ ပြတ်ပြီးသော နားရွက်ရှိ
သော ကျွန်။ ဟိနေန ဟိန် ဝဒေတိ အဝ-
ကဏ္ဍကံ ဝေကဏ္ဍကံ ... အဝကဏ္ဍကောသိ။
ဝိ၊ ၂။ ၁၀။ အဝကဏ္ဍကောသိ ဓါသနံ နာမံ
ဟောတိ။ တသ္မာ ဟိန်။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂။ အဝ-
ကဏ္ဍကန္တိ ဆိန္နကဏ္ဍကနာမံ။ ဝဇီရ။ ၂၇၈။

အဝကန္တ (န) [အဝ+ကတိ+အ] ပြတ်ခြင်း။
လှီးခြင်း။ တေနေဝ တဿာ ဂလကာဝကန္တံ။
ဘေ၊ ၁။ ၂။ ၆၉ ဘေ၊ ၄။ ၄။ ၂၅၂။

အဝကန္တတိ (ကြိ) [အဝ+ကတိ+အ+
တိ] လှီး၏၊ ပြတ်၏၊ ပုနပုနမှ အဝ-
ကန္တန္တိ-ပေတ၊ ၄။ ၁။ ၉၇။ ခဏ္ဍာသော အဝ-
ကန္တထ-ဘေ၊ ၁။ ၂။ ၄၃။ ခဏ္ဍာခဏ္ဍံ ကဏ္ဍာ
အဝကန္တထ။ ဘေ၊ ၄။ ၄။ ၁၅၇။

အဝကန္တန္တ (တိ) [အဝ+ကတိ+အ+အန္တ] လှီး-
ပြတ်-သော၊ သူ။ အဝကန္တန္တာ ပန ပဌမံ
အဂ္ဂေ တတော မဇ္ဈေ ဆေတွာ...။ ဘေ၊ ၄။
၄။ ၁၅၇။

အဝကန္တိတဌာန (န) [အဝကန္တိတ+ဌာန] လှီး
အပ်-ပြတ်အပ်-သော-နေရာ-ဌာန။ အဝ-
ကန္တိတဌာနေ ခါရောဒကေန အာသိဉ္စိတွာ။
ပေတ၊ ၄။ ၁။ ၉၇။

အဝကန္တတိ (ကြိ) [အဝ+ကန္တ+အ+တိ]
ရိုသေစွာ-သိစေ၏-အသိပေး၏။ သြကန္တာ-
မသေ (ဘေ၊ ၄။ ၇။ ၃၃၆) ကြည့်။

အဝကပ္ပန (န၊ တိ) [အဝ+ကပ္ပ+ယ] ပြုပြင်-
စီရင်-ခြင်း။ စီမံဖန်တီးခြင်း။ တပ်ဆင်ခြင်း။
ဝေ အဝကပ္ပနာယ ကပ္ပေတွာ။ ဘေ၊ ၄။ ၆။
၂၅၄။

အဝကပ္ပယန္တ (တိ) [အဝ+ကပ္ပ+ကယ+အန္တ]
ဆင်ခြင်သော၊ ဆက်ဝင်ယုံကြည်သော၊ သူ။
သြကပ္ပယန္တ (မဟာနိ၊ ၄။ ၁။ ၆၅) ကြည့်။

အဝကပ္ပေန္တ (တိ) [အဝ+ကပ္ပ+ဧက+အန္တ]
အဝကပ္ပယန္တ-နှင့် အနက်တူ။ သြကပ္ပေန္တ
(ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၈။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၃၅) ကြည့်။

အဝကရ (ပု) [အဝ+ကရ+အ] အပိုက်။ အဝ-
ကရေတိပျတြ။ အဝကရိယတေ နိရဿတေ-
တိ၊ အ။ ဓာနိ၊ ၄။ ၂၂၄။

အဝကရဏမုခ (န) [အဝ+ကရဏ+မုခ] အဝ-
ကရဏမုခ-နှင့် အနက်တူ။ သောပိ အဝ-
ကရဏမုခေန ပိဓာနဝတ္ထုနာ ပဂ္ဂဏနဝသေ-
နေဝ ပဝတ္တတိတိ နာယံ ဝိရောဓော။ ဒီ၊ ၄။
၃။ ၁၉၁။

အဝကဿတိ (ကြိ) [အဝ+ကဿ+အ+တိ]
ဆဲင်၏၊ ဆဲဆောင်၏။ တေ ဣမေဟိ ဒသ-
ဟိ ဝတ္ထုဟိ အဝကဿန္တိ အပကဿန္တိ။
အံ၊ ၃။ ၃၁၄။ အဝကဿန္တိတိ ပရိသံ အာ-
ကဗ္ဗန္တိ ဝိဇ္ဇေန္တိ ကေမန္တံ ဥဿာရေန္တိ။ အံ၊
၄။ ၃။ ၃၁၀။

အဝကဿတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [အဝ+ကဿ+ယ+
တေ] ဆဲင်အပ်၏၊ ဆဲဆောင်အပ်၏။ ဟဒယံ
မေ အဝကဿတိ။ ဘေ၊ ၁။ ၃၂၃။ အဝကဿ-
တိတိ ကဗ္ဗယတိ သောကေန ဝါ ကဗ္ဗိယတိ။
ဘေ၊ ၄။ ၄။ ၄၁၆။

အဝကသိတာ (ကြိ၊ ဝိ) [အဝ+ကဿ+တာ]
ဆဲင်၍၊ ဆဲဆောင်၍၊ ဆွေခေါ် ယူငင်၍။
သြကဿ (ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၀။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၅၃)
ကြည့်။

အဝကာရ (ပ) [အဝ+ကရ+က] ယုတ်ညံ့ခြင်း။
ဩကာရ (ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၇၉။ ဒိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၄၈။ ဒိ၊ ဌ၊
၁။ ၂၄၈။ ဒိ၊ ဌ၊ ၂။ ၆၄။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၆၅။ အံ၊ ဌ၊ ၃။
၂၁၄) ကြည့်။

အဝကာရကံ (ကြိ၊ ဝိ) [အဝ+ကိရ+က+အံ] ပြန့်ကြဲ၍ ပြန့်ကြဲ၍။ န သိတ္တာဝကာရကံ
ဘုဒ္ဓိဿာမိ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၇၇။ သိတ္တာဝကာရကန္တိ
သိတ္တာနိ အဝကိရိတော အဝကိရိတော။ ဝိ၊ ဌ၊
၃။ ၁၆၆။ အဝကိရိတောတိ ဣမိနာ သိတ္တာ-
ဝကာရကန္တိ ဧတ္ထ အဝပုဗ္ဗော ကိရဓာတု-
ယော။ န ကရဓာတုတိ ဒဿေတိ။ ပါမိတိ။
ယော။ ၁။ ၁၀၉။

အဝကာရိ (န) [အဝ+ကိရ+လု] အသီးအသီး
ပြုခြင်း၊ ခွဲခြားခြင်း။ တခုစီ ယူခြင်း၊ တခုစီ
အသီး အခြား ပြုခြင်း။ ကဉ္စိ ဓမ္မ အဝကာရိ-
ကရိတော ဂ္ဂပံ။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၄၁၁။ အဝကာရိ-
ကရိတောတိ ဝိနိဗ္ဗောကံ ကတော။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။
၄၉၈။ အဝကာရိ ကရိတောတိ ဂ္ဂပါဒိနိ
အတ္တတော ဝိနိဗ္ဗုဒ္ဓိတော ဣမိနာ ရူပေန
ဣမိနာတိ တေဿ အတ္တတော အဝိနိဗ္ဗုတ္တေန
ဂ္ဂပါဒိနာတိ အတ္တော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ မူလဒီ၊ ၂။
၂၃၀။ အနဝကာရိ-လည်း ကြည့်။

အဝကာသ (ပ) [အဝ+ကသ+က] (၁)
အကြောင်းအရာ။ (၂) ကြည့်ရှုဖူးမြော်ဖွယ်
ရာ-လက်ခြေစသော အင်္ဂါကြီးငယ်ဟူသော
-ဌာန။ (၃) အခွင့်၊ ခွင့်ပြုချက်။ (၄)
အတုအပ၊ အတုအယောင်။ (၅) အတူ-
သဒိသ။ (၆) အရပ်ဒေသ။ (၁) ဌာနမေတ်
အဝကာသော။ အံ၊ ၃။ ၅၂၁။ (၂) အခွေဝ-
ကာသ-ကြည့်။ (၃) ကတာဝကာသ-ကြည့်။
(၄) (၅) အရိယာဝကာသ-ကြည့်။ (၆)
အဝ(၅)အနက် ကြည့်။

အဝကာသာဘာဝ (ပ) [အဝကာသ+အဘာဝ]
တည်ရာ-အကြောင်း - အခွင့် - မရှိသည်၏
အဖြစ်။ ကေသဉ္စိ တဏှာ ပရိဝိတက္ကောတိ

တဏှာပိ အဝကာသာဘာဝဒဿနတ္ထံ တဏှာ
ဝုတ္တတ္တာ။ ဒိ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၂၆။ သိ၊ ဌ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၀၉။

အဝကိက္က (တိ) [အဝ+ကိရ+တ] ရောပြွမ်း
သော။ တဒုဘယမ္ပိ ရာဂရဇာဒိဟိ အဝကိက္ကံ။
နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၇၇။

အဝကိရဏ (န) [အဝ+ကိရ+ယု] ကြံဖြန့်ခြင်း။
အပေါင်းအစုကို အစိတ်အပိုင်းပြုခြင်း။ ခွဲခြမ်း
-စိတ်ဖြာ-ခြင်း။ အနဝကာရိ-ကြည့်။

အဝကိရတိ (ကြိ) [အဝ+ကိရ+အ+တိ] ပြန့်
န့် ခေါင်း၊ ကြံဖြန့်၏။ ဩကိရန္တိ အဝကိရန္တိ-
ဒိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၆၆။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၅၃၊ သာဓု သမော-
ကိရိန္တိ တဝ သေယျံ အဟံ ကပိကစ္ဆုပလ-
ပတ္တေဟိ သမန္တတော အဝကိရိ။ ပေတ-
ဌ၊ ၈၁။

အဝကိရိတ (တိ) [အဝ+ကိရ+တ] ကြံဖြန့်
တတ်သော။ အဝကိရိတတ္ထ-ကြည့်။

အဝကိရိတတ္ထ (န) [အဝကိရိတ+တ္ထ] ကြံဖြန့်
တတ်-ကြံမြှောက်တတ်-သည်၏ အဖြစ်။
တသ္မိံ အာကာသေ ပုပ္ပါနံ အဝကိရိတတ္ထာ
အဝေါပုပ္ပိယတ္တေဓေတိ ပါကဇ္ဇော။ အပ၊ ၄။
၂။ ၈၈။

အဝကိရိတော (ကြိ၊ ဝိ) [အဝ+ကိရ+တော] အဝ-
ကိရိယ-နှင့် အနက်အရတူ။ ၎င်း-ကြည့်။
အဝကာရက-လည်း ကြည့်။

အဝကိရိယ (ကြိ၊ ဝိ) [အဝ+ကိရ+တော] ကြံဖြန့်
၍။ ကဋ္ဌာယမ္ပိ အဝကိရိယ ကေဝလံ။ ဇော၊
၁။ ၄၅။ အဝကိရိယာတိ အဝကိရိတော။ ဇော၊
၄။ ၂။ ၆၈။ (-ဇော၊ ၂။ ၈။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၄၅။ ဇော၊ ၄။
၅။ ၁၅၁။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၂)

အဝကိရိယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [အဝ+ကိရ+ယ+
တေ] ကြံဖြန့်အပ်၏ ကြံဖြန့်စွန့်ပစ်အပ်၏။
ပဟူတံ အန္တပါနမ္ပိ အပိဿ အဝကိရိယတိ။
ပေတ၊ ၁၆၇။ အပိ အဝကိရိယတိ အနိယတိ။
ပေတ၊ ၄။ ၁၆၁။

အဝကုဋ္ဌိတ (တိ) [အဝ+ကုဋ္ဌ+တ] စက်ဆုပ်
အပ်သော။ ကာနန (အပါငွေ၊ ၂။ ၈၇) ကြည့်။

အဝကုဋ္ဌ (တိ) [အဝ+ကုဋ္ဌ+အ] (အဝကုဋ္ဌ-
သံ)။ အောက်သို့မျက်နှာပြုသော၊ မှောက်
အပ်သော။ တေနဟိ ဘော ဣမံ ပုရိသံ အဝ-
ကုဋ္ဌံ နိပါတေထ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၆၇။ အဝကုဋ္ဌော
နိပဇ္ဇဟံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၁၀။ အဘိ၊ ၄၁။ ၄၃။ ဇာ၊
၄၁။ ၁၇။ အဝကုဋ္ဌောတိ အဓောမုခေါ
ဟုတွာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄၁၁။ အာဝတိ သဘာဝနံ
အဝကုဋ္ဌေန ပဏေန ပဋိဂ္ဂဟေတွာ အဒဿနံ
ဂမေသိ။ ထေရ၊ ၄၁။ ၅၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၈။
အဝကုဋ္ဌေနာတိ နိကုဋ္ဌိတေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၂၉။ (-မ၊ ၁။ ၁၁၄။ မ၊ ၂။ ၂၈၉၊ ၄၃၇။ ပေတ။
၂၁၄။ အပါ၊ ၂။ ၁၉၀။ မ၊ ၄၁။ ၁၇၇။ သံ၊ ၄၁။
၂။ ၁၈၉။ ပေတ၊ ၄၁။ ၂၅၄။ ဇာ၊ ၄၁။ ၆၈၉။)

အဝကုဋ္ဌ (ကြိ ဝိ) [အဝ+ကုဋ္ဌ+တွာ] မှောက်
၍၊ မှောက်ခုံပြု၍၊ အောက်သို့မျက်နှာ-မူ-
ပြု-၍။ ယော အဝကုဋ္ဌ နိပဇ္ဇော။ မဟာနိ၊
၂၉၇။ အဝကုဋ္ဌ နိပဇ္ဇောတိ အဓောမုခေါ
ဟုတွာ နိပဇ္ဇော ပဿတိ။ မဟာနိ၊ ၄၁။ ၁၆၅။
(-သံ၊ ၄၁။ ၃၈။)

အဝကုဋ္ဌက (န) [အဝ+ကုဋ္ဌ+က] ပျက်ခြင်း၊
ပျက်စီးခြင်း။ တေန ဝိစိနိ သင်္ခါရေ ဥက္ကုဋ္ဌမဝ-
ကုဋ္ဌကံ (မဝကုဋ္ဌတံ၊ သျှာ၊ ကံ)။ အပါ၊ ၂။ ၃၄၁။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄၁။ ၂၁၈။ ဥက္ကုဋ္ဌမဝကုဋ္ဌကန္တိ သင်္ခါရာနံ
ဥဒယဉ္စ ဝယဉ္စ (ဥဒယဝျှယံ၊ သိ၊ ဣ) ဝိစိနိတိ
အတ္ထော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄၁။ ၂၁၉။

အဝကုဋ္ဌဌာန (န) [အဝ+ကုဋ္ဌ+ဌာန] ကုန်း
လျက် တည်နေခြင်း။ အဝကုဋ္ဌဌာနံ တင်္ခဏေ-
ပိ ဥပရိမကာယဿ ဥဇုကံ အဝိဝဇုကရဏတ္ထံ။
သံ၊ ၄၁။ ၈၃။

အဝကုဋ္ဌန္တ (တိ) [အဝ+ကုဋ္ဌ+အ+အန္တ] အောက်သို့
မျက်နှာပြုသော၊ မှောက်သော။

ဘတ္တဘရိတံ ပါတိ* အဝကုဋ္ဌန္တော ဝိယ။
အံ၊ ၄၁။ ၂၁၃။

အဝကုဋ္ဌပည (တိ) [အဝ+ကုဋ္ဌ+ပညာ] မှောက်
ထားအပ်သော ပညာရှိသော၊ တရားတော်ကို
ဟုတ်မှန်သောသဘောအားဖြင့် စဉ်းစားဆင်
ခြင်နိုင်သော ပညာ မရှိသော၊ သူ။ အဝကုဋ္ဌ-
ပညော ပုရိသော...။ အံ၊ ၁။ ၁၂၈-၉။ အဘိ၊
ပု။ ၁၀၆၊ ၁၃၇။ အဝကုဋ္ဌပညောတိ အဓော-
မုခပညော။ အံ၊ ၄၁။ ၂၉၇။ ယထာသဘာဝ-
တော တဿ မိနနေ နိဟိနပညတာယ အဝ-
ကုဋ္ဌပညံ။ သံ၊ ၄၁။ ၂၄၅။ (-သံ၊ ၄၁။ ၁၉၆။
အဘိ၊ ၄၁။ ၆၄။ အံ၊ ၄၁။ ၂၉၆။)

အဝကုဋ္ဌတိ (ကြိ) [အဝ+ကုဋ္ဌ+အ+တိ] ပုပ်၏။
ပုပ်ဟောင်း၏။ ပုပ်သိုး၏။ အဝကုဋ္ဌ
ပုတိဘာဝမဂမာသိတိ ဥက္ကာပေါ။ သံ၊ ၄၁။
သစ်၊ ၁။ ၇၂။

အဝကုလ (န) [အဝ+ကုလ] ယုတ်ညံ့သော-
မကောင်းသော - သစ်စုတ် မလတ် စသည်
ရောပြွမ်းသော - မတ်စောက်သော - မညီညာ
မပြေပြစ်သော - ကမ်းပါး။ အနဝကုလ - ကြည့်။

အဝကုန္တ (တိ) [အဝ+ကုမု+တ] သက်ဝင်အပ်
သော၊ ဝင်ရောက် အပ်သော။ ဒုက္ခေန
ဩက္ကန္တာ . ဒုက္ခေန အဝကုန္တာ အနုပဝိဋ္ဌာ။
သံ၊ ၄၁။ ၁၄၈။

အဝကုန္တိ (တိ) [အဝ+ကုမု+တိ] ထင်ရှားဖြစ်
ပေါ်လာခြင်း။ တိက္ကံ ခေါ ပန ဘိက္ခဝေ သန္တိ
ပါတာဂဗ္ဘဿာဝကုန္တိ ဟောတိ။ မ၊ ၁။ ၃၃၂။
မိလိန္ဒ။ ၁၂၆။ အဝကုန္တိ ဟောတိတိ နိဗ္ဗတ္တိ
ဟောတိ။ မ၊ ၄၁။ ၂၁၀။ ဆန္တံ ဘိက္ခဝေ
ဓာတုနံ ဥပါဒါယ ဂဗ္ဘဿာဝကုန္တိ ဟောတိ။
အံ၊ ၁။ ၁၇၇။ အဝကုန္တိ ဟောတိတိ ဩက္ကန္တိ
နိဗ္ဗတ္တိ ပါတုဘာဝေါ ဟောတိ။ အံ၊ ၄၁။
၁၆၂။ (-မ၊ ၂။ ၃၆၃။ သံ၊ ၁။ ၂၉၆။ အဘိ

ပု။၁၁၅။ မဟာနိ။၁၉။ နေတ္ထိ။၄၉။ အဘိဋ္ဌာ။၃၅။)

အဝက္ကမတိ (ကြိ) [အဝ + ကမု + အ + တိ] နင်း၏။ ပစ္စတော တုယံ နဂုံ၊ ကထံ ခွါဟံ အဝက္ကမိ။ ဇာ။၁။၁၇။ တာ ပစ္စတော ဌိတံ အဟံ ကထံ အဝက္ကမိ။ ဇာ။၄။၁။၄၅။

အဝက္ကမန (န) [အဝ + ကမု + ယု] သက်ဝင်ခြင်း။ ဝင်ရောက်ခြင်း။... မာတုကုဋိယံ အဝက္ကမနေသု အနုပ္ပဝေသေသု။ ဒီ။၄။၁။၆၆။

အဝက္ကမနိယ (တိ) [အဝ + ကမု + အနိယ] အောက်အဖို့သို့ လားရောက်ကြောင်း ဖြစ်သော၊ အပါယ်ဆင်းရဲ သံသရာ ဆင်းရဲကို ဖြစ်စေတတ်သော။ သြက္ကမနိယ (သံ၊၄။၂။၁၇။ သံ၊၄။၂။၁၇။)ကြည့်။

အဝက္ကမ္ပ (ကြိ၊ဝိ) [အဝ + ကမု + တွာ] နင်း၍၊ နဂုံ မေ အဝက္ကမ္ပ၊ ဟေဋ္ဌယံတွာန ဇဋ္ဌိကော။ ဇာ။၁။၁၇။

အဝက္ကရိ (ဗျ) အဝကာရိနှင့် အနက် တူ။ အနဝကာရိကြည့်။

အဝက္ကရိယတိ (ကမု၊ကြိ) [အဝ + ကိရ + ယ + တေ] ခဲ့ခြားအပ်၏။ န အဝက္ကရိယတိတိ အနဝကာရိ။ အနု။၂။၂၂၄။

အဝက္ကာမေတိ (ကာ၊ကြိ) [အဝ + ကမု + ကာပေ + တိ] သက်ဝင်စေ၏၊ ဝင်ရောက်စေ၏။ သြက္ကာမေန္တိ (သံ၊၄။၂။၃၀။)ကြည့်။

အဝက္ကာရပါတိ (ထိ) [အဝက္ကာရ + ပါတိ] ပိုသောဆွမ်းကို ထည့်ထားရန်ခွက်။ အဝက္ကာရပါတိ ဓောဝိတွာ ပဋိသာမေယျ။ ဝိ၊၃။၂၂။ မ၊၁။၂၆။ အဝက္ကာရပါတိန္တိ အတိရေကပိဏ္ဍပါတ် အပနေတွာ ဌပနတ္တယကေ သမုဂ္ဂပါတိ။...။ မ၊၄။၂။၄၃။ သာရတ္ထ၊

၃။၂၇။၃၅။ ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ဇွိ၊၂။၃၉။ အဝက္ကာရပါတိန္တိ အတိရေကပိဏ္ဍပါတ်ဌပနကံကေ ဘာဇနံ။ ဝိမတိ၊၂။၁၇။ (-မ၊၃။၁၉။ ဓမ္မ၊၄။၁။၁၉၄။)

အဝက္ကလိတ (န) [အဝ + ခလ + တ] (ခ) (က) ချွတ်ယွင်းချက်၊ အပြစ်။ (ခ) လွဲချော်သွားခြင်း။ (တိ) (၂) ချွတ်ချော် - လွဲမှား - စေအပ်သော၊ မှားမှားယွင်းယွင်း - မဟုတ်မမှန် - ပြောဆိုအပ်သော၊ စကား။ (ခ) (က) ရထရေကပတ္တမ္ပိ အဝက္ကလိတံ အပဿန္တော။ သံ၊၄။၁။၁၇။ (ခ) အဝက္ကလိတံ ဝါ ဟောတိတိ အတ္တော။ ဥ၊၃။၄။၃၅။ ၃၆။ (တိ) (၂) နတ္ထိ တတ္ထ ဝါလဂ္ဂမတ္တမ္ပိ အဝက္ကလိတံ။ ဒီ၊၄။၁။၆၅။ အံ၊၄။၁။၁၇။ ဣတိဝုတ်၊၄။၁၇။၃၅။ အဝက္ကလိတန္တိ ဝိရာဇိတံ မုသာ ဘဏိတံ။ သီ၊၄။၁။၁၇။

အဝက္ကယိက (တိ) [အဝ + ခေ + ကိက] အောက်သို့ ချိုင့်ဝင်သော၊ ချိုင့်ဝင် - နိမ့်ဝင် - သောအားဖြင့် ထင်မြင်အပ်သော။ သြက္ကယိက (မ၊၄။၂။၃၆) ကြည့်။

အဝက္ကိတ္တ (တိ) [အဝ + ခိတ္တ (=ခိပ + တ)] စွန့်ပစ်အပ် - ပစ်ချအပ် - သော။ အဏာယိကာယော ဥဋ္ဌိတော အဝက္ကိတ္တော သေတိ။ မ၊၁။၃၇။ အနဝက္ကိတ္တ (ဒီ၊၄။၁။၃၁၄။ မ၊၄။၃။၁၉၀)၊ သေဒါဝက္ကိတ္တ (အံ၊၄။၂။၃၁၃။ အံ၊၄။၃။၂၂) တို့လည်း ကြည့်။

အဝက္ကိတ္တက (တိ) [အဝက္ကိတ္တ + က] ပစ်လွှင့်အပ် - စွန့်ပစ်အပ် - သော။ အပဝိဒ္ဓံ (မ၊၄။၃။၂၆၇။ အံ၊၄။၃။၅၀၊၂၇) ကြည့်။

အဝက္ကိတ္တကာယ (တိ) [အဝက္ကိတ္တ + ကာယ] ပစ်ချအပ်သော - ပစ်လွှဲအပ်သော - ကိုယ်မှီသော၊ သူ။ ပက္ခိတ္တကာယ (ဝိ၊သုဒ္ဓိ၊၄။၁။၁၂) ကြည့်။

အဝက္ခိတ္တစက္ခု (တိ) [အဝက္ခိတ္တ+စက္ခု] အောက်
သို့ချအပ်သော မျက်စိရှိသော၊ မျက်လွှာချ
ထားသော၊ သူ။ အဓောဘာဂေ အဝက္ခိတ္တ-
စက္ခု။ ခု။ ၁၂၈။

အဝက္ခိတ္တမတ္တိကာပိဏ္ဏ (ပု) [အဝက္ခိတ္တ+မတ္တိ-
ကာပိဏ္ဏ] စွန့်ပစ်အပ်-ပစ်ပယ်အပ်-ပစ်ချ
အပ်-သော ပြေစိုင်းခဲ။ အနုပလာ အညာဏ-
တာယေဝ အဝက္ခိတ္တမတ္တိကာပိဏ္ဏော ဝိယ
ယတ္တ ကတ္တစိ တုက္ကိတုတာ နိသိဒ္ဓန္တိ။ မ၊ ၄၊ ၂။
၁၇၅။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၇၀။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၁၄။

အဝက္ခိတ္တသေဒ (တိ) [အဝက္ခိတ္တ+သေဒ] ယိုစီး၍
ကျသော၊ ချွေးရှိသော၊ ချွေးယိုစီးကျသော။
သေဒါဝက္ခိတ္တ (အံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၁၃) ကြည့်။

အဝက္ခိပတိ (ကြိ) [အဝ+ခိပ+အ+တိ] (က)
ပစ်လွှင့်၏၊ ပစ်ပယ်၏။ (ခ) အောက်သို့ချ၏၊
နှိမ့်ချ၏၊ ရွတ်ချ၏၊ ကဲ့ရဲ့၏၊ မထိမဲ့ပြင်
အောက်မေ့၏။ (က) ထုသံ ခုနန္တော ဝိယ
ဗုရမေဝ အဝက္ခိပိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၂၃၉။ အဝက္ခိပတိ
အဝစာသိ။ သိ၊ ၄၊ ၁။ ၂။ ၂၆၆။ (ခ) ပရံ
သံဟာရေတိ အဝက္ခိပတိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၂၀။ အဝ-
က္ခိပတိတိ အဓော ခိပတိ၊ အဝမညတိတိ
အတ္ထော။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၁၈။ န အဝက္ခိပေယျာ-
(မ၊ ၄၊ ၄။ ၁၉၂) တိ ဂေဟသိတဝသေန
ဝိရောဓေဝသေန န နိဂ္ဂဏေယျ။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၃၉၀။

အဝက္ခိပန (န၊ တိ) [အဝ+ခိပ+ယု] (က) နှိမ့်
ချခြင်း၊ ရွတ်ချခြင်း၊ ကဲ့ရဲ့ခြင်း။ (ခ) ပစ်ချ
ခြင်း။ (က) ပရဓမ္မာပသာဒနာတိ ပရေသံ
လဒ္ဓိယာ သဗ္ဗနာ ဝမ္ဘနာ အဝက္ခိပနာ။ အံ၊
၄၊ ၂။ ၂၀၁။ (ခ) အဓော အဝက္ခိပနေန။
ဇာ၊ ၄၊ ၁။ ၁၈၀။

အဝက္ခိပန္တ (တိ) [အဝ+ခိပ+အ+အန္တ၊ တိ-၌
အဝက္ခိပန္တိ] (က) အောက်ချသော၊ နှိမ့်ချ
သော၊ သူ။ (ခ) (နောက်သို့) ပစ်ချသော၊ သူ။
(က) န ဘဂဝန္တိ အဝက္ခိပန္တော သဏတိ။

သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၂၈။ (ခ) အဝက္ခိပန္တိ အသိ-
မဇ္ဈဂစ္ဆိ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၆၉။ အဝက္ခိပန္တိတိ ကိဋ္ဌ-
မာနာ ပစ္စိမပါဒေ ဒိပန္တိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၄။ ၂၅၂။

အဝက္ခိပိတော (ကြိ၊ ဝိ) [အဝ+ခိပ+တု] နှိမ့်ချ
၍၊ ရွတ်ချ၍။ အဝက္ခိပိတော (အံ၊ ၄၊ ၁။
၁၃၉) တိ “ကိ” ဣမဿ ဇိဝိတံ၊ ဗီဇကော-
ဇနော နာမာယ”န္တိ ဟိဋ္ဌေတွာ လပနံ။ အံ၊
၄၊ ၁။ ၁၄၄။

အဝက္ခိပေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [အဝ+ခိပ+ဧက+
တွာ] ယိုစီးကျစေ၍။ သေဒါဝက္ခိတ္တ (အံ၊ ၄၊
၁။ ၂၂) ကြည့်။

အဝက္ခေပန(န) [အဝ+ခိပ+ယု] အောက်သို့ ချ
ခြင်း။ ပထဝီဓာတုယာ ပန အနဂတာ အာ-
ပေါဓာတု အဝက္ခေပနဿ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၆၇။
အဝက္ခေပနဿာတိ အဓောနိက္ခိပနဿ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၁။ ၄၅၈။ (- ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၂။ ၃၆၀။)

အဝဇ္ဇဏန (န) [အဝ+ခိပ+ယု] ပြတ်ခြင်း၊
ပိုင်းပြတ်ခြင်း။ သပဒါန (မဟာနိ၊ ၄။ ၁၆၉။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၈။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၀၆။ ဝိမတိ၊ ၂။
၆၃။ ကခါ၊ ၄။ ၄၄၁။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၂၅၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊
၁။ ၈၉) ကြည့်။

အဝဇ္ဇဏနုဋ္ဌ (ပု) [အဝဇ္ဇဏန+အတ္တ] ပြတ်ခြင်း-
ပိုင်းပြတ်ခြင်း-အနက်သဘော။ ဝိရတိ အဝ-
ဇ္ဇဏနုဋ္ဌေန လဝနဋ္ဌေန ဝါ ဒါနံ။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။
၁၉၇။

အဝဇ္ဇဏနဝိရဟိတ (တိ) [အဝဇ္ဇဏန+ဝိရဟိတ]
ပြတ်ခြင်း-ပိုင်းပြတ်ခြင်း-ကျော်သွားခြင်း-
မှ ကင်းသော။ သပဒါန (မဟာနိ၊ ၄။ ၁၆၉။
သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၀၆-၇။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၆၃) ကြည့်။

အဝဇ္ဇဏ(န)ရဟိတ (တိ) [အဝဇ္ဇဏ(န)+ရဟိ-
တ] အဝဇ္ဇဏနဝိရဟိတနှင့် အနက်တူ။ သပ-
ဒါန (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၈။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၂၀၄-၅)
ကြည့်။

အဝဇ္ဇာယနာ (ထိ) [အာ+ခို+ယ+ယ] ဖြတ်ခြင်း၊ ပိုင်းဖြတ်ခြင်း။ သန္တိယတိ (သံ၊ ၂။ ၁၅၉)ကြည့်။

အဝဇ္ဇာယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [အဝ+ခို+ယ+တေ] ဖြတ်-ပိုင်းဖြတ်-အပ်၏။ သန္တိယတိ (သံ၊ ၂။ ၁၅၉)ကြည့်။

အဝဂ္ဂတိ (ကြိ) [အဝ+ဂမ္+အ+တိ] (၁) အောက်-အပါယ်-သို့ သွားရောက်၏။ (၂) သိ၏။ (၁) န အဝဂ္ဂတိ(မဟာနိ၊ ၃၃၀)တိ န ဟေဋ္ဌာ ဂစ္ဆတိ။ မဟာနိ၊ ၃၃၀။ အဝဂ္ဂန္တိတိပိ အဝဇ္ဇာနိယာ။ မဟာနိ၊ ၂၈။ အဝဂ္ဂန္တိတိ အပါယ် ဂစ္ဆန္တိ။ မဟာနိ၊ ၃၄၄။ (၂) အဝဂ္ဂတိတိ ဇာနာတိ။ နိတိ၊ ဇာ။ ၂၀၃။ အဝေတိ(အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၉။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၃၀၁)လည်း ကြည့်။

အဝဂ္ဂဏိတ (တိ) [အဝ+ဂဏ+တ] အောက်ချ၍ ရေတွက်အပ်သော၊ မထိမဲ့မြင်-မလေးမစား-ပြုအပ်သော။ အဝဉ္စိတာဝဂ္ဂဏိတာ၊ ပရိဘူတာဝမာနိတာ။ ဇာနိ၊ ၇၅၆။ ဟေဋ္ဌာကတွာ... အဝဂ္ဂဏိယတိတိ... အဝဂ္ဂဏိတော။ ဇာနိ၊ ၇၅၆။

အဝဂ္ဂဏ္ဍကာရကံ (ကြိ၊ ဝိ) [အဝဂ္ဂဏ္ဍ+ကာရကံ] မျောက်ကဲ့သို့ ပါးစောင်၌ ထား၍ထား၍။ န အဝဂ္ဂဏ္ဍကာရကံ ဘုဉ္ဇိဿာမိတိ သိက္ခာကရဏိယာ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၅၇။ အဝဂ္ဂဏ္ဍကာရကန္တိ မက္ကဋ္ဌော ဝိယ ဂစ္ဆေ ကတွာ ကတွာ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၆၆။

အဝဂ္ဂတ (တိ) [အဝ+ဂမ္+တ] (၁) သိတတ်သော၊ သိပြီးသော၊ လောကအားလုံးကို တိရဏပရိညာဖြင့် ဟုတ်တိုင်း မှန်စွာ သိပြီးသော၊ ဘုရား။ (၂) သိအပ်သော။ (၁) တတ္ထ သကလံ လောကံ တိရဏပရိညာယ

တထာယ ဂတော အဝဂ္ဂတောတိ တထာဂတော။ ဒီ၊ ၄။ ၆၆၆-၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၅၃-၄။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၈၇။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၁၅၊ ၃၄၇။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၉။ ယထာ လောကေ အဝဂ္ဂန္တော အဝဂ္ဂတောတိ ဝုစ္ဆတိ။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၅။ ပဋိသိ၊ ၄။ ၂။ ၈၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၅၈။ (-သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၃၉။ သီ၊ ၄။ သစ်၊ ၁။ ၁၃-၃၁၇။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၉။ မ၊ ၄။ ၁။ ၆၁၀၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၆၆။) (၂) ဝိစိတာဝဂ္ဂတံ မတံ။ ဇာနိ၊ ၇၅၇။ ဂတိ ဗုဓုတ္တော။ အဝဂ္ဂတံ။ ဇာနိ၊ ၇၅၇။ နိဗ္ဗာနဓမ္မောပိ... ဗုဒ္ဓါဒိဟိ တထာ အဝဂ္ဂတော၊ တသ္မာ တထာဂတောတိ ဝုစ္ဆတိ။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၆၄။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၃။ အညာတံ(ပေတ၊ ၄။ ၂၀၆) လည်း ကြည့်။

အဝဂ္ဂတတ္ထ (ပု) [အဝဂ္ဂတ+အတ္ထ] သိတတ်သောသူ ဟူသောအနက်။ ဂတ-သဓ္မေါယေဝ (အနုပသဂ္ဂေါ) အဝဂ္ဂတတ္ထံ အတိတတ္ထံ ဝဒတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၉။ သီ၊ ၄။ သစ်၊ ၁။ ၁၃၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၄။

အဝဂ္ဂန္တဗ္ဗ (တိ) [အဝ + ဂမ္ + တဗ္ဗ] သိအပ်သော။ ယထာ ဝစနံ၊ တထာ အဝဂ္ဂန္တဗ္ဗော နိတော “အနိစ္စံ ဗုက္ခံ အနတ္တာ”တိ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၅။ အညာ ကထာတိ ဝစနံ အဝဂ္ဂန္တဗ္ဗ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၈။ ခုဒ္ဒဗ္ဗ (ပဋိသိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀)လည်း ကြည့်။

အဝဂ္ဂန္တဗ္ဗတ္တ (န) [အဝဂ္ဂန္တဗ္ဗ+တ္တ] သိအပ်သည်၏ အဖြစ်။ အဝိတထဘာဝေန ဝါ အရဏိယတ္တာ အဝဂ္ဂန္တဗ္ဗတ္တာ အရိယာနိ။ သီ၊ ၄။ သစ်၊ ၁။ ၁၂။

အဝဂ္ဂန္တ (တိ) [အဝ+ဂမ္+တ] သိတတ်သော၊ သိပြီးသောသူ။ အဝဂ္ဂတ (၁) အနက် ကြည့်။

အဝဂ္ဂန္တ (ကြိ၊ ဝိ) [အဝ+ဂမ္+တွာ] သက်ဝင်၍၊ တံ ဘယံ ဗာလမဟာဇနော အဝဂ္ဂန္တ ဩတရိတွာ န ဇာနာတိ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၅၈။

အဝဂ္ဂ (ပု) [အဝ+ဂု+အ] သိခြင်း။ အဝ-
ဂမော။ နိတိ၊ ဓာ။ ၂၀၅။ အနဝဂမ၊ ပစ္စယ-
ခယာဝဂမ-တို့နှင့် ယှဉ်ကြည့်။

အဝဂ္ဂမန (န) [အဝ+ဂု+ယု] (က) အောက်
သို့ သွားကြောင်း တရား (နိဝရဏ)။ (ခ)
သိခြင်း။ (က) ပဉ္စ နိဝရဏာနိ အဝဂ္ဂမနတော
ဩက္ကမနန္တိ ဝုစ္စတိ။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၄၂။ အဝ-
ဂမနတောတိ အဝေဂမနတော၊ ဩရမ္ဘာ-
ဂိယဘာဝတောတိ အတ္တော။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၃၈။
(ခ) အဝဂ္ဂမနတ္ထ-ကြည့်။

အဝဂ္ဂမနဋ္ဌ (ပု) [အဝဂ္ဂမန + အတ္ထ] အောက်
သို့ သွားကြောင်းတရား၏ အပြစ်ဟူသော
အနက်သတော။ ဩက္ကမနံ ဝုစ္စန္တိ အဝဂ္ဂမန-
ဋ္ဌေန ပဉ္စ နိဝရဏာနိ။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၀၅။ အံ၊ ဌ၊
၂။ ၄၆။ အဝဂ္ဂမနဋ္ဌေနာတိ အဝေဂမနဋ္ဌေန၊
ဩရမ္ဘာဂိယဘာဝေနာတိ အတ္တော။ မ၊ ဌ၊ ၁။
၁၉၂။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၁။

အဝဂ္ဂမနတာ (ထိ) [အဝဂ္ဂမန+တာ] အောက်-
အပါယ်-သို့ သွားရောက်သည်၏ အပြစ်။
အဝဂ္ဂါနိယ-ကြည့်။

အဝဂ္ဂမနတ္ထ (ပု) [အဝဂ္ဂမန+အတ္ထ] သက်ဝင်၍
သိခြင်းအနက်။ ကမ္မဝစနိစ္ဆယ အဘာဝေန
အဝဂ္ဂမနတ္ထဝသေနော ကတ္တုနိဋ္ဌေသော
လဗ္ဘတိ။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၀။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၀။

အဝဂ္ဂမိယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [အဝ+ဂု+ယ+တေ]
သိအပ်၏။ ဧဝံ ပနဿ နာနတ္ထဘာဝေါ
ပယောဂတော အဝဂ္ဂမိယတိတိ အဿတိ
တဒနန္တရန္တိ အာဒိနာ။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၀၀။

အဝဂ္ဂမေတိ (ကာ၊ ကြိ) [အဝ+ဂု+မေ+တိ]
သိစေ၏။ ပရိယာယ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၃၉)
ကြည့်။

အဝဂ္ဂဋ္ဌိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [အဝ+ဂု+တွာ] လျှော
ကျ-ယိုစီးကျ-၍။ ဧရသုဓာရာဒိဟိ ပဟ-

တပုဒေသေ အဝဂ္ဂဋ္ဌိတွာ ဌိတော နိယျာ-
သော။ ခုဒ္ဒက၊ ဌ၊ ၄၉။

အဝဂ္ဂါဟ (ပု) [အဝ+ဂါဟ+အ] သက်ဝင်ခြင်း၊ ပါ
ဝင်ခြင်း၊ အကျုံးဝင်ခြင်း။ အဝဂ္ဂါဟတ္ထ-ကြည့်။

အဝဂ္ဂါဟဏ (န) [အဝ+ဂါဟ+ယု] သက်ဝင်
ခြင်း။ ဣမဿ သုတ္တဿ သုခါဝဂါဟဏတ္ထံ
ကာလဒေသဒေသကပရိသာပဒေသပဋိမဏ္ဍိ-
တံ နိဒါနံ ဘာသိတံ။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၄။

အဝဂ္ဂါဟတိ (ကြိ) [အဝ+ဂါဟ+အ+တိ] သက်
ဝင်၏။ သက်ဝင်၍တည်၏။ ဣဒ္ဓ ပန စတု-
ဓာတုဝတ္ထာနံ အနုယုတ္တော ဘိက္ခု သုညတံ
အဝဂ္ဂါဟတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၆၇။ သုညတံ
အဝဂ္ဂါဟတိတိ ပရိယောဂါဟတိ။ တတ္ထ
ပတိဋ္ဌဟတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၄၅၈။

အဝဂ္ဂါဟတ္ထ (ပု) [အဝဂ္ဂါဟ+အတ္ထ] သက်ဝင်
- ပါဝင် - အကျုံးဝင် - ခြင်း အနက်။
အဝစရ-ကြည့်။

အဝဂ္ဂါဟိတတူ (တိ) [အဝဂ္ဂါဟိ+တတူ] သက်
ဝင်အပ်သော အမှန်တရားရှိသော၊ အမှန်
တရားကို သက်ဝင်ပြီးသော၊ အမျိုးဘေတ်။
အန္တာ အစူန္တဝိမုတ္တာ အဝဂ္ဂါဟိတတူ စာတိ
သုက္ကဓာတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ ၃၆၁။

အဝဂ္ဂါဟိတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [အဝ+ဂါဟ+တုံ] သက်
ဝင်ခြင်းငှါ။ အဝဂ္ဂါဟိတုံ ဩတရိတုံ ဓုက္ခော။
စူဠနိ၊ ၁။ ၁၇။

အဝဂ္ဂါဋ္ဌ (တိ) [အဝ+ဂါဟ+တ] သက်ဝင်-
ပါဝင် - အကျုံးဝင် - သော။ အဝစရ-ကြည့်။

အဝဂ္ဂါဋ္ဌတ္ထမ္ဘ (တိ) [အဝဂ္ဂါဋ္ဌ+ထမ္ဘ] စွဲမြဲစွာ
သက်ဝင်သော ခက်ထန်ခြင်းရှိသော၊ မဆုတ်
နစ်သော မာန ဒေါသ ရှိသော။ အပတ္ထဒ္ဓ
(ဒိ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၅) ကြည့်။

အဝဂ္ဂ (ပု) [န+ဝဂ္ဂ] အစု အစု မဟုတ်သူများ၊
အုပ်စုမကွဲပြားသူများ။ သမဂ္ဂ (စရိယ၊ ၁။
၃၂၅) ကြည့်။

အဝဂ္ဂဝါသ (ပု) [အဝဂ္ဂ+ဝါသ] အုပ်စုမကွဲပဲ-
မကွဲမပြားပဲ-နေခြင်း၊ ညီညီညွတ်ညွတ် နေ
ခြင်း။ သမဂ္ဂါတိ သမဂ္ဂဝါသာ (အဝဂ္ဂဝါသာ-
သီ)။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၈။

အဝဂ္ဂဟ (ပု) [အဝ+ဂဟ+အ] သက်ဝင်၍
ယူခြင်း။ စွဲမြဲစွာယူခြင်း။ သမ္ပုဇ္ဈတိတိ အာ-
သေဝနလာဘေန နိပ္ပဇ္ဈတိ ဗလဝတိ ဟော-
တိ၊ အဝဂ္ဂဟာတိ အတ္တော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၆။
သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၄၂၁။

အဝဂ္ဂဟဏ (န) [အဝ+ဂဟ+ယု] မကောင်း
သဖြင့် ယူခြင်း။ အဝဂ္ဂါဟ-ကြည့်။

အဝဂ္ဂါဟ (ပု) [အဝ+ဂဟ+ဏ] (မိုးကို)
မကောင်းသဖြင့် ယူခြင်း။ မိုးခေါင်ခြင်း။
အဝဂ္ဂါဟော (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၀)တိ ဓာရာယ
အဝဂ္ဂဟဏံ ဒုဂ္ဂဟဏံ။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၃၇၄။

အဝဂ္ဂါဟကာမ (တိ) [အဝဂ္ဂါဟ+ကာမ]
စွဲမြဲစွာယူတတ်သော ကာမတရား။ အဝဂ္ဂါ-
ဟကာမတော နိက္ခမနံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၅။

အဝဂ္ဂံ (တိ) [န+ဝဂ္ဂံ] မကောက်သော၊
ဖြောင့်မတ်သော၊ သူ။ အဝဂ္ဂံ အဒေါသာ
အကသာဝါ။ အံ၊၁။၁၁၀။ မုတ္တောဝိသလ္လော
အမမော အဝဂ္ဂော။ ပေတ၊၁၈၅။ အ-
ဝဂ္ဂောတိ ကာယဝဂ္ဂံဒိဝဂ္ဂံဝိရဟိတော။
ပေတ၊၄။၂၁၄။ (- ဝိမာန၊၁၂။ ပေတ၊
၁၉၉။ မိလိန္ဒ၊၁၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋီ၊၁။၂၇၉။)

အဝဂ္ဂံဂတိ (တိ) [အဝဂ္ဂံ+ဂတိ] မကောက်
သော သွားခြင်းရှိသော၊ ဖြောင့်ဖြောင့်-မတ်
မတ်-သွားသော။ ဥဇ္ဇနာ အဝဂ္ဂံဂတိနာ
အဿာဇာနိယေန ယောဂ္ဂါရိယော။ ထေရ၊
၄။၂။၄၇၇။

အဝဂ္ဂံဂမန (န) [အဝဂ္ဂံ+ဂမန] မကောက်
သောသွားခြင်း၊ ဖြောင့်ဖြောင့် သွားခြင်း။
အဇ္ဇဝ (အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၇) ကြည့်။

အဝဂ္ဂံဂေါပါနသီ (တိ) [အဝဂ္ဂံ+ဂေါပါနသီ]
မကောက်သော - ဖြောင့်သော - တည့်မတ်
သော-အိမ်မိုးအခြင်။ ဝဂ္ဂံနဉ္စိ ဝဂ္ဂံသာ
ဝဿ နိဒဿနတ္ထံ အဝဂ္ဂံဂေါပါနသီပိ ဂယု-
တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၅။

အဝဂ္ဂံတာ (တိ) [အဝဂ္ဂံ+တာ] မကောက်
သည်၏ အပြစ်၊ လ-ဓရးကောက် ကဲ့သို့
မကောက်သည်၏ အပြစ်။ အဓိပ္ပာယ် အဝ-
ဂ္ဂံတာ အကုဋ္ဌိလတာ။ အဘိ၊ဓ၊၂။၆၀။
အဝဂ္ဂံတာတိ စန္ဒလေခါဝဂ္ဂံတာဝပဋိက္ခေ-
ပေါ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၅။

အဝဂ္ဂံတ္တ (န) [အဝဂ္ဂံ+တ္တ] မကောက်သည်
၏ အပြစ်။ နေမိယာပိ အဝဂ္ဂံတ္တာ အဒေါ-
သတ္တာ အကသာဝတ္တာ။ အံ၊၁။၁၁၀။

အဝဂ္ဂံ (န) [အပ+အဝဂ္ဂံ?] သက်တန်ရေးကဲ့သို့-
အောက်သို့မျက်နှာမူသော-အောက်သို့ကျေး
ညွတ်သော-အရေး-အကြောင်း။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိ-
ယာ ဘိက္ခုနီယော အဝဂ္ဂံ ကဓေန္တိ။ ဝိ၊၄။
၄၅၈။ အဝဂ္ဂံ ကဓေန္တိတိ အက္ခိ အဉ္စန္တိ-
ယော အဝဂ္ဂံဒေသေ (အဝဂ္ဂံဒေသေ၊ဋ္ဌ၊သျှ)
အဓေမုခံ လေခံ ကဓေန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၂၉။
အပဂ္ဂံ-လည်း ကြည့်။

အဝဂ္ဂံဒေသ (ပု) [အဝဂ္ဂံ+ဒေသ] အောက်သို့
ကျေးညွတ်သော-အရေး-အကြောင်း-ကို
ပြုသင့်သောနေရာ၊ မှန်ကူခြင်းကို ပြုသင့်
သောနေရာ။ (ဋ္ဌ၊နိဿျ-၌၊ အဝဂ္ဂံဒေသေ၊
မကောက်သော အရပ်၌-ဟု ရှိသည်။)အဝဂ္ဂံ-
ကြည့်။

အဝဂ္ဂံ (ကြိ) ဝစတိ (ပေတ၊ဋ္ဌ၊၈၁။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊
၁။၇၅။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၁၁၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၉၃။
ကြည့်။

အဝဂ္ဂံ (တိ) [အဝ+ဝိ+အ ?] (၁) ယုတ်-
နိမ့် - သော။ (၂) ငယ်သော။ (၃)
ဒုက္ခာပဋိပဒါ ဒန္တာဘိညာ အဝစာ။ အဘိ၊

၄၂၁။၁၄၄။ သုတ္တနိ၊၄၂။၂၁၅။ ခဏေ ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ စေတနာ ဥစ္စာပိ အဝစာပိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဇော၊၄၂။၂၁၁-၂။ (၂) ဥစ္စာဝစာနိ ကရဏိယာနိတိ မဟန္တဗုဒ္ဓကောနိ ကမ္မာနိ အဂ္ဂိသာလဝတ္တာဒိနိ အာဘိသမာစာရိကာနိ အဝစာနိ နာမ။ ဝိ၊၄၂။၂၇၄။ဥစ္စာဝစ-လည်း ကြည့်။

အဝစကမ္ပ (န) [အဝစ+ကမ္ပ] ငယ်သော-သေးနုတ်သော-အမှု-အလုပ်-ကိစ္စ။ အဝစ-ကမ္ပ နာမ ပါဒစောဝနမက္ခနာဒိဗုဒ္ဓကမ္ပ။ မ၊၄၂။၂၉၉။ (-၎င်း။၃၀၀။)

အဝစန (န) [န+ဝစန] မပြောဆိုခြင်း။ မဟောခြင်း။ ဝုတ္တနယေနေဝ အဝစနေ ကာရကံ ဒဿေတံ။ သာရတ္ထ၊၁။၃၅၄။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။၁၂။ မ၊၄၂။၂၁၁။ မ၊၄၂။၁၂၃။ အနုဋီ၊ ၁။၁၁၃။ အနုဋီ၊၂။၁၈၈။ အနုဋီ၊၃။၁၈၂။ မဏိမဉ္ဇူ၊၁။၄၃၆။)

အဝစနကရ (တိ) [န+ဝစနကရ] ပြောစကားကို - မလိုက်နာသော - နားမထောင်သော၊ ဆုံးမခက်သော၊သူ။ န အညာ စိတ္တံ ဥပ္ပဋ္ဌပေန္တိ အနဿဝါ အဝစနကရာ ပဋိလောမဝုတ္တိနော။ မဟာနိ၊၂၈။ စူဠနိ၊၂၅၃။ အဝစနကရာတိ သုဏမာနာပိ ဝစနံ န ကရေန္တိ အဝစနကရာ။ မဟာနိ၊၄။၉၈။ အဝစနကရာတိ ဒုဗ္ဗစာ။ စူဠနိ၊၄။၁၁၇။

အဝစနည (တိ) [န+ဝစန+ည+ဂ္ဂ] ပြောစကားကို - အဆုံးအမကို - မသိသော-မလိုက်နာသော၊သူ။ အဝဒည-ကြည့်။

အဝစနတာ (တိ) [အဝစန+တာ] မပြော-မဆို-သည်၏ အဖြစ်။ “တံ ဒုဠာတော၊ တံ ဒုဿိလော” တိအာဒိနံ အဝစနတာယ မုခေန သံယတော။ ဓမ္မ၊၄၂။၃၆၄။

အဝစနတ္ထ (န) [အဝစန+တ္ထ] မဟော-မပြောဆို-သည်၏ အဖြစ်၊ မဟောခြင်း။ အဝ-

နတ္ထမ္ပိ ဟိ ယထာဓမ္မသာသနေ အဘိဓမ္မေ ပဋိက္ခေပေါယေဝါတိ။ အနုဋီ၊၃။၁၈၂-၃။

အဝစနိယ (တိ) [န+ဝစနိယ] မပြောဆို-မဆုံးမ - အပ်သော။ အတ္တာနံ အဝစနိယံ ကရေတိ။ ဝိ၊၁။၂၇၁။ ဝိ၊၅။၁၀။ (-ထေရ၊ ၄၂။၂၀။ ဇော၊၄၂။၄၅၉။)

အဝစနိယကရဏတာ (တိ) [အဝစနိယ+ကရဏ+တာ] မပြောဆို- မဆုံးမ - အပ်သည်ကို ပြုသည်၏ အဖြစ်။ ယထာ တတ္ထ ဘောဒါယ ပရက္ကမနံ၊ ဧဝံ ဣဓ အဝစနိယကရဏတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ကခါ၊၁၄၃။ သာရတ္ထ၊၂။၃၆၇။

အဝစနိယကရဏဝတ္ထု (န) [အဝစနိယကရဏ+ဝတ္ထု] မပြောဆို - မဆုံးမ - အပ်သည်ကို ပြုခြင်း ဟူသော - အကြောင်း - ဝတ္ထု။ အတ္တာနံ အဝစနိယကရဏဝတ္ထုသ္မိံ ပညတ္တံ။ ကခါ၊၁၄၃။

အဝစနိယတ္ထ (န) [န+ဝစနိယ+တ္ထ] မဟော-မပြော-မဆို-အပ်သည်၏ အဖြစ်။... ကေဝလေန ပဋိဝေသေဒ္ဓေန ဥဂ္ဂဟာဝိပဋိဝေဓာနံ အဝစနိယတ္တာ။ သံ၊၄။၂။၄၀၀။ တံ တံ ကမ္မဘာဝဿ အဝစနိယတ္တာ။ မူလဒီ၊၁။၈၃။

အဝစမ္ပိ (ကြိ) ဝစတိ (ဇော ၄၂။၁၇၈)ကြည့်။

အဝစရ (တိ) [အဝ+စရ+ဏ] (၁) သက်ဝင်၍ ဖြစ် - လှည့်လည်-ကျက်စား-သွားလာ-တတ်သော။ (၂) အောက်အဖို့၌ ဖြစ်သော။ (၃) (ဉာဏ်ဖြင့်)-သက်ဝင်-ကျက်စား-အပ်သော၊ (ဉာဏ်၏) ကျက်စားရာ ဖြစ်သော။ (၁) (၂) ဟေဋ္ဌတော အဝိစိနိရယံ...တ္ထောဝစရာ ဧတ္ထ ပရိယာပနာ။ အဘိ၊ ၈။၂၅၃။ တ္ထောဝစရာတိ ဣမိနာ...။တေ ဟိ အဝဂါဋ္ဌာဝ စရန္တိ အဓောဘာဂေဝ စရန္တိတိ အဝစရာ။ အဘိ၊၄၂။၁။၄၁၇။ အဝ-သဒ္ဓေန အဝဂါဟတ္ထော အဓောအတ္ထော စာတိ ဒိဓော

အဝသဒ္ဓဿ အတ္တော ဝုတ္တော။ မူလဋီဝါ။
၁၇၆။ (၃) အတက္ကာဝစရကြည့်။

အဝစရက (တိ) [အဝ + စရ + ကျ] အောက်ကျ-
ယုတ်ညံ့ - သေးနပ် - သိမ်ဖျင်း - သောအမှုကို
ပြုလုပ်သော၊ သူတပါးကို သတ်ဖြတ်တတ်
သော၊ သူ။ သြစရက(မ၊ ၄၊ ၂။ ၈။ မ၊ ၄၊ ၂။
၈၂) ကြည့်။

အဝစရက (တိ) [အဝ + စရ + ယု] (၁) လှည့်
လည် သွားလာတတ်သော၊ ဆင်။ (န) (၂)
ကျက်စားခြင်း၊ လှည့်လည် သွားလာခြင်း။
(၁) သင်္ဂမေ အဝစရကတော “သင်္ဂမာ-
ဝစရော”တိ လက္ခနာမကော နာဂေါ။ အဘိ၊
၄၊ ၁။ ၁၀၄။ (န) (၂) ဂစ္ဆတိ အဝစရတိ
အဝစရကဝသေန ဝါ ပဝတ္တတိ ဧတ္ထာတိ
ဂတိ၊ ပဋိသရဏံ။ သိ၊ ၄၊ ၁။ ၂။ ၂၂၉။

အဝစရကပ္ပဒေသ (ပု) [အဝစရက + ပဒေသ]
ကျင်လည် - လှည့်လည် - ကျက်စား - ရာ
အရပ်။ ဝုဝိဿေပိ သဟိတဿ အဝစရကပ္ပ-
ဒေသံ သင်္ဂကောတိ။ မူလဋီဝါ။ ၆၃။

အဝစရတိ (ကြိ) [အဝ + စရ + အ + တိ] သွား
လာ - လှည့်လည် - ကျင်လည် - ကျက်စား -
သက်ဝင်၍ဖြစ် - ချီး။ သမထယောဂေ ဝိပဿ-
နာယောဂေ ဝါ အဝစရတိတိ ယောဂါဝစ-
ရော။ အဝစရတိတိ ပဝိသိတာ စရတိ။
ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၄၄။ အဝစရတိ - ဝိ၊ ၄၊ ၄။
၂၀၅။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၀၄။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၄။
အရူပေ အဝစရန္တိတိ အရူပါဝစရာ။ သသတ္တာ
ပုရိသာ အဝစရန္တိ။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၉၂။ ၁၀၄။
မဟာနိ၊ ၄။ ၁၄။ ကာမာဝစရ၊ ရူပါဝစရ၊ အရူ-
ပါဝစရတို့လည်း ကြည့်။

အဝစရန္တ (တိ) [အဝ + စရ + အ + အန္တ] သွား
လာ - လှည့်လည် - ကျင်လည် - ကျက်စား -
သက်ဝင်၍ဖြစ် - သော။ တဿာ တေသံ
အညတ္တာပိ အဝစရန္တာနံ ပရိဂ္ဂဟော

အဘိဓာန် ၃-၄၄-ပ-မ-ဇ-သ-စ

ကတော ဟောတိ။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၄၁၇။ (-
ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁။ ၂၁၇။)

အဝစရသဒ္ဓ (ပု) [အဝစရ + သဒ္ဓ] အဝစရသဒ္ဓါ။
ယေဘုယျေန တတ္ထ အဝစရတိ ပဝတ္တတိတိ
ကာမာဝစရံ ကေဿ အဝစရသဒ္ဓဿ လောပံ
ကတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၂။ ၁၁၅။

အဝစရိတဗ္ဗ (တိ) [အဝ + စရ + တဗ္ဗ] ကျက်စား -
သက်ဝင် - အပ် - နိုင် - သော။ အတက္ကာဝစရ
(က) အနက် ကြည့်။

အဝစရိတဗ္ဗတာ (တိ) [အဝစရိတဗ္ဗ + တာ]
ကျက်စား - သက်ဝင် - အပ် - နိုင် - သည်၏
အဖြစ်။ အတက္ကာဝစရ (ဒိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၃၄၊
ပညာဝစရ (ဒိ၊ ၄၊ ၂။ ၁၁၃)တို့ကြည့်။

အဝစာကာရ (ပု) [အဝစ + အာကာရ] ယုတ်
နိမ့်သော အခြင်းအရာ။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အဝစာကာရတာ (တိ) [အဝစာကာရ + တာ]
ယုတ် - နိမ့် - သော အခြင်းအရာ၏ အဖြစ်။
ဇီဝိတေ အာဝိနဝဒဿနဝသေန အဝစာ-
ကာရတာ (ဝေဝိတဗ္ဗာ)။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၄၂။ (-
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၅၉။)

အဝစာပလ္လ (န) [အဝ + စာပလ္လ] လျှပ်ပေါ်
- လော်လီ - သည်၏ အဖြစ် - ခြင်း။
တရုဏဒါရကဝစာပလ္လေန သမန္နာဂတော။
မ၊ ၄၊ ၂။ ၁၂၉။ အဝစာပလ္လေနာတိ ဒဋ္ဌဝါတာ-
ပဟတပလ္လဝသဒိသေန လောလဘာဝေန။
မ၊ ၄၊ ၂။ ၈၃။

အဝစာရ (ပု) [အဝ + စရ + က] လှည့်လည် -
သွားလာ - ကျက်စား - ခြင်း။ ဒဏ္ဍာဝစရ
(သံ၊ ၄၊ ၁။ ၃၃၄) ကြည့်။

အဝစာရေတိ (ကာ၊ ကြိ) [အဝ + စရ + ဧက +
တိ] ကျင်လည်စေ - ဖြစ်စေ - ချီး။ ကာမာ-
ဝစရ (အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၀၅။ မူလဋီဝါ။ ၆၄)
ကြည့်။

အစာသိ (ကြိ) ဝစတိ(ဝိမာန၊၄။၁၄၇)ကြည့်။

အဝရံ (ကြိ) ဝစတိ (ဇာ၊၄။၂၇၇) ကြည့်။

အဝစ္စကုဋိ (ထိ) [န+ဝစ္စကုဋိ] ခေအိမ်-ကျင်
ကြီး စွန့်ရာ ကုဋိအိမ်-မဟုတ်သော အရပ်။
န ဒန္တကဋ္ဌ ခါဒန္တနာတိ အယံ ဝစ္စကုဋိ-
ယာပိ အဝစ္စကုဋိယာပိ သဗ္ဗတ္ထေဝ ပဋိက္ခေ-
ပေါ။ ဝိ၊၄။၄။၁၂၂။

အဝစ္ဆာဒနပစ္စုပဋ္ဌာန (တိ) [အဝ+ဆာဒန+
ပစ္စုပဋ္ဌာန] ဖုံးလွှမ်းခြင်းလျှင် ရှေးရှုထင်ခြင်း
ရှိသော။ (မက္ခော) တဒဝစ္ဆာဒနပစ္စုပဋ္ဌာ-
နော။ မ၊၄။၁။၁၁၀။

အဝစ္ဆာဒိတ (တိ) [အဝ+ဆဒ+ဧတ+တ]
ဖုံးလွှမ်းအပ်-လွှမ်းခြုံအပ်-သော။ ကာဠ-
မေဃအဝစ္ဆာဒိတံ ဝိယ စန္ဒမဏ္ဍလံ။ သံ၊၄။
၃။၄၅။

အဝစ္ဆာဒိယတိ (ကမ္မ၊ကြိ) [အဝ+ဆဒ+ဧတ
+ယ+တေ] ဖုံးလွှမ်းစေ-လွှမ်းခြုံစေ-အပ်
၏။ တဿ ရဋ္ဌံ သဋ္ဌိယောနေဗ္ဗေနေ ဝါလိ-
ကထလေန အဝစ္ဆာဒိယိတ္ထ။ မ၊၄။၃။၄၇။

အဝစ္ဆိန္နန (န) [အဝ+ဆိဒိ+ယု] ပိုင်းခြား
ခြင်း။ ကိရိယာဝိသေသကတ္ထု ဥပသဂ္ဂါနံ
အနေကတ္ထတ္တာ ဓာတုသဒ္ဓါနံ တေဟိ ဝတ္တဗ္ဗ-
ဝိသေသဿ ဇောဘနဘာဝေန အဝစ္ဆိန္နနန္တိ
ယတ္တကာ....အတ္တဝိသေသာ။ အနု၊၁။၂။

အဝစ္ဆိန္နိတဗ္ဗ (တိ) [အဝ+ဆိဒိ+တဗ္ဗ] ပိုင်းခြား
အပ်သော။

အဝစ္ဆိန္နိတဗ္ဗဘာဝ (ပု) [အဝစ္ဆိန္နိတဗ္ဗ+ဘာဝ]
ပိုင်းခြားအပ်သည်၏ အဖြစ်။ အဝစ္ဆေဒက-
ကြည့်။

အဝစ္ဆိန္နိတာ (ကြိ၊ဝိ) [အဝ+ဆိဒိ+တာ] (က)
ပိုင်းဖြတ်၍၊ ဖြတ်တောက်၍။ (ခ) ပိုင်းခြား
၍။ (က) အဝစ္ဆိန္နိတာ အဝစ္ဆိန္နိတာ ဒေတိ၊
ပယောဂေ ပယောဂေ ပါစိတ္တိယံ။ ဝိ၊၄။၃။
၁၂၁။ ယဿ ပန ကိသ္မိဉ္စိဒေဝ ဌာနေ အဝစ္ဆိန္နိ-

တာ ပါတေတိ။ မ၊၄။၃။၅။ (ခ) ဥပ္ပလ-
သဒ္ဓေါပိ နိလသဒ္ဓသမာယုတ္တော....သာမည-
တော အဝစ္ဆိန္နိတာ။ အနု၊၁။၃၃။

အဝစ္ဆိန္န (တိ) [အဝ+ဆိဒိ+တ] ပိုင်းခြားအပ်
သော။ ပကရဏဝသေန ဝါ အယမတ္ထော
အဝစ္ဆိန္နော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဒီ၊၄။၃။၄၂။

အဝစ္ဆိန္နတာ (ထိ) [အဝစ္ဆိန္န+တာ] ပိုင်းခြား
အပ်သည်၏ အဖြစ်။ သဒ္ဓန္တရသန္တိဓာနေန
အဝစ္ဆိန္နတံ ဒသေတိ။ အနု၊၁။၁၀။

အဝစ္ဆိန္နတာကရဏ (န) [အဝစ္ဆိန္နတာ + အ-
ကရဏ] ပိုင်-ဖြတ်အပ်-ဖြတ်တောက်အပ်-
သည်၏ အဖြစ်ကို မပြုခြင်း၊ မဖြတ်တောက်
နိုင်ခြင်း။ ဂန္တကရဏံ အဝစ္ဆိန္နတာကရဏံ။
အနု၊၁။၆၀။

အဝစ္ဆိန္နတ္တ (န) [အဝစ္ဆိန္န+တ္တ] ပိုင်းခြားအပ်
သည်၏ အဖြစ်။ ပစ္စဝေက္ခိတာ ပရိဘုဉ္ဇန-
ပညာတိ ပန ပကရဏေန အဝစ္ဆိန္နတ္တာ ဝုတ္တံ။
နေတ္ထိ၊၄။၁၃၀။

အဝစ္ဆေဒ (ပု) [အဝ+ဆိဒိ+ဏ] ပြတ်ခြင်း။
ပြတ်ကင်းခြင်း။ အာသာဝစ္ဆေဒိက (ကခါ၊၄။
၂၇၇)ကြည့်။

အဝစ္ဆေဒက (တိ) [အဝ+ဆိဒိ+ဏ] ပိုင်းခြား
တတ်သော။ ဥပကာရေတိ စ အညမညံ
အဝစ္ဆေဒကာဝစ္ဆိန္နိတဗ္ဗဘာဝေါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။
အနု၊၁။၆၆။

အဝစ္ဆေဒကတ္တ (န) [အဝစ္ဆေဒက+တ္တ] ပိုင်း
ခြားတတ်သည်၏ အဖြစ်။ ဝိသေသနေန စ
နာမ နိဗ္ဗါရိတရူပေန ဘဝိတဗ္ဗံ အဝစ္ဆေဒ-
ကတ္တာ။ အနု၊၁။၁၇၀။

အဝစ္ဆေဒကဘာဝ (ပု) [အဝစ္ဆေဒက+ဘာဝ]
ပိုင်းခြားတတ်သည်၏ အဖြစ်။ သော ဟိ
ဝိသေသနံ အဝစ္ဆေဒကဘာဝတော ပစ္စိမံ
သင်္ခါရဒုက္ခံ ဝိသေသေတိ။ အနု၊၁။၂။၆၉။

အဝဆိဗ္ဗ (န) [အဝ+ဆိဗ္ဗ] ကြီးသောအပေါက်၊ အပေါက်ကြီး။ ဆိဗ္ဗဝါဆိဗ္ဗံ ဥဂ္ဂရန္တံ ပဉ္စရန္တံ။ အံ၊ ၃။ ၁၈၃။ ဆိဗ္ဗဝါဆိဗ္ဗန္တိ ပရိတ္တမဟန္တေဟိ ဆိဗ္ဗေဟိ သမန္နာကတံ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၆၄။ ရုက္ခော ခါဏုကမတ္တော ဟုတော ဆိဗ္ဗဝါ- ဆိဗ္ဗေါ ဝါတေ ပဟရန္တေ။ ဒေါ၊ ၄။ ၃။ ၄၆၇။

အဝဇာတ (တိ) [အဝ+ဇာတ] အဝဇာတ- သား။ (က) အမိအဖတို့အောက် ဂုဏ်အားဖြင့် ယုတ်နိမ့်လျက် ဖြစ်သော သား။ (ခ) မထိမဲ့မြင် ပြုအပ်-ကဲ့ရဲ့ရွတ်ချအပ်-သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်သော သား။ အတိဇာတော အနုဇာတော အဝဇာတော။ ဣတိဝုတ်။ ၂၃၈။ အဝဇာတောတိ ဂုဏေဟိ မာတာပိတုနံ အမေ ဟုတော ဇာတော၊ တေဟိ ဟိနဂုဏောတိ အတ္တော။ ဣတိဝုတ်။ ၄။ ၂၁၁။ အပိစ အဝဇာတော အနုဇာတော အတိဇာတောတိ တယော ပုတ္တာ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၆။ အညာတဗ္ဗ- ဘာဝေန ဇာတောတိ အဝဇာတော ဒုပ္ပဋိ- ပနုတ္တာ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၈၃။ (-သုတ္တနိ၊ ၃၈၂။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၉။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၂၂၄။)

အဝဇာတကပုတ္တ (ပ) [အဝဇာတ+က+ပုတ္တ] အဝဇာတသား။ (အဝဇာတ-လည်းကြည့်။) အဝဇာတကပုတ္တာ (နေတ္ထိ၊ ၁၁၂) တိ ဗုဒ္ဓဿ တဂဝတော အဝဇာတပုတ္တာ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၂၇။

အဝဇာတဒါရက (ပ) [အဝဇာတ + ဒါရက] ယုတ်ညံ့သော သူငယ်။ ဧဝဓူပေါ ကော အဝဇာတဒါရကော အတ္ထိ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၂၆။

အဝဇာတပုတ္တ (ပ) [အဝဇာတ+ပုတ္တ] ယုတ်ညံ့သောသား၊ အဝဇာတသား။ ကော မေ အဝဇာတပုတ္တော အတ္ထိ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၄။ အယံ မေ အဝဇာတပုတ္တော။ ပဋိသန္ဓေ၊ ၂။ ၂၉၉။ ပုရိသန္တ ကလိ အဝဇာတပုတ္တ (အဝဇာတကပုတ္တ၊ သိ၊ က)။ နေတ္ထိ၊ ၁၁၂။

အဝဇာတဘာဝ (ပ) [အဝဇာတ+ဘာဝ] ယုတ်ညံ့သော - အဝဇာတ - သား၏ အဖြစ်။ အဿဒ္ဓိယာဒယော ဟိ ဣဓ အဝဇာတဘာဝဿ လက္ခဏံ ဝုတ္တာ။ ဣတိဝုတ်။ ၄။ ၂၂၅။

အဝဇာနန (န) [အဝ+ဉာ+နာ+ယု] (၁) လွမ်းမိုး၍ သိခြင်း၊ အယုတ်စား၊ အညံ့စား အနေအားဖြင့် အသိအမှတ် ပြုခြင်း၊ မထိမဲ့မြင်ပြုခြင်း။ (၂) ပယ်မြစ်ခြင်း၊ ဝန်မခံခြင်း။ (၃) ပရိဘဝေ အဝဇာနနံ အဝမညတိ။ ရှု၊ ၃။ ၁၂၈။ အဝဇာနနံ အဝညာတော။ ရှု၊ ၄။ ၃။ ၇၇။ ဣဿရတ္ထိကေန ပန ဝုတ္တပ္ပကာရံ အဝဇာနနန္တ ပရိဘဝနန္တ အကတော။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၄။ (-မ၊ ၄။ ၃။ ၆၃။) (၂) ယံ တံ ပဋိဇာနနန္တ အဝဇာနနန္တ၊ တဿ ပဋိစ္ဆာဒနတ္ထံ ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၂။ နော စ ဝတ္တဗ္ဗေတိ ဣဓံ ပန န ဟေဝါတိ အဝဇာနနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၆။ (- မူလ၊ ၄။ ၃။ ၅၃။) အဝဇာနိတုာ-နှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။

အဝဇာနန္တ (တိ) [အဝ+ဉာ+နာ+အန္တ] (၁) အယုတ်စား၊ အညံ့စား အနေ အားဖြင့် - အောက်တန်းချလျက် - အသိအမှတ်ပြုသော၊ မထိမဲ့မြင်ပြုသောသူ။ (၂) ပယ်မြစ်သော၊ ဝန်မခံသောသူ။ (၃) တဿ အဝဇာနန္တော အဓမ္မံ ဓမ္မောတိ ဒီပေတိ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၉၇-၈။ အဝဇာနန္တော တံ ဈာယန္တိ ဩ-လောကေန္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၆။ (၂) အဝဇာနိတုာ ပဋိဇာနန္တော ပဋိဇာနိတုာ အဝဇာနန္တော ဧဝ စ အညေနညံ ပဋိစရတိတိ ဝုတ္တံ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၂။ ဟေဝံ နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗေတိ ပန န ဟေဝါတိ အဝဇာနန္တော ဧဝံ နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗော။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၆။

အဝဇာနမာန (တိ) [အဝ+ဉာ+နာ+မာန] အယုတ်စား၊ အညံ့စား-အနေအားဖြင့် အသိအမှတ်ပြုသော၊ မထိမဲ့မြင်ပြုသော သူ။ ဣဒံ

ကိံ ပန၊ ကထံ ပနာတိ အဝဇာနမာနာ
ဘဏတိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၃။

အဝဇာနာတိ (ကြိ) [အဝ+ည+နာ+တိ] (၁)
အယုတ်စား၊ အညံ့စား အနေ အားဖြင့်
အောက်တန်းချလျက်-သိ၏- အသိအမှတ်
ပြု၏။ အထင်အမြင်သေး၏။ ကဲ့ရဲ့-နိမ့်ချ-
မထိမဲ့မြင်ပြု-၏။ (၂) ဝန်ခံမှုနှင့် ကင်းကွာ
စေ၏။ ဝန်မခံ၊ ပယ်၏။ (၃) တမေ့ ခံတွာ
အဝဇာနာတိ(အံ၊ ၂။ ၁၄၅။ အသိ၊ ပ။ ၁၇၄)တိ
“အယံ ခိန္နံ ပဋိဂ္ဂဟေတုမေဝ ဇာနာတိ”တိ
ဧဝံ အဝမညတိ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၅၀။ အဝဇာနာ-
တိ- မ၊ ၁။ ၂။ ၉၃-၄။ ဥဒါနံ၊ ၁၇၄။ သုတ္တနိ။
၂။ ၉၉။ ဇာ၊ ၂။ ၁၂၀။ စူဠနိ။ ၁၁၄။ မ၊ ၄။ ၂။
၂၇၅။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၂။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၈။ ဥဒါနံ၊
၄။ ၃၃၉။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၃။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၄၇၀။
အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၄။ အဝဇာနန္တိ အဇာနတာ။
ထေရ၊ ၂။ ၄၈။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၉။ ဒေသနံ
ဥတ္တာနိကာတိ မညန္တာ အဝဇာနန္တိ။ မ၊ ၄။
၂။ ၂၂၉။ ဇေဋ္ဌကံ အကတွာ အဝဇာ-
နာသိတိ ပုစ္ဆတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၂၆။ အတ္တာနဉ္စ
နာဝဇာနာပိ (သံ၊ ၁။ ၂။ ၆)တိ အတ္တာနဉ္စ န
အဝဇာနာမိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၆၀။ နိယရထေတံ
ကာဠကဏ္ဍိန္တိ အဝဇာနာတု။ ဇာ၊ ၄။ ၆။
၅။ စရိယာ၊ ၄။ ၂။ ၁။ ပရံ ဝါ အဝဇာ-
နေယျ။ သုတ္တနိ။ ၃၀၈။ ပရံ ဝါ ဇာတိ-
အာဒိဟိအဝဇာနေယျ အတ္တာနံ ဥစ္စေ ဌာနေ
ဌပေန္တော။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၃။ ဟေရေတိ
နာဝဇာနေယျ။ သံ၊ ၁။ ၆။ ၉။ ဒါတာရံ နာဝ-
ဇာနိယာ။ သုတ္တနိ။ ၃၈၉။ အဟော ဝတ မံ
ပရေ န အဝဇာနေယျ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၇။
အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၇၃။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂။ ၆။ မဟာ-
နိ၊ ၄။ ၃။ ၆၉။ မာ မံ ပရေ အာဝဇာနိံ သု။
အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၇၃။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃။ ၆၉။ အဝ-
မညတိ-လည်း ကြည့်။ (၂) ပဋိဇာနိတွာ
အဝဇာနာတိ (ဝိ၊ ၂။ ၁)တိ ကိသ္မိဉ္စိဒေဝ
ဝစနေ “နာယံ မမ ဝါဒေါ”တိ အဝဇာ-

နာတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁။ ၂။ (- ဝဇိရ၊ ၂။ ၆။ မ၊ ၄။ ၂။
၂။ ၆။) တိတ္ထိယာ ဟိ ပဋိဇာနိတွာ ပစ္စာ
နိဂ္ဂဟမာနာ အဝဇာနန္တိ (ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၃)တိ
ပုဗ္ဗေ နိဒ္ဒေါသတံ “နေတံ မမ ဝစနန္တိ”
အဝဇာနန္တိ။ န ပဋိဇာနိန္တိတိ အတ္ထော။
သိ၊ ၄။ ၁။ ၆။ ၂။ ၄၂၇။ ပဋိဇာနိတွာ အဝဇာ-
နာသိ။ ဝိ၊ ၂။ ၁။ ၂။ ပဋိဇာနိတွာ အာဝဇာ-
နိသတိ။ ဝိ၊ ၂။ ၂။ ပဋိဇာနိတွာ အာဝဇာနိ။
ဝိ၊ ၅။ ၂။ အဝဇာနိတွာ-နှင့် လည်း ယှဉ်
ကြည့်။

အဝဇာနာတိသုတ္တ (န) [အဝဇာနာတိ+သုတ္တ]
အဝဇာနာတိသုတ်။ မထိမဲ့မြင်ပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်
နှင့် တကွ ပုဂ္ဂိုလ် ၅-မျိုးကို ဟောသောသုတ်။
အင်္ဂုတ္တရနိကာယ-ပဉ္စကနိပါတ်ပါဠိ၊ ၃-ပစ္ဆာ-
သက၊ ၅-ဝဂ်၊ ၁-သုတ်။ အံ၊ ၂။ ၁၄၅-၆။

အဝဇာနာပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [အဝ+ည+နာ+
ကာပေ + တိ] အယုတ်အားဖြင့် သိစေ၏။
မထိမဲ့မြင်ပြုစေ၏။ တံ အာယသန္တံ တေဟိ
ဘိက္ခုဟိ အာဝဇာနာပေန္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၆။
ဥဇ္ဈာယသိတိ အာဝဇာနာပေသိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၅။

အဝဇာနိတဗ္ဗ (တိ) [အဝ + ည + နာ + တဗ္ဗ]
အယုတ်အားဖြင့် သိအပ်သော၊ မထိမဲ့မြင်ပြု
အပ်သော။ လာဘဂရုတာယ ဧဝံ အဝဇာ-
နိတဗ္ဗမ္ပိ သမ္ဘာဝေန္တိ။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၉။
အယျ ပစ္စာမိတ္တော နာမ န အဝဇာနိတဗ္ဗော
အာသကိတဗ္ဗောယေဝ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၄၈။
ဥညာတဗ္ဗ (သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၁။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။
၁၄၈) လည်း ကြည့်။

အဝဇာနိတဗ္ဗဘာဝ (ပ) [အဝဇာနိတဗ္ဗ+
ဘာဝ] အယုတ်အားဖြင့် သိအပ်သည်-မထိ
မဲ့မြင်ပြုအပ်သည် - ၏ အဖြစ်။ ယထာဝုတ္တ-
နယေန အဝဇာနိတဗ္ဗဘာဝေ သတိ တုယံ
ဂေဟတော နိက္ခမနေန ဟိ တံ ပါရမိပရိပူရကံ
ဘဝိဏတိ။ စရိယာ၊ ၄။ ၂။ ၁။

အဝဇာနိတုကာမ (တိ) [အဝဇာနိတု+ကာမ]
 အယုတ်အားဖြင့် သိလိုသော၊ မထိမဲ့မြင်ပြု
 လိုသော။ အတ္တနော လဒ္ဓိ နိဂဟေတု-
 ကာမတာယ အဝဇာနိတုကာမောပိ။ မ၊ဋ္ဌိ၊
 ၂။၈၄။

အဝဇာနိတု (ကြိ၊ဝိ) [အဝ+ည+နာ+တာ]
 (၁) အယုတ်အားဖြင့်သိ၍၊ မထိမဲ့မြင်ပြု၍။
 (၂) ဝန်ခံခြင်းနှင့် ကင်းကွာစေ၍၊ ဝန်မခံ
 မှု၍၊ ပယ်၍။ (၁) အနာဒိယိတု (၂)
 အနက်ကြည့်။ (၂) အဝဇာနိတု ပဋိဇာ-
 နာတိ (ဝိ၊၂။၁)တိ အတ္တနော ဝါဒေ ကိဉ္စိ
 ဒေါသံ သလ္လဓက္ခန္ဓော နာယံ မမ ဝါဒေါတိ
 အဝဇာနိတု ပဋိဇာနာတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁-၂။
 အဝဇာနိတုတိ ပဋိသဝေန ဝိယောဂံ
 ကတု။ အဝသဒ္ဓေါ ဟိ ဝိယောဂတ္ထဝါစ-
 ကော။ ပါစိတိ၊ ယော။၂။ (- ဝိ၊၅။၂။
 ဝဇိရ။၂။၆။)

အဝဇာနေယျ (ကြိ) အဝဇာနာတိ-ကြည့်။

အဝဇိတ (တိ) [အဝ+ဇိ+တ] (ရန်သူတို့သည်)
 အောင်အပ်သော။ တယာ ဇိတံ ပုန အဝ-
 ဇိတမေဝ ဟောတိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၈။

အဝဇိဿံ (ကြိ) ဝဇတိ (ဇာ၊၁။၁၇၇) ကြည့်။

အဝဇိယတိ (ကမ္မ၊ကြိ) [အဝ+ဇိ+ယ+တေ]
 တဖန်အောင်အပ်၏။ ယံ ဇိတံ အဝဇိယတိ၊
 နာဝဇိယတိ။ ဇာ၊၁။၁၆။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၈။ ယံ
 ပစ္စာမိတ္တေ ပရာဇိနိတု ရဋ္ဌံ ဇိတံ ပဋိလဒ္ဓံ
 ပုနပိ တေဟိ ပစ္စာမိတ္တေဟိ အဝဇိယတိ...။
 ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၂။

အဝဇိယန (တိ) [အဝ+ဇိ+ယ+ယ] (ရန်သူ
 တို့သည်) ပြန်၍ အောင်အပ်သော။ န တံ
 ဇိတံ သာဓုဇိတံ၊ ... တံ ဇိတံ သာဓုဇိတံ
 နာမ န ဟောတိ၊ ကဿာ? ပုန အဝ-
 ဇိယနတော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၂။

အဝဇ္ဇ (တိ) [အ+ဝဇ္ဇ=(ဝဒ+ကျ)]။ “ဇာ-
 တျာ စာရာဒိဟိ နိဟိနောယ”န္တိ အဝဒိ
 တဗ္ဗောတိ အဝဇ္ဇော၊ တဗ္ဗာဝတ္ထော စေတ္တ
 အ-ကာရော။ ဓာနံ၊ဋ္ဌိ၊၆၉၉။ ယုတ်ညံ-ကဲ့ရဲ့
 အပ်-သော၊ အရာ၊ အပြစ်။ ဣတ္တရာ ဝဇ္ဇ
 ကုစ္ဆိတာ။ ဓာနံ၊၆၉၉။ န အဝဇ္ဇံ အနဝဇ္ဇံ၊
 အဝဇ္ဇပဋိပက္ခတာယ အဂရဟိတဗ္ဗဘာဝေါ။
 အနုဋ္ဌိ၊၁။၃၀။ အနဝဇ္ဇံ သာဝဇ္ဇံ (မ၊ဋ္ဌိ၊၃။
 ၁၆၁) တို့လည်း ကြည့်။

အဝဇ္ဇ (တိ) [န+ဝဇ္ဇ] အပြစ်မဟုတ်-အပြစ်
 မရှိ-သော၊ အရာ၊ အမှု။ အဝဇ္ဇေ ဝဇ္ဇသညိ-
 တာ (အဘိ၊ဓ။၂၃။ အဘိ၊ဝိ။၂၆၄။ မဟာ-
 နိ၊၁၆၇)တိ နိဒ္ဒေါသေ ဒေါသသညိတာ။
 မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂။၂။ (-ဓမ္မ၊၅။ထေရီ၊၃၉၁။
 ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၇။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၁၁၀။ သာရတ္ထ၊
 ၂။၂၇၉။)

အဝဇ္ဇဒ္ဓ (ပု) [အဝဇ္ဇ+အတ္တ] အဝဇ္ဇ-သဒ္ဓါ၏
 အနက်။ အဝဇ္ဇဒ္ဓော ဒေါသဒ္ဓော ဂါရယု-
 ပရိယာယတ္တာတိ အာဟာ “သာဝဇ္ဇောတိ
 သဒေါသာ”တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၁။၃၅၀။

အဝဇ္ဇဒဿိနိ (တိ) အဝဇ္ဇဒဿိ-ကြည့်။

အဝဇ္ဇဒဿိ (တိ) [အဝဇ္ဇ+ဒိသ+ဏိ။ ထိ-ဉ္စိ
 အဝဇ္ဇဒဿိနိ] အပြစ်မရှိဟု ရှုလေ့ရှိသော၊
 သူ။ ဝဇ္ဇေ စာ'ဝဇ္ဇဒဿိနော။ ဓမ္မ၊၅။၈။ ဒသ-
 ဝတ္ထုကာယ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ ပန တဿာ ဥပ-
 နိဿယဘူတေ ဓမ္မေ စ အဝဇ္ဇဒဿိနော။
 ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၇။ ဝဇ္ဇေ စာဝဇ္ဇဒဿိနိ (ထေရီ။
 ၃၉၁)တိ မာနမက္ခပလာသဝိပလ္လာသာဒိကေ
 သာဝဇ္ဇေ အနဝဇ္ဇဒိဋ္ဌိ။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၁၁၀။

အဝဇ္ဇပဋိပက္ခ (ပု) [အဝဇ္ဇ+ပဋိပက္ခ] အပြစ်၏
 ဆန့်ကျင်ဖက်။ အနဝဇ္ဇ (ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၃။၁၅၄။ မ၊ဋ္ဌိ၊
 ၃။၂၀၄။ မူလဒီ၊၁။၃၁) ကြည့်။

အဝဇ္ဇပဋိပက္ခတာ (တိ) [အဝဇ္ဇပဋိပက္ခ+တာ]
 အပြစ် - အကုသိုလ် - ၏ ဆန့်ကျင်ဖက်၏

အပြစ်၊ ဝိပါကာဒိန္နံ အဝဇ္ဇပဋိပက္ခတာ နတ္ထိတိ
ကုသလမေဝ အနဝဇ္ဇလက္ခဏံ ဝုတ္တံ။ မူလဒို့၊
၁။၆၄။ အဝဇ္ဇ-လည်း ကြည့်။

အဝဇ္ဇပဋိပက္ခတ္တ (န) [အဝဇ္ဇပဋိပက္ခ+တ္တ]
အပြစ်၏ ဆန့်ကျင်ဖက်၏ အပြစ်။ အဝဇ္ဇ-
ပဋိပက္ခတ္တာ ဝါ အနဝဇ္ဇလက္ခဏမေဝကုသလံ။
အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၅။

အဝဇ္ဇပဋိပက္ခဘာဝ (ပု) [အဝဇ္ဇပဋိပက္ခ+ဘာဝ]
အပြစ်၏ ဆန့်ကျင်ဖက်၏ အပြစ်။ အနဝဇ္ဇ-
ရသ-ကြည့်။

အဝဇ္ဇပဋိပက္ခသဘာဝ (တိ) [အဝဇ္ဇပဋိပက္ခ+
သဘာဝ] အပြစ်၏ ဆန့်ကျင်ဖက်သဘော
ရှိသော (တရား)။ အနဝဇ္ဇလက္ခဏ (ဒီ၊ ၄။
၃။ ၂၆) ကြည့်။

အဝဇ္ဇယံ သု (ကြိ) ဝဇ္ဇတိ (ဇာ၊ ၁။ ၃၄၁)-
ကြည့်။

အဝဇ္ဇရဟိတ (တိ) [အဝဇ္ဇ+ရဟိတ] အပြစ်မှ
ကင်းသော၊ အပြစ်မရှိသော။ အဝဇ္ဇရဟိတံ
ဧကန္တနိယျာနိကံ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၈။ အနဝဇ္ဇ
(အနု၊ ၁။ ၃၁)၊ နိဒ္ဒေါသ (အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၂)
တို့လည်း ကြည့်။

အဝဇ္ဇရဟိတသဘာဝ (တိ) [အဝဇ္ဇရဟိတ+
သဘာဝ] အပြစ်မရှိသော-အပြစ်မှ ကင်း
သော-သဘောရှိသော (တရား)။ အန-
ဝဇ္ဇလက္ခဏ (ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၂၆) ကြည့်။

အဝဇ္ဇဝန္တတာဒဿန (န) [အဝဇ္ဇဝန္တ+တာ+
ဒဿန] အပြစ်ရှိသည်၏အပြစ်ကို ပြခြင်း။
ပုရိမေန ဝါ အဝဇ္ဇဝန္တတာဒဿနတော ကိစ္စ-
ဌေန ရသေန အနတ္တဇနနရသတံ ဒဿေတိ။
အနု၊ ၁။ ၃၂။

အဝဇ္ဇဝိမေန (တိ) [အဝဇ္ဇ+ဝိမေန] အပြစ်ကို
- မှတ်လွင့် - ပယ်ဖျောက် - ထုတ်သော။
ကုသလာ ဟိ ဓမ္မာ... အဝဇ္ဇဝိမေနတော
ဝိညပ္ပသတ္တာ။ အနု၊ ၁။ ၃၄။

အဝဇ္ဇဝိနာသနဘာဝ (ပု) [အဝဇ္ဇ+ဝိနာသန-
ဘာဝ] အပြစ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သည်၏
အပြစ်။ အနဝဇ္ဇဝစနေန အဝဇ္ဇဝိနာသန-
ဘာဝေါ ဒဿိတော။ မူလဒို့၊ ၁။ ၃၁။

အဝဇ္ဇဝိရဟတ္တ (တိ) [အဝဇ္ဇ+ဝိရဟ+အတ္တ]
အပြစ်မှ ကင်းခြင်းအနက်ရှိသော။ အနဝဇ္ဇ-
တ္တော (မူလဒို့၊ ၁။ ၂၈) အဝဇ္ဇဝိရဟတ္တော။
အနု၊ ၁။ ၂၇။

အဝဇ္ဇသညိတာ (တိ) [အဝဇ္ဇသညိ+တာ] အပြစ်
မရှိဟု အမှတ်ရှိသည်၏အပြစ်။ ဝဇ္ဇေ အဝဇ္ဇ-
သညိတာ (အဘိ၊ ၈။ ၂၃၃။ အဘိ၊ ၁။ ၂၆၄။
မဟာနိ၊ ၁၆၇) တိ သဒေါသေ နိဒ္ဒေါသ-
သညိတာ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၈၂။ (- သာရတ္ထ၊ ၂။
၂၇၉။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၉၊ ၄၀။)

အဝဇ္ဇသညိ (တိ) [အဝဇ္ဇ+သညာ+ဤ] အပြစ်
မရှိဟု အမှတ်ရှိသော၊ သူ။ အဝဇ္ဇသညိတာ-
ကြည့်။

အဝဇ္ဇသဘာဝ (တိ) [အဝဇ္ဇ+သဘာဝ] အပြစ်
သဘောရှိသော။ ကုသလစိတ္တဉ္စိ ဓုဂါဒိန္နံ
စေတသိကဓုဂါနိ အဝဇ္ဇသဘာဝါနိ ပဋိ-
ပက္ခဘာဝတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၃။

အဝဇ္ဇိတကသာဝ (ပု) [အဝဇ္ဇိတ+ကသာဝ] မဖဲ-
ကြည် - မဖယ်ထုတ် - အပ်သော - အပြစ်
- အညစ်အကြေး - ရှိသော။ အနိက္ခိတ္တ-
ကသာဝန္တိ အဝဇ္ဇိတကသာဝံ (သိ)။ အံ၊ ၄။
၂။ ၂၂၇။ အနိဒ္ဓန္တကသာဝ-နှင့်လည်း ယှဉ်
ကြည့်။

အဝဇ္ဇေတဗ္ဗတ္တ (န) [န+ဝဇ္ဇေတဗ္ဗတ္တ] မကြည်
အပ်သည်၏အပြစ်။ ကာယစိ သေက္ခမလ-
သမာပတ္တိယာ အဝဇ္ဇေတဗ္ဗတ္တာ ဝတ္တဗ္ဗံ နတ္ထိ။
မူလဒို့၊ ၃။ ၂၂၁။

အဝဇ္ဇေတော (ကြိ၊ ဝိ) [န+ဝဇ္ဇေတော] မကြည်မှု၍၊
အကြွင်းမထားမှု၍။ ဧကသဂ္ဂမတ္တပိ ဩကာ-
သံ အဝဇ္ဇေတော သကလသရိရံ အဋ္ဌိနိ ဘိန္နိ-

တော သံဠာဝ။ ၂၀၀။ အံဠာဝ။ ၂၂၇။ သုတ္တနိ။
ဠာ ၂။ ၁၉၅။ (- အပါဠာဝ။ ၂၇။ ဗုဒ္ဓဝံဠာဝ။ ၁၃၂။
ဇာဠာဝ။ ၂၆။)

အဝဠ (တိ) [န+ဝဠ] မသတ်-အပ်-သင့်-
ထိုက်-သော (သတ္တဝါ)။ သဗ္ဗေ ပါဏာ
အဝဠာ၊ အံဝ။ ၄၉၆။ တံ အဝဠံ ဆာတေမိ-
(ဇာ ၂။ ၂၇) တံ အဆာတေတဗ္ဗံ တံ ဆာ-
တေမိ။ ဇာဠာဝ။ ၁၉၄။ (- သုတ္တနိ။ ၃၂၃။
ဇာ ၂။ ၂၃၁၊ ၃၃၀။ သုတ္တနိ။ ၂။ ၅၀။ ဇာဠာ
၇။ ၄၆။)

အဝဠရူပ (တိ) [အဝဠ+ရူပ] မသတ်-အပ်-
သင့်-ထိုက်-သော သဘော ရှိသော။
အရဟဒ္ဓဇော သဗ္ဗိ အဝဠရူပေါ။ ဇာ ၁။
၃၇၄။ မိလိန္ဒ။ ၂၁၆။ ဝိဠာဝ။ ၂၅၆။

အဝဠာယတိ (ကြိ) [အဝ + ဈေ + အ + တိ]
(၁) ကြံ့မိုင်၏။ အလွန်-စိတ်ပျက်၏-စိတ်
ဆင်းရဲ၏။ - (၂) အောက်ချ၍-ကြည့်၏
-ကြံစည်တော့တော၏။ အယုတ်စား၊ အညံ့
စား သဘောထား၏။ ကဲ့ရဲ့၏။ (၃) စူးစူး
စိုက်စိုက် စဉ်းစား၏။ (၄) အကုစွန့်နှော-
ဝဠာယတိ။ သံဝ။ ၅၆။ မိလိန္ဒ။ ၆၈။
အကုစွန့်နှော' ဝဠာယတိတိ အကုစွန့်နှော
အဝဠာယတိ ဗလဝစိန္တနံ စိန္တတိ။ သံဠာဝ။
၁၀၅။ အဝဠာယန္တိ-သံ၊ ၂။ ၃၁၂။ ဓမ္မာဠာ ၂။
၈၃။ (၂) မနုဿာ ဥဠာယန္တိ အဝဠာယန္တိ။
ဝိဠာဝ။ ၂၅၆။ အဝဠာယန္တိတိ ဟေဋ္ဌာကတော
ဩလောကေန္တိ၊ စိန္တန္တိ ဝါ။ သာရတ္ထ ၂။
၁၂၂။ အဝဠာယန္တိတိ နိစတော စိန္တန္တိ။
ဝိမတိဝ။ ၁၆၉။ (- သံဠာဝ။ ၂၀၃။ သံဠာဝ။
၂၅၀) (၃) သော ကာမရာဂယေဝ အန္တရံ
ကတော အဝဠာယတိ။ အံ၊ ၃။ ၅၆။

အဝဠာ(ဈာ)ယန္တ (တိ) [အဝ+ဈေ+အ+
အန္တ] ကြံ့မိုင်-ငေးမိုင်-အလွန်စိတ်ပျက်-
သော၊ သူ။ ဈာယတိတိ ဈာယန္တော
အဝဠာယန္တော နိသိန္တောသိတိ ဝဒတိ။

သံဠာဝ။ ၁၇၀။ အဝဠာယန္တောတိ ပဠာ-
ယန္တော။ သံဠာဝ။ ၂၁၉။

အဝဠန (တိ) [န + ဝဠန] (၁) သွားခြင်းငှါ
မတတ်နိုင်သော၊ မသွားနိုင်သော။ (န၊ ထိ)
(၂) မလှည့်ပတ်ခြင်း၊ မကောက်ကျစ်-မစဉ်း
လဲ-ခြင်း။ (၁) သန္တိပါဒါ အဝဠနာ။
ဇာ ၁။ ၉။ စရိယာ။ ၄၁၅။ ဝဠိတုံ ပဒဝါရ-
ဂမနေန ဂန္တံ န သက္ကာတိ အဝဠနာ။
စရိယာဠာ ၂၂၇။ ဇာဠာဝ။ ၂၃၀။ (- နိတိ၊
ဇာ ၃။ ၁၉၂။) (၂) အဝဠနကိရိယ-
ကြည့်။

အဝဠနကိရိယ (န၊ ထိ) [အဝဠန + ကိရိယာ]
လှည့်ပတ်မှုကို မပြုခြင်း၊ ကောက်ကျစ်-စဉ်း
လဲ-မှုကို မပြုခြင်း။ အကုဋကရဏ (မ၊ ဠာ၊ ၃။
၁၆၄) ကြည့်။

အဝဠနဘာဝ (ပု) [အဝဠန + ဘာဝ] မသွား
နိုင်သည်၏ အဖြစ်။ ပါဒါနံ အတ္ထိဘာဝေါ၊
တေ ဓ ဥက္ကိပိတော အဝဠနဘာဝေါ.... သစ္စ-
သဘာဝဘူတော ဝေ။ စရိယာဠာ ၂၂၈။
ဇာဠာဝ။ ၂၃၀။

အဝဠယိ (ကြိ) ဝဠေတိ၊ ဝဠယတိ (မ၊ ဠာ၊ ၃။ ၄၈။
မ၊ ဠာ၊ ၃။ ၃၂။ ဣတိဝုတ်၊ ၉။ ၂၃၉။ ဇာ ၁။ ၈၇)
ကြည့်။

အဝဠိ (ကြိ) ဝဠေတိ၊ ဝဠယတိ (ဇာ ၁။ ၁၇၄။
ဇာဠာဝ။ ၃၉၉) ကြည့်။

အဝဠ (တိ) [န+ဝဠ] မမြဲသော၊ အချဉ်းနှိုး
မဟုတ်သော၊ အကျိုးရှိသော။ အမောဃာ
ပဗ္ဗဠာ အဟောသိ အဝဠာ သမလာ
သဉ္ဇုဃာ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၀၁။ အဝဠာတိ န
ဝဠာ။ ဒီ၊ ၄။ ၂၆၄။ အဝဠာနိတေဝါဟံ
ဘိက္ခဝေ သိက္ခာပဒါနိ ဝဒါမိ။ အံ၊ ၁။ ၂၃၄။
အဝဠာနိတိ အတုတ္တာနိ သမလာနိ သဉ္ဇု-
ဃာနိ။ အံဠာ ၂။ ၂၁၇။ (- မ၊ ၁။ ၃၃၈။ သံ၊
၁။ ၂၆၇။ သံ၊ ၃။ ၁၇၆။ ပေတ။ ၁၇၃။ ထေရ။

၃၂၇။ အပါသ။၄၅။ မိလိန္ဒ။၁၀၃-က။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။
၂၁၃။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၁၇၈။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၉။
အပါဋ္ဌ၊၁။၃၁၆။)

အဝဉ္ဇာတ (တိ) [အဝဉ္ဇာ + တာ] အချည်းနှီး
မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်။ အမောဃတာ (သံ၊
ဋီ၊၂။၅၄၂)ကြည့်။

အဝဉ္ဇာဓမ္မဒေသက (တိ) [အဝဉ္ဇာ + ဓမ္မဒေသက]
အချည်းနှီးမဟုတ်သော - အကျိုးရှိသော -
တရားကို ဟောကြားသောသူ။ တေ အဝဉ္ဇာ-
ဓမ္မဒေသကဏ္ဍ ဘဂဝတော ဓမ္မဒေသနံ
သုတွာ။ သုတ္တန်၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၀။

အဝဉ္ဇာဘာဝ (ပု) [အဝဉ္ဇာ + ဘာဝ] အချည်းနှီး
မဟုတ်သည် - အကျိုးရှိသည် - ၏ အဖြစ်။
တဏှာ ပဋိပဋ္ဌန္တဏှာ ပဋိပတ္တိယာ အဝဉ္ဇာဘာဝံ
ဒဿေန္တော။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၆၆။

အဝဉ္ဇာဘာဝဝိဘာဝန (န၊တိ) [အဝဉ္ဇာဘာဝ +
ဝိဘာဝန] အချည်းနှီးမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်
ကို ထင်စွာပြုခြင်း။ တဏှာ စ ပဋိပတ္တိယာ
အဝဉ္ဇာဘာဝဝိဘာဝနတ္ထံ... အာဟ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။
၃၀၇။ အံ၊ဋီ၊၃။၉၃။

အဝဉ္ဇာပဒ (န) [အဝဉ္ဇာ + ပဒ] အဝဉ္ဇာ-ဟူသော
ပုဒ်။ တဿေဝ အတ္ထောတိ တဿေဝ
အဝဉ္ဇာပဒဿေဝ အတ္ထနိဒ္ဒေသော။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။
၂၃၁။

အဝဉ္ဇာ (တိ) [အဝ + ဉာ + အ] (၁) အယုတ်
စား၊ အညံ့စား၊ အောက်တန်းစား-ဟု -
သိခြင်း - သဘောထားခြင်း၊ မထိမဲ့မြင် ပြု
ခြင်း၊ နိုင်ထက်စီးနင်း ပြုလုပ်ခြင်း။ (တိ)
(၂) အယုတ်စား၊ အညံ့စားဟု - သိအပ် -
သဘောထားအပ် - သော။ မထိမဲ့မြင်ပြုအပ်
သော။ (၁) တုမုညေဝ သံသောဥညာယာတိ
အဝဉ္ဇာယ။ ဝိ၊၂။၃၁၄။ ဥညာ အဝဉ္ဇာ
ပရိဘဝေါ။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၃၈၇။ အဝဉ္ဇာတိ
အဝဇာနနာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၈၁။ (- မ၊ဋ္ဌ၊

၂။၁၄၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၀။) (တိ) (၂) ဝေဏီ
ဝါ အဝဉ္ဇာ ဟောန္တိ။ ပေတ။၁၆၈။ အ-
ဝဉ္ဇာတိ အဝဉ္ဇေယျာ။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၁၆၂။

အဝဉ္ဇာတ (တိ) [အဝ + ဉာ + တ] ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချ၍ -
အယုတ်အားဖြင့် - သိအပ်သော။ မထိမဲ့မြင်
ပြုအပ် - ကဲ့ရဲ့အပ် - သော။ ဥညာတံ အဝ-
ဉ္ဇာတံ ဟိဋ္ဌိတံ။ ဝိ၊၂။၈။ အဘိ၊ဝိ၊၂။ အဝ-
ဉ္ဇာတန္တိ ဝဇ္ဇေတွာ ဉာတံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၅။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၈။ (-မိလိန္ဒ။၁၉၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၃၊
၁၄၉။ သာရတ္ထ၊၁။၄၀၁၊၄၃၅။)

အဝဉ္ဇာတကရဏ (န) [အဝဉ္ဇာတ + ကရဏ]
မထိမဲ့မြင်ပြုခြင်း။ အတိမညိဿတိ (သာရတ္ထ၊
၁။၄၃၄) - ကြည့်။

အဝဉ္ဇာတဗ္ဗဘာဝ (ပု) [အဝဉ္ဇာတဗ္ဗ + ဘာဝ]
မထိမဲ့မြင်ပြုအပ် - ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချအပ် - သည်၏
အဖြစ်။ အဝဇာတ - ကြည့်။

အဝဉ္ဇာတဝစန (န) [အဝဉ္ဇာတ + ဝစန]
ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချကြောင်း - စကား - သဒ္ဒါ။ ယံ
တန္တိ နာယံ ဥဒ္ဓေသနိဒ္ဓေသော၊ ယဏာ
လောကေ ယံ ဝါ တံ ဝါတိ အဝဉ္ဇာတဝစန၊
ဝေ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သာရတ္ထ၊၂။၂၃။

အဝဉ္ဇာပုဗ္ဗက (တိ) [အဝဉ္ဇာ + ပုဗ္ဗ + က] မထိ
မဲ့မြင်ပြုခြင်း - ကဲ့ရဲ့ခြင်း - လျှင် ရှေ့သွားရှိ
သော၊ (စကား)။ ဥပဝဒတိ (ဒိ၊ဋီ၊၁။၃၄၇။
သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၃၄၆။ အံ၊ဋီ၊၃။၃၅၀) ကြည့်။

အဝဉ္ဇာလပန (န) [အဝဉ္ဇာ + အာလပန]
နှိမ်ချသောအားဖြင့် ခေါ်ဝေါ် - ခြင်း -
ကြောင်း စကား။ ဇေတိ အဝဉ္ဇာလပန။
အံ၊ဋီ၊၁။၂၀၉။

အဝဉ္ဇိတ (တိ) [အဝ + ဉာ + တ] အောက်ချ၍
သိအပ်သော။ အထင်သေးအပ်သော။ မထိ-
မဲ့မြင်ပြုအပ်သော။ အဝဉ္ဇိတာ'ဝဂဏိတာ။
ဓာန်။၇၅၆။ ဟေဋ္ဌာကတွာ ဉာယတိတိ
အဝဉ္ဇိတော။ ဓာန်၊ဋီ။၇၅၆။

အဝဠေယျ (တိ) [အဝ+ဉာ+ကျ] အယုတ်
အားဖြင့် သိအပ်သော၊ မထိမဲ့မြင်ပြုအပ်-
ကဲ့ရဲ့အပ်-သော။ အဝဠာ (၂) အနက်
ကြည့်။

အဝဋ္ဌ (န) [အဝ + အဋ္ဌ?] အဝဋ္ဌ-အသီး?။
အဝဋ္ဌ အဒဒိ ဖလံ။ အပါ။ ၁၃၄။ အပါ။ ၂။
၄၁။

အဝဋ္ဌသ (ပု၊ န) [အဝ + တသိ + အ]
ဦးခေါင်း၌ စိုက်သောပန်း၊ ဦးဆောက်ပန်း။
ဝိဇ္ဇေစန္ဒိ ပရိက္ခိတ္တာ၊ အဝဋ္ဌသ သုနိဗ္ဗိတာ။
အပါ။ ၂။ ၂၆၀။ ဝဋ္ဌသက၊ အဝတ်သ-တို့လည်း
ကြည့်။

အဝဋ္ဌဖလဒါယက (တိ) [အဝဋ္ဌဖလ + ဒါယက]
အဝဋ္ဌအသီးကိုပေးလှူသောသူ (မထေရ်)။
ဣဒံ သုဒ္ဓံ အာယသ္မာ အဝဋ္ဌဖလဒါယကော
ထေရော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထ။
အပါ။ ၁။ ၃၄၁။

အဝဋ္ဌဖလဝဂ္ဂ (ပု) [အဝဋ္ဌဖလ+ဝဂ္ဂ] အဝဋ္ဌဖလ
ဝဂ်။ ရုဒ္ဓကနိကာယ၊ ထေရာပဒါန ပါဠိ၊
၃၉-ဝဂ်။ အပါ။ ၁။ ၃၄၁၊ ၃၅၀။

အဝဋ္ဌဖလိယ (တိ) [အဝဋ္ဌဖလ+ဣယ] အဝဋ္ဌ-
ဖလိယ-မည်သော မထေရ်။ အာယသ္မာ
အဝဋ္ဌဖလိယော ထေရော။ အပါ။ ၂။ ၄၁။

အဝဋ္ဌဖလိယတ္ထေရ (ပု) [အဝဋ္ဌဖလိယ + ထေရ]
အဝဋ္ဌဖလိယထေရ်။ အဝဋ္ဌဖလိယတ္ထေရဿာ-
ပဒါနံ ဆဋ္ဌံ။ အပါ။ ၂။ ၄၁။

အဝဋ္ဌနက (တိ) [န+ဝဋ္ဌန+က] မအပ်သော၊
မလျှောက်ပတ်သော။ မဇုကပ္ပံ ပနာတိ-
အာဒိ ယာဝကာလိကဉ္စပေန ဌိတဿပိ အ-
ဝဋ္ဌနကမေရယဗိဇ္ဇတ္ထိ ဒဿေတုံ အာရဒ္ဓံ။
ဝိမတိ။ ၁။ ၃၅၃။

အဝဋ္ဌနတာ (တိ) [န+ဝဋ္ဌနတာ] မအပ်-
မလျှောက်ပတ်-သည်၏ အဖြစ်။ တေသ္မိဉ္စ

ဥပါယေ သတိ ဂဏ္ဍိကာဟတပတ္တေသု အ-
ဝဋ္ဌနတာ နာမ န သိယာတိ ဝုတ္တော-
ဝါယမတ္တော။ ဝိမတိ။ ၂။ ၃၃။

အဝဋ္ဌနတ္ထ (ပု) [န+ဝဋ္ဌန + အတ္ထ] မပြန်လည်
ခြင်း-အကြွင်းမဲ့ပြတ်စဲခြင်း-အကျိုး။ နန္ဒိ-
ယာ အဝတဏှာယ အဝဋ္ဌနတ္ထံ။ နေတ္ထိ။ ၉၃။
အဝဋ္ဌနတ္ထန္တိ သမုတ္တိနန္တံ။ နေတ္ထိ။ ၄။ ၁၉၇။

အဝဋ္ဌပါဒကတ္တ (န) [န+ဝဋ္ဌပါဒကတ္တ] ဝဋ္ဌ၏-
အခြေအမြစ်- အရင်းမူလ- မဟုတ်သည်၏
အဖြစ်။ ကိရိယဇ္ဈာနဿ အဝဋ္ဌပါဒကတ္တာ
သာသကံ ဝဒတိ။ မူလဋီ။ ၁။ ၁၉၂။

အဝဋ္ဌိတ (တိ) [န+ဝဋ္ဌိတ] မလိပ် - မကျစ် -
အပ်သော (ကြိုး)။ သုတ္တံ ပနာတိ ဝဋ္ဌိ-
တဉ္စေဝ အဝဋ္ဌိတဉ္စ သုတ္တံ၊ ကခါ၊ ဋီ။ ၄၂၆။

အဝဋ္ဌပစ္စေဒ (တိ) [န+ဝဋ္ဌ+ဥပစ္စေဒ] ဝဋ္ဌ၏
ပြတ်ကြောင်းမဟုတ်သော။ သာ ဟိ အဝဋ္ဌ-
ပစ္စေဒမေဝ ဝဋ္ဌပစ္စေဒံ ကတော အတိနိဝိ-
သနတော အတိဓာဝနာတိနိဝေသော နာမ။
နေတ္ထိ။ ၄။ ၁၄၃။

အဝဋ္ဌမ (တိ) [န+ဝဋ္ဌမ] အဆုံးအပိုင်းအခြား
မရှိသော။ ပထဝီကသိဏံ ဥဂ္ဂဏှန္တော...
သဝဋ္ဌမေ၊ နော အဝဋ္ဌမေ။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၁။ ၁၂၀။

အဝဋ္ဌေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န+ဝဋ္ဌေတွာ] မလိပ် -
မကျစ်-မမြဲ။ သုတ္တံ ပန အဝဋ္ဌေတွာ ဒိန္နံ
မကစိဝါကနာဋိကေရဟိရာ စ အာဇနိယာ။
ဝိ၊ ၄။ ၄။ ကခါ။ ၂၆၂။

အဝဋ္ဌာတဗ္ဗ (တိ) [အဝ+ဋ္ဌာ+တဗ္ဗ] တည်အပ်
-အမြဲတည်အပ် - သော။ ပဇဟန္တေန စ
ဟာနဘာဂိယံ နိယရိတွာ ဝိသေသဘာဂိယေ
အဝဋ္ဌာတဗ္ဗန္တိ အာဟ... “ဝိသေသဘာဂိ-
ယော”တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၇။

အဝဋ္ဌာတိ (ကြိ) [အဝ+ဋ္ဌာ+အ+တိ] တည်၏။
ဝိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနပ္ပတ္တော အတ္တာ သကဉ္စပေနဝ

အဝဋ္ဌာသီတိ လဒ္ဓိ။ ဒီ၊ ခို၊ ၁။ ၁၇၇။ သီ၊ ခို၊
သစ်၊ ၁။ ၄၅၂။ အဝတိဋ္ဌတံ-နှင့်လည်း ယှဉ်
ကြည့်။

အဝဋ္ဌာန (န) [အဝ + ဌာ + ယု] တည်ခြင်း၊
တည်ရှိနေခြင်း။ တေသံ စတုန္နမ္ပိ အာယမေ-
ယေဝ အဝဋ္ဌာနံ။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၇၃။ နိရုတ္တိ-
နမ္ပိ ကေသိဉ္ဇာနေ ဖုသိတော နိဗ္ဗယတော
နိဗ္ဗာနတော အဝဋ္ဌာနံ နာမ နတ္ထိ။ ပဋိသံ၊ ၄။
၁။ ၂၃၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၆၆။ (- သံ၊ ၄။ ၁။ ၄၃။
ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၁။ ဝိမာနာ၊ ၄။ ၂၉၁။ ထေရ၊
၄။ ၁။ ၈၄။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၈၅။ ဒီ၊ ခို၊ ၁။ ၄၅။
သီ၊ ခို၊ သစ်၊ ၂။ ၅၁။ ဒီ၊ ခို၊ ၃။ ၂၇၇။ မ၊ ခို၊ ၁။
၃၅။ မ၊ ခို၊ ၃။ ၂၂၅။ အနု၊ ၂။ ၁၉၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၄။ ၁။ ၉၄။) အဝတ္ထာန-လည်း ကြည့်။

အဝဋ္ဌာနဓာန (န) [အဝဋ္ဌာန + ဓာန] တည်
ခြင်းကိုပြခြင်း။ တစေကစေသေ ဝေ ပရေသံ
အဝဋ္ဌာနာဓာနတ္ထံ ယထာဝုတ္တသီလသံဝရ-
သေဝ ပုန ဂဟဏံ။ ဒီ၊ ခို၊ ၁။ ၃၅၁။

အဝဋ္ဌာနဒီပန (န) [အဝဋ္ဌာန + ဒီပန] တည်ခြင်း
- တည်ရှိနေခြင်း - ကိုပြခြင်း။ သုဒ္ဓဿ အတ္တ-
နော သကရူပေ အဝဋ္ဌာနဒီပနတော။ ဒီ၊ ခို၊
၁။ ၁၇၇။ သီ၊ ခို၊ သစ်၊ ၁။ ၄၅၂။

အဝဋ္ဌာနပရိဒီပန (န) [အဝဋ္ဌာန + ပရိဒီပန]
တည်ခြင်း - တည်တံ့ခြင်း - ကို ပြကြောင်း
ဖြစ်သော (ပုဒ်)။ ဋီတန္တိ ဝါ... သကိစ္စဝသေန
အဝဋ္ဌာနပရိဒီပနံ။ ဒီ၊ ခို၊ ၂။ ၃၀၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၄။ ၁။ ၄၂၈။

အဝဋ္ဌာနယာစန (န၊ ထိ) [အဝဋ္ဌာန + ယာစန]
တည်ခြင်း - ကြာမြင့်စွာ တည်နေခြင်း - ကို
တောင်းပန်ခြင်း။ “တိဋ္ဌတု ဘဂဝါ ကပ္ပ” န္တိ
သကလကပ္ပံ အဝဋ္ဌာနယာစနာယ။ ဥဒါန၊ ၄။
၂၉၅။ ဒီ၊ ခို၊ ၂။ ၁၅၀။ အံ၊ ခို၊ ၃။ ၂၅၄။

အဝဋ္ဌာနသမတ္တတာ (ထိ) [အဝဋ္ဌာန + သမတ္တ-
တာ] တည်ခြင်း - ကြာမြင့်စွာတည်နေခြင်း

- ငှါ စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်။ ကပ္ပံ အဝဋ္ဌာန-
သမတ္တတာဝိဘာဝနံ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂၉၅။ ဒီ၊ ခို၊
၂။ ၁၅၀။ အံ၊ ခို၊ ၃။ ၂၅၃။

အဝဋ္ဌာနာဘာဝ (ပု) [အဝဋ္ဌာန + အဘာဝ]
တည်တံ့ခြင်း၏ မရှိခြင်း။ ပဒီပဿ နိဗ္ဗာန-
သဒိသော တတ္ထ ဝိလိယိတော အဝဋ္ဌာနာဘာ-
ဝတော။ သံ၊ ခို၊ ၁။ ၂၇၃။ (- သံ၊ ခို၊ ၂။ ၃၂၈။)

အဝဋ္ဌာနာဘာဝဒီပန (န) [အဝဋ္ဌာနာဘာဝ +
ဒီပန] တည်ခြင်းမရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြတတ်
သော (ပုဒ်)။ ဌာနာဘာဝပရိဒီပန (သံ၊ ခို၊
၂။ ၁၄၄) ကြည့်။

အဝဋ္ဌာပန (န) [အဝ + ဌာ + ဣပ + ယု]
တည်စေခြင်း။ ပဿန္တသင်္ခါတေ ဝိသေသေ
အဝဋ္ဌာပနတော။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၀၄။

အဝဋ္ဌာယိတာ (ထိ) [အဝဋ္ဌာယိ + တာ] တည်
လေ့ရှိသည်၏ အဖြစ်။ ဝိမာနဿ ဗဟုကာ-
လာဝဋ္ဌာယိတာယ ကပ္ပဋ္ဌိတိကတာယ ဝေ ဝါ
စိရဋ္ဌိတိကေတိ ဝုတ္တံ။ ဝိမာနာ၊ ၄။ ၂၉၁။

အဝဋ္ဌာယိ (တိ) [အဝ + ဌာယိ] တည်လေ့
ရှိသော။ အဝဋ္ဌာယိတာ - ကြည့်။

အဝဋ္ဌိတ (တိ) [အဝ + ဌာ + တ] တည်သော၊
တည်တံ့သော၊ တည်ကြည်သော၊ သက်ဝင်
၍ - မြဲမြံစွာ - မတုန်မလှုပ် - တည်သော။
တဿ တေဇံ ဝိရိယဉ္စ၊ ဇိတိံ ဥတော အဝ-
ဋ္ဌိတံ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၆။ စတုပစ္စယသန္တောသေ
အဝဋ္ဌိတော သပ္ပစ္စယံ နာမရူပံ ပရိဂ္ဂဟေ-
တော။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၈၅။ (- သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။
၂၃၈။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၈၀။ ဝိမာနာ၊ ၄။ ၂၆၁။
ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၅၃၄။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၈၄။ ဒီ၊ ခို၊
၁။ ၁၄၄။ မ၊ ခို၊ ၃။ ၁၃၄။)

အဝဋ္ဌိတတာ (ထိ) [အဝဋ္ဌိတ + တာ] တည် -
တည်တံ့ - တည်ကြည် - သည်၏ အဖြစ်။
တသ္မိံ အာရမ္မဏေ အဝဋ္ဌိတတာယ အနေ-

ကဂ္ဂတံ ပဟာယ။ ဒီ၊ဇီ၊၁။၂၂။ သီ၊ဇီ၊သစ်၊
၂။၄၈။ အံ၊ဇီ၊၂။၂၇၀။

အဝဋ်တတ္ထ (န) [အဝဋ်တ + တ္ထ] တည်-
တည်တံ - တည်ကြည် - သည်၏ အပြစ်။
ဧကတ္တန္တိ အဝဋ်တတ္ထာ အပရိပ္ပန္နတ္ထာ စ
ဧကသဘာဝေါ။ ပဋိသိဒ္ဓါ၊၁။၂၉၃။

အဝဋ်တပေမ (တိ) [အဝဋ်တ + ပေမ] သက်ဝင်၍
တည်သော - မတုန်မလှုပ်သော - ခိုင်မြဲသော
- မြတ်နိုး - ကြည်ညို - ခြင်းရှိသော။ သူ။
သဟံ အဝဋ်တာ ပေမာ။ ဝိမာန။၇။ အဝ-
ဋ်တာ ပေမာတိ ဗုဒ္ဓဘတ္တိ ဖုတနတ္ထယော နိစ္စ-
လပသာဒသိနောဟာ။ ဝိမာန၊၄။၁၉၉။ (-
ဒီ၊ဇီ၊၂။၁၉၀။)

အဝဋ်တဝါဒ (တိ) [အဝဋ်တ + ဝါဒ] မြဲမြံစွာ
တည်၍ ပြောဆိုခြင်းရှိသော။ သက္ကာယနေ
ဗုဒ္ဓဝါဒါ ထိရဝါဒါ ဗလိကဝါဒါ အဝဋ်တ-
ဝါဒါ။ မဟာနိ။၂၃၄။ အဝဋ်တဝါဒါတိ
ပတိဋ္ဌဟိတော ကထိတဝါဒါ။ မဟာနိ၊၄။
၃၁၉။

အဝဋ်တသဘာဝ (တိ) [အဝဋ်တ + သဘာဝ] တည်သော-တည်တံ့သော-သဘောရှိသော။
ဧတေန အဝဋ်တသဘာဝဿ အတ္တနော၊
ဓမ္မိနော စ ဓမ္မမတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စေဝ ဝိနယတိ
စာတိ ဣမံ ဝိပရိကာမဝါဒံ ဒဿေတိ။ ဒီ၊ဇီ၊
၁။၁၄၄။ သီ၊ဇီ၊သစ်၊၁။၃၉၇။ ဌိတသဘာဝ
(ဒီ၊ဇီ၊၁။၃၇၆။ သီ၊ဇီ၊သစ်၊၂။၃၉၀) လည်း
ကြည့်။

အဝဋ်တသဘာဝတာ (တိ) [အဝဋ်တသဘာဝ +
တာ] တည်တံ့ခိုင်မြဲသော သဘောရှိသည်၏
အပြစ်။ ယထာ ပါသာကလေခါဒယော အဝ-
ဋ်တသဘာဝတာယ ဌိတာ။ သီ၊ဇီ၊သစ်၊၁။
၃၃၇-၈။

အဝဋ်တသမာဒါန (တိ) [အဝဋ်တ + သမာဒါန] သက်ဝင်၍ - မြဲမြံစွာ - တည်သော - ကောင်း

စွာယူခြင်း - ခံယူခြင်း - ဆောက်တည်ခြင်း -
ရှိသော။ ဆုံးဖြတ်အပ်သော ဝန်ခံခြင်းရှိ
သော။ သူ။ အဝဋ်တသမာဒါနော အဿ
ကုသလေသု ဓမ္မေသု။ မဟာနိ။၁၂၂။ အဝ-
ဋ်တသမာဒါနောတိ သန္နိဋ္ဌာနပဋိညော။
မဟာနိ၊၄။၂၄၃။ အဝတ္ထိတသမာဒါန-လည်း
ကြည့်။

အဝဋ်တိ (ထိ) [အဝ + ဌာ + တိ] (က) တည်
ခြင်း။ သက်ဝင်၍ တည်ခြင်း။ (ခ) (မတုန်
မလှုပ်) တည်တတ် - သက်ဝင်၍ တည်တတ် -
သော တရား။ သမာဓိ။ နေဝ တာဝ စတုန့်
ဣန္ဒြိယာနံ အဝဋ်တိ ဟောတိ။ သံ၊၃။၂၀၀။
ယာ စိတ္တဿ ဌိတိ သဏ္ဌိတိ အဝဋ်တိ အဝိ-
သာဟာရော။ အဘိ၊ဓ။၁၉။ အဘိ၊ဝိ။၁၃၀။
ပဋိသံ၊၁၉၀။ မဟာနိ။၂၇၄။ ပရတော ပဒ-
ဒ္ဒယံ ဥပသက္ကဝသေန ဝဇ္ဇိတံ၊ အပိ စ .. အာ-
ရမ္မဏံ ဩဂါဟေတော အနုပဝိသိတော တိဋ္ဌ-
တိတိ အဝဋ်တိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၈။ ပဋိသံ ဋ္ဌ၊
၂။၁၁၈။ မဟာနိ၊၄။၃၄၁။ ဧကောရမ္မဏော
သုဠ သမာဓာနဝသေန အဝဋ်တိ* ပါဒကံ
ကတော။ အံ၊ဇီ၊၁။၁၀၃။

အဝဋ်န (န၊ထိ) [န + ဝဋ်န] မတိုးပွားခြင်း။
မတိုးပွားစေခြင်း။ တံ သဗ္ဗံ ဣတရေန တေသံ
အဝဋ်နတော ပဋိက္ခိတ္တံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၈။
အမနာပ-လည်း ကြည့်။

အဝဋ်နက (တိ) [အဝဋ်န + က] တိုးပွား - ကျယ်
ပြန့် - ကြီးပွား - ခြင်းမရှိသော။ မတိုးပွား -
မကျယ်ပြန့် - မကြီးပွား - သော (အမာ-
စသည်)။ ပါကဋ္ဌဋ္ဌာနေပိ ပန နခပိဋ္ဌိပ္ပမာဏ-
တော ဉိနတရံ အဝဋ်နကံ ဝဋ်တိတိ ယေ
ဂဇ္ဈေယျ။ ဝိမတိ၊၂။၁၀၉။

အဝဋ်နကပက္ခ (ပု) [အဝဋ်နက + ပက္ခ] မတိုး
ပွားသော အဖို့။ နခပိဋ္ဌိပ္ပမာဏံ အဝဋ်နက-
ပက္ခေ ဌိတံ ဟောတိ၊ ဝဋ်တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၇။
ဝိမတိ၊၂။၁၀၉။

အဝဇ္ဇနိယ (တိ) [န+ဝဇ္ဇနိယ] မပွားစေအပ်
သော။ အဝဇ္ဇနိယတာ၊ အဝဇ္ဇနိယတ္တံ-တိ
ကြည့်။

အဝဇ္ဇနိယတာ (ထိ) [အဝဇ္ဇနိယ+တာ] မပွား
စေအပ်သည်၏အဖြစ်။ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တဿ အဝဇ္ဇ-
နိယတံ ဒသေတံ ဝုတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇိ၊ ၁၁၉၇။

အဝဇ္ဇနိယတ္တ (န) [အဝဇ္ဇနိယ+တ္တ] မပွားစေ
အပ်သည်၏ အဖြစ်။ အသုဘာရမ္ပဏဿ ဝ
အဝဇ္ဇနိယတ္တာ ပရိတ္တေ ဥဒ္ဓါမာတကဋ္ဌာနေ။
အဘိ၊ ဇိ၊ ၁၁၂၃။

အဝဇ္ဇန္တ (တိ) [န+ဝဇ္ဇန္တ] (က) မတိုးပွားသော၊
ဆုတ်ယုတ်သော။ (ခ) မတိုးပွားစေသော။
(က) အဝဇ္ဇန္တော ပရိဟိယမာနောတိ
အတ္တော။ သံ၊ ဇိ၊ ၂။ ၁၂၃။ (ခ) အမနာပ
(အံ၊ ဇိ၊ ၂။ ၂၄၁) ကြည့်။

အဝဇ္ဇမာန (တိ) [န+ဝဇ္ဇမာန] မကြီးပွား-မစည်
ပင်-သော (ဘူတကိမ်-စသည်)။ အဝဇ္ဇမာ-
နေပိ ဘူတကိမ်မူလကတ္တာ ဝုတ္တံ “အမူလက-
ဘူတကိမ်မေ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတိ” တိ။ ဝိမတိ၊ ၂။
၁၁။

အဝဇ္ဇိ (ထိ) [န+ဝဇ္ဇိ] မကြီးပွား-မတိုးပွား-
ခြင်း။ ဆုတ်ယုတ်-ပျက်စီး-ခြင်း။ အဝဇ္ဇိ
ဝိနာသံ ပါပုဏိံ သူ။ မ၊ ဇိ၊ ၂။ ၁၆၇။ ဣတော-
နိဒါနံ ပန မေ အဝဇ္ဇိယေဝ၊ ကုတော ဝဇ္ဇိ။
သံ၊ ဇိ၊ ၂။ ၇၆။

အဝဇ္ဇိအာဝဟန (န) [အဝဇ္ဇိ+အာဝဟန] မကြီး
ပွား-မတိုးပွား-ဆုတ်ယုတ် ပျက်စီး-ခြင်းကို
ဆောင်ခြင်း။ အဝဇ္ဇိအာဝဟနတော အဃ-
ဝတ္ထုတော ဝ အဃတော။ အံ၊ ဇိ၊ ၂။ ၃၃၁။
အံ၊ ဇိ၊ ၃။ ၂၉၈။

အဝဇ္ဇိအာဝဟနတာ (ထိ) [အဝဇ္ဇိအာဝဟန+
တာ] မကြီးပွား-မတိုးပွား-ဆုတ်ယုတ် ပျက်
စီး-ခြင်းကို ဆောင်တတ်သည်၏ အဖြစ်။

ဝိဂရဟဏိယတာယ အဝဇ္ဇိအာဝဟနတာယ
အဃဝတ္ထုတာယ ဝ အဃတော။ ပဋိသံ၊ ဇိ၊
၂။ ၃၁၆။ မဟာနိ၊ ဇိ၊ ၁၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၄၇။

အဝဇ္ဇိအာဝဟန္တ (တိ) [အဝဇ္ဇိ+အာဝဟန္တ]
မကြီးပွား-မတိုးပွား-ဆုတ်ယုတ် ပျက်စီး-
ခြင်းကို ဆောင်တတ်သော။ သတ္တာနံ
အနတ္တဇနနတော အဝဇ္ဇိအာဝဟံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇိ၊
၂။ ၃၉၅။

အဝဇ္ဇိက (တိ) [န+ဝဇ္ဇိ+က] ကြီးပွား-တိုးပွား-
ခြင်း-မရှိသော၊ မကြီးပွား-မတိုးပွား-
သော။ အပါယ (အံ၊ ဇိ၊ ၂။ ၃၈၄) ကြည့်။

အဝဇ္ဇိကရ (တိ) [န+ဝဇ္ဇိကရ] ကြီးပွား-
တိုးပွား-ခြင်းကို မပြုတတ်သော။ အသပ္ပိယ
(မ၊ ဇိ၊ ၄။ ၃၆) ကြည့်။

အဝဇ္ဇိကာမ (တိ) [အဝဇ္ဇိ+ကာမ] မကြီးပွား-
မတိုးပွား-ဆုတ်ယုတ်-ပျက်စီး-ခြင်းကို
အလိုရှိသော၊ သူ။ ဝိသဘာဂပုဂ္ဂလာနန္တိ လန္တိ-
နော ဝါ အလန္တိနော ဝါ ဥပဇ္ဈာယဿ အဝဇ္ဇိ-
ကာမေ သန္တာယ ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၀၃။

အဝဇ္ဇိတ (တိ) [န+ဝဇ္ဇိတ] (၁) (က) မပွားစေ
အပ်-မကျယ်စေအပ်-မချဲ့အပ်-သော။
(ခ) မပွားများစေအပ်-ဘာဝနာ၏ အစွမ်း
ဖြင့် မဖြစ်စေအပ်-သော။ (န) (၂) မကြီး
ပွား-မတိုးတက်-ခြင်း၊ ဆုတ်ယုတ်-ပျက်စီး-
ခြင်း။ (၁) (က) ယော ပန အဝဇ္ဇိတေ
အာရမ္မဏေ ပဝတ္တော၊ အယံ ပရိတ္တာရမ္ပ-
ဏော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၈၄။ အဝဇ္ဇိတေတိ ကေဂုံ-
လဒ္ဓကုံလမတ္တမ္ပိ န ဝဇ္ဇိတေ ယထာဥပဋ္ဌိတေ
အာရမ္မဏေ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇိ၊ ၁။ ၁၁၃။ (-ဒိ၊ ဇိ၊ ၂။
၉၄။ အဘိ၊ ဇိ၊ ၁။ ၂၂၉။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၇၇။) (ခ)
အဘာဝိတ (အံ၊ ဇိ၊ ၁။ ၄၀) ကြည့် (န) (၂)
လောကဿ အဝဇ္ဇိတံ ဝိနာသမေဝ ပညပေ-
တိ။ မ၊ ဇိ၊ ၃။ ၁၀၃။

အဝဇ္ဇိတကသိက္ခာ (န) [အဝဇ္ဇိတ+ကသိက္ခာ] (၁)
မပွားစေအပ်-မကျယ်စေအပ်-မချဲ့အပ်-

သော ကသိုဏ်းဝန်း။ (တိ) (၂) မပွားစေ
အပ် - မကျယ်စေအပ် - မချဲ့အပ် - သော
ကသိုဏ်းဝန်းရှိသော၊ ကသိုဏ်းကို မပွားစေ
သော။ သူ။ (၁) အဝဇ္ဇိတကသိဏဝသေန
ပရိတ္တသညိတံ သုဝဏ္ဏေ ဝါတိအာဒိ
ဝုတ္တံ။ မ၊ဇ္ဇိ၊၃။၂၂၂။ (တိ) (၂) အဝဇ္ဇိတ-
ကသိဏသ တံ ကသိဏံ အတ္တာတံ စ လော-
ကောတံ စ ဂဟေတွာ။ မ၊ဇ္ဇိ၊၄။၁၅။ အံ၊ဇ္ဇိ၊
၂။၃၉၀။

အဝဇ္ဇိတကောလ (ပ) [အဝဇ္ဇိတ+ကောလ] မပွား
စေအပ်ရာ ကောလ။ အဝဇ္ဇိတကောလဝသေန
ပန “န ပနာနန္တော”တိ။ ဒီ၊ဇ္ဇိ၊၁။၁၆၁။
သိ၊ဇ္ဇိ၊သစ်၊၁။၄၂၈။ မ၊ဇ္ဇိ၊၃။၂၃၅။

အဝဇ္ဇိတတ္ထ (န) [အဝဇ္ဇိတ+တ္ထ] မပွားစေအပ်
သည်၏ အဖြစ်။ ပရိတ္တကသိဏဝသေနာတိ
အဝဇ္ဇိတတ္တာ အပ္ပကကသိဏဝသေန။ သိ၊ဇ္ဇိ၊
သစ်၊၁။၄၄၃။

အဝဇ္ဇိတဗ္ဗတ္ထ (န) [အဝဇ္ဇိတဗ္ဗ+တ္ထ] မပွားများ
အပ်သည်၏ အဖြစ်။ အဝိဘူတာ ဘန္တေ
ဥဒ္ဓမ္မာတကသညာ အဝဇ္ဇိတဗ္ဗတ္တာ အသု-
ဘာနံ။ ဝဇ္ဇိ၊၄။၄၉။

အဝဇ္ဇိတဘာဝ (ပ) [အဝဇ္ဇိတ+ဘာဝ] မပွား
စေအပ်သည်၏ အဖြစ်။ တဿ (ရူပိနော)
အဝဇ္ဇိတဘာဝေန ပရိတ္တံ။ ဒီ၊ဇ္ဇိ၊၂။၁၀၈။

အဝဇ္ဇိတဘာဝပုဗ္ဗကတ္ထ (န) [အဝဇ္ဇိတဘာဝ+
ပုဗ္ဗကတ္ထ] မပွားစေအပ်သည်၏ အဖြစ်လျှင်
ရွှေသွားရှိသည်၏ အဖြစ်။ အယံ တက္ကိဏော
အဝဇ္ဇိတဘာဝပုဗ္ဗကတ္တာ ပဋိဘာဂနိမိတ္တာနံ
ဝဇ္ဇိတဘာဝဿ ဥဘယတာ။ ဒီ၊ဇ္ဇိ၊၁။၁၆၁။
သိ၊ဇ္ဇိ၊သစ်၊၁။၄၂၈။ မ၊ဇ္ဇိ၊၃။၂၃၅။

အဝဇ္ဇိတာရမ္မဏပုဋိပက္ခ (ပ) [အဝဇ္ဇိတ+အာ-
ရမ္မဏ+ပုဋိပက္ခ] မပွားစေအပ်သော အာရုံ၏
ဆန့်ကျင်ဖက်။ အဝဇ္ဇိတာရမ္မဏပုဋိပက္ခတော
စ ဝဇ္ဇိတာရမ္မဏံ ဝိပုလန္တိ ဝုတ္တံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၄၀၁။

အဝဇ္ဇိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [န+ဝဇ္ဇိတွာ] မပွားစေမှု၍။
ဧဝံ အာရမ္မဏတ္ထိကဝသေန စ ဝသိတာ-
ဝပ္ပတ္တိဝသေန စ အဝဇ္ဇိတွာ ကတံ ပရိတ္တံ
ကာမာဝစရကမ္ပံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၆။

အဝဇ္ဇိနိဗ္ဗတ္တန (န) [န+ဝဇ္ဇိ+နိဗ္ဗတ္တန] မကြီးပွား
ခြင်း - ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးခြင်း - ကို ဖြစ်စေ
ခြင်း။ အပါယုပ္ပါဒနံ အဝဇ္ဇိနိဗ္ဗတ္တနံ။ အနု၊ဇ္ဇိ၊
၂။၂၀၃။

အဝဇ္ဇိနိဿိတ (တိ) [အဝဇ္ဇိ+နိဿိတ] မကြီးပွား
ခြင်း - ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးခြင်း - ကို - မှီသော
- အမှီပြုသော။ သူ။ အပါနုဘ (အံ၊ဋ္ဌ၊၃။
၂၉) ကြည့်။

အဝဇ္ဇိဘူတ (တိ) [အဝဇ္ဇိ+ဘူတ] မကြီးပွား -
မတိုးတက် - ကျက်သရေမက်လာမရှိ - သည်
ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ အဝဘူတ-ကြည့်။

အဝဇ္ဇိသဟိတ (တိ) [အဝဇ္ဇိ+သဟိတ] မကြီး
ပွားခြင်း - ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးခြင်း - နှင့်တကွ
ဖြစ်သော။ ဧဝံပေါ အာဝါသော ဣဓ
အနတ္တသံဟိတော နာမ အဝဇ္ဇိသဟိတောတိ
ကတွာ။ ဧဝေ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၉။

အဝဇ္ဇေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [န+ဝဇ္ဇေတွာ] (က)
မပွားစေမှု၍၊ မကျယ်စေ - မကြီးစေ - မချဲ့ -
မှု၍။ (ခ) မပွားများမှု၍။ (က) တေန
ယောဂိနာ တံ နိမိတ္တံ အဝဇ္ဇေတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။၁၄၇။ အဝဇ္ဇေတွာတိ ယထာ ကုမ္မကာ-
ရာ ... ဧဝံ ပတ္တဝဇ္ဇနယောဂေန ပတ္တဝဇ္ဇန-
ယုတ္တိယာ အဝဇ္ဇေတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၇၇။
(-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၆။) (ခ) ပညိန္ဒိ-
ယာနိ အဘာဝေတွာ သမထဝိပဿနံ အဝဇ္ဇေ-
တွာ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၅-၆။

အဝဇ္ဇ (တိ) [န+ဝဇ္ဇ] (က) အမာ - အနာ -
မရှိသော။ (ခ) အနာ - ဒဏ်ရာ - မရစေ
သော။ (က) အဝဇ္ဇေ ဝဏံ ဥပ္ပါဒေတွာ။
မ၊ဇ္ဇိ၊၂။၈၄။ အံ၊ဇ္ဇိ၊၃။၃၀။ အဗ္ဗဏ-လည်း

ကြည့်။ (ခ) ကော မေ အသတ္တော အဝဏ္ဏော၊ သဏ္ဌမဗ္ဗန္တရပဏယံ။ ထေရ။ ၃၂၄။ ထေရ။ ၂။ ၂၂။ အဝဏ္ဏောတိ ဝဏ္ဏေန ဝိနာ။ ထေရ။ ၂။ ၂၂။

အဝဏ္ဏ (တိ) [န + ဝဏ္ဏ] အညာမရှိသော။ ဒုဝဏ္ဏံ ဇာတာ ဥရဇာ၊ အဝဏ္ဏာ သာဓု ပစ္စဒါ။ ဇာ။ ၂။ ၁၄။ ဝဏ္ဏဿ အဘာဝါ အဝဏ္ဏာ။ ဇာ။ ၂။ ၁၆။

အဝဏ္ဏက (တိ) [အဝဏ္ဏ + က] အညာမရှိသော။ အဝိလကာနိ ဓ အဝဏ္ဏကာနိ။ ဇာ။ ၂။ ၃၅။ အဝဏ္ဏကာနိ နိပပုပ္ပါနိ ပဝေသေတွာ။ ဝိ။ ၂။ ၂၀၂။

အဝဏ္ဏ (တိ) [န + ဝဏ္ဏ] (၁) (က) ဂုဏ်ကျေးဇူး၏ ဆန့်ကျင်ဖက်၊ အပြစ်၊ ကဲ့ရဲ့ဖွယ် အပြစ်။ (ခ) အပြစ်ပြောခြင်း၊ မျက်မှောက်၌-တိုက်ရိုက်-ကဲ့ရဲ့ခြင်း။ (၂) အဝဏ္ဏ၊ အ-နှင့် အာ သရနစ်လုံး။ (၁) (က) ယော ဧတိဿာ အဝဏ္ဏော၊ မယေသော အဝဏ္ဏော။ ဝိ။ ၂။ ၂၇။ အဝဏ္ဏော၊ အဂုဏော။ ဝိ။ ၂။ ၁၇၆။ အဝဏ္ဏေ ဘညမာနေ(ဝိ။ ၂။ ၁၀၀)တိ ဂရဟာယ ဘညမာနာယ။ ဝိ။ ၂။ ၁၇၇။ ဗုဒ္ဓဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ။ ဒီ။ ၁။ ၁။ အဝဏ္ဏံ ဒေါသံ နိနံ ဘာသတိ။ ဒီ။ ၁။ ၁။ ၇။ (-ဝိ။ ၂။ ၂၇။ မဟာနိ။ ၄၈။ မ။ ၂။ ၂။ အံ၊ ၂။ ၅၉၊ ၃၁၈။ ဓမ္မေ၊ ၂။ ၁၁၆။ ဥဒါန၊ ၂။ ၁၀၀။ ဣတိဝုတ်၊ ၂။ ၂၃၀။ အပါ၊ ၂။ ၁၁၃၃။ မဟာနိ၊ ၂။ ၁၆၇။ ဇာ။ ၂။ ၂၉၄။) (က) (ခ) အဝဏ္ဏံ ကတ္တုကာမော အယသံ ကတ္တုကာမော။ ဝိ။ ၂။ ၅၇။ အဝဏ္ဏံ အကိတ္တိံ၊ ဒုဿိလော လဘတေ နရော။ ထေရ။ ၃၀၉။ အဝဏ္ဏန္တိ အဂဏံ သမ္ပါဝါ ဂရဟံ ဝါ။ ထေရ။ ၂။ ၂၂၀။ (-သိ၊ ၂။ ၁၁၆။) (၂) အဝဏ္ဏော ယေ လောပဉ္စ။ ကစ္စည်း၊ သုတ္တ။ ၃၅၄။ အအာ အဝဏ္ဏော။ နိတိ၊ သုတ္တ။ ၈။

အဝဏ္ဏကထန (န) [အဝဏ္ဏ + ကထန] ဂုဏ်ကျေးဇူးမဲ့-အပြစ်-ပြောခြင်း၊ ကဲ့ရဲ့ခြင်း။ အဝဏ္ဏာရဟဿ အဝဏ္ဏကထနံ ဝဏ္ဏာရဟဿ ဝဏ္ဏကထနံ ပဏ္ဍိတာနံ ပကတိ။ အံ၊ ၂။ ၂၂၆။... တိတ္ထံ ရတနာနံ အဝဏ္ဏကထနံ။ အံ၊ ၂။ ၁၆၂။

အဝဏ္ဏကထာ (တိ) [အဝဏ္ဏ + ကထာ] အပြစ်နှင့် စပ်သော စကား၊ ကဲ့ရဲ့စကား။ တတ္ထ ဓ ဝဏ္ဏာဝဏ္ဏကထာ ဝိပဿတော၊ ဒီ။ ၂။ ၂။

အဝဏ္ဏကာမ (တိ) [အဝဏ္ဏ + ကာမ] ကျေးဇူးမဲ့ ကဲ့ရဲ့ခြင်း-အပြစ်ပြောခြင်း - ကို အလိုရှိသော၊ အပြစ်ပြောလို-ကဲ့ရဲ့လို-သော။ ဣမေ ဘန္တေ တိတ္ထိယာ အဝဏ္ဏကာမာ ဗုဒ္ဓဿ။ ဝိ။ ၂။ ၁၂၃။ (-ဝိ။ ၂။ ၂၇၆။ အံ၊ ၂။ ၁၂၅။)

အဝဏ္ဏကာမတာ (တိ) [အဝဏ္ဏကာမ + တာ] ကျေးဇူးမဲ့ ကဲ့ရဲ့ခြင်း-အကျော်အစောကင်းမဲ့ခြင်း-ကို အလိုရှိသည်၏ အပြစ်။ ဝေရူပေဘိက္ခု၊ အဝဏ္ဏကာမတာယ ဝေ ဘဏန္တဿ ပါမိတ္တိယံ။ ကဒါ။ ၂။ ၁။ အဝဏ္ဏကာမတာယာတိ အယသကာမတာယေဝ။ ကဒါ။ ၂။ ၃၇၄။ (-ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၄၊ ၂။ ၂။)

အဝဏ္ဏကာရဏ (န) [အဝဏ္ဏ + ကာရဏ] ကဲ့ရဲ့ခြင်း၏ အကြောင်း။ န ကေသကာရဏံ အဝဏ္ဏကာရဏဿ အဘူတတ္တာ။ သိ၊ ၂။ ၁၁၁။

အဝဏ္ဏဋ္ဌာန (န) [အဝဏ္ဏ + ဋ္ဌာန] ကျေးဇူးမဲ့ ကဲ့ရဲ့ခြင်း-အပြစ်ပြောခြင်း - ၏ အရာဋ္ဌာန၊ ကဲ့ရဲ့ခံရသည့်အခါ။ စတုတ္ထာယ အဝဏ္ဏဋ္ဌာနေ ပဋိပဋိတဗ္ဗာကာရဿ ဒဿိတတ္တာ။ သိ၊ ၂။ ၁၁၄။

အဝဏ္ဏနိယ (တိ) [န + ဝဏ္ဏနိယ] (၁) မချီးမွမ်းအပ်သော။ (၂) ချီးမွမ်း၍ မကုန်နိုင်သော။ (၃) ဝဏ္ဏပဋိပက္ခတော၊ အဝဏ္ဏနိယ-

တော စ “အဝဏ္ဏ” နှိ ငုတ္တံ။ ဒီ၊ ဝိ၊ ၁။ ၁၉၁။
သိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၁၄၈၀။ (၂) အဝဏ္ဏနိယသော-
ဘ-ကြည့်။

အဝဏ္ဏနိယသောဘ (တိ) [အဝဏ္ဏနိယာ + သော-
ဘာ] မချီးမွမ်းနိုင်သော - ချီးမွမ်း၍ မကုန်
နိုင်သော - တင့်တယ်ခြင်းရှိသော။ တံ သု-
ဝဏ္ဏဗ္ဗပကံ ဗိဝါယ အဝဏ္ဏနိယသောဘံ
အဟောသိ။ ဇာ၊ ဝိ၊ ၅။ ၃၀၁။

အဝဏ္ဏပက္ခ (ပု) [အဝဏ္ဏ + ပက္ခ] ကျေးဇူးမဲ့
ကဲ့ရဲ့ခြင်း၏ ဘက်၊ ကဲ့ရဲ့ခြင်းကို ပြဆိုရာ ပါဠိ
ဝါကျ။ “အန္တရာယောတိ ဣာ” နှိ အာဒိနာ
ဟေဋ္ဌာ အဝဏ္ဏပက္ခေ ဝတ္တနယေန အတ္ထော
ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဒီ၊ ဝိ၊ ၁။ ၆၁။ (-သိ၊ ဝိ၊ ၁။
၁။ ၂၂၈။)

အဝဏ္ဏပ္ပကာသန (န) [အဝဏ္ဏ + ပကာသန]
ဂုဏ်ကျေးဇူးမဲ့ကို - အပြစ်ကို - ပေါ်လွင်
ထင်ရှားစေခြင်း - ဖော်ပြခြင်း။ န တဏှာ-
ယသ္မတော အဝဏ္ဏပ္ပကာသနတ္ထာယ (အာ-
ရောစေသံ)။ ဝိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၁၈၃။

အဝဏ္ဏပ္ပကာသနဋ္ဌာန (န) [အဝဏ္ဏပ္ပကာသန +
ဋ္ဌာန] ဂုဏ်ကျေးဇူးမဲ့ - အပြစ် - ကို ထင်ရှား
ဖော်ပြရာဋ္ဌာန၊ ကဲ့ရဲ့ခံရသည့်အခါ၊ အဝဏ္ဏ-
ဘူမိ-ကြည့်။

အဝဏ္ဏဘဏန (န) [အဝဏ္ဏ + ဘဏန] ဂုဏ်
ကျေးဇူးမဲ့ - အပြစ် - ကို ပြောဆိုခြင်း၊ ကဲ့ရဲ့
ခြင်း။ တိတ္ထိယာနံ အဝဏ္ဏဘဏနေ အတ္တမ-
နတာ ဗုဒ္ဓါဒိနံ အဝဏ္ဏဘဏနေ အနတ္တမန-
တာ။ ဝိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၇၅။ ဝဏ္ဏာရဟဿ စ အဝဏ္ဏ-
ဘဏနံ။ ထေရ၊ ဝိ၊ ၁။ ၃၅၉။

အဝဏ္ဏဘယ (န) [အဝဏ္ဏ + ဘယ] ကဲ့ရဲ့ခြင်းမှ
ကြောက်ခြင်း။ တေန အဝဏ္ဏဘယေန တံ
မံသပေသိ ကေသ္မိံ ဘာဇနေ ပက္ခိပိတွာ။
မ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၂၅။ (-သုတ္တနိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၉၅။ အပါ၊ ဝိ၊
၁။ ၂၀၃။)

အဝဏ္ဏဘာသက (တိ) [အဝဏ္ဏ + ဘာသ + ကျ]
ဂုဏ်ကျေးဇူးမဲ့ - အပြစ် - ကို ပြောဆိုတတ်
သော၊ ကဲ့ရဲ့တတ်သော၊ သူ။ တတြ စေတုဓမ္မ
အဿတာတိ တေသု အဝဏ္ဏဘာသကေသု။
ဒီ၊ ဝိ၊ ၁။ ၅၂။

အဝဏ္ဏဘာသန (န) [အဝဏ္ဏ + ဘာသန] ဂုဏ်
ကျေးဇူးမဲ့ - အပြစ် - ကို ပြောဆိုခြင်း၊ ကဲ့ရဲ့
ခြင်း။ အဝဏ္ဏဘာသနေ ပန အရဟံ သမ္မာ-
သမ္ဗုဒ္ဓေါတိ အာဒိနံ ပဋိပက္ခဝသေန ဗုဒ္ဓဿ
ဝါ။ ဝိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၉၆။ အဝဏ္ဏဘာသနေ (မ၊ ဝိ၊
၂။ ၃) တံ သိက္ခနီနံ အဂုဏကထနေ။ မ၊ ဝိ၊
၂။ ၇၈။

အဝဏ္ဏဘာသိတာ (တိ) [အဝဏ္ဏဘာသိ + တာ]
ဂုဏ်ကျေးဇူးမဲ့ - အပြစ် - ကို ပြောဆိုတတ်
သူ၏အပြစ်၊ အပြစ်ပြောခြင်း၊ ကဲ့ရဲ့ခြင်း။ ပုရ-
တော မရေံ ဘဏိတွာ ပရမ္ပုဓေ အဝဏ္ဏ-
ဘာသိတာ။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၂။ ၄၆၆။

အဝဏ္ဏဘူမိ (တိ) [အဝဏ္ဏ + ဘူမိ] ဂုဏ်ကျေးဇူး
မဲ့ - အပြစ် - ကို ပြောဆိုခြင်း၏ဖြစ်ရာ အခိုက်
အတန်း၊ အပြစ်ပြောခံရ - ကဲ့ရဲ့ခံရ - သည့်အခါ
ကာလ။ ဝေ အဝဏ္ဏဘူမိယံ တာဝိလက္ခဏံ
အဿေတွာ။ ဒီ၊ ဝိ၊ ၁။ ၅၃။ အဝဏ္ဏဘူမိယန္တိ
အဝဏ္ဏပ္ပကာသနဋ္ဌာနော။ သိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၂၂၆။

အဝဏ္ဏယိ (ကြိ) ဝဏ္ဏယတိ၊ ဝဏ္ဏေတိ (ဣတိဝုတ်။
၂၆၁။ ဣတိဝုတ်၊ ဝိ၊ ၂၉၅) ကြည့်။

အဝဏ္ဏယိံ သု (ကြိ) ဝဏ္ဏယတိ၊ ဝဏ္ဏေတိ
(ဝိမာန၊ ဝိ၊ ၂၂၂) ကြည့်။

အဝဏ္ဏယံ (ကြိ) ဝဏ္ဏယတိ၊ ဝဏ္ဏေတိ (သုတ္တနိ၊
ဝိ၊ ၂။ ၅၂) ကြည့်။

အဝဏ္ဏယိတွာ (ကြိ ဝိ) [န + ဝဏ္ဏယိတွာ] မပွင့်
ဆိုမှ၍။ သုတ္တန္တကထံ အဝဏ္ဏယိတွာ ဝိနယ-
ကထံဟေဝ ဝဏ္ဏယိဿာမ။ ဝိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၄၆။

အဝဏ္ဏယုတ္တ (တိ) [အဝဏ္ဏ+ယုတ္တ] ဂုဏ်ကျေးဇူး
မဲ့-ကဲ့ရဲ့ဖွယ်အပြစ်-နှင့် ယှဉ်သော၊ ကဲ့ရဲ့
ထိုက်သော၊ သူ။ အဝဏ္ဏာရဟ-ကြည့်။

အဝဏ္ဏဝန္တတာ (တိ) [အဝဏ္ဏဝန္တ+တာ] အဆင်းမရှိသည်၏ အပြစ်။ အဝဏ္ဏဝန္တတာယ
ဝေ ဖရသဓာတုကံ ခါယတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁၈။

အဝဏ္ဏဝန္တ (တိ) [န+ဝဏ္ဏဝန္တ] အဆင်းမရှိ
သော။

အဝဏ္ဏဝါဒ (ပု) [န+ဝဏ္ဏ+ဝါဒ] ဂုဏ်ကျေးဇူး
ကို မပြောဆိုခြင်း၊ ဂုဏ်ကျေးဇူးမဲ့ကို ပြောဆို
ခြင်း။ မျက်ကွယ် ကဲ့ရဲ့ခြင်း။ ဥပဝါဒေါ
ရပက္ခောသာ'ဝဏ္ဏဝါဒါနုဝါဒါ စ။ ဓာန်။
၁၂၀။ ဝဏ္ဏော ထုတိ၊ တဿ အဝဓနံ
အဝဏ္ဏဝါဒေါ။ ဓာန်၊ဋ္ဌ၊၁၂၀။

အဝဏ္ဏဝါဒီ (တိ) [အဝဏ္ဏ+ဝါဒ+ကီ] ဂုဏ်
ကျေးဇူးမဲ့-အပြစ်-ကို ပြောဆိုတတ်သော၊
ကဲ့ရဲ့တတ်သော၊ သူ။ ဗုဒ္ဓဿ အဝဏ္ဏဝါဒီ
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၅၀။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၀၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၀။)

အဝဏ္ဏဝိရဟိတ (တိ) [အဝဏ္ဏ+ဝိရဟိတ] ကဲ့ရဲ့
ဖွယ် အပြစ်ကင်းစင်သော၊ သူ။ အဝဏ္ဏဝိရဟိ-
တဿ အပရိမာဏဝဏ္ဏသမန္နာဂတဿာပိ
ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇။

အဝဏ္ဏသံယုတ္တ (တိ) [အဝဏ္ဏ+သံယုတ္တ] ကဲ့ရဲ့ဖွယ်
အပြစ်-နှင့်ယှဉ်-ရှိ-သော၊ သူ။ အဝဏ္ဏ-
သံယုတ္တာ ဇဟန္တိ ဇီဝိတံ။ ဇာ၊၁။၁၇၈။ အ-
ဝဏ္ဏန ယုတ္တာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၂။

အဝဏ္ဏသံသဂ္ဂဘယ (န) [အဝဏ္ဏ+သံသဂ္ဂ+
ဘယ] ကဲ့ရဲ့ဖွယ်အပြစ်နှင့် ရောယှက်ခြင်းမှ
ကြောက်ခြင်း။ အဝဏ္ဏသံသဂ္ဂဘယာ ပုနေ-
ကေ။ ဇာ၊၁။၂၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၂၃။

အဝဏ္ဏဟရဏ (န) [အဝဏ္ဏ+ဟရဏ] အဝဏ္ဏ-
ဟာရိကာ-နှင့် အနက်တူ။ ၎င်း-ကြည့်။

အဝဏ္ဏဟာရိကာ (တိ) [အဝဏ္ဏ+ဟာရိကာ]
ကဲ့ရဲ့ဖွယ်အပြစ် - မကောင်းသတင်း - ကို
ပို့ဆောင်ခြင်း။ ပါပနာ သမ္မာပနာ အဝဏ္ဏ-
ဟာရိကာ (အဝဏ္ဏဟာရိတာ၊ သိ)။ အဘိ၊
ဝိ၊၃၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၃။ အဝဏ္ဏဟာရိကာတိ
“ဝေ မေ အဝဏ္ဏဘယာပိ ဒဿတိ”တိ
ဂေဟတော ဂေဟံ ဂါမတော ဂါမံ ဇနပဓ-
တော ဇနပဒံ အဝဏ္ဏဟရဏံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၄၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၈။ အဝဏ္ဏဟာရိကာယာ-
တိ အဂုဏဝစုနေန။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၂၄၇။

အဝဏ္ဏဟာရိတာ (တိ) [အဝဏ္ဏ+ဟာရိ+တာ]
ဂုဏ်ကျေးဇူးမဲ့-ဂုဏ်သတင်းမဲ့ - ကို ဆောင်
တတ်သောသူ၏ အပြစ်။ အဝဏ္ဏဟာရိကာ-
ကြည့်။

အဝဏ္ဏာမဋ္ဌ (တိ) [န+ဝဏ္ဏ+အာမဋ္ဌ] အဆင်း
အားဖြင့် - မပြေပြစ် - ကြမ်းတမ်း -
ခြောက်ကပ်-သော။ လူန (ထေရ၊ဋ္ဌ ၂။
၂၀၄) ကြည့်။

အဝဏ္ဏာရဟ (တိ) [န+ဝဏ္ဏာရဟ] ချီးမွမ်း
ခြင်းငှါ မထိုက်သော၊ မချီးမွမ်းထိုက်သော၊
သူ။ အဝဏ္ဏာရဟဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ။ အံ၊၁။
၈၈။ အဝဏ္ဏာရဟဿာတိ အဝဏ္ဏယုတ္တဿ
မိစ္ဆာပဋိပန္နဿ တိတ္ထိယဿ ဝါ တိတ္ထိယသာဝ-
ကဿ ဝါ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၉။ အဝဏ္ဏာရဟဿ
အဝဏ္ဏံ ဘာသန္တိ။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၂၀၈။

အဝဏ္ဏိတ (တိ) [န+ဝဏ္ဏိတ] (၁) မဖွင့်ဆိုအပ်
သော။ (၂) မချီးမွမ်းအပ်သော။ (၁) တံ
သက္ကာ အဝဏ္ဏိတမ္ပိ ဇာနိတံ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၃၉။ (၂) အဝဏ္ဏိတမ္ပိ ဝဏ္ဏိတံ ကတော။
မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆။

အဝဏ္ဏိတဋ္ဌာန (န) [အဝဏ္ဏိတ+ဈာန] မချီး
မွမ်းအပ်သောဈာန်။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ဝဏ္ဏိ-
တဋ္ဌာနမ္ပိ အတ္ထိ၊ အဝဏ္ဏိတဋ္ဌာနမ္ပိ အတ္ထိ။
မ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၉။

အဝဏ္ဏိတဗ္ဗဌာန (န) [အဝဏ္ဏိတဗ္ဗ + ဌာန] မပွင့်ဆိုအပ်သော နေရာ။ အဝဏ္ဏိတဗ္ဗဌာန (အဝဏ္ဏိတပဒါနံ ?) အတ္တံ တံတံသုတ္တာနုဓမ္ပံ သဗ္ဗသော ပရိဒီပယိဿာမ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၈။

အဝဏ္ဏေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န + ဝဏ္ဏေတွာ] မပွင့်ဆို မူ၍။ ဣဒါနိ “ဘိက္ခုန” နှိ ဣမံ ပဒံ ဝိသေသတ္တာဘာဝတော ဝိသုံ အဝဏ္ဏေတွာဝ...။ ကခါ၊ ၁။ ၁၇၇။

အဝတံသ (ပု) [အဝ + တသိ + အ] (၁) နားတန် ဆာ၊ နားသွယ်ပန်း။ (၂) ဦးဆောက်ပန်း။ ဥတ္တံသော တွံဝတံသော စ၊ ကဏ္ဍပူရေ စ သေခရေ။ ဓာန်။ ၈၇၀။ အဝဋ္ဌသ-လည်း ကြည့်။

အဝတတ (တိ) [အဝ + တန + တ] ဖုံးလွှမ်း - ဖုံးအုပ် - အပ်သော။ သုဝဏ္ဏဇာလာဝတတော ရထော အယံ။ ဝိမာန၊ ၉၀။ သုဝဏ္ဏဇာလေဟိ အဝတတော ဆာဝိတော။ ဝိမာန၊ ၉။ ၂၅၇။ (- ဝိမာန၊ ၉။ ၁၇၄။)

အဝတတ္ထ (တိ) [အဝ + တပ + တ] ပူအိုက်သော၊ အပူဒဏ်ခံနေရသော။ သုဠ၊ အဝတတ္ထောတိ ဝါ သောတတ္ထော။ မ၊ ၁။ ၂။ ၃၆။

အဝတရဌာန (န) [အဝတရ + ဌာန] သက်ဝင် ရာ-သက်ရောက်ရာ-အရပ်-ဌာန။ သဒ္ဓမ္မာဝတရဌာနော၊ ပဉ္စနေ နာဂသုဂ္ဂယေ။ နေတ္ထိ၊ ၉။ ၂၇၅။ သဒ္ဓမ္မာဝတရဌာနေတိ ဒေသန္တိရတော အာဂန္တု သဒ္ဓမ္မဿ အဝတရဏောကာသဘူတေ။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၁၅၁။

အဝတရဏ (န) (၁) [အဝ + တရ + ယု။ (၂) အဝ + တရ + ဏေ + ယု] (က) သက်ဆင်းခြင်း။ (ခ) သက်ဝင်စေခြင်း၊ သွတ်သွင်းခြင်း။ (ဂ) အတာရော'ဝတရဏေ။ ဓာန်။ ၉၇၂။ အဝတရဏေ ဩတရဏေ။ ဓာန်၊ ၉။ ၉၇၂။ (ခ) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မူလေန အဝတရဏံ - ဣမိနာ နယေန အကုသလာဗျာက-

တေသုပိ အဝတရဏံ ဒေသတဗ္ဗန္တိ အယံ အဝတရဏောဟာရော။ အနုဋီ၊ ၁။ ၃၇။

အဝတရဏောကာသဘူတ (တိ) [အဝတရဏ + ဩကာသ + ဘူတ] သက်ဝင်ရာ - ဝင်ရောက်ရာ - အရပ်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ အဝတရဌာန - ကြည့်။

အဝတရတိ (ကြိ) [အဝ + တရ + အ + တိ] သက်ဝင် - ပါဝင် - ၏။ ယဒိ စတုသု အရိယသစ္စေသု အဝတရတိ။ နေတ္ထိ၊ ၂၀။ နေတ္ထိ ဝိ။ ၁၁၉။

အဝတရန္တ (တိ) [အဝ + တရ + အ + အန္တ] သက်ဝင် - ပါဝင် - သော။ သုတ္တာပိသု အဝတရန္တေ သန္တိဿန္တေ အဝိလောမေန္တေ ကံ န ဇနေတိ။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၁၁၉။

အဝတာရ (ပု) [အဝ + တရ + ဏ] (၁) သက်ဆင်းခြင်း။ (၂) ရေဆိပ်။ (၃) အပေါက်အကြား။ အဝတာရော'ဝတရဏေ၊ တိတ္ထိမ္ပိ ဝိဝေယျထ။ ဓာန်။ ၉၇၂။ (- ဓာန်၊ ၉။ ၉၇၂။)

အဝတာရဏ (န) [အဝ + တရ + ဏေ + ယု] သက်ဝင်စေခြင်း။ သာသနေ အနောတိဏ္ဏာနံ အဝတာရဏံ ဩတိဏ္ဏာနံ ပရိပါစနံ။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၉၇။ သီ၊ ၁။ သစ်၊ ၁။ ၂၇၅။ (- သီ၊ ၁။ သစ်၊ ၁။ ၃၀၁။)

အဝတာရေတိ (က၊ ကြိ) [အဝ + တရ + ဏေ + တိ] သက်ဝင်စေ၏။ သတ္တေ နိယျာနမဂ္ဂေ အဝတာရေတိ။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၇၉။ ဒီ၊ ၁။ ၈၀။ သီ၊ ၁။ သစ်၊ ၁။ ၂၆၆။

အဝတိ (ကြိ) [ဥ + အ + တိ] အသံပြု၏၊ မြည်၏။ ပြောဆို၏။ ဥ သဒ္ဓေ၊ အဝတိ၊ အဝန္တိ။ အဝသိ။ နိတိ၊ ၁။ ၁၂။ (- ၎င်း၊ ၂၀၉။)

အဝတိ (ကြိ) [အဝ + အ + တိ] (၁) စောင့်ရှောက်၏။ (၂) သွား၏။ (၃) ဖြစ်၏။ (၄)

စား၏။ (၁) မုဒ္ဒံ အဝတိရက္ခတိတိ အဝေဋ္ဌာ။ သိ၊ ဝိ၊ သင်္ခါ၊ ၁။ ၁၉၃။ (၂) ပန္နာနံ (ပထံ ?) အဝန္တိ ဂစ္ဆန္တိတိ ပထာဝိနော။ မ၊ ဝိ၊ ၂။ ၃၂၁။ (၃) အဝတိ ဧတ္ထ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိတိ ဩကံ။ သိ၊ ဝိ၊ ၂။ ၂၀၉။ (၄) မူလဂန္ဓာဒိဘေဒံ ဂန္ဓံ အဝန္တိ အဝဘူဋ္ဌန္တိတိ ဂန္ဓဗ္ဗာ။ သိ၊ ဝိ၊ ၂။ ၂၇၆။

အဝတိဋ္ဌတိ (ကြိ) [အဝ+ဌာ+အ+တိ] တည်၏။ သက်ဝင်၍ တည်၏။ သာမညဇောတနာ ဟိ ဝိသေသေ အဝတိဋ္ဌတိ။ ဒိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၄၅။ သိ၊ ဝိ၊ သင်္ခါ၊ ၁။ ၁၆၉။ မ၊ ဝိ၊ ၁။ ၉၈။ သိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၁၂။ အနုဋ္ဌိ၊ ၃။ ၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၁၈။ (- ဒိ၊ ဝိ၊ ၂။ ၉၂။)

အဝတိဋ္ဌန (န) [အဝ+ဌာ+ယ] တည်ခြင်း။ သက်ဝင်၍ တည်ခြင်း။ သာမညဝစနဿ ဝုတ္တာဝသေသေယေဝ အဝတိဋ္ဌနတော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၃၁။ (- သိ၊ ဝိ၊ သင်္ခါ၊ ၂။ ၄၂။)

အဝတိဋ္ဌန္တ (တိ) [အဝ+ဌာ+အ+အန္တ] တည်သော၊ သက်ဝင်၍ တည်သော၊ သူ။ အတ္တဟိတမတ္တေ အဝတိဋ္ဌန္တေနာပိ သတ္တေသု ဟိတစိတ္တတံ ဝိနာ။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၉၂။ ဒိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၈၃။ သိ၊ ဝိ၊ သင်္ခါ၊ ၁။ ၂၆၉။

အဝတိက္က (တိ) [အဝ+တရ+တ] သက်ဝင် - ကုရေကံ - နစ်မြုပ် - သော၊ သူ။ သောကာဝတိက္ကံ ဇနတမပေတသောကာ။ ဝိ၊ ၃။ ၉။ မ၊ ၁။ ၂၂၅။ ဣတိဝုတ်၊ ၂။ ၇။ ဩတိက္က၊ ဣန္ဒာဝတိက္က၊ ဣဿာဝတိက္က၊ သောကာဝတိက္က - တိလည်း ကြည့်။

အဝတ္တထ (ကြိ) ဝတ္တတိ (အပါ၊ ၁။ ၅၃။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၆။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၃၁၇) ကြည့်။

အဝတ္တန (န) [န + ဝတ္တန] (၁) မဖြစ်ခြင်း။ (၂) မလည်လည် မသွားလာခြင်း။ (၃) မကျင့်ခြင်း။ (၄) မလိုက်ခြင်း။ မသိခြင်း။ (၁) နာမဂ္ဂပံ နာတိက္ကမတိ တေန ဝိနာ အဝတ္တနတော။ ဒိ၊ ဝိ၊ ၂။ ၅၀။ (၁) (၂) ပရူပ-

သာတတ္ထာယ ဒဏ္ဍံ ဝါ သတ္တံ ဝါ အာဒါယ အဝတ္တနတော နိက္ခိတ္တဒဏ္ဍော စေဝ နိက္ခိတ္တသတ္တော စ။ ဒိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၆၉။ မ၊ ဝိ၊ ၂။ ၁၁၀။ အံ၊ ဝိ၊ ၂။ ၁၉၇။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၃။ ၈၆။ အဝတ္တနတောတိ အပဝတ္တနတော၊ အသုဗ္ဗရဏတော ဝါ။ သိ၊ ဝိ၊ သင်္ခါ၊ ၁။ ၃၂၇။ (၁) (၃) ပိဏ္ဏစာရိကဝတ္တေ အဝတ္တနတော။ သိ၊ ဝိ၊ ၂။ ၁၆၀။ (၄) ယာဝတာ နေယျံ ဝတ္တိတဗ္ဗံ၊ တာဝတာ အဝတ္တနတော။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၂၉။

အဝတ္တနဘာဝဒီပနဝစန (န) [အဝတ္တန+ဘာဝ+ဒီပန+ဝစန] ကျင့်ခြင်းမရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပြတတ်သောစကား။ အဿဇိပုနဗ္ဗသုကေဟိ ဝုတ္တံ သိက္ခာယ အဝတ္တနဘာဝဒီပနဝစနံ သန္တာယ ဝဒတိ။ မ၊ ဝိ၊ ၃။ ၉၀။

အဝတ္တန္တ (တိ) [န+ဝတ္တန္တ] မကျင့်သုံး - မလိုက်နာ - မပြုကျင့် - သော၊ သူ။ ပေါဏကံ ဝဇ္ဇိဓမ္မံ သမာဝါယ အဝတ္တန္တာနံ ဝိဇိတေ။ ဒိ၊ ဝိ၊ ၂။ ၁၀၈။

အဝတ္တဗ္ဗ (တိ) [န+ဝတ္တဗ္ဗ] မပြောဆို - အပ် - သင့် - ထိုက် - သော။ အညံ ဗဟုမ္ပိ အဝတ္တဗ္ဗံ ဝဒန္တိ။ ဒိ၊ ဝိ၊ ၃။ ၁၂၈။ ယော တံ ဧဝံ အဝတ္တဗ္ဗံ ဝဒေသိ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂၅၈။

အဝတ္တဗ္ဗတာ (တိ) [အဝတ္တဗ္ဗ+တာ] မပြောဆို - အပ် - သင့် - ထိုက် - သည်၏အဖြစ်။ အနုပ္ပန္နာနန္တိ အဝတ္တဗ္ဗတံ အာပန္နာနံ ပါပဓမ္မာနံ။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၂။ ၂၇၆။ (- အဘိ၊ ဝိ၊ ၃။ ၂၄၂။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၉။)

အဝတ္တဗ္ဗတာပသင်္ဂ (ပ) [အဝတ္တဗ္ဗတာ+ပသင်္ဂ] မပြောဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို လျဉ်းပါးခြင်း။ “အတ္ထော မေ အာဝုသော စိဝရေနာ” တိပိ အဝတ္တဗ္ဗတာပသင်္ဂတော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၂၉။

အဝတ္တဗ္ဗတ္တ (န) [အဝတ္တဗ္ဗ+တ္တ] မဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်။ အနုနာသိကလောပဿ အဝတ္တဗ္ဗတ္တာ။

သိင်္ခါသစ်၊ ၂။၃၉၃။ “အတိတ္ထေ ဟန္တန္တော” တိ
အဝတ္ထုဗ္ဗတ္တာ။ မ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။၁၂၅။

အဝတ္ထုဗ္ဗသင်္ဂ (ပု) [အဝတ္ထုဗ္ဗ + ပသင်္ဂ] မပြော
ဆိုအပ်သည်ကို လျဉ်းပါးခြင်း။ တသ္မိံ အဓိ-
ကာရေ သတ္တာဟကာလိကဿ အဝတ္ထုဗ္ဗ-
သင်္ဂတော။ ဝဇီရ၊ ၂၇၀။

အဝတ္ထုဗ္ဗဝစန (န) [အဝတ္ထုဗ္ဗ + ဝစန] မပြောဆို
- သင့် - ထိုက် - ကောင်း - သော စကား။
ဒုရာသဝစန (ဒိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၃။ ၂၂) ကြည့်။

အဝတ္ထုဗ္ဗာရဟ (တိ) [န + ဝတ္ထုဗ္ဗာရဟ] မပြော
ဆိုထိုက်သော။ အဝတ္ထုဗ္ဗာရဟဉ္စ ဝဒန္တော
သိက္ခာပဒံ ပညပေသိ။ ဝဇီရ၊ ၁၀။ သာရတ္ထ၊
၁။၅။ သိင်္ခါသစ်၊ ၁။၆။ (-သာရတ္ထ၊ ၁။၁၇။)

အဝတ္ထုဗ္ဗတ္တရ (တိ) [(၁) န + ဝတ္ထုဗ္ဗတ္တရ။ (၂)
အဝတ္ထုဗ္ဗ + ဥတ္တရ။] (၁) ပြောဆိုထိုက်သော
- နောက်စကား - စကားတို့ - အပြေစကား
- မရှိသော၊ မိမိက အတုံ့ပြန်၍ ပြောနေဖွယ်
မလိုသော၊ အပြေပေးနေဖွယ် မလိုသော
(ပရဝါဒီစကား)။ (န) (၂) မပြောဆိုထိုက်
သော - ပြောပြနေဖွယ်မလိုသော - အပြေ
စကား။ (၁) (၂) အယောနိသော ပတိ-
ဌာပိတတ္တာတိ အဝတ္ထုဗ္ဗတ္တရေန ဥပေက္ခိ-
တဗ္ဗေန ပတိဌာပိတတ္တာတိ အတ္ထော ခဋ္ဌဗ္ဗော။
မူလဇ္ဇိ၊ ၃။ ၇၁။ (၁) ကေဝလံ ဌပနိယပက္ခေ
တိဋ္ဌတိတိ အဓိပ္ပါယေနာဟ “အဝတ္ထုဗ္ဗတ္တ-
ရေနာ” တိ။ အနုဇ္ဈိ၊ ၃။ ၁၀၁။ (န) (၂) အထ
ဝါ အဝတ္ထုဗ္ဗံ ဥတ္တရံ အဝတ္ထုဗ္ဗတ္တရံ... ဥတ္တရံ န
ဝတ္ထုဗ္ဗံ သိဒ္ဓိသာဓနဘာဝတော။ အနုဇ္ဈိ၊ ၃။
၁၀၂။

အဝတ္ထုမာန (တိ) [န + ဝတ္ထုမာန] (က) မဖြစ်
သော။ (ခ) မလိုက်နာ - မကျင့်သုံး -
မပြုလုပ် - သော၊ သူ။ (က) ကေတော ဝတ္ထု-
မာနာပီတိ အပိသဒ္ဓေါ ကော ပန ဝါဒေါ

ကေတော အဝတ္ထုမာနာတိ တေမတ္ထံ ဒီပေတိ။
မူလဇ္ဇိ၊ ၁။ ၅၄။ သဗ္ဗဒါ အဝတ္ထုမာနမ္ပိ ဂမိယ-
စိတ္တံ ဥပန္နန္တိ ဝုတ္တံ။ မူလဇ္ဇိ၊ ၁။ ၆၈။ (က)
(ခ) မာတာပိတရော အတ္တန္တော ဩဝါဒေ
အဝတ္ထုမာနေ မိစ္ဆာပရိပန္နေ ဒါရကေ။ ဒိ၊ ဌ၊
၃။ ၁၃၆။ အံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၃။ ၁၉။ (- မ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၇၉။
ဝိမတိ၊ ၂။ ၉၅။ သံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၁၁၄။)

အဝတ္ထုမာနက္ခ (ပု) [န + ဝတ္ထုမာနက + အတ္ထု]
(ဥပါဒ်၊ ဌိ၊ ဘင်-အစွမ်းဖြင့်) မဖြစ်သော
အနက်သဘော။ အယဉ္စိ အရိယမဂ္ဂေါ ပဝါရ-
ကာသုတ္တေ အဝတ္ထုမာနက္ခန္ဓေန အနုပ္ပန္န-
မဂ္ဂေါတိ ဝုတ္တော။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၉။ အဝတ္ထု-
မာနက္ခန္ဓောတိ ဗုဒ္ဓသုညေ လောကေ
ကဿစိ သန္တာနေ အပ္ပဝတ္တနတောဝ ဥပ္ပါဒါ-
ဒိဝသေန ဝတ္ထုမာနဝသေန။ သံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၁၁၉။

အဝတ္ထုမာနန္တ (ပု) [အဝတ္ထုမာန + အတ္ထု]
(ဥပါဒ်၊ ဌိ၊ ဘင်-အစွမ်းဖြင့်) မဖြစ်သော
အနက်သဘော။ ဣဓ အဝတ္ထုမာနန္တေန
အနုပ္ပန္နမဂ္ဂေါ နာမ။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၅၆။ အဝတ္ထု-
မာနန္တောတိ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒတော ပုဗ္ဗေ န ဝတ္ထု-
မာနဘာဝေန။ သံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၂၂၆။

အဝတ္ထုမာနဘာဝါပဋန (န) [အဝတ္ထုမာန +
ဘာဝ + အာပဋန] (ခန္ဓာတို့၏) - ဖြစ်သေ-
ဝတ္ထုမာန - မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်
ခြင်း။ အဘာဝေ စ အဝတ္ထုမာနဘာဝါ-
ပဋနတော... အဘာဝဒေါသတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။ ၁၃၉။

အဝတ္ထုသမ္ပန္န (တိ) [န + ဝတ္ထု + သမ္ပန္န] ကျင့်ဝတ်
နှင့်မပြည့်စုံသော၊ ကျင့်ဝတ်ကို မကျင့်သော၊
သူ။ ဒုဿိလာနံ ဒုရာစာရာနံ အဝတ္ထုသမ္ပန္နာနံ
ပုတ္တာနဉ္စေဝ အန္တေဝါသိကသဒ္ဓိဝိဟာရိကာ-
နဉ္စ ဝသေန။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၅။

အဝတ္ထိသု (ကြိ) ဝတ္တတိ (သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၂။ ၅၄။
ဘေ၊ ဌ၊ ၆။ ၁၂၄) - ကြည့်။

အဝတ္တိတော (ကြိဝိ) [န + ဝတ္တိတော] မပြစ်
မူ၍၊ မပြုလုပ်-မကျင့်သုံး-မလိုက်လျော-
မူ၍။ အညေသံ ဝသေ အဝတ္တိတော ပရေ
အတ္တနော ဝသေ ဝတ္ထေမ။ သံဠါဝ။ ၁၉။
ပဏ္ဍိတာနံ ဩဝါဒေ အဝတ္တိတော ဇိဝိတက္ကယံ
ပါပုဏ္ဏိ။ ဓမ္မာဠါ ၂။ ၃၅။ (-နေတ္တိဠါ
၂၀၄။ မာဠိ ၁။ ၁၀၈။ သံဠိ ၂။ ၇၇။ အံဠိ
၃။ ၁၇။)

အဝတ္တုကာမ (တိ) [န + ဝတ္တု + ကာမ] မပြော
လိုသော။ သူ။ ဗုဒ္ဓရက္ခိတော ဓမ္မရက္ခိတံ
အဒိသ္မာ ဝါ အဝတ္တုကာမော ဝါ ဟုတော။
ဝိဠါ ၁။ ၃၂၄။ ဝိဠါ ၂။ ၄၈။

အဝတ္ထေတော (ကြိဝိ) [န + ဝတ္ထေတော] မပြစ်
မူ၍။ စက္ကာဒိဝတ္ထုသု အဝတ္ထေတော တေသံ
ခိဏတ္တာ ကောဋိဘူတံ ယဒယဝတ္ထုယေဝ။
သံဠိ ၂။ ၉၄။

အဝတ္တာ (ကြိဝိ) [န + ဝတ္တာ] မပြောဆိုမူ၍။
“န ဇာနာမိ”တိ အဝတ္တာ။ ဝိဠါ ၂။ ၆၆။
(-ဝိဠါ ၃။ ၁၉၅။ ဝိဠါ ၄။ ၉၅။ ဒီဠါ ၁။ ၈၁။
ဒီဠါ ၂။ ၁၁၅။ ဒီဠါ ၃။ ၁၅၃။ မာဠါ ၁။ ၁၄၂။
မာဠါ ၂။ ၂၅။ မာဠါ ၄။ ၃၂။ သံဠါ ၁။ ၅၀။
သံဠါ ၂။ ၄၅။ သံဠါ ၃။ ၁၀၈။)

အဝတ္ထ (တိ) [(၁) န + ဝတ္ထ။ (၂) အပ +
အသ + တ။ (အပါတ္တ-သံ)။ အပါတ္တ တြိ
အပ + အသ + တ။ ခိတ္တေ နိရုတ္တေ ဒုရိကတေ
အပသာရိတေ စ။ ဝါစပုတိ။] (၁) အဝတ်-
မရှိ-မဝတ်-သော။ (၂) စွန့်ပစ်အပ်သော။
(၁) နဂေါ ဝိဂမ္မဏေ ဝတ္ထော။ ဓာန်။ ၇၃၄။
နတ္ထိ ဝတ္ထံ တေဿ။ ဓာန်ဠိ ၇၃၄။ (၂)
ဆိန္နံ ဝဇန ခတ္တိယေဟိ အဝတ္ထံ။ ဇာ ၂။ ၆၉။
အဝတ္ထန္တိ ဆိန္နိတံ။ ဇာ ၄။ ၅။ ၃၂။ (ဓာမ္မ
ဟောင်း၌ ဆိန္နန္တိ ဆိန္နိတံ၊ အဝတ္ထန္တိ နဂံ-
ဟူ၍)။

အဝတ္ထဋ္ဌ (တိ) [အဝ + ထရ + တ] ဖုံးလွှမ်း-
ဖိစီး-အပ်သောသူ။ သော ပဗ္ဗတေန ဝိယ

မဟန္တေန သောကေန အဝတ္ထဋ္ဌော ဟုတော။
ပဋိသံဠါ ၂။ ၂၉။ (-ဓမ္မာဠါ ၁။ ၁၁၄။ ဓမ္မာဠါ
၂။ ၃၄။ ထေရီဠါ ၁။ ၁၁၄။)

အဝတ္ထတ (တိ) [အဝ + ထရ + တ (= ဩတ္ထတ)]
ဖုံးလွှမ်း အပ်သော။ ဩတ္ထတ (ဝိမာနဠါ
၈၀) ကြည့်။

အဝတ္ထတ္တယ (န) [အဝတ္တာ + တယ] အခိုက်
အတန် သုံးပါးအပေါင်း။

အဝတ္ထတ္တယုပသဉ္စိတ (တိ) [အဝတ္ထတ္တယ + ဥပ-
သဉ္စိတ] အခိုက်အတန် သုံးပါးအပေါင်းနှင့်
ယှဉ်သော။ ဝေါဏဂဉ္စိတံ နာမ အဝေါစ
သတ္တု အဝတ္ထတ္တယုပသဉ္စိတံ။ ဒီဠိ ၂။ ၁၉၀။

အဝတ္ထန္တရ (န) [အဝတ္တာ + အန္တရ] အခိုက်
အတန်တပါး၊ မိမိ၏ ပင်ကိုယ်သဘောအခိုက်
အတန်မှတစ်ပါး တခြားသော သဘောအခိုက်
အတန်။ ဝိညာဏံ ဟိ ဇာဂရိသမ္ပယောဂေ
သဒ္ဓါဒိသမ္ပယောဂေ စ အဝတ္ထန္တရံ ပါပုဏာ-
တိ။ ပဋိသံဠါ ၁။ ၂၆၅။ (-အနုဠိ ၁။ ၁၃၆။
ဝိသုဒ္ဓိဠိ ၁။ ၁၂၅။)

အဝတ္ထန္တရဘေဒ (ပ) [အဝတ္ထန္တရ + ဘေဒ]
အခိုက်အတန်တပါး၏ ကွဲပြားခြင်း၊ အခိုက်
အတန်အားဖြင့် အချင်းချင်း မတူခြင်း။
ကေလက္ခဏာနမ္ပိ တာသံ ပညာဒိဋ္ဌိနံ အ-
ဝတ္ထန္တရဘေဒေါ အတ္ထိ ဓိတိသမာဓိန္ဒြိယ-
သမ္မာသမာဓိနံ ဝိယ။ ဝဇီရ။ ၃၇-၈။

အဝတ္ထရဏ (န) [အဝ + ထရ + ယ] လွှမ်းမိုး-
ဖိစီး-ခြင်း။ သာဒနံ အဝတ္ထရဏံ ဝါ ဩနာ-
ဟော။ အနုဠိ ၁။ ၁၀၇။

အဝတ္ထရဏကာလ (ပ) [အဝတ္ထရဏ + ကာလ]
လွှမ်းမိုး - ဖိစီး - ရာ အခါ၊ ကာလကဏ္ဍာ
ပဗ္ဗတက္ကဋ္ဌေန အဝတ္ထရဏကာလော ဝိယ
ဟောတိ။ ဇာ ၄။ ၁။ ၅၁၃။

အဝတ္ထရဏဘာဝ (ပ) [အဝတ္ထရဏ+ဘာဝ] လွမ်းမိုးစိုး နှိပ်ကွပ်သည်၏ အဖြစ်။ အတ္တနော အဝတ္ထရဏဘာဝံ ဥ တွာ...။ ဒီ၊ ဌ၊ ဝ၊ ၂၄၄။

အဝတ္ထရတိ (ကြိ) [အဝ+ထရ+အ+တိ] လွမ်းမိုး၏၊ လွမ်းမိုး၏၊ ဖုံးအုပ်၏။ သဗ္ဗာ ဒိသာ ဂန္ဓေန အဝတ္ထရတိ။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၀၆။ (- အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၈၆။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၉၉။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၅၀၃။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၆၆။) အဝတ္ထရန္တိ-ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၅၁၃။ အဝတ္ထရာမ-ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၂၈။ အဝတ္ထရေယျ-ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၇၃။ အဝတ္ထရိ-သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၁၀။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၀၈။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၈၄။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၉၇။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၃၃။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၄၄။ အဝတ္ထရိ သု-မ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၃။

အဝတ္ထရန္တိ (တိ) [အဝ+ထရ+အ+အန္တိ] လွမ်းမိုးသော။ အထာယ ဇာယာ ဆာတကေ အဝတ္ထရန္တိ ပါပေတွာ။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၃၄။ (- ပေတ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၀။ စရိယာ ဌ၊ ၁။ ၄၅။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၉၇။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၇၇။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၈၈။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၄၄။)

အဝတ္ထရမာန (တိ) [အဝ+ထရ+အ+မာန] လွမ်းမိုး - ဖိစီး - နှိပ်စက် - သော။ တယောပိ ဇနေ အဝတ္ထရမာနံ ဂေဟံ ပတိ။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၄၀။ သောပိ ခေါ အဂ္ဂိ ကေဓူမော ကေဇာလော ဟုတွာ အဝတ္ထရမာနော အာဂစ္ဆတေ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၂၈။ (- ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၆၁။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၈၆။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၈၃။ မူလ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၃။)

အဝတ္ထရိတွာ (ကြိ ဝိ) [အဝ+ထရ+တွာ] လွမ်းမိုး၍၊ လွမ်းမိုး၍၊ ဖုံးအုပ်၍။ မမ ဘာတုဂ္ဂကော သကလဓမ္မဒိပံ အဝတ္ထရိတွာ ဂမိဿတိ။ စရိယာ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၀၆။ တာ ဣတ္ထိယော တုရိယာနိ အဝတ္ထရိတွာ နိဒ္ဒါယန္တိယော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၉။ (- ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၁၉။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၂၈။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၉၇။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၀၅။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၃၂။

ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၈၃။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၁၉။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၂၇။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၅၉။)

အဝတ္ထရိယတိ (နာမ၊ ကြိ) [အဝတ္ထရ+ဣယ+တိ] လွမ်းမိုး၏။ ဩလမ္ပန္တိတိ အဝလမ္ပန္တိ အဝတ္ထရိယန္တိ။ နေတ္တိ၊ ဌ၊ ၂။ ၆၀။

အဝတ္ထာ (ထိ) [အဝ+ထာ+အ (အဝတ္ထာ-သံ)] အခိုက်အတန့်၊ အပိုင်းအခြား။ တိသုပိ အဝတ္ထာသု သဗ္ဗသက္ကေသု သမာနရသာယ။ ဣတိဝုတ်၊ ဌ၊ ၁။ ၁၁၇။ (- ထေရ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၁၉။ အပါ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၆။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၀၃။ သိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၈၈။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၃။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၈၄။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၃။)

အဝတ္ထာတိ (ကြိ) [အဝ+ထာ+အ+တိ] လွမ်းမိုး၍ တည်၏၊ ဖိမိ၏။ အညတရဿ ဒါရကဿ မတ္တကေ အဝတ္ထာသိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၀၀၊ ၁၀၂။ (- ဝိ၊ ၂။ ၆၆။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၄။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၄။)

အဝတ္ထာန (န) [အဝ+ထာ+ယ] (၁) ရပ်တည်ခြင်း၊ မတုန်လှုပ်သော တည်ခြင်း၊ အဓိဋ္ဌာန်ခြင်း။ (၂) ပိုင်းခြားကြောင်း ဖြစ်သော (စကား)။ (၁) ယာစိမာ ဥဿာဟော ဥဗ္ဗင်္ဂါ အဝတ္ထာနံ ဟိတစရိယာ စာတိ စတဿော ဗုဒ္ဓဘူမိယော။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၅။ မုဟုတ္တမ္ပိ ကမ္မမာနဿ အဝတ္ထာနံ နာမ နာဟောတိ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၅၃၇။ အဝတ္ထာနံ နာမ အဓိဋ္ဌာနံ အစလာဓိဋ္ဌာနတာ။ သိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၅၉။ (- မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၆၉။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၁၇။) (၂) အဝတ္ထာနကထာ-ကြည့်။

အဝတ္ထာနကထာ (ထိ) [အဝတ္ထာန + ကထာ] ပိုင်းခြားကြောင်းဖြစ်သောစကား။ ကေသိဌာနေ ဝိပဿနာ၊ ဒီသု မဂ္ဂေါ၊ တိသု နိဗ္ဗာနံ ဝုတ္တန္တိ ဧဝံ အဝတ္ထာနကထာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၀၁။

အဝတ္ထာပန (န) [အဝ + ဌာ + ကာပေ + ယ] ကောင်းစွာ တည်စေခြင်း၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်း။

အဝတ္ထာပနဝစန (န) [အဝတ္ထာပန + ဝစန] ကောင်းစွာတည်စေခြင်း-ဆုံးဖြတ်ခြင်း-ကို ဟောသော သဒ္ဓါ။ ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းကို ဟောသော သဒ္ဓါ။ အဝတ္ထာပနဝစနမေတ် အဋ္ဌာတိ။ ပဋိသံ။ ၂၁၇။ မဟာနိ။ ၂။ စူဠနိ။ ၈၂။ အဝတ္ထာပနဝစနန္တိ နိစ္ဆယဝစန။ ပဋိသံ။ ၄၂။ ၂၄၁။ (- မဟာနိ။ ၄။ ၁၆။ စူဠနိ။ ၄။ ၇။)

အဝတ္ထာပဘောဂေတ (တိ) [အဝတ္ထာ+ပဘောဂ+ ဂေတ] အခိုက်အတန့် အပြားသို့ရောက်သော။ အဝတ္ထာပဘောဂေတာ ဝိမတိ ဝေ တိဟိ ဓမ္မေဟိတိ ဝုတ္တာ။ သိ၊ နိ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၇၂။

အဝတ္ထာပိယတိ (ကာ၊ ကမ္မ၊ ကြိ) [အဝ+ထာ+ ကာပေ+ယ+တေ] ကောင်းစွာ-သက်ဝင် ရှိ - တည်စေအပ်၏။ တေန သောတေန ဟေတုဘူတေန ကရုဏာဘူတေန ဝါ အဝဇိယတိ အဝတ္ထာပိယတိ အပိယတိတိ သောတာဝဇနံ။ ပဋိသံ။ ၄။ ၁၁၂။

အဝတ္ထာပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [အဝ+ထာ+ကာပေ+တိ] ကောင်းစွာတည်စေ၏။ ဆုံးဖြတ်၏။ သွာဝတ္တိတံ အဝတ္ထာပေတိ။ ပဋိသံ။ ၂၃၄။ အပ္ပနာဘူမိယံ သုဠ နိစ္ဆိတံ နိစ္ဆိနာတိ။ ပဋိသံ။ ၄။ ၂။ ၁၅၂။

အဝတ္ထာပေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [အဝ+ထာ+ကာပေ+တွာ] ကောင်းစွာတည်စေပြီး၍၊ ဆုံးဖြတ်ပြီး၍။ သွာဝတ္တိတံ အဝတ္ထာပေတွာ အာသေဝတိ ဘာဝေတိ။ ပဋိသံ။ ၂၃၄။

အဝတ္ထာဘာဝ (ပု) [အဝတ္ထာ+ဘာဝ] အခိုက်အတန့်၏အဖြစ်၊ ဝိနိဗ္ဗုဋ္ဌိတို့တံ အဝတ္ထာဘာဝတော ဝိနိဗ္ဗောဂံ ကတွာ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၁။

အဝတ္ထာဘာဝဝိသေသ (ပု) [အဝတ္ထာ+အဘာဝ+ဝိသေသ] အခိုက်အတန့်မရှိခြင်းဟူသော အထူး။ “စိတ္တဿ ဌိတိ”တိအာဒိသု ဝိယ

အညဿ အဝတ္ထာဘာဝဝိသေသံ။ သံ၊ နိ၊ ၂။ ၁၃။ မူလ၊ နိ၊ ၁။ ၉၄။

အဝတ္ထာဘူတ (တိ) [အဝတ္ထာ+ဘူတ] အခိုက်အတန့် ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ တေ ဝါ ပနဿ ဓမ္မာ အဝတ္ထာဘူတာ အညေ ဝါ သိယံ အနညေ ဝါ။ ဒိ၊ နိ၊ ၁။ ၁၄၉။ သိ၊ နိ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၀၅။ သံ၊ နိ၊ ၂။ ၄၁။

အဝတ္ထာဘော (ပု) [အဝတ္ထာ+ဘော] အခိုက်အတန့်၏ကွဲပြားခြင်း။ တေန တေန အဝတ္ထာဘောဒေန ပနဿာယံ ဘောဒေါ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၇-၈။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၁၉၊ ၁၂၀။ (-ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂၀။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၆၂။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၅၂။)

အဝတ္ထာမုခ (န) [အဝတ္ထာ+မုခ] အခိုက်အတန့်ကို-အကြောင်း-ပဓာန-ပြုခြင်း။...တာနိ ကာရဏာနိ အဝတ္ထာမုခေန ဒဿေတုံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ နိ၊ ၁။ ၁၄၇။

အဝတ္ထာဝန္တ (တိ) [အဝတ္ထာ+ဝန္တ] အရကအတန့်ရှိသော (တရား)။ အဝတ္ထာနံ ဂဟဏေန အဝတ္ထာဝန္တာ ဂဟိတာဝ ဟောန္တိ တဒဝိနာဘာဝတော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၂၃။

အဝတ္ထာဝိသေသ (ပု) [အဝတ္ထာ+ဝိသေသ] အခိုက်အတန့် အထူး။ အဇ္ဈတ္တိကသင်္ဂရဿ အဝတ္ထာဝိသေသံ သမုဒိတံ ပန ကေဠိ တဒဘယံ သုခါဒိဟေတုတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဣတိဝတိ၊ ၄။ ၁၇၈။ (-ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၁။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၉၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၀၁။ အနုဋီ၊ ၃။ ၃၆။)

အဝတ္ထာဝိသေသပညတ္တိ (ထိ) [အဝတ္ထာဝိသေသ+ပညတ္တိ] အခိုက်အတန့် အထူးပညတ်။ တိဿော ဟိ ပညတ္တိယော သန္တာနပညတ္တိ သမူဟပညတ္တိ အဝတ္ထာဝိသေသပညတ္တိတိ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၃၆။

အဝတ္ထာဝိသေသပုဂ္ဂိုလ်အာန (န) [အဝတ္ထာဝိသေသ+ပုဂ္ဂိုလ် + အာန] အခိုက်အတန့်

အထူး၏ ဖြစ်ခြင်းကို ချစ်မြင်ခြင်း။ အညာထာ-
ပဝတ္တိဒဿနန္တိ။ အညာကာရပဝတ္တိယာ
ဒဿနံ၊ အဝတ္ထာဝိသေသပဝတ္တိဒဿနံ ဝါ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၂။ ၅၀၉။

အဝတ္ထာဝိသေသဘာဝ (ပု) [အဝတ္ထာဝိသေသ-
+ဘာဝ] အခိုက်အတန့်အထူး၏ အဖြစ်။
ဣရိယာပထပရိဂ္ဂဏှနမ္ပိ ဣရိယာပထဝတော
ကာယဿေဝ ပရိဂ္ဂဏှနံ တဿ အဝတ္ထာ-
ဝိသေသဘာဝတော။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၂။ ၃၀၆။

အဝတ္ထာဝိသေသဝါစက (တိ) [အဝတ္ထာဝိသေသ
+ ဝါစက] အခိုက်အတန့်အထူးကို ဟော
တတ်သော။ အဝတ္ထာဝိသေသဝါစကော ဝါ
သဟ-သဒ္ဓေါ “သနိဒဿနာ”တိ အာဒိသု
ဝိယ။ အနုဇ္ဈိ၊ ၁။ ၇၃-၄။

အဝတ္ထာဝိသေသသဘာဝ (ပု) [အဝတ္ထာဝိသေသ
+ သဘာဝ] အခိုက်အတန့် အထူးဟူသော
သဘောတရား။ န ဟိ ပရိစ္ဆေဒဝိကာရလက္ခ-
ဏာနိ ပရမတ္ထတော လဉ္စန္တိ နိပ္ပန္နရူပါနံ
အဝတ္ထာဝိသေသသဘာဝတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၁။
၄၅၄။

အဝတ္ထာဝိသေသပတ္တိ (တိ) [အဝတ္ထာဝိသေသ
+ အာပတ္တိ] အခိုက်အတန့် အထူးသို့
ရောက်ခြင်း။ အဝတ္ထာဝိသေသပတ္တိ ဝိပရိ-
ဏာမော။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၁။ ၁၀၅။ သိ၊ ဇီ၊ သစ်၊ ၁။
၃၀၉။ အံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၂၇၉။

အဝတ္ထိတ (တိ) [အဝ + ဌာ + တ] တည်တံ့
သော။ ယထာ ဧတရတိဇနကာ ရူပါဒယော
ဝိသယာ အနိစ္စဒုက္ခာသုဘာနတ္တာကာရေန
အဝတ္ထိတာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၁၆-၇။ ယာယ စ
အဝတ္ထာယ အဝတ္ထိတာ အဝိဇ္ဇာ။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၂။
၈၄။

အဝတ္ထိတသမာဒါန (တိ) [အဝတ္ထိတ + သမာ-
ဒါန] မတုန်မလှုပ် - မြဲမြံစွာ - တည်သော -
ကောင်းစွာယူခြင်း - ခံယူခြင်း - ဆောက်တည်

ခြင်း - ရှိသော။ သက်ဝင်၍ ယူတတ်သော။
သု။ ကုသလေသု ဓမ္မေသု အဝတ္ထိတသမာ-
ဒါနော။ ဒီ၊ ၃။ ၁၁၉။ အဝတ္ထိတသမာဒါနော-
တိ နိစ္စလဂဟဏော အနိဝတ္တိတဂဟဏော။
ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၀၂။ ဒဋ္ဌသမာဒါနော အဿ အ-
ဝတ္ထိတသမာဒါနော။ မဟာနိ၊ ၃။ ၈၉။ အဝတ္ထိ-
တသမာဒါနောတိ ဩတရိတော ဂါဟဏော။
မဟာနိ၊ ၄။ ၄၀၄။ အဝတ္ထိတသမာဒါန-လည်း
ကြည့်။

အဝတ္ထု (န) [န + ဝတ္ထု] (၁) (က) အကြောင်း
- မဟုတ် - မရှိ - ခြင်း။ အကြောင်းမဲ့ ဖြစ်
ခြင်း။ (ခ) (ဒေါသ၏) အကြောင်းမဟုတ်
သော အရာ။ အမျက် မထွက်သင့်သော
အကြောင်း။ (၂) (က) (ဥပသမ္ပဒါကံ၏)
တည်ရာမဟုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ရဟန်း မဖြစ်
ထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်။ (ခ) (သဒ္ဓါတရား၏)
တည်ရာမဟုတ်သော ဝတ္ထု၊ မကြည်ညိုသင့်
သော အရာဝတ္ထု။ (ဂ) (ကိလေသာတို့၏)
တည်ရာ မဟုတ်သော ဝတ္ထု၊ ခန္ဓာငါးပါး။
(၃) (က) အဝတ္ထုသို့ အကာရဏေ ဩ-
ကာသံ ကာရာပေန္တိ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၅၄။ (-မိလိန္ဒ။
၁၄၅။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၂၆၁။ ဝိ၊ သင်္ကဟ၊ ၄၆၀။) (ခ)
အဝတ္ထုသို့ ဥပနုတ္တာ အဋ္ဌာနကောပေါ ဧဝ
ဘဝိတံ ယုတ္တော။ မူလဇ္ဈိ၊ ၁။ ၁၆၉။ (၂)
(က) ဣတိ ဣမေ ဧတေသ ပုဂ္ဂလာ ဥပ-
သမ္ပဒါယ အဝတ္ထု။ ကင်္ခါ၊ ၁၀၆။ သာရတ္ထ၊
၂။ ၅၅။ (ခ) အဝတ္ထုသို့ ပသီဒတိ။ ဒီ၊ ၄။
၂။ ၃၇၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၅။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၄။ အံ၊
၄။ ၁။ ၁၉၁။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၄။ (ဂ) ဧတသံ
ဧတသံ ဝဋ္ဋမ္ပလကိလေသာနံ အဝတ္ထုတော
ဘူမိတိ သင်္ခံ န လတန္တိ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၅။

အဝတ္ထုက (တိ) [အဝတ္ထု + က] (၁) (က)
(ကြံဖတ်-ဟူသော) မှီရာဝတ္ထု - အထည်ခြပ် -
မရှိသော။ (ခ) မှီရာဝတ္ထု ရုပ်မရှိသော။ (ဂ)
(တည်သွင်းတည်ထားအပ်သော ဓာတ်တော်
စသော) ဝတ္ထုခြပ်မရှိသော။ (၂) (က) ဇာတ်

စသော အကြောင်း - မရှိ - ကင်းသော။
 (ခ) လုံလောက်သောအကြောင်းမရှိသော။
 (၁) (က) ဥစ္စုရသံ ဥပါဒါယ အဟန္တာ ဝါ
 အဝတ္ထုကပက္ခာ ဝါ သဗ္ဗာပိ အဝတ္ထုကာ
 ဥစ္စုဝိကတိ ဖာကိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၂၉၄။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၀၅။ (ခ) မဂ္ဂေါ အဝတ္ထု-
 ကောပိ ဟောတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၀။ (-
 မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၉၁။) (ဂ) ဥဒ္ဓိဿကံ အဝတ္ထု-
 ကံ မမာယနမတ္တမေဝ ဟောတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။
 ၂၂၉။ (၂) (က) ဣဒါနိ အဝတ္ထုကံ
 နိဗ္ဗတ္တိတမာနမေဝ ဒဿေန္တော အာဒိမာ-
 ဟ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၅၀။ ဝတ္ထုနာ ဝိနာပိ
 ဝတ္ထုဗ္ဗတာယ အဝတ္ထုကံ၊ န ဝတ္ထုနော အ-
 ဘာဝါ။ မူလ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၆။ ဝတ္ထုနာတိ ဇာတိ-
 အာဒိပဝတ္တိဟေတုနာ။ အနု၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၅။ (ခ)
 မဟာရာဇ အနုဗာလာနံ နာမ အဝတ္ထုကေန
 ဝေနေန ဗဒ္ဓါ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၆၅။

အဝတ္ထုကဏ္ဍ (တိ) [အဝတ္ထုက+တ] မှီရာ
 ဟဒယဝတ္ထုရုပ် မရှိသည်၏အဖြစ်။ အဝတ္ထုက-
 တာယ ဒုဗ္ဗလဘာဝေါ ယုဇ္ဇတိတိ စေ၊ န၊
 အဝတ္ထုကာယ ဘာဝနာပဘဝါယ အတိရေ-
 ကဗလဝသမ္ဘဝတော။ ကမ်၊ဋ္ဌ၊၄။၄၈။

အဝတ္ထုကတိလဇော (န) [အဝတ္ထုက+တိလ-
 ဇော] (နှမ်း-ဟူသော) ဝတ္ထု - မရှိ-
 မပါ-သောနှမ်းဆီ။ သာသပတေလာဒိသုပိ
 အဝတ္ထုကပဋိဂ္ဂဟိတေသု အဝတ္ထုကတိလ-
 ဇောလေ ဝုတ္တသဒိသောဝ ဝိနိစ္ဆယော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊
 ၂။၂၉၁။

အဝတ္ထုကပက္ခ (တိ) [အဝတ္ထုက+ပက္ခ] (ကြံဖတ်
 ဟူသော) ဝတ္ထု - မရှိ- မပါ-ပဲ ချက်အပ်
 သော။ အဝတ္ထုက (၁) (က) အနက်
 ကြည့်။

အဝတ္ထုကပုဋ္ဌိဂ္ဂဟိတ (တိ) [အဝတ္ထုက+ပုဋ္ဌိ-
 ဂ္ဂဟိတ] (မုန်ညင်းစေ့-စသော) ဝတ္ထုမရှိပဲ-

အကပ်ခံ-ခံယူ-အပ်သော။ အဝတ္ထုကတိလ-
 ဇောလ-ကြည့်။

အဝတ္ထုကရ (တိ) [အဝတ္ထု+ကရ] (ဥပသမ္ပဒါ-
 ကံ၏) တည်ရာဝတ္ထုမဟုတ်သည်ကို ပြုတတ်
 သော။ အဘဗ္ဗတာဒိကေဟိ ဥပသမ္ပဒါယ
 အဝတ္ထုကရေဟိ ဇေဝ.... ပရိမုတ္တော။ ဝိမတိ၊
 ၂။၁၃၄။

အဝတ္ထုကဝေဒန (န) [အဝတ္ထုက+ဝေဒန] (၁)
 တည်ရာဝတ္ထုမရှိသောစကား။ (၂) အကျိုး
 မရှိသောစကား။ (၃) နိမ္မိတာနံ အဝတ္ထု-
 ကဝေဒနံ န ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၅။ အဝတ္ထု-
 ကဝေဒနံ န ဟောတိတိ နိမ္မိတာနံ “အယံ
 မဉ္ဇော”တိ အာဒိဝေဒနံ အဝတ္ထုကံ န ဟောတိ
 သဗ္ဗတ္ထ မဉ္ဇူပိဋ္ဌာနံ သမ္ဘဝတော။ သာရတ္ထ၊၂။
 ၃၄၅။ (၂) တေန အဝတ္ထုကဝေဒနန္တိ နိရုတ္တ-
 ကဝေဒနံ။ ဝိမတိ၊၁။၂၈၁။

အဝတ္ထုတာ (တိ) [အဝတ္ထု + တာ] တည်ရာ-
 မှီရာ - မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်။ ကပ္ပိယမံသံ
 ခါဒန္တော....ကသွာ? အဝတ္ထုတာယ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။
 ၉၁။ အဝတ္ထုတာယာတိ အနတိရိတ္တာပတ္တိ-
 သာဓိကာယ ပဝါရဏာယ အဝတ္ထုဘာဝ-
 တော။ သာရတ္ထ၊၃။၆၀။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂၃။
 အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၂။)

အဝတ္ထုတာလကဏ္ဍ (တိ) [အဝတ္ထု + တာလ +
 ကဏ္ဍ] အရွက်အသီးစသည်တို့၏ တည်ရာ
 မဟုတ်သော ထန်းပင်ငုတ်တို့ကိုသို့ ပြုအပ်
 သော။ တာလာဝတ္ထုကဏ္ဍ (သာရတ္ထ၊၁။
 ၃၄၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၁) ကြည့်။

အဝတ္ထုပုဂ္ဂိုလ်သေဝန (န) [အဝတ္ထု + ပုဂ္ဂိုလ်သေဝန]
 ရာဂ၏ တည်ရာဝတ္ထုမှ တပါးသောဝတ္ထု၌
 မှီဝဲခြင်း။ အဝတ္ထုပုဂ္ဂိုလ်သေဝနသင်္ခါတေနာ(အံ၊
 ဋ္ဌ၊၂။၁၄၂)တိ ယံ လောကီယသာဓုသမ-
 နုညာတံ ရာဂဿ ဝတ္ထုဋ္ဌာနံ၊ တတော
 အညသ္မိ* ဝတ္ထုသ္မိ* ပုဂ္ဂိုလ်သေဝနသင်္ခါတေန။
 အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၉။

အဝတ္ထုဘာဝ (ပ) [အဝတ္ထု + ဘာဝ] တည်ရာ - ဖြစ်ရာ - မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်။ အဝတ္ထုဘာဝတော ဟိ ဣဒံ အနုသယနံ န ဝုစ္စတိ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၄၅။ အဝတ္ထုဘာဝတောတိ သဘာဝေနော အနုပ္ပတ္တိဋ္ဌာနတ္တာ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၂၀၁။ (- သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၉၈။)

အဝတ္ထုဘာဝဒဿန (န) [အဝတ္ထုဘာဝ + ဒဿန] တည်ရာမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ တဏှာဒိနံ အဝတ္ထုဘာဝဒဿနမုနေ တဏှာဒိနံယော အပ္ပဝတ္တိံ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာနံ ကထိတံ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၆၀။

အဝတ္ထုဘူတ (တိ) [အဝတ္ထု + ဘူတ] တည်ရာ - မှီရာ - မဟုတ်သည် ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ဣဒံ ဟိ အရိယနိသေဝိတံ နိရာမိသံ ကိလေသာနံ အဝတ္ထုဘူတံ။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၁။ ပစ္ဆိမပ္ပုပ္ပလ္လဝါနံ အဝတ္ထုဘူတော တာလော ဝေ တာလဝတ္ထု “အသိဝေ သိဝါ” တိ ဝေါဟာရေ ဝိယ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈၀။

အဝတ္ထုဘူတတာ (ထိ) [အဝတ္ထုဘူတ + တာ] အရွက်အသီး စသည်တို့၏ တည်ရာမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်။ အဝတ္ထုဘူတတာယ တာလော ဝိယ ကတာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈၀။

အဝေ (န) [အ + ဝေ] စက်ဆုပ်အပ်သော - စက်ဆုပ် ရှုံ့မုန်းဘွယ်သော - စကား။ အဝေမာန ကြည့်။

အဝေညတာ (ထိ) [အဝေည + တာ] စကားကို မသိသောသူ၏ အဖြစ်။ တတ္ထ ကတမာ အဝေညတာ၊ ပဉ္စ မစ္ဆရိယာနိ။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၃၈၆။ အဝေညတာတိ တဒ္ဓမ္မစ္ဆရိယဝသေန ဒေဟိ ကဏှေဟိတိ ဝစနဿ အဇာနတာ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၈၁။ (- မဟာနိ၊ ၂။ မဟာနိ၊ ၄။ ၉၇။)

အဝေည (တိ) [န + ဝေည] စကားကိုမသိသော၊ ဆုံးမစကားကို - မနာယူ - မလိုက်နာ -

သော၊ သူ။ အသဒ္ဓေါ ကဒရိယော အဝေည။ သုတ္တနိ၊ ၃။ ၂။ နေတ္ထိ၊ ၁၁၁။ အဝေညတိ အဝေညဗုဒ္ဓါနမ္ပိ ဩဝါဒိ အဂ္ဂဟဏေန။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၈။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၂၇။

အဝေန္တ (တိ) [န + ဝေန္တ] မပြောဆိုသော၊ သူ။ ဝေ မံ အဝေန္တံ ယော ဝေ ပုစ္ဆေယျ။ သံ၊ ၁။ ၂၅၄။ (- ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၄။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၃။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၉၆။ ဗုဒ္ဓဝါဒ၊ ၁၃၅။ ဇာ၊ ၄။ ၄၂၅။)

အဝေမာန (တိ) [အဝေ + မာန + အ] စက်ဆုပ် ရှုံ့မုန်းဘွယ်စကားကို နှစ်သက်မြတ်နိုးသော - နှစ်သက်မြတ်နိုးစွာ ပြောဆိုသော အထင် သေးလျက် - ဂရုမစိုက်သည့်အနေဖြင့် - ပြောဆိုသောငှက်။ အထ ခေါ် ဘိက္ခဝေ သကုဏတ္ထိ ... သကေ ဗလေ အသံဝေမာနာ (သံဝေမာနာ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၄။ အဝေမာနာ။ သံ၊ ၄။ ၁။ အာသရမာနာ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၅။ အဝေမာနာ၊ သိ) လာပံ သကုဏံ ဗမုဉ္ဇိ။ သံ၊ ၃။ ၁၂၇။ ဝဇ္ဇတိတိ ဝဒံ၊ ဝစနံ။ ကုစ္ဆိတံ ဝဒံ အဝဒံ။ ဂရဟနေ ဟိ အယံ အ-ကာရေ ယထာ “အပုတ္တော အဘရိယာ” တိ။ အဝဒံ မာနေတိတိ အဝေမာနာ၊ အတ္တနော ဗလမဒေန လာပံ အတိမညိတာ ဝေန္တိတိ အတ္တော။ တေနေဝါဟ “ဂစ္ဆ... မောက္ခသိ” တိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၇၀။

အဝေဟတိ (ကြိ) [အဝ + ဓာ + အ + တိ] ထား၏၊ ချထား၏၊ တည်စေ၏။ ဩဒဟတိ (မဟာနိ၊ ၄။ ၃၈၈) ဩဒဟန္တိ၊ ဩဇေန္တိ (ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၅၂၈) တို့ ကြည့်။

အဝေဟန (န) [အဝ + ဝေဟ + ယ] ပြင်းစွာ ပူလောင်ခြင်း။ ဩဒဟန (နေတ္ထိ၊ ၄။ ၉၃) ကြည့်။

အဝေဟနကာရက (တိ) [အဝေဟန + ကာရက] ပြင်းစွာ ပူလောင် ခြင်းကို ပြုတတ်သော။

ဩဒဟနကာရက (နေတ္တိ။၂၆။ နေတ္တိ။ဝိ။ ၁၃၂)ကြည့်။

အဝဒါတက (တိ) [အဝ+ဒါ+တ+က] ဖြူသော အဝတ်။ ဓာရိယန္တု'ဝဒါတကံ။ ထေရ။၃၄၂။ အဝဒါတကံ သေတဝတ္ထံ ဓာရေယန္တိ။ ထေရ။၄၂။ ၃၆၅။

အဝဒါတတနတ္တစ (တိ) [အဝဒါတ+တန+တစ] ဖြူဖွေးပါးလွှာသော-အရေ-ကိုယ်ရေ-ရှိသော၊ သူ။ ဟေမယညောပဓိတကံ၊ အဝဒါတတနတ္တစံ။ အပါ။၂။ ၁၂၇။

အဝဒါနိယ (တိ) [အဝ+ဒါ+အနိယ] အောက်အရပ်-ရေစသည် - သို့ သွားရောက်တတ်သော၊ နှမြောစေးနဲ့သော၊ (မြတ်စွာဘုရားစသော သူတော်ကောင်းတို့၏) ဆုံးမစကားကို မနာယူသော၊ သူ။ အဝဒါနိယာ တေဝိသမေ နိဝိဋ္ဌာ။ သုတ္တနိ။၄၀၀။ မဟာနိ။၂၇။ အဝဂမနတာယ မစ္ဆရိတာယ ဗုဒ္ဓါဝိနံ ဝစနံ အနာဒိယနတာယ စ အဝဒါနိယာ။ သုတ္တနိ။၄၂။ ၂၃၃။ မဟာနိ။၄။ ၉၃။

အဝဒါပေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [န+ဝဒါပေတွာ] မပြော-မဆို-စေမှုရှိ။... သောတာပနောတိ ဝါ သကဒါဂါမိတိ ဝါ အတ္တာနံ အဝဒါပေတွာ။ ဓမ္မေ။၄။ ၂။ ၃၄၅။

အဝဒါရက (န) [အဝ + ဒါ + ရ + ယု] တူးဆွဖောက်ခွဲကြောင်းဖြစ်သော အရာဝတ္ထု၊ တူးရွင်း ခန့်တိတ္ထိ'ဝဒါရကံ။ ဓာန်။၄၄၇။ အဝဒါရိယတေ ယေန အဝဒါရကံ၊ ဒရဝိဒါရဏေယု။ ဓာန်။၄။ ၄၄၇။

အဝဒိသိတဗ္ဗ (တိ) [အဝ+ဒိသ+တဗ္ဗ] ညွှန်ပြထိုက်သော၊ သူ။ အာဒိယာ ဘဝေယျာတ အပဒိသိတဗ္ဗာ (အဝဒိသိတဗ္ဗာ၊ သိ၊ သျှာ) ဝိသုံ ကာတဗ္ဗာ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗာ၊ ဝိညဟိ ဂါရယှာ ဘဝေယျာတာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ မ၊ဋ္ဌ။၁။ ၉၅။

အဝဒိဟတိ (ကြိ) [အဝ+ဒိဟ+အ+တိ] ပူးအောင်ပြု၏၊ ပြည့်စေ၏။ ဥဒရာဝဒေဟက-ကြည့်။

အဝဒိဟိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အဝ+ဒိဟ+တွာ] ပူးအောင်ပြု၍၊ ပြည့်စေ၍။ ဥဒရာဝဒေဟက-ကြည့်။

အဝဒေဟက (တိ) [အဝ+ဒိဟ+က] ပူးအောင်ပြုသော၊ ပြည့်စေသော။ ဥဒရာဝဒေဟက (မ၊၁။၁၀၂။ အံ၊၂။ ၁၉၆) ကြည့်။

အဝဒေဟန (န) [အဝ + ဒိဟ + ယု] ပူးစေခြင်း၊ ပြည့်စေခြင်း။ အဝဒေဟနတော (မ၊ဋ္ဌ။၁။ ၃၇၃) ပူရဏတော။ မ၊ဋ္ဌိ။၂။ ၅၄။ အဝဒေဟနတော (အဘိ၊ဋ္ဌ။၂။ ၄၈၆) တိ ပူရဏေန မံသုပဓယဟေတုတာယ စ ဥပဓယနတော။ မူလဋ္ဌိ။၂။ ၂၂၇။ ဥပဓယနတောတိ ဝဓနတော။ အနုဋ္ဌိ။၂။ ၂၂၂။ ဥဒရာဝဒေဟက-လည်း ကြည့်။

အဝဒ္ဓိ (ထိ) [န+ဝဒ္ဓိ] မကြီးပွားခြင်း၊ ဆုတ်ယုတ်ခြင်း။

အဝဒ္ဓိအာဝဟ (တိ) [အဝဒ္ဓိ + အာဝဟ] မကြီးပွား-ဆုတ်ယုတ်-ခြင်းကို ဆောင်တတ်သော။ - ဒန္တိဟရဏတော စ အဝဒ္ဓိအာဝဟတော။... အာဗာဝတော။ မ၊ဋ္ဌိ။၃။ ၆၈။

အဝကေစေတန (တိ) [န+ဝကေစေတနာ] သေစေလိုသော စေတနာမရှိသော၊ သူ။ အသဉ္ဇိစ္စောတိ အဝကေစေတနော။ ဝိ၊ဋ္ဌ။၂။ ၆၁။

အဝဓာမိပ္ပါယ (တိ) [န+ဝဓာမိပ္ပါယ] သေစေခြင်း-သတ်ခြင်း-ငှါ အလိုမရှိသော၊ မသေစေလို-မသတ်လို-သော။ အညစိတ္တေနာတိ အဝဓာမိပ္ပါယေန အမာရေတုကာမတာ-စိတ္တေန။ သာရတ္ထ။၂။ ၂၆၀။

အဝဇာန (န) [အဝ+ဇာ+ယု] ထားခြင်း။ ယေသံ သောတာဝဇာန'တ္ထိ၊ သုကာယ

မမ ဘာသတော။ အပါသ။ ၅၁။ သောတဿ
အဝဇာနံ ဌပနံ။ အပါဌ။ ၁။ ၃၂၉။

အဝဇာရဏ (န) [အဝ + ဧရ + ဧက + ယ] ပိုင်း
ခြား - သတ်မှတ် - ကန့်သတ် - ဆုံးဖြတ် -
ခြင်း။ ဇာတ်ပစ္စယာ ဇရာမရဏန္တိ ဣစ္စဿ
ဝစနိယန္တိအာဒိသု အဝဇာရဏေ၊ သန္နိဋ္ဌာ-
နေတိ အတ္ထော။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၈။ (-ဒါဌ၊
၁။ ၂၈။ မ၊ ၄။ ၁။ ၄။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၄။ သံ၊ ၄။
၂။ ၁။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၄။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။ ၂၇၄။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁။ ၂၉။ ဝိမာန၊ ၄။
၁၇၁။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၃။ ရှ၊ ၄။ ၁။ ၃။)

အဝဇာရဏကရဏ (န) [အဝဇာရဏ + ကရဏ]
ပိုင်းခြား - သတ်မှတ် - ဆုံးဖြတ် - ခြင်းကို ပြု
ခြင်း။ တေန္တိ ပုဗ္ဗပဒေယေဝ အဝဇာရဏ-
ကရဏံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၇၁။

အဝဇာရဏဋ္ဌ (တိ) [အဝဇာရဏ + အတ္ထ]
ပိုင်းခြား - သတ်မှတ် - ကန့်သတ် - ဆုံးဖြတ်
ခြင်း - အနက် - အဝဇာရဏအနက် - ရှိသော
(ဝေ - သဒ္ဓါ)။ အဝဇာရဏဋ္ဌေန တောဂ္ဂံ
ဘိက္ခဝေ...သောတုကမ္ပတံ ဇနေတိ။ မ၊ ၄။
၁။ ၅။ အဝဇာရဏတ္ထ (၁) အနက်လည်း
ကြည့်။

အဝဇာရဏတ္ထ (ပု) [အဝဇာရဏ + အတ္ထ] (၁)
ပိုင်းခြား - သတ်မှတ် - ကန့်သတ် - ဆုံးဖြတ်
ခြင်း - အနက်၊ အဝဇာရဏအနက်။ (တိ)
(၂) ပိုင်းခြား - သတ်မှတ် - ကန့်သတ် -
ဆုံးဖြတ် - ခြင်း အနက်ရှိသော၊ အဝဇာရဏ-
အနက်ရှိသော၊ (ဝေသဒ္ဓါ)။ (၁) အဿုဇာတိ
ပဒပူရဏမတ္တေ အဝဇာရဏတ္ထေ ဝါ နိပါ-
တော။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၅။ (-ဝဇိရ၊ ၃။) (တိ)
(၂) အဝဇာရဏတ္ထေန ... သောတုကာမတံ
ဇနေတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ အဝဇာရဏဋ္ဌ-လည်း
ကြည့်။

အဝဇာရဏပုဗ္ဗပဒ (တိ) [အဝဇာရဏ + ပုဗ္ဗ +
ပဒ] အဝဇာရဏအနက်ဟောသော ဝေ-သဒ္ဓါ

နှင့်တကွ ဖြစ်သော ရွှေပုဒ်ရှိသော။ ရွှေပုဒ်၌
အဝဇာရဏ-အနက်ဟော ဝေ-သဒ္ဓါပါရှိသော၊
သမာသ် (အဝဇာရဏပုဗ္ဗပဒကမ္မဓာရဏ-
သမာသ်)။ သော စ နဝိဓော...အဝဇာရဏ-
ပုဗ္ဗပဒေါ...ပါဒိပုဗ္ဗပဒေါ စာတိ။ ရှ၊ ၄။ ၁။ ၃။
နိတိ၊ သုတ္တ။ ၇။ ၂။ အဝဇာရိယမာနတ္ထဒီပကံ
ဝေသဒ္ဓါသဟိတံ ပုဗ္ဗပဒမဿာတိ အဝဇာရဏ-
ပုဗ္ဗပဒေါ။ ရှ၊ ၄။ ၁။ ၃။

အဝဇာရဏဖလ (န) [အဝဇာရဏ + ဖလ]
ပိုင်းခြား - သတ်မှတ် - ဆုံးဖြတ် - ခြင်း
(အဝဇာရဏ)၏ အကျိုး။ အဝဇာရဏဖလံ
ဒဿေတိ။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၁။ ၁။ (-မ၊ ၄။ ၂။
၂။ ၁။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄။ ၁။)

အဝဇာရဏဖလတ္ထ (န) [အဝဇာရဏဖလ + တ္ထ]
အဝဇာရဏ-အကျိုးရှိသည်၏အဖြစ်။ သဗ္ဗာနံ
ဟိ ဝါကျာနံ ဝေ-ကာရတ္ထသဟိတာနိယေဝ
အဝဇာရဏဖလတ္တာ တေသံ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁။
ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂။

အဝဇာရဏဖလဒဿန (န) [အဝဇာရဏဖလ
+ ဒဿန] အဝဇာရဏအကျိုးကို ပြခြင်း။
အနိယတတံ ဒဿေတိတိ ဣဝံ အဝဇာရဏ-
ဖလဒဿနံ။ အနု၊ ၄။ ၁။ ၂။

အဝဇာရဏဝစန (န) [အဝဇာရဏ + ဝစန]
အဝဇာရဏ-သဒ္ဓါ၊ ပိုင်းခြား ကန့်သတ်ခြင်း
အနက်ကို ဟောသော ဝေ-သဒ္ဓါ။ အယမေ-
ဝါတိ အဝဇာရဏဝစနံ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၁။ သာရိ-
ပုတ္တောဝါတိ အဝဇာရဏဝစနံ။ မ၊ ၄။ ၄။ ၂။ ၁။
သံ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၄။

အဝဇာရဏဝိပလ္လာသ (ပု) [အဝဇာရဏ +
ဝိပလ္လာသ] ပိုင်းခြား - သတ်မှတ် - ခြင်း
အနက်ဟောသော ဝေ သဒ္ဓါကို ရွှေ့နောက်
ပြန်ထားခြင်း။ တာသံ တတ္ထေဝါတိ အဝ-
ဇာရဏဝိပလ္လာသော ကတော။ ဝဇိရ၊ ၂။

အဝဇာရဏသမ္ပဝ (ပု) [အဝဇာရဏ + အ-
သမ္ပဝ] ပိုင်းခြား - သတ်မှတ် - ခြင်း၏ -

အဝဇာရိကာ၏- မပြစ်သင့်ခြင်း။ ... “မနု-
သာဝနိဗ္ဗတ္တာ”တိ အဝဇာရိကာသမ္ဘဝတော။
ဒီ၊ ဇီ၊ ၁။ ၁၅။ သီ၊ ဇီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၁၅။ အံ၊ ဇီ၊
၃။ ၂၀။

အဝဇာရိကာ (ထိ) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အဝဇာရိ-
ကာ-မည်သောသူငယ်မ။ ဒါရိကာနံ သစ္စာ၊
လောလာ၊ အဝဇာရိကာ (အဝဝါဒကောသိ။
အဝိဝါသကော၊ သျှာ။) ပဋိစ္စာဒါတိ နာမ်
အကံသု။ ဇာ၊ ဇ္ဇ၊ ၃။ ၁။ (မဇ္ဇ၊ ၂။ ၁၇၀-လည်း
ကြည့်။)

အဝဇာရိတ (တိ) [အဝ+ဓရ+ဏေ+တ](က)
ဆောင်ထား - နာယူမှတ်သား - အပ်သော။
(ခ) ပိုင်းခြားကန့်သတ်အပ်သော။ (ဂ) ကန့်
သတ် - ကန့်သတ်၍ ပြောဆို - အပ်သော။
(က) သောတဒ္ဓါရာနုသာရေန ဝိညာတံ
အဝဇာရိတံ ဓမ္မဇာတံ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၂။
အဝဇာရိတေ ဥပလက္ခိတေ။ ဓာန်၊ ဇီ၊ ၇၉၇။
(ခ) ကမ္မမေဝါတိ ကသ္မာ အဝဇာရိတံ။ မ၊ ဇီ၊
၃။ ၃၇၂။ (ဂ) အဝဇာရိတာ နိယမေတွာ
ဘာသိတာ။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၃။ ၈။

အဝဇာရိတတာ (ထိ) [အဝဇာရိတ + တာ]
ပိုင်းခြား - သတ်မှတ် - ဆုံးဖြတ် - အပ်သည်
၏ အဖြစ်။ အဝဇာရိတတာ စ အနည-
သတာဝတော။ မူလဇီ၊ ၁။ ၁၄၃။

အဝဇာရိယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [အဝ+ဓရ+ယ+
တေ] ပိုင်းခြား - သတ်မှတ် - အပ်၏။ အသဘာ-
ဝေါပိ ဉာဏေန ဓာရိယတိ အဝဇာရိယတိ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၁။ ၃၄၆။ စိတ္တေန အဝဇာရိယန္တိ။
ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇။

အဝဇာရေတဗ္ဗတ္တ (န) [အဝဇာရေတဗ္ဗ+တ္တ]
ပိုင်းခြား - သတ်မှတ် - အပ်သည်၏ အဖြစ်။
ဥဒ္ဓဋ္ဌဿေဝ အသင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတ-
ဘာဝဿ အဝဇာရေတဗ္ဗတ္တာ။ အနု၊ ဇီ၊ ၃။ ၂။

အဝဇာရေတိ (ကြိ) [အဝ+ဓရ+ဏေ+တိ]
ပိုင်းခြား - သတ်မှတ် - ၏။ အာရမ္မဏံ

ယာတာဝတော ဓာရေတိ အဝဇာရေတိတိ
ဓမ္မော၊ ပညာ။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၃။ ၇၄။ မ၊ ဇီ၊ ၃။ ၁၆၂။
အံ၊ ဇီ၊ ၃။ ၁၅၃။ (-မ၊ ဇီ၊ ၂။ ၂၆၄။ အနု၊ ဇီ၊ ၁။
၁၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၂။ ၇၄။)

အဝဇာရေတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [အဝ+ဓရ+ဏေ+တုံ]
ပိုင်းခြား - သတ်မှတ် - ခြင်းငှါ။ ဣဇေဝါတိ
အဝဇာရေတုံ န ယုတ္တံ။ မ၊ ဇီ၊ ၂။ ၆။

အဝဇာရေတွာ (ကြိ ဝိ) [အဝ+ဓရ+ဏေ+
တွာ] ပိုင်းခြား - သတ်မှတ် - ၍။ တတြ၊ ပ-
ပနာယေဝါတိ အဝဇာရေတွာ ဝုတ္တံ။ မ၊ ဇီ၊
၁။ ၈၇။

အဝဇာရေန္တ (တိ) [အဝ+ဓရ+ဏေ+အန္တ]
ပိုင်းခြား - သတ်မှတ် - သော၊ သူ။ ... ဣဇ-
မေဝ သစ္စံ မောဃမညန္တိ အဝဇာရေန္တော။
မ၊ ဇီ၊ ၃။ ၅၂။ နိယမေန္တ (မ၊ ဇီ၊ ၂။ ၂၂၁) လည်း
ကြည့်။

အဝဇိ (ကြိ) ဝဇတိ (ဝိ၊ ၃။ ၄၉၆။ မ၊ ၃။ ၁၉၂။
ဓမ္မ၊ ၁၃။ ဝိမာန၊ ၃၄၊ ၂၅၊ ၁၉၈၊ ၇၃။ ဇာ၊ ၂။
၁၇၈။ ဓမ္မ၊ ၄၁။ ၂၉။ ဝိမာန၊ ၄။ ၁၁၂၊ ၂၀၃။
ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၂။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၁၀၆။ သာရတ္ထ၊ ၁။
၂၉၄။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၄၈)
ကြည့်။

အဝဇိ (ပ) [အဝ+ဓာ+ဣ] ပိုင်းခြားခြင်း။
အပိုင်းအခြား။ ဒုဝိဇော ဟိ အဝဇိ အဘိဝိ-
ဓိဝိသယော အနဘိဝိဓိဝိသယော စ။ မူလဇီ၊
၁။ ၅၂။ အဝဇိ သိမာ မရိယာဒါတိ သမာ-
နတ္တာ။ မောဒ်၊ ပဋိကာ။ ၂။ ၂၆။ အဝဇိမိ
ပရိစ္ဆိန္နေ။ ဓာန်၊ ဇီ၊ ၁။ ၁၉၃။ (-သာရတ္ထ၊ ၁။
၃၁၆-၇။ အံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၈၆။) အဘိဝိဓိ-လည်း
ကြည့်။

အဝဇိအတ္တ (တိ) [အဝဇိ+အတ္တ] ပိုင်းခြား -
သတ်မှတ် - ခြင်း အနက်ရှိသော။ အဝဇိ-
အတ္တော ဟိ အာ-ကာဏေ။ သာရတ္ထ၊ ၁။
၃၀၆။

အဝဓိတ (တိ) [န+ဝဓိတ] မသတ်အပ်သော၊
အသတ် မခံရသောသူ။ စောရေဟိ အဝဓိ-
တေ ဇဝါတိ အတ္ထော။ ဝိမာန၊ ၄။ ၂၂၄။

အဝဓိနိဒဿန (န) [အဝဓိ+နိဒဿန] အပိုင်း
အခြားကို ညွှန်ပြတတ်သောတရား။ ပဌမ-
မဂ္ဂပုရေစာရိကမေဝ ဝါ ဂေါတြဘူ အဝဓိ-
နိဒဿနဘာဝေန ဂဟိတံ။ အံ၊ ၆။ ၂။ ၈၆။ မူလ-
၆။ ၁။ ၅၂။

အဝဓိပရိစ္ဆေဒနတ္ထ (ပု) [အဝဓိ+ပရိစ္ဆေဒန+
အတ္ထ] ပိုင်းခြား ကန့်သတ်ခြင်း ဟူသော
ပရိစ္ဆေဒန-အနက်။ ယာဝဓေဝါတိ အဝဓိ-
ပရိစ္ဆေဒနတ္ထေ နိပါတော။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၃၂၆။

အဝဓိပရိစ္ဆေဒဘာဝဒဿန (န) [အဝဓိ +
ပရိစ္ဆေဒ + ဘာဝ + ဒဿန] ပိုင်းခြားကန့်
သတ်ခြင်းဟူသော ပရိစ္ဆေဒသဘောကို ညွှန်
ပြကြောင်းပုဒ်။ ယာဝဉ္စာတိ အဝဓိပရိစ္ဆေဒ-
ဘာဝဒဿနံ ယာဝဉ္စ တေန အဂဝတာတိ-
အာဒိသု ဝိယ။ ဒီ၊ ၆။ ၃။ ၂-၃။

အဝဓိဘာဝ (ပု) [အဝဓိ+ဘာဝ] အပိုင်းအခြား
၏ အဖြစ်။ တဒုဘယမ္ပိ အဝဓိဘာဝေန
“တ္ထေန္တရေ”တိ တတ္ထ အတ္ထတော ဒဿိတန္တိ
ဝိညာယတိ။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၇။ (- ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၆။ ၁။
၃၄၆။)

အဝဓိဘူတ (တိ) [အဝဓိ+ဘူတ] အပိုင်းအခြား
ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ပရိနိဗ္ဗာနတောတိ ပရိနိဗ္ဗာ-
နဝဿတော တံ အဝဓိဘူတံ မုဉ္ဇိတူ။။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၅၆။

အဝဓိယိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [အဝ+ဓာ+ယ+တွာ]
ပိုင်းခြား၍။ အဝဓိယိတွာ ဂါဟော။ မဟာနိ၊
၄။ ၁၇၇။

အဝဓိဝါစိ (တိ) [အဝဓိ+ဝစ+ဏိ] ပိုင်းခြား
သတ်မှတ်ခြင်းအနက်ကိုဟောသော။ အက္ခရ-
စိန္တကာ ပန နေ-သဒ္ဓယောဂေ အဝဓိဝါစိနိ
ပဒေ ဥပယောဂဝစနံ ဣစ္ဆန္တိ။ ဒီ၊ ၆။ ၁။ ၃၉၉။
သီ၊ ၆။ သစ်၊ ၂။ ၄၂၅။

အဝဓိယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [အဝ+ဓာ+ယ+တေ]
ဆောင်ထား - နာယူမှတ်သား - အပ်၏။
တေန သောတေန ဟေတုဘူတေန ကရဏ-
ဘူတေန ဝါ အဝဓိယတိ။။ ပရိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၂။

အဝဓယ (ကြိ၊ ဝိ) [အဝ+ဓု + တွာ] ခါချ၍၊
ပယ်စွန့်၍။ ဩဓာနသမောဓာန (ကခါ၊ ၆။
၂၆၄) ကြည့်။

အဝန (န) [န + ဝန] (၁) တောမဟုတ်သော
အရပ်။ (တိ) (၂) တဏှာမရှိသောသူ။ (၁)
အဝနတ္တ-ကြည့်။ (တိ) (၂) တသျှာ ဗုဒ္ဓေါ
အဝနော ဝိဝနော နိဗ္ဗနော။ စူဠနိ၊ ၂။ ၁၃။

အဝနတ (တိ) [အဝ+နမု+တ (=ဩနတ)]
အောက်သို့ ညွှတ်ကိုင်သော၊ ကိုယ်စိတ်ညှိုး
နွမ်း အောက်ကျသော၊ စိတ်အားငယ်သော။
သုခဒုက္ခေသု ဥနတာဝနတာ၊ တေ ဥပါစါယ
ဘဂဝတာ ဘဏိတံ။။ မိလိန္ဒ၊ ၁၄၉။

အဝနတဂလ (တိ) [အဝနတ+ဂလ] အောက်သို့
ညွှတ်ကိုင်သော လည်ရှိသောသူ။ ဘိနုဂလ
(ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၂၀) ကြည့်။ ၎င်း-၆-၌ အဝနတ-
ဂတ-ဟု ရှိသည်။

အဝနတဒန္တ (တိ) [အဝနတ+ဒန္တ] အောက်သို့
ညွှတ်သော-အတွင်းသို့ ကုပ်သော-သွားရှိ
သောသူ။ ဤသာဒန္တ (ဝိမာန၊ ၄။ ၉၃)-
ကြည့်။

အဝနတိ (ထိ) [အဝ + နမု + တိ] ညွှတ်ကိုင်
ခြင်း။

အဝနတိပဋိပက္ခကိစ္စ (တိ) [အဝနတိ+ပဋိပက္ခ
+ကိစ္စ] ညွှတ်ကိုင်ခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဖက်ကိစ္စ
ရှိသော။ ပဏိတသုဓေပိ တသ္မိ အဝနတိပဋိ-
ပက္ခကိစ္စာ။ မူလ၊ ၆။ ၁။ ၁၀၃။

အဝနတ္တ (န) [အဝန + တ္တ] တောမဟုတ်သည်
၏ အဖြစ်။ ဝိဟာရဿ အဝနတ္တာ တံ ပရိက္ခိ-
ပိတွာ ဌိတံ ဝနံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၄၂။

အဝနထ (တိ) [န+ဝနထ] တဏှာမရှိသော၊ သူ။
နိဗ္ဗုဒ္ဓသော အဝနထော သ ဘိက္ခု။ ထေရ။
၃၆၈။ ယော ဟိ သဗ္ဗေန သဗ္ဗ နိစ္ဆက္ခော၊
တတော ဝေ ကတ္တစိပိ နန္ဒိယာ အဘာဝ-
တော အဝနထော။ ထေရ၊ ဌ၊ ၂။ ၅၂၃။

အဝနမတိ (ကြိ) [အဝ+နမ+အ+တိ] ညွတ်
ကိုင်း၏။ ဩနမတိ (မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၁) ကြည့်။

အဝနမိတ (တိ) [အဝ+နမ+တ] ညွတ်ကိုင်း
အပ်-ဆင်ခြင်စဉ်းစားအပ်-သော။.. အညံ
ကာရဏံ မဟာ အဝနမိတံ။ မဟာနိ၊ ဌ။
၂၄၈။

အဝနိ(နိ) (တိ) [(၁) အဝ + အနိ။ ကာသိ။
၁၁၂။ (၂) အဝ + ယု + နဒါဒိ ဤ-ပစ္စည်း။
ဓာန်၊ ဋီ၊ ၁၈၁။] မြေ။ ဘူ စ ဘူတဓော ဝနိ။
ဓာန်၊ ၁၈၁။ အဝနိ ကု ဝသန္တရာ။ နိတိ၊ ပဒ။
၁၁၀။ အဝနိရူပ-လည်း ကြည့်။

အဝနိယ (တိ) [အဝ+အနိယ] သွားအပ် -
ရောက်အပ်-ကျင့်အပ်-သော။ မဇ္ဈိမာယ
ပဋိပတ္တိယာ ဥပ္ပထဘာဝေန အဝနိယာ
ဂန္ထဗ္ဗာတိ အန္တာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၈၄။

အဝနိရူပ (ပု) [အဝနိ+ရူပ+အ] မြေကြီးမှ-
မြေကြီး၌-ပေါက်သော အရာဝတ္ထု၊ သစ်ပင်။
ကေကွန္ဓောတိ အဝနိရူပော ဧကော အဝ-
တိယော စာတိ အတ္ထော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ။ ၂၄၅။

အဝန္တတဏှ (တိ) [န+ဝန္တတဏှ] ထွေးအန်အပ်
ပြီးသောတဏှာမရှိသော၊ တဏှာကို မထွေး
မအန်သေးသော၊ သူ။ ... အစတ္တတဏှာ အ-
ဝန္တတဏှာ အမုတ္တတဏှာ...။ မဟာနိ၊ ၃၇။
အဝန္တတဏှာတိ ဝိက္ခမ္ဘနပ္ပဟာနာဘာဝေန
န ဝန္တတဏှာတိ အဝန္တတဏှာ။ မဟာနိ၊ ဌ။
၁၃၇။

အဝန္တိ (ပု) [န + ဝမ + တိ။ အတ္တနာ
ခါဒိတံ လဉ္စံ ပရာဇိတေဟိ ယာစိတေပိ ပုန န
ဝမန္တိတိ အဝန္တိ။ ဓာန်၊ ဋီ၊ ၁၈၄။ ဤဝစနတ္ထ

အတိုင်းဆိုလျှင် မင်းသားတို့ကို အဝန္တိဟုခေါ်
၏။ သို့သော် မင်းသားတို့၏ နေရာဌာနဖြစ်
သော ဇနပုဒ်(တိုင်း)ကိုလည်း မင်းသားတို့
၏ နာမည်ပြင်ပင် အဝန္တိ ဟု ခေါ်သည်။ ဇန
ပုဒ်တခုတည်း ဖြစ်သောကြောင့် အဝန္တိ-ဟု
ကေရုဏ်ဖြစ်သင့်သော်လည်း မင်းသားအများ
၏ နာမည်ကို ကူးပြောင်း မှည့်ခေါ်ထား
ခြင်းကြောင့် ဇနပုဒ်တခုတည်းကိုပင် အဝန္တိ-
ဟု ဗဟုရုဏ်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်သုံးနှုံး ထားသည်။
အင်္ဂါ(ဒိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၄၉)နှင့် ယှဉ်ကြည့်။] အဝန္တိ
တိုင်း၊ အဝန္တိဇနပုဒ်။ (ဣန္ဒြိယအလယ်ပိုင်း၏
တောင်ဖက်မှာ ရှိသောကြောင့် အဝန္တိဒက္ခိ-
ဏာပထ-ဟုလည်း ခေါ်သည်။) အာယသ္မာ
မဟာကဓ္မာနော အဝန္တိသု ဝိဟရတိ။ ဝိ၊ ၃။
၂၈၃။ သံ၊ ၂။ ၈။ ဥဒါန၊ ၁၄၄။ အဝန္တိသုတိ
အဝန္တိဒက္ခိဏာပထသင်္ခါတေ အဝန္တိရဌေ၊ သံ၊
ဌ၊ ၂။ ၂၃၈။ အဝန္တိဒက္ခိဏာပထေတိ အညေ-
သုသုတ္တပဒေသု အာဂတတ္တာ အာဟာ“အဝန္တိ-
ဒက္ခိဏာပထသင်္ခါတေ”တိ။ မဇ္ဈိမပဒေသ-
တော ဟိ ဒက္ခိဏဒိသာယ အဝန္တိရဌံ။ သံ၊ ဋီ၊
၂။ ၂၀၉။ (-ဒိ၊ ၂။ ၁၈၉။ သံ၊ ၂။ ၄၇၉။ စူဠနိ၊
၁၅၀။ သံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၃၀။ ဥဒါန၊ ဌ။ ၂၇၈။ သံ၊
ဋီ၊ ၂။ ၃၇၁။)

အဝန္တိဇနပဒ (ပု) [အဝန္တိ+ဇနပဒ] အဝန္တိ-ဇန
ပုဒ်၊ အဝန္တိတိုင်း။... အာယသ္မာန္တေ မဟာ-
ကဓ္မာနေ အဝန္တိဇနပဒေ ဝိဟရန္တေ။ ဓမ္မ၊ ဌ၊
၂။ ၃၆၉။

အဝန္တိဒက္ခိဏာပထ (ပု) [အဝန္တိ+ဒက္ခိဏာပထ]
အဝန္တိဒက္ခိဏာပထတိုင်း၊ မဇ္ဈိမပဒေသ(ဣန္ဒြိယ-
အလယ်ပိုင်း)၏ တောင်ဘက်အရပ်၌ တည်ရှိ
သော အဝန္တိတိုင်း။ အဝန္တိဒက္ခိဏာပထ
ဘန္တေ အပ္ပဘိက္ခုကော။ ဝိ၊ ၃။ ၂၈၅။ အဝန္တိ-
လည်း ကြည့်။

အဝန္တိဒက္ခိဏာပထက (တိ) [အဝန္တိဒက္ခိဏာ-
ပထ + က] အဝန္တိဒက္ခိဏာပထ-တိုင်း၌ နေ

သော၊ သူ။ အဋ္ဌာသိတိမတ္တာ အဝန္တိဒန္တိကာ-
ပထကာ ဘိက္ခု။ ...သန္တိပတိ သူ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၉၇။

အဝန္တိပုတ္တ (ပ) [အဝန္တိ + ပုတ္တ] အဝန္တိမင်း၏
သိုးတော်မှ မွေးဖွားသော သား၊ အဝန္တိ
မင်းသား။ ဗုဒ္ဓာ မာရဓရော အဝန္တိပုတ္တော။
မ၊ ၂။ ၂၇၀။ အဝန္တိပုတ္တောတိ အဝန္တိရဋ္ဌေ
ရညော ဓိတာယ ပုတ္တော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၁။

အဝန္တိမဟာရာဇ (ပ) [အဝန္တိ + မဟာရာဇ] အဝန္တိမင်းကြီး၊ အဝန္တိမင်းမြတ်။ အတိတေ
အဝန္တိရဋ္ဌေ ဥဇ္ဇေနိယံ အဝန္တိမဟာရာဇာ နာမ
ရဇံ ကာရေသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၁၄။ ၁၉၀။

အဝန္တိရဋ္ဌ (န) [အဝန္တိ + ရဋ္ဌ] အဝန္တိတိုင်း။
အဝန္တိ-ကြည့်။

အဝန္တိသောမ (န) [အဝန္တိ + သောမ] ဆန်ပုံးရည်။ အဘိသုတ် အဝန္တိသောမံ၊
ခဓိကာပျုတြ။ ဇာန်၊ ၄။ ၄၆၀။

အဝန္တိထ (ကြိ) ဝန္တိတိ (ဇာ၊ ၄။ ၁၂။ ၁၃၅) ကြည့်။

အဝန္တနကာရဏ (န) [အဝန္တန + ကာရဏ] ရှိမခိုးခြင်း၏အကြောင်း။ ...အဿမဏောသိ
အသကျပုတ္တိယောသိတိ အဝန္တနကာရဏဿ
ဝတ္တတ္တာ။ ... သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၅၀။ ကင်္ခါ၊ ၄။
၂၄၃။

အဝန္တနိယ (တိ) [န + ဝန္တနိယ] ရှိမခိုး - အပ် -
ထိုက် - ကောင်း - သော၊ သူ။ အဝန္တနိယ-
သေဝ နဂ္ဂလိင်္ဂဿ သေဋ္ဌဘာဝံ ဝါ ဥပဂစ္ဆတိ။
ဝဇီရ၊ ၄၃၁။

အဝန္တနိယကမ္မ (ပ) [အဝန္တနိယ + ကမ္မ] အဝန္တနိယ-
ကံ ဘိက္ခုနီမတို့အား အပြင်မတော်သော
ကိုယ်အင်္ဂါကို ဖွင့်လှစ်ပြသော ရဟန်းအား
ရှိမခိုးကြရန် ဘိက္ခုနီ အားလုံး သဘောတူ
စည်းဝေးဆုံးဖြတ်ချက်ပြုလုပ်ခြင်းအမှု။ အပ္ပ-
သာဒနိယံ ဒေသေန္တဿ ဘိက္ခုနော ဘိက္ခုနီ-
သံသေန ကာတဗ္ဗံ အဝန္တနိယကမ္မံ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။
၂၄၄။ အဝန္တနိယကမ္မ-လည်း ကြည့်။

အဝန္တန္တ (တိ) [န + ဝန္တန္တ] ရှိမခိုးသော၊ သူ။
တတော ပဋ္ဌာယ စဝဿသတိကတာပသောပိ
တဒဟုဇာတိ ပြာဟူဏကုမာရံ အဝန္တန္တော
ကောဏ္ဍိတော ဟောတိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၁။

အဝန္တိ (ကြိ) ဝန္တိတိ (ထေရ၊ ၃၃၄။ ထေရ၊ ၄။ ၂။
၃၂၉) ကြည့်။

အဝန္တိ (ကြိ) ဝန္တိတိ (အပါ၊ ၁။ ၁၂၀။ အပါ၊ ၄။ ၂။
၈၄) ကြည့်။

အဝန္တိတ (တိ) [န + ဝန္တိတ] ရှိမခိုးအပ်ပြီးမဟုတ်
သော၊ ရှိမခိုးရသေးသော။ အဝန္တိတော ဘဂ-
ဝါ ကောသိနာရကေဟိ မလ္လေဟိ ဘဝိဿတိ။
ဒီ၊ ၂။ ၁၂၂။ (-ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၄။)

အဝန္တိတဗ္ဗတာ (တိ) [အဝန္တိတဗ္ဗ + တာ] ရှိမခိုး
အပ်သည်၏အဖြစ်။ အနာဂတေ သံဃဿပိ
နဝကတာ အဝန္တိတဗ္ဗတာ စ ပကာသိတာတိ
ဝေဝိတဗ္ဗာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၆။

အဝန္တိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န + ဝန္တိတွာ] ရှိမခိုးမှု၍။
သုဒ္ဓေါဒနမဟာရာဇေန ပန ဝန္တိတေ ဘဂဝတိ
အဝန္တိတွာ ဌိတော နာမ ဧကသကိယောပိ
နာဟောသိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၈၈။ (-ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၆။
မ၊ ၄။ ၂။ ၃၂။)

အဝန္တိယ (တိ) [န + ဝန္တိယ] ရှိမခိုးထိုက်သော၊
သူ။ ဒေသယိမေ ဘိက္ခုဝေ အဝန္တိယာ။ ဝိ၊ ၄။
၃၁၂။ ဝိ၊ ၅။ ၂၄၈။ (အဝန္တိယ ပုဂ္ဂိုလ် ၁၀-
ယောက် ၎င်းတို့၌ ကြည့်။)

အဝန္တိယကမ္မ (န) [အဝန္တိယ + ကမ္မ] အဝန္တိယကံ၊
ရှိမခိုးကြရဟု အများသဘောတူ စည်းဝေး
ဆုံးဖြတ်ချက်ပြုလုပ်မှု။ ဧဝံ ဘိက္ခုတ္တံ သာ-
ဝေတွာ အပလောကနကမ္မေန အဝန္တိယကမ္မံ
ကာတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၂၂၂။

အဝန္တိယကရဏ (န) [အဝန္တိယ + ကရဏ] ရှိမခိုး
ကြရ - ဟု ပြုလုပ်မှု - ဟု ဆုံးဖြတ်မှု။ တေဿ
အယျဿ အဝန္တိယကရဏံ ရစ္စတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။
၂၂၂။

အဝဇ္ဇိယပုဂ္ဂလ (ပု) [အဝဇ္ဇိယ+ပုဂ္ဂလ] ရှိမခိုး
ထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်။ ဒသ အဝဇ္ဇိယပုဂ္ဂလေ။
ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၃၂။

အဝဇ္ဇိယဘာဝ (ပု) [အဝဇ္ဇိယ+ဘာဝ] ရှိမခိုး
ထိုက်သည်၏ အဖြစ်။ ဝုတ္တမတ္ထံ ဌပေတွာ
အဝဇ္ဇိယဘာဝေ တံ ကာရဏံ န ဟောတိ။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၅၀။

အဝဇ္ဇိယမာန (တိ) [န+ဝဇ္ဇိယမာန] ရှိမခိုးအပ်
သော။... သစေ အဝဇ္ဇိယမာနော ဟိရောတ္တပုံ
ပစ္စုပဋ္ဌပေတွာ သမ္မာ ဝတ္တတိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၄။ ၂၅၂။
(-ဒိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၀၇။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၃၈။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၈၈။
ဣတိဝုတ် ၄။ ၂၁၅။)

အဝပကဿတိ (ကြိ) [အဝ+အပ+ကဿ+
အ+တိ] အလွန်အကဲ-မရမနေ-ပရိသတ်ကို
ဆုံးဆောင်၏။ သံသာ သင်းကွဲသည်တိုင်
အောင် မဖြစ်မနေ ခဲ့၏။ တေ ဣမေဟိ
အဋ္ဌာရသဟိ ဝတ္ထုဟိ အပကဿန္တိ အဝပက-
ဿန္တိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၆၈။ အဝပကာသန္တိ (အဝပက-
ဿန္တိ?) တံ အတိဝိယ ပကာသေန္တိ (အပ-
ကဿန္တိ?)၊ ယထာ ဝိသံသဋ္ဌာဝ ဟောန္တိ၊
ဧဝံ ကရေန္တိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၄။ ၁၁၅။

အဝပကာသတိ (ကြိ) အဝပကဿတိ-ကြည့်။

အဝပတိတ (တိ) [အဝ+ပတ+တ] စောက်ထိုး
ကျသောသူ။ ဟတ္ထိက္ခန္ဓာဝပတိတံ၊ ကုဉ္ဇရော
စေ အနုက္ကမေ။ ထေရ။ ၂၅၇။ အဝပတိတန္တိ
အဝမုခံ ပတိတံ ဥပ္ပပါဒိ အဓောမုခံ ပတိတံ။
ထေရ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၀၅။

အဝပတိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [အဝ+ပတ+တွာ]
ကျရောက်လာ၍၊ ရုတ်တရက် ရောက်လာ၍။
ကုတောစိပိ အဝပတိတွာ ဝိယ နိဗ္ဗတ္တာ။ သံ၊
ဋီ၊ ၂။ ၂၇၅။

အဝပတ္တ (တိ) [အဝ+ပတ္တ] (ကြွေကျပြီးဖြစ်၍)
သစ်ရွက်မရှိသော၊ သစ်ပင်။ အဝပတ္တံ နိဗ္ဗတ္တံ
ပတိတပတ္တံ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၇၂။

အဝပဿိယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [အဝ+ဒိသ+ယ+
တေ] ကြည့်ရှုအပ်၏။ စူးစိုက်ကြည့်ရှုအပ်၏။
လောကီယတိ သံသာရနိသရဏတ္ထိကေဟိ
ဒိဋ္ဌိဂတိကေဟိ အဝပဿိယတိ...။ သိ၊ ဋီ၊
သစ်၊ ၁။ ၄၂၇။

အဝဗဒ္ဓ (တိ) [အဝ + ဗဒ္ဓ + တ] ပွဲအပ် -
ထိုးပွဲအပ် - သော။ ဂန္ထိတ (အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၃၀)
ကြည့်။

အဝဗာဓန (န) [အဝ+ဗာဓ+ယ] နှိပ်စက်ခြင်း၊
ကပ်၍နှိပ်စက်ခြင်း။

အဝဗာဓနဘယ (န) [အဝဗာဓန+ဘယ] နှိပ်
စက်ခြင်းမှ ကြောက်ရွံ့ခြင်း။... ဒွါရပဉ္စရနာ-
ဋ္ဌနာဒိအဝဗာဓနဘယေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၅၂။

အဝဗုဠတိ (ကြိ) [အဝ+ဗုဓ+ယ+တိ] (က)
သိ၏။ (ခ) သက်ဝင်၍ - စူးစိုက်၍ - သိ၏။
(ဂ) ခံယူ၏။ လက်ခံ၏။ (ယ) အမှတ်ရ၏။
(က) တံ ဇနော နာဝဗုဠတိ။ ဣတိဝုတ်။
၂၅၂။ နာဝဗုဠတိ န ဇာနာတိ။ ဣတိဝုတ်၊
ဌ။ ၂၆၃။ (-ဇာ၊ ၁။ ၂၁၊ ၁၄၁။ ဝိ၊ ဌ၊ ၄။ ၄၃။
ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၀၁။ ဇာ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၄၁။ ဇာ၊ ဌ၊ ၅။
၅၀၂။ နေတ္ထိ၊ ဌ။ ၄၆။) အဝဗုဠာပိ-သာရတ္ထ၊
၂။ ၃။ အဝဗုဠေယျာသိ-ဒိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၆၇။ (ခ)
တံ ဇနော နာဝဗုဠတိ (မဟာနိ၊ ၁၂) တိ တံ
ဘယံ ဗာလမဟာဇနော အဝဂန္ဓာ ဩတ-
ရိတွာ န ဇာနာတိ။ မဟာနိ၊ ဌ။ ၅၈။ (က)
(ဂ) အဉ္စလိံ နာဝဗုဠသိ (ဇာ၊ ၂။ ၄၈) တိ...
အဉ္စလိံ န ဇာနာသိ၊ န ပဋိဂ္ဂဏာသိတိ
အတ္ထော။ ဇာ၊ ဌ၊ ၅။ ၂၄၇။ (က) (ယ)
နာဝဗုဠတိ (ဇာ၊ ၁။ ၂၆၇) တိ ပစ္ဆာပိ တံ
ပရေန ကတံ ဥပကာရံ တဿ ဇိတ္တကာလေ
အသမတ္တကာလေ န သရတိ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၆၆။

အဝဗုဠန (န) [အဝ+ဗုဓ+ယ+ယ] သိခြင်း၊
ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း။ အာရမ္မဏမ္ပိ သဉ္ဇာနာတိ
အဝဗုဠနဝသေန၊ န သဉ္ဇာနနမတ္တေန။ မ၊ ဋီ၊

၂။ ၂၆၅။ ...ယာထာဝတော အဝဗုဏ္ဏံ သုခံ သံ၊ ခု၊ ၂။ ၇၄။

အဝဗုဏ္ဏသဘာဝ (ပု) [အဝဗုဏ္ဏ+သဘာဝ] သိခြင်း - ထိုးထွင်း၍သိခြင်း - သဘော။ ဓမ္မာနံ ယထာသဘာဝတော အဝဗုဏ္ဏသဘာဝေါ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၄၉။ မ၊ ခု၊ ၂။ ၇၄။ အံ၊ ခု၊ ၂။ ၁၅။

အဝဗုဏ္ဏမာန (တိ) [အဝ+ဗုဓ+ယ+မာန] သိအပ်သော၊ ထိုးထွင်း၍ သိအပ်သော။ ... ဧဝံ အဝဗုဏ္ဏမာနဿ တေဿ သဘာဝဿ။ သံ၊ ခု၊ ၂။ ၄၉။

အဝဗုဏ္ဏိတဗ္ဗ (တိ) [အဝ+ဗုဓ+ယ+တဗ္ဗ] သိအပ်-ထိုးထွင်း၍သိအပ်-သော။ ဒုရနုဗောဓော ဒုက္ခေန အဝဗုဏ္ဏိတဗ္ဗော၊ န သက္ကာသုခေန အဝဗုဏ္ဏိတုံ။ ဒီ၊ ခု၊ ၂။ ၅၅။ မ၊ ခု၊ ၂။ ၈၀။ သံ၊ ခု၊ ၁။ ၁၇၉။

အဝဗုဏ္ဏိတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [အဝ+ဗုဓ+ယ+တုံ] သိခြင်း - ထိုးထွင်း၍သိခြင်း - ငှါ။ အဝဗုဏ္ဏိတဗ္ဗ-ကြည့်။

အဝဗုဏ္ဏိယတိ - မူလ၊ ခု၊ ၂။ ၂။ ဤ၌ အဝဗုဏ္ဏိယတိ-ဟု ကမ္မရုပ် မဖြစ်နိုင် သောကြောင့် အဝဗုဏ္ဏတိ (ကမ္မရုပ်) ဟု ရှိရာမှ ပျက်သော ပါ၌ ဖြစ်ဟန်တူသည်။

အဝဗုဒ္ဓ (တိ) [အဝ+ဗုဓ+တ] (က) သိသော၊ ထိုးထွင်း၍ - သက်ဝင်၍ - သိသော၊ သူ။ (ခ) သိအပ်သော၊ တရား။ (က) အရိယသစ္စာနိ အာဂတာ အဓိဂတာ အဝဗုဒ္ဓါ။ ထေရ၊ ခု၊ ၂။ ၁၁။ (ခ) အညာတံ-ကြည့်။

အဝဗောဓ (ပု) [အဝ+ဗုဓ+ဏ] သိခြင်း၊ ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း၊ မချွတ်မလွဲ - အမှန်အကန် - သိခြင်း။ အတ္ထာနုရူပံ ဓမ္မေသု... အဝဗောဓော။ ဒီ၊ ခု၊ ၁။ ၂။ အသိ၊ ခု၊ ၁။ ၂။ အဝိရဋ္ဌိတော ဝိသယဿ အဓိဂမသင်္ခါတော

အဘိဓာန် ၃-၄၆-ပ-ပ-ဗ-သ-စ

အဝဗောဓော။ မ၊ ခု၊ ၁။ ၁၆၁။ (- ပဋိသိန္ဓ၊ ၁။ ၂၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၆၈။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၄၄။)

အဝဗောဓေတိ (ကြိ) [အဝ+ဗုဓ+အ+တိ] ယုံကြည်၏၊ လက်ခံ၏။ နာဝဗောဓန္တိ သာရထံ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၁၈။ နာဝဗောဓန္တိတိ န သာရတော ပစ္စန္တိ။ ဇာ၊ ခု၊ ၁။ ၁၃၉။

အဝဗောဓန (န) [အဝ+ဗုဓ+ဏေ+ယ] သိစေခြင်း။ ... သညတ္တိ အဝဗောဓနံ ဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊ ခု၊ ၂။ ၄၃၆။ (- အဘိ၊ ခု၊ ၁။ ၁၃၀။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၇၇။)

အဝဗောဓပ္ပကာရ (ပု) [အဝဗောဓ+ပကာရ] ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းဟူသော အပြား၊ ထိုးထွင်း၍ သိပုံ အမျိုးအစား။ လောကီယ-လောကုတ္တရာနံ ယထာက္ကမံ အဝဗောဓပ္ပကာရဿနံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂။

အဝဗောဓယိတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [အဝ+ဗုဓ+ဏယ+တုံ] သိစေခြင်း-ထိုးထွင်း၍သိစေခြင်း-ငှါ။ သင်္ခေပဝိတ္ထာရနယေန ဟေတုဒါဟရဏာဒိဟိ အဝဗောဓယိတုံ သမတ္ထော။ မဟာနိ၊ ခု၊ ၁။ ၆။ ဝဇီရ၊ ၂။

အဝဗောဓဝိသေသ (ပု) [အဝဗောဓ+ဝိသေသ] သိခြင်း-သိပုံ-အထူး။ တေသံ ပန အတ္တနော ကုသလာဒိဓမ္မာနဝဗောဓဿ အဝဗောဓဝိသေသော အတ္ထိ။ ဒီ၊ ခု၊ ၁။ ၁၆၄။

အဝဗောဓာနုဘာဝဒီပက (တိ) [အဝဗောဓ+အာနုဘာဝ+ဒီပက] သိခြင်း-ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း-၏ အာနုဘော်ကို-ပြတတ်သော-ပြကြောင်းဖြစ်သော။ နိဗ္ဗာနသင်္ခါတဿ ပစ္စယက္ခယဿ အဝဗောဓာနုဘာဝဒီပကံ ဝုတ္တပ္ပကာရံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။ ဝိ၊ ခု၊ ၁။ ၂၃၆။ ဥဒါန၊ ခု၊ ၄၄။

အဝဗောဓဇေတဗ္ဗ (တိ) [အဝ+ဗုဓ+ဏေ+တဗ္ဗ] သိစေအပ်သော။ သော ဧဝံ အဝ-

ဗောဓေတဗော “ဘန္တေ တုမေ ဟေလ္လကာ...
သလာကာ”တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၃။

အဝဗောဓေတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အဝ+ဗုဓ+ဧက+
တုံ] သိစေခြင်း-ထိုးထွင်း၍ သိစေခြင်း-
၄။ ကထေတုမ္ပိ သုခံ ဟောတိ ပရံ အဝ-
ဗောဓေတုမ္ပိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၁-၂။ ဒေသေတုံ
အဝဗောဓေတုံ။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၂။၁၅၄။

အဝဘာသ (ပု) [အဝ+ဘာသု+အ] ထင်
သော၊ ထင်ရှားသော၊ ဉာဏ်၌ ပေါ်လွင်
ထင်ရှားသော။ ဂမ္ဘိရာဝဘာသော (ဒိ၊၂။
၄၇။ သံ၊၂။၃၁၇)တိ ဂမ္ဘိရာဝ ဟုတော
အဝဘာသတိ၊ ဒိသတိတိ အတ္ထော။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၇၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၀။ အဝဘာသတိတိ ဉာယတိ
(ခါယတိ) ဥပဋ္ဌာတိ၊ ဉာဏသ တထာ
ဥပဋ္ဌာန၌ သန္ဓာယ ဒိသတိတိ ဝုတ္တံ။ ဒိ၊ဋ္ဌိ၊
၂။၈၂။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၉၉။

အဝဘာသတိ (ကြိ) [အဝ+ဘာသု+အ+တိ]
ထွန်းလင်းတောက်ပ၏၊ ထင်ရှား၏၊ ဉာဏ်၌
ပေါ်လွင်ထင်ရှား၏။ အဝဘာသ-ကြည့်။

အဝဘာသတိ (ကြိ) [အဝ+ဘာသ+အ+
တိ] ပြောဆို၏။ အဝဘာသေယျ (ဩဘာ-
သေယျ)။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၃။

အဝဘာသန (န) [အဝ+ဘာသု+ယ] ထင်ရှား
ခြင်း၊ စိတ်၌-ဉာဏ်၌ - ပေါ်လွင်ထင်ရှား
ခြင်း။ တထာ အဝဘာသနတောစ စေတသိ
ဥပဋ္ဌာနတော ဂမ္ဘိရာဝဘာသန္ဓ ကရောန္တော။
သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၆၉။

အဝဘာသနကိစ္စ (တိ) [အဝဘာသန + ကိစ္စ]
ထင်ရှားစွာသိမြင်ခြင်း ကိစ္စရှိသော။ ပထဝီ-
အာဒိနံ ဓာတုနံ သဘာဝလက္ခဏာဝဘာ-
သနေန အဝဘာသနကိစ္စာယ ဘာဝနာ-
ပညာယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၄၃၆။

အဝဘာသနသမတ္တတာ (ထိ) [အဝဘာသန+
သမတ္တတာ] ထင်မြင်လာခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သည်

၏ အဖြစ်။ စက္ခာဒိနံ ရူပါဒိအဝဘာသနသ-
မတ္တတာ...ဂုဏောတိ တေသံ လဒ္ဓိ။ အနုဋ္ဌိ၊
၁။၁၅၉။

အဝဘာသိယမာန (တိ) [အဝ+ဘာသု+ယ+
မာန] ထင်မြင်အပ်သော။ ပညာယ ဟိ
သတိသယံ အဝဘာသိယမာနေ ဝိသယေ။
အနုဋ္ဌိ၊၁။၁၀၀။

အဝဘုဇိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အဝ + ဘုဇ + တွာ]
အောက်သို့ ချေ၍။ ဩဘဂ္ဂ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။
၃၀၇) ကြည့်။

အဝဘုတ္တ (တိ) [အဝ + ဘုဇ + တ] (က)
မကောင်းသော - အညံ့စားဖြစ်သော -
အစားအစား။ (ခ)(သု၊အစားစားပြီးနောက်
သု၊ကိစ္စ ဆောင်ရွက်ရမည်ကို မဆောင်ရွက်
သဖြင့် ကြွေးမြီ တင်ရှိနေခြင်း ကြောင့်)
မကောင်းသဖြင့်- ကြွေးမဆပ်ပဲ- စားအပ်
သော အစားအစား။ (က) ပါနဘောဇနာ-
ဒီဟိ နပ္ပုဋ္ဌိပုဇေတိ၊ န ဝါ ဒေတိ၊ အဝဘုတ္တံ
ဝါ ဒေတိတိ အဓိပ္ပါယော။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၆၂။ (ခ) အဝဘောတ္တုံ-ကြည့်။

အဝဘုတ (တိ) [အဝ+ဘုတ(=ဘု+တ)]
မကြီးပိုး-မတိုးတက်-သော၊ အောက်တန်း
ကျသော၊ ယုတ်နိမ့်သော၊ ကျက်သရေ-မင်္ဂ
လာ-မရှိသော၊သူ။ အဝဘုတာဝ အယံ
နေဉ္ဇာနိဗြာဟ္မဏိ၊ ပရဘူတာဝ အယံ နေဉ္ဇာနိ
ဗြာဟ္မဏိ။ မ၊၂။၄၂၅။ အဝဘုတာဝါတိ
အဝဓိဘူတာ အဝမင်္ဂလဘူတာယေဝ။ မ၊ဋ္ဌ၊
၃။၃၀၈။ အဝဘုတာတိ အခေဘူတာ၊
အခေဘာဝေါ သတ္တာနံ အဝဓိ အဝမင်္ဂလန္တိ
အာဟ “အဝဓိဘူတာ အဝမင်္ဂလဘူတာယေ-
ဝါ”တိ။ မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၂၀၈။

အဝဘောတ္တုံ (ကြိ၊ဝိ) [အဝ+ဘုဇ+တုံ]
မကောင်းသဖြင့် စားခြင်းငှါ၊ ဆောင်ရွက်ရ
မည့် သု၊ကိစ္စကို မဆောင်ရွက်ပဲ စားခြင်းငှါ။

တံ ဘုဒ္ဓပိဏ္ဍိတံ အဝဘောတ္တံ၊ နာဟံ ဗြာဟ္မဏ-
မုဿဟေ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၄၅။ အဝဘောတ္တံန္တိ
ဇုတ္တံ ဘုဒ္ဓိတံ။ ရညော ဟိ ကိစ္စံ အနိပ္ပါ-
ဒေန္တော တံ အဝဘုတ္တံ ဘုဒ္ဓတိ နာမ။ ဇာ၊
၄။ ၂။ ၂၇။

အဝမင်္ဂလ (န) [အဝ + မင်္ဂလ] မင်္ဂလာမရှိသော
(စကား၊ အမှုကိစ္စ စသည်)။ ... အဝမင်္ဂလံ
ကထေတိ၊ အဝမင်္ဂလံ ကဏေန္တနံ ဂေဟံ
ဂန္တာ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၂၇။ မင်္ဂလကိစ္စေသု “သမ-
ဏဿနံ အဝမင်္ဂလ”န္တိ ဧဝံ ဒိဋ္ဌိကော။
သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၇။ (- သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၇။
ပေတ၊ ၄။ ၂။ ၄၃။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၄၇၂။) အဝဘုတ-
လည်း ကြည့်။

အဝမင်္ဂလအဿ (ပု) [အဝမင်္ဂလ + အဿ] မင်္ဂ-
လာမရှိသော မြင်း။ အဝမင်္ဂလရထေ အဝ-
မင်္ဂလအဿ ယောဇေတော။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၁၁။

အဝမင်္ဂလရထ (ပု) [အဝမင်္ဂလ + ရထ] မင်္ဂလာ
မရှိသော ရထား။ ဂစ္ဆထ နံ အဝမင်္ဂလ-
ရထေ နိပဇ္ဇာပေတော။ စရိယာ၊ ၄။ ၂။ ၁၄။
အဝမင်္ဂလအဿလည်း ကြည့်။

အဝမင်္ဂလဝတ္ထ (န) [အဝမင်္ဂလ + ဝတ္ထ] မင်္ဂလာ
မရှိသောအဝတ်။ သိဝေယျက(ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၄၀၀)-
ကြည့်။

အဝမင်္ဂလသညိ (တိ) [အဝမင်္ဂလ + သညာ +
ဤ] မင်္ဂလာမရှိဟု အမှတ်ရှိသောသူ။ ပါ-
ဒေသု အပနိတေသု အဝမင်္ဂလသညိနော
ဟောန္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၇။

အဝမည (န) [အဝ + မန + ဣ] အထင်
အမြင်သေးခြင်း၊ မထေမဲ့မြင် အောက်မေ့
ခြင်း။ တေသု အဝမညံ အကတွာ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။
၁၅၃။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၂။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၃။ ဇောဓိ-
သတ္တံ အဝမညံ ကတွာ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၉။

အဝမညတိ (ကြိ) [အဝ + မန + ယ + တိ]
အောက်တန်းချ၍ - နိမ့်ချ၍ - အသိအမှတ်ပြု

၏ - မှတ်ထင်၏၊ အထင်အမြင်သေး၏၊ မထေ
မဲ့မြင် အောက်မေ့မှတ်ထင်၏။ “အယံ ဒိန္နံ
ပဋိဂ္ဂဟေတုမေဝ ဇာနာတိ”တိ ဧဝံ အဝ-
မညတိ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၅၀။ အဝမညန္တိ - ဝိ၊ ၄။ ၁။
၆၈။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၈။ အဝမညတု - ဇာ၊ ၄။
၆။ ၅။ အဝမညေယျ - ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၄၄၆။
အဝမညေထ - ဓမ္မ၊ ၃။ ၁။ ၁၁၁၁၃။
အဝမညထ - သုတ္တနိ၊ ၃။ ၂။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။
၅၉။ အဝမညိ - ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၇၃။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။
၅၉။ ပေတ၊ ၄။ ၃။ ၆။ အဝမညိမှ - ပေတ၊ ၄။
၁၆၂။ အဝမညိသတိ - ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၇၂။

အဝမညန (န၊ တိ) [အဝ + မန + ယ + ယု]
အထင် အမြင် သေးခြင်း၊ မထေမဲ့မြင်
အောက်မေ့ခြင်း။ ... မာနနဿ အဘာဝေန
အမာနနာ အဝမညနာ စ အဝမာနဝသေန။
ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၃။ တောနိ အဝမညနာနိ ကတွာ
အတိက္ကမန္တိ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၂၇။

အဝမညန္တ (တိ) [အဝ + မန + ယ + အန္တ]
အထင် အမြင် သေးသော၊ မထေမဲ့မြင်
အောက်မေ့သောသူ။ တထေဝ အဝမည-
န္တော အာဟာ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၀။

အဝမညမာန (တိ) [အဝ + မန + ယ + မာန]
အဝမညန္တနှင့် အနက်တူ။ ပဟာတဗ္ဗဝတ္ထံ၊
အဝမညမာနေတိ ဝုတ္တံ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၇၇။ (-
မူလ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၇။)

အဝမညိတ (တိ) [အဝ + မန + ယ + တ] အထင်
အမြင် သေးအပ် - မထေမဲ့မြင် အောက်မေ့
အပ် - ရွတ်ချက်ခွဲအပ် - သော။ ဂရဟိတ
(မဟာနိ၊ ၄။ ၄၁၃) ကြည့်။

အဝမညိတဗ္ဗ (တိ) [အဝ + မန + ယ + တဗ္ဗ]
အထင်အမြင်သေးအပ်သော၊ မထေမဲ့မြင်
အောက်မေ့အပ်သော။ “ပါပကမ္ပံ နာမေတံ
အပ္ပက”န္တိ န အဝမညိတဗ္ဗံ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၈။
ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၁၁၃။

အဝမညိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အဝ+မန+ယ+တွာ] မထေမဲ့မြင် အောက်မေ့၍။ ပုဏ္ဏကသေဋ္ဌိ-
စီတရံ အဝမညိတွာ။ သုတ္တနိ၊၄။၂၃၅။

အဝမတ (တိ) [အဝ+မန+တ] အယုတ်စား၊
အညံ့စား အနေအားဖြင့် - အောက်တန်း
ချ၍ - နိမ့်ချ၍ - အသိအမှတ်ပြုအပ်သော၊
အထင်အမြင်သေးအပ်သော၊ မထေမဲ့မြင်
အောက်မေ့အပ်သော။ ဥညာတ (အဘိ၊ဋ္ဌ၊
၂။၈)ကြည့်။ အနဝမတ-လည်း ကြည့်။

အဝမဒ္ဒတိ (ကြိ) [အဝ+မဒ္ဒ+အ+တိ] နင်းချေ
၏၊ အောက်သို့ချ၏။ ဩမဒ္ဒ (ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။
၈၆) ကြည့်။

အဝမန္တဗ္ဗ (တိ) [အဝ+မန+တဗ္ဗ] အဝမတနှင့်
အနက်တူ။ န ဟိ အဟံ ရူပမတ္တေန အဝမန္တ-
ဗ္ဗော၊ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၁။

အဝမာန (ပု) [အဝ+မာန] (၁) ယုတ်ညံ့
အောက်ကျသော မာန။ (၂) မထေမဲ့မြင်
ပြခြင်း၊ မရှိသေခြင်း၊ မခန့်လေးစားပြခြင်း။
(၁) မာနောအတိမာနော မာနာတိမာနော
ဩမာနော အဝမာနော။ စူဠနိ၊၂၀၅။
(၂) ကတိပါဟေနေဝ တေ ပိတာ တယာ
ကတံ အဝမာနံ စိန္တေတွာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၅။
အဝမာနန္တိ အဝမညနံ အနာဝရံ။ သီ၊ဋ္ဌ၊
သစ်၊၂။၇။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၂။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅။)

အဝမာနန (န၊ထိ) [အဝ+မာနန] အမြတ်တနိုး
မပြုခြင်း၊ မလေးစား - မရှိသေ - ခြင်း။
သမ္မာနနေပိ အဝမာနနေပိ ခမောဝ ဘဝေ-
ယျာသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈။ အပါဠ၊၁။၂။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၁၃၄။

အဝမာနပ္ပတ္တ (တိ) [အဝမာန+ပတ္တ] မထေမဲ့
မြင် ပြခြင်းသို့ရောက်သော၊ မထေမဲ့မြင် အပြု
ခံရသော၊သူ။ သာ အဝမာနပ္ပတ္တာ ဟုတွာ။
ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၄၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၈။

အဝမာနာရဟ (တိ) [အဝမာန + အရဟ]
မထေမဲ့မြင် ပြုထိုက်သော၊သူ။ သမ္မာနာရဟေ
ခတ္တိယာဒိကုလေ၊ အဝမာနာရဟေ စက္ကာ-
လာဒိကုလေ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၃။

အဝမာနိတ (တိ) [အဝ + မန + တ] (၁)
အောက်တန်းချ၍ သိအပ်သော၊ မထေမဲ့မြင်
ပြုအပ်သော၊ မထေမဲ့မြင် အပြုခံရသော၊
သူ။ (၂) မထေမဲ့မြင် ပြခြင်း၊ နိမ့်စက်-
လွမ်းမိုး-ခြင်း။ (၁) သော ဘရိယာယ
အဝမာနိတော နိဗ္ဗိန္ဒမာနသော အညံ့ ကညံ့
အာနေသိ။ ပေတ၊ဋ္ဌ၊၃၄။ အဝညိတာဝ-
ဂဏိတာ၊ ပရိဘူတာဝမာနိတာ။ ဓာနံ၊၇၅။
ဟေဋ္ဌာ ကတွာ ... မညတိတိ ... အဝမာနိ-
တော။ ဓာနံ၊ဋ္ဌ၊၇၅။ (၂) ဟိနမဇ္ဈိမဉ္ဇက္ကဋ္ဌေ၊
သဟန္တော အဝမာနိတံ။ စရိယာ၊၄၀၃။
အဝမာနံ ပရိဘဝံ သဟန္တော ခမန္တော။
စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၁၄၁။

အဝမာနေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အဝ+မန+ဧက+
တွာ]မထေမဲ့မြင် ပြ၍၊ မလေးမစားပြု၍။ ပဉ္စ-
စူဠာကရဏဂဗ္ဗူလဗန္ဓန ဂေါမယာ သိဉ္ဇနေဟိ
အဝမာနေတွာ ရဋ္ဌာ ပဗ္ဗာဇေသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။
၂၆၀။

အဝမာနေန္တ (တိ) [အဝ+မန+ဧက+အန္တ]
မထေမဲ့မြင်-မခန့်လေးစား-ပြသော၊အထင်
အမြင်သေးသော။ ဝိသေဝမာန (မ၊ဋ္ဌ၊၃။
၂၄၇)ကြည့်။

အဝမိ (ကြိ) ဝမတိ (ဇာ၊၁။၃၅၂)ကြည့်။

အဝမုက္က (တိ) [အဝ+မုစ+တ] ဖြေ-ဖြုတ်-
ချွတ်-ပယ်ရှား-အပ်သော (မာရ်၏ ကြော့
ကွင်း)။ ဩမုက္က (ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၂၀၅)ကြည့်။

အဝမုခ (တိ) [အဝ + မုခ] အောက်သို့ မျက်နှာ
ပြသော၊ စောက်ထိုးဖြစ်သော။ အဝပတိတ-
ကြည့်။

အဝယ (ထိ) [န+ဝယ] (၁) ယုတ်လျော့ခြင်း မရှိ - မယုတ်လျော့ - သော၊ ပြည့်စုံသော၊ သူ။ အနဝယ (၁) အနက် ကြည့်။ (၂) (လောကဿတကျမ်း၊ မဟာပုရိသလက္ခဏာ ကျမ်း-တို့ကို) အပြည့်အစုံ ဆောင်ရွက် မှတ် သားမထားနိုင်သော၊ မတတ်မြောက်သော၊ သူ။ အနဝယ (၂) အနက် ကြည့်။ (၃) မယုတ် လျော့-ပြည့်စုံ-သော ဂုဏ်ရှိသော၊ ကဲ့ရဲ့ ပြောဆိုဖွယ်မရှိ-အပြတ်ကင်းစင် - သော၊ သူ။ အနဝယ (၃) အနက် ကြည့်။

အဝယဝ (ပု) [အဝ+ယ+ဝ။ အဝပုဗ္ဗော ယု မိဿနေ၊ အ။ ဓာနံ၊ ဣ။ ၂၇၈။] (၁) အစိတ် အပိုင်း။ (၂) ကိုယ်အင်္ဂါ။ (၃) ရုဋ္ဌိသဒ္ဓေန ပန အဝယဝေ သမူဟဝေါဟာရေန ဝါ နိကာယောတိ ဝုတ္တော။ ဝိ၊ ဣ။ ၂။ ၁၁၀။ (-သံ၊ ဣ။ ၁။ ၂၄၉ ဥဒါနံ၊ ဣ။ ၁၉။ ဝိမာနံ၊ ဣ။ ၁၅။ ထေရ၊ ဣ။ ၁။ ၃၄၅။ ထေရ၊ ဣ။ ၂။ ၂၆၁။ နေတ္တိ၊ ဣ။ ၁၇။ ၂၀၃။ ဝဇီရံ၊ ၁၇၉။ သာရတ္ထံ၊ ၂။ ၃၁၄။ ဓာနံ၊ ဣ။ ၁၁၆၃) (၂) အင်္ဂါတို့ဝယဝေါ ဝုတ္တော။ ဓာနံ၊ ၂၇၈။

အဝယဝကိရိယာ (ထိ) [အဝယဝ+ကိရိယာ] အစိတ်အပိုင်း - အစိတ်အစိတ် - ဖြစ်သော ကြိယာ။ အာဓာရော ဟိ သင်္ဂဟဏဝိဘဇနပ္ပဘောဂစနသင်္ခါတာနံ အဝယဝကိရိယာနံ တံ သမုဒါယဘူတာနံ ပကရဏာနိ။ အနု၊ ဣ။ ၃၅။

အဝယဝဂန္ဓ (ပု) [အဝယဝ + ဂန္ဓ] အစိတ် အပိုင်း-အမြစ်အခေါက်စသော ထုစုစိတစုစီ -ဖြစ်သောအရာဝတ္ထုတို့၏ အနံ့။ မူလဂန္ဓေ တိအာဒိနာ ဓမ္မာနံ အဝယဝဂန္ဓော ဂဟိတော။ သံ၊ ဣ။ ၂။ ၂၇၆-၇။

အဝယဝဇောတန (န) [အဝယဝ+ဇောတန] အစိတ်အစိတ်ကို ထွန်းပြခြင်း။ ဣဒါနိ အဝယဝဇောတနဝသေန ပဒတ္တံ ဒဿေတုံ။ နေတ္တိ၊ ဣ။ ၂၀။

အဝယဝတန္တိ (ထိ) [အဝယဝ+တန္တိ] အစိတ် အစိတ်ဖြစ်သော ပါဠိ။ တန္တိသမုဒါယဿ အဝယဝတန္တိယာ အာဓာရဘာဝတော။ ဒီ၊ ဣ။ ၂၉။ သံ၊ ဣ။ သင်္ခါ၊ ၁။ ၁၀၄။ မူလ၊ ဣ။ ၂၀။

အဝယဝတ္ထ (ပု) [အဝယဝ + အတ္ထ] အစိတ် အစိတ် ဖြစ်သော အနက်။ ဝုစ္စတေ အဝယဝတ္ထော ဓာတုအတ္ထော။ ပေ၊ ဣ။ ၂၄၄။ အဝယဝတ္ထေ ကရဏဝစနံ သုတ္တနိ၊ ဣ။ ၁၂၃။

အဝယဝဒေသနာ (ထိ) [အဝယဝ+ဒေသနာ] အစိတ်အစိတ်ဖြစ်သော ဒေသနာ။ သမုဒါယ-ဒေသနာယ အဝယဝဒေသနာနံ အာဓာရ-ဘာဝတော။ အနု၊ ဣ။ ၁။ ၃။

အဝယဝဒ္ဓါရ (န) [အဝယဝ + ဒ္ဓါရ] အစိတ် အပိုင်းကို အကြောင်းပြုခြင်း။ တံ ပန အဝယဝဒ္ဓါရေန သမုဒါယေ နိရုဋ္ဌံ။ အနု၊ ဣ။ ၂၂၅။

အဝယဝဓမ္မ (ပု) [အဝယဝ + ဓမ္မ] အစိတ် အစိတ်ဖြစ်သော တရား။ ဒေဟော အဝယဝေဟိ အဝယဝဓမ္မေဟိ ဝိနာ န ဝတ္တတိ ဥပလက္ခတိ။ ထေရီ၊ ဣ။ ၂၀၅။ အဝယဝဓမ္မေန သမုဒါယဿ အပဒိသိတဗ္ဗတော။ သာရတ္ထံ၊ ၂။ ၂၁၃-၄။ ဒီ၊ ဣ။ ၂။ ၁၃၈။ အနု၊ ဣ။ ၁။ ၂၇။

အဝယဝဓာတု (ထိ) [အဝယဝ+ဓာတု] အစိတ် အစိတ် ဖြစ်သော ဓာတ်။ အနောကဉ္စပါဟိ အက္ခရက္ခန္တိသဒိအဝယဝဓာတုဟိ။ ဝိမာနံ၊ ဣ။ ၁၅၂။

အဝယဝနိဗ္ဗါရဏ (န) [အဝယဝ + နိဗ္ဗါရဏ] အစိတ်အစိတ်ကို ထုတ်ခြင်း။ သမုဒါယတော အဝယဝနိဗ္ဗါရဏံ ဒဿေန္တော။ သံ၊ ဣ။ ၂။ ၄၇၅။

အဝယဝပဒ (န) [အဝယဝ + ပဒ] အစိတ် အစိတ်ဖြစ်သောပုဒ်။ တေသံ ဒသ အဝယဝပဒါနိ။ မူလ၊ ဣ။ ၃။ ၁၂၁။

အဝယဝပဒတ္တ (ပု) [အဝယဝပဒ + ဒတ္တ]
အစိတ်အစိတ်ဖြစ်သော ပုဒ်၏အနက်။ သမာ-
သပဒေသ အဝယဝပဒတ္တံ ဒေသေန္တေန။ သာ-
ရတ္ထံ။ ၁။ ၇၈။ ဒီ၊ ၁။ ၂၉။ သီ၊ ၁။ ၁၈။
၁၀၅။ မူလဒီ၊ ၁။ ၂။

အဝယဝပရိမာဏ—ဥဒါန၊ ၄။ ၃၀၈-၌ အဝယဝ-
ပရိမာဏော-ဟု ရှိသောပါဠိကား ယဝပရိမာ-
ဏော-ဟု ရှိရာမှ ပျက်လာသောပါဠိ ဖြစ်
သည်။ ယဝပရိမာဏ (မ၊ ၁။ ၂။ ၆၅)၊ ယဝပ-
မာဏ (ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၂။ မ၊ ၁။ ၂။ ၂၂)တို့နှင့်
ယှဉ်ကြည့်။

အဝယဝပရိယာယတာ (ထိ) [အဝယဝ+ပရိ-
ယာယတာ] အဝယဝ-သဒ္ဒါ၏-ပရိယာယ်-
စကားလှယ်-၏အဖြစ်။ အင်္ဂ-သဒ္ဒေသအဝ-
ယဝပရိယာယတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၂၉။
သံ၊ ၁။ ၂။ ၄၅၅။

အဝယဝပါရိပူရိ (ထိ) [အဝယဝ + ပါရိပူရိ]
ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းတို့၏ ပြည့်ဖြိုးခြင်း။
အဝယဝပါရိပူရိယာ စ ဒေသနာယ ဩကာ-
သော န ခုဒ္ဒကော။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၃၁၅။ သီ၊ ၁။
၁၈။ ၂။ ၂၆။ မ၊ ၁။ ၂။ ၁၉၀။ (-ဒီ၊ ၁။ ၂။
၁၉၇။ မ၊ ၁။ ၂။ ၃၅၈။)

အဝယဝပါဠိ (ထိ) [အဝယဝ+ပါဠိ] အစိတ်
အပိုင်းဖြစ်သောပါဠိ။ ပါဠိသမုဒါယဿအဝ-
ယဝပါဠိယာ အာဓာရဘာဝတော။ သာရတ္ထံ။
၁။ ၇၈။

အဝယဝပ္ပဘော (ပု) [အဝယဝ + ပဘော]
အစိတ်အစိတ်-အပြား-အထူး။ ဇာတိ-
ဝသေန အဝယဝပ္ပဘောဒေန ဗဟုတ္ထဿ ဇန-
ပဒေတိ ဧကဝစနပယောဂေါ ဟောတိ။ သီ၊
၁။ ၁၈။ ၂။ ၂၀။

အဝယဝဗျတိရေက (ပု) [အဝယဝ+ဗျတိရေက]
အစိတ်အပိုင်း၏-ဆန့်ကျင်ဖက် - ပြောင်း-
ပြန် - အနက်သဘော။ အဝယဝဗျတိရေ-

ကေန သမုဒါယဿ အဘာဝတော (သမု-
ဒါယော ဇီဝါဘိနိဝေသော အဝယဝေပိ
ဟောတိ)။ မ၊ ၁။ ၂။ ၂။ အနု၊ ၁။ ၂။ ၇၆။ ပရ-
မတ္ထတော ယဒိပိ အဝယဝဗျတိရေကေန
သမုဒါယော နတ္ထိ။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၉၂။

အဝယဝဗျာပါရ (ပု) [အဝယဝ + ဗျာပါရ]
အစိတ်အစိတ်ဖြစ်သော တရားတို့၏ ကြောင့်
ကြဗျာပါရ။ အဝယဝဗျာပါရော ဟိ သမုဒါ-
ယော ဝေါဟရိယတိ။ အနု၊ ၁။ ၂။ ၉၅။

အဝယဝဘာဝ (ပု) [အဝယဝ+ဘာဝ] အစိတ်
အပိုင်း၏အဖြစ်။ အဝယဝဘာဝေန သဏ္ဌိတံ
ဟုတွာ ဌိတမ္ပိ။ မ၊ ၁။ ၂။ ၃၂၁။

အဝယဝဘူတ (တိ) [အဝယဝ+ဘူတ] အစိတ်
အပိုင်း ဖြစ်၍ ဖြစ်သော...သရီရသင်္ခါတဿ
သမုဒါယဿ အဝယဝဘူတေသု ရသသော-
ကိတာဒိသု အညမညံ...။ အဘိ၊ ၁။ ၂။ ၂။
ပဋိသံ၊ ၁။ ၂။ ၉၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၁၆။ (-ဣတိ-
ဝုတိ၊ ၁။ ၂။ ၉၁။ မူလဒီ၊ ၁။ ၁၁၁။)

အဝယဝဘော (ပု) [အဝယဝ+ဘော] အစိတ်
အပိုင်း-အပြား-အထူး။ အတ္ထတတံ ဒေသေ-
တွာ အဝယဝဘောဒဝသေန အတ္ထံ ဒေသေ-
တံ...။ အနု၊ ၁။ ၂။ ၄။

အဝယဝမုခ (န) [အဝယဝ+မုခ] အစိတ်အစိတ်
ကို - အဦးအစ-အကြောင်း - ပဓာန-ပြု
ခြင်း။ အဝယဝမုခေန ဟိ သမုဒါယော
ဝုတ္တော။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၉၄။

အဝယဝယောဇနာ (ထိ) [အဝယဝ+ယောဇ-
နာ] အစိတ်အစိတ်ဖြစ်သောပုဒ်တို့ကို-ယှဉ်
စပ်ခြင်း-အနက်ပေးခြင်း။ တံ တုမေ သာ-
ဝေါ သုဏာထ မနသိကဗျေထာတိ သမု-
ဒါယယောဇနာ အဝယဝယောဇနာပိ ကာ-
တဗ္ဗာ။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၂။ ၅။

အဝယဝလေသဘူတ (တိ) [အဝယဝ+လေသ+
ဘူတ] အစိတ်အပိုင်း-အစအန-ဖြစ်၍ ဖြစ်

သော။ တန္တုနော အဝယဝလေသဘူတပရမ-
သုဓမ္မဘာဝပ္ပတ္တိံ အံသု သန္တာယာဟ “အံသု
ပန မုဉ္ဇိတော” တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဝိ၊ ၂။ ၄၁၀။

အဝယဝဝါကျနိပုတ္တိ (တိ) [အဝယဝ + ဝါကျ +
နိပုတ္တိ] အစိတ်ဖြစ်သောဝါကျ၏ ပြီးခြင်း။
ဗိသုတိ ဟိ အဝယဝဝါကျနိပုတ္တိ “ဗြာဟ္မ-
ဏာဒယော ဘုဉ္ဇန္တုတိအာဒိသု။ သိ၊ ဝိ၊ သစ်၊
၁။ ၁၀၉။

အဝယဝဝိကလ (တိ) [အဝယဝ + ဝိကလ] (န)
အစိတ်အစိတ်၏ချိုတုခြင်း။ အဝယဝဝိကလံ
ဥနံ။ အနု၊ ဝိ၊ ၂။ ၆၁။

အဝယဝဝိနိဗ္ဗောဂ (ပု) [အဝယဝ + ဝိနိဗ္ဗောဂ]
အစိတ် အစိတ် ခွဲခြမ်းဝေဘန်ခြင်း။ ဗုဒ္ဓိယာ
ဝါ အဝယဝဝိနိဗ္ဗောဂေ ကထေ န တံသ-
မညာ။ ဒိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၀၇။ သိ၊ ဝိ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၀၀။
မ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၄၂။ သိ၊ ဝိ၊ ၂။ ၉၁။ အံ၊ ဝိ၊ ၁။ ၁၂၀။

အဝယဝဝိနိမုတ္တ (တိ) [အဝယဝ + ဝိနိမုတ္တ]
အစိတ်အပိုင်းမှ အလွတ်ဖြစ်သော။ န ဟိ
အဝယဝဝိနိမုတ္တော သမုဒါယော နာမ ကော-
စိ အတ္ထိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၉၄။ ၂။ ၂၄။ (-ဥဒါန၊
၄။ ၂။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၀၀။ ဒိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၄၆။)

အဝယဝဝိပလ္လာသဝစန (န) [အဝယဝ + ဝိပလ္လာ-
သ + ဝစန] အစိတ် အစိတ်အားဖြင့် - ဖောက်
ပြန်ခြင်းကို ဆိုခြင်း - ဖောက်လွှဲ ဖောက်ပြန်
ပြောဆိုခြင်း။ ဝိပလ္လာသဝစနံ အပ္ပတ္တကာလံ။
အနု၊ ဝိ၊ ၂။ ၆၁။

အဝယဝဝိဘာဂ (ပု) [အဝယဝ + ဝိဘာဂ]
အစိတ် အစိတ်အားဖြင့် ခွဲစိတ်ဝေဘန်ခြင်း။
ကောဠာသာနံ ပန အဝယဝဝိဘာဂေန တဒ-
ဝယဝကလာပါနံ ဘေဒေ ဂဟမာနေ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဝိ၊ ၁။ ၄၄၆။

အဝယဝဝိသေသ (ပု) [အဝယဝ + ဝိသေသ]
အစိတ်အပိုင်း အထူး။ ဟတ္ထေဟိ ဂဟဏ-
ယောဂေါ ရုဏဏ အဝယဝဝိသေသော။

ဝိမာန၊ ၄။ ၂၅၆။ (-သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၀၅။ သိ၊
ဝိ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၄၉။ မ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၆။)

အဝယဝဝိသေသဝန္တု (တိ) [အဝယဝဝိသေသ +
ဝန္တု] အစိတ်အပိုင်းထူး ရှိသော၊ ထူးသော
အစိတ်အပိုင်းရှိသော။ သုသဏ္ဌိတသဋ္ဌကာဒိ-
အဝယဝဝိသေသဝန္တော တမ္ဘကသမုဒါယာ။
ဝိမာန၊ ၄။ ၂၅၆။

အဝယဝဝေါဟာရ (ပု) [အဝယဝ + ဝေါဟာရ]
အစိတ် - အစိတ်အပိုင်း - ကို တင်စား၍
ခေါ်ဝေါ် ပြောဆို သုံးနှုံးခြင်း။ အဝယဝ-
ဝေါဟာရေန သမုဒါယသေဝ ပတိယမာ-
နတ္တာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၄၇။

အဝယဝသမုဒါယ (ပု) [အဝယဝ + သမုဒါယ]
(၁) အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းတို့၏ အပေါင်းအစု။
(၂) အစိတ် အပေါင်း။ (၁) သင်္ဂါရန္တံ
သန္နိဝေသဝိသိဋ္ဌော ကရစရဏင်္ဂဝါသိသာဒိ
အဝယဝသမုဒါယော။ မ၊ ဝိ၊ ၄။ ၁၉၁။ (၂)
ယသ္မာ ပန ဝိသေသသာမညာနိ အဝယဝ-
သမုဒါယာ ဝိယ အညမညတော တိန္နာနိ။
အနု၊ ဝိ၊ ၁။ ၃၉။

အဝယဝသမ္ပိဏ္ဍန (န) [အဝယဝ + သမ္ပိဏ္ဍန]
အစိတ်ကို ပေါင်းခြင်း။ ပိ-သဒ္ဓေါ၊ အပိ-
သဒ္ဓေါ ဝါ အဝယဝသမ္ပိဏ္ဍနေ။ သိ၊ ဝိ၊ သစ်၊
၁။ ၁၀၂။

အဝယဝသမ္ပိဏ္ဍနတ္ထ (တိ) [အဝယဝ + သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထ]
အစိတ်ကို ပေါင်းခြင်းအနက်ရှိသော။ အပိ-
သဒ္ဓေါ၊ ပိသဒ္ဓေါ ဝါ အဝယဝသမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော။
သိ၊ ဝိ၊ သစ်၊ ၁။ ၉၇။

အဝယဝသမ္ပန္န (ပု) [အဝယဝ + သမ္ပန္န]
အပေါင်းနှင့် အစိတ်တို့၏ - အဝယဝီ၊ အဝ-
ယဝ-အဖြစ်ဖြင့် - စပ်ခြင်း။ အဝယဝသမ္ပန္န။
ဧတေသန္တိ အဝယဝသမ္ပန္နေ ဆဋ္ဌိ။ မောက်၊
ပဉ္စိကာ၊ ၂။ ၁။ အဝယဝသမ္ပန္နေတိ သျာဒျ-
ဝယဝီ သမုဒါယေန ဧဒေ ဒွေတိ ဝုတ္တာနမဝ-

ယဝါနံ သမ္ပန္နန္တံ ၎င်း-ဦး (— ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၃၄။
သာရတ္ထ၊၃။၁၃၃။ ချူနာ-၁၆၇။)

အဝယဝသဟာဝဋ္ဌာန (န) [အဝယဝ + သဟ +
အဝဋ္ဌာန] အစိတ် အစိတ်တို့၏ အတူတကွ
တည်နေရာ အစုအဝေး။ အဝယဝသဟာဝ-
ဋ္ဌာနမေဝ ဟိ သမ္ပယော။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၁၉။
ဒီ၊ဋီ၊၁။၄၅။ မ၊ဋီ၊၁။၃၅။ သံ၊ဋီ၊၁။၃၁။
အံ၊ဋီ၊၁။၃၄။

အဝယဝသေသ (ပု) [အဝယဝ + သေသ] အစိတ်
အစိတ်ဟူသော အကြွင်း။ ယထာ စာဓဇ
ဘိန္ဒူ ကပါလာဒိအဝယဝသေသော လဗ္ဘ-
တိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၄။

အဝယဝါဒိသမ္ပန္န (တိ) [အဝယဝ + အာဒိ +
သမ္ပန္န] အစိတ်အစိတ်စသည်နှင့် ပြည့်စုံသော။
အဝယဝါဒိသမ္ပန္နာပိ ဟိ ဖေသုညာဒိသမ္ပန္နာ-
ဂတာ ဝါစာ ဒုဗ္ဘာသိတာဝ ဟောတိ။
သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၄။

အဝယဝါဓိကတာ (ထိ) [အဝယဝ + အဓိကတာ]
အစိတ်၏ - အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော ဇာတ်၏ -
လွန်ကဲသည်၏ အဖြစ်။ စတုဇာတုသမုဒါယ-
နိဿယဿ ဟိ ပသာဒဿ တဒေကဇာတု-
အဓိကတာ အဝယဝါဓိကတာ ဟောတိ။
အနု၊ဋီ၊၁။၁၅၉။

အဝယဝါဓိပ္ပိယ (ပု) [အဝယဝ + အဓိပ္ပိယ]
အစိတ် အစိတ် ဖြစ်သော အဓိပ္ပိယံ၊ အသေး
စိတ်အဓိပ္ပိယံ။ သမုဒါယဝသေန ဝုတ္တဿာပိ
ဝါကျဿ အဝယဝါဓိပ္ပိယသမ္ဘဝတော။ သံ၊
ဋီ၊သစ်၊၁။၁၀၉။

အဝယဝါပေက္ခာ (ထိ) [အဝယဝ + အပေက္ခာ]
အစိတ်အစိတ်ကို ငဲ့ခြင်း။ အဝယဝါပေက္ခာယ
“ဩဝဒိယမာနာန”န္တိ ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသော
ကတော။ ဝိမတိ၊၁။၉၄။

အဝယဝါဝယဝိ(ဝိ)သမ္ပန္န (ပု) [အဝယဝ + အဝ-
ယဝိ + သမ္ပန္န] အစိတ်နှင့် အပေါင်းတို့၏
စပ်ခြင်း၊ အစိတ်အပေါင်းအဖြစ်ဖြင့်စပ်ခြင်း။

အဝယဝ အဝယဝိ သမ္ပန္န။ အဝယဝါဝယဝိ-
သမ္ပန္န အဝယဝိနိ သာမိဝစနံ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။
၂၆၂-၃။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၂။ အနု၊ဋီ၊၃။၂၅၁။ ပက-
ရဏဿာတိ ပန အဝယဝါဝယဝိသမ္ပန္န။
အနု၊ဋီ၊၃။၃။

အဝယဝိ(ဝိ)ဂါဟ (ပု) [အဝယဝိ + ဂါဟ]
အပေါင်းအစု - အစိုင်အခဲ - အတည်ကိုယ်ဖြစ်
- ဟု ယူဆခြင်း။ အဝယဝါ အဿ အတ္တိတိ
အဝယဝိ၊သမုဒါယော၊ သမ္ပယောတိ အတ္တော၊
သောပန အဝယဝိနိမုတ္တံ ဗြုဗုန္တရန္တိ ဂါဟော
လန္တိ အဝယဝိဂါဟော။ အနု၊ဋီ၊၂။၁၅၂။
အဝယဝိဝါဒိ-လည်း ကြည့်။

အဝယဝိ(ဝိ)ဘာဝ (ပု) [အဝယဝိ + ဘာဝ]
အစိတ်အပိုင်းရှိသောဝတ္ထု - အပေါင်း - ၏
အဖြစ်။... သံယ-သဗ္ဗေ အဝယဝိဘာဝေန
သမ္ပန္နော။ သံ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၉။ ကာဝံ မိစ္ဆာ-
ဒိဋ္ဌိယာ အဝယဝိဘာဝေါ လဗ္ဘတိ။ မ၊ဋီ၊၃။
၂၇၇။

အဝယဝိ(ဝိ)ဝါဒိ (တိ) [အဝယဝိ + ဝဒ + ကံ]
အစိတ်အပိုင်းရှိသောဝတ္ထု - အပေါင်းအစု -
ဟု ပြောဆိုလေ့ရှိသော၊သူ။ ပါသာဒါဒိနဂ-
ရာဝယဝသမ္ပယော အဝယဝိဝါဒိနောပိ အဝ-
ယဝိဂါဟံ (အဝယဝိဂါဟာကံ) (အဝယဝိဂဟ-
ကံ?) န ကဗျောန္တိ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၂၉၂။ မူလဋီ၊
၂။၁၄၇။ နေတ္တိ၊ဋီ၊၆၂။

အဝယဝိ(ဝိ)ဝိသယ (တိ) [အဝယဝိ + ဝိသယ]
အပေါင်းဟူသော - ညွှန်ပြအပ်သော အရာ -
ဟောဆိုရာ - ရှိသော။... အဝယဝိဝိသယော
သဗ္ဗ-သဒ္ဓေါ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၆၃။ အံ၊ဋီ၊၁။၂။
အနု၊ဋီ၊၃။၂၅၁။

အဝယဝိ(ဝိ)သမ္ပန္န (ပု) [အဝယဝိ + သမ္ပန္န]
အဝယဝိသမ္ပန္န၊ အဝယဝိ-အဝယဝ-အဖြစ်ဖြင့်
စပ်ခြင်း သမ္ပန္န။ ဧကိမိကဿ ဝိယာတိ ဧကိ-
မိကဿ ဇောံ ဝိယ။ အဝယဝိသမ္ပန္န ဟိ လူဒံ

သာမိဝစနံ။ သံဠိ၊ ဥပဇ္ဈက။ (ဤပုံစံနှင့် အလားတူသမ္ပန်ကို အဝယဝသမ္ပန်ဟု ဆိုကြသည်။ အဝယဝသမ္ပန်-ကြည့်)။

အဝယဝီ (တိ) [အဝယဝ+ဤ] အစိတ်အပိုင်းရှိသောဝတ္ထု။ အပေါင်း...ကစီ နတ္ထိ ပရဝါဒိနံ အဝယဝီအာဒိ ဝိယ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၃၉။ အပိ စ အဝယဝဝသေန အဝယဝီနောတထာနိဋ္ဌေသနိဋ္ဌာနတော။ သိ၊ ၁။ သစ်၊ ၁။ ၄၄၁။

အဝယဝပစာရ (ပု) [အဝယဝ + ဥပစာရ] အစိတ်၏ အမည်ကို တင်စားပြောဆိုခြင်း။ သမုဒါယေ အဝယဝပစာရေနော ဘိက္ခုပိ သန္တတော နာမာတိ ဝတ္ထံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၄၇။

အဝယဝေကတ္တ (န) [အဝယဝ + ကေတ္တ] အစိတ်၏ တခုတည်း၏အဖြစ်။ ... အဝယဝေကတ္တံ လိင်္ဂသမုဒါယသေ ဝိသေသကံ ဟောတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၃၄၈။

အဝရ (တိ) [(၁) န + ဝရ။ (၂) အဝ + ဘ + အ။] (၁) မမြတ်သော၊ ယုတ်ညံ့သော၊ နံ့သော (ဣန္ဒြိယ)။ (၂) အနည်းငယ်သော။ (၁) အဝရိယ-ကြည့်။ (၂) အဝရမတ္ထက-ကြည့်။

အဝရဗ္ဗတိ (ကြိ) [အဝ + ဘုဓ + ယ + တိ] ချွတ်လှစေ၏။ ကရိယံ နာဝရဗ္ဗိယ (ထေရ။ ၂၇၃) - န္တိ တမဟံ ဒါနိ ကရိယံ န ဝိရာဇေယံ၊ ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဋိဿာမိ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၂။

အဝရတ (တိ) [အဝ + ရမ + တ] ရွေးချယ်ခြင်းတည်၍ - ရှောင်ကြဉ်သော။ ဩရတ (သိ၊ ၁။ သစ်၊ ၁။ ၂၂၅) ကြည့်။

အဝရမတ္ထက (တိ) [အဝရ + မတ္ထက + က] နည်းသောအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ အနည်းငယ်မျှသော။ ဩရမတ္ထက (အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၆၁) ကြည့်။

အဝရဝါလိယအင်္ဂဏ (န) [အဝရဝါလိယ + အင်္ဂဏ] အဝရဝါလိယ-မည်သော မြေပြင်အရပ်၊ အဝရဝါလိယအင်္ဂဏ - မည်သော အရပ်၊ တိသ ဘိက္ခု၊ ဂဟေတော အဝရဝါလိယအင်္ဂဏံ ဂန္တံ သမဏဓမ္မံ အကာသိ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၈၆။

အဝရိယ (တိ) [အဝရ + ဣယ] မမြတ်သော၊ ယုတ်ညံ့သော။ ဝရာနိ စ အဝရာနိ (အဝရိယာနိ) စ ဝရာဝရိယာနိ... အဝရိယာနိတိ စ န ဥတ္တမာနိတိ အတ္ထော။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၅၃။ စူဠနိ၊ ၄။ ၄၈။

အဝရုဠတိ (ကြိ) [အဝ + ရုဓ + ယ + တိ] ဆန့်ကျင်၏။ နာဝရုဠန္တိ တေ ဝစော။ ဇာ၊ ၁။ ၂၂၇။ န တေ ဝစနံ အဝရုဠန္တိ။ ဇာ၊ ၄။ ၄၃၀။

အဝရုဒ္ဓ (တိ) [အဝ + ရုဓ + တ] (၁) နှင်ထုတ်အပ်သောသူ။ (၂) ဆန့်ကျင်သော၊ သူ။ (၃) ရန်သူ။ (၁) အဝရုဒ္ဓဿာဟံ အရိယာ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၇၇။ အဝရုဒ္ဓဿာတိ ရုဋ္ဌတော ပဗ္ဗာဇိတဿ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၃၄၀။ (-ဇာ၊ ၂။ ၃၆၅။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၃၇၈။) (၂) တေန ခေါ ပန သမယေန သာကိယဒါသကာ အဝရုဒ္ဓါဟောန္တိ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၃၇။ အဝရုဒ္ဓါ ဟောန္တိတိ ပဋိပိရုဒ္ဓါ ဟောန္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၅၉။ (၃) တေ ခေါ တေ မာရိသ အမနဿာ မဟာရာဇာနံ အဝရုဒ္ဓါ နာမ ဝုစ္ဆန္တိ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၆၅။ အဝရုဒ္ဓါ နာမ ပစ္စာမိတ္တာ ဝေရိနော။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၅၀။ အာကာယ အဝရာဇိတုပစာရာ အဝရုဒ္ဓါ၊ တေ ပန အာကာဝတော ပစ္စတ္တိကာ နာမ ဟောန္တိတိ ပစ္စာမိတ္တာ ဝေရိနောတိ ဝတ္ထံ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၆၀။

အဝရုဒ္ဓက (တိ) [အဝရုဒ္ဓ + က] (၁) ဆန့်ကျင်ဖက် - ရန်သူ - ဖြစ်သောသူ။ (၂) နှင်ထုတ်အပ်သောသူ။ (၃) အဝရုဒ္ဓက-မည်သော

ဘိလူး။ (၁) ဣတရေ... အဝရဒ္ဒကေ ပံသု-
ပိသာစကောဒိယက္ခကဏေ ပဋိက္ခမာပေတွာ။
ဒီ၊ဌ၊၂။၂၇။ (-သံ၊ဌ၊၁။၂၇။) (၂)
အရညေ အဝရဒ္ဒကော။ ဇာ၊၂။၃၆၇။ အ-
ဝရဒ္ဒကောတိ ရဋ္ဌာ ပဗ္ဗာဇိတော အရညေ
ဝသန္တော။ ဇာ၊ဌ၊၇။၃၆၃။ (-ဇာ၊၂။၃၇၂-
၃။ ဇာ၊ဌ၊၇။၃၇၂။) (၃) ကော ပန
အဝရဒ္ဒကောနာမယက္ခော .. ဥပဋ္ဌဟိတွာ...။
ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၄၂၄။

အဝရဒ္ဒကယက္ခ (ပု) [အဝရဒ္ဒက+ယက္ခ] ရန်
သူ ဖြစ်သော ဘိလူး။ အဝရဒ္ဒကယက္ခာ ပန
ဝေရုပ် သံဝိဟိတာရက္ခံ ဌာနံ ပဝိသိတံ န
သက္ကောန္တိ။ သံ၊ဌ၊၁။၃၂၄။ (-သံ၊ဌ၊၁။
၃၄၃။)

အဝရဒ္ဒတိ (ကြိ) [အဝ + ရုဓ + ယ + တိ]
နှင်ထုတ်၏။ အဝရဒ္ဒသိ (အဝရဒ္ဒသိ ?) မံ
ဒေဝ။ ဇာ၊၂။၃၂၄။ အဝရဒ္ဒသိ (အဝရဒ္ဒသိ)-
တိ ရဋ္ဌာ နိဟရိ။ ဇာ၊ဌ၊၇။၂၇၃။

အဝရဒ္ဒတိ (ကြိ) [အဝ+ရုဓ+အ+တိ] မယား
အဖြစ်ဖြင့်သိမ်းပိုက်၏။ နာမေန ဂိရိဒါသော
နာမ အဝရဒ္ဒတိ (= ဩရဒ္ဒတိ) အတ္တနော
ပရိဂ္ဂဟတာဝေန ဂေဟေ ကရေတိ။ ယေရိ၊
ဌ။၂၇၆။

အဝရောဇ (ပု) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အဝရောဇ-
မည်သော သူကြွယ်။ ဝိပဿဗုဒ္ဓကာလေ ကိရ
သေ ဝရရောဇေ နာမ ကုဗ္ဗမ္ပိကဿ
ဘာဂိနေယျော မာတုလေန သမာနနာမော
အဝရောဇော နာမ အဟောသိ။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။
၂၃၂။

အဝရောဓ (ပု) [အဝ+ရုဓ+ဏ] ပါဝင်ခြင်း၊
သက်ဝင်ခြင်း၊ အကျုံးဝင်ခြင်း။ တေပိ သင်္ခါ-
ရက္ခန္ဓပရိယာပနုတ္တာ ဇေတ္ထေ အဝရောဓံ
ဂစ္ဆန္တိ။ အဘိ၊ဌ၊၂။၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၀၉။

(-ဥဒါန၊ဌ။၁၃။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၂၃။ နေတ္ထိ၊
ဌ။၃၇။)

အဝရောဓတိ (ကြိ) [အဝ + ရုဓ + အ + တိ]
ချုပ်နှောင်-ချုပ်ကိုင်-၏။ ဩရောဓေယျာ-
မာတိ နိရုဿာဟံ ဝိယ ကရေန္တာ အဝ-
ရောဓေယျာမ။ ဒီ၊ဌ၊၃။၁၆။

အဝရောဓန (န) [အဝ+ရုဓ+ယု] ပါဝင်ခြင်း၊
သက်ဝင်ခြင်း၊ အကျုံးဝင်ခြင်း။ ကမ္မပထံ
အပ္ပတ္တာနမ္ပိ တံတံဝါရေ သံသန္နနံ အဝ-
ရောဓနံ...။ မူလဒီ၊၁။၇၈။ (- အနုဒီ၊၁။
၅၄။)

အဝရောဓိတ (တိ) [အဝ+ရုဓ+ဏေ+တ]
(၁) သက်ဝင်စေအပ် - ပါဝင်စေအပ်-
ထည့်သွင်းအပ် - သော။ (၂) ဆန့်ကျင်
သောသူ။ (၁) “ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာ”တိ
အပ္ပေတံ ဝုတ္တန္တိ အပ္ပနာယ အဝရောဓိတံ။
မူလဒီ၊၁။၅၈။ (၂) အဝရောဓိတုပစာရ-ကြည့်။

အဝရောဓိတုပစာရ (တိ) [အဝရောဓိတ +
ဥပစာရ] ဆန့်ကျင်လျက် အနီး၌-သွားလာ
ကျက်စားခြင်းရှိသော - သွားလာကျက်စား
သောသူ။ အဝရဒ္ဒ (၃) အနက်-ကြည့်။

အဝရောဓေတဗ္ဗ (တိ) [အဝ+ရုဓ+ဏေ+တဗ္ဗ]
သက်ဝင်စေအပ်-သွင်းယူအပ် - သော။...
ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ ... ပစ္စုတ္တဓမ္မနာမဝသေန
ပစ္စုတ္တပညတ္တိယံ ဝါ အဝရောဓေတဗ္ဗာ။ မူလဒီ၊
၃။၂၉။ ဥပေက္ခာ ပန...ဗုဒ္ဓေ အဝရောဓေ-
တဗ္ဗာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဒီ၊၂။၃၂၆။

အဝလက္ခဏ (တိ) [အဝ+လက္ခဏ] မကောင်း
သော - ယုတ်ညံ့သော - လက္ခဏာရှိသော။
ယေသံ ဟတ္ထတော လာဘံ န လာဘိ၊
တေသံ အသိ “အဝလက္ခဏော”တိ ဂရ-
ဟတိ။ ဇာ၊ဌ၊၁။၄၈၀။

အဝလဉ္စိတ (တိ) [န+ဝလဉ္စိတ] မသုံး
သော - အသုံးမပြု - အပ် - သင့် - ထိုက် -

သော (လမ်းခရီး-စသည်)။ ... အဝလဉ္စိ-
တောန ဝဇ္ဇတိ။ ကင်္ခါ။ ဂဇ။ ... အန္တရာ
ကေဟိစိ အဝဋ္ဌဉ္စိတော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁၉။

အဝလဉ္စိတဗ္ဗဋ္ဌာန (န) [အဝလဉ္စိတဗ္ဗ +
ဋ္ဌာန] အသုံးမပြုထိုက်သော-နေရာ-အရပ်။
အကတပဗ္ဗာရ (ဝဇ္ဇိ၊ ၂၉၆) ကြည့်။

အဝလဉ္စိယမာန (တိ) [န + ဝလဉ္စိယမာန]
အသုံးမပြုအပ်သော။ ဒိသရတ္တံ အဝလဉ္စိယ-
မာနာ မလဂ္ဂဟိတာ အဟောသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၁၂၇။

အဝလမ္ပ (ကြိ၊ ဝိ) [အဝ + လမ္ပ + တွာ] မှီ၍၊ မှီခို
၍၊ အမှီသဟဲပြု၍။ နာဝါယ စ တုံ အဝလမ္ပ
တိဋ္ဌသိ။ ပေတ။ ၁၇၂။ အဝလမ္ပာတိ အဝ-
လမ္ပိတွာ အပဿေနံ အပဿာယ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။
၁၇၄။

အဝလမ္ပတိ (ကြိ) [အဝ + လမ္ပ + အ + တိ] (က)
တုံရ၍ဆွဲ၏၊ တုံလွှားကျ၏။ (ခ) ပုံးလွမ်း-
ဖြန့်မိုး - ထင်ပေါ် - ထင်ဟပ် - ၏။ (က)
အာကာသေ'ဝလမ္ပရေ(ပေတ။ ၁၃၉)တိအာ-
ကာသေယေဝ ဩလမ္ပမာနာ တိဋ္ဌန္တိ။ ပေတ၊
ဋ္ဌ။ ၇၁။ ယာဝ ဘူမာ'ဝလမ္ပရေ(ပေတ။ ၁၆၁)-
တိ ယာဝ ဘူမိ၊ တာဝ ဩလမ္ပန္တိ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။
၁၃၃။ (ခ) အဝလမ္ပန္တိ အဝတ္ထရိယန္တိ။ ...
ဩလမ္ပနာဒိအာကာရေန ဟိ တာနိ ဥပဋ္ဌ-
ဟန္တိ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၆၀။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၉၉။)

အဝလမ္ပန (န) [အဝ + လမ္ပ + ယု] အားပြုဆွဲမှီ
ခြင်း။ အာရမ္ပကောလမ္ပန (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၃) နှိ
အာရမ္ပဏဏ အဝလမ္ပနံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၀၇။

အဝလမ္ပိတ (တိ) [အဝ + လမ္ပ + တ] ဆွဲမှီအပ်
မှီတယ်အပ် - သော။ တေသု ကာမေသု အဝ-
လမ္ပိတာ ဟုတွာ တေသုယေဝ နမိတာ။
မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၉၄။

အဝလမ္ပိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [အဝ + လမ္ပ + တွာ] မှီ၍၊
မှီခို၍၊ အမှီသဟဲပြု၍။ တသ္မာ တံ အဝ-

လမ္ပိတွာ၊ ဩဂါဟေတွာန ပဉ္စပိ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။
၂။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂။

အဝလမ္ပိနိ (တိ) [အဝ + လမ္ပ + ဤ + ဣနိ] တုံရ
၍ဆွဲသော၊ တုံလွှားကျသော။ ကုသကသု-
ဗ္ဗလ္လိတလတာဝလမ္ပိနိဟိ။ ဝိမာန၊ ၅၁။ (-
ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၇။)

အဝလိခတိ (ကြိ) [အဝ + လိခ + အ + တိ] ခြစ်-
ပွတ်တိုက် - ၏။ ... အဝလေခနမတ္တကေန
အဝလိခေယျ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၁။ အဝလေခတိ-
လည်း ကြည့်။

အဝလိတ္တ (တိ) [အဝ + လိပ + တ] (က)
လိမ်းကျံအပ်သော။ (ခ) အောက်သို့မျက်နှာ
ငုံ၍ လိမ်းကျံအပ်သော၊ အပြင်အပ၌ လိမ်း
ကျံအပ်သော။ (က) နဝပေသိသတာ မံသာ၊
အဝလိတ္တာ ကဋ္ဌေဝရေ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၈။
(-မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၀၄။) (ခ) ကုဋိ နာမ ဥလ္လိတ္တာ
ဝါ ဟောတိ အဝလိတ္တာ ဝါ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၂၄။
အဝလိတ္တာတိ ဗဟိလိတ္တာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၃။
အခေမုခံ လိတ္တာ အဝလိတ္တာ၊ ဗဟိလိမ္ပန္တာ
ဟိ ယျေဘုယျေန အခေမုခံ လိမ္ပန္တိ၊ တေနာ-
ဟ “ဗဟိလိတ္တာ” တိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၇၄။ (-
ကင်္ခါ၊ ၁၃၄။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၃၃။ ကင်္ခါ၊ ဋီ။
၂၃၇။ ခုဒ္ဒသိက္ခာ၊ သစ်၊ ၂၆၂။)

အဝလိ (လေ) ယုမာန (တိ) [အဝ + လိပ +
ယ + မာန] (လျှာဖြင့်) လျက်အပ်သော။
ကာမာနဉ္စ သတ္တဓာရာလဂ္ဂမဓုခိန္တု ဝိယ စ
အဝလိယမာနာ (အဝလေယုမာနာ)။ ဓမ္မိ-
ယာ၊ ဋ္ဌ။ ၃၀၆။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ဂဇ။

အဝလိယတိ (ကြိ) [အဝ + လိ + ယ + တိ]
ကပ်ငြိ၏။ ကေဓေ ဒေဝါ မနဿာ စ အဝ-
လိယန္တိ အလ္လိယန္တိ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၆၉။

အဝလေခတိ (ကြိ) [အဝ + လိခ + အ + တိ]
ပြောင်အောင်ခြစ်၏။ (က) လျှာဖြင့်လျက်

၏။ (ခ) သုတ်သင်၏။ (က) ဗိဝါယ ဟတ္ထံ အပလေခတိ အဝလေခတိ ဥဒကေန အ-
ဓောဝနတော။ အံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၂၁၉။ (ခ) ဗရ-
သေနပိ ကဋ္ဌေန အဝလေခန္တိ။ ဝိ၊ ငှ၊ ၃၉၁။

အဝလေခန (န) [အဝ+လိခ+ယ] (ခ)(က)
ခြစ်ယူ-ခွါယူ- ကြောင်းဖြစ်သောလက်နက်
(ဓား-စသည်)။ (ခ) (မစင်ကျင်ကြီးကို)
ခြစ်ပစ် - သုတ်သင် - ဖယ်ရှား - ကြောင်း
ဖြစ်သော-တုတ်တံ၊ ကနုတ်။ (တိ) (၂)
(ထမင်းစားပြီးနောက် ထမင်းဟင်းစ ကပ်
ငြိနေသော လက်ကို) လျှာဖြင့် လျက်တတ်
သော၊ သူ။ (၃) (မစင်ကျင်ကြီးကို လက်
ဖြင့်) ခြစ် - သုတ်သင် - တတ်သော၊ သူ။
(က) အဝလေခနေန တာလဂုဋ္ဌပဋ္ဌလံ ဥပ္ပါ-
ဋ္ဌေန္တော ဝိယ။ စရိယာ၊ ၄။ ၇၅။ (ခ) အဝ-
လေခနကဋ္ဌ-ကြည့်။ (တိ) (၂) (၃) ဟတ္ထာ-
ပလေခန၊ ဟတ္ထာဝလေခန (သျှာ၊ ကံ)
(အံ၊ ၁။ ၃၀၀) - ကြည့်။

အဝလေခနကဋ္ဌ (န) [အဝလေခန + ကဋ္ဌ]
(မစင်ကျင်ကြီးကို) ခြစ်ပစ်-ဖယ်ရှားသုတ်
သင် - ကြောင်းဖြစ်သောတုတ်တံ၊ ကနုတ်။
အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ အဝလေခနကဋ္ဌ။
ဝိ၊ ငှ၊ ၂။ ၃၉၁-၂။ (-ဝိ၊ ငှ၊ ၄။ ၁၂၂။ ဝိ၊
သင်္ဂဟ၊ ၂။ ၃၄၂။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၃၆။)

အဝလေခနပိဋက (ပ) [အဝလေခန+ပိဋက]
ကနုတ် ထည့်ဘို့ရာ - ခြင်း - တောင်း -
ပုံး၊ ကနုတ်ပုံး။ သစေ အဝလေခနပိဋကော
ပူရိတော ဟောတိ။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၂။ ၃၄၂။

အဝလေခနပိ (ပိ) ၄၇ (ပ) [အဝလေခန+ပိ-
(ပိ) ၄၇] အဝလေခနပိဋက-နှင့် အနက်တူ။
အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ အဝလေခနပိဋရုံ။
ဝိ၊ ငှ၊ ၂။ ၃၉၁။ အဝလေခနပိဋရောတိ အဝလေ-
ခနကဋ္ဌာနံ ဌပနဘာဇနပိသေသော။ ဝိမတိ၊
၂။ ၂၃၆။

အဝလေခနပိဓရ (ပ) [အဝလေခန+ပိဓရ]
အဝလေခနပိဋက-နှင့် အနက်တူ။ သစေ
အဝလေခနပိဓရော ပူရော ဟောတိ၊ အဝ-
လေခနကဋ္ဌံ ဆဉ္စေတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ငှ၊ ၃၉၂။

အဝလေခနသတ္တက (န) [အဝလေခန+သတ္တက]
(ကြံ့ခိုင်သည်ကို) ခြစ်-ခွါ-နှာ-ကြောင်း
ဖြစ်သော ဓားငယ်။ ဥပရိမံ အဝလေခန-
သတ္တကသဇ္ဈာနံ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။ ၂၄၇။ အဝလေခနသတ္တကံ ဥစ္ဆုတစာဝ-
လေခနသတ္တကံ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။
၁။ ၃၀၆။ (-ဇာ၊ ၄။ ၄၀၃။)

အဝလေခိတဗ္ဗ (တိ) [အဝ+လိခ+တဗ္ဗ] ခြစ်-
သုတ်သင်-ဖယ်ရှား-ထိုက်သော။ န ဗရ-
သေန ကဋ္ဌေန အဝလေခိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ငှ၊ ၃၉၂။
(-ဝိ၊ ငှ၊ ၄။ ၁၂၂။)

အဝလေပ (ပ) [အဝ+လိပ+က] (ခ) လိမ်း
ကျံခြင်း။ (၂) မာနံမျှခြင်း။ လေပဂဗ္ဗေသ္မိ-
ဝလေပေါ။ ဓာနံ၊ ၁၀၇၉။ ဂဗ္ဗောတိ အဘိ-
မာနော။ ဓာနံ၊ ၃။ ၁၀၇၉။ အဝလေပေါတိ
အဟင်္ဂာရော။ နီတိ၊ ဇာ၊ ၂။ ၁၆။

အဝလောကန (န) [အဝ+လောက+ယ] ပြန်
လှည့်၍ကြည့်ခြင်း။ အဝလောကနန္တိ “နာဂါ-
ဝလောကီတိ အဝလောကေတွာ”တိ အာပီသု
ဝိယ ပုရိမကာယံ ပရိဝေတ္တေတွာ’ ပေက္ခနံ။
နီတိ၊ ဇာ၊ ၂။ ၁။

အဝလောကယန္တ (တိ) [အဝ+လောက+ဏယ
+ အန္တ] ထိ-၌ အဝလောကယန္တိ ကြည့်ရှု
သော၊ သူ။ တဒါ ဟိ မယံ အဝလောကယန္တိ။
ဇေ၊ ၂။ ၄၀။ အဝလောကယန္တိတိ မယာ
အဝလောကီတာ သယမ္ပိ မံ အဝလောကယန္တိ
မံ ဥပ္ပတ္တကံ အကာသိ။ ဇေ၊ ၄။ ၅။ ၂၂၅။

အဝလောကယမာန (တိ) [အဝ+လောက+
ဏယ+မာန] ကြည့်ရှု - ဖူးမြော်-သော။

သူ။ အဝလောကယမာနာယေဝ (အဝ-
လောကယမာနာယေဝ သံ၊က) အဝိဇ-
ဟိတတ္တာ။ မ၊၂။၃၄၁။ အဝလောကယမာ-
နာတိ။ သြလောကေန္တာဝ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၀။

အဝလောကိတ (တိ) [အဝ+လောက+တ]
(က) ကြည့်ရှုအပ်သော၊ သူ။ (ခ) ကြည့်ရှု
ခြင်း၊ ကြည့်ရှု ပုံ -နည်း။ (က) အဝလော-
ကယန္တ-ကြည့်။ (ခ) နာဂါဝလောကိတ(နိတိ၊
၁၁။၂၀) ကြည့်။

အဝလောကေတိ (ကြိ) [အဝ+လောက+
ကေ+တိ] (က) သေချာစွာကြည့်၏။ ထပ်
ခါထပ်ခါ-အဖန်ဖန်-ကြည့်၏။ (ခ) ကြည့်
ရှု၏။ ဆင်ခြင်၏။ (ဂ) ပြန်လည်၍ကြည့်၏။
(က) အဝလောကေတာတိ ပုနပျုနံ ပဿထ။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၅။ အဝလောကေတာတိ အပ-
ဝတ္ထိတော သြလောကနံ သြလောကေထ၊ တံ
ပန အပဝတ္ထိတော သြလောကနံ အနု
အနု ဝဿနံ ဟောတိတိ အာဟ “ပုနပျုနံ
ပဿထာ”တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၄။ (ခ) အဝ-
လောကေမိ ပညာစက္ခုနာ စတုသစ္စံ။ မဟာ-
နိ၊ဋ္ဌ၊၁၃၆။ အဝလောကေယျာထ ပါဝစနံ။
ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၉။ (ဂ) ပရိဗ္ဗာဇကော အတ္တ-
နော ပရိသံ အဝလောကေသိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၁။

အဝလောကေတွာ (ကြိ ဝိ) [အဝ+လောက+
ကေ+တွာ] ကြည့်ရှု၍ ဆင်ခြင်၍... ပညာ-
စက္ခုနာ အဝလောကေတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၅။

အဝလောကေန္တ (တိ) [အဝ+လောက+ကေ+
အန္တ] စူးစိုက်-စူးစမ်း-ကြည့်ရှုသော၊ သူ။
“သပ္ပေါနုခေါ၊နော”တိ အဝလောကေန္တဿ
သောဝတ္ထိကတ္တယံ ဒိသော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၁၈။ ပဋိသိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၇၇။

အဝဝတ္ထာန (န) [န+ဝဝတ္ထာန] မပိုင်းခြား-
မသတ်မှတ်-ခြင်း။...ကမ္မေဟိ ဒွါရာနံ အဝ-

ဝတ္ထာနံ...။ မူလဋီ၊၁။၇၄။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၂၈။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၉၃။)

အဝဝတ္ထာနကရတ္တ (န) [န+ဝဝတ္ထာန+ကရတ္တ]
ပိုင်းခြား-သတ်မှတ်-ခြင်းကို မပြုသည်၏
အဖြစ်။ ..အာဂမနဿ ဝဝတ္ထာနဿ အဘာ-
ဝေန အဝဝတ္ထာနကရတ္တာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၅။

အဝဝတ္ထာနာပတ္တိ (တိ) [န+ဝဝတ္ထာန+အာ-
ပတ္တိ] ပိုင်းခြား-သတ်မှတ်-ခြင်းသို့ မရောက်
ခြင်း။ ...ကေဝလဿ သရဿ နာမ ဟေတု-
ဘာဝေါ အဘိဓမ္မေ နတ္ထိ အဝဝတ္ထာနာပတ္တိ-
တော။ မူလဋီ၊၁။၁၁၄။

အဝဝတ္ထာပေတဗ္ဗ (တိ) [န+ဝဝတ္ထာပေတဗ္ဗ]
မပိုင်းခြား-မသတ်မှတ်-အပ်သော။ ကသိ-
ဏာဒိအာရမ္မဏာနံ အဝဝတ္ထာပေတဗ္ဗတော
အာရမ္မဏဝန္တာနိ ဈာနာနိ ဝုတ္တာနိ။ ပဋိသိ၊
ဋ္ဌ၊၁။၂၇၁။

အဝဝတ္ထာပေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [န+ဝဝတ္ထာပေတွာ]
မပိုင်းခြား-မသတ်မှတ်-မူ၍။ ဣတ္ထိလိင်္ဂံ ဝါ
ပုရိသလိင်္ဂံ ဝါ တံ အဝဝတ္ထာပေတွာ...။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၇၈။

အဝဝတ္ထိတ (တိ) [န+ဝဝတ္ထိတ] မပိုင်းခြား-
မသတ်မှတ်-အပ်သော။ ဝိပဿနာယ အနိ-
မိတ္တာဒိနာမလာဘော အဝဝတ္ထိတော။ သံ၊ဋီ၊
၂။၃၇၆။

အဝဝတ္ထိတဘာဝ (ပ) [အဝဝတ္ထိတ+ဘာဝ]
မပိုင်းခြား-မသတ်မှတ်-အပ်သည်၏
အဖြစ်။ သီတဗုဒ္ဓိယာ အဝဝတ္ထိတဘာဝတော
ပါရာပါရံ ဝိယ။ အနု၊ဋီ၊၁။၁၆၈။

အဝဝတ္ထိတာရမ္မဏ (တိ) [န+ဝဝတ္ထိတ+အာ-
ရမ္မဏ] ပိုင်းခြား-သတ်မှတ်-ဆုံးဖြတ်-
အပ်သော အာရုံမရှိသော၊ အာရုံကို မပိုင်း
ခြား မသတ်မှတ် မဆုံးဖြတ်သော၊သူ။ တေ
ကထံ ဘယဘေရဝံ အဝါယန္တိ ? တေ အဝ-
ဝတ္ထိတာရမ္မဏာ ဟောန္တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၉။

အဝဝတ္တိတာရမ္မဏာ အဝိနိစ္ဆိတဝိသယာ။ မ၊
ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၂၁၄။

အဝဝါဒကော (ထိ) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အဝဝါဒ-
ကောမည်သော သူငယ်မ။ အဝဝေရိကာ-
ကြည့်။

အဝဝေဓ (ပု) [အဝ+ဝိဓ+ဏ] အစောက်၊
အနက်။ ဥဗ္ဗေဓေနာတိ အဝဝေဓေန အစော-
ဒိသတာယ၊ တေနာဟ “ဂမ္ဘီရတာယာ”တိ။
သံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၁၂၇။

အဝသ (တိ) [န+ဝသ] (၁) အားအစွမ်း မရှိ
သောသူ။ (၂) မိမိအလိုသို့ မလိုက်-အလို
အတိုင်း မဖြစ်-အလိုမကျ-သောသူ။ (၃)
သေခါနီး၍ ဉာဏ်ပျက်စီးသူ။ (၄) သဗ္ဗေ
သတ္တာ...အဝသ အဗလာ အဝိရိယာ။ ဒီ၊
၁။ ၅၀။ မ၊ ၂။ ၇၀။ သံ၊ ၂။ ၁၇၂။ အဝသ
အဗလာ အဝိရိယာတိ တေသံ အတ္တနော
ဝသော ဝါ ဗလံ ဝါ ဝိရိယံ ဝါ နတ္ထိ။ ဒီ၊ ၁။
၁၄၆။ မ၊ ၁။ ၁၂၁၄။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၁၃၁။ နတ္ထိ
ဧတေသံ သံကိလေသဝိသုဒ္ဓိသု ဝသော သာ-
မတ္ထိယန္တိ အဝသ။ သံ၊ ဇ္ဇိ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၀။ (-
ဇာ၊ ၂။ ၂၆၀။ ဇာ၊ ၁။ ၇။ ၁၁၃။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၂၃။
မ၊ ၁။ ၂။ ၅၄။ သံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၂၆၇။) (၂) အဝ-
သေ တံ(အဝသေသံ)ဘယံဟောတိ။ ထေရ၊
၃၂၀။ အဝသေတိ အဝသေ အသေရိကေ
ကတော။ ထေရ၊ ၁။ ၂။ ၂၆၅။ (၂) (၃) ဝိဝ-
သော တွံဝသော ဘဝေ။ ဓာန်၊ ၇၄၃။

အဝသံသန္တနပဒေသ (ပု) [အဝသံသန္တန+ပဒေ-
သ] နှိုးနှောရာ-အခွင့်-အခါ။ ဩကာသန္တိ
အဝသံသန္တနပဒေသံ၊ တေနာဟ “ဧကံ ကာ-
လ”န္တိ။ သံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၄၀။

အဝသက္ကတိ (ကြိ) [အဝ + သက္က + အ + တိ]
နောက်သို့ဆုတ်၏။ အဝသက္ကတိ ဒဿတိ
သုပ္ပဟာရံ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၀၅။ အဝသက္ကတိ-ဝိ၊ ၁။
၄။ ၁၁၁။

အဝသက္ကိတ (တိ) [အဝ+သက္က+တ] အောက်
သို့-ဆုတ်-ရွေ-ကျ-သော၊ လျော့ကျသော၊
(စကြာရတနာ)။ ဩသက္ကိတန္တိ ဤသကမ္ပိ
အဝသက္ကိတံ။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၂၂။ အဝသက္ကိတန္တိ
ဩတတာဌံ။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၂၇။

အဝသဋ္ဌန (န) [အဝ+သဋ္ဌ+ယု] စွန့်လွှတ်ခြင်း။
ပဌမဝိကပေ အဝသဋ္ဌနမေဝ ဝုတ္တံ၊ ဧတ္ထ အဝ-
သဋ္ဌနာကာရေတိ တံ ဝသေန္တော။ သံ၊ ဇ္ဇိ၊
၂။ ၅၀၉။

အဝသဋ္ဌနာကာရ (ပု) [အဝသဋ္ဌန+အာကာရ]
စွန့်လွှတ်ခြင်း အခြင်းအရာ။ အဝသဋ္ဌန-
ကြည့်။

အဝသ(သ)ဋ္ဌ (တိ) [အဝ+သရ+တ] ထွက်ခွါ-
ပြောင်းရွှေ့-သွားသော၊ တိတ္ထိတောင်သို့
ပြောင်းရွှေ့သောသူ။ ယဝါ စ သာ ဌိတာ
ဝါ အဿ စုတာ ဝါ နာသိတာ ဝါ အဝသဋ္ဌာ
ဝါ။ ... အဝသဋ္ဌာ နာမ တိတ္ထာယတနံ
သက်န္တာ ဝုတ္တိ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၈၀-၁။ တာဝဒေဝ
အဝသဋ္ဌံ မနုဿာကဋ္ဌဿ မဂ္ဂံ ပုစ္ဆေယျံ။
ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၃၃။ မ၊ ၂။ ၄၂၂။ တစ်ကမေဝ နိက္ခန္တိ
အတ္ထော။ ဒီ၊ ၁။ ၃၃၆။

အဝသတာ (တိ) [အဝသ + တာ] အလိုသို့
မလိုက်သည်-အလိုအတိုင်း မဖြစ်သည်-၏
အဖြစ်။ အဝသတာယ အဝိဇ္ဇေယတောယ
စ ပရတော။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၂။ ၃၁၆။ မဟာနိ၊
၄။ ၁၄၅။

အဝသဒ္ဓ (ပု) [အဝ+သဒ္ဓ] အဝ-သဒ္ဓ။ အဝရ
(၁)(၂)အနက်တို့-ကြည့်။

အဝသန (န) [န+ဝသန] (၁) မနေခြင်း။
(၂) အဝတ်မဝတ်ခြင်း။ (၁) တသ္မိံ ဌာနေ
အဝသနံ။ ဝိ၊ ၁။ ၄။ ၄။ (၂) အဝသနဘာဝ-
ကြည့်။

အဝသနဋ္ဌ (ပု) [အဝသန+အတ္ထ] မနေခြင်း
အနက်သဘော။ သကဓူဝါသံ အဝသနဋ္ဌေန

အဂါရဝဘာဝေါ အဂါရဝတာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၄၈၁။

အဝသနဘာဝ (ပု) [အဝသန + ဘာဝ]
အဝတ်မဝတ်သည်၏ အဖြစ်။ အဝသနဘာ-
ဝေန နဂ္ဂ။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၇၇။

အဝသနာကာရ (ပု) [အဝသန + အာကာရ]
မနေခြင်း၏အကြောင်း။ ဣမသ္မိံ ဝိဟာရေ
တေဿ အဝသနာကာရေ မယာ ကာတုံ
ဝဇ္ဇတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၅။

အဝသနောကာသ (ပု) [န + ဝသန + သြကာသ]
နေထိုင်ရာ မဟုတ်သောအရပ်။ ဘုမ္မဝစနေန
ကဿာ န ဝတ္တန္တိ။ အဝသနောကာသတော။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၂။

အဝသန္တ (တိ) [န + ဝသန္တ] မကျင့်သုံးသော၊
သူ။ အဝသမာန (၂) အနက်ကြည့်။

အဝသန္တ (တိ) [အဝ + သဒ + တ] (က)
သက်ဝင်၍တည်သော။ (ခ) ဆုတ်နစ်သော။
(က) အဝိဿန္တ (ဒီ၊ဋီ၊၁။၄၀၂။ သံ၊ဋီ၊
သစ်၊၂။၄၃၀) ကြည့်။ (ခ) အောက်ပုတ်တို့
ကြည့်။

အဝသန္တဝိရိယ (တိ) [အဝသန္တ + ဝိရိယ] ဆုတ်
နစ်သော - စွန့်လွှတ်ထားအပ်သော - ဝိရိယ
ရှိသောသူ။ ဩသန္တဝိရိယ (ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၄၄)
ကြည့်။

အဝသန္တသမ္မာသင်္ကပ္ပစိတ္တ (တိ) [အဝသန္တ +
သမ္မာသင်္ကပ္ပ + စိတ္တ] ဆုတ်နစ်သော ကောင်း
သော စိတ်အကြံရှိသော။ သံသန္တသင်္ကပ္ပမန
(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၈) ကြည့်။

အဝသမာန (တိ) [န + ဝသမာန] (ခ) မနေ
သောသူ။ (၂) မကျင့်သုံးသောသူ။ (ခ)
အာစရိယကုလေပိ အဝသမာနော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။
၄၆၂။ (၂) ဝသေ အဝသမာနေသု (ထေရ။
၂၃၆) တိ သတ္တေသု မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဝါသံ အရိ-

ယဝါသု အဝသန္တေသု... အဝသမာနာ နာမ
ဟောန္တိ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၄။

အဝသရ (ပု) [အဝ + သရ + အ] အခွင့် အခါ၊
အခွင့်ရောက်ခြင်း၊ အလျဉ်းသင့် - စကားစပ်
- ခြင်း။ ပတ္တာဝေါ'ဝသရေ သမာ။ ဓာန်။
၇၇၀။ အဝသရံ အဒတွာ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၀၂။ (- ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၉။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၁၁။
ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၆၂။)

အဝသရစနေ (န) [အဝသရ + စနေ] အခွင့်ကို
စွန့်ခြင်း။ ကုသလစာရဿ အဝသရစနေ-
ဝသေန စိတ္တံ ဗဒ္ဒံ ဝိယ သမောရောစေတွာ။
မ၊ဋီ၊၂။၅၂။

အဝသရတိ (ကြိ) [အဝ + သရ + အ + တိ]
သွားရောက်၏။ ကပ်ရောက်၏။ ယေန-
ဗြာဟ္မဏဂါမော တဒဝသရိ။ ဒီ၊၁။၈၂။ မ၊
၁။၃၅၄။ တဒဝသရိတိ တေန အဝသရိ၊
တံ ဝါ အဝသရိ ဂတောတိ အတ္တော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊
၁။၂၁၇။ တဒဝသရိတိ တံ အဝသရိ၊ သမ္ပ-
တ္တောတိ အတ္တော။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၇။ အဝသရိ-
ဝိ၊၁။၁၂၊၁၇။ ဝိ၊၃။၃၀၄၊၃၂၁။ သုတ္တနိ။
၃၆၃။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၂။ သာရတ္ထ၊၃။၃၀၆။
ယေန ဝါသဘဂါမော တဒဝသရိ၊ ဝိ၊၃။၄၃၀။

အဝသရဒါန (န) [အဝသရ + ဒါန] အခွင့်
အခါပေးခြင်း။ အဝသရဒါနဝသေန
နိတ္တုနန္တော။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၃၁၁။ ဖလသမ္ပာဒိဋ္ဌိ
ပဋိဗာဟတိတိ ဝုတ္တံ အဝသရဒါနတော။ အံ၊
ဋီ၊၁။၂၂၅။

အဝသရပ္ပတ္တ (တိ) [အဝသရ + ပတ္တ] အခွင့်အခါ
သို့ ရောက်သော။ အဝသရပ္ပတ္တံ အရဟတ္တံ
ပဝေဒေန္တော။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၆၈။

အဝသရာဗ္ဗဒါန (န) [အဝသရ + အာဗ္ဗဒါန]
အခွင့်အခါကိုမပေးခြင်း။ ကုသလပ္ပဝတ္တိယာ
အဝသရာဗ္ဗဒါနဝသေန စိတ္တံ ဗဒ္ဒံ ဝိယ သမော-
ရောစေတွာ ဂဏန္တိ။ သာရတ္ထ၊၁။၃၀၈။

အဝသရာဘာဝ (ပု) [အဝသရ + အဘာဝ]
အခွင့်အခါမရှိခြင်း။ တတ္ထ အဝသရာဘာဝ-
တော လူဝေဝ ရူပါဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနာနန္တရ-
မေဝ ဒဿိတံ ဝိပဿနာညဏံ။ မ၊ဇ္ဇိ၊၃။
၁၂၆။ ဩကာသာဘာဝ (ဒိ၊ဇ္ဇိ၊၂။၁၈၃)
လည်း ကြည့်။

အဝသရိ (ကြိ) အဝသရတိ-ကြည့်။

အဝသရိတဗ္ဗ (တိ) [အဝ + သရ + တဗ္ဗ] သွား
ဧကန်အပ်-ကပ်ဧကန်အပ်-သော။ ယေန
ဒိသာဘာဂေန လူစ္ဆာနဂံလံ အဝသရိတဗ္ဗံ။
ဒိ၊ဇ္ဇိ၊၁။၂၁၇။ အဝသရိတဗ္ဗန္တိ ဥပဂန္တဗ္ဗံ။
သိ၊ဇ္ဇိ၊သစ်၊၂။၂၀၇။ ယေန ဒိသာဘာဂေန
ဝေသာလီ အဝသရိတဗ္ဗာ။ သာရတ္ထ၊၁။
၁၁၂။

အဝသဝတိ (ကြိ) [အဝ + သု + တ + တိ]
ယိစိ၏။ စီးကျ၏။ အဝသဝတိ ဥဒကံ
တေသ္မာတိ ဩဃဝနံ။ မ၊ဇ္ဇိ၊၂။၁၇၄။

အဝသဝတ္တန (တိ) [န + ဝသဝတ္တန] မိမိအလိုသို့
မလိုက် တတ်သော။ အဝသဝတ္တနတောတိ
အတ္တနော ဝသေ အဝတ္တနတော။ စူဠနိ၊၄။
၆၈။ အနတ္တ (ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅။ နေတ္တိ၊၄။
၂၅၃)လည်း ကြည့်။

အဝသဝတ္တနက (တိ) [န + ဝသဝတ္တနက] မိမိ
အလိုသို့ လိုက်တတ်သော အတ္တ-မရှိ-မဟုတ်
-သော။ အလိုသို့လိုက်တတ်သည်၏ အဖြစ်
မရှိသော။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အဝသဝတ္တနကဋ္ဌ (ပု) [အဝသဝတ္တနက + အတ္တ]
(က) မိမိအလိုသို့ လိုက်တတ်သော အတ္တ-
မရှိ-မဟုတ်-သောတရား၏ အနက်သဘော၊
(အလိုသို့မလိုက်ခြင်းသဘော)။ (ခ) အလိုသို့
လိုက်တတ်သည်၏အဖြစ် မရှိသော အနက်
သဘော။ နတ္ထိ တေဃ ဝသဝတ္တနကော၊
နာပိ ဣဒံ ဝသဝတ္တနကန္တိ အဝသဝတ္တနကံ...
အဝသဝတ္တနကဏ္ဍ၊ အဝသဝတ္တနကော ဝါ

အတ္တော သဘာဝေါ အဝသဝတ္တနကဋ္ဌော။
မူလဋ္ဌိ၊၂။၃၇။ ၎င်း၏ သံဝေဇ္ဇေတဗ္ဗ အဋ္ဌ-
ကဏာ-၌ အဝသဝတ္တနဋ္ဌ-ဟု ရှိ၏။

အဝသဝတ္တနဋ္ဌ (ပု) [အဝသဝတ္တန + အတ္တ]
အဝသဝတ္တနကဋ္ဌ-နှင့်အနက်တူ။ အနတ္တ (အံ၊
ဋ္ဌ၊၂။၂၄၂၊၃၃၃။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၆။ စူဠနိ၊၄။
၈၆။ ပဋိသန္ဓေ၊၁။၅၈။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၂။
ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၄။ ဓရိယာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။
၂၆၃။ သာရတ္ထ၊၂။၂၃၉။ သာရတ္ထ၊၃။၁၈၃။
ကြည့်။ ဝိသုဒ္ဓိ၊သျှ၊၅။ နှာ-၁၄၃-လည်း ကြည့်။

အဝသဝတ္တနာကာရ (ပု) [အဝသဝတ္တန + အာ-
ကာရ] အလိုသို့မလိုက်သော အခြင်းအရာ။
အနတ္တ (မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉)ကြည့်။

အဝသဝတ္တိက (တိ) [န + ဝသဝတ္တ + ဣက] မိမိ
အလိုသို့ လိုက်ခြင်းမရှိသော။ ဧဝံ အဝသ-
ဝတ္တိကေ သံသာရပဝတ္တေ မရဏံ ပဋိစ္စ ကာ
နာမ ပရိအေနာ။ ပေတ၊ဋ္ဌ၊၅။၅၉။

အဝသဝတ္တိ (တိ) [န + ဝသဝတ္တိ။ ထိ-၌ အဝသ-
ဝတ္တိနိ] (က) မိမိအလို၌ - မိမိအလို
အတိုင်း - မဖြစ်စေနိုင်သော။ သူ။ (ခ)
မိမိအလိုအားဖြင့် - မိမိအလိုအတိုင်း - မဖြစ်
သော။ သူ။ (ဂ) အလိုသို့ လိုက်တတ်သည်၏
အဖြစ်မရှိသော။ (တစုံတယောက်သောသူ၏)
အလိုသို့ လိုက်ခြင်းမရှိသော။ (က) ဝသဝတ္တိ
ဝါ အဝသဝတ္တိ ဝါ။ ဒိ၊ဇ္ဇိ၊၁။၂၃၂။ စိတ္တေ အဝ-
သဝတ္တိနိ (ထေရီ၊၃။၃၈၃-၃၈၉)တိ ဝိရိယသမ-
တာယ အဘာဝေန မမ ဘာဝနာစိတ္တေန
ဝသဝတ္တိနိ။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၄၆။ (- ထေရီ၊ဋ္ဌ။
၈၂။) (ခ) ယေ မမ ပုတ္တာ အနဿဝါ အပ္ပ-
တိဿာ အဝသဝတ္တိနော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၀။
အဝသဝတ္တိနောတိ န မယံ ဝသေန ဝတ္တန-
ကာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၇။ (ဂ) သုညတော
အဿာမိကတော အဝသဝတ္တိတော အတ္တ-
ပဋိက္ခေပတော ။ အနတ္တ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၅၄။
အဝသဝတ္တိတောတိ ယထာဝတ္ထဝသဝတ္တိ-

ဘာဝါဘာဝတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဣ၊ ၂။ ၄၀၇။
(ဝိသုဒ္ဓိ၊ သျ၊ ၅။ နာဘဝက-လည်း ကြည့်။)

အဝသသဘာဝပုတ္တ (တိ) [န+ဝသ+သဘာဝ
+ပတ္တ] အလိုသဘောသို့ မရောက်သော၊
အလိုအတိုင်း မရောက်သော၊ သူ။ အဝသ-
သဘာဝပုတ္တ ဥဒကေ နိမ္မုဒ္ဓန္တိ ... ကေသာ-
ဒီသု ဂဟေတွာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၆၀။

အဝသန (န) [အဝ+သော+ယ] (၁) အဆုံး၊
အပြီးအဆုံး၊ ပြီးဆုံးခြင်း။ (တိ) (၂)
အဆုံးဖြစ်သော၊ နောက်ဆုံးဖြစ်သော။ (၁)
အဝသနနေ စနိဗ္ဗာနံ၊ သိဝံ ပတ္တော အနတ္တရံ။
အပ၊ ၂။ ၁၀၇။ (-ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၄။ ဝိ၊ ၄။ ၁။
၂၇၃။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၅။) (တိ) (၂) အန္တိ-
မေ ဘဝေတိ အဝသနနေ ဥပပတ္တိဘဝေ။
မဟာနိဗ္ဗာနံ။ ၇၈။ အဝသနနေ ဝါရမ္ပံ ပါရာဇိကံ။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၄၅။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၈၄။ အဝသန-
ဂါထာ၊ အဝသနဒိဝသ-တို့လည်း ကြည့်။

အဝသနကရဏီယ (တိ) [အဝသန+ကရ-
ဏီယ] အဆုံးကို - နောက်ဆုံး - ပြုအပ်သော။
အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အဝသနကရဏီယကာလ (ပု) [အဝသနကရ-
ဏီယ+ကာလ] အဆုံးကို - နောက်ဆုံး -
ပြုအပ်သော - အခါ - ကာလ။ သစ္စန္ဒဝဋ္ဌာနံ
ဇာနာတိ ပရိယန္တကာလေ စ အဝသနကရ-
ဏီယကာလေ စ။ ပရိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၆။

အဝသနဂဟဏ (န) [အဝသန+ဂဟဏ]
အဆုံးကို ယူခြင်း။ အာဒိအဝသနဂဟဏေန
မဇ္ဈိမသဘပိ ဂဟိတတ္တာ။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၀။

အဝသနဂါထာ (ထိ) [အဝသန+ဂါထာ]
နောက်ဆုံးဖြစ်သော ဂါထာ။ အဝသနဂါ-
ထာသု ထေရေ စ ပရိဘာသတိတိ အဝမည်
ကရောဇ္ဈော။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၂၀၄။ (-သံ၊ ၄။ ၁။
၁၉၀။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၅။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၃၅။)

အဝသနတ္တိက (န) [အဝသန+တိက] နောက်
ဆုံး တိကံ၊ (အဗ္ဗပိယေ ဗ္ဗပိယသည်-စသော

နောက်ဆုံး သုံးဝါကျတို့၏ အပေါင်း)။ တံ န
ယုဇ္ဇတိ အနာပတ္တိမိသိတေ အဝသနတ္တိကေ
... ဝတ္ထုနာနတ္တဿ အဘာဝတော။ သာရတ္ထ၊
၂။ ၄၂၅။

အဝသနဒိဝသ (န) [အဝသန + ဒိဝသ]
နောက်ဆုံးဖြစ်သော - နေ့ - ရက်။ အဝသ-
နဒိဝသေ ဘိက္ခုသံသဿ စိဝရသာဠကေ
အဝါသိ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၂။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။
၃၈၉။)

အဝသနဒေဟ (ပု၊ န) [အဝသန + ဒေဟ]
နောက်ဆုံးဖြစ်သော - ကိုယ် - ခန္ဓာ။ အန္တိမ-
ဒေဟဓရ (မဟာနိ ဋ္ဌ၊ ၇၈) ကြည့်။

အဝသနပဒ (န) [အဝသန + ပဒ] (က)
နောက်ဆုံးအပိုဒ်၊ စတုတ္ထပါဒ။ (ခ) နောက်
ဆုံးပုဒ်။ (က) စတုပ္ပဒိကဂါထာယ... အဝ-
သနပဒံ ပရိယောသာနံ၊ အံ၊ ၄။ ၂။ ၉၇။ (ခ)
အာဒိတ္တိကဿ အဝသနပဒေ အနာပတ္တိ-
ယာ ဝုတ္တတ္တာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၂၅။

အဝသနပါဒ (ပု) [အဝသန + ပါဒ] နောက်
ဆုံး - ပါဒ - အပိုဒ်။ ပဌမပါဒေါ အာဒိ၊ အဝ-
သနပါဒေါ ပရိယောသာနံ၊ အဝသေသာ
မဇ္ဈံ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၈။

အဝသနပိဏ္ဏ (ပု) [အဝသန + ပိဏ္ဏ] နောက်
ဆုံးဖြစ်သော ပြေစိုင်းခဲ။ တသ္မိံ အဝသန-
ပိဏ္ဏေ ... အာပတ္တိ သံသာဒိသေသဿ။ ဝိ၊ ၄။
၂။ ၁၅၇။

အဝသနပိဏ္ဏပါတ (ပု) [အဝသန + ပိဏ္ဏ-
ပါတ] နောက်ဆုံးဖြစ်သော ဆွမ်း။ အဝ-
သနပိဏ္ဏပါတော ကိရ မယာ ဒိန္နော။ ဝိ၊ ၄။
၂။ ၁၆၃။ ဥဒါန၊ ၄။ ၃၆၆။

အဝသနပုတ္တ (တိ) [အဝသန + ပုတ္တ] အဆုံး -
ပြီးဆုံးခြင်း - သို့ ရောက်သော၊ သူ။ ဇာနိ-
တဗ္ဗာနံ အဝသနပုတ္တော။ မဟာနိဗ္ဗာနံ၊ ၁၉၁။

အဝသာနဘာဝ (ပု) [အဝသာန + ဘာဝ] နောက်ဆုံး၏ အဖြစ်၊ နောက်ဆုံးပုဒ်၏ အဖြစ်။ မူလပဒေမေဝ အဝသာနဘာဝေန ယေသု ပဉ္စေသု ယောဇိတံ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၂၄၄။ (-အနုဋီ၊ ၃။ ၃၂၂။)

အဝသာနဝစန (န) [အဝသာန + ဝစန] နောက်ဆုံးဖြစ်သော-စကား-သဒ္ဒါ-ပါဠိ။ တဿာ တဿာ ကမ္မဝါစာယ အဝသာနဝစနံ ပရိယောသာနံ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၈၅။

အဝသာနဝတ္ထု (န) [အဝသာန + ဝတ္ထု] နောက်ဆုံးဖြစ်သောဝတ္ထု။ ဣဓာပိ အဝသာနဝတ္ထု ဂဟေတွာ၊ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၂၄။

အဝသာနသမ္ဘာဝ (ပု) [အဝသာန + သမ္ဘာဝ] နောက်ဆုံး ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်၊ နောက်ဆုံး ဖြစ်ခြင်း။ ဥပသမ္ပန္နသီလေ ပစ္စေ အနုပသမ္ပန္နသီလဿ အဝသာနသမ္ဘာဝတော ဝါ။ ပရိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၇။

အဝသာနသာဝါ (တိ) [အဝသာန + သာဝါ] နောက်ဆုံးဖြစ်သော သစ်ခက်။ အဝသာနသာဝါယ ပါရာဇိကန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၄၅။ ဝိမတိ ၁။ ၁၈၄။

အဝသာယ (ပု) [အဝ + သာ + အ] ပြီးဆုံးခြင်း၊ အပြီးအဆုံး။ အဝသာယံ-ကြည့်။

အဝသာယံ (တိ) [အဝသာယ + ဤ] ပြီးဆုံးခြင်း - ရဟန်းကိစ္စပြီးဆုံးခြင်း - ရှိသော၊ ရဟန်းကိစ္စပြီးဆုံးပြီးသော၊ သူ။ ဆန္ဒဇာတာ အဝသာယံ။ ဝေရီ၊ ၃၇၉။ အဝသာယံတိ အဝသာယော ဝုစ္စတိ အဝသာနံ နိဋ္ဌာနံ... သမဏကိစ္စဿ နိဋ္ဌာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝေရီ၊ ၄။ ၂၀။

အဝသိ (ကြိ) ဝသတိ(ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၆၇)ကြည့်။

အဝသိ* (ကြိ) ဝသတိ(ဝေရီ၊ ၄၂၆)ကြည့်။

အဝသိဉ္ဇနက (တိ) [အဝ + သိဉ္ဇန + က] ပိတ်-လျှံ-ကျသော၊ လျှံထွက်သော။ အနဝသိဉ္ဇနက-ကြည့်။

အဝသိဉ္ဇန္တ (တိ) [အဝ + သိစ + အ + အန္တ] သွန်းလောင်းသော၊ သူ။ ဥဒကေန အဝသိဉ္ဇန္တော ပိယ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၃၉။

အဝသိဋ္ဌ (တိ) [အဝ + သိသ + တ] ကြွင်းကျန်သော။ ဗဟုံ သုတ္တံ အဝသိဋ္ဌံ ဟောတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၆၉။ သိဟာ စဿ ဥတ္တရိ အဝသိဋ္ဌံ ခါရဘရဏာယ။ ဒီ၊ ၁။ ၆၈။ (-ဝိ၊ ၂။ ၁၀၆။ မ၊ ၂။ ၃၃၉။ မ၊ ၃။ ၁၄၇။ သံ၊ ၁။ ၃၅၂။ နေတ္တိ၊ ၂၆။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၅။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၂၉၆။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၃။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၆၈။)

အဝသိဋ္ဌအဗျာကတဝိသေသ (ပု) [အဝသိဋ္ဌ + အဗျာကတ + ဝိသေသ] ကြွင်းကျန်သော အဗျာကတတရားအထူး။ အဝသိဋ္ဌအဗျာကတဝိသေသေန နိရောဓေစွံ ဒဿိတံ ဟောတိ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၃၇။

အဝသိဋ္ဌဥပါဒါနက္ခန္ဓ (ပု) [အဝသိဋ္ဌ + ဥပါဒါနက္ခန္ဓ] ကြွင်းကျန်သော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။ ဝေဒနာဂ္ဂဟဏေန အဝသိဋ္ဌဥပါဒါနက္ခန္ဓာနမ္ပိ သက်ဟော။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၄။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၄၈၇။

အဝသိဋ္ဌဩဃ (ပု) [အဝသိဋ္ဌ + ဩဃ] ကြွင်းကျန်သောဩဃတရား။ ကာမောဃဘဝေါသာဒိ-ဘေဒံ အဝသိဋ္ဌဩဃဉ္စ တရိတွာ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၅၇။

အဝသိဋ္ဌက (တိ) [အဝသိဋ္ဌ + က] အကြွင်းအကျန်၊ စားကြွင်းစားကျန်။ တုမေ သိဟာနံ။ ဗျုတ္တိနံ၊ ဝါဠာနဉ္စာဝသိဋ္ဌကံ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၅၃။ သေသဝါဠမိဂါနဉ္စ အဝသိဋ္ဌကံ ဥစ္ဆိဋ္ဌဘောဇနံ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၂၉၃။

အဝသိဋ္ဌကထာဝတ္ထု (န) [အဝသိဋ္ဌ + ကထာ + ဝတ္ထု] ကြွင်းကျန်သော-ဝဋ်ဆင်းရဲ၏ ကင်း

ခြင်းကို မှီသောစကား - ဝိဝဇ္ဇကထာ-၏ တည်ရာအကြောင်း။ ဣဒါနိ အဝသိဋ္ဌကထာ-ဝတ္ထုနိ ဒဿေတုံ။ ထေရုဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၅။

အဝသိဋ္ဌကိလေသ (ပု) [အဝသိဋ္ဌ+ကိလေသ] ကြွင်းကျန်သောကိလေသ။ အဝသိဋ္ဌကိလေသေ ... သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနဝသေန ပဗဟန္တိ။ ဣတိဝုတ် ဋ္ဌ။ ၄၁။ (- ပဋိသန္ဓေ၊ ၂။ ၂၀၆။)

အဝသိဋ္ဌဂန္ထ (ပု) [အဝသိဋ္ဌ+ဂန္ထ] ကြွင်းကျန်သောဂန္ထတရား။ အာသာတဂ္ဂဟဏေန အဝသိဋ္ဌဂန္ထနိဝရဏာနံ သင်္ဂဟော။ ဒိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉၄။ သိ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၇။

အဝသိဋ္ဌဂုဋ္ဌ (ပု) [အဝသိဋ္ဌ+ဂုဋ္ဌ] ကြွင်းကျန်သော-တင်လဲ-ကြံသကာ - ထန်းလျက်။ အဝသိဋ္ဌဂုဋ္ဌေ ဒေဝတာ သုခုမောဓံ ပက္ခိပိ-သု။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၇၇။ (- သုတ္တနိ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၇။)

အဝသိဋ္ဌဋ္ဌ (တိ) [အဝသိဋ္ဌ+အတ္တ] ကြွင်းကျန်သောအနက်ရှိသော၊ ဆိုအပ်ပြီးသည်မှ ကြွင်းသောအနက်ကို ဟောသော။ အဝသိဋ္ဌဋ္ဌေန ပန တေန၊ ... ပကာသိတာ ဟောတိ။ သိ၊ ဋီ၊ သစ် ၁။ ၁၁၄။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇။

အဝသိဋ္ဌတာ (တိ) [အဝသိဋ္ဌ+တာ] ကြွင်းကျန်သည်၏ အဖြစ်။ သုခုမသင်္ခါရာန အဝသိဋ္ဌ-တာယ သင်္ခါရာဝသေသမာပတ္တိ နာမ ဟုတွာ ပတ္တဗ္ဗာ။ သိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၅။

အဝသိဋ္ဌတူရိယ (န) [အဝသိဋ္ဌ + တူရိယ] ကြွင်းကျန်သော-တူရိယာ-တီးမှုတ်ရန်တန်ဆာပလာ။ မုဒိဂီနိ အာလမ္ပရာန အဝသိဋ္ဌ-တူရိယာနဉ္စ သဒ္ဓေဟိ နိစ္စသောသိတော။ ဝိမာန ဋ္ဌ။ ၃၁၉။

အဝသိဋ္ဌတေလ (န) [အဝသိဋ္ဌ + တေလ] ကြွင်းကျန်သောသိ။ နာဠိယဉ္စိ အဝသိဋ္ဌတေလံ ဟောတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၁။

အဝသိဋ္ဌဒါရု (န) [အဝသိဋ္ဌ+ဒါရု] ကြွင်းကျန်သောသစ်။ ဂေဟာဒိနံ ကတတ္တာ အဝသိဋ္ဌ-ဒါရုနိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၈၄။

အဝသိဋ္ဌဒိဝသာစိက္ခန (န) [အဝသိဋ္ဌ+ဒိဝသ+အာစိက္ခန] ကြွင်းကျန်သော-နေ-ရက်-ကို ပြောကြားခြင်း။ တသ္မိံ ဥတုမှိ အဝသိဋ္ဌဒိဝသာစိက္ခနံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၃၇။

အဝသိဋ္ဌဒုက (န) [အဝသိဋ္ဌ+ဒုက] ကြွင်းကျန်သော-ဒုက်-ဒေသနာနှစ်ခုတို့၏ အပေါင်း။ အာဝုတ္တိနယဒဿနဝသေန မိဿေတွာ အဝသိဋ္ဌဒုကဝသေန.. ဒဿိတာ။ နေတ္ထိ၊ ဋီ။ ၁၂၉။

အဝသိဋ္ဌဓန (န) [အဝသိဋ္ဌ+ဓန] ကြွင်းကျန်သောဥစ္စာပစ္စည်း။ ဇာတရူပရတန္တိ သုဝဏ္ဏ-ဉ္စေဝ အဝသိဋ္ဌဓနဉ္စ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၀၁။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၃၃။

အဝသိဋ္ဌဓမ္မ (ပု) [အဝသိဋ္ဌ+ဓမ္မ] ကြွင်းကျန်သောတရား။ အတ္တဘာဝေါတိ ဇီဝိတဝေဒနာ-ဝိညာဏာနိ ဌပေတော အဝသိဋ္ဌဓမ္မာ ဝုတ္တာ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၆၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၉၅။

အဝသိဋ္ဌဓုတဓမ္မ (ပု) [အဝသိဋ္ဌ+ဓုတဓမ္မ] ကြွင်းကျန်သော - ဓုတင်တရား - ကိလေသာကို ခါတုက်ဖျက်ဆီးတတ်သော တရား။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အဝသိဋ္ဌဓုတဓမ္မာယုဓ (တိ) [အဝသိဋ္ဌဓုတဓမ္မ+အာယုဓ] ကြွင်းကျန်သောဓုတင်တရားတည်းဟူသော လက်နက်ရှိသော၊ သူ။ အဝသေသ-ဓုတာယုဓ-ကြည့်။

အဝသိဋ္ဌပစ္စယ (ပု) [အဝသိဋ္ဌ+ပစ္စယ] ကြွင်းကျန်သော ပစ္စည်းတရား။ ဟေတုအဓိပတိ-အနန္တရတိကာဒိနံ တံ တံ အဝသိဋ္ဌပစ္စယေဟိ ယောဇနာယ အတ္ထေဝ ဝိသေသော။ အနုဋီ၊ ၃။ ၂၇၂။

အဝသိဋ္ဌပဒ (န) [အဝသိဋ္ဌ + ပဒ] ကြွင်းကျန်
သောပုဒ်။ သဗ္ဗပဒေသုတိ အဝသိဋ္ဌပဒေသု
တတိယာဒိသုကောဋ္ဌာသေသု။ ဒီ၊ ဇီ၊ ခ။ ၂၅၉။

အဝသိဋ္ဌပါရိသဋ္ဌ (တိ) [အဝသိဋ္ဌ + ပါရိသဋ္ဌ]
ကြွင်းကျန်သော အလုပ်အကျွေးဖြစ်သော၊
သု။ ကေနစိတိ ယေန ကေနစိ အဝသိဋ္ဌ-
ပါရိသဋ္ဌေန။ နေတ္ထိ၊ ဋ္ဌ။ ၅၈။ အံ၊ ဇီ၊ ခ။ ၄၃-၄။

အဝသိဋ္ဌပါဠိသင်္ကဏ (န) [အဝသိဋ္ဌ + ပါဠိ + သင်္က-
ဏ] ကြွင်းကျန်သော - ပါဠိ - ဝါကျ - ကို
သိမ်းယူခြင်း။ တေန အဝသိဋ္ဌပါဠိသင်္ကဏ-
နေန “သိယာ န ဝတ္တဗ္ဗာ... အဗ္ဗတ္တဗဟိဒ္ဓါရမ္မ-
ဏာတိပိ” တိ ဣမာယ ပါဠိယာ။ အနုဋီ၊ ၂။
၈၈။

အဝသိဋ္ဌဗေသ (ပု) [အဝသိဋ္ဌ + ဗေသ] ကြွင်း
ကျန်သော ဗေသ။ သေသသမ္ပယုတ္တဓမ္မန္တိ
အဝသိဋ္ဌဗေသာဒိဓမ္မသဟိတံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ခ။
၁၇၀။

အဝသိဋ္ဌဗလညဏ (န) [အဝသိဋ္ဌ + ဗလညဏ]
ကြွင်းကျန်သော ဗလညဏ။ အပေကဒါ
အဝသိဋ္ဌဗလညဏေဟိ၊ သဗ္ဗညုတညာဏေန
စ တကဝါ တမတ္တံ သာဓေတိ။ ဒီ၊ ဇီ၊ ခ။ ၅၄။
သီ၊ ဇီ၊ သစ်၊ ခ။ ၂၀၉။

အဝသိဋ္ဌဗျာပါဒ (ပု) [အဝသိဋ္ဌ + ဗျာပါဒ]
ကြွင်းကျန်သော - ဗျာပါဒ - ဒေါသ - တရား။
အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အဝသိဋ္ဌဗျာပါဒတနုတ္တ (န) [အဝသိဋ္ဌဗျာပါဒ +
တနုတ္တ] ကြွင်းကျန်သော - ဗျာပါဒ - ဒေါသ
- တရား၏နည်းပါးသည်၏အဖြစ်၊ ကြွင်းသော
ဒေါသတရား၏ နည်းပါးခြင်း။ မဂ္ဂိ ဟိ
ပုဂ္ဂလော အဝသိဋ္ဌဗျာပါဒတနုတ္တဝသေန ...
သံယတော ဟောတိ။ ဝဇီရ၊ ၃၉၆။

အဝသိဋ္ဌဘာဂ (ပု) [အဝသိဋ္ဌ + ဘာဂ] ကြွင်း
ကျန်သော - အဖို့ - အစု။ အနုဘာဂ
(သံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၃၃၀) ကြည့်။

အဝသိဋ္ဌမတ္တိကာ (တိ) [အဝသိဋ္ဌ + မတ္တိကာ]
ကြွင်းကျန်သော မြေညက်။ ဘိတ္တိပါဒေသု
အဝသိဋ္ဌမတ္တိကံ ပါတေတွာ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ။ ၂။ ၂၃၄။

အဝသိဋ္ဌမနုဿ (ပု) [အဝသိဋ္ဌ + မနုဿ]
ကြွင်းကျန်သော လူ။ အဝသိဋ္ဌမနုဿပေတ-
တိရုတ္တာနာနံ ပန စိရဋ္ဌိတိသံဝတ္တနိကကမ္မ-
ဗဟုလေ ကာလေ။ အံ၊ ဇီ၊ ခ။ ၂၅၂။

အဝသိဋ္ဌမနုဿကာယ (ပု) [အဝသိဋ္ဌ + မနုဿ-
ကာယ] ကြွင်းကျန်သော လူအပေါင်း။
မနုဿဂ္ဂဟဏေန အဝသိဋ္ဌမနုဿကာယံ ပရိ-
ယာဒိယတိ။ မ၊ ဇီ၊ ၂။ ၄၁။

အဝသိဋ္ဌမောဟ (ပု) [အဝသိဋ္ဌ + မောဟ]
ကြွင်းကျန်သော မောဟတရား။ အဝသိဋ္ဌ-
ရာဂေါ အဝသိဋ္ဌမောဟော စ စတုတ္ထမဂ္ဂေန
ပဟိယန္တိ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂၀၅။

အဝသိဋ္ဌလောကဓမ္မ (ပု) [အဝသိဋ္ဌ + လောက-
ဓမ္မ] ကြွင်းကျန်သော လောကဓံတရား။
အဝသိဋ္ဌလောကဓမ္မာနုဓမ္မတ္ထ သင်္ကဟော
ဝဋ္ဌဗ္ဗော။ ထေရ၊ ဋ္ဌ။ ၁။ ၂၆၂။

အဝသိဋ္ဌဝိသယ (ပု) [အဝသိဋ္ဌ + ဝိသယ] ကြွင်း
ကျန်သော အာရုံ။ ပါဠိပါဠိအတ္တာနံ အဝ-
သိဋ္ဌဝိသယဝသေနော ဝေမတ္တတံ ဒီပေတိ။
နေတ္ထိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၀။

အဝသိဋ္ဌသင်္ကိလေသဓမ္မ (ပု) [အဝသိဋ္ဌ + သင်္ကိ-
လေသ + ဓမ္မ] ကြွင်းကျန်သော သင်္ကိလေ-
သတရား။ ဂေတော အဝသိဋ္ဌသင်္ကိလေ-
သဓမ္မာ စ သဗ္ဗဝေါဒါနဓမ္မာ စ။ နေတ္ထိ၊ ဋီ။
၅၄။

အဝသိဋ္ဌသကုဏ (ပု) [အဝသိဋ္ဌ + သကုဏ]
ကြွင်းကျန်သော ငှက်။ ကိမိနံ အဝသိဋ္ဌသ-
ကုဏာနဉ္စ ဘတ္တဘူတံ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၈၉။

အဝသိဋ္ဌသတ္တာဝါသ (ပု) [အဝသိဋ္ဌ + သတ္တာဝါ-
သ] ကြွင်းကျန်သော - သတ္တာဝါသ - သတ္တဝါ

တို့၏ ဖြစ်ရာအစုအဝေး - သတ္တဝါအပေါင်း။
အညဿာဘာဝေါ တတော အဝသိဋ္ဌသတ္တာ-
ဝါသာ။ ဣတိဝုတ်။ ၅၇။

အဝသိဋ္ဌသရီရ (န) [အဝသိဋ္ဌ + သရီရ] ကြွင်း
ကျန်သော ကိုယ်။ မာတု သစ္စကိရိယာယ
အဝသိဋ္ဌသရီရတော ဝိသံ ဘဏိတော။ စရိ-
ယာ။ ၂၃၉။

အဝသိတံ (တိ) [အဝ + သိ + တ] ပိုသော၊
ငြိတုယ်သော တေသ္မိံ မမ ဒေသနာဇာလေ
သိတာ နိဿိတာ အဝသိတာဝ။ ဒီ။ ၁။
၁၁၇။

အဝသိတံ (တိ) [အဝ + သော + တ] (၁)
နှိပ်စက် - ဖျက်ဆီး - အပ်သော။ (၂) သိအပ်
သော။ (၃) အဆုံးသို့ရောက်သော။ (၄)
ဩသိတ (မဟာနိ။ ၃၇၇) ကြည့်။ (၂) (၃)
တိသု တွံဝသိတံ ဉတေ၊ အဝသာနဂတေ
မတံ။ ဇာနိ။ ၉၆၄။

အဝသိတံ (တိ) [န + ဝသိတ] မနေဘူးသော၊
သူ။ အောက်ပုဒ်။ ကြည့်။

အဝသိတတ္ထ (န) [အဝသိတ + တ္ထ] မနေဘူး
သည်၏ အဖြစ်။ အာစာရသိက္ခာပကံ ကဉ္စိ
နိဿာယ အဝသိတတ္တာ။ ဇာ။ ၁။ ၄၆၂။

အဝသိတုကာမ (တိ) [န + ဝသိတု + ကာမ]
နေခြင်းငှါ အလိုမရှိသော၊ မနေလိုသော၊ သူ။
အဝသိတုကာမော ဟောတိ။ အပ။ ၁။ ၂၆။
ဗုဒ္ဓဝံ ၄။ ၁၃၁။ ဇာ။ ၁။ ၂၆။

အဝသိတုကာမတာ (တိ) [အဝသိတုကာမ +
တာ] မနေလိုသောသူ၏ အဖြစ်။ အထာ
တတ္ထ အဝသိတုကာမတံ ဥ တော။ ဇာ။ ၁။ ၂။
၂၁။

အဝသိတ္ထ (တိ) [အဝ + သိ + တ] သွန်းလောင်း
အပ်သော၊ အဘိသိက် သွန်းအပ်ပြီးသော၊ သူ။
မုဒ္ဒနိ အဝသိတ္ထဿ။ ဝိ။ ၁။ ၃။ ၁၅၁။ ဒီ။ ၁။

၁၆၄။ အံ။ ၁။ ၂။ ၃၂၃။ မုဒ္ဒနိ အဝသိတ္ထောတိ
မတ္တကေယေဝ အဘိသိတ္ထော။ သီ။ ၁။ ၂။
၇၉။ အနဝသိတ္ထလည်း ကြည့်။

အဝသိတ္ထဥဒက (န) [အဝသိတ္ထ + ဥဒက] သွန်း
လောင်းအပ်သော ရေ။ ဩသိတ္ထဝဏ္ဏ (ဇာ။
၄။ ၅။ ၄၂၆) ကြည့်။

အဝသိတွာ (ကြိဝိ) [န + ဝသိတွာ] မနေမူ၍။
တေမာသံ အဝသိတွာ။ ဝိ။ ၂။ ၃၉၀။ ဝိ။ ၄။
၁၉၃။ (-မ။ ၁။ ၂။ ၂၉၀။)

အဝသိပ္ပတ္တ (တိ) [န + ဝသိပ္ပတ္တ] ဝသိဘော်သို့
မရောက်သော၊ သူ။ သကသမယေ ပန အဝ-
သိပ္ပတ္တော ဈာနလာဘိ သမယဝိပုတ္တော။
အဘိ။ ၄။ ၃။ ၁၄၃။ အဝသိပ္ပတ္တော ဈာနလာ-
ဘိတိ သေက္ခော ဝုတ္တောတိ ဝဋ္ဌဗ္ဗော။ မူလဋီ။
၃။ ၆၄။

အဝသိပ္ပ (ကြိ) ဝသတိ (ဇာ။ ၁။ ၃။ ၄။ ဇာ။ ၁။
၄။ ၃၉၇) ကြည့်။

အဝသိယ (တိ) [န + ဝသ + ဣယ] အလို
အတိုင်းမဖြစ် - အလိုသို့မလိုက် - သော။
အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အဝသိယပဝတ္တသလ္လက္ခဏ (န) [အဝသိယ +
ပဝတ္တ + သလ္လက္ခဏ] အလိုသို့ မလိုက်သည်
ဖြစ်၍ ဖြစ်သော - အလိုသို့မလိုက်သော -
သင်္ခါရတရားတို့ကို - ကြည့်ရှု - ဆင်ခြင် - ခြင်း။
အဝသိယပဝတ္တသလ္လက္ခဏဝသေန ဝါ (စူဠနိ။
၁၈၁) တိ အဝသော ဟုတွာ ပဝတ္တသင်္ခါရေ
ပဿနဝသေန ဩလောကနဝသေနာတိ
အတ္ထော။ စူဠနိ။ ၆၆။

အဝသိဿ (တိ) [အဝ + သိဿ + ဣ] ကြွင်းကျန်
သော။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အဝသိဿတာ (တိ) [အဝသိဿ + တာ] ကြွင်း
ကျန်သည်၏ အဖြစ်။ သုဋ္ဌမသင်္ခါရနံ တတ္ထ
သမာပတ္တိယံ အဝသိဿတာယ။ သံ။ ၁။ ၂။
၁၃၄။

အဝသိသတိ (ကြိ) [အဝ+သိသ+ယ+တိ] ကြွင်းကျန်၏။ ကျန်ရစ်၏။ န တံ တတြာ-ဝသိသတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၂၊ ၃၄၅။ မ၊ ၂။ ၄၂၂။ သံ၊ ၂။ ၅၀၆-၇။ အံ၊ ၃။ ၅၀၄။ ဝိညာဏယော အဝသိသတိ။ မ၊ ၃။ ၂၇၅။ မ၊ ၄။ ၂၀၉။ အဝသိသတိ—သုတ္တန်၊ ၄၀၅။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၄၃။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၄၀၀။ အဝသိသန္တိ (သံ၊ ၁။ ၃၁၀)-တိ အဝသိဋ္ဌာနိ ဘဝိသန္တိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၇၄။ အဝသိသတု—မ၊ ၂။ ၁၄၆။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၆၇။ အံ၊ ၁။ ၅၂။ မဟာနိ၊ ၅၀။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၇၀။ အဝသိသေယျ—ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၅၆။ အဝသိ-သေယျ—သံ၊ ၁။ ၃၁၀။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၇၇။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၉၄။ အဝသိသိ—ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၉။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၄။ အဝသိသိ သု—ဒီ၊ ၂။ ၁၃၅။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၅၂။

အဝသိသန (န) [အဝ+သိသ+ယ+ယု။ သိသ အသဗ္ဗပယောဂေါယု။ ဓာန်၊ ၄။ ၁၅၇။] ကြွင်း ကျန်ခြင်း။ အဝသိသန မဋ္ဌိယ။ ဓာန်၊ ၁၅၇။

အဝသိ (တိ) [န+ဝသ+တိ] အလိုသို့လိုက်ခြင်း မရှိသော၊ အလိုသို့မလိုက်သော။ ဝိပရိကာမ-ဓမ္မန္တိ အဝသိ ဟုတော ဇရာဘဂဝသေန ပရိ-ဝတ္တနပကတိကံ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၁။

အဝသိ (ကြိ) ဝသတိ (ဇာ၊ ၁။ ၃၀၀) ကြည့်။

အဝသိကတ (တိ) [န+ဝသိ+ကတ] ဝသိသော် သို့ ရောက်အောင်မပြုအပ်သော၊ မလေ့လာ-မပွားများ - အပ်သော၊ မလေ့ကျင့်အပ် သေးသော။ အပ္ပဂုဏ (မူလဒီ၊ ၁။ ၁၀၅) ကြည့်။

အဝသိဒတိ (ကြိ) [အဝ+သဒ+အ+တိ] နှစ် မြှုပ်၏။ (နာဝါ) အဏ္ဏဝေ အဝသိဒတိ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၆၄။ န ဩသိဒတိ။ န အဝသိဒတိ- (မဟာနိ၊ ၃၃၀) တိ န ပစ္စောသက္ကတိ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၀၁။ နာဝသိဒသိတိ န အဝသိဒသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၄၆။

အဝသိဒန (န) [အဝ+သဒ+ယု] နှစ်မြှုပ် ခြင်း။ ဥဋ္ဌာတံ အသက္ကောန္တော အဝသိဒန-ဝသေန ဣတော စိတော စ သံသပ္ပတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၉။

အဝသိဒနဋ္ဌ (ပု) [အဝသိဒန+အတ္ထု] နှစ်မြှုပ် ခြင်း အနက်သဘော။ ပဉ္စကာမဂုဏိကရာဂေါ အဝသိဒနဋ္ဌေန “ကာမောယော” တိ ဝုစ္စတိ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၆၉။

အဝသိဘာဝဒဿန (န) [အဝသိ+ဘာဝ+ဝ-ဿန] မိမိအလိုသို့ မလိုက်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ ဣဒံ ပန အဝသိဘာဝဒဿနတ္ထဉ္စေ ခုပ္ပမောက္ခဘာဝဒဿနတ္ထဉ္စာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၄။

အဝသုဿတိ (ကြိ) [အဝ+သုသ+ယ+တိ] ခြောက်သွေ့၏။ ခြောက်ခန်း၏။ အပ္ပေါဒကာ ကုန္တီ အဝသုဿတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၃၃၁။ အဝ-သုဿတု—မ၊ ၂။ ၁၄၆။ ကစ္စည်း၊ ၅၀။ အဝ-သုစ္စတိ—ဇာ၊ ၂။ ၁၇၆၊ ၃၅၂။ ၃။

အဝသုရ (တိ) [အဝ+သုရ] အောက်သို့ရောက် သော နေရှိသော၊ နေဝင်သော။ အနဝသုရ-ကြည့်။

အဝသေက (ပု) [အဝ+သိစ+က] လုံ့ထွက် သော—စိတ်—လုံ့—ကျသော—အရာဝတ္ထု၊ အကြွင်းအကျန်။ ယံ တေလံ...တံ အဝသေ-ကော (အဝသေသကော၊ အံ၊ ၄။ ၂။ ၄၂) တိ ဝုစ္စတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၉။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၃။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၇၀။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂။

အဝသေသ (တိ) [အဝ+သိသ+က] ကြွင်းကျန် သော၊ အကြွင်းအကျန်။ အဝသေသံ အရည် နာမ။ ဝိ၊ ၁။ ၅၇။ အဝသေသေသု ကပ္ပေသု။ အပ၊ ၂။ ၆၆။ (-ဝိ၊ ၃။ ၁၅၀။ အံ၊ ၁။ ၅၂၀။ အံ၊ ၂။ ၁၉၆။ ထေရ၊ ၃၂၀။ ယမကာ၊ ၁။ ၂၂၊ ၃၁၊ ၇၆။ မိလိန္ဒ၊ ၁၃၀၊ ၁၅၀။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၊

၁၀၅။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။
၃၆၂။ ဝိမတိ၊၁။၆၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၄၄၉။)

အဝသေသအဋ္ဌိမယ (တိ) [အဝသေသ+အဋ္ဌိ-
မယ] ကြွင်းသော အရိုးဖြင့် ပြီးသော။ မနု-
ဿဋ္ဌိံ ဌပေတွာ အဝသေသအဋ္ဌိမယံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊
၃။၃၇၃။

အဝသေသဥဒက (န) [အဝသေသ+ဥဒက]
ကြွင်းသောရေ။ အဝသေသဥဒကဿ အပါ-
ယမုခေဟိ ပရိဿဝိတွာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅၅။

အဝသေသကေစိတ္တက္ခဏာယုက (တိ) [အဝသေ-
သ + ကေစိတ္တက္ခဏ + အာယု+က] ကြွင်း
သော တခုသော စိတ္တက္ခဏ အသက်ရှိသော။
အဝသေသကေစိတ္တက္ခဏာယုကေ တသ္မိ-
ယေဝ အာရဋ္ဌဏေ။ အနုဋ္ဌိ၊၂။၂၈။

အဝသေသကေဇ္ဈာန (န) [အဝသေသ+ကေ+
ဇ္ဈာန] ကြွင်းသော တပါးသော ဇ္ဈာန်။ ဧဝံ
တိကစတုက္ကဇ္ဈာနဝသေန ဧဝံ အဝသေသ-
ကေဇ္ဈာနဝသေန စ ဒွိဓာ ဌိတာနမ္ပိ။ ဝိသုဒ္ဓိ
၁။၃၁၇။

အဝသေသကေဇ္ဈာနိက (တိ) [အဝသေသ+
ကေ+ဇ္ဈာန+ဣက] ကြွင်းသောတပါးသော
ဇ္ဈာန်(ဝတုတ္ထဇ္ဈာန်)နှင့် ယှဉ်သော။ ပစ္စိမာ
ပန အဝသေသကေဇ္ဈာနိကာ စ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။
၃၁၅။

အဝသေသက (တိ) [အဝသေသ+က] ကြွင်း
သော၊ ပိုလှံသော။ အဝသေက-ကြည့်။

အဝသေသကထိနာနိသံသ (န) [အဝသေသ+
ကထိန+အာနိသံသ] ကြွင်းသော ကထိန်၏
-အကျိုးသက်-အာနိသင်။ အဝသေသ-
ကထိနာနိသံသေ ဗလဝဝတ္ထာနိ .. ဒါတဗ္ဗာနိ။
ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၀၀။

အဝသေသကမ္ပ (န) [အဝသေသ+ကမ္ပ] (က)
ကြွင်းသောကံ (အကုသိုလ်ကံ)။ (ခ) ကြွင်း

သောကံ (ဝိနည်းကံ)။ (က) အဝသေသ-
ကမ္ပံ ဝါ ကမ္ပနိမိတ္တံ ဝါ အာရမ္မဏံ ကတွာ။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၁။ (ခ) ဥပေါသ-
ဏဿ ဝိသုံ ဂဟိတတ္တာ အဝသေသကမ္ပ-
ဝသေန သမာနသံဝါသတာ ဝေဝိတဗ္ဗာ။
ကခါ၊ဋ္ဌိ။၁၄၅။

အဝသေသကာမာဝစရကိရိယ (ထိ၊န) [အဝ-
သေသ+ ကာမာဝစရကိရိယ] ကြွင်းသော
ကာမာဝစရကိရိယာစိတ်။ နဝနံ ဝါ အဝသေ-
သကာမာဝစရကိရိယာနံ ... ဇေနိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။
၈၉။

အဝသေသကာမာဝစရဓမ္မ (ပု) [အဝသေသ+
ကာမာဝစရဓမ္မ]ကြွင်းသောကာမာဝစရတရား။
အဝသေသကာမာဝစရဓမ္မေသု အာရမ္မဏ-
ဝသေန ဥပ္ပဋ္ဌမာနော လောဘော။ မဟာနိ၊
ဋ္ဌ။၂၀၆။

အဝသေသကာရဏ (န) [အဝသေသ+ကာရဏ]
ကြွင်းသောအကြောင်း။ ဥဘယထာပိ စ
ယထာဝုတ္တဿ အဝသေသကာရဏဿ သမ္ပ-
ဝတော။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၄၀၂။

အဝသေသကာလ (ပု) [အဝသေသ+ကာလ]
ကြွင်းသော-ကာလ - အချိန်အခါ။ အဝ-
သေသကာလေ ယတ္ထ ဌိတေန သက္ကာ ဒသ-
ဗလံ ပဿိတုံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၅။ (-ဝိမတိ၊
၂။၈၅။)

အဝသေသကိစ္စ (န) [အဝသေသ+ကိစ္စ] ကြွင်း
သောကိစ္စ။ အတ္တနော ဝါ ပရေသံ ဝါ ဟိ-
တာယ သုခါယ ပဋိပနော အဝသေသကိစ္စာနိ
ပဟာယ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၂၁။
(-ဇောဋ္ဌ၊၇။၂၀၇။)

အဝသေသကိလေသ (ပု) [အဝသေသ+ကိ-
လေသ] ကြွင်းသောကိလေသာ။ ဧကေကသ္မိံ
စိတ္တေ ဌိတာ အဝသေသကိလေသာ။ မဟာနိ၊
ဋ္ဌ။၈၇။

အဝသေသကိလေသဖာသုကာ (ထိ) [အဝသေသကိလေသ+ဖာသုကာ] ကြွင်းသောကိလေသဟူသော အိမ်၏အခြင်။ အဝသေသကိလေသဖာသုကာ မယာ ဘဂ္ဂါ။ ဒီ၊ ငို၊ ၁။ ၂၅။ သီ၊ ငို၊ သစ်၊ ၁။ ၈၅။

အဝသေသကုသလ (ပု) [အဝသေသ+ကုသလ] ကြွင်းသော ကုသိုလ်။ သိက္ခာသင်္ခါတာနုဉ္စိ အဝသေသကုသလဓမ္မာနံ... ပတိဋ္ဌာ သိယာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၂။

အဝသေသက္ခန္ဓ (ပု) [အဝသေသ+ခန္ဓ] ကြွင်းသော ခန္ဓာ။ ကိဉ္စိ ဂယျဟံ အဓိသ္မာ အဝသေသက္ခန္ဓသမ္ပသနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၀၂။

အဝသေသဂဟဋ္ဌ (ပု) [အဝသေသ+ဂဟဋ္ဌ] ကြွင်းသောလူ။ ဂဟဋ္ဌာတိ အဝသေသဂဟဋ္ဌာ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၂၇။

အဝသေသဂါထာ (ထိ) [အဝသေသ+ဂါထာ] ကြွင်းသောဂါထာ။ အဝသေသဂါထာယော အဘာသိ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၇။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၆၈။

အဝသေသဂါမိ (တိ) [အဝသေသ+ဂါမိ] ကြွင်းသော ရွာသူရွာသား။ ပရိစာရကာတိ အဝသေသဂါမိနော။ မ၊ ငို၊ ၃။ ၄၂၄။

အဝသေသဂုဏ (ပု) [အဝသေသ+ဂုဏ] ကြွင်းသောဂုဏ်။ တဒနာဓောပိတာပိ အဝသေသဂုဏသမ္ပန္နတ္တာ ပဉ္စိနိတာ။ သီ၊ ငို၊ သစ်၊ ၁။ ၅၆။

အဝသေသဂ္ဂဟဏ (န) [အဝသေသ+ဂဟဏ] အဝသေသ-သဒ္ဓါ။ ဥဒ္ဓိဋ္ဌဥဒ္ဓေသပက္ခန္ဓိ အဝသေသဂ္ဂဟဏံ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၇၆။ (-အနုဋီ၊ ၂။ ၁၃၀။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၇၄။)

အဝသေသစတုပ္ပဒဘေတိက (တိ) [အဝသေသ+စတုပ္ပဒဘေတိက] ကြွင်းသော ခြေလေးချောင်းရှိသော တိရစ္ဆာန်မျိုး။ ဌပေတွာ ဂါဝိ အဝသေသစတုပ္ပဒဘေတိကံ ပသု ကေ-ဝုရံ ဝါဟနမေဝ ကတွာ။ မိ၊ ငွ၊ ၃။ ၁၄၇။

အဝသေသစောရ (ပု) [အဝသေသ+စောရ] ကြွင်းသော ခိုးသူ။ အဝသေသစောရဇိနန္တယ စ ဇယော နာမ န ဟောတိ။ ဓမ္မ၊ ငွ၊ ၁။ ၄၁၇။

အဝသေသဇန (ပု) [အဝသေသ+ဇန] ကြွင်းသောလူ။ အဝသေသဇနာ ဟိ ခုဋ္ဌာ ဝါ ဟောန္တိ ဝါမနာ ဝါ။ မိ၊ ငွ၊ ၂။ ၃၈။ အဝသေသဇနောပိမာ အပါယုပူရကော အဟောသိ။ မိ၊ ငွ၊ ၃။ ၉၀။

အဝသေသဇ္ဈာ (ဈာ)န (န) [အဝသေသ+ဈာန] ကြွင်းသော ဈာန်။ အဝိတက္ကအဝိစာရေနာတိ ဒုတိယတတိယာဒိ အဝသေသဈာနေန။ စူဠနိ၊ ၄။ ၄၃။

အဝသေသဇ္ဈာ (ဈာ) နဂ် (န) [အဝသေသ+ဈာနဂ်] ကြွင်းသောဈာန်အင်္ဂါ။ အဝသေသဈာနဂ်ပဋိမဏ္ဍိတာ အပ္ပနာသင်္ခါတာ ဌ-ပနာစ သမ္ပန္တတိ။ ဝိ၊ ငွ၊ ၂။ ၂၆။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၁၆။)

အဝသေသဉာတက (တိ) [အဝသေသ+ဉာတက] ကြွင်းသော ဆွေမျိုး။ အဝသေသဉာတကေ မိဂလုဒ္ဓကပရိသံ ဝိယ (ကတွာ အသေတိ)။ မ၊ ငွ၊ ၃။ ၂၀၉။

အဝသေသဋ္ဌာန (န) [အဝသေသ+ဋ္ဌာန] ကြွင်းသော - တည်ရာဌာန - အရပ်။ တသ္မိံ ဌိတေပိ အဝသေသဋ္ဌာနေ အတိက္ကန္တမတ္တေ ပါရာဇိကံ။ ဝိ၊ ငွ၊ ၁။ ၂၉၂။ (-မ၊ ငွ၊ ၁။ ၂၆၁။ အံ၊ ငွ၊ ၂။ ၂၆၁။ သံ၊ ငွ၊ ၃။ ၂၁။ အဘိ၊ ငွ၊ ၂။ ၃၃၅။)

အဝသေသတ္တိက (န) [အဝသေသ + တိက] ကြွင်းသော တိက်။ အဝသေသတ္တိကာနံ ဒုကာနဉ္စ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၄၁။

အဝသေသထွေရ (ပု) [အဝသေသ + ထွေရ] ကြွင်းသော မထေရ်။ ဘဏ္ဍာဂါရိကေန ပန

အဝသေသတ္ထေရေဟိ (အဝသေသထေရေဟိ) စ သဟာယေဟိ ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၁၂။
ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၅၀။ (-မ၊ ဌ၊ ၄။ ၅၆။)

အဝသေသဒန္တ (ပု) [အဝသေသ + ဒန္တ] ကြွင်း
ကျန်သော - အစွယ် - ဆင်စွယ်။ အဝသေသ-
ဒန္တ ဒေထ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၄၀။

အဝသေသဒါသိ (ထိ) [အဝသေသ + ဒါသိ]
ကြွင်းသော ကျွန်မ။ အာဂတာဂတာ (အာ-
ဂတာ) အဝသေသဒါသိယော ဧတ္ထေ
ဟေထ။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၆၂။ မ၊ ဌ၊ ၄။ ၂၄၁။

အဝသေသဒိယစုဂါတာ (ထိ) [အဝသေသ +
ဒိယစု + ဂါတာ] ကြွင်းသော - တခုခုဖြစ်
သော ဂါတာ - တစ်ဂါတာခွဲ။ အဝသေသ-
ဒိယစုဂါတာယ ပန အယံ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကာ
အတ္ထဝဏ္ဏနာ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၄၀။

အဝသေသဒုက္ခဝေဒနာ (ထိ) [အဝသေသ +
ဒုက္ခဝေဒနာ] ကြွင်းသော ဒုက္ခဝေဒနာ။
အဝသေသဒုက္ခဝေဒနာယ ပန အာရမ္မဏ-
ဝသေနေဝ အနုဓေတိ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၃။ ၂၂။

အဝသေသဒေဝတာ (ထိ) [အဝသေသ + ဒေ-
ဝတာ] ကြွင်းသောနတ်ဗြဟ္မာ။ ဌပေတွာ
အသညသတ္ထေ စ အရူပဗြဟ္မာနော စ သ-
ကလဒသသဟဿစက္ကဝါဌေ အဝသေသဒေဝ-
တာယော။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၉၁။

အဝသေသဒေဝလောက (ပု) [အဝသေသ +
ဒေဝလောက] ကြွင်းသောနတ်ပြည်လောက။
သဖလောတိ အဝသေသဒေဝလောကုပပတ္တိဟိ
သာတ္ထာ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂။ ၆၄။

အဝသေသဓမ္မ (ပု) [အဝသေသ + ဓမ္မ] ကြွင်း
သောတရား။ အဝသေသဓမ္မာနံ အာရမ္မဏ-
ရသဿ ဧကေသောနုဘဝနံ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။
၁၅၃။

အဝသေသဓမ္မိက (တိ) [အဝသေသ + ဓမ္မိက]
ကြွင်းသော တရား-ရှိသော - ကိုကျင့်သုံး
သောသူ။ မယံ သမိတပါပေ ဗာဟိတပါပေ
ပစ္စေကဗုဒ္ဓသမဏဗြာဟ္မဏေပိ အဝသေသ-
ဓမ္မိကသမဏဗြာဟ္မဏေပိ ... အဘိတပ္ပေမ။
ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၅၄။

အဝသေသဓာတုတ္တယ (န) [အဝသေသ + ဓာ-
တုတ္တယ] ကြွင်းသော - ဓာတ် - မဟာဘုတ်
၃-ပါး - တို့၏ အပေါင်း။ တာ သဗ္ဗာပိ အဝ-
သေသဓာတုတ္တယပဒဋ္ဌာနာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၇၃။

အဝသေသဓုတင်္ဂဓရ (တိ) [အဝသေသ + ဓုတင်္ဂ-
ဓရ + အ] ကြွင်းသော ဓုတင်္ဂဆောင်သော၊
သူ။ ပိတ္တပါတိကင်္ဂါဒိအဝသေသဓုတင်္ဂဓရ
ဝါ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂။ ၉၆။

အဝသေသဓုတာယုဓ (တိ) [အဝသေသ +
ဓုတ + အာယုဓ] ကြွင်းကျန်သော ဓုတင်္ဂ
တရားတည်းဟူသော လက်နက်ရှိသော၊ သူ။
အရညသင်္ဂါမဂတော၊ အဝသေသဓုတာယု-
ဓော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၁။ ယထာနုသိဋ္ဌံ... ဝုတ္တံ
“အဝသေသဓုတာယုဓော” တိ၊ အဝသိဋ္ဌဓုတ-
ဓမ္မာယုဓောတိ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၉၈။

အဝသေသနာဂ (ပု) [အဝသေသ + နာဂ]
ကြွင်းသော နဂါး။ အဝသေသနာဂါဒိသ-
တ္ထေပိ သင်္ဂဟေတွာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၆၄။

အဝသေသနာနတ္တ (န) [အဝသေသ + နာနတ္တ]
ကြွင်းသော - ထူးခြား - ကွဲပြား - ခြားနား
- ချက်။ အဝသေသနာနတ္တံ ဒေသေတုံ။
အနု၊ ၁။ ၆၆။

အဝသေသနိကာယဘာဏက (တိ) [အဝသေသ
+ နိကာယဘာဏက] ကြွင်းသော - နိကာယ-
ဘာဏကဖြစ်သော - နိကာယကို ရွတ်အံသရ-
ဇ္ဈာယ်သော - ပုဂ္ဂိုလ်။ အဝသေသနိကာယ-
ဘာဏကာ ဖလံ ကထိတန္တိ ဝဒန္တိ။ မ၊ ဌ၊ ၄။
၉၅။

အဝသေသနိပ္ပိဝ (ပ) [အဝသေသ+နိပ္ပိဝ]
ကြွင်းသောပဲထက်။ ဌပေတွာ မဟာနိပ္ပိဝံ
အဝသေသနိပ္ပိဝေါ အဂ္ဂိမန္တော။ ဝိ၊ဌ၊၃။
၁၀၁။

အဝသေသနိမိတ္တ (န) [အဝသေသ+နိမိတ္တ]
ကြွင်းသော-နိမိတ် အမှတ်အသား။ အဝ-
သေသနိမိတ္တာနိ ကိတ္တေတွာ။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။
၁၈၇။

အဝသေသပစ္စယ (ပ) [အဝသေသ+ပစ္စယ]
(၁) ကြွင်းသော-ပစ္စည်း-အကြောင်း
တရား။ (၂) ကြွင်းသော-ပစ္စည်း-အသုံး
အဆောင်။ (၁) ယော ကောစိ ဥပနိဿယော
ဗလဝပစ္စယောတိ ယော ကောစိ အဝသေ-
သပစ္စယော။ နေတ္ထိ၊ဌ၊၉၄။ အဝသေသပစ္စ-
ယာနံ သမာဂမေ။ ဝိ၊ဋီ၊၁။၄၅။ မ၊ဋီ၊၃။
၇၁။ သံ၊ဋီ၊၁။၃၁။ (၂) အဝသေသပစ္စ-
ယတ္ထာယ ပန အဂီလာနော နော ကိဉ္စိ
ဘဏေယျ။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၂၁၅။

အဝသေသပစ္စယန္တရ (န) [အဝသေသ+ပစ္စ-
ယန္တရ] ကြွင်းသော-အကြောင်း-ပစ္စည်း
တရား။ ကမ္မနာ နိဗ္ဗတ္တိယမာနဿ အဝ-
သေသပစ္စယန္တရသဟိတဿ ဝိပါကဝိညာ-
ဏဿ။ အနု၊ဋီ၊၃။၁၂၃။

အဝသေသပစ္စယဝိကလ (တိ) [အဝသေသ-
ပစ္စယ+ဝိကလ] ကြွင်းသော-ကာလ၊
ဂတိ၊ ပယောဂ စသော အထောက်အပံ့-
အကြောင်း-ပစ္စည်း-ချို့တဲ့သော၊ (မစုံလင်
သော)။ ယံ ဝါ ပန အဝသေသပစ္စယဝိကလံ၊
တဿ...အဇ္ဈတ္တိကံ စိတ္တံ ဝုတ္တံ။ အဘိ၊ဌ၊၁။
၁၀၈။ (-အနု၊ဋီ၊၁။၇၂။ သုဓမ္မဝတိ၊ မဓု၊ဋီ၊
၁၃၇။)

အဝသေသပစ္စယဝေကလ္လ (န) [အဝသေသပစ္စ-
ယ+ဝေကလ္လ] ကြွင်းသော-ကာလ၊ ဂတိ၊
ပယောဂ စသော အထောက် အပံ့-

အကြောင်း-ပစ္စည်း-၏ ချို့တဲ့သည်၏
အဖြစ်-ချို့တဲ့ခြင်း။ ဝိဇ္ဇမာနမ္ပိ အပရာပရိ-
ယဝေဒနီယကမ္မဝိညာဏံ ကာလဂတိပယော-
ဂါဒိသဟကာရိပစ္စယဝိကလတာယ အဝသေ-
သပစ္စယဝေကလ္လံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ မူလ၊ဋီ၊၁။၆၇။

အဝသေသပစ္စယသမဝါယ (ပ) [အဝသေသ-
ပစ္စယ+သမဝါယ] ကြွင်းသော-အကြောင်း-
ပစ္စည်း-နှင့်ပေါင်းဆုံခြင်း-တို့၏ ညီညွတ်
ခြင်း။ အဝသေသပစ္စယသမဝါယေန ဝိပစ္စိတုံ
အာရဉ္စံ။ မ၊ဋီ၊၃။၃၇၃။ အဝသေသပစ္စယ-
သမဝါယေ ဝိပါကာဘိမုဒတာ။ အနု၊ဋီ၊၃။
၂၉၆။

အဝသေသပစ္စယသမာဂမ (ပ) [အဝသေသ-
ပစ္စယ+သမာဂမ] အဝသေသပစ္စယသမ-
ဝါယ-နှင့် အနက်တူ။ အဝသေသပစ္စယသမာ-
ဂမေ ဥဒယတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ မ၊ဋီ၊၂။၂၅၆။

အဝသေသပစ္စယသမာယောဂ (ပ) [အဝသေသ-
ပစ္စယ+သမာယောဂ] ကြွင်းသော-
အကြောင်း-ပစ္စည်း-နှင့် ပေါင်းယှဉ်ခြင်း။
ဣဒ္ဓဉ္စာပိ ဒုတိယသစ္စံ အဝသေသပစ္စယသမာ-
ယောဂေ သတိ ဒုက္ခဿပုတ္တိကာရဏံ။ အဘိ၊
ဌ၊၂။၇၉။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၅၁။

အဝသေသပဉ္စကောဋ္ဌာယ (ပ) [အဝသေသ+
ပဉ္စ+ကောဋ္ဌာယ] ကြွင်းသော-ငါးပါး
သော-အဖို့-အစု၊ ရတ္တိ မဇ္ဈိမယာမံ
ဝိဿဇေတွာ အဝသေသပဉ္စကောဋ္ဌာသေသု
န နိဒ္ဒံ ဩက္ခမေယျ။ မဟာနိ၊ဌ၊၃၅၈။

အဝသေသပဉ္စမိတ္တက္ခဏာယုက (တိ) [အဝသေ-
သပဉ္စ+မိတ္တက္ခဏာယု+က] ကြွင်းသော
ငါးခုသော မိတ္တက္ခဏ အသက်ရှိသော၊
မိတ္တက္ခဏ ငါးချက်ခန့် အသက်ကြွင်းရှိသော။
အဝသေသပဉ္စမိတ္တက္ခဏာယုကေ တသ္မိံ-
ယေဝ အာရမ္မဏေ ပဋိသန္ဓေစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၈၁။ (-အနု၊ဋီ၊၂။၂၈။)

အဝသေသပဋိသမ္ဘိဒါ (ထိ) [အဝသေသ+ပဋိသမ္ဘိဒါ] ကြွင်းသော ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်။ သဗ္ဗညုတညာဏသမဂ္ဂိတာယ ဟိ အဝသေသပဋိသမ္ဘိဒါနုဘာဝိတာယ...ဝိတ္တာရိယမာနာ။ မ၊ ဇိ၊ ၃။ ၉၅။

အဝသေသပဗ (န) [အဝသေသ+ပဗ] ကြွင်းသော ပုဒ်။ အဝသေသပဗေသုပိ ဣမိနာဝနယေန ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗျော။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၇၄။ (-မ၊ ၄။ ၄။ ၁၀၀။)

အဝသေသပရမ (န) [အဝသေသ+ပရမ] ကြွင်းသော ပရမာကြာ။ ဣဒံ ပရမံ အဝသေသပရမေဟိ မဟန္တတရံ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၈။

အဝသေသပ(ပု)ဘေဒ (ပု) [အဝသေသ+ပ-ဘေဒ] ကြွင်းသော-အပြား-အထူး။ အန္တရဝါရာသယော စ အဝသေသပုဘေဒါ ဝေဒိတဗျော။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၃၁၁။

အဝသေသပရိက္ခာရ (ပု) [အဝသေသ+ပရိက္ခာရ] ကြွင်းသော-ပရိက္ခရာ-အသုံးအဆောင်။ တတောတိ အဝသေသပရိက္ခာရတော။ ဝိ၊ မတိ၊ ၂။ ၂၀၁။

အဝသေသပရိဝါသကထာဝသာန (န) [အဝသေသ+ပရိဝါသ+ကထာ+အဝသာန] ကြွင်းကျန်သော-ပရိဝါသကထာ-ပရိဝါသကိုပြဆိုရာစကား အပိုင်းအခန်း-၏အဆုံး။ ပက္ခမာနတ္တဉ္စ သမောဓာနမာနတ္တဉ္စ အဝသေသပရိဝါသကထာဝသာနေ ကထယိဏာ။ မ၊ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၂၈။

အဝသေသပရိသာ (ထိ) [အဝသေသ+ပရိသာ] ကြွင်းသော ပရိသတ်။ အဝသေသပရိသာ ဣဒါနိ ဗုဒ္ဓပရိသာ ဇေတာ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၆။

အဝသေသပါဌ (ပု) [အဝသေသ+ပါဌ] ကြွင်းသော-ပါဌ်-ပါဌ်။ “ယံ ယံ ဝါ ပနာတိ-အာဒိနာ”တိ ဣဒံ အဝသေသပါဌာမသနံ။ နေတ္ထိ၊ ဇိ၊ ၇၅။

အဝသေသပါဠိ (ထိ) [အဝသေသ+ပါဠိ] ကြွင်းသော ပါဠိ။ တေနေတ္ထ အဝသေသပါဠိသင်္ဂတာတိ။ သံ၊ ဇိ၊ ၂။ ၃၂၅။

အဝသေသပါဠိပ(ပု)ဓေသဓယနတ္ထ (ထိ) [အဝသေသ+ပါဠိပ(ပု)ဓေသ+ဓယန + အတ္ထ] ကြွင်းသော ပါဠိစကားရပ်ကို ညွှန်ပြခြင်း အနက်ရှိသော။ အဝသေသပါဠိပုဓေသဓယနတ္ထော အာဒိသဒ္ဓေါ ဓဋ္ဌဗျော။ ဒိ၊ ဇိ၊ ၂။ ၂၈၆။ သံ၊ ဇိ၊ ၂။ ၄၅၁။

အဝသေသပုဂ္ဂလ (ပု) [အဝသေသ+ပုဂ္ဂလ] ကြွင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်။ အဝသေသပုဂ္ဂလာ ပန အနိဗန္ဓကတိကာ။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၃၇။

အဝသေသဗန္ဓဝ (ပု) [အဝသေသ+ဗန္ဓဝ] ကြွင်းသော အဆွေအမျိုး။ ပုတ္တဇီတာဝယော အဝသေသဗန္ဓဝေ စ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၈။

အဝသေသဗောဓိပက္ခိယဓမ္မ (ပု) [အဝသေသ+ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မ] ကြွင်းသော ဗောဓိပက္ခိယ တရား။ အဝသေသဗောဓိပက္ခိယာနံ သဘာဝတော .. ဒီပိတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇိ၊ ၁။ ၂၄။

အဝသေသဘတ္တ (န) [အဝသေသ+ဘတ္တ] ကြွင်းကျန်သော ဆွမ်း။ အဝက္ကာရပါတိယံ သဓေ အဝသေသဘတ္တံ ဟောတိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၄။

အဝသေသဘိက္ခု (ပု) [အဝသေသ+ဘိက္ခု] ကြွင်းသော ရဟန်း။ အဝသေသဘိက္ခုနံ ပါဒပိဋိယံ အက္ကမိတွာ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၄၈။ (-အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၉။)

အဝသေသမဂ္ဂတ္တယပညာ (ထိ) [အဝသေသ+မဂ္ဂတ္တယပညာ] ကြွင်းသော မဂ် ၃-ပါး အပေါင်း၌ ပါဝင်သောပညာ။ အဝသေသမဂ္ဂတ္တယပညာ ဘာဝနာဘူမိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၆၉။

အဝသေသမဉ္ဇ (ပု) [အဝသေသ+မဉ္ဇ] ကြွင်းသော ညောင်စောင်း။ မဉ္ဇေ အဝသေသမဉ္ဇပိဋာနိ အာရောပေတွာ။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၈၇။

အဝသေသမဏိဝိစိတ္တက (တိ) [အဝသေသ + မဏိ + ဝိစိတ္တ + က] ကြွင်းသောပတ္တမြားတို့ ဖြင့် ဆန်းကြယ်သော။ မဏိကရဏေသုတိ... အဝသေသမဏိဝိစိတ္တကေသု ကရဏေသု။ ဒီ၊ ဝိ၊ ၂။ ၁၉၂။

အဝသေသမနာယတန (န) [အဝသေသ + မနာယတန] ကြွင်းသော မနာယတန။ ဌ ပေတွာ ပန ပဉ္စ ဝိညာဏာနိ တဏှေဝ အဝသေသမနာယတနဿ ... ပစ္စယော ဟောတိ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၆၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၉၈။

အဝသေသမန္တိ (ပု) [အဝသေသ + မန္တိ] ကြွင်း သော အတိုင်ပင်ခံ - ပညာရှိ - အမတ်။ မဟာအမစ္စာ စေဝ အဝသေသမန္တိနော စ ပရိစာရကာ အတ္ထိ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၁၃၈။

အဝသေသမဟာဘူတ (န) [အဝသေသ + မဟာဘူတ] ကြွင်းသောမဟာဘူတ။ ဧကံ မဟာဘူတံ အဝသေသမဟာဘူတေနိဿယ- တိ။ အနု၊ ဝိ၊ ၁။ ၁၆၇။

အဝသေသမဟာသာဝက (ပု) [အဝသေသ + မဟာသာဝက] ကြွင်းသော-မဟာသာဝက - တပည့်ကြီး။ အဝသေသမဟာသာဝကာနံ ဝေရူပံ သက္ကာရံ အကရိတွာ။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၈၉။

အဝသေသမိဂ (ပု) [အဝသေသ + မိဂ] ကြွင်း သော သမင်။ အဝသေသမိဂေ ဝိနာသံ ပါ- ပေဇ္ဇော၊ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၆၁။

အဝသေသမူလက (တိ) [အဝသေသ + မူလ + က] ကြွင်းသော စက္ခု၊ နှောင့်သော - မူရင်း - မူတည် - လူမြေရှိသော (ယမက)။ တံ ဌပေ- တွာ အဝသေသမူလကာနိ စုတိဥပပတ္တိဝသေ- နေဝ ဝတ္တဗ္ဗာနိ။ မူလ၊ ဝိ၊ ၂။ ၁၅၆။ (-အနု၊ ဝိ၊ ၂။ ၁၄၄။)

အဝသေသမံသ (န) [အဝသေသ + မံသ] ကြွင်းကျန်သော အသား။ အဝသေသမံသ အာဒါယ အဂမံသု။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၅၂၀။

အဝသေသမနုဿ (ပု) [အဝသေသ + မနုဿ] ကြွင်းသောလူ။ သဒေဝမနုဿဝစနေန သမ္ဗု- တိဒေဝအဝသေသမနုဿဂ္ဂဟဏံ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၉၇။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၅၇။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၆။

အဝသေသယညဋ္ဌာန (န) [အဝသေသ + ယည + ဋ္ဌာန] ကြွင်းသော ယဉ်ပူဇော်ရာ - နေရာ - အရပ်။ ယညဘူမိ* (မ၊ ဝိ၊ ၂။ ၁၆။ အံ၊ ဝိ၊ ၂။ ၃၇၀) ကြည့်။

အဝသေသယန္တသာလာ (တိ) [အဝသေသ + ယန္တသာလာ] ကြွင်းသော ကြံကြိတ်စက်ရုံ။ အဝသေသသာလာ (ဒီ၊ ဝိ၊ ၂။ ၁၅၇) ကြည့်။

အဝသေသရူပ (န) [အဝသေသ + ရူပ] ကြွင်း သော ရုပ်တရား။ အဝသေသရူပါနိ ဓမ္မဇောတု- ယေဝ ဟောန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၂၄။

အဝသေသရူပါရူပဋ္ဌာန (န) [အဝသေသ + ရူပါရူပဋ္ဌာန] ကြွင်းသော ရူပဈာန်၊ အရူပ- ဈာန်။ ဌပေတွာ နေဝသညာနာသညာယ- တနံ အဝသေသရူပါရူပဋ္ဌာနာနံ အညတရ- တော ဝုဋ္ဌာယ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၀၇။

အဝသေသရောဂ (ပု) [အဝသေသ + ရောဂ] ကြွင်းသောရောဂါ။ ဌပေတွာ ကမ္မဝိပါကံ အဝသေသရောဂံ... တိကိစ္ဆိတုံ သက္ကောတိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၉၇။

အဝသေသလက္ခဏပါရိပူရိ (တိ) [အဝသေသ + လက္ခဏ + ပါရိပူရိ] ကြွင်းသောလက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံခြင်း။ တေန ... အဝသေသလက္ခဏ- ပါရိပူရိ* ဝိယ တဒဝိနာဘာဝတော။ မ၊ ဝိ၊ ၂။ ၃။

အဝသေသလောက (ပု) [အဝသေသ + လောက] ကြွင်းသောလောက။ သဒေဝကန္တိ ဒေဝေ- ဟိ သဒ္ဓိ* အဝသေသလောကံ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၅၇။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၆။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၆၇။

အဝသေသဝစန (န) [အဝသေသ + ဝစန]
အဝသေသ-သဒ္ဓါ။ ဥဒ္ဓိဋ္ဌဥဒ္ဓေသာပေက္ခတ္တာ
အဝသေသဝစနဿ။ ကခါ။ ငို။ ၁၂၉။

အဝသေသဝိဇ္ဇာ (ထိ) [အဝသေသ + ဝိဇ္ဇာ]
ကြွင်းသော အတတ်ပညာ။ တိရစ္ဆာန်ဝိဇ္ဇာ
နာမ... အင်္ဂသတ္တနိမိတ္တာဒိကာ အဝသေသ-
ဝိဇ္ဇာ။ မဟာနိဂ္ဂ။ ၁၇၃။

အဝသေသဝိပါက (န) [အဝသေသ + ဝိပါက]
ကြွင်းသော ဝိပါကစိတ်။ အဗျာကတောတိ
အဝသေသဝိပါကကိရိယာဗျာကတစိတ္တသမ္ပ-
ယုတ္တော။ မဟာနိဂ္ဂ။ ၁၄၄။

အဝသေသဝိသေသ (ပု) [အဝသေသ + ဝိသေ-
သ] ကြွင်းသော - ထူးသော - တရား၊ တရား
ထူး။ အရဟတ္တမဂ္ဂေန အာဂတာ ပဋိသန္ဓိ-
ဒါဒယော အဝသေသဝိသေသာ ဝိယ။ သာ-
ရတ္ထ ၁။ ၁၂၃၊ ၄။

အဝသေသဝိရိယာရမ္ဘ (ပု) [အဝသေသ + ဝိရိ-
ယ + အာရမ္ဘ] ကြွင်းသောဝိရိယကို အား
ထုတ်ခြင်း။ အထ ခေါ် အဝသေသဝိရိယာ-
ရမ္ဘာဒိကေပိ ဝေသနံ အာဝဇ္ဇေတိ။ နေတ္တိ၊
ဝိ။ ၃၄။

အဝသေသဝိဟိ (ပု) [အဝသေသ + ဝိဟိ] ကြွင်း
သော ကောက်စပါး။ ဝိဟိတိ အဝသေသ-
ဝိဟယော။ မဟာနိဂ္ဂ။ ၄၆။

အဝသေသဝေဿ (ပု) [အဝသေသ + ဝေဿ]
ကြွင်းသော - ဝေဿမျိုး - သုကြွယ်မျိုး။
ဥဋ္ဌာရဘောဂကုလ္လာတိ အဝသေသဝေဿာ-
ဒိကုလ္လာ။ မဟာနိဂ္ဂ။ ၁၇၂။

အဝသေသသကုဏ (ပု) [အဝသေသ + သကုဏ]
ကြွင်းသော ငှက်။ သကုဏာတိ အဝသေသ-
သကုဏာ။ ဇောဋ္ဌ။ ၇။ ၃၄၃။

အဝသေသ တိသမုဋ္ဌိတ ဂ္ဂပသဗ်ဇန (န) [အဝ-
သေသ + တိသမုဋ္ဌိတ + ဂ္ဂပ + သဗ်ဇန] စိတ်

ကြောင့် ဖြစ်သောရုပ်မှကြွင်းသော ကံ၊ ဥတု၊
အာဟာရ-ဟူသော သုံးပါးသော အကြောင်း
ကြောင့် ဖြစ်သောရုပ်တို့ကို ထိခိုက်ခြင်း။
စိတ္တသမုဋ္ဌိတဂ္ဂပေဟိ အဝသေသတိသမုဋ္ဌိတ-
ဂ္ဂပသဗ်ဇနေန ... သုခံ ပဋိသံဝေဒေယျ။
သာရတ္ထ။ ၁။ ၃၇၆။

အဝသေသသတ္တ (ပု) [အဝသေသ + သတ္တ]
ကြွင်းသော သတ္တဝ။ အဝသေသသတ္တေ
အာရမ္မဏံ ကဏေန္တော။ မ၊ ငှ။ ၂။ ၆။ (-
အဘိ၊ ငှ။ ၂။ ၄၄၇။)

အဝသေသသတ္တလောက (ပု) [အဝသေသ +
သတ္တလောက] ကြွင်းသော သတ္တလောက။
သဿမဏဗြာဟ္မဏဝစနေန ... အဝသေသ-
သတ္တလောကော ဝါ ဂဟိတော။ ဥဒါန၊ ငှ။
၃၆၂။ ဣတိဝုတ်၊ ငှ။ ၃၄၇။

အဝသေသသဋ္ဌ (ပု) [အဝသေသ + သဋ္ဌ] အဝ-
သေသ-သဒ္ဓါ။ ဝေဋ္ဌိ သတိ အဝသေသ-သဋ္ဌေါ
ဥပပန္နော ဟောတိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၁၈။

အဝသေသသမာပတ္တိ (ထိ) [အဝသေသ +
သမာပတ္တိ] ကြွင်းသောသမာပတ်။ ဥဒါဟု
အဝသေသသမာပတ္တိသုပိ သညဂ္ဂံ အတ္တိ" တိ
ဝိန္တေတော။ ဒီ၊ ငှ။ ၁။ ၃၀၈။

အဝသေသသမာပတ္တိဝုဋ္ဌာန (န) [အဝသေသ-
သမာပတ္တိ + ဝုဋ္ဌာန] ကြွင်းသော သမာပတ်မှ
ထခြင်း။ အဝသေသသမာပတ္တိဝုဋ္ဌာနံ ဟိ
ဘဝင်္ဂေန ဟောတိ။ မ၊ ငှ။ ၂။ ၂၅၁။

အဝသေသသမုဋ္ဌာန (န) [အဝသေသ + သမုဋ္ဌာန]
ကြွင်းသော သမုဋ္ဌာန။

အဝသေသသမုဋ္ဌာနသိသ (န) [အဝသေသသမု-
ဋ္ဌာန + သိသ] ကြွင်းသော - သမုဋ္ဌာနသိသ -
အဦးပဓာန ဖြစ်သော သမုဋ္ဌာန - သမုဋ္ဌာန
ခေါင်းဆောင်။ သမုဋ္ဌာနန္တိ အာဒိနာ ပန
အဝသေသသမုဋ္ဌာနသိသဝသေန ... သင်္ဂဏာ-
တိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၄၉။

အဝသေသသမ္ပယုတ္တဓမ္မ (ပု) [အဝသေသ+သမ္ပယုတ္တဓမ္မ] ကြွင်းသော - ယှဉ်ဖက် - သမ္ပယုတ်-တရား။ စေတနာ စေတ အဝသေသသမ္ပယုတ္တဓမ္မာ စ ပရိယာယသိက္ခာပဒန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၃။

အဝသေသသရီရ (န) [အဝသေသ+သရီရ] ကြွင်းသော ကိုယ်။ အဝသေသသရီရေပိ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၂၉။

အဝသေသသာခါပရာမသန (န) [အဝသေသ+သာခါ+ပရာမသန] ကြွင်းသော အကိုင်းအခက်တို့ကို သုံးသပ်ခြင်း။ အဝသေသသာခါပရာမသနံ ဝိယ ယောဂိနော ဂ္ဂပက္ခန္တံ သမ္ပသိတွာ။ ဝိ၊ ၃၊ ၅။ ၂။ ၃၀၂။

အဝသေသသာလာ (ထိ) [အဝသေသ+သာလာ] ကြွင်းသော ကြံကြိတ်စက်ရုံ။ အဝသေသသာလာဟိ တတ္ထေဝ ဗဟုတရော အာယော ဥဋ္ဌာသိ။ ဒီး၊ ၄၊ ၁။ ၁၄၈။

အဝသေသသာလိ (ပု) [အဝသေသ+သာလိ] ကြွင်းသော-သလေး-ကောက်ကြီး-စပါး။ ကေသာလိသိသတော အဝသေသသာလိယေဝ ဗဟူ။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၁၉၆။

အဝသေသသာဝက (ပု) [အဝသေသ+သာဝက] ကြွင်းသော-တပည့်-သာဝက။ ကေဿ ဟိ ဗုဒ္ဓဿ စတ္တာရောဝ ဇနာ မဟာဘိညာ ဟောန္တိ၊ န အဝသေသသာဝကာ။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၂၇၉။

အဝသေသသာသနဗြဟ္မစရိယ (န) [အဝသေသ+သာသနဗြဟ္မစရိယ] သိလမှ ကြွင်းသော သမာဓိ၊ ပညာ-ဟူသော သာသနဗြဟ္မစရိယ တရား။ ဗြဟ္မစရိယန္တိ အဝသေသသာသနဗြဟ္မစရိယံ။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂။ ၆၇။

အဝသေသသိပ္ပ (န) [အဝသေသ+သိပ္ပ] ကြွင်းသော အတတ်ပညာ။ တယော ဝေဒေ စ အဝသေသသိပ္ပိနိ စ ဥဂ္ဂဟေတွာ။ ဇာ၊ ၄၊ ၄။ ၂၀၁။

အဝသေသသီလ (န) [အဝသေသ+သီလ] ကြွင်းသောသီလ။ ဣဒါနိ အဝသေသသီလေ ...ဒဿေတံ။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂။ ၇၆။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၅၀။)

အဝသေသသုရာ (ထိ) [အဝသေသ+သုရာ] ကြွင်းသော သေအရက်။ အဗ္ဗါ တော ဟိ အဝသေသသုရာ ပိတာ ဘဝိဿန္တိ။ ဓမ္မေ၊ ၄၊ ၂။ ၆၄။

အဝသေသသေနာသန (န) [အဝသေသ+သေနာသန] ကြွင်းသောကျောင်း။ အဝသေသသေနာသနာနိ ဘိန္တိတဗ္ဗာနိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၇၄။

အဝသေသပတ္တိ (ထိ) [အဝသေသ+အာပတ္တိ] ကြွင်းသော အာပတ်။ အဝသေသပတ္တိနံ ဝူပသမနတ္ထာယ။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၆၆။

အဝသေသဝါသ (ပု) [အဝသေသ+အာဝါသ] ကြွင်းသော-ကျောင်း-နေရာ။ ဝိဟာရော နာမ အဓိယောဂါဒိမုတ္တကော အဝသေသဝါသော။ ဝိ၊ ၄၊ ၄။ ၅၈။

အဝသေသုဇ္ဈေသ (ပု) [အဝသေသ+ဥဇ္ဈေသ] ကြွင်းသော - ဥဇ္ဈေသ - ရွတ်ပြအပ်သော ပါတိမောက်ပါဠိ။ သေသန္တိ အဝသေသုဇ္ဈေသပရိစ္ဆေဒဒဿနံ။ ကင်္ခါ၊ ၃။ ၁။ ၂၉။

အဝသေသေကဇ္ဈာနိက (တိ) [အဝသေသ+ကေ+ဈာန+လက] ကြွင်းသော တပါးသော ဈာန်ရှိသော။ ပစ္စိမာ ပန အဝသေသေကဇ္ဈာနိကာဝ။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၄၂။

အဝသေသေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [အဝ+သိသ+တွာ] ကြွင်းစေ၍။ အနဝသေသေတွာ (နေတ္တိ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၁။ ဇာ၊ ၄၊ ၁။ ၃၅၀။) ကြည့်။

အဝသံ (ဗျ) [အဝသေ+အပ်။ (အဝဗျမ်-သံ) မဉ္ဇုတ်ကေန၊ မဉ္ဇုတ်မလုံ၊ မဉ္ဇုတ်မယွင်း၊ အန္တရေနန္တရာ အန္တော-ဝသံ နန စ နိစ္ဆယော ခေနံ။ သာ၊ ၅။ ၀။ အဝသံ ခွေ တယော ပရိဝဋ္ဌာ

ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗာ။ ဝိဋ္ဌာ၁။၂၀၀။ (-ဒိဋ္ဌာ၁။
၂၃၅။ ဒိဋ္ဌာ၂။၁၇၄။ မဋ္ဌာ၁။၁၅၀၊၃၇၂။
သိဋ္ဌာ၂။၂၀။ အံဋ္ဌာ၂။၂၂၁။ ဥဒါနဋ္ဌာ၁၀၂။
ဇာဋ္ဌာ၅။၃၃၈။)

အဝဿံဘာဝိတာ (ထိ) [အဝဿံဘာဝိ+တာ]
မချွတ်ကေနံ ဖြစ်လတ္တံ့သည်၏အဖြစ်။ တာဒိ-
သဿ ပုဂ္ဂလဿ အဝဿံဘာဝိတာယ တံ သုခံ
ပစ္စုပ္ပန် ဝိယ ဟောတိ။ ဥဒါနဋ္ဌာ၁။၉၈။
(-သံဋ္ဌိ၂။၄၉။ အံဋ္ဌိ၂။၂၇၃။)

အဝဿံဘာဝိတာဓဿန (န) [အဝဿံဘာဝိ-
တာ+ဓဿန] မချွတ်ကေနံ ဖြစ်လတ္တံ့သည်၏
အဖြစ်ကို မြင်ခြင်း။ မရဏဿ အဝဿံ-
ဘာဝိတာဓဿနတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၉၇။

အဝဿံဘာဝိဓမ္မ (ပု) [အဝဿံဘာဝိ+ဓမ္မ]
မချွတ်ကေနံ ဖြစ်လတ္တံ့သောတရား။ လော-
ကဿ ဓမ္မာတိ သတ္တလောကဿ အဝဿံ-
ဘာဝိဓမ္မာ။ အံဋ္ဌိ၊၃။၂၀၆။

အဝဿံဘာဝိနိဘာဝ (ပု) [အဝဿံဘာဝိနိ+
ဘာဝ] မချွတ်ကေနံ ဖြစ်လတ္တံ့သည်၏ အဖြစ်။
ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ အဝဿံဘာဝိနိဘာဝေန။ သံဋ္ဌိ၊
၂။၁၃၆။

အဝဿံဘာဝိဖလ (န) [အဝဿံဘာဝိ+ဖလ]
မချွတ်ကေနံ ဖြစ်လတ္တံ့သောအကျိုး။ တေန
ကတူပမိတာနံ ပုညာနံ အဝဿံဘာဝိဖလံ
သုတော။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌာ၊၇၂။ အံဋ္ဌိ၊၃။၁၈၂။

အဝဿံဘာဝိ=အဝဿမ္ဘာဝိ (တိ) [အဝဿံ+
ဘူ+ကိ။ ထိ-၌ အဝဿံဘာဝိနိ=အဝဿမ္ဘာ-
ဝိနိ] မချွတ်ကေနံ ဖြစ်လတ္တံ့သော။ ပါဠိ-
ကမ္မိန္ဒိ ပဋိကမ္မိတဗ္ဗံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ အဝဿံ-
ဘာဝိတိ အတ္ထော။ ဒိဋ္ဌာ၂။၃၉၅။ သိဋ္ဌာ၁။
၁၄၄။ အံဋ္ဌာ၂။၃။ ဥဒါနဋ္ဌာ၁။၂၁၃။ ဂရု-
ဂဗ္ဘာယ ဣတ္ထိယာ ဘာရမောဓေပနံ ဓုဝံ
အဝဿမ္ဘာဝိ။ ဗုဒ္ဓဝံဋ္ဌာ၊၁၂။ အဝဿံဘာဝိ-
နိတိ အတ္ထော။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌာ၊၉၂။ အဝ-

ဿမ္ဘာဝိနိ အတ္တသိဒ္ဓိ အဓိပ္ပေတာ။ သာရတ္ထ၊
၃။၄၂၀။ (-ဇာဋ္ဌာ၁။၂၄။ သာရတ္ထ၊၁။
၂၄၆။ ဒိဋ္ဌိ၊၃။၁၄၆။ သံ၊၁။၈၉။ သံဋ္ဌိ၊၂။
၆၈။)

အဝဿံဘာဝိအတ္တသိဒ္ဓိ (တိ) [အဝဿံဘာဝိ+
အတ္တသိဒ္ဓိ] မချွတ်ကေနံ ဖြစ်လတ္တံ့သော
အကျိုး၏-ပြီး-ပြည့်စုံ-ခြင်း။ အာသိသာ-
ယန္တိ အဝဿံဘာဝိအတ္တသိဒ္ဓိယံ။ ဝိမတိ၊၂။
၂၅၅။

အဝဿံဟာရိတာ (တိ) [အဝဿံ+ဟာရိ+တာ]
မချွတ်ကေနံ ခိုးယူလတ္တံ့သည်၏ အဖြစ်။
ဘက္ကဿ အဝဿံဟာရိတာ စ န သမ္ဘဝတိ။
ဝဇီရ၊၁၃၅။

အဝဿံဟာရိယ (တိ) [အဝဿံ + ဟာရိယ]
မချွတ်ကေနံ ခိုးယူအပ်သော။ အဝဿံဟာရိ-
ယေ ဘဏ္ဍေ။ ဝဇီရ၊၁၃၄။

အဝဿက (တိ) [အဝဿံ+က] အဝဿံနှင့်
အနက်တူ။ သိပ္ပုဂ္ဂဟဏကာလေ ပန အဝဿ-
ကမေဝ ဂန္ထဗ္ဗံ ဟောတိ။ ဒိဋ္ဌာ၊၃။၁၃၇။
(-ကစ္စည်း။၆၃၈။ ရှု၊နာ-၄၀၇။ နိတိ၊သုတ္တ။
၁၂၄၅။ မောဂ်၊၅။၅၃။) အဝဿကိစ္စ-လည်း
ကြည့်။

အဝဿကာရိ (ပု) [အဝဿံ+ကရ+ကိ] မချွတ်
မယွင်းပြု - တတ် - လေ့ရှိ - သူ။ ခီရပါယိ၊
အဝဿကာရိ။ မောဂ်၊၅။၅၃။ အဝဿံ
ကရေတိတိ အဝဿကာရိ။ ၎င်း၊ ပဋိကော။

အဝဿကာလ (ပု) [န + ဝဿကာလ] မိုးလ
မဟုတ်သော - ဝါမဆိုရသေးသော - အချိန်
အခါ - ကာလ။ အဝဿကာလေယေဝ ဝဿ-
ကာလေ အခါနကမနဿ ပါဠိယံယေဝ ပဋိ-
က္ခိတ္တတ္တာ။ ဝဇီရ၊၄၄၀။

အဝဿကိစ္စ (န) [အဝဿံ+ကိစ္စ] မချွတ်ကေနံ
ပြုအပ်သော။ ကရဏိယာနိတိ အဝဿကိစ္စာ-

နိ။ ယဉ္ဇိ န အဝဿံ ကာတဗ္ဗံ၊ တံ ကိစ္စန္တိ
ဝုဇ္ဇတိ။ အံ ၄၂။ ၂၂။ အဝဿကေ အနိယ-
သဒ္ဓေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗေတိ အာဟ “အဝဿကိစ္စာနိ”-
တိ။ အံ၊ ၄၂။ ၁၉၂။

အဝဿဇေတိ=အဝဿဇုတိ (ကြိ) [အဝ+သဇု+
အ+တိ] စွန့်လွှတ်၏။ စွန့်ပယ်၏။ ဘဝသင်္ခါရ-
မဝဿဇိ မုနိ။ ဒီ၊ ၂။ ၉၀။ သံ၊ ၃။ ၂၃၀။ အံ၊ ၃။
၁၃၁။ ဥဒါနံ၊ ၁၅၅။ နေတ္ထိ၊ ၅၂။ အဝဿဇိတိ
ဝိဿဇေသိ။ ဒီ၊ ၄၂။ ၁၄၇။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၅။
အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၀။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၂၃။ ဥဒါနံ၊ ၄။
၂၉၉။ (-ဒီ၊ ၃။ ၁၄၄။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၂၃။) အဝ-
ဿဇိ-ဇော၊ ၁။ ၃၂၆။ ဇော၊ ၂။ ၁၇၅။

အဝဿဇိ (ကြိ) အဝဿဇုတိ-ကြည့်။

အဝဿဇုန (န) [အဝ+သဇု+ယု] စွန့်လွှတ်
ခြင်း။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အဝဿဇုနာကာရ (ပု) [အဝဿဇုန+အာကာရ]
စွန့်လွှတ်သော အခြင်းအရာ။ ဘဝသင်္ခါရဿ
အဝဿဇုနာကာရံ သဗ္ဗပတော ဒဿေတိ။
ဒီ၊ ၄၂။ ၁၅၄။

အဝဿဇု (တိ) [အဝ+သဇု+တ] တိတ္ထိ-ဘောင်
-ကျောင်း - သို့ ပြောင်းရွှေ့သော၊ သူ။
ယဒါ စ သာ ဌိကာ ဝါ အဿ .. အဝဿဇုာ
ဝါ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၈၀။ ကင်္ခါ၊ ၃၉။ အဝဿဇုာ နာမ
တိတ္ထာယတနံ သင်္ကန္တာ။ ကင်္ခါ၊ ၂၉၅။

အဝဿဇု (တိ) [အဝ+သဇု+တ] စွန့်လွှတ်အပ်
ပြီးသော။ ကိလေသာဘာဝေန စ ကတကမ္ပံ
အပ္ပဋိသန္နိကတ္တာ အဝဿဇု နာမ ဟေတိ။
ဒီ၊ ၄၂။ ၁၄၈။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၀။ နေတ္ထိ၊ ၄။
၁၂၃။ ဥဒါနံ၊ ၄။ ၂၀၀။

အဝဿဇုဘဝသင်္ခါရ (တိ) [အဝဿဇု + ဘဝ-
သင်္ခါရ] စွန့်လွှတ်အပ်ပြီးသော ဘဝသင်္ခါရ
ရှိသော၊ ဘဝသင်္ခါရကို စွန့်လွှတ်ပြီးသော။
ဣတိ ဗောဓိမူလယော အဝဿဇုဘဝသင်္ခါ-

ရော ဘဂဝါ... အာယုသင်္ခါရံ ဩဃဇိတိ။
ဥဒါနံ၊ ၄။ ၃၀၀။

အဝဿန (န) [န + ဝဿန] (၁) (က) မရွာ
သွန်းခြင်း။ (၁) မစုတ်စိစေခြင်း။ (၂)
မတုန်မြည်ခြင်း။ (၁) (က) ဒေဝဿ ဝဿနံ
အဝဿနံ... ဥတုနိယာမော။ ဒီ၊ ၄၂။ ၂၇။
(-အံ၊ ၄။ ၃။ ၆၇။) (ခ) အဝဿနံ စေတ္တ
ဝုတ္တဝိပရိယာယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။
၁၁၇။ (၂) တဿာ အဝဿနတ္တာယ မုခံ
ဗန္ဓိတွာ။ ဇော၊ ၄။ ၄။ ၂၇၁။

အဝဿနကာရက (န) [အဝဿန + ကာရက]
မရွာသွန်းခြင်းအကြောင်း။ ရာဇာ အဝဿန-
ကာရကံ သလ္လက္ခေတွာ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၄၄။

အဝဿနကာလ (ပု) [အဝဿန + ကာလ] မရွာ
သင့်သော-အချိန်-အခါ။ ကင်္ခါရိ အဝဿန-
ကာလေ (အဝဿိတဗ္ဗကာလေ?) ဝဿတိ။
ဒီ၊ ၄၂။ ၁၀။

အဝဿန္တ (တိ) [န + ဝဿန္တ] မရွာသွန်းသော။
ဒေဝေ ခေါ ပန ဘိက္ခဝေ အဝဿန္တေ ..။
အံ၊ ၂။ ၄၇၄။ (-ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၃၅။ အံ၊ ၄။ ၂။
၂၂၃။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၄၇။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၇၅။)

အဝဿန္တတ္တ (န) [န + ဝဿန္တတ္တ] မရွာသွန်း
သည်၏ အဖြစ်။ တိဏိ သံဝစ္ဆရာနိ ဒေဝဿ
အဝဿန္တတ္တာ။ ဇော၊ ၄။ ၅။ ၂၀၃။

အဝဿဘာဝိတာ (တိ) [အဝဿဘာဝိ + တာ?]]
မချွတ်-ကောက်-မြစ်လွှဲသည်၏ အဖြစ်။
အာရညိကဘာဝေါ နာမ လာဘာနံ ကေ-
သော အဝဿဘာဝိတာ (အဝဿံ ဘာဝိ-
တတ္တာ၊ သျှာ) န သက္ကာ အာရညိကေန
လာဘံ န လဘိတုံ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၈၀။

အဝဿဘာဝိ (တိ) [အဝဿံ + ဘူ + ဣ၊ နိဂ္ဂဟိတံ
ချေ။ ထိ-၌ အဝဿဘာဝိနိ] အဝဿံဘာဝိ-
နှင့် အနက်တူ။ သာ အဿ အဝဿဘာဝိနိ။
အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၂။

အဝဿယ (ပု) [အဝ+သိ+အ] မှီရာ၊ တည်ရာ၊
 မှီခို-အားထား-ကိုးကွယ်-ရာ။ ဥပါဒါယ
 ပန အဝဿယော ဟောတိ။ မိလိန္ဒ။ ၁၆၀။
 ဒါနသဒိသော အဝဿယော ပတိဋ္ဌာ...နတ္ထိ။
 ဒီ၊ ၁၂။ ၆၂။ မ၊ ၁၂။ ၆၄။ အံ၊ ၁၂။ ၂၃။
 အဝဿယောတိ ဝိနိပတိတံ အဒေန္တော နိဿ-
 ယော။ ဒီ၊ ၁၂။ ၆၇။ မ၊ ၁၂။ ၇၆။ အံ၊ ၁၂။
 ၂၂။ (-ဒီ၊ ၁၂။ ၁၃၉။ သံ၊ ၁၂။ ၅၇။ သံ၊
 ၁၂။ ၂၃။ အံ၊ ၁၂။ ၉၁။ အံ၊ ၁၂။ ၉၂။)

အဝဿယကမ္ပ (န) [အဝဿယ+ကမ္ပ] မှီရာ
 -တည်ရာ-အားထားရာ - ကိုးကွယ်ရာ -
 အမှု။ ယာဝါဟံ ဗုဒ္ဓပူဇာဒိ* အတ္တနော အဝ-
 ဿယကမ္ပံ ကရေမိ။ မ၊ ၁၄။ ၁၇၀။

အဝဿယဋ္ဌ (ပု) [အဝဿယ+အတ္တ] အား
 ထားရာဟူသော အနက်သဘော။ ဣဒဉ္စိ
 အဝဿယဋ္ဌေန ရတနမယသိဟာသနသဒိသံ။
 ဒီ၊ ၁၂။ ၆၂။ မ၊ ၁၂။ ၆၄။ အံ၊ ၁၂။ ၂၃။
 (-ဒီ၊ ၁၂။ ၁၀၄။)

အဝဿယတာ (ထိ) [အဝဿယ+တာ] မှီရာ၏
 အဖြစ်။ အဝဿယန-ကြည့်။

အဝဿယတိ (ကြိ) [အဝ+သိ+အ+တိ] (က)
 အမှီပြု၏၊ အားကိုးအားထားပြု၏။ (ခ)
 (အမှီပြု၍) နေထိုင်၏။ (က) ဘိက္ခု သန္တံ
 အဝဿယတိ။ အဘိ၊ ၁၂။ ၂၉၁။ အဝ-
 ဿယိ-အဘိ၊ ၁၂။ ၂၉၂။ (ခ) ဣတိ ပဏေံ
 အဝဿယိ (ဇာ၊ ၁။ ၄၅) န္တိ ဣမိနာကာရ-
 ဏေနာဟံ...ဝါသံ ကပ္ပေသိန္တိ အတ္ထော။ ဇာ၊
 ၁။ ၂။ ၇၃။

အဝဿယန (န) [အဝ+သိ+ယ] မှီခိုခြင်း၊
 အားထား-ကိုးကွယ်-ခြင်း။ ဗုဒ္ဓါဒိန္နံ သပ္ပု-
 ရိသာနံ အဝဿယနံ သေဝနံ ဘဇနံ။ ဒီ၊ ၁၂။
 ၂၄၃။ ပဋိသံ၊ ၁၂။ ၂၇၂။ ဝိသေသနဘာဝေါ
 ဝ ဆန္ဒာဒိန္နံ တံ တံ အဝဿယနဝသေန
 ဟောတိ။ မူလဒီ၊ ၂။ ၁၆၇။ တံတံအဝဿယန-

အဘိဓာန် ၃-၄၈-ပ-မ-၈-သ-၈

ဝသေနာတိ တဿ တဿ ဆန္ဒဿ သမာဓိ-
 နော အဝဿယတာဝသေန၊ ပစ္စယဝိသေသ-
 တာယာတိ အတ္ထော။ အနု၊ ၂။ ၁၆၆။

အဝဿယနဋ္ဌ (ပု) [အဝဿယန+အတ္တ] မှီခို-
 အားထား-ရာ ဟူသော အနက်သဘော။
 ပတိဋ္ဌာနဋ္ဌေန ဒီပေါ၊ အဝဿယနဋ္ဌေန သရ-
 ဏံ။ အံ၊ ၁၂။ ၁၄၀။ အဝဿယနဋ္ဌေနာတိ
 အဝဿယိတဗ္ဗဘာဝေန။ အံ၊ ၁၂။ ၁၂၇။

အဝဿယဗလ (န) [အဝဿယ+ဗလ] မှီရာ
 တည်းဟူသော အားစွမ်း။ တေ သဗ္ဗေပိ
 အတ္တနော အတ္တနော အဝဿယဗလေန
 ဌာနန္တရာနိ ပါပုဏီ* သု။ အဘိ၊ ၁၂။ ၂၉၂။

အဝဿယဘာဝ (ပု) [အဝဿယ+ဘာဝ] မှီခို
 ယူ၏ အဖြစ်။ တဿ ပတ္တိဿရိယဿ ဗဟူနံ
 ဇနာနံ အဝဿယဘာဝေါ ဝိယ။ အဘိ၊ ၁၂။
 ၂၂၇။

အဝဿယရက္ခ (ပု) [အဝဿယ+ရက္ခ] မှီရာ
 သစ်ပင်။ အမှာကံ အဝဿယရက္ခတောယေဝ
 ဘယံ နိဗ္ဗတ္တံ။ ဇာ၊ ၁၂။ ၂၃၂။

အဝဿယသမ္ပန္န (တိ) [အဝဿယ+သမ္ပန္န] မှီရာ
 နှင့် ပြည့်စုံသောသူ။ နိဿယသမ္ပန္န (အံ၊ ၁၂။
 ၂။ ၈၆) ကြည့်။

အဝဿယိတဗ္ဗဘာဝ (ပု) [အဝဿယိတဗ္ဗ+
 ဘာဝ] မှီခို - အားထား - အပ်သည်၏
 အဖြစ်။ အဝဿယနဋ္ဌ-ကြည့်။

အဝဿဝ (ပု) [အဝ+သု+အ] စွတ်စိုခြင်း၊
 ရာဂဖြင့် စွတ်စိုခြင်း။ ဧကတော ဝါ ဥဘ-
 တော ဝါ အဝဿဝေ သတိပိ ဝဇ္ဇတိတိလိခိ-
 တံ။ ဝဇ္ဇိ၊ ၅၃၈။

အဝဿဝန (န) [အဝ+သု+ယ] စွတ်စိုခြင်း။
 ဧကမနကရဏံ အလ္လဘာဝကရဏံ၊ လောဘ-
 ဝသေန အဝဿဝနန္တိ အတ္ထော။ အနု၊ ၂။
 ၂၁၆။ ကိလေသာဝဿန-လည်း ကြည့်။

အဝဿဝနဋ္ဌာန (န) [အဝဿဝန+ဋ္ဌာန] ယိုစီးရာ ဌာန။ “အက္ခိမ္မာ အက္ခိဂ္ဂုဏကော” တိ-အာဒိနာ ဝုတ္တံ အသုစိနော အဝဿဝနဋ္ဌာနံ ဒဿေတိ။ ထေရဝါဒ၊ ၂။ ၁၁။

အဝဿဝန္တ (တိ) [အဝ+သု + အန္တ] ယိုစီးသော။ မရံ ယထာ ခုဒ္ဒမဝဿဝန္တံ။ အပါ၊ ၁။ ၁၆။ အဝဿဝန္တံ ပဿရန္တံ ခုဒ္ဒံ မရံ။ အပါ၊ ၁။ ၂၂။

အဝဿဝဘောဝ (ပု) [အဝဿဝ+ဘောဝ] ရာဂဖြင့် စွတ်စိုခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်။ “ဝိညှ ပဋိဗလော” တိ ခွိန္နံ အဝဿဝဘောဝဿ ဣဇ္ဈနတော ဝုတ္တံ။ ဝဇီရ၊ ၃၅။

အဝဿဝဟေတုတာ (တိ) [အဝဿဝဟေတု+တာ] ကိလေသာဖြင့် စွတ်စိုခြင်းအကြောင်း၏ အဖြစ်။ သမုဒနံ ကိလေသတေမနံ၊ အဝဿဝဟေတုတာ...ဝေဒိတဗ္ဗာ။ နေတ္တိ၊ ၁။ ၁၃။

အဝဿာယ (ကြိ၊ ဝိ) [အဝ+သိ+တာ] မှိ၍၊ အမှီပြု၍။ ဆန္တံ အဝဿာယ ကတ္တုကမ္ပတာကုသလဓမ္မစွန္နနံ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၂။ မာနုဿယံ အဝဿာယ အတ္တာနံ ဥက္ကံသေန္တော။ ဒိ၊ ၁။ ၂၉၀။

အဝဿာရောစနက (တိ) [အဝဿ+အာရောစနက] မချွတ်ကေန် ပြောကြား-တတ်သော-မည်ဖြစ်သော။ သူ။ တံ အဒိသ္မာ အညတရဿ အဝဿာရောစနကဿ “အာရောစေဟိ” တိ ဝတွာ ပစ္စာဟရတိ။ ကခါ၊ ၁။ ၁၃။

အဝဿာဝန (န) [အဝ+သု+ဏေ+ယ] ယိုစီးစေခြင်း၊ ရေစပ်ခြင်း၊ စစ်အပ်သော (ထမင်းရည်)။

အဝဿာဝနကဋ္ဌိက (န) [အဝဿာဝန+ကဋ္ဌိက] အဝဿာဝနကဋ္ဌိက-နှင့် အနက်တူ။

အဝဿာဝနကဋ္ဌိက (န) [အဝဿာဝန+ကဋ္ဌိက] ထမင်းရည် (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ ၂၀၄)။ အာစာမော အဝဿာဝနကဋ္ဌိကံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။

၃၁၀။ (အဝဿာဝိတကဋ္ဌိကံသိ။ အဝဿာဝနကဋ္ဌိကံသျှာ)။

အဝဿာဝါသိက (တိ) [န + ဝဿာဝါသိက] ဝါဆိုသောရဟန်း မရှိသော။ တေသံ ပစ္စယံ အဝဿာဝါသိကေ သေနာသနေ ဂါဟေတု ဝဋ္ဋတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၇၁။ (ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၂။ ၉၅ အဝဿာဝါသိကသေနာသနေ ဟု ရှိသည်။)

အဝဿာဝိတကဋ္ဌိက (န) [အဝဿာဝိတ+ကဋ္ဌိက] အဝဿာဝနကဋ္ဌိက-နှင့် အနက်တူ။

အဝဿာဝိတောဒန (ပု) [အဝဿာဝိတ+ဩဒန] စစ်အပ်ငဲ့အပ်ပြီးသော ထမင်းရည်ရှိသော ထမင်း၊ ချိုးမကပ်သော ထမင်း (ပါရာဇိကဏ် ဘာသာဋီကာ၊ ၄။ ၃၆၃)။ အဝဿာဝိတောဒနံ ပဓိတော။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၇။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၃၆။

အဝဿာဝေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [အဝ+သု+ဏေ+တွာ] စစ်၍။ ဆာရိကံ အဝဿာဝေတွာ ဂဟိတယူသော မာသခါရော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁။ ၃၀၉။

အဝဿိက (တိ) [န + ဝဿ + ဣက] (၁) ဝါ မရှိသော၊ တဝါမျှ မရသေးသော၊ ရဟန်း။ (၂) ရွာသွန်းခြင်းမရှိသော မိုး။ (၃) ဥပသမ္ပန္နကာလေ ပန အဝဿိကောဝ သမာနော။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၃၂။ အဝဿိကော သမာနောတိ ဥပသမ္ပဒတော ပဋ္ဌာယ အပရိပုဏ္ဏကေဝဿောတိ အဓိပ္ပာယ်ယော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁။ ၂၃။ (-ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၉၃။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၀။) (၂) အဝဿိကမေဃ-ကြည့်။

အဝဿိကကာလ (ပု) [အဝဿိက+ကာလ] တဝါမျှမရသေးသော-အခါ-ကာလ။ ထေရော ကိရ အဝဿိကကာလတော ပဋ္ဌာယ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၂။

အဝဿိကဋ္ဌိတိကာ (တိ) [အဝဿိက+ဋ္ဌိတိကာ] ဝါမရရှိသေးသော ရဟန်းတို့၏-တည်စဉ်-အလှည့်။ အယံ ကိ အဝဿိကဋ္ဌိတိကာယ ဂါဟေတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၉၃။

အဝသိကဒဟရ (ပု) [အဝသိက + ဒဟရ] ဝါ
မရသေးသော ရဟန်းငယ်။ အဝသိကဒဟ-
ရာနံ သန္တိကံ ဂန္ဓာ ဩဝေတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊ဉ၊၉၅။

အဝသိကဘိက္ခုကာလ (ပု) [အဝသိက + ဘိက္ခု
+ ကာလ] ဝါမရသေးသော ရဟန်းပြစ်စ
အချိန်။ ရဟလသုတ္တံ သတ္တဝေသိကကာလ-
တော ပဋ္ဌာယ ယာဝ အဝသိကဘိက္ခုကာ-
လာ ဝုတ္တံ။ မ၊ဋ္ဌ၊ဉ၊၈၉။ အဝသိကဘိက္ခု-
ကာလေ အန္တဝေန နိသိန္ဓော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၀၂။

အဝသိကမေဃ (ပု) [အဝသိက + မေဃ] ရွာ
သွန်းခြင်းမရှိသော - မရွာသွန်းသော - မိုး။
ဒါတဗ္ဗဝတ္ထု သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အဒေန္တော ပုဂ္ဂ-
လော အဝသိကမေဃသမိသော ဟောတိ။
ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။ ၂၂၇။

အဝသိကသင်္ကေတ (တိ) [န + ဝသိက +
သင်္ကေတ] မိုးရွာသွန်းခြင်း ရှိရာအခါ - မိုး
ကာလ - ဟု မသတ်မှတ်အပ်သော။ အနုဇာ-
နာမိ ဘိက္ခဝေ အဋ္ဌမာသေ အဝသိက-
သင်္ကေတေ မဏ္ဍပေ ဝါ ဓူကမူလေ ဝါ။
ဝိ၊၂။ ၂၈။ အဝသိကသင်္ကေတေတိ ဝသိက-
ဝဏ္ဏာနမာသာတိ ဧဝံ အပညာတေ၊ စတ္တာ-
ရော ဟေမန္တိကေ စတ္တာရော စ ဂိမိကေ
အဋ္ဌမာသေတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ဉ၊၃၇။

အဝသိတ (တိ) [အဝ + သိ + တ] မှီခို - အား
ထား - သော။ အမှီပြုသော။ သက် ဗလ -
မဝသိတာ။ အပါ၊၁။ ၄၀၈။ အနုရိယဓမ္မ-
ဝသိတော။ ဇာ၊၂။ ၉၆။ ကမ္မေန အနုရိယ-
ဓမ္မံ အဝသိတော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။ ၄၀၀။

အဝသိတဗ္ဗကာလ (ပု) [န + ဝသိတဗ္ဗ + ကာလ]
မရွာသင့်သော - အချိန် - အခါ။ အဝဏ္ဏန-
ကာလ - ကြည့်။

အဝသိတဘာဝ (ပု) [န + ဝသိတ + ဘာဝ] မှီအပ်
သည်၏ အပြစ်။ တဏှ စ အဝသိတဘာဝ-

တော "ဇာတိယာ မူလံ ခဏန္တော နိသိဒ္ဓိ" တိ
အာဟ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၄၅-၆။

အဝသိတော (ကြိ၊ဝိ) [န + ဝသိတော] မရွာသွန်း
မှုရှိ။ ပဠာန္တော ဒေဝရာဇာပိ ကေဝါရမေဝ
အဝသိတော။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၇၀။ (- ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။
၃၅၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ဉ၊၄၃၅။)

အဝသုတ (တိ) [အဝ + သု + တ] စွတ်စိုသော၊
ရာဂဖြင့် စွတ်စိုသော၊သူ။ အဝသုတာ အဝ-
သုတဿ ပုရိသပုဂ္ဂလဿ။ ဝိ၊၂။ ၂၇၆။ အဝ-
သုတာတိ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေန အဝသုတာ၊
တိန္တာ ကိလိန္တာတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ဉ၊၁၇၄။
အဝသုတာနန္တိ လောကဿာဒမိတ္တသန္တဝ-
ဓသေန ဥပန္နမေထေနရာဂေန တိန္တာနံ။ သာ-
ရတ္ထ၊၂။ ၈၂။ (- ဝိ၊၂။ ၂၇၆။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၁၈၊
၂၂၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ဉ၊၁၇၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၁၂၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊ဉ၊၈၅။
အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၇၇၊ ၂၃၁၊ ၂၄၀။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊ဉ၊၅၇၊ ၇၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၃။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။
၂၇၀။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၁။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။ ၇၉။
မဟာနိ၊ဋ္ဌ။ ၂၉၅။ ကင်္ခါ။ ၂၉၄-၆၊ ၃၁၂။ ခုဒ္ဒက၊
ဋ္ဌ။ ၈၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။ ၁၆၈။ သာရတ္ထ၊၂။ ၈၀၊
၃၅၅။ သာရတ္ထ၊ဉ၊၄၂၇။ ဝိမတိ၊၁။ ၁၃၈၊
၁၉၂။ ဝိမတိ၊၂။ ၂၆၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋ္ဌ၊၁။ ၈၆။ ဝိနိစ္ဆယ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၀၈။ ဝိနိစ္ဆယ၊
ဋ္ဌ၊၂။ ၃၂၊ ၄၉။)

အဝသုတကာယကမ္မန္တ (တိ) [အဝသုတ + ကာ-
ယကမ္မန္တ] ရာဂဖြင့် စွတ်စိုသော ကာယကံ
ရှိသော၊သူ။ တဏှ အဝသုတကာယကမ္မန္တ-
ဿ အဝသုတဝစိကမ္မန္တဿ အဝသုတမနော-
ကမ္မန္တဿ ကာယကမ္မမ္ပိ ပူတိကံ ဟောတိ။
အံ၊၁။ ၂၆၄။

အဝသုတကိစ္စ (န) [အဝသုတ + ကိစ္စ] စွတ်စို
ခြင်း - အမှု - ကိစ္စ။ သရီရံ သေဒမလဂ္ဂဟိတံ
ဝါ အညေန ဝါ အဝသုတကိစ္စေန ဝိဗာဓိတံ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၄၉။

အဝသုတစိတ္တ (တိ) [အဝသုတ+စိတ္တ] နာဂဖြင့် စွတ်စိုသော စိတ်ရှိသော၊ သူ။ ဘဂဝါ အဝသုတစိတ္တ အာယသ္မန္တံ နန္ဒံ အစ္ဆရာယော ဩလောကာပေသိ။ ၉၁၊ ၁၄။ ၁၅၄။

အဝသုတတာ (ထိ) [အဝသုတ+တာ] နာဂဖြင့် စွတ်စိုသည်၏ အဖြစ်။ မနုဿပုရိသဿ အဝသုတတာ။ ဝိမတိ။ ၂။ ၇၄။

အဝသုတပရိယာယ (ပု) [အဝသုတ+ပရိယာယ] ကိလေသာဖြင့် စွတ်စိုခြင်း၏ - ကိလေသာမိုး စွတ်စိုခြင်း၏ - အကြောင်း။ အဝသုတပရိယာယဉ္စ အာရသော ဒေသေသာမိ အနဝဿုတပရိယာယဉ္စ။ သံ၊ ၂။ ၃၉၀။ အဝသုတဿ ပရိယာယံ၊ အဝသုတဿ ကာရဏန္တိ အတ္တော။ သံ၊ ၉။ ၃။ ၉၅။ အဝသုတပရိယာယဉ္စာတိ ကိလေသေဟိ တိန္တကာရဏဉ္စ။ စူဠနိ၊ ၄။ ၁၃၁။ (-သံ၊ ၉။ ၂။ ၃၄၀။)

အဝသုတပရိယာယသုတ္တ (န) [အဝသုတပရိယာယ+သုတ္တ] အဝသုတပရိယာယသုတ်၊ ကိလေသာဖြင့် စွတ်စိုခြင်း (ကိလေသာ ဖြစ်ပွားခြင်း) နှင့် ကိလေသာဖြင့် မစွတ်စိုခြင်း၏ အကြောင်းကို ဟောတော်မူရာ သုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ သဋ္ဌာယတနဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ၄-ဝဂ်၊ ၆-သုတ်။ သံ၊ ၂။ ၃၈၉။

အဝသုတဘာဝ (ပု) [အဝသုတ+ဘာဝ] စွတ်စိုသည်၏ အဖြစ်။ ဘိက္ခုနိယာ စေဝ ပုရိသဿ စ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေန အဝသုတဘာဝေ သတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၇၄။ (-ဝိမတိ၊ ၂။ ၇၄။)

အဝသုတမနောကမ္မန္တ (တိ) [အဝသုတ + မနောကမ္မန္တ] နာဂဖြင့် စွတ်စိုသော မနောကံ ရှိသော၊ သူ။ အဝသုတကာယကမ္မန္တ-ကြည့်။

အဝသုတဝစိကမ္မန္တ (တိ) [အဝသုတ + ဝစိကမ္မန္တ] နာဂဖြင့် စွတ်စိုသော ဝစိကံရှိသော၊ သူ။ အဝသုတကာယကမ္မန္တ-ကြည့်။

အဝသုတိ (ထိ) [အဝ+သု+တိ] နာဂဖြင့် စွတ်စိုခြင်း။ ဝတ္ထိ နိက္ခမ္မ အဝသုတိ စရိ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၇၆။ အဝသုတိ စရိ ကိလေသအဝသုတိ ဘတ္တုပရိယေသနံ စရိ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၆၂။

အဝသုပဂမနပစ္စယ (ပု) [န+ဝသု+ဥပဂမန+ပစ္စယ] ဝါမကပ်ခြင်းဟူသော အကြောင်း။ အဝသုပဂမနပစ္စယာ ခုက္ကဋ္ဌံ အာပဇ္ဇတိ။ ဝဇိရ။ ၃၈၀။

အဝဟဋ္ဌ (တိ) [အဝ+ဟရ+တ] (၁) (က) ခိုးယူအပ်သော၊ အခိုးခံရသော (ပစ္စည်း)။ (ခ) ဆောင်ယူအပ်သော (အရာဝတ္ထု)။ (၂) ခိုးယူတတ်သော၊ သူ။ (၁) (က) မယုံ စီဝရံ ကေန အဝဟဋ္ဌံ။ ဝိ၊ ၁။ ၇၁။ (-မိလိန္တ၊ ၄၆။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၅။) (ခ) ဝသောယေန သဗ္ဗကုဏပေသု အဝဟဋ္ဌေသု သုဒ္ဓါဝိဋ္ဌါကဝဿံ ဝဿိ။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၁၄၂။ (၂) ယော အဝဟဋ္ဌော၊ သော ပါရာဇိကော။ ဝိ၊ ၁။ ၈၁။

အဝဟဋ္ဌကာလ (ပု) [အဝဟဋ္ဌ+ကာလ] ခိုးယူရာ - အချိန် - အခါ။ အာဏာပကော အာဏတ္တိက္ခဏေယေဝ ပါရာဇိကော ဟောတိ။ အဝဟာရကော ပန အဝဟဋ္ဌကာလေ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၄။

အဝဟဋ္ဌဘဏ္ဍ (န) [အဝဟဋ္ဌ+ဘဏ္ဍ] ခိုးယူအပ်သော ဘဏ္ဍာ။ အဝဟဋ္ဌဘဏ္ဍ အာဟာရာပေထ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၈၂။

အဝဟတ (တိ) [အဝ+ဟရ+တ] ခိုးယူအပ်သော။ စောရေဟိ အဝဟတော။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၈၂။

အဝဟန* (န) [အဝ+ဟု+ယု] ပူဇော်ခြင်း။ ဩဟာဝိမံ-ကြည့်။

အဝဟန^၂ (န) [န+ဝဟန] မဆောင်ခြင်း၊ ရွက်ဆောင်ထားခြင်း။ အာဂတဿ ဘာရဿ အဝဟနတောယေဝ။ မ၊ ၉။ ၃။ ၇၉။

အဝဟနတ္ထ (ပု) [အဝဟန+အတ္ထ] ရွက်ဆောင်
မထားခြင်းအကျိုး။ တေဿ အဝဟနတ္ထံ
စိရတရံ ကာလံ အရိယမဂ္ဂသမ္ဘာရော သမ္ဘ-
တော။ ဒီ၊ ငွါ၊ ၂။ ၁၅။ အံ၊ ငွါ၊ ၃။ ၂၅။

အဝဟနန (န) [အဝ+ဟန+ယု] အောက်-
ငရဲစသည်-သို့ လားရောက်စေခြင်း။ အဝ-
ဟနနဋ္ဌ-ကြည့်။

အဝဟနနဋ္ဌ (ပု) [အဝဟနန+အတ္ထ] အောက်-
ငရဲစသည်-သို့-လားရောက်စေ-ဖြစ်စေ-
ခြင်းအနက်သဘော။ သဗ္ဗောပိ စေသ အဝ-
ဟနနဋ္ဌေန ရာသဋ္ဌေန စ ဩဆောတိ ဝေ-
ဒိတဗ္ဗော။ အဝဟနနဋ္ဌနာတိ အဓောဂမ-
နဋ္ဌေန။ အယံ ဟိ... ဂမေတိတိပိ အတ္ထော။
သံ၊ ငွါ၊ ၁။ ၁၆။ အဝဟနနတော ရာသိဘာဝ-
တော စ “ဩယ” နှိ ဝုတ္တံ။ သံ၊ ငွါ၊ ၁။ ၅၃။

အဝဟန္တ (တိ) [န+ဝဟန္တ] မရွက်ဆောင်နိုင်
သော၊ မဆောင်စွမ်းနိုင်သော။ ပါဒေသု
အဝဟန္တေသု ဧက္ကုကေဟိ စက်မတိ။ ဒီ၊ ငွါ၊
၂။ ၃၄။ မ၊ ငွါ၊ ၁။ ၂၃။ (-မ၊ ငွါ၊ ၄။ ၁၁၅။ အံ၊
ငွါ၊ ၁။ ၇၁။)

အဝဟရဏ (န) [အဝ+ဟရ+ယု] ခိုးယူခြင်း။
ဝုတ္တပ္ပကာရာနံ အဝဟာရာနံ ဝသေန အဝ-
ဟရဏဉ္စ။ ကခါ၊ ၁၂။ တေန အဝဟရဏံ။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၃။

အဝဟရဏစိတ္တ (န) [အဝဟရဏ+စိတ္တ] (၁)
ခိုးယူကြောင်း ဖြစ်သောစိတ်။ (တိ) (၂)
ခိုးယူကြောင်းဖြစ်သော စိတ်ရှိသော၊ သူ။
(၁) ထေနဿ ဘာဝေါ ထေယျံ၊ အဝဟရဏ-
စိတ္တဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဝိ၊ ငွါ၊ ၁။ ၂၆။
ကခါ၊ ၁၁၅။ မ၊ ငွါ၊ ၂။ ၂၃။ (-သာရတ္ထ၊
၁။ ၁၂။) (တိ) (၂) ထေယျသခါတန္တိ
ထေယျစိတ္တော အဝဟရဏစိတ္တော။ ဝိ၊ ၁။
၇၇။

အဝဟရဏပယောဂ (ပု) [အဝဟရဏ+ပယော-
ဂ] ခိုးယူကြောင်းဖြစ်သော-လုံ့လ-ပယော-
ဂ။ နေဝ အဝဟာရေတိ ထေယျစိတ္တေန
အဝဟရဏပယောဂဿ အကတတ္တာ။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၂။ ၁၃၇။ ဣဒ္ဓိမယော အဝဟရဏပ-
ယောဂေါ ဟောတိ။ သီ၊ ငွါ၊ သင်္ခ၊ ၁။ ၃၃။

အဝဟရဏာဓိပ္ပါယ (တိ) [အဝဟရဏ+အဓိပ္ပါ-
ယ] ခိုးယူခြင်းငှါ အလိုရှိသော၊ ခိုးယူလို
သော၊ သူ။ န အဝဟရဏာဓိပ္ပါယော နာပိ
ဝိနာသာဓိပ္ပါယော တိ အတ္ထော။ ပေတ၊ ငွါ၊
၂။ ၁။

အဝဟရတိ (ကြိ) [အဝ+ဟရ+အ+တိ] (၁)
ခိုးယူ၏။ ဆောင်ယူ၏။ (၂) အောက်သို့
ဆောင်၏။ (၃) ကော ဘဏ္ဍံ အဝဟရတိ။
ဝိ၊ ၁။ ၆၅။ အဝဟရတိ- ဝိ၊ ၁။ ၆၅-၇။ ဝိ၊ ငွါ၊
၁။ ၂၆၃။ ကခါ၊ ၁၁၇။ အဝဟရမိ- မိလိန္ဒ။
၄၆။ အနု၊ ငွါ၊ ၁။ ၁၉၀။ အဝဟရတု- ဝိ၊ ငွါ၊ ၁။
၃၂၂။ အဝဟရ-ဝိ၊ ၁။ ၆၅-၇။ ဝိ၊ ငွါ၊ ၁။ ၃၂၂။
ကခါ၊ ၁၁၇။ အဝဟရေယျ- ဝိ၊ ၁။ ၅၇။
မိလိန္ဒ။ ၄၆။ ဝိ၊ ငွါ၊ ၁။ ၂၆၂။ ကခါ၊ ၁၁၆။
အဝဟရိ- ဝိ၊ ၁။ ၇၁၊ ၇၄၊ ၈၀။ ဓမ္မ၊ ငွါ၊ ၁။ ၂၉။
ပေတ၊ ငွါ၊ ၄၄။ ဇာ၊ ငွါ၊ ၁။ ၅၄။ အဝါဟရိ-
ဇာ၊ ၁။ ၁၁၅။ အဝါဟရိ- ဝိ၊ ၅။ ၃၇၄။ အဝ-
ဟရိ- သု- ဝိ၊ ၁။ ၇၀။ အဝဟရိ- ပေတ၊
ငွါ၊ ၈၁။ အဝဟရိဿသိ- ဇာ၊ ငွါ၊ ၁။ ၄၀၈။
အဝဟရိဿာမိ- ဝိ၊ ၁။ ၅၈-၆၂၊ ၇၁။ အဝ-
ဟရိဿာမ- ဝိ၊ ၁။ ၈၀။ (၂) အဝဟရတိ
ဟေဋ္ဌာ ဟရတိတိ ဩဟာရိနံ။ ဓမ္မ၊ ငွါ၊ ၂။
၃၃၈။

အဝဟရန္တ (တိ) [အဝ+ဟရ+အန္တ] ခိုးယူ
သော၊ သူ။ သဿာမိကံ ဘဏ္ဍံ အဝဟ-
ရန္တဿ ပါရာဇိကမေဝ။ ဝိ၊ ငွါ၊ ၁။ ၂၆။ အဝ-
ဟရန္တဿာ(ကခါ၊ ၁၁၅)တိ ဂဏန္တဿ။ ကခါ၊
ငွါ၊ ၁။ ၉၆။ (-ဝိ၊ ငွါ၊ ၁။ ၃၂၂။ အံ၊ ငွါ၊ ၁။ ၂၃၄။
ကခါ၊ ငွါ၊ ၁။ ၉၆။)

အဝဟရမာန (တိ) [အဝ+ဟရ+အ+မာန] ခိုးယူသောသူ။ အာဝိယမာနောတိ အာဝိယမာနော ဟရမာနော အဝဟရမာနော။ ဝိ၊ ၁။ ၅၇။

အဝဟရိတ (တိ) [အဝ+ဟရ+တ] ခိုးယူအပ်ပြီးသော၊ ခိုးထုပါပြစ်သော။ ယံ ကိဉ္စိ ပရဘဏ္ဍံ အဝဟရိတံ။ ကခါ။ ၂၉၉။

အဝဟရိတဗ္ဗ (တိ) [အဝ+ဟရ+တဗ္ဗ] ခိုးယူအပ်သော။ ယံ ပန အဝဟရိတဗ္ဗံ ဘဉ္စိတဗ္ဗဉ္စ။ ခုပ္ပကဒ္ဓ။ ၂၂။ (-သရတ္ထ၊ ၂။ ၁၅၈။)

အဝဟရိတုံ (ကြိ ဝိ) [အဝ+ဟရ+တုံ] ခိုးယူခြင်းငှါ။ ဒေဝတာ ပန အဝဟရိတုံန သက္ကာ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၈။ (-သရတ္ထ၊ ၂။ ၁၁၈။)

အဝဟရိတွာ (ကြိ ဝိ) [အဝ+ဟရ+တွာ] ခိုးယူ၍။ ရဇကဘဏ္ဍိကံ အဝဟရိတွာ။ ဝိ၊ ၁။ ၅၇။ အဝဟရိတွာ ထေနေတွာ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၈။

အဝဟရိ(ရိ)ယတိ (ကမ္ပ၊ ကြိ) [အဝ+ဟရ+ယ+တေ] ခိုးယူအပ်၏။ သဓေ တတ္ထ ကိဉ္စိ အဝဟရိ(ရိ)ယတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၁။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၉။

အဝဟသတိ (ကြိ) [အဝ+ဟသ+အ+တိ] ပြက်ရယ်ပြု၏။ အမစွာ အညမည် အဝဟသန္တိ။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၁၁၅။ အဝဟသိ သု-ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၆။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၅။

အဝဟသန္တ (တိ) [အဝ+ဟသ+အန္တ] ပြက်ရယ်ပြုသော။ အဘိဘဝန္တမိဝ ရာဇဘဝနဝိဘူတိ အဝဟသန္တမိဝ ဒေဝဝိမာနသိရိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၉။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၀။ အဝဟသန္တမိဝါတိ အဝဟသံ ကုရမာနံ ဝိယ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၅၇။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၁။ ၇၃။ (-ပေတ၊ ၄။ ၁၆၄။)

အဝဟသမာန (တိ) [အဝ+ဟသ+အ+မာန] ပြက်ရယ်ပြုသော။ အာကာသဂင်္ဂါ ပထိ-

သောတံ အဝဟသမာနာ ဝိယ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၀။ (-မ၊ ၄။ ၂။ ၇၃။)

အဝဟသိတ (တိ) [အဝ+ဟသ+တ] ပြက်ရယ်ပြုအပ်သော။ တတ္ထကေန စ... အဝဟသိတတာရကာသသိမရိစိယော ... ပဒကိဏ်ကဓောန္တိ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၇။

အဝဟသိတဗ္ဗတာ (ထိ) [အဝဟသိတဗ္ဗ+တာ] ပြက်ရယ်ပြုအပ်သည်၏အဖြစ်။ ဥပ္ပဏ္ဍနကထာ (သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၂၄၈) ကြည့်။

အဝဟသိတွာ (ကြိ ဝိ) [အဝ+ဟသ+တွာ] ပြက်ရယ်ပြု၍။ တံ ပန အဝဟသိတွာ ဝစနံ ဟောတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၅၅။

အဝဟသိယမာန (တိ) [အဝ+ဟသ+ယ+မာန] ပြက်ရယ်ပြုအပ်သော၊ သူ။ အမစေဟိ အဝဟသိယမာနော 'မာရေတွာ နံ အာဟရိ-အာမိ' တိ ခတ္တိယမာနေန တံ အနုဗန္ဓန္တော။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၂၇၀။

အဝဟာယ (ကြိ ဝိ) [အဝ+ဟာ+တွာ] စွန့်ပယ်၍။ ဗဟုတဏ္ဍံ အဝဟာယ။ ဇာ၊ ၁။ ၂။ ၁။ ၃၈၀။ ဥဇမ္ပနံ အဝဟာယ။ ဇာ၊ ၂။ ၂။ ၂၆၅။

အဝဟာရ (ပု) [အဝ+ဟရ+ဏ] ခိုးယူခြင်း။ ထေယျေ အဝဟာရေ။ ရှု၊ ၃။ ၁။ ၂၈။ နိတိ၊ သုတ္တံ။ ၃။ ၃၆၄။ အဝဟရကံ ထေနေတွာ ဟရကံ အဝဟာရေ။ ရှု၊ ၄။ ၃။ ၇၇။ ပဉ္စအဝဟာရာ... ကုသာဝဟာရေ။ ဝိ၊ ၅။ ၂။ ၃၀။ ပဉ္စဝိသတိ အဝဟာရာ ဒေဝေတဗ္ဗာ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၆၃။ (-ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၇၃။ ၃၀၁။ ကခါ။ ၁။ ၆။ ၇။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၇၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁။ ၃၇။ ၁၄၇။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁။ ၇၇။ ၁၈၀။ ၁၈၇။)

အဝဟာရက (တိ) [အဝ+ဟရ+က] ခိုးယူတတ်သော၊ သူ။ အဝဟာရကဿ အာပတ္တိပါရာဇိကဿ။ ဝိ၊ ၁။ ၆။ ၅။ (-ဝိ၊ ၁။ ၆။ ၆။ ၇။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၃၂၂။ ၃၂၄။) ကုသာဝဟာရက၊ ဆန္ဒာဝဟာရက၊ ထေယျာဝဟာရက၊ ပရ-

သန္တကဝဟာရက၊ ပရိကပ္ပါဝဟာရက၊
ဗလာဝဟာရက-တို့နှင့် ယှဉ်ကြည့်။

အဝဟာရကဏ (ပု) [အဝဟာရ+ကဏ] ခိုးယူရာ-အချိန်-အခါ။ ကာလောတိ အဝ-
ဟာရကဏလော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၆။

အဝဟာရက္ခဏ (ပု) [အဝဟာရ+ခဏ] ခိုးယူ
သောခဏ။ အဝဟာရကဏထံ ပန အဝဟာ-
ရက္ခဏေယေဝ ပါရာဇိကံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၂။

အဝဟာရဂ် (န) [အဝဟာရ+အဂ်] ခိုးယူခြင်း၏
အဂ်။ “ပဉ္စဟာကာရေဟိ...ဟောတိ” တိ-
အာဒိနာ နယေန အဝဟာရဂ် နိ ဝုတ္တာနိ။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၃။

အဝဟာရဌာန (န) [အဝဟာရ+ဌာန] ခိုးယူ
ရာ-အရပ်-ဌာန။

အဝဟာရဌာနပရိဂ္ဂဟ (ပု) [အဝဟာရဌာန+
ပရိဂ္ဂဟ] ခိုးယူရာအရပ်ကို သိမ်းယူခြင်း။
မာတိကာယ ပန အနဝသေသတော အဝ-
ဟာရဌာနပရိဂ္ဂဟော ကတော နာမ န
ဟောတိ။ ကခါ၊ဋီ။၁၉၄။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။
၉၇။)

အဝဟာရတ္ထသာဓက (တိ) [အဝဟာရတ္ထ+
သာဓက] ခိုးယူခြင်းဟူသော အကျိုးကို
ပြီးစေတတ်သော။ နိယမသမ္ဘာဝါ အဝ-
ဟာရတ္ထသာဓကံ ဟောတိ။ ဝိမတိ၊၁။၂၀၀။

အဝဟာရဒေသ (ပု) [အဝဟာရ+ဒေသ] ခိုး
ယူရာ-အရပ်-ဒေသ။ ဒေသောတိ အဝ-
ဟာရဒေသော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၆။

အဝဟာရပ္ပဟောနက (တိ) [အဝဟာရ+ပဟော-
နက] ခိုးယူခြင်းငှါ လောက်သော။ အဝ-
ဟာရပ္ပဟောနကမေဝ ပန ဒဿေတုံ။ ကခါ၊
ဋီ။၁၉၆။

အဝဟာရပ္ပဟောနကပါဏ (ပု) [အဝဟာရ-
ပ္ပဟောနက+ပါဏ] ခိုးယူခြင်းငှါ လောက်
သော သတ္တဝါ။ ကေသေန အဝဟာရပ္ပဟော-
နကပါဏံ ဒဿေန္တော မနုဿပါဏောတိ
အာဟ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၅။

အဝဟာရလက္ခဏ (န) [အဝဟာရ+လက္ခဏ] ခိုးယူခြင်း၏ လက္ခဏာ။ အဝဟာရလက္ခဏ-
ဇ္ဇေတ္ထ န ပညာယတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၇။ (-ဝိ၊
ဋ္ဌ၊၁။၂၈၈။ သာရတ္ထ ၂။၁၃၆။)

အဝဟာရသမ္ဘာဝ (ပု) [အဝဟာရ+သမ္ဘာဝ] ခိုးယူခြင်း၏ ဖြစ်သင့်ခြင်း။ ထေယျစိတ္တံ ဥပ္ပါ-
ဒေတွာ ဂဏန္တဿ စ အဝဟာရသမ္ဘာဝ-
တော ဝုတ္တံ။ သာရတ္ထ ၂။၁၄၉။

အဝဟာသ (ပု) [အဝ+ဟသ+ဏ] ပြက်ရယ်
ပြုခြင်း၊ ပြောင်လှောင်ခြင်း။ အဝဟသန္တ-
ကြည့်။

အဝဟိတ (တိ) [အဝ+ဓာ+တ] ရှေးရှုထား
အပ်သော။ ဩဓာပယမာန (ဝိ၊ဋီ၊၂။၁၉၅)
ကြည့်။

အဝဟိတသောတ (တိ) [အဝဟိတ+သောတ] ရှေးရှု ထားအပ်သော နားရှိသော၊ နား-
ထောင်သော။ သူ။ ဩဟိတသောတ (ဥဒါန၊
၄။၃၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၅၇) ကြည့်။

အဝဟိယုတိ (ကြိ) } အဝဟိယတိ-ကြည့်။
အဝဟိယုသေ (ကြိ) }

အဝဟိနက (တိ) [အဝ + ဟာ + ယု + က] ကျန်-ချန်-နေ-ရစ်သောသူ။ ဩဟိနက
(သံ၊ဋီ၊၁။၂၈၂) ကြည့်။

အဝဟိယက (တိ) [အဝ + ဟာ + ယ + ကျ] ကျန်-ချန်-နေရစ်သောသူ။ ဩဟိယက
(ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၇) ကြည့်။

အဝဟိယတိ = အဝဟိယုတိ (ကြိ) [အဝ + ဟာ
+ ယ + တိ] ကျန်ရစ်-ချန်ရစ်-နေရစ်-၏။

ကိ* ကော အဝဟိယသိ (အဝဟိယသိ)။
ဇာ၊၁။၃၂၆။ ဇာ၊၂။၇၄၊၉၀။ အဝဟိယသိ-
တိ ဩဟိယသိ။ ဇာ၊၄။၅။၃၆၄။ အဝဟိ-
ယသေ-ထေရ၊၂၄၄။ ထေရ၊၄။၁။၂၇၉။

အဝါကယိရတိ (ကြိ) [အဝ+အာ+ကရ+ယိရ
+တိ] (လောဘကံ) ဖြတ်၏။ ပေး၏။ ယော
စ ဒတွာအဝါကယိရာ။ ဇာ၊၁။၁၉၀။ အဝါက-
ယိရတိ တံ ပဋိညာတမတ္တံ ဒဒန္တော တသ္မိ*
လောဘံ အဝါကရေယျ၊ ဆိန္နေယျ၊ တံ ဘဏ္ဍိ
ဒဒေယျာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဇာ၊၄။၂။၃၁၉။
အဝါကရေတိ-လည်း ကြည့်။

အဝါကရေတိ (ကြိ) [အဝ+အာ+ကရ+ဩ
+တိ] ရုပ်သိမ်း၏။ ဖြတ်၏။ ပေး၏။ ဒတွာ ဝရံ
ဓိပ္ပံ မဝါကရေဟိ။ ဇာ၊၁။၁၄၅။ ဓိပ္ပံ မယံ
ဒေဟိတိ အတ္ထော။ ဇာ၊၄။၅။၅၄၂။ အဝါ-
ကရ-ဇာ၊၂။၃၆၇။ ဇာ၊၄။၇။၃၆၅။ အဝါ-
ကရိ-၎င်း။ အဝါကရေယျ-ဇာ၊၂။၁၄၂၊
၁၄၅။ ဇာ၊၄။၅။၅၃၆။ အဝါကယိရတိ-
လည်း ကြည့်။

အဝါကိရတိ (ကြိ) [အဝ+အာ+ကိရ+အ+
တိ] ဖယ်ရှား၏။ စွန့်ပစ်၏။ ဖျက်ဆီး၏။
ကဟံ န ဥစ္ဆုဉ် ဝရကေ အဝါကိရိ။ ဝိမာန။၃၅။
အဝါကိရိတိ အပနေသိ ဆဇ္ဇေသိ၊ ဝိနာ-
သေတိ ဝါ။ ဝိမာန၊၄။၁၁၅။

အဝါစကတ္တ (န) [န+ဝါစက+တ္တ] မဟော
သည်၏ အဖြစ်။ န နိပါတပဒေဟိ တေသံ
အဝါစကတ္တာ။ အနုဋီ၊၁။၂၁၇။

အဝါစကဘာဝ (ပု) [အဝါစက + ဘာဝ]
မဟောသည်၏ အဖြစ်။ ဥပေါသထ-သဒ္ဓေါ
သာမညဌပေါ ဇေ ဝိသေသသဒ္ဓဿ အဝါ-
စကဘာဝတော။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၁။

အဝါစယံ* (ကြိ) ဝါစေတိ (ဝိမာန၊၄။၁၂၇)
ကြည့်။

အဝါစရတိ (ကြိ) [အဝ + စရ + အ + တိ]
လွန်ကျူး၏။ ယုတ်မာသော အကျင့်ကို ကျင့်
၏။ အစွန္တကာမာနဂတဿ ဘရိယာ၊ အဝါ-
စရိ ပဋ္ဌဝသာနုဂဿ။ ဇာ၊၁။၁၁၄။ ဇာ၊၂။
၁၂၃။ အဝါစရိတိ အနာစာရံ စရိ။ ဇာ၊၄။
၅။၄၇၉။

အဝါစိ (တိ) [အဝ + အဉ္စ + အ။ ဣတ္ထိဇော-
တက ဤ-လည်း သက်။] တောင်အရပ်။
အပါစိ-ကြည့်။

အဝါစေန္တ (တိ) [န + ဝါစေန္တ] မရွတ်ဆိုစေ
သော၊ မချပို့သော၊ သူ။ ယော ဇေ သက္ကဋ္ဌံ
သိပ္ပံ အဝါစေန္တော အန္တေဝါသိကေ ဥက္ကုဋ္ဌိ-
ကာသနဇဗံပေသနိကာဒိဟိ ကိလမေတိ။ ဒီ၊
၄။၃။၁၁၃။

အဝါတ (တိ) [န+ဝါတ] လေမရှိသော၊ လေ
တိုက်ခတ်ခြင်း ကင်းသော၊ လေ မဝင်နိုင်
သော။ နိဝါတ (ထေရ၊၄။၁။၃၀) ကြည့်။

အဝါတပါနက (တိ) [န+ဝါတပါန+က] လေ
သောက်တံခါး-ပြုတင်းပေါက်-မရှိသော။
ဝိဟာရာ အဝါတပါနကာ ဟောန္တိ။ ဝိ၊၄။
၂၉၃။

အဝါတာတပဟတ (တိ) [န+ဝါတ+အာတပ
+ ဟတ] လေ၊ နေပူ-တို့ဖြင့်- တို့သည်-
မဖျက်ဆီးအပ်သော၊ လေ၊ နေပူ-တို့ကြောင့်
မဖျက်ဆီးသော။ ဗီဇာနိ (ပတိဋ္ဌပေယျ)
အဇဏ္ဏာနိ အပူတိနိ အဝါတာတပဟတာနိ
သာရဒါနိ သုခသယိတာနိ။ ဒီ၊၂။၂၇၀။ သံ၊
၂။၄၄။ အံ၊၁။၁၃၄။ န ဝါတေန န စ အာတ-
ပေန ဟတာနိ။ အံ၊၄။၂။၁၀၄။ အဝါတာ-
တပဟတာနိတိ ဝါတေန စ အာတပေန စ
န ဟတာနိ နိဗ္ဗေတံ န ပါပိတာနိ။ အံ၊ဋီ၊
၃။၁၃၅။ (- သံ၊၄။၂။၂၇၁။)

အဝါစေရိတ (တိ) [န+ဝါစေရိတ] လေသည်
မလွှပ်စေအပ်သော-လေကြောင့်- မလွှပ်-

မလွင့်-သော။ အဝါတေရိတာပိ ဝါတေရိ-
တာပိ ယေ တေ ဝဋ်သကာ ကမ္မိတာ။ ဝိမာန၊
၄။ ၁၅။

အဝါဒါပေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [န+ဝါဒါပေတွာ] မဆို
စေမူ၍။ အဝါဒါပေတွာ ခေဝနာဒိသု အနာ-
ပတ္တိ။ ကခါ၊ ၇။ ၇၆။

အဝါဒိတ (တိ) [န + ဝါဒိတ] မတီးမှုတ်အပ်
သော။ တန္တိဗဒ္ဓါ ဝိကာ စမ္ပဗဒ္ဓါ ဘေရိယော
စ ကေနစိ အဝါဒိတာ သယမေဝ ဝဋ် သူ။
ဗိ၊ ၄။ ၂။ ၂၂။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၃။ အဝါဒိတာ ကေ-
နစိ စမ္ပဗဒ္ဓါ။ ဗုဒ္ဓဝါ၊ ၄။ ၁၀၂။

အဝါဒေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [န + ဝါဒေတွာ] မတီး
မှုတ်မူ၍။ တာတ နိရန္တရံ အဝါဒေတွာ။ ဘေ၊
၄။ ၁။ ၃၀၁။

အဝါဒေသိ (ကြိ) ဝါဒေတိ (ဘေ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၁)-
ကြည့်

အဝါပက (ပ) [? ဓာနံ၊ ၄။ သျ-၌ အဝါသက-ဟု
ရှိ၍ အဝ+အာသ+က-ဟု ပုဂံခွဲ၏။] လက်
ကောက်။ ပရိဟာရကံ။ ကျ၊ အဝါပကော-
ပျတြ။ ဓာနံ၊ ၄။ ၂၇။

အဝါပိတ (တိ) [န + ဝါပိတ] မစိုက်ပျိုးအပ်
သော။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အဝါပိတဓေတ္တ (န) [အဝါပိတ+ဓေတ္တ] မစိုက်
ပျိုးအပ်သော လယ်။ အဝါပိတဓေတ္တတော
အလဋ္ဌံ သန္ဓာယ “ဗဟံ မေ ဓညံ နဋ” နိ
ဝဒန္တော။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၅။

အဝါပုရဏ (န) [(၁) [အဝ+အာ+ပုရ+ယ။
အဝါပုရန္တံ ဝိဝရန္တံ ဒွါရံ တေဇနာတိ အဝါ-
ပုရဏံ။ နိတိ၊ ၁။ ၁၅၆။ (၂) အဝ+ဝရ+ယ။
ဝ-ကို ပ-ပြု ပ-၏အစိတ် အ-ကို ဥ-ပြု အဝ-၌ ဝ-
၏အစိတ် အ-ကို ဒီယ ပြု။ အဝါပုရတိ ဝိဝရတိ
ယေနာတိ အဝါပုရဏံ။ ဝရ သံဝရဏေ၊ ယု၊
ဝဿ ပေါ၊ ဥတ္တံ၊ ဥပသဂ္ဂဿ ဒီယတာ စ။ ဓာနံ၊

ဇ္ဇိ၊ ၂၂၂။] သံကောက်၊ သေဒု။ အဝါပုရဏံ
(အဝါပုရဏံ သီးသျှ၊ ၁။ ကံ) အာဒါယ။ ဝိ၊ ၁။
၁၇၂။ ဝိ၊ ၃။ ၁၁၁။ မ၊ ၃။ ၁၆၈။ သံ၊ ၂။ ၁၀၈။
အံ၊ ၃။ ၁၈၁။ အဝါပုရဏံ အာဒါယာတိ ကုဉ္ဇိကံ
ဂဟေတွာ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၀။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၃။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၁။ အဝါပုရတိ ဒွါရံ တေဇနာတိ
အဝါပုရဏံ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၇။ (- ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၈။
ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၈၈။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၁၀၃။ အံ၊ ၄။
၃။ ၂၇၅။)

အဝါပုရတိ (ကြိ) [အဝ+အာ+ပုရ+အ+တိ]
ဖွင့်၏။ အဝါပုရတိတိ အာဒိသု အဝအာ-
ဣဇ္ဈဘော ဥပသဂ္ဂတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ နိတိ၊ ၁။
၁၅၆။ အဝါပုရတိ။ အဝါပုရန္တံ-အဝါပုရဏ-
ကြည့်။ အဝါပုရတိ-လည်း ကြည့်။

အဝါပုရန္တ (တိ) [အဝ+အာ+ပုရ+အန္တ]
ဖွင့်သော၊ သူ။ အဝါပုရန္တံ အမတဿ ဒွါရ
(ဝိမာနံ၊ ၉၄) နိတိ။ ပိဟိတံ နိဗ္ဗာနံ မဟာ-
နဂရဿ ဒွါရံ အရိယမဂ္ဂံ ဝိဝရန္တံ။ ဝိမာနံ၊ ၄။
၂၆၃။ ဒွါရာနိ အဝါပုရန္တော ဝိဟရာမိ။
ဘေ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၇။

အဝါပုရပေတွာ (ကြိ ဝိ) [အဝ+အာ+ပုရ+
ကာပေ+တွာ] ဖွင့်စေ၍။ ရာဇော ပုရိမန-
ယေနေဝ နိဝါရေတွာ နဂရဒွါရာနိ အဝါပုရ-
ပေတွာ။ ဓရိယာ၊ ၄။ ၂၅၆။

အဝါပုရိတံ (ကြိ၊ဝိ) [အဝ+အာ+ပုရ+တံ]
ဖွင့်ခြင်းငှါ။ သူစိ ဝါ ကုဉ္ဇိကာယ အဝါပု-
ရိတံ န လဘတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၄၈။

အဝါပုရိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အဝ+အာ+ပုရ+တွာ]
ဖွင့်၍။ နဂရဒွါရံ အဝါပုရိတွာ။ ဘေ၊ ၄။ ၂။ ၂၀။

အဝါပုရိတွာန (ကြိ၊ဝိ) [အဝ+အာ+ပုရ+
တွာန] ဖွင့်၍။ ဒွါရံ အဝါပုရိတွာန၊ ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌ-
မပူဇယံ။ အပ၊ ၂။ ၁၉၄။

အဝါပုရိယတိ (ကမ္မ၊ကြိ) [အဝ+အာ+ပုရ+
ယ+တေ] ဖွင့်အပ်၏။ ဖွင့်၏။ သဝေ တေ

ဦးရံ န အဝါပုရိယိတ္ထ။ ယထာစိန္တိတမေဝ...
အညတရော သမ္မာဒေယျ။ ဇာ၊ ငွ၊ ၁။ ၇၄။
အဝါပုရိယတိ-လည်း ကြည့်။

အဝါမန (တိ) [န+ဝါမန] မပုက္ခ-မနိမ္မ-
သော၊ သူ။

အဝါမနဘာဝ (ပု) [အဝါမန+ဘာဝ] မပုက္ခ-
မနိမ္မ-သောသူ၏ အဖြစ်။ တေတနဿ အခဏ-
အဝါမနဘာဝေါ ဒီပိတော။ ဒီ၊ ငွ၊ ၂။ ၃၈။

အဝါယန (န) [န+ဝါယန] မတိုက်ခတ်ခြင်း။
ဝါတဿ ဝါယနံ အဝါယနံ .. ဥတုနိယာမော။
ဒီ၊ ငွ၊ ၂။ ၂၅။ (-ဗုဒ္ဓဝံ၊ ငွ၊ ၁၀၅။ ဒီ၊ ငွ၊ ၃။
၁၉၉။)

အဝါယန္တ (တိ) [န+ဝါယန္တ] မတိုက်ခတ်သော။
ဝါတေ ဝါယန္တေပိ ကပ္ပတိ၊ အဝါယန္တေပိ
ကပ္ပတိ။ မယာနိ၊ ငွ၊ ၂။ ၇၉။

အဝါယ(ယာ)မန္တ (တိ) [န+ဝါယ(ယာ)မန္တ]
လုံ့လ မပြုသော၊ အားမထုတ်သော၊ သူ။
အနုဋ္ဌဟံ အဝါယာမံ။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၁၈။ အဝါ-
ယာမန္တိ အဝါယမန္တော။ သံ၊ ငွ၊ ၁။ ၃၁။
(-ဝိ၊ ငွ၊ ၂။ ၁၂၇။)

အဝါယမိတ္တာ (ကြိ၊ ဝိ) [န+ဝါယမိတ္တာ] လုံ့လ
မပြု-အားမထုတ်-မှု၍။ ကာယေန အဝါ-
ယမိတ္တာ ဖဿံ ပဋိဇာနန္တဿ။ ကခါ၊ ၁၂၉။
(-ဝိမတိ၊ ၂။ ၆၈။)

အဝါယာပိတ (တိ) [န+ဝါယာပိတ] မရက်
စေအပ်သော။ အဝါယာပိတေ ဝါယာပိတ-
သညိနော ဝေမတိကဿ ဝါ ဒုက္ကဋ်။ ကခါ၊
၁၈၅။ အဝါယာမန္တ၊ အဝါယမန္တ-တို့ ကြည့်။

အဝါယိမ (တိ) [န+ဝါယိမ] မရက်အပ်သော။
သန္တတံ နာမ သန္တရိတွာ ကတံ ဟောတိ
အဝါယိမံ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၂၉။ (-ဝိ၊ ငွ၊ ၄။ ၅၁။ မ၊
ငွ၊ ၂။ ၆၀။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၃၃။)

အဝါယိမစိဝရတ္တ (န) [အဝါယိမ + စိဝရ+တ္တ]
မရက်အပ်သော သက်န်း၏ အဖြစ်။ သန္တ-
တဿ စ အဝါယိမစိဝရတ္တာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၃၄။

အဝါယိမတ္တ (န) [အဝါယိမ+တ္တ] မရက်အပ်
သည်၏ အဖြစ်။ သန္တတဿ အဝါယိမတ္တာ ..
အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗတာ စ နတ္ထိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၃၄။

အဝါရဏ (န) [န+ဝါရဏ] မတားမြစ်ခြင်း။
တံ ပန အစောဒေနံ အဝါရဏမေဝါတိ အာဟ
“အစောဒေန္တော အဝါရေန္တော”တိ။ ဒီ၊ ငွ၊
၂။ ၂၃၅။ သံ၊ ငွ၊ ၁။ ၁၁၂။

အဝါရိဂေါစရ (တိ) [န+ဝါရိဂေါစရ] ရေခွံ
မကျက်စားသော (သတ္တဝါ)။ ဥဒကစာရိပိ
ဟိ ကောစိ ကစ္ဆပါဒိ အဝါရိဂေါစရေပိ
ဟောတိ။ ဝိမာန၊ ငွ၊ ၂။ ၁၀၃။ သာရတ္ထ၊ ၁။
၂၉၄။

အဝါရိတ (တိ) [န+ဝါရိတ] မတားမြစ်အပ်
သော။ အနာဝရော ဓမ္မော အဝါရိတော
သဂ္ဂမဂ္ဂေါ။ ဝိ၊ ငွ၊ ၁။ ၂၃၈။ (-ဝိ၊ ငွ၊ ၂။ ၁၀၃၊
၁၅၅။ သံ၊ ငွ၊ ၃။ ၁၀၅။ အံ၊ ငွ၊ ၁။ ၁၉၁။ အတိ၊
ငွ၊ ၂။ ၄၁၈။)

အဝါရိတတ္တ (န) [အဝါရိတ+တ္တ] မတားမြစ်
အပ်သည်၏ အဖြစ်။ စေတနာဒိဓမ္မဇာတေ
သတိ ကမ္မဝိညာဏဿ ဥပ္ပတ္တိယာ အဝါရိ-
တတ္တာ။ သံ၊ ငွ၊ ၂။ ၆၅။ အဝါရိတတ္တာတိ ပဋိ-
ပက္ခေဟိ အဝါရိတဗ္ဗတ္တာ။ သံ၊ ငွ၊ ၂။ ၈၂။

အဝါရိတဗ္ဗတ္တ (န) [အဝါရိတဗ္ဗ+တ္တ] မတားမြစ်
အပ်သည်၏ အဖြစ်။ အဝါရိတတ္တ-ကြည့်။

အဝါရိတဘာဝ (ပု) [အဝါရိတ+ဘာဝ] မတား
မြစ်အပ်သည်၏ အဖြစ်။ တုယံ ဣမာယ
အပေသက္ခဒေဝတာယ ဝါရေန္တိယာ အဝါ-
ရိတဘာဝေါ န အစ္စရိယော။ ဇာ၊ ငွ၊ ၁။
၂၄၈-၉။

အဝါရိယဇာတက (န) [အဝါရိယ+ဇာတက]
အဝါရိယာ-မည်သော အမျိုးသမီး၏ ဖခင်

အဝါရိယပိတာ - ဟူသော လေ့ သူကြီး၏ အကြောင်းကိုပြရာဖြစ်သော ဇာတ်၊ အဝါရိယဇာတ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဇာတကပါဠိ၊ ၆-နိပါတ်၊ ၁-ဝဂ်၊ ၁-ဇာတ်။ ဇာ၊ ၁။ ၁၃၇။

အဝါရိယပိတု (ပု) [အဝါရိယာ+ပိတု] အဝါရိယာ-မည်သော အမျိုးသမီး၏ ဖခင်၊ အဝါရိယပိတာ-မည်သော သူ။ အဝါရိယပိတာ နာမ၊ အဟု ဂင်္ဂါယ နာမိကော။ ဇာ၊ ၁။ ၁၃၇။ အဝါရိယာ နာမ တဿ ဝိတာ၊ တဿာ ဝသေန အဝါရိယပိတာ နာမ ဇာတော။ ဇာ၊ ၁။ ၁၃၇။ ၂၁၆။

အဝါရိယဝဂ္ဂ (ပု) [အဝါရိယ+ဝဂ္ဂ] အဝါရိယဝဂ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဇာတကပါဠိ၊ ၆-နိပါတ်၊ ၁-အဝါရိယဝဂ်။ ဇာ၊ ၁။ ၁၃၇၊ ၁၄၆။ ဇာ၊ ၁။ ၁၃၇။ ၂၁၄၊ ၂၅၉။

အဝါရိယာ (တိ) အဝါရိယာ-မည်သော အမျိုးသမီး၊ အဝါရိယပိတု-ကြည့်။

အဝါရေန္တ (တိ) [န+ဝါရေန္တ] မတားမြစ်သော၊ သူ။ သာရထိ သဗ္ဗယောက္ခာနိ ဂဟေတွာ အစောဒေန္တော အဝါရေန္တော တိဋ္ဌတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၂၇၄။ သံ၊ ၁။ ၁။ ၂။ (-ဝဇီရ၊ ၃၄၄။)

အဝါဝဋ္ဋ (တိ) [န+ဝါဝဋ္ဋ] (၁) သိမ်းပိုက်ထားသူမှ ကင်းသော၊ သိမ်းပိုက်ထားသူ - အရှင် - မရှိသော၊ သူ။ (၂) အားမထုတ် - လုံ့လမပြု - ကြောင်ကြမောက် - သော၊ သူ။ (၃) အဝါဝဋ္ဋာ ယဒိ ဝါ အတ္ထိ ဘတ္တာ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၉။ အဝါဝဋ္ဋာတိ အပေတာဝရဏာ အပရိဂ္ဂဟာ။ ဇာ၊ ၁။ ၁။ ၂၂၄။ (၂) မမ ရက္ခနတ္ထာယ အနုဿက္ခော အဝါဝဋ္ဋော ဟုတွာ။ မ၊ ၁။ ၁။ ၁၄၈။ (-ဝဇီရ၊ ၅၇။)

အဝါသ (ပု) [န+ဝါသ] (နေမြဲအရပ်၌) မနေရခြင်း။ ဘိက္ခုနံ အဝါသာယ ပရိသက္ကတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၁၇။ အံ၊ ၁။ ၁၅၈။ အဝါသာယာတိ ကိန္တိ ဣမသ္မိံ အာဝါသေ န ဝသေယုန္တိ

ပရက္ကမတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၂၉၄။ (-ဝိ၊ ၅။ ၃၃၉။ ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၂၂၀။ မ၊ ၁။ ၁။ ၂၀၅။ ဥဒါန၊ ၁။ ၃၄၃။)

အဝါသရတိ (ကြိ) [အဝ+အာ+သရ+အ+တိ] (က) ချဉ်းကပ်၏။ (ခ) ဝင်၏။ သော မာသေတ္တံ တုရိတော အဝါသရိ။ ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၁၀၈။ ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၂၉၀။ အဝါသရိန္တိ ဥပဂစ္ဆိံ၊ ပါပိသိံ ဝါ။ ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၂၉၂။

အဝါသာဂါရဘူတ (တိ) [န+ဝါသာဂါရ+ဘူတ] နေထိုင်ရာ-အိမ်-ကျောင်း-မဟုတ်သော။ အဝါသာဂါရဘူတေန ဥပေါသထာဂါရာဒိနာ သဟ ပဉ္စ ကုဋိယော။ သီ၊ ၁။ ၁။ ၁။ ၁၃၅။

အဝါသာဓိပ္ပါယတာ (တိ) [န+ဝါသာဓိပ္ပါယ+တာ] နေခြင်း၌ အလိုမရှိသည်၏ အဖြစ် မနေလိုသည်၏ အဖြစ်။ ဇေဋ္ဌကလောမာနံ အကတဘန္ဓာတာ - အဝါသာဓိပ္ပါယတာတိ ဣမာနေတ္ထ ပဉ္စ အင်္ဂါနိ။ ကခါ။ ၁၇၄။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၁၆။ ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၁၃၅။

အဝါသေသိ (ကြိ) ဝသာပေတိ (ဇာ၊ ၁။ ၁။ ၁၃၀။ ဇာ၊ ၁။ ၁။ ၃၄) ကြည့်။

အဝါဟန (တိ) [န+ဝါဟန] ယာဉ်မရှိသော၊ သူ။ မဟာသတ္တော အဝါဟနာနံ ရာဇုနံ ဝါဟနာနိ ဒတွာ ဥယျောဇေသိ။ ဇာ၊ ၁။ ၁။ ၅၅။

အဝါဟယံ } (ကြိ) { ဝါဟေတိ (ဇာ၊ ၁။ ၁။ ၂၉။ အဝါဟသိ } { ဇာ၊ ၁။ ၁။ ၂၂၀) ကြည့်။

အဝိကတ္တနသီလ (တိ) [န+ဝိကတ္တန+သီလ] ဝါကြား-ပလ္လား-ခြင်းအလေ့မရှိသော၊ သူ။ အဝိကတ္တိ ကြည့်။

အဝိကတ္တိ (တိ) [န+ဝိကတ္တိ] ဝါကြား-ပလ္လား-လေ့ မရှိသော။ အဝိကတ္တိ အကုက္ကုစော။ သုတ္တနိ။ ၄၁၂။ မဟာနိ။ ၁၆၅၊ ၁၆၆။ အဝိ-

ကတ္တိတိ သိလာဒိဟိ အဝိကတ္တနသိလော။
သုတ္တနိ၊ ၂။ ၂၆၃။ မဟာနိ၊ ၅။ ၂၇၈။

အဝိကပ္ပ (တိ) [န+ဝိကပ္ပ] အထူး-ကြံခြင်း-
တေးတောခြင်း-မရှိသော၊ သူ။ သဗ္ဗတ္ထ
အနေတော အဝိကပ္ပေါ ဘဝသိ။ ထေရ်၊ ၅။
၅၂၃။

အဝိကပ္ပကတ္တ (န) [အဝိကပ္ပက+တ္တ] အထူး-ကြံ
စည်-တေးတော-ခြင်း မရှိသည်၏အဖြစ်။
ယထာဝုတ္တေန ဉာယေန စက္ခုဝိညာဏဿ
အာရမ္မဏပစ္စယော ဟောတိ အဝိကပ္ပ-
ကတ္တာ တဿာ။ အနု၊ ၁။ ၇၅။

အဝိကပ္ပကဘာဝ (ပု) [န+ဝိကပ္ပကဘာဝ]
အထူး-ကြံစည်-တေးတော-ခြင်း မရှိသည်
၏ အဖြစ်။ နိလံ ပီတကန္တိ ပဇာနနံ စက္ခု-
ဝိညာဏဿ နတ္ထေဝ အဝိကပ္ပကဘာဝတော။
မ၊ ၃။ ၂။ ၂၇၈။

အဝိကပ္ပန (န၊ ထိ) [န+ဝိကပ္ပန] ဝိကပ္ပနာ-မပြု
ခြင်း။ အနဓိဋ္ဌာနံ အဝိကပ္ပနာ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၃၀။
အဝိကပ္ပနာ နာမ ယာ ပရမ္မရဘောဇနေ
ဝိကပ္ပနာ ဝုတ္တာ၊ တဿာ အကရဏံ။ ဝိ၊ ၅။ ၄။
၁၇၃။ အနဓိဋ္ဌာနေန စ အဝိကပ္ပနေန စ
အာပဇ္ဇနတော အကိရိယံ။ ဝိ၊ ၅။ ၂။ ၂၃၂။
အဝိကပ္ပနံ အကိရိယာ။ ဝိ၊ ၅။ ၂။ ၆၆။ (-
ဝဇီရ။ ၃၁၅။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၇၆။)

အဝိကပ္ပနပစ္စယ (ပု) [အဝိကပ္ပန+ပစ္စယ] ဝိကပ္ပ-
နာ-မပြုခြင်းအကြောင်း။ “ဝိကပ္ပေတု” နှစ်
ဝစနတော အဝိကပ္ပနပစ္စယာ အာပတ္တိ
ဟေမန္တေ အာပဇ္ဇတိ။ ဝဇီရ။ ၅၅၈။

အဝိကပ္ပနပဂ (တိ) [န+ဝိကပ္ပနပဂ] ဝိကပ္ပနာ
မပြုလောက်သော။ အပိ စေတံ အဝိကပ္ပနပဂံ
စေ၊ စိဝရံ န ဟောတိ။ ဝဇီရ။ ၂၅၄။

အဝိကပ္ပယန္တ (တိ) [န+ဝိကပ္ပယန္တ] ဝိကပ္ပနာ
မပြုသော၊ သူ (ရဟန်း)။ ကတ္တိကပုဏ္ဏမာယ

ပစ္စုဒ္ဓိသုဉ္စိစ္စ အဝိကပ္ပယတော ဗုက္ကဋ္ဌေန
သဟ ပုနဒိဝသေ နိဿဂ္ဂိယံ။ ဝဇီရ။ ၂၂၈။

အဝိကပ္ပသဘာဝတ္တ (န) [န+ဝိကပ္ပသဘာဝတ္တ]
အထူး-ကြံစည်-တေးတော-ခြင်း သဘော
မရှိသည်၏ အဖြစ်။ ယထာဥပဋ္ဌိတဝိသယပဒ-
ဋ္ဌာနာ အဝိကပ္ပသဘာဝတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၁၃၉။

အဝိကပ္ပိတ (တိ) [န+ဝိကပ္ပိတ] ဝိကပ္ပနာ မပြု
အပ်သော (သင်္ကန်း-စသည်)။ အတိရေက-
စိဝရံ နာမ အနဓိဋ္ဌိတံ အဝိကပ္ပိတံ။ ဝိ၊ ၁။
၂၉၅။ ဝိ၊ ၂။ ၃၁၉။

အဝိကပ္ပေတဗ္ဗတာ (ထိ) [န+ဝိကပ္ပေတဗ္ဗတာ]
အထူး-မကြံစည်-မတေးတော-အပ်သည်
၏ အဖြစ်။ အဝိကပ္ပေတဗ္ဗတာယ ကာရဏံ
နိဒ္ဒေသဝါရဝဏ္ဏနာယံ ဝုတ္တမေဝ။ နေတ္ထိ၊ ၅။
၁၂၉။

အဝိကပ္ပေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န+ဝိကပ္ပေတွာ] (၁)
ဝိကပ္ပနာ မပြုမူ၍၊ မစွန့်မူ၍။ (၂) အထူး-
မကြံစည်-မတေးတော-မူ၍။ (၃) ကောဟံ
အနဓိဋ္ဌဟိတွာ အဝိကပ္ပေတွာ ဝါ ပတ္တံ ဌပေ-
ယျ။ ဝိ၊ ၅။ ၂။ ၁၉၀။ အဝိကပ္ပေတွာ (ကင်္ခါ။
၂၁၇) တိ သမ္မာဒါသမ္မာဝေသေန အဝိကပ္ပေ-
တွာ၊ အပရိစ္ဆေတိတွာတိ အတ္ထော။ ကင်္ခါ၊ ၃။
၃၈၂။ (-ဝဇီရ။ ၃၁၃။) (၂) အနတ္တံ မေ
အစရိတိအာဒိနိပိ ဟိ အဝိကပ္ပေတွာ။ ပဋိသံ၊
၅။ ၂။ ၃၃။ (-အနု၊ ၁။ ၃၇။)

အဝိကပ္ပေန္တ (တိ) [န+ဝိကပ္ပေန္တ] ဝိကပ္ပနာ
မပြုသော၊ သူ (ရဟန်း)။ တသ္မိံ ဒိဝသေ
အဝိကပ္ပေန္တော... ဗုက္ကဋ္ဌ အာပဇ္ဇတိ။ ဝဇီရ။
၂၂၇။

အဝိကမ္ပ (တိ) [န+ဝိကမ္ပ] တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိ
သော၊ မတုန်လှုပ်သော။ အစလာ အဝိကမ္ပာ
သုဋ္ဌ၊ ပတိဋ္ဌိတာ။ ထေရ်၊ ၅။ ၁၅၂။

အဝိကမ္မတ္တ (န) [အဝိကမ္မ+တ္တ] တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိသည်၏ အဖြစ်။ အဝိကမ္မတ္တာ အနိဉ္စန- ဌေန သမာဓိ။ ပဋိသန္ဓေ၊ ၁။ ၂၂၀။

အဝိကမ္မန (န) [န + ဝိကမ္မန] မတုန်လှုပ်ခြင်း။ ကေန ပနေတံ အဝိကမ္မနံ။ ဝိမာန၊ ၁။ ၁၉၉။ အဝိကမ္မနပစ္စုပဋ္ဌာန-လည်း ကြည့်။

အဝိကမ္မနပစ္စုပဋ္ဌာန (တိ) [အဝိကမ္မန+ပစ္စုပ- ဋ္ဌာန] (၁) ဥဒ္ဓစ္စကြောင့် မတုန်လှုပ်တတ် သည့်အဖြစ်ဖြင့် ရှေး၌ ထင်လာတတ်သော။ (၂) ယဉ်ဘက်တရား - တို့ကို - တို့၌ - မတုန် လှုပ်ခြင်း သဘောကို ဖြစ်ပေါ်စေတတ် သော။ (သမာဓိ) အဝိကမ္မနပစ္စုပဋ္ဌာနော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၈၁။ ဥဒ္ဓစ္စေ အဝိကမ္မနဝသေန ပစ္စု- ပတိဋ္ဌတိ၊ သမ္မယုတ္တာနံ ဝါ တံ ပစ္စုပဋ္ဌာပေ- တိတိ အဝိကမ္မနပစ္စုပဋ္ဌာနော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၈။

အဝိကမ္မနရသ (တိ) [အဝိကမ္မန + ရသ] မတုန် လှုပ်ခြင်း ကိစ္စရှိသော။ သဗ္ဗာပိ ပါရမိယော .. အဝိကမ္မနရသာ ဝါ။ စရိယာ၊ ၁။ ၂၇၂။ ဒီ၊ ၁။ ၁၁၇၀။

အဝိကမ္မနေယျတာ (တိ) [အဝိကမ္မနေယျ + တာ] မတုန်လှုပ်စေနိုင်သည်၏အဖြစ်။ အဓိ- ဌိတာတိ ပဋိပက္ခဒူရိဘာဝတော သုဘာဝိတ- တာဝေန အဝိကမ္မနေယျတာယ ဌပိတာ။ သံ၊ ၃။ ၂။ ၁၁၇၂။

အဝိကမ္မန္တ (တိ) [န + ဝိကမ္မန္တ] မတုန်လှုပ် သော။ သူ။ အဝိကမ္မယန္တ-ကြည့်။

အဝိကမ္မဘာဝ (ပု) [န + ဝိကမ္မဘာဝ] တုန်လှုပ် ခြင်း မရှိ - မတုန်လှုပ် သည်၏ အဖြစ်။ လောကဓမ္မေဟိ အတ္တနော အဝိကမ္မဘာဝံ ဒဿေန္တော။ သုတ္တနိ၊ ၁။ ၂၂၁။

အဝိကမ္မမာန (တိ) [န + ဝိကမ္မမာန] မတုန် လှုပ်သော။ အဝိကမ္မမာနေန စိတ္တေန ဝိဂရဟိ

ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ။ ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၁၀၄။ (-သံ၊ ၁။ ၁၀။ ဒီ၊ ၁။ ၁။ ၁၀၄။ မ၊ ၁။ ၁။ ၂၁၇။ သံ၊ ၁။ ၁။ ၄၄။ သုတ္တနိ၊ ၁။ ၂။ ၂၆၁။ ၂၇၉။ မဟာနိ၊ ၁။ ၁။ ၂၉။ ဇာ၊ ၁။ ၁။ ၅၇၂။ စရိယာ၊ ၁။ ၂၀၀။ သာရတ္ထ- ၂။ ၂၂။)

အဝိကမ္မမာနစိတ္တ (တိ) [အဝိကမ္မမာန + စိတ္တ] မတုန်လှုပ်သော စိတ်ရှိသော။ သူ။ အဋ္ဌဟိ လောကဓမ္မေဟိ အဝိကမ္မမာနစိတ္တာ အသော- ကာ ဝိရဇာ ခေမိနော ဟောန္တိ။ ခုဒ္ဓက၊ ၁။ ၁၃၂။ သုတ္တနိ၊ ၁။ ၂။ ၃၇။

အဝိကမ္မယန္တ (တိ) [န + ဝိကမ္မယန္တ] မတုန် လှုပ်သော။ သူ။ အဝိကမ္မယံ ဓမ္မသဘာယ မဇ္ဈေ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၁၀။ အဝိကမ္မယန္တိ ... အဝိ- ကမ္မန္တော အနောလိယန္တောယေဝ။ ဇာ၊ ၁။ ၁။ ၂၃၅။

အဝိကမ္မိတ (တိ) [န + ဝိကမ္မိတ] မတုန်လှုပ်သော။ သူ။ တေဟိ ယဒိ တေ အတ္တော၊ ဒဿာမိ အဝိကမ္မိတော။ အပါ၊ ၁။ ၁။ ၃၅၃။ ဒဒေယံ အဝိကမ္မိတော။ စရိယာ၊ ၁။ ၃၉၀။

အဝိကမ္မိ (တိ) [န + ဝိကမ္မိ၊ ထိ-၌ အဝိကမ္မိနိ] တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသော။ မတုန်လှုပ်သော။ သူ။ သာဟိ အဝဋ္ဌိတာပေမာ၊ ဒဿနေ အဝိ- ကမ္မိနိ။ ဝိမာန၊ ၁။ ၁။ ၁၉၉။ သမ္မာဒဿနေ အစလာ ကေနစိ အစာလနိယာ။ ဝိမာန၊ ၁။ ၁။ ၁၉၉။ ဒဋ္ဌော စ အဝိကမ္မိ စ၊ (အပ္ပကမ္မိ စ၊ သိ၊ ၁။ ၁။ ၁၀၄။ အထန္နန တဒါ သိယာ။ ဇာ၊ ၁။ ၁။ ၁၀၄။ တမဟိ အဝိကမ္မိနိ ပုဂ္ဂလံ ပုဋ္ဌော သမာနော။ သုတ္တနိ၊ ၁။ ၂။ ၂၀၄။ မဟာနိ၊ ၁။ ၁။ ၃၇။

အဝိကလ (တိ) [န + ဝိကလ] မချွဲတဲသော။ မချွတ်ယွင်း - ပြည့်စုံ - သော။ သူ။ ပရိပုဏ္ဏန္တိ အခဏာဒိဘာဝေန အဝိကလံ။ ဣတိဝုတ်၊ ၁။ ၁။ ၁၆၈။ ဇာ၊ ၁။ ၁။ ၅၆။ လောကီယာ အဝိကလံ “သုန္နရ”န္တိ ဝဒန္တိ။ ဝဇီရ၊ ၁။ ၁။ ၂။ အဝိကလေ- ဟိ တေဟေဝ တဿ ဥပ္ပတ္တိ။ သံ၊ ၃။ ၂။ ၅၀။

အဝိကလစက္ခု (တိ) [အဝိကလ + စက္ခု] မချွတ်
ယွင်းသော - ပြည့်စုံသော - မျက်စိရှိသော။
သု။ ယထာ တံ အဝိကလစက္ခု သိဝယော
ပရိဝါရေယျ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၄၊ ၄၀၅။

အဝိကလဓာ (တိ) [အဝိကလ + ဓာ] မချွတ်
ယွင်းသည်၏ အဖြစ်။ ဟတ္ထာဒိဟိ အဝိက-
လတံ။ စရိယာ၊ ၄၊ ၂၁၄။ သဗ္ဗေသံ သရိရာ-
ဝယဝါနံ ပရိပုဏ္ဏတံ အဝိကလတံ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂၊
၃၁၀။

အဝိကလတ္တ (န) [အဝိကလ + တ္တ] မချွတ်ယွင်း
သည်၏ အဖြစ်။ သမ္ပန္နတ္တ (သာရတ္ထ၊ ၁။
၂၃၅) ကြည့်။

အဝိကလဖလပ္ပါနေ (န) [အဝိကလ + ဖလ +
ပ္ပါဒန] မချွတ်သော - ပြည့်စုံသော -
အကျိုးကို ဖြစ်စေခြင်း။ အဝိကလဖလပ္ပါဒ-
နာဓိကာရေ တဒဘာဝတော... အပနေ-
တဗ္ဗာ။ အနု၊ ၁၊ ၂၊ ၁၀၆။

အဝိကလိန္ဒြိယ (တိ) [အဝိကလ + က္လိန္ဒြိယ] မချွတ်
သော - ပြည့်စုံသော - လှမြေ့ရှိသော။ သု။
ကေမိ ပန ကေစ္စေ အဟေတုကပဋိသန္နိကာ
အဝိကလိန္ဒြိယာ ဟုတု။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၊ ၂၊ ၂၉၉။
အဟိနိန္ဒြိယ (ဒိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၉၈။ မ၊ ၄၊ ၃။ ၁၈၁။
မဟာနိ၊ ၄။ ၃၂၇) လည်း ကြည့်။

အဝိကသိတ (တိ) [န + ဝိကသိတ] မပွင့်သော။
အဝိကသိတေဟိ မဟာကုစ္ဆိဟိ သမ္ဘိန္နမု-
ခေဟိ ပုပ္ဖေဟိ သမန္နာဂတော။ အံ၊ ၄၊ ၃။
၁၈၄။

အဝိကသိတကေတကိမကုလ (န) [အဝိကသိတ
+ ကေတကိ + မကုလ] မပွင့်သေးသော
ဆတ်သွား - ဖူး - ငုံ့။ အဝိကသိတကေတကိ-
မကုလသဏ္ဌာနန္တိပိ ကေစိ။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၃၆။

အဝိကာရ (တိ) [န + ဝိကာရ] ဖောက်ပြန်ခြင်း
မရှိသော၊ မဖောက်ပြန်သော။ သု။ ဒိသ္မာ မုခံ

အဝိကာရံ ပုရာဏံ။ အံ၊ ၂။ ၄၉။ ဇာ၊ ၁။ ၁၃၁။
(-ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၇၊ ၁၇၀။)

အဝိကာရတာ (တိ) [အဝိကာရ + တာ] ဖောက်
ပြန်ခြင်း မရှိသည်၏အဖြစ်။ အစဝနဉ္စ သဘာ-
ဝဿာပရိစ္စဇနံ အဝိကာရတာ ဓဋ္ဌဗ္ဗာ။
မူလ၊ ၁၊ ၂၊ ၅၂။

အဝိကာရိဘာဝ - “ဝိကာရာ အဝိကာရိဘာဝ-
တော” ဟု ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၊ ၂၊ ၂၂၂-၌ ရှိ၏။ ဝိကာ-
ရာဝိဘာဝတော-ဟု (မူလ၊ ၁၊ ၂၊ ၅၇-အတိုင်း)
ဖြစ်စေ၊ ဝိကာရိဘာဝတော-ဟု ဖြစ်စေ ရှိသင့်
။ ကြောင်း ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၊ ၁၅၂-၌ ပြဆိုထား၏။

အဝိကိဏ္ဍ (တိ) [န + ဝိကိဏ္ဍ] (က) ဖရိဖရဲ
မကြသော။ (ခ) မစွန့်ပယ်အပ်သော။ (ဂ)
ကိလေသာ-တို့သည် ဖရိဖရဲ မပြန်ကြအပ်-
တို့နှင့် မရောနှော - သော။ (က) အန္တရာ
အဝိကိဏ္ဍာ နေဝ အာဂန္တု။ ဒိ၊ ၄၊ ၂။ ၁၆၇။
(ခ) အဝိကိဏ္ဍာ အနုပနိတာ။ ဒိ၊ ၄၊ ၃။ ၁၉၁။
အံ၊ ၄၊ ၂။ ၂၇၇။ ဒိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၇၇။ (ဂ) လှမြေ့-
သံဝရသုခံ ဟိ ဝိဋ္ဌာဒိသု ဝိဋ္ဌမတ္တာဝိဝေသန
ပဝတ္တတာယ အဝိကိဏ္ဍံ ဟောတိ။ မ၊ ၄၊ ၂။
၁၁၈။ (မ၊ ၄၊ ၂။ ၁၆၁-လည်း ကြည့်။)

အဝိကိဏ္ဍဝစန (တိ) [န + ဝိကိဏ္ဍဝစန] ဖရိဖရဲ
ပြန်ကြသော စကား - ပရမ်းပတာ စကား -
အကျိုးမရှိသော စကားပြန် စကားဖျင်း -
မရှိသော - ကို မပြောဆိုသော။ အောက်ပုဂံ
ကြည့်။

အဝိကိဏ္ဍဝစနဗျပ္ပထ (တိ) [အဝိကိဏ္ဍဝစန + ဝါစာ
+ ပထ။ ဝါစာယ ဗျော ပထေ (နိတိ၊ သုတ္တ။
၁၂၈) သုတ်ဖြင့် ဝါစာ-ကို ဗျ-ပြ။] ဖရိဖရဲ
ပြန်ကြသောစကား - ပရမ်းပတာစကား -
အကျိုးမရှိသော စကားပြန် စကားဖျင်း -
ရှိသူမဟုတ်သော ဓမ္မဘုရားလောင်းတော်တို့
ကဲ့သို့ အနက်အဓိပ္ပါယ်သိခြင်း၏ အကြောင်း
ဖြစ်သော စကားရှိသော၊ စကားပြန် စကား

ဖျင်း မပြောသော ရွေးဘုရားလောင်းတော်
တို့ကဲ့သို့ အကျိုးရှိသောစကားကို ပြောဆို
သောသူ။ အဝိကိစ္ဆဝစနဗျပ္ပဏော စ
အဟောသိ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၄၃။ အဝိကိစ္ဆဝစနဗျပ္ပ-
ဏော စာတိ အဝိကိစ္ဆဝစနာနံ ဝိယ ပုရိမ-
ဗောဓိသတ္တာနံ ဝစနပဏော အဿာတိ အဝိ-
ကိစ္ဆဝစနဗျပ္ပဏော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၂။ ဝိကိစ္ဆ-
ဝစနာ နာမ သမ္ပပ္ပလာပိနော၊ တပ္ပဋိက္ခေ-
ပေန အဝိကိစ္ဆဝစနာ မဟာဗောဓိသတ္တာ၊
ဝါစာ ဝေ တဒတ္တာနိဂမ္ပပါယတာယ “ဗျပ္ပ-
ဏော”တိ ဝုတ္တာ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၄။

အဝိကိစ္ဆဝါစ (တိ) [အဝိကိစ္ဆ + ဝါစာ] အဝိ-
ကိစ္ဆဝစန-နှင့် အနက်တူ။ အမူရရာ အဝိ-
ကိစ္ဆဝါစာ ဥပဋ္ဌိတဿတိ။ အံ၊ ၁။ ၇၀။ ပညဝါ
အဝိကိစ္ဆဝါစော ဟိ န စ အနတ္ထဝဟံ ဝါစံ
ဘာသတိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၆။ အမူရရာ အဝိ-
ကိစ္ဆပါစော သံဝုတိန္ဒြိယော။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁။
၂၀။

အဝိကိစ္ဆသုခ (န) [အဝိကိစ္ဆ + သုခ] မရော-
ပြမ်းသော - (ကိလေသာတို့နှင့်) မရောပြမ်း
သော - ချမ်းသာ။ အဝိကိစ္ဆသုခ (အဘိ၊ ၄။
၃။ ၉၂) နှို ရူပါဒီသု သုဘာဒိပရိကပ္ပနဝသေန
အဝိသုခသုခ။ မူလ၊ ၄။ ၃။ ၄၃။ မ ဌ၊ ၂။ ၁။ ၁၀။
အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၀။

အဝိကိစ္ဆသုခတာ (တိ) [အဝိကိစ္ဆသုခ + တာ]
မရောပြမ်းသော ချမ်းသာရှိသည်၏ အဖြစ်။
ဣန္ဒြိယသံဝရဿ ကိလေသေဟိ အနဝသိတ္တ-
သုခတာ အဝိကိစ္ဆသုခတာ စဿ ဝုတ္တာ။
မ၊ ၄။ ၂။ ၁၆။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၇။

အဝိကိရန္တ (တိ) [န + ဝိကိရန္တ] ဖရိုဖရဲ မကြဲ
သော။ တံ သက္ကစွံယေဝ ပရိဘုဉ္ဇတိ အဝိ-
ကိရန္တော။ အံ၊ ၃။ ၃၂။

အဝိကိရိယမာန (တိ) [န + ဝိကိရိယမာန] ဖရို
ဖရဲ မကြဲအပ်သော။ အဝိကိရိယမာနာ အ-
ဝိဝံသိယမာနာ... ဥပဂစ္ဆတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၆။

အဝိကောပန (န) [န + ဝိကောပန] မပျက်စီး
စေခြင်း၊ မပျက်ဆီးခြင်း။ ဘူတဂါမသိက္ခာ-
ပဒဿ ဟိ အဝိကောပနတ္ထမေတံ ဝုတ္တံ။ မ၊ ၄။
၁။ ၉၀။ (- ဝိမာန၊ ၄။ ၃၀၉။ ထေရ၊ ၄။ ၂။
၂၂၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၈၄။)

အဝိကောပနီယဘာဝ (ပ) [န + ဝိကောပနီယ
+ ဘာဝ] မပျက်စီးစေအပ် - မပျက်ဆီးအပ်
- သည်၏ အဖြစ်။ ဟနနဿာတနာမိ ပန
ပရမတ္တတော နတ္ထေဝ ကာယာနံ အဝိကော-
ပနီယဘာဝတောတိ အဓိပ္ပါယော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။
၂၂၉။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၅၁။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၉။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၉။

အဝိကောပိတ (တိ) [န + ဝိကောပိတ] မပျက်
စီးစေအပ် - မပျက်ဆီးအပ် - သော။

အဝိကောပိတတ္တ (န) [အဝိကောပိတ + တတ္တ]
မပျက်စီးစေအပ် - မပျက်ဆီးအပ် - သည်၏
အဖြစ်။ သဗ္ဗိစ္စ အဝိကောပိတတ္တာ အသဗ္ဗိစ္စ
ဝိကောပိတာနိနာမ ဟောန္တိ။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၃၅။

အဝိကောပိယ (တိ) [န + ဝိကောပိယ] မပျက်
စီးစေ - အပ် - နိုင် - သော။ မပျက်ဆီး - အပ် -
နိုင် - သော။ သူ။ မေတ္တာဝိဟာရီ ဟိ ပုဂ္ဂလော
သဗ္ဗေသံ ဝိယော ဟောတိ ပရပက္ကမေန အ-
ဝိကောပိယော။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၇၆။

အဝိကောပိ (တိ) [န + ဝိကောပိ] မပျက်စီးစေ
နိုင်သော။ မပျက်ဆီးနိုင်သော။ အစ္ဆေဇ္ဇာ
အဝိကောပိနော။ ဇာ၊ ၂။ ၂၆၀။ အဝိကော-
ပိနောတိ ဝိကောပယံ န သက္ကာ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။
၁၁၃။

အဝိကောပေတဗ္ဗ (တိ) [န + ဝိကောပေတဗ္ဗ]
မပျက်စီးစေ - မပျက်ဆီး - မထိခိုက် - အမျက်
မထွက် - အပ်သော။ “အနတ္တံ မေ အစရိ”-
တိအာဒိနံ ဝသေန အဝိကောပေတဗ္ဗ
ခါဏကဏ္ဍကာဒိမိပိ အဋ္ဌာနေ ဥပ္ပန္နာယာတေ-
န သဒ္ဓိ” ဝုတ္တာနိ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၉၅။

အဝိကောပေတွာ (ကြိ.ဝိ) [န + ဝိကောပေတွာ]
မပျက်စီးစေမှု၍၊ မပျက်ဆီးမှု၍။ အဓိပ္ပါယ်
အဝိကောပေတွာ ပုရေ အဋ္ဌကထာ အကံသု။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂။ ဝိမတိ။
၁။ ၇။ ဒီ ချီ၊ ၂။ ၁၃၂။ အံ၊ ချီ၊ ၃။ ၉၁၊ ၁၅၆။)

အဝိကောပေန္တ (တိ) [န + ဝိကောပေန္တ]
မပျက်စီးစေ - မပျက်ဆီး - သော၊ သူ။
ဣတော စိတော စ ဌာနံ အဝိကောပေန္တော-
ယေဝ ဂမနပစ္စေဒေ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၇၁။
(-ထေရ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၉။ စရိယာ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၃။)

အဝိက္ကယမာန (တိ) [န + ဝိက္ကယမာန] မရောင်း
- အပ် - ထိုက် - သော။ အဝိက္ကယမာန-
ကြည့်။

အဝိက္ကိဏန္တ (တိ) [န + ဝိက္ကိဏန္တ] မရောင်း
သော၊ သူ။ အတ္တနော သန္တကံ အဝိက္ကိဏန္တော
ကံ ကရေမိ။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၄၃။

အဝိက္ကိဏိတ (တိ) [န + ဝိက္ကိဏိတ] မရောင်းအပ်
သော။ မယာ စ တိဏေ အဝိက္ကိဏိတေ
အတ္တနော တိဏံ မာ ဝိက္ကိဏထ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။
၁၃၇။

အဝိက္ကိဏိတွာ (ကြိ.ဝိ) [န + ဝိက္ကိဏိတွာ]
မရောင်းမှု၍၊ ဝါဏိဇေန ကိတဘဏ္ဍ တတ္ထေဝ
အဝိက္ကိဏိတွာ။ စရိယာ၊ ဌ၊ ၆၂။

အဝိက္ကိယမာန (တိ) [န + ဝိက္ကိယမာန]
မရောင်း - အပ် - ထိုက် - သော။ သုဝဏ္ဏ-
ဘဏ္ဍ အဝိက္ကိယမာနံ (အဝိက္ကိယမာနံ၊ ၎င်း-ခွံ)
နိဒဟိတွာ ဌပေတဗ္ဗံ ဟောတိ။ သံ၊ ဌ၊ ၂။
၁၈၆။ အဝိက္ကိယမာနန္တိ ဝိက္ကယံ အဂစ္ဆန္တိ။
သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၇၁။

အဝိက္ခန္တိတသီလ (န) [အဝိက္ခန္တိတ + သီလ]
မကျိုးပျက်သောသီလ။ အဝိက္ခန္တိတသီလာဒိ-
ပရိသုဒ္ဓဂုဏောဒယံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁။

အဝိက္ခမ္ဘက (တိ) [န + ဝိက္ခမ္ဘက။ ထိဋ္ဌ-အဝိက္ခ-
မ္ဘကာ] မပယ်ခွါတတ်သော။ ဖာဂါဒိနံ ပန

အဝိက္ခမ္ဘကာ သဒ္ဓါဒိနံ ဝါ အနုပကာရာ
ကုသလဘာဝနာ နာမ နတ္ထိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၁၁။

အဝိက္ခမ္ဘန (န) [န + ဝိက္ခမ္ဘန] မပယ် - မခွါ -
ခြင်း။ ပမာဏကရာနံ သံကိလေသဓမ္မာနံ
အဝိက္ခမ္ဘနတော။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၀၄။ သီ၊ ဌ၊ ၁။
၂။ ၄၃၃။

အဝိက္ခမ္ဘနီယ (တိ) [န + ဝိက္ခမ္ဘနီယ] မပယ် -
မခွါ - အပ်သော။ အဝိက္ခမ္ဘနီယ (ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၉၄။
ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၀၅။) ကြည့်။

အဝိက္ခမ္ဘနီယဌာနတာ (ထိ) [အဝိက္ခမ္ဘနီယ + ဌာ-
န + တာ] မလှုပ်ရှား မချောက်ချားနိုင်သော
ဌာနရှိသည်၏အဖြစ်။ သဒေဝကေ လောကေ
ကေနစိ အဝိက္ခမ္ဘနီယဌာနတာယ ကုတော-
စိပိ ဥတြညာဘာဝတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌ၊ ၁။ ၈။

အဝိက္ခမ္ဘနီယတာ (ထိ) [န + ဝိက္ခမ္ဘနီယတာ]
မပယ်ရှား - အပ် - နိုင် - သည်၏အဖြစ်။
လက္ခဏာနိသံသော နာမ ပစ္စတ္ထိကေဟိ အဝိ-
က္ခမ္ဘနီယတာ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၀၅။

အဝိက္ခမ္ဘိတ (တိ) [န + ဝိက္ခမ္ဘိတ] မထုတ်ပယ်
အပ် - မပယ်ခွါအပ် - သော။ တတ္ထ ကာမစ္ဆ-
နော ဗျာပါဒေါတိ ဣမာနိ ဒေ သမာပတ္တိ-
ယာ ဝါ အဝိက္ခမ္ဘိတာနိ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၃၃။
အဝိက္ခမ္ဘိတေ (ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀) တိ ဈာနေန
သကသန္တာနတော အနိဟဋ္ဌေ အပ္ပဟိနေ။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၈၄။ (-မ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၇၄။ အဘိ၊
ဌ၊ ၂။ ၁၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၃၀။ ဝဇီရ၊ ၁၄၉။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၁၃။)

အဝိက္ခမ္ဘိတကိလေသ (ပ) [အဝိက္ခမ္ဘိတ + ကိလေ-
သ] မပယ်ခွါအပ်သော ကိလေသာ။ သမာ-
ပတ္တိယာ အဝိက္ခမ္ဘိတကိလေသာ ပန ဣမသ္မိ-
နာမ ဌာနေ နုပဋိသန္တိတိ န ဝတ္ထဗ္ဗာ၊ ကသ္မာ?
အဝိက္ခမ္ဘိတတ္တာ။ အဘိ ဌ၊ ၂။ ၂၈၅။ အံ၊ ဌ၊
၁။ ၃၇၅။

အဝိက္ခမ္ဘိတတာ (တိ) [အဝိက္ခမ္ဘိတ + တာ] မယ်အပ် - မယ်ဖျောက်အပ် - သည်၏ အဖြစ်။ အနာဟတခိရရက္ခော ဝိယ အဝိက္ခမ္ဘိတတာယ အန္တောဂဓကိလေသံ အာရမ္ပဏ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၈။ မူလဋ္ဌ၊၂။၁၆၄။

အဝိက္ခမ္ဘိတတ္ထ (န) [အဝိက္ခမ္ဘိတ + တ္ထ] မယ် ချီအပ် - မယ်ဖျောက်အပ် - သည်၏ အဖြစ်။ ကဿဝိပိ ကိလေသဿ အဝိက္ခမ္ဘိတတ္ထာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊၃။၂၄၅။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇။ ဣတိဝုတ်၊၄။ ၂၇၃။ အနု၊၃။၂။၇၃။)

အဝိက္ခမ္ဘိတရာဂ (တိ) [အဝိက္ခမ္ဘိတ + ရာဂ] မယ်အပ် - မချီအပ် - သော ရာဂရှိသော၊ ရာဂကို မယ်ချီသေးသော၊ သူ။ ဝိက္ခမ္ဘိတရာဂါဝ အဝိက္ခမ္ဘိတရာဂါ အဓိမာနိကတာယ အသမ္ဘဝတော။ အနု၊၃။၁၀၃။

အဝိက္ခမ္ဘိတရူပရာဂ (တိ) [အဝိက္ခမ္ဘိတ + ရူပရာဂ] မယ်အပ် - မချီအပ် - သော ရူပရာဂရှိသော၊ ရူပရာဂကို မယ်ချီသေးသော၊ သူ။ တတ္ထ ဥပပန္နော အဝိက္ခမ္ဘိတရူပရာဂေါ အရိယသာဝကော။ မူလဋ္ဌ၊၂။၂၃၄။

အဝိက္ခမ္ဘိတဝိစိကိစ္ဆတာ (တိ) [အဝိက္ခမ္ဘိတ + ဝိစိကိစ္ဆာ + တာ] မယ်အပ် - မချီအပ် - သော ဝိစိကိစ္ဆာရှိသည်၏ အဖြစ်။ အဝိက္ခမ္ဘိတဝိစိကိစ္ဆတာယ 'ကိ'တိ အဝေါဟာတိ ဝဒန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၇။

အဝိက္ခမ္ဘိတပုပ္ဖ (တိ) [အဝိက္ခမ္ဘိတ + ဥပ္ပန္န] အဝိက္ခမ္ဘိတဟူသော ဥပ္ပန္န။ (ဥပ္ပန္နလေးမျိုး တွင် တမျိုး)။ အပရမ္ပိ စတုပ္ပိဓံ ဥပ္ပန္နံ သမုဒါစာရူပန္နံ အာရမ္ပဏာဓိဂဟိတပုပ္ဖံ အဝိက္ခမ္ဘိတပုပ္ဖံ အသမုတ္တိတိတပုပ္ဖံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၆၀။ ဥပတိဘ(နေတ္တိ၊၄။၂၃၄)-လည်းကြည့်။

အဝိက္ခမ္ဘိယ (တိ) [န + ဝိက္ခမ္ဘိယ] မယ်ရှား - အပ် - နိုင် - သော။ အက္ခမ္ဘိယော (အ-

ဝိက္ခမ္ဘိယော၊ သီ၊ဣ) ဟောတိ ကေနစိ မနုဿဘူတေန ပစ္စတ္ထိကေန ပစ္စာမိတ္တေန။ ဒီ၊၃။၁၂၀။

အဝိက္ခမ္ဘေတော (ကြိ၊ဝိ) [န + ဝိက္ခမ္ဘေတော] မယ်ချီမူချ်။ ဣမာနိ ပန ဧဝံ သံယောဇနာနိ သမာပတ္တိယာ ဝါ အဝိက္ခမ္ဘေတော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၇။

အဝိက္ခာလိတ (တိ) [န + ဝိက္ခာလိတ] မဆေး လျော် - မသုတ်သင် - အပ်သော။

အဝိက္ခာလိတကာလ (ပု) [အဝိက္ခာလိတ + ကာလ] မဆေးလျော် - မသုတ်သင် - အပ် သော အခါ။ အာဒါဿ အပရိသုဒ္ဓကာလော ဝိယ ရူပပရိဂ္ဂဟဿ အဝိက္ခာလိတကာလော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅၅။

အဝိက္ခိတ္တ (တိ) [န + ဝိက္ခိတ္တ] (ထိုထိုအာရုံ၌ တွယ်တာငဲ့ကွက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်) မချီ ထားအပ် - မတည် - မဖြစ် - သော၊ မပျံ့လွင့် သော။ ဗဟိဒ္ဓါ စဿ ဝိညာဏံ အဝိက္ခိတ္တံ အဝိသန္တံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၅။ ဣတိဝုတ်၊၂၅၇။ အဝိက္ခိတ္တံ အဝိသန္တန္တိ နိကန္တိဝေသေန အာရမ္ပဏေ တိဋ္ဌမာနံ ဝိက္ခိတ္တံ ဝိသန္တံ နာမ ဟောတိ၊ တံ ပရိသေဓေန္တော ဝေမာဟ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၉၀။ ဗဟိဒ္ဓါ ရူပါဒိအာရမ္ပဏေ ဥပ္ပဇ္ဇနကဝိက္ခေပါဘာဝဘော အဝိက္ခိတ္တံ သမာဟိတံ။ ဣတိဝုတ်၊၄။၂၇၃။ (-မိလိန္ဒ၊ ၉၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂။ ဥဒါန၊ ၄။၂၀၁။ ဣတိဝုတ်၊၄။၆၁။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၅၇။)

အဝိက္ခိတ္တဗုဒ္ဓိယ (တိ) [အဝိက္ခိတ္တ + ဗုဒ္ဓိယ] မပျံ့လွင့်သော - တည်ကြည်သော - လူနွှံ ရှိသော၊ သူ။ သုသမာဟိတိန္ဒြိယ (သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၃၃)ကြည့်။

အဝိက္ခိတ္တစိတ္တ (တိ) [အဝိက္ခိတ္တ + စိတ္တ] မပျံ့ လွင့်သော - တည်ကြည်သော - စိတ်ရှိသော၊

သူ။ အဝိက္ခိတ္တစိတ္တော (မဟာနိဗ္ဗာန် ၄၀၂) တိ
ဥဒ္ဓစ္စဝိရဟိတော န ဝိက္ခိတ္တစိတ္တော။ မဟာနိ
ဋ္ဌ။ ၄၁၄။ (-ဝိ၊ ၃။ ၁၄၁။ အံ၊ ၃။ ၃၇၄။ ဒီ၊ ၄။
၁။ ၁၅၅။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၀။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၇။ ဥဒါန၊
၄။ ၁၆။ ပေတ၊ ၄။ ၂။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၅၈။)

အဝိက္ခိတ္တတာ (ထိ) [အဝိက္ခိတ္တ+တာ] မပျံ့
လွင့်သည်၏ အဖြစ်။ အဝိက္ခေပေါ သမ္ပ
ယုတ္တာနံ အဝိက္ခိတ္တတာ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၈၈။

အဝိက္ခိတ္တဘာဝ (ပ) [အဝိက္ခိတ္တ+ဘာဝ] မပျံ့
လွင့်သည်၏ အဖြစ်။ ပါဏာတိပါတာဒိသုပိ
အဝိက္ခိတ္တဘာဝေန စိတ္တဿ ဧကဂ္ဂတာ
ဟောတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၉၀။

အဝိက္ခိတ္တဘောဇိတာ (ထိ) [အဝိက္ခိတ္တ+ဘောဇိ
+တာ] မပျံ့လွင့်မှု၌ - စား - သုံးဆောင် -
လေ့ရှိသည်၏ အဖြစ်။ အဝိက္ခိတ္တဘောဇိတာ၊
အပ္ပိစ္ဆတဒိန္နံ အနုလောမဂ္ဂတ္တိတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။ ၆၈။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၉၆။)

အဝိက္ခိတ္တမန (တိ) [အဝိက္ခိတ္တ+မန] မပျံ့လွင့်
သော - တည်ကြည်သော - စိတ်ရှိသော၊ သူ။
အဝိက္ခိတ္တမနော ဟောတိ။ အပ၊ ၁။ ၃၆၀။

အဝိက္ခိတ္တမာနသ (တိ) [အဝိက္ခိတ္တ+မာနသ]
မပျံ့လွင့်သော - တည်ကြည်သော - စိတ်ရှိ
သော၊ သူ။ အဝိက္ခိတ္တမာနသဟ ဟုတွာ တဝ
နိကူဇံ သုဏောမ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၅၃၆။

အဝိက္ခိတ္တသောတ (တိ) [အဝိက္ခိတ္တ+သောတ]
မပျံ့လွင့်သော နားရှိသော၊ ကောင်းစွာနား
စိုက်ထောင်သော၊ သူ။ ဩဟိတသောတ
(ဥဒါန၊ ၄။ ၃၅၂) ကြည့်။

အဝိက္ခိပန (န) [န+ဝိက္ခိပန] မပျံ့လွင့်ခြင်း။
သမ္ပာ အဝိက္ခိပနဝသေန အာဇာနံ သမာ
ဓာနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။

အဝိက္ခိပန္န (တိ) [န+ဝိက္ခိပန္န] မပျံ့လွင့်သော၊
တည်ကြည်သော၊ သူ။ အဝိက္ခိပန္နော သမာ
ဓိနာ စရတိ။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၇။

အဝိက္ခိပမာန (တိ) [န+ဝိက္ခိပမာန] မပျံ့လွင့် -
တည်ကြည် - ငြိမ်သက် - သော။ စိတ္တစေတ
သိကာ သမံ သမ္ပာ စ အဝိက္ခိပမာနာ အဝိပ္ပ
ကိဏ္ဏာ စ ဟုတွာ တိဋ္ဌန္တိ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၆။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၈၁။ မဟာနိဗ္ဗာန်၊ ၃၄၁။ အဝိက္ခိပမာ
နာတိ န ဝိက္ခိပမာနာ ဝုပသမမာနာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၄။ ၁။ ၁၀၈။ (-အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၃၆၁။)

အဝိက္ခိပမာနစိတ္တ (တိ) [အဝိက္ခိပမာန+စိတ္တ]
မပျံ့လွင့်သော - တည်ကြည်သော - စိတ်ရှိ
သော၊ သူ။ အဝိက္ခိပမာနစိတ္တော ပန ဧကသာ
ဒိသေဝ သမာဟိတစေတောဝိတက္ကော ဘာ
ဝနာသမ္ပဓံ ပါပုဏာတိ။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၅၇။

အဝိက္ခိပိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န+ဝိက္ခိပိတွာ] မပျံ့
လွင့်မှု၌။ သမောဓာယာတိ သမ္ပဒေဝ ဩ
ဓာယ အဝိက္ခိပိတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၇။

အဝိက္ခေပ (ပ) [န+ဝိက္ခေပ] (က) မပျံ့လွင့်
ခြင်း၊ တည်ကြည်ခြင်း။ (ခ) မပျံ့လွင့်တတ်
- မပျံ့လွင့်စေတတ် - မပျံ့လွင့်ကြောင်းဖြစ်
- သောတရား။ (ဂ) ပျံ့လွင့်ခြင်း - ဥဒ္ဓစ္စ - ၏
ဆန့်ကျင်ဖက် ဖြစ်သောတရား (ဧကဂ္ဂတာ၊
သမာဓိ)။ ပဂ္ဂါဟော စ၊ အဝိက္ခေပေါ စ။
အဘိ၊ ၈။ ၁၆။ ဒီ၊ ၃။ ၁၇၄။ အံ၊ ၁။ ၈၁။ န
ဝိက္ခိပတိတိ အဝိက္ခေပေါ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၉၅။
အဝိက္ခေပေါ ဧကဂ္ဂတာ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၅။
အဝိက္ခေပေါတိ စိတ္တဧကဂ္ဂတာ။ အံ၊ ၄။ ၂။
၅၅။ ဥဒ္ဓစ္စမိဝ စိတ္တံ န ဝိက္ခိပတိတိ၊ ဝိက္ခေပ-
ပဋိက္ခေပေါ ဝါ အဝိက္ခေပေါ မူလဋီ၊ ၁။ ၅၇။
အဝိက္ခေပေါဟောတိ။ အဘိ၊ ၈။ ၁၇။ ဥဒ္ဓစ္စ-
သင်္ခါတဿ ဝိက္ခေပဿ ပဋိပက္ခဘာဝတော
န ဝိက္ခေပေါတိ အဝိက္ခေပေါ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။
၁၇၅။ ဒီဃိ အာဿာသဝသေန စိတ္တဿ
ဧကဂ္ဂတံ အဝိက္ခေပံ ပဇာနတော သတိ
ဥပဋ္ဌိတာ ဟောတိ။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၁၇၄။ အဝိက္ခေ-
ပန္နိ အဝိက္ခိပနံ။ ဧကဂ္ဂတာ ဝေဟိ နာနာရမ္ပ-
ဏေသု စိတ္တဿ အဝိက္ခိပနတော အဝိက္ခေ-

ပေါတိ ဝုစ္စတိ။ ပဋိသံဋ္ဌာ ၂။ ၁၀၆-၇။ (-
အဘိဓ။ ၂။ ၉၅၊ ၂၆၃။ အဘိဝိ။ ၂၉၉။ ပဋိ-
သံ။ ၂။ ၁၄၇၊ ၉၁။ စူဠနိ။ ၂။ ၃၃။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၂။ ၁၄၊
၃၃။ ဒီဋ္ဌိ။ ၁။ ၆၁။ ပဋိသံဋ္ဌာ ၁။ ၉၆။ ၂။ ၁၄၊ ၂၇၊
၂၉၂။ ပဋိသံဋ္ဌာ ၂။ ၁၀၈၊ ၁၁၀၊ ၁၁၁၊ ၁၄၀။
စူဠနိ။ ၁။ ၉၂။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၁၀၈၊ ၂၄။ ဝိမတိ။
၁။ ၁၀။ ဒီဋ္ဌိ။ ၁။ ၁၀၄။ သီလိသစ်။ ၁။ ၃၀၇။
ဓာနိ။ ၁။ ၁၅၅။)

အဝိက္ခေပကိစ္စ (န) [အဝိက္ခေပ + ကိစ္စ] မပျံ့လွင့်
ခြင်း - တည်ကြည်ခြင်း - ကိစ္စ။ သမာဓိန္ဒြိယံ
အဝိက္ခေပကိစ္စံ ပညိန္ဒြိယံ အသနကိစ္စံ ကာတု
န သက္ကောတိ။ ဒီဋ္ဌိ။ ၂။ ၃၇၇။ မဒ္ဓ။ ၁။ ၂၉၅။
သံဋ္ဌ ၃။ ၁၉၄။ အံဋ္ဌ။ ၁။ ၃၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၁။ ၁၂၆။

အဝိက္ခေပဓန္တိ (ထိ) [အဝိက္ခေပ + ဓန္တိ] မပျံ့
လွင့်ခြင်း - သမာဓိ - တည်းဟူသော နှစ်သက်
တတ်သော တရား။ အဝိက္ခေပဓန္တိ ဥဒ္ဓစ္စေန
သုညာ။ ပဋိသံ။ ၃၆၅။

အဝိက္ခေပစရိယာ (ထိ) [အဝိက္ခေပ + စရိယာ]
မပျံ့လွင့်ခြင်းကို ဖြစ်စေခြင်း။ အဝိက္ခေပ-
စရိယာ စ သမ္မာသမာဓိဿ။ စူဠနိ။ ၂။ ၃၃။
(-စူဠနိ။ ၁။ ၉၃။)

အဝိက္ခေပဋ္ဌ (ပု) [အဝိက္ခေပ + အတ္ထ] မပျံ့လွင့်
ခြင်း အနက်သဘော။ အဝိက္ခေပဋ္ဌော
အဘိညေယျာ။ ပဋိသံ။ ၁၆၊ ၁၉။ နာနာ-
ရမ္မဏဝိက္ခေပဘာဝပေက္ခိတော အဝိက္ခေ-
ပဋ္ဌော။ ပဋိသံ ၄။ ၁။ ၈၈။ (-ပဋိသံ။ ၄။ ၈၊ ၇၊
၁၀၂။ ပဋိသံ ၄။ ၁။ ၉၅၊ ၂။ ၁၉၊ ၂၆၂။ ပဋိသံဋ္ဌာ
၂။ ၁၁၃။)

အဝိက္ခေပတ္ထ (ပု) [အဝိက္ခေပ + အတ္ထ] မပျံ့
လွင့်ခြင်းဟူသောအကျိုး။ ဥဒ္ဓစ္စံ ပဇဟန္တော
အဝိက္ခေပတ္ထံ သန္ဓဿေတိ။ ပဋိသံ။ ၁၀၁။

အဝိက္ခေပဒီပက (တိ) [အဝိက္ခေပ + ဒီပက]
မပျံ့လွင့်ခြင်းကို ပြတတ်သော။ ဧတေ
အဝိက္ခေပဒီပကေန သုတ-သဒ္ဓေန ယောဇ-

တော။ ဒီဋ္ဌိ။ ၁။ ၄၃။ သီလိသစ်။ ၁။ ၁၆၂။
အံဋ္ဌိ။ ၁။ ၃၂။

အဝိက္ခေပနဋ္ဌ (ပု) [အဝိက္ခေပန + အတ္ထ]
အဝိက္ခေပဋ္ဌ-နှင့် အနက်တူ။ အဝိက္ခေပနဋ္ဌေန
သမ္မာသမာဓိတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အဘိဋ္ဌာ။
၁၆၇။

အဝိက္ခေပပဋိလာဘ (ပု) [အဝိက္ခေပ +
ပဋိလာဘ] ရအပ် - ရောက်အပ် - သော -
အဝိက္ခေပ - သမာဓိ - တရား။ အဝိက္ခေပ-
ပဋိလာဘော ဥဒ္ဓစ္စေန သုညော။ ပဋိသံ။
၃၆၄။

အဝိက္ခေပပရိဂ္ဂဟ (ပု) [အဝိက္ခေပ + ပရိဂ္ဂဟ]
သိမ်းပိုက်အပ်သော သမာဓိတရား။ အဝိ-
က္ခေပပရိဂ္ဂဟော ဥဒ္ဓစ္စေန သုညော။ ပဋိသံ။
၃၆၄။

အဝိက္ခေပပရိယောဂါဟဏ (န) [အဝိက္ခေပ
+ ပရိယောဂါဟဏ] သက်ဝင်တတ်သော
သမာဓိတရား။ အဝိက္ခေပပရိယောဂါဟဏံ
ဥဒ္ဓစ္စေန သုညံ။ ပဋိသံ။ ၃၆၅။

အဝိက္ခေပပရိဝါရ (ပု) [အဝိက္ခေပ + ပရိဝါရ]
မပျံ့လွင့်ခြင်း ကိစ္စအားဖြင့် ဖြစ်သော
အခြံအရံ။ သမာဓိန္ဒြိယံ အဝိက္ခေပပရိဝါရံ
ဟောတိ။ ပဋိသံ။ ၁၁၁။

အဝိက္ခေပပရိသုဒ္ဓတ္တ (န) [အဝိက္ခေပ + ပရိ-
သုဒ္ဓတ္တ] မပျံ့လွင့်သော တရား - သမာဓိ -
၏ စင်ကြယ်သည်၏ အဖြစ်။ အဝိက္ခေပပရိ-
သုဒ္ဓတ္တာ အာသဝသမုဇ္ဈေဒေ ပညာ အာနန္တ-
ရိကသမာဓိမိ ဉာဏံ။ ပဋိသံ ၂။ အဝိက္ခေပ-
ပရိသုဒ္ဓတ္တာတိ ဝိက္ခိပတိ တေန ဓိတ္တန္တိ ဝိက္ခေ-
ပေါ။ ဥဒ္ဓစ္စဿေတံ နာမံ။ န ဝိက္ခေပေါ အ-
ဝိက္ခေပေါ။ ဥဒ္ဓစ္စပရိပက္ခဿ သမာဓိဿေတံ
နာမံ။ ပရိသုဒ္ဓဿ ဘာဝေါ ပရိသုဒ္ဓတ္တံ၊ အ-
ဝိက္ခေပဿ ပရိသုဒ္ဓတ္တံ အဝိက္ခေပပရိသုဒ္ဓတ္တံ၊
တသ္မာ အဝိက္ခေပပရိသုဒ္ဓတ္တာ၊ သမာဓိဿ

ပရိသုဒ္ဓဘာဝေနာတိ အတ္ထော။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။
၃၄။

အဝိက္ခေပပါရိသုဒ္ဓိ (ထိ) [အဝိက္ခေပ+ပါရိသုဒ္ဓိ]
မပျံ့လွင့်ခြင်း-သမာဓိ-ဟူသော စင်ကြယ်
ခြင်း။ အဝိက္ခေပပါရိသုဒ္ဓိ အဓိဓိတ္တံ။ ပဋိသံ။
၄၅။ အဝိက္ခေပေါယောဝပါရိသုဒ္ဓိ အဝိက္ခေပ-
ပါရိသုဒ္ဓိ။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၁။

အဝိက္ခေပပုဋိဝေဓ (ပု) [အဝိက္ခေပ+ပုဋိဝေဓ]
ထိုးထွင်း၍ သိအပ်သော သမာဓိတရား။
အဝိက္ခေပပုဋိဝေဓော ဥဒ္ဓစ္စေန သုညော။
ပဋိသံ။ ၃၆၄။

အဝိက္ခေပပပ္ပဝတ္တိ (ထိ) [အဝိက္ခေပ + ပဝတ္တိ]
မပျံ့လွင့်ခြင်း၏ ပြစ်ခြင်း။ အာရမ္မဏေ
စေတသော အဝိက္ခေပပပ္ပဝတ္တိယာ ဥပဋ္ဌာ-
နဿဟနာနိ ဝိယ တေသ် အဝိက္ခေပေါပိ
အတိသယေန ဥပကာရကော။ အနုဋီ၊ ၁။
၁၅၃။

အဝိက္ခေပဗဟုလ (တိ) [အဝိက္ခေပ+ဗဟုလ]
မပျံ့လွင့်ခြင်း - သမာဓိ - များသော၊ သူ။
မန္တကိလေသော ဟောတိ မန္တနိဝရကော
ပဝီဝေကဇ္ဈာသယော အဝိက္ခေပဗဟုလော။
စရိယာ၊ ၄။ ၂၇၉။ သီ၊ ဋီ၊ သင်္ခ၊ ၁။ ၂၅၆။

အဝိက္ခေပမဂ္ဂ (ပု) [အဝိက္ခေပ+မဂ္ဂ] မပျံ့လွင့်
သော-သမာဓိဟူသော-မဂ်။ အဝိက္ခေပ-
မဂ္ဂေါ သမ္မာသမာဓိ။ ပဋိသံ။ ၂၇၆။ မ၊ ဌ၊ ၁။
၁၀၉။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၇၀။

အဝိက္ခေပမဏ္ဍ (ပု) [အဝိက္ခေပ+မဏ္ဍ] မပျံ့လွင့်
ခြင်း-သမာဓိ-ဟူသော ကြည်လင်သော
တရား။ အဝိက္ခေပ-အကြည်။ အဝိက္ခေပ-
မဏ္ဍော သမာဓိန္ဒြိယံ၊... အဝိက္ခေပမဏ္ဍံ
ပိဝတိတိ မဏ္ဍပေယျံ။ ပဋိသံ။ ၂၇၈။

အဝိက္ခေပလက္ခဏ (န) [အဝိက္ခေပ+လက္ခဏ]
(၁) မပျံ့လွင့်ခြင်း - တည်ကြည်ခြင်း -
လက္ခဏာ။ (တိ) (၂) မပျံ့လွင့်ခြင်း-

တည်ကြည်ခြင်း-လက္ခဏာရှိသော။ သမ္မာ-
သမာဓိဿ အဝိက္ခေပလက္ခဏံ (တထံ အဝိ-
တထံ)။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၆၃။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၅၀။ (မဏိ-
မဉ္ဇူ၊ ၁။ ၂၄၅။) (တိ) (၂) အဝိက္ခေပလက္ခ-
ဏော သမာဓိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂေါ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၂၁။
(-မ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၄၁။ မ၊ ဌ၊ ၄။ ၅၉။ သံ၊ ဌ၊ ၃။
၂၆၅။)

အဝိက္ခေပဝိမုတ္တိ (ထိ) [အဝိက္ခေပ+ဝိမုတ္တိ] မပျံ့
လွင့်ခြင်းဟူသော လွတ်မြောက်ခြင်း။ အဝိ-
က္ခေပဝိမုတ္တိ သမ္မာသမာဓိ။ ပဋိသံ။ ၃၂၉။

အဝိက္ခေပဝိရာဂ (ပု) [အဝိက္ခေပ+ဝိရာဂ] မပျံ့
လွင့်ခြင်း - သမာဓိ - ဟူသော ရာဂကင်း
ကြောင်း တရား။ အဝိက္ခေပဝိရာဂေါ သမ္မာ-
သမာဓိ။ ပဋိသံ။ ၃၂၇။

အဝိက္ခေပသဘာဝ (ပု) [အဝိက္ခေပ+သဘာဝ]
မပျံ့လွင့်ခြင်း-တည်ကြည်ခြင်း- သဘော။
ကောရမ္မဏေ အဝိက္ခေပသဘာဝေန ဗန္ဓိတော
သကကိဇ္ဇေ ပဋိပါဒေတိ။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၃၂။
အဝိက္ခေပသဘာဝေနာတိ အတ္တနော အဝိ-
က္ခေပသဘာဝေန။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇၂။

အဝိက္ခေပသာဓန (တိ) [အဝိက္ခေပ+သာဓန]
မပျံ့လွင့်-တည်ကြည်-ခြင်းကို ပြီးစေတတ်
သော။ အဝိက္ခေပသာဓနေန သမာဓာနေန
ဥပတ္တမ္ဘိတံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၈၅။

အဝိက္ခေပသီသ (န) [အဝိက္ခေပ+သီသ] သမာဓိ-
ဟူသော-ပြဇာန်း-လွန်ကဲ-သော တရား၊
မပျံ့လွင့်ခြင်းတို့တွင် - ပြဇာန်း-လွန်ကဲ -
သော တရား။ အဝိက္ခေပသီသဉ္စ သမာဓိ။
ပဋိသံ။ ၉၉။ (-နေတ္တိ ဌ။ ၂၇၂။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။
၂၁၈။)

အဝိက္ခေပဟေတုတာ (ထိ) [အဝိက္ခေပဟေတု+
တာ] မပျံ့လွင့်ခြင်း၏ အကြောင်း၏ အဖြစ်။
တဿ ဟိ သမာဓာနံ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ အ-
ဝိက္ခေပဟေတုတာ။ ဝိသုဒ္ဓါ၊ ၃။ ၂၇။

အဝိက္ခေပဟေတုဘူတ (တိ) [အဝိက္ခေပ+ဟေတုဘူတ] မပ္ပံလွင်ခြင်း - သမာဓိ - ခံ အကြောင်းဖြစ်သော။ ပဟိနတယ ဝေ သေမနသဟေတုဘူတာ အဝိက္ခေပဟေတုဘူတာ စ န ဒေါမနသံ ဥဒ္ဓစ္စဉ္စ ဥပ္ပါဒေန္တိ။ မူလဒ္ဓိ၊ ၂။၉၆။

အဝိက္ခေပါဓိဋ္ဌာန (န) [အဝိက္ခေပ+အဓိဋ္ဌာန] မပ္ပံလွင်ခြင်း - သမာဓိ - ဟူသော အဓိဋ္ဌာနတရား၊ သက်ငင်တည်တံ့သော သမာဓိတရား။ အဝိက္ခေပါဓိဋ္ဌာနံ ဥဒ္ဓစ္စေန သည်း။ ပဋိသံ။ ၃၆၅။

အဝိက္ခေပါဓိပတတ္တ (တိ) [အဝိက္ခေပ+အဓိပတတ္တ] မပ္ပံလွင်ခြင်း - သမာဓိ - ကို အကြီးအမှူးပြု၍ဖြစ်သော။ အဝိက္ခေပါဓိပတတ္တာ ပညာ ဥဒ္ဓစ္စတော သညာယ ဝဇ္ဇတိ။ ပဋိသံ။ ၁၀၄။

အဝိက္ခေပါပန (တိ) [အဝိက္ခေပ+အာပန] မပ္ပံလွင် - တည်ကြည် - ခြင်းသို့ ရောက်သော။ ဈာနပရိယာပနံ အဝိက္ခေပါပနံ နာမ။ ဝိမတိ၊ ၁။၂၂။

အဝိက္ခေပါဘိသမယ (ပု) [အဝိက္ခေပ+အဘိသမယ] အဝိက္ခေပ-ဟူသော အဘိသမယတရား၊ မပ္ပံလွင်ခြင်း-ဟူသော ထိုးထွင်း၍ သိကြောင်းတရား။ အဝိက္ခေပါဘိသမယော သမ္မာသမာဓိ။ ပဋိသံ။ ၃၉၃။

အဝိက္ခေပါဝဟ (တိ) [အဝိက္ခေပ+အာဝဟ] မပ္ပံလွင်ခြင်း - သမာဓိ - ကို ဆောင်တတ်သော။ တဏှာ န အဝိက္ခေပါဝဟော၊ ဝိက္ခေပါဝဟောဝ။ ဒီ၊ ၁။၂။၃၂။ မ၊ ၁။၁။၃၇။ သံ၊ ၁။၂။၄၃၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၁။၁၅၃။

အဝိက္ခေပုပ္ပဋ္ဌာနကုသလ (တိ) [အဝိက္ခေပ+ပုပ္ပဋ္ဌာန+ကုသလ] မပ္ပံလွင်သော သမာဓိ၏ ထင်ခြင်း၌ လိမ္မာသော၊ သူ။ အဝိက္ခေပုပ္ပဋ္ဌာနကုသလော ဟောတိ။ ပဋိသံ။ ၂၂၃။

အဝိက္ခေပုပ္ပဋ္ဌာနကုသလောတိ အနုဒ္ဓတာလိနစိတ္တဿ သမ္ပယုတ္တဿ သမာဓိဿ ဥပဋ္ဌာနေ ကုသလော။ ပဋိသံ၊ ၂။၁၄၅။

အဝိက္ခေပေသနာ (တိ) [အဝိက္ခေပ+ပေသနာ] သမာဓိဟူသော ရွာမှီးအပ်သော တရား။ အဝိက္ခေပေသနာ ဥဒ္ဓစ္စေန သည်း။ ပဋိသံ။ ၃၆၃။

အဝိဂစ္ဆန (န) [န + ဝိဂစ္ဆန] မကင်း - မကွာ - မကင်းကွာ - ခြင်း။ အသတိ အာဟာရုပစ္စေဒေ ဝိပါကာယုဟသဘာဝဿ အဝိဂစ္ဆနတော သောတေန သဟိတောယေဝ။ သာရတ္ထ၊ ၁။၄၀၃။

အဝိဂစ္ဆနသဘာဝ (တိ) [အဝိဂစ္ဆန+သဘာဝ] မကင်းကွာ - မပြောင်းရွှေ့ - ခြင်းသဘောရှိသော။ အဝိဂစ္ဆနသဘာဝေန အစလေန ပသာဒေန သမနာဂတာနံ သုရမ္ပဋ္ဌော အဂ္ဂေါတိဒဿေတိ။ အံ၊ ၁။၁။၃၀၅။ (-အံ၊ ၄။၂။၃၀၆။)

အဝိဂစ္ဆန္တိ (တိ) [န + ဝိဂစ္ဆန္တိ] မကင်းကွာသော။ အဝိဂတ (အံ၊ ၁။၁။၂၁၀) ကြည့်။

အဝိဂစ္ဆမာန (တိ) [န + ဝိဂစ္ဆမာန] မကင်းကွာ - မပြောင်းရွှေ့ - သော၊ သူ။ သောပုဂ္ဂလော တတ္ထ အာကိဉ္ဇညာယတနဗြဟ္မလောကေ အဝိဂစ္ဆမာနော တိဋ္ဌေယျ နူတိ ပုစ္ဆတိ။ သုတ္တနိ၊ ၄။၂။၃၀၉။ စူဠနိ၊ ၄။၂။၂။

အဝိဂစ္ဆာပေန္တိ (တိ) [န + ဝိဂစ္ဆာပေန္တိ] မကင်းကွာစေသော၊ သူ။ အဝိရာဇေန္တိ (သံ၊ ၄။၃။၆) ကြည့်။

အဝိဂတ (တိ) [န + ဝိဂတ] မကင်းကွာသော၊ သူ။ အသ္မိတိ စသ အဝိဂတံ ဟောတိ။ သံ၊ ၂။၃၇။ (- အဘိ၊ ၁။၁။၃၃။ သံ၊ ၄။၂။၂၄၇။ အဘိ၊ ၄။၃။၁၂။ ဓမ္မ၊ ၄။၁။၃၁၁။ ထေရ၊ ၄။၂။၄၀၄။)

အဝိဂတဂန္ထ (တိ) [အဝိဂတ + ဂန္ထ] မကင်း
သော ရန်ရှိသော၊ ရန်နှင့် ပြည့်စုံသော။
အဝိဂတဂန္ထ (သံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၃၉။ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၀၄)
ကြည့်။

အဝိဂတစ္ဆန္တ (တိ) [အဝိဂတ + ဆန္တ] မကင်းသော
-အလို-ဆန္တ - ရှိသော၊ အလို-ဆန္တ - မကင်း
သော၊ သူ။ ကာမေသု အဝိဂတရာဂေါ
ဟောတိ အဝိဂတစ္ဆန္တော အဝိဂတပေမော
အဝိဂတပိပါသော အဝိဂတပရိဋ္ဌာဟော အ-
ဝိဂတတဏှော။ ဒီ၊ ၂။ ၁၉၈-၉။ အံ၊ ၁။ ၄၉၃။
အဘိ၊ ၆။ ၃၉၂။

အဝိဂတတဏှ (တိ) [အဝိဂတ + တဏှ] မကင်း
သော တဏှ ရှိသော၊ တဏှမကင်းသော၊
သူ။ အဝိဂတတဏှာ (မဟာနိ၊ ၃၇) တိ ခဏိ-
ကသမာဓိ ဝိယ ခဏိကပ္ပဟာနာဘာဝေန န
ဝိဂတတဏှာ ဧတေသန္တိ အဝိဂတတဏှာ။
မဟာနိ ၄။ ၁၃၇။ အဝိဂတစ္ဆန္တ-လည်း ကြည့်။

အဝိဂတတ္ထ (န) [အဝိဂတ + တ္ထ] မကင်း
သည်၏ အဖြစ်။ ပညတ္တိယာ အဝိဂတတ္ထာ
ပဋိက္ခေပေါ တဿေဝ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၀။
(-ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၅၄။ မူလဋီ၊ ၃။ ၆၈၁၂၆။)

အဝိဂတနိကန္တိက (တိ) [အဝိဂတ + နိကန္တိ + က]
မကင်းသော - နှစ်သက် - တွယ်တာ - ခြင်း ရှိ
သော၊ နှစ်သက် - တွယ်တာ - ခြင်း မကင်း
သော။ အဝိဂတနိကန္တိကာ တံတံပရိဟရဏ-
သတိတိပိ ဝတ္တံ၊ ဝဇ္ဇတိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၀၄။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၁၄။

အဝိဂတပစ္စယ (ပု) [အဝိဂတ + ပစ္စယ] မကင်း
သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သော
တရား၊ အဝိဂတပစ္စည်း။ အဝိဂတပစ္စယော။
ပဋ္ဌာန၊ ၁။ ၁။ သင်္ဂဟ၊ ၅၄။ အတ္ထိပစ္စယဓမ္မာ
ဝေ အဝိဂတဘာဝေန ဥပကာရကတ္တာ အဝိ-
ဂတပစ္စယောတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။
၃၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၇၂။ (- ဝိဘာဝိနိ၊
၂၄၅။)

အဝိဂတပစ္စယတာ (တိ) [အဝိဂတပစ္စယ + တာ]
အဝိဂတပစ္စည်း၏အဖြစ်။ အဝိဂတပစ္စယတာ
ဒဿိတာ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၅။ (- မူလဋီ၊ ၃။
၁၇၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၈၈။ ဝိဘာဝိနိ၊ ၂၄၅။)

အဝိဂတပစ္စယနိယမာဘာဝ (ပု) [အဝိဂတပစ္စယ
+ နိယမ + အဘာဝ] အဝိဂတပစ္စည်း၏ မြို့
မရှိခြင်း။ ကသ္မာ ပန ဘဝါဒိသု ... အဝိဂတ-
ပစ္စယနိယမာဘာဝတော အဘာဝတော စ
အဝိဂတပစ္စယဿ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၅။ (-
မူလဋီ၊ ၂။ ၁၃၆။)

အဝိဂတပစ္စယဘာဝ (ပု) [အဝိဂတပစ္စယ + ဘာ-
ဝ] အဝိဂတပစ္စည်း၏အဖြစ်။ အဝိဂတပစ္စယ-
ဘာဝေါ န သမ္ဘဝတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၅။

အဝိဂတပစ္စယလက္ခဏ (န) [အဝိဂတပစ္စယ +
လက္ခဏ] အဝိဂတပစ္စည်း၏လက္ခဏာ။ အတ္ထိ-
ပစ္စယလက္ခဏံ အဝိဂတပစ္စယလက္ခဏဉ္စ ဝိသု
ဝိသု ဆဟိ ဘေဒေဟိ သင်္ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ။
အနုဋီ၊ ၃။ ၃၀၇။

အဝိဂတပရိဋ္ဌာဟ (တိ) [အဝိဂတ + ပရိဋ္ဌာဟ]
မကင်းသော ပူပန်ခြင်းရှိသော၊ ပူပန်ခြင်း
မကင်းသော၊ သူ။ အဝိဂတစ္ဆန္တ-ကြည့်။

အဝိဂတပိပါသ (တိ) [အဝိဂတ + ပိပါသ] မကင်း
သော မှတ်သိပ်ခြင်းရှိသော၊ မှတ်သိပ်ခြင်း
မကင်းသော၊ သူ။ အဝိဂတစ္ဆန္တ ကြည့်။

အဝိဂတပေမ (ပု၊ န) [အဝိဂတ + ပေမ] (၁)
မကင်းသော ချစ်ခြင်း။ (တိ) (၂) မကင်း
သော ချစ်ခြင်းရှိသော၊ ချစ်ခြင်းမကင်းသော၊
သူ။ (၁) နောက်အနက်မှ ဒီ၊ ၄၊ ၃။ ၂၂၃-
ကြည့်။ (တိ) (၂) အာယတိ စ သိက္ခာ-
သမာဒါနေ အဝိဂတပေမော။ ဒီ၊ ၃။ ၂၀၉။
အဝိဂတပေမောတိ အနာဂတေ ပုနဒိဝသာ-
ဒီသုပိ သိက္ခာပုရဏေ အဝိဂတပေမေန သ-
မန္နာဂတော ဟောတိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၃။ ၂၂၃။ အဝိ-
ဂတစ္ဆန္တ-လည်း ကြည့်။

အဝိဂတပေမတာ (တိ) [အဝိဂတ+ပေမ+တာ] မကင်းသော ချစ်ခြင်းရှိသူ၏ အဖြစ်။ သိက္ခာပရိပူရေန္တဿ တတ္ထ နိဝိဋ္ဌအတ္တိတာ အဝိဂတပေမတာ။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၃။ ၂၅၉။

အဝိဂတဘာဝ (ပု) [အဝိဂတ+ဘာဝ] မကင်းသည်၏ အဖြစ်။ အဝိဂတပစ္စယ-ကြည့်။

အဝိဂတယောဗ္ဗန (တိ) [အဝိဂတ+ယောဗ္ဗန] မကင်းသော ပျိုမျစ်နုနယ်ခြင်းရှိသော၊ ပျိုမျစ်နုနယ်ခြင်းမကင်းသော၊ အရွယ်ယိုယွင်းခြင်း မရှိသော၊ သူ။ ဒသက္ခတ္တံ ဝိဘောတပိ ခေါ ပန သက် ဝိဘောတ ဝိယ အဝိဂတယောဗ္ဗနာယေဝ ဟောတိ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂၄၅။

အဝိဂတရာဂ (တိ) [အဝိဂတ+ရာဂ] မကင်းသော - တပ်နှစ်သက်ခြင်း - ရာဂ - ရှိသော၊ ရာဂမကင်းသော၊ သူ။ ရူပေ အဝိဂတရာဂဿ သောကပရိဒေဝ ဒုက္ခ ခေါမနဿ ပါယာသာ။ သံ၊ ၂။ ၈၇။ ရူပေတိဿ အဝိဂတရာဂဿ။ နေတ္ထိ။ ၂၂။

အဝိဂတဝုပသမ (တိ) [အဝိဂတ + ဝုပသမ] မကင်းသော ငြိမ်းအေးခြင်းရှိသော၊ မငြိမ်းအေးသေးသော။ အဝိဂတဝုပသမံ သင်္ခရိတံ ကုမ္ဘံ ဥဒ္ဓရိတွာ။ သံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၉၄။

အဝိဂတသောက (တိ) [အဝိဂတ + သောက] မကင်းသော စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်းရှိသော၊ စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်း - သောက - မကင်းသော၊ သူ။ ဇေဝသောကီ (ဇာ ၄။ ၇။ ၂၇၉) ကြည့်။

အဝိဂတဟေတုဒုက (ပု) [အဝိဂတ+ဟေတု+ဒုက] အဝိဂတဟေတုဒုက။ (အဝိဂတပစ္စည်းကို မှုတည်၍ ဟေတုပစ္စည်းကို မူလီသွင်းလျက် အဝိဂတ၊ ဟေတု ပစ္စည်း နှစ်ပါးအပေါင်းကို ဟောရာဖြစ်သော ဒေသနာ။) အဝိဂတဟေတုဒုကော အဝိဂတာရမ္မဏဒုကော အဝိဂတာဓိပတိဒုကောတိ ပဋိပါဠိယာ တယော ဒုကေ ဝတ္တာ။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၄၀၃။ (ပဋ္ဌာန၊ ၁။ ၁၅-လည်း ကြည့်။)

အဝိဂတာဓိပတိဒုက (ပု) [အဝိဂတ+အဓိပတိ+ဒုက] အဝိဂတာဓိပတိ ဒုက။ (အဝိဂတပစ္စည်းကို မှုတည်၍ အဓိပတိပစ္စည်းကို မူလီသွင်းလျက် အဝိဂတ၊ အဓိပတိ ပစ္စည်းနှစ်ပါးအပေါင်းကို ဟောရာဖြစ်သော ဒေသနာ။) အဝိဂတဟေတုဒုက-ကြည့်။

အဝိဂတာရမ္မဏဒုက (ပု) [အဝိဂတ+အာရမ္မဏ+ဒုက] အဝိဂတာရမ္မဏဒုက။ (အဝိဂတပစ္စည်းကို မှုတည်၍ အာရမ္မဏပစ္စည်းကို မူလီသွင်းလျက် အဝိဂတ၊ အာရမ္မဏ ပစ္စည်းနှစ်ပါးအပေါင်းကို ဟောရာဖြစ်သော ဒေသနာ။) အဝိဂတဟေတုဒုက-ကြည့်။

အဝိဂတုပ္ပါဒါဒိဓဏတ္တယ (တိ) [အဝိဂတ+ဥပ္ပါဒါဒိ+ဓဏတ္တယ] မကင်းသော ဥပါဒ်စသော ဓဏသုံးခုရှိသော၊ ဥပါဒ်စသော ဓဏသုံးခုနှင့် မကင်းသော။ အဝိဂတုပ္ပါဒါဒိဓဏတ္တယမ္ပိ အဘာဝိတံ ဘာဝနာရဟိတံ အပါတုဘူတမေဝ။ အံ၊ ဇီ၊ ၁။ ၈၉။

အဝိဂတုသ္မ (တိ) [အဝိဂတ + ဥသ္မာ] မကင်းသော ကိုယ်ငွေ့ရှိသော၊ ကိုယ်ငွေ့မကင်းသော၊ ကိုယ်ငွေ့ရှိသော၊ သူ။ မိယမာနော ဟိ အဝိဂတုသ္မော ဟောတိ။ န မတော ဝိယ ဝိဂတုသ္မော။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၂။ ၃၅၄။

အဝိဂမ (ပု) [န + ဝိဂမ] မကင်းကွာခြင်း။ ကိလေသရောဂါနံ အဝိဂမာ သရောဂမေဝ ဒိသ္မာ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၁။

အဝိဂမပ္ပသင်္ဂ (ပု) [အဝိဂမ+ပသင်္ဂ] မကင်းခြင်း-အာပတ်မကင်းပျောက်ခြင်း-၌ လျဉ်းပါးပွယ် ဖြစ်ခြင်း။ ဣပရမ္မရာ အာပတ္တိတိ စေ? တန့် ပဋိကမ္မေနာပိ အဝိဂမပ္ပသင်္ဂတော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၅၂။

အဝိဂ္ဂဟ (ပု) [န + ဝိဂ္ဂဟ] (၁) ဆန့်ကျင်ဖက်ကို မယူခြင်း၊ ခိုက်ရန်မပြစ်ခြင်း။ (၂) ကာမနတ်၊ ကိလေသာမာရ်။ (တိ) (၃) အထည်

ကိုယ်ခြံမရှိသော။ (၁) ဣတိ အဘဏ္ဍနံ
ဣတိ အဝိဂ္ဂဟော ဣတိ အကလဟော။ သံ၊
၁။ ၂၂၆။ အဝိရောဓ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၄) -
လည်း ကြည့်။ (၂) အဝိဂ္ဂဟော တု ကာ-
မော စ။ ဓာန်၊ ၄၂။ ဟရနယနဂ္ဂိဒုက္ခာ
နတ္ထိ ဝိဂ္ဂဟော သရီရမေတဿ အဝိဂ္ဂဟော။
ဓာန်၊ ၄၂။ (တိ) (၃) အဝိဂ္ဂဟတ္ထ ကြည့်။

အဝိဂ္ဂဟဋ္ဌ (ပု) [အဝိဂ္ဂဟ+အတ္ထ] မဆန့်ကျင်
ခြင်း အနက်သဘော။ စိတ္တံ ပန နော...
အဝိဂ္ဂဟဋ္ဌေန သမဂ္ဂဋ္ဌေန ဧကမေဝါတိ
ဒဿေတိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၂။ အဝိဂ္ဂဟဋ္ဌနာတိ
အဝိရောဓဘာဝေန။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၃။

အဝိဂ္ဂဟတ္ထ (န) [အဝိဂ္ဂဟ+တ္ထ] အထည်ကိုယ်
ခြံမရှိသည်၏ အဖြစ်။ န ဟိ အဓ္မပဓမ္မာနံ...
ဒုရတာ ဝါ အတ္ထိ အဝိဂ္ဂဟတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊
၂။ ၂၅၅။

အဝိဿာတ (တိ) [န+ဝိဿာတ] (၁) ဆင်းရဲ-
ပင်ပန်း-ခြင်း မရှိသော။ (၂) မချုပ်ငြိမ်း
သော။ (၃) သုခေါ ဝိဟာရော အဘဝိဿ
အဝိဿာတော အနုပါယာသော အပရိဋ္ဌာ-
ဟော။ သံ၊ ၂။ ၇။ (-အံ၊ ၁။ ၂၀၅) (၂)
အဝိဿာတတ္ထ ကြည့်။

အဝိဿာတတ္ထ (န) [အဝိဿာတ+တ္ထ] မချုပ်
ငြိမ်းသည်၏ အဖြစ်။ တဿ တိဋ္ဌန္တေဝ ပဉ္စိန္ဒြိ-
ယာနိ ယေသံ အဝိဿာတတ္တာ မနာပါမနာပံ
ပစ္စုဒ္ဓဘောတိ။ ဣတိဝုတ်၊ ၂၂။ အဝိဿာ-
တတ္တာတိ အနုပ္ပါဒနိရောဓဝသေန အနိ-
ရုဒ္ဓတ္တာ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၅၉။

အဝိဿာတပက္ခိက (တိ) [န+ဝိဿာတပက္ခိက]
ဆင်းရဲပင်ပန်းခြင်း-အဖို့၌မဖြစ်-အဖို့မရှိ-
သော။ သော စ ခေါ်... ပညာဝုဒ္ဓိကော
အဝိဿာတပက္ခိကော နိဗ္ဗာနသံဝတ္တနိကော။
မ၊ ၁။ ၁၆၃။ န ဒုက္ခကောဋ္ဌာသာယ သံဝတ္တ-
တိတိ အဝိဿာတပက္ခိကော။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၈၆။

ဝိဟညတိ စိတ္တံ... န ဝိဿာတပက္ခိကောတိ
အဝိဿာတပက္ခိကော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၇၀။

အဝိဿာတပတ္တိ (ထိ) [န+ဝိဿာတပတ္တိ] ဆင်း
ရဲ ပင်ပန်းခြင်းသို့ မရောက်ခြင်း။ အောက်ပုဒ်
ကြည့်။

အဝိဿာတပတ္တိဝိဘာဝန (တိ) [အဝိဿာတပတ္တိ
+ဝိဘာဝန] ဆင်းရဲပင်ပန်းခြင်းသို့ မရောက်
ခြင်းကို ထင်စွာ ပြတတ်သော။ ယေဟိ
ကေဟိစိဒ္ဓကမ္မေဟိ အဝိဿာတပတ္တိဝိဘာဝနံ
ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၄၉။

အဝိဿာတဝန္တ (တိ) [န+ဝိဿာတဝန္တ] ဆင်း
ရဲပင်ပန်းခြင်း မရှိသော။ သူ။ သတော စ
ဟောတိ အပ္ပိစ္ဆေ၊ သန္တုဋ္ဌော အဝိဿာ-
တဝါ။ ထေရ၊ ၃၃၆။ (-ထေရ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၃။)

အဝိဿာတိ (တိ) [န + ဝိဿာတိ] အဆီး
အတား - အပိတ်အပင် - မရှိသော။ အဝိ-
ဿာတိ ဒိဿ သဗ္ဗာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၅။ အဝိ-
ဿာတိတိ အပ္ပဋိဿာတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၇။

အဝိစက္ခက (တိ) [န+ဝိစက္ခက] စိမ့်-ခန့်ခွဲ-
စိစစ်-စူးစမ်း-တတ်သော ပညာမရှိသော။
သူ။ အဝကုဋ္ဌပညော ပုရိသော၊ ဒုဓမ္မဓော
အဝိစက္ခကော။ အံ၊ ၁။ ၁၂၉။ တံ ခေါသိ သမ္မ
ဥဓမ္မတ္တော၊ ဒုဓမ္မဓော အဝိစက္ခကော။ ဇာ၊ ၁။
၁၉၀။ အဝိစက္ခကောတိ သံဝိဒဟနပညာယ
ရဟိတော။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၉၈။ အဝိစက္ခကောတိ
ဝိစာရဏပညာရဟိတော။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၅၀၈။

အဝိစယန (န) [န+ဝိစယန] မစူးစမ်း-မစိစစ်
-ခြင်း။ တာ သဗ္ဗာပိ နိဗ္ဗါရေတွာ ဣဓ
အဝိစယနံ... နယဒါနဿ သိဇ္ဈနတောတိ
ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သီ၊ ၄။ သစ်၊ ၁။ ၃၂။

အဝိစရိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န+ဝိစရိတွာ] မသွားလာ
-မလှည့်လည် - မူ၍။ တထာ အဝိစရိတွာ
မရဏဿတိဘာဝနာဗလေန သောကံ အ-
ကတွာ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၁။

အဝိစရိယ (ကြိ) ဝိစရတိ (ဒိဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၈။ သံ၊ ၄။ ၁၆၇။ ဇာ၊ ၄။ ၁၅၄၃) ကြည့်။

အဝိစလ (တိ) [န+ဝိစလ] တုန့်လှုပ်ခြင်း မရှိသော။ တေသု အဝိစလာယ မေတ္တာယ ပုဗ္ဗကာရိနော ဟောန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၁၉။ အဝိစလာယာတိ ပဋိပက္ခေန အကမ္ပနိယာယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁၂၉။

အဝိစလာဓိဋ္ဌာန (တိ) [အဝိစလ + အဓိဋ္ဌာန] မတုန့်လှုပ်သော အဓိဋ္ဌာန်ရှိသော။ တေသု ဟိတသုခါယ အဝိစလာဓိဋ္ဌာနာ ဟောန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၁၉။ အဝိစလာဓိဋ္ဌာနာတိ ယထာသမာဓိန္နေသု ခါနာဓိဓမ္မေသု နိစ္စလာဓိဋ္ဌာယိနော အစလသမာဓါနာဓိဋ္ဌာနာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁၂၉။

အဝိစာရ (တိ) [န+ဝိစာရ] ဝိစာရစေတသိက် မရှိသော (တရား)။ သဝိစာရာ ဓမ္မာ၊ အဝိစာရာ ဓမ္မာ...ကတမေ ဓမ္မာ အဝိစာရာ၊ အဝိစာရဘူမိယံ ကာမာဝစရေ ချပါဝစရေ အဂ္ဂပါဝစရေ အပရိယာပန္နေ... ဣမေ ဓမ္မာ အဝိစာရာ။ အဘိ၊ ၁။ ၁၂၂။ (- ဒိ၊ ၂။ ၂၂။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၈၊ ၃၁၀။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၁၆။ မူလဒီ၊ ၁။ ၁၀၃။)

အဝိစာရဇုတိ (ထိ) [အဝိစာရ+ဇုတိ] ဝိစာရ-မရှိ-မဟုဉ်-သောဇုတိ။ အဝိစာရဇုတိယာ သဝိစာရပဋိသန္တိ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၄။

အဝိစာရက (န) [န + ဝိစာရက] မစူးစမ်း-မစိစစ်-ခြင်း။ သံသဘောကထာ အပဋ္ဌပနံ အဝိစာရကံ န ကုက္ကုစာယိတဗ္ဗံ နာမ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၅၆။ (-အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၉။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၁၈။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၃။)

အဝိစာရဏိယ (တိ) [န+ဝိစာရဏိယ] မစိစစ်အပ်သော။ ဘောသဋ္ဌတ္ထာယ လေပနေ အဒေါသတ္တာ “အဝိစာရဏိယ” နှိ တွေ့ကံ ဝုတ္တံ။ ဝဇီရ၊ ၇။

အဝိစာရိတ (တိ) [န + ဝိစာရိတ] မစိစစ်အပ်သော။ အဝိစာရိတံ တေ အဋ္ဌကထာယ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၆။ (- မ၊ ၄။ ၁။ ၃၀။)

အဝိစာရိတတ္ထ (န) [အဝိစာရိတ+တ္ထ] မစိစစ်အပ်သည်၏ အဖြစ်။ တွေ့ ပဌမော ဝါဒေါ အဟုတ္တော...ပရိဝါရေ စ အဝိစာရိတတ္တာ။ ဝဇီရ၊ ၂။ ၄။

အဝိစာရေတုကာမတာ (ထိ) [န+ဝိစာရေတု+ကာမတာ] မစိမိလိုသောသူ၏ အဖြစ်။ နတ္ထိတာယ ဝါ အဝိစာရေတုကာမတာယ ဝါ “နတ္ထမာကံ ကပ္ပိယကာရကော” တိ ဝဒတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၅။ (- သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၀၉။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁၁၄။)

အဝိစာရေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န + ဝိစာရေတွာ] မစိစစ်မှု၌။ ဥတ္တသိတွာ ဝါ အလာဘကေန ဝါတိ အဝိစာရေတွာ ... ပဒဘာဇနေ ပန ဗျဉ္ဇနံ အဝိစာရေတွာ အတ္တမတ္တမေဝ ဒဿေတုံ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၅၉၊ ၂၇၀။ “ကတ္ထ ဥဒကံ မနာပံ၊ ကတ္ထ အမနာပံ” နှိ အဝိစာရေတွာ။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၄။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၈၀။ (- မ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၂။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၉။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၉။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၁။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၆။ ဝိမာန၊ ၄။ ၂။ ၁၁၅။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၅၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၀၃။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၄၄၀။ အပ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၃။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၃၅၇။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၇။ စူဠနိ၊ ၄။ ၅၀၊ ၁၁၂။ ဝဇီရ၊ ၃။ ၃၁။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၈၄။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၀၂။ ၄၀၇၊ ၄၁၁။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၆။ မ၊ ၄။ ၂။ ၄၈။ မူလဒီ၊ ၁။ ၇၉၊ ၈၀။ မူလဒီ၊ ၃။ ၁၂၄။)

အဝိစာရေန္တ (တိ) [န+ဝိစာရေန္တ] မစူးစမ်း-မစိစစ်-သော။ မောဟေန အဝိစာရေန္တော ဥဒါသိနပက္ခေသုပိ သတ္တသင်္ခါရေသု သဗ္ဗေသု အဘိသင်္ဂံ ကဏေတိ။ မူလဒီ၊ ၁။ ၉၁-၂။

အဝိစိတြ (တိ) [န + ဝိစိတြ] မဆန်းကြယ်သော။
ပုဗ္ဗေ အဝိစိတြံ ဣဒါနိ ဝိစိတြံ ကတံ။ သီ၊ ဇီ၊
သစ်၊ ၂။ ၂၃၆။

အဝိစိနိတာ (ကြိ၊ ဝိ) [န + ဝိစိနိတာ] မစူးစမ်း-
မဝိစစ်-မှု၍။ စောရောတိ ဂဟေတွာ ဒဿိ-
တေ အဝိစိနိတာဝ ဆေဠဘောဠံ အနုသာ-
သေန္တာ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၈။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၅၂။ (-
ဇာ၊ ဌ၊ ၃။ ၉၆။ ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၈။ ဇာ၊ ဌ၊ ၆။ ၂၂၀။)

အဝိစ္စ (တိ) [န + ဝိစ္စ] မပျံ့ကွယ်အပ်သော၊
စကား။ အဝိစ္စံ ဘာသတိ၊ ဝိဝိစ္စံ ဘာသတိ။
ဇာ၊ ၂။ ၁၂၁။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၂၉။ အဝိစ္စန္တိ ဗဟု-
ဇနမဇ္ဈေ အပ္ပုဋ္ဌန္တံ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၅။ ၄၇၁။

အဝိစ္စမာန (တိ) [န + ဝိစ္စမာန] မကင်းကွာ
သော။ အဝိစ္စမာနော အဝိဂစ္ဆမာနော။ စူဠ-
နိ၊ ၁၁၀၆။ အဝိစ္စမာနောတိ အဝိယုဠမာနော။
စူဠနိ၊ ၄။ ၂၈။

အဝိစ္စိဇမာန (တိ) [န + ဝိစ္စိဇမာန] မပြတ်
သော။ သတိ ဝိစ္စေဒပစ္စယာဘာဝေ အဝိစ္စိဇ-
မာနော အနုပ္ပဗန္ဓေန ပဝတ္တတိ။ ဣတိဝုတ်၊ ဌ။
၃၂၇။

အဝိစ္စိန္တကဏနာ (ထိ) [အဝိစ္စိန္တက + ဂဏနာ]
မပြတ်တောက်ပဲ - ရေတွက်ထိုက်သော အရာ
ဝတ္ထုကို တပေါင်းတည်း စုစည်း၍ - ရေတွက်
ခြင်း။ အဝိစ္စိန္တ (ဒီ၊ ဇီ၊ ၂။ ၇၈) ကြည့်။

အဝိစ္စိန္တန (န) [န + ဝိစ္စိန္တန] မကျိုးပြတ်ခြင်း၊
မကျိုးမပေါက်ခြင်း။ သမာဒါနတော ပဌာယ
အဝိစ္စိန္တနတော သီလသမာဂီနော။ အံ၊ ဇီ၊ ၂။
၃၃၉။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၁။ ၈၉။)

အဝိစ္စိန္တတဗ္ဗတ္တ (န) [အဝိစ္စိန္တတဗ္ဗ + တ္တ] ပိုင်း
ခြားအပ်သည်၏ အဖြစ်။ ဝိသေသိတဗ္ဗဘာ-
ဝေါ အဘေဒယောဂေန ဘေဒန္တရတော
အဝိစ္စိန္တတဗ္ဗတ္တာ (ဒဿိတော)။ အနုဇီ၊ ၃။
၁၇၀။

အဝိစ္စိန္တိတာ (ကြိ၊ ဝိ) [န + ဝိစ္စိန္တိတာ] မပြတ်မှု
၍။ သန္တတိ အဝိစ္စိန္တိတာ တေသံ တေသံ
ဓမ္မာနံ သမ္ဘဝတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၃။ (-ဇာ၊
ဌ၊ ၄။ ၃၂၁။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၁။ ၃၂၂။)

အဝိစ္စိန္တ (တိ) [န + ဝိစ္စိန္တ] မပြတ်စဲသော၊
ကြားမလပ်သော။ ဘာဂဝတော သာဝတ္ထိယံ
ဝိဟာရေ အဝိစ္စိန္တေယေဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၁၃။ အဝိစ္စိန္တေယေဝါတိ ပဝတ္ထမာ-
နေယေဝ။ မ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၀၅။ (- မ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၉၃။
ဣတိဝုတ်၊ ဌ။ ၁၄၁။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၂။ ၅။ ဗုဒ္ဓဝံ၊
ဌ။ ၁၈၆။ စရိယာ၊ ဌ။ ၅၅။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၅၉။
သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၂။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၁၈။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၂။
၁၂၄။)

အဝိစ္စိန္တတာ (ထိ) [အဝိစ္စိန္တ + တာ] မပြတ်သည်
၏ အဖြစ်။ မောက္ခာဓိပ္ပါယဿ အဝိစ္စိန္တ-
တာယ အနာပတ္တိယေဝ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၆၀။
(-ဒီ၊ ဇီ၊ ၁။ ၁၄၀။ သီ၊ ဇီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၉၀။ မ၊ ဇီ၊
၂။ ၃၁၁။)

အဝိစ္စိန္တဒေသ (ပု) [အဝိစ္စိန္တ + ဒေသ] မပြတ်
သော - ကြားလပ်မရှိသော - အရပ်။ တေ
ကတ္တမိ ပစ္စယဝသေန ဝိစ္စိန္တဒေသေ ပါတု-
ဘဝန္တိ၊ ကတ္တမိ အဝိစ္စိန္တဒေသေ။ ဥဒါန၊ ဌ။
၈၄။ အနုဇီ၊ ၃။ ၁၂၂။

အဝိစ္စိန္တပုဝတ္တ (တိ) [အဝိစ္စိန္တ + ပဝတ္တ] အစဉ်
မပြတ် ဖြစ်သော။ သံသာရောတိ နန္ဒာဒီနံ
အဝိစ္စိန္တပုဝတ္တာ ပဋိပါဋိ။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၄၅။

အဝိစ္စိန္တပုဝတ္တိ (ထိ) [အဝိစ္စိန္တ + ပဝတ္တိ] အစဉ်
မပြတ် ဖြစ်ခြင်း။ တသ္မိံ တဝေ သန္တာနဿ
အနုပ္ပဗန္ဓော အဝိစ္စိန္တပုဝတ္တိ ဟောတိ။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၂။ ၂၇၂။

အဝိစ္စိန္တဘာဝဒီပန (န) [အဝိစ္စိန္တဘာဝ + ဒီပန]
မပြတ်ဖြစ်သည်၏ အဖြစ် - မပြတ်ဖြစ်ခြင်း -
ကို ပြခြင်း။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-သဗ္ဗေန ဂဟိတော

ဥပ္ပန္နနာရဟတာယ အဝိစန္ဒဘာဝဒီပနတ္ထန္တိ
အဝိပ္ပေါယော။ အနုဋ္ဌိ၊ ၃။ ၁၉၆။

အဝိစန္ဒဝါစာ (ထိ) [အဝိစန္ဒ+ဝါစာ] မပြတ်
သော-ကြားမသပ်သော - ပြတ်မနေသော
-စကား။ အဝိစန္ဒဝါစာယ အနေလကလာယ
ယထာ ဒန္တမနုဿာ မုခေန ခေဋ္ဌံ ဂဠုန္တေန
ဝါစံ ဘာသန္တိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၄။

အဝိစန္ဒဝုဠိကာ (ထိ) [အဝိစန္ဒ + ဝုဠိကာ] မပြတ်မစဲ မိုး ရွာခြင်း၊ မိုး မပြတ်ရွာခြင်း။
တသ္မိံ ဥပ္ပန္နေန သတ္တာဟံ အဝိစန္ဒဝုဠိကာ
အဟောသိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၉။ ဥဒါန၊ ၄။ ၈၉။

အဝိစန္ဒသီလ (တိ) [အဝိစန္ဒ+သီလ] မကျိုး
ပြတ်-မပြောက်ကျား-သော သီလရှိသော၊
သူ။ သတတသီလ (မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃) ကြည့်။

အဝိစန္ဒသုရိယသန္တာပ (တိ) [အဝိစန္ဒ+သုရိယ
+သန္တာပ] အမြဲမပြတ် နေ၏ ပူလောင်ခြင်း
ရှိသော၊ အမြဲနေပူသော။ အဝိစန္ဒသုရိယ-
သန္တာပေါ လောကော ဟောတိ။ ပဋိသံ၊ ၄။
၁။ ၃၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၄၆။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၁၀။

အဝိစန္ဒေ (ပု) [န+ဝိစန္ဒေ] မပြတ်စဲခြင်း၊
မပြတ်လပ်ခြင်း။ ဥပ္ပန္နဓမ္မာနံ အနုပ္ပဗန္ဓဝ-
ဓသေန အဝိစန္ဒေါယ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀။ သံ၊ ၄။ ၂။
၂၂။ စိတ္တစေတသိကာနံ ဓာရဏဝသေန၊
အဝိစန္ဒေတော ဝါ ပဝတ္တနဝသေန ကုသလ-
သန္တာနံ ဓာရေတိတိ ဓိတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၀။
မဟာနိ၊ ၄။ ၃၆၀။ (-ဥဒါန၊ ၄။ ၈၃။ သာရတ္ထ၊
၁။ ၁၄။ ဒိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၇၄။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈၀။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။
၇၀။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၇၅။ အနုဋ္ဌိ၊ ၃။ ၂၃၄။)

အဝိစန္ဒေကိရိယာ (ထိ) [အဝိစန္ဒေ + ကိရိယာ]
အမြဲမပြတ် ပြုခြင်း။ သာတစ္ဆကိရိယာ
(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၃၉၈) ကြည့်။

အဝိစန္ဒေဂမန (န) [အဝိစန္ဒေ+ဂမန] မပြတ်-
အစဉ်မပြတ် - အဆက်မပြတ် - သွားခြင်း။
အညမညသံဆန (သိ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၃) ကြည့်။

အဝိစန္ဒေတ္ထ (ပု) [အဝိစန္ဒေ+အတ္ထ] မပြတ်-
ဆက်လက်-ဖြစ်ပွားခြင်း အနက်။ အထ(၅)
အနက် ကြည့်။

အဝိစန္ဒေဒဿန (န) [အဝိစန္ဒေ+ဒဿန] (၁)
အစဉ်မပြတ်ခြင်း - ဆက်ကာဆက်ကာဖြစ်
ခြင်း-ကို ပြခြင်း။ (၂) အစဉ် မပြတ်ခြင်း
ကို ပြတတ်သော သဒ္ဓါ။ (၁) အဝစက္ကဿ
အဝိစန္ဒေဒဿနတ္ထံ ငုတ္တာ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။
၁၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၆၀။ (၂) ပေါင်္ခါနုပေါင်္ခန္တိ
ကမ္ပဋ္ဌာနပဋ္ဌာနဿ အဝိစန္ဒေဒဿနမေတံ။
သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၆၀။

အဝိစန္ဒေန (န) [န+ဝိစန္ဒေန] မပြတ်ခြင်း၊
မပြတ်-အစဉ်မပြတ်-ဖြစ်ခြင်း။ အဝိစန္ဒေ-
နတ္ထ-ကြည့်။

အဝိစန္ဒေနတ္ထ (ပု) [အဝိစန္ဒေန+အတ္ထ] မပြတ်
-ဆက်လက် - ဖြစ်ပွားခြင်းအနက်။ အထ
(၅) အနက် ကြည့်။

အဝိစန္ဒေပုပ္ဖတ္တိ (ထိ) [အဝိစန္ဒေ+ပုပ္ဖတ္တိ] အစဉ်
မပြတ်မြင်ခြင်း။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အဝိစန္ဒေပုပ္ဖတ္တိဘာဝ (ပု) [အဝိစန္ဒေပုပ္ဖတ္တိ+
ဘာဝ] အစဉ်မပြတ်ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်။
ဝေဒနာတဏှာနမန္တဗ္ဗပန ဖလတော ဟေတု-
နော အဝိစန္ဒေပုပ္ဖတ္တိဘာဝတော ဖလဟေ-
တုသမ္ပန္နဘူတော ဧကော သန္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။
၂၂၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၄။

အဝိစန္ဒေပုပ္ဖတ္တိဟေတု (ပု) [အဝိစန္ဒေပုပ္ဖတ္တိ+
ဟေတု] အစဉ်မပြတ်ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း။
ဧကော သန္တိတိ အဝိစန္ဒေပုပ္ဖတ္တိဟေတုဘူ-
တော ဟေတုဖလသန္တိ။ ဝိ၊ မတိ၊ ၁။ ၄၈။

အဝိစန္ဒေဘာဝ (ပု) [အဝိစန္ဒေ+ဘာဝ] အစဉ်
မပြတ်သည်၏ အဖြစ်။ တထာဝဒနဿ အဝိ-
စန္ဒေဘာဝေန သဗ္ဗကာလိကဘာဝဿနတ္ထန္တိ
ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သိ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၉၅။

အဝိဇ္ဇေဒသာဝဒဿန (န) [အဝိဇ္ဇေဒသာဝ + ဒဿန] အစဉ်မပြတ်သည်၏အဖြစ်ကိုပြခြင်း။ အစဉ်မပြတ်ဖြစ်ခြင်းကို ပြခြင်း။ အဘိဝဒန- ကိရိယာယ အဇ္ဇာပိ အဝိဇ္ဇေဒသာဝဒဿနတ္ထံ ဝတ္တမာနကာလဝစနံ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၄၂။ သီ၊ဋီ၊ သစ်၊၁။၃၉၃။

အဝိဇ္ဇေဒုတ္တိ (ထိ) [အဝိဇ္ဇေဒ + ဝုတ္တိ] အစဉ် မပြတ်ဖြစ်ခြင်း။ တဉ္စိ တတ္ထ အဝိဇ္ဇေဒုတ္တိ- ယာ ပဗန္ဓဝေါဟာရံ လာတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၆၈။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၀၈။

အဝိဇ္ဇေဒဟေတုဘာဝ (ပု) [အဝိဇ္ဇေဒ + ဟေတု- ဘာဝ] အစဉ်မပြတ်ခြင်း၏ အကြောင်း၏ အဖြစ်။ ယာဝ ဘဝဂုံပစ္စေဒါ အနုပဗန္ဓဿ အဝိဇ္ဇေဒဟေတုဘာဝေနပိ။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၅၂။

အဝိဇ္ဇေ (တိ) [န + ဝိဇ္ဇေ] မပြေရှင်းနိုင်သော၊ ပြေရှင်း၍မရသော။ ပုစ္ဆာဝိသယော အဝိဇ္ဇေ မဟာဂဟနံ ဝိယ... အန္တကာရံ အဝိဘူတံ ဟောတိ။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ။၁၂၈။

အဝိဇယတ္ထ (န) [န + ဝိဇယတ္ထ] မအောင်နိုင်- ရှုံး-သည်၏ အဖြစ်။ အဇိတ (သံ၊ဋီ၊၁။ ၂၂၇) ကြည့်။

အဝိဇဟန (န) [န + ဝိဇဟန] မစွန့်ခြင်း။ ကမ္မ- ဌာနဿ ပန အဝိဇဟနမေဝ ဂေါစရသမ္ပ- ဧညံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၂၆။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၃။ မ၊ဋီ၊၁။၉၆။)

အဝိဇဟနဋ္ဌ (ပု) [အဝိဇဟန + အတ္ထ] မစွန့်ခြင်း အနက်သဘော။ တဉ္စိ အတ္ထုပနိဗန္ဓနဋ္ဌေန အတ္တာနံ အဝိဇဟနဋ္ဌေန - အတ္ထနော အတ္ထော သကတ္ထောတိ ဝုစ္စတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၅။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၂။ (-ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၉၁။)

အဝိဇဟနဓမ္မ (တိ) [အဝိဇဟန + ဓမ္မ] မစွန့် ခြင်း - မပြောင်းလဲခြင်း - သဘောရှိသော။ အဝိပရိကာဓမ္မ - ကြည့်။

အဝိဇဟနဝစန (န) [အဝိဇဟန + ဝစန] မစွန့် ခြင်းကို ဆိုခြင်း။ ခန္တိယာ အပဝါဒဝါစာဝိ- ကမ္မနေန ဘူတဝါဒိတာယ အဝိဇဟနဝစန- တော။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၂၇၂။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၇၀။ သီ၊ ဋီ၊သစ်၊၁။၂၅၀။

အဝိဇဟန္တ (တိ) [န + ဝိဇဟန္တ၊ ထိ-၌ အဝိဇဟန္တိ] မစွန့်သော၊သော။ သော ဝိနယံ အဝိဇဟန္တော အဝေါက္ကမန္တော လဇ္ဇိဘာဝေန ဝိနယေ ဌိတော ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၉။ ဗုဒ္ဓါရမ္မဏံ ပိတိ အဝိဇဟန္တိ နမဿမာနာ အဋ္ဌာသိ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၀၇။ (- ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၄၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၀။ အံ၊ ဋ္ဌ၊၂။၂၈၈။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၃၃။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။ ၁၂၉။ ဝိမတိ၊၁။၁၂၄။)

အဝိဇဟိတ (တိ) [န + ဝိဇဟိတ] မစွန့်အပ် သော။ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနဉ္စိ ဗောဓိပလ္လင်္ကော အဝိ- ဇဟိတော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇။ (- မ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၆၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၃။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၇။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၀။ ဘေ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၃၊၈၈။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၅။ သံ၊ဋီ၊၁။ ၂၁၄။)

အဝိဇဟိတဥဒါန (န) [အဝိဇဟိတ + ဥဒါန] မစွန့် အပ်သော - ဥဒါနိး - ကျူးရင့်ခြင်း။ ဣဒံ ကိရ သဗ္ဗဗုဒ္ဓေဟိ အဝိဇဟိတဥဒါနံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။၆၅။

အဝိဇဟိတဥဒါနဂါထာ (ထိ) [အဝိဇဟိတ + ဥဒါနဂါထာ] မစွန့်အပ်သော - ဥဒါနိးဂါ- ထာ - ကျူးရင့်သောဂါထာ။ အနေကသတ- သဟဿာနံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ အဝိဇဟိတဥဒါ- နဂါထာ စ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃။

အဝိဇဟိတကမ္မဋ္ဌာန (န) [အဝိဇဟိတ + ကမ္မ- ဌာန] မစွန့်အပ်သောကမ္မဋ္ဌာနိး။ အညတ္ထာပိ ပဝတ္ထေသု အဝိဇဟိတကမ္မဋ္ဌာနသင်္ခါတေ ဂေါစရေ သမ္ပဧညံ ဂေါစရသမ္ပဧညံ။ အံ၊ဋီ၊ ၃။၃၇၇။

အဝိဇ္ဇာတိက္ခာန (န) [အဝိဇ္ဇာတိ+ဌာန] မစွန့်
အပ်သော-အရပ်-ဌာန။ အပရာနိ စက္ကာရိ
အဝိဇ္ဇာတိက္ခာနာနိ နာမ ဟောန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၇။ (-ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၁၅၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၀။)

အဝိဇ္ဇာတိတ္ထ (န) [အဝိဇ္ဇာတိ+တ္ထ] မစွန့်
အပ်သည်၏ အဖြစ်။ တတော အာဂတဘာ-
ဂဿ အဝိဇ္ဇာတိတ္တာတိ အမှားကံ ခန္တိ။
ဝိမတိ၊၂။၁၅၄။ အဝလောကယမာန-လည်း
ကြည့်။

အဝိဇ္ဇာတိဓမ္မစက္ကပဝတ္တနဌာန (န) [အဝိဇ္ဇာတိ
+ ဓမ္မစက္ကပဝတ္တန + ဌာန] မစွန့်အပ်သော
ဓမ္မစက္ကပဝတ္တန ဟောရာအရပ်။ ဗာရာဏ-
သီမေဝ စက္ကာပိ စ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနိ အဝိဇ္ဇာတိ-
ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနဌာနမေဝ အာဂမံသု။ မ၊ဋ္ဌ၊
၂။၂၁၅။

အဝိဇ္ဇာတိနာပ (တိ) [အဝိဇ္ဇာတိ+နာမ] မစွန့်
အပ်သော အမည်ရှိသော။ တံ ကိရ ဝနံ
ဗျိန္တံ ဗုဒ္ဓါနိ ကာလေ အဝိဇ္ဇာတိနာမံ အန္တ-
ဝနံတေဝ ပညာယတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇။

အဝိဇ္ဇာတိပုဋိဂ္ဂဟဏ (န) [အဝိဇ္ဇာတိ+ပုဋိဂ္ဂ-
ဟဏ] (၁) မစွန့်အပ်သော အကပ်ခံခြင်း၊
အကပ်ခံထားမှုကိုမစွန့်မပယ်သေးခြင်း။(တိ)
(၂) မစွန့်အပ်သော အကပ်ခံခြင်းရှိသော၊
အကပ်ခံခြင်းကို မစွန့်သေးသော၊ အကပ်
မပျက်သေးသော (စားသောက်ဖွယ်ရာ)။
(၁) အာမိသေ အဝိဇ္ဇာတိပုဋိဂ္ဂဟဏံ
ပုနဒိဝသေ ပါဝိတ္တိယံ ဇနေတိ။ ဝိမတိ၊၂။၃၃။
(တိ)(၂) “အပရိစ္စတ္တ”န္တိ ဣပိနာ ဥဘ-
ယထာပိ အဝိဇ္ဇာတိပုဋိဂ္ဂဟဏမေဝ ဝုတ္တံ။
သာရတ္ထ၊၂။၆၇။ (-ကခိ၊ဋ္ဌ၊၃၇။)

အဝိဇ္ဇာတိဗ္ဗ (တိ) [န+ဝိဇ္ဇာတိဗ္ဗ] မစွန့်-အပ်
-ထိုက်-သော။ ပဉ္စသီလာနိ ဟိ အရိယသာ-
ဝကာနံ ကန္တာနိ ဟောန္တိ သဝန္တရေပိ အဝိ-
ဇ္ဇာတိဗ္ဗတော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၄။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊
၃။၃၆၁။)

အဝိဇ္ဇာတိမက္ခလ(ဋ္ဌ)ပတ္တ (တိ) [အဝိဇ္ဇာတိ+
မက္ခလ (ဋ္ဌ) + ပတ္တ] မစွန့်အပ်သော-ကွာ
မကျသေးသော - ကြွေမကျသေးသော -
အငို-အဖူး-အရွက်-ရွက်ခုပ်- ရှိသော။
အဝိဇ္ဇာတိမက္ခလပတ္တဿ ဟိ ပရမဿ ဗာဟိ-
ရပတ္တာနိ ဟရိတဝဏ္ဏာနိ ဧဝ ဟောန္တိ။
ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၁၇၁။

အဝိဇ္ဇာတိဝါသ (ပု) [အဝိဇ္ဇာတိ+ဝါသ] မစွန့်
အပ်သော နေထိုင်ခြင်း၊ မခွဲခွဲခြင်း။
အဿတေန သဗ္ဗကာလံ အဝိဇ္ဇာတိဝါသော-
တိ တံ ဒဿေတုံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၆။

အဝိဇ္ဇာတိသုမနဝဿ (တိ) [အဝိဇ္ဇာတိ+သုမန
+ဝဿ] မစွန့်အပ်သော မြတ်လေးပန်းမိုး
ရွာသွန်းခြင်းရှိသော၊ မြတ်လေးပန်းမိုး ရွာ
သွန်းခြင်း အမြဲဖြစ်လေ့ရှိသော။ နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တ-
ဌာနေ အဝိဇ္ဇာတိသုမနဝဿာ “သုမနာ
သုမနာ”တေဝ နာမာ အဟောသိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊
၃။၁၄။

အဝိဇ္ဇာတိခိဋ္ဌာန (တိ) [အဝိဇ္ဇာတိ+အခိဋ္ဌာ-
န] မစွန့်အပ်သော အခိဋ္ဌာနိတင်ထားခြင်း
ရှိသော၊ အခိဋ္ဌာနိတင်ထားခြင်းကို မစွန့်
သော။ အဝိဇ္ဇာတိခိဋ္ဌာနာ ဝဿိကသာဋိ-
ကာ ဟေမန္တံ သမ္ပတ္တာ ဝိကပ္ပနက္ခေတ္တေ
အခိဋ္ဌာနသဗ္ဗာဝတော ဒုက္ခဋ္ဌံ ဇနေတိ။
သာရတ္ထ၊၂။၃၉၀။ (-သာရတ္ထ၊၃။၄၈၀-၁။)

အဝိဇ္ဇာတိ (ကြိ၊ဝိ) [န+ဝိဇ္ဇာတိ] (က)
မစွန့်မူ၍။ (ခ) မစွန့်-မရွေးလျား-မူ၍။
(က) သတိဉ္စ သမ္ပဇညဉ္စ အဝိဇ္ဇာတိဝံ
နိဒ္ဒံ ဩက္ကမတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၆။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။
၁၆၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၄။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၃။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊
၂။၁၀၂။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၂၁၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၁။
သာရတ္ထ၊၂။၂၉။ သာရတ္ထ၊၃။၂၇၄။) (ခ)
အဝိဇ္ဇာတိ ဌိတေ ပန ... ဟဋ္ဌတုဋ္ဌော
ဉ္ဇာယ သိဟဝိဇ္ဇာတိ ဝိဇ္ဇာတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။
၂၁၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၂။

အဝိဇာတဂေါ (ထိ) [အဝိဇာတ+ဂေါ] မမ္မေ
ဗ္ဗားဘူးသော နွားမ၊ နွားမတန်းမ၊ ဗမ္မဂါ-
ဝေါတိ ဒမေတဗ္ဗဂေါဏေ စေဝ အဝိဇာတဂါ-
ဝေါ စ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၈။ အဝိဇာတဂါဝေါတိ
န ဝိဇာတဂါဝိယော။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၀။

အဝိဇာတာ (ထိ) [န+ဝိဇာတာ] မမ္မေဗ္ဗားဘူး
သူ (မိန်းမ၊ နွားမ-စသည်)။ သတ် သတ်
အတ္တဘာဝေ အဘိနိမ္မိတော ကုမာရိယော၊
အဝိဇာတာ၊ သက် ဝိဇာတာ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၂၈။ (-ဝိမတိ၊၁။၁၉။)

အဝိဇာနန (န) [န+ဝိဇာနန] မသိခြင်း။
တဒါရမ္ပဏဿ အဝိဇာနနတော အပ္ပဓာန-
တူဘာ။ သိ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၁၅၇။

အဝိဇာနနဘာဝ (ပု) [အဝိဇာနန+ဘာဝ]
မသိသည်၏ အဖြစ်။ သောယေဝ တတော
အညဿ အဝိဇာနနဘာဝေန ဝုစ္စမာနော။
အနု၊ဋ္ဌ၊၁။၅၈။

အဝိဇာနနသဘာဝ (ပု) [အဝိဇာနန+သဘာဝ]
မသိခြင်းသဘော။ နိဗ္ဗာနဿ အဝိဇာနန-
သဘာဝေါ ဧဝ အတ္တသမ္ဘဝေါ။ အနု၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၈၃။

အဝိဇာနန္တ (တိ) [န+ဝိဇာနန္တ] မသိ-မလိမ္မာ
-သော၊သူ။ သဒ္ဓမ္မံ အဝိဇာနတံ။ ဓမ္မ၊၂။
သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၃။ (-ဇာ၊၂။၂၁၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။
၄၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၄။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၉။ ဣတိ-
ဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၂။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၈။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။
၁၃၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊
၁။၂၅၇။)

အဝိဇာနိတော (ကြိ၊ဝိ) [န+ဝိဇာနိတော] မသိမူ
၍။ ကိဉ္စိ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ပရိယတ္တိဓမ္မံ ပဋိဝေဓ-
ဓမ္မံ ဝါ အဝိဘာဝယိတော စ အဝိဇာနိတော စ။
သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၃။

အဝိဇာယန (န) [န+ဝိဇာယန] မမ္မေဗ္ဗားခြင်း။
တရုဏပုတ္တာယ ဣတ္ထိယာ ပုန အဝိဇာယနတ္တံ

ဗျာဓိတာနံ ရောဂဝုပသမတ္တံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၂၈၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၈၆။ (-သာရတ္ထ၊၂။၂၇၄။
ဝိမတိ၊၁။၂၃၄။)

အဝိဇာယိတော (ကြိ၊ဝိ) [န+ဝိဇာယိတော] မမ္မေ
ဗ္ဗားမူ၍။ ပုတ္တံ အဝိဇာယိတောပိ သဗ္ဗဇနံ
အဘိဘဝိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၄၉။

အဝိဇ္ဇက္ခန္ဓ (ပု) [အဝိဇ္ဇာ+ခန္ဓ] အဝိဇ္ဇာတရား
စု၊ အဝိဇ္ဇာဟူသော အမှိုက်တိုက်။ မဟန္တံ
အဝိဇ္ဇက္ခန္ဓံ ပဒေါလေတော။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၃။

အဝိဇ္ဇက္ခကောသ (ပု) [အဝိဇ္ဇာ+အက္ခကောသ]
အဝိဇ္ဇာဟူသော ဥဒ္ဓံ။ အဝိဇ္ဇက္ခကောသံ ပဒေါ-
လေတော။ ဝိ၊၁။၄။ အဝိဇ္ဇာမယံ အက္ခကော-
သံ ဘိန္နိတော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၉။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၁။
၃၇၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၇၊၂၀၄။
ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇။)

အဝိဇ္ဇတ္ထ (ပု) [အဝိဇ္ဇာ+အတ္ထ] အဝိဇ္ဇာ၏
အနက်။ အသမ္ပုဋ္ဌိဝေဓေတ္ထော အဝိဇ္ဇတ္ထော။
နေတ္တိ၊၆၇။ (-ပေဋကော၊၂၄၂။)

အဝိဇ္ဇန္တ (တိ) [အဝိဇ္ဇာ+အန္တ] အဝိဇ္ဇာ-ဖြင့်
-ကြောင့်-မှိုက်-မ-ကန်း-သော။ မယာ
ဘန္တေ...အဝိဇ္ဇန္တာယ တုမ္မာကံ ဂုဏေ အဇာ-
နန္တိယာ ပါပကံ ဝစနံ ဝုတ္တံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၈။

အဝိဇ္ဇန္တကာရ (ပု) [အဝိဇ္ဇာ+အန္တကာရ] (၁)
အဝိဇ္ဇာဟူသော အမှိုက်မှောင်။ (တိ) (၂)
အဝိဇ္ဇာဟူသော အမှိုက်မှောင်ရှိသော။ (၁)
ပညာဟိ အဝိဇ္ဇန္တကာရတော ဥမ္မုဋ္ဌိတော ဌိတ-
တ္တာ “ဥမ္မုဂေါ”တိ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၈၇။
(-ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၃၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၄၀၄။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၇။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၁။)
(တိ) (၂) အဝိဇ္ဇန္တကာရေ လောကေ တံ
အန္တကာရံ ဝိမေတော။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၅။

အဝိဇ္ဇန္တကာရပုပ္ဖန္တန္တ (တိ) [အဝိဇ္ဇန္တကာရ+
ပုပ္ဖန္တန္တ] အဝိဇ္ဇာဟူသော အမှိုက်မှောင်ဖြင့်

ဖုံးလွှမ်းအပ်သောသူ။ အဝိဇ္ဇန္တကာရပုဂ္ဂိုလ်နု-
ဿ အဝိဇ္ဇန္တကာရာဘိဘူတဿ လောကဿ
ဓမ္မဗယံ ဥက္ကံ ဓာရေသိ။ ဗုဒ္ဓဝံသ္မ။ ၁၇၄။

အဝိဇ္ဇန္တကာရဝိဂမ (ပ) [အဝိဇ္ဇန္တကာရ+ဝိဂမ]
အဝိဇ္ဇာဟူသော အမှိုက်မှောင်မှ ကင်းခြင်း။
အတ္တနော သန္တာနေ အတ္တန္တံ အဝိဇ္ဇန္တကာရ-
ဝိဂမဿ နိပ္ပါဒိတတ္တာ။ သိ၊ ဇ္ဇိ၊ သစ်၊ ၁။ ၉။

အဝိဇ္ဇန္တကာရဝိဒ္ဓိသနပစ္စုပဋ္ဌာန (တိ) [အဝိဇ္ဇန္တ-
ကာရဝိဒ္ဓိသန+ပစ္စုပဋ္ဌာန] အဝိဇ္ဇာဟူသော
အမှိုက်မှောင်ကို ဖျက်ဆီးခြင်းဖြင့် ရှေးရှုထင်
တတ်သော။ သာ (သမ္မာဒိဋ္ဌိ) သမ္မာဒဿန-
လက္ခဏာ၊ ဓာတုပ္ပကာသနရသာ၊ အဝိဇ္ဇန္တ-
ကာရဝိဒ္ဓိသနပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၄၁။

အဝိဇ္ဇန္တကာရဝိဓမန (န) [အဝိဇ္ဇန္တကာရ+ဝိဓ-
မန] အဝိဇ္ဇာဟူသောအမှိုက်မှောင်ကို-မှတ်
လွှင့်ခြင်း - ဖျောက်ဖယ်ခြင်း။ ပဉ္စသတာ
ဘိက္ခု။ သဗ္ဗသော အဝိဇ္ဇန္တကာရဝိဓမနေန
အာလောကဘူတာ သြဘာသဘူတာ ဟုတော
ဝိဟရန္တိ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၆၆။

အဝိဇ္ဇန္တကာရဟတတာ (ထိ) [အဝိဇ္ဇန္တကာရ+
ဟတတာ] အဝိဇ္ဇာဟူသောအမှိုက်မှောင်ကို-
ပယ်ခွါ - ဖျက်ဆီး - အပ်ပြီးသည်၏အဖြစ်။
နန ဓ သဗ္ဗေသမ္ပိ ခိဏာသဝါနံ ပညာပဋ္ဌော-
တေန အဝိဇ္ဇန္တကာရဟတတာ သမ္ဘဝတိ။ သိ၊
ဇ္ဇိ၊ သစ်၊ ၁။ ၉။

အဝိဇ္ဇန္တကာရာဘိဘူတ (တိ) [အဝိဇ္ဇန္တကာရ+
အဘိဘူတ] အဝိဇ္ဇာဟူသော အမှိုက်မှောင်
ဖြင့် - လွှမ်းမိုး - နှိပ်စက် - ပိစီး - အပ်သော။
သူ။ အဝိဇ္ဇန္တကာရပုဂ္ဂိုလ်နု ကြည့်။

အဝိဇ္ဇန္တကာရာဝရဏ (တိ) [အဝိဇ္ဇန္တကာရ+အာ-
ဝရဏ] အဝိဇ္ဇာဟူသော အမှိုက်မှောင်ဖြင့် -
ပိတ်ပင် - ဖုံးကွယ် - ခြင်းရှိသော။ (လော-
ကော) အဝိဇ္ဇန္တကာရာဝရဏော ကိလေသ-
ပဉ္စရပရိက္ခိတ္တော။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၃၈။

အဝိဇ္ဇန္တတာ (ထိ) [အဝိဇ္ဇန္တ+တာ] အဝိဇ္ဇာ-
ဖြင့် - ကြောင့် - ကန်းသည် - တွေ့ဝေမှိုက်မဲ
သည် - ၏ အဖြစ်။ တတော ဝေ အဝိဇ္ဇန္တ-
တာယ အန္တဘူတော။ ထေရ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၃၁။
တေရ၊ ၄။ ၂။ ၅၃။

အဝိဇ္ဇမာန (တိ) [န + ဝိဇ္ဇမာန] ထင်ရှားမရှိ
သော။ ပဌမဇ္ဈာနံ ဥပသမ္ပုဇ္ဇ ဝိဟရဏသမ-
ယေ အဝိဇ္ဇမာနာနမ္ပိ ကာမာနံ အဓိဂမံ
ဒီပေတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၂။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၈။
မဟာနိ၊ ၄။ ၁၀၇။ အဝိဇ္ဇမာနေန အန္တိမ-
ဝတ္ထုနာ အနုဝေတိ စောဝေတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။
၇၆။ (- ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၄။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၊
၁၉၁။ အ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၁။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၄၅၊ ၂၆၆၊
၄၁၈။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၇၀။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၆၊
၂၆၅။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၉၆၊ ၂၂၉။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၈၂၊
၁၅၄။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၅၇။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၄၆၊ ၂၂၉။ သိ၊
ဇ္ဇိ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၇၁။ မူလဇ္ဇိ၊ ၁။ ၁၇၉။ အနုဇ္ဇိ၊ ၁။
၁၉၅။ အနုဇ္ဇိ၊ ၁။ ၃၈။) အဝိဇ္ဇာ-လည်း ကြည့်။

အဝိဇ္ဇမာနလုဒ္ဓိ (တိ) [အဝိဇ္ဇမာန+လုဒ္ဓိ] ထင်
ရှားမရှိသောတန်ခိုး။ ကိဉ္စာပိ သာရိပုတ္တတ္ထေ
ရဿ အဝိဇ္ဇမာနလုဒ္ဓိနာမ နတ္ထိ။ သိ၊ ၄။ ၂။
၂၁၆။

အဝိဇ္ဇမာနဥတ္တရိပနုဿဓမ္မ (ပ) [အဝိဇ္ဇမာန+
ဥတ္တရိပနုဿဓမ္မ] ထင်ရှားမရှိသော - ဥတ္တရိ-
ပနုဿဓမ္မ - ဈာန်မဂ်ဖိုလ်တရား။ အသန္တ-
သမ္ဘာဝနာ (သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၁၈) ကြည့်။

အဝိဇ္ဇမာနက (တိ) [အဝိဇ္ဇမာန+က] ထင်ရှား
မရှိသော။ န ဟိ ဒါနဝတ္ထု အဝိဇ္ဇမာနကမ္ပိ
သင်္ခရေန္တဿ ကုသလံ န ဟေတိ။ မူလဇ္ဇိ၊
၁။ ၇၁။

အဝိဇ္ဇမာနကာရဏ (န) [အဝိဇ္ဇမာန+ကာရဏ]
ထင်ရှားမရှိသော အကြောင်း။ အဝိဇ္ဇမာန-
ကာရဏာ အသန္တကာရဏာ န သောစတိ။
သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၈၄။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂။ ၃၈၄။

အဝိဇ္ဇမာနဂုဏ (ပ) [အဝိဇ္ဇမာန+ဂုဏ] ထင်ရှားမရှိသောဂုဏ်။ အတ္တနော အဝိဇ္ဇမာနဂုဏေဟိ သမ္ဘာဝနာယ။ သာရတ္ထ၊ ၂။၂၀။

အဝိဇ္ဇမာနဂုဏပ္ပကာသန (န) [အဝိဇ္ဇမာနဂုဏ+ပကာသန] ထင်ရှားမရှိသော ဂုဏ်ကို ပြခြင်း။ အတ္တနော အဝိဇ္ဇမာနဂုဏပကာသနလက္ခဏံ သာဠေယျ။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၁။ အဘိ၊ ၄။၂။၄၇၅။ ပဋိသန္ဓိ၊ ၁။၂၉၃။ မဟာနိဋ္ဌ၊ ၅၃။ သာရတ္ထ၊ ၁။၃၀။

အဝိဇ္ဇမာနဂုဏသမာရောပန (န) [အဝိဇ္ဇမာနဂုဏ+သမာရောပန] ထင်ရှားမရှိသောဂုဏ်ကို-တင်ခြင်း-တင်ပြပြောဆိုခြင်း။ တသ္မိံ အဝိဇ္ဇမာနဂုဏသမာရောပနေန အတ္တနော ပရေသဉ္စ မိစ္ဆာပဋိပတ္တိဟေတုဘာဝတော။ အံ၊ နိ၊ ၂။၂၂။

အဝိဇ္ဇမာနဂုဏ (န) [အဝိဇ္ဇမာန+ဂုဏ] ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသော သတ္တပညတ်ကို ယူခြင်း။

အဝိဇ္ဇမာနဂုဏဒုက္ခ (တိ) [အဝိဇ္ဇမာနဂုဏ+ဒုက္ခ] ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသော သတ္တပညတ်ကိုယူခြင်း-ဖြင့်-ကြောင့်-ဆင်းရဲငြိငြင်သော။ အဝိဇ္ဇမာနဂုဏဒုက္ခံ စိတ္တံ (အဝိဇ္ဇမာနဂုဏဒုက္ခစိတ္တံ၊ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။၂၀၉) ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၃၁။ အဝိဇ္ဇမာနဂုဏဒုက္ခန္တိ ပရမတ္ထတော အဝိဇ္ဇမာနသတ္တပညတ္တိဂဟဏပရိစိတံ တဿ တဿ အဘာဝမတ္တကဿ ဂဟဏမ္ပိ ဒုက္ခံ ကုသလဗ္ဗိ ဟောတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။၄၄၇။

အဝိဇ္ဇမာနဂုဏဒုက္ခစိတ္တ (န) [အဝိဇ္ဇမာနဂုဏဒုက္ခ+စိတ္တ] (၁) ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသော သတ္တပညတ်ကို ယူခြင်းကြောင့် ဆင်းရဲငြိငြင်သော စိတ်။ (တိ) (၂) ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသော သတ္တပညတ်ကို ယူခြင်း-ဖြင့်-ကြောင့်-ဆင်းရဲငြိငြင်

သော စိတ်ရှိသော။ (၁) အဝိဇ္ဇမာနဂုဏဒုက္ခ-ကြည့်။ (တိ) (၂) ပရမတ္ထတော အဝိဇ္ဇမာနဂုဏဒုက္ခစိတ္တဿ စ အနက္ခမာဓိဂတံ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။၂၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၃၁။

အဝိဇ္ဇမာနဂုဏဒုက္ခတာ (တိ) [အဝိဇ္ဇမာနဂုဏဒုက္ခ+တာ] ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသော သတ္တပညတ်ကို ယူခြင်း-ဖြင့်-ကြောင့်-ဆင်းရဲ ငြိငြင်သည်၏ အဖြစ်။ အဝိဇ္ဇမာနဂုဏဒုက္ခတာ စ အဇ္ဈပေက္ခာဝသေန အပ္ပနာပုတ္တိယာ ... ဝေဝိတဗ္ဗာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၃၉၀။

အဝိဇ္ဇမာနတာ (တိ) [အဝိဇ္ဇမာန+တာ] ထင်ရှား မရှိသည်၏ အဖြစ်။ အနာဂတေ အတ္တနော ဝိဇ္ဇမာနတံ အဝိဇ္ဇမာနတဉ္စ ကင်္ခတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၇၂။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။၃၉။ မဟာနိဋ္ဌ၊ ၁၀၂။ န ကိရိယာယ ဝိဇ္ဇမာနတာ ဝါ အဝိဇ္ဇမာနတာ ဝါ။ အဘိ၊ ၄။၂။၁၅၆။

အဝိဇ္ဇမာနတာဒီပက (တိ) [အဝိဇ္ဇမာနတာ+ဒီပက] ထင်ရှားမရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပြတတ်သော။ ဝိပ္ပယောဂေါ ပန အဝိဇ္ဇမာနတာဒီပကေ ဘေဒေ ဂဟိတေ တေနေဝ ဝိသဘာဝတာပိ ဂဟိတာ ဝေ။ မူလ၊ နိ၊ ၃။၂၀။

အဝိဇ္ဇမာနတ္ထ (န) [အဝိဇ္ဇမာန+တ္ထ] ထင်ရှားမရှိသည်၏ အဖြစ်။ ဓမ္မဿ ကဿမိ အဝိဇ္ဇမာနတ္ထာ ရူပဿ အဝိဇ္ဇမာနတာ ဝုတ္တာ ဟောတိ။ ပဋိသန္ဓိ၊ ၂။၂၄၁။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။၂၇၈။ ဝိမတိ၊ ၂။၁၅၅။ စိ နိ၊ ၁။၁၈၅။ မူလ၊ နိ၊ ၁။၁၆၃။)

အဝိဇ္ဇမာနနာမပညတ္တိ (တိ) [အဝိဇ္ဇမာန+နာမပညတ္တိ] ထင်ရှားမရှိသောအမည်ပညတ်။ အဝိဇ္ဇမာနနာမပညတ်။ နာမန္တိ အဝိဇ္ဇမာနနာမပညတ္တိ။ ဝိမတိ၊ ၁။၂၉၀။

အဝိဇ္ဇမာနပက္ခ (ပ) [အဝိဇ္ဇမာန+ပက္ခ] (က) ထင်ရှားမရှိသော-အဖို့-ဇက်။ (ခ) အဝိဇ္ဇ-

မာနပညတ် - အဖို့ - အမျိုးအစား။ (က) ခဏ္ဍသိမာယ ဝိဇ္ဇမာနပက္ခေ အဝိဇ္ဇမာန-
ပက္ခေပိ သမ္မေဒသင်္ကာယ အနိဝတ္တနေန
သမ္မေဒသင်္ကာယ ကတော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၅၅။
(ခ) သေသာ အဝိဇ္ဇမာနပက္ခေဝ အဝိဇ္ဇ-
မာနေနအဝိဇ္ဇမာနပက္ခေ ဘဇန္တိ။ အဘိ၊ ၄။
၃။ ၂၀။

အဝိဇ္ဇမာနပက္ခိယ (တိ) [အဝိဇ္ဇမာနပက္ခ+
ဣယ] ထင်ရှားမရှိသော - အဖို့ - ဖက် - ဌံ ပါ
ဝင်သော။ ဂဟေတဗ္ဗဿ အဘာဝေန ဂဟ-
ဏမ္ပိ အဝိဇ္ဇမာနပက္ခိယမေဝါတိ အဂ္ဂဟေတော။
မ၊ ၄။ ၃။ ၃၉၀။

အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ (တိ) [အဝိဇ္ဇမာန+ပညတ္တိ]
အဝိဇ္ဇမာနပညတ်။ (က) ပရမတ္ထအားဖြင့်
ထင်ရှားမရှိသော အနက်ဖြစ်တို့ကို - သိစေ-
သိအောင် ဖော်ပြ - တတ်သော နာမပညတ်။
(ခ) ပရမတ္ထအားဖြင့်သာမက လောက၌ပင်
ထင်ရှားမရှိသော အနက်ဖြစ်တို့ကို - သိစေ-
သိအောင်ဖော်ပြ - တတ်သော နာမ
ပညတ်။ (လောက ပြောရိုးပြောစဉ်အတိုင်း
ယောကျ်ား၊ မိန်းမ၊ မြေကြီး၊ တောင်-
စသော အနက်ဖြစ်တို့သည် မည်သည့်အရာ
ဝတ္ထုများ ဖြစ်ကြသည်ဟု ပြောပြနိုင်သော
ကြောင့် ထင်ရှား ရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်သော်
လည်း အစစ်အမှန် ပရမတ္ထသဘောအားဖြင့်
ကား ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ စသည်မူတပါး
ယောကျ်ား၊ မိန်းမ၊ မြေကြီး၊ တောင် ဟူ၍
ထင်ရှားမရှိနိုင်။ ထိုသို့ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်
ရှားမရှိသော အနက်ဖြစ်တို့၏ နာမည်ပညတ်
ဖြစ်သော ယောကျ်ား၊ မိန်းမ၊ မြေကြီး၊
တောင် စသော ဝေါဟာရများသည် အဝိဇ္ဇ-
မာနပညတ် မည်၏။ ထို့ပြင် ငါးခုမြောက်
သစ္စာ၊ ခြောက်ခုမြောက် ခန္ဓာ စသည်တို့
သည်၎င်း၊ အကုဝါဒီ၊ ပကတိဝါဒီ တိတ္ထိဆရာ
တို့၏ အကျ၊ ပကတိ၊ ပုရိသ စသော အရာ
ဝတ္ထုတို့သည်၎င်း အစစ်အမှန် ပရမတ္ထသဘော

အဘိဓာန် ၃-၅၀-ပ-မ-မ-သ-၈

အားဖြင့်သာ မရှိနိုင်သည် မဟုတ်သေး။ ယုန်
ချို၊ လိပ်မွေး စသည်တို့ကဲ့သို့ လောက၌ပင်
တကယ်မရှိနိုင်၊ ထိုမရှိနိုင်သော အရာဝတ္ထုတို့
၏ နာမည်ဖြစ်သော ပဉ္စမသစ္စာ၊ ဆဋ္ဌခန္ဓာ၊
အကျ၊ ပကတိ၊ ပုရိသ စသော အခေါ်အဝေါ်
ပညတ်များသည်လည်း အဝိဇ္ဇမာန ပညတ်
မည်၏။) အဝိဇ္ဇမာနဿ လောကနိရုတ္တိ-
မတ္တသိဒ္ဓဿ ဣတ္ထိပုရိသာဒိကဿ ပညာပနာ
အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ နာမ။ သဗ္ဗာကာရေနပိ
အနုပလဗ္ဗနေယျဿ ဝါစာဝတ္ထုမတ္တသေဝ
ပဉ္စမသစ္စာဒိကဿ တိတ္ထိယာနံ အကျပကတိ-
ပုရိသာဒိကဿ ဝါ ပညာပနာပိ အဝိဇ္ဇမာန-
ပညတ္တိယေဝ။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၂၆။ (- ဒီ၊ ၄။ ၁။
၃၀။ မ၊ ၄။ ၁။ ၆။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၆။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၆။
ဥဒါန၊ ၄။ ၁။ ၃။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၄၀။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁။
၁၅၄။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၀။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၆။ အံ၊ ၄။ ၁။
၂၉။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၉။ မူလ၊ ၄။ ၃။ ၂၀။ ၁၇၉၊
၁၈၀။ အနု၊ ၄။ ၁။ ၁၉၁။ အနု၊ ၄။ ၃။ ၃၈။)

အဝိဇ္ဇမာနပဒ (န) [အဝိဇ္ဇမာန+ပဒ] ထင်ရှား
မရှိသော - ပုဒ် - သဒ္ဒါ။ တဒယုတ္တမေဝ ဝိဇ္ဇ-
မာနပဒံ ဆဋ္ဌေတွာ အဝိဇ္ဇမာနပဒဿ ဂဟ-
ဏတော။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၃၁၄။

အဝိဇ္ဇမာနပါတဘာဝ (တိ) [အဝိဇ္ဇမာန+ပါတ-
ဘာဝ] မရှိသောအားဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း
ရှိသော၊ ရဟန္တာတို့၏သန္တာန်၌ ဖြစ်သော
ကြောင့် နောက်ထပ် အကျိုးမပေးနိုင်တော့
သဖြင့် ပြီးပြီးပျောက်ပျောက်အနေအားဖြင့်
ဖြစ်ရသော။ ကံ။ နတ္ထိသမ္ဘဝန္တိ အဝိဇ္ဇမာန-
ပါတဘာဝံ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၁။

အဝိဇ္ဇမာနဘာဝ (ပ) [အဝိဇ္ဇမာန+ဘာဝ]
ထင်ရှားမရှိသည်၏ အဖြစ်။ တသ္မိံ သမယေ
ဘဂဝတော အဝိဇ္ဇမာနဘာဝံ ဒဿေန္တော ဂ္ဂုပ-
ကာယပရိနိဗ္ဗာနံ သာဓေတိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၁။
သံ၊ ၄။ ၁။ ၁။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁။

အဝိဇ္ဇမာနဝိဘာက (ပ) [အဝိဇ္ဇမာန+ဝိဘာက]
မရှိသော-မရနိုင်သော-တရားကို ဝေဖန်ပြ
ခြင်း။ အဝိဇ္ဇမာနဝိဘာကဿ ဝိဘာဂါဘာဝ-
ဒဿနမေဝ နိဗ္ဗေသော နိစ္ဆယကရဏတော။
မူလဒီ။ ၁။ ၁၄၂။

အဝိဇ္ဇမာနသတ္တပညတ္တိ (ထိ) [အဝိဇ္ဇမာန +
သတ္တပညတ္တိ] ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိ
သော သတ္တဝါပညတ်။ အဝိဇ္ဇမာနဂ္ဂဟဏ-
ဒုက္ခ ကြည့်။

အဝိဇ္ဇမာနသဒိသ (တိ) [အဝိဇ္ဇမာန+သဒိသ]
ထင်ရှား မရှိသည်နှင့် တူသော။ အာရမ္မဏ-
ကရဏာဘာဝတော အဝိဇ္ဇမာနသဒိသန္တိ
ကတွာ။ အနုဒ္ဓါ။ ၃။ ၂၅၆။

အဝိဇ္ဇမာနသဘာဝတ္တ (န) [အဝိဇ္ဇမာန+သဘာ-
ဝတ္တ] ထင်ရှားမရှိသော သဘောရှိသည်၏
အဖြစ်။ န တာဝ အတိတေသု အနာဂတေ-
သု စ သမ္မဝတိ တေသံ အဝိဇ္ဇမာနသဘာ-
ဝတ္တာ။ ဣတိဝုတ်။ ၄။ ၂၁၈။

အဝိဇ္ဇမာနာကာရ (ပ) [အဝိဇ္ဇမာန+အာကာ-
ရ] ထင်ရှားမရှိသော အခြင်းအရာ။ လော-
ကုတ္တရာ ပန န ကဒါစိ အဝိဇ္ဇမာနာကာရေန
ဂယန္တိ။ မူလဒီ။ ၁။ ၁၆၁။

အဝိဇ္ဇမာနာရမ္မဏ (န) [အဝိဇ္ဇမာန+အာရမ္မ-
ဏ] ထင်ရှားမရှိသော - အဝိဇ္ဇမာနပညတ်
ဖြစ်သော-အာရုံ။ အဝိဇ္ဇမာနာရမ္မဏေ အဝ-
သဝတ္တိတောတိ အဓိပ္ပါယော။ ဝိမတိ။ ၁။ ၂၅၅။

အဝိဇ္ဇမာနေနအဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ (ထိ) [အဝိဇ္ဇ-
မာနေန + အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ] ထင်ရှားမရှိ
သော အနက်ဖြင့် ထင်ရှားမရှိသော အနက်
ကို သိစေခြင်း။ အဝိဇ္ဇမာနေနအဝိဇ္ဇမာန-
ပညတ်။ (ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသော
အနက်တစ်ခုဖြင့် ထင်ရှား မရှိသော အခြား
အနက်တစ်ခုကိုပင် အထူးပြု၍ ဖော်ပြသော
ဝေါဟာရများကို အဝိဇ္ဇမာနေနအဝိဇ္ဇမာန-

ပညတ်ဟု ခေါ်သည်။ ဥပမာ - မင်းသား
(=ခတ္တိယပုတ္တ)၊ သူဌေးသား(=သေဌိပုတ္တ)
ဟု ဆိုရာ၌ မင်းနှင့် သား၊ သူဌေးနှင့် သား
ဟူသော အနက်နှစ်ခုလုံးသည် ပရမတ္ထအား
ဖြင့် ထင်ရှားမရှိသော အရာများသာ ဖြစ်
သည်။) ခတ္တိယဿ ပုတ္တော ခတ္တိယပုတ္တောတိ
ဝေ အဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနဿ ပညာ-
ပနတော ဝေဇ္ဇပါ အဝိဇ္ဇမာနေနအဝိဇ္ဇမာန-
ပညတ္တိ နာမ။ အဘိ။ ၄။ ၂။ ၂၆။

အဝိဇ္ဇမာနေနဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ (ထိ) [အဝိဇ္ဇ-
မာနေန + ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ] ထင်ရှား မရှိ
သော အနက်ဖြင့် ထင်ရှားရှိသော အနက်ကို
သိစေခြင်း။ အဝိဇ္ဇမာနေနဝိဇ္ဇမာနပညတ်။
(ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသော အနက်
ဖြင့် ထင်ရှားရှိသော အနက်ကို အထူးပြု၍
ဖော်ပြသော ဝေါဟာရများကို အဝိဇ္ဇမာ-
နေနဝိဇ္ဇမာနပညတ်-ဟုခေါ်သည်။ ဥပမာ -
မိန်းမရုပ် (=ဣတ္ထိရူပ)ဟု ဆိုရာ၌ ထင်ရှား
မရှိသည့် မိန်းမဟူသောအနက်ဖြင့် ထင်ရှား
ရှိသည့် “ရုပ်” ဟူသော အနက်ကို အထူး
ပြု၍ ဖော်ပြထား ခြင်း ဖြစ်သည်။) ဣတ္ထိယာ
ရူပံ ဣတ္ထိရူပံ...န္တိ ဝေ အဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇ-
မာနဿ ပညာပနတော ဝေဇ္ဇပါ အဝိဇ္ဇမာ-
နေနဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ နာမ။ အဘိ။ ၄။ ၂။ ၂၆။

အဝိဇ္ဇာ (ထိ) [(၁) န+ဝိဇ္ဇာ (=ဝိဒိ+ဣ၊
ဝိဒ+ဣ)။ (၂) အဝိနိယ+ဝိဒိ+အ-ဖြင့်
“အဝိနိယဝိနာ” ဟု ၎င်း၊ (၃) အဝိဒိတ+
ကရ+အ-ဖြင့် “အဝိဒိတကရ” ဟု၎င်း၊ (၄)
အဝိဇ္ဇမာန + ငု + က-ဖြင့် “အဝိဇ္ဇမာန-
ဇဝါ” ဟု ၎င်း၊ (၅) ဝိဇ္ဇမာန+န+ငု+က-
ဖြင့် “ဝိဇ္ဇမာနနဇဝါ” ဟု ၎င်း၊ (၆)
အန္တဝိရဟိတ+ငု+က-ဖြင့် “အန္တဝိရဟိတ-
ဇဝါ” ဟု၎င်း ဆိုအပ်လျက် နိရုတ္တိနည်းဖြင့်
“အဝိဇ္ဇာ” ဟု ရုပ်ပြီးသည်။ နိတိ ဓာ။ ၃။ ၆၀-၁။
မဏိမဉ္ဇူ။ ၂။ ၃၃၅-၆။] အဝိဇ္ဇာ မည်သော
တရား၊ မသိခြင်း၊ အမှန် မသိခြင်း၊ အမှန်

တရားသဘောကို - ဖုံးလွှမ်းခြင်း - ဖုံးလွှမ်း
 တတ်သောတရား၊ မောဟ။ (၁) မရ-မယူ
 -အပ်သော ကာယဒစရိတ် စသည်ကို ရယူ
 တတ်သော တရား။ (၂) ရအပ်-ယူအပ်-
 သော သုစရိတ်တို့ကို မရမယူတတ်သော
 တရား။ (၃) (ခန္ဓာစသည်တို့၏ ရာသီအစရှိ
 သောအနက်ကို)မသိအပ်-မသိနိုင်-သည်ကို
 ပြုတတ်သော တရား။ (၄) အဆုံးမရှိသော
 သံသရာ၌ သတ္တဝါတို့ကို-ပြေးသွား-မျော-
 စေတတ်သော တရား။ (၅) ပရမတ္ထအား
 ဖြင့် ထင်ရှား မရှိသော ယောကျ်ား မိန်းမ
 စသည်၌ ဖြစ်တတ်သော တရား။ (၆) ထင်
 ရှားရှိသော ခန္ဓာ စသည်တို့၌ မဖြစ်တတ်
 သော တရား။ (၇) ဝိဇ္ဇာ-ဉာဏ်-၏ ဆန့်
 ကျင်မက်ဖြစ်သော တရား။

သုတ္တန်ဒေသနာအားဖြင့် သစ္စာလေးပါး
 ဟူသော လေးဌာနတို့၌ ဖုံးလွှမ်းတတ်သော
 မောဟကို အဝိဇ္ဇာဟု ဆို၍၊ အဘိဓမ္မာ
 ဒေသနာအားဖြင့် သစ္စာလေးပါးနှင့်တကွ
 အတိတ်တရားအစုဟူသော ပုဗ္ဗန္တ၊ အနာဂတ်
 တရားအစု ဟူသော အပရန္တ၊ ၎င်းတရား နှစ်
 ပါးစုံဟူသော ပုဗ္ဗန္တပရန္တ၊ အဝိဇ္ဇာ စသော
 အကြောင်းကြောင့် သင်္ခါရ စသော အကျိုး
 တရားတို့ဖြစ်ခြင်း ဟူသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၊
 ဤရှစ်ဌာနတို့၌ ဖုံးလွှမ်းတတ်သော မောဟ
 ကို အဝိဇ္ဇာဟု ဆိုသည်။ ထိုအဝိဇ္ဇာကို
 အမှန်သိမြင်တတ်သော ဉာဏ်၏ ပြန်ဘက်
 အားဖြင့် အညာဏ ဟူ၍၎င်း၊ အာဏာဟူ၍
 ၎င်း၊ အနာဘိသမယ ဟူ၍၎င်း ဤသို့ စသော
 အားဖြင့် ၂၅-ပါးသော အမည်တို့ဖြင့် မောဟ
 ကဲ့သို့ပင် အဘိဓမ္မာပိဋကတ်၌ ပြဆိုတော်မူ
 သည်။ အဘိဓမ္မာ ၂၁၆။ အဘိဝေါ ၁၅၀။ အဘိ၊
 ၄၁။ ၃၉၅။ အဘိ ၄၂။ ၁၃၁-၂။ ပဋိသန္ဓေ ၁။
 ၁၀၉။ ၎င်းအဝိဇ္ဇာသည် မသိခြင်း လက္ခဏာရှိ
 ၏(လက္ခဏ)။ မိမိနှင့်ယှဉ်ဖက်တရား၊ မိမိဖြစ်
 ရာသတ္တဝါတို့ကို ပြင်းစွာ တွေ့ဝေစေခြင်း

ကိစ္စ ရှိ၏ (ရသ)။ အာရုံ၏ သဘောကို
 ဖုံးလွှမ်းတတ်သောတရားဟု ယောဂီတို့ဉာဏ်၌
 ရှေးရှုထင်လာတတ်၏ (ပစ္စုပ္ပန်)။ အာ-
 သဝတရားလျှင် နိုးသော အကြောင်း ရှိ၏
 (ပစ္စုပ္ပန်)။ အဘိဓမ္မာ ၂။ ၁၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ ၂။
 ၁၅၉။

အဝိဇ္ဇာကြောင့် သင်္ခါရဖြစ်သည်-ဟူသော
 ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာတော်၌ အဝိဇ္ဇာသည်
 ပညာဘိသင်္ခါရအား ကျေးဇူးပြုပုံမှာ -
 အဝိဇ္ဇာကို ခယ၊ ဝယ-အားဖြင့် သုံးသပ်သော
 အခါ ကာမပညာဘိသင်္ခါရတို့အား အာရမ္မ-
 ဏပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ အဘိ-
 ဉာဏ်စိတ်ဖြင့် မောဟနှင့်တကွသော စိတ်ကို
 သိသောအခါ ဓူပါဝစရ ကုသိုလ်အား အာ-
 ရမ္မဏပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ အ-
 ဝိဇ္ဇာကို လွန်မြောက်ရန်အတွက် အလှူပေး
 ခြင်း ဒါနစသော ကာမပညာကိရိယဝတ္ထုတို့ကို
 ပြည်ကျင့်သောသူအား၎င်း၊ ဓူပါဝစရဇာန်
 တို့ကို ဖြစ်စေသော ပုဂ္ဂိုလ်အား၎င်း ဥပ-
 နိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ကုသိုလ်
 ကောင်းမှုတို့ကို ပြုသောအခါ အဝိဇ္ဇာ ဖုံး
 လွှမ်း၍ လူ့စည်းစိမ် နတ်စည်းစိမ် ကာမ-
 ဘဝ ဓူပါဝ စည်းစိမ်ချမ်းသာတို့ကို တောင့်
 တသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့်
 ကျေးဇူးပြုသည်။

အဝိဇ္ဇာ သည် အပညာဘိသင်္ခါရ အား
 ကျေးဇူးပြုပုံမှာ - မသိမှုကို အကြောင်း
 ပြု၍ တပ်မက်ခြင်းရာဂ-စသည်တို့ ဖြစ်သော
 အခါ၌ အာရမ္မဏပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြု
 သည်။ လွန်လွန်ကဲကဲ အာရုံပြု၍ သာယာမှု
 ဖြစ်သောအခါ၌ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မ-
 ဏပုနိဿယ-ပစ္စည်းတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။
 မသိမြင်မှု အဝိဇ္ဇာဖုံးလွှမ်း၍ ပါဏာတိပါတ
 စသောအမှုတို့ကိုပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ဥပ-
 နိဿယပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဒုတိယ
 ဇော စသည်တို့အား အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊

အနန္တရူပနိဿယ၊ အာသေဝန၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ
ပစ္စည်းတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ အကုသိုလ်
အမှု တခုခုကို ပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ဟေတု၊
သဟင်္ဂတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊
အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ပစ္စည်းတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြု
သည်။ ဤသို့အားဖြင့် အဝိဇ္ဇာသည် အပုညာ-
ဘိသင်္ခါရအား ဆိုခဲ့ပြီးသော ပစ္စယသတ္တိတို့
ဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။

အဝိဇ္ဇာသည် အာနေဇ္ဇာဘိသင်္ခါရအား
ကျေးဇူးပြုပုံမှာ— အဝိဇ္ဇာကို လွန်မြောက်
စေရန် ရည်ရွယ်လျက် အရူပဈာန်တို့ကိုဖြစ်
စေသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ဥပနိဿယပစ္စည်းဖြင့်
ကျေးဇူး ပြုသည်။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၇၃။ (-အဘိ၊
၄။ ၂။ ၁၃၉။)

အဝိဇ္ဇာကြောင့် သင်္ခါရ ဖြစ်ပုံမှာ —
အဝိဇ္ဇာမကင်းကြသောသတ္တဝါတို့သည် ဒုက္ခ-
သစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာတို့ကို ဖုံးလွှမ်းသော
အဝိဇ္ဇာကြောင့် သံသရာဆင်းရဲဒုက္ခကို ဒုက္ခ
ဟု မမြင်ကြ၊ ယင်းဒုက္ခ၏ အကြောင်းဖြစ်
သော သင်္ခါရတို့ကိုလည်း ဒုက္ခ၏အကြောင်း
ဟု မမြင်ကြ သုခ၏အကြောင်းဟု မှတ်ထင်
ကြလျက် သင်္ခါရသုံးပါးကို ပြုလုပ်မိကြလေ
သည်။

နိရောဓသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာတို့ကို ဖုံးလွှမ်း
သော အဝိဇ္ဇာကြောင့် ဒုက္ခ၏ ချုပ်ငြိမ်းရာ
မဟုတ်သော ဂတိအထူးတို့ကို ဒုက္ခ၏ ချုပ်
ငြိမ်းရာ (နိရောဓ)ဟု၎င်း၊ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်
ကြောင်း မဟုတ်သော ယင်ပူဇော်ခြင်း၊
အမရ-အကျင့် ကျင့်ခြင်း စသည်တို့၌ နိဗ္ဗာန်
သို့ ရောက်ကြောင်း(နိရောဓမဂ္ဂ)ဟု၎င်း မှတ်
ထင်ကြလျက် ယင်းအကျင့်တို့ကို အစပြုကာ
သင်္ခါရသုံးပါးကို ပြုလုပ်ကြလေသည်။ ဤသို့
လျှင် အဝိဇ္ဇာကြောင့် သင်္ခါရဖြစ်လေသည်။
အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၆၂။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပါဠိတော်၌ အဝိဇ္ဇာကို အစ
ထား၍ ဟောကြားသည်မှာ အကြောင်း

ကင်းသောတရားဖြစ်၍ အစထားသည်မဟုတ်၊
ဝဋ္ဋကထာ၌ ပြဇာန်းသော တရား ဖြစ်သော
ကြောင့်သာ အစထား ဟောတော်မူသည်။
ထို အဝိဇ္ဇာနှင့် ဘဝတဏှာ တရား ၂ ပါး
တို့သည် သုဂတိ ဒုဂ္ဂတိသို့ ရောက်စေတတ်
သော ကံ၏ ထူးသောအကြောင်း ဖြစ်သော
ကြောင့် ဝဋ္ဋကထာကို ဟောကြားတော်မူရာ၌
ဤတရား ၂-ပါးကို ခေါင်းတပ်၍ ဟောကြား
တော်မူသည်။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၆။ (-အဘိ၊
၃၄၆၊ ၃၄၈။) ဝဋ္ဋကထာ၏ ခေါင်းဆောင် ဖြစ်
သော ထိုတရား ၂-ပါးတို့တွင် ရံခါ အဝိဇ္ဇာ-
တပါးတည်းလျှင် အရင်းမူလရှိသော ဒေသ-
နာကို ဟောတော်မူသည်။ သံ၊ ၁။ ၂၆၉။
ရံခါ တဏှာလျှင် အရင်းမူလရှိသော ဒေသ-
နာကို ဟောတော်မူသည်။ သံ၊ ၁။ ၂၇၁။ ရံခါ
ထို ၂-ပါးလုံးပင် အရင်းမူလရှိသော ဒေသ-
နာကို ဟောတော်မူသည်။ သံ၊ ၁။ ၂၆၂။
ထိုတွင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါ-
ရာ စသည်ဖြင့် အဝိဇ္ဇာလျှင် အရင်းမူလရှိ
သော ဒေသနာကို ဟောတော်မူသည်။
အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၆-၇။ အဝိဇ္ဇာ
၏ အကြောင်းတရားမှာ အာသဝေါတရား
လေးပါး ဖြစ်သည်။ မ၊ ၁။ ၆၇။ အဘိ၊ ၃၄၆။

အဝိဇ္ဇာကို ကြာမြင့်စွာစိမ်ထားအပ်သော
အရက်နှင့် တူသောကြောင့် အာသဝအမည်
ဖြင့်၎င်း(အဝိဇ္ဇာသဝ-ကြည့်။)၊ သတ္တဝါတို့ကို
လွှမ်းမိုး သတ်ဖြတ်တတ်သော ရေအယဉ်နှင့်
တူသောကြောင့် ဩဃအမည်ဖြင့်၎င်း (အ-
ဝိဇ္ဇာဃ-ကြည့်။)၊ သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌
ယှဉ်စပ် ပေးတတ်သောကြောင့် ယောဂအ
မည်ဖြင့်၎င်း (အဝိဇ္ဇာယောဂ-ကြည့်။)၊ ဈာန်
အရရှိသော ကုသိုလ်တရားများကို တားမြစ်
ပိတ်ပင်တတ်သောကြောင့် နီဝရဏအမည်ဖြင့်
၎င်း (အဝိဇ္ဇာနီဝရဏ-ကြည့်။)၊ သတ္တဝါတို့
သန္တာန်၌ အပန်တလဲလဲ အစဉ်တစိုက် ကိန်း
အောင်းလျက် လိုက်ပါ လာသောကြောင့်

အနုဿယအမည်ဖြင့်၎င်း (အဝိဇ္ဇာနုဿယ-
ကြည့်။)၊ သတ္တဝါတို့ကို ထိုထိုဘဝမှ မလွတ်ရ
အောင် ကြိုးပြင် ချည်နှောင်သကဲ့သို့ ချည်
နှောင် တတ်သောကြောင့် သံယောဇန အ
မည်ဖြင့်၎င်း (အဝိဇ္ဇာသံယောဇန-ကြည့်။)
အမည် အမျိုးမျိုးဖြင့် ဟောကြားတော်မူ
သည်။

အဝိဇ္ဇာ စ၊ ဘဝတဏှာ စ။ အဘိ၊ စ။
၁၄။ ဒီ၊ ၂။ ၁၇၈။ အဝိဇ္ဇာတိ ဒုက္ခာဒိသု
အညာဏံ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၉၄။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၀။
(၁) အဝိနိယံ ဝိနိတိတိ အဝိဇ္ဇာ။ (၂) ဝိနိ-
ယံ န ဝိနိတိတိ အဝိဇ္ဇာ။ (၃) ခန္ဓာနံ
ရာသဋ္ဌံ၊ အဝိဒိတံ ကရေတိတိ အဝိဇ္ဇာ။
(၄) အန္တဝိရဟိတေ သံသာဓရေ ဇဝါပေ-
တိတိ အဝိဇ္ဇာ။ (၅) ပရမတ္ထတော အဝိဇ္ဇာ-
မာနေသု ဣတ္ထိပုရိသာဒိသု ဇဝတိ။ (၆) အ-
ဝိဇ္ဇမာနေသုပိ ခန္ဓာဒိသု န ဇဝတိတိ အဝိဇ္ဇာ။
အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၇။ ပဋိသန္ဓေ၊ ၁။ ၄၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။ ၁၅၇။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၅၄။ (၇) ဝိဇ္ဇာပဋိ-
ပက္ခောတိ ဝါ အဝိဇ္ဇာ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၈။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၉၅။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၅။ အံ၊ ၄။ ၂။
၁၃၄။ (-ဝိ၊ ၁။ ၅။ ၆။ ဝိ၊ ၃။ ၁။ ဒီ၊ ၂။ ၁၅၄။
မ၊ ၁။ ၂။ ၅၈၊ ၁၉၂၊ ၃၃၀။ မ၊ ၃။ ၃၃၄၊ ၃၃၇။
သံ၊ ၁။ ၃၉၊ ၃၁၀။ သံ၊ ၂။ ၃၉၊ ၈၉၊ ၁၃၉၊ ၂၅၉။
သံ၊ ၃။ ၉၊ ၄၈၊ ၅၆၊ ၂၁၉။ အံ၊ ၁။ ၇၊ ၄၅၊ ၁၆၄၊
၅၇၀။ အံ၊ ၃။ ၃၄၆။ အဘိ၊ က။ ၁၃၄။ ပဋိသန္ဓေ၊
၉၊ ၂၆၊ ၆၇၊ ၉၆။ ဓမ္မ၊ ၄၈။ ဣတိဝုတ်၊ ၂၆၂။
သုတ္တနိ၊ ၃၀၈၊ ၃၂၁၊ ၄၃၃။ ထေရ၊ ၂၇၀။
ထေရီ၊ ၃၈၀။ ဇာ၊ ၁။ ၁၇၁၊ ၃၁၂။ မဟာနိ၊
၂၀။ ဝုဇ္ဇနိ၊ ၁၇။ နေတ္ထိ၊ ၂၁၁။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၀၊
၁၃၆-၇။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၀၊ ၂၁၀။
မ၊ ၄။ ၂။ ၂၁။ မ၊ ၄။ ၄။ ၂၄၆။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၉၂။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၉။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၂၊ ၁၆၄။ အံ၊ ၄။ ၁။
၄၂၊ ၄၁၁။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၆။ ပဋိသန္ဓေ၊ ၁။ ၁၀၉၊
၂၅၇၊ ၂၈၃။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၃။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။
၂၉၉။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂၄၀။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၄၆။

ထေရီ၊ ၄။ ၂၇။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၃၈၃။ မဟာနိ၊ ၄။
၈၂။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၃။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၇၂။ မ၊ ၄။ ၃။
၄၃၂။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၁၊ ၂၉၁။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၉၇။
မူလ၊ ၄။ ၂။ ၈၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၂။)

အဝိဇ္ဇာဥပနိဿယတာ (တိ) [အဝိဇ္ဇာ+ဥပ-
နိဿယ+တာ] အဝိဇ္ဇာလျှင် အားကြီးသော
မှီရာရှိသည်၏ အဖြစ်။ အရိယမဂ္ဂစေတနာယ
အဝိဇ္ဇာဥပနိဿယတာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဘဝင်
ပဏာသိတာ။ အနု၊ ၄။ ၁။ ၄၁။

အဝိဇ္ဇာကောဋ္ဌာသ (ပ) [အဝိဇ္ဇာ+ကောဋ္ဌာ-
သ] အဝိဇ္ဇာ၏အဖို့အစ၊ အဝိဇ္ဇာအစုအဝေး။
အဝိဇ္ဇာဘာဂီ-ကြည့်။

အဝိဇ္ဇာကောသ (ပ) [အဝိဇ္ဇာ+ကောသ]
အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသောအတိမ်။ အဝိဇ္ဇာကော-
သဿ အန္တော ပဝိဇ္ဇေသု သတ္တေသု။ သာရတ္ထ၊
၁။ ၃၅၁။

အဝိဇ္ဇာက္ခဏ (ပ) [အဝိဇ္ဇာ+ဧက] အဝိဇ္ဇာ၏
ဖြစ်ရာ-ဧက-အခါ။ အဝိဇ္ဇာက္ခဏေ မဂ္ဂပညာ
နတ္ထိ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆။

အဝိဇ္ဇာက္ခန္ဓ=အဝိဇ္ဇာခန္ဓ (ပ) [အဝိဇ္ဇာ+ခန္ဓ]
အဝိဇ္ဇာအစု။ တတော မဟန္တတရေန အဂ္ဂိ-
ဝေဿန အဝိဇ္ဇာခန္ဓေန . . ပရိယောနဒ္ဓေါ။
မ၊ ၃။ ၁၇၂။ မဟန္တ အဝိဇ္ဇာက္ခန္ဓံ ပဒါလေတိ။
အံ၊ ၁။ ၂၈၉။ (-အံ၊ ၁။ ၄၉၁။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၂။
သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၆။)

အဝိဇ္ဇာခါဏုက (ပ) [အဝိဇ္ဇာ+ခါဏုက] အဝိဇ္ဇာ
တည်းဟူသော သစ်ငုတ်။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၆။

အဝိဇ္ဇာဓေတ္တ (န) [အဝိဇ္ဇာ+ဓေတ္တ] အဝိဇ္ဇာ
၏-ဓေတ်-နယ်ပယ်။ အဝိဇ္ဇာဓေတ္တံ အတိ-
တောအခွါ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၅၆။

အဝိဇ္ဇာဂတ(တိ) [အဝိဇ္ဇာ+ဂတ] (က) အဝိဇ္ဇာ
၌ ဖြစ်သော။ (ခ) အဝိဇ္ဇာနှင့်-တကွဖြစ်-
ပြည်စုံ-သော။ (ဂ) အဝိဇ္ဇာသို့-ဝင်သော
-ရောက်သော။

(က) ဝေမေဝ ခေါ် အဟံ ဗြဟ္မဏ
 အဝိဇ္ဇာဂတာယ ပဇာယ။ ။ ဝိ၊၁။၄။ အံ၊၃။
 ၂။ အဝိဇ္ဇာဂတာယာတိ အဝိဇ္ဇာ ဝုစ္ဆတိ
 အညာဏံ၊ တတ္ထ ဂတာယ။ ဝိ၊၄။၁။၁၀၉။
 အံ၊၄။၃။၂၀၃။ (ခ) အဝိဇ္ဇာဂတော ဝတ
 တော ဗကော ဗြဟ္မာ။ မ၊၁။၄၀၁။ သံ၊၁။
 ၁၄၄။ ဇာ၊၄။၃။၃၃၇။ အဝိဇ္ဇာဂတောတိ
 အဝိဇ္ဇာယ ဂတော သမန္နာဂတော အညာဏံ
 အန္တိတူတော။ မ၊၄။၂။၃၀၂။ သံ၊၄။၁။၁၉၁။
 အဝိဇ္ဇာယ ဂတောတိ အဝိဇ္ဇာယ သဟ-
 ဂတော ပဝတ္ထော။ သဟယောဂေ ဟိ ဣဒံ
 ကရဏဝစနံ။ တေနာဟ “သမန္နာဂတော”-
 တိ။ မ၊၄။၂။၃၁၁။ သံ၊၄။၁။၂၄၂။ (-မ၊
 ၁။၃၇၅-၆။ သံ၊၁။၃၁၀။ သံ၊၂။၁၃၂။ သံ၊
 ၃။၁၊၃၇၆၊၄၀၅။ အံ၊၁။၃၇၊၁၉၅၊၄၄၇။
 မဟာနိ၊၂၂၂။ စူဠနိ၊၁၇၉။ ဒီ၊၄။၁။၁၁၃။
 မ၊၄။၂။၂၇၄။ သံ၊၄။၂။၂၊၃၀၅။ သံ၊၄။၃။
 ၁၅၃။ အံ၊၄။၂။၃၃၅။ ပဋိသံ၊၄။၁။၅၇၇။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၆၃။ ဣတိဝုတ်၊၄။၅၆။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၄။
 ၇၇။ ဒီ၊၄။၁။၁၇၀။ သံ၊၄။၁။၁၄၇၇။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊၄။၂။၂၆၆။) (ဂ) အဝိဇ္ဇာဂတော
 လောကသန္တိဝါသော...။ ပဋိသံ၊၁။၁၂၂။
 အဝိဇ္ဇာဂတောတိ အဝိဇ္ဇာ ဂတော ပဝိဇ္ဇော။
 ပဋိသံ၊၄။၂။၁၇။

အဝိဇ္ဇာဂ(ဂ္ဂ)ဟဏ (န) [အဝိဇ္ဇာ+ဂဟဏ]
 (က) အဝိဇ္ဇာကိုယူခြင်း။ (ခ) အဝိဇ္ဇာကို
 ယူခြင်း၊ အဝိဇ္ဇာကို-မြစ်စေ-မပယ်-ခြင်း။
 အဘေဒတံ အပဿတန္တိ အဝိဇ္ဇာဂဟဏံ။ ဒီ၊
 ၄။၁။၁၉၃။ (-သံ၊၄။၁။၅၆။ အံ၊၄။၁။၅၇။
 အဝိဇ္ဇာဂဟဏေန ဝါ တဏှပါဒါနာနိ။
 အနု၊၄။၂။၁၃၆။) (ခ) အဝိဇ္ဇာဂဟဏေနာ-
 (အဘိ၊၄။၂။၁၇၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၁၂) တိ
 အဝိဇ္ဇာယ ဥပ္ပါဒနေန ကထနေန အပ္ပဟာ-
 နေန ဝါ။ မူလ၊၄။၂။၁၂၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၄။၂။၃၃၆။

အဝိဇ္ဇာဂဟိတ (တိ) [အဝိဇ္ဇာ+ဂဟိတ] အဝိဇ္ဇာ
 သည် ယူအပ်သော။ အဝိဇ္ဇာဂဟိတော ဟိ

ပုရိသပုဂ္ဂလော...သညာဒိဋ္ဌိအာဒိကေ သင်္က-
 ပေတိ။ သံ၊၄။၂။၁၃၇။

အဝိဇ္ဇာစရဏ (န) [န + ဝိဇ္ဇာစရဏ] ဝိဇ္ဇာ-
 စရဏမဟုတ်သော တရား။ ပရမတ္ထတော
 အဝိဇ္ဇာစရဏာနိယေဝ။ ဒီ၊၄။၁။၃၀၅။

အဝိဇ္ဇာဇာတိက (တိ) [အဝိဇ္ဇာ+ဇာတိ+က]
 အဝိဇ္ဇာ ဟူသော အကြောင်း ရှိသော။
 အဝိဇ္ဇာနိဒါန-ကြည့်။

အဝိဇ္ဇာဇာလ (န) [အဝိဇ္ဇာ+ဇာလ] အဝိဇ္ဇာ
 (တည်းဟူသော) ကွန်ရက်။ မောဟဇာလံ
 ပဒါလံတန္တိ ဉာဏေန အဝိဇ္ဇာဇာလံ ဖာလိတံ။
 သံ၊၂။၂၅၉။

အဝိဇ္ဇာတဏှာနိမိတ္တ (တိ) [အဝိဇ္ဇာ+တဏှာ+
 နိမိတ္တ] အဝိဇ္ဇာတဏှာတည်းဟူသော အ-
 ကြောင်း နိမိတ်ရှိသော။ အဝိဇ္ဇာတဏှာနိမိတ္တံ
 ဘဝစက္ကံ အနဝဋ္ဌာနတော ပရိတ္တမတိ။ အနု၊၄။
 ၂။၉၇။

အဝိဇ္ဇာတဏှာနိဿိတ (တိ) [အဝိဇ္ဇာတဏှာ+
 နိဿိတ] အဝိဇ္ဇာတဏှာကို မှီသော။ ဣမသ္မိဋ္ဌိ
 သုတ္တေ သင်္ခါရေ အဝိဇ္ဇာတဏှာနိဿိတေ ဧဝ
 ကတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၄။၂။၂၇၁။

အဝိဇ္ဇာတဏှပနိဿယတာ (တိ) [အဝိဇ္ဇာ-
 တဏှာ+ဥပနိဿယ+တာ] အဝိဇ္ဇာတဏှာ
 လျှင် အားကြီးသော မှီရာရှိသည်၏ အဖြစ်။
 ယထာ စ ရူပဿ အဝိဇ္ဇာတဏှပနိဿယတာ။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊၄။၂။၂၄၁။

အဝိဇ္ဇာတဏှပနိဿယသဟိတ (တိ) [အဝိဇ္ဇာ-
 တဏှပနိဿယ + သဟိတ] အဝိဇ္ဇာတဏှာ
 တည်းဟူသော အားကြီးသောမှီရာနှင့် တကွ
 မြစ်သော။ အဝိဇ္ဇာတဏှပနိဿယသဟိတေ-
 နေဝ ကမ္မုနာ ရူပကာယဿ နိဗ္ဗတ္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ၄။၂။၄၂၁။

အဝိဇ္ဇာတမ (ပု၊န) [အဝိဇ္ဇာ+တမ] အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော အမှိုက်တိုက်။ မယ့် အဝိဇ္ဇာတမော ဝိဟတောတိ ဝဒတိ။ သံ၊၄၊၁။၁၇၆။ အယံ အန္ဓမာလလောကော အဝိဇ္ဇာတမသာ ပရိဝါရိတော။ ဥဒါန၊၄။၃၅၀။ (-ဣတိဝုတ်၊ ၄။၁၆၇၊၃၁၆။ ထေရ၊၄၊၁။၃၇၈။ ထေရ၊၄၊၂။၃၀၇။)

အဝိဇ္ဇာဓာတု (ပု၊ထိ) [အဝိဇ္ဇာ+ဓာတု] အဝိဇ္ဇာဓာတ်။ ဥပေက္ခာဓာတု အဝိဇ္ဇာဓာတု။ အဘိ၊ဝိ၊၈၇။ မ၊၃။၁၀၈။ အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ မနော၊အတ္ထိ ဓမ္မာ၊ အတ္ထိ အဝိဇ္ဇာဓာတု။ သံ၊၂။၃၈။ (-မ၊၄၊၄။၇၂။ သံ၊၄၊၂။၁၂၈၊၂၄၉။ အဘိ၊၄၊၂။၆၉။ ပဋိသံ၊၄၊၂။၄၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၁၇။ သံ၊၄၊၂။၁၃၇။)

အဝိဇ္ဇာဓာတုဂ္ဂဟဏ (န) [အဝိဇ္ဇာဓာတု + ဂဟဏ] အဝိဇ္ဇာဓာတု-သဒ္ဓါ။ အဝိဇ္ဇာဓာတုဂ္ဂဟဏေန ဓမ္မဓာတု ဂဟိတာ။ အဘိ၊၄၊၂။၆၉။

အဝိဇ္ဇာနိဒါန (တိ) [အဝိဇ္ဇာ+နိဒါန] အဝိဇ္ဇာဟူသော အကြောင်းရင်းရှိသော။ သင်္ခါရာ အဝိဇ္ဇာနိဒါနာ အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ အဝိဇ္ဇာဇာတိကာ အဝိဇ္ဇာပဘဝါ။ မ၊၁။၉၇။ သံ၊၁။၂၅၃။ ပဋိသံ၊၃။၁၀။ နိဒါနာဒိနိ သဗ္ဗာနေဝ ကာရုဏဝေဝစနာနိ။ မ၊၄၊၁။၃၂၄။ သံ၊၄၊၂။၂၆။ ပဋိသံ၊၄၊၂။၂၀၂။

အဝိဇ္ဇာနိဒ္ဓါ (ထိ) [အဝိဇ္ဇာ+နိဒ္ဓါ] အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော အိပ်ပျော်ခြင်း။ ဧတံ မမ ဝစနံ ဧကန္တေန ဝ ပမာဒနိဒ္ဓါယ အဝိဇ္ဇာနိဒ္ဓါယ ပဗောဓနတ္ထံ။ ဣတိဝုတ်၊၄။၁၆၆။ (-ထေရ၊၄၊၁။၄၁၇။ ထေရ၊၄၊၂။၈၇။)

အဝိဇ္ဇာနိဒ္ဓါပဂတ (တိ) [အဝိဇ္ဇာနိဒ္ဓါ + ပဂတ] အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော အိပ်ပျော်ခြင်းသို့ ကပ်ရောက်သော။ သမ္ပုဇ္ဈေါသုဠ ဗုဒ္ဓေါ အဝိဇ္ဇာနိဒ္ဓါပဂတာယ ပဇာယ သဝါသနာယ ကိလေသနိဒ္ဓါယ ပဋိဗုဒ္ဓေါ ဝိကသိတနေတ္ထပဏ်ဇော။ အပ၊၄၊၂။၃၈။

အဝိဇ္ဇာနိမိတ္တ (န) [အဝိဇ္ဇာ+နိမိတ္တ] အဝိဇ္ဇာဟူသောအကြောင်း။ အဝိဇ္ဇာနိမိတ္တဉ္စ အက္ခမသင်္ခါ ဝေဒနာ။ ဣတိဝုတ်၊၄။၁၈၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၄။၁။၅၂၃။ (-အနု၊၄၊၂။၉၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၄၊၂။၅၂၃။)

အဝိဇ္ဇာနိမိတ္တတ္ထ (န) [အဝိဇ္ဇာနိမိတ္တ + တ္ထ] အဝိဇ္ဇာဟူသော အကြောင်းရှိသည်၏အဖြစ်။ အဝိဇ္ဇာနိမိတ္တတ္ထာ ခိဋ္ဌိသံကိလေသဿ။ ဣတိ၊ဝုတ်၊၄။၁၈၅။

အဝိဇ္ဇာနိရဝသေသာ (ထိ) [အဝိဇ္ဇာ+နိရဝသေသာ] အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ပယ်အပ်သော အဝိဇ္ဇာ။ အဝိဇ္ဇာဝသေသာ-ကြည့်။

အဝိဇ္ဇာနိရောဓ (ပု) [အဝိဇ္ဇာ+နိရောဓ] အဝိဇ္ဇာ၏ (အကြွင်းမဲ့) ချုပ်ခြင်း။ အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော။ သံ၊၁။၂၉၀။ ဥဒါန၊၇။ မဟာနိ၊၇။ အဝိဇ္ဇာနိရောဓာတိ အရိယမဂ္ဂေန အဝိဇ္ဇာယ အနဝသေသနိရောဓာ။ ဥဒါန၊၄။၃၄။ အဝိဇ္ဇာနိရောဓာတိ အဝိဇ္ဇာယ အနုပ္ပါဒနိရောဓာ ပုန အပ္ပဝတ္တိနိရောဓေန။ မဟာနိ၊၄။၁၉၉။ (-မ၊၁။၆၇။ အံ၊၂။၃၆၂။ ပဋိသံ၊၅။၇၃-၄။ ဝိ၊၄၊၃။၂၃၆။ ဒီ၊၄၊၁။၁၀၀။ ဒီ၊၄၊၂။၅၃၊၁၀၂။ ဒီ၊၄၊၃။၁၉၀။ မ၊၄၊၁။၆၇။ အံ၊၄၊၂။၁၆၄။ နေတ္ထိ၊၄။၃၆။ သာရတ္ထ၊၃။၁၃၇။ နေတ္ထိ၊၄။၈၉။ နေတ္ထိ၊ဝိ။၁၉၈၊၂၅၂။)

အဝိဇ္ဇာနိဝုဒ္ဓ (တ) (တိ) [အဝိဇ္ဇာ + နိဝုဒ္ဓ] အဝိဇ္ဇာသည်-ပိတ်ဆို့-ဖုံးလွှမ်း-အပ်သော။ အဝိဇ္ဇာနိဝုဒ္ဓာ ပေါသာ၊ ပိယရူပါဘိနန္ဒိနော။ ဝိ၊၄။၄၉၃။ အံ၊၁။၃၆၃။ အဝိဇ္ဇာနိဝုဒ္ဓာတိ အဝိဇ္ဇာပဋိစ္ဆန္တာ။ ဝိ၊၄၊၄။၁၃၄။ အဝိဇ္ဇာနိဝုတာတိ အဝိဇ္ဇာယ နိဝါရိတာ ပိဟိတာ။ အံ၊၄၊၂။၃၀၈။ (- အံ၊၁။၃၈၃။ အံ၊၃။၆၂။ အပ၊၁။၉၇။ အံ၊၄၊၃။၂၂၅။ ထေရ၊၄၊၁။၃၈၀။ နေတ္ထိ၊၄။၁၄၃။ သာရတ္ထ၊၃။၄၅၂။ အနု၊၄၊၂။၉၈။ နေတ္ထိ၊ဝိ။၂၂၂။)

အဝိဇ္ဇာနိဝရဏ (န) [အဝိဇ္ဇာ+နိဝရဏ] (၁)
 အဝိဇ္ဇာဟူသော - တားဆီး ပိတ်ပင် တတ်
 သောတရား - နိဝရဏတရား၊ အဝိဇ္ဇာနိဝရဏ-
 တရား။ (တိ) (၂) အဝိဇ္ဇာဟူသော နိဝရဏ
 တရားရှိသော၊ အဝိဇ္ဇာသည် တားဆီး ပိတ်
 ပင်အပ်သော။ (၁) ဝိစိကိစ္ဆာနိဝရဏ အ-
 ဝိဇ္ဇာနိဝရဏ။ အဘိဓမ္မာ ၂၃၂။ အဝိဇ္ဇာနိဝရ-
 ဏေန ဟိ ဘိက္ခဝေ နိဝုတာ ပဇာ ဝိသရတ္ထံ
 သန္တာဝန္တိ သံသရန္တိ။ ဣတိဝုတ်။ ၂၀၀။ အ-
 ဝိဇ္ဇာဝ နိဝရဏန္တိ အဝိဇ္ဇာနိဝရဏံ။ ဣတိဝုတ်။
 ၄။ ၅၄။ (- အဘိဋ္ဌာ ၁။ ၄၅၂။ သာရတ္ထာ ၁။
 ၃၇၈။ ဝိမတိ ၂။ ၂၆၈။ မူလဋီ ၁။ ၂၀၂။ အနုဋီ
 ၁။ ၂၁၈။) (တိ) (၂) အဝိဇ္ဇာနိဝရဏဿ
 ဘိက္ခဝေ ဗာလဿ တဏှာယ သမ္ပယုတ္တဿ
 ဝေမယံ ကာယော သမုဒါဂတော။ သံ၊ ၁။
 ၂၆၂။ အဘိဋ္ဌာ ၂။ ၁၂၆။ ဝိသုဒ္ဓိ ၂။ ၁၅၇။
 အဝိဇ္ဇာနိဝရဏဿာတိ အဝိဇ္ဇာယ နိဝါရိ-
 တဿ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၆။ အဝိဇ္ဇာ နိဝရဏာ
 အဝါဒိအာဒိနဝဿ နိဝါရိတပဋိစ္ဆာဒိကာ
 တေဿာတိ အဝိဇ္ဇာနိဝရဏော။ သံ၊ ၄။ ၂။
 ၄၅။ (- မာ ၁။ ၃၆၈။ သံ၊ ၁။ ၃၇၇။ သံ၊ ၃။
 ၁၈၄။ အံ၊ ၁။ ၂၂၄။ အဘိ၊ က။ ၃၀။ စူဠနိ။
 ၁၆။ အဘိ၊ ဋ္ဌာ ၃။ ၁၂၉။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂၀၂။
 ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၉၁။ ပေတ၊ ၄။ ၁၅၄။ မ၊ ၄။ ၃။
 ၃၉၁။ မူလဋီ ၁။ ၉၇။ အနုဋီ ၂။ ၁၇၈။)

အဝိဇ္ဇာနိဝရဏသုတ္တ (န) [အဝိဇ္ဇာနိဝရဏ +
 သုတ္တ] အဝိဇ္ဇာနိဝရဏသုတ်။ အဝိဇ္ဇာနိဝရ-
 ဏ-ဖြင့် ဖုံးလွှမ်း ပိတ်ပင် အပ်သောကြောင့်
 သတ္တဝါတို့သည် သံသရာ၌ ကျင်လည် ပြေး
 သွားရကြောင်း ဟောတော်မူသည်။ ခုဒ္ဒက-
 နိကာယ၊ ဣတိဝုတ္တကပါဠိ၊ ၁-နိပါတ်၊ ၂-ဝဂ်၊
 ၄-သုတ်။ ဣတိဝုတ်။ ၂၀၀-၁။

အဝိဇ္ဇာနုသယ (ပု) [အဝိဇ္ဇာ + အနုသယ]
 အဝိဇ္ဇာဟူသော - အဖန်ဖန်ဖြစ်တတ် - ကိန်း
 တတ် - သောတရား၊ အဝိဇ္ဇာနုသယ တရား။
 အဝိဇ္ဇာ အဝိဇ္ဇောသော... အဝိဇ္ဇာနုသယော

အဝိဇ္ဇာပရိယုဋ္ဌာနံ အဝိဇ္ဇာလင်္ဂီ။ အဘိဓမ္မာ
 ၉၄၊ ၂၁၆၊ ၂၂၂၊ ၂၂၆။ အဘိ ပု။ ၁၂၄။ မဟာ-
 နိ။ ၃၂၅။ စူဠနိ။ ၂၅။ နေတ္ထိ။ ၆၄။ အပ္ပဟိန-
 ဌေန ဝေဝ ပုနုပ္ပန် ဥပ္ပဇ္ဇနတော စ အဝိဇ္ဇာ-
 နုသယော။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၃၂။ (- မာ ၁။ ၃၇၇။
 အံ၊ ၂။ ၄၀၂။ ယမက၊ ၂။ ၆၃။ ပဋိသံ၊ ၁၁၉။
 မဟာနိ။ ၇၇။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၈၄။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၈။
 မ၊ ၄။ ၄။ ၂၁၃။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၈၈။ အဘိ၊ ၄။ ၃။
 ၃၁၈၊ ၃၂၄။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၂၄။
 ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၇။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၀၆။ မ၊ ၄။ ၃။
 ၃၂၈။) အနုသယ-လည်း ကြည့်။

အဝိဇ္ဇာနုသယသမုပ္ပါတ (ပု) [အဝိဇ္ဇာနုသယ +
 သမုပ္ပါတ] အဝိဇ္ဇာနုသယကို ပယ်ဖြတ်ခြင်း။
 ကာမ အဝိဇ္ဇာနုသယသမုပ္ပါတေ တဒေကဋ္ဌ-
 ကိလေသာနံ လေသောပိ နာဝသိဿတိ။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၅။

အဝိဇ္ဇာနုသယသမုပ္ပါတက (တိ) [အဝိဇ္ဇာနုသ-
 ယသမုပ္ပါတ + က] အဝိဇ္ဇာနုသယကို ပယ်
 ဖြတ်တတ်သော။ အဝိဇ္ဇာနုသယသမုပ္ပါတကံ
 ပညာစက္ခု သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၃။
 ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၄၁။

အဝိဇ္ဇာနုသယိတတ္ထ (န) [အဝိဇ္ဇာ + အနုသယိ-
 တ + တတ္ထ] အဝိဇ္ဇာကိန်းဝပ်သည်၏ အဖြစ်။
 အဝိဇ္ဇာနုသယိတတ္တာ အရက္ခမသုခါယ ဝေဝ-
 နာယ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၉၈။

အဝိဇ္ဇာနန္ဒကာရ (ပု) [အဝိဇ္ဇာ + အနန္ဒကာရ]
 အဝိဇ္ဇာ တည်းဟူသော အမှိုက်မှောင်။ အဋ္ဌ-
 ဝတ္ထုကေန ဟိ အဝိဇ္ဇာနန္ဒကာရေန ဩနုဓိ။
 ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၆၆။ ... အဝိဇ္ဇာနန္ဒကာရဿ ဝိဟတ-
 ဘာဝေ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃။

အဝိဇ္ဇာနန္ဒကာရဝိဂမ (ပု) [အဝိဇ္ဇာနန္ဒကာရ +
 ဝိဂမ] အဝိဇ္ဇာတည်းသော အမှိုက်တိုက်၏
 ကင်းကွာခြင်း။ အတ ဝါ အန္တရေန
 အဝိဇ္ဇာနန္ဒကာရဝိဂမဿ နိဗ္ဗတ္တိတတ္တာ။ ဒီ၊ ၄။
 ၁။ ၄။

အဝိဇ္ဇာပက္ခ (ပု) [အဝိဇ္ဇာ+ပက္ခ] အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော - အပေါင်းအဖော် - အသင်းအပင်း။ အဝိဇ္ဇာနိဝရဏာ သတ္တာ အဝိဇ္ဇာသံယုတ္တာ အဝိဇ္ဇာပက္ခေန ဝိစရန္တိ။ နေတ္ထိ။ ၉၁။ အဝိဇ္ဇာပက္ခေန ဝိစရန္တိတိ အဝိဇ္ဇာပက္ခေန အဝိဇ္ဇာသဟာယေန... ပဝတ္တန္တိ။ နေတ္ထိ။ ၁၉၃။ (-နေတ္ထိဝိ။ ၂၅၆။)

အဝိဇ္ဇာပက္ခိက (တိ) [အဝိဇ္ဇာပက္ခ+ဣက] အဝိဇ္ဇာ၏ အသင်းအပင်း၌ - ဖြစ်သော - ပါဝင်သော။ ဝိစိကိစ္ဆာနုသယော ပန အဝိဇ္ဇာပက္ခိကော ကာတဗ္ဗော။ ဣတိဝုတ်။ ၄၁၈။

အဝိဇ္ဇာပစ္စယ (ပု) [အဝိဇ္ဇာ+ပစ္စယ] အဝိဇ္ဇာဟူသောအကြောင်း။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ။ ဝိ၊ ၃။ ၁။ ၂။ မ၊ ၃။ ၁၀၉။ သံ၊ ၁။ ၂၄၃။ အဘိ၊ ၈။ ၂၅၉။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၁၄၂။ ပဋိသံ၊ ၁၀၉။ ဥဒါန၊ ၇၇။ မဟာနိ၊ ၇၂။ အဝိဇ္ဇာ စ သာ ပစ္စယော စာတိ အဝိဇ္ဇာပစ္စယော။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၈။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၃၅-၆။ မနေ ဝါ ဘိက္ခဝေ သတိ... အဝိဇ္ဇာပစ္စယာဝ။ အံ၊ ၁။ ၄၇၆။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာဝါတိ အဝိဇ္ဇာကာရဏေနေဝ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၇။ (-အဘိ၊ က။ ၂၄၁။ သုတ္တနိ၊ ၃၉၂။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၂၃၅။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၇၅။ မ၊ ၄။ ၁။ ၆၇။ မ၊ ၄။ ၂။ ၆၂။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၉။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၃၊ ၁၉၇။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၁၉၂။ ဥဒါန၊ ၄၂၅။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၂။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၄။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၃၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၀၇၊ ၂၁၁။ ဝိစရ၊ ၃၉၄။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၁၀၈၊ ၁၁၁။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၊ ၆၉။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၆၉။ မူလ၊ ၄။ ၃။ ၉။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၃၀။)

အဝိဇ္ဇာပစ္စယသမ္ပူတသမုဒါဂတဋ္ဌ (တ္ထ) (ပု) [(၁) အဝိဇ္ဇာပစ္စယ + သမ္ပူတ + သမုဒါဂတ + အတ္ထ (၂) အဝိဇ္ဇာပစ္စယ + သမ္ပူတဋ္ဌ + သမုဒါဂတဋ္ဌ] (၁) အဝိဇ္ဇာဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်၍ အတူတကွဖြစ်ကာ ယင်း အကြောင်းအား လျော်စွာ အထက်

အထက်၌ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘော။ (၂) အဝိဇ္ဇာ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ခြင်းဟူသော အနက်သဘော၊ အဝိဇ္ဇာ ဟူသော အကြောင်းမှ အထက်အထက်၌ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းဟူသော အနက်သဘော။ သင်္ခါရာနိ အဝိဇ္ဇာပစ္စယသမ္ပူတသမုဒါဂတဋ္ဌော တထော အဝိတထော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၆၄။ မ၊ ၄။ ၁။ ၅၁။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၇၇။ စာတိပစ္စယသမ္ပူတသမုဒါဂတဋ္ဌ (ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၆။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၃၁၂) နှင့် ယှဉ်ကြည့်။ (-ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၈၃။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၇။)

အဝိဇ္ဇာပဋိစ္ဆန္တ (တိ) [အဝိဇ္ဇာ+ပဋိစ္ဆန္တ] အဝိဇ္ဇာသည် ဖုံးလွှမ်းအပ်သော။ အဝိဇ္ဇာနိဝုဋ္ဌကြည့်။

အဝိဇ္ဇာပဋိစ္ဆာဒိတာဒိနဝ (တိ) [အဝိဇ္ဇာ+ပဋိစ္ဆာဒိတ+အာဒိနဝ] အဝိဇ္ဇာသည် ဖုံးလွှမ်းအပ်သော အပြစ်ရှိသော။ အဝိဇ္ဇာပဋိစ္ဆာဒိတာဒိနဝေ တသ္မိံ ဝိသယေ တဏှာ နာမေတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၈၇။ (-မူလ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၂။)

အဝိဇ္ဇာပဒ (န) [အဝိဇ္ဇာ+ပဒ] အဝိဇ္ဇာဟူသော ပုဒ်။ ယာဝ မူလဘူတံ အဝိဇ္ဇာပဒံ။ တာဝဒေသနံ အာဟရိတုာ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၀။

အဝိဇ္ဇာပဒဋ္ဌာန (တိ) [အဝိဇ္ဇာ+ပဒဋ္ဌာန] အဝိဇ္ဇာလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိသော။ အဘိသင်္ခရဏလက္ခဏာ သင်္ခါရာ၊ အဝိဇ္ဇာပဒဋ္ဌာနာ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၉။ (-ဥဒါန၊ ၄။ ၃၉။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၁၅၇။)

အဝိဇ္ဇာပဒါလန (န) [အဝိဇ္ဇာ+ပဒါလန] အဝိဇ္ဇာကို ဖောက်ခွဲခြင်း။ တသ္မာ အဝိဇ္ဇာပဒါလနံ ဝိပဿနာယ ဥပါယော။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၃၀၇။

အဝိဇ္ဇာပဗ္ဗတမတ္တက (န) [အဝိဇ္ဇာ+ပဗ္ဗတ+မတ္တက] အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော တောင်ထိပ်။

ဝေ အဝိဇ္ဇာပဗ္ဗတမတ္တကေ တာဝ အဘိသင်္ခါရ-
မေယဿ ဝဿနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သံ၊ ၄၊ ၂၊ ၅၁။

အဝိဇ္ဇာပဘဝ (တိ) [အဝိဇ္ဇာ+ပဘဝ] အဝိဇ္ဇာ
ဟူသော-အမှန်အစ-အကြောင်း-ရှိသော။
အဝိဇ္ဇာပဘဝေ ကိလေသပဉ္စရေ ပက္ခိန္တော
ပါတိတော။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၆။ အဝိဇ္ဇာနိဒါန-
လည်း ကြည့်။

အဝိဇ္ဇာပဘောဒန (န) [အဝိဇ္ဇာ + ပဘောဒန]
အဝိဇ္ဇာကို-ဖျက်ဆီးတတ်-ဖျက်ဆီးကြောင်း
ဖြစ်-သော တရား။ တေမေဝ စ အညာ-
ဝိမောက္ခံ အဝိဇ္ဇာပဘောဒနသင်္ခါတံ နိဗ္ဗာနံ ...
ပဗြူမိတိ။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၁၅။ စူဠနိ၊ ၄၊ ၄၅။

အဝိဇ္ဇာပရိယာဒါယက (တိ) [အဝိဇ္ဇာ+ပရိယာ-
ဒါယက] အဝိဇ္ဇာကို ကုန်ခန်းစေတတ်သော။
အဝိဇ္ဇာပရိယာဒါယကံ စိတ္တံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ ပရိ-
ယာဒါတုံ န သက္ကောတိ။ အဘိ၊ ၄၊ ၃၊ ၃၈။
ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁၊ ၃၉။ နေတ္ထိ၊ ၄၊ ၂၇၂။ အံ၊ ၄၊ ၃၊
၁၅၆။

အဝိဇ္ဇာပရိယုဋ္ဌာန (န) [အဝိဇ္ဇာ + ပရိယုဋ္ဌာန]
အဝိဇ္ဇာဟူသော - လွှမ်းမိုး နှိပ်စက်တတ် -
(ကုသိုလ်စိတ်ကို) လုယက်တတ်-သောတရား။
မဂ္ဂေ ပရိယုဋ္ဌတစောရာ ဝိယ အဒ္ဓိကေ
ကုသလစိတ္တံ ဝိလပ္ပတိတိ အဝိဇ္ဇာပရိယုဋ္ဌာနံ။
နေတ္ထိ၊ ၄၊ ၁၃၂။ အဝိဇ္ဇာနုသယ-လည်း ကြည့်။
ပရိယုဋ္ဌာန (အဘိ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၉၆) နှင့်လည်း ယှဉ်
ကြည့်။

အဝိဇ္ဇာပလိယ (ပ) [အဝိဇ္ဇာ+ပလိယ] အဝိဇ္ဇာ
တည်းဟူသော - တံခါးကျည်း- မင်းတပ်။
သော ယောဓော ပလိသံ ဝိယ အဝိဇ္ဇာပလိသံ
ဥက္ခိပိတော။ အံ၊ ၄၊ ၃၊ ၃၂။ မဟာနိ၊ ၄၊ ၇၃။
(-ဓမ္မံ၊ ၄၊ ၄၀၇။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၈၈။)

အဝိဇ္ဇာပဟာနဝိဇ္ဇုပ္ပါဒ (ပ) [အဝိဇ္ဇာပဟာန+
ဝိဇ္ဇာ+ဥပ္ပါဒ] အဝိဇ္ဇာကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း
ဝိဇ္ဇာ၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း။ ပဌမမေဝါတိ ဣဒံ

အဝိဇ္ဇာပဟာနဝိဇ္ဇုပ္ပါဒိနံ သမာနကာလတာ-
ဒဿနံ။ သံ၊ ၄၊ ၂၊ ၉၃။

အဝိဇ္ဇာပဟာနသုတ္တ (န) [အဝိဇ္ဇာပဟာန+
သုတ္တ] (၁) အဝိဇ္ဇာပဟာနသုတ်။ သံယုတ္တ-
နိကာယ။ သဠာယတနဝဂ္ဂ သံယုတ္တပါဠိ၊ ၁-
သံယုတ်၊ ၆-ဝဂ်၊ ၁-သုတ်။ သံ၊ ၂၊ ၂၅၉။
(၂) (၃) အဝိဇ္ဇာပဟာနသုတ်။ သံယုတ္တ-
နိကာယ။ သဠာယတနဝဂ္ဂ သံယုတ္တပါဠိ၊ ၁-
သံယုတ်၊ ၈-ဝဂ်၊ ၆-သုတ်၊ ၄၆၊ ၇-သုတ်။
သံ၊ ၂၊ ၂၇၆-၇။

အဝိဇ္ဇာပါဠိ (ထိ) [အဝိဇ္ဇာ+ပါဠိ] အဝိဇ္ဇာ
တည်းဟူသော-ကန်သင်း-ကန်ပေါင်။ အ-
ရဟတ္တမဂ္ဂေန အဝိဇ္ဇာပါဠိံ ဘိန္နိတော။ အံ၊ ၄၊
၂၊ ၃၅၅။

အဝိဇ္ဇာပုဗ္ဗကံ (တိ) [အဝိဇ္ဇာ+ပုဗ္ဗကံ] အဝိဇ္ဇာ-
ရွှေသွားရှိ-ပြခန်း-သော။ အဝိဇ္ဇာပုဗ္ဗကံ-
မာ ဟိ သဗ္ဗေ ပါပဓမ္မာ။ သာရတ္ထ၊ ၂၊ ၁၈၄။
သံ၊ ၄၊ ၂၊ ၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၁၊ ၃၁၃။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊
၄၊ ၂၊ ၂၈၉။)

အဝိဇ္ဇာပုဗ္ဗကမတ္တ (န) [အဝိဇ္ဇာပုဗ္ဗကံ+တ္တ]
အဝိဇ္ဇာ ရွှေသွားရှိသည်၏ အဖြစ်။ သဗ္ဗေသံ
ဝါ အကုသလဓမ္မာနံ အဝိဇ္ဇာပုဗ္ဗကမတ္တာ...
သဒ္ဓေါ ဟောတိ။ နေတ္ထိ၊ ၄၊ ၂၀၁။ အဝိဇ္ဇာ-
မူလိက-လည်း ကြည့်။

အဝိဇ္ဇာပေက္ခတ္တ (န) [အဝိဇ္ဇာ + ပေက္ခာ + တ္တ]
အဝိဇ္ဇာကို ငဲ့သည်၏အဖြစ်။ အတ္တနော
ဥပ္ပါဒေ သင်္ခါရာနံ အဝိဇ္ဇာပေက္ခတ္တာ သင်္ခါ-
ရေဟိ အဝိဇ္ဇာပဋိမုခံ တေဗ္ဗာ ဂန္တဗ္ဗာတိ
ပဋိစ္စာ။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၂၃။

အဝိဇ္ဇာပုဘောဒ (ပ) [အဝိဇ္ဇာ+ပဘောဒ] အဝိဇ္ဇာ
ကို ဖောက်ခွဲ ဖျက်ဆီးတတ်သော တရား။
သော အဝိဇ္ဇာပုဘောဒံ မနသိကရေတိ။ အံ၊
၁၊ ၄၈၅။ အဝိဇ္ဇာပုဘောဒံ မနသိကရေတိတိ
အဋ္ဌသု ဌာနေသု အညာဏဘူတာယ ဂဏ-

ဗဟလမဟာအဝိဇ္ဇာယ ပဘောသခါတံ အရ-
ဟတ္တံ မနသိကဏေတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅၄။

အဝိဇ္ဇာပု(ပ)ဟာန (န) [အဝိဇ္ဇာ+ပဟာန]
အဝိဇ္ဇာကိုပယ်ခြင်း။ ကမ္မဋ္ဌာနဥဂ္ဂဟပရိပစ္စာ-
ဝသေန အဝိဇ္ဇာပဟာနံ ကထိတံ။ မ၊ဋ္ဌ၊
၂။၃၇။ (-ဒိဋ္ဌိ၊၁။၃။ မ၊ဋ္ဌိ၊၁။၄။ သံ၊ဋ္ဌိ၊
၁။၃။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၆၊၁၁၉။ နေတ္ထိ၊ဝိ၊၂။၆၆။)

အဝိဇ္ဇာဘဝတဏှာမယ (တိ) [အဝိဇ္ဇာ+ဘဝ-
တဏှာ+မယ] အဝိဇ္ဇာဘဝတဏှာဖြင့် ပြီး
သော။ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

အဝိဇ္ဇာဘဝတဏှာမယနာဘိ (တိ) [အဝိဇ္ဇာဘဝ-
တဏှာမယ+နာဘိ] အဝိဇ္ဇာဘဝတဏှာဖြင့်
ပြီးသော ပုံတောင်း ရှိသော။ ယဉ္ဇေတံ
အဝိဇ္ဇာဘဝတဏှာမယနာဘိ သံသာရဏှေ။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၄ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၉၂။မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၀။

အဝိဇ္ဇာအာဂ (ပု) [အဝိဇ္ဇာ+အာဂ] အဝိဇ္ဇာ၏
- အဖို့အစု - အစုအဝေး။ အောက်ပုဒ်-
ကြည့်။

အဝိဇ္ဇာအာဂီ (တိ) [အဝိဇ္ဇာ+အာဂ+အီ]
(က) အဝိဇ္ဇာသို့- ကပ်ရောက်-သက်ဝင်-
တတ်သော။ (ခ) အဝိဇ္ဇာ အဖို့အစု၌ ဖြစ်
သော။ အဝိဇ္ဇာအာဂီနော ဓမ္မာ။ အဘိ၊ဓ။
၁၃။ သမ္ပယောဂဝသေနေဝ အဝိဇ္ဇာ ဘဇန္တိတိ
အဝိဇ္ဇာအာဂီနော၊ အဝိဇ္ဇာဘာဂေ အဝိဇ္ဇာ-
ကောဋ္ဌာသေ ဝတ္တန္တိတိပိ အဝိဇ္ဇာအာဂီနော။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၃။

အဝိဇ္ဇာအာဝ (ပု) [အဝိဇ္ဇာ+အာဝ] အဝိဇ္ဇာ၏
ဖြစ်ခြင်း။ အဝိဇ္ဇာအာဝေ ဘာဝတော။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၆၂။ မဟာနိ၊
ဋ္ဌ၊၁။၉၃။

အဝိဇ္ဇာဘိဘူတ (တိ) [အဝိဇ္ဇာ+အဘိဘူတ]
အဝိဇ္ဇာသည် လွမ်းမိုးနှိပ်စက်အပ်သော၊သူ။
အဝိဇ္ဇာဘိဘူတဿ စ ခန္ဓာ အဘိညာ
ဟောတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၈၄။

(-ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၅၆။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၃။ အနုဋ္ဌိ၊
၂။၉၄။)

အဝိဇ္ဇာဘိဘူတတာ (တိ) [အဝိဇ္ဇာဘိဘူတ+
တာ] အဝိဇ္ဇာသည် လွမ်းမိုးနှိပ်စက်အပ်သည်
၏အဖြစ်။ အဝိဇ္ဇာဘိဘူတတာယ ဝိရောဓိ-
ပစ္စယသမာယောဂေန ပညိန္ဒြိယဿ ဥပဟ-
တတ္တာ။ မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၁၀၆။

အဝိဇ္ဇာဘိဘူတတ္တ (န) [အဝိဇ္ဇာဘိဘူတ+တ္တ]
အဝိဇ္ဇာသည် လွမ်းမိုးနှိပ်စက်အပ်သည်၏ အ
ဖြစ်။ သောပိ ဒုလ္လဘော၊သတ္တာနံ အဝိဇ္ဇာဘိ-
ဘူတတ္တာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၄။

အဝိဇ္ဇာဘော (ပု) [အဝိဇ္ဇာ+ဘော] အဝိဇ္ဇာ၏
ပေါက်ကွဲခြင်း။ အဝိဘောသဒီသော စေတ္တ
အဝိဇ္ဇာဘောဒေါ။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၄၀၃။

အဝိဇ္ဇာမယ (တိ) [အဝိဇ္ဇာ+မယ] အဝိဇ္ဇာဖြင့်
ပြီးသော။ တံ အဝိဇ္ဇာမယံ အဏှကောသံ
ဘိန္နိတွာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၄။

အဝိဇ္ဇာမလာဘာဝ (ပု) [အဝိဇ္ဇာ + မလ +
အဘာဝ] အဝိဇ္ဇာ တည်းဟူသော အညစ်
အကြေး၏ မရှိခြင်း။ အဝိဇ္ဇာမလာဘာဝေန
သုဒ္ဓေါ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၈။

အဝိဇ္ဇာမုခ (န) [အဝိဇ္ဇာ+မုခ] အဝိဇ္ဇာ- ဟူ
သော အဦး ပဓာန တရား။ အဝိဇ္ဇာသိသ-
ကြည့်။

အဝိဇ္ဇာမူလ (န) [အဝိဇ္ဇာ+မူလ] အဝိဇ္ဇာတည်း
ဟူသော- အရင်းခံ- မူလ-တရား။ အဝိဇ္ဇာ-
မူလေန သမူလကံ တဏှံ အရဟတ္တမဂ္ဂေန
ဥပ္ပါဋ္ဌေတွာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၉။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၉၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၁၃။)

အဝိဇ္ဇာမူလက (တိ) [အဝိဇ္ဇာမူလ+က] (၁)
အဝိဇ္ဇာ တည်းဟူသော - မူလတရား -
အကြောင်းရင်း- ရှိသော။ (၂) အဝိဇ္ဇာဟူ
သော - မူလပုဒ် - အရင်းခံပုဒ် - ရှိသော။

အဝိဇ္ဇာဟူသောပုဒ်ကို မူတည်သော။ (၁) သဗ္ဗေ တေ အဝိဇ္ဇာမူလကာ အဝိဇ္ဇာသမော- သရဏာ။ သံ၊၁။၄၅၄။ စူဠနိ၊၄။၄။ သဗ္ဗေ တေ အဝိဇ္ဇာ မူလံ ကာရဏံ တေသန္တိ အဝိဇ္ဇာမူလကာ။ စူဠနိ၊၄။၁၁။ (-အံ၊၄။ ၃။၃၁၇။ သံ၊၄။၁။၅၆။ အံ၊၄။၁။၅၇။ မူလဋ္ဌိ၊ ၁။၁၄၂။ နေတ္ထိ၊ဝိ၊၁၄၂၊၁၅၇။) (၂) တတ္ထ ယဒေတံ သဗ္ဗပဌမေ အဝိဇ္ဇာမူလကေ နယေ ဟုယစတုက္ကံ။ အဘိ၊၄။၂။၁၉၀။ (- အနုဋ္ဌိ၊ ၁၄၁။)

အဝိဇ္ဇာမူလကတာ (ထိ) [အဝိဇ္ဇာမူလက+တာ] အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော အကြောင်းရင်းရှိသည် ၏ အဖြစ်။ န ဟိ တေသံ ပစ္စေကံ အဝိဇ္ဇာ- မူလကတာ ဇရာမရဏပရိယောသာနတာ စ အတ္ထိ။ ဝိမတိ၊၁။၄၅။

အဝိဇ္ဇာမူလကတ္ထ (န) [အဝိဇ္ဇာမူလက+တ္ထ] အဝိဇ္ဇာ - တည်း ဟူသော - မူလတရား - အကြောင်းရင်း - ရှိသည်၏အဖြစ်။ သေသာ ဒသ ဓမ္မာ အရာ၊ အဝိဇ္ဇာမူလကတ္တာ၊ ဇရာမရ- ဏပရိယန္တတ္တာ စ။ ဝိ၊၄။၁။၈၅။ အဝိဇ္ဇာ မူလံ ပဓာနကာရဏံ ယေသံ သင်္ခါရာဒီနံ တေ အဝိဇ္ဇာမူလကာ၊ တေသံ သာဝေါ အဝိဇ္ဇာ- မူလကတ္တံ။ သာရတ္ထ၊၁။၂၁၈။ (-ဝိမတိ၊၁။ ၄၅။)

အဝိဇ္ဇာမူလိက (တိ) [အဝိဇ္ဇာမူလ + လိက] အဝိဇ္ဇာ-တည်းဟူသော - မူလတရား - အ ကြောင်းရင်း - ရှိသော။ အဝိဇ္ဇာမူလိကာ သဗ္ဗာ၊ ဣစ္ဆာလောဘသမုဿယာ။ ဣတိဝုတ်။ ၂၁၈။ အဝိဇ္ဇာမူလိကာ သဗ္ဗာတိ တာ သဗ္ဗာ- ပိ ဒုစ္စရိတဿ ဝိပတ္တိယော ဝုတ္တနယေန အဝိဇ္ဇာပုဗ္ဗင်္ဂမတ္တာ အဝိဇ္ဇာမူလိကာ ဝေ။ ဣတိဝုတ်၊၄။၁၄၇။

အဝိဇ္ဇာယောဂ (ပု) [အဝိဇ္ဇာ+ယောဂ] (က) အဝိဇ္ဇာဟူသော ယောဂတရား။ ဝဋ်ဆင်းရဲ ၌ - ယှဉ်စေတတ် - ဆက်စပ်ပေးတတ် - သော

အဝိဇ္ဇာတရား။ (ခ) အဝိဇ္ဇာ၌ ယှဉ်စေတတ် သော တရား။ စက္ကာရေမေ ဘိက္ခဝေ ယောဂါ။ ကတမေ စက္ကာရေ၊ ကာမယော- ဂေါ...အဝိဇ္ဇာယောဂါ။ အံ၊၁။၃၁၆။ ဝဋ်သို့ ယောဇေန္တိတိ ယောဂေါ။...စတုသု သစ္စေသု အညာဏံ အဝိဇ္ဇာယောဂေါ။... အဝိဇ္ဇာယ ယောဇေတိတိ အဝိဇ္ဇာယောဂေါ။ အံ၊၄။၂။ ၂၅၆-၇။ (-ဒီ၊၃။၁၉၂။ သံ၊၃။၅၄။ အံ၊၁။ ၃၁၇။ အဘိ၊ဓ၊၉၄၊၂၁၆၊၂၂၂၊၂၂၆။ အဘိ၊ ပု၊၁၂၄။ မဟာနိ၊၃၂၅။ စူဠနိ၊၂၅။ အံ၊၄။၂။ ၂၅၆။ အဘိ၊၄။၂။၃၃။ ပဋိသန္ဓေ၊၂။၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၁၀။ နေတ္ထိ၊၄။၁၃၂။ နေတ္ထိ၊၄။ ၆၄။ သာရတ္ထ၊၁။၃၀၇။)

အဝိဇ္ဇာယောဂဝိ(သံယောဂ)သညောဂ(ပု) [အ- ဝိဇ္ဇာယောဂ + (ဝိသံယောဂ)ဝိသညောဂ] - အဝိဇ္ဇာယောဂ-မှ ကင်းလွတ်ကြောင်း ဖြစ် သော တရား။ အဝိဇ္ဇာယောဂဝိသညောဂေါ (အဝိဇ္ဇာယောဂဝိသံယောဂေါ)။ ဒီ၊၃။၁၉၂။ အံ၊၁။၃၁၈။ အရဟတ္တမဂ္ဂေါ အဝိဇ္ဇာယောဂ- ဝိသညောဂေါ နာမ (အဝိဇ္ဇာယောဂဝိသံ- ယောဂေါ နာမ)။ ဒီ၊၄။၃။၂၀၆။ အံ၊၄။၂။ ၂၇၈။ ကာမယောဂဝိသံယောဂ (အံ၊၄။၂။ ၂၇၇။ အံ၊၄။၂။၂၃၁)နှင့် ယှဉ်ကြည့်။

အဝိဇ္ဇာရာသိ (ပု) [အဝိဇ္ဇာ+ရာသိ] အဝိဇ္ဇာ အစု။ တမောခန္ဓေန အာဝုဋ္ဌာတိ အဝိဇ္ဇာ- ရာသိနာ အဇ္ဈောတ္တဋ္ဌာ။ ဝိ၊၄။၃။၂၄၃။ ဒီ၊၄။ ၂။၅၇။ မ၊၄။၁။၈၁။ သံ၊၄။၁။၁၈၁။ (- မဟာနိ၊၄။၃၂၈။ သာရတ္ထ၊၃။၁၅၄။)

အဝိဇ္ဇာလင်္ဂ (ထိ) [အဝိဇ္ဇာ + လင်္ဂ] (က) စီးပွား ချမ်းသာမှု လွှဲချော်သွားတတ်သော အဝိဇ္ဇာ တရား။ (ခ) ဆွဲငင်တုံ့ပြန် ခံယဉ်းသဖြင့် ကြီးစွာသော-တံခါးကျည်း - တံခါးမင်းတုပ် -နှင့်တူသော အဝိဇ္ဇာတရား။ အဝိဇ္ဇာလင်္ဂ မောဟော အကုသလံ။ အဘိ၊ဓ၊၉၄၊၂၁၆၊ ၂၂၂၊၂၂၆။ အဘိ၊ဝိ၊၁၅၀-၉၊၁၆၁-၉၊၁၇၁-၅။

အဘိ၊ ပု။ ၁၂၄။ မဟာနိ၊ ၂၂။ ဇုဋ္ဌနိ၊ ၂၅။
၂၀၄၊ ၂၀၅။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၀၆။ အဘိ၊ ၄။ ၂၁။
၂၂၀။ ဟိတဂ္ဂဟဏာဘာဝေန ဟိတာဘိမုခံ
ဂန္တု န သက္ကာတိ၊ အညဒတ္တ၊ လင်္ဂတိယေ-
ဝါတိ လင်္ဂိ၊ ခဉ္စတိတိ အတ္ထော။ ဒုဂ္ဂါဋ္ဌ-
ဋ္ဌေန ဝါ လင်္ဂိ၊ ယထာ ပလိဗသင်္ခါတာ
လင်္ဂိ ဒုဂ္ဂါဋ္ဌာ ဟောတိ၊ ဝေမယမ္ပိ လင်္ဂိ
ဝိယာတိ လင်္ဂိ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၆။ မဟာနိ၊
၄။ ၂၇၈။ (-မ၊ ၄။ ၂။ ၃၇။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၃၂။
အံ၊ ၄။ ၂။ ၆၄။)

အဝိဇ္ဇာဝဂ္ဂ (ပု) [အဝိဇ္ဇာ+ဝဂ္ဂ] (၁) အဝိဇ္ဇာ-
ဝဂ္ဂ။ သံယုတ္တနိကာယ၊ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊
၁-သံယုတ်၊ ၁၃-ဝဂ္ဂ။ သံ၊ ၂။ ၁၃၉-၁၄၅။
(၂) အဝိဇ္ဇာဝဂ္ဂ။ သံယုတ္တနိကာယ၊ သဋ္ဌာ-
ယတနဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၁-သံယုတ်၊ ၆-ဝဂ္ဂ။
သံ၊ ၂။ ၂၅၉-၂၆၃။ (၃) အဝိဇ္ဇာဝဂ္ဂ။ သံ-
ယုတ္တနိကာယ၊ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၁-သံ-
ယုတ်၊ ၁-ဝဂ္ဂ။ သံ၊ ၃။ ၁-၁၀။

အဝိဇ္ဇာဝန္တ (တိ) [အဝိဇ္ဇာ+ဝန္တ] အဝိဇ္ဇာရှိ
သော၊ သူ။ အဝိဇ္ဇာဝတောယေဝ ဟိ ကု-
သလာယူဟနံ ဟောတိ၊ န ဣတရဏ။ အဘိ၊
၄။ ၂။ ၂၀၂။

အဝိဇ္ဇာဝေသေသာ (တိ) [အဝိဇ္ဇာ+အဝေသေသာ]
သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့် ပယ်အပ်သည်မှ ကြွင်း
သော အဝိဇ္ဇာတရား။ ဘာဝနာယ သတ္တ
သံယောဇနာနိ ပဟိယန္တိ...အဝိဇ္ဇာဝေသေသာ
(အဝိဇ္ဇာနိရဝေသေသာ၊ က)။ နေတ္ထိ၊ ၁၄။
အဝိဇ္ဇာဝေသေသာတိ ဒဿနမဂ္ဂေန ပဟိနာ-
ဝေသေသာ အဝိဇ္ဇာတိ အတ္ထော... “အဝိဇ္ဇာ-
နိရဝေသေသာ”တိပိ ပါဠော။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၆၈။

အဝိဇ္ဇာဝါစကတ္ထ (န) [အဝိဇ္ဇာ+ဝါစက+တ္ထ]
အဝိဇ္ဇာကို - အဝိဇ္ဇာဟူသော အနက်ကို -
ဟောတတ်သည်၏ အဖြစ်။ သတိပိ တမ-
သဒ္ဓဿ သဒ္ဓိသကပ္ပနပန္နရေန အဝိဇ္ဇာဝါစ-
ကတ္ထေ မောဟ-သဒ္ဓသန္နိဓာနေန တဗ္ဗိသေသ-

ကတာဝေတ္ထ ယုတ္တာတိ သဒ္ဓိသကပ္ပနာ။ သိ၊
၄။ သင်္ခ၊ ၁။ ၈။

အဝိဇ္ဇာဝါရ (ပု) [အဝိဇ္ဇာ+ဝါရ] အဝိဇ္ဇာ၏
အလှည့်အကြိမ်၊ အဝိဇ္ဇာနှင့်စပ်၍ ဟောရာ
အလှည့်အကြိမ်၊ အဝိဇ္ဇာဝါရ။ အဝိဇ္ဇာဝါရေ
ဒုက္ခေ အညာဏန္တိ ဒုက္ခသစ္စေ အညာဏံ။
မ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၈။

အဝိဇ္ဇာဝိဂ္ဂါတ (ပု) [အဝိဇ္ဇာ+ဝိ+သတ] အဝိဇ္ဇာကို
အကြောင်းမဲ့ ပယ်သတ်ခြင်း။ ကိ
ပန ကာရဏံ အဝိဇ္ဇာဝိဂ္ဂါတောယေဝေကော
ပဟာနသမ္ပတ္တိဝသေန ဘဂဝတော ထော-
မနာနိမိတ္တံ ဂယတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၄။

အဝိဇ္ဇာဝိနယ (ပု) [အဝိဇ္ဇာ+ဝိနယ] အဝိဇ္ဇာကို
ပယ်သတ်ကြောင်း ဖြစ်သော တရား၊ အရ-
ဟတ္ထဖိုလ်။ သာ တထာဂတေန အဝိဇ္ဇာ-
ဝိနယေ ဓမ္မေ ဒေသိယမာနေ သုဿသတိ။
အံ၊ ၁။ ၄၄၈။ အဝိဇ္ဇာဝိနယော ဝုစ္စတိ အရ-
ဟတ္တံ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၃၅။

အဝိဇ္ဇာဝိဗန္ဓနတဏှာဂါဟ (ပု) [အဝိဇ္ဇာ+ဝိဗန္ဓ-
န + တဏှာဂါဟ] အဝိဇ္ဇာ တည်းဟူသော
နှောင်မွဲတတ်သော တရား၊ တဏှာဟူသော
ဖမ်းယူတတ်သော တရား။ အဝိဇ္ဇာဝိဗန္ဓန-
တဏှာဂါဟာဝိနံ သာဓာရဏဘာဝတော ။
မ၊ ၄။ ၂။ ၄၀၃။

အဝိဇ္ဇာဝိရာဂ (ပု) [အဝိဇ္ဇာ+ဝိရာဂ] (၁) အ-
ဝိဇ္ဇာ-၏ ကုန်ခန်းကင်းပျောက်ခြင်း-ကိုပယ်
သတ်ခြင်း။ (တိ) (၂) အဝိဇ္ဇာ - ၏ ကုန်
ခန်း ကင်းပျောက်-ကို ပယ်သတ်-ကြောင်း
ဖြစ်သော၊ (အရဟတ္တဖိုလ်ပညာ)။ (၁)
အဝိဇ္ဇာဝိရာဂါ ပညာဝိမုတ္တိ။ အံ၊ ၁။ ၆၂။ မ၊
၄။ ၁။ ၁၆၉။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၄၁။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။
၂၃၅။ အဝိဇ္ဇာဝိရာဂါ ပညာဝိမုတ္တိတိ အဝိဇ္ဇာ-
ယ ခယဝိရာဂေန ပညာဝိမုတ္တိ နာမ ဟောတိ။
အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇။ သော အဝိဇ္ဇာဝိရာဂါ ဝိဇ္ဇုပ္ပါဒါ

နေဝ ကာမုပါဒါနံ ဥပါဒိယတိ။ မာ၁။၉၇။
သော အဝိဇ္ဇာဝိရာဂ၊ ဝိဇ္ဇာပုပါဒါတိ သော
ဘိက္ခု အဝိဇ္ဇာယ ၈ ပဟိနတ္တာ ဝိဇ္ဇာယ ၈
ဥပ္ပန္နတ္တာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၄။ (-ဒိ၊၂။၁၇၄။
သံ၊၂။၃၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၆၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၉။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၆၃။) (တိ) (၂) ဥဘော ဒိဋ္ဌိ-
စရိတာ ဝိပဿနာပုဗ္ဗင်္ဂမေန သမထေန
နိယန္တိ အဝိဇ္ဇာဝိရာဂါယ ပညာဝိမုတ္တိယာ။
နေတ္ထိ၊၈။ အဝိဇ္ဇာဝိရာဂါ ပညာဝိမုတ္တိတိ
အရဟတ္တဖလပညာ။ နေတ္ထိ၊၄။၅၂။ ဝိရုဇ္ဇတိ
တောယာတိ ဝိရာဂါ၊ အဝိဇ္ဇာယ ဝိရာဂါ
အဝိဇ္ဇာဝိရာဂါ။ နေတ္ထိ၊ဝိ။၇၀။ (-သုတ္တနိ။
၄၊၂။၂၂၁။ စူဠနိ၊၄။၆၃။ နေတ္ထိ၊၄။၁၃၉၊
၂၁၆၊၅၂၇။ နေတ္ထိ၊ဋီ။၁၂၆-၇။ နေတ္ထိ၊ဝိ။
၂၂၉။)

အဝိဇ္ဇာဝိရာဂပညာဝိမုတ္တိ (ထိ) [အဝိဇ္ဇာဝိရာဂ
+ပညာဝိမုတ္တိ] အဝိဇ္ဇာ ကင်းကြောင်း ဖြစ်
သော-ပညာဝိမုတ္တိ - အရဟတ္တဖိုလ်ပညာ။
ဝိပဿနာ အဝိဇ္ဇာဝိရာဂပညာဝိမုတ္တိယာ ပဒ-
ဋ္ဌာနံ။ နေတ္ထိ၊ဝိ။၄၁။

အဝိဇ္ဇာဝိသ (န) [အဝိဇ္ဇာ+ဝိသ] အဝိဇ္ဇာဟူ
သောအဆိပ်၊ အကုသိုလ်ကို ဖြစ်ပွားစေတတ်၊
ကုသိုလ် အသက်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော
ကြောင့် အဆိပ်နှင့်တူသော အဝိဇ္ဇာတရား။
အဝိဇ္ဇာဝိသဒေါသ-ကြည့်။

အဝိဇ္ဇာဝိသဒိဒ္ဓ (တိ) [အဝိဇ္ဇာဝိသ+ဒိဒ္ဓ] အဝိဇ္ဇာ
ဟူသော အဆိပ်ဖြင့် လိမ်းကျံအပ်သော။
အဝိဇ္ဇာဝိသဝိဒ္ဓ-ကြည့်။

အဝိဇ္ဇာဝိသဒေါသ (ပု) [အဝိဇ္ဇာဝိသ+ဒေါသ]
အဝိဇ္ဇာ အဆိပ်ဟူသော - အဖျက် တရား
-ကုသိုလ်စိတ်အစဉ်ကိုဖျက်ဆီးတတ်သော-
တရား။ ဝေမေဝ ခေါက် တွေ့ သဥပါဒါန
သလ္လုဒ္ဓါရော ဝိယ အပ္ပဟိနော အဝိဇ္ဇာဝိသ-
ဒေါသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၇။ အဝိဇ္ဇာ-
ယေဝ အကုသလ္လုပါဒနေန ကုသလဇီဝိတ-

နာသနတော ဝိသန္တိ အဝိဇ္ဇာဝိသံ၊ တဒေဝ
သန္တာနဒ္ဓသနတော အဝိဇ္ဇာဝိသဒေါသော။
ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈။ (-မ၊ဋီ၊၃။၂၇၀။)

အဝိဇ္ဇာဝိသဒေါသသံလိ(သလ္လိ)တ္တ (တိ) [အဝိဇ္ဇာ-
ဝိသဒေါသ+သံ+လိတ္တ] အဝိဇ္ဇာဟူသော
ဖျက်ဆီးတတ်သော အဆိပ်ဖြင့် လွန်ကဲစွာ
လိမ်းကျံအပ်သော။ အဝိဇ္ဇာဝိသဒေါသသံ-
လိတ္တော လောကသန္နိဝါသော။ ပဋိသံ၊၁၂၂။
အဝိဇ္ဇာဝိသဒေါသသံလိတ္တော ကိလေသက-
လလိဘူတော။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၁၂၆။ ဣတိဝုတ်၊
ဋ္ဌ၊၁၃၈။ အဝိဇ္ဇာဝိသဒေါသသလ္လိတ္တောတိ
အဝိဇ္ဇာယေဝ ...တေန အနုသယပရိယုဋ္ဌာန-
ဒုစူရိတဘူတေန ဘသံ လိတ္တော မကိုတော-
တိ အဝိဇ္ဇာဝိသဒေါသသံလိတ္တော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊
၂။၁၈။

အဝိဇ္ဇာဝိသဝိဒ္ဓ (တိ) [အဝိဇ္ဇာဝိသ+ဝိဒ္ဓ] အဝိဇ္ဇာ
ဟူသောအဆိပ် - သည် ဝင်ရောက်အပ် - ဖြင့်
လူးအပ် - သော။ အဝိဇ္ဇာဝိသဝိဒ္ဓေန (အဝိ-
ဇ္ဇာဝိသဒိဒ္ဓေန၊သိ) တဏှာသလ္လေန...။ သံ၊ဋ္ဌ၊
၁။၂၆၄။

အဝိဇ္ဇာသံယုတ္တ (တိ) [အဝိဇ္ဇာ+သံယုတ္တ] (က)
အဝိဇ္ဇာ နှင့် - ယှဉ်စပ် - ရောနှော - သော၊
အဝိဇ္ဇာနှင့် ယှဉ်စပ်အပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်သော။
(ခ) လွန်စွာ စွဲလမ်းအပ်သော ကာမဂုဏ်
အာရုံတို့၌ အဝိဇ္ဇာသည် ဖွဲ့နှောင် ချည်တုပ်
ထားအပ်သော။ အဝိဇ္ဇာနီဝရကာ သတ္တာ
အဝိဇ္ဇာသံယုတ္တာ အဝိဇ္ဇာပက္ခေန ဝိစရန္တိ။
နေတ္ထိ၊၉။ အဝိဇ္ဇာသံယုတ္တာတိ အဝိဇ္ဇာယ
မိဿိတာ၊ အဝိဇ္ဇာယ ဝါ အဘိနိဝေသ-
ဝတ္ထုသု ဗဒ္ဒါ။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၁၉၃။ အဝိဇ္ဇာ-
ယ သံယုတ္တာ ဝိယ ပဝတ္တာ၊ အဝိဇ္ဇာယ
အဘိနိဝေသဝတ္ထုသု သံယုတ္တာ ဝိယ ပဝတ္တာ
သတ္တာ။ နေတ္ထိ၊ဝိ။၂၇၆။

အဝိဇ္ဇာသံယော (သညော)ဇန (န) [အဝိဇ္ဇာ+
သံယောဇန] အဝိဇ္ဇာသံယောဇဉ်။ အဝိဇ္ဇာ-

သညောဇနံ။ ဒီ၊ ၃။ ၂၁၀။ အဘိ၊ ၈။ ၂၂၄။
အဝိဇ္ဇာသညောဇနံ ကာမရာဂသညောဇနေန
သညောဇနဉ္စေဝ သညောဇနသမ္ပယုတ္တဉ္စ။
အဘိ၊ ၈။ ၂၂၇၊ ၂၂၈။ စူဠနိ၊ ၂၈၄။ ပဋိသံ၊
၁၃၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၄၅။ (-အံ၊ ၂။ ၄၀၀။ အဘိ၊
ဝိ၊ ၃၉၇။ အဘိ၊ က။ ၁၃၄။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၃၃။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၅။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၂။)

အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရဒ္ဒယ (န) [အဝိဇ္ဇာ + သင်္ခါရ + ဒ္ဒယ]
အဝိဇ္ဇာနှင့် သင်္ခါရ ၂-ခု အပေါင်း။ ပရတော
တုစ္စကူပဿ အဘိန္ဒုဒ္ဓာနံ ဝိယ အဝိဇ္ဇာ-
သင်္ခါရဒ္ဒယံ အတ္ထိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၇။

အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရရဟိတ (တိ) [အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရ +
ရဟိတ] အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရမှ ကင်းသော။ တံ
ပန စုတိစိတ္တံ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရရဟိတံ ဘဝန္တိ-
ရဿ ပစ္စယော န ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။
၃၄။

အဝိဇ္ဇာသင်္ဂ (ပု) [အဝိဇ္ဇာ + သင်္ဂ] အဝိဇ္ဇာ-ဟူ
သော ကပ်ငြိတတ်သော တရား။...အဝိဇ္ဇာ-
သင်္ဂါ ကိလေသသင်္ဂါ ဒုစရိတသင်္ဂါတိ
ဣမေသံ သတ္တန္တံ သင်္ဂါနံ ပဟိနတ္တာ သတ္တ-
သင်္ဂပုဟိနဿ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၈၅။

အဝိဇ္ဇာသဘာဝ (ပု) [အဝိဇ္ဇာ + သဘာဝ]
အဝိဇ္ဇာသဘော။ အဝိဇ္ဇာသဘာဝေါ သင်္ခါရ-
သဘာဝေါတိ ဝေမာဒိကော။ မူလဋီ၊ ၁။ ၆၉။

အဝိဇ္ဇာသမတိက္ကမ (ပု) [အဝိဇ္ဇာ + သမတိက္ကမ]
အဝိဇ္ဇာကို လွန်မြောက်ခြင်း။ ယေ ဖုဂ-
ဒေါသဝိနယာ၊ အဝိဇ္ဇာသမတိက္ကမာ။ သံ၊ ၁။
၂၃၇။ အဝိဇ္ဇာသမတိက္ကမာတိ စတုသစ္စ-
ပဋိစ္စာမိကာယ ဝနုမူလကအဝိဇ္ဇာယ သမ-
တိက္ကမေန။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၂၂။

အဝိဇ္ဇာသမတိက္ကမ(န)တ္ထ (ပု) [အဝိဇ္ဇာ + သမ-
တိက္ကမ + အတ္ထ] အဝိဇ္ဇာကို လွန်မြောက်ခြင်း
အကျိုး။ အဝိဇ္ဇာသမတိက္ကမ(န)တ္ထာယ ပန

ဒါနာဒိနိ စေဝ ကာမာဝစရပုညကြိယဝတ္ထုနိ
ပူရေန္တဿ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၇၃။
(-အနုဋီ၊ ၂။ ၁၀၇။)

အဝိဇ္ဇာသမုဂ္ဂါတ (ပု) [အဝိဇ္ဇာ + သမုဂ္ဂါတ]
အဝိဇ္ဇာကို-အကြွင်းမဲ့ ပယ်ဖြတ်ခြင်း-ဖျက်
ဆီးခြင်း။ အဝိဇ္ဇာသမုဂ္ဂါတာ သဗ္ဗာ တာ
သမုဂ္ဂါတံ ဂစ္ဆန္တိ။ သံ၊ ၁။ ၄၅၄။ အဝိဇ္ဇာ-
သမုဂ္ဂါတာတိ အရဟတ္တမဂ္ဂေန အဝိဇ္ဇာယ
သမုဂ္ဂါတေန။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၆။ အဝိဇ္ဇာ-
သမုဂ္ဂါတာ(စူဠနိ၊ ၄၈)တိ အရဟတ္တမဂ္ဂေန
အဝိဇ္ဇာယ ဟတာယ။ စူဠနိ၊ ၄။ ၁၁။ (-သံ၊
ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၀။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၄။)

အဝိဇ္ဇာသမုစ္ဆေဒ (ပု) [အဝိဇ္ဇာ + သမုစ္ဆေဒ]
အဝိဇ္ဇာကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်ဖြတ်ခြင်း။ အဝိဇ္ဇာ-
သမုစ္ဆေဒေ ပန ကတေ တေဟိ ဝိမောက္ခော
ဟောတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၁၂။

အဝိဇ္ဇာသမုဒယ (ပု) [အဝိဇ္ဇာ + သမုဒယ] (၁)
အဝိဇ္ဇာ၏ ဖြစ်ခြင်း။ (တိ) (၂) အဝိဇ္ဇာ-
ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းတရားရှိသော။ (၁)
အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ ရူပသမုဒယော။ ပဋိသံ၊
၅၃။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၅၃၊ ၁၀၂၊ ၃၅၈။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၇။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၄။ ထေရ်၊ ၄။ ၉၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။
၃၃၇။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၉၅။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၈၉။
အဝိဇ္ဇာသမုဒယေနာပိ အာသဝသမုဒယော။
မ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၉။ (-ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၀။ ဒီ၊ ၄။ ၃။
၁၉၀။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၈-၉၊ ၂၃၁၊ ၂၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၂၁၁၊ ၁၇၄။ စူဠနိ၊ ၄။ ၉၆။ ဝဇီရ၊ ၃၈။ ဝိမတိ၊
၁။ ၄၄။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၉။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၅၃။ မ၊ ၄။ ၃။
၁၅၄။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၅၊ ၅၈။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၀၀။
အနုဋီ၊ ၂။ ၉၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၀။ မဏိမဉ္ဇူ၊
၂။ ၃၆၃၊ ၅၄၉။ အဘိ၊ ဝတာရဋီ၊ ၂။ ၃၂၈။)
(တိ) (၂) အဝိဇ္ဇာနိဒါန၊ အဝိဇ္ဇာသမုဒယ
(မ၊ ၁။ ၉၇။ သံ၊ ၁။ ၂၇၃။ ပဋိသံ၊ ၃။ ၁။ အဘိ၊
၄။ ၂။ ၁၂၅။)တို့ ကြည့်။

အဝိဇ္ဇာသမောသရဏ (ပု) [အဝိဇ္ဇာ + သမောသရဏ] အဝိဇ္ဇာ၌ ကောင်းစွာသက်ရောက်သော တရား။ သဗ္ဗေ တေ အဝိဇ္ဇာမူလကာ အဝိဇ္ဇာသမောသရဏာ။ စူဠနိ။ ၄၈။ အဝိဇ္ဇာယ သမောသရန္တိ သမ္မာ ဩသရန္တိ ဂစ္ဆန္တိတိ အဝိဇ္ဇာသမောသရဏာ။ စူဠနိ။ ၄၉။ ၁။

အဝိဇ္ဇာသမ္ပယုတ္တ (တိ) [အဝိဇ္ဇာ + သမ္ပယုတ္တ] အဝိဇ္ဇာနှင့်ယှဉ်သော။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရော အဝိဇ္ဇာသမ္ပယုတ္တော။ အဘိ၊ ဝိ။ ၁၄၇။ (-အဘိ၊ ဝိ။ ၁၆၀၊ ၁၆၁၊ ၁၆၂။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၉၆။)

အဝိဇ္ဇာသမ္ပယုတ္တဖဿ (ပု) [အဝိဇ္ဇာသမ္ပယုတ္တ + ဖဿ] အဝိဇ္ဇာနှင့်ယှဉ်သောဖဿ။ အဝိဇ္ဇာသမ္ပယုတ္တ ကြည့်။

အဝိဇ္ဇာသမ္ပယုတ္တသမ္ပဿ (ပု) [အဝိဇ္ဇာသမ္ပယုတ္တ + သမ္ပဿ] အဝိဇ္ဇာနှင့် ယှဉ်သော သမ္ပဿ။ အဝိဇ္ဇာသမ္ပဿ ကြည့်။

အဝိဇ္ဇာသပ္ပဿ (ပု) [အဝိဇ္ဇာ + သပ္ပဿ] အဝိဇ္ဇာနှင့် ယှဉ်သော သပ္ပဿ။ သောပိ ဖဿောတိ သော ဝေဒနာယ ပစ္စယော အဝိဇ္ဇာသပ္ပဿော။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၈။ အဝိဇ္ဇာသပ္ပဿောတိ အဝိဇ္ဇာသမ္ပယုတ္တသပ္ပဿော။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၄၂။

အဝိဇ္ဇာသမ္ပဿဇ (ပု) [အဝိဇ္ဇာသမ္ပဿ + ဇန + ကိ] အဝိဇ္ဇာနှင့်ယှဉ်သော ဖဿကြောင့် ဖြစ်သော။ အဝိဇ္ဇာသမ္ပဿဇေန ဘိက္ခဝေ ဝေဒယိတေန ဖဋ္ဌဿ အဿုတဝတော ပုထုဇနဿ “အသ္မိ”တိပိဿ ဟောတိ။ သံ၊ ၂။ ၃၈။ အဝိဇ္ဇာသမ္ပဿဇေနာတိ အဝိဇ္ဇာသမ္ပယုတ္တဖဿတော ဇာတေန။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၄၉။

အဝိဇ္ဇာသမ္ပူတ (တိ) [အဝိဇ္ဇာ + သမ္ပူတ] အဝိဇ္ဇာကြောင့် ဖြစ်သော။ စက္ခု အဝိဇ္ဇာသမ္ပူတန္တိ ဝဝတ္ထေတိ။ ပဋိသံ။ ၇၃။ (-ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၆၃-၄။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၁၀။)

အဝိဇ္ဇာသမ္ပူတတာ (တိ) [အဝိဇ္ဇာသမ္ပူတ + တာ] အဝိဇ္ဇာကြောင့် ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်။ အဝိဇ္ဇာသမ္ပူတတာယ အကောသလျသမ္ပူတဋ္ဌေန အကုသလံ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၂၆။

အဝိဇ္ဇာသမ္ပူဋ္ဌ (တိ) [အဝိဇ္ဇာ + သမ္ပူဋ္ဌ] အဝိဇ္ဇာကြောင့် ပြင်းစွာ တွေ့ဝေသော။ သူ။ အဝိဇ္ဇာသမ္ပူဋ္ဌဿ .. ဥပနိဿယပစ္စယေန (ပစ္စယော ဟောတိ)။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၇၃။

အဝိဇ္ဇာသမ္ပူဋ္ဌတ္တ (န) [အဝိဇ္ဇာသမ္ပူဋ္ဌ + တ္တ] အဝိဇ္ဇာကြောင့် ပြင်းစွာ တွေ့ဝေသည်၏ အဖြစ်။ တဿ အဝိဇ္ဇာသမ္ပူဋ္ဌတ္တာ ကာမဘဝရူပဘဝသမ္ပတ္တိယော ပစ္ဆေတော တာနေဝ ပုညာနိ ကရောန္တဿ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၃၉။ (-မူလဋီ၊ ၂။ ၉၉။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၀၇။)

အဝိဇ္ဇာသဝ (ပု) [အဝိဇ္ဇာ + အာသဝ] အဝိဇ္ဇာဟူသော အာသဝတရား။ အဝိဇ္ဇာသဝါပိ စိတ္တံ ဝိမုစ္ဆိတ္တံ (ဝိမုစ္ဆတိ)။ ဝိ၊ ၁။ ၆။ ဒိ၊ ၁။ ၇၉။ မ၊ ၁။ ၂၈။ အဘိ၊ ပု။ ၁၇၀။ အဘိ၊ က။ ၃၄၉။ (-ဒိ၊ ၂။ ၆။ အဘိ၊ မ၊ ၂၂။ အဘိ၊ ဝိ။ ၃၇၈။ သံ၊ ၂။ ၄၅၁။ ဣတိဝုတ်။ ၂၂၉။ ပဋိသံ။ ၁၁၃။ ဒိ၊ ၄။ ၃။ ၁၇၁။ မ၊ ၄။ ၁။ ၆၄ ၇၀၊ ၇၆၊ ၇၇၊ ၈၀၊ ၈၃။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၂၈။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၀၁။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၃။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၇၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၁၀။ ဣတိဝုတ်၊ ဌ၊ ၁၀၈၊ ၁၀၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၁၃။ နေတ္ထိ၊ ဌ၊ ၂၀။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၇၀။ နေတ္ထိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂။)

အဝိဇ္ဇာသဝသမုဒယ (ပု) [အဝိဇ္ဇာသဝ + သမုဒယ] အဝိဇ္ဇာသဝ၏ ဖြစ်ခြင်း။ ယဿ စ ဘဝါသဝသမုဒယာ၊ ဧဝံ အဝိဇ္ဇာသဝသမုဒယာပိ (ဟောန္တိ)။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၈၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၁၂။

အဝိဇ္ဇာသဟဂတကိလေသ (ပု) [အဝိဇ္ဇာ + သဟဂတ + ကိလေသ] အဝိဇ္ဇာနှင့် တကွဖြစ်

သော ကိလေသာ။ အဝိဇ္ဇာယ စ အဝိဇ္ဇာသ-
ဟဂတကိလေသေ စ ခန္ဓေ စ န ကမ္မတိ။
ပဋိသံ၊ ၉၆။ အဝိဇ္ဇာသဟဂတကိလေသေ စာ-
တိ ယတာယောဂံ အဝိဇ္ဇာယ သမ္ပယုတ္တ-
လောဘဒေါသမာနဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာထိနဥဒ္ဓစ္စ-
အဟိရိကအနောတ္တပ္ပကိလေသေ စ။ ပဋိသံ၊
၉၇။ ၂၇၃။

အဝိဇ္ဇာသမာယ (ပ) [အဝိဇ္ဇာ+သမာယ]
အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော အပေါင်းအဖော်။
အဝိဇ္ဇာဟက္ခ-ကြည့်။

အဝိဇ္ဇာသဟိတ (တိ) [အဝိဇ္ဇာ + သဟိတ]
အဝိဇ္ဇာနှင့်တကွဖြစ်သော။ အဝိဇ္ဇာသဟိတာဝ
တဏှာ ဥပါဒါနာနံ ပစ္စယော။ နေတ္ထိ၊ ၄။
၁၀၆။ နေတ္ထိ ဝိ။ ၁၆၁။

အဝိဇ္ဇာသဟိတတဏှာနိရောဓ (ပ) [အဝိဇ္ဇာ-
သဟိတ + တဏှာ + နိရောဓ] အဝိဇ္ဇာနှင့်တကွ
ဖြစ်သော တဏှာ၏ ချုပ်ခြင်း။ အဝိဇ္ဇာ-
သဟိတတဏှာနိရောဓာ ဥပါဒါနနိရောဓော။
နေတ္ထိ၊ ဝိ။ ၁၆၁။

အဝိဇ္ဇာသိဒ္ဓိ (ထိ) [အဝိဇ္ဇာ + သိဒ္ဓိ] အဝိဇ္ဇာ၏
ပြီးစီးခြင်း။ ‘အဇာနတ် အပဿတ’န္တိ အဝိဇ္ဇာ-
သိဒ္ဓိ ဒိ၊ ၇။ ၁။ ၁၁၇။ ‘အဇာနတ် အပဿတ’န္တိ
ပဓေဟိ ဓဿိတာ အဝိဇ္ဇာသိဒ္ဓိ။ သိ၊ ၇။ ၁။
၁။ ၄၇၇။

အဝိဇ္ဇာသိသ (န) [အဝိဇ္ဇာ + သိသ] အဝိဇ္ဇာ-
ဟူသော အစိုး ပဓာနတရား။ အဝိဇ္ဇာကို -
ပဓာနထားခြင်း - ခေါင်းတပ်ခြင်း။ ‘ဣဒပ္ပဗ္ဗ-
ယာ အဝိဇ္ဇာ’တိ ဝေ အဝိဇ္ဇာသိသေန ဝိ။
ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၅။ အဝိဇ္ဇာသိသေနာတိ အဝိဇ္ဇာ
ဥတ္တမဂံ ကတော၊ အဝိဇ္ဇာမုခေနာတိ အတ္ထော။
ဒိ၊ ၇။ ၂။ ၁၁၂။ (- ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၉၇။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၄။
နေတ္ထိ၊ ၇။ ၈၆။)

အဝိဇ္ဇာသုတ္တ (န) [အဝိဇ္ဇာ + သုတ္တ] (၁)
အဝိဇ္ဇာသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ ခန္ဓဝဂ္ဂ-
သံယုတ္တပါဠိ၊ ၁-သံယုတ်၊ ၁၂-ဝဂ်၊ ၁-သုတ်။

သံ၊ ၂။ ၁၃၂။ (၂) အဝိဇ္ဇာသုတ်။ သံယုတ္တ-
နိကာယ၊ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၁-သံယုတ်၊
၁-ဝဂ်၊ ၁-သုတ်။ သံ၊ ၂။ ၁။ (၃) အဝိဇ္ဇာ-
သုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တ-
ပါဠိ၊ ၁၂-သံယုတ်၊ ၂-ဝဂ်၊ ၇-သုတ်။ သံ၊ ၂။
၃၇၆။

အဝိဇ္ဇာသောတ (ပု၊ န) [အဝိဇ္ဇာ + သောတ]
အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော ရေအယဉ်။ သဝန္တံ
သဗ္ဗမိ သောတာတိ တဏှာသောတော၊
အဝိဇ္ဇာသောတော။ စူဠနိ၊ ၂။ ၉။ ထေရ၊ ၄။ ၂။
၂၇၆။ (- ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၂။)

အဝိဇ္ဇာဟေတု (ပ) [အဝိဇ္ဇာ + ဟေတု] (၁)
အဝိဇ္ဇာဟူသော အကြောင်းတရား။ (တိ) (၂)
အဝိဇ္ဇာဟူသော အကြောင်း - ရှိ - ကြောင့်
ဖြစ် - သော။ (၁) အဝိဇ္ဇာဟေတု ဉာတုံ န
သက္ကောတိ။ နေတ္ထိ၊ ၇။ ၂။ (တိ) (၂) ယ-
တောတိ ယသ္မာ အဝိဇ္ဇာဟေတု အဝိဇ္ဇာယ
နိဝုတော ဟုတွာ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၄၇။

အဝိဇ္ဇာဟေတုက (တိ) [အဝိဇ္ဇာဟေတု + က]
အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော အကြောင်းရှိသော။
အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရော အဝိဇ္ဇာဟေတု-
ကော။ အဘိ၊ ၇။ ၁၄၆။ အဝိဇ္ဇာ ဟေတု
အဿာတိ အဝိဇ္ဇာဟေတုကော။ အဘိ၊ ၄။ ၂။
၁၉၅။ (- နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၂၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၇။ ၂။ ၃၃၂။)

အဝိဇ္ဇာပက္ခိလိဋ္ဌ (တိ) [အဝိဇ္ဇာ + ဥပက္ခိလိဋ္ဌ]
အဝိဇ္ဇာသည် - ပူပန်စေအပ် - နှိပ်စက်အပ် -
သော။ အဝိဇ္ဇာပက္ခိလိဋ္ဌာ ဝါ ပညာ န ဘာဝိ-
ယတိ။ အံ၊ ၁။ ၆၂။ အဝိဇ္ဇာပက္ခိလိဋ္ဌာ ဝါ
ပညာ န ဘာဝိယတိတိ အဝိဇ္ဇာယ ဥပက္ခိ-
လိဋ္ဌတ္တာ မဂ္ဂပညာ န ဘာဝိယတိ။ အံ၊ ၄။ ၂။
၂၇။

အဝိဇ္ဇာပနိသ (တိ) [အဝိဇ္ဇာ + ဥပနိသ] အဝိဇ္ဇာ
ဟူသော အကြောင်းရှိသော။ ဣတိ ခေါ
ဘိက္ခဝေ အဝိဇ္ဇာပနိသာ သင်္ခါရာ။ သံ၊ ၁။
၂၆၉။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၇။

ဥပနိသိဒေတိ ဇလံ တောတိ ဥပနိသ၊ ကာရ-
ဏံ။ အဝိဇ္ဇာ ဥပနိသာ ဧကေသန္တိ အဝိဇ္ဇူ-
ပနိသာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၅၀။

အဝိဇ္ဇူပနိဿယ (တိ) [အဝိဇ္ဇာ+ဥပနိဿယ] အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော အားကြီးသော မှီရာရှိ
သော။ အဝိဇ္ဇူပနိဿယာနံ ပန ပဝတ္တိအတ္တံ
အဝဂ်ဝဋ်နမတ္တံ ဟောတိ။ မူလ၊ ၂။ ၁၄၂။

အဝိဇ္ဇူပသမ (ပု) [အဝိဇ္ဇာ+ဥပသမ] အဝိဇ္ဇာ၏
ငြိမ်းအေးခြင်း။ တဒါ အဝိဇ္ဇူပသမာ၊ ဥပ-
သန္တော စရိယတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၃။
မဟာနိ၊ ၄။ ၁၉၅။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၉။ အဂ္ဂ-
မဂ္ဂါဒိဂမေန သဗ္ဗသော အဝိဇ္ဇူပသမာ...။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၉၄။

အဝိဇ္ဇောယ (ပု) [အဝိဇ္ဇာ+ဩဇာ] အဝိဇ္ဇာ
ဟူသော-ဩဇာတရား-ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ နစ်မြုပ်
စေတတ်သောတရား။ စက္ကာရော ဩဇာ၊
ကာမောသော ဘဝေါသော ဒိဋ္ဌောသော
အဝိဇ္ဇောသော။ ဧ၊ ၃။ ၂၃၁။ သံ၊ ၂။ ၄၅၂။
သံ၊ ၃။ ၅၄။ အဘိ၊ ၈။ ၉၄၊ ၂၁၆၊ ၂၂၂၊ ၂၂၆။
အဘိ ပု၊ ၁၂၄။ မဟာနိ၊ ၃၂၅။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၇၄။
သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၆။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၆၆။ ထေရ၊ ၄။ ၂။
၂၃၄၊ ၂၅၆။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၀။ သာရတ္ထ၊ ၁။
၃၀၇။ အဝိဇ္ဇောသောတိ စတုသု သစ္စေသု
အညာဏံ။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၇၄။ (-အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၃၃၊
၄၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၁၀။ မဟာနိ၊ ၄။ ၆၉၊ ၁၅၀၊
၂၄၅။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၃၂။ မူလ၊ ၂။ ၁၄၆။)

အဝိဇ္ဇောယတရဏ (န) [အဝိဇ္ဇောယ+တရဏ] အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော ဝဲဩဇာကို ကူးမြောက်
ကြောင်းဖြစ်သော။ ပညာယ ပရိသုဇ္ဈတိတိ
ဣမိနာ ပဒေန အဝိဇ္ဇောယတရဏံ အရဟတ္တ-
မဂ္ဂဉ္စ အရဟတ္တဉ္စ ပကာသေတိ။ သံ၊ ၄။ ၁။
၃၀၂။

အဝိဇ္ဇန (န) [န+ဝိဇ္ဇန] မဖောက်ထွင်းခြင်း။
အဝိဇ္ဇနံ ဝိယ အဝိပါကဘာဝါယ သမ္ပဇနန္တိ။
အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၄။

အဝိဇ္ဇန္တ (တိ) [န + ဝိဇ္ဇန္တ] မထိုးနှက်သော။
သကဝဇ္ဇော ဝေါဏော ဝိယ သဗြဟ္မ-
စာရိနော အဝိဇ္ဇန္တော အယဇ္ဇန္တော ရက္ခိ-
တတ္တော သတိပဋ္ဌာနပရာယဏော ဟုတော
ဝသေယျ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၂။

အဝိဇ္ဇာတ (တိ) [န+ဝိဇ္ဇာတ] မီးမငြိမ်းသေး
သော မီးစ။ အဝိဇ္ဇာတံ ဥက္ကိပိတော ယက္ခိ-
ပန္တဿေဝ ဒုက္ခံ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၃၀။ အဝိဇ္ဇာ-
တန္တိ အနိဗ္ဗတာလာတံ။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၄၀၅။
(-ကင်္ခါ၊ ၂၄၁။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၂၅။)

အဝိဇ္ဇာပေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န+ဝိဇ္ဇာပေတွာ]
မငြိမ်း-မသတ်-မှု၍။ အဂ္ဂိ ဇာလေတွာ
ဝိသိဇ္ဇေတွာ အဝိဇ္ဇာပေတွာ ပက္ကမေယျ။
မိလိန္ဒ၊ ၄၆-၇။

အဝိဇ္ဇိတကဏ္ဍ (တိ) [န + ဝိဇ္ဇိတ + ကဏ္ဍ]
မထွင်းဖောက်ရသေးသော နားရှိသော၊ နား၊
မထွင်းဖောက်ရသေးသော၊ သူ အဝိဇ္ဇိကဏ္ဍ-
ကြည့်။

အဝိဇ္ဇိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န+ဝိဇ္ဇိတွာ] မပစ်ဖောက်
-မထိုးဖောက်-မှု၍။ ဓနုဂ္ဂဟော အာဂမန-
ကာလေ... သိဟံ အဝိဇ္ဇိတွာ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။
၃၀၃။ ယောဓံ ပန အဝိဇ္ဇိတွာ ကေဝလံ
ပိတရိ ဝိဇ္ဇေပိ ဝိသင်္ကေတောယေဝ။ ဝိမတိ၊
၁။ ၂၂၆။

အဝိညတ္တ (တိ) [န+ဝိညတ္တ] မသိစေအပ်-
မတောင်းအပ်-သော။ အဝိညတ္တံ နိဝါသေမိ၊
စိဝရံ ပစ္စယဉ္စဟံ။ အပါ၊ ၁။ ၃၁၄။ တေနေဝ
ဝိညတ္တဉ္စ အဝိညတ္တဉ္စ ဝိညာပေန္တဿ။ ကင်္ခါ၊
၁၈၅။ (- ဝဇီရ၊ ၂၄၆။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၆၃။
ကင်္ခါ၊ ၄။ ၇၉၊ ၄၄၁။)

အဝိညတ္တိ (ထိ) [န+ဝိညတ္တိ] (က) ကာယ-
ဝိညတ်၊ ဝစိဝိညတ် - မှ ကင်းသော -
မပါပဲ ပြီးစီးနိုင်သော - သဘောတရား။
(ခ) ကာယဝိညတ်၊ ဝစိဝိညတ်မှ ကင်းခြင်း။
(ဂ) မတောင်းခြင်း။ (သ) ကာယဝိညတ်

ဝစီဝိညတ်မှ ကင်းသော။ (က) အဝိညတ္တိ
ဒုဿိလျန္တိ? အာမန္တာ။ အဘိက။ ၃၂။
(-အဘိ ၄၂။ ၂၄။ မူလဒ္ဓါ ၂။ ၉၅။ အနုဒ္ဓါ
၃။ ၁၃၂။) (ခ) န အဝိညတ္တိယာ ဒုဿိလ-
ဘာဝံ (သာဓေတိ)။ အဘိဋ္ဌာ ၂။ ၂၄။ (ဂ)
အဝိညတ္တိယာ လန္တံ သယံ ဘဠုနာဒိဟိ
ကတော ဝါ ကာရာပေတော ဝါ ဘုဠန္တိယာ
ဒုက္ကန္တံ။ ဝိဋ္ဌာ ၂။ ၁၉၉။ (-ကခါ ၂။ ၁၆။
အပ ၄။ ၁၂၄။ ဝဇီရ ၂။ ၇၇။ သာရတ္ထ ၂။
၁၂၃။ ဝိမတိ ၁။ ၂၇၃။ ဝိမတိ ၂။ ၇၆။ သိ
ဇ္ဇိ သစ် ၁။ ၃၃၁။) (ဃ) အကတော ကာယဝါ-
စာဟိ၊ အဝိညတ္တိဟိ တံ ဗုသေ။ ဝဇီရ ၂။
၁၄၁။

အဝိညတ္တိက (တိ) [န + ဝိညတ္တိ + က] ကာယ-
ဝိညတ်, ဝစီဝိညတ် မရှိသော။ ကုသလစိတ္တေန
ဟိ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇန္တော သဝိညတ္တိကံ အဝိ-
ညတ္တိကံ ဝါ... အဗျာကတာပတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ။
သာရတ္ထ ၂။ ၉၈။ ဝိမတိ ၁။ ၁၅၁။ (-ဝဇီရ
၁၀၇။)

အဝိညတ္တိဇနက (တိ) [န + ဝိညတ္တိ + ဇနက]
ဝိညတ်ရပ်ကို မဖြစ်စေတတ်သော။ အဝိ-
ညတ္တိဇနကတော။ အဘိဋ္ဌာ ၁။ ၃၀၆။ အဝိ-
ညတ္တိဇနကမ္ပိ ကေစ္စံ ဗာဟုလ္လနယေန 'ကိရိ-
ယန္တိ ဝုစ္စတိ။ ဝဇီရ ၁။ ၁၀၆။ ကခါ ၂။ ၂၇။
(-ဝိမတိ ၁။ ၁၅၂။ မူလဒ္ဓါ ၁။ ၁၂၇။)

အဝိညတ္တိဇနကတ္ထ (န) [အဝိညတ္တိဇနက + တ္ထ]
ဝိညတ်ကို မဖြစ်စေတတ်သည်၏အဖြစ်။ ဝါစံ
အဘိသင်္ခါတံ န သက္ကောန္တိ အဝိညတ္တိဇန-
ကတ္တာ တေသံ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ။ မဒ္ဓါ ၂။
၂၇၅။ (-အနုဒ္ဓါ ၁။ ၁၄၄။ ဝိသုဒ္ဓိ ၂။
၁၂၇။)

အဝိညာဏ (န) [န + ဝိညာဏ] (၁) ဝိညာဏ်
မဟုတ်သောတရား။ (တိ) (၂) ဝိညာဏ်မရှိ
သော။ (၁) အဝိညာဏ် ဝေါဟရန္တယ အ-
ဝိညာဏ် ဟောတိတိ?။ အဘိက။ ၁၇၂။ န

သဗ္ဗသော အဝိညာဏ် ဟောတိတိ နာ-
ဝိညာဏ်။ အံဇ္ဈိ ၃။ ၁၆၉။ (၂) အဝိညာဏော
တထာဂတောတိ သမနုပဿသိ?။ သံ၊ ၂။ ၉၁။
(-အံ၊ ၁။ ၈၁။ အဘိဋ္ဌာ ၂။ ၁၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ ၂။
၁။ ၄၁၄။)

အဝိညာဏက (တိ) [အဝိညာဏ + က] ဝိညာဏ်
မရှိသော၊ သက်မဲ့ဖြစ်သော၊ တေသု ယတ္ထ
ကတ္တစိ သဝိညာဏကံ ဝါ အဝိညာဏကံ
ဝါ ရာသိအာဝိဝသေန ဌပိတံ ဘဏ္ဍံ...။
ဝိဋ္ဌာ ၁။ ၂၉၀။ (-မဒ္ဓါ ၃။ ၆၇။ မဒ္ဓါ ၄။
၁၉၇။ သံဋ္ဌာ ၁။ ၁၅၉။ သံဋ္ဌာ ၂။ ၁၉၇။ အဘိ
ဋ္ဌာ ၂။ ၁၅၉။ ခုဒ္ဒကဒ္ဓါ ၁။ ၁၄၈။ ဓမ္မာဋ္ဌာ ၁။ ၄။
ဥဒါနဒ္ဓါ ၃။ ၁၃၃။ ဣတိဝုတ် ၄။ ၄၀။ စရိယာ၊
ဋ္ဌာ ၃။ ၁၀။ ဇာဋ္ဌာ ၁။ ၄၉၄။ ဇာဋ္ဌာ ၂။ ၁၇၉။
ဇာဋ္ဌာ ၃။ ၂၆၇။ ဇာဋ္ဌာ ၄။ ၁၇၄။ သာရတ္ထ၊
၁။ ၂၄၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၇၂။ ဝိမတိ ၁။ ၁၇၂။
ဒီဇ္ဈိ ၁။ ၃၂၂။ သိဇ္ဈိသစ် ၁။ ၂၉၅။ သံဇ္ဈိ ၂။
၁၈၂။ ၄၄၈။ အံဇ္ဈိ ၂။ ၃၀၆။ အံဇ္ဈိ ၃။ ၂၀၊
၁၇၂။ မူလဒ္ဓါ ၂။ ၁၁၄။ ဝိသုဒ္ဓိ ၂။ ၁၂၆။
၁၃၇။)

အဝိညာဏကအသုဘ (တိ) [အဝိညာဏက +
အသုဘ] သက်မဲ့ဖြစ်သော အသုဘ၊ မတင့်
တယ်သော ဥဒ္ဓါမာတက-စသော သူသေ
ကောင်။ တံ ပန ဒေသသု အဝိညာဏက-
အသုဘေသု စ ပဝတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဒီဇ္ဈိ ၂။ ၃၁၆။

အဝိညာဏကကာယ (ပ) [အဝိညာဏက +
ကာယ] သက်မဲ့ကာယ၊ သက်မဲ့ ရုပ်ဝတ္ထု၊
အပေါင်း။ ပရဿာတိ ပရဿ အဝိညာဏက-
ကာယံ ဒေသေတိ။ သံဇ္ဈိ ၂။ ၁၄၀။

အဝိညာဏကသဒ္ဓ (ပ) [အဝိညာဏက + သဒ္ဓ]
သက်မဲ့အရာဝတ္ထုတို့၏ အသံ။ အဝိညာဏက-
သဒ္ဓေါ ဥတုတော သမုဋ္ဌာတိ။ အဘိဋ္ဌာ
၁။ ၃၇၆။

အဝိညာဏကသန္တာန (န) [အဝိညာဏက +
သန္တာန] အဝိညာဏကသန္တာနံ၊ သက်မဲ့ခန္ဓာ

အစဉ်။ ယထာ တံ ဝိဟိအာဒိ အဝိညာဏက-
သန္တာနေ၊ ဧဝံ သဝိညာဏကသန္တာနေပိ။
အနုဋီ၊ ၃။ ၁၂။

အဝိညာဏကာလ (ပု) [အဝိညာဏ + ကာလ]
ဝိညာဏ်မရှိရာအခါ။ ပစ္စွာ အနာဂတကာလေ
အဝိညာဏကာလေ။ ထေရ်၊ ၄။ ၂။ ၉၄။

အဝိညာဏကာသုဘ (တိ) [အဝိညာဏက +
အသုဘ] အဝိညာဏကအသုဘနှင့် အနက်
တူ။ ဒေသသု အဝိညာဏကာသုဘေသု။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၇၃။ (-အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၁။)

အဝိညာဏကာသုဘကမ္မဋ္ဌာန (န) [အဝိညာဏ-
က + အသုဘကမ္မဋ္ဌာန] သက်မဲ့ဖြစ်သော
အသုဘကမ္မဋ္ဌာန။ ယဒိ ပနေတံ ကမ္မဋ္ဌာနံ
အဝိညာဏကာသုဘကမ္မဋ္ဌာနာနိ ဝိယ ပဌ-
မဇ္ဈာနဝသေန သိဇ္ဈတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၀။

အဝိညာတ (တိ) [န + ဝိညာတ] မသိအပ်သော၊
မနောဝိညာဏ်ဖြင့် မသိအပ်သော။ အဝိညာ-
တံ နာမ န မနသာ ဝိညာတံ။ ဝိ၊ ၂။ ၂။
အဝိညာတေ ဝိညာတဝါဒိတာ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၂၄။
ဒီ၊ ၃။ ၁၉၃။ အံ၊ ၃။ ၁၂၇။ အဘိဝိ၊ ၃၉၀၊
၄၀၁။ (-အံ၊ ၁။ ၅၄၉။ အံ၊ ၂။ ၃၁၇။ အံ၊ ၃။
၃၃၈။ သုတ္တနိ၊ ၄၄၈။ မဟာနိ၊ ၂၈၀။ စူဠနိ၊
၉၃၊ ၁၉၂။ ပဋိသံ၊ ၂၂၇။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၆၂။
ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၉၉။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၄၇။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၉။
အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၈။ စူဠနိ၊ ၄၆၁။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။
၂၂၁။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၁၄။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၃၉။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၄၆၊ ၃၈၉။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၉၊ ၁၆၅။
သီ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၃၃၆၊ ၄၃၄။ မ၊ ၄။ ၁။ ၉၁။ မ၊ ၄။
၃။ ၁၁၂။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၈၅။ အနုဋီ၊ ၁။ ၂။
အနုဋီ၊ ၃။ ၆၂။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၃၆၃။)

အဝိညာတကောဋိက (တိ) [အဝိညာတ + ကော-
ဋိ + က] မသိအပ်သော - အစုန်း - အစ-
ရှိသော။ သဗ္ဗဏာ အနုဂစ္ဆန္တေဟိပိ အဝိ-
ညာတကောဋိကန္တိ အတ္ထော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၅။
(-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၂၂။)

အဝိညာတဂတိ (တိ) [အဝိညာတ + ဂတိ] မသိ
အပ်သော - မသိနိုင်သော - ဂတိ - လား
ရောက်ရာဘဝ။ ယထာ အဝိညာတဂတိတော
၈ အနာမဇ္ဇေတွာ အာဂတော။ ထေရ်၊ ၄။
၁၂။

အဝိညာတဂတိက (တိ) [အဝိညာတဂတိ + က]
မသိ-အပ်-နိုင်-သော ဂတိရှိသော၊ သူ။
တထာ အဝိညာတဂတိကော အနုညာ-
တောဝ ဂတော။ ထေရ်၊ ၄။ ၁၂။

အဝိညာတတ္ထ (န) [အဝိညာတ + တ္ထ] (၁)
မသိအပ်သည်၏ အဖြစ်။ (၂) မသိစေအပ်
သည်၏ အဖြစ်။ တေသံ အဝိညာတတ္တာ ...
တယော သင်္ခါရေ ဝိဘဇတိ။ မူလဋီ၊ ၃။
၁၃၈။ အဝိညာတတ္တာ နိသာမေန္တေဟိ။
ဟေတုအတ္ထော ဝါ ဧတ္ထ လုတ္တနိဒ္ဓိဋ္ဌော၊
အဝိညာပိတတ္တာတိ အတ္ထော။ အနုဋီ၊ ၃။
၁၉၁။ (-အနုဋီ၊ ၃။ ၂၀၈။)

အဝိညာတတ္ထ (ပု) [အဝိညာတ + အတ္ထ] မသိ-
အပ်-နိုင်-သော အနက်သဘော။ တိက္ခတ္ထံ
ဝုတ္တမ္ပိ သက္ခိပုဂ္ဂိုလိဒီဟိ အဝိဒိတံ အဝိညာ-
တတ္ထံ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၆၁။

အဝိညာတဒေသက (တိ) [အဝိညာတ +
ဒေသက] မသိအပ်သော ဟောပြောသူ
ရှိသော၊ မည်သူ မည်ဝါ ဟောပြောသည်ဟု
မသိသော။ ဧဝံ သုတောပီတိ ဧဝံ အဝိညာတ-
ဒေသကော အဝိညာတကမနောပိ သုတော
ဓမ္မော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၉။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၅၁။

အဝိညာတပုဗ္ဗ (တိ) [အဝိညာတ + ပုဗ္ဗ] ရှေး၌
မသိအပ်သော၊ မသိဘူးသေးသော။ မနော-
ဝိညေယျာ ဓမ္မာ အဝိညာတာ အဝိညာတ-
ပုဗ္ဗာ။ ထေရ်၊ ၄။ ၂။ ၃၀၀။ သံသာရေ အတ္တနာ
အဝိညာတပုဗ္ဗာနံ သတ္တာနံ ခန္ဓာ...။ ဝိမတိ၊
၁။ ၇၉။

အဝိညာတပုဗ္ဗကောဋိက (တိ) [အဝိညာတ +
ပုဗ္ဗကောဋိ + က] မသိအပ်-မသိနိုင်-သော

ရွှေအစွန်း ရှိသော။ အနုမတဂ္ဂသံသာရဝနန္တိ
အနု အနု အမတဂ္ဂံ အဝိညာတပုဗ္ဗကောဋ္ဌိကံ
သံသာရမဏ္ဍလံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၁။

အဝိညာတဝါဒိတာ (ထိ) [အဝိညာတဝါဒိ+
တာ] မသိအပ်ဟု ပြောဆိုလေ့ရှိသောသူ၏
အဖြစ်။ အဝိညာတေ အဝိညာတဝါဒိတာ။
ဝိ၊ ၅။ ၂၂၄။ ဒီ၊ ၃။ ၁၉၄။ အံ၊ ၁။ ၅၆၈။
ဝိညာတေ အဝိညာတဝါဒိတာ။ အဘိ၊ ဝိ။
၃၉၀၊ ၄၀၁။

အဝိညာတဝါဒီ (တိ) [အဝိညာတ+ဝါ+ဒီ+
တိ] မသိအပ်ဟူ၍ ဆိုလေ့ရှိသောသူ။ အဝိညာ-
တေ အဝိညာတဝါဒီ ဟောတိ။ အံ၊ ၁။ ၅၄၉။

အဝိညာတသာသန (တိ) [အဝိညာတ+သာသ-
န] မသိအပ်သော သိက္ခာသုံးပါးတည်းဟူ
သော သာသနာရှိသော၊ သိက္ခာသုံးဖြာ
သာသနာတော်ကို မသိသော။ သာ စ တဒါ
အဝိညာတသာသနာ အနာဂတမလာ။ သိ၊
ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၇၅။

အဝိညာတဂမန (တိ) [အဝိညာတ+အာဂမန]
မသိအပ်သော တရားထူးရှိသော။ အဝိ-
ညာတဒေသက-ကြည့်။

အဝိညာတု (တိ) [န+ဝိညာတု] အလွန် မသိ
နားမလည်သောသူ။ သော စ ဟောတိ
အဝိညာတာရေသူ မိလက္ခေယ။ အံ၊ ၃။ ၆၀။
အဝိညာတာရေသူတိ အတိဝိယ အဝိညာသု။
အံ၊ ၄။ ၁၃။ ၂၂၄။ (-ဒီ၊ ၃။ ၂၂၀၊ ၂၄၉။ သံ၊ ၃။
၄၀၅။ အံ၊ ၁။ ၃၇။ အဘိ၊ က။ ၈၃။)

အဝိညာပိတတ္ထ (န) [န+ဝိညာပိတ+တ္ထ] မသိ
စေအပ်သည်၏ အဖြစ်။ အတ္တာနံ ဥဒ္ဓိဿ
အဝိညာပိတတ္တာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၂၆။ ဟေတု-
အတ္ထော ဝါ ဧတ္ထ လုတ္တနိဒ္ဓိဋ္ဌော၊ အဝိညာပိ-
တတ္တာတိ အတ္ထော။ အနု၊ ၃။ ၁၉၁။

အဝိညာပိတတ္ထ (တိ) [အဝိညာပိတ+အတ္ထ] မသိ
စေအပ်သော - အနက်သဘော - နိရောဓ

သစ္စာဟူသော အနက်သဘော - ရှိသော၊
နိရောဓသစ္စာကို သိမြင်အောင် မဟောပြော
သော၊ သူ။ အဝိညာပိတတ္တာ စသော ဟောနန္တိ
သာဝကော သဒ္ဓမ္မေ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၀၀။ အဝိညာ-
ပိတတ္တာတိ အဗောဓိတတ္တာ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၉၃။
အဗောဓိတတ္တာတိ အပ္ပဝေဒိတတ္တာ၊ ပရမတ္ထံ
စတုတ္ထသစ္စပဋိဝေဓံ အပါပိတာတိ အတ္ထော။
ဒီ၊ ၃။ ၁။ ၈၉။

အဝိညာယ (ကြိ၊ ဝိ) [န+ဝိညာယ] မသိမူ၍၊
မသိပဲ။ အစေတနာယံ ပထဝီ၊ အဝိညာယ
သုခံ ဒုခံ။ စရိယာ၊ ၃။ ၉၆။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၇၅။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၃၁၆။ အဝိညာယ သုခံ ဒုခန္တိ အ-
စေတနတ္တာ ဧဝ သုခံ ဒုက္ခံ အဘေဒိတု။
စရိယာ၊ ၄။ ၁၀၂။

အဝိညာယမာန (တိ) [န+ဝိညာယမာန] မသိ-
အပ်-နိုင်-သော။ သံဃ-သဗ္ဗေန ဟိ အ-
ဝိညာယမာနဿ ပရိမာဏဿ ဝိညာပနတ္ထ-
မေဝေတံ ပုန ဝုတ္တံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၉။

အဝိညာယမာနတ္ထ (န) [အဝိညာယမာန+တ္ထ]
မသိ-အပ်-နိုင်-သည်၏အဖြစ်။ “ဧတ္ထကော-
ယေဝ ဓမ္မက္ခန္ဓာ” တိ သန္နိဋ္ဌာနဿ အဝိညာ-
ယမာနတ္တာ.....။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၅၈။

အဝိညာယမာနန္တရ (တိ) [အဝိညာယမာန+
အန္တရ] မသိအပ်သော အထူးရှိသော။
တာလပဏ္ဏာဒိဂ္ဂုပါနိ ဒိသော တဒနန္တရပ္ပတ္တာယ
မနောဒွါရဝိတိယာ အဝိညာယမာနန္တရယ
...ဥဒကောဒိဂ္ဂဟဏံ ဝိယ။ မူလ၊ ၃။ ၁။ ၇၃။

အဝိညာယမာနန္တရဇရာ (ထိ) [အဝိညာယ-
မာန+အန္တရ+ဇရာ] မသိနိုင်သော အကြား၊
ကာလ ရှိသော ဇရာ။ စပ်ကူးမတ်ကူး
အပြောင်းအလဲ ကာလ၌ အဆင်းရောင် ထူး
ခြားချက် စသည်ကို သိရန် ခဲယဉ်းသော
ဇရာ(အဝိစိဇရာ)။ အဝိညာယမာနန္တရဇရာ
အဝိစိဇရာ။ မူလ၊ ၃။ ၁။ ၇၃။

အဝိညာဿမာနနန္တရတ္ထ (န) [အဝိညာဿမာနနန္တရ
+တ္ထ] မသိနိုင်သော - အကြား ကာလ-
အပြောင်းအလဲကာလ - ရှိသည်၏ အဖြစ်။
အဝိညာဿမာနနန္တရတ္တာ အဝိစိရော။ သံ၊ဋီ၊
၂။၁၄။

အဝိညာဿမာနသမုဒါယ (ပု) [အဝိညာဿမာန
+သမုဒါယ] မသိ - အပ် - နိုင် - သော
အပေါင်း။ အဝိညာဿမာနသမုဒါယံ ပန
ဝိညာဿမာနသမုဒါယေန ဝိသေသိတုမရဟ-
တိ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂။

အဝိညတာ (ထိ) [အဝိည+တာ] မသိ နားမ
လည်သူ၏အဖြစ်။ ဂါမဒါရကာနံ ဝါအဝိညတံ
ပတ္တာနံ သာဝေတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀။ (-မ၊ဋ္ဌ၊
၃။၃၀၉။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၂၆၅။)

အဝိည (တိ) [န + ဝိည] ပညာရှိမဟုတ်သော၊
သိကြား - လိမ္မာ - နားလည် - သူ မဟုတ်
သော၊ သူ။ အဝိညဿ သာဝေတိ။ အပစ္စက္ခာ-
တာ ဟောတိ သိက္ခာ။ ဝိ၊သ၊၃၄။ တေ
အဝိညံ ပုရိသဝိဂ္ဂဟံ ဥပနိသိဝါပေတွာ...
ဒေသေန္တိ။ ဝိ၊၂။၃၃။ (-အဘိ၊က၊၈၀။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၀ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။
၁၇၈။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၅။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁၆၂။
နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၇။ ဝဇီရ၊ဋ္ဌ၊၈။ ဝိမတိ၊၁။၁၃၆။
မ၊ဋီ၊၂။၃၀၈။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၆။ အံ၊ဋီ၊၃။၉၄။
အနု၊ဋီ၊၁။၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၈၄။)

အဝိညေယျ (တိ) [န + ဝိညေယျ] မသိ - အပ် -
နိုင် - သော။ ကိန္တိ န ခေါ် အဂ္ဂတာ အဝိ-
ညေယျ ကတွာ ပညော ကထိတော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။
၃၇၈။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀၁။ မူလဋီ၊၁။
၁၆၉။ အနု၊ဋီ၊၁။၅၇၊၁၅၂၊၁၈၃။)

အဝိညေယျတာ (ထိ) [အဝိညေယျ+တာ] မသိ
- အပ် - နိုင် - သည်၏ အဖြစ်။ မသိနိုင်ခြင်း။
ကပ္ပကောဋ္ဌိဝသေန အဝိညေယျတံ သန္တာ-
ယ။ ။ဝဇီရ၊၅။ (-မူလဋီ၊၁။၁၆၉။ အနု၊ဋီ၊
၁။၁၈၃။)

အဝိညေယျတ္ထ (န) [အဝိညေယျ+တ္ထ] မသိ -
အပ် - နိုင် - သည်၏ အဖြစ်။ မသိနိုင်ခြင်း။
ဥဒ္ဓိသိယတိတိ ဒိသ္မာဝ အဝိညေယျတ္တာ...
နာမဂေါတ္တေန ဥဒ္ဓိသိယတိ။ သာရတ္ထ၊၁။
၃၉၂။

အဝိညေယျမာနနန္တရ (တိ) [အဝိညေယျမာန
+အနန္တရ] မသိ - အပ် - နိုင် - သော အထူး
ရှိသော။ ကေတိ ပန “အဝိညေယျမာနနန္တရနံ
(အဝိညာဿမာနနန္တရနံ ?) ဒွါရန္တရစိတ္တာနံ
အန္တရန္တရ အပ္ပဝတ္တိတော သုဒ္ဓန္တိ ဝုတ္တိ” ဟိ
ဝဒန္တိ။ အနု၊ဋီ၊၁။၈၇။

အဝိတက္က (တိ) [န + ဝိတက္က] ဝိတက် - မရှိ -
ကင်း - သော။ အဝိတက္က အဝိစာရံ သမာဓိစံ
ပိတိသုခံ ဒုတိယံ ဈာန် ဥပသမ္ပဗ္ဗ ဝိဟာသိ
(ဝိဟရတိ)။ ဝိ၊၁။၅။ ဒီ၊၁။၃၄၊၇၀၊ ဒီ ၂။
၁၅၂။ ဒီ၊၃။၂၂၉။ မ၊၁။၂၁၄။ မ ၂။၁၀။
မ၊၃။၁၄။ သံ၊၁။၄၁၂။ အဘိ၊ဓ၊၄၄။ ပဋိသံ၊
၄၁။ မဟာနိ၊၃၀။ အဝိတက္က အဝိစာရန္တိ
ဘာဝနာယ ပဟိနတ္တာ တေသ္မိံ တေဿ ဝါ
ဝိတက္ကော နတ္ထိတိ အဝိတက္ကံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၈။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၄။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။၁၅၂။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆။ (-ဒီ၊၂။၂၂၂။
သံ၊၃။၁၃၇။ အံ၊၁။၁၇၂။ အံ၊၃။၂၁၇။
အဘိ၊ဓ၊၁၂။ အဘိ၊က၊၃၀၃။ ပဋိသံ၊၄၀၂။
ဥဒါန၊၁၆၉။ ထေရ၊၃၁၄။ ထေရီ၊၃၈၈။
ဇာ၊၁။၃၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၉။
အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။
၂၆၄။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၁၅။
ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၂။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၈၁။ ဝဇီရ၊
၄၇၁။ မ၊ဋီ၊၃။၃၀၇။ မူလဋီ၊၁။၄၀၊၁၀၃။
အနု၊ဋီ၊၁။၄၃၊၁၁၀။ အနု၊ဋီ၊၃။၂၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊
၁။၁၁၄၊၁၉၃။)

အဝိတက္ကအဝိစာရ (တိ) [အဝိတက္က + အဝိစာရ]
ဝိတက်လည်း မရှိ ဝိစာရလည်း မရှိသော

(တရား။) အဝိတက္ကအဝိစာရ မဃာ။ အဘိ။
 ၈။ ၂။ ဥပယယဟိတာ အဝိတက္ကအဝိစာရ။
 အဘိ။ ၄။ ၁။ ၈၅။ (-ဒိ။ ၃။ ၁။ ၈၄။ အဘိ။ ၈။
 ၁၄၅။ ၂၀၇။ ၂၅၉။ အဘိ။ ၁။ ၁။ ၄၅။ အဘိ။
 ၈။ ၁။ ၄၉။ ပဋိသံ။ ၄၇။ မဟာနိ။ ၂။ ၉။
 မိလိန္ဒ။ ၃၀၂။ ဒိ။ ၄။ ၂။ ၁၀။ ဒိ။ ၄။ ၃။ ၁။ ၁။
 ၁၈၅။ သံ။ ၄။ ၃။ ၂၀၆။ အံ။ ၄။ ၃။ ၁။ ၁။
 အဘိ။ ၄။ ၂။ ၃၀၀။ ၄၄၅။ ပဋိသံ။ ၄။ ၂။ ၂၃၅။
 ဗုဒ္ဓဝံ။ ၄။ ၇၆။ စူဠနိ။ ၄။ ၅၄။ နေတ္ထိ။ ၄။
 ၁၇၅။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၂၅၈။ မူလဋီ။ ၂။ ၃၀။ ၁၀၀။
 မူလဋီ။ ၃။ ၁၉။) အဝိတက္ကအဝိစာရ - လည်း
 ကြည့်။

အဝိတက္ကအဝိစာရစုတိ (ထိ) [အဝိတက္ကအဝိစာရ
 + စုတိ] ဝိတက်လည်း၊ မရှိ ဝိစာရလည်း
 မရှိသော စုတိ (တတိယဈာန်ဝိပါက်၊ စတုတ္ထ
 ဈာန်ဝိပါက်၊ ပဉ္စမဈာန်ဝိပါက်စုတိစိတ်များ)။
 အဝိတက္ကအဝိစာရစုတိယာ သဝိတက္ကသဝိ-
 စာရပဋိသန္ဓိ။ အဘိ။ ၄။ ၂။ ၁၅၄။

အဝိတက္ကအဝိစာရဒေါမနဿ (န) [အဝိတက္က-
 အဝိစာရ + ဒေါမနဿ] ဥပစာအားဖြင့်
 ဈာန်၊ မဂ်၊ ဖိုလ် တို့၏ အမည်ထူးတမျိုး။ ယင်း
 ဒေါမနဿဝေဒနာသည် ဖြစ်ပေါ်ပုံကိုစွဲ၍ ၄-
 မျိုးရှိသည်။ (၁) အိမ်ထောင်ထောင် လူတို့
 တောင်မှထွက်၍ ရှင်ရဟန်းပြုရန် သွားရောက်
 ခြင်း၊ ရှင်ရဟန်းပြုခြင်း၊ ရှင်ရဟန်း ပြုပြီးလျှင်
 စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလကို စင်ကြယ်စွာ ကျင့်ခြင်း-
 စသော နေက္ခမ္မအလုပ်ကို ပြုလုပ်လေရာ
 လိုလားတောင့်တ ရည်မှန်းချက်အတိုင်း မဖြစ်
 ခဲ့သော် နှလုံးမသာယာမှု ဒေါမနဿ-ဖြစ်
 လေသည်။ ယင်း-ဒေါမနဿသည် နေက္ခမ္မ
 လုပ်ငန်းကို အကြောင်းပြု၍ဖြစ်သော နှလုံး
 မသာယာမှု ဒေါမနဿ-ဖြစ်သဖြင့် နေက္ခမ္မသိတ-
 ဒေါမနဿ-ဟု ခေါ်သည်။ (၂) ယောဂီ
 ရဟန်းသည် ဝိပဿနာဘာဝနာအလုပ် ကြိုး
 ကုတ် အားထုတ်လေရာ အားထုတ်ပါလျက်
 မဂ်ဖိုလ်မရခဲ့သော် နှလုံးမသာယာခြင်းဒေါမနဿ

ဖြစ်လေသည်။ ယင်း-ဒေါမနဿသည် ဝိပဿ-
 နာကို အကြောင်းပြု၍ ဖြစ်သော နှလုံး
 မသာယာခြင်း ဒေါမနဿ ဖြစ်လေသည်။ ဤ
 ဒေါမနဿကို နေက္ခမ္မသိတ ဒေါမနဿ-ဟု
 ခေါ်သည်။ (၃) ယောဂီ ရဟန်းသည်
 အနုဿတိဘာဝနာ-စသည် သမထဘာဝနာ
 လုပ်ငန်း ကြိုးပမ်း အားထုတ်လေရာ ဈာန်
 မဂ်ဖိုလ်တရား မရခဲ့သော် နှလုံးမသာယာမှု ဒေါ-
 မနဿ ဖြစ်လေသည်။ ယင်း-ဒေါမနဿသည်
 အနုဿတိဘာဝနာကို အကြောင်းပြု၍ ဖြစ်
 သော နှလုံးမသာယာမှု ဒေါမနဿဖြစ်လေသည်။
 ဤ ဒေါမနဿကိုလည်း နေက္ခမ္မသိတ ဒေါ-
 မနဿ-ဟု ခေါ်သည်။ (၄) ယောဂီရဟန်း
 သည် ပဌမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန် စသည်ကို
 အခြေပါ၍ ပြု၍ ဝိပဿနာကို အားထုတ်ပါ
 လျက် မဂ်ဖိုလ်တရား မရခဲ့သော် နှလုံးမသာ
 ခြင်း ဒေါမနဿ ဖြစ်လေသည်။ ယင်း ဒေါ-
 မနဿသည် ပဌမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန်-စသည်
 ကို အကြောင်းပြု၍ ဖြစ်သော နှလုံးမသာ
 ခြင်း ဒေါမနဿ ဖြစ်လေသည်။ ဤဒေါမနဿ
 ကိုလည်း နေက္ခမ္မသိတဒေါမနဿဟုပင် ခေါ်
 သည်။ ဤသို့အားဖြင့် ဒေါမနဿဝေဒနာ
 သည် ဖြစ်ပေါ်ပုံကို စွဲ၍ ၄-မျိုး ရှိလေသည်။

ယင်း လေးမျိုးသော ဒေါမနဿသည်
 ဥပစာအားဖြင့် အဝိတက္ကအဝိစာရဒေါမနဿ
 ဟု ဆိုအပ်သည်။ ဒေါမနဿဝေဒနာသည်
 ကေနံမုချ သဝိတက္ကသဝိစာရ-တမျိုးသာ ဖြစ်
 သည်။ သို့သော်လည်း ယောဂီရဟန်း၏ မှတ်
 ထင်ယူဆ ကြံစည်ချက်အစွမ်းဖြင့် သဝိတက္က-
 သဝိစာရ ဒေါမနဿ၊ အဝိတက္က အဝိစာရ-
 ဒေါမနဿဟု ၂-မျိုးခွဲခြားကာ သက္ကပဉ္စသုတ်။
 နှာ-၂၂၂-၌ ဘုရားရှင် ဟောကြားလေသည်။
 ဤ၌ ဂေဟသိတဒေါမနဿကို သဝိတက္က-
 သဝိစာရ ဒေါမနဿ ဟူ၍၎င်း၊ နေက္ခမ္မဒေါ-
 မနဿကို ရံခါ သဝိတက္ကသဝိစာရဒေါမနဿ၊
 ရံခါ အဝိတက္ကအဝိစာရဒေါမနဿ ဟူ၍၎င်း

ဒီ၊ဋီ၊၂။ နှာ-၂၆၆-၌ ဖွင့်ဆိုထားသည်။ အာရုံ
 ၆-ပါး ကာမဂုဏ် ၅-ပါးနှင့် စပ်သော နှလုံး
 မသာမ ဝေါမနဿကို ဂေဟသီတဒေါမနဿ-
 ဟု ခေါ်ဆို၍ ရဟန်းပြုခြင်းစသော နေက္ခမ္မ
 လုပ်ငန်း၊ သမထဘာဝနာလုပ်ငန်း၊ ဝိပဿနာ
 ဘာဝနာလုပ်ငန်း၊ အရိယဖိုလ်နှင့် စပ်သော
 နှလုံးမသာမ ဝေါမနဿကို နေက္ခမ္မဒေါမနဿ
 ဟု ဆိုသည်။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ နှာ-၃၁၈။ တတ္ထ ယံ
 စေ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ၊ ယံ စေ အဝိတက္ကံ
 အဝိစာရံ၊ ယေ အဝိတက္ကေ အဝိစာရေ၊ တေ
 ပဏီတတရေ။ ဒီ၊၂။၂၂၂။ နေက္ခမ္မဝသေန
 ဝိပဿနာဝသေန အနုဿတိဝသေန ပဌမ-
 ဗုတိယဇ္ဈာနဝသေန စ ဥပ္ပန္နဒေါမနဿံ ပန
 အဝိတက္ကအဝိစာရဒေါမနဿန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။
 နိပ္ပရိယာယေန ပန အဝိတက္ကအဝိစာရဒေါ-
 မနဿံ နာမ နတ္ထိ ဒေါမနဿိန္ဒြိယဉ္စိ ကေ-
 သေန အကုသလဉ္စေ သဝိတက္ကသဝိစာရဉ္စ၊
 တေဿ ပန ဘိက္ခုနော မညနဝသေန
 သဝိတက္ကသဝိစာရန္တိ စ အဝိတက္ကအဝိစာရန္တိ
 စ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၈။ မညနဝသေနာတိ
 ပရိကပ္ပဝသေန။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၂၆၆။

ယောဂီရဟန်းသည် ဥပစာရဈာန်၊ ပဌမ
 ဈာန်၊ ဗုတိယဈာန်-စသည်တို့ကို အခြေပါဒ်ပြု
 ၍ မဂ်ဖိုလ်တရားတို့ကို ဖြစ်စေအံ့-ဟု ဝိပဿ-
 နာတရားကို ပြီးမျှားကြိုးကုတ် အားထုတ်
 လေသည်။ ယင်းသို့ အားထုတ်ပါလျက် မဂ်
 ဖိုလ်တရားတို့ကို မရနိုင်သည်ရှိသော် နှလုံး
 မသာခြင်း ဒေါမနဿဝေဒနာ ဖြစ်လေသည်။
 ထိုအခါ အခြေပါဒ်ဖြစ်သော ဥပစာရဈာန်၊
 ပဌမဈာန်၊ ဗုတိယဈာန် စသည်တို့ကို၎င်း၊
 ဝိပဿနာကို၎င်း ဖလူပစာရအားဖြင့် ဒေါမ-
 နဿဟူ၍ ခေါ်ဆိုရလေသည်။ ယောဂီရဟန်း
 သည် အားထုတ်ပါလျက်မဂ် ဖိုလ်တရား မရ
 နိုင်၍ ဒေါမနဿဝေဒနာ ဖြစ်ပြီးသော်လည်း
 ဝိရိယမလျော့ချပဲ ဝိပဿနာအလုပ်ကို ဆက်
 လက် ကြိုးကုတ် အားထုတ်လေရာ မဂ် ဖိုလ်

တရားတို့ကို ရရှိလေသည်။ ထိုရရှိလာသော
 မဂ်ဖိုလ် တရားများကိုလည်း ကာရဏူပစာ
 အားဖြင့် ဒေါမနဿဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်သည်။
 အထက်ပါနည်းအတိုင်းပဌမဈာန်ရလျှင် ယင်း
 ပဌမဈာန်ကို သဝိတက္ကသဝိစာရဒေါမနဿဟု
 ခေါ်သည်။ ဗုတိယဈာန်ရလျှင် ယင်းဗုတိယ
 ဈာန်ကို အဝိတက္ကသဝိစာရဒေါမနဿဟုခေါ်
 သည်။ တတိယဈာန်၊ စတုတ္ထဈာန်၊ ပဉ္စမ
 ဈာန်များကိုမူ အဝိတက္ကအဝိစာရဒေါမနဿ
 ဟု ခေါ်သည်။ ပဌမဈာန်ကို အကြောင်းပြု
 လျက် ရသော မဂ်ဖိုလ်ကိုလည်း သဝိတက္က-
 သဝိစာရဒေါမနဿဟုပင် ခေါ်သည်။ ဗုတိယ
 ဈာန်ကို အကြောင်းပြု၍ ရသော မဂ်ဖိုလ်ကို
 အဝိတက္ကသဝိစာရဒေါမနဿဟု ခေါ်သည်။
 တတိယဈာန်၊ စတုတ္ထဈာန်၊ ပဉ္စမဈာန်တို့ကို
 အကြောင်းပြု၍ရသော မဂ်ဖိုလ်ကို အဝိတက္က-
 အဝိစာရဒေါမနဿဟု ခေါ်သည်။ အဝိတက္က-
 အဝိစာရဒေါမနဿကို အကြောင်းပြု၍ ရရှိ
 သော ဖလသမာပတ်ကို အဝိတက္ကအဝိစာရ-
 ဒေါမနဿဖလသမာပတ်ဟု ခေါ်ဆို ရလေ
 သည်။ မဟာသီဝထေရ်အကြောင်းကို ဒီ၊ဋ္ဌ၊
 ၂။၃၁၉-၃၂၂-တို့၌ ချပါလေ။

ဣဓ ဘိက္ခု ... အာဝဇ္ဇန္တဿ ဥပ္ပန္နံ ဒေါ-
 မနဿံ နိဿာယ ဘိက္ခုနော မညနဝသေန
 ဝိပဿနာယ အာရမ္မဏမ္ပိ ဝိပဿနာပိ မဂ္ဂေါပိ
 ဖလမ္ပိ သဝိတက္ကသဝိစာရဒေါမနဿန္တိ စ
 အဝိတက္ကအဝိစာရဒေါမနဿန္တိ စ ဝုတ္တန္တိ
 ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၉-၃၂၂။ ဥပစာရဇ္ဈာ-
 နဉ္စိ ပဌမဇ္ဈာနာဒိနိ ဝါပါဒကာနိ ကတွာ မဂ္ဂ-
 ဖလာနိနိဗ္ဗတ္တေတုကာမဿ တေသံ အလာဘေ
 ဒေါမနဿဿ ဥပ္ပဇ္ဇနေ တာနိ တဿ ပစ္စယာ
 နာမ ဟောန္တိ၊ ဣတိ တေဓမ္မာ ဖလူပစာရေန
 ဒေါမနဿန္တိ ဝုတ္တာ။ ယော ပန တထာဥပ္ပန္န-
 ဒေါမနဿော ဓုရနိက္ခေပံ အကတွာ အနုက္က-
 မေန ဝိပဿနံ ဥဿုက္ကာပေတွာ မဂ္ဂဖလဓမ္မေ
 နိဗ္ဗတ္တေတိ၊ တေ ကာရဏူပစာရေန ဒေါမ-

နဿန္တိ ဝုတ္တာတိ ဣမေတ္တံ အဿန္တော ဣဓာ
ဘိက္ခုတိ အာဒိမာဟ။ ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၆၆။

အဝိတက္ကအဝိစာရဒေါမနဿမလသမာပတ္တိ (ထိ) [အဝိတက္ကအဝိစာရဒေါမနဿ + ဖလသမာပတ္တိ] အဝိတက္ကအဝိစာရ ဒေါမနဿ ကို ဝိပဿနာရှု၍ ရအပ်သော ဖလသမာပတ်။ ကဒါ “အဝိတက္က အဝိစာရ ဒေါမနဿ ဖလသမာပတ္တိ” တိ။ ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၃၁၉။

အဝိတက္ကအဝိစာရဗ္ဗေ (ပု) [အဝိတက္ကအဝိစာရ + ဗ္ဗေ] ဝိတက်လည်းမရှိ ဝိစာရလည်းမရှိသော တရား။ ဒေါမနဿပစ္စယဘူတေ သဝိတက္ကသဝိစာရဗ္ဗေ အဝိတက္ကအဝိစာရဗ္ဗေ စ... ဒေါမနဿန္တိ ဂဟေတွာ။ ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၃၁၉။

အဝိတက္ကအဝိစာရပဉ္စ (တိ) [အဝိတက္ကအဝိစာရ + ပဉ္စ] အဝိတက္ကအဝိစာရတရားနှင့်စပ်သော အမေးပုစ္ဆာ။ အဝိတက္ကအဝိစာရပဉ္စေ ဧကာယ ဓာတုယာတိ မနောဓာတုယာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇။

အဝိတက္ကအဝိစာရပဝိဿဇ္ဇန (န) [အဝိတက္ကအဝိစာရ + ပဝ + ဝိဿဇ္ဇန] အဝိတက္ကအဝိစာရ ပုဒ်၏ - အဖြေ - ဝိဿဇ္ဇနာ။ အဝိတက္ကအဝိစာရပဝိဿဇ္ဇနော “ဝိစာရော စာ” တိ ဝတ္တုန သက္ကာ။ ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၁၅။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၃၂၇။

အဝိတက္ကအဝိစာရဘာဝ (ပု) [အဝိတက္ကအဝိစာရ + ဘာဝ] ဝိတက်လည်းမရှိ ဝိစာရလည်းမရှိသည်၏ အဖြစ်။ ဧဝံ အဝိတက္ကအဝိစာရဘာဝဿ ဟေတုပရိဒီပကဉ္စ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။ ၁၁၇။

အဝိတက္ကအဝိစာရဘာဝဟေတုဒီပက (တိ) [အဝိတက္ကအဝိစာရ ဘာဝ + ဟေတု + ဒီပက] ဝိတက်မရှိသည်၏ အဖြစ်၊ ဝိစာရ မရှိသည်၏ အဖြစ်၏ အကြောင်းကို ပြတတ်သော။ အဝိတက္ကအဝိစာရဘာဝဟေတုဒီပကေန စ ဝိတက္ကဝိစာရဝုပဿမဝစနေနော ဝိတက္ကဝိစာ-

ရဘာဝေါ ဒီပိတော...။ သာရတ္ထ၊၁။၃၆၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၈၃။

အဝိတက္ကအဝိစာရဘူမိ (ထိ) [အဝိတက္က + အဝိစာရ + ဘူမိ] (၁) ဝိတက်ဝိစာရတို့၏ ဖြစ်ရာ မဟုတ်သော စိတ်။ (၂) ဝိတက်ဝိစာရတို့၏ ဖြစ်ရာမဟုတ်သော စိတ်စေတသိက် တရား အပေါင်း။ သုခဘူမိ (အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁။၃၈၁။ မူလဋ္ဌိ၊၁။၁၆၀။ အနုဋ္ဌိ၊၁။၁၇၄) နှင့် ယှဉ်ကြည့်။ အဝိတက္ကအဝိစာရဘူမိယံ ကာမာဝစရေ ဇ္ဈပါဝစရေ အရူပါဝစရေ...။ အဘိ၊ဓ။၂၀၇။

အဝိတက္ကအဝိစာရဝစန (န) [အဝိတက္ကအဝိစာရ + ဝစန] အဝိတက္ကအဝိစာရ-ပုဒ်ကို - ဟော - ဆို - ခြင်း။ ကိံ ပုန အဝိတက္ကအဝိစာရဝစနေန ကတေနာတိ?။ သာရတ္ထ၊၁။၃၆၈။ မူလဋ္ဌိ၊၁။၁၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၈၃။

အဝိတက္ကအဝိစာရဝိပဿနာ (ထိ) [အဝိတက္ကအဝိစာရ + ဝိပဿနာ] အဝိတက္က အဝိစာရသောမနဿ၌ - ဖြစ်သော - ရှုဆင်ခြင်သော - ဝိပဿနာ။ အဝိတက္က အဝိစာရ ဝိပဿနာ ပဏီတတရား။ ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၃၁၇။ အဝိတက္ကအဝိစာရဝိပဿနာ ပဏီတတရား သမ္မုသိတဓမ္မဝသေနပိ ဝိပဿနာယ ဝိသေသသိဒ္ဓိတော။ ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၆၅။

အဝိတက္ကဂ္ဂဟဏ (န) [အဝိတက္က + ဂ္ဂဟဏ] အဝိတက္က-သဒ္ဓါ။ သာ ပန ဝိစာရမရိယာဒတာ ဝိတက္ကာဘာဝေန ဧတေသံ ဇာတာတိ အဝိတက္ကဂ္ဂဟဏံ ကတံ။ အနုဋ္ဌိ၊၁။၄၃။

အဝိတက္ကစိတ္တ (န) [အဝိတက္က + စိတ္တ] ဝိတက် - မရှိ - နှင့်မယှဉ် - သောစိတ်။ ယဒိ ဧဝံ ကထံ အဝိတက္ကစိတ္တံ အာရမ္မဏံ အာရောဟတိတိ? ဝိတက္ကဗလေနော။ မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၃၀၇။

အဝိတက္ကစုတိ (ထိ) [အဝိတက္က + စုတိ] ဝိတက်မှ ကင်းသော စုတိ။ အဝိတက္ကစုတိ။ အဝိတက္က-

စုတိယာသဝိတက္ကပဋိသန္တိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၄။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၈၆။

အဝိတက္ကဗျာယ် (တိ) [အဝိတက္က+ဗျာယ်] ဝိတက်
မရှိသော စတုတ္ထဈာန်ဖြင့် ရှုလေ့ ကြံလေ့ရှိ
သောသူ။ အညာယ ဓမ္မ အဝိတက္ကဗျာယ်။
သံ၊၁။၁၂၇။ အဝိတက္ကဗျာယ်တိ အဝိတက္ကေန
စတုတ္ထဈာနေန ဗျာယန္တော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၂။

အဝိတက္ကတာ (ထိ) [အဝိတက္က+တာ] ဝိတက်
မရှိသည်၏အဖြစ်။ ပဉ္စကနယေ ဒုတိယဇ္ဈာန်
ကို သဝိစာရတာယ ပဌမဇ္ဈာနပက္ခိကံ
ဥဒါဟု အဝိတက္ကတာယ ဒုတိယဇ္ဈာနပက္ခိ
ကံ ။ အနုဋီ၊၁။၁၁၀။

အဝိတက္ကတ္တ (န) [အဝိတက္က+တ္တ] ဝိတက်မရှိ
သည်၏ အဖြစ်။ ဝိစာရမတ္တဝစနေန အဝိ-
တက္ကတ္တေ သိဒ္ဓေ။ ။ မူလဋီ၊၁။၄၀။ (-အနုဋီ၊
၁။၁၁၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၉၄။)

အဝိတက္ကန (န) [န+ဝိတက္ကန] မကြံစည်ခြင်း။
ဝိတက္ကဝါရေသု အဝိတက္ကနဿ စ ဝိတက္ကနဿ
စ ဇာနနေန သမ္ပဇာနတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။
မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၁၅။

အဝိတက္ကဘာဝ (ပု) [အဝိတက္က+ဘာဝ] ဝိတက်
မရှိသည်၏ အဖြစ်။ သာမညေန အဝိတက္က-
ဘာဝေန သဟ ဝိစာရမတ္တတာယ ဓမ္မဝိသေ-
သနဘာဝံ ဒဿေတုံ...။ မူလဋီ၊၁။၄၀။

အဝိတက္ကဘူမိ (ထိ) [အဝိတက္က+ဘူမိ] (၁)
ဝိတက်မဖြစ်ရာ စိတ်။ (၂) ဝိတက်မဖြစ်ရာ
စိတ်စေတသိက် တရားအပေါင်း။ အဝိတက္က-
ဘူမိယံ ကာမာဝစရေ...။ အဘိ၊ဓ၊၂၅၂။

အဝိတက္ကဝစန (န) [အဝိတက္က+ဝစန] အဝိတက္က-
ပုဒ်ကို ပောခြင်း။ အဝိတက္ကနံ အညေသမ္ပိ
အတ္ထိဘာဝဇောတနတ္ထံ အဝိတက္ကဝစနံ။
မူလဋီ၊၁။၄၀။ အနုဋီ၊၁။၄၃။

အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တ (တိ) [အဝိတက္က+ဝိစာရ-
မတ္တ] ကြံစည်မှု ဝိတက်ကား မရှိ သုံးသပ်မှု

ဝိစာရ'မျှသာ ရှိသော။ အဝိတက္ကဝိစာရ-
မတ္တာ။ အဘိ၊ဓ၊၂။၁၄၅၊၁၅၆၊၂၀၇၊၂၅၉၊
၂၆၈။ အဝိတက္က စ တေ ဝိစာရမတ္တာ
စာတိ အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၈၇။ (- အဘိ၊ဝိ၊၂၅၀။ ပဋိသံ၊၄၇။
မဟာနိ၊၂၉၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၁။
မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၆၊၃၃၇။ ပဋိသံ၊၄၁။၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။၈၃။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ၊၁၇၅။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၆၂။ အနုဋီ၊
၂။၁၃၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၀၉။)

အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တပဉ္စ (တိ) [အဝိတက္ကဝိစာရ-
မတ္တ+ပဉ္စ] အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တ-ဟူသောပုဒ်
နှင့် စပ်သော အမေးပုစ္ဆာ။ အဝိတက္ကဝိစာ-
ရမတ္တပဉ္စ ဧကေန ခန္ဓေနာတိအာဒိ သင်္ခါ-
ရက္ခန္ဓဝသေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆။

အဝိတက္ကဝိသယ (တိ) [အဝိတက္က + ဝိသယ]
အဝိတက္ကဈာန်လျှင် အရာရှိသော။ အဝိတက္က-
သဟဂတ-ကြည့်။

အဝိတက္ကသဘာဝ (ပု) [အဝိတက္က+သဘာဝ]
ဝိတက်မကင်းသော သဘောရှိသော။ ဝိတက်
နှင့် မယှဉ်သော သဘောရှိသော။ ဝိတက္ကဿ
အာရမ္မဏာဘိနိရောပနသဘာဝတ္တာ၊ အညေ-
သံ ဓမ္မာနဉ္စ အဝိတက္ကသဘာဝတော။ မ၊ဋီ၊
၃။၃၀၇။

အဝိတက္ကသဝိစာရ (ပု) [အဝိတက္က+သဝိစာရ]
ဝိတက်မရှိ၊ ဝိစာရသာရှိသော တရား။ သဝိ-
တက္ကအဝိစာရေ နိဝတ္တေတွာ အဝိတက္ကသဝိ-
စာရေ ဒဿေန္တော။ မူလဋီ၊၁။၄၁။

အဝိတက္ကသဟဂတ (တိ) [အဝိတက္က + သဟ-
ဂတ] ဝိတက်မရှိသော ဒုတိယဈာန်နှင့် တက
ဖြစ်သော။ ဝိတက်မရှိသော ဒုတိယဈာန်ကို
အာရုံပြုသော။ အဝိတက္ကသဟဂတာ သညာ-
မနသိကာရာ သမုဒါစရန္တိ ဝိသေသဘာဂီနီ
ပညာ။ အဘိ၊ဝိ၊၃၄၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၈၅။ အဝိ-
တက္ကသဟဂတာတိ အဝိတက္ကံ ဒုတိယဇ္ဈာန်...

အဝိတက္ကသဟဂဏာ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၀၀။ အဝိတက္ကသဟဂဏာတိ ... အဝိတက္ကသရမ္မဏာ အဝိတက္ကသိယယာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၁၄။ (- ပဋိသံ၊ ၃၅။ ပဋိသံ၊ ၄၁။ ၁၃၀။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၈၉။ အံ၊ ၆။ ၂။ ၃၅၄။ အံ၊ ၆။ ၂။ ၁၄၄။)

အဝိတက္ကသရမ္မဏ (တိ) [အဝိတက္က+အာရမ္မဏ] အဝိတက္ကဓျာန်လျှင် အာရုံရှိသော။ အဝိတက္ကသဟဂဏာ-ကြည့်။

အဝိတက္ကသဝိစာရ (တိ) [အဝိတက္က+အဝိစာရ] ဝိတက်လည်း မရှိ၊ ဝိစာရလည်း မရှိသော။ တတိယာဒီသု တံသု ဓျာနေသု ဧကဂ္ဂတာ အဝိတက္ကသဝိစာရော သမာဓိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၈၃။ ဥဘယရဟိတော အဝိတက္ကသဝိစာရော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၉။ (- ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၄၁။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၅။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၂။)

အဝိတက္ကသဝိစာရစုတိ (ထိ) [အဝိတက္ကသဝိစာရ+စုတိ] ဝိတက်လည်း မရှိ၊ ဝိစာရလည်း မရှိသော စုတိ။ အဝိတက္ကသဝိစာရစုတိယာ သဝိတက္ကသဝိစာရပဋိသန္ဓိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၈၆။

အဝိတက္ကသဝိစာရဘာဝဟေတုဒီပက (တိ) [အဝိတက္ကသဝိစာရ+ဘာဝ+ဟေတု+ဒီပက] ဝိတက်လည်း မရှိ၊ ဝိစာရလည်း မရှိသည့် အပြစ်၏ အကြောင်းကို ပြတတ်သော။ အဝိတက္ကသဝိစာရဘာဝဟေတုဒီပကေန စ ဝိတက္ကသဝိစာရဝုပသမဝစနေနေဝ ဝိတက္ကသဝိစာရာဘာဝေါ ဝိပိတော။ မူလ၊ ၁။ ၁၀၂။

အဝိတက္ကိတ (တိ) [န+ဝိတက္ကိတ] မကြံစည်အပ်သော။ တေသံ အဝိတက္ကိတော အစိန္တိတောပိ မရဏမသော အာဂစ္ဆတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၂၇၀။

အဝိတက္ကိတု (ပု) [န+ဝိတက္ကိတု] မကြံစည်-မစဉ်းစား - တတ်သောသူ။ အဝိတက္ကိတာ မစူ၊ မုပဗ္ဗဇန္တိ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၇၂။ ဇာ၊ ၂။ ၁၆၀။ အဝိတက္ကိတာတိ အဝိတက္ကိတာရော အစိန္တိတာရော။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၅၃။

အဝိတက္ကေတာ (ကြိ၊ ဝိ) [န+ဝိတက္ကေတာ] မကြံစည်မူ၍။ ဧတံ အမနာပန္နိ ဧဝံ အဝိတက္ကေတာ။ ထုလသုခုမာဒီသု ယထာလဒ္ဓေနော သန္တုဿနံ ပဋိလာတသန္တောသော နာမ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၉၄။ စူဠနိ၊ ၄။ ၁၁၁။

အဝိတထ (တိ) [န+ဝိတထ] မချွတ်ယွင်း-မဖောက်ပြန်-သော၊ မှန်ကန်သော။ ဣတိ ဣမေ ဒသ သမ္မာ ဘူတာ တစ္ဆာ ထထာ အဝိတထာ။ ဒီ၊ ၃။ ၂၂၈။ အဝိတထာတိ ယလာ ဝုတ္တာ န တထာ န ဟောန္တိ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၂၄၁။ စက္ကာရိမာနိ ဘိက္ခဝေ တထာနိ အဝိတထာနိ အနညထာနိ။ သံ၊ ၃။ ၃၇၇။ ပဋိသံ၊ ၂။ ၉၃။ အဝိတထာနိတိ ဝုတ္တသဘာဝေ ဝိပရိယာယဝိရဟိတာနိ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၆။ (- နေတ္ထိ၊ ၄။ မိလိန္ဒ၊ ၁၈၂။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၆၁၊ ၆၄။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၈၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၄၈၊ ၅၁။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၃၃၀။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၈၁၊ ၈၄။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၇၈။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂၅။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၆၇။ ဥ၊ ၁။ ၆။ ၁၁၃၊ ၄။ ဣတိဝုတ် ၄။ ၁၁၂-၃။ အပ၊ ၄။ ၂။ ၈၅။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၉။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၅၄-၆။ ဒီ၊ ၆။ ၁။ ၁၀၇။ သံ၊ ၆။ ၁။ ၁၃၂။ ဒီ၊ ၆။ ၂။ ၉၄။ မ၊ ၆။ ၁။ ၁၀၅။ အံ၊ ၆။ ၁။ ၁၃၃။ မူလ၊ ၆။ ၂။ ၅၀။ အနု၊ ၆။ ၃။ ၈၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၆။ ၂။ ၁၉၀။) အနညထလည်း ကြည့်။

အဝိတထဂါ(ဂါ)ဟက (တိ) [အဝိတထ+ဂဟ+ကျ] မချွတ်ယွင်း - မှန်ကန် - သည်ကို ယူတတ်သော။ အရိယဉာဏ (မူလ၊ ၆။ ၂။ ၅၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၆။ ၂။ ၁၉၃။) ကြည့်။

အဝိတထဋ္ဌ (ပု) [အဝိတထ+အတ္ထ] မချွတ်ယွင်း - မှန်ကန် - သော အနက်သဘော။ အရိယသစ္စ(ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၂) ကြည့်။

အဝိတထတာ (ထိ) [အဝိတထ+တာ] မချွတ်ယွင်းသည်၏ အပြစ်။ တထတာ အဝိတထတာ အနညထတာ ဣဒပ္ပတ္တယတာ။ သံ၊ ၁။ ၂၆၄။ အဘိ၊ ၈။ ၂၄၁။ သာမဂ္ဂိ ဥပဂတေသု

ပစ္စယေသု မုဟုတ္တိမ္ပိ တတော နိဗ္ဗတ္တာနံ ဓမ္မာနံ
အသမ္ဘဝါဘာဝတော အဝိတထတာ။ သံ၊
ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀။ (-ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၂၄။ ဒီ၊ ၄။ ၁၄၀။
သီ၊ ၄။ ၁၆၁။ ၂။ ၃၀။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၁။ မူလဋီ၊
၂။ ၅၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၄။)

အဝိတထတ္ထ (န) [အဝိတထ+တ္ထ] မချွတ်ယွင်း
- မှန်ကန်-သည်၏အဖြစ်။ န တထာ န
ဟောန္တိတိ အဝိတထတ္ထာ တထာဝ ဟောန္တိ။
ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၀။ (-နေတ္ထိ၊ ၀။ ၂၄။)

အဝိတထဒေသန (တိ) [အဝိတထာ+ဒေသနာ]
မချွတ်ယွင်းသော ဒေသနာရှိသော (မြတ်စွာ
ဘုရား)။

အဝိတထဒေသနဘာဝပ္ပကာသန(န) [အဝိတထ-
ဒေသန+ဘာဝ+ပကာသန] မချွတ်ယွင်း-
မှန်ကန်-သော ဒေသနာရှိသည်၏ အဖြစ်ကို
ပြခြင်း။ သတ္တု စ အဝိတထဒေသနဘာဝပ္ပ-
ကာသနေန ဓမ္မေ ပသာဒေနနတ္ထံ။ သီ၊ ၄။
သစ်၊ ၁။ ၂။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁။ အဝိတထာ ဒေသနာ
ယဿ သော အဝိတထဒေသနော၊ ... အဝိ-
တထဒေသနဿ ဘာဝေါ တသ္မိံ အဘိဓာန-
ဗုဒ္ဓိနံ ပဝတ္ထိဟေတုတာယာတိ အဝိတထ-
ဒေသနဘာဝေါ၊ အဝိတထဒေသနဘာဝဿ
ပကာသနံ တထာ။ မဏိဒီ၊ ၁။ ၃၀-၄။

အဝိတထဒေသနာ(တိ) [အဝိတထာ+ဒေသနာ]
မချွတ်ယွင်း-မှန်ကန်-သော ဒေသနာ။

အဝိတထဒေသနာဘူတ(တိ) [အဝိတထဒေသနာ
+ဘူတ] မချွတ်ယွင်း - မှန်ကန် - သော
ဒေသနာတော်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ သတ္တုနော
အဝိပရိတဓမ္မဒေသနဘာဝေန အဝိတထဒေ-
သနာဘူတေ ဓမ္မေတိ တေန သတ္တုနော....
ပသာဒါဝဟတံ အာဟ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၂။

အဝိတထနာမ (တိ) [အဝိတထ+နာမ] မချွတ်
ယွင်း - မှန်ကန် - သော အမည်ရှိသော။
ဣလောကပရလောကာနုမုနုဋ္ဌေန "မုနိ"

တိ အဝိတထနာမော။ ထေရ၊ ၁။ ၂။ ၁၇၁။
(-၎င်း- ၃၃၄။) သစ္စနာမ (အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၀။
ဝိမာန၊ ၄။ ၂။ ၂၄။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂။ ၆၇) လည်း
ကြည့်။

အဝိတထဗျာကရဏ (န) [အဝိတထ+ဗျာက-
ရဏ] မချွတ်ယွင်း-မပောက်မပြန်- ဟုတ်
မှန်စွာ-ပြေဆိုခြင်း။ ယထာပုစ္ဆန္တိ ပုစ္ဆာ
နုဗ္ဗံ အဝိတထဗျာကရဏံ သဗ္ဗညုဗျာကရ-
ဏမေဝ နာမ ဟောတိ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၂၃၁။

အဝိတထဘာဝ (ပု) [အဝိတထ+ဘာဝ] မချွတ်
ယွင်း-မှန်ကန်-သည်၏ အဖြစ်။ တထာ
ပိတိမနတာယ အဝိတထဘာဝံ နိဿာယ
သက္ကဿ ပုရတော သစ္စကိရိယာကရဏံ။
စရိယာ၊ ၄။ ၇၅။ အရိယသစ္စ-လည်း ကြည့်။

အဝိတထဘာဝါဝဗောဓန (န) [အဝိတထဘာဝ
+အဝဗောဓန] မချွတ်ယွင်း - မှန်ကန် -
သည်၏ အဖြစ်ကို- သိစေခြင်း- ထင်စွာပြ
ခြင်း။ ဝေမေတာနိ အတ္တနော ဉာဏပ္ပဟာန-
ဒေသနာဝိသေသနံ အဝိတထဘာဝါဝဗော-
ဓနတော... တထာနိ အဝိတထာနိ အနည-
ထာနိ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၂၁။

အဝိတထဈ္ဇပ (တိ) [အဝိတထ+ဈ္ဇပ] မချွတ်
ယွင်း - မှန်ကန် - သော သဘောရှိသော။
အရိယသစ္စ (သ) အနက် (မူလဋီ၊ ၂။ ၅၂)
ကြည့်။

အဝိတထဝစန (တိ) [အဝိတထ+ဝစန] မချွတ်
ယွင်း-မှန်ကန်-သော စကားရှိသော။ သူ။
အဝိတထဝစနတော သစ္စဝါဒိတိ ဝေမေတ္ထော
ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သုတ္တန်၊ ၄။ ၁။ ၁၀၀။ အပါ၊ ၄။ ၁။
၂၀၈။ အဗ္ဗေဇ္ဈဝစန အမောသဝစန-တို့လည်း
ကြည့်။

အဝိတထဝါဒီ(တိ) [အဝိတထ+ဝဒ+ဏီ] မချွတ်
ယွင်း-မှန်ကန်-သော စကားကို ဆိုလေ့ရှိ

သော၊ သူ။ တထဝါဒီ အဝိတထဝါဒီ အနုညထဝါဒီ။ အဘိ၊က။၅၇။(-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၄။)

အဝိတထသစ္စဒေသနာ (ထိ) [အဝိတထ+သစ္စ+ဒေသနာ] မချွတ်ယွင်း - မှန်ကန်သော - သစ္စာတရားကို ဟောကြားခြင်း။ အဝိတထသစ္စဒေသနတော သစ္စနာမော။ နေတ္ထိ၊ဝိ။ ၃၄၆။

အဝိတထသဘာဝ (တိ) [အဝိတထ+သဘာဝ] မချွတ်ယွင်း - မှန်ကန် - သော သဘောရှိသော။ အဝိတထသဘာဝတော သစ္စဓမ္မော စ။ နေတ္ထိ၊ဝိ။ ၃၄၆။

အဝိတထသာမည (န) [အဝိတထ+သာမည] ဟုတ်မှန်သောအားဖြင့် - တူသည်၏အဖြစ် - တူခြင်း။ ယထာဝကေန ဝါ အဝိတထသာမညေန ဝတ္ထုဝိဘာဝနာ ယထာဝကဝတ္ထုဝိဘာဝနာ။ မူလဋီ၊၂။၁၉၇။

အဝိတထသာမညယုတ္တ (တိ) [အဝိတထသာမည +ယုတ္တ] ဟုတ်မှန်သောအားဖြင့် တူသည်၏ အဖြစ်နှင့်ယှဉ်သော။ အဝိတထသာမညယုတ္တ ဉာဏာရမ္မဏံ ယထာဝကဝတ္ထု။ မူလဋီ၊၂။ ၁၉၇။ အဝိတထသာမညယုတ္တန္တိ တေနော အဟေတုကတာဒိနာ ယထာဘူတေန သမာနဘာဝေန ယုတ္တံ။ အနုဋီ၊၂။၁၉၈။

အဝိတထာဂမန (န) [အဝိတထ+အာဂမန] ဟုတ်မှန်သောတရားတို့ကို - ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ - သိခြင်း။ တထာဂတေနာတိ အတ္တာနံ အဝိတထာဂမနံ အာဝိ ကရေတိ။ ဝဇီရ။ ၄၀၂။

အဝိတထေကပ္ပကာရတာလက္ခဏ (န) [အဝိတထ + ကေပ္ပကာရတာ + လက္ခဏ] မချွတ်ယွင်း - မှန်ကန် - သော တခုတည်းသော အခြင်း အရာရှိသည်၏ အဖြစ် ဟူသော လက္ခဏာ။ လက္ခဏန္တိ ပဉ္စဝိညာဏာနံ ဥပ္ပနာရဗ္ဗဏတာဒိ- အဝိတထေကပ္ပကာရတာလက္ခဏံ။ အနုဋီ၊၃။ ၁၃၀။

အဝိတိဏ္ဏကမ် (တိ) [န + ဝိတိဏ္ဏာ + ကမ်] မကူးပြောက် - မလွန်ပြောက် - သေးသော ယုံမှားခြင်း ရှိသော၊ ယုံမှားခြင်းကို မလွန်ပြောက်သေးသော၊ သူ။ သောဓန္တိ မစုံ အဝိတိဏ္ဏကမ်။ ဓမ္မ၊၃၄။ သုတ္တနိ၊၃၁၇။ အဋ္ဌဝတ္ထုကာယ ကမ်၊ယ အဝိတိဏ္ဏဘာဝေန အဝိတိဏ္ဏကမ် မစုံ သောဓန္တိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၄၉။ န သောဓန္တိ မစုံ အဝိတိဏ္ဏကမ်န္တိ ကိလေသသုပ္ပါယာ ဝါ ဘဝသုပ္ပါယာ ဝါ အဝိတိဏ္ဏဝိစိကိစ္ဆံ မစုံ န သောဓန္တိ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၃၀၇။ (-သုတ္တနိ၊၃၂၆။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၆၄။)

အဝိတိဏ္ဏတ္တ (န) [အဝိတိဏ္ဏ + တ္တ] မကူး - - မလွန် - ပြောက်သည်၏ အဖြစ်။ အတ္တနော ပန ဘဝကန္တာရတော အဝိတိဏ္ဏတ္တာ တဿ သာ ပရိယတ္တိ နိဿရဏတ္တာယေဝ နာမ ဟောတိ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၁၅။

အဝိတိဏ္ဏပရလောက (တိ) [အဝိတိဏ္ဏ + ပရလောက] မလွန်ပြောက်သေးသော တမလွန်လောကရှိသော၊ တမလွန်လောကကို မလွန်ပြောက်သေးသော၊ သူ။ ယေ ပန အဓိဋ္ဌဓမ္မာ အဝိတိဏ္ဏပရလောကာ အာမိသစက္ခုကာ ဇိဝိကတ္တာယ ပဗ္ဗဇိတာ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၄၁၆။

အဝိတိဏ္ဏဘာဝ (ပု) [အဝိတိဏ္ဏ + ဘာဝ] မလွန်ပြောက်သေးသည်၏ အဖြစ်။ အဝိတိဏ္ဏကမ် - ကြည့်။

အဝိတိဏ္ဏဝိစိကိစ္ဆ (တိ) [အဝိတိဏ္ဏ + ဝိစိကိစ္ဆာ] မကူးပြောက်သော ဝိစိကိစ္ဆာရှိသော၊ ဝိစိကိစ္ဆာ - ယုံမှားခြင်း - ကို မလွန်ပြောက်သေးသော။ အဝိတိဏ္ဏကမ် - ကြည့်။

အဝိတ္တတ (တိ) [န + ဝိတ္တတ] မပြန့်ကျယ်သော။ တဉ္စိ အပတ္တဋ် အဝိတ္တတဉ္စ ပထဝိ။ မူလဋီ၊ ၂။၁၃၂။

အဝိတ္တနတာ (ထိ) [အဝိတ္တန + တာ] မခက်ထန်သည်၏ အဖြစ်။ ယာ တသ္မိံ သမယေ

ဝိညာဏက္ခန္ဓာယ ... အဒန္တနတာ အဝိတ္တန-
တာ (အဝိတ္တမ္ပနတာ?)။ အဘိ၊ဇ၊၂၄။
အဝိတ္တနတာ(အဝိတ္တမ္ပနတာ?)တိ မာနာဒိ-
ကိလေသသာရဿ အဘာဝေန အထဒ္ဓတာ။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၄။

အဝိတ္တာယန္တ (တိ) [န+ဝိတ္တာယန္တ] ချွံတီး ချွံ
တုန့် မရှိသော၊ မကြောက်မရွံ့ နောက်မတုန့်
သော၊သူ။ န ဟိ သက္ကာ အခိကာသဝေန
အသမ္ပုဒ္ဓေန အဝိတ္တာယန္တေန ဂမ္ဘိဓော
ပဉ္စော ဝိဿဇေတုံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၉။ (-ဒိ၊ဋ္ဌိ၊
၁။၂၉၂။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၂၂၅။ မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၁၆၇။
အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။၄၆။)

အဝိတ္တာရ (ပု) [န+ဝိတ္တာရ] အကျယ်မချဲ့
ခြင်း။ အပရိပူရံ အဝိတ္တာရေန ပရဿ ဝဏ္ဏံ
ဘာသိတာ ဟောတိ။ အံ၊၁။၃၈၉။

အဝိတ္တာရိတ (တိ) [န+ဝိတ္တာရိတ] အကျယ်
မချဲ့အပ်သော။ ယေ ပန ပါဠိယံ ဝိတ္တာရိတံ
အဝိတ္တာရိတဉ္စ သဗ္ဗံ သင်္ဂဟေတွာ။ မူလဋ္ဌိ၊၃။
၂၁၀။ အနုဋ္ဌိ၊၃။၂၈၂။

အဝိတ္တာရေတွာ (ကြိဝိ) [န+ဝိတ္တာရေတွာ]
အကျယ်မချဲ့မှုရှိ။ တံ သုဝိညေယျန္တိ အဝိတ္တာ-
ရေတွာ ပကာရန္တရေဟိ ဒဿေတုံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋ္ဌိ၊၁။၈၅။

အဝိတ္တိဏ္ဏ (တိ) [န+ဝိတ္တိဏ္ဏ] မကျယ်ပြန့်သော။

အဝိတ္တိဏ္ဏတာ (တိ) [န+ဝိတ္တိဏ္ဏ+တာ] မကျယ်
ပြန့်သည်၏အဖြစ်။ တာဒိသဿ ဒါရုအာဓာ-
ရဿ အဝိတ္တိဏ္ဏတာယ ဌပိတောပိ ပတ္တော
ပတတိ။ ဝိမတိ၊၂။၂၃၁။

အဝိဒဟိတွာ (ကြိဝိ) [အ+ဝိဒဟိတွာ] မစီရင်မှု
ရှိ၊ မကျင့်သုံးမှုရှိ။ ယော ဒသဝိဓေ ကုသလ-
ဓမ္မေ သတိ ဓမ္မမေဝ အဝိဒဟိတွာ အဓမ္မံ
ဝိဒဟိ။ ဇော၊ဋ္ဌ၊၇။၅၉။

အဝိဒိတ (တိ) [န+ဝိဒိတ] မသိအပ်သော၊ မထင်
ရှားသော။ အဝိဒိတဉ္စ ဟောတိ။ ဝိ၊၅။၂၃၁။
အဝိဒိတန္တိ ပဋိဂ္ဂဏှာမိတိ စေတနာယ အဘာ-

ဝေန အဝိဒိတံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၇၃။ အဝိဒိတာ-
န(အဘိ၊ဇ၊၇၅)န္တိ ဉာဏေန အပါကဋ္ဌာနံ။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၃။ (-ဒိ၊၁။၂၁၂။ မ၊၂။
၇၃။ သံ၊၃။၁၉၄။ အဘိ၊ဝိ၊၁၃၀။ အဘိ၊
က၊၂၂၈။ ပဋိသံ၊၃၇၅။ မဟာနိ၊၁၃၈။
၂၇၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။
၆၃၊၁၈၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၇၊
၁၇၉။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၆။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၂။
ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၃၈။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၅၄။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။
၁၄၅၊၁၅၀။ ဝဇရ၊၃၂။ သာရတ္ထ၊၁။၁၁။
သာရတ္ထ၊၂။၁၂၆။ ဝိမတိ၊၁။၁၇၁။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၁။
၂၀။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၃၆။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၀။ မူလဋ္ဌိ၊
၂။၈၉။ အနုဋ္ဌိ၊၂။၂၁၈။ အနုဋ္ဌိ၊၃။၆၁။)

အဝိဒိတကမ္မာဝေါန (တိ) [အဝိဒိတ + ကမ္မာ-
ဝေါန] မထင်ရှားသော-အလုပ်စွမ်းရည်-
လုပ်ရည်ကိုင်ရည်-ရှိသော၊ အလုပ်စွမ်းရည်
မထင်ရှားသေးသော၊ သူ။ အညာတောတိ
အပါကဋ္ဌဂုဏော အဝိဒိတကမ္မာဝေါနော။
ဇော၊ဋ္ဌ၊၇။၁၉၆။

အဝိဒိတကရဏဋ္ဌ (ပု) [အဝိဒိတ + ကရဏ +
အတ္ထ] မထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ကို ပြုတတ်
သော အနက်သဘော။ အဝိဒိတကရဏဋ္ဌေန
တပုဋိစ္စာဒကော မောဟော ဝုစ္စတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊
၁။၁၃၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၆။ (-ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။
၂၉၉။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၃။၁၇၂။)

အဝိဒိတဂ္ဂ (တိ) [အဝိဒိတ + အဂ္ဂ] မသိ-အပ်-
နိုင်-သော အစရှိသော၊ အစမထင်သော။
အနမတဂ္ဂ-ကြည့်။

အဝိဒိတဂ္ဂတ္ထ (န) [အဝိဒိတဂ္ဂ + ဣ] မသိအပ်
သော အစရှိသည်၏ အဖြစ်။ အမတအဂ္ဂတ္ထ-
ကြည့်။

အဝိဒိတဋ္ဌ (ပု) [အဝိဒိတ + အတ္ထ] မထင်ရှား
သောအနက်သဘော။ စိတ္တဿ အဘိနိဟာ-
ဓော နာနတ္တံ ခဟာတိ ဝိဒိတဋ္ဌေန စ အဝိဒိ-
တဋ္ဌေန စ။ ပဋိသံ၊၆၁။ ဝိဒိတဋ္ဌေန စ အဝိ-

ဒိတဋ္ဌေန စာတိ ဣတ္ထ... ခုန့်မှီ န သုဝိဒ္ဓိတဋ္ဌော
အဝိဒ္ဓိတဋ္ဌောဝ။ ပဋိသန္ဓေဝ။ ၂၅။

အဝိဒ္ဓိတဋ္ဌာန (န) [အဝိဒ္ဓိတ+ဋ္ဌာန] မသိအပ်
သောအရာ။ ကိံ သော အတ္တနော ဝိဒ္ဓိတ-
ဋ္ဌာနေ ပဋိကွေပံ ကရေတိ အဝိဒ္ဓိတဋ္ဌာနေ-
တိ။ ခီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၆၃။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၄၃။

အဝိဒ္ဓိတတ္ထ (န) [အဝိဒ္ဓိတ+တ္ထ] မသိအပ်သည့်
၏ အဖြစ်။ အာတဿ ယာ နိဗ္ဗာနဿ အဝိ-
ဒ္ဓိတတ္ထာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၇။ (-
ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၉။ နေတ္ထိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၃၃။ သာရတ္ထ၊
၂။ ၂၁၄။ ခီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၁။)

အဝိဒ္ဓိတနိဗ္ဗာန (တိ) [အဝိဒ္ဓိတ+နိဗ္ဗာန] မသိ
အပ်-မရအပ်-သော နိဗ္ဗာန်ရှိသောသူ။
အဝိဒ္ဓိတနိဗ္ဗာနာ တိတ္ထိယာ ဝိယ အနယ ဝုက္ခံ
ဗျဿနံ နာပဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄။ အဝိဒ္ဓိတ-
နိဗ္ဗာနာတိ အပ္ပဋိလဒ္ဓနိဗ္ဗာနာ မိစ္ဆာပဋိ-
ပန္နတ္တာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂။

အဝိဒ္ဓိတာနိသံသ (တိ) [အဝိဒ္ဓိတ+အာနိသံသ]
မသိအပ်သော-အကျိုးဆက်-အာနိသင်-
ရှိသော။ န စ သက္ကာ ကိဉ္စိ အဝိဒ္ဓာဒိနဝံ
ပဟာတုံ အဝိဒ္ဓိတာနိသံသံ ဝါ အဂေါက္ခိ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၇၇။

အဝိဒ္ဓိတိန္ဒြိယတာ (ထိ) [အဝိဒ္ဓိတ+တိန္ဒြိယ+
တာ] မထင်ရှား-မသိသာ-သော ဣန္ဒြိယ
သည်၏ အဖြစ်။ မဟလ္လကဿ ကိဉ္စိ အဇန-
နတော အဝိဒ္ဓိတိန္ဒြိယတာယ ဝါ “ပေါတ္တက-
ရူပသဒိသဿာ” တိ ဝုတ္တံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၈၁။

အဝိဒ္ဓ (တိ) [န + ဝိဒ္ဓ] ပညာမရှိသောသူ။
ယထာ တံ အဝိဒ္ဓသုနောတိ ယထာ အဝိဒ္ဓ-
နော ဗာလဿ အနုပုထုဇ္ဇနဿ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။
၂၇၄။

အဝိဒ္ဓရ (တိ) [န + ဝိဒ္ဓရ၊ ဝိဒ္ဓရပဋိပက္ခတ္တာ အ-
ဝိဒ္ဓရံ။ ဓာန် ဋ္ဌ၊ ၇၀၆။] အနီး၊ အနီးအပါး။
ဝေသာလိယာ အဝိဒ္ဓရေ ကလန္တဂါမော နာမ
အတ္ထိ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၃။ ဝဇီရ၊ ၃၀၊ ၃၂၊ ၆၆-၇။

ဘဂဝတော အဝိဒ္ဓရေ နိသိန္ဒော ဟောတိ။
ဝိ၊ ၁။ ၅၅၊ ၃၃၆။ ဟိမဝန္တဿာဝိဒ္ဓရေ (ဗုဒ္ဓဝံ။
၃၀၈) တိ ဟိမဝန္တပဗ္ဗတရာဇဿ အဝိဒ္ဓရေ
သမိပေ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ၊ ၉၇။ (-ဝိ၊ ၁။ ၁၉၄၊ ၂၂၂၊
၃၀၉။ ဝိ၊ ၂။ ၉၅၊ ၂၇၄။ မ၊ ၁။ ၃၁၈။ သံ၊ ၂။
၃၈၈။ အံ၊ ၃။ ၄၄၇။ ဥဒါန၊ ၁၆၆။ သုတ္တနိ-
၃၁၀။ ဇာ၊ ၂။ ၃၇၇။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၈၊ ၂၁၄၊ ၂၇၇။
ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၇၊ ၂၆၅။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၄။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၄၂၊ ၁၃၇၊ ၂၁၈။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၆၊ ၂၉၀၊ ၂၉၃။ ဝိ၊
ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၊ ၂၉၊ ၇၀၊ ၁၇၈။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၇၉၊ ၃၇၀၊
၃၉၆။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၀၊ ၂၇၇။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၁၃၀။
မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၁၂၄။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၄။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၀၊
၂၁၀၊ ၂၅၂၊ ၂၈၀။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၁၊ ၂၄၅။ အံ၊ ဋ္ဌ၊
၁။ ၁၁၂၊ ၁၆၉၊ ၂၄၅။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၂၈။ ဓမ္မ၊
ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၊ ၁၆၃၊ ၂၆၃။ ဥဒါန၊
ဋ္ဌ၊ ၆၇။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၊ ၄၃၊ ၈၆၊ ၂၇၇။
ဝိမာန၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၂၃၊ ၃၄၊ ၁၉၃။)

အဝိဒ္ဓရဂတ (တိ) [အဝိဒ္ဓရ+ဂတ] အနီးသို့
ရောက်သော၊ အနီး၌တည်သော။ ဣတ္ထ စ
သစေ ဂါမော အဝိဒ္ဓရဂတော ဟောတိ။ ဝိ၊
သင်္ဂဟ၊ ၂။ ၉။ အောက်ပုဒ်လည်း ကြည့်။

အဝိဒ္ဓရဂတပနိဓာ (ထိ) [အဝိဒ္ဓရဂတ+ဥပနိဓာ]
အနီး၌တည်သော ဝတ္ထုကိုထောက်၍ ဆိုအပ်
သော ပညတ်၊ အဝိဒ္ဓရဂတပနိဓာ-မည်သော
ပညတ်။ အဝိဒ္ဓရဂတံ ဥပနိဓာယ ဝုတ္တတာယ
အဝိဒ္ဓရဂတပနိဓာ နာမ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၇။
သာ ပနေသာ... အဝိဒ္ဓရဂတပနိဓာ။ သိ၊ ဋ္ဌ၊
သင်္ဂဟ၊ ၁။ ၁၅။

အဝိဒ္ဓရဂါမဝါသိ (တိ) [အဝိဒ္ဓရ+ဂါမဝါသိ]
အနီး၌ရှိသော ရွာ၌နေသောသူ။ အညေသံ
ပန တဿ အာရာမဿ အဝိဒ္ဓရဂါမဝါသိနံ
မနဿာနံ ဝိဟာရဿ သမိပေ အာရာမော
ဟောတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၇၈။

အဝိဒ္ဓရဋ္ဌာန (န) [အဝိဒ္ဓရ+ဋ္ဌာန] အနီးဖြစ်
သော အရပ်။ ပဋိက္ခမိတ္တာ အဝိဒ္ဓရဋ္ဌာနေ

နိသိဒ္ဓိတဗ္ဗံ၊ ဝိသုဒ္ဓါ၌ ၂၀။ (-ဇိဒ္ဓါ၌ ၂။ ၃၂။
အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၈။ ၂၀၉။ ၃၄။ ဥဒါနံ၊ ဌ၊ ၇။
ပေတဌ၊ ၁၂၄။ အပါဌ၊ ၂။ ၈။ ဇာဌ၊ ၂။
၂၂၃။)

အဝိဒ္ဓရတ္တ (န) [အဝိဒ္ဓရ+တ္တ] မဝေးသည်၏
အဖြစ်၊ နီးသည်၏အဖြစ်။ တာသံ အဝိဒ္ဓရတ္တာ
ဥတ္တရာပေါတိပိ ဝုစ္စတိ။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၄။ သုတ္တနိ၊
ဌ၊ ၂။ ၁၆၀။

အဝိဒ္ဓရတ္တ (ပ) [အဝိဒ္ဓရ+တ္တ] အနီးဟူသော
အနက်။ အဝိဒ္ဓရတ္တေ စ နေသဒ္ဓေါ ပဉ္စ
မျန္တော။ ဒိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၆။

အဝိဒ္ဓရဘဝတ္တ (န) [အဝိဒ္ဓရ+ဘဝ+တ္တ] အနီး၌
ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်။ တဿာ ဟေဋ္ဌာ နာဂ-
ဘဝနမ္ပိ အဝိဒ္ဓရဘဝတ္တာ စမ္မာ နာမ။ စရိယာ၊
ဌ၊ ၁၂၅။ (-သာရတ္တာ၊ ၁။ ၆၂။)

အဝိဒ္ဓရေနိဝါန (န) [အဝိဒ္ဓရေ+နိဝါန] အဝိဒ္ဓရေ
နိဝါနံ (ဒေသနာတော်ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၏)
မနီးမဝေးဖြစ်သော အကြောင်း။ တုသိတ-
ပုရတော ပဉ္စာယ ယာဝဗောဓိမဏ္ဍာ အဝိ-
ဒ္ဓရေနိဝါနံ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၇၈။ (-သုတ္တနိ၊ ဌ၊
၁။ ၂။ ၁။ အပါဌ၊ ၁။ ၂။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ၊ ၆။ စရိယာ၊
ဌ၊ ၂။ ၁။ ဇာဌ၊ ၁။ ၂။)

အဝိဒ္ဓသု (ပ) [န+ဝိဒ္ဓသု] ပညာမရှိ-မသိ-
နားမလည်-မိုက်ကန်း-သောသူ။ သာဒိ-
ယန္တိ အဝိဒ္ဓသု၊ ဝိ၊ ဌ၊ ၄၉၃။ အံ၊ ၁။ ၃၆၃။
အဝိဒ္ဓသုတိ အဝိဇာနန္တော။ ဝိ၊ ဌ၊ ၄။ ၁၃၄။
အဝိဒ္ဓသုတိ အန္တဗာလာ။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၀၈။
အဝိဒ္ဓသု(ဓမ္မာ)တိ အဝိညူ။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၅၀။
(-မ၊ ၁။ ၃၈၅။ သံ၊ ၂။ ၉၁။ သံ၊ ၃။ ၃၄၂။
အံ၊ ၁။ ၁၃၅။ ၃၈၃။ အံ၊ ၃။ ၄၂၉။ သုတ္တနိ။
၃၉၇။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၇၄။ သံ၊ ဌ၊ ၃။ ၄၅။ အံ၊ ဌ၊
၂။ ၁၁၅။ ၃၁၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၄။ ဣကိဝုတ်၊ ဌ၊
၃၁၂။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၂၆။ ဝိမာန၊ ဌ၊ ၃၂၈။
ပေတ၊ ဌ၊ ၁၇။ ထေရ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၆၃။ ထေရ၊ ဌ၊
၂။ ၁၁၅။ ၁၃၁။ ၁၆၂။ ၄၇၉။ ဇာဌ၊ ၃။ ၅၄။

မဟာနိ၊ ဌ၊ ၁၆၂။ သာရတ္တာ၊ ၃။ ၄၅၂။ မ၊ ဌ၊
၂။ ၉၁၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌ၊ ၁။ ၇၇။)

အဝိဒ္ဓသုဘာဝ (ပ) [အဝိဒ္ဓသု+ဘာဝ] ပညာ
မရှိသည်၏ အဖြစ်။ ပဿန္တိတိ အဝိဒ္ဓသုဘာ-
ဝေန တဏှာဝိပန္နတာယ ဝါ။ ထေရ၊ ဌ၊ ၁။
၃၅၉။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၉၁။)

အဝိဇ္ဇေယျ (တိ) [န+ဝိ+ဇာ+ဣ] မစိမံနိုင်
သော၊ အစိုးမရသဖြင့် မိမိသဘောကျဖြစ်
အောင် စိမံပြုလုပ်၍ မရစကောင်းသော။
သညာသင်္ခါရာ အဝိဇ္ဇေယျတော အနတ္တာတိ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၁၀။

အဝိဇ္ဇေယျကတာ (တိ) [အဝိဇ္ဇေယျ+က+
တာ] မိမိသဘောကျဖြစ်အောင် မစိမံ မပြု
လုပ်နိုင်သည်၏ အဖြစ်။ သင်္ခါရေ ပရတော
ပဿာတိ သဗ္ဗပိ သင်္ခါရေ အဝိဇ္ဇေယျက-
တာယ “ပရေ”တိ ပဿ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌ၊ ၁။ ၆၇။

အဝိဇ္ဇေယျဌ (ပ) [အဝိဇ္ဇေယျ+တ္တ] မစိမံမပြု
လုပ်နိုင်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သ
ဘော။ အဝိဇ္ဇေယျဌေန ပရတော။ အံ၊ ဌ၊
၂။ ၃၃၃။

အဝိဇ္ဇေယျတာ (တိ) [အဝိဇ္ဇေယျ+တာ] (က)
(နိဿယည်းယူရန်) မစိစဉ်နိုင်သည်၏အဖြစ်။
(ခ) (အစိုးမရသဖြင့် မိမိသဘောကျ ဖြစ်
အောင်) မစိမံ မပြုလုပ်နိုင်သည်၏ အဖြစ်။
(က) ဝေရူပံ အဝိဇ္ဇေယျတံ ဝိနာ နိဿယ-
ဝါယကရဟိတဋ္ဌာနေ ဝသံ ဥပဂန္တိ န ဝုစ္စတိ။
(ခ) အဝသတာယ အဝိဇ္ဇေယျတာယ စ
ပရတော။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၄၇။
မဟာနိ၊ ဌ၊ ၁၄၅။ (-မ၊ ဌ၊ ၃။ ၆၈။ အံ၊ ဌ၊
၃။ ၂၉၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၅၇။)

အဝိဇ္ဇေယျိန္ဒြိယတာ (တိ) [အဝိဇ္ဇေယျ+ဣန္ဒြိ-
ယ+တာ] မစိမံမဆောင်ရွက်နိုင်သော မျက်
စိ နားစသော ဣန္ဒြိယသည်၏ အဖြစ်။ နား
ထိုင်း မျက်စိမဲ့ ဖြစ်၍ သိက္ခာချမှု ကိစ္စ၌

အထောက်အကူ မပြုနိုင်ခြင်း။ အဝိဇ္ဇေယျိန္ဒြိယတာယ “ပေါတ္တကရူပသဒိသဿာ”တိ ဝုတ္တံ။ ဝဇီရ။ ၉၉။

အဝိဒ္ဓ (တိ) [န + ဝိဒ္ဓ] မထွင်းဖောက်အပ်သော။ ဝိရဇ္ဈိတော ဂတေ သလ္လေ အဝိဒ္ဓေါ “ဝိဒ္ဓေါသိ မယာ”တိ သည် ဥပ္ပါဒေတွာ။ မ၊ ၄၊ ၄။ (-ဝိ၊ သင်္ကဟ။ ၂၉၊ ၄၄၃။)

အဝိဒ္ဓသနီယ (တိ) [န + ဝိဒ္ဓသနီယ] မပျက်ဆီး - အပ် - နိုင် - သော။ စန္ဒိမသုရိယေဟိပိ အဝိဒ္ဓသနီယာ အသုရကာယတမာ။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂၊ ၄၆။

အဝိဒ္ဓသိတတ္ထ (န) [န + ဝိဒ္ဓသိတတ္ထ] မပျက်ဆီးအပ်သည်၏ အဖြစ်။ သဗ္ဗသော အဝိဒ္ဓသိတတ္တာ န သဗ္ဗာကာရေန သဗ္ဗံ။ အံ၊ ၄၊ ၃၊ ၁၇၂။

အဝိဒ္ဓသိယမာန (တိ) [န + ဝိဒ္ဓသိယမာန] မပျက်ဆီးအပ်သော။ အဝိကိရိယမာန-ကြည့်။

အဝိဒ္ဓကဏ္ဍ (တိ) [အဝိဒ္ဓ + ကဏ္ဍ] မဖောက်အပ်သောနားရှိသော၊ နားမထွင်းဖောက်ရသေးသော။ သစေ အဝိဒ္ဓကဏ္ဍော တမ္ပိ အဝိဒ္ဓကဏ္ဍံ။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၁၉၈။ အဝိဒ္ဓကဏ္ဍောတိ ကုလစာရိတ္တဝသေန ကဏ္ဍာလင်္ကာရပိဋနန္တံ အဝိဇ္ဈိတကဏ္ဍော။ သီ၊ ၄၊ သင်္၊ ၂၊ ၁၄၉။ (-ဝိ၊ ၄၊ ၃၊ ၁၁၁။)

အဝိဒ္ဓတ္ထ (တိ) [န + ဝိဒ္ဓတ္ထ] မပျက်ဆီး အပ်သော။ မဏ္ဍုခေတ္တေဟိ ဦးသခါရာဒိဒေါသေဟိ အဝိဒ္ဓတ္ထေ သာရက္ခေတ္တေ။ အံ၊ ၄၊ ၃၊ ၁၃၅။

အဝိဒ္ဓါ (တိ) [န + ဝိဒ္ဓါ] မသိသော၊ ပညာမရှိသော၊ သူ။ ဧတေ အဝိဒ္ဓါ ဣဓေ ဗြဟ္မဟိ ဓိရ။ ဒီ၊ ၂၊ ၁၆၅။ ဧတေ အဝိဒ္ဓါတိ ဧတေ အာမဂန္ဓေ အဟံ အဝိဒ္ဓါ၊ န ဇာနာမိတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၅၉။ အဝိဒ္ဓါတိ န ဝိဒ္ဓိတဝါ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၇၈။ အဝိဒ္ဓါ (ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၁၁၃)တိ သုတာဒိ ဝိရဟေန အရိယဓမ္မဿ အကောဝိဒတာယ

အပဏ္ဍိတော။ သီ၊ ၄၊ သင်္၊ ၁။ ၄၅၇။ (-မ၊ ၁။ ၃၈၅။ မ၊ ၃၊ ၆၉။ သံ၊ ၂၊ ၈၅ ဥဒါနံ၊ ၁၂၁။ သုတ္တနိ၊ ၃၊ ၉၂။ ထေရ၊ ၂၅၁။ မဟာနိ၊ ၂၂၂။ စူဠနိ၊ ၉။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၁၃၈၊ ၁၈၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၆၃။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂၁၅၊ ၃၈၄။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂။ ၃၁၈။ ထေရ၊ ၄၊ ၁။ ၃၄၅။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၅၄။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၉၄၊ ၃၁၈။ စူဠနိ၊ ၄။ ၇၇။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၂၂။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၁၈၀။ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၂၄၂။ မူလ၊ ၄၊ ၁။ ၁၂၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၁။ ၄၁၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၆၆၊ ၂၉၁။)

အဝိဒ္ဓါ (ကြိ) [ဝိဒ္ဓ + အာ] သိပြီ။ အဝိဒ္ဓါဘူရိမေဓသော။ အံ၊ ၃၊ ၂၄၂။ အဝိဒ္ဓါတိ အညာသိ။ အံ၊ ၄၊ ၃၊ ၂၈၃။

အဝိနဋ္ဌ (တိ) [န + ဝိနဋ္ဌ] မပျောက်ပျက် - မပျက်စီး - သော။ ဝိနယေ အဝိနဋ္ဌမ္ပိ၊ ပုနတိဋ္ဌတိ သာသနံ။ ဝိ၊ ၃၊ ၁၃၇။ (-ဝိ၊ ၁။ ၂၉၆။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၂၅။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၈၇။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၉။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၁၈၈။ မ၊ ၄၊ ၃။ ၃၂၁။ အနု၊ ၃။ ၁၃၁။)

အဝိနဋ္ဌ (တိ) [အ + ဝိနဋ္ဌ။ “အ”အနက်မရှိ။] ယုတ်လျော့သော။ အဝိနဋ္ဌော ပုနရန္တရ- (အပ၊ ၂။ ၇၀)နို့ အဟံ ပုန အန္တရံ အန္တရာဘဝေ မဇ္ဈေ ပရိနဋ္ဌော ပရိဟိနော အဟောသိန္နိ အတ္ထော။ အပ၊ ၄၊ ၂။ ၂၁၁။

အဝိနဋ္ဌစွတိ (တိ) [အဝိနဋ္ဌ + ဆဝိ] မပျက်စီးသော အရေရှိသော။ ဧကံ တရုဏိတ္ထိဂ္ဂပံ အဓနာ မတံ အဝိနဋ္ဌစွတိ နိဗ္ဗိနိတွာ ဒဿေတိ။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၉၁။

အဝိနဋ္ဌတ္တ (န) [အဝိနဋ္ဌ + တ္တ] မပျက်စီးသည်၏ အဖြစ်။ မတမတ္တာယပိ ဂါဝိယာ တေသံ သန္တိဝေသဿ အဝိနဋ္ဌတ္တာ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၃၀၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၁။ ၄၂၈။

အဝိနဋ္ဌဗြဟ္မလောက (ပု) [အဝိနဋ္ဌ + ဗြဟ္မလောက] မပျက်စီးသော ဗြဟ္မာ့ပြည်။ ကောဋိသတသဟဿစက္ကဝါဠဗန္ဓရေ ယာဝ

အဝိနိဋ္ဌဗြဟ္မလောကာ ပူရေတာ တိဋ္ဌန္တိ။ ဒီ၊
ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅။ (- သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၈၂။)

အဝိနိဋ္ဌဘောဂ (ပ) [အဝိနိဋ္ဌ + ဘောဂ] မပျက်
စီးသော စည်းစိမ်ဥစ္စာ။ သရိရံ သပရိဂ္ဂဟန္တိ
သရိရဉ္စေဝ စောရာဒိနံ ဝသေန အဝိနိဋ္ဌ-
ဘောဂေ စ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၇၈။

အဝိနိဋ္ဌရူပ (န) [အဝိနိဋ္ဌ + ရူပ] မပျက်စီးသော
ရုပ်။ သောပိ ဥဒ္ဓါမာတကာဒိဘာဝမပ္ပတ္တေ
အဝိနိဋ္ဌရူပေ ဝေ ဣဇ္ဈတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၂၀၈။

အဝိနိဋ္ဌိန္ဒြိယ (တိ) [အဝိနိဋ္ဌ + ဣန္ဒြိယ] မပျက်
စီးသော ဣန္ဒြေရှိသော။ အဝိနိဋ္ဌိန္ဒြိယာဝ
မနုဿိတ္ထိ ဣဓာဓိပ္ပေတာ။ ဝဇီရ၊ ၁၈၂။

အဝိနိဋ္ဌ (တိ) [န + ဝိနိဋ္ဌ] မပွဲ - မထုံး - အပ်
သော။ အဝိနိဋ္ဌေပိ ဝါ ကေဝလံ ပုပ္ဖပိဿ-
ကော ကေသကလာပေါ ဣဓ “ဝေဏီ” တိ
ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၁။

အဝိနိဋ္ဌဓမ္မ (တိ) [အဝိနိဋ္ဌ + ဓမ္မ] မပွဲကြက်အပ်
သော သားရေရှိသော၊ သားရေဖြင့် မပွဲ
ကြက်ရသေးသော။ တုစ္ဆပေါက္ခရန္တိ အဝိနိဋ္ဌ-
ဓမ္မံ ဘေရိပေါက္ခရံ ဝိဏာပေါက္ခရဉ္စ။ သာရတ္ထ၊
၂။ ၃၂၁။

အဝိနိဋ္ဌဓမ္မဘေရိဝိဏာ (ထိ) [အဝိနိဋ္ဌဓမ္မ + ဘေရိ
+ ဝိဏာ] မပွဲကြက်အပ်သော သားရေရှိ
သော စည်၊ စောင်း။ တုစ္ဆပေါက္ခရန္တိ အဝိ-
နိဋ္ဌဓမ္မဘေရိဝိဏာနံ ပေါက္ခရံ။ ဝိမတိ၊ ၁။
၂၆၃။

အဝိနိဋ္ဌိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န + ဝိနိဋ္ဌိတွာ] မပွဲပု၍၊
မထုံးပု၍။ ဝေဏီ နာမ ဝိနိဋ္ဌိတွာ ဝါ အဝိ-
နိဋ္ဌိတွာ ဝါ ... ကတကေသကလာပသေတံ
အဓိဝစနံ။ ကင်္ခါ၊ ၁၂၈။ (- ကင်္ခါ၊ ၃။ ၂၂၉။)

အဝိနယ (ပ) [န + ဝိနယ] ဝိနည်း၏ ဆန့်
ကျင်ဖက်ဖြစ်သော တရား၊ (သုတ္တန်ဒေသနာ
အားဖြင့် ရာဂ စသည်တို့ကို မစောင့်စည်း
ခြင်း၊ မပယ်ခြင်းသည် အဝိနယ မည်၏။
ဝိနည်းဒေသနာအားဖြင့် ဝတ္ထုသမ္ပတ္တိစသော

ဝိနည်း၏ ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်သော ဝတ္ထုဝိပတ္တိ
စသည်သည် အဝိနယမည်၏။ ဝိဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၁၄။
အံ၊ ၄။ ၁။ ၆၆။ ကြည့်။) ပုရေ အဝိနယော
ဒိပ္ပတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၇၁။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၆။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၄။
အဝိနယောတိ ပဟာနဝိနယသံဝရဝိနယာနံ
ပဋိပက္ခဘူတော အဝိနယော။ သာရတ္ထ၊ ၁။
၄၅။ (- ဝိ၊ ၃။ ၅၀၁-၃။ ဝိ၊ ၄။ ၃၇၁။ ဝိ၊ ၅။
၁၆၈၊ ၂၀၂။ အံ၊ ၁။ ၁၁၉။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၃။
မ၊ ၄။ ၁။ ၃။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၂။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၃၆၃။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၄။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၅၆။ သီ၊ ၃။ သင်္ခ၊ ၁။
၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၂၃၅။)

အဝိနယကမ္မ (န) [အဝိနယ + ကမ္မ] ဝိနည်း၏
ဆန့်ကျင်ဖက် ဖြစ်သော အမှု၊ ဝိနည်းကံ
မဟုတ်သော ကံ။ အဓမ္မကမ္မံ တံ ဥပါလိ
အဝိနယကမ္မံ။ ဝိ၊ ၃။ ၄၄၈။ အဝိနယကမ္မာနိ
ပဝတ္တန္တိ။ အံ၊ ၁။ ၇၄။ အဝိနယကမ္မာနိတိ
ဥဗ္ဗိနယာနိ ကမ္မာနိ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၄၉။ (- ဝိ၊
၃။ ၄၄၉။ ဝိ၊ ၄။ ၅၊ ၁၅၊ ၂၉၊ ၄၁၊ ၇၁။)

အဝိနယဓရ (တိ) [န + ဝိနယဓရ] ဝိနည်းစိုင့်
မဟုတ်သော၊ ဝိနည်းကို မဆောင်သော၊ သူ။
အဝိနယဓရဿ ဟိ သံသမဇ္ဈေ ကထေန္တဿ
အယံ သာရဇံ ဩက္ကမတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၄၃။
(- ဝိ၊ သင်္ခ၊ ၄။ ၆၆။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၉၁။)

အဝိနယဓာရိတာ (ထိ) [န + ဝိနယဓာရိ +
တာ] ဝိနည်းကို မဆောင်ဘူးသည်၏အဖြစ်။
အဝိနယဓာရိတာယ မညေ တံ အဇာနန္တော
ဧဝံ ဝဒေသိ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၉။

အဝိနယန (န) [န + ဝိနယန] ရာဂစသည်တို့ကို
- မဆုံးမခြင်း - မစောင့်စည်းခြင်း - မပယ်
ဖျောက်ခြင်း - မဆင်ခြင်ခြင်း။ အယံ အဝိ-
နယော နာမ ရာဂါဒိနံ အဝိနယနတော။ မ၊
၃။ ၃။ ၂၄၅။

အဝိနယဝစနတ္တ (န) [န + ဝိနယ + ဝစန + တ္တ]
ဝိနည်း၌လာသော စကား - ဝိနည်းစကား -

မဟုတ်သည်၏အဖြစ်။ အဝိနယဝစနတ္တာ တံ
အပ္ပမာဏံ။ ဝိမတိ။ ၁၂၇၃။

အဝိနယဝါဒီ (တိ) [န+ဝိနယ+ဝဒ+ကိ] (က)
ဝိနည်း၏ ဆန့်ကျင်ဖက် - ဝိနည်းနှင့် မညီ
သည်-ကို ပြောဆိုလေ့ရှိသော။ (ခ) ဝိနည်း
ကို ပြောဆိုလေ့မရှိသော။ (ဂ) သံဝရဝိနည်း
၏ ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်သော-အသံဝရဝိနည်း
နှင့် စပ်လျဉ်းသော-စကားကို ပြောဆိုလေ့ရှိ
သောသူ။ (က) (ခ) အဝိနယဝါဒီ ဒေဝ-
ဒတ္တော။ ဝိ၊ ၁။ ၂၆၇။ အဝိနယဝါဒီ (အံ၊ ၁။
၂၀၂) တိ ဝိနယံ န ဝဒတိ အဝိနယံ ဝဒတိ
နာမ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၂။ အဝိနယံ ဝဒတိ နော
ဝိနယန္တိ အဝိနယဝါဒီ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၆။
(- ဝိ၊ ၄။ ၄၈၁။ အံ၊ ၁။ ၃၃၀။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၆။
ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၄။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၄။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၄။
သီ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၄၂။) (ဂ) အဝိနယဝါဒီ (မ၊
၁။ ၃၇၆) တိ အသံဝရဝိနယပဋိသံယုတ္တဿ
ဝတ္တာ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၂။

အဝိနယသညိ (တိ) [အဝိနယ+သညာ+ဤ]
ဝိနည်းမဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသောသူ။ ယော
စ ဝိနယေ အဝိနယသညိ၊ ယော စ အ-
ဝိနယေ အဝိနယသညိ။ ဝိ၊ ၅။ ၂။ ၁၆။ (-အံ၊
၁။ ၈၇။)

အဝိနယက (တိ) [န + ဝိနယက] မပျက်စီး
သော၊ ပျက်စီးခြင်း မရှိသော။

အဝိနယကသညာ (တိ) [အဝိနယက+သညာ]
ပျက်စီးခြင်းမရှိ ဟူသော အမှတ်သညာ။
အဝိနယကသညာယ ကောစိ မောဟေန
နိမိတ္တံ ကရေယျ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၄၄။

အဝိနယန (န) [န+ဝိနယန] မပျက်စီးခြင်း၊
ပျက်စီးမှုမရှိခြင်း။

အဝိနယနက (တိ) [အဝိနယန+က] ပျက်စီး
ခြင်းမရှိသော၊ မပျက်စီးသော။ ဘာဝန္တိ
သဗ္ဗံ သဒါ ဘာဝံ အဝိနယနကံ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။
၁၀၈။

အဝိနယနဓမ္မ (တိ) [အဝိနယန+ဓမ္မ] မပျက်
စီးခြင်း သဘောရှိသော။ အဝိနယနဓမ္မေသု
တဗ္ဗလောဟဘာဇနာဒိသု။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၈၅။

အဝိနယန္တ (တိ) [န+ဝိနယန္တ] မပျက်စီးသော။
တမေဝ ဓမ္မံ သုဝဏ္ဏဘာဇနေ ပက္ခိတ္တသိဟ-
ဝသံ ဝိယ အဝိနယန္တမေဝ ဓာရေတိတိ
ဓမ္မဓရော စ ဟောတိ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၇၆။
(-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၂၁။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၁။ အံ၊ ၄။
၃။ ၂၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၈။)

အဝိနယမာန (တိ) [န+ဝိနယမာန] မပျက်စီး
သော။ သုဝဏ္ဏဘာဇနေ ပက္ခိတ္တဇေတလမိဝ
အဝိနယမာနံ ဓာရေန္တော ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁။ ၁၆၆။
(- ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၈။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၅။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၁၁။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၄။ ဝိမတိ၊ ၂။
၂၀။)

အဝိနာဘာဝ (ပု) [န+ဝိနာဘာဝ] မကင်း
မှု၍ (မကွဲ-မကွာ) ဖြစ်ခြင်း၊ ကင်း၍ မဖြစ်
ခြင်း၊ မကင်းမှု၍ဖြစ်-ကင်း၍မဖြစ်-သော
နည်း၊ အဝိနာဘာဝနည်း။ အဝိနာဘာဝတော
နိမုဋ္ဌနမ္ပိ တေ ကရေန္တိယေဝ။ ဥပ၊ ၃။ ၄။ ၆၇။
(- ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၃၉။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၈။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၅၂။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၄။ ဒီ၊ ၄။ ၂။
၃၂၃။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၄၂။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။
၁၅၈၊ ၃၉၅။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၅၊ ၂၉၀။ သံ၊ ၄။ ၁။
၆၂။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၁။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၅၆။ အနု၊ ၄။
၁။ ၁၉၆။ အနု၊ ၄။ ၂။ ၉၂။ အနု၊ ၄။ ၁။ ၁၆၆။
၂၈၆၊ ၂၉၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၃၉၉။ နေတ္ထိ၊ ၄။
၆၃၄။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁။ ၃။)

အဝိနာဘာဝတ္ထ (န) [အဝိနာဘာဝ+တ္ထ] မကင်း
မှု၍ ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်။ ဟေတုဖလနံ ပရ-
မတ္တတော အဝိနာဘာဝတ္တာ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၂။

အဝိနာဘာဝတ္ထ (ပု) [အဝိနာဘာဝ + အတ္ထ]
မကင်းမှု၍ ဖြစ်ခြင်းအနက်။ သဟာတိ ဝါ
အဝိနာဘာဝတ္ထေ နိပါတော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၆။

အဝိနာဘာဝဓမ္မ(ပ) [အဝိနာဘာဝ+ဓမ္မ] မကင်း
မူ၍ ဖြစ်သော တရား၊ အတူတကွဖြစ်သော
တရား။ အဝိနိဘူတ္တဓမ္မေတိ အဝိနာဘာဝ-
ဓမ္မေ ဂဟေတွာ။ သံ၊ ၃။ ၁။ ၉၉။

အဝိနာဘာဝိတာ (ထိ) [အဝိနာဘာဝိ+တာ]
မကင်းမူ၍ ဖြစ်လေ့ရှိသည်၏ အဖြစ်။ တဉ္စ
သောမနဿရဟိတံ နတ္ထိတိ အဝိနာဘာဝိ-
တာယ “ဗလဝတရံ ဂိတိသောမနဿ” န္တိ
ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ ၁။ ၂၁။ ၂။ (-သံ၊ ၃။ ၁။ ၂။ ၉၉။)

အဝိနာဘာဝိဓမ္မဗျာပါရ (ပ) [အဝိနာဘာဝိ+
ဓမ္မ+ဗျာပါရ] မကင်းမူ၍ ဖြစ်လေ့ရှိသော
တရားတို့၏ ကြောင့်ကြဗျာပါရ။ အဝိနာ-
ဘာဝိဓမ္မဗျာပါရ နိဿယနဘာဝနာ သမ္ဘ-
ဝန္တိ။ အံ၊ ၃။ ၁။ ၁၀။

အဝိနာဘာဝိဖလ (န) [အဝိနာဘာဝိ+ဖလ]
(အကြောင်းနှင့်) မကင်းမူ၍ ဖြစ်လေ့ရှိသော
အကျိုး။ ဘာဝေါတိ စေတ္တ အဝိနာဘာဝိ-
ဖလံ ပတိ ဟေတုနော သတံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၂။
၂၂။

အဝိနာဘာဝိ (တိ) [အဝိနာဘာဝ+တိ]။ ထိ-၌
အဝိနာဘာဝိနိ မကင်းမူ၍ ဖြစ်လေ့ရှိသော။
တေန တေ ဒေသန္တရေ ဝသန္တာ ဝိစိဒတ္တန
သဟ ဘာဝိနော အဝိနာဘာဝိနောတိ ဝိပေ-
တိ။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၂၂။ သာ စ နေသံ သဒရထ-
တာ ဂရုဘာဝေန ဝိယ ဩဋ္ဌာရိကတာယ
အဝိနာဘာဝိနိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၁။ ၂။ ၂။ (-မ၊ ၃။
၁။ ၂။ ၁။ ၁၀။)

အဝိနာဘူတ (တိ) [န+ဝိနာဘူတ] မကင်း
သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ မကင်းကွာသော။
အဝိနိဘူတ္တန္တိ အဝိနာဘူတံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၁။
၄၄။

အဝိနာသက (တိ) [န+ဝိနာသက။ ထိ-၌ အ-
ဝိနာသိကာ] မပျက်ဆီး တတ်သော၊ သူ။
အသောဇ္ဈေ အဝိနာသကေ။ ဇာ၊ ၂။ ၂။
အဝိနာသကေတိ တဝ သန္တကနံ ဓနဓညာ-

ဒိနံ အဝိနာသကေ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁။ ၂။ တတ္ထ
စ ဘဝိဿာမ... အဝိနာသိကာယော။ အံ၊ ၂။
၃။ (- အံ၊ ၃။ ၂။ ၂။)

အဝိနာသဓမ္မ (တိ) [န+ဝိနာသ+ဓမ္မ] ပျက်စီး
ခြင်း သဘော မရှိသော၊ မပျက်စီးခြင်း
သဘော ရှိသော။ အစူန္တန္တိ အန္တာတိတံ
အဝိနာသဓမ္မံ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၄၉၄။ တထလက္ခ-
ဏန္တိ အဝိနာသဓမ္မဿ နိဗ္ဗာနဿ၊ တထ-
လက္ခဏံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂။ ၆၃။

အဝိနာသန (န) [န+ဝိနာသန] (၁) မပျက်စီး
ခြင်း။ (၂) မပျက်စီးစေခြင်း (၁) စိရကာ-
လေနာပိ အဝိနာသနံ ဒသေတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။
၅၄။ (၂) ဉာတိအင်္ဂဇိဝိတာနံ အဝိနာသန-
ဝသေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၁။ ၃၄။

အဝိနာသပတ္တိ (ထိ) [အဝိနာသ+ပတ္တိ] ပျက်စီး
ခြင်းသို့ မရောက်ခြင်း။ လက္ခဏဝစနဉ္စေတံ
အဝိနာသပတ္တိယာ။ သံ၊ ၃။ ၁။ ၁၂၉။

အဝိနာသယန္တ (တိ) [န+ဝိနာသယန္တ] မပျက်
စီးစေသော။ ယာဝဇ္ဇကာလာ အဝိနာသ-
ယန္တာ။ ဗုဒ္ဓဝိ၊ ၄။ ၁။

အဝိနာသိတဇ္ဈာန (တိ) [အဝိနာသိတ+ဈာန]
မပျောက်ပျက် စေအပ်သော ဈာန်ရှိ သော၊
သူ။ အနိရာကတဇ္ဈာန ကြည့်။

အဝိနာသေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န+ဝိနာသေတွာ]
(က) မပျက်စီးစေမှု၍၊ မပျက်ဆီးမှု၍။ (ခ)
မပျက်စီးစေမှု၍၊ မသေစေမှု၍။ (က) သဗ္ဗေ-
သံ ပဗျဉ္ဇနာနံ အဝိနာသေတွာ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။
၄၆။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၃၈။ (-ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁။ ၂။ မ၊
၄။ ၄။ ၁၀။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၆၉။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂။
ကင်္ခါ၊ ၃။ ၄၇။ ဒီ၊ ၃။ ၁။ ၂။ ၃။ သံ၊ ၃။ ၁။ ၂။
၂။ အံ၊ ၃။ ၁။ ၂။ ၅၆။ မ၊ ၃။ ၁။ ၂။ ၁။ မ၊ ၃။ ၁။
၄၂။ အံ၊ ၃။ ၁။ ၂။ ၅၆။ အံ၊ ၃။ ၁။ ၁။ မူလဒီ၊ ၁။
၇၉။ နေတ္တိ၊ ၁။ ၃၄။) (ခ) တဿာ ကေမိ မိဂံ
အဝိနာသေတွာ အရည် ပါဝိသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။
၁၆။

အဝိနာသေန္တ (တိ) [န+ဝိနာသေန္တ] မပျက်
စီးစေသော၊ မပျက်ဆီးသော။ ပဝေဏိ
အဝိနာသေန္တေန ကမ္မဝါစာ ကာတဗ္ဗာ။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၄၈။ အဝိနာသေန္တေနာ (မ၊ဋ္ဌ၊၄။
၁၀၅)တိ အသမ္ဘိန္ဒေန။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၉။ (-
ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၉၈။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌိ၊၁၇၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၈၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၆။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၆။ နေတ္ထိ၊
ဋ္ဌ၊၂၆၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၇၇။)

အဝိနိစ္ဆယ (ပု) [န+ဝိနိစ္ဆယ] မဆုံးဖြတ်ခြင်း။
အဝိနိစ္ဆယဿ ပဋိပက္ခကိရိယာ အသံသပုန်။
မူလ၊ဋ္ဌိ၊၁။၉၃။

အဝိနိစ္ဆိတ (တိ) [န+ဝိနိစ္ဆိတ] မဆုံးဖြတ်-
အပ်-နိုင်-သော။ ဝတ္ထု ဝါ အာရောစိတံ
ဟောတိ အဝိနိစ္ဆိတံ။ ဝိ၊၂။၂၀၁။ (-ဝိ၊၄။
၄၂၉။ ဝိ၊၅။၂၆၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၆၆။ ဝဇိရ၊
၃၃၁။ မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၃၁၉၊၃၂၄။)

အဝိနိစ္ဆိတတ္ထ (န) [အဝိနိစ္ဆိတ+တ္ထ] မဆုံးဖြတ်
အပ်သည်၏ အဖြစ်။ ပဝါရဏတော ပုဗ္ဗေ
အဝိနိစ္ဆိတတ္တာ ပစ္စာ စ ဒိသ္မာ ဇောဒိ-
တတ္တာတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၆၁။

အဝိနိစ္ဆိတတ္ထပရိစ္ဆေဒ (တိ) [အဝိနိစ္ဆိတ+အတ္ထ
+ ပရိစ္ဆေဒ] မဆုံးဖြတ်အပ်သေးသော အ
နက် အပိုင်းအခြားရှိသော။ ဥဒ္ဓေသော စ
အဝိနိစ္ဆိတတ္ထပရိစ္ဆေဒဿ ဓမ္မဿ ဝသေန
ကရိယတိ။ သာရတ္ထ၊၁။၂၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။
၂၂၉။

အဝိနိစ္ဆိတပုဗ္ဗ (တိ) [အဝိနိစ္ဆိတ+ပုဗ္ဗ] မှေးနှ့်
မဆုံးဖြတ်အပ်သေးသော။ ဥပါလိတ္ထေရော
ဘဂဝတာ အဝိနိစ္ဆိတပုဗ္ဗမ္ပိ ဣမံ ဝတ္ထု
နယဂ္ဂါဟေန ဝိနိစ္ဆိနိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၆။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၁။
၁၈၅။

အဝိနိစ္ဆိတဝိသယ (တိ) [အဝိနိစ္ဆိတ+ဝိသယ]
မဆုံးဖြတ်အပ်သော အာရုံရှိသော။ တေ ဟိ
လောဘာဘိဘူတာ ပုဂ္ဂလာ အတ္တနိ...အဝိ-

နိစ္ဆိတဝိသယာ အရဉ္စေ တံ တံ ဝိသယံ
အနုပဓာရိတွာ ဝိဟရန္တိ။ မ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၁၄။

အဝိနိစ္ဆိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [န+ဝိနိစ္ဆိတွာ] မဆုံး
ဖြတ်မူ၍။ တေသဉ္စ အတ္ထံ အဝိနိစ္ဆိတွာ။
ဇာ၊၂။၂၄၀။ သဟသာ အဝိနိစ္ဆိတွာဝ ဆ
ဌာနာနိ ဩလောကေတဗ္ဗာနိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၀။
(-ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၁၃၊၃၂၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၇။ မ၊
ဋ္ဌ၊၁။၃၁၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၆၆။ သာရတ္ထ၊၁။၁၉၁။
သာရတ္ထ၊၃။၂။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌိ၊၂၀၆။)

အဝိနိဓာယ (ကြိ၊ဝိ) [န+ဝိနိဓာယ] မထားမူ၍။
သညာမတ္တမ္ပိ နာမ အဝိနိဓာယ သမ္ပဇာန-
မုသာ ဘာသိဿတိတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၀။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၃၆။ ဝိမတိ၊၂။
၂၇၇။)

အဝိနိပတိတ (တိ) [န+ဝိနိပတိတ] ပျက်စီးသော
ကိုယ်အင်္ဂါရှိသည်ဖြစ်၍ ကျရောက်ရာ မဟုတ်
သော။

အဝိနိပတိတတ္ထ (န) [အဝိနိပတိတ+တ္ထ] ပျက်
စီးသော ကိုယ်အင်္ဂါရှိသည်ဖြစ်၍ ကျရောက်
ရာ မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်။ အသုရသဒိသံ
အဝိနိပတိတတ္တာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၅။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။
၃၇၆။ (- ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၉။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ။
၁၇၃။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၃၃၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၅၇။)

အဝိနိပါတ (တိ) [န+ဝိနိပါတ] (က) ပျက်စီး
သော ကိုယ်အင်္ဂါရှိသည် ဖြစ်၍-ဖောက်
ဖောက်ပြန်ပြန်-ကျရောက်ခြင်းမရှိသော သူ။
(ခ) ဖောက်ဖောက် ပြန်ပြန် မကျစေတတ်
သော၊တရား။ ဒီသရတ္ထံ ခေါ အဟံ ဘန္တေ
အဝိနိပါတော အဝိနိပါတံ သဉ္ဇာနာမိ။ ဒီ၊၂။
၁၆၇။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၁။)

အဝိနိပါတတ္ထ (န) [အဝိနိပါတ+တ္ထ] ပျက်စီး
သော ကိုယ်အင်္ဂါရှိသည် ဖြစ်၍ ဖောက်
ဖောက်ပြန်ပြန် ကျရောက်ရာ မဟုတ်သည်၏
အဖြစ်။ န ဝိနိပါတော အသုရသဒိသံ အဝိ-
နိပါတတ္တာ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၆၉။

အဝိနိပါတဓမ္မ (တိ) [န+ဝိနိပါတ+ဓမ္မ] (၁)
 (က) ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ကျစေတတ်သော သဘော မရှိသောသူ။ (ခ) ဖောက်ဖောက် ပြန်ပြန် ကျစေတတ်သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ စသော အကုသိုလ်တရား မရှိသောသူ။
 (၂) ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ကျခြင်းသဘော မရှိသော အပါယ်လေးပါးတို့၌ ဖြစ်ခြင်း သဘောမရှိသော သူ။ သောသောတာပနော အဝိနိပါတဓမ္မော။ ဝိ၊ ၁။ ၁၁။ (၁) (က) (၁) ဝိနိပါတေတိတိ ဝိနိပါတော၊ နာဿ ဝိနိပါတော ဓမ္မောတိ အဝိနိပါတဓမ္မော။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၂။ ဓမ္မောတိ သဘာဝေါ... အထ ဝါ ဓမ္မောတိ အပါယေသု ခိပနကော သက္ကာယဒိဋ္ဌိအာဒိကော အကုသလဓမ္မော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၅။ (၂) ဝိနိပတနံ ဝါ ဝိနိပါတော၊ နာဿ ဝိနိပါတော ဓမ္မောတိ အဝိနိပါတဓမ္မော၊ အပါယေသု ဝိနိပတနသဘာဝေါ အဿ နတ္ထိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၂။ အဝိနိပါတဓမ္မော (ဒီ၊ ၁။ ၁၄၇)တိ စတုသု အပါယေသု အပတနဓမ္မော။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၉။ (-ဒီ၊ ၂။ ၇၇။ ၉။ မ၊ ၁။ ၄၀၊ ၁၉၅။ မ၊ ၂။ ၁၂၄၊ ၂၄။ သံ၊ ၁။ ၂၉၇။ သံ၊ ၂။ ၁၇၀၊ ၁၃၀။ အံ၊ ၁။ ၂၃၃၊ ၃၉၂။ အံ၊ ၂။ ၂၉၂။ အံ၊ ၃။ ၂၀၅၊ ၄၀၄။ ဥဒါနံ၊ ၁၃၆။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၄။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၇။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၆၈။ သံ၊ ၄။ ၄၃။ ၃၁၂။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၇။ ဥဒါနံ၊ ၁၆၃။)

အဝိနိပါတဓမ္မတာ (ထိ) [အဝိနိပါတဓမ္မ+တာ]
 ဖောက်ဖောက် ပြန်ပြန် - ကျစေတတ်သော သဘော - ကျခြင်းသဘော - မရှိသည်၏ အဖြစ်၊ အပါယ်ဆင်းရဲ၌ ဖြစ်ခြင်းသဘော မရှိသည်၏ အဖြစ်။ သော အဝိနိပါတဓမ္မတဉ္စေ ဖလပ္ပတ္တိ၌ နိယမေတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၂။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၃။ စူဠနိ၊ ၄။ ၁၂၅။

အဝိနိပါတဓမ္မတ္ထ (န) [အဝိနိပါတဓမ္မ + တ္ထ]
 ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန်-ကျစေတတ်သော-

ကျခြင်း-သဘော မရှိသည်၏အဖြစ် အပါယ် ဆင်းရဲ၌ ဖြစ်ခြင်း သဘော မရှိသည်၏ အဖြစ်။ န စ ပန အတ္တိ ဒုဂ္ဂတိတိ န စ ပန မေ အတ္တိ ဒုဂ္ဂတိ အဝိနိပါတဓမ္မတ္တာ။ ဝိမာန ၄။ ၇၇။

အဝိနိပါတနဓမ္မတာ (ထိ) [န+ဝိနိပါတန+ဓမ္မ +တာ]
 ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန်-ကျစေတတ်သော - ကျခြင်း-သဘောမရှိသည်၏အဖြစ်။ ကသွာတိ အဝိနိပါတနဓမ္မတာယ ကာရကံ ပုစ္ဆတိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၅။

အဝိနိပါတနသဘာဝ (တိ) [အဝိနိပါတန+သဘာဝ]
 ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် - ကျစေတတ်သော - ကျခြင်း-သဘော မရှိသော။ စတုသု အပါယေသု အဝိနိပါတနသဘာဝေါတိ အတ္ထော။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၂။

အဝိနိဗန္ဓဘူတ (တိ) [န+ဝိနိဗန္ဓ + ဘူတ]
 ဆီးတား - ပိတ်ပင် - ခြင်း မရှိသည် ဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ မဆီးတား - မပိတ်ပင် - တတ်သော။ မဟဂ္ဂတူပပတ္တိယာ အဝိနိဗန္ဓဘူတာနိပိကာမဘဝူပပတ္တိယာ ဝိသေသပစ္စယတ္တာ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၁။

အဝိနိဗ္ဗိဒ္ဓရစ္ဆာ (ထိ) [န + ဝိနိဗ္ဗိဒ္ဓ + ရစ္ဆာ]
 ထုတ်ချင်းမပေါက်သော - တိုးရုံ (လျှို) - တိုက်ရိုက် - မပေါက်သော - ခရီး - လမ်း။ ဗျူဟာ ဝုစ္စန္တိ အဝိနိဗ္ဗိဒ္ဓရစ္ဆာယော။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၇။ ဗျူဟာ နာမ ယေဟိ ဧဝ ပဝိသန္တိ၊ တေဟိ ဧဝ နိက္ခမန္တိ။ တေနာဟ ဗျူဟာ ဝုစ္စန္တိ အဝိနိဗ္ဗိဒ္ဓရစ္ဆာယောတိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၅၃၁။

အဝိနိဗ္ဗုဒ္ဓိ (တိ) [န+ဝိနိဗ္ဗုဒ္ဓိ]
 မဆင်ခြင်နိုင်သော၊ မခွဲခြမ်း မဝေဖန် နိုင်သော၊ သူ။ အကျိုးရှိသည်-မရှိသည် - အကြောင်းဟုတ်သည်-မဟုတ်သည် - ကို မဆုံးဖြတ်နိုင်သော၊ သူ။ ဗဟုဿုတံ အနာဂမ္ပ၊ ဓမ္မဋ္ဌံ အဝိနိဗ္ဗုဒ္ဓိ။ ဇာ၊ ၂။ ၄။ အဝိနိဗ္ဗုဒ္ဓိ အတ္တာနတ္ထံ ကာရ-

ဇာတာရဏံ အနောဂါဟန္တော အတိရေန္တော
န ကောဓိ ပညံ အဓိဂစ္ဆတိ တာတာတိ။
ဇာ.၄.၅။၁၂၉။

အဝိနိဗ္ဗာဏိတဗ္ဗ (တိ) [န + ဝိနိဗ္ဗာဏိတဗ္ဗ] အသီး
အသီး မခွဲခြမ်းအပ်သော။ ဝိနိဗ္ဗာဏဿ
ဒုက္ခရတ္တာ မောနံ ဓမ္မဗတ္တတာယ စ ဒုပ္ပဋိ-
ဝိဇ္ဇတ္တာ အဝိနိဗ္ဗာဏိတဗ္ဗာ။ နေတ္ထိဝိ။၁၃၉။

အဝိနိဗ္ဗာဏိ (ကြိဝိ) [န + ဝိနိဗ္ဗာဏိ] အသီးအသီး
မခွဲခြမ်းမူ၍၊ တပေါင်း - တစု - တည်းယူ၍။
ဗျာဒိဓမ္မေ အဝိနိဗ္ဗာဏိ ကေတော ဂဟေတွာ
ကလာပတော သမူဟတော သမ္ပသနဝသေန။
ဝိသုဒ္ဓိဝိ။၁။၄၀၆။

အဝိနိဗ္ဗာဏိ (ဇိ) တွာ (ကြိဝိ) [န + ဝိနိဗ္ဗာဏိ-
တွာ] အသီးအသီး မခွဲခြမ်းမူ၍၊ အသီး
အခြား မပြုမူ၍၊ တပေါင်း - တစု - တည်း
ယူ၍။ ပညပိ ခန္ဓေ သမူဟတော ကေတွေနေဝ
ဂဟေတွာ အတ္တတော အဝိနိဗ္ဗာဏိတွာ။
မူလဋီ။၂။၂၃၀။ အတ္တတော အဝိနိဗ္ဗာဏိတွာ-
တိ ယှာယံ ဒိဋ္ဌိဂတိကပရိကပိတော အတ္တာ၊
တတော အဝိသံ ကတွာ။ အနုဋီ။၂။၂၂၄။
(- နေတ္ထိဝိ။ ၆၈။)

အဝိနိဗ္ဗာ (ဘု) တွ (တိ) [န + ဝိနိဗ္ဗာ (ဘု) တွ]
အသီးအသီး - တစုစီတစုစီ - မဖြစ်သော၊ မခွဲ
ခြမ်းအပ်သော၊ မကွေမကွာ - အတူတကွ -
တပေါင်းတည်း - ဖြစ်သော။ တဒါ အဝိနိဗ္ဗာ-
တ္တာ တေဟိ ဓမ္မေဟိ။ ဝိသုဒ္ဓိ။၂။၆၇။ အဝိ-
နိဗ္ဗာတ္တာတိ အဝိပ္ပယတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ။၂။၇၆။
(- အဘိ၊၄။၁။၁၆၇။ မဟာနိ၊၄။၁၂၈။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၇၉၊၃၆၅။ ဒီ၊ဋီ။၂။၃၀၄။ မူလဋီ၊
၁။၁၅၀။ မူလဋီ၊၂။၂၃၀။ မူလဋီ၊၃။၁၉၀။
အနုဋီ၊၁။၁၅၇။ အနုဋီ၊၃။၁၅၈၊၂၅၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋီ။၂။၂၃၄။)

အဝိနိဗ္ဗာတ္တက (တိ) [အဝိနိဗ္ဗာတ္တ + က] အဝိ-
နိဗ္ဗာတ္တနှင့် အနက်တူ။ တသ္မာ န တေဟိ
တာနိ အဝိနိဗ္ဗာတ္တကာနိ။ မူလဋီ၊၃။၁၉၀။

အဝိနိဗ္ဗာတ္တ (န) [အဝိနိဗ္ဗာတ္တ + တွ] မကွေ
မကွာ - အတူတကွ - တပေါင်းတည်း - ဖြစ်
သည်၏ အဖြစ်။ သတိ စေတံ ဣတ္ထိပုရိသိန္ဒြိ-
ယေဟိ အဝိနိဗ္ဗာတ္တတ္တာ ကလလာဒိကာလေ
စ လိင်္ဂဒိန္နိ သိယံ။ မူလဋီ၊၃။၁၉၀။

အဝိနိဗ္ဗာတ္တဘာဝ (ပု) [အဝိနိဗ္ဗာတ္တ + အ-
ဘာဝ] မကွေမကွာ - အတူတကွ - တပေါင်း
တည်း - ဖြစ်ခြင်းမရှိသည်၏အဖြစ်။ အဝိနိဗ္ဗာ-
တ္တဘာဝတော စ တေသံ ဣန္ဒြိယပစ္စ-
ယတံ န ဖရန္တိ။ မူလဋီ၊၃။၁၉၀။

အဝိနိဗ္ဗာ (ဘု) တွဓမ္မ (ပု) [အဝိနိဗ္ဗာ (ဘု) တွ +
ဓမ္မ] မကွေမကွာ - အတူတကွ - တပေါင်း
တည်း - ဖြစ်သောတရား။ ဥဘယေဟိ ပန
အဝိနိဗ္ဗာတ္တဓမ္မေ ဂဟေတွာ။ သံ၊၁။၅၂။
(- အဘိ၊၄။၃။၃၇၈။ သံ၊ဋီ၊၁။၉၉။ မူလဋီ၊
၁။၉၀။ မူလဋီ၊၃။၁၉၀။)

အဝိနိဗ္ဗာတ္တဘာဝ (ပု) [အဝိနိဗ္ဗာတ္တ + ဘာဝ]
မကွေမကွာ - အတူတကွ - တပေါင်းတည်း -
ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်။ န ပန အဝိနိဗ္ဗာတ္တ-
ဘာဝတော။ အနုဋီ၊၁။၁၆၅။ စက္ကာဒိနံ
ရူပါရူပါနံ အညမညံ ကဒါစိပိ အဝိနိဗ္ဗာတ္တ-
ဘာဝဿ အဘာဝတော။ အနုဋီ၊၃။၂၇၈။

အဝိနိဗ္ဗာတ္တဝါဒ (ပု) [အဝိနိဗ္ဗာတ္တ + ဝါဒ]
မကွေမကွာ - အတူတကွ - တပေါင်းတည်း -
ဖြစ်သည်ဟူသော - အယူ - ဝါဒ။ တထာ
သတိ အဝိနိဗ္ဗာတ္တဝါဒေါ ဟာယေယျ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋီ၊၁။၄၅၀။

အဝိနိဗ္ဗာတ္တဝေါဟာရ (ပု) [အဝိနိဗ္ဗာတ္တ + ဝေါ-
ဟာရ] မကွေမကွာ - အတူတကွ - ဖြစ်သည်
ဟု - ခေါ်ဝေါ် - ပြောဆို - ခြင်း။ ရူပါရူပါနံ
အညမညံ အဝိနိဗ္ဗာတ္တဝေါဟာရေ နတ္ထိ။
မူလဋီ၊၃။၁၉၀။

အဝိနိဗ္ဗာဏ (ပု) [န + ဝိနိဗ္ဗာဏ] (၁)
အသီးအသီး - တစုစီတစုစီ - မဖြစ်ခြင်း -

မဖြစ်ခြင်းအနက်သဘော၊ အတူတကွ ရော
 နှောပေါင်းစပ်ခြင်း အနက်သဘော။ (တိ)
 (၂) အသီးအသီး - တခုစီတခုစီ - ဖြစ်ခြင်း
 မရှိသော၊ အတူတကွ ရောနှောပေါင်းစပ်နေ
 သော။ (၁) နာမဿ နာမေန ရူပဿ စ
 ရူပေန၊ ကေစူဿ ကေစေန အဝိနိဗ္ဗောဂေါ
 ယောဇေတဗ္ဗော။ ဒီ၊ ငို၊ ၂။ ၈၆။ သဟဝတ္တိ
 အဝိနိဗ္ဗောဂေါ။ အနု၊ ၂။ ၁၃၉။ (- မ၊ ငှ၊ ၄။
 ၆၃။ မ၊ ငို၊ ၂။ ၂၇၃။ မူလ၊ ၂။ ၁၃၀။ မူလ၊
 ၃။ ၁၇၄။ အနု၊ ၂။ ၂၇၁။) (တိ) (၂) သဗ္ဗာ-
 နိပိ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ကေသဋ္ဌေ အဝိနိဗ္ဗောဂါနိ
 ကတွာ နိက္ခိပတိ။ ဝိ၊ ငှ၊ ၂။ ၂၉၅။ (- အဘိ၊ ငှ၊
 ၁။ ၃၅၀။ မ၊ ငို၊ ၁။ ၃၀၇။ အံ၊ ငို၊ ၃။ ၁၀၇။)

အဝိနိဗ္ဗောဂတာ (ထိ) [အဝိနိဗ္ဗောဂ+တာ]
 အသီးအသီး ခွဲခြမ်းခြင်းမရှိသည်၏ အဖြစ်၊
 မကွေမကွာ - အတူတကွ - တပေါင်းတည်း
 - ဖြစ်သည်၏အဖြစ်။ နာပိ သဟဇာတေသု
 အဝိနိဗ္ဗောဂတာယ ဧကိဘူတေသု ဗုဿနာ-
 ဗုဿနာနိ ဝိစာရေတုံ ယုတ္တာနိတိ။ မူလ၊
 ၁။ ၁၅၅။

အဝိနိဗ္ဗောဂဓမ္မ (ပု) [အဝိနိဗ္ဗောဂ + ဓမ္မ]
 အသီးအသီး ခွဲခြမ်းခြင်း မရှိသော တရား၊
 မကွေမကွာ - အတူတကွ - တပေါင်းတည်း -
 ဖြစ်သောတရား။ အဝိနိဗ္ဗောဂဓမ္မော ဟေသ။
 သံ၊ ငှ၊ ၁။ ၁၄၃။

အဝိနိဗ္ဗောဂပစ္စုပ္ပန် (တိ) [အဝိနိဗ္ဗောဂ+
 ပစ္စုပ္ပန်] အသီးအသီးမဖြစ်ခြင်း - မကွဲ
 ပြားခြင်း - လျှင် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်သော
 အခြင်းအရာရှိသော။ နမနလက္ခဏံ နာမံ ...
 အဝိနိဗ္ဗောဂပစ္စုပ္ပန်။ အဘိ၊ ငှ၊ ၂။ ၁၂၉။
 ဥဒါန၊ ၄။ ၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၉။

အဝိနိဗ္ဗောဂဘာဝ (ပု) [အဝိနိဗ္ဗောဂ+ဘာဝ]
 အသီးအသီး ခွဲခြမ်းခြင်းမရှိသည်၏ အဖြစ်။
 အဝိနိဗ္ဗောဂဘာဝတော နိဿဂ္ဂိယံ န ဟော-
 တိတိ အဓိပ္ပါယော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၃၄။

အဝိနိဗ္ဗောဂရူပ (န) [အဝိနိဗ္ဗောဂ+ရူပ] အ-
 ဝိနိဗ္ဗောဂရူပ၊ အသီးအသီး ခွဲခြမ်းခြင်းမရှိ
 သောရူပ၊ မကွေမကွာ - အတူတကွ - တ
 ပေါင်းတည်း - ဖြစ်သော ရူပ။ အဝိနိဗ္ဗောဂ-
 ရူပဿ ဗန္ဓနဘာဝေါ။ အဘိ၊ ငှ၊ ၂။ ၆၁။
 အဘိ၊ ငှ၊ ၂။ ၆၆။ မ၊ ငို၊ ၁။ ၇၉။ မူလ၊ ၂။ ၁။
 ၃၇။ ၅၄။ အဝိနိဗ္ဗောဂရူပံ ကတ္တိဓိပိ အညမညံ
 ဝိနိဘူနဿ ဝိသု ဝိသု ပဝတ္တိယာ အဘာဝ-
 တော။ ဝိဘာဝိနိ၊ ၂။ ၆၆။

အဝိနိဗ္ဗောဂဝတ္တိ (ထိ) [အဝိနိဗ္ဗောဂ+ဝတ္တိ]
 (၁) မကွေမကွာ - အတူတကွ - တပေါင်း
 တည်း - ဖြစ်ခြင်း။ (တိ) (၂) မကွေမကွာ
 - အတူတကွ - တပေါင်းတည်း - ဖြစ်ခြင်း ရှိ
 သော။ (၁) သတိပိ အဝိနိဗ္ဗောဂဝတ္တိယံ
 ကာစိဒေဝ ကာသန္တိ သဘာဂါ၊ ကာစိ
 ဝိသဘာဂါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁။ ၄၄၄။ (၂)
 အဝိနိဗ္ဗောဂဝတ္တိသု ဟိ ဘူတေသု အယံ
 ဣမဿ ဂုဏော၊ အယံ ဣမဿ ဂုဏောတိ န
 လဗ္ဘာ ဝတ္တု။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၇၄။ မူလ၊ ၁။ ၁၅၅။

အဝိနိဗ္ဗောဂဝတ္တိတာ (ထိ) [အဝိနိဗ္ဗောဂဝတ္တိ+
 တာ] မကွေမကွာ - အတူတကွ - တပေါင်း
 တည်း - ဖြစ်ခြင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်။ တေန
 အဘိနုဝိသယာဘိန္နကာလတာဒဿနေန အ-
 ဝိနိဗ္ဗောဂဝတ္တိတံ ဝိဘာဝေန္တော ဒုပ္ပုဋိပိဇ္ဈတံ-
 ယေဝ ဥလ္လင်္ဂေတိ။ မ၊ ငို၊ ၂။ ၂၆၅။

အဝိနိဗ္ဗောဂဝတ္တိဓမ္မ (ပု) [အဝိနိဗ္ဗောဂဝတ္တိ+
 ဓမ္မ] မကွေမကွာ - အတူတကွ - တပေါင်း
 တည်း - ဖြစ်ခြင်း ရှိသော တရား။ သွာယံ
 သဟိတေယော အညမညံ အဝိနိဗ္ဗောဂဝတ္တိ-
 ဓမ္မေ ဥပ္ပါဒေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိ
 ၂။ ၂၃၅။

အဝိနိဗ္ဗောဂသဒ္ဓ (ပု) [အဝိနိဗ္ဗောဂ + သဒ္ဓ]
 ခွဲခြမ်း၍ မယူနိုင်သော - မခွဲခြမ်းနိုင်သော -
 အသံ၊ လုံးသောအသံ။ အဝိနိဗ္ဗောဂသဒ္ဓံ
 ကဓေန္တော။ မ၊ ငှ၊ ၃။ ၁၂၁။ ဇာ၊ ငှ၊ ၃။ ၄၀၇။

အဝိနိမ္မောဂသဒ္ဓန္တိ ဝိနိဘူတိန္တာ ဂဟေတုံ
အသက္ကဏေယျသဒ္ဓိ။ မ၊ဇ္ဇိ၊၃။၇၈။

အဝိနိမုတ္တ (တိ) [န+ဝိနိမုတ္တ] မလွတ်သော။
ဝေဒနာ တိဟိ ဒုက္ခတာဟိ အဝိနိမုတ္တတော
ဒုက္ခာတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၁၀။

အဝိနိဝတ္တန (န) [န+ဝိနိဝတ္တန] မတားမြစ်-
မနှစ်စေ-ခြင်း။ တူတပဋိဗဒ္ဓဥပါဒါယရူပ-
လက္ခဏာနဉ္စ ဘူတပဋိဗဒ္ဓဘာဝဿ အဝိနိ-
ဝတ္တနတော။ မူလ၊ဇ္ဇိ၊၁။၁၅၇။

အဝိနိဿရဘာဝ (ပ) [န+ဝိနိဿရ+ဘာဝ]
မလွတ်ကင်းသည်၏ အဖြစ်။ န ဟိ တဒေဝ
အာရဗ္ဗ တံ ပဇေဟိတုံ သက္ကာ တတော
အဝိနိဿရဘာဝတော။ ဒီ၊ဇ္ဇိ၊၃။၂၇၂။

အဝိနိဿဋ္ဌ (တိ) [န+ဝိနိဿဋ္ဌ] မစွန့်လွှတ်အပ်
သော။ ယဿ ပန ဝေ ပဂ္ဂဏတော၊တိဋ္ဌတာ
စ တံ ဒီပိတဉ္စေဝ အဝိနိဿဋ္ဌ ဟောတိ။
ကဒါ၊ဇ္ဇိ၊၂၅၁။

အဝိနိတ (တိ) [န+ဝိနိတ] စောင့်စည်းထိန်း
သိမ်းမှုဟူသော သံဝရဝိနည်း၊ အကုသိုလ်
တရားတို့ကို ပယ်သတ်ခြင်းဟူသော ပဟာနု
ဝိနည်း မရှိသော။ အဓိသီလသိက္ခာ စသည်
တို့၏ အဝှမ်းဖြင့် မကျင့်သော။ မဆုံးမအပ်
သော။ မယဉ်ကျေးသော။ အရိယဓမ္မေ အဝိ-
နိတော။ မ၊၁။၁၁၉။ သံ၊၂။၃၊၇၉။ အဘိ၊
ဓ၊၂။၂၀၈၊၂၄၁၊၂၅၀။ ပဋိသံ၊၁၃၇။ စူဠနိ၊
၁၈၆။ ဝိနယော ဘိန္နသံဝရတ္တာ ပဟာတဗ္ဗဿ
စ အပ္ပဟိနတ္တာ ယဿ တေဿ... နတ္ထိ၊
တဿ အဘာဝတော တဿ အယံ အဝိ-
နိတောတိ ဝုစ္စတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၊
၂၃၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၈၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၄။
စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၇၃။ အဝိနိတောတိ န ဝိနိတော၊
အဓိသီလသိက္ခာဒိဝေဒန န သိက္ခိတော။
မ၊ဇ္ဇိ၊၁။၆၃။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၀၄။ (-အဘိ၊ဝိ၊
၃၇၉၊၃၈၃။ ဝိမာန၊၃၄။ မဟာနိ၊၂၄။ စူဠနိ၊
၉၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊

၂။၂၀၄။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၁၁၂။ ထေရ ဋ္ဌ၊၂။၄၃၉။
မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၉၁။ သာရတ္ထ၊၁။၂၂၅။ မ၊ဇ္ဇိ၊၃။
၂၈၉။ အ၊ဇ္ဇိ၊၂။၇၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၂၅။
အနုဋ္ဌိ၊၃။၂၈၅။)

အဝိနိတဣရိယာပထ (တိ) [အဝိနိတ + ဣရိ-
ယာပထ] မဆုံးမအပ်သော - မတည်ငြိမ်
သော - ဣရိယာပုထ်ရှိသော။ သိမ်မွေ့တည်
ငြိမ်သော ဣရိယာပုထ်မရှိသော။ အသံ-
ယတိန္ဒြိယေ အဝိနိတဣရိယာပထေ ဝိသုဒ္ဓါ။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃။

အဝိနိတတာ(တိ) [အဝိနိတ+တာ] စောင့်စည်း
ထိန်းသိမ်းမှုဟူသော သံဝရဝိနည်း၊ အကု
သိုလ်တို့ကို ပယ်သတ်ခြင်းဟူသော ပဟာနု
ဝိနည်း မရှိသည် - မဆုံးမအပ်သည် - ၏
အဖြစ်။ အရိယဓမ္မေ အဝိနိတတာယ အပ္ပ-
ဟိနာဝိဇ္ဇောတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဇ္ဇိ၊၁။၁၈၀။ သီ၊
ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၄၅၇။

အဝိနေတု (ကြိ၊ဝိ) [န+ဝိနေတု] မဆုံးမမှု၍၊
တားမြစ်၍ ?။ အလဂ္ဂိတုတိ အဝိနေတု၊
တံ တံ တဿ ဟိတပဋိပတ္တိံ နိဝါရဏံ
ကတု။ မ၊ဇ္ဇိ၊၃။၇၁။

အဝိနောဒန (န) [န+ဝိနောဒန (=ဝိ+နဒ
+ယ)] မပယ်ဖျောက်ခြင်း။ ဣမံ ကာမဝိ-
တက္ကာဒိနံ အဝိနောဒနေ ဝိနောဒနေ စ
အာဒိနဝါနိသံသဒီပကံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။
ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၂၁၄။ ဣတိဝုတိ၊ဋ္ဌ၊၃၃၃။

အဝိနောဒယန္တ (တိ) [န+ဝိနောဒယန္တ(=ဝိ+
နဒ+ဏယ + အန္တ) ထိန္တ အဝိနောဒယန္တိ]
မပယ်ဖျောက်သော။ ယဉ္စိဿ ဘိက္ခဝေ
အဝိနောဒယတော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ၊ အာသဝါ
ဝိဃာတပရိဋ္ဌာဟာ။ မ၊၁။၁၄။ အံ၊၂။၃၄၂။

အဝိနောဒိတ (တိ) [န+ဝိနောဒိတ၊ မပယ်
ဖျောက်-မခွါ - မထုတ်ပယ် - အပ်သော။
အပ္ပဋိဝိနိတတိ အဝိနောဒိတာ အနိဟဋ္ဌာ။
မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၁။

အဝိနောဒိတတ္ထ (န) [အဝိနောဒိတ+တ္ထ] မပယ်
ဖျောက် - မခွါ-မထုတ်ပယ် - အပ်သည်၏
အဖြစ်။ အဝိက္ခမ္ဘိတတ္တာတိ အဝိနောဒိတတ္တာ။
အနုဋီ၊ ၁။ ၇၃။

အဝိနောဒေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န+ဝိ+နဒ+ဏေ+
တွာ] မပယ်ဖျောက်မှု၍။ ဘုတ္တပါတရာသော
ဘတ္တသမ္ပဒံ အဝိနောဒေတွာ (အဝိနောဒေ-
တွာဝ)။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၁၊ ၁၇၂။ အံ၊ ၄။ ၂။
၃၂။

အဝိန္ဒနာကာရ (ပု) [အဝိန္ဒန+အာကာရ] မရ
သော အခြင်းအရာ။ တဿ အဝိန္ဒနာကာရံ
ဒဿေန္တော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၇။

အဝိန္ဒန္တ (တိ) [န+ဝိန္ဒန္တ၊ ထိ+၌ အဝိန္ဒန္တိ] (က)
မရသော။ (ခ) မသုံးဆောင်ရ-မခံစားရ-
သော။ သူ။ (က) တေသံ ဓမ္မဒေသနာယ
သာရံ အဝိန္ဒန္တော တတော ပက္ခမိတွာ။
မ၊ ၄။ ၂။ ၈၇။ ဗုဒ္ဓဝံ ၄။ ၈။ တံ ဉာဏံ အဝိန္ဒန္တော
အလတန္တောယေဝ သန္တာဝိဿံ သံသရီ။ ဓမ္မ၊
၄။ ၂။ ၈၁။ (-ထေရးဌ၊ ၁။ ၂၁၇။ ထေရီ၊ ၄။
၁၄၆။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၁၃။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၁၀။ ဝဇီရ၊
၂။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၆၅။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၀၇။ ဒီ၊ ၄။
၁။ ၂၅။ သီ၊ ၄။ သင်္ခ၊ ၁။ ၈၅။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၇။ အံ၊
၄။ ၂။ ၃၈၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၁။) (ခ) သူလေ
သာတံ အဝိန္ဒန္တော၊ ပရိမတ္တိံ ဝ ဣစ္ဆတိ။
အပ၊ ၁။ ၄၄။ အဝိန္ဒန္တောတိ နာနာဝန္တော။
အပ ၄။ ၁။ ၃၁၃။ (-မဟာနိ၊ ၃၄၈။)

အဝိန္ဒမာန (တိ) [န+ဝိန္ဒမာန] မရသော၊
မတွေ့-မမြင် - သော။ သူ။ တေ ဒိဝသမ္ပိ
ဂန္ဓာ မဂ္ဂံ အဝိန္ဒမာနာ “ကုဟိ” နော စက္ခု-
မာ၊ ကုဟိ မဂ္ဂေါ”တိ ပရိဒေဝိတွာ မဂ္ဂံ အ-
ဝိန္ဒမာနာ တတ္ထေဝ မရိံ သူ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၃။
သုခံ အဝိန္ဒမာနောဝ တံ ရတ္တာဝသေသံ
ဝိတိနာမေသိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၁။ (-သုတ္တနိ၊
၄။ ၂။ ၁၂၁။)

အဝိန္ဒိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န+ဝိ+တွာ] မရမှု၍၊
မခံစားရမှု၍။ ဝိပါကံ အပဋိသံဝေဒိတွာ
အဝိန္ဒိတွာ အနနာဘဝိတွာ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၅၅။

အဝိန္ဒိယ (တိ) [န+ဝိန္ဒိယ] မရအပ်-မသိ
အပ် - မသိနိုင် - သော၊ သိနိုင် ခဲသော။
ဣန္ဒာဝိဟိ အဝိန္ဒိယံ ဝေါမိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၃။

အဝိန္ဒု (ကြိ) ဝိန္ဒတိ (ဇာ၊ ၁။ ၁။ ဇာ၊ ၄။ ၁။
၁၃၅) ကြည့်။

အဝိန္ဒေယျ (တိ) [န+ဝိန္ဒေယျ] မရအပ်သော၊
မသိ-အပ်-နိုင် - သော၊ သိနိုင်ခဲသော။
အနနုဝိဇ္ဇောတိ အသဝိဇ္ဇမာနော ဝါ အဝိ-
န္ဒေယျော ဝါ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၃။ အဝိန္ဒေယျော-
တိ န ဝိန္ဒိတဗ္ဗော၊ ဝိဝိညေယျောတိ အတ္ထော။
မ၊ ၄။ ၂။ ၉၇။

အဝိပက္ခ (န) [န+ဝိပက္ခ] (က) မကြေကျက်
သေးခြင်း။ (တိ) (ခ) မကြေကျက်သေး
သော။ (ဂ) မရင့်ကျက်သေးသော၊ အကျိုး
မပေးသေးသော။ (က) အပရိပက္ခတောတိ
ဂဟဏီသင်္ခါတေန ကမ္မဇတေဇေန အဝိပက္ခ-
တော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၂။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၆၆။ (တိ)
(ခ) ယံ ဟိယျော ဝါ ပရေ ဝါ ပရသုဝေ ဝါ
ပရိဘုတ္တံ အဝိပက္ခမတ္တိံ မ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၃။ (ဂ)
တေသဉ္စ ပါပကမ္မန္တံ အဝိပက္ခံ ကတံ ဗဟန္တိ။
မဟာနိ၊ ၃၁၈။ (-မဟာနိ ၄။ ၃၇၆။)

အဝိပက္ခဝိပါက (ပု၊ န) [အဝိပက္ခ+ဝိပါက] (ခ)
မရင့်ကျက်သော အကျိုးဝိပါကံ၊ အကြောင်း
မညီညွတ်၍ အကျိုးပေးခွင့်မရသော အတိတ်
ကံတရားတို့၏ အကျိုးတရား အနေအားဖြင့်
မဖြစ်ရသော ဝိပါကံတရား။ (တိ) (၂) မရင့်
ကျက်သေးသော အကျိုးရှိသော၊ အကျိုး
ပေး - ခွင့် - လှည့် - မရသေးသော။ (ခ)
အတိတဿ ကမ္မဿ ပစ္စယဝေကလ္လေန
အတိတဘဝေသုယေဝ အဝိပက္ခဝိပါကဉ္စ။
ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၅။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၇။ (တိ) (၂)
ဣမဿ ဘန္တေ ပုဗ္ဗေ ပါပကမ္မံ ကတံ အဝိပက္ခ-

ဝိပါကံ။ အံ၊၁။၅၁၇။ အဝိပက္ခဝိပါကန္တိ
 အလဒ္ဓဝိပါကဝါရံ။ အံ၊၄။၂။၃၆၇။ အတိတာ
 အဝိပက္ခဝိပါကာ ဓမ္မာ ကေစ္စေ အတ္တိ၊
 ကေစ္စေ နတ္ထိ။ အဘိ၊က။၁၁၉။ တတော
 မူလာကုသလကမ္မတော အဝိပက္ခဝိပါကာ
 အပရာပရစေတနာ။ ဝိ၊၄။၂။၄။ သံ၊၄။၃။
 ၂၉၈။ (-အဘိ၊၄။၃။၁၅၇။ အံ၊၄။၁။၁၅၂။
 မ၊၄။၃။၃၀၂။ မူလ၊၄။၂။၁၁၃။ မူလ၊၄။၃။၇၀။
 အနု၊၄။၁။၇၁။၁၁၈။ အနု၊၄။၂။၁၆၃။ အနု၊၄။
 ၃။၁၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၄။၂။၃၁၅။)

အဝိပစ္စန္ဓ (တိ) [န + ဝိပစ္စန္ဓ] မရင့်ကျက်သော၊
 အကျိုးပေးချိန် မရောက်သေးသော။ န ဟိ
 ပစ္စယန္တရသာမဂ္ဂိယာ အသတိ တဒါရမ္မဏံ
 သဗ္ဗံ အဝိပစ္စန္ဓံ ကမ္ပံ ပရိပုဏ္ဏိပါကံ ဟော-
 တိတိ။ အနု၊၄။၁။၁၃၉။

အဝိပစ္စမာန (တိ) [န + ဝိပစ္စမာန] မရင့်ကျက်သေး
 သော။ အတိတသေဝံ ကမ္မဿ အတိက္ကန္တ-
 ဝိပါကကာလဿ စ ပစ္စုပ္ပန္နဘဝေ ပရိနိဗ္ဗာ-
 ယန္တဿ စ အဝိပစ္စမာနံ ဝိပါကံ ဂဟေတွာ။
 ပဋိသံ၊၄။၂။၁၇၇။ (-ဒိ၊၄။၃။၁၉၅။ မ၊၄။
 ၃။၂၉၆။ အံ၊၄။၁။၂၁၅။ တသေဝံ ပစ္စုပ္ပန္န-
 ဿ ကမ္မဿ ပစ္စယဇေတုလေန ဣဓ အဝိ-
 ပစ္စမာနဉ္စ ဝိပါကံ ဂဟေတွာ။ အံ၊၄။၂။
 ၁၀၈။ မူလ၊၄။၁။၄၅။)

အဝိပစ္စမာနဝိပါက (ပု၊န) [အဝိပစ္စမာန + ဝိပါက]
 မရင့်ကျက်သေး သော-အကျိုး - ဝိပါကံ။
 ပစ္စုပ္ပန္နဘဝေ ပရိနိဗ္ဗာယန္တဿ စ အဝိပစ္စမာန-
 ဝိပါကံ ဂဟေတွာ။ အံ၊၄။၂။၁၀၈။

အဝိပစ္စိတဗ္ဗ (တိ) [န + ဝိပစ္စိတဗ္ဗ] မရင့်ကျက်
 စေအပ်သော။ အနာဂတဘဝေ ပရိနိဗ္ဗာယိ-
 တဗ္ဗဿ စ အဝိပစ္စိတဗ္ဗံ ဝိပါကံ ဂဟေတွာ။
 ပဋိသံ၊၄။၂။၁၇၇။ (-အံ၊၄။၂။၁၀၈။)

အဝိပစ္စိတဗ္ဗဝိပါက (ပု၊န) [အဝိပစ္စိတဗ္ဗ + ဝိပါက]
 မရင့်ကျက်စေအပ်သော အကျိုး။ အနာဂတ-

ဘဝေ ပရိနိဗ္ဗာယိတဗ္ဗဿ အဝိပစ္စိတဗ္ဗဝိပါ-
 ကဉ္စ ဂဟေတွာ။ အံ၊၄။၂။၁၀၈။

အဝိပဏ္ဏသဘာဝ (တိ) [န + ဝိပဏ္ဏ + သဘာဝ]
 ပျက်စီးသော သဘောမရှိသော။ အဝိပဏ္ဏ-
 သဘာဝတော ဥဋ္ဌာတုံ အသက္ကောန္တော
 စ ဣဏံ ဂဏုန္တော သံသိဒ္ဓန္တောဝ ဣဏံ ဝိဂါ-
 ဟတိ နာမ။ ဒိ၊၄။၃။၁၃၄။

အဝိပန (တိ) [န + ဝိပန] မပျက်စီးသော။ ဧဝံ
 တေန သံသေ အယာစိတေပိ...ကမ္ပံ အဝိပနံ
 ဟောတိ။ ဝိမတိ၊၂။၁၃၅။ (- ဝိမတိ၊၂။၂၁၂။
 အနု၊၄။၃။၁၀၁။)

အဝိပနုလဟုတာ (တိ) [အဝိပနု + လဟုတာ]
 မပျက်စီးသော (မချိုတဲ့သော) လဟုတာ
 (ပေါ့ပါးလျှင်မြန်ခြင်း) ရှိသော၊ (လဟုတာ
 နှင့် ပြည့်စုံသော)။ ယေ စ ဓမ္မာ မောဟ-
 သဗ္ဗယုတ္တာ ဝိယ အဝိပနုလဟုတာ၊ တေသဉ္စ
 ကုသလကရဏေ အပ္ပင်္ဂိယာတော မုဒုတာ။
 မူလ၊၄။၁။၉၇။

အဝိပနုသီလ (တိ) [အဝိပနု + သီလ] မပျက်စီး
 သော သီလရှိသော (သီလနှင့်ပြည့်စုံသော)၊
 သူ။ သံသေ ဥပ္ပနံ ကာလစိဝရဉ္စ ပုရိမိကာယ
 ဥပဂန္တော အဝိပနုသီလော သာမဏေရော
 လဘတိ ဝေ။ ငိမတိ၊၂။၁၁၇။

အဝိပနုသီလတာ (တိ) [အဝိပနုသီလ + တာ]
 မပျက်စီးသော သီလရှိသည့် (သီလနှင့်ပြည့်စုံ
 သည်)၏ အဖြစ်။ အဝိပနုသီလတာယ သာ-
 သနေ သဂါရဝေါ အဝိဿတိ။ ဝိ၊၄။၁။၁၉၄။

အဝိပရိဏတ (တိ) [န + ဝိပရိဏတ] ဖောက်ပြန်
 သောသဘောမရှိသော၊မဖောက်မပြန်သော။
 ပစ္စုပ္ပန္နံ အတ္တိ ပစ္စုပ္ပန္နံ အနိရုဓံ အဝိဂတံ အဝိ-
 ပရိဏတံ .။ အဘိ၊က။၉၆။

အဝိပရိကာမ (ပု) [န + ဝိပရိကာမ] (၁) မဖောက်
 ပြန်ခြင်း။ (တိ) (၂) ဖောက်ပြန်ခြင်းမရှိသော။
 (၁) ဌိတိတိ အဝဋ္ဌာနံ အဝိပရိကာမော နတ္ထိ။
 မ၊၄။၃။၁၄၃။ (၂) အဝိပရိကာမဿ နိရော-

ဓဿ ဒဿနေန ယထာသင်္ချံ ဗုက္ခဿ သင်္ခတ-
သန္တာပဝိပရိကာမဋ္ဌာ အာဝိ ဘဝန္တိ။ အနုဋ္ဌိ၊
၂။၆၀။

အဝိပရိကာမဓမ္မ (တိ) [အဝိပရိကာမ+ဓမ္မ]
မဖောက်ပြန်ခြင်း သဘောရှိသော၊ ပကတိ
သဘောကို မစွန့်သော၊ ခိုင်မြဲသော၊ အစဉ်
တည်မြဲသော၊ မပျက်စီးသော။ ဓုဝေါ သဿ-
တော အဝိပရိကာမဓမ္မော။ ဒီ၊၁။၁၈။ မ၊၁။
၁၁။ သံ၊ ၂။၈၁။၁၁၇။ အဘိ၊ဝိ။၃၉၇။ မဟာနိ။
၉၄။ အဝိပရိကာမဓမ္မောတိ အတ္တနော ပက-
တိဘာဝံ အဝိဇဟနဓမ္မော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၄။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၉၁။ (-အဘိ၊က။၉၉။ ပဋိသံ။
၁၀၅၊၃၆၁။ စူဠနိ။၁၂၊၁၀၈၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၄။
မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၊၃၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊
၂။၄၉။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၀ ၃၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။
၂၉၂၊၃၃၃။ ဥပါန၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၁။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၃၀၉ ၃၂၂။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ။
၂၉၊၆၇၊၈၇။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ၊၂၀။ ဝဇီရ၊၄၂။
ဝိမတိ၊၁။၆၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၁။ မ၊
ဋ္ဌ၊၃။၆၅။ နေတ္တိ၊ဝိ။၁၉၂။)

အဝိပရိကာမဓမ္မတာ (ထိ) [အဝိပရိကာမဓမ္မ+
တာ]ဖောက်ပြန်ခြင်း-မမြဲခြင်း-သဘောမရှိ
သည်၏အဖြစ် ပကတိသဘောကို မစွန့်သည်
၏အဖြစ်။ နိဗ္ဗိကာရတာ အဝိပရိကာမ-
ဓမ္မတာ။ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၅၆။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၉။)

အဝိပရိကာမဓမ္မတ္ထ (န) [အဝိပရိကာမဓမ္မ+တ္ထ]
ဖောက်ပြန်ခြင်း သဘောမရှိသည်၏ အဖြစ်၊
ပကတိသဘောကို မစွန့်သည်၏အဖြစ်။ အဝိ-
ပရိကာမဓမ္မတ္တာ ဧဝ ဟိ တေ အညမညံ န
ဗျာဗာဓေန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၉။
(-သံ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၅၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၉။)

အဝိပရိကာမဓမ္မနိရောဓဿန (န) [အဝိပရိ-
ကာမဓမ္မ+နိရောဓ+ဿန]ဖောက်ပြန်ခြင်း
သဘော မရှိသော နိရောဓသစ္စာတရားကို

မြင်သိခြင်း။အဝိပရိကာမဓမ္မနိရောဓဿနန
ဝိပရိကာမဋ္ဌော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၇။

အဝိပရိကာမပကတိက (တိ) [အဝိပရိကာမ+
ပကတိ+က] မဖောက်ပြန်ခြင်း သဘောရှိ
သော။ ဇရာဘဂ်ဝသေန အဝိပရိကာမပက-
တိကဿ ကဿစိ အဘာဝတော အဝိပရိ-
ကာမဓမ္မေန ဝါ (စ)။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၀။
စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၆၇။

အဝိပရိကာမေတဗ္ဗသဘာဝ(တိ)[အဝိပရိကာမေ-
တဗ္ဗ+သဘာဝ] မဖောက်ပြန်စေအပ်သော
သဘောရှိသော။ ဇရာယ မရဏေန စ အဝိ-
ပရိကာမေတဗ္ဗသဘာဝေါ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၁။

အဝိပရိတ (တိ) [န+ဝိပရိတ] မဖောက်ပြန်-
မှန်ကန် - သော။ ဣဒံ သစ္စံ တစ္ဆံ တထံ
ဘူတံ ယာထာဝံ အဝိပရိတံ။ မဟာနိ။၅၈။
အဝိပရိတန္တိ န ဝိပရိတံ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၇။
တထော အဝိပရိတော အာဂဒေါ အဿာတိ
...တထာဂတော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၃။
အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၆။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၂၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၉၅။ တာသံ ဓာတုနံ အဝိပရိတတော။
မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၃၈၄။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၆ ၃၅၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၇၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၃။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၀၇။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၆၁။ သုတ္တနိ၊
ဋ္ဌ၊၁။၂၀၉။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊၂။၈၂၊၂၂၂၊၂၇၆၊
၂၈၇၊၃၁၇။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၊၁၇၆။ ထေရ၊
ဋ္ဌ၊၁။၄၇။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၄။ အပါ၊ဋ္ဌ၊
၂။၈၅။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၂၁။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၈။
မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၁။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၆၃၊၆၄၊၈၁။ နေတ္တိ၊
ဋ္ဌ၊၂၄၇။ သာရတ္ထ၊၁။၂၂၉။ သာရတ္ထ၊
၃။၁၃၅။ ဝိမတိ၊၁။၁၁၉။ ဝိမတိ၊၂။၂၇၉။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၊၂၅၊၃၅၊၃၄၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၈၇၊
၁၅၁၊၁၆၈၊၂၇၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၃၃၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊
၃။၁၂၊၉၁၊၉၇၊၁၆၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၊
၅၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၊၃၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၂၊၁၄၆။

၃၁၇၊ ၃၄၂၊ ၃၉၄၊ ၄၁၄၊ ၄၅၅။ အံ၊ ဇိ၊ ၃။ ၁၉၈၊
၂၁၆၊ ၃၂၃။ မူလဇိ၊ ၁။ ၁၅၊ ၂၅။ မူလဇိ၊ ၂။ ၄၆။
အနုဇိ၊ ၁။ ၂၂၊ ၆၇၊ ၁၅၂။ အနုဇိ၊ ၂။ ၁၅၇၊ ၁၈၁။
အနုဇိ၊ ၃။ ၆၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇိ၊ ၁။ ၉။ နေတ္ထိ၊ ဇိ၊ ၃။ ၆၊
၈၂။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၁၄၊ ၁၈၁။)

အဝိပရိတကာယ (ပု) [အဝိပရိတ+ကာယ]
မဖောက်ပြန်သော ကာယ။ အဝိပရိတကာ-
ယာဒိသဘာဝဂ္ဂဟဏသမတ္တတာယ ဗလဝတိ
ဝေ သတိ။ အနုဇိ၊ ၂။ ၁၇၁။

အဝိပရိတကာရဏပုစ္ဆာ (ထိ) [အဝိပရိတ+ကာ-
ရဏ+ပုစ္ဆာ] မဖောက်ပြန်သော အကြောင်း
- အကြောင်းမှန် - ကို မေးခြင်း။ ကိ
ကာရဏာတိ ပန ပဋိက္ခိတ္တကတ္တုကာယ ဂမန-
ကိရိယာယ အဝိပရိတကာရဏပုစ္ဆာ။ ဒီ၊ ဇိ၊
၂။ ၃၀၄။

အဝိပရိတက္ခရ (န) [အဝိပရိတ + အက္ခရ]
မဖောက်ပြန်သော (မှန်သော) အက္ခရာ။
အနုဗျဉ္ဇနသောတိ အက္ခရာပဒပါရိပုရိယာ စ
သုဝိနိစ္စိတာနိ အဓဏှာနိ အဝိပရိတက္ခရနိ။
ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၆၈။

အဝိပရိတဂုဏ (ပု) [အဝိပရိတ+ဂုဏ] မဖောက်
ပြန်သော ဂုဏ်ကျေးဇူး။ ဓမ္မဂုဏာနန္တိ
အဝိပရိတဂုဏာနံ။ ဝိမာန၊ ၄။ ၃၃၁။

အဝိပရိတဂ္ဂဟဏ (န) [အဝိပရိတ + ဂဟဏ]
မဖောက်ပြန်သောအားဖြင့် ယူခြင်း။ တထာ
တံ သမ္မာ သုတံ အနုနဂ္ဂဟဏံ အနဓိကဂ္ဂ-
ဟဏံ အဝိပရိတဂ္ဂဟဏဉ္စ ဟောတိတိ။ ဥဒါ-
န၊ ၄။ ၁၂။

အဝိပရိတဂ္ဂဟဏတာ (ထိ) [အဝိပရိတဟဂ္ဂဟဏ+
တာ] မဖောက်ပြန်သော ယူခြင်းရှိသည်၏
အဖြစ်။ တဉ္စ ဉာဏံ အဝိပရိတဂ္ဂဟဏတာယ
သမ္မာဒဿနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇိ၊ ၂။ ၃၈၄။

အဝိပရိတစေတ (ပု) [အဝိပရိတ + စေတ]
မဖောက်ပြန်သောစိတ်။ န စ ကေနစိ အဝိ-
ပရိတစေတသာ တေန လိင်္ဂေန သဟ ကဒါစိ

ကာလသင်္ခါတော လိင်္ဂိ ဂဟိတပုဗ္ဗောတိ။
အနုဇိ၊ ၃။ ၆၆။

အဝိပရိတဉာဏ (န) [အဝိပရိတ + ဉာဏ]
မဖောက်ပြန် - မှန်ကန်စွာ - သိခြင်း။ ဟုတ်
တိုင်းမှန်စွာ သိသောဉာဏ်။ ယထာဘူတံ
ဉာဏာယာတိ အဝိပရိတဉာဏာယ။ သုတ္တနိ၊
၄။ ၂။ ၂၂၀။

အဝိပရိတဋ္ဌ (ပု) [အဝိပရိတ+အတ္ထ] မဖောက်
ပြန်သော အနက်သဘော။ တံ ဟိ . ဧကန္တေ-
နေဝ သန္တတ္ထာ အဝိပရိတဋ္ဌေန သမ္ပံ။ ဥဒါန၊
၄။ ၃၅၆။ (-ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၄၈။ မူလဇိ၊ ၂။
၁၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇိ၊ ၁။ ၃၄၇။)

အဝိပရိတတာ (ထိ) [အဝိပရိတ+တာ] မဖောက်
ပြန်သည်၏ အဖြစ်။ အတ္တဿ အဝိပရိတ-
တာယ(စ)။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၉၉။ (-သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။
၁၆၇။ စူဠနိ၊ ၄။ ၂။ ၁။) အဝိပရိတတာယ
သမ္မာ စ ဗုဒ္ဓန္တိ။ မူလဇိ၊ ၁။ ၁၁၃။

အဝိပရိတတ္ထ (ပု) [အဝိပရိတ+အတ္ထ] (၁)
မဖောက်ပြန်သော အနက် သဘော။ (တိ)
(၂) မဖောက်ပြန်သောအနက်ရှိသော။ (၁)
အတ္တန္တိ အဝိပရိတတ္ထံ။ သံ၊ ဇိ၊ ၁။ ၂၃၉။ (၂)
ယဉ္ဇိ အဂဝတာ ဘာသိတံ၊ တံ အဝိပရိတတ္ထံ။
ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၅၆။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၅၇။ (-သာ-
ရတ္ထ၊ ၁။ ၃၅၁။ မ၊ ဇိ၊ ၃။ ၂၃၉။ အံ၊ ဇိ၊ ၃။ ၁၅။
အနုဇိ၊ ၁။ ၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇိ၊ ၂။ ၂၁၂။ နေတ္ထိ၊ ဇိ၊
၇၉။)

အဝိပရိတတ္ထတာ (ထိ) [အဝိပရိတတ္ထ+တာ]
မဖောက်ပြန်သော အနက်ရှိသည်၏ အဖြစ်။
အတ္တနော ဗျာကရဏံ အဝိပရိတတ္ထတာယ
သတ္တဝီ ပသာဒုပ္ပါဒနေန သမ္မာပဋိပဇ္ဇမာ-
နဿ အနုက္ခမေန လောကုတ္တရဓမ္မာဝဟမ္ပိ
ဟောတိ။ ဒီ၊ ဇိ၊ ၃။ ၈၇။

အဝိပရိတတ္ထဒဿန (န) [အဝိပရိတတ္ထ+ဒဿန]
မဖောက်ပြန်သော (မှန်သော) အနက်
အဓိပ္ပါယ်ကို ပြခြင်း။ အညမညဿ ဝါဒေ

ဒေါသံ ဒဿေတော အဝိပရိတတ္ထဒဿနတ္ထံ
ဥတ္တရရဟိတာ ဇေ။ ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၄၀၀။

အဝိပရိတတ္ထဒီပန (န) [အဝိပရိတတ္ထ +
ဒီပန] မဖောက်ပြန်သော အနက်ကို ပြခြင်း။
အာစရိယေဟိ ဝုတ္တအဝိပရိတတ္ထဒီပနေန တေ
အနတ္တစိက္ခန္ဓန။ မူလဋ္ဌိ၊ ၂။၈၃။

အဝိပရိတတ္ထဝုတ္တိ (ထိ) [အဝိပရိတတ္ထ + ဝုတ္တိ]
မဖောက်ပြန်သော (မှန်သော) အနက်
အဓိပ္ပါယ်သဘောအားဖြင့်ဖြစ်ခြင်း။ တဒတ္ထ-
ဿ ဧကန္တသိဒ္ဓိယာ အဝိသင်္ခါဒနတော အဝိ-
ပရိတတ္ထဝုတ္တိယာ တထာ အဝိတထာ အနည-
တာ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။၁၂။

အဝိပရိတဒဿန (တိ) [အဝိပရိတ + ဒဿန]
မဖောက်ပြန်-မှန်ကန်-သော ဉာဏ်အမြင်
ရှိသောသူ သမ္မာဒိဋ္ဌိကော ခေါ် ပန ဟောတိ
အဝိပရိတဒဿနော။ မ၊၁။၃၅၈။ အံ၊၁။
၃၅။ အဝိပရိတဒဿနောတိ တာယေဝ
သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ အဝိပရိတဒဿနော။ အံ၊ ၄။၁။
၃၇၁။ (ဣတိဝုတ်၊ ၄။၅၆။ ဓရိယာ၊ ၄။၂၇၉။
ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၈၇။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၅၆၊ ၂၇၉။)

အဝိပရိတဒဿနဇာတိက (တိ) [အဝိပရိတဒဿန
+ ဇာတိ + က] မဖောက်ပြန်-မှန်ကန်စွာ
-မြင်ခြင်းသဘောရှိသောသူ။ ဝုက္ခသဟော
အဝိပရိတဒဿနဇာတိကော။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။
၂၈၁။

အဝိပရိတဒဿာဝိ (တိ) [အဝိပရိတ + ဒီသ +
အာဝိ] မဖောက်ပြန် (ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ)
မြင်လေ့ရှိသောသူ။ သမ္မဒ္ဓသောတိ သဗ္ဗာသံ
ဝေဒနာနံ၊ စတုန္နမ္ပိ ဝါ သစ္စာနံ အဝိပရိတ-
ဒဿာဝိ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။၁၈၅။ (-ထေရ၊ ၄။၁။
၁၇၇။)

အဝိပရိတဒဿိတာ (ထိ) [အဝိပရိတဒဿိ +
တာ] မဖောက်ပြန် (ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ) မြင်
လေ့ရှိသည်၏ အဖြစ်။ အဝိပရိတဒဿိတာယ

ယာထာဝဒဿိဟိ။ ထေရ၊ ၄။၂။၄၆၇။ (-
ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၀၈။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၃၁၃။)

အဝိပရိတဒေသနတာ (ထိ) [အဝိပရိတ + ဒေ-
သနာ + တာ] မဖောက်ပြန်သော (မှန်ကန်
သော) ဒေသနာ၏ အဖြစ်။ ယထာ ဘာသိ-
တံ ဘဂဝတာ၊ ထထေဝါတိ အဝိပရိတဒေ-
သနတံ ဒဿေတိ။ ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၀၉။ သိ၊ဋ္ဌိ၊
သစ်၊၁။၃၁၅။ မ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၀၇။

အဝိပရိတဓမ္မ (ပု) [အဝိပရိတ + ဓမ္မ] မဖောက်
မပြန်သော (မှန်ကန်သော) - အစစ်အမှန် -
တရား။ အဝိပရိတဓမ္မံ ကထေတိ။ ဥဒါန၊ ၄။
၁၁၀။ (-မဟာနိ၊ ၄။၂၅၆။ သိ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။၃၈၇။
အနုဋ္ဌိ၊၁။၁၇၇။)

အဝိပရိတဓမ္မဒေသန (တိ) [အဝိပရိတဓမ္မ + ဒေ-
သန] မဖောက်မပြန်သော တရားကို ဟော
တော်မူတတ်သောသူ။ သာ အဝိပရိတဓမ္မ-
ဒေသနတော ဧထာဂတေ သုပ္ပတိဋ္ဌိတာ။
နေတ္ထိ၊ ၄။၈။ (-မ၊ဋ္ဌိ၊ ၃။၅၁၀၈၃။)

အဝိပရိတဓမ္မဒေသနတာ (ထိ) [အဝိပရိတဓမ္မ-
ဒေသန + တာ] မဖောက်မပြန်သော (မှန်ကန်
သော) တရားကို ဟောတတ်သည်၏ အဖြစ်။
အဝိပရိတဓမ္မဒေသနတာယ ဧဝံ သတ္ထု သမ္မာ-
သမ္မောမိသိဒ္ဓိ။ ဥဒါန၊ ၄။၁၁၀။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ-
တ္တာ အဝိပရိတဓမ္မဒေသနတာယ ဝေပါကဋ္ဌ-
ဓမ္မကာယဿ သတ္ထု။ ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၃၄၃။

အဝိပရိတဓမ္မဒေသနတ္ထ (န) [အဝိပရိတဓမ္မဒေ-
သန + တ္ထ] မဖောက်မပြန် (မှန်ကန်)သော
တရားကို ဟောတတ်သည်၏ အဖြစ် သဗ္ဗညု
ဇေ အမှောက် သတ္တာ အဝိပရိတဓမ္မဒေသ-
နတ္တာ။ ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၆၀။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၂၂၃။
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝတ ဘဂဝါ အဝိပရိတဓမ္မ-
ဒေသနတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။၁။၁၄၄။

အဝိပရိတဓမ္မဒေသနဘာဝ (ပု) [အဝိပရိတဓမ္မ-
ဒေသန + ဘာဝ] မဖောက်မပြန် (မှန်ကန်)
သောတရားကို ဟောတတ်သည်၏ အဖြစ်။

သတ္တုနော စ အဝိပရိတဓမ္မဒေသနာဘာဝေန
အဝိတထဒေသနာဘူတေ ဓမ္မေ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၂။

အဝိပရိတဓမ္မဒေသနာ (ထိ) [အဝိပရိတဓမ္မ+
ဒေသနာ] မဖောက်မပြန် (မှန်ကန်)သော
တရားကို ဟောခြင်း။ တွေ့ကမေဝ ဟိ အနု-
ကမ္မကဿ သတ္တု ကိစ္စံ၊ ယဒိဒံ အဝိပရိတဓမ္မ-
ဒေသနာ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၉။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၈။
အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၃။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၅။ အဝိပရိ-
တဓမ္မဒေသနာ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၉။ သံ၊ ၄။ ၁။
၁၄၈။

အဝိပရိတနာမ (တိ) [အဝိပရိတ + နာမ]
မဖောက်မပြန် - မှန်ကန် - သော အမည်ရှိ
သော၊ သူ။ သစ္စနာမောတိ ယထာဝနာ-
မော အဝိပရိတနာမော။ ပေတ၊ ၄။ ၂၁၅။

အဝိပရိတနိဗ္ဗာနဂါမိနိပဋိပဒါ (ထိ) [အဝိပရိတ
+ နိဗ္ဗာန + ဂါမိနိ + ပဋိပဒါ] မဖောက်ပြန် -
မှန်ကန် - သော နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း
အကျင့်။ တဿ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနာဓိဋ္ဌာနာ-
ယ အဝိပရိတနိဗ္ဗာနဂါမိနိပဋိပဒါယ အပ္ပမာ-
ဒေန သမ္မာဒေဝ။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၇။

အဝိပရိတနိဗ္ဗာနဒဿာဝိ (တိ) [အဝိပရိတ +
နိဗ္ဗာနဒဿာဝိ။ ထိ-၌ အဝိပရိတနိဗ္ဗာန-
ဒဿာဝိနိ] မဖောက်မပြန် နိဗ္ဗာန်ကို မြင်လေ့
ရှိသော၊ သူ။ သာ စ ပဗ္ဗေတော ဝိမောက္ခ-
သစ္စဒဿာ အဝိပရိတနိဗ္ဗာနဒဿာဝိနိ ဟော-
တူတိ အတ္တော။ ထေရီ၊ ၄။ ၂၉၈။

အဝိပရိတနိယျာနိကတ္တ (တိ) [အဝိပရိတ + နိ-
ယျာနိက + အတ္တ] ဝဋ်ဆင်းရဲမှ မဖောက်မပြန်
(ကေန်)ထွက်မြောက်စေတတ်သော အနက်
ရှိသော။ အဝိပရိတနိယျာနိကတ္တော ဝေ ဝါ
သမ္မာ-သဒ္ဓေါ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၉၇။

အဝိပရိတနိယျာနိကဓမ္မသဘာဝ (ပု) [အဝိပရိ-
တနိယျာနိက + ဓမ္မ + သဘာဝ] ဝဋ်ဆင်းရဲ
မှ မဖောက်မပြန် (ကေန်) ထွက်မြောက်စေ
တတ်သော တရားသဘော။ သတ္တု သာသန-

ဓမ္မဿ သုဓမ္မတံ အဝိပရိတနိယျာနိကဓမ္မ-
သဘာဝံ ပဿ ဇာနာဟိ။ ထေရီ၊ ၄။ ၁။ ၄၃၆။

အဝိပရိတနိယျာနိကဘာဝ (ပု) [အဝိပရိတ +
နိယျာနိက + ဘာဝ] ဝဋ်ဆင်းရဲမှ မဖောက်
မပြန် (ကေန်) ထွက်မြောက်စေတတ်သည်၏
အဖြစ်။ သမ္မာတိ အဝိပရိတနိယျာနိကဘာ-
ဝေန။ မူလဋီ၊ ၁။ ၉၀။ အဝိပရိတနိယျာနိက-
ဘာဝေနာတိ ဣဒံ အဝိသေသဘူတဿ နိ-
ယျာနိကဘာဝဿ သမ္မာ-သဒ္ဓေန ဝိသေသိ-
တတ္တာ ဝုတ္တံ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၉၇။

အဝိပရိတနိရုတ္တိ (ထိ) [အဝိပရိတ + နိရုတ္တိ]
မဖောက်မပြန် မှန်သော သဒ္ဓါ။ “ဓမ္မနိရုတ္တာ-
ဘိလာပေ”တိ တွေ့ ဓမ္မ-သဒ္ဓေါ သဘာဝ-
ဝါစကောတိ ကတာ အာဟ “သဘာဝ-
နိရုတ္တိ”တိ၊ အဝိပရိတနိရုတ္တိတိ အတ္တော။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၈၂။

အဝိပရိတပညတ္တိ (ထိ) [အဝိပရိတ + ပညတ္တိ]
မဖောက်ပြန်သော ပညတ်။ သဘာဝပညတ္တိ-
ယာတိ န သတ္တာဒိပညတ္တိယာ အဝိပရိတ-
ပညတ္တိယာ ဝါ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၉၄။

အဝိပရိတပညာ (ထိ) [အဝိပရိတ + ပညာ]
မဖောက်ပြန်သော - မှန်ကန်သော - ပညာ။
သမ္မပ္ပညာယာတိ အဝိပရိတပညာယ ယထာ-
ဘူတပညာယ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၇။

အဝိပရိတပဋိပတ္တိ (ထိ) [အဝိပရိတ + ပဋိပတ္တိ]
မဖောက်ပြန်သော - မှန်ကန်သော - အကျင့်။
သေဝိတဗ္ဗာသေဝိတဗ္ဗေသု အတ္တနော အဝိ-
ပရိတပဋိပတ္တိံ ဒဿေတိ။ ထေရီ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၇။
(- သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၃၈။ မ၊ ၄။ ၂။ ၄၂၆။ အနုဋီ၊
၂။ ၁၈၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂၃၅။)

အဝိပရိတပိဏ္ဍတ္တ (ပု) [အဝိပရိတ + ပိဏ္ဍတ္တ]
မဖောက်ပြန်သော - မှန်ကန်သော - အပေါင်း
အနက်၊ တိကျမှန်ကန်သော လိုရင်းအနက်။
“ယထာဘူတံ အတ္တံ သီလာဒိဘေဒန”န္တိ
ဣမိနာ အဝိပရိတပိဏ္ဍတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀။

အဝိပရိတပ္ပဓာန (န) [အဝိပရိတ + ပဓာန] မဖောက်ပြန်သော - မှန်ကန်သော - အားထုတ်ခြင်း။ သမ္မပ္ပဓာနန္တိ အဝိပရိတပ္ပဓာနံ ကာရဏပ္ပဓာနံ ...။ ပဋိသံဠာသ။ ၂၇၁။

အဝိပရိတပ္ပဝတ္တိ (ထိ) [အဝိပရိတ + ပဝတ္တိ] မဖောက်မပြန်-မှန်ကန်စွာ-ဖြစ်ခြင်း။ ယဿ သတ္တုနော ဝစနံ ... အဝိပရိတပ္ပဝတ္တိယာ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၆၀။

အဝိပရိတပ္ပဝတ္တိနိဝတ္တိ (ထိ) [အဝိပရိတ + ပဝတ္တိ + နိဝတ္တိ] မဖောက်မပြန်သော (သံသရာ ဝဋ် ဆင်းရဲ၌) ဖြစ်ခြင်း (သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ) ဆုတ်နုတ်ခြင်းတရား။ အဝိပရိတပ္ပဝတ္တိနိဝတ္တိယော ပဝေဒေန္တန္တိ အတ္တော။ ထေရဂူ၊ ၂။ ၂၈၃။

အဝိပရိတဗျာဓိအာဒိသဘာဝ (တိ) [အဝိပရိတ + ဗျာဓိ + အာဒိ + သဘာဝ] မဖောက်မပြန် နာခြင်းစသော သဘောရှိသော။ တထာသန္တာတိ ယထာ သန္တာ ဧဝ အဝိပရိတဗျာဓိအာဒိသဘာဝါဝ ဟုတွာတိ အတ္တော။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၉။ ဧကန္တေန ဗျာဓိအာဒိသဘာဝါ ဧဝ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၀။

အဝိပရိတဘာဝ (ပ) [အဝိပရိတ + ဘာဝ] မဖောက်ပြန်သည်၏ အဖြစ်။ တံ ဟိ အဝိပရိတဘာဝေန သမ္မာ ဗုဒ္ဓနတော သမ္မာဓိ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၈။ (-နေတ္တိ၊ ၄။ ၅၆။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၅၂။ အနုဋီ ၃။ ၆၀။)

အဝိပရိတဘာဝနာ (ထိ) [အဝိပရိတ + ဘာဝနာ] မဖောက်မပြန် ဖြစ်စေခြင်းဘာဝနာ။ နိဗ္ဗာနံ ဂစ္ဆတိ ဧတေနာတိ နိဗ္ဗာနဂမနံ၊ သော ဧဝ အဝိပရိတဘာဝနာယ အတ္တော။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၅၀။

အဝိပရိတဘာဝါဝဓောဓနတ္ထ (ပ) [အဝိပရိတ + ဘာဝ + အဝဓောဓနတ္ထ] မဖောက်မပြန် သည် - မှန်ကန်သည် - ၏ အဖြစ်ကို သိစေခြင်း အကျိုး။ တဿ သိဟနာဒဿ အဝိပရိတ

ဘာဝါဝဓောဓနတ္ထ “အတ္ထိ ကဿပ မဂ္ဂေါ” တိ - အာဒိမာဟ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၁။

အဝိပရိတမန (တိ) [အဝိပရိတ + မန] မဖောက်ပြန်သော - ဆုံးဖြတ်အပ်သော - စိတ်ရှိသော။ သူ။ အဝိပရိတမနာ အဝိပရိတသညိနော ဝဒန္တိ။ မဟာနိ၊ ၄၇။ အဝိပရိတမနာတိ နိစ္ဆယမနာ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၆၅။

အဝိပရိတမနသိကာရ (ပ) [အဝိပရိတ + မန + သိကာရ] မဖောက်မပြန်သော အားဖြင့် - ဟုတ်တိုင်း မှန်စွာ - နှလုံးသွင်းခြင်း။ အဝိပရိတမနသိကာရဒိဝသေန စ သဗ္ဗောပိ ကုသလပက္ခော နေတဗ္ဗော။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၇။

အဝိပရိတမနသိကာရတာ (ထိ) [အဝိပရိတ + မနသိကာရ + တာ] မဖောက်မပြန်သော အားဖြင့် - ဟုတ်တိုင်း မှန်စွာ - နှလုံးသွင်းမှု၏ အဖြစ်။ သော ဟိ အဝိပရိတမနသိကာရတာယ “ယောနိသောမနသိကာရော” တိ ဝုတ္တော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၄။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၈၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၅။

အဝိပရိတလက္ခဏ (န) [အဝိပရိတ + လက္ခဏ] မဖောက်မပြန်သော - မှန်ကန်သော - လက္ခဏာ။

အဝိပရိတလက္ခဏတ္ထ (န) [အဝိပရိတလက္ခဏ + ထု] မဖောက်မပြန်သော - မှန်ကန်သော - လက္ခဏာရှိသည်၏ အဖြစ်။ အသမ္မာသမ္ပန္နိဗ္ဗာနံ အဝိပရိတလက္ခဏတ္တာ အနညထာဘာဝတော တထလက္ခဏံ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၀၂။

အဝိပရိတဝစန (န) [အဝိပရိတ + ဝစန] မဖောက်မပြန်သော - မှန်ကန်သော - မချွတ်ယွင်းသော - စကား။ တစ္ဆဝစနံ ယာထာဝဝစနံ အဝိပရိတဝစနံ ဣသိဝစနံ။ မိလိန္ဒ၊ ၂။ ၁၉။

အဝိပရိတဝိဘတ္တဘာဝဒီပန (န၊ ထိ) [အဝိပရိတ + ဝိဘတ္တဘာဝ + ဒီပန] မဖောက်မပြန်သော အားဖြင့် - မှန်ကန်စွာ - ဝေဟန်အပ်သည်၏

အဖြစ်ကိုပြခြင်း။ ပုရိမေန ဝါ အန္တရာယိက-
နိယျာနိကဓမ္မာနံ အဝိပရိတဝိဘတ္တဘာဝဒီပ-
နေန ပစ္ဆိမဝေသာရဋ္ဌဗ္ဗယသမာယောဂေါ။
ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၁။

အဝိပရိတဝိသယဝိဘာဝန (န၊ထိ) [အဝိပရိတ+
ဝိသယ+ဝိဘာဝန] မဖောက်မပြန် ဟုတ်မှန်
သော-မိမိအာရုံကို-မိမိ၏ ဖြစ်ရာဝိသယဟု
ဆိုအပ်သော အနက်ကို - ထင်စွာ ပြခြင်း။
ဒေသနာပိ ဟိ ပဋိဝေဓော ဝိယ အဝိပရိတ-
ဝိသယဝိဘာဝနတော (အဝိပရိတသဝိသယ-
ဝိဘာဝနတော။ သံ၊ ၇။ သင်္ခ၊ ၁။ ၁၀၆။ အဝိ-
ပရိတံ သဝိသယဝိဘာဝနတော။ အနု၊ ၁။
၂၂) ဓမ္မာနုဉ္စပံ ပဝတ္တတိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၇၉။

အဝိပရိတဝိမံသာ (ထိ) [အဝိပရိတ+ဝိမံသာ]
မဖောက်မပြန် - ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ - စူးစမ်း
ဆင်ခြင်ခြင်း။ သဘာဝသမန္နေသနာတိ ယာ-
ထာဝသမန္နေသနာ အဝိပရိတဝိမံသာ။ မ၊ ၇။
၂။ ၃၀၄။

အဝိပရိတဝုတ္တိ (ထိ) [အဝိပရိတ+ဝုတ္တိ] မဖောက်
မပြန် - မှန်ကန်စွာ - ဖြစ်ခြင်း။ အဝိပရိတ-
ဝုတ္တိယာ သမေန ဉာဏေန သမံ ကဉ္စိ နေဝ
သမနုပဿာမိ။ ဒီ၊ ၇။ ၂။ ၉၈။

အဝိပရိတဝုတ္တိက (ထိ) [အဝိပရိတဝုတ္တိ+က]
မဖောက်မပြန် - မှန်ကန်စွာ - ဖြစ်ခြင်း
ရှိသော။ နိယျာနိကတာယ သမ္မာသဘာဝါ
အဝိပရိတဝုတ္တိကာ။ ဒီ၊ ၇။ ၂။ ၂၆၁။

အဝိပရိတဝုတ္တိကတ္ထ (န) [အဝိပရိတဝုတ္တိက
+ ကတ္ထ] မဖောက်မပြန် မှန်ကန်စွာ -
ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်။ သစ္စန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ
အဝိပရိတဝုတ္တိကတ္တာ။ သံ၊ ၇။ ၂။ ၇၃။

အဝိပရိတဝုတ္တိတာ (ထိ) [အဝိပရိတဝုတ္တိ+တာ]
မဖောက်မပြန် - မှန်ကန်စွာ-ဖြစ်ခြင်းရှိသည်
၏ အဖြစ်။ အညံ ဝါ နိစ္စာဘိမတံ အဝိပရိတ-
ဝုတ္တိတာယ သဗ္ဗကာလံ တထာဘာဝေန
“သဿတ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ အနု၊ ၁။ ၂။ ၆။

အဘိဓာန် ၃-၂၃-ပ-မ-စ-သ-၈

အဝိပရိတသစ္စသဘာဝ (တိ) [အဝိပရိတ+သစ္စ
+သဘာဝ] မဖောက်မပြန်-မှန်ကန် သော
သဘောရှိသော။ ယထာဘူတေတိ အဝိပရိ-
တသစ္စသဘာဝေ နိဗ္ဗာနေ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။
၁၇၁။

အဝိပရိတသညာ (ထိ) [အဝိပရိတ+သညာ]
မဖောက်မပြန်သော-မှန်ကန်သော - အမှတ်
သညာ။ တိဿော အဝိပရိတသညာ အနိစ္စ-
သညာ....။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၂၇၆။

အဝိပရိတသညိ (တိ) [အဝိပရိတ+သညာ+
ဂ္ဂိ] မဖောက်မပြန်သော-မှန်ကန်သော -
အမှတ်သညာ ရှိသော၊ သူ။ အဝိပရိတမန-
ကြည့်။

အဝိပရိတသဒ္ဓမ္မဒေသကတ္ထ (န) [အဝိပရိတ+
သဒ္ဓမ္မဒေသက + ကတ္ထ] မဖောက်မပြန် -
ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ-သူတော်ကောင်းတရားကို
ဟောတတ်သည်၏အဖြစ်။ တဗ္ဗပဒေသကဿ
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ သဗ္ဗညုတာဒိအပရိမိတဂုဏ-
ဂဏယောဂေန အဝိပရိတသဒ္ဓမ္မဒေသကတ္ထန္တ
ယာထာဝတော ဥ တွာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၃၀။

အဝိပရိတသဒ္ဓမ္မဝိသယ (တိ) [အဝိပရိတ +
သဒ္ဓမ္မ + ဝိသယ] မဖောက်မပြန်သော - မှန်
ကန်သော - သူတော်ကောင်းတရားလျှင် -
ဖြစ်ရာ-အာရုံ-ရှိသော။ အဝိပရိတသဒ္ဓမ္မဝိသ-
ယေဟိ ဝိယ အာကာရနိဒဿနာဝဓာရဏ-
တ္ထေဟိ ယောနိသော မနသိကာရဿ။ ဒီ၊ ၇။ ၁။
၄၁။ သံ၊ ၇။ ၁။ ၂၈။ အံ၊ ၇။ ၁။ ၃၀။ မ၊ ၇။ ၁။ ၃၁။

အဝိပရိတသဒ္ဓမ္မဝိသယတ္ထ (န) [အဝိပရိတ-
သဒ္ဓမ္မဝိသယ + ကတ္ထ] မဖောက်မပြန်သော -
မှန်ကန်သော - သူတော်ကောင်းတရားလျှင်
-ဖြစ်ရာ- အာရုံ-ရှိသည်၏အဖြစ်။ ဥပရိ
ဝက္ခမာနာနံ နာနပ္ပကာရပ္ပုဋ္ဌိဝေဓဇောတ-
ကာနံ အဝိပရိတသဒ္ဓမ္မဝိသယတ္တာ။ ဣတိဝုတ်၊
၄။ ၂၄။ (- ဒီ၊ ၇။ ၁။ ၄၁။ မ၊ ၇။ ၁။ ၃၁။ သံ၊ ၇။
၁။ ၂၈။ အံ၊ ၇။ ၁။ ၃၀။ သီ၊ ၇။ သင်္ခ၊ ၁။ ၁၇၇။)

အဝိပရိတသဘာဝ (ပု) [အဝိပရိတ+သဘာဝ]
 (၁) မဖောက်မပြန်သော-မှန်ကန်သော-
 သဘော။ (တိ)(၂) မဖောက်မပြန်သော-
 မှန်ကန်သော-သဘောရှိသော။ (၁)တေသံ
 တေသံ ဝါ ဓမ္မာနံ ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗော သလက္ခဏာ-
 သင်္ခါတော အဝိပရိတသဘာဝေါ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၂၁။ အဘိဋ္ဌ၊၁။ ၂၃။ သာရတ္ထ၊၁။ ၃၃။
 (-ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊ ၁၇၁။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊ ၅၀၊ ၁၇၁။
 မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊ ၁၇၇။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊ ၉၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၇၊
 ၃၀၊ ၁၀၇။ သီ၊ဋ္ဌ၊သင်္ခ၊၁။ ၉၁၊ ၁၀၈။ သီ၊ဋ္ဌ၊
 သင်္ခ၊ ၂။ ၃၇၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၇။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၆။
 သံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂။ မူလဋ္ဌ၊၁။ ၂၂။ အနုဋ္ဌ၊၁။ ၂၁။)
 (တိ)(၂)တံ ခေါ ပန ပရမတ္ထံ သန္တံ အဝိပရိ-
 တသဘာဝံ ကတော စိန္တယန္တော။ စရိယာ၊
 ဋ္ဌ၊ ၂၃၀။

အဝိပရိတသဘာဝဋ္ဌ (ပု) [အဝိပရိတသဘာဝ+
 အတ္ထ] မဖောက်မပြန်သော-မှန်ကန်သော-
 သဘောဟူသောအနက်။ အဝိပရိတသဘာဝ-
 ဋ္ဌေန ပရိယတ္တိဓမ္မပ္ပဝတ္ထနတော ဝါ ဟဒယေန
 စိန္တေတော ဝါစာယ နိစ္ဆာရိတဓမ္မမယောတိ
 ဓမ္မဘူတော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၈၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၃။
 (- မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂၅၆။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၅။)

အဝိပရိတသဘာဝတာ (ထိ) [အဝိပရိတ-
 သဘာဝ + တာ] မဖောက်မပြန်သော-မှန်
 ကန်သော -သဘောရှိသည်၏အဖြစ်။ ဘဂ-
 ဝတော စတုဝေသာရဇ္ဇာနိပိ အဝိပရိတသ-
 ဘာဝတာယ ပဌမဖလဉာဏဏ ဝိသယဝိသေ-
 သော ဟောတိ။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊ ၁၅၆။

အဝိပရိတသဘာဝတ္ထ (န) [အဝိပရိတသဘာဝ+
 ဣ] မဖောက်မပြန်သော - မှန်ကန်သော -
 သဘောရှိသည်၏အဖြစ်။ အဝိပရိတသဘာ-
 ဝတ္ထာ သန္တံ။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊ ၁၁၉။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၁၀၇။ သီ၊ဋ္ဌ၊သင်္ခ၊၁။ ၃၁၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၄။)

အဝိပရိတသဘာဝဒဿန (န) [အဝိပရိတသဘာ-
 ဝ + ဒဿန] မဖောက်မပြန်သော-မှန်ကန်

သော-သဘောကို သိမြင်ခြင်း။ သဘာဝ-
 ဒဿနေနာတိ ဓမ္မာနံ အဝိပရိတသဘာဝ-
 ဒဿနေန။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၆။

အဝိပရိတသဘာဝနိရုတ္တိသလ္လက္ခဏ (န) [အဝိပရိ-
 တ+သဘာဝနိရုတ္တိ + သလ္လက္ခဏ] မဖောက်
 မပြန်သော သဘာဝနိရုတ္တိကို ကောင်းစွာ
 မှတ်ခြင်း။ သော ပနာယံ ပဒဝိစယော အဝိ-
 ပရိတသဘာဝနိရုတ္တိသလ္လက္ခဏေနော သမ္ပဇ္ဇ-
 တိတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊ ၆၁။

အဝိပရိတသဘာဝါဘိသယယ (ပု) [အဝိပရိတ-
 သဘာဝ+အဘိသယယ] မဖောက်မပြန်သော
 - မှန်ကန်သော - သဘောကို ထိုးထွင်း၍
 သိခြင်း။ အဇ္ဈောဂါဟေတုတိ အဝိပရိတ-
 သဘာဝါဘိသယယဝသေန အနုပဓိသိတော။
 နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊ ၁၄၃။

အဝိပရိတသဘာဝါဝဓောဓ (ပု) [အဝိပရိတသ-
 ဘာဝ+အဝဓောဓ] မဖောက်မပြန်သော-
 မှန်ကန်သော - သဘောကို ထိုးထွင်း၍ သိ
 ခြင်း။ အဝိပရိတသဘာဝါဝဓောဓေန ဒိဋ္ဌာဝိ-
 မတ္တံ ဘဝိဿတိ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊ ၈၂။ အနုဋ္ဌ၊ ၂။
 ၁၈၃။ (- အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၄။)

အဝိပရိတသရသ (ပု) [အဝိပရိတ + သရသ]
 မဖောက်မပြန်သော မိမိသဘော။ ယာထာ-
 ဝသရသလက္ခဏတောတိ အဝိပရိတသရသ-
 တော သလက္ခဏတော စ၊.... သရသတောတိ
 စ သဘာဝတော။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၅။

အဝိပရိတသလက္ခဏ (န) [အဝိပရိတ+သ+
 လက္ခဏ] မဖောက်မပြန်သော-မှန်ကန်သော
 -မိမိလက္ခဏာ။ ရူပါရူပဓမ္မာနံ အဝိပရိတသ-
 လက္ခဏတော သာမညလက္ခဏတော စ ပရိ
 ဝိမံသာ။ တေရ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၀။

အဝိပရိတသဝိသယဝိဘာဝန (န.ထိ) [အဝိ-
 ပရိတ+သ+ဝိသယ+ဝိဘာဝန] အဝိပရိတ-
 ဝိသယဝိဘာဝန နှင့် အနက်တူ၊ ၎င်း-ကြည့်။

အဝိပရိတသိဒ္ဓိ (ထိ) [အဝိပရိတ + သိဒ္ဓိ] မဖောက်
မပြန် - မှန်ကန်စွာ - ပြီးစီးခြင်း။ ဥပရိ ဝက္ခ-
မာနာနံ နာနပ္ပကာရပ္ပုဋ္ဌိဝေဝေတောကာနံ
အဝိပရိတသိဒ္ဓိ ဓမ္မဝိသယတ္တာ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၅။

အဝိပရိတသုတ္တတ္တာဝဗောဓ (ပု) [အဝိပရိတ +
သုတ္တတ္တာ + အဝဗောဓ] မဖောက်မပြန်သော
- မှန်ကန်သော - သုတ် - ပါဠိတော် - ၏
အနက်ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း။ န ဟိ
နေတ္ထိဥပဒေသသန္နိဿယေန ဝိနာ အဝိပရိတ-
သုတ္တတ္တာဝဗောဓော သမ္ဘဝတိ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂။

အဝိပရိတဟိတောပဒေသကဘာဝ (ပု) [အဝိပ-
ရိတ + ဟိတောပဒေသက + ဘာဝ] မဖောက်
မပြန်သော - မှန်ကန်သော - အစီးအပွားကို
- ညွှန်ပြ - ဟောကြား - တတ်သော သူ၏
အဖြစ်။ မဟာကာရုဏိကတာယ စ အဝိပရိ-
တဟိတောပဒေသကဘာဝေန ပမာကဝစ-
နတ္တာ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၇၄။ သီ၊ ၇။ သစ်၊ ၁။ ၉၉။

အဝိပရိတာကာရ (ပု) [အဝိပရိတ + အာကာရ]
မဖောက်မပြန်သော - မှန်ကန်သော - အခြင်း
အရာ။ ယသ္မာ အနိစ္စတာ နာမ သင်္ခါရာနံ
အဝိပရိတာကာရော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၇။ ၂။ ၃၈၄။

အဝိပရိတာကာရပ္ပဝတ္တိ (ထိ) [အဝိပရိတာကာ-
ရ + ပဝတ္တိ] မဖောက်မပြန်သော - မှန်ကန်
သော - အခြင်းအရာအားဖြင့် ပြစ်ခြင်း။
အသမ္မောဟာဘိသမယသင်္ခါတာယ အဝိပရိ-
တာကာရပ္ပဝတ္တိယာ..... အဝိတထာနိ အန-
ညထာနိ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၁၇။ (-ဣတိဝုတ်၊
၄။ ၁၂၀။)

အဝိပရိတာဘိလာပ (ပု) [အဝိပရိတ + အဘိ-
လာပ] မဖောက်မပြန် - ဟုတ်မှန်စွာ - ရွတ်ဆို
အပ်သောသဒ္ဓါ။ ဓမ္မာဘိလာပေါတိ အတ္ထဗျဉ္ဇ-
နကော အဝိပရိတာဘိလာပေါ။ သာရတ္ထ၊ ၁။
၇၉။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂။ ဒီ၊ ၇။ ၂။ သီ၊ ၇။ သစ်၊
၁။ ၁၀၆။ မူလဒီ၊ ၁။ ၂။ (-အနုဒီ၊ ၁။ ၂၂။)

အဝိပရိတာဝဗောဓ (ပု) [အဝိပရိတ + အဝ-
ဗောဓ] မဖောက်မပြန် - ဟုတ်မှန်စွာ - ထိုး
ထွင်း၍ - သိခြင်း - သိတတ် - သိကြောင်းဖြစ်
- သော ဉာဏ်။ ယော စေတ္ထ အဝိပရိတာ-
ဝဗောဓသင်္ခါတော ပဋိဝေဓော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။
၂။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂။ (- ဥဒါန၊ ၄။ ၆၉။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၆၅။ ဒီ၊ ၇။ ၁။ ၇။ မ၊ ၇။ ၂။ ၇။ မ၊ ၇။
၃။ ၇။ အံ၊ ၇။ ၄။ ၃။ ၁။)

အဝိပလ္လတ္တဝိဒ္ဓိ (တိ) [အဝိပလ္လတ္တ + ဝိဒ္ဓိ]
မဖောက်မပြန်သော အယူရှိသော၊ သူ။ ဘူတ-
ဂါမော သင်္ခါဝေါတိ၊ အဝိပလ္လတ္တဝိဒ္ဓိနော။
ဝင်္ဂါ၊ ၅။ ၆၄။

အဝိပလ္လာသ (တိ) [န + ဝိပလ္လာသ] မဖောက်ပြန်
- ဖောက်ပြန်ခြင်းမရှိ - သော။ စတူဟိ အ-
သုဘသညာဝိဟိ အဝိပလ္လာသေဟိ သတိ-
ပဋ္ဌာနေဟိ။ နေတ္ထိ၊ ၇။ ၂။ ၅။

အဝိပလ္လာသေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န + ဝိပလ္လာသေ-
တွာ] မဖောက်ပြန်စေပူ၍။ အဝိပလ္လာသေတွာ
ပဋိစ္စုပ္ပန်ဓမ္မာနံ ပဋိစ္စသမုပ္ပနေသု ဓမ္မေသု
ကမ္မံ ကမ္မန္တိ၊ ဝိပါကဉ္စ ဝိပါကတော ဥ တွာန။
ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၅။

အဝိပဿက (တိ) [န + ဝိပဿက] (ကုသိုလ်
တရားတို့ကို) - မရှုသော - မရှာမှီးသော၊ သူ။
ဇာဂရိယံ အနနုယုတ္တဿ အဝိပဿကဿ
ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ။ အံ၊ ၂။ ၆၁။ အဝိပဿ-
ကဿ ကုသလာနံ ဓမ္မာနန္တိ ကုသလဓမ္မေ
အဝိပဿန္တဿ အနေသန္တဿ၊ အဂဝေသန္တ-
ဿာတိ အတ္တော။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂။ (- အံ၊ ၄။
၂။ ၂။ ၆၆။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၉၈။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၁၆၂။
သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၂။ နေတ္ထိ၊ ၇။ ၁၉၄။)

အဝိပဿနာပါဒကတ္ထ (န) [န + ဝိပဿနာ + ပါ-
ဒက + တ္ထ] ဝိပဿနာ၏ အခြေခံမဟုတ်သည့်
၏အဖြစ်။ အဓိမာနိကဿ ဘိက္ခုနော စွာန-
ဝိဟာရော အဝိပဿနာပါဒကတ္တာ သလ္လေခ-
ဝိဟာရော န ဟောတိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၀။

အဝိပဿနပုဂ (တိ) [န+ဝိပဿနပုဂ] ဝိပဿနာ -ကို အားမထုတ်သော - သို့ မကပ်ရောက်သော။ အဝိပဿနပုဂမှ ဟိ ပရိစ္ဆိတ္တဉာဏဿ ဝိသယော ဟောတိယေဝ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၉၉။ အဝိပဿနပုဂါနံ ဉာတပရိညာ။ ပဋိသံဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၈။

အဝိပဿနပုဂတ္ထ (န) [အဝိပဿနပုဂ + တ္ထ] ဝိပဿနာသို့ မကပ်ရောက်သည်၏အဖြစ်။ န စ ပရိဂ္ဂဟေတုဗ္ဗံ အဝိပဿနပုဂတ္တာ။ ပဋိသံဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၈။

အဝိပဿန (တိ) [န+ဝိပဿန] (ကုသိုလ် တရားတို့ကို) မရှု - မရှုမှီး - သော၊ သူ။ အဝိပဿက - ကြည့်။

အဝိပဿိတဓမ္မ (ပု) [န+ဝိပဿိတ+ဓမ္မ] ဝိပဿနာ မရှုမှီးအပ် - မဆင်ခြင်အပ် - သော တရား။ တေသံ အဝိပဿိတဓမ္မော နာမ နတ္ထိ။ မ၊ ၄။ ၁၃၅။

အဝိပဿိတွာ (ကြိဝိ) [န+ဝိပဿိတွာ] အနိစ္စသော အထူးထူးသော အခြင်းအရာအား ဖြင့် - မရှုမှီး - မဆင်ခြင် - မှု။ ဥပယဗ္ဗယဉာဏာဒိဟိ နဝဟိ ဝိပဿနာဉာဏေဟိ အဝိပဿိတွာ။ ပဋိသံဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၆။

အဝိပါက (တိ) [န+ဝိပါက] (က) (ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏) အကျိုး မဟုတ်သော၊ ဝိပါကံ မဟုတ်သော (တရား)။ (ခ) အကျိုး ပေးခြင်းငှါ မစမ်းနိုင်သော။ (အဟောသိကံ-စသည်။) (ဂ) မသုံးသပ်အပ်သော ဝိပါကံအဖြစ်ရှိသော၊ ဝိပါကံကို မသုံးသပ်သော။ (က) အတိတာ အဝိပါကာ ဓမ္မာ ဧကေစ္စ အတ္ထိ ဧကေစ္စ နတ္ထိ။ အဘိ၊ က။ ၁၁၉။ အဝိပါကာတိ ဣဒံ အဗျာကတာနံ ဝသေန စောဒေတုံ ဝုတ္တံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၇။ (- သံ၊ ၄။ ၂။ ၅၄၊ ၁၀၆။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၄။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၆။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၂၊ ၂၀၃၊ ၂၀၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၉၄၊ ၁၉၇။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၆။

သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၊ ၁၁၆။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၊ ၇၃၊ ၁၁၀။ မူလ၊ ၄။ ၂။ ၁၂။ မူလ၊ ၄။ ၂။ ၇၀။ အနု၊ ၄။ ၂။ ၁၁၀။ အနု၊ ၄။ ၂။ ၁၀၀။) (ခ) အဝေဒနိယန္တိ အဝိပါကံ ကမ္မံ။ မ၊ ၄။ ၄။ ၆။ အဝိပါကံ ကမ္မန္တိ ပစ္စယဝေကလ္လေန ဝိပစ္စိတုံ အသမတ္ထံ အဟောသိကမ္မာဒိဘေဝံ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၄။ အဝိပါကံ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယံ ဥပပဋ္ဌေဝေဒနိယဉ္စ သင်္ကရာတိ။ အနု၊ ၄။ ၁။ ၄၁။ (ဂ) သဗ္ဗပဌမာနိ စတ္တာရိ ဃဋ္ဌနာနိ သာမညတော နဝန္တမ္ပိ ဟေတုနံ ဝသေန ဝုတ္တာနံ အဝိပါကာနိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၅၄။ အဝိပါကာနိတိ အနာမဋ္ဌဝိပါကာနိတိ အတ္တော၊ န ဝိပါကဟေတုရဟိတာနိ။ မူလ၊ ၄။ ၂။ ၂၄။ (- အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၅၆။)

အဝိပါကစေတနာ (တိ) [အဝိပါက+စေတနာ] အကျိုးမပေးသောစေတနာ။ အဝိပါကစေတနာယ သဉ္စပေန ဒဿိတာယ သဝိပါကာပိ ဒသိတာယေဝ နာမ ဟောတိ။ မူလ၊ ၄။ ၂။ ၉၇။

အဝိပါကဇိန (တိ) [န+ဝိပါက+ဇိန] ဖြစ်လတ္တံ့သော ပဋိသန္ဓေဝိပါကံကို အောင်ပြီးသူ - ဝိပါကဇိန - မဟုတ်သော၊ (သတ္တမဘဝစသည် မှ အထက်၌ ဖြစ်လတ္တံ့သော) ဝိပါကံကို မအောင်သေးသော၊ သူ (ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်)။ ပုထုဇဉ်နဿ အနောဓိနဿ အဝိပါကဇိနဿ အနာဒိနဝဒဿာဝိနော။ မ၊ ၃။ ၂။ ၆၁။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၂။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၃။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၁၃။ အဝိပါကဇိနဿာတိ ဧတ္ထပိ အာယတိ ဝိပါကံ ဇိနိတွာ ဌိတတ္တာ ခိဏာသဝေါဝ ဝိပါကဇိနော နာမ၊ တသ္မာ အခိဏာသဝဿေဝါတိ အတ္တော။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၈၇။ သတ္တမဘဝါဒိတော ဥဒ္ဓံ ပတ္တေန ဝိပါကဿ အဇိတတ္တာ အဝိပါကဇိနဿ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၇။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၆၂။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၃၈၂။ (- မ၊ ၄။ ၄။ ၃၈၄။)

အဝိပါကဋ္ဌ (ပု) [အဝိပါက + အတ္ထ] အကျိုးမပေးခြင်းအနက်သဘော။ အဗျာကတာ နိရုဿာ-

ဟဋ္ဌေန အဝိပါကဋ္ဌေန စ သုဒ္ဓမာ။ အဘိဋ္ဌ၊
၂။၁၃။

အဝိပါကတာ (ထိ) [အဝိပါက+တာ] အကျိုး-
မပေး-မရှိ-သည်၏အဖြစ်။ တံပန န အတ္တ-
နော ပတိမာနနဿ အဝိပါကတာယ န
အက္ခိဏေယျတာယ။ မိလိန္ဒ။ ၂၃၄။ (-
အဘိဋ္ဌ၊ ၂။၄၃၅။ မူလဋီ၊ ၁။၃၀။ အနုဋီ၊ ၁။
၃၁။ အနုဋီ၊ ၂။၁၀၂။)

အဝိပါကတ္တ (န) [အဝိပါက+တ္တ] (က) အကျိုး-
မပေး-မရှိ-သည်၏အဖြစ်။ (ခ) အကျိုး
ပေးခြင်းသဘော မရှိသည်၏အဖြစ်။ (က)
သော အဝိပါကတ္တာ အမလော။ ဒီ၊ ၄။၁။
၂၀၉။ မ၊ ၄။၁။၁၃၉။ အံ၊ ၄။၂။၂၀။ ဣတိ-
ဝုတိ၊ ၄။၂၁၆။ ဝဇီရ၊ ၅၅။ အနဝဇော အဝိ-
ပါကတ္တာ အမလော။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။၇။ (ခ)
ကထမဿ ကာယာစယော (ကာယကမ္မာ-
စယော) န ဟောန္တိတိ ? အဝိပါကတ္တာ။
သံ၊ ၄။၂။၅၄။ အံ၊ ၄။၂။၃၄၆။ အဝိပါကတ္တာတိ
အဝိပါကဓမ္မတ္တာတိ အတ္ထော။ သံ၊ ၄။၂။၇၀။
(-အဘိဋ္ဌ၊ ၃။၂၄၃။ မူလဋီ၊ ၂။၁၉၄ အနုဋီ၊
၂။၁၉၅။)

အဝိပါကတ္တ (ပု) [အဝိပါက+အတ္တ] အကျိုးမရှိ
ဟူသော-အနက်-သဘော။ အဗျာကတ-
ဝစနေနေဝ စ အဝိပါကတ္တာ ဉာယန္တိ။ မူလဋီ၊
၁။၃၀။ ဧဝံ အဝိပါကတ္တာ အဗျာကတဝစ-
နေန ဗောဓိတာ ဧဝ။ အနုဋီ၊ ၁။၂၉။

အဝိပါကတ္တဇောတကတ္တ (န) [အဝိပါကတ္တ+
ဇောတက+တ္တ] အဝိပါကအနက်ကို ထွန်း
ပြတတ်သည်၏အဖြစ်။ အဗျာကတ-သဒ္ဓေါ
အဝိပါကတ္တဇောတကတ္တေန။ အဘိဋ္ဌ၊ ၁။၈၃။

အဝိပါကဓမ္မ (တိ) [အဝိပါက+ဓမ္မ] အကျိုးပေး
ခြင်းသဘော မရှိသော။ အဗျာကတံ ပန
အာပတ္တာဓိကရဏံ အဝိပါကဓမ္မမေဝ။
သာရတ္ထ၊ ၃။၃၇၉။

အဝိပါကဓမ္မတာ (ထိ) [အဝိပါကဓမ္မ+တာ]
အကျိုးပေးခြင်း သဘောမရှိသည်၏ အဖြစ်။
ကာယဒွါရေ ပနဿ ဝိသတိ စေတနာ အဝိ-
ပါကဓမ္မတံ အာပဇ္ဇန္တိ။ အံ၊ ၄။၂။၃၄၉။ (-
စရိယာ၊ ၄။၁၅၆။ သာရတ္ထ၊ ၁။၄၀၅။ သာရတ္ထ၊
၃။၃၇၉။ မ၊ ၄။၃။၃၅။ သံ၊ ၄။၂။၁၉၈။ အနု-
ဋီ၊ ၂။၁၉၅။)

အဝိပါကဓမ္မတာပါဒန (န) [အဝိပါကဓမ္မတာ+
အာပါဒန] အကျိုးပေးခြင်းသဘောမရှိသည်
၏အဖြစ်သို့ ရောက်စေခြင်း။ မဂ္ဂေန ကိလေ-
သေသု ပရိစ္ဆတ္တေသု အဝိပါကဓမ္မတာပါဒနေန
... ပရိစ္ဆတ္တာ နာမ ဟောန္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။
၂၄၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၃၄၅။ (-မ၊ ၄။၃။၁၅၈။)

အဝိပါကဓမ္မတ္တ (န) [အဝိပါကဓမ္မ+တ္တ] အကျိုး
ပေးခြင်းသဘော မရှိသည်၏ အဖြစ်။ အ-
ဝိပါကဓမ္မတ္တာ ကာယိကာဒိပယောဂမတ္ထေ
ဌတုး သံ၊ ၄။၂။၁၁၆။ အဝိပါကတ္တ-လည်း
ကြည့်။

အဝိပါကဓမ္မတ္တာဘာဝ (ပု) [အဝိပါကဓမ္မတ္တ+
အဘာဝ] အကျိုးပေးခြင်းသဘောမရှိသည်
အဖြစ်၏ မရှိခြင်း။ အဝိပါကာရဟာ ဝါ
နဟောန္တိ အဝိပါကဓမ္မတ္တာဘာဝိတိ။ မူလဋီ၊
၁။၃၂။

အဝိပါကဗ္ဗေယ (ပု) [အဝိပါက+ဗ္ဗေယ] ဝိပါကံ
မဟုတ်သော ဗ္ဗေယ။ ကုသိုလ် အကုသိုလ်
ကြိယာဖြစ်သော ဗ္ဗေယ။ အဂ္ဂဟိတဗ္ဗိတိ အဝိ-
ပါကဗ္ဗေယမ္ပိကုသလာကုသလကိရိယာဗ္ဗေယမ္ပိ။
ဒီ၊ ၄။၂။၉၃။

အဝိပါကဘာဝ (ပု) [အဝိပါက+ဘာဝ] အကျိုး
ပေးခြင်း မရှိသည်၏ အဖြစ်။ အဝိဇ္ဇနံ ဝိယ
အဝိပါကဘာဝိယ သမ္ပဇ္ဇနန္တိ။ အံ၊ ၄။၂။၁၀၄။
(-အနုဋီ၊ ၁။၃၁။ အနုဋီ၊ ၂။၁၀၂။ အနုဋီ၊
၃။၁၃၉။)

အဝိပါကလက္ခဏ (တိ) [အဝိပါက+လက္ခဏ]
အကျိုးကို ဖြစ်စေခြင်းငှါ မထိုက်သည်၏

အဖြစ်ဟူသော မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာရှိသော။ အဝိပါကလက္ခဏာ အဗျာကတာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၂။ တတ္ထာဝေဒ အကထိတာ အဗျာကတာ အဝိပါကာရဟသဘာဝါ ဟောန္တိတိ အာဟ “အဝိပါကလက္ခဏာ အဗျာကတာ”တိ။ မူလဋီ၊၁။၃၂။ ဝိပါကဓမ္မတာပဋိသေဝေသေန အဗျာကတာနံ အဝိပါကလက္ခဏာတိ လက္ခဏံ ဝုတ္တန္တိ တဒတ္ထံ ဒသေေန္တော “အဝိပါကာရဟသဘာဝါ”တိ အာဟ။ အနုဋီ၊၁။၃၂။

အဝိပါကဝေဒန (န) [အဝိပါက+ဝေဒန] အဝိပါက+သဒ္ဓါ။ န ဟိ အဝိပါကဝေဒနံ ဝုတ္တံ ကုသလဝေဒနဉ္စ အဝုတ္တံ။ မူလဋီ၊၁။၃၀။ န ဟိ အဝိပါကဝေဒနံ ဝုတ္တံ၊ အကုသလဝေဒနဉ္စ အဝုတ္တံ။ အနုဋီ၊၁။၃၈။

အဝိပါကသဘာဝ (ပု) [န+ဝိပါက+သဘာဝ] အကျိုးပေးခြင်းမရှိသောသဘော၊ အကျိုးပေးခြင်း သဘော မရှိသော။

အဝိပါကသဘာဝတာ (ထိ) [အဝိပါကသဘာဝ+တာ] အကျိုးပေးခြင်းသဘောမရှိသည်၏ အဖြစ်။ သဟာယဝေလ္လေန အဝိပါကသဘာဝတာယ အာပါဝိတတ္တာ။အနုဋီ၊၂။၁၀၅။

အဝိပါကာရဟ (တိ) [န + ဝိပါကာရဟ] အကျိုးကို ဖြစ်စေခြင်းငှါ မထိုက်သော။ အဗျာကတာ အဝိပါကာရဟာ နေဝ အာစယဂါမိ န အပစယဂါမိနော။ အနုဋီ၊၁။၃၇။ (- ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၁၆။) အဝိပါကဓမ္မတ္တာဘာဝ-လည်း ကြည့်။

အဝိပါကာရဟသဘာဝ (ပု) [အဝိပါကာရဟ+သဘာဝ] အကျိုးကို ဖြစ်စေခြင်းငှါ မထိုက်သော သဘောရှိသော။ အဝိပါကလက္ခဏာကြည့်။

အဝိပုလတာ (ထိ) [န + ဝိပုလ + တာ] မပြန့်ပြောသည်၏အဖြစ်။ အဝိပုလတာယ ဥဋ္ဌာရိ ဟုတွာ အနုပဋ္ဌာနတော။ မ၊ဋီ၊၃။၃၁၈။

အဝိပုလလာဘိ (တိ) [န+ဝိပုလလာဘိ] ပြန့်ပြော - များပြား - စွာ ရလေ့မရှိသော။ သူ။ န အကသိရလာဘိတိ အဝိပုလလာဘိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂။

အဝိပ္ပကတကာလ (ပု) [န + ဝိပ္ပကတ + ကာလ] အပြီး - အဆုံး - သို့ မရောက်သေးသော - စကားလက်စ မသတ်သေးသော - အချိန် - အခါ - ကာလ] အတာတိ တဿာ အဝိပ္ပကတကာလေယေဝ။ သိ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၁၄။

အဝိပ္ပကိဏ္ဍ (တိ) [န+ဝိပ္ပကိဏ္ဍ] (၁) ဖရိဖရဲ မကြဲသော၊ မပြန့်ကြဲသော။ (န) (၂) ဖရိဖရဲမကြဲ - မပြန့်ကြဲ - ခြင်း။ (၁) အဝိသာရိတိ သုဝိသဒေါ အဝိပ္ပကိဏ္ဍော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၄။ သမံ သမ္မာ စ အဝိကိပမာနာ အဝိပ္ပကိဏ္ဍာ စ ဟုတွာ တိဋ္ဌန္တိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၃၄၁။ (- မ၊ဋီ၊၁။၂၇၇။ မူလဋီ၊၁။၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၇။) (န) (၂) အာဗန္ဓုတ္တံ အာသတ္တတ္တံ အဝိပ္ပကိဏ္ဍဉ္စ ကရေန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၄၃၀။

အဝိပ္ပကိဏ္ဍကရဏ (န) [အဝိပ္ပကိဏ္ဍ+ကရဏ] ဖရိဖရဲမကြဲ - မပြန့်ကြဲ - သည်ကို ပြုခြင်း၊ စုပေါင်းခြင်း။ အဝိပ္ပကိဏ္ဍကရဏံ သမ္ပိတ္တနံ အာယူဟနံ။ အနုဋီ၊၁။၈၃။

အဝိပ္ပကိဏ္ဍတာ (ထိ) [အဝိပ္ပကိဏ္ဍ+တာ] ဖရိဖရဲ မကြဲ - မပြန့်ကြဲ - သည်၏အဖြစ်။ ကာယကမ္မာဒိနံ သုသိလျဝေသေန အဝိပ္ပကိဏ္ဍတာ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၈။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁၀၄။ (- လူတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၂။၈။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၂။)

အဝိပ္ပကိဏ္ဍတ္တ (န) [အဝိပ္ပကိဏ္ဍ+တ္တ] ဖရိဖရဲ မကြဲ - မပြန့်ကြဲ - သည်၏အဖြစ်။ န ယေဝါပနကာသင်္ဂဟမနေနေဝ တတာ အဝိပ္ပကိဏ္ဍတ္တာ။ မူလဋီ၊၁။၉၈။

အဝိပ္ပကိစ္ဆဗျာပါရဏာကာရ (ပု) [အဝိပ္ပကိစ္ဆ+ဗျာပါရဏ+အာကာရ] ဖရိဖရဲ မကြ-မပြန့်ကြ- သည်ကိုပြု (စုပေါင်းစုစည်း)ခြင်း- မိမိတို့ ကိစ္စ၌ အားထုတ်စေခြင်း - အခြင်းအရာ။ တေနေဝ ယထာဝရတ္ထေန အဝိပ္ပကိစ္ဆဗျာပါရဏာကာရေန သမ္ပယုတ္တာနံ ကရကံ ပဝတ္တနန္တိ ဝဋ္ဌဗ္ဗံ အနုဋီသ။ ၈၃။

အဝိပ္ပကိစ္ဆဘာဝါပါဒန (န) [အဝိပ္ပကိစ္ဆ+ဘာဝ+အာပါဒန] ဖရိဖရဲ မကြ-မပြန့်ကြ- သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်စေခြင်း။ သမ္ပိန္တနံ သမ္ပယုတ္တာနံ အဝိပ္ပကိစ္ဆဘာဝါပါဒနံ နှာနိယစက္ကာနံ ဥဒကံ ဝိယ။ မ၊ဋီ၊၁။ ၁၇၂။

အဝိပ္ပကိရဏ (န) [န+ဝိပ္ပကိရဏ] ဖရိဖရဲ မကြ-မပြန့်ကြ- စေခြင်း။ အဝိပ္ပကိရဏဝသေန သံဟရိတွာ ဌပေတာ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၈၀။ အဝိပ္ပကိရဏဝသေန သမ္ပိန္တနန္တိ အတ္ထော။ မ၊ဋီ၊၁။ ၇၇။

အဝိပ္ပကိရန္တ (တိ) [န+ဝိပ္ပကိရန္တ] ဖရိဖရဲ မကြသော။ ဝါလိကံ အဝိပ္ပကိရန္တော သမ္ပဇ္ဇတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၂။

အဝိပ္ပကိရိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [န+ဝိပ္ပကိရိတွာ] ဖရိဖရဲ မကြ မူ၍။ အဝိပ္ပကိရိတွာ တထာဂတဿေဝ သရိရံ ဩကိရန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၇။ အဝိပ္ပကိရိတွာ (သံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇)တိ ပထဝယေန အဝိပ္ပကိရိယ အပလာယိတွာ။ သံ၊ဋီ၊ ၂။ ၂၈။

အဝိပ္ပကိရိယ (ကြိ၊ဝိ) [န+ဝိပ္ပကိရိယ] အဝိပ္ပကိရိတွာ-ကြည့်။

အဝိပ္ပဋိသရ (ပု) [န+ဝိပ္ပဋိသရ] စိတ်-နှလုံး-မသာမယာ(နှောင်တပုပန်)မရှိခြင်း၊ ကြည်သာရွှင်လန်းခြင်း။ အဝိပ္ပဋိသရော (ဝိ၊၅။ ၂၈၈)တိ ပါပပညာနံ ကတာကထာဝသေန စိတ္တဝိပ္ပဋိသရဘာဝေါ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၀၈။ အဝိပ္ပဋိသရော ဥပဟာတဗ္ဗော (အံ၊ ၂။ ၁၇၂)တိ အမ ဂုံဘာဝေါ ဥပနေတဗ္ဗော။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၉။ (-ဝိ၊ ၄။ ၄၃၈။ အံ၊ ၂။ ၁၉၊ ၁၇၃။

အံ၊ ၃။ ၂၅၉၊ ၂၆၀။ ပဋိသံ၊ ၄၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၁။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၀၊ ၂၁၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၄၈။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၉။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၄၀။ သံ၊ဋီ၊သစ်၊ ၁။ ၂။ သံ၊ဋီ၊သစ်၊ ၂။ ၃၀၁။ မ၊ဋီ၊ ၂။ ၁၄၄။ အံ၊ဋီ၊ ၁။ ၅၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၁။ ၂၉၊ ၈၁။ နေတ္ထိ၊ဝိ၊ ၁။ ၁၃၃၊ ၂၉၈။)

အဝိပ္ပဋိသရကရ (တိ) [အဝိပ္ပဋိသရ+ကရ+အ] စိတ်-နှလုံး-မသာမယာ (နှောင်တပုပန်) မရှိခြင်း- ကြည်သာရွှင်လန်းခြင်း- ကို ပြုတတ်သော။ ပစ္စာပိ အဝိပ္ပဋိသရကရံ ဘဝိဿတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၃၆။ ဝိ၊ ၅။ ၃၃၂။ အဝိပ္ပဋိသရကရေ သီလေ ပတိဋ္ဌာယ။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။ ၂၀၃။

အဝိပ္ပဋိသရကရသီလ (န) [အဝိပ္ပဋိသရကရ+သီလ] စိတ်-နှလုံး-မသာမယာ(နှောင်တပုပန်)မရှိခြင်း- ကြည်သာရွှင်လန်းခြင်း- ကို ပြုတတ်သော သီလ။ အဝိပ္ပဋိသရကရသီလေ ပတိဋ္ဌာယ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၉၊ ၁၈၀။ (-သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၆။ မူလဋီ၊ ၂။ ၇၄။)

အဝိပ္ပဋိသရကသီလ (န) [အဝိပ္ပဋိသရက+သီလ] စိတ်-နှလုံး-မသာမယာ (နှောင်တပုပန်) မရှိခြင်း- ကြည်သာရွှင်လန်းခြင်း- ကို ပြုတတ်သော သီလ။ အဝိပ္ပဋိသရကသီလသင်္ခါတံ တဒုတ္တရံ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိအာဒိဘေဒမ္ပိ ပဗ္ဗဇိတပဋိပဒံ ပညာယ အာရောစေတွာ ဇီဝတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၁။

အဝိပ္ပဋိသရတ္ထ (ပု) [အဝိပ္ပဋိသရ + အတ္ထ] (၁) စိတ်-နှလုံး-မသာမယာ (နှောင်တပုပန်) မဖြစ်ခြင်း- ကြည်သာရွှင်လန်းခြင်း- အကျိုး။ (တိ) (၂) စိတ်-နှလုံး-မသာမယာ (နှောင်တပုပန်) မဖြစ်ခြင်း ကြည်သာရွှင်လန်းခြင်း - အကျိုးရှိသော။ (၁) သံဝရော အဝိပ္ပဋိသရတ္ထာယ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၈၈။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၁။ ၈၁။ (တိ) (၂) ကုသလာနိ သီလာနိ အ-

ဝိပ္ပဋ္ဌိသာရတ္ထာနိ အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရနိသံသာနိ။
အံ၊ ၃။ ၂၅၉။ အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရတ္ထာနိ ခေါ အာ-
နန္တ ကုသလာနိ သီလာနိ။ ထေရ၊ ၁။ ၆၉။
စရိယာ၊ ၁။ ၂၈၆။ ဒီ၊ ၁။ ၁။ ၁။ အဝိပ္ပဋ္ဌိသာ-
ရတ္ထာနိတိ အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရပုယောဇနာနိ။ အံ၊
၃။ ၃၀၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၉။

အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရနိမိတ္တ (န) [အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရ + နိမိတ္တ]
စိတ် - နှလုံး - မသာမယာ (နောင်တပူပန်)
မဖြစ်ခြင်း - ကြည်သာ ရှင်လန်းခြင်း - ၎င်း
အကြောင်း။ တေ အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရနိမိတ္တာနံ
သီလာဒိနံ ပါရိပုရိဟေတုဘာဝတော ဝိဇာန-
တံ သမ္ပဇညဇာတိကာနံ ဧကန္တေနဝ ပိတိ-
ပါမောဇ္ဇကာရဏံ။ ဣတိဝုတ္တံ၊ ၁။ ၃၁၇။

အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရပုယောဇန (တိ) [အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရ +
ပယောဇန] စိတ် - နှလုံး - မသာမယာ
(နောင်တပူပန်) မဖြစ်ခြင်း - ကြည်သာ ရှင်
လန်းခြင်း - အကျိုးရှိသော။ အဝိပ္ပဋ္ဌိသာ-
ရတ္ထ (၂) - ကြည့်။

အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရမူလ (တိ) [အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရ + မူလ]
စိတ် - နှလုံး - မသာမယာ (နောင်တပူပန်)
မဖြစ်ခြင်း - ကြည်သာ ရှင်လန်းခြင်း - လျှင်
အကြောင်းရင်းရှိသော (ပါမောဇ္ဇာ-စသည်)။
သော မူလံ ကာရဏံ ယေသံ တေ အဝိပ္ပဋ္ဌိ-
သာရမူလာ။ ကခါ၊ ၁။ ၁။ ၁။ ၁။

အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရမူလက (တိ) [အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရ +
မူလ + က] စိတ် - နှလုံး - မသာမယာ
(နောင်တပူပန်) မဖြစ်ခြင်း - ကြည်သာ ရှင်
လန်းခြင်း - လျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော
(ပါမောဇ္ဇာ စသည်)။ အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရမူလကာနံ
ပါမောဇ္ဇာဒိနံ။ ကခါ၊ ၁။ ၁။ ၁။ အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရ-
မူလာယေဝ အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရမူလကာ။ ကခါ၊ ၁။
၁။ ၁။ ၁။ (- ဝဇီရ၊ ၁။ ၁။ ၁။ သာရတ္ထ၊ ၃။
၂၇၀။)

အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရမူလိက (တိ) [အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရ +
မူလ + ဣက] စိတ် - နှလုံး - မသာမယာ

(နောင်တပူပန်) မဖြစ်ခြင်း - ကြည်သာ ရှင်
လန်းခြင်း - လျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော
(ပိတိ)။ မရဏံ အဂ္ဂဟေတု အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရ-
မူလိကံ ပိတိံ ဥပ္ပါဒေတိ။ မ ဋီ ၁။ ၁။ ၁။

အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရဝတ္ထုက (န) [အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရ +
ဝတ္ထု + က] စိတ် - နှလုံး - မသာမယာ
(နောင်တပူပန်) မဖြစ်ခြင်း - ကြည်သာ ရှင်
လန်းခြင်း - ၎င်း - တည်ရာ - အကြောင်း - ဖြစ်
သော (သီလ)။ အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရဝတ္ထုကာနိ-
(ပဋိသံ၊ ၄၃) တိ ဝိပ္ပဋ္ဌိသာရဝဟတ္တာ အဝိ-
ပ္ပဋ္ဌိသာရသမ္ပ ပတိဋ္ဌာ န ဟောန္တိ။ ပဋိသံ၊ ၁။
၁။ ၁။ ၁။ (- ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၁။)

အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရဝတ္ထုဘာဝ (ပု) [အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရ +
ဝတ္ထု + ဘာဝ] စိတ် - နှလုံး - မသာမယာ
(နောင်တပူပန်) မဖြစ်ခြင်း - ကြည်သာ ရှင်
လန်းခြင်း - ၎င်း - တည်ရာ - အကြောင်း -
၎င်း အဖြစ်။ အနဝဇ္ဇတာယ ဝိပ္ပဋ္ဌိသာရနိမိတ္တံ
အညာဏပေက္ခံ န ဇနယန္တိ အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရ-
ဝတ္ထုဘာဝတော။ အံ၊ ၁။ ၁။ ၁။ ၁။

အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရဝိပနု (တိ) [အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရ + ဝိပနု]
စိတ် - နှလုံး - ကြည်သာ ရှင်လန်းမှု ပျက်စီး
သော၊ နောင်တရ ပူဆွေးနေသော၊ သူ။
အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရေ အသတိ အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရဝိပနုသမ္ပ
ဟတူပနိသံ ဟောတိ ပါမောဇ္ဇာ။ အံ၊ ၃။ ၂၅၉။
၂၆၀။

အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရဟေတု (ပု) [အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရ + ဟေ-
တု] စိတ် - နှလုံး - မသာမယာ (နောင်တ
ပူပန်) မဖြစ်ခြင်း - ကြည်သာ ရှင်လန်းခြင်း -
၎င်း အကြောင်း။ ပိတိသောမနဿနိမိတ္တတော
..... အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရဟေတုတော..... အတိသယန-
တော စ သီလံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ။ စရိယာ၊ ၁။
၂၈၆။ ဒီ၊ ၁။ ၁။ ၁။

အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရဟေတုတာ (ထိ) [အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရ-
ဟေတု + တာ] စိတ် - နှလုံး - မသာမယာ
(နောင်တပူပန်) မဖြစ်ခြင်း - ကြည်သာ ရှင်

လန်းခြင်း-အကြောင်း၏အဖြစ်။ တောသန်
အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရဟေတုတယ စိတ္တဿာဘိပ္ပ-
မောဒနတော။ ထေရါဌ၊ ၂။ ၂၂။

အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရဟေတုတ္တ(န) [အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရဟေတု
+ တ္တ] စိတ်-နုလုံး-မသာမယာ (နောင်တ
ပူပန်) မဖြစ်ခြင်း-ကြည်သာရွှင်လန်းခြင်း-
အကြောင်း၏ အဖြစ်။ အဓိကမတ္တံ တဿ
ဘိက္ခုနော ဖာသု ဟောတိ၊ သုခံ ဟောတိ
သံဝရဿ အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရဟေတုတ္တာ။ ကခါ၊ ဣ၊
သစ်။ ၁၆၄။

အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရာနိသံသ (တိ) [အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရ+အာ-
နိသံသ] စိတ်-နုလုံး-မသာမယာ (နောင်တ
ပူပန်) မဖြစ်ခြင်း-ကြည်သာရွှင်လန်းခြင်း-
ဟူသော-အကျိုး-အာနိသင်-ရှိသော။ အ-
ဝိပ္ပဋ္ဌိသာရတ္တာနိ ခေါ် အာနန္တ ကုသလာနိ
သီလာနိ အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရာနိသံသာနိ။ အံ၊ ၃။
၂၅၇၊ ၅၁၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၉။ သောဝ နေသံ
အာနိသံသောတိ အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရာနိသံသာနိ။
အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၇။ အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရာနိသံသာနိတိ
အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရဒယာနိ (အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရဒယာနိ)။
အံ၊ ၄။ ၃။ ၃၀၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၂၉။ (- အံ၊ ၃။
၂၇၈။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၀။)

အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရီ (တိ) [အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရ+ဣ] စိတ်-
နုလုံး-မသာမယာ (နောင်တပူပန်) မဖြစ်
ခြင်း-ကြည်သာရွှင်လန်းခြင်း-ရှိသော။
ယဉ္ဇ အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရီ ကာလကံဓေတိ၊ အယံ
အနိဿန္တော။ ပေရုကော။ ၂၁၀။

အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရဒယ (တိ) [အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရ+ဥဒယ]
စိတ်-နုလုံး-မသာမယာ (နောင်တပူပန်)
မဖြစ်မှု-ကြည်သာရွှင်လန်းမှု - တိုးပွား များ
ပြားခြင်း ရှိသော။ အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရာနိသံသ-
ကြည့်။

အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရဒ္ဒယ (တိ) [အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရ+ဥဒယ]
အဝိပ္ပဋ္ဌိသာရဒယ နှင့် အနက်တူ။ အဝိပ္ပဋ္ဌိ-
သာရာနိသံသ-ကြည့်။

အဝိပ္ပမုဋ္ဌသတိ (တိ) [န + ဝိပ္ပမုဋ္ဌ + သတိ]
မလွတ်ကင်းသော သတိ ရှိသော၊ မမေ့
မလျော့သော၊ သူ။ အပ္ပမတ္တာတိ တတ္ထ အ-
ဝိပ္ပမုဋ္ဌသတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၅။

အဝိပ္ပမုတ္တ (တိ) [န+ဝိပ္ပမုတ္တ] မလွတ်မြောက်
သော၊ သူ။ သဗ္ဗေတေ အဝိပ္ပမုတ္တာ ဘဝသ္မာ။
ဥဒါန၊ ၄။ ၁၉၁။ (ထေရါဌ ၁ ၁၄၉။ နေတ္ထိ၊
ဝိ။ ၃၁၃။)

အဝိပ္ပမုတ္တတ္တ (န) [အဝိပ္ပမုတ္တ+တ္တ] မလွတ်
မြောက်သည်၏ အဖြစ်။ နိရယာဒီဟိ အဝိပ္ပ-
မုတ္တတ္တာ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၄။ ဝဇ္ဇာမိသလော-
ကာမိသေဟိ အဝိပ္ပမုတ္တတ္တာ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။
၈၈။ (- ၂၄၃။)

အဝိပ္ပယုတ္တ (တိ) [န+ဝိပ္ပယုတ္တ] ဝိပ္ပယုတ်မဖြစ်
သော။ ယာနိ ပန ပဒါနိ သတ္တသု ဝိညာဏ-
ဓာတုသု ကောယပိ အဝိပ္ပယုတ္တေ ရူပေန
နိဗ္ဗာနေန ဝါ မိဿကဓမ္မေ ဒီပေန္တိ။ အဘိ၊
၄။ ၃။ ၁၄။

အဝိပ္ပယုတ္တသဘာဝ (တိ) [န+ဝိပ္ပယုတ္တ+သ-
ဘာဝ] မကွေ့မကွာ- အမြဲ- ယှဉ်သည်၏
အဖြစ် ဟူသော သဘောရှိသော။ တေဿ စ
ဝေဒနာဓမ္မော အဝိပ္ပယုတ္တသဘာဝေါ။ ဒီ၊ ၄။
၂။ ၉၆။ အဝိပ္ပယုတ္တသဘာဝေါတိ ဣမိနာ
အဝိသံယောဂဇနိတံ ကဉ္စိ ဝိသေသံ ဌာနံ
ဒီပေတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၀။

အဝိပ္ပယောဂ (ပ) [န+ဝိပ္ပယောဂ] (က) မကွေ့
မကွာ ယှဉ်ခြင်း။ အတူတကွဖြစ်ခြင်း။ (ခ)
မကွေ့ကွင်းခြင်း၊ မခွဲခွါခြင်း။ (က) ကတ္တစိ
အဝိပ္ပယောဂေ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၅။ အဘိ၊ ၄။ ၁။
၁၅၈၊ ၁၆၀။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၈၊ ၁၇၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၁၃၈၊ ၁၄၀။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၁၀၊ ၁၁၁။ (အဘိ၊
၄။ ၁။ ၁၅၈။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၁၀-တို့၌ “အဝိ-
ယောဂေ” ဟု ရှိသည်။) (- ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၃၅။
ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၈။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၄၃၈။ မူလ၊ ၄။ ၁။

၁၄၄။ အနုဋ္ဌိ၊ ၂။ ၂၂။) (ခ) ပိယမနာပေဟိ
အဝိပ္ပယောဂေါ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၂၄။

အဝိပ္ပယောဂတာ (ထိ) [အဝိပ္ပယောဂ + တာ]
ကွေ့ကွင်း - မဲ့ခွါ - ခြင်း မရှိသည်၏ အဖြစ်၊
မကွေ့ကွင်း - မကွေ့ကွာ - မမဲ့ခွါ ခြင်း၊ ပိယေဟိ
မနာပေဟိ သဒ္ဓိ အဝိပ္ပယောဂတာ။ ခုဒ္ဒက၊
၄။ ၂၃။

အဝိပ္ပယောဂီ (တိ) [အဝိပ္ပယောဂ + ဤ] မကွေ့
မကွာ ယှဉ်ခြင်း - အတူတကွဖြစ်ခြင်း - ရှိ
သော (ဝိတက်၊ ဝိစာရ)။ အညတ္တ အဝိပ္ပယော-
ဂီသု ဝိတက္ကဝိစာရေသု ဝိစာရောဝ တေသံ
မတ္တာ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၄၀။

အဝိပ္ပယောဂိဘာဝ (ပု) [အဝိပ္ပယောဂီ + ဘာဝ]
မကွေ့မကွာ ယှဉ်ခြင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်။
ယေဘုဒယျန အဝိပ္ပယောဂိဘာဝေန ဝတ္တ-
မာနေသု ပိတိသုခေသု။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၇၂။

အဝိပ္ပဝသန္တ (တိ) [န + ဝိပ္ပဝသန္တ] မကွေ့ကွင်း -
မမဲ့ခွါ - သော၊ သူ၊ အဝိပ္ပဝသတော (ထေရ၊
၂၄၅) တိ န ဝိပ္ပဝသန္တဿ၊ စိရဝိပ္ပဝါသေန ဟိ
သတော အနုညမ္ပိ အညံ ဝိယ ဥပဋ္ဌာတိ
ဣဒမ္ပိ ဣဓ နတ္ထိတိ အဝိပ္ပေါယော။ ထေရ၊ ၄။
၁။ ၂၉၉။ သတိယာ အဝိပ္ပဝသန္တော (သံ၊
၄။ ၂။ ၁၉၆) တိ သတိယာ အဝိပ္ပဝါသေန
ဌိတော သဗ္ဗဒါ အဝိဟေနဝသေန ပဝတ္တော။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၉။

အဝိပ္ပဝါသ (ပု) [န + ဝိပ္ပဝါသ] (၁) (က)
ကင်းကွာ၍ မနေခြင်း၊ မကင်းကွာမူ၍ နေ
ခြင်း၊ မကင်း - မကွာ - ခြင်း။ (ခ) မမဲ့မခွါ
နေခြင်း၊ တမိုးတရံတည်းသော ကျောင်း၌
အတူတကွအိပ်ခြင်း။ (ဂ) ကင်းကွာ၍ နေ
သည်မမည်ခြင်း၊ တိစိဝရိက်နှင့် ကင်းကွာနေ
သော်လည်း အာပတ်မသင့်ခြင်း။ (တိ) (၂)
(က) ကင်းကွာ၍နေခြင်း မရှိရာ ဖြစ်သော၊
(တိစိဝရိက်နှင့်) ကင်း၍ နေသော်လည်း
ကင်း၍ နေသည်မမည်ရာ ဌာန - အာပတ်

မသင့်နိုင်ရာဌာန - ဖြစ်သော၊ သိမ် (အဝိပ္ပ-
ဝါသသိမ်)။ (ခ) ကင်းကွာ၍ နေခြင်း
မရှိသော၊ ဗုဒ္ဓါနုဿတိနှင့် မကင်းမကွာ
နေသော၊ သူ။ (၁) (က) သတိယာ
အဝိပ္ပဝါသေန အပ္ပမတ္တဿ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၁။
အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၇။ (-မ၊ ၄။ ၁။ ၃၀၄။ သံ၊ ၄။ ၂။
၂၀၆။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၅။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၂။
၃၂၁။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၉၉။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၂၆။
ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၆။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၅။ စရိ-
ယာ၊ ၄။ ၃၂၅။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၆၄။ ၃၅၈။ ဝဇီရ၊
၂၃၄။ သံ၊ ၄။ သစ်၊ ၁။ ၃၉၄။ မ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၉။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၉။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၁။) (ခ)
အဝိပ္ပဝါသေန အနာပတ္တိ (ဝိ၊ ၅။ ၃၇၃) တိ
သဟဂါရသေယျာယ အနာပတ္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။
၂၃၇။ (ဂ) အဝိပ္ပဝါသေ သမ္ပတိ အဝိပ္ပ-
ဝါသသမ္ပတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၃။ (- သာရတ္ထ၊
၂။ ၃၉၃။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၁၂။ ၃၁၇။) (တိ) (၂)
(က) သံသော တံ သိမ် တိစိဝရေန အဝိပ္ပ-
ဝါသံ သမ္ပန္တု။ ဝိ၊ ၃။ ၁၄၇။ ၈။ (- ဝိ၊
သင်္ဂဟ၊ ၁။ ၁၉၃။ ဝဇီရ၊ ၄၅၇။) (ခ) တေနော
မညာမိ အဝိပ္ပဝါသံ။ ဗုဒ္ဓါနုဿတိယာ
ဘာဝေန္တော အဝိပ္ပဝါသောတိ တံ မညာမိ၊
အဝိပ္ပဝုဋ္ဌောတိ တံ မညာမိ ဇာနာမိ။ စူဠနိ၊
၂၁၈။

အဝိပ္ပဝါသကမ္မဝါစာ (ထိ) [အဝိပ္ပဝါသ +
ကမ္မဝါစာ] အဝိပ္ပဝါသကမ္မဝါစာ၊ (တိစိ-
ဝရိက်နှင့်) ကင်းကွာ၍ နေသော်လည်း အာ
ပတ်မသင့်ရာသိမ်ကို သမုတ်ကြောင်း ကမ္မဝါ-
စာ။ ဒဠိကမ္မတ္ထံ အဝိပ္ပဝါသကမ္မဝါစာ ကာ-
တဗ္ဗာ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၃။ (- ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၁။ ၁၈၇။
ဝဇီရ၊ ၄၅၇။ ကခါ၊ ၄။ ၁၄၄။)

အဝိပ္ပဝါသတ္ထ (ပု) [အဝိပ္ပဝါသ + အတ္ထ]
(တိစိဝရိက်နှင့်) ကင်းကွာ၍ နေသည်မမည်
ခြင်း အကျိုး၊ တိစိဝရိက်နှင့် ကင်းကွာ၍
နေသော်လည်း အာပတ်မသင့်ခြင်း အကျိုး။

အဝိပ္ပဝါသသမ္ပုတိနှင့် အဝိပ္ပဝါသသီမာတို့ကြည့်။

အဝိပ္ပဝါသလက္ခဏ (န) [အဝိပ္ပဝါသ + လက္ခဏ]
(၁) တိစိဝရိက်နှင့် ညဉ့်ကင်း၍ မနေခြင်း၏ လက္ခဏာ။ (တိ) (၂) (သတိနှင့်) မလွတ်ကင်းမှု၍ နေခြင်း ဟူသော - သတိမလွတ်ကင်းသော - လက္ခဏာရှိသော၊ အဝိပ္ပဝါသလက္ခဏာ ရှိသော။ (၁) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (တိ) (၂) အပ္ပမတ္တာတိ ပမာဒဿ ပဋိပက္ခဘူတေန သတိဿ အဝိပ္ပဝါသလက္ခဏေန အပ္ပမာဒေန သမန္နာကတာ။ ဗုဒ္ဓဝိဋ္ဌ။ ၁၈၇။

အဝိပ္ပဝါသလက္ခဏဝတ္ထာပန (န) [အဝိပ္ပဝါသလက္ခဏ + ဝတ္ထာပန] တိစိဝရိက်နှင့် ညဉ့်ကင်း၍မနေခြင်း၏လက္ခဏာကို ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်း။ ဂါမော ကျေပစာရေတိအာဒိ အဝိပ္ပဝါသလက္ခဏဝတ္ထာပနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ ဝိဋ္ဌ။ ၂။ ၂၃၃။

အဝိပ္ပဝါသသမ္ပုတိ (တိ) [အဝိပ္ပဝါသ + သမ္ပုတိ] (တိစိဝရိက် နှင့်) ညဉ့်ကင်း၍ နေသည် မမည် - ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် - ခြင်းအကျိုးငှါ - သမုတ်ခြင်း၊ တိစိဝရိက်နှင့် ညဉ့်ကင်း၍ နေသော်လည်း အာပတ် မသင့်စေခြင်းငှါ သမုတ်ခြင်း။ အဝိပ္ပဝါသသမ္ပုတိ* ဒါတုန္တိ အဝိပ္ပဝါသေ သမ္ပုတိ အဝိပ္ပဝါသသမ္ပုတိ၊ အဝိပ္ပဝါသယဝါ သမ္ပုတိ အဝိပ္ပဝါသသမ္ပုတိ။ ဝိဋ္ဌ။ ၂။ ၂၃၃။ အဝိပ္ပဝါသေတိ နိမိတ္တက္ခေ ဘုမ္မ၊ အဝိပ္ပဝါသတ္တန္တိ အက္ခေ၊ ဝိပ္ပဝါသပစ္စယာယာ အာပတ္တိ၊ တဒဘာဝတ္တန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၃၉၃။ (-ဝိဋ္ဌ။ ၄။ ၂၅၉။ ဝိ သင်္ဂဟ။ ၁၈၅။ ၄၁၂။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၄၀၅။ ကခါ၊ ဝိ၊ ဟောင်း။ ၃၂။)

အဝိပ္ပဝါသသီမာ (တိ) [အဝိပ္ပဝါသ + သီမာ] (တိစိဝရိက်နှင့်) ကင်း၍ နေသည် မမည်ခြင်း အကျိုးငှါ သမုတ်အပ်သောသီမာ၊ တိစိဝရိက်

သက်န်းနှင့် ညဉ့်ကင်း၍ - နေနိုင်ခြင်း - နေသော်လည်း အာပတ်မသင့်ခြင်း - အကျိုးငှါ သမုတ်အပ်သော သီမာ၊ အဝိပ္ပဝါသသီမာ။ အဝိပ္ပဝါသတ္ထံ သမ္ပုတာ သီမာ အဝိပ္ပဝါသသီမာ။ ကခါ၊ ဝိ၊ သစ်။ ၁၄၃။ (-ဝိဋ္ဌ။ ၃။ ၃၃၂။ ၄၁၇။ ဝိဋ္ဌ။ ၄။ ၂၁၉။ ကခါ၊ ဝိ၊ ၉၀။ ၁၅၆။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၈၅။ ၆။ ၂၄၉။ ဝိဇီရ။ ၄၂၀။ ၄၅၇။ ၅၀၀။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၃၉၄။ သာရတ္ထ။ ၃။ ၂၇၃။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၁၉။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၅၆။ ကခါ၊ ဝိ၊ သစ်။ ၃၀။ ၃၂၂။ ၁၄၄။)

အဝိပ္ပဝါသသီမာဓိကာရ (ပု) [အဝိပ္ပဝါသသီမာ + အဓိကာရ] အဝိပ္ပဝါသသီမာ၏ - အကြောင်းအရာ - စကားရပ်။ အဝိပ္ပဝါသသီမာဓိကာရေ “ဌပေတော ဂါမဉ္ဇ ဂါမုပစာရန္တာ” တိ ဧတ္ထယံ ဌာနံ ဌပိတံ။ ကခါ၊ ဝိ၊ ဟောင်း။ ၃၅။

အဝိပ္ပဝါသသီမာသမ္ပန္နနကာလ (ပု) [အဝိပ္ပဝါသသီမာ + သမ္ပန္နန + ကာလ] အဝိပ္ပဝါသသီမာကို သမုတ်သော - အချိန် - အခါ - ကာလ။ အဝိပ္ပဝါသသီမာသမ္ပန္နနကာလေ ပန အန္တောနိမိတ္တဂတေတိ အာဂန္တဗ္ဗံ။ ကခါ၊ ဝိ၊ သစ်။ ၁၄၂။

အဝိပ္ပဝါသသီမာသမ္ပုတိ (တိ) [အဝိပ္ပဝါသသီမာ + သမ္ပုတိ] အဝိပ္ပဝါသ သီမာကို သမုတ်ခြင်း။ အဝိပ္ပဝါသသီမာသမ္ပုတိယာ ပစ္စာပတိဌာပိတဂါမံ သန္နာယ ဝဒတိ။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၃၉၆။

အဝိပ္ပဝါသကာရ (ပု) [အဝိပ္ပဝါသ + အာကာရ] မလွတ်ကင်းသော အခြင်းအရာ။ သတိယာ အဝိပ္ပဝါသကာရသခါတေန အပ္ပမာဒေန။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၂။

အဝိပ္ပဝုတ္တ (တိ) [န + ဝိပ္ပဝုတ္တ] ကင်း၍ မနေသော။ အဝိပ္ပဝုတ္တာတိ တံ မညာမိ ဇောနာမိ။ စူဠနိ။ ၂။ ၁၈။ (-သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၃၄။)

အဝိပ္ပဝုတ္တ (တိ) [န + ဝိပ္ပဝုတ္တ] ကင်း၍ မနေအပ်သော (သက်န်း)။ အဝိပ္ပဝုတ္တေ ဝိပ္ပဝုတ္တသ-

ညိနော စေဝ ဝေမတိကဿ စ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ကခါ။
၁၅၈။

အဝိပ္ပဝုတ္တသတိ (တိ) [အဝိပ္ပဝုတ္တ+သတိ] လွတ်
ကင်း၍မနေသော သတိ ရှိသော၊ သတိ
မလွတ်ကင်းမူ၍ နေသောသူ။ အပ္ပမတ္တ-
ဿာတိ အဝိပ္ပဝုတ္တသတိနော။ ဓမ္မာဋ္ဌာဝ။
၁၅၂။

အဝိပ္ပသန္တ (တိ) [န+ဝိပ္ပသန္တ] မကြည်လင်
သော၊ နောက်ကျသော (ရေအိုင်)။ အာ-
ဝိလောတိ အဝိပ္ပသန္တော။ အံ၊ဋ္ဌာ၊၁။၄၃။

အဝိပ္ပသန္တစိတ္တ (တိ) [အဝိပ္ပသန္တ+စိတ္တ] မကြည်
လင်-နောက်ကျ -သော စိတ်ရှိသောသူ။
အဝိပ္ပသန္တစိတ္တာနဉ္စိ ဣန္ဒြိယပ္ပသာဒေါ နာမ
နတ္ထိ။ အံ၊ဋ္ဌာ၊၂။၁၇၀။

အဝိပ္ပသိဒန္တ (တိ) [န+ဝိပ္ပသိဒန္တ] မကြည်လင်
-နောက်ကျ-သော။ ဥဒကေ အဝိပ္ပသိ-
ဒန္တေ န ကတကဋ္ဌိံ ဓဉ္ဇေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။
၂၂၆။

အဝိပ္ပန္နန္တ (တိ) [န+ဝိပ္ပန္နန္တ] မတုန်လှုပ်သော။
ကမ္မဇပသာဒဿ ဗလဝတ္တာ အဝိပ္ပန္နန္တေဟိ
အနိမိသေဟိ ဝေ အက္ခိဟိ ပဿိ၊ သေယျ-
ဏာပိ ဒေဝါ တာဝတိံသာ။ သံ၊ဋ္ဌာ၊၂။၁၉။

အဝိပ္ပန္နိတ (တိ) [န+ဝိပ္ပန္နိတ] မတုန်လှုပ်သော။
မဂ္ဂဗလသုခံ ဝိယ အဝိပ္ပန္နိတံ ဟုတွာ ကေ-
ရူပေ အဝတိဋ္ဌတိ။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၄၅၉။

အဝိပ္ပန္နိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [န+ဝိပ္ပန္နိတွာ] မတုန်
လှုပ်-မလှုပ်ရှား - မလွန့်-မတွန့် - မူ၍။
သောပိ မိဂပေါတကော ပါသေ ဗဒ္ဒေါ
အဝိပ္ပန္နိတွာယေဝ။ ဇာ၊ဋ္ဌာ၊၁။၁၈၀။

အဝိပ္ပန္နေတွာ (ကာ၊ကြိ၊ဝိ) [န+ဝိပ္ပန္နေတွာ]
(မျက်စိတို့ကို)မတုန်လှုပ်စေမူ၍၊မျက်တောင်
မခတ်မူ၍။ အက္ခိန္နိ အဝိပ္ပန္နေတွာ အဘိမုခံ
သမ္ပတ္တဿ မာတုဂါမဿ နိမိတ္တောလောက-
နေပိ အာပတ္တိယေဝ။ သာရတ္ထ၊၂။၃၁၆။

အဝိပ္ပါရ (ပု) [န+ဝိပ္ပါရ] မပြန့်နှံ့ခြင်း။
အဝိပ္ပါရဝသေနေဝ ထဒ္ဒတာတိ အတ္ထော။
အဘိ၊ဋ္ဌာ၊၁။၄၀၉။ စူဠနိ၊ဋ္ဌာ၊၄၅။ (-မဟာနိ၊
ဋ္ဌ။၃၈၂။)

အဝိပ္ပါရိက (တိ) [န+ဝိပ္ပါရိက] မပြန့်နှံ့-
တုန်ဆုတ် - အားလျော့ - သော၊ လုံ့လ
မပြု-အားမထုတ်-အားထုတ်ခြင်းမူကင်း-
သော။ အဝိပ္ပါရိကော (ဝိ၊ဋ္ဌာ၊၁။၁၈၁) တိ
ဥဒ္ဒေသာဒီသု ဗျာပါရရဟိတော၊ အဗျာ-
ဝဋ္ဌောတိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊၂။၁၅။ (-
မူလဋ္ဌိ၊၁။၁၇၃။ အနုဋ္ဌိ၊၂။၂၁၅။)

အဝိပ္ပါရိကတာ (ထိ) [အဝိပ္ပါရိက+တာ] မပြန့်
နှံ့သည်၏ အဖြစ်၊ တွန့်ဆုတ်-အားလျော့-
သည်၏ အဖြစ်၊ လုံ့လမပြု-အားထုတ်ခြင်းမူ
ကင်း-သည်၏အဖြစ်။ လိနန္တိ အဝိပ္ပါရိက-
တာယ ပတိကုဋ္ဌိတံ၊ ထိနန္တိ သပ္ပိပိဏ္ဍော
ဝိယ အဝိပ္ပါရိကတာယ ဆနဘာဝေန ဌိတံ။
အဘိ၊ဋ္ဌာ၊၁။၄၀၉။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၈၂။ စူဠနိ၊
ဋ္ဌ။၄၅။ (- မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၁၆။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၄၁၇။
မူလဋ္ဌိ၊၂။၂၁၉၊၂၂၄။)

အဝိပ္ပါရိကတာကရက (န) [အဝိပ္ပါရိကတာ+
ကရက] မပြန့်နှံ့သည်၏အဖြစ်ကို ပြုခြင်း။
ပိဋ္ဌနံ ဒုက္ခသစ္စဿ တသမဂ္ဂိနော ဟိ သနံ
အဝိပ္ပါရိကတာကရကံ။ ဥဒါန ဋ္ဌာ၊၁၈။ မီ၊ဋ္ဌိ၊
၁။၄၅။ မ၊ဋ္ဌိ၊၁။၃၄။ မ၊ဋ္ဌိ၊၁။၃၄။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၁။
၃၄။ (-သာရတ္ထ၊၁။၁၉၇။ ဝိမတိ၊၁။၃၉။
အနုဋ္ဌိ၊၂။၆၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၇၇။)

အဝိပ္ပါရိကဘာဝ (ပု) [အဝိပ္ပါရိက + ဘာဝ] မပြန့်
နှံ့သည်၏ အဖြစ်၊ အဝိပ္ပါရိကေ ဂရုကေတိ
အဝိပ္ပါရိကဘာဝေန ဩနာဟနာဒိနာမကာ-
ယဿေဝ ဟောတိ။ မူလဋ္ဌိ၊၁။၁၇၃။ န
ဝိညတ္တိ ဇနယန္တိ မဟဂ္ဂတကုသလာဒိနံ သန္တ-
ဘာဝေန အဝိပ္ပါရိကဘာဝတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊
၂။၄၀၁။

အဝိပ္ပာနိကရဏ (န) [အဝိပ္ပာနိက+ကရဏ]
မပြန့်နှံ့သည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ ပိဋကံ တံ-
သမဂ္ဂိနော ဟိ သနံ အဝိပ္ပာနိ(က?)တာ-
ကရဏံ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၆၇။

အဝိဗဒ္ဓ (တိ) [န+ဝိဗဒ္ဓ] မဖွဲ့ယှက် - မမြှေးယှက်
-အပ်သော။ ဝိသုဒ္ဓာယာတိ အဝိဗဒ္ဓါယ
အပလိဗဒ္ဓါယ။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၅၂။

အဝိဗန္ဓကရဏ (န) [န + ဝိဗန္ဓ + ကရဏ]
အနှောင့်အရှက် - အဆီးအတား - တားမြစ်
ခြင်း - မရှိသည်ကိုပြခြင်း။ မာတု ဝစနံ သမ္ပ-
ဋိစ္ဆိတော တဿ ဝိသေသာဓိဂမဿ အဝိဗန္ဓ-
ကရဏသမ္ပာပယောဂေန ယထာလဒ္ဓဝိသေ-
သာယ မာတုယာဝသေန ယသ္မာဓိတာ ဒိဋ္ဌ-
ဓမ္မိကသမ္ပတ္တိလာဘီ။ သံ၊ဋီ၊၁။၃၁၅။

အဝိဗန္ဓနိယ (တိ) [န+ဝိဗန္ဓနိယ] မနှောင့်ရှက်
-မတားဆီး - မနှိပ်စက် - အပ်သော။

အဝိဗန္ဓနိယတာ (ထိ) [အဝိဗန္ဓနိယ + တာ]
မနှောင့်ရှက် - မတားဆီး - မနှိပ်စက် - အပ်
သည်၏ အဖြစ်။ အဆမ္ဘိတဝါစာဘာသနံ
ကေနစိ အဝိဗန္ဓနိယတာယ အပ္ပဝတ္တိ ယဿ
သဒ္ဓမ္မဗျာဓိပုဝတ္တနဿ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၃၀။

အဝိဗ္ဗန္တ (တိ) [န+ဝိဗ္ဗန္တ] မလည်သော။ နိစ္စလံ
အဝိဗ္ဗန္တံ သုဝဏ္ဏပဋိမံ ဝိယ နိသိန္တံ ကုလပုတ္တံ
ဒိသော။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၀၆။

အဝိဗ္ဗန္တမာန (တိ) [န+ဝိဗ္ဗန္တမာန] လူမထွက်
သော။ အဝိဗ္ဗန္တမာနဿ ဂဟဋ္ဌဿေဝ သ-
တော ဘိက္ခုနီဒ္ဓသကဿ သစေ ဣတ္ထိလိင်္ဂံ
ပါတုဘဝတိ။ ဝဇီရ၊၁၁၄။

အဝိဗ္ဗမန္တ (တိ) [န+ဝိဗ္ဗမန္တ] လူမထွက်သော၊
သူ။ အဝိဗ္ဗမန္တဿေဝ ဒေမိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၂။
ဝိ၊သင်္ဂဟ။၇၂။

အဝိဗ္ဗမိတုကာမ (တိ) [န+ဝိဗ္ဗမိတုကာမ] လူ
ထွက်ခြင်းငှါ အလိုမရှိ - လူမထွက်လို - သော၊
သူ။ သမ္ပာသမ္ပဒ္ဓဿ သာသနေ သာပေက္ခော
အဝိဗ္ဗမိတုကာမော။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၄။

အဝိဗ္ဗမိတော (ကြိ၊ဝိ) [န+ဝိဗ္ဗမိတော] မလည်
မှု၍၊ လူမထွက်မှု၍။ ယေ ပန အဝိဗ္ဗမိတော
သလိင်္ဂေ ဌိတာယေဝ ဥပ္ပန္နကုက္ကုစ္စော ဘဂဝ-
တော တေမတ္ထံ အာရောစေသုံ။ သ၊ရတ္ထ၊
၂။၁၀၀။

အဝိဘဇိတဗ္ဗ (တိ) [န+ဝိဘဇိတဗ္ဗ] မခွဲခြမ်းအပ်
သော။ ကာယံ အပ္ပိယံ ကရိတုဘတိ ကာယံ
အပ္ပေတဗ္ဗံ အလ္လိယာပေတဗ္ဗံ ကေဘာဝံ ဥပ-
နေတဗ္ဗံ အဝိဘဇိတဗ္ဗံ ကတော ပုစ္ဆာမိ။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၃။၁၂၆။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၀။ အနု၊ဋီ၊၃။
၉၁။)

အဝိဘဇိတဗ္ဗတာ (ထိ) [အဝိဘဇိတဗ္ဗ+တာ]
မခွဲခြမ်းအပ်သည်၏ အဖြစ်။ ပုဂ္ဂလဿ ဟိ
အဝိဘဇိတဗ္ဗတံ ဥပလဗ္ဗတိ။ မူလ၊ဋီ၊၃။၅၇။
(- အနု၊ဋီ၊၃။၇၇။)

အဝိဘဇိတော (ကြိ၊ဝိ) [န+ဝိဘဇိတော] မခွဲခြမ်း
-မဝေဘန် မူ၍။ ဣဒံ ပဒံ ဝိသေသတ္တာ-
ဘာဝတော အဝိဘဇိတော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၇။
(-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၉။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၆၄။ ဝိ၊သင်္ဂ-
ဟ။၂၅၇၊၂၆၁။ ကခါ၊၁၄၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၆၉။
သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၂၊၂၀၃။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၃။၂၃၃၊၂၆၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၀။ သုတ္တနိ၊
ဋ္ဌ၊၂။၆၆။ ဝဇီရ၊၅၇၀။ ကခါ၊ဋီ၊၂၄၇။ ဒီ၊ဋီ၊
၁။၁၆၉။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၇၂။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၄၃၉။
မ၊ဋီ၊၃။၃၇၀၊၃၇၇။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၃။ မူလ၊ဋီ၊၁။
၇၇။ အနု၊ဋီ၊၁။၁၃၀။ နေတ္ထိ၊ဝိ။၁၀၀။)

အဝိဘဇ္ဇဝါဒီ (တိ) [အဝိဘဇ္ဇ+ဝါဒ+ဝါဒီ] မခွဲ-
ခြမ်း - မဝေဘန် - မူ၍ ပြောဆိုလေ့ရှိသော။

အဝိဘဇ္ဇဝါဒီဝါဒ (ပု) [အဝိဘဇ္ဇဝါဒီ + ဝါဒ] မခွဲ
ခြမ်း - မဝေဘန် - မူ၍ ပြောဆိုလေ့ရှိသော
ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အယူဝါဒ။ ကဿ ပနေတံ
အာဘတန္တိ အဝိဘဇ္ဇဝါဒီဝါဒေ ဒေါသာ-
ရောပနတ္ထံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၇။

အဝိဘတ္တ (တိ) [န+ဝိဘတ္တ] မခွဲခြမ်းအပ် -
မဝေဘန်အပ် - သော၊ ဝေဘန်ခြင်း ပြုအပ်

သည် မမည်သော။ ဝိဘတ္တဗ္ဗိ အဝိဘတ္တ
ဟောတိ။ ဝိ ၄။ ၃၂၃။ (-မ၊ ၁။ ၁၅၆။ အံ၊ ၃။
၄၃၉။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၇၇။ ၂၉၆။ ၃၀၇။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။
၂၉၆။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၂။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၈။ သံ၊ ၄။
၂။ ၆၀။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၃၉။ ပေတ၊ ၄။ ၂။ ၂၇။
ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၄၅၆။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၃၇။ ဝိမတိ၊
၁။ ၃၇၄။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၅။ ၃၃၆။ ၃၄၃။ ဒီ၊ ၄။ ၂။
၇၈။ သီ၊ ၄။ သင်္ဂဟ။ ၃၇၄။ မ၊ ၄။ ၃။ ၆။ ၁၉၅၈။
မူလ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၉။ မူလ၊ ၄။ ၃။ ၁၃၆။ ၁၃၈။ အနု၊ ၄။
၁။ ၁၄၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၄၁၂။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂။ ၆။
နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၃၄၅။ ၂။ ၂။)

အဝိဘတ္တဇိဝိက (တိ) [အဝိဘတ္တ+ဇိဝ+ဣက]
မခွဲခြားအပ်သော အသက်ရှိသော၊ သူ့အ
သက်ကိုယ်အသက်ညီတူသဘောထားသော။
ပါဏသားစာရဏောတိ သာဓာရဏပါဏော
အဝိဘတ္တဇိဝိကော။ ဇော၊ ၄။ ၅။ ၃၆၆။

အဝိဘတ္တတာ (တိ) [အဝိဘတ္တ+တာ] မခွဲခြား
အပ်သည်၏ အဖြစ်။ အဝိဘတ္တတာယ ပဋိဂ္ဂ-
ဟဏံ န ဝိဇဟတိတိ အဓိပ္ပါယ်။ သာရတ္ထ၊
၂။ ၁၀၃။

အဝိဘတ္တတ္တ (န) [အဝိဘတ္တ+တ္တ] မခွဲခြမ်းအပ်-
မဝေဘန်အပ် - သည်၏ အဖြစ်။ အနာပတ္တိ
အဝိဘတ္တတ္တာ။ ဝဇီရ၊ ၁။ ၁၉၄။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။
၄၃၄။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၅။)

အဝိဘတ္တလောမဘမုက(တိ) [အဝိဘတ္တ+လော-
မ+ဘမုက] မခွဲခြားအပ်သော နဖူးမွေးနှင့်
မျက်ခုံးမွေးရှိသော၊ နဖူးမွေးနှင့် မျက်ခုံးမွေး
တို့ ဆက်စပ်လျက်ရှိသော၊ သူ။ မဏ္ဍုလသမု-
ကောတိ နလာဠလောမေဟိ အဝိဘတ္တ-
လောမဘမုကော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၂၇။

အဝိဘတ္တဝေါဟာရသံယောဂ (တိ) [အဝိဘတ္တ+
ဝေါဟာရ+သံယောဂ] မခွဲခြားအပ်သော
ကုန်သွယ်ခြင်းနှင့် ယှဉ်ခြင်းရှိသော၊ အရှုံး-
အမြတ်အတွက် - ကုန်တူ ကျတူ - စီးပွားတူ -
ကုန်သွယ်ခြင်းနှင့် ယှဉ်ခြင်းရှိသော။

အဝိဘတ္တသာပတေယျ (တိ) [အဝိဘတ္တ+သာ-
ပတေယျ] မခွဲခြားအပ်သော ဥစ္စာနှစ်ရှိသော၊
သူ့ပစ္စည်း ကိုယ်ပစ္စည်း ခွဲခြားမှုမရှိသော၊
သူ။ ဒွေ ဘာတရောတိ အဝိဘတ္တသာပတေ-
ယျာ အဝိဘတ္တဝေါဟာရသံယောဂါ။ မ၊ ၄။
၃။ ၄၃၂။

အဝိဘတ္တိက (တိ) [န+ဝိဘတ္တိ+က] (က) ခွဲခြမ်း
ခြင်း - ဝေဘန်ခြင်း - မရှိသော (တရား)။
(ခ) ဝိဘတ် - မပါ - မရှိ - သော၊ ဝိဘတ္တိန္တ-
မဟုတ်သော။ (က) တေသု သမတိ သာယ
ဓမ္မေသု အဋ္ဌာရသ ဓမ္မာ အဝိဘတ္တိကာ
ဟောန္တိ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၈။ (ခ) ကကုသန္ဓာ-
တိ အဝိဘတ္တိကော နိဗ္ဗေသော။ ထေရ၊ ၄။ ၂။
၁၄၂။ အက္ခရသမူဟောတိ အဝိဘတ္တိကော
ဝုတ္တော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၄။ (-မူလ၊ ၄။ ၃။ ၄၉။
အနု၊ ၄။ ၁။ ၈၇။)

အဝိဘတ္တိကနိဗ္ဗေသ (ပု) [အဝိဘတ္တိက+နိဗ္ဗေသ]
ဝိဘတ် - မပါ - မရှိ - ဝိဘတ္တိန္တမဟုတ် - သော
ညွှန်ပြခြင်း။ အဝိဘတ္တိကနိဗ္ဗေသော ခဋ္ဌဗ္ဗော။
ဝိမာန၊ ၄။ ၇၁။ (-ဝိမာန၊ ၄။ ၁၄၉။ ၂၉၆။)

အဝိဘာဂ (ပု) [န+ဝိဘာဂ] မခွဲခြမ်း - မဝေဘန် -
ခြင်း။ အဝိဘာဂေန ဟိ သတ္တာ ဝေနေယျ-
လောကဿ သဒ္ဓမ္မဒါနံ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၃၀၄။
(-စရိယာ၊ ၄။ ၂၉၈။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၇၀။ ဝဇီရ၊
၁၅၈။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၃၈။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၈၆။ ဒီ၊ ၄။ ၂။
၁၁၀။ သီ၊ ၄။ သင်္ဂဟ။ ၁၀၀။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၁။ မ၊ ၄။
၂။ ၁၇၄။ မ၊ ၄။ ၃။ ၄၈၊ ၇၆။ ၂၅၂။ ၂၆၃။ ၃၇၇။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၂၆။ မူလ၊ ၄။ ၃။ ၂၀။ အနု၊ ၄။ ၃။ ၆။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၅။ ၂၃၅။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၅။ ၁၀၆။)

အဝိဘာဂဂူဟဏ (န) [အဝိဘာဂ + ဂူဟဏ]
မခွဲခြမ်းမှုရှိယူခြင်း။ “အဟမညော ပကတိ
အညာ”တိ ဝေ ပဝတ္တပကတိပုရိသန္တရ-
ဇာနနေန အတ္တသုဒ္ဓကမောဟေသု အဝိ-
ဘာဂဂူဟဏေ ကိရ နိဝတ္တိတေ ဝုတ္တနယေန

ပဓာနံ နပွဝတ္ထတိ။ အနုဋ္ဌိ၊ ၂။ ၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၂၁၈။

အဝိဘာဝန (န၊ ထိ) [န + ဝိဘာဝန] ထင်စွာမပြု
- ထင်ရှားစွာမပြု - ခြင်း။ “တမ္ပိ သမ္ပန္နော
န ဟောတိ” တိ ဝေ သမ္ပန္နော န ယုတ္တော
အင်္ဂန္တရဘာဝဿ အဝိဘာဝနတောတိ
အတ္ထော။ အနုဋ္ဌိ၊ ၂။ ၂၀၇။

အဝိဘာဝယိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န + ဝိဘာဝယိတွာ]
မထင်ရှားစေမှု၍၊ ထင်ရှားစွာ မဖြစ်စေမှု၍။
ဣဇေဝ ဓမ္မံ အဝိဘာဝယိတွာ။ သုတ္တနိ၊ ၃၂၆။
(- သုတ္တနိ၊ ၂။ ၆၃၄။)

အဝိဘာဝိတ (တိ) [န + ဝိဘာဝိတ] ထင်စွာ
မဖြစ်စေအပ် ထင်စွာမပြုအပ်-သော၊ ဉာဏ်
ဖြင့် ထင်စွာမပြုအပ်သော၊ မသိနိုင်သော။
ပကတိယာ လက္ခဏံ အညာတံ ဟောတိ
အဒိဋ္ဌံ အတုလိတံ အတိရိတံ အဝိဘူတံ အဝိ-
ဘာဝိတံ။ မဟာနိ၊ ၂၆၃။ စူဠနိ၊ ၅၀။ ဒီ၊ ၄၊
၁။ ၆၇။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၂၃၅။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၇။ အံ၊ ၄၊
၁။ ၇၉။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၉၇။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၃၇။
အဝိဘာဝိတန္တိ ပညာယ န ဝရိတံ။ မဟာနိ၊
၄။ ၃၇။ အဝိဘာဝိတန္တိ ဉာဏေန အပါကဋ္ဌိ-
ကတဘာဝံ။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၁၁၁။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၂၇၄။
သံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၂။ မူလ၊ ၄၊ ၁။ ၅၉။ (- ဒီ၊ ၄၊ ၁။
၃၀၀။ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၂၀။ သီ၊ ၄၊ ၁။ ၁။
၂။ ၂၅၅။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၃၄၁။)

အဝိဘာဝိတတ္ထ (န) [အဝိဘာဝိတ + တ္ထ] ထင်
စွာ မပြုအပ်-မသိနိုင်-သည်၏အဖြစ်။ အတ္ထံ
အနိသာမေတွာ သယံ အဝိဘာဝိတတ္ထာ။
သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၆၄။ (- သံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၀၆။ အနုဋ္ဌိ၊
၁။ ၁၃၉။ အနုဋ္ဌိ၊ ၃။ ၄၈။)

အဝိဘာဝိတတ္ထ (တိ) [အဝိဘာဝိတ + တ္ထ] မထင်ရှားသော
အနက်ရှိသော။ အပ္ပနိဇ္ဈေ-
သ (ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၁၇။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၂၄၁။) ကြည့်။

အဝိဘာဝေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န + ဝိဘာဝေတွာ]
ထင်စွာမပြု-ထင်ရှားစွာမပြု-မှု၍။ နယာနံ

အညမညအနုပဝေသနိဂ္ဂမမတ္တမေဝ အဝိ-
ဘာဝေတွာ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၂၂။

အဝိဘူတ (တိ) [န + ဝိဘူတ] မထင်ရှားသော၊
(ဉာဏ်အား) ထင်ရှားမပြုသော။ အဝိဘူတ-
(မဟာနိ၊ ၂၆၃) နှင့် န ပါကဋ္ဌိ။ မဟာနိ၊ ၄။
၃၇။ အဝိဘူတ (ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၆၇။ မ၊ ၄၊ ၂။
၂၃၅။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၇။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၉၇) နှင့်
ဉာဏဿ အပါကဋ္ဌိကတံ။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၁၁၁။
မ၊ ၄၊ ၂။ ၂၇၄။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၂။ မူလ၊ ၄၊ ၁။ ၅၉။
(- မိလိန္ဒ၊ ၉၈။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၁၂၅၊ ၂၇၂။ မ၊ ၄၊
၂။ ၂၀၊ ၂၆၃။ မ၊ ၄၊ ၄။ ၃၄။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၃၄၄။
အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၄၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၈၊ ၁၂၅၊ ၃၄၆။
ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၇၆။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၂၀။ ဝဇီရ၊
၉၄။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၂၃။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၂၇၃။
သီ၊ ၄၊ ၁။ ၁။ ၂၀။ သီ၊ ၄၊ ၁။ ၁။ ၁။
သံ၊ ၄၊ ၂။ ၄၆၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၄၃၄။)

အဝိဘူတကာရဏ (တိ) [အဝိဘူတ + ကာရဏ]
မထင်ရှားသော အကြောင်း။ နိမိတ္တဘူတံ
ကိစ္ဆေန ပဋိပါဒနိယံ အဝိဘူတကာရဏံ
ကာရဏန္တာယာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၂၄။

အဝိဘူတကိစ္စ (တိ) [အဝိဘူတ + ကိစ္စ] မထင်
ရှားသော ကိစ္စရှိသော။

အဝိဘူတကိစ္စတာ (တိ) [အဝိဘူတကိစ္စ + တာ]
မထင်ရှားသောကိစ္စရှိသည်၏အဖြစ်။ တသ္မာ
တဒဿ အဝိဘူတကိစ္စတံ ဒိသ္မာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။
၁။ ၄၁၀။

အဝိဘူတတာ (တိ) [အဝိဘူတ + တာ] မထင်
ရှားသည်၏အဖြစ်။ သုဓမ္မာတိ သုဓမ္မာနိ
ဝိယ အနောဋ္ဌာရိကတ္တာ အဝိဘူတတာယ
သုဓမ္မာ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၇၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။
၁၉၁။

အဝိဘူတတ္ထ (န) [အဝိဘူတ + တ္ထ] မထင်ရှား
သည်၏အဖြစ်။ ဉာယမ္ပိ ဟေတံ အဝိဘူ-
တတ္ထာ သမိက္ခကံ ဟောတိ။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။
၆၉။ (- မ၊ ၄၊ ၁။ ၁၂၁။)

အဝိဘူတပစ္စုပ္ပန် (တိ) [အဝိဘူတ+ပစ္စုပ္ပန်]
 (သုခဒုက္ခတို့ကဲ့သို့) - မထင်သော - မထင်ရှား
 သည်ဖြစ်၍ ချင့်ချိန်နှိုင်းဆလျက် သိအပ်သော
 အခြင်းအရာ ရှိသော။ မထင်ရှားသော
 ဝေဒနာဟု ယောက်တို့ ဉာဏ်အား ရှေးရှု
 ထင်သော။ သာ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဝိပရိတာနုဘဝန-
 လက္ခဏာ၊ မဇ္ဈတ္တရသ၊ အဝိဘူတပစ္စုပ္ပန်-
 နာ။ ဝိဋ္ဌာ၁။ ၂၄။ အဘိဋ္ဌာ၁။ ၂၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ-
 ၁။ ၁၆၂။ မဟာနိဋ္ဌာ၁။ ၂၄။ အဝိဘူတပစ္စု-
 ပဋ္ဌာနာတိ သုခဒုက္ခာနိ ဝိယ န ဝိဘူတာ-
 ကာရာ ပိဋ္ဌပါသာဏေ မိဂတမဂ္ဂေါ ဝိယ
 တေဟိ အနုမာတဗ္ဗာဝိဘူတာကာရာပဋ္ဌာ-
 နာ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၇၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉၁။
 (- မူလဋီ၊ ၁။ ၁၀၄။)

အဝိဘူတပ္ပိယ (တိ) [အဝိဘူတ+ပိယ] မထင်
 ရှား - ခြင်း - မှ - များသော။ ဥပစုဝေလာ
 အဝိဘူတပ္ပိယာ၊ ဥပစုဝေလာ ဝိဘူတပ္ပိယာ
 တဒုဘယံ ဂဟေတွာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၅၅။

အဝိဘူတဘာဝ (ပု) [အဝိဘူတ+ဘာဝ] မထင်
 ရှားသည်၏ အဖြစ်။ အဝိဘူတဘာဝေန ဟိ
 ဥပေက္ခာဓာတု အဝိဋ္ဌာဓာတုယာ သရိက္ခာ။
 မ၊ ၄။ ၇။ ၂၂။

အဝိဘူတဝါရ (ပု) [အဝိဘူတ+ဝါရ] မထင်ရှား
 သောအာရုံ - အဝိဘူတာရုံ - ၏ - အလှည့် -
 အကြိမ် အဝိဘူတာရုံ ဝါရ။ အပရမ္ပိ အ-
 ဝိဘူတဝါရံ နာမ ဂဏန္တိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၄။ အ-
 ဝိဘူတဝါရန္တိ အဝိဘူတာရမ္မဏဝါရံ။ သံ၊ ၄။
 ၂။ ၁၃၃။

အဝိဘူတာကာရ (တိ) [အဝိဘူတ+အာကာရ] မထင်ရှားသော
 အခြင်းအရာရှိသော။ အဝိ-
 ဘူတပစ္စုပ္ပန် (မူလဋီ၊ ၁။ ၁၀၄) ကြည့်။

အဝိဘူတာကာရတ္ထ (န) [အဝိဘူတာကာရ+
 တ္ထ] မထင်ရှားသော အခြင်းအရာရှိသည်၏
 အဖြစ်။ န ပါကဋ္ဌံ ဟောတိ ဖဿဿ စိတ္တဿ
 အဝိဘူတာကာရတ္တာ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၁။

အဝိဘူတာကာရာပဋ္ဌာန (တိ) [အဝိဘူတာ-
 ကာရ+ဥပဋ္ဌာန] မထင်ရှားသော အခြင်း
 အရာအားဖြင့် (ဉာဏ်အား) ရှေးရှုထင်ခြင်း
 ရှိသော။ အဝိဘူတပစ္စုပ္ပန်-ကြည့်။

အဝိဘူတာရမ္မဏဝါရ (ပု) [အဝိဘူတ+အာ-
 ရမ္မဏ+ဝါရ] မထင်ရှားသော အာရုံ-အ-
 ဝိဘူတာရုံ-၏-အလှည့်-အကြိမ်။ အဝိဘူ-
 တာရမ္မဏဝါရ၊ အဝိဘူတဝါရ-တို့ ကြည့်။

အဝိဘူသန (န) [န+ဝိဘူသန] တန်ဆာမဆင်
 ခြင်း။ အလှအပ-အတင့်အတယ်-မပြုခြင်း။
 အမဏ္ဍနာ အဝိဘူသနာ ဝဏ္ဏဿ ပရိပဇ္ဇော။
 အံ၊ ၃။ ၃၆၄။

အဝိဘူသိတ (တိ) [န+ဝိဘူသိတ] တန်ဆာ
 မဆင်အပ်-အလှအပ-အတင့်အတယ်-မပြု
 အပ်-သော။ အဝိဘူသိတောဝ ခုဿပဋ္ဌေန
 သီသံ ဝေဠေတွာ ဘူတိတွာ ဒီဝါသေယံ
 ဥပဂစ္ဆိ။ သုတ္တန်၊ ၄။ ၁။ ၁၀၀။

အဝိဘောဒိယ (တိ) [န+ဝိဘောဒိယ] မဒုက်ဆီး-
 မပြိုခွဲ - အပ် - နိုင် - သော (ပရိသတ်)။
 အဝိဘောဒိယာဿ ပရိသာ ဘဝတိ ဒီ ၃။ ၁၄၁။

အဝိမဒ္ဒကုမ (တိ) [န+ဝိမဒ္ဒကုမ] ကြိတ်နှိပ်
 ခြင်းကို မခံနိုင်သော။ ပဏ္ဍိတေဟိ သမန-
 ယုဉ္ဇိယမာနာ ပန အနဝဋ္ဌိတဝတ္ထ ကာ အဝိ-
 မဒ္ဒကုမာ ဝိနဿန္တိ စ။ ဒီ ၄။ ၁။ ၁၄၉။
 သီ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၀၅။ (-မ၊ ၄။ ၃။ ၁၅၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ၄။ ၂။ ၃၇၁။)

အဝိမန (တိ) [န+ဝိမန] နောက်ကျ - မသာ
 ယာ - သော စိတ်မရှိသော။ စိတ်နှလုံး -
 ကြည်လင်ချမ်းမြေ့ - သာယာကြည်လင်
 သော။ ဣမသ္မိံ ဂေဟေ အဝိမနာ အဘိရမ။
 ပေတ၊ ၄။ ၂၅၇။

အဝိမိဿ (တိ) [န+ဝိမိဿ] မရောမနှောသော။
 အဝိမိဿဘဝင်္ဂပွဲတ္တိကာလ (ပု) [အဝိမိဿ+
 ဘဝင်္ဂ+ပွဲတ္တိ+ကာလ] (ဝိထိစိတ်နှင့်)မရော
 နှောသော ဘဝင်္ဂစိတ်၏ ဖြစ်ရာ - ကာလ -

အခါ၊ သဝဏ်စိတ်ချည်း သက်သက် ဖြစ်ရာ အခါ၊ ကိရိယာမယစိတ္တေဟိ အဝိမိဿဘဝဂ္ဂ- ပ္ပဝတ္တိကာလေ ခန္ဓာဒိသရိရာဝယဝါနံ နိစ္စလ- ဘာဝေနာဝဋ္ဌာနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဣ၊ ၂။ ၄၀၂။

အဝိမုခ (တိ) [န+ဝိမုခ] မျက်နှာလွဲခြင်း- မျက်နှာမသာယာခြင်း-မရှိသော၊ မျက်နှာ သာယာသော၊ သူ။ ဝါသကမ္မကရပေါရိသာ အဝိမုခါ ကမ္မံ ကရေန္တိ။ အံ၊ ၂။ ၂၂၇။

အဝိမုစ္စန (န) [န+ဝိမုစ္စန] မလွတ်မြောက်ခြင်း၊ မကျွတ်လွတ်ခြင်း။ တံ ဘယံ ဘယာနကံ ပဋိ- သန္နိနိမိတ္တေဟိ ဗုဏ္ဏေဟိ အဝိမုစ္စနတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဣ၊ ၁။ ၄၁၅။

အဝိမုတ္တ (တိ) [န + ဝိမုတ္တ] မလွတ်သော။ အဝိမုတ္တံ ဝါ စိတ္တံ “အဝိမုတ္တံ စိတ္တံ” နှိ ပဇာ- နာတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၇၅။ ဒီ၊ ၂။ ၂၃၇။ မ၊ ၁။ ၄၁။ သံ၊ ၃။ ၂၃၂။ အံ၊ ၁။ ၁၀၇၊ ၂၇၅။ အံ၊ ၂။ ၁၈၊ ၂၄၈၊ ၃၀၁၊ ၃၃၆။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၃၄၂။ ပဋိသံ၊ ၁၀၄။ အဝိမုတ္တန္တိ ဥဘယဝိမုတ္တိဝိရဟိတံ။ ဒီ၊ ၅။ ၂၃၆၇။ (-အဘိ၊ ပု၊ ၁၃၀။ အဘိ၊ က။ ၁၈၄။ ဒီ၊ ၅။ ၁၂။ မ၊ ၅။ ၁။ ၁၉၂။ အံ၊ ၅။ ၁။ ၁၀၉၊ ၁၂၆။ အဘိ၊ ၅။ ၄၉၆။ အဘိ၊ ၅။ ၁။ ၅၈၊ ၁၇၀-၁၊ ၁၈၄။ ပဋိသံ၊ ၅။ ၁။ ၁၁၂၊ ၃၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၄၀။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၈၈။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၉၁။ ဒီ၊ ၅။ ၁။ ၇၄၊ ၂၃၉။ သီ၊ ၅။ ၁။ ၁။ ၁၂။ မ၊ ၅။ ၁။ ၈၇။ သံ၊ ၅။ ၁။ ၉၂။ သံ၊ ၅။ ၂။ ၂၂၂။ အံ၊ ၅။ ၂။ ၁၂။ အံ၊ ၅။ ၁။ ၁၅၂။ မူလ၊ ၅။ ၁။ ၃၆၊ ၃၉၊ ၄၂။ အနု၊ ၅။ ၂။ ၁၉။ အနု၊ ၅။ ၁။ ၁၀၈၊ ၂၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၅။ ၁။ ၆။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၁၈၈။)

အဝိမုတ္တဝိတ္တတ္တ (န) [အဝိမုတ္တ + ဝိတ္တ + တ္တ] မလွတ်သောစိတ် ရှိသည်၏အဖြစ်။ အဝိမုတ္တ- ဝိတ္တတ္တာ “နော မဟာပုရိသော” တိ ဝဒါမိ။ သံ၊ ၃။ ၁၃၇။

အဝိမုတ္တတ္တ (န) [အဝိမုတ္တ + တ္တ] မလွတ်သည်၏ အဖြစ်။ ဂူပကာယတော အဝိမုတ္တတ္တာ။ အဘိ၊ ၅။ ၁။ ၄၁။ မ၊ ၅။ ၁။ ၈၇။ အံ၊ ၅။ ၁။ ၁၅၀။

အဘိဓာန် ၃၇၄-ပ-မ-ဗ-သ-စ

အဝိမုတ္တတန္တိမဂ္ဂ (တိ) [အဝိမုတ္တ + တန္တိမဂ္ဂ] မလွတ်သော ပါဠိအစဉ်ရှိသော။ အဝိမုတ္တ- တန္တိမဂ္ဂါ၊ ဝိပဿနာဘာဝနာ စေတ၊ ဒီ၊ ၅။ ၁။ ၂။ မ၊ ၅။ ၁။ ၂။ သံ၊ ၅။ ၁။ ၂။ အံ၊ ၅။ ၁။ ၂။ အဝိမုတ္တော တန္တိမဂ္ဂေါ ယဿာတိ အ- ဝိမုတ္တတန္တိမဂ္ဂါ။ သီ၊ ၅။ ၁။ ၁။ ၂။ (-ဒီ၊ ၅။ ၁။ ၁။ ၁။ မ၊ ၅။ ၁။ ၁။ ၁။ သံ၊ ၅။ ၁။ ၁။ ၁။ အံ၊ ၅။ ၁။ ၂။)

အဝိမုတ္တန္တိ (တိ) [အဝိမုတ္တ + အန္တိ] အဝိမုတ္တ- အသုံးရှိသော(ပုဒ်)။ သရာဂါဒီဟိ အဝိမုတ္တ- န္တေဟိ၊ ကုလလာဒီဟိ အရုဏန္တေဟိ ပဒေဟိ မိဿကာ ဝါရာ။ အနု၊ ၃။ ၂၀၉။

အဝိမုတ္တဘဝဿာဒမန္တဇ္ဈာန (န) [အဝိမုတ္တ + ဘဝဿာဒ + မန္တ + အဇ္ဈာန] မလွတ်မြောက် သောသောဘဝ၌ သာယာခြင်း ရှိသည်ဖြစ်၍ မန္တန်ကို ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယံခြင်း။ ဣတော ပုဗ္ဗေ အဝိမုတ္တဘဝဿာဒမန္တဇ္ဈာနေန ဝေါ- ဟာရမတ္တတော သောတ္တိယော နာမ ဟုတွာ။ ထေရ၊ ၅။ ၁။ ၄၃၆။

အဝိမုတ္တအာဂ (ပု) [အဝိမုတ္တ + အာဂ] မလွတ် သော-အစိတ်အပိုင်း-အပိုအရ။ ကေသာ- ဒိနမ္ပိ ဟိ မိဿတော အဝိမုတ္တဘာဂေါ ကမ္မာ- ဟာရစိတ္တသမုဋ္ဌာနေဝ ဟောတိတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၅။ ၁။ ၄၄၉။

အဝိမုတ္တိ (တိ) [န+ဝိမုတ္တိ] မလွတ်ကင်းခြင်း။ အဝိမုတ္တိယံ ဝါ ဝိမုတ္တိသည်နော။ မ၊ ၅။ ၁။ ၁၉၂။ (-မ၊ ၅။ ၁။ ၂၉၁။)

အဝိမောက္ခ (တိ) [န+ဝိမောက္ခ] မလွတ်မြောက် သော။ အရူပရာဂံ အသညပဂံ ဝါ အဝိ- မောက္ခယေဝ ဝိမောက္ခောတိ ဂဟေတွာ။ သံ၊ ၅။ ၁။ ၄၈။

အဝိမောဟေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န+ဝိမောဟေ- တွာ] မတွေဝေ - မထိုင်းမှိုင်း - စေမူရိ။ သောတုနဉ္စ စိတ္တံ အဝိမောဟေတွာ။ ဝဇီရ။ ၂၂၉။

အဝိမ္မာပက (တိ) [န+ဝိမ္မာပက] အံဩဗ္ဗယ်ကို
- မပြုတတ် - မဖြစ်စေတတ် - သော။ သူ။
အဝိမ္မာပကော တိဟိ ကုဟနဝတ္ထုဟိ။
သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၄။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၉၁။

အဝိယုဇ္ဇမာန (တိ) [န+ဝိယုဇ္ဇမာန] မယှဉ် -
မကပ် - သော။ အဝိစ္စမာနောတိ အဝိယုဇ္ဇ-
မာနော။ စူဠနိ၊ ၄။ ၂၈။

အဝိယုတ္တ (တိ) [န+ဝိယုတ္တ] မကွေမကွာ ယှဉ် -
မကင်းကွာ - သော။ စိတ္တေန စ သရီရေန စ
အဝိယုတ္တဿ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၂။ ကခါ၊ ၁၄၁။
(-ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၁၅။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၀။ မ၊ ၄။ ၂။
၆၅။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၇။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၂။ မူလသီ၊
၁။ ၁၄၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၄၅၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၇၆။)

အဝိယောဂ (ပု) [န+ဝိယောဂ] (၁) မကွေ
မကွာ - မကွေမကွာ - ယှဉ်ခြင်း။ (တိ) (၂)
မကွေမကွာ - မကွေမကွာ - ယှဉ်ခြင်းရှိသော။
(၁) စိတ္တေန အဝိယောဂေါ အာရိယော
ဟောတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၂။ (-ဣတိဝုတ်၊ ၄။
၁၇၇။) (တိ) (၂) ကာယေန အဝိယောဂါ။
မဟာနိ၊ ၄။ ၂၂၃။

အဝိယောဂဓမ္မ (တိ) [အဝိယောဂ+ဓမ္မ] မကွေ
မကွာ - မကွေမကွာ - ယှဉ်ခြင်း သဘောရှိ
သော။ ဣဓ ပန ယော ဖလပ္ပဒါနေ အဝိ-
ယောဂဓမ္မော။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၁။

အဝိယောဂီ (တိ) [န+ဝိယောဂီ] မကွေမကွာ
- မကွေမကွာ - ယှဉ်လေ့ရှိသော။ သောက-
(ဒုက္ခ) ဒေါမနသုပါယာသာ အဝိဇ္ဇာယ အ-
ဝိယောဂီနော။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၂၁။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၈၃။

အဝိယောဇိတ (တိ) [န+ဝိယောဇိတ] မကင်း
- မကွာ - စေအပ်သော။ ဓမ္မာတော ပန
အဝိယောဇိတံ အသုက္ကံ “ဘူတဂါမော”တိ
ဝုစ္စတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၇၉။ (-ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၀။ သံ၊
၄။ ၁။ ၁၃၅။)

အဝိယောဇော (ကြိ ဝိ) [န+ဝိယောဇော] မကင်းစေမှု။ ဓမ္မာပါရောဟာဒိသမ္ပန္နံ အဝိ-
ယောဇောတော ဝါ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၆၉။

အဝိရဇ္ဈန (န) [န+ဝိရဇ္ဈန] မချွတ်ယွင်းခြင်း။
သုတာကာရအဝိရဇ္ဈနဿ အဝိပေတတ္တာ။
သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၄။

အဝိရဇ္ဈနက (တိ) [န+ဝိရဇ္ဈန+က] ချွတ်ယွင်း
- လွဲမှား - ခြင်း မရှိသော။ မချွတ်ယွင်း -
မလွဲချော် - သော။ ဣန္ဒေန ဝိဿန္တံ ဝဇီရံ
ဝိယ အဝိရဇ္ဈနကော နိဗ္ဗာနနဂရံယေဝ
သမောသရတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၉။ မဟာနိ၊
၄။ ၃၉၉။ (- ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၉။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂။
၃၃၃။ မ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၇။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၄၄။)

အဝိရဇ္ဈနကံ (န) [အဝိရဇ္ဈနက+အာဂံ] ချွတ်
ယွင်း - လွဲမှား - ခြင်း မရှိသော - မချွတ်
မယွင်းဖြစ်ထိုက်သော - အာဂံ။ အဝိရဇ္ဈန-
ကံဂီနိ ဥပ္ပတ္တိအရဟင်္ဂါနိ ဟောန္တိ။ မူလသီ၊
၁။ ၁၂၀။

အဝိရဇ္ဈနနိပ္ပတ္တိက (တိ) [အဝိရဇ္ဈနက+နိပ္ပတ္တိ
+က] မချွတ်မယွင်း - မလွဲကေန် - (ငရဲ
၌) ဖြစ်ခြင်းရှိသော။ ဧဝံ အဝိရဇ္ဈနနိပ္ပတ္တိကန္တိ
အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၀၅။

အဝိရဇ္ဈနနိပ္ပတ္တိက (တိ) [အဝိရဇ္ဈနက +
နိပ္ပတ္တိ + က] မချွတ်မယွင်း - မလွဲကေန် - (ငရဲ
၌) ဖြစ်ခြင်း ရှိသော။ ယထာ တံ အဝိရဇ္ဈ-
နနိပ္ပတ္တိကံ၊ ဧဝံဓမ္မိ တေဿ နိရယေ
နိပ္ပတ္တနံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၈၄။

အဝိရဇ္ဈနပဋိပဒါ (တိ) [အဝိရဇ္ဈနက + ပဋိ-
ပဒါ] မချွတ်ယွင်း - မလွဲမှား - မှန်ကန် -
သော - အကျင့် - ကျင့်စဉ် - ပဋိပတ်။ အပဏ္ဏ-
ကပဋိပဒါကြည့်။

အဝိရဇ္ဈနကိရိယာ (ထိ) [အဝိရဇ္ဈန + ကိရိယာ]
မချွတ်ယွင်း - မလွဲမှား - သော - အပြုအမူ -
ကျင့်ကြံခြင်း - အမှုအရာ။ အဝိရဇ္ဈနကိရိ-

ယာ ပန ပစ္ဆိမာ အသမာဒါတဗ္ဗတာယ အနု-
နာတိ တံသမဂီပုဂ္ဂလော အပဏ္ဏကော။
အံ၊ဋီ၊၂။၈၄။

အဝိရဇ္ဈနပယောဂ (တိ) [အဝိရဇ္ဈန+ပယောဂ]
မချွတ်ယွင်း-မလွဲမှား-သော အားထုတ်
ခြင်းရှိသော၊ (မင်းမူရေးကိစ္စတို့၌) မချွတ်
ယွင်းအောင် - တိတိကျကျ ဖြစ်အောင် -
အားထုတ် လုပ်ဆောင်နိုင်သော၊ သူ (သား
ကြီးရတနာ)။ တံ ဟိ သဗ္ဗရာဇကိစ္စေသု
ကုသလံ အဝိရဇ္ဈနပယောဂံ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၉၄။
မ၊ဋီ၊၃။၁၆၈။

အဝိရဇ္ဈနပယောဂတ္ထ (န) [အဝိရဇ္ဈနပယောဂ +
တ္ထ] မချွတ်ယွင်းအောင် - တိတိကျကျ ဖြစ်
အောင် - အားထုတ် လုပ်ဆောင်နိုင်သည်၏
အဖြစ်။ တဿ သဗ္ဗရာဇကိစ္စေသု ကုသလ-
ဘာဝေန မန္တသတ္တိယာ ဝိယ အဝိရဇ္ဈန-
ပယောဂတ္ထာ။ သိ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၂၃၈။

အဝိရဇ္ဈနဘာဝ (ပု) [အဝိရဇ္ဈန + ဘာဝ]
မချွတ်မလွဲသည်၏ အဖြစ်။ အဝိရဇ္ဈနဘာ-
ဝေန အဝိရဇ္ဈနဟတ္ထော ဝိယ။ သံ၊ဋီ၊၁။
၂၁၄။

အဝိရဇ္ဈနလက္ခဏေ (တိ) [အဝိရဇ္ဈန+လက္ခ-
ဏေ] မချွတ်မလွဲ - တည့်တည့်မတ်မတ်-
မှတ်တိုင် - မှတ်မှတ် - ကို ပစ်နိုင်သော၊ သူ။
(မှတ်တိုင်-မှတ်မှတ်-ကို မလွဲအောင် ပစ်ခွင်း
နိုင်သော အလေ့အကျင့် ရပြီးသူ)။ ကတ-
ဟတ္ထာတိ ဓနုသိပ္ပေ သုဋ္ဌ၊ သိက္ခိတဟတ္ထာ၊
အဝိရဇ္ဈနလက္ခဏေတိ အတ္ထော။ ဝိမတိ၊
၂။၂၄၉။

အဝိရဇ္ဈနဝေဓိတာ (တိ) [အဝိရဇ္ဈန + ဝေဓိတာ]
မချွတ်မလွဲ - တည့်တည့်မတ်မတ် - ပစ်ခွင်း
နိုင်သည်၏အဖြစ်။ ကတဟတ္ထေတိ အဝိရဇ္ဈန-
ဝေဓိတာယ သမ္ပန္တဟတ္ထေ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၂၉၈။

အဝိရဇ္ဈနသရက္ခေပ (တိ) [အဝိရဇ္ဈန+သရက္ခေ-
ပ] မချွတ်မလွဲ မြားကို - ပစ်ခြင်းရှိ - ပစ်
နိုင် - သော၊ မြားကို မလွဲအောင် ပစ်နိုင်
သော၊သူ။ ကတဟတ္ထာတိ ထိရတရံ လက္ခေ-
သု အဝိရဇ္ဈနသရက္ခေပါ။ သာရတ္ထ ၂။၂၉၆။
(-မ၊ဋီ၊၂။၃၉။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၈၉။ အံ၊ဋီ၊၃။
၃၀၁။)

အဝိရဇ္ဈန္တ (တိ) [န+ဝိရဇ္ဈန္တ၊ ထိ-၌ အဝိရဇ္ဈန္တ]
မချွတ် မလွဲ စေသော၊ သူ။ ကုသလော
ဣဿာသော ဥသနာ ကဏ္ဍေန အဝိရဇ္ဈန္တော
ဝိဇ္ဇေယျ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၅။ ဣန္ဒေန ဝိဿ-
ဋ္ဌဝဇိရံ ဝိယ လက္ခဏံ အဝိရဇ္ဈန္တံ.. ပဋိ-
ဝိဇ္ဇတိ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၁၆။ (- အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၂။
သာရတ္ထ၊၂။၂၁၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၃၂။)

အဝိရဇ္ဈမာန (တိ) [န+ဝိရဇ္ဈမာန] မချွတ်
မလွဲသော။ အဝိရဇ္ဈမာနာနိ သတ္တာနိ
ပါဏသရီရေသု နိပါတေန္တိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၀။
(-ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၄၁။ သာရတ္ထ၊၁။၃၉၄။ မ၊ဋီ၊
၃။၂၇၆။)

အဝိရဇ္ဈိတ (တိ) [န+ဝိရဇ္ဈိတ] (က) မချွတ်
မလွဲသော။ (ခ) မချွတ်မလွဲစေအပ်သော။
(က) အဝိရာဇိတ-ကြည့်။ (ခ) ဧတေသု ဟိ
အဝိရဇ္ဈိတေသု ဧဝံ အာကတ္တိပယောဂေါ
ဟောတိ။ ကခါ၊ဋီ၊၄၃။

အဝိရဇ္ဈိတ (ကြိ၊ဝိ) [န+ဝိရဇ္ဈိတ] မချွတ်
လွဲစေမူ၍။ အဝိရဇ္ဈိတော သီသံ ကတ္တဗ္ဗကာရိ-
နိတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၃။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။
၆၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၁၊၃၃၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊
၂။၁၀၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၂၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၉၄။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၄၉။ ဥဒါန ဋ္ဌ၊၁၁၄။ ဣတိ-
ဝုတိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၁၂။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၁၉။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊
၁၅၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၇၃။ သာရတ္ထ၊၁။၄၀၆။
ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၃၃။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၉၀၊၃၈၀။ မ၊ဋီ၊
၁။၉၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၄၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၄၄။)

အဝိရဇ္ဈိတန (ကြိ၊ဝိ) [န+ဝိရဇ္ဈိတန] မချွတ်
လွှဲစေမှု၍။ လက္ခဏာ သရဓဓံ အဝိရဇ္ဈိတန
ဝိဇ္ဇနဝိဓိံ ဇာနန္တိ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၈၇။

အဝိရတ (တိ) [န+ဝိရတ] (၁) မရှောင်ကြဉ်
သော၊သူ။ (၂) မပြတ်သော။ (၃) ပါဏ-
ဃာတတော အဝိရတံ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၂၂၂။
ဝိသံဝါဒနာဒိမိစ္ဆာဝါစတော အဝိရတော။
အနုဋီ၊၂။၇၇။ (၂) ယထာ နဒိပဗ္ဗတာနံ
သန္တနံ ဌာနဉ္စ ပဝတ္တံ အဝိရတံ အဝိစိန္တန္တိ
သန္တန္တိ တိဋ္ဌန္တိ။ မူလဋီ၊၃။၁၈၀။

အဝိရတတ္တ (န) [အဝိရတ+တ္တ] မရှောင်ကြဉ်
သည်၏ အဖြစ်။ ပရေသံ ယဟာရဒါနတော
အဝိရတတ္တာ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ။၂။၄၁၈။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ။၂။
၁၈၉။

အဝိရတိ (ထိ) [န+ဝိရတိ] ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း
မဟုတ် - မရှောင်ကြဉ်တတ် - သော တရား၊
မရှောင်ကြဉ်ခြင်း။ အဝိရတိ ဝိရတိဝသေန။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၁။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၄၇။ န ဝိရတိတိ
အဝိရတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၁။

အဝိရတိသီလ (န) [အဝိရတိ+သီလ] မရှောင်
ကြဉ်ကြောင်း အကျင့်၊ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း
မဟုတ်သောအကျင့်၊ အဝိရတိသီလ။ သေသံ
စေတနာဒိ အဝိရတိသီလံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၂။

အဝိရတ္တ (တိ) [န+ဝိရတ္တ] တပ်မက်ခြင်းကင်း
သည် မဟုတ် - တပ်မက်ခြင်းမကင်း - သော၊
တပ်မက်သော၊သူ။ အာရမ္မဏေ အဝိရတ္တဿ
သညာ သမတိက္ကမော န ဟောတိ။ အဘိ၊
ဋ္ဌ။၁။၂၄၆။ ပဋိသန္ဓေ၊၂။၁၅၄။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ။၅၅။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၂၂။ (-မ၊ဋီ၊၁။၂၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊
၁။၁၈၄။)

အဝိရဒ္ဓ (တိ) [န+ဝိရဒ္ဓ] (က) မချွတ်လွှဲ -
မချွတ်ချေ - သော။ (ခ) မချွတ်လွှဲစေ
အပ်သော။ (က) အပဏ္ဏကံ အဝိရဒ္ဓံ မဂ္ဂါ-

နန္တရမေဝ ဝိပါကံ ပဋိလဘန္တိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ။၁။
၃၂၉။ အပဏ္ဏကလည်း ကြည့်။ (ခ) အမတ်
တေသံ ဘိက္ခုဝေ အာရဒ္ဓံ(အဝိရဒ္ဓံ၊က)။
အံ၊၁။၄၇။ ဝိရဒ္ဓံ၊ အဝိရဒ္ဓံ၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၃၂။

အဝိရဒ္ဓကာရဏ (န) [အဝိရဒ္ဓ+ကာရဏ] မချွတ်
လွှဲသော အကြောင်း။ အဝိရဒ္ဓကာရဏံ
နိယျာနိကကာရဏံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ။၁။၁၂၀။ သာရ-
ဝစနံ အဝိရဒ္ဓကာရဏံ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၆။

အဝိရဒ္ဓင်္ဂ (န) [အဝိရဒ္ဓ + အင်္ဂ] မချွတ်လွှဲ
သောအင်္ဂါ။ အပဏ္ဏကင်္ဂါနီတိ အဝိရဒ္ဓင်္ဂါနိ။
မူလဋီ၊၁။၉၃။

အဝိရဒ္ဓနက (တိ) [န + ဝိရဒ္ဓနက] မချွတ်လွှဲ
သော။ အပဏ္ဏက-ကြည့်။

အဝိရဒ္ဓပ(ပု)ဋိပဒါ (ထိ) [အဝိရဒ္ဓ+ပဋိပဒါ]
မချွတ်လွှဲသော - မှန်ကန်သော - အကျင့် -
ကျင့်စဉ် - ပဋိပတ်။ အပဏ္ဏကပဋိပဒါ-ကြည့်။

အဝိရဒ္ဓပဋိဝေဓ (ပု) [အဝိရဒ္ဓ+ပဋိဝေဓ] မချွတ်
ယှဉ်း ထိုးထွင်း၍ - သိတတ်သော - သိ
ကြောင်း ဖြစ်သော - ဉာဏ်၊ မချွတ် မလွဲ
ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း။ သော ဟိ ရသီယတိ
အဝိရဒ္ဓပဋိဝေဓဝသေန အဿာဒီယတိ ရမိ-
ယတိတိ “ရသော” တိ ဝုစ္စတိ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၃၂၁။
(-မူလဋီ၊၂။၃၉။)

အဝိရဒ္ဓဝစန (န) [အဝိရဒ္ဓ + ဝစန] မချွတ်
မလွဲ ဟူသောအနက်ကို - ဟောသောသဒ္ဓါ
ကို - ပြသောစကား။ အဒ္ဓါတိ ကေသဝစနံ
... အဝိရဒ္ဓဝစနံ။ စူဠနိ၊၂၂၈။

အဝိရဒ္ဓဝေဓိ (တိ) [အဝိရဒ္ဓ+ဝေဓိ] မချွတ်
မလွဲ အောင် - တည့်တည့် မတ်မတ် -
ပစ်ဖောက်နိုင်သော။ အက္ခဏာဝေဓိ-ကြည့်။

အဝိရမိတ (တိ) [န+ဝိရမိတ] မရှောင်ကြဉ်
သော။ ကာယေန စေဝ စိတ္တေန စ သဟိ-

တာ အဝိရမိတာ အဝိယုတ္တာတိ အတ္တော။
စရိယာ၊ ဌ။ ၃၂၅။

အဝိရလ (တိ) [န + ဝိရလ] မကျသော၊
စိပ်သော၊ စိပ်သော အခက်အလက် တို့ဖြင့်
ဖုံးအုပ်သော။ ဝိတ္တိဏ္ဏသာခေါ အဝိရလော၊
သန္တုဏ္ဏယော မနောရမော။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၅၀။
အဝိရလောတိ အဝိရလသာခါသဉ္ဇန္တော။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ။ ၂၄၅။

အဝိရလတ္တ (န) [အဝိရလ + တ္တ] မကျသည် -
မကျသော အခက် အလက် ရှိသည် - ၏
အဖြစ်။ အဝိရလတ္တာဝ သန္တုဏ္ဏယောတိ
ဝုတ္တော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ။ ၂၄၅။

အဝိရလသာခါသဉ္ဇန္တ (တိ) [အဝိရလ + သာခါ +
သဉ္ဇန္တ] မကျသော - စိပ်သော - အခက်
အလက်တို့ဖြင့် ဖုံးအုပ်သော။ အဝိရလ-
ကြည့်။

အဝိရဝန္တ (တိ) [န + ဝိရဝန္တ] မအော် - မမြည်
- သော။ တသ္မိ အဝိရဝန္တယေဝ နဂ်လာနိ
အာဒါယ။ ဇော၊ ဌ။ ၄၈၄။

အဝိရဋ္ဌ (တိ) [န + ဝိရဋ္ဌ] မကျသော၊ စိပ်သော။
ဒန္တာ ဣဓ ဟောန္တိ အဝိရဋ္ဌာ သဟိတာ။
ဒိ၊ ၃။ ၁၄၀။ အဝိရဋ္ဌာ ... ဒန္တာ အဝိသန္တိ။
ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၄၁။ (- မ၊ ၄။ ၃။ ၂။ ၆၂။ မေ၊ ၄။ ၁။
၂၄၅။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၈၉။ မဟာနိ၊ ၄။ ၆၈။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၃။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၅။ ကခါ၊ ၄။
၂၉၁။)

အဝိရဋ္ဌတနုပုလပဏ္ဏ (တိ) [အဝိရဋ္ဌ + တနု +
ဝိပုလ + ပဏ္ဏ] မကျမပါးသည် ဖြစ်၍ ပြန့်ပွား
သော အရွက်ရှိသော၊ ထူထပ်များပြားသော
အရွက်ရှိသော။ ဗဟလပတ္တပလာသောတိ
အဝိရဋ္ဌတနုပုလပဏ္ဏော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၃၂။

အဝိရဋ္ဌဒန္တ (တိ) [အဝိရဋ္ဌ + ဒန္တ] မကျသော -
စိပ်သော - သွားရှိသော၊ သူ။ အယဉ္ဇိ ဒေဝ
ကုမာရေ အဝိရဋ္ဌဒန္တော။ ဒိ၊ ၂။ ၁၆။ (-
ဒိ၊ ၃။ ၁၁၉။ မ၊ ၂။ ၃၃၈။)

အဝိရဋ္ဌရက္ခတာ (တိ) [အဝိရဋ္ဌ + ရက္ခ + တာ]
မကျသော - စိပ်သော - သစ်ပင်ရှိသည်၏
အဖြစ်။ ပါသာဒိကန္တိ အဝိရဋ္ဌရက္ခတာယ
သိနိဒ္ဓပတ္တတာယ စ ပဿန္တာနံ ပသာဒ-
မာဝဟတိတိ ပါသာဒိကံ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၉၆။

အဝိရဟန (န) [န + ဝိရဟန] မစွန့် - မခွါ ခြင်း။
သုပ္ပဋိပနွေဟိ ပုရိသဝိသေသေဟိ အဝိရဟိ-
တဗ္ဗတော တေသဉ္ဇ အဝိရဟနတော
အရဟံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၂၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။
၂၂၇။

အဝိရဟိတ (တိ) [န + ဝိရဟိတ] မကင်း -
မကွာ - သော။ သတိမတောတိ သတိ-
ဝေပုလ္လပုတ္တတ္တာ (သတိဝေပုလ္လပုတ္တိယာ၊
ထေရ၊ ၄။) နိစ္စကာလံ သတိယာ အဝိရဟိ-
တဿ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၆၇။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၄။
(- ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၃၀၄။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၆။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၇။)

အဝိရဟိတဇ္ဈာန (တိ) [အဝိရဟိတ + ဇ္ဈာန]
မကင်းကွာသော ဈာန်ရှိသော၊ သူ။ အရိတ္တ-
ဇ္ဈာန-ကြည့်။

အဝိရဟိတတ္တ (န) [အဝိရဟိတ + တ္တ] မကင်း
ကွာသည်၏အဖြစ်။ သီလာဒိပဉ္စမေဓမ္မက္ခယုတ္တ-
တောတိ သီလာဒိဟိ ပဉ္စဟိ ဓမ္မကောဋ္ဌာ-
သေဟိ အဝိရဟိတတ္တာ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၃၇။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၇။

အဝိရဟိတပဒဗျဉ္ဇန (တိ) [အဝိရဟိတ + ပဒ +
ဗျဉ္ဇန] မကင်းသော - မကျော်လွှားသော -
မကျ - မကျန် - သော - ပုဒ်၊ ဗျည်း - ရှိသော။
အပတိတပဒဗျဉ္ဇန (အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၄။) အဂဋ္ဌိ-
တပဒဗျဉ္ဇန (အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၁။) တို့ ကြည့်။

အဝိရဟိတဗ္ဗ (တိ) [န + ဝိရဟိတဗ္ဗ] မစွန့် -
မခွါ - အပ်သော။ အဝိရဟန-ကြည့်။

အဝိရဟိတဝါသ (တိ) [အဝိရဟိတ + ဝါသ]
မကင်း - မကွာ - သော နေခြင်း ရှိသော။

သော ယသ္မာ တေဟိ သဗ္ဗကာလံ အဝိရဟိတ-
ဝါသာ ဝေ။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၃။ ၂၇။

အဝိရာဂီ (တိ) [န+ဝိရာဂီ၊ ထိ-၌ အဝိရာဂီနိ]
ကင်းကွာ-ပျက်ပြယ်-ခြင်းမရှိသော၊ မကင်း-
ကွာ-မပျက်ပြယ်-သော။ ယသ္မာ စိတ္တံ အ-
ဟာလိ၌၊ သဒ္ဓါ စ အဝိရာဂီနိ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၀၆။
သဒ္ဓါ စ အဝိရာဂီနိတံ န ဝိရုဇ္ဈတိ န ဘိဇ္ဇတိ။
ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၈။

အဝိရာဇယန္တ (တိ) [န+ဝိရာဇယန္တ] မကင်းကွာ
စေသော၊ သူ။ သဗ္ဗ ဘိက္ခဝေ အနဘိဇာနံ
အပရိဇာနံ အဝိရာဇယံ အပ္ပလဟံ အဘဗ္ဗော
ဒုက္ခက္ခယာယ။ သံ၊ ၂။ ၂၄၉။ အဘိ၊ က။
၁၃၉။ မ၊ ဇီ၊ ၃။ ၂၇၄။ အဝိရာဇယံ အပ္ပ-
လဟန္တိ ... အဝိရာဇေန္တော အပ္ပလဟန္တော။
တ္ထေ စ အဝိရာဇေန္တောတိ အဝိဂစ္ဆာပေ-
န္တော။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၆။

အဝိရာဇေန္တ (တိ) [န+ဝိရာဇေန္တ] မကင်းကွာ
စေသော၊ သူ။ အဝိရာဇယန္တ ကြည့်။

အဝိရာဇန (န) [န+ဝိရာဇန] မချွတ်ယွင်းစေ
ခြင်း။ ပရိသောဓေတွာတိ ဧကက္ခယဿာပိ
အဝိရာဇနဝသေန။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၃။ ၁၅၉။ (-အံ၊ ဇီ၊
၁။ ၁၀၉။ ဝိသုဒ္ဓါ၊ ဇီ၊ ၁။ ၇၃။)

အဝိရာဇိတ (တိ) [န+ဝိရာဇိတ] မချွတ်မလွဲ
သော၊ တည့်တည့်မတ်မတ် ဖြစ်သော။ သုခ-
မေန တာဠန္တိဂ္ဂဋ္ဌေန အသနံ အတိပါတေ-
သန္တိ (အတိပါတယိသန္တိ) ပေါခါနုပေါခံ
အဝိရာဇိတံ။ သံ၊ ၃။ ၃၉၅။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၂။ ၁၀၆။
အံ၊ ဇီ၊ ၃။ ၁၅၅။ အဘိ၊ ဇီ၊ ၂။ ၈၆။ အဝိရာဇိ-
တန္တိ အဝိရုဇ္ဈိတံ။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၂။ ၁၂၂။ အံ၊ ဇီ၊ ၃။
၁၆၁။ (- မ၊ ဇီ၊ ၄။ ၁၄၂။ အံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၃၇၂။
အံ၊ ဇီ၊ ၃။ ၂၇၉။ မဟာနိ၊ ဇီ၊ ၆။ အံ၊ ဇီ၊ ၂။
၃၆၈။)

အဝိရာဇိတဝေဓိဟတ္ထ (ပု) [အဝိရာဇိတ+ဝေဓိ+
ဟတ္ထ] မချွတ်လွဲအောင်- ထိမှန်အောင် -

တည့်တည့် မတ်မတ် - ပစ်ဖောက်နိုင်သော
လက်။ ဣဿာသဿ အဝိရာဇိတဝေဓိဟတ္ထော
ဝိယ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၆။ အဝိရာဇိတဝေဓိ-
ဟတ္ထော ဝိယာတိ အဝိရုဇ္ဈနဘာဝေန
ဝိရုဇ္ဈနဟတ္ထော (ဝိဇ္ဈနဟတ္ထော?) ဝိယ။
သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၄။

အဝိရာဇိတဝေဓိ (တိ) [အဝိရာဇိတ+ဝေဓိ] မချွတ်
မလွဲအောင်- ထိမှန်အောင် - တည့်တည့် မတ်
မတ် - ပစ်နိုင်သော၊ သူ အက္ခယဝေဓိ-ကြည့်။

အဝိရာဇေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န+ဝိရာဇေတွာ]
မချွတ်လွဲစေမျှ။ ဌာနကုသလောတိ ယေန
ဌာနေန ဌိတော အဝိရာဇေတွာ ဝိဇ္ဈိတံ
သက္ကောတိ။ အံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၃၅၈။ (-ဒီ၊ ဇီ၊ ၃။
၁၄၆၊ ၁၆၀။ အနု၊ ဇီ၊ ၁။ ၆၇၊ ၁၅၄။)

အဝိရာဇေန္တ (တိ) [န+ဝိရာဇေန္တ၊ ထိ-၌ အဝိရာ-
ဇေန္တိ] မချွတ်ယွင်းစေသော၊ သူ။ ဣမံ
ယထာလဗ္ဗံ ခဏံ အဝိရာဇေန္တိယော။ ထေရီ၊
ဋ္ဌ။ ၁၂၂။ အဓိပ္ပါယ် သမ္မာဒေန္တော တံ အဝိ-
ရာဇေန္တော၊ အဇ္ဈာသယာနုရူပန္တိ အတ္ထော။
သံ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၆၆။

အဝိရာမ (ပု) [န+ဝိရာမ] မကင်း-မပြတ်-
ခြင်း၊ မပြတ်မဲခြင်း။ ပဝတ္တာဝိရာမဝသေ-
နာတိ အနုသယပ္ပဝတ္တိယာ အဝိရာမဝသေန၊
အဝိစ္စေဒဝသေနာတိ အတ္ထော။ အနု၊ ဇီ၊ ၃။
၂၀၃။

အဝိရုဇ္ဈန (န) [န+ဝိရုဇ္ဈန] မဆန့်ကျင်ခြင်း။
ပုဗ္ဗေနာပရံ အဝိရုဇ္ဈနဉ္စေဝ ဝိသေသာဓာနဉ္စ
ကထိတံ ပကာသိတံ။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၂။ ၁၆၆။ (-မ၊
ဇီ၊ ၂။ ၃၇။ အနု၊ ဇီ၊ ၂။ ၁၀၆။)

အဝိရုဇ္ဈနဋ္ဌ (ပု) [အဝိရုဇ္ဈန+အတ္ထ] မဆန့်ကျင်
သော အနက်သဘော။ ပထဝီသမော
အဝိရုဇ္ဈနဋ္ဌေန။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁။ ၁၉၉။

အဝိရုဇ္ဈနဓမ္မ (ပု) [အဝိရုဇ္ဈန + ဓမ္မ] မဆန့်ကျင်သော တရားစကား။ အနုဓမ္မ (အံ၊ ဇိ၊ ၂၊ ၂၀၈) ကြည့်။

အဝိရုဇ္ဈနဝါစာ (ထိ) [အဝိရုဇ္ဈန + ဝါစာ] မဆန့်ကျင်သောစကား။ န လေံ ဒေါသံ ဂလေတိတိ အနေလဂလာ၊ အဝိရုဇ္ဈနဝါစာ။ သံ၊ ဇိ၊ ၂၊ ၁၉၇။

အဝိရုဇ္ဈနာကာရ (ပု) [အဝိရုဇ္ဈန + အာကာရ] မဆန့်ကျင်သော အခြင်းအရာ။ ဣဒါနိ တံ အဝိရုဇ္ဈနာကာရံ “အသံဝရော ဟိ” တိ။ အာဒိနာ ဝိဘာဝေတိ။ အနု၊ ဇိ၊ ၁။ ၈၇။ ဣဒါနိ တံ အဝိရုဇ္ဈနာကာရံ ဒဿေန္တော...။ နေတ္ထိ၊ ဇိ၊ ၅၇။

အဝိရုဇ္ဈမာန (တိ) [န + ဝိရုဇ္ဈမာန] မဆန့်ကျင်သော။ သဗ္ဗေန လောကေန အဝိရုဇ္ဈမာနော။ သုတ္တနိ၊ ၂၉၀။ အပါ၊ ၁။ ၁၄။ စူဠနိ၊ ၃၀၃။ ဒိဋ္ဌိဟိ ဒိဋ္ဌိ အဝိရုဇ္ဈမာနာ။ မဟာနိ၊ ၁၃၅၊ ၁၃၆။ သဗ္ဗေန လောကေန အဝိရုဇ္ဈမာနောတိ ဒဿသု ဒိသာသု သဗ္ဗေန သတ္တလောကေန အဝိရုဇ္ဈမာနော။ သုတ္တနိ၊ ၄၁၁။ ၁၁၆။ အပါ၊ ၄၁၁။ ၂၂၂။ စူဠနိ၊ ၄၁၁၊ ၁၃၇။

အဝိရုဒ္ဓ (တိ) [န + ဝိရုဒ္ဓ] မဆန့်ကျင်သော။ အဝိရုဒ္ဓံ ဝိရုဒ္ဓေသု၊ အတ္တဒဏ္ဍေသု နိဗ္ဗုတံ။ မ၊ ၂။ ၄၁၀။ ဓမ္မ၊ ၇၁။ အဝိရုဒ္ဓန္တိ အာသာတဝသေန ... အာသာတာဘာဝေန အဝိရုဒ္ဓံ။ ဓမ္မ၊ ၄၁၁။ (- သံ၊ ၁။ ၂၃၈။ သံ၊ ၂။ ၂၉၄။ အံ၊ ၁။ ၁၉၉။ သုတ္တနိ၊ ၄၁၂၊ ၃၃၃။ မ၊ ၄၁၃။ ၂၈၈။ သံ၊ ၄၁၃။ ၂၇။ အဘိ၊ ၄၁၂။ ၁၄၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၇၇။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၉၄။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၆။ သုတ္တနိ၊ ၄၁၂၊ ၉၅၊ ၂၆၄။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၉၉။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၃။ ဝဇီရ၊ ၈၇။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၁၇။ ဒီ၊ ဇိ၊ ၁။ ၂၇၆။ သီးဇိ၊ သစ်၊ ၁။ ၇၁၃။ မ၊ ဇိ၊ ၁။ ၇၆။ မ၊ ဇိ၊ ၂။ ၃၅။ မ၊ ဇိ၊ ၃။ ၉၉၊ ၁၉၃၊ ၂၀၆။ အံ၊ ဇိ၊ ၃။ ၅၇။ မူလဇိ၊ ၁။ ၄၁၊ ၇၉၊ ၁၈၀။)

အဝိရုဒ္ဓက (တိ) [န + ဝိရုဒ္ဓက] အဝိရုဒ္ဓက-မည်သော။ သူ။ အဝိရုဒ္ဓကသာဝကာနံ အဝိရုဒ္ဓကာ ဒေဝတာ။ စူဠနိ၊ ၄၉။

အဝိရုဒ္ဓကသာဝက (ပု) [အဝိရုဒ္ဓက + သာဝက] အဝိရုဒ္ဓက မည်သောသူတို့၏ တပည့်။ အဝိရုဒ္ဓက-ကြည့်။

အဝိရုဒ္ဓတာ (ထိ) [အဝိရုဒ္ဓ + တာ] မဆန့်ကျင်သည်၏အဖြစ်။ အဝိရုဒ္ဓတာယ အပစ္စနိကာ အနုလောမိကာ အနုဓမ္မဘူတာ စ။ အံ၊ ဇိ၊ ၂။ ၈၄။

အဝိရုဒ္ဓတ္တ (န) [အဝိရုဒ္ဓ + တ္တ] မဆန့်ကျင်သည်၏အဖြစ်။ အဝိရုဒ္ဓတ္တာ ဝေ ဟိ (ဧတ) ထေရဝါဒါပိ ဣဓ ပကာသယိသန္တိ။ ဒီ၊ ဇိ၊ ၁။ ၁၆။ သီးဇိ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၀။

အဝိရုဒ္ဓပဋိပဒါ (ထိ) [အဝိရုဒ္ဓ + ပဋိပဒါ] မဆန့်ကျင်သော - လျှော်သော - သင့်လျော်သော - အကျင့်။ အနုလောမပဋိပဒါ-ကြည့်။

အဝိရုဒ္ဓဝစန (တိ) [အဝိရုဒ္ဓ + ဝစန] မဆန့်ကျင်သော စကားရှိသော၊ ညီညာသော - ညီညွတ်သော - စကား ရှိသော။ သူ။ ကေဝစနေဟိ အဝိရုဒ္ဓဝစနေဟိ ဘဏိတဗ္ဗံ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၅၆။

အဝိရုဒ္ဓဝစနဘာဝဒဿနတ္ထ (ပု) [အဝိရုဒ္ဓဝစန + ဘာဝ + ဒဿနတ္ထ] မဆန့်ကျင်သောစကား ရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းအကျိုး။ အထဝါ အရိယေဟိ အဝိရုဒ္ဓဝစနဘာဝဒဿနတ္ထံ ဒိက္ခတ္တံ “ဝုတ္တ” နိ ဝုတ္တံ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၆။

အဝိရုဒ္ဓသုစိ (တိ) [အဝိရုဒ္ဓ + သုစိ] မဆန့်ကျင် - ညီညွတ် - သဖြင့်စင်ကြယ်သော။ အပ္ပဋိကုလန္တိ အဝိရောဓတ္တေဒိပနတော အဝိရုဒ္ဓသုစိ (အဝိရုဒ္ဓံ သုစိ ?) ပဏိတံ ဝါ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၈၆။

အဝိရုဟဏဋ္ဌ (ပု) [န + ဝိရုဟဏ + အတ္ထ] မပေါက်ရောက် - မစည်ပင် - ခြင်းအနက်သဘော။ ပုန

အဝိရဟဏဋ္ဌန မတ္တကန္တိန္ဒတာလော ဝိယ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၄။

အဝိရ(ရ)ဟန (တိ) [န+ဝိရဟန] ပေါက်ရောက်ခြင်းမရှိသော၊ ပေါက်ရောက်ရာမဟုတ်သော။ ပုန စပရံ မဟာရာဇ ဂိရိသိခရံ သဗ္ဗဗိဇာနံ အဝိရဟန။ မိလိန္ဒ။၃၀၈။

အဝိရဟနဋ္ဌာန (န) [အဝိရဟန+ဋ္ဌာန] ပေါက်ရောက်စည်ပင်ရာ - ဖြစ်ပွားရာ - မဟုတ်သော အရပ်။

အဝိရဟနဋ္ဌာနတ္ထ (န) [အဝိရဟန+ဋ္ဌာန+တ္ထ] ပေါက်ရောက် စည်ပင်ရာ - ဖြစ်ပွားရာ - မဟုတ်သော အရပ်ဌာန၏ အဖြစ်။ တဿ ဒုက္ခဿ အဝိရဟနဋ္ဌာနတ္တာ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၇၀။

အဝိရ(ရ)ဟန္တ (တိ) [န+ဝိရ(ရ)ဟန္တ] မပေါက်ရောက်-မစည်ပင်-မပြန့်ပွား-သော။ မစ္ဆေ-ရဝသေန စာဂဓိတ္တေ အဝိရ(ရ)ဟန္တေ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၃။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၂၇။

အဝိရ(ရ)ဋ္ဌ (တိ) [န+ဝိရ(ရ)ဋ္ဌ] မပေါက်ရောက်မစည်ပင် - မပြန့်ပွား - သော။ အပ္ပတိဋ္ဌိတံ တတ္ထ ဝိညာဏံ အဝိရဋ္ဌ။ အဘိ၊က။၁၁၄။ တဒပ္ပတိဋ္ဌိတေ ဝိညာဏေ အဝိရဋ္ဌေ အာယတိံ ပုနတ္ထဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ န ဟောတိ။ သံ၊၁။၂၉၇။ အဝိရဋ္ဌေတိ ကမ္မံ ဇဝါပေတွာ ပဋိသန္ဓိ-အာကမနသမတ္တတာယ အနိဗ္ဗတ္တမူလေ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၆။ (-နေတ္ထိံ၊၄၉။ နေတ္ထိံ၊ဋ္ဌ။၁၂၂။)

အဝိရဋ္ဌဓမ္မ (တိ) [န+ဝိရဋ္ဌ+ဓမ္မ] ပေါက်ရောက်စည်ပင်-ပြန့်ပွား-ခြင်းသဘော မရှိသော။ ဆန္ဒပစ္စယော အယံ သာသနေ အဝိရဋ္ဌဓမ္မော။ မ ဋ္ဌ၊၂။၂၀၆။

အဝိရဋ္ဌဓမ္မတာ (တိ) [အဝိရဋ္ဌဓမ္မ+တာ] ပေါက်ရောက်စည်ပင် ပြန့်ပွား-ခြင်း သဘောမရှိသည်၏ အဖြစ်။ တံ ဝါဒံ ပဂ္ဂယှ ဌိတတ္တာ သာတိဿ ဆန္ဒပစ္စယတာ အဝိရဋ္ဌဓမ္မတာ စ ဝေဒိတဗ္ဗော။ မ ဋ္ဌီ၊၂။၂၂၃။

အဝိရဋ္ဌပက္ခ (တိ) [အဝိရဋ္ဌ+ပက္ခ] မပေါက်သေးသော အတောင်ရှိသော၊ အတောင်မပေါက်သေးသော။ သော အဝိရဋ္ဌပက္ခော အကာလေယေဝ ကောကိလရဝံ ရဝိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၄။ (ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၁။)

အဝိရဋ္ဌဘာဝ (ပု) [အဝိရဋ္ဌ+ဘာဝ] မပေါက်ရောက် မစည်ပင် - မပြန့်ပြော - သော အဖြစ်။အဝိရဋ္ဌဘာဝေန ပဝတ္တတ္တာ စ ဘူတ-ဂဏော နာမ ပဗ္ဗတော။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၆။

အဝိရဋ္ဌသဒ္ဓါ (တိ) [န + ဝိရဋ္ဌ + သဒ္ဓါ] စည်ပင်-ပြန့်ပြော-သော သဒ္ဓါတရားမရှိသော။ သူ။ ပုထုဇ္ဇနာနံ အဝိရဋ္ဌသဒ္ဓါနံ ပသာဒည-ထတ္တံ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၆၆။

အဝိရ(ရ)ဋ္ဌိ (တိ) [န+ဝိရ(ရ)ဋ္ဌိ] ပေါက်ရောက်စည်ပင်-ပြန့်ပြော-ခြင်း မရှိသော။ အဝိရဋ္ဌိဘဝန္တိ တေ (ဝိ၊၅။၂၆၀)တိ ယထာ ဧတေ ပတ္တုပလာသာဒယောပုန ဟရိတာဒိဘာဝေန အဝိရဋ္ဌိ ဓမ္မာ ဟောန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၉၀။

အဝိရ(ရ)ဋ္ဌိဆန္ဒ (တိ) [န+ဝိရဋ္ဌိ+ဆန္ဒ] ကြီးပွား-စည်ပင်-ပြန့်ပြော-လိုသော-အလိုဆန္ဒ-မရှိသော-ကင်းသော။ တေ ခိဏဗီဇာ အဝိရဋ္ဌိဆန္ဒာ။ ခုဒ္ဒက။၇။ သုတ္တနိ။၃၁၄။ အဝိရဋ္ဌိဆန္ဒာတိ ဝိရဋ္ဌိဆန္ဒာ ဝိရဟိတတာ။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၆၃။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ။၁။၂၉၁။

အဝိရဋ္ဌိဓမ္မ (တိ) [န+ဝိရဋ္ဌိ+ဓမ္မ] ကြီးပွား-စည်ပင်-ပြန့်ပြော-ခြင်းသဘောမရှိသော။ တုဓမ္မ ခေါတ္တ နာဂါ အဝိရဋ္ဌိဓမ္မာ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၉၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၄။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၃။) နခါဒိဟိ ဝိလိခနမတ္တေန စ အဝိရဋ္ဌိဓမ္မတာ န ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊၃။၂၂။

အဝိရဋ္ဌိဓမ္မတ္ထ (န) [အဝိရဋ္ဌိဓမ္မ+တ္ထ] ပေါက်ရောက် စည်ပင်-ပြန့်ပြော-ခြင်း သဘော

မရှိသည်၏ အဖြစ်။ အဝိရု(ဋ္ဌ)ဋ္ဌိဓမ္မတ္တာ ဝါ
မတ္တကစ္ဆိန္နတာလော ဝိယ ကတော။ ဝိဋ္ဌ၊
၁။၁၀၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၉။ အဝိရုဋ္ဌိဓမ္မတ္တာတိ
အဝိရုဋ္ဌိသဘာဝတာယ။ သာရတ္ထ၊၁။၃၄၁။
အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၁။

အဝိရုဋ္ဌိဘာဝ (ပု) [အဝိရုဋ္ဌိ+ဘာဝ] မပေါက်
ရောက် မစည်ပင် - မပြန့်ပြော - သည်၏
အဖြစ်။ ဗန္ဓနာ ပဝုတ္တဿ ပဏ္ဍုပလာသဿ
ဝိယ အဝိရုဋ္ဌိဘာဝံ ဒဿေန္တော။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၀။

အဝိရုဋ္ဌိသဘာဝ(တိ) [အဝိရုဋ္ဌိ+သဘာဝ] ပေါက်
ရောက် စည်ပင် - ပြန့်ပြော - ခြင်းသဘော
မရှိသော။ မတ္တကစ္ဆိန္နတာလော ဝိယ ပုန
အဝိရုဋ္ဌိသဘာဝံ ကတံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၄။

အဝိရုဋ္ဌိသဘာဝတာ (တိ) [အဝိရုဋ္ဌိသဘာဝ+
တာ] ပေါက်ရောက် စည်ပင် - ပြန့်ပြော -
ခြင်း သဘောမရှိသည်၏ အဖြစ်။ အဝိရုဋ္ဌိ-
ဓမ္မတ္တ-ကြည့်။

အဝိရူပသဏ္ဌာန (န) [န+ဝိရူပ+သဏ္ဌာန] မ
ဖောက်ပြန်သော သဏ္ဌာန်။ အဝိရူပသဏ္ဌာနံ
သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ ဝိမတိ။၂။၁၂၇။

အဝိရောဓ (ပု) [န+ဝိရောဓ] (၁) မဆန့်ကျင်
ခြင်း။ (တိ) (၂) မဆန့်ကျင်သော။ (၁)
တေန ဗုဒ္ဓါနံ ဒေသနာယ သဗ္ဗတ္ထ အဝိရော-
ဓော ဒီပိတော ဟေတတိ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။
၁၆။ (-ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၀၃။
ဝဇီရ၊၂၂၈။ သာရတ္ထ၊၁။၃၆၇။ မူလဋီ၊၁။
၁၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၈၂။ သာရတ္ထ၊၂။၁၉၅၊
၄၃၆။ သာရတ္ထ၊၃။၈၄၊၁၄၃။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၃၅၄။
အနုဋီ၊၂။၁၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၅၇။ မ၊ဋီ၊၃။
၂၅၈။ မူလဋီ၊၁။၆။ မူလဋီ၊၃။၂၈၊၃၂၊၇၂။
အနုဋီ၊၁။၁၁၃၊၁၅၅။) (၂) အဝိရောဓတ္ထ-
ဒီပန-ကြည့်။

အဝိရောဓကရ (တိ) [န+ဝိရောဓ+ကရ+အ]
ဆန့်ကျင်ခြင်းကို မပြုတတ်သော။ အဝိရောဓ-
ကရေသုပါဏိသု။ ပေတ၊၁၇၆။ အဝိရောဓ-
ကရေသုတိ ကေနစိ ဝိရောဓံ အကရောန္တေသု
မိဂသကုဏာဒိသု။ ပေတ၊ဋ္ဌ၊၁၉၁။

အဝိရောဓတ္ထဒီပန (န) [အဝိရောဓ+အတ္ထ+
ဒီပန] မဆန့်ကျင်သော အနက်ကို ပြခြင်း။
အဝိရုဒ္ဓသုစိ-ကြည့်။

အဝိရောဓဒဿနမုခ (န) [အဝိရောဓ+ဒဿန+
မုခ] မဆန့်ကျင်မှုကိုပြခြင်း၏ - အဦးအစ -
အဦးပြုခြင်း။ ယံ ပန တာနိ ခန္ဓကပါဌေန
ဣဿာဉာနပါနိဋ္ဌိယာ အဝိရောဓဒဿနမုခေ-
န ပရတော ဝဏ္ဏယိဿာမ။ ဉာန၊ဋ္ဌ၊၃၄။

အဝိရောဓဒီပန (န) [အဝိရောဓ+ဒီပန] မဆန့်
ကျင်ခြင်းကို ပြခြင်း။ သောပိ ဆယသဒ္ဓါရာ-
ဒီဟိ အဝိရောဓဒီပနာတိ စေ။ မူလဋီ၊၁။၈၂။
အပ္ပဋိကူလ-လည်း ကြည့်။

အဝိရောဓန (န) [န+ဝိရောဓန] မဆန့်ကျင်
ခြင်း။ အက္ခောဓံ အဝိဟိ သဉ္စ၊ ခန္တိဉ္စ အဝိ-
ရောဓနံ။ ဇာ၊၂။၉၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၉၁။ အဝိ-
ရောဓော အဝိရောဓနံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၀၃။

အဝိရောဓပစ္စုပဋ္ဌာန (တိ) [အဝိရောဓ+ပစ္စုပ-
ဋ္ဌာန] မဆန့်ကျင်သည်ဖြစ်၍ ဉာဏ်အားရှေး
ရှုထင်တတ်သော။ အဝိဝါသနပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊
အဝိရောဓပစ္စုပဋ္ဌာနာ ဝါ။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၂၇၃။
ဒီ၊ဋီ၊၁။၇၀။ သီ ဋီ၊သစ် ၁။၂၅၂။

အဝိရောဓပုသံသီ (တိ) [အဝိရောဓ+ပသံသာ+
ဤ] မဆန့်ကျင်သောတရား - မေတ္တာတရား -
ကို - ဖြင့် - ချီးမွမ်းလေ့ ရှိသော၊ သူ။ အ-
ဝိရောဓပုသံသီ(သိ)နံ။ မ၊၂။၃၀၇။ ထေရ။
၃၃၄။ အဝိရောဓပုသံသီနန္တိ အဝိရောဓော
ဝုစ္စတိ မေတ္တာ၊ မေတ္တာပသံသကာနန္တိ
အတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၅။ အဝိရောဓပုသံသီနန္တိ

ကေနဓိ အဝိရောဓဘူတာယ မေတ္တာယ ဝေ
ပသံသနသီလာနံ၊ ထေရဂ္ဂ၊ ၂။ ၃၃၂။

အဝိရောဓဘာဝ (ပု) [အဝိရောဓ+ဘာဝ] မဆန့်
ကျင်သည်၏ အဖြစ်။ တေသံ (ဝါ) ဗသ္မာ-
ဒ္ဒါရာဒီဟိ အဝိရောဓဘာဝေန ဒီပနံ ကမ္မပထ-
သံသန္တနံ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၈၁။ အနုဋီ၊ ၁။ ၉၀။

အဝိရောဓဘူတ (တိ) [အဝိရောဓ+ဘူတ] မဆန့်
ကျင်သည် ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ အဝိရောဓပု-
သံသိ-ကြည့်။

အဝိရောဓလက္ခဏ (တိ) [အဝိရောဓ+လက္ခဏ] မဆန့်
ကျင်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော။ အဒေါ
သော... အဝိရောဓလက္ခဏော ဝါ။ အဘိ၊ ၄။
၁။ ၁၇၁။ အဝိရောဓလက္ခဏော ဝါ အနုကု-
လမိတ္တော ဝိယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၉၅။ အဝိရောဓော
အဝိဂ္ဂဟော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၄၄။

အဝိရောဓိတ (တိ) [န+ဝိရောဓိတ] မဆန့်ကျင်
သော။ ဧတာနိ သုတ္တပဒါနိ အဝိရောဓိတာနိ
ဟောန္တိ။ ဝဇီရ၊ ၁။ ၁၁၀၆။ (- ဒီ၊ ၁။ ၂၂၆။
မ၊ ၃။ ၁၂၅။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၃၁၂။)

အဝိရောဓိတတ္ထ (န) [အဝိရောဓိတ+တ္ထ] မဆန့်
ကျင်သည်၏ အဖြစ်။ ပုရိမပဋိညာယ အဝိ-
ရောဓိတတ္တာ န နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗော။ မူလဋီ၊ ၃။
၅၃။

အဝိရောဓိတာ (ထိ) [န+ဝိရောဓိတာ] မဆန့်
ကျင်သည်၏ အဖြစ်။

အဝိရောဓိတာပစ္စုပဋ္ဌာန (တိ) [အဝိရောဓိတာ+
ပစ္စုပဋ္ဌာန] မဆန့်ကျင်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်-
မဆန့်ကျင်သည်ဖြစ်၍ - ဉာဏ်အား ရှေးရှု
ထင်တတ်သော။ သဗ္ဗကိရိယာသု အဝိရောဓိ-
တာပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၆၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၇၈။ အတ္တနော မုဒုဘာဝေန ဝေ သဗ္ဗကိရိယာ-
သု အဝိရောဓိတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၀၁။ (-
အဘိ၊ ၀တာရ ဋီ၊ ၂။ ၁၅၄။)

အဝိရောဓေတာ (ကြိ၊ ဝိ) [န+ဝိရောဓေတာ]
မဆန့်ကျင်စေမှု၍။ သံသန္တိတာတိ... သမာ-
နေတာ အဝိရောဓေတာ။ သံ၊ ၃။ ၂။ ၃၀၆။
အဝိလောမေတာ အဝိရောဓေတာ ပဝတ္ထတိ
နာမ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၂၀၃။

အဝိရောဓေန္တ (တိ) [န+ဝိရောဓေန္တ] မဆန့်ကျင်
စေသော။ အဝိလောမေန္တ-ကြည့်။

အဝိလဂ္ဂ (တိ) [န+ဝိလဂ္ဂ] မကပ်ငြိသော။ န
ဟိ ပကတဂုံလေန စတုရဂုံလပ္ပမာဏံ ဒန္တကဋ္ဌ
ကဏ္ဍေ အဝိလဂ္ဂံ ခါဒိတု သက္ကောတိ။ ဝိမတိ၊
၂။ ၂၃၆။

အဝိလသန္တ (တိ) [န+ဝိလသန္တ၊ ထိ-၌ အဝိ-
လသန္တ] မခန့်ကျော် တတ်သော။ တဏှာ-
ဒယော စ ယထာသကံ ပဝတ္ထိအာကာရံ
အဝိလသန္တိယော အာသေဝနဝသေန ဥပရူ-
ပရိ ပဝတ္တန္တိ။ မ၊ ၃။ ၂။ ၆၀။

အဝိလမ္ပန္တ (တိ) [န+ဝိလမ္ပန္တ] မပင့်နှံ-မပင့်
နှေး - မနှောင့်နှေး - မကြံ့ကြာ - သော။
တုမေ မဟာရာဇ ကတ္ထမိ အဝိလမ္ပန္တာ သီသံ
ဂစ္ဆထ။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၂၉၅။

အဝိလမ္ပမာန (တိ) [န+ဝိလမ္ပမာန] မပင့်နှံ-
မနှောင့်နှေး - မကြံ့ကြာ - သော။
ပုဗ္ဗေပိ ဂဟပတိ ပဏ္ဍိတာ အန္တရာမဂ္ဂေ
စောရေ ဒိသ္မာ အန္တရာ အဝိလမ္ပမာနာ
အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနမေဝ ဂမိသု။ ဇာ၊ ၄။
၁။ ၄၃၇။

အဝိလိတ္တ (တိ) [န+ဝိလိတ္တ] မလိမ်းကျံအပ်
သော။ ကာဠိယာ စုဏ္ဏကာဒီဟိ အဝိလိတ္တော
ဝေ အဝိဝဏ္ဏော သိနိဒ္ဓေါ နိလပ္ပလဒါမသ-
ဒိသော ဟောတိ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၅။

အဝိလိမ္မန (န) [န+ဝိလိမ္မန] မလိမ်းကျံ-မငြိ
ကပ်-ခြင်း။

အဝိလိမ္မနတာ (ထိ) [အဝိလိမ္မန+တာ] မလိမ်း
ကျံ-မငြိကပ်-သည်၏အဖြစ်။ နိလ္လေပတာ-

ယာတိ ခနသမ္ပန္နဘာဝေန အဝိလိမ္မနဘာယ။
သီ၊ ဇီ၊ သစ်၊ ၂၊ ၁၃၁။

အဝိလိမ္မနဘာဝ (ပု) [အဝိလိမ္မန+ဘာဝ] အ-
ဝိလိမ္မနဘာဝနှင့်အနက်တူ။ နိလ္လေပတယာတိ
ဝုတ္တနယေန အဝိလိမ္မနဘာဝေန ဝိသေသန-
ဘူတေန အလဂ္ဂတယာတိ အတ္ထော။ သီ၊ ဇီ၊
သစ်၊ ၂၊ ၁၃၁။

အဝိလိယနက (တိ) [န+ဝိလိယနက] အရည်
မပျော်သော အရည်ပျော်ခြင်း မရှိသော။
ဥပ္ပါလနသဘာဝံ အဝိလိယနကံ အတိသိနိဉ္စ-
မဓရံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၉၀။

အဝိလုတ္တ (တိ) [န+ဝိလုတ္တ] မလုယက်အပ်
သော။ အဝိလုတ္တေဝိလုတ္တသညီ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၉၆။
အဝိလုတ္တေတိ ဣပနဂဗ္ဘံ ဘိန္ဒိတောပသယာ-
ဝဟာရဝသေန အဝိလုတ္တေတိ ဝေဝိတဗ္ဗံ။
ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၂။ (-ဝိ ၄။ ၂။ ၆၉။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။
၁၄။ ဇော၊ ၄။ ၁၁၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၇။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၁၂။)

အဝိလုတ္တဂေဟ (န) [အဝိလုတ္တ+ဂေဟ] မလု
ယက်အပ်-လုယက်မခံရ-သောအိမ်။ သက-
လနဂဓရ တေန အဝိလုတ္တဂေဟံ နာမ နာ-
ဟောသိ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၇။

အဝိလုတ္တဘာဝ (ပု) [အဝိလုတ္တ+ဘာဝ] မလု
ယက်-အပ် - သည်၏အဖြစ်။ စောရေဟိ
ဘတ္တကဿ အဝိလုတ္တဘာဝေ ဝတ္ထု ကထေ-
တဗ္ဗံ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၄၂။

အဝိလုပ္ပနိယ (တိ) [န+ဝိလုပ္ပနိယ] မလုယက်
အပ်သော။ ယထာ ဟိ ကိလေသစောရေဟိ
အဝိလုပ္ပနိယော ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၉၀။

အဝိလောကေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န+ဝိလောကေ-
တွာ] အထူးထူးမကြည့်မူ၍။ ဣတော ဝိတော
၀ အဝိလောကေတွာ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၈။

အဝိလောမ (တိ) [န+ဝိလောမ] သင့်လျော်-
လျောက်ပတ် - မဆန့်ကျင် - သော။ နိဗ္ဗာ-
နသောဝ ဝါ အဝိလောမသေန ကေန္တိကုပါ-
ယတာယ သပ္ပာယ်။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၇။ အနုစ္စ-
ဝိက-လည်း ကြည့်။

အဝိလောမန (န) [န+ဝိလောမန] သင့်လျော်-
လျောက်ပတ် - မဆန့်ကျင် - ခြင်း။ အတ္တဿ
ပန သုတ္တဝိနယဓမ္မတာဟိ အဝိလောမနံ။
နေတ္တိ၊ ၄။ ၂၄။ (-အနု၊ ၄။ ၁။ ၁၀၅။ အနု၊
၃။ ၃၈။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၂၉။ နေတ္တိ၊ ဝိ၊ ၃။ ၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၄။ ၂။ ၇၉။)

အဝိလောမယန္တ (တိ) [န+ဝိလောမယန္တ] သင့်
လျော် - လျောက်ပတ် - မဆန့်ကျင် - စေ
သော။ ညီညွတ်စေသော။ မဟာဝိဟာရ-
ဝါသိနံ၊ သမယံ အဝိလောမယံ။ ဥဝါန၊ ၄။ ၂။
ဝိမာန၊ ၄။ ၂။ ပေတ၊ ၄။ ၂။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၂။
နေတ္တိ၊ ၄။ ၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁။

အဝိလောမေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န+ဝိလောမေတွာ]
မဆန့်ကျင်စေမှု၍။ တထာ တံ အဝိလော-
မေတွာ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၅။ တေ အဝိလော-
မေတွာ အဝိရောမေတွာ ပဝတ္တတိ နာမ။
အနု၊ ၄။ ၁။ ၂၀၃။

အဝိလောမေန္တ (တိ) [န+ဝိလောမေန္တ] အဝိ
လောမယန္တနှင့် အနက်တူ။ သမယံ အဝိ-
လောမေန္တော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂။ အံ၊
၄။ ၁။ ၂။ သမယံ အဝိလောမေန္တောတိ
သိဉ္စန္တံ အဝိရောမေန္တော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၆။ မ၊ ၄။
၁။ ၁၇။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၉။ (-မ၊
၄။ ၁။ ၁၄၂၊ ၁၄၄။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၃၀။ ဒီ၊ ၄။
၂။ ၂၉၆။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၆။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၉။
နေတ္တိ၊ ၄။ ၁၆။)

အဝိဝဇ္ဇေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န+ဝိဝဇ္ဇေတွာ] မစွန့်
လွှတ် - မချန် - မရှောင်ကြဉ် - မူ၍။ တမေ-

ဝ ဥပ္ပတ္တိ အဝိဝဋ္ဌေတွာ။ သုတ္တနိဋ္ဌာဝေ။ ၁၉၅။
(-ဗုဒ္ဓဝိဋ္ဌာဝေ။ ၁၃၂။ ဝိမတိ။ ၂။ ၃၁၆။)

အဝိဝဋ္ဌ (တိ) [န + ဝိဝဋ္ဌ] (က) မပွင့်ပြအပ်သော၊
ဖုံးကွယ် တိမ်မြုပ်သော။ (ခ) မပွင့်သော။
(က) တဿ တေ အာယသ္မန္တော အဝိဝဋ္ဌဉ္ဇေဝ
ဝိဝရန္တိ။ ဒီ၊ ၃။ ၂၄၄။ အံ၊ ၁။ ၁၁၅။ အံ၊ ၃။ ၃၊
၂၆၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၁၉။ အဝိဝဋ္ဌဉ္ဇေဝ န ဝိဝ-
ရန္တိ။ အံ၊ ၁။ ၇၃။ အဝိဝဋ္ဌန္တိ ပဋိစ္စန္တံ။ အံ၊ ၄။
၂။ ၄၈။ အဝိဝဋ္ဌဉ္ဇေဝ ဝိဝရန္တိ။ အံ၊ ၂။ ၃၁၈။
အဝိဝဋ္ဌန္တိ အဝိဝရိတံ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၉။ (-အံ၊
၃။ ၅၄၈။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၅။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၇။
စူဠနိဋ္ဌ၊ ၁။ သီ၊ ၄။ သင်္ခ၊ ၁။ ၉၁။) (ခ) အဝိ-
ဝဋ္ဌေန မုခေန သာနနာသိကံကတွာ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။
၂၄၇။ ဝိ၊ သင်္ခ၊ ၁။ ၉၇။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၇၇။ ကင်္ခါ၊
၄။ ၁၇၇။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၅၉။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၄၄။)

အဝိဝဋ္ဌကရဏတ္ထ (ပု) [အဝိဝဋ္ဌ + ကရဏတ္ထ]
မပွင့်အပ်-မပွင့်-သည်ကို ပြခြင်း အကျိုး။
အဝကုဋ္ဌဌာန-ကြည့်။

အဝိဝဋ္ဌပါဌ (ပု) [အဝိဝဋ္ဌ + ပါဌ] မပွင့်ပြအပ်-
မထင်ရှား - သော ပါဌ။ အဝိဝဋ္ဌပါဌဿ
ပါဠိယာ အတ္တသံဝဏ္ဏနံ ကရေတိ။ သံ၊ ၄။
၁။ ၁၁၉။

အဝိဝဋ္ဌသဒ္ဓတ္ထဝိဝရဏ (န) [အဝိဝဋ္ဌ + သဒ္ဓ +
အတ္တ + ဝိဝရဏ] မထင်ရှားသော သဒ္ဓါ၏
အနက်ကို ပွင့်ပြခြင်း။ အနုမတိ ဟိ
အဝိဝဋ္ဌသဒ္ဓတ္ထဝိဝရဏတ္ထံ ပဝတ္တာ။ မူလ၊ ၄။ ၁။
၃၅။ (-အနု၊ ၄။ ၁။ ၃၃။)

အဝိဝဋ္ဌန (န) [န + ဝိဝဋ္ဌန] ကင်း၍ မဖြစ်ခြင်း၊
မရုတ်နစ်ခြင်း။ အနုပေက္ခာ-ကြည့်။

အဝိဝ(ဝါ)ဒနတ္ထ(ပု) [န + ဝိဝဋ္ဌန + အတ္ထ] မငြင်းခုံ
ခြင်း - အငြင်းမပွားခြင်း - အကျိုး။ အဝိဝါဒ-
ကြည့်။

အဝိဝဒမာန (တိ) [န + ဝိဝဒမာန] အငြင်းမပွား
သော၊ မငြင်းခုံသော။ ကေန န ခေါ မယံ

ဥပါယေန သမဂ္ဂါ သမ္မောဒမာနာ အဝိဝဒ-
မာနာ ဇာသုကံ ဝဿံ ဝသေယျာမ။ ဝိ၊ ၁။
၁၁၂။ ဝိ၊ ၃။ ၂။ ၁၀။ အဝိဝဒမာနော (ဝိ၊ ၁။
၂၆၅) တိ အယံ ဓမ္မော နာယံ ဓမ္မောတိ ဧဝံ
န ဝိဝဒမာနော။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၃။ (-ဝိ၊ ၂။
၃၅။ ဝိ၊ ၃။ ၂၆၅။ အံ၊ ၂။ ၅၉။ မဟာနိ၊ ၁၀၂။
ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၈၇။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၂၃။ ဝဇီရ၊ ၈၇၊
၄၆၂။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁၂၈။)

အဝိဝဒိတွာ (ကြိ ဝိ) [န + ဝိဝဒိတွာ] မငြင်းခုံ
မှု၍၊ အငြင်းမပွားမှု၍၊ တသို့ ဝိဝဒိတွာ ဝါ
အဝိဝဒိတွာ ဝါ တံ ဂဏိတွာ ဂတေ ဣတရော
တဿ အာဂံ ဥဒ္ဓရတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၃။

အဝိဝရ (တိ) [န + ဝိဝရ] အပေါက်အကြား -
လစ်လပ်ခြင်း - မရှိသော။ အထ ဝါ အန္တိဒ္ဓါနိ
အဝိဝရာနိ သာဝကယုဂဋ္ဌာဒိနိ။ ဗုဒ္ဓဝိဋ္ဌာ၊ ၃၀၁။

အဝိဝရဏ (န) [န + ဝိဝရဏ] မပွင့်လှစ်ခြင်း၊
မပွင့်ပြခြင်း။ ယထာ အညေ န ဇာနန္တိ၊
တထာ ကရဏေန ကတာနဉ္စ အဝိဝရဏေန
ပဋိစ္စန္တံ အဿ ကမ္မန္တာတိ ပဋိစ္စန္တကမ္မန္တာ။
သုတ္တနိဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၂။

အဝိဝရိတ (တိ) [န + ဝိဝရိတ] မ-ပွင့်လှစ်-ဖော်
ပြ-အပ်သော၊ မပွင့်ပြအပ်သော။ အဝိဝဋ္ဌ-
ကြည့်။

အဝိဝရိတွာ (ကြိ ဝိ) [န + ဝိဝရိတွာ] မပွင့်မှု၍။
မုခံ အဝိဝရိတွာပိ ဧဝံ ကတေ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၇။
(-ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၉၊ ၃၃၈။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၄၃၇။)

အဝိဝရိယမာန (တိ) [န + ဝိဝရိယမာန] မပွင့်
အပ်သော။ အဟံ ဒ္ဓါရေ အဝိဝရိယမာနေ။
ဗုဒ္ဓဝိဋ္ဌာ၊ ၃၃၁။

အဝိဝယ (တိ) [န + ဝိဝယ] သတိုးသွိုးကို မယူ
ထိုက်သော၊ သူ။ အနာဝယုမ္ပိ နံ ကရေယံ၊
အဝိဝယံ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၆၄။ အဝိဝယန္တိ န
ဝိဝါဟယုတ္တံ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၅၀။ န ဝိဝယန္တိ
အဝိဝယံ၊ ကညံ ဂဟေတုံ အယုတ္တန္တိ
အတ္တာ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၆၁။

အဝိဝါဒ (ပု) [န + ဝိဝါဒ] မငြင်းခုံခြင်း၊ ခိုက်ရန် မဖြစ်ခြင်း။ အယဗ္ဗိ ဓမ္မော ... အဝိဝါဒါယ သာမဂ္ဂိယာ ဧကိဘာဝါယ သံဝတ္ထတိ။ ဝိ၊ ၅။ ၁၆၇-၈။ ဒီ၊ ၃။ ၂၀၃။ အဝိဝါဒါယာ (မ၊ ၁။ ၃၉၇။ အံ၊ ၂။ ၂၅၆) တိ အဝိဝ(ဝါ)ဒနတ္ထာယ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၂။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၉၇။ အဝိဝ(ဝါ) ဒနတ္ထာယာတိ သင်္ဂဟဝတ္ထုဘာဝတော ဧဝ န (ဝိဝဒနတ္ထာယ) ဝိဝါဒနာယ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၆။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၉၇။ (- စရိယာ။ ၄၂၀။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၅၃။ ထေရ ဌ၊ ၂။ ၆၀။ စရိယာ၊ ၄။ ၃၂၅။)

အဝိဝါဒကာရဏ (န) [အဝိဝါဒ + ကာရဏ] မ ငြင်းခုံခြင်း - ခိုက်ရန်မဖြစ်ခြင်း - အကြောင်း။ ပရိနိဗ္ဗာယမာနောပိ အဝိဝါဒကာရဏံ က- တ္တာဝ ပရိနိဗ္ဗာယံ။ မ၊ ၄။ ၄။ ၂၃။ တဿ ပန တံသမ္မာပကဿ စ မဂ္ဂဿ ပဇာနနာ ပဋိ- ဝေဓော အဝိဝါဒကာရဏံ။ မူလ၊ ၄။ ၂။ ၅၄။

အဝိဝါဒပရိဘောဂ (ပု) [အဝိဝါဒ + ပရိဘောဂ] ခိုက်ရန်မဖြစ် - မငြင်းခုံ - ပဲ သုံးဆောင်ခြင်း။ ... အပရိစ္ဆာဒနမဒတ္တာဘာဝေါ အဟိန္ဒနာ အဝိဝါဒပရိဘောဂေါ စ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၀။

အဝိဝါဒဘူမိ (တိ) [အဝိဝါဒ + ဘူမိ] မငြင်းခုံခြင်း ၏ ဖြစ်ရာအရပ် မငြင်းခုံရာအရပ်။ ခေမာ သိ- ပဿ အဝိဝါဒဘူမိ (သုတ္တနိ၊ ၄၁၈။ မဟာနိ၊ ၂၃၇) နှိ အဝိဝါဒဘူမိ နိဗ္ဗာနံ “ခေမ” နှိ ပဿမာနော။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၇။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၂၁။

အဝိဝါဒမာန (တိ) [န + ဝိဝါဒမာန] ငြင်းခုံ ခြင်း ခိုက်ရန်ဖြစ်ခြင်း - မရှိသော။ ဧဝံ ဟိ အဝိဝါဒမာနော ယာ ကာမိမာတိဂါထာ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၂၁။

အဝိဝါဒဟေတုက (တိ) [အဝိဝါဒ + ဟေတု + က] မငြင်းခုံခြင်း - ခိုက်ရန် မဖြစ်ခြင်း - ဟူသော အကြောင်းရှိသော။ တဒဓိကမဿ စ

အဝိဝါဒဟေတုကံ သုတ္တေ ဝိဘာသိတံ ဒဿေ- နန္တော။ အနု၊ ၄။ ၂။ ၆၃။

အဝိဝါဒါဓိကရဏဌာန (န) [အဝိဝါဒ + အဓိက + ရဏ + ဌာန] မငြင်းခုံခြင်း - ခိုက်ရန်မဖြစ်ခြင်း - ၏ တည်ရာအရပ်။ အဉ္စကရဏံ နာမ နတ္ထိ အဝိဝါဒါဓိကရဏဌာနေ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၀။

အဝိဝိစ္စ (ကြိ၊ ဝိ) [န + ဝိဝိစ္စ] မကင်းဆိတ်မှု၍ ကံ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ အဝိဝိစ္စာပိ ဈာနံ ဥပသမ္ပန္တ ဝိဟရေယျာတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၂။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၈။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၀၈။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၃၆။

အဝိဝိတ္တ (တိ) [န + ဝိဝိတ္တ] မကင်းဆိတ် - မဆိတ် ငြိမ် - မဆိတ်သျှိုး - သော။ ဒဿဟိ သဗ္ဗေဟိ အဝိဝိတ္တာ အဟောသိ ဒိဝါ ဧဝ ရတ္တိံ စ။ ဒီ၊ ၂။ ၁။ ၂၁။ အဝိဝိတ္တာ သာဝတ္ထိ အရ- ဟန္တေဟိ။ မ၊ ၂။ ၄။ ၃၁။ (- အဘိ၊ က။ ၄၃၆။ ဥဒါန။ ၁၉၀။ အပါ၊ ၁။ ၆၇။ အပါ၊ ၂။ ၃၀၆။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၈။ မ၊ ၄။ ၁။ ၆၂။ မ၊ ၄။ ၄။ ၂၀၅။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၄။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၆။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၉၃။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၄။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၈၇။ မဟာနိ၊ ၄။ ၄၀၀။ ဝဇီရ၊ ၄။ ၄၀၈။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၊ ၉၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၄၂။)

အဝိဝိတ္တကထာ (တိ) [အဝိဝိတ္တ + ကထာ] မဆိတ် ငြိမ်သည်ကို ဆိုရာဖြစ်သော စကား၊ မဆိတ် ငြိမ်ခြင်းနှင့် စပ်သော စကား။ ဣဒါနိ အဝိ- ဝိတ္တကထာ နာမ ဟောတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၆။

အဝိဝေကဘူတ (တိ) [န + ဝိဝေက + ဘူတ] မကင်းဆိတ်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ အဝိဝေ- ကဘူတဿ သမုဒယဿ ဒဿနေန ဝိဝေက- ဌော အာဝိ ဘဝတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၃၃။ ဝဇီရ၊ ၄။ ၂။ ၄။ ၄။ ၂။ ၅၀၆။ (- အနု၊ ၄။ ၂။ ၆၁။)

အဝိဝေကဘူတသမုဒယဒဿန (န) [အဝိဝေက-
ဘူတ + သမုဒယ + ဒဿန] မကင်းဆိတ်သည်
ဖြစ်၍ ဖြစ်သော သမုဒယသစ္စာကို မြင်ခြင်း။
အဝိဝေကဘူတသမုဒယဒဿနနေ ဝိဝေက-
ဌော။ ပဋိသံသ္ဋ၁။၉၅။

အဝိဝေကာရာမ (တိ) [အဝိဝေက + အာရာမ]
ဆိတ်ငြိမ်ရာဟူသော မွေ့လျော်ရာ မရှိသော
ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်၌ မမွေ့လျော်သောသူ။
ဝေရူပေ အဝိဝေကာရာမာနံ ဘယကာလေ
သဗ္ဗသတ္တာနံ သဒရုထကာလေယေဝ “အယံ
ကာလော” တိ နိက္ခမိတော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၅၀။ အ-
ဝိဝေကာရာမာနန္တိ အနဘိရတိဝိဝေကာနံ။
ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၄၇။

အဝိသံယောဂဇနိတ (တိ) [န + ဝိသံယောဂ +
ဇနိတ] ယှဉ်ခြင်းသည် ဖြစ်စေအပ်သော။
“အဝိပ္ပယုတ္တသဘာဝေါ” တိ ဣမိနာ အဝိသံ-
ယောဂဇနိတံ ကဉ္စိ ဝိသေသံ ဌာနံ ဝိပေတိ။
ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၀။

အဝိသံဝါဒက (တိ) [န + ဝိသံဝါဒက၊ ထိ-၌
အဝိသံဝါဒိကာ] မချွတ်ယွင်း - မှန်ကန် -
စေတတ်သောသူ။ အဝိသံဝါဒကော လော-
ကဿ။ ဒီ၊ ၁။ ၄။ ဒီ၊ ၃။ ၁၃၈။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၂။
၅၂၉။ အံ၊ ၃။ ၈၀။ အဘိ၊ ပ။ ၁၆၆။ မဟာနိ။
၁၆၉။ အဝိသံဝါဒကော လောကဿာတိ
တာယ သစ္စဝါဒိတာယ လောကံ န ဝိသံ-
ဝါဒေတိတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၇၂။ မ၊ ၄။ ၂။
၁၁၁။ သစ္စန္တိ အဝိသံဝါဒိကံ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၉၉။
အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၈။ (-အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၇၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၁၂၆။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၆၇။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၈၉။
ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၁၇၈။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၇၈။ ဒီ၊ ၄။ ၁။
၇၉။ မူလဒီ၊ ၂။ ၅၂။)

အဝိသံဝါဒကဋ္ဌ (ပ) [အဝိသံဝါဒက + အတ္ထု]
မချွတ်ယွင်း - မှန်ကန် - သည်အဖြစ် ဟူသော
အနက်။ ဒုက္ခဘာဝါဒီသု အဝိသံဝါဒကဋ္ဌေန
စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ။ ပဋိသံသ္ဋ၁။ ၂၆၁။

အဝိသံဝါဒကဋ္ဌာန (န) [အဝိသံဝါဒက + ဌာန]
မချွတ်ယွင်းစေတတ်သောသူ၏ - အရာ - နေ-
ရာ။ တတ္ထ အဝိသံဝါဒကဋ္ဌာနေ ဌိတာ ဝေ
န အပသာဒေတဗ္ဗာ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၀၀။ အဝိ-
သံဝါဒကဋ္ဌာယိ-လည်း ကြည့်။

အဝိသံဝါဒကဋ္ဌာယိ (တိ) [အဝိသံဝါဒက + ဌာ
+ ယိ] မချွတ်ယွင်း - မှန်ကန် - စေသောသူ၏
အရာ၌ တည်လေ့ရှိသောသူ။ ပစ္စေကဋ္ဌာယိ-
နော အဝိသံဝါဒကဋ္ဌာယိနော (ဝိ၊ ၅။ ၂၈၈) တိ
ဣဿရိယာဓိပစ္စေကဋ္ဌာနေ စ အဝိသံဝါဒ-
ကဋ္ဌာနေ စ ဌိတာ၊ န တေ အပသာဒေတဗ္ဗာ-
တိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၂၀၇-၈။

အဝိသံဝါဒကတ္တ (န) [အဝိသံဝါဒက + တ္တ]
မချွတ်ယွင်း - မှန်ကန် - စေတတ်သည်၏
အဖြစ်။ ဝိပါကေ သတိ အဝိသံဝါဒကတ္တာ
အဝိတထာ ဘဝန္တိ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၃၀။ နေတ္ထိ၊
ဝိ၊ ၄။ ၂။

အဝိသံဝါဒဂုဏ (ပ) [အဝိသံဝါဒ + ဂုဏ] မချွတ်
ယွင်း - မှန်ကန် - သောဂုဏ်။ “အဝိပရိတ-
မနာ အဝိပရိတသညိနော” တိ အဝိသံဝါဒ-
ဂုဏံ ကထိတန္တိ ဉာတဗ္ဗံ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၆၅။

အဝိသံဝါဒန (န) [န + ဝိသံဝါဒန] မချွတ်ယွင်း
- မှန်ကန် - စေခြင်း။ ဒွိဟာကာရေဟိ
အဝိသံဝါဒနံ သစ္စံ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၃။ အစ္စန္တိ-
သန္တိလက္ခဏောတိ ယထာဝုတ္တသဘာဝဿ
ကဒါမိပိ အဝိသံဝါဒနတော။ ဥဒါန၊ ၄။
၁၇၄။ (-ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၃၊ ၁၁၇။ သုတ္တနိ၊
၄။ ၁။ ၁၃၃။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၇၈။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၃၀။
ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၇၁၊ ၈၃။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၅၇၊ ၁၃၃။
ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၄၃။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၀။ မ၊ ၄။ ၃။ ၃၇၁။
အနုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၈၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၉၀။ နေတ္ထိ၊ ၄။
၁၀၁။)

အဝိသံဝါဒနက (တိ) [အဝိသံဝါဒန + က]
မချွတ်ယွင်း စေတတ်သော။ အဝိတထော

အဝိသံဝါဒနကော ဝိသံဝါဒနာကာရဝိရဟိ-
တော အညဓမ္မပစ္စယေဟိ အညဓမ္မာနုပ္ပတ္တိ-
တော။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၉၄။ (- သံ၊ဋီ၊၁။၂၈။)

အဝိသံဝါဒနတာ (ထိ) [အဝိသံဝါဒန + တာ]
မချွတ်ယွင်း - မှန်ကန် - သည်၏ အဖြစ်၊
မချွတ်မယွင်း ပြောဆိုပေးကမ်းခြင်း။ ဒါနေန
ပေယျဝဇ္ဇေန အတ္တစရိယာယ သမာနတ္ထ-
တာယ အဝိသံဝါဒနတာယ။ ဒီ၊ဉ္စ၊၁၅။
အဝိသံဝါဒနတာယာတိ ယဿ ယဿ နာမံ
ဂဏှာတိ၊ တံ တံ အဝိသံဝါဒေတွာ ...
ဒါနေန။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၃၉။ (-ဒီ၊ဋီ၊၁။၃၈၃။
ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၄၃။)

အဝိသံဝါဒနတ္ထ (ပု) [အဝိသံဝါဒန + အတ္ထ]
မချွတ်ယွင်း - မှန်ကန် - စေခြင်း အကျိုး။
ဘဂဝါ တဿ တထေဝ ဝတွာ အဝိသံဝါဒ-
နတ္ထံ အာဟ "အတ္ထိ ပန ဝေတ မာဏဝ ပိတရာ
န အက္ခာတံ ဓန"န္တိ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၃၁၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။
၁၇၆။ အဝိသံဝါဒနတ္ထန္တိ သစ္စာပနတ္ထံ။ ဒီ၊ဋီ၊
၁။၃၈၄။

အဝိသံဝါဒနလက္ခဏ (တိ) [အဝိသံဝါဒန +
လက္ခဏ] မချွတ်ယွင်းစေခြင်း လက္ခဏာရှိ
သော။ အဝိသံဝါဒနလက္ခဏာ သစ္စပါရမီ။
စရိယာ၊ဋ္ဌ။၂၇၃။ အဝိသံဝါဒနလက္ခဏံ သစ္စံ။
ဒီ၊ဋီ၊၁။၇၁။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၅၂။

အဝိသံဝါဒနသာမည (န) [အဝိသံဝါဒန +
သာမည] မချွတ်ယွင်းစေမှု တူခြင်း။ ပဋိညံ
န ဝိသံဝါဒေန္တိတိ အဝိသံဝါဒနသာမညေန
သဗ္ဗဿပိ အနရိယဝေါဟာရဿ အကရဏ-
မာဟ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၉၁။

အဝိသံဝါဒနသီလ (တိ) [အဝိသံဝါဒန + သီလ]
မချွတ်ယွင်းစေခြင်း အလေ့ရှိသော။ အဝိ-
သံဝါဒနသီလော ဓမ္မစန္ဒနဗဟုလော ဆန္ဒာဓိ-
ပတေယျံ သမာဓိ နိဗ္ဗဏ္ဏေတိ။ နေတ္ထိ၊ဋီ။
၁၁၇။

အဝိသံဝါဒဘာဝ (ပု) [အဝိသံဝါဒ + ဘာဝ]
မချွတ်ယွင်းစေသည်၏ အဖြစ်။ အတ္တနော
ဝစနဿ အဝိသံဝါဒနတ္ထံ အဝိသံဝါဒဘာဝဿ
ဒဿနတ္ထန္တိ အတ္တော။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၃၈၄။

အဝိသံဝါဒဝစန (န) [အဝိသံဝါဒ + ဝစန]
မချွတ်မယွင်း ပြောဆိုခြင်း။ အပကာရိနော
အပကာရခန္တိ ဝတွာ တရုပကာရကရဏေ
အဝိသံဝါဒဝစနတော။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၂၇၂။
ဒီ၊ဋီ၊၁။၇၀။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၅၀။

အဝိသံဝါဒိတာ (ထိ) [အဝိသံဝါဒိ + တာ] မချွတ်
ယွင်းစေ - မချွတ်မယွင်း ပြောဆို - သူ၏ အ-
ဖြစ်။ အဝိသံဝါဒိတံ ဝတွာ တတ္ထ အစလ-
ဘာဝဝစနတော။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၂၇၂။ ဒီ၊ဋီ၊၁။
၇၀။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၅၀။

အဝိသံဝါဒိဘာဝ (ပု) [အဝိသံဝါဒိ + ဘာဝ] မချွတ်
ယွင်းစေ - မချွတ်မယွင်း ပြောဆို - သူ၏
အဖြစ်။ အတ္တနော အဝိသံဝါဒိဘာဝေန။
စရိယာ၊ဋ္ဌ။၂၇၃။ သဗ္ဗသော အဝိသံဝါဒိ-
ဘာဝံ ရက္ခိတော။ ၎င်း-၂၆၆။

အဝိသံဝါဒိ (တိ) [န + ဝိသံဝါဒိ] မချွတ်မယွင်း
ပြောဆိုတတ်သောသူ။ အဝိသံဝါဒိတာ၊အဝိ-
သံဝါဒိဘာဝ-တို့ ကြည့်။

အဝိသံဝါဒေဘုကာမ (တိ) [အဝိသံဝါဒေတုံ +
ကာမ] မချွတ်ယွင်းစေခြင်းငှါ အလိုရှိသော။
ပဌမော ဟိ အဝိသံဝါဒေဘုကာမော ဝေရဉ္စ-
ဗြာဟ္မဏသဒိသော အဓိပ္ပေတောတိ။ မူလဋီ၊
၃။၄၂။

အဝိသံဝါဒေတွာ (တြိ၊ဝိ) [န + ဝိသံဝါဒေတွာ]
မချွတ်ယွင်းစေမှု၍။ လဇ္ဇိ ပန ကုက္ကုစ္စကော
သိက္ခာကာမော ဇီဝိတဟေတုပိ တန္တိ အဝိ-
သံဝါဒေတွာ ဓမ္မမေဝ ဝိနယမေဝ စ ဝိပေတိ။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၉။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၉၈။ အထ ဝတ္ထု
အဝိသံဝါဒေတွာ ယထာဏတ္တိယာ မာရေတိ။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၅။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၄။

ခုဒ္ဒကဋ္ဌ။၂၀။ ဥဒါနဋ္ဌ။၁၁၇။ ဣတိဝုတ်ဋ္ဌ။
၁၂။ စရိယာဋ္ဌ။၃၁၄။ ထေရုဋ္ဌ။၁။၁၈၄။
ဝိမတိ။၁။၂၂၇။ ဒီဋ္ဌိ။၁။၉၅။ သီဋ္ဌိသစ်။၁။
၂၉၁။ ဒီဋ္ဌိ ၃။၁၄၃။)

အဝိသံဝါဒန္တ (တိ) [န + ဝိသံဝါဒန္တ]
မချွတ်ယွင်းစေသောသူ။ ယထာ ဟိ ဘဂဝါ
ကုသလာကုသလသာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇဘေဒေ ဓမ္မေ
ပဝတ္တိနိဝတ္တိယော သမ္ပုတိပရမတ္ထေ စ အဝိ-
သံဝါဒေန္တော ဝေတိ။ ဣတိဝုတ်ဋ္ဌ။၁၆။ (-
ဣတိဝုတ်ဋ္ဌ။၁၁၆။ စရိယာဋ္ဌ။၂၂၄။ ဇောဋ္ဌ။
၅။၁၃၁။ နေတ္ထိဋ္ဌိ။၁၁၉။)

အဝိသ (တိ) [န + ဝိသ] အဆိပ်မရှိသော။ အာ-
သိဝိသံ မံ အဝိသာ သပန္နိ။ ဇော။၁။၉၅။
အဝိသေန စ နာဂေန၊ ဘုသံ ဝဇ္ဇယသေ ဇနံ။
ဇော။၂။၂၂၉။ ဇောဋ္ဌ။၃။၁၁၅။ (-ဝိဋ္ဌ။၂။၅၈။)

အဝိသက္ကိယဂူတနိဒ္ဒေသ (ပု) [န + ဝိသက္ကိယ-
ဂူတနိဒ္ဒေသ] (စေခိုင်းသည့်အတိုင်း) လွဲမှား
မှုမရှိအောင် ဆောင်ရွက်သော တမန်ကို-
တမန်၏ အကြောင်းအရာကို ညွှန်ပြရာ အ-
ခက်။ ပုရိမနယေတိ သမနန္တရာတိတေ အ-
ဝိသက္ကိယဂူတနိဒ္ဒေသေ။ သာရတ္ထ။၂။၂၆၅။
ဝိမတိ။၁။၂၂၉။

အဝိသင်္ကေတ (န) [န + ဝိသင်္ကေတ] မချွတ်
ယွင်းခြင်း။ ဣတိ ယထာပရိစ္ဆေဒေ ဝါပရိ-
စ္ဆေဒဗ္ဗန္တရေ ဝါ အဝိသင်္ကေတံ။ဝိဋ္ဌ။၂။၇၂။
အဝိသင်္ကေတေန ဂမနံ။ ဝိမတိ။၂။၄၇။

အဝိသင်္ကေတတာ (ထိ) [အဝိသင်္ကေတ+တာ]
မချွတ်ယွင်းသည်၏ အဖြစ်။ ဒွိန္ဒုမ္ပိ သံဝိဇဟိ-
တာ မဂ္ဂပုဋိပတ္တိ၊ အဝိသင်္ကေတတာ။ ကခါ။
၂၁၃

အဝိသဇ္ဇန (န) [န + ဝိသဇ္ဇန] မဖြေ-မဖြေဆို-
ခြင်း။ သံယမဿာတိ သင်္ဂဟဏဿ၊ အဝိ-
သဇ္ဇနဿာတိ အတ္ထော။ ဝိမတိ။၂။၁၉၇။

အဝိသဇ္ဇနိယ (တိ) [န + ဝိသဇ္ဇနိယ] မဖြေဆို
အပ်သော။ ကတမာ ပုဗ္ဗာ ကောဋ္ဌိတံ
အဝိသဇ္ဇနိယံ။ နေတ္ထိ။၁၅၂။ ကတမာ ပုဗ္ဗာ
ကောဋ္ဌိတံ အဝိသဇ္ဇနိယန္တိ "ကတမာ ပုဗ္ဗာ
ကောဋ္ဌိ"တိ ကေနစိ ကတံ ပုဗ္ဗနံ အဝိသဇ္ဇ-
နိယံ။ နေတ္ထိဋ္ဌ။၂၇၈။

အဝိသ(သ)ဇ္ဇေတွာ (ကြိဝိ) [န + ဝိသဇ္ဇေတွာ]
မစွန့်လွှတ်မှုရှိ။ တံ သန္တတံ ဝိသဇ္ဇေတွာ ဝါ
အဝိသဇ္ဇေတွာ ဝါ အညံ နဝံ သန္တတံ ကာ-
ရာပေယျ။ ဝိသ။၃၃၄။ (-သံဋ္ဌိ။၁။၁၈။)

အဝိသဋ္ဌ (တိ) [န + ဝိသဋ္ဌ] ပရိပရဲ မကြဲသော
မပြန့်ကြဲသော။ အဝိက္ခိတ္တံ၊ အဝိသာရီ-တို့
ကြည့်။

အဝိသဋ္ဌစိတ္တ (တိ) [အဝိသဋ္ဌ + စိတ္တ] မပျံ့လွင့်
သောစိတ် ရှိသော။ မပြန့်ကြဲ-မလေလွင့်-
သောစိတ် ရှိသော။ ပဋိသန္ဓိနဿာတိ နာနာ-
ရမ္ပဏစာရတော စိတ္တဿ နိဝတ္တိယာ ပဋိ-
သမ္ပဒေဝ နိလိနဿ တတ္ထ အဝိသဋ္ဌစိတ္တဿ။
သာရတ္ထ။၁။၄၃၈။

အဝိသဋ္ဌဈာသယ (တိ) [အဝိသဋ္ဌ + အဈာသယ]
မပြန့်သော အလိုဆန္ဒ ရှိသော။ နိရာလယ-
တာယ တဏှာဝသေန ဘဝါဒိသုအဝိသဋ္ဌဈာ-
သယော ဟုတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိဋ္ဌိ။၂။၄၇၃။

အဝိသဋ္ဌဿရ (တိ) [အဝိသဋ္ဌ + သရ] မပြန့်ကြဲ
သော အသံရှိသော။ ဗိန္နုဿရာတိ အဝိ-
သဋ္ဌဿရာသမ္ပိဏ္ဏိတဿရာ။ ပေတ။၄ ၁၇၄။

အဝိသ(သ)ဋ္ဌ (တိ) [န + ဝိသဋ္ဌ] (က) မစွန့်
လွှတ်အပ်သော။ မလွှတ်လပ်သော စိတ်ရှိ
သော။ (ခ) သလိပ်စသောအပြစ်တို့သည်-
မစွန့်လွှတ် - ပြေးယှက် - အပ်သော။ (က)
ဘိက္ခု အဝိသဋ္ဌာ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ။ ဝိ။၃။၃၀၅။
(ခ) အဝိသဋ္ဌမ္ပိ ဟောတိ အဝိညေယျံ တရ
မာနဿ ဘာသိတံ။ မ။၃။၂၇၇။ အဝိသဋ္ဌန္တိ
ဝိသဋ္ဌ အပလိဗုဒ္ဓံ န ဟောတိ။ မ။၄။၄။၁၉၃။

အဝိသဒ္ဓ (တိ) [န+ဝိသဒ္ဓ] မသန္တရင်းသော။
 တဒါ အဇ္ဈတ္တိကံ ဝတ္ထု အဝိသဒ္ဓံ ဟောတိ
 အပရိသုဒ္ဓံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၄။ သံ၊
 ဋ္ဌ၊၃။၃၉၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၃။ ဣတ္ထိနိဋ္ဌိ
 ဟေဋ္ဌမကာယော ဝိသဒ္ဓေါ ဟောတိ၊ ဥပရိ
 မကာယော အဝိသဒ္ဓေါ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၇။
 (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၅၊၂၂၀၊၂၉၅။
 သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၈၊၁၉၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၃၉၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၃၊၂၆၄။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၁၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၂၅။ စူဠနိဋ္ဌ၊၁။၆၀။
 သာရတ္ထ၊၂။၂၂၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊
 ၁။၁၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၄၃၆။)

အဝိသဒ္ဓဉာဏ (တိ) [အဝိသဒ္ဓ+ဉာဏ] မသန္တ
 ရှင်း - မထက်မြက် - သော ဉာဏ်ရှိသော။
 ယော ဗလဝတိယာ သဒ္ဓါယ သမန္နာကတော
 အဝိသဒ္ဓဉာဏော၊ သော မုဓပ္ပသန္တော
 ဟောတိ၊ န အဝေဓပ္ပသန္တော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၇။
 သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။
 ၁၅၃။

အဝိသဒ္ဓဉာဏတာ (ထိ) [အဝိသဒ္ဓဉာဏ+တာ]
 မသန္တရင်း-မထက်မြက်-သောဉာဏ်ရှိသည်
 ၏အဖြစ်။ အဝိသဒ္ဓဉာဏတာယ ဒန္တာ ဘိညာ-
 တိ ပုဗ္ဗေဝုတ္တနယံ အာနေတာ ယောဇေတဗ္ဗံ။
 နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၅။၁။ (-နေတ္ထိ၊ဝိ၊၆၈။)

ကဝိသဒ္ဓဋ္ဌာနဂမန (န) [အဝိသဒ္ဓ+ဋ္ဌာန+
 ဂမန] မသန္တရင်းသော ရပ်ခြင်းသွားခြင်း။
 အဝိသဒ္ဓဋ္ဌာနဂမနာဒိ စ သဗ္ဗံ “ဣတ္ထိ”တိ
 သဉ္ဇာနနဿ ကာရဏဘာဝတော ဣတ္ထိ-
 နိမိတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၄၇။

အဝိသဒ္ဓတာ (ထိ) [အဝိသဒ္ဓ+တာ] မသန္တရင်း
 သည်၏အဖြစ်။ အက္ခရသမယာနံ ဟိ နာဘိ-
 ဉာတာယ ဝါ ကရဏာနံ အဝိသဒ္ဓတာယ ဝါ
 ဟောတိ ရဝါဘညံ။ ဝဇီရ၊၉၉။ (-ဝိမတိ၊
 ၁။၂၁၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃၂။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၄၅၊၁၁၂၊၁၅၀။)

အဘိဓာန် ၃၅၅-ပ-ပ-ပ-သ-စ

အဝိသဒ္ဓဘာဝ (ပု) [အဝိသဒ္ဓ+ဘာဝ] မသန္တ
 ရှင်း-မထက်မြက်-သည်၏ အဖြစ်။ တေန
 နေသံ အဝိသဒ္ဓဘာဝမေဝ ဒဿေတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊
 ၂။၂၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၉။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၁။)

အဝိသပ္ပန (န) [န+ဝိသပ္ပန]မသက်ရောက်ခြင်း။
 မနဿ အဝေဓနတော၊ မနသိ အဝိသပ္ပနတော
 စ အမနာပံ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၉။

အဝိသဘာဂဝတ္ထုက (တိ) [န + ဝိသဘာဂ +
 ဝတ္ထု+က] သဘောမတူသော အကြောင်းရှိ
 သော။ မိစ္ဆာဓမ္မောတိ မိစ္ဆာဝိပရိတော အ-
 ဝိသဘာဂဝတ္ထုကော လောဘဓမ္မော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊
 ၃။၃၀။

အဝိသပ (တိ) [န+ဝိသပ] မညီညွတ် - မမျှတ -
 သည် မဟုတ်သော၊ ညီညွတ်သော၊ မျှတ
 သော၊တရား။ ရာဂေါ ဝိသပံ ဝေါသော
 ဝိသပံ မောဟော ဝိသမန္တိ ဝေဒနတော န
 ကောစိ လောဘော အဝိသမော နာမ။
 မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၁။ သမေဓာတိ အဝိသမေန။ ဒီ၊
 ဋ္ဌ၊၁။၂၈၃။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်။၂။၁၈၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၂၃၉။ သမန္တိ အဝိသပံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၆။ မူလ၊ဋ္ဌိ၊
 ၁။၃၇။ အနု၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၈၁။ (-ပေတဋ္ဌ၊၁၂၂
 မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၇။) သာရတ္ထ၊၂။
 ၂၄၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၉၊၃၃၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၀။
 သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။
 ၁၃၀။ အနု၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၂၇။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၄၇။၂၃၅။)

အဝိသယ (တိ) [န + ဝိသယ] အရာမဟုတ်
 သော။ စွမ်းနိုင်ရာ - စပ်ဆိုင်ရာ - နယ်ပယ် -
 ကျက်စားရာ - မဟုတ်သော။ ယထာ တံ
 ဘိက္ခဝေ အဝိသယသ္မိံ။ သံ၊၂။၂၄၈။ သံ၊၃။
 ၉၆၊၉၈။ အံ၊၃။၂၉၇။ လောကဿ အဝိသ-
 ယာတိ လောကုတ္တရာ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၃၅၀။ အဝိ-
 သယာတိ အနာယတ္တာ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၇။
 အဝိသယော မဟာရာဇ ဧကစူဿ အရဟ-
 တော သဗ္ဗံ ဇာနိတံ။ မိလိန္ဒ၊၂၅၉။ အဝိ-

သယော (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၁)တိ အသာဒိယနံ
 နာမ ဝေဇ္ဇပေဋ္ဌာနေ ဒုက္ခရန္တိ ကတာ ဝုတ္တံ။
 သာရတ္ထ၊၂။၁၀၆။ အဝိသယေ (ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။
 ၃၉၃)တိ ဒုက္ခံ ဥပ္ပါဒေတုံ အသက္ကဏေယျ-
 တာယ အဂေါစရေ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၇၇။
 (-မိလိန္ဒ ၃၀၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၆၊
 ၁၀၉။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၁။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၄၉၊၃၈၆။ ဒီ၊
 ဋ္ဌ၊၁။၉၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၃၊၆၅၊၁၆၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၉။
 သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၊၂၀၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၃၅၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၂၊၃၇၄။
 ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၅။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊
 ၂။၇၉။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၊၁၃၂။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၇၉။
 ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၄။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၃၃၇။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။
 ၁၅။ ဝဇီရ။၃၉၉။ သာရတ္ထ၊၁။၂၂၉။ သာ-
 ရတ္ထ၊၁။၂၂၉။ သာရတ္ထ၊၂။၆၁။ ဝိမတိ၊၁။၄၉၊
 ၁၆၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၅၊၃၆၃။ သီ၊ဋ္ဌ၊သင်္ဂ၊၁။၃၈၆။
 မ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၃၊၂၃၈၊၂၈၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊
 ၃။၅၉။ အနု၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၀၊၂၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၆၅။)

အဝိသယတာ (ထိ) [အဝိသယ+ တာ] အရာ
 မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်။ ဝတ္တု န သက္ကောတိ
 အတ္တနော အဝိသယတာယ အပ္ပဟုတတာယ။
 အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂။ (-ဝိ၊သင်္ဂဟ။၄။ ဝိမတိ၊၁။
 ၁၁၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၇။ မူလ၊ဋ္ဌ၊
 ၂။၁၉။)

အဝိသယတ္ထ (န) [အဝိသယ+တ္ထ] အရာမဟုတ်
 သည်၏ အဖြစ်။ တဏှာပိ အဝိသယတ္တာ
 အာပတ္တိ န ဒိဿတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၅။ သာရတ္ထ၊
 ၂။၁၁၁။ ဗာလာနံ အဝိသယတ္တာ ပဏ္ဍိတေ-
 ဟိယေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ ပဏ္ဍိတဝေဒနိယာ။
 ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၉၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၈။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄။ ဝိ၊
 သင်္ဂဟ။၄၉၊၅၀၊၁၁၂။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၆၅။ သာရတ္ထ၊
 ၃။၁၅၁။ ဝိမတိ၊၁။၁၉၁။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊၃၅၆။ ဒီ၊
 ဋ္ဌ၊၁။၃၆၃။ သီ၊ဋ္ဌ၊သင်္ဂ၊၁။၁၇၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။
 ၁၅၁၊၂၆၂။)

အဝိသယဒဿန (န) [အဝိသယ+ဒဿန] အရာ
 မဟုတ်သည်ကို ပြခြင်း။ ဗြာဟ္မဏာ တိသု
 ဝေဒေသုတိ ဣဒံ ဣတရေသံ အဝိသယဒဿ-
 နဝသေန ဝုတ္တံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈။

အဝိသယဘာဝ (ပ) [အဝိသယ+ဘာဝ] အရာ
 မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်။ သဗ္ဗာကာရေန ဗုဒ္ဓဝိ-
 သယေ အဝိသယဘာဝံ ဂဟေတွာ ဝေမာဟ။
 ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၅၆။ (-သာရတ္ထ၊၂။၂၈၉။ ဝိမတိ၊
 ၁။၂၄၁။ ဝိမတိ၊၂။၂၁၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၈။
 မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၃။)

အဝိသယဘူတ (တိ) [အဝိသယ+ဘူတ] အရာ
 မဟုတ်သည် ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ အညတြ
 ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒါ အပ္ပဝတ္တပုဗ္ဗံ သဗ္ဗတိတ္ထိယာနံ အဝိ
 သယဘူတံ။ ဓုဒ္ဓုကာဋ္ဌ။၂၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၃၂။
 ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၉၄။ (-ပေတ၊ဋ္ဌ။၁၈၂။ ပဋိသံ၊
 ဋ္ဌ၊၂။၂၅၇။ သာရတ္ထ၊၁။၆၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅။
 သီ၊ဋ္ဌ၊သင်္ဂ၊၁။၈၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၇၆။)

အဝိသယဝိစာရဏဘာဝ (ပ) [အဝိသယ+ဝိစာ-
 ရဏ+ဘာဝ] အရာမဟုတ်သည်၌ စိစစ်ခြင်း
 ၏အဖြစ်။ သဗ္ဗမေတံ အကာရဏံ။ ကဿာ ?
 အဝိသယဝိစာရဏဘာဝတော။ သာရတ္ထ၊၁။
 ၂၃၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၂။

အဝိသယဝိစာရဘာဝ (ပ) [အဝိသယ+ဝိစာရ-
 +ဘာဝ] အရာမဟုတ်သည်၌ စိစစ်သည်၏
 အဖြစ်။ သဗ္ဗမေတံ အကာရဏံ။ ကဿာ ?
 အဝိသယဝိစာရဘာဝတော။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။
 ၁၃၆။

အဝိသယာဘာဝ (ပ) [အဝိသယ+ အဘာဝ]
 မစူး- မသိမမြင်-နိုင်သောအရာ မရှိခြင်း။
 တဏှ အဝိသယာဘာဝတော န အဒိဋ္ဌမိဓတ္ထိ
 ကိဉ္စိတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၅။

အဝိသယ (တိ) [န+ဝိသယ] မစူးနိုင်သော။
 (က) မဆုံးမနိုင်သော။ (ခ) မချီ-မပင့်
 မြှောက်-နိုင်သော။ (ဂ) မကုစားနိုင်သော။

(ဆ) သည်းမခံနိုင်သော။ (က) ဘန္တေ ဗဟူ
 တေ၊ ဧကကဿ မယံ အဝိသယံ။ ဓမ္မဋ္ဌ၊ ၂။
 ၁၅၇။ (ခ) သ စဿ ဟောတိ အဝိသယံ။
 ဝိ၊ ၂။ ၂၀၊ ၄၉၉။ ဝိ၊ ၄။ ၃၈၅။ မ၊ ၁။ ၂၆၈။
 ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၃၈။ အဝိသယန္တိ ဥက္ခိပိတံ
 အသက္ကဏေယျံ၊ အတိဘာရိယံ။ မဋ္ဌ၊ ၂။
 ၁၄၄။ (ဂ) သစေ စ ဧညာ အဝိသယံ မတ္တ-
 နော။ ဇာ၊ ၁။ ၂၆၄။ သစေတိ ယဒိ အတ္တ-
 နော ဒုက္ခံ အဝိသယံ၊ အတ္တနော ဝါပရေသံ ဝါ
 ပုရိသကာရေန အတေကိစ္ဆံ ဇာနေယျ။ ဇာ၊
 ၄။ ၂၂၇။ (ဃ) တတ္ထ အတိဝိယ အညေဟိ
 အဝိသယံ အပ္ပါဟာရတံ ဘဂဝတော ဒေဿ-
 တံ ပဓာနဘူမိယန္တိ အာဝိ ဝတ္တံ။ မ၊ ဇီ၊ ၃။
 ၁၁၃။

အဝိသရဏသဘာဝ (ပ) [န+ဝိသရဏ+သ-
 ဘာဝ] မရွှေရှားခြင်း - မပျံ့လွင့်ခြင်း -
 သဘော။ အဝိသာရော အတ္တနော ဧဝ အဝိ-
 သရဏသဘာဝေါ။ မဇ္ဈိ၊ ၁။ ၁၇၅။ မူလဇီ၊
 ၁။ ၈၈။

အဝိသရန္တ (တိ) [န+ဝိသရန္တ] မပြန့်န့်-
 သော။ ဥဒကပါတိယာ ဝိန္တော ထေဝေါ
 သဟသာ န ဝိသရတိ၊ နခပိဋိယမ္ပိ အဝိသ-
 ရန္တော တိဋ္ဌတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၀၈။

အဝိသဟ (ပ) [န+ဝိသဟ] မရဲရင့်-မရဲဝံ-
 ခြင်း၊ မစွမ်းနိုင်ခြင်း။ တသ္မိံ ဒုက္ခသာသနာ-
 ရောစနေ ကထေတံ အဝိသဟဝသေန ကိလန္တိ
 မံ ဒေဝ တေ ပါဒါ အဿာသယန္တိ။ ဇာ၊ ၄။
 ၇။ ၂၅၇။

အဝိသဟတာ (ထိ) [န+ဝိသဟတာ] မရဲဝံ
 သည်၏ အပြစ်၊ မစွမ်းနိုင်သည်၏ အပြစ်။
 ပဋိနိဝတ္တိတော ကဿ နာဝဇ္ဇေထိတိ၊ အဝိ-
 သဟတာယ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၇။

အဝိသဟန (န) [န+ဝိသဟန] (က) သည်း
 မခံနိုင်ခြင်း။ (ခ) မရဲဝံခြင်း။ (က) အနိတ္ထိ-

ဂန္ဓာတိ ဣတ္ထိနံ ဂန္ဓမတ္တဿပိ အဝိသဟနေန
 ဣတ္ထိဂန္ဓရဟိတာ။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၀၈။ သီ၊ ဇီ၊ သစ်၊
 ၂။ ၂၇၄။ (ခ) နိပ္ပုဋ္ဌိဘာနောတိ သဟဓမ္မိကံ
 ကိဉ္စိ ဝတ္ထု အဝိသဟနတော နိပ္ပုဋ္ဌိဘာနော
 ပဋိဘာနရဟိတော။ အံ၊ ဇီ၊ ၃။ ၂၁။

အဝိသဟနကာလ (ပ) [အဝိသဟန+ကာလ]
 မရဲဝံသောအခါ။ တသ္မိံ ဇနပဒံ ဘိန္နိတော
 မနဿာနံ သန္တကံ ဂဏန္တေ ကဿစိ ကိဉ္စိ
 ဝတ္ထု အဝိသဟနကာလော ဝိယ။ အဘိ၊ ၄။
 ၂။ ၄၂၄။

အဝိသဟန္တ (တိ) [န+ဝိသဟန္တ၊ ထိ-၌ အဝိ-
 သဟန္တ] (က) သည်းမခံနိုင်သော။ (ခ)
 မရဲဝံ-မစွမ်းနိုင်-သော။ (က) သုရမာလ-
 သရိရာ အတ္တနော သုရမာလဘာဝေန ခေဝံ
 အဝိသဟန္တိယော ဝိသာနိပိ ခါဒန္တိ။ ထေရီ၊
 ၄။ ၁၈၅။ (ခ) အမစော ရာဇာနံ ပဋိပုစ္ဆိတံ
 အဝိသဟန္တော အညေ အမစေ ဥပသကံ-
 မိတော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၀။ အဝိသဟန္တော အ-
 သက္ကောန္တော ဗြဟ္မစရိယံ စရိတံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃။
 မ၊ ၄။ ၂၀၅။ (- ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၄။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။
 ၂၇၂။ မ၊ ၄။ ၂၀၂။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၇။ အံ၊ ဋ္ဌ၊
 ၁။ ၁၉၅။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၊ ၃၀၂။ ဥဒါန၊ ၄။
 ၂၅၈။ ဝိမာန၊ ၄။ ၆၁။ ပေတ၊ ၄။ ၁၀၅။
 ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၁။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၈၄။ မဟာနိ၊
 ၄။ ၄၁၅။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၂၆၃။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၁၇၂။
 ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၁၄။ သီ၊ ဇီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၄၂။ ဒီ၊ ဇီ၊
 ၂။ ၃၁။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၃။ ၄။ မ၊ ဇီ၊ ၃။ ၃၄၁။ သံ၊ ဇီ၊
 ၂။ ၇၃။)

အဝိသဟနဘာဝ (ပ) [အဝိသဟန+ဘာဝ]
 မစွမ်းနိုင်သည်၏အပြစ်။ ရဉ္ဇော သရံ မဉ္ဇိတံ
 အဝိသဟနဘာဝေါ သာမာဝတိယာ ဥပါသိ-
 ကာယ သမာဓိဝိပ္ပါရာ ဣဒ္ဓိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၀။

အဝိသဟမာန (တိ) [န+ဝိသဟမာန] မရဲဝံ
 သော၊ မစွမ်းနိုင်သော။ သောပိ ဘဂဝန္တံ
 “ပတ္တံ ဂဏှာတာ”တိ ဝတ္ထု အဝိသဟမာနော

ဝိဟာရံယေဝ အဏမာသိ။ ဝိဠာဉ။ ၂၉၀။
အပဋ္ဌာ၁။ ၁၀၇။ ဇာဠာ၁။ ၁၀၇။ ဒိဠာ
၁။ ၂၄၀။)

အဝိသဟိတာ (ကြိဝိ) [န+ဝိသဟိတာ] မရဲဝံ
မူ၍၊ မစွမ်းနိုင်မူ၍။ ကမာရော “ဉာတောမ္ပိ”-
တိ ဘိတော ဘတ္တပါတိယံ ဝိသံ ပါတေတုံ
အဝိသဟိတာ ဥဋ္ဌာယ ဗုဇာနံ ဝန္တိတာ
ဂတော။ ဇာဠာ၁။ ၁၁၃။ (- ဇာဠာ၇။
၁၆၉။ အံ၊ ဇိ၊ ၂။ ၁၅၀။)

အဝိသာရ(ပု) [န + ဝိသာရ] (၁) မပြန့်ကြဲစေ
ခြင်း၊ မပျံ့လွင့်ခြင်း။ (၂) ပျံ့လွင့်ခြင်း၏
ဆန့်ကျင်ဖက် တရား။ (တိ) (၃) မပြန့်ကြဲ
သော။ (၁) စိတ္တဇောတသိကာနံ သမံ အဝိ-
သာရဝသေန သမ္ပိက္ခေန္တယ ဝိယ ဇာဓာနံ
သမာဓာနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇိ၊ ၁။ ၁၀၇။ (၁) (၂)
ဝိသာရဿ ဗျဂ္ဂဘာဝဿ ပဋိပက္ခော သဘာ-
ဝေါ အဝိသာရော။ အနုဇ္ဈိ၊ ၁။ ၉၅။ (တိ) (၃)
ဗိန္ဒုဿရောတိ ဗိန္ဒုနာ အဝိသာရေန ပိတ္တိ-
တေန သရေန သမန္နာဂတော။ ဇာဠာ၊ ၂။
၃၉၆။

အဝိသာရဋ္ဌ (ပု) [အဝိသာရ+အတ္တ] မပျံ့လွင့်
ခြင်းဟူသော-အနက်-သဘော။ အဝိသာ-
ရဋ္ဌော အဘိညေယျော။ ပဋိသံ၊ ၁၆။ အဝိ-
သာရဋ္ဌေန သမာဓိ။ ပဋိသံ၊ ၄၈။ အဝိသာ-
ရဋ္ဌံ ဗုဒ္ဓန္တိတိ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ။ ၎င်း-၃၀၅။ သမာ-
ဓိဝသေန ဥဒကေန နှာနိယဇုဏ္ဏာနံ ဝိယ
အဝိပ္ပကိဏ္ဍတာ အဝိသာရဋ္ဌော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊
၁။ ၈၈။

အဝိသာရဒ (တိ) [န+ဝိသာရဒ] ရဲရင့်ခြင်း
မရှိ-ကြောက်ရွံ့-သော၊ သူ။ အဝိသာရဒေါ
ဥပသကံမတိ မကု်တူတော။ ဝိ၊ ၃။ ၃၃၂။ ဒိ၊
၂။ ၇၂။ အံ၊ ၂။ ၂၂၁။ ဥဒါန၊ ၁၈၄။ (- သာ-
ရတ္ထ၊ ၂။ ၃၁၁။ အံ၊ ဇိ၊ ၃။ ၆၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇိ၊ ၁။
၃၇၁။)

အဝိသာရဒတာ (တိ) [အဝိသာရဒ + တာ]
မရဲရင့်-ကြောက်ရွံ့-သည်၏အဖြစ်။ ကေဇေ
အဝိသာရဒတာယ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၉။

အဝိသာရဒတ္တ (န) [အဝိသာရဒ + တ္တ] မရဲရင့်
-ကြောက်ရွံ့-သည်၏ အဖြစ်။ အပရိသာ-
ဝစရောတိ အဝိသာရဒတ္တာ ပရိသံ ဩတရိတုံ
န သက္ကောတိ။ ဒိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈။ ဇာနန္ဒောပိ အ-
ဝိသာရဒတ္တာ န ကိဉ္စိ ဗျာဟရိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။
၁၃၀။

အဝိသာရဒဓာတုက (တိ) [အဝိသာရဒ + ဓာတု-
က] မရဲရင့်-ကြောက်ရွံ့-သော သဘော
ရှိသော၊ သူ။ သော ပန အဝိသာရဒဓာတု-
ကော ဥဋ္ဌာယ ဒသဗလံ ပုစ္ဆိတုံ န သက္ကောတိ။
သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၄။ (- သံ၊ ဇိ၊ ၂။ ၈၀။)

အဝိသာရလက္ခဏ (တိ) [အဝိသာရ + လက္ခဏ]
မပြန့်ကြဲစေခြင်း လက္ခဏာရှိသော။ အယံ
စိတ္တဿေကဂ္ဂတာသင်္ခါတော သမာဓိ နာမ
အဝိသာရလက္ခဏော၊ အဝိက္ခေပလက္ခဏော
ဝိ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၂။ (- မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၇။ အံ၊ ဋ္ဌ၊
၁။ ၃၉၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၉၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇိ၊ ၁။ ၁၀၇။)

အဝိသာရလက္ခဏတာ (တိ) [အဝိသာရလက္ခဏ
+ တာ] မပြန့်ကြဲစေခြင်း လက္ခဏာရှိသည်၏
အဖြစ်။ အဝိပ္ပကိဏ္ဍာတိ အဝိသဉ္ဇာ၊ ဧတေန
အဝိသာရလက္ခဏတံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇိ၊ ၁။ ၁၀၈။

အဝိသာရိတာ (တိ) [န+ဝိသာရိ+တာ] ဖရို
ဖရဲပြန့်ကြဲခြင်း- ကွဲအက်ခြင်း- မရှိသည်၏
အဖြစ်။ ဧတေနောဿ အဝိသာရိတာ သံ-
ဝဏ္ဏိတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဒိ၊ ဇိ၊ ၂။ ၂၀၇။ ဗိန္ဒုဘာဝေါ
အဝိသာရိတာယ။ ဒိ၊ ဇိ၊ ၂။ ၂၀၇။

အဝိသာရီ (တိ) [န+ဝိသာရီ] ဖရိုဖရဲမကွဲသော၊
မကွဲအက်သော၊ မပျံ့လွင့်သော။ ဗိန္ဒု
စ အဝိသာရီ စ ဂမ္ဘိရော စ။ ဒိ၊ ၂။ ၁၇၁။
မ၊ ၂။ ၃၄၁။ မဟာနိ၊ ၃၇၃။ အဝိသာရီတိ
သုဝိသဒေါ အဝိပ္ပကိဏ္ဍော။ ဒိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၄။

အဝိသာရီတိ အဝိသဇ္ဇော၊ ဗိန္ဒုတ္တာယေဝ
စေသ အဝိသာရီ ဟောတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၀။
အဝိသာရီ စာတိ န ပတ္တဇ္ဇော စ။ မဟာနိ၊
၄။၃၇၇။ (-ဗုဒ္ဓဝံ ၄။၂၆၈။)

အဝိသာဟဋ္ဌ (တိ) [န+ဝိသာဟဋ္ဌ] ဥဒ္ဓစ္စ၊ ဝိစိ-
ကိစ္ဆာသည် ထိုထိုအာရုံသို့ မဆောင်ပို့အပ်
သော၊ မရွှေ့ရှား မပျံ့လွင့်သော။ အဝိသာ-
ဟဋ္ဌမာနသတာ-ကြည့်။

အဝိသာဟဋ္ဌစိတ္တ (တိ) [အဝိသာဟဋ္ဌ+စိတ္တ]
အဝိသာဟဋ္ဌမာနသ (၂) အနက်နှင့် တူ။
မနသိကဓမ္မမာတိ ကေဂ္ဂစိတ္တာ အဝိက္ခိတ္တ-
စိတ္တာ အဝိသာဟဋ္ဌစိတ္တာ နိသာမေမ။ ဝိ၊
၃။၁၄၁။

အဝိသာဟဋ္ဌမာနသ(န) [အဝိသာဟဋ္ဌ+မာနသ]
(၁) ဥဒ္ဓစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာသည် ထိုထိုအာရုံသို့ မ
ဆောင်ပို့ အပ်သော-မပျံ့လွင့်သော-တည်
ကြည်သော-စိတ်။ (တိ) (၂) မပျံ့လွင့်
သော-တည်ကြည်သော- စိတ်ရှိသော။ သူ။
(၁) အဝိသာဟဋ္ဌမာနသတာ-ကြည့်။ (တိ)
(၂) ကေဂ္ဂစိတ္တာ အဝိက္ခိတ္တစိတ္တာ အဝိ-
သာဟဋ္ဌမာနသော။ မဟာနိ။၃။၇၁၄၀၂။

အဝိသာဟဋ္ဌမာနသတာ (ထိ) [အဝိသာဟဋ္ဌ-
မာနသ+တာ] ဥဒ္ဓစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာသည် ထိုထို
အာရုံသို့ မဆောင်ပို့အပ်သော - မပျံ့လွင့်
သော-တည်ကြည်သော- စိတ်၏ အဖြစ်။
အဝိသာဟာဓော အဝိက္ခေပေါ အဝိသာဟဋ္ဌ-
မာနသတာ။ အဘိ၊ဓ။၁၉။ အဘိ၊ဝိ။၁၃၀၊
၂၂၆ ၂၅၀။ မဟာနိ။၂၇၄။ စူဠနိ။၂၉၆။ ဥဒ္ဓစ္စ-
ဝိစိကိစ္ဆာဝသေန စ စိတ္တံ ဝိသာဟဋ္ဌံ နာမ
ဟောတိ၊ ဣတော စိတော စ ဟရိယတိ၊
အယံ ပန ဧဝံ အဝိသာဟဋ္ဌဏ္ဍ မာနသဏ္ဍ
(အဝိသာဟဋ္ဌမာနသဏ္ဍ) ဘာဝေါတိ အ-
ဝိသာဟဋ္ဌမာနသတာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၈။
ပဋိသံဋ္ဌ ၂။၁၁၈။ အကုသလစိတ္တေကဂ္ဂတာ-
ဝသေန အဝိသာဟဋ္ဌဏ္ဍ မာနသဏ္ဍ ဘာဝေါ

အဝိသာဟဋ္ဌမာနသတာ။ စူဠနိ။၂၉၄။ (-
အနုဋီ၊၂။၁၁၄။)

အဝိသာဟာရ (ပု) [န+ဝိသာဟာရ] ဖောက်ပြန်
သည်ဖြစ်၍ -အထူးထူး အပြားပြား-ရွှေ့ရှား
ပျံ့လွင့်သည် မဟုတ်သောတရား၊ ပေါင်းစည်း
စုရုံး၍ ငြိမ်သက်စွာဖြစ်သော တရား။ ယာ
တသ္မိ သမယေ စိတ္တဏ္ဍ ဌိတိ သဏ္ဌိတိ အဝိ-
ဌိတိ အဝိသာဟာရော အဝိက္ခေပေါ။ အဘိ၊
ဓ။၁၉။ အဘိ၊ဝိ။၁၃၀၊၂၂၆၊၂၄၉။ မဟာနိ။
၄၀၂။ စူဠနိ။၂၉၆။ ဥဒ္ဓစ္စဝိစိကိစ္ဆာဝသေန
ပဝတ္တဏ္ဍ ဝိသာဟာရဏ္ဍ ပဋိပက္ခတော အဝိ-
သာဟာရော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၈။ သဟဇာတ-
ဓမ္မေ ပန န ဝိသာဟာရတိတိ အဝိသာဟာ-
ရော။ ၎င်း-ဋ္ဌ။၂၉၄။ (-အနုဋီ၊၂။၁၁၄။)

အဝိသိဋ္ဌ (တိ) [န+ဝိသိဋ္ဌ] မထူးသော၊ တူသော၊
ဆက်ဆံသော။ သာဓာရဏာတိ အဝိသိဋ္ဌာ၊
သမာနာတိ အတ္ထော။ နတ္ထိ၊ဋ္ဌ။၁၁၂။
အဝိသိဋ္ဌန္တိ ပါဠော၊ သာဓာရဏန္တိ အတ္ထော။
ဝဇီရ။၂၄။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ။၁၇၊ ဝိမတိ၊၁။၁၉။
ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၈။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၉၆။ ဝိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၉၄။
ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၃။၆၅။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၈၁၊၂၃၇။ မူလဋ္ဌိ၊၁။
၂၀၊၁၇၉။ မူလဋ္ဌိ၊၂။၁၆၈။ မူလဋ္ဌိ၊၃။၃၉။
အနုဋီ၊၁။၁၉၁၊၂၁၄။ အနုဋီ၊၂။၃၅။ ဝိသုဒ္ဓိ
ဋီ၊၁။၂၇၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၈၀။)

အဝိသိဋ္ဌကာရဏ (န) [အဝိသိဋ္ဌ+ကာရဏ]
မထူး-တူ-သောအကြောင်း။ သဗ္ဗေသဉ္စ
ဒိဋ္ဌိကတာနံ ဝေဒနာ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ စ
အဝိသိဋ္ဌကာရဏန္တိ။ ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၈၁။ သိ၊ဋ္ဌိ၊
သစ်၊၁။၄၅၉။

အဝိသိဋ္ဌတာ (ထိ) [အဝိသိဋ္ဌ+တာ] မထူး-
တူ-သည်၏ အဖြစ်။ “သမ္ပယုတ္တ” နှို လှမီနာ
သဟိတတာ အဝိသိဋ္ဌတာ ဣဓာဓိပေတာ။
နေတ္ထိ၊ဋီ၊၅၁။

အဝိသိဋ္ဌတ္တ (န) [အဝိသိဋ္ဌ+တ္တ] မထူး-တူ-
သည်၏ အဖြစ်။ အတ္တိပစ္စယေန အဝိသိဋ္ဌတ္တာ။
မူလဋီ၊ ၂။ ၂၃၂။

အဝိသိဋ္ဌနိဒ္ဒေသ (ပု) [အဝိသိဋ္ဌ+နိဒ္ဒေသ] မထူး-
သည်-တူသည်-ကို ညွှန်းပြခြင်း။ အဝိသိဋ္ဌ-
နိဒ္ဒေသော သာမညနိဒ္ဒေသော။ အနုဋီ၊ ၁။
၂၀၆။

အဝိသိဋ္ဌသဘာဝဓယန (န) [အဝိသိဋ္ဌ+သဘာဝ
+ဓယန] မထူး-တူ-သော ဘဘောကို ပြ-
ခြင်း။ အဝိသိဋ္ဌသဘာဝဓယနံ ဣဒန္တိ ဖဿေ-
တုံ “အဝိသေသတော ပနာ” တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။
သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၁။

အဝိသုဒ္ဓ (တိ) [န+ဝိသုဒ္ဓ] မသန့်ရှင်း - မစင်-
ကြယ်-သော။ သော ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု အ-
ဝိသုဒ္ဓေါ တာဟိ အာပတ္တိဟိ။ ဝိ၊ ငှ၊ ၁၈၀။
(-အံ၊ ၁။ ၅၂။ အံ၊ ၂။ ၁၈၇။ စူဠနိ၊ ၁၈၉။
ဒီ၊ ငှ၊ ၂။ ၁၅၁။ အံ၊ ငှ၊ ၁။ ၄၀၅။ အံ၊ ငှ၊ ၂။ ၃၇၁။
အံ၊ ငှ၊ ၃။ ၂၄၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၄။ ဥဒါန၊ ၄။
၂၀၁။ စူဠနိ၊ ၄။ ၇၅။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၃၉။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။
၂၈၉။)

အဝိသုဒ္ဓတာ (တိ) [အဝိသုဒ္ဓ+တာ] မသန့်ရှင်း-
မစင်ကြယ်-သည်၏ အဖြစ်။ သံကိလေ-
သန္တိ အဝိသုဒ္ဓတာ။ ဒီ၊ ငှ၊ ၁။ ၉၀။ (-ဒီ၊ ဋီ၊
၁။ ၁၃၀။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၀။)

အဝိသုဒ္ဓတာဟေတု (ပု) [အဝိသုဒ္ဓတာ+ဟေ-
တု] မသန့်ရှင်း-မစင်ကြယ်-သည်၏အဖြစ်
တည်းဟူသော အကြောင်း။ ကာရဏေဟိတိ
ပရိဘောဂစိတ္တဿ အဝိသုဒ္ဓတာဟေတုဟိ။
မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၅။

အဝိသုဒ္ဓတ္တ (န) [အဝိသုဒ္ဓ+တ္တ] မသန့်ရှင်း-
မစင်ကြယ်-သည်၏ အဖြစ်။ ဝေရူပံ ဗုဒ္ဓည-
ဒါနံ ပရူပဃာတေန ဥပ္ပါဒိတပစ္စယတောပိ
ဒါယကတောပိ ပရိဂ္ဂဟကတောပိ အဝိ-
သုဒ္ဓတ္တာ န မဟပ္ပလံ ဟောတိ။ ဒီ၊ ငှ၊ ၂။
၄၀၂။

အဝိသုဒ္ဓဒိဋ္ဌိတာ (တိ) [အဝိသုဒ္ဓ+ဒိဋ္ဌိ + တာ]
မသန့်ရှင်း-မစင်ကြယ်-သော အယူရှိသည်
၏ အဖြစ်။ နိဿာရေတိ နိဟရတိ အဝိသုဒ္ဓ-
ဒိဋ္ဌိတာယ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈၄။

အဝိသုဒ္ဓဝိပါကတာ (တိ) [အဝိသုဒ္ဓ+ဝိပါက +
တာ] မသန့်ရှင်း-မစင်ကြယ်-သောအကျိုး
ရှိသည်၏ အဖြစ်။ ပစ္ဆိမေန အဝိသုဒ္ဓဝိပါက-
တံ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၃၂။

အဝိသုဒ္ဓသဘာဝတာ (တိ) [အဝိသုဒ္ဓ+သဘာ-
ဝ+တာ] မသန့်ရှင်း-မစင်ကြယ်-သော
သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်။ တထာ ပုရိမေန
အကုသလာနံ အဝိသုဒ္ဓသဘာဝတံ ဖဿေ-
တိ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၃၂။

အဝိသုဒ္ဓသီလ (န) [အဝိသုဒ္ဓ+သီလ] (၁)
မသန့်ရှင်း-မစင်ကြယ်-သော သီလ။ (တိ)
(၂) မသန့်ရှင်း-မစင်ကြယ်-သော သီလ
ရှိသောသူ။ (၁) တတ္ထ ယောဂီနာ အဝိ-
သုဒ္ဓသီလံ ဝိသောဇေတဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၄။
(တိ) (၂) န အသီလဿ အဝိသုဒ္ဓသီလဿ
ဝါ တဿ ရူပါရမ္ပကာဒိတော စိတ္တဝိနိဝတ္တ-
နဿေဝ အဘာဝတော။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၆၁။

အဝိသုဒ္ဓသီလာစာရတာ (တိ) [အဝိသုဒ္ဓသီလ +
အာစာရ+တာ] မသန့်ရှင်း-မစင်ကြယ်-
သော သီလ အကျင့်ရှိသည်၏ အဖြစ်။ အဝိ-
သုဒ္ဓသီလာစာရတာယ မိစ္ဆာပဋိပန္နော။ သံ၊
ဋီ၊ ၂။ ၁၅၉။

အဝိသုဒ္ဓိကရ (တိ) [အဝိသုဒ္ဓိ+ကရ+အ] မသန့်-
ရှင်း-မစင်ကြယ်-ခြင်းကို ပြုတတ်သော။
နန ဘယံ နာမ လဒ္ဓကာမတာ ဇာဂါဒ-
ယောဝိယ စေတနာယ အဝိသုဒ္ဓိကရံ။ အံ၊ ဋီ၊
၃။ ၂၃၆။

အဝိသုဒ္ဓိဓမ္မ (ပု) [အဝိသုဒ္ဓိ+ဓမ္မ] မသန့်ရှင်း-
မစင်ကြယ်-သော တရား။ အဝိသုဒ္ဓိဓမ္မော

အပရိသုဒ္ဓိမဓ္မော အဝေါဒါတဓမ္မောတိ ဧဝံ
ဝဒန္တော။ မဟာနိ။ ၂၃၅။

အဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ (တိ) [န+ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ] စင်ကြယ်ရာ
စင်ကြယ်ကြောင်း နိဗ္ဗာန်၏ (နိဗ္ဗာန်သို့
ရောက်ရခြင်း၏) အကြောင်း မဟုတ်သော။
မဂ္ဂညဏ် ကာမသုခလ္လိကသတ္တကိလမထာနု-
ယောဂပ္ပဘေဒေ အဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဂါ-
ဟဝသေန ပဝတ္တံ ဥပါယေ ဝိပုဋ္ဌိပတ္တိ နိ-
ဝတ္တေတိ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၄၂။
(-သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၂။)

အဝိသုကဘူတ (တိ) [န+ဝိသုကဘူတ] သာသ
နာတော်၏ငြောင့်တံကျင်သဖွယ်မဖြစ်သော။
အဝိသုကဘူတဿ ဂီတဿ သဝနံ ကဒါစိ
ဝဇ္ဇတိတိ အာဟ “ဝိသုကဘူတာ ဒဿ-
နာ”တိ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၂၃။ မ၊ ၁။ ၂။ ၁၅၈။ အံ၊
၁။ ၂။ ၁၇၇။ (- သီ၊ ၁။ သစ်၊ ၁။ ၃၄၆။)

အဝိသေသ (ပ) [န+ဝိသေသ] အထူးမဟုတ်
သော-မထူးခြားသော-အရာ၊ မထူးခြား
ခြင်း။ ကိဉ္ဇာပိ အဝိသေသေန ဝဏ္ဏဝန္တော။
ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၇၄။ ခန္ဓာ တာဝ အဝိသေသတော
ဝတ္ထာ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၈။ (- ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၈၆။ ၂။ ၁၀။
ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၈၁။ ၁၆၂။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၂။ ကခါ၊ ၈၅။ ဝိ၊
သဂါဟ။ ၃၇၇။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၅။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၉၂။ ၉၆။
မ၊ ၄။ ၁။ ၁၂။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၆။ ၂။ ၄၃။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅။ ၂။ ၇၀။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၅၈။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁။
အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၇။ ၁၆၆။ ၁၉၁။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၂၃။
၁၆၂။ ၁၈၄။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၁၀၆။ ၁၉၀။ ၂၀၈။ ၂၂၃။ ၃၀၈။ ၃၂၉။ ဥဒါနိ၊ ၄။
၂၄။ ၂။ ၁၃။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၄၂။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။
၅၂။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၄။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၂၄။
မဟာနိ၊ ၄။ ၆၃။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၁၉။ ၁၀၅။ ဝဇ္ဇိ၊
၁၉၄။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၂၆။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၈၇။
၁၁၅။ ၂၃၁။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၆။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၈၆။
၁၃၃။ ၁၆၃။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၃၃။ ၂၇၇။ ကခါ၊ ၈၆။
၁၃၇။ ဒီ၊ ၁။ ၂၄။ ၇၀။ ၇၂။ သီ၊ ၁။ သစ်၊ ၁။ ၅၇။

သီ၊ ၁။ သစ်၊ ၂။ ၃၄၂။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၉၅။ ဒီ၊ ၁။ ၃။ ၆၈။
မ၊ ၁။ ၃။ ၉၇။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၂၉ ၄၂။ ၁၅၀။ ၂။ ၁၀။
၃၄၉။ ၂၆၆။ အံ၊ ၁။ ၃။ ၇၄။ မူလ၊ ၁။ ၈၄။ ၉၀။
အနု၊ ၁။ ၁၇။ ၃၈။ ၁၇။ ၁၇။ ၁၆။ ၂။ ၀၂။ အ-
နု၊ ၁။ ၆။ ၁၂။ ၁၁၆။ ၂။ ၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၆၂။
နေတ္တိ၊ ၁။ ၂။ ၆၈။ ၈၃။)

အဝိသေသကရ (တိ) [န+ဝိသေသကရ] ထူး
ခြားခြင်း - အထူး - ကို မပြုတတ်သော။
န တတ္ထ သန္တော ဝသန္တိ၊ အဝိသေသကရေ
နရေ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၄၀။

အဝိသေသကာရဏ (န) [အဝိသေသ+ကာရဏ]
မထူး-ထူး-သာမညဖြစ်-သောအကြောင်း။
ဣဒါနိ အဝိသေသကာရဏတော တာနိ
ဒဿေတုံ။ ဒီ၊ ၁။ ၁။ ၁၈။ သီ၊ ၁။ သစ်၊ ၁။ ၄၅၉။

အဝိသေသကာရီ (ဟိ) [အဝိသေသ+ကရ+
ကိ] အထူး-ထူးခြားခြင်း-ကို မပြုတတ်
သောသူ။ အဝိသေသကာရီတောတိ အာ-
သီဝိသာ ဟိ...ဝိသေသံ န ကရေန္တိ သံ၊ ၄။
၃။ ၆၀။ (- ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ ၄၄၇။)

အဝိသေသဂ္ဂဟဏ (န) [အဝိသေသ+ဂ္ဂဟဏ]
အထူးမယူခြင်း၊ သာမညယူခြင်း။ “ဝေဒနာ-
န”န္တိ အဝိသေသဂ္ဂဟဏံ ဖဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဒီ၊ ၁။ ၂။
၃၁၂။ (- မ၊ ၁။ ၂။ ၆၁။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၃၀၆။ အံ၊
၁။ ၃။ ၃၅၄။)

အဝိသေသစောဒနာ (ထိ) [အဝိသေသ+စောဒ-
နာ] အထူးမဟုတ်သော-မထူးခြားသော-
မေးခြင်း၊ သာမညမေးခြင်း။ ‘ကာကထာ’တိ
စ အဝိသေသစောဒနာတိ ယဿာ တဿာ
သဗ္ဗဿာပိ ကထာယ ပရိယောသာပနံ ပဋိ-
ညာတဉ္စ ဟောတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၃။ ၆၃။

အဝိသေသဇောတန (န) [အဝိသေသ+ဇော-
တန] အထူးမဟုတ်သည်ကို-မထူးခြားသည်
ကို-သာမညကို - ထွန်းပြခြင်း။ ဝိသေသနဉ္စ
န ပုစ္ဆာ ဝိယ အဝိသေသဇောတနာ။ မ၊ ၁။
၁။ ၁၉၁။

အဝိသေသတာ (ထိ) [အဝိသေသ + တာ]
(ဂုဏ်) အထူးမရှိသည်၏ အဖြစ်။ နိဂ္ဂုဏော
အဝိသေသတာယ။ မိလိန္ဒ။၁၈၀။

အဝိသေသတ္တ (န) [အဝိသေသ + တ္တ] မထူး
ခြားသည် - သာမည - ၏ အဖြစ်။ ပါဠိယံ
ပန အဝိသေသတ္တာ အဋ္ဌကထာယဉ္ဇ “နာ-
လကပဋိပဒံ ပဋိပနေနပိ” တိ အာဒိနာ အဝိ-
သေသေနေဝ ဒဋ္ဌံ ကတွာ။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၁၁၅။
(- အနုဋီ ၃။ ၁၈၁။ ကင်္ခါဋီ။ ၁၃၁။)

အဝိသေသဒီပန (န) [အဝိသေသ + ဒီပန]
အထူးမဟုတ်သည် - မထူးသည် - သာမည -
ကို ပြခြင်း။ အဝိသေသော အယံ ဓမ္မော
အဝိသေသဒီပနတော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၃၇။

အဝိသေသနိစ္ဆိတဋ္ဌာန (န) [အဝိသေသ + နိစ္ဆိ-
တ + ဋ္ဌာန] သာမည ဆုံးဖြတ်အပ်သော -
အရာ - နေရာ - ဋ္ဌာန။ နေရုတ္တိကာ ပန
အဝိသေသနိစ္ဆိတဋ္ဌာနေ တထာ နိဒ္ဒိဋ္ဌမိစ္ဆန္တိ။
သံ၊ ဋီ၊ သင်္ခ၊ ၁။ ၁၂။

အဝိသေသဘူတ (တိ) [အဝိသေသ + ဘူတ]
မထူးသည် - မထူးခြားခြင်း - သာမည - ပြစ်
သော။ တိသု စေတ္ထ ဝိကပ္ပေသု ပဌမေ
ဝိကပ္ပေ အဝိသေသဘူတာ ဗုဒ္ဓဘူမိဂတာ။
သံ၊ ဋီ၊ သင်္ခ၊ ၁။ ၈။ (- အနုဋီ၊ ၁။ ၉၇၊ ၁၆၀။)

အဝိသေသယောဇနာ (ထိ) [အဝိသေသ +
ယောဇနာ] သာမည အနက်ယောဇနာခြင်း။
ဣဒါနိ သုတ္တန္တနယေန အဝိသေသယောဇနံ
ဒေသေတိ “ဥဘယမ္ပိ ဝါ” တိ အာဒိနာ။ သံ၊
ဋီ၊ သင်္ခ၊ ၁။ ၄၃၂။

အဝိသေသဝစန (န) [အဝိသေသ + ဝစန]
သာမည - စကား - ဆိုခြင်း။ တေ သဗ္ဗေပိ
ဣမေသု သုတ္တေသု အဝိသေသဝစနေန ဂဟိ-
တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၄၉။ (- စရိယာ၊
၄။ ၂၀။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉၀။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၁၄။ မူလဋီ၊
၃။ ၂၀၆။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၁၉၊ ၁၆၇။ အနုဋီ၊ ၃။
၁၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၄။)

အဝိသေသဝိဒုတာ (ထိ) [အဝိသေသဝိဒု + တာ]
အထူးကို မသိသည်၏ အဖြစ်။ ပစ္ဆာ ဣတရော
စက္ခုဝိညာဏဝိသိယာ ဗျဝဟိတေနာတိ အဝိ-
သေသဝိဒုတာယ ပန သဋ္ဌသရာဝါဒိ ဗုဒ္ဓိယာ
အဘေဒါပတ္တိ ပရိကပ္ပနာတိ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၇၂။

အဝိသေသဝိဒ္ဓ (တိ) [န + ဝိသေသဝိဒ္ဓ] အထူးကို
မသိသောသူ။ “တဒေဝေတ” န္တိ အဝိသေသ-
ဝိဒ္ဓ မညန္တိ။ ဒိ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၈။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၆၃။
(- မူလဋီ၊ ၁။ ၇၃။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၄၃။)

အဝိသေသဝုတ္တ (တိ) [အဝိသေသ + ဝုတ္တ]
အထူးမဟုတ်သော - သာမည - အားဖြင့် ဆို
အပ်သော။ အဝိသေသဝုတ္တေ ဟေတုမ္ပိ ပဋိ-
သိဒ္ဓေ ဝိသေသဟေတုကထနံ ဟေတုန္တရံ။
အနုဋီ၊ ၃။ ၆၁။

အဝိသေသိတ (တိ) [န + ဝိသေသိတ] အထူး
မပြုအပ်သော။ ဒုတိယေတိ ခိဋ္ဌိယာ ဝတ္ထု
အဝိသေသိတံ ဟောတိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၆၁။

အဝိသေသိတတ္တ (န) [အဝိသေသိတ + တ္တ]
အထူးမပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်။ တံနိဓ္ဓေသေန
သမာနဝိဘတ္တိဋ္ဌာနေ အဝိသေသိတတ္တာ။ ဝဇီ-
ရ။ ၁၂။ (- မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀၀။ မူလဋီ၊ ၃။ ၂၀၇။)

အဝိသေသိတဗ္ဗတ္တ (န) [အဝိသေသိတဗ္ဗ + တ္တ]
အထူးမပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်။ န၊ ဝိရုဒ္ဓပစ္စ-
ယေဟိ အဝိသေသိတဗ္ဗတ္တာ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၂၃၃။

အဝိသေသေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န + ဝိသေသေတွာ]
အထူးမပြုမှု၍။ သစေ ပန အဝိသေသေတွာ
“အဋ္ဌ ဘိက္ခု ဒေတာ” တိ ဝဒတိ။ ဝိ ဋ္ဌာ၊ ၄။
၉၈။ ဝိ၊ သင်္ခ၊ ၂။ ၇၃။ (- မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၂၈။
ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၅။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၃၄၃။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၁။ ၃၅၈။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၅။ ဝိမတိ၊ ၁။
၁၁၁။ ၂၄၈။ ကင်္ခါဋီ၊ ၁။ ၁၃၁။ ဒိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၉၈။
မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၆၊ ၂၁၁။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၉။ မူလဋီ၊ ၁။
၃၉၊ ၁၀၁။ မူလဋီ၊ ၃။ ၂၁၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။
၃၇၁။)

အဝိသောဓိတ (တိ) [န + ဝိသောဓိတ]
မသုတ်သင် - မရှင်းလင်း - အပ်သော၊ မသန့်
စင်စေအပ်သော။ သော အဝိသောဓိတ
အာသယံ ပဝိဋ္ဌဘမရောဝိယ အသုခံ ဥယျာနံ
ပဝိဋ္ဌရာဇာ ဝိယ စ ခိပ္ပမေဝ နိက္ခမတိ။ ပဋိသံ၊
၄၊ ၂၊ ၂၁၄။ ဝိသုဒ္ဓါ၊ ၁၊ ၁၄၇။

အဝိသောဓိတတ္တ (န) [အဝိသောဓိတ + တ္တ]
မသုတ်သင် - မရှင်းလင်း - အပ်သည်၏အဖြစ်။
သာသနေ ပဗ္ဗဇိတောပိ သီလာဒိနံ အဝိသော-
ဓိတတ္တ။ ထေရ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၁၁။ အပါ၊ ၄၊ ၂၊ ၄၄။

အဝိသောဓိတဘာဝ (ပု) [အဝိသောဓိတ +
ဘာဝ] မသုတ်သင် - မရှင်းလင်း - အပ်သည်
၏ အဖြစ်။ သော ကမ္မဿ အဝိသောဓိတ-
ဘာဝံ အာစိက္ခံ။ စရိယာ၊ ၄၊ ၂၃၇။

အဝိသောဓေတော (ကြိ၊ ဝိ) [န + ဝိသောဓေတော]
မစင်ကြယ်စေ - မသန့်စင်စေ - မသုတ်သင် -
မုဋ်။ အယံ ပန အဝိသောဓေတောစိတ္တသန္တာနံ
ကာလံ ကရိယတိ။ မ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၄၆။

အဝိသောဓေန္တ (တိ) [န + ဝိသောဓေန္တ] မစင်
ကြယ်စေ - မသန့်စင်စေ - မသုတ်သင် - အပ်
သော။ ဝေ “ကာယဝါစာဟိ အကတဝိတိက္က-
မောပိ စိတ္တံ အဝိသောဓေန္တော နဿတိ။
ဣတိဝုတ်၊ ၄၊ ၂၊ ၇၉။

အဝိသုဒ္ဓန (န) [န + ဝိသုဒ္ဓန] (က) မစွန့်ခြင်း။
(ခ) မပြေဆိုခြင်း။ (က) ကိဋ္ဌာရက္ခဿ
အပ္ပမာဒေါ ဝိယ ဣမဿ ဘိက္ခုနော ဆသု
ဓါရေသု သတိယာ အဝိသုဒ္ဓနံ။ သံ၊ ၄၊ ၁၊
၁၀၇။ (- ဝိ၊ ၄၊ ၂၊ ၉၀။ သံ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၉၊ ၁၀၃။
အံ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၄၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၁၊ ၆၀။) (ခ) ယမ-
ကာနံ အဝိသုဒ္ဓနေ ကာရဏဘာဝေန ဝုတ္တာ။
မူလ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၂၉။

အဝိသုဒ္ဓနဘယ (န) [အဝိသုဒ္ဓန + ဘယ]
မလွတ်ခြင်းမှ ကြောက်ခြင်း၊ မလွတ်အံ့သည်
ကို ကြောက်ခြင်း။ သော ဂေါစရံ န ဂဏီ

အဝိသုဒ္ဓနဘယေန။ စရိယာ၊ ၄၊ ၁၂၁။ ဇာ
၄၊ ၇၊ ၃၁။

အဝိသုဒ္ဓနိယ (တိ) [န + ဝိသုဒ္ဓနိယ] တစုံတ
တယောက်အား မပေးမစွန့်ထိုက်သော၊ ဝတ္ထု၊
ပစ္စည်း (အာရာမံ၊ ကျောင်းစသော သံသိက
ဂဗ္ဘာဏံ)။ ပဉ္စ အဝိသုဒ္ဓနိယာနိ။ ဝိ၊ ၅၊
၂၃၀။

အဝိသုဒ္ဓနိယ (တိ) [န + ဝိသုဒ္ဓနိယ] မပြေဆို
အပ်သော (အဝိသုဒ္ဓနိယသုတ် စသည်)။ “ယံ
အာကခံတိ “ယံ အာကခံနံ ကရောတိ၊ တံ
အာကခံနံ ကိံ ကတမ”န္တိ ပုစ္ဆိတံ ပဉ္စ
အညေသံ အဝိသယတ္တာ အဝိသုဒ္ဓနိယံ
ဟောတိတိ ယောဇနာ။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၃၃၁။
အဝိသုဒ္ဓနိယ-လည်း ကြည့်။

အဝိသုဒ္ဓနိယတာ (တိ) [အဝိသုဒ္ဓနိယ + တာ]
မစွန့်လွှတ်အပ်သည်၏ အဖြစ်။ အဝိသုဒ္ဓနိယ-
တာယ စိတ္တံ ဗန္ဓတိတိ ဗန္ဓနိယော။ သံ၊ ၄၊
၂၊ ၃၄၆။

အဝိသုဒ္ဓနိယတ္တ (န) [အဝိသုဒ္ဓနိယ + တ္တ] မပြေ
ဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်။ အဝိသုဒ္ဓနိယတ္တာ
ဌပနိယော ဗျာကရဏံ အကတော ဌပတဗ္ဗော။
ဝိ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၆၈။ (- အံ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၆၈။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊
၃၃၄။)

အဝိသုဒ္ဓနိယဘဏ္ဍတ္တ (န) [အဝိသုဒ္ဓနိယ +
ဘဏ္ဍ + တ္တ] မစွန့် - အပ် - ထိုက် - သော
ဉာဏာ - ဘဏ္ဍာ - ၏ အဖြစ်။ ဣတ္ထိတိ အဝိ-
သုဒ္ဓနိယဘဏ္ဍတ္တာ “ဣတ္ထိ ဘဏ္ဍာနမုတ္တမံ ဝရ-
ဘဏ္ဍ”န္တိ အာဟာ။ သံ၊ ၄၊ ၁၊ ၉၄။

အဝိသုဒ္ဓန္တ (တိ) [န + ဝိသုဒ္ဓန္တ] မစွန့်လွှတ်
သော။ ဣမံ လဒ္ဓိံ အဝိသုဒ္ဓန္တော အပါယ-
ပူရဏော ဘဝိယတိ။ သံ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၁၂။ အ-
ဝိသုဒ္ဓန္တေန ကိံ ကာတဗ္ဗန္တိ အာဟာ။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၂၊ ၈၉။ သိက္ခံ ပရိပူရေတွာ ကေန္တတော
ပဒံ အနုပါပုဏိဿာမိတိ သဒ္ဓါပုရေစာရိကံ

ဝိရိယံ အဝိဿဋ္ဌန္တော သမ္ပဒေဝ သီလေသု
ပရိပူရကာရီ ဟောတိ။ သိ၊ ဝိ၊ သင်္ခါ၊ ၂၇၁။

အဝိဿဋ္ဌိက(တိ) [န + ဝိဿဋ္ဌိက] အဝိဿဋ္ဌနိယ-
နင့် အနက်တူ။ သံသယ အဝိဿဋ္ဌိကံ အ-
ဝေဘင်္ဂကန္တိ ဝစနတော။ ဝိ၊ ၃။ ၄၂၁။ ဝိ၊
သင်္ဂဟ။ ၂၆၀။ (-ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၀၁။)

အဝိဿဋ္ဌိတ(တိ) [န + ဝိဿဋ္ဌိတ] (က) မစွန့်အပ်
သော။ (ခ) မဖြေဆိုအပ်သော။ (ဂ) အ-
ဝိဿဋ္ဌိတေ အဝိဿဋ္ဌိတသညံ၊ နိဿဂ္ဂိယံ ပါ-
စိတ္တိယံ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၆၆။ (-ဝိ၊ ၄။ ၂၂၁။ ဝိ၊ ၄။ ၂။
၇၇၊ ၂၂၅။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၀၁။ သာရတ္ထ၊ ၂။
၄၃၅။) (ခ) ဣတိ သဗ္ဗပဉ္စေသု အဝိဿဋ္ဌိတသ
အတ္ထာနရူပံ ဝိဿဋ္ဌိတသ ၈ ပါဠိအာဂတ-
မေဝ ဝိဿဋ္ဌနံ။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၄၉၆။

အဝိဿဋ္ဌိတဂါထာ (ထိ) [အဝိဿဋ္ဌိတ + ဂါထာ]
မဖြေဆိုအပ်သောဂါထာ။ အဝိဿဋ္ဌိတဂါထာ
ဂရုဘဏ္ဍံ သန္ဓာယ ဝုတ္တာ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၂၃။

အဝိဿဋ္ဌိတဗ္ဗတ္တ (န) [အဝိဿဋ္ဌိတဗ္ဗ + ဘ္ဗ] မစွန့်
-အပ် - ထိုက် - သည်၏ အဖြစ်။ အဝိဿဋ္ဌိ-
တဗ္ဗတ္တာ ဂရုဘဏ္ဍာနိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၇၇။

အဝိဿဋ္ဌိတော (ကြိ၊ ဝိ) [န + ဝိဿဋ္ဌိတော] မစွန့်
မှု၍။ တသ္မိံ အနိက္ခန္တေ ဝိဿရတယေန
သတိံ အဝိဿဋ္ဌိတော ကပိမိဒ္ဓဝသေနေဝ
နိဒ္ဒါယန္တော။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၀၄။ (-ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။
၃၆၉။ သိ၊ ဝိ၊ သင်္ခါ၊ ၁။ ၃၂။ မ၊ ၄။ ၃။ ၉၉၊
၃၀၈။)

အဝိဿဋ္ဌိယ (တိ) [န + ဝိဿဋ္ဌိယ] မစွန့်အပ်
သော။ သူတပါးအား မပေးမစွန့်အပ်သော။
ပဉ္စိမာနိ တိက္ခဝေ အဝိဿဋ္ဌိယာနိ န ဝိဿဋ္ဌေ-
တဗ္ဗာနိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၂၁။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၇၆။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။
၃၀၁။ (-ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၇၇။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၃၅၄။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၈၁။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၄၁။)

အဝိဿဋ္ဌေန္တ (တိ) [န + ဝိဿဋ္ဌေန္တ] (၁) မစွန့်
လွှတ်သော။ (၂) မဖြေဆိုသော။ (၃)

ကာလဝါဒီအာဒိဘာဝံ အဝိဿဋ္ဌေန္တောယေဝ
ဘဏတိတိ အတ္တော။ ဧကရ၊ ၄။ ၁။ ၃၈။ (-
ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၄၀။) (၂) သဟသာ အဝိဿဋ္ဌေ-
န္တေန စောဒကသ ဝိဟေသာဝါဒေါ ဟုတွာပိ
အက္ကောဓနာဒိသဘာဝေါ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၄၀။

အဝိဿဋ္ဌေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န + ဝိဿဋ္ဌေတွာ] (၁)
မစွန့်လွှတ်မှု၍။ (၂) မဖြေဆိုမှု၍။ (၃)
ဆန္တံ အဝိဿဋ္ဌေတွာဝ ပဋ္ဌဟန္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။
၂၂၅။ (-ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၂၄၇။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၉၇။ ဒီ၊
၄။ ၁။ ၁၆၇။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၁၉။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၇။
ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၈။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၇၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၁၇၆။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၇။ ဧကရ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၃။
ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၄၁၉။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၆။ ဇာ၊ ၄။ ၇။
၁၃၄။ ဝဇီရ၊ ၂။ ၄။ ၃၈၆။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၆၁။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၅၈။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၁။ ဒီ၊ ၄။ ၁။
၁၈၊ ၂၂၃။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၈။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၆၇။
မူလ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၉။) (၂)
ပဉ္စာဝါရေ ပဉ္စမိ အဝိဿဋ္ဌေတွာ။ အဘိ၊ ၄။
၃။ ၄၉၂။ (-မဟာနိ၊ ၄။ ၂၇၇။ မူလ၊ ၄။ ၃။
၁၅၂။)

အဝိဿဋ္ဌ (တိ) [န + ဝိဿဋ္ဌ] (သလိပ်စသည်တို့
သည်) မစွန့်လွှတ်အပ်သော။ မရှင်းလင်း
မကြည်လင်သော။ ယေဟိ ပိတ္တသေမာဒိဟိ
ပလိဗုဒ္ဓတ္တာ သရော အဝိဿဋ္ဌော သီယာ။
ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၇။

အဝိဿဋ္ဌကမ္မဋ္ဌာန (တိ) [အဝိဿဋ္ဌ + ကမ္မဋ္ဌာန]
မစွန့်အပ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းရှိသော။ သူ။ ဣမေ
ဘိက္ခု ဟကတိယာပိ အဝိဿဋ္ဌကမ္မဋ္ဌာနာ။
ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၀။ (-သံ၊ ၄။ ၁။ ၆၈။ ဇာ၊ ၄။ ၁။
၃၂၀၊ ၃၉၂၊ ၄၅၉။)

အဝိဿဋ္ဌကမ္မဋ္ဌာနတာ (ထိ) [အဝိဿဋ္ဌကမ္မဋ္ဌာန
+ တာ] မစွန့်အပ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းရှိသည်၏
အဖြစ်။ ဧကရောပိ ဘတ္တကိစ္စာဝသာနေ ပဋ္ဌာ-
ယာသနာ အဝိဿဋ္ဌကမ္မဋ္ဌာနတာယ ဒုတ္တိံ။

သာကာရံ သဗ္ဗာယန္တောဝ ပက္ခာမိ။ ဓမ္မေဋ္ဌ။
၂။၄၁၃။

အဝိဿန္တကမ္မဋ္ဌာနတ္ထ (န) [အဝိဿန္တကမ္မဋ္ဌာန+
တ္ထ] မစွန့်အပ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်း ချီသည်၏
အဖြစ်။ သောတသ္မိံ ခဏေ... အဝိဿန္တကမ္မ-
ဋ္ဌာနတ္ထာ သီသံ မူလကမ္မဋ္ဌာနံ အာဒါယ
သမ္ပသန္တော အရဟတ္တံ ပါပုဏိတွာဝ ကာလ-
မကာသိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈။

အဝိဿန္တဇာ (ထိ) [အဝိဿန္တ+ဇာ] အပြစ်
ဒေါသတို့သည် မစွန့်လွှတ်အပ်သည်၏ အဖြစ်။
မရှင်၊လင် - မပြေပြစ် - မကြည်လင် - ခြင်း။
အမုတ္တဝါဒီ-ကြည့်။

အဝိဿန္တတ္ထ (န) [အဝိဿန္တ+တ္ထ] မစွန့်အပ်သည်
၏ အဖြစ်။ ဆန္ဒဿ ပန အဝိဿန္တတ္ထာ ကမ္မ
ကာတုံ ဝဇ္ဇတိ။ ဝိသင်္ဂဟ။၂၀၂။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌိ။
၁၁၆။ (-ဝဇ္ဇိ၊၃။၃၈၆။)

အဝိဿန္တမိစ္ဆာဂါဟိတာ (ထိ) [အဝိဿန္တ+မိစ္ဆာ-
ဂါဟိ+တာ] မစွန့်အပ်သော-မှားယွင်းစွာ
ယူဆခြင်း - မှားသောအယူ - ချီသည်၏
အဖြစ်။ ယသ္မာ သော ပရိဗ္ဗာဇကော အဝိ-
ဿန္တမိစ္ဆာဂါဟိတာယ သမ္ပာ အပ္ပဋိပဋိတု-
ကာမော။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၃။၁၃။

အဝိဿန္တဝိဿာသိ (တိ) [အဝိဿန္တ+ဝိဿာသိ]
မစွန့်အပ်သော အကျွမ်းဝင်မှုရှိသော၊ ခင်မင်
ရင်းနှီးမှုကို မစွန့်သော။ န အဝိဿန္တဝိဿာ-
သိ ဟောတိ။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၃၀၅။

အဝိဿန္တသတိသံဝရ (တိ) [အဝိဿန္တ+သတိ+
သံဝရ] မစွန့်အပ်သော သတိဟူသော အစောင့်
အရှောက် တရားရှိသော။ ဂုတ္တန္တိ ဂေါပိတံ
အဝိဿန္တသတိသံဝရံ ဂုတ္တဟတ္ထိအဿာဒိသဒိ-
သံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၁။

အဝိဿန္တသမဏကမ္မန္တ (တိ) [အဝိဿန္တ+သမဏ-
ကမ္မန္တ] မစွန့်အပ်သော-ရဟန်းလုပ်ငန်း -
ကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်း ပျိုးများခြင်း အလုပ် -
ရှိသော။ အဝိဿန္တကမ္မန္တ (အဝိဿန္တကမ္မဋ္ဌာ-

နာ၊ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၀) တိ အရတိဝိနောဒနတော
ပဋ္ဌာယ အဝိဿန္တသမဏကမ္မန္တာ၊ အပရိစ္ဆတ္တ
ကမ္မဋ္ဌာနာတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၃၃။

အဝိဿတ္တ (တိ) [န+ဝိဿတ္တ] (က) အကျွမ်း
မဝင်သော၊ သူ။ (ခ) မယုံကြည် - စိတ်ချ
လက်ချမရှိ-သော၊ သူ။ (က) န ဝိဿသေ
အဝိဿတ္ထေ၊ ဝိဿတ္ထေပံ န ဝိဿတ္ထေ။ ဝိဿာ-
သာ ဘယမန္တေတိ၊ သီဟံ မိဂမာတုကာ။
ဇော၊၁။၂။ ယော ပုဗ္ဗေ သဘယော အတ္တနိ
အဝိဿတ္ထော အဟောသိ၊ တသ္မိံ အဝိဿ-
တ္ထေ။ ဇော၊ဋ္ဌ၊၁။၄၁၂။ (က) (ခ) ရညာ နာမ
သဗ္ဗကာလံ အဝိဿတ္ထေန အဝိတဗ္ဗံ၊ ဥဒါန၊
ဋ္ဌ။၁၄၅။ သာရတ္ထ၊၃။၄၁၁။

အဝိဿမိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [န+ဝိဿမိတွာ] အပင်
အပန်းမပြေမှုရှိ၊ သစေအာဂန္တုကာ မဟုတ္တံ
ဝိဿမိတွာ ဝါ အဝိဿမိတွာ ဧဝ ဝါ ဝိဟာရ-
မဇ္ဈေန ဂစ္ဆန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၁။ ဝိသင်္ဂဟ။၃၈၆။
(-ဓမ္မေဋ္ဌ၊၂။၁၇၁၊၃၁၅။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။၃၂၈။)

အဝိဿသန္တ (တိ) [န+ဝိဿသန္တ] အကျွမ်း
မဝင် - မခင်မင် - မရင်းနှီး - သော၊သူ။
တဿ ဝါ အဝိဿသန္တော (ဝိ၊၂။၁၆၁) တိ
ယေန ဝိနယကမ္ပကတံ၊ တဿာ အဝိဿာ-
သေန ဝါ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၁။

အဝိဿာသ (ပု) [န+ဝိဿာသ] အကျွမ်းမဝင်-
မခင်မင်-မရင်းနှီး-ခြင်း။ သဗ္ဗတ္ထ အဝိဿာ-
သဝသေန...ဥဒ္ဓမ္မံ သင်္ကမာနော။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။
၁၄၅။ (-ဝိမတိ၊၂။၄၄။) အဝိဿသန္တ-
လည်း ကြည့်။

အဝိဿာသဂ္ဂါဟ (ပု) [အဝိဿာသ+ဂါဟ]
အကျွမ်းမဝင်ပဲ ယူခြင်း။ အဝိဿာသဂ္ဂါဟေ
ဝိဿာသဂ္ဂါဟသည် နိဿဂ္ဂိယံ ပါမိတ္တိယန္တိ-
အာဒိကာ ဒေတိကပါမိတ္တိယာ၊ ဒေ ဓ ဒုက္ကဋ္ဌာ
သံခိတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝဇ္ဇိ၊၂။၂၀။

အဝိဿာသန (န) [န+ဝိဿာသန] အကျွမ်း
မဝင်ခြင်း၊ မယုံကြည်ခြင်း၊ စိတ်ချလက်ချ

မရှိခြင်း။ သဗ္ဗတ္ထ အဝိဿာသနဝသေန တေသံ
တေသံ ကိစ္စကရဏီယာနံ အဇ္ဈယတော ဥပ္ပဇ္ဇ-
နကပရိသင်္ကာယ စ ဥဒ္ဓမ္မဒ္ဓံ သက်မာနော။
သဒရတ္ထ၊ ၃။ ၄၁။

အဝိဿာသနီယ (တိ) [န + ဝိဿာသနီယ] အကျွမ်းမဝင်ထိုက်သော၊ မယုံကြည်ထိုက်
သော၊ စိတ်မချထိုက်သော။ စောရော မေ
ပုရာဏသဟာယောတိ အဝိဿာသနီယော။
မ၊ ၄။ ၃။ ၂၂။ (-ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၄၅။ မ၊ ၄။ ၃။
၁၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၄။)

အဝိဿာသိက (တိ) [န + ဝိဿာသိက] အကျွမ်း
မဝင်သော၊ သူ။ ဝိသံ ဟိ ဝိဿာသိကေန
ဒိန္နကမ္ပိ အဝိဿာသိကေန ဒိန္နကမ္ပိ မာရေတိ-
ယေဝ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၄၁။ (-ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၁၃၃။)

အဝိဿာသိကဋ္ဌာန (န) [အဝိဿာသိက + ဋ္ဌာန] အကျွမ်းမဝင်သော သူတို့၏ နေရာအရပ်။
ပေါရာဏကပဏ္ဍိတာပိ ဟိ အဝိဿာသိက-
ဋ္ဌာနေန သက္ကစ္ဆံ ဥပဋ္ဌိယမာနာပိ မာရကန္တိကံ
ဝေဒနံ ပတုာ ဝိဿာသိကဋ္ဌာနမေဝ အဂမိံ။
သူတိ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၇။

အဝိဿာသိယ (တိ) [န + ဝိဿာသိယ] မယုံ
ကြည် - စိတ်မချ - ထိုက်သော၊ (မသေနိုင်
သေးပါဘူး-ဟု) မေ့လျော့မနေထိုက်သော။
ဧဝံ စတုပညာလောပသခါဒနမတ္တံ အဝိဿာ-
သိယော ပရိတ္တော ဇီဝိတဿ အခွါတိ ဧဝံ
အခွါနပရိစ္ဆေဒတော မရဏံ အနုဿရိတဗ္ဗံ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၃၀။

အဝိဿုတ (တိ) [န + ဝိဿုတ] မကျော်စော-
မထင်ရှား - သော၊ သူ။ အပ္ပညာတောတိ
နာမဂေါတ္တတော စေဝ သီလာဒိဂုဏေဟိ စ
အပ္ပညာတော အဝိဿုတော။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၉။

အဝိဟ (ပု) [န + ဝိ + ဟာ + အ] (ပု၊ ၁) မိမိ
တို့၏ - သမ္ပတ္တိမှ - ဘုန်းတန်ခိုး ကိုယ်ရောင်
ကိုယ်ဝါ စသည်တို့နှင့် ပြည့်စုံနေခြင်းမှ -

မယုတ်လျော့ - မဆုတ်ယုတ် - သော ဗြဟ္မာ
များ။ အဝိဟာမည်သော ဗြဟ္မာများ။ (ပု၊
၁) (၂) အဝိဟာဗြဟ္မာဘုံ။ (ပု၊ ၁) (၁) အ-
ဝိဟေသု ဒေဝေသု ပါတုရဟေသိ။ ဒီ၊ ၂။
၄၂။ အထ ခွါဟံ ဘိက္ခဝေ အဝိဟေဟိ ဒေဝေ-
ဟိ သဒ္ဓိံ ယေန အတပ္ပါ ဒေဝါ တေနုပ-
သကံမိ။ ဒီ၊ ၂။ ၄၄။ အတ္တနော သမ္ပတ္တိယာ
န ဝိဟာယန္တိ န ဟာယန္တိတိ အဝိဟာ။ ဒီ၊ ၄။
၂။ ၇၀။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၅၀၄။ (-မ၊ ၁။ ၃။ ၆၀။
အဘိ၊ ၀။ ၄၄၀။ အဘိ၊ က။ ၁၇၅။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၇၁။
၃၃၂။ မ၊ ၄။ ၂။ ၉၆။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၁။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။
၁၅၃။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၉။ ဥဒါန၊ ၄။ ၈၃။ ဣတိ-
ဝုတိ၊ ၄။ ၄၈။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂။ ၁။ ဝဇီရ၊ ၄။ ၀။
သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၆၆။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၇၇။ မ၊ ၄။ ၂။
၁၄၁။ အနု၊ ၄။ ၃။ ၄၉။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၆၆။ နေတ္ထိ၊
ဝိ၊ ၃။ ၄၉။ အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝနီ၊ ၁၆၄။ မဏိ-
မဉ္ဇူ၊ ၂။ ၁၁။) (ပု၊ ၁) (၂) ဟတ္ထကော
အဝိဟံ ဂတော။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၁၃။ အဝိဟံ
ဂတောတိ အဝိဟဗြဟ္မာလောကေ နိဗ္ဗတ္တော-
သ္မိတိ ဝဿေတိ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၀။ အဝိဟာ
စုတော အတပ္ပံ ဂစ္ဆတိ (အဘိ၊ ပု၊ ၁။ ၂။) တိ-
အာဒိသု အဝိဟေ ကပ္ပသဟဿံ ဝသန္တော
အရဟတ္တံ ပတ္တံ အသက္ကုဏိတုာ အတပ္ပံ
ဂစ္ဆတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၄၉။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၂၄၈။ (-
သံ၊ ၁။ ၃။ ၂။ မ၊ ၄။ ၂။ ၉၆။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၈၆။ ထေရီ၊
၄။ ၂။ ၃၀။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၅၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၅၃၂။)

အဝိဟညန္တ (တိ) [န + ဝိဟညန္တ] မ - ပင်ပန်း
- ဆင်းရဲ - သော။ ဧဝံ အဂ္ဂဏန္တော အဝိ-
ဟညန္တော န သဇ္ဇတိ နာမ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၄။

အဝိဟညမာန (တိ) [န + ဝိဟညမာန] စေတ-
သိကဒုက္ခဝေဒနာသည် မနှိပ်စက်အပ်သော၊
စိတ်ဆင်းရဲခြင်း၊ စိတ်ညှိုးနွမ်းပင်ပန်းခြင်းမရှိ
သော။ တတြ သုဒ္ဓံ ဘဂဝါ သတော သမ္ပဇာ-
နော အဓိဝါသေသိ အဝိဟညမာနော။ ဒီ၊
၂။ ၈၄။ သံ၊ ၁။ ၂။ သံ၊ ၃။ ၁၃၂။ ဥဒါန၊ ၄။
၁၈၀။ အဝိဟညမာနောတိ ဝေဒနာဝတ္တန-

ဝသေန အပရာပရံ ပရိဝတ္တနံ အကရောန္တော
အပိဋ္ဌိယမာနော အဒုက္ခိယမာနောဝ အဓိ-
ဝါသေသိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၃၆။ သံ၊ ၄၊ ၃၊ ၂၃၆။
(- အံ၊ ၃၊ ၂၊ ၂။ ဒီ၊ ၄၊ ၃၊ ၁၈၄။ အံ၊ ၄၊ ၁၊ ၇၄။
ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၀၉။ ဧရိယာ၊ ၄၊ ၂၆၃။ သံ၊ ၄၊ ၁၊
၁၁၄။)

အဝိဟတ (တိ) [န + ဝိဟတ] မပယ်သတ်-
မပျက်ဆီး- မနှုတ်ထွင်- အပ်သော။ အဝိ-
ဟတမေဝတ္ထံ ဇန-သဗ္ဗေါ ဝဒတိ။ မဟာနိ၊
၄။ ၂၃၆။ ဇနာ ဝါ အဝိဟတာပုထု သက္ကာယ-
ဒိဋ္ဌိယော ဇောသန္တိ အတ္ထံ ဒဿေတိတိပိ
ဝဇ္ဇတိ။ သံ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၁၄။

အဝိဟတခါဏုက (ပု) [အဝိဟတ+ခါဏုက]
မပယ်သတ်-မပျက်ဆီး- မနှုတ်ထွင်- အပ်
သော သစ်ငုတ်ရှိသော၊ သစ်ငုတ်ကို မနှုတ်
ထွင်ရသေးသော။ သေယျထာပိ မဟာနာမ
ဓုက္ခေတ္တံ ဓုဗ္ဗူမိ* အဝိဟတခါဏုကံ။ သံ၊ ၃။
၃၃၁။

အဝိဟတခါဏုကဏုက (တိ) [အဝိဟတ+ခါဏု-
ကဏုက] မ- ခုတ်ထွင်- ရှင်းလင်း- နှုတ်-
အပ်သေးသော သစ်ငုတ် ဆူးပြောင်ရှိသော။
သစ်ငုတ် ဆူးပြောင်ကို မနှုတ်ထွင်ရသေး
သော။ ဒီ၊ မြန်၊ ၂၊ ၃၁၂။ သော တတ္ထ ဓုက္ခေ-
တ္ထေ ဓုဗ္ဗူမေ အဝိဟတခါဏုကဏုကေ
ဗိဇာနိ ပတိဋ္ဌာပေယျ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၇၉။

အဝိဟတတ္ထ (န) [အဝိဟတ+တ္ထ] မပယ်သတ်
အပ်သည်၏ အဖြစ်။ ပဋိပက္ခေန အဝိဟ-
တတ္ထာ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၂၃။ သံ၊ ၄၊ ၃၊ ၂၇၄။ အဘိ၊
၄၊ ၁၊ ၂၂၁။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၁၆၁။ သံ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၉၁။
(- မဟာနိ၊ ၄။ ၂၃၆။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၅။ ဒီ၊ ၄၊
၁၊ ၆၅။ သံ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၁၄။ မ၊ ၄၊ ၁၊ ၆၁။
ပုလုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၆၁။)

အဝိဟတတ္ထ (ပု) [အဝိဟတ+အတ္ထ] မပယ်သတ်
အပ်သော အနက်။ အဝိဟတတ္ထမေဝ ဝါ
ဇန-သဗ္ဗေါ ဝဒတိ။ သံ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၁၄။

အဝိဟတမာနသတာ (တိ) [အဝိဟတ+မာနသ
+တာ] မပယ်ပျက်အပ်သော စိတ်ရှိသည်၏
အဖြစ်။ ဧကင်္ဂံ ကရေတိတိ ဇောနေဝ ဝိက္ခေ-
ယပဋိဗာဟနေန အဝိဟတမာနသတာယစိတ္တ-
သမာဓာနဝသေန ဧကင်္ဂံ ကရေတိ။ သံ၊ ၄၊
၂။ ၁၉၄။

အဝိဟတဝေဂ (တိ) [အဝိဟတ+ဝေဂ] မပျက်
သော- မပျက်ဆီးအပ်သော- အရှိန်အဟုန်
ရှိသော။ အဝိဟတဝေဂံ တိခိဏံ သူရမတိဝိ-
သဒံ ဝိပဿနာဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂။
၁၉၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၇၁။

အဝိဟတသက္ကာယဒိဋ္ဌိက (တိ) [အဝိဟတ+
သက္ကာယဒိဋ္ဌိ + က] မပယ်သတ်အပ်သော
သက္ကာယဒိဋ္ဌိရှိသော၊ သူ။ ပုထု အဝိဟတ-
သက္ကာယဒိဋ္ဌိကာတိ ပုထုဇနာ။ မဟာနိ၊ ၁။ ၁၁၃။
၁၉၂။ ဒီ၊ ၄၊ ၁၊ ၅၉။ မ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၁။ အံ၊ ၄၊ ၁။
၄၇။ အဘိ၊ ၄၊ ၁၊ ၃၈၃။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁။ ၂၄၅။

အဝိဟန္တဗ္ဗ (တိ) [န+ဝိ+ဟန+တဗ္ဗ] မညှဉ်း
ဆဲ- မနှိပ်စက်- အပ်- ထိုက်- သော။

အဝိဟန္တဗ္ဗတာ (တိ) [အဝိဟန္တဗ္ဗ + တာ] မ-
ညှဉ်းဆဲ- နှိပ်စက်- အပ်- ထိုက်- သည်၏
အဖြစ်။ သမာနဇာတိကေန စဝိပါကာနုပ္ပါ-
ဒနေပိ အနန္တရံ ဝိပါကုပ္ပါဒနသမတ္တတာယ
အဝိဟန္တဗ္ဗတံ အနန္တရိကာနံ ဒဿေတိ။
အနု၊ ၄၊ ၁။ ၄၈။

အဝိဟဗြဟ္မလောက (ပု) [အဝိဟ + ဗြဟ္မ-
လောက] အဝိဟာဗြဟ္မာ-ပြည်-ဘုံ၊ သုဒ္ဓါ-
ဝါသင်းဘုံတို့တွင် တဘုံအပါအဝင် ဖြစ်သည်။
အဝိဟ (၂) အနက်-ကြည့်။

အဝိဟရိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န + ဝိဟရိတွာ] မနေ
မှု၍။ သာဝတ္ထိယာဒိသု အဝိဟရိတွာ ကိမတ္ထံ

ဘဝါ ဝေရဉ္စာယမေဝ တဒါ ဝိဟာသိတိ
စေ ?။ ဝဇိရ။ ၃၁။

အဝိဟာဗြဟ္မလောက (ပု) [အဝိဟ + ဗြဟ္မ-
လောက] အဝိဟာဗြဟ္မာ-ပြည်-ဘုံ။ အဝိ-
ဟာဗြဟ္မလောကေ ကိရ နိဗ္ဗတ္တမတ္တာဝ သတ္တ
ဇနာ အရဟတ္တံ ပါပုဏိံ သု။ မ၊ ၄၊ ၁၄။ ၂၁၆။
(-သံ၊ ၄၊ ၁။ ၈၆။)

အဝိဟာယ (ကြိဝိ) [န + ဝိဟာယ] မစွန့်မချွံ၊
မလွှတ်မချွံ။ တေ စ ဓမ္မာ သတိံ အဝိဟာယ
အတ္တဇနာ ပဝတ္တိက္ခဏေ ဇိနိတုမာရဒ္ဒါ ဇိတာ-
တိ ဝုစ္စန္တိ။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂။ ၈၁။ (-သံ၊ ၄၊ ၂။
၃၁၅။)

အဝိဟာယနသဘာဝတ္ထ (န) [အဝိဟာယန-
သဘာဝ + တ္ထ] မစွန့်လွှတ်-မဆုတ်ယုတ်-
ခြင်းသဘောရှိသည်၏ အဖြစ်။ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိ-
ယဿ ဝုသိတတ္တာ တဿ အဝိဟာယနသ-
ဘာဝတ္တာ အစွန္တံ ဗြဟ္မစာရိတိ အစွန္တဗြဟ္မ-
စာရိ နိစ္စဗြဟ္မစာရိတိ အတ္ထော။ အ၊ ၄၊ ၂။
၂၁၈။

အဝိဟာရ (ပု) [န + ဝိဟာရ] ကျောင်းမဟုတ်
သော(နေရာ)။ သိမာသမ္ပေဒံ ကတွာဝိဟာရံ
အဝိဟာရံ ကရေယျ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၃၃၂။

အဝိဟာရဌာန (န) [အဝိဟာရ + ဌာန] ကျောင်း
မရှိသော - နေရာ - အရပ်။
အဝိဟာရဌာနေ စေ ဒွါဒသရတနဗ္ဗန္တရေ
အညေသံ ဘိက္ခုနံ အဘာဝံ ဥ တွာ။ သာရတ္ထ၊
၃။ ၃၄၃။

အဝိဟာရတ္ထ (န) [အဝိဟာရ + တ္ထ] ကျောင်း
မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်။ သတ္တဿ အဝိဟာ-
ရတ္တာ “ဣမသ္မိံ ဝိဟာရေ”တိ အဝတ္တာ
“ဣဓ ဝဿ ဥပေမိ”တိ တွေကံ ဝတ္ထဗ္ဗံ။
ဝဇိရ။ ၄၆၉။

အဝိဟိံသက (တိ) [န + ဝိဟိံသက] မညှဉ်း
ဆဲတတ်သော။ မယံ မေတ္ထ အဝိဟိံသကာ

ဘဝိဏာမ။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၁၉၁။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁။ ၄၀။
ဝိဋ္ဌာနဂတိံ အာပဇ္ဇန္တော ဓမ္မဒေသနာယ
ပရော အဝိဟိံသကော ဟောတိ။ မ၊ ၄၊ ၁။
၂၉၅။

အဝိဟိံသကတ္ထ (န) [အဝိဟိံသက + တ္ထ] မညှဉ်း
ဆဲတတ်သည်၏ အဖြစ်။ ကိံ ပန တန္တိ အဝိ-
ဟိံသကတ္ထမေဝ။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၁၉၈။

အဝိဟိံသဇ္ဈာသယတ္ထ (န) [အဝိဟိံသာ +
အဇ္ဈာသယ + တ္ထ] မညှဉ်းဆဲခြင်းဟူသော -
အလို - အဇ္ဈာသယ - ရှိသည်၏ အဖြစ်။
“အဒယာပနော”တိ တွေ ပန ကာရုဏိကော
အဝိဟိံသဇ္ဈာသယတ္တာ ပရေသံ ဝိဟေသာ-
မတ္တမ္ပိ န ကရေတိ။ အ၊ ၄၊ ၁။ ၂။

အဝိဟိံသန (န၊ ထိ) [န + ဝိဟိံသန] မညှဉ်း
ဆဲခြင်း။ တဏှာ ကရုဏာယ ပရေသံ အဝိ-
ဟိံသနံ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၄။ အဝိဟေသာ-
လည်း ကြည့်။

အဝိဟိံသနဘာဝ (ပု) [အဝိဟိံသန + ဘာဝ]
ညှဉ်းဆဲခြင်းမရှိသူ၏ အဖြစ် ပါဏတူတေသု
သံယမောတိ သတ္တေသု စ သံယမော၊ အဝိ-
ဟိံသနဘာဝေါ သုခေါတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ၄၊
၃။ ၂၄၀။ ဥဒါန၊ ၄။ ၉၀။

အဝိဟိံသန္တ (တိ) [န + ဝိဟိံသန္တ] မညှဉ်းဆဲ
သောသူ။ အပိ ရဇ္ဇေန သံဝရန္တိ အနဂါရဿ
သတော အညံ အဝိဟိံသန္တဿ ပရိဗ္ဗဇနံ
သကလဓမ္မုဒ္ဓိပရဇ္ဇေနပိ ဝရန္တိ အတ္ထော။
ဇာ၊ ၄၊ ၃။ ၄၉၁။

အဝိဟိံသာ (ထိ) [န + ဝိဟိံသာ] မညှဉ်းဆဲ
ခြင်း၊ သနားကြင်နာခြင်း၊ ညှဉ်းဆဲခြင်း၏
ဆန့်ကျင်ဖက် ဖြစ်သော တရား၊ မညှဉ်းဆဲ
ကြောင်းတရား၊ ကရုဏာ။ သာဓု အဝိဟိံ-
သာ သာဓု ဘူတာနုကမ္မာ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၄။ အဝိ-
ဟိံသာတိ ကရုဏာယ ပုပ္ဖဘာဂေါ။ ဒီ၊ ၄။
၂။ ၄၈။ အဝိဟိံသာ စ သောစေယျဉ္စ။ ဒီ၊

၃။၁၇၉။ အဝိဟိံ သာတိ ကရုဏာပိ ကရု-
ဏာပုဗ္ဗဘာဂေါပိ။ ဒီဋ္ဌါ၃။၁၆၄။ (- မ၊၁။
၅၄။ သံ၊၁။၂၄၂။ သံ၊၃။၅။ အံ၊၂။၃၀၄။
ထေရ။၃။၁၈။ အပ၊၁။၅၁။ သုတ္တနိ။၃၂၃။ သံ၊
၄။၁။၃၂၅။ သံ၊၄။၃။၁၅၉။ အံ၊၄။၃။၁၁၂။
သုတ္တနိ။၄။၂။၅၂။ အပ၊၄။၁။၃၃၁။ ဇ၊၂။
၉၇။ ဇ၊၄။၅။၄၀၃။ မူလဋီ။၂။၂၂၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၄။၁။၄၅၉။) အဝိဟိံ သာဝိတက္က-လည်းကြည့်။

အဝိဟိံ သာဆန္ဒ (ပု) [အဝိဟိံ သာ + ဆန္ဒ]
မညည်းဆဲသော အလိုဆန္ဒ။ အဝိဟိံ သာဆန္ဒ
ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဝိ သာပရိဋ္ဌာဟော။ သံ၊၁။
၃၆၆။ အမောဟဿ အဝိဟိံ သာဆန္နေန
မနောပုဗ္ဗကံ။ နေတ္ထိ၊၄။၁၈၁။

အဝိဟိံ သာဓာတု (ပု၊ထိ) [အဝိဟိံ သာ + ဓာ-
တု] (၁) အဝိဟိံ သာနှင့်ယှဉ်သော ဓာတ်၊
အဝိဟိံ သာဓာတ်၊ အဝိဟိံ သာဝိတက်။ (၂)
အဝိဟိံ သာဟူသောဓာတ်၊ ကရုဏာဓာတ်။
အပရာပိ ဆ ဓာတုယော အဗျာပါဒဓာတု
အဝိဟိံ သာဓာတု။ အဘိ၊ဝိ။ဂဂ။ အဝိဟိံ-
သာပဋိသံယုတ္တာ ဓာတု အဝိဟိံ သာဓာတု၊
အဝိဟိံ သာဝိတက္ကသေတံ နာမံ။ အဝိဟိံ-
သာဝ ဓာတု အဝိဟိံ သာဓာတု၊ ကရုဏာ-
ယေတံ နာမံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၀။ အဗျာပါဒ-
ဓာတု အဝိဟိံ သာဓာတု။ ဒီ၊၃။၁၈၁။
ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၁၇။ (- မ၊၃။
၁၀၈။ သံ၊၁။၃၆၆။ အံ၊၂။၃၈၉။ အဘိ၊ဝိ။
ဂဉ္ဇ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၉။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၆၀။ သံ၊
၄။၂။၁၂၇။ သံ၊၄။၂။၁၃၆။)

အဝိဟိံ သာပစ္စုပဋ္ဌာန(တိ) [အဝိဟိံ သာ + ပစ္စု-
ပဋ္ဌာန] (၁) သတ္တဝါတို့ကို မညည်းဆဲခြင်ကို
ဖြစ်စေတတ်သော။ (၂) ဝိဟိံ သာ၏ ဆန္ဒ
ကျင်ဖက်အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား မွေးရူထင်
တတ်သော။ ဒုက္ခာပနယနာကရပ္ပဝတ္တိလက္ခ-
ဏာ ကရုဏာ၊ ပရဒုက္ခာသဟနရသာ၊ အဝိ-
ဟိံ သာပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၈။ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။၃၁၁။ န ဝိဟိံ သာ အဝိဟိံ သာ၊ သတ္တာနံ

အဝိဟေဋ္ဌနံ၊ တံ ပစ္စုပဋ္ဌပေတိ၊ ဝိဟိံ သာ-
ယ ဝါ ပဋိပက္ခဘာဝေန ပစ္စုပတိဋ္ဌတိတိ အ-
ဝိဟိံ သာပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၇၉။

အဝိဟိံ သာပဋိသံယုတ္တ (တိ) [အဝိဟိံ သာ +
ပဋိသံယုတ္တ] မညည်းဆဲခြင်း-အဝိဟိံ သာ-
နှင့် ယှဉ်သော။ အဝိဟိံ သာပဋိသံယုတ္တာ
တဏှာ ဝိတဏှာ။ အဘိ၊ဝိ။ဂဉ္ဇ။ အဝိဟိံ-
သာဓာတု၊ အဝိဟိံ သာဝိတက္က - တို့လည်း
ကြည့်။

အဝိဟိံ သာပဋိသညတ္တ (တိ) [အဝိဟိံ သာ +
ပဋိသညတ္တ] မညည်းဆဲခြင်း-အဝိဟိံ သာ-
နှင့် ယှဉ်သော။ အဝိဟိံ သာသညာ-ကြည့်။

အဝိဟိံ သာပရိယေသနာ (ထိ) [အဝိဟိံ သာ +
ပရိယေသနာ] အဝိဟိံ သာကို ရှာမှီးခြင်း။
အဝိဟိံ သာပရိဋ္ဌာဟ-ကြည့်။

အဝိဟိံ သာပရိဋ္ဌာဟ(ပု) [အဝိဟိံ သာ + ပရိဋ္ဌာ-
ဟ] အဝိဟိံ သာဟူသော ပူလောင်ခြင်း။
(အဝိဟိံ သာဟူသော ကရုဏာသည် ကုသိုလ်
တရားဖြစ်သော်လည်း သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဒုက္ခ-
သစ္စာတို့၌ ပါဝင်၍ သင်္ခါရအပူမှုကို ရည်ရွယ်
လျက် အဝိဟိံ သာပရိဋ္ဌာဟဟု ဟောတော်မူ
ခြင်းဖြစ်သည်။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၃၆-ကြည့်) အဝိ-
ဟိံ သာပရိဋ္ဌာဟံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဝိဟိံ သာ-
ပရိယေသနာ။ သံ၊၁။၃၆၆။

အဝိဟိံ သာဘူတ (တိ) [အဝိဟိံ သာ + ဘူတ]
မညည်းဆဲကြောင်းတရားဖြစ်သော။ တဏှာပိ
ဒုက္ခာပနယနာကရပ္ပဝတ္တိယာ ပဏ္ဍပတာပါ-
သဟနရသာ အဝိဟိံ သာဘူတာ ကရုဏာ
ဝိသေသေန အဂ္ဂဝေတော စိတ္တဿ စိတ္တပဿဒ္ဓိ
ဝိယ သိတိဘာဝနိမိတ္တန္တိ ဝုတ္တံ “ကရုဏာ-
သိတလဟဒယ”န္တိ။ ဝိ၊ဋီ၊၁။၃။ သံ၊ဋီ၊သစ်၊
၁။၇။ မ၊ဋီ၊၁။၃။

အဝိဟိံ သာမယ (တိ) [အဝိဟိံ သာ + မယ]
မညည်းဆဲကြောင်း တရား - ကရုဏာ - ဖြင့်
ပြီးသော။ အဝိဟိံ သာသာရိတက္က-ကြည့်။

အဝိဟိံသာဝိတက္က (ပု) [အဝိဟိံသာ+ဝိတက္က]
 အဝိဟိံသာဝိတက်၊ ဝိဟိံသာ၏ ဆန့်ကျင်
 ဖက်-မညဉ်းဆဲကြောင်း- ကရုဏာ-တရား
 နှင့်ယှဉ်စပ်သော အကြံအစည်။ တယော ကု-
 သလဝိတက္က၊ နေက္ခမ္မဝိတက္ကော အဗျာပါဒ-
 ဝိတက္ကော အဝိဟိံသာဝိတက္ကော။ ဒီ၊ ၃။
 ၁၈၀။ မ၊ ၃။ ၁၅၅။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၁၄။ အဝိ-
 ဟိံသာပဋိသံယုတ္တော ဝိတက္ကော အဝိဟိံ-
 သာဝိတက္ကော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၈။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၈၃။
 ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၅၉။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၁။ ဝိဟိံ-
 သာယ ပဋိပက္ခော၊ န ဝိဟိံသန္တိ ဝါ
 ဧတာယ သတ္တေတိ အဝိဟိံသာ၊ ကရုဏာ။
 ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၆။ (-မ၊ ၁။ ၁၆၂။ သံ၊ ၁။ ၃၆၆။
 ဣတိဝုတ်၊ ၂၅၁။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၀။ ပဋိသံ-
 ဌ၊ ၁။ ၁၅၃။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၄၁။ နေတ္ထိ၊ ၄။
 ၂၁၅။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၈။) အဝိဟိံသာဓာတု-
 လည်း ကြည့်။

အဝိဟိံသာသင်္ကပ္ပ (ပု) [အဝိဟိံသာ+သင်္ကပ္ပ]
 အဝိဟိံသာဝိတက္ကနှင့် အနက်တူ။ ကတမော
 စ ဘိက္ခဝေ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပေါ
 အဗျာပါဒသင်္ကပ္ပေါ အဝိဟိံသာသင်္ကပ္ပေါ။
 ဒီ၊ ၂။ ၂၄၉။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၁၁၁။ ၂၄၄။ ဝိဟိံသာယ
 နိဿဇ္ဈောတိ အဝိဟိံသာသင်္ကပ္ပေါ။ အဘိ၊
 ၄။ ၂။ ၁၁၀။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၃။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၇၈။
 (-သံ၊ ၁။ ၃၆၆။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၄၀၄။ သံ၊ ၄။ ၂။
 ၄၀၀။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၂၄၆။)

အဝိဟိံသာသညာ (ထိ) [အဝိဟိံသာ+သညာ]
 မညဉ်းဆဲကြောင်း- ကရုဏာ-တရားနှင့် စပ်
 ယှဉ်သော သညာ။ သညာတိ ကာမသညာ...
 အဝိဟိံသာသညာ။ မဟာနိ၊ ၄၃။ အဝိဟိံ-
 သာပဋိသညတ္တာ သညာ အဝိဟိံသာသ-
 ညာ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၅၀။ (-သံ၊ ၁။ ၃၆၆။ သံ၊
 ၄။ ၂။ ၁၂၈။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၂။ မဟာနိ၊ ၄။
 ၁၅၁။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၂၇၆။)

အဝိဟိံသာသာရိတက္က (တိ) [အဝိဟိံသာ+
 သာရိတ+အက္ခ] မညဉ်းဆဲကြောင်းတရား-

ကရုဏာ-ဖြင့် ကောင်းစွာ ပြီးစီးစေအပ်
 စီမံ ပြုလုပ် အပ်သော ရထားဝင်ရိုးရှိသော။
 အဝိဟိံသာသာရိတက္ကော၊ သံဝိဘာဂပဋိစ္စ-
 ဒေါ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၇၄။ အဝိဟိံသာသာရိ-
 တက္ကောတိ အဝိဟိံသာမယေန သာရိတေန
 သုဠ ပရိနိဋ္ဌိတေန အက္ခေန သမန္နာဂတော။
 ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၄၇။

အဝိဟိံသုပဝိစာရ (ပု) [အဝိဟိံသာ+ဥပဝိ-
 စာရ] အဝိဟိံသာဝိတက်၏မှီရာ ဖြစ်သော
 ဥပဝိစာရတရား။ တယော ဥပဝိစာရာ
 နေက္ခမ္မပုပဝိစာရော အဗျာပါဒပုပဝိစာရော အ-
 ဝိဟိံသုပဝိစာရော။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၀၄။ (-နေတ္ထိ၊
 ၄။ ၂၁၅။)

အဝိဟိတတ္တ (န) [န+ဝိဟိတ+တ္တ] မစီမံ-
 မပြုလုပ် - အပ်သည်၏ အဖြစ်။ ဧကသ္မိံ
 ဝဿေ ကတပဝါရဏာနံ ပုန ပဝါရဏာယ
 အဝိဟိတတ္တာ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၁၄။

အဝိဟိတဝတိပရိက္ခေပ (တိ) [အဝိဟိတ+ဝတိ+
 ပရိက္ခေပ] မစီမံ - မပြုလုပ် - အပ်သော
 စောင်ရန်း အကာအရံရှိသော။ အသံဝိဟိတ-
 သာခါပရိဝါရ-ကြည့်။

အဝိဟေဋ္ဌက (တိ) [န+ဝိဟေဋ္ဌက] မညဉ်းဆဲ
 တတ်သောသူ။

အဝိဟေဋ္ဌကဇာတိက (တိ) [အဝိဟေဋ္ဌက+ဇာ-
 တိ+ကယ။ န+ဝိဟေဋ္ဌကဇာတိက] မညဉ်း
 ဆဲတတ်သော သဘောရှိသောသူ။ သတ္တာနံ
 အဝိဟေဋ္ဌကဇာတိကော အဟောသိ။ ဒီ၊ ၃။
 ၁၃၅။ မ၊ ၃။ ၂၄၅။ မိလိန္ဒ၊ ၂။ ၁၄။

အဝိဟေဋ္ဌန (န၊ ထိ) [န+ဝိဟေဋ္ဌန] မညဉ်းဆဲ
 ခြင်း၊ မညဉ်းဆဲတတ်သောသူ။ တိဋ္ဌတု ခါဒနံ
 ဧကသတ္တဿပိ အဝိဟေဋ္ဌနံ။ စရိယာ၊ ၄။
 ၂၃၂။ (-ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၃၉၃။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၅၀။ ဒီ၊
 ၄။ ၁။ ၁၀၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၉။)

အဝိဟေဋ္ဌနကမ္မ (န) [အဝိဟေဋ္ဌန+ကမ္မ] မညှဉ်းဆဲခြင်းအမှု။ ဣမ ကမ္မံ နာမ အဝိဟေဋ္ဌနကမ္မံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၁၉။ အာရောဂုကရဏကမ္မန္တိ အရောဂဘာဝကရံ သတ္တာနံ အဝိဟေဋ္ဌနကမ္မံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၀။

အဝိဟေဋ္ဌနဇာတိက (တိ) [အဝိဟေဋ္ဌန+ဇာတိက] မညှဉ်းဆဲခြင်းသဘောရှိသော။ သတ္တာနံ အဝိဟေဋ္ဌနဇာတိကော ဟောတိ။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၇၉။ သိ ဋ္ဌ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၅၆။

အဝိဟေဋ္ဌနဇာတိကတာ (ထိ) [အဝိဟေဋ္ဌန-ဇာတိက + တာ] မညှဉ်းဆဲခြင်းသဘောရှိသည်၏ အဖြစ်။ ကဿစိပိ အဝိဟေဋ္ဌနဇာတိကတာယ အဝိဟိ သာဝိတက္ကဘာဝေါ စ သမ္မဝေယျ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၄၆။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈၉။

အဝိဟေဋ္ဌနဋ္ဌ (ပု) [အဝိဟေဋ္ဌန+အတ္ထ] မညှဉ်းဆဲခြင်းဟူသောအနက်။ မေတ္တံသ (အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၅) ကြည့်။

အဝိဟေဋ္ဌနတ္ထ (ပု) [အဝိဟေဋ္ဌန+အတ္ထ] မညှဉ်းဆဲခြင်းအကျိုး။ ဝေမဿာ သိဟာဝိနမ္ပိ အဝိဟေဋ္ဌနတ္ထာယ အာရက္ခံ သုသဝိဟိတံ ကရေယျာဏာတိ အာဏာပေသံ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၃၃၇။

အဝိဟေဋ္ဌယန္တ (တိ) [န+ဝိဟေဋ္ဌယန္တ] မညှဉ်းဆဲသောသူ။ သဗ္ဗေသု ဘူတေသု နိဓာယဒက္ခံ၊ အဝိဟေဋ္ဌယံ အညတရမ္ပိတေသံ။ သုတ္တနိ။ ၂၈၄။ အပါ၊ ၁။ ၉။ စူဠနိ။ ၂၂၉။ အဝိဟေဋ္ဌယန္တိ အဝိဟေဋ္ဌယန္တော။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၅၇။ စူဠနိ၊ ၄။ ၈၈။ (-အပါ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၅။ ဥဒါန၊ ၄။ ၃။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၀၀။)

အဝိဟေဋ္ဌိတဘာဝ (ပု) [န + ဝိဟေဋ္ဌိတဘာဝ] မညှဉ်းဆဲအပ်သည်၏ အဖြစ်။ အတ္တနော သတ္ထု အဝိဟေဋ္ဌိတဘာဝံ ပကာသေန္တော။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၅၇။

အဝိဟေဋ္ဌိယမာန (တိ) [န + ဝိဟေဋ္ဌိယမာန] မညှဉ်းဆဲအပ်သော။ ကေနစိ အဝိဟေဋ္ဌိယမာနော သောတ္ထိံ ဂစ္ဆတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၂၆၈။

အဝိဟေဋ္ဌေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န + ဝိဟေဋ္ဌေတွာ] မညှဉ်းဆဲမှု၍။ ကုလံ အကိလမေတွာ အဝိဟေဋ္ဌေတွာ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၆။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၀။ ယဒိ ယန ပရံ အဝိဟေဋ္ဌေတွာ အပ္ပကမ္ပိ ဓမ္မလဒ္ဓံ နိဗ္ဗုတိဘောဇနံ သုဉ္စတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၄၉၈။

အဝိဟေဋ္ဌန္တ (တိ) [န+ဝိဟေဋ္ဌန္တ] မညှဉ်းဆဲသော။ အညံ ကမ္ပိ ပုဂ္ဂလံ အဝိဟေဋ္ဌေန္တော။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၇၃။ (-အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၇၇။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၈။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၇၇။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၀။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၃၉၃။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၃၁၊ ၃၀၀။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၇၃။)

အဝိဟေသာ (ထိ) [န+ဝိဟေသာ] (၁) မညှဉ်းဆဲခြင်း၊ သနားကြင်နာခြင်း၊ ကရုဏာ။ (၂) မပင်ပန်းခြင်း။ (၁) အနုဗ္ဗယာ အနုကမ္မာ အဝိဟေသာ အဝိဿတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၅၂။ အဝိဟေသာတိ အဝိဟိ သနာ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၀။ (-ဒီ၊ ၃။ ၂၀၀။) (၂) ဣတိ မယုဉ္စ အဝိဟေသာ အဝိဿတိ။ မ၊ ၃။ ၂၉။ ဝိဟေသာ (မ၊ ၄။ ၄။ ၂၀) နှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။

အဝိစဂ္ဂိ (ပု) [အဝိစိ+အဂ္ဂိ] အဝိစိငရဲမီးလျှံ။ ယသ္မိံ စ ဇာယမာနသ္မိံ၊ အဝိစဂ္ဂိန ပဇ္ဇလိ။ အပါ၊ ၁။ ၁၇၄။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၅။

အဝိစိ (တိ) [န+ဝိစိ] (၁) အကြားအလပ် မရှိသော။ (ပု၊ ထိ) (၂) အကြားအလပ်မရှိရာဖြစ်သော ငရဲ၊ မီးလျှံ အကြားအလပ်၊ ငရဲသား သတ္တဝါ အကြားအလပ်၊ ဆင်းရဲဒုက္ခ အကြား အလပ် မရှိရာဖြစ်သော ငရဲ၊ အဝိစိငရဲ။ ဤ အဝိစိငရဲကား ငရဲကြီး ရှစ်ထပ်တို့တွင် တထပ်အပါအဝင် ဖြစ်သည်။ ဇာ ၂။ ၆၀။ ၎င်း ငရဲ၏ အရပ်လေးမျက်နှာတို့၌ သံတံတိုင်းကြီးများ ကာရံလျက်ရှိပြီး အမီးနှင့် အောက်ခံ မြေတို့လည်း သံများပင် ဖြစ်ကြသည်။ သံတံတိုင်းကြီးတစ်ခုမှ မီးလျှံတို့သည် မျက်နှာချင်းဆိုင် အခြား တံတိုင်းတစ်ခုသို့

ထုတ်ချင်းခတ် ပျံ့နှံ့ဖြာထွက်လျက် တံတိုင်း
၏ အပြင်သို့လည်း ယူဇနာတရာစီ ထွက်ကြ
၏။ အထက် သံအမိုးမှ မီးလျံတို့သည်
အောက်သံအခင်းသို့၎င်း၊ အောက်သံအခင်း
မှ မီးလျံတို့သည် အထက် သံအမိုးသို့၎င်း
ဖြာထွက်ကြ၏။ ၎င်း ငရဲကြီးအတွင်း၌ မီးလျံ
မရှိသော (အကြားအလပ်ဖြစ်သော) အရပ်
မည်သည် မရှိပေ။ ယင်း ငရဲ၌ ဖြစ်သော
သတ္တဝါတို့သည် ကျည်တောက် အတွင်း၌
မွဲညက်မှုန်တို့ကို အပြည့်သိပ်နှက်၍ ထည့်ထား
သကဲ့သို့ တခဲနက် ပြည့်ကြပ်လျက် ရှိကြကုန်
၏။ ငရဲသား သတ္တဝါမရှိသော (အကြား
အလပ်ဖြစ်သော) အရပ်မည်သည် အနည်း
ငယ်မျှ မရှိပေ။ ၎င်း ငရဲသားတို့ သန္တာန်၌
အကုသလဝိပါက်စိတ် ၇-ပါးဖြစ်ရာ ဒုက္ခသဟ-
ဂုတ် ကာယဝိညာဉ်စိတ် တခုသာ ဒုက္ခဝေဒ-
နာနှင့် ယှဉ်၍ ကျန်စိတ် ၆-ပါးမှာ ဥပေက္ခာ-
ဝေဒနာနှင့်ယှဉ်ကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဥပေက္ခာ
ဝေဒနာ ၆ ပါးတို့ ဖြစ်ခိုက်၌ ဒုက္ခမှကင်းလွတ်
သက်သာသည် (ဒုက္ခအကြားအလပ်ရှိသေး
သည်)ဟု ဆိုနိုင်သော်လည်း ဒုက္ခဝေဒနာဖြစ်
ခိုက်၌ ယင်း ဝေဒနာက အလွန်ပြင်းထန်လှ
သောကြောင့် ဥပေက္ခာဝေဒနာတို့မှာ မပြော
ပလောက်ပြီ။ ဥပမာ— လျှာပေါ်၌ ပျား
ရည် ၆-စက် တင်ထားပြီး သံပူရည်တစက်ချ
လိုက်လျှင် သံပူရည်တစက်က ပျားရည် ၆-
စက်ကို လွှမ်းမိုးဘိသကဲ့သို့ ပျားရည် ၆-စက်
နှင့်တူသော ဥပေက္ခာ ၆-ခုကို သံပူရည်တစက်
နှင့်တူသော ဒုက္ခဝေဒနာတခုက လွှမ်းမိုးထား
လေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ၎င်းတို့ သန္တာန်၌ ဒုက္ခ
အကြားအလပ်လည်း မရှိတော့ပေ။ ဤသို့
လျှင် ထိုငရဲကြီး၌ မီးလျံအကြားအလပ် ငရဲ
သား သတ္တဝါ အကြားအလပ် ဒုက္ခအကြား
အလပ်မရှိသောကြောင့် ၎င်းငရဲကြီးကိုအဝိစိ-
ဟုခေါ်ဆိုသည်။မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၆၇။ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၈၈။
မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၃၇၅-၆။ သာရတ္ထ၊၁။၂၇၂။၃။

၎င်းငရဲသည် ဤဓမ္မူဒိပ်ကျွန်း၏အောက်
၌ တည်ရှိသည်။ သာရတ္ထ၊၁။၂၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၃။၁။၂၄၃။ အလျား-ယူဇနာတရာ၊ အနံ-ယူဇ-
နာ တရာ ကျယ်၍ (စတုရန်း) ယူဇနာ တ-
သောင်း ကျယ်သည်။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။
၁၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၀၀။ အဝိစိငရဲ၏ သက်
တမ်းသည် အန္တရကပ်တကပ်ဟု ဆိုကြ၏။
အနု၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၇။ သို့သော် မိမိတို့ ပြုခဲ့သော
အကုသိုလ်ကံအားလျော်စွာ ခံကြရသည်ဖြစ်
၍ ဤဓမ္မူဒိပ်ကျွန်းကြာအောင် အဝိစိငရဲ၌ ခံ
ရသည်ဟု ပိုင်းခြား သတ်မှတ်၍ မရ (သက်
တမ်း မမြဲပေ)။ (အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၄-ကြည့်။)
ထို့ကြောင့်ပင် မလ္လိကာမိဖုရားကြီးသည် အ-
ဝိစိငရဲ၌ ၇-ရက်သာ ဖြစ်ရ၍ (ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၆)
ဒေဝဒတ်သည်ကား အာယုကပ်တကပ်လုံး
(တကမ္ဘာပတ်လုံး) အဝိစိငရဲ၌ ဖြစ်ရသည်။
ဝိ၊၄။၃၆၆။ ဣတိဝုတ်။၂၅၃။ မိလိန္ဒ၊၁၁၄။
ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၅။ (ကပ္ပဋ္ဌ-လည်း ကြည့်။) သံ၊၁။
၁၅၃-၄။ အံ၊၃။၃၉၆။ သုတ္တနိ ၃၈၁။ နေတ္ထိ။
၁၅၃-တို့၌ ဟောတော်မူအပ်သော အဗ္ဗုဒ္ဓ၊
နိရဗ္ဗုဒ္ဓ၊ အဗဗ-စသော ငရဲတို့သည် သီးခြား
ငရဲများ မဟုတ်ပဲ အဝိစိ၌ပင် အပါအဝင်
ဖြစ်ပြီး၊ နှစ်ပေါင်း၊ အဗ္ဗုဒ္ဓ၊ နိရဗ္ဗုဒ္ဓ၊ အဗဗ-စ
သော အရေအတွက် ကြာအောင် ခံစားကြရ
သဖြင့် ယင်း အဗ္ဗုဒ္ဓ-စသောနာမည်များဖြင့်
ဟောကြားတော် မူအပ်သော ငရဲများဖြစ်
သည်ဟု ယင်း ပါဠိတော်တို့၏ အဋ္ဌကထာတို့
၌ ဖွင့်ပြကြသည်။ အဗဗ၊ အဗ္ဗုဒ္ဓ-တို့လည်း
ကြည့်။

(၁) အဝိစိမနုသမ္ပန္နော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၃။
မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၅။ အဝိစိတိ ဟိ
နိရန္တရတာဝသေန ဘာဝနပုံသကဝစနံ။ သိ၊
ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၉၃။ ပုန အဝိစိ သဝိစိတိ ဝေဓိ
ဒုဝိဓာ ဟောတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၂၁။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၁၆။ အဝိစိဇရာ-လည်းကြည့်။
(ပု၊ ထိ) (၂) ပတာပနော အဝိစိတ္ထိ။

မာန်၊ ၆၅။ အယံ ဗေဗ္ဗဒိပေါ အဝိစိ မညေ
 ဖုရော အဝိဿတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၆၂။ ဝိစိ နာမ
 အန္တရံ ဝုဇ္ဈတိ။ တတ္ထ စ အင်္ဂါလာနံ ဝါ
 သတ္တာနံ ဝါ ဒုက္ခဿ ဝါ အန္တရံ နတ္ထိ။ တသ္မာ
 သော အဝိစိတိ သင်္ခံ ဂတော။ မ၊ ၄။ ၄။ ၆၇။
 သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၇။ (-အံ၊ ၁။ ၁၅၉ အဘိ၊ က။
 ၄၅၁။ ဇာ၊ ၂။ ၉။ မိလိန္ဒ၊ ၂။ ၂၀။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၁။
 ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၄။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၆၆။ ၂။ ၆။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂။
 ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂။ မ၊ ၄။ ၄။ ၇၅။ ၁။ ၁၃၃။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇။
 သံ၊ ၄။ ၂။ ၂။ ၂။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၁။ ၁၇။
 အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၄။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁။ ၇၆။ ၂။ ၄။ ၂။ ၆။
 ဥဒါန၊ ၄။ ၁။ ၁၆။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။
 ၂။ ၇၇။ ၂။ ၇။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁။ ၁၇။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၄။
 ၁။ ၆။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၁။ ၁၇။ ၁။ ၆။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၇။
 မဟာနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂။ မ၊ ၄။ ၄။ ၇။
 သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁။ ၁။
 ၁၇။ အနု၊ ၄။ ၁။ ၆။) အဝိစိနိရယ-လည်း
 ကြည့်။

အဝိစိအင်္ဂါလာ (ထိ) [အဝိစိ+အင်္ဂါလာ] အဝိစိ
 အဝိစိရဲ-မီးလျှံ-မီးတောက်။ တာဝဒေဝ
 ဝိရုဇ္ဈိတွာ မဟာပထဝိယာ ဝိဝေရ ဒိန္နေ နိ-
 ပတိတွာ အဝိစိအင်္ဂါလာနမိန္ဒနမဟောသိ။
 သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၄။

အဝိစိအန္တရ (ထိ) [အဝိစိ+အန္တရ] အဝိစိရဲ၏
 အကြားအရပ်။ တဝဂ္ဂံ ဥပါဒါယ အဝိစိအန္တ-
 ရေ အညော တိသု ကာလေသု သမ္ပဇာနော
 နာမ နတ္ထိ ဌပေတွာ သဗ္ဗညုဗောဓိသတ္တေ။
 ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၆၉။

အဝိစိက (ထိ) [အဝိစိ+က] (မတူသောစိတ်၏
 ဖြစ်ခြင်းဟူသော) အခြားအဆီး-အကြား
 အလပ်-မရှိသော။ တဿ ကိရိယစိတ္တဿာ-
 နန္တရံ အဝိစိကံ စိတ္တသန္တတိ ... အာရမ္မကံ
 ကတွာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ပဌမံ ဇေနစိတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
 ၃၀၈။ ဝိသဒ္ဓိသစိတ္တပဝတ္တိသခါတာယ ဝိစိ-
 ယာ အဘာဝေန အဝိစိကာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
 ၄၇၉။

အဝိစိဇရာ (ထိ) [အဝိစိ+ဇရာ] အကြားကာလ
 မရှိသော ဇရာ၊ သိနိုင်သော အကြားကာလ
 ရှိသော-အကြားကာလကို မသိနိုင်သော
 -အိုမင်းရင့်ရော်ခြင်း။ အန္တရန္တရာ ဝဏ္ဏဝိ-
 သေသာဒိနံ ဒုဝိညေယျတ္တာ ဇရာ အဝိစိဇရာ
 နာမ နိရန္တရဇရာတိ အတ္ထော။ မ၊ ၄။ ၁။
 ၂၂။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၅။ အဝိစိ နိရန္တရာ
 ဇရာ အဝိစိဇရာ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၆။ အဝိညာ-
 ယမာနန္တရဇရာ အဝိစိဇရာ။ မူလဒီ၊ ၁။ ၁၅၃။
 (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၈၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၀၃။)

အဝိစိဇာလာ (ထိ) [အဝိစိ+ဇာလာ] အဝိစိ
 ငရဲ၏-မီးလျှံ-မီးတောက်။ သော တင်္ခက-
 ညေဝ အဝိစိဇာလာနံ လန္နနဘာဝံ အဂမာ-
 သိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၇။ (-ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၈၂။ ဇာ၊
 ၄။ ၁။ ၅၃၅။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၃။)

အဝိစိဒဿန (န) [အဝိစိ+ဒဿန] အဝိစိငရဲကို
 မြင်ခြင်း။ သော အဝိစိဒဿနတော ပဋ္ဌာယ
 ပဝေဓမာနော။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၂။

အဝိစိနိရယ (ပ) [အဝိစိ+နိရယ] အဝိစိငရဲ။
 အဝိစိနိရယံ ပတ္တော၊ စတုဒ္ဓါရံ ဘယာနကံ။
 ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၆၆။ ဣတိဝုတ်၊ ၂၅၃။ ဟေဋ္ဌတော
 အဝိစိနိရယံ ပရိယန္တံ ကရိတွာ။ အဘိ၊ ၁။
 ၂၅၃။ အဘိ၊ ၁။ ၈။ ပဋိသံ၊ ၈။ ၁။ ဒီ၊ ၄။ ၁။
 ၁၆၉။ မ၊ ၄။ ၄။ ၇၃။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၅။ အဘိ၊ ၄။
 ၁။ ၁၀၄။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၇၄။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၁၇။ အဝိစိနိရယန္တိ အင်္ဂါလာနံ
 ဝါ သတ္တာနံ ဝါ ဒုက္ခဝေဒနာယ ဝါ ဝိစိ အန္တရံ
 ဆိဒ္ဓံ ဧတ္ထ နတ္ထိတိ အဝိစိ။ သုသေဝါတော
 အယော ဧတ္ထ နတ္ထိတိ နိရယော၊ နိရတိ-
 အတ္ထေနပိ နိရဿာဒတ္ထေနပိ နိရယော။ အဘိ၊
 ၄။ ၁။ ၄၁၇။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၉။ (-မဟာနိ၊
 ၃။ ၁။ ၈။ မိလိန္ဒ၊ ၂။ ၁။ ၂။ ၇။ သုတ္တနိ၊ ၄။
 ၁။ ၄၅။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၇။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁။ ၇၅။
 သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၇။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၆။ မူလဒီ၊
 ၂။ ၅။)

အဝိစိနိရယသန္တာပ (ပု) [အဝိစိနိရယ+သန္တာပ] အဝိစိရဲ၏ ပူလောင်ခြင်း။ အဝိစိနိရယသန္တာပေါ ယောဇနသတမတ္ထကေ ဖရတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၀။

အဝိစိပရနိမ္မိတပရိစ္ဆိန္ဒနာကာသ (တိ) [အဝိစိ+ပရနိမ္မိတ+ပရိစ္ဆိန္ဒ+ဩကာသ] အဝိစိရဲ၊ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိနတ်ပြည်တို့ဖြင့် - ပိုင်းခြားအပ်သော အရပ်ရှိသော-ပိုင်းခြား သတ်မှတ်ထားအပ်သော အရပ်၌ ကျင်လည်သော။ တောဝစရာတိ အဝိစိပရနိမ္မိတပရိစ္ဆိန္ဒနာကာသယ ကာမကဏ္ဍာယ ဝိသယဘာဝံ သန္တာယ ဝတ္တံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၁။ မူလဋီ၊၁။၅၅။

အဝိစိပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိပရိစ္ဆိန္ဒ (တိ) [အဝိစိ+ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိ+ပရိစ္ဆိန္ဒ] အဝိစိရဲ၊ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိနတ်ပြည်တို့ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော။ ဩကာသေတိ အဝိစိပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိပရိစ္ဆိန္ဒေ ပဒေသေ။ အနုဋီ၊၂။၄၀။

အဝိစိပရာယဏ (တိ) [အဝိစိ+ပရာယဏ] အဝိစိရဲလျှင် လည်းလျှောင်းရာ ရှိသော၊ အဝိစိရဲသို့ ရောက်ရသော၊ သူ။ အယံ ဝေဇ္ဇပံ ဒိဋ္ဌိဂဟေတော ဝိစရန္တော အဝိစိပရာယဏော ဘဝိဿတိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၃။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၃၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀၂။ ဝဇီရ။၁၄၆။)

အဝိစိပရိယန္တ (ပု) [အဝိစိ+ပရိယန္တ] အဝိစိရဲဟူသော အဆုံးအပိုင်းအခြား၊ ဧဟေဋ္ဌာ အဝိစိပရိယန္တံ ကတော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၈။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၅။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၄။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၈။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၆၂။)

အဝိစိပါတန (န) [အဝိစိ+ပါတန] အဝိစိရဲသို့ ကျစေခြင်း။ အနိစ္ဆန္တဿေဝ အဝိစိပါတနတော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၅။ မူလဋီ၊၁။၄၆။

အဝိစိပုဝေသန (န) [အဝိစိ+ပဝေသန] အဝိစိရဲသို့ - ဝင်ခြင်း - ဝင်ရောက်ခြင်း။ မဟာပထဝီ ပဝိသိတဗ္ဗာ ဘဝေယျာတိ အဝိစိပုဝေသနံ ဝဒတိ။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၁၀။

အဝိစိဖလတ္တ (န) [အဝိစိ+ဖလ+တ္တ] အဝိစိရဲ (သို့ ရောက်ခြင်း) ဟူသော အကျိုးရှိသည်၏ အဖြစ်။ န ပန အာနန္တရိယာနံ ပဌမဇ္ဈာနာဒိနံ ခုတိယဇ္ဈာနာဒိနံ ဝိယ အသမာနဇောတိကံ ဖလနိဝတ္တကံ အတ္ထိ သဗ္ဗာနန္တရိယာနံ အဝိစိဖလတ္တ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၉၅။ မ၊ဋီ၊၃။၂၉၆။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၁၅။ မူလဋီ၊၁။၄၇။

အဝိစိဖုသန (န) [အဝိစိ+ဖုသန] အဝိစိရဲကို တွေ့ထိခြင်း။ အဝိစိဖုသနတ္ထံ ပါဒပ္ပသာရကံ ဝိယ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၂။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈။)

အဝိစိမဂ္ဂ (ပု) [အဝိစိ+မဂ္ဂ] အဝိစိခရီး။ န အမှားကံ အဝိစိမဂ္ဂေါ ပိဟိတော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၁၃။

အဝိစိမဟာနရက (ပု) [အဝိစိ+မဟာနရက] အဝိစိရဲကြီး။ ချါရေသုတိ အဝိစိမဟာနရကဿ စတုသု ချါရေသု။ မ၊ဋီ၊၃။၃၆၂။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၁၅။

အဝိစိမဟာနိရယ (ပု) [အဝိစိ+မဟာနိရယ] အဝိစိရဲကြီး။ တထာ အသုရဘဝနံ အဝိစိမဟာနိရယော ဇမ္ဗုဒီပေါစ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၂။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၀၀။ ဥဏှေန ရူပုနံ အဝိစိမဟာနိရယေ ပါကဋ္ဌံ ဟောတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂၉။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၂၊၂၉၄။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၆၆၊၂၆၅။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၁။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၃၇၅။ ဝိမတိ၊၁။၅၆။ မ၊ဋီ၊၃။၃၆၄။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၁၇။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၄၈၊၂၃၆။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၂၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၅၇။)

အဝိစိမဟာနိရယသန္တာပ (ပု) [အဝိစိမဟာနိရယ+သန္တာပ] အဝိစိရဲကြီး၏ ပူလောင်

ခြင်း။ ဇီဝန္တသေဝ အဝိစိမဟာနိရယသန္တာ-
ပေါ ဥပဋ္ဌဟိ။ ဓမ္မဋ္ဌာသက။

အဝိသန္တတိ (တိ) [အဝိစိ + သန္တတိ] အကြား
အလပ်မရှိသော - အစဉ် - ဖြစ်စဉ်။ မဂ္ဂေါပိ
တေန ဒိန္နသညံ အမုဉ်တူဝ အဝိသန္တတိ-
ဝသေန တံ ဉာဏံ အနုပုဗ္ဗမာနော။ အဘိ၊
ဋ္ဌာသ။ ၂၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၁၄။

အဝိသန္တတိသဟိတ (တိ) [အဝိသန္တတိ +
သဟိတ] အကြားအလပ် မရှိသော - အစဉ် -
ဖြစ်စဉ် - နှင့်တကွ ဖြစ်သော။ ပေါခါနုပေါခံ*
ဥဒကုမိကဇာတံ အဝိသန္တတိသဟိတံ ဖဿိတံ
ပုရေဘတ္တံ ပစ္စာဘတ္တံ။ စူဠနိ၊ ၄၃။

အဝိသန္တာပ (ပ) [အဝိစိ + သန္တာပ] အဝိစိရဲ၏
ပူလောင်ခြင်း။ အဝိသန္တာပေါ နာမ ယော-
နေသထေ ဌတော ဩလောကေန္တဿ အက္ခိနံ
ဘိဇ္ဇနသမတ္တော ပရိဋ္ဌာဟော ဟောတိ။ ဓမ္မ၊
ဋ္ဌာသ။ ၈၁။

အဝိသမ္ပတ္တ (တိ) [အဝိစိ + သမ္ပတ္တ] အဝိစိရဲသို့
ကျရောက်သော။ တသ္မိံ ခဏေ ဒက္ခိဏစက္က-
ဝါဠံ ဩသဒိတော ဟေဋ္ဌာ အဝိသမ္ပတ္တံ ဝိယ
အဟောသိ။ အပါဠာသ။ ၈၄။ ဇာ၊ ဋ္ဌာသ။ ၈၂။ ၈၃။

အဝိတ (တိ) [န + ဝိတ (= ဝိ + ဣ + တ)] မကင်း
သော။

အဝိတဂန္ဓ (တိ) [အဝိတ + ဂန္ဓ] မကင်းသော
အနံ့ရှိသော၊ အနံ့မကင်းသော။ ပါတော
သိယာ ဖုလ္လံ မဝိတဂန္ဓံ။ သံ၊ ၁။ ၈၁။ အံ၊ ၂။
၂၀၉။ ဝိ၊ ဋ္ဌာသ။ ၆၈။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌာသ။ ၁၅၅။ ဇာ၊ ဋ္ဌာ-
သ။ ၁၃၂။ အဝိတဂန္ဓန္တိ အဝိဂတဂန္ဓံ။ သံ၊ ဋ္ဌာသ။
၁၃၃။ အံ၊ ဋ္ဌာသ။ ၇၁။ (- သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၆။
အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၆၁။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၆၁။)

အဝိတဂုဏန္တ (တိ) [အဝိတ + ဂုဏ + ဂန္တ] မကင်း
သော ဂုဏ်တည်းဟူသော အနံ့ရှိသော။ ဂုဏ်
တည်းဟူသော အနံ့မကင်းသော။ ဝေ ဇုလ္လ-

မုခပဒမံ အဝိတဂုဏန္တံ နိမ္မလေ အန္တလိက္ခေ
အာဒိစ္စံ ဝိယ စ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၂။

အဝိတတဏှ (တိ) [အဝိတာ + တဏှ] မကင်း
သော တဏှာရှိသော၊ တဏှာမကင်းသော၊
သူ။ အဝိတတဏှာ မရဏံ ဥပေန္တိ (သိ၊ သျှာ၊
ကံ၊ ဣ၊ မူကွဲ)။ မ၊ ၂။ ၂၆၀။ ထေရ၊ ၃၂၆။ အပါ၊
ဋ္ဌာ၊ ၂။ ၂၂။ အဝိတတဏှာတိ အဝိဂတတဏှာ။
ထေရ၊ ဋ္ဌာ၊ ၂။ ၂၉၇။ (- မဟာနိ၊ ၃၇။ ဥဒါန၊
ဋ္ဌ၊ ၅၈။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၃၊ ၂၇၄။ မဟာနိ၊
ဋ္ဌ၊ ၁၃၇။)

အဝိတတဏှာ (တိ) [အဝိတတဏှာ + တာ]
မကင်းသော တဏှာရှိ - တဏှာမကင်း - သည်
၏အဖြစ်။ တဏှာ ယသ္မိံ* ဝေဒယိတေ အဝိ-
တတဏှာယ ဝေဒိဋ္ဌိဂတံ ဥပါဒိယန္တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊
၁။ ၁၈၀။ သိ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၅၈။ (- မ၊ ဋီ၊ ၃။
၄၃။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၃။)

အဝိတတဏှတ္တ (န) [အဝိတတဏှာ + တ္တ] မကင်း
သော တဏှာရှိ - တဏှာမကင်း - သည်၏
အဖြစ်။ တဏှာပိ အဝိတတဏှတ္တာ ဘဝါဘဝေ-
သု တံတံဝတ္ထု ပတ္တယမာနဿ ဟိ ဇဗ္ဗိတာနိ
ပုနပျုနံ ဟောန္တိယေဝါတိ အဓိပ္ပာယော။
သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၄။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၂၃။

အဝိတတဏှာသေ (တိ) [အဝိတတဏှာ +
သေ။ “သေ” ကား ဝါစာသိလိဋ္ဌ-အကျိုးငှါ
လာထားသော အာရုံမျှ ဖြစ်သည်။ ဂတာ-
သေ (နိတိ၊ သုတ္တ၊ ၁၁၀၂) နှင့် ယှဉ်ကြည့်။]
အဝိတတဏှာနှင့် အနက်တူ။ အဝိတတဏှာသေ
ဘဝါဘဝေသု။ သုတ္တနိ၊ ၄၀၀။ မဟာနိ၊ ၃၄၊
၃၆၊ ၃၇။ အဝိတတဏှာသေတိ အဝိဂတတ-
ဏှာ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၃။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၃၅။

အဝိတဒေါသ (တိ) [အဝိတ + ဒေါသ] မကင်း
သော ဒေါသရှိသော၊ ဒေါသမကင်းသော၊
သူ။ အဇ္ဇာပိန္နန သမဏော ဂေါတမော
အဝိတဓာဂေါ အဝိတဒေါသော အဝိတမော-

ဟော။ မာ။ ၂။ (-မာ။ ၃၄၀။ သံ။ ၂၂။ အံ။ ၁။ ၁၄၂။ အံ။ ၂။ ၉၈။)

အဝိတမောဟ (တိ) [အဝိတ+မောဟ] မကင်းသော မောဟရှိသော၊ မောဟမကင်းသော၊ သူ။ အဝိတဒေါသ-ကြည့်။

အဝိတရာဂ (တိ) [အဝိတ + ရာဂ] မကင်းသော ရာဂရှိသော၊ ရာဂမကင်းသော၊ သူ။ ယောကောစံ အဝိတရာဂေါ တံ ဝနသဏ္ဌံ ပ-ဝိသတိ။ ဝိ။ ၁။ ၉။ မာ။ ၁။ ၁၁၃။ ဥဘော အ-ဝိတရာဂါ။ ဝိ။ ၂။ ၁၂၇။ ပရိနိဗ္ဗုတေ ဘဂဝတိ ယေ တေ တတ္ထ ဘိက္ခု အဝိတရာဂါ အပ္ပေ-ကဇ္ဇေ ဗာဟာ ပဂ္ဂယု ကန္တန္တိ။ ဒီ။ ၂။ ၁၂၉။ အ-ဝိတရာဂါတိ ပုထုဇ္ဇနာ စေဝ သောတာပန-သကဒါဂါမိနော စ။ ဒီ။ ၅။ ၂။ ၁၇။ (-ဝိ-၁။ ၁။ ၇။ ဒီ။ ၃။ ၁၉၈-၉။ သံ။ ၁။ ၁၂၆။ အံ။ ၁။ ၂၂၉။ ၃၁၂။ အဘိဝိ။ ၃၉၂။ အဘိပု။ ၁၀၆။ ထေရ။ ၃၅၆။ အပ။ ၂။ ၂၀၈။ ဇာ။ ၁။ ၁၃၉။ မဟာနိ။ ၁၅၃။ ဝိ။ ၄။ ၁။ ၁၅၆။ မာ။ ၄။ ၁။ ၁၃၃။ ၁၈၀။ ၃၅၂။ သံ။ ၄။ ၁။ ၄၁။ သံ။ ၄။ ၂။ ၂၃၈။ အဘိ။ ၄။ ၃။ ၆၅။ ဓမ္မာ။ ၄။ ၂။ ၁၀၂။ ၁၇၄။ အပ။ ၄။ ၁။ ၉၃။ ထေရ။ ၄။ ၁။ ၁၆၇။ ၃၂၆။ ထေရ။ ၄။ ၂။ ၂၃၅။ ဇာ။ ၄။ ၃။ ၄၉၂။ ဇာ။ ၄။ ၄။ ၁၁၄။ မဟာနိ။ ၄။ ၁။ ၆၆။ နေတ္ထိ။ ၄။ ၁။ ၂။ ၀၆။ ၄၁။ ၁၄၇။ သာရတ္ထ။ ၁။ ၃၀၈။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၄၂၀။ ဒီ။ ၄။ ၁။ ၂၄၅။ သီ။ ၄။ ၁။ ၁၄၀။ မာ။ ၄။ ၁။ ၃၅၆။ မာ။ ၄။ ၁။ ၁၅၉။ သံ။ ၄။ ၂။ ၄၆၀။ အံ။ ၄။ ၁။ ၁၀၀။ အံ။ ၄။ ၃။ ၂၅၇။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၄။ ၁။ ၂၅၄။ ၃၆၆။) အဝိတဒေါသ-လည်း ကြည့်။

အဝိတရာဂဇာယမ္ပတိက (ပု) [အဝိတရာဂ+ဇာ-ယမ္ပတိက] ရာဂမကင်းသော-ဇနီး မောင်နှံ-လင်-မယား။ အဝိတရာဂဇာယမ္ပတိကာနံ သန္နိဟိတတာ။ ကဒါ။ ၂။ ၃၄။

အဝိတရာဂတာ (ထိ) [အဝိတရာဂ + တာ] မကင်းသော ရာဂရှိသည်၏ အဖြစ်။ ဝတ္ထု-ကာမေသု အဝိတရာဂတာယ တာဒိသေ ပစ္စ-

ယေ ကာမပဋိသံယုတ္တော ဝါ ဝိတက္ကော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဣတိဝုတ်။ ၄။ ၃၃၃။ (-နေတ္ထိ။ ၉၂။ ဝိမတိ။ ၁။ ၆၀။ ဒီ။ ၄။ ၁။ ၁၃၂။ သီ။ ၄။ ၁။ ၁၇၈။)

အဝိတရာဂဘာဝ (ပု) [အဝိတရာဂ + ဘာဝ] မကင်းသော ရာဂရှိ- ရာဂမကင်း- သည်၏ အဖြစ်။ မရဏဘယဉ္စ ဩက္ကမိ အဝိတရာ-ဘာဝတော။ မာ။ ၄။ ၃။ ၄၂။

အဝိတိက္ကန္တ (တိ) [န+ဝိတိက္ကန္တ] မလွန်သော၊ မကျော်လွန်သော။ ဘင်္ဂကုဏေစိတ္တံ ဥပ္ပါဒက္ခ-ဏံ ဝိတိက္ကန္တံ ဘင်္ဂကုဏံ အဝိတိက္ကန္တံ ယမက။ ၃၀၇။ ၃၁၃။ (-အဘိ။ ၄။ ၃။ ၃၃၄။ မူလဒီ။ ၃။ ၁၅၂။)

အဝိတိက္ကန္တတ္ထ (န) [အဝိတိက္ကန္တ + တ္ထ] မလွန်-မကျော်လွန်-သည်၏အဖြစ်။ တေသံ ခဏာနံ အဝိတိက္ကန္တတ္တာ။ အဘိ။ ၄။ ၃။ ၃၃၄။

အဝိတိက္ကန္တပဗ္ဗ (တိ) [အဝိတိက္ကန္တ + ပုဗ္ဗ] ရှေးက မလွန်မြောက်သေးသော၊ မလွန်မြောက်ဘူးသေးသော။ အတိက္ကပုဗ္ဗ (သုတ္တနိ။ ၄။ ၁) ကြည့်။

အဝိတိက္ကမ (ပု) [န+ဝိတိက္ကမ] မလွန်ကျူးခြင်း၊ မလွန်ကျူးကြောင်း တရား၊ လွန်ကျူးခြင်း - လွန်ကျူးကြောင်းတရား- ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် တရား။ ကာယိကော အဝိတိက္ကမော ဝါစသိကော အဝိတိက္ကမော ကာယိက-ဝါစသိကော အဝိတိက္ကမော။ အဘိ။ ဝိ။ ၂၅၅။ အဘိပု။ ၁၂၈။ ဝိ။ ၄။ ၃။ ၅၃။ အံ။ ၄။ ၃။ ၁၈။ အဝိတိက္ကမော သီလ (ပဋိသံ။ ၄၃) ၏ သမာ-ဒိန္နသီလဿ ကာယိကဝါစသိကော အဝိ-တိက္ကမော။ အဘိ။ ၄။ ၂။ ၃၁၇။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၁။ ၈။ မဟာနိ။ ၄။ ၁၀၅။ ပဋိသံ။ ၄။ ၁။ ၂၀၂။ အဝိ-တိက္ကမော ဝိတိက္ကမဿ ပဋိပက္ခဘူတာ အဝိတိက္ကမဝသေန ပဝတ္တစိတ္တစေတသိကာ။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၄။ ၁။ ၂။ (-အဘိ။ ၄။ ၂။ ၆၃။ မဟာနိ။

၅၀။ ဝိဇ္ဇာ၄။၁၃၉။ ဒီဋ္ဌ ၃။၁၆၃-၄-၇။ သံဠာ
 ၁။၂၃၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၁။၇၁၅-၄၇။ သုတ္တနိဒ္ဓါ၁။
 ၁၃၄။ ဥဒါန၊၄။၂၀၄။ ဣတ္ထိဝုတ်၊၄။၂၀၃၊
 ၂၉၀။ နေတ္ထိ၊၄။၁၉၀၊၂၆၅။ ဝဇီရ၊၁၇၀။
 သာရတ္ထ၊၁။၁၈၉။ သာရတ္ထ၊၂။၅၉။ သာ-
 ရတ္ထ ၃။၃၅။ ကခါ၊၆။၁၂၆။ ဒီဋ္ဌိ၊၁။၉၅။
 သီဠိ၊သစ်၊၁။၁၀၀။ ဒီဋ္ဌိ၊၃။၂၈၊၁၈၄။ မ၊ဋ္ဌိ၊
 ၂။၂၅၂။ သံဠိ၊၂။၂၀၄။ အံဠိ၊၃။၂၇၃။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၃၇။)

အဝီတိက္ကမဋ္ဌ (ပု) [အဝီတိက္ကမ+အတ္ထ] မလ္လန်
 ကျူးတတ်သည့်အဖြစ် ဟူသော အနက်သ
 ခဏာ။ အဝီတိက္ကမဋ္ဌေန သီလံ။ ပဋိသံ၊၄၄။
 သာ စ တံ သံဝရန္တိယေဝ တံ န ဝီတိက္ကမ-
 တိတိ အဝီတိက္ကမဋ္ဌေန သီလံ။ ပဋိသံ၊၄၁။
 ၂၀၃။

အဝီတိက္ကမန (န) [န+ဝီတိက္ကမန] မလ္လန်ကျူး
 ခြ်။။ တေသံ အဝီတိက္ကမနတော ပရိပုရံ
 သမတ္တံ ကဗေန္တိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၀။ (- စရိ-
 ယာ၊၄။၂၅၄၊၃၀၀။ ဒီဋ္ဌိ ၁။၉၄။ သီဠိ၊သစ်၊
 ၁။၂၇၈ ၂၉၀-၂။ သီဠိ သစ်၊၂။၇၆။ အနုဋ္ဌိ၊
 ၂။၁၈၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၂၊၆၅။)

အဝီတိက္ကမနဋ္ဌ (ပု) [အဝီတိက္ကမန+အတ္ထ] မလ္လန်
 ကျူးခြင်း ဟူသော အနက်သဘော။ ဝေ-
 လာ စေသာ အဝီတိက္ကမနဋ္ဌေနာတိ စ အယံ
 သီလဝေလာ နာမ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁။

အဝီတိက္ကမနတ္ထ (ပု) [အဝီတိက္ကမန + အတ္ထ]
 မလ္လန်ကျူးခြင်း ဟူသော အကျိုး။ ဝေမေဝ
 ယေ ဣမေ အနုပ္ပန္နေ ဝတ္ထုသ္မိံ ပဋိကစ္ဆေဝ
 အဝီတိက္ကမနတ္ထာယ ဂရုဓမ္မာ ပညတ္တာ။ ဝိဇ္ဇာ၊
 ၄။၁၂၇။

အဝီတိက္ကမနဝိရတိစေတနာ (ထိ) [အဝီတိက္ကမ-
 န+ဝိရတိ+စေတနာ] မလ္လန်ကျူးကြောင်း
 -လ္လန်ကျူးခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဖက်-ဖြစ်သော
 ဝိရတိ၊ စေတနာ။ အဝီတိက္ကမနဝိရတိစေတ-

နာသင်္ခါတေသု ဝါ သိက္ခာကောဋ္ဌာသေသု
 ပရိပုရဏဝသေန။ မူလဋ္ဌိ၊၂။၁၇၆။

အဝီတိက္ကမနဟေတု (ပု) [အဝီတိက္ကမန+ဟေ-
 တု] မလ္လန်ကျူးခြင်း ဟူသော အကြောင်း။
 မမ ဇာတိနံ အနေကသတမ္ပိ အနေကသ-
 တာသပိ ဇာတိသု နိရုန္တရမေဝ သီလဿ
 အဝီတိက္ကမနဟေတု မမ ဇီဝိတံ စဇေယျံ
 စဇိတုံ သက္ကောမိ။ စရိယာ၊၄။၁၂၂။

အဝီတိက္ကမနာဓိပ္ပါယ (ပု) [အဝီတိက္ကမန+
 အဓိပ္ပါယ] မလ္လန်ကျူးခြင်းဖြစ်သော အလို
 ဆန္ဒ။ မလ္လန်ကျူးလိုသော သဘော။ အ-
 ဝီတိက္ကမနာဓိပ္ပါယေန အဓမ္မကာရိတာယ
 အန္တိဒ္ဓကာရိတာယ အသမလကာရိတာယ စ
 အာဒိယာမိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ခုဒ္ဒက၊၄။၁၅။

အဝီတိက္ကမနိယတာ (ထိ) [အဝီတိက္ကမနိယ+
 တာ] မလ္လန်ကျူးအပ်သည်၏အဖြစ်။ သတ္တန္တံ
 အာပတ္တိက္ခန္ဓာနံ အဝီတိက္ကမနိယတာဝသေန
 ဩတိက္ကဝတ္ထုသ္မိံ သန္နကပရိဝါရော ဥတ-
 တောဝိဘင်္ဂေါ မဟာဝိနယော နာမ ဒေသိ-
 တော။ သာရတ္ထ၊၁။၃၃။ သီဠိ၊သစ်၊၁။၄၄။
 ဒီဋ္ဌိ၊၂။၁၈၄။ တတ္ထ အဝီတိက္ကမနိယတာယ
 သီလံ။ မူလဋ္ဌိ၊၁။၁၆၁။

အဝီတိက္ကမနိယတ္ထ (န) [အဝီတိက္ကမနိယ+တ္ထ]
 မလ္လန်ကျူးအပ်သည်၏ အဖြစ်။ ဘဝန္တရေပိ
 ဇီဝိတဟေတုပိ အရိယေဟိ အဝီတိက္ကမနိ-
 ယတ္တာ အရိယကန္တာနံ သမ္မာဝါစာဒိသီလာနံ
 ဂဟဏေန ယေန သဒ္ဓါဟတ္ထေန တာနိ ပရိဂ္ဂ-
 ဟေတဗ္ဗာနိ။ မူလဋ္ဌိ၊၂။၅၆။

အဝီတိက္ကမနန္တ (တိ) [န+ဝီတိက္ကမနန္တ] မလ္လန်ကျူး
 သော၊သူ။ တသ္မိံ စ သိက္ခာပဒေ အ-
 ဝီတိက္ကမနန္တာ သိက္ခတိ။ ဝိဇ္ဇာ၊၁။၂၁၀။ (-
 ကခါ၊၂၉၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၀။
 မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၁၈။ သံဠာ၊၁။၁၃၈။ အံဠာ၊၂။
 ၃၇၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၆။

ပဋိသံဋ္ဌါဝ။ ၂၀၈။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂၂၃။ ထေရ၊
ဋ္ဌ။ ၂။ ၁၅၇။ ဝဇီရ၊ ဂ၊ ၂၉၇။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၆၄။
ကခါ၊ ဋ္ဌိ။ ၂။ ၁၁၇၈။ မ၊ ဋ္ဌိ။ ၂။ ၁၅၂။ အံ၊ ဋ္ဌိ။ ၂။
၃၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌိ။ ၁။ ၁၃၈၂။)

အဝိတိက္ကမဘာဝ (ပ) [အဝိတိက္ကမ + ဘာဝ]
လွန်ကျူးခြင်း မရှိသည်၏ အဖြစ်။ သံဝရ-
ဘာဝေ အဝိတိက္ကမဘာဝေ ဇာတစေတနာ-
သမ္ပယုတ္တာ ခန္ဓာ။ ပဋိသံဋ္ဌါဝ။ ၂၀၃။

အဝိတိက္ကမလက္ခဏ (တိ) [အဝိတိက္ကမ + လက္ခဏ]
မလွန်ကျူးခြင်း လက္ခဏာရှိသော။ သတ္တာနံ
အာပတ္တိက္ခန္ဓာနံ အဝိတိက္ကမလက္ခဏော သံ-
ဝရော။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၃၀။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၄၃။
ကခါ၊ ဋ္ဌိ။ ၁၅၂။ (- ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌိ။
၁။ ၃၇။)

အဝိတိက္ကမသဘာဝတ္ထ (န) [အဝိတိက္ကမ + သ-
ဘာဝ + တ္ထ] မလွန်ကျူးခြင်း သဘောရှိသည်
၏ အဖြစ်။ အဝိတိက္ကမသဘာဝတ္တာ သီလဿ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌိ။ ၁။ ၂၁။

အဝိတိက္ကမသမာဒါနဘူတ (တိ) [အဝိတိက္ကမ +
သမာဒါန + ဘူတ] မလွန်ကျူးကြောင်း
ဖြစ်သောဆောက်တည်ခြင်း ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။
အဝိတိက္ကမသမာဒါနဘူတာ ဝိရတိတိ ကတွာ
... ဝုတ္တာ။ အနုဋ္ဌိ၊ ၂။ ၁၇၈။

အဝိတိက္ကမသမောဓာန (တိ) [အဝိတိက္ကမ + သ-
မောဓာန] မလွန်ကျူးကြောင်းတရားနှင့်-
ပေါင်းဆုံသော-ယှဉ်ဖော်ယှဉ်ဖက်ဖြစ်သော-
ခန္ဓာ။ ဝေ အဝိတိက္ကမသမောဓာနံ သီလမ္ပိ
ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပဋိသံဋ္ဌါဝ။ ၂၀၃။

အဝိတိက္ကမသီလ (န) [အဝိတိက္ကမ + သီလ]
မလွန်ကျူးခြင်းဟူသော- လွန်ကျူးခြင်း၏
ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်သော- သီလ။ ဧတ္ထ စ သံ-
ဝရသီလံ အဝိတိက္ကမသီလန္တိ ဣဒမေဝ နိပ္ပရိ-
ယာယတော သီလံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ။ ၂။ ၃၁၇။
မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၅။

အဝိတိက္ကမိတဗ္ဗသမာဒါန (န) [အဝိတိက္ကမိတဗ္ဗ +
သမာဒါန] မလွန်ကျူးထိုက်သော ဆောက်
တည်ခြင်း။ တံ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိ-
သိက္ခာပဒံ ဒွေ ဝဿာနိ အဝိတိက္ကမိတဗ္ဗသမာ-
ဒါနံ ကတွာ သမာဒိယာမိတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ။
၃။ ၂၂၀။

အဝိတိက္ကမိတဗ္ဗာရမ္မဏ (န) [အဝိတိက္ကမိတဗ္ဗ +
အာရမ္မဏ] မလွန်ကျူးအပ်သော အာရုံ။
ဂရုကာရမ္မဏန္တိ ဂရုကာတဗ္ဗအာရမ္မဏံ၊ အဝိ-
တိက္ကမိတဗ္ဗာရမ္မဏန္တိ အတ္ထော။ သံ၊ ဋ္ဌိ။ ၂။
၃၁၁။

အဝိတိက္ကမိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န + ဝိတိက္ကမိတွာ]
မလွန်ကျူးမှု၍။ ပဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပဒံ အဝိ-
တိက္ကမိတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌိ။ ၁။ ၇၆။

အဝိတိက္ကမ္ပ (ကြိ၊ ဝိ) [န + ဝိတိက္ကမ္ပ] မလွန်ကျူး
မှု၍။ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိ ဒွေဝဿာနိ
အဝိတိက္ကမ္ပ သမာဒါနံ သမာဒိယာမိ ဝိ၊ ၂။
၄၂၀။ ကခါ၊ ဋ္ဌိ။ ၄၈၀၊ ၄၈၁။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၉။
(- ဝိ၊ ဋ္ဌ။ ၁။ ၁၀၂။ ဝိ၊ ဋ္ဌ။ ၁။ ၂၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၄၄။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂။ ၄၈။)

အဝိတိနာမေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န + ဝိတိနာမေတွာ]
မလွန်စေမှု၍။ သကလံ သတ္တာဟံ ဗဟိ ဝေ
အဝိတိနာမေတွာ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၇၇။

အဝိတိဝတ္ထ (တိ) [န + ဝိတိဝတ္ထ] မကျော်လွန်
သော။ အဝိတိဝတ္ထေ သတ္တာဟေ၊ သတိ ပစ္စ-
ယေ ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ အာပတ္တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ။ ၅။ ၃၇၇။
ဝိ၊ ဋ္ဌ။ ၁။ ၂၃၉။ အဝိတိဝတ္ထောတိ အန-
တိက္ကန္တော။ မဟာနိ၊ ၇၉။ (- သံ၊ ၂။ ၇၁။
အံ၊ ၁။ ၃၄၃။ သုတ္တနိ၊ ၄၀၃။ မဟာနိ၊ ၇၈။
ထေရီ၊ ၄၀၁။ ဝိ၊ ဋ္ဌ။ ၃။ ၃၇၂။ ကခါ၊ ၂။ ၃၇။
ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၂၁။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂။ ၂၄၄။ မဟာနိ၊
ဋ္ဌ။ ၂၀၇၊ ၂၀၈။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၅၇။ ဝိမတိ၊ ၁။
၂၄၆။)

အဝိထိပဋိပတ္တိ(ထိ) [န+ဝိထိ+ပဋိပတ္တိ]လမ်းမှန်
-ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ-သို့ မသွားခြင်း။ တဏှာ
ဘာဝနာယ သမ္ပဒေဝ အဝိထိပဋိပတ္တိယာ
ဥပသမသုခံ န ဝိနွတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၃၄။ မ၊ ဋီ၊
၁။ ၃၉၁။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၉။)

အဝိထိပဋိပန (တိ) [န+ဝိထိပဋိပန] လမ်းမှန်
သို့ မသွားသော။ အဝိထိပဋိပနာနံ အဏာနံ
ဝိထိပဋိပါဒနံ ရသ္မိဂ္ဂဟဏေန ဟောတိ။ သံ၊
ဋီ၊ ၁။ ၁၁၂။

အဝိမံသကာရီ (တိ) [န+ဝိမံသကာရီ] မစူးမ
စမ်း-မဆင်ခြင်-ပြုလေ့ရှိသော။ သူ။ တေန
သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ယသ္မာ သာဟသော
ဟောတိ အဝိမံသကာရီ။ သုတ္တနိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၆၈။

အဝိမံသာဓိပတိက (တိ) [န+ဝိမံသာဓိပတိ+
က] ဝိမံသာဓိပတိ-နှင့် မယှဉ်သော-မတပ်
သော-အကြီးအမှူးမပြုသော။ အဝိမံသာဓိ-
ပတိကဿ မဂ္ဂဿ အဘာဝါ။ မူလဋီ၊ ၂။
၁၇၀။

အဝိမံသိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န+ဝိမံသိတွာ] မစူးစမ်း
-မဆင်ခြင်-မရှိ။ တေတေန န ယေန
ဂတော အဝိမံသိတွာ တာယ သမုဋ္ဌာပိတံ
ကထံ သုတွာ။ ဝိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၅။ (-ဝိ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃။
ဓမ္မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၇၀။ ဓမ္မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၇။ ဇာ၊ ဋီ၊ ၁။
၁၄၄။ ဇာ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈၇။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀၂။ သီ၊ ဋီ၊
သစ်၊ ၂။ ၂၅၈။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၈၁။)

အဝိရကပုရိသ (ပု) [န+ဝိရက+ပုရိသ] မရဲ
ရင့်-ကြောက်ရွံ့-သော ယောက်ျား။ သာ-
ခရေ ဌိတံ ဒိသ္မာ ဘူမိသဏ္ဍိတဿ အဝိရက-
ပုရိသဿ ဇမံစလနံ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၉၃။

အဝိရပုရိသ (ပု) [အဝိရ + ပုရိသ] မရဲရင့်-
ကြောက်ရွံ့-သော ယောက်ျား။ န အဝိရ-
ပုရိသော ဝိယ အပ္ပမတ္တကေပိ ဘိတေန
စလတိ ကမ္ပတိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဝိဇဟတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။
၈၁။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၂။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂။)

အဝိရိယ (တိ) [န+ဝိရိယ] လုံ့လ-ဝိရိယ-မရှိ
သော။ သူ။ အဝဿာ အဗလာ အဝိရိယာ။ ဒီ၊
၁။ ၅၀။ မ၊ ၂။ ၇၀။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၄။ သံ၊ ၂။ ၁၇၂။
အနုဋီ၊ ၂။ ၁၁၁။ အဝဿာ အဗလာ အဝိရိ-
ယာတိ တေသံ အတ္တနော ဝသော ဝါ ဗလံ
ဝါ ဝိရိယံ ဝါ နတ္ထိ။ ဝိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၄၆။ မ၊ ဋီ၊ ၃။
၈၄။ (-ဇာ၊ ၂။ ၂၆၀။ ဇာ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁၃။)

အဝိဝေဒါတ (တိ) [န+ဝိဝေဒါတ] မစင်ကြယ်-
မပြုစင်-သော၊ ညစ်နွမ်းသော။ ပုရက္ခတာ
သန္တိ အဝိဝေဒါတာ။ မဟာနိ၊ ၅၆။ အဝိဝေဒါ-
တာတိ အဝေဝေဒါတာ အဝေါဒါတာ အပရိ-
သုဒ္ဓါ သံကိလိဋ္ဌာ သံကိလေသိကာတိ
ပုရက္ခတာ သန္တိ အဝိဝေဒါတာ။ မဟာနိ၊ ၅၇။
အဝိဝေဒါတာတိ အဝေါဒါတာ။ မဟာနိ၊ ၄။
၁၇၄။

အဝုစ္စမာန (တိ) [န+ဝုစ္စမာန] မပြောဆိုအပ်
သော။ အထ ဝါ ဒိဋ္ဌာဒိသု ဝတ္ထုသု ကေနဝိ
အဝုစ္စမာနော။ ဝိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၇၈။ (-အဘိ၊ ဋီ၊ ၁။
၁၅၇။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၉၄။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၈၅။ မူလဋီ၊
၁။ ၄၀။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၂၇၊ ၁၄၁။)

အဝုစ္စမာနတ္တ (န) [အဝုစ္စမာန+တ္တ] မပြောဆို
အပ်သည်၏ အဖြစ်။ တဏှာ နိက္ခေပကဏ္ဍေ
စိတ္တုပ္ပါဒဝိဘာဝေန အဝုစ္စမာနတ္တာ။ ဝိ၊ ဋီ၊
၁။ ၁၁၅။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၂၇။ အနုဋီ၊ ၁။
၁၄၇။

အဝုဋ္ဌ (တိ) [န + ဝုဋ္ဌ] (၁) မကျင့်သုံးအပ်
သော။ (၂) မရွာသော။ (၃) အဝုသိတ-
ကြည့်။ (၂) သော စ ဒေဝေ အဝုဋ္ဌေ သတိ
ဓယနသဘာဝေါ ဘဝေယျ။ နေတ္တိ ဝိ၊ ၃၄၃။

အဝုဋ္ဌကာလ (ပု) [န + ဝုဋ္ဌကာလ] မိုးမရွာ
သော- အခါ- အချိန်- ကာလ။ ဒေဝဿ
သမ္မာ အဝုဋ္ဌကာလော ဝိယ သပ္ပာယကမ္မ-
ဋ္ဌာနဿ အလဒ္ဓကာလော။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၅၅။

အဝုဋ္ဌဝဿ (တိ) [န + ဝုဋ္ဌ + ဝဿ] မိုးလပတ်
လုံး-နေပြုံး-သိတင်းသုံးပြီး-မဟုတ်သော။

ဝါမကျွတ်သေးသော၊ ပုဂ္ဂိုလ်။ အဝဋ္ဌဝဿေန
ပစ္စာ ဒါတဗ္ဗတ္တာ သညာဏံ ကာတဗ္ဗံ။ ကင်္ခါ၊
၆၆၇။

အဝဋ္ဌဟန္တ (တိ) [န + ဝဋ္ဌဟန္တ] မထသော၊ သူ။
သန္တိပတိတာ ပန စိန္တေတွာ မန္တေတွာ ကတ္တဗ္ဗံ
ကတွာ ဧကေတောဝ အဝဋ္ဌဟန္တာ န သမဂ္ဂါ
ဝဋ္ဌဟန္တ နာမ။ ဒီ၊ ၄၂။ ၁၀၈၊ ၁၁၄။ အံ၊ ၄၊
၃။ ၁၅၁။

အဝဋ္ဌဟိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န + ဝဋ္ဌဟိတွာ] မထ
မူ၍။ ယထာပရိစ္ဆေဒေန အဝဋ္ဌဟိတွာ ကာလံ
အတိနာမေတွာ ဝဋ္ဌဟန္တာ ဒန္တံ ဝဋ္ဌာတိ
နာမ။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၄၄၃။ (- ထေရ၊ ၄၊ ၁။
၃၆၅။ အပါ၊ ၄၊ ၂။ ၂၆၉။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၇၉။)

အဝဋ္ဌာန (န) [န + ဝဋ္ဌာန] မထခြင်း။ မမ အ-
ဂါရဝေန အဝဋ္ဌာနံ နာမ နတ္ထိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၂၆၁။

အဝဋ္ဌာနသဘာဝ (တိ) [န + ဝဋ္ဌာနသဘာဝ]
သင်္ခါရအာရုံ နိမိတ်မှ ထမြောက်ခြင်းသဘော
မရှိသော။ အဝဋ္ဌာနသဘာဝါနံ ဖလဉာဏာနံ
ပုရေစာရိကဉာဏဿ ကင်္ခါစိပိ နိဗ္ဗာနာရမ္ပဏ-
တာ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၃၃။

အဝဋ္ဌာပနီယ (တိ) [န + ဝဋ္ဌာပနီယ] မထစေ
အပ်သော၊ သူ။ ဂိလာနာ မယမှာ အဝဋ္ဌာ-
ပနီယာ။ ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၁၁၆။ (- ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၄၀၄။)

အဝဋ္ဌာပေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န + ဝဋ္ဌာပေတွာ] မထ
စေမူ၍။ အသဉ္စာလေတွာ (သံ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၈၁)
ကြည့်။

အဝဋ္ဌိ (ထိ) [န + ဝဋ္ဌိ] မိုးမရွာခြင်း။ အဝဋ္ဌိ-
အတိဝဋ္ဌိအာဒိဟိ ကသိကမ္ပံ၊ ... အပ္ပဖလံ
ဟောတိ။ မ၊ ၄၊ ၃။ ၃၀၂။

အဝဋ္ဌိက (တိ) [န + ဝဋ္ဌိ + က] မိုးရွာခြင်းမရှိ
သော။ အဝဋ္ဌိကော န္ဇူနပဒေါ၊ ဒုဗ္ဗိက္ခော
သတကော မဟာ။ စရိယာ၊ ၄။ ၈၂။

အဝဋ္ဌိကဘယ (န) [အဝဋ္ဌိက + ဘယ] မိုးမရွာ
ခြင်း - မိုးခေါင်ခြင်း - ဟူသောဘေး။ မိုးမရွာ
ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သောဘေး။ အထ ထေရော
လောကဿ အဝဋ္ဌိကဘယံ ဝိသမိတုကာမော။
ထေရ၊ ၄၊ ၁။ ၂၈။

အဝဋ္ဌိကမေသမ (တိ) [အဝဋ္ဌိက + မေသ +
သမ] ရွာမည့် - ပုံဟန် - အသွင် - ဖြစ်လျက်
မရွာသော မိုးနှင့်တူသော၊ သူ။ အဝဋ္ဌိကသမ-
ကြည့်။

အဝဋ္ဌိကသမ (တိ) [အဝဋ္ဌိက + သမ] ရွာမည့် -
ပုံဟန် - အသွင် - ဖြစ်လျက် မရွာသော မိုးနှင့်
တူသော၊ သူ။ အဝဋ္ဌိကသမော၊ ပဒေသဝဿိ၊
သဗ္ဗတ္တာဘိဝဿိ။ ဣတိဝုတ်။ ၂၃၉။ အဝဋ္ဌိက-
သမောတိ အဝဋ္ဌိကမေသသမော ဣတိဝုတ်၊
၄။ ၂၂၆။

အဝဋ္ဌိတ (တိ) [န + ဝဋ္ဌိတ] မထသော၊ (က)
အိပ်ရာ - နေရာ - မှ မထသော၊ သူ။ (ခ) မထ
သေးသော၊ မကုစားရသေးသော၊ အာပတ်။
(ဂ) အာပတ်မှ မထသော - အာပတ်ကို မကု
စားရသေးသော - ရဟန်း။ (သ) အလုံးစုံ
သော ဂတိတို့မှ - မထ - မလွတ်မြောက် -
သော၊ သူ (ပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်) (င) သမာပတ်
မှ မထသော၊ သမာပတ် ဝင်စားနေသော၊
သူ။ (စ) နိကန္တိတဏှာ - မှ မထ - ကို မပယ်
ဖြတ်နိုင် - သော၊ တရား (သမာပတ် ရှစ်ပါး
တို့၏ ရွှေပြေး ဂေါတြဘူတတ်)။ (ဆ) မပေါ်
ထွက်သေးသော။ (ဇ) အနာပတ္တိ အဝဋ္ဌိ-
တာယ ပရိသာယ ဝဋ္ဌာပေတိ။ ဝိ၊ ၂။ ၄၄၈။
သယနတော အဝဋ္ဌိတေ (ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၁၅၂) တိ
ရတ္တိယာ ဝိဘာယနဝေလယ သေယျတော
အဝဋ္ဌိတေ။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၂၃၀။ သိ၊ ၄၊ ၁။ ၂။ ၅၃။
(- ဝိ၊ ၃။ ၁။ ၇၄၀။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၆၉။ ဝိ၊ ၄၊ ၃။
၂၂၅၊ ၃၄၈။ ကင်္ခါ၊ ၃၄၉။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၀၀။
ဝဇီရ၊ ၃၁၈။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၇၉၊ ၈၀။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၃၈၇။
သံ၊ ၄၊ ၂။ ၇၆။ အံ၊ ၄၊ ၃။ ၁၆။) (ခ) သန္တိ နာမ

အာပတ္တိ အဇ္ဈာပနာ ဝါ ဟောတိ၊ အာပတ္တိ-
 တွာ ဝါ အဝုဋ္ဌိတာ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၄၂။ (-ကင်္ခါ။
 ၁၀၃။) (ဂ) အဇ္ဈာစာရေ အာစာရဝိပဇ္ဇော
 စ အာပတ္တိတွာ အဝုဋ္ဌိတော။ သာရတ္ထ၊ ၃။
 ၂၄၀။ (ဃ) ပုထု သဗ္ဗဂတိဟိ အဝုဋ္ဌိတာတိ
 ပုထုဇ္ဇနာ။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၅၉။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂။ အဘိ၊
 ၄။ ၁။ ၃၇၃။ ပဋိသိ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၅။ ပဋိသိ၊ ၄။ ၂။
 ၅၀။ စူဠနိ၊ ၄။ ၆၉။ (င) န ဟိ သမာပတ္တိ-
 သမာပတ္တိတွာ အဝုဋ္ဌိတေန သက္ကာ စက်မိတုံ။
 အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၉။ (စ) ဝုဋ္ဌိတဉ္စ အဝုဋ္ဌိတံ။
 ပဋိသိ၊ ၆။ ၆။ (-ပဋိသိ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၅။) (ဆ)
 ကသိတဌာနေ နိက္ခိတ္တဗီရေ အကံရေ ဝုဋ္ဌိ-
 တေပိ အဝုဋ္ဌိတေပိ ဒုက္ကဋ္ဌမေ။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။
 ၄၃၄။

အဝုဋ္ဌိတကာလ (ပ) [အဝုဋ္ဌိတ+ကာလ] မထ
 သော အခါ။ သမာပတ္တိတော အဝုဋ္ဌိတကာ-
 လေ ဟိ တံ ယက္ခော ပဟရိ၊ ဥပါန၊ ၄။ ၂၂၃။

အဝုဋ္ဌိတတ္ထ (န) [အဝုဋ္ဌိတ+တ္ထ] မထသည်၏
 အဖြစ်။ န စ သင်္ခါရေ အမုဋ္ဌိတွာ ပဝတ္တမာ-
 နေန ဉာဏေန တေ သဗ္ဗံ သက္ကာ ကာတုံ
 နိမိတ္တပဝတ္တေဟိ အဝုဋ္ဌိတတ္တာ။ မူလဒီ၊ ၂။
 ၅၅။

အဝုဋ္ဌိတာ (ထိ) [အဝုဋ္ဌိ+တာ] မိုးမရွာသည်၏
 အဖြစ်။ ဤတိနိပါတေန အဝုဋ္ဌိတာယ ဝါ၊ န
 ကိဉ္စ ဝိနန္တိ တတော ဖလာဂမံ။ ဇော၊ ၂။ ၁၀၆။
 ဇော၊ ၄။ ၅။ ၄၂၇။ (-ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၂။ အယ၊ ၄။
 ၂။ ၃၅။)

အဝုဋ္ဌိဘယ (န) [အဝုဋ္ဌိ+ဘယ] မိုးမရွာခြင်း-
 မိုးခေါင်ခြင်း-ဟူသော ဘေး။ ဝဋ္ဌိရဋ္ဌေ
 အဝုဋ္ဌိဘယံ ဗျာဓိဘယံ အမနုဿဘယန္တိ
 တိဏိ ဘယာနိ ဥပ္ပဋ္ဌိံ သု။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၉။

အဝုဋ္ဌိ (ထိ) [န+ဝုဋ္ဌိ] မကြီးပွား-ဆုတ်ယုတ်-
 ခြင်း။ တဿ အဘဝေန အဝုဋ္ဌိယာ ပုတ္တဒါရ-
 သ ဝါ ပရိဇနဿ ဝါ တထာရူပံ ပရိဇုညံ
 ဒိသော ဝါ သုတွာ ဝါ န နန္ဒတိ။ ဒိ၊ ၄။ ၃။ ၁၃၃။

(-ဒိ၊ ၄။ ၃။ ၁၇၇။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၆။ အဘိ၊ ၄။
 ၁။ ၃၉၉။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၃၆၉။ ဇော၊ ၄။ ၂။ ၃၇။
 ဇော၊ ၄။ ၃။ ၁၆၃။ ၃၃၆။ ဇော၊ ၄။ ၇။ ၁၇၇။ ဒိ၊ ၄။
 ၃။ ၂၁၅။)

အဝုဋ္ဌိမုခ (န) [အဝုဋ္ဌိ+မုခ] မကြီးပွား-ဆုတ်
 ယုတ်-ခြင်း၏ အကြောင်း။ ဥယျောဂမုခေ-
 တိ ပရိဟာနိမုခေ၊ အဝုဋ္ဌိမုခေ စ ဌိတော-
 သိတိ အတ္ထော။ မေ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၅။

အဝုတ္တ (တိ) [န+ဝုတ္တ] မပြော-မဆို-မဟော
 -အပ်သော။ အဝုတ္တာ ခေဝတိ။ ဝိ၊ ၁။
 ၃၀၈။ “အလမေတံ သဗ္ဗံ”န္တိ အဝုတ္တံ ဟောတိ။
 ဝိ၊ ၂။ ၁၁၁။ အလမေတံ သဗ္ဗန္တိ အဝုတ္တန္တိ
 ဝစီဘေဒံ ကတွာ ဧဝံ အဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိ၊
 ၄။ ၃။ ၉၅။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၃၁။ ကင်္ခါ၊ ၂၂၃။
 (-ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၅၇။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၄။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၃၅။
 ၉၄။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၄။ ဒိ၊ ၄။ ၃။ ၃၅။ ၁၉၀။ သံ၊ ၄။
 ၁။ ၂၆၂။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၅၉။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၃၁။
 အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၃။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၅၃။ ၁၀၃။
 အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၂၉၆။ ၃၆၃။ ဝိ၊ သုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၃၇။
 ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၅။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၄၉။ ၅၉။
 ဝိမာန၊ ၄။ ၉၃။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၄။ ဗုဒ္ဓဝံ၊
 ၄။ ၁၉၉။ ဇော၊ ၄။ ၁။ ၁၇၂။ ဇော၊ ၄။ ၇။ ၈။
 မဟာနိ၊ ၄။ ၂။ ၃။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂။ ၇။ သာရတ္ထ၊ ၂။
 ၅၆။ ၁၂၅။ ၄၀၆။ ၄၂၃။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၇။ ၇၅။
 ၃၁၈။ ၃၃၁။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၇။ ၉။ မူလဒီ၊ ၁။
 ၃၀။ ၇၈။ ၁၄၅။ မူလဒီ၊ ၃။ ၅၅။ အနု၊ ၁။ ၁၄။
 ၁၂၀။ အနု၊ ၃။ ၂၀၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၃၁။ ၂၂၄။
 နေတ္ထိ၊ ၄။ ၃၇။ ၄၂။)

အဝုတ္တက (တိ) [အဝုတ္တ + က] မပြောဆိုအပ်
 သော။ ယဒိ အရညပရိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထံ ငုတ္တံ၊
 အဝုတ္တကမေဝ။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၃၈။

အဝုတ္တကမ္မကာရဏ (န) [အဝုတ္တ + ကမ္မကာ-
 ရဏ] မဟောအပ်သော-ညည်းပန်းနှိပ်စက်မှု
 -ကံကြမ္မာ-ကမ္မကာရဏ။ ဣဒံ ဒေဝဒူတေ
 အဝုတ္တကမ္မကာရဏံ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၀။
 (၄၀-၂၀၂။)

အဝုတ္တတာ (ထိ) [အဝုတ္တ + တာ] မဆို-
မဟော - အပ်သည်၏ အဖြစ်။ သုတ္တေ စ
“မုခေနာ”တိ အဝုတ္တတဉ္စ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၄၅။
(-မူလဋီ၊ ၃။ ၁၄၂။ အနုဋီ၊ ၁။ ၅၄။)

အဝုတ္တတာပရိယာယ (ပု) [အဝုတ္တတာ + ပရိ-
ယာယ] မဆိုအပ်သည့် အဖြစ်၏ - မဆိုခြင်း
၏ - အကြောင်း။ နတ္ထိ တဏှ အဝုတ္တတာ-
ပရိယာယော။ ဣတိဝုတိ၊ ၄။ ၁၅။

အဝုတ္တတာပေက္ခ (တိ) [အဝုတ္တတာ + အပေက္ခ]
မပြောဟော အပ်သေး သည်၏ အဖြစ်ကို
ငဲ့သော။ န ဟိ မောနံ အဝုတ္တတာပေက္ခ
ဒုက္ခန္တရဝစနန္တိ နတ္ထိ ပုနရုတ္တဒေါသော။
မူလဋီ၊ ၁။ ၄၉။

အဝုတ္တတ္တ (န) [အဝုတ္တ + တ္တ] မပြော - မဆို -
မဟော - အပ်သည်၏ အဖြစ်။ အဟန္တိ စ
အဝုတ္တတ္တာ ပဋိဝိဘောနန္တဿ ဝုတ္တေပိ ဣဓ
ထုလ္လစ္စယံ။ ဝိဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၂။ (-အဘိ၊ ၄။ ၂။
၃၇၅။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၉၂။ ၁၅၇။
၃၉၄။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၅။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၇၂။ သိ၊
ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၆၁။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၆၄။ မူလဋီ၊ ၃။ ၅၊
၁၆၁။ အနုဋီ၊ ၃။ ၆၂။)

အဝုတ္တတ္တဝိကပ္ပ (ပု) [အဝုတ္တ + အတ္တ + ဝိကပ္ပ]
မပြော - မဆို - မဟော - အပ်သေးသော
အနက်ကို အထူးကြံခြင်း။ ပီတံ ဝါတိ တွေ
ဝါ-သဒ္ဓေါ အဝုတ္တတ္တဝိကပ္ပေ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၁။
၃၆၀။

အဝုတ္တတ္တသင်္ဂဟ (ပု) [အဝုတ္တ + အတ္တ + သင်္ဂဟ]
မပြော - မဆို - မဟော - အပ်သေးသော
အနက်ကို ပေါင်းယူခြင်း။ ‘အယံ အနုဂီတိ
ဝုတ္တတ္တသင်္ဂဟော အဝုတ္တတ္တသင်္ဂဟော တ-
ဒုဘယတ္တသင်္ဂဟော ကုသလတ္တသင်္ဂဟော
အကုသလတ္တသင်္ဂဟော’တိ အာဒိနာ အနု-
ဂီတိဝိစယော။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၃။

အဝုတ္တတ္တသမုစ္စယ (ပု) [အဝုတ္တတ္တ + သမုစ္စယ]
မဆို အပ်သေးသော အနက်ကို ပေါင်း
ဆည်းခြင်း။ စ-သဒ္ဓေါ ဝါ အဝုတ္တတ္တသမုစ္စ-
ယော။ ဝိမာန၊ ၄။ ၉၉။

အဝုတ္တတ္တသမုစ္စယတ္ထ (တိ) [အဝုတ္တတ္တသမုစ္စယ
+ အတ္ထ] မဆိုအပ်သေးသော အနက်ကို
ပေါင်းဆည်းခြင်း အနက်ရှိသော ဝိ-သဒ္ဓေါ
... အထ ခေါ အဝုတ္တတ္တသမုစ္စယတ္ထောပိ
ဝဋ္ဌဗျော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၇၉။

အဝုတ္တတ္တသမ္ပိက္ခန (န) [အဝုတ္တတ္တ + သမ္ပိက္ခန]
မဆိုအပ်သေးသော အနက်ကို ပေါင်းခြင်း။
အတ္တတ္တယေပိတိဝိ-သဒ္ဓေန အဝုတ္တတ္တသမ္ပိက္ခနံ
ဝဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၇၂။

အဝုတ္တတ္တာပေက္ခာ (ထိ) [အဝုတ္တတ္တ + အပေက္ခာ]
မဆိုအပ်သေးသော အနက်ကို ငဲ့ခြင်း။
အဝုတ္တတ္တာပေက္ခာယ ပန န အာဂတော
“အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရေနာ”တိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။
၃၁၇။

အဝုတ္တနယ (ပု) [အဝုတ္တ + နယ] မဆိုအပ်သေး
သောနည်း။ န ဟေတ္တ ကိဉ္စိ ဟေဋ္ဌာ အဝုတ္တ-
နယံ နာမ အတ္ထိတိ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၉၁။
(-သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၇၇၅။ ဝိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၇၀။)

အဝုတ္တပုဗ္ဗ (တိ) [အဝုတ္တ + ပုဗ္ဗ] ရှေးဦး-ရှေးက
-မပွင့်ဆိုအပ်သေးသော၊ မပွင့်ဆိုဘူးသေး
သော။ ယံ ယံ အဝုတ္တပုဗ္ဗံ၊ တံတဒေဝ ဝဏ္ဏယိ-
ဏာမ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၇။

အဝုတ္တပ္ပကာရ (ပု) [အဝုတ္တ + ပကာရ] မဆို
အပ်သော အပြား။ အဋ္ဌကထာယံ အဝုတ္တ-
ပ္ပကာရေန ကဗျေန္တဿ သုတ္တေနော အာပတ္တိ
သိဒ္ဓါတိ ဝဋ္ဌဗျော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၃၅။

အဝုတ္တပ္ပကာရတ္ထ (န) [အဝုတ္တပ္ပကာရ + တ္ထ]
မဆိုအပ်သော အပြားရှိသည်၏ အဖြစ်။
သေသေသု တိကဒုကေသု ဟေဋ္ဌာ အဝုတ္တ-
ပ္ပကာရတ္တာ။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၄၇၇။

အဝုတ္တပ္ပကာရဒဿန (န) [အဝုတ္တပ္ပကာရ + ဒဿန] မပြဆိုအပ်သောအပြားကို ပြခြင်း။ မာနောပ။ ကေဓာဝါတိ ဣဒံအဝုတ္တပ္ပကာရဒဿနဝသေန ဝုတ္တံ။ မူလဒီ။ ၁။ ၂၀၁။

အဝုတ္တဝဏ္ဏ (ပ) [အဝုတ္တ + ဝဏ္ဏ] မပြဆိုအပ်သေးသော အဆင်း။ တေန ဩဒါတာဒိကေ အဝုတ္တဝဏ္ဏေ သင်္ကဏာတိ။ ဝိမာန၊ ၄။ ၉၉။

အဝုတ္တဝိကပ္ပတ္တ (တိ) [အဝုတ္တ + ဝိကပ္ပ + အတ္တ] မပြဆို အပ်သေးသည်ကို အထူးကြံခြင်းအနက် ရှိသော။ ဝါသဒ္ဓေါ အဝုတ္တဝိကပ္ပတ္တော။ ကဒါ၊ ၇။ ၂၅၆။ ဒီ၊ ၁။ ၂၁၇။ မ၊ ၁။ ၂၄၈။ သံ၊ ၁။ ၂၈၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၈၃။ (-မ၊ ၁။ ၁၀၆။)

အဝုတ္တဝိကပ္ပန (န) [အဝုတ္တ + ဝိကပ္ပန] မပြဆိုအပ်သေးသည်ကို အထူးကြံခြင်း။ ဝါသဒ္ဓေါ အဝုတ္တဝိကပ္ပနေ။ သီ၊ ၁။ ၂၁၇။

အဝုတ္တဝိကပ္ပနတ္တ (တိ) [အဝုတ္တဝိကပ္ပန + အတ္တ] မပြဆိုအပ်သေးသည်ကို အထူးကြံခြင်းအနက် ရှိသော။ ဝါသဒ္ဓေါ အဝုတ္တဝိကပ္ပနတ္တော။ ဝိမာန ၄။ ၉၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၉၁။

အဝုတ္တဝိပရိတတ္တဒီပန (န) [အဝုတ္တ + ဝိပရိတ + အတ္တ + ဒီပန] မဆိုအပ်သေးသော - ဖောက်ပြန် - မှားယွင်း - ချွတ်ချော် - သော အနက်ကို ပြခြင်း။ အာစရိယေဟိ အဝုတ္တဝိပရိတတ္တဒီပနန တေ န အဗ္ဘာဓိက္ခန္ဓေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၄၁။

အဝုတ္တသင်္ကဟတ္တ (တိ) [အဝုတ္တ + သင်္ကဟ + အတ္တ] မပြဆိုအပ် သေးသည်ကို ပေါင်းယူခြင်း အနက်ရှိသော။ “တေသံ တေသ”န္တိ ဣဒံ န ယေဝါပနကနိဋ္ဌေသော ဝိယ အဝုတ္တသင်္ကဟတ္တဝစနံ။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၉၆။

အဝုတ္တသဒိသ (တိ) [အဝုတ္တ + သဒိသ] မပြဆိုအပ်သည်နှင့်တူသော။ ဣဒံ ပန အသင်္ခတဘာဝေ ကာရဏံ န ဟောတိတိ ဝုတ္တပ္ပိ

အဝုတ္တသဒိသမေဝါတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၁၉၄။ (-၎င်း- ၂၈၃။)

အဝုတ္တသမုစ္စယတ္တ (တိ) [အဝုတ္တသမုစ္စယ + အတ္တ] မပြဆိုအပ်သေးသည်ကို ပေါင်းဆည်းခြင်းအနက်ရှိသော။ စသဒ္ဓေါ (ပနေတ္တ) အဝုတ္တသမုစ္စယတ္တော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၃၀၊ ၄၁၂။ ဒီ၊ ၁။ ၂၇၃၊ ၃၉၈။ သီ၊ ၁။ ၂။ ၁၆၆၊ ၃၁၄။ ဒီ၊ ၁။ ၂၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၂၉။ (- သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၆၆၊ ၃၉၈။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၀၇။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၃၂။)

အဝုတ္တသမ္ပိဏ္ဏနတ္တ (တိ) [အဝုတ္တ + သမ္ပိဏ္ဏန + အတ္တ] မပြဆိုအပ်သေးသည်ကို ပေါင်းဆည်းခြင်းအနက်ရှိသော။ အဝုတ္တသမ္ပိဏ္ဏနတ္တော စေတ္တ ဝါသဒ္ဓေါ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၃၀။ (- ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၉။)

အဝုတ္တသိဒ္ဓ (တိ) [အဝုတ္တ + သိဒ္ဓ] မဆိုအပ်ပဲ - မပြဆိုသော်လည်း - ပြီးစီး - ပြီးပြောက် - သော။ သီလသံဝရာဒယော ဣမ အဝုတ္တသိဒ္ဓါ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၄။ (- ဝင်္ဂ၊ ၄၉၅။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၇၄။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၃၇။ ဒီ၊ ၁။ ၃၇၉။ သီ၊ ၁။ ၂။ ၁၆၆။ ဒီ၊ ၁။ ၂၀၄။ ဒီ၊ ၁။ ၃၁၄၊ ၂၈၆။ မ၊ ၁။ ၁၆၇။ မ၊ ၁။ ၂၃၇။ သံ၊ ၁။ ၂၀၅။ အံ၊ ၁။ ၃။ ၁၂၆၊ ၂၁၈၊ ၂၃၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၅၀။)

အဝုတ္တသိဒ္ဓတ္တ (န) [အဝုတ္တသိဒ္ဓ + တ္တ] မပြဆိုပဲ ပြီးသည်၏အဖြစ်။ ပရိနိဗ္ဗာနေန ဝါ အဘဗ္ဗတယ အဝုတ္တသိဒ္ဓတ္တာ။ ဒီ၊ ၁။ ၃။ ၉၃။ (- မ၊ ၁။ ၃။ ၄၀၉။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၆၅။)

အဝုတ္တသိဒ္ဓိ (တိ) [အဝုတ္တ + သိဒ္ဓိ] မပြဆိုပဲ ပြီးခြင်း။ ဣမ အဝုတ္တသိဒ္ဓိ ဒုက္ခဋ္ဌာတိ ဒွေ အာယတ္တိယော ကေတော ဟောန္တိ။ ဝင်္ဂ၊ ၂၈၅။

အဝုတ္တသိဒ္ဓိသိက္ခာပဒ (န) [အဝုတ္တသိဒ္ဓိ + သိက္ခာပဒ] မပြဆိုပဲ ပြီးသောသိက္ခာပုဒ်။ သာ ပဒ-

ဘာဇနန္တရာယတ္တိဝိနိတဝတ္ထုပဋိက္ခေပပညတ္တိ-
အဝုတ္တသိဒ္ဓိသိက္ခာပဒဝသေန ဆဗ္ဗော ဟော-
တိ။ ကင်္ခါရီ။ ၁၄။

အဝုတ္တကာရ (ပု) [အဝုတ္တ + အာကာရ] မပြု
ဆိုအပ်သော အခြင်းအရာ။ ဘောဇနသပ္ပါ-
ယာဒယောတိ အာဒိ-သဒ္ဓေါ အဝုတ္တကာရာ-
နမ္ပိ သင်္ဂါဟကော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၁။
၁၇၆။

အဝုတ္တပုဗ္ဗ (တိ) [န + ဝုတ္တ + ပုဗ္ဗ] မနေဘူးသော။
အသန္နိတ (ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၂၁၈) ကြည့်။

အဝုတ္တဝဿ (တိ) [န + ဝုတ္တ + ဝဿ] အဝုတ္တဝဿ
နှင့် အနက်တူ။ သမ္ပ၊ ခိတူတေဟိ ဝုတ္တဝဿေ-
ဟိ၊ အဝုတ္တဝဿေဟိ စ သဗ္ဗေဟိပိ ဘာဇေ-
တဗ္ဗတာသမညေန အကာလစိဝရံ နာမ
ဟောတိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၂၁။ (-ဝိမတိ၊ ၂။
၂၀၃။)

အဝုတ္တအဝုတ္တဋ္ဌာန (န) [အဝုတ္တ + အဝုတ္တ + ဌာန]
မနေဘူး - မနေဘူးသေး - သော - အရပ်။
ဧကေကသ္မိံ အာဝါသေ အဝုတ္တအဝုတ္တဋ္ဌာနေ
ဝသနနိယာမေန တယောတယော ဝိဝသေ
ဝသိတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၁။ ၁၄၈။

အဝုဒ္ဓကမ္မ (တိ) [န + ဝုဒ္ဓ + ကမ္မ] မကြီးမား
သော - သေးငယ်သော - အမှုကိုစွဲရှိသော။
လဟုကာတိ တရုဏာ အဝုဒ္ဓကမ္မာ။ သိ၊ ဇီ၊
သစ်၊ ၂။ ၂၅၂။

အဝုဒ္ဓိ (တိ) [န + ဝုဒ္ဓိ] မကြီးပွား - ဆုတ်ယုတ် -
ခြင်း။ ဘဝါယ ဝိဘဝါယ စာတံ ဝုဒ္ဓိယာ
အဝုဒ္ဓိယာ စ။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၆၄။ မဟံ အဝုဒ္ဓိ ပန
ပညာယတိ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၅၄။ အနတ္တ (အံ၊ ဌ၊
၃။ ၁၇၈)၊ အပါယ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၇၀) တို့လည်း
ကြည့်။

အဝုပစ္ဆန္တ (တိ) [န + ဥပစ္ဆန္တ] မပြတ်သော၊
ဆက်စပ်သော။ တတ္ထ အဝုပစ္ဆန္တဿ ဟေတု-

ပစ္စယသင်္ခါတဿ ကာရဏဿ ယော အနု-
ပစ္ဆေဒတ္ထော အတ္ထိ။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၂၁၀။

အဝုပစ္ဆေဒ (ပု) [န + ဥပစ္ဆေဒ] မပြတ်စဲခြင်း၊
ဆက်စပ်ခြင်း။ ယတ္ထ အဝုပစ္ဆေဒေါ၊ တတ္ထ
သန္တတိ (နေတ္ထိ၊ ၆၇) တိ ယတ္ထ ဝုပါဝုပပ္ပဝတ္တိယံ
ယတာဝုတ္တော အဝုပစ္ဆေဒေါ၊ တတ္ထ သန္တတိ-
ဝေါဟာရော။ နေတ္ထိ၊ ဌ၊ ၁၃၇။

အဝုပစ္ဆေဒတ္တ (ပု) [အဝုပစ္ဆေဒ + အတ္တ] မပြတ်
စဲခြင်း - ဆက်စပ်ခြင်း - အနက်။ အဝုပစ္ဆေ-
ဒတ္ထော သန္တတိအတ္ထော။ နေတ္ထိ၊ ၆၇။ (-
နေတ္ထိ၊ ဌ၊ ၁၃၇။)

အဝုသိတ (တိ) [န + ဝုသိတ] မကျင့်သုံးအပ် -
ကျင့်သုံးအပ်သည် မမည် - သော။ အဝုသိတံ
တေန ဗြဟ္မစရိယံ။ သံ၊ ၂။ ၂၇၀။ အဝုသိတန္တိ
အဝုဋ္ဌံ။ သံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၅။ (-မ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၈၃။ မ၊
ဌ၊ ၃။ ၁၅၉။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၉၈။)

အဝုသိတတ္တ (န) [အဝုသိတ + တ္တ] ကျင့်သုံးအပ်
ပြီး - သင်ကြား ဆည်းပူးအပ်ပြီး - မဟုတ်
သည်၏ အဖြစ်။ အဝုသိတဝန္တ - ကြည့်။

အဝုသိတဗြဟ္မစရိယ (တိ) [အဝုသိတ + ဗြဟ္မစရိ-
ယ] မကျင့်သုံးအပ်ဘူးသော မြတ်သော အကျင့်
ရှိသော၊ မြတ်သော အကျင့်ကို မကျင့်သုံး
ဘူးသေးသော။ တတောယေဝ စ အဝုသိတ-
ဗြဟ္မစရိယဿ အပ္ပဝတ္တိဓမ္မေတံ အနာပန္နော
ပစ္စယုပ္ပေါ ဒေါ ကာလဘေဒံ အနာမသိတွာ။
ဥဒါန၊ ဌ၊ ၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၂။ ၂၄၈။

အဝုသိတဝန္တ (တိ) [န + ဝုသိတဝန္တ] ကျင့်သုံး
ပြီးမဟုတ် - မကျင့်သုံးရသေး - သော၊ မသင်
ကြား ရသေးသော၊ သူ။ အဝုသိတဝါယေဝ
ခေါ ပန ဘော အယံ အဗ္ဗုဋ္ဌော မာ-
ဏဝေါ ဝုသိတမာနိ ကိမညတြ အဝုသိတတ္တာ-
တိ။ ဒီ၊ ၁။ ၈၅။ အယံ အဗ္ဗုဋ္ဌော မာဏဝေါ
အာစရိယကုလေ အဝုသိတဝါ အသိက္ခိတော
အပ္ပယုတောဝ သမာနော။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၂၇-၈။

“အရသိတဝါ” တိ စ အသိက္ခိတဘာဝေါ-
ယေဝ ဝေါဟာရဝသေန ဝုတ္တော ယထာ တံ
စိဝရဒါနံ တိစိဝရေန အစ္စာဒေသိတိ။ သိ၊ ငို၊
သစ်၊ ၂။ ၂၅။ (-ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၃၀၅။ ထေရ၊
၄။ ၁။ ၂၆။)

အရသိတဝါဒ (ပု) [အရသိတ+ဝါဒ] ကျင့်သုံး
ပြီး-သင်ကြားပြီး-မဟုတ်ဟူသောစကား။
အပ္ပဋ္ဌော မာဏဝေါ ဘဂဝတာ အရသိတ-
ဝါဒေန ဝုစ္စမာနော။ ဒီ၊ ၁။ ၈၅။

အရပကဋ္ဌ (တိ) [န+ရပကဋ္ဌ] မကင်းသိတ်-
မကင်းကွာ - သော၊ မပဲခါသော။ ယေ
ဟိ ကေမိ သမဏာ ဝါ ဗြာဟ္မဏာ ဝါ
ကာယေန စေဝ စိတ္တေန စ ကာ-
မေဟိ အရပကဋ္ဌာ ဝိဟရန္တိ။ မ၊ ၁။ ၃၀၇။
အရပကဋ္ဌာတိ အနုပကတာ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၈။

အရပကာသနဝတ္ထိ(န) [န+ရပကာသန+ဝတ္ထိ]
အရပ်တပါးသို့ ခေါ်ဆောင်မသွားခြင်းဟု
သော အကြောင်း။ သာဝတ္ထိယံ ထုလ္လနန္တံ
အာရဗ္ဗ သဟဇီဝိနိယာ အရပကာသန-
ဝတ္ထိသ္မိံ ပညတ္တံ။ ကင်္ခါ၊ ၃၄၄။

အရပသန္တ (တိ) [န+ရပသန္တ] မငြိမ်း-မငြိမ်း
အေး-မငြိမ်းသက်-သော။ အရပသန္တံ၊ ဒုရပ-
သန္တံ၊ ဝိ၊ ၅။ ၂၆၄။ ကာယဒုစ္စရိတေန စိတ္တံ အာ-
ဝိလံ ဟောတိ...အရပသန္တံ။ မဟာနိ၊ ၃၉၀။
အရပသန္တန္တိ အနိဗ္ဗုတံ။ မဟာနိ၊ ၄၀၅။
(-မ၊ ၁။ ၃၇၀။ သံ၊ ၃။ ၁၁။ အံ၊ ၁။ ၇။ ပဋိသံ၊
၁၀၃၊ ၁၂။ ထေရ၊ ၃၃၉။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၊ ၃၀၇။
ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၇။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၆၇။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၅။
အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၃၈။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၆။ အဘိ၊ ၄။ ၂။
၃၀၁။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၃၊ ၃၀၀။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။
၁၆၊ ၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၅၅၊ ၂၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၃၅၁။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၃၆။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၁။
ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၉။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၊ ၄၁၇။
ဒေ၊ ၄။ ၃။ ၁၃၁။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၁၄။ သာရတ္ထ၊
၂။ ၁၅၀၊ ၁၇၄။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၃၀။ ဝိမတိ၊ ၂။

၂၅။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၆။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၃၂။ အနု၊ ၄။
၂။ ၈၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၂၊ ၁၅၇။)

အရပသန္တစိတ္တ (တိ) [အရပသန္တ+စိတ္တ] မငြိမ်း
အေး - မငြိမ်းသက် - သော စိတ် - စေအပ်
သော စိတ် - ရှိသော၊ သူ။ အရပသန္တစိတ္တာ
အရညဝနပတ္တာနိ ပန္နာနိ သေနာသနာနိ
ပဋိသေဝန္တိ။ မ၊ ၁။ ၂၂။ အရပသန္တစိတ္တာတိ
အနိဗ္ဗုတစိတ္တာ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၀။ အရပသန္တ-
စိတ္တဿာ(အံ၊ ၁။ ၃)တိ ဈာနေန ဝါ ဝိပဿ-
နာယ ဝါ အရပသမိတစိတ္တဿ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၆။
(-မ၊ ၃။ ၃၄၀။ မဟာနိ၊ ၂၉၁။ ထေရ၊ ၄။ ၁။
၃၅၄။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၃၅၄။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၂၄၅။ အံ၊
၄။ ၃။ ၄၂။)

အရပသန္တစိတ္တတာ (တိ) [အရပသန္တစိတ္တ+တာ]
မငြိမ်းအေး - မငြိမ်းသက် - သော စိတ်ရှိသည်
၏ အဖြစ်။ ဥဒ္ဓတ (ဥဒါန၊ ၄။ ၂၁၆) ကြည့်။

အရပသန္တတာ (တိ) [အရပသန္တ+တာ] မငြိမ်း
အေးသည်၏ အဖြစ်။ တံ မဂ္ဂပရိဋ္ဌာဟဿ
အရပသန္တတာယ ဓာတဗျတ္တာယ ပိပါသာ-
ဘိဘူတတာယ စ န ကေန္တမေဝ သုခံ။ မ၊ ၄။
၁။ ၃၄၅။ (-သံ၊ ၄။ ၁။ ၄၁၇။)

အရပသန္တပရိဋ္ဌာဟ (တိ) [အရပသန္တ+ပရိဋ္ဌာ-
ဟ] မငြိမ်းအေးသော (ကိလေသာဟူသော)
ပုန်ခြင်းရှိသော။ ပဏ္ဍကတိ လောကာမိ-
သနိသိတကထာဗဟုလာ ဥဿန္တကိလေသာ
အရပသန္တပရိဋ္ဌာဟာ နပုံသကာ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။
၃၂၅။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၉၉။

အရပသန္တဘာဝ (ပု) [အရပသန္တ+ဘာဝ] မငြိမ်း
သက်သည်၏ အဖြစ်။ ဥဒ္ဓစ္စ (ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။
၂၆၆) ကြည့်။

အရပသန္တဝတ္ထိ (တိ) [အရပသန္တ+ဝတ္ထိ] မငြိမ်း
အေးသော ဖြစ်ခြင်းရှိသော။ ကိလေသ-
သန္တာပဘာဝတော စ အရပသန္တဝတ္ထိတိ
ကုသလဝေဒနာယ ဩဋ္ဌာရိကာ။ ပဋိသံ၊ ၄။
၁။ ၂၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၀၄။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၈၇။

အဝုပ္ပသန္တသဘာဝ (တိ) [အဝုပ္ပသန္တ + သဘာဝ] မငြိမ်သက်သော သဘောရှိသော။ ဩဋ္ဌာရိကဉ္စိ ကာယသင်္ခါရံ အဝုပ္ပသန္တသဘာဝံ သန္တိသိဒါပေန္တော “ပဿမေန္တော” တိ ဝုစ္စတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၉၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၂၄-၅။ (-ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၂၆၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၁၁။)

အဝုပ္ပသန္တာကာရ (ပ) [အဝုပ္ပသန္တ + အာကာရ] မငြိမ်းအေးခြင်း အခြင်းအရာ။ အဝုပ္ပသမောနာမ အဝုပ္ပသန္တာကာရော။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၂၇၁။ မ၊ ၁။ ၂။ ၂၈၉။ အဘိ၊ ၁။ ၂။ ၂၆၀။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၃၄၁။ (-သံ၊ ၁။ ၂။ ၁၇၈။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၄၁၇။)

အဝုပ္ပသမ (ပ) [န + ဝုပ္ပသမ] မငြိမ်း - မငြိမ်းအေး - မငြိမ်သက် - ခြင်း၊ မငြိမ်သက်သော တရား။ ယံ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တဿ ဥဒ္ဓစ္စံ အဝုပ္ပသမော စေတသော ဝိက္ခေပေါ ဘန္တတ္တိ စိတ္တဿ။ အဘိ၊ ၁။ ၁၀၃၊ ၂၃၃၊ ၂၄၅။ အဘိ၊ ၁။ ၂။ ၂၆၅။ မဟာနိ၊ ၁။ ၁၆၉။ န ဝုပ္ပသမောတိ အဝုပ္ပသမော။ အဘိ၊ ၁။ ၁။ ၃၀၁။ အဝုပ္ပသမောတိ န ဝုပ္ပသမော။ မဟာနိ၊ ၁။ ၂။ ၂၇၁။ (-သံ၊ ၁။ ၂။ ၁၇၈။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၁၇၈။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၁၇၈။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၁၇၈။ ဥဒါန၊ ၁။ ၂။ ၃၀။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၁။ ၁၀၀၊ ၃၀၀။ ဒီ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၂၆၇။ မူလ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၁၇၈။) အဝုပ္ပသန္တာကာရလည်းကြည့်။

အဝုပ္ပသမကရ (တိ) [အဝုပ္ပသမ + ကရ + အ] မငြိမ်းအေး - မငြိမ်သက် - ခြင်းကို ပြုတတ်သော။ ယထာဟိ ဥဒ္ဓစ္စံ သတ္တဿ အဝုပ္ပသမကရံ။ မ၊ ၁။ ၂။ ၂၃၅။

အဝုပ္ပသမကရကိလေသဝိဂမန (န) [အဝုပ္ပသမကရ + ကိလေသ + ဝိဂမန] မငြိမ်းအေးခြင်းကို ပြုတတ်သော ကိလေသာတို့မှ ကင်းခြင်း။ ဈာနေန ဝါ ဝိပဿနာယ ဝါ အဝုပ္ပသမကရကိလေသဝိဂမနေန ဝုပ္ပသမိတစိတ္တဿ။ အံ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၁၇၈။

အဝုပ္ပသမန (န) [န + ဝုပ္ပသမန] (က) မငြိမ်သက်ခြင်း။ (ခ) မငြိမ်းအေးခြင်း။ (က)

ဣဒ္ဓိယာနံ အဝုပ္ပသမနဉ္စ စိန္တေတု။ ဧတရ၊ ၁။ ၁။ ၅၄။ (ခ) သမ္ပုခါဝိနယေနော ဝုပ္ပသမော နတ္ထိ ပဋိညာယ၊ တထာဂ္ဂုပါယ ခန္တိယာဝါ ဝိနာ အဝုပ္ပသမနတော။ ကင်္ခါ၊ ၁။ ၁။ ၄၄၉။ မ၊ ၁။ ၂။ ၂၄၅။

အဝုပ္ပသမနလက္ခဏ (တိ) [အဝုပ္ပသမန + လက္ခဏ] မငြိမ်သက်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော။ အဝုပ္ပသမနလက္ခဏဿ ဥဒ္ဓစ္စသေဝ ယောဂေန အဝုပ္ပသန္တော ဘန္တမိဂပဋိဘာဂေါ။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၁၆၈။

အဝုပ္ပသမန္တ (တိ) [န + ဝုပ္ပသမန္တ] မငြိမ်း - မပျောက် - သော၊ မပျောက်ကင်းသော။ ဧဝံ နိပန္နဿ မာတုဂါမဿ ရောဂေ အဝုပ္ပသမန္တေ ဣဒ္ဓိဗ္ဗေ သေသဉ္စ ကာတံ ဝုစ္စတိ။ ဇာ၊ ၁။ ၁။ ၄၈၉။ (-ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၈၂။)

အဝုပ္ပသမလက္ခဏ (တိ) [အဝုပ္ပသမ + လက္ခဏ] မငြိမ်သက်ခြင်းလက္ခဏာရှိသော။ တံ စေတသော အဝုပ္ပသမလက္ခဏံ ဝါတာဘိသံတစလလေ ဝိယ။ အဘိ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၂၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၂၆၉။ မဟာနိ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၂၇၁။ (-ပဋိသံ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၁၇၈။ မဟာနိ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၂၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၁၇၈။)

အဝုပ္ပသမာနုတာပသဘာဝ (တိ) [အဝုပ္ပသမ + အနုတာပ + သဘာဝ] မငြိမ်သက်ခြင်း၊ အဖန်တလဲလဲ ပူပန်ခြင်း သဘောရှိသော။ သုခံ ဝုပ္ပသန္တသိတလသဘာဝတ္တာ အဝုပ္ပသမာနုတာပသဘာဝဿ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စဿ ပဋိပက္ခံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၁၇၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၁၆၅။

အဝုပ္ပသမာဝဟတာ (တိ) [အဝုပ္ပသမ + အာဝဟ + တာ] မငြိမ်သက်ခြင်းကို ရွက်ဆောင်သည်၏ အဖြစ်။ ကုက္ကုစ္စမိ...စေတသော အဝုပ္ပသမာဝဟတာယ ဥဒ္ဓစ္စေန သမာနလက္ခဏမေဝ။ ဒီ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၃၁၈။ မ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၃၇၅။ သံ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၄၄၂။ အံ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၁၇၈။

အဝုပ္ပသမိတ (န) [န + ဝုပ္ပသမိတ] (၁) မငြိမ်းအေးစေခြင်း။ (တိ) (၂) မငြိမ်းအေးစေ

အပ်သော။ (၁) ပဋိပက္ခေန အဝူပသမိတေ။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၀၅။ (တိ) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

အဝူပသမိတစိတ္တ (တိ) [အဝူပသမိတ+စိတ္တ] မပြိမ်းအေးစေအပ်သော စိတ်ရှိသောသူ။ အဝူပသန္တစိတ္တကြည့်။

အဝူပသမေတာ (တြိ၊ဝိ) [န+ဝူပသမေတာ] မပြိမ်သက်စေမူ၍၊ တေ အဝူပသမေတာ ဒါနံ ဝေန္တဿ...ဝိလုမ္ပိယန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၄။

အဝေက္ခ (န) [န+ဝေက္ခ(=ဝိကလ+ဏှ)] (၁) မချီတဲ့-မချွတ်ယွင်း-သည်၏ အဖြစ်၊ မချီတဲ့-မချွတ်ယွင်း-ခြင်း။ (တိ) (၂) ချီတဲ့ သည်၏ အဖြစ် - ချီတဲ့ခြင်း - မရှိသော။ (၁) စက္ခာဒီနဋ္ဌိ ဝေက္ခလေ့ စက္ခ-ဝိညာဏာဒီနံ အဘာဝေါ အဝေက္ခလေ့ စဘာဝေါ ပစ္စက္ခသိဒ္ဓေါ လောကဿ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၀၂။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၃၅။) (တိ) (၂) သမ္ပန္နန္တိ ပရိပုဏ္ဏံ အဝေက္ခလုံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၇၇။

အဝေက္ခလ္လကာရိတာယောဂ (ပု) [အဝေက္ခလ္လ+ကာရိတာ+ယောဂ] မချီတဲ့-မချွတ်ယွင်း-အောင်ပြုလေ့ရှိသည်၏ အဖြစ်နှင့် ယှဉ်ခြင်း။ သကလဿာပိ ပုညာဒိသမ္ဘာရဿ သမ္မာသမ္ပောမိဉ္ဇဒ္ဓိဿ အနဝသေသသမ္ပရဏံ အဝေက္ခလ္လကာရိတာယောဂေန။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။ ၃၁၇။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၉၈။

အဝေက္ခလ္လခ(က္ခ)ဏ (ပု) [အဝေက္ခလ္လ+ခ(ဏ)] ချီတဲ့မူမရှိသောသူ၏-ဖြစ်ရာခဏ- အခိုက်အတန့်ကာလ၊ မချီတဲ့-ပြည့်ပြည့်စုံစုံ-ဖြစ်ရာ အခွင့်ကောင်း၊ အခါကောင်း။ ဆန္ဒအာယတနာနံ အဝေက္ခလ္လခ (က္ခ) ဧဝာ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၀၄။ ယေရ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၄၃။ ယေရိ၊ဋ္ဌ။ ၁၃။

အဝေက္ခလ္လဋ္ဌ (ပု) [အဝေက္ခလ္လ+အတ္တ] မချီတဲ့သည်အဖြစ်ဟူသောအနက်။ သော သာဓာရ-

အဘိဓာန် ၃၅၇-ပ-မ-ဓ-သ-ဓ

ဏပလနိပ္ပါဒကဋ္ဌေန အဝေက္ခလ္လဋ္ဌေန စ ပဋိစ္စောတိ ဝုစ္စတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၅၂။

အဝေက္ခလ္လတာ (တိ) [အဝေက္ခလ္လ+တာ] ချီတဲ့-ချွတ်ယွင်း-ခြင်း မရှိသည်၏ အဖြစ်၊ ချီတဲ့မူမရှိခြင်း။ ဣန္ဒြိယာနံ အဝေက္ခလ္လတာ ဒုလ္လဘာ လောကသိ။ အံ၊၂။၃၈၄။ (-မ၊ဋီ၊၂။၂။)

အဝေက္ခလ္လတ္တ (န) [အဝေက္ခလ္လ+တ္တ] အထက်ပုဒ်နှင့် အနက်တူ။ သတ္တဟိ ရတနေဟိ အဝေက္ခလ္လတ္တံ (ဒဿေတိ)။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၃။

အဝေက္ခလ္လပရိပုဏ္ဏဘာဝ (ပု) [အဝေက္ခလ္လ+ပရိပုဏ္ဏ+ဘာဝ] ချီတဲ့မူ မရှိသူ၊ ပြည့်စုံသူ၏ အဖြစ်။ ဝေရူပေါ ပုဂ္ဂလော စိတ္တဿ သမ္ပဒံ အဝေက္ခလ္လပရိပုဏ္ဏဘာဝံ လဘိတော။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၂၃၀။

အဝေက္ခလ္လဘာဝ (ပု) [အဝေက္ခလ္လ+ဘာဝ] အဝေက္ခလ္လတာ-နှင့် အနက်တူ အဟိနဂါတာကြည့်။

အဝေက္ခလ္လဗုဒ္ဓိသမ္ပန္န (တိ) [အဝေက္ခလ္လ+ဗုဒ္ဓိ+သမ္ပန္န] ချီတဲ့မူမရှိသော- မချွတ်ယွင်းသော-ဉာဏ်ညာနှင့် ပြည့်စုံသောသူ။ ဗုဒ္ဓိသမ္ပန္နောတိ အဝေက္ခလ္လဗုဒ္ဓိသမ္ပန္နော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၀၁။

အဝေက္ခတိ (တြိ) [အဝ+ဣက္ခ+အ+တိ] ကြည့်ရှု၏၊ မြင်၏၊ မြင်နိုင်၏၊ စူးစမ်း၏၊ ဆင်ခြင်၏။ ဓိရော ဗာလေ အဝေက္ခတိ။ ဓမ္မ၊၁၇။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၃၄။ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ အဝေက္ခတိ ပဿတိ...ပဗ္ဗတမုဒ္ဒနိ ဌိတော ဘူမိယံ ဌိတေ... အကိစ္ဆေန အဝေက္ခတိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၅။ ယံန ဂိဇ္ဈောယောဇနသတံ၊ ကုဏပါနိ အဝေက္ခတိ။ ဇာ၊၁။၄၁။ ဂိဇ္ဈော နာမ ယောဇနသတံ အတိက္ကမိတော ဌိတာနိ ကုဏပါနိ အဝေက္ခတိ။ ပဿတိတိ အတ္တော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။

၃၁၁။ အဝေက္ခန္ဓတိ ဇာတိဇရာသိဘူတံ။ ဣတိ-
 ဝုတ်။ ၂၁၇။ ဇာတိဇရာသိဘူတဉ္စ နေတံ သတ္တ-
 နိကာယံ အဝေက္ခန္ဓတိ ဥပဓာရယတိ ဥပပရိ-
 က္ခန္တိ။ ဣတိဝုတ်၊ ၁၄၅။ အဝေက္ခန္ဓတိ—အံ၊
 ၂။ ၄၇၂။ အဘိ၊ က။ ၅၇။ ဇာ၊ ၁။ ၉၉။ အဘိ၊
 ၄။ ၃။ ၁၃၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၉၃။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၃၄၊
 ၃၇၈။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၈။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ၄။ ၁။ ၄၂၈။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၄၀။ အဝေက္ခန္ဓထ—
 ထေရီ၊ ၄။ ၁၆၈။ အဝေက္ခန္ဓသု—ဝိ၊ ၃။ ၉။ သုတ္တနိ၊
 ၄၄၈။ မဟာနိ၊ ၃၄၆။ နေတ္ထိ၊ ၇။ ဝိ၊ ၄။ ၃။
 ၂၄၄။ မ၊ ၄။ ၂။ ၈၃။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၃။ အဘိ၊ ၄။
 ၃။ ၁၂၅။ ၁၃၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၉၃။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။
 ၁၂။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၁၈။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၅၆။
 ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၀။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၄၂။ အဝေက္ခန္ဓယျ-
 —သံ၊ ၁။ ၁၁၇။ ဓမ္မ၊ ၂။ ၀။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၉။
 အဝေက္ခန္ဓ—ထေရီ၊ ၄။ ၂။ ၉၃။

အဝေက္ခန္ဓ (နာထိ) [အဝ+ဣက္ခ+ယ] ကြည့်
 ရှု—ဆင်ခြင်—အောက်မေ့—စဉ်းစား—ခြင်း။
 မဂ္ဂါဒိနံ အတိတာနံ ပတိ ပတိ အဝေက္ခန္ဓံ
 အနုဿရကံ ပစ္စဝေက္ခန္ဓန္တိ။ အနု၊ ၄။ ၂၁။
 (-ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၉။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၈၃။)

အဝေက္ခန္ဓ (တိ) [အဝ+ဣက္ခ+အ+အန္တ။ ထိ-၌
 အဝေက္ခန္ဓန္တိ] ကြည့်ရှု—ဆင်ခြင်—သော။ ဧဝံ
 လောကံ အဝေက္ခန္ဓန္တိ၊ မစ္စုရာဇာန ပဿတိ။
 အဘိ၊ က။ ၅၆။ ဓမ္မ၊ ၃။ ၉။ သုတ္တနိ၊ ၄၄၈။ အပ၊
 ၂။ ၁၄၁။ မဟာနိ၊ ၃၄၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၈၁၊
 ၂၃၉။ ဧဝံ လောကံ အဝေက္ခန္ဓန္တိ ဧဝံ ဓန္တ-
 လောကံ ပဿန္တိ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၈၅။ ဧ-
 မေတံ အဝေက္ခန္ဓန္တိ၊ ထေရီ၊ ၃၈၀။ စူဠနိ၊ ၁၉။
 (-ထေရီ၊ ၃၉၀။ ဇာ၊ ၂။ ၂၆၈။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၈။
 ထေရီ၊ ၄။ ၉၃။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၃၇။ မ၊ ၄။ ၃။ ၃၀၃၊
 ၄၂၈။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။
 ၅၉။)

အဝေက္ခန္ဓာန (တိ) [အဝ+ဣက္ခ+အ+မာန] ဉာဏ်ဖြင့်—ကြည့်ရှု—ဆင်ခြင်—သော။

အရိယဖလနိဗ္ဗာနာနိ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနေန
 ပဋိပတ္တိံ အဝေက္ခန္ဓာနာ။ ထေရီ၊ ၄။ ၁။ ၁၈။

အဝေက္ခန္ဓာ (တိ) [အဝ+ဣက္ခ+အ] ဆင်ခြင်
 ခြင်း။ တဿာ ပန အဝေက္ခန္ဓာယ ပဝတ္တိအာ-
 ကာရော။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၄၂။

အဝေက္ခိတ (တိ) [အဝ+ဣက္ခ+တ] ကြည့်ရှု
 အပ်သော၊ ဆင်ခြင်အပ်သော။ သမပညာ-
 သာယ လက္ခဏေဟိ သမ္မာ အဝေက္ခိတာ
 ဟောတိ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၉။ (-အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၇။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၈။)

အဝေက္ခိတာစာရ (တိ) [အဝေက္ခိတ+အာစာ-
 ရ] ကြည့်ရှု—စုစမ်းဆင်ခြင်—အပ်သော
 အကျင့်ရှိသော၊ သူ။ အဝေက္ခိတာစာရော
 သုသံဝုတိန္ဒြိယော။ ဝိ၊ ၃။ ၅၀၉။ အဝေက္ခိ-
 တာစာရေတိ အပေက္ခိတာစာရော အာ-
 လောကီတေ ဝိလောကီတေ သမ္ပဇန-
 ကာရိတိအာဒိနာ နယေန ဥပပရိက္ခိတာ-
 စာရော။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၄၃၇။

အဝေက္ခိတဗ္ဗ (တိ) [အဝ+ဣက္ခ+တဗ္ဗ] ကြည့်
 ရှု—ဆင်ခြင်—အပ်သော။ ပတိ ပတိ ဒိဝ-
 သဿ တိက္ခတ္တံ ဝါ ဉာဏစက္ခုနာ အဝေက္ခိ-
 တဗ္ဗံ၊ မ၊ ၄။ ၂။ ၅၁။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၄၃၇။)

အဝေက္ခိတွာ (ကြိ ဝိ) [အဝ+ဣက္ခ+တွာ]
 ကြည့်ရှု၍၊ ဆင်ခြင်၍၊ စဉ်းစား၍။ ဧဝံ
 ပရေသံ အဇ္ဈာသယံ ခန္တိံ မနံ အဘိနိဟာ-
 ရံ ဗုဒ္ဓဘာဝဉ္စ အဝေက္ခိတွာ ပရဇ္ဈာသယဝ-
 သေန ကထိတာနိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၅၁။ မ၊ ၄။ ၁။
 ၁၇။ (-မ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၂။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၆။ အံ၊
 ၄။ ၂။ ၃၇၆။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၁၀။ ဇာ၊ ၄။ ၅။
 ၁၂၄။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၉။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၃။ မူလဒီ၊
 ၁။ ၁၇၆။ မူလဒီ၊ ၃။ ၁၄၇။)

အဝေက္ခိယ (ကြိ ဝိ) [အဝ+ဣက္ခ+တွာ] ရှုဆင်
 ခြင်၍၊ ကြည့်ရှု—ဆင်ခြင်—စဉ်းစား—၍။
 တဒါယမဏ္ဍောတိ သယံ အဝေက္ခိယ။ ဇာ၊

၁။၁၇၈။ (- ဇာ၊ ၂။ ၂။ ဇာ၊ ၄။ ၁၂၄။
ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၁၀။)

အဝေက္ခိယာန (ကြိ၊ ဝိ) [အဝ + ဣက္ခ + တာန] ကြည့်ရှု - ဆင်ခြင် - သိ - ရှိ။ သုသမ္ပိကုဒ္ဓေါတိ အဝေက္ခိယာန။ ဇာ၊ ၁။ ၁၇၈။ အဝေက္ခိယာနာတိ အဝေက္ခိတွာ ဇာနိတွာ။ ဇာ၊ ၄။ ၁၂၄။

အဝေဂါယန္တ (တိ) [န + ဝေဂါယန္တ] လျင်မြန်သော အရှိန် အဟုန်ကို မပြုသော။ အတုရိတောတိ အဝေဂါယန္တော။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၆။

အဝေဂါယိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န + ဝေဂါယိတွာ] လျင်မြန်သော အရှိန် အဟုန်ကို မပြုမူ၍၊ အဆောတလျင် မပြုမူ၍။ အတရမာန (ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၃) ကြည့်

အဝေစ္စ (ကြိ၊ ဝိ) [အဝ + ဣ + တာ] သက်ရောက်၍၊ သက်ဝင်၍။ (က) သိ၍။ (ခ) ထိုးထွင်း၍။ (ဂ) ပညာဖြင့် သက်ရောက်၍။ (က) သုရမာနိ အတ္တာနိ အဝေစ္စ ဒက္ခိတိ။ ဒိ၊ ၃။ ၁၂၉။ အဝေစ္စ ဒက္ခိတိတိ ဥတွာ ပဿိသတိ။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၅။ (ခ) သဗ္ဗံ တုဝံ ဉာဏမဝေစ္စ ဓမ္မံ။ သုတ္တနိ၊ ၃၃၅။ တံ အနဝေသသံ အဝေစ္စ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၉၃။ (ဂ) ယော အရိယသစ္စာနိ အဝေစ္စ ပဿတိ (သုဒ္ဓက၊ ၆။ သုတ္တနိ၊ ၃၁၃) တိ ယော စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ ပညာယ အဇ္ဈောဂါဟေတွာ ပဿတိ။ နုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၅၅။ (- ပေတ၊ ၁၈၄။ ပေတ၊ ၄။ ၂၁၁။)

အဝေစ္စကရဏ (န) [အဝေစ္စ + ကရဏ] ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်၍ ပြုခြင်း၊ စဉ်းစဉ်းစားစား ပြုလုပ်ခြင်း။ အနုဝိစ္စကာရံ ကြည့်။

အဝေစ္စပ (ပု) သာဒ (ပု) [အဝေစ္စ + ပသာဒ] ဂုဏ်တော်တို့၌ ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်၍ - ဂုဏ်တော်တို့ကို ဟုတ်မှန်စွာ သိနားလည်၍ -

ကြည်ညိုခြင်း၊ မလွှပ်ရှားပဲ ခိုင်မြဲစွာ ကြည်ညိုခြင်း။ ဗုဒ္ဓေ အဝေစ္စပ (ပု) သာဒေန သမန္နာဂတော။ ဒိ၊ ၂။ ၈၀၊ ၁၇၆။ မ၊ ၁။ ၄၅။ မ၊ ၃။ ၂၉၆။ သံ၊ ၃။ ၂၉၈။ အံ၊ ၁။ ၃၆၇။ အံ၊ ၂။ ၂၉၂။ အဘိ၊ က။ ၈၇၊ ၁၆၄။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၆၉။ အဝေစ္စပ္ပသာဒေနာတိ ဗုဒ္ဓဂုဏာနံ ယထာဘူတတော ဉာတတ္တာ အစလေန အစူတေန ပသာဒေန။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၄။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၆။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၅၂၇။ အဝေစ္စပ္ပသာဒေ (အံ၊ ၁။ ၂၂၃) တိ ဂုဏေ အဝေစ္စ ဇာနိတွာ ဥပ္ပန္နေ အစလပ္ပသာဒေ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၃။ အဝေစ္စ ရတနဿ ဂုဏေ ယာထာဝတော ဥတွာ ပသာဒေါ အဝေစ္စပ္ပသာဒေါ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၉။ (- ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၉။ ဒိ၊ ၄။ ၃။ ၂၀၃။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၉၊ ၃၀၇-၈။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၁။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၇၅။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၉၆။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၅။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၁၈။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၁၇၇။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၅-၇။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၇။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၅၂၇။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၉၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၄၅၊ ၂၆၁။)

အဝေစ္စပသာဒါဓိကမ (ပု) [အဝေစ္စပသာဒ + အဓိကမ] မတုန်မလှုပ်သက်ဝင်ယုံကြည်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်း။ သော ဝေ စ အဝေစ္စပသာဒါဓိကမေန ဓဋ္ဌဘတ္တိ နာမ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၆၂။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၃။

အဝေစ္စပ္ပသန္တ (တိ) [အဝေစ္စ + ပသန္တ] ဂုဏ်တော်တို့ကို အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် သိ၍ - မလွှပ်မရှား - မတုန်မလှုပ် - စွဲစွဲမြဲမြဲ - ကြည်ညိုသော၊ သူ။ ယေ ဧကမိ ဘိက္ခဝေ မယိ အဝေစ္စပ္ပသန္တာ။ ပဋိသံ၊ ၁၆၁။ အဝေစ္စပ္ပသန္တာတိ အရိယမဂ္ဂဝသေန ဇာနိတွာ ဗုဇ္ဈိတွာ အစလပ္ပသာဒေန ပသန္တာ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၆၈။ အဝေစ္စပ္ပသန္တာန- (အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၀၆) ၌ ရတနတ္ထယဂုဏေ ယာထာဝတော ဥတွာ ပသန္တာနံ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၀။ (- အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၂၀၊ ၃၄၉။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။

၂၅၅။ ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၂၇။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၄၃၄။ အံ၊ဋ္ဌိ၊
၁။၂၅၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၅၃။)

အဝေဓပုဿာဒယောဂ (ပု) [အဝေဓပုဿာဒ+
ယောဂ] ဂုဏ်တော်တို့ကို ဟုတ်မှန်စွာ သိနား
လည်၍ - မလုပ်မရှား - မတုန်မလှုပ် - ခိုင်ခိုင်
မြဲမြဲ - ကြည်ညိုခြင်းနှင့် ယှဉ်ခြင်း။ ဘဂဝတော
ဒေသနံ အနုသိဋ္ဌိ အဝေဓပုဿာဒယောဂေန
သက္ကဋ္ဌံ သုဏန္တိတိ သာဝကာ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌာ၊၁။
၁၉၀။ (-သုတ္တနိ၊ဋ္ဌာ၊၁။၃၇။)

အဝေဓပုဿာဒသမနာဂတ (တိ) [အဝေဓပုဿာဒ
+ သမနာဂတ] ဂုဏ်တော်တို့ကို ဟုတ်မှန်စွာ
သိနားလည်၍ - မတုန်မလှုပ် - ခိုင်မြဲစွာ -
ကြည်ညိုခြင်းနှင့် ပြည့်စုံသောသူ။ ဣဒါနိ
ကိလေသပ္ပဟာနံ အဝေဓပုဿာဒသမနာဂတံ
စ ပစ္စဝေက္ခတော။ မ၊ဋ္ဌာ၊၁။၁၇၇။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။၁၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၆၇။)

အဝေဓစ္ဆေ (ပု) [န + ဝိဓ္ဓေ] မပြတ်ခြင်း။
မကင်းပြတ်ခြင်း။ ယော အဝေဓစ္ဆေဒေါ အ-
သမုတ္တိတနဋ္ဌေန။ ပေဋကော။၂၄၂။

အဝေတိ (ကြိ) [အဝ+ဣ+အ+တိ] သိ၏။
ပုဗ္ဗေနိဝါသံ ယောဝေဒိ (ယော'ဝေတိ)။ သံ၊
၁။၁၇၇။ အံ၊၁။၁၆၆။ ဣတိဝုတ်။၂၆၂။
သုတ္တနိ။၃၇၈။ ယောဝေဒိတိ ယော အဝေဒိ
အညာသိ ဝိဒိတံ ပါကဋ္ဌမကာသိ၊ ယောဝေ-
တိတိပိ ပါဋ္ဌော၊ ယော အဝေတိ ဇာနာတိတိ
အတ္ထော။ သံ၊ဋ္ဌာ၊၁။၂၃၈။ ယောဝေတိတိ
ယော အဝေတိ အဝဂစ္ဆတိ။ အံ၊ဋ္ဌာ၊၂။၁၄၉။
(-ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌာ၊၃၀၁။)

အဝေဒနက (တိ) [အဝေဒန+က] ဝေဒနာမရှိ
သောသူ။ အသညသတ္တာ ဒေဝါ အဟေတု-
ကာ အနာဟာရာ အဖဿကာ အဝေဒနကာ
...ပါတုသဝန္တိ။ အဘိ၊ဝိ။၄၃၄။ (-အဘိ၊က။
၃၀၄။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌာ၊၆၄။)

အဝေဒနာ (တိ) [န+ဝေဒနာ] (၁) ဝေဒနာ
မဟုတ်သောတရား။ (တိ)(၂) ဝေဒနာမရှိ
သော။ (၁) အဝေဒနံ ဝေါဟရန္တဿ အ-
ဝေဒနာ ဟောတိ။ အဘိ၊က။၁၇၂။ (တိ)
(၂) အဝေဒနော အသညံ ...တထာဂတော-
တိ သမနုပဿသိ။ သံ၊၂။၉၁။ သဝေဒနာ
ဘိက္ခဝေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ
နော အဝေဒနာ။ အံ၊၁။၈၁။ (-အဘိ၊
က။၃၃။ အဘိ၊ဋ္ဌာ၊၁။၁၂၉။ ဝဇီရ။၁၀၈။
ဝိမတိ၊၁။၁၅၂။ ကခါ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၉၀။)

အဝေဒနာဇူ (တိ) [န+ဝေဒနာဇူ] ဒုက္ခဝေဒနာ
သည် မနှိပ်စက်အပ်သော၊ ဒုက္ခခံနေရသည်
မဟုတ်သောသူ။ သော စေ ပုန အဝေဒနာ-
ဇော ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌာ၊၁၅၅။ (-ဝိ၊သင်္ဂဟ။
၃၇၉။)

အဝေဒနီယ (တိ) [န+ဝေဒနီယ] အကျိုးခံစား
ခြင်းငှါ မပေးနိုင်သော၊ အကျိုးပေးနိုင်သော
အစွမ်းသတ္တိ မရှိသော၊ ကံ (အဟောသိကံ-
စသည်)။ ယံ ပနိဒံ ကမ္မံ အဝေဒနီယံ။
မ၊ဇာ၊၇။ အဝေဒနီယန္တိ အဝိပါကံ ကမ္မံ။
မ၊ဋ္ဌာ၊၃။၆။ အဝေဒနီယန္တိ ဝိပါကဝေဒနာယ
အဝါယကံ။ အံ၊ဋ္ဌာ၊၃။၂၆၅။ အဝိပါကံ ကမ္မန္တိ
ပစ္စယဝေကလ္လေန ဝိပစ္စိတံ အသမတ္ထံ အ-
ဟောသိကမ္မာဒိဘေဒံ မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၂၁၄။ (-
အံ၊ဇာ၊၁၈၉။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။၂၈၆။)

အဝေဒယန္တ (တိ) [န + ဝေဒယန္တ] မခံစား
သောသူ။ အဝေဒယန္တဿာပိ သေဝနစိတ္တ-
ဝသေန အာပတ္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌာ၊၁။၂၄၂။ ဝဇီရ။
၁၁၆။ (-ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌာ၊၃၉။ ဝဇီရ။၁၁၆။)

အဝေဒယိတ (တိ) [န+ဝေဒယိတ] ဝေဒနာမှ
ကင်းသော။

အဝေဒယိတသုခ (န) [အဝေဒယိတ + သုခ]
ဝေဒနာမှ ကင်းသော - သင်္ခါရဒုက္ခမှ ကင်း
သော - သုခ (နိရောဓသေမာဟုတ်ချမ်းသာ)။

ဝေဒယိတသုဘေတော အဝေဒယိတသုခံ သန္တ-
တရံ ပဏိတတရံ ဟောတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၅။
အဝေဒယိတသုခန္တိ နိဗ္ဗာနသုခံ ဝိယ ဝေဒ-
နာရဟိတံ သုခံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၄။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၃။
၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၇။ မ၊ဋ္ဌ၊
၃။၅၁။)

အဝေဒယိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [န+ဝေဒယိတွာ] မခံ
စားမှုရှိ။ န တေသံ ကမ္မာနံ ဝိနာသံ မတ္ထိ၊
အဝေဒယိတွာ ဣဓ ဗျန္တိဘာဝေါ။ ပေတ။
၁၉၁။

အဝေဝီ (ကြိ) ဝိဒတိ-ကြည့်။ အဝေဝီလည်း
ကြည့်။

အဝေဝီယန္တ (တိ) [န + ဝေဝီယန္တ] မခံစား
သောသူ။ ဝေဝီဇာပိ ပိတ္တဝါတာဒိနာဥပဟ-
တကာယပ္ပသာဒတ္တာ အဝေဝီယန္တဿပိသေ-
ဝနပိတ္တဝသေန အာပတ္တိ။ သာရတ္ထ၊၂။၁၇။

အဝေဓမ္မေ (တိ) [န+ဝေဓ+ဓမ္မ] (လောကဓံ
တရား ရှစ်ပါးတို့ကြောင့်) တုန်လှုပ်ခြင်း သ
ဘော မရှိသော။ ဗဟုဏှတော ဟောတိ
အဝေဓမ္မေ၊ သုတ္တနိ။၃၂၆။ အဝေဓမ္မ-
ေမ္မာတိ အဋ္ဌဟိ အကမ္မနိယသဘာဝေါ။
သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၄။

အဝေဓန္တ (တိ) [န+ဝေဓန္တ] မတုန်လှုပ်သော။
ခုံသမကသဝါဘာတပသမ္ပဏေဟိ ဓုဋ္ဌော
ဝေပိ တိရစ္ဆာနုပပတ္တိံ ပစ္စဝေက္ခိတွာ အဝေ-
ဓန္တော ကမ္မဋ္ဌာနံ န ဝိဇဟတိယေဝ။ အံ၊ဋ္ဌ၊
၃။၁၂၉။

အဝေမောန (တိ) [န+ဝေမောန] မတုန်လှုပ်
သော။ နိန္ဒာပသံသာသု အဝေမောနံ ။
သုတ္တနိ။၃၁၀။ (-သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၁။)

အဝေဓိ (တိ) [န+ဝေဓိ] မတုန်လှုပ်သော။
သော အဆမ္ဘိ အကမ္ဘိ အဝေဓိ အပရိတဏှိ။
မ၊၂။၃၃၉။

အဝေဓန္တေ (တိ) [န+ဝေဓန္တေ] မတုန်လှုပ်
သော။ အဝေဓန္တော ကမ္မဋ္ဌာနံ န ဝိဇဟတိ-
ယေဝ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၁။

အဝေပုလ္လဂတ (တိ) [န + ဝေပုလ္လ + ဂတ]
ပြန်ပြောခြင်းသို့ မရောက်သော။ အနုဿဒ-
ဂတ-ကြည့်။

အဝေဘင်္ဂိက (တိ) [န+ဝေဘင်္ဂိက] အပြီး
အပြတ် မဝေဘန်-အပြီးအပိုင် မပေးစွန့်-
အပ်-ကောင်း-သော ပစ္စည်းဥစ္စာ။ ပရိက္ခ-
တံ အာဂတာနာဂတဿ စာတုဒ္ဓိဿဿ
သံဃဿ အဝိဿဋ္ဌိကံ အဝေဘင်္ဂိကန္တိ။ ဝိ၊
၃။၄၂၁။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၆၀။ အဝိဿဋ္ဌိကံ
အဝေဘင်္ဂိကန္တိ အာဂတာနာဂတဿ စာ-
တုဒ္ဓိဿဿ သံဃဿေဝ သန္တကံ ဟုတွာ
ကဿစိ အဝိဿဋ္ဌိကံ အဝေဘင်္ဂိကံ ဘဝိတုံ
အနုဇာနာမိတိ အတ္တော။ ဝိမတိ၊၂။၂၀၁။

အဝေဘင်္ဂိယ (တိ) [န + ဝေဘင်္ဂိယ] အဝေ-
ဘင်္ဂိက နှင့် အနက်တူ။ ပဋိမာနီ ဘိက္ခုဝေ
အဝေဘင်္ဂိယာနိ။ ဝိ၊၄။၃၂၃၊၃၂၄။ ဝိ၊၅။
၂၃၀။ တသ္မာ မုလစ္ဆေဋ္ဌဝသေန အ-
ဝိဿဋ္ဌိယံ အဝေဘင်္ဂိယဉ္စ၊ ပရိဝတ္တနဝသေန
ပန ဝိဿဇ္ဇေန္တဿ ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ စ အနာ-
ပတ္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၇။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၇။ ဝိ၊
သင်္ဂဟ။၃၀၂။ သာရတ္ထ၊၂။၂၈၁။ ဝိမတိ၊၁။
၂၄၁။)

အဝေဘင်္ဂိယဝိနိစ္ဆယ (ပု) [အဝေဘင်္ဂိယ +
ဝိနိစ္ဆယ] မဝေဘန်အပ်သော ဥစ္စာဘဏ္ဍာ
အဆုံးအဖြတ်။ မာတိကာဋ္ဌကထာယံ ပန
အဝေဘင်္ဂိယဝိနိစ္ဆယေ....ဝုတ္တတ္တာ။ ဝိမတိ၊
၂။၁၄၂။

အဝေမတိက (တိ) [န + ဝေမတိက] ယုံမှား
ခြင်း-သံသယ-မရှိသောသူ။ သစ္စဟန္တေ-
နာတိ တဿ ဝစနေန၊ အဝေမတိကေနာတိ
အတ္တော။ ဝိမတိ၊၂။၁၁၄။

အဝေရ (တိ) [န+ဝေရ] (က) ရန်-ဒေါသ-
 အာသာတ - ခိုက်ရန်ပါးခြင်း - မရှိသော။
 သူ။ (ခ) ရန် - ဒေါသ - အာသာတ -
 ရန်တုံ့မူခြင်း ခိုက်ရန်ပါးခြင်း-မှ ကင်း-
 မရှိ-သောစိတ်(မေတ္တာနှင့်ယှဉ်သောစိတ်)။
 (ဂ) ပါဏာတိ ပါတ-စသော ငါးပါးသော
 အကုသိုလ်ရန်၊ ပုဂ္ဂိုလ်ရန်မှ ကင်းသော၊ စိတ်
 (ဗုဒ္ဓါနုဿတိ-စိတ်)။ (က) ဗျာပါဒဿ အ-
 တာဝတော ကေနစိ သဒ္ဓိံ ဝေရစိတ္တေန
 အဝေရော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၅။ သဗ္ဗေ သတ္တာ
 အဝေရော ဟောန္တု။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။
 ၁၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၄၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ၆။၁။၃၆၇။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၂၊၃၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၁၄၂၊၂၉၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၇။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၈၈။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၆။ သုတ္တန်၊ဋ္ဌ၊
 ၁။၅၆။ စရိယ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၁။ ဝိမတိ၊၂။၂၂၉။
 ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊၄၈၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၄၂။
 အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၁၊၄၀။ အနု၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၉။) (ခ)
 ယတော ခေါ ကဿပ ဘိက္ခု အဝေရံ
 အဗျာပဇ္ဇံ မေတ္တစိတ္တံ ဘာဝေတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊
 ၁။၅၉။ အဝေရန္တိ ဒေါသဝေရဝိရဟိတံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊
 ၁။၂၉၄။ အဝေရေန ဟိ တာတ ဝိသုသု
 ဝေရာ သမ္ပန္နိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၉၀၊၄၉၂။ အဝေရေန
 စ သမ္ပန္နိ (မ၊ဋ္ဌ၊၁၉၂။ ဓမ္မ၊၁၄။ ဇာ၊၁။
 ၁၃၃)တိ အဝေရေန ခန္တိမေတ္တာဒကေန
 ဝေရာနိ သမ္ပန္နိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃။ သာရတ္ထ၊ဋ္ဌ၊
 ၃၅၁။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄။ ဒီ၊၂။၁၅၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၄။
 ၆၅၊၁၈၇။ မ၊၂။၃၅၈။ သံ၊၂။၄၈၆။ အံ၊၁။
 ၁၈၄၊၄၄၄-၅။ အဘိ၊ဝိ။၂၈၄-၅။ အဘိ၊က။
 ၂၅၅။ ပဋိသံ။၂၃၅။ ခုဒ္ဒက၊၁။၁။ သုတ္တန်၊
 ၃၀၁။ မဟာနိ။၃၉၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၄။ အဘိ၊
 ဋ္ဌ၊၂။၃၆၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။
 ၃၀၁-၂။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၁။
 သုတ္တန်၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၉။) (ဂ)
 သ ခေါသော အာဝုသော အရိယသဘာဝော
အပ္ပမာဏေန အဝေရေန အဗျာပဇ္ဇေန။

အံ၊၂။၂၇၉။ အဝေရေနာတိ အကုသလ-
 ဝေရပုဂ္ဂလဝေရဟိတေန။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၁။
 အဝေရစိတ္တ-နှင့် ယှဉ်ကြည့်။
 အဝေရစိတ္တ (တိ) [န+ဝေရ+စိတ္တ] ရန်နှင့်ယှဉ်
 သောစိတ် မရှိသော၊ ပါဏာတိပါတ-စသော
 ငါးပါးသော အကုသိုလ်ရန်၊ ပုဂ္ဂိုလ်ရန်နှင့်
 ယှဉ်သောစိတ် မရှိသော၊သူ။ အဝေရစိတ္တော
 ဘော ဂေါတမ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၂။ ဗျာပါဒဿ
 အတာဝတော ကေနစိ သဒ္ဓိံ ဝေရစိတ္တေန
 အဝေရော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၅။ ဧဝံ အဝေရ-
 စိတ္တော (အံ၊၁။၁၉၃)တိ ဧဝံ အကုသလ-
 ဝေရဿ စ ပုဂ္ဂလဝေရိနော စ နတ္ထိတာယ
 အဝေရစိတ္တော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၂။ (အံ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၁၆၆-လည်း ကြည့်။)
 အဝေရတာ (တိ) [အဝေရ+တာ] ရန်သူ-
 မရှိ-ကင်း-သည်၏ အဖြစ်။ ယေ အဝေရတံ
 ဣစ္ဆန္တိ။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၁၈၉။ အဝေရတန္တိ အသ-
 ပတ္တတံ။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၁၀၇။
 အဝေရမုခ (န) [အဝေရ + မုခ] အဝေရမုခ-
 မည်သောသူ ?။ “ကတကိစ္စော ပီတိဇ-
 ဟာသစေတော အဝေရမုခေနာဘတကုဏ္ဍ-
 လေနာ”တိ အာဒိသု ဝိယ။ ဝဇီရ။၂။
 အဝေရဝသိက (တိ) [အဝေရ + ဝသ+ဣက]
 ရန်-ဒေါသ-အာသာတ - ခိုက်ရန်ပါးခြင်း
 -၏ အလိုသို့ မလိုက်သော၊သူ။ အဝေရဝသိ
 ကေန ဘဝိတဗ္ဗံ အနုသုရုတ္တေန။ ဝိ၊၅။၂၈၈။
 ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၃၀။
 အဝေရိသဘာဂ(တိ)[အဝေရိ+သဘာဂ]ရန်သူ
 မဟုတ် -သည်အဖြစ်ဖြင့် - သဖြင့် - သဘော
 တူပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သော၊ သူ။ တသ္မာ အဝေ-
 ရိသဘာဂဿ သန္တိကေ အာရောစေတဗ္ဗာ။
 ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၀။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၃၂။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၉။
 အဝေရိဘာဝေန သဘာဂေါ အဝေရိသဘာ-
 ဂေါ။ ဝဇီရ။၅၁၂။ အဝေရိသဘာဂဿာတိ

အဝေရီ ဟုတွာ သဘာဝဿ။ ပါစိတ်၊ ယော၊
၂။၁၇။

အဝေရီ (တိ) [န+ဝေရီ] ရန်မရှိ-ရန်ကင်း-
သော၊ သူ။ ဝိဟရေမု အဝေရီနော (ဒီ၊ ၂။
၂၂၀) တိ အဟောဝတ ကေနစိ သဒ္ဓိ အဝေ-
ရီနော ဝိဟရေယျာမ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။၃၁၀။ ဝေရီ-
နောသု မနုဿေသု၊ ဝိဟရာမ အဝေရီနော။
ဓမ္မ၊ ၄၂။ (-ဓမ္မ၊ ၅၀။ ပဋိသံ၊ ၃၁၅။ အံ၊ ၄၊
၃။ ၂၅၃။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂။၁၆၆၊ ၂၄၂။)

အဝေလာ (တိ) [န+ဝေလာ] အခါမဲ့၊ အချိန်
မကျ-မသင့်- မပြုလုပ်သင့်-သော အခါ။
ကောသိ တံ အဝေလာယ အာဂတော။ ဝိ၊
၄၊ ၁။၃၀၆။ ယဿ ဟိ အဝေလာယံ ဥဒ္ဓါ-
မာတကနိမိတ္တဋ္ဌာနံ ဂန္ဓာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၁၈၁။
အဝေလာယန္တိ သဗ္ဗာဝေလာဒိအယုတ္တ-
ဝေလာယံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၁။၂၀၈။ (-ဝိ၊ ၄၊ ၂။
၆၈။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။၁၅၃။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။၁၅၃။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။
၄၆၊ ၁၄၂၊ ၁၇၉။ ဒီ၊ ၄၊ ၃။၁၂၈။ မ၊ ၄၊ ၃။၁၆၉။
သံ၊ ၄၊ ၃။၁၂၂၊ ၂၅၀။ အံ၊ ၄၊ ၁။၂၇၆။ အဘိ၊
၄၊ ၁။၄၁။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။၂၇၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၁၈၁။
၃၄၉။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၁။၁၂၆။ အပ၊ ၄၊ ၁။၁၂၊ ၁၀၀။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။၂၅၊ ၉၉။ ဇာ၊ ၄၊ ၁။၁၂၊ ၆၈။ ဇာ၊ ၄၊
၃။၁၀၉။ ဇာ၊ ၄၊ ၄။၂၃၈။ ဇာ၊ ၄၊ ၆။၁၈၈။
မဟာနိ၊ ၄။၃၁၀။)

အဝေဝစန (တိ) [န + ဝေဝစန] ပရိယာယ်-
ဝေဝစ-မရှိသော။ အပရိယောသိတေ ပဒေ
ဝဏ္ဏော အကွရံ ပရိယာယဝသေန အကွရ-
ဏတော အဝေဝစနတော။ သာရတ္ထ၊ ၁။
၃၂၈-၉။

အဝေဝစနတ္ထ (န) [အဝေဝစန+တ္ထ] ပရိယာယ်-
ဝေဝစ-မရှိသည်၏ အဖြစ်။ န ဝေ ဝဏ္ဏော
အဝေဝစနတ္တာ။ သာရတ္ထ၊ ၁။၃၂၉။ နေတ္ထိ၊ ၄။
၃၄။ (-နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၄၆။)

အဝေဝဒါတ (တိ) [န+ဝိ+အဝဒါတ] အဝိဝ-
ဒါတ-နှင့် အနက်တူ။ ၎င်း-ကြည့်။

အဝေသာရဇ္ဇပတ္တ (တိ) [န+ဝေသာရဇ္ဇ+ပတ္တ]
မကြောက် မရွံ့-ရဲဝံ့-ခြင်းသို့ မရောက်သော၊
သူ။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

အဝေသာရဇ္ဇပတ္တတာ (တိ) [အဝေသာရဇ္ဇ-
ပတ္တ+တာ] မကြောက်မရွံ့-ရဲဝံ့- ခြင်းသို့
မရောက် သူ၏ အဖြစ်။ အသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဟိ
သမ္ဗုဒ္ဓေ ဌတွာ ... အဝေသာရဇ္ဇပတ္တတာယ
အနန္တယောဂက္ခမတ္တာ။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။၃၀၅။

အဝေဟာသကုဋိ (တိ) [န+ဝေဟာသကုဋိ]
ဝေဟာသကုဋိ(- အထက်ဆင့်တွင် ပျဉ်မခင်း
ရသေးသဖြင့် ဟာလာ ဟင်းလင်း ဖြစ်သော
ကျောင်း) မဟုတ်သော သစ်ရွက်ကျောင်း-
(စသည်)။ အနာပတ္တိ အဝေဟာသကုဋိယာ။
ဝိ၊ ၂။၆၇။ အဝေဟာသကုဋိယာတိ ဘူမိယံ
ကတပဏ္ဏသာလာဒိသု အနာပတ္တိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၃။
၄၈။ (-ကဒါ၊ ၂၀၆။ ကဒါ၊ ၄။၃၆၉။)
ဝေဟာသကုဋိ-နှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။

အဝေါက်ဏ္ဏ (တိ) [န+ဝေါက်ဏ္ဏ] မရောပြွမ်း-
မရောနှော-သော။ အဝေါက်ဏ္ဏံ ဟိကိသတံ၊
ယံ ပဗ္ဗင်္ဂံ ဣသိပဗ္ဗဇ္ဇံ။ မ၊ ၄၊ ၄။၁၄၄။ အဝေါ-
က်ဏ္ဏန္တိ အညေဟိ အသမ္ပိသန္တိ အတ္တော။
မ၊ ၄၊ ၃။၃၄၈။ (-ထေရ၊ ၄၊ ၂။၃၅၂။ ဓရိယာ၊
၄။၃၁၂။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။၉၃။ သိ၊ ၄၊ ၁။၁၂၊ ၁၇၉။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၁။၃၉၁၊ ၄၅၆။)

အဝေါက်ဏ္ဏတာ (တိ) [အဝေါက်ဏ္ဏ+တာ]
မရောပြွမ်း- မရောနှော-သည်၏ အဖြစ်။
အဗျာမိဿတာ (သံ၊ ၄၊ ၁။၄၂) ကြည့်။

အဝေါက်ဏ္ဏဘဝင်္ဂပုတ္တိလက္ခဏာ (တိ) [အဝေါ-
က်ဏ္ဏ+ဘဝင်္ဂ+ပုတ္တိ+လက္ခဏာ] မရောနှော
သောဘဝင်္ဂစိတ်၏ဖြစ်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော။
ဒုဝိဓော သုပနာ ကိရိယာမယစိတ္တေဟိ
အဝေါက်ဏ္ဏဘဝင်္ဂပုတ္တိလက္ခဏာ စ။ အံ၊ ၄၊
၃။၃၅၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၁။၃၆၈။

အဝေါက္ကမန္တ(တိ) [န+ဝေါက္ကမန္တ] (က)မကျော်
လွန် - မရှောင်လွှဲ - မလွဲဖယ် - သော။ သူ။
(ခ) မကျော်လွန် - မလွန်ကျူး - သော။ သူ။
(က) သစ္စာ အဝေါက္ကမန္တ မုနိတိ သစ္စဝါဓာယ
အဝေါက္ကမန္တော။ မဟာနိ။ ၃၃၉။ (- အဘိ၊
ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၃။ ပဋိသိန္ဓ၊ ၁။ ၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၃။
မဟာနိ၊ ၄။ ၃၀၄။ မူလဋီ၊ ၂။ ၈၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။
၂၈၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၁။) (ခ) သော ဝိနယံ
အဝိဟေန္တော အဝေါက္ကမန္တော။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၉။
ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၂။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၈။ အဝေါက္က-
မန္တောတိ အနတိက္ကမန္တော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၈။

အဝေါက္ကမိတတ္ထ (န) [န+ဝေါက္ကမိတ+တ္ထ]
မကျော်လွန် - မခုန်ကျော် - အပ်သည်၏
အဖြစ်။ တန္တိက္ကမဿ အဝေါက္ကမိတတ္တာပိ။
ဝဇီရ။ ၂၀။

အဝေါက္ကမိတာ (ကြိ၊ ဝိ) [န+ဝေါက္ကမိတာ]
မကျော်လွန် - မခုန်ကျော် - မူ၍။ တန္တိက္ကမံ
ကဋ္ဌိ အဝေါက္ကမိတာ (ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁) တိ ကဋ္ဌိ
ပါဠိက္ကမံ အနတိက္ကမိတာ။ အနက္ကမေနေဝ
ပါဠိ ဝဏ္ဏယိဿာမာတိ အတ္တော။ ဝိမတိ၊ ၁။
၈။ (- ဝဇီရ။ ၂၀။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၄။)

အဝေါက္ကမေန္တ (တိ) [န+ဝေါက္ကမေန္တ] မကျော်
လွန် - မရှောင်လွှဲ - မလွဲဖယ် - သော။
အဝေါက္ကမေန္တော (အဝေါက္ကမန္တော၊ သိ၊
သျှာ) သမယံ သကဉ္စ၊ မဟာနိ၊ ၄။ ၂။

အဝေါက္ကမ္မ (ကြိ၊ ဝိ) [န+ဝေါက္ကမ္မ] မကျော်
လွန် - မရှောင်လွှဲ - မလွဲဖယ် - မူ၍။ သစ္စာ
အဝေါက္ကမ္မ မုနိ ထလေ တိဋ္ဌတိ ပြာဟ္မဏော။
သုတ္တနိ၊ ၄၂။ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တာ တိဝိဓာပိ သစ္စာ
အဝေါက္ကမ္မ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၃။ (- သုတ္တနိ၊
၄။ ၁။ ၁၅၇။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၃၈။ ဒီးဇီ၊ ၁။ ၃၁၆။
သီ၊ ၄။ သစ်၊ ၂။ ၂၈၈။)

အဝေါက္ကမ္မစာရီ (တိ) [အဝေါက္ကမ္မ+စရ+တိ]
မကျော်လွန်မူ၍ - အစဉ်အဆင့် - လှည့်

လည် - သွားလာ - သော။ အိမ်စဉ် - မပြတ် -
အတိုင်း - လှည့်လည်ဆွမ်းခံသော။ သူ။ သပ-
ဒါနစာရီတိ အဝေါက္ကမ္မစာရီ အနုပုဗ္ဗစာရီ။
သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၆။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၃။ စူဠနိ၊
၄။ ၁၃၂။

အဝေါက္ကဇာတိက - ဥဒါန၊ ၄။ ၄၈-၅၅ ချီသော
ပါဠိကား အစောက္ကဇာတိက-မှ ပျက်လာ
သော ပါဠိ ဖြစ်ဟန် တူသည်။ အစောက္က-
ဇာတိက၊ စောက္ကဇာတိက-တို့နှင့် ယှဉ်ကြည့်။

အဝေါ (ကြိ) ဝစတိ (ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၈။ ဒီ၊ ၁။ ၄၃။
၁၁၅။ မ၊ ၁။ ၁၇၊ ၁၉၅၊ ၂၃၂။ သံ၊ ၂။ ၃၈၇။
အံ၊ ၁။ ၁၆၄။ ဥဒါန၊ ၁။ ၈၀။ ဝိမာန၊ ၄၉၊ ၇၀၊
၇၈။ ထေရ၊ ၃၃၄။ ဇာ၊ ၂။ ၂၁၄။ ဝိ၊ ၄။ ၁။
၁၀၁၊ ၁၄၉။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၉၊ ၂၅၉။ မ၊ ၄။ ၁။
၁၀၂။ မ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၊ ၁၀၀။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၈၃။ အံ၊
၄။ ၁။ ၁၄။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၃။ ဥဒါန၊ ၄။ ၃၆၃။
ဝိမာန၊ ၄။ ၁၃၈၊ ၁၉၈၊ ၂၂၂။ ထေရ၊ ၄။ ၂။
၃၂၉။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၂၉၇) ကြည့်။

အဝေါ (ကြိ) ဝစတိ (ဝိ၊ ၃။ ၅၂-၃) ကြည့်။

အဝေါရံ (ကြိ) ဝစတိ (ဒီ၊ ၁။ ၉၀၊ ၁၁၅။ မ၊ ၁။
၃၅၄။ ဇာ၊ ၂။ ၃၃၃။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၇၊ ၂၅၈။
မ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၉။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၂၉၄) ကြည့်။

အဝေါဒါတ (တိ) [န+ဝေါဒါတ] မဖြူစင်သော၊
မစင်ကြယ်သော။ အဝိဝဒါတ-ကြည့်။

အဝေါဒါတဓမ္မ (ပု) [အဝေါဒါတ+ဓမ္မ] မဖြူစင်
သောတရား။...အပရိသုဒ္ဓိဓမ္မော အဝေါဒါတ-
ဓမ္မောတိ ဧဝံ ဝဒန္တော။ မဟာနိ၊ ၂။ ၃၅။

အဝေါဒါတမဂ္ဂ (ပု) [အဝေါဒါတ+မဂ္ဂ] မဖြူစင်
-မစင်ကြယ်-သောမရီးလမ်း။ အပရိသုဒ္ဓိမဂ္ဂံ
အဝေါဒါတမဂ္ဂံ အပရိဝေါဒါတမဂ္ဂံ အတိက္က-
မိတာ။ မဟာနိ၊ ၂။ ၂။

အဝေါပုပ္ဖိယတ္ထေရ (ပု) [အဝပုပ္ဖိယ (=အဝ+
ပုပ္ဖ+ဣယ။ အဝ-မှ အ-ကို ဩ-ပြု။) +ထေရ]

အဝေါပုပ္ဖိယမည်သောထေရ်၊ (ဈေးအဝက သိခိမြတ်စွာဘုရားအားပန်းတို့ဖြင့်ကြမြှောက် ပူဇော်ခဲ့ဘူးသောကြောင့် ယခုအခါ၌ ထိုမ ထေရ်ကို အဝေါပုပ္ဖိယထေရ်ဟုခေါ်သည်။) တသို့ အာကာသေ ပုပ္ဖိနံ အဝက်ရိတတ္တာ အဝေါပုပ္ဖိယတ္ထေရေတိ ပါကဇော။ အပါဠာ၊ ၂။၈။

အဝေါမိဿ (တိ) [န+ဝေါမိဿ] မရောနှော သော။ ခတ္တိယာဒိဇာတိအန္တရေဟိ အဝေါမိ- ဘာနိ။ ဥဒါနံ ၄။၁၇၄။ (-မဟာနိ၊ ၄။၁၂၉။ ဒိ၊ ၄။၁။ ၂၄၂။ မ၊ ၄။၁။ ၂၄၈။ မ၊ ၄။၂။ ၄၉။ မ၊ ၄။၂။ ၄၄၊ ၂၃၅။ သံ၊ ၄။၁။ ၇၉။ သံ၊ ၄။၂။ ၁၄၈၊ ၂၉၅။ မူလ၊ ၄။၁။ ၁၃၆။ အနု၊ ၄။၂။ ၂၇၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။၁။ ၂၈၀၊ ၂၉၅။)

အဝေါမိဿကတာ (တိ) [အဝေါမိဿက+တာ] မရောနှောသည်၏အဖြစ်။ ကေဝလီတိ ဣ ကေဝလံဝုစ္ဆတိကေနစိအဝေါမိဿကတာယ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။၂၈၉။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။၁။ ၃၀၀။)

အဝေါမိဿကပဒ (န) [အဝေါမိဿက+ပဒ] မရောနှောသောပုဒ်။ အသမ္ပိန္နပဒံ အဝေါ- မိဿကပဒံ။ သံ၊ ၄။၂။ ၁၂၀။

အဝေါရောပနကသာသန (န) [န+ဝေါရော- ပနက+သာသန]မချ-မပယ်ရှား-ကြောင်း ဖြစ်သောသာသနာတော်။ ကုန္တကိပိလ္လိကမ္ပိ နာမ ဇီဝိတာ အဝေါရောပနကသာသနေ ပဗ္ဗဇိတော ပါဏာတိပါတမတ္တတောပိ ဩရ- မိတုံ န သက္ကောမိ။ မ၊ ၄။၂။ ၂၈။

အဝေါသာနာပဇ္ဇန (န) [န+ဝေါသာန+အာ- ပဇ္ဇန] ပြီးဆုံးခြင်သို့ မရောက်ခြင်း၊ ဆုတ် နှစ်မသွားခြင်း။ စိရကာလာဒိယောဂေါ စ အန္တရာအဝေါသာနာပဇ္ဇနေနာတိ။ စရိယာ၊ ၄။၃၁၇။ ဒိ၊ ၄။၁။ ၉၈။ ပဓာနံ အနုယုဉ္ဇန္တယ ဟိ တစေ ပလုဇ္ဇမာနေပိ တံ နိမိတ္တံ အဝေါ- သာနာပဇ္ဇနံ တဿ ဝိရိယဿ ဧကံ အင်္ဂံ ဧကံ ကာရဏံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။၁၇၃။

အဝေါသာနာပတ္တိ (တိ) [န+ဝေါသာန+အာ- ပတ္တိ] ပြီးဆုံး-ဆုတ်နှစ်-ခြင်းသို့ မရောက် ခြင်း။ ဇွဲ-လုံလ-ဝိရိယ-မလေ့ ၃။ခြင်း။ ဗော- ဝိသမ္ဘာရသမ္ဘရဏေ သင်္ကောစာဘာဝေန အန္တရန္တရာ အဝေါသာနာပတ္တိတော မရဏေ- နပိ အနုပစ္စေဒေါ ဝေ။ စရိယာ၊ ၄။၄၄။

အဝေါသိတတ္ထ (န) [န+ဝေါသိတတ္ထ] ပြီး ဆုံးစေအပ်သည်၏ အဖြစ် မရှိသော။ အန- ဝေါသိတတ္ထ ကြည့်။

အဝေါဿဂ္ဂ (ပု) [န+ဝေါဿဂ္ဂ] မစွန့်လွှတ်ခြင်း၊ ပြေးဝင်ခွင့်မပေးခြင်း။ အပ္ပမာဒေါတိ သာ- တဇ္ဇကိရိယာ ပဉ္စသု ကာမဂုဏေသု စိတ္တဿ အဝေါဿဂ္ဂေါ။ သံ၊ ၄။၂။ ၃၅။ အဝေါဿဂ္ဂေါ- တိ စိတ္တဿ ကာမဂုဏေသု အဝေါဿဇ္ဇနံ ပက္ခန္တိတုံ အပ္ပဒါနံ။ သံ၊ ၄။၂။ ၃၀၈။

အဝေါဿဇ္ဇန (န) [န+ဝေါဿဇ္ဇန] မစွန့်လွှတ် ခြင်း။ တဿ ပရပါဒံဝိတိသာရေတွာ ဘူမိယံ နိက္ခိပနတ္ထံ အဝေါဿဇ္ဇနံ။ သံ၊ ၄။၂။ ၁၀၇။ အဝေါဿဂ္ဂ-လည်း ကြည့်။

အဝေါဟာရကုသလ (တိ) [န + ဝေါဟာရ + ကုသလ] အခေါ်အဝေါ် - အပြောအဆို- အသုံးအနှုံး- ခွံ-မကျမ်းကျင် - မလိမ္မာ- သော၊ သူ။ အဝေါဟာရကုသလာ ဣမေ ဂါမိကာ။ မ၊ ၄။၁။ ၁၆၁။ အံ၊ ၄။၁။ ၃၆၆။ စူဠနိ၊ ၄။၅၈။

အဝေါဟာရဒေသနာ (တိ) [န+ဝေါဟာရ+ ဒေသနာ] ဝေါဟာရဒေသနာ - သုတ္တန်ဒေ- သနာ-မဟုတ်သော ဒေသနာ၊ အဘိဓမ္မာ- ဒေသနာတော်။ အဝေါဟာရဒေသနတော ဓမ္မာနမေဝ ဒေသေတဗ္ဗတ္တာ။ မူလ၊ ၄။၁။ ၅၉။

အဝုယ (ပု) [အာ+ဝု+အ။ အဟူယတေတိ အဝုယော။ ဓာနိ၊ ၄။၁၁၄။] နာမည် (ခေါ် ဝေါဋီရာ အမည်)။ ဇမ္ဗုသိရိဝုယေ (ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၄)တိ ဇမ္ဗုသဒိသော သိရိမန္တော အဝု-

ယော နာမံ ယဏ ခိယဏ၊ တသ္မိံ ဇျေဒ္ဓိ-
ပေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၄။ (-
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၀။ သုတ္တနိ၊ ၃၆။ သုတ္တနိ၊ ၄၊
၂။ ၂၀၆။)

အဝု(ဝါ)ယတိ (ကြိ) [အာ+ဝေ+အ+တိ]
(က) ခေါ်ဝေါ်၏၊ ပြောဆို၏၊ “လာပါ”ဟု
ခေါ်၏၊ ဖိတ်ခေါ်၏၊ ခေါ်ဆောင်၏။ (ခ)
ခေါ်ဝေါ် - ဖိတ်ခေါ် - သကဲ့သို့ ဖြစ်၏။
(က) ဣတိ မဝုယန္တိ(ဇာ၊ ၂။ ၂၈)တိ ဣတိ
မံ အဝုယန္တိ ပက္ခောသန္တိ။ ဇာ၊ ၄။ ၁၇၃။
အဝုယန္တိ ဝရာဝရ(ဇာ၊ ၂။ ၂၈)တိ ဝရတော
ဝရံ နစ္စူ ဂံတူ ကရောန္တိယော ပက္ခော-
သန္တိ။ ဇာ၊ ၄။ ၁၇၂။ ဝရံ ဂတံ ယေန စ
အဝုယန္တိ။ ဇာ၊ ၁။ ၅၇။ အဝုယန္တိ ကထေန္တိ
မန္တေန္တိ၊ ဥဒါဟရန္တိတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ၄။ ၂။
၁၅၉။ တံ ကိရိ “သိရိကဏှော”တိပိ အဝု-
ယန္တိ အာမန္တေန္တိ၊ အာလပန္တိတိ ဝုတ္တံ
ဟောတိ။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၀၆။ တေ တံ ဒလိ-
ဇ္ဈေါ ကထံ မဝုယေသိ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၈။ တေ
ရာဇာနော ဝေ ဗဟုဓနေ တံ ဒလိဇ္ဈေါ သမာ-
နော ကထံ ဣတေန အဝုယသိတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။
၁၇၃။ ဣန္ဒမဝုယာမ သော မံမဝုယာမ၊
ဝရဏံမဝုယာမ၊ ဒီ၊ ၁။ ၂၃၀။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၁။
ဣန္ဒမဝုယာမာတိ ဣန္ဒ အဝုယာမ ပက္ခော-
သမ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၄။ မဟာပထံ နိစ္စ သမ-
ဝုယန္တိ။ (ဇာ၊ ၂။ ၃၁၁)တိ အန္တောနဂရေ
အလကံတမဟာပထံ ရာဇမဂ္ဂံ နိဿာယ ဌိတာ
ဝေသိယာ နိစ္စကာလံ ကိလေသဝသေန ကိ-
လေသတ္ထိကံ ဇနံ အဝုယန္တိတိ အတ္ထော။
ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၂၃၉။ သိဝိပုတ္တာနိ အဝုယာ(ဇာ၊
၂။ ၃၆၀)တိ သာမိ သိဝိရာဇ ပက္ခာသာယာယ
သယာပိတဋ္ဌာနတော သိသံ ပုတ္တကေ ပ-
က္ခောသဟိ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၃၄၇။ အဝါယသု
မံ တဒ္ဓန္တေ၊ ပဗ္ဗဇော မမ ရုစ္စတိ။ ဇာ၊ ၂။
၁၅၂။ အဝုယသုတိ “ဟေ ပဗ္ဗဇာဟိ”တိ
ပက္ခောသသု။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၂။ ပြာဟုဏံ အဝု-

ယေယျ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၁။ တတော အဝုယေ-
သိ (ဇာ၊ ၂။ ၄၃)တိ တတော တံ အပရိဂ္ဂ-
ဟိတတ္တာ အာနေယှာသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၂၃၇။
(ခ) ဇိဝိတံ အဝု(ဝါ)ယတိတိ ဇိဝိ။ အဘိ၊
၄၊ ၂။ ၄၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၁၂။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၉။
စူဠနိ၊ ၄။ ၆၆။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၉။ မူလဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၄။
အနုဋ္ဌိ၊ ၁။ ၁၅၆။ ဘယဘေရဝံ အဝုယန္တိ။ မ၊
၁။ ၂၀။ အဝုယန္တိ ပက္ခောသန္တိ။ မ၊ ၄။ ၁။
၁၁၇-၈၉။ ဘယဘေရဝံ အဝုယန္တိ ဝိယ
ဟောန္တိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၁။

အဝုယန္တိ (တိ) [အာ+ဝေ+အ+အန္တ] ခေါ်
ဝေါ် - ပြောဆို - ဖိတ်ခေါ် - ပင့်ဖိတ် - ခေါ်
ဆောင် - သော။ အဝုယန္တော စ...အန္တော-
မဇ္ဈနိကကာလေယေဝ တံ ဥပဝုယေယျ။ သံ၊
၄။ ၁။ ၂၁။ (-ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၃၉။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၅၃။)

အဝုယမာန (တိ) [အာ+ဝေ+မာန] ခေါ်ဝေါ်
အပ်သော၊ သူ။ ကဏ္ဍသိရိဝုယောတိ ကဏ္ဍ-
သဒ္ဓေန စ အဝုယမာနော။ သုတ္တနိ၊ ၄၊
၂။ ၂၀၆။

အဝုတဗ္ဗ (တိ) [အာ+ဝေ+တဗ္ဗ] ခေါ်ဝေါ် -
ပြောဆို - ဖိတ်ခေါ် - ခေါ်ဆောင် - အပ်
သော။ ဝုမဝုယာယာတိ ဝုမေန အဓမ္မန
အဝုတဗ္ဗာယ၊ အဓမ္မပါလိယာတိ အတ္ထော။
ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၄။ (-ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၃။ ကင်္ခါ၊
၁၄၈။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၁။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၃၅၈။ စရိ-
ယာ၊ ၄။ ၅၉၊ ၂၂၃။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၅၉။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၂။ ၃၇၈။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၈၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။
၂၄၂။ မူလဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၄၀။)

အဝုန(န) [အာ+ဝေ+ယ] (၁) ခေါ်ဝေါ်ခြင်း၊
ပြောဆိုခြင်း၊ ပင့်ဖိတ်ခြင်း။ (၂) နာမည်။
(ခ) အဝုနံ နာဘိနန္ဒေယျာ (သုတ္တနိ၊
၃။ ၃၈) တိ “ဘန္တေ အမှာကံ သရေ
ဘုဉ်တဗ္ဗ”န္တိ နိမန္တိနံ, ... နာဘိနန္ဒေယျ။
သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၁၄။ ... ဤသနမဝုယာမ၊
ယာမမဝုယာမာ”တိ ဣဒံ ပန အဝုနံ

နိရတ္တကံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁။ (-ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။
၃၀။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၀။) (၂) ဗုဒ္ဓေါသိ
သစ္စေနဝ အဝါနေန နာမေန ယုတ္တော။
သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၇၉။

အဝါနာနာနိနန္ဒနာ (တိ) [အဝါန + အနာနိနန္ဒ-
နာ] ခေါ်ဝေါ် - ပဋိပိတ် - ခြင်းကို - မနှစ်
သက်ခြင်း - လက်မခံခြင်း။ အဝါနာနာနိနန္ဒ-
နာ(ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၆၅)တိ နိမန္တနဝသေန အဝါ-
နာ အသမ္ပုဋ္ဌိနာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၅။

အဝါယန (န) [အာ + ဝေ + ယ] (၁) ခေါ်
ဝေါ်ခြင်း။ (တိ) (၂) ခေါ်ဝေါ်အပ်သော။
(၁) သိရိဝါယန(ဒီ၊၁။၁၁)နိ “ဟေ သိရိ၊
မယံ သိရေ ပတိဋ္ဌာဟိ”တိ ဝေ သိရေန
သိရိယာ အဝါယနံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၁။ (-ဒီ၊
ဋ္ဌ၊၁။၃၃၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၆။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၅။
သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၃၇၆။) (တိ) (၂) အဝိတထ-
ကေလုကဝတ္ထနာမေန အဝိပရိတေန အဝါယ-
နော။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၈၁။

အဝါယနဟေတု (ပု) [အဝါယန + ဟေတု] ခေါ်
ဝေါ်ခြင်းဟူသော အကြောင်း။ တဿ ပုရိ-
သဿ အဝါယနဟေတုဝါ အာယာစနဟေတု
ဝါ။ ဒီ၊၁။၂၃၀။

အဝါယနာကာရ (ပု) [အဝါယန + အာကာရ]
ခေါ်ဝေါ်ခြင်း ဟူသော - ခေါ်ဝေါ်ပုံ -
အခြင်းအရာ။ “သိရေနာ”တိ ပန ဌာန-
ဝသေန အဝါယနာကာရံ ခဿေတိ။ သီ၊ဋ္ဌ၊
သစ်၊၁။၃၇၆။

အဝါယန္တ (တိ) [အာ + ဝေ + အ + အန္တ] ခေါ်
ဝေါ်သော၊ သူ။ သာရမ္ပဝသေန အဝါ-
ယန္တော။ သီ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၇၀။ အဝါယန္တ၊ သု-
ယုဒ္ဓေန။ ဇာ၊၂။၂၂၀။ အဝါယန္တ၊ တိ အ-
ဝါယန္တော၊ အယမေဝ ဝါ ပါဌော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊
၇။၃၀ (အဝါယန္တ + သီ၊ ဩ-ပြု၊ ဩ-ကို ဥ-

ပြု။ အဝါယန္တ၊ ပြီး၏။ မောက်၊သျှ၊နာ က-
ကြည့်)။ (- ကသီ၊ဋ္ဌ၊၄၅၉။)

အဝါယန္တ၊ အဝါယန္တ-ကြည့်။

အဝါယမာန (တိ) [အာ + ဝေ + မာန] ခေါ်ဝေါ်
သော။ ဘေကောဝံ ရညေ အဟိ မဝါယ-
မာနော။ ဇာ၊၁။၂၆၀။ ဘေကောဝါတိ
ယထာ အရညေ မဏ္ဍုကော ဝဿန္တော
အတ္တနော ခါဂကံ အဟိ အဝါယမာနော
ဗုဒ္ဓာသိတံ အာသတိ နာမ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၄၀။

အဝါယိက (တိ) [အာ + ဝေ + ကျ] ခေါ်ဝေါ်
တတ်သောသူ။ အဝါယိကာ တမ္ပိဒိသံ ဝဒန္တိ။
ဇာ၊၁။၁၃၀။ အဝါယိကာတိ “ထေ ဒေယျ-
ဓမ္မံ ပဋိဂ္ဂဟေတ”တိ ပက္ခောသနကာ။ ဇာ၊
ဋ္ဌ၊၃။၂၂၀။

အဝေတိ (ကြိ) [အာ + ဝေ + အ + တိ] (က)
ခေါ်ဝေါ်၏။ (ခ) မိမိ၏ အတတ်ပညာထူး
ကို - ဖော်ပြ - ပေါ်လွင်ထင်ရှားစေ - ခြင်း
ငါ - တိပါးပုတ်ခတ်၍ ပြောဆို၏။ သင်၏
အတတ်ပညာကို ပြရက ပြလော့ဟု ပိတ်ခေါ်
၏။ (က) (ခ) သော မံ ရက်မို့ အဝေတိ။
ဇာ၊၁။၆၀။ ဝိမာန။၃၉။ သော မံ ဣဒါနိ
ရက်မဏ္ဍလေ ပက္ခောသတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၀။
အဝေတိ သာရမ္ပဝသေန အတ္တနော ဝိသေသံ
ခဿေတံ သမ္ပိယတိ။ “ဟေ သိပ္ပံ ခဿေ-
ဟိ”တိ အာစိက္ခံ (အစိက္ခိပတိ၊သီ)။ ဝိမာန၊
ဋ္ဌ၊၁၂၇။ (က) သော ဩရိမေ တိရေ
ဌိတော ပါရိမံ တိရံ အဝေယျ။ ဒီ၊၁။၂၃၀။
အဝေယျာတိ ပက္ခောသေယျ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၄။
အဝေတ္တ ယက္ခော အဝိကမ္မမာနော။ ဇာ၊၂။
၂၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၇၁။ ဇူတေန အဝေတ္တ။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၇၂။

အသံကစိုက (တိ) [န + သံကစိုကာ] ရင်လွမ်း
တဘက် - ရင်စည်းအဝတ် - မရှိသော၊ ရင်
စည်းအဝတ် - ဝတ် - စည်းပတ် - မထား

သော၊ သူ (သိက္ခနီမ)။ အသံကစိုကာ ဝိနာ သံကစိုကာ။ ဝိ၊ ၂။ ၄၆၂။ အသံကစိုကာတိ အက္ခေကဥတ္တနာသိမဏ္ဍလသင်္ခါတဿ သရိ- ရဿ ပဋိစ္စာဒနတ္ထံ အနုညာတသံကစိုကဝိရ- ဟိတာ။ ကခါ၊ ၃၇၃။

အသံကရ (တိ) [န + သံကရ] ရောနှောခြင်း မရှိ - မရောနှော - သော။ အသံကရံ နိကာ- ယန္တရလဒ္ဓိဟိ အသမ္ပိဿံ။ ဝိ၊ နိစ္စယ၊ ၁။ ၂။ ၃၀။

အသံကိဏ္ဍ (တိ) [န + သံကိဏ္ဍ] (၁) မစွန့်အပ် - မပယ်အပ် - မစွန့်မပယ်အပ် - သော။ (၂) မရောနှော - မရောပြွမ်း - သော။ (၃) အသံ- ကိဏ္ဍာ (သံ၊ ၂။ ၅၉။ အံ၊ ၁။ ၃၃၆။) တိ အဝိ- ဟေတိတာ။ “ကော ဣမေဟိ အတ္ထော” တိ ဝတ္တာ အဆဒ္ဓိတာ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၇။ အသံ- ကိဏ္ဍာ အဝိကိဏ္ဍာ အနပနိတာ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၇။ (- အံ၊ ၃။ ၇၆။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၃။ ဒိ၊ ၄။ ၃။ ၁၉၁။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၄။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၃၂၅။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၅။ ဒိ၊ ၄။ ၃။ ၂၂၂။ မ၊ ၄။ ၂။ ၃၃၆။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၇။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၅။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၃၉။) (၂) အယံဂါထာ အသံကိဏ္ဍာ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၉၈။ အသံကိဏ္ဍာ အဝေါမိဿာ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၄။ (- ဝိ၊ နိစ္စယ၊ ၁။ ၂။ ၃၀။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၁။ ၄၆၀။) အသံကိဏ္ဍတာ-လည်း ကြည့်။

အသံကိဏ္ဍတာ (တိ) [န + သံကိဏ္ဍ + တာ] မရော- နှော - မရောပြွမ်း - သည်၏အဖြစ်။ ဧဝံ ကိစ္စ- ဝသေန ဓမ္မာနံ အညမညံ အသံကိဏ္ဍတာ ဒီပိတာ။ ဝိဘာဝိနီ၊ ၁၄၄။ သံကိရန္တိ ဝေါမိ- ဿာ ဘဝန္တိတိ သံကိဏ္ဍာ၊ န သံကိဏ္ဍာ အသံကိဏ္ဍာ၊ အဝေါမိဿာ။ အသံကိဏ္ဍာနံ ဘာဝေါ တဿာ။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၁။ ၄၆၀။

အသံကိဏ္ဍပုဗ္ဗ (တိ) [အသံကိဏ္ဍ + ပုဗ္ဗ] ရွေး- အခါကလည်း - ရွေးဘုရားရှင်တို့သည်လည်း - မစွန့် - မပယ် - အပ်သော၊ မစွန့် မပယ် -

ဘူးသော။ အသံကိဏ္ဍပုဗ္ဗာ (သံ၊ ၂။ ၅၉။ အံ၊ ၁။ ၃၃၆။) တိ အတိတေပိ အဟေတိပုဗ္ဗာ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၇။ အသံကိဏ္ဍပုဗ္ဗာ အတိတ- ဗုဒ္ဓေဟိပိ န သံကိဏ္ဍပုဗ္ဗာ “ကိ” ဣမေဟိ” တိ န အပနိတပုဗ္ဗာ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၇။ (- အံ၊ ၃။ ၇၆။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၃။ ဒိ၊ ၄။ ၃။ ၁၉၁။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၄။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၃၂၅။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၅။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၅။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၃၉။)

အသံကိလိဋ္ဌ (တိ) [န + သံကိလိဋ္ဌ] (က) မညစ် နှမ်းသော၊ ကိလေသာ မရှိသော၊ စင်ကြယ် သော။ (ခ) ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ် နှိပ်စက်အပ် သည် မဟုတ်သော။ (က) အသံကိလိဋ္ဌ- (ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၂) နှိ ကိလေသေဟိ အသမ္ပိ- ဿတ္တာ အသံကိလိဋ္ဌံ၊ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၇၆။ အသံကိလိဋ္ဌော (အံ၊ ၁။ ၁၇၆) တိ နိက္ကိလေ- သော ပရိသုဒ္ဓေါ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၉။ အသံကိလိ- ဋ္ဌောတိ သံကိလေသဝိရဟိတော တေနာဟ “နိက္ကိလေသော” တိ အာဒိ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၄။ (- သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၉၄။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၆၉။ မ၊ ၄။ ၃။ ၃၈။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၉။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၂၄။ အနု၊ ၄။ ၁။ ၅၉။ အနု၊ ၄။ ၂။ ၈၉။) (ခ) အသံကိလိဋ္ဌ- အသံကိလေသိက-ကြည့်။

အသံကိလိဋ္ဌအသံကိလေသိက (တိ) [အသံကိလိဋ္ဌ + အသံကိလေသိက] ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက် တတ်သော ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ် နှိပ်စက်စေအပ်သည်လည်း မဟုတ် ပူပန်စေ တတ် နှိပ်စက်စေတတ်သော ကိလေသာကိုရ ခြင်းငှါထိုက်သည်လည်း မဟုတ်သောတရား။ (လောကုတ္တရာစိတ္တုပ္ပါဒ်၊ နိဗ္ဗာန်)။ အသံကိ- လိဋ္ဌအသံကိလေသိကာ ဓမ္မာ။ အဘိ၊ ၈။ ၁။ သံကိလိဋ္ဌသံကိလေသိက (အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၈၅) ကြည့်။

အသံကိလိဋ္ဌသံကိလေသိက (တိ) [အသံကိလိဋ္ဌ + သံကိလေသိက] ပူပန်စေတတ်နှိပ်စက်တတ်

သော ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ် နှိပ်စက်အပ်သည် မဟုတ်သည်ဖြစ်၍ ပူပန်စေတတ်နှိပ်စက်တတ်သောကိလေသာကို ရခြင်းငှါသာထိုက်သော တရား။ (လောကီကုသိုလ်သတ္တရသ၊ လောကီဝိပါက် ဗာတ္ထိသ၊ ကြိယာစိတ် ဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ၊ ရုပ်အဋ္ဌဝိသ)။ အသံကိလိဋ္ဌသံကိလေသိကာဓမ္မာ။ အဘိ။ ၈၁။

အသံကိလိဋ္ဌစိတ္တ (တိ) [အသံကိလိဋ္ဌ+စိတ္တ] စင်ကြယ်သောစိတ်ရှိသော။ သူ။ ဝေ အသံကိလိဋ္ဌစိတ္တော ဝေ ဝိသုဒ္ဓိစိတ္တော။ အံ။ ၁။ ၁၉၂။ အသံကိလိဋ္ဌစိတ္တောတိ ကိလေသဿ နတ္ထိတာယ အသံကိလိဋ္ဌစိတ္တော။ အံ။ ၁။ ၂။ ၁၀၂။

အသံကပ္ပ (တိ) [န+သံကပ္ပ] (က) ဗျာပါဒသည် မပျက်စီးစေအပ်-ကြောင့် မပျက်စီးသော (စိတ်)။ (ခ) ရာဇသညတို့ကြောင့် မပျက်စီးသော၊ တရား (ဝိပဿနာ၊ နိဗ္ဗာန်)။ အသံဟိရံ အသံကပ္ပံ။ ထေရ။ ၂၄၀။ သုတ္တနိ။ ၄၅၁။ နေတ္ထိ။ ၁၂၀။ (က) အသံကပ္ပန္တိ န ကပ္ပံ၊ ခူရပစ္စတ္တိကေန ဗျာပါဒေန အကောပိယံ။ ထေရ။ ၁၅၂။ ၂၄၁။ (ခ) ဝိပဿနာဟိ ရာဂါဒိဟိ န သံဟိရတိ န ကပ္ပတိတိ အသံဟိရာ အသံကပ္ပါ၊... အထ ဝါ နိဗ္ဗာန် ရာဂါဒိဟိ န သံဟိရတိ န ကပ္ပတိ။ နေတ္ထိ။ ၁၅၂။ ၂၄၀။ (-သုတ္တနိ။ ၁၅၂။ ၂၂၂။)

အသံဂန္တ (တိ) [န+သံဂန္တ (=သံ+ဂမု+တု)] မပေါင်းသင်း-မဆက်ဆံ-သော။ သူ။ သေဝိတ္တော အသံဂန္တ၊ အသံဝါသေန ဇီရတိ။ ဇာ။ ၂။ ၃၀။ အသံဂန္တ အသမာဂစ္ဆန္တဿ ပုရိသဿ။ ဇာ။ ၁၅၂။ ၂၁၉။

အသံဂါ (သင်္ဂါ) ဟနာ (တိ) [န+သံဂါဟနာ] (၁) ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို အနိစ္စ-အစရှိသော သာမညသဘောလက္ခဏာအားဖြင့် မဆိမ်းဆည်းတတ်သော တရား (မောဟ)။ (၂) အကျိုးစစ်အကျိုးမှန်၊ အကြောင်းစစ် အ

ကြောင်းမှန်၊ လောကီသော သစ္စာတရားကို စိတ်၌-မထည့်သွင်း-ထည့်သွင်းခွင့်မပေး-တတ်သောတရား (အဝိဇ္ဇာ)။ အသံဂါဟနာ အပရိယောဂါဟနာ။ အဘိ။ ၈၄။ အဘိ။ ၁၅၂။ (၁) ရူပါဒိသု ကေဓမ္မဗ္ဗိ အနိစ္စာဒိသမညတော န သင်္ကတတိ အသံဂါဟနာ။ အဘိ။ ၁၅၂။ ၂၉၆။ (၂) အဝိဇ္ဇာ ပန ဥပ္ပဇ္ဇိတော တံ ဂဟေတွာ သံသိတွာ ဂဏိတုံ န ဒေတိတိ အသံဂါဟနာ။ အဘိ။ ၁၅၂။ ၁၃၂။

အသံသန (တိ) [န+သံသန] ထိခိုက်-ထိပါး-ခြင်း မရှိသော၊ သူတပါးကို-မထိပါး-မထိခိုက်-သော။ အက္ခောဓနော အသံသနော။ ဇာ။ ၂။ ၂၉၂။ အသံသနောတိ ပရံ အသံသနောန္တော။ ဇာ။ ၁၅၂။ ၂၀၀။

အသံသနန္တ (တိ) [န+သံသနန္တ] မထိခိုက်-မထိပါး-သော။ အသံသန-ကြည့်။

အသံမိဿ (တိ) [န+သံမိဿ] မရောနှောသော၊ သုခနှင့် မရောမယှက် ခုက္ခချည်းသက်သက် ဖြစ်သော။ ကေဝလဿာတိ အသမိဿဿ၊ သကလဿ ဝါ။ အဘိ။ ၁၅၂။ ၁၂၉။ အသံမိဿဿာတိ သုခရဟိတဿ။ မူလင်္ဂီ။ ၂။ ၉၀။ (-မူလင်္ဂီ။ ၂။ ၁၄၇။)

အသံယမ (ပု) [န+သံယမ] မရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဖက် ခုဿိလျာစေတနာ။ ဝိရမ ပါဏဝော အသံယမာ။ ပေတ။ ၁၇၇။ အသံယမာတိ အသံဝရာ ခုဿိလျာ။ ပေတ။ ၁၅၂။ ၁၉၁။

အသံယုတ္တ (တိ) [န+သံယုတ္တ] မသင့်လျော်-မလျောက်ပတ်-သော။ တံ ဝိဝါဟံ အသံယုတ္တံ။ ဇာ။ ၂။ ၂၂၁။ အသံယုတ္တန္တိ အယုတ္တံ တိရစ္ဆာနေဟိ သဒ္ဓိံ သံသဂ္ဂံ အနန္တဝိကံ။ ဇာ။ ၁၅၂။ ၇၇။

အသံယောဂပရ (တိ) [န+သံယောဂ+ပရ] သံယုဂ်ဖြစ်သော နောက်အက္ခရာ မရှိသော။

မိမိ၏နောက်၌ သံယုဂ်အက္ခရာ - ကပ်လျက်
- ဆက်လျက် - မရှိသော။ အာယသ္မတော
ဗုဒ္ဓရက္ခိတတ္ထေရဿ ယဿ န ခမတိတိ ဝေ
အသံယောဂပရိကတ္တာဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၄။ ၂၄၇။
သံယောဂေါ ပရော ဧတသ္မာတိ သံယောဂ-
ပရော၊ န သံယောဂပရော အသံယောဂ-
ပရော။ အာယသ္မတော ဗုဒ္ဓရက္ခိတတ္ထေရဿ
ယဿ န ခမတိတိ ဧတ္ထ တ-ကာရန-ကာရ-
သဟိတာကာရော အသံယောဂပရော။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၃။ ၄၉၂။ (-ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၁၅။)

အသံယောဇနိယ (တိ) [န+သံယောဇနိယ]
သံယောဇနိ တရားတို့၏ အစီးအပျိုး မဟုတ်
သော၊ တရား (လောကုတ္တရာတရား ၉-ပါး)။
အသံညောဇနိယာ ဓမ္မာ။ အဘိ၊ ၈။ ၆။ (-
၂၂၇၊ ၂၂၈။) အာရမ္မဏဘာဝံ ဥပဟန္တာ သံ-
ယောဇနသမ္ပန္နနေန သံယောဇနာနံ ဟိတာတိ
သံယောဇနိယာ၊ သံယောဇနဿ အာရမ္မဏ-
ပစ္စယဘူတာနံ ဧတံ အဓိဝေဒနံ။ န သံယော-
ဇနိယာ အသံယောဇနိယာ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၉၁။

အသံလိတ္တ (တိ) [န+သံလိတ္တ] မလိမ်းကျသော၊
(တရား)။ လောကေ အသံလိတ္တာတိ လော-
ကုတ္တရာ၊ လောကေန အသံလိတ္တာတိ လော-
ကုတ္တရာ။ ပဋိသံ၊ ၃၄၉။ (- ပဋိသံ၊ ၄။
၂။ ၂၂၆။)

အသံဝရ (ပု) [(၁) န+သံဝရ၊ (၂) အ+သံဝရ]
(၁) (က) မစောင့်စည်းခြင်း၊ လွန်ကျူးခြင်း။
(ခ) မစောင့်စည်းခြင်း၊ မအောင်အည်း
မချုပ်တည်း သည်းမခံနိုင်ခြင်း။ (၂) ကြီး
မြတ်သော စောင့်စည်းခြင်း။ (၁) (က)
ကာ ဝိပတ္တိတိ၊ အသံဝရော ဝိပတ္တိ။ ဝိ၊ ၅။ ၂။
အသံဝရောတိ ဝိတိက္ကမော။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၃၉။
(-ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၆။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၅။ သာရတ္ထ၊ ၂။
၂၄။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၃။) (ခ) အသံဝရော (အံ၊
၂။ ၂။ ၃၉၀) တိ အနုဓိဝါသကဘာဝေါ။ အံ၊
၄။ ၁။ ၁၄၂။ (၂) သံဝရာသံဝရ ဝိဋ္ဌိ ဝိနိဝေ-

ဌန နာမ ခူပ ပရိစ္ဆေဒ ကထာ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇။
ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၉။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၂။ မဟန္တာ
သံဝရော အသံဝရော။ ဝုဒ္ဓိ-အတ္ထော ဟိ အယံ
အ-ကာရော ယထာ “အသေက္ခာ ဓမ္မာ” တိ။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၇၅။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၀။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁။
၁၀၀။

အသံဝရနိယာမ (ပု) [အသံဝရ + နိယာမ]
မစောင့်စည်းခြင်းဟူသော-ပင်ကိုယ်သဘော
- အမူအရာ အကျင့်သဘော။ စိတ္တတ္ထေရော
နာမ ဝုစ္စပဗ္ဗဇိတော အသံဝရနိယာမေန
ဩလောကေန္တာ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၆။ အသံဝရ-
နိယာမေနာတိ စက္ခုဒွါရိကေန အသံဝရ-
နိယာရေန။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၅၁။

အသံဝရနိဟာရ (ပု) [အသံဝရ + နိဟာရ] အ-
သံဝရနိယာမ-နှင့် အနက်အရတူ။

အသံဝါသ (တိ) [န+သံဝါသ] ပေါင်းသင်းရခြင်း
မရှိသော၊ ရဟန်းကောင်းတို့နှင့်တကွ ကံကြီး
ကံငယ် (ဧကမဗ္ဗ၊ ကျေဌေသ၊ သမသိက္ခာ) ဟု
ဆိုအပ်သော တူသောပေါင်းဖော်ခြင်း မရှိ
သော၊ သူ၊ (ပါရာဇိက-ကျသော ရဟန်း)။
ပါရာဇိကော ဟောတိ အသံဝါသော။ ဝိ၊ ၁။
၂၈။ (-၃၄။) သော စ ဝုတ္တပ္ပကာရော
သံဝါသော တေန ပုဂ္ဂလေန သဒ္ဓိံ နတ္ထိ၊
တေန ကာရဏေန သော ပါရာဇိကော
ပုဂ္ဂလော အသံဝါသောတိ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။
၂၂၄။ (-ကဒါ၊ ၁၀၉။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၂၀။)

အသံဝါသာရဟ (တိ) [န+သံဝါသ+အရဟ+
အ] ပေါင်းဖက်ယှဉ်တွဲခြင်းငှါ မထိုက်သော၊
မပေါင်းဖက် - မယှဉ်တွဲ - ထိုက်သော၊ သူ။
အသံဝါသာရဟော မတကဋ္ဌေဝရံ ဝိယ။
ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၅၁။ သံဝါသံ နာရဟတိတိ အသံ-
ဝါသာရဟော။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇။

အသံဝိဒ္ဓဟန္တ (တိ) [န + သံဝိဒ္ဓဟန္တ။ ထိ-၌
အသံဝိဒ္ဓဟန္တိ] အတူတကွ မစီစဉ်သော၊
မတိုင်ပင်သော၊ အချိန်းအချက် မပြုသော၊

သူ။ သမယေ သံဝိဒဟိတောပိ ဂစ္ဆန္တဿ၊
အတ္တနာ အသံဝိဒဟန္တဿ...။ ကင်္ခါ။ ၂၁၃။

အသံဝိဒဟိတ (တိ) [န+သံဝိဒဟိတ] အတူ
တကွ မစီစဉ်သော၊ အချိန်းအချက် မပြု
သော။ အသံဝိဒဟိတေ သံဝိဒဟိတသညိနော။
ကင်္ခါ။ ၂၁၃။

အသံဝိဒန္တ (တိ) [န+သံဝိဒန္တ] မရသော၊ မပြု
လုပ်သော၊ သူ။ မမတ္တံ သော အသံဝိဒန္တံ။
ထေရ။ ၂၁၂။ အသံဝိဒန္တံ အသံဝိဒန္တော အလ-
ဘန္တော အကရောန္တော။ ထေရ။ ၂၁၂။ ၂၆၉။

အသံဝိဟိတ (တိ) [န+သံဝိဟိတ] (၁) (မိမိတို့
လာမည့်အကြောင်းကို သိနိုင်သောအတွက်) မ
ချိန်းချက် မတိုင်ပင်သော။ (၂) ကောင်းစွာ
မစီမံအပ်သော။ (၁) အသံဝိဟိတာ (ဝိ၊
၃။ ၂၆၀) တိ သံဝိဒဟန္တရဟိတာ၊ အာဂမန-
ဇာနနတ္ထာယ အကတသံဝိဒဟိတာ အဝိညာ-
တာဝ ဟုတောတိ အတ္တော။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၆၂။
(၂) အသံဝိဟိတသာခါပရိဝါရ-ကြည့်။

အသံဝိဟိတသာခါပရိဝါရ (တိ) [အသံဝိဟိတ+
သာခါပရိဝါရ] ကောင်းစွာ မစီမံအပ်သော
သစ်ခက် အကာအရံ ရှိသော။ သစ်ခက်-
အကာအရံ- စည်းရိုး- ကောင်းစွာ ပြုလုပ်
မထားသော။ အသံဝိဟိတသာခါပရိဝါရ-
(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၅) နှိ သမ္မာ အဝိဟိတဝတိပ-
ရိက္ခေပံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၆၆။ (၁) (စက္ခု၊ ခြေ-
စသည်ကို သတိ တည်းဟူသော တံခါးရှက်
ဖြင့်) မပိတ်ဆီး-မချုပ်တည်း-မထိန်းသိမ်း-
-မစောင့်ရှောက်-သော၊ သူ။ (၂) မပိတ်
ဆီး-မချုပ်တည်း-မထိန်းသိမ်း-မစောင့်
ရှောက်-အပ်သော (တံခါးပေါက် စသည်
နှင့် စက္ခု၊ ခြေ-စသည်)။ (၁) ယတုာ-
ဓိကရကမေန စက္ခု၊ နြိယံ အသံဝုတံ ဝိဟရန္တံ။
ဒီ၊ ၁။ ၆၆။ ၁၉၂။ ဒီ၊ ၃။ ၁၇၉။ မ၊ ၁။ ၂၃၈။ ၂၃၂။
၃၄၀။ မ၊ ၂။ ၃၇၁။ မ၊ ၃။ ၁၃၅၃။ သံ၊ ၂။

၃၈၄။ အံ၊ ၁။ ၁၁၁။ ၃၂၃။ အဘိ၊ ၈။ ၂၆၁။
အဘိ၊ ၁။ ၂၅၇။ ၃၇၄။ အဘိ၊ ပု၊ ၁။ ၂၃။ ၁၆၇။
မဟာနိ၊ ၂၇၅။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။ ၁၆။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၄၄။ သတိကဝါဠေန
စက္ခု၊ နြိယံ အသံဝုတံ အပိဟိတဒ္ဓါရံ ဟုတော
ဝိဟရန္တံ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၄၂၈။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၄၃။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ အသံဝုတ (ဓမ္မ၊ ၁၄) နှိ စက္ခု-
ဒ္ဓါရဒီနိ အရက္ခန္တံ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၄၇။ (မ၊ ၁။
၁၂။ သံ၊ ၂။ ၂၉၃။ ၃၀၀။ အံ၊ ၁။ ၂၈၄။ အံ၊ ၂။
၃၄၀။ ၄၆၃-၄။ ထေရီ၊ ၄၂၉။ မ၊ ၄။ ၄။ ၃၆။
သံ၊ ၄။ ၃။ ၃၀။ ၄၉။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၂၇။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။
၃၅၈။ ဓရိယာ ၄။ ၁၈၈။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၄၉။) (၂)
ဇနော ဝိဟာရံ ကာရေတိ၊ အကဝါဠံ အသံ-
ဝုတံ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၃။ ဒ္ဓါရံ အသံဝုတံ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။
၃၂၀။ အသံဝုတေဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ (အံ၊ ၂။
၈၄) တိ မနစ္ဆဋ္ဌေဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ အပိဟိတေဟိ
အဂေါပိတေဟိ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၃၅။ (- ဒီ၊ ၂။ ၁၀။
မ၊ ၃။ ၁၆၁။ အံ၊ ၁။ ၇။ ၄၄၆။ သံ၊ ၂။ ၂၉၃။
ဇာ၊ ၂။ ၂၉၇။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၆။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၆။ မ၊
၄။ ၁။ ၇၉။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၂၆။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၇။ အံ၊
၄။ ၂။ ၃၃၄။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၄၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၂၄။
ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၉၃။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၄၄-၅။ ဇာ၊ ၄။
၇။ ၂။ ၃၃။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၇၆။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၆။ မ၊
၄။ ၃။ ၃၃၆။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၀။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၃၁။
အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၂၅။)

အသံဝုတကမ္မဒ္ဓါရ (တိ) [အသံဝုတ+ကမ္မဒ္ဓါရ]
မစောင့်စည်း အပ်သော ကမ္မဒ္ဓါရ ရှိသော။
အသံဝုတကမ္မဒ္ဓါရ (မ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၇) တိ ဣဒံ
ကမ္မဒ္ဓါရဒီနံ အသံဝုတဘာဝေါ ဥပ္ပတ္တိဒ္ဓါရနံ
အသံဝုတတာယ ဧဝ ဟောတိတိ ကတော
ဝုတ္တံ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၃။

အသံဝုတသရဒ္ဒါရ (န) [အသံဝုတ+သရဒ္ဒါရ]
မပိတ်အပ်သော အိမ်တံခါး။ ဥပမာ ပနေတ္ထ
အသံဝုတသရဒ္ဒါရဒိဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။
အံ၊ ၄။ ၁။ ၄၂။

အသံဝုတစက္ခု (ပု) [အသံဝုတ + စက္ခု] မစောင့်စည်းအပ်သော စက္ခုမြေ။ တေ ကိမိသာ ဝိဝဋ္ဌာ အရက္ခိတာ အသံဝုတစက္ခာဒိဟေတု တံသမဂီနံ ဟနန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၁။ ၆၆။

အသံဝုတစက္ခုနိဗ္ဗိယ (န) [အသံဝုတ + စက္ခုနိဗ္ဗိယ] မစောင့်စည်းအပ်သော စက္ခုမြေ။ ထံ အသံဝုတစက္ခုနိဗ္ဗိယသေဝ ဟေတု ပဝတ္တံ ဒဿိတန္တိ ကတော ဝုတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၁။ ၄၉။

အသံဝုတဘာ (ထိ) [အသံဝုတ + ဘာ] မစောင့်စည်းအပ် - မပိတ်အပ် - သည်၏ အဖြစ်။ ကမ္မဒါရာဒိနံ အသံဝုတဘာဝေါ ဥပ္ပတ္တိဒ္ဓါရာနံ အသံဝုတဘာယ ဝေ ဟောတိ။ မ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၇။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၁။ ၅၀။)

အသံဝုတတ္ထ (န) [အသံဝုတ + တ္ထ] မစောင့်စည်းအပ်သည်၏ အဖြစ်။ အသံဝုတတ္ထာယေဝ စ ပဏ္ဍိတာနံ ဩဝါဒေ အဝတ္တိတော ဇိဝိတက္ခယံ ပါပုဏ္ဍိတ္ထ။ ဓမ္မ၊ ဇီ၊ ၂။ ၃၅၀။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၄။ အနု၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၁။ ၄၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၁။ ၆၆။)

အသံဝုတဒ္ဓါရ (ထိ) [အသံဝုတ + ဒ္ဓါရ] (က) မပိတ်အပ်သော တံခါးရှိသော။ (ခ) မစောင့်စည်းအပ် - မလုံခြုံစေအပ် - သော တံခါးရှိသော။ မစောင့်စည်းအပ်သော စက္ခု မြေစသော တံခါးရှိသော။ (က) အနာပုစ္ဆာ ဝါ အာဘောဂံ ဝါ အကတော အန္တောဂဗ္ဗေ ဝါ အသံဝုတဒ္ဓါရေ ဗဟိ ဝါ နိပဇ္ဇန္တာနံ အာပတ္တိ။ ဝိ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၄၄။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃။ အသံဝုတဒ္ဓါရေ အန္တောဂဗ္ဗေ ဝါတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၀၉။ (ခ) အသံဝုတဒ္ဓါရဿ သဗ္ဗေပိ ဝတသမာဒါနာ မောဏာဘဝန္တိ။ သံ၊ ဇီ၊ ၁။ ၄၃။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၁။ ၆၃။)

အသံဝုတဘာဝ (ပု) [အသံဝုတ + ဘာဝ] မစောင့်စည်းအပ်သည်၏ အဖြစ်။ အသံဝုတဘာဝကြည့်။

အသံဝုတသင်္ကာရဋ္ဌာန (န) [အသံဝုတ + သင်္ကာရဋ္ဌာန] မစောင့်ရှောက် - မပိတ်ဆို့ - အပ်သော တံမြက်ချေးစွန်ရာ အရပ်။ ရဇောပထော အသံဝုတသင်္ကာရဋ္ဌာနံ ဝိယ ရဇာနံ ကိလေသရဇာနံ သန္တိပါတဋ္ဌာနတော။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၁။ ၁၆၂။ မ၊ ဇီ၊ ၂။ ၁၀၉။ သံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၁၆၇။ အံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၃၇၄။ အဘိ၊ ဇီ၊ ၂။ ၈၇။

အသံဝုတကာရ (ပု) [အသံဝုတ + အာကာရ] မစောင့်စည်း - မလုံခြုံစေ - အပ်သော အခြင်းအရာ။ ဧဝံ ပစ္စဝေက္ခတော ဟိ တီသုဒ္ဓါရေသု အသံဝုတကာရော နာမ န ဟောဟိ။ အံ၊ ဇီ၊ ၁။ ၃၁၄။

အသံဝုတိန္ဒြိယ (ထိ) [အသံဝုတ + တိန္ဒြိယ] မစောင့်စည်းအပ်သော တိန္ဒြိယရှိသော။ သူ။ ပါကတိန္ဒြိယ (သံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၂၇၀။ သံ၊ ဇီ၊ ၃။ ၂၀၀။ လူတိဝုတိန္ဒြိယ ၂၇၀-၉) ကြည့်။

အသံဝုဒ္ဓ (ထိ) [န + သံဝုဒ္ဓ] မကြီးပွားသော။ နေထိုင် ကြီးပွားရသည် မဟုတ်သော။ သူ။ အာစရိယကုလေ အသံဝုဒ္ဓါ အသိက္ခိတာ အပ္ပဿတယေဝ ဟိ ဧဝံ ဝေန္တိတိ။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၇၀။

အသံဝေဂဝတ္ထု (ထိ) [န + သံဝေဂ + ဝတ္ထု] သံဝေဂ - ထိတ်လန့်ခြင်း - ၏ အကြောင်း ဝတ္ထု မဟုတ်သော (သမ္ပုတိမရဏ)။ အသံဝေဂဝတ္ထုတော အနုပဋ္ဌဟနတော အဗဟုလ္လတော စ။ အံ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၇၃။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၇၂။)

အသံဝေဂသီလတာ (ထိ) [န + သံဝေဂ + သီလ + တာ] ထိတ်လန့်ခြင်း အလေ့မရှိသည်၏ အဖြစ်။ ထိတ်လန့်လေ့မရှိခြင်း။ ကာယဒဠိ (ဠိ) ဗဟုလတာ အသံဝေဂသီလတာ။ စရိယာ၊ ဇီ၊ ၃၀၇။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၁။ ၉၀။ သီ၊ ဇီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၇။

အသံသဂ္ဂ (ပု) [န + သံသဂ္ဂ] မရောနှော - မနှီးနှော - ခြင်း။ မဆက်ဆံခြင်း။ အတ္တနာ စ အသံ-

ဋ္ဌ။၁၂၃။ (-ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၈။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၆၃။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၆၂။)

အသံသဋ္ဌတ္တ (န) [အသံသဋ္ဌ+တ္တ] မရောနှော
သည်၏ အဖြစ်။ ပါကတိကစိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပံ
ဝိယ အသံသဋ္ဌတ္တာ။ ဝဇိရ။ ၁၇၇။ (-သိ၊ ဋီ၊
သစ်၊ ၁။ ၄၁၃။)

အသံသဋ္ဌဘာဝ (ပု) [အသံသဋ္ဌ+ဘာဝ] မရော
နှောသည်၏ အဖြစ်။ ဧဝရဿ ကုလေသု
အသံသဋ္ဌဘာဝေါ ပါကဋ္ဌော အဟောသိ။
မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၃၃။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၃၇။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၉၈။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။
၂၅၇။)

အသံသန္ဓန (န၊ ထိ) [န+သံသန္ဓန] (က) မစေ့စပ်
ခြင်း၊ အစေ့အစပ်ကို မပြုခြင်း။ (ခ) မဆက်
စပ်-မနီးနှော-ခြင်း။ (က) ဘိန္နာနံ ပုန
အသံသန္ဓနာယ အနုပ္ပဒါတာ ဥပတ္တမ္ဘေတာ
ကာရဏံ ဒသေတော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၁။ (ခ)
ပမာဒပါဌဝသေန အာစရိယဝါဒဿ (ကခါစိ)
သုတ္တာနုလောမေန အသံသန္ဓနာပိ သိယာ။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၆။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၂၂။ (-သိ၊ ဋီ၊
သစ်၊ ၂။ ၂၇၉ နေတ္ထိ၊ ဝိ။ ၁၁၈။)

အသံသန္နိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န+သံသန္နိတွာ] မနီး
နှောမှု၍။ လောကဝေါဟာရဝိညူဟိ သန္နိ
အသံသန္နိတွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၇။

အသံသပ္ပန (န) [န+သံသပ္ပန] ရွှေ့ရှားခြင်း-
မဆုံးဖြတ်ခြင်း-၏ ဆန့်ကျင်ဖက် ဖြစ်သော
အမူအရာကြိယာ၊ မရွှေ့ရှားခြင်း။ အောက်
ပုဒ်-ကြည့်။

အသံသပ္ပနရသ (တိ) [အသံသပ္ပန+ရသ] (ထိုမှ
ဤမှ ရွှေ့ရှားသော သူငယ်ကဲ့သို့ ပြုရအံ့
လော၊ မပြုရအံ့လော-ဟု မဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်း
ဟူသော) ရွှေ့ရှားခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်
သော၊ မဆုံးဖြတ်ခြင်း-မရွှေ့ရှားခြင်း-
ကိစ္စရှိသော။ အသံသပ္ပနရသော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။

၁၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၉၆။ ဒါရကဿ ဝိယ ဣတော
စိတော စ သံသပ္ပနဿ ကရိဿာမိ န
ကရိဿာမိတိ အနိစ္ဆယဿ ပဋိပက္ခကိရိယာ
အသံသပ္ပနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၆၄။

အသံသယ (တိ) [န+သံသယ] ယုံမှားခြင်း-
သံသယ-မရှိ-ကင်း သော၊ မယုံမှားသော၊
သု။ အသံသယာ (ဝိမာန။ ၁၉)တိ သော-
ဋ္ဌသဝတ္ထုကာယ အဋ္ဌဝတ္ထုကာယ စ ဝိစိ-
ကိစ္ဆာယ ပဟိနတ္တာ အပဂတသံသယာ။
ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၇၇။ ဝိနာဘာဝေ အသံသယေ။
ဇာ၊ ၁။ ၁၀၇။ တသ္မိံ ဝိနာဘာဝေပိ အသံသ-
ယေ နိဿံသယေ ယံ ဘူတံ သေသံ အမတံ
ဇီဝမာနံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၇။ (-ဝိ၊ ၃။ ၁၃၆။ ဝိ၊ ၅။
၉၉။ မ၊ ၂။ ၄၈။ သံ၊ ၁။ ၂၀၅။ အဘိ၊ က။ ၁၄၄။
ဝိမာန။ ၂။ ပေတ။ ၁၈၄။ ထေရ၊ ၃။ ၆၁။
အပ၊ ၁။ ၃၈၅။ ဇာ၊ ၁။ ၁၇၇၊ ၂။ ၃။ ဇာ၊ ၂။
၃၊ ၈၇၊ ၂။ ၆၈။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၇၉။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။
၄၁၂။)

အသံသိ (ကြိ) သံသတိ (ဇာ၊ ၁။ ၁၇၄၊ ၂၇၇။
ဇာ၊ ၂။ ၂၇၇။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၉၉။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။
၁၆၆) ကြည့်။

အသံသိဒ္ဓသတ္တုဓမ္မ (တိ) [န+သံသိဒ္ဓ+သတ္တု-
ဓမ္မ] မပြီးစီးသေးသော ဘုရားတရားရှိသော၊
ဘုရား၏ဂုဏ်၊ တရား၏ဂုဏ်ကို မသိသေး
သော၊ ငါ့သူ။ ပဌမောဝါအသံသိဒ္ဓသတ္တုဓမ္မာနံ
ဝသေန ဝုတ္တော။ အနု၊ ဋီ၊ ၁။ ၂။

အသံသီဒန (န) [န+သံသီဒန] မဆုတ်နှစ်ခြင်း၊
ဆုတ်နှစ်ခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဖက်တရား။ အ-
သံသီဒနဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာန-ကြည့်။

အသံသီဒနပစ္စုပဋ္ဌာန (တိ) [အသံသီဒန+ပစ္စု-
ပဋ္ဌာန] ဆုတ်နှစ်ခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဖက်တရား
-မဆုတ်နှစ်သောတရား-၏ အဖြစ်ဖြင့် ရှေး
၅။ ထင်သော။ အသံသီဒနပစ္စုပဋ္ဌာနာ။
စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇၃။ သိ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၅၂။

အသံသီဒနာဘဝ (ပု) [အသံသီဒန + ဘာဝ]
ဆုတ်နစ်ခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဖက်တရား - မဆုတ်
နစ်သော တရား - ၏ အဖြစ်။ အောက်ပုဒ်
ကြည့်။

အသံသီဒနာဘဝပစ္စုပဋ္ဌာန (တိ) [အသံသီဒန-
ဘာဝ + ပစ္စုပဋ္ဌာန] ဆုတ်နစ်ခြင်း၏ ဆန့်
ကျင်ဖက်တရား၏အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရွေး
ရှုထင်သော။ အသံသီဒနာဘဝပစ္စုပဋ္ဌာန။
အဘိဋ္ဌာသံသီဒနာ။ ပဋိသံသီဒနာ။ သိသ္မိဒ္ဓိ။ ၂။
၉၃။ မဟာနိဋ္ဌ။ ၄၇။ သံသီဒနာပဋိပက္ခော
ဓမ္မော အသံသီဒနာ။ န သံသီဒနာဘာဝမတ္တန္တိ
အသံသီဒနာဘဝေန ပစ္စုပဋ္ဌာနတိတိ ဝုတ္တံ
“အသံသီဒနပစ္စုပဋ္ဌာန”န္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ဋီ။ ၂။
၁၄၁။

အသံသီဒန္တ (တိ) [န + သံသီဒန္တ] မဆုတ်နစ်
သော။ သူ။ အသံသီဒန္တော အနုဿာဟိတော
ပရေဟိ ဝါနာဒိနိ ပညာနိ ကရေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ။
၂။ ၈၃။ (-သံသီဒန္တ။ ၄၇၂။ ၇၇။)

အသံဟတ (တိ) [န + သံဟတ] (၁) မပေါင်း
စည်းအပ်သော။ (၂) တသီးတခြားဖြစ်ခြင်း။
အသီးတသီး ဖြစ်ခြင်း (ဗျူဟာလေးမျိုးတို့
တွင် တမျိုး)။ (၁) သော ဟိ ကိဉ္ဇာပိ
အရိယေန ဗိဇ္ဇိသိလသာမညေန အသံဟ-
တော။ ကင်္ခါ ဋီ။ ၁၂၁။ (၂) ဌိတာနိတရေ-
တရာသံ ဟတာနံ ဝိသိလိဋ္ဌတရာနံ အနိကာနံ
ပုထုဝုတ္တိ အသံဟတော။ ဓာနံ၊ ဋီ။ ၃၈၁။

အသံဟတလက္ခဏ (တိ) [န + သံဟတလက္ခဏ]
စုပေါင်း အပ်သော လက္ခဏာ မရှိသော။
ယထာဟိ နာဝါတေဇနာနံ သံဟတလက္ခဏ-
ဏေဝ ပုရိသဿ ဝသေန ဂမနံ၊ န အသံ-
ဟတလက္ခဏဿ၊ ဧဝံ ကာယဿာပိတိ။ ဒီ။
ဋီ။ ၂။ ၃၀၅။ မ၊ ဋီ။ ၁။ ၃၇၃။

အသံဟာရိမ (တိ) [န + သံဟာရိမ] မရွှေ့-မ
ပြောင်း - မချိမ - အပ် - သင့် - ထိုက် -
နိုင် - ကောင်း - သော၊ ရွှေ့ပြောင်း၍ မရ

ကောင်းသော။ အသံဟာရိမေ ဖလကေ ဝါ။
ဝိ၊ ဋ္ဌာ၊ ၃။ ၁၁၁။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၁၁။ အသံဟာရိ-
မေ (ဖလကေ)တိ ထာမမဋ္ဌိမေန ပုရိသေန
အသံဟာရိယေ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၇၀။ ဝိမတိ၊ ၂။
၃၆။ (-ဝိ၊ ၂။ ၃၅၈။ ဝိ၊ ဋ္ဌာ၊ ၄။ ၇၆။ ကင်္ခါ။
၁၂၁၊ ၃၂၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၂၆။ ဝဇီရ။ ၃၈၁။
ကင်္ခါ၊ ဋီ။ ၃၉၃။)

အသံဟာရိယ (တိ) [န + သံဟာရိယ] မရွှေ့ -
မပြောင်း - မဖယ်ရှား - မလှုပ်ရှားစေ -
မဆုတ်ယုတ်စေ - အပ် - နိုင် - သော၊
ဖယ်ရှားခြင်း - လှုပ်ရှားစေခြင်း - ဆုတ်ယုတ်
စေခြင်း - ၎င်းမတတ်နိုင်သော။ တထာ-
ဂတေ သဒ္ဓါ နိဝိဋ္ဌာ မူလဇာတာ ပတိဋ္ဌိတာ
ဒဋ္ဌာ အသံဟာရိယာ။ ဒီ၊ ၃။ ၆၉။ မ၊ ၁။ ၃၉၅။
သံ၊ ၃။ ၁၉၂။ ဣတိဝုတ်။ ၂၄၇။ အသံဟာရိ-
ယာတိ သုနိခါတဗ္ဗန္တိဝလာ ဝိယ ကေနစိ
စာလေတုံ အသက္ကုဏေယျာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌာ၊ ၃။ ၄၈။
အသံဟာရိယာတိ ဟရိတုံ န သက္ကာ။ မ၊ ဋ္ဌာ၊
၂။ ၂၈၆။ ဟရိတုံ န သက္ကာတိ အပနေတုံ
အသက္ကုဏေယျာ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၄။ အသံ-
ဟာရိယာတိ ကေနစိ သံဟရိတုံ ဝါ ဟာပေတုံ
ဝါ အပနေတုံ ဝါ အသက္ကုဏေယျာ။ ဣတိ-
ဝုတ်၊ ၄။ ၂၄၆။ (-ထေရ။ ၂။ ၈၀။ စူဠနိ။ ၂။ ၇။
ဝိ၊ ဋ္ဌာ၊ ၃။ ၃၆၈။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၅၆။ မ၊ ဋ္ဌာ၊ ၂။
၂၇၇။ သံ၊ ဋ္ဌာ၊ ၁။ ၂၅၆။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၂။
ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၇၆၊ ၅၃၀။ စူဠနိ၊ ၄။ ၈၇။ သာရတ္ထ၊
၂။ ၇၀။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၆။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၄။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။
၁၀၃။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၀၈။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀၈။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။
၁၂၈။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၇၀။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၈၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋီ၊ ၁။ ၂၆၁။)

အသံဟာရိယတာ (တိ) [အသံဟာရိယ + တာ]
မပြောင်းရွှေ့ - မဖယ်ရှား - မလှုပ်ရှားစေ -
နိုင်သည်၏ အဖြစ်။ ကိလေသေဟိ ဒေဝ-
ပုတ္တမာရာဒိသု ဝါ ကေနစိ အသံဟာရိယ-
တာယ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၇၆။

အသံဟာရိယဘာဝ (ပ) [အသံဟာရိယ + ဘာဝ] အသံဟာရိယဘာဝ-နှင့် အနက်တူ။ နိယတဘာဝပကမနေန ကေနစိအသံဟာရိယ-ဘာဝတော။ ဧ၊ဋ္ဌိ၊၃။၈၀။

အသံဟာရိယသဒ္ဓါ (ထိ) [အသံဟာရိယ + သဒ္ဓါ] မပြောင်းရွှေ့-မပယ်ရှား-မလှုပ်ရှား-စေ-နိုင်သော သဒ္ဓါတရား။ မဂ္ဂေါ ဒဋ္ဌာယ အသံဟာရိယသဒ္ဓါယ မူလံ .. သမုစ္ဆေဒဝ-သေန ပဟိနာနိ။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၅၀၀။

အသံဟီရ (တိ) [န + သံဟီရ] မဆွဲငင်-မဆွဲဆောင်-အပ်-နိုင်-သော။ မတုန်လှုပ်-မရွေ့ရှား-မတွန့်ဆုတ်-သော။ (က) တပါးသော (ပရဝါဒီ) ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်-မဆွဲဆောင်နိုင် - ဆွဲဆောင်၍မရ-သော။ (သူတပါး စကားမျှဖြင့် မိမိအယူဝါဒကို မစွန့်လွှတ်သော) သူ။ (ခ) ရာဂစသော တရားတို့သည် မဆွဲငင်-အပ်-နိုင်-သော။ (ဂ) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဟူသော လေသည်-မဆွဲငင်-မတိုက်လွှင့်-နိုင်-သော။ သူ။ (က) ဝိနယေ ခေါ် ပနဆေကော (ဌိတော) ဟောတိ အသံဟီရော။ ဝိ၊၄။၂၂၃။ ဝိ၊၅။၃၃၃။ အံ၊၃။၃၁၂။ အသံဟီရေတိ န အညဿ ဝစနမတ္တေနဝ အတ္တနော လတ္တံ ဝိဿဇ္ဇေတိ။ အံ၊၄။၃။၃၁၀။ (-ဣတိဝုတိ။၂၄၈။ အပါ၊၁။၂၁၆။ ဝိ၊၄။၁။၁၉၉။ မဟာနိ၊၄။၆။ နေတ္တိ၊၄။၂၅၁။ ဝိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁။၃၂၇။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၂။၃၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၂၀။ (ခ) အသံဟီရ(သုတ္တနိ၊၄၅၁။စူဠနိ၊၂၂၇) နှိ ရာဂါဒီဟိ အသံဟာရိယံ။ သုတ္တနိ၊၄၅၂။၃၂၂။ စူဠနိ၊၄။၈၇။ အသံကပ္ပ-လည်းကြည့်။ (ဂ) ဓမ္မဒ္ဓသော ဌိတာ အသံဟီရ။ သံ၊၁။၁၉၄။ ထေရ၊၃။၃၇၁။ ဌိတာ အသံဟီရတိ (ကေနစိ) အသံဟာရိယာ ဟုတော ပတိဋ္ဌိတာ။ သံ၊၄။၁။၂၅၆။ ထေရ၊၄။၂၂၇၀။ အသံဟီရ ဝိဋ္ဌိဝါတေဟိ။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၉၂။

အသံဟီရစိတ္တ (တိ) [အသံဟီရ + စိတ္တ] သူတပါးတို့ မဆွဲဆောင်နိုင်-မတွန့်ဆုတ်-သော စိတ်ရှိသော။ သူ။ ဧဝံ တုမှေသု အသံဟီရစိတ္တာသော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၈၂။ ပုဗ္ဗေပေသာ မယိ အသံဟီရစိတ္တာ အနညနေယျာ ဧဝ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၈၈။

အသံဟီရတာ (ထိ) [အသံဟီရ + တာ] မဆွဲငင်-အပ်-နိုင်-သည်၏အဖြစ်။ တာ ဟိ အသံဟီရ-တာယ န စလတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၄၄၄။

အသံဟီရတ္တ (န) [အသံဟီရ + တ္တ] အထက်ပုဒ်နှင့် အနက်တူ။ အသံဟီရတ္တာ ဘာဝနိ-ယော။ မဟာနိ၊၄။၇။ ဝဇီရ၊၄။ အသံဟီရတ္တာ ထိရာနံ။ ကခါ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၂၂။

အသံဟီရဘာဝ (ပ) [အသံဟီရ + ဘာဝ] အထက်ပုဒ်နှင့် အနက်တူ။ ဣတိ အသံဟီရဘာဝေန ယာဝ အာဂမာဓိဂမသမ္ပဒံ၊ တာဝ ဝတ္တံ၊ သက္ကောတိ။ မဟာနိ၊၄။၆။

အသံဟီရမာန (တိ) [န + သံဟီရမာန] မဆွဲငင်-မဆွဲဆောင်ယူ-အပ်သော။ ယထာ နာမ မဟောယေန အဇ္ဈောတ္တဋ် ပရိတ္တောဒကံ ဩဃဿ အပ္ပန္နရေ တေန အသံဟီရမာနံ နာဝသိဿတိ န တိဋ္ဌတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၆။

အသ (န) [အသ + အ] သွေး။ အသံ ခတဇံ-ပျတြ။ ဇာနိ၊ဋ္ဌိ၊၂၈၁။

အသက (တိ) [န + သက] မိမိဥစ္စာ မဟုတ်သော၊ မိမိ အစိုးမရသော၊ မိမိပိုင် မဟုတ်သော။ အသကဋ္ဌ-ကြည့်။

အသက (ပ) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အသက-မည်သောမင်း၊ ထိုမင်းကား ဗြဟ္မစရိယကိုမကျင့်ပဲ ဒါနကိုသာ ပြုလုပ်ကြသဖြင့် စုတေကြရသောအခါဗြဟ္မာပြည် စသည်သို့မရောက်မူ၍ ကာမာဝစရနယ်၌သာလျှင် ဖြစ်ကြရသောမင်း ၉-ပါးတွင် တပါးဖြစ်သည်။ ဇာ၊၂။၁၀၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၃၂၃။

အသကဋ္ဌ (ပု) [အသက + အတ္ထ] မိမိ အစိုးမရ
သော-မိမိပိုင်မဟုတ်သော-အနက်သဘော။
အသကဋ္ဌေန ပရတော။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၃၀၅။ အံ၊
၄၊ ၂။ ၂၇၈။ အသကဋ္ဌေနာတိ အနတ္တနိယ-
တော။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၂၇၉။

အသကတ္ထ (ပု) [န + သက + အတ္ထ] မိမိ မဟုတ်
သော-အခြားသော-အတ္ထ ?။ ဗုဒ္ဓိအာဒိ-
ဂုဏဝိနိပုတ္တဿ အတ္ထနော အသကတ္တနိ အဝ-
ဋ္ဌာနံ မောက္ခော။ သံ၊ ၄၊ သစ်၊ ၂။ ၃၉၂။ (ဒိ၊
၄၊ ၁။ ၃၇၇-၌ သကတ္တနိ-ဟု ရှိသည်။)

အသကဓမ္မ (ပု) [အသက + ဓမ္မ] မိမိပိုင်-ကိုယ်
ပိုင်-မဟုတ်သော တရား။ န အနတ္တာဝဟာ
သံကိလေသဓမ္မော ဝိယ အသကဓမ္မော။ ဥဒါန၊
၄။ ၆၂။

အသကမန (တိ) [န + သက + မန] မိမိစိတ်-
မိမိအလို၌ တည်သောစိတ်-မရှိသော၊ စိတ်
အလိုမကျသော၊ သူ။ အနတ္တမန-ကြည့်။

အသကာမ (ပု) [အသန္တ + ကာမ] ယုတ်ညံ့သော
ကာမတရား။ ကာမေသု ဟိ အသကာမာ။
ထေရီ၊ ၄၊ ၃၃။ ကာမာ နာမေတေ အ-
သန္တော ဟိနာ လာမကာတိ အတ္တော။
အဟကာမာတိ ဝါ ပါဠော၊ သောဝေတ္တော။
အဟာတိ ဟိ လာမကပရိယာယော၊ အဟ-
လောကိတ္တိယော နာမာတိ အာဒိသု ဝိယ။
ထေရီ၊ ၄။ ၂၉၈။

အသကိ (ဗျ) [န + သကိ] တကြိမ်မဟုတ်၊
အကြိမ်ကြိမ်၊ အပန်ပန်၊ အထပ်ထပ်၊ အခါ
ခပ်သိမ်း။ အသကိ ပဉ္စရိတ အသုစိပုဏ္ဏံ။
ထေရီ၊ ၄၊ ၃၁။ အသကိ သဗ္ဗကာလံ အစိပဉ္စ-
ရန္တံ။ ထေရီ၊ ၄။ ၂၈၉။

အသက္ကဋ္ဌ (ကြိ၊ ဝိ) [န + သက္ကဋ္ဌ] အရိအသေမပြု
မှု၍၊ မထေမမြင်ပြု၍၊ သတ်ကို မပြစ်စေမှု၍။
ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ သိက္ခာ၊ အသက္ကဋ္ဌံ ပိဏ္ဍပါတံ ပဋိဂ္ဂ-
ဏန္တိ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၄၉။ အသက္ကဋ္ဌံ ဒါနံ ဒတွာ။ ဒိ၊ ၂။

၂၈။ အသက္ကဋ္ဌန္တိ သဒ္ဓါဝိရဟိတံ အသုဒ္ဓါနံ။
ဒိ၊ ၄၊ ၂။ ၄၀၂။ အသက္ကဋ္ဌန္တိ န သက္ကဋ္ဌံ အနာ-
ဝရကာရံ၊ တံ ပန ကမ္မဗလသဒ္ဓါယ အဘာ-
ဝေန ဟောတိတိ အာဟ “သဒ္ဓါဝိရဟိတ”န္တိ။
ဒိ၊ ၄၊ ၂။ ၃၇၇။ (-မ၊ ၃။ ၇၂။ အံ၊ ၂။ ၁၀၆၊
၁၅၁။ အံ၊ ၃။ ၁၉၅။ မ၊ ၄၊ ၄။ ၅၄။ အံ၊ ၄၊ ၃။ ၅၃၊
၂၆၇။ မ၊ ၄၊ ၃။ ၂၆၈။ အံ၊ ၄၊ ၃။ ၅၀။)

အသက္ကဋ္ဌကရဏ (န) [အသက္ကဋ္ဌ + ကရဏ]
အသက္ကဋ္ဌကိရိယာ-နှင့် အနက်တူ။ အသက္ကဋ္ဌ-
ကိရိယတာ-ကြည့်။

အသက္ကဋ္ဌကာရိတာ (ထိ) [အသက္ကဋ္ဌကာရိ +
တာ] ရှိသေစွာ ပြုလေ့မရှိသည်၏အဖြစ်။ ပုည-
ကိရိယာနံ အသက္ကဋ္ဌကာရိတာယ ပန သုညေ
ဝိမာနေ နိဗ္ဗတ္တော။ ဝိမာန၊ ၄။ ၃၁၁။ (-သံ၊
၄၊ ၁။ ၁၄၈။)

အသက္ကဋ္ဌကာရိ (တိ) [န + သက္ကဋ္ဌ + ကရ + ကိ]
ရှိသေစွာ ပြုလေ့မရှိသော၊ မရှိမသေ-ပြုလေ့
ရှိသော-ပြုတတ်သော၊ သူ။ အသက္ကဋ္ဌကာရိ
စ ဟောတိ အသာတစ္စကာရိစ။ အံ၊ ၂။ ၃၇၃။
အသက္ကဋ္ဌကာရိတိ န သုကတကာရိ န အာ-
ဝရကာရိ။ အံ၊ ၄၊ ၃။ ၁၃၈။

အသက္ကဋ္ဌကိရိယတာ (ထိ) [အသက္ကဋ္ဌကိရိယာ
+ တာ] ရှိသေစွာမပြု-သည်၏အဖြစ်-ခြင်း။
မရှိမသေပြုခြင်း။ ကုသလာနံ ဝါ ဓမ္မာနံ တာ-
ဝနာယ အသက္ကဋ္ဌကိရိယတာ အသာတစ္စ-
ကိရိယတာ။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၃၆၃။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၅၆။
အသက္ကဋ္ဌကိရိယတာတိ ဧတေသံ ဒါနာဒိနံ
ကုသလဓမ္မာနံ ဘာဝနာယ ပုဂ္ဂလဿ ဝါ
ဒေယျဓမ္မဿ ဝါ အသက္ကဋ္ဌကရဏဝသေန
အသက္ကဋ္ဌကိရိယာ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၅၀။
(အံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၁၀-လည်း ကြည့်။)

အသက္ကဋ္ဌကိရိယာ (ထိ) [န + သက္ကဋ္ဌကိရိယာ]
ရှိသေစွာ မပြုခြင်း၊ မရှိမသေ ပြုခြင်း။ စေတိ-
ယဒဿန ဧဝာဓိဒဿန ထေရဒဿနေသု အ-

သက္ကဋ္ဌကိရိယာယ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။
၃၀၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀၀။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၂။၂၆၉။ (-၎င်း-၄၅၀။)

အသက္ကဋ္ဌဝါန (န) [အသက္ကဋ္ဌ+ဝါန] အလေး
မပြုမှု၍ - အားထုတ်ခြင်းကို မပြုမှု၍ - ပေး
လှူခြင်း။ မရှိမသေပေးလှူခြင်း၊ မရှိမသေ
ပေးလှူအပ်သော အလှူ။ သေကွပုထုဇန-
နီကာသဝါနံ အသက္ကဋ္ဌဝါနပစ္စုကေဏဓမ္မ-
သဝနာဒီသု ကာမာဝစရဓမ္မေ အာရဋ္ဌ။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၃၉။ (-ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၂၇၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊
၂။၂၅၇။ မူလဋ္ဌ၊၁။၁၉၁။)

အသက္ကဋ္ဌဓမ္မဒေသနာ (ထိ) [န+သက္ကဋ္ဌ+ဓမ္မ+
ဒေသနာ] ရိုသေစွာတရားမဟောခြင်း၊ တရား
တော်ကို ရိုသေလေးစားစွာ မဟောခြင်း။
ဗုဒ္ဓါနံ ဟိ အသက္ကဋ္ဌဓမ္မဒေသနာ နာမ နတ္ထိ။
သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၂။

အသက္ကတ (တိ) [န+သက္ကတ] ကောင်းစွာ
မပြုအပ်သော၊ အရှိအသေ မပြုအပ် - အရှိ
အသေ ပြုမှုကို မခံယူရ - ပူဇော်သက္ကာရကို
မရ-သော။ အညတိတ္ထိယာ ပန ပရိဗ္ဗာဏော
အသက္ကတော ဟောန္တိ။ သံ၊၁။၃၄၀။ (-ဥဒါန၊
၉၀။ ဒ၊၁။၁၀၇။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၂၃၈။)

အသက္ကတဘာဝ (ပု) [အသက္ကတ + ဘာဝ]
အရှိအသေမပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်။ တေနာပိ
အတ္တေနာ အသက္ကတဘာဝမေဝ ဒေသေန္တော။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၈။

အသက္ကရဏ (န) [န+သက္ကရဏ] အရှိအသေ
မပြုခြင်း။ ဒေယျဓမ္မဿ အသက္ကရဏံ အပ္ပ-
သန္နာကာရော။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။
၂၇၇။

အသက္ကရိတော (ကြိ၊ဝိ) [န+သက္ကရိတော] အရှိ
အသေ မပြုမှု၍။ အသက္ကရိတော (အံ၊ဋ္ဌ၊၃။
၂၆၇) တိ ဒေယျဓမ္မံ ပုဂ္ဂလမ္ပိ အသက္က-
ရိတော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၇။

အသက္ကရိယမာန (တိ) [န+သက္ကရိယမာန]
အရှိအသေမပြုအပ်သော၊ သူ။ သော တိက္ခူ-
ဟိ အသက္ကရိယမာနော အဂရုကရိယမာ-
နော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၅၃။ (-ဝိ၊၃။၅၀၁။)

အသက္ကရောန္တ (တိ) [န+သက္ကရောန္တ] အရှိ
အသေမပြုသော၊ သူ။ ဒေယျဓမ္မံ အသက္ကရော-
န္တော ဟိ ဥတ္တဏှုလာဒိဒေါသသမန္နာဂတံ
အာဟာရံ ဒေတိ၊ န သမ္ပန္နံ ကရေတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊
၃။၂၇၇။

အသက္ကာရ (ပု) [န+သက္ကာရ] (၁) အရှိ
အသေမပြုခြင်း၊ ပူဇော်သက္ကာရမဲ့ခြင်း။ (၂)
အရှိအသေမပြုခြင်း - လျှင် အကြောင်းရှိ -
ကြောင့် ဖြစ် - သော မာနစသောတရား။
(၁) အသက္ကာရေန စူဠယံ။ သံ၊၁။၄၂၉။
ဣတိဝုတ်၊၂၄၅။ ထေရ၊၃၄၆။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။
၁၈၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၀။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၂။၃၄၄။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၂။) (၁) (၂)
အသက္ကာရေနာ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၆၅။ ဣတိဝုတ်၊
၂၄၅) တိ ဟိန္ဒေတော ပရိဘဝိတော ပရေဟိ
အတ္တနိ ပဝတ္တိတေန အသက္ကာရေန (ဟေတု-
နာ)၊ အသက္ကာရဟေတုကေန ဝါမာနာဒီနာ။
ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၂၃၈။ သာရတ္ထ၊၃။၄၁၇-၈။

အသက္ကာရကရဏ (န) [အသက္ကာရ+ကရဏ]
အရှိအသေမဲ့ကိုပြုခြင်း၊ မထေမဲ့မြင်ပြုခြင်း။
တံ တေသံ အသက္ကာရကရဏာဒိ သဗ္ဗံ န
ယုတ္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၈။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၅။)

အသက္ကာရပကတ (တိ) [အသက္ကာရ+အပ-
ကတ] အရှိအသေ မပြုခြင်းသည် (မိမိပင်
ကိုယ်သဘောမှ) ကင်းကွာအောင် ပြုအပ်
သော၊ အရှိအသေ မပြုခြင်းဖြင့် - နှိပ်စက် -
ညှဉ်းပန်း - အပ်သော၊ သူ။ ဧဝံ ဣမေဟိ
အမေဟိ အသက္ကရိယမာနာ အသက္ကာရ-
ပကတာ ပက္ကမိဿန္တိ။ ဝိ၊၃။၅၀၁။

အသက္ကရာဇ်ဟေတုက (တိ) [အသက္ကရာဇ် + ဟေတု + က] အရိအသေမပြုခြင်း - လျှင် အကြောင်းရှိ - ကြောင့်ဖြစ် - သော။ အသက္ကရာဇ်ကြည့်။

အသက္ကဏ္ဍ (န) [န + သက္ကဏ္ဍ] မစွမ်းဆောင်နိုင်ခြင်း။ ဝိပရိယာယေန အသက္ကဏ္ဍဏနံ ဝေဝိတဗ္ဗံ။ မ၊ဇ္ဇိ၊၂။၂၂။

အသက္ကဏ္ဍ (တိ) [န + သက္ကဏ္ဍ] ထိခွ် အသက္ကဏ္ဍ။ မစွမ်းဆောင်နိုင်သော။ သူ။ “ဥတ္တမပုရိသေန သန္တိ” ပဌပေတော အသက္ကဏ္ဍဏံ ပါသံသော ဟောတိတိ ဥတု။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။က။ သာဏှ ဒုဗ္ဗလဝိပဿနာ အတ္တဂါဟံ ပရိယာဒါတုံ အသက္ကဏ္ဍဏံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉။ (-ဒီ၊ဇ္ဇိ၊၁။၁၇၆။ သီ၊ဇ္ဇိ၊သစ်၊၁။၄၅။)

အသက္ကဏ္ဍဏိတာ (ကြိ၊ဝိ) [န + သက္ကဏ္ဍဏိတာ] မစွမ်းနိုင်၍။ အရဟတ္တံ ပတ္တံ အသက္ကဏ္ဍဏိတာ သုဒဿိံ ဂစ္ဆတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၉။ (-ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၂။ ဇော၊ဋ္ဌ၊၄။၃၃၅။)

အသက္ကဏ္ဍဏေယျ (တိ) [န + သက္ကဏ္ဍဏေယျ] မစွမ်းနိုင်သော။ မတတ်နိုင်သော။ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ပုဗ္ဗကုဏပဘာဝေန ဥပနန္တိမ္ပိ အသက္ကဏ္ဍဏေယျ။” ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၉။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၅၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၈၊၁၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၆၆။ ဇော၊ဋ္ဌ၊၃။၃၉။)

အသက္ကဏ္ဍဏေယျဋ္ဌ (ပ) [အသက္ကဏ္ဍဏေယျ + အတ္တ] မစွမ်းနိုင် - မတတ်နိုင် - သော အနက် သဘော။ ဝိနိဗ္ဗောဂံ ကာတုံ အသက္ကဏ္ဍဏေယျဋ္ဌေန ဟိ သဟုပ္ပန္နာ ဓမ္မာ သမ္မုယတ္တာပိ အတ္တိံ ခီရတေလံ ဝိယ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၂။ (-၎င်း၊၁၃၀၊၃၈၃။)

အသက္ကဏ္ဍဏေယျဋ္ဌာန (န) [အသက္ကဏ္ဍဏေယျ + ဋ္ဌာန] မစွမ်းနိုင်သော - မတတ်နိုင်သော -

နေရာ။ သိပ္ပိတုံ အသက္ကဏ္ဍဏေယျဋ္ဌာနေ ဝါကေန ဂဏ္ဍိတဉ္စ။ သံ၊ဇ္ဇိ၊၂။၆၁။

အသက္ကဏ္ဍဏေယျတရ (တိ) အသက္ကဏ္ဍဏေယျ + တရ] သာ၍မစွမ်းနိုင်သော။ အထူးသဖြင့် မစွမ်းနိုင်သော။ ဒုရသိသမ္ဘဝတရန္တိ အဘိသမ္ဘဝိတုံ သာဓေတုံ အသက္ကဏ္ဍဏေယျတရံ။ ဝိသန္ဓိ၊ဇ္ဇိ၊၂။၂၂၄။

အသက္ကဏ္ဍဏေယျတာ (တိ) [န + သက္ကဏ္ဍဏေယျတာ] မစွမ်းနိုင် - မတတ်နိုင် - သည်၏ အဖြစ်။ ဥဿဟာဘာဝံ အသက္ကဏ္ဍဏေယျတံ ဝိသေတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၇။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၁၄၂။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃။)

အသက္ကဏ္ဍဏေယျတာကရဏ (န) [အသက္ကဏ္ဍဏေယျတာ + ကရဏ] မစွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ ဥဋ္ဌာတမ္ပိ အသက္ကဏ္ဍဏေယျတာကရဏဝသေန အတိဗလဝံ။ ဒီ၊ဇ္ဇိ၊၂။၃၃၉။

အသက္ကဏ္ဍဏေယျတ္တ (န) [အသက္ကဏ္ဍဏေယျ + ဟ္တ] မစွမ်းနိုင် - မတတ်နိုင် - သည်၏ အဖြစ်။ ကေနစိ ပရာမဋ္ဌံ အသက္ကဏ္ဍဏေယျတ္တာ စ အပရာမဋ္ဌာနိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၆။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၈။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၁၄၃။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၇။ သာရတ္ထ၊၂။၄၂၃။)

အသက္ကဏ္ဍဏေယျပထ (ပ) [အသက္ကဏ္ဍဏေယျ + ပထ] မစွမ်းနိုင် - မတတ်နိုင် - သော ခရီး။ အကမနပထ (ကင်္ခါ၊ဇ္ဇိ၊၁၄၅) ကြည့်။

အသက္ကဏ္ဍဏေယျဘာဝ (ပ) [အသက္ကဏ္ဍဏေယျ + ဘာဝ] မစွမ်းနိုင် - မတတ်နိုင် - သည်၏အဖြစ်။ သဗ္ဗာကာရေနာပိ ဝါရေတုံ အသက္ကဏ္ဍဏေယျဘာဝံ ဥတု။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၄။ (-ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၂၄၅။ သံ၊ဇ္ဇိ၊၂။၂၁၇။)

အသက္ကဏ္ဍဏေယျရူပ (ပ) [အသက္ကဏ္ဍဏေယျ + ရူပ] (၁) မစွမ်းနိုင် - မတတ်နိုင် - သော သဘော။ (တိ) (၂) မစွမ်းနိုင်သော သဘော

ရှိသော။ (၁) ပကတိဝိပဿကာနံ သမ္ပသိတုံ အသက္ကဏေယျဓူပေန ဌိတာ။ ဒီ၊ ဌိ၊ ဘ၊ ဉ၊ ဂ။ သိ၊ ဌိ၊ သင်၊ ၂။ ဉ၊ ဂ။ (၂) ပဏ္ဍိတပရိသေဟိ ပရိယောသာပေတုံ အသက္ကဏေယျဓူပေါ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၂၉။

အသက္ကဏေယျဝါဒ (ပ) [အသက္ကဏေယျ + ဝါဒ] မစွမ်းနိုင် - မတတ်နိုင် - ဟူသော - အယူ - ဝါဒ - စကား။ ဌာနဝါဒါတိ ပက္ခမိတုံ အသက္ကဏေယျဝါဒံ ဝဒါမာတိ ဝဒန္တာ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၄၆။

အသက္ကဏေယျသဘာဝ (တိ) [အသက္ကဏေယျ + သဘာဝ] မစွမ်းနိုင်သော သဘော ရှိသော။ ဓောဝိတွာ အပနေတုံ အသက္ကဏေယျသဘာဝံ မလံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၅၁။

အသက္ကဏေယျသုခ (တိ) [အသက္ကဏေယျ + သုခ] မစွမ်းနိုင်သော ချမ်းသာခြင်းရှိသော၊ ကုန်စင် ပြီးဆုံးအောင် မဟောနိုင်သော - ဟော၍ မကုန်ဆုံးနိုင်သော - ချမ်းသာခြင်း ရှိသော။ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓေနာပိ အက္ခာနေန ပရိယောသာပေတုံ အသက္ကဏေယျသုခေ သဂ္ဂေပိ တေ သာဝကဗုဒ္ဓါ န ရဋ္ဌန္တိ။ ထေရ၊ ၂။ ၁၂။

အသက္ကောန္တိ (တိ) [န + သက္ကောန္တိ။ ထိန္တ အသက္ကောန္တိ] မစွမ်းနိုင်သော၊ မတတ်နိုင်သော၊ သူ။ သော ဝစ္စံ သန္တာရေတုံ အသက္ကောန္တော မုစ္ဆိတော ပပတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃၈၀။ ဥဇုံ ကာတုံ အသက္ကောန္တိ ... နာတိဝတ္တတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၈၆။ ဝိဟာရသိမ် သောစေတုံ အသက္ကောန္တိဟိ ... သန္တိပါတာပေတွာ ဒါတမံ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၂၈-၉။ (-ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၊ ၁၅၀။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၊ ၄၉၊ ၆၃။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၅၅၊ ၁၄၈။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၄။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၀၆။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၊ ၈၂။ ၂၆၂၊ ၃၆၂။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၊ ၂၁၉၊ ၂၈၄။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၈၉။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၈၊ ၈၂၊ ၁၄၄၊ ၁၈၊ ၁၈၉။)

အသက္ကရ (တိ) [န + သက္ကရ] ကျောက်စရစ်ခဲ မရှိသော။ အသက္ကရာ အပဗ္ဗာရာ၊ သာဓု အပ္ပုဋ္ဌိကော။ အပါ၊ ၁။ ၁၆။ အသက္ကရာတိ “ပုလ်နာကိဏ္ဍာ”တိ ဝုတ္တတ္တာ အသက္ကရာ သက္ကရဝိရဟိတာ။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၆။ (-ဇာ၊ ၂။ ၁၉။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၃။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၁၇၉။)

အသက္ကံ (ကြိ) သက္ကောတိ (ဝိ၊ ၃။ ၁၄) ကြည့်။

အသက္ကံ (ကြိ) သက္ကောတိ (မ၊ ၂။ ၂၉၇။ ဇာ၊ ၁။ ၁၁၅) ကြည့်။

အသက္ကံက (တိ) [န + သက္ကံ + က] သက်သေမရှိသော။ အသက္ကံကံ အဓိကရာဇ္ဇော ဝိယ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၁။ မူလဋီ၊ ၁။ ၂၄။

အသက္ကု (တိ) [န + သက္ကု] မစွမ်းဆောင်နိုင်သော။ အဖလော စ အသက္ကော စ ဝါယာမော။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၇။

အသက္ကုဓိတု (ထိ) [န + သက္ကု + ဓိတု။ နိတိ၊ ပဒ။ ၁၈၇။ ကြည့်။] သာကီဝင်မင်းမျိုး၌ ဖြစ်သော ဘုရားရှင်၏သီး မဟုတ်သော မိန်းမ။ ဆုပနံ ဝါ ပဋိပဋ္ဌနံ ဝါ သာဒိယန္တိ အဿဏေ ဟောတိ အသက္ကုဓိတာ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၇၇။

အသက္ကပုတ္တိယ (ပ) [န + သက္ကပုတ္တိ + ဣယ။] နိတိ၊ သုတ္တ။ ၂၃၉ ကြည့်။] သာကီဝင်မင်းသား ဘုရား၏သားတော်မဟုတ်သူ။ အဿမဏော ဟောတိ အသက္ကပုတ္တိယော၊ တေန ဝုစ္စတိ “ပါရာဇိကော ဟောတိ”တိ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၃။ ဝိ၊ ၃။ ၁၃၄။

အသက္ကပုတ္တိယဓမ္မ (ပ) [န + သက္ကပုတ္တိယ + ဓမ္မ] သာကီဝင်မင်းသား ဘုရားသားတော်တို့၏ - တရား - အကျင့် - မဟုတ်သော - အကျင့် - တရား။ ယဿ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ ကပ္ပန္တိ၊ ကေသေနတံ ဂါမဏိ ဓာရေယျာသိ “အဿမဏဓမ္မော အသက္ကပုတ္တိယဓမ္မော”တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၉၅။ သံ၊ ၂။ ၅၁၀။

အသက္ကပ္ပတ္တိယဘာဝ (ပ) [အသက္ကပ္ပတ္တိယ+ဘာဝ] သာကင်္ဂင်မင်းသား ဘုရား၏သားတော် မဟုတ်သူ၏ အဖြစ်။ အသက္ကပ္ပတ္တိယဘာဝ ပတ္တယမာနော။ ဝိ၊ ၁။ ၂၉-၃၁။

အသက္ကပ္ပတ္တိယဝေဝေန (န) [အသက္ကပ္ပတ္တိယ+ဝေဝေန] အသက္ကပ္ပတ္တိယ-သဒ္ဓါ၏-ဝေဝေန-ပရိယာယ်-စကားလွယ်။ အသမကဝေဝေနာနိ ဝါ အသက္ကပ္ပတ္တိယဝေဝေနာနိ ဝါ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၃။

အသင်္ခလဝါစ (တိ) [န+သင်္ခလ+ဝါစာ] ပြေပြစ်သော စကားမရှိသော။ သူ။

အသင်္ခလဝါစတာ (ထိ) [အသင်္ခလဝါစ+တာ] ပြေပြစ်သော စကားမရှိသောသူ၏ အဖြစ်။ ယာ တတ္ထ အသက္ကပ္ပတ္တိယ အသင်္ခလဝါစတာ အမရသဝါစတာ၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ အသာခလံ။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၃၇၄။

အသက္ကန္တဇာယိကတာ (ထိ) [န+သက္ကန္တဇာယိက+တာ] နတ်ပြည် - နတ်ပြည်ခရီး - ၏ အန္တရာယ်မရှိသည်၏ အဖြစ်။ ဥဘိန္နံ သမာနန္တန္တတာဝသေန ဝါ အသက္ကန္တဇာယိကတာ။ မ၊ ဇိ၊ ၂။ ၈၂။

အသက်န္တ (န) [န+သက်န္တ] မပြောင်းလဲခြင်း။ အဓိကမန္တဇာယိ အသက်န္တနော စ အာဟာရပစ္စေဒေါ ကာတဗ္ဗော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၇၃။

အသက်မန (န) [န+သက်မန] မပြောင်းရွှေ့ခြင်း။ သန္တာနန္တရေသု အသက်မနတော။ ဝိ၊ ဇိ၊ ၁။ ၁၉၂။ သိ၊ ဇိ၊ သင်္ခ၊ ၁။ ၄၈၂။

အသက်မနိ(နိ)ယ (တိ) [န + သက်မနိယ] (အရပ်တပါးသို့) မပြောင်းရွှေ့-အပ်-နိုင်-သော။ အနုဇာနာသိ သီ ဝေ တိသော ပါဒုကာ ဓဝဋ္ဌာနိယာ အသက်မနိယာယော။ ဝိ၊ ၃။ ၂၇၉။ အသက်မနိယာတိ ဘူမိယံ သုပ္ပတိဋ္ဌိတာ နိစ္စလာ အသံဟာရိယာ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၆၈။

အသက်မာန (တိ) [န+သက်မာန] မယုံမှားသော။ သံသယကင်းသော။ သက်ကင်းသော။ သူ။ အသက်မာနာ အဘိနိဗ္ဗာတက္ကာ။ ဇာ၊ ၁။ ၈၂။ အသက်မာနာတိ... အာသက်အကတော။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၄။

အသက်မိတာ (တြိ၊ ဝိ) [န + သက်မိတာ] မပြောင်းရွှေ့မူ၍။ ဒေသန္တရံ အသက်မိတာ တတ္ထေဝ နိရုဒ္ဓိ ဝူပသန္တံ။ သိ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၇။ ဝိညာဏဿ ဒွါရန္တရံ အသက်မိတာ။ မ၊ ဇိ၊ ၂။ ၂၂၄။

အသက်ရ (တိ) [န+သက်ရ] ရောနှောခြင်း မရှိသော။ မရောနှောသော။ ကုသလဓမ္မေဟိ အကုသလဓမ္မေ အသက်ရတော ပညာပေန္တော... ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ ဣတိဝုတ် ၄။ ၁၄၆။ (-နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၂၁။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၃။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၁။ ဘိ၊ ဇိ၊ ၁။ ၂၇၁။ သိ၊ ဇိ၊ သင်္ခ၊ ၁။ ၄၄။ မ၊ ဇိ၊ ၃။ ၄၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇိ၊ ၂။ ၃၅၄။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၂။ ၂။)

အသက်ရကာရဏတာ (ထိ) [အသက်ရ+ကာရဏ+တာ] မရောနှောခြင်း အကြောင်း၏ အဖြစ်။ တံတံကလာပါနံ အသက်ရကာရဏတာယ အန္တရဘူတော ပရိစ္ဆေဒေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇိ၊ ၂။ ၃၅၄။

အသက်ရတာ (ထိ) [အသက်ရ+တာ] မရောနှောသည်၏ အဖြစ်။ ဂါမဂါမူပစာရာနံ အသက်ရတာ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၇၀။

အသက်ရတ္တ (န) [အသက်ရ+တ္တ] မရောနှောသည်၏အဖြစ်။ “ယဒိ ဝေ သံကိလေသဘာဂိယအသေက္ခဘာဂိယသုတ္တာနိပိ နိဒ္ဓါရိတာနိ အသက်ရတ္တာ” တိ ဝေ ဝဒေယျ၊ နော နိဒ္ဓါရိတာနိ။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၁၆၉။

အသက်ရဘာဝ (ပ) [အသက်ရ+ဘာဝ] မရောယှက်သည်၏ အဖြစ်။ ဝဝတ္တာနံ ပရိစ္ဆေဒေါ အသက်ရဘာဝေါ။ အနုဇိ၊ ၁။ ၇၁။

အသက်ရဝတ္ထာန (န) [အသက်ရ+ဝတ္ထာန]
မရောယှက်သောအားဖြင့် ပိုင်းခြားမှတ်သား
ခြင်း။ အသက်ရဝတ္ထာနေန ဟိ စေတသု
သုတ္တေသု သာတိသယံ ဓမ္မာ ဝိတက္ကာ နာမ
ဟောန္တိ။ နေတ္တိ၊ ငို။ ၇၀။

အသက်ရသဘာဝ (ပု) [အသက်ရ+သဘာဝ]
မရောယှက်သော သဘော။ အညမည် အ-
သက်ရသဘာဝေန ပဗ္ဗဇိတဗ္ဗတော ပဒါနိ။
သံ၊ ငို။ ၁။ ၃၃၆။

အသက်ရသမုဋ္ဌာန (တိ) [အသက်ရ+သမုဋ္ဌာန]
မရောယှက်သော သမုဋ္ဌာန်ရှိသော။ အသမ္ဘိန္ဒ-
သမုဋ္ဌာနာနိ အသက်ရသမုဋ္ဌာနာနိ၊ အညေဟိ
အသဒိသသမုဋ္ဌာနာနိတိ အတ္ထော။ ဝဇီရ။
၅၄၅။ (- သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၅၇။)

အသက်ရာကာရ (ပု) [အသက်ရ+အာကာရ]
မရောယှက်သော အခြင်းအရာ။ တထာ အ-
သက်ရာကာရေန ဘဝတိ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၂၂။

အသက်ိတ (တိ) [န + သက်ိတ] မရွံ့ရှာအပ်
သော၊ မတွေးတော-မယုံမှား-အပ်သော။
အသက်ိတော သက်ိတော စ ဘဝေယျ။ ဇာ၊
၁။ ၃၉၁။

အသက်ိတဗ္ဗ (တိ) [န + သက်ိတဗ္ဗ] မတွေး
တော-မယုံမှား-အပ်သော။ ပရေဟိ အ-
သက်ိတဗ္ဗ။ ထေရ၊ ငွ။ ၂။ ၉။

အသက်ိယ (တိ) [န + သက်ိယ + ဣယ] တွေးတော
ယုံမှားခြင်း - နှင့် - မယှဉ် - နှ့် မတည်-
သော၊ ယုံမှား - ကြောက်ရွံ့ - ထိတ်လန့် -
ခြင်း မရှိသော၊ သူ။ အသက်ိယောမိ ဂါမမိ။
ဇာ၊ ၁။ ၁၈။ သက်ိယ နိယုတ္တော ပတိ-
ဋ္ဌိတောတိ သက်ိယော၊ န သက်ိယော အ-
သက်ိယော၊ ... နိဗ္ဗယော နိရာသကောတိ
ဒိပေတိ။ ဇာ၊ ငွ။ ၁။ ၃၇၃။

အသက်ိယဇာတက (န) [အသက်ိယ+ဇာတက]
အသက်ိယ အလောင်းတော် ရသေ့၏

အကြောင်းကို ပြဆိုသော ဇာတ်၊ အသက်ိယ-
ဇာတ်။ ဇာတကပါဠိ၊ ၁ နိပါတ်၊ ၈-ဝဂ်၊
၆-ဇာတ်။ ဇာ၊ ၁။ ၁၈။ ဇာ၊ ငွ။ ၁။ ၃၇၁-၃။

အသက်ိစိတ (တိ) [န + သက်ိစိတ] မတုန်ဆုတ်-
မဆုတ်နှစ်-အပ်သော။ (အသလ္လိန၊ အသလ္လိ-
နတ္တပဟိတတ္တပက္ခဟဋ္ဌ-တို့ ကြည့်။)

အသက်ိစိတစိတ္တ (တိ) [အသက်ိစိတ + စိတ္တ] မတုန်
ဆုတ်-မဆုတ်နှစ် - သော စိတ်ရှိသော၊ သူ။
အနောလိန (ဝရိယာ၊ ငွ။ ၂၅) ကြည့်။

အသက်ိဋ္ဌိတ (တိ) [န + သက်ိဋ္ဌိတ] အသက်ိစိတ-
နှင့် အနက်တူ။ အသလ္လိန (စီ၊ ငွ။ ၂။ ၁၈၇)
ကြည့်။

အသက်ိသကဝုတ္တိ (တိ) [န + သက်ိသက + ဝုတ္တိ]
ဆန့်ကျင်သော အသက်ိမေးခြင်း မရှိသော၊
သူ။ အသက်ိသကဝုတ္တိဿ၊ သရာဇေသတိ*
ဝသေ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၉၄။ အပ္ပဋ္ဌိလောမဝုတ္တိ အဿ။
ဇာ၊ ငွ။ ၇။ ၂၀၂။

အသကေတ (ပု) [န + သကေတ] အချိန်း
အချက် မပြုခြင်း။ ပါတိမောက္ခံ ဥဗ္ဗိသန္တိ
အသကေတေန။ ဝိ၊ ၃။ ၁၄၅။ အသကေတေ-
နာတိ သကေတံ အကတော။ ဝိ၊ ငွ။ ၃။ ၃၃၀။

အသကောစ (ပု) [န + သကောစ] မတုန်ဆုတ်
ခြင်း၊ မဆုတ်နှစ်ခြင်း၊ ဝိပွါရော နာမ ဝိတက္က-
ဿ ထိနမိဒ္ဓပဋိပက္ခော အာရမ္မဏေ အနော-
လိနတာ အသကောစော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၆၀။
အနုဋ္ဌိ၊ ၁။ ၃၇။

အသင်္ခတ (တိ) [န + သင်္ခတ] အကြောင်းတရား
တို့သည် ညီညွတ်ပေါင်းဆုံ၍ - မပြုပြင်အပ်
- မစီရင်အပ် မဖြစ်စေအပ်-သော၊ တရား၊
အသင်္ခတ တရား၊ နိဗ္ဗာန်။ (အကြောင်း
တရားတို့သည် ပြုပြင်စီရင်အပ်သည် ဖြစ်၍
အကြောင်းတရားတို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော
ခန္ဓာ ငါးပါး တို့ကို သင်္ခတ-ဟု ခေါ်သည်၊
အကြောင်း တရားတို့သည် မပြုပြင် မစီရင်

အပ်မူ၍၊ အကြောင်းတရားတို့ကြောင့် မဖြစ်
ပေါ်သော နိဗ္ဗာန်ကို အသစ်တ-ဟု ခေါ်
သည်။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၇။ ပဋိသံ၊၄။၆၂-
စသည်။ ယင်းနိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရ
ခြင်း၏ အကြောင်းကား ရှိသည်သာ၊ ဖြစ်
ပေါ်ခြင်း ဥပါဒ်ခြင်း၏ အကြောင်းသာ မရှိ
ခြင်း ဖြစ်သည်။ မိလိန္ဒ၊၂၆၀-၂-ကြည့်။
ဧဝံ ဓာတုယော သင်္ခတာ ဓာတု အသစ်-
တာ ဓာတု။ ဒီ၊၃။၂၂၉။ မ၊၃။၁၀၈။ အ-
သင်္ခတာ ဓာတုတိ ပစ္စယေဟိ အကတံ
နိဗ္ဗာနံ။ ဒီ၊၄။၃။၂၄၂။ ကေနစိ အနဘိ-
သင်္ခတတ္ထာ နိဗ္ဗာနံ အသင်္ခတာ ဓာတု။ ဒီ၊၄။
၃။၂၁၈။ သင်္ခတာတိ ပစ္စယေဟိ သမာဂန္ဓာ
ကတာ၊ ပဉ္စနံ ခန္ဓာနမေတံ အဝိဝစနံ၊ န
သင်္ခတာ အသင်္ခတာ၊ နိဗ္ဗာနဿေတံ အဝိ
ဝစနံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၇။ ကတမေ ဓမ္မာ အသင်္ခ-
တာ၊ နိဗ္ဗာနံ၊ ဣမေ ဓမ္မာ အသင်္ခတာ။
အဘိ၊ဓ။၂၇၇။ (- သံ၊၂။၅၃၅-က။ အံ၊၁။
၁၅၀ ၃၄၃။ အဘိ ဓ။၄။၂၁၉။ အဘိ ဝိ။၇၄။
ဥဒါန။၁၇၈။ ဣတိဝုတ်။၂၂၀၊၂၇၄။ နေတ္ထိ။
၁၄၊၁၈၊၄၇။ မိလိန္ဒ၊၂၆၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁။
သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၈၊၂၉၆။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၁။၉၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၈။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၇၇။
ဣတိဝုတ်။၄။၁၅၄၊၂၇၂။ နေတ္ထိ၊ ဋ္ဌ။၁၁၉။
သာရတ္ထ၊၂။၇၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊
၂။၂၁၀။)

အသစ်တဂါမိမဂ္ဂ (ပု) [အသစ်တဂါမိ+မဂ္ဂ]
နိဗ္ဗာန်သို့ - သွားရောက်ရာ - သွားရောက်
ကြောင်း - ဖြစ်သော - မဂ် - လမ်း - ခရီး။
ကဘမော ဘိက္ခဝေ အသစ်တဂါမိမဂ္ဂေါ။
သံ၊၂။၅၃၅-၅၄၁။

အသစ်တဂါမိ (တိ) [အသစ်တ + ဂမု + ကိ]
နိဗ္ဗာန်သို့ - သွားရောက်ရာ - သွားရောက်
ကြောင်း - ဖြစ်သော။ အသစ်တဉ္စ ဝေါ
ဘိက္ခဝေ ဒေသေသာမိ အသစ်တဂါမိဉ္စ မဂ္ဂံ။
သံ၊၂။၅၃၅။ (ဣတိဝုတ်။၄။၁၅၅။ အနုဋီ၊၂။

၄၇၇။ အသစ်တဂါမိဉ္စ ပဋိပဒံ ဟု ရှိ
သည်။)

အသစ်တဋ္ဌ (ပု) [အသစ်တ+အတ္ထ] တစုံတခု
သော အကြောင်းတရားသည် မပြုမစီရင်အပ်
သော အနက်သဘော။ အသစ်တဿ အ-
သင်္ခတဋ္ဌော အဘိညေယျော။ ပဋိသံ၊၁၈။
(- ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၂။ သာရတ္ထ၊၁။၃၁၃။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၇။)

အသစ်တတာ (တိ) [အသစ်တ+တာ] တစုံတခု
သောအကြောင်းတရားသည် မပြုမစီရင်အပ်
သည်၏အဖြစ်။ န ဟိ တဿေသာ အသင်္ခ-
တတာဒိဘာဝေန သင်္ခိသာ။ သံ၊ဋီ၊၂။၉၁။

အသစ်တဿန (န၊ထိ) [အသစ်တ+ဓဿန]
အသစ်တဓာတ် - နိဗ္ဗာန် - ကို မြင်ခြင်း။
အသစ်တဓဿနာယ ဝိမုတ္တိယာ။ ပေဋကော။
၂၂၁။

အသစ်တဓမ္မ (ပု) [အသစ်တ+ဓမ္မ] အသစ်တ-
တရား။ သင်္ခတဓမ္မမေဝ အသင်္ခတဓမ္မန္တိ
ပညယေယျ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၂။ ရူပါဒယော အသင်္ခ-
တဓမ္မေ ဥပ္ပါဒေန္တိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၃။

အသစ်တဓမ္မာရမ္ပက (တိ) [အသစ်တဓမ္မ+အာ-
ရမ္ပက] အသစ်တ တရားလျှင် အာရုံရှိသော။
နန မဂ္ဂဉာဏံ အသစ်တဓမ္မာရမ္ပကံ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။
၃၁၁။ သံ၊ဋီ၊သင်္ခ၊၂။၂၈၀။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၇၀။ မ၊
ဋီ၊၃။၃၉။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၂၄။

အသစ်တဓာတု (တိ) [အသစ်တ+ဓာတု] အသင်္ခ-
တဓာတ်။ သင်္ခတဓာတု၊ အသင်္ခတဓာတု။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၃။ (- ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၇၂။)

အသစ်တဓာတုပဟာန (န) [အသစ်တဓာတု+
ပဟာန] အဝိဇ္ဇာနှင့် တဏှာကို ပယ်သတ်
ကြောင်း အသစ်တဓာတ်၊ (အဝိဇ္ဇာနှင့် တ-
ဏှာကို မဂ်ကသာ ပယ်သတ်သည်။ သို့သော်
နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၍ ပယ်သတ်သောကြောင့်
နိဗ္ဗာန်ကို ပဟာနဟု ဆိုသည်။) ပဟာနဿ

နိရောဓော ပစ္စယဘာဝတော အသစ်တ-
ဓာတုပဟာနံ နိရောဓောတိ ဓ ဝုတ္တာ။
နေတ္ထိ၊ ၁၄၆။

အသစ်တောတုဘဝ (ပ) [အသစ်တောတု+
ဘဝ] အသစ်တောတု၏အဖြစ်။ နိရော-
ဓောပိ ကေဝိဓော အသစ်တောတုဘဝ-
တော။ အဘိ၊ ၄၁၊ ၂။ ၁၄၆။ ပဋိသန္ဓေ၊ ၂။ ၁၆။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၄၅။

အသစ်တနိဗ္ဗာန (န) [အသစ်တ+နိဗ္ဗာန]
အကြောင်းတရားတို့သည် မပြုပြင် မစီရင်
အပ်သော နိဗ္ဗာန်။ ကိလေသနိဗ္ဗာနန္တိ လ္လမိနာ
အသစ်တနိဗ္ဗာနမေဝ ဝဒတိ။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၆၀။

အသစ်တပညတ္တိ (တိ) [အသစ်တ+ပညတ္တိ]
အသစ်တတရား - နိဗ္ဗာန် - ကို - ပညတ် - ခေါ်
ဝေါ် - ခြင်း။ နိရောဓော နိဗ္ဗာနန္တိ အာဝိကာ
အသစ်တဓမ္မဿ ပညာပနာ အသစ်တပညတ္တိ
နာမ။ အဘိ၊ ၄၁၊ ၂။ ၁၆၁။

အသစ်တဘဝ (ပ) [အသစ်တ+ဘဝ] အသစ်-
တ၏ အဖြစ်။ အပ္ပစ္စယဿ အသစ်တဘဝေါ
အတိဝိယ ပါကဋ္ဌော ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၃၃၃။ (- နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၇၄။)

အသစ်တဘူမိ (တိ) [အသစ်တ+ဘူမိ] အသစ်-
တ၏ - ဖြစ်ရာ - တည်ရာ။ အသစ်တ-
ဘူမိ အပ္ပစ္စယာ ဓမ္မာ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၃၈-၉။

အသစ်တလက္ခဏ (န) [အသစ်တ+လက္ခဏ]
အသစ်တတရား - နိဗ္ဗာန် - ဟု သိကြောင်း -
အမှတ် - လက္ခဏာ။ အသစ်တလက္ခဏာနိ-
(အံ၊ ၁။ ၁၅၀) တိ အသစ်တံ တေန္တိ သဉ္စာ-
နနကာရဏာနိ နိမိတ္တာနိ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၈။

အသစ်တသဘာဝ (တိ) [အသစ်တ+သဘာဝ]
မပြုပြင် - မစီရင် - အပ်သော သဘောရှိ
သော။ အသစ်တ(အဘိ၊ ၄၁၊ ၂။ ၄၈။ ဥဒါန၊ ၄။
၃၅၇။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၅၄) ကြည့်။

အသစ်တသံယုတ္တ (တိ) [အသစ်တ+သံယုတ္တ]
အသစ်တနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဟောအပ်သော၊
တရား အစ၊ အသစ်တသံယုတ်။ သံယုတ္တနိ-
ကာယ၊ သဋ္ဌာယတနဝဂ်၊ ၉-သံယုတ်။ သံ၊
၂။ ၅၃၅၊ ၅၄၃။

အသစ်တာကာရ (ပ) [အသစ်တ+အာကာရ]
မပြုပြင် - မစီရင် - အပ်သော အခြင်း အရာ။
အသစ်တာကာရေန အညဿ အနုပလဗ္ဗန-
တော တဏှာ နိဗ္ဗာနမေဝ အတ္ထိ။ အနု၊ ၄၊
၃။ ၉၅။

အသစ်တာဓိကမ (ပ) [အသစ်တ+အဓိကမ]
အသစ်တတရား - နိဗ္ဗာန် - ကို ရခြင်း။
ဥပေက္ခာနုဗြူဟနာ သတ္တသင်္ခါရေသု ဥဒါ-
သိနတာပိ အသစ်တာဓိကမဿ ဥပါယော။
မ၊ ၄၊ ၁။ ၁၉၂။

အသစ်တာရမ္မဏ (တိ) [အသစ်တ+အာရမ္မဏ]
အသစ်တတရား - နိဗ္ဗာန် - လျှင် အာရုံရှိ
သော - ကို အာရုံပြုသော။ သစ်တာရမ္မဏာ
ဘိက္ခဝေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ၊
နော အသစ်တာရမ္မဏာ။ အံ၊ ၁။ ၁၆၁။ နော
အသစ်တာရမ္မဏာတိ အသစ်တံ ပန နိဗ္ဗာနံ
အာရဗ္ဗ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၅၄။ (- မဟာနိ၊
၄။ ၂၇၆။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၉၅။)

အသစ်ရာန (တိ) [န+သစ်ရာန (=သစ်ရမာန)]
မာနဿ အနာဒေသော။ ဂ္ဂူ၊ ၆၄၆။ မပြုပြင်
- မစီရင် - သော၊ အားမထုတ်သော၊ သူ။
အသစ်ရာနော သတိမာ အနောကော။ သံ၊
၁။ ၁၂၇။ အသစ်ရာနောတိ တယော ကမ္မာ-
ဘိသင်္ခါရေ အနဘိသင်္ခရေန္တော။ သံ၊ ၄။ ၁။
၁၇၂။

အသစ်ါတ (တိ) [န+သင်္ခါတ] မဆင်ခြင် -
မစူးစမ်း - အပ်သော။ ယေသံ စေတံ အသင်္ခါ-
တံ၊ တေ ဟောန္တိ စက္ကစာရိနော၊ ဇာ၊ ၁။
၂၀၁။ အညေသမ္ပိ ယေသံ စေတံ အသင်္ခါတံ
အဝိမံသိတံ။ ဇာ၊ ၄။ ၄၄၅။

အသင်္ခါဒိတ (တိ) [န+သင်္ခါဒိတ (=သံ+ခါဒ + တ)] မှန်မှန်ညက်ညက်-မခဲ-မကိုက်-မစား-အပ်သော။ မူဝေ ဌပိတ၊ ဧတ္ထော ဝေ အသင်္ခါဒိတော။ သံ ၃၊ ၂။ ၂၇။

အသင်္ခါရ (တိ) [န+သင်္ခါရ] (၁) သင်္ခါရက္ခန္ဓာ မရှိသော။ (၂) အကြောင်းမရှိသော။ (၃) တိုက်တွန်းခြင်း-အားထုတ်ခြင်း- လုံ့လ - ပယောဂ-သင်္ခါရ-မရှိသော။ (၄) အယံ သော ရွပ် အဝေဒနော အသည် အသင်္ခါရော အဝိညာဏော “တထာဂတော”တိ သမနုပဿတိ။ သံ၊ ၂။ ၉၁။ (၅) သသင်္ခါရာ ဘိက္ခဝေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ နော အသင်္ခါရာ။ အံ၊ ၁။ ၇၀။ နိဂါနံ ဟေတု သင်္ခါရော ပစ္စယော ရူပန္တိ သဗ္ဗာနိပိ ဟိ တောနိ ကာရဏဝေဝနာနော။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၅၄။ (၆) သောမနဿသဟဂတံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ အသင်္ခါရံ သသင်္ခါရဋ္ဌ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၇၃။ အတ္တနော ဝါ ပရဿ ဝါ သမုဿာဟဇနိတံ ဝိတ္ထပယောဂသင်္ခါတံ သင်္ခရဏံ သင်္ခါရော သော တေဿ နတ္ထိတိ အသင်္ခါရံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၁၆။ (- သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၇။) အသင်္ခါရ-ပရိနိဗ္ဗာယိ၊ အသင်္ခါရိက-တို့လည်း ကြည့်။

အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိတာ (တိ) [အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိ+တာ] အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ်။ ပရိနိဗ္ဗာယိနော ပနဿ အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိတာ သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိတာ စ အတ္ထိတိ တတ္ထ ဝေ အနာဂါမိဒနာ ဝုတ္တာ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၃၇။

အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိ (တိ) [အသင်္ခါရ + ပရိနိဗ္ဗာယိ] အားထုတ်ခြင်း-လွန်ကဲစွာ အားထုတ်ရခြင်း - ပင်ပန်းခင်းရဲခြင်း - မရှိပဲ - ကိလေသာတို့၏ ကုန်ခန်းငြိမ်းအေးခြင်းဖြင့် - ငြိမ်းအေးခြင်း သဘော ရှိသော။ သူ၊ (လွန်ကဲစွာ အားမထုတ်ရပဲ ချမ်းချမ်း သာ သာ လွယ်လွယ်ကူကူဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်သို့

ရောက်သော အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်။) အသင်္ခါရ-ပရိနိဗ္ဗာယိပုဂ္ဂိုလ်။ (ပဉ္စ အနာဂါမိနော) အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိ၊ ဥပဟရပရိနိဗ္ဗာယိ၊ အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိ၊ သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိ၊ ဥဒ္ဓိသောတော အကနိဋ္ဌဂါမိ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၉၇။ ပဉ္စန္ဒြရမ္ဘာဂိယာနံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိ။ အံ၊ ၁။ ၂၃၅။ အံ၊ ၂။ ၄၀၅။ အသင်္ခါရေန အပ္ပယောဂေန အကိလမန္တော သုခေန ပတ္တော အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိနာမ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၃။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၇။ အသင်္ခါရေန အပ္ပဒက္ခေန အဓိမတ္တပယောဂံ အကတာဝ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာနေန ပရိနိဗ္ဗာနဓမ္မောတိ အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိ။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၄၉။ (- သံ၊ ၃။ ၆၃၊ ၂၀၇၊ ၃၃၀။ အဘိ၊ ပ။ ၁၁၉။ ပဋိသံ၊ ၁၆၀။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၄၉။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၆၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၅၂။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၅၃။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၂။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၂၇၁။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၅၇။)

အသင်္ခါရိက(တိ) [န+သင်္ခါရ+ကိက] တိုက်တွန်း နှိုးဆော်မှု “သင်္ခါရ” မပါရှိသော အာရုံစသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော၊ စိတ်၊ (မတိုက်တွန်းရသော စိတ်၊ ပင်ကိုယ် ထက်မြက်သော စိတ်၊ အသင်္ခါရိကစိတ်)။ (တွန့်ဆုတ်နေသော စိတ်ကို ထက်သန်လာအောင် မိမိကိုယ်တိုင်ကောင်း၊ သူတပါးတို့ကောင်း စေ ခိုင်းတိုက်တွန်းခြင်း “ပယောဂ” ကို “သင်္ခါရ” ဟု ခေါ်၏။ ယင်း “သင်္ခါရ” အကူအညီ မပါပဲ အာရုံစသော မိုးရာအကြောင်း သက်သက်ဖြင့် ထက်ထက် သန်သန် ဖြစ်လာသော စိတ်ကို “အသင်္ခါရိကစိတ်”ဟု ခေါ်သည်။ ပင်ကိုယ်အားဖြင့် ထက်မြက်သော မတိုက်တွန်းရသော စိတ်မျိုးဖြစ်၏။ အာရုံ စသော မိုးရာ အကြောင်း ရှိနေစေကာမူ ပင်ကိုယ်အားဖြင့် မထက်မြက် နဲ့ ညှဉ်းနသည့်အတွက် “သင်္ခါရ” ကုစွက်မှ ဖြစ်နိုင်သော စိတ်ကို “သသင်္ခါရိကစိတ်”ဟု ခေါ်သည်။ တိုက်တွန်း

ပေးရသော စိတ်မျိုးဖြစ်၏။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၀၀။ မူလဋ္ဌိ၊၁။၉၉။ အနုဋ္ဌိ၊၁။၁၀၆။

ဝိဘာဝိနိဋ္ဌိကား — တိုက်ဘွန်းနှိုး
ဆော်မှု “ပုဗ္ဗပယောဂ” သည် နောက်
ဖြစ်လာသော စိတ်နှင့် တကွ မဖြစ်နိုင်သော
ကြောင့် ယင်း “ပုဗ္ဗပယောဂ”ကြောင့် ဖြစ်
ပေါ်လာသော စိတ်ကို ထက်မြက်စေတတ်
သည့် သတ္တိထူး (ဝိနိယ) တမျိုးကိုသာ
ပုဗ္ဗပယောဂ၏ မူရင်း “သင်္ခါရ” အမည်ကို
တင်စား၍ “သင်္ခါရ” ယူရမည် ဟု ဆိုသည်။
ထို့ကြောင့် ထိုသတ္တိထူး “သင်္ခါရ” နှင့် တကွ
ဖြစ်သော စိတ်ကို “သသင်္ခါရိက” ခေါ်၍ ထို
“သတ္တိထူး = သင်္ခါရ” မပါသောစိတ်ကို “အ-
သင်္ခါရိက” ဟု ခေါ်၏။ ထို့ပြင် တိုက်ဘွန်း
နှိုးဆော်မှု “ပုဗ္ဗပယောဂ” ကိုပင် “သင်္ခါရ”
ခေါ်၍ ထို “သင်္ခါရ” နှင့် တကွဖြစ်သော စိတ်
ကို “သသင်္ခါရိက” ထို “သင်္ခါရ” မပါသော
စိတ်ကို “အသင်္ခါရိက” ဟု ဆိုသေး၏။
ဝိဘာဝိနိ၊၇၇-ဂ။ အကျယ် အဓိပ္ပါယ်ကို
မဏိမဉ္ဇူ၊၁။၁၅၇-ဂ-ဇ-တို့၌ ကြည့်။) သော
မနဿ သဟဂတံ တိဟေတုကံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ
အသင်္ခါရိကံ မဟာစိတ္တံ ကထိတံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊
၁။၁၁၁၂။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅။ သင်္ဂဟ၊၁။)

အသင်္ခါရိကကုသလ (ပု) [အသင်္ခါရိက + ကုသ-
လ] အသင်္ခါရိကကုသိုလ်စိတ်။ အသင်္ခါရိက-
ကုသလဿ အသင်္ခါရိကမေဝ ဝိပါကံ... ဂဟေ-
တော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၇။

အသင်္ခါရိကစိတ္တ (န) [အသင်္ခါရိက + စိတ္တ]
အသင်္ခါရိကစိတ်။ ဒိဋ္ဌိယာ ဟိ ပဟိယမာနာ-
ယ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တေသု ဒီသု အသင်္ခါရိက-
စိတ္တေသု။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၅။

အသင်္ခါရိကဋ္ဌ (ပု) [အသင်္ခါရိက + အတ္တ] အ-
သင်္ခါရိကစိတ်၏ အဖြစ် ဟူသော အနက်
သဘော။ တာနိ သဗ္ဗာနိပိ ကာမာဝစရဋ္ဌေန
သောမနဿသဟဂတဋ္ဌေန ဉာဏသမ္ပယုတ္တ-

ဋ္ဌေန အသင်္ခါရိကဋ္ဌေန ကေတ္တံ ဂစ္ဆန္တိ။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၁။၂၀၅။

အသင်္ခါရိကတာ (ထိ) [အသင်္ခါရိက + တာ]
အသင်္ခါရိကပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်၏အဖြစ်။ ဉာဏ-
သမ္ပယုတ္တတာ အသင်္ခါရိကတာ စ ဝေဒိ-
တဗ္ဗာ။ ခါ၊ဋ္ဌိ၊၂။၈။

အသင်္ခါရိကတိဟေတုကပဋိသန္ဓိက (တိ) [အ-
သင်္ခါရိက + တိဟေတုက + ပဋိသန္ဓိက] အ-
သင်္ခါရိက တိဟိတံ - ပဋိသန္ဓေ ရှိသော - ပဋိ-
သန္ဓိစိတ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေနသော၊ သူ။ အသင်္ခါ-
ရိကတိဟေတုကပဋိသန္ဓိကဿ အသင်္ခါရိက-
ရဟေတုကေနပိ တဒါရမ္ပဏေန ဘဝိတဗ္ဗံ။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၇။

အသင်္ခါရိကရဟေတုက (တိ) [အသင်္ခါရိက +
ရဟေတုက] အသင်္ခါရိကဒွိဟိတံ ဖြစ်သော။
အသင်္ခါရိကတိဟေတုက-ကြည့်။

အသင်္ခါရိကဘာဝ (ပု) [အသင်္ခါရိက + ဘာဝ]
အသင်္ခါရိက၏ အဖြစ်။ အသင်္ခါရိကဘာဝေါ
ပန အနာဘဠတာယေဝ န ဂဟိတော။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၁။၁၁၃။

အသင်္ခါရိကသဒိသ (တိ) [အသင်္ခါရိက + သဒိသ။
ထိ-၌ အသင်္ခါရိကသဒိသိ] အသင်္ခါရိကနှင့်
တူသော။ သသင်္ခါရိကာနံ ထိနမိဒ္ဓဝိရဟေ
အသင်္ခါရိကသဒိသိ ယောဇနာ န ဒဿိတာ။
အနုဋ္ဌိ၊၁။၂၁၇။

အသင်္ခါရိကသမ္ပပန္နသဘာဝါလပန (န) [အသင်္ခါ-
ရိက + သမ္ပပန္န + သဘာဝ + အာလပန]
ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ တဦးတယောက်၏ စီမံပြုလုပ်
မှုကြောင့် ဖြစ်ရသည်မဟုတ်ပဲ မိမိတို့၏ဆိုင်ရာ
အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော တရားသဘော
ကို ခေါ်ဝေါ်ကြောင်းဖြစ်သော - ပုဒ် - အာ-
လုပ်ပုဒ်။ မွေ့လပနန္တိ အသင်္ခါရိကသမ္ပပန္န-
သဘာဝါလပနံ။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၁၅။

အသဒိယ (တိ) [န + သဒိယ] မရေ
 တွက်-အပ်-နိုင်-သော၊ ဂဏန်း အပိုင်း
 အခြားကို ကျော်လွန်သော၊ ဂဏန်းသင်္ချာ
 ဖြင့် ရေတွက်မပြနိုင်လောက်အောင် များလှ
 စွာသော။ ဓမ္မရာဇာ အသဒိယာ။... ဗုဒ္ဓ-
 ခေတ္တာ အသဒိယာ။ ဂဏနာတော အ-
 သဒိယံ။ အပါ ၁။ ၂၊ ၆၊ ၂၅။ အသသတ-
 သဟဿ ... ကဏာနမဟာကဏာနအသဒေ-
 ယျာနံ စသေန အသဒိယာ သင်္ခါရဟိတာ
 ဓမ္မရာဇာနော အတိတာ ဝိဂတာ နိရုဒ္ဓါ
 အပ္ပတ္တိ ဂတာတိ အဓိပ္ပါယော။... အသဒိယံ
 သင်္ချာတိက္ကန္တံ။ အပါ ၁။ ၁၁၅၊ ၂၅၃။ ကပ္ပေ
 စ သတသဟဿေ၊ စတုရော စ အသဒိယေ။
 ဗုဒ္ဓဝံ ၃၀၆။ စတုနံ အသဒေယျာနံ မတ္တ-
 ကေ။ ဗုဒ္ဓဝံ ၄၆။ အသဒိယေတိ တွေ
 သင်္ခါတုံ န သက္ကာတိ အသဒိယာ၊ ဂဏနံ
 အတိက္ကန္တာတိ အတ္တော။ စရိယာ ၄။ ၁၂။
 အသဒေယ-လည်း ကြည့်။

အသဒေပ (တိ) [န + သဒေပ] (၁) အလွှာမရှိ
 သော၊ အတိတ်အကြောင်း စသော-အဖို့
 အစု - အထပ်အလွှာ - မရှိသော၊ တရား၊
 နိဗ္ဗာန်။ (၂) ဂုဏ်တို့ဖြင့် မရေတွက်-အပ်-
 နိုင်-သော၊ မရေတွက်နိုင်သည့်အဖြစ်။

အသဒေပဂတ (တိ) [အသဒေပ + ဂတ] (၁)
 အတိတ်အကြောင်း စသော လေးပါးသော
 - အဖို့အစု - အထပ် အလွှာ - မရှိသော
 နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်တော်မူသော၊ ဘုရား။ (၂)
 ဂုဏ်တို့ဖြင့် မရေတွက်နိုင်ခြင်းသို့ ရောက်တော်
 မူသော၊ မရေမတွက်နိုင်သော ဂုဏ်တော်တို့
 နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော၊ ဘုရား။ အနုရောဓ-
 ဝိရောဓဝိပ္ပယုတ္တော ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေသု ဓမ္မေသု
 အသဒေပဂတော ဗန္ဓနာတိဂတော။ နေတ္ထိ။
 ၄၆။ အတိဘဟေတုသဒေပါဒိသဒေပဝိရဟိ-
 တတာယ အသဒေပသင်္ခါတံ နိဗ္ဗာနံ အကပ္ပ-
 ဓမ္မတာယ ဂုဏေဟိ ဝါ အသဒေပံ အသဒေ-

ယျ ဂတော ဥပဂတောတိ အသဒေပဂ-
 တော။ နေတ္ထိ ၄။ ၇၇။

အသဒေယျ (တိ) [န + သဒေယျ] မရေတွက်-
 အပ်-နိုင်-သော။ အသဒေယျ-ကြည့်။

အသဒေယျဝဏ္ဏ (တိ) [အသဒေယျ + ဝဏ္ဏ] မရေ
 တွက်နိုင်သော-ဂုဏ်-ကျေးဇူး-ရှိတော် မူ
 သော၊ ဘုရား။ အသဒေယျဝဏ္ဏော အာဘိ-
 ကရော။ နေတ္ထိ ၄၆။

အသဒေါဘနိယတာ (သိ) [အသဒေါဘနိယ +
 တာ] မချောက်ချားစေ-အပ်-နိုင်-သည်
 ခ်အဖြစ်။ အကပ္ပတာယာတိ ဝိမောက္ခန္တိ-
 တာယ သဗ္ဗသော ပဋိပက္ခဓမ္မေဟိ အသဒေါ-
 ဘနိယတာယ။ မာရီ၊ ၂။ ၁၃၀။

အသဒေါဘဘာဝ (ပု) [အသဒေါဘ + ဘာဝ]
 ချောက်ချားခြင်းမရှိ-မချောက်ချား-သည်
 ခ်အဖြစ်။ တံ ပန အသဒေါဘဘာဝတော
 “အနာဝိလဘာဝေါ”တိ ဝုတ္တော။ အနုရီ၊ ၁။
 ၉၂။

အသင်္ချ (တိ) [န + သင်္ချာ] အငွေအတွက်
 သင်္ချာမရှိသော၊ မရေတွက်-မချင့်တွက်-
 နိုင်သော၊ အလွန်များပြားသော။ သဝန္တိ
 နဋော သဗ္ဗကာလမသင်္ချ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၂၁။
 အသင်္ချန္တိ အဂဏနံ။ ဇာ၊ ၄။ ၁၉၉။

အသဒေယျ (န) [န + သဒေယျ] (၁)
 (က) အသဒေယျမည်သော ဂဏန်းသင်္ချာ။
 (ခ) ကမ္ဘာအသဒေယျ။ (ဂ) အသဒေယျ
 ကပ်။ (တိ) (၂) မရေတွက်နိုင်သော၊ မရေ
 တွက်နိုင်လောက်အောင်များသော။ [(က)
 တစ်ဂဏန်း၏နောက်၌ သုညတရားလေးဆယ်
 (၁၄၀) ရှိသော သင်္ချာသည် အသဒေယျ
 မည်သော ဂဏန်းသင်္ချာဖြစ်၏။ (ကစည်း။
 ၃၉၅။ ဓာန် ၄၇၄-၆။) ဓာန် ၄၇၄-၆-၌
 ကား တစ်ဂဏန်း၏ နောက်၌ သုည တရား
 လေးဆယ်ငါး (၁၄၅) လုံးဖြင့် အသဒေယျ

ဂဏန်းဖြစ်ပုံကို (မိမိဝါဒဖြင့်) ပြထားသေး၏။ (ခ) လေးအသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းစသည်ဖြင့် ဘုရားရှင်တို့ ပါရမီဖြည့်ဆည်းပူးရာ အချိန် ကာလကို သတ်မှတ် ပြသော အသင်္ချေမျိုးတည်း။ ကမ္ဘာပေါင်း ဤရွှေ ဤမျှဟု ရေတွက်မှန်းဆ၍ မရနိုင်လောက်အောင် မြားမြောင် ရှည်လျားသော အချိန် ကာလကို အသင်္ချေ (ကမ္ဘာအသင်္ချေ) ဟု ခေါ်၏။ ဒီပင်္ကရာဘုရားနှင့် ကောဏ္ဍညဘုရား အကြား၌ ကုန်လွန်သွားသော ကမ္ဘာ အသင်္ချေသည် တစ်အသင်္ချေဖြစ်၏။ ထို့အတူ ကောဏ္ဍညဘုရားနှင့် မင်္ဂလဘုရား အကြား၌ တစ်အသင်္ချေ၊ သောဘိတဘုရားနှင့် အနောမဒဿီဘုရား အကြား၌ တစ်အသင်္ချေ၊ နာရဒဘုရားနှင့် ပဒုမတ္တရဘုရား အကြား၌ တစ်အသင်္ချေ၊ ဤသို့ ဘုရားနှစ်ဆူတို့၏ အကြားအကြား၌ ကုန်လွန်သွားသော “ကမ္ဘာအသင်္ချေ” လေးမျိုးသည် လေးအသင်္ချေဖြစ်၏။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၈၂။ (ဂ) တစ်ကမ္ဘာဟု ခေါ်သော မဟာကပ်၏ လေးပုံတပ် ဖြစ်သောကပ်ကို “အသင်္ချေယျကပ်” ဟုခေါ်၏။ အကျယ်ကို “အသင်္ချေယျကပ္ပ” ကြည့်။

(၁) (က) ပုဏ္ဏရိက ပဒုမ ကထာန မဟာကထာန အသင်္ချေယျာနံ။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၅။

(ခ) သတသဟဿကပ္ပါဓိကနိ စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ ပါရမီယော ပုဇေတွာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၆။ (- ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၁၃၊ ၁၀၁၁၄၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၄၁၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆။) (ဂ) စတ္တာရိမာနိ ဘိက္ခဝေ ကပ္ပဿ အသင်္ချေယျာနိ။ အံ၊၁။၄၆၀။ (ဓိ) (၂) သံဝဇ္ဇရေ အသင်္ချေယျေ။ ဇာ၊၂။၆၀။ အသင်္ချေယျေတိ ဂဏေတုံ အသက္ကုဏေယျေ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၉၀။ (- မ၊၃။၂၉၈၊၂၉၉။ အံ၊၁။၃၆၆။ ထေရ။၂၅၉။ အပါ၊၂။၁၄၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၈၊

ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၆။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၁၆။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၃။)

အသင်္ချေယျကပ္ပ (ပ) [အသင်္ချေယျ+ကပ္ပ] အသင်္ချေယျကပ်၊ နှစ်ပေါင်း ဤရွှေ၊ ဤမျှ ရှိ၏ဟု ရေတွက်မှန်းဆ၍ မဖြစ်နိုင်လောက်အောင် ရှည်လျားသော - ကပ် - အချိန် ကာလ။

ယင်းအသင်္ချေယျကပ်သည် ကပ် ၄-မျိုးတွင် အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ကပ် ၄-မျိုးမှာ— (၁) အာယုကပ်၊ (၂) အန္တရကပ်၊ (၃) အသင်္ချေယျကပ်၊ (၄) မဟာကပ် ဖြစ်၏။

ထိုတွင် (၁) ကာလအားလျော်စွာ သတ်မှတ်ထားသော အသက် အပိုင်းအခြားသည် အာယုကပ် မည်၏ (၂) အသင်္ချေတမ်းမှ တဖြေးဖြေးဆုတ်၍ ၁၀ နှစ်တမ်းတိုင်အောင်၊ ၁၀ နှစ်တမ်းမှ တရွေ့ရွေ့ တက်၍ အသင်္ချေယျတမ်းတိုင်အောင် ဆုတ်ကပ် တက်ကပ်တစ်ခုသည် အန္တရကပ် မည်၏၊ (၃) အန္တရကပ် ၆၄-ကပ်သည် တနည်း အန္တရကပ် ၂၀ သည် အသင်္ချေယျကပ် မည်၏။ (၄) အသင်္ချေယျကပ် ၄-ကပ်သည် မဟာကပ် (တစ်ကမ္ဘာ)

မဟာကပ် ပမာဏကား အလျားအနံ တယူဇနာရှိသော မုန်ညင်းဖြူစေ့ပုံမှ အနှစ်တရာပြည့်သောအခါ၌ တစေ့ယူ၍ ပစ်သော် မုန်ညင်းစေ့ပုံသည် ကုန်ရာ၏။ မဟာကပ်ကား မကုန်ဆုံးနိုင်ရာ၊ ဤမျှ ပမာဏရှိ၏။

အသင်္ချေယျကပ်ကား ယင်းမဟာကပ်၏ ၄-ပုံ ၁-ပုံ ရှိသည်။ ထို ၄-မျိုးသောကပ်တွင် အသင်္ချေယျကပ်သည် (၁) သံဝဇ္ဇအသင်္ချေယျကပ်၊ (၂) သံဝဇ္ဇဌာယိအသင်္ချေယျကပ်၊ (၃) ဝိဝဇ္ဇအသင်္ချေယျကပ်၊ (၄) ဝိဝဇ္ဇဌာယိအသင်္ချေယျကပ် ဟူ၍ ၄-ပါးရှိ၏။

ထိုတွင် (၁) ကမ္ဘာဖျက်မိုးရွာသည်မှစ၍ သင်္ခါရ မကြွင်း ဟင်းလင်း ဖြစ်သည့် တိုင်

အောင် ပျက်ဆဲကပ်သည် သံဝဇ္ဇအသင်္ချေယျကပ် မည်၏။

(၂) ဟင်းလင်းဖြစ်စမှ စ၍ ကမ္ဘာပြုမိုးရွာစ တိုင်အောင် အပျက်တည်ဆဲကပ်သည် သံဝဇ္ဇဌာယီ အသင်္ချေယျကပ် မည်၏။

(၃) ကမ္ဘာပြုမိုး ရွာစမှစ၍ တပေါင်းလပြည့်နေ့ နေ လ နက္ခတ် ပေါ်သည်တိုင်အောင် ဖြစ်ဆဲကပ်သည် ဝိဇ္ဇာအသင်္ချေယျကပ် မည်၏။

(၄) နေ လ နက္ခတ် ပေါ်သည်မှ စ၍ ကမ္ဘာပျက်မိုး ရွာစတိုင်အောင် ဖြစ်ပြီး၍ တည်ဆဲ ဖြစ်သော ကပ်သည် ဝိဇ္ဇာဌာယီ အသင်္ချေယျကပ် မည်၏။ ယခုအချိန်အခါသည် ဝိဇ္ဇာဌာယီ အသင်္ချေယျကပ်ပင် ဖြစ်သည်။ အသင်္ချေယျကပ္ပေါတိ စ ယောဇနာယာမဝိတ္တာရတော သေတသာသပဏသိတော ဝဿသတဝဿသတစွယေန ကေကဓိဇဿ ဟရဒကန သာသပဏသိနော ပရိက္ခယေပိ အက္ခယသဘာဝဿ မဟာကပ္ပဿ စတုတ္ထဘာဂေါ။ ဝိဘာဝိနီ။၁၆၈။ (- ဒီ၊ ၄၊ ၃။ ၂၂၈-၉။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၀-၁။) သံဝဇ္ဇော သံဝဇ္ဇဌာယီ ဝိဇ္ဇာဌာယီ ဝိဇ္ဇာဌာယီတိ ကပ္ပဿ စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ။ တတ္ထ သံဝဇ္ဇနံ ဝိနဿနံ သံဝဇ္ဇော၊ ဝိနဿမာနော အသင်္ချေယျကပ္ပေါ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၇။ (ဝိမတိ၊ ၁။ ၈၀-လည်း ကြည့်။) မဟာကပ္ပဿ ဟိ စတုတ္ထဘာဂေါ အသင်္ချေယျကပ္ပေါ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၉၅။ ဟိနံ ပန ပဌမဇ္ဈာနံ မဇ္ဈိမဉ္စ အသင်္ချေယျကပ္ပဿ တတိယံ ဘာဂံ၊ ဥပနုကပ္ပဉ္စ အာယံ ဒေတိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၃၃၅။

အသင်္ချေယျကပ္ပပရိယောသာန (န) [အသင်္ချေယျကပ္ပ + ပရိယောသာန] အသင်္ချေယျကပ်၏ အဆုံး။ အသင်္ချေယျကပ္ပပရိယောသာနော ပန ကောဏ္ဍညော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ကောဝကေသ္မိ ကပ္ပေ ဥပ္ပန္နော။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၄။ (- ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၆။)

အဘိဓာန် ၃-၅၉-ပ-မ-၈-သ-၈

အသင်္ချေယျကပ္ပမတ္တက (န) [အသင်္ချေယျကပ္ပ + မတ္တက] အသင်္ချေယျကပ်၏ - အဦး - အစ - အထက်။ ဣတော သတသဟဿကပ္ပိမိကေ အသင်္ချေယျကပ္ပမတ္တကေ (အသင်္ချေယျမတ္တကေ) သာရိပုတ္တော ဗြာဟ္မဏမဟာသာလကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၁၆။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၃၇၀။ အပ၊ ၄၊ ၁။ ၂၂၉။

အသင်္ချေယျကာလာဝတ္တာနာယုက (တိ) [အသင်္ချေယျကာလ + အဝတ္တာန + အာယု + က] အသင်္ချေကာလအပိုင်းအခြား အသက်ရှိသောသူ။ အသင်္ချေယျာယုက ကြည့်။

အသင်္ချေယျတာ (တိ) [အသင်္ချေယျ + တာ] မရေတွက်နိုင်သည်၏အဖြစ်။ တံ အာယု ဝဇ္ဇိတော အသင်္ချေယျတံ ပတော။ ဒီ၊ ၄၊ ၃။ ၃၉။ သောတာပနာဒီသု ဝိနဿ ဥတ္တရိတရဝသေန အသင်္ချေယျတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ မ၊ ၄၊ ၄။ ၂၂၄။

အသင်္ချေယျပရိစ္ဆေဒ (ပု) [အသင်္ချေယျ + ပရိစ္ဆေဒ] မရေတွက်နိုင်သောအပိုင်းအခြား။ ကေစိ ပန မနောပဏိဓာနဝစိပဏိဓာနဝသေန အနေနော အသင်္ချေယျပရိစ္ဆေဒံ ကတွာ ပုဗ္ဗသမ္ဘာရံ ဝဒန္တိ။ သီ၊ ၄၊ ၁။ ၁။ ၂၃၈။

အသင်္ချေယျဖလ (တိ) [အသင်္ချေယျ + ဖလ] မရေတွက်နိုင်သော အကျိုးရှိသော။ ဘဂဝတော ပန ပူဇာ အပ္ပမေယျအသင်္ချေယျဖလာ။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂။ ၁၄။

အသင်္ချေယျဘေဒတာ (တိ) [အသင်္ချေယျ + ဘေဒ + တာ] မရေတွက်နိုင်သော အပြားရှိသည်၏ အဖြစ်။ ရူပဓမ္မာနံ အသင်္ချေယျဘေဒတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၁။ ၄၄၆။

အသင်္ချေယျမတ္တက (န) [အသင်္ချေယျ + မတ္တက] အသင်္ချေယျကပ်၏ - အဦး - အစ - အထက်။ အသင်္ချေယျကပ္ပမတ္တက ကြည့်။

အသင်္ချေယျမဟာကပ္ပ (ပု) [အသင်္ချေယျ + မဟာကပ္ပ] မရေတွက်နိုင်သော မဟာကပ္ပ။ ကဒါစိ အသင်္ချေယျမဟာကပ္ပေ အတိက္ကမိ- တ္တာပိ ဒုလ္လဘဒဿနတာယ ဒုဒ္ဒဿ။ ဒီ၊ ငို၊ ၁။ ၁၃၄။

အသင်္ချေယျသတ္တနိကာယ (ပု) [အသင်္ချေယျ + သတ္တနိကာယ] မရေတွက်နိုင်သော သတ္တဝါ အပေါင်း။ ဒေသေန္တောပိ အသင်္ချေယျသတ္တ- နိကာယေ ဗောဓေတုံ န သက္ကုဏန္တိ။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၂။

အသင်္ချေယျသဟဿ (ပု) [အသင်္ချေယျ + သဟဿ] အသင်္ချေပေါင်း တထောင်၊ အ- သင်္ချေတထောင်။ သမ္ပာသမ္ပုဒ္ဓေါ ပန ကပ္ပိနံ အသင်္ချေယျသဟဿေသုပိ ကတံ ဥပကာရံ... ဇာနန္တိ။ သံ၊ ငို၊ ၂။ ၂၀၃။

အသင်္ချေယျဘာဝ (ပု) [အသင်္ချေယျ + ဘာဝ ?] မရေတွက်နိုင်သည်၏ အဖြစ် ?။ သင်္ခါတုံ န သက္ကာ အညေဟိ အသင်္ချေယျာ- ဘာဝတော။ ဒီ၊ ငို၊ ၃။ ၇၈။

အသင်္ချေယျာယုက (တိ) [အသင်္ချေယျ + အာ- ယု + က] မရေတွက်နိုင်သော အသက်အပိုင်း အခြား ရှိသော၊ အသင်္ချေ အသက်ရှိသော၊ သူ။ သဗ္ဗေ ဗုဒ္ဓါ အသင်္ချေယျာယုကာ။ ဒီ၊ ငို၊ ၂။ ၇။ အသင်္ချေယျကာလာဝတ္တာနာ- ယုကာတိ အတ္ထေ။ ဒီ၊ ငို၊ ၂။ ၉။ (-အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၁။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၈၄။)

အသင်္ချေယျာယုကတာ (ထိ) [အသင်္ချေယျာ- ယုက + တာ] အသင်္ချေ အသက်ရှိသည်၏ အဖြစ်။ တဒါ မနုဿာနံ အသင်္ချေယျာယုက- တာယ သက္ကရဇ္ဇံ ကာရေတွာ။ ဒီ၊ ငို၊ ၂။ ၇၉။ အံ၊ ငို၊ ၂။ ၂၄၀။

အသင်္ချေယျာယုကဘာဝ (ပု) [အသင်္ချေယျာ- ယုက + ဘာဝ] အသင်္ချေ အသက်ရှိသည်၏ အဖြစ်။ ဒသဝဿာယုကဘာဝတော ပဋ္ဌာယ

ယာဝ အသင်္ချေယျာယုကဘာဝါ ဝစိတွာ။ သံ၊ ငို၊ ၂။ ၁၅၄။

အသင်္ဂ (တိ) [န + သင်္ဂ] ငြိ-ကပ်-တယ်- ခြင်း မရှိသော၊ မငြိ-မကပ်-မတယ်-သော။ သဗ္ဗတ္ထ အသင်္ဂ မပ္ပဋိဟတ မနာဝရဏဉာဏံ တထာဂတဿ တထာဂတဗလံ။ စူဠနိ၊ ၁၆၅။ အသင်္ဂ သင်္ဂဝိရဟိတံ။ စူဠနိ၊ ၄။ ၅၁။ (- အပါ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၇၂၊ ၁၃၄။)

အသင်္ဂစာရီ (တိ) [အသင်္ဂ + စရ + ကံ] မကပ် ငြိ - မတယ်တာ - ပဲ လှည့်လည် သွားလာ လေ့ရှိသော၊ သူ။ မဂါ ဝိယ အသင်္ဂစာရီနော။ သံ၊ ၁။ ၂၀၁။ ကဒါ န နာဂေါဝ အသင်္ဂစာရီ။ ထေရ၊ ၃၅၆။

အသင်္ဂစ္ဆနက (တိ) [န + သံ + ဂမု + ယု + က] ပြန်လည် ပေါင်းဆုံခြင်း မရှိသော၊ သူ။ သန္တာ- နကာရဿ ဝစနံ ဝိနာ အသင်္ဂစ္ဆနကာ ပရိ- စုတ္တာယေဝါတိ အဓိပ္ပါယော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၇၁။

အသင်္ဂဏန (န) [န + သင်္ဂဏန] မရေတွက်- မသိမ်းယူ - ခြင်း။ တသ္မာ တေသံ အသင်္ဂဏ- နတ္ထံ “အဝစရာ” တိ ဝတ္ထံ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၉။ တဿ တေဘူမကဓမ္မေသု ဧကဒေသဿ အ- သင်္ဂဏနတော။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၀၉။ သံ၊ ငို၊ ၂။ ၂၇၅။

အသင်္ဂဏန္တ (တိ) [န + သင်္ဂဏန္တ] မရေတွက် - မသိမ်းယူ - သော။ ဝဂ္ဂသင်္ဂဟပဏ္ဏာသ- သင်္ဂဟာဒီဟိ အသင်္ဂဏန္တာ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၅။

အသင်္ဂဏိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န + သင်္ဂဏိတွာ] မရေ တွက် - မသိမ်းယူ - မှု၍။ တသ္မာ ဝိနယဂ္ဂဟ- ဧကန ဧတံ အသင်္ဂဏိတွာ ဝိနယော သင်္ဂဟေ- တဗ္ဗော။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၁၄။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉။

အသင်္ဂတိ (ထိ) [န + သင်္ဂတိ] မပေါင်းဆုံခြင်း။ ယာ တေဟိ အသင်္ဂတိ အသမာဂမေ

အသမောဓာနံ အမိသိတာဝေါ။ အဘိဝိ။
၁၀၆။

အသက်မ (ပ) [န + သက်မ] မပေါင်းသင်းခြင်း။
အသက်မော ပါပဇနေန သေယျော။ ဇာ၊ ၁။
၄၄။ ပါပဇနေန သဒ္ဓိံ သက်မော န သေယျော။
အသက်မောဝ သေယျော။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၆၅။

အသက်မန (န) [န + သက်မန] မပေါင်းသင်းခြင်း။
ဉာဏံ ဂစ္ဆတိတိ အသက်မနံ ပဝတ္တတိ ပဂေဝ
ဣဒ္ဓိယဘာဝနာယ ကတတ္တာ။ သံ၊ ၃။ ၂။ ၃၃၀။

အသက်မာနသ (တိ) [အသက် + မာနသ] မကပ်
ငြိ - မတွယ်တာ - မငဲ့ကွက် - သော စိတ်ရှိ
သော။ သူ။ ပတိဋ္ဌပေသိံ သ အသက်မာန-
သော။ ဝိမာန။ ၉၄။ အသက်မာနသောတိ
ကတ္တမိ အလဂ္ဂစိတ္တော။ ဝိမာန၊ ၄။ ၂။ ၆၄။
(-ထေရီ၊ ၄၂၄။ ထေရီ၊ ၄၁၁။ ၁၂။ ထေရီ၊
၄။ ၂။ ၆၆။)

အသက်ဝဇန (န) [အသက် + ဝဇန] လောကီ
အာရုံ ကာမဂုဏ် - အပေါင်းအဖော် - တို့၌
ငြိကပ် တွယ်တာမှု မရှိသော စိတ်ဓာတ်ကို
တိုးပွားစေခြင်း။ တဦးတည်းနေလိုသော ဆန္ဒ
ကို တိုးပွားစေခြင်း။ ပဏ္ဍိတာနံ သံဝေဂ-
ဝဇနတ္ထူ အသက်ဝဇနတ္ထံ ကေဘာဝဝဇ-
နတ္ထူ။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၈။

အသက်ဟ (ပ) [န + သက်ဟ] (၁) ပေါင်း၍
မယူခြင်း။ မရေတွက် - မသင်္ဂြိုဟ် - ခြင်း။
(တိ) (၂) မရယူ - မရရှိ - အပ်သော။
(၃) ယူငင်သိမ်းဆည်းခြင်း မရှိသော။ သူ။
(၁) သက်ဟော အသက်ဟော။ ဓာတုကထာ။
၁။ (-ဝဇီရ၊ ၁၂။) (တိ) (၂) အယံ ဟိ
အသက်ဟော နာမ သက်ဟဝိပဇ္ဇော ဝါ
အတ္ထော နတ္ထိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၂။ (၃) သလ္လေခ-
ဝုတ္တိသမဏော ဝိယ အသက်ဟောပိ န
ဟောမိ။ စရိယာ၊ ၄။ ၄၄။

အသက်ဟကာရဏ (တိ) [အသက်ဟ + ကာရဏ]
မရေတွက် - မသင်္ဂြိုဟ် - ခြင်း အကြောင်း။
ပုရိမေသု စတုသု အသက်ဟကာရဏေသု ပဌ-
မေန ဘဂဝါ ... ဘိက္ခုနံ အာဒရံ ဇနေတိ။
ဝဇီရ၊ ၃၁။

အသက်ဟဏ (န) [န + သက်ဟဏ] မသိမ်းယူ
ခြင်း။ မရေတွက်ခြင်း။ ဗြဟ္မာနံ ကပ္ပရုက္ခာ-
ဒီသု ဓာဂဿ စ ဒိဋ္ဌိဓာဂဿ စ အသက်ဟဏေန
... သပ္ပဒေသတ္တံ ဝုတ္တံ။ မူလ၊ ၃။ ၁။ ၁၇၆။
သက်ဟဏပုဗ္ဗံ အသက်ဟဏံ၊ အသက်ဟဏပုဗ္ဗံ
သက်ဟဏဉ္စ ပုစ္ဆမာနံ။ အနု၊ ၃။ ၁။ ၁၉။

အသက်ဟဏပုဗ္ဗ (တိ) [အသက်ဟဏ + ပုဗ္ဗ] ရှေး
၌ ရေတွက်ခြင်း မရှိသော၊ မရေတွက်ဘူး
သေးသော။ အသက်ဟဏ-ကြည့်။

အသက်ဟဏပုဗ္ဗတ္ထိ (တိ) [အသက်ဟဏ + ပုဗ္ဗတ္ထိ]
မရေတွက်ခြင်း၏ ဖြစ်ခြင်း။ အသက်ဟဏပု-
ဗ္ဗတ္ထိယာဝေ စ အသက်ဟိတေန အသက်ဟိတံ။
မူလ၊ ၃။ ၁။ ၁၅။

အသက်ဟနယ (ပ) [အသက်ဟ + နယ] အသက်ဟ-
နည်း။ ဝိသဘာဝလက္ခဏေဟိ အသက်ဟန-
ယော။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂။

အသက်ဟနိဓ္ဌေသ (ပ) [အသက်ဟ + နိဓ္ဌေသ]
အသက်ဟနည်းကို အကျယ်ပြုရာအခန်း။ အ-
သက်ဟနိဓ္ဌေသေ ကတိဟိ အသက်ဟိတောတိ
သင်္ခေပေနေဝ ပုစ္ဆာ ကတာ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၄။

အသက်ဟိတ (တိ) [န + သက်ဟိတ] (က) ပေါင်း
-သိမ်းကျုံး - ၍ မယူအပ်သော၊ မရေတွက်
အပ်သော။ (ခ) မပွဲ - မသိ - အပ်သော။
(ဂ) မသိမ်းသွင်းအပ် - မပွဲစည်းအပ် - သော၊
သူ။ (က) အသက်ဟိတေန အသက်ဟိတံ။
အဘိ၊ ပု။ ၁။ ယဉ္စ အညဗ္ဗိ အဋ္ဌဟိ အင်္ဂေဟိ
အသက်ဟိတံ ဗုဒ္ဓဝစနံ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၂။ ဒီ၊ ၄။ ၁။
၂၅။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၂။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅။ မဟာနိ၊ ၄။
၂၃၃။ (-ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၇၊ ၁၂၀။ ကခါ၊ ၂။ ၆၃။

ဝိမတိ၊၁။၄၁။) (ခ) ဂေါပါနသီဟိ အသက်-
ဟိတာ ကဏ္ဍိကာ န တိဋ္ဌတိ။ ဇာ၊၄၊၃။ ၂၉၉။
(ဂ) အသက်ဟိတာ သေဝကာ ဗုဇာနံ ဂရု-
စိတ္တေန န ဩလောကေန္တိ။ ဇာ၊၄၊၅။၁၁၈။

အသက်ဟိတတာ(ထိ)[အသက်ဟိတ+တာ]မသိမ်း
ယူ-မရေတွက်-အပ်သည်၏ အဖြစ်။ ပုရိ-
မသ္မိံ အတ္ထဝိကပ္ပေ ရူပါယတနဿ အသက်-
ဟိတတာ အာပဇ္ဇတိ။ မူလဋီ၊၁။၅၁။ (-
မူလဋီ၊၃။၁၃။ အနုဋီ၊၁။၉၁။)

အသက်ဟိတတ္ထ (န) [အသက်ဟိတ+တ္ထ] (က)
မသိမ်းယူအပ် - မရေတွက်အပ် - သည်၏
အဖြစ်။ (ခ) မပဲ့ - မသိကုံး - အပ်သည်
၏ အဖြစ်။ (က) ခန္ဓာဒိပဝါနံ ဓမ္မသင်္က-
မာတိကာယ အသက်ဟိတတ္တာ ပကိဏ္ဏက-
မာတိကာတိပိ ဝတ္ထု ဝနတိ။ အဘိ၊၄၊၃။ ၂။
(-အဘိ၊၄၊၃။၃၅၂။) (ခ) ယထာ တံ
သုတ္တေန အသက်ဟိတတ္တာ။ ဝိ၊၁။၉။ အသက်-
ဟိတတ္တာ အဂန္တိတတ္တာ အဗဒ္ဓတ္တာ။ ဝိ၊၄၊
၁။၁၅၅။

အသက်ဟိတတ္တာတာဝ (ပု) [အသက်ဟိတတ္ထ+
အဘာဝ] မသိမ်းယူအပ်-မရေတွက်အပ်-
သည်၏ အဖြစ် မရှိခြင်း။ စတုသု ခန္ဓေသု
ကေသာပိ အသက်ဟိတတ္တာတာဝတော နာ-
မဓမ္မေကဒေသတာ အနန္တရာဒိနံ နတ္ထိ။
မူလဋီ ၃။၁၇၅။

အသက်ဟိတဓမ္မ (ပု) [အသက်ဟိတ+ဓမ္မ]မသိမ်း
ယူအပ်-မရေတွက်အပ်-သော တရား။

အသက်ဟိတဓမ္မာပဒေသ (ပု)[အသက်ဟိတဓမ္မ+
အပဒေသ] မသိမ်းယူအပ်-မရေတွက်အပ်-
သော တရားကို ညွှန်းခြင်း။ ယေ ဟိ တိက-
ဒုကာ သာဝသေသာတိပဿန္တိ အပဿန္တိ၊
တေ အသက်ဟိတဓမ္မာပဒေသော။ အနုဋီ၊၁။
၇၂။

အသက်ဟိတပဒ (န) [အသက်ဟိတ+ပဒ] အသက်-
ဟိတ-ပုဒ်။ ဒုတိယံ အသက်ဟိတပဒံ ဂဟိတံ။
အနုဋီ၊၃။၇။

အသက်ဟိတပုပ္ဖ (န) [အသက်ဟိတ+ပုပ္ဖ] မပဲ့
အပ်-မသိကုံးအပ်-သော ပုဒ်။ ဘဂဝတာ
ဟိ ဒေသိတော ဓမ္မော အသက်ဟိတပုပ္ဖရာသိ-
သဒိသော။ ဒီ၊၄၊ ၂။၁၉၃။ (-သံ၊၄၊၁။ ၂၆၇။)

အသက်ဟိတသင်္ကဏ (န) [အသက်ဟိတ+သင်္က-
ဏ] မသိမ်းယူအပ်-မရေတွက်အပ်-သည်
ကို-သိမ်းယူ-ရေတွက်-ခြင်း။ တတ္ထ ပန
အသက်ဟိတသင်္ကဏနဝသေန ပဋိပါဠိယာ တ-
ယော နယာ ဝုတ္တာ။ မူလဋီ၊၁။၄၆။

အသက်ဟိတသဒ္ဓ (ပု) [အသက်ဟိတ + သဒ္ဓ]
အသက်ဟိတ-သဒ္ဓါ။ ကေသ အသက်ဟိတသဒ္ဓ-
ဿ လောပေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ မူလဋီ၊၃။၆။

အသက်ဟေတဗ္ဗ (တိ) [န + သက်ဟေတဗ္ဗ] မသိမ်း
ယူအပ်-မရေတွက်အပ်-သော။ သာဓုဟိ အ-
လာတဗ္ဗတော အသက်ဟေတဗ္ဗတော သင်္ကာ-
ရက္ခဋာဒိသု ဆိတ္တိတပိလောတိကဓဏ္ဍံ ဝိယ။
ထေရ၊၄၊၁။၃၇၈။ (-မူလဋီ ၃။၁၂။ အနုဋီ၊
၃။၂၀။)

အသက်ဟေတွာ (ကြိ ဝိ) [န + သက်ဟေတွာ]
မသိမ်းယူ-မရေတွက်-မှု၍ သော စ သင်္က-
ဟေတဗ္ဗမ္ပိ အသက်ဟေတွာ။ မဟာနိ၊၄။၆။
(-သာရတ္ထ၊ ၂။၂၀။ ဝိမတိ၊ ၂။၁၃၇။)

အသက်ါယန (န၊ထိ) [န+သက်ါယန] သက်ါ-
ယနာ မတင်ခြင်း၊ စုပေါင်း၍ မရွတ်ခြင်း။

အသက်ါယနဟေတုဒေါသဂဏ (ပု) [အသက်ါ-
ယန+ဟေတု+ဒေါသ+ဂဏ] သက်ါယနာ
မတင်ခြင်း အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ပွယ်ရှိ
သော အပြစ်အပေါင်း။ ဓမ္မဝိနယာနံ အ-
သက်ါယနဟေတုဒေါသဂဏော သမ္ပဝတိ။
ဝိမတိ၊၁။၁၃။

အသက်ပါက (တိ) [န+သက်ပါက] သိမ်း၍
-ပေါင်းစု၍ -မယူတတ်သော။ န စ သော
ဝေ တဏှ သက်ပါကော အသက်ပါကော
ဝါ ဟောတိ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၀။

အသက်ပါကတ္တ (န) [အသက်ပါက+တ္တ] သိမ်း
၍မယူတတ်သည်၏ အဖြစ်။ အဉာဏ စ အ-
သက်ပါကတ္တေ သက်ပါကတ္တမေဝ တေသံ
နတ္ထိ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၁။

အသက်ပါကတ္တာဘာဝ (ပု) [အသက်ပါကတ္တ+
အဘာဝ] မသိမ်းယူသည်၏အဖြစ် မရှိခြင်း။
အသက်ပါကတ္တာဘာဝတော ဝေ ဟိ စက္ခာ-
ယတနာဒိနိ စက္ခာယတနာဒိဟိ အသက်ဟိ-
တာနိတိ န ဝုစ္စန္တိ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၄။

အသက်ပါကဘာဝ (ပု) [အသက်ပါက+ဘာ-
ဝ] မသိမ်းယူတတ်သည်၏ အဖြစ်။ ဝေဓ္မပါနံ
အသက်ပါကဘာဝေန အဂ္ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။
မူလဋီ၊ ၃။ ၁၄။

အသင်္ဂီတ (တိ) [န+သင်္ဂီတ] ကပ်ငြိ-တယ်တာ
-ခြင်း မရှိသော၊ မကပ်ငြိ - မတယ်တာ -
သော၊ လျင်မြန်သော အဟုန်ရှိသော၊ အာ-
ဝေဠိနေ သဒ္ဓကမေ အသင်္ဂီတေ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၁။
အသင်္ဂီတေတိ နိဿဏေ သိဃဇေဝေ။ ဇာ၊ ၄။
၅။ ၄၃၇။

အသင်္ဂီတ (တိ) [န+သင်္ဂီတ] စုပေါင်း၍ မရွတ်
အပ်သော၊ သင်္ဂါယနာ မတင်အပ်သော။
ပဌမသင်္ဂီတိယံ သင်္ဂီတဉ္စ အသင်္ဂီတဉ္စ သဗ္ဗမ္ပိ
သမောဓာနေတွာ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၄။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇။

အသမိန္ဒန (န၊ တိ) [န+သမိန္ဒန] မထိ-မခိုက်
-ခြင်း။ ဝေမေဝ ဂဏဝါသေ သမိန္ဒနာ၊
ကေဝါသေ အသမိန္ဒနာ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၈၅။
“ဟေဋ္ဌာပိဋံ ဝါ ပဏမသိတွာ”တိ ဣဒံ ပုဗ္ဗေ
တတ္ထ ဌပိတပတ္တာဒိနာ အသမိန္ဒနတ္ထာယ
ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၀၂။

အသမိန္ဒယမာန (တိ) [န+သမိန္ဒယမာန]
မထိခိုက်စေသော၊ သူ။ ဘဂဝန္တံ ဝါ ဘိက္ခု-
သံသံ ဝါ အသမိန္ဒယမာနော ကောဝ
အဋ္ဌာသိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၉။

အသမိန္ဒေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န+သမိန္ဒေတွာ]
ပြင်းစွာ မထိခိုက်စေမှု၍။ ဆုပနန္တိ အသမိ-
န္ဒေတွာ ဖုဋ္ဌမတ္တံ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၁။

အသမိန္ဒာဏိသညာ (တိ) [န+သမိန္ဒာဏိ+သ-
ညာ] ခါးကြိုးတန်ဆာ မဟုတ်ဟူသော-
အမှတ်-သညာ။ တေ သမိန္ဒာဏိယာ အ-
သမိန္ဒာဏိသညာယ ဓာရေတိ။ ဝဇီရ၊ ၅၅။

အသမိန္ဒာတ (တိ) [န + သမိန္ဒာတ] မပေါင်း
မစုအပ်သော။ အတ္ထိ ကောစိ ဝိသေသော
အသမိန္ဒာတေတိ ဒသေတိ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၆၀။

အသစ္စ (န) [န+သစ္စ] (ဝ) မဟုတ်မမှန်သော
စကား။ (တိ) (၂) (က) မဟုတ်မမှန်သော။
(ခ) သစ္စာ-မရှိ-မှကင်း-သော၊ ဟုတ်
တိုင်းမှန်စွာ မပြောဆိုသော၊ သူ။ (ဝ) တဗ္ဗ-
န္တာတိသ္မံ လိကံ တု-သစ္စံ မိစ္ဆာ မုသာ ဗျယံ။
ဇာန်၊ ၁၂၇။ ပုမေန ဝစိသစ္စေန ... အသစ္စေန
အနန္တရိတတ္တာ။ မ၊ ၃။ ၂။ ၁၅၅။ (တိ) (၂)
(က) တံ သစ္စံပိ သမာနံ အဝုတ္တံ နာမ
သိယာ၊ ပကေ အသစ္စံ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၅။
(- ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၆။ စရိယာ၊ ၄။ ၆၆။)
(ခ) ကိဉ္စ တုယံ အသစ္စဿ။ ဇာ၊ ၂။ ၉၅။
အသစ္စဿာတိ ဝစိသစ္စဝိရဟိတဿ။ ဇာ၊ ၄။
၅။ ၃၉၈။ (- ဇာ၊ ၂။ ၁၀၅။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၄၂၆။)

အသစ္စဝိဘာဝန (တိ) [အသစ္စ+ဝိဘာဝနာ]
မဟုတ်မမှန်သော စကားဖြင့် ထင်စွာပြခြင်း
ရှိသော။ ပဋိလောမသဒ္ဓ (သံ၊ ၃။ ၁။ ၃၀၂)
ကြည့်။

အသစ္စသန္တ (တိ) [အသစ္စ+သန္တ] မဟုတ်မမှန်
သောစကားဖြင့် စပ်ခြင်းရှိသော၊ သူ။ အသစ္စ-
သန္တဿ အပ္ပစ္စယိကဘာဝတော...သစ္စပါရမိ-

ယာ သမ္ပတ္တိယော ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ။ စရိယာ၊
၄။ ၂၉၂။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ သိ၊ ၁။ ၂။ ၂၆၉။

အသစ္စသဘာဝ (တိ) [န+သစ္စ+သဘာဝ] စစ်
မှန်သော-သစ္စာ-သဘော-မရှိသော။ ပဒ-
သောဓနေန...ဂဟိတာတိ တေနေ အသစ္စ-
သဘာဝါနံ ဓမ္မာနံ ပကရဏေန နိဝတ္တိတတံ
အာဟ။ အနုဋ္ဌါ၊ ၂။ ၁၀၅။

အသစ္စာပန (န) [န+သစ္စာပန] မမှန်စေခြင်း၊
လွဲမှားစေခြင်း၊ ချွတ်ယွင်းစေခြင်း။ ယာ စ
ဓမ္မိကဿ ပဋိဿဝဿ အသစ္စာပနေ အာပတ္တိ။
ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၅၇။ (-ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၁၄။)

အသစ္စာယန္တ (တိ) [န+သစ္စာယန္တ] မမှန်စေ
သော၊ လွဲမှားစေသော၊ သူ့ အသစ္စာယန္တော
သဏှိတံ ကတော ဝိသံဝါဒေန္တော။ ဝဇီရ။
၂၇၆။

အသစ္စိကဋ္ဌ (ပု) [န+သစ္စိကဋ္ဌ] မစစ်မှန်-မဟုတ်
မမှန်-သော အနက်သဘော။ အဘူတေန
မဏိဉာဏာဒိအာကာရေန ဂယုမာနာ မာ-
ယာမရိမိအာပယော အဘူတဉာဏယျာကာ-
ရတ္တာ အသစ္စိကဋ္ဌာ။ မူလဋ္ဌါ၊ ၂။ ၅၀။

အသစ္စိကတ (တိ) [န+သစ္စိကတ] (က) မျက်
မှောက်မပြုအပ်သော။ (ခ) ထိုးထွင်း၍မသိ
အပ်သော။ (က) အဘာဝိတာ ဟောတိ
အသစ္စိကတ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၅၇။ အသစ္စိကတဿ
သစ္စိကိရိယာယ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၁။ ၁၄၇။ အံ၊ ၁။
၇၁။ အဘိ၊ ၁။ ၄၀၀။ အသစ္စိကတဿာတိ
တဿေဝ အပစ္စက္ခကတဿ သစ္စိကရဏတ္တာ-
ယ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၆။ (- အံ၊ ၁။ ၄၇။ အဘိ၊
၈။ ၇၅။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၄၁၆။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၂။
အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၉၂။) (ခ) အသစ္စိကတေ သစ္စိ-
ကတသည်နေ အဓိမာနေ အညံ ဗျာကရိ-
မှ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၁၆။ အသစ္စိကတေတိ အပ္ပဋ္ဌိ-
ဝိဒ္ဓေ၊ ပစ္စဝေက္ခိဏဝသေန ဝါ အပစ္စက္ခ-
ကတေ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၇၉။

အသစ္စိကတတ္တ (န) [န+သစ္စိကတတ္တ] မျက်
မှောက်မပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်။ စတုတ္ထမဂ္ဂေ-
နေဝ သစ္စိကာတဗ္ဗဿ တဿ တေန အသစ္စိ-
ကတတ္တာ။ မူလဋ္ဌါ၊ ၂။ ၃၉။

အသစ္စိကတော (ကြိ ဝိ) [န+သစ္စိကတော] မျက်
မှောက် မပြုမူ၍။ အဋ္ဌ ဝိမောက္ခေ အသစ္စိ-
ကတော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၂။ (-မ၊ ၄။ ၂။ ၇၇။)

အသစ္စိကရိတော (ကြိ ဝိ) [န + သစ္စိကရိတော]
မျက်မှောက်မပြုမူ၍။ အပဿယိတော အသစ္စိ-
ကရိတော အန္တရာယေဝ ကာလံ ကရေယျ။
စူဠနိ၊ ၁။ ၁၇၉။

အသစ္စိကရောန္တ (တိ) [န + သစ္စိကရောန္တ]
မျက်မှောက် မပြုသော၊ သူ။ အရဟတ္တံ အ-
သစ္စိကရောန္တော သေက္ခော ဝါ ပုထုဇ္ဇနော
ဝါ ဟုတော။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၀၄။ (-မ၊ ၄။ ၂။ ၉၆။)

အသဇ္ဇန (ပု) [န+သဇ္ဇန] (၁) သူတော်မဟုတ်
သူ၊ သူယုတ်။ (န) (၂) မကပ်ငြိခြင်း။ (၁)
ဝေ အသဇ္ဇနာနံ ဝစနံ ပဠိဟိ။ သုတ္တနိ၊ ၄။
၁။ ၁၆၃။ (၂) အသဇ္ဇနဋ္ဌ-ကြည့်။

အသဇ္ဇနဋ္ဌ (ပု) [အသဇ္ဇန + အတ္ထ] ကပ်ငြိ-
တယ်တာ-ခြင်း မရှိ-မကပ်ငြိ-မတယ်တာ
-သော အနက်သဘော။ အလဂ္ဂနဋ္ဌ-ကြည့်။

အသဇ္ဇန္တ (တိ) [န+သဇ္ဇန္တ] မကပ်ငြိ-မတယ်
တာ-သော၊ သူ။ စတုသု ဌာနေသု အသဇ္ဇ-
န္တော ယာဝ မတ္တလုဂါ တာဝနံ ပါပေတိ။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၀။ (-ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၃၆၉။ သံ၊ ၄။ ၂။
၄၇၃။)

အသဇ္ဇမာန (တိ) [န+သဇ္ဇမာန] မကပ်ငြိ-
မတယ်တာ - သော၊ သူ။ တိရောပါကာရံ
တိရောပဗ္ဗတံ အသဇ္ဇမာနော ဂစ္ဆတိ သေယျ-
တာပိ အာကာသေ။ ဒီ၊ ၁။ ၇၃။ ၁၉၉။ ဒီ၊ ၂။
၉၃။ ၂၃၉။ သံ၊ ၃။ ၂၃၁။ အံ၊ ၁။ ၁၇၀။ ပဋိသံ။
၁၀၇။ အသဇ္ဇမာနောတိ အလဂ္ဂမာနော။
၃၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၃။ တံ နာမဂ္ဂပသ္မိ-

မသဗ္ဗမာနံ။ ဓမ္မံ၎င်း။ အသဗ္ဗမာနန္တိ အလက္ခမာနံ။ ဓမ္မံ၎င်း။ ၂။ ၁၉၃။ (- သတ္တနိ။ ၂၇။ အပါး၁။ ၉။ ဇာ၊ ၂။ ၂၉၆။ စူဠနိ။ ၂၄၁။ ဒီ၊ ၅။ ၂။ ၃၁၀။ သတ္တနိ၊ ၅။ ၆၇။ အပါး၁။ ၁၇၈။ ဇာ၊ ၅။ ၂၀၉။ စူဠနိ၊ ၅။ ၁၀၆။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၇။ အံ၊ ၃။ ၃။ ၈၂။)

အသဗ္ဗမာနဂမန (န) [အသဗ္ဗမာန + ဂမန] မကပ်ငြိသည်ဖြစ်၍ သွားခြင်း။ တိရောကဇ္ဈာဒီသု အသဗ္ဗမာနဂမနန္တိ ဝေမာဒီနိ ဣဇ္ဈန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၇၁။

အသဗ္ဗမာနပည (တိ) [အသဗ္ဗမာန + ပညာ] မကပ်ငြိ - မတူယံတာ - သော ပညာရှိသော။ သူ။ အသဗ္ဗပည (ဇာ၊ ၅။ ၂၀၁) ကြည့်။

အသဗ္ဗိတဣရိယာပထ (တိ) [အသဗ္ဗိတ + ဣရိယာပထ] မပြုပြင် - မစီရင် - အပ်သော ဣရိယာပုထ်ရှိသော သူ (ဘုရား)။ အကပ္ပိတဣရိယာပထ (မဟာနိ၊ ၄။ ၃၈၈) ကြည့်။

အသဗ္ဗိတ္ထော (ကြိ) သဗ္ဗတိ (ဇာ၊ ၁။ ၂။ ၁။ ဇာ၊ ၅။ ၁။ ၃၉၉) ကြည့်။

အသဗ္ဗိတော (ကြိ ဝိ) [န + သဗ္ဗိတော] မကပ်ငြိ - မတူယံတာ - မူ၍။ အသဗ္ဗိတော အဗဇ္ဈိတော အနောလိနမာနသော... ဟဋ္ဌတုဋ္ဌော။ ဓရိယာ၊ ၅။ ၉၆။ ဇာ၊ ၅။ ၃၅၅။ (- ဇာ၊ ၅။ ၁။ ၃၉၉။)

အသဗ္ဗာယကတ (တိ) [န + သဗ္ဗာယ + ကတ] သရဇ္ဈာယ်ခြင်း - ရွတ်ဖတ်ခြင်း - ကို မပြုအပ်သော။ မသရဇ္ဈာယ်အပ်သော။ အသဗ္ဗာယကတာနံ မန္တာနံ အပ္ပဋိဘာဏံ ပဂေဝ ပဌမံယေဝ သိဝံ။ သံ၊ ၃။ ၂။ ၄၄၇။ အံ၊ ၃။ ၅၇။

အသဗ္ဗာယကရဏ (န) [န + သဗ္ဗာယ + ကရဏ] သရဇ္ဈာယ်ခြင်းကို မပြုခြင်း။ မသရဇ္ဈာယ်ခြင်း။ မရွတ်ဖတ်ခြင်း။ အသဗ္ဗာယမလ - ကြည့်။

အသဗ္ဗာယန္တ (တိ) [န + သဗ္ဗာယန္တ] မသရဇ္ဈာယ်သော။ မရွတ်ဖတ်သောသူ။ ဗုဒ္ဓဝစနံ သဗ္ဗာယန္တဿ ဥဒါဟု အသဗ္ဗာယန္တဿ... ရတ္တိနိဝါ ဝိတိဝတ္တန္တိ။ အံ၊ ၃။ ၃။ ၃၁၄။ (- ဓမ္မ၊ ၅။ ၁။ ၂၄၁။)

အသဗ္ဗာယမလ (တိ) [အသဗ္ဗာယ + မလ] မရွတ်ဖတ် - မသရဇ္ဈာယ် - ခြင်း ဟူသော အညစ်အကြေး ရှိသော။ မသရဇ္ဈာယ်ခြင်းကြောင့် - ညစ်နွမ်းသော - မေပျောက်သော။ အသဗ္ဗာယမလာ မန္တာ။ အံ၊ ၃။ ၃။ ၃၇။ ဓမ္မ၊ ၄၈။ အသဗ္ဗာယမလာတိ ဥက္ကဟိတမန္တာနံ အသဗ္ဗာယကရဏံ မလံ နာမ ဟောတိ။ အံ၊ ၃။ ၃။ ၂၁၆။ ယာ ကာစိ ပရိယတ္တိ ဝါ သိပ္ပံ ဝါ ယသ္မာ အသဗ္ဗာယန္တဿ အနနုယုန္တဿ ဝိနဿတိ။ နိရန္တရံ ဝါ န ဥပဋ္ဌာတိ။ တသ္မာ အသဗ္ဗာယမလာ မန္တာတိ ဝုတ္တံ။ အံ၊ ၃။ ၃။ ၂၂၆။ ၇။ ဓမ္မ၊ ၅။ ၂။ ၂၂၂။

အသဗ္ဗရဏ (န) [န + သဗ္ဗရဏ] (၁) (က) မသွားလာ - မလှည့်လည် - မကူးကံစား - ခြင်း။ (ခ) မပြစ်ခြင်း။ (တိ) (၂) သွားလာခြင်း - အသုံးပြုခြင်း - မရှိသော။ (၁) (က) အဝတ္တန(သံ၊ ၃။ ၁။ ၁။ ၃၂၇) ကြည့်။ (ခ) အပရိယောသိတေ ပဒေ ဝဏ္ဏော အကုရံ ပရိယာယဝသေန အကုရဏတော အသဗ္ဗရဏတော။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၃၁။ သာ ဟိ တသ္မိယေဝ နိရုဋ္ဌဘာဝေန အညတ္တ အသဗ္ဗရဏတော “အကုရ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ သီ၊ ၃။ ၁။ ၂။ ၂၂၀။ (၂) တံ တဏှာဂတော မဂ္ဂံ လဂ္ဂံ ပလဂ္ဂံ ဂူဋံ ပိဟိတံ ပဋိစ္စန္တံ အသဗ္ဗရဏံ ပညာစက္ခုနာ သမ္ပဿမာနော။ မိလိန္ဒ၊ ၃၁၃။

အသဗ္ဗရဏကာရဏ (န) [အသဗ္ဗရဏ + ကာရဏ] မပ္ပိမိ - မစုပ်ခို - ခြင်း၏ အကြောင်း။ “ကိ” နှုခေါ် ဣမဿ မောရဓုဇဿ ပါဒေ ပါသဿ အသဗ္ဗရဏကာရဏ”န္တိ။ ဇာ၊ ၅။ ၄။ ၃၃၅။

အသဉ္စရဏဌာနတ္ထ (န) [အသဉ္စရဏဌာန + တ္ထ] သွားလာရာ အရပ်မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်။ တသ္မာ အသဉ္စရဏဌာနတ္ထာ ပရိတ္တံ န ဘဝိယတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၈-၉။ ကင်္ခါ၊၃။၃၇၀။

အသဉ္စရဏပါသ (ပု) [အသဉ္စရဏ + ပါသ] မဗ္ဗမိ - မစွပ်မိ - သော ကျော့ကွင်း။ သတ္တဝသ္မာသတာနိ အသဉ္စရဏပါသော တစ်ကညေဝသဉ္စရိတော ပါသံ ဗန္ဓိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၃၅။

အသဉ္စလိတ (တိ) [န + သဉ္စလိတ] မလွှပ်ရှားသော၊ ထိုထိုကြိုက် မလွှပ်ရှားသော။ သော တေန တိကဟရဏေန အကမ္ပိတံ အသဉ္စလိတံ သုသဏ္ဍိတံ ဝိပုလမသမံ ပိတိ* ပဋိလဘတိ။ မိလိန္ဒ။ ၂၁၈။

အသဉ္စာရက္ခဏ (န) [န + သဉ္စာရ + ခဏ] သွားလာခြင်းမရှိသော - မသွားလာသော - ခဏ။ ဗိဝါကာလေ ပန ပရေသံ အသဉ္စာရက္ခဏေ အာပဏံ ဂန္ဓာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၅။

အသဉ္စာရိမ (တိ) [န + သဉ္စာရိမ (= သဉ္စာရ + ဣမ)] ရွှေရှားခြင်းမရှိသော၊ အမြဲ တည်နေသော။ ထာဝရဓုတိ အသဉ္စာရိမေန ဥပကရဏေန မာရေတုကာမဿ ဩပါတအပဿေနဥပနိက္ခိပနံ အေသဋ္ဌသံဝိဇာနံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊သင်္ခါ၊၁။၃၂၄။

အသဉ္စာလေတော (ကြိ၊ဝိ) [န + သဉ္စာလေတော] မလွှပ်ရှားစေမူ၍၊ နေရာမှ မထမူ၍။ သုခနိသိန္ဓေ ကိရ အသဉ္စာလေတော ဧကပဿေန ပဝိသနံ တေသံ သဘာဝဓမ္မော နာမ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၅။ အသဉ္စာလေတော အာသနတော အဝဋ္ဌာပေတော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၁။

အသဉ္စိစ္စ (တိ) [န + သဉ္စိစ္စ (= သံ + စိတ + ဣ)] (သေစေလိုသော) စေတနာမရှိသော၊ သူ။ ကိ* စိတ္တော တံ ဘိက္ခုတိ၊ အသဉ္စိစ္စ (အသဉ္စိစ္စော?) အဟံ ဘဂဝတိ။ ဝိ၊၁။၁၀၀။ အသဉ္စိစ္စောတိ အဝဏေစေတနော၊ ဝိရဒ္ဓ-

ပယောဂေါ ဟိ သော။ တေနာဟ “အသဉ္စိစ္စော အဟ”န္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၁။

အသဉ္စိစ္စ (ကြိ၊ဝိ) [န + သဉ္စိစ္စ] မစေ့ဆော်မူ၍၊ စေတနာမရှိသည်ဖြစ်၍။ အနာပတ္တိ အသဉ္စိစ္စ အဇာနန္တဿ။ ဝိ၊၁။၉၉။ အသဉ္စိစ္စာတိ... အစေတေတော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၀။ (- ဝိ၊၁။၁၈၄။ အဘိ၊က။၄၂၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၊၁၇၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၀၊၁၆၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၁၊၂၉၉။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၁။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၀၅။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၉၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၆၂။)

အသဉ္စိစ္စကဏ္ဍာ (တိ) [အသဉ္စိစ္စ + ကဏ္ဍာ] စေတနာမရှိပဲ အသက်ကို သတ်ခြင်းစသည်နှင့်စပ်လျဉ်းသောစကား။ အဘိ၊က။၄၂၇-၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၁-၂။

အသဉ္စေတနိက (တိ) [န + သဉ္စေတနိက] စေ့ဆော်ခြင်း - စေတနာ - မရှိသော၊ သူ။ တာ ပဌမံ အသဉ္စေတနိကာ ဟုတော ကမ္မုနာ န ဗဇ္ဈိသု။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၃။

အသဉ္စေတနိကဝေ (ပု) [အသဉ္စေတနိက + ဝေ] စေတနာ - မရှိ - မပါ - ပဲသတ်ခြင်း။ သမ္ဘာတ (မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁) ကြည့်။

အသဉ္စန္ဒ (တိ) [န + သဉ္စန္ဒ] မပုံးလွှမ်းအပ်သော။ ဝိဝဋ္ဌ (မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၃) ကြည့်။

အသဉ္စာဒိတ (တိ) [န + သဉ္စာဒိတ] မပုံးလွှမ်းအပ်သော။ အပရိယောနဌ (အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၇) ကြည့်။

အသဉ္စနယမာန (တိ) [န + သဉ္စနယမာန] အထူးအားဖြင့် မဖြစ်စေသော၊ သူ။ ခန္တံ ပေမံ ဂုဂံ ခန္တိ* အကုဗ္ဗမာနော အဇနယမာနော အသဉ္စနယမာနော။ မဟာနိ၊၃။၃၈။ အသဉ္စနယမာနောတိ ဝိသေသေန အသဉ္စနယမာနော။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁၄၁။

အသဉ္စာတ (တိ) [န+သဉ္စာတ] (က) မပြစ်
သေးသော။ (ခ) မပြစ်ဘူးသေးသော။ (က)
ယေ ဓမ္မာ အဇာတာ အဘူတာ အသဉ္စာ-
တာ။ ဣမေ ဓမ္မာ အနာဂတာ။ အဘိ။ ဝ။
၂၁၃။ (-အဘိ။ဝိ။၁။ အဘိ။က။၉၆။) (ခ)
အသဉ္စာတဿ မဂ္ဂဿ သဉ္စနေတာ။ မ၊ ၃။
၅၉။ အဘိ။က။၁၇၇။ ပဋိသံ။ ၃၇၇။ မဟာနိ။
၁၃၈။ ဝေနေယျသန္တာနေ အသဉ္စာတ-
ပုဗ္ဗဿ။ ပဋိသံ။ ၄။ ၂။ ၂၅၄။ မဟာနိ။ ၄။
၂၅၅။

အသဉ္စာတကိစ္စ (တိ) [အသဉ္စာတ+ကိစ္စ] မပြစ်
ပေါ်သော-အပ္ပ-ကိစ္စ-ရှိသော။ ပြုဖွယ်
ကိစ္စ မပြစ်ပေါ်သေးသော။ သူ။ အကိစ္စဇာတ
(သံ၊ ဇိ။ ၁။ ၃၃၅)။ ကြည့်။

အသဉ္စာတယနုစက္ကက (တိ) [အသဉ္စာတ+ယန-
စက္က+က] မပြစ်ပေါ်သေးသော တခဲနက်
မာသော-အတံ-အညာတံ-ရှိသော။ တခဲ
နက်မာသောအညာတံမပြစ်ပေါ်သေးသော။
အက္ကန္တကဇာတ (သံ၊ ဇိ။ ၂။ ၂၉၅)။ ကြည့်။

အသဉ္စာတပက္ခ (တိ) [အသဉ္စာတ+ပက္ခ] မပြစ်
ပေါ်သေးသော အတောင်ရှိသော။ အတောင်
မပေါက်သေးသော။ ဆိန့်ပက္ခော၊ အသဉ္စာ-
တပက္ခော ဝါ သကုက္ခော ဂန္ထံ န သက္ခော-
တိ။ မ၊ ဇိ။ ၂။ ၁၆၀။

အသဉ္စာတပက္ခပေါတက (ပု) [အသဉ္စာတပက္ခ+
ပေါတက] အတောင် မပေါက်သေးသော
ဂဠုန်ငှက်ငယ်ကလေး။ ဧရာဇိန္တာ ဧဝ
ဧရာဒဗ္ဗလာ စ အသဉ္စာတပက္ခပေါတကာ
စ ဗလာယိတံ အသက္ခောန္တာ။ သံ၊ ဇိ။ ၁။
၃၁၄။

အသဉ္စာတပုတ္တဒါရာဒိဓန္တ (တိ) [အသဉ္စာတ+
ပုတ္တဒါရာဒိဓန္တ] မပြစ်ပေါ်သေးသော သား
မယား စသော အနှောင်အဖွဲ့ရှိသော။ ဧဝ

အဟမ္ပိ အသဉ္စာတပုတ္တဒါရာဒိဓန္တော သုနိဟ-
ရဏိယော ဟောမိ။ ဧဝရ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၀၃။

အသဉ္စာတပုဗ္ဗ (တိ) [အသဉ္စာတ+ပုဗ္ဗ] ရှေးက
မပြစ်ပေါ်သေးသော၊ မပြစ်ဘူးသေးသော။
အသဉ္စာတ (ခ) အနက် ကြည့်။

အသဉ္စာတဖလ (တိ) [အသဉ္စာတ+ဖလ] မပြစ်
သေးသော အသီးရှိသော၊ အသီးမသီးသေး
သော။ ဣဓ တရုဏရက္ခော အသဉ္စာတဖ-
လော။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၄၁။

အသဉ္စာတဗီဇ (တိ) [အသဉ္စာတ+ဗီဇ] မပြစ်
သေးသော - မျိုးဇေ - အဇေ - ရှိသော။
အဇေမရွက်သေးသော။ တရုဏ် အသဉ္စာတ-
ဗီဇ ဝေ အဗ္ဗဖလံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၂၉။

အသဉ္စာတဗျဝဟာရဗုဒ္ဓိ (တိ) [အသဉ္စာတ+
ဗျဝဟာရ+ဗုဒ္ဓိ] မပြစ်သေးသော ရောင်း
ဝယ်ရေး၌ အသိဉာဏ်ရှိသော၊ ရောင်းဝယ်
ရေး၌ အသိဉာဏ် မပြစ်သေးသော။ သူ။
အဘေတဗုဒ္ဓိ (မ၊ ဇိ။ ၂။ ၂၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ ဇိ။ ၂။ ၇၅)
ကြည့်။

အသဉ္စာတဘယ (တိ) [န+သဉ္စာတ+ဘယ]
ပြစ်သော ဘေးရန်မရှိသော-ဘေးရန်မပြစ်
သေးသော။ သူ။ အကုတောဘယ (ပေတ၊
၄။ ၇၁)။ ကြည့်။

အသဉ္စာတဧပိမ (တိ) [အသဉ္စာတ+ဧပိမ]
ကောင်းစွာ မပြစ်သော စိုက်ပျိုးပင်ငယ်ရှိ
သော။ အပင်ငယ်တို့ ကောင်းစွာ မပြစ်ထု
ပြစ်သော။ အသဉ္စာတဧပိမေသု ခေတ္တ-
မရိယာဒါဒိသု ဝါ ဆဇေတုံ ဝနုတိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။
၂၀၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၃၄။

အသဉ္စာတသာဗေဒန (တိ) [အသဉ္စာတ+သာဓ+
ဗန္တ] မပြစ်သေးသော အခက်အလက်တို့ဖြင့်
ပွဲယှက်ခြင်းရှိသော။ အခက်အလက်ဟူသော
မပြစ်ပေါ်သေးသော အနှောင်အဖွဲ့ရှိသော။

ယကော ပန ဝံသကဋ္ဌိရော အသညာတသ္မာ-
ဓပန္နော ဝေဠုဂ္ဂမ္ဘတော သုနိဟရုဏိယောဝ
ဟောတိ။ ဧဝံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၀၃။

အသညာနနသဘာဝတာ (တိ) [န+သညာနန+
သဘာဝတာ] သိခြင်းသဘော မရှိသည်၏
အဖြစ်။ ကသိဏရူပဿ အသညာနနသဘာ-
ဝတာယ အသညတိ ကတော။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၇၃။
သီ၊ ဌ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၄၄။

အသညာနနသဘာဝတ္တ (န) [အသညာနန+သ-
ဘာဝတ္တ] သိခြင်းသဘောမရှိသည်၏အဖြစ်။
ရူပဓမ္မာနဉ္စ အသညာနနသဘာဝတ္တာ။ ဒီ၊ ဌ၊
၁။ ၁၇၃။ သီ၊ ဌ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၈၆။

အသညာနန္တ (တိ) [န+သညာနန္တ] ကောင်းစွာ
မသိသောသူ။ ယံ အဇာနန္တော အသညာ-
နန္တော အဝေစွ အနာတိဝိတရိတော ဝိတိက္က-
မော။ ဝိ၊ ၄။ ၂၁၇။ (-ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၀။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။
၁၃၈။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၇။)

အသညာနိတော (ကြိ ဝိ) [န + သညာနိတော]
ကောင်းစွာ မသိမှု၍၊ မမှတ်မိမှု၍။ ကိ ပန
တေ ဘဂဝန္တံ သညာနိတော ဧဝံ ဝေန္တိ
အသညာနိတောတိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၉။ (-ဇာ၊ ၄။
၆။ ၁၈။)

အသည (တိ) [န+သညာ] (က)(အကြောင်း
ဖြစ်သော) သညာ မရှိသော၊ (တရား)။
(ခ) သညာ-သညာအဦးပြုသောနာမက္ခန္ဓာ
လေးပါး -မရှိသောသူ၊ အသညသတ်ဋ္ဌဟာ။
(က) သသညာ သိက္ခဝေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ပါပကာ
အကုသလာ ဓမ္မာ၊ နော အသညာ။ (ခ)
မန္တာ န သန္နိပတိတာ အသညာ အဓ္မပါဝစရ-
ဒေဝတာ သမာပန္နဒေဝတာ စ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။
၂၇၁။ (-အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၄။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၀၄။ အဘိ၊
၄။ ၁။ ၄၂၄။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၄။) အသည-
သတ္တံနှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။

အသညက (တိ) [န+သညာ+က] သညာမရှိ
သောသူ။ အသညသတ္တာ ဒေဝါ ... အသ-
ညကာ အစေတနကာ အစိတ္တကာ ပါတု-
ဘဝန္တိ။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၄၃၄။

အသညကဏာ (တိ) [အသည+ကဏာ] အသ-
ညသတ်ဋ္ဌဟာနှင့် စပ်သော-စကား-က-
ဏာ။ အဘိ၊ က။ ၁၉၆-ဂ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၆။

အသညကဘာဝ (ပု) [အသညက+ဘာဝ] အ
မှတ်-သညာ-မရှိ-ကင်း-သည်၏အဖြစ်။
မိဂသိဂ်တာပဿ အသညကဘာဝံ ဂဟေ-
တော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၀၄။ အသညကဘာဝန္တိ မုဉ္ဇာ-
ပတ္တိယာ ကိရိယမယသညာဝသေန ဝိဂတ-
သညိဘာဝံ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၆၄။ သီ၊ ၄။ သစ်၊ ၂။
၃၇၄။

အသညကာယ (ပု) [န+သညာ+ကာယ]
သညာ - သညာ၊ စိတ်၊ စေတနာ - မရှိ
သော တရားအပေါင်း၊ ရုပ်တရားအပေါင်း။
အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓမသညကာယံ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၃၅။
အသညကာယန္တိ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓံ အစိတ္တကာ-
ယဉ္စ သမာနံ...။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၅၈။

အသညဂတိ (တိ) [အသည+ဂတိ] သညာမရှိ
သော သတ္တဝါတို့၏ လားရောက်ရာ။ နနု
အသညဘဝေါ အသညဂတိ အသညသတ္တာ-
ဝါသော အသညသံသာရော အသညယောနိ
အသညတ္တဘာဝပဋိလာဘောတိ၊ အာမန္တာ။
အဘိ၊ က။ ၁၉၆။

အသညတ (တိ) [န+သညတ] စောင့်စည်း
ခြင်းမရှိသော၊ မစောင့်စည်းသောသူ (သီလ
မရှိသောသူ)။ ပါပဓမ္မာ အသညတာ။ ဝိ၊ ၁။
၁၁၆။ ဓမ္မ၊ ၅။ ၇။ ဣတိဝုတ်။ ၂၂၄။ အသည-
တာတိ ကာယာဒိဟိ အသညတာ။ ဝိ၊ ၄။
၂။ ၅။ အသညတာတိ (ကာယာဒိသံယမရ-
ဟိတာ၊ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၉) ကာယာဒိဟိ သည-
မရဟိတာ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၆၈။ (-သံ၊ ၁။ ၇၉။

၃၁၂။ ဇာ၊၁။၆၈။) အသညတောတိ အသည-
 တော ဝုဿိလော။ ဇာ၊၄။၂။၂၄၀။ သမဏိတံ
 မညမာနော၊ ဥပဂစ္ဆိမသညတော၊ ဇာ၊၁။
 ၁၀၅။ အသညတန္တိ အဟံ ကာယာဒီဟိ
 အသညတံ အဿမဏမေဝ သမာနံ။ ဇာ၊၄။
 ၃။၇၈။ အသညတော ပဗ္ဗဇိတော န သာဓု။
 ဇာ၊၁။၁၀၉၊၁၂၀၊၃၃၆။ အသညတောတိ
 ကာယာဒီဟိ အသညတော ဝုဿိလော။ ဇာ၊
 ၄။၃။၉၇။ ဇာ၊၄။၄။၄၅၄။ ဇာ၊၄။၇။၂၁၄။
 ဝိမတိ၊၁။၁၄။ ဝိမတိ၊၂။၂၁၀။

အသညတကမ္ပ (န) [အသညတ+ကမ္ပ] မစောင့်
 စည်းသော-ယုတ်မာသော-သူတို့၏ ပြုအပ်
 သော အမှု။ အသညတကမ္ပ ကရိ သူ။ ဇာ၊
 ၄။၆။၁၄၃။

အသညတစာရိက (တိ) [အသညတ+စာရ+
 ဣက] မစောင့်စည်းသော အကျင့်ရှိသော၊
 သူ။ ကော န ခေါ် အယံ အသညတစာရိ-
 ကောတိ အာဝဋ္ဌန္တော။ မ၊၄။၂။၂၈၄။

အသညတနိဟာရ (ပု) [အသညတ+နိဟာရ]
 မစောင့်စည်းသော-ယုတ်မာသော-သူတို့၏
 -သွင်ပြင်-မူရာ-နည်း။ “ထံ ပံသုကုလိကံ
 နိဂ္ဂဟိတော ဝိဟာရာ နိက္ကမိဿာမိ”တိ အသ-
 ညတနိဟာရေန ထေရဿ ဝသနဋ္ဌာနံ ဂန္ဓာ။
 မ၊၄။၂။၂၈၄။

အသညတဘာဝ (ပု) [အသညတ+ဘာဝ] စောင့်
 စည်းခြင်းမရှိသည်၏အဖြစ်၊ တေသံ ဝါစာယ
 အသညတဘာဝံ ဇာနိတော။ ဥဒါန၊၄။၂၉၀။

အသညတဘိက္ခု (ပု) [အသညတ + ဘိက္ခု]
 စောင့်စည်းခြင်း မရှိသော - မစောင့်စည်း
 သော-ရဟန်း။ အသညတဘိက္ခုနံ တံတံ-
 ဝတ္တံ ဘိန္နိတော။ ကခါ၊၄။၄၇၁။

အသညတမိဿ (တိ) [အသညတ+မိဿ] စောင့်
 စည်းခြင်း မရှိသော-မစောင့်စည်းသော-
 သူတို့နှင့် ရောနှောသော။

အသညတမိဿပရိသာ (တိ) [အသညတမိဿ+
 ပရိသာ] မစောင့်စည်းသူတို့နှင့် ရောနှော
 သော ပရိသတ်။ ကိ ပန အသညတမိဿပရိ-
 သာယ သဒ္ဓိံ လဇ္ဇိနော သာမဂ္ဂိံ ကရေန္တိ။
 ဝိမတိ၊၂။၃၀၆။

အသညတဝစန (တိ) [အသညတ + ဝစန]
 မစောင့်စည်းသော စကားရှိသော၊ နှုတ်
 မစောင့်စည်းသော၊သူ။ ဝိကိက္ကဝါစ (အံ၊၄။
 ၂။၂၃၃)ကြည့်။

အသညတ္တဘာဝပဋိလာဘ (ပု) [အသည+အတ္တ-
 ဘာဝ + ပဋိလာဘ] အသညသတ္တဝါတို့၏
 အတ္တဘောကိုရခြင်း။ အသညဂတိ-ကြည့်။

အသညတ္တိ (တိ) [န+သညတ္တိ] မသိစေခြင်း။

အသညတ္တိဗလ (တိ) [အသညတ္တိ+ဗလ] မသိ
 စေခြင်းဟူသော အင်အားရှိသော၊သူ။ တေ
 အသညတ္တိဗလာ အနိဗ္ဗတ္တိဗလာ အပ္ပဋိ-
 နိဿဂ္ဂမန္တိနော။ အံ၊၁။၇၅။ အသညတ္တိယေဝ
 ဗလံ တေသန္တိ အသညတ္တိဗလာ။ အံ၊၄။၂။
 ၅၀။ အသညတ္တိယေဝ အတ္တနာ ဂဟိတပက္ခဿ
 ဗလံ တေသန္တိ အသညတ္တိဗလာ။ အံ၊၄။၂။
 ၄၄။

အသညဒေဝ (ပု) [အသည+ဒေဝ] အသည-
 သတ်ဗြဟ္မာ။ ဌပေတော အရူပါဝစရဒေဝေ
 ဧဝံအသညဒေဝေ စ တဒညေသု ဥပပတ္တိ-
 ဒေဝေသု။ ဣတိဝုတ်၊၄။၂၃၉။

အသညပဋိသန္ဓိ (တိ) [အသည+ပဋိသန္ဓိ] အသ-
 ညသတ်ပဋိသန္ဓေ (ဇီဝိတနဝကကလာပ်ခေါ်
 ရုပ်ပဋိသန္ဓေဖြစ်သည်)။ အသညပဋိသန္ဓိယာ
 သဒ္ဓိံ ဝိသတိ ပဋိသန္ဓိယော။ အဘိ၊၄။၂။
 ၁၄၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၈၀။

အသညဘဝ (ပု) [အသည+ဘဝ] အသညသတ်
 ဘဝ၊ သညာ-မရိ-ကင်း-သော ဘဝ၊
 အသညသတ်ဗြဟ္မာ၏ အဖြစ်။ အသညဘဝေ

နိဗ္ဗတ္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၂။(-ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။
၁၅၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၆။
၃၅၆။ သာရတ္ထ၊၂။၂၉၇။)

အသညဘဝပရိယာပန (တိ) [အသညဘဝ +
ပရိယာပန] အသညသတ်ဘဝ၌ အကျုံးဝင်
သော။ ပဉ္စဝေါကာရပဝတ္တိ အသညဘဝပရိ-
ယာပနာနိ ကဋ္ဌတ္တာဌပါနေဝ ဝဒတိ။ အနုဋ္ဌိ၊
၃။၂၇၇။

အသညဘဝသင်္ကဟိတ (တိ) [အသညဘဝ +
သင်္ကဟိတ] အသညသတ်ဘဝဖြင့် - သိမ်းယူ
အပ် - ရေတွက်အပ်-သော။ ပဝတ္တိယံ
ကဋ္ဌတ္တာဌပံ...အသညဘဝသင်္ကဟိတဉ္စ ရူပံ။
အနုဋ္ဌိ၊ ၃။၂၇၆။

အသညဘဝ (ပ) [အသည+ဘဝ] သညာ-
မရှိ-ကင်း-သည်၏ အဖြစ်။ အသညာ (၃)
အနက် ကြည့်။

အသညမ (ပ) [န+သညမ] မစောင့်စည်းခြင်း။
တေန တဒညောပိ စက္ခုသောတာဒိအသည-
မော နတ္ထိတိ ဝိဘာဝိတော။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊
၂။၂၆။

အသညယောနိ (ထိ) [အသည + ယောနိ]
သညာမရှိသော တရားအရ၊ အသညသတ်-
ယောနိ။ အသညဂတိ-ကြည့်။

အသညသံသာရ (ပ) [အသည+သံသာရ]
သညာမရှိသော သတ္တဝါတို့၏-ခန္ဓာအစဉ်-
သံသရာ-ကျင်လည်ရာ။ အသညဂတိ-ကြည့်။

အသညသတ္တ (ပ) [အသည+သတ္တ။ နတ္ထိ သညာ၊
တံမုခေန ဝုတ္တာဝသေသာ အဗ္ဗပက္ခန္ဓာ စ
တေသန္တိ အသညာ၊ တေယေဝ သတ္တာတိ
အသညသတ္တာ။ ဝိဘာဝိနိ။ ၁၆၄။] (၁)
သညာ-သညာ အဦးပြုသော နာမက္ခန္ဓာ
လေးပါး-မရှိသော သတ္တဝါ၊ အသညသတ်

ဗြဟ္မာ။ (တိတ္ထိတို့ထံ ရဟန်းပြုသူအချို့သည်
ဝါယောကသိုဏ်းဖြင့် စတုတ္ထဈာန်ကို ဖြစ်စေ
ပြီးနောက် “အမှတ်သညာရှိ၍သာ (စိတ်
ရှိနေ၍သာ) ဒုက္ခအပေါင်း ဘေးအပေါင်းနှင့်
တွေ့ကြုံရသည်။ သညာသည် ရောဂါဆိုးနှင့်
တူ၏” စသည်ဖြင့် နှလုံးသွင်း၍ သညာကို
ကော်ဆုပ်သော ဘာဝနာ ပွားများလေရာ
ယင်းဘာဝနာစာတ်ဖြင့် ထုံထား အပ်သော
စတုတ္ထဈာန်ကြောင့် (ပဉ္စကနည်းအလို ပဉ္စမ
ဈာန်ကြောင့်) သညာ စသော စိတ်စေတ
သိက် (နာမ်တရား) များ မရှိရာ အသည
သတ်ဘဝ၌ ဖြစ်လေတော့သည်။ ၎င်းပုဂ္ဂိုလ်
တို့သည် လူ့ဘဝက သေခါနီးအခါမှာ တည်ရှိ
ခဲ့သော ဣရိယာပုဏ်အတိုင်းပင် ပန်းချီရုပ်တု
များကဲ့သို့ အသက်ထက်ဆုံး ဖြစ်ကြရသည်။
အသည-၌ သညာကို အဦးပစောနပြု၍ ဟော
ထားသည်။ စိတ်စေတသိက် အားလုံးကိုပင်
ယူရမည်။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၈-၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇။
အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၀၄-ကြည့်။) (၂)
အသညသတ်ဘုံ။ (၁) သန္တိ တိက္ခဝေ အ-
သညသတ္တာ နာမ ဒေဝါ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇။ အသည-
သတ္တာတိ ဒေသနာသိသမေတံ၊ အစိတ္တုပ္ပါဒါ-
ဇ္ဈပမတ္တကအတ္တဘာဝါတိ အတ္ထော။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၀၈။ အသညသတ္တာန (အဘိ၊ဝိ၊၄၄၀) န္တိ
သညာဝိရဟိတာနံ သတ္တာနံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၅၀၄။ (-ဒိ၊၃။၂၃၉။ အံ၊၃။၂၀၁။ အဘိ၊
ဝိ၊၄၃၄။ အဘိ၊က၊၈၃။ မဟာနိ၊၂၁၇။
သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၁။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၁၇၇။ မဟာနိ၊
ဋ္ဌ၊၃၁၃။) (၂) အသညသတ္တံ ဥပပဇ္ဇန္တာနံ
တေသံ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ယမက၊၁။၃၁။
အစိတ္တကပဋိသန္နိဝသေန အသညသတ္တဘဝံ
ဥပပဇ္ဇန္တာနံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၁။

အသညသတ္တဘဝ (ပ) [အသညသတ္တ+ဘဝ]
အသညသတ်ဘုံ။ အသညသတ္တ (၂) အနက်
ကြည့်။

အသညသတ္တရူပ (န) [အသညသတ္တ + ရူပ] အသညသတ်ဗြဟ္မာ၏ ရုပ်။ အဘိသင်္ခါရဝိညာဏ် ပန အသညသတ္တရူပဿ ဝါ ပဉ္စဝေါကာရေ ဝါ ကမ္မဿ...ပစ္စယော ဟောတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၆၃။ ဝိသုဒ္ဓိ ၂။၁၉၅။

အသညသတ္တာယတန (န) [အသညသတ္တ + အာယတန] အသညသတ် ဗြဟ္မာတို့၏ နေရာ။ အသညသတ္တာယတနံ နေဝသညာနာသညာယတနမေဝ ဇုတိယံ။ ဒီ၊ ၂။၅၉။

အသညသတ္တာဝါသ (ပု) [အသည + သတ္တာဝါသ၊ (= အသညသတ္တ + အာဝါသ)] သညာမရှိသော သတ္တဝါ-အသညသတ်ဗြဟ္မာ-တို့၏ နေရာ။ အသညသတ္တာဝါသေ ပနေသ ရူပမတ္တမေဝါဘိသင်္ခဏေတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၇၈။ အသညဂတိ လည်း ကြည့်။

အသညသတ္တပက (တိ) [အသညသတ္တ + ဥပ + ဂမ + ကံ] (ကုလုပက-ကသ္မိ ဂ-ကို က-ပူ။) ထံ၌ အသညသတ္တပိကာ] အသညသတ်ဘုံသို့ ကပ်ဆက် တွေ့သော။ သညာဝေဒယိတနိရောသေမာပတ္တိ အသညသတ္တပိကာတိ။ အာမန္တာ။ အဘိ၊က၊၃၇၆။ (~အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၈။) အသညသတ္တပကလည်း ကြည့်။

အသညသတ္တ(တ္တ)ပက (တိ) [အသညသတ္တ + ဥပ + ဂမ + ကံ] အသညသတ်ဘုံသို့ ကပ်ဆက်သော သူ။ ယသ္မာ နိရယုပကအသညသတ္တပကအရူပပဂါနံ အန္တရာဘဝံ န ဣစ္ဆတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၆။

အသညသတ္တပ္ပတ္တိ (ထိ) [အသညသတ္တ + ဥပ္ပတ္တိ] အသညသတ်ဘုံ၌ ပြစ်ခြင်း။ ပုရိမဇုတိတိ အသညသတ္တပ္ပတ္တိတော ပုရိမဇုတိ။ အနု၊ဋီ၊ ၃။၂၂၉။

အသညသမာပတ္တိ (ထိ) [အသည + သမာပတ္တိ] သညာကင်းအောင် ပွားအပ်သော စတုတ္ထ

ဈာန်သမာပတ်၊ အသညသမာပတ်။အသညသမာပတ္တိံ နိဗ္ဗုတ္တေတွာ အပရိဟိနဇ္ဈာနော ကာလံ ကတာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၂။ အသညသမာပတ္တိန္တိ သညာဝိရာဂဘာဝနာယ ဝါယောကသိကာနိဗ္ဗုတ္တိတံ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာပတ္တိံ ဝေတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။၂၉၆-၇။ (- အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၈။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၆၆။ သီ၊ဋီ၊သင်္ခ၊၁။၄၃၆။ မူလဋီ၊၃။၁၀၄။)

အသညာ (ထိ) [န + သညာ] (ခ) သညာစေတသိက် မဟုတ်သော တရား၊ (ဝိပဿနာဉာဏ်)။ (၂) အသညာမည်သော မိုးကြိုး။ (မိုးကြိုး ကိုးမျိုးတို့တွင် တမျိုးဖြစ်သည့် သညာကင်းအောင်၊ သတိမေ့အောင် ပြုစွမ်းနိုင်၍ အသညာဟုခေါ်သည်)။ (န.ထိ) (၃) သညာ - မရှိ - ကင်း - ခြင်း။ (၁) ဝိပဿနာဝေ ဝါ သော အသညာပိ သညာသိသေန သညာတိ ဝုတ္တာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၉။ (၂) နဝ ဝိဓာ ဟိ အသနိယော အသညာ ဝိစက္ကာ.... တတ္ထ အသညာ အသညံ ကရေတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၆၀။ (၃) တေ သန္တံ တေ ပဏီတိ၊ ယဒိဒံ အသညံ။ မ၊ဉ္စ၊၁၉။ အသညာသမ္မောဟော (မ၊ဉ္စ၊၂၀)တိ နိဿညဘာဝေါ နာမေသ သမ္မောဟဋ္ဌာနံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၃။ အသညဘာဝေါ နာမေသ သမ္မောဟပဝတ္တိတိ အတ္တော။ မ၊ဋီ၊၃။၂၂၆။

အသညာပိတ (တိ) [န + သညာပိတ] မသိစေအပ်သောသူ။ တေ အသညာပိတေ ဒေါမနဿပုတ္တေ ယာစကာနံ ဒေတိ။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊ ၂၉၆။ သီ၊ဋီ၊သင်္ခ၊၁။၂၇၄။

အသညာဘဝ (ပု) [န + သညာဘဝ] သညာမရှိသောသူတို့၏ဘဝ၊ သညာမရှိရာဖြစ်သောဘဝ၊အသညာဘဝ။ သညာဘဝေါ အသညာဘဝေါ။ အဘိ၊ဝိ၊၁၄၃။ သညာဝတံ ဘဝေါ ပိပရိယာယေန အသညာဘဝေါ။ အဘိ၊

ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၀၆။ (-ပဋိသံ၊ ၉။
မဟာနိ၊ ၇။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၈၂။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၇။)

အသညာဘဝနိဗ္ဗတ္တက (တိ) [အသညာဘဝ+
နိဗ္ဗတ္တက] အသညာဘဝကိုဖြစ်စေတတ်သော။
ပုဗ္ဗေ စ ဝိညာဏပစ္စယမေဝ ကမ္မံ သင်္ခါရတိ
ဝုတ္တံ၊ ဣဒါနိ အသညာဘဝနိဗ္ဗတ္တကမ္ပိ။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၀၇။

အသညာဘဝမုတ္တ (တိ) [အသညာဘဝ+မုတ္တ]
အသညာဘဝမှ လွတ်သော။ သော ကာမ-
ဘဝေါ စ အသညာဘဝမုတ္တော ရူပဘဝေါ
စ နေဝသညာနာသညာယတနဘဝမုတ္တော
အရူပဘဝေါ စ ဟောတိ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၇။
အသညီဘဝမုတ္တ-လည်း ကြည့်။

အသညာဘဝပဂ (တိ) [အသညာဘဝ+ဥပ+
ဂမု+ကံ] အသညာဘဝသို့ ကပ်ရောက်တတ်
သော။ အပ္ပဝေဒနီယ(မ ၄။ ၄။ ၆) ကြည့်။

အသညီကဏာဝ (ပု) [အသညီက + ဘာဝ]
အသညကဘာဝ-နှင့် အနက်အရတူ။

အသညီတာ (တိ) [အသညီ+တာ] သညာမရှိ
သညီ၏အဖြစ်။ သညာဝိရာဂဝသေန သမာ-
ပနုတ္တာ အသညီတာ အနုညာတာ။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၄၈။

အသညီ(ညီ)ဘဝ (ပု) [အသညီ+ဘဝ] အသ-
ညသတ်ဘဝ။ ပဉ္စ ကပ္ပသတာနိ အသညီ-
ဘဝေ အစိတ္တကပဋိသန္နိ နယတော အဂ္ဂ-
ဟေသိ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၀။ တေ ဥဘယမ္ပိ သ-
ညီဘဝဉ္စ အသညီဘဝဉ္စ ဝိဝဇ္ဇယ ပဟေ။ ဇာ၊
ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၉၉။

အသညီ(ညီ)ဘဝမုတ္တ (တိ) [အသညီ(ညီ) ဘဝ
+မုတ္တ] အသညသတ်ဘဝမှ လွတ်သော။
သော (သညီဘဝေါ) ကာမဘဝေါ စ အသ-
ညီဘဝမုတ္တော ရူပဘဝေါ စ ... ဟောတိ။
သာရတ္ထ ၁။ ၂၃၂။

အသညီ(ညီ)ဘဝါဝဟ (တိ) [အသညီ(ညီ)ဘဝ
+ဘာဝဟ] အသညသတ်ဘဝသို့-ပို့ဆောင်
-ရောက်စေ-တတ်သော။ သမာပတ္တိန္တိ အ-
သညီဘဝါဝဟံ ဝါယောကသိဏပရိကမ္ပံ။ သိ၊
ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၇၃။

အသညီ(ညီ)ဘူတ (တိ) [အသညီ+ဘူတ] သ-
ညာ-မရှိ-ကင်း-သည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ သူ။
“မုစ္ဆာဝသေန အသညီဘူတာနဉ္စိ သတ္တာ-
ဟမ္ပိ အသာသပသာသာ နပ္ပဝတ္တန္တိ။ မ၊ ၄။
၃။ ၄၀။ တထာ အသညီဘူတာနံ၊ မတာနံ၊ ...
နိရောဓသမာပနာနန္တိ ဥတုာ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၇-၈။

အသညီ(ညီ)ဝါဒ (ပု) [အသညီ+ဝါဒ] (၁)
သညာမရှိဟု ဖြစ်သော-အယူ-ဝါဒ၊ သညာ
မရှိဟု ပြောဆိုကြောင်း ဖြစ်သော-အယူ-
ဝါဒ၊ အသညီဝါဒ။ (တိ) (၂) သညာမရှိဟု
ပြောဆိုတတ်သော၊ အသညီဝါဒရှိသော။ သူ။
(၁) အသညီဝါဒေါ သညီဝါဒေ အာဒိမ္ပိ
ဝုတ္တာနံ ခုန္တံ စတုက္ကာနံ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။
ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၀။ (၂) အနက်လည်း ကြည့်။
(တိ) (၂) သန္တိ ဘိက္ခဝေ ဧကေ သမဏ-
ဗြာဟ္မဏာ ဥဒ္ဓမာယာတနိကာ အသညီဝါဒါ။
ဒီ၊ ၁။ ၂၉။ ကတမေ အဋ္ဌ အသညီဝါဒါ။ အဘိ၊
ဝိ၊ ၄၀၃။ အသညီတိ ပဝတ္တော ဝါဒေါ အသ-
ညီဝါဒေါ။ သော ဧတေသံ အတ္တိတိ အသညီ-
ဝါဒါ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၉၃။ အသညီဝါဒါတိ
ပုဂ္ဂလေဟိ ဒိဋ္ဌိယော ဒဿေတိ၊ ယေဟိ ဝါ
အဘိနိဝေသေဟိ အသညီ အတ္တာနံ ဝဒန္တိ၊
တေ အသညီဝါဒါ၊ မူလဋီ၊ ၂။ ၂၂၈။ တေ
အဘိနိဝေသော အသညီဝါဒါ ဝဒန္တိ ဧတေဟိ-
တိ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၂၃။ (-ပဋိသံ၊ ၁၅၄။ ပဋိသံ၊
ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၉။)

အသညီ (တိ) [န+သညာ+ဤ] သညာမရှိ
သော။ (သညာမရှိသော အတ္တ၊ အတ္တ-
ဘော၊ သတ္တဝါ (အသညသတ်ဗြဟ္မာ)၊
နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို

အရာအား လျော်စွာ “အသညိ” ဟု ဆိုသည်။ အသညိ အတ္ထာ ဟောတိ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၁၅။ မ၊ ၃။ ၁၁၈။ သန္တာရသော သတ္တု အသညိနော အပ္ပဋိသံဝေဒီနော။ ဒီ၊ ၃။ ၂၂၉။ ယေပိ အသညိနော (ဘေ၊ ၁။ ၃၁) တိ အသညာဝေ နိဗ္ဗတ္တေ အစိတ္တကသတ္တေ ဒသေတိ။ ဘေ၊ ၄။ ၁။ ၄၉၈-၉။ နေပိ အသညိ န ဝိဘူတသညိတိ အသညိနော ဝုဇ္ဇန္တိ နိရောဓသမာပနာ ယေ စ အသညာသတ္တော။ မဟာနိ၊ ၂။ ၇၇။ သညာဝေဒနာ နိရောဓေတွာ နိရောဓသမာပနာ သညာဘာဝေန အသညိနောတိ ကထိယန္တိ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၁၃။ ယသ္မိံ ယသ္မိံ အတ္တဘာဝေ... ယဒိ ဝါ သညိသု ယဒိ ဝါ အသညိသု။ ဒီ၊ ၃။ ၉၂။ (-ဒီ၊ ၁။ ၁၆၉။ အံ၊ ၁။ ၁၃၄၃။ အံ၊ ၃။ ၂၇၃။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၄၀၃။ အဘိ၊ က၊ ၃၇၇။ မဟာနိ၊ ၂။ ၉။ အပ၊ ၁။ ၅။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၈၆။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၂၄၈။ အပ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၃။)

အသညိဂစ္ဆ (ပု) [အသညိ + ဂစ္ဆ] သညာ မရှိသော - စိတ်, စေတနာမရှိသော - ပဋိသန္ဓေ။ သတ္တ သညိဂစ္ဆာ သတ္တ အသညိဂစ္ဆာ။ ဒီ၊ ၁။ ၅၀။ မ၊ ၂။ ၁၈၆။ သတ္တ အသညိဂစ္ဆာတိ သာလိဝိဟိယဝဂေါဓမ္မေ ဂုံဝရကကုဋြူသကေ သန္တာယ ဝဒတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၈။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၆၁။

အသညိပဋိသန္ဓိ (ထိ) [အသညိ + ပဋိသန္ဓိ] အသညာသတ်ပဋိသန္ဓေ။ အသညိပဋိသန္ဓိ အနာရမ္မဏာ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၉။

အသညပ္ပတ္တိ (ထိ) [န + သညာ + ဥပ္ပတ္တိ] အသညာသတ်ဘုံဖြ်ခြင်း။ အသညပ္ပတ္တိတော စ ပုရိမေတိစိတ္တဿ န လဇ္ဈေယျ။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၂။ ၃၈၀။

အသညဟ (တိ) [အသည + ဥပ + ဂမ + ကံ] အသညသတ် - အဝ - ဘုံ - သို့ ကပ်ရောက်သော။ “သဿတော အတ္ထာ” တိ အဘိ-

နိဝိသန္ဓေ၊ အရူပရာဂံ အသညဟံ ဝါ အဝိမောက္ခယေဝ ဝိမောက္ခောတိ ဂဟေတွာ။ သံ၊ ၃။ ၁။ ၄၈။ အသညပ္ပတ္တိလည်း ကြည့်။

အသညပ္ပတ္တိ (ထိ) [အသည + ဥပပတ္တိ] အသညသတ် - အဝ - ဘုံ - သို့ - ကပ်ရောက်ခြင်း - ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း။ သဝေဒနောတိ အာဒိသု အသညပ္ပတ္တိ သန္တာယ ပဋိက္ခိပတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၁၂၈။ (-မူလဒီ၊ ၃။ ၅၉။ ဒီ၊ ၃။ ၁။ ၁၆၈။ သိ ဒီ၊ သတ်၊ ၁။ ၄၃၉။)

အသညောကာသတ္တ (န) [အသည + သြကာသ + တ္တ] သညာ - နာမ်နော - မဟုတ်သော တရားတို့၏ - ရုပ်တရားတို့၏ - ဖြစ်ရာဌာန၏ အဖြစ်။ ဝိနာဝ အရူပပစ္စယာ အသညောကာသတ္တာ ရူပံ ပဝတ္တတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၁၂၆။

အသညောဇနိယ (တိ) အသံယောဇနိယ ကြည့်။

အသဌ (တိ) [န + သဌ] ကောက်ကျစ် - စဉ်းလဲ - ခြင်းမရှိသော၊ မကောက်ကျစ် - မစဉ်းလဲ - သော၊ သူ။ ယာဝ အသဌော စာယံ စိတ္တော ဂဟပတိ။ သံ၊ ၄။ ၇။ (-ဘေ၊ ၁။ ၁၄၃။ ဘေ၊ ၂။ ၂၇၅။) အမာယာဝိလည်း ကြည့်။

အသဌတာ (ထိ) [န + သဌတာ] မကောက်ကျစ် - မစဉ်းလဲ - သည်၏ အဖြစ်။ အသဌတာယ ဝါ ဥဇ္ဇ၊ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၂၀၄။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၁။

အသက္ကပိတ (တိ) [န + သက္ကပိတ] ကောင်းစွာ မထားအပ်သော။ န သမ္မာ ဌပိတာတိ အသက္ကပိတာ ဝိပ္ပကိဏ္ဍာ ဝိသဇ္ဇာ စ နာမဟောနိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၁။ ၂၇။

အသက္ကပေတွာ (ကြိ ဝိ) [န + သက္ကပေတွာ] ကောင်းစွာမထားမူ၍။ တံ နိဝါသနပါရုရကံ အသက္ကပေတွာဝ ကနုရံ ဩရုဇ္ဈော... ပတိဌာတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၅၀။

အသက္ကဟန (န) [န + သက္ကဟန] ကောင်းစွာ မတည်ခြင်း။ တိက္ခဿ ဩဌာရိကာရမ္မဏေ

အသက္ကဟနတော ဒုတိယံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၄။
ပဋိသံဋ္ဌ၊၂။၃၁၃။ (-သံဋ္ဌ၊၃။၂၆။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၂။၆၀။ ပဋိသံဋ္ဌ၊၂။၇၂။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၂။
မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၁။ မူလဋီ၊၁။
၁၂၂။ အနုဋီ၊၁။၁၂၉။)

အသက္ကဟနိက (ငါ) [န+သက္ကဟန+ကက]
ကောင်းစွာတည်တံ့ခြင်းမရှိသော၊ ကောင်းစွာ
မတည်တံ့နိုင်သော။ အန္တောမုဋ္ဌိယံ အသက္က-
ဟနိကံ သုဓမ္မဝါလိကံ ဝဿာပယမာနာ။ မ၊ဋ္ဌ၊
၃။၄၅။

အသက္ကဟန္တ (တိ) [န+သက္ကဟန္တ] ကောင်းစွာ
မတည်တံ့-နိုင်-သော၊ သူ။ အသက္ကဟန္တာ
ဘဂဝန္တံ ပစ္စုဂ္ဂန္တာ။ ဝိ၊၃။၁၃။ အသက္က-
ဟန္တာတိ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန ဗုဒ္ဓတေဇေန
အဘိဘူတာ အတ္တနော ကတိကာယ ဌာတုံ
အသက္ကောန္တာ။ သာရတ္ထ၊၃။၁၆၇။ (- ဝိ၊
ဋ္ဌ၊၁။၄၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၉။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၅။
ဓမ္မဋ္ဌ၊၁။၁၀၂။)

အသက္ကဟိတော (ကြံ ဝိ) [န+သက္ကဟိတော]
ကောင်းစွာမတည်မရှိ။ အန္တော အသက္ကဟိ-
တော ဗဟိ နိက္ခမတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၀၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၂။ (- အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၂။၂၅၀။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၇။ သာရတ္ထ၊၃။
၃၇။)

အသက္ကန (န) [န+သက္ကန] (၁) ကောင်း
စွာမတည်ခြင်း။ (၂) သက္ကနံ-ပုံသက္ကနံ-
မရှိခြင်း။

အသက္ကနကာလ (ပု) [အသက္ကန+ကာလ]
ကောင်းစွာ မတည်ရာအခါ။ ဥဒကဿ အ-
သက္ကနကာလော ဝိယ ဝုဋ္ဌဟိတော အသလ္လ-
က္ခာကာလော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၀။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၄။

အသက္ကနတ္တ (န) [အသက္ကန+တ္တ] ပုံသက္ကနံ-
ခန္ဓာကိုယ် - မရှိသည်၏ အဖြစ်။ န ဟိ

အရူပဓမ္မာနံ ဒေသဝသေန အာသန္နတာ
ဒုရတာ စ အတ္ထိ အသက္ကနတ္တာ။ မူလဋီ၊၂။
၉၁။ အသက္ကနတ္တာတိ အဝိဂ္ဂဟတ္တာ၊ အနုဋီ၊
၂။၉၅။

အသက္ကိတ (တိ) [န+သက္ကိတ] (၁) ကောင်း
စွာမတည်တံ့သော။ (၂) ကောင်းစွာ တည်
တံ့သော စိတ်မရှိသော၊ စိတ်မတည်သော။
(၁) အဇ္ဈတ္တံ အသက္ကိတံ အနုပါဒါယ န ပရိ-
တဿေယျ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၅။ ဣတိဝုတ်။၂၅၈။
အဇ္ဈတ္တံ အသက္ကိတန္တံ ဂေါရုဇ္ဈတ္တေ နိကန္တိ-
ဝသေန အသက္ကိတံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၉၀။ (- ဣတိ-
ဝုတ်။၂၂၆။ ဇော၊၁။၁၀၁။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။
၁၇၄။) (၂) အသက္ကိတော(သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၈)တိ
အသက္ကိတစိတ္တော။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၄၀။

အသက္ကိတစိတ္တ (တိ) [အသက္ကိတ+စိတ္တ] ကောင်း
စွာတည်တံ့သော စိတ်မရှိသော၊ စိတ်မတည်
သော။ အသက္ကိတ (၂) အနက် ကြည့်။

အသက္ကိတတ္တ (န) [အသက္ကိတ+တ္တ] မတည်တံ့
သည်၏ အဖြစ်။ ဥဂ္ဂိုရဏဿ အတ္တနော
သဘာဝေနော အသက္ကိတတ္တာ တပ္ပစ္စယာ
ပါမိတ္တိယေန န အဝိတဗ္ဗံ (ပါမိတ္တိယံ န
ဇာတံ)။ သာရတ္ထ၊၃။၉၃။ ဝိမတိ၊၂။၅၂။

အသက္က (တိ) [န+သက္က] မသိမ်မွေ့-မနူးညံ့-
သော။ အကာသိကံ စန္ဒနန္တိ အသက္ကံ စန္ဒနံ။
အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၅။

အသက္ကဝါစတာ (ထိ) [န + သက္ကဝါစတာ]
မသိမ်မွေ့-မနူးညံ့-သော စကားရှိသောသူ
၏အဖြစ်။ အသခိလဝါစတာ-ကြည့်။

အသ(သ)တိ (ထိ) [န+သတိ] (၁) မအောက်
မေ့ခြင်း၊ မေ့လျော့ခြင်း၊ သတိ-လွတ်-
ကင်း-ခြင်း။ (တိ) (၂) ပျောက်ပျက်သော
သတိရှိသော၊ သတိ-လွတ်-ကင်း-သော။
(၁) အနာပတ္တိ အသဉ္စိစ္စ အသတိယာ
(အသတိယာ၊ ကင်္ခါ၊၁၂၉။) ဝိ၊၁။၁၀၄။

အသတိယာတိ အညဝိဟိတော ဟောတိ
 “မာတုဂါမံ ဗုဒ္ဓာမိ”တိ သတိ နတ္ထိ၊ ဧဝံ
 အသတိယာ။ ဝိဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂။ ကင်္ခါ၊ ၂။ ၂၉။
 (-ဝိ၊ ၄။ ၄၇။ အဘိ၊ ၈။ ၂၆။ အဘိ၊ ၈။
 ၄၀။ ဇာ၊ ၁။ ၅၇။ ဝိဋ္ဌ၊ ၄။ ၈၂။ မ၊ ၄။ ၂။
 ၂၉။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၄၃။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၆။
 ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၄၆။) (တိ) (၂) ဝိနုဿတ တုမေ
 ဝသလိယော စောရိယော ဓုတ္တိယော အသ-
 တိယော။ ဇာ၊ ၂။ ၁၁။ နုဿတိတာယ
 အသတိယော။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၄၄။ အသတိ-နှင့်
 လည်း ယှဉ်ကြည့်။

အသတိ (ကြိ) [အသ + အ + တိ] (၁)
 စား၏။ (၂) ပစ်၏၊ ပစ်လွှင့်၏။ (၃) ဖြစ်၏။
 (၁) ယေ ကေမိ အသန္တိ ပိဝန္တိ။ အဘိ၊ က။
 ၁၂၉။ တိဏ္ဍမာသိ ပလာသမာသိ မေဏော။
 ဇာ၊ ၁။ ၂၅။ အသိဿာမိ— သုတ္တနိ၊ ၄၇။
 မဟာနိ၊ ၃၉။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၉။ မဟာနိ၊
 ၄။ ၄၀။ အသိဿ—၎င်း ကျမ်းများ။ (၂)
 အသတိ ခိပတိတိ အစ္စော = ဘလ္လုကော။
 ကျာ၊ ၁။ ၄၃။ (၃) အတ္ထိ၊ ၂။ ၂၉။

အသတိကရက (န) [န + သတိ + ကရက] သတိ
 ကို မပြုခြင်း၊ သတိ - လွတ် - ကင်း - ခြင်း၊
 မေ့လျော့ခြင်း။ အသတိကရကံယေဝ ဟိနံ
 လာမကံ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၆။

အသတိပဗ္ဗ (န) [အသတိ + ပဗ္ဗ] သတိမထား -
 နှလုံး မသွင်း - မဆင်ခြင် - ခြင်းကို ဟောရာ
 ဖြစ်သော - အပိုင်း - အခန်း။ အသတိပဗ္ဗာ
 တတြာပိ အသက္ခောန္တေ အသတိပဗ္ဗေ ဌတော။
 မ၊ ၄။ ၁။ ၃၉။

အသတိပရိဝဇ္ဇန (န၊ ထိ) [အသတိ + ပရိဝဇ္ဇန]
 သတိလွတ်ကင်းခြင်း - မေ့လျော့ခြင်း - ကို
 ထက်ဝန်းကျင်မှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်း။ အသတိ-
 ပရိဝဇ္ဇနာယ သတော။ မဟာနိ၊ ၇။ စူဠနိ၊
 ၃၉။ န သတိ အသတိ၊ သတိ ဧတ္ထ နတ္ထိတိ

အဘိဓာန် ၃. ၆၀ - ပ-မ-မ-သ-၈

ဝါ အသတိ၊ မုဋ္ဌသတိယာ ဧဝံ အဓိဝစနံ။
 ပရိဝဇ္ဇနာယာတိ သမန္တတော ဝဇ္ဇနေန။
 မဟာနိ၊ ၄။ ၄၃။

အသတိဘဝ (ပ) [အသတိ + ဘဝ] သတိ၏
 ဆန့်ကျင်ဖက်၏ အဖြစ်။ သဟဇာတဝါယာ-
 မော အတ္ထိ၊ အသတိဘာဝေါ အတ္ထိ။ အဘိ၊
 ၄။ ၁။ ၂၇။

အသတိယ (တိ) [န + သတိယ (= သတိ + က)]
 သတိ - မရှိ - ကင်း - သော။

အသတိယစိတ္တ (န) [အသတိယ + စိတ္တ] သတိ -
 မရှိ - ကင်း - သော စိတ်၊ သတိတည်းဟူသော
 အစောင့် အရှောက် ကင်းသော စိတ်။ အ-
 သတိယစိတ္တေ ပန သတိ နတ္ထိ။ အဘိ၊ ၄။
 ၁။ ၂၉။ အသတိယစိတ္တေတိ အဟိရိကာဒိဟိ
 အာရက္ခရဟိတစိတ္တေ။ မူလဒီ၊ ၁။ ၁၂။

အသတိ (ထိ) [အသန္တ + ဤ] သုယုတ်မ။ အ-
 သန္တ - ကြည့်။

အသတ္တ (တိ) [န + သတ္တ] (၁) မကပ်ငြိ - မတွယ်
 တာ - သော၊ သူ။ (ပ) (၂) သတ္တဝါမဟုတ်
 သော အရာဝတ္ထု။ (၁) အကိစ္ဆ ကာမ-
 ဘဝေ အသတ္တံ။ ဝိ၊ ၃။ ၄၇။ သုတ္တနိ၊ ၄၃။
 စူဠနိ၊ ၁၀။ ၁၅။ ကာမေသု ဘဝေသု စ အ-
 သတ္တကာ ကာမဘဝေ အသတ္တောတိ ဧညာ
 ဇာနေယျာသိ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၃၀။ စူဠနိ၊ ၄။
 ၂၅။ (-မ၊ ၂။ ၄၁။ ဓမ္မ၊ ၇။ ၂။ ဝိ၊ ၄။ ၃။
 ၂၅။ အံ ၄။ ၁။ ၂၁။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၄၅။ အံ၊ ၄။
 ၁။ ၁၇။) (ပ) (၂) အသတ္တဘာဝ - ကြည့်။

အသတ္တသာတက (တိ) [န + သတ္တ + သာတက]
 သတ္တဝါကို မသတ်သော၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ
 ပန ဉာတကာ အသတ္တသာတကာ နာမ။
 ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၆။

အသတ္တတာ (ထိ) [အသတ္တ + တာ] မကပ်ငြိ
 သည်၏ အဖြစ်။ ဝံသကဋ္ဌိရဿ ကတ္တမိ အ-
 သတ္တတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂၉။

အသတ္တု (န) [အသတ္တု+တ္တု] မကပ်ငြိသည်၏ အဖြစ်။ အသတ္တု-ကြည့်။

အသတ္တုဘာဝ (ပု) [အသတ္တု+ဘာဝ] သတ္တဝါ မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်။ အသတ္တုဘာဝေ စ ဝိသေသကာရဏံ နတ္ထိ။ မ၊ဋီ၊၃။၃၆၁။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။၁၁၃။ အနုဋီ၊၃။၁၅၀။

အသတ္တုသဘာဝ (တိ) [န+သတ္တုသဘာဝ] သတ္တဝါသဘော မရှိသော။ ယေ ပန သတ္တု- သညိတာ တတော အညေ အသတ္တုသဘာဝါ ဝိဇ္ဇာ ယထာ တံ ကဋကလိင်္ဂဓာဒိသု။ မ၊ဋီ၊ ၂။ ၂၀၅။ (- မ၊ဋီ၊၃။၃၆၁။ အံ၊ဋီ၊ ၂။၁၁၃။ အနုဋီ၊၃။၁၅၀။)

အသတ္တိ (ထိ) [န+သတ္တိ] အစွမ်း-သတ္တိ- မရှိ-ကင်း-ခြင်း။

အသတ္တိဝိသုတ (ပု) [အသတ္တိ+ဝိသုတ] (၁) အစွမ်းသတ္တိ-မရှိ-ကင်း-သည်ဖြစ်၍ပင်ပန်း ခြင်း။ (၂) အစွမ်းသတ္တိ မရှိခြင်း၊ ပင်ပန်း ခြင်း။ အနုဿာဟသံဟနနတာ အသတ္တိ- ဝိသုတော ဓာတိ အတ္ထော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၉၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၉၉။ အနုဿာဟနံ ထိနံ၊ အသတ္တိဝိသုတော မိဒ္ဓံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၂၈။ (-ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၉။)

အသတ္တိဝိသုတတာ (ထိ) [အသတ္တိ+ဝိသုတ +တာ] အစွမ်းသတ္တိ-မရှိ-ကင်း-သည်၏ အဖြစ်၊ ပင်ပန်း နှမ်းနယ်သည်၏ အဖြစ်။ ထိနနတာ ထိနံ၊ မိဒ္ဓနတာ မိဒ္ဓံ၊ အနုဿာဟ- သံဟနနတာ အသတ္တိဝိသုတတာ ဓာတိ အတ္ထော။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၅၂။

အသတ္တိဝိသုတသဘာဝ (တိ) [အသတ္တိ- ဝိသုတ + သဘာဝ] (၁) အစွမ်းသတ္တိ မရှိခြင်း-ပင်ပန်း နှမ်းနယ်ခြင်း-သဘောရှိ သော။ (၂) အစွမ်း သတ္တိ မရှိသည်ဖြစ်၍ ပင်ပန်းနှမ်းနယ်ခြင်း သဘောရှိသော။ အနု- ဿာဟသံဟနနသဘာဝဿ စိတ္တာလသိ-

ယဿ ထိနဿ၊ အသတ္တိဝိသုတသဘာဝဿ ကာယာလသိယဿ မိဒ္ဓဿ စ အဘိက္ခယ- ဝတ္တိယာ ထိနမိဒ္ဓဗဟုလော။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။ ၁၀၁။ (-ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၅။)

အသတ္တု(န) [န+သတ္တု] လက်နက်-မပါခြင်း- မကိုင်ဆောင်ခြင်း။ သော ဣမံ ပထဝီ သာ- ဂရပရိယန္တံ အဓဇ္ဈေန အသတ္တေန ဓမ္မေန အဘိဝိဇိယ အဇ္ဈာဝသတိ။ ဒီ၊၁။၈၄။ ဒီ၊ ၂။ ၁၄။ အံ၊ ၂။၄၆၅။ သုတ္တနိ။ ၄၃၁။ စူဠနိ။၃။ အသတ္တေနာတိ ကေတောဓာရာဒိနာ ပရ- ဝိဟေဌနသတ္တေနပိ ဝိနာယေဝ။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၆။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၇။ မ၊ ၂။၃၀၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၁၃။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၇၃။ ဗုဒ္ဓဝံ ဋ္ဌ။၁၆၅။)

အသတ္တုသုတရဟ (တိ) [န+သတ္တု+သုတ +အရဟ] ဓားဖြင့် မခုတ်ဖြတ် ထိုက်သော။ ကထံ န ခေါ အသတ္တုသုတရဟံ မဟာ- ဗောဓိ ပေသေဿာမိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၈။ သတ္တေန သုတံ န အရဟတိတိ အသတ္တု- သုတရဟံ။ သာရတ္ထ၊၁။၁၇၈။

အသတ္တာဝစရ (တိ) [န+သတ္တု+အဝစရ] ဓား လက်နက်ကိုင်ဆောင်၍ သွားလာကျက်စားမှု မရှိ - ဓားလက်နက်မကိုင်ဆောင် - သော၊ သူ။ အဝတ္တာဝစရ (၁) အနက် ကြည့်။

အသတ္တိက (တိ) [န+သတ္တိက] အဖော်ကုန်သည် - မပါ - မရှိ - ကင်း - သော၊သူ။ ယာ ပန ဘိက္ခုနီ အသတ္တိကာ ဓာရိကံ စရေယျ။ အသတ္တိကာ နာမ ဝိနာ သတ္တေန။ ဝိ၊ ၂။၃၈၈။ အသတ္တိကာ ဓာရိကန္တိ ဝိနာ သတ္တေန ဂစ္ဆန္တိ- ယာ။ ကင်္ခါ၊၃၂၉။

အသတ္တု (ပု) [န+သတ္တု] ဆရာမဟုတ်သူ၊ ဘုရား-လူနတ်တို့၏ဆရာ-မဟုတ်သူ။ အပိ ဓာစရိယော သတ္တုပူဇာဝိဓာနေန အသတ္တုရိ သတ္တာဘိနိဝေသဿ လောကဿ ယတာဘူတံ

သတ္တဝါ ၈၀ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ သတ္တသမ္ဘာဝနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဝဇီရံ၊ ၁၄။ သိဋ္ဌိသစ်၊ ၁။ ၃။

အသတ္တက (တိ) [န+သတ္တ+က] သွန်သင် ဆုံးမတတ်သူ - ဆရာ - မရှိသော၊ သူ။ အသတ္တကော ပရိနိဗ္ဗာယေယျာတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ ပေဋကော။ ၁၉၀။

အသတ္တသာသန (န) [န + သတ္တ + သာသန] ဘုရားရှင်၏ အဆုံးအမဟုတ်သော တရား။ ယဒိ ဟိ အယံ အဓမ္မော အဝိနယော အသတ္တသာသနံ ဝါ အဝေယျ၊ န မယံ ဂဏေယျာမ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၄။ ၁၁၃။

အသတ္တ (န) [န+သတ္တ] (၁) ဖြစ်မဟုတ် - ဖြစ်မှ တပါး - သော အနက် (သမုစ္စည်း၊ ဝိကပ်၊ ကြိယာ-စသော အနက်များ)။ (၂) ထင်ရှားမရှိသည်၏အဖြစ်။ (၃) အောက်ပုဒ် များ ကြည့်။ (၂) ယသ္မာ ပန ဣပ္ပစ္စယဘာဝေါ ယထာဝုတ္တံ သတုံ၊ န အသတုံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၂၉။

အသတ္တပဓာန (တိ) [အသတ္တ + ပဓာန] ဖြစ် မဟုတ်သောအနက် ပြော-နုံးသော၊ ကြိယာ ပြောနုံးသော။ အသတ္တပဓာနဉ္စိ အာချာ-တိကံ။ သိဋ္ဌိသစ်၊ ၂။ ၂၇၅။

အသတ္တဝါစက (တိ) [(၁) အသတ္တ+ဝါစက။ (၂) န + သတ္တ+ဝါစက] ဖြစ်မဟုတ်သော အနက် - သမုစ္စည်းစသောအနက် - ကို ဟော တတ်သော၊ ဖြစ်ကိုမဟောတတ်သော။ သဘုံ ဝုစ္စတိ ဒဗ္ဗံ၊ တတော အညံ အသတုံ၊ သမု-စ္စယာဒိယေဝ၊ အသတုံ ဝဒတိတိ အသတ္တ-ဝါစကံ။ နိတိ၊ သုတ္တ။ ၃၆၉။ (- ရှု။ ၃။ ၁၃၂။ ရှု၊ ၄။ ၃။ ၈၀။)

အသတ္တဝါစိ (တိ) [(၁) အသတ္တ + ဝစ + ဏိ။ (၂) န + သတ္တဝါစိ] ဖြစ်မဟုတ်သော အနက် ကို ဟောသော၊ ဖြစ်ကိုမဟောသော။ န ဟိ အသတ္တဝါစိ သဒ္ဓေါ အသတ္တဝါစကော သမ္ဘ-ဝတိ။ သိဋ္ဌိသစ်၊ ၁။ ၉၅။

အသဒါဘာဝိတာ (တိ) [န + သဒါ + ဘာဝိ + တာ] အခါခပ်သိမ်း - အမြဲ - ဖြစ်လေ့မရှိသည် ၏ အဖြစ်။ အဓဝဂ္ဂဟဏေန ပါကဋ္ဌဘာဝေါ တဿ အသဒါဘာဝိတာဒိဘာဝနတော။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၂။

အသဒိသ (တိ) [န + သဒိသ။ ထိ-၌ သဒိသ၊ သဒိသိ] (၁) (က) မတူသော။ (ခ) အခြား သော - သူ - အရာဝတ္ထု - တို့နှင့် မတူသော။ (ဂ) အတူ - ထပ်တူ - အလားတူ - မဟုတ် သော။ (ဃ) တန်းတူ - ရည်တူ - ဖြစ်သော - အဆင့်အတန်းတူ - အရည်အမျှင်းတူ - ဖြစ် သော - ပုဂ္ဂိုလ် - အရာဝတ္ထု - မရှိသော။ (၂) အသဒိသ-မည်သော။ (၁) သဒိ- သာနံယေဝ နော အသဒိသာနံ။ ဒိ၊ ၃။ ၇၉။ ပညာယ စ အသဒိသော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၀၃။ အသဒိသော အသဒိသော အနုပမော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၆၀။ အယံ အနတ္တရာ သဗ္ဗသေဋ္ဌာ အသဒိသာ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၅၀။ စတုစက္ကာလိ- သမ္ပိ သညာနာနတ္တာ နာနာသတာဝါ အညမညံ အသဒိသာ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၇။ သဒိသိ နောတိ ဝတော အသဒိသိဋ္ဌိ ဒဒေယျံ။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၁၄၈။ (- ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၇၂၊ ၁၈၄။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၄။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၃၅။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၉၇၊ ၂၇၀။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၆၃၊ ၁၉၀၊ ၂၇၅။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၂။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၈၅၊ ၂၅၆။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၂။ မဟာနိ၊ ၄။ ၈၅၊ ၂၂၃။ စူဠနိ၊ ၄။ ၅၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၁၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၇၇။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၂၀။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၁၄၈။ ဝဇီရံ၊ ၄။ ၄၀၀။ သာ-ရတ္ထ၊ ၂။ ၇၈၊ ၃၇၈။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၇၀၊ ၁၆၃။ သိ-ဋ္ဌိသစ်၊ ၁။ ၁၈၉၊ ၃၀၈။ သိဋ္ဌိသစ်၊ ၂။ ၂၇၈။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၃၅။ မူလဋ္ဌိ၊ ၂။ ၄၅။ မူလဋ္ဌိ၊ ၃။ ၇၆။ အနုဋ္ဌိ၊ ၁။ ၇၆။ အနုဋ္ဌိ၊ ၃။ ၁၂၂။ (၂) နေ-ဂ္ဂဟော အသဒိသော။ ဇာ၊ ၁။ ၄၆။ အသဒိ-သောတိ န ဧကဝလံ နာမေနော၊ ဗလဝိရိယ-ပညာဟိပိ အသဒိသောဝ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၈၂။

ဝိသာပုဏ္ဏမာယံ အသဒိသဗြာဟ္မဏဂါမေ။
ဗုဒ္ဓဝံဋ္ဌ။ ၂၆၃။

အသဒိသကိစ္စတာ (တိ) [အသဒိသ+ကိစ္စ+တာ]
မတူသော ကိစ္စရှိသည်၏ အဖြစ်။ ဒုက္ခဝိပါ-
ကတာဒိဝသေန အသဒိသကိစ္စတာ။ မူလဋီ၊
၂။၁၄။

အသဒိသဂုဏ (ပု) [အသဒိသ + ဂုဏ] (၁)
မတူသောဂုဏ။ (တိ) (၂) မတူသော-ထူး-
သော-ဂုဏရှိသောသူ။ (၁) ဣတရေတိ
အတ္တနော ဂုဏေဟိ အသဒိသဂုဏေ။ ဒီ၊ဋီ၊
၁။၃၁၆။ မ၊ဋီ၊၁။၂၉၁။ (တိ)(၂) အသဒိသ-
ဂုဏတာ-ကြည့်။

အသဒိသဂုဏတာ (တိ) [အသဒိသဂုဏ+တာ]
မတူသော-ထူးသော-ဂုဏရှိသည်၏အဖြစ်။
ဌပေတွာ ဝိပဿိံ ဘဂဝန္တံ အဝသေသေဟိ
သဒ္ဓိံ အသဒိသဂုဏတာယ ဥတ္တမံ။ ဒီ၊ဋီ၊
၂။၁၀။

အသဒိသဇာတက (န) [အသဒိသ+ဇာတက]
အသဒိသမည်သော ဘုရားလောင်း၏ ဖြစ်ပုံ
အကြောင်းအရာကို ပြဆိုရာဖြစ်သော ဇာတ်၊
အသဒိသဇာတ်၊ ဇာတကပါဠိ၊ ဒုကနိပါတ်၊
၄-အသဒိသဝဂ်၊ ၁-ဇာတ်။ ဇာ၊၁။၄၆။

အသဒိသဋ္ဌ (ပု) [အသဒိသ+အတ္တ] မတူသော
အနက်သဘော။ “အဒုတိယော အသဟာ-
ယော အပ္ပဋိသမော”တိ ဣဒံ ပန အသဒိသ-
ဋ္ဌေန ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၂၄၆။ ဣဒံ ပန “အဒု-
တိယော”တိ အာဒိ သုတ္တန္တရေ အာဂတ-
ဝစနံ အညေဟိ အသဒိသဋ္ဌေန ဝုတ္တံ၊ န
ယထာဝုတ္တသဟာယာဘာဝတော။ ဒီ၊ဋီ၊၂။
၂၂၁။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၅။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၆၈။
သာရတ္ထ၊၁။၂၀၈။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၇၅။)

အသဒိသဋ္ဌာန (န) [အသဒိသ+ဋ္ဌာန] မတူ-
ထူးကဲ-သော အရာ။ ဝိသေသဋ္ဌာနန္တိ အညေ-
ဟိ အသဒိသဋ္ဌာနံ။ မ၊ဋီ၊၂။၂၅၅။

အသဒိသတာ (တိ) [အသဒိသ+တာ] အတူမရှိ
သည်-မတူသည်-၏အဖြစ်။ ဒုရန္တဗောဓတာ
ဒုလ္လဘတာ အသဒိသတာ ဗုဒ္ဓဓမ္မဿ။ မိလိန္ဒ။
၂၆၈။ (-သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ။၂။၁၃၅။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၈၇။
သံ၊ဋီ၊၂။၂၄၄။)

အသဒိသတေဇ (ပု) [အသဒိသ+တေဇ] (၁)
မတူသော မီး။ (တိ) (၂) အတူမရှိသော-
မတူသော-တန်ခိုးရှိသောသူ။ (၁) အယံ
အသမတ္တတေဇော အသဒိသတေဇော တဝ
အဂ္ဂိ န တပေယျ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၅၇။ (တိ)(၂)
အတူလတေဇ (ဗုဒ္ဓဝံဋ္ဌ။၃၄၇) ကြည့်။

အသဒိသတ္တ (န) [အသဒိသ+တ္တ] မတူသည်၏
အဖြစ်။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန အသဒိသတ္တာ အာ-
ဂန္တုကဘဝဂ်န္တိ စ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၁။ (-
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၆။)

အသဒိသဒဿန (တိ) [အသဒိသ + ဒဿန]
အတူမရှိသော-မတူသော - မနှိုင်းယှဉ်အပ်
သော-ရှုကြည့်ဖွယ်ရာ (ရူပကာယ)ရှိသော၊
ဘုရား။

အသဒိသဒဿနတာ (တိ) [အသဒိသဒဿန+
တာ] အတူမရှိသော-မတူသော-မနှိုင်းယှဉ်
အပ်သော - ရှုကြည့်ဖွယ်ရာ (ရူပကာယ)ရှိ
သည်၏ အဖြစ်။ ဗာတ္ထိံ သဝရမဟာပုရိသ-
လက္ခဏံ... ပဋိမဏ္ဍိတဓမ္မကာယတာယ စ...
အသဒိသဒဿနတာယ စ အတူလဒဿနံ။
ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇။

အသဒိသဒါန (န) [အသဒိသ+ဒါန] အတူမရှိ-
မတူ-ထူးကဲ-သောအလှူ။ အသဒိသဒါနေ
ပနေသ လာဘော မတ္တကံ ပတ္တော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊
၂။၂၄၇။ (-ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၉၊၁၈၀။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။
၇၆၊၁၁၉၊၂၂၈။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၅၊၂၅၁၊၂၇၄။)

အသဒိသနိဗ္ဗေသ (တိ) [အသဒိသ+နိဗ္ဗေသ]
မတူသည်ကို ညွှန်း(ပြ)ခြင်းရှိသော။ ယသ္မာ

အာပတ္တညဘာဂိယံ မဟာဝိသယံ၊ ဣတရေ-
ဟိ အသဒိသနိဋ္ဌေသဉ္စ။ ဝဇီရ။ ၂၀၂။

အသဒိသမဟာဒါန (န) [အသဒိသ+မဟန္တ+
ဒါန] အတုမရှိ-အခြားသော ဒါနတို့ထက်
ထူးကဲ-သော ကြီးမြတ်သောအလှူ။ တေ
ပုနဒိဝသေ အသဒိသမဟာဒါနံ သဇ္ဇေတော။
ဗုဒ္ဓပုမုခဏှ ဘိက္ခုသံဃဏှ အသဒိသ-
မဟာဒါနံ အဝါသိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ။ ၁၀၈၊ ၁၆၅။

အသဒိသဂ္ဂပ (တိ) [အသဒိသ+ဂ္ဂပ] (၁) မတူ-
ထူးကဲသော - အခြားသူတို့နှင့် မဆက်ဆံ
သော-ဂ္ဂပကာယရှိသော၊ ဘုရား။ (၂) မတူ-
ထူးကဲ-သော သဘောရှိသော၊ ဘုရား။
(၃) မတူ-ထူးကဲ-သော အဆင်းသဏ္ဌာန်
ရှိသော၊ သူ။ (၁) (၂) အသဒိသဂ္ဂပေါ နာ-
ထော၊ အာရပ္ပံ ယံ စတုဗ္ဗိမံ အာဟာ၊ အဘိ၊
ဌ။ ၁၂၅၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၃၂။ အသဒိသဂ္ဂပေါ-
တိ...အညေဟိ အသာဓာရဏဂ္ဂပကာယော။
သဘာဝတ္ထော ဝါ ဂ္ဂပ-သဒ္ဓေါ...အသဒိသ-
သဘာဝေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၄၁၀။ (၃) သော
ကိရ ပထဝီတလေ အညေဟိ ပါသာဒေဟိ
အသဒိသဂ္ဂပံ အာကာသေ ဥပ္ပတမာနံ ဝိယ
ကောကနုခံ နာမ ပါသာဒံ ကာရေတော။
ဓမ္မေ၊ ဌ။ ၂။ ၈၅။ အတုလေတိ ဝါ ဒေဝတာယ
အာလပနံ၊ အသဒိသဂ္ဂပေတိ အတ္ထော။
ပေတ၊ ဌ။ ၁၇၄။ (-ထေရီ၊ ဌ။ ၂၀၅။)

အသဒိသဝိသုဇ္ဇန (န) [အသဒိသ+ဝိသုဇ္ဇန]
(၁) မတူသော-ထူးသော-အဖြေ။ (တိ)
(၂) မတူသော-ထူးသော-အဖြေရှိသော။
(၁) ဒုကာဒိသု အသဒိသဝိသုဇ္ဇနံ ဒိဋ္ဌံ၊ မူလဋီ၊
၃။ ၉။ (တိ) (၂) အသဒိသဝိသုဇ္ဇနတ္ထ-ကြည့်။

အသဒိသဝိသုဇ္ဇနတ္ထ (န) [အသဒိသဝိသုဇ္ဇန+
တ္ထ] မတူသော-ထူးသော-အဖြေရှိသည်၏
အဖြစ်။ စိတ္တံ ပန စေတနာနန္တရံ နိက္ခိတ္တမ္ပိ
အသဒိသဝိသုဇ္ဇနတ္တာ ပစ္စာ ဂဟိတံ၊ အဘိ၊

ဌ။ ၃။ ၆။ တိဏိ ယမကာနိ အသဒိသဝိသုဇ္ဇ-
နတ္တာ ဝိသုဇ္ဇိတာနိ။ အဘိ၊ ဌ။ ၃။ ၃၀၇။

အသဒိသသဘာဝ (ပ) [န+သဒိသ+သဘာဝ]
(၁) မတူသော သဘော။ (တိ) (၂) မတူ-
ထူးကဲ-သော သဘောရှိသော၊ ဘုရား။ (၁)
ဝေဒနာဒိနံ အညမညံ အသဒိသသဘာဝါ။
ဒီ၊ ဌ။ ၂။ ၉။ (တိ) (၂) အသဒိသဂ္ဂပ (၂)
အနက်(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၄၁၀)ကြည့်။

အသဒိသသဘာဝတာ (တိ) [န + သဒိသ +
သဘာဝ+တာ] မတူသော သဘောရှိသည်၏
အဖြစ်။ အသဒိသသဘာဝတာ ဝါ ဝိသံ-
သဋ္ဌော န သပ္ပယောဂေါ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၄။

အသဒိသသံယောဂ (ပ) [အသဒိသ+သံယော-
ဂ] မတူသော-မျိုးဇာတ်မတူသော-သူနှင့်
ယှဉ်စပ်ခြင်း။ အသဒိသသံယောဂေ စ နော
ဥပ္ပနာပုတ္တာ...ဇောတိသမ္ဘေဒံ ပါပုဏိသန္တိ။
ဒီ၊ ဌ။ ၁။ ၂၃၂။

အသဒိသသိပ္ပ (တိ) [အသဒိသ+သိပ္ပ] မတူ-
ထူးကဲ-သော အတတ်ရှိသော၊ သူ။ အနဝ-
ယတ္ထေပိ သတိ အညေဟိ အသဒိသသိပ္ပေါတိ
ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဒီ၊ ဌ။ ၁။ ၂၄၉။

အသဒိသာနဘာဝ (တိ) [အသဒိသ+အာနဘာ-
ဝ] မတူ-ထူးကဲ-သော အာနဘော်ရှိသော။

အသဒိသာနဘာဝတ္ထ (န) [အသဒိသာနဘာဝ+
တ္ထ] မတူ-ထူးကဲ-သော အာနဘော်ရှိသည်
၏အဖြစ်။ အသဒိသာနဘာဝတ္တာ သဗ္ဗညုတ-
ညာဏံ ဝိယ။ ဝဇီရ။ ၄၀။

အသဒ္ဓိ (တိ) [န + သဒ္ဓ] အသံမရှိသော၊
တိတ်သိတ်သော။ နိဿဒ္ဓ (ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ။ ၁၂၅)
ကြည့်။

အသဒ္ဓါ (ပ) [အ+သဒ္ဓ] “အ” သဒ္ဓါ (“အ”
အက္ခရာ)။ အထေနေနာတိ ဧတ္ထ အ-သဒ္ဓေါ
န-သဒ္ဓဏှ ကာရိယော၊ အ-သဒ္ဓေါ ဝါ

ကော နိပါတော န-သဒ္ဒါတော ဝိသေသတံ
န ထေနနာတိ ဝတ္ထံ။ သိ၊ ဝိ၊ သင်္ခါ၊ ၁။ ၃၃၁။

အသဒ္ဒါ (တိ) [န+သဒ္ဒါ]၊ ထိ-၌ အသဒ္ဒါ-
ဝတ်] သဒ္ဒါမရှိသော။ ပုနပျန် ဂစ္ဆမပေတိတိ
ထွေ အသဒ္ဒါဝတ် အတ္တာ ပဝတ္တိဝသေန လဗ္ဗ-
မာနာ သမ္ပာပဋိပတ္တိ ဥဒ္ဓတာ။ နေတ္ထိ၊ ၉။
၃၇။

အသဒ္ဒါန (န၊ ဝိ) [န+သဒ္ဒါ] မယုံကြည်ခြင်း၊
မယုံကြည်ခြင်းဟူသော - အခြင်းအရာ -
အမှုအရာ။ ယံ ဝေဇ္ဇပံ အသဒ္ဒါယံ အသဒ္ဒါနာ
အနောကပ္ပနာ အနာတိပဿဒေါ၊ ဣဒံ ဝုတ္တတိ
အသဒ္ဒါယံ။ အဘိ၊ ၁။ ၃၆။ အသဒ္ဒါနာ-
ကာရော အသဒ္ဒါနာ။ အဘိ၊ ၉။ ၂။ ၄၈။
ရသော အသဒ္ဒါနံ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။ ဇာ၊
၉။ ၄၉။ (-သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၄၆။ သာရတ္ထ၊
၂။ ၉။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၀၀။ သိ၊ ဝိ၊ သင်္ခါ၊ ၁။ ၄၃၄။
မ၊ ၉။ ၁။ ၁၁၂။ ၁၄၂။ ၂၃၄။)

အသဒ္ဒါနတာ (ထိ) [အသဒ္ဒါန+တာ] မယုံ
ကြည်သည်၏ အဖြစ်။ အဝိဝါသေတူတိ...
ကသ္မာ နိမန္တေတိတိ? အသဒ္ဒါနတာယ ဝေဝ
ဝတ္ထသိသေန စ။ ဒိ၊ ၉။ ၂။ ၁၃၆။

အသဒ္ဒါနတ္ထ (ပ) [အသဒ္ဒါန+အတ္ထ] မယုံ
ကြည်ခြင်းအနက်။ ကိရတိ စောဒကဝစ-
နတ္တာ အသဒ္ဒါနတ္ထေ အသဟနတ္ထေ
ပရောက္ခတ္ထေ စ ယုဇ္ဇတိယေဝ။ ပဋိသံ၊ ၉။ ၂။
၁၁၄။

အသဒ္ဒါနာကာရ (ပ) [အသဒ္ဒါန+အာကာ-
ရ] မယုံကြည်ခြင်းဟူသော - အခြင်းအရာ -
အမှုအရာ။ အသဒ္ဒါနာ-ကြည့်။

အသဒ္ဒါနိယ (တိ) [န+သဒ္ဒါနိယ] မယုံကြည်
-သင့်-ထိုက်-သော။ အဝတ္ထု (အနု၊ ၉။
၁။ ၁၂၆) ကြည့်။

အသဒ္ဒါနန္တ (တိ) [န+သဒ္ဒါနန္တ] မယုံကြည်
သောသူ။ တေန ဝုတ္တံ အသဒ္ဒါနန္တော “န

မေ သေ ယထာဘူတံ ကထေတိ”တိ တေန
သဒ္ဒိံ ဘိဇ္ဇိ။ ဒိ၊ ၉။ ၂။ ၁၁၃။ (-မ၊ ၉။ ၂။ ၂၇။
ဓမ္မ၊ ၉။ ၁။ ၇၇။ ဥဒါန ငွ၊ ၁။ ၇၄။ ထေရ၊ ၉။ ၂။
၃၇။ အပ၊ ၉။ ၁။ ၁၀၇။ ဇာ၊ ၉။ ၁။ ၁၀၇။ ဇာ၊
၉။ ၄။ ၄၆၅။ ဇာ၊ ၉။ ၆။ ၂၂၃။ ဇာ၊ ၉။ ၇။ ၇၈၊
၁၃၇။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၈၀။ မ၊ ၉။ ၁။ ၁၀၄။)

အသဒ္ဒါဟမာန (တိ) [န+သဒ္ဒါဟမာန] မယုံ
ကြည်သောသူ။ ယထာ အသဒ္ဒါဟမာနော
ကောစိ ဂဏေယျ။ ဒိ၊ ၉။ ၁။ ၆။

အသဒ္ဒါဟိတာ (ကြိ၊ ဝိ) [န+သဒ္ဒါဟိတာ] မယုံ
ကြည်မှု၍။ အသဒ္ဒါဟိတာ သုဏန္တော ဟိ
ဝိသေသံ နာဓိဂစ္ဆတိ။ ဒိ၊ ၉။ ၁။ ၁၃၇။ (-အံ၊
၉။ ၁။ ၂၀၇။ ဓမ္မ၊ ၉။ ၂။ ၄၄၀။ ဣတိဝုတ်၊ ၉။
၃၃၁။ စရိယာ၊ ၉။ ၂၃၉။ ဇာ၊ ၉။ ၁။ ၃၀၉။
ဇာ၊ ၉။ ၁။ ၄၇၄။ ဇာ၊ ၉။ ၄။ ၃၂၃။)

အသဒ္ဒါဟေယျ (တိ) [န+သဒ္ဒါဟေယျ] မယုံ
ကြည်-သင့်-ထိုက်-သော။ ယထာ စေတံ
အသဒ္ဒါဟေယျ၊ တထာ ဣဒံ။ ဇာ၊ ၉။ ၁။ ၇၇။

အသဒ္ဒါမ္ပ (ပ) [(၁) အသန္တ+ဓမ္မ။ (၂) န+
သဒ္ဒါမ္ပ] (၁) (က) ယုတ်နိမ့်သောသူ-သူယုတ်
-တို့၏ တရား။ ယုတ်ညံ့သူတို့သည် မှီဝဲအပ်
သောတရား။ (ခ) မတင်တယ်သော - ယုတ်
ညံ့သော - တရား။ (၂) မဟုတ်မမှန်သော
တရား။ (အသဒ္ဒါမ္ပ ၃-မျိုး—ဣတိဝုတ်၊ ၂၇၃။
အသဒ္ဒါမ္ပ ၄-မျိုး—အံ၊ ၁။ ၃၇၆။ အသဒ္ဒါမ္ပ
၇-မျိုး—ဝိ၊ ၅။ ၂၄၃။ ဒိ၊ ၃။ ၂၀၈။ အံ၊ ၂။
၇၀၉။ အဘိ၊ ၁။ ၃၉၇။ အသဒ္ဒါမ္ပ ၈-မျိုး—
ဝိ၊ ၄။ ၃၆၅။ အံ၊ ၃။ ၁၀။ အသဒ္ဒါမ္ပ ၁၀-မျိုး—
အံ၊ ၃။ ၃၇၇။ အံ၊ ၉။ ၁။ ၃၇၁။ အံ၊ ၉။ ၁။ ၃၉-တို့
ကြည့်။ ဝိ၊ ၁။ ၂၄။ မ၊ ၂။ ၁၁၂-၌ မေထုန်
အကျင့်ကို၎င်း၊ ဝိ၊ ၂။ ၂၈၅-၌ ကိယ်အင်္ဂါကို
သုံးသပ်ခြင်းကို၎င်း “အသဒ္ဒါမ္ပ”ဟု ဟော
တော်မူသည်။) (၁) (က) (ခ) ယံ တံ
အသဒ္ဒါမ္ပ ဂါမဓမ္မံ သမာပဋိဿသိ။ ဝိ၊ ၁။
၂၄။ အသဒ္ဒါမ္ပန္တိ အသတံ နိဗ္ဗေနာနံ ဓမ္မံ၊

တေဟိ သေဝိတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ ဝိဠာသ။
 ၁၇။ စတ္တာရော (မေ ဘိက္ခုဝေ) အသဒ္ဓမ္မာ။
 အံ၊ ၁။ ၃၅။ အဘိဠာသ။ ၁၇။ အသဒ္ဓမ္မာတိ
 အသတံ၊ အသန္တော ဝါ ဓမ္မာ၊ န ဝါ သဒ္ဓမ္မာ-
 တိ အသဒ္ဓမ္မာ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၉၄။ (-ဝိဠာ၊ ၃။
 ၁၇။ ဝိဠာ၊ ၄။ ၁၇။ အိဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၂။ မ၊ ၄။ ၃။
 ၁၁။ အဘိဠာ၊ ၂။ ၄၉။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၆။)
 (၂) အသဒ္ဓမ္မသညတ္တိ-ကြည့်။

အသဒ္ဓမ္မဂရုတာ (တိ) [န + သဒ္ဓမ္မ + ဂရုတာ]
 သူတော်ကောင်းတရားကိုအလေးမပြုသည်၏
 အပြစ်။ န သဒ္ဓမ္မဂရုတာတိ ဝုစ္စမာနာ ဝါ
 အသဒ္ဓမ္မဂရုတာ အသဒ္ဓမ္မဂရုတာဘာဝေန
 ဧကိဘူတာပိ ကောဓာဒိဝိသိဒ္ဓပဋိက္ခေပနာ-
 နတ္ထေန နာနတ္တံ ဂတာ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၉၅။

အသဒ္ဓမ္မပဋိသညတ္တိ (တိ) [အသဒ္ဓမ္မ + ပဋိသ-
 ယတ္တိ] သူယုတ်တို့၏တရား-မေထုန်အကျင့်-
 နှင့်-စပ်-ယှဉ်-သော။ အတ္ထာပတ္တိ အ-
 သဒ္ဓမ္မပဋိသညတ္တိ။ ဝိ ၅။ ၂၁။ အသဒ္ဓမ္မပဋိ-
 သညတ္တိ နာမ ဒုဋ္ဌလ္လဝါစာ အာပတ္တိ။ ဝိဠာ-
 ၄။ ၁၅။

အသဒ္ဓမ္မပဋိသေဝန (န၊ တိ) [အသဒ္ဓမ္မ + ပဋိသေ-
 ဝန] သူယုတ်တို့၏တရား-မေထုန်အကျင့်-
 ကို မှီဝဲခြင်း။ သာယန္တေ ပနဏာ အသဒ္ဓမ္မ-
 ပဋိသေဝနာယ ဧတ္တံ နမတိ။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၅။

အသဒ္ဓမ္မပဋိသေဝနတ္တ (ပု) [အသဒ္ဓမ္မပဋိသေဝန +
 အတ္တ] မေထုန်မှီဝဲခြင်းအကျိုး။ သမ္ပယော-
 ဇေသိတိ အသဒ္ဓမ္မပဋိသေဝနတ္တာယ သမ္ပ-
 ယောဇေသိ။ ဝိဠာ၊ ၄။ ၂၂။ (-သံ၊ ၄။ ၂။
 ၂၆။)

အသဒ္ဓမ္မပဋိသေဝနပစ္စယ (ပု) [အသဒ္ဓမ္မပဋိသေ-
 ဝန + ပစ္စယ] မေထုန်အကျင့်ကို မှီဝဲခြင်း
 ဟူသော အကြောင်း။ တေ အသဒ္ဓမ္မပဋိ-
 သေဝနပစ္စယာ ဝိညဟိ ဂရဟိယမာနာ။ ပဋိ-
 သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၄၉။ သာရတ္ထ၊ ၁။
 ၂၇။

အသဒ္ဓမ္မပတိတ (တိ) [အသဒ္ဓမ္မ + ပတိတ] သူ
 ယုတ်တို့၏ တရား၌-ကျရောက်-သက်ဆင်း-
 -သော။ သူ။ သဒ္ဓမ္မဝိမုခံ အသဒ္ဓမ္မပတိတံ မံ
 အသဒ္ဓမ္မာ ဝုဋ္ဌာပေန္တေန။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။
 ၁၄။

အသဒ္ဓမ္မရတ (တိ) [အသဒ္ဓမ္မ + ရတ] သူယုတ်
 တို့၏တရား၌ မွေ့လျော်သော။ အသမာ-
 ဟိတသက်ပျော်၊ အသဒ္ဓမ္မရတော မဂေါ။ အံ၊
 ၁။ ၃၃။

အသဒ္ဓမ္မရောစန (န) [အသဒ္ဓမ္မ + ရောစန] သူ
 ယုတ်တို့၏တရားကို နှစ်သက်ခြင်း။ အသန္တ-
 ပိယတာ သန္တအပ္ပိယတာ အသဒ္ဓမ္မရောစ-
 နဉ္စာတိ တိဝိမံ ပရာဘဝတော မုခံ ဝုတ္တံ။
 သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၅။

အသဒ္ဓမ္မဝစန (န) [အသဒ္ဓမ္မ + ဝစန] သူယုတ်
 တို့၏တရား-မေထုန်အကျင့်- နှင့် စပ်သော
 စကား။ နာနပ္ပကာရံ အသဒ္ဓမ္မဝစနံ ဝေယျ။
 ဝိဠာ၊ ၂။ ၁၃။ ကင်္ခါ၊ ၁၂။ (မူလဋီ၊ ၁။ ၉၄-
 ကြည့်။)

အသဒ္ဓမ္မသန္တဝ (ပု) [အသဒ္ဓမ္မ + သန္တဝ] မေထုန်
 -နှိုးနှော-စပ်ယှက်-ပေါင်းပေါ်- ခြင်း။
 သော တံ တဏှာ ဩနတံ ဒိသ္မာ အသဒ္ဓမ္မ-
 သန္တဝံ ကာတုံ အာရဘိ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၇။

အသဒ္ဓမ္မသညတ္တိ (တိ) [အသဒ္ဓမ္မ + သညတ္တိ]
 မယုတ်မမှန်သော တရားကို သိစေခြင်း။
 သာဏ ဟောတိ အသဒ္ဓမ္မသညတ္တိ။ မ၊ ၂။
 ၆၄။ အသဒ္ဓမ္မသညတ္တိတိ အဘူတဓမ္မသညာ-
 ပနာ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၇။

အသဒ္ဓမ္မသမန္နာဂတ (တိ) [အသဒ္ဓမ္မ + သမန္နာ-
 ဂတ] သူယုတ်တို့၏ တရားနှင့် ပြည့်စုံသော။
 သူ။ အသပ္ပုရိသော ဘိက္ခုဝေ အသဒ္ဓမ္မ-
 သမန္နာဂတော ဟောတိ။ မ၊ ၃။ ၇။ (-ဇော၊
 ၄။ ၇။ ၂။ ၉။)

အသဒ္ဓမ္မသမာပတ္တိ (တိ) [အသဒ္ဓမ္မ + သမာပတ္တိ] ယုတ်ညံ့သောတရားသို့ ရောက်ခြင်း။ ဗြဟ္မစရိယံ ဝုစ္ဆတိ အသဒ္ဓမ္မသမာပတ္တိယာ အာရတိဝိရတိ။ စူဠနိ။၄၂။ အသဒ္ဓမ္မသမာပတ္တိယာတိ နိစမ္မသမာယောဂတော။ စူဠနိ။၄၁။

အသဒ္ဓမ္မသ (သ) ဝန (န) [အသဒ္ဓမ္မ + သဝန] သူယုတ်တို၏-ယုတ်ညံ့သော-တရားကိုကြားနာခြင်း။ အသဒ္ဓမ္မသဝနံ အကလျာဏမိတ္တတာ... အယောနိသောမနသိကာရော။ အဘိ။၄၁။ ၂၉၀။ တေသံ အဓိဂမတ္ထံ အသဒ္ဓမ္မသဝနာဒိဟိ ဝဋ္ဋိတော။ အဘိ။၄၁။ ၂။ ၁၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ။၂။ ၂၀၈။ (- နေတ္ထိ။၄။ ၂၁၆။ ဒီ၊ဇိ။၁။ ၁၉၃။ ၂၀၃။ သိ၊ဇိ။သစ်။၁။ ၄၉၅။ သံ၊ဇိ။၁။ ၅၂။)

အသဒ္ဓမ္မသေဝန (န၊ထိ) [အသဒ္ဓမ္မ + သေဝန] သူယုတ်တို၏တရား-မေထုန်အကျင့် - ကိုမှီဝဲခြင်း။ အသဒ္ဓမ္မသေဝနသမတ္တတံ နိဿာယမာနော၊ ဗုဒ္ဓေါ ဝေ ဝါ “ပုရိသမဒေါ”တိ ကေစိ။ သာရတ္ထ။၂။ ၁၆။ ဝိမတိ။၁။ ၁၀၃။

အသဒ္ဓမ္မသေဝနာဓိပ္ပါယ (ပု) [အသဒ္ဓမ္မသေဝန + အဓိပ္ပါယ] သူယုတ်တို၏ တရား - မေထုန်အကျင့်-ကို မှီဝဲလိုခြင်း။ အသဒ္ဓမ္မသေဝနာဓိပ္ပါယေန ကာယဒွါရပ္ပဝတ္တာ အဂမနိယဋ္ဌာနဝီတိက္ကမစေတနာ ကာမေသု မိစ္ဆာစာရော။ မဟာနိ။၄။ ၉၉။ (- ဒီ၊ဇိ။၁။ ၁၁၇။ သိ၊ဇိ။သစ်။၁။ ၃၃၃။) အသဒ္ဓမ္မာဓိပ္ပါယ- လည်းကြည့်။

အသဒ္ဓမ္မာဓိပ္ပါယ (ပု) [အသဒ္ဓမ္မ + အဓိပ္ပါယ] သူယုတ်တို၏ တရား - မေထုန်အကျင့် - ဌ်ဖြစ်သော အလိုဆန္ဒ၊ မေထုန် မှီဝဲလိုခြင်း။ အသဒ္ဓမ္မာဓိပ္ပါယေန ပရာမဋ္ဌာ။ ဝိ၊ဇ္ဇာ။၁။ ၂၃၇။ အသဒ္ဓမ္မာဓိပ္ပါယေန ကာယဒွါရပ္ပဝတ္တာ အာမနိယဋ္ဌာနဝီတိက္ကမစေတနာ ကာမေသု မိစ္ဆာစာရော။ ဒီ၊ဇ္ဇာ။၁။ ၂၃၁။ မ၊ဇ္ဇာ။၂။ ၂၀၂။ သံ၊ဇ္ဇာ။၂။ ၁၃၄။ အဘိ၊ဇ္ဇာ။၁။ ၁၄၁။ ဣတိဝုတ်။၄။ ၂၂၀။ ဝိမာန၊ဇ္ဇာ။၆၆။ ပဋိသံ၊ဇ္ဇာ။၁။ ၂၀၄။

သာရတ္ထ။၁။ ၃၄၄။ အသဒ္ဓမ္မာဓိပ္ပါယေနာတိ အသဒ္ဓမ္မသေဝနာဓိပ္ပါယေန။ ဒီ၊ဇိ။၄။ ၂၆၈။ သံ၊ဇိ။၂။ ၁၄၂။

အသဒ္ဓေယျ (တိ) [န + သဒ္ဓေယျ] မယုံကြည်အပ်သော။ အန္တေ သမုဒ္ဓေါ နာမ အသဒ္ဓေယျော အနေကန္တရာယော။ သံ၊ဇ္ဇာ။၁။ ၂၂။

အသဒ္ဓေယျဝတ္ထု (န) [အသဒ္ဓေယျ + ဝတ္ထု] မယုံကြည် - မကြည်ညို - သင့်သော ဝတ္ထု။ အသဒ္ဓိယန္တိ စ သဒ္ဓိယ ပဋိပက္ခဘူတာ အသဒ္ဓေယျဝတ္ထုသ္မိံ အဓိမုစ္ဆနာကာရေန ပဝတ္တာ။ မ၊ဇ္ဇာ။၁။ ၄၂၇။

အသန (ပု၊န) [အသ + ယု] (ပု) (ခ) ပိတောက်ပင်။ (န) (၂) မြား။ (ဂ) (က) ပစ်လွှတ်ခြင်း။ (ခ) ပစ်ပယ်ခြင်း၊ ဖျက်ဆီးခြင်း။ (ဂ) စားခြင်း။ (၅) လွှမ်းမိုးခြင်း၊ ပျံ့နှံ့ခြင်း။ (၆) အစာအာဟာရ။ (ပု) (ခ) ပိတောက်ပင်။ ကုရဝက ပိယက ဟသန သာလ ...။ ဧ၊၂။ ၁၁၅။ ဟသနာတိ ဟ-ကာရော သန္တိ-ကရော အသနာယေဝ။ ဧ၊ဇ္ဇာ။၅။ ၄၅၂။ အသနော နာမဓေယျေန၊ ဓရဏိရူဟပါဒ-ပေါ။ အပ၊၁။ ၁၂၂။ နာမပညတ္တိယာ နာမ-သညာယ အသနော နာမ အသနရက္ခော ဗောဓိ အဟောသိ။ အပ၊၂။ ၈၆။ (- အပ၊၁။ ၁၇၇။ ဓာန်။ ၅၆၃။) (န) (၂) မြား။ ကတဟတ္ထော ကတုပါသနော လဟုကေန အသနေန။ မ၊၁။ ၁၁၇။ အံ၊၁။ ၃၇၇။ အံ၊၃။ ၂၂၆။ အသနေနာတိ ကဏ္ဍေန။ အံ၊ဇ္ဇာ။၂။ ၃၀၅။ ဒုရတောဝ သုရမေန တာဠုစ္စိဂ္ဂဋ္ဌေန အသနံ အတိပါတေန္တေ ပေါခါနုပေါခံ အဝိ-ရာဓိတံ။ သံ၊၃။ ၃၉၅။ ကဏ္ဍံ အတိက္ကမေန္တေ။ သံ၊ဇ္ဇာ။၃။ ၃၃၂။ (- မ၊ဇ္ဇာ။၁။ ၃၇၇။ ဓာန်။ ၃၈၉။) (ဂ) (က) ပစ်လွှတ်ခြင်း။ ကတံ ရာဇကုလာဒိသု ဥပဂန္ဓာ အသနံ သရက္ခေ-ပေါ တေဟိတိ ကတုပသနာ။ သံ၊ဇ္ဇာ။၂။ ၁၈၉။ (- မ၊ဇ္ဇာ။၂။ ၃၉၅။) (ခ) ပစ်ပယ်ခြင်း

ဖျက်ဆီးခြင်း။ ဉာတိဗျသနေနပီတိ တွေ
အသနံ ဗျသနံ ဝိက္ခေပေါ ဝိဒ္ဓိသနံ ဝိနာ-
သောတိ သဗ္ဗမေတံ ကေတ္ထံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂။
(၄) စားခြင်း။ ပဝါရိတော နာမ အသနံ
ပညာယတိ၊ ဘောဇနံ ပညာယတိ။ ဝိ၊၂။
၁၁၁။ အသနံ ပညာယတိတိ အာဒိသု ဝိပု-
ကတဘောဇနံ ဒိဿတိ၊ ဘုဉ္ဇမာနော စေ-
သော ပုဂ္ဂလော ဟောတိတိ အတ္ထော။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀။ (-ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၂၄။) (၄)
စားခြင်း။ (၅) လွမ်းမိုးခြင်း၊ ပျံ့နှံ့-
ခြင်း။ အာရမ္မဏာနံ အသနတော အာသာ၊
အဇ္ဈောတ္ထရကတောစေတိတ္တိ အနုဟန္တာ
ပရိဘုဉ္ဇနတော စာတိ အတ္ထော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၃၉၇။ အသနတောတိ ဗျာပနတော ဘုဉ္ဇန-
တော စ၊ တဒဘယံ ဒေသေတိ “အဇ္ဈောတ္ထ-
ရကတော”တိ အာဒိနာ။ မူလဒ္ဓါ၊၁။၁၆၈။
(၆) အစာအာဟာရ။ အသိယတိတိ အသနံ၊
ဘုဉ္ဇနံ ဘောဇနံ၊ အသနဿ ဘောဇနံ အသ-
နဘောဇနံ၊ အာဟာရပရိဘောဂေါ။ ကေ-
သိ၊ ကာလေ အသနဘောဇနံ ကောသန-
ဘောဇနံ။ မ၊ဋ္ဌါ၊၁။၇၀။

အသနကမ္မ (န) [အသန+ကမ္မ] ပစ်လွှတ်ခြင်း
အမှု။ ဥဿနံ အသနကမ္မဗ္ဗဏ္ဍိ၊ ဓနုသိပ္ပေန
ဇီဝိကာ။ အံ၊ဋ္ဌါ၊၁။၅၇။

အသနပဒရ (ပ) [အသန+ပဒရ] ပိတောက်ပျဉ်
ချပ်၊ ပိတောက်သားပျဉ်ချပ်။ စတုရင်္ဂလ-
ဗဟလံ အသနပဒရမ္ပိ ...ဝိနိဝိဇ္ဇိတုံ သမတ္ထော။
အံ၊ဋ္ဌါ၊၂။၂၄၂။

အသနဖလက (န) [အသန+ဖလက] ပိတောက်
သား-ပျဉ်ပြား-ပျဉ်ချပ်။ စတုရင်္ဂလဗဟ-
လံ အသနဖလကံ ဝိနိဝိဇ္ဇိတုံ ဝဇ္ဇတိ။ အံ၊ဋ္ဌါ၊
၂။၁၂၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၃၂၆။

အသနဗောဓိ (ပ၊ထိ) [အသန + ဗောဓိ]
ပိတောက် ဗောဓိပင်၊ အလုံးစုံသော တရား
တို့ကို ထိုးထွင်းသိမြင်ရာ-သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို

ရရာ-ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်ရာ- ဖြစ်သော
ပိတောက်ပင်။ အဋ္ဌ တိဏမုဋ္ဌိယော ဂဟေ-
တွာ အသနဗောဓိံ ဥပသက်မိတွာ။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၂၆၈။ အသနဗောဓိတော ဖလံ
ဂဟေတွာ။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၆။

အသနဗောဓိယတ္ထေရ (ပ) [အသနဗောဓိယ+
ထေရ] ပိတောက် ဗောဓိပင်ကို-စိုက်ပျိုး-
ပူဇော်-ဘူးသော ထေရ်၊ အသနဗောဓိယ-
အမည်ရှိသော မထေရ်။ ပုရာကတပုညနာ-
မေန အသနဗောဓိယတ္ထေရေတိ ပါကဇ္ဇော။
အပါ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၆။

အသနရက္ခ (ပ) [အသန+ရက္ခ] ပိတောက်ပင်။
အသနရက္ခော ဗောဓိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၈။ အပါ၊
ဋ္ဌ၊၁။၅၀။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၂၇၁။

အသနရက္ခမူလ (န) [အသနရက္ခ + မူလ]
ပိတောက်ပင်ရင်း၊ သြဿနိနရက္ခါရေ အသန-
ရက္ခမူလေ ယမကပါဋိဟာရိယံ ကတွာ။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၂၀၇။

အသနိ (ပ၊ထိ) [(၁)အသ+အနိ၊ အသိယတေ
ခိပိယတေတိ အသနိ။ ကျာဒိ၊၁။၁၁၂။ အဿ-
တေ ဘုဉ္ဇတေ လောကဓာတု မနေနာယု-
ဇေနာတိ အသနိ။ ဓာနိ၊ဋ္ဌါ၊၂၄။ (၂) အာ+
သန+ဣ။ အာ သမန္တတော သနန္တော
ဂဇ္ဇန္တော ပတတိတိ အသနိ။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၄။
(အဂနိ သံ)] မိုးကြိုး။ (မိုးကြိုး ၉-မျိုးကို
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၀-၁၆၁ကြည့်။) အသနိယာ ဖလန္တိ-
ယာ နေဝ ပဿေယျ။ ဝိ၊၂။၁၀၉။ (-အံ၊၁။
၇၆။ အပါ၊၁။၁၁၇။ မိလိန္ဒ။၂၆၉။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၄၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၆၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၂။ ပဋိသံ၊
ဋ္ဌ၊၁။၄၄၃။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၊၃၅။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။
၇၅။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၁၃၅၊၃၄၀။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၊၃၇၃ ၄၁၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၄။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၄၁။)

အသနိအဂ္ဂိ (ပ) [အသနိ+အဂ္ဂိ] မိုးကြိုးမီး၊ မိုး
ကြိုးကျ၍ ဖြစ်ပေါ်သော မီး။ အသနိအဂ္ဂိဝါ

ပတိတော သုဟတိ။ ဓမ္မာဠ ၂။ ၄၅။ ဣန္ဒဂီ (အဘိဠ ၂။ ၆၆) လည်း ကြည့်။

အသနိခါဒသုဝဏ္ဏကနကလိမ္ပိတ (တိ) [အသနိခါဒ+သုဝဏ္ဏကနက+လိမ္ပိတ] မိုးကြိုးသွားဖြင့် တိုက်စားထားအပ်သော ရွှေမွန်တို့ဖြင့် သုတ်လိမ်းအပ်သော။ အသနိခါဒသုဝဏ္ဏကနကလိမ္ပိတ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ ကရောန္တိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၅၄၉။

အသနိယောသ (ပု) [အသနိ+ယောသ] မိုးကြိုးသံ၊ မိုးကြိုးပစ်သံ။ တိယာမရတ္တိ အသနိယောသေန ဇောသိတာ ဝိယ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၂။

အသနိစက္က (န) [အသနိ+စက္က] မိုးကြိုးစက်ကွင်း။ အသနိစက္ကံ ဟိ မတ္တကေပတိတံ ကေမေဝ အတ္တဘာဝံ နာသေတိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၁။ (အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၆။)

အသနိပါတ (ပု) [အသနိ+ပါတ] မိုးကြိုးကျခြင်း၊ မိုးကြိုးပစ်ခြင်း။ အသနိပါတေန ပဗ္ဗတကူ၌ ဝိယ ကေဝစနေနေဝ သံစုဏ္ဏေသိ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၇၇။ (အပါ၊ ၁။ ၁၃၆။ အပါ၊ ၂။ ၅၈။ အပါ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၄-တို့၌ ဆန်းဒီသဖြင့် အသနိပါတောဟု ရှိ၏။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၈၈။ ပေတ၊ ၄။ ၄၂-လည်း ကြည့်။)

အသနိပါတဌာန (န) [အသနိပါတ+ဌာန] မိုးကြိုးကျရာ အရပ်။ အသနိပါတဌာနံ ဝိယ မဟာနိခါဒနေန ခတသန္နိမုခံ ဝိယ စ ဟောတိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၅၃။

အသနိပါတဝိသရက္ခ (ပု) [အသနိပါတ+ဝိသရက္ခ] မိုးကြိုးကျရာဖြစ်သော-မိုးကြိုးပစ်အပ်သော-အဆိပ်ပင်။ အသနိပါတဝိသရက္ခော ဝိယ ဉာဏဂ္ဂိနာ ဒဇော။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၄၇။

အသနိမဏ္ဍလ (န) [အသနိ+မဏ္ဍလ] မိုးကြိုးစက်ဝန်း။ အသနိဝိစက္ကန္တိ ဧတေ အသနိမဏ္ဍ-

လေ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၃။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၄။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၃။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၈၁။

အသနိဝိစက္က (န) [အသနိ+ဝိစက္က] စက်ဝန်းသဏ္ဌာန်ရှိသော မိုးကြိုး၊ မိုးကြိုးစက်ဝန်း။ အသနိဝိစက္ကံ ဒဏ္ဍကူ၌။ ဒီ၊ ၃။ ၃၆။ အသနိဝိစက္ကန္တိ ဝိစက္ကသဏ္ဌာနာ အသနိယေဝ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၂၁။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၇။ (-သံ၊ ၁။ ၄၂၇။) အသနိဇ္ဇေလလည်း ကြည့်။

အသနိဝိစက္ကာဘိဟတ (တိ) [အသနိဝိစက္က+အဘိဟတ] စက်ဝန်းသဏ္ဌာန်ရှိသော မိုးကြိုးဖြင့်-ထိခိုက်-ပစ်ချ-အပ်သော၊ မိုးကြိုးစက်ကွင်းထိမှန်အပ်သော။ ယံ ပန အသနိဝိစက္ကာဘိဟတဿ ရက္ခဿ ဝိယ အရိယမဂ္ဂဉာဏေန သံယောဇနာနံ ဓမ္မာနံ ယထာ န ပုန ပဝတ္ထတိ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၃၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၈၃။

အသနိဝေဂ (ပု) [အသနိ+ဝေဂ] မိုးကြိုး၏-အဟုန်-အရှိန်။ တေနေဝါသနိဝေဂေန၊ တတ္ထကာလင်္ကတော အဟံ။ အပါ၊ ၁။ ၁၁၇။ (-အပါ၊ ၄။ ၂။ ၈၀။)

အသနိသတနိပါတသဒ္ဓ (ပု) [အသနိ+သတ+နိပါတ+သဒ္ဓ] မိုးကြိုးတရာ-အရာသော မိုးကြိုး-ပစ်ချခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော အသံ-ပစ်ချသံ။ အသနိသတနိပါတသဒ္ဓေါ ဝိယ အဟောသိ။ ဓမ္မာဠ ၂။ ၅၉။

အသနိသတသဒ္ဓ (ပု) [အသနိသတ+သဒ္ဓ] မိုးကြိုးတရာ-၏အသံ-ကျသော အသံ။ အသနိသတသဒ္ဓေဟိပိ အသမ္ပကမ္ပိယော နိသဘော။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၃။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၃။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၃၈၁။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၁။

အသနိသတသန္နိပါတ (ပု) [အသနိသတ+သန္နိပါတ] မိုးကြိုးတရာ-အရာသော မိုးကြိုး-တို့၏ စပြုကျရောက်ခြင်း။ အသနိသတသန္နိ-

ပါတေနပိ အဘောဇ္ဇဗ္ဗပံ အပရာဇိတပလ္လင်္ကံ
အာဘုဇိတော နိသိဒ္ဓိံ ဇာဝုဒ္ဓါဝါဂဉ္စ။

အသနိသဒ္ဒ (ပ) [အသနိ+သဒ္ဒ] မိုးကြိုးသံ။
အသနိသဒ္ဒေန ဝိယ ဓမ္မံ ကထေန္တာနံ။ သံဌ၊
၂။၁၄၁။ (-ဓမ္မံ ဌာဝါဂဉ္စ။ ၂၂၃။ ထေရဝါဒ၊ ၂။
၄၄၂။ အပ ဌာဝါဂဉ္စ။ ၂၂၃။ ဇာဝုဒ္ဓါ ၂။၁၉၉။ ဇာ
ဝုဒ္ဓါ ၄။၁၅၂။)

အသနိသနိပါတ (ပ) [အသနိ+သနိပါတ] မိုး
ကြိုးထွက် ပြုပြင်ရောက်ခြင်း။ သမာပနော
နာမ အန္တောသမာပတ္တိယံ ကဏ္ဍမူလေ ဓမ္မ-
မာနဿ သင်္ခယုဂဋ္ဌဿာပိ အသနိသနိပါတ-
ဿာပိ သဒ္ဓံ န သုဏ္ဍာတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၉။

အသနိဟတ (တိ) [အသနိ+ဟတ] မိုးကြိုးထိ
မှန်ခံရသောသူ။ ယံ သုတော မာရော အသနိ-
ဟတော ဝိယ ဘိတော ဇေ ပဏာမေတော
ပလာယိ သဒ္ဓိံ ပရိသာယ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။
၁၂၀။

အသန္တ (တိ) [န+သန္တ။ ထိ-၌ အသတိ၊ အသန္တိ၊
အသား နိတိ၊ ပဏ၊ ၂၃၄။] (၁) သူတော်
ကောင်းမဟုတ် - ပညာမရှိ - ယုတ်ညံ့ - မိုက်မဲ
- သော၊ သု၊ သုယုတ်။ (၂) ထင်ရှားမရှိသော။
(၃) မငြိမ်သက်သောသူ။ (၄) အသန္တော
နိရယံ ယန္တိ။ သံ၊ ၁။ ၁၀။ ဇာ၊ ၁။ ၄၆။ ၂၃၀။
အသန္တောတိ အပဏ္ဍိတာ ဗာလာ။ ဇာ၊ ၄။
၁။ ၁၇။ အသန္တာ ကိရ မ ဓမ္မာ။ သံ၊ ၁။ ၁၇။
အသန္တာတိ အသပ္ပုရိသာ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၀။
အသတိ ကိရာယ (သံ၊ ၂။ ၄၀၁) နှိ... အသ-
တိတိ လာမကာဝိဝေဒနမေတံ။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၀၀။
(- အံ၊ ၁။ ၃၆၀။ ဓမ္မ၊ ၂၄။ ၅၆။ ဣတိဝုတ်။
၂၄၂။ သုတ္တနိ၊ ၂၉၉။ ဇာ၊ ၁။ ၃၅။ ၃၀၊ ၃၂၉။
၃၃၀။ ဇာ၊ ၂။ ၆၄။ ၁၄၂။ ၂၆၅။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၉၃။
ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၃၁။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၃။ ဇာ၊
၄။ ၁။ ၃၅၇။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၇။ ဇာ၊ ၄။ ၄။
၆၅။ ၄၃၀။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၂၆။) အသားလည်း
ကြည့်။

(၂) တဉ္စ ခေါ်နော အသန္တ(ဝိ၊ ၁။ ၁၂) နှိ
တ္ထေ ယ န လိင်္ဂဝိပလ္လာသော ဝေဒိတဗ္ဗော။
သော စ ခေါ ဝေယျဓမ္မော အမှာကံ နော
အသန္တောတိ အယံ ဟေတ္တ အတ္ထော။ ဝိ၊ ၄။
၁။ ၁၆၅။ အသန္တ နာမ အာပတ္တိ အနတ္တ-
ပနာ ဝါ ဟောတိ အာပတ္တိတော ဝါ ဝုဋ္ဌိတော။
ဝိ၊ ၃။ ၁၄၁။ ဝိ၊ ၁။ ၁၅၃။ ဝိ၊ ၁။ ၁၄၅။ မ၊ ၁။
၁၉၃။ အသန္တံ ဝါ အဋ္ဌတ္တံ ကာမစ္ဆန္တံ...
ပဇာနာတိ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၃၀။ မ၊ ၁။ ၇၇။ အဘိ၊
ဝိ၊ ၂၀၆။ အသန္တန္တိ အသမုခါစာရဝသေန ဝါ
ပဟိနတ္တာ ဝါ အသံဝိဇ္ဇမာနံ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။
၃၆၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၇။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၆-၇။
(- ဝိ၊ ၁။ ၁၁၅။ ဝိ၊ ၂။ ၁၃၄။ ဝိ၊ ၃။ ၃၃၄။ ဝိ၊
၁။ ၁၄၅။ ၁၅၃။ ဝိ၊ ၃။ ၂၃၀။ မ၊ ၁။ ၁၉၃။ အံ၊ ၁။
၁၆၁။ အံ၊ ၃။ ၃၁။ ဓမ္မ၊ ၆၆။ ဥဒါန၊ ၁၉၁။
သုတ္တနိ၊ ၄၁၂။ ဇာ၊ ၁။ ၁၁၃။ မဟာနိ၊ ၁၉၄။
ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၂၂။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၂။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၅။
မ၊ ၄။ ၂။ ၂၃။ ဝိ၊ သဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၂။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၃၆၉။
သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၃၄။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၀၇။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၂။ ၂၃၁။ ဝိ၊ မတိ၊ ၁။ ၂၄၁။ ဝိ၊ သဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။
၅၁။) (၃) အသန္တာနံ ဝေမေတာ၊ အသန္တာနံ
သမေတာ။ မ၊ ၂။ ၃၀၅။ (- ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀။)

အသန္တကံ (တိ) [အသန္တ+က] ထင်ရှားမရှိ
သော။ ဝေ သန္တေ ဘော အာနန္တ သန္တကံ
ဟောတိ နော အသန္တကံ။ သံ၊ ၃။ ၂၃၀။

အသန္တကံ (တိ) [န+သန္တက] ဥစ္စာမဟုတ်
သော။ ပိုင်ဆိုင်သော ပစ္စည်းမဟုတ်သော။
အသန္တကဋ္ဌာန-ကြည့်။

အသန္တကဋ္ဌာန (န) [အသန္တကံ+ဋ္ဌာန] ပိုင်
ဆိုင်သော ပစ္စည်းမဟုတ်သောအရာ။ အတ္တ-
နော အသန္တကဋ္ဌာနေ ပဝိဋ္ဌတ္တာ မိစ္ဆာစာ-
ရော။ ဝိ၊ မတိ၊ ၁။ ၂၆၉။

အသန္တကတ္တ (န) [အသန္တကံ+တ္တ] ဥစ္စာမဟုတ်
သည်၏ အပြစ်၊ ပိုင်ဆိုင်သော ပစ္စည်းမဟုတ်

သည်၏ အဖြစ်။ ပံသုကုလိကော ဂဟေတုံ
လဘတိ တဒါ တဿာ အသန္တကတ္တာ။ ဝဇီရ။
၂၃၉။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၉၃။)

အသန္တကဗျာ (ပု) [အသန္တ+ကဗျာ] ထင်
ရှားမရှိသော အကြောင်း။ အဝိဇ္ဇာမာနကာ-
ရဏ-ကြည့်။

အသန္တဂဟဏ (န) [အသန္တ+ဂဟဏ] ထင်ရှား
မရှိသည်ကို စွဲယူခြင်း။ သဘာဝပဋိစ္ဆာဒန-
ဝသေန ပကတိအတ္တာဒိအသန္တဂဟဏဿ
အနိစ္စာဒိနံ နိစ္စာဒိဝိသမဂဟဏဿ စ။ မူလဋီ၊
၁။ ၁၂၀။ (-အနဋီ၊ ၁။ ၁၂၇။)

အသန္တဂုဏ (ပု) [အသန္တ+ဂုဏ] မိမိ၌ ထင်
ရှားမရှိသော ဂုဏ်။

အသန္တဂုဏဒီပန (န) [အသန္တဂုဏ+ဒီပန]
(မိမိ၌) ထင်ရှားမရှိသော ဂုဏ်ကို ပြခြင်း။
သဌန္တိ အသန္တဂုဏဒီပနံ ကေရာဋိယံ။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၇၇။ မဟာနိဋ္ဌ၊ ၃၇၁။ (-သာရတ္ထ၊
၁။ ၃၀၁။)

အသန္တဂုဏဒီပနကာမ (တိ) [အသန္တဂုဏဒီပန+
ကာမ] မိမိ၌ ထင်ရှားမရှိသော ဂုဏ်ကို-ပြ
ခြင်းငှါအလိုရှိသော-ပြလိုသော၊ သူ။ ပါပိစ္ဆ-
(အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၆၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၃။ မဟာနိဋ္ဌ၊
၃၂၉။) ကြည့်။

အသန္တဂုဏပကာသန (န၊ ထိ) [အသန္တဂုဏ+
ပကာသန] (၁) မိမိ၌ ထင်ရှားမရှိသော
ဂုဏ်ကို ထင်စွာပြခြင်း။ (တိ) (၂) မိမိ၌
ထင်ရှားမရှိသော ဂုဏ်ကို ထင်စွာ ပြတတ်
သော။ (၁) ကောဟညံ နာမ အတ္တနိ
ဝိဇ္ဇာမာနဒေါသံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ အသန္တဂုဏ-
ပကာသနာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၃။ (၂) ဝေ အ-
သန္တဂုဏပကာသနံ ပဋိပဒံ ပဋိပနော။ မဇ္ဈိ၊
၁။ ၂၀၂။

အသန္တဂုဏပကာသနလက္ခဏ (တိ) [အသန္တဂု-
ဏပကာသန+လက္ခဏ] မိမိ၌ ထင်ရှားမရှိ

သောဂုဏ်ကိုထင်စွာပြခြင်း လက္ခဏာရှိသော။
အသန္တဂုဏပကာသနလက္ခဏံ သာဌေယျံ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၂၈။

အသန္တဂုဏပရိဒီပက (တိ) [အသန္တဂုဏ+ပရိဒီ-
ပက] မိမိ၌ ထင်ရှားမရှိသော ဂုဏ်ကို ပြတတ်
သော၊ သူ။ ဣမေ ပါပိစ္ဆော အသန္တဂုဏပရိ-
ဒီပကာ ပါပတိက္ခူ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၇။

အသန္တဂုဏပရိဒီပန (န) [အသန္တဂုဏ+ပရိဒီပ-
န] မိမိ၌ ထင်ရှားမရှိသော ဂုဏ်ကို ပြခြင်း။
သဌ (အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၇၇။ မဟာနိဋ္ဌ၊ ၃၇၁။)
ကြည့်။

အသန္တဂုဏဝိဘာဝန (န၊ ထိ) [အသန္တဂုဏ+
ဝိဘာဝန] မိမိ၌ ထင်ရှားမရှိသော ဂုဏ်ကို
ထင်စွာ ပြခြင်း။

အသန္တဂုဏဝိဘာဝနလက္ခဏ (တိ) [အသန္တဂုဏ
ဝိဘာဝန+လက္ခဏ] မိမိ၌ ထင်ရှားမရှိသော
ဂုဏ်ကို ထင်စွာပြခြင်း လက္ခဏာ ရှိသော။
သဌ (ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၆၂) ကြည့်။

အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝန (န၊ ထိ) [အသန္တဂုဏ+
သမ္ဘာဝန] မိမိ၌ ထင်ရှားမရှိသော ဂုဏ်ကို-
ချီးမွမ်းခြင်း-ချီးမွမ်းပြောဆိုခြင်း။ သာဌေ-
ယျေန ဟိ သမန္နာဂတဿ ပုဂ္ဂလဿ အသန္တ-
ဂုဏသမ္ဘာဝနေန စိတ္တာနုဗ္ဗပကိရိယာဝိဟာရ-
တော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၆၆။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉။
မဇ္ဈိ၊ ၃။ ၄။)

အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝနတာ (ထိ) [အသန္တဂုဏ-
သမ္ဘာဝန+တာ] မိမိ၌ ထင်ရှားမရှိသော
ဂုဏ်ကို ချီးမွမ်းသည်၏ အဖြစ်။ အသန္တ-
ဂုဏသမ္ဘာဝနတာ ပန ပဋိဂ္ဂဟဏေ စ အ-
မတ္တညတာ ပါပိစ္ဆတာ နာမ။ မဇ္ဈိ၊ ၂။ ၄၇။
အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၇။ မဟာနိဋ္ဌ၊ ၂၈၇။ (-အဘိ၊
ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၇၄။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၆၃။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။
၁၁၂။)

အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝနတာလက္ခဏ (တိ) [အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝနတာ+လက္ခဏ] မိမိ၌ ထင်ရှားမရှိသော ဂုဏ်ကို ချီးမွမ်းခြင်းလက္ခဏာရှိသော။ အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝနတာလက္ခဏာ၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေ စ အမတ္တညုတာလက္ခဏာ ဟိ ပါပိစ္ဆတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၁။ ၅၂။

အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝနလက္ခဏ (တိ) [အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝန+လက္ခဏ] အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝနတာလက္ခဏနှင့် အနက်တူ။ အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝနလက္ခဏာ ပါပိစ္ဆာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၇။

အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝနာမုဒ (န) [အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝနာ+မုဒ] မိမိ၌ ထင်ရှားမရှိသောဂုဏ်ကို ချီးမွမ်းခြင်းကို - အဉ္စိ ပြုခြင်း - ပမာနပြုခြင်း။ အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝနာမုဒေန ပဋိဂ္ဂဟဏေ အမတ္တညုတာလက္ခဏာ ပါပိစ္ဆတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၁။ ၁၂၈။

အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝနိစ္ဆာ (တိ) [အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝနာ+ဣစ္ဆာ] မိမိ၌ ထင်ရှားမရှိသော ဂုဏ်ကို ချီးမွမ်းခြင်း၌ ပြီးသော အလိုသန္တ။ အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝနိစ္ဆာယ ကောဟညံ ကတော။ ဣတိဝုတ္တိ၊ ၄။ ၃၂၄။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၃၆၄။ (- ဇီ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၇။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၁။ ၅၁။)

အသန္တတ္တ (န) [အသန္တ+တ္တ] ထင်ရှားမရှိသည်၏ အပြစ်။ ဥဘယမ္ပိ အသန္တံ၊ အသန္တတ္တာ ဥပက္ကမော နတ္ထိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၃၈။

အသန္တပက္ခ (ပု) [အသန္တ+ပက္ခ] ထင်ရှားမရှိသော အပွို၊ ကပ္ပိယကာရဏော အသန္တပက္ခေယေဝ တိဋ္ဌတိ။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၁။ ၂၃။ (- သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၀၃။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၅၅။)

အသန္တပဂ္ဂဏက (တိ) [အသန္တ+ပဂ္ဂဏက] သူယုတ်မာကို ချီးမြှောက်တတ်သောသူ။ တမေဝ အသန္တပဂ္ဂဏကံ သော ဒုဿိလော ပါပုဂ္ဂလော ဃသတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၅၃၇။

အသန္တပဂ္ဂဟ (ပု) [အသန္တ+ပဂ္ဂဟ] သူတော်ကောင်း မဟုတ်သူ - သူယုတ်မာ - ကို ချီးမြှောက်ခြင်း။ အဘောတသတ္တုဿ ရညော အသန္တပဂ္ဂဟံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၅၃၄။

အသန္တပဂ္ဂဟကာရ (တိ) [အသန္တပဂ္ဂဟ+ကာရ+က] သူယုတ်မာကို ချီးမြှောက်တတ်သောသူ။ အသန္တပဂ္ဂဟကာရာ နာမ အယုတ္တဋ္ဌာနေသက္ကာရသမ္ပာနံ ကရေန္တာ ဝေရူပံ ဇုကံ ပဋိလဘန္တိယေဝ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၅၃၇။

အသန္တပဂ္ဂဟဏ (န) [အသန္တ+ပဂ္ဂဟဏ] သူယုတ်မာကို ချီးမြှောက်ခြင်း။

အသန္တပဂ္ဂဟဏကာရဏ (န) [အသန္တပဂ္ဂဟဏ+ကာရဏ] သူယုတ်မာကို ချီးမြှောက်ခြင်း အကြောင်း။ တဿ တံ အသန္တပဂ္ဂဟဏကာရဏံ ဘိက္ခုသံလေ ပါကဋံ အဟောသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၇၅။

အသန္တပတ္တနာ (တိ) [အသန္တ+ပတ္တနာ] ထင်ရှားမရှိသည်ကို တောင့်တခြင်း။ ယေဟိ အသန္တပတ္တနာဝိဟိ ကိလေသေဟိ။ မ ဇီ၊ ၂။ ၉၂။

အသန္တပိယ (ပု) [အသန္တ+ပိယ] သူတော်ကောင်းမဟုတ်သူကို ချစ်ခြင်း။

အသန္တပိယတာ (တိ) [အသန္တပိယ+တာ] သူတော်ကောင်း မဟုတ်သူကို ချစ်သည်၏ အပြစ်။ ဝေမေတာယ ဂါထာယ အသန္တပိယတာ သန္တအပိယတာ အသဒ္ဓမ္မရောနတာတိ တိဝိမံ ပရာဘဝတော မုခံ ဝုတ္တံ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၂။

အသန္တဘာဝ (ပု) [အသန္တ+ဘာဝ] မငြိမ်းအေးသော အပြစ်။

အသန္တဘာဝါဘာဝ (ပု) [အသန္တဘာဝ+အဘာဝ] မငြိမ်းအေးသောအပြစ် မရှိခြင်း။

နိဗ္ဗာန် ဟိ ဂေနစိ ပရိယာယေန အသန္တ-
ဘာဝါဘာဝတော ဧကံသေနော သန္တတ္တာ
အဝိပရိတဋ္ဌေန သစ္စံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၁။ ၃၄၇။

အသန္တဝတ္ထု (န) [အသန္တ + ဝတ္ထု] ထင်ရှားမရှိ
သော ဝတ္ထု။ “ပရိပုဏ္ဏာယ ပတ္တစိဝရ” နှစ်
အသန္တဝတ္ထု ကိစ္စေတွာ။ သာဓုတ္ထ၊ ၃။ ၂၆၃။

အသန္တသနက(တိ) [န + သန္တသန + က] ကြောက်
ရွံ့ - ထိတ်လန့် - ခြင်းမရှိသော၊ မကြောက်
ရွံ့ - မထိတ်လန့် - သော၊ သူ။ အသန္တာသိ-
ကြည့်။

အသန္တသနဋ္ဌ (ပု) [န + သန္တသန + အတ္ထု] မ
ကြောက်ရွံ့ - မထိတ်လန့် - သော အနက်
သဘော။ အသန္တသနဋ္ဌေန အာသဘံ ဝိယာ-
တိ အာသဘံ။ သံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၅၆။

အသန္တသနသဘာဝ (တိ) [န + သန္တသန +
သဘာဝ] ကြောက်ရွံ့ - ထိတ်လန့် - ခြင်း
သဘော မရှိသော။ အသနိယာပိ သိသေ
ပတန္တိယာ အသန္တသနသဘာဝါ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၂၈၀။

အသန္တသနိယ(တိ) [န + သန္တသနိယ] ကြောက်ရွံ့
- ထိတ်လန့် - ခြင်းမရှိသော၊ မကြောက်ရွံ့ -
မထိတ်လန့် - သော။ အသနိသတသဒ္ဓေဟိပိ
အသန္တသနိယော နိသဘော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။
၂၃၁။

အသန္တသန္တ (တိ) [န + သန္တသန္တ] မကြောက်ရွံ့
- မထိတ်လန့် - သော၊ သူ။ သိဟောဝ
သဒ္ဓေသု အသန္တသန္တော။ သုတ္တနိ၊ ၂၉၀။
အပါ၊ ၁။ ၁၄။ စူဠနိ၊ ၃၀၁။ (-ဇာ၊ ၁။ ၂၂၉။
သုတ္တနိ၊ ၄၁။ ၁၀၄။ စူဠနိ၊ ၄။ ၁၃၆။)

အသန္တသန္တဝါသ (ပု) [အသန္တ + သန္တဝါသ] သူ
ယုတ်မာတို့၏ အတုတကွနေထိုင်ခြင်း။ အ-
သန္တသန္တဝါသဉ္စ ဝေါ ဘိက္ခဝေ ဒေသေဏာမိ
သန္တသန္တဝါသဉ္စ။ သံ၊ ၁။ ၇၇။ အသန္တသန္တဝါ-
သန္တိ အသပ္ပရိသာနံ သန္တဝါသံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။
၅၂။

အသန္တသဘာဝ (ပု) [န + သန္တ + သဘာဝ]
မငြိမ်းအေးသော သဘော။ ပီတိယာ ဧဝ
သဝိပ္ပုရိကတာသင်္ခါတံ အသန္တသဘာဝံ အာ-
ဟ။ အနုဂီ၊ ၂။ ၂၂၂။

အသန္တသဘာဝါဘာဝ (ပု) [အသန္တသဘာဝ +
အဘာဝ] မငြိမ်းအေးသောသဘောမရှိခြင်း။
တံ ဟိ (နိဗ္ဗာန်) ဂေနစိ ပရိယာယေန
အသန္တသဘာဝါဘာဝတော ဧကန္တေနော
သန္တတ္တာ အဝိပရိတဋ္ဌေန သစ္စံ။ ဥဒါန၊ ၄။
၃၅၆။

အသန္တသမ္ပဂါဟက (တိ) [အသန္တ + သမ္ပဂါဟ-
က] သူယုတ်မာကို ချီးမြှောက်သော၊ သူ။ ဧဝံ
အသန္တသမ္ပဂါဟကာ ဝိနာသံ ပါပုဏန္တိ။ ဇာ၊
ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၃၇။

အသန္တသမ္ဘာဝန (န၊ ထိ) [အသန္တ + သမ္ဘာဝန]
(၁) ထင်ရှားမရှိသည်ကို - မိမိ၌ ထင်ရှား
မရှိသောဂုဏ်ကို - ချီးမွမ်းခြင်း။ (တိ) (၂)
မိမိ၌ ထင်ရှားမရှိသောဂုဏ်ကို ချီးမွမ်းကြောင်း
ဖြစ်သော။ (၁) ယသ္မာ တံ ဥလ္လပိတွာ
အသန္တသမ္ဘာဝနာယ ဥပ္ပနေ ပစ္စယေ ဂဏှာ-
တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၇။ (-ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၆၇။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၂။ ၂၈၁။) (တိ) (၂) အသန္တသမ္ဘာဝနာ-
ယ ဣစ္စာယ သမန္နာဂတာ ဓုဿီလာ ပါပိစ္ဆာ
နာမ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၉။

အသန္တသမ္ဘာဝနိစ္စက (တိ) [အသန္တ + သမ္ဘာဝန
+ ဣစ္စာ + က] မိမိ၌ ထင်ရှားမရှိသောဂုဏ်
ကို ချီးမွမ်းလိုသော၊ သူ။ ပါပိစ္ဆောတိ အ-
သန္တသမ္ဘာဝနိစ္စကော ဓုဿီလော။ ဧ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။
၂၁၈။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅။

အသန္တသန (တိ) [န + သန္တသန] ကြောက်ရွံ့
- ထိတ်လန့် - ခြင်း မရှိသော။

အသန္တသနဘာဝ (ပု) [အသန္တသန + ဘာဝ]
ကြောက်ရွံ့ - ထိတ်လန့် - ခြင်း မရှိသည်၏
အပြစ်။ ဉာဏပဟာနသမ္ပဒါနိမိတ္တံ ကုတောစိ

အသန္တထနဘာဝါ နိစ္စယဘာဝါ။ ဒိ၊ဋ္ဌိ၊။
၃၅၇။

အသန္တာန (ပု၊န) [န+သန္တာန] အစဉ်မဟုတ်
သောတရား။ တယိဝံ အသန္တာနမေဝ သဟ-
ဌာနံ စောဒိတံ ဘိန္နနိယယတ္တာ။ အနုဋ္ဌိ၊၃။
၁၂၂။

အသန္တာသ (ပု) [န+သန္တာသ] မကြောက်
ရွံ့-မထိတ်လန့်-ခြင်း။

အသန္တာသဋ္ဌ (ပု) [အသန္တာသ + အတ္ထ] မ
ကြောက်ရွံ့ - မထိတ်လန့် - ခြင်း ဟူသော
အနက်သဘော။ အသန္တာသဋ္ဌေန ပုရိသ-
သိဟော။မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၅၄။ပဋိသံဋ္ဌ၊၂။၂၅၃။

အသန္တာသန (န) [န+သန္တာသန] မကြောက်
ရွံ့-မထိတ်လန့်-ခြင်း။ အသန္တာသနဇေ-
ပရက္ကမာဒိဝိသေသယောဂတော သိဟာ ဝိ-
ယာတိ သိဟာ။ ထေရ၊၂။၁၆။

အသန္တာသနဋ္ဌ (ပု) [အသန္တာသန + အတ္ထ]
မကြောက်ရွံ့-မထိတ်လန့် ကြောင်း၏ ဖြစ်-
ဟူသောအနက်သဘော၊ ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်
ကြောင်းဖြစ်သော အကုသိုလ်တရားမရှိသည့်
အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘော။အသန္တာသ-
နဋ္ဌေန သိဟော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၄။
သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၃။ အသန္တာ-
သနဋ္ဌေနာတိ အသန္တာသဟေတုဘာဝေန။
(သန္တာသဟေတုအဘာဝေန)။ မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၃၇။
အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။၂၂၂။

အသန္တာသိ (တိ) [န+သန္တာသိ] မကြောက်ရွံ့
-မထိတ်လန့်-သော။ ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်
ကြောင်းဖြစ်သောရာဂစသော အကုသိုလ်မရှိ
သော သူ။ နိဋ္ဌဂံဘာ အသန္တာသိ။ ဓမ္မေ၊၆၄။
အသန္တာသိတိ အဗ္ဘန္တရေ ရာဂသန္တာသာဒိနံ
အဘာဇေန အသန္တာသနကော။ ဓမ္မေ၊ဋ္ဌ၊၂။
၃၄၉။ (- သုတ္တနိ၊၄၁၂။သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၃။)

အသန္တိက (န) [န+သန္တိက] ဉာဏ်ဖြင့် သိမ်းပိုက်
ခြင်းငှါရင်း၊ လက္ခဏာကိုထွင်းဖောက်သိခြင်း
ငှါရင်း ခက်ခဲသောကြောင့် - မနီးသော -
ဝေးသော၊ ဓူပံ (အသန္တိကေရုပ်ဟု ခေါ်ဝေါ်
အပ်သော သုခုမရုပ်မျှား)။ အနာသန္နေ
အနုပကဋ္ဌေ အသန္တိကေ။ အဘိ၊ဝိ။၂။
အသန္တိကေတိ န သန္တိကေ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁။

အသန္တိန (န) [န+သန္တိန] ကောင်းစွာမတည်
တံခြင်း။ အာရမ္မဏေ အသန္တိနဝသေန
စိတ္တဝိက္ခေပံ ပတ္တော ဥပဂတော။မဟာနိ၊ဋ္ဌ။
၈၁။

အသန္တိဋ္ဌ (တိ) [န+သန္တိဋ္ဌ] မရောင့်ရဲ-မတင်း
တိမ် - မကျေနပ် - မနှစ်သက် - အားမရ-
သော၊သူ။ အညာပိ ဣတ္ထိယော အသန္တိဋ္ဌာ
သဿဟိ ဝါ။ ဝိ၊၁။၂၀၀။ (-ဝိ၊၁။၃၁၂။
ဝိ၊၂။၃၃၅။ ဝိ၊၄။၂၂၈။ ဒီ၊၃။၂-၉။ အံ၊
၁။၁၁၊ ၄၆၁။ အံ၊၂။၁၂၈။ အဘိ၊ဓ။
၂၆၄။ အဘိ၊ဝိ။၃၆၄။ ဇာ၊၁။၃၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၈၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။
၆၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၊
၃၄၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၃၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၅၂။
ဣတိဝုတ် ဋ္ဌ။၃၀၉။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၀-၁။
သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၄။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉၉။ အပ၊
ဋ္ဌ၊၁။၂၃၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀။)

အသန္တိဋ္ဌာကာရ (ပု) [အသန္တိဋ္ဌ + အာကာရ]
မရောင့်ရဲ - မတင်းတိမ် - မကျေနပ် - မနှစ်
သက် - အားမရနိုင် - ခြင်းဟူသော အခြင်း
အရာ။ အပ္ပစ္စယန္တိ အသန္တိဋ္ဌာကာရံ။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၂။၄၉၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀။

အသန္တိဋ္ဌိ (တိ) [န+သန္တိဋ္ဌိ] (၁) မရောင့်ရဲ
-မတင်းတိမ် - မနှစ်သက် - ခြင်း။ (တိ)
(၂) ရောင့်ရဲ-တင်းတိမ်-ခြင်း မရှိသော၊
သူ။ (၁) အသန္တိဋ္ဌိယာ သံဝတ္တန္တိ၊
နော သန္တိဋ္ဌိယာ။ ဝိ၊၄။၄၄၉။ အံ၊၃။၁၀၇။
ဘဏ္ဍာဂါရိကော အနုညာတော န ဗဟုလိက-

တယ န အသန္တုတ္တယ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၄၀၄။ (တိ)
(၂) အသန္တုတ္တ-ကြည့်။

အသန္တုတ္တ (တိ) [အသန္တုတ္တ+တ] ရောင့်ရဲ
- တင်းတိမ် - ခြင်း မရှိသည်၏ အဖြစ်။
ယထယံ ဘိက္ခုဝေ အသန္တုတ္တ။ အံ၊ ၁။
၁။ နတ္ထိ တေသ သန္တုတ္တိ အသန္တုတ္တိ တဿ
ဘာဝေါ အသန္တုတ္တ။ အံ၊ ၁။ ၁၁၄။
(-ဝိ၊ ၁။ ၂၄။ ဝိ၊ ၁။ ၅၇။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ဝိ၊ ၅။ ၂၁၈။
ဒီ၊ ၃။ ၁၇။ အဘိ၊ ၈။ ၆၂၆။ ဒီ၊ ၃။ ၁၆၆။
အဘိ၊ ၄။ ၉၆၊ ၂၆၄၊ ၄၂၉။)

အသန္တုတ္တဗဟုလ (တိ) [အသန္တုတ္တ+ဗဟုလ] များ
သော မရောင့်ရဲ မတင်းတိမ်ခြင်း ရှိသော၊
ကုသိုလ်တရားတို့ကို ပွားများအားထုတ်ရာ၌ -
မရောင့်ရဲ - မတင်းတိမ် - အားမရ - နိုင်သော၊
သူ။ ဝေဓဗဟုလော စ အသန္တုတ္တဗဟုလော
စ။ အံ၊ ၂။ ၃၇၆။ အသန္တုတ္တဗဟုလောတိ
ကုသလေသု ဓမ္မေသု အသန္တုတ္တော။ အံ၊ ၄။ ၁။
၁၃၉။

အသန္တုတ္တဘာဝ (ပု) [အသန္တုတ္တ+ဘာဝ] ရောင့်
ရဲ - တင်းတိမ် - ခြင်း မရှိသည်၏ အဖြစ်။ ကုသ-
လဓမ္မပူရဏေ အသန္တုတ္တဘာဝေါ။ အဘိ၊ ၄။
၁။ ၉၆။ (-အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၄၂၉။)

အသန္တုတ္တသမုစ္ဆေဒကတ္တ (န) [အသန္တုတ္တ+သမု-
စ္ဆေဒက+တ္တ] မရောင့်ရဲ - မတင်းတိမ် - ခြင်း
ဟူသော လောဘကို ပြတ်ယှက်တတ်သည်၏
အဖြစ်။ သဗ္ဗသော အသန္တုတ္တသမုစ္ဆေဒကတ္တာ
မဂ္ဂဉာဏံ စတုမဂ္ဂသန္တောသေနာတိ ဝုတ္တံ။
ဝိမတိ၊ ၂။ ၈၆။

အသန္တုလေယျ (တိ) [န + သံ + တုလေယျ
(=တုလ+လျ)] မနှိုင်းယှဉ် - မနှိုင်းခိုင်း -
ထိုက်သော။ အသန္တုလေယျော မမ သော
ဓနေန။ ဇာ၊ ၂။ ၂၈၆။ သတ္တဝိဓနေန ရတနေန
သဒ္ဓိံ န တုလေတဗ္ဗော။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၈၅။

အသန္တုဿန (န၊ တိ) [န+သန္တုဿန] မရောင့်
ရဲ - မတင်းတိမ် - မနှစ်သက် - ခြင်း။ အာ-
ဟာရပရိဘောဂေ အသန္တုဿနာ (အဘိ၊ ၄။
၁။ ၄၂၉။) တိ အာဟာရပရိဘောဂေ အတိတ္တံ။
အနုဂ္ဂိ၊ ၁။ ၂၀၁။

အသန္တုဿနလက္ခဏ (တိ) [အသန္တုဿန+
လက္ခဏ] မရောင့်ရဲ - မတင်းတိမ် - ခြင်း
လက္ခဏာရှိသော။ သကလာဘေန အသန္တု-
ဿနလက္ခဏာ အသန္တုတ္တ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၁၂၈။

အသန္တောသ (ပု) [န+သန္တောသ] မရောင့်ရဲ -
မတင်းတိမ် - ခြင်း။ အသန္တောသံ ပဟာယ
သန္တုဋ္ဌော။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၃။

အသန္တောသာဘိဘူတ (တိ) [အသန္တောသ+
အဘိဘူတ] မရောင့်ရဲ - မတင်းတိမ် - ခြင်း
ဟူသော လောဘသည် ဖိစီး နှိပ်စက်အပ်
သောသူ။ စုဏ္ဏဟာ ပဗ္ဗဇိတာပိ ဧကေ၊
ယေ အသန္တောသာဘိဘူတာ။ စူဠနိဋ္ဌ။
၁၁၇။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၇၉။

အသန္တတ (တိ) [န+သန္တတ] မခင်းအပ်သော၊
အခင်း - ခင်းနှိုး - အရအခံ - မရှိသော။
သန္တတယ ဝါ အသန္တတဿ။ အသန္တတယ
ဝါ သန္တတဿ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၇။ နာဘိဇနာမိ နိက္ခိ-
တ္တေ၊ ပါဒေ ဘူမျာ အသန္တတေ။ အပ၊ ၁။
၃၄၆။

အသန္တတပဒရ (တိ) [အသန္တတ+ပဒရ] မခင်း
ရသေးသော ပျဉ်ချပ်ရှိသော၊ ပျဉ်မခင်းရ
သေးသော။ ဥပရိဝေဟာသကုဋိယာတိ ဥပရိ-
မတလေ အသန္တတပဒရာယ ကုဋိယာ။ ကင်္ခါ၊
၄။ ၃၆၉။

အသန္တတပရိယာပနတ္ထ (န) [န+သန္တတ+ပရိ-
ယာပန+တ္ထ] အခင်း၌ - အကျိုးမဝင် - မပါ
ဝင် - သည်၏ အဖြစ်။ အသန္တတပရိယာပနတ္တာ

ဩရေန စ ဆန္တံ ဝဏ္ဏာနံ ဝိနာပိ သမ္ပတိ။
ဝဇီရ။၂၅၄။

အသန္တမ္ပနဘာဝ (ပု) [အသန္တမ္ပန + ဘာဝ]
မကောင့်တင်း - မိုင်မာစေ - သည်၏အဖြစ်။
ကယသ အသန္တမ္ပနဘာဝေါ ပဉ္စမော။
အဘိဋ္ဌ။၁။၄၁။

အသန္တရိတတ္ထ (န) [န + သန္တရိတ + တ္ထ] မခင်း
အပ်သည်၏ အဖြစ်။ ဥပရိမတလေ ပဓာနံ
အသန္တရိတတ္တာ။ သာရတ္ထ။၃။၃၁။

အသန္တဝ (တိ) [န + သန္တဝ] (က) မချစ်ခင် -
မရင်းနှီး - အကျွမ်းမဝင် - သော၊ အကျွမ်း
ထဝင် - ရောရောနှောနှော - ဆက်ဆံမှုပြု
သော၊ သူ။ (ခ) တဏှာသိဋ္ဌိအားဖြင့် ရောနှော
ခြင်းမရှိသော (နိဗ္ဗာန်)။ (ဂ) တဏှာဟူသော
ချစ်ကျွမ်းဝင်သော မိတ်ဆွေ မရှိသော၊ သူ။
(ဏ) တဝ ပုတ္တကေပိ အပါဟာ အသန္တဝါ
မညေ။ ထေရ်၊ ၄။၂။၅၁။ နောက်ပုဒ်လည်း
ကြည့်။ (ခ) အနိကေတ' မသန္တဝံ၊ တေ ဝေ
မုနိဝဿနံ။ သုတ္တနိ။၃၀၉။ မိလိန္တ။ ၂၀၈။
ဣဓ တဏှာသိဋ္ဌိသန္တဝေါ၊ အဝိပေတော ...
သန္တဝပဋိပက္ခေန စ အသန္တဝံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။
ဥဘယမ္မေတံ နိဗ္ဗာနဿာဝိဝေနံ။ သုတ္တနိ၊ ၄။
၁။၂၄၅။ (ဂ) အနိကေတမသန္တဝံ (ဇာ၊ ၂။
၁၇၂)။ သတ္တသင်္ခါရဝတ္ထုကဿ တဏှာ-
သန္တဝဿ အဘာဝါ အသန္တဝေါ နာမ။
ဇာ၊ ၄။၆။၇၆။

အသန္တဝိဿာသိ (ပု) [အသန္တဝ + ဝိဿာသိ]
မိမိနှင့် မရင်းနှီးသောသူတို့၌ အကျွမ်းတဝင်
ရောနှောဆက်ဆံမှု ရှိသော၊ သူ။ အသန္တဝ-
ဝိဿာသိ စ ဟောတိ အနိဿရဝိကပ္ပိ စ။
အံ၊ ၂။၁၂၀။ အသန္တဝိဿာသိတိ အတ္တနာ
သဒ္ဓိံ သန္တဝံ အကရောဓန္တေသု ဝိဿာသံ
အနာပဇ္ဇန္တေသုယေဝ ဝိဿာသံ ကရေတိ။
အံ၊ ၄။၃။၄၄။ အသန္တဝေသု ကုလေသု ဝိဿာ-

အဘိဓာန် ၃-၆၁-ပ-ပ-ဇ-သ-စ

သော တေဿာတိ အသန္တဝိဿာသိ။ အံ၊ ၄။
၃။၄၁။

အသန္တုတ (တိ) [န + သန္တုတ] မပေါင်းသင်း
မဆက်ဆံဘူးသော၊ တရက် နှစ်ရက် မျှပင်
အတူမနေဘူးသော၊ သူ။ အသန္တုတံ မံ စိရ-
သန္တုတေန၊ နိမိနိ သာမာ အရဝံ ဓုရေန။
ဇာ၊ ၁။၁၀၂။ ဇာ၊ ၄။၃။၅၈။ (-ဇာ၊ ၁။၁၃၇။
ဓမ္မ၊ ၄။၂။၃၄၆။) အသန္တုတန္တိ အကတသံ-
သဂ္ဂံ။ ဇာ၊ ၄။၃။၅၈။ အသန္တုတ (ဇာ၊ ၂။
၃၀၀)။ ကောဟဒ္ဓိဟပ္ပိ ကေတော အဝုတ္တ-
ပုပ္ဖံ။ ဇာ၊ ၄။၇။၂၁၈။ (-ဇာ၊ ၄။၇။၂၁၉။)

အသန္တနက (တိ) [န + သန္တနက] မစီးဆင်း
သော၊ ပေါက္ခရဏီအာဝီသု အသန္တနကေ ဥဓ-
ကေ နိက္ခိတ္တံ။ ဝိ၊ ၄။၁။၂၈၅။ သန္တမာနဥဒကေ
နိက္ခိတ္တံ န တိဋ္ဌတိတိ အာဟ အသန္တနကေ
ဥဒကေတိ။ ဝိမတိ၊ ၁။၁၇၉။

အသန္တမာန (တိ) [န + သန္တမာန] မစီးဆင်း
သော၊ နဒီယော အသန္တမာနာ အဋ္ဌသု။
ဣတိဝုတ်၊ ၄။၁၂၈။ အပါ၊ ၄။၁။၆၂။ ဇာ၊ ၄။၁။
၆၁။ (-ကဒါ၊ ၈၉။ သာရတ္ထ၊ ၃။၂၇၀။)

အသန္တမာနဒက (န) [အသန္တမာန + ဥဒက] မစီး
ဆင်းသော ဓရေ အပ္ပဝတ္တမာနာတိ အသန္တ-
မာနဒကော။ သာရတ္ထ၊ ၃။၂၇၀။

အသန္တိဋ္ဌိဋ္ဌာန (န) [န + သန္တိဋ္ဌိ + ဋ္ဌာန] ကောင်း
စွာမမြင်ခြင်း၏ အကြောင်း။ အသန္တိဋ္ဌိဋ္ဌာ-
နန္တိ စ အသန္တိဋ္ဌိ စ ပန ပဒေသော စာတိ
လောကတော။ ဝဇီရ။၈၆။

အသန္တိဋ္ဌိပရာမာသိတာ (ထိ) [န + သန္တိဋ္ဌိ + ပရာ-
မာသိ + တာ] မိမိအမြင် - မိမိအယူအဆ -
ကိုသာ အမှန်ဟု စွဲမြဲစွာ မသုံးသပ် မမှတ်ယူ
တတ်သည်၏ အဖြစ်။ ဒေါသေသု အနဘိနိ-
ဝေသိတာ အသန္တိဋ္ဌိပရာမာသိတာ။ ဒီ၊ ၄။၃။
၈၉။

အသန္တိဋ္ဌ (တိ) [န+သန္တိဋ္ဌ] (က) ယုံမှားသံသယ မရှိသော။ သူ။ (ခ) ယုံမှားသံသယမရှိသော၊ လွတ်လွတ်ရှင်းရှင်း ကွဲပြားပြား ရှိသော၊ စကား။ (က) အသန္တိဋ္ဌေါ စ အက္ခာတိ၊ ပုစ္ဆိ-တော စ န ကပ္ပတိ။ ဝိ၊ ငှ၊ ၃၆၅။ အသန္တိဋ္ဌေါ စ အက္ခာတိတိ နိဿန္တေဟော ဟုတော အက္ခာ-တိ အနုသန္တိဝသေန ယောဇေတော ယောဇေ-တော။ ဝိ၊ ငှ၊ ၄။ ၁၁၂။ (- အံ၊ ၃။ ၃၈။ အံ၊ ငှ၊ ၃။ ၂၁၇။ ထေရ၊ ငှ၊ ၂။ ၄၉။) (ခ) ဝိဿဋ္ဌာယာ-တိ အသန္တိဋ္ဌါယ အပလိဗ္ဗုဒ္ဓါယ။ သံ၊ ငှ၊ ၂။ ၂၁၉။ အသန္တိဋ္ဌါယာတိ မုတ္တဝါစာယ။ သံ၊ ငှ၊ ၂။ ၁၉၇။

အသန္တိဿနာကာရ (ပု) [န+သန္တိဿန+အာ-ကာရ] မထင်မြင်ခြင်း-မသက်ရောက်ခြင်း-ဟူသော အခြင်းအရာ။ နော ဟိဝံ ဘော ဂေါတမာတိ သန္တိဿနံ ပဋိက္ခိပိတော အသန္တိ-ဿနာကာရမေဝ ဝိဘာဝေတုံ။ သီ၊ ငှ၊ ၁။ ၂၇၁။

အသန္တေဟ (ပု) [န+သန္တေဟ] ယုံမှားကင်းခြင်း။ နိဿံသယန္တိ အသန္တေဟေန။ ဥပါန၊ ငှ၊ ၁၄၄။ (- သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၅။ ဒီ၊ ငှ၊ ၂။ ၁၆၅။ အံ၊ ငှ၊ ၂။ ၁၅၄။)

အသန္တေဟကရ (တိ) [အသန္တေဟ+ကရ] ယုံမှား ကင်းခြင်းကို ပြုတတ်သော။ သန္တိဋ္ဌာနက-ရေတိ အသန္တေဟကရေ ကေန္တိကော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ငှ၊ ၁။ ၂၂။

အသန္တေဟတ္ထ (ပု) [အသန္တေဟ+အတ္ထ] ယုံမှား ကင်းခြင်း အကျိုး။ ကထိယမာနော စ အသန္တေဟတ္ထံ အညေဟိ မိတ္တဒတ္တေဟိ ဝိသေသေတော ကထိယတိ။ အနု၊ ငှ၊ ၂။ ၉၉။

အသန္တာရိတ (တိ) [န+သန္တာရိတ] မဆောင်-ခံတွင်း၌ ဆောင်မထား - အပ်သေးသော၊ အစာ။ သစေ ပန အသန္တာရိတမေဝ (အ-သန္တာရေန္တမေဝ) ပရဂလံ ဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊ ငှ၊ ၄။ ၅၃။ ကခါ၊ ငှ၊ ၃၈။

အသန္တာရေန္တ (တိ) [န+သန္တာရေန္တ] အသန္တာ-ရိတ-နှင့် အနက်တူ။ ၎င်း-ကြည့်။

အသန္တိက (တိ) [န+သန္တိက] အဆက်အစပ်မရှိ သော။ ကာမံ တဿ စက္ကရတနဿ နေမိမဏ္ဍလံ အသန္တိကမေဝ နိဗ္ဗတ္တံ။ ဒီ၊ ငှ၊ ၂။ ၁၉၅။ မ၊ ငှ၊ ၃။ ၃၅၅။

အသန္တိတာ (တိ) [န+သန္တိ+တာ] အရိုးဆက် မရှိသည်၏အဖြစ်၊ အရိုးဆက်မရှိခြင်း။ နာဟံ အသန္တိတာ ပက္ခော။ ဇာ၊ ၂။ ၁၅၁။ အသန္တိ-တာတိ သန္တိနံ အဘာဝေန။ ဇာ၊ ငှ၊ ၆။ ၂၀။

အသန္တိပိတ္တာ (တိ) [အသန္တိ+ပိတ္တာ] ခန္ဓာကိုယ်၌ -အရိုးဆက် - အဆက်အစပ်-မရှိ - မထင် ရွား-သောကြောင့် အသန္တိပိတ္တာ မည်သော မိဖုရား။ (ဓမ္မာသောကမင်း၏ မိဖုရား)။ ဒွေ သဓဇ အဂ္ဂမဟေသိယာ အသန္တိပိတ္တာယ။ ဝိ၊ ငှ၊ ၁။ ၃၂။ အသန္တိပိတ္တာတိ တဿာ နာမံ၊ တဿာ ကိရသရီရေ သန္တယောန ပညာယန္တိ။ ဝဇီရ၊ ၂။ ၆။ (- ဒီ၊ ငှ၊ ၂။ ၄၄။ မ၊ ငှ၊ ၃။ ၂၆၃။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၃၀။)

အသန္တိဋ္ဌာဂတ (တိ) [န+သန္တိဋ္ဌာ+ဂတ] ဆုံး ပြတ်ခြင်းသို့ မရောက်သော၊ မဆုံးဖြတ်နိုင် သော။ အသန္တိဋ္ဌာဂတဿ ဝိစိကိစ္ဆာ။ အဘိ၊ ငှ၊ ၂။ ၃၇။

အသန္တိဋ္ဌာန (တိ) [န+သန္တိဋ္ဌာန] မဆုံးဖြတ်နိုင် သော။ ခေတန္တိ အသန္တိဋ္ဌာနံ။ မဟာနိ၊ ငှ၊ ၄၀၅။

အသန္တိဋ္ဌာနဂတ (တိ) [အသန္တိဋ္ဌာန+ဂတ] ဆုံး ပြတ်ခြင်းသို့ မရောက်သော၊ မဆုံးဖြတ်နိုင် သော။ အသန္တိဋ္ဌာနဂတဿ ပနေတ္ထ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အဘိ၊ ငှ၊ ၃။ ၄၃၆။

အသန္တိဋ္ဌာနစရဏ (န) [အသန္တိဋ္ဌာန+စရဏ] ဆုံးဖြတ်ချက် မချနိုင်သည်ဖြစ်၍ လှည့်လည် ခြင်း၊ တည်တည်တံ့တံ့ မနေနိုင်ပဲ ဟိုဟိုဒီဒီ လှည့်လည် သွားလာနေခြင်း။ အနဝဋ္ဌိတ

စာရိကန္တိ အသန္တိဋ္ဌာနစရကံ။ မဟာနိဌ။
၃၄၃။

အသန္တိဋ္ဌာနဘာဝ (ပု) [အသန္တိဋ္ဌာန+ဘာဝ]
မဆုံးဖြတ်နိုင်သည်၏အဖြစ်။ အနိဋ္ဌာဂတာယာ-
တိ အသန္တိဋ္ဌာနဘာဝံ ဂတာယ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။
၂၆၇။

အသန္တိဓိကတ (တိ) [န+သန္တိဓိ+ကတ] ပြုအပ်
သော သိုမှီးသိမ်းဆည်းခြင်း မရှိသော၊ သိုမှီး
သိမ်းဆည်းမထားအပ်သော၊ သက်န်း (ယနေ့
ပင်ဒါယကာက ကထိန်ခင်းရန်လှူဒါန်းထား
သဖြင့် နောက်ရက် နောက်အာရုံ ဖက်သို့
မကူးပြောင်းသေး၊ တညဉ့် နှစ်ညဉ့် စသည်
လွန်အောင် သိမ်းဆည်း မထားရသေးသော
သက်န်း)။ အသန္တိဓိကတေန အတ္တတံ ဟော-
တိ ကထိန်။ ဝိ၊၃။၃၅၃။ ဝိ၊၅။၃၀၉။ (-
ဝဇီရ၊၄၉၂။)

အသန္တိဓိကာရက (တိ) [န+သန္တိဓိ+ကာရ+
က] (၁) သိုမှီးသိမ်းဆည်းခြင်းကို ပြုခြင်း
မရှိသော၊ သိုမှီးသိမ်းဆည်း မထားအပ်သော
(ခဲပွယ် ဘောဇဉ်)။ (၂) သိုမှီးသိမ်းဆည်း
ခြင်းကို မပြုသော၊ သူ။ (၁) အသန္တိဓိကာရ-
ကသည်-ကြည့်။ (၂) တေ ဟိ နိက္ခိတ္တဇာ-
တဗ္ဗပရတော အသန္တိဓိကာရကာဝ ဟုတော။
သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၅၀။

အသန္တိဓိကာရကသညီ (တိ) [အသန္တိဓိကာရက+
သညာ+ဤ] အသန္တိဓိကာရသည်နှင့် အနက်
တူ။ အသန္တိဓိကာရကသညီ။ ဝိ၊၂။၁၁၇။ (-
ဝိ၊ဌ၊၄။၁၃၄၊၁၃၅။ ကခါ၊၂၂၇။ ကခါ၊ဋီ၊
၃၉၀။)

အသန္တိဓိကာရသညီ (တိ) [အသန္တိဓိကာရ+သ-
ညာ+ဤ] သိုမှီးသိမ်းဆည်းခြင်းကို ပြုခြင်း
မရှိသော - သိုမှီးသိမ်းဆည်းမထားအပ်သော
- ခဲပွယ် ဘောဇဉ်ဟု အမှတ်ရှိသော၊ သူ။
သန္တိဓိကာရေ အသန္တိဓိကာရသညီ။ ဝိပတိ၊၂။
၂၆၉။

အသန္တိဓိဗဟုလ (တိ) [န + သန္တိဓိ + ဗဟုလ]
များစွာ သိုမှီး သိမ်းဆည်းခြင်း မရှိသော၊
မြောက်မြားစွာ စုဆောင်းသိမ်းဆည်းမထား
သော၊ သူ။ အသန္တိဓိဗဟုလော ပရိက္ခာရေသု
ဝိဂတမလမစ္ဆေရော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၃၁။ (-
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၉၇။)

အသန္တိပတန္တ (တိ) [န+သန္တိပတန္တ] မစည်း
ဝေးသော၊ သူ။ အဘိဏ္ဍိ အသန္တိပတန္တာ
ဟိ ဒိသာဝိဒိသာသု အာဂတသာသနံ န သု-
ဏန္တိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၀၇။ အံ၊ဌ၊၃။၁၅၆။ (- ဒီ၊
ဋီ၊၂။၁၂၃။)

အသန္တိပတိတ (တိ) [န+သန္တိပတိတ] မစည်း
ဝေးသော၊ သူ။ အဘိဏ္ဍိ အသန္တိပတိတာ
ဒိသာသု အာဂတသာသနံ န သုဏန္တိ။ ဒီ၊ဌ၊
၂။၁၁၄။ (- မ၊ဌ၊၄။၇၇။ အံ၊ဌ၊၁။၃၅၆။
အဘိ၊ဌ၊၂။၄၀၈။ ကခါ၊ဋီ၊၈။)

အသန္တိပါတ (ပု) [န+သန္တိပါတ] မစည်းဝေး
ခြင်း။ အသန္တိပါတောတိ လာဘမစ္ဆရေန
နိပ္ပိဋိတတာယ အသန္တိပါတော ဝိယ ဘဝိဿ-
တိ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၃၁၃။ (- သီ၊ဋီ သစ်၊၂။၂၈၃။)

အသန္တိသိန္န (တိ) [န+သန္တိသိန္န] ကောင်းစွာ
-မတည်နေ-မတည်ငြိမ်-သော။ လုဋ္ဌိတော-
တိ အသန္တိသိန္နော။ သံ၊ဌ၊၃။၂၁၀။ အံ၊ဌ၊
၃။၆၈။

အသန္တိသိန္နဘာဝ (ပု) [အသန္တိသိန္န + ဘာဝ]
မငြိမ်သက် - မတည်ငြိမ် - သည်၏ အဖြစ်။
စေတသော အဝုပသမောတိ စိတ္တဿ အ-
ဝုပသန္တတာ အသန္တိသိန္နဘာဝေါ။ သံ၊ဋီ၊၂။
၄၁၇။

အသန္တိသိန္နသဗ္ဗာဝ (ပု) [အသန္တိသိန္န+သန္တ+
ဘာဝ] မတည်ငြိမ် - မငြိမ်သက် - ခြင်း
သဘော၏ ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ်။ အဝုပ-
သမောတိ အသန္တိသိန္နသဗ္ဗာဝမာဟ။ မူလဋီ၊
၁။၁၂၀။

အသန္တိသိန္နသလိလ (တိ) [အသန္တိသိန္န+သလိလ] မပြတ်သက်သော ရေရှိသော (မြစ်)။ အပရိသက္ခိတဇလာယာတိ သောတဝသေန ပဝတ္တိယာ သမန္တတော “အဋ္ဌိတဇလာယ အသန္တိသိန္နသလိလယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၁၆။

အသန္တိဟိတ (တိ) [န+သန္တိဟိတ] (က) နှစ်တောင့်ထွာဟတ္ထပါသိန္တိ အနီး၌ - မတည်ရှိသော - မရောက်ရှိသော။ (ခ) မရောက်ရှိသော၊ အပြင်အပသို့ထွက်သွားသော။ (က) အသန္တိဟိတေပိ ဥပဇ္ဈာယေ ကမ္မဝါစာ ရဟတိတိ အာပဇ္ဇတိတိ စေ။ ဝဇိရ၊ ၄၃၄။ (- ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၃၄။) (ခ) ဂေါပါလကေ အသန္တိဟိတေ ဘတ္တဝေလာယံ သယမေဝ ဂန္ဓာ။ ဒီ၊ ၄၁။ ၂၇၃။ မ၊ ၄၁။ ၂၇၃။ အသန္တိဟိတေ ဂေဟတော ဗဟိ ဂတေ။ ဒီ၊ ၄၁။ ၁၃၄။ သိ၊ ၄၁။ ၂။ ၁၃၄။ (- ဒီ၊ ၄၁။ ၁၃၅။ မောဂ်၊ ၄။ ၈၀။)

အသပတ္တ (တိ) [န+သပတ္တ] ရန်သူ - မရှိ - ကင်း - သော။ အဝေရာ အဇ္ဈော အသပတ္တာ အဗျာပဇ္ဇာ ဝိဟရေမု အဝေရိနော။ ဒီ၊ ၂။ ၂၂၀။ အသပတ္တာတိ အပစ္စတ္တိကာ။ ဒီ၊ ၄၁။ ၂။ ၁၃၀။ အသမ္ဘာန် အဝေရမသပတ္တံ။ ခုဒ္ဒက၊ ၁၁။ သုတ္တနိ၊ ၃၀၀။ အသပတ္တန္တိ ဝိဂတပစ္စတ္တိကံ။ ခုဒ္ဒက၊ ၄၁။ ၂။ သုတ္တနိ၊ ၄၁။ ၁၇၉။ (- ထေရီ၊ ၄၃၃-၄။ ထေရီ၊ ၄၁။ ၂၉၆၊ ၂၉၇။)

အသပတ္တတာ (တိ) [အသပတ္တ+တာ] ရန် - ရန်သူ - မရှိသည်၏ အဖြစ်။ အဝေရတာ - ကြည့်။

အသပတ္တိ (တိ) [န + သပတ္တိ] လင်တူမယား - မယားပြိုင် - မရှိ - သော မိန်းမ။ အသပတ္တိ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသန္တိ ပုတ္တဝတီ သမာနာ။ သံ၊ ၂။ ၄၄၅။ (- အံ၊ ၄၁။ ၁၁၉။ ဇာ၊ ၄၁။ ၁၀၁။)

အသပ္ပဋိဘာန (န) [န+သပ္ပဋိဘာန] ဉာဏ်၌ - မထင်မြင် - မရှင်းလင်း - ခြင်း။ ဝိတ္တာယိ - တတ္တန္တိ အသပ္ပဋိဘာနံ။ မ၊ ၄၁။ ၂၀၇။

အသပ္ပိယ (တိ) [န+သပ္ပိယ] မလျော် - မသင့်တော် - မလျောက်ပတ် - အကျိုးမရှိ - သော။ သော အသပ္ပိယာနိ စေဝ ဘောဇနာနိ ဘုဉ္ဇိ။ ဝိ၊ ၁။ ၉၁။ အသပ္ပိယာနိတိ အဟိတာနိ အဝုဇ္ဈိ - ကရာနိ၊ ယာနိ ခိပ္ပမေဝ ဇီဝိတက္ခယံ ပါပေန္တိ။ ဝိ၊ ၄၁။ ၂။ ၃၇။ အသပ္ပိယံ ပါဠိဒေသနီယံ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၇၊ ၄၆၃။ အသပ္ပိယန္တိ သဂ္ဂမောက္ခာနံ အဟိတံ အနန္တကုလံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၀၃။ အသပ္ပိယန္တိ သဂ္ဂမောက္ခန္တိ ယကရန္တိ အတ္ထော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၅၇။ (- ဝိ၊ ၁။ ၄၁၀-၉။ မ၊ ၁။ ၄၃။ အံ၊ ၂။ ၁၂၇။ ဝိ၊ ၄၁။ ၂။ ၃၀၊ ၅၇။ ဝိ၊ ၄၁။ ၆၇၊ ၁၃၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၂၇၄။ ဒီ၊ ၄၁။ ၁၆၆၊ ၁၇၆။ မ၊ ၄၁။ ၂၇၉၊ ၂၆၉။ မ၊ ၄၁။ ၃၆။ သံ၊ ၄၁။ ၂။ ၂၁၊ ၂၁၇၊ ၂၂၇။ အံ၊ ၄၁။ ၃၇၊ ၁၁၅။ အံ၊ ၄၁။ ၂။ ၉၃။ အံ၊ ၄၁။ ၃။ ၄၇။ အဘိ၊ ၄၁။ ၁၇၂။ အဘိ၊ ၄၁။ ၂၇၀။ အဘိ၊ ၄၁။ ၄၄၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၄၇။ ခုဒ္ဒက၊ ၄၁။ ၂၀၀။ ဓမ္မေ၊ ၄၁။ ၂။ ၂၆၆။ ထေရီ၊ ၄၁။ ၂။ ၂၁၅။ ဇာ၊ ၄၁။ ၃။ ၇၉။ မဟာနိ၊ ၄၁။ ၂၂၂၊ ၄၁၀။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၇၇။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၂၁။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၁၉။)

အသပ္ပိယကထာဝဇ္ဇနပုဗ္ဗိကာ (တိ) [အသပ္ပိယ + ကထာ + ဝဇ္ဇန + ပုဗ္ဗိကာ] မသင့်လျော် - မလျောက်ပတ် - သော စကားကို ကြည့်ခြင်း လျှင် ရွှေသွားရှိသော။ အသပ္ပိယကထာဝဇ္ဇနပုဗ္ဗိကာယ သပ္ပိယကထာယ ဝသေန။ မ၊ ၄၁။ ၃။ ၂၇။

အသပ္ပိယကမ္မဋ္ဌာန (န) [အသပ္ပိယ + ကမ္မဋ္ဌာန] မသင့်လျော် - မလျောက်ပတ် - သော ကမ္မဋ္ဌာန်း။ အသပ္ပိယကမ္မဋ္ဌာနံ နာမ နတ္ထိ။ သံ၊ ၄၁။ ၉၇။

အသပ္ပိယကာရီ (တိ) [အသပ္ပိယ + ကရ + ကိ] မသင့်လျော် - မလျောက်ပတ် - သည်ကို ပြ

လေ့ရှိသောသူ။ အသပ္ပိယကာရီ ဟောတိ။
ဝိ၊၃။၄၁၈။ အံ၊၂။၁၂၆။ အသက္ကစ္ဆကာရီ စ
ဟောတိ အသပ္ပိယကာရီ စ။ အံ၊၂။၃၇၂။
အသပ္ပိယကာရီတိ န သပ္ပိယကာရီ န ဥပ-
ကာရဘူတဓမ္မကာရီ။ အံ၊၄။၃။၁၃၈။

အသပ္ပိယကာလ (ပု) [အသပ္ပိယ + ကာလ]
မလျောက်ပတ်သော အခါကာလ။ အသပ္ပိ-
ယကာလေ ဝေဒနဌာနံ ပဟာယ အညတ္တ
အဂမံသု။ ဝေ၊၄။၁။၄၉၇။

အသပ္ပိယကိရိယာ (ထိ) [အသပ္ပိယ + ကိရိယာ]
မလျောက်ပတ်သည်ကို ပြခြင်း။ တဿ ဣမိ-
ဿာ စ အသပ္ပိယကိရိယာယ အသုစိ ဝိသ-
ဒေါသော။ မ၊၃။၄၅။ အသပ္ပိယကိရိယာ
အာရောဂျဿ ပရိပန္နော။ အံ၊၃။၃၆၄။ (-
ဣတိဝုတ်၊၄။၅၆။ ပဋိသံ၊၄။၁။၁၃၀။)

အသပ္ပိယဂူဟဏ (န) [အသပ္ပိယ + ဂူဟဏ]
မသင့်လျော် - မလျောက်ပတ် - သော ဆေး
စသည်ကို - ယူခြင်း - မှီခိုခြင်း။ အသပ္ပိယဂူ-
ဟဏံ ဝိယ တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံ။ အဘိ၊
၄။၂။၁၈၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၁၈။ အသပ္ပိယဂူဟဏံ
ဝိယ ဗဟုဝိဓာနတ္ထုပ္ပတ္တိနိမိတ္တတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၃။၂။၃၄၂။

အသပ္ပိယတာ (ထိ) [အသပ္ပိယ + တာ] မသင့်
လျော် - မလျောက်ပတ် - သည်၏ အဖြစ်။
အသပ္ပိယတာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၁၅။ သာရတ္ထ၊၂။
၂၀၆။ ဝိမတိ၊၁။၂၁၄) တိ ဝိသဘာဂဗ္ဗပါဒိ-
အာရမ္မဏသမောရဏေန ဝါ အမနုဿပရိက္ခ-
ဟိတဘာယ ဝါ အသပ္ပိယတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။
၁၁၈။ သာရတ္ထ၊၂။၂၀၉။

အသပ္ပိယတာစ (ပု) [အသပ္ပိယ + တာစ]
မလျောက်ပတ်သည်၏ အဖြစ်။ သော အာဒိ-
တော ပဌာယ အသပ္ပိယဘာဝံ ကထေသိ။
ဝေ၊၄။၁။၄၉၇။ (-နေတ္ထိ၊၄။၈၇။ သာရတ္ထ၊
၁။၃၄၀။)

အသပ္ပိယဘောဇန (န) [အသပ္ပိယ + ဘောဇန]
မလျောက်ပတ်သော ဘောဇန။ အသပ္ပိယ-
ဘောဇနတော ဥပ္ပန္နဗျာဓိဓဿနေန ဘောဇ-
နဿ ဗျာဒိနိနိဘာဝေါ ဝိယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။
၃၃၃။ ဝဇီရ၊၄၂။

အသပ္ပိယဗ္ဗပ (န) [အသပ္ပိယ + ဗ္ဗပ] မလျောက်
ပတ်သော - အဆင်း - ရူပါရုံ။ အသပ္ပိယ-
ဗ္ဗပါနိ ပဿတိ။ သံ၊၄။၂။၁၅၉။ အသပ္ပိယ-
ဗ္ဗပါဒယော စိတ္တံ န ဝိက္ခိပန္နိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၇၁။

အသပ္ပိယဗ္ဗပဓဿန (န) [အသပ္ပိယဗ္ဗပ + ဓဿ-
န] မလျောက်ပတ်သော အဆင်းကိုမြင်ခြင်း။
အသပ္ပိယဗ္ဗပဓဿနာဒိနာ စ အာဓာဓံ န
ကဓောန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၃။ မဟာနိ၊၄။၄၁၁။
(-အံ၊၄။၁။၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၃။၁။၆၃။)

အသပ္ပိယလေပန (န) [အသပ္ပိယ + လေပန]
မသင့်လျော်သော ဆေးကို လိမ်းခြင်း။
အသပ္ပိယလေပနံ ဝိယ ဒုက္ခဟေတုနော
သသန္တာနေ သန္တိဓာပနတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၃။၂။
၃၄၂။

အသပ္ပိယဝဋ္ဋန (န) [အသပ္ပိယ + ဝဋ္ဋန]
မလျောက်ပတ်သည်ကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။
အသပ္ပိယဝဋ္ဋနသပ္ပိယသေဝနဝသေန ကာ-
ယဿ ပရိဟရဏံ ဟောတိ။ မ၊၃။၃။၃၂၅။

အသပ္ပိယဝိဟာရ (ပု) [အသပ္ပိယ + ဝိဟာရ]
မလျောက်ပတ်သော ကျောင်း။ သာဝတ္ထိယံ
ပန အသပ္ပိယဝိဟာရံ သလ္လကွေတွာ တတ္ထ
ဂန္တုကာမော အဟောသိ။ သံ၊၄။၃။၂၀။

အသပ္ပိယဝေလာ (ထိ) [အသပ္ပိယ + ဝေလာ]
မလျောက်ပတ်သောအချိန်အခါ။ အသပ္ပိယ-
ဝေလာယ ဟိ ဝုစ္စမာနမ္ပိ ကမ္မဋ္ဌာနံ န သက္ကာ
ဟောတိ မနသိကာတုံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၉၇။

အသပ္ပိယသေဝနပမ (ထိ) [အသပ္ပိယ + သေဝန
+ ဥပမာ] မသင့်တင့် - မလျောက်ပတ် -

သော ဥတုသောဇဉ်စသည်ကို မှီဝဲခြင်း-
ဥပမာရှိသော-နှင့်တူသော။ အသပ္ပိယသေ-
ဝနုပမော သင်္ခါရုပါဒ်ကုန္ဒော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။
၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၀၉။

အသပ္ပိယသေဝိတာ (တိ) [အသပ္ပိယသေဝိ+
တာ] မလျောက်ပတ်သည်ကို မှီဝဲလေ့ရှိသည်
၏ အဖြစ်။ အသပ္ပိယသေဝိ-ကြည့်။

အသပ္ပိယသေဝိ (တိ) [အသပ္ပိယ+သေဝိ]
မလျောက်ပတ်သည်ကို မှီဝဲလေ့ရှိသော။ သူ။
တေသု ယော အသပ္ပိယသေဝိ ဟောတိ။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၈၃-၄။ (-ဣတိ-
ဝုတ်၊ဋ္ဌ၊ ၅၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၁၂။)

အသပ္ပိယာနုပကာရဓမ္မ (ပု) [အသပ္ပိယ+
အနုပကာရ+ဓမ္မ] မလျောက်ပတ်သည်ဖြစ်၍
ကျေးဇူးမပြုတတ်သော တရား။ သီလဿ
အသပ္ပိယာနုပကာရဓမ္မေ ဝဇ္ဇေတွာ။ အံ၊ဋီ၊
၂။ ၉၃။

အသပ္ပိယာရမ္မဏ (န) [အသပ္ပိယ+အာရမ္မဏ]
မသင့်လျော်-မလျောက်ပတ်-သော အာရုံ။
ယဒိပိ ခိကာသဝဿ အသပ္ပိယာရမ္မဏံ
ကိလေသာနံ ဥပ္ပတ္တိယာပစ္စယော န ဟောတိ။
မ ဋီ၊ ၃။ ၂၄၉။

အသပ္ပိယာလေပန (န) [အသပ္ပိယ+အာ-
လေပန] မသင့်လျော်သောဆေးကို လိမ်း
ခြင်း။ အသပ္ပိယာလေပနေန (အသပ္ပိယ-
လေပနေန ?) ဂဏ္ဍဝိကာရပါတုဘာဝေါဝိယ။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၁၈။

အသပ္ပိယာဟာရ (ပု) [အသပ္ပိယ+အာဟာရ]
မသင့်လျော်-မလျောက်ပတ်-သော အစာ
အာဟာရ။ ဝိသမာဟာရန္တိ တဒါပဝတ္ထမာန-
သရီရာဝတ္ထာယ အသပ္ပိယာဟာရံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။ ၃၀၈။

အသပ္ပိယာဟာရဝိစာရ (တိ) [အသပ္ပိယာ-
ဟာရ+ဝိစာရ] မသင့်လျော် - မလျောက်

ပတ်-သော အစာအာဟာရကို စီရင်တတ်
သော။ သူ။ အသပ္ပိယာဟာရဝိစာရဿ ဝိယ
ဝေဇ္ဇဿ တိကိစ္ဆန်။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊ ၂၈၇။ ဒီ၊ဋီ၊
၁။ ၇၈။ သီ၊ဋီ၊သင်္ခ၊ ၁။ ၃၆၅။

အသပ္ပုရိသ (ပု) [န + သပ္ပုရိသ] သူတော်
ကောင်းမဟုတ်သော-ယုတ်မာသော-ယုတ်
ညံ့သော-သူ၊ သူယုတ်၊ လူယုတ်မာ။ ဇာ-
နေယျ န ခေါ ဘိက္ခဝေ အသပ္ပုရိသော အ-
သပ္ပုရိသံ။ မ၊ ၃။ ၇၀။ အသပ္ပုရိသောတိ ပါပ-
ပုရိသော။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၄။ ၅၃။ အသပ္ပုရိသော ခေါ
မဟာရာဇ ဥဋ္ဌာရေ ဘောဂေ လဘိတွာ။
သံ၊ ၁။ ၉၀။ အသပ္ပုရိသောတိ လာမကပုရိ-
သော။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၆။ အသန္တော နိဇော
ပုရိသောတိ အသပ္ပုရိသော။ မ၊ဋီ၊ ၃။ ၂၆၇။
သံ၊ဋီ၊ ၁။ ၁၆၂။ (-မ ၃။ ၈၆-၇။ သံ ၃။ ၁၆။
အံ၊ ၁။ ၆၃၊ ဂဂ၊ ၁၀၀၊ ၄၉၉၊ ၅၃၉။ အဘိ၊ပု-
၁၀၇၊ ၁၄၃။ ဇာ၊ ၁။ ၂၁၁။ ဇာ၊ ၂။ ၅၀။ စူဠနိ၊
၂၄၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၈၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၁။
သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၅။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၉။
ထေရ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၃။ ထေရ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၄။ စရိယာ၊
ဋ္ဌ၊ ၁၄၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၉၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၄။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၈၃၊ ၄၇၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၅။ ၅၂၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊
၇။ ၆၄။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊ ၂၂၇။ ဒီ၊ဋီ၊ ၃။ ၂၇၁။ မ ဋီ၊
၁။ ၂၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၂၅။)

အသပ္ပုရိသကမ္မ (န) [အသပ္ပုရိသ+ကမ္မ] သူ
ယုတ်တို့၏-အမှု- ကိစ္စ။ အသပ္ပုရိသကမ္မန္တ-
ကြည့်။

အသပ္ပုရိသကမ္မန္တ (တိ) [အသပ္ပုရိသ+ကမ္မန္တ]
သူယုတ်တို့၏အမှုရှိသော၊ သူယုတ်တို့၏အမှုကို
ပြုလုပ်တတ်သော။ သူ။ အသပ္ပုရိသကမ္မန္တော
ဟောတိ။ မ၊ ၃။ ၇၁-၂။ အသပ္ပုရိသကမ္မန္တော-
တိ အသပ္ပုရိသကမ္မာနံ ကတ္တာ။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၄။ ၅၄။
အသပ္ပုရိသကမ္မံ နာမ တိဝိဓမ္မိ ကာယဒုစ္စရိ-
တံ။ မ၊ဋီ၊ ၃။ ၂၆၇။

အသပ္ပုရိသစိတ္တ (န) [အသပ္ပုရိသ + စိတ္တ] သူယုတ်တို့၏စိတ်။ အသပ္ပုရိသစိတ္တေတိ ပရဒုက္ခစိန္တနသီလာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄၊၁၇။

အသပ္ပုရိသစိန္တက (တိ) [အသပ္ပုရိသ + စိန္တက] သူယုတ်တို့၏စိတ်ဖြင့် သူတပါးတို့၏ ဆင်းရဲကို ကြံတတ်သော၊ သူယုတ်တို့၏ အကြံကို ကြံတတ်သော၊ သူ။ ဣမံ ဇမ္ပံ နေကတိကံ၊ အသပ္ပုရိသစိန္တကံ။ ဇာ၊၁၊၂၁။ မာယာဝိနော နေကတိကာ၊ အသပ္ပုရိသစိန္တကာ။ ဇာ၊၁၊၂၄၉။ အသပ္ပုရိသစိန္တကာတိ အသပ္ပုရိသစိတ္တေတိ ပရဒုက္ခစိန္တနသီလာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄၊၁၇။

အသပ္ပုရိသစိန္တာ (တိ) [အသပ္ပုရိသ + စိန္တာ] သူယုတ်တို့၏ အကြံ။ အသပ္ပုရိသစိန္တိ၊ ကြည့်။

အသပ္ပုရိသစိန္တိ (တိ) [အသပ္ပုရိသ + စိန္တိ] သူယုတ်တို့၏ တရားကို ကြံစည်လေ့ရှိသော၊ သူ။ အသပ္ပုရိသစိန္တိ ဟောတိ။ မ၊၃၊၇၁။ အသပ္ပုရိသစိန္တိတိ အသပ္ပုရိသစိန္တာယ စိန္တကော။ မ၊ဋ္ဌ၊၄၊၅၄။ အသပ္ပုရိသဓမ္မော အသပ္ပုရိသော ဥတ္တရပစ္စေကောပေန၊ တေသံ စိန္တနသီလောတိ အသပ္ပုရိသစိန္တိ။ မ၊ဋီ၊၃။ ၂၆၇။

အသပ္ပုရိသတရ (တိ) [အသပ္ပုရိသ + တရ] အထူးသဖြင့် - အလွန် - ယုတ်မာ - ယုတ်ညံ့ - သော၊ သူ။ အသပ္ပုရိသေန အသပ္ပုရိသတရဉ္စ။ သံ၊၃၊၁၆။ အံ၊၁၊၅၃၉။ အသပ္ပုရိသတရန္တိ ဓာတိရေကေန အသပ္ပုရိသံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၊၃၇၉။ (- အဘိ၊ပု၊၁၀၇၊၁၄၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃၊၇၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။ ၅၅၉။ အံ၊ဋီ၊၂။ ၃၇၆။)

အသပ္ပုရိသဒါန (န) [အသပ္ပုရိသ + ဒါန] သူယုတ်တို့သည် ပေးအပ်သောအလှူ။ အသပ္ပုရိသဒါနံ ဒေတိ။ မ၊၃၊၇၁။ အသပ္ပုရိသဒါနန္တိ အသပ္ပုရိသေဟိ ဒါတဗ္ဗံ ဒါနံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၅၄။ အသပ္ပုရိသဒါနံ နာမ အသက္ကစ္စဒါနာဒိ။

မ၊ဋီ၊၃။ ၂၆၀။ ပဋိမာနိ ဘိက္ခဝေ အသပ္ပုရိသဒါနာနိ။ အံ၊၂။ ၁၅၁။

အသပ္ပုရိသဒိဋ္ဌိ (တိ) [အသပ္ပုရိသ + ဒိဋ္ဌိ] သူယုတ်တို့၏ အယူရှိသော၊ သူ။ အသပ္ပုရိသဒိဋ္ဌိ ဟောတိ။ မ၊၃၊၇၁။ အသပ္ပုရိသဒိဋ္ဌိတိ အသပ္ပုရိသဒိဋ္ဌိယာ သမန္နာဂတော။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၅၄။ အသပ္ပုရိသဒိဋ္ဌိ နာမ ဝိသေသတော ဒသဝတ္ထုကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊ တာယ သမန္နာဂတော အသပ္ပုရိသဒိဋ္ဌိယာ သမန္နာဂတော။ မ၊ဋီ၊၃။ ၂၆၇။

အသပ္ပုရိသဓမ္မ (ပု) [အသပ္ပုရိသ + ဓမ္မ] သူယုတ်တို့၏ တရား၊ သူယုတ်မာဖြစ်အောင် ပြုတတ်သော တရား။ သပ္ပုရိသဓမ္မဉ္စ ဝေါဘိက္ခဝေ ဒေသေသာမိ အသပ္ပုရိသဓမ္မဉ္စ။ မ၊၃၊၇၆။ အသပ္ပုရိသဓမ္မန္တိ ပါပပုရိသာနံ ဓမ္မံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄၊၆၇။ (- ဇာ၊၂။ ၄၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။ ၂၄၆။ မ၊ဋီ၊၁။ ၂၉၁။ မ၊ဋီ၊၃။ ၂၆၇၊ ၂၇၆။)

အသပ္ပုရိသဓမ္မသမန္နာဂတ (တိ) [အသပ္ပုရိသ + ဓမ္မ + သမန္နာဂတ] သူယုတ်တို့၏ တရားနှင့် ပြည့်စုံသော၊ သူ။ ဣမံ အသတိ အသပ္ပုရိသဓမ္မသမန္နာဂတံ အသညတံ ဒုဿိလံ .. မညာမိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃၊၅၀၅။

အသပ္ပုရိသဘတ္တိ (တိ) [အသပ္ပုရိသ + ဘတ္တိ] သူယုတ်တို့ကို မှီဝဲဆည်းကပ်ခြင်းရှိသော၊ သူ။ အသပ္ပုရိသဘတ္တိ ဟောတိ။ မ၊၃၊၇၁။ အသပ္ပုရိသဘတ္တိတိ အသပ္ပုရိသသေဝနော။ မ၊ဋ္ဌ၊၄၊၅၄။ အသပ္ပုရိသေ ဘတ္တိ တေဏှာတိ အသပ္ပုရိသဘတ္တိ။ တေနာဟ “အသပ္ပုရိသသေဝနော” တိ။ မ၊ဋီ၊၃။ ၂၆၇။

အသပ္ပုရိသဘာဝသာဓက (တိ) [အသပ္ပုရိသ + ဘာဝ + သာဓက] သူယုတ်၏ အဖြစ်ကို ပြီးစေတတ်သော။ အသပ္ပုရိသဘာဝသာဓကံ အရနာကတဝရကောဗ္ဗံ ဒေသေတုံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၁၈။

အသပ္ပုရိသဘူမိ (ထိ) [အသပ္ပုရိသ + ဘူမိ]
 သူယုတ်တို့၏ - ဖြစ်ရာ - တည်ရာ - တရား။
 အသပ္ပုရိသဘူမိ၌ ဝေါ ဘိက္ခုဝေ ဒေသေ-
 သာမိ။ အံ၊၁။၆၂။ အသပ္ပုရိသဘူမိတိ အ-
 သပ္ပုရိသာနံ ပတိဋ္ဌာနဋ္ဌာနံ။ အံ၊၄။၂။၂၇။
 ဘဝန္တိ ဣ ပတိဋ္ဌဟန္တိတိ ဘူမိ၊ အသပ္ပုရိ-
 သာနံ ဘူမိ အသပ္ပုရိသဘူမိ။ အံ၊၄။၂။၂၈။
 အသပ္ပုရိသဘူမိ* အတိက္ကမတိ။ ဒိ၊၄။၁။၃၁။
 မ၊၄။၁။၈။ သံ၊၄။၁။၈။ အံ၊၄။၁။၇။ ခုဒ္ဒက၊
 ၄။၈။ ၉ဒါန၊၄။၁၆။ ဣတိဝုတ်၊၄။၂၆။ အ-
 သပ္ပုရိသဘူမိန္တိ အသပ္ပုရိသဝိသယံ။ သိ၊၄။
 သစ်၊၁။၁၆၃ (-ဒိ၊၄။၁။၄၃။ မ၊၄။၁။၃၃။
 သံ၊၄။၁။၃၉။ အံ၊၄။၁။၃၂။)

အသပ္ပုရိသဘူမိသမတိက္ကမ (ပု) [အသပ္ပုရိသ-
 ဘူမိ + သမတိက္ကမ] သူယုတ်တို့၏ - ဖြစ်ရာ -
 တည်ရာ - တရားကို ကောင်းစွာ လွန်မြောက်
 ခြင်း။ နနု စ... အသပ္ပုရိသဘူမိသမတိက္ကမာဒိ-
 ဝစနံ နိရတ္ထကန္တိ ?။ ဒိ၊၄။၁။၄၃။ မ၊၄။၁။၃၃။
 သံ၊၄။၁။၃၀။ အံ၊၄။၁။၃၂။

အသပ္ပုရိသဘူမိသမတိက္ကမန (န) [အသပ္ပုရိသ-
 ဘူမိ + သမတိက္ကမန] သူယုတ်တို့၏ ဖြစ်ရာ -
 တည်ရာ - တရားကို ကောင်းစွာ လွန်မြောက်
 ခြင်း။ တေသမေဝ စေတောပရိဝိတက္က-
 မညာယ တဒတိပရိဟရဏတ္ထံ အသပ္ပုရိသ-
 ဘူမိသမတိက္ကမနာဒိအတ္ထော အနုဘာဝိ-
 တောတိ။ သိ၊၄။သစ်၊၁။၁၆၃။

အသပ္ပုရိသဘူမိသမောက္ကမ (ပု) [အသပ္ပုရိသ-
 ဘူမိ + သမောက္ကမ] သူယုတ်တို့၏ - ဖြစ်ရာ -
 တည်ရာ - တရားသို့ ကောင်းစွာ သက်ရောက်
 ခြင်း။ ဧဝံ တဒါသကိ တပ္ပကာရတော အသပ္ပု-
 ရိသဘူမိသမောက္ကမာဒိတော အတိက္ကမာဒိ
 ဝိဘာဝိတန္တိ။ ဒိ၊၄။၁။၄၄။ မ၊၄။၁။၃၃။ သံ၊
 ၄။၁။၃၀။ အံ၊၄။၁။၃၂။

အသပ္ပုရိသမန္တန (န) [အသပ္ပုရိသ + မန္တန]
 သူယုတ်တို့၏ - တိုင်ပင်ခြင်း - စူးစမ်းဆင်ခြင်

ခြင်း။ အသပ္ပုရိသမန္တန (မ၊၄။၄။၅၄) န္တိ
 အသာဓုဇနဝိစာရံ အသပ္ပုရိသဝိမံသံ။ မ၊၄။
 ၃။၂၆၇။

အသပ္ပုရိသမန္တိ (တိ) [အသပ္ပုရိသ + မန္တိ]
 သူယုတ်တို့၏ တိုင်ပင်ပုံ တိုင်းပင်နည်း - ကို -
 ဖြင့် - တိုင်ပင်လေ့ရှိသော။ အသပ္ပုရိသ-
 မန္တိ ဟောတိ။ မ၊၃။၇၁။ အသပ္ပုရိသမန္တိတိ
 အသပ္ပုရိသမန္တနံ မန္တေတာ။ မ၊၄။၄။၅၄။

အသပ္ပုရိသဝါစာ (ထိ) [အသပ္ပုရိသ + ဝါစာ]
 (၁) သူယုတ်တို့၏စကား။ (တိ)(၂) သူယုတ်
 တို့၏စကား ရှိသော၊ သူယုတ်တို့၏စကားကို
 ပြောဆိုသော။ သူ (၁) အသပ္ပိဝါကျကြည့်။
 (၂) အနက်လည်း ကြည့်။ (တိ)(၂) အသပ္ပု-
 ရိသဝါစော ဟောတိ။ မ၊၃။၇၁။ အသပ္ပုရိသ-
 ဝါစောတိ အသပ္ပုရိသဝါစံ ဘာသိတာ။ မ၊၄။
 ၄။၅၄။ အသပ္ပုရိသဝါစန္တိ စတုပ္ပိဓံ ဒုဗ္ဘာ-
 သိတံ။ မ၊၄။၃။၂၆၇။

အသပ္ပုရိသဝါရ (ပု) [အသပ္ပုရိသ + ဝါရ]
 အသပ္ပုရိသနှင့်စပ်၍ ဟောအပ်သောအလှည့်
 အကြိမ်။ တသ္မာ အသပ္ပုရိသဝါရော ပရိဟိ-
 နော။ မ၊၄။၄။၆၈။

အသပ္ပုရိသဝိသယ (ပု) [အသပ္ပုရိသ + ဝိသယ]
 သူယုတ်တို့၏ တည်ရာတရား။ အသပ္ပုရိသ-
 ဘူမိ ကြည့်။

အသပ္ပုရိသဝိမံသာ (ထိ) [အသပ္ပုရိသ + ဝိမံသာ]
 သူယုတ်တို့၏ စူးစမ်းဆင်ခြင်ခြင်း။ အသပ္ပု-
 ရိသမန္တနကြည့်။

အသပ္ပုရိသသံသဂ္ဂ (ပု) [အသပ္ပုရိသ + သံသဂ္ဂ]
 သူယုတ်တို့ နှင့် ပေါင်းဖော် နှီးနှောခြင်း။
 အသပ္ပုရိသသံသဂ္ဂေါ၊ ဒုက္ခန္တော ကဋ္ဌ၊ကျဉ်-
 ယော။ ဇာ၊၂။၅၀။ (-ဣတိဝုတ်၊၄။၂၆၆။
 သာရတ္ထ၊၃။၄၁၈။)

အသပ္ပုရိသသံသေဝ (ပု) [အသပ္ပုရိသ +
 သံသေဝ] သူယုတ်တို့ကို မှီဝဲဆည်းကပ်

ခြင်း။ ကော စာဟာရော အသပ္ပမ္ဘတ္တဝနဿ၊
“အသပ္ပရိသသံသေဝေါ”တိဿ ဝစနိယံ။
အံ၊ ၃။ ၃၄၆။

အသပ္ပရိသသမ္ဘတ္တိ (တိ) [အသပ္ပရိသ +
သမ္ဘတ္တိ] သူယုတ်တို့ကို မှီဝဲ ဆည်းကပ်ခြင်း
ရှိ - မှီဝဲဆည်းကပ်တတ် - သော၊ သူ။ အ-
သပ္ပရိသသမ္ဘတ္တိနော ဘိက္ခဝေ နိဂဏ္ဌာ။ အံ၊
၃။ ၃၇၅။

အသပ္ပရိသသေဝန (တိ) [အသပ္ပရိသ + သေဝ-
နာ] သူယုတ်တို့ကို မှီဝဲဆည်းကပ်ခြင်းရှိသော၊
သူ။ အသပ္ပရိသသတ္တိ ကြည့်။

အသပ္ပရိသသေဝိတ (တိ) [အသပ္ပရိသ +
သေဝိတ] သူယုတ်တို့သည် မှီဝဲအပ်သော။
အသပ္ပရိသသေဝိတော စေသော မဂ္ဂေါ။ သံ၊
၂။ ၃၉၉။ အသပ္ပရိသသေဝိတောတိ ကော-
ကာလိကာဒီဟိ အသပ္ပရိသေဟိ သေဝိတော။
သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၆။

အသပ္ပရိသုပနိဿယ (ပု) [အသပ္ပရိသ +
ပနိဿယ] သူယုတ်မာတည်းဟူသော အား
ကြီးသော မှီဝဲအကြောင်း။ တယာ ဟိ ဝိ-
ပရိတသညာ အယောနိသောမနသိကာရ-
အသပ္ပရိသုပနိဿယ အသပ္ပမ္ဘတ္တဝနာ ဒီဒ္ဓိ
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ ပဝတ္တနဌာနာနိ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၄၇။
တထာ ဟိ.....။ သီ၊ ၁။ ၁။ ၄၀၂။

အသဗလ (တိ) [န + သဗလ] အပြောက်
အကျားမရှိသော (သီလ)။ (ကျောက်ကုန်း
ဝမ်းဗိုက်တို့၌ ရှည်ရှည်၊ ဝိုင်းဝိုင်း စသော
အပြောက်အကွက် ပေါ်ထွက်နေသောနွား -
နွားကျား - ကဲ့သို့ သိက္ခာပုဒ်သီလများတွင်
၂-ပါး ၃-ပါး စဉ်လျက် ဆက်လျက် ပြောက်
ကွက် ပျက်စီးမနေသဖြင့် အပြောက်အကွက်
မရှိသော(သီလ)။ အဓကောနိ အတ္တိဒ္ဓါနိ အ-
သဗလာနိ အကမ္မာသာနိ။ ဝိ၊ ၅။ ၁၆၈။ ဒီ၊ ၂။
၆၈။ ဒီ၊ ၃။ ၂၀၃။ အံ၊ ၁။ ၂၀၀။ အံ၊ ၂။ ၃၀၊

၁၁၆။ ၂၇၃။ ပဋိသံ၊ ၄၃။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၁၅။
ဒီ၊ ၁။ ၂၇၆။ သီ၊ ၁။ ၁။ ၁။ ၁၇၄။ မ၊ ၁။
၁။ ၂၃၃။ ယေသံ ပဋိပါဋိယာ ဒေ ဝါ တိဏိ
ဝါ န ဘိန္နာနိ၊ တာနိ ပိဋိယာ ဝါ ကုစ္ဆိယာ
ဝါ ဥဋ္ဌိတေန ဗိသဝဇ္ဇာဒိသက္ကာနေန ဝိသ-
ဘာကဝဏ္ဏေန ကာဠရတ္တာဒိနံ အညကရ-
သရိရဝဏ္ဏာ ဂါဝိ ဝိယ န သဗလာနိတိ
အသဗလာနိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၁၅။ သဗလရဟိ-
တာနိ အသဗလာနိ။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၁၃၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။ ၂၇၁။ (-ဒီ၊ ၂။ ၁၈၀။ ဒီ ၃။ ၁၉၀။ သံ၊ ၃။
၂၉၉။ အံ၊ ၁။ ၃၉၇။ အံ၊ ၂။ ၄၃၈။ အံ၊ ၃။ ၂၀၇။
ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၅၄။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၁။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၃၀၁။)

အသဗထကာရီ (တိ) [အသဗလ + ကရ + ကိ]
မပြောက်မကျားအောင် - အပြောက်အကွက်
အပျက်အစီးမရှိအောင် - ပြုတတ်သော၊ သူ။
အဓန္တကာရီ ဟောတိ အတ္တိဒ္ဓကာရီ အသ-
ဗလကာရီ အကမ္မာသကာရီ။ အံ၊ ၁။ ၅၆၅။

အသဗ္ဗကာလိက (တိ) [န + သဗ္ဗကာလိက]
အခါခပ်သိမ်း မတည်ရှိသော။ ဧဟိဘိက္ခုပ-
သမ္ပဒါဒယော ဟိ န သဗ္ဗသိက္ခာပဒေတိက္ကမာ-
ရဟာ အသဗ္ဗကာလိကာ စ။ သာရတ္ထ၊ ၂။
၅၇။ (-မ၊ ၁။ ၂၁၈။)

အသဗ္ဗကာလိကတ္တ (န) [အသဗ္ဗကာလိက + တ္တ]
အခါခပ်သိမ်း မတည်ရှိသည်၏ အဖြစ်။ အ-
သဗ္ဗကာလိကတ္တာ ပန န ဂဟိတာ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။
၂၂၈။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၄။ (-မ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၃။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၅၇။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၆၈။ ဒီ၊ ၁။ ၂။
၁၁၆။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၅၆၅။ မ၊ ၁။ ၂။ ၁၈၈။ အံ၊ ၄။
၃။ ၂၉၃။)

အသဗ္ဗဂတ (တိ) [န + သဗ္ဗဂတ] အလုံးစုံသော
ဌာနသို့ မရောက်သော။ အန္တဝါတိ ပရိဝုဋ္ဌ-
မော ပရိစ္ဆိန္နပရိမာဏော၊ အသဗ္ဗဂတောတိ
အတ္ထော။ မ၊ ၁။ ၃။ ၆၅။

အသပ္ပဂုဏဒါယက(တိ) [န + သပ္ပဂုဏ + ဒါယက] အလုံးစုံသော ဂုဏ်ကျေးဇူးကို မပေးတတ်သော။ သပ္ပဂုဏေ န ခဒါတိတိ ဟိ အသပ္ပဂုဏဒါယကော၊ အယုတ္တသမာသောယံ ဂမကတ္တာ ယထာ “အသ္မရိယံပဏာနိ မုခါနိ” တိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၅။

အသပ္ပဂုဏဒါယကတ္ထ (န) [အသပ္ပဂုဏဒါယက + ဣ] အလုံးစုံသော ဂုဏ်ကျေးဇူးကို မပေးတတ်သည်၏အဖြစ်။ အသပ္ပဂုဏဒါယကတ္တာ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၀။ မ၊ ၄။ ၁။ ၅၇။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၃။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၀၀။ အသပ္ပဂုဏဒါယကတ္တာတိ သပ္ပဂုဏာနံ အဒါယကတ္တာ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၅။

အသပ္ပညတညာဏ (န) [န + သပ္ပညတညာဏ] အလုံးစုံသော တရားတို့ကို သိသောဉာဏ် - သပ္ပညတညာဏ် - မဟုတ်သော - တရား။ အသပ္ပညတညာဏံ သပ္ပညတညာဏဂတိကံ နာမ ကတမံ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၃။

အသပ္ပညတာ (ထိ) [အသပ္ပည + တာ] သပ္ပညမဟုတ် - အလုံးစုံ - အကုန်အစင် - မသိ - သည်၏အဖြစ်။ ဣ ပနာယံ စိတ္တော အတ္တနော အသပ္ပညတာယ တယော အတ္တပဋိလာဘေ ကထေတွာ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၄။ (- သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၈။ ဝဇီရ၊ ၃၃၅။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၅၀။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၃။)

အသပ္ပညပုဂ္ဂလ (ပု) [န + သပ္ပညပုဂ္ဂလ] အလုံးစုံ - အကုန်အစင် - မသိသောပုဂ္ဂိုလ်။ သပ္ပဗုဗ္ဗလာတိ အသပ္ပညပုဂ္ဂလဿ ဒေါသဝါသနာယ ယာထာဝတော အတ္တသမ္ပုပ္ပတ္တိ အဘာဝတော ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၂၂။

အသပ္ပညဘာဝ (ပု) [န + သပ္ပညဘာဝ] သပ္ပညမဟုတ် - အလုံးစုံ - အကုန်အစင် - သိသောပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ် - သည်၏ အဖြစ်။ အဇာနနဘာဝန္တိ အသပ္ပညဘာဝံ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၆။ (- အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၉။)

အသပ္ပည (တိ) [န + သပ္ပည] အလုံးစုံသော တရားတို့ကို အကုန်အစင်သိသော ပုဂ္ဂိုလ် - သပ္ပည - မဟုတ်သော။ သတ္တာ စ တေသံ အသပ္ပည အဿ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၉။ (- ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၅။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၂။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၅။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၃။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၇။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၅၈။ ဝဇီရ၊ ၁၄၆။ ၂၀၄။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၃၊ ၃၅၉။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၁၆။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၆၃။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၂၂၃။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၂၆၅။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၈။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၉။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၂။)

အသပ္ပဋ္ဌာနိက (တိ) [န + သပ္ပဋ္ဌာနိက] သပ္ပဋ္ဌာနိက ပစ္စည်း မဟုတ်သော၊ အလုံးစုံသော ရုပ်နာမ်တို့၏ အကြောင်း၏ အဖြစ်ရှိသည် မဟုတ်သော၊ အလုံးစုံသော ရုပ်နာမ်တရားတို့၏အကြောင်းမဟုတ်သော၊ ပစ္စည်း။ ပုရေဇာတပစ္စာဇာတာပိ အသပ္ပဋ္ဌာနိကာ အဓ္မပဓ္မပါနဉ္စေဝ ယထာက္ကမေန ပစ္စယဘာဝတော။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၉၃။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၈။ သပ္ပဋ္ဌာနိက (မူလ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၇)လည်း ကြည့်။

အသပ္ပဋ္ဌာနိကဒဿန (န) [အသပ္ပဋ္ဌာနိက + ဒဿန] သပ္ပဋ္ဌာနိက-ပစ္စည်း မဟုတ်သည်ကို ပြခြင်း။ န စ ယုဂဋ္ဌဘာဝေါ ပစ္စာဇာတေန သဟ ကထနေ ကာရကံ အသပ္ပဋ္ဌာနိကဒဿနမတ္တဿ အဓိပ္ပေတက္ကာ။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၈။

အသပ္ပတ္တဂါမိ (တိ) [န + သပ္ပတ္တ + ဂမ + ဂီ] ဥပမာ၏ အစွမ်းအားဖြင့် အလုံးစုံသော ဥပမေယျ၌ မသက်ရောက်သော၊ အရာခပ်သိမ်း၌ နှိုင်းနှိုင်း၍ မပြောသင့်သော။ အသပ္ပတ္တဂါမိ ဝါစ၊ ဗာလော သပ္ပတ္တ ဘာသတိ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၉။ ယာ ဝါစာ ဩပဗ္ဗဝသေန သပ္ပတ္တ န ဂစ္ဆတိ၊ တံ အသပ္ပတ္တဂါမိ ဝါစ ဗာလော ဒန္တပုဂ္ဂလော သပ္ပတ္တ ဘာသတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၄၇၄။

အသဗ္ဗဓမ္မာရမ္ပကတာ (တိ) [န+သဗ္ဗဓမ္မာရမ္ပက
+တာ] အလုံးစုံသော တရားဟူသော အာရုံ
မရှိသည်၏ အဖြစ်၊ အလုံးစုံသော တရားတို့ကို
-အာရုံ မပြုနိုင်-မသိနိုင်-သည်၏ အဖြစ်။
အညတော သဗ္ဗညုတာနာဝရကဉာဏာနံ သာ-
ဓာရကတာ အသဗ္ဗဓမ္မာရမ္ပကတာ စ အာ-
ပဇ္ဇေယျ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၃၇။ သာရတ္ထ၊ ၁။
၂၃၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၃၀။

အသဗ္ဗဓမ္မာရမ္ပကဘာဝ (ပု) [အသဗ္ဗဓမ္မာရမ္ပက
+ဘာဝ] အသဗ္ဗဓမ္မာရမ္ပကတာ-နှင့် အနက်
တူ။ အနာဝရကဉာဏာစ အသဗ္ဗဓမ္မာရမ္ပက-
ဘာဝေ ယတ္ထ တံ န ပဝတ္တတိ၊ တတ္ထာဝရက-
သမ္ဘာဝတော အနာဝရကဘာဝေါယေဝ န
သိယာ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၃၇။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၃၃။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၃၀။

အသဗ္ဗဘာဂီယ (တိ) [န+သဗ္ဗဘာဂီယ] အလုံးစုံ
သော အပ္ပိမရှိသော။ အသဗ္ဗဘာဂီယံ ပန
“ပဿံ ပဿတိ”တိ အာဒိကံ ဥဒကာဒိအနု-
ဝါဒနဝစနံ ဝေဝိတဗ္ဗံ။ နေတ္တိ ၆။ ၂၀။

အသဗ္ဗဝိညာဏဓာတုသမ္ပယုတ္တ (တိ) [န+သဗ္ဗ-
ဝိညာဏဓာတု + သမ္ပယုတ္တ] အလုံးစုံသော
ဝိညာဏဓာတ်နှင့် မယှဉ်သော။ ယဒိ ပန
တေ ကခါမိ အသဗ္ဗဝိညာဏဓာတုသမ္ပယုတ္တာ
အရူပဓမ္မာ ရူပဓမ္မာ စ သိယံ၊ န တေသံ
ဝိပုယောဂေါ နတ္ထိ။ မူလဒီ ၃။ ၂၅။

အသဗ္ဗသင်္ဂါဟိက (တိ) [န+သဗ္ဗသင်္ဂါဟိက]
အလုံးစုံသော သင်္ကန်းတို့ကို သိမ်းကျုံးမယူ
နိုင်သော၊ သင်္ကန်းအားလုံး မပါဝင်နိုင်သော။
“အဝိဇ္ဇာနုပကံ ပဋိမ”န္တိ အသဗ္ဗသင်္ဂါဟိကံ။
ဝဇီရ၊ ၂၁၉။

အသဗ္ဗသင်္ဂါဟိကတ္ထ (န) [အသဗ္ဗသင်္ဂါဟိက+
တ္ထ] အလုံးစုံသော ဝေဒနာသညာဝိညာဏ်
တို့ကို သိမ်းယူခြင်းမရှိသည်၏အဖြစ်။ အသဗ္ဗ-
သင်္ဂါဟိကတ္တာ (မ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၃)တိ သဗ္ဗေသံ

ဝေဒနာသညာဝိညာဏာနံ အသင်္ဂဟိတတ္တာ။
မ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၄။

အသဗ္ဗသာဓာရက (တိ) [န+သဗ္ဗသာဓာရက]
အလုံးစုံနှင့် မဆက်ဆံသော။ ပုဗ္ဗာသယော
- အသဗ္ဗသာဓာရကန္တိ အဓိပ္ပါယေနာဟ
“ပုဗ္ဗော အနိဝဇ္ဇေါကာသော”တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၁။ ၄၄၁။

အသဗ္ဗာရမ္ပကတ္ထ (န) [န+သဗ္ဗာရမ္ပက+တ္ထ]
အလုံးစုံသောအာရုံ မရှိသည်၏အဖြစ်၊ အလုံး
စုံကို အာရုံမပြုနိုင်သည်၏အဖြစ်။ ဝိဗ္ဗု၊ ကျ၊ ဝိဗ္ဗု-
သောတာပိအဘိညာပုတ္တဿ ပဉ္စမဇ္ဈာနဿ
ဝိသု အသဗ္ဗာရမ္ပကတ္ထေပိ ပဉ္စမဇ္ဈာနာဒိ-
တော ဝိသေသံ ဒေသေတုံ။ အနုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၅၃။

အသဗ္ဗ (တိ) [(က)အသဗ္ဗိ+ဣ။ (ခ) န+
သဗ္ဗ (=သဘာ+ဣ။)] (၁) ယုတ်မာသော၊
သ။ (၂) သူယုတ်တို၌ ဖြစ်သော၊ အကု-
သိုလ်တရား။ (၃) သူယုတ်တို့၏ ဥစ္စာ ဖြစ်
သော၊ သူတော်ကောင်း အစည်းအဝေး၌-
သူတော်ကောင်း ပရိသတ်၌-မကောင်းသော
-ပြောဆိုခြင်းငှါမသင့်လျော်သော-စကား။
(၄) မာတုဂါမော နာမ အသဗ္ဗော အက-
တည။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၅၀၁။ (၅) သြဝဇေယျာနု-
သာသေယျ၊ အသဗ္ဗာ စ နိဝါရယေ။ ဓမ္မ၊ ၂၄။
ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၃၄၇။ အသဗ္ဗာ စာတိ အကုသလ-
ဓမ္မာ စ နိဝါရေယျ၊ ကုသလဓမ္မေ ပတိဋ္ဌာ-
ပေယျာတိ အတ္တော။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၃၄၉။ အ-
သဗ္ဗိသု ဘဝံ အသဗ္ဗံ၊ ကိံတံ ? အကုသလံ၊
တတော အသဗ္ဗာ အကုသလဓမ္မာ နိဝါရယေ
စ။ နိတိ၊ ပဒ။ ၂၃၄။ (၃) အသဗ္ဗာဟိ ဖရု-
သာဟိ ဝါစာဟိ။ ဥဒါန၊ ၉၀၊ ၁၃၀။ မိလိန္ဒ။
၂၁၆။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၄၀၈။ အသဗ္ဗာဟိတိ အသ-
ဘာယောဂ္ဂါဟိ၊ သဘာယံ သာဓုဇနသမ္ပဟေ
ဝတ္ထု အယုတ္တာဟိ ဒုဋ္ဌုလ္လာဟိတိ အတ္တော။
ဥဒါန ၄။ ၁၀၀။ အမေ အသဗ္ဗာဟိ ဝါစာဟိ
ဝိက္ခောသမာနာ တိဗ္ဗာဟိ သတ္တိဟိ ဟနိသန္တိ-

(ဇော၊ ၄၊ ၇၊ ၃၇၂) တိတ္ထေတု အသတ္တိနံ တော-
တိ အသတ္တံ။ န ဝါ သတ္တိနံ တောတိပိ အ-
သတ္တံတိ နိဗ္ဗာနံ ဣပ္ပပစ္စယဝသေန စ ပဒသိဒ္ဓိ
ဝေဒိတဗ္ဗာ။ နိတိ၊ ပဒ။ ၂၃၄။ သတ္တ (မောဂါ၊
၄၊ ၇) လည်းကြည့်။ (ပေတ။ ၁၇၄။ ပေတ။
၄။ ၁၈၄။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၁။ ၁၆၃။ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၂၈၆။)

အသတ္တိ (တိ) [န+သတ္တိ] မကောင်းသော၊
ယုတ်မာသော၊ သူယုတ်မာ။ ဗဟုမ္ပေတံ
အသတ္တိ ဇာတဝေဒ။ ဇော၊ ၁။ ၃၃။ အသတ္တိတိ
အသပ္ပုရိသ အသာဓုဇာတိက။ ဇော၊ ၄၊ ၁။
၅၂၀။

အသတ္တိကဏာ (တိ) [အသတ္တိ+ကဏာ] သူယုတ်
တို့၏ စကား၊ သူတော်ကောင်း အစည်း
အဝေး-သူတော်ကောင်းပရိသတ် - ခွဲမပြော
သင့်သောစကား။ အယဉ္ဇ မေထုနကဏာ
နာမ ယသ္မာ ဓုဋ္ဌုလ္လှာ ကဏာ အသတ္တိက-
ဏာ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၂၂။

အသတ္တိဇာတိက (တိ) [အသတ္တိ+ဇာတိ+က]
ယုတ်သူတို့၏ သဘောရှိသော၊ ယုတ်ညံ့
အောက်ကျသော။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အသတ္တိရူပ (တိ) [အသတ္တိ+ရူပ] ယုတ်မာသူ -
ပညာမဲ့သူ - တို့၏ သဘောရှိသော၊ ယုတ်ညံ့
အောက်ကျသော။ ပါယကမ္ပံ အကာသိ အ-
သတ္တိရူပံ။ ဇော၊ ၁။ ၃၄၉။ အသတ္တိရူပန္တိ
အသာဓုဇာတိကံ လာမကံ အကုသလကမ္ပံ
အကာသိ။ ဇော၊ ၄၊ ၆။ ၂၃၁။ အသမ္မောဒကော
ထဒ္ဓေါ အသတ္တိရူပေါ။ ဇော၊ ၂။ ၂၀၅။ အသတ္တိ-
ရူပေါတိ အပဏ္ဍိတဇာတိကော။ ဇော၊ ၄၊ ၆။
၂၅၉။ (-ဇော၊ ၄၊ ၆။ ၂၃၂။)

အသတ္တိရူပတ္တ (န) [အသတ္တိရူပ+တ္တ] ယုတ်မာ
သူ - ပညာမဲ့သူ - တို့၏ သဘောရှိသည်၏
အဖြစ်၊ ယုတ်ညံ့အောက်ကျသည်၏ အဖြစ်။
ဣဒါနိ ဣမံဿာ မေထုနကဏာယ အသတ္တိ-
ရူပတ္တာ..... “အယဉ္ဇ မေထုနကဏာ နာမာ” -
တိအာဒိမာဟ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၈၄။

အသတ္တိဝါကျ (န) [အသတ္တိ+ဝါကျ] အသတ္တိ-
ကဏာနှင့် အနက်တူ။ သော မယာ သဒ္ဓိ
ဝါဒပရိဝါဒိ ကတွာ နာနပ္ပကာရံ အသတ္တိဝါ-
ကျံ ဝက္ကတိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၁၆။ အသတ္တိဝါကျန္တိ
အသပ္ပုရိသဝါစံ။ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၂၀၇။ (-ဝိ၊
၄၊ ၁။ ၂၈၈။)

အသဘာဝ (ပု) [န+သဘာဝ] (၁) မလျှောက်
ပတ်သော - ချဉ်းကပ်ခြင်း - ဆက်ဆံခြင်း၊
ဆရာမိဘစသော ရိုသေထိုက်သူတို့၌ - မရို
သေခြင်း - မာနဖြင့် မလေးမစားဆောင်ကြား
ကြား ဆက်ဆံခြင်း - ကန့်လန့် (ဂလန့်) တိုက်
ခြင်း။ (၂) မိမိ၏အဖို့ မဟုတ်သော ကော-
ဋ္ဌာသ။ (တိ) (၃) တူသော အဖို့ မရိုသော၊
သဘောမတူသော။ (၁) အသဘာဝဂုဏ်-
တာကြည့်။ (၂) ဝိသဘာဝပရိစ္ဆေဒ (ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။ ၂၃၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၁။ ၃၀၀) ကြည့်။ (တိ) (၃)
ဝတ္ထုနာ သဘာဝါဟိ ဝါ အသဘာဝါဟိ ဝါ
အညာဟိ ပါရာဇိကတ္တေန သမာနဇာတိကာ-
ဟိ အာပတ္တိဟိ သယံ နာဘိတဝိယတိ။
ဝဇီရ၊ ၁၀၁။ (-မ၊ ၄၊ ၁။ ၂၄၅။)

အသဘာဝတ္တ (န) [အသဘာဝ+တ္တ] တူသော
အဖို့မရှိ - သဘောမတူ - မသင့်လျော် -
သည်၏ အဖြစ်။ သေသနိဇ္ဈေသေဟိ အသ-
ဘာဝတ္တာ။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၁၈၇။ ဇီဝိတပ္ပဝတ္တိယာ
ဝါ အသဘာဝတ္တာ အနန္တကုလတ္တာ။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၂။ ၂၇၀။

အသဘာဝဂုဏ် (တိ) [အသဘာဝ+ဂုဏ်] (၁)
မလျှောက်ပတ်သော - ချဉ်းကပ်ခြင်း - ဆက်
ဆံခြင်း - ဖြင့် ဖြစ်ခြင်း - ဖြင့် အသက်ရှင်
နေခြင်း၊ မရိုမသေဆက်ဆံခြင်း။ (တိ) (၂)
မလျှောက်ပတ်သောဆက်ဆံခြင်းဖြင့် ဖြစ်ခြင်း
ရှိသော၊ မရိုမသေ ဆက်ဆံခြင်း ရှိသော၊ သူ။
(၁) စာပလျံ အသဘာဝဂုဏ်။ အဘိ၊ ဝိ။
၃၅၉။ တတ္ထ ကတမာ အသဘာဝဂုဏ်။
အဘိ၊ ဝိ။ ၃၆၅။ အယံ ဂုဏ်တိ အယံ အ-

သဘာဝဂုဏ် နာမ ဝုဇ္ဈတိ၊ ဝိသဘာဝဇီဝိကတာတိ အတ္တော။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၆၀။ (တိ) (၂) အညေ ဘိက္ခု၊ တတ္ထ တတ္ထ ဝိဇ္ဇန္တော အဂါရဝေါ အသဘာဝဂုဏ် အဂ္ဂပါဒေန ဘမိ ပုသန္တော ဝိယ စရတိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၇။ (- ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၄။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၀၁။) အသဘာဝဂုဏ်တာနှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။

အသဘာဝဂုဏ်က (တိ) [အသဘာဝဂုဏ်+က] သဘော မဟူသော - မလျောက်ပတ်သော - အသက်မွေးခြင်း - အသက်ရှင်နေခြင်း - ရှိသော၊ သူ။ အဂါရဝါ အပ္ပတိဿာ အသဘာဝဂုဏ်ကာ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၅။ ဝိ၊ ၃။ ၁၁၇။ ဝိ၊ ၄။ ၃၁၀။ အသဘာဝဂုဏ်ကာတိ ဝိသဘာဝဇီဝိကာ၊ ယထာ ဘိက္ခု၊ သု ဝတ္တိတဗ္ဗံ၊ ဧဝံ အပ္ပဝတ္ထဂုဏ်နောတိ အတ္တော။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၇။ (- အံ၊ ၂။ ၁၂။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၄။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၆။)

အသဘာဝဂုဏ်တာ (တိ) [အသဘာဝဂုဏ်+တာ] မလျောက်ပတ်သော - ချဉ်းကပ်ခြင်း - ဆက်ဆံခြင်း - ဖြင့် ဖြစ်ခြင်း - ဖြင့် အသက်ရှင်နေခြင်း - ရှိသည်၏အဖြစ်၊ မလျောက်ပတ်သော - မရှိမသေ - ဆက်ဆံခြင်း။ တဿေဝံ ပဝတ္ထမာနဿ သဗ္ဗာပေသာ ကိရိယာ မာတရိတိ အာဒိသပိ ဝတ္ထု၊ သု အသဘာဝဂုဏ်တာ နာမ ဟောတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၆၀။ သဒိသာ အနုရူပါ ဘတ္တိ သဘာဝေါ၊ န သဘာဝေါ အသဘာဝေါ၊ မာနထဒ္ဓတာ၊ ဝိဓရာဇော ဝါ၊ တေနဿ မာတာဒိသု ဝတ္တနံ အသဘာဝဂုဏ်တာ။ မူလဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၁၈။

အသဘာဝဟေတု (ပု) [အသဘာဝ+ဟေတု] သဘောမဟူသော အကြောင်း။ သဘာဝဟေတု အသဘာဝဟေတု။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၃၈။ သာဓာရဏဟေတု ဘုသသလိလ္လာဒိအသမာနဇာတိယတာယ အသဘာဝဟေတု။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၃၉။

အသဘာဝဟေတုနိဗ္ဗတ္တ (တိ) [အသဘာဝဟေတု + နိဗ္ဗတ္တ] သဘောမဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော။ သဘာဝဟေတုနိဗ္ဗတ္တ အသဘာဝဟေတုနိဗ္ဗတ္တနိ ဝေမာဒိဝသေန အနေကဝိသံ၊ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၃၈။

အသဘာဝါပတ္တိကတ္တ (န) [အသဘာဝ+အာပတ္တိကတ္တ] သဘောမဟူသော အာပတ်၏ အဖြစ်။ သဘာဝတ္ထု၊ ကမ္မိဒုက္ခဋထုလ္လစ္စယဒ္ဓယံ အသဘာဝါပတ္တိကတ္တာ။ ဝဇရ၊ ၇၀။ ကခါ၊ ၄။ ၁၆။

အသဘာဝောဂ္ဂ (ပု) [န + သဘာဝောဂ္ဂ] သူတော်ကောင်း အစဉ်းအစေး၌ - မသင်လျော် - မလျောက်ပတ် - သော၊ သူတော်ကောင်းတို့ အလယ်၌ မပြောဆိုသင့်သော။ အသဗ္ဗ (၃) အနက် ကြည့်။

အသဘာဝ (ပု) [န + သဘာဝ] ပင်ကိုယ်သဘော - ထင်ရှားရှိသော သဘော - သဘောမှန် - မဟုတ်သော အရာဝတ္ထု၊ ထင်ရှားမရှိ - မမှန် - သော ဝတ္ထု။ သာသနသ္မိ အသမ္မဂ္ဂတော အသဘာဝတော အက္ခာယတိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၀။ အသဘာဝံ ဝဒတိ (အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၆) တိ ယံ နတ္ထိ၊ တံ ဝဒတိ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၆။ (- ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၆။ အနုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၇။)

အသဘာဝဂါဟ (ပု) [အသဘာဝ+ဂါဟ] ပင်ကိုယ်သဘော - သဘောမှန် - မဟုတ်သော အရာဝတ္ထုကို ယူခြင်း၊ မှားယွင်းစွာယူခြင်း။ အသဘာဝဂါဟောတိ ဝိပရိတဂ္ဂါဟော။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၄၀။

အသဘာဝဂ္ဂဟဏ (န) [အသဘာဝ+ဂဟဏ] အသဘာဝသဒ္ဓါ။ အသဘာဝဂ္ဂဟဏံ ပဗန္ဓာသမ္မဟဝိနိမုတ္တပညတ္တိသန္တဿနတ္ထံ။ အနုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၃၆။

အသဘာဝဘေတနဝိသေသ (န) [အသဘာဝ+ဘေတန+ဝိသေသ] ပင်ကိုယ်သဘော - သဘော

မှန် - မဟုတ်သော အရာကို ထွန်းပြဘက်
သော စကား။ ဟေိဘိက္ခုနီဘာဝေန ဘိက္ခု-
နီနံ ဥပသမ္ပဒါယ အသဘာဝဇောတနဝစနံ
တထာ ဥပသမ္ပဒါယ ဘိက္ခုနီနံ အဘာဝ-
တော။ ထေရီ၊ ၄။ ၃၀၂။

အသဘာဝတ္ထ (န) [အသဘာဝ + တွ] သဘော
မှန်မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်။ ပဗန္ဓသမ္ပဟာနံ
အသဘာဝတ္ထေ သိဒ္ဓေ။ အနုရု၊ ၃။ ၃၆။

အသဘာဝဓမ္မ (ပု) [အသဘာဝ + ဓမ္မ] ပင်ကိုယ်
သဘောအတိုင်း - သဘောမှန် - မဟုတ်
သော တရား။ အဓမ္မ အသဘာဝဓမ္မဗ္ဗိ န
ဇာနန္တိ၊ ဥဒါန၊ ၄။ ၃၁၀။ (- မ၊ ၄။ ၁။ ၅၆။ သံ၊
၄။ ၂။ ၄၈။ အနုရု၊ ၁။ ၁၈၀။)

အသဘာဝဓမ္မတ္ထ (န) [အသဘာဝဓမ္မ + တွ] ပင်ကိုယ်သဘောအတိုင်း မဟုတ်သောတရား
၏ အဖြစ်။ သဘာဝမကျသော တရား၏
အဖြစ်။ န အသဘာဝဓမ္မတ္တာ ဗဟိဒ္ဓါပိ
အဟောန္တံ ကသိကာဒိ ဝိယ နိယကဗ္ဗတ္တ-
မတ္တသ အသမ္ဘဝတော။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၈။
(- အနုရု၊ ၁။ ၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၃၉၉။)

အသဘာဝဓမ္မဗောဓကတ္ထ (န) [အသဘာဝဓမ္မ
+ ဗောဓကတ္ထ] သဘောမှန် မဟုတ်သော
တရားကို သိစေတတ်သည်၏အဖြစ်။ အထ
သိယာ အကုသလဝစနေန ကောစိ အတ္ထော
အသဘာဝဓမ္မဗောဓကတ္ထေပိ “ပညတ္တိဓမ္မာ”-
တိ အာဒိသု ဝိယ။ အနုရု၊ ၁။ ၂၈။

အသဘာဝဓမ္မာရမ္မဏ (တိ) [အသဘာဝဓမ္မ +
အာရမ္မဏ] သဘောမှန်မဟုတ်သော တရား
လျှင် အာရုံရှိသော။ သဗ္ဗံ စိတ္တံ အသဘာဝ-
ဓမ္မာရမ္မဏံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၉၁။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၁။

အသဘာဝနိရုတ္တိ (ထိ) [န + သဘာဝနိရုတ္တိ] ပင်ကိုယ်သဘောအတိုင်း မထုတ်ဆိုအပ်သော
သဒ္ဓါ။ မမှန်သောသဒ္ဓါ။ အယံ သဘာဝနိရုတ္တိ၊
အယံ အသဘာဝနိရုတ္တိ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၂။ အံ၊
၄။ ၂။ ၃၄၈။

အသဘာဝနိရုတ္တိဘာဝ (ပု) [အသဘာဝနိရုတ္တိ +
ဘာဝ] သဘာဝနိရုတ္တိ မဟုတ်သည်၏အဖြစ်။
အသဘာဝနိရုတ္တိဘာဝတော ဗျဉ္ဇနတော နာ-
နတ္ထံ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၃၉။

အသဘာဝနိရုတ္တိလက္ခဏ (တိ) [အသဘာဝ-
နိရုတ္တိ + လက္ခဏ] သဘာဝနိရုတ္တိလက္ခဏာ
မရှိသော။ ယာ ကာစိ အသဘာဝနိရုတ္တိလက္ခ-
ဏာ၊ သာ မိလက္ခဏာသာ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၇။

အသဘာဝပညတ္တိ (ထိ) [အသဘာဝ + ပညတ္တိ] ပင်ကိုယ်သဘော မဟုတ်သော - ထင်ရှားမ
ရှိသော - အရာကို သိစေခြင်း။ အသဘာဝ-
ပညတ်၊ အဝိဇ္ဇမာနပညတ်။ တတ္ထ အသ-
ဘာဝပညတ္တိယာပိ မူလဘူတံ ဥပါဒါနံ
သဘာဝဓမ္မော ဝေ။ အနုရု၊ ၃။ ၃၆။ အဝိဇ္ဇ-
မာနပညတ္တိ “အသဘာဝပညတ္တိ”တိ ဝုတ္တာ။
အနုရု၊ ၃။ ၃၇။

အသဘာဝဝတ္ထု (ပု) [အသဘာဝ + ဝတ္ထု] မဟုတ်
မမှန်သည်ကို ဆိုတတ်သော။ သူ။ အသဘာဝ-
ဝတ္တာတိ အယာထာဝဝါဒီ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၉။
(မ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၁-၌ အသဘာဝ ဝတ္တာ-ဟုရှိ၏။)

အသဘာဝသမ္မဟ (ပု) [န + သဘာဝ + သမ္မဟ] ပင်ကိုယ်သဘော - ထင်ရှားရှိသောသဘော -
မဟုတ်သော အစုအပေါင်း။ အသဘာဝ-
သမ္မဟဝသေန ဥပါဒါယ “ပုဂ္ဂလော၊ ဣတ္ထိ၊
ပုရိသော၊ ဒေဝေါ၊ မနုဿော”တိ အာဒိကာ
ပုဂ္ဂလပညတ္တိ ဟောတိ။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၂၇။ အသ-
ဘာဝသမ္မဟဝသေနာတိ ဣမိနာ သေသ-
ပညတ္တိ။ အနုရု၊ ၃။ ၃၆။

အသဘာဝဟေတုတာ (ထိ) [န + သဘာဝဟေတု
+ တာ] သဘာဝအကြောင်း မဟုတ်သည်၏
အဖြစ်။ သဘောအမှန်ဖြစ်သော အကြောင်း
မဟုတ်သည်၏အဖြစ်။ န တထာ ပဘေဒသ
အသဘာဝဟေတုတာယ။ အနုရု၊ ၂။ ၁၉၄။

အသဘာဝိကတာ (ထိ) [န+သဘာဝိကတာ]
သဘောအားဖြင့် ပြင်ခြင်းမရှိသည်၏အဖြစ်။
နာမကရသဘာဝတာ န ဟောတိ အသ-
ဘာဝိကတာယ ကဝါစိဒေဝ ပဝတ္တိတော စာ-
တိ အဓိပ္ပါယ်။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၉၈။

အသမ^၁ (တိ) [န+သမ] (၁) အတုမရှိသော၊
မတူသော၊ မြတ်သော၊ သူ။ (၂) မညီမျှ-
မညီညွတ် - သော။ (၁) ကေပုဂ္ဂလော
ဘိက္ခဝေ... အသမော အသမသမော ဒွိပဒါနံ
အဂ္ဂေါ။ အံ၊ ၁။ ၂၂။ အသမောတိ အပ္ပဋိပုဂ္ဂ-
လတ္တာဝ သဗ္ဗသတ္တေဟိ အသမော။ အံ၊ ၄။
၁။ ၉၀။ အသမံ သီလ (ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၃၈) ၏
အညေသံ သီလေန အသမိသံ၊ ဥတ္တမံ
သေဋ္ဌန္တိ အတ္တော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၂။ (- အပါ၊
၁။ ၁၅၅။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၀၃၊ ၃၁၂၊ ၃၁၈၊ ၃၂၉။
စူဠနိ၊ ၂၀၈။ မိလိန္ဒ၊ ၁၂၃။ ၂၃၃။ ဒီ၊ ၄။ ၃။
၁၅၅။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၅။ မ၊ ၄။ ၄။ ၈၄။ အံ၊ ၄။ ၁။
၇၅၊ ၃၆၁။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၁၇။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။
၂၆၈။ စူဠနိ၊ ၄။ ၈၂။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၆၆။ သာရတ္ထ၊
၃။ ၃၀၉။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၉။ အသမော(ဝိ၊ ၄။
၁။ ၉၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၁) တိ ကေသျှိ ကာလေ
နတ္ထိတေဿ သီလာဒိဂ္ဂဏေန သမော(သမာ)
သမိသော (သမိသာ) တိ အသမော။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၁။ ၂၈၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂၄၄။ (၂) အည-
ထာသ္မိတိ ဣဒံ ပန အသမတော ဂဟဏံ။
အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၈၇။ စိက္ခလ္လကမ္ပိ ပထဝိ အသမံ
သမံကတွာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၀၈။ (- ဇာ၊ ၁။ ၂၇၃။
မဟာနိ၊ ၄။ ၃၇၈။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၆၇။ သံ၊ ၄။
၁။ ၂။ ၃၄၃။ မ၊ ၄။ ၃။ ၃၈၄။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၇။)

အသမ^၂ (တိ) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အသမမည်
သော၊ သူ။ (၁) သောဘိတ မြတ်စွာဘုရား၏
အဂ္ဂသာဝကဖြစ်သော အသမထေရ်။ အသ-
မော စ သုနေတ္တော စ၊ အဟေသံ အဂ္ဂ-
သာဝက။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၃၅။ (- အပါ၊ ၄။ ၁။ ၄၄။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၀၃။) (၂) ပဒုမမြတ်စွာဘုရား၏

ခမည်းတော်အသမမင်း။ စမ္ပကံ နာမ နဂရံ၊
အသမော နာမ ခတ္တိယော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၃၉။
(- အပါ၊ ၄။ ၁။ ၄၆။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၁၁၊ ၂၁၅။ ဇာ-
၄။ ၁။ ၄၄။) (၃) ပဒုမမြတ်စွာ ဘုရား၏
အမြတ်ဆုံးအလုပ်အကျွေးဖြစ်သော အသမ။
ဘိယျော စေဝ အသမော စ၊ အဟေသံ
အလ္လပဋ္ဌကာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၀၄။ (၄) သုဝဏ္ဏ-
ဝိမ္ဗောဟနိယ-ထေရ် ဖြစ်လာမည့် အသမမည်
သော စကြဝတေးမင်း။ ဣတော တေသဋ္ဌိ-
မေ ကပ္ပေ၊ အသမော နာမ ခတ္တိယော။
အပါ၊ ၁။ ၂၆၅။ (၅) အသမမည်သောနတ်။
အသမာ စ ခုဝေ ယမာ(ဒီ၊ ၂။ ၂၀၈) တိ
အသမဒေဝတာ စ ဒေဝ စ ယမကာ ဒေဝီ။
ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၃။ အထ ခေါ သမ္ပဟုလာ နာ-
နာတိတ္ထိယသာဝကာ ဒေဝပုတ္တာ အသမော
စ သဟလိ စ... တေနုပသကံမိသု။ သံ၊ ၁။
၆၅။ (- ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၂။) (၆) ပဒုမမြတ်စွာ
ဘုရား၏ မယ်တော် အသမာ မည်သော
မိဖုရား။ အသမာ နာမ ဇနိကာ၊ ပဒုမဿ
မဟေသိနော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၃၉။ (- အပါ၊ ၄။ ၁။
၄၆။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၁၁၊ ၂၁၅။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၄၄။)
(၇) ပဒုမတ္ထရ မြတ်စွာဘုရား၏ အမြတ်ဆုံး
တပည့်မ ဖြစ်သော အသမာ။ အမိတာ စ
အသမာ စ၊ အဟေသံ အဂ္ဂသာဝိကာ။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၄၅။ (- ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၇၉။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၈၃။
အပါ၊ ၄။ ၁။ ၄၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၃၂။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၄၅။)

အသမကာရဏိက (တိ) [အသမ+ကာရဏိက]
သူတပါးတို့နှင့် မတူသော ကရုဏာရှိသော၊
သူ။ အသမကာရဏိကဿ လောကနာထဿ
ကရုဏာဂုဏံ အာဝဇ္ဇေတွာ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၂။

အသမကုမာရ (ပု) [အသမ+ကုမာရ] အသမ
မည်သော မင်းသား။ (သောဘိတ-မြတ်စွာ
ဘုရား၏ ဝမ်းကွဲညီငယ်)။ အတ္တနော ဝေမာ-
တိကေ ကနိဋ္ဌဘာတိကေ အသမကုမာရဉ္စ...
ဒိသ္မာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၀၀။

အသမဂ္ဂ (တိ) [န+သမဂ္ဂ] မညီညွတ်သော။
ဝိဝါဒါဓိကရုဏေဟိ ပုဗ္ဗေ အသမဂ္ဂါ ဟုတော
ပစ္စာ သာမဂ္ဂိ ဥပကတေဟိ ကတ္တဗ္ဗာနိ။
ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၀၆။ ကခါ၊ ၆။ ၂၅၂။)

အသမဂ္ဂဘာဝ (ပု) [အသမဂ္ဂ+ဘာဝ] မညီ
ညွတ်သည်၏ အဖြစ်။ သကပက္ခရာဂဉ္စ ပရ-
ပက္ခဒေါသဉ္စ ပုရက္ခတော အသမဂ္ဂဘာဝေန
ဂမနံ ဝဂ္ဂဂမနံ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၇၃။

အသမဂ္ဂိတာ (တိ) [န+သမဂ္ဂိတာ] တကွဖြစ်
လေ့မရှိသည်၏ အဖြစ်။ ယဿ ယေနာ သ-
မဂ္ဂိတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉၂။ သမဉ္စနသိလော
သမဂ္ဂိ၊ န သမဂ္ဂိတာ အသမဂ္ဂိတာ အသမန္တာ-
ဂမော အသဟဝုတ္တိတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၆။ ၂၂၀။

အသမဂ္ဂိ (ဂိ) (တိ) [န+သမဂ္ဂိ] တကွဖြစ်ခြင်း
အလေ့မရှိသော၊ တကွ-လိမ်းကျ-ရောနှော
-လေ့မရှိသော၊ မပြည့်စုံသော။ အသမဂ္ဂိ
စ ဒေါသေဟိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉၂။ (-သံ၊ ၆။ ၂။
၂၀၁။)

အသမဂ္ဂိ (ဂိ) ဘူတ (တိ) [အသမဂ္ဂိ (ဂိ)+
ဘူတ] တကွဖြစ်ခြင်း အလေ့မရှိသည်ဖြစ်၍
ဖြစ်သော၊ တကွမဖြစ်သော၊ အလိမတူ-မ
နှစ်သက်-သော။ သေသာနံ တသ္မိံ ကဗ္ဗေ
အသမဂ္ဂိဘူတာနံ တိရစ္ဆာနာနံ ပါနိယဋ္ဌာနေ
ပါနိယံ နာဟောသိ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၄၅။ အသမဂ္ဂိ-
ဘူတာနန္တိ အသမနုညာနံ။ မ၊ ၆။ ၃။ ၃၂။

အသမဏ (ပု) [န+သမဏ] ရဟန်းအစစ် မ
ဟုတ်သူ၊ ရဟန်းတု၊ ရဟန်းယောင်။ အသ-
မဏော၊ အသက္ခပုတ္တိယော။ ကခါ၊ ၁၀၇။
(-ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၄၀၃။ အနု၊ ၁။ ၂၉။) အသ-
မဏလည်း ကြည့်။

အသမတာ (တိ) [အသမ + တာ] အတူမရှိ-
ထူးမြတ် - သည်၏ အဖြစ်။ ဧဝံ အတ္တနော
အသမတံ အနတ္တရတံ သဗ္ဗညုတံ ဓမ္မရာဇဘာဝံ

ကထေတော။ ဒိ၊ ၄။ ၃။ ၉၉။ (-ဓမ္မ၊ ၄။ ၁၄၉။
သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၉။ ဒိ၊ ၆။ ၃။ ၉၆။)

အသမတိက္ကန္တ (တိ) [န + သမတိက္ကန္တ]
ကောင်းစွာ မလွန်မြောက်သော။ အနတိ-
က္ကန္တာ အသမတိက္ကန္တာ အဝိတိဝတ္တာ။ စူဠနိ၊
၅၇။

အသမတိက္ကန္တတ္ထ (န) [အသမတိက္ကန္တ+တ္ထ]
ကောင်းစွာ မလွန်မြောက်သည်၏ အဖြစ်။
အသမတိက္ကန္တတ္တာ ပစ္စယော အဝိတုံ သက္ခိ-
ယတိ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၀။

အသမတ္တ (တိ) [န+သမတ္တ] မပြည့်စုံ-မပြီး
ဆုံး-သော။ ပစ္စယုပ္ပန္နဝစနေန အသမတ္တေန။
မူလ၊ ၆။ ၃။ ၁၇၇။ တေန စ ယထာဓိပေတဿ
အတ္တဿ ဧကေသေသောဝ ဝုစ္စတိ မောနံ ဝိသေ-
သနဘာဝတောတိ အာဟ “အသမတ္တေနာ”-
တိ။ အနု၊ ၆။ ၃။ ၂၄၁။

အသမတ္တပဒ (န) [အသမတ္တ + ပဒ] မပြည့်စုံ
သောပုဒ်၊ (ပုဒ်အဖြစ်သို့ မရောက်သေးသော
အက္ခရာအပေါင်း)။ အက္ခရာသမူဟောတိ အ-
သမတ္တပဒေ။ ဝဇီရ၊ ၂၉၁။

အသမတ္တဘာဝနာ (တိ) [အသမတ္တ+ဘာဝနာ]
မပြည့်စုံသော-မပြီးဆုံးသေးသော-ပွားများ
ခြင်း-ဘာဝနာ၊ ရှေးအဖို့၌ဖြစ်သော ဘာ-
ဝနာ။ ဘာဝေနောပတိ အသမတ္တဘာဝနံ
သန္တာယာဟ။ မူလ၊ ၆။ ၁။ ၁၀၀။ အသမတ္တ-
ဘာဝနန္တိ ပုဗ္ဗဘာဂဘာဝနမာဟ။ အနု၊ ၆။ ၁။
၁၀၆။

အသမတ္တဘောဂီ (တိ) [အသမတ္တ+ဘောဂ+
ဂီ] မပြည့်စုံသော စည်းစိမ် ဥစ္စာရှိသော၊
စည်းစိမ်ဥစ္စာ မပြည့်စုံသောသူ။ ဝေဒေတိ
ဒုက္ခံ အသမတ္တဘောဂီ။ ပေတ၊ ၁၇၇။ အသ-
မတ္တဘောဂီတိ အပရိပုဏ္ဏဘောဂေါ။ ပေတ၊
၄။ ၂၂၄။

အသမတ္ထ (တိ) [န + သမတ္ထ] မစွမ်းနိုင်သော။ သူ။ ပဋိသန္ဓိ အာကုဏိတုံ အသမတ္ထော။ ဝိဇ္ဇာ၂။ ၁၀၉။ မဟာနိဋ္ဌာနဗိမ္ဗိ။ ဝဓိဘောဓိ ကာတုံ အသမတ္ထာယ။ ဝိဇ္ဇာ ၃။ ၂၁၄။ အတ္တ နော စိဝရရနာဒိကမ္ပံ ကာတုမ္ပိ အသမတ္ထော။ ဝိဇ္ဇာ ၃။ ၃၁၃။ ဂန္ထံ အသမတ္ထော။ ဝိဇ္ဇာ ၄။ ၁၁။ (- ၂၀၊ ၂၁၉။ ဝိသင်္ဂဟာ ၁၂၃၊ ၃၇၇။ ဝိဇ္ဇာ ၁။ ၂၄၅၊ ၂၉၀။ ဝိဇ္ဇာ ၂။ ၃၄၉။ ဝိဇ္ဇာ ၃။ ၉၀၉။ မာဠာ ၁။ ၁၇၉၊ ၁၈၂၊ ၂၂၀၊ ၂၄၈။ မဇ္ဈ ၂။ ၂၄၁၊ ၃၃၂၊ ၂၇၇။ မဇ္ဈ ၃။ ၁၇၇။ သိဋ္ဌာ ၂။ ၁၀။ သိဋ္ဌာ ၃။ ၉၂၊ ၂၁၆။ အံဋ္ဌာ ၁။ ၆၄၊ ၁၁၀၊ ၄၅၈၊ ၃၆၃။ အဘိဋ္ဌာ ၂။ ၉၃၊ ၂၀၉။ ပဋိသိဋ္ဌာ ၁။ ၁၄၀။ ဓမ္မာဋ္ဌာ ၂။ ၇၉။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၃၄။ သုတ္တနိဋ္ဌာ ၂။ ၂၀၊ ၃၁၅။ အပဋ္ဌာ ၁။ ၃၅၂။ ဗုဒ္ဓဝိဋ္ဌာ ၉။ စရိယာ ၄။ ၂၇၈။ မဟာနိဋ္ဌာ ၄၇။ စူဠနိဋ္ဌာ ၁၆။ ဇောဋ္ဌာ ၁။ ၅၂၀။ ဇောဋ္ဌာ ၄။ ၂၂၇၊ ၅၀၂။ ဇောဋ္ဌာ ၆။ ၁၉၀။ ဇောဋ္ဌာ ၇။ ၃၇၂၊ ၃၇၃။ နေတ္ထိဋ္ဌာ ၁၉၀။ ဝဇီရ ၄၄၊ ၁၉၀။ သာရတ္ထာ ၁။ ၃၄၁။ သာရတ္ထာ ၂။ ၃၀၇။ သာရတ္ထာ ၃။ ၄၆။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၈၄၊ ၂၀၁။ ဝိဇ္ဇာ ၁။ ၇၉၊ ၁၇၃။ ဝိဇ္ဇာ ၃။ ၇၀၊ ၈၄၊ ၁၈၃။ သိဋ္ဌာ ၁။ ၂၄။ သိဋ္ဌာ ၂။ ၈၇၊ ၁၁၀၊ ၃၂၁။ အံဋ္ဌာ ၃။ ၆၅၊ ၂၁၁။ မူလဋ္ဌာ ၁။ ၉။ အနုဋ္ဌာ ၁။ ၆၈။ အနုဋ္ဌာ ၂။ ၅၇။ အနုဋ္ဌာ ၃။ ၁၄၉။ နေတ္ထိ၊ ဝိ ၁၁။)

အသမတ္ထကာလ (ပ) [အသမတ္ထ + ကာလ] မစွမ်း - မတတ် - နိုင်သော အခါ။ တသ္မိ အာသနေ နိသိန္နာယ ဥဂ္ဂဟေတုံ အသမတ္ထကာလော။ အံဋ္ဌာ ၂။ ၉၈။ အဘိဋ္ဌာ ၃။ ၆၄။ (- အံဋ္ဌာ ၃။ ၂၆။ အဘိဋ္ဌာ ၂။ ၄၃၄။ ဇောဋ္ဌာ ၃။ ၃၆၃။ ဇောဋ္ဌာ ၇။ ၁၄၅။)

အသမတ္ထတာ (တိ) [အသမတ္ထ + တာ] မစွမ်း - မတတ် - နိုင်သည်၏ အဖြစ်။ ကတံ အဋ္ဌာစာရံ နိဝတ္ထေတုံ အသမတ္ထတာယ။ ဝိဇ္ဇာ ၁။ ၁၈၁။ ပရံ သညာပေတုံ အသမတ္ထတာယ။

အသိဓာန် ၃-၆၂-ပ-မ-မ-သ-မ

ဝိဇ္ဇာ ၄။ ၂၀၉။ (- ဝိဇ္ဇာ ၁။ ၅၂၊ ၂၅၆။ ဝိဇ္ဇာ ၂။ ၁၅၈။ သံဋ္ဌာ ၃။ ၁၉၄။ အံဋ္ဌာ ၁။ ၃၉၁။ အဘိဋ္ဌာ ၁။ ၉၁၊ ၂၇၃၊ ၃၀၁။ အဘိဋ္ဌာ ၃။ ၇၄၊ ၃၃၉။ ဓမ္မဋ္ဌာ ၂။ ၈၄၊ ၂၇၂၊ ၃၉၁။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၅။ သုတ္တနိဋ္ဌာ ၂။ ၆၉၊ ၁၃၅၊ ၂၂၁။ ထေရ်ဋ္ဌာ ၂။ ၉၉။ ဇောဋ္ဌာ ၂။ ၂၇၂။ ဇောဋ္ဌာ ၃။ ၂၇၂။ မဟာနိဋ္ဌာ ၄၇၉။ နေတ္ထိဋ္ဌာ ၁၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၂၆၊ ၃၃၁။ ဝိသုဒ္ဓိ ၂။ ၂၉၀။ သာရတ္ထာ ၁။ ၄၃၅။ သာရတ္ထာ ၂။ ၂၂၃။ သာရတ္ထာ ၃။ ၃၂၀။ ဝိဇ္ဇာ ၁။ ၁၁၇။ ဝိဇ္ဇာ ၂။ ၂၇၇။ ဝိဇ္ဇာ ၃။ ၇၇၊ ၈၇။ မဇ္ဈ ၂။ ၅၂။ သံဋ္ဌာ ၂။ ၂၅၅။ အံဋ္ဌာ ၃။ ၂၁၁၉၅။ မူလဋ္ဌာ ၁။ ၆၁၊ ၁၀၇၊ ၁၂၂။ မူလဋ္ဌာ ၂။ ၄၈။ အနုဋ္ဌာ ၁။ ၁၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိဋ္ဌာ ၂။ ၄၅၄။ နေတ္ထိဋ္ဌာ ၉၈။)

အသမတ္ထတာကာရက (န) [အသမတ္ထတာ + ကာရက] မစွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အကြောင်း၊ မစွမ်းနိုင်ခြင်း ဟူသော အကြောင်း။ ဝိဇ္ဇိပ္ပကာသနေ အသမတ္ထတာကာရဏေန စ... တေ ဟရိတာ အပနိတာ နာမ ဟောန္တိ။ သိဋ္ဌာ ၁။ ၁၄၅။

အသမတ္ထတာပါဒန (န) [အသမတ္ထတာ + အာပါဒန] မစွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်စေခြင်း။ အနုဋ္ဌေပိ ကာယပ္ပသာဒေ ကာယဝိညာဏုပ္ပါဒနေ အသမတ္ထတာပါဒနဝသေန ဝါတပိတ္တာဒိဟိ ဥပဟတကာယပ္ပသာဒေါ။ သာရတ္ထာ ၂။ ၁၀၇။

အသမတ္ထတာပါပန (န) [အသမတ္ထတာ + ပါပန] မစွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်စေခြင်း။ သင်္ခါရေ ပရိစ္ဆမေတွာ ဒုဗ္ဗလံ ကတွာ ပန နိစ္စသုခတ္တာကာရေန ဥပဋ္ဌာတုံ အသမတ္ထတာပါပနံ။ ပဋိသိဋ္ဌာ ၁။ ၂၉။

အသမတ္ထတာသမ္မာဒန (န) [အသမတ္ထတာ + သမ္မာဒန] မစွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြည့်စုံစေခြင်း။ တဉ္စ တတာ ကာတုံ အသမတ္ထတာသမ္မာဒနမေဝ။ သိဋ္ဌာ ၁။ ၂၃၅။

အသမတ္တတာဟေတု (ပ) [အသမတ္တတာ + ဟေတု] မစွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အကြောင်း၊ မစွမ်းနိုင်ခြင်း ဟူသော အကြောင်း။ ကာယိကကိရိယာ အသမတ္တတာ-ဟေတုဟူတော သရီရသင်္ကေတစော။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၃။ ၃၃။

အသမတ္တတေဇ (တိ) [အသမတ္တ + တေဇ] စွမ်းနိုင်သော တန်ခိုး မရှိသော။ ဒဟံ န တပေ အသမတ္တတေဇော။ ဇာ၊ ၂။ ၂၃၃။ ဧဝံ သဗ္ဗမ္ပိ တံ တေဟိ အာဒိပိတံ ဒဟန္တော အယံ အသမတ္တတေဇော အသဒိသတေဇော တဝ အဂ္ဂိ န တပေယျ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၅၇။

အသမတ္တတ္တ (န) [အသမတ္တ + တ္တ] မစွမ်း-မတတ်-နိုင်သည်၏အဖြစ်။ လောကုတ္တရပါ-ဒကဏ္ဍာနဝိပဿနာမဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနေသု ပက္ခန္နိ-တုံ အသမတ္တတ္တာ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၄၀။ (-အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၃၃၉။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၅၅။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁။ ၁၆။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၁။ ၆၄။ မ၊ ဇီ၊ ၃။ ၆၈။ သံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၃၇၁။ မူလဇီ၊ ၁။ ၁၂၉)

အသမတ္တန (န) [န + သမတ္တန] မစွမ်းနိုင်ခြင်း။ ပရေဟိ စ တထာ သမ္ဘာဝိယမာနာ တဇနု-ပပဋိပတ္တိ အဇာနနတော အသမတ္တနတော စ န အဘိသမ္ဘုဏန္တိ။ သီ၊ ဇီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၇၄။ ပဌမမေဝ သိသမုက္ခိပိတုံ အသမတ္တနတော။ သီ၊ ဇီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၆၁။ (-ဒီ၊ ဇီ၊ ၁။ ၁၂၅-၌ အသမတ္တတော-ဟု ရှိ၏။)

အသမတ္တပစ္စယလက္ခဏ (န) [အသမတ္တ + ပစ္စ-ယ + လက္ခဏ] မစွမ်းနိုင်သော - အစွမ်းသတ္တိ ကင်းသော - အကြောင်း လက္ခဏာ။ အသ-မတ္တပစ္စယလက္ခဏံ နိရိဟပစ္စယလက္ခဏဉ္စ ဝိ-ဘာဝေတွာ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၈၂။

အသမတ္တပညာ (ထိ) [န + သမတ္တ + ပညာ] (၁) (ကလျာဏ ပုထုဇဉ်စသော အောက် အောက်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ပညာဖြင့်) ထောက်လှမ်း

နိုင်ခြင်း - နီးနီးကပ်ကပ်နိုင်ယှဉ်နိုင်ခြင်း - မရှိသောပညာ၊ ထက်မြက်သန်ရှင်းခြင်း စသော အရည်အခြင်းအားဖြင့် ထိုအောက်အောက် ပညာတို့ထက် သာလွန်သောပညာ (သော-တာပနစသော အထက်အထက် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ပညာ)။ (တိ) (၂) စွမ်းနိုင်သော ပညာမရှိသော။ သူ။ (၁) ကေစိ “အသမတ္တပညာ”တိ ပဌန္တိ၊ တေသံ ယထာဝုတ္တဂုဏေဟိ အညေဟိ အသာဓာရဏတ္တာ နတ္ထိ ဧတိသာ ကာယစိ သမတ္တန္တိ အသမတ္တာ ပညာတိ ယောဇနာ။ အံ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၈၀။ (တိ) (၂) ဒဟရိ ကုမာရိ အသမတ္တပညံ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၁၀။ အသမတ္တ-ပညန္တိ ကုရုမ္ပ ဝိစာရေတုံ အပ္ပဋိဗလပညံ အတိတရုဏိညေဝ သမာနံ။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၃၅။

အသမတ္တပုဂ္ဂလ (ပ) [အသမတ္တ + ပုဂ္ဂလ] သစ္စာ လေးပါးတို့ကို - သိခြင်းငှါ - ထီးထွင်း၍ သိခြင်းငှါ - မစွမ်းနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်။ ပရေတိ သစ္စာနိ အာဇာနိတုံ ပဋိဝိဇ္ဇိတုံ အသမတ္တပုဂ္ဂ-လာ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၄။

အသမတ္တဘာဝ (ပ) [အသမတ္တ + ဘာဝ] မစွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်။ ဣဒမေဝိဒန္တိ နိစ္စေ-တုံ အသမတ္တဘာဝတော ဝိစိကိစ္ဆာတိ ဝုစ္စတိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၀။ ဝဋ္ဋဘာသံ သမတိက္ကမိတုံ အသ-မတ္တဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၅။ (-ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၈၃။ လူတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၉။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၃။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၉၀။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၁။ ၃၇။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၂။ ၂၉၄။ သံ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၃။ သံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၄၅၅။ မူလဇီ၊ ၁။ ၇။ မူလဇီ၊ ၃။ ၄၁။ အနုဇီ၊ ၁။ ၄၅၊ ၇၇။ အနုဇီ၊ ၃။ ၅၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၁။ ၁၈၄၊ ၂၁၆။)

အသမတ္တဘာဝကရဏ (န) [အသမတ္တဘာဝ + ကရဏ] မစွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ကို ပြုခြင်း။ ဒဏ္ဍကော ဝိယ ဒိဋ္ဌိ ဆေဒနကရဏာယ အသမတ္တဘာဝကရဏတော။ မ၊ ဇီ၊ ၃။ ၂၂၇။

အသမတ္တဘာဝဝိပနတ္တ (ပု) [အသမတ္တဘာဝ+
ဝိပနတ္တ] မစွမ်းနိုင်သည်၏ အပြစ်ကို ပြခြင်း
အကျိုး။ တိတိကိုတုံ အသမတ္တဘာဝဝိပနတ္တ။
သံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၀၃။

အသမတ္တဘာဝပါပန (န) [အသမတ္တဘာဝ+
ပါပန] မစွမ်းနိုင်သည်၏ အပြစ်သို့ ရောက်
စေခြင်း။ သပ္ပံ ပရိစ္ဆမေတွာ ဗုဒ္ဓလံ ကတာ
နိဝတ္တိတာ သံသိက္ခာ အသမတ္တဘာဝပါပန
ဝိယ။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁။ ၂၉။

အသမတ္တဘာဝဝိဘာဝနာ (ထိ) [အသမတ္တ-
ဘာဝ+ဝိဘာဝနာ] မစွမ်းနိုင်သည်၏ အပြစ်
ကို ထင်စွာ ပြခြင်း။ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝဏ္ဏ စ အ-
သမတ္တဘာဝဝိဘာဝနတော။ အနု၊ ၂။ ၂၀။

အသမတ္တဘာဝါပတ္တိ (ထိ) [အသမတ္တဘာဝ+
အာပတ္တိ] မစွမ်းနိုင်သည်၏ အပြစ်သို့ ရောက်
ခြင်း။ ကတာနပ္ပိ ကမ္မာနံ အသမတ္တဘာဝါ-
ပတ္တိတော ဇာဂါသိနံ အနုယတော ဗျတိရေ-
ကတော စ သယောဇနဋ္ဌော သိဒ္ဓေါ။ အံ၊ ၃၊
၂။ ၁၀၈။

အသမတ္တဘာဝါပါဒန (န) [အသမတ္တဘာဝ+
အာပါဒန] မစွမ်းနိုင်သည်၏ အပြစ်သို့ ရောက်
စေခြင်း။ အက္ခိနိ ဘိန္နိ ဝဋ္ဌံ အသမတ္တဘာ-
ဝါပါဒနေန။ မ၊ ၃၊ ၂။ ၁၂၃။

အသမတ္တသဘာဝတ္တ (န) [အသမတ္တ+သဘာဝ
+တ္တ] မစွမ်းနိုင်သော သဘောရှိသည်၏
အပြစ်။ ကေဏပိ အက္ခရဏ အနေကေဟိ
ဇဝနေဟိ နိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗတ္တာ တဏှာ နိဗ္ဗတ္တိ
ယမာနတာယ အသမတ္တသဘာဝတ္တ။ အနု၊
၁။ ၁၆၄။

အသမတ္တသမာသ (ပု) [အသမတ္တ+သမာသ။
မောဂ်။ မောဂ်၊ သု၊ ၃။ ၁၂-သုတ်-ကြည့်။]
အသမတ္တသမာသံ၊ ယုဉ်စပ်သင့်သောပုဒ်နှင့်
မစပ်မူ၍ မယုဉ်စပ်သင့်သောပုဒ်နှင့် စပ်သော
သမာသံ။ ကတံ န ဇာနာတိတိ အကတည။

အသမတ္တသမာသောယံ ဂမကတ္တာ “အသု-
ရိယပဿာ”တိ အာဒိသု ဝိယ။ တေနာဟ
“ကတံ န ဇာနာတိ”တိ။ အကတဝေဒိတိ
တ္ထောပိ ယေဝ နယော။ အံ၊ ၃၊ ၂။ ၂၈။
အသမ္ပဂုဏဒါယကတ္တာတိ သမ္ပဂုဏာနံ အဒါ-
ယကတ္တာ။ သမ္ပဂုဏေ န ဝဒါတိတိ ဟိ အ-
သမ္ပဂုဏဒါယကော၊ အသမတ္တသမာသောယံ
ဂမကတ္တာ ယထာ “အသုရိယပဿာနိ မုခါ-
နိ”တိ။ အံ၊ ၃၊ ၂။ ၂၈။ (-မုလင်္ဂ၊ ၂။ ၆၇။
အနု၊ ၂။ ၇၂။) သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၅၂-၌ အယုတ္တ-
သမာသောယံ ဟု ရှိ၏။ အယုတ္တသမာသ-
လည်း ကြည့်။

အသမဒေတော (ထိ) [အသမ+ဒေတော] အ-
သမ-မည်သော နတ်။ အသမ (၅) အနက်
ကြည့်။

အသမဓရ (တိ) [အသမ+ဓရ] (က) အခြား
သုတ္တံနှင့် - မညီမျှသော - မဆက်ဆံသော -
တာဝန်ရှိသော၊ အခြားသုတ္တံမဆောင်ရွက်နိုင်
သောတာဝန်ကို ဆောင်ရွက်ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်
သော၊ သူ။ (ခ) အခြားသုတ္တံနှင့် မညီမျှသော
-မဆက်ဆံသော - လုံ့လဝီရိယရှိသော၊ အား
လုံးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ထက် သာလွန်ကြီးမား
သော ဝီရိယရှိသော၊ သူ။ ယာ အသမဓရေဟိ
ဗုဒ္ဓေဟိ ဝဟိတဗ္ဗာ ဓရာ၊ တံ ဓရံ ဝဟနသ-
မတ္တေန မဟာပုရိသေန။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၈၀။ အ-
သမဓရဟိတိ အနုညသာဓာရဏဓရေဟိ။
ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၈၀။ သောဟံ န သောဏံ အသမ-
ဓရဏ မေ။ သုတ္တနိ၊ ၃၇၇။ အသမဓရဏာတိ
အသမဝီရိယဏ။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၀၈။ (-
ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂။ ၁၃၈။ ဇာ၊ ၄၊ ၁။ ၂၀၉။ ဇာ၊ ၄၊ ၆။
၂၂၈။ ဇာ၊ ၄၊ ၇။ ၂၀၃။)

အသမနုဂ္ဂါဟိယမာန (တိ) [န+သမနုဂ္ဂါဟိယ-
မာန] သူတပါးတို့သည် - မမေးမြန်း - မစိစစ်
- အပ်သော၊ သူ။ သမနုဂ္ဂါဟိယမာနော ဝါ
အသမနုဂ္ဂါဟိယမာနော ဝါ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၁၇။

၂၄၉။ အသမနုဂ္ဂဟိယမာနောတိ န ကေစိ
ဝုစ္စမာနော။ ဝိဝေသက။ (-ဝိဝေသ၊ ၂။ ၈၁။
ကခါ။ ၁၂၄၊ ၁၃၈။)

အသမနုပဿနလက္ခဏ (တိ) [န + သမနုပဿန
+ လက္ခဏ] ကောင်းစွာ အပန်တလဲလဲ ရှုဆင်
ခြင်ခြင်း လက္ခဏာမရှိသော။ သင်္ခတလက္ခဏာ
နံ မွေ့နံ အသမနုပဿနလက္ခဏာ နိစ္စ-
သညာ။ နေတ္ထိ။ ၂၄။

အသမနုပဿနလက္ခဏတ္တ (န) [အသမနုပဿန-
လက္ခဏ + တ္တ] ကောင်းစွာ အပန်တလဲလဲ
ရှုဆင်ခြင်ခြင်းလက္ခဏာ မရှိသည်၏အဖြစ်။
အနိစ္စသညာဒုက္ခသညာနံ အသမနုပဿန-
လက္ခဏတ္တာ။ နေတ္ထိ။ ဝိ။ ၁၂၉။

အသမနုပဿန္တ (တိ) [န + သမနုပဿန္တ] မရှု-
မဆင်ခြင်-သော၊ သူ။ ခီကာသဝေါ ဘန္တ
ဘိက္ခု၊ ဝုသိတဝါ ကတကရဏိယော ကရဏိ-
ယမတ္တာနံ အသမနုပဿန္တော။ ဝိ။ ၂။ ၂၇၀။
အံ၊ ၂။ ၃၃၁။ (- ဒိ၊ ၂။ ၂၀၇။ မ၊ ၁။ ၁၀၃။ အံ၊
၁။ ၃၁၅။ အံ၊ ၂။ ၄၆၀။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၉၈။ ဒိ၊ ၄။ ၁။
၁၉၇။)

အသမနုဘာသန္တ (တိ) [န + သမနုဘာသန္တ]
ဥတိကမ္ပဝါစာဖြင့် ကောင်းစွာ မဆိုဆုံးမအပ်
သော၊ သူ။ အနာပတ္တိ အသမနုဘာသန္တဿ
ပဋိနိဿန္တဿ။ ဝိ။ ၁။ ၂၆၇။ အသမနုဘာ-
သန္တဿတိ အသမနုဘာသိယမာနဿ အပ္ပ-
ဋိနိဿန္တဿာပိ သံဃာဒိသေသေန အနာ-
ပတ္တိ။ ဝိ။ ၄။ ၂။ ၁၉၄။ ဝဇီရ။ ၂၀၆။ (- သာ-
ရတ္ထ၊ ၂။ ၃၆၂။)

အသမနုဘာသိယမာန (တိ) [န + သမနုဘာသိ-
ယမာန] ဥတိကမ္ပဝါစာဖြင့် ကောင်းစွာ
မဆိုဆုံးမအပ်သော၊ သူ။ အသမနုဘာသိယ-
မာနဿ အပ္ပဋိနိဿန္တဿာပိ သံဃာဒိသေ-
သေန အနာပတ္တိ။ ဝိ။ ၄။ ၂။ ၁၉၄။ ကခါ။ ၄။
၂၅၂။

အသမနုယုဉ္ဇိယမာန (တိ) [န + သမနုယုဉ္ဇိယ-
မာန] ကောင်းစွာ - မမေးမြန်း - မစိစစ် -
အပ်သော၊ သူ။ သမနုယုဉ္ဇိယမာနော ဝါ
အသမနုယုဉ္ဇိယမာနော ဝါ။ ဝဇီရ။ ၄၃၄။

အသမန္တပညာ (တိ) [အသာမန္တ + ပညာ]
အသာမန္တပညာ (၁) (၂) နှင့် အနက်တူ။
၎င်း ကြည့်။

အသမန္တာဂတ (တိ) [န + သမန္တာဂတ] မပြည့်စုံ
သော၊ သူ။ သော စတုဟိ ဓမ္မေဟိ အသမန္တာ-
ဂတော။ သံ၊ ၃။ ၂၉၈။ (- အံ၊ ၁။ ၃၀၈။ အံ၊
၂။ ၂၉၂။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၁။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၆၇။
အံ၊ ၄။ ၃။ ၄၆။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၃။ ကခါ။ ၄။
၂၃၀။)

အသမန္တာဂမ (ပု) [န + သမန္တာဂမ] မပြည့်စုံ
ခြင်း။ ဗောဓိသတ္တဿပိ စရိမတဝတော
အညတ္တ အသမန္တာဂမော ဟောတိ။ အနုဋီ၊
၃။ ၁၁၃။ န သမဂီတာ အသမဂီတာ အသ-
မန္တာဂမော အသဟဝုတ္တိတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။
၂၂၀။

အသမန္တာဟရန္တ (တိ) [န + သမန္တာဟရန္တ]
ကောင်းစွာ နှလုံးမသွင်းသော၊ သူ။ အ-
သမန္တာဟရန္တော အဝနိယော။ ဝိ၊ ၅။ ၃၇၇။
အသမန္တာဟရန္တောတိ ကိစ္စယပသုတတ္တာ
ဝနန္တံ အသမန္တာဟရန္တော။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၂၂၄။
(- အဘိ၊ က။ ၂၇၇။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၂။ ဝိ၊
သင်္ဂဟ။ ၆၇။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၁၉၈။ ဝဇီရ။ ၅၇၇။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၁၈။ ကခါ။ ၄။ ၃၂၃။)

အသမန္တာဟရိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န + သမန္တာဟရိ-
တွာ] နှလုံးမသွင်းမူ၍၊ မေတ္တိယဘူမိကောနံ
ခေါ် ဂဟပတိတိ ဣဒံ ထေရော အသမန္တာ-
ဟရိတွာ အာဟ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၅။ အသမန္တာ-
ဟရိတွာ အာဘောဂံ အကတွာ။ သာရတ္ထ၊
၂။ ၃၄၅။

အသမန္တာဟာရ (ပု) [န + သမန္တာဟာရ] နှလုံး
မသွင်းခြင်း။ န အသမန္တာဟာရ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။

အဘိ၊ဝိ။၃၂၃။ ယံ သတိဝေပုဏ္ဏပုတ္တနမ္ပိ
အသမန္တာဟာရော ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၆။
အနာဝဉ္ဇနာ အသမန္တာဟာရ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊
၁။၂၄၇။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၅၇။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၆၀။
သံ၊ဋီ၊၂။၄၂၁။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊၃၉၇။)

အသမန္တာဟာရတာ (တိ) [အသမန္တာဟာရ +
တာ]နလုံးသွင်းခြင်း မရှိသည်၏အဖြစ်၊ နလုံး
မသွင်းသည်၏အဖြစ်။ ဟေဋ္ဌာဓာတုနံ အ-
သမန္တာဟာရတာ ဓဿိတာ ဝေ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊
၁။၄၅၅။

အသမန္တာနယနဇောတန (န) [န + သမန္တာနယ-
န + ဇောတန] ဘျေမပြတ် မဖြစ်စေခြင်း
ကို ထွန်းပြခြင်း။ ယထာ နန္ဒိယာ အသမန္တာ-
နယနဇောတနံ ဗျုတိရောကမုခေန ပတိဋ္ဌပေ-
တုံ...ဝိဘင်္ဂေါ ဝုတ္တော။ မ၊ဋီ၊၃။၃၆၈။

အသမပေက္ခန (က) (န၊ထိ) [(၁) န + သံ + အ-
ပေက္ခန၊ (၂) အသမ + အပေက္ခန၊] ညီညွတ်
သင့်တင့်စွာ မရခြင်း၊ ညီညွတ် သင့်တင့်စွာ
မရွှေ့သောတရား၊ အာရုံကို မသင့်မတင့်သော
အားဖြင့် ယူခြင်း၊ ဟုတ်ဟိုင်းမှန်စွာ မသိမြင်
ခြင်း။ အသမပေက္ခနာ(ကာ) အပစ္စုဝေက္ခ-
ကာ (နာ)။ အဘိ၊ဓ။၉၄၊၂၁၆၊၂၂၆၊၂၃၄။
အဘိ ဝိ။၈၇။ စူဠနိ။၂၅။ န သမံ ပေက္ခတိတိ
အသမပေက္ခကာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၆။ အသမ-
ပေက္ခနေ မောဟော ဥပဇ္ဇတိ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၆။
မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၃၃၃။ အသမပေက္ခနံ ဂေဟဿိတအညာဏ-
ပေက္ခာဝသေန အာရမ္မဏဿ အယောနိ-
သော ဂဟဏံ။ ဒိ၊ဋီ၊၁။၂၄၃။ မ၊ဋီ၊၁။၃၅၅။
အသမပေက္ခနေ (ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၀။ နေတ္ထိ၊ဝိ။
၃၁၃)တိ ဣဋ္ဌေပိ အနိဋ္ဌေပိ မဇ္ဈတ္တေပိ အာ-
ရမ္မဏေ န သမံ၊ န သမ္မာ အယောနိသော
ဂဟဏေ။ ဒိ၊ဋီ၊၃။၂၅၆။ အသမပေက္ခနေ-
(မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၈၇)တိ အသမံ အယုတ္တဒဿနေ
အယောနိသော သမ္မောဟပုဗ္ဗကံ အာရမ္မ-

ဏဿ ဂဟဏေ။ မ၊ဋီ၊၃။၃၈၄။ မူလဋီ၊၂။
၃၂။ (-ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊
၃။၈၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅၉။
နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၂၄၅။ သံ၊ဋီ၊၁။၃၀၁။ သံ၊ဋီ၊၂။
၃၂၀၊၄၅၈။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၆၅။ အံ၊ဋီ၊၃။၄၉၊
၈၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၄၈။ နေတ္ထိ၊ဋီ၊၈၈။)

အသမပေက္ခနပဝတ္တ (တိ) [အသမပေက္ခန +
ပဝတ္တ]မညီမမျှ - ရှု - ဆင်ခြင် - ခြင်းမြင်မြစ်
သော။ အညာဏသဟိတာ ဥပေက္ခာအသမ-
ပေက္ခနပဝတ္တာ။ မ၊ဋီ၊၃။၃၈၄။

အသမပေက္ခိတ (တိ) [န + သမပေက္ခိတ] မညီ
မမျှရွှေ့သင်ခြင်အပ်သော။ မနာပေ ရှုပေ ရာဂံ၊
အမနာပေ ဒေါသံ၊ အသမပေက္ခိတေ မောဟံ။
သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၉။ (-သံ၊ဋီ၊၂။၃၂၀။)

အသမပေက္ခိတာ (ကြိ၊ဝိ) [န + သမပေက္ခိတာ]
မစူးစမ်း - မဆင်ခြင် - မု၍။ ကူပါဒီနိ ဝိယ
သတ္တာ အသမပေက္ခိတာ ရဇနိယေ ဌာနေ
ရဇ္ဇန္တော၊ အယံ ဝါ ရာဂံ ဩတိဏ္ဏော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊
၂။၁၂၀။ အသမပေက္ခိတာတံ ယထာသဘာဝံ
အနုပပရိက္ခိတာ၊ ယထာ တေ ရတိနေကာ
ရွပါဒယော ဝိသယာ အနိစ္စဒုက္ခာသုဘာ-
နတ္တာကာရေန အဝတ္ထိတာ၊ တထာ အပဿိ-
တာတိ ငုတ္တံ ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊၂။၃၁၆။

အသမဘာဝ (ပု) [အသမ + ဘာဝ]မတူသည်၏
အဖြစ်။ ဣမံနာ ဓတနတ္တယဿ အရဟတာ-
ဒီဟိ ဂုဏေဟိ အသမဘာဝံ ဒဿေတိ။ ကင်္ခါ၊
ဋီ၊၁၂၁။

အသမပ္ပဋိပုဂ္ဂလ (ပု) [အသမ + ပဋိပုဂ္ဂလ]တန်း
တူရည်တူ - အရည်အခြင်းတူ - မရှိသော
ပုဂ္ဂိုလ်။ ယဒိ ဗုဒ္ဓေါ အမိတဂုဏော၊ အ-
သမပ္ပဋိပုဂ္ဂလော။ အပ၊၂။၁၉၅။

အသမယ (ပု) [န + သမယ] မသင့်လျော် -
မလျော်ကပ်ပတ် - သော - အချိန်အခါ၊ အချိန်
ကောင်း - အခွင့်ကောင်း - မဟုတ်သော
အခါ။ ဘိက္ခုနံ အသမယော ဒဿနာယ။ ဒိ၊

၃။၃၀။ နဝ အက္ခရာ အသမယာ ဗြဟ္မစရိ-
ယဝါသာယ။ ဒီ၊ ၃။၂၉၁၊ ၂၄၇။ အံ၊ ၂။၅၇။
(-ဝိ၊ ၄။၃။၃၇။ ကခါ၊ ၁၀၄။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။
၉၀။ အံ၊ ၄။၂။၃၁။ အဘိ၊ ၄။၃။၃၂။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၂။၄၄၀။ မ၊ ၄။၂။၁၇၇။)

အသမယဝိမုတ္တ (တိ) [(၁) န + သမယ +
ဗုဒ္ဓိတော + ဝိမုတ္တ။ ဗုဒ္ဓိတော-ပုဒ် ကျေ။ (၂)
န + သမယ + ဝိမုတ္တ + ဝိမုတ္တ။ ဝိမုတ္တိပုဒ်ကျေ။]
အသမယဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်။ (က) (ဆွမ်းခံချိန်၊
ဆွမ်းစားချိန် စသည်မှ တပါး) သင့်လျော်
သော တချိန်ချိန်၌ လောကီသမာပတ်ရှစ်ပါး
ကို မရရှိပဲ မဝင်စားပဲ (သင်္ခါရတရားတို့ကို
ရွှေ့ပါး၍ သစ္စာလေးပါးကို သိမြင်လျက်)
ကိလေသာ အာသဝတို့မှ လွတ်မြောက်သော
ပုဂ္ဂိုလ် (ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်)။ (ခ) အသမယ-
ဝိမုတ္တိ - ဆွမ်းခံချိန် ဆွမ်းစားချိန်မှစ၍ ချိန်ခါ
မရွေး ရရှိနိုင်သော မဂ်တရား - ဖြင့် ကိလေ-
သာ အာသဝတို့မှ လွတ်မြောက်သောပုဂ္ဂိုလ်
(အာလုံးသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်)။ (က)-
နည်း၌ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကို အသမယဝိမုတ္တဟု
ဆိုရာ၌ အဋ္ဌကထာနှင့် မူလဋီကာတို့ အယူ
အဆ မတူကြ။ အဋ္ဌကထာ၌ လောကီသမာ-
ပတ်ကို မရသော ရိုးရိုး သုက္ခဝိပဿက
ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ အသမယဝိမုတ္တ အမည်
ရကြောင်း ဖွင့်ဆို၏။ မူလဋီကာ၌ကား အ-
သမယဝိမုတ္တ အမည်ရဖို့အတွက် လောကီ-
သမာပတ်ကို ရခြင်း-မရခြင်းသည် လိုရင်း
အကြောင်းမဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် လောကီ-
သမာပတ်ကို ရသည်ဖြစ်စေ မရသည်ဖြစ်စေ
သုက္ခဝိပဿက ရဟန္တာ၊ သမထယာနိက-
ရဟန္တာ၊ အဋ္ဌဝိမောက္ခလာဘီ ရဟန္တာ
အားလုံးပင် အသမယဝိမုတ္တ အမည် ရနိုင်၏
ဟု ဖွင့်ဆိုသည်။ (က) ဣဓေကစ္စော
ပုဂ္ဂလော န ဟေဝ ခေါ ကာလေန ကာလံ
သမယေန သမယံ အဋ္ဌ ဝိမောက္ခေ ကာ-
ယေန ဗုဒ္ဓိတော ဝိဟရတိ၊ ပညာယ စသ

ဒိသ္မာ အာသဝါ ပရိက္ခိကာ ဟောန္တိ၊ အယံ
ဓုစ္စတိ ပုဂ္ဂလော အသမယဝိမုတ္တော။ အဘိ၊
ပု။၁၁၄။ အသမယဝိမုတ္တောတိ ပနေတ္ထ
သုက္ခဝိပဿကခိကာသဝသေတံ နာမံ။ အဘိ၊
၄။၃။၃၂။ သဗ္ဗေပိ အရဟာ အသမယ-
ဝိမုတ္တောတိ။ မူလဋီ၊ ၃။၃၂။ (ခ) သဗ္ဗေပိ
အရိယပုဂ္ဂလာ အရိယေ ဝိမောက္ခေ အ-
သမယဝိမုတ္တော။ အဘိ၊ ပု။၁၁၄။ အသမယ-
ဝိမုတ္တော (အံ၊ ၃။၅၃၇)တိ အသမယဝိမုတ္တိ-
ယာ ဝိမုတ္တော ခိကာသဝေါ။ အံ၊ ၄။၃။၃၄၇။
(-သံ၊ ၄။၁။၂၁၆။)

အသမယဝိမုတ္တဘာဝ (ပ) [အသမယဝိမုတ္တ +
ဘာဝ] အသမယဝိမုတ္တပုဂ္ဂို ပင်၏ အဖြစ်။ န
သုက္ခဝိပဿကသေဝ အသမယဝိမုတ္တဘာဝ
အသေတုံ။ မူလဋီ၊ ၃။၃၂။

အသမယဝိမုတ္တိ (တိ) [အသမယ + ဝိမုတ္တိ] ခံခါ
မဟုတ်မူ၍ - အမြဲတမ်း - ကိလေသာမှ လွတ်
မြောက်သောတရား (မဂ်၊ ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်)။ သော
ဘိက္ခု တာယ အသမယဝိမုတ္တိယာ ပရိဟာ-
ယေထ။ မ၊ ၁။၂၅၆။ မဂ္ဂဝိမောက္ခေန ဝိ-
မုတ္တဿ သမယော ဝါ အသမယော ဝါ နတ္ထိ-
တိ မဂ္ဂဝိမောက္ခော အသမယဝိမုတ္တိ နာမ။
အံ၊ ၄။၃။၁၅၇။ လောကုတ္တရဝိမုတ္တိ အစွန္န-
ပဟာယိတာယ အသမယဝိမုတ္တိ။ သံ၊ ၄။၁။
၂၁၆။

အသမယဝိမောက္ခ (ပ) [အသမယ + ဝိမောက္ခ]
ခံခါမဟုတ်မူ၍ - အမြဲတမ်း - အပြီးအဆုံး - အ
ပြီးအပြတ် - အပြီးအငြိမ်း - ကိလေသာမှ
လွတ်မြောက်သောတရား (မဂ်၊ ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်)။
အပ္ပမတ္တော သမာနော အသမယဝိမောက္ခ
အာရောစေတိ။ မ၊ ၁။၂၅၆။ ကတမော အ-
သမယဝိမောက္ခော စတ္တာရော စ အရိယမဂ္ဂါ
စတ္တာရိ စ သာမညဖလာနိ နိဗ္ဗာနဉ္စ။ ပဋိသံ။
၂၃၆။ (-မ၊ ၄။၂။၁၅၇။ ပဋိသံ၊ ၄။၂။၁၅၇။
မ၊ ၄။၂။၁၇၇။ မူလဋီ၊ ၃။၃၁။ အနုဋီ၊ ၃။၄၄။)

အသမယဝိမောက္ခဝိသေသ (ပ) [အသမယ-
ဝိမောက္ခ + ဝိသေသ] အသမယဝိမောက္ခ
အထူး။ အသမယဝိမောက္ခဝိသေသဏ္ဌာ
ဝေသန သမယဝိမောက္ခပညတ္တိယာ အဝိဗ္ဗေ
တတ္တာ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၄၄။

အသမဝါယ (ပ) [န + သမဝါယ] အညီအညွတ်
တကွမဖြစ်ခြင်း။ ဟေတုသုညဉ္စ ဖလံ ဒုက္ခ-
သမုဒယာနံ နိရောဓမ္မဂ္ဂါနဉ္စ အသမဝါယာ။
အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၈၄။ ပဋိသန္ဓေ၊ ၁။ ၁၈၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၁၄၄။ (- မူလဋီ၊ ၂။ ၅၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၂။)

အသမဝိရိယ (တိ) [အသမ + ဝိရိယ] မတူ
သော-လုံလ-ဝိရိယ-ရှိသော၊ သူ။ အသမ-
ရရ (သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၈) ကြည့်။

အသမဝေက္ခိတ (တိ) [န + သမဝေက္ခိတ]
ကောင်းစွာမရှု-မဆင်ခြင်-အပ်သော။ ဣတိ
အသမဝေက္ခိတံ ဝါ ဓမ္မံ ပညာယ သမဝေက္ခိ-
ဏာမိ။ အံ၊ ၁။ ၅၆၆။

အသမဝေက္ခိတဝစန (န) [အသမဝေက္ခိတ +
ဝစန] ကောင်းစွာ မဆင်ခြင်မှုရှိ ပြောဆို
ခြင်း။ အတိဝိယ အသမဝေက္ခိတဝစနံ စတု-
ဝဏ္ဏပရိယာ၊ နုသေဝ သမဏဘာဝသမ္ဘဝ-
တော။ ဒီ၊ ၃။ ၂၉၈။

အသမဝေက္ခိတာ (ကြိ ဝိ) [န + သမဝေက္ခိတာ]
မပိုင်းခြား မမှတ်သားမှုရှိ၊ မစူးစမ်း-မဆင်
ခြင်-မှုရှိ။ ဝဿာနံ ပစ္စိမေ မာသေ သရ-
ဒသမယေ အသမဝေက္ခိတာ။ မ၊ ၁။ ၂၈၇။
အသမဝေက္ခိတာတိ အသလ္လက္ခေတာ အနုပ-
ဓာရေတာ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၇။ (-ဝိမတိ၊ ၂။
၂၁၄။)

အသမဝေတ (တိ) [န + သမဝေတ] အညီအမျှ
တကွ မဖြစ်သော၊ မပေါင်းဆုံသော။ စက္ခု-
ဥပါလောကမနုသိကာရာနံ အသမဝေတာနံ
စက္ခုဝိညာဏဏ္ဍ အဟေတုဘာဝေ သတိ
သမဝေတာနဉ္စ တံသဘာဝါဝိနိဝတ္တိတော

ဟေတုဘာဝါနာပတ္တိတောတိ အတ္တော။ မူလ-
ဋီ၊ ၁။ ၆၁။

အသမသမ (တိ) [အသမ + သမ] တူညီသူမရှိ
သော၊ ပွင့်တော်မူပြီး၊ ပွင့်တော်မူလတ်သော
ဘုရားရှင်တို့နှင့်တူတော်မူသော၊ တူညီသူကင်း
သော မြတ်စွာဘုရားဟူသော အတူ ရှိတော်
မူသော ဘုရား။ အသမသမော (အံ၊ ၁။ ၂၂) တိ
အသမာ ဝုစ္ဆန္တိ အတိဘာနာဂတာ သဗ္ဗညု-
ဗုဒ္ဓါ၊ တေကံ အသမေဟိ သမောတိ
အသမသမော။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၉၀။ သီလဂုဏေနပိ
အသမော အသမသမော။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၉၂။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၁။ အသမေဟိ (အတိတာ-
နာဂတဗုဒ္ဓေဟိ) သမော အသမသမော။
အသမာ ဝါ သမာ တေဿာတိ အသမ-
သမော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၈၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။
၂၄၄။ (- အပါ၊ ၁။ ၃၅၅။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၅၁။
စူဠနိ၊ ၂၀၈။ မိလိန္ဒ၊ ၂၃၃။ ဝီ၊ ၄။ ၁။ ၈၇။
မ၊ ၄။ ၄။ ၈၄။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၆၁။ အဘိ၊ ၄။ ၂။
၄၁၇။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၄၉။ စူဠနိ ၄။ ၈၂။ ဇာ၊ ၄။
၁။ ၄၇။)

အသမသမဋ္ဌ (ပ) [အသမသမ + အတ္ထ] အတူ
မရှိသော ဘုရားရှင်တို့နှင့်တူသော-အနက်-
သဘော။ အသမသမဋ္ဌေနပိ ဧကပုဂ္ဂလော။
အံ၊ ၄။ ၁။ ၇၇။ (- ဣတိဝုတိ၊ ၄။ ၂၆၈။ အံ၊ ၃။
၁။ ၁၂၃။ အံ၊ ၃။ ၂။ ၂၈၅။)

အသမသမတ (တိ) [အသမသမ + တာ] အတူ
မရှိသော ဘုရားရှင်တို့နှင့် တူသည်၏အဖြစ်။
အဏဏ ဘဂဝါ ဥတ္တရိ အသမသမတံ ပကာ-
သေန္တော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၉။ (- မ၊ ၃။ ၂။ ၃၁၆။)

အသမာ (တိ) [ယာဝိစ္စကနာမ်] အသမာ မည်
သောသူ။ အသမာ^၂ (၆) (၇) အနက်တို့
ကြည့်။

အသမာဂန္ထကမ္ပတာ (တိ) [န + သမာဂန္ထ-
ကမ္ပတာ] ကောင်းစွာ မသွားရောက်လိုသည်

၏ အဖြစ်။ အသမေတုကမ္ပတာ အသမာ-
ဂန္တုကမ္ပတာ။ အဘိဝိ။၃၇၇။

အသမာဂမ (ပု) [န + သမာဂမ] (နှစ်လိုဖွယ်
သော ဝတ္ထုအာရုံသတ္တဝါတို့နှင့်) မပေါင်းဆုံ
ခြင်း။ ယာ တေဟိ သဒ္ဓိ အသင်္ဂတိ အ-
သမာဂမော အသမောဓာနံ အမိဿိဘာဝေါ။
ဝိ၊ ၂။ ၂၄၅။ အဘိဝိ။ ၁၀၆။

အသမာစရဏ (န) [န + သမာစရဏ] မပြုကျင့်
ခြင်း။ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။ ပါဏာတိပါဏာဒိနံ
အသမာစရဏဝသေန ပဋိညာ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၃။
၁၇၅။

အသမာစရန္တ (တိ) [န + သမာစရန္တ] မပြုကျင့်
သော၊ ရှောင်ကြဉ်သော၊ သူ။ ဧဝံ ပါဏာတိ-
ပါတာဒိနံ အသမာစရန္တေန ဥပဝုတ္တံ ဥပေါ-
သထံ အဋ္ဌဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတတ္တာ
အဋ္ဌဂိကံ။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၉၉။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၇၈။
(-ခုဒ္ဒက၊ ဌ၊ ၂၀၈။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၄၂။ တေရ၊
ဌ၊ ၂။ ၄၃။)

အသမာဒပေန္တ (တိ) [န + သမာဒပေန္တ] မ
ဆောက်တည် စေသော၊ သူ။ အတ္တနာ ဝါ
အကရောန္တော ပရံ ဝါ အသမာဒပေန္တော။
အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၅၆။

အသမာဒါတဗ္ဗတာ (ထိ) [န + သမာဒါတဗ္ဗ +
တာ] မဆောက်တည်အပ်-မကျင့်သုံးအပ်-
သည်၏အဖြစ်။ အဝိရဇ္ဈနကိရိယာ ပန ပစ္စာ
အသမာဒါတဗ္ဗတာယ အနုနာတိ တံသမဂ္ဂိ-
ပုဂ္ဂလော အပတ္တကော။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၈၄။

အသမာဒါန (န) [န + သမာဒါန] မဆောက်
တည်ခြင်း။ ယာ စ စိတ္တဿ အသမာဒါနေန
ဖန္ဒနာ။ နေတ္ထိ၊ ဌ၊ ၁၅၀။

အသမာဒါနစရဏ (န) [အသမာဒါန + စရဏ]
(တိစိဝရိက်-အဓိဋ္ဌာန်တင်ထားသော သင်္ကန်း
ကို) မယူဆောင်ပဲ လှည့်လည်သွားလာခြင်း။
အသမာဒါနစာရော နာမ နာမေနာဓိဋ္ဌိတဿ
စိဝရဿ အသမာဒါနစရဏံ။ ကင်္ခါ၊ ဌ၊ ၂၇၇။

အသမာဒါနစာရ (ပု) [အသမာဒါန + စာရ]
(တိစိဝရိက်-အဓိဋ္ဌာန်တင်ထားသော သင်္ကန်း
ကို) မယူဆောင်ပဲ လှည့်လည် သွားလာနိုင်
ခြင်း။ (ကထိန်အကျိုး ၅-မျိုးတွင် တပါး
အပါအဝင် ဖြစ်သည်။ ကထိန်အာနိသင်ရရှိ
သောရဟန်းတော်တို့သည် ၎င်းအကျိုးကိုရရှိ
ကြ၍ တိစိဝရိက်-အဓိဋ္ဌာန်တင်သော သင်္ကန်း
နှင့် ကင်းလွတ်၍ အရုဏ်တက်သော်လည်း
ဒုတိယ ကထိန် သိက္ခာပုဒ် ဝိ၊ ၁။ ၂၉၇ အရ
နိဿဂ္ဂိပါမိတ်အာပတ်မသင့်တော့ပြီ။) အနာ-
မန္တစာရော အသမာဒါနစာရော။ ဝိ၊ ၃။ ၃၅၂။
ဝိ၊ ၅။ ၃၅၆။ ကင်္ခါ၊ ၁၅၃။ အသမာဒါနစာ-
ရောတိ တိစိဝရံ အသမာဒါယ စရဏံ။
စိဝရဝိပွဝါသော ကပ္ပိဿတိတိ အက္ခော။ ဝိ၊
ဌ၊ ၃။ ၃၈၈။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၀၁။ (-ဝဇီရ၊
၄၈၈။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၆၁။ ကင်္ခါ၊ ဌ၊ ၆၆၊ ၂၇၇။)

အသမာဒါယ (ကြိ၊ ဝိ) [န + သမာဒါယ] မယူ
ဆောင်မှု၍။ တိစိဝရံ အသမာဒါယ စရဏံ။
ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၈၈။ စိဝရံ အသမာဒါယ စရဏံ။
ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၀၁။

အသမာဒိန္န (တိ) [န + သမာဒိန္န] မဆောက်
တည်အပ်သော။ ယံ သီလာဒိ ယေဟိ
အသမာဒိန္နံ၊ တဿ သမာဒါပေတာရော။
ဣတိဝုတ်၊ ဌ၊ ၃၁၄။ (-ဝဇီရ၊ ၂၀၁။ ဝိမတိ၊
၁။ ၁၅၉။)

အသမာဒိန္နပရိဝါသ (တိ) [အသမာဒိန္န + ပရိ-
ဝါသ] မဆောက်တည်အပ်သော ပရိဝါသရှိ
သော၊ ပရိဝါသမဆောက်တည်ရသေးသော၊
ရဟန်း။ ပဋိစ္ဆန္နာယ သာဓာရဏာပတ္တိယာ
ပရိဝသန္တဿ အသမာဒိန္နပရိဝါသဿ ဝါ
လိင်္ဂေ ပရိဝတ္တေ ပက္ခမာနတ္တံ စရန္တဿ
ဝသေန ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၅၉။

အသမာဒိန္နသိက္ခာပဒ (တိ) [အသမာဒိန္န +
သိက္ခာပဒ] မဆောက်တည်အပ်သော သိက္ခာ
ပုဒ်ရှိသော၊ သိက္ခာပုဒ်ကို မဆောက်တည်

သော၊ သူ။ တတ္ထ အသမာဒိန္ဒသိက္ခာပဒါနံ
အတ္တနော ဇာတိဝယဗာဟုသစ္စာဒိနိ ပစ္စ-
ဝေက္ခိန္တာ။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၂၀၇။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၃၈။
အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၄၆။ ဣတိ၊ ၃၊ ၄။ ၂၂၃။

အသမာဒိန္ဒသီလ (တိ) [အသမာဒိန္ဒ+သီလ]
မဆောက်တည်အပ်သော သီလရှိသော၊ သူ။
အသမာဒိန္ဒသီလဿ သမ္ပတ္တတော ယထာ-
ဥပဋ္ဌိတဝိတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထုတော ဝိရတိ သမ္ပတ္တ-
ဝိရတိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၃၃၃။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၂၇၂။ မ၊ ၄၊ ၁။
၃၀၅။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၄၅။ (-သံ၊ ၄၊ ၂။ ၉။ အံ၊
၄၊ ၁။ ၇၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၇။)

အသမာဒိန္ဒုပေါသထကံ (တိ) [အသမာဒိန္ဒ +
ဥပေါသထ+အကံ] မဆောက်တည်အပ်သော
ဥပုသ်အင်္ဂါရှိသော၊ သူ။ “သဗ္ဗာလင်္ကာရဝိဘူ-
သိတာယာ”တိ ဣဒံ အသမာဒိန္ဒုပေါသ-
ထင်္ဂါနံ ဝသေန ဝတ္ထံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၃၃။

အသမာဒိယန္တ (တိ) [န+သမာဒိယန္တ]
မဆောက်တည်သော၊ သူ။ အတ္တနော ဝတ္ထံ
အသမာဒိယန္တာ အာပဇ္ဇန္တိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၄။ ၁၆၀။
(-မ၊ ၄၊ ၁။ ၁၈၃။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၂၁၀။)

အသမာဒိယိက္ခာ (ကြိ၊ ဝိ) [န+သမာဒိယိက္ခာ]
ကောင်းစွာ မယူပုဂ္ဂိုလ်၊ မဆောက်တည်မှုရှိ။
ဝိသဘာဂါနံ ဝသနဋ္ဌာနေ ဝတ္ထံ အသမာဒိ-
ယိက္ခာ ဗဟိ ဝေ ကာတုဗ္ဗိ ဝနုတိ။ ဝိမတိ၊ ၂။
၂၁၈။

အသမာဓာန (န) [န+သမာဓာန] (စိတ်ကို)
ကောင်းစွာ မထားခြင်း၊ မတည်ကြည်ခြင်း။
အသမာဓာနံ စေတသော ဝိရူပေါ ခေပေါတိ
ဝိက္ခေပေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၁။ ၃၀၁။

အသမာဓာနဟေတု (ပု) [အသမာဓာန+ဟေ-
တု] မတည်ကြည်ခြင်း၏ အကြောင်း။ အရိ-
ယမဂ္ဂေါ ဟိ ဧကန္တသမာဟိတော အသမာ-
ဓာနဟေတုနံ ကိလေသာနံ သမုစ္ဆေဒနတော။
မ၊ ၄၊ ၁။ ၂၀၄။

အသမာဓိ (ပု) [န++သမာဓိ] တည်ကြည်ခြင်း
-သမာဓိ-၏ ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်သောစု ရာဇး၊
မတည်ကြည်ခြင်း။ ဣတိ ခေါ ဘိက္ခုဝေ
သမာဓိ မဂ္ဂေါ။ အသမာဓိ ကုမ္ပဂ္ဂေါ။ အံ၊ ၂။
၃၆၇။ အသမာဓိတိ အနေကဂ္ဂဘာဝေါ။ အံ၊
၄၊ ၁။ ၁၃၇။

အသမာဓိယန (န) [န+သမာဓိယန] မတည်
ကြည်ခြင်း၊ ကောင်းစွာမထားခြင်း။ စိတ္တဿ
အသမာဓိယနံ သန္တာယ ကမ္ပဋ္ဌာနံ စာသိယတိ။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၂၆။

အသမာဓိသံဝတ္တနိက (တိ) [န+သမာဓိ+သံ-
ဝတ္တနိက] တည်ကြည်ခြင်း - သမာဓိ-ကို
မဖြစ်စေတတ်သော။ ယာ သာ ဝါစာ... ပရာ-
ဘိသဇ္ဇနီ ကောသောမန္တာ အသမာဓိ-
သံဝတ္တနိကာ။ မ၊ ၁။ ၃၅၆။ အဘိ၊ ၈။ ၂၆၀။
အဘိ၊ ၈။ ၃၇၄။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၁၆၃။ အသမာ-
ဓိသံဝတ္တနိကာတိ အပ္ပနာသမာဓိဿ ဝါ
ဥပစာရသမာဓိဿ ဝါ အသံဝတ္တနိကာ။ မ၊
၄၊ ၂။ ၂၃၁။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၄၂၅။ (-ပဋိသံ၊
၄၂။ ၎င်း-၄၊ ၁။ ၂၀၀။)

အသမာဓိသံဝတ္တနိယတ္တ (န) [န+သမာဓိသံ-
ဝတ္တနိယတ္တ] တည်ကြည်ခြင်း-သမာဓိ-ကို
မဖြစ်စေတတ်သည်၏ အပြစ်။ ဋီတိဘာဂိယံ
သီလံ ဘဝတိ အသမာဓိသံဝတ္တနိယတ္တာ။ ဝိ-
သုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၁။ ၃၆။

အသမာဓိသဘာဝ (တိ) [အသမာဓိ+သဘာဝ]
တည်ကြည်ခြင်း သဘောမရှိသော။ စိတ္တေ-
ကဂ္ဂတာ ပန အသမာဓိသဘာဝါ။ မူလဋီ၊
၃။ ၇။ (-အနုဋီ၊ ၃။ ၉။)

အသမာဓိသုခ (န) [န+သမာဓိ+သုခ] သမာဓိ
နှင့် မယှဉ်သော သုခ၊ အပ္ပနာ သမာဓိ၊ ဥပ-
စာရသမာဓိသို့ မရောက်သော သုခ။ သမာ-
ဓိသုခဉ္စ အသမာဓိသုခဉ္စ။ အံ၊ ၁။ ၈၀။ အသ-
မာဓိသုခန္တိ တဒုဘယံ အပ္ပတ္တသုခံ။ အံ၊ ၄၊ ၂။

၅၄။ န သမာဓိသမ္ပယုတ္တံ သုခံ အသမာဓိ သုခံ။ အံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၄၇။

အသမာန (တိ) [န+သမာန] မတူသော၊ သူ။ သမာနေပိ အာရမ္မဏေ ဘာဝနာယ အသမာနံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၂။ (-ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၉။ ပဋိသိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၇။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၅၀။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉၉။ မူလ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၈။ အနု၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၄၁။ အနု၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၂၂။ နေတ္တိ၊ ဝိ၊ ၂။ ၁၀။)

အသမာနကတ္တုက (တိ) [န+သမာနကတ္တုက] မတူသော ကတ္တားရှိသော။ ဟေတု-အတ္တော အယံ ဒိသ္မာန-သဒ္ဓေါ အသမာနကတ္တုကော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁။ (-သိ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၅၆။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၈၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၃၈။)

အသမာနကတ္တုကတ္တ (န) [အသမာနကတ္တုက+တ္တ] မတူသော ကတ္တားရှိသည်၏အဖြစ်။ ဟေတု-အတ္တော အယံ ဒိသ္မာန-သဒ္ဓေါ အသမာနကတ္တုကတ္တာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၉၉။

အသမာနကာလ(တိ) [အသမာန+ကာလ] မတူသော ကာလရှိသော။ သမာနကာလေန အသမာနကာလေန ကာလဝိမုတ္တေန စ ပစ္စယေန....။ မူလ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၀။

အသမာနကာလတာ (ထိ) [အသမာနကာလ+တာ] မတူသော ကာလရှိသည်၏ အဖြစ်။ သဟုပ္ပါဒေန ပန အသမာနကာလတာ သုခ-ဒီပနာ ဟောတိ။ မူလ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀။

အသမာနကောဋ္ဌာသတာ (ထိ) [အသမာန+ကောဋ္ဌာသ+တာ] မတူသော အဖို့အစုရှိသည်၏ အဖြစ်။ ဇာတိအာဒိဝသေန အသမာနကောဋ္ဌာသတာ ဝိသဘာဂဋ္ဌော။ မူလ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄။

အသမာနဇာတိက (တိ) [အသမာန+ဇာတိ+က] (က) မကူသော အမျိုးဇာတ်ရှိသော၊ အမျိုးဇာတ်မကူသော၊ သူ။ (ခ) မတူသော သဘောရှိသော။ (က) မယာ သဒ္ဓိံ အသမာနဇာတိကော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၅။ (ခ)

ပဌမဇ္ဈာနာဒိနံ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒိနိ ဝိယ အသမာနဇာတိကံ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၅။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၂၆၇။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၉၆။ မူလ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၇။ အနု၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၈။)

အသမာနဇာတိကတ္တ (န) [အသမာနဇာတိက+တ္တ] မတူသော သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်။ န ဝေ သမ္ပန္နော အသမာနဇာတိကတ္တာ။ အနု၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၃။

အသမာနတာ (ထိ) [အသမာန+တာ] မတူသည်၏အဖြစ်။ အနိန္ဒြိယကိစ္စတာယ စ အနုပနိဇ္ဈာယနကိစ္စတာယ စ အသမာနတာယ။ အနု၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၆၁။ (-အနု၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၂။)

အသမာနတ္တ (န) [အသမာန+တ္တ] မတူသည်၏အဖြစ်။ ခါဒနိယတ္တံ ဖရတိတိ လက္ခဏေန အသမာနတ္တာ။ ဝဇီရ၊ ၂။ ၂၀။ (-မူလ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၈။ အနု၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၈။ နေတ္တိ၊ ဝိ၊ ၂။ ၁၂။)

အသမာနနိဿယ (တိ) [အသမာန+နိဿယ] မတူသော မှီရာရှိသော။ ကော ပန ဝါဒေါ အသမာနနိဿယာနန္တိ ဒဿေတုံ ဂုတ္တံ။ မူလ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၄၆။

အသမာနပစ္စယ (ပ) [အသမာန+ပစ္စယ] မတူသော အကြောင်း။ အသမာနပစ္စယေဟိ ကေဠံ ဥပ္ပတ္တိတော။ အနု၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၀။

အသမာနပညတ္တ (န) [အသမာန+ပညာ+တ္တ] မတူသောပညာရှိသည်၏ အဖြစ်။ သော ဟိ ဘဂဝါ အဂ္ဂေါ စာတိ အသဒိသဒါနအဂ္ဂတ္တာ အသမာနပညတ္တာ အဂ္ဂေါ စ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၅၃။

အသမာနပရိသုဒ္ဓါဇီဝ (တိ) [အသမာန+ပရိသုဒ္ဓ+အာဇီဝ] မတူသော စင်ကြယ်သော အသက်မွေးခြင်း ရှိသော။ ပဗ္ဗဇိတေန ပန ပဗ္ဗဇိတကာလတော ပဋ္ဌာယ ဂိဟိဟိ အသမာနပရိသုဒ္ဓါဇီဝေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃၃။

အသမာနဝိသယ (တိ) [အသမာန + ဝိသယ] မတူ
သော တည်ရာရှိသော။ န ဟိ အသမာန-
ဝိသယာ ကိရိယာ ကော ဓာရာ သမ္ဘဝန္တိ။
သီ၊ ဇီ၊ သင်္ခ၊ ၁။ ၁၉။

အသမာနဝေဒနာ (ထိ) [အသမာန + ဝေဒနာ]
မတူသော ဝေဒနာ။ အသမာနဝေဒနာနံ
ဝသေန ဝေ ဝတ္တံ။ မူလဇီ၊ ၁။ ၃၀။

အသမာနသံဝါသက (တိ) [န + သမာနသံဝါ-
သက] တူသော ပေါင်းသင်းမှု (သံဝါသ)
မရှိသောသူ။ အသမာနသံဝါသကော ပုဂ္ဂ-
လော ဇာနိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ၅။ ၂၁။

အသမာနသံဝါသကတ္ထ (န) [အသမာနသံဝါသ
+ က + တ္ထ] တူသော ပေါင်းသင်းမှု မရှိသူ
၏ အဖြစ်။ သမာနသံဝါသကဏ္ဍပိ သံဃဏ
အသမာနသံဝါသကတ္ထံ အာပဇေယျ။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၂။ ၃၆။

အသမာနသဘာဝ (ပု) [အသမာန + သ-
ဘာဝ] မတူသော သဘော။ ရူပနာဒိ-
ဝိဓုဓော အသမာနသဘာဝေါ အသက်ဟေ
ဝိသဘာဂတာ။ အနုဇီ၊ ၃။ ၆။

အသမာနာဓိကရဏ (တိ) [အသမာန + အဓိ-
ကရဏ] မတူသော တည်ရာရှိသော (ပုဒ်)။
အသမာနာဓိကရဏေဟိ ကာယာဒိပဒေဟိ
သင်္ခါရ-သဒ္ဓဏ ဝိသေသနိယတာ။ မူလဇီ၊
၃။ ၁၃၉။

အသမာနာဓိကရဏတ္ထ (န) [အသမာနာ-
ဓိကရဏ + တ္ထ] မတူသော တည်ရာရှိသည်၏
အဖြစ်။ သင်္ခါရယမကေ ကာယာဒိပဒါနံ
သင်္ခါရပဒဏှ စ အသမာနာဓိကရဏတ္တာ။
မူလဇီ၊ ၃။ ၁၃၉။

အသမာနာသနိက (တိ) [န + သမာနာသနိက]
တူသော နေရာ မရှိသော၊ နေရာတူ ထိုင်ခွင့်
မရှိသောသူ။ တေန ခေါ ပန သမယေန
ဘိက္ခု။ အသမာနာသနိကေဟိ သဟ ဒီဃာ-

သနေ နိသီဒိတုံ ကုက္ကုစ္စယန္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၀။
(-ဝိ-သင်္ခ၊ ၄၂၆။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၄၄။)

အသမာပဠန (န) [န + သမာပဠန] (ပလ-
သမာပတ်ကို) မဝင်စားနိုင်ခြင်း။ သမာဓိသ္မိံ
အပရိပူရကာရိတာ အတ္တနော ဖလသမာ-
ပတ္တိံ အသမာပဠနဏ အကာရဏန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဇီ၊ ၂။ ၅၁၆။

အသမာပဠန္တ (တိ) [န + သမာပဠန္တ] မဝင်
စားသောသူ။ ဂေလညပစ္စယဝေကလ္လာဒိနာ
ပလိဗောဓေန အဘိက္ခကံ အသမာပဠ-
န္တော။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၀။

အသမာပဠိတုကာမတာ (ထိ) [န + သမာပဠိ-
တုကာမတာ] မဝင်စားလိုသည်၏ အဖြစ်။
အင်္ဂါနံ အသမာပဠိတုကာမတာ ဝိရာဂဘာ-
ဝနာ အဂဝတော ဣတရဏှ စ အသမ္ဘာဝ-
တော။ မ၊ ဇီ၊ ၂။ ၃၇၆။ (-သံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၄၀၂။
မူလဇီ၊ ၁။ ၁၁၅။ အနုဇီ၊ ၁။ ၁၁၆။ ၁၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ
ဇီ၊ ၂။ ၂၄၃။)

အသမာပဠိတူ (ကြိ၊ ဝိ) [န + သမာပဠိတူ]
မဝင်စားမှု၍။ ပါဒကဏ္ဍာနံ အသမာပဠိတူပိ
အဘိညာဉာဏေန သုကာတိယေဝ။ ပဋိသံ၊ ၄။
၁။ ၁၃၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၇။

အသမာပတ္တိ (ထိ) [န + သမာပတ္တိ] ကောင်းစွာ
မရောက်ခြင်း၊ ကောင်းစွာ မကျင့်ခြင်း။
အဝိဇ္ဇာ စ အသမ္ဘုဏှဝနဉ္စ အသမာပတ္တိ
စ။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၂၁၆။

အသမာပန္န (တိ) [န + သမာပန္န] မဝင်စား
သော၊ အသမာပန္နဏ ဝေဒနာ ဩဠာရိကာ။
အဘိ၊ ဝိ၊ ၄။ (-အဘိ၊ ဝိ၊ ၂၇၂။ အဘိ၊ ၄။ ၁။
၂၄၇။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၃။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၃၇။
ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၂၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။ ၁၀၅။ မဟာနိ၊ ၄။ ၈၅။ စူဠနိ၊ ၄။ ၅၇။
သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၇၇။)

အသမာပန္နက (တိ) [န + သမာပန္န + က] သမာ-
ပတ်သို့ ကောင်းစွာမရောက်သော၊ သမာ-

ပတ် မဝင်စားသောသူ။ အသမာပန္နက-
ဝသေန နာနတ္တသည်။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၀။(-သိ၊
ဋ္ဌ၊၁။၄၄၃။)

အသမာပန္နကဝါရ (ပု) [အသမာပန္နက+ဝါရ]
သမာပတ် မဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဖြစ်
ခြင်း၊ ကာမာဝစရ တရားတို့၏-ဖြစ်ခြင်း-
အလှည့်-အကြိမ်၊ ဣဒါနိ တမေဝ သမာပန္န-
ကဝါရေန စ အသမာပန္နကဝါရေန စ ဒွိဓာ
ဒသေန္တော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉။(-မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၁။ မ၊
ဋ္ဌ၊၁။၈၇။)

အသမာပန္နကာလ (ပု) [အသမာပန္န+ကာလ]
သမာပတ် မဝင်စားသောအခါ၊ စတုသုအရိ-
ယသစ္စေသု သုပ္ပတိဋ္ဌိတော အသမာပန္နကာ-
လေပိ ..။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၇၀။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၂။

အသမာပန္နပုဗ္ဗံ (တိ) [အသမာပန္န+ပုဗ္ဗံ] မဝင်
စားဘူးသေးသော။ သာ တေန ဘိက္ခုနာ
အသမာပန္နပုဗ္ဗာ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၇၃။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊
၃။၄၃၆၊၄၇၆။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၃၄။)

အသမာယောဂ (ပု) [န + သမာယောဂ]
ကောင်းစွာမယှဉ်ခြင်း။ ဣရိယာပထကော-
ပနဉ္စာတိ ဣရိယာပထေဟိ အသမာယော-
ဂေါ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၇။

အသမာရဒ္ဒ (တိ) [န+သမာရဒ္ဒ] ကောင်းစွာ
မစီရင်အပ်သော (ဆွမ်း)။ ဉာတကပဝါရိ-
တေဟိ ဘိက္ခုသတ္တယ အသမာရဒ္ဒေါပိ
ပိဏ္ဍပါတော အတ္ထတော သမာရဒ္ဒေါ
ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၅။ ကခါ၊ဋ္ဌ။၃၇၈။

အသမာရဗ္ဗိယသမ္ဘာရ (တိ) [န+သမာရဗ္ဗိယ+
သမ္ဘာရ] ကောင်းစွာ အားထုတ်အပ်သော
ယင်၏ အဆောက်အဦ မရှိသော။ အပ္ပ-
သမ္ဘာရတရောတိ အတိဝိယ ပရိတ္တသမ္ဘာရော
အသမာရဗ္ဗိယသမ္ဘာရော။ သံ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။
၃၁၅။

အသမာသနိဋ္ဌေသ (ပု) [န+သမာသ+နိဋ္ဌေ-
သ] သမာသ်မဟုတ်သောအားဖြင့် ညွှန်ပြ

ခြင်း၊ ဝါကျကို ညွှန်ပြခြင်း။ စက္ခုဝိညာဏ-
ဒွါရန္တိ ဝါ အသမာသနိဋ္ဌေသော။ မူလဋီ၊
၁။၇၉။

အသမာသပဒါဘိဇ္ဈေယျတ္တ (န) [န+သမာသ+
ပဒ+အဘိဇ္ဈေယျတ္တ] သမာသ်ပုဒ်ကို မဟော
သည်၏ အဖြစ်?။ ဣပိနာ နယေန အသမာ-
သပဒါဘိဇ္ဈေယျတ္တာတိ အာဒိနမ္ပိ အယုတ္တတ္တာ
နိဝါရေတဗ္ဗာ။ အနုဋီ၊၃။၆၃။

အသမာသဘာဝ (ပု) [န+သမာသ+ဘာဝ]
သမာသ် မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်၊ ဝါကျ၏
အဖြစ်။ အသမာသဘာဝေ ပန တဿာတိ
ဝစနသေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၂၄။

အသမာသေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [န+သမာသေတွာ]
သမာသ်မစပ်မှုရှိ။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂံ ပဋိ-
လာဘတ္တာယာတိ အသမာသေတွာ ပဌန္တိ။
ပနိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၁။

အသမာဟိတ (တိ) [န + သမာဟိတ] (က)
ကောင်းစွာ မတည်ကြည်သော၊ ဥပစာရ-
သမာဓိ၊ အပ္ပနာသမာဓိ-မှ ကင်းသော၊ သူ။
(ခ) (ပါတိမောက္ခသံဝရ-စသောသီလတို့၌)
ကောင်းစွာမတည်သော၊ သူ။ (က) အသမာ-
ဟိတံ ပါ စိတ္တံ အသမာဟိတံ စိတ္တန္တိ ပဇာ-
နာတိ။ ဒီ၊၂။၂၃၇။ သံ၊၃။၂၃၂။ အသမာ-
ဟိတန္တိ ဥဘယသမာဓိဝိရဟိတံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။
၃၆၇။ ယထာရုတ္တေန သမာဓိနာ န သမာ-
ဟိတန္တိ အသမာဟိတံ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၃၁၄။ ယေ
ခေါ ကေစိ သမဏာ ဝါ ဗြာဟ္မဏာ ဝါ
အသမာဟိတာ ဝိဗ္ဗန္တစိတ္တာ။ မ၊၁။၂၄။
အသမာဟိတာတိ ဥပစာရပ္ပနာသမာဓိဝိရ-
ဟိတာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၁။ (-ဒီ၊၃။၂၅၀။ သံ၊
၁။၄၊၃၇၆။ သံ၊၂။၇၆။ သံ၊၃။၂၃၇။ အံ၊၁။
၇၀၊၂၂၀၊၂၆၉၊၃၃၅၊၃၃၉။ အဘိ၊ဝိ၊၃၆၄။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၄။ မ၊ဋ္ဌ၊
၄။၂၄၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၂၊၂၇၈။

သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၆။၂၃၅။၂၈၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၈၈။ အံ၊
ဋ္ဌ၊၂။၄၅။၂၃၃။၂၇၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၅၇။ ဓမ္မ၊
ဋ္ဌ၊၁။၃၂၈။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၆။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊
၂။၂၇၇။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၈။၂။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၂၈၉။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၄၀။ သာရတ္ထ၊
၂။၂၁၂။ ဝိမတိ၊၁။၂၁၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၉။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅။၃၁၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇။
နေတ္ထိ၊ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။) (ခ) အပ္ပသုတောပိ စေ
ဟောတိ၊ သီလေသု အသမာဟိတော။ အံ၊ ၁။
၃၁၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၅။ သီလေသု အသမာဟိ-
တောတိ သီလေသု အပရိပူရကာရီ။ အံ၊ဋ္ဌ၊
၂။၂၅၂။ သီလေသု အသမာဟိတောတိ ပါတိ-
မောက္ခသံဝရာဒိသီလေသုပိ န သမ္မာ ပတိဋ္ဌိ-
တော ဟောတိ စေ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၆။

အသမာဟိတစိတ္တ (တိ) [အသမာဟိတ+စိတ္တ]
မတည်ကြည်သော စိတ်ရှိသော၊ ပျံ့လွင့်
သော စိတ်ရှိသော၊ သူ။ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တာတိ အ-
သမာဟိတစိတ္တာ။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၅၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄။

အသမာဟိတစိတ္တတာ (ထိ) [အသမာဟိတစိတ္တ
+တာ] မတည်ကြည်သော စိတ်ရှိသည်၏
အဖြစ်။ အသမာဟိတစိတ္တတာ ဧပ္ပညာနံ
ပုဂ္ဂလာနံ သေဝနာ။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၃၀၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊
၁။၉၀။ သီ၊ဋ္ဌ၊ သင်္ဂ၊၁။၂၈၄။

အသမာဟိတစေတောဝိတက္က (တိ) [အသမာ-
ဟိတ + စေတော + ဝိတက္က] မတည်ကြည်
သော စိတ်အကြံရှိသော၊ သူ။ ဗဟိဒ္ဓါ ဝိက္ခေ-
ပမာနစိတ္တော ဟိ ဧကသာဒိသေဝ အသမာ-
ဟိတစေတောဝိတက္ကော...။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၅၇။

အသမာဟိတပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇန (န၊ထိ) [အသမာ-
ဟိတ+ပုဂ္ဂလ+ပရိဝဇ္ဇန] မတည်ကြည်သော
ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။ တသ္မိံ သမယေ
စိတ္တအဇ္ဈ၊ပေက္ခနာ အသမာဟိတပုဂ္ဂလပရိ-
ဝဇ္ဇနာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁။ အသမာဟိတပုဂ္ဂလပရိ-
ဝဇ္ဇနံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၀။

အမာဟိတပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနတာ (ထိ) [အသမာ-
ဟိတပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇန + တာ] မတည်ကြည်
သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဝေးစွာကြဉ်သည်၏ အဖြစ်။
ဥပစာရဈာန်အပ္ပနာဈာန်သို့ မရောက်သော
ပျံ့လွင့်သော စိတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဝေးစွာ
ကြဉ်သည်၏အဖြစ်။ အသမာဟိတပုဂ္ဂလပရိ-
ဝဇ္ဇနတာ နာမ ဥပစာရံ ဝါ အပ္ပနံ ဝါ အပ္ပ-
တ္တာနံ ဝိက္ခတ္တစိတ္တာနံ ပုဂ္ဂလာနံ အာရဏာ
ပရိဝဇ္ဇနံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊
၃။၂၀၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၁။
(-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။
၁၉၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၃၁။)

အသမာဟိတပုဂ္ဂလသေဝနာ (ထိ) [အသမာ-
ဟိတ+ပုဂ္ဂလ+သေဝနာ] မတည်ကြည်သော
ပုဂ္ဂိုလ်ကို မှီဝဲခြင်း။ ဗိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ သမ္မာဒိဋ္ဌိ
ဝိဇ္ဇတိ အသမာဟိတပုဂ္ဂလသေဝနဝသေန
တဏှာ ပဝတ္တိတုံ...။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၀။

အသမာဟိတဘူမိ (ထိ) [အသမာဟိတ+ဘူမိ]
မတည်ကြည်သော သူတို့၏-ဖြစ်ရာ-တည်ရာ
-တရား၊ ဈာန်တရားမှ တပါးသောတရား။
အသမာဟိတဘူမိ ဈာနဝဇ္ဇိတာ ဓမ္မာ...။
နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၃၉။ (-စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၃၁၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။
၉၁။ သီ၊ဋ္ဌ၊သင်္ဂ၊၁။၂၈၇။)

အသမာဟိတသင်္ကပ္ပ (တိ) [အသမာဟိတ+
သင်္ကပ္ပ] မတည်ကြည်သော အကြံအစည်ရှိ
သော၊ သူ။ အသမာဟိတသင်္ကပ္ပေါ၊ အသစ္စမ္ပ-
ရတော မဂ္ဂေါ။ အံ၊၁။၃၃၁။ အသမာဟိတ-
သင်္ကပ္ပေါတိ အဋ္ဌပိတသင်္ကပ္ပေါ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၂၆၈။

အသမိဇ္ဈနက (တိ) [န + သမိဇ္ဈနက] မပြည့်စုံ
သော၊အရာ။ အာသာ နာမ အသမိဇ္ဈနကာ
နာမ နတ္ထိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၆။

အသမိဉ္ဇိတာ (ကြိ၊ဝိ) [န+သမိဉ္ဇိတာ] မကျွေး
မှု၍။ အသမိဉ္ဇိတာ ဥဇုကံ ပဝေသေန္တဿ။
ဝိမတိ၊၁။၁၃၉။

အသမိတ (တိ) [န + သမိတ] မငြိမ်းအေးစေ
အပ်သော။

အသမိတတ္ထ (န) [အသမိတ + တ္ထ] မငြိမ်းအေး
စေအပ်သည်၏ အဖြစ်။ ကိံ ကာရဏာ ဝိ-
ဟေသာယ အသမိတတ္တာ။ ဒီ၊ ငွ၊ ၂၊ ၆၉။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၄၂။ ကခါ၊ ငွ၊ ၁၅၁။ (-မ၊ ငွ၊
၂၊ ၁၀၂။)

အသမိဒ္ဓိ (ထိ) [န + သမိဒ္ဓိ] မပြည့်စုံသော၊
ဆင်းရဲသော၊ သူ။ တျမှာ အနိဒ္ဓိကာ ဒန္တာ၊
အသမိဒ္ဓိ ဝမေတိ နော။ ဇာ၊ ၂၊ ၃၇၃။
(-ဇာ၊ ငွ၊ ၇၊ ၃၇၅။)

အသမိပ (တိ) [န + သမိပ] အနီးမဟုတ်သော၊
မနီးသော။ အသမိပါ ဝါ ပညာတိ အသာ-
မန္တပညာ။ ပဋိသံ၊ ငွ၊ ၂၊ ၂၄၈။

အသမုတ္တိတ(ဒ္ဓ) (တိ) [န + သမုတ္တိတ] အကြွင်း
မဲ့ မနုတ်မပယ်ခြင်း။ ယတ္ထ ပရိယုဋ္ဌာနံ၊ တတ္ထ
အသမုတ္တိတော။ နေတ္ထိ၊ ၆၇။ အင်္ဂုဇာဒိနံ
ပစ္စယာနံ ဥပ္ပါဒေန စေဝ မဂ္ဂေန အသမုတ္တိ-
ဇ္ဇေန စ။ သီ၊ ငွ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၀၈။ (-ဣတိဝုတ်။
ငွ၊ ၁၀၁။)

အသမုတ္တိတဂတ (တိ) [န + သမုတ္တိတ + ဂတ]
အကြွင်းမဲ့ နုတ်ပယ်ခြင်းသို့ မရောက်သော။
အသမုတ္တိတဂတာ ကိလေသာ ဘူမိလဒ္ဓုပ္ပနာ-
တိ သခံ ဂစ္ဆန္တိ။ အံ၊ ငွ၊ ၁။ ၃၈၄။ အသမုတ္တိ-
တဂတာတိ တသ္မိံ တသ္မိံ သန္တာနေ
အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတံ အနာပါဒိတတာယ သမုတ္တိတံ
သမုဇ္ဈေဒံ န ဂတာတိ အသမုတ္တိတဂတာ။
အံ၊ ငွ၊ ၁။ ၂၄၂။

အသမုတ္တိတတ္ထ (ပ) [အသမုတ္တိတ + အတ္ထ]
အကြွင်းမဲ့ မနုတ်မပယ်အပ်သော အနက်သ
ဘော။ အသမုတ္တိတတ္ထော အနုသယတ္ထော။
နေတ္ထိ၊ ၆၇။ (-နေတ္ထိ ငွ၊ ၁၃၇။ နေတ္ထိ၊ ဝိ။
၂၁၀။)

အသမုတ္တိတိတိ(ဋ္ဌိ)တ (တိ) [န + သမုတ္တိတိတ]
အကြွင်းမဲ့ မနုတ်မပယ်အပ်သော။ အသမုတ္တိ-
တိတာ ကိလေသာ ဘူမိလဒ္ဓုပ္ပနာတိ သခံ
ဂစ္ဆန္တိ။ အဘိ၊ ငွ၊ ၂၊ ၂၈၅။ ဥပ္ပတိတန္တိ အသ-
မုတ္တိတိတိ။ နေတ္ထိ ငွ၊ ၂၃၄။ (- နေတ္ထိ၊ ငွ။
၁၃၇။ အံ၊ ငွ၊ ၁။ ၂၄၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ငွ၊ ၂၊ ၅၁၅။)

အသမုတ္တိတိတကိလေသ (ပ) [အသမုတ္တိတိတ
+ ကိလေသ] အကြွင်းမဲ့ မနုတ်မပယ်အပ်
သော ကိလေသာ။ တာသု တာသု ဘူမိသု
အသမုတ္တိတိတကိလေသ ဘူမိလဒ္ဓုပ္ပနာတိ
သခံ ဂစ္ဆန္တိ။ မ၊ ငွ၊ ၃၊ ၁၇၄။ (- အံ၊ ငွ၊ ၁။
၃၈၅။ အဘိ၊ ငွ၊ ၂၊ ၂၈၆။)

အသမုတ္တိတိတာနုသယ (တိ) [အသမုတ္တိတိတ
+ အနုသယ] အကြွင်းမဲ့ မနုတ်မပယ်အပ်
သော အနုသယရှိသော၊ သူ။ သွာယံ ယတာ
အသမုတ္တိတိတာနုသယာနံ ကိရိယာမယ-
စိတ္တုပ္ပါဒေသု သာတိသယော လဇ္ဈတိ။
အနု၊ ငွ၊ ၃၊ ၂၃၂-၃။

အသမုတ္တိတိတုပ္ပန (တိ) [အသမုတ္တိတိတ +
ဥပ္ပန] မဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ မနုတ်မပယ်အပ်သေး
သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်နေသည်မည်သော (ဥပ္ပန-
လေးမျိုးတို့တွင်တမျိုး)။ ဣဒံ အသမုတ္တိတိ-
တုပ္ပနံ နာမ။ မ၊ ငွ၊ ၃၊ ၁၇၄။ အံ၊ ငွ၊ ၁။ ၃၈၅။
အဘိ၊ ငွ၊ ၂၊ ၂၈၆။ အံ၊ ငွ၊ ၁။ ၂၄၃။

အသမုတ္တိဋ္ဌန (န) [န + သမုတ္တိဋ္ဌန] ကောင်းစွာ
မဖြတ်ခြင်း။ ပဗ္ဗဒ္ဓာမတ္တေန ကိလေသာနံ
အသမုတ္တိဋ္ဌနတော ဝိတိက္ကမိတုံ ကာမသညာ
ဥပ္ပနုပ္ပဗ္ဗာတိ ပုစ္ဆာ။ မ၊ ငွ၊ ၃၊ ၁၄၄။

အသမုတ္တိန္ဒန (န) [န + သမုတ္တိန္ဒန] ကောင်းစွာ
မဖြတ်ခြင်း။ ပဝတ္တမာနာနံ ကိလေသာနံ
အသမုတ္တိန္ဒနတော အနိယျာနိကတ္တာ။ ဥဒါ၊
ငွ၊ ၃၃။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၃၂၁။ ဒီ၊ ငွ၊ ၂၊ ၃၄၃။
မ၊ ငွ၊ ၂၊ ၂၇၈။)

အသမုတ္တိန္ဒန္တ (တိ) [န + သမုတ္တိန္ဒန္တ] မဖြတ်-
မပယ် - သော၊ သူ။ ပညတ္တံ အသမုတ္တိန္ဒန္တာနံ

ပဝေဏီအာဂတာနိ သုကာဒိနိ ဂဏန္တနံ
ကောသော ဝေုတိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၁၀၈။

အသမုဒ္ဓိန္ဒြိယ (ကြိ၊ ဝိ) [န + သမုဒ္ဓိန္ဒြိယ] အကြွင်းမဲ့ မပယ်ပြတ်မှုရှိ။ ဒွေ သံသောဇနာ-
နိ သမာပတ္တိယာ ဝါ အဝိက္ခမေတ္တာ မဂ္ဂေန
ဝါ အသမုဒ္ဓိန္ဒြိယ။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၃၇။ (-ထေရ၊
၄၊ ၂။ ၄၂။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၆၁။)

အသမုဒ္ဓိန္ဒြိယ (တိ) [န + သမုဒ္ဓိန္ဒြိယ] အကြွင်းမဲ့-
မပြတ်အပ် - မဖျက်ဆီးအပ် - သော။ ပဉ္စ
စေတောဝိနိဗန္ဓာ အသမုဒ္ဓိန္ဒြိယ။ မ၊ ၁။ ၁၄၅။
အံ၊ ၃။ ၂၇၀။ (-အံ၊ ၂။ ၃၇၄။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၁၃၃။
သံ၊ ၄၊ ၃။ ၁၁၁။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၀၉။ ဓမ္မ၊ ၄၊
၂။ ၃၃၃။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၄၃။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။
၄၂၇။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၂၀၀။ သီ၊ ၄၊ ၁။ ၄၉၂။ ဒီ၊
၄၊ ၃။ ၂၄၅၊ ၂၄၆။ မူလ၊ ၄၊ ၁။ ၁၆၀။ အနု၊ ၄၊ ၁။
၁၅၈။ အနု၊ ၄၊ ၂။ ၂၁၂။)

အသမုဒ္ဓိန္ဒြိယကမရာဂ (တိ) [အသမုဒ္ဓိန္ဒြိယ + ကမ-
ရာဂ] အကြွင်းမဲ့ မပြတ်အပ်သော ကမရာဂ
ရှိသောသူ။ အသမုဒ္ဓိန္ဒြိယကမရာဂဿေတံ
အဝိဝေဒနံ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၈၆။

အသမုဒ္ဓိန္ဒြိယကိလေသ (တိ) [အသမုဒ္ဓိန္ဒြိယ + ကိလေ-
သ] အကြွင်းမဲ့ မပြတ်အပ်သော - မကပ်မြင့်
မပယ်အပ်သော - ကိလေသာရှိသောသူ။
သဗ္ဗသော အသမုဒ္ဓိန္ဒြိယကိလေသဏ ပုထုဇ္ဇန-
ဏာပိ အတ္တနာ ပဋိလဒ္ဓလောကိယသမာ-
ပတ္တိသမာပဇ္ဇနံ လဗ္ဘတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၂။ ၅၁၆။

အသမုဒ္ဓိန္ဒြိယဗန္ဓနတ (တိ) [အသမုဒ္ဓိန္ဒြိယ + ဗန္ဓန +
တ] အကြွင်းမဲ့ မပြတ်အပ်သော နှောင်ဖွဲ့
ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်။ တသ္မာ အန္တော အ-
သမုဒ္ဓိန္ဒြိယဗန္ဓနတယ ... သယံတော နာမ။
အံ၊ ၄၊ ၂။ ၃၃။

အသမုဒ္ဓိန္ဒြိယဘယတ္တ (န) [အသမုဒ္ဓိန္ဒြိယ + ဘယ +
တ္တ] အကြွင်းမဲ့ မပယ်ပြတ်အပ်သော ဘေးရှိ
သည်၏ အဖြစ်။ မဂ္ဂဋ္ဌကသေက္ခာ အာဂမန-

ဝသေန ဝါ အသမုဒ္ဓိန္ဒြိယဘယတ္တ ဝါ ဘယုပရ-
တာ နာမ ဟောန္တိ။ အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၃၆။

အသမုဒ္ဓိန္ဒြိယရာဂ (တိ) [အသမုဒ္ဓိန္ဒြိယ + ရာဂ] အ-
ကြွင်းမဲ့ မပယ်အပ်သေးသော ရာဂရှိသော
သူ။ ဓုတ္တဏာတိ မဂ္ဂေန အသမုဒ္ဓိန္ဒြိယရာဂဿ။
နေတ္ထိ၊ ၄၊ ၈၀။ (-အံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၈၈။)

အသမုဒ္ဓိန္ဒြိယဝဇ္ဇဗိဇ (တိ) အသမုဒ္ဓိန္ဒြိယ + ဝဇ္ဇ +
ဗိဇ] မပြတ်အပ်သော ဝဋ်မျိုးစေ့ရှိသောသူ။
ဇာတာ သောပိ ဗီရော ပဏ္ဍိတော မဟာ-
ဝိကာသဝေါ အသမုဒ္ဓိန္ဒြိယဝဇ္ဇဗိဇေ ဗာလေ...
အဝေက္ခတိ။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၁။ ၁၆၅။

အသမုဒ္ဓိန္ဒြိယဝိဝါဒဟေတုကတ္တ (န) [အသမုဒ္ဓိန္ဒြိယ +
ဝိဝါဒ + ဟေတုက + တ] မပယ်အပ်သော
ငြင်းခုံခြင်းအကြောင်းရှိသည်၏ အဖြစ်။ အ-
ဓမ္မဝါဒီ ပန အသမုဒ္ဓိန္ဒြိယဝိဝါဒဟေတုကတ္တ
ဝိဝေဒတေဝ။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၅၉။

အသမုဒ္ဓိန္ဒြိယဝိဇ္ဇ (တိ) [အသမုဒ္ဓိန္ဒြိယ + အဝိဇ္ဇာ]
မပယ်ပြတ်အပ်သေးသော အဝိဇ္ဇာရှိသော
သူ။ အသမုဒ္ဓိန္ဒြိယဝိဇ္ဇော အညာဏီတိ၊ ပဋိပက္ခ-
တော ဉာဏီတိ ဝုတ္တော။ အနု၊ ၄၊ ၃။ ၁၃၂။

အသမုဒ္ဓေဝ (ပု) [န + သမုဒ္ဓေဝ] အကြွင်းမဲ့
မပယ်ပြတ်ခြင်း။ ပပဉ္စာနံ ဋီတိ ဝိဇ္ဇမာနတာ
မဂ္ဂေန အသမုဒ္ဓေဝေါ ပပဉ္စိတိ။ ဥဒါန၊ ၄။
၃၃၉။ (-ထေရ၊ ၄။ ၁၇၈။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၃၇၉။
သီ၊ ၄၊ ၁။ ၂။ ၃၆၄။)

အသမုဒ္ဓပေန္တ (တိ) [န + သမုဒ္ဓပေန္တ] ကောင်း
စွာ မပြင်စေသောသူ။ မုသာဝါဒါဒိနိ အ-
ကရာဇန္တာ ဝါစာယ အဘိဇ္ဈာဒိနိ အသမုဒ္ဓ-
ပေန္တာ မနသာ သံဝုတာ။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂။ ၂၁၂။

အသမုဒ္ဓာပကတ္တ (န) [န + သမုဒ္ဓာပက + တ] မ-
ပြင်စေတတ်သည်၏အဖြစ်။ ဟောန္တိ စ ကမ္မံ
ဝိယ အတ္တနော တာသဉ္စ န ဇနကဝသေန
ပစ္စယော ဟောတိ အသမုဒ္ဓာပကတ္တာ တာသံ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၁။ ၄၅၆။

သန္တိ။ အံ၊ ၂။ ၉၃။ (-အဘိ၊ ၈။ ၂၂။ အဘိ၊
ဝိ၊ ၁။ ဒီ၊ ၁။ ၁၂၆။ သိ၊ ၁။ ၁၂၇။)

အသမ္ပပ္ပန္နကာမစာရ (ပု) [အသမ္ပပ္ပန္န+ကာမ-
စာရ] ဝတ္ထုမာန ဥပ္ပန္န၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်
ဆဲမဟုတ်သော အလိုရှိတတ်သော လောဘ၏
ဖြစ်ခြင်း။ အသမ္ပပ္ပန္နကာမစာရော (ဒီ၊ ၄။ ၁။
၃၀၆။) တိ ဝတ္ထုမာနပ္ပန္နတာဝသေန အသ-
မ္ပပ္ပန္နော ယော ကောစိ ကာမစာရော ယာ
ကာစိ လောဘပ္ပတ္တိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၆၆။ သိ၊ ၁။
သစ်၊ ၂။ ၃၇၇။

အသမ္ပပ္ပိဒ (ပု) [န+သမ္ပပ္ပိဒ] မဖြစ်ခြင်း။
အာသဝါနံ ခယန္တိ ဣဒ္ဓိ အာသဝါနံ ပဟာနံ
အစ္စန္တိကုယော အသမ္ပပ္ပိဒေါ...။ သံ၊ ၄။ ၂။
၄၉။ (-အံ၊ ၄။ ၂။ ၈၃။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၃၁။
ပဋိသန္ဓေ၊ ၂။ ၁၅၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၂၃။ စူဠနိ၊ ၄။
၅၆။)

အသမုဿိ (ပု) [?] ကျီးအာ ?။ အသမုဿိ
ဗိမ္မဇုတိ ကေစိ။ ဝဇီရာ၊ ၃၂၀။

အသမ္ပဟတ (တိ) [န+သမ္ပဟတ] မပယ်နုတ်-
မပယ်ခဲ့-အပ်သော၊ တာသု တာသု ဘူမိသု
အသမ္ပဟတံ အကုသလံ ဘူမိလဒ္ဓပ္ပန္နံ နာမ။
အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၂၈။ (-မူလဒီ၊
၁။ ၆၇။ ၁၁၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ ၅၀၀။)

အသမ္ပဟတတ္ထ (န) [အသမ္ပဟတ+တ္ထ] မနုတ်
မခဲ့၊ မပယ်အပ်သေးသည်၏အဖြစ်။ ကိလေ-
သဇာတံ အရိယမဂ္ဂေန အသမ္ပဟတတ္တာ။
သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၆။ (-ပဋိသန္ဓေ၊ ၂။ ၂၆၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။ ၃၃၀။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၅၅။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၆။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ ၂။)

အသမ္ပဟတာနုသယ (တိ) [အသမ္ပဟတ+အနု-
သယ] မပယ်နုတ်အပ်သော အနုသယ
ရှိသောသူ။ တေ ဟိ အသမ္ပဟတာနုသယော
ကာမေသု စ အာဒိနဝဒဿိနော။ နေတ္တိ၊
၁။ ၁၂။

အဘိဓာန် ၃-၆၃—ပ-မ-၈-သ-၈

အသမ္ပဟတပ္ပန္န (တိ) [အသမ္ပဟတ+ဥပ္ပန္န] အ-
သမ္ပတ္တိတိတပ္ပန္န-နှင့် အနက်တူ။ စတုဗ္ဗိမံ ဥပ္ပန္နံ
သမုဒါစာဓုပ္ပန္နံ အာရမ္မဏာဓိဂ္ဂဟိတပ္ပန္နံ အ-
ဝိက္ခမ္ဘိတပ္ပန္နံ အသမ္ပဟတပ္ပန္နန္တိ။ ပဋိသန္ဓေ၊
၁။ ၁၆၀။ (-ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၄၁။ ပဋိသန္ဓေ၊ ၂။
၂၆၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ ၂၇၇။)

အသမ္ပဟနန (န) [န+သမ္ပဟနန] မပယ်နုတ်
ခြင်း။ ယဒိ အသမ္ပဟနနံ ဝိဇ္ဇံ၊ သာရတ္ထ၊ ၃။
၄၄၈။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၇။

အသမ္ပဟနန္တ (တိ) [န+သမ္ပဟနန္တ] မပယ်
နုတ်သောသူ။ ခုဒ္ဓါနုဒ္ဓကာနိ သိက္ခာပဒါနိ
အသမ္ပဟနန္တာ အပညတ္တံ န ပညပေန္တိ။ ဒီ၊ ၄။
၂။ ၁၁၅။

အသမ္ပဟနိတုကာမတာ (တိ) [န+သမ္ပဟနိတု+
ကာမ+တာ] မပယ်နုတ်လိုသည်၏ အဖြစ်။
မဟာကဿပတ္ထေရော ပန ကေသိက္ခာပဒမ္ပိ
အသမ္ပဟနိတုကာမတာယ တထာ ကမ္မဝါစံ
သာဝေတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၆။

အသမ္ပဟနိတုာ (ကြိ၊ ဝိ) [န+သမ္ပဟနိတုာ]
မပယ်နုတ်မှု၍။ အဝိဇ္ဇာနုသယံ အသမ္ပဟ-
နိတုာ အဝိဇ္ဇံ အပ္ပဟာယ။ မ၊ ၃။ ၃၃၃။

အသမေက္ခ (ကြိ၊ ဝိ) [န+သမေက္ခ=(သံ+ဣက္ခ
+တုာ)] မဆင်ခြင်မှု၍။ ကမ္ပံ အသမေက္ခ
ကတံ အသာဓု။ ဇာ၊ ၂။ ၄၅။ (-ဇာ၊ ၄။ ၅။
၂၃၃။)

အသမေက္ခိတ (တိ) [န+သမေက္ခိတ] ကောင်း
စွာမရှု-မဆင်ခြင်-သော။

အသမေက္ခိတကမ္မန္တ (တိ) [အသမေက္ခိတ+
ကမ္မန္တ] (အပြစ်ကို) မရှု-မဆင်ခြင်-မှု၍
ပြုအပ်သော အမှုရှိသောသူ။ အသမေက္ခိတ-
ကမ္မန္တံ၊ တုဂိတာဘိနိပါတိနံ (ဇာ၊ ၁။ ၃၆။) နှိ
ယော ပုဂ္ဂလော ယံ ကမ္ပံ ကတ္တုကာမော
ဟောတိ၊ တတ္ထ ခေါသံ အသမေက္ခိတုာ
ပက္ခန္တတိ ပဋိပဇ္ဇတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၇။

အသမေက္ခိတတ္ထ (န) [အသမေက္ခိတ + တ္ထ]
ကောင်းစွာမဂ္ဂ - မဆင်ခြင် - အပ်သည်၏
အဖြစ်၊ ကောင်းစွာမဂ္ဂ-မဆင်ခြင်-ခြင်း။
မရှိမိမ့် အသမေက္ခိတတ္ထာ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၃၃။
(-ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၅၆။)

အသမေက္ခိတော (ကြိ၊ဝိ) [န + သမေက္ခိတော] မဂ္ဂ
- မဆင်ခြင်-မူ၍။ သမ္ပ အဘိပါရက ယမေတံ
အသမေက္ခိတော ကတံ အသာဓကမ္ပံ။ ဇာ၊ ၄။
၅။ ၂၃၉။ အသမေက္ခိတကမ္ပန္တလည်း ကြည့်။

အသမေက္ခိယ (ကြိ၊ဝိ) [န + သမေက္ခိယ] ဉာဏ်
ဖြင့် မဂ္ဂ-မစုံစမ်း-မဆင်ခြင်-မူ၍၊ မသိမြင်
မူ၍။ အသမေက္ခိယ တာမဗလူပပတ္တိံ။ ဇာ၊
၁။ ၁၁၁။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၄။ အဇာနိတောတိ
အတ္ထော။ ဇာ၊ ၄။ ၁၀၅။

အသမေတုကမ္ပတာ (ထိ) [န + သမေတုကမ္ပ-
တာ] အနီးသို့ မသွားလိုသည်၏ အဖြစ်။ မ
ရဉ်းကပ်လိုသည့် အဖြစ်။ အဒဠကမ္ပတာ
အသမေတုကမ္ပတာ အသမာဂန္တုကမ္ပတာ။
အဘိ၊ဝိ။ ၃၇၇။ အသမေတုကမ္ပတာတိတေသံ
သမိပံ အဂန္တုကာမတာ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၇၁။

အသမေန္တ (တိ) [န + သမေန္တ] မညီသော။
အနောတရန္တော အသမေန္တော စ ဂါရယုာ-
စရိယဝါဒေါ န ဂဟေတဗော။ ဝိ၊ ၄။ ၁။
၁၉၇။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၂၀။ (-အံ၊ ၄။ ၁။ ၇၁။
ဝဇီရ။ ၇၉။ ၁၃၇။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၉၁။ ဒီ၊ ၄။ ၂။
၁၆၈။)

အသမောဓာန (န) [န + သမောဓာန] မပေါင်း
ဖော်ရခြင်း။ အသမာဂမ-ကြည့်။

အသမောသရဏ (န) [န + သမောသရဏ] မစု
ဝေး- မပေါင်းဆုံ-ခြင်း။ အစွာဘိက္ခုဏသံ-
သဂ္ဂါ၊ အသမောသရဏေန စ။ ဇာ၊ ၂။ ၄၇၈။
(-ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၂၄၇။)

အသမ္ပကမ္ပိယ (တိ) [န + သမ္ပကမ္ပိယ] တုန်
လှုပ်စေခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်သော၊ မတုန်လှုပ်-
မရွေ့ရှား-မယိမ်းယိုင်-စေနိုင်သော။ စတုဗ္ဗိ

ဝါဒတဟိ အသမ္ပကမ္ပိယော။ ခုဒ္ဒက။ ၆။
သုတ္တနိ။ ၃၁၃။ အသမ္ပကမ္ပိယောတိ ကမ္ပေတုံ
ဝါ စာလေတုံ ဝါ အသက္ကုဏေယျော။ ခုဒ္ဒက။
၄။ ၁၅၅။ သုတ္တနိ။ ၄။ ၁။ ၂၇၄။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၅၄။
အသမ္ပကမ္ပိယော သမ္ပကမ္ပိတုံ အသက္ကု-
ဏေယျော။ နေတ္ထိ၊ ဝိ။ ၃၂၅။

အသမ္ပကမ္ပိ (တိ) [န + သမ္ပကမ္ပ + က္ကိ] တုန်လှုပ်-
ရွေ့ရှား-ယိမ်းယိုင်-ခြင်း မရှိသော။ သုနိ-
ခါတော အစလော အသမ္ပကမ္ပိ။ သံ၊ ၃။
၂၃၆၊ ၃၇၈။ သုတ္တနိ ၄။ ၁။ ၂၇၄။

အသမ္ပဇည (န) [(၁) န + သမ္ပဇည။ သမ္ပဇည-
ပဋိပက္ခ အသမ္ပဇည။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၁။ အံ၊ ၄။
၂။ ၆၄-၅။ (၂) အသမ္ပဇာန + ကျ။ န သမ္ပ-
ဇာနာတိတိ အသမ္ပဇာနော၊ တဿ ဘာဝေါ
အသမ္ပဇည။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၅။] (၁) ကောင်း
စွာ သိတတ်သော ဉာဏ်-သမ္ပဇေ-၏ ဆန္ဒ
ကျင်ဖက်ဖြစ်သော တရား၊ အဝိဇ္ဇာ၊ မောဟ။
(၂) ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် မသိတတ်
သော တရား၏ အဖြစ်၊ မသိခြင်း၊ မဆင်ခြင်
ခြင်း။ (၁) (၂) မုဒ္ဒယာစူဠ အသမ္ပဇညဉ္စ။
ဒီ၊ ၃။ ၁၇၉။ အံ၊ ၁။ ၉၄။ အဘိ၊ ၈။ ၁၅။ အဘိ၊
ဝိ။ ၃၆၀။ အသမ္ပဇညန္တိ အဝိဇ္ဇာယေဝ။ ဒီ၊
၄။ ၃။ ၁၆၄။ အသမ္ပဇညန္တိ အညာဏဘာဝေါ။
အံ၊ ၄။ ၂။ ၆၃။ ယထာယံ ဘိက္ခဝေ အသမ္ပဇည။
အံ၊ ၁။ ၁၂။ အသမ္ပဇညန္တိ အသမ္ပဇာနဘာ-
ဝေါ၊ မောဟဿေတံ အဓိဝစနံ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၆၂။
(- အဘိ၊ ၈။ ၉၄၊ ၂၂၂၊ ၂၃၄၊ ၂၄၄၊ ၂၆၂။
အဘိ၊ ဝိ။ ၈၈။ အဘိ၊ ပု။ ၁၂၄။ နေတ္ထိ။ ၆၄။
အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၃။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၃၂။)

အသမ္ပဇညကိရိယာ (ထိ) [အသမ္ပဇည + ကိရိ-
ယာ] အဆင်ခြင်မဲ့ပြုခြင်း၊ မဆင်ခြင်ပဲ့ပြုခြင်း။
အသံယမော အသမ္ပဇညကိရိယာ ဟတ္ထ-
ကုက္ကုစုံ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၇။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၉။
(-သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၂၆။)

အသမ္ပညတ (တိ) [အသမ္ပည+တ] မသိ
တတ်သော - ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့်
မသိတတ်သော-တရား၏ အဖြစ်၊ မသိခြင်း၊
မောဟ။ အသမ္ပညတ မဟိစ္ဆတ။ အဘိ၊
ဝိ။ ၃၆၀။

အသမ္ပဇာန (တိ) [န+သမ္ပဇာန] (က) မသိ
သော၊ တွေဝေသော၊ သူ။ (ခ) ဆင်ခြင်ခြင်း
-ပညာ-မရှိသော၊ သူ။ (က) အသမ္ပဇာ-
နော မာတုကုန္တိ ဩက္ခမတိ။ ဒီ၊ ၃။ ၇။
၁၉၂။ အသမ္ပဇာနောတိ အဇာနန္တော
သမ္ပုဇ္ဈော ဟက္ခာ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၆၉။ (ခ) ယေ
ကေဓိ သမဏာ ဝါ... အသမ္ပဇာနာ။ မ၊ ၁။
၂၄။ အသမ္ပဇာနာတိ ပညာရဟိတာ။ မ၊ ၄။
၁။ ၁၂။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၇။ န သမ္ပဇာနာတိ
အသမ္ပဇာနာ၊ တံယောဂနိဝတ္တိယဉ္ဇာယံ အ-
ကာရော "အဟေတုကာမော"....တိ အာဒိသု
ဝိယာတိ အာဟ ပညာရဟိတာတိ။ မ၊ ၄။ ၁။
၂၇။ (-ဝိ၊ ၁။ ၁၃၅။ ဝိ၊ ၂။ ၂၆။ ဝိ၊ ၃။ ၄၀၉။
ဝိ၊ ၅။ ၃၅၇။ သံ၊ ၁။ ၆၀။ သံ၊ ၂။ ၇၆။ သံ၊ ၃။
၂၃၅။ အံ၊ ၁။ ၇၀။ ၂၃၄၇၆။ အံ၊ ၂။ ၃၁၂။
အဘိ၊ ပ။ ၁၀၅၊ ၁၂၄။ အဘိ၊ က။ ၁၄၅။ ဝိ၊ ၄။
၂။ ၂၇၊ ၇၅၊ ၁၀၆။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၉။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၇။
မ၊ ၄။ ၄။ ၁၂၅။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၆။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၅၃။
သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၁၆၊ ၃၀၃။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၄၅၊ ၃၄၇။
အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၉၊ ၃၃၂။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၂၇။
ထေရ၊ ၄။ ၁၄၀၇။ မထရ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၃။ မဟာနိ၊
၄။ ၁၂။ ပရိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၅၇။
၂၇၅။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၉။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၇၀။ အံ၊ ၄။ ၂။
၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၄။)

အသမ္ပဇာနကတ (တိ) [အသမ္ပဇာန+ကတ]
မသိမူ၍ - ကံ၊ ကံ၏ အကျိုးကို မသိမူ၍ - ပြု
အပ်သော။ ပညာရှိ...အတ္ထိ အသမ္ပဇာနကတံ။
အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၅။ ကမ္မမ္ပိ ဇလမ္ပိ အဇာနိတော
ကတံ အသမ္ပဇာနကတံ နာမ။ ၎င်း- ၂၀၆။

အသမ္ပဇာနကမ္ပ (န) [အသမ္ပဇာန+ကမ္ပ] မသိ
မူ၍ - ကံ၊ ကံ၏ အကျိုးကို မသိမူ၍ - ပြုအပ်

သောအမူ။ အသမ္ပဇာနကမ္ပံ ဝေ ဝေဒိတမ္ပံ။
အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၇။

အသမ္ပဇာနကရဏ (န) [အသမ္ပဇာန+ကရဏ]
(ကံ၊ ကံ၏ အကျိုးကို) မသိမူ၍ ပြုခြင်း။
အသမ္ပဇာနကရဏံ စဘူဟိ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တေ-
ဟိ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၆။

အသမ္ပဇာနဂစ္ဆောက္ကမန (န) [အသမ္ပဇာန+
ဂစ္ဆ+ဩက္ခမန] မသိမူ၍ - တွေဝေ၍ - အပိ
ဝမ်းသို့သက်ဆင်းခြင်း။ အရိယသဘာဝကာနံ...
အသမ္ပဇာနဂစ္ဆောက္ကမနန္တ နတ္ထိ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။
၂၇၆။

အသမ္ပဇာနန္တ (တိ) [န+သမ္ပဇာနန္တ] မသိ
သော၊ သူ။ တဒါပိ အသမ္ပဇာနန္တာ မုဋ္ဌဿ-
တိယောဝ တော။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၂။

အသမ္ပဇာနမူလက (တိ) [အသမ္ပဇာန+မူလ(ာ၊
ထံ)၌ အသမ္ပဇာနမူလိကာ] မသိမူ၍ - ကံ၊
ကံ၏ အကျိုးကို မသိမူ၍ - ပြုခြင်းလျှင်
အကြောင်းရင်းရှိသော၊ စေတနာ။ အသမ္ပ-
ဇာနမူလိကာ ဝိသတိ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၇။

အသမ္ပဇန (န) [န+သမ္ပဇန] မပြည့်စုံခြင်း၊
မပြီးမြောက်ခြင်း။ ဒုဿဿ (အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၂)
ကြည့်။

အသမ္ပဇနဘာဝ (ပ) [အသမ္ပဇန+ဘာဝ] မပြည့်
စုံ - မပြီးမြောက် - သည်၏အဖြစ်။ ကမ္မဋ္ဌာန-
ဿ အသမ္ပဇနဘာဝံ ကထေသိ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။
၂၆၆။

အသမ္ပဇနဘာဝဇာနန (န) [အသမ္ပဇနဘာဝ+
ဇာနန] မပြည့်စုံ - မပြီးမြောက် - သည်၏
အဖြစ်ကို သိခြင်း။ ကမ္မဋ္ဌာနဿ အသမ္ပဇန-
ဘာဝဇာနနန။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၁၄။

အသမ္ပဇန္တ (တိ) [န+သမ္ပဇန္တ] မပြည့်စုံသော။
တသ္မိံ (ဥတုမ္ပိ) အသမ္ပဇန္တေ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၇။
သာဓုတ္တေ။ ၂၆၂။ တေသု(သဿေသု) အ-
သမ္ပဇန္တေသု။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၆၇။

အသမ္ပဗ္ဗမာန (တိ) [န+သမ္ပဗ္ဗမာန] မပြည့်စုံ
သော။ ဘိက္ခုဓာဓရ အသမ္ပဗ္ဗမာနော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊
၂။၇၆။ (- အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၀။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၁၂၆။
သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂။ ဝေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၀။ ဇော၊ဋ္ဌ၊
၅။၂၀၃။)

အသမ္ပဒိစ္ဆန္တ (န) [န+သမ္ပဒိစ္ဆန္တ] ဝန်မခံခြင်း၊
မခံယူခြင်း။ အသမ္ပဒိစ္ဆန္တေန အာဒိနဝံ...ဒ-
သေတော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၈။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၈၆။
သာရတ္ထ၊၂။၃၄။ (- သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၂။၁၁၃။
အနုဋီ၊၃။၈၁)

အသမ္ပဒိစ္ဆန္တကာလ (ပု) [အသမ္ပဒိစ္ဆန္တ+ကာလ]
မခံယူရာအခါ။ အနုသာသနံ အသမ္ပဒိစ္ဆန္တ-
ကာလတော ပဋ္ဌာယ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၉။

အသမ္ပဒိစ္ဆန္တနိယ (တိ) [န+သမ္ပဒိစ္ဆန္တနိယ] မခံယူ
-အပ်-ထိုက်-သော။ ရဇတဉ္စ ဇာတရူပဉ္စ...
အနာမာသဉ္စ အသမ္ပဒိစ္ဆန္တနိယဉ္စ။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။
၃၀။

အသမ္ပဒိစ္ဆန္တ (တိ) [န+သမ္ပဒိစ္ဆန္တ] မခံသော၊
မခံယူသော၊သူ။ (က) လက်မခံသော၊သူ။
(ခ) မနာယူ-မလိုက်နာ-သော၊သူ။ (ဂ)
ဝန်မခံသော သူ။ (က) သာမိကေသု အသမ္ပ-
ဒိစ္ဆန္တေသု ဘဏ္ဍာဒေယံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၆။ (-
ဒိ၊ဋ္ဌ ၂။၉၊၉၁၊၉၂၊၉၇။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃။ သုတ္တ-
နိ၊ဋ္ဌ ၂။၂၅၆။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၉။ အနုဋီ၊၁။
၃၃။) (ခ) တတိယမ္ပိ ပေသေတော အသမ္ပ-
ဒိစ္ဆန္တံ။ သံဋ္ဌ၊၃။၆၉။ (- ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၃၃၂။
မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၇၉၊၂၀၄။) (ဂ) သကဝါဒီ ပန တံ
အသမ္ပဒိစ္ဆန္တော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁။ (-အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၃။၁၁၅၊၁၂၆၊၂၆၁။ ဝိမတိ၊၁။၂၈၅၊
၃၁၇။)

အသမ္ပဒိစ္ဆမာန (တိ) [န+သမ္ပဒိစ္ဆမာန] လက်
မခံသော။ ဇရာမရဏာနံ နာနတ္တံ အသမ္ပဒိစ္ဆ-
မာနံ။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၈၄။

အသမ္ပဒိစ္ဆာပေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [န+သမ္ပဒိစ္ဆာ-
ပေတွာ] ဝန်မခံစေမှု၍။ ဝတ္ထု၊ ဝါ အာပတ္တိ

ဝါ အသမ္ပဒိစ္ဆာပေတွာ ကတံ။ ဝိမတိ၊၂။
၂၁၂။

အသမ္ပဒိစ္ဆိတတ္ထ (န) [န+သမ္ပဒိစ္ဆိတတ္ထ] မခံယူ
-လက်မခံ-အပ်သည်၏အဖြစ် အညေသံ ပန
ဝဇ္ဇတိ၊ မူလဿ အသမ္ပဒိစ္ဆိတတ္တာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၇၈။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၅၄။ ဝဇီရ၊၂၅၀။ သာရတ္ထ၊
၂။၄၁၁။ (- အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၉။ အနုဋီ၊၃။၇၇။)

အသမ္ပဒိစ္ဆိတပဏ္ဏာကာရ (ပု) [အသမ္ပဒိစ္ဆိတ+
ပဏ္ဏာကာရ] မခံယူ-လက်မခံ-အပ်သော
လက်ဆောင်။ အပ္ပဒိစ္ဆိတပဟေဏက-ကြည့်။

အသမ္ပဒိစ္ဆိတဝစန (တိ) [အသမ္ပဒိစ္ဆိတ+ဝစန]
လက်မခံအပ်သော စကားရှိသော၊သူ။
ဘိက္ခုပိ တေဟိ အသမ္ပဒိစ္ဆိတဝစနာ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊
၂။၃၅။

အသမ္ပဒိစ္ဆိတွာ(ကြိ၊ဝိ) [န+သမ္ပဒိစ္ဆိတွာ] မခံယူ
မှု၍၊ လက်မခံမှု၍၊ ယော ပန ရူပိယံ အသမ္ပ-
ဒိစ္ဆိတွာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၇။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၅၄။ သာ-
ရတ္ထ၊၂။၄၁၁။ (- အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၄၇၉။ ဝဇီရ၊၅၁၀။)

အသမ္ပဒိစ္ဆိယ (တိ) [န+သမ္ပဒိစ္ဆိယ] မခံယူ-
အပ်-ထိုက်-သော။ ရဇတံ ဇာတရူပဉ္စ...
အနာမာသဉ္စ အသမ္ပဒိစ္ဆိယဉ္စ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၀။

အသမ္ပဒိပဗ္ဗမာန (တိ) [န + သမ္ပဒိပဗ္ဗမာန]
ကောင်းစွာ မသိသော။ ကုသလာဒိဓမ္မေ
ပရလောကတ္တိအာဒိနိ စ ယာထာဝတော
အသမ္ပဒိပဗ္ဗမာနော။ သာရတ္ထ၊၁။၁၄၆။

အသမ္ပဒိဝေဓ (ပု) [န + သမ္ပဒိဝေဓ] (၁)
ကောင်းစွာ ထိုးထွင်း၍-မသိခြင်း-မသိစွမ်း
နိုင်ခြင်း။ မောဟ။ (၂) ကောင်းစွာထိုးထွင်း
၍ မသိကြောင်းဖြစ်သော တရား၊ မောဟ။
(၃) ကောင်းစွာသိတတ်သော ဉာဏ်၏ ဆန့်
ကျင်ဖက်ဖြစ်သော တရား၊ မောဟ။ ယတ္ထ
အနုသယော၊တတ္ထ အသမ္ပဒိဝေဓော။ နေတ္ထိ။
၆၇။ သမ္ပဒိဝိဇ္ဇိတု အသမတ္တတာ အသမ္ပဒိ-

ဝေဓော။ ဝိသုဒ္ဓိဋ္ဌိ၊ ၂။ ၁၄၉။ (-မူလဋ္ဌိ၊ ၂။ ၂၂၄။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၉၁။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၁၂၉။)

အသမ္ပုဋ္ဌိဝေဓကိစ္စ (န) [အသမ္ပုဋ္ဌိဝေဓ + ကိစ္စ] ကောင်းစွာထိုးထွင်း၍ မသိခြင်းကိစ္စ။ ကိစ္စတောတိ အသမ္ပုဋ္ဌိဝေဓကိစ္စတော။ သံ၊ ၃။ ၂။ ၂။

အသမ္ပုဋ္ဌိဝေဓတ္ထ (ပု) [အသမ္ပုဋ္ဌိဝေဓ + အတ္ထ] ကောင်းစွာ ထိုးထွင်း၍ မသိခြင်း အနက် သဘော။ အဝိဇ္ဇန္တ ကြည့်။

အသမ္ပုဋ္ဌိဝေဓရသ (တိ) [အသမ္ပုဋ္ဌိဝေဓ + ရသ] ကောင်းစွာထိုးထွင်း၍ မသိခြင်း ကိစ္စရှိသော။ မောဟော၊ အသမ္ပုဋ္ဌိဝေဓရသော။ အဘ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၉၈။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၄၅။ အဝိဇ္ဇာ အသမ္ပုဋ္ဌိဝေဓရသ။ နေတ္ထိ၊ ၃။ ၈၂။

အသမ္ပုတ္တ (တိ) [န + သမ္ပုတ္တ] မရောက်သော။ အသမ္ပုတ္တံ န ဗျာဟာတဗ္ဗံ၊ ဝိ၊ ၅။ ၂။ ၉၀။ အသမ္ပုတ္တံ န ဗျာဟရိ ဘဗ္ဗန္တိ အနောတိတ္ထံ အာရံ န ဩတာရေတဗ္ဗံ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၉၈။ အသမ္ပုတ္တော မိတ္တဇာနံ၊ အ၊ ၁။ ၂။ ၄၃။ ယောဝေ ကာလေ အသမ္ပုတ္တေ၊ ဇ၊ ၁။ ၁။ ၁၀၉။ မဟာနိ၊ ၄၀၂။ (-ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၀၊ ၃၀၁၊ ၃၃၇။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၀၊ ၁၅၇၊ ၂၃၇၊ ၃၀၆။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၄၂၀။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၈၀၊ ၁၀၇။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၄၅၊ ၂။ ၂။ ကင်္ခါ၊ ၁၆၁၊ ၂၈၃။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂။ ၄၇။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၉၃။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂။ ၇၄။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁။ ၁၀၁။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂။ ၉၅။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၃၆၊ ၅၅။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၇။ ၆၀၊ ၂၇၉။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၈၂။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၂။ ၄၇၊ ၂၇၅၊ ၄၂၁။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၄၉၊ ၂၀၀။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂။ ၉၄။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၅။ အပ၊ ၄။ ၂။ ၁။ ၂။ ဗုဒ္ဓဝိ၊ ၄။ ၂။ ၄၂။ ဇ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၄။ ဇ၊ ၄။ ၃။ ၉၅၊ ၅၀၂။ ဇ၊ ၄။ ၄။ ၁၉၆၊ ၂၂၉။ ဇ၊ ၄။ ၅။ ၈၂။ ဇ၊ ၄။ ၇။ ၁၁၇၊ ၃၃၇။ မဟာနိ၊ ၄။ ၄၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၀၃။ ဝဇီရ၊ ၂၈၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၄၄။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂။ ၂။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၆။ သိ၊ ၃။ ၁။ ၁။ ၃၇၅။ ဒိ၊ ၃။ ၃။

၂၀၁။ မ၊ ၃။ ၃။ ၁၈၈၊ ၃၆၆။ မူလဋ္ဌိ၊ ၁။ ၄၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၀၇၊ ၂၅၅။)

အသမ္ပုတ္တအဇ္ဈာသယ (တိ) [အသမ္ပုတ္တ + အဇ္ဈာသယ] မရောက်သော စိတ်အလိုဆန္ဒရှိသော။ စိတ်အလို ဆန္ဒမပြည့်သော၊ သူ။ အပ္ပတ္တမာနသ(၄) အနက် ကြည့်။

အသမ္ပုတ္တဥပက္ခိလေသ (ပု) [အသမ္ပုတ္တ + ဥပက္ခိလေသ] မရောက် - မထိ - သော အညစ်အကြေး။ ပုရိမာ တယော အသမ္ပုတ္တဥပက္ခိလေသ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၇။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၅၂။

အသမ္ပုတ္တကာလ (ပု) [အသမ္ပုတ္တ + ကာလ] မရောက်သောအခါ။ လောဘာဒိနံ ချီရံ အသမ္ပုတ္တကာလော။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၂။

အသမ္ပုတ္တကုဋက (တိ) [အသမ္ပုတ္တ + ကုဋ + က] (အမှိုးသို့) မရောက် - မထိ - သော နံရံရှိသော၊ (အမှိုးသို့) မရောက် - မထိ - ပဲ တဝက်မျှသာ နံရံရှိသော။ အနုကုဋကသေနာသန၊ ကြည့်။

အသမ္ပုတ္တဂါဟိတာ (တိ) [အသမ္ပုတ္တ + ဂါဟိ + တာ] မရောက်သော အာရုံကိုယူလေ့ရှိသည်၏ အပြစ်။ စက္ခုသောတာနိ စ အသမ္ပုတ္တဂါဟိတာယ ဒုရက္ခိတာနိ၊ မ၊ ၃။ ၃။ ၄၃၉။

အသမ္ပုတ္တဂါဟိဘာဝ (ပု) [အသမ္ပုတ္တဂါဟိ + ဘာဝ] မရောက်သော အာရုံကိုယူလေ့ရှိသည်၏ အပြစ်။ စက္ခု(န္တိယံ သောတိန္ဒြိယဉ္စ အသမ္ပုတ္တဂါဟိဘာဝတော။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၆။

အသမ္ပုတ္တဂေါဓရ (တိ) [အသမ္ပုတ္တ + ဂေါဓရ] မရောက်သော အာရုံရှိသော။ စန္ဒိမသုရိယာဒိနံ ဒဿနံ ဝိယာတိ အသမ္ပုတ္တဂေါဓရမေဝေတံ၊ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၁။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၅၂။

အသမ္ပုတ္တဋ္ဌာန (န) [အသမ္ပုတ္တ + ဋ္ဌာန] မရောက်ရာ အရပ်။ ဒန္တကဋ္ဌေန အသမ္ပုတ္တဋ္ဌာနေ ဒန္တဂူထကော မက္ခေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၃၉။

အသမ္ပတ္တဘိက္ခု (ပု) [အသမ္ပတ္တ + ဘိက္ခု] မရောက်လာသော ရဟန်း။ ဘာဇနိယဌာနေ - အသမ္ပတ္တဘိက္ခုပိ အတ္ထိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၄။

အသမ္ပတ္တဝယ (တိ) [အသမ္ပတ္တ + ဝယ] မရောက်သေးသော အရွယ်ရှိသော၊ အရွယ်မရောက်သေးသော။ အသမ္ပတ္တဝယာ ကုမာရိယော။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၃၅၆။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၀၇။ အံ၊ ၆။ ၁။ ၆၃။

အသမ္ပတ္တဝိသယဂါဟက (တိ) [အသမ္ပတ္တ + ဝိသယ + ဂါဟက] မရောက်သော အာရုံကို ယူတတ်သော။ စက္ခုသောတာနိ အသမ္ပတ္တဝိသယဂါဟကနိ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၅၀။

အသမ္ပတ္တဝိသယပရိယေသနလက္ခဏ (တိ) [အသမ္ပတ္တဝိသယ + ပရိယေသန + လက္ခဏ] မရောက်သောအာရုံကို ရွာမှီးခြင်း လက္ခဏာရှိသော။ ဣစ္ဆာလောတသမုဿယ (ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၄၇) ကြည့်။

အသမ္ပတ္တဝိသယိစ္ဆာလက္ခဏ (တိ) [အသမ္ပတ္တဝိသယ + ဣစ္ဆာ + လက္ခဏ] မရောက်လာသော အာရုံကို လိုလားခြင်းလက္ခဏာရှိသော။ ဣစ္ဆာဓူပါယိတောတိ အသမ္ပတ္တဝိသယိစ္ဆာလက္ခဏာယ တဏှာယ သန္တသိတော။ သံ၊ ၆။ ၁။ ၁၃၃။

အသမ္ပတ္တိ (တိ) [န + သမ္ပတ္တိ] မပြည့်စုံခြင်း။ ဩဋ္ဌဒန္တဇိဝါဒီနိ ဝါ အသမ္ပတ္တိယာ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၅။ (-အံ၊ ၄။ ၁။ ၆၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၈၃။)

အသမ္ပတွာ (ကြိဝိ) [န + သမ္ပတွာ] မရောက်မူ၍။ အသမ္ပတွာ ပရမံ လိင်္ဂံ (ဇာ၊ ၂။ ၁၇၄) နှိ ပရတော ဝက်ဌာနံ အပ္ပတွာ။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၈၂။ (-ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၁၁။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၅၆။)

အသမ္ပဒါန (န) [န + သမ္ပဒါန] မယူခြင်း။ အသမ္ပဒါနနိ တရိတရဿ။ ဇာ၊ ၁။ ၁။ ၃၀။ အသမ္ပဒါနေနာတိ အသမ္ပဒါနေန၊ အ-ကာရ-လောပေ သန္နိ၊ အဂ္ဂဟဏေနာတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၄၉၃။

အသမ္ပဒါနဇာတက (န) [အသမ္ပဒါန + ဇာတက] အသမ္ပဒါန-ဇာတ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဇာတက-ပါဠိ၊ ၁-နိပါတ်၊ ၁၄-ဝဂ်၊ ၁၃၁-ဇာတ်။ ဇာ၊ ၁။ ၃၀။

အသမ္ပဒါနဝဂ္ဂ (ပု) [အသမ္ပဒါန + ဝဂ္ဂ] အသမ္ပဒါနဝဂ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဇာတကပါဠိ၊ ၁-နိပါတ်၊ ၁၄-ဝဂ်။ ဇာ၊ ၁။ ၃၀-၂။

အသမ္ပဒုဋ္ဌ (တိ) [န + သမ္ပဒုဋ္ဌ] မဖျက်ဆီးတတ်သော၊ မပြစ်မှားတတ်သောသူ။ အသမ္ပဒုဋ္ဌော စ အဝါဟိ နိစ္စံ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၀၄။ ဝါ-ဓာယ ကမ္မေ စ နိစ္စံ အသမ္ပဒုဋ္ဌော အဝ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၂၂၇။ (-သုတ္တနိ၊ ၂။ ၉၄။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၉။)

အသမ္ပဒေါသ (ပု) [န + သမ္ပဒေါသ] မဖျက်ဆီးခြင်း၊ မေတ္တာစိတ်။ ဧဝံ တုဝံ နာဂ အသမ္ပဒေါသံ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၀၄။ မေတ္တာစိတ္တသင်္ခါတိ အသမ္ပဒေါသံ အနုရက္ခ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၂၂၇။

အသမ္ပနု (တိ) [န + သမ္ပနု] မပြည့်စုံသော။ အသမ္ပနုဿ၊ သမ္ပနုဿ စ ဥတုနော၊ ဘောဇနဿ စ ဝသေန။ ဝိ၊ ၆။ ၂။ ၉။ (-သံ၊ ၆။ ၂။ ၁၆၄။ အံ၊ ၆။ ၁။ ၅၀။)

အသမ္ပနုဂဏ (ပု) [အသမ္ပနု + ဂဏ] မပြည့်စုံသော ဂိုဏ်း။ အသမ္ပနုဂဏံ ဗဒ္ဓိတွာ စရသိ။ သံ၊ ၆။ ၂။ ၁၆၄။

အသမ္ပနုဝစန (တိ) [အသမ္ပနု + ဝစန] မပြည့်စုံသော စကားရှိသောသူ။ ဇေဗ္ဗက (သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၂) ကြည့်။

အသမ္ပနုသဘာဝ (တိ) [အသမ္ပနု + သဘာဝ] မပြည့်စုံသော သဘောရှိသောသူ။ သောသမဂ္ဂိရသသင်္ခါတေန ရသေန အသမ္ပနုသဘာဝေါ။ သံ၊ ၆။ ၁။ ၁၁၈၅။

အသမ္ပယုတ္တ (တိ) [န + သမ္ပယုတ္တ] မယှဉ်သော။ တတ္ထ သဟဂတံ အသဟဇာတံ အသံသဋ္ဌံ အသမ္ပယုတ္တံ နာမ နတ္ထိ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၂။

အသမ္မာယတ္တမ္ပိ သံသဋ္ဌန္တိ ဝုစ္စတိ။ အဘိဋ္ဌာဉာဏံ
၄၃၃။ (-မူလဋ္ဌိ၊ ၁။ ၁၇၄။ မူလဋ္ဌိ၊ ၂။ ၂၁။ ၂။
အနုဋ္ဌိ၊ ၂။ ၁၅၇။ အနုဋ္ဌိ၊ ၂။ ၂၇၂။ ၂၉၂။)

အသမ္မာယောဂ (ပု) [န + သမ္မာယောဂ] မယုဉ်
ခြင်း။ ရူပဏှ ၈ နာမေန အသမ္မာယောဂ-
တော ဝိနိဋ္ဌောဂေါ။ ဒီ ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၇၆။ မူလဋ္ဌိ၊ ၂။
၁၃၀။ (-မူလဋ္ဌိ၊ ၁။ ၅၃။ အနုဋ္ဌိ၊ ၂။ ၃၀။)

အသမ္မာယာယိကတာ (ထိ) [န + သမ္မာယာယိကတာ]
တမလွန်၌ မဖြစ်-တမလွန်ကျိုး မဟုတ်-
သည်၏အဖြစ်။ သန္တိဋ္ဌိကမေဝါတိ အသမ္မာ-
ယာယိကတာယ သာမံ ဝဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဒီ ဋ္ဌိ၊ ၁။ ၂၂၀။ သိ၊
ဋ္ဌိ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၄။ အံ ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၁၆။

အသမ္မာဝေဓီ (တိ) [န + သမ္မာဝေဓီ] ပြင်းစွာတုန်
လှုပ်ခြင်းမရှိသော၊ ပြင်းစွာ မတုန်လှုပ်သော။
နိလာ နိဝါတာ အသမ္မာဝေဓီ။ သုတ္တနိ၊ ၂။ ၃။
အသမ္မာဝေဓီတိ အကမ္မကာ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။
၃၆။ (-ဒီ ၃။ ၁၁၀။ အံ၊ ၂။ ၄၇။ မိလိန္ဒ။
၃၆၉။ ဒီ ဋ္ဌိ၊ ၁။ ၂၂၂။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၆၂။ မ၊ ၄။ ၃။
၂၇။ သံ ဋ္ဌိ၊ ၃။ ၂၄၂။ ဣတိသုတ်၊ ၄။ ၇၃။
သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၃။ သိ၊ ဋ္ဌိ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၃၅။ သံ၊
ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၃၇၀။ အံ၊ ဋ္ဌိ၊ ၁။ ၁၆၆။ အံ၊ ဋ္ဌိ၊ ၃။ ၂၃။)

အသမ္မာသာဒ (ပ) [န + သမ္မာသာဒ] မကြည်လင်
-မကြည်ညို-ခြင်း။ အသမ္မာသာဒေန တေဟိ
တိဟိ ဓမ္မေဟိ စိတ္တဏှ ကာလုဏှိယဘာဝေါ။
ဒီ ဋ္ဌိ၊ ၁။ ၂၄၆။ မ ဋ္ဌိ ၃။ ၂၇၃။

အသမ္မာသန္တ (တိ) [န + သမ္မာသန္တ] ကောင်းစွာ
မပြင်သော၊ သူ။ ဥဘော အန္တေ အသမ္မာသန္တံ။
သုတ္တနိ၊ ၃။ ၇၁။ (-သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၁။)

အသမ္မာဒနာ (ထိ) [န + သမ္မာဒနာ] မပြည့်စုံစေ
ခြင်း။ ဝိရာဇနာတိ အသမ္မာဒနာ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။
၃၃၂။

အသမ္မာဒါန (န) [န + သမ္မာဒါန] မယူခြင်း။
အသမ္မာဒါန-ကြည့်။

အသမ္မာဒိတ (တိ) [န + သမ္မာဒိတ] မပြည့်စုံ-
မပြီး - စေအပ်သော။ ဧဝံ အသမ္မာဒိတေ
ဟိ တေသ္မိ ပါတိမေကာသံဝရသီလမ္ပိ အနုဒ္ဓ-
နိယံ ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၅။

အသမ္မာဒိတအတ္တဟိတ (တိ) [အသမ္မာဒိတ +
အတ္တဟိတ] မပြည့်စုံစေအပ်သော မိမိအကျိုး
စီးပွားရှိသော၊ မိမိအကျိုးစီးပွား မပြည့်စုံ
သော၊ သူ။ အသမ္မာဒိတအတ္တဟိတော အ-
နောဝါဒကရသာဝကော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၉၆။ သိ၊
ဋ္ဌိ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၂၂။

အသမ္မာဒိတကုသလဓမ္မ (တိ) [အသမ္မာဒိတ +
ကုသလဓမ္မ] မပြည့်စုံစေအပ်သော ကုသိုလ်
တရားရှိသော၊ ကုသိုလ်တရား မပြည့်စုံသော-
သူ။ အသမ္မာဒိတကုသလဓမ္မောပိ ဥပသမ္ပဒိ
ဝဏ္ဏေယျ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၆၁။

အသမ္မာဒိတဟတ္ထ (တိ) [အသမ္မာဒိတ + ဟတ္ထ]
မပြည့်စုံစေအပ်သော လက်ရှိသော၊ မကျမ်း
ကျင်သော လက်ရှိသော၊ သူ။ အကတဟတ္ထ-
(သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၂) ကြည့်။

အသမ္မာဒေတွာ (ကြိဝိ) [န + သမ္မာဒေတွာ]
မပြည့်စုံစေမှု၌။ တဏှာ ဟလိဗောဓပစ္စေ-
ဒါဒိကံ ပုဗ္ဗကံစုံ အသမ္မာဒေတွာ။ အဘိဋ္ဌာ-
၁။ ၂၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၄။

အသမ္မာဒေန္တ (တိ) [န + သမ္မာဒေန္တ] မပြည့်စုံ
စေသော၊ သူ။ အပ္ပနာကောသလ္လာနံ ပန
အသမ္မာဒေန္တဏှ ဒန္တာ အဘိညာ ဟောတိ။
အဘိဋ္ဌာ၊ ၁။ ၂၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၄။ (-မဟာနိ၊
၄။ ၁၇၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၁။)

အသမ္မာပုဏန္တ (တိ) [န + သမ္မာပုဏန္တ] မရောက်
-မမီနိုင်-မစွမ်းနိုင်-သော၊ သူ။ အသမ္မာပု-
ဏန္တေန...ဥပေါသတော ကာတဗ္ဗော။ ဝိမတိ၊
၂။ ၁၇၃။ အနဘိသမ္ဘုဏန္တံ အနဘိသမ္ဘုဏ-
မာန-တို့လည်း ကြည့်။

အသမ္မာယန (န) [န + သမ္မာယန] မပြည့်စုံ
စေခြင်း၊ ပြည့်စုံစွာ မပြောဆိုနိုင်ခြင်း။ ယံ

တံ ပုနပုနံ ဝတူပိ အသမ္ပယန္တံ နာမ၊
သော မမ ဝိသာတော အဿ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀။
(-သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၅။)

အသမ္ပယန္တ (တိ) [န+သမ္ပယန္တ] မပြည့်စုံစေ
နိုင်သော၊ ပြည့်စုံစွာ-ကောင်းစွာ-မပြေဆို
နိုင်သော၊ မသိသော၊ သူ။ အသမ္ပယန္တာ မမ-
ယေဝ ပဋိပစ္ဆန္တိ။ ဒိ၊၂။၂၂၆။ ဒိ၊၃။၂၃။
(-ဒိ၊၃။၇။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၅။)

အသမ္ပယမာန (တိ) [န+သမ္ပယမာန] မပြည့်
စုံစေနိုင်သော၊ သူ။ သဗ္ဗညုတံ ပဋိဇာနိတူပိ
ပဒေသညတာယ အသမ္ပယမာနော။ မ၊ဋီ၊
၃။၁၁၀။

အသမ္ပိဋ္ဌ (တိ) [န+သမ္ပိဋ္ဌ] မနှိပ်စက်သော။
အသမ္ပိဋ္ဌာ အသမ္ပာဓာဝ အဟေသံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၄၁။

အသမ္ပုဏ္ဏ (တိ) [န+သမ္ပုဏ္ဏ] မပြည့်စုံသော။
အသမ္ပုဏ္ဏေ (နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၁၆၆) တိ ကေန္တ-
တော ဝိပါကဒါနသမတ္တတာဝသေန ပါရိ-
ပူရိ အနုပဂတေ။ နေတ္ထိ၊ဋီ၊၉၅။

အသမ္ပုဏ္ဏဘာဏဝါရမတ္တ (တိ) [အသမ္ပုဏ္ဏ+ဘာ-
ဏဝါရ + မတ္တ] မပြည့်စုံသောတစ်ဘာဏဝါရ
အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ တစ်ဘာဏဝါရမပြည့်
သော။ သဗ္ဗကထာမဂ္ဂေသု အသမ္ပုဏ္ဏဘာဏ-
ဝါရမတ္တာယ ပါဠိယာ (တန္တိယာ၊ အဘိ၊ဋ္ဌ၊
၃) မာတိကံ ဌပေသိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၃။၁၀၅။

အသမ္ပုဏ္ဏဘူတဂါမ (ပု) [အသမ္ပုဏ္ဏ+ဘူတ-
ဂါမ] မပြည့်စုံသော-ဘူတဂါမ-မြက်သစ်
ပင်အပေါင်း။ အသမ္ပုဏ္ဏဘူတဂါမော နာမ
တတိယော ကောဋ္ဌာသော နေဝ ပါဠိယံ၊ န
အဋ္ဌကထာသု အာဂတော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉။
ဝိ၊သင်္ဂဟ။၇၉။ (-သာရတ္ထ၊၃။၂၁။)

အသမ္ပုဏ္ဏမနောရထ (တိ) [အသမ္ပုဏ္ဏ+မနော-
ရထ] မပြည့်စုံသော - စိတ်အလို - အကြံ
အစည်-ရှိသော၊ သူ။ အသမ္ပုဏ္ဏမနောရထာ

ဟုတ္တာ ဗြာဟ္မဏဏ ဝသာနုဂါ ဇာတာ။ ဇေ၊
ဋ္ဌ၊၇။၃၇၅။

အသမ္ပပ္ပလာပ (တိ) [န+သမ္ပပ္ပလာပ] ပြန်ဖျင်း
သော-အကျိုးမရှိသော - စကား မဟုတ်
သော။ ဧဝံ ဘာသိတာ ဟိ ဝါစာ အမုသာ
စေဝ ဟောတိ... အသမ္ပပ္ပလာပါ စ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။
၇၆။ (-ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၁၁၄။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉။
မူလဋီ၊၁။၇၅။)

အသမ္ပပ္ပလာပဝါစာ (တိ) [အသမ္ပပ္ပလာပ+ဝါ-
စာ] ပြန်ဖျင်းသော - အကျိုးမရှိသော -
စကား မဟုတ်သောစကား၊ အကျိုးရှိသော
စကား။ အသမ္ပပ္ပလာပဝါစာ ဣဓ “မန္တာ-
ဘာသာ”တိ ဝုတ္တာ။ သာရတ္ထ၊၃။၄၇၄။

အသမ္ပပ္ပလာပိ (တိ) [န+သမ္ပပ္ပလာပိ] ပြန်ဖျင်း
သော - အကျိုးမဲ့ - စကားကို ဆိုလေ့မရှိ
သော၊ သူ။ အသမ္ပပ္ပလာပိနာ ဘဝိတဗ္ဗံ ပရိ-
ယန္တဘာဏိနာ။ ဝိ၊၅။၂၈၈။ ဝိ သင်္ဂဟ။၃၃၀။

အသမ္ပုဋ္ဌ (တိ) [န+သမ္ပုဋ္ဌ] မ-တွေ့-ထိ-အပ်
သော။ အသမ္ပုဋ္ဌံ စတူဟိ မဟာဘူတေဟိ။
အဘိ၊ဓ၊၁၆၉၊၁၇၇၊၁၈၉။ အဘိ၊ဝိ၊၈၆၊
၂၇၂။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၁။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၀။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၈။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၉။ သာရတ္ထ၊
၁။၈၂၊၂၄၁။ ဝိမတိ၊၁။၁၃၈။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊
၁၉၂။ ဒိ၊ဋီ၊၁။၁၀၅။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၁၀။
အံ၊ဋီ၊၁။၁၃၁။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၄၅။ မူလဋီ၊၁။
၁၅၂။ မ၊ဋီ၊၃။၆၃။ အနုဋီ၊၁။၁၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋီ၊၁။၁၇၁။)

အသမ္ပုဋ္ဌကဏ္ဍဝိဝရ (န) [အသမ္ပုဋ္ဌ + ကဏ္ဍ +
ဝိဝရ] မထိအပ်သော နားပေါက်။ ကဏ္ဍစွိ-
ဒ္ဓန္တိ မံသလောဟိတာဒိဟိ အသမ္ပုဋ္ဌကဏ္ဍ-
ဝိဝရံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၇။

အသမ္ပုဋ္ဌဓာတု (တိ) [အသမ္ပုဋ္ဌ+ဓာတု] မဟာ-
ဘုတ် ၄-ပါးတို့သည်-မထိ-မနှံ့-အပ်သော
ဓာတ်။ အာကာသဓာတုတိ အသမ္ပုဋ္ဌဓာတု။

ဒီဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၈။ မ၊ ၄။ ၆၃။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၉။
အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၅၂။ အသမ္ပုဋ္ဌဓာတုတိ အသမ္ပု-
သိတဘာဝေါ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၇။ အသမ္ပုဋ္ဌ-
ဓာတုတိ စတုမဟာဘူတေဟိ အဗျာပိတ-
ဘာဝေါတိ အတ္ထော။ မူလ၊ ၄။ ၂။ ၄၂။

အသမ္ပုဋ္ဌဘာဝ (ပ) [အသမ္ပုဋ္ဌ + ဘာဝ] မထိ
အပ်သည်၏အဖြစ်။ ဝိဇ္ဇမာနောပိ ကလာပန္နရ-
ဘူတာနံ ကလာပန္နရဘူတေဟိ အသမ္ပုဋ္ဌ-
ဘာဝေ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၅၊ ၁၀၆။ အသမ္ပုဋ္ဌ-
လက္ခဏ-လည်း ကြည့်။

အသမ္ပုဋ္ဌပုဗ္ဗ (တိ) [အသမ္ပုဋ္ဌ + ပုဗ္ဗ] မတွေ့ထိ
အပ်ဘူး - မထိရောက်အပ်ဘူး - သော။ ယေ
စသ ဓမ္မာ ပုဗ္ဗေစေတသော အသမ္ပုဋ္ဌပုဗ္ဗာ။
အံ၊ ၃။ ၃၃၈။

အသမ္ပုဋ္ဌဘာဝစိတ္တဝိဝေဒနာဝပစ္စုပဋ္ဌာန (တိ)
[အသမ္ပုဋ္ဌဘာဝ + ဆိတ္တ ဝိဝေဒ ဘာဝ +
ပစ္စုပဋ္ဌာန] ဘုတ်တို့သည် မထိအပ်သည်၏
အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်တတ်၊ ဘုတ်
တို့၏ အပေါက် အကြား အဝင် အပြစ်ကို
မြင်စေတတ်သော။ ရူပမရိယာဒပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊
အသမ္ပုဋ္ဌဘာဝဆိတ္တ (စိတ္တ၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂) ဝိဝေ-
ဒနာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ ဝါ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၆၂။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၇၈။

အသမ္ပုဋ္ဌဘာဝါဘာဝ (တိ) [အသမ္ပုဋ္ဌဘာဝ +
အဘာဝ] မထိအပ်သည့် အဖြစ်၏ မရှိခြင်း။
အညဏာတိပရိစ္ဆိန္နိတဗ္ဗေဟိ အသမ္ပုဋ္ဌဘာဝါ-
ဘာဝေ။ အနု၊ ၄။ ၁။ ၁၆၅။

အသမ္ပုဋ္ဌမဇ္ဈ (တိ) [အသမ္ပုဋ္ဌ + မဇ္ဈ] မထိအပ်
သော အလည်ပိုင်း ရှိသော။ ဥက္ကုဋ္ဌိကန္တိ
အသမ္ပုဋ္ဌမဇ္ဈ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၇။

အသမ္ပုဋ္ဌလက္ခဏ (န) [အသမ္ပုဋ္ဌ + လက္ခဏ]
မဟာဘုတ်တို့မထိအပ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော
လက္ခဏာ။ အာကာသဓာတုယာ အသမ္ပုဋ္ဌ-
လက္ခဏံ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၆၂။ မ၊ ၄။ ၁။ ၅၀။ အံ၊ ၄။
၁။ ၈၃။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁။ ၁၁၃။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁။ ၅၅။

ပဋိသန္ဓေ၊ ၁။ ၁၁၉၂။ ယသ္မိံ ကလာပေ ဘူတာနံ
ပရိစ္ဆေဒေါ။ တေဟိ အသမ္ပုဋ္ဌဘာဝေါ အ-
သမ္ပုဋ္ဌလက္ခဏံ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၆။

အသမ္ပုဋ္ဌောကာသ (ပ) [အသမ္ပုဋ္ဌ + ဩကာသ]
မတွေ့ထိအပ်သော အရပ်။ မံသလောဟိ-
တေဟိ အမ္ပုဋ္ဌောကာသော။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၆၈။
(-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၈၂။)

အသမ္ပုဋ္ဌသန္တ (တိ) [န + သမ္ပုဋ္ဌသန္တ] မထိသော။
အသံ အသမ္ပုဋ္ဌသံ ဧတိ (ဇာ၊ ၂။ ၇၅) တိ အသံ
အသမ္ပုဋ္ဌသန္တော သယမေဝ အာဂစ္ဆတိ။
ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၃၃၉။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၈၂။ ကင်္ခါ၊
၄။ ၃၀၂။)

အသမ္ပုဋ္ဌန (န) [န + သမ္ပုဋ္ဌန] မဆက်စပ်ခြင်း။
ပစ္စိမဿ ပုရိမေန အသမ္ပုဋ္ဌနမေဝ ဟိ ဟေဋ္ဌိ-
မသောဓနံ။ အနု၊ ၄။ ၁။ ၁၇၂။

အသမ္ပုဋ္ဌ (တိ) [န + သမ္ပုဋ္ဌ] မဆက်စပ်သော၊
မတော်စပ်သော။ အညာတိကာ နာမ...
ယာဝသတ္တမာ ပိတာမဟယုဂါ အသမ္ပုဋ္ဌါ။
ဝိ၊ ၁။ ၃၀၇။ ဝိ၊ ၂။ ၈၄။ (-ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၀။ ဝိ၊
၄။ ၃။ ၁၅။ ၂။ ကင်္ခါ၊ ၁။ ၁၉၇၊ ၂။ ၁၀၂။ ဝိမတိ၊ ၁။
၁၈၇။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၃၀၁၊ ၃၅၆။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၂။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၅၅၇။)

အသမ္ပုဋ္ဌဘိတ္တိက (တိ) [အသမ္ပုဋ္ဌ + ဘိတ္တိ + က]
မဆက်စပ်သော နံရံရှိသော။ ယဒိ ပန ထမ္မာနံ
ဥပရိ ကတပါသာဒဿ ဥပရိမတလေန သဒ္ဓိံ
အသမ္ပုဋ္ဌဘိတ္တိကဿ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၂။ ဝိ၊
သင်္ဂဟ၊ ၈၄။

အသမ္ပုဋ္ဌ (ပ) [န + သမ္ပုဋ္ဌ] (၁) မဆက်စပ်ခြင်း။
(တိ) (၂) မဆက်စပ်သော၊ မတော်စပ်
သော။ (၁) ဝေပိဓာပိ ပဒါနံ အသမ္ပုဋ္ဌော
အာပဇ္ဇတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၈၂။ (- သိ၊ ၄။
သင်္ဂဟ၊ ၃၉၆။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၃၃။) အနု၊ ၄။ ၁။
၃၃။ (တိ) (၂) သတ္တ ဒုကာ အညမည်
အသမ္ပုဋ္ဌာ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၇၉။ (- ဝိ၊ ၄။ ၄။
၂၄၇။ ဝိသင်္ဂဟ၊ ၈၅၊ ၃၉၇။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၃။

ဇော၊ဌ၊၃။၂၇၀။ ဝိမတိ၊၂။၁၄၅။ အံ၊ဇီ၊၂။ ၇၇။)

အသမ္ပန္နကထာ (န) [အသမ္ပန္န+ကထာ] မဆက်စပ် ပြောဆိုခြင်း။ ဒုက္ခယိတန္တိ အသမ္ပန္နကထာနေန၊ အတိပပဉ္စကထာနေန ဝါ ဒုဋ္ဌကထိတံ။ ဒီ၊ဇီ၊၂။၂၃၄။

အသမ္ပန္နဌာန (န) [အသမ္ပန္န+ဌာန] မဆက်စပ်သော အရပ်။ အညေဟိ ဂါမဓေတ္တေဟိ အသမ္ပန္နဌာနံ စေ။ ဝဇီရ၊၄၆၁။

အသမ္ပန္နတာ (တိ) [အသမ္ပန္န+တာ] မဆက်စပ်သည်၏ အဖြစ်။ အညမညဘိတ္တိစ္ဆဒ္ဓေနဟိ အသမ္ပန္နတာယ ပါဓေက္ခသန္တိဝေသာ နာမဝုစ္စတိ။ ဝိမတိ၊၂။၆။ (-အနုဇီ၊၃။၁၀၄။)

အသမ္ပန္နတာဒဿန (န) [အသမ္ပန္နတာ+ဒဿန] မဆက်စပ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ ဝိပွကိရိယမာနသုရမရဋ္ဌပမာ အသမ္ပန္နတာဒဿနတ္ထံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဇီ၊၂။၄၄၄။

အသမ္ပန္နတ္ထ (ပု၊န) [အသမ္ပန္န+အတ္ထ] (၁) မဆက်စပ်သောအနက်။ (တိ) (၂) မဆက်စပ်သောအနက်ရှိသော။ (၁) ပုဗ္ဗာပရဝသေန သမ္ပန္နရဟိတံ အသမ္ပန္နတ္ထံ။ အနုဇီ၊၃။၆၁။ (တိ) (၂) အသမ္ပန္နတ္ထံ ဝါ ဒဿဒါဠိမာဒိဝစနံ ဝိယ။ နေတ္ထိ၊ဌ။၇၉။

အသမ္ပန္နနာနတ္ထဒဿန (န) [အသမ္ပန္န+နာနတ္ထ+ဒဿန] အကြောင်းအကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် အချင်းချင်းမစပ်ခြင်း၊ အသီးအသီး၏အဖြစ်ကို မြင်ခြင်း၊ နာနာသန္တာနေ ဝိယ အသမ္ပန္နနာနတ္ထဒဿနတော....။ အနုဇီ၊၂။၁၄၀။

အသမ္ပန္နိတာ (တိ) [န+သမ္ပန္နိ+တာ] မစပ်သည်၏ အဖြစ်။ ပစ္စယပ္ပန္နံ ဟိ ပစ္စယသမ္ပန္နိတိ အပစ္စယပ္ပန္နတ္တာ အသမ္ပန္နိတာ ဧတ္ထ ဇောတိယတိ။ အနုဇီ၊၁။၁၁၈။

အသမ္ပန္နိတတ္ထ (တိ) [န+သမ္ပန္နိတ+အတ္ထ] မဆက်စပ်သော အနက်ရှိသော။ တေဟိ

ကေသ္မိံ ကာရကေ ဝုတ္တေ .. အဘိဓူစိတမေဝ အသမ္ပန္နိတတ္ထန္တိ အတ္တော။ ဝိမတိ၊၂။၂၉၇။

အသမ္ပာဓ (တိ) [န+သမ္ပာဓ] မကုဉ်းခြောင်းသော။ အသမ္ပာဓံ အဝေရမသပတ္တံ။ ခုဒ္ဒက။ ၁။ သုတ္တနိ။၃၀၁။ အသမ္ပာဓန္တိ သမ္ပာဓဝိရဟိတံ။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၂၁၂။ သုတ္တနိ၊ဌ။၁။၁၈၉။ (- ဇော၊၂။၂၂၃။ ဒီ၊ဌ။၂။၂၇၂။ မ၊ဌ။၄။၂၀၄။ သံ၊ဌ။၁။၇၀။ သံ၊ဌ။၂။၁၀၈။ သံ၊ဌ။၃။၉၃။ အံ၊ဌ။၂။၄၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၀၆။ ဥဒါန၊ဌ။၃၇၇၊၃၄၉။ ထေရ၊ဌ။၂။၄၅၂။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၃၄၁။ ဇော၊ဌ။၁။၉၂။ သာရတ္ထ၊၃။၁၉၄။ သံ၊ဇီ၊သစ်၊၂။၁၁၉။ ဒီ၊ဇီ၊၂။၂၆၊၆၉။ မ၊ဇီ၊၃။၃၈။ အံ၊ဇီ၊၃။၂၂၄။)

အသမ္ပုဠန္တ (တိ) [န+သမ္ပုဠန္တ] မသိသော။ အဝိပရိတံ အတ္ထံ အသမ္ပုဠန္တောယေဝ။ မူလဇီ၊၁။၁၅။ အသမ္ပုဠန္တ-လည်း ကြည့်။

အသမ္ပုဠမာန (တိ) [န+သမ္ပုဠမာန] မသိသော။ ဓမ္မိဿရဏာပိ တဏှာဂတဏှာ ကမ္မေသန္နိဿရိယံ အသမ္ပုဠမာနာ....။ ဝဇီရ၊၁၄၆။

အသမ္ပုဒ္ဓ (တိ) [န+သမ္ပုဒ္ဓ] မသိအပ်သော။ ဂုဏှမတ္ထံ အသမ္ပုဒ္ဓံ။ ဇော၊၁။၃၄၉။ အသမ္ပုဒ္ဓန္တိ ပရေဟိ အညာတံ။ ဇော၊ဌ။၆။၂၃၃။

အသမ္ပုဒ္ဓဘာဝါပတ္တိ (တိ) [အသမ္ပုဒ္ဓ+ဘာဝ+အာပတ္တိ] မသိသည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း။ ပုဂ္ဂလဏှ အသမ္ပုဒ္ဓဘာဝါပတ္တိယာ သော ပဉ္စော နိဇ္ဇဉော။ အနုဇီ၊၃။၂၆၈။

အသမ္ပုဇန္တ (တိ) [န+သမ္ပုဇ+အန္တ] မသိသော။ ထိုးထွင်း၍ မသိသော။ အသမ္ပုဇံ ဗုဒ္ဓနိသေဝိတံ ယံ။ ဝိ၊ဌ။၁။၁။ အသမ္ပုဇန္တိ ဓမ္မာနံ ယဏာသဘာဝံ အသမ္ပုဠန္တော။ ဝဇီရ၊၁၁။ (- သာရတ္ထ၊၁။၁၀။ ဝိမတိ၊၁။၃။)

အသမ္ပောဓ (ပ) [(၁) န+သံ+ဗုဓ+ဏ။ (၂) အသန္တ+ဗုဓ+ဏ။ (၃) အသမ+ဗုဓ+ဏ။

(၁) အနိစ္စ အစရှိသည်တို့နှင့် တကွ ယှဉ်စပ်၍ မသိတတ်သောတရား (မောဟ, အဝိဇ္ဇာ)။
 (၂) ထင်ရှားမရှိသော ပကတိ, အတ္တ-စသည်ကို သိတတ်သောတရား (မောဟ, အဝိဇ္ဇာ)။
 (၃) အနိစ္စ အစရှိသော သဘောမှန်ကို နိစ္စ စသောအားဖြင့် - မညီမညွတ် - ဖောက်လွှဲ ဖောက်ပြန် သိတတ်သောတရား (အဝိဇ္ဇာ, မောဟ)။ ယံ တသ္မိံ သမယေ အညာကံ။ အသမ္ဘောဓော။ အဘိ၊ ဓ။ ၉၄။ ၂၁၆။ ၂၂၂။ ၂၂၆။ ၂၄၄။ အဘိ၊ ဝိ။ ၈၇။ နေတ္ထိ၊ ဌ။ ၁၉၂။ အနိစ္စာဒိဟိ သဒ္ဓိံ ယောဇေတွာ န ဗုဇ္ဈတိတိ အသမ္ဘောဓော၊ အသန္တံ အသမ္ဘူ ဗုဇ္ဈတိတိပိ အသမ္ဘောဓော။ အဘိ၊ ဌ။ ၁။ ၂၉၆။ (-ဝဇီရ။ ၁၂။ မ၊ ဇိ။ ၁။ ၁၈၁။ မူလဇိ။ ၁။ ၁၂၀။)

အသမ္ဘောဓသဘာဝတ္ထ (န) [အသမ္ဘောဓ + သဘာဝ + တ္ထ] ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းသဘော မရှိသည်၏အဖြစ်။ မဂ္ဂပါတုဘာဝံ ပါယေတုံ န သက္ကောတိ အသမ္ဘောဓသဘာဝတ္တာ။ မ၊ ဇိ။ ၂။ ၂၆၅။

အသမ္ဘူဇန္တ (တိ) [န + သမ္ဘူဇန္တ] မဆည်းကပ်သော။ အသမ္ဘူဇန္တဗ္ဗိ န သမ္ဘူဇေယျ။ ဇော၊ ၁။ ၆၀။

အသမ္ဘူတ (တိ) [န + သမ္ဘူတ] မစုဆောင်းအပ်သော။ အသမ္ဘူတံ ဓနံ မဟလ္လကကာလေ အလဘိတွာ တပ္ပတိ သောစတိ။ ဇော၊ ဌ။ ၄။ ၁၇၉-၈၀။

အသမ္ဘူဝ (ပု) [န + သမ္ဘူဝ] မဖြစ်ခြင်း၊ တဏှဝိဘဏေ ဈာနစိတ္တေဟိ အသမ္ဘူဝေါ ဝုတ္တော။ အဘိ၊ ဌ။ ၁။ ၄၁၂။ (-ဝိ၊ ဌ။ ၂။ ၁၄၈။ အဘိ၊ ဌ။ ၁။ ၄၄၇။ အဘိ၊ ဌ။ ၂။ ၁၉၄။ ခုဒ္ဒက၊ ဌ။ ၁၆၃။ ၉၁၊ ၄။ ၇၆၊ ၂၇၆။ ဣတိဝုတ်၊ ဌ။ ၁၃၆၊ ၁၄၁။ သုတ္တနိ၊ ဌ။ ၁။ ၂၉၂။ ဝိမာန၊ ဌ။ ၁၅။ စရိယာ၊ ဌ။ ၂၉၂။ ဝဇီရ။ ၃၂။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၁၂။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၀။ ဒီ၊ ဇိ။ ၁။ ၂၆။ သီ၊ ဇိ။ သစ်၊ ၁။ ၃၂၃။ ဒီ၊ ဇိ။ ၃။ ၈၉။ မ၊ ဇိ။ ၃။ ၁၁၂။ သံ၊ ဇိ။ ၁။

၃၂။ ၂၇၈။ သံ၊ ဇိ။ ၂။ ၂၀။ အံ၊ ဇိ။ ၃။ ၄၂။ မူလဇိ။ ၁။ ၁၉။ အနုဇိ။ ၁။ ၅။)

အသမ္ဘူဝဂ္ဂဟဏ (န) [အသမ္ဘူဝ + ဂ္ဂဟဏ] မဖြစ်ဟု မှတ်ယူခြင်း။ ယတော ကုတောစိ ယဿ ကဿစိ အသမ္ဘူဝဂ္ဂဟဏတော။ အဘိ၊ ဌ။ ၂။ ၁၈၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၂၁။

အသမ္ဘူဝစောဒနာ (ထိ) [အသမ္ဘူဝ + စောဒနာ] မဖြစ်သင့်ဟု စောဒနာခြင်း။ သဗ္ဗာယတနတော ဟိ ကေဿ ဖဿဿ အသမ္ဘူဝစောဒနာယံ။ အနုဇိ။ ၂။ ၁၃၁။

အသမ္ဘူဝန္တ (တိ) [န + သမ္ဘူဝန္တ] မဖြစ်သော၊ မဖြစ်သင့်သော။ နိမိတ္တကတာဒိနံ အသမ္ဘူဝန္တာနံ အညတရဘာဝေနပိ။ ဝဇီရ။ ၄၈၉။ အသမ္ဘူဝန္တံ အတ္တံ ပရိကပေတုာ။ မ၊ ဇိ။ ၂။ ၁၂၁။ (-မူလဇိ။ ၃။ ၅၂။ အနုဇိ။ ၃။ ၁၇၇။)

အသမ္ဘူဝပရိယာယ (ပု) [အသမ္ဘူဝ + ပရိယာယ] မဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း။ ဝေဒနာဒိပဋိက္ခေပဝသေန အသမ္ဘူဝပရိယာယဿ ဇောတိတတ္တာ။ ဒီ၊ ဇိ။ ၂။ ၁၀၁။

အသမ္ဘူဝဝစန (န) [အသမ္ဘူဝ + ဝစန (ဘာဝပ္ပဓာန)] မဖြစ်သင့်ခြင်းကို ဟောအပ်သည်၏အဖြစ်။ တသ္မာပိ အရူပမေဝ မိဒန္တိ။ န၊ စိတ္တဇဏှာ သမ္ဘူဝဝစနတော။ အဘိ၊ ဌ။ ၁။ ၄၁၂။ အသမ္ဘူဝဝစနတောတိ အသမ္ဘူဝဝစနဘာဝတော။ အနုဇိ။ ၁။ ၁၈၇။

အသမ္ဘူဝဝစနဘာဝ (ပု) [အသမ္ဘူဝဝစန + ဘာဝ] မဖြစ်သင့်ခြင်းကို ဟောအပ်သည်၏အဖြစ်။ စတ္တတ္တာတိ အာဒိဝစနဿ အသမ္ဘူဝဝစနဘာဝတော။ မူလဇိ။ ၁။ ၁၇၄။ အသမ္ဘူဝဝစနလည်း ကြည့်။

အသမ္ဘူဝါဘာဝ (ပု) [အသမ္ဘူဝ + အဘာဝ] မဖြစ်ခြင်း၏ မရှိခြင်း။ တတော နိဗ္ဗတ္တာနံ ဓမ္မာနံ၊ (နိဗ္ဗတ္တနဓမ္မာနံ၊ ပဋိသံဌ။ ဒီ၊ ဇိ။) (နိဗ္ဗတ္တဓမ္မာနံ၊ ဝိသုဒ္ဓိ) အသမ္ဘူဝါဘာဝ-

တော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၇။
ဝိသုဒ္ဓိ ၂။၁၄၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၄။ အသမ္ဘဝါဘာ-
ဝတောတိ အနုပုဋ္ဌနသ အဘာဝတော။ သံ၊
ဋ္ဌ၊၂။၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ ၃။၂။၂၂၈။

အသမ္ဘာဝန (န) [န + သမ္ဘာဝန] မချီးမွမ်းခြင်း။
နာမာတိ အသမ္ဘာဝနော အပသာဒနပက္ခေ။
သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၁။

အသမ္ဘာဝနကိရိယာ (ထိ) [အသမ္ဘာဝန + ကိရိ-
ယာ] မချီးမွမ်းဖွယ်ကို ပြုခြင်း။ တပုဋ္ဌိက္ခေ-
ပတော အစိတ္တိကရဏံ၊ အသမ္ဘာဝနကိရိယာ။
မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၀၊၂၇။

အသမ္ဘာဝနဝစန (န) [အသမ္ဘာဝန + ဝစန] မချီး-
မွမ်းကြောင်းဖြစ်သော စကား။ ယံ ဝါ ပနာ-
တိ “ယံ ပန ကိဉ္စ” တိ အသမ္ဘာဝနဝစနမေတံ။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၃၅၁။

အသမ္ဘာဝနယျ (တိ) [န + သမ္ဘာဝနယျ]
မဖြစ်ထိုက်သော။ အရူပါဝစရာ ပန ဘုဉ္ဇေ-
ယျန္တိ အသမ္ဘာဝနယျာ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၈။

အသမ္ဘာဝေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [န + သမ္ဘာဝေတွာ]
ထင်စွာမပြုမူ၍ တဒဘယံ အသမ္ဘာဝေတွာ
အစွန္တသုဂမ္ဘိရံ... ဒဿေတုံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။
၃၈၄။

အသမ္ဘာဝေန္တ (တိ) [န + သမ္ဘာဝေန္တ] မချီးမွမ်း-
သော၊သု။ အာယသုန္တံ သိရိမတ္ထေရံ... အ-
သမ္ဘာဝေန္တာ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၉။ (- သာ-
ရတ္ထ၊၁။၇။ အနု၊ဋ္ဌ၊၂။၅၂။ အနု၊ဋ္ဌ၊၃။၃။)

အသမ္ဘိန္ဒ (တိ) [န + သမ္ဘိန္ဒ] (၁) မပျက်စီး-
သော။ (၂) မရောနှော-မရောရှက်-သော။
(၃) မကွဲသေးသော၊ နေရာမှ မထသေး-
သော။ (၄) အသမ္ဘိန္ဒေန ဝိလေပနေန
ယေန ဘဂဝါ တေနပသကံမိ။ ဝိ၊၂။၁၅၄။
အသမ္ဘိန္ဒေနာတိ အမက္ခိတေန၊ အနုဋ္ဌေနာတိ
အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊၃။၈၁။ အသမ္ဘိန္ဒေနာတိ
အနုဋ္ဌေန။ ဝိမတိ၊၂။၄၄။ (- သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၁။

သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၉၂။) (၂) သော ဟိ အသမ္ဘိန္ဒာယ မဟာ-
သမ္မတပဝေဏိယာ ဩက္ကာကဝံသေ ဇာတတ္တာ
ဇာတိကုလပုတ္တော။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၄။ အသမ္ဘိ-
န္ဒာယာတိ သမ္မေဒရဟိတာယ၊ ဇာတိသကံရ-
ဝိရဟိတာယာတိ အတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၇။
အသမ္ဘိန္ဒာဝဒေသနာကတာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၉။
မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၉။ အသမ္ဘိန္ဒာဝါတိ အသ-
ကိဏ္ဍာဝ ဒေသနာ ကတာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၉။
(- ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။
၁၈၊၁၆၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၈။
အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၁။၃၉၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၁၊၂၆၈။
ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၂။၅၉။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊
၂။၄၉၁။ သာရတ္ထ၊၁။၂၁၄။ သာရတ္ထ၊၂။
၁၇၁။ သာရတ္ထ၊၃။၂၇၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၀။ မ၊ဋ္ဌ၊
၂။၁၅၊၂၄၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၂။)
(၃) ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓါသနတော၊ အသမ္ဘိန္ဒာယ
ဝေ ပရိသာယ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၀။ အသမ္ဘိန္ဒာယ
ဝေါတိ ယထာနိသိန္ဒာယ ဝေါ အဝုဋ္ဌိတာယ
ဝေါတိ အတ္ထော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၆။

အသမ္ဘိန္ဒဥဇမဂ္ဂ (ပု) [အသမ္ဘိန္ဒ + ဥဇမဂ္ဂ]
မရောရှက်သည့် ပြောင့်မတ်သောလမ်း။ ဝေ
ဗြုဟ္မဏဝသလဘာဝဿ အသမ္ဘိန္ဒဥဇမဂ္ဂံ
အာစိက္ခန္တေန။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၇။

အသမ္ဘိန္ဒက (တိ) [အသမ္ဘိန္ဒ + က] မကွဲပြား-
သော။ ထေရဝါဒေါ (ထေရဝါဒေါဝေကော၊
သာရတ္ထ) အသမ္ဘိန္ဒကော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၇။
သာရတ္ထ၊၁။၁၁၇။

အသမ္ဘိန္ဒကထာ (ထိ) [အသမ္ဘိန္ဒ + ကထာ]
မရောရှက်သော စကား။ အယံ အသမ္ဘိန္ဒ-
ကထာ (နာမ)။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၂၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၁။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၂။၅၉။

အသမ္ဘိန္ဒကဋက (တိ) [အသမ္ဘိန္ဒ + ကဋက]
(အခြား အရောင်တို့နှင့်) မရောနှောသော
မည်းနက်သော အရောင်ရှိသော၊ မည်းနက်

သော အရောင်တမျိုးသာရှိသော။ န ကေ-
သာ ဝိယ အသမ္ဘိန္ဒကဋကော။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။
၂၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၄၂။ အသမ္ဘိန္ဒကဋကော
အညေန ဝဏ္ဏေန အသမ္ဘိန္ဒကဋကော။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၀၅။

အသမ္ဘိန္ဒကေသရသီဟ (ပု) [အသမ္ဘိန္ဒ + ကေ-
သရ + သီဟ] (အခြားအမျိုးနှင့်) မရောရှက်
သော ကေသရာခြင်္သေ့၊ (လည်ဆံရှိသော
ခြင်္သေ့၊ ကေသရာ ခြင်္သေ့အစစ်)။ အ-
သမ္ဘိန္ဒကေသရသီဟ မိဂရာဇာနံ ထာမေန
သန္ဓေန္တော ဧရသီဂါလော ဝိယ။ ဒီ၊ ၄၊ ၃။
၁၈။

အသမ္ဘိန္ဒခတ္တိယ (ပု) [အသမ္ဘိန္ဒ + ခတ္တိယ]
(အခြားအမျိုးနှင့်) မရောရှက်သော - မျိုးရိုး
မပျက်သော - မင်းမျိုးဖြစ်သူ။ ခတ္တိယ (ဇာ၊
၄၊ ၅။ ၃၁၈) ကြည့်။

အသမ္ဘိန္ဒခတ္တိယကုလ (န) [အသမ္ဘိန္ဒခတ္တိယ +
ကုလ] (အခြားအမျိုးနှင့်) မရောရှက်သော
- မျိုးရိုးမပျက်သော - မင်းမျိုး။ ဥဒ္ဓာကု-
လာ ပဗ္ဗင်တော အသမ္ဘိန္ဒခတ္တိယကုလာ။
ဒီ၊ ၁။ ၁၀၈။ အသမ္ဘိန္ဒခတ္တိယကုလေ ဇာ-
တတ္တာ။ ဇာ၊ ၄၊ ၆။ ၄၂။

အသမ္ဘိန္ဒခိရပက္ကပါယသ (ပု) [အသမ္ဘိန္ဒ + ခိရ-
ပက္က + ပါယသ] မရောနှောသော နို့ရည်ဖြင့်
- နို့ရည်စစ်စစ်ဖြင့် - ချက်သော - စားနာထမင်း
- နွားနို့ထမင်း။ အသမ္ဘိန္ဒခိရပက္ကပါယသံ
သပ္ပနာ ယောဇေတော။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၁၉၃။

အသမ္ဘိန္ဒခိရပက္ကပါယသသဒိသ (တိ) [အသမ္ဘိန္ဒ-
ခိရပက္ကပါယသ + သဒိသ] မရောနှောသော
နို့ရည်ဖြင့် ချက်သော - စားနာထမင်း - နွားနို့
ထမင်း - နှင့် တူသော။ အသမ္ဘိန္ဒခိရပက္ကပါ-
ယသသဒိသံ... ဓမ္မဒေသနံ။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၁၉၃။

အသမ္ဘိန္ဒခိရပါယ(ယာ)သ (ပု) [အသမ္ဘိန္ဒ + ခိ-
ရ + ပါယသ] မရောနှောသော နို့ရည်ရှိ

သော - စားနာထမင်း - နွားနို့ထမင်း။ အ-
သမ္ဘိန္ဒခိရပါယသံ ဒတော။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၁။ ၃၃၄။
အသမ္ဘိန္ဒခိရပါယသံ သမ္ပာဒေတော။ ထေရ၊
၄၊ ၂။ ၂၇၀။ အပါ၊ ၄၊ ၁။ ၃၃၄။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၀။)

အသမ္ဘိန္ဒဇာတိခတ္တိယကုလ (န) [အသမ္ဘိန္ဒ +
ဇာတိ + ခတ္တိယ + ကုလ] မရောရှက်သော
ဇာတိရှိသောမင်းမျိုး။ အသမ္ဘိန္ဒဇာတိခတ္တိ-
ယကုလေယေဝ ပန ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၃၁၃။

အသမ္ဘိန္ဒတ္တ (န) [အသမ္ဘိန္ဒ + တ္တ] မပျက်စီး
သည်၏အဖြစ်။ အသမ္ဘိန္ဒတ္တာ စက္ခုဿ။ အဘိ၊
၄၊ ၁။ ၃၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၅၂။ အသမ္ဘိန္ဒတ္တာတိ
အဝိနဋ္ဌတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ ၄၀၅။

အသမ္ဘိန္ဒင်္ဂ (န) [အသမ္ဘိန္ဒ + အင်္ဂ] မရောရှက်
သော - သီးခြားဖြစ်သော - အင်္ဂါ။ ဣမာနိ
ပန ဇောဂါနိ... ပဉ္စ အသမ္ဘိန္ဒင်္ဂါနိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။ ၇၉။ အသမ္ဘိန္ဒင်္ဂါနိတိ ကေဟိစိ သမ္မေဓ-
ရဟိတာနိ၊ ဝိသုယေဝ အင်္ဂါနိတိ ဝတ္တံ
ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၅။

အသမ္ဘိန္ဒနာနာရသ (ပု) [အသမ္ဘိန္ဒ + နာနာရသ]
မရောနှောသော၊ အသီး အသီး သော အရ
သာ။ အသမ္ဘိန္ဒနာနာရသေ ဂေဓံ အကတော။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၉၆။

အသမ္ဘိန္ဒပဒ (န) [အသမ္ဘိန္ဒ + ပဒ] မရောနှော
သောပုဒ်၊ (အခြားနေရာ၌ မလာရှိမူ၍ ၎င်း
နေရာ၌သာ လာရှိသော ဝါကျ)။ တေနဟာ-
နန္တ သုဏ္ဏာထာတိ ဣဝံ တေပိဋကေ ဗုဒ္ဓဝစနေ
အသမ္ဘိန္ဒပဒံ။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၁၀။ အသမ္ဘိန္ဒပဒန္တိ
အဝေါမိဿကပဒံ၊ အညတ္တ ဧဝံ အနာဂတံ
ဝါကျန္တိ အတ္တော။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၂၀။ (-သံ၊
၄၊ ၂။ ၁၅၇။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၃၁။ ၂၉၁။ သံ၊ ၄၊ ၁။
၁။ ၅၀။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၃၇၂။)

အသမ္ဘိန္ဒပါယာသ (ပု) [အသမ္ဘိန္ဒ + ပါယာသ]
မရောနှောသော - စားနာထမင်း - နွားနို့

တမင်း။ အသမ္ဘိန္ဒပါယာသာဒိနိ ပိ - ဩဇ-
ဝန္တာနိ ဟောန္တိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၈၉။ (-အပ၊
ဋ္ဌ၊၁။ ၆၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။ ၃၂၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၆၅။)

အသမ္ဘိန္ဒမဟာသမ္ပတဝံသ (ပု) [အသမ္ဘိန္ဒ+
မဟာသမ္ပတ+ဝံသ] မရောရှက်သော မဟာ-
သမ္ပတမင်း၏ အမျိုးအနွယ်။ သာကဝါပိ
အသမ္ဘိန္ဒမဟာသမ္ပတဝံသေ ဥပ္ပနော။ မ၊ဋ္ဌ၊
၄။ ၂၀၅။

အသမ္ဘိန္ဒရသ (တိ) [အသမ္ဘိန္ဒ+ရသ] မရောနှော
သော အရသာရှိသော။ ဧဝံ ယံ ယံ အ-
သမ္ဘိန္ဒရသံ ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၃၈၅။ ဝိ၊သင်္က-
ဟ။ ၁၀၈။ သဓေ အသမ္ဘိန္ဒရသံ ဝါ ဟောတိ
သုဓောတံ ဝါ။ ကင်္ခါ။ ၂၂၆။ ဧတ္ထေ အသမ္ဘိန္ဒ-
ရသန္တိ အမိသိတရသံ။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌိ။ ၃၉၀။

အသမ္ဘိန္ဒရသတ္ထ (န) [အသမ္ဘိန္ဒရသ+တ္ထ] မရော
နှောသော အရသာရှိသည်၏ အဖြစ်။ တံ
ဝိကာလေပိ ကပ္ပတိ အသမ္ဘိန္ဒရသတ္တာ။ သာ-
ရတ္ထ၊၃။ ၃၃၄။ (-ဝိမတိ၊၁။ ၃၅၀။)

အသမ္ဘိန္ဒဝဏ္ဏ (တိ) [အသမ္ဘိန္ဒ+ဝဏ္ဏ] မရောနှော
သော အဆင်းရှိသော။ အပညာယမာနဝိဝ-
ရာနိ အသမ္ဘိန္ဒဝဏ္ဏာနိ ကေနိလာနေဝ ဟုတုာ
ဒိဿန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၅၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၇၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊
၁။ ၄၀၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၄၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၃၄။

အသမ္ဘိန္ဒဝတ္ထုက (တိ) [အသမ္ဘိန္ဒ+ဝတ္ထု+က] မပျက်စီး-
မချုပ်ပျောက်-သေးသော မှီထု
ဝတ္ထုရှိသော။ အသမ္ဘိန္ဒဝတ္ထုကာ အသမ္ဘိန္ဒာ-
ရမ္ပကာတိ အသမ္ဘိန္ဒသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ အသမ္ဘိန္ဒေ
အာရမ္ပဏေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ အဘိ၊ဝိ။ ၃၃၁။ အ-
သမ္ဘိန္ဒဝတ္ထုကာတိ အနိရုဒ္ဓဝတ္ထုကာ။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၂။ ၃၈၆။ (-အဘိ၊ဝိ။ ၃၂၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။
၂၂၀။ ဝဇိရ။ ၁၂၈။)

အသမ္ဘိန္ဒသမုဋ္ဌာန (တိ) [အသမ္ဘိန္ဒ+သမုဋ္ဌာန] မရောနှောသော-
ဖြစ်ကြောင်း-သမုဋ္ဌာန်-
ရှိသော။ အညေဟိ သဒ္ဓိံ အသမ္ဘိန္ဒသမုဋ္ဌာ-

နာနိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၁၄၁။ အသမ္ဘိန္ဒသမုဋ္ဌာနာနိတိ
အသက်ရသမုဋ္ဌာနာနိ။ ဝဇိရ။ ၅၄၅။ သာ-
ရတ္ထ၊၃။ ၄၅၇။

အသမ္ဘိန္ဒာရမ္ပဏ (တိ) [အသမ္ဘိန္ဒ+အာရမ္ပဏ] မပျက်စီး-
မချုပ်ပျောက်-သေးသော အာရုံ
ရှိသော။ တေ အနိရုဒ္ဓါနေဝ ရူပါဒိနိ အာရမ္ပ
ပဝတ္ထနတော အသမ္ဘိန္ဒာရမ္ပဏာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊
၃။ ၂၂၀။ အသမ္ဘိန္ဒဝတ္ထုက-လည်း ကြည့်။

အသမ္ဘိတ (တိ) [န+သမ္ဘိတ] ကြောက်ရွံ့ခြင်း
မရှိသော၊ မကြောက်ရွံ့သော။ သိဟရာဇာဝ-
သမ္ဘိတာ။ အပ၊၁။ ၂၀။ အသမ္ဘိတော ဘယာ-
တိတော။ ၎င်း ၃၇၃။ (-စရိယာ၊ဋ္ဌ။ ၁၆၈။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။ ၃၂၅။)

အသမ္ဘိတကေသရသီဟ (ပု) [အသမ္ဘိတ+ကေ-
သရသီဟ] မကြောက်ရွံ့သော ကေသရာ-
ခြင်္သေ့။ အသမ္ဘိတကေသရသီဟော ဝိယ
အဋ္ဌဝိံ ပါပိသိယေဝ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၉၀။

အသမ္ဘုဏန္တ (တိ) [န+သမ္ဘုဏန္တ] မဝှမ်းဆောင်
နိုင်သော၊ မတတ်နိုင်သော။ အသမ္ဘုဏန္တော
ပန ဗြဟ္မစရိယံ။ သုတ္တနိ။ ၃၃၈။ အသမ္ဘုဏ-
န္တောတိ အသက္ကောန္တော။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၀၇။

အသမ္ဘုတ (တိ) [န + သမ္ဘုတ] မပြစ်
သော၊ ကောင်းစွာမပြစ်သော။ အသမ္ဘုတံ
အနန္တကံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၁၀။ (- သိ၊ဋ္ဌိ၊သင်္ခ၊
၁။ ၄၂၄။ မ၊ဋ္ဌိ၊၂။ ၃၁၇။)

အသမ္ဘုတတ္ထ (တိ) [အသမ္ဘုတ+အတ္ထ] ထင်
ရှားမရှိသော အနက်ရှိသော၊ မှားယွင်း
သော။ အသမ္ဘုတတ္ထ (သံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၁၆) နှိ
န သမ္ဘုတတ္ထံ၊ မုသာတိ အတ္ထော။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။
၃၅၅။

အသမ္ပေဒ (ပု) [န+သမ္ပေဒ] မရောရှက်ခြင်း။
လောကဝေါဟာရတောဝ သမ္ပေဒေါ ဝါ အ-

သမ္ဘောဝေါ ဝါ ဂဟေတဗ္ဗော။ ဝိမတိ၊ ၂။၁၆၅။
(-ဝိမတိ၊ ၂။၁၅၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၄၀၁။)

အသမ္ဘောဂ (ပု) [န + သမ္ဘောဂ] အတူတကွမသုံး
ဆောင်ခြင်း၊ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံမှုမပြုခြင်း။
အသမ္ဘောဂံ သံသေန။ ဝိ၊ ၄။၄၈၊ ၇၊ ၁၊ ၂၊ ၆၊ ၃။
ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၁။ (-ဝဇီရ။ ၁၅၀။ ဝိမတိ၊ ၂။
၂၃၄။ ဒီ၊ ၃။ ၁၄၇။)

အသမ္ဘောဂကရဏ (န) [အသမ္ဘောဂ + ကရဏ]
အတူတကွ မသုံးဆောင်ခြင်းကို ပြုခြင်း၊
ပေါင်းသင်းဆက်ဆံမှုကို မပြုခြင်း၊ သံသေန
ဝဇာယ အသမ္ဘောဂကရဏံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၃၄။

အသမ္ပဂ္ဂတ (တိ) [န + သမ္ပ + ဂတ] ကောင်း
စွာ - နည်းမှန်လမ်းမှန် - မကျင့်သော - ကျင့်
သည့် မမည်သော။ သဟဓမ္မိကေသု ဝိ၊ ၁။
မနာပတာပိ အသမ္ပဂ္ဂတာ အကွာယတိ။
မ၊ ၄။ ၁။ ၃၂၀။

အသမ္ပဇ္ဇိတာ (ကြိ၊ ဝိ) [န + သမ္ပဇ္ဇိတာ] မသုတ်
သင် မရှင်းလင်းမှု၍၊ တံမြက်မလှည်း၍။
အသမ္ပဇ္ဇိတာ နိသိန္နဘာဝံ ဝတ မေ သတ္တာ
အညာသိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၊ ၁၇၆။ (-မ၊ ၄။ ၄၊ ၅၄။
ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၉။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၂။)

အသမ္ပဋ္ဌ (တိ) [န + သမ္ပဋ္ဌ] တံမြက်မလှည်းအပ်
သော။ အသမ္ပဋ္ဌ ပရိဝေဏံ ဝါ အပဋ္ဌိဇ္ဇေတံ
သေနာသနံ ဝါ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၊ ၁၃။ (-အဘိ၊
၄။ ၁။ ၄၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၁၅။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၃။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၀၆။)

အသမ္ပဋ္ဌာန (န) [အသမ္ပဋ္ဌ + ဌာန] တံမြက်
မလှည်းအပ်သော အရပ်။ အသမ္ပဋ္ဌာနံ
သမ္ပဋ္ဌန္တော ဂိလာနေဟိ ဘိက္ခုဟိ သဒ္ဓိံ
ပဋိသန္တာရံ ကရေန္တော။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၂၊ ၂။
(-ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၉၉၊ ၁၇၆။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၊ ၆။ ဝိ၊
သင်္ဂဟ။ ၂၇၄။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၅။)

အသမ္ပတ (တိ) [န + သမ္ပတ] မသမုတ်အပ်
သော၊ အသိအမှတ်မပြုအပ်သော၊ သမ္ပတိ-

မရသော။ အနုပသမ္ပန္တံ သံသေန သမ္ပတံ ဝါ
အသမ္ပတံ ဝါ သေနာသနပညာပကံ ဝါ။
ဝိ၊ ၂။ ၅၇။ ယော ပန ဘိက္ခု အသမ္ပတော
ဘိက္ခုနီယော ဩဝဇေယျ၊ ပါစိတ္တိယံ။ ဝိ၊ ၂။
၇၂။ (- ဝိ၊ ၂။ ၇၄၊ ၄၂၊ ၄၂၊ ၄၃၊ ၄၄၊ ၄၄။
ဝိ၊ ၃။ ၁၃၀၊ ၁၄၆၊ ၁၅၀။ ဝိ၊ ၅။ ၂၆။ ဝိ၊ ၄။ ၁။
၃၃၄။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၃၊ ၂၊ ၁။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၆၉။
ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၄၂၊ ၁၀၈၊ ၂၅၆။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၂။
ကခါ၊ ဂဂ၊ ၂၊ ၁။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၂။ မဟာနိ၊
၄။ ၃၅၁။ ဝဇီရ။ ၇၇၊ ၃၀၇။ သာရတ္ထ၊ ၃။
၂၇၃။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၅၆၊ ၁၉၅။ ကခါ၊ ၄။ ၁၃၆၊
၃၆၂။)

အသမ္ပတမူလက (တိ) [အသမ္ပတ + မူလ + က]
မသမုတ်အပ် - အသိအမှတ်မပြုအပ် - သည့်
အဖြစ်ဟူသော အကြောင်းရင်း ရှိသော၊
သမ္ပတိမရခြင်းကြောင့် မြစ်သော။ ကထံ
အသမ္ပတမူလကံ ဖုက္ကန္တံ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၆၉။

အသမ္ပသန (န) ပက (တိ) [န + သမ္ပသန + ပက]
သုံးသပ်ခြင်းသို့ မရောက်သော၊ မသုံးသပ် -
ထိုက် - ကောင်း - သော။ အသမ္ပသနပဂါ-
နမ္ပိ အတ္တိဘာဝတော ဝဋ္ဌဗ္ဗဘာ လူဓ န
ဂဟိတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၇။ အသမ္ပသန-
ပကံ အာကာသဓာတု အထ ကသ္မာ ဝိတ္တာ-
ရေသိ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၆၃။

အသမ္ပသန (န) ပကတ္တ (န) [အသမ္ပသန (န) ပက
+ တ္တ] သုံးသပ်ခြင်းသို့ မရောက် - မသုံးသပ်
ထိုက် - သည်၏ အဖြစ်။ မဂ္ဂပလာနိ ပန အ-
သမ္ပသနပကတ္တာ လူဓ န ကထိယန္တိ။ အံ၊ ၄။
၂။ ၁၄၇။ ဧတ အသမ္ပသနပကတ္တာ လူမသ္မိံ
အဓိကာရေ န ဂဟေတဗ္ဗော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၄၄။
(-ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၅။)

အသမ္ပသိတဗ္ဗတ္ထ (န) [န + သမ္ပသိတဗ္ဗ + တ္တ]
မသုံးသပ်မဆင်ခြင်အပ်သည်၏ အဖြစ်။ ရူပါ-
ရူပဓမ္မာနံ အဝုန္တဝိရရတာယ ဧကန္တံ အသမ္ပ-
သိတဗ္ဗတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၃၉၉။

အသမ္မာ (ကျ) [န + သမ္မာ] မကောင်းစွာ၊
မကောင်းသဖြင့်။ လူငွေသူ ပိယေသု၊ အနိ-
ငွေသူ အပိယေသု၊ အသမံ အသမ္မာ ပေက္ခိ-
တေသု။ မ၊ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၇၃။

အသမ္မာဣရိယနကရ (တိ) [န + သမ္မာ + ဣရိ-
ယန + ကရ] ကောင်းစွာ-ဖြစ်ပွားခြင်း-တိုး
တက်ကြီးပွားခြင်း- စောင့်ရှောက်ခြင်း-ကို
မပြုတတ်သော။ အသမ္မာဣရိယနကရနံ
ကိလေသာနံ ပဟာနာ သမ္မာ သော လော-
ကေ ဣရိယမာနော။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၈၄။
မဟာနိ၊ ၄။ ၃၈၄။

အသမ္မာန (န) [န + သမ္မာန] မမြတ်နိုးခြင်း။
ဧတေ ဝိဋ္ဌိဓမ္မေ နိဿယိတော သဒ္ဓိဘာဝသင်္ခါတံ
ဝိမာနံ အသမ္မာနံ ပဿန္တော။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။
၂၇၁။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၀၈။ (- ဝိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၂၇၃။)

အသမ္မာနိတ (တိ) [န + သမ္မာနိတ] မမြတ်နိုး-
မပူဇော် - အရှိအသေမပြု - အပ်သော။
အသမ္မာနိတာ ယဿ သကေ အဂါရေ။
ဇော၊ ၁။ ၂၃၀။ အသမ္မာနိတာတိ အသက္ကတာ။
ဇော၊ ၄။ ၁၁၁၄။

အသမ္မာပဋိပတ္တိ (တိ) [န + သမ္မာ + ပဋိပတ္တိ]
ကောင်းစွာမကျင့်ခြင်း။ အသမ္မာပဋိပတ္တိယာ
ကုလသန္တာနတော ဗာဟိရော ဟုတွာ။ ဒီ၊
ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၃၃၀။ အံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၂၅၈။

အသမ္မာပဋိပတ္တိပစ္စုပ္ပန် (တိ) [အသမ္မာပဋိ-
ပတ္တိ + ပစ္စုပ္ပန်] (၁) ကောင်းစွာမကျင့်
ခြင်း ဟူသော အကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်သော
တရား (မောဟ)။ (၂) ကောင်းစွာကျင့်
ခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဖက်အဖြစ်ဖြင့်-ဉာဏ်အား
ထင်မြင်လာသော-ဉာဏ်ဖြင့်ယူအပ်သော-
တရား (မောဟ)။ (မောဟော) အသမ္မာပဋိ-
ပတ္တိပစ္စုပ္ပန်နော။ အဘိ၊ ၄။ ၂၉၁။ လူတိ-
ဝုတ်၊ ၄။ ၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၉၀။ ဖလဋ္ဌေန ပစ္စုပ္-
ပန်နော အသမ္မာပဋိပတ္တိပစ္စုပ္ပန်နော မော-

ဟော၊ သမ္မာပဋိပတ္တိပဋိပက္ခဘာဝဂ္ဂဟဏာ-
ကာရော ဝါ။ မူလဇ္ဇိ၊ ၁။ ၁၁၉။ (- အနု၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။
၁၂၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၄၉။)

အသမ္မာပဋိပန္န (တိ) [န + သမ္မာ + ပဋိပန္န]
ကောင်းစွာ မကျင့်သောသူ။ ကုသိတောပိ
တေန ကုသိတဘာဝေန အသမ္မာပဋိပန္နော
သတ္တု သန္တိကာ လဒ္ဓဗ္ဗအရိယနေဒါယဇ္ဇဿ
န ဘာဂီ။ ဒီ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၃၃၀။ (- အံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၂၅၈။)

အသမ္မာပရိပစ္စမာန (တိ) [န + သမ္မာ + ပရိ-
ပစ္စမာန] ကောင်းစွာ မကြေကွက်သော၊
အာဟာရ။ အသမ္မာပရိပစ္စမာနော ဗဒ္ဓျ-
ကဏ္ဍကဏ္ဍကုဋ္ဌကိလာသသောသကာသာတိ-
သာရပုဘုတိနိ ရောဂသတာနိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၃၄၀။ (- သီ၊ ဇ္ဇိ၊ သင်္ခ၊ ၂။ ၁၀၅။)

အသမ္မာပရိပါက (ပု) [န + သမ္မာ + ပရိပါက]
ကောင်းစွာ မကြေကွက်ခြင်း။ အသမ္မာပရိ-
ပါကောပိ ဝိသမပါကိနိယာ ဂဟဏိယာ
ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ မ၊ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၁၇၃။ (-
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၄၃၀။)

အသမ္မာဘာသိ (တိ) [န + သမ္မာ + ဘာသိ]
ကောင်းစွာ ပြောဆိုလေ့မရှိသော သူ။ အ-
သမ္မာဘာသိ ဝါ အကာတုကာမောပိ က-
ရောမိ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၃။

အသမ္မာဝတ္တန (န) [န + သမ္မာ + ဝတ္တန]
ကောင်းစွာ မကျင့်ခြင်း။ အသမ္မာဝတ္တနာ-
ဒိသု နိဿာရဏိယံ ပညတ္တံ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၆၆။
(- ဝဇီရ၊ ၄၁၈။)

အသမ္မာဝတ္တနာပတ္တိ (တိ) [အသမ္မာဝတ္တန +
အာပတ္တိ] ကောင်းစွာ မကျင့်ခြင်းကြောင့်
သင့်သော အာပတ်။ သဒ္ဓိဝိဟာရိကအန္တေ-
ဝါသိကေသု အသမ္မာဝတ္တနာပတ္တိ အလဇ္ဇိနံ
နိဿာယ ဒါနာဒိမ္မိ ဒသဝသောဝ အာပဇ္ဇတိ။
ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၇၇။

အသမ္မာဝတ္ထန္တ (တိ) [န + သမ္မာဝတ္ထန္တ] ကောင်းစွာ မကျင့်သောသူ။ အနုဇာနာမိဘိက္ခဝေ အသမ္မာဝတ္ထန္တ ပဏာမေတုံ။ ဝိပဉ္စ၊ ၆၊ ၈၊ ၆။ (-အံ၊ ၄၊ ၁၊ ၅၃။ ဝဇီရ၊ ၉၂။)

အသမ္မာဝုတ္တ (တိ) [န + သမ္မာဝုတ္တ] ကောင်းစွာ မရွတ်ဆိုအပ်သော။ ဝုန္တိက္ခိတ္တဏှာတိ အသမ္မာဝုတ္တဿ။ နေတ္ထိ၊ ၄၊ ၇၉။

အသမ္မာသမ္ပုဒ္ဓ (ပု) [န + သမ္မာသမ္ပုဒ္ဓ] မဖောက်မပြန်ကိုယ်တော်တိုင်အကုန်အစင်သိမြင်တော်မူသော ဘုရားရှင်မဟုတ်သောသူ။ ဣဝ ပန စန္ဒ သတ္တာ စ ဟောတိ အသမ္မာသမ္ပုဒ္ဓေါ။ ဒီ၊ ၃၊ ၉၉။ (-သံ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၂။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂၊ ၄၄။)

အသမ္မာသမ္ပုဒ္ဓပ္ပဝေဒိတ (တိ) [န + သမ္မာသမ္ပုဒ္ဓ + ပဝေဒိတ] မြတ်စွာဘုရားသည် - သိစေ - ဟောကြား - အပ်သည်မဟုတ်သော။ ယထာ တံ ဝုရက္ခာတေ ဓမ္မဝိနယေ ဝုပ္ပဝေဒိတေ အနိယျာနိကေ အနုပသမသံဝတ္တနိကေ အသမ္မာသမ္ပုဒ္ဓပ္ပဝေဒိတေ ဘိန္ဒုထူပေ အပ္ပဋိသရဏေ။ ဒီ၊ ၃၊ ၉၇။ မ၊ ၁၊ ၉၆။ န သမ္မာသမ္ပုဒ္ဓေန သဗ္ဗညုနာ ပဝေဒိတောတိ အသမ္မာသမ္ပုဒ္ဓပ္ပဝေဒိတော။ မ၊ ၄၊ ၁၊ ၃၂။

အသမ္မိဿ (တိ) [န + သမ္မိဿ] မရောရွက် - မရောနှော - သော။ ပဋိဝေပေညာယ အသမ္မိဿံ (အသမ္မိဿကံ) သဒ္ဓါမတ္တကံ။ ဝိ၊ ၄၊ ၃၊ ၁၆၅။ အံ၊ ၄၊ ၃၊ ၁၂၅။ သာရတ္ထ၊ ၃၊ ၂၉၂။ ဝိမတိ၊ ၂၊ ၁၈၂။ (-ဒီ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၆၅။ ဒီ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၀၊ ၃၄၇။ မ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၄၆။ မ၊ ၄၊ ၄၊ ၁၃၁။ အဘိ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၊ ၈၂၊ ၁၂၉၊ ၃၄၁။ အဘိ၊ ၄၊ ၃၊ ၇၊ ၁၀၊ ၄၀၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၁၄၂။ ဥဒါန၊ ၄၊ ၄၀။ ဓမ္မာ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၃၉။ ပေတ၊ ၄၊ ၁၉၂။ ထေရ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၀၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄၊ ၄၇၊ ၂၃၂။ ဇာ၊ ၄၊ ၃၊ ၂၃၀။ မဟာနိ၊ ၄၊ ၆၊ ၈။ နေတ္ထိ၊ ၄၊ ၉၅။ သာရတ္ထ၊ ၂၊ ၁၈၃။ သာရတ္ထ၊ ၃၊ ၁၃၆။ ဝိမတိ၊ ၁၊ ၅။ သီ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၊ ၄၀၀။ မ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၈၀။ မ၊ ၄၊ ၃၊

၃၄၈။ သံ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၅၉၊ ၄၅၄။ မူလ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၀။ မူလ၊ ၄၊ ၃၊ ၁၆၊ ၁၉၊ ၂၂။ အနု၊ ၄၊ ၁၊ ၁၁။ အနု၊ ၄၊ ၂၊ ၂၊ ၁၆၆။ အနု၊ ၄၊ ၂၊ ၉၊ ၃၀။ နေတ္ထိ၊ ၄၊ ၁၆၊ ၆၂။)

အသမ္မိဿက (တိ) [န + သမ္မိဿ + က] မရောနှောသော။ အသမ္မိဿ - ကြည့်။

အသမ္မိဿကကာလဘေဒ (တိ) [အသမ္မိဿက + ကာလ + ဘေဒ] မရောနှောသော ကာလ အထူးရှိသော။ ပါဠိ ပန ဥပ္ပါဒဝါရေ နိရောဝါရေ စ တီသု အသမ္မိဿကကာလဘေဒေသု။ အဘိ၊ ၄၊ ၃၊ ၂၉၈။

အသမ္မိဿကဋ္ဌက (တိ) [အသမ္မိဿ + ကဋ္ဌက] အသမ္မိန္ဒကဋ္ဌကနှင့် အနက်တူ။ ၎င်း - ကြည့်။

အသမ္မိဿဓီရ (န) [အသမ္မိဿ + ဓီရ] မရောနှောသောနို့ရည်။ ဥဒကေန အသမ္မိဿဓီရေန ပက္ကပါယာသန္တိ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၁၊ ၇၀။

အသမ္မိဿဋ္ဌ (ပု) [အသမ္မိဿ + အတ္ထ] မရောနှောသော အနက်သဘော။ လောကုတ္တရေဟိ အသမ္မိဿဋ္ဌေန။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁၊ ၄၀။

အသမ္မိဿတာ (တိ) [အသမ္မိဿ + တာ] မရောနှောသည်၏ အဖြစ်။ ... ကာမာမိသဝဇ္ဇာမိသေဟိ အသမ္မိဿတာယ နိရာမိသံ နိဗ္ဗာနသုခဉ္စ အဓိဂစ္ဆေယျ။ ထေရ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၃၁။ (- ထေရ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၅၅။ သီ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၊ ၈၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၀။)

အသမ္မိဿနဒ္ဓိ (တိ) [အသမ္မိဿ + နဒ္ဓိ] မရောနှောသော မြစ်။ အသမ္မိဿနဒ္ဓိယော ပန စတသောပိ ကိတ္တေတုံ ဝဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၃၊ ၃၂။ ကသီ၊ ၄၊ ၁၄၁။

အသမ္မိဿလောကုတ္တရတ္တ (န) [အသမ္မိဿ + လောကုတ္တရ + တ္တ] မရောနှောသောလောကုတ္တရာ၏အဖြစ်။ နိဗ္ဗတ္တိတလောကုတ္တရာတိ

လောကီယဓမ္မသာဓာရဏသင်္ခတဏှာပိ အ
ဘာဝါ လောကီယေဟိ သဗ္ဗတာ အသမ္ဘိဿ-
လောကုတ္တရတ္တာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၄၄။

အသမ္ဘိဿဝါစက (တိ) [န+သမ္ဘိဿ+ဝါစက] မရောနှောဟူသော အနက်ကို ဟောသော။
ကေဝလ-သဒ္ဓေါ အသမ္ဘိဿဝါစကော ဟော-
တိ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၉၀။

အသမ္ပုခတ္တ (န) [အသမ္ပုခါ+တ္တ] မျက်မှောက်
မဟုတ်သည်၏အဖြစ်။ တသ္မာ အသမ္ပုခတ္တာ
ဝိဇ္ဇာသေဝနတ္တာ စသ ဝေ စေတသော ပရိ-
ဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ။ သုတ္တနိ၊ ၂။ ၈၀။

အသမ္ပုခါ (သတ္တမုတ္တ-ဗျ) [န+သမ္ပုခါ] မျက်
ကွယ်၌။ ယော န ခေါ ဘန္တေ သမဂ္ဂေါ
သံသော သမ္ပုခါကရဏီယံ အသမ္ပုခါ
ကရေတိ။ ဝိ ၃။ ၄၄၈။ (-ဝိ၊ ၄။ ၅၊ ၄၁၊ ၇၁။
ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၆၊ ၂၇။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၂။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၊ ၄၊
၂၄၄။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၉၂။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၈။
ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၅၃၃။ ဝဇီရ။ ၂။ ၂၈၉၊ ၅၁၅၊
၅၇၈။ ကခါ၊ ၄။ ၂၄၄။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၂။ သံ၊ ၄။
သင်္ဂဟ။ ၅၈။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၂။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၄။)

အသမ္ပုခါကမ္မ (န) [အသမ္ပုခါ+ကမ္မ] မျက်
ကွယ်၌ ပြုအပ်သောကံ။ အဋ္ဌ အသမ္ပုခါ-
ကမ္မာနိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၂၃၉။

အသမ္ပုခါကရဏီယ (တိ) [အသမ္ပုခါ+ကရ-
ဏီယ] မျက်ကွယ်၌ ပြုအပ်သော(ကံ)။
အသမ္ပုခါကရဏီယံ နာမ ဒုတေနုပသမ္ပုခါ
ပတ္တနိက္ကုဋ္ဌနံ ပတ္တနိက္ကုဋ္ဌနံ ဥမ္ပတ္တကသိက္ခုဋ္ဌာ
ဥမ္ပတ္တကသမ္ပုတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၂၄၄။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။
၃၉၅။

အသမ္ပုခါဓိဋ္ဌာန (န) [အသမ္ပုခါ+အဓိဋ္ဌာန] မျက်ကွယ်၌ရှိသော သင်္ကန်းကို အဓိဋ္ဌာန်တင်
ခြင်း။ အသမ္ပုခါဓိဋ္ဌာနံ သင်္ကတံ။ ကခါ၊ ၄။
၂၈၃။

အသမ္ပုခါနိဒ္ဒိဋ္ဌ (တိ) [အသမ္ပုခါ+နိဒ္ဒိဋ္ဌ] မျက်
ကွယ်၌ ညွှန်ပြအပ်သော။ အယံ တတိ-
ယော သိက္ခုနာ အသမ္ပုခါနိဒ္ဒိဋ္ဌော။ ဝိ၊ ၄။ ၂။
၂၅၅။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၆၃။ ကခါ၊ ၄။ ၃၁၃။

အသမ္ပုခိဘူတ (တိ) [န+သမ္ပုခိဘူတ] မျက်
မှောက်၌-မဖြစ်-မရှိ-သော။ အသမ္ပု-
ခိဘူတဏှာ ကရေယျ ကမ္မံ။ ဝိ၊ ၅။ ၃၇၆။ (-
ကခါ၊ ၁၀၈။ ဝဇီရ။ ၅၀၉။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၆၈။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၃၇။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၉၃။ သံ၊ ၄။ ၁။
၃၃၂။ မူလဋီ၊ ၁။ ၇၃။)

အသမ္ပုဋ္ဌ (တိ) [န + သမ္ပုဋ္ဌ] မပျောက်ပျက်
သော။ ဥပဋ္ဌိတာ သတိ အသမ္ပုဋ္ဌာ။ ဝိ၊ ၁။ ၄။
မ၊ ၁။ ၂၆။ အံ၊ ၁။ ၂၇။ အံ၊ ၃။ ၂။ ဣတိ-
ဝုတ်။ ၂၇၄။ နေတ္တိ။ ၇၄။ (-သံ၊ ၁။ ၄။ ဝိ၊ ၄။
၁။ ၁၁၁။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၈။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၅။ အံ၊ ၄။
၃။ ၂၅။ ဣတိဝုတ်။ ၄။ ၃၄၃။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၁။
အနုဋီ၊ ၁။ ၉၆။)

အသမ္ပုဋ္ဌကတ (တိ) [အသမ္ပုဋ္ဌ + ကတ] မပျောက်ပျက်အောင် ပြုအပ်သော။ တေ
ဓမ္မာ သာရိတာ အသမ္ပုဋ္ဌကတာ အပိလာ-
ဝိတာ ဟောန္တိ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၉၆။

အသမ္ပုဋ္ဌတာကရဏ (န) [အသမ္ပုဋ္ဌတာ+
ကရဏ] မပျောက်ပျက်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြု
ခြင်း။ နိစ္စလသ အာရမ္မဏသ ဌပနံ သာရ-
ဏံ အသမ္ပုဋ္ဌတာကရဏံ အပိလာပနံ။
မူလဋီ၊ ၁။ ၈၉။

အသမ္ပုဋ္ဌတ္တ (န) [အသမ္ပုဋ္ဌ+တ္တ] မပျောက်
ပျက်သည်၏အဖြစ်။ သတိနိမိတ္တာနံ ဓမ္မာနံ
အသမ္ပုဋ္ဌတ္တာ သတော။ စူဠနိ၊ ၃၉။

အသမ္ပုယုန (န) [န+သမ္ပုယုန] မတွေဝေခြင်း။
အသမ္မောဟလက္ခဏ၊ အသမ္မောဟသမ္ပုဇည-
တို့ ကြည့်။

အသမ္ပုယုနကိစ္စ (န) [အသမ္ပုယုန + ကိစ္စ] မတွေဝေခြင်း ကိစ္စ။ အာရမ္မဏဝသေနာတံ

အာရမ္မဏကရဏဝသေနပိ အသမ္ပယုနကိစ္စ-
ဝသေနပိ တတ္ထ ပဋိဝေဓော လဗ္ဘတေဝ။
ဒီ၊ဋီ၊ဉ၊၂၃၆။

အသမ္ပယုနဉာဏ (န) [အသမ္ပယုန + ဉာဏ]
မတေဝေသောဉာဏံ၊ တေဝေသောမောဟင်္ဂါ
ဆန္ဒကျင်ဖက်ပြစ်သောဉာဏံ။ တတ္ထ အသမ္ပ-
ယုနဉာဏေနဝ နေသံ ပဝတ္တနေန ဟောတိ။
သာရတ္ထ၊၂။၁၉၂။

အသမ္ပယုနာကာရ (ပု) [အသမ္ပယုန + အာ-
ကာရ] မတေဝေခြင်းဟူသော အခြင်းအရာ။
အသမ္မောဟပစ္စုပဋ္ဌာန-ကြည့်။

အသမ္ပယုန္တ (တိ) [န + သမ္ပယုန္တ] မတေဝေ
သော၊သူ။ ဣတိ ဝစနဘေဒေ အသမ္ပယုန္တ-
ဟိ အတ္ထော ဝေဒိတဗျော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၇။
(-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၈၊၁၂၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။
၃၂၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၈၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၄။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၂။၃၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၃၀၈၊ ၃၉၈၊၄၀၃။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၇၀။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၉။ ဝဇီရ၊
၁၈၃။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၄၆။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၇၈။ မူလဋီ၊
၃။၂၀၀။ နေတ္ထိ၊ဋီ၊၃၈။)

အသမ္ပယုတော (ကြိ၊ဝိ) [န + သမ္ပယုတော] မတေ
ဝေမှ၍။ အနန္တရေ ပဉ္စကပ္ပသတိဏေ
ကာလေ ဝိညာဏသန္တတိ အဘိသ္မာပိ အ-
သမ္ပယုတော ... ခုက္ကရတ္တာ ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊၁။
၂၄၉။

အသမ္ပယုန (န) [န + သမ္ပယုန] (က) မမေ
ပျောက်ခြင်း။ (ခ) မေပျောက်ခြင်း၏ ဆန္ဒ
ကျင်ဖက် ကိစ္စ။ စိရကတစိရဘာသိတာနံ
အသမ္ပယုနဝသေန သတိပညာနက်လဿ
ပုရတော ဟောတိ။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၇၂။ (-ဒီ၊ဋီ၊
၂။၃၄၆။ သာရတ္ထ၊၁။၃၇၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။
၁၈၇။) (က) (ခ) အသမ္ပယုနရသ-ကြည့်။

အသမ္ပယုသ(သ)နတာ (တိ) [အသမ္ပယုန +
တာ] မမေလျော့ မပျောက် ဖျက်သည်၏

အဖြစ်။ အပိလာပနတာ အသမ္ပယုသနတာ
သတိ သတိန္ဒြိယံ။ အဘိ၊ဓ။၂၆၂။ အဘိ၊ဝိ။
၁၃၀။ စိရကတစိရဘာသိတာနံ အသမ္ပယုန-
ဘာဝတော အသမ္ပယုနတာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၉၁။

အသမ္ပယုနရသ (တိ) [အသမ္ပယုန + ရသ]
မမေပျောက်ခြင်းကိစ္စ - မေပျောက်ခြင်း၏
ဆန္ဒကျင်ဖက်ကိစ္စ-ရှိသော၊ တရား(သတိ)။
သရကလက္ခဏာ သတိ၊ အသမ္ပယုနရသ။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၉။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။
၁၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၅၇။ သမ္ပယုနပဋိပက္ခော
အသမ္ပယုနံ ကိစ္စံ တေဿာတိ အသမ္ပယုန-
ရသ။ သာရတ္ထ၊၁။၃၇၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၈၇။
(-ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၄၂။)

အသမ္ပယုနလက္ခဏ (တိ) [အသမ္ပယုန +
လက္ခဏ] မမေလျော့ခြင်းလက္ခဏာရှိသော၊
တရား(သတိ)။ သယံ ဝါ သရတိတိ သတိ၊
သ အသမ္ပယုနလက္ခဏာ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၃၂။

အသမ္ပယုနနိယ (တိ) [န + သမ္ပယုနနိယ] မမေ
ပျောက်စေ-အပ် - သင့် - ထိုက်-သော။
သာရကီယာနိ ဘဝန္တိတိ သရိတဗျာနိ အသမ္ပ-
ယုနနိယာနိ ဟောန္တိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၄။

အသမ္ပယုနန္တ(တိ) [န + သမ္ပယုနန္တ] မမေပျောက်
သော။ အာစရိယဂ္ဂဟတော ဧကပဒမ္ပိ အ-
သမ္ပယုနန္တနက္ခံ အာနာပါနဿတိကမ္မဋ္ဌာနံ
မနသိကာတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂။

အသမ္ပုဒ္ဓ (တိ) [န + သမ္ပုဒ္ဓ] မတေဝေသော၊
သတိမလစ်သော။ အသမ္ပုဒ္ဓော ကာလံ က-
ဇေတိ။ ဝိ၊၅။၂၃၅၊၂၄၉။ ဒီ၊၂။၇၃။ မိလိန္ဒ၊
၁၉၅။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊
၂။၉၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၉။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၃၁၇။ ဇာ၊
ဋ္ဌ၊၂။၅၅။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၅၁။ သာရတ္ထ၊၃။၄၈၃။
ဒီ၊ဋီ၊၁။၉၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၅၁။)

အသမ္ပုဋ္ဌဝိဟာရီ (တိ) [အသမ္ပုဋ္ဌ+ဝိဟာရီ]
မတေဝေသညံဖြစ်၍ နေလေ့ရှိသော၊ သူ။
တိဟိ ဝိဇ္ဇာဟိ သမ္ပန္နံ၊ အသမ္ပုဋ္ဌဝိဟာရီနံ။
အံ၊ ၁။ ၁၆၅။

အသမ္ပောဒက (တိ) [န+သမ္ပောဒက၊ ထိ-၌
အသမ္ပောဒိကာ] ဝမ်းမြောက်ခြင်းကို မပြစ်
စေတယ်သော။ အသမ္ပောဒကော တဒ္ဒေါ
အသမ္ပိရူပေါ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၀၅။ ဇာ၊ ၄။ ၂၅၉။
ဘိန္ဒေ ဘိက္ခဝေ သံသေ အဓမ္မိယမာနေ အ-
သမ္ပောဒိကာယ ဝတ္တမာနာယ။ ဝိ၊ ၃။ ၄၈၆။
အသမ္ပောဒိကာ ဝတ္တမာနာယာတိ အ-
သမ္ပောဒိကာယ ဝတ္တမာနာယ၊ အယမေဝ ဝါ
ပါဌော၊ သမ္ပောဒနကထာယ အဝတ္တမာနာ-
ယာတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၄၃၂။

အသမ္ပောဒိတ (တိ) [န+သမ္ပောဒိတ] ဝမ်း
မမြောက်စေအပ်သော။ အယံ မယာ အ-
သမ္ပောဒိတာဝ ဂစ္ဆတိတိ ဂစ္ဆန္တိ။ ဥဒါန၊ ၄။
၆၆။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၃၇။

အသမ္ပောဒိယ (န) [န+သမ္ပောဒိယ] မညီညွတ်
ခြင်း။ အသမ္ပောဒိယမ္ပိ ဝေါ အဿ။ ဇာ၊ ၂။
၃၃၂။ အသမ္ပောဒိယန္တိ အသာမဂ္ဂိယံ။ ဇာ၊
၄။ ၇။ ၂၈၈။

အသမ္ပောသ (ပု) [န+သမ္ပောသ] (က) မမေ့
လျော့ခြင်း၊ မပျောက်ပျက်ခြင်း။ (ခ) မေ့
ပျောက်ခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဖက်ကိစ္စ။ (က)
ဥပ္ပန္နာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဌိတိယာ
အသမ္ပောသာယ ဘိယျောဘာဝါယ ဝေ-
ပုလ္လာယ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၅၀။ ဝိ၊ ၃။ ၁၈၇။ အံ၊ ၁။
၃၂၃။ အံ၊ ၃။ ၂၅၄။ အဘိ၊ ၈။ ၂၆၄။ အဘိ၊ ဝိ။
၂၁၆။ ပဋိသံ၊ ၄၀။ အသမ္ပောသာယာတိ
အဝိနာသနတ္ထံ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၃၉၃။ အသမ္ပုဋ္ဌာနံ
အသမ္ပောသော။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၆။ (-အံ၊ ၁။
၁၇၆။ အဘိ၊ ဝိ။ ၂၂၂။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၃၀။ မ၊ ၄။
၁။ ၇။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၆၈။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၆။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၆။
အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၇။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၅။ ၂၉၅။

ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၈၈။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၄။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။
၂၄။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၃။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၃၁။ မ၊ ၄။
၁။ ၁၇။ မူလ၊ ၄။ ၂။ ၇၄။) (ခ) သမ္ပောသပစ္စ-
နိကံ ကိစ္စံ အသမ္ပောသော၊ န သမ္ပောသာ-
ဘာဝမတ္တံ။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၈၉။

အသမ္ပောသဓမ္မ (တိ) [အသမ္ပောသ+ဓမ္မ]
မမေ့ပျောက်ခြင်း သဘောရှိသော။ ဘဂဝါ
ပန နိစ္စကာလံ သမာဟိတော အသမ္ပောသ-
ဓမ္မော...။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၇။ (-သာရတ္ထ၊ ၁။
၁၀၈။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၂၁၅။ မ၊ ၄။ ၁။ ၅။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၅။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၄၆။)

အသမ္ပောသနတ္ထ (ပု) [အသမ္ပောသန+အတ္ထ]
မမေ့ပျောက်ခြင်းအကျိုး။ မန္တုဗ္ဗိနံ ပုနပုနံ
တဒတ္ထသလ္လက္ခဏေ အသမ္ပောသနတ္ထံ ပရိ-
ယာယဝစနံ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၇၇။

အသမ္ပောသနရသ (တိ) [အသမ္ပောသန+ရသ]
အသမ္ပုဋ္ဌာနရသနှင့် အနက်တူ။ အပိလာပန-
လက္ခဏာ သတိ အသမ္ပောသနရသာ။ အဘိ၊
၄။ ၁။ ၁၆၅။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၈။

အသမ္ပောသရသ (တိ) [အသမ္ပောသ+ရသ]
အသမ္ပုဋ္ဌာနရသနှင့် အနက်တူ။ ကိစ္စဝသေ-
နေဝ ဟိဿာ ဧတံ လက္ခဏံ ထေရေန ဝုတ္တံ၊
အသမ္ပောသရသာ ဝါ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၈၆။ အံ၊ ၄။
၁။ ၃၈၉။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၉၄။)

အသမ္ပောသဝုတ္တိ (တိ) [အသမ္ပောသ+ဝုတ္တိ]
မမေ့ပျောက်ခြင်း - သတိ - ၏ ဖြစ်ခြင်း။
ပဋိဿတောတိ ဣမိနာ တတ္ထ အသမ္ပောသ-
ဝုတ္တိံ ဒဿေတိ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၀။

အသမ္ပောဟ (ပု) [န+သမ္ပောဟ] (၁) မတေ့
ဝေခြင်း။ (၂) တေ့ဝေခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဖက်
ကိစ္စ။ (တိ) (၃) တေ့ဝေတတ်သော မောဟ
မရှိသော (အရဟတ္တဖိုလ်)။ (၁) သော စ
လောကီယလောကုတ္တဏှော ဝိသယတော အ-
သမ္ပောဟတော စ... အဝဇောဇော။ ဝိ၊ ၄။

၁။၁။ ခိ ဌာ၁။၂။ အဘိဌာ၁။၂။ (-ဝိ
 ဌာ၂။၂။၁။၂။ ခိဌာ၁။၂။ မဌာ၂။၂။၄။
 မဌာ၄။၂။ သံဌာ၁။၁။၄။ သံဌာ၂။၂။၁။
 သံဌာ၂။၁။၁။ အံဌာ၁။၄။ အဘိဌာ၁။
 ၂။ အဘိဌာ၁။၄။ ပဋိသံဌာ၂။၁။
 ၁။ ဓုဒ္ဓကဌာ၂။၄။ ဥဒါနဌာ၁။၄။
 ဣတိဝုတ်ဌာ၂။ သုတ္တနိဌာ၁။၂။ ထေရ
 ဌာ၂။၄။ မဟာနိဌာ၁။၄။ နေတ္တိဌာ
 ၁။ သာရတ္ထာ၂။၁။ ဝိမတိဌာ၁။၂။
 ၁။၁။၁။၂။ သိဋ္ဌိသစ်ဌာ၁။၁။ သိဋ္ဌိသစ်
 ၂။၁။ ခိဋ္ဌိဌာ၁။၂။ မဋ္ဌိဌာ၁။၁။
 မဋ္ဌိဌာ၁။၁။ သံဋ္ဌိဌာ၁။၂။ သံဋ္ဌိဌာ
 ၂။၁။၁။၂။၁။၄။၄။ အံဋ္ဌိဌာ
 ၂။၁။၁။၂။ မူလဋ္ဌိဌာ၁။၁။ အနုဋ္ဌိဌာ
 ၂။၁။၁။ အနုဋ္ဌိဌာ၁။၁။ ဝိသုဒ္ဓိဋ္ဌိ
 ၁။ ဝိသုဒ္ဓိဋ္ဌိဌာ၁။၁။) (၁) (၂) အ
 သမ္မောဟလက္ခဏာကြည့်။ (တိ) (၃) တ
 ကာကွယာဓိမ္မတ္တံ။ အသမ္မောဟန္တ စေတ
 သော။ ဝိဉာဉ်။ အံဉာဉ်။ အရဟတ္တဉ်
 ... သမ္မောဟဘာဝတော အသမ္မောဟောတိ
 စ ဝုတ္တံ။ ဝိဉာဉ်။ အံဉာဉ်။ သာရတ္ထာဉ်။

အသမ္မောဟကရ (တိ) [အသမ္မောဟ + ကရ]
 မတေဝေခြင်းကို ပြုတတ်သော။ အသမ္မော
 ဟကရံ ဌာနံ၊ နေတ္တိဓမ္မာနုလောမိကံ။ ဝိဉာဉ်။
 ၁။၁။

အသမ္မောဟတ္တ (ပု) [အသမ္မောဟ + အတ္တ] (၁)
 မတေဝေခြင်းအကျိုး။ (တိ) (၂) မတေဝေ
 ခြင်း အကျိုးရှိသော။ (၁) ဝေ သိက္ခာ
 ပစ္စက္ခာနုလက္ခဏံ အသေတော အပ္ပစ္စက္ခာနေ
 အသမ္မောဟတ္တံ ... အာရိယာဟ။ ဝိဉာဉ်။
 ၁။ သုလဘံ ဝါ ဟောတု ဒုလ္လဘံ ဝါ
 အသမ္မောဟတ္တံ ဝုတ္တံ။ ဝိဉာဉ်။၂။၁။ (-ဝိ
 ဌာ၁။၂။၁။၂။ ဝိဉာဉ်။၁။၁။ ဝိဉာဉ်။၁။
 ၁။ သံဉာဉ်။ အဘိဉာဉ်။

အဘိဉာဉ်။၁။၁။ ဝိသုဒ္ဓိဉာဉ်။၁။
 ၁။ ဣတိဝုတ်ဉာဉ်။၁။ ဝိဉာဉ်။၁။ သာ
 ရတ္ထာ၂။၁။၁။၁။ ဝိမတိဉာဉ်။၁။
 ကခါဉာဉ်။၁။၁။ မူလဉာဉ်။၁။
 ၁။) (တိ) (၂) သမန္တာ နိမိတ္တပလက္ခ
 ကာ အသမ္မောဟတ္တာ အသမ္မောဟာနိ
 သံသာ။ ဝိသုဒ္ဓိဉာဉ်။၁။ (- ဝိသုဒ္ဓိဉာဉ်။
 ၁။)

အသမ္မောဟဓိပက (တိ) [အသမ္မောဟ + ဓိပက]
 မတေဝေခြင်းကိုပြုတတ်သော။ တစေတံ ဟိ
 ဉာပေတု အသမ္မောဟဓိပကေန အသမ္မော
 သဓိပကေနာတိ စ အတော တထာ ဝုတ္တန္တိ။
 သိဋ္ဌိသစ်ဉာဉ်။၁။

အသမ္မောဟဓမ္မ (တိ) [အသမ္မောဟ + ဓမ္မ] မတေ
 ဝေခြင်းသဘောရှိသော။ သူ။ အသမ္မောဟ
 ဓမ္မော သတ္တော လောကေ ဥပ္ပနော။ မဉာဉ်။
 ၁။ အသမ္မောဟဓမ္မောတိ အသမ္မောဟ
 သဘာဝေါ။ မဉာဉ်။၁။ (- ဣတိဝုတ်
 ဉာဉ်။၁။)

အသမ္မောဟဓရ (တိ) [အသမ္မောဟ + ဓရ] အ
 သမ္မောဟသမ္ပလေ-တဆးဟူသော အကြီးအ
 မှူးရှိသော။ အသမ္မောဟသမ္ပလေ-ကို ပဓာန
 တား၍ ဆိုအပ်သော။ အသမ္မောဟဓရံ
 မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တေ အဓိပ္ပေတံ။ ဝိဉာဉ်။
 ၁။ မဉာဉ်။၁။ အသမ္မောဟသခါတံ
 ဓရံ ဇေဋ္ဌကံ ယထာ ဝစနသာတိ အသမ္မော
 ဟဓရံ။ သိဋ္ဌိသစ်ဉာဉ်။၁။

အသမ္မောဟန (န) [န + သမ္မောဟန] မတေဝေ
 ခြင်း။ တံ ပန အသမ္မောဟနဝသေန ကိစ္စ
 တော။ ဝိဉာဉ်။၁။

အသမ္မောဟန္တ (တိ) [န + သမ္မောဟန္တ] မတေ
 ဝေသော။ သူ။ အသမ္မောဟန္တန သံယုတ္တ
 သုတ္တန္တိကာယံ ဝိတ္တာရတော အသိတာ။ ဝိ
 သုဒ္ဓိဉာဉ်။၁။

အသမ္မောဟပစ္စုပဋ္ဌာန (တိ) [အသမ္မောဟ + ပစ္စုပဋ္ဌာန] (၁) (တရားသဘောတို့၌) မတွေ့ဝေခြင်းဟူသောအခြင်းအရာအားဖြင့်ရှေးရှု ထင်မြင်လာသော၊ တရား (ပညာ)။ (၂) မတွေ့ဝေခြင်းဟူသော အကျိုးကို ဖြစ်ပေါ်လာစေတတ်သော၊ တရား (ပညာ)။ ဓမ္မသဘာဝပဋိဝေဓလက္ခဏာ ပညာ...။ အသမ္မောဟပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၆၈။ ဓမ္မသဘာဝသု အသမ္မုယုနာကာရေနပစ္စုပတ္တိဋ္ဌတီတိ အသမ္မောဟပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ကာရဏဘူတာ ဝါ သယံ ဖလဘူတံ အသမ္မောဟပစ္စုပဋ္ဌာပေတီတိ ဝေမိ အသမ္မောဟပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၇၆။ (- အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၈၉။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၆။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၉၇။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၇၂။ မဟာနိ၊ ၄။ ၄၈၊ ၁၃၇။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၇၁။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၀။)

အသမ္မောဟပညာ (ထိ) [အသမ္မောဟ + ပညာ] တွေ့ဝေခြင်းမရှိသော ပညာ၊ တွေ့ဝေတတ်သော မောဟ၏ ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်သော ပညာ။ အသမ္မောဟပညာယ ဖုဋ္ဌတ္တာပညာယ အပသိတံ နာမ နတ္ထိ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၆။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၇၇။

အသမ္မောဟပဋိဝေဓ (ပု) [အသမ္မောဟ + ပဋိဝေဓ] မတွေ့ဝေသောအားဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း။ မဂ္ဂပညာယ အသမ္မောဟပဋိဝေဓဝသေန ဇာနိတော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၀။ ၂၇၈၊ ၃၁၁။ သိ နိ၊ သင်္ခ၊ ၁။ ၄၀၈။ (- သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၀၈။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၈၊ ၃၁၁။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၈၇။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၂၄၁။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၉။ မ၊ ၄။ ၃။ ၃၉။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၇၁၊ ၁၀၉။ ၂၄၊ ၂၃၉။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၇၁၊ ၇၈၊ ၃၇၄၊ ၄၀၀။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၃၊ ၂၄၄။ အနု၊ ၄။ ၂။ ၉၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၅၀၄။)

အသမ္မောဟပဝတ္တိ (ထိ) [အသမ္မောဟ + ပဝတ္တိ] မတွေ့ဝေသောအားဖြင့်ဖြစ်ခြင်း။ အသမ္မော-

ဟသမ္ပဇညဝသေန စိတ္တဿ အသမ္မောဟပဝတ္တိ...အဓိမုတ္တဿ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၇။

အသမ္မောဟဘာဝသိဒ္ဓိ (ထိ) [အသမ္မောဟ + ဘာဝ + သိဒ္ဓိ] မတွေ့ဝေသောအဖြစ်၏ ပြီးစီးခြင်း။ တတော စ အန္တရာယိကနိယျာနိကဓမ္မေသု အသမ္မောဟဘာဝသိဒ္ဓိတော။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၁။

အသမ္မောဟဘူတ (တိ) [အသမ္မောဟ + ဘူတ] တွေ့ဝေခြင်းမရှိသော - တွေ့ဝေတတ်သော မောဟ၏ ဆန့်ကျင်ဖက် - တရား ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ စိတ္တဿ အသမ္မောဟဘူတံ အရိယမဂ္ဂံ အဓိမုတ္တဿ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၇။

အသမ္မောဟဘူမိ (ထိ) [အသမ္မောဟ + ဘူမိ] အသမ္မောဟဘုံအဆင့်၊ (အပေါင်းအစုအနေအားဖြင့် တလုံးတခဲတည်း တကိုယ်တည်း အဖြစ်ဖြင့် ယူဆ၍ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဟူ၍) ပြင်းပြစွာ တွေ့ဝေခြင်း - ကင်းရာ - ကိုယ်ခါရာ - ဘုံအဆင့်။ “သတ္တော ပုဂ္ဂလော” တိ ဣမိဿာ လောကသမညာယ ပဟာနတ္တာယ သတ္တသမ္မောဟဿ သမတိက္ကမတ္တာယ အသမ္မောဟဘူမိယံ စိတ္တံ ဌပနတ္တာယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၂၈။ သမ္ပဟေကတ္တဂ္ဂဟဏဝသေန “သတ္တော” တိ ပဝတ္တော သမ္မောဟော သတ္တသမ္မောဟော။ တဿ ဝိက္ခမ္ဘနာ အသမ္မောဟဘူမိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၃၆၂။

အသမ္မောဟမရဏ (န) [အသမ္မောဟ + မရဏ] မတွေ့ဝေသောအားဖြင့်သေခြင်း။ အထ ခေါ် အသမ္မောဟမရဏဥေဝ သမ္ပဇာနဂဗ္ဗောက္ကမနဉ္စ ဟောတိတိ ဒဿေတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၆။

အသမ္မောဟမရဏဒီပနတ္ထ (ပု) [အသမ္မောဟ + မရဏ + ဒီပန + အတ္ထ] မတွေ့ဝေသောအားဖြင့် သေခြင်းကို ပြခြင်းအကျိုး။ သတော သမ္ပဇာနေတိ ဣဒံ ဇဝနက္ခဏေ ကိရိယသတိသမ္ပဇညာနံ ဝသေန အသမ္မောဟမရဏဒီပနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၂၈၀။

အသမ္မောဟလက္ခဏ (တိ) [အသမ္မောဟ + လက္ခဏ] (၁) မတေတေခြင်း - ကောင်းစွာ သိခြင်း - လက္ခဏာရှိသော၊ တရား(သမ္မုဗ္ဗတရား)။ (၂) တေတေတတ်သော မောဟ၏ ဆန့်ကျင်ဖက် (ဆန့်ကျင်ခြင်း) လက္ခဏာရှိသော၊ တရား(သမ္မုဗ္ဗတရား)။ အသမ္မောဟလက္ခဏံ သမ္မုဗ္ဗေ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၅။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁၂။ အသမ္မုယုနံ သမ္မုဒေဝ ပဇာနနံ၊ သမ္မောဟ-ပဋိပက္ခော ဝါ အသမ္မောဟော လက္ခဏံ တေသောတိ အသမ္မောဟလက္ခဏံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။၃၇။

အသမ္မောဟဝိဟာရ (ပု) [အသမ္မောဟ + ဝိဟာရ] မတေမဝေသောအားဖြင့် - ဖြစ်ခြင်း - သိခြင်း၊ မတေမဝေသောအားဖြင့် - ဖြစ်တတ် - ထိုးထွင်း၍ သိတတ် - သော တရား(ဝိဇ္ဇာသုံးပါးနှင့်တကွ သမ္မုဗ္ဗတရားရှင်၏ အားလုံးသော ဂုဏ်တော်များ)။ ဣဒါနိ ဈာယနိ သမ္မောဟဋ္ဌာနေသု အတ္တနော အသမ္မောဟ-ဝိဟာရံ ဒေသေတုံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂။ အသမ္မောဟဝိဟာရန္တိ အသမ္မောဟဝတ္တိ၊ အသမ္မောဟသမ္မောဓိန္တိ အတ္တော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂။)

အသမ္မောဟသန္တိကိရိယာ (ထိ) [အသမ္မောဟ + သန္တိကိရိယာ] မတေတေသော အားဖြင့် မျက်မှောက်ပြုခြင်း။ အသမ္မောဟသန္တိကိရိယာယ သန္တိကတတ္တာ အသန္တိကတံ နာမနတ္ထိ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၂၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆။

အသမ္မောဟသမ္မုဗ္ဗေ (န) [အသမ္မောဟ + သမ္မုဗ္ဗေ] အသမ္မောဟသမ္မုဗ္ဗေတရား၊ ရှေ့သို့ သွားခြင်း (ခြေကြွခြင်းလှမ်းခြင်း)စသည်တို့၌ မတေတေခြင်းဟူသော - တေတေမရှိပဲ - ကောင်းစွာသိခြင်း။ (မောဟအမှောင်ပိတ်ဖုံး၍ မသိနားမလည်သော ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် သွားခြင်း၊ ကြွခြင်း၊ လှမ်းခြင်း စသော

ကိစ္စတို့၌ ငါသွားသည်၊ အသက်ကောင် အတ္တသွားသည် စသည်ဖြင့် အမှတ်မှား၏၊ တေတေ၏၊ အမှန်အားဖြင့်ကား သွားလိုစိတ်ဖြစ်သောအခါ ယင်းစိတ်နှင့်အတူတကွ စိတ္တဇဝါယောဓာတ်သည် (ဝိညတ်ရပ်ကို ဖြစ်အောင် လှုံ့ဆော်ကာ) ခန္ဓာကိုယ် တကိုယ်လုံး၌ (အထူးသဖြင့် ခြေထောက်၌) အနံ့ အပြား ဖြစ်နေရကား ယင်း စိတ္တဇဝါယောဓာတ်၏ အစွမ်းကြောင့် အရိုးစုခန္ဓာကိုယ်ကြီးသည် ကြွကာ လှမ်းကာ လှုပ်လှုပ်ရှားရှားဖြစ်၏၊ အစစ်အမှန်မရှိနိုင်သော အသက်ကောင်အတ္တက သွားသည် ကြွလှမ်းသည်မဟုတ်၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် အမှန်အတိုင်းသိခြင်းသည် အသမ္မောဟသမ္မုဗ္ဗေ-မည်၏။) အဘိက္ကမာဒီသု ပန အသမ္မုယုနံ အသမ္မောဟသမ္မုဗ္ဗေ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃။ အဘိက္ကမာဒီသု အသမ္မုယုနသခါတံ အသမ္မောဟမေဝ သမ္မုဗ္ဗေ အသမ္မောဟသမ္မုဗ္ဗေ။ သံ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၂။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇။ ၂၆။ ၂၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁၆။ ၂၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃။ ၂၄။ ၂၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၆။)

အသမ္မောဟသဘာဝ (တိ) [အသမ္မောဟ + သဘာဝ] မတေတေခြင်း သဘောရှိသော၊ သူ။ အသမ္မောဟဓမ္မ ကြည့်။

အသမ္မောဟသဘာဝတ္တ (န) [အသမ္မောဟသဘာဝ + ဘာဝ] မတေတေခြင်းသဘောရှိသည်၏ အဖြစ်။ ဥဏ္ဏက္ခိတုတိ ဥဏ္ဏက္ခာပေတုာ မဂ္ဂ-ပါတုဘာဝမ္ဘိ ပါပေတိ အသမ္မောဟသဘာဝတ္တာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃။

အသမ္မောဟာဓိပ္ပတ္တိ (တိ) [အသမ္မောဟ + အဓိပ္ပတ္တိ] တေတေတတ်သော မောဟမရှိသော

အရဟတ္တဖိုလ်ကို - ထိုးထွင်း၍ သိ - မျက်
မှောက်ပြု - သော။ သူ။ ခဟာ ရာဇဿ ဝိတ-
ရာဂတ္တာ အသမ္မောဟာဓိမုတ္တာ ဟောတိ။
ဝိ၊ ၃။ ၂၇၁။ အံ၊ ၂။ ၃၃၁။ နေက္ခမာဓိမုတ္တ
(ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၆၅။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၂၃။ သာရတ္ထ၊ ၃။
၂၉၂။ ဝဇီရ၊ ၄၇၇)လည်း ကြည့်။

အသမ္မောဟာနိသံသ (တိ) [အသမ္မောဟ+အာ-
နိသံသ] မတွေမဝေ ထိုးထွင်း၍သိခြင်း အကျိုးအာနိသင်ရှိ
သော။ အသမ္မောဟတ္ထ (၂) ကြည့်။

အသမ္မောဟာဘိသမယ (ပု) [အသမ္မောဟ+
အဘိသမယ] မတွေမဝေ ထိုးထွင်း၍သိခြင်း။
အသမ္မောဟာဘိသမယသင်္ခါတာယ အဝိပရိ-
တာကာရပ္ပဝတ္တိယာ မ္မောနံ သဘာဝသရသ-
လက္ခဏဿ အဝိသံဝါဒနတော။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။
၁၁၇။

အသမ္မောဟာဝဗောဓ (ပု) [အသမ္မောဟ+
အဝဗောဓ] မတွေမဝေ ထိုးထွင်း၍သိခြင်း။
အသမ္မောဟာဝဗောဓော စ ဤဒိဿဿ ဉာ-
ဏဿ နတ္ထိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၈၉။

အသယံကတ (တိ) [န+သယံ+ကတ] ကိုယ်တိုင်
မပြုအပ်သော။ သူ။ အသယံကာရ ကြည့်။

အသယံကာရ (တိ) [န+သယံ+ကာရ] (၁)
ကိုယ်တိုင် (မိမိကိုယ်တိုင်) မပြုအပ်သော။ (၂)
ကိုယ်တိုင်ပြုခြင်းမရှိသော။ အသယံကာရော
အပရံကာရော အဓိစ္စသမုပ္ပန္နော အတ္တာ စ
လောကော စ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၁၄။ ဥဒါန၊ ၁၆၂။
အသယံကာရောတိ အသယံကတော။ ဒီ၊ ၄။
၃။ ၁၀၀။ နတ္ထိ ဧတဿ သယံကာရောတိ
အသယံကာရော။ ဥဒါန၊ ၄။ ၃၁၄။ န သယံ
ကာတဗ္ဗောတိ အသယံကာရောတိ အာဟ
အသယံကတောတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၉၇။ (-အံ၊ ၄။
၃၈၃။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၃။ ၉၁။ အဘိ၊ က၊ ၄၈။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၅။)

အသယံပါဓက (တိ) [န+သယံ+ပါဓက] ကိုယ်
တိုင်မချက်သော။ ဆွမ်းခံ၍စားသော။ သူ။
အသာမပါက (ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၀၇) ကြည့်။

အသယံဝသ (တိ) [န+သယံ+ဝသ] အသယံဝသိ-
ကြည့်။

အသယံဝသိ (တိ) [န+သယံ+ဝသိ] (က) (တစုံ
တယောက်သောသူကို) မိမိအလိုသို့ မလိုက်
စေနိုင်သော။ သူ။ (ခ) (မိမိကိုယ်တိုင်) မိမိ
အလို၌ မတည်နိုင်သော။ သူ။ (က) (ခ) တဒါ
သော ပစ္စုဒ္ဓါဝတ္တိ၊ သက္ကံဇ္ဈော အသယံဝသေ
(အသယံဝသိ၊ သိ၊ ၈)။ ဒီ၊ ၂။ ၂၁၀။ ကဉ္စိ
ဒေဝတံ မာနသကံ ဝါ အတ္တနော ဝသေ
ဝတ္တေတုံ အသက္ကောန္တော အသယံဝသေ
သယဉ္စ န အတ္တနော ဝသေ ဌိတော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။
၂၄၄။ တိတ္ထိယာ အသယံဝသိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၂၃၈။ အသယံဝသိတိ န သယံဝသိနော။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၃၈၁။ (-ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၈၇။ ဇာ၊ ၄။
၁။ ၃၅၆။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၀၇။)

အသယနိဃရ (န) [န+သယနိဃရ] အိပ်ရာ
တိုက်ခန်းမဟုတ်သော အရပ်။ အသယနိဃ-
ရေ သယနိဃရသညိနော ဝေမတိကဿ ဝါ
ဒုက္ကဋ်။ ကခါ။ ၂၃၄။ (-၎င်း-၂၆၆။)

အသယိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န+သယိတွာ] မအိပ်မူ၍။
သမ္မုရိဝတ္တမာနာတိ ဒက္ခိဏေနော ပဿေန
အသယိတွာ သဗ္ဗသော ပရိဝတ္တမာနာ။ အံ၊
၄။ ၃။ ၃၅၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၃၆၈။

အသယံ (တိ) [န+သယံ] (က) မရွက်ဆောင်
-မထမ်းဆောင်-နိုင်သော။ (ခ) သည်းမခံ
နိုင်သော။ (ဂ) မလွှမ်းမိုးနိုင်သော။ (က)
အသယံ ဘာရံ အာရောပေသိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၉၉။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၇၊ ၂၀၃။ (-ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၂။)
(ခ) အသယံ အပ္ပဋ္ဌိ (တိ) ကာရံ၊ ဒုက္ခသေ-
တဿိခံ ယတော။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၉၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။ ၁၃၃။ မဟာနိ၊ ၄။ ၆၃။ (-အဘိ၊ ၄။ ၂။

၁၅၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၈၇။) (ဂ) အသယုသာဟိ
(ခ) (ဃ) အနက်တို့ ကြည့်။

အသယု (ပု) [ယာဒိစ္စကနာမ်] (၁) အသယု-
မည်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ။ (၂) အသယု-
မည်သော သူဌေး။ (၃) အသယော ခေမာ-
ဘိရတော စ သော ရတော။ မ၊ ၃။ ၁၁၅။
(၂) သက္ကဏ သဟဗျတံ ဂတော အ-
သယော (ပေတ။ ၁၅၆) တိ အသယုသေဋ္ဌိ
သက္ကဏ ဒေဝါနမိန္ဒဏ သဟဗျတံ ဂတော
အဟောသိ။ ပေတ၊ ၄။ ၁၁၅။

အသယုတ (ထိ) [အသယု + တ] သည်းမခံ
နိုင်သည်၏အဖြစ်။ န ဝိသဟာမိတိ အ-
သယုတံ ဒဿေတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၃။

အသယုဘာဝ (ပု) [အသယု + ဘာဝ] သည်း
မခံနိုင်သည်၏အဖြစ်။ န ဝိသဟာမိတိ ဧက-
ဘတ္တာဒိနံ အသယုဘာဝံ ဒဿေတိ။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၂။ ၆၆။

အသယုဘာရ (ပု) [အသယု + ဘာရ] မရွက်
ဆောင် - မထမ်းဆောင် - နိုင်သော ဝန်။
တသ္မာဏရဟဏ္ဏိ အသယုဘာရေ ဟုတော
နိဗ္ဗတ္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၉၉။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၃။ (-သံ၊
၄။ ၂။ ၂၂။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၅၁။)

အသယုမဟာသေဋ္ဌိ (ပု) [အသယု + မဟာ-
သေဋ္ဌိ] အသယု-မည်သော သူဌေးကြီး။
တေန သမယေန ရောဂုဝနာရေ အသယု-
မဟာသေဋ္ဌိ နာမ အဟောသိ။ ပေတ၊ ၄။
၁၀၅။

အသယုမာန (တိ) [န + သယုမာန] သည်း
မခံနိုင်သောသူ။ ဂလေန ပဝေဓေဇ္ဇေနာတိ
ယောတ္တဂလေန ကရဏေန အသယုမာနေန။
မ၊ ၄။ ၂။ ၂၇။

အသယုသာဟိတ (ထိ) [အသယုသာဟိ + တ] သူတပါးတို့ လွှမ်းမိုးနိုင်ခဲ့သော တဖက်ရန်သူ
ကို လွှမ်းမိုးခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်။
အသယုသာဟိတာယ ဝိသယု။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၁၃။

အသယုသာဟိ(တိ) [အသယု + သဟ + ကိ] (က)
သူတပါးတို့ ရွက်ဆောင်နိုင်ခဲ့သော ဗောဓိ-
ညဏ်၏အဆောက်အဦဖြစ်သော ပါရမီတော်၊
မဟာကရုဏာ၏ကိစ္စတို့ကို ရွက်ဆောင်ခြင်းငှါ
စွမ်းနိုင်သော။ (ခ) သူတပါးတို့ လွှမ်းမိုးနိုင်
ခဲ့သော မာရ်ငါးပါးကို လွှမ်းမိုးခြင်းငှါ စွမ်း
နိုင်သော။ (ဂ) သူတပါးတို့ မပြုစွမ်းနိုင်သော
ဗုဒ္ဓကိစ္စကို - ပြုလုပ်ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သော -
ကောင်းစွာပြုလုပ်တော်မူသော သူ (မြတ်စွာ
ဘုရား)။ (ဃ) သူတပါးတို့လွှမ်းမိုးနိုင်ခဲ့သော
တဖက်ရန်သူကို လွှမ်းမိုးခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သော။
သူ (ရှင်ဘုရင်)။ (က) (ခ) (ဂ) တထာ-
ဂတံ ဗုဒ္ဓံ မသယုသာဟိနံ။ ဣတိဝုတံ။ ၂။ ၁၇။
ဗုဒ္ဓဿ ပုတ္တောမိ အသယုသာဟိနော။ ထေရ။
၃။ ၁။ အသယုသာဟိနောတိ အဘိသမ္မော-
ဓိတော ပုဗ္ဗေ ... အသယုဿ ဗုဒ္ဓကိစ္စဿ
သဟနတော၊ တတ္ထ ဝါ သာဓကောရိဘာဝ-
တော အသယုသာဟိနော။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၂။
အပ၊ ၄။ ၂။ ၅၇။ ၉။ (-ဣတိဝုတံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၃-၄။)
(ဃ) ဇယော ကလိင်္ဂါနံ မသယုသာဟိနံ။
ဇာ၊ ၁။ ၉၃။ အသယုသာဟိနန္တိ အသယု ဗုဿ-
ဟံ သဟိတံ သမတ္တာနံ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၆။

အသယုသိတ (တိ) [အသယု + သိတ] သည်းမခံ
နိုင်အောင် ချွမ်းအေးခြင်းရှိသော။ တိဗ္ဗန္တ-
ကာရေ စ အသယုသိတေ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၉၂။
ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၃၂။

အသယုသေဋ္ဌိ (ပု) [အသယု + သေဋ္ဌိ] အသယု
မည်သော သူဌေး။ အသယုသေဋ္ဌိနော နိဝေ-
သနံ ဒက္ခိဏဗာတံ ပသာရေတွာ ဒဿေသိ။
ပေတ၊ ၄။ ၁၀၅။ မ၊ ၄။ ၂။ ၃၃။

အသရဏ (န) [န + သရဏ] (၁) မအောက်မေ့
နိုင် - သတိမရ - မေ့လျော့ - ခြင်း။ (တိ) (၂)
အောက်မေ့နိုင်ခြင်းမရှိသော၊ သတိမရ - မေ့
လျော့ - သောသူ။ (၃) ဘေးအန္တရာယ်ကို -
မဖျက်ဆီး - မကာကွယ် - တတ်သော၊ ကိုး

ကွယ်အားထားရာ - အားကိုးစရာ - မဟုတ်
သောသူ။ (၄) ကိုးကွယ်အားထားရာ -
အားကိုးစရာ-မရှိသောသူ။ (၁) အတ္တဌာ-
နဿ အသရဏေန ကာကဿ နဌသတ်တာ
ပညာယတိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၄၀။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၃။
၁၁၁။) (တိ) (၂) အသရဏဘာဝ-ကြည့်။
(၃) အသရဏော လောကသန္နိဝါသောတိ
ပဿန္တောနံ။ ပဋိသံ၊၁၂။ အသရဏောတိ
နိဿိတာနံ န အယသရဏော န အယဝိ-
နာသကော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆။ (-စူဠနိ၊၆။
ဝိသုဒ္ဓိ ၂။၂၄၆-၇။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၁၃၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊
၁။၁၁၄။) (၄) အသရဏာ(မဟာနိ၊၃၂၂)-
တိ နတ္ထိ ဧတေသံ သရဏန္တိ အသရဏာ။
မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၃၇၇ (-မိလိန္ဒ၊၁၅၀၊၃၁၁။ မ၊ဋ္ဌ၊
၃။၂၁၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၁၁။ ပေတ၊ဋ္ဌ၊၇၄။
ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၈။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၂၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၄၄။)

အသရဏဘာဝ (ပ) [အသရဏ + ဘာဝ]
မအောက်မေ့- သတိမရ- နိုင်သည်၏အဖြစ်။
ကဿ ပနဿ သတ္တာ အသရဏဘာဝံ အ-
ကာသိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၆။

အသရဏိဘူတ (တိ) [န + သရဏ + ဘူတ]
အားကိုး အားထားရာ မဟုတ်သော၊ အား
ကိုးအားထား မပြုထိုက်သော။ အသရဏိ-
ဘူတော(ပဋိသံ၊၁၂၂)တိ ပုရေ ဥပ္ပတ္တိယာ
ဥပ္ပတ္တိသမကာလမေဝ အသရဏိဘူတော-
တိ အတ္တော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆။ အသရဏိဘူ-
တာ (မဟာနိ၊၃၂၂)တိ သယံ သရဏကိစ္စံ န
ကရေန္တိတိ အသရဏိဘူတာ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊
၃၇၇။ (-စူဠနိ၊၆။ မိလိန္ဒ၊၁၅၀၊၃၁၁။ မ၊ဋ္ဌ၊
၄။၂၁၁။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၁၉။)

အသရန္တ (တိ) [န + သရန္တ] မအောက်မေ့သော၊
သူ။ အတ္တနော ဓမ္မတာယ အသရန္တေ ပန
ပဉ္စ ဒေဝဒူတေ ပုစ္ဆတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၆၆။ (-သံ၊

ဋ္ဌ၊၂။၂၃၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၀။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၂၆၁။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၂၆၇။ ဝိမတိ၊၂။၁၇၂။)

အသရိက္ခ (တိ) [န + သရိက္ခ] မတူသော။
တသ္မာ အကုသလာ ဝေဒနာ ဝိသဘာဂတော
အသံသဋ္ဌတော အသရိက္ခတော စ ကုသလာ-
ဗျာကတာဟိ ဒူရေ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၂။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၀၇။

အသရိက္ခက (တိ) [အသရိက္ခ + က] မတူသော။
အတ္တနာ သရိက္ခကမ္ပိ အသရိက္ခကမ္ပိ သက္ကဉ္စနမ္ပိ
အနိဉ္စနမ္ပိ ရူပါရူပံ ဇနေတိတိ အာနေဉ္စာဘိ-
သခါရော နာမ န ဟောတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၃၆။

အသရိက္ခတ္တ (န) [အသရိက္ခ + တ္တ] မတူသည်၏
အဖြစ်။ အညမည အသရိက္ခတ္တာ ပဟာနာဝ-
ဋ္ဌာနတော စ ဝိရုဒ္ဓါ ဝိယာတိ ဝိပါကေသု-
သာ တဒနုက္ကလာ သိယာ။ အနု၊ဋီ၊၁။၁၄၀။

အသရိက္ခဒါန (န) [အသရိက္ခ + ဒါန] (တမလွန်
ဘဝ၌ ရရှိမည့်အကျိုးနှင့် အမျိုးအစားအား
ပြင်)မတူသော - လူ့ဖွယ်ဝတ္ထု - အလှူဒါန။
ဝေံ ဟိ သရိက္ခဒါနမ္ပိ ဒတာ ပတ္တနံ ဌပေန္တိ
အသရိက္ခဒါနမ္ပိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၁။ (-သံ၊ဋီ၊၂။
၂၇၇။)

အသရိတုကာမတာ (တိ) [န + သရိတုကာမတာ]
အောက်မေ့ခြင်းငှါ အလိုမရှိသည်၏အဖြစ်။
တဿ သတိပိ အသရိတုကာမတာယ ဝိပ္ပဋိ-
သာရဝတ္ထုဝသေန ပနပျုနံ တံ ဥပဋ္ဌဟတိတိ
စိတ္တေကဂ္ဂတံ န ဝိန္နတိ။ သာရတ္ထ၊၂။၅၀။

အသရိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [န + သရိတွာ] မအောက်
မေ့မူ၍။ ပရိတ္တကမ္ပံ အသရိတွာ ရညာ ပေသိ-
တဿ လုဒ္ဓကဿ ဝသံ ဥပဂတော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၉။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၄။)

အသရိရ (တိ) [န + သရိရ] ကိုယ်သဏ္ဌာန် -
အထည်ခြပ် - အညိုစသော အဆင်း - မရှိ

သော။ ဒုရင်္ဂမံ ကေစရံ၊ အသရိရံ ဂုဟာသယံ။
ဓမ္မဒဂ။ စိတ္တဿ သရိရသဏ္ဌာနံ ဝါ နိလာ-
ဒိပ္ပကာရော ဝဏ္ဏဘေဒေါ ဝါ နတ္ထိတိ အသ-
ရိရံ နာမ ဇာတံ။ ဓမ္မာဠာ၁။၁၉၃။

အသလ္လကူက (န၊ထိ) [န+သလ္လကူက] ကောင်း
စွာ မမှတ်ခြင်း။ ရူပေ ခေါ် ဝစ္ဆ အသလ္လကူ-
ကာ။ သံ၊၂။၂၂၁။ ဧဝံ စာထာဂတဿ
အသလ္လကူကာ နာမ နတ္ထိ။ မူလဋီ၊၁။၁၂၆။
(-ဝိမတိ၊၁။၂၃၃။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊၂၁၇။ မ၊ဋီ၊၁။
၂၄၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၀၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၆၅။)

အသလ္လကူကကာလ (ပု) [အသလ္လကူက+ကာ-
လ] မမှတ်နိုင်သောကာလ။ အာသနာ ဝုဋ္ဌာ-
ယ ဂစ္ဆန္တဿ အသလ္လကူကကာလော ဝေဒိ-
တဗ္ဗော။ အံ၊ဠာ၊၂။၉၈။ အဘိ၊ဠာ၊၃။၆၄။

အသလ္လကူကပကတိက (တိ) [အသလ္လကူက+
ပကတိ+က] မမှတ်နိုင်သော သဘောရှိသော၊
သူ။ ဧဝံ အသလ္လကူကပကတိကောတိ ဝုတ္တံ
ဟောတိ။ ဝိမတိ၊၁။၆၇။

အသလ္လကူကဘာဝ (ပု) [အသလ္လကူက+ဘာဝ]
မမှတ်နိုင်သည်၏အဖြစ်။ သဗ္ဗေသံ အသလ္လကူ-
ကဘာဝံ ကတွာ ပက္ကာမိ။ ဝိ၊ဠာ၊၁။၁၄၆။
(-မ၊ဠာ၊၂။၂၀၂။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၄၀။ မ၊ဋီ၊၁။၃၀။
သံ၊ဋီ၊၁။၂၇။)

အသလ္လကူကကာရ (ပု) [အသလ္လကူက+အာ-
ကာရ] မမှတ်နိုင်သော အခြင်းအရာ။ အ-
ထဿ သတ္တာ အသလ္လကူကကာရံ အ-
ကာသိ။ ဓမ္မာဠာ၊၂။၁၂၃။

အသလ္လကူယမာန (တိ) [န+သလ္လကူယမာန]
မမှတ်နိုင်သောသူ။ တဿ အတ္ထံ အသလ္လကူ-
ယမာနာပိ သတ္ထရိ သဒ္ဓါယ ဧဝံ ဝဒတိ။
မ၊ဠာ၊၃။၂၃၇။

အသလ္လကူတ (တိ) [န+သလ္လကူတ] မမှတ်အပ်
သော။ ယထာ ဂေါကာလကူကေ အသလ္လကူ-

တေ ဂေါကော န သုဠ သလ္လကူတော ဟော-
တိ။ သံ၊ဠာ၊၂။၂၆၇။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၀၇။)

အသလ္လကူတဋ္ဌာန (န) [အသလ္လကူတ+ဋ္ဌာန]
မမှတ်သားအပ်သောအရပ်။ ဝိသာခါယ ကိ-
ရေတံ အသလ္လကူတဋ္ဌာနံ။ ဓမ္မာဠာ၊၁။၂၆၂။

အသလ္လကူတတ္ထ (န) [အသလ္လကူတ+တ္ထ] မမှတ်
မိသည်၏အဖြစ်။ ကဋိယံ ဗန္ဓနဋ္ဌာနဿ အ-
သလ္လကူတတ္တာ ရက္ခံ ပါပကိတံ အသက္ခော-
န္တော ဥဘောဟိ ဟတ္ထေဟိ အမ္မသာခံ စဉ်
ဂဏိတွာ။ ဇာ၊ဠာ၊၃။၃၇၁။ (-သာရတ္ထ၊၂။
၁၄၈။ ဝိမတိ၊၁။၁၈၇။)

အသလ္လကူတဓမ္မ (ပု) [အသလ္လကူတ+ဓမ္မ] မမှတ်
မိသောသဘော။ အဝိဟညမာန (ဥဒါန၊ဠာ၊
၃၆၂) ကြည့်။

အသလ္လကူတွာ (ကြိ၊ဝိ) [န+သလ္လကူတွာ] မမှတ်
မိမူ၍။ တဒုဘယသံယုတ္တေသု တေသု စ တံ
အသလ္လကူတွာ။ မ၊ဋီ၊၃။၁၀၆။

အသလ္လကွေ့တွာ (ကြိ၊ဝိ) [န+သလ္လကွေ့တွာ]
မမှတ်သားမူ၍။ အသလ္လကွေ့တွာပိ နိဝေ-
သနံ ပဝိသန္တိ။ ဝိ၊ဠာ၊၃။၃၈၂။ ယဒိ ပန ဗမာကံ
အသလ္လကွေ့တွာ အာဟရတိ။ ဝိ၊ဠာ၊၁။၃၀၂။
အသလ္လကွေ့တွာ ကရေန္တော ဟိ ရောဂနိ-
ဒါနံ အဇာနိတွာ...။ ဝိ၊ဠာ၊၂။၁၁၃။ (-ဝိ၊ဠာ၊
၃။၁၀၈။ ဝိ၊ဠာ၊၄။၂၇၇။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၄၀၈။
ကင်္ခါ၊၂၇၇။ ဒီ၊ဠာ၊၁။၁၃၄။ မ၊ဠာ၊၂။၁၆၇။
မ၊ဠာ၊၃။၆၇။ အံ၊ဠာ၊၁။၃၂၁။ အဘိ၊ဠာ၊၂။၃၈။
အဘိ၊ဠာ၊၃။၁၄၆။ ဓမ္မာဠာ၊၁။၃၅၆။ ဓမ္မာဠာ၊၂။
၁၁၄။ သုတ္တနိ၊ဠာ၊၂။၁၃၈။ အပါ၊ဠာ၊၂။၂၂၃။
ဇာ၊ဠာ၊၁။၂၂၇။ ဇာ၊ဠာ၊၃။၁၃၈။ ဇာ၊ဠာ၊၆။
၁၀၈။ ဝဇီရ၊၅၅၈။ သာရတ္ထ၊၂။၂၉၁၊၄၃၄။
ဝိမတိ၊၁။၃၂၈။ ဝိမတိ၊၂။၂၉၇။ ဒီ၊ဋီ၊၃။
၁၃၇။ အံ၊ဋီ၊၂။၇၀။ အနု၊ဋီ၊၁။၁၃၇။)

အသတ္ထကွေ့နွဲ့ (တိ) [န+သတ္ထကွေ့နွဲ့။ ထိ-၌
အသတ္ထကွေ့နွဲ့] မမှတ်နိုင်သော၊ ကောင်းစွာ

မမှတ်နိုင်သောသူ။ သော အတ္တံ အသလ္လ-
ကေန္တော ဗျဉ္ဇနန္တယာယ အတ္တံ ပဋိဗာ-
ဟတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၂၄။ သတ္တ ဝဿသဟဿာနိ
ဒိဗ္ဗသုခသမပ္ပိတာယ ဗဟုပ္ပိ ကာလံ ဂတံ
အသလ္လကေန္တိ ဝေမာဟ။ ပေတ၊ ၄။ ၁၃၈။
(- ဝိ၊ ၄။ ၂၂၀။ ဝိ၊ ၄။ ၁၃၃။ ဒီ၊ ၄။ ၁။
၂၄၆။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၇၃။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၃။ သံ၊ ၄။
၃။ ၂၉၉။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။
၁၉၆။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၀။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၆၆။
စူဠနိ၊ ၄။ ၃။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၉၁။ ဒီ၊ ၄။ ၂။
၂၆၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၄၀။)

အသလ္လပန္န (တိ) [န+သလ္လပန္န] အတူတကွ
မပြောဆိုသောသူ။ အသလ္လပန္နော ကထံ
ဥန္နာဓိ ဘဝိဿတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၈။

အသလ္လိန (တိ) [န+သလ္လိန] တွန့်တို-ဆုတ်နှစ်-
ခြင်း မရှိသော၊ မတွန့်တို-မဆုတ်နှစ်-
သော။ အာရဒ္ဓံ ခေါ် ပန မေ ဗြာဟ္မဏ ဝိရိယံ
အဟောသိ အသလ္လိနံ။ ဝိ၊ ၁။ ၄။ အာရဒ္ဓံ
ဟောတိ ဝိရိယံ အသလ္လိနံ။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၂။ ၂၆။
ပဋိသံ၊ ၁။ ၁၇၁။ ဣတိဝုတ်၊ ၂။ ၇၄-၅။ အသလ္လိနန္တိ
အသကုစိတံ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၈၃။ သာရတ္ထ၊ ၁။
၃၅၄။ (- ဒီ၊ ၂။ ၁၂၉။ မ၊ ၁။ ၃၀၉။ သံ၊ ၁။
၁၆၁။ အံ၊ ၁။ ၁၄၆။ ထေရ၊ ၃။ ၃၇။ ဝိ၊ ၄။ ၁။
၁၁၁။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၇။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၆။ အဘိ၊
၄။ ၂။ ၂၉၈။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၅။)

အသလ္လိနတ္တ (တိ) [အသလ္လိန+အတ္တ] မတွန့်တို-
မဆုတ်နှစ်- သော စိတ်ရှိသောသူ။ အ-
သလ္လိနတ္တပဟိတတ္တပဂ္ဂဟဋ္ဌ-ကြည့်။

အသလ္လိနတ္တတာ (တိ) [အသလ္လိနတ္တ + တာ]
မတွန့်တို-မဆုတ်နှစ်- သော စိတ်ရှိသည်၏
အဖြစ်။ သတိ ဓမ္မဝိစယ ပီတိ သမ္မောဇ္ဈင်္ဂါနံ
သမတာ အသလ္လိနတ္တတာ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၄၂။

အသလ္လိနတ္တပဟိတတ္တပဂ္ဂဟဋ္ဌ (ပု) [အသလ္လိနတ္တ +
ပဟိတတ္တ + ပဂ္ဂဟဋ္ဌ] မဆုတ်နှစ်သော စိတ်ရှိ

နိဗ္ဗာန်သို့စေလွှတ်အပ်သော ကိုယ်ရှိသောသူ
၏ ချီးမြှောက်ထောက်ပံ့တတ်သောသဘော
(မဆုတ်နှစ်သော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ နိဗ္ဗာန်သို့
စေလွှတ်အပ်သော စိတ်ရှိလျက် အားထုတ်
ခြင်း သဘော။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၁၂။)။ အသလ္လိနတ္တ-
ပဟိတတ္တ ပဂ္ဂဟဋ္ဌ ပညာ ဝိရိယာရမ္မေ
ညဏံ။ ပဋိသံ၊ ၃။ ၁၀၀။ အသလ္လိနတ္တပဟိ-
တတ္တပဂ္ဂဟဋ္ဌတိ ကောသဇ္ဇဝသေန အ-
သလ္လိနော အသကုစိတော အတ္တာ အသ္မာတိ
အသလ္လိနတ္တော ... အသလ္လိနတ္တပဟိတတ္တဿ
ပဂ္ဂဟဋ္ဌော အသလ္လိနတ္တပဟိတတ္တပဂ္ဂဟဋ္ဌော။
ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၄၀-၁။

အသလ္လိနဘာဝ (ပု) [အသလ္လိန + ဘာဝ] တွန့်တို-
ဆုတ်နှစ်ခြင်းမရှိ - မတွန့်တို မဆုတ်နှစ်-
သည်၏ အဖြစ်။ အသလ္လိနဘာဝေန ပဟိတ-
ဘာဝေနာတိ အတ္တော။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၄၂။

အသလ္လေခ (ပု) [န+သလ္လေခ] (က) သလ္လေခ
၏ ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်သော တရား၊ အသလ္လေခ
တရား။ (ခ) မခေါင်းပါးခြင်း။ (က) ကာ-
မစ္ဆန္တော အသလ္လေခေါ၊ နေက္ခမံ သလ္လေခေါ။
ပဋိသံ၊ ၁။ ၁၀၀။ နိဒ္ဒေသေ သလ္လေခပဋိပက္ခေန
အသလ္လေခေန သလ္လေခံ ဒေသေတုကာမေန
အသလ္လေခပုဗ္ဗကော သလ္လေခေါ နိဒ္ဒိဋ္ဌော။
ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၄။ (ခ) သေ နယော အ-
သန္တုဋ္ဌိယာ အသလ္လေခဿ စုပ္ပန္နဿ နိဝိ-
ရဏေ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၀။

အသလ္လေခတာ (တိ) [အသလ္လေခ + တာ]
မခေါင်းပါးသည်၏ အဖြစ်။ တယော ပဋိ-
က္ခေပါ မဟိစ္ဆတာ အသန္တုဋ္ဌိတာ အသလ္လေ-
ခတာ။ ဝိ၊ ၅။ ၂။ ၁၀။

အသလ္လေခပုဗ္ဗက (တိ) [အသလ္လေခ + ပုဗ္ဗက]
အသလ္လေခတရားလျှင် ရှေးရှိသော။ အ-
သလ္လေခ-ကြည့်။

အသဝန (န) [န+သဝန] မကြားခြင်း။ တန္တိ
ဓမ္မရာဇေန သုဒေသိတတ္တာ အသဝနဿ စ

မာဒိသာနံ အနုတာပဟေတုဘာဝတော။
ဝိမာနာဋ္ဌ။၁၆၄။

အသဝနတ္ထ (ပု) [အသဝန+အတ္ထ] မကြား
ခြင်း အကျိုး။ ကဏ္ဍဗျူဟန္တိ ကဏ္ဍေဟိ သဒ္ဓံ
အသဝနတ္ထာယ ဝိဇ္ဇာယ ဗျူဟန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၁။

အသဝနီယ (တိ) [န+သဝနီယ] မကြား-
နားမထောင်-အပ်သော။ သော ဥဘော
ကဏ္ဍေ ထကေတော အသဝနီယမေတန္တိ ပဋိ-
ကံပိ။ သုတ္တနိ ၄။၁။၅၄။ အပါဋ္ဌ၊၁။၁၆၄။

အသဝသဘာဝ (ပု) [န+သ + ဝသ + ဘာဝ]
မိမိအလိုသန္တအတိုင်း မပြစ်နိုင်သည်၏အဖြစ်။
သော အာတုဗျေယေဝ အသဝသဘာဝ-
တော။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၀၇။ သုနခေါ ဝိယ ဝဋ္ဌ-
နီသိတော ဗာလော အသဝသဘာဝတော။
သံ၊ဋီ၊၂။၂၅၂။

အသဿတ (ပု) [န+သဿတ] မမြဲသော။
အသဿတော လောကော။ ပဋိသံ၊၁။၁၁။
အသဿတောတိ အနိစ္စော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄။
(-ဒီ၊၁။၁၇၄။ ဒီ၊၂။၇၊၁၁၃။ အံ၊၁။၃၄၂၊
၃၅၀၊၄၀၈။ အံ၊၃။၇၊၂၁။ အဘိ၊ဓ။၂၂၅၊
၂၃၀၊၂၃၆၊၂၄၅။ အဘိ၊ဝိ၊၃၊၈၁၊၃၊၈၈။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊
၁။၉၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၈၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၅၊၂၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၃။
ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၀။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။
၃၁၀။ အပါဋ္ဌ၊၂။၂၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၂၄။ နေတ္တိ၊
ဋ္ဌ။၁၂၇။ သာရတ္ထ၊၁။၁၄၃။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၅၃၊
၁၅၄။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၄၁၂။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၉၇။
မ၊ဋီ၊၃။၆၅၊၉၂။ နေတ္တိ၊ဋီ၊၂။)

အသဿတဘာဝ (ပု) [အသဿတ+ဘာဝ]
မမြဲသည်၏အဖြစ်။ အနာသာသိကာတိ အသ-
ဿတဘာဝေန အသာသရဟိတာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊
၃။၁၈၀။ (-သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၄၁၂။)

အသဿတဘာဝသန္နိဋ္ဌာန (န) [အသဿတဘာဝ
+သန္နိဋ္ဌာန] မမြဲသည်၏အဖြစ်ကို ဆုံးဖြတ်

ခြင်း။ စက္ကာဒိနံ အသဿတဘာဝသန္နိဋ္ဌာနံ
မိစ္ဆာဒဿနံ။ သာရတ္ထ၊၁။၁၄၃။ ဒီ၊ဋီ၊၁။
၁၅၃။ မ၊ဋီ၊၃။၂၃၃။

အသဿတဘာဝါဝဗောဓ (ပု) [အသဿတ-
ဘာဝ+အဝဗောဓ] မမြဲသည်၏အဖြစ်ကို သိ
ခြင်း။ စက္ကာဒိနံ အသဿတဘာဝါဝဗောဓော
ဝိဒုသိတော သံသဋ္ဌဘာဝတော။ သာရတ္ထ၊
၁။၁၄၃။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၅၃။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၄၁၂။
မ၊ဋီ၊၃။၂၃၃။

အသဿတသဘာဝ (တိ) [အသဿတ+သဘာ-
ဝ] မမြဲသောသဘောရှိသော။ ဥစ္ဆေဒဝါဒိ-
နော အတ္တာနံ အတထံ အသဿတသဘာ-
ဝမ္ပိ သမာနံ...။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၇။

အသဟဂတ (တိ) [န+သဟဂတ] အတူတကွ
မပြစ်သော။ အသဟဂတဿ ကာမာသဝါပိ
စိတ္တံ မုစ္စတိတိ။ ပေဋကော၊၁၉၈။ ယံ ဟိ
တဏှာသဟဂတံ အသဟဂတမ္ပိ တဏှံ ဥပ-
နိဿာယ နိပ္ပန္နံ။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၂၆။

အသဟဇာတ (တိ) [န+သဟဇာတ] အတူတ
ကွ မပြစ်သော၊ သဟဇာတပစ္စည်း မဟုတ်
သော၊ တဏှာ။ အာဂန္တုကေဟိတိ အသဟ-
ဇာတေဟိ ပစ္စာ ဇဝနက္ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇနကေဟိ။
အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၅။ တတ္ထ သဟဂတံ အသဟ-
ဇာတံ အသံသဋ္ဌံ အသမ္ပယုတ္တံ နာမ နတ္ထိ။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၂။ (- အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၄။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂၀၊၄၂၆၊၄၇၀။ သာရတ္ထ၊၁။
၂၁၉။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၈၄၊၂၀၁၊၂၀၂။ ဒီ၊ဋီ၊၂။
၃၄၀။ မ၊ဋီ၊၁။၃၀၅။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၀၉၊၂၄၃။
မူလဋီ၊၃။၁၉၈။ အနုဋီ၊၂။၁၄၁။ အနုဋီ၊၃။
၂၃၂၊၂၆၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၂၂။ နေတ္တိ၊ဋီ၊
၈၄၊၁၂၄။)

အသဟဇာတတ္ထ (န) [အသဟဇာတ+တ္ထ] အတူ
တကွမပြစ်သည့် အဖြစ်။ မဂ္ဂေန ပန အသဟ-
ဇာတတ္တာ န မဂ္ဂဟေတုကာနိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၄၄၂။ (- သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇။ မူလဋီ၊၁။၈၃၊၁၉၃။)

အသဟဇာတဝိညာဏပစ္စယ (ပု) [အသဟဇာတ + ဝိညာဏ + ပစ္စယ] တကမုဖြစ်သော ဝိညာဏ်ဟူသောအကြောင်းတရား။ တတ္ထာပိ အသဟဇာတဝိညာဏပစ္စယာ အတ္ထေဝ ခုပုပ္ဖတ္တိတိ အာဟ သဟဇာတဝိညာဏပစ္စယဉ္စာတိ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၂၈။

အသဟဇာတဟေတု (ပု) [အသဟဇာတ + ဟေတု] တကမုဖြစ်သော အကြောင်းတရား။ သဟဇာတဟေတု အသဟဇာတဟေတု သာသဝဟေတု။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၃၈။

အသဟဋ္ဌာယိတ (တိ) [န + သဟဋ္ဌာယိတ] အတူတကွ မတည်မှီသော။ အာယာတပါနံ အာလောကန္တကာရာနဉ္စ အသဟဋ္ဌာယိတံ အာဟ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၆၃။

အသဟတ္ထ (ပု) [န + သဟတ္ထ] မိမိလက်မဟုတ်သော သူတပါးလက်။ အသဟတ္တာ ခါနံ ဒေတိ။ မ၊ ၃။ ၇၂။ အသဟတ္တာတိ အတ္တနောဟတ္တေန န ဒေတိ ခါသကမ္မကာရာဗီဟိ ခါပေတိ။ မ၊ ၄။ ၅၄။ (-ဒိ၊ ၂။ ၂၈၁။ အံ၊ ၂။ ၁၅၁။ အံ၊ ၃။ ၁၉၅။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၄၀၂။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၄၆။)

အသဟဓမ္မိကတာ (ထိ) [န + သဟဓမ္မိက + တာ] အတူတကွ တရားကျင့်မက်ပုဂ္ဂိုလ် - သီတင်းသုံးဖော်ငါးဦး - မဟုတ်သည့် အဖြစ်။ ကပ္ပိယဝတ္ထုတာ၊ အသဟဓမ္မိကတာ၊ ကယဝိက္ခယာပဇ္ဇနဉ္စာတိ ဣမာနေတ္ထ တိဏိ အင်္ဂါနိ။ သာရတ္ထ ၂။ ၄၂၆။

အသဟန (န) [န + သဟန] သည်းမခံနိုင်ခြင်း။ ဟန္တိ အသဟနေ နိပါတော။ ပေတ၊ ၄။ ၁၁၀။ တာယ ကတဿ အပရာဓဿ အသဟနနာမ န ယုတ္တန္တိ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၁၉။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၉၊ ၃၆၃။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၀၀။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၈။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၄၂။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၅။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၈၀။ အနုဋီ၊ ၁။ ၉၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၊ ၃၇၉။)

အသဟနတာ (ထိ) [အသဟန + တာ] သည်းမခံနိုင်သည်၏ အဖြစ်။ မစ္ဆရိယန္တိ ပရေဟိ သာဓာရဏဘာဝဿ အသဟနတာ။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၉၀။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၉၅။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၀၉။ အက္ခန္တိ-လည်း ကြည့်။

အသဟနတ္ထ (ပု) [အသဟန + အတ္ထ] သည်းမခံနိုင်ခြင်းအနက်။ အထ ဝါ ကိရာတိ စောဒကဝစနတ္တာ အသဒ္ဓဟနတ္ထေ အသဟနတ္ထေ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၄။ အမရိသနတ္ထ-လည်း ကြည့်။

အသဟနနိမိတ္တ (န) [အသဟန + နိမိတ္တ] သည်းမခံနိုင်ခြင်း၏ အကြောင်း။ ဇီသစ္စာပိပါသဒုက္ခဿ အသဟနနိမိတ္တေန ဒေါမနဿေနေဝ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၂၈။

အသဟနလက္ခဏ (တိ) [အသဟန + လက္ခဏ] သည်းမခံနိုင်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော။ အတ္တသမ္ပတ္တိယာ ပရေဟိ သာဓာရဏဘာဝဿ အသဟနလက္ခဏံ မစ္ဆရိယံ။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၀။ (-ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၅။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၆၆။)

အသဟနာကာရ (ပု) [အသဟန + အာကာရ] သည်းမခံနိုင်ခြင်းဟူသော အခြင်း အရာ။ တတ္ထ ကေဝိ ပုထုဇ္ဇနဘိက္ခု ထေရဿ လာဘသက္ကာရံ ဒိသ္မာ ဗာလဘာဝေန အသဟနာကာရံ ပဝေဒေသံ။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၃၄၉။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၄။)

အသဟန္တ (တိ) [န + သဟန္တ-ထံ-၌ အသဟန္တိ] သည်းမခံနိုင်သော၊ သူ။ အပရေ ရညာ သဟတဿ အတိသဟာယဘာဝံ အသဟန္တာ အာဟံသု။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၃။ တံ တဿ အသဟန္တိ ဣမမှာ ဂေဟာ နိက္ခမ။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၄၄။ (-သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၆။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၆။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၅။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၄။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၄။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၃။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၄၄။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၉၁။ ပေတ၊ ၄။ ၂၄၀။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၅၂။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၈၆။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၄။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၁၅၂။

၉၀။ ဇောဋ္ဌာငှာ ၂၃၁၄၃၃။ ဇောဋ္ဌာ၆၇။
ဇောဋ္ဌာ၇။၃၆၃။ ဝိသုဒ္ဓိ ၂။၁၈၇။ ဝဇီရ ၇။
၁၂၃။ သံသ္ဓိ ၁။၇၇။ သံသ္ဓိ ၂။၃၈၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋီ၊၁။၁၀၅။)

အသဟမာန (တိ) [န + သဟမာန] (က) မစွမ်း
ဆောင် - ဆောင်ရွက်မထား - ခိုင်သော။
(ခ) သည်းမခံနိုင်သော။ (က) နိသိဒ္ဓိ ဂရိုဝ
ဘာရံ အသဟမာနော။ ဇော၊၁။၂၆၇။ အန-
ဘိသမ္ဘုဏမာန-လည်းကြည့်။ (က) (ခ)
အထခေါ်သောနာဂေါမက္ခံ အသဟမာနော
ပဇ္ဇလိ။ ဝိ၊၂။၁၄၇။ အပါ၊၄။၂။၂၇၆။ ဝိ၊၃။
၃၂။ ဥဒါန။၉၀။ မက္ခံ အသဟမာနော-
(ဝိ၊၄။၁။၄၈)တိ... မက္ခံ အသဟမာနော
သန္တာရေတုံ အဓိသဟိတုံ ဝုပသမေတုံ အ-
သက္ကောန္တော။ သာရတ္ထ၊၁။၁၅၀။ (-ဝိ၊၄။၂။
၁၀၀။ ဒီ၊၄။၂။၂၁၇။ မ၊၄။၁။၈၃၊၁၇၄။ မ၊
၄။၃။၄၂။ မ၊၄။၄။၁၅၇။ အံ၊၄။၁။၂၉၈။
အဘိ၊၄။၁။၂၂၇။ အဘိ၊၄။၃။၄၄၄။ ဓမ္မ၊၄။
၁။၄၃၉။ သုတ္တနိ၊၄။၂။၆၃၊၂၃၇။ ပေတ၊၄။
၇၇။ အပါ၊၄။၂။၂၇၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၄။၁၆၈၊၂၂၀။
ဓရိယာ၊၄။၁၅၂။ ဇောဋ္ဌာ၊၁။၃၈၁။ ဇောဋ္ဌာ၊၂။
၃၅၉။ ဇောဋ္ဌာ၊၄။၁၉၇။ ဝဇီရ၊၄၀၈၊၄၁၃။
သာရတ္ထ၊၁။၁၈၃၊၃၀၁။ ဝိမတိ၊၁။၃၃။ ဒီ၊ဋီ၊
၂။၂၉။ မ၊ဋီ၊၃။၃၃၉။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၉၂။)

အသဟဝတ္ထန (န) [န + သဟဝတ္ထန] တက္ခမပြစ်
ခြင်း။ အထ ဝါ ကေတုဝေါကာရဘဝေသု
နာမဗ္ဗပါနံ အသဟဝတ္ထနတော အညမညံ
ဝိနိဗ္ဗောဂေါ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၈၆။ မူလဋီ၊၂။၁၃၀။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၄၆။ (-အနုဋီ၊၁။၃၀။)

အသဟဝုတ္တိ (ထိ) [န + သဟဝုတ္တိ] တက္ခမပြစ်
ခြင်း။ ဧတေန အသဟဝုတ္တိ ဝိနိဗ္ဗောဂေါ
သဟဝုတ္တိ အဝိနိဗ္ဗောဂေါတိ အထေတိ။ အနု-
ဋီ၊၂။၁၃၉။

အသဟဝုတ္တိတာ (ထိ) [အသဟဝုတ္တိ + တာ]
တက္ခမပြစ်ခြင်း မရှိသည်၏အဖြစ်။ န သမင်္ဂိ-

တာ အသမင်္ဂိတာ အသမန္နာဂမော အသဟ-
ဝုတ္တိတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၂၀။

အသဟာယ (တိ) [န + သဟာယ] အပေါင်း
သဟ မရှိသော။ (ခန္ဓာကိုယ် အတ္တဘော
အားဖြင့်၎င်း၊ ထီးထွင်း၍သိအပ်သော တရား
အားဖြင့်၎င်း) မိမိနှင့်တန်းတူရည်တူ အရည်
အခြင်းတူ ပုဂ္ဂိုလ်မရှိသော။ သူ။ အဒုတိယော
အသဟာယော အပ္ပဋိမော အပ္ပဋိသမော။
အံ၊၁။၂၂။ ဒီ၊၄။၂။၂၄၆။ အသဟာယောတိ
အတ္တဘာဝေန ဝါ ပဋိဝိဒ္ဓဓမ္မေဟိ ဝါ သဒ္ဓိ-
သော သဟာယော နာမ အဿ နတ္ထိတိ
အသဟာယော။ အံ၊၄။၁။၉၀။ ဝိတက္က-
ဝိစာရဝိရဟတော ဝါ ကော အသဟာ-
ယော ဟုတုတိပိ ဝတ္ထု ဝဇ္ဇတိ။ အဘိ၊၄။
၁။၂၁၄။ ပဋိသံ၊၄။၁။၉၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၅၁။
မဟာနိ၊၄။၁။၁၆။ (- ပဋိသံ၊၄။၂။၁၅။
ဥဒါန၊၄။၁၇၊၁၄၇။ ဣတိဝုတ်၊၄။၁၆၇၊၂၆၉။
ထေရ၊၄။၁။၁၅၉၊၄၀၂။ ထေရ၊၄။၂။၁၇၇၊
၂၇၄။ အပါ၊၄။၁။၂၂၄။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၄။၁၅၁၊၂၃၇။
သာရတ္ထ၊၂။၁၅၁။ သာရတ္ထ၊၃။၂၉၁။ ဒီ၊ဋီ၊
၁။၁၄၄။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၀၆၊၂၈၀။ သံ၊ဋီ၊၁။၃၀။
မူလဋီ၊၂။၁၁၈။)

အသဟာယက (တိ) [န + သဟာယက] အပေါင်း
အပေါ် မရှိသော။ သိက္ခာဟိ ပန အ-
သဟာယကဿ ဝါ အတ္တဒုတိယဿ ဝါ
ယဿ သဘာဂေါ သိက္ခာ အတ္တံ အာနေတွာ
ဒါတာ နတ္ထိ။ ဝိ၊၄။၁။၃၁၂။ (- ဇောဋ္ဌာ၊၄။
၂၇၄။)

အသဟာယကိစ္စ (တိ) [အသဟာယ + ကိစ္စ]
အပေါင်းအပေါ်ဖြင့် ပြုဘွယ်ကိစ္စမရှိသော။
ယူထံ ပဟာယနိက္ခန္တော ပန မတ္တဟတ္ထိ ဝိယ
အသဟာယကိစ္စော သိဟော ဝိယ ပတ္တစိဝရ-
မတ္တံ အာဒါယ ကေကောဝ ပက္ကာမိ။ မ၊၄။
၂။၅၈။

အသဟာယတာ (ထိ) [အသဟာယ + တာ] အပေါင်းအဖော် မရှိသူ၏အဖြစ်။ အသဟာယတာ ၈ ဒုဝိဓာ အတ္တဒုတိယတာဘာဝေန ဝါ။ ဒီ ၆။ ၂။ ၂၈၀။

အသဟာယတ္ထ (န) [အသဟာယ + ဣ] အပေါင်းအဖော်မရှိသူ၏ အဖြစ်။ တံ ဗဟာယ ဧကော ဝိဟရတိ ကိလေသဝသေန အသဟာယတ္တာ။ ဒီ ၆။ ၁။ ၂၃၁။

အသဟာယတ္ထ (တိ) [အသဟာယ + အတ္ထ] အဖော်သဟဲ မရှိဟူသော အနက်ရှိသော။ အသဟာယတ္ထောပိ ဧကသဒ္ဓေါ ဒိဋ္ဌော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ ၆။ ၁။ ၁၈၂။

အသဟာယဘာဝ (ပု) [အသဟာယ + ဘာဝ] အပေါင်းအဖော်မရှိသူ၏ အဖြစ်။ ဌာနာဒိသု အသဟာယဘာဝေန ဧကဝိဟာရိဿ။ ထေရ၊ ၅။ ၂။ ၁၇၅။

အသဟိတ (တိ) [န + သဟိတ] တကွမဖြစ်သော၊ အကြောင်းအကျိုး-နှင့်တကွ မဖြစ်-မဆက်စပ်သော။ ရှေ့ နောက် စကားနှစ်ရပ် ဆန့်ကျင်သော၊ မပြေပြစ်သော။ သဟိတ (သိ၊ ၆။ သစ် ၁။ ၂၆၆) နှင့် ယှဉ်ကြည့်။ အသဟိတံ တေ။ ဒီ၊ ၁။ ၈။ ဒီ၊ ၃။ ၉၇၊ ၁၇၇။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၃၆၇။ အသဟိတံ တေတိ တုယံ ဝစနံ အသဟိတံ အသိလိဋ္ဌံ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၈၆။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၆၄။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၀။ အံ၊ ၆။ ၃။ ၁၇၈။ ဧကော ဗဟံ ဘာသန္တော အသဟိတံ အမရရံ ဘာသတိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၁။ အသဟိတန္တိ ပုဗ္ဗေနာပရံ န သဟိတံ ဟေတုဗမာဝိရဟိတံ။ သံ၊ ၆။ ၂။ ၁၆၁။ (-အံ၊ ၁။ ၄၅၅။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၃၈။ မဟာနိ၊ ၄။ ၆။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၁၇။)

အသဟိတာ (ကြိ၊ ဝိ) [န + သဟိတာ] သည်းမခံနိုင်၍။ တမာဓုဟန္တန္တိ တံ ဘဝန္တံ ဇလိတာဝုပဟာရေ အသဟိတာ။ ဇ၊ ၄။ ၇။ ၁၄၂-၃။

အသဟပ္ပတ္တိအဘာဝ (ပု) [န + သဟပ္ပတ္တိ + အဘာဝ] တကွမဖြစ်မှု၏မဖြစ်ခြင်း။ န ပနေတံ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ အသဟပ္ပတ္တိအဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၂၁။

အသာ (ထိ) [(၁) အသန္တ + အာ။ (၂) န + သာတ + အာ (ဣတ္ထိဇောတက)] (၁) ယုတ်ညံ့-ယုတ်မာ-သော မိန်းမ၊ သူယုတ်မ။ (၂) သာယာနှစ်သက်ဖွယ်ချမ်းသာ-မရှိသော-ကို မပေးတတ်သော-မိန်းမ၊ ဒုက္ခကိုသာပေးတတ်သော မိန်းမ။ အသာ လောကိတ္တိယော နာမ။ ဇ၊ ၁။ ၁၅။ ဇ၊ ၂။ ၁၂၇။ အသာတိ အသတိယော လာမိကာ၊ အထဝါ သာတံ ဝုစ္စတိ သုခံ၊ တံ တာသု နတ္ထိ အတ္တနိ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တာနံ အသာတမေဝ ဒေန္တိ-တိပိ အသာ။ ဇ၊ ၄။ ၁။ ၃၀၆။ သာတံ နတ္ထိ တေဿန္တိ အသာ။ နိတိ၊ ပဒ၊ ၂၃၇။

အသာဓလျ (န) [န + သာဓလျ] မနူးညံ့-မပြေပြစ်-သော စကားရှိသူ၏ အဖြစ်၊ ကြမ်းတမ်းသော စကားရှိသူ၏အဖြစ်။ အသဏ္ဍဝါစတာ အသခိလဝါစတာ ဖရုသဝါစတာ၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ အသာဓလျံ။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၃၇၄။

အသာဋ္ဌေယျ (န) [န + သာဋ္ဌေယျ] မစဉ်းလဲ၊ မကောက်ကျစ်သည်၏ အဖြစ်၊ မစဉ်းလဲ-မကောက်ကျစ်-ခြင်း။ အမာယာ-ကြည့်။

အသာတ (တိ) [န + သာတ] သာယာအပ်သော သဘောမရှိ-မသာယာအပ်-သော၊ သာယာဖွယ်မရှိသော။ အသာတာနံ အမနာပါနံ ပါဏဟရာနံ အနဓိဝါသကဇာတိကော ဟောတိ။ ဝိ၊ ၂။ ၁၇၀၊ ၄၂၄။ ဝိ၊ ၃။ ၁၀၉၊ ၄၁၈။ အသာတာနန္တိ အမရရာနံ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၃၇။ ယံ ခေါ သိက္ခဝေ ကာယိကံ ဒုက္ခံ ကာယိကံ အသာတံ ကာယသမ္ပဿင် ဒုက္ခံ အသာတံ ဝေဒယိတံ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၄၄။ အသာတန္တိ အမရရံ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၈၈။ ကဋ္ဌ၊ ကာ အသာတာ အမနာပါ၊ သံ၊ ၁။ ၂၆။ အသာတာတိ အမရရာ။

[illegible]

အသားတစ္စုကရိတာ (ထီ) [အသားတစ္စုကရိ+
တာ] အမြဲမပြတ် ပြုလေ့ရှိသည်၏ အပြစ်။
ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အာဝနာယ အသားတစ္စု-
ကရိတာယ ဖမတော။ သတ္တနိဋ္ဌ၊ ၂၆၈။

အသောတစ္ဆကောရီ (တိ) [န + သောတစ္ဆကောရီ]
 အမြဲမပြတ် ပြုလေ့မရှိသောသူ။ ကုသလာနံ
 ဓမ္မာနံ ဘာဝနာယ အသောတစ္ဆကောရီ။
 သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၈။ သော အသောတစ္ဆကောရီ
 ဌိတကောရီတိ ဝုစ္ဆတိ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၃၇။

အသောတစ္ဆေကိရိယတာ (ထိ) [အသောတစ္ဆေ +
ကိရိယ + တာ] အဗြမပြတ်ပြုခြင်း မရှိသည်၏
အဖြစ်။ အသက္ကတစ္ဆေကိရိယတာ အသောတစ္ဆေ-
ကိရိယတာ အနဋ္ဌိတကိရိယတာ။ အဘိဝိ။
၃၆၃။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၅၆။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၂၀။ ဣတိ-
ဝုတ်၊ ၄။ ၇၆။ န သာတတဘာဝေါ အသောတစ္ဆေ၊
န သာတစ္ဆေကိရိယတာ အသောတစ္ဆေကိရိယ-
တာ။ အဘိ၊ ၄။ ၂၄၅၀။

အသောတဋ္ဌ (ပု) [န+သောတ+အတ္ထ] မသာယာ
 အပ်သော အနက်။ ဇုက္ခာ အသောတဋ္ဌေန
 ဇုက္ခဋ္ဌေန ဝ ဩဋ္ဌာရိကာ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃။
 အသောတဋ္ဌေနာတိ အမဓရဋ္ဌေန။ ပုလုဒ္ဓိ၊ ၂။
 ၁။

အသားတမန္တိ (ပု) [အသားတ+မန္တိ] အသားတမန္တိ၊ မိန်းမတို့ သာယာ တပ်မက်ဖွယ်မရှိ

တဘိဓာန် ၃-၆၅—ပ-မ-မ-သ-၈

ဟု သိကြောင်းဖြစ်သော မန္တန်၊ မိန်းမတို့ အပြစ်ကို ဖော်ပြသော မန္တန်။ အသားတမန္တောယီ ဟေ ဥဂ္ဂဟိတော။ ဇာ၊ ဌ၊ သ။ ၃၀၃။
(-၎င်း-၃၀၄၊ ၃၀၅။)

အသားတမန္တဇာတက (၄) [အသားတမန္တ +
ဇာတက] အသားတမန္တ-ဇာတ်။ ခုဒ္ဒကနိကာ-
ယ၊ ဇာတကပါဠိ၊ ၁-နိပါတ်၊ ၇-ဝဂ်၊ ၆၁-
ဇာတ်။ ဇာ၊၁။၁၇။ ဇာ၊၆၁။၁။၂၀၂။

အသားတရာဂ (ပု) [အသားတ+ရာဂ] မသားယာ
အပ်သော ဒုက္ခဝေဒနာ၌ဖြစ်သော-ရာဂ-
တပ်မက်ခြင်း တရား။ တသ္မာ အသားဧက-
မေတ် အသားတရာဂဿာတိ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၃။
၂၃၈။

အသားတရားကတော့ (ထိ) [အသားတရား +
ကတော့] အသားတရားကတော့၊ မသားယာအပ်
သော ခုက္ခဝေဒနာ၌ဖြစ်သော ရာဂကို ဆိုရာ
ဖြစ်သော စကား။ ဣဒါနိ အသားတရားက-
တော နာမ ဟောတိ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂၃၈။ (-
မလဋ္ဌိ၊ ၁၁၀၀။)

အသားတရူပ (တိ) [အသားတ+ရူပ] မသားယာ
အပ်သော သဘောရှိသော (အနိဋ္ဌာရုံ)။
အပ္ပိယရူပ-ကြည့်။

အသွာတရူပဇာတက (န) [အသွာတရူပ+ဇာ-
တက] အသွာတရူပဇာတ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊
ဇာတကပါဠိ၊ ၁-နိပါတ်၊ ၁၀-ဝဂ်၊ ၁၀၀-
ဇာတ်။ ဇာ၊ ၁။ ၂။ ဇာ၊ ၄၊ ၁။ ၄၃၁။

အသားတဝန္တ (တိ) [န+သားတဝန္တ] သာယာ
အပ်သော သဘောမရှိသော၊ မသာယာအပ်
သော သဘောရှိသော။ ဣတ္ထရခဏာ ဝါ
ဒီဇာယုကာ ဝါ သားတဝန္တော ဝါ အသားတ-
ဝန္တော ဝါ ဘဝါ။ နေတ္တိ၊ ဌ၊ ၂၄၇။ နေတ္တိ၊
ဝိ၊ ၃၁၃။

အသုတသဘာဝ (တိ) [န+သုတသဘာဝ]
 သာယာအပ်သော သဘောမရှိသော။ န

ဥပေက္ခာ သုခံ ဝိယ အသားတသဘာဝံ။ အံ၊
၆၊၂။၄၇။

အသား(သား)ဒ (ပု) [(၁) န+သား၊ (၂)
အာ+သဒ+အ] (၁) မသားယာခြင်း၊ (၂)
သားယာခြင်း။

အသား(သား)ဒိတ (တိ) [အသား(သား)ဒ+
တ+တ] သားယာခြင်းသို့ ရောက်သော၊
သားယာဖွယ်သော။ အသားဒိတဉ္စ သာရ-
(သံ၊၂။၂၉၄)န္တိ အသားဒဝန္တဉ္စ မဇရဉ္စ။ သံ၊
၄၊၂။၂၇။ အသားဒိတန္တိ အသားဒံ ဣတံ
ဥပဂတံ၊ တေနာဟ “အသားဒဝန္တ”န္တိ။ သံ၊
၆၊၂။၃၀၀။

အသားဒိတတ္ထ (န) [န+သားဒိတတ္ထ] မသားယာ
အပ်သည်၏အဖြစ်။ ယသ္မာ အသားဒိတတ္တာ
တတော ဥပ္ပန္နပစ္စယာ ဝဋ္ဋန္တိ။ ဝိမတိ၊၁။
၃၃၆။

အသားဒိယန (န) [န+သားဒိယန] မသားယာ
ခြင်း။ သစေ ဥပဇ္ဈာယော သားဒိယနံ ဝါ
အသားဒိယနံ ဝါ န ဇာနာတိ။ ဝိ၊၄၊၃။
၂၆၄။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၂၉။ (-သားရတ္ထ၊၂။၁၉၉။
ဝိမတိ၊၁။၁၆၊၁၄၂။ မ၊၆၊၃။၁၆။)

အသားဒိယနဝတ္ထု (န) [အသားဒိယန+ဝတ္ထု]
မသားယာသောရဟန်း၏-ဝတ္ထု-အကြောင်း
အရာ၊ အသားဒိယနဝတ္ထု။ ဒီသု အသားဒိယန-
ဝတ္ထုသု သဟသာဝုဋ္ဌာသိတိ အာသိဝိသေန
ဒဋ္ဌော ဝိယ အဂ္ဂိနာ ဒဇော ဝိယ စ တုရိတံ
ဝုဋ္ဌာသိ။ ဝိ၊၄၊၁။၂၄၃။

အသားဒိယန္တ(တိ) [န+သားဒိယန္တ၊ ထိ-၌ အသား-
ဒိယန္တိ] မသားယာသောသူ၊ အနာပတ္တိ အ-
ဇာနန္တဿ အသားဒိယန္တဿ ဥပ္ပတ္တကဿ။ ဝိ၊
၁။၄၁။ ကခါ၊၁၁၄။ အသားဒိယန္တော နာမ
ယော ဇာနိတာပိ န သားဒိယတိ တတ္ထေဝ
သဟသာ ဝုဋ္ဌိတသိက္ခ၊ ဝိယ။ ဝိ၊၄၊၁။၂၃၄။
အနာပတ္တိ သိက္ခဝေ အသားဒိယန္တိယာ။ ဝိ၊၁။
၄၃။ (-ဝိ၊၁။၄၈။ ဝိ၊၂။၂၇၉။ ဝိ၊၄၊၁။၂၃၇။

ဝိ၊၄၊၂။၁၇၆။ ဝိ၊၄၊၄။၁၇၇။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။
၆၄။ မ၊၄၊၄။၁၃၈။ သုတ္တနိ၊၄၊၂။၁၉၄။
ဝဇီရ၊၂၄၇။ သာရတ္ထ၊၂။၁၀၀။ ဝိမတိ၊၁။
၁၄၃။ ဝိမတိ၊၂။၁၀၄။ ကခါ၊၆။၂၂၉၊၃၁၄။)

အသားဒိယိတဗ္ဗ (တိ) [န+သားဒိယိတဗ္ဗ] မသား-
ယာ-အပ်-ထိုက်-သော။ ကာယဝါစာဟိ
ကတ္တဗ္ဗဿ အကရဏေန အသားဒိယိတဗ္ဗဿ
သားဒိယနေန စ မနသာပိ အာစရတိ ဝေ။
မူလ၊၆၊၁။၁၈၇။

အသားဒိယိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [န+သားဒိယိတွာ]
မသားယာမှု၍။ ဧဝံ ပုရိမံ ကေ အသားဒိယိ-
တွာ တိကံ သားဒိယန္တောပိ... အာပဇ္ဇတိ-
ယေဝ။ ဝိ၊၄၊၁။၂၂၆။ (-သားရတ္ထ၊၂။၄၁၂။
ဝိမတိ၊၂။၁၂၁။)

အသားဒိသ (တိ) [န+သားဒိသ] မတူသောသူ။
သဗ္ဗော ဟိ သဒိသော ဟောတိ၊ နတ္ထိ
ကာမေ အသားဒိသော။ ဇာ၊၂။၂၀၇။ ဇာ၊
၄၊၆။၂၆၇။

အသားဒု (တိ) [န+သားဒု] အလိုမရှိ-မသား-
ယာ-အပ်သော၊ မချိုမြိန် - မကောင်း -
သော။ အသားဒု (အဘိ၊၈။၁၆၇။ မဟာနိ။
၁၈၇)တိ အနိဋ္ဌရသော။ အဘိ၊၄၊၁။၃၇၇။
မဟာနိ၊၄။၃၀၀။ (-သံ၊၂။၂၉၄။ ဇာ၊၁။
၁၁၆၊၁၇၇။ သံ၊၄၊၂။၇၃။ အံ၊၄၊၂။၃၆၈။
ဇာ၊၄၊၃။၁၃၃။)

အသားဒုတ္တ (န) [အသားဒု+တ္တ] မသားယာအပ်
သည်-မကောင်းသည်-၏အဖြစ်။ အသား-
ဒုတ္တာယာတိပိ ပါဠော အသားဒုဘာဝါယာတိ
အတ္ထော။ ပဋိသံ၊၄၊၂။၄၉။

အသားဒုဘာဝ (ပု) [အသားဒု+ဘာဝ] အသား-
ဒုတ္တ-နှင့် အနက်တူ၊ ၎င်း-ကြည့်။

အသားဒုရသ (ပု) [အသားဒု+ရသ] မသားယာ
အပ်-မကောင်း-မချိုမြိန်-သောအရသာ။
ဒုတိယဒိဝသေ အသားဒုရသံ ဥပနာမေသိ။
အပ၊၄၊၁။၂၀၄။

အသားစေတဗ္ဗ (တိ) [အာ + သဒ္ + တဗ္ဗ]
သယာ - အပ် - ဇ္ဇယ် - သော။ အသားစံ
အနုပဿန္တဿာတိ အသားစေတဗ္ဗံ မိစ္ဆာ-
ဉာဏေန အနုပဿတော။ သံ၊ ဇိ၊ ၂။ ၉၆။

အသားစက (တိ) [န + သာစက။ ထိ-၌ အသား-
စိကာ] မပြီးစေ - တတ် - နိုင် - သော။
သာစကမဟုတ်သော။ တာသု ကဏ္ဍပက္ခ-
ဥပမာ အတ္ထဿ အသားစိကာ။ သံ၊ ဇ္ဇ၊ ၂။
၃၀၀။ အသားစကမေတန္တိ။ အဘိ၊ ဇ္ဇ၊ ၃။
၂၀၁-၂၊ ၂၀၄၊ ၂၀၄၊ ၂၃၀-၃၊ ၂၀၀။ (- ခုဒ္ဒက၊
ဇ္ဇ၊ ၈။ သံ၊ ဇိ၊ ၂။ ၂၅၄။ မူလ၊ ဇိ၊ ၃။ ၇၉။ အနု၊ ဇိ၊
၃။ ၁၁၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇိ၊ ၂။ ၇၁။)

အသားစကတ္ထ (န) [အသားစက + တ္ထ] မပြီးစေ -
တတ် - နိုင် - သည်၏အဖြစ်။ တဗ္ဗိရဿ ပန
အသားစကတ္တာ အနုစိကတာ။ သံ၊ ဇိ၊ သစ်၊
၂။ ၇၃။

အသားစန (န) [န + သာစန] မပြီးစေခြင်း။
တထာ ဝိဇ္ဇမိကာဝိအတ္တာနံ အသားစနတော။
ဒိ၊ ဇိ၊ ၁။ ၃၄၉။ (- သံ၊ ဇိ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၄၃။)

အသားစာရဏ (တိ) [န + သာစာရဏ] မဆက်
ဆံသော။ ယာ အာပတ္တိယော ဘိက္ခုနီ
ဘိက္ခုနီဟိ အသားစာရဏာ။ ဝိ၊ ၁။ ၄၃။
ဣဒမဿ... အသားစာရဏံ ပုထုဋ္ဌနေဟိ။ မ၊ ၁။
၃၉၈။ အသားစာရဏမညေသ (ခုဒ္ဒက၊ ၁၀)-
န္တိ အသားစာရဏော အညေသံ။ ခုဒ္ဒက၊ ဇ္ဇ။
၁၉၁။ (- ဝိ၊ ၄။ ၄၄၉။ ဝိ၊ ၅။ ၁၇၅၊ ၂၆၃၊ ၃၇၃။
အံ၊ ၂။ ၃၈၄၊ ၄၀၀။ ခုဒ္ဒက၊ ၁၀။ မိလိန္ဒ၊ ၂။ ၁၁။
ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၅၊ ၂၃၇။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၃။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၇၊
၄၀၀။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၆၉၊ ၁၈၉၊ ၂၃၇။ ကဒိ။
၂၇၀၊ ၂၉၄။ ဒိ၊ ဇ္ဇ၊ ၁။ ၄၊ ၁၄၁။ ဒိ၊ ဇ္ဇ၊ ၂။ ၃၀။
မ၊ ဇ္ဇ၊ ၁။ ၂၀၁၊ ၃၃၁၊ ၃၃၄။ မ၊ ဇ္ဇ၊ ၂။ ၁၇၅။
သံ၊ ဇ္ဇ၊ ၁။ ၂၉၉။ သံ၊ ဇ္ဇ၊ ၂။ ၄၄။ သံ၊ ဇ္ဇ၊ ၃။ ၁၂။
အံ၊ ဇ္ဇ၊ ၁။ ၁၁၄။ အံ၊ ဇ္ဇ၊ ၃။ ၁၄၁၊ ၂၉၃၊ ၂၉၅။
အဘိ၊ ဇ္ဇ၊ ၁။ ၃၃၂။ အဘိ၊ ဇ္ဇ၊ ၂။ ၄၃၊ ၁၄၀၊ ၃၂၉။

အဘိ၊ ဇ္ဇ၊ ၃။ ၇၁၊ ၁၆၇၊ ၂၀၁၊ ၃၂၆။ ပဋိသံ၊ ဇ္ဇ၊
၂။ ၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၂၊ ၇၅၊ ၁၄၀၊ ၁၇၄၊ ၂၃၄။
ဓမ္မ၊ ဇ္ဇ၊ ၁။ ၁၇၆။ ဓမ္မ၊ ဇ္ဇ၊ ၂။ ၄၀၊ ၁၃၈၊ ၂၃၂၊
၄၃၃။ ဣတိဝုတ်၊ ဇ္ဇ။ ၂၇၅။ သုတ္တနိ၊ ဇ္ဇ၊ ၁။ ၂၂၃။
သုတ္တနိ၊ ဇ္ဇ၊ ၂။ ၄၅၊ ၁၃၁၊ ၁၃၇။ ဝိမာန၊ ဇ္ဇ၊ ၁။ ၅၀။
ပေတ၊ ဇ္ဇ၊ ၁။ ၂။ ၁၀၆၊ ၄၄၊ ၂။ ၄၀၄။ အပ၊ ဇ္ဇ၊ ၁။
၉၂။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဇ္ဇ၊ ၅၊ ၇၊ ၇၆။ ဇာ၊ ဇ္ဇ၊ ၁။ ၉၁။
မဟာနိ၊ ဇ္ဇ၊ ၉၇။ စူဠနိ၊ ဇ္ဇ၊ ၄၉။ နေတ္ထိ၊ ဇ္ဇ၊ ၅။
၁၁၂၊ ၃။ ဝဇိရ၊ ၁။ ၁၃၊ ၅၅၉။ သာရတ္ထ၊ ၂။
၁၄၉၊ ၁၈၃။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၄၊ ၂၅၀။ ဝိမတိ၊ ၂။
၆၈၊ ၁၁၄၊ ၂၇၃၊ ၂၉၈၊ ဒိ၊ ဇိ၊ ၁။ ၇၆။ သံ၊ ဇိ၊ သစ်၊
၁။ ၂၆၂၊ ၂၇၉။ မ၊ ဇိ၊ ၁။ ၂၄၅။ မ၊ ဇိ၊ ၂။ ၁၈။
မ၊ ဇိ၊ ၃။ ၈၅။ သံ၊ ဇိ၊ ၁။ ၅၀။ သံ၊ ဇိ၊ ၂။ ၂၃၄၊
၂၈၁၊ ၃၆၄၊ ၄၁၃၊ ၄၄၀။ အံ၊ ဇိ၊ ၃။ ၁၄၀၊ ၃၁၂။
မူလ၊ ဇိ၊ ၁။ ၃၊ ၁၆၄။ မူလ၊ ဇိ၊ ၂။ ၃၇။ မူလ၊ ဇိ၊ ၃။ ၆၊
၇၊ ၂၃၃။ အနု၊ ဇိ၊ ၁။ ၃၆။ အနု၊ ဇိ၊ ၃။ ၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဇိ၊ ၁။ ၁၉၅၊ ၁၅၁၅၂။ နေတ္ထိ၊ ဇိ၊ ၅၊ ၂၉၊ ၃၂၊
၇၃၊ ၉၆။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၁၇၃-၄-၅၊ ၂၀၈။)

အသားစာရဏကမ္မပစ္စယ (ပု) [အသားစာရဏ +
ကမ္မပစ္စယ] မဆက်ဆံသော ကမ္မပစ္စည်း။
တဿာပိ ဌပေတွာ ဒွါဓရဗ္ဗဏာဝိသားစာရ-
ဏပစ္စယံ အသားစာရဏကမ္မပစ္စယဝသေနဝ
ဥပ္ပတ္တိံ ဝိပေတံ။ အဘိ၊ ဇ္ဇ၊ ၁။ ၃၀၃။ (- အနု၊ ဇိ၊
၁။ ၁၃၁။)

အသားစာရဏကာရဏ (န) [အသားစာရဏ +
ကာရဏ] မဆက်ဆံသော အကြောင်း။ ယသ္မာ
ဝိသေသလာဘီနံ ခန္ဓသန္တာနဿ... အသား-
စာရဏကာရဏံ။ ဒိ၊ ဇိ၊ ၁။ ၁၄၆။ (- သံ၊ ဇိ၊
သစ်၊ ၁။ ၄၀၁။ ဒိ၊ ဇိ၊ ၂။ ၃၁၉။ သံ၊ ဇိ၊ ၂။ ၁၉။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇိ၊ ၁။ ၃၆၊ ၄၇။) အသားစာရဏဟေတု-
လည်း ကြည့်။

အသားစာရဏကိစ္စ (န) [အသားစာရဏ + ကိစ္စ]
မဆက်ဆံသောကိစ္စ။ သမာနဗ္ဗုပ္ပန်ဗ္ဗာနံ နာမ
မနောမယိဒ္ဓိယာ အညေဟိ အသားစာရဏ-
ကိစ္စန္တိ အာယာ။ ဒိ၊ ဇိ၊ ၁။ ၃၃၇။

အသ္မာဓာရဏဇာနည် (န) [အသ္မာဓာရဏ+ဇာ-
နည်] မဆက်ဆံသောသံခြင်း။ ဣစ္စဿ အညေ-
ယိ အသ္မာဓာရဏဇာနည် ဟောတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။
၁၂၀။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၁။)

အသ္မာဓာရဏဉာဏ (န) [အသ္မာဓာရဏ+ဉာဏ]
မဆက်ဆံသောဉာဏ်။ အသ္မာဓာရဏဉာဏ်။
ဆ အသ္မာဓာရဏဉာဏာနီတိ တောနိ ဉာဏာ-
နိ သမောဓာနေတွာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၃။ (-
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၈။ဣတိဝုတ်၊
ဋ္ဌ၊၆။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၀။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၄၂။၁၆၁။
၂၁၂။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၈။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၇။ ဝဇိရ၊
၁၀။ သာရတ္ထ၊၁။၂၃၃၊၃၀၀။ သိ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။
၁၂၀၊၁၉၉။ မိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊
၁။၃၄။ မူလ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၊၁၄၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၊
၂၅၃။)

အသ္မာဓာရဏဉာဏဝိသေသ (ပု) [အသ္မာဓာရ-
ဏဉာဏ+ဝိသေသ] မဆက်ဆံသောဉာဏ်-
အသ္မာဓာရဏဉာဏ်-အထူး။ အသ္မာဓာရဏ-
ဉာဏဝိသေသဝသေန ဝိဇ္ဇတ္တယဝသေန ဝိဇ္ဇာ-
ဘိညာနာဝရဏဝသေန ... ယောဇေတွာ
ဒသေန္တော ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၇။ (-ဒိ၊
ဋ္ဌ၊၁။၃။ သိ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊
၁။၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၆။)

အသ္မာဓာရဏဋ္ဌကထာ (ထိ) [အသ္မာဓာရဏ+
အဋ္ဌကထာ] မဆက်ဆံသောအဋ္ဌကထာ။ န
သုမာလဝိလာသိနိအာဒယော ဝိယ အသ္မာ-
ဓာရဏဋ္ဌကထာတိ ဒသေတိ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈။
သိ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၃၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၉။

အသ္မာဓာရဏဋ္ဌာန (န) [အသ္မာဓာရဏ+ဋ္ဌာန]
(ကမရာဂါနုသယနှင့်)မဆက်ဆံသော (ဥပ-
ဓာတ်-အရူပဓာတ်ဟူသော ကိန်းရာ) အရပ်။
သော ဌပေတွာ အသ္မာဓာရဏဋ္ဌာနံ သာ-
ဓာရဏဋ္ဌာနေ တေန သဒ္ဓိံ ဖဟိနော နာမ
ဟောတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၉။

အသ္မာဓာရဏဋ္ဌာနုပ္ပတ္တိ (ထိ) [အသ္မာဓာရဏဋ္ဌာ-
န+ဥပ္ပတ္တိ] မဆက်ဆံသောအရပ်၌ ဖြစ်ခြင်း။
အသ္မာဓာရဏဋ္ဌာနုပ္ပတ္တိဝသေန ပန အန္တရာ-
ပရိနိဗ္ဗာယီအာဒယော ဧဝ “ဣဓ ဝိဟာယ
နိဋ္ဌာ”တိ ဝုတ္တာ။ မူလ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၅။

အသ္မာဓာရဏတာ (ထိ) [အသ္မာဓာရဏ+တာ]
မဆက်ဆံသည်၏ အဖြစ်။ အကုသလာဒီဟိ
အသ္မာဓာရဏတာယ သဘာဝေါ ဝါ။ မူလ၊ဋ္ဌ၊
၁။၆၄။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၇။ မူလ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၃။)

အသ္မာဓာရဏတ္တ (န) [အသ္မာဓာရဏ+တ္တ]
မဆက်ဆံသည်၏ အဖြစ်။ သဗ္ဗေ တေ အ-
ယောနိသောမနသိကာရမူလကာတိ အသ္မာ-
ဓာရဏတ္တာ ဧကဟေတုမာဟ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၄၀။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၉။ ပရိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၃၁၈။ ယေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၁။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၄။
ဝိမတိ၊၂။၇၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၀။)

အသ္မာဓာရဏဓမ္မ (ပု) [အသ္မာဓာရဏ+ဓမ္မ]
မဆက်ဆံသောတရား။ အဋ္ဌမကဿာတိအာ-
ဒိနာ အရိယပုဂ္ဂလေသု အသ္မာဓာရဏဓမ္မ
ဒသေတွာ။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊
၂။၁၂၁။)

အသ္မာဓာရဏဓမ္မာနုပဿိ (တိ) [အသ္မာဓာရဏ-
ဓမ္မ+အနုပဿိ] မဆက်ဆံသောအားဖြင့်-
မဆက်ဆံသော - ထူးခြားသော - တရားကို
ရှုလေ့ရှိသောသူ။ တတ္ထ ဝိသေသနုပဿိ-
နာတိ အသ္မာဓာရဏဓမ္မာနုပဿိနာ။ နေတ္တိ၊
ဋ္ဌ၊၁။၁၃။

အသ္မာဓာရဏပစ္စယပဋိသေဝ (ပု) [အသ္မာဓာ-
ရဏ+ပစ္စယ+ပဋိသေဝ] မဆက်ဆံသော
အကြောင်းကို တားမြစ်ခြင်း။ တပစ္စယာတိ
အပစ္စယေန သဒ္ဓိံ အသ္မာဓာရဏပစ္စယပဋိ-
သေဝော။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၆။၈။

အသ္မာဓာရဏပညတ္တိ (ထိ) [အသ္မာဓာရဏ+
ပညတ္တိ] မဆက်ဆံသော-အသ္မာဓာရဏ-

ပညတ်။ အသ္မာဓာရဏပညတ္တိ ကေတော-
ပညတ္တိ ဥဘတောပညတ္တိ။ ကင်္ခါ။ ၁၁၀။ (-
ဝိ၊ ဇိ၊ ၃။ ၇၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇိ၊ ၁။ ၃၆။)

အသ္မာဓာရဏပဒ (န) [အသ္မာဓာရဏ + ပဒ]
မဆက်ဆံသောပုဒ်။ အယံ တာဝေတ္ထ အသ္မာ-
ဓာရဏပဒဿ အတ္ထော။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၃။

အသ္မာဓာရဏပုစ္ဆာ (ထိ) [အသ္မာဓာရဏ +
ပုစ္ဆာ] မဆက်ဆံသည်၏အဖြစ်ကို မေးခြင်း။
ပုန ဌာနာဌာနာဒိနံ အသဝက္ခယေနေဝ
သဒ္ဓိံ သံသဒ္ဓိံတွာ အသ္မာဓာရဏပုစ္ဆာ ပရ-
ဝါဒိဿေဝ။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၁၆၈။

အသ္မာဓာရဏဗုဒ္ဓ (ပု) [အသ္မာဓာရဏ + ဗုဒ္ဓ]
မဆက်ဆံသော ဘုရား၊ သီးခြားပွင့်သော
ဘုရား။ ပတိ ကော ဝိသု သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတော
ဝိသဒိသာ အညေအသ္မာဓာရဏဗုဒ္ဓါ ပစ္စေက-
ဗုဒ္ဓါ။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၆။

အသ္မာဓာရဏဘာဝ (ပု) [အသ္မာဓာရဏ +
ဘာဝ] မဆက်ဆံသည်၏အဖြစ်။ ဥပရိ အ-
သ္မာဓာရဏဘာဝံ နိဿယ ဝတ္ထံ ဝတ္ထံ၊ န
သက္ကိဿတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၇၀။ (-ဝိ၊ ဇိ၊ ၂။ ၁၆၈။
အနု၊ ၁။ ၁။ ၅။)

အသ္မာဓာရဏဘာဝကရဏ(န) [အသ္မာဓာရဏ +
ဘာဝ + ကရဏ] မဆက်ဆံသည်၏ အဖြစ်ကို
ပြုခြင်း။ အညဿ မစ္ဆရာယတောတိ အညေ-
န အသ္မာဓာရဏဘာဝကရဏေန မစ္ဆရိယံ
ကပေတော။ ဝိ၊ ဇိ၊ ၂။ ၃၂၂။

အသ္မာဓာရဏဘာဝဒဿန (န) [အသ္မာဓာရဏ +
ဘာဝ + ဒဿန] မဆက်ဆံ(မသက်ဆိုင်)သည်
၏ အဖြစ်ကို ပြုခြင်း။ တေသံ အသ္မာဓာရဏ-
ဘာဝဒဿနေန ဓုက္ခာနံ အာဝေနိကဘာဝ-
ဒဿနံ ပဌမနယော။ ဝိမာန၊ ၄။ ၁၀၀။ (-
ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၃၄။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၇၀။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၂။ ၂၃၃။ သီ၊ ဇိ၊ သင်၊ ၁။ ၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇိ၊
၁။ ၉။)

အသ္မာဓာရဏဘောဂတာ (ထိ) [အသ္မာဓာရဏ-
ဘောဂ + တာ] (ရန်သူမျိုးငါးပါးတို့နှင့်)
မဆက်ဆံသော စည်းစိမ်ဥစ္စာရှိသူ၏ အဖြစ်။
ရာဇဓောရဒကင်္ဂိအပ္ပိယဒါယာဒေဟိ အသ္မာ-
ဓာရဏဘောဂတာ၊ ဓုဒ္ဓက၊ ၄။ ၂၄။ ဣတိဝုတ်၊
၄။ ၂၂၄။

အသ္မာဓာရဏဘောဂိတာ (ထိ) [အသ္မာဓာရဏ-
ဘောဂိ + တာ] မဆက်ဆံသော သုံးဆောင်
ခြင်းရှိသူ၏ အဖြစ်။ မယံ အသ္မာဓာရဏ-
ဘောဂိတာ မာ ဟောတု။ ဝိ၊ ဇိ၊ ၂။ ၁၃၁။

အသ္မာဓာရဏလက္ခဏ (န) [အသ္မာဓာရဏ +
လက္ခဏ] (၁) မဆက်ဆံသော - သီးခြား
ဖြစ်သော - အမှတ်အသား - လက္ခဏာ။
(တိ)(၂) မဆက်ဆံသော - အမှတ်အသား -
လက္ခဏာ - ရှိသော။ (၁) အညေသံ အသ္မာ-
ဓာရဏလက္ခဏေန အနိစ္စိဋ္ဌတ္တာ။ သာရတ္ထ၊
၂။ ၂၆၄။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၂၈။ (တိ)(၂) အသ္မာ-
ဓာရဏလက္ခဏော ဟေတု။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၃၆။
နေတ္ထိ၊ ဇိ၊ ၈၄။

အသ္မာဓာရဏဝတ္ထုဝိသေသသိဒ္ဓ (တိ) [အသ္မာ-
ဓာရဏ + ဝတ္ထု + ဝိသေသ + သိဒ္ဓ] မဆက်ဆံ
သော အကြောင်းဝတ္ထုအထူးဖြင့် ပြီးသော။
ဣဓ တေဟိ အသ္မာဓာရဏဝတ္ထုဝိသေသ-
သိဒ္ဓါယ အစိတ္တကပက္ခေပိ အကုသလစိတ္တ-
တာယ....။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၄၂။

အသ္မာဓာရဏဝိနိစ္ဆယ (ပု) [အသ္မာဓာရဏ +
ဝိနိစ္ဆယ] မဆက်ဆံသော - အဆုံးအဖြတ် -
ဝိနိစ္ဆယ။ အသ္မာဓာရဏဝိနိစ္ဆယော (ကင်္ခါ။
၁၀၉)တိ အဒိန္နာဒါနာဒိဟိ သဗ္ဗေဟိ သိက္ခာ-
ပဒေဟိ အသ္မာဓာရဏော ဝိနိစ္ဆယော။ ကင်္ခါ၊
ဇိ၊ ၁၈၆။

အသ္မာဓာရဏသဘာဝ (ပု) [အသ္မာဓာရဏ +
သဘာဝ] မဆက်ဆံသောသဘော။ မဟာ-
ကရုဏာသမာပတ္တိဝသေန အသ္မာဓာရဏ-

သဘာဝသဘာဝတိ ဥပလဗ္ဗနတော။ သာ
ရတ္ထ၊ ၁။ ၂၃၆။

အသ္မာဓာရဏသမညာ (တိ) [အသ္မာဓာရဏ+
သမညာ] မဆက်ဆံသော-အသ္မာဓာရဏ-
အမည်။ အာသယာနုသယဉာဏာဒီသု ဝေ
အသ္မာဓာရဏသမညာ နိရုဋ္ဌာ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။
၁၄၀၊ ၃၁၃။

အသ္မာဓာရဏသမုဋ္ဌာန (န) [အသ္မာဓာရဏ+
သမုဋ္ဌာန] မဆက်ဆံသော-သမုဋ္ဌာန-ဒေ
သနာတော်ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၏ အကြောင်း
ရင်း။ ဗာဟိရံ ပန အသ္မာဓာရဏသမုဋ္ဌာနံ
ဝဏ္ဏာဝဏ္ဏသဏနန္တိ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ။ သိ၊
ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၇၆။

အသ္မာဓာရဏသရိရပ္ပမာဏ (တိ) [အသ္မာဓာ-
ရဏ+သရိရ+ပမာဏ] မဆက်ဆံသော-
သီးခြား ဖြစ်သော-ကိုယ်တော် အရပ်
အမြင့် ပမာဏရှိသော၊ သူ (မြတ်စွာဘုရား)။
အညေဟိ အသ္မာဓာရဏသရိရပ္ပမာဏောတိ
အတ္ထော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၃၇။

အသ္မာဓာရဏသာမိဘာဝ (ပု) [အသ္မာဓာရဏ+
သာမိ + ဘာဝ] (သောတဏှ၊ သာနဏ
စသော သမ္ပန်သာမညနှင့်) မဆက်ဆံသော
သမ္ပန်၏အဖြစ်။ ဝိသေသကာရဏံ အသ္မာ-
ဓာရဏသာမိဘာဝေန နိဒ္ဒိဋ္ဌံ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၄၅။

အသ္မာဓာရဏသိက္ခာပဓ (န) [အသ္မာဓာရဏ+
သိက္ခာပဓ] မဆက်ဆံသောသိက္ခာပုဒ်။ တတ္ထ
ကေတောဝိဝဋ္ဌံ နာမ အသ္မာဓာရဏသိက္ခာ-
ပဓံ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၄၁။ (-ဝိမတိ၊ ၂။ ၆၈၊
၃၁၂။)

အသ္မာဓာရဏသီလ (န) [အသ္မာဓာရဏ+သီလ]
(သုတပါးနှင့်) မဆက်ဆံသော သီလ။ ဓမ္မဗ္ဗ-
မာဏဿ သဒ္ဓေဝကေ လောကေ အသ္မာ-
ဓာရဏသီလာဒိဂုဏဿ တတာဂတဿ....။
အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၈၁။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၁။

အသ္မာဓာရဏသောဘ (တိ) [အသ္မာဓာရဏ+
သောဘ] မဆက်ဆံသော တင့်တယ်ခြင်းရှိ
သော။ သဗ္ဗသော သုပုပ္ဖိတသာလရက္ခော
အသ္မာဓာရဏသောဘော မနုဿုပစာရေ န
လဗ္ဘတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၇၆။

အသ္မာဓာရဏဟေတု (ပု) [အသ္မာဓာရဏ +
ဟေတု] မဆက်ဆံသောအကြောင်း။ အသ္မာ-
ဓာရဏဟေတုမှိ(ဝိ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၁။ မ၊ ဋ္ဌ ၁။ ၁၈)တိ
အသ္မာဓာရဏကာရဏေ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၀၅။
မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၇။ (-နေတ္ထိ၊ ၄။ ၃၈။ ဝဇီရ၊ ၃။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၁။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၀၈။ နေတ္ထိ၊ ၄။
၃၉။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၄၀။)

အသ္မာဓာရဏဟေတုသညိတ (တိ) [အသ္မာဓာ-
ရဏဟေတု + သညိတ] မဆက်ဆံသော
အကြောင်းဟူ၍ သိအပ် မှတ်အပ်သော။
သဗ္ဗေသံဓမ္မာနံ အသ္မာဓာရဏဟေတုသညိတံ
ကာရဏန္တိ ဝါ....။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉။

အသ္မာဓာရဏာနုဂ္ဂဟ (ပု) [အသ္မာဓာရဏ +
အနုဂ္ဂဟ] မဆက်ဆံသော - အသီးအခြား
ဖြစ်သော-ချီးမြှောက်ခြင်း။ စိဝရခါနသမ-
သမဋ္ဌပနသင်္ခါတေန ဣမိနာ အသ္မာဓာရဏာ-
နုဂ္ဂဟေန အနုဂ္ဂဟေသိ နနု။ သိ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။
၅၃။

အသ္မာဓာရဏာပတ္တိ (တိ) [အသ္မာဓာရဏ+အာ-
ပတ္တိ] အသ္မာဓာရဏ-မဆက်ဆံသော-အာ-
ပတ်။ လိင်္ဂပရိဝတ္တေန အသ္မာဓာရဏာပတ္တိ-
ယော ဝိယ အာပနာ ပရိပုဿမ္မန္တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။
၁၉၄။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၇၀။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၂၅၂။ (-
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၀၆။)

အသ္မာဓာရဏာရမ္ပဏ (န) [အသ္မာဓာရဏ +
အာရမ္ပဏ] မဆက်ဆံသော အာရုံ။ ယေ စ
အနေကေ ဖဏာဒယောတိ ဣဒံ အသ္မာဓာရ-
ဏာရမ္ပဏဝသေန။ အနုဋီ၊ ၃။ ၂၄၆။

အသ္မာဓိယ (တိ) [န+သာဓိယ] မပြီးစေ-
မပျောက်စေ-အပ်သော။ သပ္ပိက္ခမ္ဘသတေ

နာပိ၊ ဗျာဓိ ဇာတော အသားဓိယော။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၁။ ၁၃၇။

အသား (တိ) [န+သား] (က) မကောင်း
သော(တရား-စသည်)။ (ခ) မကောင်း
သော- သူတော်ကောင်းမဟုတ်သော- သူ
(သူယုတ်)။ (က) သားရဲ ဝေါ ဘိက္ခုဝေ
ဒေသေဏာမိ အသားရဲ။ အံ၊ ၃။ ၄၅၃။
သုကရာနိ အသားရဲ၊ အတ္ထုနော အဟိတာနိ
စ။ ဓမ္မ၊ ၃၈။ သော သားရဲမိ အသားရဲမိ
မနာပမိ အမနာပမိ သဒ္ဓိ သုဏာတိ။ ခုဒ္ဒကာ
ဋ္ဌ၊ ၁၀၀။ (-ဇာ၊ ၂။ ၄၅။ ဓမ္မ၊ ၄၅။ ၂။ ၉၉။) (ခ)
အသားရဲ သားရဲနာ ဇိနော။ ဓမ္မ၊ ၄၆။ ဇာ၊ ၁။
၃၆။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၄၇။ ဝိမာန၊ ၄။ ၆၂။ အသားရဲ
အဘဒ္ဒကော ဘဒ္ဒကော ဟုတော ဇိနိတဗော။
ဓမ္မ၊ ၄၅။ ၂။ ၂၀၂။ (-မိလိန္ဒ၊ ၁၂။ ၁။ ထေရ၊ ၄။
၂။ ၄၀၄။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၄၀။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၄။
အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၅။)

အသားက (တိ) [အသား+က] မကောင်း
သော။ အသားကံ သဗ္ဗာယန္တဏ္ဍ စ ခဏ္ဍ-
ကမ္ပံ ကရေတိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၉၃။

အသားကမ္ပ (န) [အသား+ကမ္ပ] မကောင်း
သော အမ္ပ။ ဣတရဿ အသံ အသားကမ္ပ
သမေတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၉။

အသားကမ္ပိ(တိ) [အသားကမ္ပ+ကမ္ပိ] မကောင်း
သော အမ္ပိသော။ မကောင်းမှုပြုသောသူ။
ယေ ဇီဝလောကသ္မိ အသားကမ္ပိနာ၊ အ-
ဒိန္နမာဒါယ ကရေန္တိ ဇီဝိကံ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၉၁။
ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၁၃၈။

အသားဇန (ပ) [အသား+ဇန] သူတော်
ကောင်းမဟုတ်သော- ယုတ်မာသော- လူ၊
မသူတော်။ အကလျာဏဇနန္တိ ကလျာဏဓမ္မ-
ဝိရဟိတဇန အသားဇန။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၅၀။

အသားဇနဝိစာရ (ပ) [အသား+ဇန+ဝိစာရ]
အသပ္ပုရိသမန္တန-နှင့် အနက်တူ။ ၎င်း-ကြည့်။

အသားဇာတိက (တိ) [အသား+ဇာတိ+က]
မကောင်းသော- ယုတ်မာသော- သဘောရှိ
သောသူ။ အသတ္တိရူပ-ကြည့်။

အသားဇာတသမာဓန (န) [အသား+ဇာတ+
သမာဓန] သူတော်ကောင်းမဟုတ်သူ-သူယုတ်
မာ-၏အဖြစ်ကို ပြီးစေခြင်း။ အသတ် အသား-
ဇနဓမ္မာ တေသံ အသားဇာတသမာဓနတော။
ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၇။

အသားဇသင်္ဂမ (ပ) [အသား+သင်္ဂမ] မကောင်း
သော သူ-သူယုတ်မာ-တို့နှင့် - ပေါင်းဆုံ
ခြင်း-ပေါင်းဖော်ခြင်း။ ခုဒ္ဒစိတ္တောတိ ဒုသိတ-
စိတ္တော၊ အသားဇသင်္ဂမန အပသန္တစိတ္တောတိ
အတ္တော။ အပ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၉။

အသားဇသန္တိဝါသ (ပ) [အသား+သန္တိဝါသ]
သူတော်မဟုတ်သူ- သူယုတ်မာ- တို့နှင့်-
အတူတကွ နေခြင်း - ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံ
ခြင်း။ ဘိက္ခုဝေ အသားဇသန္တိဝါသော နာမ
ပါပေါ အနတ္တကရော။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၉၂။

အသားဇေတဗ္ဗတာ (ထိ) [န+သားဇေတဗ္ဗ+တာ]
မပြီးစေအပ်သည်၏ အဖြစ်။ သော ဟိ ဝိပါ-
ကာနံ ပယောဂေန အသားဇေတဗ္ဗတာယ။
မူလ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၂။ (-အနု၊ ၄။ ၁။ ၆၈။)

အသားဇေန္တ (တိ) [န+သားဇေန္တ] မပြီးစေနိုင်
သော။ တုမာကံ ဟတ္ထပါဒေသု ဟတ္ထပါဒ-
ကိစ္စံ အသားဇေန္တသု။ မ၊ ၄။ ၄။ ၂၂၂။ အံ၊ ၄။
၃။ ၂၄၂။ (-သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၅။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၂။
ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၅။)

အသားဗတေယျ (တိ) [န+သားဗတေယျ] ဥစ္စာ
မရှိသောသူ။ အသားဗတေ အသားဗတေ-
ယော။ မ၊ ၄။ ၃။ ၇၆။ (-အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၄။)

အသားမဂ္ဂိပက္ခ (ပ) [အသားမဂ္ဂိ + ပက္ခ] မညီ
ညွတ်ခြင်း အဖို့။ အသားမဂ္ဂိပက္ခိယဝစန-
ကြည့်။

အသားမဂ္ဂိပက္ခိယ (တိ) [အသားမဂ္ဂိပက္ခိယ+ဣယ] မညိညွတ်ခြင်းအပို့၌ ဖြစ်သော။

အသားမဂ္ဂိပက္ခိယဝစန (န) [အသားမဂ္ဂိပက္ခိယ+ဝစန] (က) မညိညွတ်ခြင်းအပို့၌ ဖြစ်သော သူ-ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားသောသူ-တို့၏ စကား။ (ခ) မညိညွတ်ခြင်းအပို့၌ဖြစ်သော စကား၊ အချင်းချင်း ကဲ့ပြားကြောင်း စကား။ ဝဂ္ဂ အသားမဂ္ဂိပက္ခိယဝစန ဝဂ္ဂန္တိတိ ဝဂ္ဂဝါဒက။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၆။ ကင်္ခါ၊၁၄၂။ အသားမဂ္ဂိပက္ခေ ဘဝါအသားမဂ္ဂိပက္ခိယာ၊ကလဟက။ တေသံ ဝစနံ အသားမဂ္ဂိပက္ခိယဝစနံ၊ အသားမဂ္ဂိပက္ခေ ဝါဘဝံ ဝစနံ အသားမဂ္ဂိပက္ခိယဝစနံ။သာရတ္ထ၊ ၂။၃၆၃။ ကင်္ခါ၊၆။၂၅၄။

အသားမဂ္ဂိယ (န) [န+သားမဂ္ဂိယ] မညိညွတ် ခြင်း။ အသမ္ဘောဒိယ (ဇာ၊၂။၃၃၂)၏ အ- သားမဂ္ဂိယံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၈၈။

အသားမဂ္ဂီ (ထိ) [န+သားမဂ္ဂီ] မညိညွတ်ခြင်း။ အသားမဂ္ဂိယံ အဟေတုနံ သားမဂ္ဂိယမ္ပိ အ- ဟေတုဘာဝါပတ္တိတော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၆။၂။၃၆၅။ (-မူလဒ္ဓါ၊၁။၆၁။)

အသားမည (တိ) [န+သားမည (=သမဏ+ ဣ)] ရဟန်း- သူတော်ကောင်း- တို့၏ အကျိုးစီးပွားမဟုတ်သော၊ သူတော်ကောင်း တို့၏ - အကျိုးစီးပွားကို မဆောင်ရွက် - အကျိုးမဲ့ကိုပင် ပြုတတ် - သော၊ သူ။ အ- မေတ္တေယျာ အပေတ္တေယျာ အသားမညာ။ ဒီ၊၃။၆၀။ မ၊၃။၂၁၇။ အံ၊၁။၁၃၇။ (-သံ၊ ၃။၄၁၆။)

အသားမည (န) [န+သားမည (=သမာန+ ဣ)] ရိုးရိုးမဟုတ် - ထူးခြား - သည်၏ အဖြစ်။ သဟဇာတေန အညမညဉ္စ အသား- မညဝသေန ဝိပုကိဏ္ဍာနိ ဝုတ္တာနိ။ မူလဒ္ဓါ၊၃။ ၂၂၈။ (-အနုဒ္ဓါ၊၃။၂၁၄။)

အသားမညတာ (ထိ) [အသားမည+တာ] ရဟန်း - သူတော်ကောင်း - တို့၏ အကျိုးစီးပွားကို

မဆောင်ရွက်သူ (အကျိုးမဲ့ ကိုပင် ပြုသော သူ)၏ အဖြစ်။ အသားမညတာ အဗြာဟ္မည- တာ န ကုလေ ဇေဋ္ဌာပစာယိတာ။ ဒီ၊၃။၅၈။

အသားမတ္တိယ (န) [န+သားမတ္တိယ] (ဒုတိယ ဈာန်သို့ ရောက်ခြင်းငှါ) - မစွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်- မစွမ်းနိုင်ခြင်း။ သော ဟိ .. ဝိနာ- သတော အသားမတ္တိယတော စ ဈာနဒ္ဓယ- တော ပရိဟိနော။ အံ၊ဒ္ဓါ၊၃။၂၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၆။ ၁။၁၇၈။

အသားမတ္တိယဒဿန (န) [အသားမတ္တိယ+ဒဿ- န] မစွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ တေသံ ဗြာဟ္မဏိသိနံ အသားမတ္တိယဒဿနေန ဇာတိ- ယာ အပ္ပမာဏတံ ဝိဘာဝေတုံ ဂါမဒါရက- ဝေသေန ဥပဂစ္ဆိ။ မ၊ဒ္ဓါ၊၃။၁၈၇။

အသားမန္တ (တိ) [န+သားမန္တ] မနီးသော၊ ဝေး သော။ ဝယလက္ခဏဝသေန သဗ္ဗသင်္ခါရပဋိ- နိသဇ္ဇနသမတ္တာ ဟုတော အသားမန္တာ ဟော- တိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၇။

အသားမန္တပညာ (ထိ) [အသားမန္တာ+ပညာ] (၁) ဇဝနပညာစသောဆိုခဲ့ပြီးသောအောက်ပညာ တို့နှင့်- မနီးသော- ကွာခြားသော- ပညာ။ (၂) (ကလျာဏပုထုဇဉ် စသော အောက် အောက်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ပညာနှင့်)- မနီးသော- အလွန် ကွာခြားသော- ပညာ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါ လေးပါးအရာ၌ ထက်မြက် သန်ရှင်းခြင်း စသော ဂုဏ် အရည်အချင်း အားဖြင့် ထို အောက်အောက် ပညာတို့ထက် - သာလွန် သော - အဆင့် အတန်းမြင့်သော - ပညာ (သောတာပတ္တိမဂ်ပုဂ္ဂိုလ် စသော အထက် အထက်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ပညာ)။ (တိ) (၃) (ကလျာဏပုထုဇဉ်စသော အောက်အောက် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ပညာနှင့်)- မနီးသော- အလွန် ကွာခြားသော- ပညာရှိသော၊ ပဋိသမ္ဘိဒါ- လေးပါးအရာ၌ ထက်မြက် သန်ရှင်းခြင်း

စသော ဂုဏ် အရည်အချင်း အားဖြင့် ထို
 အောက်အောက် ပညာတို့ထက် - သာလွန်
 သော - အဆင့်အတန်းမြင့်သော - ပညာရှိ
 သော၊ သူ(ကလျာဏပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ ပညာ
 အဆင့်အတန်းသည် သောတာပတ္တိမဂ်ပုဂ္ဂိုလ်
 ၏ ပညာအဆင့်အတန်းကို မမှီနိုင်တော့ပဲ အ
 လွန်ကွာခြားနေရစ်ခဲ့၏။ ထို့ကြောင့် ကလျာ
 ဏပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်ကို ထောက်ဆ၍ သောတာ-
 ပတ္တိမဂ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် အသမန္တပညာပုဂ္ဂိုလ်
 မည်၏။ ထိုအတူ သောတာပတ္တိမဂ်ပုဂ္ဂိုလ်ကို
 ထောက်ဆ၍ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည် အ-
 သမန္တပညာပုဂ္ဂိုလ် မည်၏။ ဤနည်းအားဖြင့်
 သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ
 တိုင်အောင် တဆင့်ထက်တဆင့် မြင့်မြင့်သွား
 ဖာ နောက်ဆုံး၌ ပစ္စေကဗုဒ္ဓကို၎င်း နတ်နှင့်
 တကွသော တလောကလုံးကို၎င်း ထောက်ဆ
 ၍ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားသည် တန်းတူ
 ရည်တူမရှိ အသာလွန်ဆုံးဖြစ်သော အသမ-
 မန္တပညာပုဂ္ဂိုလ်မည်တော်မူ၏။) (၁) ပဋိနိသ-
 ဂ္ဂါနုပဿနာဘာဝိတာ ဗဟုလိကတာအသမ-
 မန္တပညာ ပရိယူရေတိ။ ပဋိသံ၊ ၃၆၇။ သာ ဟိ
 ဟေဋ္ဌိမပညာဟိ ဒူရတ္တာ အသမန္တာ၊ အသ-
 မိပါ ဝါ ပညာတိ အသမန္တပညာ။ ပဋိသံ၊
 ၄၂။ ၂၄၈။ (၂) အသမန္တပညာတယ သံ-
 ဝတ္တန္တိတိ ကတမာ အသမန္တပညာ။ ပဋိသံ၊
 ၃၇၄။ အံ၊ ၄၁။ ၄၁၃။ တိက္ခဝိသဒ္ဓါဘာဝါဒိဂု-
 ဏေဟိ အသမာရဏတ္တာ ပရေသံ ပညာယ
 န သမန္တာ၊ အထ ခေါ သုဝိဇ္ဇာဝိဇ္ဇာရေတိ
 အသမန္တပညာ အာကာရဿ ရဿတ္တိကတ္တာ။
 အံ၊ ၄၁။ ၂၈၀။ (တိ) (၃) တဿ အတ္ထေ ဓ
 ဓေဗ္ဗ ဓ နိရုတ္တိယာ ဓ ပဋိဘာနေ ဓ န အ-
 ညော ကောစိ သက္ခောတိ အဘိသမ္ဘဝိတံ၊
 အနဘိသမ္ဘဝနိယော ဓ သော အညေဟိတိ
 အသမန္တပညော။... ပုထုဇနကလျာဏကံ
 ဥပါဒါယ အဋ္ဌမကော အသမန္တပညော။
 ပဋိသံ၊ ၃၇၄။ အံ၊ ၄၁။ ၄၁၃။

အသမန္တပညာ (တိ) [အသမန္တပညာ +
 တာ] အသမန္တပညာပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ်။ အ-
 သမန္တပညာ (၂) ကြည့်။

အသမပါက (တိ) [န + သာမပါက] မိမိကိုယ်
 တိုင်မချက်သော၊ သူ။ အဋ္ဌဝိဓာ ဟိ တာပသာ
 သပုတ္တဘရိယာ ဥဉ္ဇာစရိယာ အနုဂ္ဂိပက္ခိကာ
 အသမပါကာ။ ဒီ၊ ၄၁။ ၂၄၁။ အသမပါ-
 ကာတိ အသယံပါစကာ။ ဒီ၊ ၄၁။ ၃၀၇။ န
 သယံ ပစ္စန္တိတိ အသမပါကာ။ သီ၊ ၄၁။ သစ်၊
 ၂။ ၂၆၉။

အသမာယိက (တိ) [န + သာမာယိက] စင်
 စစ် - အခါခပ်သိမ်း - ကိလေသာတို့မှ လွတ်
 သော။ အသမာယိကံ ဝါ အကုပ္ပန္နိ နေတံ
 ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ မ၊ ၃။ ၁၅၂။ အသမာယိကန္တိ
 န သမယဝသေန ကိလေသေဟိ ဝိမုတ္တံ၊ အထ
 ခေါ အစူန္တဝိမုတ္တံ လောကုတ္တရံ ဝုတ္တံ။ မ၊ ၄၁။
 ၄၁၁။ အသမာယိကံ အစူန္တဝိမုတ္တံ။ မ၊ ၄၁။
 ၃။ ၃၂၅။ (- ပဋိသံ၊ ၂၃၆။)

အသမိက (တိ) [န + သာမိက] ပိုင်ရှင် - အရှင် -
 သခင် - အစိုးရသူ - မရှိသော။ အသမိကန္တိ
 ကာရေတာ ခါယကေန ဝိရဟိတံ။ ကင်္ခါ၊
 ၁၃၄။ နတ္ထိ သာမိ ပတိ ဇေတိဿာတိ အသမိ-
 ကာ၊ တံ အသမိကံ၊ အနိဿရန္တိ အတ္ထော။
 ကင်္ခါ၊ ၄၁။ သစ်၊ ၂၃၈။ ဇာ၊ ၄၁။ ၂၆၈။ (- မ၊
 ၄၁။ ၃၀၁။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၄၃။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၁။
 သုတ္တန်၊ ၄။ ၁။ ၁၆၁။ ပေတ၊ ၄။ ၂၀၁။ ဇေတု၊
 ၄။ ၂။ ၂၆၉။ ဇာ၊ ၄၁။ ၃၈၄။ ဇာ၊ ၄၁။ ၂၇၈။
 ၂၆၈။ ဇာ၊ ၄၁။ ၇။ ၇၃။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၄၃။ ၁၄၈။
 ၁၅၉။ ၃၂၇။ ၈၄၈။ ကင်္ခါ၊ ၄၁။ သစ်၊ ၂၀၆။)

အသမိကဋ္ဌ (ပ) [အသမိက + အတ္ထ] အရှင်
 မရှိသည်၏ အဖြစ် ဟူသော အနက်သဘော။
 သာမိဘူတဿ ကဿစိ အဘာဝေါ အသမိ-
 ကဋ္ဌော။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၈၃။

အသမိ (တိ) [န + သာမိ] အရှင် - သခင် -
 မဟုတ်သော၊ အစိုးရသော၊ သူ။ သာမိနော

ဣဓ ဟုတနာ၊ ဟောန္တိ အသာမိနော တဟိ။
ပေတ။ ၂၁၁။ ပေတ။ ၂၄၄။

အသာမိစိပဋိပဒါ (တိ) [န+သာမိစိ+ပဋိပဒါ]
တရားအားလျော်စွာ - ရှိသေစွာ - မကျင့်
ခြင်း။ အာဒိသဋ္ဌေန ပါဠိယံ အာဂတာ အ-
သာမိစိပဋိပဒါဒယော စ သင်္ဂယန္တိ။ ဒီ၊ ဇို၊ ၃။
၈၉။

အသာမုဒ္ဓိက (တိ) [န+သာမုဒ္ဓိက] သမုဒ္ဓရာဋ္ဌ
မဖြစ်သော။ ကကုဓမ္မလမုတ္တာတိ ကကုဓရက္ခ-
ဖလာကာရာ ဗဟူ အသာမုဒ္ဓိကာ မုတ္တာ။
သာရတ္ထ။ ၁။ ၁၆၂။ (- သာရတ္ထ။ ၂။ ၃၂၀။
မ၊ ဇို၊ ၁။ ၇၀။ အနု၊ ဇို၊ ၂။ ၅၃။)

အသာရ (တိ) [န+သာရ] (၁) အနှစ်သာရ
မရှိသော၊ အနှစ်မဲ့သော။ (၂) အနှစ်-မဟုတ်
သော၊ အကာဖြစ်သော။ အသာရေ သာရ-
မတိနော(ဓမ္မ။ ၁၄)တိ စတ္တာရေ ပစ္စယာ၊
ဒသဝတ္ထုကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊ တဿ ဥပနိဿယ-
ဘူတာ ဓမ္မဒေသနာတိ အယံ အသာရေ
နာမ၊ တသ္မိံ သာရဒိဋ္ဌိနောတိ အတ္ထော။
ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၇၃။ အသာရေတိ နိဿာရေ လော-
ကာယတဝေဒသမယေ။ ဇော၊ ၄။ ၄၃၁။ န
သာရန္တိ အသာရံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇို၊ ၂။ ၄၅၆-၇။ (-မ၊
ဇို၊ ၄။ ၂၂၇။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၉၅၊ ၂၇၅။ အဘိ၊ ၄။ ၂။
၃၁။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၈၂။ ဓထရ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၅။
ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၁၊ ၄၉၂။ အပ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၅။
ဇော၊ ၄။ ၄။ ၇။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၇၇။ စူဠနိ၊ ၄။ ၇၉။
နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၅၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၁၀။ ဒီ၊ ဇို၊ ၁။ ၁၀၅၊
၃၂၆။ သီ၊ ဇို၊ သစ်၊ ၁။ ၃၀၉။ ဒီ၊ ဇို၊ ၂။ ၂၇၃၊
၃၅၆။ ဒီ၊ ဇို၊ ၃။ ၂၂၀။ မ၊ ဇို၊ ၁။ ၁၀၃။ သံ၊ ဇို၊ ၂။
၂၃၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇို၊ ၁။ ၈၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇို၊ ၂။ ၂၇၂။)

အသာရက (တိ) [အသာရ+က] အနှစ်သာရ
မရှိသော၊ အနှစ်သာရ ကင်းမဲ့သော။ ကဋ္ဌ-
ရက္ခေသု အသာရကေသု။ ဇော၊ ၁။ ၅၆။
အသာရကေသုတိ နိဿာရေသု ပါလိဘဒ္ဒက-
သိမ္မလိအာဒိသု။ ဇော၊ ၄။ ၂။ ၁၄၉။ (- စူဠနိ။

၃၈။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၄။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂၁၄။ သုတ္တနိ၊
၄။ ၂။ ၉၅၊ ၁၃၀။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။
၁၉၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၁၀။ ဇော၊ ၄။ ၄။ ၅၇။ ပဋိသံ၊
၄။ ၂။ ၃၁၈။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၇၂။ ဒီ၊ ဇို၊ ၃။ ၁၁၆။
မ၊ ဇို၊ ၂။ ၂၁၂။ အံ၊ ဇို၊ ၃။ ၂၈၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇို၊ ၂။
၃၉၀။)

အသာရကဋ္ဌ (ပ) [အသာရက + အတ္ထ]
(အတ္တသာရ၊ နိစ္စသာရ စသော) အနှစ်သာ
ရမရှိသည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်သတော။
အနတ္တာ အသာရကဋ္ဌေနာတိ တုလယိတွာ။
သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၂။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၄။ အသာရ-
ကဋ္ဌေနာတိ အသာရကဘာဝတော အတ္တ-
သာရဝိရဟတော၊ နိစ္စသာရဒိဝိရဟတော
စ။ ဒီ၊ ဇို၊ ၃။ ၁၁၆။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၉။ (- မ၊
ဇို၊ ၃။ ၂၇၃။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇို၊ ၂။
၃၉၀။)

အသာရကတ္တဒဿန (န) [အသာရကတ္တ + ဒဿန]
အနှစ်သာရ မရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်း။
ဣဒါနိ ပဋိပတ္တိဝိရဟိတာယ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ အသာ-
ရကတ္တဒဿနေန ကပိလံ အညေ စ တထာ-
ရူပေ ဂရဟန္တော။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၄၅။

အသာရကရက္ခပရိစိတ(တိ) [အသာရက + ရက္ခ +
ပရိစိတ] (ပေါက်ပင်စသော) အနှစ်မရှိသော
သစ်ပင်ကို ထိုးဆွမှု အလေ့အကုင့် ရှိသော။
အယံ ခဒိရံ အာဟစ္စ အသာရကရက္ခပရိစိ-
တော မုဒုတုဏ္ဏသကုဏော ဝိယ သဗ္ဗညုတ-
ညာဏသာရံ အာဟစ္စ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၁။
အသာရကရက္ခပရိစိတောတိ ပလာသာဒိ-
အသာရရက္ခကောရူနေ ကတပရိစယော။
မ၊ ဇို၊ ၂။ ၂၀၇။

အသာရဂန္ထဘာရ (ပ) [အသာရ + ဂန္ထ + ဘာရ]
အနှစ်သာရမရှိသော ကျမ်းဂန် ဟူသော ဝန်
ထုပ်ဝန်ပိုး။ အသာရဂန္ထဘာရေပိ၊ တတ္ထေဝ
ဗဟုဒိဿတိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂။

အသားရဋ္ဌ (န) [န + သားရဋ္ဌ] ကြောက်ခြင်း
ကင်းသည်၏ အဖြစ်။ အသားရဋ္ဌ နိဗ္ဗာန်တရား။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ ၁၄၉။

အသားရဋ္ဌနာ (တိ) [န + သားရဋ္ဌနာ] မတပ်မက်
ခြင်း။ လွန်စွာ - ပြင်းစွာ - မတပ်မက်ခြင်း
ဟူသော စိတ်၏ အမူအရာ။ အသာဓုဂေါ
အသားရဋ္ဌနာ အသားရဋ္ဌတတ္ထံ။ အဘိ၊ ၈။ ၂။
အသားရဋ္ဌနာတိ အသားရဋ္ဌနာကာရော။
အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၄။ (-ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၂။ အဘိ၊
၄။ ၁။ ၂။ ၁။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၆။ မဟာနိ၊ ၄။
၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၇၆။)

အသားရဋ္ဌနာကာရ (ပု) [အသားရဋ္ဌနာ + အာ-
ကာရ] လွန်မင်းစွာ မတပ်မက်ခြင်း ဟူသော
အခြင်းအရာ။ အသားရဋ္ဌနာ-ကြည့်။

အသားရဋ္ဌလက္ခဏ (တိ) [အသားရဋ္ဌ + လက္ခဏ]
ကြောက်ရွံ့ခြင်းကင်းသည်၏ အဖြစ်တည်းဟူ
သောလက္ခဏာရှိသော။ အနောတ္တပ္ပံ တေ-
ဟေဝ အသားရဋ္ဌလက္ခဏံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၉၈။

အသားရဋ္ဌိတ (တိ) [န + သားရဋ္ဌိတ] သည်းစွာ -
လွန်စွာ - ပြင်းစွာ - မတပ်မက်သော။
အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

အသားရဋ္ဌိတတ္ထ (န) [အသားရဋ္ဌိတ + တတ္ထ] သည်း
စွာ - လွန်စွာ - ပြင်းစွာ - မတပ်မက်သော
ပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ်။ အသာဓုဂေါ အသားရဋ္ဌ-
နာ အသားရဋ္ဌိတတ္ထံ။ အဘိ၊ ၈။ ၂။ အသား-
ရဋ္ဌိတဿ ဘာဝေါ အသားရဋ္ဌိတတ္ထံ။ အဘိ၊
၄။ ၁။ ၁၉၄။

အသားရတာ (တိ) [အသားရ + တာ] အနှစ်သာရ
မရှိသည်၏ အဖြစ်။ အသားရတာယ ဝါ က-
သမ္မု ဝိယ ဇာတံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၆၁။ (-ဝိ၊ ၄။
၂။ ၁၇၆။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၆။)

အသားရတာသိဒ္ဓိ (တိ) [အသားရတာ + သိဒ္ဓိ] အ
နှစ်သာရမရှိသော အဖြစ်၏ ပြီးစီးခြင်း။ ယ-

တာ ဟိ အနိစ္စတာယ အသားရတာသိဒ္ဓိ။ သံ၊
၄။ ၂။ ၁၇၆။

အသားရဒဿိ (တိ) [အသားရ + ဒိဿ + ဂီ]
အနှစ်သာရမရှိဟု ရှုလေ့ရှိသော။ သူ။ တသ္မိံ နာယံ
သာရောတိ အသားရဒဿိနော။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။
၇၃။

အသားရဋ္ဌ (တိ) [န + သားရဋ္ဌ] ပူပန်ခြင်းမရှိ
သော။ ပူပန်ခြင်း ကင်းသော။ ပဿဒ္ဓေါ
ကာယော အသားရဋ္ဌေါ။ ဝိ၊ ၁။ ၄။ ၁။ ၁၂။ ၂၆။
အံ၊ ၁။ ၁၄၆။ ၂။ ၁၂။ ၁။ အံ၊ ၁။ ၁၂။ ၁။ ဣတိ-
ဝုတ်၊ ၂။ ၇၄။ အသားရဋ္ဌေါတိ သော စ ခေါ
ပဿဒ္ဓတ္တာယောဝ အသားရဋ္ဌေါ။ ဝိဂတဒရ-
ထောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၂။ မ၊ ၄။
၁။ ၁၂။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၁။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁။ ၁၄၆။
(-ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁။ ၁၂။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၂။ ၁။ စရိယာ၊ ၄။
၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၇၆။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၂။ ၁။)

အသားရဋ္ဌကာယ (တိ) [အသားရဋ္ဌ + ကာယ]
ပူပန်ခြင်းမရှိ - ပူပန်ခြင်းကင်း - သော ကိုယ်
ရှိသော။ သူ။ ပဿဒ္ဓကာယောတိ အသားရဋ္ဌ-
ကာယော။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၂။ ၁။ (-ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။
၁၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၇၆။)

အသားရနိဒဿန (န) [အသားရ + နိဒဿန]
အနှစ်သာရမရှိသည်ကို ညွှန်ပြခြင်း။ အနိစ္စ-
တာတိ တေ အနိစ္စတာဂဟဏံ အသားရ-
နိဒဿနံ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၇၃။

အသားရဘာဝ (ပု) [အသားရ + ဘာဝ] အနှစ်
သာရမရှိသည်၏ အဖြစ်။ ပဿ ဝါနိဿ အ-
သားရဘာဝန္တိ ဝတော ဣမံ ဂါထမာဟ။ ဓမ္မ၊
၄။ ၁။ ၇၃။ (- ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁။ ၁၄၆။ ဝိ၊ ၄။
၁။ ၇၃။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၇၃။)

အသားရဘာဝဒဿနတ္ထ (ပု) [အသားရဘာဝ +
ဒဿန + အတ္ထ] အနှစ်သာရ မရှိသည်၏

အဖြစ်ကို ပြခြင်းအကျိုး။ တိစ္ဆမ္မိ ဝေဒါနံ အသားရတာဝဒီပနတ္ထံ ဥဒ္ဓေသံ ကတော။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၄၃။

အသားရတာဝဒီပန (န) [အသားရတာဝ+ဒီပန] အနှစ်သာရ မရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ တသ္မာ သနိဿယဿ ဒိဋ္ဌိဂ္ဂဟဿ အာဒိ-တော အသားရတာဝဒီပနံ။ မ၊ဋီ၊၁။၁၂။

အသားရတာဝနိဒ္ဓဿန (န) [အသားရတာဝ+နိဒ္ဓဿန] အနှစ်သာရမရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ညွှန်ပြခြင်း။ သုက္ခုဒ္ဓာကံ ဝါတိ ဥပသမေ-တဗ္ဗဿ ကိလေသဿ အသားရတာဝနိဒ္ဓဿနံ။ ထေရီ၊ဋီ၊၆။

အသားရမ္ဘိ (တိ) [န+သားရမ္ဘ+ဤ] သားရမ္ဘ-မည်သော လွန်ကဲသော မာန မရှိသော၊ သူတပါးတို့ကို-အသားမပေးသော - ဦးစား မပေးသော-မာနမျိုး မရှိသော၊ လေးစား ထိုက်သလို အပေါ်၌ - ခက်ထန်ခြင်း - မိုက် ရှိုင်းစွာ ဆက်ဆံခြင်း-မရှိသော၊သူ။

အသားရမ္ဘိတာ (ထိ) [အသားရမ္ဘိ + တာ] သားရမ္ဘမည်သော လွန်ကဲသော မာနမရှိသူ၏ အဖြစ်။ အသမ္မောဟတာ အစ္ဆမ္ဘိတာ အ-သားရမ္ဘိတာ။ ခုဒ္ဒက၊ဋီ၊၂၄။ ဣတိဝုတ်၊ဋီ။ ၂၂၄။

အသားရာဂ (ပု) [န+သားရာဂ] ပြင်းထန်စွာ တပ်မက်တတ်သော လောဘ၏ ဆန့်ကျင်မက် တများ။ သားရာဂပဋိပက္ခတော န သားရာ-ဂေါတိ အသားရာဂေါ။ အဘိ၊ဋီ၊၁။၁၉၄။ (-မ၊၂။၇၄။ အဘိ၊ဓ၊၂။)

အသားရာဒိ (တိ) [န+သားရ+အာ+ဒါ+အ] (ဆန်တည်းဟူသော)အနှစ်ကိုယူခြင်းမှ ကင်း သော၊ အပိနံအဖျင်းဖြစ်သော။ ဗီဇေနိ ပတိ-ဌာပေယျ ခဏှာနိ ဝုတိနိ ဝါတာတယဟတာနိ အသားရာဒါနိ အသုဓယယိတာနိ။ ဒီ၊၂။ ၂၇၉။ အသားရာဒါနိတိ တဏှုလသားရာဒါန-

ရဟိတာနိ ပလာလာနိ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၄၀၂။ အ-သားရာဒါနိ (သံ၊၃။၃၃၁)တိ အနာဒိန္န-သားရာနိ အဂဟိတသားရာနိ။ သံ၊ဋီ၊၃။၃၁၈။ (-ထေရ၊ဋီ၊၂။၄၆၈။)

အသားရာပဂတ (တိ) [န+သားရ+အပဂတ] အ-နှစ်သာရမှမကင်းသော။ တတ္ထ စ ယတ္ထိယတ္ထာ အသားရာပဂတာ အဝိရုဒ္ဓတာယ အပစ္စနိကာ အနုလောမိကာ အနုဓမ္မဘူတာ စ။ အံ၊ဋီ၊ ၂။၈၄။

အသားရိတ (တိ) [န+သားရိတ] သတိမပြစ်စေ အပ်သော၊ မအောက်မေ့စေအပ်သော၊အမှတ် ရအောင်မလုပ်သော၊သူ။ အစောဒိတော ဝါ ဟောတိ အသားရိတော ဝါ၊ အာပတ္တိံ ဝါ အနာရောပိတော။ ဝဇီရ၊၂။၅၀၉။

အသားရိယမာန (တိ) [န + သားရိယမာန] မမအောက်မေ့စေအပ်သော။ နဿရတိတိ အ-သားရိယမာနော နဿရတိ။ ဝိ၊ဋီ၊၂။၁၈၁။ (-အံ၊ဋီ၊၂။၁၁၆။)

အသားရပ္ပ (တိ) [န+သားရပ္ပ] မတင့်တယ်- မလျှောက်ပတ် - မသင့်လျော် - သော။ အသားရပ္ပ (မဟာနိ၊၄၀၄)န္တိ တဝ ပယောကံ အသားရပ္ပံ။ မဟာနိ၊ဋီ၊၄၁၄။ န ဟိ ပဗ္ဗဇိတာ ကပဏမနုဿာ ဝိယ အသားရပ္ပေ ဌာနေ နိသိဒ္ဓိတော ဘုဉ္ဇန္တိ။ ဝိ၊ဋီ၊၁။၁၇၄။ အသား-ရပ္ပေ ဌာနေတိ ဘိက္ခုနံ အနန္တဝိကေ ပဒေသေ။ သားရတ္ထ၊၂။၈။ (-ဝိ ဌာ၊၁။၁၈၆။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၀၃။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၃၄။ အဘိ၊ဋီ၊ ၁။၃၉၊၂၀၀။ အဘိ၊ဋီ၊၂။၄၃၈။ အဘိ၊ဋီ၊၃။ ၉၈။ ဓမ္မ၊ဋီ၊၁။၃၄၈။ ဓမ္မ၊ဋီ၊၂။၂၆၁။ ထေရ၊ ဋီ၊၂။၉၊၃၇၃၊၄၀၁။ စရိယာ၊ဋီ၊၆၈။ ဇာ၊ဋီ၊ ၁။၁၁။ ဇာ၊ဋီ၊၄။၄၀၅။ ဝဇီရ၊၃။၅၉။ သား-ရတ္ထ၊၁။၂၅၀။ သားရတ္ထ၊၂။၈၀။ သားရတ္ထ၊ ၃။၄၂၇။ ဝိမတိ၊၁။၁၉၈၊၂၇၃၊၃၂၅၊၃၃၁။ ဝိမတိ၊၂။၆၃၊၂၄၂၊၂၅၁။ သိ၊ဋီ၊သစ်၊ ၁။ ၁၀၀။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၂၇။ မ၊ဋီ၊၂။၂၀၇။ မ၊ဋီ၊

၃။ ၂၁။ ၁၇၈။ ၁၉၈။ ၂၄၉။ အံ၊ ဇိ၊ ၃။ ၁၉၆။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇိ၊ ၁။ ၁၇၂။ ၈၆။ ၉၉။)

အသားရပ္ပကိရိယ (န၊ ထိ) [အသားရပ္ပ + ကိရိယာ]
မတင့်တယ် - မလျှောက်ပတ် - မသင့်လျော် -
သည်ကို ပြုခြင်း။ ဝေမာဒိတိ အာဒိသဒ္ဓေန
... အသားရပ္ပကိရိယံ သင်္ကဏာတိ။ သံ၊ ဇိ၊ ၂။
၁၅၈။

အသားရပ္ပစရိယ (န၊ ထိ) [အသားရပ္ပ + စရိယ]
မလျှောက်ပတ် - မသင့်လျော် - သောအကျင့်။
ဝိပလ္လတ္တသညာ ဟိရေတ္တပွံ သဇ္ဇေတွာ အသား-
ရပ္ပစရိယံ စရန္တိ။ ကခါ၊ ဇိ၊ ၁၉၃။

အသားရပ္ပဋ္ဌ (ပု) [အသားရပ္ပ + အတ္တ] မတင့်
တယ် - မလျှောက်ပတ် - မသင့်လျော် - သော
အနက်။ ဣတရေသံ ပန အသားရပ္ပဋ္ဌေန စ
အန္တရာဝုတ္တကာရဏေန စ ဝန္တနာ ပဋိက္ခိန္တာ။
ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၂၄။

အသားရပ္ပဋ္ဌာန (န) [အသားရပ္ပ + ဋ္ဌာန]
မလျှောက်ပတ် - မသင့်လျော် - သောအရပ်။
ကေစ္စော အသားရပ္ပဋ္ဌာနေ ပဗ္ဗဇိတွာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊
၃။ ၇၇။

အသားရပ္ပဘိက္ခု (ပု) [အသားရပ္ပ + ဘိက္ခု]
မလျှောက်ပတ် - မတင့်တယ် - မသပ္ပာယ် -
မကြည်ညိုဖွယ်ဖြစ် - သော ရဟန်း။ ထေရေန
စ သဒ္ဓိံ ကော အသားရပ္ပဘိက္ခု အတ္တိ။
အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၃၉။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၅၀။ (-
သံ၊ ဇိ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၀၀။)

အသားရပ္ပဝစနလေသ (ပု) [အသားရပ္ပ + ဝစန +
လေသ] မလျှောက်ပတ် - မသင့်လျော် -
သော စကားအမြက်။ ထေရေ ဟိ၊ အသား-
ရပ္ပဝစနလေသေန န အာဂစ္ဆိတိ။ သာရတ္ထ၊
၁။ ၁၄၀။ (- ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၁။)

အသားရပ္ပဝဏိဇကမ္မ (န) [အသားရပ္ပ + ဝဏိဇာ +
ကမ္မ] မလျှောက်ပတ် - မသင့်လျော် - သော

ကုန်သွယ်ခြင်းအမှု။ မိစ္ဆာဝဏိဇာတိ အယုတ္တ-
ဝဏိဇာ၊ န သမ္မာဝဏိဇာ၊ အသားရပ္ပဝဏိဇာ-
ကမ္မာနိတိ အတ္ထော။ သံ၊ ဇိ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၈၉။

အသားရပ္ပဝဏိဇာ (ထိ) [အသားရပ္ပ + ဝဏိဇာ]
မလျှောက်ပတ် - မသင့်လျော် - သော ကုန်
သွယ်ခြင်း။ အယုတ္တဝဏိဇာ - ကြည့်။

အသားရပ္ပါစာရ (န) [အသားရပ္ပ + အာစာရ]
မလျှောက်ပတ် - မသင့်လျော် - သောအကျင့်။
ဝိပလ္လတ္တသညာ ဟိရေတ္တပွံ သဇ္ဇေတွာ
အသားရပ္ပါစာရံ စရန္တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၃။

အသားရေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န + သာရေတွာ]
မအောက်မေ့စေမှု၍ သတိကို မဖြစ်စေမှု၍။
အစောဒေတွာ ကတံ ဟောတိ၊ အသားရေ-
တွာကတံ ဟောတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၁၊ ၇၂။ (-
ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၁၄၊ ၂၄၄။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၃၁။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၆၆။ ဝဇီရ၊ ၅။ ၇၉။)

အသားလေးဟိတ (ပု) [န + သာလောဟိတ]
သွေးမစပ်သောသူ၊ ဆွေမျိုး - သားချင်း -
မတော်သောသူ။ အညေသန္တိ အသားလော-
ဟိတာနံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၃၇။

အသားစက (တိ) [န + သာဝက] အသုံးအမကို
မလိုက်နာသော - တပည့် - သာဝက - မဟုတ်
သော၊ သူ။ တံ ဝိတိဝတ္တော အညသ္မိံ ဘဝေ
အသားဝကော ဟောတိတိ ပုစ္ဆတိ။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈၂။

အသား(သာ)ဝေတုကာမ (တိ) [န + သာဝေ-
တု + ကာမ] ကြားစေခြင်းငှါ အလိုမရှိသော၊
သူ။ အသားဝေတုကာမော သာဝေတိ။ ဝိ၊
၁။ ၃၄။ (- ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၀။)

အသားဝေန္တ (တိ) [န + သာဝေန္တ] မကြားစေ
သော၊ သူ။ သော ထာဝ တေသံ သဒ္ဓံ သုတွာ
ပဒသဒ္ဓံ အသားဝေန္တော သဏိကံ ဂန္ဓာ။
ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၈၃။

အသားဟသ (တိ) [န+သားဟသ] (၁) နိုင်
ထက်-အနိုင်အထက်-ပြုမူခြင်း ကင်းသော။
(၂) တဏှာ၏အလိုသို့ မလိုက်သော။ (န)
(၃) မချွတ်မယွင်းခြင်း။ (၄) အနိုင်အထက်
မပြုခြင်း။ (၁) အသားဟသ (ဇာ၊ ၁။ ၁၅၆)-
နိဗ္ဗိကဝိနိစ္ဆယေ ဌိတတ္ထာယေဝ သာဟ-
သိကကိရိယာယ ဝိရဟိတံ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၃၀၁။
(-အံ ၁။ ၁၉၉။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၈။) (၂) အ-
သားဟသံ ဖုဇ နနာနိ သဗ္ဗံ။ ဇာ၊ ၁။
၁၅၅။ အသားဟသံ သာဟသိယာ တဏှာ-
ယ ဝသံ အဂစ္ဆန္တော။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၃၀၀။ (န)
(၃) အသားဟသေနာ (ဓမ္မ၊ ၅၀)တိ အမု-
သာဝါဒေန။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၂။ (၄) ဒါနေ
အဟိံသာယ အသားဟသေ ရတော။ ဒီ၊ ၃။
၁၂၀။ (- သံ၊ ၂။ ၅၁၄-က။ ဇာ၊ ၂။ ၂၈၅။
ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၈၁။)

အသားဟသိက (တိ) [န+သားဟသိက] (၁)
အဆောတလျင် - ရှောင်တခင် - ပြုလေ့မရှိ
သော။ (၂) အနိုင်အထက် ပြုလေ့မရှိသော။
အတုရိတေန တဝိတဗ္ဗံ အသားဟသိကေန။
ဝိ၊ ၅။ ၂၈၈။ အသားဟသိကေန တဝိတဗ္ဗန္တိ
န သဟသာကာရိနာ တဝိတဗ္ဗံ သဟသာ
ဒုရုတ္တဝစနံ ကထေတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ၄။ ၄။
၂၀၆။

အသားဟသိကဋ္ဌ (ပု) [အသားဟသိက+အတ္ထု]
အနိုင်အထက် မပြုသော - နိုင်ထက်မူခြင်း
ကင်းသော - အနက်သဘော။ တေနေဝ
အသားဟသိကဋ္ဌေန ဝိသုဒ္ဓကမ္မန္တံ သစ္စဝါဒိ။
ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၃၀၁။

အသားဟသိကကမ္မ (န) [အသားဟသိက+ကမ္မ]
အနိုင်အထက် မပြုခြင်းအမှု။ အဟံ ဓမ္မေန
သမေန အသားဟသိကကမ္မေန အာဟဋ္ဌံ
ဝိဓုရဿ ဟဒယံ အဘိပတ္တဟာမိ။ ဇာ၊ ၄။
၇။ ၁၀၆။

အသိ (ကြိ) အတ္ထိကြည့်။

အသိ (ပု) [အသ+ဣ။ အသ ခေပနေ၊ အ-
သတေ ခိပ္ပတေတိ အသိ။ ဓာန်၊ ၄။ ၃၉၁။
အသိယတိ ခိပ္ပိယတိတိ အသိ။ ဣ၊ ၃။ ၇။]
သန်လျက်၊ ဓားလွယ်။ အသိဿ ဝိဇ္ဇော-
တလတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၇၀။ အသိဿာတိ အသိ
အဿ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၅၃။ ပုရိသော အသိ
ကောသိယာ ပဝါဟေယျ (ပဗ္ဗာဟေယျ)။
ဒီ၊ ၁။ ၇၃။ မ၊ ၂။ ၂၀၉။ (-မ၊ ၁။ ၁၂၁။ မ၊ ၂။
၃၀၃။ အံ၊ ၁။ ၅၀။ အံ၊ ၂။ ၄၇၂။ ထေရု၊ ၃၃၄။
ဇာ၊ ၁။ ၁၁၈၊ ၁၅၉၊ ၂၃၅။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၄၆။ ဇာ၊ ၄။
၃။ ၁၃၉။)

အသိ (ပု) [?] အသိ-မည်သော
သစ်ပင်၊ ကုတ်ဟီးပင်။ ဇာ၊ သျှ၊ ၁၈၂-၁၈၄။
အသိ တာလာဝ တိဋ္ဌန္တိ (ဇာ၊ ၂။ ၃၄၅)တိ
အသိတိ ဧဝံနာမကာ ခုက္ခာ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၃၁၄။

အသိကောသ (ပု၊ န) [အသိ+ကောသ] သန်-
လျက်အိမ်။ ကောသိယာတိ အသိကောသ-
တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၃၆။ (-ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၁၁၀။)

အသိက္ခန (န) [န+သိက္ခန] မသင် - မကျင့်
-ခြင်း။ ကာယဒွါရေ ပညတ္တသိက္ခာပဒဿ
အသိက္ခနဘာဝေန ဥပဟနနံ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ ၄။
၄။ ၃။ (-ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၆၆၊ ၂၀၄)

အသိက္ခန္တိ (တိ) [န+သိက္ခန္တိ] မသင် - မကျင့်
-သောသူ။ တိသော သိက္ခာ အသိက္ခတော
သိက္ခပဿာတိကာ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၆၁။

အသိက္ခာပိတ (တိ) [န + သိက္ခာပိတ] မသင်
ကြားစေအပ်သောသူ။ ပရမဒန္တောတိ အ-
ညေန ကေနစိ အသိက္ခာပိတော အစောဒိ-
တော။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၄။ (- မဟာနိ၊ ၄။
၂၃၅။)

အသိက္ခိတ (တိ) [န+သိက္ခိတ] သင်အပ်-
ကျင့်အပ် - ပြီးသော - အတတ် - သိက္ခာ -
အကျင့် - မရှိသော၊ အတတ် - သိက္ခာ -

အကျင့်-ကို-မသင်-မကျင့်-ဘူးသောသူ။
 အသိက္ခိတော (သံ၊၁။၉၉)တိ ဓနုသိပ္ပေ အ-
 သိက္ခိတော။ သံ၊၄။၁။၁၅၂။ အသိက္ခိတောတိ
 သတ္တဋ္ဌသံဝစ္ဆရာနိ ဓနုသိပ္ပေ န သိက္ခိတော။
 သံ၊၄။၁။၁၉၇။ (- ဝိ၊၄။၁။၁၂၉၊၂၂၈။ ဝိ၊
 ၄။၂။၁၂၃။ မ၊၄။၂။၂၉၄။ အံ၊၄။၃။၂၁၅။
 ဓမ္မ၊၄။၁။၃၉၄။ ထေရ၊၄။၂။၃၆၈။ မဟာနိ၊
 ၄။၂၃၅။ ဇာ၊၄။၄။၄၃၀၊၄၃၁။ ဇာ၊၄။၇။
 ၁၁၇။ ဝိမတိ၊၁။၂၆၇။ ဝိမတိ၊၂။၅၉။ ကင်္ခါ၊
 ၄။၄၈၁။ ဝိ၊၄။၁။၂၉၈။ သိ၊၄။သင်္ခ၊၂။၂၅၁။
 သံ၊၄။၂။၁၉၇။)

အသိက္ခိတအသေက္ခ (ပု) [အသိက္ခိတ + အ-
 သေက္ခ] သူတပါးထံ၌ မကျင့်အပ်သော
 သိက္ခာရှိသော အသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်၊ (ဘုရား
 ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ)။ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သယမ္ဘူတ-
 တာယ အသိက္ခိတအသေက္ခာ နာမ။ အဘိ၊
 ၄။၃။၃၉။

အသိက္ခိတက (တိ) [အသိက္ခိတ + က] သင်
 အပ်-ကျင့်အပ်-သော-အကျင့်-သိက္ခာ-
 မရှိသောသူ။ အသမ္ပာယန္တောတိ ကဇရက္ခိနိ
 ပရိဝတ္တေတွာ ဩလောကေန္တော အသိက္ခိတ-
 ကဿ သန္တိကေ ဝုဒ္ဓဿိ။ ဝိ၊၄။၃။၈။
 (-ဇာ၊၄။၃။၅၄။)

အသိက္ခိတဗ္ဗ (တိ) [န+သိက္ခိတဗ္ဗ] မသင်-
 မကျင့်-အပ်သောသူ။ တထာဂတာ အ-
 သိက္ခိတဗ္ဗာ အသေက္ခာ နာမ နတ္ထိ တေသံ
 သိက္ခိတဗ္ဗက္ခန္တိ သိက္ခိတဗ္ဗာဘာဝါ န ဝုတ္တံ။
 သံ၊၄။၃။၃၀၅။

အသိက္ခိတဝိနယတာ (ထိ) [အသိက္ခိတ+ဝိနယ
 +တာ] သင်ကြားအပ်သော အဆုံးအမ မရှိ
 သည်၏ အဖြစ်။ အသိက္ခိတဝိနယတာယ အ-
 ဝိနိတော။ မဟာနိ၊၄။၉၁။

အသိက္ခိတသိက္ခ (တိ) [အသိက္ခိတ+သိက္ခာ]
 မကျင့်အပ်သော သိက္ခာရှိသော၊ ကျင့်အပ်

သော သိက္ခာ မရှိသောသူ။ ဒေ ဝဿာနိ
 ဆသု ဓမ္မေသု အသိက္ခိတသိက္ခံ သိက္ခမာနံ
 ဝုဋ္ဌာပေယျ။ အသိက္ခိတသိက္ခာ နာမ သိက္ခာ
 ဝါ န ဝိနာ ဟောတိ။ ဝိနာ ဝါ သိက္ခာ
 ကုပ္ပိတာ။ ဝိ၊၂။၃၂၀၊၄၂၆၊၄၃၅။ (-ဝိ၊၂။
 ၄၃၉၊၄၂၁-၅။ ဝိ၊၄။၄။၁၄၄။ ကင်္ခါ၊၃၄၂။
 ဝဇိရ၊၇၇။)

အသိက္ခိတဟတ္ထိသိပ္ပ (တိ) [အသိက္ခိတ+ဟတ္ထိ+
 သိပ္ပ] မသင်ကြားအပ်သော ဆင်အတတ်ရှိ
 သော၊ ဆင်အတတ်ကို-မသင်ကြားရ-မတတ်
 ပြောက် - သေးသောသူ။ အနုဂ္ဂဟိတ-
 သိပ္ပေါတိ အသိက္ခိတဟတ္ထိသိပ္ပေါ။ မ၊၄။၂။
 ၁၄၄။

အသိက္ခိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [န+သိက္ခိတွာ] မသင်-
 မကျင့်-မှုရှိ။ ဒေ ဝဿာနိ ဆသု ဓမ္မေသု အ-
 သိက္ခိတွာ သိလာနိ ပူရယမာနော ကိလမတိ။
 ဝိ၊၄။၃။၂၁၉။ (- ဝိ၊၄။၂။၁၄၉။ အပါ၊၄။၁။
 ၇၁။ ဇာ၊၄။၃။၄၄၄။ ဝိ၊၄။၂။၁၅၅။ အံ၊၄။
 ၃။၂၆၀။)

အသိက္ခိတုကာမ (တိ) [အသိက္ခိတု + ကာမ]
 ကျင့်ခြင်းငှါ အလိုမရှိသော၊ မကျင့်လို
 သောသူ။ ဥပသမ္ပန္နဿ ပညတ္တေန ဝစနံ
 အသိက္ခိတုကာမတာယ ဝေ ဝစနန္တိ ဣမာ-
 နေတ္ထ ဒေ အင်္ဂါနိ။ ကင်္ခါ၊၂။၅၁။ သာရတ္ထ၊
 ၃။၈၉။ (-ဝိမတိ၊၂။၄၉။)

အသိက္ခိယမာန (တိ) [န+သိက္ခိယမာန] မသင်
 ကြားအပ်သောသူ။ န ဟိ တံ ဂစ္ဆ သိက္ခာ-
 ပေန္တိ၊ အသိက္ခိယမာနော အနာဝိယန္တော
 န ပရိပဋ္ဌတိ။ ထေရ၊၄။၂။၉။

အသိဂိလန (န) [အသိ + ဂိလန] သန်လျက်ကို
 မျှခြင်း။ ရသော အာယုရပဏ္ဍိတဿ ဝစနံ
 သုတာ “အသိဂိလနတော ကိရ” ဣဒံ နာမ
 ဒမ္ပိတိ ဝစနံ ဝုက္ကရံ။ ဇာ၊၄။၃။၃၁၉။

အသိဂ္ဂါဟ (တိ) [အသိ+ဂဟ+တ] သန်
 လျက်ကို စွဲကိုင်ခြင်း ရှိသောသူ။ တထာ

သေဋ္ဌိ ဆတ္တဂါဟံ အသိဂါဟန္တိ သဗ္ဗေပိ
တေ လဇ္ဇာပေသိယေဝ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၄၈။ (-
မ၊ဋ္ဌ၊၄။၉၃။)

အသိဉ္စန (န) [န+သိဉ္စန] မပြီးခြင်း။ အညဿ
ဝါယာမေန အညဿ အသိဉ္စနတော။ သံ၊ဋ္ဌ၊
၂။၂၄၇။ (-ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၂။ သာရတ္ထ၊၂။
၁၄၄။ ဝိမတိ၊၁။၁၄၀၊၂၇။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၁၉၊
၃၂၆။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၃၃၆။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၂။
၃၀၉။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၃။၁၆၈။ မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၂၃၂။ သံ၊
ဋ္ဌိ၊၂။၄၄၀။ မူလဋ္ဌိ၊၁။၁၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၅၉၊
၈၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၅၁၀။)

အသိဉ္စနပိပက (တိ) [န+သိဉ္စန+ပိပက] ပြီး
စီးခြင်းကို မပြတတ်သော။ ဥပနိဿယေန
ဝိနာ သကပ္ပမတ္တေန သကဒါဂါမိမလာဒိနံ
အသိဉ္စနပိပကေန နန္ဒကောဝါဒေန ဒီပေ-
တဗ္ဗော။ မူလဋ္ဌိ၊၁။၁၁၆။

အသိဉ္စမာန (တိ) [န+သိဉ္စမာန] မပြီးသော။
အသိဉ္စမာနံ နဂ္ဂဿ နယတော ဒုက္ခဋ္ဌာ-
ပတ္တိယာ ဝေမနာပတ္တိံ ဒဿေတုံ။ ဝိမတိ၊၁။
၃၇၇။

အသိဉ္စတိ (ကြိ) [အ+သိဉ္စတိ (=သိစ+အ+
တိ)] သွန်းလောင်း၏။ ရေသွန်းလောင်း၏။
ပရေသံ ဘတကော ပေါသော၊ အဗ္ဗာရာမ-
မသိဉ္စတိ။ ဝိမာန၊၁။၁၀၇။ အသိဉ္စတိတိ သိဉ္စတိ၊
အ-ကာရော နိပါတမတ္တံ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၂၈၈။

အသိတ (ပုန) [အသ+တ] တံစဉ်။ အသိတ-
ဗျာဘင်္ဂိ(မ၊၂။၃၉၁)န္တိ တိဏလာယန အသိ-
တဉ္စေကာဇဉ္စ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၂။ အသန္တိလူနန္တိ
တေနာတိ အသိတံ။ လဝိတ္တံ။ မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၁၉၆။
(-အံ၊၂။၅။ ထေရ၊၂၂၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၃။
အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၉၇။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၄၁။ ဝိ၊ဝိနိစ္ဆယ၊၁။၁၅။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၇၃။ အံ၊
ဋ္ဌိ၊၃။၂။ မူလဋ္ဌိ၊၂။၂၃၀။ ဝိ၊နိစ္ဆယ၊ဋ္ဌိ၊၁။၉၉။
ဓာနံ။ ဓာနံ၊ဋ္ဌိ၊၄၄၈၊၁၀၀၅။)

အသိတ (တိ) [အသ+တ] (က) စား-မျိုး-
အပ်သော။ (ခ) ကောင်းစွာဝသော။ (က)
အသိတပိတခါယိတသာယိတံ။ မ၊၁။၂၄၇။
အသိတံ ဝါ ဩနာဒိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၁။ အသိ-
တန္တိ ဘုတ္တံ။ မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၇၃။ (-ဒီ၊၁။၆၇။
အံ၊၁။၃၇၇။ အံ၊၂။၂၆။ အဘိ၊ဝိ။၈၇၊၂၇၉။
ပေတ။၁၈၁။ မဟာနိ၊၃၉၃။ ဇာ၊၂။၃၇၆။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀၉။
အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၉၊
၆၆၊၆၈၊၂၂၉၊၂၃၀၊၃၄၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၇။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၄၉၊၂၇၀၊၃၃၆၊၃၆၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။
၂၂၃။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၉၈။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၇၊
၁၇၉။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၂။၂၀၂။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁၃၁။
၄၀၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၃၇။ သာရတ္ထ၊၂။၂၂၊၃၀၃။
မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၇၄။ မူလဋ္ဌိ၊၃။၁၉၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။
၃၀၇၊၄၁၆။ ၄၃၀၊၄၃၅-၆။ ဓာနံ၊ဋ္ဌိ၊၇၇၇၊
၁၀၀၅။) (ခ) အသိတော စ သရံ စဇေ-
(ဇာ၊၁။၆၇)တိ အသိတော သုဟိတော
ဟုတော အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆေယျ။ ဇာ၊
ဋ္ဌ၊၂။၂၂၆။ (-ဇာ၊၁။၃၈၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၇၆။)

အသိတ (တိ) [န+သိတ (=သိ+တ)] (က)
မမှီအပ်သော။ (ခ) နှောင်ဖွဲ့ခြင်းမရှိသော။
(က) အသိတ (သံ၊၁။၁၉၄။ ထေရ၊၃၇၁။
ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၁၇)န္တိ အနိသိတံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၅၅။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၃၀။ (-သံ၊၁။၁၃၇။
အံ၊၁။၃၂၃။ အံ၊၂။၃၄။ ဣတိဝုတ်၊၂၆၀။
သုတ္တနိ၊၃။၁။၃၁၇၊၃၅၈၊၃၇၂၊၄၃၉။ ထေရ၊
၃၁၆။ စူဠနိ၊၉၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၂၆၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၉၄။
သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၀၊၃၀၈။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၂၊
၁၈၂၊၃၀၇။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၉။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ။၂၆။
(ခ) အသိတဿာ (မ၊၂။၄၉)တိ အာဗဒ္ဓဿ။
မ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၉။ (-ထေရ၊၂၂၈။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၃၀။)

အသိတ (တိ) [န+သိတ။ န သိတော အသိ-
တော။ ဓာနံ၊ဋ္ဌိ၊၉၆။] (ခ) မည်း-နက်-

မည်းနက်-သော။ (ပ) (၂) စနေဂြိုဟ်။
 (၁) တေဉ်န မေ အသိတေ လေဉ်တဂ္ဂေ။
 ဇာ၊ ၂။ ၆၉။ အသိတေတိ ကာဉ်ကေ။ ဇာ၊
 ၄။ ၅။ ၃၂။ (-ထေရီ၊ ၄၀၉။ ဇာ၊ ၂။ ၁၇။
 စေရီ၊ ၄။ ၂၁၉။ ဇာ၊ ၆။ ၉၆။) အောက်ပုဒ်
 လည်း ကြည့်။ (ပ) (၂) သူရ စန္ဒ အင်္ဂါရက
 ဗုဒ္ဓ ဇီဝ သုက္က အသိတ ဖုဟု ကေတုတိ
 ဧတေ သူရာဒယော နဝဂ္ဂဟာ နာမ။ ဇာ၊ ၆။
 ၆၁။

အသိတၢ် (ပ) [န+သိတ။ ယာဒိစ္စကနာမ်]
 အသိတမည်သော - မည်းနက်သော - သ။
 (၁) အသိတမည်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ။ (၂)
 အသိတမည်သော ရသေ့။ သုဒ္ဓေါဓနမင်းကြီး
 ၏ဆရာပုရောဟိတ်ဖြစ်ခဲ့၍ နောင်အခါရသေ့
 ပြုလုပ်သည်။ ထိုရသေ့ကို ကဏ္ဍဒေဝိလ၊
 ကဏ္ဍသိရိ၊ သိရိကဏ္ဍ-ဟူ၍လည်း ခေါ်သည်။
 သုတ္တနိ၊ ၃၇။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၃။ ၂၀၆။ (၃)
 အသိတဒေဝလမည်သော ရသေ့။ (၄) အ-
 သိတမည်သော ပန်းသည်။ (၁) အသိတော
 အနာသဝေါ မနောမယော (မ၊ ၃။ ၁၁၅)တိ
 ဣမေပိ တယော ဇနာ။ မ၊ ၄။ ၄။ ၉၁။ (၂)
 အသိတော ဣသီ (သုတ္တနိ၊ ၃၇)တိ ကဏ္ဍ-
 သရီရဝဏ္ဏတ္တာဝေလဒ္ဓနာမောဣသီ။ သုတ္တနိ၊
 ၄။ ၂။ ၂၀၃။ (- ထေရီ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၆။) (၃)
 အသိတော ဒေဝလော ဣသီ ကေသမဏ္ဍု
 ပကပ္ပေတွာ။ မ၊ ၂။ ၃၆၂။ အသိတောတိ
 ကာဉ်ကေ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၀။ (၄) အသိတော
 နာမ နာမေန၊ မာလာကာရော အဟံ တဒါ။
 အပ၊ ၁။ ၂၄၃။

အသိတလေဓရကူဉ် (ပ) [အသိတ+လေဓရ+
 ကူဉ်] ညှိမှောင်သောမိုးတိမ်- ထုတ် - ထိပ်
 ဖျား။ မဟာပုရိသဏ ပါဒါ ပရိဝတ္တိတွာ
 ဝိဇ္ဇုလတာ ဝိယ အသိတလေဓရကူဉ်သု
 တာပဏဏ ဇောသု ပတိဋ္ဌဟိံသု။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။
 ၃၂။

အဘိဓာန် ၃-၆၆-ပ-မ-မ-သ-မ

အသိတလေဓရဝိဓရာတ (တိ) [အသိတလေဓရ
 + ဝိဓရ + တ] ညှိမှောင်သော မိုးတိမ်
 အကြားသို့ရောက်သော။ ဘိက္ခု သတ္တတာ-
 လပ္ပမာဏမာကာသမဗ္ဗဂ္ဂန္တူ အသိတလေ-
 ဓရဝိဓရာတာဝိဇ္ဇုလတာဝိယ သမန္တတော...
 ပရိနိဗ္ဗာယိံသု။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၇၀။

အသိတဉ်နဂိရိသင်္ကာသ (တိ) [အသိတဉ်န +
 ဂိရိ + သင်္ကာသ] မျက်စဉ်းညှိရောင် စိမ်းလဲ့
 မှောင်သော တောင်နှင့်တူသော။ ဗောဓိ-
 သတ္တော တိဏံ ဂဟေတွာ အသိတဉ်နဂိရိ-
 သင်္ကာသံ အာစရန္တမိဝ ဖိနကရဇာလံ...။
 ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၃၃၇။ (- သိ၊ ၆။ ၁။ ၁၂၄၀။)

အသိတဉ်နနဂရ (န) [အသိတ + အဉ်န + နဂရ]
 အသိတဉ်န-မည်သောမြို့။ အသိတဉ်နနဂရေ
 ကုဋုမ္ဘိယဂေဟေနိဗ္ဗတ္တိံသု။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၄။
 (- ပေတ၊ ၄။ ၁၀၄။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၈၀၊ ၈၃။)

အသိတဉ်နသင်္ကာသ (တိ) [အသိတဉ်န +
 သင်္ကာသ] မျက်စဉ်းညှိရောင် စိမ်းလဲ့မှောင်
 သော အဆင်းနှင့် တူသော။ အသိတဉ်န-
 သင်္ကာသမာကာသမဗ္ဗဂ္ဂန္တူ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၉၉။

အသိတနယနကေသပါသ (တိ) [အသိတ +
 နယန + ကေသ + ပါသ] မည်းနက်သော မျက်
 လုံး၊ ဆံစု ရှိသော၊ သူ။ သိတဝိမလသမသံဟိ-
 တာ ဝိရဋ္ဌဝရဒသနာ အသိတနယနကေသပါ-
 သာ သုဇာတဉ်နာတိနီလကုဋီလဘမုကာ...။
 ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၃၂၉။

အသိတနီရဒရာဇိ (ထိ) [အသိတ + နီရဒ +
 ရာဇိ] မည်းနက်သော မိုးတိမ် အရေးအ
 ကြောင်း။ သော ဒသန္တံ မာသာနံ အစ္စယေန
 ခေမေ မိဂဒါယေ မာတုဒရတော အသိတ-
 နီရဒရာဇိတော ပုဏ္ဏစန္ဒော ဝိယ နိက္ခမိ။
 ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၇၇။

အသိတဗ္ဗ (တိ) [အသိ + တဗ္ဗ] စား-မျို-သုံး
 ဆောင်-အပ်သော။ ပုဋ္ဌေန နေတွာ အသိ-

တဗ္ဗတော ပရိဘုတိတဗ္ဗတော ပုဇ္ဇောသံ ဝုစ္ဆတိ
ပါထေယျံ။ ဒီ၊ ဇိ၊ ၁။ ၃၁၈။ သံ၊ ဇိ၊ သစ်၊ ၂။
၂၉၄။ (- သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၄။ သံ၊ ဇိ၊ သစ်၊ ၁။
၂၃၉။ ဒီ၊ ဇိ၊ ၃။ ၄။ သံ၊ ဇိ၊ ၁။ ၃၃၆။ အံ၊ ဇိ၊ ၂။
၁၆၇။ ၃၆၁။)

အသိတရယ (တိ) [အသိတ+အရယ] အသိတ-
အမည်ရှိသော၊ သူ။ အသိတရယဿာ (သုတ္တ-
နိ၊ ၃။ ၆) တိ အသိတနာမဿ။ သုတ္တနိ၊ ၄။
၂။ ၂၀၆။

အသိတသလိလရနိကရ (ပ) [အသိတ+သ-
လိလ + ရ + နိကရ] ညှိမှောင်သော တိမ်
အပေါင်းအစု။ အသိတသလိလရနိကရော
ဝိယ ဝိရောစိတ္တ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၄၉။

အသိတတိဂ (တိ) [အသိတ + အတိဂ =
(အတိ+ဂမု+ကို)] မည်းညစ် - မိုက်မဲ -
ခြင်းသဘောကို လွန်သော၊ မည်းညစ်သည်၏
အပြစ်တည်းဟူသော - မည်းညစ်ခြင်းကို ဖြစ်
စေတတ်သော - မကောင်းမှုကို လွန်မြောက်
သော။ အသိတတိဂ (ဒီ၊ ၂။ ၂၀၉) ၏ ကာဠ-
ကဘာဝါတိတံ စန္ဒံ သိရိယာ ဝိရောစမာနံ
ဒသဗလဉ္စ ဒက္ခေမ ပဿိဿာမ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။
၂၇၅။ (- ဒီ၊ ဇိ၊ ၂။ ၂၄၃။)

အသိတပဂီ (တိ) [အသိတ + အပဂီ] မည်း
နက်သော မျက်စောင့်ရှိသော၊ မျက်စဉ်းတို့
ဖြင့် ကွင်းအပ်သော မည်းညှိသော မျက်
စောင့်ရှိသော၊ သူ။ တယာ မံ အသိတ-
ပဂီ၊ သိတာနိ ဘဏိတာနိ စ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၇၄။
တယာ မံ အသိတာ အပဂီတိ တယာ မံ
အသိတာ အပဂီ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၃၉၈။

အသိတာဘူ (ထိ) [အသိတ+ဘူ] မည်းနက်
သော မျက်ခုံးရှိသော မိန်းမ၊ အသိတာဘူ-
အမည်ရှိသောမင်းသမီး။ ဝေံ ဟာယတိ အတ္တ-
မှာ၊ အဟံ အသိတာဘူယာ။ ဇာ၊ ၁။ ၆၅။
အသိတာဘူယာ ရာဇဓိတာယ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။
၄၅၃။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၁။

အသိတာဘူဇာဏ (န) [အသိတာဘူ+ဇာ-
ဏက] အသိတာဘူမင်းသမီး၏ ဖြစ်ပုံကို ပြဆို
ကြောင်း ဖြစ်သော ဇာတ်၊ အသိတာဘူ
ဇာတ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဇာတကပါဠိ၊ ၂-
နိပါတ်၊ ၉-ဝဂ်၊ ၂၃၄-ဇာတ်။ ဇာ၊ ၁။ ၆၅။
ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၉။

အသိတုဏ္ဏ (န) [အသိ+တုဏ္ဏ] သန်လျက်သွား၊
သန်လျက်ဦး၊ သန်လျက်ထိပ်ဖျား။ အသိ-
တုဏ္ဏေန နံ သမ္ပုဋ္ဌိစ္စိတွာ အသိမာလကံ နာမ
ကရောဟိ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၁၆၇။ (- ၎င်း-၄၀၇။)

အသိတောရဂ (ပ) [အသိတ+ဥရဂ] မည်းနက်
သော မြေ ?။ အသိတောရဂနိလုပ္ပလသ-
ဒိသေနာသိနာ သကေသမကုဋ် ဆီနီတွာ
အာကာသေ ဥက္ကံပိတွာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၇။

အသိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [အသ+တွာ] စား၍။ တေ
တံ အမတံ အသိတွာ အရောဂါ ဒီဃာယုကာ
သဗ္ဗတိတော ပရိမုစ္စေယျံ။ မိလိန္ဒ၊ ၁၆၇။

အသိထဓ (ပ) [အသိ+ထဓ] ထားရိုး၊ သန်
လျက်ရိုး။ စောရဿ ဟတ္ထေ အသိထရံ
ဌပေတွာ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၆။

အသိထိလ (တိ) [န+သိထိလ] မလျော့သော၊
မြဲမြံ-ခိုင်ခံ့-သော။ အသိထိလံ သာသနံ
ဂဟေတွာ ဝိဂတနိဝရဏော ဖလသမာပတ္တိ
အပ္ပေတွာ....။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ အသိထိလံ သာ-
သနံ ဂဟေတွာတိ ဣမိနာ သာထလိကတာ-
ဘာဝံ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၂။ ၃။ (- သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၁။
မဟာနိ၊ ၄။ ၂၄၃။ စူဠနိ၊ ၄။ ၂။ ၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၂၇၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၃၈။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၈။
မ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၉။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ၂၇၁။ အံ၊ ၄။
၂။ ၇၇။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၉။)

အသိထိလကရဏ (န) [အသိထိလ+ကရဏ]
မလျော့သောအားဖြင့် - မြဲမြံစွာ - ပြုခြင်း။
ယာဝဇီဝံ ပုနုပ္ပုနံ အသိထိလကရဏေန သုဠ-
တရံ ဥဇု အဿ။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၂၀၄။ သုတ္တနိ၊ ၄။
၁။ ၁၈၁။

အသိထိလပရက္ခမ (ပု) [အသိထိလ+ပရက္ခမ]
 (၁) မလျော့သော- မြဲမြံခိုင်ခံ့သော- ဇွဲလုံလ-ဝီရိယ။ (တိ) (၂) မလျော့သော-
 မြဲမြံခိုင်ခံ့သော- ဇွဲလုံလ-ဝီရိယ- ရှိသော။
 သူ။ (၁) ထာမော ဓိတိ အသိထိလပရက္ခ-
 မော။ စူဠနိ။၃၀၁။ (တိ) (၂) ဥဋ္ဌာတာတိ
 .. ကာသိကဝီရိယဝသေန ဥဋ္ဌာနသမ္ပန္နော
 အသိထိလပရက္ခမော။ သုတ္တနိ။၄၁။၂၂။
 နေတ္တိ။၄။၂၃၅။ (- သုတ္တနိ။၄။၂၂၇။
 ထေရ။၄၁။၃၅၁။ အပါ။၄၂။၄၆။)

အသိထိလပရက္ခမတာ (ထိ) [အသိထိလပရက္ခမ
 +တာ] မလျော့သော - မြဲမြံခိုင်ခံ့သော -
 ဇွဲလုံလ-ဝီရိယ-ရှိသူ၏ အဖြစ်။ ထာမော
 ဓိတိ အသိထိလပရက္ခမတာ။ အဘိ။၁။၁၉။
 အဘိ။ဝိ။၁၃၀။ အသိထိလပရက္ခမနဝသေန
 အသိထိလပရက္ခမတာ၊ ထိရပရက္ခမော ဓဋ္ဌ-
 ပရက္ခမောတိ အတ္ထော။ အဘိ။၄၁။၁၉၀။
 (-ဒိ။၄၂။၂၆၂။ သုတ္တနိ။၄၁။၁၃၁။၇၃။
 သုတ္တနိ။၄၂။၂၁၀။ အပါ။၄၁။၁၉၂။ စူဠနိ။၄။
 ၁၁၈။)

အသိထိလပရက္ခမန (န) [အသိထိလ+ပရက္ခမန]
 မလျော့သော-မြဲမြံခိုင်ခံ့သော-ဇွဲလုံလ -
 ဝီရိယ။ အသိထိလပရက္ခမတာ-ကြည့်။

အသိထိလပရက္ခမသိဗ္ဗ(တိ)[အသိထိလပရက္ခမ+
 သိဗ္ဗ] မလျော့ - မြဲမြံခိုင်ခံ့ - သောဇွဲလုံလ
 ဖြင့် ပြီးသော။ အသိထိလပရက္ခမသိဗ္ဗေန
 ဉာဏဝိသေသေန အဓိဂမနိယတော။ ဝိသုဒ္ဓိ။
 ၂။၁၄၁။

အသိထိလပူရက (တိ) [အသိထိလ+ပူရက]
 မယုတ်လျော့အောင် ဖြည့်ကျင့် ပြုလုပ်သော၊
 သူ။ အသိထိလပူရကော တိဗ္ဗစ္ဆန္တော ဗဟလ-
 ပတ္ထနော ဟုတွာဝ ကဓေတိ။ မ၊၄၂။၃၀၀။

အသိထိလပ္ပဝတ္တ (တိ) [အသိထိလ + ပဝတ္တ]
 မလျော့သောအားဖြင့်-မြဲမြံခိုင်ခံ့စွာ- ဖြစ်

သော။ ပဂ္ဂဟိတံ အသိထိလပ္ပဝတ္တန္တိ ဝုတ္တံ
 ဟောတိ။ ဣတိဝုတ်။၄။၃၄၃။

အသိထိလပ္ပဝတ္တိတ (တိ) [အသိထိလ+ပဝတ္တိတ]
 မြဲမြံခိုင်ခံ့စွာ ဖြစ်စေအပ်သော။ ဗောဓိမဏ္ဍေ
 နိသိန္ဒေန မယာ စတုရ်သမန္နာဂတံ ဝီရိယံ
 အာရဒ္ဓံ အဟောသိ ပဂ္ဂဟိတံ အသိထိလပ္ပ-
 ဝတ္တိတန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိ၊၄၁။၁၁၁။ မ၊
 ၄၁။၁၂။ (-မ၊၄၂။၂၄၅။)

အသိထိလဝီရိယ (တိ) [အသိထိလ + ဝီရိယ]
 (က) မလျော့သော - မြဲမြံခိုင်ခံ့သော -
 ဇွဲလုံလဝီရိယ။ (ခ) မလျော့သော - မြဲမြံ
 ခိုင်ခံ့သော - ဇွဲလုံလဝီရိယရှိသော။ (က)
 အဟံ ကမေန ပါရမိတာကောဋီ ပတွာ မေ
 မယံ ဝီရိယံ အသိထိလဝီရိယံ....။ အပါ။၄၁။
 ၃၄၄။ (ခ) ဓဋ္ဌပရက္ခမောတိ ထိရပရက္ခမော
 အသိထိလဝီရိယော။ ဥဒါန၊၄။၂၁၂။ အံ၊၄။
 ၃။၂၁၁။ နိဗ္ဗံ ဓဋ္ဌပရက္ခမောတိ သဗ္ဗကာလံ
 အသိထိလဝီရိယေ။ ထေရ၊၄၂။၆၀။ (-ဒိ၊
 ၄၂။၃၀၀။)

အသိဗ္ဗ (တိ) [န+သိဗ္ဗ] မပြီးစီးသော၊ မထင်
 ရွားသော။ တေသဉ္စိ ရူပမတ္တညေဝ အသိဗ္ဗံ။
 အဘိ။၄၁။၂၄၂။ န အဏုအာရိနံ အသိဗ္ဗ-
 တ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ။၂။၁၄၀။ (- ဝဇီရ။၄၁၇။
 ဝိမတိ။၁။၁၄၇။ ဝိမတိ။၂။၂၇။ ဒိ၊၄၁။၉၇။
 သိ၊၄။သစ်၊၁။၂၉၃၊၄၁၁။ သိ၊၄။သစ်၊၂။၄၂။
 ဒိ၊၄။၂။၂၁၀။ မ၊၄၂။၃၆၁။ သံ၊၄။၁။၄၉။
 သံ၊၄။၂။၃၀၃။ အံ၊၄။၂။၁၁၄၊၃၆၇။ မူလ၊၄။
 ၁။၁၇၉။ မူလ၊၄။၃။၂၁-၂၊၇၃။ အနု၊၄။၁။
 ၁၆၉၊၁၇၂၊၁၉၁။ အနု၊၄။၆၃-၄-၅-၉၊၇၂၊
 ၁၂၂၊၁၅၀။)

အသိဗ္ဗဒုသိဗ္ဗ (တိ) [အသိဗ္ဗ+ ဒုသိဗ္ဗ] မကျက်
 သည်၊ မကောင်းသဖြင့်ကျက်သည်ဟု ဆိုအပ်
 သော၊ မကျက်တကျက် ဖြစ်သော။ အသိဗ္ဗ-
 ဒုသိဗ္ဗါနံ သုကာရိနံ ဂန္ဓော အာမကဂန္ဓော။
 အဘိ။၄၁။၃၅၆။

အသိဗ္ဗလောကုတ္တရဘာဝ (တိ) [အသိဗ္ဗ + လောကုတ္တရဘာဝ] မပြီးမြောက်သော - အထမမြောက်သော - လောကုတ္တရရာ၏ အဖြစ်ရှိသော၊ လောကုတ္တရတရား မဖြစ်နိုင်သော။ တတ္ထ ယထာ အသိဗ္ဗလောကုတ္တရဘာဝဿတဿ လောကုတ္တရတ၊ မူလဋီ၊ ၃။ ၇၃။

အသိဗ္ဗသဘာဝ (ပု) [အသိဗ္ဗ + သဘာဝ] မထင်ရှားသော သဘော။ အညဿ အသိဗ္ဗဘာဝဿ အတ္တပညာပနေ သမတ္တတာ သမ္ဘဝတိ၊ တေသဉ္စ အသမတ္တတာ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၇၉။

အသိဒ္ဓိ (ထိ) [န + သိဒ္ဓိ] မပြီးခြင်း - မပြည့်စုံခြင်း။ ပင်္ကဏိယိဟိ စ ဝံသာဒိဟိ ကတ္တဗ္ဗာကိစ္စသိဒ္ဓိ၊ အသိဒ္ဓိ စာတိ ဇယပရာဇယာဝဟော ပယောဂေါ ဝုတ္တော။ သိဋ္ဌိ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၆၂။ (-မူလဋီ၊ ၁။ ၁၁၁။ အနုဋီ၊ ၃။ ၆၃၊ ၆၅။)

အသိဓာရာ (ထိ) [အသိ + ဓာရာ] သန်လျက်သွား။ သွာယံ အဂ္ဂိ ဂီလန္တောဝိယ ဟတ္တေန အသိဓာရံ ပရာမသန္တော ဝိယ ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၈။ အသိဓာရန္တိ အသိဓော တိဝိကာဘာဂံ။ သိဋ္ဌိ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၈၇။ (-သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၆၇။ ဇ၊ ၄။ ၁။ ၄၈၁။)

အသိဓာရူပမ (တိ) [အသိဓာရာ + ဥပမာ] သန်လျက်သွား ဥပမာရှိသော။ အသိဓာရူပမေဟိ တိဝိဇ္ဇေဟိ လောဟတုဏ္ဏေဟိ ဝိဇ္ဇန္တိတိ အတ္တော။ ဝိဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၇။ (-သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၉၃။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၀။)

အသိနိဗ္ဗ (တိ) [န + သိနိဗ္ဗ] အသိအစေးကင်းပြတ် ခြောက်ကပ်သော။ အကဋ္ဌယူသန္တိ အသိနိဗ္ဗေါ မဂ္ဂပစိတပါနိယော။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၇၄။

အသိပတ္တ (န) [အသိ + ပတ္တ] (၁) သန်လျက်ဖြင့် ပြီးသောအရွက်။ (တိ) (၂) သန်လျက်ဖြင့် ပြီးသော - သန်လျက်ကဲ့သို့ ထက်သော - အရွက်ရှိသော။ (၁) အသိပတ္တသဒိသေဟိ နိသိ-

တေဟိ ခါဒန္တေဟိ ဝိယ ဥစ္စုပတ္တေဟိ ကန္တိယာမိတိ အတ္တော။ ပေတ၊ ၄။ ၂၄၂။ (တိ) (၂) အောက်ပုဒ်များ ကြည့်။

အသိပတ္တပါဒပ (ပု) [အသိပတ္တ + ပါဒပ] သန်လျက်ကဲ့သို့ထက်သောအရွက်ရှိသော သစ်ပင်။ တမာရူဟန္တ အသိပတ္တပါဒပံ၊ အသိဟိ တိက္ခေဟိ စ ဆိဋ္ဌမာနံ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၇၂။

အသိပတ္တဝန (န) [အသိပတ္တ + ဝန] သန်လျက်ဖြင့်ပြီးသောအရွက်ရှိသော တော၊ သန်လျက်ရွက် တော ငရဲ။ တဿ ခေါ ပန ဘိက္ခဝေ သိမ္မလိဝနဿ သမနန္တရာ သဟိတမေဝ မဟန္တိ အသိပတ္တဝနံ၊ သော တတ္ထ ပဝိသတိ။ မ၊ ၃။ ၂၂၃။ (-သုတ္တနိ၊ ၃။ ၈၄။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၁။)

အသိပတ္တဝနပုဝေသန (န) [အသိပတ္တ + ဝန + ပဝေသန] သန်လျက်ရွက်တောသို့ ဝင်ခြင်း၊ သန်လျက်ငရဲသို့ ကျရောက်ခြင်း။ အသိပတ္တဝနပုဝေသနံ၊ ဝေတ္တရဏိယံ သမောတရဏံ... ဥပဗ္ဗပရိ နိစိတန္တိ အတ္တော။ ပေတ၊ ၄။ ၂၀၅။

အသိပတ္တာစိတ (တိ) [အသိပတ္တ + အာစိတ] သန်လျက်ဖြင့် ပြီးသော အရွက်တို့ဖြင့် စည်ပင်သော၊ သန်လျက်ရွက် စည်ပင်ပေါက်ရောက်လျက်ရှိသော။ အဗ္ဘကုဋ္ဌသမာ ဥစ္စာ၊ အသိပတ္တာစိတာ ခုမာ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၇၂။ အသိပတ္တာစိတာတိ အသိမယေဟိ ပတ္တေဟိ စိတာ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၄၃။

အသိပါသ (ပု) [အသိ + ပါသ] အသိပါသဂိုဏ်း။ ယထာ ဝါ ပန မဟာရာဇ မဟိယာ ဂဏာ ဝတ္တန္တိ.. ဃနိကာ အသိပါသာ ဘဒ္ဒိပုတ္တာတိ။ မိလိန္ဒ၊ ၁။ ၁၈၉။

အသိပုတ္တိကာ (ထိ) [အသိပုတ္တိ + က] ဓားငယ်၊ ဓားစူး ဓားမြှောင်။ ယဿ ပန အသိပုတ္တိကာ ဝိယ ဒိဗော၊ သော ဝိသဂ္ဂေါ၊ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၄။

အသိပုတ္တိ (ထိ) [အသိ+ပုတ္တိ] ဓား-ငယ်-စူး-
မြောင်း ဆုရိကာ သတျသိပုတ္တိ။ ဓာန်။ ၃၉၂။

အသိပ္ပ (တိ) [န+သိပ္ပ] အတတ်ပညာမရှိသော၊
သု။ ဣမာနံ ခေါ် ရာဇကုလားနိ န သုကရာနိ
အသိပေန ဥပဇိတိ။ ဝိ၊ ၂။ ၃၇၉။ သိပ္ပဝန္တော
အသိပ္ပါ။ လိက္ခိတိ တာနိ ဘုဉ္ဇတိ။ ဇာ၊ ၁။
၈၅။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၁။ (-ဇာ၊ ၂။ ၂၆၁။ ဇာ၊
၄။ ၄။ ၁၈၀။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၁၆-၇။)

အသိပ္ပဇိဝိ (တိ) [န+သိပ္ပ+ဇိဝိ] အတတ်ပညာ
ကို မှီ၍ အသက်မွေးလေ့မရှိသော၊ သု။ အ-
သိပ္ပဇိဝိ လဟု အတ္တကာမော၊ ယတိန္ဒြိယာ
သဗ္ဗဓိ ဝိပုမုတ္တော။ ဥဒါန။ ၁၁၄။ အသိပ္ပဇိဝိ
စတုန္တံ တကုပ္ပု၊ ဝါနံ သမုတ္တေဒဝိက္ခမ္ဘနေန ပစ္စ-
ယာသာယာ ဝိသောသိတတ္တာ ယံကိုသိ သိပ္ပံ
ဥပနိဿယ ဇိဝိကံ န ကပ္ပေတိတိ အသိပ္ပဇိဝိ။
ဥဒါန။ ၄။ ၁၈၅။

အသိပ္ပဟာရ (ပု) [အသိ+ဟာရ] သန်လျက်
ဖြင့် ထိုးခုတ်သတ်ခြင်း။ သော ဟောတိ
အာရညကော နာဂေါ ခမော သတ္တိပ္ပဟာရာနံ
အသိပ္ပဟာရာနံ ဥသုပ္ပဟာရာနံ...။ မ၊ ၃။
၁၇၄။ (-အံ၊ ၂။ ၁၄၃။)

အသိပ္ပိ (တိ) [န+သိပ္ပ+ဤ] အတတ်ပညာမရှိ
သော၊ သု။ ဇီဝံ စ ဗာလာ စ ဟဝေ ဇနိန္ဒ၊
သိပ္ပုပယန္တာ စ အသိပ္ပိနော စ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၁၉။
ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၁၉၅။

အသိဗန္ဓက (ပု) [ယာသိဗန္ဓကနာမ်] အသိဗန္ဓက-
မည်သောသူ၊ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အသိဗန္ဓကပုတ္တ (ပု) [အသိဗန္ဓက+ပုတ္တ] အသိ-
ဗန္ဓကမည်သူ၏ သား။ အသိဗန္ဓကပုတ္တော
ဂါမဏိ ဘဂဝန္တံ ထေဒဝေါ။ သံ၊ ၂။ ၄၉၈။
နေတ္ထိ။ ၃၉။ အသိဗန္ဓကပုတ္တောတိ အသိဗန္ဓ-
ကဿ နာမ ပုတ္တော။ နေတ္ထိ။ ၄။ ၁၀၉။ (-
နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၁၆၆။)

အသိဗန္ဓကပုတ္တသုတ္တ (န) [အသိဗန္ဓကပုတ္တ +
သုတ္တ] အသိဗန္ဓကပုတ္တသုတ်။ သဋ္ဌာယတန-
ဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၈-ပါမဏိသံယုတ်၊ ၆ သုတ်။
သံ၊ ၂။ ၄၉၈။ (-နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၀၉။)

အသိဗ္ဗေတော (ကြိ ဝိ) [န+သိဗ္ဗေတော] မချုပ်မှု
၍၊ မချုပ်စပ်မှု၍။ ကေတော အသိဗ္ဗေတော
ဝိသို ဌပိတံ ပန ပစ္စာသာစိဝရံ ဒသာဟ-
ပရမမေဝ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၂။

အသိမယ (တိ) [အသိ+မယ] သန်လျက်ဖြင့်ဖြီး-
သော။ အသိပတ္တာစိတ ကြည့်။

အသိမာလက (တိ) [အသိမာလာ + က] သန်-
လျက်ပန်း။ ဣသိယံ ပန နုဋ္ဌဓမ္မပါလဇာတမက
ဘေဓိသတ္တဿ သတ္တမာသိကကာလေ ဟတ္ထ-
ပါဒေ သိသဉ္စ ဆေဒါပေတွာ အသိမာလကံ
နာမ ဂ ဘရေသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၁၆၅။ (-၁၆၇။)

အသိယတိ (ကမ္မ ကြိ) [အသိ + ယ + တေ]
ဓားအပ်၏။ အသိယတိတိ အသနံ၊ ဘုဉ္ဇနံ
ဘောဇနံ၊ အသနဿ ဘောဇနံ အသန-
ဘောဇနံ၊ အာဟာရပရိဘောဂေါ၊ မ၊ ၃။
၇၀။ (အသတိ-လည်း ကြည့်။)

အသိရိကဒဿန (တိ) [န+သိရိက+ဒဿန]
အသရေကင်းမဲ့သော မြှင့်ခြင်းရှိသော။
အထ ခေါ် ပရမဒဂ္ဂန္ဓဇေဂ္ဂံ အသိရိကဒဿနံ
နာနပ္ပကာရံ ကေသလောမာဒိဘေဒံ အသုစိ-
ယေဝ ပဿတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၃၃။

အသိလက္ခဏ (န) [အသိ+လက္ခဏ] သန်လျက်
၏ လက္ခဏာ။ သတ္ထလက္ခဏံ၊ အသိလက္ခဏံ၊
ဥသုလက္ခဏံ။ ဒီ၊ ၁။ ၉။ (-ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၃၉၆၊
၄၈၀။)

အသိလက္ခဏာတက (န) [အသိလက္ခဏ+တ-
တက] အသိလက္ခဏာ-တတ်။ ကေနိပိတိ၊
၁၃-ကုသနာဋီဝ်။ ၆-ခုမြောက်တတ်။ ဇာ၊ ၁။
၂၉။

အသိလက္ခဏာပါဌာန (တိ) [အသိလက္ခဏာ+ပါဌာန] သန်လျက်လက္ခဏာ ဖတ်တတ်သောသူ၊ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ကောသလ-ရညော အသိလက္ခဏာပါဌာန ပြာဟူကံ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၈၀၊၄၈၁၊၄၈၂။

အသိလဋ္ဌိ (တိ) [အသိ + လဋ္ဌိ] သန်လျက်။ (၎င်းသန်လျက်သည်ပင် စွဲကိုင်ရာ တုတ်သဘောမျိုး ဖြစ်သောကြောင့် “ပတောဇလဋ္ဌိ” စသော သဒ္ဒါတို့ကဲ့သို့ “လဋ္ဌိ” သဒ္ဒါနှင့် တွဲဖက်၍ “အသိလဋ္ဌိ” ဟုဆိုသည်။ C. P. D. ၌ကား လဋ္ဌိ-ပုဒ်ကို “အသွား” ဟောကြ၏။) ရညော မင်္ဂလသက္ကန္တောပိ သိရိသယနေ ဌပိတာ အသိလဋ္ဌိပိ ပဇ္ဇလိ။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၂၂၇။ အသိစမ္ပန္နိ အသိလဋ္ဌိဉ္စေ ကဏ္ဍဝါရကဉ္စ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၆၇။ ဒီဃာသ်လဋ္ဌိယာတိ ဒီဃလတာယ အသိလဋ္ဌိယာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၀။

အသိလိဋ္ဌ (တိ) [န+သိလိဋ္ဌ] မပြေပြစ်သော၊ မချောမောသော၊ အကြောင်း အကျိုး မဆက်စပ်သော။ အသဟိတံ တေတိ တုယံ ဝစနံ အသဟိတံ အသိလိဋ္ဌ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၆။

အသိလေသာ (တိ) [န+သိလိသာ။ ဓာန်၊သျှ၊ သစ်-၌ ထိ။ ဓာန်၊ဋီ၊၅၈၊၆၀ - ၌ ပုံလိင်ဖြင့် ပြ၏။] အသလိဿနကုတ်။ (ယင်း နကုတ်၏ လုံးရေသင်္ချာ အဆင်း သဏ္ဌာန်မှာ ပေါတ္တရသာဒိ ကျမ်းက ၄ - လုံး၊ ပေါက်တူးရိုး သဏ္ဌာန်။ ဂြဟသ္မန္တိကျမ်းက ၄-လုံး၊ ထယ်သွားသဏ္ဌာန်။ လဆုသဂြဟကျမ်းက ၅ လုံး၊ စက်လက်နက် သဏ္ဌာန်ဟု ဝေါဟာရလိနတ္ထ-ဒီပနီ-၃၅-၌ ပြသည်။) ဘုဇဂသဒိသတ္တာ န သိလိသျှတေ နာလိဂုံတေတိ အသိလေသော။ ဓာန်၊ဋီ၊၅၈-၆၀။

အသိလောက (ပ၊န) [န+သိလောက] အရှိန်အစော် - အကျော်အစော - ကင်းမဲ့ခြင်း။ အသိလောကောပိ မေ အဿ ပါပဉ္စ ပသဝေ ဗဟံ။ ဇာ၊၂။၃၁၄။ ကိတ္တိ-သဒ္ဒေါ သိလော-

ကန္တိ တပ္ပဋိပက္ခာ အသိလောကံ အကိတ္တိ။ မူလဋီ၊၂။၂၂၆။

အသိလောကဘယ (န) [အသိလောက+ဘယ] ကဲ့ရဲ့ခြင်းဘေး၊ ကဲ့ရဲ့ခြင်းမှ ကြောက်ခြင်း၊ အရှိန်အစော် - အကျော်အစော - ကင်းမဲ့ခြင်းဘေး၊ အရှိန်အစော် - အကျော်အစော - ကင်းမဲ့ခြင်းမှကြောက်ခြင်း။ အာဇီဝကဘယံ အသိလောကဘယံ ပရိသသာရဇ္ဇဘယံ။ အံ၊ ၃။၁၇၄။ မဟာနိ။၂၈၉။ အသိလောကဘယန္တိ ဂရဟာဘယံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၁။ ယထာ စ လောကေ ကေစိ ပဏ္ဍိတမာနိနော ဗာလာ အသိလောကဘယေန ရဟော ပါပံကရေန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၇။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ ၂။၁၆၃။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။ ၁၆၁။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၉၅။ အသိလောကဘယေနာတိ အကိတ္တိတယေန၊ အယသဘယေန ဂရဟာဘယေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊၁။၂၂၅။ (-မဟာနိ၊ဋ္ဌ။ ၃၄၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၂၅။)

အသိလောမ (တိ) [အသိ+လောမ] သန်လျက် မွေးပေါက်သော၊ သန်လျက်ကဲ့သို့ (ချွန်ထက်) သော အမွေးရှိသော (ပြိတ္တာ)။ ဣဇာဟံ အာဝုသော ဂိဇ္ဈကုဋာ ပဗ္ဗတာ ဩရောဟန္တော အဂ္ဂသံ အသိလောမံ ပရိသံ ဝေဟာသံ ဂစ္ဆန္တိ။ ဝိ၊၁။၁၄၆။

အသိလောမပေတ (ပ) [အသိလောမ+ပေတ] သန်လျက် အမွေးပေါက်သောပြိတ္တာ၊ သန်လျက်ကဲ့သို့ (ချွန်ထက်)သော အမွေးရှိသော ပြိတ္တာ။ တေနဿ ဥက္ခိတ္တာသိကဘာဝေါဝနိမိတ္တံ အဟောသိ။ တသ္မာ အသိလောမပေတော ဇာတော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၉၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၀၂။

အသိလောမဝတ္ထု (န) [အသိလောမ+ဝတ္ထု] သန်လျက် အမွေးပေါက်သော ပြိတ္တာဝတ္ထု။ သန်လျက်ကဲ့သို့ (ချွန်ထက်)သော အမွေးရှိသော ပြိတ္တာ၏ - အကြောင်း-ဝတ္ထု။ အသိလောမဝတ္ထုသို့ သော သူကရိကော ဒီဃရတ္တံ

နိဝါယုဋ္ဌေ သုကရေ အသိနာ ဝဓိတော ဝဓိတော
ဒိဃရတ္တံ ဇီဝိကံ ကပ္ပေသိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၈။ သံ၊
ဋ္ဌ၊၂။၂၀၂။

အသိဝ (ပု) [န + သိဝ] (၁) သိဝနတ်မဟုတ်
သောအရာဝတ္ထု (တိ) (၂) မကောင်းသော၊
မအေးချမ်းသော။ (၁) မတ္တကစ္ဆိန္ဒော တာ-
လော ပတ္တပလာဒိနံ အနဂတော တာလဝတ္ထု
အသိဝေ “သိဝါ” တိ သမညာ ဝိယ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။
၉၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၀။ အသိဝေ သိဝါတိ ဝေါ-
ဟာရံ ဝိယ အညာဏေ။ပ။ဝဒတိ။ အနုဋ္ဌ၊၂။
၁၁၄။ (တိ) (၂) ဝေပကာရံ အသိဝံ အနိဋ္ဌ၊
အာကာသကံ ဘူမိတဉ္စ ဇောရံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။
၃၃၉။ အသိဝါနံ ကမ္မကိလေသဝိပါကဝဋ္ဌာနံ
အဘာဝေန သိဝံ။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၁၁၉။ (-နေတ္တိ၊
ဋ္ဌ။၂၄၉။)

အသိဝဘာဝကရ (တိ) [အသိဝ + ဘာဝ + ကရ]
မငြိမ်းအေးသည့်အဖြစ်ကို ပြတတ်သော။ အ-
သိဝဘာဝကရနံ ကာမရာဂါဒိနံ သမုစ္ဆိန္ဒနေန
သိဝံ နိဗ္ဗာနံ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၇၆။ (-ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။
၄၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ။၁။၃၄၈။)

အသိသမိသ (တိ) [အသိ + သမိသ] သန်လျက်
နှင့် တူသော။ သတ္တေ အသိသမိသောဝ။ ဝိ၊
ဋ္ဌ၊၂။၅၈။

အသိသမိသမိသ (တိ) [အသိသမိသ + ဝိသ]
သန်လျက်နှင့်တူသော အသိပရိသော(ဓမ္မ)။
အာသိဝိသ (သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၄။ သာရတ္ထ၊၂။၂၂)
ကြည့်။

အသိသမာန (တိ) [အသိ + သမာန] သန်လျက်
နှင့် တူသော။

အသိသမာနတာ (ထိ) [အသိ + သမာန + တာ]
သန်လျက်နှင့် တူသည်၏အဖြစ်။ အသိ သတ္တိ-
ဉာတိအသိသမာနတာယ သတ္တိသမာနတာယ
စ သုလမေဝ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊
၂။၄၀၁။

အသိသုနာ (ထိ) [အသိ + သုနာ] (၁) သန်
လျက်၊ စဉ်းတိတုံး။ (၂) သန်လျက်၊ စဉ်းတိ
တုံးနှင့်တူသော ကာမဂုဏ်းပါး။ (၁) (၂)
ဥက္ခိပ အသိသုနံ အဘိက္ခာက သုမေဓ သတ္တံ
အာဒါယ။ မ၊၁။၁၉၆။ အသိသုနန္တိ မံသစ္စေ-
ဒကံ အသိဉ္စေ အဓိကုဋ္ဌနဉ္စ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄။
(၂) ‘အသိသုနာ’ တိ ခေါ ဘိက္ခု ပဉ္စနန္ဒတံ
ကာမဂုဏာနံ အဝိဝစနံ။ မ၊၁။၁၉၈။ မ၊ဋ္ဌ၊
၂။၃၉။

အသိသုနုပမ (တိ) [အသိသုနာ + ဥပမာ]
သံလျက်၊ စဉ်းတိတုံး - ဥပမာရှိသော - နှင့်
တူသော (ကာမဂုဏ်တရား)။ “အသိသုနု-
ပမာ ကာမာ အဓိကုဋ္ဌနဋ္ဌေနာ” တိ ပဿန္တော
ဝိက္ခမ္ဘနတော ကာမေ ပရိဝဇ္ဇေတိ။ မဟာနိ၊
၅။ အသိ စ သုနာ စ ဥပမာ ဧတေသန္တိ
အသိသုနုပမာ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂။ (-ဝိ၊၂။
၁၇၆။ ဝိ၊၄။၆၉။ အံ၊၂။၈၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၉။
အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅။ ကခါ၊ဋ္ဌ။၄၁၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ။၁။
၁၄၄။ ဝဇီရ၊ဋ္ဌ။၃၃၄။)

အသိသာမိ (ကြိ) အသတိ၊ကြည့်။

အသိသာမိက (တိ) [အသိ + သာမိက] သန်
လျက် ပိုင်ရှင်။ အသိသာမိကာနံ (အသိသာ-
မိကာနံ၊ နိဿယ) အသိ ယေသံ ဟတ္ထတော
မူလံ ဂဟိတံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၈။

အသိဟတ္ထ (တိ) [အသိ + ဟတ္ထ] သန်လျက်
လက်၌ရှိသော၊ သန်လျက်လက်၌စွဲကိုင်သော၊
သူ။ သလ္လပေ အသိဟတ္တေန၊ ပိသာစေနာပိ
သလ္လပေ။ အံ၊၂။၆၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၄။ အသိ-
ဟတ္တေနာတိ သီသစ္စေဒနတ္ထာယ အသိ
အာဒါယ အာဂတေနာပိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇။
(-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၆။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၇၆။ သုတ္တန်၊ဋ္ဌ။၁။၆၆။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၈။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၁၉။ သာရတ္ထ၊၂။၁၈၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၇၉။)

အသိသတ (တိ) [န+သိသ+တ] မလျင်မြန်
-နဲ့ နေ-သည်၏ အဖြစ်။ ဒန္တာယိတတ္ထန္တိ
သတ္တု အာသယဇာနနတ္ထံ ဒန္တာဘဝေါ အသိ-
သတ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၆၁။

အသိသပ္ပဝတ္တိ (တိ) [န+သိသ+ပဝတ္တိ] လျင်
လျင် မြန်မြန် မဖြစ်သော။ ဒန္တန္တိ မနံ ဂဇကံ
အသိသပ္ပဝတ္တိ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၉၉။

အသိသပ္ပဝတ္တိ (တိ) [န+သိသ+ပဝတ္တိ] လျင်လျင်
မြန်မြန် မဖြစ်ခြင်း။ အဘိညာပိ ကေစ္စဏ
ဒန္တာ ဟောတိ မန္တာ အသိသပ္ပဝတ္တိ။ အဘိ၊
၄။ ၁။ ၂၂။ နေတ္တိ ၄။ ၄၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၈၃။
နေတ္တိ၊ ၁။ ၆၈။

အသိသပ္ပဝတ္တိတ (တိ) [အသိသပ္ပဝတ္တိ+တ] လျင်လျင်မြန်မြန်ဖြစ်ခြင်း မရှိသည်၏အဖြစ်။
အသိသပ္ပဝတ္တိတယ ဂရုဘာဝေန ဒန္တာ
အဘိညာ ဧတိဏာတိ ဒန္တာဘိညာ။ အံ၊ ၄။
၂။ ၃၄။

အသိတခိက (တိ) [အသိတိ+အခိက] ရှစ်
ဆယ် - ပိုလွန်သော - အလွန်ရှိသော။ ပဉ္စ-
မူလကေ အသိတခိကနိ နဝ သတနိ။
အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၄၀။

အသိတနုဗျဉ္ဇနပုဗ္ဗဘာသိတ (တိ) [အသိတိ+
အနုဗျဉ္ဇန + ပုဗ္ဗဘာသိတ] ရှစ်ဆယ်သော
လက္ခဏာတော်ငယ် - လက္ခဏာတော်ငယ်ရှစ်
ဆယ် - တို့ဖြင့် ထွန်းလင်းတောက်ပသော။
ဗျာမပ္ပဘာပရိက္ခေပသမုပဗျူဠာယ အသိ-
တနုဗျဉ္ဇနပုဗ္ဗဘာသိတယ ဒုတ္တိ သမဟာပုရိ-
သလက္ခဏပဋိမဏ္ဍိတယ အနောပမာယ ဗုဒ္ဓ-
သိရိယာ ဝိရောစမာနံ ခိသ္မာ။ အပါ၊ ၄။ ၁။
၁၀၅။

အသိတနုဗျဉ္ဇနဝိရာဇိတ (တိ) [အသိတိ + အနု-
ဗျဉ္ဇန + ဝိရာဇိတ] ရှစ်ဆယ်သော လက္ခဏာ
တော်ငယ်တို့ဖြင့် တင့်တယ်သော။ အထ အာ-
ယသ္မာ သာရိပုတ္တော အပရိမိတသမယသမု-
ပစိတကုသလဗလ ဇနိတ ဒုတ္တိ သ ဝရလက္ခ-

ဏောပသောဘိတိ အသိတနုဗျဉ္ဇနဝိရာဇိတံ
ဝရသရိရံ...။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၇၇။

အသိတိ (တိ) [ဒသ+ယော၊ ကေသိသံ ပြု
ထားသော ရှစ်ဆယ် ဟော ဒသ-သဒ္ဓါကို
အသ-ပြု၊ ယောဝိဘတ်ကို ဤတိ-ပြု၊ ကစ္စည်း။
၃၈၉။ ရှူ၊ ၄၁၃။ နိတိ၊ သုတ္တ။ ၈၂၄-၅။]
ရှစ်ဆယ်။ တေန ခေါ ပန သမယေန ရာဇာ
မာဂဓော သေနိယော ဗိမ္ဗိသာရော အသိတိ-
ယာ ဂါမသဟဏေသု ဣဏ္ဍရိယာဓိပစ္စံ ရဇံ
ကာရေတိ။ ဝိ၊ ၃။ ၂၆၅။ အသိတိ မေ အာ-
ဝသော ဝဏ္ဏာနိ ပဗ္ဗဇိတဏ။ မ၊ ၃။ ၁၆၆။
(- ဒီ၊ ၂။ ၂၃၀။ ဒီ၊ ၃။ ၁၆၃။ ဥဒါန၊ ၁၉၃။
ဘေ၊ ၁။ ၈၈။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၅။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၈၀။ ဝိ၊
၄။ ၃။ ၁။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၈။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၁။ ၂၉၆။
၃၂၉။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၉။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၄။ အံ၊ ၄။
၂။ ၂၀၊ ၂၁၅။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၂၉၈။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။
၃။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၁၆။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၉။
ဝိမာန၊ ၄။ ၃၀၃။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၁၁။ ၁၈၉။ ဘေ၊ ၄။
၁။ ၁၅။ ဘေ၊ ၄။ ၄။ ၄၁၅။ မ ဇီ၊ ၃။ ၁၆၆။ သံ၊ ၄။
၂။ ၃၇၉။)

အသိတိအခိက (တိ) [အသိတိ+အခိက] ရှစ်
ဆယ် အလွန်ရှိသော၊ ရှစ်ဆယ် ပိုလွန်သော။
သဗ္ဗေသုပိ ဒသသု ဝါရေသု သဋ္ဌိသတနယာ
အသိတိအခိကနိ စတ္တာရိယမကသတနိ ။
အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၂၈၉။ (-ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၈၄။)

အသိတိအနုဗျဉ္ဇန (န) [အသိတိ+အနုဗျဉ္ဇန]
ရှစ်ဆယ်သော လက္ခဏာတော်ငယ်။ အဂဝ-
တော အသိတိအနုဗျဉ္ဇနာနိ ဗျာမပ္ပဘာ
ဒုတ္တိ သမဟာပုရိသလက္ခဏာနိ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။
၁၀၁။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၀။ မ၊ ၄။ ၄။ ၂၀၄။ (-အံ၊ ၄။
၁။ ၇၀။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၇။ အပါ၊ ၄။ ၂။ ၉၀။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၅၉။ စရိယာ၊ ၄။ ၃၂၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၂၂၇။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၆။)

ဘုရားရှင်မှာ လက္ခဏာတော်ငယ်ရှစ်ဆယ်
ရှိသည်။ ယင်းရှစ်ဆယ်တို့မှာ— (၁) စိတဂုံ-

လိတာ=အကြားမလပ် စေ စပ်သော လက်
ချောင်း-ခြေချောင်းတော်၌ခြင်း။ (၂) အနု-
ပုဗ္ဗင်္ဂလိတာ = အရင်းမှသည် အဖျားသို့တိုင်
အစဉ်သဖြင့်သွယ်ပျောင်းသော လက်ချောင်း
ခြေချောင်းတော်ရှိခြင်း။ (၃) ဝဇ္ဇင်္ဂလိတာ=
လုံးသော လက်ချောင်း ခြေချောင်းတော်
ရှိခြင်း။ (လက်ချောင်း ခြေချောင်းတော်၌
လက္ခဏာတော်ငယ် ၃-ပါး။) (၄) တမ္ပနခ-
တာ = နိမြန်းသော လက်သည်းတော် ခြေ
သည်းတော် ရှိခြင်း။ (၅) တုဂ်နခတာ=
မြင့်-ချွန်း-ညွတ်-သော လက်သည်းတော်
ခြေသည်းတော် ရှိခြင်း။ (၆) သိနိဒ္ဓနခတာ=
သိမ်မွေ့ပြေပြစ်သော လက်သည်းတော် ခြေ
သည်းတော် ရှိခြင်း။ (လက်သည်းတော် ခြေ
သည်းတော်၌ လက္ခဏာတော်ငယ် ၃-ပါး
တည်း။) (၇) နိဂ္ဂုဠဂေါပကတာ=မရှိက်မမို
သော ဖျက်တော် ရှိခြင်း=မထင်ရှားသော
ဖျက်တော် ရှိခြင်း။ (အခြားသုတ္တံမှာဖျက်
ငေါငေါပေါပေါတက်နေသည်။ ဖျက်တော်၌
လက္ခဏာတော်ငယ် ၁-ပါး။) (၈) သမပါဒ-
တာ=ခြေချောင်းတော် ဆယ်ချောင်းလုံး
အဖျားညီညွတ်ခြင်း။ (ခြေချောင်းတော်၌
လက္ခဏာတော်ငယ် ၁-ပါး။) (၉) ဂဓသမာ-
နက္ကမတာ=ဆင်မင်းအတူ စံပယ်စွာ သွား
တော်မူခြင်း။ (၁၀) သိဟသမာနက္ကမတာ=
ခြင်္သေ့မင်းအလား စံပယ်စွာ သွားတော်မူ
ခြင်း။

(၁၁) ဟံသသမာနက္ကမတာ=ဟင်္သာမင်း
သဖွယ် စံပယ်စွာ သွားတော်မူခြင်း။ (၁၂)
ဥသဘသမာနက္ကမတာ = နွားမင်း ဥသဘ
အလား စံပယ်စွာ သွားတော်မူခြင်း။ (၁၃)
ဒက္ခိဏာဝဇ္ဇဂတိတာ = လက်ျာရစ် လည်၍
သွားတော်မူခြင်း။ (သွားတော် မူ ခြင်း ၌
လက္ခဏာတော်ငယ် ၅-ပါး။) (၁၄) သမန္တ-
တော စာရ ဇဏ္ဍမဏ္ဍလတာ=ထက်ဝန်းကျင်
မှ ရှုချင်စဖွယ် တင့်တယ်သော ပုဆစ်ဒူးဝန်း

တော်ရှိခြင်း။ (ပုဆစ်ဒူးဝန်းတော်၌ လက္ခ-
ဏာတော်ငယ် ၁-ပါး။) (၁၅) ပရိပုဏ္ဏပရိသ-
ဗျဉ္ဇနတာ = ပြည့် စုံ အောင်မြင်သော
ယောကျ်ားနိမိတ် ရှိခြင်း။ (နိမိတ်တော်၌
လက္ခဏာတော်ငယ် ၁-ပါး။) (၁၆) အတ္ထိဒ္ဓ-
နာဘိတာ= လက်ျာရစ်လည်သော အရေး
အကြောင်း မပေါက်မပြတ်သော ချက်တော်
ရှိခြင်း။ (၁၇) ဂဗ္ဘိရနာဘိတာ = နက်သော
ချက်တော်ရှိခြင်း။ (၁၈) ဒက္ခိဏာဝဇ္ဇနာဘိ-
တာ=လက်ျာရစ် လည်သော အရေး အ-
ကြောင်းရှိသော ချက်တော်ရှိခြင်း။ (ချက်
တော်၌ လက္ခဏာတော်ငယ် ၃-ပါး။) (၁၉)
ဒိရဒကရသဒိသဉ္စီရဘုတော = ဆင်နွားမောင်း
နှင်တူသော ပေါင်တော် လက်ရုံးတော်ရှိခြင်း။
(ပေါင်တော် လက်ရုံးတော်၌ လက္ခဏာတော်
ငယ် ၁-ပါး။) (၂၀) သုဝိဘတ္တဂတ္တတာ=
ကောင်းစွာ ဝေဘန်အပ်သော ကိုယ်တော်ရှိ
ခြင်း=ကိုယ်တော် အနေ အထား သန့်ရှင်း
ခြင်း။

(၂၁) အနုပုဗ္ဗဂတ္တတာ = အစဉ်အတိုင်း
ရွေ့ ရွေ့ တက်သော ကိုယ်တော်ရှိခြင်း=အ
ထက်ပိုင်း အောက်ပိုင်း အဆင်ပြေသော
ကိုယ်တော်ရှိခြင်း။ (၂၂) မဠဂတ္တတာ=ပြေ
ပြစ်သော ကိုယ်တော်ရှိခြင်း။ (၂၃) အနု-
ဿနာနနဿနသဗ္ဗဂတ္တတာ = မ ရှိုက် မ မို
မမော့ကသော ကိုယ် တော် ရှိ ခြင်း။ (၂၄)
အလီနဂတ္တတာ = မတုန် မလိပ်သော ကိုယ်
တော်ရှိခြင်း။ (၂၅) တိလကာဒိဝိရဟိတ-
ဂတ္တတာ=မှည့်စသည်မှကင်းသော ကိုယ်တော်
ရှိခြင်း။ (၂၆) အနုပုဗ္ဗရုစိရဂတ္တတာ=အစဉ်
အတိုင်းပြီးပြီးပြန်သော ကိုယ်တော်ရှိခြင်း။
(၂၇) သုဝိသုဒ္ဓဂတ္တတာ=အထူးသဖြင့် စင်
ကြယ်သော ကိုယ်တော်ရှိခြင်း။ (ဤကား
ကိုယ် တော် ၌ လက္ခဏာ တော် ငယ် ၈-ပါး။)
(၂၈) ကောဠိသဟဿ ဟတ္ထိဗလ ဓာရဏ-
တာ=ကုဋေတထောင်သော ကာဠာဝကဆင်

တို့၏ အားကို ဆောင်နိုင်သော အားတော်ရှိခြင်း။ (ကာယဗလအားတော်၌ လက္ခဏာတော်ငယ် ၁-ပါး။) (၂၉) တုဂ်နာသတား = ရှေ့ခွန်းအတူမြင့်တက်သော နှာခေါင်းတော်ရှိခြင်း။ (နှာခေါင်းတော်၌ လက္ခဏာတော်ငယ် ၁-ပါး။) (၃၀) သုရတ္တဒ္ဓိဗေဒသတား = အလွန် နိမြန်းသော သွားဖုံးသားတော်ရှိခြင်း။ (သွားဖုံးသားတော်၌ လက္ခဏာတော်ငယ် ၁-ပါး။)

(၃၁) သုဒ္ဓဒန္တတာ = စင်ကြယ်သော သွားတော်ရှိခြင်း။ (၃၂) သိနိဒ္ဓဒန္တတာ = သိမ်မွေ့ ပြေပြစ်သော သွားတော်ရှိခြင်း။ (သွားတော်၌ လက္ခဏာတော်ငယ် ၂-ပါး။) (၃၃) ဝိသုဒ္ဓိန္ဒြိယတာ = စင်ကြယ်သော မျက်စိစသောဣန္ဒြေရှိခြင်း။ (မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ် ဣန္ဒြေတို့၌ လက္ခဏာတော်ငယ် ၁-ပါး။) (၃၄) ဝဋ္ဋဒါဠတာ = လုံးသော စွယ်တော်ရှိခြင်း။ (စွယ်တော်၌ လက္ခဏာတော်ငယ် ၁-ပါး။) (၃၅) ရတ္တောဋ္ဌတာ = နိမြန်းသော နှုတ်ခမ်းတော်ရှိခြင်း။ (နှုတ်ခမ်းတော်၌ လက္ခဏာတော်ငယ် ၁-ပါး။) (၃၆) အာယတဝဒနတာ = ရှည်သော ခံတွင်းတော်ရှိခြင်း။ (ခံတွင်းတော်၌ လက္ခဏာတော်ငယ် ၁-ပါး။) (၃၇) ဂမ္ဘီရပါဏိလေခတာ = နက်သော လက္ခဏာ အရေးအသား ရှိတော်မူခြင်း။ (၃၈) အာယတလေခတာ = ရှည်သော လက္ခဏာ အရေး အသား ရှိတော်မူခြင်း။ (၃၉) ဥဇုလေခတာ = မကွေ့ မကောက် ပြောင့်သော လက္ခဏာအရေးအသားရှိတော်မူခြင်း။ (၄၀) သုရုစိရသဏ္ဌာနလေခတာ = နှစ်လို့ဖွယ်သော သဏ္ဌာန်ရှိသည့် လက္ခဏာအရေး အသား ရှိတော်မူခြင်း။ (အရေး အသား လက္ခဏာကြောင်း၌ လက္ခဏာတော်ငယ် ၄-ပါး။)

(၄၁) ပရိမဏ္ဍလကာယပ္ပဘာဝန္တတာ = ထက်ဝန်းကျင် ဝန်းဝိုင်းသော ကိုယ်တော်

ရောင်ရှိခြင်း။ (ကိုယ်တော်ရောင်၌ လက္ခဏာတော်ငယ် ၁-ပါး။) (၄၂) ပရိပုဏ္ဏကပေါလတာ = ပြည့်ဖြိုးသော ပါးစောင် ပါးပြင်တော်ရှိခြင်း။ (ပါးတော်၌ လက္ခဏာတော်ငယ် ၁-ပါး။) (၄၃) အာယတဝိသာလနေတ္တတာ = ရှည်လျား ပြန့်ကျယ်သော မျက်ကွင်းတော်မျက်လုံးတော်ရှိခြင်း။ (၄၄) ပဉ္စပသာဒဝန္တနေတ္တတာ = ငါးမျိုးသော အဆင်းဖြင့် အလွန်ကြည်လင်သောမျက်လုံးတော်ရှိခြင်း။ (မျက်လုံးတော်၌ လက္ခဏာတော်ငယ် ၂-ပါး။) (၄၅) အာကုဋ္ဌိတဂ္ဂပခုမတာ = အဖျား ညွတ်ညွတ်တက်သော အဖျားကော့ရရော့ရှိသော မျက်တောင်မွေးတော်ရှိခြင်း။ (မျက်တောင်မွေးတော်၌ လက္ခဏာတော်ငယ် ၁-ပါး။) (၄၆) မုဒုတနုကဇိဝတာ = နူးညံ့ပါးလွှာ နီစွာသောလျှာတော်ရှိခြင်း။ (လျှာတော်၌ လက္ခဏာတော်ငယ် ၁-ပါး။) (၄၇) အာယတရုစိရကဏ္ဍတာ = ရှည်လျားတင့်တယ် နှစ်လို့ဖွယ်သော နားတော်ရှိခြင်း။ (နားတော်၌ လက္ခဏာတော်ငယ် ၁-ပါး။) (၄၈) နိဂ္ဂဏ္ဌသိရတာ = အဖုအထစ် အထုံးအဖွဲ့ ကင်းသည့် အကြောတော်ရှိခြင်း။ (၄၉) နိဂ္ဂုဋ္ဌသိရတာ = မချိုက်မမို မမောက်သော မထင်ရှားသော မပေါ်သောအကြောတော်ရှိခြင်း။ (အကြောတော်၌ လက္ခဏာတော်ငယ် ၂-ပါး။) (၅၀) ဝဋ္ဋသတ္တနိဘ စာရသိသတာ = လုံးဝန်းသော ထီးဝန်းသဖွယ် တင့်တယ်သော ဦးခေါင်းတော်ရှိခြင်း။ (ဦးခေါင်းတော်၌ လက္ခဏာတော်ငယ် ၁-ပါး။)

(၅၁) အာယတပုထုနလာဋ္ဌသောဘတာ = ရှည်လျား ပြန့်ကျယ် တင့်တယ်သော နဖူးတော်ရှိခြင်း။ (နဖူးပြင်တော်၌ လက္ခဏာတော်ငယ် ၁-ပါး။) (၅၂) သုသဏ္ဌာနဘမုကတာ = ပြုပြင်ရန်မလို ပင်ကိုယ်တင့်တယ်၍ ပုံသဏ္ဌာန်လှပသည့် မျက်မှောင်မျက်ခုံးတော်ရှိခြင်း။ (၅၃) သဏ္ဌာနဘမုကတာ = နူးညံ့သိမ်

မေ့သော မျက်မှောင် မျက်ခုံးတော် ရှိခြင်း။ (၅၄) အနုလောမသမုကတာ = ညွတ်ညွတ် တက်သော မျက်မှောင် မျက်ခုံးတော်ရှိခြင်း။ (၅၅) မဟန္တသမုကတာ = ကြီးသော မျက်မှောင်မျက်ခုံးတော်ရှိခြင်း။ (၅၆) အာယတသမုကတာ = ရှည် သွယ်သော မျက်မှောင် မျက်ခုံးတော် ရှိခြင်း။ (မျက်မှောင် မျက်ခုံးတော်၌ လက္ခဏာတော်ငယ် ၅-ပါး။) (၅၇) သုခုမာလဂတ္တတာ = သိမ်မွေ့သော ကိုယ်တော်ရှိခြင်း။ (၅၈) အတိဝိယသောမ္မဂတ္တတာ = အလွန် ချမ်းအေးသော ကိုယ်တော်ရှိခြင်း။ (၅၉) အတိဝိယဥဇ္ဇလိတဂတ္တတာ = အလွန်ထွန်းပသော ကိုယ်တော်ရှိခြင်း။ (၆၀) ဝိမလဂတ္တတာ = အညစ် အကြေး ကင်းသော ကြေးညော်မရှိသော ကိုယ်တော် ရှိခြင်း။

(၆၁) ကောမလဂတ္တတာ = မစေးသော ကိုယ်တော်ရှိခြင်း (ကိုယ်တော် အရေအသား အခါခပ်သိမ်းသွက်လက်နေသည်ကိုဆိုသည်။) (၆၂) သိနိဒ္ဓဂတ္တတာ = သိမ် မွေ့ပြေပြစ်သော ကိုယ်တော်ရှိခြင်း။ (၆၃) သုဂန္ဓတနုတာ = မွေးကြိုင်သော ကိုယ် တော် ရှိ ခြင်း။ (ဤကား ကိုယ်တော်၌ လက္ခဏာတော်ငယ် များ၊ အမှတ်စဉ် ၂၀-မှ ၂၇-တိုင် လက္ခဏာတော်ငယ် ၈-ပါးနှင့် အမှတ်စဉ် ၂၇-မှ ၆၃-တိုင် လက္ခဏာတော်ငယ် ၇-ပါးကို ပေါင်း၍ ကိုယ်တော်၌ လက္ခဏာတော်ငယ် ၁၅-ပါး။) (၆၄) သမလောမတာ = ညီညွတ်သော မွေးညှင်းတော်ရှိခြင်း။ (၆၅) ကောမလလောမတာ = မစေးသော မွေးညှင်းတော် ရှိခြင်း။ (၆၆) ဒက္ခိကာဝဋ္ဋလောမတာ = မွေးညှင်းတိုင်းမွေးညှင်းတိုင်း လက်ျာရစ်လည်၍တည်ရှိခြင်း။ (၆၇) ဘိန္နုဉ္ဇနသဒိသနိလလောမတာ = ကဲ့ပြတ်သော မျက်စဉ်းဓာတ်ကျောက်နှင့် တူသည့် ညီသောမွေးညှင်းတော်ရှိခြင်း။ (၆၈) ဝဋ္ဋလောမတာ - လုံးသော မွေးညှင်းတော်ရှိခြင်း။ (၆၉) သိနိဒ္ဓလောမတာ = သိမ်မွေ့

သော မွေးညှင်းတော်ရှိခြင်း။ (မွေးညှင်းတော်၌ လက္ခဏာတော်ငယ် ၆-ပါး။) (၇၀) အတိသုခုမ အသာသပသာသ ဓာရဏတာ = အလွန်သိမ်မွေ့သော ထွက်သက် ဝင်သက်ကို ဆောင်ခြင်း။ ထွက်လေ ဝင်လေတို့ အလွန် သိမ်မွေ့ခြင်း။ (ထွက်လေ ဝင်လေ၌ လက္ခဏာတော်ငယ် ၁-ပါး။)

(၇၁) သုဂန္ဓမုသတာ = မွေးကြိုင်သော ခံတွင်းတော် ရှိခြင်း။ (ခံတွင်းတော်၏ ဂုဏ်လက္ခဏာတော်ငယ် ၁-ပါး။) (၇၂) သုဂန္ဓမုဒ္ဓနတာ = မွေးကြိုင်သော ဦးထိပ်တော်ရှိခြင်း။ (ဦးထိပ်တော်၌ ဂုဏ် လက္ခဏာတော်ငယ် ၁-ပါး။) (၇၃) သုနီလကေသတာ = အလွန် မည်းနက်သော ဆံတော်ရှိခြင်း။ (၇၄) ဒက္ခိကာဝဋ္ဋကေသတာ = လက်ျာရစ်လည်သော ဆံတော် ရှိခြင်း။ (၇၅) သုသဏ္ဌာနကေသတာ = ပင်ကိုယ်တင်စံ တည်နေဟန် ကောင်းသော ဆံတော်ရှိခြင်း။ (၇၆) သိနိဒ္ဓသဏ္ဌကေသတာ = သိမ်မွေ့နူးညံ့သော ဆံတော်ရှိခြင်း။ (၇၇) အလုဋ္ဌိတကေသတာ = မရောယှက်သော ဆံတော်ရှိခြင်း။ (၇၈) သမကေသတာ = အတိအရည် နှစ်မည်မပြား တူမျှသော ဆံတော်ရှိခြင်း။ (၇၉) ကောမလကေသတာ = မစေး မထိုင်းသော ဆံတော်ရှိခြင်း။ (ဆံတော်၌လက္ခဏာတော်ငယ် ၇-ပါး။) (၈၀) ကေတုမာလာရတနဝိစိတ္တတာ = ကေတုမာလာ ရောင်လျှံတော်ဖြင့် ဆန်းကြယ်တော်မူခြင်း။ (ဦးထိပ်တော်၌ တည်ရှိထွန်းတောက်နေသော ရောင်လျှံတော်အစုကို “ကေတုမာလာ ရောင်လျှံတော်” ဟုခေါ်သည်။ ရောင်လျှံတော်၌ လက္ခဏာတော်ငယ် ၁-ပါး။) ဇိနာလင်္ကာရဋီကာ။ နှာ-၁၉၈။ (မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဒုတိယတွဲ၊ သမန္တစက္ခုဒီပနီ၊ သာသန သမ္ပတ္တိဒီပနီ၊ ပကိစ္ဆကဝိဿဇ္ဇနာတတိယ တို့၌လည်း ကြည့်။)

အသိတိအနုဗျဉ္ဇနပရိဝါရ (တိ) [အသိတိအနုဗျဉ္ဇန+ပရိဝါရ] ရှစ်ဆယ်သော လက္ခဏာတော်ငယ်တို့ဖြင့် ခြံရံခြင်းရှိသော။ အထမနုဿာ ဘုဉ္ဇန္တာ စ ကသန္တာ စ သဗ္ဗကိစ္စာနိပဟာယ အသိတိအနုဗျဉ္ဇနပရိဝါရ ဒွတ္တိသမဟာပရိသလက္ခဏပရိမဏ္ဍိတံ သရိရံ...။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၇။

အသိတိအနုဗျဉ္ဇနပရိမဏ္ဍိတတ္ထ (န) [အသိတိအနုဗျဉ္ဇန+ပရိမဏ္ဍိတတ္ထ] ရှစ်ဆယ်သော လက္ခဏာတော်ငယ်တို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ်သည်၏အဖြစ်။ ဘဂဝတော အာရောဟပရိကာဟသဏ္ဌာနပါရိပုရိဝဏ္ဏပေါက္ခရုတံ အသိတိအနုဗျဉ္ဇနပရိမဏ္ဍိတတ္ထာ...။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၈။ (-အံ၊ဋ္ဌ ၂။၁၆၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၁။)

အသိတိအနုဗျဉ္ဇနဝိရာဇိတ (တိ) [အသိတိအနုဗျဉ္ဇန+ဝိရာဇိတ] ရှစ်ဆယ်သော လက္ခဏာတော်ငယ်တို့ဖြင့် တင့်တယ်သော။ အသိတိအနုဗျဉ္ဇနဝိရာဇိတာ ဗျာမပ္ပသာ ပသာရိတသုဝဏ္ဏပရော ဝိယ ဝိရာဇိတ္ထ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၀။

အသိတိအနုဗျဉ္ဇနသမုဇ္ဈလ (တိ) [အသိတိအနုဗျဉ္ဇန+သမုဇ္ဈလ] ရှစ်ဆယ်သော လက္ခဏာတော်ငယ်တို့ဖြင့် ထွန်းလင်းတောက်ပသော။ တဏှာဂတဿ သရိရံ ဩလောကေန္တော အသိတိအနုဗျဉ္ဇနသမုဇ္ဈလေဟိ ဒွတ္တိသမဟာပရိသလက္ခဏေဟိ ပရိမဏ္ဍိတံ သရိရာ နိက္ခမိတော...။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၀။

အသိတိအနုဗျဉ္ဇနာနုရဉ္စိတ (တိ) [အသိတိအနုဗျဉ္ဇန+အနုရဉ္စိတ] ရှစ်ဆယ်သော လက္ခဏာတော်ငယ်တို့ဖြင့်-တောက်ပ-တင့်တယ်-စေအပ်သော။ အသိတိအနုဗျဉ္ဇနာနုရဉ္စိတဉ္စ ပန ဘဂဝတော သရိရံ ဝိကသိတကမလပ္ပလမိဝ သရံ သဗ္ဗပါလိဗုလ္လမိဝ ပါရိစ္ဆတ္တကံ...။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၁။ အသိတိယာ အနုဗျဉ္ဇနေဟိ တမ္ပနတောဒီဟိ အနုရဉ္စိတံ တဏှာ။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၁၉၃။

အသိတိအာယုကပ္ပကောဋိ (တိ) [အသိတိ+အာယုကပ္ပ+ကောဋိ] ကုဋေရှစ်ဆယ်သော အာယုကပ်။ “အသိတိကပ္ပကောဋိယော”တိပိပါဌော၊ အသိတိအာယုကပ္ပကောဋိယော အဟေသန္တိ အတ္တော။ နေတ္ထိ ၄။၂၃၀။

အသိတိဥသဘမတ္တ (တိ) [အသိတိ+ဥသဘ+မတ္တ] ရှစ်ဆယ်သော ဥသဘ-ဥသဘ ရှစ်ဆယ်-တာ တထောင့်ခြောက်ရာ-အတိုင်း အရှည်ရှိသော၊ အရပ်။ ထလာ ဝါ ပဗ္ဗတာ ဝါ ပက္ခန္ဓန္တော သဋ္ဌိဥသဘမတ္တမ္ပိ အသိတိဥသဘမတ္တမ္ပိ ဌာနံ ပက္ခန္ဓတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၂။

အသိတိကပ္ပ (ပ) [အသိတိ+ကပ္ပ] ရှစ်ဆယ်သော -ကပ်-ကမ္ဘာ၊ ကမ္ဘာရှစ်ဆယ်။ အတိတေ စတ္တာလီသ အနာဂတေ စတ္တာလီသာတိ အသိတိကပ္ပေ အနုဿရိတုံ (အနုဿရတိ)။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၂။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇။

အသိတိကပ္ပကောဋိ (တိ) [အသိတိကပ္ပ+ကောဋိ] ကုဋေရှစ်ဆယ်သော - ကပ် - ကမ္ဘာ။ ကေပုပ္ဖံ ယဇိတွာန၊ အသိတိကပ္ပကောဋိယော။ ထေရ၊၂၄၀။ ခုစ္ဆကာဋ္ဌ၊၁၈၉။ အနုဋ္ဌ၊၁။၁၃၇။

အသိတိကာကသဟဿပရိဝါရ (တိ) [အသိတိ+ကာက+သဟဿ+ပရိဝါရ] ရှစ်သောင်းသော ကျီး - ကျီးရှစ်သောင်း - အခြံအရံရှိသော။ ဗောဓိသတ္တော အသိတိကာကသဟဿပရိဝါရော မဟာသုသာနေ ဝသတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၁၁။

အသိတိကိမိကုလ (န) [အသိတိ+ကိမိကုလ] ရှစ်ဆယ်သောပိုးမျိုး၊ပိုးမျိုးရှစ်ဆယ်။ ကုလဝသေနေဝေတ္ထ အသိတိကိမိကုလာနိ ဝသန္တိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၄။

အသိတိကုလပုတ္တသဟဿ (န) [အသိတိ+ကုလပုတ္တ+သဟဿ] ရှစ်သောင်းသော အမျိုး

ကောင်းသား၊ အမျိုးကောင်းသား ရှစ်
သောင်း။ ထုဇာ ကိရ တာနိပိ အသိတိ-
ကုလပုတ္တသဟဿာနိ သန္နိပါတာပေန္တော။
ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၊ ၃၄၆။

အသိတိကုလသဟဿ (န) [အသိတိ+ကုလ+
သဟဿ] ရှစ်သောင်းသော - လူမျိုး -
အမျိုး။ အမျိုးရှစ်သောင်း။ မာတိပက္ခေ
အသိတိကုလသဟဿာနိ ပိတိပက္ခေ အသိတိ-
ကုလသဟဿာနိတိ ဝေ သဋ္ဌိကုလသတ-
သဟဿ ဩဟာယ ပစ္စဇိတော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၂၃။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၀။ သုတ္တနိ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃။)

အသိတိကုလသဟဿနိဝါသ (တိ) [အသိတိကု-
လသဟဿ+နိဝါသ] ရှစ်သောင်းသော -
လူမျိုး - အမျိုး - တို့၏ နေရာဖြစ်သော။ အ-
သိတိကုလသဟဿနိဝါသေ နဂရေ သဘာ-
ဂါသဘာဂဝသေန သဗ္ဗေဝ သဉ္စာနိ သူတိ
ဝေဝိတဗ္ဗံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇။

အသိတိကောဋိ (ထိ) [အသိတိ+ကောဋိ] ကုဋေ
ရှစ်ဆယ်။ အသိတိကောဋိ ဆဋ္ဌေတွာ၊ ဒါသေ
ကမ္မကရေဗဟူ။ အပါ၊ ၁။ ၈။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၆၃။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၃၊ ၂၆၅။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၃၊ ၄၆။)

အသိတိကောဋိဒေဝတာ (ထိ) [အသိတိကောဋိ+
ဒေဝတာ] ကုဋေရှစ်ဆယ်သော နတ်ဗြဟ္မာ။
တံ သုတွာ အသိတိကောဋိဒေဝတာနံ ဓမ္မာ-
ဘိသမယော အဟောသိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၉။

အသိတိကောဋိဓန (န) [အသိတိကောဋိ+ဓန]
(၁) ကုဋေရှစ်ဆယ်သော ဥစ္စာ။ (တိ)(၂)
ကုဋေရှစ်ဆယ်သော ဥစ္စာရှိသော။ ကုဋေရှစ်
ဆယ်ကြွယ်ဝသော။ သူ။ (၁) ဗြာဟ္မကမဟာ-
သာလာ နာမ ယေသံ အသိတိကောဋိဓနံ
နိဟိတံ ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၈။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။
၂၅၆။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၄။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၉။ ဓမ္မ၊
ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၆။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၀၉။ အပါ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၇။

ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၃၇။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၃၂။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၄၅၊ ၃၇၀။) (၂) ဒေါသံ ဟိ ကုလံ သဓေပိ
အသိတိကောဋိဓနံ ဟောတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၈။

အသိတိကောဋိနာဂ (ပု) [အသိတိကောဋိ+
နာဂ] ကုဋေရှစ်ဆယ်သော နဂါး။ ဇလထလ-
နိဝါသိနော အသိတိကောဋိနာဂေ သရဏေ-
သု စ သီလေသု စ ပတိဋ္ဌာပေတွာ။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၁။ ၁၇၆။

အသိတိကောဋိဝိဘဝ (တိ) [အသိတိကောဋိ+
ဝိဘဝ] ကုဋေရှစ်ဆယ်သော စည်းစိမ်ဥစ္စာရှိ
သော။ ကုဋေရှစ်ဆယ်ဥစ္စာကြွယ်ဝသော။ သူ။
တသ္မံ ပန နဂရေ အပုတ္တကံ အသိတိကော-
ဋိဝိဘဝံ သေဋ္ဌိကုလံ အတ္ထိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၃၆။
အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၈။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၂။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၂၃၂။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၁။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၃။ ဇာ၊
ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၆။ ၃၇၁၊ ၄၉၁။ ဇာ၊ ၃။ ၃၇။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊
၄။ ၇၊ ၂၃၇။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၁၁၆။ ၁၂၈။)

အသိတိကောဋိသင်္ချ (တိ) [အသိတိကောဋိ+
သင်္ချ] ကုဋေရှစ်ဆယ် အရေအတွက်ရှိသော။
ယေသံ ကိရ နိဒဟိတွာ ဌဝိတံယေဝ အသိတိ-
ကောဋိသင်္ချဓနမတ္ထိ။ သုတ္တနိ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၈။

အသိတိကောဋိသဟဿ (န) [အသိတိကောဋိ+
သဟဿ] ကုဋေရှစ်သောင်း။ တတိယေ အ-
သိတိကောဋိသဟဿာနိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၂။
အပါ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၇။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၂၊ ၄၅။ (-ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊
၂။ ၁၄၅။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၆၄။)

အသိတိကုတ္တု (ဗျ) [အသိတိ+ကုတ္တု] ရှစ်ဆယ်
သော အကြိမ်၊ အကြိမ်ရှစ်ဆယ်။ အသိတိ-
ကုတ္တု ဒေဝိန္ဒော၊ ဒေဝရဋ္ဌံ ကရိဿတိ။ အပါ၊
၁။ ၈၁။

အသိတိခန္ဓကဝတ္ထ (န) [အသိတိ+ခန္ဓက+ဝတ္ထ]
ရှစ်ဆယ်သော ခန္ဓက(ကျင့်)ဝတ်။ စုဒ္ဓသ-
မဟာဝတ္ထေသု အသိတိခန္ဓကဝတ္ထေသု စ ပရိ-
ပုရကာရိယေဝ ဟောတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၇၅။

(-သာရတ္ထ၊၁။၅၂။ သာရတ္ထ၊၂။၃၆၊၁၉၉။
သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၆၆။ ဝိမတိ၊၁။၁၀၆။)

အသိတိဂါမိကသဟဿ (န) [အသိတိ+ဂါမိက
+သဟဿ] ရှစ်သောင်းသော ရွာသူရွာ
သား၊ ရွာသူရွာသား ရှစ်သောင်း။ အသိ-
တိဂါမိကသဟဿာနိ သန္နိပါတာပေတာ...
ဒုတံ ပါဟေသိ။ ဝိ၊ဉ္စ၊၂၆-၆-၇။ အသိတိ-
ဂါမိကသဟဿာနိတိ တေသု ဂါမေသု
ဝသန္တာနံ ကုလပုတ္တာနံ အသိတိသဟဿာနံ။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၆၄။

အသိတိဒေဝတာသဟဿ (န) [အသိတိ +
ဒေဝတာ+သဟဿ] ရှစ်သောင်းသော နတ်
ဗြဟ္မာ၊ နတ်ဗြဟ္မာရှစ်သောင်း။ သက္ကပဉ္စ-
သုတ္တန္တေ အသိတိဒေဝတာသဟဿာနိ အမ-
တပါနံ ပိဝိသု။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၈။

အသိတိနယသဟဿပုဋ္ဌိမဏ္ဍိတ (တိ) [အသိတိ
+နယ+သဟဿ+ပုဋ္ဌိမဏ္ဍိတ] ရှစ်သောင်း
သောနည်းတို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ်သော။
အသိတိနယသဟဿပုဋ္ဌိမဏ္ဍိတော အဘိဓမ္မ-
တာဇနိယနိဇ္ဇေသော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၄။

အသိတိနိပါတ (ပု) [အသိတိ+နိပါတ] အသိတိ
နိပါတ်၊ ရှစ်ဆယ်ရှစ်ဆယ်သော ဂါထာတို့ကို-
ကျစေခြင်း-ချသွင်းခြင်း-ရှိသော (အပိုင်း
အခန်း၊စကားရပ်)။ ခုဒ္ဒကနိပါတ၊ ဇာတက-
ပါဠိ၊ ၂၁-နိပါတ်။ ဇာ၊ ၂။၈၃-၁၄၈။ သောမ-
နဿဒိတပရိစ္ဆာဂေါ အသိတိနိပါတေ စူဠဟံ-
သဇာတကေ ဓနပါလဒမနေ အာဝိ ဘဝိ-
ဿတိ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၁၃။(-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၃၅၅။)

အသိတိပဒသဟဿ (န) [အသိတိ+ပဒ+သဟ-
ဿ] ရှစ်သောင်းသောပုဒ်၊ ပုဒ်ပေါင်း ရှစ်
သောင်း။ အသိတိပဒသဟဿာနိ၊ ဘိယျော
ပဉ္စသတာနိ စ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂။

အသိတိပါဏကောဋီ (ထိ) [အသိတိ+ပါဏ+
ကောဋီ] ကုဋေရှစ်ဆယ်သော သတ္တဝါ၊ ဓမ္မ-

စက္ကပ္ပဝတ္တန သုတ္တန္တ ကဏာယ တံ ဒေသံ
ပသာဒေတွာ အသိတိပါဏကောဋီယော မဂ္ဂ-
ဇလရတနာနိ ပဋိလာဘေသိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၁။

အသိတိဘာဂ (ပု) [အသိတိ+ဘာဂ] ရှစ်ဆယ်
သောအပ္ပိ၊အပ္ပိရှစ်ဆယ်။ ဧကံ ကပ္ပံ အသိတိ-
ဘာဂေ ကတွာ တတော ဧကဘာဂမတ္တံ
ကာလံ တိဋ္ဌေယျ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၄။ သာ-
ရတ္ထ၊၂။၃၆၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၅။ မူလဋီ၊၂။
၂၀၇။ အနုဋီ၊၂။၂၀၉။

အသိတိဘာဏဝါရ (ပု) [အသိတိ+ဘာဏဝါရ]
ရှစ်ဆယ်သော ဘာဏဝါရ၊ ဘာဏဝါရတော
အသိတိဘာဏဝါရာ တေဝိသပဒါမိကော စ
ဥပစုဘာဏဝါရော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃။

အသိတိဘာဏဝါရပရိမာဏ (တိ) [အသိတိ-
ဘာဏဝါရ+ပရိမာဏ] ရှစ်ဆယ်သော ဘာ-
ဏဝါရ အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ ဧတေနေဇု-
ပါယေန အသိတိဘာဏဝါရပရိမာဏံ ခန္ဓကံ
ပဉ္စဝိသတိဘာဏဝါရပရိမာဏံ ပရိဝါရဉ္စ
သင်္ဂဟံ အာရောပေတွာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃။
သာရတ္ထ၊၁။၆၁။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅။)

အသိတိဘိက္ခုသတသဟဿ (န) [အသိတိ-
ဘိက္ခု + သတ + သဟဿ] ရှစ်သန်းသော
ရဟန်း၊ ရဟန်းပေါင်း ရှစ်သန်း။ ဧဟိဘိက္ခု-
ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ပဗ္ဗဇိတာနံ အသိတိဘိက္ခုသတ-
သဟဿာနံ မဇ္ဈေ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိသိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊
၄။၂၂၂။

အသိတိဘိက္ခုသဟဿ (တိ) [အသိတိ+ဘိက္ခု +
သဟဿ] ရှစ်သောင်းသောရဟန်း၊ ရဟန်း
ရှစ်သောင်း။ ဧကော သာဝကာနံ သန္နိပါ-
တော အဟောသိ အသိတိဘိက္ခုသဟဿာနံ။
ဝိ၊၂။၄။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၉။)

အသိတိမ (တိ) [အသိတိ+မ] ရှစ်ဆယ်မြောက်
သော (နှစ်)။ အယမ္ပိ ဒိသာယုကောဝ ဝေရံ
ပဗ္ဗဇိတံ ပဿိတုံ ဂစ္ဆန္တော အသိတိမေ ဝသေ
ဂတော။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၃၇။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၀။)

အသိတိမတ္တ (တိ) [အသိတိ+မတ္တ] ရှစ်ဆယ်
အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ ဧဝံ ကုလဂဏနာယ
အသိတိမတ္တာနိ ကိမိကုလသဟဿာနိ
အန္တောကာယသ္မိယေဝ ဇာယန္တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။
၃၅။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၈၀။ (-ဇော၊ဋ္ဌ၊၅၊၅၅၃။)

အသိတိမဟာထေရ (ပု) [အသိတိ+မဟာ-
ထေရ] ရှစ်ကျိပ်သော မဟာထေရ်။ တသ္မိ-
ဓ ပန ဒီဝသေ ယေဘုယျေန အသိတိမဟာ-
ထေရ စေတဝဏ္ဏံ ပံသုကလံ ကေသံ ကရိ-
တွာ... အဂဝန္တံ ပရိဝါရယံ သု။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁၊၄၁။
(-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂၊၂၀၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃၊၅၉၊၆၉၊၁၅၅။ မ၊ဋ္ဌ၊
၂၊၄၄၊၁၀၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၃၊၁၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁၊၁၁၀။
သံ၊ဋ္ဌ၊၂၊၁၈၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၊၇၆၊၁၄၂။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။
၉။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂၊၁၆၉။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၂၄၈။ အပ၊
ဋ္ဌ၊၁၊၂၉၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁၊၁၀၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄၊၁၆၀။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၊၅၇၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၂၊၁၁၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၃၊၁၄၄။)

အသိတိမဟာသာဝက (ပု) [အသိတိ+မဟာ-
သာဝက] ရှစ်ကျိပ်သော မဟာသာဝက။
အသိတိမဟာသာဝကေ ဥဒ္ဓိသိတွာ ကဏ-
နုသာရေန တေသံ သီလသုတာစာရဇာတိ-
ဂေါတ္တာဒိဘေဒံ ဝိဇ္ဇမာနဂုဏံ ကထယန္တိ။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၊၅၂။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂၊၁၃၊၂၊၁၉၄၊၂၀၃၊
၂၇၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃၊၁၂၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၂၊၄၁၊၁၃၈။ သံ၊
ဋ္ဌ၊၂၊၂၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃၊၁၉၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၊၉၈၊
၂၊၉၊၃၉၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃၊၆၇။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁၊၃၃၉။
ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂၊၇၆။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁၊၄၆။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၅၈။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၁၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၊၁၁၈။)

ပော်ပြမည့် ရှစ်ဆယ်သော မထေရ်တို့ကို
ပါရမီဆုတောင်း မွန်မြတ်သဖြင့် မဟာသာ-
ဝကဟုခေါ်ဆိုသည်။ ယင်း မဟာသာဝက-
တို့မှာ ရှစ်ဆယ်ရှိသည်။ ယင်းရှစ်ဆယ်တွင်
ဉာဏ်ပညာကြီးခြင်း၌ တေဒဂ်ရသော လကျှာ
တော်ရံ အဂ္ဂသာဝက အရှင် သာရိပုတြာ
မထေရ်နှင့် တန်ခိုးကြီးခြင်း၌ တေဒဂ်ရသော

လက်ဝဲတော်ရံ အဂ္ဂသာဝက အရှင်မဟာ
မောဂ္ဂလ္လာန် မထေရ်တို့လည်း ပါဝင်ပေသည်။
ယင်းလကျှာတော်ရံ လက်ဝဲတော်ရံ မထေရ်
၂-ပါးသည် အဂ္ဂသာဝကအရာ၌ တည်သော်
လည်း ကျန် ၇၈-ပါးသော မဟာသာဝက-
များနှင့် ပါရမီဆုတောင်း မွန်မြတ်ခြင်းတူ
သဖြင့် မဟာသာဝကပင် ဖြစ်သည်။

မဟာသာဝကရှစ်ဆယ်မှာ - ၁။ (သိက္ခာ
ဝါတော် အကြီးဆုံး၌ တေဒဂ်ရ) အရှင်
အညာသိကောဏ္ဍည။ ၂။ အရှင်ဝပ္ပ။ ၃။
အရှင်ဘဒ္ဒိယ(ပဉ္စဝဂ္ဂ)။ ၄။ အရှင်မဟာနာမ။
၅။ အရှင်အဿဇီ။ ၆။ အရှင်နာလက။
၇။ အရှင်ယသ။ ၈။ အရှင်ဝိမလ။ ၉။ အရှင်
သုဗာဟု။ ၁၀။ အရှင်ပုဏ္ဏဇီ။

၁၁။ အရှင်ဂဝမ္ပတိ။ ၁၂။ (ပရိသတ်အခြံ
အရံများခြင်း၌ တေဒဂ်ရ) အရှင်ဥရုဝေလ-
ကဿပ။ ၁၃။ အရှင်နဒီကဿပ။ ၁၄။ အရှင်
ဂယာကဿပ။ ၁၅။ (ဉာဏ်ပညာကြီးခြင်း
အရာ၌ တေဒဂ်ရ) အရှင်သာရိပုတြာ။ ၁၆။
(တန်ခိုးကြီးခြင်း အရာ၌ တေဒဂ်ရ) အရှင်
မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်။ ၁၇။ (ဓုတင်ဆောင်ခြင်း
၌ တေဒဂ်ရ) အရှင်မဟာကဿပ။ ၁၈။ (အ
ကျဉ်းကို အကျယ်ဟောခြင်း၌ တေဒဂ်ရ) အ
ရှင်မဟာကဓွာယန။ ၁၉။ (ပဋိသမ္ဘိဒါ ၄-ပါး
ရခြင်း၌ တေဒဂ်ရ) အရှင်မဟာကောဠိက။
၂၀။ (ရဟန်းများကို ဆုံးမခြင်း၌ တေဒဂ်ရ)
အရှင်မဟာကပ္ပိန။

၂၁။ အရှင်မဟာစုန္ဒ။ ၂၂။ (ဝိဗ္ဗစက္ခု-
အဘိညာဉ်ရခြင်း၌ တေဒဂ်ရ) အရှင်အနုရုဒ္ဓါ။
၂၃။ (ဈာန်ဝင်စားခြင်း၌ တေဒဂ်ရ) အရှင်
ကခါရေဝတ။ ၂၄။ (အကြားအမြင်များခြင်း၊
သတိကောင်းခြင်း၊ ဉာဏ်ကောင်းခြင်း၊ လုံ့လ
ကြီးခြင်း၊ အလုပ်အကျွေး အပြုအစု ကောင်း
ခြင်း တေဒဂ်ဝါဒမျိုးရ) အရှင်အာနန္ဒာ။ ၂၅။
(ဘိက္ခုနီမတို့ကို ဆုံးမခြင်း၌ တေဒဂ်ရ) အရှင်

နန္ဒက။ ၂၆။ အရှင်ဘဂ္ဂ။ ၂၇။ (ဣန္ဒြေ
စောင့်ခြင်း၌ တေဒဂ်ရ) အရှင်နန္ဒ (ဘုရား
ရှင်၏ ညီတော်)။ ၂၈။ အရှင်ကိမ္ပိလ။ ၂၉။
(အမျိုးမြတ်ခြင်း၌ တေဒဂ်ရ) အရှင်ဘဒ္ဒိယ။
၃၀။ (သိက္ခာသုံးပါးဆောင်ခြင်း၌ တေဒဂ်ရ)
အရှင်ရာဟုလ။

၃၁။ (လာဘ်ပေါများခြင်း၌ တေဒဂ်ရ)
အရှင်သီဝလိ။ ၃၂။ (ဝိနည်းခိုရ် တေဒဂ်ရ)
အရှင်ဥပါလိ။ ၃၃။ (သံဃာတော်များအ
တွက် နေရာချထားခြင်း၌ တေဒဂ်ရ) အရှင်
ဓဗ္ဗ။ ၃၄။ (ကြည်ညိုဖွယ်ရာ ဖြစ်ခြင်း၌ တေ
ဒဂ်ရ) အရှင်ဥပသေန။ ၃၅။ (တောရဆောက်
တည်ခြင်း၌ တေဒဂ်ရ) အရှင် ခဒိရဝနိယ-
ရေဝတ။ ၃၆။ (တရားဟောခြင်း၌ တေဒဂ်ရ)
အရှင်ပုဏ္ဏ (မန္တာကီပုဏ္ဏေးမ၏သား = မဟာ
ပုဏ္ဏ)။ ၃၇။ အရှင်ပုဏ္ဏ (သုနာပရန္တတိုင်း
သား = စူဠပုဏ္ဏ)။ ၃၈။ အပြော အဟော
ကောင်းခြင်း၌ တေဒဂ်ရ) အရှင်သောဏကုဋိ-
ကဏ္ဍ။ ၃၉။ (လုံ့လရှိခြင်း၌ တေဒဂ်ရ) အရှင်
ကောဋ္ဌိဝိသ။ ၄၀။ (တရားကို ထင်မြင်လွယ်
သောဉာဏ် “ပဋိဝေဓပဋိဘာန်”ကို ရခြင်း၌
တေဒဂ်ရ) အရှင်ရာဓ။

၄၁။ (ကိလေသာအပြစ်မရှိသောနေခြင်း
နှင့် အလှူခံထိုက်ခြင်း တေဒဂ် ၂-မျိုးရ)
အရှင်သုဘူတိ။ ၄၂။ အရှင်အင်္ဂုလိမာလ။
၄၃။ (သဒ္ဓါတရားလွန်ကဲခြင်း၌ တေဒဂ်ရ)
အရှင်ဝက္ကလိ။ ၄၄။ (ဆွေတော်မျိုးတော်တို့
ကိုကြည်ညိုစေခြင်း၌ တေဒဂ်ရ) အရှင်ကာဠု-
ဒါယိ။ ၄၅။ အရှင်မဟာဥဒါယိ။ ၄၆။ (နတ်တို့
ချစ်မြတ်နိုးခြင်း၌ တေဒဂ်ရ) အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆ။
၄၇။ (ပုဗ္ဗနိဝါသကိုအောက်မေ့ခြင်း၌ တေ
ဒဂ်ရ) အရှင်သောဘိတ။ ၄၈။ (ဆန်းကြယ်
စွာ တရားဟောခြင်း၌ တေဒဂ်ရ) အရှင်
ကမာရကဿပ။ ၄၉။ (သဒ္ဓါတရားဖြင့်ရဟန်း
ပြုခြင်း၌ တေဒဂ်ရ) အရှင်ရဠပါလ။ ၅၀။

(ဆန်းကြယ်သော ဉာဏ်ပဋိဘာန် ရှိခြင်း၌
တေဒဂ်ရ) အရှင်ဝင်္ဂိသ။

၅၁။ အရှင်သဘိယ။ ၅၂။ အရှင်သေလ။
၅၃။ အရှင်ဥပဝါန။ ၅၄။ အရှင်မေဃိယ။
၅၅။ (တေဇောဓာတ်သမာပတ်ဝင်စားခြင်း
၌ တေဒဂ်ရ) အရှင်သာဂတ။ ၅၆။ အရှင်
နာဂိတ။ ၅၇။ (အသံသာယာခြင်း၌ တေ
ဒဂ်ရ) အရှင်လက္ခဏကဘဒ္ဒိယ။ ၅၈။ (ရဲတင်း
သောစကားကို ဆိုခြင်း၌ တေဒဂ်ရ) အရှင်
ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇ။ ၅၉။ (အရူပဈာန်မှ
ထ၍ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း၌ တေဒဂ်ရ) အရှင်
မဟာပန္နက။ ၆၀။ (မနောမယအဘိညာဉ်
ဖြင့် ကိုယ်ကိုပန်ဆင်းခြင်း၊ အရူပဈာန်မှထ၍
ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း တေဒဂ် ၂-မျိုးရ) အရှင်
စူဠပန္နက။

၆၁။ (အနာရောဂါကင်းခြင်း = ကျန်းမာ
ရေးပြည့်စုံခြင်း၌ တေဒဂ်ရ) အရှင်ဗာကုလ။
၆၂။ (စာရေးတံမဲပဌမရယူခြင်း၌ တေဒဂ်ရ)
အရှင်ကုဏ္ဏဓာန။ ၆၃။ (ဦးပွားညာဏ်၌ တေ
ဒဂ်ရ) အရှင်ဒါရုစိရိယဗာဟိယ။ ၆၄။ အရှင်
ယသောဇ။ ၆၅။ အရှင်အဇိတ။ ၆၆။ အရှင်
တိဿမေတ္တေယျ။ ၆၇။ အရှင်ပုဏ္ဏက။ ၆၈။
အရှင်မေတ္တဂူ။ ၆၉။ အရှင်ဓောတက။ ၇၀။
အရှင်ဥပသိဝ။

၇၁။ အရှင်နန္ဒ။ ၇၂။ အရှင်ဟေမက။
၇၃။ အရှင်တောဒေယျ။ ၇၄။ အရှင်ကပ္ပ။
၇၅။ အရှင်ဇတုကဏ္ဍိ။ ၇၆။ အရှင်အဗြာသုဓ။
၇၇။ အရှင်ဥဒယ။ ၇၈။ အရှင်ပေါသာလ။
၇၉။ (ချည် အထည် ဆိုးရည် ၃-မျိုးလုံးညှိ
သော ခေါင်းပါးသော သင်္ကန်းကို ဆောင်
ခြင်း၌ တေဒဂ်ရ) အရှင်မောဃရာဇ။ ၈၀။
အရှင်ပိင်္ဂိယ-တို့ ဖြစ်ကြသည်။

အမှတ်စဉ် ၁-မှ ၄၁-တွင် အမှတ်စဉ် ၁၆
အရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်ကိုကြည့်၍ ကျန်လေး
ဆယ်သော မထေရ်တို့သည် ဘုရားရှင်၏

လက္ခိယတော်ရံ မထေရ်များ ဖြစ်သည်။ အမှတ်စဉ် ၁၆-အရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်မထေရ်၊ အမှတ်စဉ် ၄၂-မှ ကဏ္ဍိ ၃၉-ပါးသော မထေရ်၊ ပေါင်း၍ ၄၀-သော မထေရ်တို့သည် ဘုရားရှင်၏ လက်ဝဲတော်ရံ မထေရ်များ ဖြစ်ကြသည်။ ထို ရှစ် ဆယ် သော မဟာသာဝကတို့တွင် ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ တေဒဂ်ရ မထေရ်ပေါင်းမှာ ၄၁-ပါး ပါဝင်သည်။ အံ၊ ၁။ ၂၃-၆။ အံ၊ ၄၁။ ၉၆-၂၆၀။ ထေရ်၊ ၄။ ၂။ ၅၄၁။

အသီတိမိဂသဟဿ (န) [အသီတိ + မိဂ + သဟဿ] သမင်ရှစ်သောင်း။ အသီတိမိဂသဟဿာနိ သာကိယဂဏော၊ ဝေဟဏော မိဂရာဇာ ပန အဟမေဝ အဟောသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၄၂၄။

အသီတိမိဂသဟဿပရိဝါရ (တိ) [အသီတိမိဂသဟဿ + ပရိဝါရ] သမင်ရှစ်သောင်း အခြံအရံရှိသော။ တတိယာယ အန္တရေ ဝေဟဏ်နာမ သရံ နိဿာယ အသီတိမိဂသဟဿပရိဝါရော ဝါသံ ကပ္ပေသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၄၁၄။

အသီတိယောဇန (တိ) [အသီတိ + ယောဇန] ယူဇနာရှစ်ဆယ်ရှိသော။ အယံ ဟိ ဇနပဒေါ မုဒိဂသက္ကာနော ဥဇုကေန ကတ္တံ အသီတိယောဇနော ဟောတိ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၈။

အသီတိဝတ္ထ (န) [အသီတိ + ဝတ္ထ] ရှစ်ဆယ်သော ကျင့်ဝတ်။ အထ ဝါ ပုရိမေဟိ ဓုဒ္ဓသဝတ္ထေဟိ အသင်္ဂဟိတာနိ...အသီတိ ဝတ္တာနိ ဝေ ဝါ ဟောန္တိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၀၆။

အသီတိဝဿကောဋိ (ထိ) [အသီတိ + ဝဿ + ကောဋိ] (လူတို့၏ အရေအတွက်အားဖြင့်) နှစ်တို့၏ ကုဋေရှစ်ဆယ်၊ ကုဋေရှစ်ဆယ်သော နှစ်။ ကေပုပ္ဖ ဓဇိတွာန၊ အသီတိဝဿကောဋိယော။ ထေရ်၊ ၂၄၀။ အသီတိဝဿကောဋိယောတိ မနုဿဂဏနာယ ဝဿာနံ အသီတိကောဋိယော။ ထေရ်၊ ၄။ ၁။ ၂၂၂။

အသီဇာန် ၃-၆၇-ပ-မ-ဗ-သ-၈

အသီတိဝဿဝယ (န) [အသီတိ + ဝဿ + ဝယ] အနှစ်ရှစ်ဆယ် အရွယ်။ အာသီတိကောတိ အသီတိဝဿဝယော။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၄၃။

အသီတိဝဿသဟဿ (န) [အသီတိဝဿ + သဟဿ] အနှစ်ရှစ်သောင်း။ ဝိပဿိဿ ဘိက္ခဝေ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ အသီတိဝဿသဟဿာနိ အာယုပ္ပမာဏံ အဟောသိ။ ဒီ၊ ၂။ ၃။ (-ဝိ ၄။ ၁။ ၁၅၇။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၆။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၆၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၃။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၂။)

အသီတိဝဿသဟဿာယုက (တိ) [အသီတိဝဿသဟဿ + အာယုက] အနှစ်ရှစ်သောင်း - အသက်ရှိ-အသက်ရှည်-သော၊ သူ။ အသီတိဝဿသဟဿာယုကေသု ဘိက္ခဝေ မနုဿေသု တယော အာဗာဓော ဘဝိဿန္တိ။ ဒီ၊ ၃။ ၆၂။ (- ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၂။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၃၉။)

အသီတိဝဿာယုက (တိ) [အသီတိ + ဝဿ + အာယုက] အနှစ်ရှစ်ဆယ် အသက်ရှည်သော သူ။ စတ္တာရိသဝဿာယုကာနံ မနုဿာနံ အသီတိဝဿာယုကာ ပုတ္တာ ဘဝိဿန္တိ။ ဒီ၊ ၃။ ၆၂။

အသီတိသကဋဘာရ (ပု) [အသီတိ + သကဋ + ဘာရ] ရှစ်ဆယ်သောလည်းဝန်၊ လည်းအစီးရှစ်ဆယ်တိုက်ရသော ဝန်။ အသီတိသကဋဘာရေဟိ ဥပနာမနဟေတုဘူတံ ဝိမ္မာပနံ ပစ္စယပဋိသေဝနသခါတံ ကုဟနဝတ္ထုတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၆၁။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၀။

အသီတိသကဋဝါဟ (တိ) [အသီတိ + သကဋ + ဝါဟ] လည်းအစီး ရှစ်ဆယ်တိုက်ရသော။ (တဝါဟမှာ လည်း နှစ်စီး တိုက်ရသည်။ ထို့ကြောင့် လည်း အစီး ရှစ်ဆယ်၌ ဝါဟ အရေအတွက် လေးဆယ်ရှိသည်။) အဟံ ခေါ ဘန္တေ အသီတိသကဋဝါဟေ ဟိရညံ ဩဟာယ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော သတ္တံ

ဟတ္ထိကဉ္စ အနိကံ။ ဝိ၊ဉ္စ၊၂၇၂။ အသိတိသတ-
ဋ္ဌဝါဟေတံ ဧတ္ထ ခန္ဓေ သကဋ္ဌဘာရာ ဧကော
ဝါဟေတံ ဝေဒိတဗျော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၆၇။

အသိတိသတ (န) [အသိတိ+သတ] ရှစ်ဆယ်
ကျော်လွန်သော တရာ၊ တရားရှစ်ဆယ်။ အ-
သိတိသတ(ပဋိသံ၊၂၀၁) နှ့် အသိတိဥတ္တရံ
သတံ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၄။ ပဉ္စမူလကော အသိ-
တိသတံ၊ ဆမူလကော ဧကသတ္တတိသတံ။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၀၄။

အသိတိသတကောဋိ (တိ) [အသိတိသတ +
ကောဋိ] ကုဋေတရားရှစ်ဆယ်။ နှဝကောဋိသ-
ဟဿာနိ၊ အသိတိသတကောဋိယော။ အပ၊
ဋ္ဌ၊၂။၂၅၃။

အသိတိသတပဉ္စ (တိ) [အသိတိသတ + ပဉ္စ]
တရားရှစ်ဆယ်သော ပြဿနာ။ ဣတိ အမထ-
ဋ္ဌိယာ တိကာနံ ဝသေန အသိတိသတပဉ္စေ
ကထေန္တော ထေရော သာမဂ္ဂိရသံ ဒဿေ-
သိတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၈။

အသိတိသတသန္နိ (ပု) [အသိတိသတ + သန္နိ]
တရားရှစ်ဆယ်သော အရိုးဆက်။ လသိကာ
အဋ္ဌိကသန္နိနံ အဋ္ဌဉ္စနက်စွံ သာယေမာနာ
အသိတိသတသန္နိသု ဌိတာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၄၊
၂၃၅။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၅၈။

အသိတိသတသမ္ပသန (န) [အသိတိ+သတ+
သမ္ပသန] တရားရှစ်ဆယ်သော သုံးသပ်ခြင်း၊
သုံးသပ်နည်း တရားရှစ်ဆယ်။ ဧကစိ ပန
“သဗ္ဗံ ရူပံ သဗ္ဗံ ဝေဒနံ သဗ္ဗံ သညံ သဗ္ဗေ
သင်္ခါရေ သဗ္ဗံ ဝိညာဏန္တိ.....အနုပဿနာတော
အသိတိသတသမ္ပသနာနိ” တိ ဝေန္တိ။ ပဋိသံ၊
ဋ္ဌ၊၁။၂၃၀။

အသိတိသတသဟဿ (န) [အသိတိ+သတ +
သဟဿ] သိန်းပေါင်းရှစ်ဆယ် (ရှစ်သန်း)။
တဒါ အသိတိသတသဟဿာနံ၊ တတိယော
အာသိ သမာဂမော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၃၆၀။

အသိတိသတသဟဿိ (တိ) [အသိတိ+သတ+
သဟဿ+ဤ] သိန်းပေါင်းရှစ်ဆယ်သော -
ရှစ်သန်းသော - (ဘုရားသားတော်)။ အ-
သိတိသတသဟဿိယော (ဗုဒ္ဓဝံ၊၃၄၁) တိ
သတသဟဿာနံ အသိတိယော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။
၂၂၂။

အသိတိသဟဿ (န) [အသိတိ+သဟဿ] ရှစ်
သောင်း။ သော ကိရ ပုဗ္ဗေ အသိတိသဟ-
ဿာနံ ပုရိသာနံ ဇေဋ္ဌပုရိသော ဟုတွာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊
၃။၃၆၄။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၉။
ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၆။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၁၉၉။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၉၁။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၉၊၁၈၇။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၁၆။ ဝိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၃၄။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၁။
၁၁၁။)

အသိတိသဟဿဝါနရ (ပု) [အသိတိ+သဟဿ
+ဝါနရ] ရှစ်သောင်းသောမျောက်၊ မျောက်
ပေါင်းရှစ်သောင်း။ တေပိ အသိတိသဟဿ-
ဝါနရာ ဧကေကံ အာဒါယ ပေါက္ကရဏိ* ပရိ-
ဝါရေတွာ နိသိဒ္ဓိ*သု။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၈။

အသိတိသဟဿာဓိက (တိ) [အသိတိသဟဿ+
အဓိက] ရှစ်သောင်း - အလွန် - ကျော် - ရှိ
သော။ သေသာနိ ပရိဝါရေတွာ ဝိစရန္တာနံ
အသိတိသဟဿာဓိကာနံ သောဋ္ဌသန္တံ ပုရိ-
သသတသဟဿာနံ ဟောန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၇။
သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၈။

အသိတိသုတ္တန္တ (န) [အသိတိ+သုတ္တန္တ] ရှစ်
ဆယ်သောသုတ်။ ဣဓ ပန “ဧဝံ အသိတိ-
သုတ္တန္တာ” တိ ဝုတ္တံ၊ တံ ဥဒါနပါဠိယာ န
သမေတိ၊ တသ္မာ “အသိတိသုတ္တန္တာ” တိ
ပါဠေနေ ဘဝိတဗ္ဗံ၊ သိ၊ဋ္ဌိ၊သင်္ခ၊၁။၁၃၁။

အသိတိသုတ္တသင်္ဂဟ (တိ) [အသိတိ+သုတ္တ+
သင်္ဂဟ] ရှစ်ဆယ်သော သုတ်တို့ဖြင့် ရေတွက်
အပ်သော။ တံ ပနေတံ ဥဒါနံ.....သုတ္တတော
အသိတိသုတ္တသင်္ဂဟံ၊ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၄။

အသိတိဟတ္ထ (ပု) [အသိတိ+ဟတ္ထ] (၁) အ
 တောင်ရှစ်ဆယ်။ (တိ) (၂) အတောင်ရှစ်
 ဆယ်ရှိသော။ အတောင်ရှစ်ဆယ် အရပ်တိုင်
 အောင် ပုံနဲ့ ခြုံဖြစ်သော။ (၁) အသိတိဟတ္ထ
 မုဗ္ဗေဓော (ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၂၃) တိ အသိတိဟတ္ထ
 ဥစ္စုဂ္ဂတော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄၁၅၆။ (တိ) (၂) အသိ-
 တိဟတ္ထာ စာနဗုဒ္ဓရသို့ယော ဝိသုဒ္ဓန္တော
 နိသီဒိ။ သံ၊ ၄၁၂။ ၁၁၀။ အံ၊ ၄၁၁။ ၁၄၂။ အပါ
 ၄၁၁။ ၂၉၅။ အသိတိဟတ္ထံ ပဒေသံ ဗျာပေ-
 တော ပဝတ္တိယာ အသိတိဟတ္ထာတိ ဝုတ္တာ။
 သံ၊ ၄၁၂။ ၁၆၇။ အံ၊ ၄၁၁။ ၁၅၃။ (-ဒိ၊ ၄၁၁။
 ၂၃၁။ ဒိ၊ ၄၁၂။ ၁၇၁။ ၁၀၀။ ၂၀၈။ ဒိ၊ ၄၁၂။ ၁၇၄။
 အဘိ၊ ၄၁၁။ ၁၅။ ပဋိသံ၊ ၄၁၁။ ၁၀၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
 ၁၁။ ဓမ္မ၊ ၄၁၁။ ၂၁၅။ ဓမ္မ၊ ၄၁၂။ ၄၄၂။ သုတ္တန်၊
 ၄၁၂။ ၈၆။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄၁၁။ ၄၄၄။ ဝုဒ္ဓိ၊ ၄၁၅၄။ သာ-
 ရတ္ထ၊ ၁၁၂။ ၄၄။ ဒိ၊ ၄၁၁။ ၃၀၂။ သိ၊ ၄၁၁။ ၁၁။
 ၁၉၂။ ဝိ၊ ၄၁၂။ ၂၅၀။)

အသိတိဟတ္ထဂမ္ဘီရ (ဘိ) [အသိတိဟတ္ထ+ဂမ္ဘီရ]
 အတောင်ရှစ်ဆယ်နက်သော။ အသိတိဟတ္ထ-
 ဂမ္ဘီရေ ပန တသ္မိံ ပဒေသေ ဇာတေ ဟေဋ္ဌာ
 လောဟသန္တာရံ သန္တရာပေတော။ ဒိ၊ ၄၁၂။
 ၂၀၃။ (-ဇာ၊ ၄၁၁။ ၂၄၉၊ ၂၅၀။)

အသိတိဟတ္ထဋ္ဌာန (န) [အသိတိ+ဟတ္ထ+ဋ္ဌာန]
 အတောင်ရှစ်ဆယ်ရှိသော အရပ်။ အာဏာ
 ပုရတ္ထိမကာယတော သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ ရသ္မိ
 ဥဋ္ဌဟိတော အသိတိဟတ္ထဋ္ဌာနံ အဂ္ဂဟေသိ။
 မ၊ ၄၁၂။ ၁၅။ သံ၊ ၄၁၂။ ၉၀။ (-ဥဒါန၊ ၄။
 ၃၇၁။ သံ၊ ၄၁၂။ ၃၃၆။)

အသိတိဟတ္ထပ္ပဒေသ (ပု) [အသိတိ+ဟတ္ထ+
 ပဒေသ] အတောင်ရှစ်ဆယ်ရှိသော အရပ်။
 သမန္တတော အသိတိဟတ္ထပ္ပဒေသံ အဇ္ဈောတ္ထ-
 ဝိတော ဌိတာဟိ ဆဗ္ဗတ္တာဟိ စာနာဗုဒ္ဓရသို့ဟိ
 သမ္ပုရိဝါရိတံ တတာဂတဿ သရိရံ ဒိသော။
 အံ၊ ၄၁၂။ ၁၇၀။

အသိတိဟတ္ထပ္ပမာဏ (တိ) [အသိတိဟတ္ထ+ပ-
 မာဏ] အတောင်ရှစ်ဆယ် အတိုင်းအရှည် ရှိ
 သော။ မဟာဗောဓိ တေသံ ဟတ္ထတော
 မုတ္တသမနန္တရမေဝ အသိတိဟတ္ထပ္ပမာဏံ ဝေ-
 ဟာသံ အဗ္ဘဂ္ဂန္တာ။ ဝိ၊ ၄၁၁။ ၇၃။ (-ဒိ၊ ၄၁၁။
 ၄၀။ အဘိ၊ ၄၁၁။ ၅၇။ အပါ၊ ၄၁၁။ ၃၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊
 ၄၁၂။ ၂၀၅။ ဇာ၊ ၄၁၁။ ၃၇။ မ၊ ၄၁၂။ ၃၂၅။ အံ၊
 ၄၁၂။ ၁၁၀။)

အသိတိဟတ္ထဗ္ဗေဓ (တိ) [အသိတိဟတ္ထ+ဥဗ္ဗေဓ]
 အတောင်ရှစ်ဆယ်အစောက်မြင့်သော။ တစ-
 နန္တရံ အန္တောမုဋ္ဌိယံ အသက္ကဟနိကံ သုရမ-
 ဝါလိကံ ဝဿာပယမာနာ အသိတိဟတ္ထ-
 ဗ္ဗေဓံ ထလံ အကံသု။ မ၊ ၄၁၂။ ၄၅။ (-အဘိ၊
 ၄၁၁။ ၅၆၊ ၅၆၉။ ဓမ္မ၊ ၄၁၂။ ၁၉၉။ ဝိမာန၊
 ၄၁၅၉။ အပါ၊ ၄၁၁။ ၄၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄၁၅၊ ၁၉၇၊
 ၂၅၃၊ ၂၃၂။ ဇာ၊ ၄၁၁။ ၄၂။)

အသိတျာဓိက (တိ) [အသိတိ+အဓိက] ရှစ်
 ဆယ်ပိုလွန်သော။ အသိတျာဓိကာနိ စတ္တာရိ
 အတ္ထသတာနိ စ ဟောန္တိ။ အဘိ၊ ၄၁၂။ ၃၀၄။

အသိမဋ္ဌ (တိ) [န + သိမဋ္ဌ] သိမ်မွေ့ မတည်သော၊
 သိမ်မွေ့အတိုင်း မဟုတ်သော။ ယံ ပန သိမ-
 ဋ္ဌတ္ထမ္ပပန္နိယာ အသိမဋ္ဌာယ ဗာဟိရတ္ထမ္ပ-
 ပန္နိယာ စ သမဓရံ ဓာရိယမာနာနံ တုလာနံ
 ဥပရိမတလံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၄၅။

အသိမာ (တိ) [န + သိမာ] ဗဒ္ဒသိမ်မဟုတ်-အ
 ပိုင်းအခြားမဟုတ်-သီးသန့်ပိုင်းခြား၍ မွဲမ
 သားအပ်-သောအရပ်။ (မြစ်၊ သမုဒ္ဒရာ၊ ဇာ-
 တဿရအိုင်-တို့ကို ကမ္မဝါစာဖြင့် သိမ်သမုတ်
 သော်လည်း ဗဒ္ဒသိမ်မဖြစ်၊ ၎င်းတို့သည် ပင်
 ကိုယ်သဘောအတိုင်းပင် ဗဒ္ဒသိမ်နှင့် အလား
 တူဖြစ်၍ ၎င်းတို့၌ သံသကံများ ပြုလုပ်နိုင်
 တော့သည်။) သဗ္ဗာ ဘိက္ခဝေ နဒီ အသိမာ၊
 သဗ္ဗော သမုဒ္ဒေါ အသိမော၊ သဗ္ဗော ဇာ-
 တဿရော အသိမော။ ဝိ၊ ၃။ ၁၅၀။ (သမုဒ္ဒေါ
 အသိမော ဇာတဿရော အသိမော-တို့၌

အသိမောကား လိင်ဝိပလ္လာသ။ ကင်္ခါ ဘာသာဋီကာ၊ ၁။ ၄၄-၌ အသိမောကို မူလပါဌ်ရင်း ဟုတ်ဟန် မတူဟု ဆိုသည်။ သဗ္ဗဘိက္ခဝေ နဒီ အသိမာတိ ယာ ကာစိ နဒီ-လက္ခဏပ္ပတ္တာ နဒီ နိမိတ္တာနိ ကိစ္ဆေတွာ “တေ ဗဒ္ဓသိမံ ကရောမာ” တိ ကတာပိ အသိမာဝဟောတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၃၃။ သဗ္ဗဘိက္ခဝေ နဒီ အသိမာတိ ကတရံ သိမံ ပဋိက္ခိပတိ ? ဗဒ္ဓသိမံ ကောဒသဝိပတ္တိသိမညတရပုသင်္ကတောတိ အာစရိယာ။ ဝဇီရ၊ ၄၅၇။ (ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၂၆-၇။ ၃၃၂။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၂၄၉။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၇၉။ ကင်္ခါ၊ ၈၈။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၇၆။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၄၁-၉ ၁၅၇။ ကင်္ခါ၊ ၉။ ၁၃၇။)

အသိလ (တိ) [န+သိလ] သိလ-မရှိ-ကင်း-သော၊ သူ။ ဒုဏ္ဍိလောတိ အသိလော နိဏ္ဍိလော။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၇။ (-အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၇၁။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၉၇၊ ၁၆၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၄။)

အသိလဋ္ဌ (တိ) [န+သိလဋ္ဌ] သိလဋ္ဌ မတည်သော၊ သူ။ ဣဒံ တေ အသာရပုံ၊ ဣဒံ တေ အသိလဋ္ဌ။ မဟာနိ၊ ၄၀၄။ အသိလဋ္ဌန္တိ တဝပယောဂံ န သိလေ ပတိဋ္ဌန္တိ အသိလဋ္ဌ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၄၁၄။

အသိလတာ (တိ) [အသိလ+တာ] သိလ-မရှိ-ကင်း-သည်၏ အဖြစ်၊ အသိလတာ အဗ္ဗတာ နောပိ တေန။ သုတ္တနိ၊ ၄၁၀။ အသိလတာတိ ပါတိမောက္ခသံဝရံ ဝိနာ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၀။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၆၅။

အသိလဝန္တ (တိ) [န+သိလ+ဝန္တ] သိလမရှိသော၊ သူ။ ယထာ နာမ လောကေ အဒိဋ္ဌ “ဒိဋ္ဌ” န္တိ ဝုစ္စတိ၊ အသိလဝါ “သိလဝါ” တိ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၉၉။ (-ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၃၀။)

အသိလိ (တိ) [န+သိလ+လိ] သိလမရှိသော၊ သူ။ သုခသမ္ပတောပိ ဒုက္ခော၊ အသိလိနော မဉ္ဇူပိဋ္ဌပရိဘောဂေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၄။ အသိ-

လိနောတိ ဒုဏ္ဍိလဏ္ဍ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၈၆။ (-ဇာ၊ ၁။ ၁၇၆။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၄၀၉။)

အသိလျ (န) [န+သိလ+လျ] လွယ်ကူသော-နူးညံ့သော-အလေ့အကျင့်မရှိသူ၏ အဖြစ်။ ယံ အနာဒရိယံ.. အသိလျ အစိတ္တိကာရော။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၃၇၅။ အသိလဏ္ဍ ဘာဝေါ အသိလုံ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၇၁။ အသိလျန္တိ အသုခသိလတာ အမုဒုတာ ဝေ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၂၂၄။

အသိသက (တိ) [န+သိသ+က] ဦးခေါင်းမရှိသော၊ သူ။ ဣဓာဟံ အာဝုသော ကိဇ္ဈကုဋာ ပဗ္ဗတာ ဩရောဟန္တော အဒ္ဓသံ အသိသကံ ကဗန္ဓံ ဝေဟာသံ ဂစ္ဆန္တိ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၄၇။ သံ၊ ၁။ ၄၅၁။ (-ဇာ၊ ၁။ ၁၅၉။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၀၀။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၄။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၃၁၅။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၉၅။)

အသိသကသုတ္တ (န) [အသိသက+သုတ္တ] အသိသကသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ နိပါနဝဂ္ဂ-သံယုတ္တပါဠိ၊ ၈-သံယုတ်၊ ၂-ဝဂ်၊ ၆-သုတ်။ သံ၊ ၁။ ၄၅၁။

အသိသဃန (တိ) [န+သိသ+ဃန] (ထုတ်လျှောက်တုံဖြင့်) ဦးခေါင်းကို-မထိခိုက်-မတိုက်မိ-သော၊ ဦးခေါင်းလတ်သော၊ (ကုဋ်)။ ဝေဟာသကုဋ် နာမ မဇ္ဈိမဏ္ဍပုရိသဏ္ဍ အသိသဃနာ၊ ဝိ၊ ၂။ ၆၇။ သဗ္ဗဟေဋ္ဌိမာဟိ တုလာဟိ သိသံ န ဃဇ္ဇေတိ၊ ဒေတေန ဣဓ အဓိပ္ပေတာ ဝေဟာသကုဋ် ဝသိတာ ဟောတိ၊ န ဝေဟာသကုဋ်လက္ခဏံ...၊ ဣဓ ပန အသိသဃနာ အဓိပ္ပေတာ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၄၇၈။ သဗ္ဗဟေဋ္ဌိမာဟိ တုလာဟိ သိသံ န ဃဇ္ဇေတိတိ အသိသဃနာ။ ကင်္ခါ၊ ၉။ ၃၆၉။ (-ကင်္ခါ၊ ၂။ ၂၆၆။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၁။)

အသိဟ (ပု) [န+သိဟ] ခြင်္သေ့မဟုတ်သောသူ။ အသိဟော သိဟမာနေန၊ ယော အတ္တာနံ ဝိကုဗ္ဗတိ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၁၁။

အသု (ပုထိ) [အမု+သိ] ထို (ယောကျ်ား၊ မိန်းမ စသည်) သည်။ အမု-ကြည့်။

အသု (ပု) [အသ+ဥ] အသက်။ ပါဏောတွ- သု ပကာသိတော။ ခာနံ၊ ၄၀၇။ ဘဝတိ ယေနာတိ အသု။ အသ ဘုဝံ၊ ၂။ ခာနံ၊ ၄၀၇။ အသန္တိ ပဝတ္တန္တိ သတ္တာ ဧတေဟံတိ အသဝေါ၊ ပါဏာ။ ကွာဒိ၊ ၂။

အသုက (တိ) [အမု+က] ထို၊ ထိုသူ၊ ထိုမည် သော၊ သူ။ အသုကော ဂဟပတိ သိက္ခ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော။ အံ၊ ၁။ ၅၂။ အသု- ကောတိ အမုကော။ အံ၊ ၄။ ၂၂။ အသု- ကာယ နာမ ဝေသိယာ သန္တိကေ ခုတံ ပဟိတိမှာ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၀။ (-ဝိ၊ ၁။ ၁၁၃။ ဝိ၊ ၂။ ၃၆။ အံ၊ ၁။ ၇၃-၄။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၄၇၊ ၅၁၊ ၆၆၊ ၉၉။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ဝိ၊ ၄။ ၁၀၊ ၁၁၊ ၁၂၊ ၁၃၊ ၁၄၊ ၁၅၊ ၁၆၊ ၁၇၊ ၁၈၊ ၁၉၊ ၂၀၊ ၂၁၊ ၂၂၊ ၂၃၊ ၂၄၊ ၂၅၊ ၂၆၊ ၂၇၊ ၂၈၊ ၂၉၊ ၃၀၊ ၃၁၊ ၃၂၊ ၃၃၊ ၃၄၊ ၃၅၊ ၃၆၊ ၃၇၊ ၃၈၊ ၃၉၊ ၄၀၊ ၄၁၊ ၄၂၊ ၄၃၊ ၄၄၊ ၄၅၊ ၄၆၊ ၄၇၊ ၄၈၊ ၄၉၊ ၅၀၊ ၅၁၊ ၅၂၊ ၅၃၊ ၅၄၊ ၅၅၊ ၅၆၊ ၅၇၊ ၅၈၊ ၅၉၊ ၆၀၊ ၆၁၊ ၆၂၊ ၆၃၊ ၆၄၊ ၆၅၊ ၆၆၊ ၆၇၊ ၆၈၊ ၆၉၊ ၇၀၊ ၇၁၊ ၇၂၊ ၇၃၊ ၇၄၊ ၇၅၊ ၇၆၊ ၇၇၊ ၇၈၊ ၇၉၊ ၈၀၊ ၈၁၊ ၈၂၊ ၈၃၊ ၈၄၊ ၈၅၊ ၈၆၊ ၈၇၊ ၈၈၊ ၈၉၊ ၉၀၊ ၉၁၊ ၉၂၊ ၉၃၊ ၉၄၊ ၉၅၊ ၉၆၊ ၉၇၊ ၉၈၊ ၉၉၊ ၁၀၀။

အသုကဉတု (ပုထိ) [အသုက+ဉတု] ထို မည် သော ဉတု၊ ထိုဉတု။ အသုကသံဝစ္ဆရေ အသုကဉတုမ္ပိ။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၃၃။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၉။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၉။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၃၈။

အသုကဂေဟ (န) [အသုက+ဂေဟ] ထိုမည် သောအိမ်၊ ထိုအိမ်။ အသုကဂေဟယ လူ့-

ကာမူလံ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၁။ (- ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၈။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၄၂။)

အသုကဒိဝသ (ပု) [အသုက+ဒိဝသ] ထိုမည်သော နေ့၊ ကိုနေ့။ အသုကဒိဝသံ နာမ ပူဇေယာမ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၂။ (-ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၃၅၁။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၈၉၊ ၉၀။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၀။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၂၆။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၆၉၊ ၇၄။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၂။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၇၅။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၁။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၅၂။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၅၊ ၂၇၄၊ ၄၈၂။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၂၁။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၄၃။)

အသုကနာမ (တိ) [အသုက+နာမ] ထိုအမည် ရှိသောသူ၊ ထိုသူ။ အသုကနာမေတိ တံ ဣတ္ထိ ပက္ခောသိ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၄၂၄။ ဧသော ခေါတိ...အသုကနာမေတိ ပရမ္ပင် ဝဒတိ။ ကဒိ၊ ၄။ ၁။ ၃၁။

အသုကဝါသ (ပု) [အသုက+အာဝါသ] ထို မည်သော ကျောင်း၊ ထိုကျောင်း။ မယာ ဣဒံ အသုကဝါသတော နာမ အာဟရံ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၃၄၄။

အသုက္က (တိ) [န+သုက္က] မပြုစင်သော။ အတ္ထိ ပုက္က ကမ္မံ အကဏ္ဍံ အသုက္ကံ။ မ၊ ၂။ ၅၂။ (-ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၃၆၇။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၉၃။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၂၈၆။) အကဏ္ဍအသုက္က-လည်းကြည့်။

အသုက္ကဇာတိကတ္တ (န) [အသုက္က+ဇာတိက+တ္တ] မပြုစင်သော အမျိုးဇာတ်ရှိသောသူ၏ အဖြစ်။ န သေသာ ဝက္က အသုက္ကဇာတိ- ကတ္တာ။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၃၇။

အသုက္က (တိ) [န+သုက္က] မခြောက်သော။ ဓူက္ကတော ပန အဝိယောဇိတံ အသုက္ကံ ဘူက- ဂါမောတိ ဝုစ္ဆတိ။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၇၉။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၉၉။)

အသုက္ခာပိတတ္ထ (န) [န + သုက္ခာပိတ + တ္ထ] မခြောက်သောစေအပ်သ ည်၏ အဖြစ်။ အ- သုက္ခာပိတတ္တာ ပုတိဘာဝံ ဂတာနိ။ ဒိ၊ ၄။ ၂။

၃၅၆။ သဗ္ဗတ္ထ နိကန္တိယာ အသုက္ခာပိတတ္တာ။
မာရိ၃။ ၂၃၇။

အသုခ (န) [န+သုခ] (၁) သုခမဟုတ်သော
တရား၊ ဒုက္ခ၊ မချမ်းသာခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်း။
(တိ) (၂) သုခဝေဒနာမရှိသော။ (၁) ပရေ-
သံ အသုခေါစိတ (ဇောဝ။ ၂၄၃) နှိ အသုခံ
ဒုက္ခံ ဩစိတံ ဝဇိတံ။ ဇောဝ္ဗ။ ၁၅၉။ အသုခါ-
ယာတိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကအသုခတ္တာယ။
ဣတိဝုတ်၊ ၄၆၅။ (-ဇောဝ္ဗ။ ၂၆၆။ သိ၊ ဇိ၊
သစ်၊ ၁။ ၄၉၈။ မာရိ၃။ ၃၉၂။) (တိ) (၂)
သုခါဘာဝေန အသုခံ။ အဘိ၊ ဇ္ဇာ၊ ၁။ ၂၂၂။

အသုခဇိဝိတာဟေ (တိ) [အသုခ + ဇိဝိတ +
အာဝဟ] မချမ်းမသာ - ခက်ခဲစွာ - အသက်
မွေးရခြင်းကို ဆောင်တတ်သော။ ကိစ္ဆဇိဝိတ-
ကဏှေတိ အသုခဇိဝိတာဝဟော။ ဒီ၊ ဇိ၊ ၁။
၃၈၅။ သိ၊ ဇိ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၀၄။

အသုခဋ္ဌ (ပု) [အသုခ + အတ္ထ] မချမ်းသာသည်
၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘော။ အသုခ-
ဋ္ဌေန ဝါ တိဗ္ဗာ။ မာရိ၃။ ၁၇၀။

အသုခသယိတ (တိ) [န + သုခ + သယိတ]
ကောင်းမွန်စွာ မသိုလှောင်အပ်သော။ ဗိဇာ-
နိ ပတိဋ္ဌာပေယျ အသုခသယိတာနိ။ ဒီ၊ ၂။
၂၇၉။ သံ၊ ၃။ ၃၃၁။ အသုခသယိတာနိတိ
ယာနိ သုက္ခာပေတာ ကောဋ္ဌေ အာကိရိတာ
ဌပိတာနိ၊ တာနိ သုခသယိတာနိ နာမ၊
တောနိ ပန န တာဒိသာနိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌာ၊ ၂။ ၄၀၂။
အသုခသယိတာနိတိ န ကောဋ္ဌာဒိသု ပက္ခိပိ-
တာ သုဋ္ဌ ဌပိတာနိ။ သံ၊ ဋ္ဌာ၊ ၃။ ၃၁၈။

အသုခ(ခါ)သေဝန (တိ) [အသုခ + (အာ)သေ
ဝန] ခက်ခဲစွာ - မှီဝဲ - ပျိုးမျှားအားထုတ် -
ရခြင်းရှိသော။ နိဝရဏာဒိပစ္စနိကဓမ္မသမုဒါ-
စာရဂဟနတာယ ကိစ္ဆာ၊ အသုခသေဝနာ-
(အသုခါသေဝနာ၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၈၃) တိ
အတ္ထော။ အဘိ၊ ဇ္ဇာ၊ ၁။ ၂၂၇။ နေတ္ထိ၊ ဋ္ဌာ၊ ၄၉။

အသုခါယနရသ (တိ) [န + သုခါယန + ရသ]
မချမ်းသာမှု၏ ဖြစ်ခြင်း - မချမ်းသာခြင်း
- မနှစ်မြို့ခြင်း - ကိစ္စရှိသော။ အတ္ထနော သမ္ပ-
တ္တိယာ ပရေဟိ သာဓာရဏဘာဝအသုခါယန-
ရသံ။ မာရိ၃။ ၁၁၁။ အသုခါယနံ န သုခနံ
ဒုက္ခနံ၊ အရောစနန္တိ အဓိပ္ပာယ်သော။ မာရိ၃။
၂၀၀။

အသုခမ (တိ) [န + သုခမ] မနူးညံ့ - မသိမ်မွေ-
သော။ ဒုဋ္ဌ၊ လ္လန္တိ ဒုဋ္ဌ၊ စ ကိလေသဒူသိတံ
ထူလဉ္စ အသုခမံ၊ အနိပုဏန္တိ ဝတ္တံ ဟောတိ။
ဝိ၊ ဋ္ဌာ၊ ၁။ ၁၇၅။ (- သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၃။)

အသုခမရူပဓမ္မ (ပု) [အသုခမ + ရူပဓမ္မ] သုခမ
ရုပ် မဟုတ်သော ရုပ်တရား၊ ဩဋ္ဌာရိကရုပ်
တရား။ ရူပဝိညာဏေဟိတိ အသုခမရူပ-
ဓမ္မေဟိ ဝိညာဏေန စ။ အနု၊ ဇိ၊ ၃။ ၂၁။

အသုကာရဟ (တိ) [န + သုကာ + အရဟ] အခွန်
ကောက်ခြင်းငှါမထိုက်သော၊ အခွန်မကောက်
ထိုက်သော။ သုကာကာနံ အသုကာရဟံ မတ္တိ-
ကာပတ္တဉ္စေ။ ဇော၊ ဋ္ဌာ၊ ၅။ ၂၆၈။

အသုစိ (ပု၊ န) [န + သုစိ] (ပု) (၁) သုက်။ (န)
(၂) မစင်မကြယ်ရုံစဖွယ် အညစ်အကြေး။
(တိ) (၃) မသန့်ရှင်းမစင်ကြယ်သော မနစ်
မြို့ဖွယ် - စက်ဆုပ်ဖွယ် - ဖြစ်သော။ (ပု) (၁)
ဟတ္ထေန ဥပက္ကမိတာ အသုစိ ဓမ္မာစေဟိ။
ဝိ၊ ၁။ ၁၅၁-၂။ အသုစိ (အဘိ၊ က။ ၂၈၈) တိ
ပနေတ္တ သုက္ကံ အဓိပ္ပေတံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌာ၊ ၃။ ၂၁။
(- ဝိ၊ ၂။ ၄၆။ ဝိ၊ ၃။ ၄၀၉။ ဝိ၊ ၅။ ၅၆။ ဝိ၊
ဋ္ဌာ၊ ၁။ ၁၇၉၊ ၂၄၁။ ဝိ၊ ဋ္ဌာ၊ ၂။ ၁၀၅။ ဝိ၊ ဋ္ဌာ၊ ၃။ ၂၀။)
(န) (၂) အမက္ခိတော ကေနစိ အသုစိနာ။
ဒီ၊ ၂။ ၁၂။ (- အဘိ၊ ဝိ၊ ၂၀၀။ ဝိ၊ ဋ္ဌာ၊ ၁။ ၂၁။
ဒီ၊ ဋ္ဌာ၊ ၂။ ၃၀။ မာရိ၃။ ၃၉၂။ မာရိ၃။ ၁၃၁။
သံ၊ ဋ္ဌာ၊ ၃။ ၂၉၇။ အဘိ၊ ဋ္ဌာ၊ ၁။ ၃၁၈။ အပ၊ ဋ္ဌာ၊ ၁။
၆၄။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌာ၊ ၇၅၊ ၁၀၁ ၃၂။ ဇော၊ ဋ္ဌာ၊ ၁။ ၆၂။
ဇော၊ ဋ္ဌာ၊ ၄။ ၈၈။) (တိ) (၃) အသုစိတော
ကဿပ ဂုဏကူပေါ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၅၉၊ ၂၆၀။ အသု-

စိတိ အနာပေါ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉၈။ အသုစိတိ
 အသုဋ္ဌေါ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၂။ အသုစိနာ ကာယ-
 ကမ္မေန။ အံ၊၁။၂၉၇။ အံ၊၂။၂၃၇။ အသုစိ-
 နာတိ ဇိဂုစ္ဆနိယေန။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၄။ (-ဝိ၊
 ၄။၂၀၆၊၄၁၈။ ဝိ၊၅။၂၈။ သံ၊၂။၃၈၇။
 အံ၊၁။၁၈၇။ အံ၊၃။၁၆။ အဘိ၊ပု။၁၂၉။ဥဒါန။
 ၁၃၈။ သုတ္တနိ၊၂၉၀၊၃၀၈။ ဝိမာန၊၇။
 ထေရ၊၂၈၉။ ထေရီ၊၄၀၈။ အပါ၊၁။၁၅။
 စူဠနိ၊၃၀၅။ ဇာ၊၂။၆။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၈၊၂၈၇။ မ၊
 ဋ္ဌ၊၃။၁၅၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၇၊၂၄၄။
 အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၇။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။
 ၂၆၉။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၉။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၂၂။
 ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၁။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၂၀၄။ အပါ၊ဋ္ဌ၊
 ၁။၂၂၄။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၁၃၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၁၄၆။
 သာရတ္ထ၊၃။၄၇၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၃၃၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၀။)

အသုစိကဋ္ဌာန (န) [အ+သုစိ+က+ဋ္ဌာန]
 အညစ်အကြေး ရှိသော-စက်ဆုပ်ရွံ့ရှားဖွယ်
 ဖြစ်သော-နေရာဋ္ဌာန။ အသုစိကဋ္ဌာနံ ဝိယ
 ဇိဂုစ္ဆနိယတ္တာ။ သာရတ္ထ၊၂။၁၇၂။

အသုစိကပလ္လက (န) [အသုစိ+ကပလ္လ+က]
 မစင် ထည့်ထားသော - အိုးကင်း - ခွက်။
 ရာဇာ ဂန္ဓာ အသုစိကပလ္လကံ သိသေ ဌပေ-
 တော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃၃။

အသုစိကရဏ (န) [အသုစိ+ကရဏ] မစင်-
 ကျင်ကြီး-စွန့်ခြင်း။ တိရစ္ဆာနာဒီနံ အသုစိ-
 ကရဏာဒီနိ (အသုစိကရဏာဒီ။ သာရတ္ထ)
 ဒိသ္မာ။ ဝဇီရ၊၃၃၇။ သာရတ္ထ၊၃။၉၄။ ကခါ၊
 ဋ္ဌ၊၄၁၆။

အသုစိကလလကူပ (ပ) [အသုစိ + ကလလ +
 ကူပ] မစင်ညွန့်ပုပ်အိုးဖြင့် ပြည့်နေသောတွင်း။
 တံစီးတွင်း။ တံစီးအိုင်။ စန္ဒနိကာယာတိ
 အသုစိကလလကူပေ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၃။

အသုစိကလိမလ (န) [အသုစိ + ကလိ+မလ]
 မစင်မကြယ် ရွံ့စဖွယ်သော မကောင်းမှုအညစ်

အကြေး။ နာနပ္ပကာရကံ အသုစိကလိမလံ
 ဝမတိတိ ဝမ္ဘိကော။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။
 ၈၀။

အသုစိကဋ္ဌေဝရ (န) [အသုစိ+ကဋ္ဌေဝရ] မစင်
 မကြယ် ရွံ့စဖွယ်သော ခန္ဓာကိုယ်။ ဣမသ္မံ
 ကာယသညိတေ အသုစိကဋ္ဌေဝရေ ကိန္နာမ
 တဝ သာရံ။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၂၆၂။

အသုစိကာရက (တိ) [အသုစိ+ကာရက] မစင်
 ကြယ်ခြင်းကို ပြုတတ်သော။ အသုစိကာရ-
 ကဥပက္ကံလေသနံ ဗုရိကတတ္တာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၂၉၀။

အသုစိကိလိဋ္ဌ (တိ) [အသုစိ+ကိလိဋ္ဌ] သုက်တို့
 ဖြင့် ညစ်ပေသော။ ကိလိနံ ပဿိတွာတိ
 အသုစိကိလိဋ္ဌံ ပဿိတွာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၃။

အသုစိကုဏပဂန္ဓ (တိ) [အသုစိ+ကုဏပ+ဂန္ဓ]
 မစင်ကြယ်-ရွံ့စဖွယ်ဖြစ်-သော အကောင်
 ပုပ်နံ ရှိသော။ ဇေ၊န သော ဝနသဏ္ဍော
 အသုစိကုဏပဂန္ဓော ဟောတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၃၂၂။

အသုစိကောဋ္ဌာသ (ပ) [အသုစိ+ကောဋ္ဌာသ]
 မစင်ကြယ်သော အပိုအစု။ အနေကဝိဓေဟိ
 အသုစိကောဋ္ဌာသေဟိ ပုရိတံ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။
 ၂၆၃။ ကေသာဒိ အသုစိကောဋ္ဌာသမေဝ။
 ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၉။

အသုစိခါဒက (တိ) [အသုစိ+ခါဒက] မစင်ကို
 စားတတ်သော၊သူ။ အယံ ဟိ မံ ဝေရူပေ
 မာလဂေဟေ အသုစိခါဒကံ နာမ ကဏေတိ။
 အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၇။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၃။

အသုစိဂန္ဓ (ပ) [အသုစိ+ဂန္ဓ] မစင်-ကျင်ကြီး-
 နံ။ အသုစိဂန္ဓေန မက္ခိကာ ခါဒန္တိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊
 ၆။၉။

အသုစိဂါမကဏ္ဍက (ပ) [အသုစိ+ဂါမ + ကဏ္ဍ-
 က] အကျင့်သီလ မသန့်ရှင်းမစင်ကြယ်သည်

ဖြစ်၍ (အပူဇော်ကို မခံယူထိုက်ပဲလျက် ခံယူ
နေခြင်းအားဖြင့်) ရွာသူရွာသားတို့ကို ထိုး
ဖောက်စူးဝင်တတ် ညှဉ်းဆဲ-ဇာတ်သော -
ဆူးငြောင့် (ဆူးငြောင့်နှင့် တူသောရဟန်း)။
အယဉ္ဇ သော အယသ္မာ ဝေကာရီ ဝေ-
သမာစာရော အသုစိဂါမကဏ္ဍကော။ သံ၊
၂။၄၀၁။ အသုစိဂါမကဏ္ဍကောတိ အသုဒ္ဓ-
ဋ္ဌေန အသုစိ၊ ဂါမဝါသီနံ ဝိဇ္ဇနဋ္ဌေန ကဏ္ဍ-
ကောတိ ဂါမကဏ္ဍကော။ သံ၊၄။၂။၁၁၀။

အသုစိယဋ္ဌ (ပု) [အသုစိ+ယဋ္ဌ] မစင်အိုး။
တဝ မိတု သရိရံ ဒုတ္တိံ သာကာရကုဏ္ဍပပရိ-
ပူရံ ဗဟိ ဝိစိတ္တော ဝိယ အသုစိယဋ္ဌော။ ဓမ္မ၊
၄။၂။၁၂၉။

အသုစိဇာတ (န) [အသုစိ + ဇာတ] အညစ်
အကြေး။ ဗဟုသော ဝဿနေန ကေစံ
အသုစိဇာတံ ဥပ္ပိလဝိတွာ ဝိဂစ္ဆေယျ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၇။၁။၄၂၁။

အသုစိဇိဂုစ္ဆက (တိ) [အသုစိ+ဇိဂုစ္ဆက] မစင်-
အညစ်အကြေး - ကို စက်ဆုပ်သော၊ သူ။
ဣဒါနိ ပနေသ မဟလ္လကော ဇာတော သုစိ-
ကာမော၊ အသုစိဇိဂုစ္ဆကော။ ဇာ၊၄။၆။၉။

အသုစိဇိဂုစ္ဆာ (ထိ) [အသုစိ+ဇိဂုစ္ဆာ] မစင်ကို
စက်ဆုပ်ခြင်း။ အသုစိဇိဂုစ္ဆာယ မဏ္ဍပ-
လဂ္ဂေါ ပရိသော ဝိယ။ အဘိ၊၄။၁။၂၂၆။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၃၄။

အသုစိဇေယျပဋိက္ခလသဘာဝ (ပု) [အသုစိ +
ဇေယျ+ပဋိက္ခလ+ဘာဝ] မစင်ကြယ်သည်
ဖြစ်၍ စက်ဆုပ်ရွံရှာဖွယ်၏ အဖြစ်။ အာစိက္ခ-
န္တေန စ၊ အသုစိဇေယျပဋိက္ခလသဘာဝံ။ ဝိ၊
၄။၂။၂၄၉။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၅၀။ (-သာရတ္ထ၊
၃။၂၀၁။)

အသုစိဇေယျပဋိက္ခလ (တိ) [အသုစိ+ဇေ-
ယျ+ပဋိက္ခလ] မစင်မကြယ် စက်ဆုပ်ရွံရှာ
ဖွယ်ရှိသော၊ အရပ်။ သင်္ကာရဗုဒ္ဓိသိမ္ပိ အသုစိ-

ဇေယျပဋိက္ခလေပိ သုစိဂန္ဓံ ပခုမံ ဇာယေ-
ထ။ ဓမ္မ၊၄။၁။၂၀၁။

အသုစိဋ္ဌာန (န) [အသုစိ+ဋ္ဌာန] မစင်ကြယ်
သော - အရပ် - ဋ္ဌာန။ အသုစိဋ္ဌာနေ ဂါမနိ-
ဏန္တေန ဇာတာနိ။ အဘိ၊၄။၂။၂၂၂။ သာ-
ရတ္ထ၊၂။၁၇၃။ (-သာရတ္ထ၊၁။၂၇၆။ ဒီ၊
၃။၁၅၇။)

အသုစိတရ (တိ) [အသုစိ+တရ] သာ၍မစင်
ကြယ်သော၊ အလွန်မစင်ကြယ်သော။ တာနိ
ဝဏမုခါနိ အသုစိတရနိ စေဝ ဟောန္တိ။ မ၊
၂။၁၇၇။ (-မ၊၄။၃။၁၅၂။)

အသုစိတရသဘာဝ (ပု) [အသုစိတရ+သဘာဝ]
သာ၍မစင်ကြယ်သော သဘော။ အသုစိ-
တရသဘာဝမဿ ဒေသေန္တော။ ထေရ၊၄။၂။
၁၂၁။

အသုစိဒုဂ္ဂန္ဓ (တိ) [အသုစိ+ဒုဂ္ဂန္ဓ] စင်လည်းမစင်
ကြယ် မကောင်းသော အနံလည်း ရှိသော။
ဝေ အသုစိဒုဂ္ဂန္ဓံ ဇေယျံ ပဋိက္ခလသမာဒါနံ။
ထေရ၊၄။၂။၄၇၉။

အသုစိဒုဂ္ဂန္ဓဇေယျ (တိ) [အသုစိဒုဂ္ဂန္ဓ+ဇေယျ]
စင်လည်း မစင်ကြယ် မကောင်းသောအနံ၊
လည်း ရှိ စက်ဆုပ်ဖွယ်လည်း ဖြစ်သော။
အသုစိဒုဂ္ဂန္ဓဇေယျာနိ အဿူနိ ပဉ္စရန္တိ။
ပေဘိ၊၄။၁၁၇။ (-သာရတ္ထ၊၂။၂၉၅။ သံ၊
၂။၁၇၅။)

အသုစိဒုဂ္ဂန္ဓဇေယျပဋိက္ခလ (ကု)လ (တိ) [အ-
သုစိဒုဂ္ဂန္ဓဇေယျ + ပဋိက္ခလ] စင်လည်း
မစင်ကြယ် မကောင်းသော အနံလည်းရှိ
စက်ဆုပ် ရွံရှာဖွယ်လည်း ဖြစ်သော။ အယံ
အဋ္ဌိသမ္ဘာတော... ဆဝိယာ ပဋိစ္စန္ဓော အ-
သုစိဒုဂ္ဂန္ဓဇေယျပဋိက္ခလော၊ ထေရ၊၄။၂။၃။
(-ဝိသုဒ္ဓိ၊၇။၂၁၀။)

အသုစိဒုဂ္ဂန္ဓဇေယျပဋိက္ခလသဘာဝ (တိ) [အ-
သုစိဒုဂ္ဂန္ဓဇေယျပဋိက္ခလ+သဘာဝ] စင်

လည်းမစင်ကြယ် မကောင်းသောအနံ့လည်းရှိ စက်ဆုပ် ရွံရှာဖွယ် သဘောလည်း ရှိသော။ အသုစိ ဒုဂ္ဂန္ဓ ဇေဂ္ဂန္ဓ ပဋိက္ခန္ဓာလ သဘာဝေန လှမိနာ ကာယေန ဥက္ကဏ္ဍာမိ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၆၉။

အသုစိဒုဂ္ဂန္ဓဇေဂ္ဂဘာဝသတ္တက္ခန္ဓာ (န) [အသုစိ-ဒုဂ္ဂန္ဓဇေဂ္ဂ + ဘာဝ + သတ္တက္ခန္ဓာ] မစင်ကြယ်သည်၏ အပြစ် မကောင်းသောအနံ့ ရှိသည်၏အပြစ် စက်ဆုပ်ဖွယ်၏ အပြစ်ကို ကောင်းစွာ မှတ်ခြင်း။ ဗဟုလံ သရီရဿ အသုစိဒုဂ္ဂန္ဓဇေဂ္ဂဘာဝသတ္တက္ခန္ဓာတော အတိဏ္ဏံ ကာယသဘာဝဒဿနံ၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။ ၁၀၁။

အသုစိနိဿန္တန (န) [အသုစိ + နိဿန္တန] အညစ်အကြေး၏ ယိုစီးခြင်း။ တဟိံ တဟိံ အသုစိနိဿန္တနေန စ အဝဿုတေ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၁။

အသုစိပဋ္ဌရဏ (တိ) [အသုစိ+ပဋ္ဌရဏ] အညစ်အကြေးကို ယိုစီးစေတတ်သော။ အသုစိ-ပဋ္ဌရဏတော... မဟန္တော ဂဏ္ဍော ဝိယာတိ မဟာဂဏ္ဍော။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၉၉။ (-စူဠနိ၊ဋ္ဌ။ ၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။ ၄၁၉။)

အသုစိပဋ္ဌရဏက (တိ) [အသုစိပဋ္ဌရဏ+က] အညစ်အကြေးကို ယိုစီးစေတတ်သော။ အထဝါ ဝဿတိတိ ဝသလော... အသုစိပဋ္ဌရဏကန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၃၇။

အသုစိပကံ (န) [အသုစိ + ပကံ] မစင်ကြယ်သော ညှန်။ မာတုကုစ္ဆိသင်္ခါတေ အသုစိ-ပကေ ဇာတတ္တာ ပကံဘေတံ။ သံ၊ဋီ၊၁။ ၉၇။

အသုစိပဋိပဋိတ (တိ) [အသုစိ+ပဋိပဋိတ] မစင်မကြယ် စက်ဆုပ်ဖွယ်ဖြင့် နှိပ်စက်အပ်သော။ အသုစိပဋိပဋိတော နာမ သော ဟောတိ မာဏဝကော ဝါ မာဏဝိကာ ဝါ။ အံ၊၂။ ၂၀၀။

အသုစိပရမဒုဂ္ဂန္ဓပဝနဝိစရိတ (တိ) [အသုစိ + ပရမ+ ဒုဂ္ဂန္ဓ+ ပဝန+ ဝိစရိတ] မစင်ကြယ်သော အလွန်မကောင်းသော အနံ့ရှိသော လေတို့၏ သွားလာ လှည့်ပတ်ရာ ဖြစ်သော။ အသုစိပရမဒုဂ္ဂန္ဓပဝနဝိစရိတေ အဓိမတ္တဇေဂ္ဂန္ဓေ ကုစ္ဆိပ္ပဒေသေ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၉၀။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။ ၆၀။

အသုစိပရိပ္ပရ (တိ) [အသုစိ+ပရိပ္ပရ] အညစ်အကြေး- ရွံရှာဖွယ်ရာ-တို့ဖြင့် ပြည့်သော။ အညဒတ္တ၊ အသုစိပရိပ္ပရေဝါယံ ကာယော။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၈။

အသုစိပါန (န) [အသုစိ + ပါန] သုက်ရည်ကို သောက်ခြင်း။ ကာယသံသဂ္ဂေန စောဠဂ္ဂဟ-ဏေန အသုစိပါနေန (ဂဠဂ္ဂဟဏံ ဟောတိ)။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၇၉။ (-ဝဇီရ။ ၇၁။)

အသုစိပုဉ္ဇ (ပု) [အသုစိ+ပုဉ္ဇ] အညစ်အကြေး-အစု-အပုံ။ ဧဝံ သရီရသညိတံ အသုစိ-ပုဉ္ဇံ ... ဇာနေယျ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၄၈၉။

အသုစိပုဏ္ဏ (တိ) [အသုစိ+ပုဏ္ဏ] အညစ်အကြေးဖြင့်ပြည့်သော။ အသကံ ပဋ္ဌရိတံ အသုစိ-ပုဏ္ဏံ။ ထေရီ၊၄၃၀။ အသုစိပုဏ္ဏံ နာနပ္ပကာရဿ အသုစိနော ပုဏ္ဏံ ဟုတုာ။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။ ၂၈၉။

အသုစိပူတိဂန္ဓိယ (တိ) [အသုစိ+ပူတိဂန္ဓိ + ဣက] မစင်ကြယ်သည်ဖြစ်၍ ပုပ်သောအနံ့ ရှိသော။ သမန္တတော ပဋ္ဌရတိ၊ အသုစိပူတိ-ဂန္ဓိယော။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။ ၃၅။

အသုစိပူရ (တိ) [အသုစိ+ပူရ] အညစ်အကြေးဖြင့် ပြည့်သော။ ပုဏ္ဏန္တိ အသုစိပူရံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၅၁။ သော စ ကေသာဒိအသုစိပရိပ္ပရေဝါ အာဟ “ပုဏ္ဏန္တိ အသုစိပူရ”န္တိ။ သံ၊ဋီ၊၁။ ၉၇။

အသုစိဘရိတ (တိ) [အသုစိ+ဘရိတ] အညစ်အကြေးဖြင့် ပြည့်သော။ နာနပ္ပကာရ-

ကေသာဒိအသုစိဘရိတော အယံ ကာယော-
တိ ပဿတိ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၂၃၃။ ထေရ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၁။ (- ထေရ၊ ဌ၊ ၂။
၁၁၊ ၁၉၉။)

အသုစိဘာဂတာ (တိ) [အသုစိ + ဘာဂ + တာ]
မစင်ကြယ်သော အဖို့အစု၏ အဖြစ်။ အသုစိ-
သင်္ခါတ-ကြည့်။

အသုစိဘာဝ (ပု) [အသုစိ + ဘာဝ] မစင်ကြယ်
သည်၏အဖြစ်။ ရသေ့သု ဂိဒ္ဓါ အသုစိဘာဝ-
မိဿိတာ။ သုတ္တန်၊ ၃။ ၁၆။ အသုစိဘာဝမိဿိ-
တာတိ တာယ ရသဂိဒ္ဓိယာ ရသပဋိလာ-
ဘတ္တာယ နာနပ္ပကာရမိစ္ဆာဇီဝသင်္ခါတအသု-
စိဘာဝမိဿိတာ။ သုတ္တန်၊ ၄။ ၁။ ၃၀၃။ (-
သုတ္တန်၊ ၄။ ၁။ ၂၄၀။ ထေရ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၇။ ဇာ၊ ဌ၊
၁။ ၃၂၃။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၀၇။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၇၆။)

အသုစိဘာဝမိဿိတ (တိ) [အသုစိဘာဝ +
မိဿိတ] (မိစ္ဆာဇီဝ-ဟုဆိုအပ်သော) မစင်
ကြယ်သည်၏ အဖြစ်နှင့် ရောနှောသော။
အသုစိဘာဝ-ကြည့်။

အသုစိဘာဝါပါဒန (န) [အသုစိဘာဝ + အာပါ-
ဒန] မစင်ကြယ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်စေ
ခြင်း။ ကာမရာဂေါ အသုစိဘာဝါပါဒနေန
စိတ္တဿ မက္ခန္ဓတော။ ထေရ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၃၈။

အသုစိမက္ခိတ (တိ) [အသုစိ + မက္ခိတ] အညစ်-
အကြေးဖြင့် လိမ်းကျံအပ်သော၊ အညစ်
အကြေးလူးသော။ သစေ ဟိ မမ ပါဒေါ
အသုစိမက္ခိတော ဘဝေယျ။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၂၉။
(- ဥဒါန၊ ဌ၊ ၂။ ၆၆။ ထေရ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၄၂။ ဝဇီရ၊
၂၃၈။)

အသုစိမုစ္ဆန (န) [အသုစိ + မုစ္ဆန] သုက်လွတ်
ခြင်း။ အတ္တနောပိ အသုစိမုစ္ဆနေန ပရိဋ္ဌာ-
ဟော ဝုပသမ္ပတိ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၁၉။

အသုစိမုတ္တိ (တိ) [အသုစိ + မုတ္တိ] သုက်လွတ်ခြင်း။
အသုစိမုတ္တိယာ ပရိဋ္ဌာဟော ဝုပသမ္ပတိ။
ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၁၉။

အသုစိမောစန (န) [အသုစိ + မောစန] သုက်ကို
လွှတ်စေခြင်း၊ သုက်လွတ်ခြင်း။ တဒါဟဏ္ဍေန
ဥပက္ကမိတွာ အသုစိ မောစေဟိတိ အသုစိ-
မောစနံ ကရေဟိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၅။ (- ရင်း-
သု၊ ၁။)

အသုစိမောစနဝတ္ထု (န) [အသုစိမောစန + ဝတ္ထု]
သုက်ကို လွှတ်စေခြင်းဟူသော အကြောင်း။
ဥပက္ကမိတွာ အသုစိမောစနဝတ္ထုသို့ ပညတ္တံ။
ကခါ၊ ၁၂။

အသုစိဝမန (န) [အသုစိ + ဝမန] အညစ်
အကြေးအန်ထွက်ခြင်း။ ဧဝံ သတ္တဟိ ဒွါရေဟိ
အသုစိဝမနံ ဝသေတွာ။ သုတ္တန်၊ ၄။ ၁။ ၂၃၉။

အသုစိဝိသ(သ)န္နန (န) [အသုစိ + ဝိသ(သ)-
န္နန] အညစ်အကြေးကို ယိုစီးစေခြင်း။
အသုစိဝိသန္နနတော စ မဟန္တော ဝကော
ဝိယာတိ မဟာဝကော။ ထေရ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၉၉။
သဝနန္တိ အသုစိဝိသန္နနံ။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၉၂။

အသုစိဝိသမမဂ္ဂ (တိ) [အသုစိ + ဝိသမ + မဂ္ဂ]
မစင်ကြယ် မညီညာသော လမ်းရှိသော။
သေနာသနံ တာဝ ရာဂစရိတဿ အစောတ-
ဝေဒိကံ... အသုစိဝိသမမဂ္ဂံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၄။

အသုစိသင်္က(သ)သရသမာစာရ (တိ) [အသုစိ
+ သင်္ကာ + သရ + သမာစာရ] မစင်ကြယ်
သည် ဖြစ်၍ - ယုံမှားတွေးတောဖွယ် - သံသ-
ယဖြစ်ဖွယ် - အကျင့်ရှိသော၊ သူ။ ပါပဓမ္မော
အသုစိသင်္က(သ)သရသမာစာရော။ မဟာ-
နိ၊ ၁။ ၇၈။ အသုစိသင်္ကသရသမာစာရေတိ
အညေဟိ “အယံ ဒုဿီလော”တိ သင်္ကာယ
သရိတဗ္ဗော အာစာရော သံယောဂေါ
တေဿာတိ အသုစိသင်္ကသရသမာစာရော။
သင်္ကာသရသမာစာရေတိ သင်္ကာရံ သံယော-
ဂံ ကတာပိ ပဋ္ဌန္တိ။ မဟာနိ၊ ဌ၊ ၂။ ၉၅။ (- အံ၊
၂။ ၄၉၅။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၀၈။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၈၁။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၈၀၊ ၃၇၄။ အံ၊ ဌ၊
၃။ ၁၉၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၈၆။)

အသုစိသင်္ခါတ (တိ) [အသုစိ + သင်္ခါတ] (က)
မစင်ကြယ်သော အဋ္ဌိအစုသို့ ရောက်သော။
(ခ) စင်ကြယ်ခြင်းမရှိ - မစင်ကြယ် - ဟူ၍
သိအပ်သော။ အသုစိ ဘော ကဿပ ဂုဏ-
ကူပေါ အသုစိ စေတ အသုစိသင်္ခါတော။ ဝိ၊ ၂။ ၂၅။ အသုစိသင်္ခါတောတိ အသုစိ-
ကောဋ္ဌာသဘူတော၊ အသုစိတိ ဉာတော
ဝါ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၃၉။ အသုစိသင်္ခါတံ အသုစိ-
ဘာဂတံ အတ္တနော သဘာဝတံ ဂတော
ပတ္တောတိ အသုစိသင်္ခါတောတိ အာဟ
“အသုစိကောဋ္ဌာသဘူတော”တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။
၃၅။

အသုစိသဉ္စယ (ပု) [အသုစိ + သဉ္စယ] အညစ်
အကြေးတို့၏ - အစုအဝေး - အပေါင်းအစု။
သရီရဉ္စိ (သရီရံ ဟိ) အသုစိသဉ္စယတော
ကုမ္ဘိတာနံ အာယဘူတတောတိ ကာ-
ယောတိ ဝုစ္စတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၃။ ခုဒ္ဒက၊
၄။ ၂၉။ ပဋိသန္ဓိ၊ ၁။ ၄၇၊ ၁၉၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၂၃၃။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂၉၉။)

အသုစိသန္တနီ (ထိ) [အသုစိ + သန္တနီ] အညစ်
အကြေးကို ယိုချွတ်သောကုန်။ နဝဟိ
သောတေဟိ ဝဏမုခေဟိ အသုစိသန္တနီ
သဝတိ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၄၇၆။

အသုစိသန္တိသိတသုခ (န) [အသုစိ + သန္တိသိတ-
+ သုခ] မစင်ကြယ်ခြင်း - အညစ်အကြေး -
ကို မှီသောချမ်းသာ။ အသုစိသုခ-ကြည့်။

အသုစိသမ္ပယောဂ (ပု) [အသုစိ + သမ္ပယောဂ]
အညစ်အကြေးနှင့် ယှဉ်ခြင်း။ အကုသလာ
ဓမ္မာ ဆုဂါဒိ အသုစိသမ္ပယောဂတော... ကုမ္ဘိ-
တေန အာကာရေန သယန္တိ။ မူလ၊ ၄။ ၂။ ၂၀။

အသုစိသဝန (န) [အသုစိ + သဝန] အညစ်
အကြေးတို့၏ ယိုစီးခြင်း။ အပရေန ပရိယာ-
ယေန သဗ္ဗသ္မာပိ ကာယာ အသုစိသဝန
ဒဿေန္တော။ သုတ္တန်၊ ၄။ ၂။ ၂၃၉။

အသုစိသီလ (တိ) [အသုစိ + သီလ] မစင်ကြယ်
သော - အလေ့အကျင့် - သီလ - ရှိသော။
ပါပံ နာမေတံ အသုစိသီလော ဝေ သမာ-
စရတိ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၂။

အသုစိသုခ (န) [အသုစိ + သုခ] အညစ်အကြေး
ကို မှီသော ချမ်းသာ။ မိဋ္ဌသုခန္တိ အသုစိသု-
ခံ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၉။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၂။ အသုစိသုခံ
ကာယာသုစိသန္တိသိတတ္တာ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၇၇။
အသုစိသုခန္တိ ကာယာသုစိသန္တိသိတတ္တာ
ကိလေသာသုစိသန္တိသိတတ္တာ စ အသုစိသန္တိ-
သိတသုခံ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၇။

အသုစိသေဒယူသ (ပု) [အသုစိ + သေဒ + ယူသ]
မစင်ကြယ်သော ချွေး - အစေး - အရည်။
နဝနဝတိယာ လောမက္ခပသဟဿေဟိ အသု-
စိသေဒယူသော ပဉ္စရတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၉။

အသုဇ္ဈန (န) [န + သုဇ္ဈန] မစင်ကြယ်ခြင်း။
ဝုဋ္ဌာနဒေသနာဟိ ပန အသုဇ္ဈနတော။ ဝဇီရ၊
၇၄။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၃၇။)

အသုဇ္ဈန္တ (တိ) [န + သုဇ္ဈန္တ] မစင်ကြယ်သော။
တဏှာ အသုဇ္ဈန္တံ ပဏ္ဍာနံ ပက္ခိပိတော တာပိ-
တဉာဏေနာပိ ဇောဝိတံ ဝုဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။
၁၉၄။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀။ စူဠနိ၊ ၄။ ၁၁၁။

အသုည (တိ) [န + သုည] မဆိတ်သုဉ်းသော။
အသုညော လောကော အရဟန္တေဟိ
အဿာ (ဝိ၊ ၂။ ၁၂၅။ မိလိန္ဒ ၁၃၃) တိ နဋ္ဌ-
ဝနံ သရဝနံ ဝိယ နိရန္တရော အဿာ။ ဝိ၊ ၄။
၂။ ၁၀၁။ (-စရိယာ၊ ၃၉၅။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၈။
ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၂၅။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၃။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂။ မ၊ ၄။
၄။ ၁၀၈။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၅။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၅။
ပေတ၊ ၄။ ၇၀။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၄၃၆။ စရိယာ၊
၄။ ၉၁။)

အသုညကပ္ပ (ပု) [အသုည + ကပ္ပ] အသုည-
ကမ္ဘာ၊ ဂုဏ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှ မဆိတ်သုဉ်း
သော ကမ္ဘာ။ ဒုဝိဇော ဟိ ကပ္ပေ၊ သုည-

ကပေါ အသုညကပေါ စာတိ။ ဗုဒ္ဓဝံဋ္ဌ။
၅၂၇။

အသုညတ (ပ) [န+သုညတ] မဆိတ်သုဉ်း
သည်၏ အဖြစ်၊ မဆိတ်သုဉ်းခြင်း။ အတ္တိ
စေဝိဒံ အသုညတံ။ မ၊ ၃။ ၁၄၇။ ကေတ္တန္တိ
ကေဘာဝံ၊ ကေ အသုညတံ အတ္တိတံ
အတ္တော၊ ကော အသုညဘာဝေါ အတ္တိတံ
ဝုတ္တံ ဟောတိ။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၀၈။ ကေဘာဝံ
ကေ အသုညတန္တိ ပစ္စုတ္တေ ဥပယောဂဝစနံ၊
ကေတ္တံ ကော အသုညတောတိ အတ္တော။
မ၊ ၄။ ၃။ ၁၂၂။

အသုဏန္တ (တိ) [န+သုဏန္တ၊ တိ-၌ အသုဏန္တိ]
မကြားသော၊ နားမထောင်သော။ အသု-
ဏန္တဿာပိ ကတောဝ ဟောတိ ဥပေါသ-
ထော။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၃၀။ အညေသံ ဝါ ဝုစ္စမာနံ
အသုဏန္တော။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၂၂၀။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၀၈။
သာ တဿ ဝစနံ အသုဏန္တိ ဝိယ ဟုတော။
ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၁၉၁။ (-မ၊ ၄။ ၁။ ၈၂။ မ၊ ၄။ ၂။
၁၆၅။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၇၀၊ ၂၇၃။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၇။
အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၁။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၈။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။
၄၆၊ ၁၂၂။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၃၀။ ထေရ၊ ၄။ ၂။
၁၅၀။ စရိယာ၊ ၄။ ၂။ ၃၁။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၂။
ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၂၆၉။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၁၀။ ဝိမတိ၊ ၁။
၁၉၁။ မ၊ ၄။ ၃။ ၇၇။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၅။)

အသုဏမာန (တိ) [န+သုဏမာန] မနာယူ
သော၊ နားမထောင်သော။ အနဿဝ (က)
အနက် ကြည့်။

အသုဏိတုကာမတာ (တိ) [န+သုဏိတုကာမ+
တာ] နားထောင်ခြင်းငှါ အလိုမရှိသည်၏
အဖြစ်၊ နားမထောင်လိုသည်၏ အဖြစ်။
အသောတုကမျတာ-ကြည့်။

အသုဏိတော (ကြိ၊ ဝိ) [န+သုဏိတော] နားမ
ထောင်မှု၍၊ မနာကြားမှု၍၊ ယမ ဝစနံ အ-
သုဏိတော ဣဓ ရဇံ ဥဋ္ဌာပေန္တိ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။

၄၂၉။ အဟံ ဝိယ ဣတ္ထရမေဝ ကာလံ
အသုဏိတော။ ဝိမာန၊ ၄။ ၂၀၃။

အသုတ (တိ) [န+သုတ] မကြားအပ်သော။
အသုတ-ကြည့်။

အသုတပရိကပ္ပန (န) [အသုတ+ပရိကပ္ပန]
မကြားအပ်-မရှိ-သောပုဂ္ဂိုလ်ကို ကြံစည်ခြင်း။
အသုတပရိကပ္ပနေန ပန ပယောဇနံ နတ္ထိတိ
“သန္တာတိ ပဒသမ္ပန္နော”တိ ဝုတ္တံ။ မ၊ ၄။ ၁။
၂၆၅။

အသုတပုဗ္ဗ (တိ) [န+သုတ+ပုဗ္ဗ] မကြားဘူး
သော။ တုမေဟိ မယံ ဗုဒ္ဓေါ ဓမ္မော သံ-
ဃောတိ အသုတပုဗ္ဗံ သာဝိတာ။ မ၊ ၄။ ၂။
၂၉၀။ (-ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၂။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၁။)

အသုတသဝန (န) [အသုတ+သဝန] မကြား
ဘူးသေးသောတရားကို ကြားနာခြင်း။ အ-
သုတသဝနာဒီနိ ပတ္တယန္တေနပိ ... သက္ကဋံ
ဥပဋ္ဌာတဗ္ဗော။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၄။

အသုတ္တ (န) [န+သုတ္တ] အစစ်အမှန်မဟုတ်
သော သုတ္တန်တရား၊ သုတ္တန်တရားအတု။
ပတိဝုပ္ပန္တိ အတ္တနော အဓိပ္ပါယာနရူပံ သုတ္တံ၊
သုတ္တပတိဝုပ္ပကံ ဝါ အသုတ္တံ။ မူ၊ ၄။ ၃။ ၄၈။

အသုတ္တက (တိ) [အသုတ္တ+က] ပါဠိတော်မှ
ကင်းသော။ နတ္ထိ ကိဉ္စိ အသုတ္တကံ။ ဝိ၊ ၅။
၃၇၂။ အသုတ္တကန္တိ သုတ္တဝိရဟိတံ၊ ဥသုတ္တံ
တတြ နတ္ထိတိ အဓိပ္ပါယော။ ဝဇီရ၊ ၅။ ၇၆။
အသုတ္တကန္တိ သုတ္တဝိရဟိတံ၊ သုတ္တတော
အပနိတံ နတ္ထိတိ အတ္တော။ သာရတ္ထ၊ ၃။
၄၉၀။

အသုတ္တနာမက (တိ) [အသုတ္တ+နာမ+က၊ ထိ-
၌ အသုတ္တနာမိကာ] သုတ်ဟူသော အမည်-
မရှိ-ကိုမရ-သော။ အသုတ္တနာမကဉ္စိ ဗုဒ္ဓဝစနံ
နာမ အတ္ထိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၆။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၇။
တတ္ထေဝ အာဂတာနံ အသုတ္တနာမိကာနံ

သုဒ္ဓိကဂါထာနံ ဂါထကံသင်္ဂဟဉ္စ ဒဿယိသတိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၉၆။ သိ၊ ချီ၊ ၁။ ၁၂။
(-ဒိ၊ ချီ၊ ၂။ ၁၆၆။ အံ၊ ချီ၊ ၂။ ၂၅၆။)

အသုတ္တန္တဝိနိဗ္ဗ (တိ) [န + သုတ္တန္တဝိနိဗ္ဗ] ပါဠိတော်တို့၌ မပ္ပိတပရိယောဂ၊ (သုတ်၊ အဘိဓမ္မာ) ပါဠိသို့ မတင်အပ် - (သုတ်၊ အဘိဓမ္မာ) ပါဠိတော်တို့၌ မပါ-သော။ အသုတ္တန္တဝိနိဗ္ဗ ပါဠိဝိနိဗ္ဗတ္တံ ဩက္ခန္တိကဓမ္မဒေသနံ ကတူတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၁၇။ အသုတ္တန္တဝိနိဗ္ဗန္တိ သုတ္တန္တေသု အနိဗ္ဗာ၊ ပါဠိအနာရဋ္ဌန္တိ အတ္ထော။ ... အထ ဝါ အသုတ္တန္တဝိနိဗ္ဗန္တိ သုတ္တာဘိဓမ္မပါဠိအနာရဋ္ဌာဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၁။ (-ဝဇီရ၊ ၇။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၀၄။)

အသုတ္တဘာဝ (ပု) [အသုတ္တ + ဘာဝ] သုတ္တန် ပါဠိ အစစ်မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်။ န စေ သုတ္တေ ဩသရန္တိ ... တဿ အသုတ္တဘာဝတော။ ဒိ၊ ချီ၊ ၂။ ၁၆၉။

အသုတ္တမယ (တိ) [န + သုတ္တ + မယ] ချည်ပြင်း-မပြုအပ်-မရက်လုပ်အပ်-သော။ အသုတ္တမယံ ပသာဓနံ ရဇတေန သုတ္တကိစ္စံ ကရိသု။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၄၉။

အသုတ္တမယိက (တိ) [န + သုတ္တမယိက] ချည်တို့ပြင်း-မပြု - မရက် - အပ်သော။ ပါရုပနတ္ထာယ အသုတ္တမယိကံ သုမနုပ္ပပဋ္ဌံ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၃။ အသုတ္တမယိကန္တိ ကပ္ပဓုက္ခတော နိဗ္ဗတ္တဝိဗ္ဗဒုဿတ္တာ သုတ္တေဟိ န ကတန္တိ အသုတ္တမယိကံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၂၄။ အသုတ္တမယိကန္တိ သုတ္တေဟိ အဗဒ္ဓံ ဒိဋ္ဌသုမနုပ္ပပေတေဝ ကတံ သုမနုပ္ပပဋ္ဌံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၈။

အသုတ္တသဘာဝ (တိ) [န + သုတ္တသဘာဝ] သုတ်၏သဘော မရှိသော။ တဏှာ စ သတိ အသုတ္တသဘာဝါနေဝ ဂေယျင်္ဂါဒိနိ(သိယံ)။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၉၃။ နေတ္ထိ၊ ချီ၊ ၂။

အသုတ္တာရဋ္ဌ (တိ) [န + သုတ္တာရဋ္ဌ] ချည်ပြင်း-မသိ-မချုပ်-အပ်သော။ သုတ္တံ စ သုတ္တဝဋ္ဌံ စာတိ သုတ္တာရဋ္ဌဉ္စ အသုတ္တာရဋ္ဌဉ္စ ပသာဓနံ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၃၈၂။

အသုတ္တာ (ကြိ ဝိ) [န + သုတ္တာ] မကြား-မကြားနာ-မရှိ။ ဝစနံ အသုတ္တာ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၁၁။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၁၁၄-၅။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၇၈။ ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၁၂၄။ ဖုဇေ အသုတ္တာဝ ဂတော။ ဒိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၇၈။ (-အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၃၅။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၂။ ဣတိဝုတ်၊ ဌ၊ ၁၄။ ဇာ၊ ဌ၊ ၅။ ၅၃၈။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၀၆။ သိ၊ ချီ၊ ၂။ ၃၇၂၊ ၃၈၃။)

အသုဒ္ဓ (တိ) [န + သုဒ္ဓ] မစင်ကြယ်သော။ သု။ အန္တော အသုဒ္ဓါ ဗဟိ သောဘမာနာ။ သံ၊ ၁။ ၇၉။ မဟာနိ။ ၃၅၅။ အန္တော အသုဒ္ဓါတိ အဋ္ဌန္တရတော ဓဂါဒိဟိ အပရိသုဒ္ဓါ။ မဟာနိ၊ ဌ၊ ၃၈။ (-ဝိ၊ ၁။ ၂၅၃-၅။ ဝိ၊ ဌ၊ ၆။ မ၊ ၁။ ၂၂၅။ မ၊ ၂။ ၂၉၂။ နေတ္ထိ၊ ဌ၊ ၁။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၆၇-၈။ ဝိ၊ ဌ၊ ၄။ ၂၅။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၂။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၉၅။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၁။ ၇၇။ အပ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၈၇။ မဟာနိ၊ ဌ၊ ၁၈၅။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၀၇။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၉၃။ မူလ၊ ဌ၊ ၁။ ၇၉။)

အသုဒ္ဓကမ္မ (တိ) [အသုဒ္ဓ + ကမ္မ] မစင်ကြယ်သော အမှုရှိသော။ အသုဒ္ဓကမ္မာ ကယိနော ဒဒန္တိ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၉၀။ အသုဒ္ဓကမ္မာတိ ကိလိဋ္ဌကာယဝစိမနောကမ္မာ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၆။ ၁၃၇။

အသုဒ္ဓကာလ (ပု) [အသုဒ္ဓ + ကာလ] မစင်ကြယ်သော-အချိန်-အခါ။ အန္တော အသုဒ္ဓကာလော ဝိယ အဋ္ဌန္တရေ သီလာနံ အပရိသုဒ္ဓကာလော။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၇၁။

အသုဒ္ဓစိတ္တ (န) [အသုဒ္ဓ + စိတ္တ] (၁) မစင်ကြယ်သော စိတ်။ (တိ) (၂) မစင်ကြယ်သော စိတ်ရှိသော။ သု။ (၁) အသုဒ္ဓစိတ္တေန ပန ဂဟိတတ္တာ ဒုက္ခဋ္ဌံ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၀၆။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၁၀။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၉၀။) (တိ) (၂)

ပဌမဗ္ဗိ အသုဒ္ဓါစိတ္တဿ ပန ပဋိဿဝေ ပါစိတ္တိ-
ယံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၊၃၅၄။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။ ၂၂၁။

အသုဒ္ဓါစိတ္တတာ (ထိ) [အသုဒ္ဓါစိတ္တ+တာ] မစင်
ကြယ်သော စိတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်။ အယံ
အသုဒ္ဓါစိတ္တတာယ လိင်္ဂမတ္တဿေဝ ထေနိ-
တတ္တာ လိင်္ဂထွေနေကော နာမ။ ကင်္ခါ။ ၁၀၄။
(- သာရတ္ထ၊ ၂၊ ၁၅၀။)

အသုဒ္ဓါဇိဝိ (တိ) [အသုဒ္ဓါ+ဇိဝ+တိ] မစင်
မကြယ်- မကောင်းသဖြင့် - အသက်ရှိသော၊
သူ။ အသုဒ္ဓါဇိဝိနော ပရိဝါရယုတ္တာ မနဿာ
ဥဂ္ဂကိစ္စတာယ ဥဂ္ဂါတိ ဝုစ္စန္တိ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊ ၂။
၅၂၁။

အသုဒ္ဓါဒိဋ္ဌိ (တိ) [အသုဒ္ဓါ+ဒိဋ္ဌိ] (အာပတ်မှ)
မစင်ကြယ်ဟု အယူရှိသော၊သူ။ တဉ္စေ အ-
သုဒ္ဓါဒိဋ္ဌိ သမာနော...ဝဒေတိ။ ဝိ၊၁။ ၂၅၄။
(- ဝိ၊၁။ ၂၅၅။ ဝဇီရ။ ၁၉၈။ ဝိမတိ၊ ၁။
၂၉၂။)

အသုဒ္ဓါဒိဋ္ဌိက (တိ) [အသုဒ္ဓါဒိဋ္ဌိ+က] (အာပတ်
မှ) မစင်ကြယ်ဟု အယူရှိသော၊သူ။ တထာ
အသုဒ္ဓါဒိဋ္ဌိကောပိ အသုဒ္ဓါ အသုဒ္ဓါဒိဋ္ဌိ အမူလ-
ကေန စောဒေတိ။ ဝဇီရ။ ၁၉၈။

အသုဒ္ဓါပ(ပု)ယောဂ (တိ) [အသုဒ္ဓါ+ပယောဂ]
မစင်ကြယ်သော-လုံ့လ-ပယောဂ-ရှိသော၊
သူ။ အသုဒ္ဓါပ(ပု)ယောဂတာယ ဒုဿိလော။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၅၇။ အံ၊ဋီ၊ ၂။ ၈၀။

အသုဒ္ဓါပရိသင်္ကတ (တိ) [အသုဒ္ဓါ+ပရိသင်္ကတ]
မစင်ကြယ်သော-အရာဌာန မဟုတ်သည်၌
ဖြစ်သော - သံသယဖြင့် ယုံမှား တွေးတော
အပ်သော၊ အခြေအမြစ် ကင်းမဲ့စွာဖြင့်
သို့လောသို့လော တွေးတောခံရသော၊ သူ။
ဒိဋ္ဌိ ပဋိစ္စ န ဥပေတိ၊ အသုဒ္ဓါပရိသင်္ကတော။
ဝိ၊၅။ ၂၇၂။ တသ္မာ အသုဒ္ဓါပရိသင်္ကတော
ဟေတု၊ အမူလကပရိသင်္ကတောတိ အ-
တ္ထော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၂၀၃။ အသုဒ္ဓါပရိသင်္က-

တောတိ အသုဒ္ဓါယ အဋ္ဌာနေ ဥပ္ပန္နာယ
ပရိသင်္ကတာယ ပရိသင်္ကတော။ ဝိမတိ၊ ၂။
၂၉၈။

အသုဒ္ဓါဘက္ခ (တိ) [အသုဒ္ဓါ+ဘက္ခ] မစင်ကြယ်
သော အစာရှိသော၊သူ။ အသုဒ္ဓါဘက္ခောသိ
ဇောနုပါတိ။ ဇာ၊၁။ ၁၅၅။ အသုဒ္ဓါဘက္ခော-
သိတိ တုံ ထေနေတော ဝဉ္စေတော ဘက္ခန-
တော အသုဒ္ဓါဘက္ခော အသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။
၄၉၇။

အသုဒ္ဓါလဒ္ဓိ (တိ) [အသုဒ္ဓါ+လဒ္ဓိ] (၁) မစင်
ကြယ်သူဟု - အာပတ်သင့်နေသူဟု - ယူဆ
ခြင်း။ (တိ) (၂) မစင်ကြယ်သော အယူရှိ
သော။ (၁) ထေရဿ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ...
အသုဒ္ဓါလဒ္ဓိ ဥပ္ပန္နာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၁၇၆။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။
၃၁၂။ (တိ) (၂) အသုဒ္ဓါလဒ္ဓိတာယ ပန
သဗ္ဗာ ဒိဋ္ဌိယေဝ ဇာတာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၁။
အသုဒ္ဓါလဒ္ဓိတာယာတိ “အတ္တိ ဇီဝေါ၊ သော
စ သိယာ နိစ္စော၊ သိယာ အနိစ္စော”တိ
ဝေမာဒိအသုဒ္ဓါ(မလိန)လဒ္ဓိတာယ။ ဝိ၊ဋီ၊၁။
၂၃၀။ သိ၊ဋီ၊သင်္ဂ၊ ၂။ ၅၂။

အသုဒ္ဓါလဒ္ဓိက (တိ) [အသုဒ္ဓါလဒ္ဓိ+က] မစင်
ကြယ်သူ- အာပတ်သင့်သူ-ဟု အယူအဆရှိ
သော။ ထေရေပိ “အယံ မယံ အသုဒ္ဓါလဒ္ဓိ-
ကော ဇာတော”တိ သလ္လက္ခေတော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊
၂။ ၂၁၅။

အသုဒ္ဓါသညာ (တိ) [အသုဒ္ဓါ+သညာ] မစင်
ကြယ်ဟု မှတ်ထင်ခြင်း။ အသုဒ္ဓါသညာယ
စောဒေန္တော သမူလကေန စောဒေတိ နာမ။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၇၄။ (- ဝဇီရ။ ၂၉၂။)

အသုဒ္ဓါသညီ (တိ) [အသုဒ္ဓါသညာ+ဤ] မစင်
ကြယ်ဟူ၍ မှတ်ထင်ခြင်းရှိသော၊သူ။ အသုဒ္ဓါ-
သညီ ဝေါဟံ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ သိယာ။ ဝိမတိ၊
၁။ ၂၉၂။

အသုဒ္ဓသီလ (တိ) [အသုဒ္ဓ+သီလ] မစင်ကြယ်
သော သီလရှိသော၊ သူ။ အသုဒ္ဓသီလော ဒုပ္ပ-
ညော၊ စိတ္တေကုဉ် န ဝိဒ္ဓတိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၄၁၆။

အသုဒ္ဓဟေတု (ပု) [န+သုဒ္ဓ+ဟေတု] စင်ကြယ်
ခြင်း၏ အကြောင်းမဟုတ်သော အကုသိုလ်။
ယဒီတိအာဂ္ဂိ ခါရုဈာပနဿ ဗဟိဒ္ဓဘာဝ-
သာနေ အသုဒ္ဓဟေတုနံ ပဋိပက္ခဘာဝတော
တဿ။ သံ၊ ၇။ ၂၆၂။

အသုဒ္ဓါသယ (တိ) [အသုဒ္ဓ+အာသယ] မစင်
ကြယ်သော - အာသယ တရား - အတွင်း
ဇာတ်ခံ တရား-ရှိသောသူ။ အသုဒ္ဓါသယ-
တာယ ပါပဓမ္မော။ အဘိဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၇။ အံ၊ ဇိ၊
၂။ ၈၀။

အသုဒ္ဓိ (ထိ) [န+သုဒ္ဓိ] (၁) မစင်ကြယ်သော
တရား၊ အကုသိုလ်တရား။ (၂) မစင်ကြယ်
ခြင်း။ (၁) သုဒ္ဓိ အသုဒ္ဓိ ပစ္စုတ္တံ၊ နာညော
အညံ ဝိသောဓယေ။ အဘိ၊က။ဥဂ္ဂ။ ဓမ္မ၊
ဥဂ္ဂ။ မဟာနိ၊၂၅။ ကုသလဓမ္မသင်္ခါတာ သုဒ္ဓိ
အကုသလဓမ္မသင်္ခါတာ စ အသုဒ္ဓိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၀၁။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၉၁။ (-သုတ္တနိ၊၄၁၉။
မဟာနိ၊၂၄၃။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၄။ မဟာနိ၊
ဋ္ဌ၊၃၂၂။) (၂) တတ္ထ အာဂမနာသ သုဒ္ဓိယာ
ဝါ အသုဒ္ဓိယာ ဝါ ဝိသေသပ္ပယောဇနံ န
ဒိဿတိ။ သာရဟ္တာ၊၂။၄၀၇။ (-ဝိမတိ၊၁။
၃၂၉။)

အသုဒ္ဓိဓမ္မ (တိ) [အသုဒ္ဓိ + ဓမ္မ] မစင်ကြယ်သော
တရားရှိသော။ သူ။ ပရံ ဝဇံ ဗာဏမသုဒ္ဓိဓမ္မံ၊
သုတ္တနိ။ ၄၁၇။ မဟာနိ။ ၂၃၄-၅။ သောပိပရံ
“ဗာလော ဝ အသုဒ္ဓိဓမ္မော ဝ အယ”န္တိ
ဝဒန္တော။ သုတ္တနိ။ ၄၁၂။ ၂၂၂။ မဟာနိ။ ၄၁
၃၂၀။

အသွဒ္ဓိမဂ္ဂ (ပု) [န+သုဒ္ဓိ+မဂ္ဂ] စင်ကြယ်ခြင်း
၏ အကြောင်းမဟုတ်သော အကျင့် (မှား
ယွင်းသော အကျင့်)။ အညေန အသွဒ္ဓိမဂ္ဂေန
မိစ္ဆာပဋိပဒါယ နရော သုဇ္ဈတိ၊ မဟာနိဗ္ဗာန်။

ဝေံ သန္တေ အရိယမဂ္ဂတော အညေန ဓာသ္မိံ
မဂ္ဂေနဝ သော သုဇ္ဈတိံသုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၂၄၂။
မဟာနိ၊ဌ၊၁၈၆။ (- ထေရ၊ဌ၊၂။၂၈၉။
သာရတ္ထ ၁။၂၂၁။ ဝိမတိ ၁။၄၆။ ဒီ၊ဋီ၊၁။
၁၈၄။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၄၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။
၂၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၂၇။)

အသုဒ္ဓိဟေတုဘူတ (ပု) [အသုဒ္ဓိ + ဟေတု +
ဘူတ] မစင်ကြယ်ခြင်း၏ အကြောင်းပြစ်
သော။ ဒုဝိဿောပိ အာသယဿ အသုဒ္ဓိ-
ဟေတုဘူတာနံ ကိလေသာနံ ဒုရိဘာဝေန
သုဒ္ဓိ။ သံ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၅၉။

အသန္တရ (တိ) [န+သန္တရ] မကောင်းသော၊
အညံ့စားဖြစ်သော။ ယေသံ တေယေဝ သဒ္ဓါ-
ဝယော အာကာရာ အသန္တရာ၊ တေ ဒွါကာ-
ရာ၊ ဝိဠာဉ။ ၂၄၄။ (-ဝိဠာဉ။ ၄၀၂။ ဝိဠာဉ။
ဇုဂ၊ သိက္ခ။ မ၊ ဝိဠာဉ။ ၇၀။ မ၊ ဝိဠာဉ။ ၇၁။ သံဠာ-
ဉ။ ၁၅၆။ သံဠာဉ။ ၂၁၅၀။ သံဠာဉ။ ၂၃၀။ အံ-
ဠာဉ။ ၆၀။ အသိဠာဉ။ ၂။ ၃၄၄။ ခုဒ္ဓက ဠ။ ၁၀၀။
ဥဒါန၊ ဠ။ ၁၄၀။ သုတ္တနိ၊ ဠ။ ၁။ ဂဉ၊ ၁၇၂။
ထေရ ဠ။ ၂။ ၁၅၀။ မဟာနိဠာဉ။ ၁၇၂။ ၂၇၂။
ဇောဠာဉ။ ၄။ ၇၂။ ဇောဠာဉ။ ၆။ ၇၂။ မဟာနိဠာဉ။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၁။ ၇၂။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၇၂။ သီလိ၊ သစ်၊ ၂။
၄၁၇။ ဝိလိ၊ ၂။ ၆၂။ အံ၊ ၇၂။ ၇၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၇၂။
၂။ ၄၇၂။)

အသုန္တရဆဝိဝဏ္ဏ (တိ) [အသုန္တရ+ဆဝိ+ဝဏ္ဏ]
မတင့်တယ်သော အရေအဆင်း ရှိသော၊ သူ။
ဝိဗ္ဗသရီရဝဏ္ဏန္တိ အသုန္တရဆဝိဝဏ္ဏဉ္စေ အ-
သုန္တရသက္ကာနဉ္စ။ သံ၊ ၃။ ၂၊ ၁၉၆။

အသုန္တရဝဏ္ဏ (တိ) [အသုန္တရ+ဝဏ္ဏ] မတင့်
တယ်သော အဆင်းရှိသောသူ။ ခုဗ္ဗဏ္ဏ
(သာရဏ္ဏ၊ ၁။ ၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၂၉)-
ကြည့်။

အသန္တရသဏ္ဌာန (တိ) [အသန္တရ+သဏ္ဌာန]
မတင့်တယ်သော - အသွင် - သဏ္ဌာန် - ရှိ
သောသူ။ အသန္တရသဝိဝဏ္ဏကြည့်။

အသုပန (န) [န+သုပန] မအိပ်ခြင်း။ ဣမာယ ဝါတာယ ဣမံ ဣဿာယ အသုပနံ ကေယေ-
ဝ ပရာဘဝမုခံ ဝုတ္တံ။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၅၅။
(-အဘိ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၃၀။)

အသုပိတော (ကြိ၊ ဝိ) [န+သုပိတော] မအိပ်မှု၍။
ဝေ အသုပိတော သုခံ သုပတိ။ အံ၊ ၄၊ ၃၊ ၃၄၅။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၀၅။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၈၂။

အသုပ္ပတိကာရတာ (ထိ) [န+သုပ္ပတိကာရ+
တာ] ကောင်းစွာ မကုစားနိုင်သည်၏အဖြစ်။
“ကဿာ”တိအာဒိနာ သန္တာပဒုက္ခာနံ အ-
သုပ္ပတိကာရတံ အာဟ “ယေန ဝါ ပကာ-
ရေနာ”တိ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၃၇။

အသုပ္ပတိဋ္ဌိတတာ (ထိ) [န+သုပ္ပတိဋ္ဌိတ+တာ]
ကောင်းစွာမတည်သည်၏အဖြစ်။ ဝိပါရိကမ္ပိ
ဇဝနံ ဝိယ အနေကက္ခတ္တံ အပ္ပဝတ္တိယာ
အသုပ္ပတိဋ္ဌိတတာယ ဝါ။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၁၇၁။

အသုပ္ပသန္န (တိ) [န+သုပ္ပသန္န] မကြည်လင်
သော။ တဿာ ယံ ဝုတ္တံ “တဿ အသုပ္ပ-
သန္နတ္တာ တန္တိဿိတာ စ စိတ္တပ္ပဝတ္တိ အသုပ္ပ-
သန္နာ ဟောတိ”တိ။ ဝဇီရ၊ ၁၇၈။

အသုပ္ပသန္နဝနိနိဿိတဒီပပ္ပဘာ (ထိ) [အသုပ္ပ-
သန္န+ဝနိ+နိဿိတ+ဒီပ+ပဘာ] မကြည်
လင်သော မီးစာကို မှီသော ဆီမီးအရောင်။
တတော တန္တိဿိတာပိ စိတ္တပ္ပဝတ္တိ (န သုပ္ပ-
သန္နာ) အသုပ္ပသန္နဝနိနိဿိတဒီပပ္ပဘာ ဝိယ။
ဝဇီရ၊ ၁၇၈။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၁၃။ အံ၊ ၄၊ ၃။
၇၀။

အသုဘ (တိ) [န+သုဘ] (၁) မတင်တယ်
သော၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်ဖြစ်သော၊ အာရုံ (အ-
သုဘအာရုံ)။ (အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းဖြစ်သော
ဥဒ္ဓုမာတက စသော ဆယ်မျိုးသော သူသေ
ကောင်၊ ဆံပင်အမွေးစသော ၃၂-ပါးသော
ကောဋ္ဌာသတို့သာမက တေဘူမကသင်္ခတ-
တရားအားလုံးပင် ကိလေသာအညစ်အကြေး

တို့ ယိုစီးရာဖြစ်သောကြောင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်
အသုဘအာရုံများဖြစ်သည်။ အသုဘကမ္မဋ္ဌာန
(က) အနက်လည်း ကြည့်။) (၂) အသုဘ-
ဟူသော-မာတိကာပုဒ်-ခေါင်းစဉ်ပုဒ်။ (၁)
အသုဘေ သုဘန္တိ . အာဘောဂေါ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။
၂၃၆။ အသုစိသဘာဝတာယ အသုဘေ။
သဗ္ဗမ္ပိ ဟိ တေဘူမကံ သင်္ခတံ ကိလေသာ-
သုစိပဉ္စရကတော “အသုဘ”န္တေ ဝ ဝတ္ထုမ-
ရဟတိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၂၃၂။ (-ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၂။ ဒီ၊ ၄၊
၁။ ၁၆၆၊ ၃၂၅။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၅၆၁၊ ၁၆၆။ ဒီ၊ ၄၊ ၃။
၁၅။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၆၆၊ ၂၇၈-၉၊ ၃၇၈၊ ၃၉၂။ မ၊ ၄၊
၂။ ၈၁။ မ၊ ၄၊ ၃။ ၉၇။ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၂၀၅။ သံ၊ ၄၊
၂။ ၁၈၃၊ ၂၉၃။ သံ၊ ၄၊ ၃။ ၁၇၇၊ ၂၉၇။ အံ၊ ၄၊ ၁။
၂၅၊ ၄၀၈။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၃၀၇။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၄၃-
၅။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၃၀၊ ၂၄၈။ အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၂၄၂။
ဓမ္မ၊ ၄၊ ၁။ ၄၈။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂။ ၄၂၁။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၁။
၁၄။ ဇာ၊ ၄၊ ၁။ ၁၉၈။ ဇာ၊ ၄၊ ၃။ ၅၀၆-၈-၉။
စူဠနိ၊ ၄။ ၂၂။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၈၊ ၉၂။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂။
၁၇၉၊ ၁၈၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၁၀၊
၂၈၉၊ ၃၂၆။ ဝဇီရ၊ ၁၄၅။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၅၃၊
၁၇၂။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၂၉။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၂၀၆၊ ၃၉၃။
သီ၊ ၄၊ ၁။ ၁၄၁၊ ၄၉၉။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၂၉၃။ ဒီ၊
၄၊ ၃။ ၁၂၊ ၁၉၄၊ ၂၃၈။ မ၊ ၄၊ ၃။ ၁၀၆။ သံ၊ ၄၊ ၂။
၁၃၃၊ ၁၆၈၊ ၄၁၅။ မူလဒီ၊ ၁။ ၄၅၊ ၁၀၇။) (၂)
အသုဘာယ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၈၆၊ ၈၈။
သံ၊ ၃။ ၂၇၉။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၂။ သံ၊ ၄၊ ၃။ ၂၉၇။
အသုဘာယာတိ အသုဘမာတိကာယ။ သံ-
ဝဏ္ဏေတဗ္ဗမာတိကဉ္စိ အပေက္ခိတော ဣတ္ထိလိင်္ဂေ
သာမိဝစနံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၀၇။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။
၁၇၃။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၅၁၉။)

အသုဘ (တိ) [(၁) အသုဘ+ဈာန။ ဈာန-ပုဒ်
ကျေ။ (၂) အသုဘ+ကမ္မဋ္ဌာန။ ကမ္မဋ္ဌာန-
ပုဒ် ကျေ။ (၃) အသုဘ+ဘာဝနာ။ ဘာဝ-
နာ-ပုဒ် ကျေ။ (၄) အသုဘ + အာကာရ။
အာကာရ-ပုဒ် ကျေ။] (၁) အသုဘဈာန်၊
ဥဒ္ဓုမာတက-စသော ဆယ်မျိုးသော သက်မဲ့

အသုဘ-နှင့် ဆံပင်-အမွေး-စသော ၃၂-
 ကောဋ္ဌာသ-ဟူသော သက်ရှိ အသုဘတို့၌
 အာရုံပြု၍ဖြစ်သော ဈာန်။ (၂) အသုဘ
 ဘာဝနာ၊ အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း (ပြခဲ့သော
 သက်ရှိ အသုဘ၊ သက်ရှိ အသုဘတို့ကို အာရုံ
 ပြု၍ စီးပြန်းပျိုးများမှု “ဥပစာရဘာဝနာ
 အပ္ပနာဘာဝနာ”ကိုပင် အသုဘဘာဝနာဟု
 ၎င်း၊ အသုဘ ကမ္မဋ္ဌာန်းဟု၎င်း ခေါ်သည်။
 အသုဘကမ္မဋ္ဌာန (၁) အနက်လည်းကြည့်။
 (၃) အသုဘ အခြင်းအရာ၊ အသုဘ အာရုံ၏
 မတင့်တယ်ပုံ၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်ဖြစ်နေပုံ အခြင်း
 အရာ။ (၁) အသုဘ (ဒီ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၆၈) ၏ အသု-
 ဘဇ္ဈာန် ဥတ္တရပဒလောပေန၊ တံ ယန ဝသသု
 အဝိညာဏကအသုဘေသု စ ကေသာဒိသု
 သဝိညာဏကအသုဘေသု စ ပဝတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။
 ဒီ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၁၆။ (-မ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၊ ၆။ အံ၊ ၄၊ ၁၊ ၃၊ ၆။
 အဘိ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၇၇။ မ၊ ၄၊ ၁၊ ၃၇၃။ မူလ၊ ၄၊ ၂၊
 ၁၅၈။) (၂) ခုကထာ ပဟာနာယ အသုဘာ
 ဘာဝေတဗ္ဗာ။ အံ၊ ၂၊ ၃၈၈။ ဥဒါန၊ ၁၂၀။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၊ ၁၁၁။ အသုဘာတိ အသုဘကမ္မဋ္ဌာ-
 နံ။ အံ၊ ၄၊ ၁၊ ၃၁၄။ အသုဘာတိ ကောဒသသု
 အသုဘကမ္မဋ္ဌာနေသု ယထာရဟံ ယတ္ထ
 ကတ္ထမိ အသုဘဘာဝနာ။ ဥဒါန၊ ၄၊ ၂၃၁။
 အသုဘ(မ၊ ၂၊ ၈၈) ၏ ဥဒ္ဓါမာတကာသိသု ဥပ-
 စာရပ္ပနံ။ မ၊ ၄၊ ၁၊ ၃၉၉။ (-သံ၊ ၁၊ ၁၉၀။ ပဋိသံ၊
 ၃၉၀။ သုတ္တနိ၊ ၃၂၉။ ထေရ၊ ၃၇၀။ နေတ္တိ၊
 ၂၄။ ဒီ၊ ၄၊ ၃၊ ၇၉။ အံ၊ ၄၊ ၃၊ ၂၇၇။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂၊
 ၂၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၊ ၃၆။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂၊ ၇၆။ ထေရ၊
 ၄၊ ၂၊ ၅၂၆။ နေတ္တိ၊ ၄၊ ၉၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၁၊
 ၁၃၃။) (၃) အသုဘာယ ဝဏ္ဏ (ဝိ၊ ၁၊ ၈၆-က။
 သံ၊ ၃၊ ၂၇၉) ၏ အသုဘာကာရသ...ဝိတ္ထာရံ
 ဘာသတိ။ ဝဇီရ၊ ၁၄၅။

သုဘကထာ (ထိ) [အသုဘ+ကထာ] (ဥဒ္ဓါ-
 မာတကာ သုသေကောဏ်-စသော) အသုဘနှင့်
 စပ်သော စကား၊ အသုဘ ကိုယ်ကောင်၏
 မတင့်မတယ် ရှိစေဖွယ် အခြင်းအရာကို ဖော်ပြ

အဘိဓာန် ၃-၆၈-ပ-မ-စ-သ-၈

ကြောင်း-ခန္ဓာကိုယ်၌ တပ်မက်တယ်တာမှု
 ကင်းကြောင်း-စကား။ အနေကပရိယာ-
 ယေန အသုဘကထံ ကထေတိ (ဝိ၊ ၁၊ ၈၆၊
 ၈၈။ သံ၊ ၃၊ ၂၇၈) တိ အနေကေဟိ ကာရ-
 ကေဟိ အသုဘာကာရသန္နသနပ္ပဝတ္တံ ကာ-
 ယဝိစ္ဆန္တနိယကထံ ကထေတိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၂၊ ၂။ သံ၊
 ၄၊ ၃၊ ၂၉၆။ အသုဘကထံ ကထေတိ (မဟာ-
 နိ၊ ၂၇၉) တိ ဥဒ္ဓါမာတကာဒိသဝိစံ အသုဘ-
 ပဋိသံယုတ္တကထံ အာစိကုတိ။ မဟာနိ၊ ၄။
 ၃၃၉။ (-မ၊ ၄၊ ၄၊ ၂၃၄။ သံ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၈၆။ သံ၊
 ၄၊ ၃၊ ၂၀၊ ၂၉၈။ အံ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၄၁။ ဣတိဝုတိ၊ ၄။
 ၂၇၄။ ထေရ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၉၇။ ဝဇီရ၊ ၁၄၇။ သာ-
 ရတ္ထ၊ ၂၊ ၁၈၀။ ကင်္ခါ၊ ၄၊ ၃၄၉။)

အသုဘကမ္မဋ္ဌာန (န) [အသုဘ+ကမ္မဋ္ဌာန] (က)
 အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း၊ အသုဘအာရုံ ကမ္မဋ္ဌာန်း၊
 စက်ဆုပ်ဖွယ် အသုဘအာရုံ (ဆံပင်-အမွေး-
 စသော ၃၂-ကောဋ္ဌာသနှင့် ဥဒ္ဓါမာတကာ-
 စသော သုသေကောဏ် ဆယ်မျိုးတည်း။
 အသုဘ (၁) အနက်လည်း ကြည့်။ (၈)
 အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း၊ အသုဘအာရုံမှစ၍ ကမ္မ-
 ဋ္ဌာန်း (ဆံပင်-အမွေး စသည်နှင့် ဥဒ္ဓါမာတကာ
 စသည်ကို အာရုံပြု စီးပြန်းပျိုးများ၍ ရအပ်
 သော ဥပစာရသမာဓိ၊ အပ္ပနာသမာဓိ၊ ဥပ-
 စာရဈာန်၊ အပ္ပနာဈာန်တည်း။ အသုဘ၊
 (၁) (၂) အနက်များလည်း ကြည့်။ သတ္တာ
 တေသံ စရိယဝသေန ခုကထာရိတဿ အသုဘ-
 ကမ္မဋ္ဌာနံ ဒေတိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၃၊ ၂၃၇။ အသုဘ-
 ကမ္မဋ္ဌာနံ ကောဒသဝိစံ အသုဘကမ္မဋ္ဌာနံ။
 ဒီ၊ ၄၊ ၃၊ ၂၇၇။ အသုဘကမ္မဋ္ဌာနံ ပါဒကံ က-
 တွာ (အံ၊ ၄၊ ၁၊ ၃၁) တိ ကေသာဒိအသုဘ-
 ကောဋ္ဌာသဘာဝနာယ ဥပစာရသမာဓိ
 အပ္ပနာသမာဓိံ ဝါ ပါဒကံ ကတွာ။ အသုဘ-
 ဝိသယံ ဥပစာရဇ္ဈာနာဒိကမ္မမေဝေတ္ထ ဥပရိ
 ပဝတ္တေတဗ္ဗဘာဝနာကမ္မဿ ကာရကဘာဝ-
 တော ဌာနန္တိ ကမ္မဋ္ဌာနံ။ အံ၊ ၄၊ ၁၊ ၈၁။
 အသုဘကမ္မဋ္ဌာန (သံ၊ ၄၊ ၃၊ ၃၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။

၂၅၉) နှိ အသုဘာရမ္မဏံ ဈာနမာဟ။ တံ ဟိ အသုဘေသု ယောဂကမ္မဘာဝတော ယောဂိ-
နော သုခဝိသေသာနံ ကာရဏဘာဝတော စ
“အသုဘကမ္မဋ္ဌာန” နှိ ဝုစ္စတိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၀။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၁၂။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၉၊ ၃၂၈။ သံ၊ ဋ္ဌ၊
၃။ ၄၀။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၀။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၂၊ ၃၇၇။
ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၆။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ၊ ၂၁၃။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၁၇၅။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၈။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၆။
ဝဇီရ၊ ၁။ ၁၄၉။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၅၅။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။
၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၃၃၊ ၂၀၆-၇။)

အသုဘကမ္မဋ္ဌာနနိဒ္ဒေသ (ပု) [အသုဘကမ္မဋ္ဌာန
+ နိဒ္ဒေသ] အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းကို အကျယ်
ညွှန်ပြရာအခန်း။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၇၃-၁၉၀။

အသုဘကမ္မဋ္ဌာနဘာဝနာရတ (တိ) [အသုဘ-
ကမ္မဋ္ဌာန + ဘာဝနာ + ရတ] အသုဘကမ္မ
ဋ္ဌာန်းကို ပူးများခြင်း၌ - နှစ်သက် - မေ့လျော့
- သော။ အသုဘကမ္မဋ္ဌာနဘာဝနာရတေ
ကလျာဏမိတ္တေ သေဝန္တဿာပိ။ ဣတိဝုတ်၊
၄။ ၄၀။

အသုဘကမ္မဋ္ဌာနာနန္တရ (တိ) [အသုဘကမ္မဋ္ဌာန
+ အနန္တရ] အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း၏ အခြားမဲ့
ဖြစ်သော၊ အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပြဆို၍ ပြီး
ဆုံးပြီးသော (အချိန်ကာလ)။ အသုဘာ-
နန္တရ-ကြည့်။

အသုဘကမ္မဋ္ဌာနာနုယောဂ (ပု) [အသုဘကမ္မ-
ဋ္ဌာန + အနုယောဂ] အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းကို
အားထုတ်ခြင်း။ အသုဘနိဝိတ္တာနုယောဂ-
ကြည့်။

အသုဘကမ္မဋ္ဌာနာနုယောဂပစ္စယ (ပု) [အသုဘ-
ကမ္မဋ္ဌာနာနုယောဂ + ပစ္စယ] အသုဘကမ္မ-
ဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်ခြင်းဟူသော အကြောင်း။
အသုဘကမ္မဋ္ဌာနာနုယောဂပစ္စယာ ပန
သလ္လက္ခေန္တော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၉၉။

အသုဘကမ္မိက (တိ) [အသုဘကမ္မ + ကိက]
အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းအမှု၌ ယှဉ်သော၊ အသုဘ
ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပူးများအားထုတ်သော၊ သူ။

အသုဘကမ္မိကတိဿတ္ထေရ (ပု) [အသုဘကမ္မိက-
+ တိဿတ္ထေရ] အသုဘကမ္မဋ္ဌာန် ကို ပူးများ
အားထုတ်သော တိဿထေရ်။ အသုဘကမ္မိက-
တိဿတ္ထေရော ခန္တုဋ္ဌိဿာဝိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၆။
မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၇၄။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၄၁။

အသုဘကမ္မိကတိဿတ္ထေရသမိသ (တိ) [အသု-
ဘကမ္မိကတိဿတ္ထေရ + သမိသ] အသုဘကမ္မ
ဋ္ဌာန်းကို ပူးများအားထုတ်သော တိဿ
ထေရ်နှင့်တူသော၊ သူ။ အသုဘကမ္မိကတိဿ-
တ္ထေရသမိသေ အသုဘဘာဝနာရတေ က-
လျာဏမိတ္တေ သေဝန္တဿာပိ ကာမစ္ဆန္တော
ပဟိယတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၆၈။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၆။
သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၂။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆။

အသုဘဇ္ဈာ(ဇ္ဈာ)န (န) [အသုဘ + ဈာန] အ-
သုဘဈာန်၊ အသုဘအာရုံရှိသော ပဌမဈာန်။
(အသုဘ ၂ (၁) အနက်နှင့် ယှဉ်ကြည့်။)
အသုဘဇ္ဈာနေ ရူပါဝစရော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆၈။
ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၅၉။ အသုဘဇ္ဈာနေတိ အသု-
ဘာရမ္မဏေ ပဌမဇ္ဈာနေ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၈၆။
(-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၄။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၆။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။
အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၇။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၄။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၇။
ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၈၃။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၉။ ပဋိသံ
ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၈။ ဝဇီရ၊ ၁။ ၁၄၉။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၄၆။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၈၀။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။
၄၄၁။ အနု၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၇၆။)

အသုဘဇ္ဈာနစိတ္တ (န) [အသုဘဇ္ဈာန + စိတ္တ]
အသုဘလျှင် အာရုံရှိသောဈာန်စိတ်။ တဿ
တံ အသုဘဇ္ဈာနစိတ္တံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၅။ အံ၊ ဋ္ဌ၊
၃။ ၇၅။

အသုဘဇ္ဈာနသမာပတ္တိ (တိ) [အသုဘဇ္ဈာန +
သမာပတ္တိ] အသုဘဈာန်သမာပတ်။ အသု-
ဘသမာပတ္တိ (မဟာနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၂) ကြည့်။

အသုဘဒဿန (န) [အသုဘ+ဒဿန] အသုဘ-မတင့်တယ်သည်-ကို-၉-မြင်-ခြင်း။ သိဝတိကဒဿန အသုဘဒဿန ခ "မရ-ဏဿတိ" ပဋိလသိဏာမိ"တိ ကမ္မဋ္ဌာနသိ-သေန ဂန္တိ ဝဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၇။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။ ၁၁။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၇၊၂၁၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၃။ သိ၊ဋ္ဌ၊သင်္ဂ၊၂။၈၃။)

အသုဘဒုက္ခဘာဝဒဿန (န) [အသုဘ+ဒုက္ခ+ဘာဝ+ဒဿန] အသုဘအဖြစ် ဒုက္ခအဖြစ်ကို ရှုမြင်ခြင်း။ အသုဘဒုက္ခဘာဝဒဿနာနိ မန္တတိကုပညေဟိ တဏှာစရိတေဟိ သုကရာနိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၉။

အသုဘဒေသနာ (ထိ) [အသုဘ+ဒေသနာ] အသုဘတရားကို ဟောခြင်း။ ယဿ ဂရုတ-ရာ အသုဘဒေသနာ သပ္ပါယာ။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ။ ၈။ (-ဝဇ္ဇိ၊၁။၁၄၇။ နေတ္ထိ၊ဝိ။၁၂၅။)

အသုဘဓာတု (ထိ) [အသုဘ+ဓာတု] မတင့်တယ်သောသဘော၊ အသုဘ-ဓာတ်။ အတ္တိ အာရသော အမုမိ ဝါ ရှုမကွနွေ အသုဘဓာ-တု။ အံ၊၂။၂၉၉။ ပုတိဘူတေ စုဏ္ဏေမေဝ ဖေဂ္ဂုပပဋိကာသု ခ အမနုညဝတ္ထာ အသုဘ-ဓာတု။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၉။

အသုဘနိမိတ္တ (န) [အသုဘ+နိမိတ္တ] (က) အသုဘအာရုံရှိသော ပဌမဈာန်။ (ခ) အသု-ဘဈာန်၏အကြောင်းဖြစ်သော အာရုံ၊ အ-သုဘအာရုံ။ အသုဘနိမိတ္တံ ဘိက္ခဝေ ယောနိ-သော မနသိကရောတော... နုပုဇ္ဇတိ။ အံ၊၁။ ၃။ အသုဘနိမိတ္တန္တိ ဒသသု အသုဘေသု ဥပ္ပန္တံ သာရမ္ပဏံ ပဌမဇ္ဈာန်။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆။ အသုဘဿ နိမိတ္တံ အသုဘမေဝ ဝါ နိမိတ္တန္တိ အသုဘနိမိတ္တံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၃။ အသုဘနိမိတ္တံ နာမ အသုဘမ္ပိ အသုဘာရမ္ပဏမ္ပိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၆၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၆။ (-သံ၊၃။၃၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၂၀၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၇၅။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၄၀၊၂၅၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၀။ သိ၊ဋ္ဌ၊

သင်္ဂ၊၂။၁၃၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၆။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၁။)

အသုဘနိမိတ္တတ္ထ (ပ) [အသုဘနိမိတ္တ+အတ္ထ] (က) အသုဘနိမိတ်ကို မှတ်ယူခြင်းအကျိုး။ (ခ) အသုဘအာရုံ၌ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်၏အကျိုး။ အသုဘနိမိတ္တတ္ထာယ ဂမနဝိဓာန်။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၁၇၄။ အသုဘနိမိတ္တတ္ထာယာတိ အသုဘ-နိမိတ္တဿ ဥဂ္ဂဟနတ္ထာယ၊အသုဘေဝါ ဥဂ္ဂဟ-နိမိတ္တဿ အတ္ထာယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၂။

အသုဘနိမိတ္တဒဿန (န) [အသုဘနိမိတ္တ+ဒဿန] အသုဘနိမိတ်ကို ရှုမြင်ခြင်း။ အသု-ဘနိမိတ္တဒဿနေ သဉ္စာတာဘိလာသေနပီတိ-သောမနဿဇာတော ဂစ္ဆတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၁၇၅။

အသုဘနိမိတ္တာနုယောဂ (ပ) [အသုဘနိမိတ္တ+အနုယောဂ] အသုဘနိမိတ်-အသုဘကမ္မ-ဋ္ဌာန်း-ကို အဖန်ဖန် အားထုတ်ခြင်း။ အ-သုဘနိမိတ္တာနုယောဂံ အနုယုတ္တဿ ခေါ နာဂိတ...။ အံ၊၂။၂၆။ အသုဘနိမိတ္တာ-နုယောဂန္တိ အသုဘကမ္မဋ္ဌာနာနုယောဂံ။ အံ၊ ၄။၃။၁၂။

အသုဘနိဿိတ (တိ) [အသုဘ+နိဿိတ] အသု-ဘကို မှီသော၊ အသုဘနှင့် ဆက်စပ်သော။ ဒသ အသုဘနိဿိတေ ပဉ္စေ ပုစ္ဆိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၀၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၀။ ကင်္ခါဋ္ဌိ။၁။၆၆။ အသု-ဘနိဿိတေသု ပဉ္စေသု ပုစ္ဆိတေသု။ ဇေရာ၊ ၄။၂။၅၄၀။

အသုဘပဋိကုလကမ္မဋ္ဌာန (န) [အသုဘ+ပဋိ-ကုလ+ကမ္မဋ္ဌာန] မတင့်မတယ် ရွံ့ရှာဖွယ်ကမ္မ-ဋ္ဌာန်း။ တသ္မာ ဣမဿ အသုဘပဋိကုလကမ္မ-ဋ္ဌာနံ န ဝဇ္ဇတိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၇။

အသုဘပဋိသံယုတ္တကဏာ (ထိ) [အသုဘ+ပဋိ-သံယုတ္တ+ကဏာ] အသုဘနှင့် စပ်သော စကား။ အသုဘကဏာ-ကြည့်။

အသုဘပရိကမ္မ (န) [အသုဘ+ပရိကမ္မ] အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း၌ စီးမြန်းခြင်းပရိကမ္မ။ တသ္မာ အသုဘပရိကမ္မ ကတော။ ပဋိသံ၊ ငွါ၊ ၁။ ၁၅၄။

အသုဘပုဗ္ဗဘာဂ (ပု) [အသုဘ+ပုဗ္ဗဘာဂ] အသုဘဈာန်၏ ရှေ့အဖို့။ ယော အသုဘပုဗ္ဗဘာဂေ ကာမာဝစရော ဟောတိ။ ဒီ၊ ငွါ၊ ၃။ ၁၆၈။ ဣတိဝုတ်၊ ငွါ၊ ၂၅၉။ အသုဘပုဗ္ဗဘာဂေတိ အသုဘဈာနံ ယ ပုဗ္ဗဘာဂေ။ ဒီ၊ ငွါ၊ ၃။ ၁၆၈။

အသုဘပုဘော (ပု) [အသုဘ+ပုဘော] အသုဘတို့၏ အကွဲအပြား။ ဧဝံ သန္တေပိ ယာယံ အသုဘပုဘောဒေါ ဝုတ္တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၈၇။ အသုဘပုဘောဒေါတိ ဥဒ္ဓါမာတကာဒိအသုဘဝိဘာဂေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ငွါ၊ ၁။ ၂၁၅။ (-အဘိ၊ ငွါ၊ ၁။ ၂၄၄။)

အသုဘဖရဏ (တိ) [အသုဘ+ဖရဏ] အသုဘဟူ၍ ပြန့်နှံ့စေခြင်း၊ အသုဘအားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်း။ အပ္ပဋိကူလေ အသုဘဖရဏေန ဝါ။ မ၊ ငွါ၊ ၄။ ၂၅၁။ အသုဘဖရဏေန ဝါတိ အသုဘတော မနသိကာရဝသေန။ မ၊ ငွါ၊ ၃။ ၄၄၀။ (-သံ၊ ငွါ၊ ၃။ ၂၀၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ငွါ၊ ၁။ ၁၃။)

အသုဘဘာဝနာ (ထိ) [အသုဘ + ဘာဝနာ] အသုဘအာရုံ၌-ဆံပင်အမွှေး ဥဒ္ဓါမာတက သူသေကောင် စသည်၌ - စက်ဆုပ်ဖွယ် သဘော ထင်မြင်နေသော စိတ်ကို တိုးပွားစေခြင်း၊ ယင်းစိတ်ကို ထပ်ကာထပ်ကာ ဖြစ်ပေါ်လာစေခြင်း။ အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းကို - ပွားများ - စီ ဖြန်း - ခြင်း။ အသုဘဘာဝနာယ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ (ဝိ၊ ၁။ ၈၆၊ ၈၈။ သံ၊ ၃။ ၂၇၈)တိ ယာ အယံ ကေသာဒိသု ဝါ ဥဒ္ဓါမာတကာဒိသု ဝါ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါဝဏ္ဏံ။ သု အသုဘာကာရံ ဂဟေတွာ ပဝတ္တဿ စိတ္တဿ ဘာဝနာ ဝနနာ ဖာတိကမ္ပံ။ ဝိ၊ ငွါ၊ ၂။ ၂။ သံ၊ ငွါ၊ ၃။ ၂၉၇။ (-ပဋိသံ၊ ငွါ၊ ၂။ ၂၉၁။ ခုဒ္ဒက၊ ငွါ။

၂၉။ ဣတိဝုတ်၊ ငွါ၊ ၈၈။ သုတ္တနိ၊ ငွါ၊ ၂။ ၇၆။ နေတ္ထိ၊ ငွါ၊ ၂။ ၁၄။ မ၊ ငွါ၊ ၃။ ၆၄။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၁၆၃။)

အသုဘဘာဝနာနုဘာဝ (ပု) [အသုဘဘာဝနာ + အာနုဘာဝ] အသုဘဘာဝနာ၏ - အစွမ်း - အာနုဘော်။ အသုဘဘာဝနာနုဘာဝေန ကာမသညာယ ဒုရသမုဿာရိတတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ငွါ၊ ၁။ ၂၁၀။

အသုဘဘာဝနာနုယောဂ (ပု) [အသုဘဘာဝနာ + အနုယောဂ] အသုဘဘာဝနာ-အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း-ကို ပွားများအားထုတ်ခြင်း။ တေ အနေကာကာရဝေါကာရံ အသုဘဘာဝနာနုယောဂမနယုတ္တာ ဝိဟရန္တိ။ ဝိ၊ ၁။ ၈၆၊ ၈၈။ သံ၊ ၃။ ၂၇၉။ အသုဘနိမိတ္တဿ ဥဂ္ဂဟော အသုဘဘာဝနာနုယောဂေါ ဣန္ဒြိယေသု ဝုတ္တံ။ မ၊ ၃။ ၁၂၄။ (-ဒီ၊ ငွါ၊ ၂။ ၁၆၈။ မ၊ ငွါ၊ ၁။ ၂၈၆။ သံ၊ ငွါ၊ ၃။ ၂၀၁။ အံ၊ ငွါ၊ ၁။ ၃၆။ အဘိ၊ ငွါ၊ ၂။ ၂၇၇။ ဣတိဝုတ်၊ ငွါ၊ ၄၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၈၀။ ဒီ၊ ငွါ၊ ၂။ ၃၁၆။ မ၊ ငွါ၊ ၁။ ၃၇၄။ သံ၊ ငွါ၊ ၂။ ၄၄၁။ အံ၊ ငွါ၊ ၁။ ၈၃။)

အသုဘဘာဝနာနုယောဂါနုဘာဝ (ပု) [အသုဘဘာဝနာနုယောဂ + အာနုဘာဝ] အသုဘဘာဝနာကို ပွားများ အားထုတ်ခြင်း၏ - အစွမ်း - အာနုဘော်။ ဘယဉ္စ ပန အသုဘဘာဝနာနုယောဂါနုဘာဝေန မန္တိဘူတံ။ ဝဇီရ၊ ၁၄၇။

အသုဘဘာဝနာဘိယုတ္တ (တိ) [အသုဘဘာဝနာ + အဘိယုတ္တ] အသုဘဘာဝနာကို လွန်စွာ အားထုတ်သော။ အသုဘဘာဝနာဘိယုတ္တော ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ... ပဌမံ ဈာန် ပဋိလဘတိ။ ဝိ၊ ငွါ၊ ၂။ ၂။ သံ၊ ငွါ၊ ၃။ ၂၉၇။

အသုဘဘာဝနာရတ (တိ) [အသုဘဘာဝနာ + ရတ] အသုဘဘာဝနာ၌ မွေ့လျော်သော၊ သူ။ အသုဘကမ္မကတိဿတ္ထေရသဒိသ-ကြည့်။

အသုဘဘေဒ (ပု) [အသုဘ + ဘေဒ] အသုဘ
အကဲ့အပြား။ ဝေ သန္တပိ ယွာယံ အသုဘ-
ဘေဒေါ ဝုတ္တော။ အဘိဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၃။

အသုဘမနသိကာရ (ပု) [အသုဘ + မနသိကာရ]
မတင့်တယ်သော - စက်ဆုပ်ဖွယ် - အားဖြင့်
နုလုံးသွင်းခြင်း။ သစေ ဂုဏပရိယုဋ္ဌာနံ အ-
သုဘမနသိကာရေန ဝုပသမေတော။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။
၁၁၄။ (- ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၆။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၇၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၄။ ၁။ ၁၇၆။) အသုဘပရဏ လည်း ကြည့်။

အသုဘမနသိကာရာဘာဝ (ပု) [အသုဘမနသိ-
ကာရ + အဘာဝ] - တင့်တယ်သော - စက်
ဆုပ်ဖွယ် - အားဖြင့် နုလုံးသွင်းမှု မရှိခြင်း။
တေန အသုဘမနသိကာရာဘာဝေပိ ပယော-
ဂါဘာဝေနော မောစနေ၊ အနာပတ္တိ ဒီပိ-
တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၅၆။

အသုဘယောကျာ (ထိ) [အသုဘ + ယောကျာ-
တာ] မတင့်တယ် မလျှောက်ပတ်သော အမှု၌
အားထုတ်သောသူ၏အဖြစ် (ခန္ဓာကိုယ် တိုး
ပွားကြံ့ခိုင်အောင် အားထုတ်ခြင်း)။ ကာယ
ဒုဋ္ဌုလ္လရ (ထေရ၊ ၄၊ ၁။ ၂၇) ကြည့်။

အသုဘလက္ခဏ (န) [အသုဘ + လက္ခဏ] အသု-
ဘ၏ အမှတ်အသားလက္ခဏာ။ အသုဘလက္ခ-
ဏံ ပနေတ္ထ အာဂန္တုကေန အလင်္ကာရေန
ပဋိစ္စနတ္တာ န ပညာယတိ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၅။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၈၉။

အသုဘဝဏ္ဏလက္ခဏ (န) [အသုဘ + ဝဏ္ဏ +
လက္ခဏ] မတင့်တယ်သော ဆံပင်စသည်
တို့၏ အဆင်းနှင့်လက္ခဏာ။ မနသာ ဘာဝ-
နာ အသုဘဝဏ္ဏလက္ခဏာနံ အညတရဝသေန
ပရိဂ္ဂဟဿ။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၃၁။

အသုဘသညာ (ထိ) [အသုဘ + သညာ] အသု-
ဘ - မတင့်တယ် - ခွံလွယ် - ဟူ၍ဖြစ်သော
အမှတ်သည်။ အသုဘကို အဖန်တလဲလဲ

ရွှေသောဉာဏ်၌ ဖြစ်သောသညာ။ ဆယ်ပါး
သော အသုဘအာရုံ၌ ဖြစ်သော (ပဌမဈာန်
နှင့် တက္ကဖြစ်သော) သညာ။ သတ္တသညာ
အနိစ္စသညာ အနတ္တသညာ အသုဘသညာ
နိရောဓသညာ။ ဒီ၊ ၃။ ၂၀၉။ အသုဘာ-
နုပဿနာဉာဏေ သညာ အသုဘသညာ။
ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၂၂၃။ အသုဘသညံ ဘာဝေတိ (အံ၊
၁။ ၄၃) တိ အသုဘသညာ ဝုစ္စတိ ဥဗ္ဗ၊ မာ-
တကာဒီသု ဒသသု အာရမ္မဏေသု ဥပ္ပနာ
ပဌမဇ္ဈာနသဟဂတာ သည။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၄၀၈။
အသုဘသည (ထေရ၊ ၃၊ ၁။ ၆) နှို... အသုဘာတိ
ပဝတ္တသည။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၂၁၁။ အသုဘေ
အသုဘန္တိ ပဝတ္တာ သညာ အသုဘသညာ။
နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၈။ (- ဒီ၊ ၂။ ၆၇။ ဒီ၊ ၃။ ၂၇၄။
အံ၊ ၂။ ၇၀၊ ၄၃၃။ အံ၊ ၃။ ၁၉၂၊ ၃၄၂-၃။ နေတ္ထိ။
၂၊ ၂၅။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၁။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၃၂၈။ ဝိ၊ ၄၊ ၃။
၇၉။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၂၀၃။ အဘိဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၂။ ဓမ္မ၊
၄၊ ၁။ ၆၃။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၅။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၉၂၊
၅၂၆။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၅၉။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၇။
ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၃၁၆။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၄၄၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။
၂၁၀။)

အသုဘသညာနုဗြူဟန (န၊ ထိ) [အသုဘသ-
ညာ + အနုဗြူဟန] အသုဘသညာကို အဖန်
ဖန်ပွားများခြင်း။ ကာယေ အသုဘသညာနု-
ဗြူဟနာ နေက္ခမ္မ ဂါရမိ။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၆၁။

အသုဘသညာပရိဝိတ (ထိ) [အသုဘသညာ +
ပရိဝိတ] အသုဘသညာနှင့် တက္ကဖြစ်သော
ဈာန်ဖြင့် - ပွားစေအပ် - ထုံအပ် - သော။ အ-
သုဘသညာပရိဝိတေန ဘိက္ခဝေ န သမ္ပသာ-
ရိယဘိ။ အံ၊ ၂။ ၄၃၃။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၄။ မ၊ ၄။ ၂။
၃၁၆။ အသုဘသညာပရိဝိတေနာတိ သကလံ
ကာယံ အသုဘန္တိ ပဝတ္တာယ သညာယ
သဟဂတတ္တာ ဈာန် အသုဘသညာ၊ တေန
ပရိဝိတေန ပရိဘာဝိတေန။ သာရတ္ထ၊ ၂။
၁၇၈။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၃၂၁။

အသုဘသညာပရိစိတစိတ္တ (တိ) [အသုဘသညာ-
ပရိစိတ + စိတ္တ] အသုဘသညာနှင့်တကွဖြစ်
သော ဈာန်ဖြင့်-ပါးစေအပ်-ထံအပ်-သော
စိတ်ရှိသော။ သူ။ အသုဘသညာပရိစိတ-
စိတ္တဿ ပနဿ ဒိဗ္ဗာနိပိ အာရမ္မဏာနိ လော-
ဘဝသေန စိတ္တံ န ပရိယာဒိယန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၉၄။

အသုဘသညိ (တိ) [အသုဘ + သညာ + ဤ]
အသုဘဟူ၍ဖြစ်သော အမှတ်သညာရှိသော။
တေ နိဗ္ဗာပေန္တိ ဣတိ။ နိဗ္ဗံ အသုဘသညိ-
နော။ ဣတိဝုတ်။ ၂၅၇။ အသုဘသညိနောတိ
ဒွတ္တိ သာကာရဝသေန စေဝ ဥဒ္ဓါမာတကာ-
ဒိဝသေန ဝ အသုဘဘာဝနာနုယောဂေန
အသုဘသညိနော။ ဣတိဝုတ်။ ၄။ ၂၃။

အသုဘသဘာဝတ္တ (န) [အသုဘ + သဘာဝ +
တ္တ] အသုဘ - မတင့်တယ်သော - သဘော
ရှိသည်၏ အဖြစ်။ ကဗ္ဗိကာရာဟာရဿ အ-
သုဘသဘာဝတ္တာ အသုဘသမုဋ္ဌာနတ္တာ စ။
နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၉၉။

အသုဘသမာပတ္တိ (တိ) [အသုဘ + သမာပတ္တိ]
အသုဘဈာန် - ကိုဝင်စားခြင်း - သမာပတ်။
ဘာဂီ ဝါ ဘဂဝါ၊ ဒေန္တံ သညာဘာဝနာနံ
ကသိကသမာပတ္တိနံ အာနာပါနဿတိသမာ-
ဓိဿ အသုဘသမာပတ္တိယာတိ ဘဂဝါ။
မဟာနိ၊ ၁၁၁။ စူဠနိ၊ ၂၆။ အသုဘသမာပတ္တိ-
ယာတိ အသုဘဈာန်သမာပတ္တိယာ။ မဟာနိ၊
၄။ ၂၃၂။ (- ဝိ၊ ၁။ ၈၆၊ ၈၈။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၄။)

အသုဘသမုဋ္ဌာနတ္တ (န) [အသုဘ + သမုဋ္ဌာန +
တ္တ] အသုဘ - မတင့်တယ်သောဝတ္ထု - ၏
အကြောင်း၏ အဖြစ်။ အသုဘသဘာဝတ္တ-
ကြည့်။

အသုဘသမ္ပတ (တိ) [အသုဘ + သမ္ပတ] မတင့်
တယ်ဟူ၍ သမုတ်အပ်သော။ သုဘာနဉ္စိ
သံသာရဘိရုကာနံ ယောဂါဝစရကုလပုတ္တာနံ

မာတုကုန္တိ ကေန္တံ အသုဘသမ္ပတော။ ဇာ-
ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၂၉။

အသုဘာကာရ (ပ) [အသုဘ + အာကာရ]
အသုဘ - မတင့်တယ်သော - အခြင်းအရာ။
ယာ အယံ ကေသာဒီသု ဝါ ဥဒ္ဓါမာတကာ-
ဒီသု ဝါ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓဝတ္ထု သု အသုဘာ-
ကာရံ ဂဟေတွာ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၉၇။
(- ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉၀။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၇။ အံ၊ ၄။ ၁။
၂၃၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၇။)

အသုဘာကာရသန္ဓသနပ္ပဝတ္တ (တိ) [အသုဘာ-
ကာရ + သန္ဓသန + ပဝတ္တ] အသုဘ အခြင်း
အရာကို ကောင်းစွာပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်
ဖြစ်သော။ အသုဘာကာရသန္ဓသနပ္ပဝတ္တ-
(ဝိ၊ ၄။ ၂။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၉၆။) ၏ ကေသာဒီ-
ဝသေန တတ္ထာပိ ဝတ္ထာဒိတော အသုဘာ-
ကာရဿ သဗ္ဗသော ဒဿနဝသေန ပဝတ္တံ။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၇၂။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၅၁၉။

အသုဘာနန္တရ (တိ) [အသုဘ + အနန္တရ] အသု-
ဘကမ္မဋ္ဌာန်း၏ အခြားမဲ့ဖြစ်သော (ကာလ)။
အသုဘာနန္တရ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉၁) ၏ အသုဘ-
ကမ္မဋ္ဌာနာနန္တရံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၈။

အသုဘာနုပဿနာ (တိ) [အသုဘ + အနုပဿ-
နာ] မတင့်တယ်သော အခြင်းအရာကို - မတင့်
တယ်သောအားဖြင့် - မတင့်တယ်ဟူ၍ -
အဖန်ဖန် ရှုခြင်း။ ဆယ်ပါးသော (တနည်း
သ-ပါးသော) အသုဘအာရုံကို အဖန်ဖန်
ရှုခြင်း။ အသုဘာနုပဿနာသင်္ခါတာ ပန
ဝိပဿနာ ဘာဝနာ ဟောတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။
အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၈။ (- ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၅၄။
ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၅၂၆။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၉၂။ အနု၊ ၄။ ၂။
၁၈၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၃၀၁။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၅၄။)
အသုဘာနုပဿိ-နှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။

အသုဘာနုပဿနာဉာဏ (န) [အသုဘာနုပဿ-
နာ + ဉာဏ] ဆယ်ပါးသော (တနည်း သ-

ပါးသော) အသုဘအာရုံကို ရွယ်ည်၏အစွမ်း
ဖြင့်ဖြစ်သော ဉာဏ်၊ အသုဘဟူ၍ အဖန်ဖန်
ရွတ်သော ဉာဏ်။ အသုဘာနုပဿနာ-
ဉာဏေ (ဒိ ဌ၊ ၃။ ၂၂၃)တိ ဒသဝိဿေ
ကောဒသဝိဿောပိ ဝါ အသုဘာဏ အနုပဿ-
နာဝသေနပဝတ္တဉာဏေ။ ဒိ ဌ၊ ၃။ ၂၂၉။

အသုဘာနုပဿိ (တိ) [အသုဘ+အနု+ဒိသ+
ကိ] မတင့်တယ်သော အခြင်းအရာကို-
မတင့်တယ်သောအားဖြင့် - မတင့်တယ်ဟူ၍
- အဖန်ဖန် ရွှေ့လေ့ရှိသောသူ။ ဣဒ ဘိက္ခဝေ
ဘိက္ခု အသုဘာနုပဿိ ကာယေ ဝိဟရတိ။
အံ၊ ၁။ ၄၆၈။ အသုဘာနုပဿိ ကာယေ ဝိဟ-
ရတိတိ...အသုဘတော ပဋိက္ခလတော ဉာ-
ဏေန ပဿတိတိ အတ္ထော။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၄။
အသုဘာနုပဿိ(ဣတိဝုတ်၊ ၂၅၀)တိ အသုဘံ
အနုပဿန္တာ... ကာယသ္မိ အသုဘံ အသု-
ဘာကာရံ အနုပဿကာ ဟုတွာ ဝိဟရတ။
ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၅၃။ (-မ၊ ၁။ ၄၁၂။ အံ၊ ၂။
၁၂၆။ ဓမ္မ၊ ၁၄။ မ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၇။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။
၄၈။)

အသုဘာနုပဿိ (တိ) [အသုဘ+အနုပဿိ]
အသုဘဈာန်နှင့် အနုပဿိဈာန်။ အသုဘာ-
နုပဿိယော လောကုတ္တရဈာနာနိ စ ဣ-
တော ဗဟိဒ္ဓါ နတ္ထိတိ သဗ္ဗပ္ပကာရဂ္ဂဟဏ်
ကရေတိ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၇၆။ အသုဘာနုပဿိ-
ယောတိ အသုဘဈာနာနိ အနုပဿိဈာနာ-
နိ စ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၇၆။

အသုဘာရမ္မဏ (န) [အသုဘ+အာရမ္မဏ] (၁)
မတင့်တယ်သော အာရုံ၊ အသုဘ အာရုံ။
(တိ) (၂) (က) အသုဘဈာန်၏ အာရုံဖြစ်
သော။ (ခ) အသုဘအာရုံရှိသော။ (၁)
ယဒါ ဟိ အသုဘာရမ္မဏေသု အညတရံ ဘာ-
ဝေန္တဿ ဘိက္ခုနော စိတ္တုပ္ပါဒေါ ဥပဟညတိ။
အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၆၆။ (-အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋီ၊ ၁။ ၆၇။) အသုဘနိမိတ္တလည်း ကြည့်။

(ထိ) (၂) (က) အသုဘာရမ္မဏာဓမ္မာ (သံ၊
ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၁)တိ အသုဘပ္ပကာရာ အသုဘ-
ဈာနဿ အာရမ္မဏဘူတော ဓမ္မော။ သံ၊ ၄။ ၂။
၄၄၁။ (ခ) ဝိသေသတော တံ အသုဘာရမ္မ-
ဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၀၉။ အသုဘကမ္မ-
ဋ္ဌာန-လည်း ကြည့်။

အသုဘာဝဇ္ဇန (န) [အသုဘ+အာဝဇ္ဇန] မတင့်
တယ်သော အခြင်းအရာကို ဆင်ခြင်ခြင်း။
အသုဘာဝဇ္ဇနာဒီဟိ ဥပါယေဟိ နိဝါရယေ။
သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၀၆။

အသုရ (ပ) [န+သုရ] အသုရာ၊ (က) နတ်
အသုရာ၊ သိကြားမင်း စသော နတ်တို့၏ -
ဆန့်ကျင်ဖက်- စစ်ပြိုင်တိုက်ပက် - ရန်သူဖြစ်
သော အသုရာမည်သောနတ်မျိုး။ (ဝေပစိတ္တိ၊
ရာဟု-စသော အသုရာနတ်တို့တည်း။ ၎င်းတို့
ကား ရှေးအခါက တာဝတိံသာဘုံသား နတ်
များ ဖြစ်ကြ၏။ သို့သော် မယမည်သော
လုလင်ဘဝက ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြု၍ တာ-
ဝတိံသာဘုံ၌ နတ်မင်းအဖြစ်သို့ ရောက်လာ
သော သိကြားမင်းသည် ၎င်းအသုရာနတ်တို့
ကိုသေရည်တိုက်ကာ မူးယစ်နေစဉ်မှာပင် ခြေ
ထောက်ကိုကိုင်၍ မြင်းမိုရ်တောင်ခြေရင်းသို့
ပစ်ချလိုက်၏။ အမှူးပြေ၍ သတိရသောအခါ
“ငါတို့တတွေ သုရာ(သေရည်) မသောက်
တော့ပြီ၊ သုရာမသောက်တော့ပြီ” ဟု ၎င်း တို့
မြွက်ဆိုသော စကားကို အစွဲပြု၍လည်း အသု-
ရာဟူသော အမည်ရကြသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍
တာဝတိံသာဘုံ၌ နေထိုင်ခွင့် မရကြတော့
သောကြောင့် မြင်းမိုရ်တောင်ခြေရင်း၌ ၎င်း
တို့၏ ရှေးကောင်းမှုကုသိုလ်ကြောင့်ဘုံမီမာန်
များ ပေါ်ပေါက်လျက်ရှိသော ယူဇနာတ
သောင်း ကျယ်ဝန်းသော အသုရာနတ်ပြည်
မှာ နေထိုင်ကြသည်။) (ခ) ဝိနိပါတိကအသု-
ရာနတ်၊ တန်ခိုးနည်းပါးသဖြင့် ထမင်းလုံး
ဟင်းဖတ် နှပ် တံထွေး စသည်တို့ကို ရွာဖွေ

စားသောက်ရ၍ ဆင်းရဲနွမ်းပါးလှသော အညံ့စားနတ်။ (၎င်းတို့ကား တန်ခိုးကြီးသော ဘုမ္မဇိုးနတ်တို့ကို မှီခိုနေကြရသဖြင့် ဘုမ္မဇိုးနတ်မင်းတို့၏ အခြေအခံများ ဖြစ်ကြ၏။ အညံ့စားနတ်ဟု ဆိုသော်လည်း ပိယကံရမာတာ၊ ဥတ္တရမာတာ-စသော အချို့သော ဝိနိပါတိက အသုရနတ်တို့မှာ တရားနာရ၍ သောတာပတ္တိ ဖိုလ်သို့ပင် ရောက်ရှိနိုင်ကြသည်။ ဧ ၄၂။ ၁၀၀။ သံ ၄၁။ ၂၂၃။ ကြည့်။) (ဂ) ပြိတ္တာအသုရ၊ အစာရေစာအမြဲတော်၍ ဆာလောင် မှတ်သိပ်နေသော ကာလကဠိက မည်သောပြိတ္တာအသုရ။ (၎င်းတို့မှာ အသုရကာယ၌ ပါဝင်ကြသည်၊ ဝေမာနိကပြိတ္တာ အသုရတမျိုး ရှိသေး၏။ အသုရကာယ-ကြည့်။) (ဃ) လောကန္တရိက ငရဲသားဖြစ်သော အသုရ။ (အသုရကာယတမ၊ အသုရကာယနရက-တို့လည်း ကြည့်။) (က) ယေဒိသ္မာ ဒိသ္မာ အသုရ မဟာသမုဒ္ဒေ အဘိရမန္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၁၉၊ ၄၂၀။ ဥဒါနံ၊ ၁၃၉၊ ၁၄၁။ ပကတိဒေဝါ ဝိယ န သုရန္တိ န ဣသန္တိ န ဝိရောဓန္တိတိ အသုရ။ သုရ နာမ ဒေဝါ၊ တေသံ ပဋိပက္ခာတိ ဝါ အသုရ၊ ဝေပစိတ္တိ-ပဟာရာဒါဒယော။ ဥဒါနံ၊ ၂၇၁။ တေ သိနေရဝေမဇ္ဈကာလေ သညံ လဘိတာ “တာတာ န သုရံ ပိဝိမ္မ၊ န သုရံ ပိဝိမ္မာ”တိ အာဟံသု၊ တတော ပဋ္ဌာယ အသုရ နာမ ဇောတာ။ သံ၊ ၄၁။ ၂၀၉။ အသုရ (သံ၊ ၄၁။ ၉၇) နှိဇ္ဈန္တသတ္တုဘူတ အသုရံ။ သံ၊ ၄၁။ ၁၄၄။ (- ဒီ၊ ၂။ ၂၅၊ ၂၂၀။ ဒီ၊ ၃။ ၁၂၁။ မ၊ ၁။ ၃၁၉။ သံ၊ ၃။ ၂၁၉၊ ၃၉၀။ ဇော၊ ၁။ ၈၊ ၂၉၇။ ဝိ၊ ၄၁။ ၇၀။ ဒီ၊ ၄၁။ ၂၄၉၊ ၂၅၂၊ ၂၅၃။ ဒီ၊ ၄၁။ ၁၀၇။ မ၊ ၄၁။ ၁၇၊ ၁၈၅၊ ၂၁၂။ မ၊ ၄၁။ ၂။ ၃။ သံ ၄၁။ ၁၉၅၊ ၃၃၂။ အံ၊ ၄၁။ ၃၇၇။ အံ၊ ၄၁။ ၂၇၇။ အဘိ၊ ၄၁။ ၃၇၇။ အဘိ၊ ၄၁။ ၂။ ၅၀၁။ အဘိ၊ ၄၁။ ၃၀၉။ ဓမ္မ၊ ၄၁။ ၁၇၃။ သုတ္တနိ၊ ၄၁။ ၂။ ၂၀၄။ အပါ၊ ၄၁။ ၂။ ၂၁၆။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄၁။

၂၀၇။ ဇော၊ ၄၁။ ၂၁၈-၉။ ဇော၊ ၄၁။ ၂။ ၃၁၁။ ဇော၊ ၄၁။ ၂၇၃။ ဇော၊ ၄၁။ ၂။ ၆၄။ ဒီ၊ ၄၁။ ၂၉၄။ ဒီ၊ ၄၁။ ၁၇၃။ မ၊ ၄၁။ ၁၆၉။ သံ၊ ၄၁။ ၁၄၄။ အံ၊ ၄၁။ ၃၀၃။ ဇာန်၊ ၄၁။ ၁၄၄။) (ခ) ဘုမ္မဿိတာနဉ္စ ဝိနိပါတိကသုရနံ ပဋိသန္ဓိတဝဂ်-စုတိဝသေန ပဝတ္တတိ။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ။ ၃၁။ (ဂ) ကာလကဠိကာ နာမ အသုရသဗ္ဗနိဟိနော အသုရကာယော။ ဒီ၊ ၃။ ၆။ ကာလကဠိကာတိ တေသံ အသုရနံ နာမံ။ ဒီ၊ ၄၁။ ၂။ ၇။ န သုရန္တိ ဣဿရိယကိဋ္ဌာဒီပိ န ဒိဗ္ဗန္တိတိ အသုရ၊ ပေတာသုရ။ အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝိနိဋ္ဌိကာ။ ၁၆၂။ (-အဘိ၊ က။ ၂၆၉။ ဒီ၊ ၄၁။ ၁၀၁။ အံ၊ ၄၁။ ၁၆၄။ ဝဇီရ။ ၅၃။) (ဃ) လောကန္တရေ ယံ အသုရေသုဒ္ဓကံ၊ န တံ ဘဝေ။ အဘိ၊ ၄၁။ ၂။ ၉၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၃၂။

အသုရ (တိ) [အသုရ+က] (၁) အသုရပြည် နှ့် ဖြစ်သော။ (၂) အသုရနှင့်တူသော၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်ဖြစ်သော။ (၃) ယာ စေဝ ဒါနိ ဒိဗ္ဗာ ဩဇာ ယာ စ အသုရ ဩဇာ၊ ဥဘယမေတံ ဒေဝါ ပရိဘုဉ္ဇိသန္တိ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၂၇။ (၂) အသုရော အသုရပရိဝါရော။ အံ၊ ၁။ ၄၀၃။ အသုရေတိ အသုရသဒိသော ဗိဘစ္ဆော။ အံ၊ ၄၁။ ၃၂၄။

အသုရကညာ (တိ) [အသုရ+ကညာ] အသုရနတ်မင်း၏ သွီးကညာ။ သက္ကဿ ဘိက္ခဝေ ဒေဝါနမိန္ဒဿ သုဇာ နာမ အသုရကညာ ပဇာပတိ။ သံ၊ ၁။ ၂၃၁။ (-ဥဒါနံ၊ ၁၁၀။ ဓမ္မ၊ ၄၁။ ၁၇၇။ ဇော၊ ၄၁။ ၂၆၈။ ဇော၊ ၄၁။ ၁၄၆။)

အသုရကာယ (ပု) [အသုရ+ကာယ] (၁) အသုရကာယ၊ အသုရတို့၏ အပေါင်းအစု၊ ကာလကဠိကမည်သော ပြိတ္တာ အသုရတို့နှင့် ဝေမာနိက (ဗိမာန် ပိုင်ဆိုင်သော) ပြိတ္တာ အသုရများ။ (အပါယ်လေးဘုံ ဟု ဆိုရာ၌

အသုရကာယံဘုံသည် တဘုံ အပါအဝင် ဖြစ်သော်လည်း ဘုံဌာနသီးခြားမရှိသောကြောင့် ၎င်းအသုရတို့ အမြဲနေထိုင်ရာ အရပ်ကိုပင် အသုရကာယံဘုံ ဟု ခေါ်သည်။ (၂) အပါယ် လေးဘုံ။ (၃) အသုရကာယ်ငရဲ၊ လောကန္တရိုက်ငရဲ။ (၄) အသုရကာယသ္မိဒ္ဓိကာလကဉ္စိကာ အသုရ ပေတကတိယာ သင်္ဂဟိတာ၊ လေဝိတ္တိပရိသာ ဒေဝကတိယာ၊ အသုရကာယောတိ ဝိသု ကော ဂတိ နာမ နတ္ထိ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၄၅။ ဝိနိပါတကူဟဏေန အသုရကာယ် ဝိပေတိ။ ဝိဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၅။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၆၉။ မဟာနိဋ္ဌ၊ ၃၃၅။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၁၇၄။ ဝေမာနိကပေတာပိ ဟိ ကတ္တစိ အသုရကာယာတိ အာဂတာ။ ပရမတ္ထဒီပနီ၊ ၄။ ၁၇၁။ (-အံ၊ ၂။ ၁၄၂။ ထေရီ၊ ၄၃၁။ ဝိဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၄။ ဝိဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၄၆။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၃၀။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၁၁။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၈၉။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၃။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၂၂။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၇၂။ ဇေ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၄။ ၂၉၂။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၉။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၁၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၅၇။ မ၊ ၄။ ၃။ ၈။) (၂) ပရိပူရိသန္တိ အသုရကာယာ (အံ၊ ၁။ ၁၄၂) တိ စတ္တာရေ အပါယာ ပရိပူရိသန္တိ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၃။ (၃) အသုရကာယတမ၊ အသုရကာယနရက-တို့ ကြည့်။

အသုရကာယတမ (ပု) [အသုရကာယ + တမ] အသုရကာယ်ငရဲ - လောကန္တရိုက်ငရဲ - ၌ ဖြစ်သော အမှိုက်တိုက်။ (လောကန္တရိုက်ငရဲကို အသုရကာယ်ငရဲဟုလည်း ခေါ်သည်။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။ ၎င်းငရဲ၌ အမြဲအမှိုက်တိုက် အမှောင်ထုဖြင့် ဖုံးလွှမ်းနေသည်။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၄-ကြည့်။) မာတုကုဉ္စိတော မာတုကုဉ္စိ စန္ဒိမသုရိယေဟိပိ အဝိဇ္ဇသနိယာ အသုရကာယတမာ တမဉ္စ သမာပန္နော သုတ္တနိဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၆။

အသုရကာယနရက (ပု) [အသုရကာယ + နရက] အသုရကာယ်ငရဲ၊ လောကန္တရိုက်တိ

အသုရကာယနရကနမေတံ အဓိဝေဒနံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၄၄။

အသုရကာယသဒ္ဓိသ (တိ) [အသုရကာယ + သဒ္ဓိသ] အသုရကာယ်နှင့်တူသော။ န တု ဝိနိပါတော အသုရကာယသဒ္ဓိသံ အဝိနိပတိတတ္တာ။ မဟာနိဋ္ဌ၊ ၃၃၅။

အသုရကာယဟာနိ (တိ) [အသုရကာယ + ဟာနိ] အသုရကာယ် - အပါယ်လေးဘုံ - ၏ ဆုတ်ယုတ်ခြင်း။ ယသ္မာ ပန တေ ဒေဝါ အသုရကာယဟာနိ ကေန္တေနော ဒေဝကာယပါရိပူရိဉ္စ ဣစ္ဆန္တိ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၄၇။

အသုရက (ပု) [အသုရ + က] အသုရတို့၏ အပေါင်းအစု။ တသ္မိ ကာလေ အသုရကော တာဝတိံ သဒေဝလောကေ ပဋိဝသန္တိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၃။

အသုရကပရိဝုတ (တိ) [အသုရက + ပရိဝုတ] အသုရအပေါင်းတို့ဖြင့် ခြံရံအပ်သော။ တဓိကံယေဝ အသုရကပရိဝုတော အသုရဘဝနာ နိက္ခမိတွာ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၁၇။

အသုရကပ္ပမဒ္ဒန (တိ) [အသုရက + ပမဒ္ဒန] အသုရအပေါင်းကို နှိပ်နှင်းနိုင်သော (သိကြားမင်း)။ သဒေဝရာဇာ အသုရကပ္ပမဒ္ဒနော။ ဇေ၊ ၂။ ၆။

အသုရစက္က (န) [အသုရ + စက္က] အသုရ - အစု - အပေါင်း။ “ဒေဝစက္က အသုရစက္က” နှီးအာဒိသု သမ္မဟောတိ (“စက္က” နှီးဝုတ္တော)။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၀။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၇။

အသုရဇာတိ (တိ) [အသုရ + ဇာတိ] အသုရအမျိုး။ အသုရဇာတိယာ နိဗ္ဗတ္တာပနကော အသုရဇာတိနိဗ္ဗတ္တနကော။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၈၁။

အသုရဇာတိနိဗ္ဗတ္တနက (တိ) [အသုရဇာတိ နိဗ္ဗတ္တနက] အသုရအမျိုး၌ ဖြစ်စေတတ်သော။ အသုရယောနိယ-ကြည့်။

အသုရဇေဋ္ဌက (ပု) [အသုရ+ဇေဋ္ဌက] အသုရာ
အကြီးအမှူး။ သာပိ...အသုရဇေဋ္ဌကသ
မိတာ ဟုတွာ။ ဓမ္မာဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၆။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊
၄။ ၂၇၃။) အသုရိန္ဒ-လည်း ကြည့်။

အသုရဒန္တ (တိ) [အသုရ+ဒန္တ] အသုရာ-
ဘိလူး သရဲ တစ္ဆေ ပြေဘုတ်-၏ သွားနှင့်တူ
သော သွားရှိသော ?၊ သွားခေါသော၊ သူ။
အသုရဒန္တော ဝါ ဟေဋ္ဌာ ဝါ ဥပရိ ဝါ ဗဟိ-
နိက္ခန္တဒန္တော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၁။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။
၁၄၃။

အသုရဓိတု (ထိ) [အသုရ+ဓိတု] အသုရာ၏သွီး။
သုဇဗ္ဗိ အသုရဓိတရံ တတာဝုပိမေဝ မဟလ္လိ-
ကံ ကတွာ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၇၈။

အသုရနဂရ (န) [အသုရ+နဂရ] အသုရာ-ပြည်
-မြို့။ အယုတ္တပုရာနိ နာမ ဇာတာနိ ဒေဝနဂ-
ရဉ္စ အသုရနဂရဉ္စ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၀။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၂၁၉။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၀၂။ (- ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၀။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၇၁။)

အသုရနိကာယ (ပု) [အသုရ+နိကာယ] အသုရာ
အပေါင်း။ တထာ ဟိ မဟာသမယသုတ္တေ
အသုရနိကာယေ ဝုတ္တံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၂။

အသုရနိမ္မထန (န) [အသုရ+နိမ္မထန] အသုရာ
တို့အား နှိပ်နင်းခြင်း။ အထ တဒိဝသမေဝ
သက္ကော ဒေဝရာဇော အသုရနိမ္မထနံ ကတွာ။
ဇာ ၄။ ၃။ ၂၃၇။

အသုရပရိဝါရ (တိ) [အသုရ+ပရိဝါရ] အသုရာ
နှင့်တူသော - စက်ဆုပ်အပ်သော - ပုဂ္ဂိုလ်
အခြံအရံရှိသော၊ သူ။ အသုရ ၂။ ကြည့်။

အသုရပုရ (န) [အသုရ+ပုရ] အသုရာမြို့။
အသုရာ ဘိတာ ဘိသမ္ဗုဋ္ဌာလေန အသုရပုရံ
ပဝိသိတုံ ဒေဝါနုယေဝ မောဟယမာနာ။
သံ၊ ၃။ ၃၉၁။ (- သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၁။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။
၂၇၁။ ဓမ္မာဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၇။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၇၁။)

အသုရဗလ (န) [အသုရ+ဗလ] အသုရာတို့၏
ရဲမက်ဗိုလ်ပါ။ ဝေပစိတ္တိ အသုရိန္ဒော...
အသုရဗလံ သန္တိပါတာပေတွာ။ ဓမ္မာဋ္ဌ၊ ၁။
၁၇၆။

အသုရဘဝန (န) [အသုရ + ဘဝန] အသုရာ
နတ်ဘုံ။ တာဝတိံသဘဝနံ ဒသသဟဿ-
ယောဇနံ၊ တထာ အသုရဘဝနံ အဝိစိမဟာနိ-
ရယော ဇမ္ဗုဒိပေါ စ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၂။ (- ဒိ၊ ဋ္ဌ၊
၂။ ၃၀၉။ ဒိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၉။ ဓမ္မာဋ္ဌ၊
၁။ ၁၇၆။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၄။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၈။
စူဠနိ၊ ၄။ ၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၀။ သာရတ္ထ ၁။
၂၇၀။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၀၁။) အသုရဂဏပရိဝုတ-
လည်း ကြည့်။

အသုရဘိ (တိ) [န+သုရဘိ] ယနံမကောင်း -
မမွေးကြိုင် - သော (ပန်းပင်)။ ယထာ
အသုရဘိနောပိ ပတ္တာ တဂရသမ္ပဒေန
သုရဘိ ဝါယန္တိ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၃၀။

အသုရဘေရီ (ထိ) [အသုရ+ဘေရီ] အသုရာ
တို့၏ စည်ကြီး။ အသုရဘေရီယော ဝါဒေန္တာ
မဟာသမ္ပဒေ ဥဒကံ ခွံဓာ ဘေတွာ ဥဋ္ဌဟန္တိ။
သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၀။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၇၁။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။
၃၀၂။

အသုရမန္တ (ပု) [အသုရ+မန္တ] အသုရာတို့၏-
မန္တရား-မန္တန်။ သဟ အတ္တနော အသုရ-
မာယာယ၊ အသုရမန္တေဟိ သဒ္ဓိံ စုတာတိ
အတ္တော။ အနုဋ္ဌိ၊ ၃။ ၁၁၁။

အသုရမာယာ (ထိ) [အသုရ+မာယာ] အသုရာ
တို့၏ မာယာ။ သမာယာတိ သဒ္ဓိံ
အသုရမာယာဟိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၂၀။ (- သံ၊ ဋ္ဌ၊
၁။ ၃၄၃။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၄၄။)

အသုရယက္ခပုရ (န) [အသုရယက္ခ+ပုရ] အသုရာ
နတ်တို့၏မြို့။ ဣန္ဒပုရဉ္စိ သဗ္ဗံ ကောရညသီမာ၊
တထာ အသုရယက္ခပုရာဒိ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၆၆။

အသုရယောနိ (တိ) [အသုရ+ယောနိ] အသုရာ
မျိုး၊ အသုရကာယ်။ စတ္တာဗျေ ဝိနိပါတ်တိ
နိရယော တိရစ္ဆာနယောနိ ပေတ္တိဝိသယော
အသုရယောနိတိ ဣမေ စတ္တာဗျေ။ ဧဝံ၊
၄။ ၂၈၇။ (-ဒိ၊ ၁။ ၂။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၂။ ၂။)

အသုရယောနိယ (တိ) [အသုရယောနိ+ဣယ]
အသုရာမျိုး၏ အစီးအပါးဖြစ်သော၊ အသုရာ-
ဇာတ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော။ အသုရယော-
နိယော မဂ္ဂေါ။ နေတ္ထိ၊ ၆၃။ အသုရယောနိ-
ယောတိ အသုရယောနိယာ ဟိတော၊
အသုရဇာတ်နိဗ္ဗတ္တနကောတိ အတ္ထော။
နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၂၉။

အသုရရာဇ (ပု) [အသုရ+ရာဇ] အသုရာမင်း၊
အသုရာတို့ကို အစိုးရသောမင်း။ ရာဟုတိ
ရာဟုနာမ အသုရိယရာဇ အသုရရာဇာ။ သိ၊
၆။ သင်္ခ၊ ၁။ ၃၇၂။ အသုရာဇိပလည်း ကြည့်။

အသုရဝဂ္ဂ (ပု) [အသုရ+ဝဂ္ဂ] အသုရဝဂ်။
အင်္ဂုတ္တရပါဠိ၊ စတုက္ကနိပါတ်၊ ၂-ပဏ္ဏာသက၊
၅-ဝဂ်။ အံ၊ ၁။ ၄၀၃-၄၁၅။

အသုရဝဏ္ဏ (ပု) [အသုရ+ဝဏ္ဏ] အသုရာနတ်၏
အသွင်။ အသုရဝဏ္ဏံ နိဗ္ဗိတံ ဂန္ဓာ အသု-
ရာနံ အန္တရေ အဋ္ဌာသိ။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၉။ (-
ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၅။)

အသုရဝတ (န) [အသုရ+ဝတ] အသုရာတို့၏
အလေ့အကျင့် အမူအရာ။

အသုရဝတိက (တိ) [အသုရဝတ+ဣက] အသု-
ရာတို့၏ အလေ့အကျင့် အမူအရာကို လိုက်နာ
ကျင့်သုံးသောသူ။ အသုရဝတိကာနံ အသုရာ
ဒေဝတာ။ စူဠနိ၊ ၄၉။

အသုရဝိမာန (ပု၊ န) [အသုရ+ဝိမာန] အသုရာ
၏-ဝိမာန-ဘုံ။ အထ နေသံ ပုညာနုဘာ-
ဝေန သိနေရုနော ဟေဋ္ဌိမတလေ အသုရ-
ဝိမာနံ နာမ နိဗ္ဗတ္တိ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၃။

အသုရသဒိသ (တိ) [အသုရ+သဒိသ] ပြိတ္တာ
အသုရာနှင့် တူသော။ န တု ဝိနိပါတော
အသုရသဒိသံ အဝိနိပတိတတ္တာ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။
၁၃၅။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၆၉။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၇၃။
ပဋိသန္ဓ၊ ၁။ ၃၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၅၇။ အသုရ-
လည်း ကြည့်။

အသုရသေနာ (တိ) [အသုရ+သေနာ] အသုရာ
နတ်စစ်သည်။ ယဏာ တိရေ နိသိန္နော
အညတဗျေ ပုရိသော ပဒုမနာဠန္တရေဟိ
အသုရဘဝနံ ပဝိသန္တံ အသုရသေနံ အဋ္ဌသ။
ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၉။ (-ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၂။ ဒိ၊ ၆။ ၃။ ၁၄၇။)

အသုရာဓိပ (ပု) [အသုရ+အဓိပ] အသုရာတို့ကို
နှိပ်စက်လွှမ်းမိုး အစိုးရသူ။ အသုရာဓိပေါ-
(ဇာ၊ ၁။ ၂၃၈)တိ ယဏာ တာဝတိံ သေဟိ
ပရိဝါရိတံ ဣန္ဒံ အသုရရာဇာ နပုသဟတိ။
ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၉။ (-ဇာ၊ ၂။ ၅၂။ ဇာ၊ ၄။ ၅။
၂၅၉။)

အသုရာဓိပတိ (တိ) [အသုရ+အဓိပတိ] အသုရာ
တို့ကို အစိုးရသော၊ အသုရာတို့၏-အကြီး
အမှူးဖြစ်သော-အရှင်သခင်ဖြစ်သောသူ။
ယေဟိ မာဒိသံ အသုရာဓိပတိ ဂဟေတွာ။
သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၃။

အသုရိန္ဒ (ပု) [အသုရ+ဣန္ဒ] အသုရာတို့ကို
အစိုးရသောသူ၊ အသုရာနတ်မင်း၊ အသုရိန္ဒ။
(အသုရိန္ဒ အမည်ဖြင့် ထင်ရှားသောနတ်တို့
မှာ-ရာဟု၊ သံ၊ ၁။ ၄၈။ အံ၊ ၁။ ၃၂၄၊ ၃၆၂။
အံ၊ ၂။ ၂၁၂။ ဝေပဓိတ္တိ။ သံ၊ ၁။ ၂၂၂။ ဇာ၊
၄။ ၁။ ၂၂၁။ ဝေရောဓန။ သံ၊ ၁။ ၂၂၇။ ပဟာ-
ရာ။ အံ၊ ၃။ ၃၈။ သမ္မရ။ သံ၊ ၁။ ၂၂၈-တိ
ဖြစ်ကြသည်။ အထ ခေါ်ဘိက္ခဝေ ဝေပဓိတ္တိ
အသုရိန္ဒော သက္ကံ ဒေဝါနမိန္ဒံ တေဒဂေါစ။
သံ၊ ၁။ ၂၂၄။ အသုရိန္ဒော (အံ၊ ၃။ ၃၈)တိ
အသုရဇေဋ္ဌကော။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၇။ ရာဟု
ကိရ အသုရိန္ဒော စတ္တာရိ ယောဇနသဟ-
ဏာနိ အဋ္ဌ ဝ ယောဇနသဟာနိ ဥစ္စော။ ဒိ၊

ဋ္ဌာဝ။၂၅၄။ မဋ္ဌဉာ။၂၇၇။ အံဋ္ဌာ။၂။၂၆၁။
(-ဒိဋ္ဌာ။၂။၇၈။သံဋ္ဌာဝ။၃၁၄။ သံဋ္ဌာ။၂။၈၂။
ထေရဋ္ဌာ။၂။၂၇၃။ အပါဋ္ဌာဝ။၇၉။ အပါဋ္ဌာ။
၂။၁၇။ ဗုဒ္ဓဝံဋ္ဌာ။၃၃၄။ ဇာဋ္ဌာဝ။၇၇။ ဒိဋ္ဌိ။
၁။၃၁၆။ သိဋ္ဌိသစ်။၁။၂၉၀။ မဋ္ဌိဉာ။
၁၉၂။ သံဋ္ဌိဝ။၃၃၃။၃၄၃။ သံဋ္ဌိ။၂။၅၄၄။
မူလဋ္ဌိဉာ။၁၆၅။ နေတ္ထိဝိ။၃၂၆။)

အသုရိန္ဒကဘာရဒွါဇ (ပ) [အသုရိန္ဒက+ဘာရ-
ဒွါဇ] အသုရိန္ဒကဘာရဒွါဇပုဏ္ဏား၊ အက္ခော-
သကဘာရဒွါဇပုဏ္ဏား၏ညီ၊ အသောသိခေါ
အသုရိန္ဒကဘာရဒွါဇော ပြာဟ္မဏော။ သံ-
ဿ။၁၆၅။အသုရိန္ဒကဘာရဒွါဇောတိ အက္ခော-
သကဘာရဒွါဇော ကနိဋ္ဌော။ သံဋ္ဌာဝ။၂။၁၀။
(-သံဋ္ဌိဝ။၂။၇၇။)

အသုရိဿရ (တိ) [အသုရ+ဣဿရ] အသုရာ
တို့ကို အစိုးရသောသူ။ အသုရရာဇ-ကြည့်။

အသုရုတ္တ (န) [န+သု+ရုတ္တ] မကောင်းသော
စကား၊ မကောင်းသဖြင့် ဆိုခြင်း၊ ခိုက်ရန်
စကားကိုဆိုခြင်း။ အနုသုရုတ္တ-ကြည့်။

အသုရောပ (ပ) [န+သုရောပ] စကားကို-
ကောင်းစွာ-ပြည့်စုံစွာ- ဖြစ်စေကြောင်း-
ပြောဆိုကြောင်း - မဟုတ်သော တရား၊
စကားကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံ မပြောဆိုနိုင်လောက်
အောင် ဖောက်ပြန် စေတတ်သော တရား
(ဒေါသ)။ ဝိရောဓော ပဋိဝိရောဓော စက္ကိက္ခံ
အသုရောပေါ။ အဘိ။၈။၁၀၁။ ဣတိဝုတ်။၄။
၃၃၇။ န တေေန သုရောပိတံ ဝစနံ
ဟောတိ၊ ဒုရုတ္တံ အပရိပုဏ္ဏမေဝ ဟော-
တိတိ အသုရောပေါ။ အဘိဋ္ဌာဝ။၂။၉၉။

အသုလဘူပမ (တိ) [န+သုလဘ+ဥပမာ] အ
လွန်ရခဲသော ဥပမာရှိသော။ နော သုလဘူ-
ပမေဟိတိ အသုလဘူပမေဟိ။ ဝဇီရ။၁၇။
သာရတ္ထ။၁။၁၀။

အသုဝဏ္ဏ (န) [န+သုဝဏ္ဏ] ရွှေမဟုတ်သော
အရာဝတ္ထု။ အသုဝဏ္ဏံ သုဝဏ္ဏန္တိ ကတွာ ပတိ-
ရူပကေန ဝဉ္ဇနံ။ ဒိဋ္ဌာဝ။၇၈။ မဋ္ဌာ။၂။၁၁၅။
သံဋ္ဌာဝ။၃၃၈။ အံဋ္ဌာ။၂။၃၇၉။ (-အံဋ္ဌာဝ။
၃၄၄။ အဘိဋ္ဌာဝ။၃၃၈။ သုတ္တနိဋ္ဌာဝ။၃၀၂။
ထေရဋ္ဌာ။၂။၃၅၅။ ဇာဋ္ဌာဝ။၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိဝ။
၃၆၃။ သံဋ္ဌိ။၂။၂၇၁။ မူလဋ္ဌိဉာ။၂။၅၃။)

အသုဝဏ္ဏာယတန (န) [န+သုဝဏ္ဏ+အာယတန]
ရွှေ၏ - တည်ရာ - ဖြစ်ရာ - မဟုတ်သော
အရပ်။ အရတနာကရေသု ရတနာနိ အသု-
ဝဏ္ဏာယတနာဒိသု သုဝဏ္ဏာဒိနိ ဗဟူ ဘောဂါ
ဥပ္ပဋ္ဌန္တိ။ ဇာဋ္ဌာ။၂။၃၇၁။

အသုဝိသုဒ္ဓ (န) [န+သုဝိသုဒ္ဓ] အလွန်မစင်
ကြယ်သော။ တံ ပန သုနီလံ သုပိတကံ
သုလောဟိတကံ သုဩဒါတံ န ဟောတိ၊
အသုဝိသုဒ္ဓမေဝ ဟောတိ။ မဋ္ဌာ။၃။၁၇၇။

အသုသမ္ပုဓ (တိ) [န+သုသမ္ပုဓ] ကောင်းစွာ
မသိအပ်သော၊ သိမြင်နိုင်ခဲသော။ ပစ္စိမ-
ဂါထာယ သမ္ပန္နော၊ ဝေ အသုသမ္ပုဓံ ကော
န အညတြ မဓိယေဟိတိ။ သုတ္တနိဋ္ဌာ။၂။
၂၂၇။

အသုသာန (န) [န + သုသာန] (က)
သုသာန်-သင်းချိုင်း-မဟုတ်သော - မဖြစ်
ဘူးသော - အရပ်။ (ခ) သုသာန်-သင်း
ချိုင်း-မှ တပါးသော နေရာအရပ်၊ သုသာန်
-သင်းချိုင်း-လက္ခဏာမှ ကင်းသော နေရာ
အရပ်။ (က) အနာမတ (၁) အနက် ကြည့်။
(ခ) န သုသာနန္တိ အသုသာနံ၊ အညတ္တော
န-ကာရော၊ သုသာနလက္ခဏာရဟိတံ ဝသနဋ္ဌာ-
နန္တိ အဓိပ္ပါယော။ ဝိသုဒ္ဓိဋ္ဌိဝ။၁။၁၀၀။

အသုသာနဋ္ဌာန (န) [န+သုသာနဋ္ဌာန] သုသာန်
-သင်းချိုင်း-မဟုတ်သော နေရာ အရပ်။
ပထဝီယဉ္စိ အဈာပိတဋ္ဌာနံ ဝါ အသုသာန-
ဋ္ဌာနံ ဝါ သိသာနံ အနိဝေသိတဋ္ဌာနံ ဝါ လဒ္ဓု၊

န သက္ကာတိ ပုဗ္ဗေနိဝါသညာဏေန ပရိစ္ဆိန္ဒိ-
တော။ ဇော၊ ၄၂။ ၅၀။

အသုသိရ (တိ) [န + သုသိရ] အခေါင်းမရှိ
သော။ သေယျထာပိ ဘန္တေ သေလော
ပဗ္ဗတော အစွိဒ္ဓေါအသုသိရော ကေဠုနော။
ဝိ၊ ၃။ ၂၇၁။ အံ၊ ၂။ ၃၃၂။ (-သံ၊ ၁။ ၃၇၉။)

အသုဿုသာ (တိ) [န + သုဿုသာ] မကြားနာ
လိုခြင်း၊ နည်းနာမခံလိုခြင်း။ အသုဿုသာ
အပရိပုစ္ဆာ ပညာယ ပရိပန္နော။ အံ၊ ၃။ ၃၆၄။
“အသုဿုသာ”တိ ကေမိ ပဌန္တိ။ သံ၊ ၃။ ၁။
၇၈။

အသုဿုသတာ (တိ) [န + သုဿုသ + တာ] နား
မထောင် - မလိုက်နာ - လိုသု၏ အပြစ်။ အဝ-
ကိရိယာတိ အသုဿုသတံ ပဋိစ္စ။ မ၊ ၃။ ၃၂၂။

အသုစိက (တိ) [န + သုစိ + က] အပ်မရှိသော။
သုစိသရံ နာမ သသုစိကံ ဝါ အသုစိကံ ဝါ။
ကခါ၊ ၂၄၄။

အသုပဗျဉ္ဇန (တိ) [န + သုပ + ဗျဉ္ဇန] ငါးအမဲ
ဟင်းလျာ - မရှိ - မပါ - သော (ထမင်း၊
ဆွမ်း)။ သုက္ကုရန္တိ အသုပဗျဉ္ဇနံ ဩဝနံ။
ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၀၄။ အဋ္ဌမေ တာဒိသန္တိ အသုပ-
ဗျဉ္ဇနံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၂။

အသုပဘက္ခနသီလ (တိ) [န + သုပ + ဘက္ခန +
သီလ] ဟင်းလျာကို စားလေ့မရှိသော။ သူ။
အထ ဝါ သီလနဋ္ဌေန ဣက-သဒ္ဓေန ဂမိ-
တတ္ထတ္တာ ကိရိယာဝါစကဿ သဒ္ဓဿ အ-
ဒဿနံ ခဋ္ဌဗ္ဗံ ယထာ “အသုပဘက္ခနသီလော
အာသုပိကော”တိ။ ဒီ၊ ၃။ ၂။ ၃၄၀။

အသုရ (ပ) [န + သုရ] မရဲရင့်သောသူ။
န နံ အသုရော ဇိနာတိ။ သုတ္တနိ၊ ၃၄၃။ စူဠနိ၊
၁၁၄။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၆၄။ န နံ အသုရော
ဇိနာတိ။ ဇေတော စ လာဘတေ သုခ”န္တိ ဝေ-
တာဝ သေန အသုရော ကာယေ စ ဇိဝိတေ စ

သာပေက္ခော ပုရိသော န ဇိနာတိ။ သုရော
ပန ဇိနာတိ။ သုတ္တနိ ၄။ ၂။ ၁၁၈။ မဟာနိ၊ ၄။
၂၀၃။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၄၂။ (-သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၂။
ဇော၊ ၄။ ၂။ ၁၉၆။ အံ၊ ၃။ ၂။ ၂၂၂။ အံ၊ ၃။
၃၄၈။)

အသု(သု)ရိယ (ပ) [န + သုရိယ] (ဤပုဂ္ဂိုလ်သည်
အယုတ္တ သမာသ်တည်း။ သု၊ သည်း အနက်
ပေး၍ မရ၊ အခြားပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးနှင့် စပ်မှသာ
အနက်ပေး၍ ရသည်။) အသုရိယံ ပဿတိ။
နေကိုမမြင်။ အသုရိယံ ပဿတိ ကညာတိ
တ္ထေ ယထာ ကညာ သုရိယံ န ပဿတိတိ
ဘဝတိ။ ဝဇီရ၊ ၂၀၀။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၅၆။)

အသုရိယံ(ယ)ပဿ (တိ) [န + သုရိယ + ပဿ]။
နေကို မမြင်သော။ (၎င်းပုဂ္ဂိုလ်ကား အယုတ္တ
သမာသ်၊ အသမတ္တသမာသ်ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သည်။
ဝိဘတ်မကျေလျှင် အသုရိယံပဿဟု ရှိ၍
ဝိဘတ်ကျေလျှင် အသုရိယပဿ-ဟု ရှိသည်။)
အသုရိယံ ပဿာနိ မုခါနိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၅၂။
အသမတ္တသမာသောယံ ဂမကတ္တာ “အသု-
ရိယပဿာတိ”အာဒိသု ဝိယ။ အံ၊ ၃။ ၂။ ၂၇၈။
အသုရိယပဿာနိ မုခါနိ။ အံ၊ ၃။ ၂။ ၁၈၀။
အံ၊ ၃။ ၂။ ၂၁၆။ မူလဒီ၊ ၂။ ၆၇။

အသေကွ (၁) (တိ) [န + သေကွ (၁)] (၂)
အသေကွ + အ။ (၁) (သိက္ခာသုံးပါးကို)
သင်ဆဲ - ကျင့်ဆဲ - ဖြည့်ဆဲ - မဟုတ်သော၊
သင်ခြင်း - ကျင့်ခြင်း - ဖြည့်ခြင်း - ကိစ္စမရှိ
သော၊ သိက္ခာသုံးပါးကို ကျင့်ပြီးသော၊
သူ။ (အသေကွဖြစ်သော ဘုရား၊ ရဟန္တာ၊
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း။ ထိုတို့နှင့် ရဟန္တာ
ပုဂ္ဂိုလ်သည် အခြားသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏
အထံ၌ သီလ စသည်ကို ဖြည့်ကျင့်ပြီးဖြစ်၍
နောက်ထပ် ဖြည့်ကျင့်ဖွယ် မရှိသောကြောင့်
“သိက္ခိတအသေကွ” မည်၏။ ဘုရားနှင့်
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည် ကိုယ်တိုင်သိ၍ ဖြည့်ကျင့်
ပြီးဖြစ်ရကား အခြားသူထံ၌ နည်းခံ၍

ကျင့်ဖွယ် မလိုသောကြောင့် “အသိက္ခိတ-
အသေကွ”မည်၏။ (၂) အသေကွဖြစ်သော
တရား။ (က) အသေကွပုဂ္ဂိုလ် - တို့၏ -
ဥစ္စာ - သန္တာန်နှင့် - ဖြစ်သောတရား။ (ခ)
သင်ဆဲပြည့်ကျင့်ဆဲမဟုတ်သော၊ နောက်ထပ်
သင်ဖွယ်၊ ပြည့်ကျင့်ဖွယ် မလိုတော့သော
ကြောင့် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်နှင့် သင်
ပြီး ပြည့်ကျင့်ပြီး အနေအားဖြင့် ဥပါဒ် ဖြစ်
ပေါ်လာသောတရား။ (ဂ) ကြီးပွားတိုး
တက်သောသေကွဖြစ်သောတရား။ (ဤ (၂)
အနက်၌ ယှဉ်ဖော်ယှဉ်ဖက် တရားနှင့် တကွ
သီလက္ခန္ဓစသော အရဟတ္တဖိုလ်တရားတို့ကို
၎င်း၊ ဝိမုတ္တိဉာဏအသနက္ခန္ဓ မည်သော ပစ္စု-
ဝေက္ခကာဉာဏ် စသည်တို့ကို၎င်း အသေကွဟု
ခေါ်သည်။)

(၁) သေခေါ်(သေကွော)ဘိက္ခု အသေ-
ခေါ်(အသေကွ)ဘိက္ခု။ ဝိဝါ။ ၂၈။ အဘိ။
ဝိ။ ၂၅၄။ န သိက္ခိတိတိ အသေကွော(ခေါ်)၊
သေကွဓမ္မေ အဘိက္ကမ္မ အဂ္ဂုဗလေ ဌိတော
တတော ဥတ္တရိ သိက္ခိတဗ္ဗာဘာဝတော
ခိဏာသဝေါ အသေကွော(ခေါ်)”တိ ဝုစ္ဆတိ။
ဝိဝါ။ ၂၀၇။ အဘိ။ ၂။ ၃၁၅။ သံ၊ ၄။ ၃။
၃၀၅။ အရဟတ အသေကွော၊ အဘိ။ ပ။ ၁၁၇။
တဿ သိက္ခနိက္ခိ နတ္ထိတိ အသေကွာ၊ ...
ခိဏာသဝေါ အညဿ သန္တိကေ သီလာဒိနံ
သိက္ခိတတ္ထာ သိက္ခိတအသေကွာ နာမ၊ ဗုဒ္ဓ-
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သယမ္ပူတတာယ အသိက္ခိတ-
အသေကွာ နာမ။ အဘိ။ ၄။ ၃။ ၃၉။ (-ဒိ။ ၃။
၁၈၂။ သံ၊ ၃။ ၂၀၁။ အံ၊ ၃။ ၄၃၆။ ဝိဝါ။ ၂။
၁၀၈။ ဒိ။ ၄။ ၃။ ၁၈၁။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၃၀၅။ အဘိ။ ၄။
၂။ ၃၁၆။ အဘိ။ ၄။ ၃။ ၁၈၄။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၉။
ဝိသုဒ္ဓိ။ ၂။ ၇၃။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၈၃။ ထေရဝါဒ။
၂။ ၄၁၆။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၃၅၀။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၅၃။
ဝဇီရ။ ၈၀။ ၁၇၇။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၄၇။ ဝိမတိ၊
၂။ ၂၇၉။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၈၁။ ၂။ ၁၅၇။ ဒိ။ ၄။ ၃။
၂၀၄-၅-၂၅၅။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၁။ ၂။ ၂၅၅။ ၃။ ၁၇၇။

၄၀၈၊ ၅၂၅။ အနု၊ ၄။ ၂။ ၁၇၇။ အနု၊ ၄။ ၂။ ၉၃။
နေတ္ထိ၊ ၄။ ၅၄။ ၁၄၆။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၉၇။)

(၂) အသေကွေန သီလက္ခန္ဓေနာ-
(ဝိဝါ။ ၉၀)တိ ... အသေကွဿ အယန္တိ အ-
သေကွော။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂။ ၉။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၀၇။
န သေကွာတိ အသေကွာ၊ ဝုဇ္ဈိပုတ္တာ ဝါ
သေကွာတိ ဝိ အသေကွာ၊ အရဟတ္တဖလ-
ဓမ္မာနံ အဓိဝစနံ။ အဘိ။ ၄။ ၁။ ၈၇။ (-ဝိ။ ၅။
၃၄၁။ ဒိ။ ၃။ ၂၅၅။ ၂။ ၆၀။ အဘိ။ ၄။ ၂။ ၂၀၁။
၂။ ၇၀။ ပဋ္ဌာန၊ ၄။ ၂။ ၇၁။ မဟာနိ။ ၁။ ၇။ ၈။ ၁။
၁၆။ ဝိဝါ။ ၄။ ၂။ ၅၄။ ဝိဝါ။ ၄။ ၂။ ၁။ ၈။ ၁။
၁၉၂။ ဒိ။ ၄။ ၃။ ၂။ ၄၅။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၁။ မ၊ ၄။
၂။ ၁၆၃။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၃။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၄၄၇။ ၃။ ၃၇၇။
အဘိ။ ၄။ ၁။ ၂။ ၁။ အဘိ။ ၄။ ၃။ ၄၃၇။ ၄။ ၈၉။ ဝိ-
သုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၄၄။ ဓမ္မာ၊ ၄။ ၂။ ၃၅၀။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၆။
သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၈၄။ ထေရဝါဒ။ ၅။ ၅။ မဟာနိ။
၄။ ၇၇။ စူဠနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၈။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂။ ၆။ ၂။ ၉။
ဝဇီရ။ ၁။ ၁၄၁။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂။ ၃။ ဝိမတိ၊ ၁။
၃။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၀၀။ ဒိ။ ၄။ ၁။ ၁၂။ ၁၄။ သီ၊ ၄။
သစ်၊ ၁။ ၂။ ၄။ ဒိ။ ၄။ ၃။ ၂။ ၅။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁။ အနု-
ဒိ။ ၂။ ၂။ ၂။ အနု၊ ၄။ ၃။ ၁၁၄။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁။
၁၃။ ၇၁။ ၁၄၁။)

အသေကွကာလ (ပ) [အသေကွ+ကာလ] အ-
သေကွ-ရဟန္တာ-ဖြစ်သောအခါ။ အသေ-
ကွကာလေ ဗျာကရဏံ ဝိယ ကတော ကထေ-
သိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၇။

အသေကွဂုဏ (ပ) [အသေကွ+ဂုဏ] အသေကွ
ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူး။ တေသံ ဂုဏာ-
နန္တိ တေသံ အသေကွဂုဏာနံ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၉၇။

အသေကွက် (န) [အသေကွ+အင်္ဂ] အသေကွ
ဖြစ်သော အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းတရား။ အ-
သေကွင်္ဂါနိ နာမ အသေကွာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ
အသေကွဝိမုတ္တိ အသေကွဝိမုတ္တိဉာဏအသ-
နန္တိ။ ဝဇီရ။ ၄၁၅။

အသေကွတပတ္တိ (ထိ) [အသေကွတ+ပတ္တိ]
အသေကွ၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း။ “အ-
သေကွ”၏ ဝစနံ ပရိယောသိတသိက္ခာနံ
ဒဿနန္တိ န လောကီယနိဗ္ဗာနာနံ အသေကွ-
တပတ္တိ။ မူလဒီ၊ ၁။ ၄၄။

အသေကွ(ခ)ဓမ္မ (ပု) [အသေကွ + ဓမ္မ]
အသေကွ-ရဟန္တာ-ပုဂ္ဂိုလ်၏ တရား။ ဒဿ
အသေကွဓမ္မ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၅။ (-ဣတိဝုတ်၊
၄။ ၂။ ၉။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂။ ၆။ ဝဇီရ၊ ၄။ ၁။ ၂။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၁။ ၃။ ၁။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂။ ၃။ ဝိမတိ၊ ၂။
၁၀၀။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၉။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃။ အံ၊ ၄။
၃။ ၁။ ၆။ အနု၊ ၄။ ၁။ ၇။ အနု၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၄။ နေတ္ထိ၊
၄။ ၁။ ၂။ ၉။ ၁။ ၄။ ၆။)

အသေကွဓမ္မက္ခန္ဓ (ပု) [အသေကွဓမ္မ+ခန္ဓ] အ-
သေကွတရားအစု။ တိဿော သိက္ခာ ပရိပူရာ
ပဉ္စ အသေကွဓမ္မက္ခန္ဓေ ပရိပူရေဿန္တိ။ မ၊ ၄။
၁။ ၁၀၁။ (-ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁။ ၉။)

အသေကွ(ခ)ဓမ္မပရိယာပန (တိ) [အသေကွဓမ္မ
+ပရိယာပန] အသေကွတရားတို့၌ အကျုံး
ဝင်သော။ အသေခေနာတိ အသေခဓမ္မ-
ပရိယာပနေန လောကုတ္တရေန။ အံ၊ ၄။ ၃။
၂။ ၉။ ပရိနိဋ္ဌိတသိက္ခာကိစ္စတာယ အသေကွ-
ဓမ္မပရိယာပနံ အသေကွ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၂။

အသေကွ(ခ)ဓမ္မပါရိပုရိ (ထိ) [အသေကွဓမ္မ+
ပါရိပုရိ] အသေကွ တရားတို့၏ ပြည့်စုံခြင်း။
သမ္ပဒေဝ အသေဝိတဗ္ဗပရိဝဇ္ဇနေန သေဝိ-
တဗ္ဗသမာဒါနေန ဥက္ကံသဝတ္ထုသု စ ဘာဝ-
ဇော အသေခဓမ္မပါရိပုရိယာ အာဝဟတ္တာ
စ ဝဇီရနကပဋိပဒါ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁။ ၄။

အသေကွပဉ္စ (တိ) [အသေကွ+ပဉ္စ] အသေကွ-
ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ပတ်သက်သော- အမေး-ပုစ္ဆာ။
ထေရော ဘဂဝတာ ပုစ္ဆိတံ ပုစ္ဆိတံ ပုထုဇ္ဇန-
ပဉ္စ သေကွပဉ္စ အသေကွပဉ္စ သဗ္ဗ ဝိဿဇ္ဇေ-
သိ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂။ ၆။

အသေကွပဋိသမ္ဘိဒါ (ထိ) [အသေကွ+ပဋိသမ္ဘိ-
ဒါ] အသေကွဖြစ်သော ပဋိသမ္ဘိဒါ(ခွဲခြမ်းဝေ
အန်၍ သိတတ်သောဉာဏ်)။ အသေကွပုဂ္ဂိုလ်
- တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော - တို့သည် ရအပ်
သော-ပဋိသမ္ဘိဒါ။ အသေကွပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ-
ကြည့်။

အသေကွပဋိသမ္ဘိဒါပုတ္တ (တိ) [အသေကွပဋိ-
သမ္ဘိဒါ + ပုတ္တ] အသေကွ ဖြစ်သော -
အသေကွ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော -
အသေကွ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရအပ်သော-ပဋိ-
သမ္ဘိဒါသို့ ရောက်ပြီးသော၊ အသေကွဖြစ်၍
ပဋိသမ္ဘိဒါသို့ ရောက်ပြီးသော၊ သူ။ အသေကွ-
ပဋိသမ္ဘိဒါပုတ္တ (ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၆။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၇။)တိ
အသေကွဘူတာ ပဋိသမ္ဘိဒါ အသေကွပဋိ-
သမ္ဘိဒါ၊ တံ ပတ္တေ၊ ပဋိလဒ္ဓအသေကွပဋိ-
သမ္ဘိဒေတိ အတ္တော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄။ ၉။ သိ၊
၄။ ၁။ ၆။ ၂။ (-မ၊ ၄။ ၂။ ၂။ ၉။)

အသေကွဖလ (န) [အသေကွ+ဖလ] အသေကွ
ဖြစ်သော ဖိုလ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်။ “အဝိဇ္ဇာ
ဝိရာဂါ ပညာဝိမုတ္တိ အသေကွဖလံ အဂ္ဂပလံ
အရဟတ္တံ တေဓာတုကသမတိက္ကမန”န္တိ ဇေ-
တေဟိ ပရိယာယဝေဝဇနေဟိ စတုတ္ထဖလဿ
နိဗ္ဗေသော။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁။ ၃။ ၉။ (-နေတ္ထိ၊ ၄။
၁။ ၂။ ၆။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၇။)

အသေကွဖလဝိမောက္ခန္တိက (တိ) [အသေကွဖလ
+ဝိမောက္ခန္တိက] အသေကွ-အရဟတ္တ-ဖိုလ်
ဟူသော ဝိမောက္ခ၏ အဆုံး၌ ဖြစ်သော။ အ-
သေကွနံ အသေကွဖလဝိမောက္ခန္တိကာ (ဝ)
စ ပဋိသမ္ဘိဒါပုတ္တိ ဟောတိ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၇။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၇။ ၃။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၇။ ၄။)

အသေကွဖလသီလ (န) [အသေကွဖလ+သီလ]
အသေကွဖိုလ် - အရဟတ္တဖိုလ် - သီလ။
အသေကွဖလသီလသု သုဋ္ဌ၊ ပတိဋ္ဌိတတ္တာ
သီလသု သုသမာဟိတံ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၄။ ၃။

အသေကွမလာခိဂမ (ပု) [အသေကွမလာ+အခိ-
ဂမ] အသေကွ - အရဟတ္တ - ဖိုလ်ကို ရ
ခြင်း။ ဖလသစ္စိကိရိယာတိ အသေကွမလာ-
ခိဂမော။ ဒီ ဇိုဝ။၂၇၆။

အသေကွဘာဂ (ပု) [အသေကွ + ဘာဂ] အ-
သေကွပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော သီလက္ခန္ဓ-
စသော အပ္ပိအစု တရား။ အသေကွာန်
သီလက္ခန္ဓာဒိန် ဝေ ဝသေန တယော အ-
သေကွဘာဂါ။ နေတ္ထိ၊ဇို။၁၄၁။

အသေကွဘာဂိယ (တိ) [အသေကွဘာဂ +
ဣယ] (က) အသေကွပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်
သော သီလက္ခန္ဓ-စသော-အပ္ပိအစု-တရား-
၌ဖြစ်သော။ (ခ) အသေကွပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာ
ဖြစ်သော သီလက္ခန္ဓ-စသော တရားတို့ကို -
ဝေဘန်စေတတ် - ဝေဘန်ကြောင်းဖြစ် -
သော။ အသေကွဘာဂိယံ သုတ္တံ။ နေတ္ထိ။
၁၀၆။ ပရိနိဋ္ဌိတသိက္ခာ ဓမ္မာ အသေကွာ၊
အသေကွဘာဂေ ပဝတ္တံ၊ အသေကွေ ဘဇာ-
ပေတိတိ ဝါ အသေကွဘာဂိယံ။ နေတ္ထိ၊ဇို။
၂၁၉။ အံ၊ဇို။၁၆၇။ ဣဒံ သုတ္တံ အသေကွ-
ဘာဂေ ဝိသယေ ဝါစကဉာပကဘာဝေန
ပဝတ္တနတော အသေကွဘာဂိယံ သုတ္တံ နာမ။
နေတ္ထိ၊ဝိ။၃၀၅။ (- နေတ္ထိ၊၁၂၉၊၁၃၀-၁။
နေတ္ထိ၊ဇို။၁၁၁၊၂၂၀-၁။ သာရတ္ထ၊၃။၁၄၈။
သံ ဇို။၂။၃၉။ နေတ္ထိ၊ဇို။၇၀-၁၊၁၂၉၊၁၃၉၊
၁၄၀၊၁၄၂။ နေတ္ထိ၊ဝိ။၁၁၊၃၄၇၊၃၄၉၊၃၅၀၊
၃၅၂၊၃၅၃။)

အသေကွဘာဂိယသုတ္တ (န) [အသေကွဘာဂိယ
+သုတ္တ]အသေကွပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော
သီလက္ခန္ဓ-စသော တရားတို့ကို - ဝေဘန်စေ
တတ်- ဝေဘန်ကြောင်းဖြစ်- သော သုတ်၊
အသေကွဘာဂိယသုတ်။ အသာဓာရဏာနိ
သံကိလေသဘာဂိယသုတ္တ ဝါသနာဘာဂိယ-
သုတ္တ နိဗ္ဗေတော ဂိယသုတ္တ အသေကွဘာဂိယ-

သုတ္တာနိ စတ္တာရိ သုတ္တာနိ ဘဝန္တိ။ နေတ္ထိ၊
ဝိ။၂၈၁။ (-နေတ္ထိ၊ဝိ။၁၆၉၊၂၈၂၊၃၅၂။)

အသေကွ(ခ)ဘာဝ (ပု) [အသေကွ+ဘာဝ]
အသေကွ-ရဟန္တာ-ပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ်။ နေဝ
ခေါ် တံ ဗာဟိယ အရဟာတိ ဧတေန တဒါ
ဗာဟိယဿ အသေကွဘာဝံ ပဋိက္ခိပတိ။
ဥဒါန၊ဇို။၇၄။ တံသမဂီနော အဂ္ဂမဂ္ဂဿ
အသေခဘာဝေါ အာပနော။ သာရတ္ထ၊၂။
၅၅။ (-ဒီ၊ဇို။၂။၂၀၅။)

အသေကွဘာဝါနာပတ္တိ (ထိ) [အသေကွဘာဝ
+အနာပတ္တိ] အသေကွ၏ အဖြစ်သို့ မရောက်
ခြင်း။ တတ္ထာယံ ပဋိသေခေတိ လောကီယ-
နိဗ္ဗာနေသု အသေကွဘာဝါနာပတ္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။
သာရတ္ထ၊၂။၅၄။ ဒီ ဇို။၃။၂၀၄။ မူလဇို။၁။၄၄။
(-အနုဇို။၁။၄၇။)

အသေကွဘာဝါပတ္တိ (ထိ) [အသေကွဘာဝ+
အာပတ္တိ] အသေကွ၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း။
သေခဓမ္မေသု ဝေ ဋိတဿ ကဿစိ အရိယဿ
အသေခ(ကွ)ဘာဝါပတ္တိတိ။သာရတ္ထ၊၂။၅၅။
ဒီ၊ဇို။၃။၂၀၅။

အသေကွဘာဝါပါဒန (န) [အသေကွဘာဝ+
အာပါဒန] အသေကွ၏ အဖြစ်သို့ ရောက်စေ
ခြင်း။ အသေကွဘာဝါပါဒနေန သိက္ခိတော
သိက္ခာပိတောတိ အတ္ထော။ ထေရ၊ဇို။၂။၁၁၁။

အသေကွဘိက္ခု (ပု) [အသေကွ + ဘိက္ခု] အ-
သေကွဖြစ်သော ရဟန်း (ရဟန္တာ)။ ယော
အဘိက္ကမာဒိသု ပဝတ္တေန သတိသဟိတဉာ-
ဏေန သမန္နာဂတော သတော အသေကွ-
ဘိက္ခု။ နေတ္ထိ၊ဝိ။၁၁၄။

အသေကွ(ခ)ဘူမိ (ထိ) [အသေကွ + ဘူမိ]
အသေကွ-ရဟန္တာ-ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဖြစ်ရာ တည်
ရာတရား၊ အရဟတ္တဖိုလ်တရား၊ အသေကွဘုံ။
အသေခေါ်ဘိက္ခု အသေခဘူမိယံ ဌိတော
“အသေခေါသို့”တိ။ သံ၊၃။၂၀၁-၂။ အ-

သေကွဘူမိယံ ဖုသိတွာ ဝိဟရတိတိ ပဋိ-
လသိတွာ ဝိဟရတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၀။ အသေ-
ကွဘူမိ အဂ္ဂဗလဓမ္မာ။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၃၉။ (-
မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၃၊
၁၉၈၊၂၅၅၊၃၀၅။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။
၇၂။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၃၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၈၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၃။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၁၅၀။)

အသေကွ(ခ)ဘူမိအဓိကမ (ပု) [အသေကွဘူမိ+
အဓိကမ] အသေကွဘုံ - အသေကွအဆင့်-
အရဟတ္တဖိုလ် - ကို ရခြင်း။ အင်္ဂုလမန္တာဝ
သလ္လကေသန္တိတိ ဣဒံ တဒါတေသံ အသေခ-
ဘူမိအဓိကမာယ အယောကျာတာယ ဝုတ္တံ။ မ၊
ဋ္ဌ၊၃။၁၄။

အသေကွဘူမိပုဗ္ဗတ္ထိ (ထိ) [အသေကွဘူမိ+
ပုဗ္ဗတ္ထိ] အသေကွဘုံ-အသေကွအဆင့်-အရ-
ဟတ္တဖိုလ်-၌ ပြစ်ခြင်း။ အသေကွဘူမိဝါရ-
ကြည့်။

အသေကွဘူမိဝါရ (ပု) [အသေကွဘူမိ + ဝါရ]
အသေကွဘုံ - အရဟတ္တဖိုလ် - ၌ ပြစ်ခြင်း။
အသေကွဘူမိဝါရော(သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၅)တိ အ-
သေကွဘူမိပုဗ္ဗတ္ထိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၅။

အသေကွဘူမိသမာပဋ္ဌန (န) [အသေကွဘူမိ+
သမာပဋ္ဌန] အသေကွဘုံ-အရဟတ္တဖိုလ်-သို့
ရောက်ခြင်း။ ဣဒါနိ အာယသုတော အာ-
နန္ဒဿ အသေကွဘူမိသမာပဋ္ဌနံ အထေန္တော။
သံ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၇၄။

အသေကွမဂ္ဂ (ပု) [အသေကွ + မဂ္ဂ] အသေကွ
- အရဟတ္တ - မဂ် - လမ်းကြောင်း။ ဣဒံ
သေကွမဂ္ဂေန အသေကွမဂ္ဂေန စ ပတ္တဗ္ဗံ
နိဗ္ဗာနံ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂။

အသေကွမုနိ (ပု) [အသေကွ+မုနိ] အသေကွ-
ဖြစ်သော-မုနိ(ဘုရား၊ ရဟန္တာ)။ အသေကွ-
မုနိ ပန ခိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရမနုယုတိ...ဣဓ
ပန ခိဏာသဝေါဝ အဓိပ္ပေတော။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊

အဘိဓာန် ၃-၆၉-ပ-မ-ဝ-သ-စ

၁။၂၃၇။ (-ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၆။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။
၁၄၄။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ။၂၆၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၀။)

အသေကွမုနိဘာဝ (ပု) [အသေကွမုနိ+ဘာဝ]
အသေကွမုနိ၏ အဖြစ်။ တေသံ အသေကွ-
မုနိဘာဝံ ဒီပေန္တော။ သုတ္တန်၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၈။
(-ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၀။)

အသေကွရတန (န) [အသေကွ + ရတန]
အသေကွရတနာ၊ ဘုရား-ရဟန္တာ-ဟု ဆိုအပ်
သော ရတနာ။ အနာဂါရိယရတနမ္ပိ ဒုဝိဓံ
သေကွရတနဉ္စ အသေကွရတနဉ္စ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။
၁၉၇။

အသေကွဝါရ (ပု) [အသေကွ+ဝါရ] အသေကွ
- ရဟန္တာ-ပုဂ္ဂိုလ်၏-အလှည့် - အကြိမ်။
စိန္တုဗြဟ္မစရိယတာယ ပန သဟ ဓမ္မံ စရန္တိတိ
န ဝတ္တဗ္ဗာတိ အသေကွဝါရော န ဂဟိတော။
မ၊ဋ္ဌ၊၂။၇။

အသေကွဝိမုတ္တိ (ထိ) [အသေကွ + ဝိမုတ္တိ]
အသေကွ-အရဟတ္တဖိုလ်-ဟု ဆိုအပ်သော
ဝိမုတ္တိ။ အသေကွပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အလုံးစုံသော
ကိလေသာတို့မှ အထူးသဖြင့် လွတ်ခြင်းဟု
ဆိုအပ်သော အရဟတ္တဖိုလ်။ အသေကွဝိမုတ္တိ-
(နေတ္ထိ၊၅၄)တိ အယံ တေဓာတုကေ ဝိတ-
ထဂတာ အသေကွဗလဝိမုတ္တိ။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ။
၁၂၆။ (-ဝဇီရ၊၄၁၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၇။
နေတ္ထိ၊ဝိ။၁၉၇။)

အသေကွဝိသယ (ပု) [အသေကွ + ဝိသယ]
အသေကွ-ရဟန္တာ-ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏-အရာ-
အာရုံ။ သာ ဟိ သယံ အသေကွတ္တာ
အသေကွဝိသယံ အပ္ပညာသိ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။
၁၅၇။

အသေကွသမ္ပတ (တိ) [န + သေကွသမ္ပတ]
သေကွဟု သမုတ်အပ်သည့် မဟုတ်သော၊
သေကွဟု မသမုတ်အပ် - အသိအမှတ်မပြု

အပ် - သော၊ သ။ အသေကွသမ္ပတေ သေကွ-
သမ္ပတသညိ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၃၄။ (-ကခံ၊ ၂၇၃။)

အသေကွသီလ (န) [အသေကွ + သီလ] အ-
သေကွ - ရဟန္တာ - ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သီလ။ ပဌမံ
ဟိ သေခသီလသမာဓိပညာယော ဝတှာ
ပစ္စာ အသေကွသီလာဒိနိ ဝဒန္တော ဣမမတ္ထံ
ဒီပေတိ။ အံ၊ ဇိ၊ ၂။ ၁၈။ (-ဒီ၊ ဇိ၊ ၁။ ၃၅၆။
သီ၊ ဇိ၊ သစ၊ ၁။ ၅၀၈။)

အသေကွသီလက္ခန္ဓ (ပ) [အသေကွ + သီလက္ခန္ဓ]
အသေကွ - ရဟန္တာ - ပုဂ္ဂိုလ် - တို့၏ သီလ
အရ။ အဇ္ဈတ္တန္တိ မမ အပ္ပန္နရေ အသေကွ-
သီလက္ခန္ဓာဒိ။ ထေရ်၊ ဌ၊ ၂။ ၁၃၁။ (-ပဋိသံ၊
ဌ၊ ၁။ ၂၁၃။)

အသေခ (တိ) [န + သေခ] အသေကွနှင့် အ-
နက်တူ။ ၎င်း - ကြည့်။

အသေခဉာဏ (န) [အသေခ + ဉာဏ] အသေကွ
ပုဂ္ဂိုလ် - ဘုရားရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် - ဌ် ဖြစ်သော
- ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သော - ဉာဏ်၊ အသေခ
ဉာဏ်။ သေခဏ အသေခဉာဏ် အတ္တိတိ
ယေသံ လဒ္ဓိ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၈၄။ အသေခ-
ဝိသယတ္တာ အသေခမေဝ ဉာဏန္တိ ပရဿ
လဒ္ဓိ။ မူလဇီ၊ ၃။ ၈၈။ အသေခေ အာရပ္ပ
ပဝတ္တတ္တာ အသေခဉာဏန္တိ ပရဿ လဒ္ဓိ။
အနုဇီ၊ ၃။ ၁၁၄။

အသေခဉာဏကထာ (တိ) [အသေခဉာဏ +
ကထာ] အသေခဉာဏ် - ဘုရားရဟန္တာ
ပုဂ္ဂိုလ်ကိုစွဲ၍ ဖြစ်သောဉာဏ် - ကို ဆိုရာဖြစ်
သောစကားရပ်။ အဘိဓမ္မပိဋက၊ ကထာ-
ဝတ္ထု၊ ပါဠိ၊ ၅-ဝဂ်၊ (၄၄) ၂-ကထာ။ အဘိ၊
က။ ၂၂၈။

အသေခပဋိပဒါ (တိ) [အသေခ + ပဋိပဒါ]
အသေကွ - ရဟန္တာ - ပုဂ္ဂိုလ်၏ အကျင့်။
ကုသလောတိ ဥပနုဂါထာယ အသေခပဋိပဒံ
ဒဿေတိ။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၀၂။

အသေခဖလသမာဓိ(ပ) [အသေခ + ဖလသမာဓိ]
အသေကွပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဖိုလ်နှင့် ယှဉ်သော
သမာဓိ။ သေခဝိပဿနာဉာဏတော စ
အသေခဖလသမာဓိ ပစ္စာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အံ၊ ဌ၊
၂။ ၂၀၂။

အသေခဗလ (န) [အသေခ + ဗလ] အသေကွ
ပုဂ္ဂိုလ်၏အား၊ အသေခဗိုလ်။ တတ္ထ သိက္ခိ-
တတ္တာ အသေခဗလ(ပဋိသံ၊ ၃၅၅)န္တိ အ-
သေခပုဂ္ဂလော၊ ...တဿ အသေခဿ ဗလန္တိ
အသေခဗလံ။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၂၉။

အသေခသန္တက (ပ၊ န) [အသေခ + သန္တက]
အသေကွ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာ။ အသေခိယ-
ကြည့်။

အသေခိယ (တိ) [အသေခ + ဣယ]
(က) သင်ဆဲကျင့်ဆဲ မဟုတ်သော (ခ)
အသေကွ - ရဟန္တာ - ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်
သော။ ဒဿယိမေ ဘိက္ခဝေ အသေခိယာ
ဓမ္မာ။ အံ၊ ၃။ ၄၃၆။ အသေခိယာတိ အသေ-
ခါယေဝ၊ အသေခသန္တကာ ဝါ။ အံ၊ ဌ၊ ၃။
၃၃၅။

အသေစနက (တိ) [န + သေစန + က] သွန်း
လောင်း - ပြည့်စွက် - ရခြင်းမရှိ - ဖွယ်မလို -
သော၊ မသွန်းလောင်း - မပြည့်စွက် - အပ်
သော၊ မိမိပင်ကိုယ်သဘောအတိုင်း ပြည့်စုံ
လုံလောက်သော။ အသေစနကော စ သုခေါ
စ ဝိဟာဓော (ဝိ၊ ၁။ ၈၈။ သံ၊ ၃။ ၂၇၉) တိ
ဧတ္ထ ပန နာယ သေစနန္တိ အသေစနကော။
ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀။ သံ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၀၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၅၉။
သဗ္ဗမေတံ သရသတော ဧဝ သန္တဘာဝံ
ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ။ အသေစနက(မ၊ ၁။ ၁၆၁)န္တိ
အသေစိတဗ္ဗကံ။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၈၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။
၁၈၃။ သီ၊ ဇိ၊ ၂။ ၅၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇိ၊ ၁။ ၃၁၂။
(-သံ၊ ၁။ ၂၁၅။ အံ၊ ၂။ ၂၀၇။ ထေရ်၊ ၃၈၅။
အပ၊ ၂။ ၂၉၀။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၈၉။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၇၀။
ထေရ်၊ ဌ၊ ၆၃။)

အသေစနကတ္တ (န) [အသေစနက+တ္တ] သွန်း
လောင်း - ပြည့်စွက် - ရခြင်း မရှိသည်၏
အဖြစ်။ သဗ္ဗံ တံ မရုရက္ခာယ သာ-
တက္ခာယ အသေစနကတ္တာယ သံဝတ္တတိ။
အံ၊၁။၃၄။

အသေစနကမလ (တိ) [အသေစနက+မလ]
သွန်းလောင်း - ပြည့်စွက် - ရခြင်းမရှိသော
အကျိုးရှိသော။ ကုသလာ ဝေဒနာ သမလာ
သဝိပါကာ ဣဋ္ဌမလာ ကန္တမလာ မနုညမလာ
အသေစနကမလာ သုဒုဗြဟ္မာ သုခဝိပါကာ-
တိ။ အဘိ၊က။၁၇။

အသေစနကသုခဝိဟာရတာ (တိ) [အသေစန-
က+သုခ+ဝိဟာရ+တာ] သွန်းလောင်းခြင်း
- ပြည့်စွက်ရခြင်း - မရှိသောချမ်းသာသော
နေခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်။ တထာ အတ္တာ-
ဓိနတာယ ဂေနနိ အနုပတတ္တာ အသေ-
စနကသုခဝိဟာရတာယ စတုတ္ထဇ္ဈာနိကတာ-
ယ စ အာနာပါနကပ္ပဌာနာနယောဂေါ။ ဒီ၊
ဇ္ဇိ၊၂။၅၃။

အသေစိတဗ္ဗက (တိ) [န + သေစိတဗ္ဗက] မသွန်း
လောင်း - မပြည့်စွက် - အပ်သော။ အသေ-
စနက-ကြည့်။

အသေဋ္ဌ (တိ) [န + သေဋ္ဌ] မချိုးမွမ်းအပ်-
မမြတ် - သော၊သု။ အသေဋ္ဌဟိ သေဝိတဗ္ဗံ။
ဥဒါန၊၄။၂၅၆။ (-သာရတ္ထ၊၃။၂၅၊၁၉၄။
ဒီ၊ဇ္ဇိ၊၂။၆၉။ မ၊ဇ္ဇိ၊၃။၃၈။)

အသေဋ္ဌစရိယ (န) [အသေဋ္ဌ + စရိယ] မချိုးမွမ်း
အပ် - မမြတ် - ယုတ်ညံ့ - သော - သူတို့၏ -
အကျင့် (မေထုန်အကျင့်)။ အဗြဟ္မစရိယ-
ကြည့်။

အသေဋ္ဌစာရိတာ (တိ) [အသေဋ္ဌစာရိ+တာ]
မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်လေ့ မရှိသည်၏
အဖြစ်။ အဗြဟ္မစာရိ-ကြည့်။

အသေဋ္ဌစာရိ (တိ) [(၁) အသေဋ္ဌ + စရ + ဣ
(၂) န + သေဋ္ဌစာရိ] မမြတ်သောအကျင့်ကို
ကျင့်လေ့ရှိသော။ မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်
လေ့မရှိသော။ အဗြဟ္မစာရိ-ကြည့်။

အသေဋ္ဌသမ္ပတ (တိ) [န + သေဋ္ဌ + သမ္ပတ]
မြတ်သည်ဟု သမုတ်အပ်သည် မဟုတ်သော။
သေဋ္ဌသမ္ပတာနဗ္ဗိတိ အပိ-သဒ္ဓေန ပဂေဝ
အသေဋ္ဌသမ္ပတာနန္တိ ဒသေတိ။ သာရတ္ထ၊၁။
၃၄၀။ အံ၊ဇ္ဇိ၊၃။၂၁၀။

အသေနာသန (န) [န + သေနာသန] ကျောင်း
- အိပ်ရာနေရာ - မဟုတ်သော အရပ်။ ပါနီ-
ယမာဋ္ဌော မဂ္ဂေါ ပေါက္ခရဏီတိ တောနိ ဟိ
အသေနာသနာနိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၀။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။
၂၇။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၁။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၈၉၊
၂၉၀။)

အသေနာသနိက (တိ) [န + သေနာသနိက]
ကျောင်း - အိပ်ရာနေရာ - မရှိသော၊ရဟန်း။ န
ဘိက္ခဝေ အသေနာသနိကေန ဝဏ္ဏံ ဥပကန္တဗ္ဗံ။
ဝိ၊၃။၂၁၂။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၁၅။ အသေနာသ-
နိကေနာတိ ယဿ ပဉ္စနံ ဆဒနာနံ အည-
တရေန ဆန္တံ ယောဇိတဝါရဗန္ဓနံ သေနာ-
သနံ နတ္ထိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၇၄။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၁။
ဝဇီရ၊၄၇၀။ သာရတ္ထ၊၂ ၁၁၅။ သာရတ္ထ၊၃။
၂၈၄။ ဝိမတိ၊၁။၁၆၃။)

အသေယျ (တိ) [န + သေယျ] မမြင့်မြတ် -
ယုတ်ညံ့ - သော။ အသေယျော သေယျသ-
မာနံ၊ ဗာလော မညတိ အတ္တာနု(ထေရ။
၃၅၂)န္တိ အယံ အသေယျော ဟိနော သမာ-
နော။ ထေရ၊၄။၂။၄၅၃။ (-ဇော၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၉။)

အသေရိက (တိ) [န + သေရိ + က] မိမိအလို
အတိုင်းဖြစ်ခြင်းမရှိသော။ အဝသ(၂)အနက်
ကြည့်။

အသေရိဘာဝ (ပ) [အသေရိ + ဘာဝ] မိမိ အ
လိုအတိုင်း မဖြစ်နိုင်သည်၏ အဖြစ်။ တတ္ထ

ဝါတရောဂါဘိနိတော (ထေရု၊ ၂၇၈) တိ ဝါ-
တာဗာဓေန အသေရိဘာဝံ ဥပနိတော။
ထေရု၊ ၄၊ ၂၊ ၅၉။

အသေရိဘာဝကရုဏ (န) [အသေရိဘာဝ+
ကရုဏ] မိမိအလိုအတိုင်း မဖြစ်နိုင်သည်၏
အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ သင်္ကလေသပုဂ္ဂလသမ္ဘာ
အသေရိဘာဝကရုဏေန ရုဏေန သဒိသ-
တာယ ရုဏော။ မ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၄၄။ (-အနုဋီ၊ ၁။
၆၀။)

အသေရိဘာဝဇနက (တိ) [အသေရိဘာဝ+
ဇနက] မိမိအလိုအတိုင်း မဖြစ်နိုင်သည်၏
အဖြစ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော။ အသေရိဘာဝ-
ဇနကတာ-ကြည့်။

အသေရိဘာဝဇနကတာ (တိ) [အသေရိဘာဝ+
ဇနက+တာ] မိမိအလိုအတိုင်း မဖြစ်နိုင်သည်
၏ အဖြစ်ကို ဖြစ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်။
မိမိအလိုအတိုင်း မဖြစ်စေခြင်း။ သူတပါး
အလိုအတိုင်း ဖြစ်စေခြင်း။ အသေရိဘာဝဇန-
ကကာယ အာဗာပေဒဋ္ဌာနတာယ စ အာ-
ဗာဓတော။ ပဋိသန္ဓ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၂၄၇။ မဟာနိ၊ ၄၊ ၁၄၅။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၂။
၃၉၅။)

အသေရိဘာဝဇနန (တိ) [အသေရိဘာဝ+
ဇနန] မိမိအလိုအတိုင်း မဖြစ်နိုင်သည်၏အဖြစ်
ကို ဖြစ်စေတတ်သော။ အသေရိဘာဝဇနန-
တော အာဗာပေဒဋ္ဌာနတာယ စ အာဗာဓ-
တော။ အံ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၃၁။

အသေရိဘာဝါပါဒန (တိ) [အသေရိဘာဝ+
အာပါဒန] မိမိအလိုအတိုင်း မဖြစ်နိုင်သည်၏
အဖြစ်သို့ ရောက်စေတတ်သော။ ဒါသဗျ-
ဝိယ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ အသေရိဘာဝါ-
ပါဒနတော။ မ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၃၇။

အသေရိဝိဟာရ (ပု) [အသေရိ+ဝိဟာရ] မိမိ
အလိုအတိုင်း မဖြစ်နိုင်သော နေထိုင်ခြင်း။

ပရိဗုဒ္ဓတိ ဥပရောဓေတိတိ ရ-ကာရဿ လ-
ကာရံ ကတွာ ပလိပောဓော၊ အသေရိဝိဟာ-
ရော။ မ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၃၆။

အသေရိဝိဟာရဘာဝ (ပု) [အသေရိဝိဟာရ+
ဘာဝ] မိမိအလိုအတိုင်း မဖြစ်နိုင်သော နေ
ထိုင်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်။ တာဝ ဣမေ
သတ္တာ သဏ္ဌာနာ ဝေ အသေရိဝိဟာရဘာဝ-
တောတိ အာဟ “အဏဏော နိက္ခိလေသော
ဇာတော” တိ။ မ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၅၈။ တာဝ သဏ္ဌဏာ
နာမ အသေရိဝိဟာရဘာဝတော။ အံ၊ ၄၊ ၂။
၁၁၅။

အသေရိဝိဟာရီ (တိ) [အသေရိ+ဝိဟာရီ] မိမိ
အလိုအတိုင်း မဖြစ်နိုင်သော နေထိုင်ရခြင်း
ရှိသောသူ။ လေစိတ္တိ အသုရိန္ဒော အသေ-
ရိဝိဟာရီ မဟာဒုက္ခပ္ပတ္တော။ ထေရု၊ ၄၊ ၂။
၂၈၃။ အသဝသော အသေရိဝိဟာရီ။ အနုဋီ၊
၂။ ၁၀၇။

အသေရိ (တိ) [န+သေရိ=သ+ ဤရ] မိမိအလို
အတိုင်း မဖြစ်နိုင်သော။ အသေရိဘာဝ-
စသည်ကြည့်။

အသေဝနာ (တိ) [န+သေဝနာ] မမှီဝဲ-မဆည်း
ကပ်-ခြင်း။ အသေဝနာ စ ဗာလာနံ။
ခုဒ္ဒက၊ ၃။ သုတ္တနိ၊ ၃၊ ၁၉။ အသေဝနာတိ
အဘဇနာ အပယိရူပါသနာ။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၀၄။
သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀။

အသေဝနာဓိပ္ပါယ (တိ) [န+သေဝနာဓိပ္ပါယ]
မှီဝဲခြင်းငှါ အလိုမရှိသော၊ မမှီဝဲလိုသောသူ။
အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿာတိ အသေဝနာ-
ဓိပ္ပါယဿပိ အာပတ္တိပ္ပသင်္ဂံ ကရောတိ။
ဝဇီရ၊ ၈၆။

အသေဝန္တ (တိ) [န+သေဝန္တ] မမှီဝဲသောသူ။
ပဏ္ဍိတေ အသေဝန္တော ကပ္ပိယာကပ္ပိယံ....
န ဇာနာတိ။ မ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၆၄။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၇၉။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၆။)

အသေဝမာန (တိ) [န+သေဝမာန] မမှီဝဲ မပြု
လုပ်-သော၊ သူ။ ကာမေ စ ပ. ၁၀၀ စ
အသေဝမာနော။ အံ၊ ၁။ ၃၁၂။

အသေဝိ (ကြိ) သေဝတိ (ထေရီ၊ ၃၉၀၊ ၄၂၇။
ထေရီ၊ ၄၂၊ ၂၇၅) ကြည့်။

အသေဝိတ (တိ) [န+သေဝိတ] မမှီဝဲ-အပ်-
သင့်-ထိုက်-သော။ အပုထုဇနသေဝိတ
(ဓမ္မ၊ ၅၂။ ဓမ္မ၊ ၄၂၊ ၂၅၂)၊ အကာပုရိသ-
သေဝိတ (ထေရီ၊ ၃၁၄။ ထေရီ၊ ၄၂၊ ၂၄၁)
တို့ ကြည့်။

အသေဝိတဗ္ဗ (တိ) [န+သေဝိတဗ္ဗ] မမှီဝဲ-
မဆည်းကပ်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။
ယေ ဣမေသံ ဘဝတံ ဓမ္မာ... အသေဝိတဗ္ဗာ
အသေဝိတဗ္ဗသင်္ခါတာ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၅၄-၅။ (-ဒီ၊
၂။ ၂၂၁။ အံ၊ ၃။ ၁၇၅။ မ၊ ၃။ ၉၃။ ဒီ၊ ၄။ ၂၊ ၃၂၇။
မ၊ ၄။ ၄၊ ၆၈။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၀၅။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။
၁၀။ ထေရီ၊ ၄၂၊ ၄၂။ ဝဇီရ၊ ၈၉။ ဒီ၊ ၄။ ၁။
၆၁။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၁-၂။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၈၈။ အံ၊ ၄။
၃။ ၁၉၂။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၁၈၂။)

အသေဝိတဗ္ဗက (တိ) [အသေဝိတဗ္ဗ+က] မမှီ
ဝဲ-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ ကမ္မပထ-
ဘာဝံ အလတ္တာနဗ္ဗိ ဟိ ကာယဒုစ္စရိတာဒိနံ
အသေဝိတဗ္ဗကာဒိနံ အသေဝိတဗ္ဗကာယသ-
မာစာရာဒိဘာဝေါ ဣဓ ဝုစ္စတိတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။
၂၇၀။

အသေဝိတဗ္ဗကာယသမာစာရ (ပု) [အသေဝိ-
တဗ္ဗ + ကာယသမာစာရ] မမှီဝဲ-အပ်-
သင့်-ထိုက်-သော-ကိုယ်အကျင့်။ တတ္ထ
ကမ္မပထဝသေန ကထေဇန္တန အသေဝိတဗ္ဗ-
ကာယသမာစာရော တာဝ... ပါဏာတိပါတ-
အဒိန္နာဒါနမိစ္ဆာစာရေဟိ ကထေတဗ္ဗော။ ဒီ၊
၄။ ၂။ ၃၂၇။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၆၅။ (-ဒီ၊ ၄။ ၂။
၂၇၀။)

အသေဝိတဗ္ဗဓမ္မ (ပု) [အသေဝိတဗ္ဗ+ဓမ္မ] မမှီဝဲ
-မဆည်းကပ်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော
တရား။ ဝိနောတာတိ အသေဝိတဗ္ဗဓမ္မေ ဝေ-
နေယျသန္တာနတော အပနေတာ။ အံ၊ ၄။ ၂။
၁၆၉။

အသေဝိတဗ္ဗပရိဝဇ္ဇန (န) [အသေဝိတဗ္ဗ+ပရိ-
ဝဇ္ဇန] မမှီဝဲ-အပ်-သင့်-ထိုက်-သည်ကို
ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။ သေဓပုဋ္ဌိပဒါ သာသနေ
မင်္ဂလပဋ္ဌိပဒါ သမ္ပဒေဝ အသေဝိတဗ္ဗပရိဝဇ္ဇ-
နေန... ဝဇ္ဇမာနကပဋ္ဌိပဒါ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၄။

အသေဝိတဗ္ဗဂ္ဂပ (န) [အသေဝိတဗ္ဗ+ဂ္ဂပ] မမှီဝဲ
-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော-ဂ္ဂပါရုံ။
အသေဝိတဗ္ဗဂ္ဂပါရိဝသေန ဣန္ဒြိယေသု အ-
ဂုတ္တဒ္ဓါရတာ အသံဝရော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၂။

အသေဝိတဗ္ဗဝစီသမာစာရ (ပု) [အသေဝိတဗ္ဗ+
ဝစီသမာစာရ] မမှီဝဲ-အပ်-သင့်-ထိုက်-
သော-နှုတ်အကျင့်။ အသေဝိတဗ္ဗဝစီသမာ-
စာရော... ကထေတဗ္ဗော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၇။
နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၆၅။

အသေဝိသံ (ကြိ) သေဝတိ (ဇာ၊ ၁။ ၂၄၇)
ကြည့်။

အသေဝိ (တိ) [န+သေဝိ] မမှီဝဲ-မဆည်းကပ်
-သော၊ သူ။ န စ ပရေသု သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ
အသေဝိနာ ဘဝိတဗ္ဗံ။ စရိယာ၊ ၄။ ၃၀၅။ သီ၊
၄။ ၁။ ၁။ ၂၈၂။

အသေသ (တိ) [န+သေသ] အကြွင်းမရှိ-
အကြွင်းမဲ့-အလုံးစုံ-ကုန်အောင်စုံ-သော။
တံ ဘဂဝါ အသေသမဘိဇာနာတိ။ ဒီ၊ ၃။
၈၄၊ ၉၃။ တံ ဒေသနံ ဘဂဝါ အသေသံ သက-
လံ အဘိဇာနာတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၆၈၊ ၇၉။ ပဟိန-
ဇာတိမရုဏံ အသေသံ၊ သုတ္တနိ၊ ၃။ ၃၁။ တတ္ထ န
သေသေတိတိ အသေသော၊ တံ အသေသံ။
သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၈၂။ (-ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၃၃။ ဒီ၊ ၃။
၈၄။ သံ၊ ၃။ ၃၇၉။ သုတ္တနိ၊ ၂။ ၇၉။ ဒီ၊ ၄။ ၁။

၃၂၅။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၄။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၈၊၇၉။ မ၊ဋ္ဌ၊
၄။၁၅၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၅။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၁။၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၄၂၊
၁၃၇။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၁၃၇။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၆။
သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၂၃၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၉၉။ ဝိမတိ၊၂။၉၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅။)

အသေသက (တိ) [အသေသ+က] အကြွင်းမရှိ
သော၊ အကြွင်းမဲ့ဖြစ်သော။ အသေသကေသု-
(-ဇာ၊၁။၁၂၀) တိ နိဿေသကေသု။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊
၃။၁၄၂။

အသေသကတာ (ထိ) [အသေသက+တာ]
အကြွင်းအကျန်မရှိသည်၏အဖြစ်။ ဝုတ္တလက္ခ-
ဏပူဝမန္တတာ အသေသကတာ။ ကခါ။၂။၂၉။
သာရတ္ထ၊၃။၅၈။ ဝိမတိ၊၂။၂၉။

အသေသနိရုဇ္ဈန (န) [အသေသ + နိရုဇ္ဈန]
အကြွင်းမရှိ - အကြွင်းမဲ့ - ချုပ်ငြိမ်းခြင်း။
အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

အသေသနိရောဓ (ပု) [အသေသ + နိရောဓ]
(က) (တဏှာ၏) အကြွင်းမဲ့ ချုပ်ငြိမ်း
ကြောင်း(နိဗ္ဗာန်)။ (ခ) အကြွင်းမဲ့ချုပ်ငြိမ်း
ခြင်း။ အသေသဝိရာဂ၊ အသေသနိရောဓာ-
(သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈) တိ သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနဝသေန
အဝိဇ္ဇာယ အသေသဝိရုဇ္ဈနတော အသေသ-
နိရုဇ္ဈနတော စ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂။ အသေသဝိ-
ရာဂ၊ အသေသဝိရာဂနိရောဓ-တို့လည်းကြည့်။

အသေသနိဿေသ (တိ) [အသေသ+နိဿေသ]
စိုးစဉ်းမျှ အကြွင်းအကျန်မရှိ-လုံးဝအကြွင်း
မရှိ-ကုန်အောင်စုံ-သော။ ကသ္မာ? ယသ္မာ
ဧဝံ ဒုက္ခာ ပမုစ္စတိ အသေသနိဿေသတိ
အရဟတ္တနိက္ခဋေန ဧသနံ နိဋ္ဌာပေသိ။
သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၉။

အသေသပရိဂ္ဂဟ (ပု) [အသေသ + ပရိဂ္ဂဟ]
အကြွင်း အကျန်မရှိ - အကြွင်းမဲ့ - သိမ်း
ယူခြင်း။ ဧဝံ ပဒဒ္ဒယေနာပိ ဓူပဿ အသေ-

သပရိဂ္ဂဟော ကတော ဟောတိ။ ပရိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၂၇။

အသေသဘာဝ (ပု) [အသေသ+ဘာဝ] အ
ကြွင်းအကျန် မရှိသည်၏ အဖြစ်။ တေသံ
သေသဘာဝေန အသေသဘာဝေန စ “သ-
ဥပါဒိသေသာ” တိ စ “အနုပါဒိသေသာ”-
တိ စ ဝုစ္စတိ။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ၊၁၀၈။ (- သိ၊ဋ္ဌ၊
သစ်၊၁။၄၉။)

အသေသယိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [န+သေသယိတွာ]
မကြွင်း-မကျန်-စေမှု၍။ ဝိနိစ္ဆယံ သဗ္ဗ-
မသေသယိတွာ(ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃) တိ တံ တံ အဋ္ဌ-
ကဏာသု ဝုတ္တံ သဗ္ဗမိ ဝိနိစ္ဆယံ အသေသ-
ယိတွာ သေသံ အကတွာ။ သာရတ္ထ၊၁။၂၄။
(- ဝိမတိ၊၁။၈။)

အသေသဝိရုဇ္ဈန (န) [အသေသ + ဝိရုဇ္ဈန]
အကြွင်းမဲ့ ကုန်ခန်းခြင်း။ အသေသ-
နိရောဓ-ကြည့်။

အသေသဝိရာဂ (ပု) [အသေသ+ဝိရာဂ] (တ-
ဏှာ၏) အကြွင်းမဲ့-ကုန်ခန်းရာ-ကုန်ခန်း
ကြောင်း - ဖြစ်သော တရား၊ (နိဗ္ဗာန်)။
ကေမေဝ ဟိ နိဗ္ဗာနံ ... အသေသဝိရာဂေါ
အသေသနိရောဓော။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉၀။ အ-
သေသံ ဝိရုဇ္ဈတိ တဏှာ ဧတ္တာတိ အသေသ-
ဝိရာဂေါ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၁။ အောက်ပုဒ်လည်း
ကြည့်။

အသေသဝိရာဂနိရောဓ(ပု) [အသေသ+ဝိရာဂ+
နိရောဓ] (၁) ရာဂကင်းကြောင်းဖြစ်သော
မဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း။ (၂)
အကြွင်းမဲ့ပယ်ခြင်း အကြွင်းမဲ့ချုပ်ငြိမ်းခြင်း။
(၃) အကြွင်းမဲ့ကုန်ခန်းခြင်းဟု ဆိုအပ်သော
ချုပ်ငြိမ်းခြင်း။ (၄) အကြွင်းမဲ့-ကုန်ခန်း၊
ချုပ်ငြိမ်းရာ-ကုန်ခန်း၊ ချုပ်ငြိမ်းကြောင်း-
ဖြစ်သောတရား၊ နိဗ္ဗာန်။ (၁)(၂) အဝိဇ္ဇာ-
ယ တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ သင်္ခါရ-

နိရောဓော။ ဝိပဿ။ မာသ။ ဥပဿ။ သံသ။ ၂၄၄။
 အံသ။ ၁၇၈။ ဥဒါန။ ၇၉။ အသေသဝိရာဂနိ-
 ရောဓာတိ ဝိရာဂသင်္ခါရေန မဂ္ဂေန အသေ-
 သနိရောဓာ။ ဝိဋ္ဌာ။ ၂၂၇။ မာဋ္ဌာ။ ၂၂၀။
 သံဋ္ဌာ။ ၂၂၉။ ဥဒါန။ ၄၅။ အသေသဝိရာဂ-
 နိရောဓာတိ အသေသဝိရာဂေန စ အသေ-
 သနိရောဓေန စ။ ဥဘယမ္ပေတံ အညမည-
 ဝေဝစနမေဝ။ အံဋ္ဌာ။ ၂၁၆၃။ (-အံသ။
 ၄၇၇။ သံဋ္ဌာ။ ၂၁၈။ အံဋ္ဌာ။ ၂၁၄၈။) (၁) (၂)
 (၄) ယော တဏှာယေဝ တဏှာယ အ-
 သေသဝိရာဂနိရောဓော။ ဝိပဿ။ ၂၅။ ဒီ။ ၂။
 ၂၄၇။ မာဋ္ဌာ။ ၂၄၄။ သံဋ္ဌာ။ ၂၁၆၉။ အဘိဝိ။
 ၁၀၈။ အသေသဝိရာဂနိရောဓာတိအာဒိနိ-
 သဗ္ဗာနိ နိဗ္ဗာနဝေဝစနာနေဝ။ နိဗ္ဗာနဉ္စ-
 အာဂမ္မ ... အသေသဝိရာဂနိရောဓာတိ
 ဝုစ္စတိ။ ဒီဋ္ဌာ။ ၂၁၉၀။ အဘိဋ္ဌာ။ ၂၁၀၅-၆။
 ဝိရာဂေါ ဝုစ္စတိ မဂ္ဂေါ အသေသော ဝိ-
 ရာဂနိရောဓော။ အသေသဝိရာဂနိရောဓော။
 အထ ဝါ ဝိရာဂေါတိ ယောနံ ဝုစ္စတိ၊ တဿ
 အသေသော ဝိရာဂေါ အသေသော နိရော-
 ဓောတိ ဝေမ္ပေတ္ထ ယောဇနာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဝိသုဒ္ဓိ။
 ၂၁၃၈-၉။ သာရတ္ထ။ ၃၁၇၈။ (၁) (၃)
 အသေသဝိရာဂနိရောဓာ (သုတ္တနိ။ ၃၉၂) တိ
 အသေသံ ဝိရာဂေန နိရောဓာ၊ အသေသ-
 ဝိရာဂသင်္ခါတာ ဝါ နိရောဓာ။ သုတ္တနိဋ္ဌာ။
 ၂။ ၂၂၂။

အသေသသင်္ခါရ (ပု) [အသေသ + သင်္ခါရ]
 အကြွင်းအကျန်မရှိ - အကြွင်းမဲ့ - အလုံးစုံ -
 ကုန်အောင်စုံ - သော သင်္ခါရ။ ဝိရုဇ္ဈတိ
 အသေသသင်္ခါရတော တေဇနာတိ ဝိရာဂေါ။
 သံဋ္ဌာ။ ၂၁၆၅။

အသေသိတဗ္ဗ (တိ) [န + သေသိတဗ္ဗ] မကြွင်း
 ကျန်စေ - အပ် - သင့် - ထိုက် - သော။
 ကဏ္ဍစိပိ တတ္ထ အသေသိတဗ္ဗတော စ သဗ္ဗ-
 ဂဟဏံ။ မာဋ္ဌာ။ ၁၁၂၂။

အသေသိတဘာဝ (ပု) [န + သေသိတ + ဘာဝ]
 မကြွင်းကျန်စေအပ်သည်၏အဖြစ်။ “ကတ-
 ဗုဒ္ဓကိစ္စေ”တိ တေေန ဗုဒ္ဓကတ္တဗ္ဗဿ ကိစ္စဿ
 ကဏ္ဍစိပိ အသေသိတဘာဝံ ဒီပေတိ။ ဒီဋ္ဌာ။
 ၁။ ၂၀။ (-သာရတ္ထ။ ၁။ ၂၇။ သီဋ္ဌာ။ သစ်။ ၁။
 ၃၇။)

အသေသေတွာ (ကြိဝိ) [န + သေသေတွာ]
 မကြွင်းမကျန် - အကြွင်းအကျန်မရှိ - စေမည်။
 မယံ အသေသေတွာဝ ပရိဘုဉ္ဇံ သု။ မာဋ္ဌာ။ ၂။
 ၂၉၄။ (- သံဋ္ဌာ။ ၂၁၆၈။ အံဋ္ဌာ။ ၁။ ၁၂၈။
 အံဋ္ဌာ။ ၂။ ၂၀၂။ အဘိဋ္ဌာ။ ၁။ ၄၁၉။ မ္ဗောဋ္ဌာ။ ၂။
 ၂၃၁။ သုတ္တနိဋ္ဌာ။ ၂။ ၈၂။ ပေတဋ္ဌာ။ ၂၆၇။
 ထေရဋ္ဌာ။ ၁။ ၃၄၉။ ထေရဋ္ဌာ။ ၂။ ၅၃၆။ စရိယာ။
 ၄။ ၂၄။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၃။ ဒီဋ္ဌာ။ ၁။ ၂၂၁။ သီဋ္ဌာ။
 သစ်။ ၁။ ၉၈။ ဒီဋ္ဌာ။ ၂။ ၈၈။ ဒီဋ္ဌာ။ ၃။ ၁၄၈။ မာဋ္ဌာ။
 ၂။ ၄၃။ မာဋ္ဌာ။ ၂။ ၇၃။ သံဋ္ဌာ။ ၂။ ၁၂၈၈။ ၁၆၄။
 ၂၂၀။ ၂၆၇။ မူလဋ္ဌာ။ ၁။ ၁၇၇။ အနုဋ္ဌာ။ ၂။ ၁၈၀။
 ဝိသုဒ္ဓိဋ္ဌာ။ ၁။ ၇။ နေတ္တိဋ္ဌာ။ ၁၃၆။)

အသောက (တိ) [န + သောက] (၁) (က)
 စိုးရိမ် - ပူပန် - ခြင်းမရှိသော၊ မစိုးရိမ်သော။
 (ခ) စိုးရိမ် - ပူပန် - ခြင်းမရှိရာ ဖြစ်သော
 (နတ်ပြည်)။ (ဂ) စိုးရိမ်ခြင်း - သောက - ၏
 အကြောင်းမရှိသော၊ စိုးရိမ်ခြင်းကင်းရာဖြစ်
 သော၊ (နိဗ္ဗာန်)။ (ပု) (၂) အသောကပင်၊
 သော်ကပင်၊ ပန်းသုံးပင်၊ (သင်္ဘောတယ်ဟု
 ခေါ်ကြသော သစ်ပင်များတည်း။ ဇာန်၊ သု၊
 သစ်။ ၅၇၃။) (၁) (က) အသောကံ ဝိရဇ်
 ခေမံ ခုဒ္ဒက။ ၄။ သုတ္တနိဋ္ဌာ။ ၃၁၉။ အသော-
 ကန္တိ နိဿာကံ အဗ္ဗုဋ္ဌသောကသလ္လံ။ ခုဒ္ဒ-
 ကဋ္ဌာ။ ၁၂၉။ သုတ္တနိဋ္ဌာ။ ၂။ ၃၄။ (- အံ၊ ၂။ ၄၉။
 မ္ဗောဋ္ဌာ။ ၇၇၂။ ဥဒါန။ ၁၀၀။ သုတ္တနိဋ္ဌာ။
 သံဋ္ဌာ။ ၁။ ၂၃၄။ ဥဒါန။ ၁၄၇။ သုတ္တနိဋ္ဌာ။
 ၁။ ၁၃၅။ သုတ္တနိဋ္ဌာ။ ၂။ ၁၉၀။ ထေရိဋ္ဌာ။
 ၂၃၇။) (ခ) အသောကံ ဝိရဇ် ဌာန (ပေတ။
 ၁၄၄)။ သောကာဘာဝေန အသောကံ။...

သဗ္ဗမေတံ ဒေဝလောကံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။
 ပေတေဋ္ဌ။၂၀။ (ဂ) အသောကံ ဝိရဇံ ပဒံ။
 ဣတိဝုတ်။၂၂၀။ သောကဟေတုနံ အဘာဝ-
 တော အသောကံ။ ဣတိဝုတ်။၁၅၇။
 (-ဝိပ။၅၂။ သံ၊၂။၄၁၂။ အံ၊၃။၇။ ဥဒါန။
 ၁၉၁။ ထေရ။၂၆၄။ ဒီ၊၄။၂။၃၉၀။ အဘိ၊၄။
 ၂။၁၀၆။ ဝိမာန၊၄။၂၀၃။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၄။၂၇။)
 (ပ) (၂) အသောကော ဝဉ္စလော စာထ။
 ဓာနံ။၅၇၃။ နတ္ထိ သောကော ယေန။ ဓာနံ၊
 ၆။၅၇၃။ သာလကုသုမိတပုပ္ဖိတာ အသော-
 ကာ။ ဝိမာန။၅၁။ (-အပါ၊၁။၁၇။ ဇာ၊၂။
 ၁၁၅။ ဝိမာန၊၄။၁၄၆။ အပါ၊၄။၂။၂၆၁။)

အသောက(တိ) [န+သောက။ယာဒိစ္စကနာမ်]
 (၁) အသောကရဟန်း။ (က) ဝိပဿိ မြတ်
 စွာဘုရား၏ အလုပ်အကျွေးရဟန်း။ ဝိပဿိ-
 သာ ဘိက္ခုဝေ... အသောကော နာမ ဘိက္ခု၊
 ဥပဋ္ဌာကော အဟောသိ အဂ္ဂုပဋ္ဌာကော။
 ဒီ၊ ၂။ ၅။ ၁၀၊ ၄၃။ (- အပါ၊ ၁။ ၂၁။
 ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၆၅။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၀၃။) အသောက-
 ဧတရလည်း ကြည့်။ (ခ) ဂေါတမ မြတ်
 စွာဘုရား ထင်ရှားရှိစဉ်အခါက ပရိနိဗ္ဗာန်
 စံဝင်သွားသောရဟန်း။ အသောကော နာမ
 ဘန္တေ ဘိက္ခု ကာလကံတော။ သံ၊ ၃။ ၃၁၂။
 (၂) အသောက-မည်သော ဥပါသကာ
 (ဒါယကာ)။ အသောကော နာမ ဘန္တေ
 ဥပါသကော ကာလကံတော။ သံ၊ ၃။ ၃၁၂။
 (၃) အသောကမင်း။ (က) ကဠာရဇနက
 မင်းဆက်၏ သုံးဆက်မြောက်ဖြစ်သောမင်း။
 နေမိယပုတ္တော ကဠာရဇနကော၊ တဿ
 ပုတ္တော သမကံဈေ။ အသောကော နာမ
 သော ရာဇာ၊ မုဒ္ဒါဝသိတ္ထဝတ္တိယော။ ဒီပဝံ။
 ၃။ ၃၇။ (ခ) ကာလာသောက-အမည်ရရှိ
 ဖုတ်ယ သံဂါယနာတင်ရာ၌ ကူညီထောက်ပံ့
 သော မင်း။ ကာလာသောက-ကြည့်။ (ဂ)
 ပါဠိလိပုတ်ပြည့်ရှင် ဘုရင် အသောကမင်း။
 မွှောသောက အမည်ရရှိ တတိယသံဂါယနာ

တင်ရာ၌ ကူညီထောက်ပံ့သော မင်း။ နဂရေ
 မဟာရာဇ ပါဠိလိပုတ္တေ အသောကော ဓမ္မ-
 ရာဇာ ... သန္ဓမာနံ ဒိသ္မာ။ မိလိန္ဒ။ ၁၂၅။ ဤ
 အသောကမင်းကြီးကား ဗိန္ဒုသာရမင်းကြီး
 နှင့် မောရိယန္ဓယ်ဝင်ဓမ္မာမိဖုရားကြီးတို့မှပွား
 မြင်သည်။ ဗိန္ဒုသာရမင်းကြီးသည် သားကြီး
 အသောကအား အိမ်ရွှေရာထူးနှင့်အဝန္တီတိုင်း
 ကို ပေးသနားသည်။ အသောက မင်းသား
 သည် ခမည်းတော်စေခိုင်းချက်အရ အဝန္တီ
 တိုင်းကိုအုပ်ချုပ်ရန် ဥဇ္ဇေနိသ္မိအသွား လမ်း
 ခရီးအကြား၌ ဝေဠုသင်္ဂီရိမြို့သို့ ရောက်၍
 ဝေဠုသသုဌေး၏သမီး ဝေဠုသင်္ဂီရိကို နှစ်သက်
 မြတ်နိုးသဖြင့် ၎င်းသုဌေးသွီးနှင့်အတူ ပေါင်း
 ဖော်နေထိုင်သည်။ ဥဇ္ဇေနိတွင် ၎င်းသုဌေးသွီး
 မှမဟိန္ဒမင်းသားနှင့် သံသမိတ္တာမင်းသမီးတို့
 ကို ပွားမြင်သည်။ ဗိန္ဒုသာရမင်းကြီး နတ်ရွာ
 စံခါနီး၌ အသောကမင်းသားသည် ခမည်း
 တော်၏ ဆင်ခေါ်ချက်အရ ပါဠိလိပုတ်သို့
 လိုက်လာရာ မိဖုရားနှင့်သားသွီးတို့ကို ဝေဠုသ
 ဂီရိမြို့၌ ထားခဲ့သည်။

ဗိန္ဒုသာရမင်းကြီး၌ သားတော်ပေါင်း
 ၁၀၁-ယောက်ရှိရာ မင်းကြီးနတ်ရွာစံပြီးသော
 အခါ အသောကမင်းသားသည် သူနှင့်အမေ
 တူဖြစ်သော ညီတော်တိဿမင်းသားကို ချန်
 ထား၍ ကျန်သောမင်းသားတို့ကို သုန်သင်
 ကွပ်မျက်ပြီးလျှင် ၄-နှစ်လုံးလုံး အဘိသိက်မခံ
 ယူသေးပဲ မင်းပြုသည်။ ၄-နှစ်စိုးစံပြီးနောက်
 သာသနာနှစ် ၂၁၈-ခုတွင် အဘိသိက်ခံယူ
 သည်။ အဂ္ဂမဟေသီ မိဖုရားကြီးမှာ အသန္တိ-
 မိတ္တာဖြစ်သည်။ (ယင်း မိဖုရားကြီးကွယ်လွန်
 သောအခါ တိဿရက္ခာမိဖုရားကြီးသည် အဂ္ဂ
 မဟေသီဖြစ်လာသည်။ တိဿရက္ခာ-ကြည့်။)
 အဘိသိက်၏ အစွမ်းဖြင့် မြေကြီးအောက်
 တယူဇနာ၊ အထက်ကောင်းကင် တယူဇနာ
 အရပ်တိုင်အောင် အာဏာစက် ပြန့်နှံ့ခြင်း
 စသော ကြီးမားသော တန်ခိုးကို ရရှိသည်။

ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၅။ သာရတ္ထ၊၁။၁၂၊ ၁၅၄။
ညီတော် တိဿမင်းသားကို အိမ်၌ အရာ၌
ထားသော်လည်း နောင်အခါ၌ သာသနာ
တော်တွင် ဝင်ရောက်၍ ရဟန်းပြုသည်။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၁-၂။ မင်းကြီး၏ အခြား ညီငယ်
တယောက်ဖြစ်သူ ဝိတသောကသည်လည်း
ရဟန်းပြုလုပ်၍ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရရှိသွား
လေသည်။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၆။

အသောကမင်းကြီးသည် အဘိသိက်ခံယူ
ပြီးနောက် ၃-နှစ်အထိသာ ဗုဒ္ဓသာသနာပြင်ပ
ပါသဏ္ဌ(မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ)အယူကိုယူ၍ ၄ နှစ်မြောက်
၌ ဗုဒ္ဓသာသနာကိုကြည်ညိုလေးစားသော ဗုဒ္ဓ
ဘာသာဝင် ဖြစ်လာသည်။ ဖြစ်ပုံမှာ— မင်း
ကြီးသည် သူ၏ခမည်းတော် လက်ထက်က
လှူဒါန်း ထောက်ပံ့ခဲ့သော ပုဏ္ဏားပရိဝိုဏ်
တို့အား ဆက်လက်လှူဒါန်း ထောက်ပံ့နေရ
သော်လည်း ယင်း အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်များ၏
ဣန္ဒြေမစောင့်စည်းမှု၊ လျှပ်ပေါ် လော်လီ
မတည်ကြည် မငြိမ်သက်မှု စသည်တို့ကြောင့်
၎င်းပုဂ္ဂိုလ်တို့အား လှူမည်အစား အခြား
သင့်လျော်သောနေရာ၌ လှူဒါန်းရန် အကြံ
ဖြစ်ပေါ်လေသည်။ တနေ့သ၌ မင်းကြီးသည်
နိဂြောဏောမဏေကို မြင်ရာ ၎င်းသာမဏေ
၏ တည်ကြည်ငြိမ်သက်သောဣန္ဒြေ၌ ကြည်
ညိုလေးစား၍ နန်းတော်သို့ ပင့်ကာ တရား
နာယူသည်။ သာမဏေသည် ဓမ္မပဒ အပုမာဒ
ဝဂ်ကို ဟောကြားရာ များစွာနှစ်သက်သဖြင့်
ရှေးအခါက ပုဏ္ဏားခြောက်သောင်းတို့အား
လှူဒါန်းခဲ့သော ဆွမ်းဝတ်ကို ဖြတ်၍ ရဟန်း
ခြောက်သောင်းတို့အား လှူဒါန်းလေသည်။
အသောကာရုံကျောင်းကြီးကိုလည်း ဆောက်
လုပ်လှူဒါန်းသည်။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃-၆။ မင်းကြီး
သည် မြတ်စွာဘုရား၏ ဓမ္မက္ခန္ဓာတော်ပေါင်း
ရှစ်သောင်းလေးထောင်ကို ပူဇော်သောအား
ဖြင့် ကျောင်းပေါင်းရှစ်သောင်းလေးထောင်
စေတီတော်ပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင်

တို့ကို အထူးထူးသော မြို့တို့၌ ဆောက်လုပ်
တည်ထားစေခဲ့သည်။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇။ သို့နောက်
အရှင်မဟာကဿပ၏ ဗျာဒိတ်တော်နှင့်အညီ
အဘေတသတ်မင်း တည်ထားခဲ့သော ဓာတု-
နိဓာန စေတီတော်မှ ဓာတ်တော်များကို ထို
စေတီ၌ ကိုးကွယ်ရရုံမျှ ခုန်ထားခဲ့ပြီး အလုံး
စုံ ထုတ်ယူ ပင့်သောင်ကာ ကျောင်းပေါင်း
ရှစ်သောင်းလေးထောင် (စေတီပေါင်း ရှစ်
သောင်းလေးထောင်)တို့၌ ထည့်သွင်းပူဇော်
ခဲ့လေသည်။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၅-၇။ ဤ မြတ်စွာ
ဘုရားသာသနာတော်၌ ဤမင်းကြီးလောက်
သာသနာတော်အား လှူဒါန်းထောက်ပံ့ခဲ့သူ
မရှိပေ။ “ထိုမျှ လှူဒါန်းခဲ့စေကာ သာသနာ့
အမွေခံ(သာသနဒါယာဒ)မဖြစ်သေး၊ ပစ္စည်း၊
အလှူရှင် (ပစ္စယဒါယကာ)သာ ဖြစ်သည်။
မိမိ၏ သားသမီးကို သာသနာ့ဘောင်သို့သွင်း
၍ ရှင်ရဟန်းပြုစေမှ သာသနာ့အမွေခံဖြစ်
သည်”ဟု အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿထေရ်၏
ဟောကြားချက်အရ သားတော် မဟိန္ဒမင်း
သားနှင့် သမီးတော်သံယမိတ္တာ မင်းသမီးတို့ကို
ရဟန်းပြုစေလျက် သာသနာ့အမွေကို ခံယူခဲ့
လေသည်။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၈-၉။

တိတ္ထိတို့သည် သာသနာတော်တွင် ရော
နှောဝင်ရောက်နေကြလျက် သာသနာတော်
၏ များစွာသော အညွှန်အကြေး ဆူးငြောင့်
များကို ဖြစ်ပေါ်စေကြလေသည်။ ရဟန်း
ကောင်းတို့သည် ၎င်းတို့နှင့်အတူတကွ ဥပုသ်
ပဝါရဏာ မပြုလုပ်ပဲ နေကြရာ မင်းကြီးသည်
အမတ်တယောက်အား အဓိကရုဏ်းကို ငြိမ်း
စေလျက် ဥပုသ်ပြုအောင်ဆောင်ရွက်ရန် စေ
ခိုင်းလိုက်သည်။ အမတ်သည် မင်းကြီးကို
ပြန်၍မမေးဝံ့၊ ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ရန် နည်း
လမ်းမသိရကားအတင်းအကြပ်အာဏာဖြင့်
ဥပုသ်ပြုခိုင်း၍ ဥပုသ်မပြုသော ရဟန်းတော်
အချို့ကို သတ်ဖြတ်ခဲ့သည်။ မင်းကြီး၏
ညီတော် တိဿထေရ်အလှည့်ရောက်၍ မသတ်

ဝံတောမှ မင်းကြီးအား ပြန်၍ သံတော်ဦး
တင်ရာ မင်းကြီးမှာ များစွာ ထိတ်လန့် တုန်
လှုပ်ခြင်း ဖြစ်ရလေသည်။ မိမိ၏ အလိုဆန္ဒ
မပါသော ယင်းသတ်ဖြတ်မှု၌ မိမိပါ အကု-
သိုလ်အပြစ် ရှိလေသလားဟု သံသယဖြစ်၍
အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿထေရ်ကို ပင့်ပြီး
လျှောက်ထား မေးမြန်းသောအခါမှ အပြစ်
မရှိကြောင်းသိ၍ သံသယကင်းစင်လေသည်။
အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿထေရ်၏ ညွှန်ကြား
ပြသချက်ဖြင့် ဝိဘဠဝါဒီ အယူရှိသော
ရဟန်းများနှင့် အခြားအယူရှိသော ရဟန်း
များကို ခွဲခြားကာ အခြား အယူရှိသော
ရဟန်းများကို လူဝတ်လဲစေလျက် သာသနာ
တော်ကို သန့်ရှင်းစေခဲ့သည်။ သာသနာတော်
သန့်ရှင်းသောအခါမှ အညီအညွတ် ဥပုသ်ပြု
ကြလေသည်။ ထို့နောက်ရဟန်းခြောက်သန်း
တို့အနက်ပဋိသန္တိဒါပတ္တ တေဝိဇ္ဇစသော ဂုဏ်
ထူးရှိသော ပိဋကတ်သုံးပုံဆောင် ရဟန်းတ
ထောင်ကို ရွေးကောက်လျက် တတိယသံဂါ
ယနာတင်တော်မူကြသည်။ သာသနာ သက္က
ရာဇ် ၂၃၄-နှစ်မြောက်၌ တတိယသံဂါယနာ
တင်သည်ဟု ဗုဒ္ဓသာသနိက ပဌဝိဝင်ကျမ်း၊
နာ-၁၀၃-၌ ပြဆိုသည်။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀-၄၆။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၉-၁၁၁။ အသောကမင်းကြီး
နှင့် သီဟိုဠ်ကျွန်း ဒေဝါနံ ပိယတိဿမင်းကြီး
သည် အချင်းချင်း မမြင်ဘူးသော်လည်း ရင်း
နှီးသော မိတ်ဆွေများ ဖြစ်ကြသည်။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊
၁။၅၅။ အသောကမင်းကြီးကို မောသောက-
မင်းဟူ၍လည်း ခေါ်တွင်သည်။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇။
ပေတ၊ဋ္ဌ၊၂၂၈။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၆။ ဒီပဝံ။
၇။၄၃။ သုရဋ္ဌတိုင်းပြည် ပိင်္ဂလမင်းကြီးသည်
မောသောကမင်းကြီးအား ဆုံးမဩဝါဒပေး
ရန် သွားလေ့ရှိသည်။ ပေတ၊ဋ္ဌ၊၂၂၈။ (၎င်း
ကို ထောက်သော် ပိင်္ဂလမင်းကြီးသည် အ-
သောကမင်းကြီး၏ ရင်းနှီးသော မိတ်ဆွေ
တယောက် ဖြစ်ပုံပေါ်သည်။) အသောက

မင်းကြီးသည် ၃၇-နှစ် ထီးနန်းစိုးစံခဲ့သည်။
ဒီပဝံ၊၅။၄၇။ အသောကဓမ္မရာဇ - လည်း
ကြည့်။

(၄) ဟိမဝန္တာ၏အနီးရှိ အသောကမည်
သောတောင်။ ဟိမဝန္တာသာဝိဒ္ဓုဓရ၊ အသော-
ကော နာမ ပဗ္ဗတော။ အပါ၊၁။၄၀၀။ (၅)
အသောကာ မည်သော အဂ္ဂသာဝိကာမ၊
မင်္ဂလမြတ်စွာဘုရား၏ အမြတ်ဆုံးတပည့်မ။
သီဝလာ ၈ အသောကာ ၈၊ အဟေသုံ
အဂ္ဂသာဝိကာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၃၂၈။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊
၁။၆၁။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၁၇၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၁။) (၆)
အသောကာမည်သောရဟန်းမ။ အသောကာ
နာမ ဘန္တေ ဘိက္ခုနီ ကာလင်္ကတာ။ သံ၊၃။
၃၁၂။ (၇) အသောကာမည်သော ဥပါသီ-
ကာမ(ဒါယိကာမ)။ အသောကာ နာမ ဘန္တေ
ဥပါသီကာ ကာလင်္ကတာ။ သံ၊၃။၃၁၂။

အသောကကဏ္ဍိကာ (ထိ) [အသောက+ကဏ္ဍိ-
ကာ] အသောက-နားသွယ်ပန်း။ အပိဋ္ဌယု
မဉ္ဇရိန္ဒီ သပလ္လဝံ အသောကကဏ္ဍိကံ ကဏ္ဍေ
ပိဋ္ဌန္တိတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၂၆။

အသောကကုမာရ (ပု) [အသောက+ကုမာရ]
အသောကမင်းသား။ အသောကကုမာရော
အတ္တနာ လခွံ ဥဇ္ဇေနိရဇ္ဇံ ယဟာယ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၃၄။ (-သာရတ္ထ၊၁။၁၂၈၊၁၅၄။)

အသောကင်္ကျရ (န) [အသောက + အင်္ကျရ]
အသောကပင်၏ရွက်ညွန့်။ အသောကင်္ကျရံ ဟိ
အာဒိတောဝ တနုရတ္တံ ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။
၂၆၀။

အသောကစိတ္တ (န) [အသောက + စိတ္တ] စိုးရိမ်
ပူပန်ခြင်းမရှိသော စိတ်။ အကမ္မိတစိတ္တံ အ-
သောကစိတ္တံ ဝိရဇစိတ္တံ။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၁၃၀။
သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅။

အသောကတ္ထေရ (ပု) [အသောက+ထေရ]
အသောက မည်သော မထေရ်၊ (ဝိပဏ္ဍိ

မြတ်စွာဘုရား၏ အလုပ်အကျွေး ဖြစ်သော
မထေရ်။ သတ္တာ တဏှ စိတ္တံ ဥတှာ အ-
သောကတ္ထေရံ နာမ ဥပဋ္ဌာကံ ဩလော-
ကေသိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၃။

အသောကဓမ္မရာဇ (ပု) [အသောက+ဓမ္မရာဇ] အသောကမင်းတရား။ အသောကဓမ္မရာဇညော ကုလူပကော...စီဝရံ ပရိဝတ္ထေသိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၁၃က။ (-သာရတ္ထ၊၁။၁၅က။)

အသောကပဏ္ဏ (န) [အသောက + ပဏ္ဏ] အသောကပင်၏အရွက်။ ဣမိနာ အသောက- ပဏ္ဏေ ဝုတ္တေန နယေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၃။၂။၄၁၃။

အသောကပဗ္ဗတ (ပု) [အသောက + ပဗ္ဗတ] အသောကတောင်။ တတ္ထ ဟိမဝန္တသမိပေ အသောကပဗ္ဗတေ။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၆။

အသောကပလ္လဝ (န) [အသောက + ပလ္လဝ] အသောကရွက်နု။ အသောကပလ္လဝံ ပန ယာ- ဝဇီဝိကံ၊ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၁။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၉၇။ (- အပါ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၆။)

အသောကပိဏ္ဍိ(ဏ္ဍိ) (ထိ) [အသောက+ပိဏ္ဍိ] အသောကပန်းခိုင်။ အသောကပိဏ္ဍိယာ ဝါ အန္တရေသု ပုပ္ဖါနိ ပဝေသေတုံ န ဒေါသော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၃။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၂၀။ အသောက- ပိဏ္ဍိယာတိ အသောကပုပ္ဖမဉ္ဇရိကာယ။ သာ- ရတ္ထ၊၂။၃၇၁။ အသောကပိဏ္ဍိယာတိ အ- သောကသာခါနံ၊ ပုပ္ဖါနိ ဝါ သမူဟေ။ ဝိပတိ၊ ၁။၃၀၁။

အသောကပုပ္ဖ (န) [အသောက+ပုပ္ဖ] အသော ကပန်းပွင့်။ ဗဟူနိ အသောကပုပ္ဖါနိ ဂဟေ- တှာ။ ဝိမာန၊၄။၁၅၇။ (-ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၃။)

အသောကပုပ္ဖမဉ္ဇရိကာ (ထိ) [အသောကပုပ္ဖ+ မဉ္ဇရိကာ] အသောကပန်းခိုင်။ အသောက- ပိဏ္ဍိကြည့်။

အသောကပုပ္ဖမာလာ (ထိ) [အသောကပုပ္ဖ + မာလာ] အသောကပန်းကုံး။ အသောက- ပုပ္ဖမာလာဟံ၊ ဗုဒ္ဓဏှ ဥပနာမယိ။ ဝိမာန၊ ၅၅။

အသောကပုပ္ဖကြွမ (ပု) [အသောကပုပ္ဖ+ ဥက္ကမ] မြတ်သော အသောကပန်းပွင့်။ အသောက- ပုပ္ဖကြွမဏှ တဝါ ဥပဋ္ဌိတံ သန္တာယ။ ဝိမာန၊၄။၁၆၀။

အသောကမဟာရာဇ (ပု) [အသောက+မဟာ- ရာဇ] အသောကမည်သော - မဟာရာဇာ - မင်းမြတ်။ အသောကမဟာရာဇော သကလ- ဇမ္ဗူဒီပေ စတုရာသီတိ ဝိဟာရသဟဏ္ဌာနိ ပတိဋ္ဌာပေသိ။ ပဋိ၊သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉က။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၁၉၅။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၁၄၃။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၃။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁၆၀။ (-ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၄။ ဒီ၊ ၃။၂။၁၉၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၃။၁။၂၉၀။)

အသောကမဟာဝိဟာရ (ပု) [အသောက+ မဟာဝိဟာရ] အသောကကျောင်းတော် ကြီး။ သယဉ္ဇ အသောကာရာမေ အသော- ကမဟာဝိဟာရတ္ထာယ ကမ္ပံ ပဌပေသိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၃၇။

အသောကရာဇ (ပု) [အသောက+ရာဇ] အ- သောကအမည်ရှိသောမင်း။ အသောကမင်း။ တဏှ ပန သဒ္ဓိဝိဟာရိကော အသောကရ- ညော ကနိဋ္ဌဘာတာ တိဏှတ္ထေရော နာမ အဟောသိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၀။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊ ၃၁၅။ (-ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၁၄၄။)

အသောကရက္ခ (ပု) [အသောက+ရက္ခ] အ- သောကပင်။ ကေသ္မိ အသောကရက္ခေ။ တမ္ပကိပိဏ္ဍိကာနံ ပုဋ် ခိသ္မာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၉။ (- သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၁။ ဝိမာန၊၄။၁၅၇။ ဝဇီရ၊၃၇၉။)

အသောကဝန် (န) [အသောက+ဝန်] အသော- ကပင်တော၊ အသောကပန်းဥယျာဉ်။ ဣဒံ- မဏှ အသောကဝန်။ ဒေ၊၂။၂၅၀။

အသောကဝနဘူမိ (တိ) [အသောကဝန+ဘူမိ]
အသောကဝနိကနှင့် အနက်တူ။ ၎င်း ကြည့်။

အသောကဝနိက (တိ) [အသောကဝန+ဣက]
အသောကပင်များ စည်ပင်ပေါက်ရောက်ရာ
အရပ်၊ အသောကပန်းဥယျာဉ်။ အယမသ
အသောကဝနိကာ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၉။ အသောက-
ဝနိကာတိ အသောကဝနဘူမိ။ ဇာ၊ ၄။ ၅။
၂၀၀။

အသောကာရာမ (ပု) [အသောက+အာရာမ]
အသောကမင်း၏ အာရာမ၊ အသောကာရုံ
ကျောင်းတိုက်။ ပါဠိလိပုတ္တနဂရေ အသော-
ကာရာမေ အာယသ္မာ ဓမ္မရက္ခိတော ပဋိ-
ဝသတိ။ မိလိန္ဒ။ ၁၅။ ပုန ရာဇာ အသောကာ-
ရာမံ နာမ မဟာဝိဟာရံ ကာရေတွာ။ ဝိ၊ ၄။
၁။ ၃၆။ ဝဇီရ။ ၂၆။ (- အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၁၀၉။
ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၄။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၃၄။)

အသောကာရာမဂမနီယ (တိ) [အသောကာရာ-
မ+ဂမနီယ] အသောကာရုံကျောင်းတော်
သို့ သွားသော။ ရာဇာ အသောကာရာမ-
ဂမနီယံ မဂ္ဂံ အလင်္ကာရာပေတွာ။ ထေရ၊ ၄။
၂။ ၁၇၆။

အသောကိတာ (တိ) [န+သောကိ+တာ] စိုး
ရိမ်-ဝမ်းနည်း-ပူဆွေး-ခြင်းမရှိသည်၏ အ-
ဖြစ်။ အပ္ပါဗာဓတာ အသောကိတာ ပိယေဟိ
မနာပေဟိ သဒ္ဓိံ အဝိပ္ပယောဂတာ ဒီဃာယု-
ကတာ။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၂၃။

အသောစန (န) [န+သောစန] (၁) မစိုးရိမ်
ခြင်း၊ ဝမ်းမနည်းခြင်း၊ မပူဆွေးခြင်း။ (တိ)
(၂) မစိုးရိမ်ရာဖြစ်သော။ (၁) ဣဒါနိ အ-
သောစနာဒိသု ကာရဏံ ဒေသေန္တော “သု-
မုတ္တာ မယန္တိ” အာဒိမာဟ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၂။
သံ၊ ၄။ သစ်၊ ၁။ ၄၃။ (တိ) (၂) အသောစန-
ကာလ-ကြည့်။

အသောစနကာရဏ (န) [အသောစန+ကာရ-
ဏ] မစိုးရိမ်ခြင်း၏ အကြောင်း။ အသ္မာ
လောကာ ပရံ လောကံ ပေစ္စ အသောစန-
ကာရဏံ ဝါ ဣဓ ဝိဇ္ဇတိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၀၅။
(- ပေတ၊ ၄။ ၅၇။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၁၂၉။)

အသောစနကာလ (ပု) [အသောစန+ကာလ]
မစိုးရိမ်ရာ-အချိန်-အခါ။ နနု ဝေံ သန္တေ
တဝ အသောစနကာလော န အဝေယျ။ ဓမ္မ၊
၄။ ၂။ ၁၇၂။ (- ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၁၇၇။)

အသောစန္တ (တိ) [န+သောစန္တ] မစိုးရိမ်
သော။ သ္မာ။ အသောစံ အသောစာပယံ ဓမ္မေ-
န။ သံ၊ ၁။ ၁၁၇။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၄။ အသောစံ
အသောစာပယန္တိ အသောစန္တေန အသော-
စာပယန္တေန။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၆။ အသော-
စန္တေနာတိ ဘောဂဗျသနာဒိဝသေန ပရံ အ-
သောစန္တေန။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၄။ (- ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။
၃၆၉။ ပေတ၊ ၄။ ၅၇။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၃၀၆။)

အသောစမာန (တိ) [န+သောစမာန] မစိုးရိမ်
သော။ သ္မာ။ အသောစမာနော အဓိဝါသယေ-
ယျ။ အံ၊ ၂။ ၅၀။ ဇာ၊ ၁။ ၁၃၂။ (- ဇာ၊ ၄။ ၃။
၁၉၂။)

အသောစာပယန္တ (တိ) [န+သောစာပယန္တ]
မစိုးရိမ်စေသော။ သ္မာ။ အသောစန္တ-ကြည့်။

အသောစိတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [န+သောစိတုံ] မစိုးရိမ်
ခြင်းငှါ။ န တံ သက္ကာ အသောစိတုံ။ ဇာ၊ ၁။
၁၃၄။ ၁၆၈။

အသောဏှ (တိ) [န+သောဏှ။ ထိ-၌ အ-
သောဏှိ] သေရည် သောက်ခြင်း - သေ
သောက်ကြွေးခြင်း-မရှိသော-မှကင်းသော။
အသောဏှော အဝိနာသကော။ ဇာ၊ ၂။ ၃။
သုရာဒိပရိဟရဏေန အသောဏှော။ ဇာ၊ ၄။
၅။ ၁၂၆။ တတ္ထ စ ဘဝိသာမ အရတ္တိ အထေနိ
အသောဏှိ အဝိနာသိကာယော။ အံ၊ ၂။ ၃၂။

အသောဏှိတိ သုရာသောဏှတာဒိဝသေန အသောဏှိ သော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀။

အသောတက (တိ) [န+သောတ+က] (ရထိုက်သော) သောတပသာမမရှိသော။ သစ္စကျကနံ အသောတကနံ ဥပပဋ္ဌန္တနံ တေသံ စက္ခယတနံ ဥပပဋ္ဌတိ။ ယမက၊၁။၈၁။ သောဟိ သစ္စကျကော အသောတကော ဟုတော ဥပပဋ္ဌတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၈။

အသောတတာ (ထိ) [န+သောတ+တာ] နာ-သောတပသာမ-မရှိသည်၏ အဖြစ်။ န ဗမိဓော အသောတတာ။ ဇာ၊၂။၁၅၁။ အသောတတာတိ သောတာနံ အဘာဝေန။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၂၀။

အသောတဗ္ဗ (တိ) [န+သောတဗ္ဗ] မကြား-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ ဒေဝိ အဟံ ဝေရူပံ နာမ အသောတဗ္ဗံ သုဏိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၂။

အသောတဗ္ဗာရဟ (တိ) [န+သောတဗ္ဗ+အရဟ+အ] ကြားအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို မထိုက်သော၊ မကြား-အပ်-ထိုက်-သော။ ပါကတိကသစ္စေနာပိ အသောတဗ္ဗာရဟံ သုဏန္တော၊ အပုစ္ဆိတဗ္ဗာရဟံ ပုစ္ဆန္တော။ ဝဇီရ၊၁၀။ သာရတ္ထ၊၁။၅။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၆။

အသောတဝိညေယျ (တိ) [န+သောတဝိညေယျ] သောတဝိညာဉ်ဖြင့် မသိအပ်သော။ အသောတဝိညေယျော ဝိတက္ကဝိပ္ပါရသဒ္ဓေါ နာမ နတ္ထိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂။ (-မူလဋီ၊၁။၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၁၀။)

အသောတဝိညေယျတာ (ထိ) [အသောတဝိညေယျ+တာ] သောတဝိညာဉ်ဖြင့် မသိအပ်သည်၏ အဖြစ်။ ယဿ မဟာအဋ္ဌကဏ္ဍာယံ အသောတဝိညေယျတာ ဝုတ္တာ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၆၇။ (-မူလဋီ၊၁။၇၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၁၀။)

အသောတဝိညေယျသဒ္ဓ (ပု) [အသောတဝိညေယျ+သဒ္ဓ] သောတဝိညာဉ်ဖြင့် မသိအပ်သော အသံ။ အသောတဝိညေယျသဒ္ဓေန သဟ ဝိညတ္တိယာ ဥပ္ပတ္တိ နတ္ထိတိ ဝိညာယတိ။ မူလဋီ၊၁။၇၅။

အသောတာပန (တိ) [န+သောတာပန] သောတာပနမဟုတ်သော။ န ဟိ ကာလဘေဒေန ဂိနာသော ဝေ သောတာပနော၊ အသောတာပနော စာတိ သက္ကာ ဝိညာတုံ။ အနုဋီ၊၁။၈၈။

အသောတုကမ္ပတာ (ထိ) [န+သောတုကမ္ပတာ] ကြားနာခြင်းငှါ အလိုမရှိသည် - မကြားနာလိုသည် - ၏ အဖြစ်။ အသံ ဝုစ္စတိ သဒ္ဓမ္မံ အသောတုကမ္ပတာ။ အဘိ၊ဝိ၊၃၇။ အသောတုကမ္ပတာတိ သတ္တတိံ သ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မော သဒ္ဓဓမ္မော နာမ၊ တံ အသုကိတုကာမတာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၈၁။

အသောတုကာမ (တိ) [န+သောတုကာမ] ကြားနာခြင်းငှါ အလိုမရှိသော၊ မကြားနာလိုသော။ တာ ဘိက္ခုနီယော အသောတုကာမာ ဝိယ အဝေယျ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၇။

အသောဓိတ (တိ) [န+သောဓိတ] မသုတ်သင်အပ်သော သုတ်သင်၍ မပြီးသေးသော။ အသမ္ပုဋ် ပရိဝေဏံ ဝါ အပဋိဂ္ဂေါတံ သေနာသနံ ဝါ အသောဓိတံ မဉ္ဇပိဋံ ဝါ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၃။ (-ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၃။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၁၁၀။ သာရတ္ထ၊၃။၂၇။ နေတ္ထိ၊ဝိ၊၂၀၂။)

အသောဓိတဘာဝ (ပု) [အသောဓိတ+ဘာဝ] မသုတ်သင်အပ်သည်၏အဖြစ်။ သော ကမ္မဿ အသောဓိတဘာဝံ အာဓိက္ခိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၉။

အသောစေတော (ကြိ၊ဝိ) [န+သောစေတော] မသုတ်သင်မူ၍။ ဗုဒ္ဓထူပံ အသောစေတော၊ အညံ ကမ္မံ ပယောဇယေ။ အပါ၊၁။၃၁၀။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၆။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၁၉၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊

၁။ ၃၄၁။ ဓမ္မာဠာ ၂။ ၂၄၆။ ထေရဠာ ၁။ ၃၀၅။
ထေရဠာ ၂။ ၁၄၈။ အပါဠာ ၂။ ၂၉၂။ ဇာဠာ
၁။ ၂၁၆။ ဇာဠာ ၃။ ၉၆၅၀၂။ ဝဇီရ ၄၅၂။
ကခါ၊ ခို။ ၁၄၅။)

အသောဘတ (ကြိ) သောဘတိ (ဇာဠာ ၇။
၃၈၂) ကြည့်။

အသောဘန (တိ) [န+သောဘန] မတင့်တယ်
သော၊ မကောင်းသော။ အသစ္စမ္မာတိ
အသတံ ဓမ္မာ၊ အသန္တော ဝါဓမ္မာ၊ အသော-
ဘနာ ဟိနာ လာမကာတိ အတ္တော။ ဝိ၊ ဠာ၊
၄။ ၁၇၉။ (-ဓမ္မာဠာ ၁။ ၁၈၇။ ဇာဠာ ၁။ ၂၇၄။
သာရတ္ထာ ၁။ ၁၇၂။ သာရတ္ထာ ၃။ ၄၁၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၆။ ၂။ ၄၅၃။)

အသောဘနဘာဝ (ပု) [အသောဘန+ဘာဝ]
မတင့်တယ်သည်၏ အဖြစ်။ နက္ခတ္တဿ အ-
သောဘနဘာဝေန နာကတာ”တိ ကထေန္တာ-
နံ သုတွာ။ ဇာဠာ ၁။ ၂၇၅။

အသောဘမာန (တိ) [န+သောဘမာန]
မတင့်တယ်သော။ ဣဒါနိ ဂဟိတဖလော
ဩဘဂ္ဂဝိဘဂ္ဂေါ အသောဘမာနော ဌိတော။
ဇာဠာ ၃။ ၃၅၅။

အသောဘိသ္မ (ကြိ) သောဘတိ (ဇာဠာ ၇။
၁၂၀) ကြည့်။

အသောဘိဿာ (ကြိ) သောဘတိ (မာဠာ ၃။
၉၃) ကြည့်။

အသောမနဿဝေဒနာ (ထိ) [န+သောမနဿ
ဝေဒနာ] သောမနဿဝေဒနာ-မဟုတ်သော
ဝေဒနာ၊ သောမနဿဝေဒနာမှ တပါးသော
ဝေဒနာ။ တသ္မာ အသောမနဿဝေဒနံ အပ-
နေတွာ ဂဟိတာယ သောမနဿဝေဒနာယ
သမာနာ ဣဋ္ဌာကာရသမ္ဘောဂရသတာ
ဝုတ္တာ။ မူလဒီ၊ ၁။ ၈၆။

အသောရစ္စ (န) [န+သောရစ္စ] ကောင်းသော
အမှု၌ - မမ္မေလျော်သည်၏ အဖြစ် - မမ္မေ
လျော်ခြင်း၊ ကိုယ်နှုတ်တို့ဖြင့် မကောင်းမှု
အကုသိုလ်ကို လွန်ကျူးခြင်း၊ အကျင့်သီလ
ပျက်စီးခြင်း။ အက္ခန္တိ စ အသောရစ္စဉ္စ။
အဘိ၊ ဝိ၊ ၃၆၀၊ ၃၇၄။

အသောရတ (တိ) [န+သောရတ] တင့်တယ်
သော-ကောင်းသော-အမှု၌ မမ္မေလျော်
သော၊ သူ။ စက္ခုတိ အသောရတာ ကိဗ္ဗိသ။
မာဠာ ၂။ ၅။

အသ္မာတိ (ကြိ) [အသ + နာ + တိ] စား၏။
ဝုတ္တာနံ ဖလ’ မသ္မာတိ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၅၀။
အသ္မာတိတိ ပရိဘုဉ္စတိ။ ဇာဠာ ၆။ ၁၈။ (-
ဇာဠာ ၁။ ၄၉၇။) အသ္မာထ- ဒီ၊ ၂။ ၁၄၀။
အသ္မိယေ- ဇာ၊ ၂။ ၁၀၄၊ ၁၀၅။ ဇာဠာ ၅။
၄၂၃၊ ၄၃၂။

အသ္မာတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [အသ + နာ + တုံ] စားခြင်း
ငှါ။ ဧဝိသော ခေါ် အရဟတိ၊ ပိတ္တံ မသ္မာတု
ဘတ္တု နော။ ဇာ၊ ၂။ ၉၆။

အသ္မာ (ပု) [အသ (=အသု) + မ။ အသ
ဓေပနေ၊ အဿတေတိ အသ္မာ။ ကာဒီ၊ ၁၃၇။
အသ္မာ ဓေပနေ၊ မော၊ အသ္မာ။ ဓာနီ၊ ၆။ ၆၀၅။]
ကျောက်၊ ကျောက်ခဲ။ ပါသာဏော’ သ္မော’
ပလော သီလာ။ ဓာနီ၊ ၆။ ၆၀၅။ အာမံ ပတ္တိဝ
အသ္မနာ (အမနာ၊ က)။ သုတ္တနိ၊ ၃၄၃။
အသ္မနာတိ ပါသာဏေန။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။
၁၂၀။ မာ ပါဒံ ခလိ ယသ္မနိ (ဇာ၊ ၁။ ၁၇၇)တိ
ယ-ကာရော ဗျဉ္ဇနသန္တိဝသေန ဂဟိတော....
မာ ပါဒံ ခလိ အသ္မနိ။ နေ၊ ၄။ ၃။ ၄၁၂။ (-
အပါ၊ ၁။ ၁၂၀။ ဇာ၊ ၁။ ၉၇။ ဇာ၊ ၂။ ၃၅၂။ အပါ
ဠာ ၁။ ၂၄၅။ ဇာဠာ ၃။ ၂၈။ ဇာဠာ ၇။ ၃၂၉။)

အသ္မာ (ကြိ) အတ္တိ ၂-ကြည့်။

အသ္မပုပ္ဖ (န) [အသ္မ + ပုပ္ဖ] ကျောက်ပန်း၊
ကျောက်ပွင့်။ သေလေယျ မသ္မပုပ္ဖဉ္စ။ ဓာနီ။

၅၉၁။ အသ္မနော၊ အသ္မာ ဝါ ပုပ္ဖံ အသ္မပုပ္ဖံ။
ဇာနိ၊ ဇီ၊ ၅၉၁။

အသ္မသေ (ကြိ) အတ္ထိ ၂-ကြည့်။

အသ္မာ ၁ (ကြိ) အတ္ထိ ၂-ကြည့်။

အသ္မာ ၂ (အ-လိင်) [အမှ + ယော] ငါတို့ကို
အမှ ၃-ကြည့်။

အသ္မာ ၃ (တိ) ' [ဣမ + သ္မာ] ဤသု - ဤ
အရာဝတ္ထု - မှ။ ဣမ-ကြည့်။

အသ္မာ ၄ (တိ) [တ + သ္မာ] ထိုသု - ထိုအရာ
ဝတ္ထု - မှ။ တ-ကြည့်။

အသ္မာကံ (အ-လိင်) [အမှ + နံ] ငါတို့အား၊
ငါတို့၏။ အမှ ၃-ကြည့်။

အသ္မာဘိ (အ-လိင်) [အမှ + ဟိ] ငါတို့သည်။
အမှ ၃-ကြည့်။

အသ္မာသု (အ-လိင်) [အမှ + သ] ငါတို့၌။ အမှ ၃-
ကြည့်။

အသ္မိ ၁ (ကြိ) အတ္ထိ ၂-ကြည့်။

အသ္မိ ၂ (ဗျ) [အသ + မိ] ငါ။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

အသ္မိမာန (ပု) [အသ္မိ + မာန] ငါဟူ၍ဖြစ်တတ်
သောမာန၊ ငါတကာမဟု ထောင်လွှားတတ်
သော မာန။ ကတမော ဧကော ဓမ္မော
ပဟာတဗ္ဗော။ အသ္မိမာနော။ ဒီ၊ ၃။ ၂၂၇။
အသ္မိမာနောဘိ ရူပါဒိသု အသ္မိတိ မာနော။
ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၂၄၀။ အသ္မိတိ မာနောတိ အသ္မိတိ
ပဝတ္တောမာနော။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၉။ တတ္ထ ကတ-
မော အသ္မိမာနော၊ ရူပံ အသ္မိတိ မာနော။
အဘိ၊ ၀။ ၃။ ၇၀။ ရူပံ အသ္မိတိ မာနောတိ
အဟံ ရူပန္တံ ဥပ္ပန္နမာနော။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၇၁။
(-ဝိ၊ ၃။ ၄။ မ၊ ၂။ ၈၈။ မ၊ ၃။ ၁၅၆။ သံ၊ ၂။
၆၈၁။ ၂၆၊ ၃၇၇။ အံ၊ ၁။ ၄၇၊ ၃၇၀။ အံ၊ ၂။ ၇၇။
ဥဒါန၊ ၈၈။ မဟာနိ၊ ၆၁၊ ၁၇၂။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၂၄၀။
မ၊ ၄။ ၃။ ၉၉။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၉၊ ၃၀၃။ အံ၊ ၄။ ၁။

၄၁၁။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၁။ ဥဒါန၊ ၄။ ၉၀။ မဟာနိ၊
၄။ ၁၈၁။ ၂၉၂။ မ၊ ၄။ ၃။ ၆၄။)

အသ္မိ ၁ (ပု) [(၁) အသ + အ။ အသ ဘက္ခနေ၊
အ။ ဇာနိ၊ ဇီ၊ ၃၆၈။ (၂) အသ + သ။ အသတိ
ဒီပတိတိ အသော။ ကောဒိ၊ ၂။ ၃။ (အဇ္ဈ-
သံ)] မြင်း။ အသ္မိ ဇာဝန္တံ အနုပတိတုာ
ကောပိ။ မ၊ ၂။ ၃၀၂။ ဟယော တုရဂေါ၊
တုရဂေါ၊ ဝါဟော အသော စ သိန္တဝေါ။
ဇာနိ၊ ၃၆၈။ (-သံ၊ ၁။ ၁၇၈။ ဓမ္မ၊ ၃၄။ သံ၊
၄။ ၁။ ၂၄၀။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၅၄။)

အသ္မိ ၂ (ပု) [အသု + ကျ။ (အဇ္ဈိန်-သံ)] ကျောက်။
အသ္မာ ဝုစ္ဆန္တိ ပါသာဏာနိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၀။

အသ္မိ ၃ (ပု) [အာ + သိ + အ။ သိ သေဝါယံ၊
အ။ ရသော။ ဇာနိ၊ ဇီ၊ ၃၉၄။ (အဇ္ဈိန်-သံ)]
ထောင်၊ အဇ္ဈိန်၊ အဗျာ၊ ကောကောသော
ကောဇ္ဈိနာရိယံ။ ဇာနိ၊ ၃၉၄။ စတုရသ္မ ၂ (၁)
လည်း ကြည့်။

အသ္မိ ၄ (ပု) [အသ္မာ + က။ က-ပစ္စည်း၊ ကျေ။
(အဇ္ဈိန်-သံ)] မြင်းရုပ် (ကလေးကစားစရာ)။
ဣမေ နော ဟတ္ထိကာ အသ္မာ၊ ဗလိဗ္ဗါ စ
နော ဣမေ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၅၅။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၃၃၄။
မော၊ သျှာ၊ ၄။ ၆၀၅။ လည်း ကြည့်။

အသ္မိ ၅ (န) [အသ + သ။ (အာသျှ-သံ)] ခံ
တုင်း။ အသ္မိပျတ္တံ အသ ဘက္ခနေ၊ ကရ-
ဏေ သော။ ဇာနိ၊ ဇီ၊ ၂၆၀။ ဝဇနံ လပနံ
တုဏှံ၊ မုသဿန္တ အာနနံ။ နိတိ၊ ၁။ ၉၈။

အသ္မိ ၆ (တိ) [တ + သ] ထိုသု (သက်ရှိ) - ထို
အရာဝတ္ထု (သက်ပဲ့) - အား - ၏။ တ-ကြည့်။

အသ္မိ ၇ (တိ) [ဣမ + သ] ဤသု - ဤအရာ
ဝတ္ထု - အား - ၏။ ဣမ-ကြည့်။

အသ္မိ ၈ (ကြိ) အတ္ထိ ၂-ကြည့်။

အသ္မိအာရဋ္ဌ (တိ) [အသ္မာ + အာရဋ္ဌ] မြင်းစီး
ဖြစ် (မြင်းပေါ်တက်စီး) သော၊ မြင်းစီး၊

ယောက်ျားဖြစ်သော။ အသံဗုဒ္ဓတေတိ အသံ-
အာရုဇ္ဈေ ဗုဒ္ဓတေ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၉၃။

အသံ (ကြိ) အသတိ (ဒိ၊ ၁။ ၅၆ ။ မ၊ ၁။ ၁၆၊ ၃၉။
ဒိ၊ ၁။ ၁၅၊ ၂။ မ၊ ၁။ ၂၊ ၁၄၊ ၁၆၊ ၃။ မ၊ ၁။
၄။ ၁၅၊ ၂။ အံ၊ ၁။ ၂၊ ၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၆။ ဓမ္မ၊
၁။ ၂၊ ၅၊ ၁၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၁။ ၅။ ဒီ၊ ၁။ ၇၄-၅-၆၊
၂၃။ မ၊ ၁။ ၃၊ ၇၆။ ကြည့်။

အသက (ပ) [အသ+က။ (အဓက-သံ)]
(၁) မြင်းရပ် (ကလေးကစားစရာမြင်းရပ်)။
(၂) မသိအပ်သောမြင်း (မည်သူ မည်ဝါ၏
မြင်းဟု ပိုင်ရှင်နာမည်ကို မော်ထုတ် မပြနိုင်
သေးသောမြင်း)။ (၁) အသက ရထကာ-
ဒီဟိ ဗာလကိဋ္ဌနကေဟိ ကိဋ္ဌမာနော။ ဝိ၊ ၁။
၁။ ၁၇၀။ မ၊ ၁။ ၃၊ ၂၀။ ပဋိဘာဂတ္ထေ ဟတ္ထိ-
နော ဣဝ ဟတ္ထိကာ၊ ဧဝံ အသက၊ ခု။
နာ-၂၃၄။ (-မောက်။ နာ-၂၅၀) (၂)
အညာတေ ကဿာယံ အသောတိ အသ-
ကော။ မောက်။ နာ-၂၅၀။ အညာတော
အသော အသကောတိ ဝိဂ္ဂဟော။ မောက်။
ပဋိကာ။ နာ-၂၅၀။

အသက (ပ) [အသ+က။ ယာဒိစ္စကနာမ်။
(အဓက-သံ)] (၁) အသကမည်သော-
ဇနပုဒ်-နယ်ပယ်-တိုင်းပြည်။ (၂) အသက
တိုင်းသူပြည်သား။ (၃) အသကမင်း။ (၁)
ဓန္တပုရံ ကလိဂ်ဂါနံ၊ အသကာနဉ္စ ပေါတနံ။
ဒီ၊ ၂။ ၁၀၉။ ဒီ၊ ၁။ ၂၊ ၅၅။ အသကရဋ္ဌ-လည်း
ကြည့်။ (-အံ၊ ၁။ ၂၊ ၃။) (၂) ပရာဇယော
အနယော အသကာနံ။ ဇာ၊ ၁။ ၉၃။ ဇာ၊ ၁။
၃။ ၆။ (၃) အသကရဋ္ဌေ ပါဠိလိနဂရေ
အသကော နာမ ရာဇေ ရဋ္ဌံ ကာရေသိ။...
သော ဟိ ရဋ္ဌေ ပတိဋ္ဌိတကာလေ ရဋ္ဌနာမ-
ဝသေန အသကော နာမ ဇာတော။ ဇာ၊ ၁။
၃။ ၃။ (-သုတ္တနိ။ ၄၂။ စူဠနိ။ ၁။ သုတ္တနိ။ ၁။
၂။ ၂၉၆။)

အသက (တိ) [န+သက။ (အသက-သံ)]
မိမိပိုင်ဆိုင်သော ဥစ္စာ-ကိုယ်ပိုင် ဥစ္စာ-မရှိ

သော။ (က) ဥစ္စာမဲ့-မဲ့-ဆင်းရဲ-သော၊ သူ
(လူဆင်းရဲ)။ (ခ) ငါ့ဟာ ငါ့ဥစ္စာဟု တဏှာ
ဖြင့် ယူငင်သိမ်းပိုက်ထိုက်သော ဝတ္ထုပစ္စည်း
မရှိသော (သတ္တဝါအပေါင်း)။ (က) သေယျ-
ထာပိ ဥဒါယိ ပုရိသော ခလိဋ္ဌေါ အသကော
အနာဋ္ဌယော။ မ၊ ၂။ ၁၁၄။ အသကောတိ
နိဿကော။ မ၊ ၁။ ၃၊ ၁၁၇။ အသကောတိ
အသာပတေယျော။ မ၊ ၁။ ၃၊ ၇၆။ အသကော-
(အံ၊ ၂။ ၃၀၉)တိ အတ္တနော သန္တကေန ရဟိ-
တော။ အံ၊ ၁။ ၃၊ ၁၁၅။ (-မ၊ ၂။ ၃၀၉။ အံ၊
၂။ ၃၃၇။ အံ၊ ၁။ ၃၊ ၂။) (ခ) အသကော
လောကော သဗ္ဗံ ပဟာယ ဂမနိယံ။ မ၊ ၂။
၂၅၆။ ပဋိသံ၊ ၁၂။ ဣတိဝုတ်၊ ၁။ ၁၁၀၊ ၁၃၀။
ထေရ၊ ၁။ ၂။ ၂၉၄။ အသကောတိ နိဿကော
သကဘဏ္ဍဝိရဟိတော။ မ၊ ၁။ ၃၊ ၂၊ ၁။ နိဿ-
ကော မမာယိတဗ္ဗဝတ္ထုအဘာဝတော၊ တေ-
နာဟ “သကဘဏ္ဍဝိရဟိတော”တိ အာဒိ။
မ၊ ၁။ ၃၊ ၁၄၅။

အသကဏ္ဍက (ပ) [အသ+ကဏ္ဍက] ကဏ္ဍက
မြင်း၊ ဘုရားရှင်၏ ဖွားဘက်တော် ခုနစ်
ယောက်တွင် အပါအဝင်ဖြစ်သော မြင်း။
ဗောဓိသတ္တေန ဟိ သဒ္ဓိံ ဗောဓိရက္ခော၊
ရာဟုလမာတာ၊ စတ္တာရေ နိမိ၊ အာရေ-
ဟနိယ (ဟန) ဟတ္ထိ၊ အသကဏ္ဍကော၊
ဆန္ဒော၊ ကာဠုဒါယိတိ ဣမေ သတ္တ ကေ-
ဒိဝသံယေဝ ဇာတတ္တာ သဟဇာတာ နာမ
အဟေသံ။ ထေရ၊ ၁။ ၂။ ၁၆၅။ အပ၊ ၁။ ၂။ ၅၅။

အသကဏ္ဍ (ပ) [(၁) အသ+ကဏ္ဍ။ (၂)
အသကဏ္ဍ + အ။ (အဓကဏ္ဍ-သံ)] (၁)
အင်ကြင်းပင်။ (ဝိ ပိ၊ ဇာနိ-၌ “တရုပ်စကား
ပင်၊ တန်ဆောင်းမြင်းနားပင်လည်း ဟူကြ
၏”ဟု ဆို၏။) (၂) အသကဏ္ဍမည်
သော တောင် (မြင်းမိုတောင်ကို ဝန်းရံလျက်
တည်ရှိသော ယုဂန္ဓိရ်စသောတောင် ၇-လုံး
တို့တွင် တလုံးအပါအဝင်ဖြစ်သည်။) (၁)

ဒိဋ္ဌာ မယာ ဝနေ ဓူကာ၊ အသကဏ္ဍာ ဝိဘိ-
 ဇ္ဇကာ။ ဇော၊ ၁။ ၅၆။ ဇော၊ ၂။ ၁၄၇။ အသ-
 ကဏ္ဍသဒိသပဏ္ဏတာယ အသကဏ္ဍော။ ဇာန်၊
 ၆။ ၅၆။ ၂။ (-ဇော၊ ၁။ ၂၅၉။ ဇော၊ ၂။ ၃၃၉။ ဇော၊
 ၅။ ၃၀၃။) (၂) နေမိန္ဒရော ဝိနတကော၊
 အသကဏ္ဍော ဂိရိ ဗြဟ္မာ။ ဝိ၊ ၅။ ၁။ ၉၁။
 သုတ္တနိ၊ ၅။ ၁၆၅။ ဇော၊ ၅။ ၁၅၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
 ၂၀၁။ သိနေရုံ ပရိကိပိတော အသကဏ္ဍော
 နာမ ပဗ္ဗတော ပတိဋ္ဌိတော။ သာရတ္ထ၊ ၁။
 ၂၅၃။ အသကဏ္ဍာ သဋ္ဌဒုမာ ဗဟဝေါ
 တေ သန္တိတိ အသကဏ္ဍော။ အသကဏ္ဍ-
 သဒိသကုဋ္ဌတ္တာ ဝါ အသကဏ္ဍော။ ဇာန်၊ ၆။
 ၂၆။

အသကဏ္ဍပဗ္ဗတ (ပု) [အသကဏ္ဍ+ပဗ္ဗတ]
 အသကဏ္ဍ(=အသကဏ္ဍ)တောင်။ သော
 ဥတ္တရတော အသကဏ္ဍပဗ္ဗတေန ပရိစ္ဆိန္တံ
 ဟုတော။ ဒီ၊ ၆။ ၃။ ၂၇။

အသကရဋ္ဌ (န) [အသက + ရဋ္ဌ] အသက
 တိုင်းနိုင်ငံ။ အထ ဝါ အသကာဝန္တိ (ဇော၊
 ၂။ ၇၄)တိ အသကရဋ္ဌ ဝါ အဝန္တိရဋ္ဌ ဝါ။
 ဇော၊ ၅။ ၃၃၇။

အသကရာဇ (ပု) [အသက+ရာဇ] အသက
 မင်း။ အယမသကရာဇေန၊ ဒေသော ဝိစရိ-
 တော မယာ။ ဇော၊ ၁။ ၅၅။ (-အံ၊ ၅။ ၁။ ၂၇။
 ဝိမာန၊ ၅။ ၂၄၁။ ဇော၊ ၅။ ၁၄၃၊ ၄။)

အသကာဓိပတိ (ပု) [အသက + အဓိပတိ]
 အသကတိုင်း၏-အရှင်-ဘုရင်။ အသကာ-
 ဓိပတိဿာဟံ၊ ဘန္တေ ပုတ္တော ဝနေစရော။
 ဝိမာန၊ ၈။ အသကာဓိပတိဿာတိ အသက-
 ရဋ္ဌာဓိပတိနော အသကရာဇဿ။ ဝိမာန၊ ၅။
 ၂၄၃။

အသကာယ (ပု) [အသ + ကာယ] မြင်း
 အပေါင်း၊ မြင်းစီးစစ်သား၊ မြင်းတပ်။ ဟတ္ထိ-
 ကာယံ ဝါ ဒိသော အသကာယံ ဝါ ဒိသော။
 အံ၊ ၂။ ၁၃၉။ (-မ၊ ၂။ ၂၇။)

အဘိဓာန် ၃-၇၀-၁-မ-မ-မ-မ-မ

အသေခွေကံ (ပု) [အသ+ခွေကံ] (၁) မြင်း
 ငယ်။ (၂) ကြမ်းတမ်းခြင်းစိုင်း-အဆုံးမခက်
 -သော မြင်း။ (၁) တယော စ ဘိက္ခုဝေ
 အသေခွေကံ ဒေသေဿာမိ။ အံ၊ ၁။ ၂၉၁။
 အသေခွေကံတိ အသပေါတော။ အံ၊ ၅။
 ၂။ ၂၄၃။ (-အံ၊ ၃။ ၁၉၈။ မ၊ ၅။ ၃။ ၂၄၆။)
 (၂) ခုဒ္ဒမနတော အသေခွေကံ ဝိယ။
 အဘိ၊ ၅။ ၂။ ၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂၁။ အဋ္ဌိဝေဓ-
 ဝိဒ္ဓေါပိ ဒမထံ(ဥပ္ပထံ) အနုပဂစ္ဆန္တော ခုဒ္ဓ-
 သော အသေခွေကံ။ မူလ၊ ၆။ ၂။ ၄၈။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၆။ ၂။ ၁၇၄။ (-အံ၊ ၃။ ၃၃။ ဇော၊ ၅။
 ၃၀၂။ မ၊ ၆။ ၂။ ၄၈။)

အသေခွေကံသုတ္တန် (န) [အသေခွေကံ +
 သုတ္တန်] (၁) အသေခွေကံသုတ်။ ဤသုတ်၌
 လောက၌ လျှင်မြန်သောအဟုန်နှင့်ပြည့်စုံ၍
 ရုပ်အဆင်း၊ အလုံးအရပ်တို့နှင့်မူ ပြည့်စုံသည်
 လည်းရှိ၊ မပြည့်စုံသည်လည်း ရှိသောကြောင့်
 အသေခွေကံ (မြင်းငယ်) သုံးမျိုးသုံးစား ကဲ့
 ပြားသကဲ့သို့ ထိုအတူ ဤသာသနာတော်၌
 သစ္စာလေးပါးတရားကို ဟုတ်မှန်စွာ သိသော
 ဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံ၍ အဘိဓမ္မာအရာပြဿနာ
 ဝိနည်းအရာပြဿနာတို့၌ကား ပြေဆိုနိုင်သော
 ဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံသည်လည်းရှိ၊ မပြည့်စုံသည်
 လည်းရှိသောကြောင့် ပုရိသေခွေကံ(ရဟန်း)
 သုံးမျိုးသုံးစားကဲ့ပြားကြောင်းကိုဟောတော်
 မူသည်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ တိကနိပါတ်ပါဠိ၊
 ၃-ပဏ္ဏာသက၊ ၄-ဝဂ်၊ ၈-သုတ်။ အံ၊ ၁။ ၂၉၁။
 (၂) အသေခွေကံသုတ်။ ဤသုတ်၌ လောက
 ၌ ကြမ်းတမ်းခြင်းစိုင်းသော မြင်း(အသ-
 ခွေကံ) ရှစ်မျိုး၌ အပြစ်ရှစ်မျိုး ရှိသကဲ့သို့
 ထိုအတူ ဤသာသနာတော်၌ အာပတ်ဖြင့်
 စစ်ဆေးမေးမြန်းခံရသော ရဟန်း (ပုရိသ-
 ခွေကံ) ရှစ်မျိုး၌ အပြစ်ရှစ်မျိုးရှိကြောင်း
 ဟောတော်မူသည်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ အဋ္ဌ-
 ကနိပါတ်ပါဠိ၊ ၁-ပဏ္ဏာသက၊ ၂-ဝဂ်၊ ၄-သုတ်။
 အံ၊ ၃။ ၃၃။ (၃) အသေခွေကံသုတ်။ ဤသုတ်

၌ (၁) အသေခဠကံသုတ်အတိုင်းပင် အသေ-
ခဠကံသုံးမျိုးနှင့် နှိုင်းယှဉ်၍ ပုရိသခဠကံ
သုံးမျိုးကို ဟောတော်မူပြီးနောက် အသေ-
ခဠကံသုံးမျိုးနှင့် အလားတူ အသေပရဿ
(မြင်း အမြောက်အမြားရှိသည့်အနက်မှ သာ
လွန်ထူးခြားသော မြင်း သုံးမျိုး ရှိသကဲ့သို့
ထိုအတူ ပုရိသပရဿ ဩရမ္ဘာဂီယ သံယော
ဇဉ်ငါးမျိုး ကုန်ခန်းခြင်းကြောင့် အနာဂါမ်
ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်သို့ရောက်လျက် သုဒ္ဓါဝါသဗြဟ္မာ
ဘုံသားဖြစ်၍ ဤကာမဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေ တဖန်
ပြန်နေခြင်း မရှိတော့ပဲ ပရိနိဗ္ဗာန်စံသော
ပုဂ္ဂိုလ်) သုံးမျိုးရှိကြောင်းကို၎င်း၊ အသေ-
ဇနိယ (မြင်းအာဇာနည်) သုံးမျိုး ရှိသကဲ့သို့
ပုရိသဇာနိယ (အာသဝေါကုန်ခန်းခြင်း
ကြောင့် အရဟတ္တဖိုလ်စေတောဝိပုတ္တိပညာ-
ဝိပုတ္တိကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်သော ရဟန္တာ
ပုဂ္ဂိုလ်)သုံးမျိုးရှိကြောင်းကို၎င်းဟောတော်
မူသည်။ အဂ္ဂတ္ထရနိကာယ၊ နဝကနိပါတ-
ပါဠိ၊ ၁-ပဏ္ဏာသက၊ ၃-ဝဂ်၊ ၂-သုတ်၊ အံ၊ ၃။
၁၉၈။

အသေခရသက္ကာန (န) [အသေ+ခရ+သက္ကာန]
မြင်းခွါပုံသက္ကာန။ မနုဿာ ပါကာရပါဒ်
အသေခရသက္ကာနေန လူဠကဟိ စိနိတွာ
ဥပရိ သုဓာယ လိမ္မန္တိ။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၃၆၂။

အသေဂန္ဓာဒိပိဋ (န) [အသေဂန္ဓ+အာဒိ+ပိဋ]
တောင့်တဲစာ အစရှိသော အမှုန့်။ အဓော-
တကံ တာလပိဋံ ခီရဝလ္လိပိဋံ အသေဂန္ဓာဒိ-
ပိဋာနိ စ ယာဝဇီဝိကာနိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၀၃။
ဝိသင်္ဂဟ၊ ၉၈။

အသေဂန္ဓိနိ (ထိ) [အသေ+ဂန္ဓ+ဣနိ] မြင်း၏
အနံ့ကဲ့သို့ မကောင်းသော ကိုယ်နံ့ ရှိသော
မိန်းမ။ ဧကစ္စာ ဟိ ဣတ္ထိ အသေဂန္ဓိနိ ဟော-
တိ။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၂၀။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၂၇၈။

အသေဂုတ္တတ္ထေရ (ပု) [အသေဂုတ္တ+ထေရ] အသေ-
ဂုတ္တမထေရ်။ ရွှင်မဟာကဿပ-မထေရ်၏

သဒ္ဓိဝိဟာရိက တပည့်သည် စန္ဒဂုတ္တ-မထေရ်၊
၎င်းမထေရ်၏ သဒ္ဓိဝိဟာရိက တပည့်သည်
သုရိယဂုတ္တမထေရ်၊ ၎င်းမထေရ်၏ သဒ္ဓိ-
ဝိဟာရိက တပည့်သည် အသေဂုတ္တမထေရ်
ဖြစ်၏။ တဿာပိ (သုရိယဂုတ္တတ္ထေရဿ)
သဒ္ဓိဝိဟာရိကဿ အသေဂုတ္တတ္ထေရဿ။ သံ၊
၄၊ ၁။ ၁၈၀။ (- ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၃၆၉။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၂၈၇။
အံ၊ ၄၊ ၁။ ၃၇။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၅၉။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။
၃၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၉၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၆၀။)

အသေဂုဗ္ဗ (ပု) [အသေ+ဂုဗ္ဗ] မြင်းအပေါင်း။
ကခါ' ဟံ အသေဂုဗ္ဗေ စ၊ သဗ္ဗာလင်္ကာရ-
ဘူသိတေ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၆၃။ ဇာတိယာ ကာရ-
ဏာကာရဏဇာနနတာယ အာဇာနိယော၊
တာဒိသာနံ အဿာနံ ဂုဗ္ဗေ။ ဇာ၊ ၄၊ ၆။ ၆၅။

အသေဂေါဓရ (ပု) [အသေ+ဂေါဓရ] (၁) မြင်း
တို့ လှည့်လည်ကျက်စား သွားလာရာဌာန၊
မြင်းစားကျက်။ (တိ) (၂) မြင်းဟူသော-
ကျက်စားရာ-စားကျက်-ရှိသော၊ မြင်းတို့
ကို ကိုက်ခဲတတ်သော အလေ့အထရှိသော။
(၁) ယထာ စ ယတ္ထ ဟတ္ထိအာစယော ဝသံ
ဝတ္တေန္တိ၊ သော ဟတ္ထိဂေါဓရော အသေဂေါ-
ဓရော၊ အဇဂေါဓရောတိ ဝုစ္စတိ။ မ၊ ၄၊ ၄။
၃၈။ (တိ) (၂) ယထေဝ ဟိ သောဏော
အသေဂေါဓရော အသေ ခံသေန္တောဝ စရတိ။
ဇာ၊ ၄၊ ၂။ ၂၈။

အသေဂေါပက (ပု) [အသေ + ဂေါပက] မြင်း
ထိန်း။ အယံ သိင်္ဂါရော အာစာရသမ္ပန္နော
အသေဂေါပကော မံ သိက္ခာပေတိ။ ဇာ၊ ၄၊
၂။ ၉၀။ (- ၂၇၄။ ဇာ၊ ၄၊ ၄။ ၄၈၀၊ ၄၈၅။)
အသေဘဏ္ဍာလည်း ကြည့်။

အသေဇာတိ (ထိ) [အသေ+ဇာတိ] မြင်းမျိုး။
ဥယျာနကိဋ္ဌမဏ္ဍလာဒိသု မဟာဇေနမဠိ ဂစ္ဆ-
န္တာ ဒန္တမေဝ ဂေါဏဇာတိ' ဝါ အသေ-
ဇာတိ' ဝါ ယာနေ ယောဇေတွာ နယန္တိ။
ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂။ ၃၀၉။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၀၄။

အသ္မာဇီ (ပု) [ယာဒိစ္စကနာမ်](၁) အရှင်အသ္မာဇီ
 ထေရ်။ ထိုအရှင်အသ္မာဇီထေရ်သည် မြတ်စွာ
 ဘုရား၏ တရားဦးဖြစ်သော ဓမ္မစကြာဒေသ
 နာကို နာယူရသော ပဉ္စဝဂ္ဂီ ရဟန်းငါးဦးတို့
 တွင် တဦးအပါအဝင်ဖြစ်၍ မဟာသက္ကရာဇ်
 ၁၀၃-ခုနှစ် ဝါဆိုလပြည့်နေ့၌ ဓမ္မစကြာ
 တရား နာယူပြီးနောက် ဝါဆိုလပြည့်ကျော်
 ၄-ရက်နေ့တွင် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်ရှိပြီး
 လျှင် ၅-ရက်နေ့တွင် အနတ္တလက္ခဏသုတ်ကို
 နာယူအပြီး၌ ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်တော်
 မူသည်။ ရှင်အသ္မာဇီထေရ်သည် လကျှာတော်
 ရံ အဂ္ဂသာဝကဖြစ်သော ရှင်သာရိပုတြာ
 ထေရ်၏ ဆရာဖြစ်သည်။ ရှင်သာရိပုတြာ
 လောင်း(ဥပတိဿ)သည် ဘုရားရှင် မြို့တွင်း
 သို့ ဆွမ်းခံဝင်တော်မူသော ရှင်အသ္မာဇီထေရ်
 ၏ ထူးထူးခြားခြား လူမြွေ၏ ကြည်လင်ခြင်း
 နှင့် ကြည်ညိုဖွယ်ရက် အောင်သည်ကို မြင်၍
 အမတ်တရားသိသောပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု
 ကြံအောက်မေ့ကာ ရှင်အသ္မာဇီထေရ်နောက်
 သို့ လိုက်၍ ရအပ်သော တရားထူးကိုဟော
 ကြားတော်မူရန် လျှောက်ထားလေသည်။
 ရှင်အသ္မာဇီထေရ်က သစ္စာ ၄-ပါးကို ရည်ညွှန်း
 သော “ယေ ဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ” စသော
 ဂါထာကို ဟောကြားတော်မူရာ ရှင်သာရိ-
 ပုတြာလောင်း (ဥပတိဿ)သည် သောတာ-
 ပတ္တိဖိုလ်၌ တည်လေသည်။ ရှင်အသ္မာဇီထေရ်
 သည် ဝေသာလီပြည်သို့ ဆွမ်းခံကြွတော်မူ
 သောအခါ နိဂဏ္ဌတက္ကတန်း၏သား သစ္စက
 နှင့်တွေ့၍ သစ္စက-က မြတ်စွာဘုရားရှင်ဟော
 ကြားတော်မူသော တရားကို မေးရာ ရှင်
 အသ္မာဇီထေရ်က ခန္ဓာ ၅-ပါးသည် အနိစ္စ ဒုက္ခ
 အနတ္တဖြစ်ကြောင်း ဟောကြား ဖော်ပြလေ
 သည်။ ကောဏ္ဍညော ဝပေါ ဘဒ္ဒိယော၊
 မဟာနာမော စ အသ္မာဇီ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၃၇။
 အာယသ္မာ အသ္မာဇီ (မ၊ ၁။ ၂၉၀။ သုတ္တနိ၊
 ၄။ ၂။ ၆၂) တိ သာရိပုတ္တဏ္ဍေရဿ အာ-

စရိယော အသ္မာဇီဏ္ဍေရော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၂။
 (-ဝိ၊ ၃။ ၅၀-၁-၂။ သံ၊ ၂။ ၅၅။ ပဋိသံ၊ ၃။ ၂၉။
 ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၂၄၆။ မ၊ ၄။ ၂။ ၉၇၊ ၁၇၂၊ ၂၄၆။ သံ၊
 ၄။ ၂။ ၂၅၆။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၅။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၄။
 ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၅၀။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၄၀၁။ ထေရ၊ ၄။ ၂။
 ၃၄၇။ အပ၊ ၄။ ၁။ ၉၇။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၉၀။ ဝဇီရ၊
 ၅။ ၄၀၆။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၄။) (၂) အသ္မာဇီရဟန်း၊
 ဤရဟန်းကား ပဏ္ဍုက၊ လောဟိတက၊
 ဓမ္မတ္တိယ၊ ဘုမ္မဇက၊ အသ္မာဇီ၊ ပုနဗ္ဗသုက-
 ဟူသော ဆဗ္ဗဂ္ဂီ ရဟန်း ၆-ဦးတို့တွင် ပါဝင်
 သော အသ္မာဇီရဟန်းတည်း။ ထိုအသ္မာဇီနှင့်
 ပုနဗ္ဗသုကတို့သည် ကိဋ္ဌာကိရိ၌ ကျောင်းထိုင်
 ပုဂ္ဂိုလ်များဖြစ်၍ သစ်သီး၊ ပန်းမာလ်-စသည်
 ကို စိုက်ပျိုးကာ လူများအား သစ်သီးပေး
 ခြင်း၊ ပန်းပေးခြင်း-စသော အမှုဖြင့် လူတို့၏
 သဒ္ဓါတရားစစ်ကို ဖျက်ဆီး၍ နေကြသော
 ကြောင့် ရှင်သာရိပုတြာနှင့် ရှင်မောဂ္ဂလာန်
 တို့သည် အသ္မာဇီနှင့် ပုနဗ္ဗသုက ရဟန်းတို့ကို
 နှင်ထုတ်ခြင်း (ပဗ္ဗာဇနိယကံ)ကို ပြုတော်မူ
 ကြသည်။ အသ္မာဇီပုနဗ္ဗသုက-ကြည့်။

အသ္မာဇီပုနဗ္ဗသုက (ပု) [အသ္မာဇီ + ပုနဗ္ဗသုက]
 အသ္မာဇီရဟန်းနှင့် ပုနဗ္ဗသုကရဟန်း။ ကထံ
 မယံ ဘန္တေ အသ္မာဇီပုနဗ္ဗသုကနံ ဘိက္ခုနံ
 ကိဋ္ဌာကိရိသ္မာ ပဗ္ဗာဇနိယကမ္ပံ ကရေမ။
 ဝိ၊ ၄။ ၂။ (-ဝိ၊ ၁။ ၂၇၄-၉။ ဝိ၊ ၅။ ၁၀။ ဝိ၊
 ၄။ ၂။ ၁၉၀။ ကခါ၊ ၁၄၄။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၅။ အံ၊
 ၄။ ၂။ ၆၆။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၅၀။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၄၀၁။
 ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၇။ ဝဇီရ၊ ၂။ ၃၀၇။ သာရတ္ထ၊ ၂။
 ၃၆၇၊ ၃၇၅။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၉၀၊ ၃၀၄။ ကခါ၊ ၄။
 ၂။ ၆။ မ၊ ၄။ ၃။ ၉၀။) အသ္မာဇီ (၂) အနက်
 လည်း ကြည့်။

အသ္မာဇီမဟာထေရ (ပု) [အသ္မာဇီ + မဟာထေရ]
 အသ္မာဇီမဟာထေရ်။ ပဟိနဝိစိကိစ္ဆော ဟိ
 မဟာထေရော အာယသ္မာတော အသ္မာဇီမဟာ-
 ထေရဿ သန္တိကေယေဝ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၇၃။
 အသ္မာဇီ (၁) အနက်လည်း ကြည့်။

အံသရာန (န) [န+သရာန] မပြုကပ်ခြင်း။

အံသရာနဌ (ပ) [အံသရာန+အတ္ထ] မပြုကပ်ခြင်း အနက်သဘော။ အလဂ္ဂနဌ-ကြည့်။

အံသရာရီ (ပ) [အံသ + တရ။ ဝစ္ဆာဒီဟိ တနုတ္တေ တရော (မောက်၊ ၄။ ၅၆) ဟူသော သုတ်ဖြင့် မြင်းဇာတ်၏ နံ့ညံ့လျှော့ပါးခြင်း၊ မြင်းဇာတ်ပျက်ခြင်း သဘောကို သိအပ်ရာ၌ အံသ-ပုဒ်နောင် တရပစ္စည်း သက်။ မောက်၊ ၄-ကဏ္ဍ၊ ၅၆-သုတ်။ ၎င်း-သျှ-လည်း ကြည့်။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၇၀၆-၌ကား ဝိသေသ အနက်၌ တရပစ္စည်းသက်၍၊ ဓာန်၊ ချီး၊ ၃၆၉-၌မူ အံသ တရတိတိ အံသတရော၊ တရ အတိက္ကမနေ၊ တရပစ္စယေနာပိ သိဒ္ဓိ-ဟု ဆို၏။] အံသတိုရ် မြင်း၊ လားမြင်း၊ မြည်းဖိုနှင့် မြင်းမ စပ်၍ မွေးသော လားမြင်း။ (အက္ခရာဝလီ ဗဂ်လီ အဘိဓာန်တို့၌ သပ္ပဘေဒ-မြေပေးဟူသော အနက်ကိုလည်း ပြထားကြောင်း ဓာန်၊ သျှ၊ သစ်၊ ၃၆၉-၌ ဆို၏။ အံသတရီ-လည်း ကြည့်။) ဝရမံသတရ ဝစ္ဆာ၊ အာဇာနိယာ စ သိန္နဝါ။ ဓမ္မ၊ ၅၉။ အံသတရဿ ဟိ ဂဗြဘော ပိတာ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၆။ အံသတရတိ ဝဠဝါယ ဂဗြဘေန ဇာတာ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၉။ စူဠနိ၊ ၄။ ၁၈။ (-မဟာနိ၊ ၄။ ၃၀၅။ ဇာ၊ ၄။ ၄၆၇။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၁၈၀။)

အံသတရ (ပ) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အံသတရ မည်သော နဂါးမင်း၊ (ထိုနဂါးတို့သည် မြင်း မိုရ်တောင်ခြေ၌ နေကုန်၏။ ဂဠုန်များ မသုတ် ချီနိုင်၊ တန်ခိုးကြီးမားကုန်၏။) ကမ္မလဿ-တရာ အာဂုံ၊ ပါယာဂါ သဟ ဉာတိတိ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၀၇။ ကမ္မလဿတရာတိ ကမ္မလော စ အံသတရော စ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၈။ (-သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၀။)

အံသတရီ (ထိ) [အံသ+တရ+ဤ] အံသတိုရ် မြင်းမ၊ လားမြင်းမ။ (အံသတိုရ်လားမြင်းမ သည် ကိုယ်ဝန်တည်ပြီးနောက်မဖွားနိုင်သဖြင့်

ကိုယ်ဝန်ကြောင့် ဝမ်းဗိုက်အခွံခံရ၍သေသည် ဟု ယူဆလျက် သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၅။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၁၃-တို့၌ အံသတရီပုဒ်ကို အံသတိုရ်လား မြင်းမ အနက်ဟောအဖြစ်ဖြင့် ဖွင့်ပြကြ၏။ စာဏကျနီတိဋီကာ၊ ဟိတောပဒေသဋီကာ တို့၌ကား အံသတိုရ်မြင်းမတို့သည် ကိုယ်ဝန် ကြောင့် သေသည်ဟု လောက၌ မတွေ့ရ၊ ကင်းပုဇွန်မ၊ မြေပွေးမတို့သာ ကိုယ်ဝန်ကြောင့် သေရ၏။ ထို့ကြောင့်ဤနေရာမျိုး၌ အံသတရီ ပုဒ်သည် အံသတိုရ်လားမြင်းမ အနက်ဟော မဟုတ်၊ ကင်းပုဇွန်မ၊ မြေပွေးမအနက်ဟော ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြောင်းကို ဓာန်၊ သျှ၊ သစ်၊ ၃၅၉-၌ပြ၏။ အံသတရ-လည်း ကြည့်။) သက္ကာ ရော ကာပုရိသံ ဟန္တိ ဂဗ္ဘော အံသတရီ ယထာ။ ဝိ၊ ၄။ ၃၄၆။ သံ၊ ၁။ ၁၅၆။ သံ၊ ၂။ ၄၃၆။ အံ၊ ၁။ ၃၈၅။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၃၈။ အံသတရီန္တိ ဂဗြဘဿ ဝဠဝါယ ဇာတ်။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၁။ ယထာ မဟာရာဇ ကဒလိ ဝေဠု အံသတရီ အတ္တဇေန ဟညတိ။ မိလိန္ဒ၊ ၃၆၇။ (-ဣတိ-ဝုတ်၊ ၄။ ၂၃၁။ ပေတ၊ ၄။ ၅၃။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၂၄။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၈။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၂။)

အံသတရီယုတ္တ (တိ) [အံသတရီ+ယုတ္တ] အံသ-တိုရ်မြင်းမ - က - တပ် - သော (ရထား)။ အံသတရီယုတ္တေန ရထေန ပလေတိ။ ပေတ၊ ၄။ ၅၂။

အံသတရီရထ (ပ) [အံသတရီ+ရထ] အံသတိုရ် မြင်းမ-က-တပ်-အပ်သော ရထား။ သတံ ဟတ္ထိ သတံ အံသာ၊ သတံ အံသတရီရထာ။ ဝိ၊ ၄။ ၃၀၃။ သံ၊ ၁။ ၂၁၃။ အံသတရီဟိ ယုတ္တာ ရထာ အံသတရီရထာ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၆၂။ (-ဇာ၊ ၁။ ၂၅၃။ ပေတ၊ ၁၃၅။ ပေတ၊ ၄။ ၅၂။)

အံသတိ (တိ) [န + သတိ] အံသတိ ခံ နှင့် အနက်တူ။ ၎င်း-ကြည့်။

အံသတ္ထိ (ပု၊ န) [အံသ+ဌာ+အ၊ (အဓိတ္ထ-သံ)] (ပ) (ခ) ဗောဓိညောင် - ညောင်ဗုဒ္ဓဟေ

-ပင်။(၂)ညောင်ဗုဒ္ဓဟေပင်စောင့်နတ်။(န)
(၃) ဗောဓိညောင် - ညောင်ဗုဒ္ဓဟေ - သီး။
(၁) ခန္ဓဗီဇံ နာမ အသတ္တော နိဂြောဓော
ပိလက္ခော။ ဝိ၊၂။၅၂။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၇၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊
၁။၇၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၀။ ဗောဓိ တဿ
ဘဂဝတော၊ အသတ္တောတိ ပဋိစ္စတိ။ ဗုဒ္ဓဝံ။
၃၂၄၊၃၇၇။ အဘိဋ္ဌ၊၁။၄၅။ ဂေါတမဿ
အသတ္တောတိ အယံ ဗောဓိဝေမတ္တံ နာမ။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၃၅၀။ (-ဇာ၊၂။၈၀၊၁၀၉၊၃၃၇၊
၃၅၃၊၃၅၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၃၄၉။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၂၉၊၃၃၀၊၃၃၄၊၃၄၃။ ကင်္ခါ၊ဋီ။
၃၅၈။) (၂) န တံ အသတ္တ ဇာနာသိ၊ မမ
စောရဿ စန္ဒရံ။ ဇာ၊၁။၉၉။ အသတ္တာတိ
ပုရိမနယေနော တသ္မိံ နိဗ္ဗတ္တဒေဝတံ သမု-
ဒါစရတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃။ (န) (၃) အသ-
တ္တာနိ စ ဘက္ခိတော၊ ခန္ဓေ မေ ဩဟဒိဿတိ။
ဇာ၊၁။၁၇၀။

အသတ္တ^၂ (တိ) [အသတ္တ+ဌာနီယ၊ ဌာနီယ-
ကျေ။] ညောင်ဗုဒ္ဓဟေ-ဗောဓိညောင်-ပင်
ပေါက်ရာအရပ်၌ပေါက်သော(သရက်ပြွယ်)။
အသတ္တော ဟရိတောဘာသေ၊ သံဝိဇ္ဇဋ္ဌမ္ပိ
ပါဒပေ။ ထေရ။၂၆။ အသတ္တောတိ
အသတ္တဌာနီယေ၊ ယွာယံ တေရဟိ အမှာကံ
ဘဂဝတော ဗောဓိရုက္ခော အသတ္တော၊
တေဿ ဌာနေ တဒါ သိဝိဿ ဘဂဝတော
ဗောဓိရုက္ခော ပုဏ္ဏရိကော ဌိတောတိ သော
အသတ္တဌာနီယတာယ “အသတ္တ”တိ ဝုတ္တံ။
သတ္တာနံ အဿာသဇနနတော ဝါ။ ထေရ၊
ဋ္ဌ၊၁။၄၃၂။

အသတ္တ^၃ (တိ) [အာ+သသ+တ] (၁) သက်
သာရာ ရသောသူ။ (၂) သက်သာရာ ရစေ
သော။ (၃) အသတ္တော သမကော
ဂေါတမော အဿာသာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။
ဝိ၊၃။၃၃၂။ (၂) အသတ္တ^၂ ကြည့်။

အသ(သ)တ္တက (တိ) [အသတ္တ+က] ညောင်
ဗုဒ္ဓဟေသာ၊ပြင့် ပြုလုပ်အပ်သော၊ ခွက်။
အသတ္တကေ (အသတ္တကေ၊ သိ) ဖလမယော၊
အထော ပေါက္ခရပတ္တကေ။ အပါ၊၁။၃၆၃။

အသတ္တဇန (ပ) [အသတ္တ+ဇန] သက်သာရာ
ရသော လူအပေါင်း။ အသတ္တဇနော ဝိယ
သံသော။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၂။

အသတ္တဌာနီယ (တိ) [အသတ္တ+ဌာနီယ]
ညောင်ဗုဒ္ဓဟေပင်၏-တည်ရာ-ပေါက်ရာ-
အရပ်၌ ပေါက်သော။ အသတ္တ^၂ ကြည့်။

အသတ္တဒမရာဇ (ပ) [အသတ္တ+ဒမ+ရာဇ]
ညောင်ဗုဒ္ဓဟေပင် မင်း။ အသတ္တဒမရာဇံ
တိက္ခတ္တံ ပဒက္ခိကံ ကတော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၃၃၇။

အသတ္တဒမသာခါ (တိ) [အသတ္တဒမ+သာခါ]
ညောင်ဗုဒ္ဓဟေပင် - ဗောဓိညောင်ပင် - ၏
အခက်။ အသတ္တဒမသာခါယ၊ ကက္ကာ ဂေါဓာ
ပလာယထ။ ဇာ၊၁။၁၁၀။

အသတ္တဓောဓိရုက္ခမူလ (န) [အသတ္တ+ဓောဓိ
+ရုက္ခ+မူလ] ညောင်ဗုဒ္ဓဟေပင်၏ - အနီး-
အရင်း - အောက်။ အသတ္တဓောဓိရုက္ခမူလံ
ဥပဂန္ဓာ တတ္ထ မာရဗလံ ဝိဒ္ဓံသေတော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊
ဋ္ဌ။၂၄၇။

အသတ္တမူလ (န) [အသတ္တ+မူလ] ညောင်ဗုဒ္ဓ-
ဟေပင်၏အရင်း။ တေ ကေ သရံ ဒိသ္မာ မဂ္ဂါ
ဩက္ကမ္မ အသတ္တမူလေ နိသိဒ္ဓိသု။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။
၉၈။

အသတ္တရ (ပ) [အသ+အတ္တရ] မြင်း၏ကျောက်
ကုန်းပေါ်၌ ခင်းအပ်သောအခင်း၊ မြင်းရုပ်
မျှားပြင် ပြုလုပ်အပ်သော အခင်း၊ မြင်းကုန်း
နှီး။ ဟတ္ထတ္ထရံ အသတ္တရံ ရထတ္ထရံ။ ဝိ၊၃။
၂၈၁။ ဝိ၊၄။၃၁၃။ ဒီ၊၁။၇။ အံ၊၁။၁၈၂။
ဟတ္ထတ္ထရအသတ္တရ ဟတ္ထိအဿပိဋ္ဌိသု အတ္တ-
ရဏကအတ္တရဏာ ဝေ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၆၉။ ဟတ္ထ-

တ္ထရာဒယော ဟတ္ထိပိဋ္ဌာဒိသု အတ္ထရဏက
အတ္ထရကာ စေဝ ဟတ္ထိပုပါဒိနိ ဒယေတော
ကတအတ္ထရကာ စ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၁။ (-ဒိ၊
ဋ္ဌ၊၁။၈၃။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၄၅၂။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သင်္ဂ၊၁။
၃၆၄။)

အသေတ္တရက္ခ (ပု) [အသေတ္တ+ရက္ခ] ညောင်ဗုဒ္ဓ-
ဟေပင်။ “အန္တရာ စ ဂယံအန္တရာ စ ဗောဓိ”-
န္တိ ဧတ္ထ အသေတ္တရက္ခေ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၁၇၆။

အသေတ္တရက္ခမူလ (န) [အသေတ္တရက္ခ+မူလ]
ညောင်ဗုဒ္ဓဟေပင်ရင်း။ အသေတ္တရက္ခမူလမ္ပိ၊
ဗုတ္တိဿတိ မဟာယသော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၁၇၁။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၁။၄၄။ (-ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၃၂။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၀။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၁၁၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉။)

အသေဒမ္ပ (ပု) [အသေ+ဒမ္ပ] ဆုံးမ-သင်ပေး-
ထိုက်သောမြင်း။ မလိမ္မာ မယဉ်ကျေးသေး
သောမြင်း။ အသေဒမ္ပာ ဝါ ဂေါဒမ္ပာ ဝါ။
မ၊၂။၃၃၀။ ကထံ ပန တံ ကေသိ အသေဒမ္ပံ
ဝိနေသိ။ အံ၊၁။၄၂၇။ (-သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၄၄။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၆။) အသေဒမ္ပသာရထိ-
လည်းကြည့်။

အသေဒမ္ပ(မ)က (ပု) [အသေ+ဒမ္ပက] မြင်းတို့
ကို ဆုံးမတတ်သူ၊ မြင်းထိန်း။ ဒက္ခော
အသေဒမ္ပကော တစ္စံ အဿာဇာနီယံ လဘိ-
တွာ။ မ၊၃။၅၃ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၂၀၂။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၆၈။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၈၄။)

အသေဒမ္ပသာရထိ (ပု) [အသေဒမ္ပ+သာရထိ]
ဆုံးမ-သင်ပေး-ထိုက်သော မြင်းတို့ကို-
ဆုံးမ-သင်ပေး-တတ်သောသူ၊ မြင်း
ထိန်း။ အထ ခေါ် ကေသိ အသေဒမ္ပသာရထိ
ယေန ဘဂဝါ တေနုပသကံပိ။ အံ၊၁။၄၂၇။
အသေဒမ္ပ သာရေတိတိ အသေဒမ္ပသာရထိ။
အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၈။ အသေဒမ္ပေတိ ဒမ္ပနယောဂေ
အသေ။ သာရေတိတိ သိက္ခာပေတိ
ပဝတ္တေတိ။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၃၂၅။ (-အံ၊၂။၂၃။

မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၉။
ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၆၊၄၇၇။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၀၄။
စူဠနိ၊ဋ္ဌ။၁၈။)

အသေဒါန (န) [အသေ+ဒါန] မြင်း အလှူ။
မဂ္ဂံ ဂစ္ဆန္တေန ဒိန္နံ အသေဒါနံ ရထဒါနံ ဘရိ-
ယာဒါနန္တိ ဣမာနိ သတ္တ မဟာဒါနာနိ
ဒတွာ။ ဝိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၀။

အသေဒူတ (ပု) [အသေ+ဒူတ] မြင်းစီးတမန်။
အထ ခေါ် သေဋ္ဌိ ဂဟပတိ စတုတ္ထိသာ
အသေဒူတေ ဥယျောဇေတွာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။
အပါ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၂။

အသေဒ္ဓ (တိ) [န+သဒ္ဓါ] သဒ္ဓါတရားမရှိသော
(ဘုရားအစရှိသော ရတနာသုံးပါးတို့၌) ယုံ
ကြည်ခြင်း-မရှိ-ကင်း-သော၊ ဘုရားအစ
ရှိသော ရတနာသုံးပါးတို့ကို-မယုံကြည်-
မကြည်ညို-သောသူ။ ယေ တေ ပုဂ္ဂလာ
အသေဒ္ဓါ။ ဒုပ္ပညာ၊ အဘိ၊ဓ။၂၅၈။ အဘိ၊
ပု။၁၂၃။ နတ္ထိ ဧတေသံ သဒ္ဓါတိ အသေဒ္ဓါ၊
ဗုဒ္ဓါဒိနိ ဝတ္ထုနိ န သဒ္ဓဟန္တိတိ အတ္ထော။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၂၃။ အသေဒ္ဓါနိ(အဘိ၊ဝိ၊၂၅၆။
မဟာနိ၊၃၇၇)တိ ဗုဒ္ဓါဒိသု သဒ္ဓါဝိရဟိတာနိ။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၆။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၄၀၀။ (-ဝိ၊
၁။၂၆၄၊၂၇၆၊၃၇၅။ ဝိ၊၂။၂၈၈။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၄
၂၀၈။ ဒိ၊၁။၂၀၆-၇။ ဒီ၊၃။၂၀၈။ အံ၊၁။၆၃၊
၅၄၀။ အံ၊၂။၃၆၊၉၈။ ဓမ္မ၊၂။ သုတ္တနိ၊၃၈၂။
စူဠနိ၊ဋ္ဌ။ပဋိသံ၊သင်္ဂ၊သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၂။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၃။၃၆။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ။၂၆။ မ၊
ဋ္ဌိ၊၃။၅၊၂၆။)

အသေဒ္ဓကုလ (န) [အသေဒ္ဓ+ကုလ] (ရတနာ
သုံးပါးတို့၌) မယုံကြည်-မကြည်ညို-သော
အမျိုး၊ သဒ္ဓါတရားမရှိသောအမျိုး။ အသေဒ္ဓ-
ကုလာဒိသေဝကဿ အသေဒ္ဓကုလာဒိကော
စ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၆။ (-ပေတ၊ဋ္ဌ။၆၂။
မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၄၀၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၄၃။)

အသ္မတ္တဒါန (န) [အသ္မတ္တ+ဒါန] သဒ္ဓါတရား-
ကင်းလျက် - မရှိပဲ - ပေးလှူခြင်းကံ - ကံ၏
အကျိုး - ကို မယုံကြည်ပဲ ပေးလှူခြင်း။
အသက္ကစ္ဆံ-ကြည့်။

အသ္မတ္တဗ္ဗ (ပု) [(၁) အသန္တ+ဗ္ဗ။ (၂) န+
သစ္စဗ္ဗ] သူတော်ကောင်းမဟုတ်သူ - သူယုတ်
မာ - တို့၏ - တရား - အကျင့်။ အောက်ပုဒ်
ကြည့်။ အသစ္စဗ္ဗ-လည်း ကြည့်။

အသ္မတ္တဗ္ဗပဋိသေဝနတ္ထ (ပု) [အသ္မတ္တဗ္ဗ+ပဋိသေ-
ဝန+အတ္ထ] မသူတော်အကျင့် - မေထုန်အ
ကျင့် - ကို မှီဝဲခြင်း အကျိုး။ သပ္ပဝိဋ္ဌိ-
တော ဝါ အသ္မတ္တဗ္ဗပဋိသေဝနတ္ထာယ။ သံ၊
၄။ ၂။ ၂၆၁။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၁။

အသ္မတ္တဗ္ဗသဝန (န) [အသ္မတ္တဗ္ဗ+သဝန] မသူ
တော်တရားကို နာကြားခြင်း။ ပရတော စ
သောသောတံ ပရဿ သန္တိကာ အသ္မတ္တဗ္ဗ-
သဝနံ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၅၈။

အသ္မ(သ)တ္တိယ (န) [အသ္မတ္တ+ကျ] (ဘုရား-စ
သည်၌)မယုံကြည်သူ၏အဖြစ်၊ (ဘုရား-စသည်
၌)မယုံကြည်ခြင်း။ အသ္မတ္တိယ(အံ၊ ၃။ ၃၇၂)၏
အသ္မတ္တဘာဝံ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၃၇။ အသ္မတ္တဘာ-
ဝေါ အသ္မတ္တိယံ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၈၁။ (-သံ၊
၁။ ၂၄။ အံ၊ ၂။ ၄၁၊ ၃၆၈။ အဘိ၊ ၀။ ၃၆၀၊ ၃၈၆။
ပဋိသံ၊ ၁၇၊ ၇၁၊ ၁၇၈။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၇။ ဝိ၊ ၄။ ၃။
၂၇၁။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၂၊ ၆၃၊ ၂၀၀။ မ၊ ၄။ ၁။ ၈၊
၁၄၀။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၈၊ ၆၄။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၈။ သံ၊ ၄။
၃။ ၂၇၈။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၈၃၊ ၃၈၈။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၊
၃၄၀။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၊ ၁၃၇။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၇။
အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၈၁။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၉၈။ ပဋိသံ၊ ၄။
၁။ ၅၄။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၅၊ ၁၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၅၊
၁၅၊ ၃၁၉။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၇။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၆၊
၃၅၊ ၂၂၅။ ဝိမာန၊ ၄။ ၁၉၈။ ပေတ၊ ၄။ ၁၉၇။
ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၆၆။ မဟာနိ၊ ၄။ ၄၇၊ ၁၅၅၊ ၃၁၄။
စူဠနိ၊ ၄။ ၅၀။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၉၀၊ ၁၄၉၊ ၁၈၅၊ ၂၈၆။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၈၅၊ ၄၂၃။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၂၀။

ဝိမတိ၊ ၁။ ၈၇။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၆၊ ၂၈၃။ ဒီ၊ ၄။ ၃။
၁၇၄။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၃၁၀။ မ၊ ၄။ ၃။ ၃၈၊
၄၂၇။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၇၊ ၃၂၄။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၁။
အံ၊ ၄။ ၂။ ၉၀၊ ၁၉၁၊ ၂၇၉။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၄၇၊ ၂၂၄၊
၂၃၀။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၈၉၊ ၉၀။ အနု၊ ၄။ ၁။ ၉၅။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၄၃၇။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၉၀၊ ၁၀၄။ နေတ္တိ၊
ဝိ။ ၂၃၀။)

အသ္မတ္တိယကာရဏ (န) [အသ္မတ္တိယ+ကာရဏ]
သဒ္ဓါတရားမရှိသူ၏အဖြစ် - မယုံကြည်ခြင်း -
ဟူသောအကြောင်း။ အသ္မတ္တိယေတိ အသ္မတ္တိ-
ယကာရဏာ။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၉၀။

အသ္မတ္တိယစိတ္တ (န) [အသ္မတ္တိယ+စိတ္တ] သဒ္ဓါ
တရားမရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သော စိတ်
(အကုသိုလ်စိတ်)။ အသ္မတ္တိယစိတ္တေ ပသာ-
ဒေါ နာမ နတ္ထိ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၂။ (-အနု၊
၁။ ၁၂၆။)

အသ္မတ္တိယပရိဋ္ဌာဟ (ပု) [အသ္မတ္တိယ+ပရိဋ္ဌာဟ]
မယုံကြည်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော ပူပန်ခြင်း၊
မယုံကြည်သောသူအား ဖြစ်သော ပူပန်
ခြင်း။ အသ္မတ္တိယပရိဋ္ဌာဟဿ အနုပဋ္ဌာန-
(ပဋိသံ၊ ၂၀၅)၏ တွေ အသ္မတ္တဿ သဒ္ဓါက-
ဏာယ ပဝတ္တမာနာယ ဖုက္ခံ ဒေါမနဿ
ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၇။

အသ္မတ္တိယမူလက (တိ) [အသ္မတ္တိယ + မူ-
လက] မယုံကြည်ခြင်းလျှင် အကြောင်းရင်းရှိ
သော။ သော သဒ္ဓါသမ္ပန္နော ပုဂ္ဂလော
အသ္မတ္တိယရဿ စေဝ အသ္မတ္တိယမူလကဿ
သေသာ ကုသလရဿ စ အပ္ပကတ္တာ အပ္ပ-
ရဇကော။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂။

အသ္မတ္တိယရဇ (ပု) [အသ္မတ္တိယ+ရဇ] မယုံကြည်
ခြင်းဟူသော မြူအညစ်အကြေး။ အသ္မတ္တိယ-
မူလက-ကြည့်။

အသ္မတ္တိယဝိနာသန (န) [အသ္မတ္တိယ+ဝိနာသ-
န] မယုံကြည်ခြင်းကို ဖျက်ဆီးခြင်း။ အသ္မတ္တိ-

ယဝိနာသနဏ သဒ္ဓါသမ္ပဒမုပ္ပါဒနဏ ၈
ကာရဏဝစနံ။ သိဒ္ဓါသစ်။ ၁။ ၁၆၅။

အသ္မိယသံဝရဋ္ဌ (ပု) [အသ္မိယ+သံဝရ+
အတ္ထ] မယုကြည်ခြင်းကို တားမြစ်ရှောင်ကြဉ်
ခြင်း အနက်သဘော။ အသ္မိယသံဝရဋ္ဌေန
သီလဝိသုဒ္ဓိ (ပဋိသံ။ ၂၁၉) တိ အသ္မိယဏ
နိဝါရဏဋ္ဌေန ဝိရတိအတ္ထေန သီလဖလဝိ-
သောနေတော သီလဝိသုဒ္ဓိ နာမ။ ပဋိသံ၊ ၄။
၂။ ၁၄၂။

အသ္မိယာပကမ (ပု) [အသ္မိယ+အပကမ] အ-
သ္မိယ(မယုကြည်ခြင်း) မှ-ဖွဲ့ခြင်း-ကင်း
ခြင်း။ အနာဝိလာတိ အသ္မိယာပကမေန
စိတ္တဏ အကာလုဿိယတာ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၉၃။

အသ္မိယဝေဋ္ဌနသဒ္ဓိသ (တိ) [အသ္မိယ+နဝ+ဝေ-
ဋ္ဌန+သဒ္ဓိသ] အသ္မိယ (မြင်းခွါသဏ္ဌာန်ရှိ
သော) ဦးရစ် ခေါင်းပေါင်းနှင့် တူသော၊
(ပုဏ္ဏားခေါင်းပေါင်း)။ ဗြဟ္မဝေဋ္ဌနန္တိ ဗြဟ္မ-
နော ဝေဋ္ဌနသဒ္ဓိသံ၊ အသ္မိယဝေဋ္ဌနသဒ္ဓိ-
သန္တိ အတ္ထော။ သံ၊ ၁။ ၂၆၅။

အသ္မိယ (ပု) [အသ္မိယ+ပဏိယ] ရောင်းအပ်
သော ဥစ္စာဖြစ်သော မြင်း၊ ရောင်းကုန် ဖြစ်
သော မြင်း။ အသ္မိယပဏိယံ ပေါသေယျာ-
(အံ၊ ၁။ ၅၂၀) တိ ပဉ္စ အသ္မိယပဏိယတာနိ
ကိဏိတော ပစ္စာ ဝိက္ခိဏိဿာမိတိ ပေါသေယျ။
အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၀။

အသ္မိယ (ထိ) [အသ္မိယ+ပဏိယ] မြင်းတို့၏ အစဉ်
အတန်း၊ မြင်းတန်း၊ ဟတ္ထိနံ ပရိယန္တေ ဂိဝိယ
ဂိဝံ ပဟရမာနာ အသ္မိယ။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၆။

အသ္မိယရဿ (ပု) [အသ္မိယ+ရဿ(ပရ+အသ္မိယ)]
မြင်းတို့တွင် လွန်မြတ်သောမြင်း၊ မြင်းထက်
မြင်း၊ မြင်းမြတ်၊ မြင်းလွန်။ အသ္မိယရဿ-
(အံ၊ ၁။ ၂၉၂) တိ အသ္မိယရဿ ပရဿေ။ အံ၊
၄။ ၂။ ၂၄၃။ (-အံ၊ ၃။ ၁၉၈။)

အသ္မိယန္တ (ပု) [အသ္မိယ+ပရိယန္တ] မြင်းတို့၏
အဆုံး။ အသ္မိယန္တေ အညမည် သတ်နှုတ်-
ရတာ။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၆။

အသ္မိယပါကာရ (ပု) [အသ္မိယ+ပါကာရ] မြင်းတို့
ဖြင့် ဝိုင်းရံထားခြင်း၊ မြင်းတပ် အကာအရံ
တန်တိုင်း။ တတော အသ္မိယပါကာရေန၊
တတော ယောပေတ္တိပါကာရေန ပရိက္ခိတ္တာ။
ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၂၄၄။

အသ္မိယပါလ (ပု) [အသ္မိယ + ပါလ] အသ္မိ-
ပါလ၊ မြင်းထိန်း။ တဿပိ ဇာတကာလေ
“အသ္မိယပါလော” တိ နာမံ ကရိ” သု။ ဇာ၊ ၄။
၄။ ၄၇၀။

အသ္မိယပါလကုမာရ (ပု) [အသ္မိယပါလ+ကုမာရ]
အသ္မိယပါလ - သတိုးသား - မင်းသား။ ဧဝံ
အသ္မိယပါလကုမာရော ဒွိဟိ ဂါထာဟိ ဓမ္မံ
ဒေသေတွာ။ ဇာ၊ ၄။ ၄၇၅။

အသ္မိယ (န) [အသ္မိယ + ပိဋ္ဌ] မြင်းကျောက်
ကုန်း။ ဟတ္ထိဂိဝိယ ဝါ နိသိန္နော အသ္မိယပိဋ္ဌ
ဝါ နိသိန္နော။ ဒိ၊ ၁။ ၉၇။ (-ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ဒိ၊
၄။ ၃။ ၁၃၂။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၁။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၈။
အံ၊ ၄။ ၃။ ၇၇။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၆။ ထေရ၊ ၄။
၁။ ၄၆၂။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၄၀၄။ မဟာနိ၊ ၄။
၂။ ၃။ ၉၇။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၄၇။)

အသ္မိယတ္ထရဿ (န) [အသ္မိယ + အတ္ထရ +
သု] မြင်းကျောက်ကုန်းပေါ်၌ (ထိုင်သူကို)
-ချမ်းသာ - ဗိမ္ဗိ - စေနိုင်သော အခင်း။
ဓမ္မဝိဟနန္တိ ဋ္ဌေကဏ၊ အသ္မိယတ္ထရဿသ
ဟေတု။ ဇာ၊ ၁။ ၂၅၂။

အသ္မိယ (ထိ) [အသ္မိယ+ပိဋ္ဌ] မြင်းကျောက်
ကုန်း။ ဂစ္ဆန္တေ ယာနေ ဝါ အသ္မိယပိဋ္ဌ-
အာဒိသုဝါ ဌပေတိ။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၄။ (-အံ၊
၄။ ၃။ ၉၈။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၃၅၆။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၇၄။
သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၄။ အပ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၄။ ဗုဒ္ဓဝံ၊
၄။ ၃၃၂။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၇၇။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၂၇၃။
ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၆၃။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၃၂။)

အသံပိဋိဂတ (တိ) [အသံပိဋိ+ဂတ] မြင်း
ကျောက်ကုန်းထက်-သို့ရောက်-၌ တက်စီး
-၌ တည်ရှိ-သော။ အသံပိဋိဂတာ ဝိရာ။
ဇာ၊ ၂။ ၂၅၇။

အသံပုရ (န) [အသံ+ပုရ] အသံပုရမည်သော
-မြို့-နိဂုံး၊ အင်္ဂတိုင်းမှ မြို့ (နိဂုံး) တခု၏
အမည်။ ကေ သမယံ ဘဂဝါ အင်္ဂေသု
ဝိဟရတိ အသံပုရံ နာမ အင်္ဂါနံ နိဂမော။
မ၊ ၁။ ၃၃၇၊ ၃၄၉။ အသံပုရန္တိ နဂရနာမေန
လက္ခဝေါဟာရော အင်္ဂါနံ ဇနပဒေသ ကော
နိဂမော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၂။ အသံသ ဝုဇ္ဇန္တိ
ပါသကာနိ၊ တာနိ သန္တရာနိ တတ္ထ သန္တတိ
“အသံပုရ”န္တိ သော နိဂမော ဝုတ္တောတိ
ကေမိ။ အပရေ ပန အာဇာနိယော အသော
ရညော တတ္ထ ဂဟဏံ ဥပဂတောတိ “အသံ-
ပုရ”န္တိ ဝုတ္တောတိ ဝေန္တိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၀။ တံ
နဂရံ အသံပုရံ နာမ အဝိဿတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။
၄၃၇။

အသံပုရဝါသီ (တိ) [အသံပုရ+ဝါသီ=ဝသ+
ကီ] အသံပုရ-မြို့-နိဂုံး -၌နေလေ့ရှိသော၊
သု။ အသံပုရဝါသိနံ ဘိက္ခုသံဃေ ဂါရဝ-
ဗဟုမာနံ နိပစ္စကာရဉ္စ ဝိသ္ဿာ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၀။

အသံပုရသုတ္တ (န) [အသံပုရ+သုတ္တ] အသံ-
ပုရသုတ်။ မဇ္ဈိမနိကာယ၊ မူလပဏ္ဏာသပါဠိ၊
၄-ဝဂ်၊ ၉-သုတ်၊ (မဟာအသံပုရသုတ္တ)။ မ၊
၁။ ၃၃၇၊ ၃၄၉။ (-မ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၂၊ ၂၂၅။ မ၊ ၄။
၄။ ၁၆၃။ မ၊ ၄။ ၃။ ၃၅၉။)

အသံပေါတ (ပု) [အသံ+ပေါတ] မြင်းငယ်။
အသံခဠုက(၁)-ကြည့်။

အသံပေါတက (ပု) [အသံ+ပေါတက] မြင်း
ငယ်။ “တာတ ဝေတနံ မေ ဒေမာနော ဣမ္ပမ္ပိ
အသံပေါတကံ ဝေတနတော ခဏ္ဍေတွာ
ဒေဟိ”တိ အာဟ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၂။

အသံပေါတကပ္ပမာဏ (တိ) [အသံပေါတက+
ပမာဏ] မြင်းငယ်-ပမာဏ-အတိုင်းအရှည်-
ရှိသော။ အဟံ နာဂဗလော ထာမသမ္ပန္နော
အသံပေါတကပ္ပမာဏော မဟာသရီရော ကပိ
ဟောမိ။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၂၀။ (-ဇာ၊ ၄။ ၁။
၁၆၆၊ ၂၉၆။)

အသံပေါတသတ (န) [အသံပေါတ+သတ]
မြင်းငယ်အရာ(တရာ)။ အသံပဏိယ-ကြည့်။

အသံဗန္ဓ (ပု) [အသံ+ဗန္ဓ] မြင်းထိန်း၊ မြင်း
ဆရာ။ အတ္ထိ တတ္ထ ဟတ္ထိဗန္ဓာ အသံဗန္ဓာ။
အဘိ၊ က။ ၄၃၂။ (-အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၄။ ဓမ္မ၊
၄။ ၁။ ၂၄၇။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၇၉၉။ ဇာ၊ ၄။ ၅။
၄၇၀။)

အသံဗန္ဓပုရိသ (ပု) [အသံဗန္ဓ+ပုရိသ] မြင်း
ထိန်းယောက်ျား။ ရာဇာ စက္ကဝတ္ထိ ဝေ-
ဟာသံ ဂစ္ဆတိ သဒ္ဓိံ စတုရင်္ဂနိယာ သေ-
နာယ အန္တမသော အသံဗန္ဓပုရိသေ ဥပါ-
ဒါယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၁။

အသံဘဏ္ဍ (ပု) [အသံ+ဘဏ္ဍ] မြင်းတည်းဟူ
သော ဥစ္စာရှိသူ၊ မြင်းထိန်း။ ဟတ္ထိဘဏ္ဍေ
အသံဘဏ္ဍေ(ဝိ၊ ၃။ ၁၁၉)တိ ဟတ္ထိဂေါပကေ
စ အသံဂေါပကေ စ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၂၉၇။

အသံဘဏ္ဍက (န) [အသံ+ဘဏ္ဍက] မြင်း
က-ကြီးတန်းဆာ။ သော “သာဓု ဒေဝါ”တိ
အသံဘဏ္ဍကံ ဂဟေတွာ။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၇၄။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၃၃၀။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၇၂။ (-ဇာ၊ ၄။ ၂။
၁၀၄။)

အသံဘတ္တ (န) [အသံ+ဘတ္တ] မြင်းစာ။
တတ္ထေတံ အသံဘတ္တံ အဝိဿတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။
၁၄၄။

အသံမ (ပု) [အာ+သမ+အ] (၁) ထက်ဝန်း
ကျင်မှ ငြိမ်းအေးထုဖြစ်သော-ပင်ပန်းနှမ်း

နယ်ခြင်းမရှိရာဖြစ်သော - (ကိုစိတ်တို့ကို နှိပ်စက်ခြင်းဟူသော)ဘေးရန် ငြိမ်းအေးရာ ဖြစ်သော - အရပ်၊ တောကျောင်း၊ ကျောင်းသစ်မီး။ (ပု) (န) (၂) အာသမ-မည်သောသူ။ (၎င်းပုဂ္ဂိုလ် ၄-မျိုးကို ဓာန်၊၄၀၉နှင့် ၎င်း-နိဿယတို့ကြည့်) (၁) အာသမောသုကတော မယံ။ အပါဝ။၁၆။ အာ သမန္တတော သမောတိ အာသမော၊ နတ္ထိ ပဝိဋ္ဌာနိ သမော ပရိယမော ဧတ္တာတိ ဝါ အာသမော။ အပါဝ။၁၆။ ၂၃။ ဝသာမိ အာသမေ တဒါ။ အပါဝ။၆၃။ အာ သမန္တတော ကာယစိတ္တပိဋ္ဌာသင်္ခါတာ ပရိယယာ သမန္တိ ဧတ္တာတိ အာသမောတိ လဒ္ဓနာမေ အရညာဝါသေ ဝသာမိတိ သမ္ပန္နော။ အပါဝ။၂၁။ (-ဝိ။၁။ ၂၂။ ဝိ။၂။၁၄၄။ ဝိ။၃။၃၄။ ဒီ။၂။၂၇၀။ သံ။၁။၁၀၀။ အံ။၁။၂၀။ အပါဝ။၁၉။၁၄၂။ ဇာ။၁။၇၁။ ၂။ ဝိဋ္ဌ ၃။၂၇။ မာဠာ။၃၂။ ၃၂၆။ မာဠာ။၂။၆၀။၂၇။ မာဠာ။၃။၂၇။ သံ။၁။၁၅၂။ အံ။၁။၁၂၀။၁၇၃။ ဗုဒ္ဓက။ ၄။၁၃၄။ ဓမ္မာဠာ။၇၁။ သုတ္တနိ။၄။၁။၂၆၄။ ၂၉၇။ သုတ္တနိ။၄။၂။ ဂါ။၁။၆၂။၁၆၉။ ၂၉၅။ ထေရ။၄။၁။၂၁၀။ ထေရ။၄။၂။၂၂။၃၀၅။ အပါဝ။၁။၃၂။ ဗုဒ္ဓဝံ။၄။၉၆။၂၂။ ဇာ။၄။၁။၈၉။၃၁။၃၀။ ဇာ။၄။၂။၉၄။၂၆၀။ ဇာ။၄။၁။၁၂၇။၂၂။၁။၂၃။၁၄၃။ ဇာ။၄။၇။၃၃။ နေတ္ထိ။၄။၅၇။ သာရတ္ထ။၂။၁၇၀။၃၃၈။ ကင်္ခါ။၄။၂၄။) (၂) ဗြဟ္မစာရိ ဂဟဒ္ဓာဒေါ... အာသမာ ပုန့်ပုံသကေ။ ဓာန်။၄၀၉။ (၁) (၂) ဗြဟ္မစာရိ ဂဟဒ္ဓာဒေါ၊ အာသမာ စ တပေါဝနေ။ ဓာန်။၉၂။

အာသမံသ (န) [အာသ+မံသ] မြင်း၏အသား၊ မြင်းသား။ မနုဿာ ဗုဒ္ဓိက္ခေ အာသမံသံ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ။ ဝိ။၃။၃၁၃။

အာသမဂမန (န) [အာသမ+ဂမန] ကျောင်းသစ်မီးသို့သွားခြင်း။ ထေရော တေသံ အာသမဂမနံ အကာသိ။ မာဠာ။၂။၇၅။

အာသမဏ (တိ) [န+သမဏ။ ထိ-၌ အာသမဏီ] မကောင်းမှုကို ငြိမ်းစေပြီးမဟုတ်သူ၊ ရဟန်းအစစ် မဟုတ်သူ၊ ရဟန်းတု၊ ရဟန်းယောင်။ မယံ ဟိ ပုဗ္ဗေ အာသမဏာဝ သမာနာ သမဏမ္မာတိ ပဋိဇာနိမှ။ မာ။၁။၂၃၄။ ပါပါနံ အသမိတတ္တာ အာသမဏာဝ။ မာဠာ။၂။၁၀၂။ (- ဝိ။၁။၃၄။၄၉။၇၂။၈၂။၈၄။ ဝိ။၂။၂၇၇။ ၂၈၉။၃၄၇။၃၆၃။ ဝိ။၃။၁၃၄။ ဝိ။၄။၄၁၈။ အံ။၁။၁၀၇။၁၂၄။ အဘိ။ပု။၁၃၀။၁၄၁။ ဥဒါန။၁၃၈။ သုတ္တနိ။၃၂။ ဇာ။၁။၁၀၅။ ဝိ။၄။၁။၂၁။၂၃။ ဝိ။၄။၂။၄၉။၁၇၄။ ဝိ။၄။၃။၃၀၁။ မာဠာ။၁။၃၁၀။ မာဠာ။၂။၂၅။၁၀၂။ သံ။၄။၂။၄၆။ အံ။၄။၂။၇၇။၁၅၈။ ဝိသုဒ္ဓိ။၁။၅၂။ဝိသုဒ္ဓိ။၂။၅၅။ ဓမ္မာဠာ။၂။၄၀၄။ ဝဇီရ။၇၇။၁၃၈။၂၀၄။ သာရတ္ထ။၂။၆၇။၃၅၀။ ဝိမတိ။၁။၂၉၂။ ကင်္ခါ။၄။၁၆၈။၂၀။၂၄၃။ အံ။၄။၂။၂၀၄။ အံ။၄။၃။၂၀၈။)

အာသမဏက (တိ) [အာသမဏ+က] ရဟန်းမဟုတ်သူတို့၏ အကျင့်ဖြစ်သော၊ ရဟန်းတို့၏ အကျင့်မဟုတ်သော။ သမဏာ ဝေရူပံ အာသမဏကံ အနန္တစိကံ ကရေန္တိ။ မာဠာ။၂။၃၁၅။ (-ဝိ။သင်္ဂဟ။၄၀၉။)

အာသမဏကာလ (ပု) [အာသမဏ + ကာလ] ရဟန်းမဟုတ်သော အခါ။ ပါရာဇိကံ အာပဋိတော အာသမဏကာလော။ သံ။၄။၃။၆၃။

အာသမဏဓမ္မ (ပု) [အာသမဏ+ဓမ္မ] ရဟန်းမဟုတ်သောသူတို့၏ တရား။ ဧတံ ပဉ္စကာမဂုဏကပ္ပနံ “အာသမဏဓမ္မော အသကျပုတ္တိယဓမ္မော”တိ ဧကံသေန ဓာရေယျာသိ။ သံ။၄။၃။၁၄၄။ သာရတ္ထ ၃။၄၅၂။

အာသမဏဝေဝစန (န) [အာသမဏ+ဝေဝစန] အာသမဏ-သဒ္ဓါ၏ - ဝေဝစံ - ပရိယာယ် - စကားလှယ်။ ဟာနိ ဝါ ပနညာနိပိ အတ္ထိ...

အာသမဏ္ဍဝေဝနာနိ ဝါ အာသကပ္ပတ္တိယ-
ဝေဝနာနိ ဝါ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၃။ (-ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၀။)

အာသမဏ္ဍလ (န) [အာသ+မဏ္ဍလ] မြ်းဝိုင်း၊
မြင်းတင်းကုပ်၊ မြင်းဇောင်း။ အာသမဏ္ဍလ-
တော ယာဝ စမ္ပာနဂရုဒါရာ ဂမနဉ္စ အာဂ-
မနဉ္စ ကရိယတိ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၅။ (-အဘိ၊ ၄။
၂။ ၃၆။ စူဠနိ ၄။ ၁၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃။)

အာသမဏ္ဍလိကာ (ထိ) [အာသ + မဏ္ဍလိကာ]
မြင်းဝိုင်း၊ ဝန်းဝိုင်းသောသဏ္ဌာန်ဖြင့် ပြုလုပ်
အပ်သော မြင်းတင်းကုပ်၊ မြင်းဇောင်း။
တေဟိ အာသမဏ္ဍလိကာသု ဘိက္ခုနံ ပတ္တ-
ပတ္တပုလကံ ပညတ္တံ ဟေတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၇။ တာနိ
တေသံ ဝေဒနဋ္ဌာနာနိ အာသမဏ္ဍလိကာ-
ယောတိ ပညာယိသု။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၄။
အာသမဏ္ဍလိကာယောတိ ပညာယိသုတိ
ပရိမဏ္ဍလာကာရေန ကတတ္တာ အာသမဏ္ဍ-
လိကာယောတိ ပါကဋ္ဌာ အဟေသံ။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၁။ ၄၂၇။

အာသမဒ္ဓါရ (န) [အာသမ+ဒ္ဓါရ] ကျောင်း
သင်ခန်းတံခါး။ သိသံ သိသံ ဗာဝရိယ အာသ-
မဒ္ဓါရံ ဂန္ဓာ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၇။

အာသမပဒ (န) [အာသမ + ပဒ] ကျောင်း
သင်ခန်းဟူသော - တည်ရာ - နေရာ။ တေ
ဒေဝေဟိ ပရာဇိတာ ပလာယန္တာ လူသိနံ
အာသမပဒန ဂစ္ဆန္တာ။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၃၁၆။
ဘဂဝါ ပန တဒါ အတ္တနော ပညာနဘာဝေန
နိပ္ပန္နံ တံ အာသမပဒံ သန္ဓာယ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။
၃၆။ အာသ နံ အာသမပဒံ နေတွာ။ ဓမ္မ၊
၄။ ၁။ ၁၀၆။ (-ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၁။ အပါ၊ ၄။ ၁။
၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၀၀။ ၂၂။ စရိယာ၊ ၄။ ၇။
ဘေ၊ ၄။ ၁။ ၇။ ၁၄။ ၂၆။ ၂၃၃။ ၃၄၂။ ဘေ၊ ၄။ ၁။
၂၃၅။ ဘေ၊ ၄။ ၁။ ၂၀။ ၂၁။ ၂၂။ ၂၃။ ၇၇။ ဘေ၊ ၄။
၇။ ၃။ ၂၃။ ၆၇။ ၂၉။ ၁၃၄။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၃၀၃။)

အာသမပဒဒ္ဓါရ (န) [အာသမပဒ + ဒ္ဓါရ] ကျောင်း
သင်ခန်းဟူသော နေရာတံခါး။ ပုနဒိဝေသေ
အာသမပဒဒ္ဓါရေ ဌတွာ အာဂစ္ဆန္တမေဝ နံ
ယာဝေယျာသိ။ ဘေ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၉။ (-ဘေ၊ ၄။
၇။ ၂၉။)

အာသမပဒမတ္တက (န) [အာသမပဒ + မတ္တက]
ကျောင်းသင်ခန်း ဟူသော နေရာ၏ အထက်။
အာသမပဒမတ္တကေ ဌိတော အာကာသ-
ဂတောဝ ဇေဋ္ဌန္တေဝါသိကဿ ပညာနဘာဝံ
ဝဏ္ဏေတွာ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၁။ ဘေ၊ ၄။ ၁။ ၄၃။

အာသမပဒဝေမဇ္ဈ (န) [အာသမပဒ + ဝေမဇ္ဈ]
ကျောင်းသင်ခန်းဟူသော နေရာ၏ အလယ်။
အာသမပဒေနာတိ အာသမပဒဝေမဇ္ဈေန။ သံ၊
၄။ ၁။ ၃၃၆။

အာသမပဒသမ္ပတ္တိ (ထိ) [အာသမပဒ + သမ္ပတ္တိ]
ကျောင်းသင်ခန်းဟူသော နေရာ၏ ပြည့်စုံခြင်း။
တတ္ထ ဂန္ဓာ လှမ်း အာသမပဒသမ္ပတ္တိ ပဿိ-
ယသိ။ ဘေ၊ ၄။ ၇။ ၃၀၃။

အာသမသမိပ (န) [အာသမ + သမိပ] ကျောင်း
သင်ခန်း၏အနီး။ ပရမုတ္တရာ ဘဂဝါ အာသ-
မသမိပေ အာကာသေ ဌတွာ။ ထေရ၊ ၄။ ၁။
၂၇၂။ (-ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၅၅။)

အာသမာဘိမုခ (တိ) [အာသမ + အဘိမုခ]
ကျောင်းသင်ခန်းသို့ - ရှေးရှု - မျက်နှာမူ-
သော။ ဘဂဝတာ ပါဝ၊ မနေန အာသမာ-
ဘိမုခေါ အဂမာသိ။ သုတ္တနိ ၄။ ၂။ ၃၂၀။
စူဠနိ၊ ၄။ ၇။ (-ဘေ၊ ၄။ ၇။ ၃၁၉။)

အာသမာရက (ပု) [အာသ + မာရက] နှယ်သာကီ
ပင်၊ ရာသီပင်။ ကရဝိဇေယမာရကော။
ဓာန်၊ ၅။ ၇၇။ အသေ မာရေတိတိ အာသမာ-
ရကော။ ဓာန်၊ ၄။ ၅၇၇။

အာသမုခ (န) [အာသ + မုခ] အာသမုခ-မည်
သောအဝါ (အနုဝတတံအိုင်မှ ရေစီးထွက်ရာ

အဝလေးခုတို့တွင် တခု၏အမည်။ စတုသု
စသ ပသေသု သီဟမုခံ ဟတ္ထိမုခံ အသမုခံ
ဥသဘမုခန္တိ စတ္တာရိ မုခါနိ ဟောန္တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊
၃။ ၂၅။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၁။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၅။

အသမုခီ (ထိ) [အသ + မုခိ] အသမုခိ အမည်
ရှိသော သီလူးမ။ သစေ အဟံ တုမေ အတိ-
စရာမိ၊ အသမုခိ ယက္ခိနိ ဟောမိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၃။
၄၇။

အသမေဓ (ပု) [အသ + မေဓ] အသမေဓ
ယဇ်၊ မြင်းကို - သတ်ရာ - သတ်၍ပူဇော်ရာ
- ဖြစ်သောယဇ်။ အသမေဓံ ပုရိသမေဓံ၊
သမ္မာပါသံ ဝါဇပေယျံ။ သံ၊ ၁။ ၇၆။ အံ၊ ၁။
၃၅၁။ အသမေတ္တ မေဓန္တိ ဝဓန္တိတိ အသ-
မေဓော။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၄။
(-ဣတိဝုတ်။ ၂၀၉။ သုတ္တနိ၊ ၃၂၄။ ဣတိ-
ဝုတ်၊ဋ္ဌ၊ ၉၀။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။
၂၉၇။)

အသမေဓဝိကပ္ပ (ပု) [အသမေဓ + ဝိကပ္ပ]
အသမေဓယဇ်ကို အထူးစီရင်ခြင်း။ နဝဟိ
ပရိယညေဟိ ယဇ်တဗ္ဗသ၊ အသမေဓဝိကပ္ပ-
သေဝေတံ အဓိဝစနံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၄။ အံ၊
ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၄။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊ ၉၀။

အသယာန (န) [အသ + ယာန] မြင်းနှင့် -
ယှဉ် - တပ် - က - အပ်သော ယာဉ်၊ မြင်း
ယာဉ်၊ မြင်းလှည်း။ ဘဒ္ဒကံ ဝတ ဘော
အသယာနံ သစေ ခမထံ ဥပေယျ။ ဒီ၊ ၂။
၁၄၃။ (-ဒီ၊ ၃။ ၁၆၂။ အပါ၊ ၁။ ၆၀။ မဟာနိ။
၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။
၇၈။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊ ၁၀၂၊ ၂၅၈၊ ၃၄၇။)

အသယာယိ (ပု) [အသ + ယာယိ] မြင်းဖြင့်
သွားလေ့ရှိသော၊ သူ။ ဟတ္ထိယာယိ ဝါ အသ-
ယာယိ ဝါ ရထယာယိ ဝါ။ အံ၊ ၂။ ၂၆၇။

အသယုဇ (ပု) [အသ + ယုဇ] (၁) မြင်း
ရုပ်ပုံပါရှိသော နက္ခတ်၊ အသယုဇနက္ခတ်၊

အသဝနီ နက္ခတ်။ (၄င်းနက္ခတ်၏ လုံးရေ
သင်္ချာ သဏ္ဌာန်မှာ ရာဇမတ္တကံ၊ လသုသင်္ဂြ-
ဟကျမ်းတို့က သုံးလုံး၊ မြင်းခေါင်းသဏ္ဌာန်၊
အာကာသသုတ္တရကျမ်းက ခြောက်လုံး၊ မြင်း
ခေါင်းသဏ္ဌာန် ချီသည်ဟု ပြသည်။ ဤ
နက္ခတ်ကို အသိ မည်သောနတ် အစိုးရ
ကြောင်း ရာဇမတ္တကံကျမ်း၌ ပြသည်။ ဝေါ-
ဟာရလိနတ္ထဒီပနီ။ ၂၈။) (၂) အသဝနီ
နက္ခတ်နှင့် ယှဉ်သော လ၊ သီတင်းကျွတ်လ။
(၁) အသယုဇော ဘရဏိတ္ထိ။ ဓာန်။ ၅၈။
အသဝဗ္ဗယောဂတော အသယုဇော။ ဓာန်၊
ဦး၊ ၅၈၊ ၆၀။ အသယုဇာဒီနက္ခတ္တံ ဇာနာထ။
ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၅၉။ (၂) အသယုဇေန ယုတ္တော၊
မာသော အသယုဇော။ ရှု၊ နာ - ၂၂၉။
အသယုဇကတ္တိကမာသာ ဟိ လောကေ
သရဒဉတုတိ ဝုဇန္တိ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊ ၈၆။

အသယုဇနက္ခတ္တ (န) [အသယုဇ + နက္ခတ္တ]
အသယုဇနက္ခတ်။ အသယုဇနက္ခတ္တေန ဒေ-
ဝေါရောဟနန္တိ ဧတ္တကံ အာဟရိတွာ ဒီပေ-
တဗ္ဗံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊ ၁၅၉၊ ၃၅၁။

အသယုဇပုဏ္ဏမာ (ထိ) [အသယုဇ + ပုဏ္ဏမာ]
သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့။ ပုဗ္ဗကတ္တိကာယ
ပုဏ္ဏမာ ပုဗ္ဗကတ္တိကပုဏ္ဏမာ၊ အသယုဇပုဏ္ဏ-
မာ။ ကခါ၊ဋ္ဌ၊ ၁၃၄။

အသယုဇမာသ (ပု) [အသယုဇ + မာသ]
သီတင်းကျွတ်လ။ အသယုဇမာသသ ဇုဏ္ဏ-
ပက္ခပုဏ္ဏမိယံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၈၂။

အသယုဇမာသကာဠပက္ခ (ပု) [အသယုဇမာ-
သ + ကာဠပက္ခ] သီတင်းကျွတ်လဆုတ်ပက္ခ။
အသယုဇမာသကာဠပက္ခသ စာတုဒ္ဓသီ ဥ-
ပေါသထေတိ အတ္တော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၈၂။

အသယုဒ္ဓ (န) [အသ + ယုဒ္ဓ] မြင်းတိုက်ခြင်း၊
မြင်းတိုက်ပွဲ။ ဟတ္ထိယုဒ္ဓံ အသယုဒ္ဓံ မဟိ-
သယုဒ္ဓံ။ ဒီ၊ ၁။ ၆။

အသေရက္ခ (န) [အသေ+ရက္ခ] မြင်းကို-
ထိန်းကျောင်း - စောင့်ရှောက် - ခြား
အသေရက္ခကားနီနီ ကရေန္တာ သုခံ န ဝိစရိ
မှာတိ။ ဓမ္မာဋ္ဌာဝ။ ၂၄၈။

အသေရတန (န) [အသေ+ရတန] မြင်းရတနာ။
ဟတ္ထိရတနံ အသေရတနံ မဏိရတနံ။ ဒီ။ ၁။
ဂဉ္စ။ (-ဒီ။ ၂။ ၁၄၊ ၁၄၃။ သံ၊ ၁။ ၉၇။ သံ၊
၃။ ၈၇။ အဘိ၊ ၁။ ၁၂၊ ၁၂၆။ ဒီ။ ၁။ ၂၂၂၊
၂၂၃။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၉၂။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၂၆။ ဇာ၊ ၄။
၄။ ၂၃၂။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၇၄။)

အသေရတိ (ကြိ) [အသေ+ရ+တိ] မြစ်
တတ်၏။ ရှေးရှုမြစ်တတ်၏။ ကတော ပါပံ
ပုန ပဋိစ္ဆာသနတော အတိစ္စ အသေရတိ
တောယ သတ္တောတိ အစွသရာ။ မဟာနိ၊ ၄။
၁၇၉။ (-ရင်း-၃၆၁။)

အသေရထ (ပု) [အသေ+ရထ။ အသေရန
ယုတ္တော ရထော အသေရထော။ ဓမ္မာနာ-
၁၉၄။] မြင်းနဲ့ ယဉ်သော ရထာ။ မြား
ရထာ။ စတ္တာရိ သဟဿာနိ ပါဝါသိ ဒါသဉ္စ
ဝါသိဉ္စ အသေရထ။ ဝိ၊ ၃။ ၃၈၂။ (-ဒီ။ ၄။ ၁။
၁၃၄။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၄။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၃၀၂။)

အသေရန္တ (တိ) [န+သရန္တ] မအောက်မေ့
သော၊ သတိမရသော၊ သူ။ တက္က ဝေါ ဝါ-
သေဋ္ဌ ဗြာဟ္မဏာ ပေါတုဏ် အသေရန္တာ ဝေ-
မာဟံသု။ ဒီ၊ ၃။ ၆၇။ အသေရန္တာတိ အသေ-
ရမာနာ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၄၆။ (-ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၂။
ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၄၇။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၃၁။)

အသေရမာန (တိ) [န+သရမာန] မအောက်မေ့
သော၊ သူ။ သော အသေရမာနောဝ ဝေ
ဝဒေတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၀၂။ (-ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၂။)
အသေရန္တ-လည်း ကြည့်။

အသေရမာနပုဋိစ္ဆန္တ (တိ) [အသေရမာန+ပုဋိစ္ဆန္တ]
မအောက်မေ့ - သတိမရ - သည်ဖြစ်၍ - ဖုံး
လွှမ်းအပ်သော။ ကော အာပတ္တိ သရမာနပု-

ဋိစ္ဆန္တာ ကော အာပတ္တိ အသေရမာနပုဋိစ္ဆန္တာ။
ဝိ၊ ၄။ ၁၄၃။

အသေရာဇ (ပု) [အသေ+ရာဇ] မြင်းတို့၏ဘုရင်။
အသေရတနံ ပါတုရဟောသိ . ဝလာဟကော
နာမ အသေရာဇော။ ဒီ၊ ၂။ ၁၄၃။ (-ဒီ၊ ၄။ ၂။
၆၃။ မ၊ ၄။ ၃။ ၆၄၊ ၁၁၂။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၆၀။ ဝိမာန၊
၄။ ၂၉၅။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၅၈ ၃၂၂။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၆၃၊
၇၂။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၉၂။)

အသေရာဇပိဋ္ဌိဂတ (တိ) [အသေရာဇ+ပိဋ္ဌိဂတ]
မြင်းဘုရင်၏ ကျောက်ကုန်းထက်သို့ - လျောက်
- တက်စိုး - သော၊ သူ။ အနုသဟာယော
အသေရာဇပိဋ္ဌိဂတော နဂရတော နိက္ခမိတော။
မ၊ ၄။ ၂။ ၈၇။

အသေရာဇဝံသ (ပု) [အသေရာဇ+ဝံသ] မြင်း
ဘုရင်တို့၏အမျိုးအနွယ်၊ ရာဇဝံသေတိ အသေ-
ရာဇဝံသော။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၂။

အသေရိတု (ကြိ၊ ဝိ) [န+သရိတု] မအောက်
မေ့မှန်။ ယာ အာပတ္တိယော ပုဗ္ဗေ အသေရိ-
တု နစ္ဆာဒေတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁၆၂။

အသေရူပက (န) [အသေ+ရူပက] မြင်းရုပ်။
အသေရူပကံ နော ဒသေဟိတိ ဂါမာရဇက-
ဟိ ဝုဗ္ဗမာနော။ ဓမ္မာဋ္ဌာဝ။ ၃၂၄။

အသေရူပသဏ္ဌာနမုတ္တာ (ထိ) [အသေရူပ+
သဏ္ဌာန+မုတ္တာ] မြင်းရုပ်သဏ္ဌာန်ရှိသော
ပုလဲ။ ဟယမုတ္တာတိ အသေရူပသဏ္ဌာနမုတ္တာ။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၆၂။

အသေလက္ခဏ (န) [အသေ+လက္ခဏ] မြင်း၏အ
မှတ်အသားလက္ခဏာ။ ဟတ္ထိလက္ခဏံ အသေ-
လက္ခဏံ မဟိ သလက္ခဏံ ဥသဘလက္ခဏံ။
ဒီ၊ ၁။ ၉။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၃၉၆။

အသေလက္ခ (န) [အသေ+လက္ခ] မြင်းခွေး။
ကေဝလံ ဟတ္ထိလက္ခံ အသေလက္ခံ ဝိယ မဋ္ဌံ
ဗာဟိရံ ပရိမဇ္ဇသိ။ ဓမ္မာဋ္ဌာဝ။ ၄၀၄။ (-ဇာ၊
၄။ ၃။ ၇၉။)

အသ္မလာယန (ပု) [ယာဒိစ္စကနာမ်] (၁)
 အသ္မလာယန-မည်သောသူ။ ဝေဒကျမ်း စ
 သည်တို့ကိုတတ်သိလိမ္မာသော ပုဂ္ဂိုလ်လုပ်
 ငယ် ဖြစ်သည်။ မြတ်စွာဘုရားကအမျိုးလေး
 ပါးအကြောင်း ဟောတော်မူစဉ်က အသ္မ-
 လာယန-မှာ ၁၆-နှစ်သားသာ ရှိသေးသည်။
 မ၊၂။၃၅၄။ သဒ္ဓါတရားနှင့် ပြည့်စုံသူဖြစ်၍
 နေအိမ်တွင်း၌ပင် စေတီတည်ထား ပြုလုပ်သူ
 ဖြစ်သည်။ ၎င်း အမျိုး၌ ဖြစ်သူများသည်
 ယနေ့တိုင်အောင် နေအိမ်အတွင်း၌ စေတီ
 ပြုလုပ်ထားရှိ တတ်ကြသည်။ မ၊၄။၃။၂၈။
 အသ္မလာယနော နာမ မာဏဝေါ သာဝတ္ထိ-
 ယံ ပဋိဝသတိ။ မ၊၂။၃၂၄။ (၂) အသ္မ-
 လာယန မည်သောသူ။ မဟာကောဠိက
 ထေရ်၏ ခမည်းတော် ဖြစ်သည်။ မာတာ
 စန္ဒဝတီ နာမ၊ ပိတာ မေ အသ္မလာယနော။
 အပ၊၂။၁၃၂။ ထေရ၊၄။၁။၃၇။

အသ္မလာယနသုတ္တ (န) [အသ္မလာယန+သုတ္တ]
 အသ္မလာယနသုတ်။ မဇ္ဈိမပစ္ဆိမသပါဠိ၊
 ၅-ဝဂ်၊ ၃-သုတ်။ မ၊၂။၃၅၄-၃၆၄။

အသ္မဝ (တိ) [အာ+သု+အ] (၁) စကား
 ကို-လိုက်နာ- နားထောင်-ဝန်ခံ-သော၊
 ဆိုဆုံးမလွယ်သော၊ နာယူလွယ်သောသူ။
 (၂) ယိုစီးသော။ (ပု) (၃) ပြည်။ (၁)
 ယော စ ပုတ္တာနံ မဿဝေါ။ သံ၊၁။၇။
 အဿဝေါတိ အာသုဏမာနော။ သံ၊၄။၁။
 ၃၃။ ဂေါပိ မမ အဿဝါ အလောလာ။
 သုတ္တနိ။၂၈၂။ အဿဝါတိ ဝစနကရာ ကိ-
 ကာရပဋိသာဝိနိ။ သုတ္တနိ၊၄။၁။၃၂။ (-ဒိ၊၁။
 ၁၃၀။ အံ၊၂။၁၃၃။ ဇာ၊၁။၂၂၇၊၃၂၇။ ဇာ၊
 ၂။၉၇။ မိလိန္ဒ၊၂၄၆။ ဒီ၊၄။၁။၃၃၀။ ဒီ၊၄။၃။
 ၁၁၁။ အံ၊၄။၃။၄၈။ ဇာ၊၄။၄။၁၀၀၊၄၂၉။)
 (၂) တမဿဝံ သကာ ဂတ္တာ၊ ရဟိရံ အတ္တ-
 သမ္ဘဝံ။ ဇာ၊၂။၆၃။ (၁),(၃) ဝိဇ္ဇေယျ
 အဿဝေါ တိသု၊ ပုဗ္ဗမ္ပိ ပုရိသေ သိယာ။
 ဇာနိ။၁၀၃၆။

အသ္မဝဏ္ဏ (ပု) [အသ္မ+ဝဏ္ဏ] မြင်း၏အသွင်၊
 မြင်းပုံသဏ္ဌာန်။ တတ္ထ ဒေဝေသု ချောဏာ-
 ဒယော ဒေဝပုတ္တာ ဟတ္ထိဝဏ္ဏံ အသ္မဝဏ္ဏံ
 ဝိက္ခဗန္ဓိ။ အဘိ၊၄။၃။၂၇၃။

အသ္မဝတ (န) [အသ္မ+ဝတ] မြင်းတို့၏-အမူ
 အရာ-အကျင့်-အလေ့အထ။ အသ္မဝတိက-
 ကြည့်။

အသ္မဝတိ(ကြိ) [အာ+သု+အ+တိ] ယိုစီး၏။
 ယတော ရဟိရံ မဿဝေ (ဇာ၊၁။၇၁)တိ
 ယတော မေ အာဝေဓတော လောဟိတံ
 ပဂ္ဂုရေယျ။ ဇာ၊၄။၂။၂၅၂။ အသ္မဝေယျ-
 အံ၊၁။၅၁၇။ အံ၊၄။၂။၃၆၇။

အသ္မဝတိက (တိ) [အသ္မဝတ+ဣက] မြင်း
 တို့၏ အမူအကျင့် အလေ့ကို လိုက်နာကျင့်သုံး
 သောသူ။ အသ္မဝတိကာနံ အဿာ ဒေဝတာ။
 စူဠနိ။၄၉။

အသ္မဝန (န) [န+သဝန] မနာကြားရခြင်း၊
 နားမထောင်ရခြင်း။ အဒဿနေန အသ္မဝ-
 နေနာ(ဝိ၊၅။၃၃၈)တိ ဧကဝိဟာရေပိ ဝသ-
 နန္တော.... ဝုစ္စမာနံ အသုဏန္တော အာပဇ္ဇတိ-
 ယေဝ၊ တေန ဝုတ္တံ အသ္မဝနေနာတိ။ ဝိ၊၄။
 ၄။၂၂၀။

အသ္မဝနက^၁(တိ) [န+သဝနက] (စကားကို)-
 မလိုက်နာ - နားမထောင်-သောသူ။ အ-
 နဿဝါ (စူဠနိ။၂၅၃)တိ ဝစနံ အသ္မဝနကာ။
 စူဠနိ၊၄။၁၁၇။

အသ္မဝနက^၂(တိ) [အာ+သဝနက] ယိုစီးတတ်
 သော။ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

အသ္မဝနကအာသဝ (ပု) [အသ္မဝနက+အာ-
 သဝ] ယိုစီးသောအရည်။ ပုပ္ပါသဝေါတိ
 နာဠိကေရပုပ္ပါဒိတော အသ္မဝနကအာသ-
 ဝေါ။ သံ၊၄။၂။၅၄၆။

အသ္မဝနတာ (ထိ) [အသ္မဝန+တာ] မနာ
ကြားရသည်၏ အဖြစ်။ အသ္မဝနတာ ဓမ္မာ
ပရိဟာယန္တိ။ ဝိ၊ ၃။ ၆။ ၂။ ဒီ၊ ၂။ ၃၂။ ဗုဒ္ဓံ၊
၄။ ၁၂။ အသ္မဝနာတိ အသ္မဝနတာယ။ ဝိ၊ ၄။
၃။ ၂၄။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၅။ မ၊ ၄။ ၂။ ၈၃။ သံ၊ ၄။ ၁။
၁၅။ (-ဝိ၊ ၅။ ၃၃။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၂၂။ ဝိမတိ၊
၂။ ၈၇။)

အသ္မဝနဘာဝပဋိက္ခေပ (ပု) [အသ္မဝန+
ဘာဝ+ပဋိက္ခေပ] ကြားနာရခြင်းမရှိသည်၏
အဖြစ်ကို - ပယ်မြစ် - ငြင်းပယ် - ခြင်း။
သုတန္တိ အသ္မဝနဘာဝပဋိက္ခေပတော အနု-
နာဓိကာဝိပရိတဂ္ဂဟဏနိဒ္ဒယနံ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။
၂၉။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၅။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၅။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁။ ၂။
ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂။

အသ္မဝပါရိသဋ္ဌ (တိ) [အသ္မဝ+ပါရိသဋ္ဌ] မိမိ
အလိုသို့လိုက်သော (မိမိစကားကိုနားထောင်
သော) ပရိသတ်၌ - ကျင်လည် - မြစ် - ကျက်
စား - သော။ သူ။ သင်္ခါဝေါ အသ္မဝပါရိ-
သဋ္ဌော။ ဇာ၊ ၂။ ၂၄။ အသ္မဝပါရိသဋ္ဌောတိ
အတ္တနော ဩဝါဒကရပရိသာဝစရောဝ
သိယာ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၆။

အသ္မဝရ (ပု) [အသ္မ+ဝရ] မြတ်သောမြင်း။
အမှောက် ပန ဗောဓိသတ္တော ကဏ္ဍကံ အသ္မ-
ဝရမာရယု နိက္ခန္တော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၆။ (-အပ၊
၄။ ၁။ ၇၅။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၇၃။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၀၉။)

အသ္မဝရသ (ပု) [အသ္မဝ + ရသ] စကားကို
နားထောင်ခြင်းဟူသော သာယာအပ်သော
သဘော။ ဣတ္ထိယာ ကိံကာရပဋိသ္မာဝိတာ-
ဒိဝသေန အသ္မဝရသော စေဝ ပရိဘောဂ-
ရသော စ ဣတ္ထိရသောတိ ကေ။ ထေရ၊ ၄။
၂။ ၂၇၇။

အသ္မဝသ (တိ) [န + သဝသ] မိမိ၏အလိုအတိုင်း
မဖြစ်သော။ ဇရာတုရန္တိ ဇရာယ ကိလန္တိ
အသ္မဝသံ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၄၅။

အသ္မဝါဏိဇ (ပု) [အသ္မ+ဝါဏိဇ] မြင်းကုန်
သည်။ တေန ခေါ ပန သမယေန ဥတ္တရာ-
ပထကာ အသ္မဝါဏိဇာ ပဉ္စမတ္တေဟိ အသ္မ-
သတေတိ ဝေရဉ္စ ဝသ္မာဝါသံ ဥပဂတာ
ဟောန္တိ။ ဝိ၊ ၁။ ၇။ (-ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၄။ ဇာ၊ ၄။
၁။ ၁၃၈။ ၁၄၁။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၈။)

အသ္မဝါဏိဇကေ (ပု) [အသ္မဝါဏိဇ+က] မြင်း
ကုန်သည်။ သေဣမံ နဂရံ အသ္မဝါဏိဇကော
ပဉ္စ အသ္မသတာနိ ဂဟေတွာ အာဂမိသတိ။
အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၁။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၇။ (-ဓမ္မ၊ ၄။
၁။ ၃၇၅။)

အသ္မဝါဏိဇကုလ (န) [အသ္မဝါဏိဇ+ကုလ]
မြင်းကုန်သည်မျိုး။ ဗောဓိသတ္တော ဥတ္တရာ-
ပထေ အသ္မဝါဏိဇကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ။ ဇာ၊ ၄။
၂။ ၂၆၂။

အသ္မဝါဏိဇဂေဟ (န) [အသ္မဝါဏိဇ+ဂေဟ]
မြင်းကုန်သည်၏အိမ်။ တတော စုတာ သုပ္ပါ-
ရကပဋ္ဌနေ အသ္မဝါဏိဇဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တိ။ ဓမ္မ၊
၄။ ၂။ ၃၃၄။

အသ္မဝါလ (ဋ) (ပု) [အသ္မ+ဝါလ] မြင်းမြီး၊
မြင်းမြီးမွေး။ ဝါလကမ္မလန္တိ အသ္မဝါလေဟိ
ကတကမ္မလံ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၄။ (-အံ၊ ၄။ ၂။
၁၉၆။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၈၉။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၇။
အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၈၃။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၂၇၈။)

အသ္မဝါလဓိ (ပု) [အသ္မ + ဝါလဓိ] မြင်းမြီး။
သောပိ မံ အသ္မဝါလဓိ* ဂါဟာပေတွာ။
ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၂၃၇။

အသ္မဝိရဟိတ (တိ) [အသ္မ+ဝိရဟိတ] မြင်းမှ
ကင်းသော။ မြင်းမစီးသောသူ။ အနဿ-
ကောတိ အသ္မဝိရဟိတော။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၂၇၅။
အသ္မဝေ } (ကြိ) အသ္မဝတိ ကြည့်။
အသ္မဝေယျ }

အသံသတိ (န) [အသံ+သတိ] မြင်း-အရာ-
 တရာ။ ပဉ္စမတ္ထေဟိ အသံသတေဟိ။ ဝိ၊ ၁။
 ၇။ အသံသတနိ ဂဟေတွာ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၄။
 (-အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၁။ စရိယာ၊ ၄။ ၉၃။ ဇာ၊ ၄။
 ၁။ ၁၃၇။)

အသံသတိ (ကြိ) [အာ+သသ+အ+တိ] (၁)
 (က) ထွက်သက်ကို ဖြစ်စေ၏။ ထွက်သက်လေ
 လွှတ်၏။ (ခ) ဝင်သက်ကို ဖြစ်စေ၏။ ဝင်သက်
 လေ ရှသွင်း၏။ (၂) ထွက်သက်လေလွှတ်၍-
 ထွက်သက်လေဖြင့် - ညှဉ်းဆဲ - နှိပ်စက်-၏။
 (၃) ပူးဝင် - ပူးကပ်-၏။ (၄) သက်သာရာ
 ရစေ၏ အပန်းဖြေ၏။ ((က) အနက်မှာ
 အသံသကို ထွက်သက်လေ-ဟု ဖွင့်သော
 ဝိနည်းအဋ္ဌကထာအလို ဖြစ်၍ (ခ) အနက်မှာ
 ဝင်သက်လေ-ဟုဖွင့်သော သုတ္တန်အဋ္ဌကထာ
 အလို ဖြစ်သည်။ အသံသပဿာသ-နှင့်
 ယှဉ်ကြည့်။ “အသံသတိပဿသတိ”ဟူသော
 ပါဠိကို အနက် မြန်မာ ပြန်ဆိုကြရာတွင်
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ သျှ၊ ၂။ ၂၁၄-၌ “အသံသတိ - ဝင်သက်
 ရှိုက်၏။ ပဿသတိ - ထွက်သက် ရှိုက်၏။”
 ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီ၊ ၂။ ၃၂၇-၌ “အသံ-
 သတိ - ထွက်သက်ရှိုက်၏။ ပဿသတိ - ဝင်
 သက်ရှိုက်၏။” ဆရာတော်ဦးဗုဒ္ဓ၏ မဟာ-
 သတိပဋ္ဌာနသုတ် နိဿယ၊ ၁၅-၌ “အသံ-
 သတိ - ထွက်သက်ရှိုက်၏။ ပဿသတိ - ဝင်
 သက်ရှိုက်၏” ဟု “ရှိုက်” ဟူသော မြန်မာ
 ဝေါဟာရကို ထွက်သက်နှင့်တွဲ၍ “ရှိုက်” ဟူ
 သော မြန်မာဝေါဟာရကို ဝင်သက်နှင့်တွဲပြီး
 အနက်မြန်မာ ပြန်ဆိုတော်မူခဲ့ကြ၏။ ဘုရား
 ကြီးဆရာတော်၏ပါရာဇိကဏ်ပါဠိတော်နိဿယ၊
 နှာ-၁၆၆-၌ကား “အသံသတိ - ထွက်သက်
 ကို ဖြစ်စေ၏။ ပဿသတိ - ဝင်သက်ကို ဖြစ်
 စေ၏။ ဝင်သက်ကိုသွင်း၏။ ဝင်သက်ကို ရှိုက်
 ရှိုက်၏” ဟု “ရှိုက်၊ ရှိုက်” ဟူသော မြန်မာဝေါ
 ဟာရနှစ်ခုလုံးကိုပင် ဝင်သက်နှင့်တွဲ၍ အနက်
 မြန်မာ ပြန်ဆိုတော်မူထား၏။ ထို့ပြင် မူလ-

ပဏ္ဏာသ ပါဠိတော်၊ နိဿယ၊ နှာ-၅၇၊ ပါရာဇိ-
 ကဏ်ဘာသာဋီကာ၊ ၃။ ၁၇-တွဲ၌ “အသံ-
 သတိ = (ဝင်သက်) ရှိုက်၏။ ပဿသတိ -
 (ထွက်သက်) ရှိုက်၏” ဟု အနက်မြန်မာ
 ပြန်ဆိုကြ၍ လယ်တီဆရာတော် ဘုရားကြီး၏
 ကမ္မဋ္ဌာန်း ကျမ်းကြီး၌လည်း “အသံသတိ -
 ထွက်သက် လွှတ်၏။ ပဿသတိ - ဝင်သက်
 ရှိုက်၏” ဟု “ရှိုက်” ဟူသော မြန်မာဝေါဟာရ
 ကို ဝင်သက်နှင့်တွဲ၍ “ရှိုက်” ဟူသော
 မြန်မာဝေါဟာရကို ထွက်သက်နှင့်တွဲပြီး အ
 နက်မြန်မာ ပြန်ဆိုထား၏။ ဤသို့ “ရှိုက်၊
 ရှိုက်” ဟူသော မြန်မာဝေါဟာရကို သုံးစွဲ
 ကြရာ၌ ထွေးထွေးယှက်ယှက် ရှိခဲ့သည်။ ထို
 “ရှိုက်၊ ရှိုက်” ဝေါဟာရနှင့် စပ်၍ ပြဆိုပြီး
 မြန်မာပြန်များကို၎င်း၊ မြန်မာမူ အနေဖြင့်
 မြန်မာအဘိဓာန် စသည်တို့ကို၎င်း ကြည့်ရှု၍
 ဆက်လက် စိစစ်(လေ့လာ)ကြပါလေ။ (၁)
 သော သတောဝ အသံသတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၈၉။ ဒီ၊
 ၂။ ၂၃၁။ မ၊ ၁။ ၇၀။ မ၊ ၂။ ၁၂၅။ သံ၊ ၃။ ၂၇၁။
 ပဋိသံ၊ ၁၇၃။ (-ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၃။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။
 ၉၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၆၃။) အသံသန္တိ-ဝိ၊ ၄။
 ၂။ ၁၄။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၉၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၆၃။
 သုတ္တန်၊ ၄။ ၂။ ၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၀။ အသံ-
 သာမိ-အံ၊ ၂။ ၂၇၀။ အံ၊ ၃။ ၁၃၇။ မ၊ ၄။ ၁။
 ၂၇၃။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၃၀၅။ အသံသမိ၊ အသံ-
 သိသာမိ-ဝိ၊ ၁။ ၈၉။ ဒီ၊ ၂။ ၂၃၁။ ၂။ မ၊ ၁။
 ၇၀။ မ၊ ၃။ ၁၂၅။ သံ၊ ၃။ ၂၇၁။ ပဋိသံ။
 ၁၇၃။ (၂) (၃) ကုပ္ပိတာ တေ အသံသန္တိ
 မနုဿေ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၅၅။ အသံသန္တိတိ
 အသံသဝါတေန ဥပဟနန္တိ အာဝိသန္တိတိ
 ဝါ အတ္ထော။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၅၀၃။ (၄) အသံ-
 သန္တိ(အသံသသန္တိ?)တိ အသံသနိယာ။
 သံ၊ ၄။ ၂။ ၅၃၈။ ဝိသံသိသာမိတိ အသံသိ-
 သာမိ။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၇၆။ အသံသတိ-နှင့်
 လည်းယှဉ်ကြည့်။

ကော အဿာစရိယပုဗ္ဗကော ဖဟရော
ဥပဇ္ဈာယဿ ဘဏ္ဍကံ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆန္တော။
မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၂။

အဿာဇေည (ပု) [အဿ+အာဇေည] အဿာ-
ဇာနိယ-နှင့် အနက်တူ။ သော တိဝိဓော
ဥသဘာဇေညော အဿာဇေညော ဟတ္ထာ-
ဇေညောတိ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၄။

အဿာဇာနိယ (ပု) [အဿ+အာဇာနိယ]
အကြောင်းဟုတ်သည်မဟုတ်သည်ကိုသိတတ်
သောမြင်း၊ အာဇာနည်မြင်း၊ မြင်းအာဇာ
နည်။ အဿာဇာနိယေတိကာရကာကာရဏံ
ဇာနနကေ အဿေ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၃။ (-မ၊ဋ္ဌ၊
၄။၄၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၂။ ဓမ္မ၊
ဋ္ဌ၊၂။၃၈၀။ ဥဒါနဋ္ဌ၊၁၁၆။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။
၂၄၂။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၂၀၀။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၇၇။
စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၁၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၆၅။) ဘုရင်စီးတော်
မြင်း ဖြစ်ထိုက်သော ကောင်းမြတ်သော
အာဇာနည်မြင်းဖြစ်နိုင်ရန် အကြောင်းအင်္ဂါ
များမှာ (၁) အသွေးအရောင် လှပခြင်း၊
(၂) အားခွန်ဗလကြီးမားခြင်း၊ (၃) အပြေး
လျင်ခြင်းဟု (အံ၊၁။၂၄၆-၇) ၌ သုံးမျိုး
ပြ၏။ (၁) စိတ်ထား ဖြောင့်မတ်ခြင်း၊ (၂)
အပြေးအသွားလှပခြင်း၊ (၃) သည်းခံနိုင်
စွမ်းရှိခြင်း၊ ဝါ-ကြံ့ခိုင်မှု ပြည့်ဝခြင်း၊ (၄)
သန်ရှင်း ကောင်းမွန် မြင့်မြတ်သောအရာတို့၌
ပျော်မွေ့ခြင်းဟု (အံ၊၁။၄၂၈) ၌ လေးမျိုး
ပြ၏။

(၁) မိဘနှစ်ဦးလုံး မျိုးကောင်းမျိုးသန့်
ဖြစ်ခြင်း၊ (၂) (ဣန္ဒြိယပြည် ဘုံဘိုင်နယ်
မြောက်ပိုင်း) သိန္နုမြစ်တလွှား မြင်းဇာနည်
ဒေသမှ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ (၃) မြက်စိုဖြစ်စေ
မြက်ခြောက်ဖြစ်စေ ကျွေးသောအစာကို ဖရို
ဖရဲ မကြစေဘဲ ကောင်းစွာစားခြင်း၊ (၄)
ကျင်ကြီး- ကျင်ယေတို့ကို စက်ဆုပ်တတ်သည်
ဖြစ်၍ ယင်းတို့အပေါ် နင်းခြင်း-နေခြင်း-ဖိ၍

အိပ်ခြင်း-စသည်ကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ (၅)
မိမိကိုယ်တိုင် ငြိမ်းအေးချမ်းသာစွာ နေလေ့
ရှိသည့်အပြင် အခြားသောမြင်းများကိုလည်း
ခုက္ခပေးလေ့ မရှိခြင်း၊ (၆) စဉ်းလဲ ကောက်
ကျစ်မှု ဟူသမျှကို ဖုံးကွယ် ပြုလုပ်ခြင်း မရှိ
သဖြင့် မြင်းထိန်းအတွက် ဆုံးမပုံပြင်မှု ပြုလုပ်
နိုင်ခြင်း၊ (၇) မတူကံမကပ် တာဝန်ကို ထမ်း
ဆောင်လေ့ရှိခြင်း၊ (၈) အသက်ထက်ဆုံး
အားခွန်ဗလနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ မခိုမကပ်
ဖြောင့်မတ်ကြည်သာ သွားလာတတ်ခြင်းဟု
(အံ၊၃။၃၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၅) ၌ ရှစ်မျိုးပြ၏။

အာဇာနည်မြင်းလေးမျိုး

(၁) နှင်တံ ကျာပွတ် ဝင့်လိုက်သည်ကို
မြင်ကာမျှဖြင့် ဖျပ်ကန် သတိကပ်၍ ငါ့ကို
မြင်းထိန်းက ဘာလုပ်စေချင်သလဲ၊ ငါတယ်
လိုလိုက်နာရမလဲ'ဟု ချက်ချင်းတွက်ဆ၍ အ
သင့်အနေအထားရှိနှင့်သောမြင်းမျိုးတမျိုး။
(၂) နှင်တံဝင့်ရုံဖြင့် ဂရုမစိုက်ပဲ အမွေးပေါ်
ကြိမ်ဖြင့် ပွတ်လိုက်မှ လိုက်နာရန် အသင့်ဖြစ်
နေသော မြင်းမျိုးတမျိုး။ (၃) ကြိမ်ဝင့်ရုံ၊
အမွေးပွတ်ရုံဖြင့်မရဘဲ အရေပေါ် ခပ်စပ်စပ်
ကလေး ရိုက်လိုက်မှ ခိုင်းသလိုရသော မြင်း
မျိုးတမျိုး။ (၄) သာမန် ရိုက်ရုံဖြင့် မရပဲ
အရေပေါက်၍ အရိုးခိုက်အောင် ထိုးပေးမှ
မြင်းထိန်း ခိုင်းတိုင်းရသော မြင်းမျိုးတမျိုး။
အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၂၉။

အဿာဇာနိယဝိနယူပါယ (ပု) [အဿာဇာနိယ+
ဝိနယ+ဥပါယ] အာဇာနည်မြင်းကို ဆုံးမ
ခြင်း နည်းဥပါယ်။ အဿာဇာနိယဝိနယူ-
ပါယော ဝိယ ဓမ္မော။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၂။

အဿာဇာနိယသံယုတ္တ (တိ) [အဿာဇာနိယ+
သံယုတ္တ] အာဇာနည်မြင်းနှင့်-ယှဉ်-က-
အပ်သော။ အာဇေညသံယုတ္တေတိ အဿာ-
ဇာနိယသံယုတ္တေ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၄။

အသ္မာဇာနိယသုတ္တ (န) [အသ္မာဇာနိယ+သုတ္တ] အသ္မာဇာနိယသုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ အဋ္ဌကနိပါတ်၊ ခုနိယသုတ်၊ ၂-ဝဂ်၊ ၉-သုတ်။ အံ၊ ၃။ ၃၂၃။

အသ္မာဇာနိယ (တိ) [အသ္မာ+အာဇာနိယ] အသ္မာဇာနိယနှင့် အနက်အဓိပ္ပာယ်။ ဝေမိဝေ “သဗ္ဗေ တသန္တိ” ဟိ ဝုတ္တောပိ ဟန္တာဇာနိယော အသ္မာဇာနိယော ဥသဘာဇာနိယော ခိကာသဝေါတိ ဣမေ စတ္တာရော ဌပေတော အဝသေသာဝ တသန္တိတိ ဝေဝိတဗ္ဗာ။ ဓမ္မဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁။

အသ္မာဒ (ပု) [အာ+သဒ+က] (၁) သာယာကပ်သော - သာယာဖွယ်ဖြစ်သော-ကဏ္ဍ (သုခ၊ သောမနဿ၊ ဣဋ္ဌာရုံ)။ (၂) သာယာကြောင်းဖြစ်သော ကဏ္ဍ (တဏှာ၊ ဝိပလ္လာသကဏ္ဍ)။ (၃) သာယာခြင်း။ (၁) ယံ ခေါ ဘိက္ခဝေ ဣမေ ပဉ္စ ကာမဂုဏေ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇကိ သုခံ သောမနဿ။ အယံ ကာမာနံ အသ္မာဒေါ။ မ ဘ၊ ၁၂၀။ အသ္မာဒီယတိတိ အသ္မာဒေါ၊ သုခံ သောမနဿဉ္စ။ ဣဋ္ဌာရမ္မဏမ္ပိ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၉၊ ၂၀။ (- သံ၊ ၁။ ၁၂၅။ အံ၊ ၁။ ၂၆၊ ၁၃၆။ သုတ္တနိ၊ ၃၄၃။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၁။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၀။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၁။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၂။) (၂) (၃) အသ္မာဒေဘိ ကောယာတိ ဝါ အသ္မာဒေါ၊ တဏှာ။ ဝေ ဝိပလ္လာသပိ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၀။ အသ္မာဒါဘာဝ၊ အသ္မာဒပသံဟိတ တိလည်း ကြည့်။

အသ္မာဒအဂ္ဂ (တိ) [အသ္မာဒ+အဂ္ဂ] သာယာဖွယ်ဟူသောအဆုံး၊ အပြီးသတ် ဖြစ်သော သာယာဖွယ်။ မရရဂ္ဂဏာတိ စ မရရံ စေတသိကသုခံ အသ္မာဒအဂ္ဂံ ပရိယောသာနံ အသ္မာ ကောသောတိ မရရဂ္ဂေါတိ သမာသော ဝေဝိတဗ္ဗာ။ နေတ္ထိ၊ ၀။ ၂၉၉။

အသ္မာဒဂါဟ (ပု) [အသ္မာဒ+ဂါဟ] သာယာဖွယ်ဟူ၍ စွဲယူခြင်း၊ ယထာဝုတ္တေ နိမိတ္တ

အသ္မာဒဂါဟန ဂန္ထိတံ သပ္ပုဒံ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၃။

အသ္မာဒစေတနာ (ဟိ) [အသ္မာဒ+စေတနာ] သာယာကြောင်းစေတနာ ။ ဣတ္ထေ စ သုပ္ပိနန္တေ အသ္မာဒစေတနာ အက္ခိ ဥပလက္ခတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၆။ (- ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၇။ ကခံ၊ ၄။ ၂၂၈။)

အသ္မာဒဇနန (န) [အသ္မာဒ+ဇနန] သာယာခြင်းကိုဖြစ်စေခြင်း။ တု၊ တဏှာဝိကိလေသေဟိ အနုပဇ္ဈိတံ၊ အနုပဇ္ဈိတဉ္စ အသ္မာဒမတ္တေနာပိ အသ္မာဒဇနန၊ တာ။ ဝဇိရ၊ ၄၀၉။

အသ္မာဒဋ္ဌ (ပု) [အသ္မာဒ+ဋ္ဌ] သာယာခြင်းဟူသော အနက်သဘော။ အသ္မာဒဋ္ဌေန ကာမရာဂါနုသယဏ ဥပ္ပက္ခိယာ သေသသမ္ပယုတ္တဓမ္မေသု ပဓာနာ။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၃၂၁။

အသ္မာဒဒဿန (န) [အသ္မာဒ+ဒဿန] သာယာဖွယ်ဟူ၍ ခြင်း။ ဣတ္ထေ စ တိသု ဘဝေသု အသ္မာဒဒဿနဝသေန တိသော ဝေဒနာဝလောကဘာဝေန ဝုတ္တာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၅၄။ (- ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၉။)

အသ္မာဒဒဿနပဒဋ္ဌာန (တိ) [အသ္မာဒဒဿန+ပဒဋ္ဌာန] သာယာဖွယ်ဟူ၍ ခြင်းဟူသော နီးကပ်သော အကြောင်းရှိသော။ သံယောဇနိယဓမ္မေသု အသ္မာဒဒဿနပဒဋ္ဌာနော။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၁။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၃၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၉၈။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၄။

အသ္မာဒဝိဇ္ဇိ (ဟိ) [အသ္မာဒ+ဝိဇ္ဇိ] (က) သာယာကြောင်း ဖြစ်သော တဏှာနှင့် ယှဉ်သော ဝိဇ္ဇိ၊ ဝတ္ထုအာရုံ ကာမဂုဏ်တို့ကို (ကိလေသာ ကာမဖြင့်) မှီဝဲသုံးဆောင်ခြင်းကိုစဉ် အပြစ် တစ်တရာ မရှိဟု မှားယွင်းစွာ ယူဆသော ဝိဇ္ဇိ။ (ခ) သာယာအပ် - သုံးဆောင်ခံစားအပ် - သော သုခ-သောမနဿဉ္စ ဖြစ်သော ဝိဇ္ဇိ၊ ယင်း သုခသောမနဿသည်

မပြတ်မစဲ မြဲ၏ စသည်ဖြင့် မှားယွင်းစွာ ယူဆသော ဒိဋ္ဌိ။ ဣဓေကစွော သမဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ ဝေဝါဒီ ဟောတိ ဝေဒိဋ္ဌိ။ နတ္ထိ ကာမေသု ဒေါသော”တိ။ . . အယံ ဝုစ္စတိ အသ္မာဒဒိဋ္ဌိ။ အဘိ၊ဝိ၊၃၇၃။ အသ္မာဒဒိဋ္ဌိတိ အသ္မာဒသမ္ပယုတ္တာ ဒိဋ္ဌိ။ အဘိ၊၄၂။၄၇၀။ ယံ ရူပံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သုခံ သောမနဿံ၊ အယံ ရူပဿ အသ္မာဒေါတိ အဘိနိဝေသပရာမာသော ဒိဋ္ဌိ ဝုစ္စတိ အသ္မာဒဒိဋ္ဌိ။ ပဋိသံ၊၁၃၄။ အယံ သုခ-သောမနဿသင်္ခါတေ အသ္မာဒေ ဒိဋ္ဌိ အသ္မာဒဒိဋ္ဌိ။ ပဋိသံ၊၄၂။၄၆။ (- ပဋိသံ၊ ၁၃၃၊၁၅၇။ ပဋိသံ၊၄၂။၆၂။ မူလဋီ၊၁။ ၁၁၉။)

အသ္မာဒန (ထိ၊န) [အာ+သဒ+ယ] (၁)
 သာယာဖွယ်၊ကောင်းနိုးရာရာ။ (၂)သာယာခြင်း၊ အရသာခံခြင်း။ (ထိ) (၁) အပေတ္တ မုန့် ဝိနွေမ၊ အပိ အသ္မာဒနာ သိယာ။ သံ၊ ၁။၁၂၄။ သုတ္တနိ၊၃၄၃။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ — ယထာ မေဒဝတ္ထံ ပါသကံ ဝါယသော ဒိသ္မာ “အပိ နာမေတ္တ မုန့် ဝိနွေယျာမ၊ အပိ အသ္မာဒေါ သိယာ”တိ အနုပရိ-ဂစ္ဆေယျ။ သံ၊၄၂။၁။၁၇၁။ အသ္မာဒေါတိ အသ္မာဒေတဗ္ဗော။ သံ၊၄၂။၁။၂၂၀။ (- သုတ္တနိ၊၄၂။၁၂၁။) (န) (၂) သုခါယ ဟိ ဝေဒနာယ အသ္မာဒနေန သတ္တာ ဝေဒနံ မမာယန္တာ ဝေဒနာယ တကံ ဥပ္ပါဒေတွာ။ မ၊၄၂။၁။၂၂၅။ (-အဘိ၊၄၂။၄၆၀။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။၁၉၆။ ဒီ၊၄၂။၂၆၃။ အနုဋီ၊၂။၁၁၆။ အနုဋီ၊၃။၂၉၃။) အသ္မာဒသညာ-လည်းကြည့်။

အသ္မာဒနကာလ (ပ) [အသ္မာဒန + ကာလ]
 သာယာသော-အချိန်-အခါ-ကာလ။ ဂရုကတွာ အသ္မာဒနကာလေ အာရမ္မဏာ-ဗိပတိအာရမ္မဏပနိဿယေဟိ။ အဘိ၊၄၂။ ၁၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၇၃။

အသ္မာဒနကိရိယာ (ထိ) [အသ္မာဒန + ကိရိယာ] သာယာခြင်း-ကြိယာ-အမှုအရာ-အပြုအမူ။ အယံ တဏှာသင်္ခါတော အသ္မာဒေါ အသ္မာဒနကိရိယာယ ကာရဏံ။ နေတ္ထိ၊ ၄။၂၆။

အသ္မာဒနဋ္ဌ (ပ) [အသ္မာဒန + အတ္တ] သာယာခြင်းအနက်။ အသ္မာဒနဋ္ဌေန ကာမော ဝေ သညာတိ ကာမသညာ။ သံ၊၄၂။၁။ ၃၂၄။ အဘိနန္ဒနဋ္ဌေနာတိ အသ္မာဒနဋ္ဌေန၊ သမ္ပုဋိစ္စနဋ္ဌေန ဝါ။ နေတ္ထိ၊၄။၅၉။

အသ္မာဒနသီလ (တိ) [အသ္မာဒန + သီလ]
 သာယာခြင်းအလေ့အကျင့်ရှိသော။ ကာယ-သမ္ပဿဝသေန ဖောဋ္ဌဗ္ဗသင်္ခါတဿ အသ္မာဒနသီလာ။ သံ၊၄၂။၁။၃၀။

အသ္မာဒနာဘိနန္ဒနကာလ (ပ) [အသ္မာဒန + အဘိနန္ဒန + ကာလ] သာယာခြင်း အလွန်နှစ်သက်ခြင်းဖြစ်ရာအခါ။ အကုသလတော စက္ကာရာ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ္တစိတ္တပ္ပါဒါ ပဉ္စ-ပဏ္ဏာသယ ကာမာဝရေဓမ္မာနံ “သတ္တော သတ္တော”တိ ပရာမသနအသ္မာဒနာဘိနန္ဒန-ကာလေ ပရိတ္တာရမ္မဏာ။ အဘိ၊၄၂။၁။၄၃၉။

အသ္မာဒနိသေနေ (န) [အသ္မာဒန + နိသေနေ]
 သာယာဖွယ်ကို တားမြစ်ခြင်း။ လာဘဟေတု ပရေဟိ လဗ္ဗဗ္ဗဿ အသ္မာဒနိသေနေတော။ ဒီ၊၄၂။၂၅၆။

အသ္မာဒနီယ (တိ) [အာ+သဒ+အနီယ] သာယာအပ်သော၊ သာယာဖွယ်ဖြစ်သော။ ယထာ ဝတ္ထုကာမော၊ ဝေ ကိလေသကာမောပိ အသ္မာဒနီယော ဝေါတိ “ကိလေသကာမေပိ”တိ ဝုတ္တံ။ မ၊၄၂။၅၄။ (- နေတ္ထိ၊၄။ ၁၊၂၆၊၁၁၈။)

အသ္မာဒပဒဋ္ဌာန (န) [အသ္မာဒန + ပဒဋ္ဌာန]
 သာယာကြောင်းဖြစ်သော ရာဂ၏ နီးကပ်

သော အကြောင်းတရား။ သာတဓ္မပန္နိ သာ-
တဇာတိကံ အသ္မာဒပဒဋ္ဌာနံ ဣဋ္ဌာရမ္ပကံ။
ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂။ ၉။

အသ္မာဒပဒဋ္ဌာနဣဋ္ဌာရမ္ပက (န) [အသ္မာဒပဒ-
ဋ္ဌာန + ဣဋ္ဌာရမ္ပက] သာယာကြောင်းဖြစ်
သောရာဂ၏ နီးကပ်သော အကြောင်းဖြစ်
သော ဣဋ္ဌာရံ။ သာတဓ္မပန္နိ သာတဇာတိကံ
အသ္မာဒပဒဋ္ဌာနဣဋ္ဌာရမ္ပကံ။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။
၄၄၁။

အသ္မာဒပရိယာယ (ပု) [အသ္မာဒ + ပရိယာယ]
အသ္မာဒပုဒ်၏ ပရိယာယ်။ အဘိရန္တ-ကြည့်။

အသ္မာဒပရိယေသနတ္ထ (ပု) [အသ္မာဒပရိယေ-
သနာ + အတ္ထ] သာယာအပ်သော သုခ
သောမနဿကို ရွာမှီးခြင်းအကျိုး။ အသ္မာ-
ဒပရိယေသနာ-ကြည့်။

အသ္မာဒပရိယေသနာ (ထိ) [အသ္မာဒ + ပရိ-
ယေသနာ] သာယာအပ်သော သုခ သော-
မနဿကိုရွာမှီးခြင်း။ လောကဏာဟံ ဘိက္ခ-
ဝေ အသ္မာဒပရိယေသနံ အစရိံ။ အံ၊ ၁။
၂၆။ အသ္မာဒပရိယေသနံ အစရိန္တိ အသ္မာ-
ဒပရိယေသနတ္ထာယ အစရိံ။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၂၃၀။
(-သံ၊ ၁။ ၃၀။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၄၇။)

အသ္မာဒဗဒ္ဓစိတ္တတာ (ထိ) [အသ္မာဒ + ဗဒ္ဓ +
စိတ္တ + တာ] သာယာဖွယ် သုခ-သောမနဿ၌
ဖွဲ့နှောင်အပ်သော စိတ်ရှိသည်၏အဖြစ်။ ဝေ
ဩဝေတေပိ အသ္မာဒဗဒ္ဓစိတ္တတာယ။ သံ၊
၄၊ ၂။ ၁၁၂။

အသ္မာဒမနသိကာရ (ပု) [အသ္မာဒ + မနသိ-
ကာရ] သာယာအပ်သော သုခ-သောမနဿ
ကို နှလုံးသွင်းခြင်း။ အသ္မာဒမနသိကာရော
သယောဇနိယေသု ဓမ္မေသု အသ္မာဒါ-
နုပဿိတာ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၉၃။ (- နေတ္ထိ၊ ၄။
၆၁။)

အသ္မာဒမနသိကာရလက္ခဏ (တိ) [အသ္မာဒမ-
နသိကာရ + လက္ခဏ] သာယာအပ်သောသုခ
သောမနဿကို နှလုံးသွင်းခြင်း လက္ခဏာရှိ
သော။ အသ္မာဒမနသိကာရလက္ခဏော အ-
ယောနိသောမနသိကာရော။ နေတ္ထိ၊ ၂။
(- နေတ္ထိ၊ ၀။ ၁၃၁။)

အသ္မာဒယတိ (ကြိ) အသ္မာဒေတိ-ကြည့်။

အသ္မာဒယန္တ (တိ) [အာ + သဒ + ဣယ + အန္တ]
သာယာ - နှစ်သက် - သော၊ ချစ်မြတ်နိုး
သော၊ သူ။ ကာမသ္မာဒဝသေန အသ္မာဒ-
ယတော အဘိနန္ဒတော (ကာမသဝေါ)
ကာမရာဂသယောဇနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။
၃၇၄။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၈၀။ ၂၉၂။ အံ၊ ၄၊ ၃။ ၁၂၇။ (-
သံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၇၃။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။
၂၆၃။)

အသ္မာဒယမာန (တိ) [အာ + သဒ + ဣယ +
မာန] နှစ်သက်သော၊ သာယာသော။
အသ္မာဒယမာနံ တမေနံ ပုရိသံ။ သံ၊ ၄၊ ၃။
၅၆။ (-အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၁၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၈၇။
၂၀၂။ ၄၀၀။ ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၂၈၃။ အံ၊ ၄၊ ၃။ ၁၄၃။
အနု၊ ၄၊ ၁။ ၁၁၁။)

အသ္မာဒရဟိတ (တိ) [အသ္မာဒ + ရဟိတ] သာ
ယာဖွယ်ကင်းသော၊ သာယာဖွယ်မရှိသော။
တယော ဘဝါ နိရဏာဝါ အသ္မာဒရဟိတာ
မယာ ဝိဋ္ဌာ။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၂၆၈။

အသ္မာဒလောဘ (ပု) [အသ္မာဒ + လောဘ]
သာယာခြင်းလောဘ။ ဤဒိသေ သရီရေ
အသ္မာဒလောဘေန မဟာဝုက္ခံ ပစ္စနဘုယျ-
မာနံ အနုဝဗုဇ္ဈန္တော။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၂၇၇။

အသ္မာဒဝတ္ထုဝိဂမန (န) [အသ္မာဒ + ဝတ္ထု +
ဝိဂမန] သာယာဖွယ်သောဝတ္ထုမှ ကင်းခြင်း။
အသ္မာဒဝသေန စ ကတ္ထစိ ဝသန္တဿ အ-
သ္မာဒဝတ္ထုဝိဂမနေန သိယာ တဿ တတ္ထ
အနဘိရတိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၅၉။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၁၃၆။

အသ္မာဒဝန္တ (တိ) [အသ္မာဒ + ဝန္တ] သာယာ
ဖွယ်၏အဖြစ်ရှိသော၊ သာယာဖွယ်ဖြစ်သော။
အသ္မာဒိတ-ကြည့်။

အသ္မာဒဝိစာရ (ပု) [အသ္မာဒ + ဝိစာရ] အသ္မာ-
ဒ-မည်သည်၏ အဖြစ်ကို စိစစ်ခြင်း။ ဝေ
ဝေဒနာယ သဗ္ဗေသံ တေဘူမကသင်္ခါရာနံ၊
တဏှာယ ဝိပလ္လာသာနဉ္စ အသ္မာဒဝိစာရော
ဝေဒိတဗ္ဗော။ နေတ္တိ ၄။ ၂၀။

အသ္မာဒဝိရဟ (တိ) [အသ္မာဒ + ဝိရဟ] သာ
ယာဖွယ် - ကင်းသော - မရှိသော။ အသ္မာဒ-
ဝိရဟတော အသတော။ မ၊ ၄။ ၁။ ၈၂။ အံ၊
၄။ ၁။ ၁၂၈။

အသ္မာဒဝိရဟိတ (တိ) [အသ္မာဒ + ဝိရဟိတ]
သာယာဖွယ် ကင်းသော။ ပညာပယောဂမန္တ-
တာယ ဝါ ဥပသမသုခါနံ ဝိဂမေန ဝါ
အသ္မာဒဝိရဟိတံ ဂတံ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၄၁၈။

အသ္မာဒသညာ (ထိ) [အသ္မာဒ + သညာ]
(ငါးပါးသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၌) သာယာ
ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော အမှတ်သညာ။
အာဒိနဝဒဿနေန အသ္မာဒသညာယ။ မ၊ ၄။
၁။ ၂၄။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၃။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၃၆။
သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၈။ စူဠနိ၊ ၄။ ၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၃၃၅။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၉။ အသ္မာဒသညာနာမ
ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓေသု အသ္မာဒနဝသေန ပဝတ္ထ-
သညာ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၅။

အသ္မာဒသညိတ (တိ) [အသ္မာဒ + သညိတ]
သာယာဖွယ်ဟု မှတ်အပ်သော။ နတ္ထိ ဇေတ
အသ္မာဒသညိတော အယောတိ နိရယော။
ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၅။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၆၉။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။
၃၃၉။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၃၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၅၇။ အံ၊
၄။ ၃။ ၈၇။

အသ္မာဒသန္ဓဿန (န) [အသ္မာဒ + သန္ဓဿန]
သာယာဖွယ်ကို - မြင်စေခြင်း - မြင်အောင်
ပြခြင်း။ ပိပါသာဘိဘူတံ အပ္ပဋိကာရဒုက္ခာ-

ဘိဘူတဗ္ဗိ သတ္တံ အသ္မာဒသန္ဓဿနဝသေန
သဟာယကိစ္စံ ကရေန္တိ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၅၆။

အသ္မာဒသမ္ပယုတ္တ (တိ) [အသ္မာဒ + သမ္ပယုတ္တ]
သာယာကြောင်းဖြစ်သော တဏှာနှင့် ယှဉ်
သော။ အသ္မာဒဒိဋ္ဌိတိ အသ္မာဒသမ္ပယုတ္တာ
ဒိဋ္ဌိ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၈၈။

အသ္မာဒသုခ (န) [အသ္မာဒ + သုခ] သာယာ
ဖွယ် ချမ်းသာသုခ။ သယနေ အသ္မာဒသုခံ
န ဝိန္နတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၅၃၄။ (-နေတ္တိ၊ ဝိ။
၁၄၇။)

အသ္မာဒါနုပဿနာ (တိ) [အသ္မာဒ + အနုပဿ-
နာ] သာယာဖွယ်ဟု အဖန်တလဲလဲရှိခြင်း။
တဏှာယ သံယောဇနိယေသု အသ္မာဒါနု-
ပဿနာ ဟေတု။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၃။ သံ၊ ၄။ ၁။
၁။ ၄၉၅။ (-သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၀ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၂။)

အသ္မာဒါနုပဿနာသဗ္ဗာဝ (ပု) [အသ္မာဒါနု-
ပဿနာ + သဗ္ဗာဝ] သာယာဖွယ်ဟု အဖန်
တလဲလဲရှိခြင်း၏ ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်။
ဝေဒနာဒိနဝါနဝဗောဓေန ဝေဒနာယ တဏှာ
ပဝဇ္ဇတိတိ ယုဇ္ဇတိ အသ္မာဒါနုပဿနာသဗ္ဗာ-
ဝတော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၂။

အသ္မာဒါနုပဿိတာ (ထိ) [အသ္မာဒါနုပဿိ +
တာ] သာယာဖွယ်ဟု အဖန်ဖန်ရှုလေ့ရှိသည်
၏ အဖြစ်။ ယာ စ သံယောဇနိယေသု ဓမ္မေ-
သု အသ္မာဒါနုပဿိတာ။ အံ၊ ၁။ ၅၂။ အသ္မာ-
ဒါနုပဿိတာတိ အသ္မာဒတော ပဿိတာ၊
ပဿနဘာဝေတိ အတ္တော။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၇။
အသ္မာဒတော အနုပဿတိ သီလေနာတိ
အသ္မာဒါနုပဿိ၊ တဿ ဘာဝေ အသ္မာဒါ-
နုပဿိတာ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၄။ (-နေတ္တိ၊ ၄။ ၁၁၀။)

အသ္မာဒါနုပဿီ (တိ) [အသ္မာဒ + အနု + ဒိသ
+ ဣ] သာယာဖွယ်ဟု အဖန်ဖန်ရှုလေ့ရှိ
သော၊ သူ။ တဿ သာရတ္တဿ သံယုတ္တဿ
သမ္ပုဋ္ဌဿ အသ္မာဒါနုပဿိနော ဝိဟရတော

အာယတိံ ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာ ဥပစယံဂစ္ဆန္တိ။
မ၊ဉ္စ၊၃၅၅။ အသ္မာဒါနုပဿိနော (သံ၊၁။
၃၁၂)တိ အသ္မာဒံ အနုပဿန္တဿ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၇၂။ (- အံ၊၁။၅၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။၁၅၇၊၁၇၄။ ပဋိသိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။
၈၅။ မူလ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၅၊
၄၁၆။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၅၁။)

အသ္မာဒါဘာဝ (ပ) [အသ္မာဒ + အဘာဝ] သာ
ယာမူမရှိခြင်း။ “နိသိန္နာယ ဣတ္ထိယာ”တိ
ဣမိနာ နိသိဒ္ဓနက္ခဏေ အသ္မာဒါဘာဝံ
ဒဿေတိ။ ဝိပတိ၊၁။၃၀၆။

အသ္မာဒိတ (တိ) [အသ္မာဒ + ဣ + တ] သာယာ
ပွယ်အဖြစ်သို့ရောက်သော၊ သာသာအပ်-အရ
သာခံအပ်-သော။ အသ္မာဒိတဉ္စ သာရ (သံ၊
၂။၂၉၄)န္တိ အသ္မာဒဝန္တဉ္စ မရဉ္စ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။
၂၇။ အသ္မာဒိတန္တိ အသ္မာဒံ ဣတံ ဥပဂတံ။
တေနာဟ “အသ္မာဒဝန္တ”န္တိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၀။
(- မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၇၊၄၃၀။)

အသ္မာဒိတဗ္ဗ (တိ) [အာ + သဒ + တဗ္ဗ] သာယာ
အပ်သော။ အသ္မာဒေါ နာမ အသ္မာဒိ-
တဗ္ဗောတိ ကတွာ။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၄၀၈။

အသ္မာဒိယတိ (ကြိ) အသ္မာဒေတိ-ကြည့်။

အသ္မာဒိယန (န) [န + သာဒိယန] မသာယာ
ခြင်း။ အဘိဝါဒနာဒိနံ အသ္မာဒိယနံ ကေ။
မူလ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၃။

အသ္မာဒိယမာန (တိ) [အာ + သဒ + ယ + မာန]
သာယာအပ် - နှစ်သက်အပ် - မြတ်နိုးအပ် -
သော။ သုခဝေဒနာ ဟိ ပရိဘောဂကာလေ
အသ္မာဒိယမာနာပိ ဝိသမိဿံ ပိယ ဘောဇနံ
ဝိပရိကာမကာလေ ဒုက္ခာယေဝ ဟောတိ။
ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉၉။ (- မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊
၁။၃၄၈။ မူလ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉။)

အသ္မာဒိယတေ (ကမ္မ၊ကြိ) [အာ + သဒ + ယ +
တေ] သာယာအပ် နှစ်သက်အပ် - မြတ်နိုး

အပ်-၏။ အသ္မာဒေါ နာမ အသ္မာဒိယ-
တေတိ ကတွာ။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၄၀၈။ အသ္မာ-
ဒိယတိ - သာရတ္ထ၊၁။၄၀၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၇။
နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၅၂။

အသ္မာဒုပသံဟိတ (တိ) [အသ္မာဒ + ဥပသံဟိ-
တ] သာယာခြင်းနှင့်စပ်သော။ ကာမကော-
ဋ္ဌာသေသု အသ္မာဒုပသံဟိတံ ကာမဿာဒ-
ဂဓိတံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇။

အသ္မာဒေကဒေသ (ပ) [အသ္မာဒ + ကေဒေသ]
အချို့သော - တစ်စိတ်တစ်ဒေသ ဖြစ်သော -
အသ္မာဒတရား။ အသ္မာဒေကဒေသော ဒုက္ခ-
မေဝ၊ အသ္မာဒေကဒေသော ဒုက္ခဉ္စေဝ သမု-
ဒယော စ။ နေတ္ထိ၊ဝိ။၇၆။

အသ္မာဒေတဗ္ဗ (တိ) [အာ + သဒ + ကေ + တဗ္ဗ]
သာယာအပ် - နှစ်သက်အပ် - မြတ်နိုးအပ် -
သော။ ဝိစိကိစ္ဆာဒီသု ပန တိသု အသ္မာဒေ-
တဗ္ဗတာယ အဘာဝေန “အသ္မာဒေတိ”တိ
န ဝတ္တံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၃၆။ (- သာရတ္ထ၊၂။
၁၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၇။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၈၄။ အနု၊
၁။၆၉။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၂၆။ နေတ္ထိ၊ဝိ။၅၅။)

အသ္မာဒေတဗ္ဗာကာရ (ပ) [အသ္မာဒေတဗ္ဗ +
အာကာရ] သာယာအပ် - နှစ်သက်အပ် -
မြတ်နိုးအပ် - သော အခြားအရာ။ ယော
ပုရိမဝေဒနာယ အသ္မာဒေတဗ္ဗာကာရော
သောမနဿဿာဒနာကာရော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၁၅၁။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၄၀၉။

အသ္မာဒေတိ (ကြိ) [အာ + သဒ + ကေ + တိ]
သာယာ၏။ နှစ်သက်၏။ မြတ်နိုး၏။ သော
တဒ္ဓာသေတိ၊ တံ နိကာမေတိ။ အံ၊၁။
၂၇၀၊၄၄၁-၂။ တဒ္ဓာသေတိတိ တံ ဈာနံ
အသ္မာဒေတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၃။ (- အံ။
၂။၄၃၈။ အဘိ၊က။၃၅၁-၂။ မဟာနိ။၂၆။
မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၊၂၈၊၃၀၊၃၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၃။ မ၊ဋ္ဌ၊
၄။၇၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၁။

အဘိဋ္ဌာ၁၁၄၁၅။ အဘိဋ္ဌာ၂။ ၉၁၄၂။ အဘိဋ္ဌာ၂။ ၃၈၁၆၉။ ပဋိသန္ဓိ၁၁၇၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၁။ ၁၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၂။ ၁၁၂။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌာ၊ ၉၄။ ထေရ၊ ဋ္ဌာ၂။ ၃၀၃။ မဟာနိဋ္ဌာ၂။ ၂၄။ စူဠနိဋ္ဌာ၊ ၉၇။ ဇာ၊ ဋ္ဌာ၊ ၁၉၃။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌာ၂။ ၂၀။ ဒီ၊ ဋ္ဌာ၊ ၁။ ၁၁၇။ ဒီ၊ ဋ္ဌာ၊ ၂။ ၄၉။ သံ၊ ဋ္ဌာ၊ ၂။ ၁၄၂။ မူလ၊ ဋ္ဌာ၊ ၂။ ၉၆။ အနု၊ ဋ္ဌာ၊ ၁။ ၁၄၀။ အနု၊ ဋ္ဌာ၊ ၂။ ၄၈။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌာ၊ ၂။ ၆၁။) အသ္မာဒေတုံ—မဟာနိဋ္ဌာ၊ ၉၂။ အသ္မာဒေတုံ—မဟာနိဋ္ဌာ၊ ၂။ အသ္မာဒေတုံ—သံ၊ ဋ္ဌာ၊ ၂။ ၁၄၂။ အဘိဋ္ဌာ၊ ၂။ ၄၂။ ပဋိသန္ဓိ၁၁၇၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၂။ ၁၁၂။ မဟာနိဋ္ဌာ၊ ၁၁။ စူဠနိဋ္ဌာ၊ ၆၆။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌာ၂။ ၂၀။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၅၂။ သံ၊ ဋ္ဌာ၊ ၂။ ၁၄၇။

အသ္မာဒေတုံ (ကြိဝိ) [အာ+သဒ+ဧ+တုံ] သာယာခြင်း-နှစ်သက်ခြင်း-မြတ်နိုးခြင်း-ငါ။ တတော ဝေ အနိစ္စံ ဓုက္ခံ စ တဏှာဒိဋ္ဌိဟိ အဘိနန္ဒိတုံ အသ္မာဒေတုံ န ယတ္ထံ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌာ၊ ၁၅၆။

အသ္မာဒေတော (ကြိဝိ) [အာ+သဒ+ဧ+တော] သာယာ၍၊ အရသာခံ၍၊ ဇိမ်ခံ၍၊ နှစ်သက် သဘောကျ၍၊ ဂတ္တံ သေဝေန္တေ အသ္မာဒေတော အသ္မာဒေတော။ အဘိဋ္ဌာ၊ ၁။ ၁၆၉။ ဣမေ သတ္တာ ပုတ္တံ အသ္မာဒေတော။ အဘိဋ္ဌာ၊ ၂။ ၁၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၀၂။ (-အဘိဋ္ဌာ၊ ၃။ ၄၄၇။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌာ၊ ၁၃၄။ ဒီ၊ ဋ္ဌာ၊ ၁။ ၁၀၄။ ဒီ၊ ဋ္ဌာ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၆၅။ မ၊ ဋ္ဌာ၊ ၃။ ၄၄၅။ အံ၊ ဋ္ဌာ၊ ၁။ ၅၀၊)

အသ္မာဒေန္တ (တိ) [အာ+သဒ+ဧ+အန္တ၊ တိ-၌ အသ္မာဒေန္တ] သာယာ-နှစ်သက်-မြတ်နိုး-သောသူ။ ပုထုဇနာနံ ခူပါရမ္ပဏာဒိနိ အသ္မာဒေန္တာနံ အဘိနန္ဒန္တာနံ ရဇန္တာနံ ဥပ္ပဇန္တိ။ ဝိဇ္ဇာ၊ ၁။ ၁၀၄။ ရူပံ အသ္မာဒေန္တံ ပဝတ္တမာနာ ကာမတဏှာ။ မ၊ ဋ္ဌာ၊ ၁။ ၂၂၄။ သံ၊ ဋ္ဌာ၊ ၂။ ၁၄။ မဟာနိဋ္ဌာ၊ ၁၃၈။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၀၉။ (-ဝိဇ္ဇာ၊ ၂။ ၁၁၄။ မ၊ ဋ္ဌာ၊ ၁။ ၄၀။ မ၊ ဋ္ဌာ၊

၄။ ၇၀။ သံ၊ ဋ္ဌာ၊ ၂။ ၁၀၂။ ၂၇၇။ သံ၊ ဋ္ဌာ၊ ၃။ ၁၀၇။ အဘိဋ္ဌာ၊ ၂။ ၁၁၆။ အဘိဋ္ဌာ၊ ၃။ ၄၃၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၆၃။ ၂၇၀။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌာ၊ ၁။ ၂၀၂။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌာ၊ ၁၉၆။ ထေရ၊ ဋ္ဌာ၊ ၂။ ၄၀၁။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၃၇။ ၂၃၈။ ဒီ၊ ဋ္ဌာ၊ ၃။ ၁၁။ မ၊ ဋ္ဌာ၊ ၃။ ၄၃၀။ သံ၊ ဋ္ဌာ၊ ၂။ ၁၆။ အံ၊ ဋ္ဌာ၊ ၃။ ၁၂၆။)

အသ္မာနိက (ပု၊ န) [အသ္မ+အနိက] မြင်းစစ်သည်အပေါင်း၊ မြင်းတပ်။ အနည်းဆုံး မြင်းသုံးကောင်ရှိလျှင် မြင်းတပ်ဟု ခေါ်နိုင်၏။ မြင်းတကောင် တကောင်၌ကား မြင်းစီးသူရဲတယောက်နှင့် မြင်းခြေစောင့် နှစ်ယောက် အားဖြင့် လူသုံးယောက်စီ ပါရသည်။ ဝိ၊ ၂။ ၁၄၀။ ဝိ၊ ဋ္ဌာ၊ ၃။ ၁၂၅-၆။ ဓာနံ၊ ၃၈၂-၃။ အနိကံ နာမ ဟတ္ထာနိကံ အသ္မာနိကံ ရဏာနိကံ ပတ္တာနိကံ။...တယော အသ္မာ ပစ္စိမံ အသ္မာနိကံ။ ဝိ၊ ၂။ ၁၄၃။ သီ၊ ဋ္ဌာ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၆၀။ (-ကင်္ခါ၊ ၂၃၇။) သံ၊ ဋ္ဌာ၊ ၂။ ၁၇၉။ အံ၊ ဋ္ဌာ၊ ၁။ ၁၃၉။ ထေရ၊ ဋ္ဌာ၊ ၂။ ၄၄၀။

အသ္မာမ (ကြိ) အတ္ထိ (ဒီ ဋ္ဌာ၊ ၃။ ၃၉။ အဘိဋ္ဌာ၊ ၂။ ၁၀၂။ ပဋိသန္ဓိ၊ ၁။ ၁၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၄။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၇၅။ ဒီ၊ ဋ္ဌာ၊ ၂။ ၃၃၉။) ကြည့်။

အသ္မာမဏက (တိ) [န+သမဏက] ရဟန်းတို့၏ အလုပ် မဟုတ်သော၊ ရဟန်းတို့အား မလျှောက်ပတ်သော၊ ရဟန်းတို့သည် မပြုထိုက်သော။ အပ္ပတိရူပံ အသ္မာမဏကံ အကပ္ပိယံ အကရဏိယံ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၃။ ဝိ၊ ၃။ ၅၇၊ ၄၂၂။ အပ္ပတိရူပတ္တာ ဝေ စ အသ္မာမဏကံ၊ သမဏာနံ ကမ္မံ န ဟောတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌာ၊ ၁။ ၁၀၄။ သမဏာနံ ကမ္မံ သမဏကံ၊ န သမဏကံ အသ္မာမဏကံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၂။ (-မ၊ ၃။ ၃၆။ ဝိ၊ ဋ္ဌာ၊ ၄။ ၂၅၉။ ဒီ၊ ဋ္ဌာ၊ ၃။ ၂၄၄။ မ၊ ဋ္ဌာ၊ ၄။ ၂၉၊ ၃၀။ ဒီ၊ ဋ္ဌာ၊ ၃။ ၂၆၀။ မ၊ ဋ္ဌာ၊ ၃။ ၂၂၄။ အံ၊ ဋ္ဌာ၊ ၃။ ၂၀၀-၁။)

အသ္မာမဏကအဇ္ဈာစာရ (ပု) [အသ္မာမဏက+အဇ္ဈာစာရ] ရဟန်းတို့ မပြုထိုက်သောအမှုကို

လွန်ကျူး၍ကျင့်ခြင်း။ ဘဏ္ဍာနဇာတာနံ ဗဟု
အသ္မာမိကကမ္မာဇာတာရော တိဏဝတ္ထာရ-
ကဿ နိဝါနံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၊၁၉၉။

အသ္မာမိက (တိ) [န + သာမိက] (ခ) အရှင်
သခင် - ပိုင်ရှင် - မဟုတ်သောသူ။ (၂) အရှင်
သခင် - ပိုင်ရှင် - ပိုင်ဆိုင်သူ - မရှိသော။ (က)
ဆောက်လုပ် လှူဒါန်းသော ဝါကကမ္မာမရှိ
သော ကျောင်း။ (ခ) ပိုင်ရှင်မရှိသောပစ္စည်း
ဥစ္စာ။ (ဂ) အုပ်ထိန်း စောင့်ရှောက်သော
လင်ယောက်ျားမရှိသော မိန်းမ။ (ဃ) အတ္တ
ဟူသော အရှင်သခင်မရှိသော ခန္ဓာငါးပါး။
(ခ) သာမိကော အသ္မာမိကော အကာသိ။ ဝိ၊
ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၉၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၂၀၃။ သာမိ ဝေ သာမိ-
ကော၊ န သာမိကော အသ္မာမိကော။ အနု-
ဋီ၊ ၂၊ ၄၂။ (- ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၁၊ ၇၈။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၄၅။ ဝိ၊
ဋ္ဌ၊ ၃၊ ၁၂၇။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၁၁၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၁၉၊ ၄၈။
သံ၊ဋ္ဌ၊ ၃၊ ၃၃၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၁၊ ၂၂၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၈၅။
ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၁၈၁။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၁၄၈။ မဟာ-
နိ၊ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၂၄၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၄၊ ၁၅၂-၃။
ဝိမတိ၊ ၁၊ ၂၀၂။) (၂) (က) ကုဋိ ကာရ-
ယမာနေန အသ္မာမိကံ အတ္တုဗ္ဗေသံ။ ဝိ၊ ၁၊
၂၂၃-၄။ (ခ) ဝဿဟတော ဘိက္ခု အသ္မာ-
မိကံ နိဗ္ဗိ ပဿတိ။ ဝိ၊ ၃၊ ၂၀၉။ (- ဝိ၊ ၂၊
၁၄၄။ မ၊ ၃၊ ၂၁၃။ ဝိ၊ ၄၊ ၁၂၆၄၊ ၃၂၇။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၁၊ ၃၅၆။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၉။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၁၊
၂၇၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၁၊ ၂၄၇။ ဝဇီရ၊ ၁၉၁။ ဝိမတိ၊
၁၊ ၁၇၇၊ ၃၃၁။) (ဂ) အသ္မာမိကာ အယံ။
အံ၊ဋ္ဌ၊ ၁၊ ၂၁။ အသ္မာမိကာယ ခါရကော၊
မမ ပုတ္တော ဘဝိယတိ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၂၀၃။
(- ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၇၊ ၂၇၈။) (ဃ) အတ္တသညာ
အသ္မာမိကာ အနိဿရာ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၂၅၆။
အသ္မာမိကတော (အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂၊ ၂၅၄၊ ၂၈၉)တိ သာမိဘူတဿ ကဿစိ
အဘာဝတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၂၊ ၄၀၇။ (- ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂၊ ၂၈၄။ မူလဋီ၊ ၂၊ ၃၇။)

အသ္မာမိကဋ္ဌ (ပု) [အသ္မာမိက + အတ္တ] အရှင်
သခင်မရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘော။
အသ္မာမိကဋ္ဌေန သုညတော။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၁၊ ၂၇၈။
(- အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၁၊ ၃၄၇။ သံ၊ဋီ၊ ၂၊ ၂၂၇။)

အသ္မာမိကနေ (န) [အသ္မာမိက + ဓန] ပိုင်ဆိုင်
သူ - ပိုင်ရှင် - မရှိသော ဥစ္စာ။ တသ္မိံ
တသ္မိံ ဌာနေ အသ္မာမိကနေဿ အဋ္ဌာရသ
ကောရိယော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၁၊ ၂၄၇။

အသ္မာမိကဘဏ္ဍ (န) [အသ္မာမိက + ဘဏ္ဍ]
ပိုင်ရှင် မရှိသော - ဘဏ္ဍာ - ပစ္စည်းဥစ္စာ။
အသ္မာမိကဘဏ္ဍံ နာမ ရာဇသန္တကံ ဟော-
တိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၁၊ ၄၂၂။

အသ္မာမိကဘာဝ (ပု) [အသ္မာမိက + ဘာဝ]
ပိုင်ဆိုင်သူ - လင် - မရှိသည်၏ အဖြစ်
တတော အသ္မာမိကဘာဝေ ကထိတေ။
အံ၊ဋ္ဌ၊ ၁၊ ၃၃၂။ (- ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၁၊ ၄၄၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၁၊
၄၂၂။)

အသ္မာမိကဘူမိ (တိ) [အသ္မာမိက + ဘူမိ]
ပိုင်ရှင် မရှိသော မြေ။ အသ္မာမိကဘူမိယံ
အယောဗိဇယမုဋ္ဌာပနေ ဘတိယာ ခဏန္တာနံ
သန္တိကာ ဂဟိတဘဏ္ဍဘာဝေပိ ပါမိတ္တိယံ
ဟောတိ။ ဝိမတိ၊ ၁၊ ၃၄၇။

အသ္မာမိကယာန (န) [အသ္မာမိက + ယာန]
ပိုင်ရှင်မရှိသော ယာဉ်။ တတ္ထ အစေတနော
နာမ ဟာရကော နဒီသောတော ဝါ နာဝါ
ဝါ အသ္မာမိကယာနံ ဝါ ဟောတိ။ ဝဇီရ၊
၂၅၆။

အသ္မာမိကဝတ္ထု (န) [အသ္မာမိက + ဝတ္ထု]
ပိုင်ရှင်မရှိသော အရာဝတ္ထု။ တံ အနဇ္ဈာ-
ဝုတ္တကံ ဝါ ဟောတု ဆဉ္စိတံ ဆိန္ဒမူလကံ
အသ္မာမိကဝတ္ထု။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၁၊ ၃၂၆။ (- ဝဇီရ၊
၁၃၆။ ဝိမတိ၊ ၁၊ ၁၉၇။)

အသ္မာမိ (ပု) [န + သာမိ] ပိုင်ရှင်မဟုတ်
သော သူ။ တတ္ထ အရဟာ အနိဿရော

အသ္မာမိ အဝသဝတ္ထိတိ။ မိလိန္ဒ။ ၂၄၅။ တဝ
မန္တံ နိဿာယ ဥဒရဗ္ဗသာဋကဿပိ အသ္မာ-
မိနော ဇာတာ။ ဇာ၊ ၄၊ ၆။ ၂၅၅။

အသ္မာရ (တိ) [န+သ္မာရ] အနှစ်-ကင်းမဲ့-
မရှိ-သော။ ရှုပ် အသ္မာရံ နိဿာရံ သာရာပ-
ဂတံ။ စူဠနိ။ ၁၀၂။ ရှုပ် အသ္မာရံ နိဿာရန္တိ
ရှုပ် အသ္မာရံ သာရဝိရဟိတဉ္စ။ စူဠနိ၊ ၄။ ၆၇။
(-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၆၉။)

အသ္မာရက (တိ) [အသ္မာရ+က] အနှစ်မဟုတ်
သော။ ဝိပရိကာမဓမ္မဇာတာ အသ္မာရက-
တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၈၉၊ ၂၉၃။

အသ္မာရဋ္ဌ (ပု) [အသ္မ+အာရဋ္ဌ] မြင်းစီးသူရဲ၊
မြင်းသည်တော်။ အသ္မာရဋ္ဌော ထေရဿ
စ ရဉ္ဇော စ ပုရတော ပါတုဘဝိ။ ပေတ၊
၄။ ၂၁၆။

အသ္မာရော(ရ)ဟ (ပု) [အသ္မ+အာရောဟ]
မြင်းဆရာ၊ မြင်းထိန်း၊ မြင်းစီးသူရဲ၊ မြင်း
သည်တော်။ ဟတ္ထာရောဟာ အသ္မာရော-
ဟာ ရထိကာ။ ဒီ၊ ၁။ ၄၈။ မိလိန္ဒ။ ၃၁၅။
အသ္မာရောဟာတိ သဗ္ဗေပိ အသ္မာရဝိယ-
အသ္မာဝေဋ္ဌအသ္မာမေဏ္ဍာအယော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။
၁၄၂။ အသ္မာရဟမ္ပိ ဟနတိ။ အံ၊ ၁။ ၄၃၂။
အံ၊ ၂။ ၁၄၃။ (- သံ၊ ၂။ ၄၉၇။ ဇာ၊ ၂။ ၁၆၇။
မ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၂။ သံ၊ ၂။ ၄၉၇။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၃၅၃။
ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၄၃။)

အသ္မာရောဟသုတ္တ (န) [အသ္မာရောဟ+သုတ္တ]
စစ်မြေပြင်၌ တိုက်ရင်းသေကြသော မြင်းစီး
သူရဲတို့၏ လားရာကတိကို ဟောသော သုတ်၊
အသ္မာရောဟ သုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊
သဠာယတနဝဂ္ဂ သံယုတ္တပါဠိ၊ ၈-သံယုတ်၊
၅-သုတ်။ သံ၊ ၂။ ၄၉၇-၈။

အသ္မာလင်္ကာရ (ပု) [အသ္မ+အလင်္ကာရ] မြင်း
က-ကြိုးတန်ဆာ။ ဟတ္ထာလင်္ကာရ အသ္မာ-
လင်္ကာရ ရထာလင်္ကာရ...။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၇၀။

ပုဗ္ဗေ ပန “သေတာလင်္ကာရ”တိ အသ္မာ-
လင်္ကာရော ဂဟိတော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၃။

အသ္မာဝ (ပု) [အာ+သု+က] အရည်ယို-
အရည်တရွဲရွဲယို-အရည်ရွဲယို-သောအနာ။
ကဏ္ဍ၊ ၀၊ ပိ(ပိ)ဋက၊ ၀၊ အသ္မာဝေ၊ ၀၊
ထုလ္လကဏ္ဍ၊ ၀၊ အာဗာဓော။ ဝိ၊ ၂။ ၂၂၃။
ဝိ၊ ၃။ ၂၉၄၊ ၄၈၀။ အသ္မာဝေတိ အရိသဘဂန္ဓ-
ရမရမေဟာဒိနံ ဝသေန အသုစိပဋ္ဌရဏကံ။
ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၅၆။ (-ကခါ၊ ၂။ ၇၁။)

အသ္မာဝိတ (တိ) [န+သ္မာဝိတ] မကြားစေ
အပ်သော (ဘိလူး၊ ပြိတ္တာ-စသည်)။ အမ-
နဿာနန္တိ သာဝိတာနံ ဝါ အသ္မာဝိတာနံ
ဝါ ယကွပိသာဓာဒိနံ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၉။

အသ္မာဝိ (တိ) [အာ+သု+အာဝိ] စီးသွား
လေ့ရှိသော၊ ပျားသော။ မာ တေ အသပ္ပိ-
ယာနိ ဘောဇနာနိ ဘူဉ္ဇတော ဝဏော
အသ္မာဝိ အဿ။ မ၊ ၃။ ၄၄။

အသ္မာသ (ပု) [အာ + သသ + က။ အာဒိမ္ပိ
ပဝတ္တော သာသော အသ္မာသော။ ဇာနိ၊
၄။ ၂။ ၉။] (၁) အတွင်းသိုဝင်သော နှာခေါင်း
လေး၊ ဝင်သက်လေး။ (ဝိနည်း အဋ္ဌကထာ၌
ထွက်သက်လေး-ဟုပြောင်းပြန်ဖွင့်၏။ အသ္မာ-
သပဿာသ-ကြည့်)။ (၂) အသက်ရှူလေ။
(၃) သက်သာခြင်း၊ သက်သာရာရခြင်း။
(၄) မှီခို-အားထား-ရာ တရား၊ တည်ရာ၊
မှီရာ။ (၁) ဥဒ္ဓွန်မာ ဝါတာ... အသ္မာသော
ပဿာသော ဣတိ။ မ၊ ၁။ ၂၄၆။ အဘိ၊ ဝိ။
၈၆။ နေတ္ထိ၊ ၆၃။ အသ္မာသောတိ အန္တော-
ပဝိသနနာသိကဝါတော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၁-၂။
အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၆၇။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၃၄၅။ မ၊ ၄။ ၁။ ၇၉။ (-ပဋိသံ၊ ၁။ ၁၇၀။ သံ၊ ၄။
၃။ ၃၀၅။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၇၂။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၆။
ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၅၀၃။ ဝဇီရ၊ ၁။ ၅၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။
၁၀၂။ မ၊ ၄။ ၃။ ၃၁၂။) (၂) အထ တတ္ထေဝ
သော အသ္မာသံ အလတမာနော မရေယျ။

မိလိန္ဒ။၁၆၆။ (- ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၄။) (၃)
 အသ္မာသယ ဓမ္မံ ဒေသေမိ (အံ၊၃။၂၉)တိ
 အသ္မာသနတ္ထာယ သန္တမ္ပနတ္ထာယ ဓမ္မံ
 ဒေသေမိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂။ (- ဝိ၊၃။၃၃၀။
 ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၇၀။ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၂။ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၇၇။
 ဝဇီရ။၄၀၅။ သာရတ္ထ၊၃။၃၂၆။) (၄)
 ကောပနာယသုန္တနံ အသ္မာသော။ မ၊၁။
 ၉၂။ အသ္မာသောတိ အဝဿယော ပတိ-
 ဋ္ဌာ ဥပတ္တမ္ဘော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၃။ အသ္မာသန္တိ
 တ္ထေ၊ဇေတနာတိ ဝါ အသ္မာသော၊ အဝဿ-
 ယော။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆။ (- သံ၊၁။၂၃။ အံ၊၂။
 ၁၉၂-၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၂။)

အသ္မာသက (တိ) [အာ+သသ+ကျ] သက်
 သာရာ-ခြင်းရှိ-သော၊ သက်သာရာကို
 ရှာတတ်သော။ သွမ်းမြေ၊ခြင်း နှစ်သိမ့်
 ခြင်းရှိသော။ အသ္မာသကော မဟာဝိ-
 ရော၊ အပါ၊၁။၃၇၃။ (- အံ၊၃။၂၇။ ခုဒ္ဒက၊
 ၄။၁၂။)

အသ္မာသက (ပ) [အာ+အသိ+ကျ] တောင်
 တခြင်း၊ ဆုတောင်းခြင်း။ ပုဗ္ဗေ မေ ဘန္တေ
 ကုမာရဿ သတော၊ ပဉ္စ အသ္မာသကာ
 အဟေသံ။ ဝိ၊၃။၄၇။ (- ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၅၄။
 အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၈။ သာရတ္ထ၊၃။၂၁၄။ ဝိမတိ၊၂။
 ၉၈။ ပါစိတိယော၊၁။၁၆၈။)

အသ္မာသကရ (တိ) [အသ္မာသ+ကရ] သက်
 သာရာခြင်းကို ပြုတတ်သော။ အသ္မာ-
 သနီယ-ကြည့်။

အသ္မာသကရဏရသ (တိ) [အသ္မာသကရဏ+
 ရသ] စိတ်သက်သာမှု - စိတ်ချမ်းမြေ့မှု-
 ကို ပြုခြင်းကိစ္စ ရှိသော။ တယိဒံ သန္တိ-
 လက္ခဏံ၊ အဇ္ဈတိရသံ၊ အသ္မာသကရဏရသံ
 ဝါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၃၉။ သံသာရဒုက္ခတော
 နိဗ္ဗိန္နမာနဿ အသ္မာသံ ကရောန္တော ဝိယ
 ဟောတီတိ အသ္မာသကရဏရသံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ၆၊၂။၂၀၅။ (- သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၃။)

အသ္မာသကာယ (ပ) [အသ္မာသ + ကာယ]
 တွက်သက် (ဝင်သက်)အပေါင်း။ သကလဿ
 အသ္မာသကာယဿ အာရိမဇ္ဈပရိယောသာနံ
 ဝိဒိတံ ကရောန္တော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆။

အသ္မာသကာရဏ (န) [အသ္မာသ+ကာရဏ]
 သက်သာခြင်း၏ အကြောင်း။ သာဂရဿ
 ဟိ ဩတရဏတိတ္တာနိ ဝိယ ဗဟူနိ ဣမသ္မိ
 သာသနေ အသ္မာသကာရဏာနိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊
 ၁။၅၃။

အသ္မာသနေန (န) [အသ္မာသ+နေန] သက်
 သာရာ-မှိခိုရာ-ကို ပြစ်စေခြင်း။ သတ္တာနံ
 အသ္မာသနေနတော ဝါ၊ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၃၂။

အသ္မာသနေနတ္ထ (ပ) [အသ္မာသနေန + အတ္ထ]
 စိတ်သက်သာမှု - စိတ်ချမ်းမြေ့မှု ကိုဖြစ်စေ
 ခြင်း၊ အကျိုး၊ သက်သာရာ - မှိခိုရာ - ကို
 ရစေခြင်းအကျိုး၊ သက်သာချမ်းမြေ့မှု ပြစ်
 ခြင်းဟူသော အကျိုး။ အတ္တနော ဣဒ္ဓိဗလေန
 နိရယသတ္တာနံ အသ္မာသနေနတ္ထံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၁၀၄။ (- အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၂။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၊
 ၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၂၈၊၂၇။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၈။)

အသ္မာသဋ္ဌာန (န) [အသ္မာသ + ဋ္ဌာန] စိတ်
 သက်သာမှု - စိတ်ချမ်းမြေ့မှု - အကြောင်း
 ဖြစ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်း။ ဧကံ အသ္မာသဋ္ဌာနံ
 ကထေသိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၃။ အသ္မာသဋ္ဌာနန္တိ
 စိတ္တသ္မာသကာရဏံ ကမ္မဋ္ဌာနံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၁၀၆။

အသ္မာသဏိ (ကြိ) [အာ + သသ + အ + တိ]
 သက်သာရာရ၏၊ သွမ်းမြေ၏၊ နှစ်သိမ့်၏။
 တံ ပတှာ တေ အသ္မာသန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၉၃။
 အသ္မာသတု - သံ၊၃။၃၅၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂၂။
 အသ္မာသဏ - ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၈။

အသ္မာသဝါန (န) [အသ္မာသ + ဝါန] သက်
 သာသွင်း - နှစ်သိမ့်သွင်း - ကို ပေးခြင်း။ ဘဝ-
 ကန္တာရာ ဥတ္တာရဏေန အသ္မာသဝါနေန ဝ

ဓမ္မော။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၆။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၆။
ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၁၃။ သာရတ္ထ၊၁။၁၆၃၊၄၁၆။
ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၇။)

အဿာသန (န) [အာ+သသ+ယ] ထွက်သက်
လေကို လွှတ်ခြင်း။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၈။

အဿာသနကရသ (တိ) [အဿာသနက+ရသ]
သက်သာ-ချမ်းမြေ့-နှစ်သိမ့်-စေခြင်း-
ကိစ္စရှိသော-အကျိုး၏ ပြည့်စုံမှု။ ဣ ပန
ယထာ... အဿတ္တဘာဝပစ္စယတာယ ဥပ္ပါဒါ-
ဒိရဟိတမ္ပိ နိဗ္ဗာနံ “အဿာသနကရသ”န္တိ
ဝုစ္စတိ။ အနု၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၅။

အဿာသနဋ္ဌ (ပု) [အဿာသန+အတ္တ] သက်
သာရာ ရစေခြင်းအကျိုး။ သမဏာသန-
ဋ္ဌေနာတိ လောဘမစ္ဆရိယာဒိပဋိသတ္တုပစ္စဝ-
တော သမ္ပဒေဝ အဿာသနဋ္ဌေန။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၆၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇။

အဿာသနီယ (တိ) [အာ+သသ+အနီယ]
သက်သာစေတတ်သော၊ သက်သာခြင်းကို
ပြုတတ်သော။ စတုဟိ အဿာသနီယေဟိ
ဓမ္မေဟိ အဿာသေတဗ္ဗော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၇။
အဿာသနီယေဟိ ဓမ္မေဟိတိ အဿာသ-
ကရေဟိ ဓမ္မေဟိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၂။ အဿာ-
သန္တိတိ အဿာသနီယာတိ အာဟ အဿာ-
သကရေဟိတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၃၈။

အဿာသန္တိ (ကြိ) အဿာသတိ-ကြည့်။

အဿာသပဋိကခံနာ (တိ) [အဿာသ + ပဋိ-
ကခံနာ] ထွက်သက် (ဝင်သက်) လေကို-
တောင်တခြင်း - အလိုရှိခြင်း။ အဿာသ-
ပဋိကခံနာ နိကန္တိတဏှာစရိယာ သမာဓိဿ
ပရိပဇ္ဇော။ ပဋိသံ၊၁။၆၃။ အဿာသပဋိ-
ကခံနာ နိကန္တိ တဏှာစရိယာတိ -ဩဇ္ဇာရိ-
ကောဋ္ဌာရိကဿ အဿာသဿ ပတ္တနာ-
သင်္ခါတာ နိကာမနာ ဝေ တဏှာ ပဝတ္တိ။
ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၂။

အဿာသပဋိဗဒ္ဓ (တိ) [အဿာသ + ပဋိဗဒ္ဓ]
ထွက်သက်ရှိက်ထုတ်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်းသော။
အဿာသပဋိဗဒ္ဓဉ္စ ပဿာသပဋိဗဒ္ဓဉ္စ။ သုတ္တ၊နိ၊
ဋ္ဌ၊၂။၁၇၈။

အဿာသပဋိလာဘ (ပု) [အဿာသ + ပဋိ-
လာဘ] ထွက်သက်ကိုရခြင်း၊ ထွက်သက်
ရှိက်ထုတ်ခွင့်ရခြင်း။ပဿာသေနာဘိတုနဿ
အဿာသပဋိလာဘေ မုစ္ဆနာ သမာဓိဿ
ပရိပဇ္ဇော။ ပဋိသံ၊၁။၆၃။

အဿာသပဿာသ (ပု) [အဿာသ+ပဿာသ
(အာဂ္ဂသပြုကုသ-သ)] (က) ထွက်သက်လေ
(နှင့်) ဝင်သက်လေ၊ ထွက်သက်၊ ဝင်သက်၊
(ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ အလို)။ (ခ) ဝင်သက်
လေ(နှင့်) ထွက်သက်လေ၊ ဝင်သက်၊ ထွက်
သက်၊ (သုတ္တန်အဋ္ဌကထာအလို)။ (ဝိနည်း
အဋ္ဌကထာ၌ အဿာသ-ကို ထွက်သက်လေ၊
ပဿာသ-ကို ဝင်သက်လေ-ဟု ဖွင့်ဆို၏။
သုတ္တန် အဋ္ဌကထာတို့၌ကား- အဿာသ-ကို
ဝင်သက်လေ ပဿာသ-ကို ထွက်သက်လေ-
ဟု ပြောင်းပြန် ဖွင့်ဆိုကြသည် ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၆၃။ အာဒိမိ သာသော အဿာ-
သော (သာရတ္ထ၊၂။၁၈၈)၊ အာဒိမိ ပဝတ္တော
သော အဿာသော (ဓာန၊ဋ္ဌ၊၃၉) ဟု
သော ဝစနတ္တနှင့်အညီ ရှေးဦးစွာ ဖြစ်ပေါ်
သော လေကို အဿာသ-ဟု ဆိုရသည်ဖြစ်ရာ
အဓိဝမ်းမှ မွေးဖွားလာသော ကလေးငယ်
အား မွေးစအခါ၌ ထွက်သက်လေ၊ ဝင်သက်
လေ နှစ်မျိုးတို့တွင် ထွက်သက်လေသည် ရှေး
ဦးစွာ ဖြစ်သောကြောင့် ထွက်သက်လေ-ကို
အဿာသ-ဟု ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်ဆိုခြင်း
ဖြစ်သည်။ အာနာပါနဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်း ပွား
များ အားထုတ်သောအခါ၌ ရှေးဦးစွာ ဝင်
သက်လေကို သတိထား၍ ရှုပွား ဆင်ခြင်ရ
သောကြောင့် ဝင်သက်လေကို အဿာသ-ဟု
သုတ္တန် အဋ္ဌကထာတို့၌ ဖွင့်ဆိုကြခြင်း ဖြစ်
ပေသည်။သုတ္တန်အဋ္ဌကထာတို့၌ဆိုသောနည်း။

သည်သာ “အသ္မာသဒိမဏ္ဍပရိယောဿနံ
....ဣဒ္ဓိတာ စ ပနိတာ စ”ဟူသော ပါဠိတော်
(ပဋိသံ၊၁၆၅)နှင့် ညီညွတ်သည်ဟူ၍ ဇီကာ
ဆရာတို့ မှတ်ချက်ပြုကြသည်။ သာရတ္ထ၊ ၂။
၁၈၈-၉။ ဝိမတိ၊၁။ ၂၁၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၃။ ၁၁၇။

အသ္မာသ-နှင့်အာန-သည်၎င်း၊ ပဿာသ-
နှင့် အပါန-သည်၎င်း ပရိယာယ်သဒ္ဓါတို့ ဖြစ်
ကြရာ(အပါန ကြည့်။) အသ္မာသပဿာသ-
နှင့် အာနာပါန-သည်လည်း ပရိယာယ်သဒ္ဓါ
ဖြစ်ပေသည်။ ဤ “အာနာပါန” ပုဒ်၌ (၁)
“အာန+အပါန”လော? (၂) “အာန+
အာပါန”လော? (၃) “အာန + ပါန”
လော-ဟုစိစစ်ရန်ရှိသည်။ ဆိုလတ္တံ့ သော နှစ်
နေရာမှတစ်ပါး အလုံးစုံသော စာမူတို့၌ (၁)
အာန + အပါန-အနေနှင့် ရှိသည်။ ရှိသည့်
အတိုင်းပင် အပါန-ပုဒ်၏အနက်ကို ပုံစံ အစုံ
အလင်နှင့် ဤအဘိဓာန်အတွဲ ၂-၌ ရေးထား
ပြီး ဖြစ်သည်။ ပဋိသံ၊၄။ ၂။ ၆၉-၌ “နိဒ္ဒေသေ
ပန နာကာရဿ ဝိယတ္တမဇ္ဈပေက္ခိတော အာ-
ပါနန္တိ”ဟု အာန + အာပါန အနေနှင့်
ရှိသည်။ နိတိ၊ခ။ ၁၁၅-၌ “အန ပါဏနော
ပါဏနံ သဿနံ။ အနတိ။ အာနံ၊ ပါနံ။ တတ္ထ
အာနန္တိ အဿာသော၊ ပါနန္တိ ပဿာသော၊
ဧတေသု အဿာသောတိ ဗဟိ နိက္ခမန-
ဝါတော။ ပဿာသောတိ အန္တော ပဝိသန-
ဝါတော”တိ ဝိနယဌကထာယ် ဝုတ္တံ”ဟု
“အာန + ပါန အနေနှင့် ရှိသည်။ သို့သော်
ဝိ၊၄။ ၂။ ၁၄-၌ “အပါနန္တိ ပဿာသော”
ဟု ရှိနေသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ယင်းအဆို
သည် ပြာဏ် praṇ or praṇ (pra-an).....
or breathe in, inhale, . . . (ဝိလျံ)နှင့် ညီ
လျက်ရှိသည်။ အသ္မာသ-ပဿာသ (ထွက်
သက်၊ ဝင်သက်)ကို သတိစိုက်၍ ဂ္ဂမုတ် ဆင်
ခြင်ရသော ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အာနာပါနဿတိ-
ကမ္မဋ္ဌာန်းဟု ခေါ်သည်။ ၎င်းကမ္မဋ္ဌာန်း ပါး
များပုံကို ဝိ၊၁။ ၈၈-၉။ ဒီ၊ ၂။ ၂၃၁-၂။ မ၊၁။

၇၀-၁။ မ၊ ၂။ ၈၈-၉။ မ၊ ၃။ ၁၂၄-၇။ သံ၊ ၃။
၂၇၁-၂။ ၂၇၇။ ပဋိသံ၊ ၁၇၃-၁၉၆။ တို့၌အကျယ်
အားဖြင့် ဟောတော်မူ၍ ဝိ၊၄။ ၂။ ၉-၃၅။
ပဋိသံ၊၄။ ၂။ ၈၇-၁၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၅၈-၂၈၄-
တို့၌ အပြည့်အစုံ ဖွင့်ဆိုထားသည်။ အာနာ-
ပါန၊ အာနာပါနဿတိ-တို့လည်း ကြည့်။

ယင်း အသ္မာသ ပဿာသ (ထွက်သက်၊
ဝင်သက်) တို့သည် ကိုယ်ကိုမှီလျက် ကိုယ်နှင့်
စပ်၍ ဖြစ်ပေါ်သောကြောင့် ၎င်းတို့ကို
ကာယသင်္ခါရဟုလည်း ခေါ်သေးသည်။ မ၊၁။
၃၇၅-၆။ သံ၊ ၂။ ၄၈၃။ ယမက၊ ၂။ ၁။ ပဋိသံ။
၁၈၃။ အဘိ၊၄။ ၃။ ၃၁၃-ကြည့်။ ကာယသင်္ခါရ
(၁) အနက်လည်း ကြည့်။ ကာယသင်္ခါရ၊
အာနာပါန၊ အသ္မာသ ပဿာသ-တို့သည်
သဒ္ဓါသင်္ခါရ၌ အရကောက်မှာ တူကြသည်။
၎င်းတို့အရစိတ္တငါးပါးစာတော်(စိတ်ကြောင့်
ဖြစ်သောလေ)ကို ကောက်ယူရသည်။ အဘိ၊
၄။ ၃။ ၃၁၆။

ထို အသ္မာသ ပဿာသ (ကာယသင်္ခါရ)
သည် အံ့အားဖြင့် ကာမ ၁၁-ဘုံ၌သာ ဖြစ်
သည်။ ဂ္ဂပဘုံ၊ အဂ္ဂပဘုံ-တို့၌ မဖြစ်။ ဈာန်
အားဖြင့် ပဌမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန်၊ တတိယ
ဈာန်-တို့၌သာ ဖြစ်သည်။ စတုတ္ထဈာန်၌
မဖြစ်။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၈၃)။ ဓိတ္တုပ္ပါဒ်အားဖြင့်
ဒွေပဉ္စဝိညာဉ် တဏှယ်၊ ပဋိသန္ဓေ၊ စတု-စိတ်မှ
တစ်ပါး ကာမစိတ် ၄၄-ခု၌သာ ဖြစ်သည်။
ပုဂ္ဂိုလ်အားဖြင့် အမိဝမ်း၌ကိန်းသောပုဂ္ဂိုလ်၊
ရေနှစ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ တွေဝေမိန်းမောသော
(မုစ္ဆာကာလ၌ဖြစ်သော) ပုဂ္ဂိုလ်၊ သေသော
ပုဂ္ဂိုလ်၊ စတုတ္ထဈာန် ဝင်စားခိုက်သောပုဂ္ဂိုလ်၊
ဓူပပုဂ္ဂိုလ်၊ အဓူပပုဂ္ဂိုလ်၊ နိရောဓသမာပတ်
ဝင်စားဆဲ ဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ် ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့၌
မဖြစ်။ တွေဝေမိန်းမောခြင်း မရှိသော ကာမ
ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌သာ ဖြစ်သည်။ ဝိ၊၄။ ၂။ ၂၇-၈။
ပဋိသံ၊၄။ ၂။ ၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၇၅။ ယမိုက်
အရကောက်။ ၃၀၅။ ထွက်သက်၊ ဝင်သက်

ဖြစ်ပေါ်သော အကြိမ်မှာ (ရှေးမြန်မာနာရီ အားဖြင့်) တနာရီ (ယခုခေတ်နာရီအားဖြင့် ၂၄-မိနစ်)တွင် ထွက်သက် အကြိမ်ပေါင်း ၃၆၀, ဝင်သက်အကြိမ်ပေါင်း-၃၆၀ ဖြစ်၍ နှစ်ရပ်ပေါင်း ၇၂၀ ဖြစ်သည်။ တနေ့လုံး (နာရီ-၆၀)မှာ ထွက်သက်ပေါင်း-၂၁၆၀၀, ဝင်သက်ပေါင်း - ၂၁၆၀၀, နှစ်ရပ်ပေါင်း ၄၃၂၀၀ ဖြစ်သည်။ ယမိုက်အရကောက်။ ၃၀၅။

ဤ ထွက်သက်, ဝင်သက်နှုန်းသည် ယေဘုယျ အမှတ်အသားဟု ဆိုရမည် ဖြစ်သည်။ အကြောင်းကား ထွက်သက် ဝင်သက်တို့၏ အရှည်အတို ကာလ ရှုန့်ရင်း-သိမ်မွေ့မှု သဘာဝ ခြားနားချက်များ ရှိသောကြောင့် တည်း။

အရှည်, အတိုကာလ ခြားနားပုံ—ကြီးမား, ရှည်လျားသော ကိုယ်ရှိသည့် ဆင်နှင့် မြွေစသည်တို့၏ ထွက်သက်, ဝင်သက်တို့သည် ရှည်ကြာ၍ သေးငယ်ပုတိုသော ကိုယ်ရှိသည့် ခွေးနှင့်ယုန်စသည်တို့၏ ထွက်သက်, ဝင်သက်တို့သည် တိုတောင်းလျင်မြန်ကြသည်။ လူတို့သည် တူသော ကိုယ်ပမာဏရှိသော်လည်း တခါတရံ အချို့က ဆင်နှင့်မြွေစသည်တို့ကဲ့သို့ ထွက်သက်, ဝင်သက်ကို ရှည်ကြာစွာ ရှူရှိုက်ကြသည်။ တခါတရံ အချို့က တိုတောင်းလျင်မြန်စွာ ရှူ, ရှိုက်ကြသည်။ ဤကား သာမန်သတ္တဝါတို့၏ ထွက်သက်, ဝင်သက် ရှည်, တို-ပုံတည်း။ ပဋိသံဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၆၃-၄ ကြည့်။

ယောဂီရဟန်းသည် ရှည်သော ထွက်သက်, ဝင်သက်ကို ရှူ, ရှိုက်သော် ရှည်သော ထွက်သက်, ဝင်သက်ကို ရှူ, ရှိုက်၏ဟု သိသည်။ တိုသော ထွက်သက်, ဝင်သက်ကို ရှူ, ရှိုက်သော် တိုသော ထွက်သက်, ဝင်သက်ကို ရှူ, ရှိုက်၏ဟု သိသည်။ အစ အလယ်

အဆုံး သုံးပါးလုံးသော ထွက်သက်, ဝင်သက် အပေါင်းကို ထင်ရှားစေလျက် ထွက်သက်, ဝင်သက်ကို ရှူ, ရှိုက်အံ့ဟု အားထုတ်သည်။ ရှုန့်ရင်းသော ထွက်သက်, ဝင်သက်ကို ငြိမ်သက်စေလျက် ရှူ, ရှိုက်အံ့ဟုအားထုတ်သည်။ ဤကား ယောဂီရဟန်း၏ ထွက်သက်, ဝင်သက် ရှည်-တိုပုံ, ထွက်သက်, ဝင်သက် အပေါင်းအစုအနေနှင့် ထင်ရှားစေပုံ, ငြိမ်သက်စေပုံတည်း။ ပဋိသံဋ္ဌ၊ ၁၇၂၊ ၁၈၄ ကြည့်။

ရှုန့်ရင်း သိမ်မွေ့မှု သဘာဝခြားနားပုံ—ကမ္မဋ္ဌာန်း အားမထုတ်မီကလ၌ ရဟန်း၏ ကိုယ်စိတ်တို့သည် ပင်ပန်းခြင်းရှိကြ, ရှုန့်ရင်းကြသည်။ ကိုယ်စိတ်တို့၏ ရှုန့်ရင်းသည်၏ အဖြစ်မငြိမ်သက်သေးမီထွက်သက်, ဝင်သက်တို့သည်လည်း ရှုန့်ရင်း, ပြင်းထန်ကြသည်။ နှာခေါင်းမဆံ့၍ ပါးစပ်ဖြင့် ရှူ, ရှိုက်ကြရသည်။ ကိုယ်စိတ်ကို သိမ်းဆည်းမံ၍ ယင်းတို့ ငြိမ်သက်သောအခါ ထွက်သက်, ဝင်သက်တို့သည် သိမ်မွေ့လာကြသည်။ “ရှိမှရှိသေး ရဲ့လား? မရှိပင်မရှိတော့လေပြီလား?” ဟု စိတ်စပ်သည့် အခြေသို့ ရောက်သွားသည်။ ဤကား ဘာဝနာ၏ အစွမ်းကြောင့် ထွက်သက် ဝင်သက်တို့ ရှုန့်ရင်းရာမှ ငြိမ်သက်သွားပုံတည်း။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၆၆ ကြည့်။

ကမ္မဋ္ဌာန်း အားမထုတ်မီက ဖြစ်သော ထွက်သက်, ဝင်သက်သည် ရှုန့်ရင်း၏။ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား အားထုတ်သည့်အခါ ငြိမ်သက်၏။ သိမ်မွေ့၏။ ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်စဉ် ဖြစ်သော ထွက်သက်, ဝင်သက်သည် ရှုန့်ရင်း၏။ ပဌမဈာန်၏ ဥပစာ၌ ငြိမ်သက်၏။ သိမ်မွေ့၏။ ဤနည်းနှင့် နှင် ပဌမဈာန်, ဒုတိယဈာန်၏ ဥပစာ, တတိယဈာန်, စတုတ္ထဈာန်၏ ဥပစာတိုင်အောင် ရှုန့်ရင်းရာမှ အဆင့်ဆင့် တက်၍ တက်၍ ငြိမ်သက်, သိမ်မွေ့လျက် စတုတ္ထဈာန်၌ ထွက်သက်, ဝင်သက်၏ မဖြစ်တော့သော အခြေသို့ ရောက်သွားသည်။ ဤကား သမထ

နည်း၌ ဘာဝနာအစွမ်း၊ ဈာန်အစွမ်းကြောင့် ထွက်သက်၊ ဝင်သက် ရုန့်ရင်းရာမှ ငြိမ်သက် သိမ်မွေ့ခြင်းသို့ရောက်ပုံ၊ မပြစ်တော့သော အခြေသို့ ရောက်ပုံတည်း။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၆၇ ကြည့်။

ကမ္မဋ္ဌာန်း အားမထုတ်မီ၌ ပြစ်သော ထွက်သက်၊ ဝင်သက်သည် ရုန့်ရင်း၏၊ ဘူတ ရုပ်ကို သိမ်းဆည်းသည့်အခါ သိမ်မွေ့၏။ ယင်းသည်လည်း ရုန့်ရင်းသေး၏၊ ဥပါဒါရုပ် ကို သိမ်းဆည်းသောအခါ သိမ်မွေ့၏။ ယင်း သည်လည်း ရုန့်ရင်းသေး၏၊ အလုံးစုံသော ရုပ်ကို သိမ်းဆည်းသောအခါ သိမ်မွေ့၏။ ယင်းသည်လည်း ရုန့်ရင်းသေး၏၊ နာမ်ကို သိမ်းဆည်းသောအခါ သိမ်မွေ့၏။ ယင်းသည် လည်း ရုန့်ရင်းသေး၏၊ နာမ်ရုပ်နှစ်ပါးကို သိမ်းဆည်းသောအခါ သိမ်မွေ့၏။ ယင်းသည် လည်း ရုန့်ရင်းသေး၏၊ အကြောင်းကို သိမ်း ဆည်းသောအခါ သိမ်မွေ့၏။ ယင်းသည်လည်း ရုန့်ရင်းသေး၏၊ အကြောင်းနှင့်တကွ နာမ် ရုပ်ကို သိမ်းဆည်းသောအခါ သိမ်မွေ့၏။ ယင်းသည်လည်း ရုန့်ရင်းသေး၏၊ နာမ်ရုပ် နှစ်ပါး၏ လက္ခဏာလျှင် အာရုံရှိသော ဝိပဿနာ၌ သိမ်မွေ့၏။ ယင်းသည်လည်း အားနည်းသော ဝိပဿနာ၌ ရုန့်ရင်းသေး၏၊ အားကြီးသော ဝိပဿနာ၌ သိမ်မွေ့၏။ ဤကား ဝိပဿနာနည်း၌ ဝိပဿနာ ဘာဝ- နာ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ထွက်သက်၊ ဝင်သက် တို့၏ ရုန့်ရင်းရာမှ အဆင့်ဆင့် တက်၍တက်၍ သိမ်မွေ့ပုံတည်း။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၆၇-ကြည့်။

ဤဆီအပ်ခဲ့သော အကြောင်းတို့ကြောင့် ထွက်သက်၊ ဝင်သက်နှုန်းကို နာရီ မိနစ်တို့ဖြင့် ကိန်းသေ သတ်မှတ်၍ မရနိုင်ပုံ ထင်းရှား သည်။

ဤထွက်သက်၊ ဝင်သက်များ၏ ရှည်ပုံ တို့ငုံ နှေးပုံ မြန်ပုံ ရုန့်ရင်းပုံ သိမ်မွေ့ပုံ ငြိမ်သက်

ပုံချုပ်ပျောက်ပုံတို့သည် လက်တွေ့အားထုတ် သော ယောက်တို့၏ဉာဏ်၌ အလွန်ထင်ရှား သည်။ နာဟု အဿာသပဿာသော၊ ဋီတ- ဖိတ္တဿ တာဒိနော။ ဒီ၊ ၂။ ၁၂၉။ သံ၊ ၁။ ၁၆၁။ ထေရ၊ ၃၃၇။ အဿာသောတိ ဗဟိနိက္ခမန- ဝါတော၊ ပဿာသောတိ အန္တောပဝိသန- ဝါတော (တိ ဝိနယအဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ)။ သုတ္တန္တဋ္ဌကထာသု ပန ဥပ္ပဋိပါဋိယာ ကာဂ- တံ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၆၃။ (- ဒီ၊ ၃။ ၂၂၁။ မ၊ ၁။ ၃၁၀၊ ၃၇၅။ မ၊ ၂။ ၂၇၅။ သံ၊ ၂။ ၄၇၃။ အံ၊ ၃။ ၂၀၈၊ ၃၆၃။ ပဋိသံ၊ ၁၇၅။ နေတ္ထိ၊ ၁၅။ မိလိန္ဒ။ ၂၉၊ ၉၂၊ ၂၇၃။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၇။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၀။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၆။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၆၇။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၃၁၃။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇၊ ၁၁၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၇၈၊ ၃၄၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၂၆။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၄။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၁၀။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၃၃၅။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၃၂၊ ၁၉၂။ စူဠနိ၊ ၄။ ၆။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၃၀။ ဝဇီရ၊ ၁၅၀၊ ၁၅၃။ သာရဏ္ဏ၊ ၂။ ၁၈၉၊ ၁၉၁။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၀။ မ၊ ၄။ ၃။ ၆၄။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၃။ မူလ၊ ၄။ ၃။ ၁၃၉၊ ၁၄၀။ အနု၊ ၄။ ၂။ ၄၃။ အနု၊ ၄။ ၃။ ၁၉၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၆။)

အဿာသပဿာသကမ္မိက (တိ) [အဿာသ- ပဿာသ + ကမ္မိက] ထွက်သက်ဝင်သက် - အ မ္မ - ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ် - နှင့် ယှဉ်သော၊ သူ။ တတ္ထ အဿာသပဿာသကမ္မိကော “ဣမေ အဿာသပဿာသ ကိ” နိဿိတာ? ဝတ္ထု- နိဿိတာ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၅။ အဿာသပဿာ- သေ ပရိဂ္ဂဏှာတိ ဓူပမုခေန ဝိပဿနံ အဘိ- နိဝိသန္တော၊ ယော “အဿာသပဿာသ- ကမ္မိကော” တိ ဝုတ္တော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၀။

အဿာသပဿာသကဿ (ပ) [အဿာသ- ပဿာသ + ကဿ] ထွက်သက်ဝင်သက်တို့၏ အပေါင်း (အစ အလယ် အဆုံး ထွက်သက် ဝင်သက် တခုလုံး)။ ပရဿ ဝါ အဿာသ-

ပဿာသကာယေ။ ဒီဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၅၅။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၅၄။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၀၁။ “ပရဿ ဝါ အသ္မာသပဿာသကာယေ”တိ ဣဒံ သမ္ပ သနဝါရဝသေနာယံ ပါဠိ ပဝတ္တာတိ ကတ္တာ ဝုတ္တံ၊ သမထဝသေန ပန ပရဿ အသ္မာသပဿာသကာယေ အပ္ပနာနိမိတ္တုပ္ပတ္တိ ဝေ နတ္ထိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၁။ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနဝသေန သဗ္ဗံ အသ္မာသပဿာသကာယံ ဝိဒိတံ ပါကဋံ ကရိယာမိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၁၂။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၁။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၁၅။)

အသ္မာသပဿာသကာယနုပဿနာ (တိ) [အသ္မာသပဿာသကာယ + အနုပဿနာ] ထွက်သက် ဝင်သက်တို့၏ - တခုလုံး - အပေါင်း - ကို အဖန်တလဲလဲရှုခြင်း။ အယံ ဘာဝနာ အသ္မာသပဿာသကာယနုပဿနာတိ ကတ္တာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၉၀။

အသ္မာသပဿာသဇာတ (န) [အသ္မာသပဿာသ + ဇာတ] ထွက်သက်ဝင်သက်။ ဧတံ အသ္မာသပဿာသဇာတံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၁၂။

အသ္မာသပဿာသထမ္ပ (ပု) [အသ္မာသပဿာသ + ထမ္ပ] ထွက်သက်ဝင်သက်တည်းဟူသော ချည်တိုင်။ တတ္ထ အသ္မာသပဿာသထမ္ပေ သတိယောတ္တေန ဗန္ဓိတဗ္ဗံ၊ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၁။

အသ္မာသပဿာသနိဗ္ဗ (တိ) [အသ္မာသပဿာသ + နိဗ္ဗ] ထွက်သက်ဝင်သက်နှင့် စပ်သော၊ အသက်ရှူရှိုက်ချိန်ကာလနှင့် - တစပ်တည်း - တဆက်တည်း - ဖြစ်သော။ ဘိက္ခု အသ္မာသပဿာသနိဗ္ဗံ မရဏံ ပေက္ခမာနာ ကထံ ကိဋ္ဌိယန္တိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၁။

အသ္မာသပဿာသနိမိတ္တ (န) [အသ္မာသပဿာသ + နိမိတ္တ] ထွက်သက်ဝင်သက်နိမိတ်၊ (ရိုးရိုးထွက်သက်ဝင်သက်ကို အခြေခံပွားများ ဖန်များ၍ ဆင့်ပွားဖြစ်ပေါ်လာသော ပဋိဘာဂနိမိတ်ဖြစ်သော ထွက်သက် ဝင်သက်။)

အသ္မာသပဿာသနိမိတ္တေ (ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၅၅) တိ အသ္မာသပဿာသသနိဿယေန ဥပဋ္ဌိတပဋိဘာဂနိမိတ္တေ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၀။ (-မ၊ ဌ၊ ၄။ ၁၀၀။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၁၃။)

အသ္မာသပဿာသနိမိတ္တာရပ္ပဏ (တိ) [အသ္မာသပဿာသနိမိတ္တ + အာရပ္ပဏ] ထွက်သက် ဝင်သက် ပဋိဘာဂနိမိတ် - လျှင် အာရုံရှိသော - ကို အာရုံပြုသော။ အသ္မာသပဿာသနိမိတ္တာရပ္ပဏာ သတိ အာနာပါနသတိ။ ထေရ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၇၆။ (-သံ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၀၃။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၂၆။)

အသ္မာသပဿာသနိရုန္ဓန (န) [အသ္မာသပဿာသ + နိရုန္ဓန] ထွက်သက် ဝင်သက်ကို - ထိန်းချုပ် - ပိတ်ဆို့ - ချုပ်တည်း - ခြင်း။ မမ အသ္မာသပဿာသနိရုန္ဓနေန တုမှာကံ ကောဝိ ဧဝကဝုပသမာဒိကော အတ္တော အတ္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၄။

အသ္မာသပဿာသနိရောဓ (ပု) [အသ္မာသပဿာသ + နိရောဓ] ထွက်သက်ဝင်သက် - ချုပ်ဆုံးခြင်း - ကင်းပြတ် ချုပ်ငြိမ်းခြင်း။ အသ္မာသပဿာသနိရောဓံ သမာပန္နံ သန္တိ ဝိဇ္ဇမာနံ မံ ဝေ လောကော မတံ ဝိယ ဇီဝန္တမေဝ မညတိ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၆။ ၁၁၅။ (-ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၅၆။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၅၅။)

အသ္မာသပဿာသပဘဝနိမိတ္တ (န) [အသ္မာသပဿာသ + ပဘဝ + နိမိတ္တ] ထွက်သက်ဝင်သက် အကြောင်းခံ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော နိမိတ်။ အပရဘာဂေ ပန အသ္မာသပဿာသပဘဝနိမိတ္တံ အာရမ္ပဏံ ကတ္တာ ဥပဋ္ဌာတိတိ စ တထာ ဝုတ္တာ။ ဝဇီရ၊ ၁၄၇။

အသ္မာသပဿာသပရိဂ္ဂဟက (တိ) [အသ္မာသပဿာသ + ပရိဂ္ဂဟက၊ ထိ-၌ အသ္မာသပဿာသပရိဂ္ဂဟိကာ] ထွက်သက်ဝင်သက်ကို အာရုံပြု၍ ရှုမှတ်သိမ်းဆည်းသော။ အာနာ-

ပါနဏတိတိ အာနာပါနေ သတိ၊ တံ အာ-
ရဗ္ဗ ပဝတ္တာ သတိ၊ အသ္မာသပဿာသပဝိဂ္ဂါ-
ဟိကာ သတိတိ အတ္ထော။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။
၂၃။ (-ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၉။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၃၅။)

အသ္မာသပဿာသပဝတ္ထန (န) [အသ္မာသ-
ပဿာသ + ပဝတ္ထန] ထွက်သက်ဝင်သက်-
အသက် ရှု၊ ချိက်မှု - ပြစ်ခြင်း - ရှိခြင်း။
အသ္မာသပဿာသပဝတ္ထနသင်္ခါတေန ပါဏ-
နဝသေန ပါဏာ။ ဇာ၊ ၄၊ ၂။ ၁၃၄။

အသ္မာသပဿာသပဝတ္တိ (ထိ) [အသ္မာသ-
ပဿာသ + ပဝတ္တိ] ထွက်သက်ဝင်သက် ပြစ်
ခြင်း။ အသ္မာသပဿာသပဝတ္တိမတ္တံ ဂဟေ-
တွာ ဝုတ္တံ။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁။ ၂၇။

အသ္မာသပဿာသပုဋ္ဌိဗ္ဗ (တိ) [အသ္မာသ-
ပဿာသ + ပုဋ္ဌိဗ္ဗ] ထွက်သက်ဝင်သက် - နှင့်
စပ်သော - ရှိသော။ ဧတေန အသ္မာသပဿာ-
သပုဋ္ဌိဗ္ဗေ ပဉ္စဝေါကာရသတ္တေ ဂဏှာတိ။
ခုဒ္ဒက၊ ၄၊ ၂၀။

အသ္မာသပဿာသမုဓ (န) [အသ္မာသပဿာသ
+ မုဓ] ထွက်သက်ဝင်သက် - ဟူသော ပဓာန-
တရား - ကို ပဓာနပြုခြင်း။ အသ္မာသပဿာ-
သမုဓေန တန္တိဿနာမဉ္စပဏ အနုပဏနာ
စ ဉာဏံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၁။

အသ္မာသပဿာသဝါတ (ပု) [အသ္မာသပဿာ-
သ + ဝါတ] ထွက်သက်ဝင်သက်လေး ကထံ
ကာယသင်္ခါရော ဟိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနော အသ္မာ-
သပဿာသဝါတော။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၆။ အဘိ၊
၄၊ ၃။ ၃၁၆။ (-အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၃၁၃။ ဝိမတိ၊ ၁။
၂၁၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၄၄၆။)

အသ္မာသပဿာသဝိရဟဝိသိဋ္ဌ (တိ) [အသ္မာ-
သပဿာသ + ဝိရဟ + ဝိသိဋ္ဌ] ထွက်သက်ဝင်
သက် ကင်းခြင်းဖြင့် အထူးပြုအပ်သော။
ဧတေန ပန ဒဿိတာ ပုဂ္ဂလာ ပဌမဇ္ဈာ-
နောကာသာ ကာမာဝစရာဒိဩကာသာ စ

အသ္မာသပဿာသဝိရဟဝိသိဋ္ဌာ ခဋ္ဌဗ္ဗာ။
မူလ၊ ၃၊ ၁၄၀။ (-အနု၊ ၃၊ ၁၉၃။)

အသ္မာသပဿာသသန္တိရန္တန (န) [အသ္မာသ-
ပဿာသ + သန္တိရန္တန] ထွက်သက်ဝင်သက် -
ပိတ် - ချုပ် - ခြင်း။ တံ သုတ္တာ ဣတ-
ဧရာ သဂ္ဂါမိဇ္ဇေတော သိသံ တံ သမ္ပတ္တိံ ပါပ-
ဏိတုကာမော သတ္တာဟရဏဝိသင်္ခါဒနအာ-
ဟာရပဇ္ဇော အသ္မာသပဿာသသန္တိရန္တနာဒိ-
ဟိ ခုက္ခံ ဥပ္ပါဒေတိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၅၉။

အသ္မာသပဿာသသန္တိဿယ (ပု) [အသ္မာသ-
ပဿာသ + သန္တိဿယ] ထွက်သက်ဝင်သက်ကို
ကောင်းစွာမှီခြင်း။ အသ္မာသပဿာသနိမိတ္တ-
ကြည့်။

အသ္မာသပဿာသသမ္ပူတ (တိ) [အသ္မာသ-
ပဿာသ + သမ္ပူတ] ထွက်သက်ဝင်သက်တို့မှ
ကောင်းစွာ ပြစ်သော။ အသ္မာသပဿာသ-
သမ္ပူတေ ဝါ နိမိတ္တေ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၂၀။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၃၆။

အသ္မာသပဿာသယတ္တ (တိ) [အသ္မာသ-
ပဿာသ + အယတ္တ] ထွက်သက်ဝင်သက်နှင့်
စပ်ယှဉ်သော။ သု။ ယေ စ အသ္မာသပဿာ-
သယတ္တာ ဇီဝိတာ ဗာလာ၊ ယေ စ ပဏ္ဍိဇ္ဇေန
သမန္တာဂတာ ဗုဒ္ဓါဒယော။ မဟာနိ၊ ၄။
၂၁၆။

အသ္မာသပဿာသယတ္တဝုတ္တိတာ (ထိ) [အသ္မာ-
သပဿာသယတ္တ + ဝုတ္တိတာ] ထွက်သက်
ဝင်သက်နှင့် စပ်၍ အသက်ရှင်ခြင်းရှိသည်၏
အဖြစ်။ ပါဏနတာယ ပါဏာ၊ အသ္မာသ-
ပဿာသယတ္တဝုတ္တိတာယာတိ အတ္ထော။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၀၃။

အသ္မာသပဿာသုပနိဗ္ဗ (ပု) [အသ္မာသပ-
ဿာသ + ဥပနိဗ္ဗ] ထွက်သက်ဝင်သက်နှင့်
ဆက်စပ်သော။ သတ္တာနဉ္စိ ... အသ္မာသ-
ပဿာသုပနိဗ္ဗံ ဇီဝိတံ။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၁၂၇။

အသ္မာသပဿာသုပနိဗန္ဓ (တိ) [အသ္မာသ-
ပဿာသ+ဥပနိဗန္ဓ] အသ္မာသပဿာသုပနိ-
ဗန္ဓနှင့် အနက်တူ။ အသ္မာသပဿာသုပနိဗန္ဓ
ဇိဝိတံ။ မဟာနိ။ ၃၃။

အသ္မာသပုဗ္ဗက (တိ) [အသ္မာသ + ပုဗ္ဗက]
ထွက်သက်လျှင် ရှေးရှိသော။ အသ္မာသပုဗ္ဗ-
ကဿ ပဿာသဿ ပတ္တနာသခါတာနိကန္တိ။
ပဋိသိဒ္ဓါ ၂။ ၇၂။

အသ္မာသပ္ပ(ပ)တ္တ (တိ) [အသ္မာသ + ပတ္တ]
(က) နှစ်သက် - ဝမ်းမြောက် - ခြင်းသို့ရောက်
သော။ (ခ) သက်သာရာ - မှီခိုအားထားရာ -
သို့ရောက် - ကိုရရှိ - သော။ (က) ယေန
အဂတော သာဝကာဝိနိတာ အသ္မာသပ္ပတ္တာ
ပဋိဇာနန္တိ။ ဒီ။ ၃။ ၃၂။ အသ္မာသပ္ပတ္တာတိ
တုဋ္ဌိပတ္တာ သောမနဿပတ္တာ။ ဒီ။ ၄။ ၃။
၁၉။ အသ္မာသတိ အနုသင်္ကတပရိသင်္ကတော
ဟောတိ တေေနာတိ အသ္မာသော၊ ပိတိ-
သောမနဿန္တိ အာဟာ “အသ္မာသပ္ပတ္တာတိ
တုဋ္ဌိပတ္တာ သောမနဿပတ္တာ”တိ။ ဒီ။ ၄။ ၃။
၁၆။ (ခ) ပတိဂါပေတ္တာ အသ္မာသပ္ပတ္တာ
တိက္ကဝိစိကိစ္ဆာ။ အံ။ ၂။ ၂၆၃။ အသ္မာ-
သပ္ပတ္တာတိ အသ္မာသံ အဝဿယံ ပတ္တာ။
အံ။ ၄။ ၃။ ၉၇။

အသ္မာသပ္ပဗန္ဓ (ပု) [အသ္မာသ + ပဗန္ဓ] ထွက်
သက်အစဉ်၊ ထွက်သက်ကို - လွတ် - ရှို့က် -
သော အစဉ်။ ဒီသံ အသ္မာသန္တိတိ ဒီသံ
အသ္မာသပ္ပဗန္ဓံ ပဝတ္တေန္တိ။ သာရတ္ထ။ ၂။
၁၈၉။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၁။ ၃၁၈။

အသ္မာသပ္ပဝတ္တိ (တိ) [အသ္မာသ + ပဝတ္တိ]
ထွက်သက်၏ဖြစ်ခြင်း၊ ထွက်သက်လွတ်ခြင်း၊
အသက်ရှိက်ထုတ်ခြင်း။ နဿာ ကာစိ
သတိဝိရဟိတာ အသ္မာသပ္ပဝတ္တိ ဟောတိ။
သာရတ္ထ။ ၂။ ၁၈၇။

အသ္မာသမတ္တာ (တိ) [အသ္မာသ + မတ္တာ]
အနည်းငယ်မျှသော စိတ်သက်သာမှု။ အပိစ
မေ ဘန္တေ အဟောသိ ကာစိဒေဝ အသ္မာ-
သမတ္တာ။ ဒီ။ ၂။ ၈၅။ သံ။ ၃။ ၁၃၃။ (-ဥဒါန၊
၄။ ၇၀။ ပေတ၊ ၄။ ၉၉။)

အသ္မာသမူလက (တိ) [အသ္မာသ + မူလက]
ထွက်သက်လျှင် - မူလ - အကြောင်းရင်း - ရှိ
သော။ အတိဒီသံ အတိရဿံ ဟိ အသ္မာသံ
ကရေန္တဿ အသ္မာသမူလကဿ ကာယ-
စိတ္တကိလမဏဿ သဗ္ဗာဝတော။ ပဋိသိ
ဒ္ဓါ ၂။ ၇၂။

အသ္မာသယတိ (ကာ၊ ကြိ) [အာ + သသ + ဣယ
+ တိ] အသ္မာသေတိ - ကြည့်။

အသ္မာသယမာန (တိ) [အာ + သသ + ဣယ +
မာန] သက်သာရာရစေသော။ သာ ကရေ-
ဏုကာ နိဝတ္တိတွာ တံ အသ္မာသယမာနာ။
ဇော၊ ၄။ ၂။ ၃၁၀။ (-ဇော၊ ၄။ ၄၁၇။)

အသ္မာသယိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [အာ + သသ + ဣယ
+ တွာ] (၁) သက်သာရာရစေ၍။ (၂)
အပန်းပြေ၍။ (၁) အသ္မာသယိတွာ ဇနတံ။
ဇော၊ ၂။ ၁၇၂။ (၁) (၂) မဟုတ္တံ အသ္မာ-
သယိတွာ၊ အကမာ ယေန ပဗ္ဗတော။ ဇော၊ ၁။
၂၂၆။ (-ဇော၊ ၄။ ၉၄။)

အသ္မာသရတ (တိ) [အသ္မာသ + ရတ] ထွက်
သက်ဝင်သက်နှင့် တူသော ဖလသမာပတ်၌
မွေ့လျော်သော။ သော စုယံ အသ္မာသ-
ရတော၊ အဇ္ဈတ္တံ သုသမာဟိတော။ အံ။ ၂။
၃၀၄။ အသ္မာသရတောတိ နာဂဿ ဟိ အ-
သ္မာသပဿာသာ ဝိယ ဗုဒ္ဓနာဂဿ ဖလသ-
မာပတ္တိ၊ တတ္ထ ရတော၊ အသ္မာသပဿာ-
သေဟိ ဝိယ တာယ ဝိနာ န ဝတ္တတိတိ
အတ္တော။ အံ။ ၄။ ၃။ ၁၁၃။

အသ္မာသရဟိတ (တိ) [အသ္မာသ + ရဟိတ]
သက်သာ - ချမ်းမြေ့ - နှစ်သိမ့် - ခြင်း ကင်း

သော။ အသ္မာသရဟိတာ (အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၈၀) တိ
သုပိနကေ ပိတပါနိယံ ဝိယ အနုလိတ္တစန္ဒနံ
ဝိယ ၈ အသ္မာသဝိရဟိတာ။ အံ၊ ဌ၊ ၃။
၁၈၈။

အသ္မာသဝါတ (ပု) [အသ္မာသ + ဝါတ] ထွက်
သက်လေ။ အသ္မာသဝါတေန ဥပဟနန္တိ။
ဇော၊ ဌ၊ ၄။ ၅၀၃။ (-ဇော၊ ဌ၊ ၇။ ၁၀။)

အသ္မာသဝါရ (ပု) [အသ္မာသ + ဝါရ] အသက်
ရှူရာ အလှည့်အကြိမ်၊ အသက်ရှူဆဲဇက။
ဗုဒ္ဓါနံ ဟိ ဘဝကပရိဝါသော လဟုကော
ဟောတိတိ အသ္မာသဝါရေ ပဿာသဝါရေ
သမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇန္တိ။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၉၃။
(-ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၄၀။ ဣတိဝုတ်၊ ဌ၊ ၁၄၁။)

အသ္မာသဝိရဟိတ (တိ) [အသ္မာသ + ဝိရဟိတ]
ထွက်သက်ပွကင်းသော။ အနု သာသိကာနီတိ
အသ္မာသဝိရဟိတာနိ။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၅၈။ မ၊ ဌ၊
၄။ ၆၃။ (-ဒိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၂၈။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၉၈။)

အသ္မာသိက (တိ) [အသ္မာသ + ဝိက] သက်
သာရာရစေခြင်းငှါ တတ်နိုင်သော၊ သက်သာ
ရာ ရစေနိုင်သောသူ။ နယိဒံ ဝိတ္တဝတော
လောမံ၊ နာယံ အသ္မာသိကော မိဂေါ။ ဇော၊
၁။ ၇၃။ နာယံ အသ္မာသိကောတိ အယံ
အဝဿယော ငါ ဟုတော အနုသာသနိံ ဝါ
ဒတော အညံ အသ္မာသေတံ အသမတ္တတာယ
န အသ္မာသိကော။ ဇော၊ ဌ၊ ၂။ ၂၇၂။

အသ္မာသိတ (တိ) [အ + သသ + တ] ထွက်
သက်ကို - လွတ် - ထုတ် - သော။ ယဒိ ဟိ
အသ္မာသိတေ ဝါ ပဿာသိတေ ဝါ သရိရဿ
ကောဝိ ပစ္ဆာ ဝိသေသော န သိယာ။ အနု၊
၂။ ၄၃။

အသ္မာသိတဗ္ဗ (တိ) [အ + သသ + ကေ + တဗ္ဗ]
သက်သာရာ ရစေအပ်သော။ အသ္မာသိ-
တဗ္ဗော “မာဘာယိ၊ အတ္ထော တေ အဘိက္ကမ-
တိတိ။ မိလိန္ဒ။ ၁၀၁။ (-သိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၀၈။)

အသ္မာသိယမာန (တိ) [အ + သသ + ယ +
မာန] သက်သာရာရစေအပ်သော။ ထေရော
သာမဏေရေန အသ္မာသိယမာနောပိ အ-
နုသာသိတွာ။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၉၄။

အသ္မာသုပနိဗန္ဓ (တိ) [အသ္မာသ + ဥပနိ-
ဗန္ဓ] ထွက်သက် - ခြံ့မှီသော - နှံ့စပ်သော။
အသ္မာသုပနိဗန္ဓံ ဇိဝိတံ။ မဟာနိ၊ ၃၃။ မ၊
ဌ၊ ၂။ ၁၂၈။

အသ္မာသေတဗ္ဗ (ကြိ) [အ + သသ + ကေ +
တဗ္ဗ] သက်သာရာ ရစေအပ်သော။ ဘိဇ္ဇ
အသ္မာသေတဗ္ဗော၊ စက္ခော နိသေဇေ-
တဗ္ဗော၊ ဝိ၊ ၅။ ၂၈။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၃၃၀။ ဘိဇ္ဇ
အသ္မာသေတဗ္ဗာတိ... တာဒိသော “မာ
ဘာယိ၊ ဝိသေသော ကဏေဟိ၊ မယံ တေ
ဥပတ္တဗ္ဗာ ဘဝိဿာမာ”တိ ဝတောပိ တန-
ယောကဝတ္တံ ကထာပေတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ဌ၊ ၄။ ၂၀၇။
(-သံ၊ ၃။ ၃၅၇။)

အသ္မာသေတိ (ကာ၊ ကြိ) [အ + သသ + ကေ +
တိ] သက်သာရာရ - နှံ့သိမှီ - စေ၏။ အာ၊ ပေး
အာ၊ ပြောက်ပြု၏။ အတ္တာနံ မောစေတွာ
ခိပ္ပံ အာမိဿတိတိ အသ္မာသေတိ။ ဇော၊
ဌ၊ ၇။ ၂၁၁။ မာရဝိယေသဗ္ဗညုကဉာဏပဋိလာ-
ကာဒိဟိ ဘကန္တံ အသ္မာသေတိတိ အတ္ထော။
သိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၄၁။ အသ္မာသယန္တိ - အပ၊
၁။ ၈၇။ အသ္မာသေန္တိ - ဣတိဝုတ်၊ ဌ၊ ၂၄၄။
အသ္မာသယန္တိ - ဇော၊ ၂။ ၃၁၅။ ဇော၊ ဌ၊ ၇။
၂၅၇။ အသ္မာသေယံ - ဒိ၊ ဌ၊ ၁။ ၇၂။ အသ္မာ-
သေသိ - ဒိလိန္ဒ၊ ၂၆၇။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၉၇။ ဓမ္မ၊ ဌ၊
၁။ ၃၉၄။ ဇော၊ ဌ၊ ၄။ ၂၅၇။ ဇော၊ ဌ၊ ၅။ ၁၉၂။
ဇော၊ ဌ၊ ၆။ ၁၀၈။ ဇော၊ ဌ၊ ၇။ ၂၁၊ ၃၇၃။ အသ္မာ-
သယိ (ဇော၊ ၂။ ၃၂၉) တိ ပရိတောသေန္တော
နိယျာဒေသိ။ ဇော၊ ဌ၊ ၇။ ၂၈၂။ အသ္မာသ-
ယိ သု - ဇော၊ ဌ၊ ၇။ ၃၅။ အသ္မာသေသု - ဇော၊
ဌ၊ ၇။ ၃၅။ အသ္မာသေသထ - ဒိ၊ ဌ၊ ၁။ ၈။
အသ္မာသေသာမိ - ဒိ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၇၃။ ဥဒါန၊

ဌ။သၡ။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။သၡ။ ဇာ၊ဌ။၄။၁။
 ၃၃၆။ ဇာ၊ဌ။၅။၃၂၆။၃၉၃။ ဇာ၊ဌ။၇။၃၇
 ၁၃၉။

အသ္မာသေတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+သသ+ဧက+
 တုံ] သက်သာ - သက်သာရာရ - စေခြင်းငှါ။
 ပဋိဗ္ဗလော ဟောတိ ဥဘော အတ္တပစ္စတ္တိကေ
 အသ္မာသေတုံ သညာပေတုံ။ ဝိ၊၅။၃၃၃။
 (-ပဋိသံ။၁၂။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၁၄၀။ ပဋိသံ၊
 ဌ။၂။၁၅။) အသ္မာသိက-လည်းကြည့်။

အသ္မာသေတုကာမ (တိ) [အသ္မာသေတုံ+
 ကာမ] သက်သာရာရစေခြင်းငှါအလိုရှိသော၊
 သက်သာရာရစေလိုသော၊သူ။ သောကသလ္လ-
 သမ္ပိတံ မဟာဇနံ အသ္မာသေတုကာမာ
 တံတံဒိသာ ပက္ကန္တာ။ ဒီ၊ဌ။၁။၇။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊
 ၁။၆၇။ (-သုတ္တနိ၊ဌ။၂။၂၉။)

အသ္မာသေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+သသ+ဧက+
 တွာ] သက်သာရာရစေ၍။ မဟုတ္တံ အသ္မာ-
 သေတွာ ဧဝံ ဝဒေယျ။ မ၊၃။၁၇၁။ (-သံ၊
 ၃။၃၅၇။ ဇာ၊၂။၃၃၂။ ဒီ၊ဌ။၃။၉။ မ၊ဌ။၄။
 ၂၃၇။ သံ၊ဌ။၂။၂၃၆။ ဇာ၊ဌ။၁။၂၇၂။၃၄၊
 ၃၁၆။၃၄၂။၃၃၆။၄၄၂။ ဇာ၊ဌ။၂။၃၉၁။ ဇာ၊
 ဌ။၃။၅။၂၃၊၁၇၁။၂၇၆။၄၇၉။၅၀၉။ ဇာ၊ဌ။၄။
 ၁၆၄။၁၈၂။၂၅၇။၂၉၁။၄၂၆။ ဇာ၊ဌ။၇။၁၆၁။
 ၁၇၃။၂၀၅။၂၀၇။၃၁၉။)

အသ္မာသေန္တ (တိ) [အာ+သသ+ဧက+အန္တ။
 တိ-၌ အသ္မာသေန္တ] သက်သာရာရစေသော၊
 သူ။ အဟံ ခေါ သာရိပုတ္တ တမေဝ ကာယံ
 အသ္မာသေန္တော။ မ၊၁။၁၁၅။၃၁၃။ သာ
 တဿ ဝစနံ သုတွာ...မဟာသတ္တံ အသ္မာ-
 သေန္တိ ဣမံ ဂါထမာဟ။ ဇာ၊ဌ။၇။၃၇၂။
 (-မ၊၂။၂၀၉။၄၃၅။ သံ၊ဌ။၁။၃၁၇။ သံ၊ဌ။
 ၃။၂၅၆။ အ၊ဌ။၂။၁၇၁။ ဇာ၊ဌ။၄။၂၇၅။
 ၃၃၆။ ဇာ၊ဌ။၇။၁၆၂။၂၁၁။)

အသ္မိတ (တိ) [အာ+သိ+တ။ (အာ၊ဗြိတ-သံ)
 မှီခိုအပ်သော၊ တဏှာ၏ အစွမ်းဖြင့် ငြိစွန်း၍

တည်သော။ လောဘဝသေန ယထာ ဇနော
 ဇနံ အသ္မိတော။ ထေရ၊ဌ။၁။၃၄၂။

အသ္မိ(သ္မိ)ရိက (တိ) [န+သိရိ+က] အသ
 ရေ-ကျက်သရေ-မရှိ-ကင်း-သော။

အသ္မိရိ(ရိ)ကဒဿန (တိ) [အသ္မိရိ(ရိ)က+
 ဒဿန] အသရေကင်းသော အမြင်ရှိသော၊
 ကျက်သရေ မရှိသည်ကို မြင်ရခြင်းရှိသော။
 အထ ခေါ ပရမဒဂ္ဂန္တံ ဇေတုန္တံ အသ္မိရိက-
 ဒဿနံ ကေသလောမာဒိနာနပ္ပကာရံ အသု-
 စိမေဝ ပဿတိ။ သံ၊ဌ။၃။၂၉၇။ (-ခုဒ္ဒက၊
 ဌ။၂၉။ ဝိ၊ဌ။၂။၂။ အဘိ၊ဌ။၂။၂၁၃။)

အသ္မိရိ (တိ) [န+သိရိ] အသရေ-ကျက်သရေ-
 မရှိ-ကင်း-သော။ အသ္မိရိ ဝိယ ခါယတိ။
 နေတ္တိ။၅၃။ အသ္မိရိ ဝိယ သိရိဝိရဟိတော
 ဝိယ ခါယတိ ဥပဋ္ဌာတိ။ နေတ္တိ၊ဝိ။၁၉၄။

အသ္မာ^၁ (န) [အာ+သ၊ အသ အဓောပတဇန၊
 သ၊အသ္မာ။...အသ္မာ နပုံသကေ။ဓာန်၊ဋီ။၂၆၀။
 အသိယတိ ခိပိယတိတိ အသ္မာ။ ဣာဒိ။၂၁၉။]
 မျက်ရည်၊ မျက်လုံးတို့မှ ယိုစီးကျသော အာ-
 ပေါဓာတ်။ ဒုက္ခံ ဒုဗ္ဗနော အသ္မာနိ ပဝတ္တယ-
 မာနော။ ဝိ၊၃။၁၂၁။ အသ္မာ ဝသာ ခေဋ္ဌော
 သိဏာဏိကာ လသိကာ မုတ္တံ။ ဒီ၊၂။၂၃၄။
 မ၊၁။၂၄၄။ မ၊၂။၈၅။ မ၊၃။၁၃၂။ သံ၊၃။
 ၂၄၃။ သံ၊၂။၂၈၅။ အဘိ၊ဝိ။၈၄၊၂၀၀။
 ခုဒ္ဒက။၂။ အသ္မာတိ အက္ခိဟိ ပဋ္ဌရဏက-
 အာပေါဓာတု။ အဘိ၊ဌ။၂။၂၃၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။
 ၂၅၄။ (-ဒီ၊၂။၁၅၈။ သံ၊၁။၄၆၉။ ဇာ၊၁။
 ၂၄၂။ ဇာ၊၂။၁၅။ ပဋိသံ၊၈။ မိလိန္ဒ၊ဂဝ၊
 ၂၇၃။ ဝိ၊ဌ။၁။၁၆၇။ ပဋိသံ၊ဌ။၁။၇၇။ ခုဒ္ဒက၊
 ဌ။၅၂။)

အသ္မာ^၂ (ကြိ) အတ္တိ-ကြည့်

အသ္မာ^၃ (ကြိ) သုဏာတိ (ဇာ၊၁။၁၉၉၊၂၀၀။
 ဇာ၊ဌ။၃။၅၁၅-၆) ကြည့်။

အသ္မာ (ဗျ) အနက်ထူးမရှိ၊ ပုဂံပြည့်ကာမျှဖြစ်
 သော နိပါတ်ပုဒ်။ မယမဿူ ဘော ဂေါတမ
 ဗြာဟ္မဏာ နာမ အညံ ယဇာမပိ ယဇာ-
 ပေမပိ။ အံ၊၁။၁၆၈။ မယမဿူတိ အ-
 သ္မာတိ နိပါတမတ္တံ၊ မယံ ဘော ဂေါတမ
 ဗြာဟ္မဏာ နာမာတိ ဣဒမေဝ အတ္ထပဒံ။
 အံ၊၄။၂။၁၅၀။ ဣစ္စသ္မာ - ဇာ၊၄။၄။၁၇၉။
 တဒါသ္မာ-ဇာ၊၁။၁။၇။ ဇာ၊၄။၁။၂၁၂။ တယသ္မာ
 -ခုဒ္ဒက။၆။ သုတ္တနိ။၃။၁။ ခုဒ္ဒက။၄။၁၅၇။
 သုတ္တနိ။၄။၁။၂၈၆။ ယသ္မာ-ဒီ၊၂။၂၂၉။ ဇာ၊
 ၂။၂၄၈။ ဇာ၊၄။၇။၉၀။ သ္မာသ္မာ-ဇာ၊၁။၇။
 ဇာ၊၄။၁။၂၁၂။

အသ္မာက (န) [အသ္မာ + က] မျက်ရည်။ တာသံ
 ရောဓန္တိနံ ဘဂဝတော သရိရံ အသ္မာကေန
 မက္ခိတံ။ ဝိ၊၄။၄၈၆။ (-သုတ္တနိ။ ၃၇။
 ပေတ။၂၀၉။ သုတ္တနိ။၄။၂။၂၀၇။)

အသ္မာကာရ (ပု) [အသ္မာ + ကာရ] အသ္မာသဒ္ဓါ။
 ဣစ္စသ္မာဟာတိပိ ပါဠော။တတ္ထ အသ္မာကာရော
 နိပါတမတ္တံ။ ဇာ၊၄။၄။၁၇၉။

အသ္မာကိလိနုပေ (န) [အသ္မာ + ကိလိနု + ပေ]
 (၁) မျက်ရည်တို့ဖြင့် စိစုတ်သော မျက်နှာ။
 (တိ) (၂) မျက်ရည်တို့ဖြင့် စိစုတ်သော မျက်
 နှာရှိသောသူ။ (၁) အငွေဝ တဝ အသ္မာ-
 ကိလိနုမုခံ ဟာသာပေန္တောဝ အာဂစ္ဆိယာ-
 မိ။ ဇာ၊၄။၁။၂၀၇။ (၂) အသ္မာမုခ-ကြည့်။

အသ္မာနေန (တိ) [အသ္မာ + နေန] မျက်ရည်ကို
 ဖြစ်စေတတ်သော။ တံ အကာရဏံ၊ သော-
 မနဿဿာပိ အသ္မာနေနတော။ အဘိ၊၄။၁။
 ၃၀၀။ မဟာနိ၊၄။၂၈၀။

အသ္မာနေနဋ္ဌ (ပု) [အသ္မာနေန + အတ္ထ] မျက်ရည်
 ကို ဖြစ်စေတတ်သော အနက်။ အသ္မာရောပန-
 ကြည့်။

အသ္မာဇေ (န) [အသ္မာ + ဇေ] မျက်ရည်။
 တတော ဗဟံ အသ္မာဇေ အနုပ္ပကံ။ ဓမ္မာ၊၄။
 ၁။၄၄၁။ ဝေရိ၊၄။၁၁၄။

အသ္မာ(သု)ကန္တ(တိ) [န + သုကန္တ] မကြား မနာ
 -သောသူ။ အစောတနံ ဗြာဟ္မဏ အသ္မာ-
 ကန္တံ။ ဇာ၊၁။၉၆။ အသ္မာကန္တန္တိ အစောတ-
 နတ္တာဝ အသုကန္တံ။ ဇာ၊၄။၃။၂၂။ (-ဝိ၊၄။
 ၁။၃၁။ မ၊၄။၁။၈။ သံ၊၄။၁။၇။ အံ၊၄။၁။၇။
 ၆၉။ အဘိ၊၄။၂။၃၇၁။ ဥဒါန၊၄။၁၆။ ဣတိ-
 ဝုတ်၊၄။၂၆။ အံ၊၄။၂။၃၄၉။ ဇာ၊၄။၆။၅၀။
 ဇာ၊၄။၇။၁၃၉။ အံ၊၄။၂။၃၄၉။)

အသ္မာ(သု)က (တိ) [န + သုက] မကြား -မကြား
 နာ - နာမထောင် - အပ်သော။ အမူလကံ
 နာမ အဘိဋ္ဌိ အသုတံ အပရိသင်္ကတံ။ ဝိ၊၁။
 ၂၅၀။ အသုတံ နာမ တထေဝ ကေနစိ
 ဝုစ္စမာနံ န သုတံ။ ဝိ၊၄။၂။၁၇၀။ ကင်္ခါ၊၁၃၇။
 အသ္မာတံ သာဝေတိ။ ဒီ၊၃။၁၅၃။ သုတ္တနိ၊
 ၄။၁။၆၅။ အသုတံ သာဝေတိတိ အသုတပုဗ္ဗံ
 သုခံ နိပုဏ် ကာရဏံ သာဝေတိ။ ဒီ၊၄။၃။
 ၁၃၃။ (-ဝိ၊၅။၂၂၄။ ဒီ၊၃။၁၉၃။ အဘိ၊ဝိ။
 ၄၀၁။ အံ၊၁။၃၃၄၊၅၄၉။ အံ၊၂။၂၁၆။ အံ၊၃။
 ၁၂၇၊၃၃၈။ သုတ္တနိ ၄၄၈။ ဇာ၊၁။၁၃၇။
 စူဠနိ။၂၀။) အဘိဋ္ဌိ အပရိသင်္ကတ-တို့လည်း
 ကြည့်။

အသ္မာတပုဗ္ဗ (တိ) [အသ္မာတ + ပုဗ္ဗ] ရှေး၌မကြား
 အပ်သော။ မကြားဘူးသော။ ဣမာ အနစ္စ-
 ဝိယာ ဂါထာယော ပဋိဘိသု ပုဗ္ဗေ အသ္မာတ-
 ပုဗ္ဗာ။ ဝိ၊၃။၅။ ဒီ၊၂။၃၁။ သံ၊၁။၁၃၈။
 (-မ၊၁။၁၁၃။ မ၊၃။၁၇၂။ မိလိန္ဒ၊၄၂။ ဒီ၊
 ၄။၂။၅၂။ ဒီ၊၄။၃။၁၃၃။ အံ၊၄။၃။၁၁၈။
 အဘိ၊၄။၁။၄၀။ သာရတ္ထ၊၂။၂၉၁။ မ၊၄။
 ၃။၄၂၃။)

အသ္မာတဝန္တ (တိ) [န + သုတဝန္တ] ဗဟုသုတမရှိ
 သော၊ အာဂမသုတ၊ အဓိဂမသုတ မရှိသော၊
 သူ။ (က) ကြားနာအပ်၊ သင်ယူမှတ်သား
 ကားအပ်ပြီးသော ခန္ဓာဓာတ် အာယတန-ဝ
 သော အာဂမ (ပရိယတ္တိ) တရား၊ ထိုးထွင်း
 သိမြင်အပ်ပြီးသောအဓိဂမ (မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်)

တရား မရှိသောသူ။ (ခ) ပရိယတ္တိ တရားကို ကြားနာမှတ်သားခြင်းမရှိလှပုံနိဗ္ဗာန်တရားကို သိမြင်ခြင်း မရှိသောသူ။ ဣစ္စ ဘိက္ခုဝေ အသုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော။ မ၊၁။၁။ (-သံ၊၁။ ၃၁၉။ သံ၊ ၂။၄၀၈။ အံ၊၁။၉၊၁၄၄။ အံ၊ ၂။၄၈။ အံ၊၃။၈။ အဘိ၊၈။၂၀၈။ အဘိ၊ဝိ။၃၇၉။ ပဋိသံ၊၁၃၇။) ယဿ ဟိ ခန္ဓဓာတုအာယတန သစ္စပစ္စယာကာရသတိပဋ္ဌာနာဒိသု ဥဂ္ဂဟ ပရိပုစ္ဆာဝိနိစ္ဆယရဟိတတ္တာ မညနာပဋိသေဝေ ကော နေဝ အာဂမော၊ ပဋိပတ္တိယာ အဓိဂန္ဓဗ္ဗဿ အနဓိဂတတ္တာ နေဝ အဓိဂမော အတ္ထိ။ သော အာဂမာဓိဂမာတာဝါ ဧ-ယျော အသုတဝါ ဣတိ။ မ၊၄။၁။၂။ အသုတဝါတိ ဣတ္ထ သုတန္တိ သောတဒ္ဓါရာနုသာရေန ဥပဓာရိတံ၊ ဥပဓာရဏံ ဝါ သုတံ အဿ အတ္ထိတိ သုတဝါ...တပုဋိက္ခေပေန န သုတဝါတိ အသုတဝါ။ မ၊၇။၁။၅၉၊၆၀။ (-ဒိ၊ ၄။၁။၁၃၁။ မ၊ ၄။၂။၂၅၊၁၃၆။ မ၊၄။၃။၁၆၄။ သံ၊၄။၂။၉၀။ သံ၊၄။၃။၁၂၁။ အံ၊၄။၁။၄၆။ အဘိ၊၄။၁။၂၃၉၊၃၈၃။ အဘိ၊၄။၂။၁၃၀၊ ၁၇၃။ ပဋိသံ၊၄။၂။၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၁၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၁၆၁။ ဣတိဝုတ်၊၄။၂၄၊၅၆။ စူဠနိ၊ ၄။၆၉၊၇၃။ ဒီ၊၇။၁။၄၂။ သီ၊၇။သစ်၊၁။၁၅၈။ သီ၊၇။သစ်၊ ၂။၁၆။ ဒီ၊၇။၂။၈၆။ မ၊၇။၁။၃၁၊ ၁၃၁။ မ၊၇။၂။၁၀။ သံ၊၇။၁။၂။ သံ၊၇။၂။ ၆၇၊၁၀၅၊ ၂၂၁။ အံ၊၇။၁။၁၀၀-၁။ မူလ၊၇။၁။ ၁၆၂။ အနု၊၇။၁။၁၇၆။ အနု၊၇။၂။၉၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၇။၁။၃၈၂။)

အသုတဝါဒီတာ (ထိ) [အသုတဝါဒီ+တာ] မကြားဟု ဆိုလေ့ရှိသည်၏ အပြစ်။ သုတေ အသုတဝါဒီတာ။ အဘိ၊ဝိ။၃၉၀၊၄၀၁။

အသုတဝါဒီ (တိ) [အသုတ + ဝဒ + ကိ] မကြားဟု ဆိုလေ့ရှိသောသူ။ အသုတဝါဒီတာ-ကြည့်။

အသုတာရိယဓမ္မ (တိ) [န + သုတ + အရိယဓမ္မ] ကြားနာအပ်သော အရိယဓမ္မမရှိသော၊ သုတော်ကောင်းတရားကို မကြားနာဘူးသော၊ သူ။ အသုတဝတောတိ အသုတာရိယဓမ္မဿ။ သီ၊၇။သစ်၊ ၂။၁၆။

အသုတာဝိ (တိ) [န + သု + တာဝိ] မကြားဘူးသော၊ ကောင်းမှုမျိုးစေ့ စည်ပင်ပေါက်ပွားရာ လယ်ယာ မြေကောင်း - သီလစသောဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ် - ဟုတ်မဟုတ် စိစစ်ဆုံးဖြတ်ချက်ကို မကြားဘူးသော၊ သူ။ ဗာလာ စ အဝိဇာနန္တံ၊ ဝုဓမ္မဓာ အသုတာဝိနော။ အံ၊၁။၁၆၃။ အသုတာဝိနောတိ ခေတ္တဝိနိစ္ဆယသဝနေန ရဟိတာ။ အံ၊၄။၂။ ၁၄၄။ ခေတ္တဝိနိစ္ဆယသဝနေနာတိ “ဣမေဟိ သီလာဒိဂုဏသမ္ပန္နာ သဒေဝကေ လောကေ ပုညဿ ခေတ္တံ၊ တဒညော န ခေတ္တံ” နှိ ဝေ ခေတ္တဝိနိစ္ဆယသဝနေန ရဟိတာ။ အံ၊၇။၂။ ၁၃၀။

အသုတိ (ထိ) [န + သုတိ] မကြားနာခြင်း။ အဘိ၊၇။၁။ အသုတိယာ အညဏာ။ သုတ္တနိ။ ၄၁၀။ အသုတိယာတိ နဝဂံ သဝနံ ဝိနာ။ သုတ္တနိ၊၄။၂။၂၆၀။

အသုတိန္တ (တိ) [အသု + တိန္တ] မျက်ရည်ဖြင့် စိုစွတ်သော။ အသုတိန္တေနော မုခေန ဘိက္ခာယ ဓရမာနာ။ ဓမ္မ၊၄။၂။၉၃။

အသုတွာ (ကြိ၊ဝိ) [န + သုတွာ] မကြားနာမှု၍၊ မနာခံမှု၍။ ပရတော အသုတွာ ပဋိလဘတိ။ အဘိ၊ဝိ။၃၃၇။ ပရတော အသုတွာ ပဋိလဘတိတိ အညဿ ဥပဒေသဝစနံ အသုတွာ သယမေဝ စိန္တေန္တော ပဋိလဘတိ။ အဘိ၊၄။၂။၃၉၄။ (-ကခိ။၂။၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၆၉။)

အသုခံ (ဗျ) အနက်ထူးမရှိ၊ ပုဒ်ပြည့်ကာမျှ ဖြစ်သော နိပါတ်ပုဒ်၊ သုဒ္ဓိ-နှင့် ယှဉ်ကြည့်။

သ္မာဓ(ဒါဝါ၁၇) နှိ သော အသ္မာဓံ။ ဒါ
၄။ ၂။ ၄၃။

အသ္မာဓ (ဗျ) (ခ) ပုဂ္ဂိုလ်တို့က မြစ်သော
နိပါတ် = ပဒုပုရဏမတ္တ။ (၂) တားမြစ်ခြင်း
= အဝဓာရဏ။ နာသ္မာဓ ကောစိ ဘဂဝန္တံ ဥပ-
သင်္ကမတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၈၆။ သံ၊ ၃။ ၂၇။ နာသ္မာ-
ဓာတိ တွေ အသ္မာဓာတိ ပဒုပုရဏမတ္တ
အဝဓာရဏတွေ ဝါ နိပါတော။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၅။
သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၉။

အသ္မာဓာရာ (ထိ) [အသ္မာ + ဓာရာ] မျက်ရည်
အယဉ်။ အသ္မာဓာရာ ပဝတ္တန္တိ။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၃၂။
မ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၇။ (- ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၅၊ ၄၄၀။ ဇာ၊
၄။ ၄။ ၁၁၃။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၅၄၃။)

အသ္မာဓာရာပဝတ္တန (န) [အသ္မာဓာရာ + ပဝတ္တန]
မျက်ရည်အယဉ်ကို မြစ်စေခြင်း။ အသ္မာဓာရာ-
ပဝတ္တနဝသေန ဥပ္ပန္နဒေါမနဿာနိ ဆ နေကွ-
မ္မသိတဒေါမနဿာနိ။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၈၇။

အသ္မာနေတ္တ (တိ) [အသ္မာ + နေတ္တ] မျက်ရည်ဖြင့်
ပြည့်သော မျက်စိရှိသောသူ။ အသ္မာနေတ္တာ
ရုဒ္ဓမ္မုခါ။ အပ၊ ၂။ ၂၄၆။ ထေရ်၊ ၄။ ၁၈၈။

အသ္မာပစ္ဆိန္ဒနဒိဝသ (ပု) [အသ္မာ + ပစ္ဆိန္ဒန + ဒိဝ-
သ] မျက်ရည်ပြတ်သောနေ့။ တေသံ အသ္မာ-
ပစ္ဆိန္ဒနဒိဝသော နာမ နတ္ထိ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၂၀၀။

အသ္မာပရိဂ္ဂဏက (တိ) [အသ္မာ + ပရိဂ္ဂဏက]
မျက်ရည်ကို သိမ်းဆည်းသောသူ။ အသ္မာ-
ပရိဂ္ဂဏကေန ပန (စ) ယောဂိနာ အက္ခိကူပ-
ကေ ပူရေတွာ ဌိတဝသေနဝ ပရိဂ္ဂဏိတဗ္ဗံ။
အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၇၄။ (- ခုဒ္ဒက၊
၄။ ၅။ ၂။)

အသ္မာပါတ (ပု) [အသ္မာ + ပါတ] မျက်ရည်ကျ
ခြင်း။ ပဝါရဏာဒိဝသေ အာဂတေ ထေရဿ
အသ္မာပါတေန မုတ္တဒိဝသော နာမ နာဟော-
သိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၇။

အသ္မာပုဏ္ဏ (တိ) [အသ္မာ + ပုဏ္ဏ] မျက်ရည်တို့ဖြင့်
ပြည့်သော။ အသ္မာပုဏ္ဏဟိ နေတ္တေဟိ။ ဒါ-
သိကဏပုရကွတာ။ ဇာ၊ ၂။ ၆၉။ (- ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။
၄၃၀။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၁။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၇၃။ ဇာ၊
၄။ ၄။ ၂၆၉။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၅၄၀။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၄၁၆၊
၈၁၊ ၁၉၃၊ ၂၉၇၊ ၃၃၁။)

အသ္မာပုဏ္ဏနေတ္တ (တိ) [အသ္မာပုဏ္ဏ + နေတ္တ] မျက်
ရည်တို့ဖြင့် ပြည့်သော မျက်စိရှိသောသူ။
အသ္မာပုဏ္ဏနေတ္တာ ဟုတွာ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၈။

အသ္မာပုဏ္ဏမုခ (တိ) [အသ္မာပုဏ္ဏ + မုခ] မျက်ရည်
တို့ဖြင့် ပြည့်သော မျက်နှာရှိသောသူ။ သေ-
သနေဉ္စ အသ္မာပုဏ္ဏမုခံ အနုဗန္ဓန္တံ နိဝတ္တေ-
တွာ။ စရိယာ၊ ၄။ ၈၇။

အသ္မာဗိန္ဒု (န) [အသ္မာ + ဗိန္ဒု] မျက်ရည်ပေါက်။
အတ္တနော ဥပရိ ပတန္တာနိ “အသ္မာဗိန္ဒုနိ” တိ
သညာယ။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၄၂။ (- ဇာ၊ ၄။ ၃။
၃၂၄။)

အသ္မာဗိန္ဒုယဉ္စ (ပု) [အသ္မာဗိန္ဒု + ယဉ္စ] မျက်ရည်
ပေါက်အစု။ ဝါရိကဏာတိ အသ္မာဗိန္ဒုယဉ္စာ။
ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၄၆၂။

အသ္မာဘာဂ (ပု) [အသ္မာ + ဘာဂ] မျက်ရည်အဖို့
အစု။ ပရိစ္ဆေဒတော အသ္မာဘာဂေန ပရိစ္ဆိန္တံ။
အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၇၄။ (- ခုဒ္ဒက၊
၄။ ၅။ ၂။)

အသ္မာမုခ (တိ) [အသ္မာ + မုခ] (၁) မျက်နှာ၌
မျက်ရည်ရှိသော၊ မျက်ရည်တို့ဖြင့် - စိစွတ်
သော - ပြည့်သော - မျက်နှာရှိသောသူ။
(၂) မျက်ရည်စိစွတ်သော မျက်နှာရှိသူတို့နှင့်
စေ့နှောသော၊ သူတပါးတို့ကို မျက်ရည်စိစေ
တတ်သောသူ။ (၃) အကာမကာနဲ့ မာတာ-
ပိတုနဲ့ အသ္မာမုခါနဲ့ ရုဒ္ဓန္တာနဲ့။ ဒိ၊ ၁။ ၁၀၈။
မ၊ ၁။ ၂။ ၁၉။ အသ္မာနိ မုခေ ဇေတသန္တိ
အသ္မာမုခါ၊ တေသံ အသ္မာမုခါနံ၊ အသ္မာဟိ
ကိလိန္ဒမုခါနန္တိ (အသ္မာကိလိန္ဒမုခါ နန္တိ၊ ဒိ၊ ၄။ ၁)

အတ္ထော။ ဒိဋ္ဌိ။ ၂၅၃။ မဋ္ဌ။ ၂။ ၇၆။ (-ဝိ၊
 ၄။ ၄၄၂။ ဒိဋ္ဌိ။ ၁၃၇။ အံ။ ၁။ ၃၁။ ၅၂။ အံ။ ၂။
 ၄။ အံ။ ၁။ ၁၀၂။ ဓမ္မ။ ၂။ ဓမ္မဋ္ဌိ။ ၁။ ၃၀၆။)
 (၂) သာ ဒက္ခိကာ အသုမုခါ သဒ္ဓန္တာ။
 သံ။ ၁။ ၁၉။ ဇာ။ ၁။ ၂၁၉။ အသုမုခါတိ အသု-
 မုခသမ္ဘိယာ။ ပရံ ရောဒါပေတွာ ဒိန္နာဒါနံ
 ဟိ အသုမုခါနန္တိ ဝုစ္ဆတိ။ သံ။ ၄။ ၁။ ၅၈။
 အသုမုခါတိ တိန္တအသုမုခသမ္ဘိယာ ပရံ
 ရောဒါပေတွာ။ သံ။ ၄။ ၁။ ၁၀၃။

အသုမုခါန (န) [အသုမုခ+ဒါန] မျက်ရည်
 စိုစွတ်သော မျက်နှာရှိသည်-သုတပါးတို့ကို
 မျက်ရည်ယိုစေတတ်သည်-မြစ်၍ ပေးအပ်
 သော အလှူဒါန။ အသုမုခ (၂) အနက်
 ကြည့်။

အသုမုစ္စန (န) [အသု+မုစ္စန] မျက်ရည်လွတ်
 ခြင်း၊ မျက်ရည်ယိုခြင်း၊ ငိုခြင်း။ ကာမံ
 အသုမုစ္စနံ ရောဒနံ၊ တံ အသုမုခါနန္တိ ဣပိ-
 နာ ပကာသိတံ။ မဋ္ဌိ။ ၂။ ၁၂၈။

အသုမောစန (န) [အသု+မောစန] မျက်
 ရည်လွတ်ခြင်း၊ မျက်ရည်ယိုစေခြင်း၊ ငိုခြင်း။
 ရုဒိတံ အသုမောစနံ န ဟိ ကာတဗ္ဗံ။ ပေတ။
 ၄။ ၁၆။

အသုရောပ (ပ) [အသု+ရဟ+ဏ] မျက်ရည်
 ယိုခြင်း၊ ငိုခြင်း။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အသုရောပန (တိ) [အသု+ရောပန] မျက်ရည်
 ကို ယိုစေတတ်သော။ အပရေ ပန အသုဇ-
 နနဋ္ဌေန အသုရောပနတော အသုရောပေါတိ
 ဝဒန္တိ။ အသံ။ ၄။ ၁။ ၃၀၀။ မဟာနိဋ္ဌ။ ၂၈၀။

အသောသိ (ကြိ) သုဏာတိ(ဝိ။ ၁။ ၁။ ဒိ။ ၁။ ၈၂။
 မာ။ ၁။ ၉၇။ သံ။ ၁။ ၃၀၃။ အံ။ ၂။ ၄၄၄။ ဝိဋ္ဌိ-
 ၁။ ၈၃။ ဒိဋ္ဌိ။ ၁။ ၂၁၉။ မဋ္ဌိ။ ၁။ ၃၂၉။ သံ။ ၄။ ၂။
 ၇၀။ အံ။ ၄။ ၁။ ၁၇၀) ကြည့်။

အသောသုံ (ကြိ) သုဏာတိ (မာ။ ၁။ ၃၅၄။ အံ။ ၁။
 ၁၈၅။ မဋ္ဌိ။ ၂။ ၂၂၇။ အံ။ ၄။ ၂။ ၁၇၆) ကြည့်။

အဟံ (န) [န+ဟာ+အ၊ န ဟောတိ ပစ္စာ-
 ဂမနန္တိ အဟံ။ ဓာန်။ ၄။ ၆၇။] နေ၊ ရက်။
 ယာဝတိဟံ ဇာနံ ပဋိစ္ဆာဒေတံ (ဝိ။ ၁။ ၂၈၃)-
 တိ ယတ္တကာနိ အဟာနိ ဇာနန္တော ပဋိစ္ဆာ-
 ဒေတိ။ တာဝတိဟန္တိ တတ္တကာနိ အဟာနိ။
 ဝိဋ္ဌိ။ ၂။ ၂၁၂။ (-ဝိဋ္ဌိ။ ၂။ ၂၇၈။ ကခါ၊
 ၁၅၃။ စရိယာဋ္ဌ။ ၂၃၈။ သာရတ္ထ။ ၁။ ၂၉။
 ဝိမတိ။ ၁။ ၁၁။ ကခါ။ ၄။ ၂၂၈။ ၂၂၉။ အံ။ ၄။ ၁။
 ၂၃၁။) အဇ္ဇက္ခကတိပါဟ၊ တဒဟ-တို့လည်း
 ကြည့်။

အဟံ (တိ) [?] ယုတ်ညံ့သော။ အဟ-
 ကာမ၊ အသကာမ (ထေရီဋ္ဌ။ ၂၉၆) ကြည့်။

အဟံ (အ-လိင်) [အမှ+သိ] ငါ-ကျွန်တော်-
 ကျွန်မ-ကျွန်ုပ်-သည်။ အမှံ ကြည့်။

အဟံကာရ (န) [အဟံ+ကာရ+ယု] ငါတကား
 ဟု-ပြုခြင်း - ထောင်လွှား မာန်မူခြင်း။
 အဟံကာရ=အဟင်္ကာရ-ကြည့်။

အဟံကာရ=အဟင်္ကာရ(ပု) [အဟံ+ကာရ+ဏ။
 အဟမိတိ အတ္တာနံ ကရောတိ ယေန သော
 အဟံကာရော။ သူစိ။ ၄၉။] ငါတကားဟု-
 ပြုခြင်း - ထောင်လွှား မာန်မူခြင်း။ ငါ
 အမြတ်သုံး အသာဆုံးဟု ကြွားဝါခြင်း။
 ဣမေသံ ဒွိန္နံ ပုဂ္ဂလာနံ အယံ သင်္ကလေသော
 ...အဟံကာရော စ မမံကာရော စ ဥစ္စေဒဒိဋ္ဌိ
 စာတိ။ နေတ္ထိ။ ၁၀၅။ “အဟမသ္မိ၊ သေ-
 ယျော”တိ အာဒိနာ အဟံကာရကံ သမ္ပုဂ္ဂ-
 ဟော အဟံကာရော။ မဋ္ဌိ။ ၁။ ၂၀၀။
 (-ဒိဋ္ဌိ။ ၂။ ၉၇။ နေတ္ထိဋ္ဌိ။ ၂။ ၁၆။ မဟာနိဋ္ဌ။
 ၂၄၄။ ဒိဋ္ဌိ။ ၂။ ၁၁၁။ မဋ္ဌိ။ ၁။ ၂၈၄။ အံ။ ၄။ ၁။
 ၄၉။ အနုဋ္ဌိ။ ၂။ ၆၇။ နေတ္ထိဋ္ဌိ။ ၁။ ၂၆။)

အဟံကာရဒိဋ္ဌိ (ထိ) [အဟံကာရ+ဒိဋ္ဌိ] ငါ-ငါ-ဟု
 -ပြုသော - မှားယွင်းစွာယူဆသော - ဒိဋ္ဌိ။
 အဟံကာရဒိဋ္ဌိ စ မမံကာရတဏှာ စ မာနာ-
 နုသယာ စ။ သံ။ ၄။ ၂။ ၁၉၇။

အဟံကာရနိမိတ္တ (န) [အဟံကာရ + နိမိတ္တ]
ငါတကားဟု ထောင်လွှားမာန်မူခြင်းဟူသော
အကြောင်း။ အသို့မာနဒေါသေနာတိ အသို့-
မာနဒေါသဟေတု၊ အဟံကာရနိမိတ္တန္တိ
အတ္ထော။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၃။ ၁၀။

အဟံကာရပ္ပဟာန (န) [အဟံကာရ + ပဟာန]
ငါတကားဟု ထောင်လွှား မာန်မူခြင်းကို
ပယ်ခြင်း။ တတ္ထ ကတမော ကုသလပက္ခော?
.. အဟံကာရပ္ပဟာနဉ္စ မမံကာရပ္ပဟာနဉ္စ။
နေတ္တိ၊ ဌ။ ၂၁၆။ (-သံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၁၆၈။)

အဟံကာရဘာဝ (ပု) [အဟံကာရ + ဘာဝ]
ငါတကားဟု ထောင်လွှား မာန်မူတတ်သည်
၏အဖြစ်။ မာနဂါဟော အဟံကာရဘာဝ-
တော။ သံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၁၇၉။

အဟံကာရရသ (တိ) [အဟံကာရ + ရသ] ငါ
တကားဟု ထောင်လွှား မာန်မူခြင်း ကိစ္စ
ရှိသော။ နဝဝိဇောပိ ဥန္နုတိလက္ခဏော
မာနော အဟံကာရရသော၊ သမ္ပက္ခဟရသော
ဝါ။ ဣတိဝုတ်၊ ဌ။ ၄၇။ မဟာနိ၊ ဌ။ ၅၃။

အဟံကာရဝတ္ထု (န) [အဟံကာရ + ဝတ္ထု] ငါ
တကားဟု ထောင်လွှား မာန်မူခြင်း၏ -
တည်ရာ-အကြောင်း-ဝတ္ထု (ခုတ် ဝေဒနာ
စသည်တို့တွင် တပါးပါး)။ ဂဟေတွာ-
(သံ၊ ဌ။ ၂။ ၂၄၉)တိ အဟံကာရဝတ္ထုဝသေန
ဂဟေတွာ။ သံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၂၂၁။ (-မူလဇီ၊ ၂။
၁၅၆-၇။)

အဟံကာရဝိသယ (ပု) [အဟံကာရ + ဝိသယ]
ငါတကားဟု ထောင်လွှား မာန်မူခြင်း
(မာန)၏ အာရုံ။ န ဗာဟိရကပရိကပ္ပိတံ
အဟံကာရဝိသယံ (ဝဒတိ)။ အံ၊ ဇီ၊ ၁။ ၄၉။

အဟံကာရဟေတုဘူတ (တိ) [အဟံကာရ +
ဟေတု + ဘူတ] ငါတကားဟု ထောင်လွှား
မာန်မူခြင်း၏ အကြောင်း(ဖြစ်၍)ဖြစ်သော။
ဗလတိမာနနိမိတ္တာယ အဟံကာရဟေတု-

ဘူတာယ သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ ဗလဝဘာဝေန။
အံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၂၈၂။

အဟံကာရဘာဝ (ပု) [အဟံကာရ + အဘာဝ]
ငါတကားဟု ထောင်လွှား မာန်မူခြင်း၏
မရှိခြင်း။ နေသောဟမသ္မိတိ အနိစ္စတော
သမနုပဿနာ အနိစ္စတော တေသု ဝိဇ္ဇေသု
အဟံကာရဘာဝတော။ မ၊ ဇီ၊ ၃။ ၄၂၀။

အဟံကာရပ္ပတ္တိ (တိ) [အဟံကာရ + ဥပ္ပတ္တိ]
ငါတကားဟု ထောင်လွှား မာန်မူခြင်း၏
ဖြစ်ခြင်း။ တန္တိ “အဟမသ္မိ”တိ အဟံကာ-
ရပ္ပတ္တိ။ သာ ဟိ စတုက္ခန္ဓနိရောဓေန အနု-
ပလဗ္ဗမာနသန္နိဿယာ။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၂။ ၁၁၂။

အဟံမာန (ပု) [အဟံ + မာန] ငါတကားဟု
ထောင်လွှား မာန်မူခြင်း။ အာဟိတော
အဟံမာနော ဣတိ အတ္တာ။ မ၊ ဇီ၊ ၃။
၁၄၅၊ ၂၂၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၂။ ၄၅၈။ အနု၊ ဇီ၊ ၁။
၁၉၉။

အဟာကာမ (ပု) [အဟာ + ကာမ] ယုတ်ညံ့သော
ကာမတရား။ အသကာမ-ကြည့်။

အဟဋ္ဌ (တိ) [န + ဟဋ္ဌ (=ဟံသ + တ)] မရှင်
ပျသော၊ မကြည်လင်သော။ ဣန္ဒြိယာနိ
အဟဋ္ဌာနိ၊ သာဝံ ဇာတံ မုခံ တဝ။ ဇော၊ ၂။
၂၂၆။ အဟဋ္ဌာနိတိ န ဝိပ္ပသန္နာနိ။ ဇော၊ ဌ။
၇။ ၃၂။

အဟဋ္ဌလောမ (တိ) [န + ဟဋ္ဌ + လောမ] ရှင်ပျ
သော အမွေးမရှိသော၊ ကြက်သီးမွေးညှင်း
ထခြင်းမရှိသော၊ သူ။ အဘိတာ တသိတာ
ပန .. အဟဋ္ဌလောမာ။ သံ၊ ဇီ၊ သင်၊ ၂။ ၂၆၃။
မ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၁၂။ အလောမဟဋ္ဌ-လည်း ကြည့်။

အဟာတ (တိ) [န + ဟတ။ န ဟညတိ ယံ
ပါသာဏာဒီဟိတိ အဟတံ၊ တန္တတော အစိရ-
မာဟရိတံ ဝတ္ထံ။ ဓာန် ဇီ၊ ၂။ ၂၉၃။] (၁) အစာ
မချေရသေးသော၊ မဖွပ်လျှော်ရသေးသော၊

မဝတ် - မသုံးဆောင် - သေးသော (အဝတ်၊ အဝတ်သစ်)။ (၂) မသတ် - မပယ် - အပ်သော။ (၁) အဟတေန အတ္တတံ ဟောတိ ကထိနံ။ ဝိ၊ ၃။ ၂၅၃။ ဝိ၊ ၅။ ၃၀၃။ အဟတေနာတိ အပရိသုတ္တေန။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၉၃။ အဟတေ (ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၈၈) တိ နဝေ။ ခိ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၉။ (- ဝိ၊ ၃။ ၄၀၃။ ခိ၊ ၂။ ၁၇၊ ၁၃၄။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၁၄။ မ၊ ၄။ ၄။ ၂၁၉။ ဝိ၊ ၁။ ၄။ ၂၈။ ဗုဒ္ဓဝိ၊ ၄။ ၆၂။ စူဠနိ၊ ၄။ ၁၂၀။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၇။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၆၄။) (၂) အဟတတ္ထ၊ အဟတရာဂ-တို့ ကြည့်

အဟတကပ္ပ (တိ) [အဟတ+ကပ္ပ] အဝတ်သစ်နှင့် တူသော၊ အသစ်နီးပါး - အသစ်လိုလို - ဖြစ်သော၊ တကြိမ်နှစ်ကြိမ်သာ လျော်ဖွပ်အပ်သော (အဝတ်)။ အဟတကပ္ပေန အတ္တတံ ဟောတိ ကထိနံ။ ဝိ၊ ၃။ ၂၅၃။ ဝိ၊ ၅။ ၃၀၃။ အဟတကပ္ပေနာတိ အဟတသဒိသေန ဧကဝါရံ ဝါ ခွံက္ခတ္တံ ဝါ ဓောတေန။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၉၃။ (- ဝိ၊ ၃။ ၄၀၃။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၄၀၉)

အဟတတ္ထ (န) [အဟတ+တ္ထ] မသတ်အပ် - မပယ်အပ် - သည်၏ အဖြစ်။ ကိလေသာရိနံ အဟတတ္တာ အနရဟန္တာယောဝ သမာနာတိ အတ္ထော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၂။

အဟတရာဂ (တိ) [န+ဟတ+ရာဂ] မသတ်အပ်သေး - မပယ်အပ်သေး - သော ရာဂရှိသော၊ သူ။ သာဝကာ ပန အဟတရာဂဒေါသမောဟာပိ သန္တိ။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၂၆၈။

အဟတဝတ္ထ (န) [အဟတ+ဝတ္ထ] အသစ်ဖြစ်သော အဝတ်။ အဟတဝတ္ထေဟိ ပရိက္ခိပိတ္တာ မဟာရဟံ ပလ္လက္ခံ အတ္ထရိတ္တာ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၅၃။ (- သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၈။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၂။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၀။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၄၀၆။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၁။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၇၃၊ ၁၄၅။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၃၅။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၃။)

အဟတဝတ္ထနိဝတ္ထ (တိ) [အဟတဝတ္ထ+နိဝတ္ထ] အသစ်ဖြစ်သော အဝတ်ကို - အဝတ်သစ်ကို - ဝတ်သော၊ သူ။ သဗ္ဗေ ဒါသကမ္မကရာဒယော အဟတဝတ္ထနိဝတ္တာ ဂန္ဓမာလာဒိပဋိမဏ္ဍိတာ ရာဇကုလေ သန္နိပတန္တိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၁။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၆၇။ (- အပ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၉။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၉။)

အဟတသာဇုက (ပု) [အဟတ+သာဇုက] အသစ်ဖြစ်သော - အစာ မချေရသေးသော - အဝတ် - ပုဆိုး။ တံ ယဿ နတ္ထိ၊ အဋ္ဌဟတ္ထံ ဝါ နဝဟတ္ထံ ဝါ အဟတသာဇုကံ နိဝတ္ထော၊ သော သိန္နပိလောတိကော နာမ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၅။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၅။ (- ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၄၀၆။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၇၊ ၄၇၈။)

အဟတသေတဝတ္ထနိဝတ္ထ (တိ) [အဟတ+သေတဝတ္ထ+နိဝတ္ထ] အသစ်ဖြစ်သော - အစာမချေရသေးသော - ပြူသော အဝတ်ကို ဝတ်သော၊ အဝတ်သစ်အပြုကို ဝတ်သော၊ သူ။ ပဉ္စသတာ ကဿကပုရိသာ သဗ္ဗေ အဟတသေတဝတ္ထနိဝတ္တာ မာလာလက်တာ ... ဟုတွာ ဂစ္ဆန္တိ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၄။

အဟတ္ထ (တိ) [န+ဟတ္ထ] လက်မရှိသော၊ သူ။ အဟတ္ထော ဝါ ဧကဟတ္ထော ဝါ အတိရဿဟတ္ထော ဝါ အတိဒိဿဟတ္ထော ဝါ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၁၁ - ၂။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၄၃။

အဟတ္ထပါသ (ပု) [န+ဟတ္ထပါသ] ဟတ္ထပါသ - နှစ်တောင့်ထွာ - အတွင်း မဟုတ်သော အရပ်။ အဟတ္ထပါသေ ကတံ ဟောတိ။ ဝိ၊ ၂။ ၁၁၁။ ဝိ၊ ၅။ ၃၂၅။ (ဝဇီရ။ ၃၃၉။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၁။)

အဟတ္ထပါသဂတ (တိ) [န+ဟတ္ထပါသ+ဂတ] ဟတ္ထပါသ် - နှစ်တောင့်ထွာ - အတွင်းသို့ မရောက်သော၊ ပုရိမဂါထာယ ၈ အဟတ္ထ-

ပါသကတံ သန္ဓာယ “ဒိဿာ” တိ ဝုတ္တံ။ သုတ္တနိ၊
ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၆။

အဟနန္တ (တိ) [န + ဟနန္တ] မညဉ်းဆဲ - မသတ် -
မနိပ်စက် - သော။ အဟနံ အဃာတယ -
(သံ၊ ၁။ ၁၁၇) နိ အဟနန္တေန အဃာတ -
ယန္တေန။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၆။ (-ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၄။)

အဟနိ (ကြိ) ဟနတိ (အပ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၈) ကြည့်။

အဟန္တ (ပု) [န + ဟန္တ (=ဟန + တု)] (က)
မညဉ်းဆဲ - မပုတ်ခတ် - တတ်သော သူ။
(ခ) မညဉ်းဆဲ - မသတ်ပြတ် - တတ်သော
သူ။ အဟန္တာရ (အဟနန္တ၊ ဣ) မဟန္တာရံ၊
ယော နရော ဟန္တမိစ္ဆတိ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၃၀။
အဟန္တာရန္တိ အပဟရန္တံ။ အဟန္တာရန္တိ
အမာရေန္တံ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၉။

အဟန္တာ (ကြိ၊ ဝိ) [န + ဟန္တာ] မသတ် -
မပုတ်ခတ် - မညဉ်းဆဲ - မူ၍။ န စာဟံ
အဘိဇာနာမိ အဟန္တာ ဓနမာဘတံ။ ဇာ၊
၁။ ၁၇၇။

အဟပရိစ္ဆေဒ (ပု) [အဟ + ပရိစ္ဆေဒ] နေ၏
အပိုင်းအခြား။ တာဝတိဟန္တိ ဧတ္ထ အဟ -
ပရိစ္ဆေဒေါ အဂ္ဂကဝသေန။ ကင်္ခါ၊ ၆။ ၅၈။

အဟရဏီယံ (တိ) [န + ဟရဏီယ] မဆောင်
လိုက် - မဆောင်အပ် - သော။ တုမ္မာကံ
ဝသနဂါမံ တုမ္မာကံယေဝ ပုန အဟရဏီယံ
ကတွာ ဒေမိ။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၅။ (-ဒိ၊ ၆။ ၂။
၂၇၃။)

အဟရိတ (တိ) [န + ဟရိတ] အပ္ပဟရိတနှင့်
အနက်တူ။ ၎င်း ကြည့်။

အဟရိတဝဏ္ဏ (တိ) [န + ဟရိတ + ဝဏ္ဏ] စိမ်း
သော အဆင်းမရှိသော။ ပါသကဇာတိ -
ပါသကဒဒ္ဓါ သေဝါလသေလေယျကာဒိနိ
အဟရိတဝဏ္ဏာနိ အပတ္တကာနိ ဒုက္ခဋ္ဌဝတ္ထု -
ကာနိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၃၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၈၀။

အဟရိတသည (တိ) [အဟရိတ + သညာ]
စိမ်းရှင်သော အပင်မရှိသောအရပ်ဟု အမှတ်
ရှိသော။ တသ္မိံ ပန အဟရိတသညာယ
ဆဋ္ဌေန္တိယာ။ ကင်္ခါ၊ ၃၁၇။

အဟရိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န + ဟရ + တွာ] မဆောင် -
မသယ်ဆောင် - မူ၍။ သော ဝဇကော ဝိယ
ဇီဝိတံ ဟရတိယေဝ၊ န အဟရိတွာ နိဝတ္တတိ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၂၄။

အဟသဓမ္မ (ပု) [န + ဟသ + ဓမ္မ] မြူးတူး -
ပျော်ပါး - ကစား - ခြင်း၊ သဘောမဟုတ်
သော ရေချိုးခြင်း (စသည်)၊ (ပျော်မြူးလို
သော သဘောမပါသော ရိုးရိုးရေချိုးခြင်း
စသည်)။ ဥဒကေ အဟသဓမ္မေ ဟသဓမ္မ -
သညိ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ။ ဝိ၊ ၂။ ၁၄၉။ ...
အဟသဓမ္မေ ဟသဓမ္မသညိနော ဝေမတိ -
ကဿ ဝါ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ ကင်္ခါ၊ ၂၄၉။

အဟသဓမ္မသညိ (တိ) [အဟသဓမ္မ + သညာ +
ဤ] မြူးတူး - ပျော်ပါး - ကစား - ခြင်း၊
သဘောမဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသော၊ သူ။ ဥဒ -
ကေ ဟသဓမ္မေ အဟသဓမ္မသညိ၊ အာပတ္တိ
ပါမိတ္တိယဿ။ ဝိ၊ ၂။ ၁၄၉။

အဟသန္တ (တိ) [န + ဟသန္တ] မရယ်ရှင်သော၊
သူ။ အဟသန္တာပိ ဝါစဿာဒဏဂေန ပုန -
ပျူနံ ဝဒတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၂၃။ (-ဝိမတိ၊ ၁။
၂၆၅။)

အဟဟ (န) [အဟိ + ဟ။ အဟဟ + အ။
အဟိ ဂတိမ္ပိ] (၁) အဟဟမည်သော အရေ
အတွက် သင်္ချာ၊ ၁ နောက် သည ၇၀-ရှိသော
သင်္ချာ (ကဉ္စည်း။ ၃၉၅။ ဓာန်၊ ၆။ ၄၇၅-အလို)။
၁၆ နောက် သည ၄၆-လုံး ရှိသော သင်္ချာ
(အဋ္ဌကထာအလို)။ (၂) အဟဟ-မည်
သောငရဲ။ (ယင်း အဟဟငရဲသည် သီးခြား
ဘုံငှာန ရှိသည်မဟုတ်၊ အဝိစိင်ရဲ၌ပင် အဟ-

ဟ-သင်္ချာ (၁၆-နောက် သည် ၄၆-လုံး) အရေအတွက်ရှိသော နှစ်ပေါင်း ကြာအောင် ခံရသည့် ငရဲတည်း။ (၁) ဒသ၊ သတ၊ သဟသ၊ အဟဟ၊ အဗဗ....။ အပါဠာ။ ၁၁၅။ (၂) ဝေမေကော အဟဟော နိရယော သေယျထာပိ ဘိက္ခု ဝိသတိ အဟဟာ နိရယာ။ သံ၊ ၁။ ၁၅၄။ သုတ္တနိ။ ၃၈။ နေတ္ထိ။ ၁၅၃။ (- သံ၊ ၁။ ၂၀။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၃။ သုတ္တနိ။ ၂။ ၁၉၇။ နေတ္ထိ။ ၂။ ၆၀။)

အဟဟ (ဗျ) [အဟ + ဟာ + အ] (၁) ပင်ပန်းခြင်း = ခေဒ။ (၂) အံ့ဩခြင်း = ဝိမ္မယ၊ အဗ္ဗုတ။ ခေဒေ တွဟဟ ဝိမ္မယေ။ ဓာန်။ ၁၂၀။ အဟဟ-သဒ္ဓေါ ခေဒေ ဝိမ္မယေ အဗ္ဗုတေ စ။ ဓာန်၊ ၁။ ၂၀။

အဟဟာ (ဗျ) ထိတ်လန့်ခြင်း = သံဝေဂ၊ (အော်! အလို!) အဟဟာ ဗာလလပနာ၊ ပရိဝဇ္ဇေတ ဂ္ဂေတော။ ဇာ၊ ၁။ ၁၈၀။ အဟဟာတိ သံဝေဂဝိပနံ ..“အဟော ဣမေ မမ ဂ္ဂပါ မမ သဒ္ဓါ”တိ လပနတော ဗာလလပနာ ကာမာ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၄၂။ (ဇာတ်ပါဠိ တော် နိဿ၊ ၂။ ၃၈-၅ အသုဘာ-ဟု ရှိ၏။ အဟဟ-နှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။)

အဟာနဘာဂိယ (တိ) [န + ဟာန + ဘာဂ + ဣယ] ယုတ်သော အဖို့မရှိသော။

အဟာနဘာဂိယတ္ထ (န) [အဟာနဘာဂိယ + ထ္ထ] ယုတ်သော အဖို့မရှိသည်၏ အပြစ်။ သုဘာဝိတန္တိ အဟာနဘာဂိယတ္တာ သုဠဘာဝိတံ။ စိ၊ ၁။ ၂၁၅။

အဟာနိ (ထိ) [န + ဟာနိ] မဆုတ်ယုတ်ခြင်း။ မမ ဘောဂါဝိနံ တိက္ကံ ဓမ္မာနံ အဟာနိယာ အဝိနာသယ အယျေန ဉာတန္တိ ဝိပေတိ။ ဥဒါန၊ ၁။ ၁၃၉။ (- အနု၊ ၂။ ၃။)

အဟာနိယ (တိ) [န + ဟာနိ + ဣယ] သတ္တဝါ တို့၏ အစီးအပွားကို မယုတ်စေတတ်သော။

ပုဗ္ဗေ သုစိန္တေန ကတေန ကမ္မနာ၊ အဟာနိယံ ပုဗ္ဗနိမိတ္တမဿတံ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၃၅။

အဟာနိဟေတုဘူတ (တိ) [အဟာနိ + ဟေတု + ဘူတ] မယုတ်လျော့ခြင်း၏ အကြောင်း ဖြစ်သော။ ဆန္ဒာဒီနံ အဟာနိဟေတုဘူတာယ အပရိက္ခယပဋိဘာနသာဓိကာယ သဗ္ဗညုတာယ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ စိ၊ ၁။ ၅၃။ မ၊ ၁။ ၂။ ၇။ မ၊ ၁။ ၃။ ၈။ အံ၊ ၁။ ၃။ ၆။

အဟာပန (န) [န + ဟာပန] မယုတ်လျော့စေခြင်း။ ခွါဝိသတိယာ သုတိဘောဒါနံ အဟာပနတော သုဠ မရေန္တိ သုမရေ....။ ဝိမာန၊ ၁။ ၂၇။

အဟာပယန္တ (တိ) [န + ဟာပယန္တ] မဆုတ်ယုတ်စေသော။ ကုလံ ဝံသံ အဟာပယံ။ အံ၊ ၂။ ၃၇။ အဘိ၊ က။ ၂၆။ ဓမ္မေ ဌိတော ကိဉ္စိ အဟာပယန္တော။ ဇာ၊ ၂။ ၄၄။

အဟာပိတဂ္ဂိ (တိ) [န + ဟာပိတ + အဂ္ဂိ] မထွန်းညှိအပ် - မပူဇော်အပ် - သောမီးရှိသော၊ မီးမထွန်းညှိသေးသော၊ သူ။ အဟာပိတဂ္ဂိသိ အသိဒ္ဓဘောဇနော။ ဇာ၊ ၂။ ၃၄။ ဇာ၊ ၁။ ၅။ ၂။

အဟာပေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [န + ဟာပေတွာ] မဆုတ်ယုတ်စေမှု၍။ ပုဋ္ဌော ခေါ ပန ပညာဘိနိတော အဟာပေတွာ....။ အံ၊ ၁။ ၃၈၉။ (- ဒီ၊ ၁။ ၉၃။ ဒီ၊ ၁။ ၁၅၀။ မ၊ ၁။ ၂။ ၁၄။ မ၊ ၁။ ၁၄။ သံ၊ ၁။ ၃၀၄။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၂၀၈။ ဓမ္မာ၊ ၁။ ၂။ ၃။ ဝိမာန၊ ၁။ ၁၀၂။ ဇာ၊ ၁။ ၁၅၂။ ဇာ၊ ၁။ ၁၃၅။ ဒီ၊ ၁။ ၁၃၄။ ၂။ ၃၈။ သီ၊ ၁။ ၁၃၈။ သီ၊ ၁။ ၁၃၈။ ၂။ ၂။ မ၊ ၁။ ၁၅၁။ မ၊ ၁။ ၁၉၃။ ၂။ ၂။ အံ၊ ၁။ ၁၅၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၇။)

အဟာပေန္တ (တိ) [န + ဟာပေန္တ] မဆုတ်ယုတ်စေသော။ ဝုတ္တံ အဟာပေန္တန၊ အဝုတ္တံ

အကာသေန္တေန၊ ဝိ၊၅။၂၈။ (-ဝိ၊၄။၄။
၇၃၊၂၀၇။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၂၊၃၃၀။ ပေတ၊၄။
၂၆၅။ မ၊၄။၂။၃၂။)

အဟာယထ (ကြိ) ဟာယထိ (ဘေ၊၁။၁၁၃။
မ၊၄။၁။၃၀၉။ ဘေ၊၄။၃။၁၁၇။)-ကြည့်။

အဟာယိ (ကြိ) (ဒိ၊၃။၇၂။ ဒိ၊၄။၃။၅၂။)-
ကြည့်။

အဟာရိယ (တိ) [န+ဟာရိယ] (က) မဆောင်
ယူနိုင်သော။ (ခ) မပယ်-မပယ်ရှား နိုင်
သော။ (က) ကိသု ဘောရေဟျ'ဟာရိယံ။
သံ၊၁။၃၄။ (ခ) အောက်ပုဒ် ငြည့်။

အဟာရိယရမေတ္တိက (တိ) [အဟာရိယ +
ရမ+မတ္တိက] ပယ်နိုင်ခဲ့သော ဇရာ-စသော
မြူတည်းဟူသော ခွံညှပ်ခဲ့သော။ အဟာ-
ရိယရမေတ္တိက(ထေရ၊၃။၂၄)တိ အ ဘုရားတို့
အသက္ကဏေယျော ဇရာဒိရဇော မတ္တိကာ-
ကဒ္ဒမော တေဏှာတိ အဟာရိယရမေတ္တိ-
ကော၊ ရဟဒေါ။ ထေရ၊၄။၂။၂၈။

အဟာရိယရမန္တိက (တိ) [အ+ဟာရိယ+ရမ-
+အန္တိက] အနီး၌တည်သော ပယ်နိုင်ခဲ့
သော ဇရာ-စသော မြူရိသော။ “အဟာရိ-
ယရမန္တိက”တိ ဝါ ပါဠော၊ အန္တိကေ
ဌိတဇရာဒိသု ခုန္တိဟရကိယဇရာဒိရဇေတိ
အတ္ထော။ ထေရ၊၄။၂။၂၈။

အဟာရေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [န+ဟာရေတွာ] မဝယ်
ရှားမ၍။ သောဇ္ဈမံ အကုသလဝိတက္ကံ အာ-
သာရိကံ အဟာရေတွာ ဝိတက္ကဝသိကော
ဟုတွာ။ မဋ္ဌ၊၂။၁၆၄။

အဟာလိဒ္ဒ (တိ) [န+ဟာလိဒ္ဒ] နန္ဒင်းရည်
ဖြင့် ဆိုးအပ်သကဲ့သို့ မဟုတ်သော၊ နန္ဒင်း-
ဖြင့် ဆိုးအပ်သကဲ့သို့ လျင်မြန်စွာမပြယ်ပဲ
မြဲမြံနိုင်ခဲ့သော။ ယဿ စိတ္တံ အဟာလိဒ္ဒ၊
သဒ္ဓါ စ အဝိရာဂိနိ။ ဇာ၊၁။၁၀၆။ ယဿ
ပုဂ္ဂလဿ စိတ္တံ အဟာလိဒ္ဒ ဟလိဒ္ဒရာဂေါ

ဝိယ ခိပ္ပံန ဝိရုဇတိ၊ ထိရမေဝ ဟောတိ။
ဘေ၊၄။၃။၈၁။

အဟာသ (ပု) [န+ဟာသ] မရွှင်ခြင်း၊ မပေါ်
လွင်စေခြင်း။ အဟာသော အတ္တလာဒဘသု။
ဘေ၊၁။၁၈၂။ အဟာသော အတ္တလာဘေသု-
တိ မဟန္တေ ဣဿရိယေ ဥပ္ပန္နေ အပ္ပမာဒ-
ဝသေန အဟာသော အနုပ္ပိလာဝိတတ္တံ တ-
တိယံ သာဓု။ ဘေ၊၄။၃။၄၄၂။

အဟာသိ (ကြိ) ဟရတိ (ဝိ၊၃။၄၉၆။ ဒိ၊၃။
၇၄။ ဘေ၊၁။၁၈၈)-ကြည့်။

အဟိ' (ကြိ) အတ္တိ'-ကြည့်။

အဟိ' (ပု) [အံဟ+ဣ။ အံဟတိ ဂစ္ဆတိတိ
အဟိ။ ဣဒါဒိ။ အဟိ+ဣ။ အဟိ ဂမနေ၊
ဣ။ ဇာနိ၊၄။၆၅၃။ အဟိတိ နိပ္ပါဒေါပိ သမာ-
နော အဟတိ ဂစ္ဆတိ ဂန္တု သက္ကောတိတိ
အဟိ။ နိတိ၊၁။၁၉၆။] ငြေ့။ အညတဇရာ
ဘိက္ခု အဟိနာ ဒဋ္ဌော ဟောဟိ။ ဝိ၊၃။
၂၉၈။ ပုရိသော အဟိ' ကရဏာ ဥဒ္ဓရေ-
ယု။ ဝိ၊၁။၇၃၊၁၉၉။ မ၊၂။၂၀၉။ သပ္ပေါ
ဝုစ္စတိ အဟိ။ မဟာနိ၊၆။ (- မ၊၁။၁၃။
အံ၊၁။၁၂၄။ အံ၊၂။၃၂၂။ ထေရ၊၃။၆၄။
မိလိန္ဒ၊၁၅၃။ ဝိ၊၄။၂။ ၁၅၁။ ဒီ၊၄။၁။၁၉၈။
ဒီ၊၄။၃။၁၂၈။ အံ၊၄။၂။၉၄။ အဘိ၊၄။၁။
၃၅၁။ ဓမ္မေ၊၄။၂။၃၃။ ဇာ၊၄။၄။၃၂၆။)

အဟိ'သက (တိ) [န+ဟိ'သက] (၁) မ
ညှဉ်းဆဲ-မနှိပ်စက်-တတ်သောသူ။ (၂)
အဟိ'သကမည်သောသူ။ (၃) အဟိ'သက
မည်သောပုဂ္ဂိုလ်။ (၁) အဟိ'သကာ အတိ-
တံသေ၊ ဆ သတ္တာဇရာ ယသဏိနော။ အံ၊
၂။၃၂၇။ အဟိ'သကာ အတိတံသေတိ ဇေတ
ဆ သတ္တာဇရာ အတိတံသေ အဟိ'သကာ
အဟေသု။ အံ၊၄။၃။၁၂၂။ (- ဇာ၊၁။၃၃၄။
ဓမ္မေ၊၄။၂။၂၄၅။ သတ္တနိ၊၄။၂။၁၅၀။ ဇာ၊၄။
၄။၄၅၀။) (၂) အဟိ'သကဟူသော အမည်

သည် အင်္ဂုလိမာလ၏ ငယ်နာမည်ဖြစ်သည်။ သူသည် ကောသလမင်း၏ပုရောဟိတ် အဂ္ဂဓမ္မသော ပုဏ္ဏား၏သားဖြစ်သည်။ ၎င်းမွေးဖွားသောနေ့၌ ကောသလမင်း၏ အိပ်ရာညောင်းစောင်း၌ထားသော မင်္ဂလာလက်နက်နှင့်တကွ သာဝတ္ထိတမြို့လုံးရှိ လက်နက်များ အရောင်တောက်ပကြလေသည်။ ထိုအခြင်းအရာကို တွေ့မြင်ရသော ကောသလမင်းသည် ထိတ်လန့်၍ မအိပ်စက်နိုင် ဖြစ်လေသည်။ ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားသည် ထိုသို့ဖြစ်ပျက်သည့်အချိန်အခါ နက္ခတ်ကို ဆင်ခြင်ကြည့်ရှုရာ သူ့ခိုးနက္ခတ်နှင့် ယှဉ်နေကြောင်း သိလေသည်။ နံနက်မိုးသောက် အလင်းရောက်၍ ကောသလမင်းထံ အခစားဝင်ရောက်လေသော် မင်းကြီးက ဖြစ်ရပ် အကျိုးအကြောင်းကို မေးသောအခါ စိုးရိမ်တော်မမူပါနှင့် မင်းကြီး၊ ကျွန်တော်မျိုးအိမ်၌ ဖွားမြင်သော သူငယ်၏ အာနုဘော်ကြောင့် ဖြစ်ရပါသည်။ ထိုသူငယ်သည် ခိုးသူဖြစ်မည့် နိမိတ်ပြခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုသူငယ်သည် အဖွဲ့အစည်း၏ အကြီးအကဲမျိုးဖြင့် မဟုတ်ပဲ တဦးတယောက်တည်းအနေဖြင့် ခိုးဆိုးမည့်သူ ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု လျှောက်တင်လေသည်။ ယင်းသို့ တဦးတယောက်တည်း အနေဖြင့် ခိုးဆိုးမည့်သူဖြစ်လျှင် သတ်ပစ်ရန်မလို၊ စောင့်ရှောက်မွေးမြူပါဟု မင်းကြီးက မိန့်ဆိုလေသည်။ ထိုသူကို နာမည်မည့်သေးအခါ၌ မင်း၏ စိတ်နှလုံးကို ပင်ပန်းညှဉ်းဆဲ၍ မွေးဖွားခဲ့သောကြောင့် ဟိံသက-ဟု ဦးစွာ မှည့်ခေါ်လေသည်။ နောက်အခါမှ ပြောင်းပြန်ပြု၍ အဟိံသကဟု ခေါ်ဝေါ်ကြလေသည်။ အဟိံသကသည် အရွယ်ရောက်သောအခါ၌ ဆင်ပြောင်ခန့်စစ်စီးအားကို ဆောင်နိုင်လေသည်။ နောင်အခါ၌ ပြည်သူပြည်သားတို့ကို သတ်ဖြတ်၍ လက်ညှိုးများကို ဖြတ်ယူပြီး ပန်းကုံးသဖွယ် ပြုလုပ်၍ ပုခုံး၌ဆွဲထားသောကြောင့် အင်္ဂုလိမာလ-ဟု

အမည်တွင်လေသည်။ အဟိံသကောတိ မေနာမံ၊ ဟိံသကဿ ပုရေ သတော။ မ၊ ၂။ ၃၀၈။ ထေရ၊ ၃၃၅။ (- မဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၆-၇။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၄-၆။) (၃) အဟိံသကဘာရဒွါဇ-ကြည့်။

အဟိံသကပဉ္စ (ပ) [အဟိံသက + ပဉ္စ] အဟိံသက-ပြဿနာ။ အဟိံသကဘာရဒွါဇ-ကြည့်။

အဟိံသကဘာရဒွါဇ (ပ) [အဟိံသက + ဘာရဒွါဇ] အဟိံသက ပြဿနာကို မေးသောကြောင့် အဟိံသက-အမည်ရသော ဘာရဒွါဇပုဏ္ဏား။ အမည်အားဖြင့် အဟိံသက၊ အနွယ်အားဖြင့် ဘာရဒွါဇ အမည်ရ၍ အဟိံသက ဘာရဒွါဇ-ဟု တွင်သော ပုဏ္ဏား။ အထခေါ် အဟိံသကဘာရဒွါဇော ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ တေနပသကံမိ။ သံ၊ ၁။ ၁၆၆။ အဟိံသကဘာရဒွါဇောတိ ဘာရဒွါဇော-ယေဝ၊ အဟိံသကပဉ္စ ပန ပုစ္ဆိ၊ တေန-ဿေတံ သင်္ဂီတိကာရေဟိ နာမံ ဂဟိတံ၊ နာမေန ဝါ သေ အဟိံသကော၊ ဂေါတ္တေန ဘာရဒွါဇော။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၁။

အဟိံသကသုတ္တ (န) [အဟိံသက + သုတ္တ] အဟိံသကသုတ်။ သဂါထာဂ္ဂေသယုတ္တပါဠိ၊ ၇-သံယုတ်၊ ၁-ဝဂ်၊ ၅-သုတ်။ သံ၊ ၁။ ၁၆၆။

အဟိံသန (န) [န + ဟိံသန] မညှဉ်းဆဲ-မနှိပ်စက်-ခြင်း။ ဧကနစိ ပါဒါဒိနာ အဟိံသန-တော အဓိသိကာယော။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၅၀။ (-စရိယာ၊ ၄။ ၂၃၀။ ဝိသုဒ္ဓါ၊ ၁။ ၃၇။) အဟိံသာ-လည်း ကြည့်။

အဟိံသန္တ (တိ) [န + ဟိံသန္တ] မညှဉ်းဆဲ-မနှိပ်စက်-သောသူ။ အဟိံသံ သဗ္ဗပါဏိနံ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၂၀။ အဟိံသံ သဗ္ဗပါဏိနန္တိ အဟိံပန သဗ္ဗသတ္တေ အဟိံသန္တော ဘုဉ္ဇာမိတိ ဝဒတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၇၂။ (- ထေရ၊ ၃၂၄။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၇။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၃၅၆။)

အဟိံသယန္တ (တိ) [န+ဟိံသယန္တ] မညှဉ်းဆဲ-မနိပ်စက်-သောသူ။ အညံအဟိံသယံ လောကေ။ အပိ ရဇဇေန တံ ဝရံ။ ဇာဝ။ ၉၈၊ ၁၉၃။ အဟိံသယန္တိ အဝိဟေဋ္ဌေန္တော။ ဇာဝ။ ၉၊ ၃၁။ (-၎င်း-၄၉၀။)

အဟိံသာ (ထိ) [န+ဟိံသာ] မညှဉ်းဆဲ-မနိပ်စက်-ခြင်း၊ သနားခြင်း၊ ကရုဏာ။ ခါနေ အဟိံသာယ အသာဟသေ ရတော။ ဒီ၊ ၃။ ၁၂၀။ အဟိံသာယာတိ အဝိဟိံသာယ။ ဒီ၊ ၉၊ ၃၊ ၁၀၅။ အဝိဟိံသာယာတိ ကရုဏာယာတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ၉၊ ၃၊ ၁၀၆။ အဟိံသာ သံယမော ဒမော။ အံ၊ ၁၊ ၁၅၀။ ဓမ္မေ၊ ၅။ ၁။ ဇာဝ။ ၄၁။ အဟိံသာတိ ကရုဏာ ဝေဝ ကရုဏာယုဗ္ဗဘာဂေါ စ။ အံ၊ ၉၊ ၂။ ၁၃၆။ အဟိံသာတိ အဟိံသနဘာဝေါ။ ဓမ္မ၊ ၉၊ ၂။ ၂၄၅။ အဟိံသာတိ ပရေသံ အဝိဟေသာ အဝိဟေဋ္ဌနာ။ ဇာဝ။ ၉၊ ၂။ ၅၀။ (-သံ၊ ၁။ ၂။ ၁၀။ ဓမ္မ၊ ၅၊ ၂၊ ၅၆။ ဇာဝ။ ၂၂၀။ သံ၊ ၉၊ ၁။ ၂၇၉။ ဓမ္မ၊ ၉၊ ၂။ ၂၅၁၊ ၂၄၇။ ဇာဝ။ ၉၊ ၄။ ၇၂။)

အဟိံသာပန (န) [န+ဟိံသာပန] မညှဉ်းဆဲ-မနိပ်စက်-ဝေခြင်း။ တထာ မဟာကာရုဏိကတာယ ပရေသံ အဟိံသာပနံ။ အံ၊ ၉၊ ၁။ ၄၁။

အဟိံသာရတိ (တိ) [အဟိံသာ+ရတိ။ ထိန္တ အဟိံသာရတိနိ] သူတပါးတို့ကို မညှဉ်းဆဲခြင်း - ကရုဏာ - တည်းဟူသော မွေ့လျော်ခြင်းရှိသောသူ။ သဟံ အဟိံသာရတိနိ၊ ကာမသာ (ကာမသော၊ သိ) ဓမ္မစာရိနိ။ ဇာဝ။ ၂၊ ၉။ အဟိံသာရတိနိတိ အဟိံသာသင်္ခါတာယ ရတိယာ သမန္နာဂတာ။ ဇာဝ။ ၉၊ ၄။ ၃၂။

အဟိကဉ္စက (ပု) [အဟိ+ကဉ္စက] မြွေအရေလဲ။ အဟိကဉ္စကော ဟိ အဟိနာ သဒိသောဝ

ဟောတိ။ ဒီ၊ ၉၊ ၁။ ၁၉၈။ မ၊ ၉၊ ၃။ ၁၀၁။ (-သိ၊ ၉၊ ၁။ ၂။ ၁၅၀။)

အဟိကုဏပ (န) [အဟိ+ကုဏပ] မြွေအကောင်ပုပ်၊ မြွေသေကောင်ပုပ်။ တမေနံ သာမိကာ အဟိကုဏပံ ဝါ။ ရစယိတော။ မ၊ ၁။ ၃၆။ အဟိဿ ကုဏပံ အဟိကုဏပံ။ မ၊ ၉၊ ၁။ ၁၅၄။ (-ဝိ၊ ၁။ ၈၆။ မ၊ ၁။ ၁၆၈။ အံ၊ ၃။ ၁၀၃။ မ၊ ၉၊ ၁။ ၃၉၄။ ဓမ္မ၊ ၉၊ ၁။ ၃၉၁။ ဇာဝ။ ၉၊ ၇။ ၅၈။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၇၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၃၇။)

အဟိကုလ (န) [အဟိ+ကုလ] မြွေမျိုး။ အဟိကုလေဟိ သဟ သဗ္ဗသတ္တေသု ဩဓိသော မေတ္တာပရဏာသနံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၂၉။

အဟိကောဏ္ဍိက (ပု) [အဟိ + ကောဏ္ဍိက] အဟိတုဏ္ဍိကနှင့် အနက်တူ။ ၎င်း-ကြည့်။

အဟိဂုဏ္ဍိက (ပု) [အဟိ + ဂုဏ္ဍိက] အဟိတုဏ္ဍိကနှင့် အနက်တူ ၎င်း-ကြည့်။

အဟိစ္ဆတ္တ (ပု) [အဟိ+ဆတ္တ] (၁) မှီ။ (၂) အဟိဆတ္တမည်သောနဂါးမင်း။ (၁) အဟိစ္ဆတ္တာဒိနိ ဝါ ဥဋ္ဌိတာနိ အဏ္ဏကာနိတိ ဝေန္တိ။ အံ၊ ၉၊ ၂။ ၆၁။ (၂) တံ (မဟာဝါလုကရာသိ) အဟိစ္ဆတ္တော နာမ နာဂရာဇာ ပဋိဂ္ဂဟေသိ။ ဓမ္မ၊ ၉၊ ၂။ ၁၅၇။

အဟိစ္ဆတ္တက (ပု၊ န) [အဟိစ္ဆတ္တ + က] မှီ။ သေယျထာပိ နာမ အဟိစ္ဆတ္တကော၊ ဝေမေဝ ပါဘုရဟောသိ။ ဒီ၊ ၃။ ၇၁။ (-ဝိ၊ ၉၊ ၃။ ၃၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၈၀။ ဥဒါန၊ ၉။ ၃၆၁။ ဇာဝ။ ၉။ ၈၆။ ဒီ၊ ၉၊ ၃။ ၁၇၉။ မူလ၊ ၉၊ ၁။ ၁၀၅။ သံ၊ ၉၊ ၂။ ၁၄။)

အဟိစ္ဆတ္တကသဏ္ဌာန (န) [အဟိစ္ဆတ္တက + သဏ္ဌာန] (၁) မှီသဏ္ဌာန်။ (တိ) (၂) မှီသဏ္ဌာန်ရှိသော။ (၁) ဒဏ္ဍဗုဒ္ဓေ ပန အဟိစ္ဆတ္တကသဏ္ဌာနံ ဝဋ္ဋတိ။ ဝိ၊ ၉၊ ၁။ ၂၇။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၅။ (တိ) (၂) ဝိတာနသဏ္ဌာနောတိ အဟိစ္ဆတ္တကသဏ္ဌာနော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၄၆။

အဟိစ္ဆတ္တကပိဏ္ဏ (ပိဏ္ဏိက)ဝဏ္ဏ (တိ) [အဟိ-
စ္ဆတ္တက+ပိဏ္ဏ (ပိဏ္ဏိက) +ဝဏ္ဏ] မှီအစိုဉ်အခဲ
အဆင်းရှိသော။ တံ ဝဏ္ဏတော သေတံ အဟိ-
စ္ဆတ္တကပိဏ္ဏိက(ပိဏ္ဏ)ဝဏ္ဏံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၅။

အဟိစ္ဆတ္တကမကုဋ္ဌ (န) [အဟိစ္ဆတ္တက+မကုဋ္ဌ]
မှီငုံ။ ကုဋ္ဌါလေန အာဟတဟတဋ္ဌာနေ အဟိ-
စ္ဆတ္တကမကုဋ္ဌာနိ ဝိယ ကုဋ္ဌိယော ဥဋ္ဌဟိံ သ။
အံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၈ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၃။ ၁။ ၂၈။)

အဟိစ္ဆတ္တကဝဏ္ဏ (တိ) [အဟိစ္ဆတ္တက+ဝဏ္ဏ]
မှီအဆင်းရှိသော။ မတနံ ကပဏမနုဿာနံ
အဟိစ္ဆတ္တကဝဏ္ဏေဟိ အဋ္ဌိဟိ တတြ တတြ
ပရိကိဏ္ဏာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၃။

အဟိဇာတိကတ္တ (န) [အဟိ + ဇာတိက+တ္တ]
မြေဇာတ်ရှိသည်၏အဖြစ်။ ဧဝံ မဟာနဘာ-
ဝေါပိ ပန သော အဟိဇာတိကတ္တာ မမ
ဇီတရံ အရဒဟာ န ဟောတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၇။ ၈။

အဟိတ (ပု၊န) [န+ဟိတ] (ပု) (ခ) ရန်သူ။
(န) (၂) (က) အကျိုးမဲ့၊ စီးပွားမဲ့၊ အကျိုး
စီးပွား မရှိခြင်း။ (ခ) စိတ်ဆင်းရဲခြင်း။ (တိ)
(၃) (က) အကျိုးစီးပွား မရှိသော။ (ခ)
ဆင်းရဲသော။ (ဂ) မလျှောက်ပတ်သော။
(ပု) (ခ) ပဋိပက္ခာ' ဟိတာပရော။ ဇာနံ။
၃၄၄။ တထေဝ တံ ဟိတာဟိတေ၊ သမံ
မေတ္တာယ ဘာဝယ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၁၈။ ဟိတာဟိ-
တေတိ ဟိတေ စ အဟိတေ စ မိတ္တေ စ အ-
မိတ္တေ စာတိ အတ္တော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၁၇။ (-
ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၅။) (န)(၂)(က)
တေသံ တံ အဿ ဝိသရတ္တံ အဟိတာယ
ဒုက္ခာယ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၄၅။ ဣန္ဒြိယာနိ မနုဿာနံ
ဟိတာယ အဟိတာယ စ။ ထေရ၊ ၃၃၂။ အ-
ဟိတာယာတိ အနတ္တာယ။ ထေရ၊ ၃၂၂။
(-ဝိ၊ ၂။ ၁၇၇။ ဝိ၊ ၄။ ၇၀၊ ၂၁၂။ ဝိ၊ ၅။ ၁၆၆။
ဒီ၊ ၃။ ၂၀၄။ မ၊ ၁။ ၁၈၆။ မ၊ ၃။ ၃၃။ သံ၊ ၁။

၄၂၆။ အံ၊ ၁။ ၁၉၀။ အံ၊ ၂။ ၂၉၄။ ဝိ၊ ၄။ ၄။
၂၁၀။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၆။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၂၁၇။ မ၊ ၄။ ၄။
၂၄။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၇။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၀၇။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။
၃၉၊ ၂၅၈။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၆။ ၂၉၄။ ထေရ၊ ၄။
၂။ ၂၇၅။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၉၃။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၉။
သီ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၂၇၂၊ ၄၀၅။ မ၊ ၄။ ၃။ ၃၅။ သံ၊
၄။ ၂။ ၄၀။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၆၇။) (ခ) တယော
ခေါ် မဟာရာဇ။ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ
အဖာသုဝိဟာရာယ။ မဟာနိ ၁၂။ အဟိ-
တာယာတိ စေတသိကဒုက္ခတ္တာယ။ မဟာနိ၊
၄။ ၅၈။ (တိ)(၃)(က) ဟိတာဟိတ (ဇာ၊ ၂။
၁၄၂)နို့ ဣဒံ မေ ကမ္ပံ ဟိတံ၊ ဣဒံ အဟိတံ
.. န ဇာနာသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၅။ ၅၃၆။ ဣမေ ဓမ္မာ
ဟိတာ၊ ဣမေ ဓမ္မာ အဟိတာ။ မိလိန္ဒ၊ ၃၇။
(-သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၅၈။ အပ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၉။ မ၊ ၄။
၃။ ၄။) (ခ) ဗဟု ဟိ ဖဿာ အဟိတာ
ဟိတာ စ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၇၂။ ဇာ၊ ၂။ ၁၆၀။
အဟိတာ ဟိတာ စာတိ ဒုက္ခပဿာ စ သုခ-
ဖဿာ စ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၇၀။ (- အံ၊ ၄။ ၁။
၁၀၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၆။ ၅၃။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၆။) (ဂ)
အဟိတံ မယု ငိပ္ပလိ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၀၆။ အဟိ-
တနို့ ယံ... တေ မယု အဟိတံ အသပ္ပိ-
ယနို့။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၉။ အသပ္ပိယ-လည်း
ကြည့်။

အဟိတက (တိ) [အဟိတ+က] အကျိုးစီးပွား
-မဲ့-မရှိ-သော၊ အဟိတကော မေဝါတော
ဝါတိ။ ထေရီ၊ ၄။ ၃၁။

အဟိတကမ္မ (န) [အဟိတ+ကမ္မ] အကျိုးစီး
ပွားမရှိသော-အမှု-လုပ်ငန်း။ အာနန္ဒ အတ္တ-
နော အဟိတကမ္မံ နာမ သုကရံ၊ ဟိတကမ္မ-
မေဝ ဒုက္ကရံ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၉၉။

အဟိတကရ (တိ) [အဟိတ+ကရ+အ] အ
ကျိုးစီးပွား - မရှိ-မဲ့-သည်ကို ပြုတတ်သော။
အတ္တနော ပရဿ စ အဟိတကရော။ သီ၊ ၄။
သစ်၊ ၂။ ၁၃၂။

အဟိတကာမ (တိ) [န+ဟိတ+ကာမ] အကျိုးစီးပွား-မဲ့-မရှိ - ခြင်းကို အလိုရှိသော။ အကျိုးစီးပွားကို အလိုမရှိသော။ သူ။ ယာနိ ဝါ ပန တာနိ ကုလ္လာနိ အဿဒ္ဓါနိ... အဟိတကာမာနိ။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၂၆။ မဟာနိ၊ ၃၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၇။ အဟိတကာမာနိတိ အဟိတမေဝ ဣစ္ဆန္တိ၊ ဟိတံ န ဣစ္ဆန္တိ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၂၆။ မဟာနိ၊ ၄။ ၄၀၁။ (-ဒိ၊ ၂။ ၂၄၅။ သံ၊ ၂။ ၉၂။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၁၀၅။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၃။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၄၃။)

အဟိတကာရက (တိ) [အဟိတ + ကာရက။ ထိ-၌ အဟိတကာရိကာ] အကျိုးစီးပွား-မဲ့-မရှိခြင်း-ကို ပြုတတ်သော။ အနတ္တကာရိကာ (သိ၊ ဇူ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၃၂) ကြည့်။

အဟိတဇ္ဈာသယ (တိ) [အဟိတ + အဇ္ဈာသယ] အကျိုးစီးပွား-မဲ့-မရှိခြင်း-ကို အလိုရှိသော။ သူ။ တဿ အမိတ္တာ ဝါ အဟိတဇ္ဈာသယေန မိတ္တာ ဝါ ဟိတဇ္ဈာသယေန ရန္တံ ဂဝေသန္တာန ပဿန္တိ၊ ထေရ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၇။ (-ဇာ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၃၇။)

အဟိတဒုက္ခ (န) [အဟိတ + ဒုက္ခ] အကျိုးစီးပွားမရှိခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်း။ အဟိတဒုက္ခဿ စ အာဝဟနတော...။ သိ၊ ဇူ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၀၄။

အဟိတဒုက္ခာဝဟ (ပု) [အဟိတဒုက္ခ + အာဝဟ] (၁) အကျိုးစီးပွား မရှိခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်းကို ရွက်ဆောင်ခြင်း။ (တိ) (၂) အကျိုးစီးပွားမရှိခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်းကို ဆောင်တတ်သော။ (၁) ဘေသံ ယထာဝုတ္တမ္မာနံ အဟိတဒုက္ခာဝဟဘာဝေန သန္နိဋ္ဌာနဇနန္တံ။ ဥဒါန၊ ဌ၊ ၈။ ဒိ၊ ဇူ၊ ၁။ ၃၆။ သိ၊ ဇူ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၄၃။ မ၊ ဇူ၊ ၁။ ၂၅။ သိ၊ ဇူ၊ ၁။ ၂၂။ (တိ) (၂) တဒဂ္ဂေန တေသု မိစ္ဆာပဋိပတ္တိ အဟိတဒုက္ခာဝဟာတိ အာဟ “တေသုပ။ နိဗ္ဗတ္တန္တိ” တိ။ ဒိ၊ ဇူ၊ ၁။ ၁၉၉။ (-မ၊ ဇူ၊ ၁။ ၁၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇူ၊ ၁။ ၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၇၁။)

အဘိဓာန် ၃-၇၃-ပ-မ-မ-သ-စ

အဟိတနိဝတ္တန (န) [အဟိတ + နိဝတ္တန] အကျိုးစီးပွားမဲ့ကို - နှစ်စေ-တားမြစ်-ခြင်း။ အဇ္ဇပဋ္ဌာယ အဟိတနိဝတ္တနေန ဟိတသံဝဇ္ဇနေန။ ဝိမာန၊ ဌ၊ ၂။ ၁၄။

အဟိတနိဝါရက (န) [အဟိတ + နိဝါရက] အကျိုးစီးပွား-မဲ့-မရှိခြင်း-ကို တားမြစ်ခြင်း။ အဟိတနိဝါရကံ ဟိတေ နိယောဇနံ ဗျသနေ ပရိဝဇ္ဇနံ။ မ၊ ဇူ၊ ၁။ ၁၃၇။

အဟိတနိသေခန (န) [အဟိတ + နိသေခန] အကျိုးစီးပွား-မဲ့-မရှိသည်-ကို တားမြစ်ခြင်း။ အဟိတနိသေခနဟိတနိယောဇနဗျသနပရိစ္စဇနလက္ခဏော မိတ္တဘာဝေါ ယေသု အတ္တိ။ သိ၊ ဇူ၊ ၂။ ၄၇၁။

အဟိတဖဿ (ပု) [အဟိတ + ဖဿ] အကျိုးမရှိသော-ဆင်းရဲသော-အတူ-အထိ။ တေသု ဖဿေသု အဟိတဖဿေန ဖဋ္ဌာ သတ္တာ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၆။ ၅၃။

အဟိတဝိညာဏ (န) [အဟိတ + ဝိညာဏ] အကျိုးစီးပွား-မဲ့-မရှိသည်-ကို သိခြင်း။ အဟိတဝိညာဏတောပိ သတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ မိလိန္ဒ၊ ၈၄။

အဟိတာဂမ (ပု) [အဟိတ + အာဂမ] အကျိုးစီးပွားမဲ့ဖြစ်လာခြင်း၊ မိစ္ဆတိ တာယတိ စာတိ မိတ္တော၊ ဟိတဇ္ဈာသယတာယ သိနိယုတိ အဟိတာဂမတော ရက္ခတိ စာတိ အတ္တော။ ခုဒ္ဒက၊ ဌ၊ ၂။ ၂။

အဟိတာဓာန (န) [အဟိတ + အာဓာန] အကျိုးစီးပွားမဲ့ကို - ချတား-ပြုစီရင်-ခြင်း။ ဒေါသဿ အဟိတာဓာနဝသေန ဆဉ္စနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇူ၊ ၁။ ၁၂၂။

အဟိတာနုကမ္မိ (တိ) [အဟိတ + အနုကမ္မိ။ န + ဟိတာနုကမ္မိ။ ထိ-၌ အဟိတာနုကမ္မိနိ] အကျိုးစီးပွားမဲ့ကို အလိုရှိသော။ သူ။ အကျိုးစီးပွားကို အလိုမရှိသော။ အဟိတာနုကမ္မိ မံ ဝဒေ-

ယျ နော ဟိတာနုကမ္ပိ။ အံ၊ ၁။ ၇၇။ အဟိ-
တာနုကမ္ပိတိ အဟိတံ ဣစ္ဆမာနော။ အံ၊ ၄။
၂။ ၅၂။ ပဒုဋ္ဌစိတ္တာ အဟိတာနုကမ္ပိနိ၊ အ-
ညေသု ရတ္တာ အတိမညတေ ပတိ။ အံ၊ ၂။
၄၆၇။ အဟိတာနုကမ္ပိနိတိ န ဟိတာနုကမ္ပိနိ။
အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၇။ (- ဇာ၊ ၁။ ၂။ ၂။ ၁၃။)

အဟိတာပနယန (န) [အဟိတ+အပနယန]
အကျိုးစီးပွားမဲ့ကို ပယ်ခြင်း။ တေ ဟိ သဗ္ဗ-
သတ္တာနံ ဟိတေသနေန အဟိတာပနယနေန
....နိဗ္ဗောသစိတ္တာ ဝိဟရန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၈၄။

အဟိတာပနယနကာမတာ (တိ) [အဟိတာပန-
ယန+ကာမ+တာ] အကျိုးစီးပွားမဲ့ကို ပယ်
ခြင်းငှါ အလိုရှိသည်၏အဖြစ်။ သဗ္ဗေပိ ဝါ
သတ္တေ ဟိတေသိတာယ အဟိတာပနယန-
ကာမတာယ စ အနုဒ္ဓယမာနာ။ ဝိမာန၊ ၄။
၅၁။

အဟိတာဟေ (တိ) [အဟိတ+အာဟေ] အ
ကျိုးစီးပွားမဲ့ကို ဆောင်တတ်သော။ ယော
ဟိ အတ္တနော ဟိတာဝဟံ ကမ္မံ ကရေတိ၊
န အဟိတာဝဟံ။ ဝိမာန၊ ၄။ ၃၄။ (- ထေရ၊
၄။ ၂။ ၁၈၅။ ထေရီ၊ ၄။ ၂၄၉။ ဒီ၊ ၁။ ၂၅၀။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၅၈။)

အဟိတုဏ္ဏိက (ပု) [အဟိ+တုဏ္ဏိက(=တုဏ္ဏ+
ဏိက)]။ အဟိနော တုဏ္ဏေန မုခေန ဒိဗ္ဗတိတိ
အဟိတုဏ္ဏိကော၊ ဏိကော၊ ဓာနံ၊ ၄။ ၆၅၆။]
မြေ - ပမ်း - အလမွှာယ် - သမား။
အဟိတုဏ္ဏိကာ(ဇာ၊ ၁။ ၁၃၀)တိ တံ အာလ-
ပတိ။ အဟိကောဏ္ဏိကာ(အဟိဂုဏ္ဏိကာ၊ သိ)-
တိပိ ပါဠော။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၅။ အပဒေသု
အဟိ နာမ သဏ္ဌာမိကော အဟိတုဏ္ဏိကာ-
ဒိဟိ (အဟိဂုဏ္ဏိကာဒိဟိ၊ သိ) ဂဟိတသပ္ပေါ။
ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၇။ (- မ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၀။ သံ၊ ၄။ ၁။
၁၂၄။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၂၀။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၃၉၃။
ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၅၊ ၃၈၆။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၃၂၇။ ဇာ၊ ၄။
၄။ ၃၀၇၊ ၃၁၁၊ ၄၅၉။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၆၊ ၂၉။

ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၆၀။ ဝိမတိ၊
၂။ ၉၆။)

အဟိတုဏ္ဏိကဇာတက (န) [အဟိတုဏ္ဏိက+ဇာ-
တက] အဟိတုဏ္ဏိက-မြေအလမွှာယ်-ဇာတ်။
ဇာတကပါဠိ၊ ၁-ပဉ္စကနိပါတ၊ ၂-ဝဂ်၊ ၅-ဇာတ်။
ဇာ၊ ၁။ ၁၂၉။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၄။

အဟိတုဏ္ဏိကပရိဗုဒ္ဓ (တိ) [အဟိတုဏ္ဏိက+ပရိ-
ဗုဒ္ဓ] မြေအလမွှာယ်သမား၏ - နှောင့်ယှက် -
ဖျက်စီး - ခြင်း။ အဟိတုဏ္ဏိကပရိဗုဒ္ဓံ အဂ-
ဏေတွာ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၀။

အဟိတုဏ္ဏိကဗြာဟ္မဏ (ပု) [အဟိတုဏ္ဏိက +
ဗြာဟ္မဏ] မြေအလမွှာယ်ပုဏ္ဏား။ အလမွှာ-
ယန-ကြည့်။

အဟိတုဏ္ဏိကဟတ္ထဂတ (တိ) [အဟိတုဏ္ဏိက+
ဟတ္ထ+ဂတ] မြေအလမွှာယ်လက်သို့ ရောက်
သော။ အဟိတုဏ္ဏိကဟတ္ထဂတော သပ္ပပေါတ-
ကော ဝိယ စ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၉၁။ မဟာနိ၊ ၄။
၆၁။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၃၁၊ ၂၈၈။
(- စရိယာ၊ ၄။ ၁၂၉။)

အဟိတုဏ္ဏိကဟတ္ထဂမန (န) [အဟိတုဏ္ဏိက+
ဟတ္ထ+ဂမန] မြေအလမွှာယ်လက်သို့ ရောက်
ခြင်း။ တတ္ထ စ ပဋိညာယ ဝိသံဝါဒနဘယေန
အဟိတုဏ္ဏိကဟတ္ထဂမနံ။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၂၅။

အဟိဒ္ဓ (တိ) [အဟိ+ဒ္ဓ] မြေကိုက်ခံရသော၊
သူ။ အဟိဒ္ဓော ဝိသေန စ။ အကာလေ
တတ္ထ မိယတိ။ မိလိန္ဒ၊ ၂၉၁။

အဟိဒ္ဓဿန (န) [အဟိ+ဒ္ဓဿန] မြေကိုကြည့်ရှု
ခြင်း။ တသ္မာ တံ မဟာရာဇ အဇ္ဇ အဟိ-
ဒ္ဓဿနံ ဒဠှ နိယျာဟိ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၃၉။

အဟိဒ္ဓိပ (ပု၊ န) [အဟိ+ဒ္ဓိပ] အဟိ-မည်သော
ကျွန်း၊ မြေကျွန်း။ တဒါ ကာရဒိပေါ အဟိ-
ဒ္ဓိပေါ နာမ အဟောသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၂၃၈။

အဟိနဂုံဌ (န) [အဟိ+နဂုံဌ] မြေ၏-အမြီး-မြီးထူး။ အဟိနဂုံဌေ ဂဏိတုံ ဝါယမသိ။ မ၊ဌ၊၁။၃၂၇။

အဟိနာဂ (ပု) [အဟိ+နာဂ] မြေနှင်း။ အဟိနာဂံ ဩဟုဏဿ ဝဿေသိ။ ဝိ၊၃။၃၄။ အပ၊ဌ၊၂။၂၇၇။ (-ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၂၂၀။ သာရတ္ထ၊၁။၁၃၉။ ဝိမတိ၊၁။၃၀။)

အဟိပေတ (ပု) [အဟိ+ပေတ] မြေပြိတ္တာ။ သတ္တာ... အညတရံ အဟိပေတံ အာရဗ္ဗကထေသိ။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၃၂၀။

အဟိဘိရုက (တိ) [အဟိ+ဘိရု+က] မြေကို-ကြောက်-ရွံ-လန့်-သောသူ။ အဟိဘိရုကော ပုရိသော အရညေ သပ္ပေန အနုဗဒ္ဓေါ ဝေဂေန ပလာယိတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၂၀။

အဟိဘောဒ (ပု) [အဟိ+ဘောဒ] မြေ-တို့၏ အပြား-အမျိုးအစား။ သဗ္ဗေသံ အဟိဘောဒါနံ စတုသု ဧဝ သင်္ဂဟတော ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊၂။၂၂၉။

အဟိမံသ (န) [အဟိ+မံသ] မြေ၏အသား။ မြေသား။ တေန ခေါ ပန သမယေန မနဿာ ဒုဋ္ဌိက္ခေ အဟိမံသံ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ။ ဝိ၊၃။၃၁၃။ အဟိမံသန္တိ ကဿမိအပါဒကဿ ဝိသုဇာတိကဿ မံသံ န ဝဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၃၇၆။

အဟိမေခလာ (ထိ) [အဟိ+မေခလာ] မြေဟူသော ခါးကြိုးတန်ဆာ။ သော...ဣမာယ အဟိမေခလာယ အာကာသတော ဩရုဟု အဇာတသတ္တုဿ ဥစ္ဆင်္ဂေ နိသိဒ္ဓိတွာ။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၉၀။

အဟိမေခလိကာ (ထိ) [အဟိ+မေခလိကာ] မြေ ခါးကြိုးတန်ဆာ။ ဒေဝဒတ္တော... အဟိမေခလိကာယ အဇာတသတ္တုဿ ကုမာရဿ ဥစ္ဆင်္ဂေ ပါတုရဟေသိ။ ဝိ၊၄။၃၄၁။ အဟိ-

မေခလိကာတိ အဟိကဋိယံ ဗဒ္ဓိတွာ။ ဝိ၊ဌ၊၄။၁၁၀။

အဟိရည (တိ) [န+ဟိရည] ရွှေငွေဥစ္စာ-မရှိ-ခေါင်းပါး-သော။ အတိတေ ဗာရာဏသီယံ ဗြဟ္မဒတ္တေ ရဇံ ကာရေန္တေ ဇနပဒေါ အဟိရညော အဟောသိ။ ဇာ၊ဌ၊၄။၂၂၅။

အဟိရာဇ (ပု) [အဟိ+ရာဇ] မြေဘုရင်၊မြေမင်း။

အဟိရာဇကုလ (န) [အဟိရာဇ+ကုလ] မြေမင်းအမျိုး။ န ဟိ နန သော ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ဣမာနိ စတ္တာရိ အဟိရာဇကုလာနိ မေတ္တေန ဝိတ္တေန ဖရိ။ ဝိ၊၄။၂၄၅။ အံ၊၁။၃၈၄။ ဣမာနိ စတ္တာရိ အဟိရာဇကုလာနိတိ ဣဝံ ဧဋ္ဌဝိသာနေဝ သန္တာယ ဝုတ္တံ။ အံ၊ဌ၊၂။၃၁၆။ သာရတ္ထ၊၃။၃၈၁။ (-ဇာ၊ဌ၊၂။၁၃၂။ ဝိမတိ၊၂။၂၂၉။)

အဟိရာသေတ္တ (န) [အဟိရာဇ+သေတ္တ] အဟိရာဇသတ်၊ မြေမင်းမျိုး ၄-မျိုးကို မေတ္တာ ပို့ခြင်းဖြင့် မြေကိုက်၍ မသေရာသည်ကို ပြကြောင်းဖြစ်သော သတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ စတုတ္ထနိပါတပါဠိ၊ ဒုတိယပဏ္ဏာသက၊ ၂-ဝဂ်၊ ၇-သတ်။ အံ၊၁။၃၈၃-၄။

အဟိရိက (တိ) [န+ဟိရိ+က(က-လာ)] န ဟိရိယတိ န လဇ္ဇတိတိ အဟိရိကော၊ ပုဂ္ဂလော၊ ဓမ္မသမ္ပဟော ဝါ။ ဝိဘာဝိနီ။၁၀၇။ (ဧကံဆုပ်အပ်သော ကာယဒုစရိုက်စသည်ကို) မစက်ဆုပ်သော၊ (ရှက်အပ်သော ကာယဒုစရိုက်စသည်ကို)မရှက်သော။အဟိရိကာယော- (ဝိ၊၁။၁၈၇)တိ နိလ္လုဇ္ဇာ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၃၂။ န ဟိရိယတိတိ အဟိရိကော။ အဘိ၊ဌ၊၁။၂၉၁။ (-ဝိ၊၂။၈၅။ ဝိ၊၃။၉၁။ ဒီ၊၃။၂၀၈၊၂၄၁။ အံ၊၁။၅၄၀။ အံ၊၂။၃၊၉၈။ အဘိ၊ပု၊၁၂၂။ ဓမ္မ၊၄၈။ ထေရီ၊၃၈၁။ ဝိ၊ဌ၊၄။၂၀၉။ ဒီ၊ဌ၊၁။၇၄။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၉၉။ သံ၊ဌ၊၁။၂၃၁။ သံ၊ဌ၊၂။၁၃၁။ အဘိ၊ဌ၊၃။၅၃။ ပဋိသိ၊ဌ၊၂။၃၂။ ဓမ္မ၊

၌၊ ၂၂၇၊ ၂၂၄၊ ၂၃၁၊ ၂၃၂။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂၅၈။
ဣတ္ထိဝုတ်၊ ၄။ ၁၀၁။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၂။ ထေရ်၊
၄။ ၃၀။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၉၇။ ဘေဒ္ဒ၊ ၃။ ၂၆၂။
ဘေဒ္ဒ၊ ၆။ ၃၂၅။ ဘေဒ္ဒ၊ ၇။ ၁၂၃။ သာရတ္ထ၊
၃။ ၄၁၅။ ဒိ၊ ၄။ ၃။ ၁၃၃။)

အဟိရိက (န) [အဟိရိက + က။ (အဟိရိက-ဟု
ဖြစ်သင့်လျက် က-တလုံးကို ချေ)။ အဟိရိ-
ကဿ ဘာဝေါ အဟိရိကံ၊ တဒေဝ အဟိရိကံ။
ဝိဘာဝိနီ။ ၁၀၇။] အဟိရိက စေတသိက်၊
(စက်ဆုပ်အပ်သော ကာယ ဒုစရိုက်-စသည်
ကို) မစက်ဆုပ်သော သဘော၊ (ရှက်အပ်
သော ကာယဒုစရိုက်စသည်ကို) မရှက်သော
သဘော၊ အရှက်မရှိ - မစက်ဆုပ် - ခြင်း။ (ဤ
အဟိရိကသည် မကောင်းမှု ဒုစရိုက်ကို မစက်
ဆုပ်ခြင်း အဓိဂုစ္ဆနလက္ခဏာ၊ တနည်း မရှက်
ခြင်း အလဇ္ဇာလက္ခဏာ ရှိ၏။ ရွာဝက်သည်
မစင်ဗျက်ကို မစက်ဆုပ်မရွံ့ရှာသကဲ့သို့ အဟိ-
ရိက (အရှက်မရှိသူ) သည် မကောင်းမှု ဒုစရိုက်
ကိုပြုရန် အရှက်မရှိ မစက်မဆုပ် ပြုလုပ်ခြင်း
သဘောရှိ၏။ ဟိရိ-တရားနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်
ဖြစ်၏။ အကုသိုလ်အရာ၌ ဗိုလ်ကိစ္စတပ်၏။)
တတ္ထ ကတမံ အဟိရိကံ။ ယံ န ဟိရိယတိ
ဟိရိယိတဗ္ဗေန န ဟိရိယတိ ပါပကာနံ အကု-
သလာနံ ဓမ္မာနံ သမာပတ္တိယာ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ
အဟိရိကံ။ အဘိဓ။ ၂၇၇။ အဟိရိကဿ
ဘာဝေါ အဟိရိကံ။... ကာယဒုစရိတာဒိဟိ
အဓိဂုစ္ဆနလက္ခဏံ၊ အလဇ္ဇာလက္ခဏံ ဝါ။...
ဝိတ္ထာရော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တပဋိပက္ခဝသေန ဝေဒိ-
တဗ္ဗော။ အဘိဋ္ဌာ။ ၂၉၁။ (- ဒိ၊ ၃။ ၁၇၈။
သံ၊ ၃။ ၁။ အံ၊ ၁။ ၅၃၊ ၈၂၊ ၉၅။ အဘိဓ။ ၁၄။
ထေရ။ ၃၅၈။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၉၅။ ဒိ၊ ၄။ ၃။ ၁၆၀။ သံ၊
၄။ ၃။ ၁၅၃။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၇။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁။ အဘိ၊
၄။ ၁။ ၉၄။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၃၂။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။
၁၈၉။ ထေရ။ ၄။ ၂။ ၄၇၃။ မဟာနိ၊ ၄။ ၄၈၊
၈၆၊ ၈၇၊ ၄၀၆။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၈၉၊ ၂၀၆။ သာရ-
တ္ထ၊ ၁။ ၃၀၀။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၅၉။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၇။

သိ၊ဇွဲ၊သစ်၊၁။၃၃၂။ ဒီ၊ဇွဲ၊၁။၂၃၉။ မ၊ဇွဲ၊၂။
၁၅၅။ သံ၊ဇွဲ၊၂။၃၄၅။ မူလဇွဲ၊၁။၁၂၀။ အနု-
ဇွဲ၊၁။၁၂၆-၇။၂၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိဇွဲ၊၁။၂၅၃။)

အဟိရိကဓမ္မ (ပု) [အဟိရိက+ဓမ္မ] မရက်ခြင်း
သဘော၊ အဟိရိကတရား။ ငဝံပကာရေန
အဟိရိကဓမ္မေန သမန္နာဂတော။ အဘိဋ္ဌ၊
၃။ ၅၃။

အဟိရိကနိဋ္ဌေသ (ပု) [အဟိရိက+နိဋ္ဌေသ]
 အဟိရိကတရားကို အကျယ်ပြုရာ စကားရပ်။
 အဟိရိကနိဋ္ဌေသာဓီသု...သမန္နဘဂဝေတ။
 အဘိ၊ ၄၊ ၃၊ ၅ ။

အဟိရိကပုဂ္ဂလ (ပု) [အဟိရိက + ပုဂ္ဂလ] အရှက်
မရှိသောပုဂ္ဂိုလ် (ရှက်အပ်သော ကယဒုစရိုက်
စသည်မှ) မရှက်သောပုဂ္ဂိုလ်။ အဟိရိက-
ပုဂ္ဂလောပိ ဘိက္ခုဟိ သဒ္ဓိ* ဂါမံ ပဓိသိတွာ။
ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၂၊ ၂။

အဟိရိကဗလ (န) [အဟိရိက+ဗလ] အဟိရိက
ဗိုလ်၊ မတုန်လှုပ်တတ်သော - ခိုင်ခံ့သော -
အဟိရိကတရား။ အဟိရိကဗလ် ဟောတိ။
အဘိ၊ ဓ။ ၉၀။ အဟိရိကဗလ် အနောတ္တပ္ပ-
ဗလန္တိ ဧတ္ထ ဗလတ္ထော နိဒ္ဒေသဝါရေ အာဝိ
အဝိဿတိ။ အဘိ၊ ဌ။ ၁။ ၂၉၁။ သဟဇာတ-
ဓမ္မေသု ပန အကမ္ပနဋ္ဌေနော အဟိရိကဗလ်
အနောတ္တပ္ပဗလန္တ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ၎င်း- ၂၉၅။

အဟိရိကမူလက (တိ) [အဟိရိက+မူလက]
အဟိရိကလျှင် အကြောင်းရင်း ရှိသော၊
တရား။ နဝမေ အဟိရိကမူလက စတ္တာ-
ရော။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၃။

အဟိရိမန (တိ) [န+ဟိရိ+မန] ရှက်စိတ်မရှိ
သော၊ သူ။ မယံ အဟိရိမနာ စိတ္တဿ ယထာ-
ဉာဏိတံ ကထေမ။ မ၊ဋ္ဌိ၊၃၊၁၈၈။

အဟိဝဏ္ဏ (ပု) [အဟိ+ဝဏ္ဏ] မြေ-အသွင်-
သဏ္ဌာန်၊ မတန် မဟာဗုဒ္ဓ ယက္ခာန်...
အဟိဝဏ္ဏေ ဝါ ဒိသတိ။ မိလိန္ဒ။ ၂၆၃။

အဟိဝါတ(က)ရောဂ (ပု) [အဟိ+ဝါတ+ရောဂ] မြေဆိပ်နှင့်တူသော လေရောဂါ၊ ယဉ်းအနာ (ပလိပ်ရောဂါ-စသော ကူးစက်တတ်သော ရောဂါ?)။ တေန ခေါ် ပန သမယေန အညတရံ ကုလံ အဟိဝါတကရောဂေန ကာလကံတံ ဟောတိ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၀၉။ အဟိဝါတကရောဂေနာတိ မာရိဗျာဓိနာ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၅။ ဣမိနာ အဟိဝါတကရောဂေနာတိ ဧတ္ထ အဟိဝိသသဒိသေန ဝါတေန ပဝတ္ထော ရောဂေါ အဟိဝါတကရောဂေါတိ ဝုစ္စတိတိ ဒသေတိ။ ပါဠိတိ၊ ယော၊ ၁။ ၁၉၇။ တဿ ပုရောဟိတကုလံ အဟိဝါတရောဂေန ဝိနသိ။ ဇော၊ ၄။ ၁။ ၂၀၁။ (-မ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၂။ သ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၃။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၈။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၃။ ဝိမာန၊ ၄။ ၉၁။ ဇော၊ ၄။ ၁။ ၂၇၂။)

အဟိဝါတကရောဂမုတ္တ (တိ) [အဟိဝါတက-ရောဂ+မုတ္တ] ယဉ်းနာရောဂါ (ပလိပ်ရောဂါ စသော ကူးစက်တတ်သောရောဂါ) မှ လွတ်သောသူ။ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ကေ အဟိဝါတကရောဂမုတ္တံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ ဇော၊ ၄။ ၁။ ၂၇၂။

အဟိဝါတရောဂုပ္ပတ္တိ (ထိ) [အဟိဝါတရောဂ+ဥပ္ပတ္တိ] ယဉ်းနာရောဂါ (ပလိပ်ရောဂါ-စသော ကူးစက်တတ်သောရောဂါ) ပြစ်ခြင်း။ သော အဟိဝါတရောဂုပ္ပတ္တိတော ပဋ္ဌာယ သဗ္ဗံ အဒ္ဓဝတိယသေဋ္ဌိနော ပဏ္ဍိ အာဓိက္ခိတော။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၂။

အဟိဝိဇ္ဇာ (ထိ) [အဟိ+ဝိဇ္ဇာ] မြေကိုက်သည်ကို ဆေးကုနိုင်၊ မြေကို ခေါ်နိုင်သော အတတ်၊ မြေအတတ်။ ဘူရိဝိဇ္ဇာ အဟိဝိဇ္ဇာ ဝိသ-ဝိဇ္ဇာ...။ ဒီ၊ ၁။ ၉။ အဟိဝိဇ္ဇာတိ သပ္ပာဒဋ္ဌတိ-ကိစ္ဆနဝိဇ္ဇာ စေဝ သပ္ပါယနဝိဇ္ဇာ စ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၈၈။ (-ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၂။)

အဟိသရိရ (န) [အဟိ+သရိရ] မြေ၏-ခန္ဓာ-ကိုယ်။ စုက္ခဝိစုက္ခာပိ အဿာသပဿာသာ

ယတ္ထိသရိရေ အဟိသရိရေ စ တေသံ အတ္တ-ဘာဝသင်္ခါတံ ဒီသံ အဒ္ဓါနံ သဏိကံ ပူရေ-တော။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၄။ (-ဇော၊ ၄။ ၁။ ၁၄။)

အဟိန (တိ) [န+ဟိန] မယုတ်လျော့သော။ အပရိတ္တေနာတိ အဟိနေန။ မ၊ ၄။ ၁။ ၄၄။ အဟိနိန္ဒြိယ-လည်း ကြည့်။

အဟိနဂါမိ (တိ) [အဟိန+ဂမု+တိ] မယုတ်လျော့ခြင်းသို့ ရောက်သော၊ မယုတ်လျော့သော-သဘောရှိသော။ အဟိနဂါမိသု(နေတ္ထိ။ ၁၂၀)တိ ယထာလဒ္ဓသမ္ပတ္တိဟိ ယာဝတာယု-ကံ အပရိဟိနသဘာဝေသု။ နေတ္ထိ ၄။ ၂၃၂။

အဟိနဂံတာ (ထိ) [အဟိန+အဂံ+တာ] မယုတ်လျော့ - မချို့တဲ့ - သော။ အဂံ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၂။ အဟိနဂံတာယာ (မ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၂)တိ အဝေကလ္လဘာဝတော။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၂။

အဟိနဂပစ္စဂံတာ (ထိ) [အဟိန+အဂပစ္စဂံ+တာ] မယုတ်လျော့-မချို့တဲ့-သော အဂံ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၂။ ကြီးငယ်ရှိသည်၏ အပြစ်။ အဘိဗုတ္တရူပါနံ ခုတ္တိံ သာယ မဟာပရိသလက္ခဏာနံ ပရိ-ပုဏ္ဏတယ အဟိနဂပစ္စဂံတာယ စ ပရိပုဏ္ဏ-သရိရော။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၆။

အဟိနဝဏ္ဏ (တိ) [အဟိန+ဝဏ္ဏ] မယုတ်-မြတ်-သော အဆင်းရှိသော၊ သူ။ အနောမ-ဝဏ္ဏောတိ အဟိနဝဏ္ဏော ဥတ္တမဝဏ္ဏော။ ဇော၊ ၄။ ၁။ ၂၃၇။

အဟိနာစရိယမုဋ္ဌိ (တိ) [အဟိန+အာစရိယ+မုဋ္ဌိ] မယုတ် လျော့သော ဆရာ၏လက်ဆုပ်ပညာရှိသော၊ ဆရာစားမကျန် ပညာကုန်စုံ ရရှိသော၊ သူ။ ဧဝံဘူတော ဧဝံအမစ္ဆရော အဟိနာစရိယမုဋ္ဌိ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၆။ နာဿ မစ္ဆရောတုမစ္ဆရော၊ အဟိနာစရိယမုဋ္ဌိတု-တ္ထော။ ဝဇီရ၊ ၃။

အဟိနိန္ဒြိယ (တိ) [အဟိန+ဣန္ဒြိယ] မယုတ်လျော့-မချို့တဲ့-သောဣန္ဒြိယသော၊ မျက်

စိ-နား-စသည် အင်္ဂါစုံသောသူ။ သဗ္ဗင်္ဂပစ္စင်္ဂိ
 အဟိနိန္ဒြိယော။ ဒီ၊ ၁။ ၃။ ၇။ ၁၇။ ၁၈။ ဒီ၊
 ၂။ ၁၂။ အဘိ၊ ၀။ ၃။ ၇။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၇။
 အဟိနိန္ဒြိယောတိ ပရိပုဏ္ဏိန္ဒြိယော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။
 ၁၁။ အဟိနိန္ဒြိယန္တိ သက္ကာနဝသေန အဝိက-
 လိန္ဒြိယံ။ ၎င်း-၁၇။ “အဟိနိန္ဒြိယ”န္တိ ပရိ-
 ပုဏ္ဏတာယေဝ အဟိနတာ၊ န တု အပ္ပဏိ-
 တတာ၊ ပရိပုဏ္ဏဘာဝေါစ၊ စက္ခုသောတာ-
 ဗီနိ သက္ကာနဝသေနဝ။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၁၄။
 (-ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ဗုဒ္ဓဝိ၊ ၄။ ၄။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁။ ၂။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂။ ၂။ ဒီ၊ ၄။
 ၁။ ၂။ ၄။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁။ အနု၊ ၄။ ၁။ ၂။)

အဟိရထ (ကြိ) ဟရတိ(ဇာ၊ ၂။ ၁၇။ ဇာ၊ ၄။
 ၆။ ၆။)ကြည့်။

အဟိဋ္ဌနာ (ထိ) [န+ဟိဋ္ဌနာ] မရွတ်ချခြင်း၊ မကဲ့
 ရဲခြင်း။ အပရိစ္စဇနမဒတ္တာဘာဝေါ အဟိဋ္ဌနာ
 အဝိဝါဒပရိဘောဂေါ စာတိ ဥပမာယံ လဗ္ဗ-
 မာနာ ပကာရဝိသေသာ။ သိ၊ ၄။ ၂။ ၁။

အဟိဋ္ဌိတ (တိ) [န+ဟိဋ္ဌိတ] မရွတ်ချ-မကဲ့ရဲ
 -အပ်သော။ အနုပညာတံ အဟိဋ္ဌိတံ အပရိ-
 တူတံ....။ ဒီ၊ ၂။ ၄။ အဘိ၊ ၀။ ၂။ (-သာရတ္ထ၊
 ၁။ ၄။ ၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂။)

အဟိဋ္ဌိတတာ (ထိ) [န+ဟိဋ္ဌိတတာ] မရွတ်ချ-
 မကဲ့ရဲ-သည်၏ အဖြစ်။ အနုပညာ ပရေဟိ
 အတ္တနော အဟိဋ္ဌိတတာ အပရိဘူတတာ။
 ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂။ ၆။

အဟိဋ္ဌေတွာ (ကြိ ဝိ) [န+ဟိဋ္ဌေတွာ] မရွတ်
 ခဲ့-မကဲ့ရဲ-မှု၍။ ယော ဝ ပရေသမ္ပိ
 အပ္ပံ ဝါ... ပဏိတံ ဝါ ဒါနံ အဟိဋ္ဌေတွာ။
 မ၊ ၄။ ၁။ ၁။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂။

အဟိဋ္ဌေန္တ (တိ) [န+ဟိဋ္ဌေန္တ] မရွတ်ချ-မကဲ့ရဲ-
 အပ်သော။ ဝေ ဒါယကံ ဝါ အဟိဋ္ဌေန္တနံ။
 သိ၊ ၄။ ၂။ ၁။ ပိဏ္ဍပါတံ ဝါ အဟိဋ္ဌေန္တနံ

ဒါယကံ ဝါ အဟိဋ္ဌေန္တနံ ပရိဘူတဗ္ဗော
 သဝေယျ။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၄။

အဟု (ကြိ) ဟောတိ (ဝိ၊ ၁။ ၂။ ဒီ၊ ၁။ ၄။
 ဒီ၊ ၃။ ၂။ ၇။ မ၊ ၁။ ၁။ ၇။ မ၊ ၂။ ၂။ ၄။ အံ၊
 ၁။ ၂။ ၇။ အံ၊ ၂။ ၄။ ၂။ ဇာ၊ ၂။ ၃။ ၃။ ဝိ၊ ၄။ ၁။
 ၁။ ၁။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၇။ မ၊ ၄။
 ၂။ ၁။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂။ အံ၊
 ၄။ ၁။ ၁။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁။)ကြည့်။

အဟု (ကြိ) ဟောတိ (ဝိမာန၊ ၁။ ၇။ ၆။ ပေတ၊
 ၁။ ၄။ အပါ၊ ၁။ ၃။ ၇။ ဇာ၊ ၂။ ၂။ ၆။ ဝိမာန၊
 ၄။ ၇။ ၁။ ၆။ ပေတ၊ ၄။ ၇။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၆။
 အပါ၊ ၄။ ၂။ ၃။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁။)ကြည့်။

အဟုတွာ (ကြိ ဝိ) [န+ဟုတွာ] မပြစ်မှု၍။
 အဟုတွာ သမ္ဘောန္တိ(မ၊ ၃။ ၇။)တိ ဣမိနာ
 ဥဒယံ ပဿတိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၆။ ဇိဝါ အဟုတွာ
 သမ္ဘူတာဟုတွာ န ဘဝိဿတိတိဝဝေတ္ထတိ။
 ပဋိသံ၊ ၇။ အဟုတွာ သမ္ဘူတန္တိအာဒိဟိ
 အနိစ္စာနုပဿနာ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၆။ (-ဒီ၊
 ၄။ ၁။ ၁။ မ၊ ၄။ ၁။ ၇။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁။ ၇။
 ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၇။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၄။ ဣတိဝုတ်၊
 ၄။ ၆။ ၁။ ၇။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၃။ ၇။ ဇာ၊ ၄။ ၁။
 ၄။ ၁။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၃။ ၆။ ၁။ ၇။ ၇။ ဇာ၊ ၄။ ၆။
 ၇။ ၇။ စူဠနိ၊ ၄။ ၆။ ၁။ ၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂။ ၆။
 သာရတ္ထ၊ ၁။ ၇။ ၇။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁။ ၆။ ဝိမတိ၊ ၂။
 ၇။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၃။ ၁။ ၇။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၆။
 မ၊ ၄။ ၁။ ၇။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၆။ ၁။ ၂။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃။ ၇။
 ၃။ ၇။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၇။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၇။ ၃။
 အနု၊ ၄။ ၁။ ၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။
 ၂။ ၇။)

အဟန္တရတာ (ထိ) [န+ဟန္တရတာ?] မကျဉ်း
 ပြောင်း - ကျယ်ပြန့် - သည်၏ အဖြစ်။
 အဉ္စေတိ တတ္ထ ဌိတံ အဟန္တရတာယ အဘိ-
 ဗျဉ္စေတိတိ အင်္ဂနံ၊ ဝိဝေဇာ ဘူမိပဒေသော။
 မ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၇။

အဟုမ္မ (ကြိ) ဟောတိ (ဇာဝါ၁၂၁၄။ ဇာဝါ
၄၂၉၈)ကြည့်။

အဟုဝ (ကြိ) ဟောတိ (သံဝါ၁၃၃။ သံဝါ၁၁
၈၆)ကြည့်။

အဟုဝတ္ထ (ကြိ) ဟောတိ (အံ၁၂၂၇။ အံဝါ
၃၂၃)ကြည့်။

အဟုဝမှသေ (ကြိ) ဟောတိ (ဇာဝါ၁၉၇။ ဇာ
ဝါ၃၂၅)ကြည့်။

အဟုဝါ (ကြိ) ဟောတိ (ဝိမာန၁၁၁။ ဇာဝါ
၇၈။ ဝိမာန၁၄၂။ ဇာဝါ၂၁၂)ကြည့်။

အဟုဝါသိ (သိ?) (ကြိ) ဟောတိ (ဝိမာန
၁၁၂။ ဝိမာန၁၄၂)ကြည့်။

အ(အာ)ဟုဟာသိယ (တိ) [အ(အာ)ဟု+ဟာ-
သိယ] သွားရင်းကိုပြလျက် - (သွားပေါ်
အောင်) - ပါးစပ်ပြ၍ - ပြင်းစွာရယ်ခြင်း၊
ဟက်ဟက်ပက်ပက် ရယ်ခြင်း။ ကာယံ ငွေ-
ဂလာဂုဗ္ဗေ၊ ကထေတိ အဟုဟာသိယံ
(အာဟုဟာသိယံ၊ ခုံ)။ ဇာဝါ၁၃၅။
အဟုဟာသိယန္တိ ခန္တဝိဒံသကံ မဟာဟသိတံ
ဝုစ္စတိ။ ဇာဝါ၁၂၀၈။ အာဟုဟာသိယန္တိ
တ္ထေ အာဟု-ဣတိ ပစ္စရတ္ထေ နိပါတော၊
တေနာဟ အာဟုဟာသိယန္တိ ခန္တဝိဒံသကံ
မဟာဟသိတံ ဝုစ္စတိတိ။ ဇာတ်၊ ခုံက။

အဟူ (ကြိ) ဟောတိ (ထေရ်၁၂၅၉။ ထေရ်၁၄၁။
၄၁၆)ကြည့်။

အဟေ (ဗျ) [အဟ+ဧ(အာမန္တန-အာလုပ်)]
အို၊ ဟယ်၊ ဟေ၊ အချင်း၊ အဘယ်၊ တာ-
ဟံ ဘဒ္ဒေ ဝရေယျာဟေ။ ဒီ၁၂၂၃။
အဟေတိ အာမန္တနံ၊ အဟေ ဘဒ္ဒေ သူရိယ-
ဝစ္စသေ၊ ဒီ၁၂၂၆။

အဟေဌက (တိ) [န + ဟေဌက] မညှဉ်းဆဲ-
မနိပ်စက်-တတ်သောသူ။ န ဟေဌယံ ဇန-
တမဟေဌကော အဟု။ ဒီ၁၂၁၃၅။

အဟေဌယန္တ (တိ) [န+ဟေဌယန္တ] မညှဉ်းဆဲ-
မနိပ်စက်-တတ်သောသူ။ ယော ပါဏ-
ဘူတာနိ အဟေဌယံ စရံ။ သံဝါ၁၂၁။
ဇာဝါ၁၈၃။ အဟေဌယံ စရန္တိ အဝိဟိ-
သန္တော စရမာနော။ သံဝါ၁၁၅၉။ အဟေ-
ဌယံ စရန္တိ ကာရုညေန အဟေဌယန္တော
စရမာနော။ ဇာဝါ၁၄၄၉။ (-ဓမ္မ၊ ၂၀။
မာဠာ၁၂၁၆။ ဥပါနာ၄။ ၃၇၃။ ဓမ္မာဠာ၁။
၂၃၆။ နေတ္ထိ၄။ ၂၆၂။ သံဂီ၊ ၂။ ၃၃၆။)

အဟေဌယာန (တိ) [န+ဟေဌယာန] မညှဉ်း
ဆဲ-မနိပ်စက်-သော၊ သူ။ အနိသိတော
အညမဟေဌယာနော။ သံဝါ၁၇။ အဟေဌ-
ယာနောတိ အဝိဟိသမာနော။ သံဝါ၁။
၃၅။

အဟေတု (တိ) [န+ဟေတု] (က) အကြောင်း-
မရှိ-ကင်း-သော။ (ခ) အကြောင်း-
လောဘ-စသော ဟိတ်တရား-မရှိ-ကင်း-
သော။ (က) အဟေတု အပစ္စယာ (အပစ္စ-
ယာ) သတ္တာ သံကိလိသန္တိ။ ဒီ၁၁၅၀။
မာ၂၂၀၁၇၅။ သံ၂၁၁၇၂။ (-ဒီ၁၁၁၆၈။
အဘိဝိ၊ ၃၈၂။ အပါဝါ၂၄။ မာဠာ၁၁၄၀။
အဘိဝါ၁၂၄၁။ သုတ္တနိ၊ ၁၁၈။ သုတ္တနိ၊
၄၂၁၄။ စူဠနိ၊ ၇၂။ ဇာဝါ၁၄၇၄၅။
ဇာဝါ၁၅၁၈၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၁၅၁။ သံဂီ၊ ၂။
၅၂။ အနုဋီ၊ ၁၆၀။) (ခ) အဟေတုက၊
အဟေတုကစိတ္တ-စသည် ကြည့်။

အဟေတုက (တိ) [န+ဟေတု+က] (၁)(က)
လောဘ-စသော-ယှဉ်ဘက်ဖြစ်သော ဟိတ်
တရား-သမ္ပယုတ်ဟိတ်-မရှိသော၊ (တရား)။
(ခ) (ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် တကွဖြစ်သော)
အလောဘ-စသော ဟိတ်တရား မရှိသော၊
အဟိတ်ပဋိသန္ဓေဖြင့် ပဋိသန္ဓေ နေသော၊
ပုဂ္ဂိုလ် (အဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်)။ (၂) (က)
အကြောင်း - မရှိ - ကင်း - သော။ (ခ)
အကြောင်းကံ မရှိ - အကြောင်းကင်း၍ ဖြစ်

၏-ဟု ပြောဆိုတတ်သော - ဟု အယူရှိသော၊ (ပုဂ္ဂိုလ်)။ (၁) (က) အဟေတုက ဓမ္မာ။ အဘိဓမ္မာ။ တထော ပဝတ္ထော နတ္ထိ တေသံ ဟေတုတိ အဟေတုကာ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၉။ (-အဘိဓမ္မာ၊ ၁၄၅။ အဘိ၊ ၀။ ၁၅။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၊ ၄၂၀။ ပဋိသန္ဓိ၊ ၂။ ၁၇၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၈၀၊ ၁၆၅။ မူလဋီ၊ ၂။ ၄၂၊ ၅၀၊ ၁၃၇။) (ခ) သစ္စက္ခကာနံ အဟေတုကာနံ ဥပပဋ္ဌန္တာနံ တေသံ စက္ခုန္တိယံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ယမဏ၊ ၃။ ၁၁၄။ အဟေတုကာနန္တိ အဟေတုကပဋိသန္ဓိစိတ္တေန သဒ္ဓိံ သဒ္ဓိန္တိယာဒိနံ အဘာဝတော ဝုတ္တံ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၀။ ဒုဟေတုကာနံ မဟေတုကာနဉ္စ - န လဗ္ဘန္တိ။ သင်္ဂဟ၊ ၂။ ၀။ တာဒိသနံ ဟေတုနံ အဘာဝတော အဟေတုကာ။ ဝိဘာဝိနီ၊ ၁၅၇။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၅၀။) (၂) (က) သဟေတုကာ ဘိက္ခဝေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ၊ နော အဟေတုကာ။ အံ၊ ၁။ ၈၀။ (-အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၁၀။ မဟာနိဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၉။ ဇာ၊ ၄။ ၄၅၁။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၃။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၂၃၂။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၃၈။) (ခ) အဟေတုကာ ယေ န ဝေန္တိကမ္ပံ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၉၅။ အဟေတုကာတိ “ဝိသုဒ္ဓိယာ ဝါ သင်္ကလေသဿ ဝါ ဟေတုဘူတံ ကမ္ပံ နတ္ထိ”တိ ဝေဝါဒါ။ ဇာ၊ ၄။ ၃၃၉။

အဟေတုကကိရိယ (န၊ ထိ) [အဟေတုက + ကိရိယ] အဟိတ်ကြိယာ။ ကော န အဟေတုကကိရိယေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၉၁။ အာရုပ္ပေ ပန အဟေတုကမောဟဿ အဟေတုကကိရိယာယ အဟေတုကပဋိသန္ဓိယာ ကေစ္စဿ စ ဂ္ဂုပဿ ဝသေန ဒွေ ဝုတ္တာတိ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၂၁၇။

အဟေတုကကိရိယစိတ္တ (န) [အဟေတုကကိရိယ + စိတ္တ] အဟိတ်ကြိယာစိတ်။ ခိဏာသဝါ စတူဟိ သဟေတုကကိရိယစိတ္တေဟိ ကေန

အဟေတုကကိရိယစိတ္တေနာတိ ပဉ္စဟိ စိတ္တေဟိ ဟသန္တိ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၉၃။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၆၃။

အဟေတုကကိရိယတ္တယ (န) [အဟေတုကကိရိယ + တယ] အဟိတ်ကြိယာ သုံးခုအပေါင်း။ တတော ဧဝ ဟိ အဟေတုကကိရိယတ္တယေပိ ဈာနင်္ဂါနိ ဗလာနိ စ သင်္ဂဟဝါရေ န ဥဒ္ဓဋ္ဌာနိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၂၆။

အဟေတုကစိတ္တ (န) [အဟေတုက + စိတ္တ] အဟိတ်စိတ်။ ဒုဗ္ဗလာရမ္ပဏေ ဒုဟေတုကစိတ္တဒ္ဓယေန စ အဟေတုကစိတ္တေန စာတိ တိဟိ စိတ္တေဟိ ဟသန္တိ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၉၃။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၆၄။ (- အဘိဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၅၊ ၃၈၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၆၄။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၅၈၊ ၁၇၄။)

အဟေတုကစိတ္တုပ္ပါဒ (ပ) [အဟေတုကစိတ္တ + ဥပ္ပါဒ] အဟိတ်စိတ္တုပ္ပါဒ။ ဝိညာဏကိစ္စမတ္တဝသေန ဟိ အဟေတုကစိတ္တုပ္ပါဒါ ဝိညာဏစရိယာ။ ပဋိသန္ဓိ၊ ၁။ ၂၆၈။

အဟေတုကစုတိ (ထိ) [အဟေတုက + စုတိ] အဟိတ်စုတိ။ ကေစ္စ သုဂတိစုတိယာ ကေစ္စ ဒုဂ္ဂတိပဋိသန္ဓိ။ အဟေတုကစုတိယာ သဟေတုကပဋိသန္ဓိ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၈၆။

အဟေတုကဝေဒနာဝသန (န) [အဟေတုက + ဝေဒန + အဝသန] အဟိတ်ဝေဒန အဆုံး။ အဟေတုကဝေဒနာဝသာနေ အဟေတုကံ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၇။

အဟေတုကဋ္ဌ (ပ) [အဟေတုက + အတ္တ] သမ္ပယုတ်ဟိတ်မရှိသော - အနက် - သဘော။ တထာ ပဉ္စန္တံ ဝိညာဏာနံ အဟေတုကဋ္ဌော။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၉၁။

အဟေတုကဋ္ဌက (န) [အဟေတုက + အဋ္ဌက] အဟိတ်ဝိပါကိစိတ် ရှစ်ခုအပေါင်း။ ဧတ္ထေဝ ဒွါဒသကမဂ္ဂေါပိ အဟေတုကဋ္ဌကမ္ပိတိ။ အဘိ၊

၄၁။ ၁၃၇။ အဟေတုကပဋိသန္ဓိဝသေန အဟေတုကဋ္ဌကမ္ပိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၂၈။

အဟေတုကတာ (ထိ) [အဟေတုက + တာ] ယှဉ်ဖက်ဟိတ် မရှိသည်၏ အဖြစ်။ တသ္မာပဉ္စဝိညာဏာနံ ဝိယ အဟေတုကတာယ မဂ္ဂပစ္စယဝိရဟာ စ ... ပဉ္စဝိညာဏသောတပထိတတာ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၂၆။

အဟေတုကတိရစ္ဆာနယောနိ (ထိ) [အဟေတုက + တိရစ္ဆာန + ယောနိ] အဟိတ်တိရစ္ဆာန-အမျိုး-ဇာတ်။ ဧဝံ အဟေတုကတိရစ္ဆာနယောနိယံ နိဗ္ဗတ္တောပိ တဏှာတော သဂါရဝဝါသံ ဧဝေဓသိ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၄။

အဟေတုကတ္တ (န) [အဟေတုက + တ္တ] အကြောင်း-မရှိ-ကင်း -သည်၏ အဖြစ်။ ဝယဓမ္မာနုပဿိတိ တွေ အဟေတုကတ္တပိ ဝိနာသဿ ယေသံ ဟေတုဓမ္မာနံ အဘာဝေယံ န ဟောတိ။ ဒီ၊ ၃။ ၂။ ၃၀၁။

အဟေတုကဒိဋ္ဌိ (ထိ) [အဟေတုက + ဒိဋ္ဌိ] အဟေတုကဒိဋ္ဌိ၊ အကြောင်းကံတရားမရှိဟု-အကြောင်းကံတရားမရှိပဲ ကောင်းကျိုးဆိုးကျိုးများကိုခံကြရသည်ဟု-မှားယွင်းစွာယူဆခြင်း-မှားယွင်းစွာယူဆသောဒိဋ္ဌိ (နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ)။ တတ္ထ အဟေတုကဒိဋ္ဌိ အကိရိယဒိဋ္ဌိ နတ္ထိကဒိဋ္ဌိတိ အယံ တိဝိဓာ သဂ္ဂါဝရဏာ ဧဝေ ဓဟာတိ မဂ္ဂါဝရဏာ စ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၉။ (-အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၉၊ ၄၇၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၂၀။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၇။ ဣတိ၊ ၄။ ၉၉။ မ၊ ၃။ ၂။ ၁၀၃။ မ၊ ၃။ ၂။ ၅၅။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၆။)

အဟေတုကဒ္ဓယ (န) [အဟေတုက + ဒ္ဓယ] အဟိတ်စိတ်နှစ်ပါး အပေါင်း၊ (ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်နှင့် မနောဒွါရာဝဋ်စိတ်)။ တေနောဓိဗ္ဗုဒ္ဓိ အဟေတုကဒ္ဓယေ ဗလ္လာနိ အနုဒ္ဓေ-

သာသင်ဟိတာနိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၃၇။ (- အနု၊ ၁။ ၁၄၄။)

အဟေတုကန္တရ (န) [အဟေတုက + ကန္တရ] တပါးသော အဟိတ်စိတ် (မနောဒွါရာဝဋ်စိတ်နှင့် ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်)။ သမာဓိဝိရိယိန္ဒြိယာနုမေဝ အဘာဝံ ဒသေန္တော အဟေတုကန္တရတော ဝိသေသေတိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၅၇။

အဟေတုကပဉ္စဝိညာဏ (န) [အဟေတုက + ပဉ္စဝိညာဏ] အဟိတ်ဖြစ်သော ပဉ္စဝိညာဏံ။ န ဈာနေ ကေန္တိ အဟေတုကပဉ္စဝိညာဏဝသေန(အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၄၃၂)တိ ပဉ္စဝိညာဏာနံ ဟေတုပစ္စယဝိရဟိတမတ္တဒဿနတ္ထံ ဟေတုကဂ္ဂဟဏံ ကတန္တိ ဝဋ္ဌဗ္ဗံ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၂၁၈။

အဟေတုကပဋိသန္ဓိ (ထိ) [အဟေတုက + ပဋိသန္ဓိ] အဟိတ် ပဋိသန္ဓေ။ အဟေတုကပဋိသန္ဓိယံ နိဗ္ဗတ္တာနံ တိရစ္ဆာနဂတာနမ္ပိ ဟတ္ထာရဋ္ဌံ အတ္ထံ အာရောပေတော။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၇။ (-အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၇။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၄၂။ ဒီ၊ ၃။ ၂။ ၆၄။ သံ၊ ၃။ ၁။ ၂၃၇။)

အဟေတုကပဋိသန္ဓိက (ထိ) [အဟေတုက ပဋိသန္ဓိ + က] အဟိတ်ပဋိသန္ဓေရှိသော၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေသော၊ သူ။ တယော ဝတ္ထုဝိပနာ အဟေတုကပဋိသန္ဓိကာ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၃။ ကင်္ခါ၊ ၃။ ၂၂၃။ (-ဝိပတိ၊ ၂။ ၁၀၈။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၃၁။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၅၉။)

အဟေတုကပဋိသန္ဓိကတ္တ (န) [အဟေတုကပဋိသန္ဓိက + တ္တ] အဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ရှိသည်၏ အဖြစ်။ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေသောအဖြစ်။ အထ ခေါ် အဟေတုကပဋိသန္ဓိကတ္တာ...မရဏရူပဝသေန ပါစိတ္တိယံ။ ဝဇီရ၊ ၁။ ၁၆၆။ (- ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၉။)

အဟေတုကပဋိသန္ဓိကတာ (ထိ) [အဟေတုကပဋိသန္ဓိ + ကတာ] အဟိတ်ပဋိသန္ဓေနှင့် စပ်သောစကား။ ဣဒါနိ အဟေတုကပဋိသန္ဓိကတာ ဟောတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၆။

အဟေတုကပဋိသန္ဓိကာလ (ပု) [အဟေတုက-
ပဋိသန္ဓိ + ကာလ] အဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ဖြစ်
သော - အချိန် - ကာလ။ တထွေဝ အဋ္ဌာသိ-
တိ အဟေတုကပဋိသန္ဓိကာလေပိ ပရခံသနံ
အမနာပတောယေဝ ပစ္စေသိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄။

အဟေတုကပဋိသန္ဓိစိတ္တ (န) [အဟေတုကပဋိ-
သန္ဓိ + စိတ္တ] အဟိတ်ပဋိသန္ဓေစိတ်။ တတ္ထာတိ
အဟေတုကပဋိသန္ဓိစိတ္တေ။ အနု၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၆။

အဟေတုကဘာဝ (ပု) [အဟေတုက + ဘာဝ]
အဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏အဖြစ်၊ အဟိတ်တိရစ္ဆာန်
မျိုးဖြစ်ခြင်း။ န နာဂဇာတိအာဒိသု ဌိတာနံ။
ကသ္မာတိ စေ ? အဟေတုကဘာဝတော။
ဗုဒ္ဓဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၁၅။

အဟေတုကဘာဝပုတ္တိ (ထိ) [အဟေတုကဘာဝ
+ ပုတ္တိ] အကြောင်း - ကင်း - မရှိ - သည်၏
အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း။ တေသံ ဣဿရာဒိ-
သခါတနာမရူပဿ အဟေတုကဘာဝပုတ္တိ-
တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၃၃။

အဟေတုကဘာဝါပန (တိ) [အဟေတုကဘာဝ
+ အာပန] အကြောင်း - ကင်း - မရှိ - သည်
၏အဖြစ်သို့ရောက်သော။ ဥဒါဟု အဟေတု-
ကန္တိ ယသာ အဟေတုကဘာဝါပနော သံ-
သယနာကာရော ဂဟိတော။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၅။

အဟေတုကမနောဝိညာဏဓာတု (ထိ) [အဟေ-
တုက + မနောဝိညာဏ + ဓာတု] အဟိတ်-
မနောဝိညာဏဓာတ်။ ပဉ္စ စ အဟေတုက-
မနောဝိညာဏဓာတုယော။ အဘိ၊ဓ၊၂၇၅။
(-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၆၁၄၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၀။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၇၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၇၇၊၄၂၄။
မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁၉၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၀၁။)

အဟေတုကမောဟ (ပု) [အဟေတုက + မော-
ဟ] အဟိတ်ဖြစ်သော မောဟ၊ ယှဉ်ဖက်
ဟိတ်မရှိသောမောဟ၊ မောဟမူဒွေး၌ ယှဉ်-
သော မောဟ။ အဟေတုကမောဟော စေဝ

အဟေတုကဝိပါကကိရိယာ စ ပစ္စယုပ္ပန္နံ။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၂၅။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၃၃။ မူလ၊ဋ္ဌ၊
၃။၂၁၈။ အနု၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၂၃၁၄၊၃၂၂။)

အဟေတုကမောဟဝဋ္ဌ (တိ) [အဟေတုကမော-
ဟ + ဝဋ္ဌ] အဟိတ်ဖြစ်သော မောဟကြဉ်
သော၊ မောဟမူဒွေး၌ မောဟကြဉ်သော။
သေသေသုတိ အဟေတုကမောဟဝဋ္ဌာဟေ-
တုကေသု ပဉ္စဝိညာဏာ။ ပ။ ဈာနပစ္စယံ
လဘန္တိ။ အနု၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၂။

အဟေတုကယောနိ (ထိ) [အဟေတုက + ယော-
နိ] အဟိတ်တိရစ္ဆာန်အမျိုးဇာတ်။ “တ္ထေကံ
နာမကာလံ သမဏဓမ္မံ ကတွာ အဟေတု-
ကယောနိယံ မဏ္ဍုကဘက္ခဋ္ဌာနေ နိဗ္ဗတ္တော-
မ္ပိ”တိ ဝိပုဋ္ဌိသာရီ အဟောသိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၄၉။

အဟေတုကဝါဒ (ပု) [အဟေတုက + ဝါဒ] (၁)
အဟေတုကဝါဒ၊ အကြောင်းကံတရားမရှိ -
သတ္တဝါတို့သည် အကြောင်းကံတရား မရှိပဲ
ကောင်းကျိုး ဆိုးကျိုးကို ခံစံကြရသည် -
ဟု ယူဆသော (မှားယွင်းသော) အယူဝါဒ
(အဟေတုကဒိဋ္ဌိ မည်သော နိယတမိစ္ဆာ-
ဒိဋ္ဌိ)။ (တိ) (၂) အဟေတုကဝါဒ ရှိ
သော၊ သတ္တဝါတို့သည် အကြောင်းကံ
တရားမရှိပဲ ကောင်းကျိုး ဆိုးကျိုးကို ခံစံ
ကြရသည်ဟု ယူဆပြောဆိုသော၊ သူ။ (၁)
ကေန္တေနော ကာဠကေဟိ နတ္ထိကဝါဒ၊
အဟေတုကဝါဒ၊ အကိရိယဝါဒသခါတေဟိ
နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဓမ္မေဟိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၁။
အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၄။ (-ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၆။ စိ၊ဋ္ဌ၊
၁။၁၇၈။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၄၅၄။ အနု၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၈။
အနု၊ဋ္ဌ၊၃။၆၇။) (တိ) (၂) အဟေတုကဝါဒါ-
(သံ၊၂။၆၀။ အံ၊၁။၃၄၀။ အဘိ၊က။၁၁၃)-
တိ “နတ္ထိ ဟေတု၊ နတ္ထိ ပစ္စယော သတ္တာနံ
ဝိသုဒ္ဓိယာ”တိ ဝေမာဒိဝါဒိနော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၂၈၉။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၄၊၈၇။

သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၀။ သီ၊ဋ္ဌိ၊
သစ်၊၂။၄၇။ မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၅၅။)

အဟေတုကဝါဒီ (တိ) [အဟေတုက + ဝါဒ +
ဤ] အဟေတုကဝါဒ(၂)နှင့် အနက်တူ၊ ၎င်း-
ကြည့်။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတိ နတ္ထိကဝါဒီ အဟေတု-
ကဝါဒီ အင်္ဂါရိယဝါဒီ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၀။ ပဋိသ၊
ဋ္ဌ၊၂။၂၅။

အဟေတုကဝိပါက (ပု) [အဟေတုက + ဝိပါက]
အဟိတ်ဝိပါက။ အဟေတုကဝိပါကာ သဋ္ဌာ-
ရမ္ပဏဝိဇာနနလက္ခဏာ ဒုဝိဇာပိ သန္တိရဏာ-
ဒိကိစ္စာ မနောဝိညာဏဘေတု။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၇၅။
(- ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၉၁။ အနုဋ္ဌိ၊၁။၁၄၀။)

အဟေတုကဝိပါကဝိညာဏ (န) [အဟေတုက-
ဝိပါက + ဝိညာဏ] အဟိတ်ဝိပါကဖြစ်သော
ဝိညာဏ။ အဋ္ဌဝိဓမ္မိ စေတ အဟေတုကဝိ-
ပါကဝိညာဏံ နိယဘာနိယတာရမ္ပဏတ္တာ ဒု-
ဝိဇာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၇၅။

အဟေတုကဝေါဟာရ (ပု) [အဟေတုက + ဝေါ-
ဟာရ] အဟေတုကဟူသော - အခေါ်အဝေါ်
- နာမည်ပညတ်။ အထ ခေါ သဟေတုက-
ဝေါဟာရမေဝ လဘတိ န အဟေတုက-
ဝေါဟာရန္တိ အဗ္ဗောဟာရိကံ ကတံ။ မူလဋ္ဌိ၊
၃။၁၂၀။ (- အနုဋ္ဌိ၊၃။၁၆၇။)

အဟေတုကသတ္တ (ပု) [အဟေတုက + သတ္တ]
အဟိတ်သတ္တဝါ၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေဖြင့် ပဋိ-
သန္ဓေနသောသတ္တဝါ။ အဟေတုကသတ္တေ-
သု လတ္တမာနံ သုခဒုက္ခန္တိ အယမေကော
အန္တော။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၅၉။

အဟေတုကသောမနဿသဟဂတစိတ္တ (န) [အ-
ဟေတုက + သောမနဿ + သဟဂတ + စိတ္တ]
အဟိတ်သောမနဿသဟဂတစိတ် (ဟသိ-
တုပ္ပါဒ်စိတ်)။ န အဟေတုကသောမနဿ-
သဟဂတစိတ္တေန ဘဂဝတော သိတံ ဟော-
တိတိ ဒဿနတ္ထံ။ မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၁၃၇။

အဟေတုကဟံသယောနိ (တိ) [အဟေတုက +
ဟံသ + ယောနိ] အဟိတ်တိရစ္ဆာန်ဖြစ်သော
ဟံသံမျိုး။ မယာ ဟိ ပုဗ္ဗေ အဟေတုက-
ဟံသယောနိယံ နိဗ္ဗတ္တေနပိ အာယုသင်္ခါရာနံ
ဣတ္တရာဘဝံ ဒဿေတော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၁၂။

အဟေတုနိဗ္ဗတ္တ (တိ) [အဟေတု + နိဗ္ဗတ္တ] အ-
ကြောင်းမဲ့ - အလိုအလျောက် - ဖြစ်သော။
အဓိဓ္မသမ္ပပ္ပန္န-ကြည့်။

အဟေတုဇ (တိ) [န + ဟေတုဇ] အကြောင်း
ကြောင့်မဖြစ်သော၊ အကြောင်းမရှိပဲ ဖြစ်
ပေါ်သော။ ယံ လောကေ အကပ္ပင်
အဟေတုဇံ အနုတုဇံ၊ တံ မေ ကထေဟိ။
မိလိန္ဒ၊၂။၆၀။

အဟေတုဘာဝ (ပု) [အဟေတု + ဘာဝ] အ-
ကြောင်း မဟုတ်သည်၏အဖြစ်။ အကန္တံ
သုဿ အဟေတုဘာဝတော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၈။
(- မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၄၂။ မူလဋ္ဌိ၊၁။၆၁။)

အဟေတုဘာဝါပတ္တိ (တိ) [အဟေတု + ဘာဝ +
ဘာပတ္တိ] အကြောင်းမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်
သို့ ရောက်ခြင်း။ အကြောင်း၏ အဖြစ်သို့
မရောက်ခြင်း။ အသာမဂ္ဂိယံ အဟေတုနံ
သာမဂ္ဂိယမ္ပိ အဟေတုဘာဝါပတ္တိတော။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၁။၁၀၂။

အဟေတုဘူတ (တိ) [အဟေတု + ဘူတ]
အကြောင်း မဟုတ်သည် ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။
သီလေနာတိ သုဒ္ဓိယာ အဟေတုဘူတေန
သီလေန။ မူလဋ္ဌိ၊၁။၁၆၁။

အဟေတုဝါဒ (ပု) [အဟေတု + ဝါဒ] (၁)
အဟေတုကဝါဒ (၁) နှင့်တူ။ (တိ) (၂) အ-
အဟေတုဝါဒ (၂) နှင့်တူ။ (၁) အဟေတုဝါဒ-
ဝိသမဟေတုဝါဒေသု ဒေါသံ ဒိသု။ စူဠနိ၊
ဋ္ဌ၊၉၄။ (- ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၉၅-၆။ (တိ) (၂)
အဟေတုကဝါဒေါ ပုရိသော၊ ယော စ ဣဿ-
ရကုတ္တိကော။ ဇာ၊၂။၅၀။ (- အံ၊ဋ္ဌိ၊၂။
၂၇၈။)

အဟေတုဝါဒီ (တိ) [အဟေတု + ဝဒ+ဏိ]
အဟေတုကဝါဒီနှင့် အနက်တူ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ-
တိ နတ္ထိကဝါဒီ အဟေတုဝါဒီ အကိရိယဝါဒီ။
အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၇။

အဟေဝန (န) [?] မြတ်သော-
တော-ကောအုပ်။ အဟေဝနံ ဝုစ္ဆတိ ဝန-
သဏ္ဍော၊ ဥတ္တမံ ဝနသဏ္ဌံ ဒဟတိတိ အဏ္ဍော။
ဇောဋ္ဌ ၅ ၆၅။

အဟေသံ (ကြိ) ဟောတိ (ဝိ၊၁။၁၀။၁၁၃။၂၇၆။
သံ၊၃။၂၃၉။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၄)ကြည့်။

အဟော (ဗျ) [န+ဟာ+ဩ။ ဓာန်။၁၁၁၀။
၁၁၄၉။ ဣ၊၁၃၅။ နိတိ၊သုတ္တ။၃၈၄-၅] (၁)
အောက်မေ့-အမှတ်ရ-ခြင်း=အနုဿရဏ။
(၂) အံဩခြင်း=အစ္စရိယ၊ဝိမ္ဗယ။ (၃) ချီး
မွမ်းခြင်း=ပသံသန။ (၄) ကဲ့ရဲ့ခြင်း=ဂရ-
ဟာ။ (၅) စိုးရိမ်ခြင်း=သောစန။ (၆)
ကောင့်တခြင်း=ပတ္တနာ။ (၇) သနားခြင်း။
ကရုဏာ၊ဒယာ။ (၈) ရှင်လန်းဝမ်းမြောက်
ခြင်း=သမ္ပဟံသန။ (၉) အဟော နူနာ(ဝိ၊
၁။၁၆၉။ မ၊၂။၂၂၂)တိ အနုဿရဏတ္ထေ
နိပါတဒ္ဓယံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၆။
(ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၅-၆ အဟောတိ အစ္စရိယေ-ဟု
ဖွင့်၏။) ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၅၃။ (၂) အဟော ဒါန-
(ဥဒါန၊၁၁၁)န္တိ ဧတ္ထ အဟောတိ အစ္စရိ-
ယတ္ထေ နိပါတော။ ဥဒါန၊၄။၁၈၀။ (နိတိ၊
သုတ္တ။၃၈၄-၅-၆ ဤ‘ဥဒါနပါဠိ’၌ ရှိသော
အဟော-ကို ပသံသနတ္ထ-ဥဒါဟရုဏ်အဖြစ်
ပြ၏။) အဟော ဗုဒ္ဓေါ အဟော နော
သတ္တုသမ္ပဒါ။ ထေရ၊၂၅၉။ အပါ၊၁။၁၈၈။
အဟောတိ အစ္စရိယတ္ထေ နိပါတော။ ထေရ၊
ဋ္ဌ၊၁။၄၁၅။ အဟော မေ သုကတံ ကမ္မံ။ အပါ၊
၁။၂၆။ အဟောတိ ဝိမ္ဗယတ္ထေ နိပါတော။
အပါ၊၁။၂၅၄။ (- မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၁။ ဝိမာန၊၂၅။
အပါ၊၁။၂၇၈။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၃၁၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၆၊၉၆။

ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၀။၂၀၃။ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၊၁၄၉။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။
၁၇။မ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၅။
အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၅။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂။
ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၉၃။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၈။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၉၆။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၂၄၊၇၆။ ဇောဋ္ဌ၊၁။၁၃၆။
ဇောဋ္ဌ၊၄။၅၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄။)

(၃) အဟော ယညော၊ အဟော ယည-
သမ္ပဒါ (ဝိ၊၁။၁၃၆)....တိ တုဋ္ဌစိတ္တာ ပသံ-
သမာနာ ဝေမာဟံသု။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၀။
“အဟော သုခံ အဟော သုခံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၉။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၃။ အံ၊၂။၁၇၇။ ဥဒါန၊၉၈။ (-ဇော၊
၁။၃၄၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၉။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၀။ ဝိ၊
ဋ္ဌ၊၃။၁၃၄၊၁၈၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။
၁၁၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၀။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၉၊၃၂၆။
ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၇၁၊၁၄၄။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၁၇၂။ နေတ္ထိ၊
ဋ္ဌ၊၂၄၅။ ဇောဋ္ဌ၊၁။၄၇၀။ သာရတ္ထ၊၃။၉၉။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၃။ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၈။) (၄) အဟော
ဝတာ (ဝိ၊၁။၁၀၀)တိ ဂရဟစစနမေတံ။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၇။ အဟောဝတာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။
၃၃၈)တိ ဂရဟနေ နိပါတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၄၁၉။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၈၃။
မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၉။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၀။)

(၅) အဟော ဝတာ နော(မ၊၂။၂၆၀)တိ
အဟောဝတနု....တံ ‘အဟော ဝတ အမှာ-
ကံ ဘာတာ မတော၊ ပုတ္တော မတော’တိ-
အာဒိနိပိ ဝဒန္တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၂။ အဟော
ဝတာတိ သောစန နိပါတော “အဟော
ဝတ ပါပံ ကတံ မယာ”တိအာဒိသု ဝိယ။
မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၆။ (- ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၂။)
(၆) အဟော ဝတာ (မ၊၁။၃၅၆။ အံ၊၂။
၂၆၈-၉)တိ ပတ္တနတ္ထေ နိပါတော။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။
၂၃၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၈။ အဟော(ဇော၊၂။၃၃)တိ
ပတ္တနတ္ထေ နိပါတော။ ဇောဋ္ဌ၊၅။၂၁၀။ (-ဝိ၊
၃။၃၇။ အံ၊၁။၁၄၀။ အံ၊၂။၄၆၉။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။
၂၃၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၇။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၃။၄၄၈။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၇၊၁၇၉။ သုတ္တနိ၊

ဌ၊၂။၁၁၇၊၁၇၂။ စူဠနိဋ္ဌ၊၁၂။ သာရတ္ထ၊
၂။၁၁၄။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၄၂။) (၇) အဟော
တပဿိတိ ကာရုညာကာရံ အဿေသိ။ သံ၊
ဌ၊၂။၁၇၂။ (-သံ၊ဌ၊၂။၂။ စူဠနိဋ္ဌ၊၁၇၇။)
(ဂ) သာဓုသာဓု (သံ၊ဌ၊၂။၁၀)တိ အဟော
အဟောတိ အယမေတ္ထ အတ္ထောတိ ဝုတ္တံ
သမ္ပဟံသနေတိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၀။ အဟောဝတာ-
(ပေတ၊၁၅၇)တိ သာဓု ဝတာ။ ပေတ၊ဌ၊
၁၂၃။ (-ဒီ၊၃။၇၁။ ဥဒါန၊ဌ၊၇၁။ ဝိမာန၊
ဌ၊၁၇၂။)

အဟောဂင်္ဂါ(ဂ်)ပဗ္ဗတ (ပု) [အဟောဂင်္ဂါ+
ပဗ္ဗတ] အဟောဂင်္ဂါမည်သော တောင်။
အတ္တနာ ဗာသုပိယာရေန ဝိဟရိတုကာမော
အဟောဂင်္ဂပဗ္ဗတံ အဂမာသိ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၄၀။
(-အဘိ၊ဌ၊၃။၁၁၀။)

အဟောန္တ (တိ) [န+ဟောန္တ။ထိ-၌ အဟောန္တံ]
မပြစ်သော။ ကာယိကသုခက္ခုဒေါမနဿ
အဟောန္တမ္ပိ သုခက္ခုဒ ဓာတိ...ဂဟိတော။
မဟာနိ၊ဌ၊၁၂၉။ စုတိစိတ္တက္ခုဒေ အဟောန္တံ-
ပိ ကေသန္တတိဝသေန။ မဟာနိ၊ဌ၊၁၂၉။
(- မူလ၊ဋီ၊၁။၁၉၈။ မူလ၊ဋီ၊၃။၁၉၊၂၃၈။
အနု၊ဋီ၊၃။၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၁၁။)

အဟောပုရိသိကာ (ထိ) [အဟော+ပုရိသ+
ဏိကာ။ အဟောပုရိသတော အပ္ပနေ ဏိကော။
နိတိ၊ သုတ္တ၊ ၁၂၇၉။] အပ္ပဿယောကျာ်း
ငါဘကားဟု ထောင်လွှားခြင်း (နိတိ၊သျှ)။
အညဿာ အဟောပုရိသိကာ နာမ သိယာ
(အာဟောပုရိသိကာ၊ ဒိ၊ဋီ၊၁)။ ဒိ၊ဋီ၊၁။
၂၂၆။ သိ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၄၆။

အဟောမုခ (န) [အဟ+မုခ] မိုးသောက်၊ မိုး
လင်း။ အဟောမုခံ ဦးသောက်ပီ ပစ္စုသဿ
နာမာနိ။ ဓာန၊ဋီ၊၆၈။

အဟောရတ္တ (ပု၊န) [အဟ+ရတ္တံ။ ဓာန၊ဋီ၊၇၄။
ဓူ၊နာ-၂၁၄။] နေ၊ ညဉ့်။ အထ ခေါ ဘော

အဟောရတ္တာနံ အစုယေန။ ဒိ၊၂။၁၈၆။
အဟောရတ္တ(ဣတိဝုတ်။၂၀၁)န္တိ ဒိဝါ စေဝ
ရတ္တိံ။ ဣတိဝုတ်၊ဌ၊၅၄။ (-အံ၊၁။၃၄၉။
သံ၊၁။၆၉။ ဇာ၊၁။၂၃၂။ သံ၊ဌ၊၁။၁၂၃။
အံ၊ဌ၊၁။၁၈၁။ အံ၊ဌ၊၂။၁၉၉။ အဘိ၊ဌ၊၁။
၁၀၁။ ထေရ၊ဌ၊၂။၁၁၉။ အပ၊ဌ၊၁။၂၆၄။
ဇာ၊ဌ၊၁။၄၁၄။ ဇာ၊ဌ၊၄။၃၅၀။ ဝဇိရ၊ဌ၊၅၁။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၉၀။)

အဟောရတ္တာနုသိက္ခိ (တိ) [အဟောရတ္တ+အနု-
သိက္ခိ] နေ့ညပတ်လုံး သိက္ခာသုံးပါးကို
ကျင့်တတ်သောသူ။ သဒ္ဓါ ဇာဂရမာနာနံ၊
အဟောရတ္တာနုသိက္ခိနံ။ ဓမ္မ၊ဌ၊၆။ အဟော-
ရတ္တာနုသိက္ခိနန္တိ ဒိဝါ စ ရတ္တိံ စ တိသော
သိက္ခာ သိက္ခမာနာနံ။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၂၀၈။

အဟောသီ (ကြိ) ဟောတိ (ဝိ၊၁။၁၃။ ဒီ၊၁။
၁၆၇။ သံ၊၁။၂၈၆။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၆၈။ ဝိ၊ဌ၊၃။၁။
ဝိ၊ဌ၊၄။၄၅၆၊၆၃၊၁၁၉။ ဝိ၊ဌ၊၁။၅၊၃၆၊၃၀၁။
ဒီ၊ဌ၊၂။၄၊၉၊၂၉၊၄၄။ ဒီ၊ဌ၊၃။၄။ မ၊
ဌ၊၁။၉၊၄၈၊၆၂၊၈၂၊၉၂၊၁၀၇၊၁၁၄၊၁၁၇၊
၁၂၈၊၁၈၅၊၂၃၅၊၂၈၀၊၃၂၅၊၃၂၈။ မ၊ဌ၊၂။
၇၂။ မ၊ဌ၊၄။၂၂၊၁၃၅၊၁၄၀။ သံ၊ဌ၊၁။၈။
သံ၊ဌ၊၂။၁၉၊၆၁။ သံ၊ဌ၊၃။၇။ အံ၊ဌ၊၁။၁၁၊
၅၉၊၃၄၉။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၃။ အဘိ၊ဌ၊၂။၄၆။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၇၊၁၆၊၂၇၁။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။ ၁၊၁၆၄၊
၂၆၁၊၃၆၇။ ဣတိဝုတ်၊ဌ၊၈၂၊၂၀၁။ သုတ္တ-
နိ၊ဌ၊၂။၈၊၁၄၊ ၇၀၊၈၅၊၁၇၃၊၂၅၃၊၂၅၇၊
၂၉၃။ ဝိမာန၊ဌ၊၆။၁၈၊၅၉၊၁၇၁၊၃၁၂။ ဇာ၊
ဌ၊၂။၄၆။ ထေရ၊ဌ၊၂။၂၄၊၂၅။ ထေရီ၊ဌ၊၈။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ၊၄၄၊၁၈၈။ မဟာနိ၊ဌ၊၅၉၊၁၅၄၊
၃၈၅။ ဇာ၊ဌ၊၁။၂၊၃၊၂၀၊၃၃၊၃၇။ ဇာ၊ဌ၊၄။
၂၄၃၊၁၄၇၂။ ဇာ၊ဌ၊၇။၁၅၇၂။ သာရတ္ထ၊
၂။၁၊၂၊၁၃။ ဝိမတိ၊၁။၂၉။ ဝိမတိ၊၂။၆၇။
ကဒါ၊ဋီ၊၁၈၁၊၂၈။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၄၉၊၁၅၊၁၃၅။
သိ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၀၆၊၃၈၃။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၊၂၄။
မ၊ဋီ၊၃။၃၄၊၆၂၊၈၁။ သံ၊ဋီ၊၂။၂။ အံ၊ဋီ၊၃။

၂၃၆၁။ မူလဒ္ဓါ၁။၄။ ဝိသုဒ္ဓိဒ္ဓါ၁။၆၈။၁၇၆။
၃၈၇။ နေတ္တိဒ္ဓါ။၉၄။၁၃၉။)ကြည့်။

အဟောသိ* (ကြိ) ဟောတိ (မ၊၁။၁၀။ သံ၊
၁။၂၆၅။ ဝိမာန။၁၃။၁၅၊၅။ မ၊၁။၁။၆၁။
၇။ မ၊၁။၄။၁၅၊၁၄၀၊၁၆၅။ သံ၊၁။၁။၂၃၉။
သံ၊၁။၂။၃၉။ အံ၊၁။၂။၃၇။ အဘိ၊၁။၁။
၂၇။ အဘိ၊၁။၁။၂။၃၇။ ဓမ္မ၊၁။၁။၂။၃၇။ ဝိမာန၊
၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။
ထေရ၊၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။
အပ၊၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။
မဟာ၊၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။
၄။၆။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။
ဝိမတိ၊၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။
သိ၊၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။
၇။)ကြည့်။

အဟောသိကမ္မ (န) [အဟောသိ+ကမ္မ။ ယေ-
ဘုယျဝဓေသန နာမာနံနာမေဟိ သမာသော
ဟောတိ၊ အပ္ပကဝဓေသန ပန အာချာတာ-
နမ္ပိ နာမေဟိ၊ ယထာ“မာခလီ”တိ၊ တဿာ
“အဟောသိကမ္မ”န္တိ ဣဒံ သမာသောဝ, န
ဝါကျံ...အဟောသိ ဝေ ကမ္မံ အဟောသိကမ္မံ။
မဏိမဉ္ဇူ၊ ၂။၂၉။] အဟောသိကံ၊ ကံဖြစ်ခဲ့ရုံ
မျှသာဖြစ်သော ကံ။ (ကုသိုလ်အကုသိုလ်ကံ
ကို ပြုလုပ်လိုက်ခြင်းကြောင့် “ကံ”ဟူ၍ ဖြစ်
လာရသော်လည်းအကျိုးမပေးပဲ အချည်းနှီး
ပျက်စီး ပြုန်းတီး သွားသောကြောင့် ၎င်း
ကုသိုလ်အကုသိုလ်ကံကို “အဟောသိကံ”ဟု
ခေါ်သည်။ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယဖြစ်သောကုသိုလ်
အကုသိုလ်ကံသည်မျက်မှောက်ဘဝ၌ အကျိုး
ပေးရမည်ဖြစ်ပါလျက် အကျိုးမပေးနိုင်လျှင်
အဟောသိကံ ဖြစ်ရတော့၏။ ယခုဘဝမှ
သေလွန်ပြီးနောက် ဒုတိယဘဝ၌ အကျိုး
ပေးရမည်ဖြစ်သော ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယ ကုသိုလ်
အကုသိုလ် ကံသည်လည်း ဒုတိယဘဝ၌
အကျိုးမပေးနိုင်လျှင် အဟောသိကံ ဖြစ်၏။
အပရာပရိယဝေဒနီယ ကုသိုလ်အကုသိုလ်ကံ

ကား တတိယဘဝမှစ၍ နိဗ္ဗာန်ရသည့် ဘဝ
တိုင်အောင် ဘဝမကုန်ဆုံးသေးသမျှ အခွင့်
ရသည့် တချိန်ချိန်၌ အကျိုးပေးမြဲဖြစ်သော
ကြောင့် အဟောသိကံ ဟူ၍ မဖြစ်နိုင်၊ နိဗ္ဗာန်
ရသဖြင့် ဘဝကုန်ဆုံး သံသရာစက်ပြတ်မှသာ
အကျိုးပေးခွင့် မရတော့သောကြောင့် အ
ဟောသိကံ ဖြစ်ရတော့သည်။ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီ-
ယကံပေါင်းများစွာ၊ ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယကံပေါင်း
များစွာ ဆည်းပူးပြုလုပ်အားထုတ်ထားသော
ပုဂ္ဂိုလ်၌ တခုခုသော ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကံ
ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယကံကသာ အကျိုးပေး၍ ကျန်
သမျှကံတို့မှာ အကျိုးမပေးပဲ အဟောသိကံ
ချည်းသာ ဖြစ်ကြရတော့သည်။ အမိသတ်
ခြင်းစသော အာနန္တရိယကံ ငါးမျိုးလုံးကျူး
လွန်ထားသူမှာလည်း ကံငါးမျိုးလုံးကြောင့်
ငရဲကျသည်မဟုတ်၊ ကံတမျိုးမျိုးကြောင့်သာ
ငရဲကျသည်။ သမာပတ်ရှစ်ပါးလုံးရရှိထားသူ
မှာလည်း သမာပတ် တပါးပါးကြောင့်သာ
ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ကျန်သော
အာနန္တရိယကံနှင့် သမာပတ်တို့မှာ အဟော-
သိကံ တို့ချည်းသာတည်း။ အံ၊၁။၁။၃၅။
အံ၊၁။၁။၁၀၄။ အဘိ၊၁။၁။၄၃၄။ ပဋိသံ၊
၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။၁။
အ-
ဟောသိကမ္မ (မ၊၁။၁။၂၃၄) နှ့် ကမ္မယေဝ
အဟောသိ၊ န တဿ ဝိပါကော အဟောသိ၊
အတ္တိ ဘဝိဿတိ ဝါတိ ဝေ ဝတ္တဗ္ဗံ ကမ္မံ၊ မ။
ဒီ၊၁။၁။၁။၁။

အဟောသိကမ္မပက္ခ (ပ) [အဟောသိကမ္မ+ပက္ခ]
အဟောသိကံ၏ အပို။ အသတိ သံသာရ-
ပဝတ္တိယာ အဟောသိကမ္မပက္ခ တိဋ္ဌတိ။
မ၊ဒီ၊၁။၁။၁။၁။

အဋ္ဌ (ပု၊န) [အဋ္ဌ+အ] ခြေမ၊ လက်မ၊ ပုဇွန်
လက်မ။ (အဋ္ဌစ္ဆိန္ဒ-နှင့် ယှဉ်ကြည့်။) ယည-
ဒေဝ ဟိ သော ဘန္တေ ကက္ကဋ္ဌကော အဋ္ဌ

အဘိနိန္ဒာမေယျ။ မာ။၂၉၆။ သံ။၁၂၄။
(-မာ။၂၁၀၂။ သံ။၂၁၀။ အံ။၁။
၁၈။ ဇာ။၁။၂၃၉။ ဇာ။၂။၃၁၀။ ဇာ။
၅၃။၂၇၇။)

အဋ္ဌက (ပု) [ယာဒိစ္စကနာမ်] အဋ္ဌက-မည်
သောမင်း။ သော အဏ္ဏကဿ ဝိသယေ၊
အဋ္ဌကဿ သမာသနေ (သုတ္တနိ။၄၂၉)တိ
သော ပြာဟုဏော အဏ္ဏကဿ စ အဋ္ဌကဿ
စာတိ ခိန္နုပ္ပိ ဓာဇနံ သမာသနေ ဝိသယေ
အာသနေ ရဋ္ဌေ။ သုတ္တနိ။၄၂၂။၂၉၆။

အဋ္ဌကဒေဝတ္ထေရ (ပု) [အဋ္ဌကဒေဝ + ထေရ]
အဋ္ဌကဒေဝ-မည်သော မထေရ်။ ကဿပ-
ဂေါတ္ထတ္ထေရေန အဋ္ဌကဒေဝတ္ထေရေန။ ဝိ။၄။
၁။၅၁။

အဋ္ဌကမန္တာ (ထိ) [အဋ္ဌကာ+မုဒ+အ+အာ
(ကုတ္တိဇောတက)]။ အဋ္ဌကာ ဧဝ မောဒ-
ကရဏတော အဋ္ဌကမန္တာ ဥကာရဿ အ-
ကာရော၊ နာဂမော စ။ ခာန်၊၃။၂။
အဋ္ဌကမန္တာ-မည်သော မြို့တော်၊ (ဝေဿဝဏ်
နတ်မင်း၏ မြို့တော်တည်း)။ အဋ္ဌကမန္တာဝ
သဒေဝါနံ၊ သာဝတ္ထိပုရမုတ္တမံ။ မာ။၁။၆၂။
အဋ္ဌကမန္တာဝါတိ အာဇ္ဇာနာဇ္ဇာဒီသု ဝေဿ-
ဝဏမဟာရာဇဿ နဂရိသု အဋ္ဌကမန္တာ နာမ
ဧကော နဂရိ။ ယာ လောကေ အဋ္ဌကာ ဧဝ
ဝုစ္စတိ။ မာ။၁။၁၄၁။

အဋ္ဌကာ (ထိ) [အလံ + ကရ + ကိ + အာ။
ခာန်၊၃။၂။] အဋ္ဌကာမည်သော မြို့တော်။
(ဝေဿဝဏ်နတ်မင်း၏မြို့တည်း။) အလကာ၊
အဋ္ဌကမန္တာ-တို့ ကြည့်။

အဋ္ဌက္က (ပု) [အလ + ကျ။ ခာန်၊၃။၅၁၉။]
ခွေးဇူး။ အလက္က-ကြည့်။

အဋ္ဌစ္စန္ဒ (တိ) [အဋ္ဌ+ဆိန္ဒ=ဆိဒ+တ] လက်မ
ခြေမ ပြတ်သောသို့။ နံ ဘိက္ခုဝေ အဋ္ဌစ္စန္ဒော

ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။ ဝိ။၃။၁၂၆။ အဋ္ဌစ္စန္ဒောတိ
ယဿ စတုသု အင်္ဂုဋ္ဌကေသု အင်္ဂုလိယံ ဝုတ္တ-
နယေနော ဧကော ဝါ ဗဟူ ဝါ အင်္ဂုဋ္ဌကာ
ဆိန္ဒာ ဟောန္တိ။ ဝိ။၄။၃။၃၀၈။ အင်္ဂု-
လိစ္စန္ဒော အဋ္ဌစ္စန္ဒော။ အဘိက။၃၂။
အဋ္ဌစ္စန္ဒော ဝိယ ကက္ကုဋ္ဌကော။ ဇာ။၄။၁။
၅၃၁။

အဋ္ဌဒ္ဓယ (န) [အဋ္ဌ+ဒ္ဓယ] လက်မနှစ်ခုအပေါင်း။
ကမ္မာရာ လောဟသလာကံ ဝိယ အဋ္ဌဒ္ဓ-
ယေန ပါဒေ ဒဋ္ဌံ ဂဏိ။ ဇာ။၄။၂။၃၀၉။

အဋ္ဌာရ(တိ) [အလ+အာရ။ ဝိသတ္တံ အလတိ
ဗန္ဓတိတိ အဋ္ဌာရော၊ ဝဏော၊ ဝိသာလော စ။
ဣာဒိ။၁၆၄။ (အရာလ-သံ)] (၁)ကောက်-
ကေး-သော။ (၂) ကျယ်ပြန့်သော။ (၃)
ထူထဲသော။ (၄) အဋ္ဌာရံ ဝေလ္လိတံ ဝဏံ။
ခာန်။၇၀၉။(၂)(၃) အဋ္ဌာရက္ခိ၊ အဋ္ဌာရပမ္ပ-
တို့ ကြည့်။

အဋ္ဌာရက္ခိ (တိ) [အဋ္ဌာရ+အက္ခိ] ကျယ်-တင့်
တယ်-သော မျက်စိရှိသော၊ သူ။ ယတော
လဒ္ဓါ အဋ္ဌာရက္ခိ။ ဇာ။၁။၁၆။ အဋ္ဌာရက္ခိ
ဝိသာလနေတ္တာ သောဘနလောနော လဒ္ဓါ။
ဇာ။၄။၁။၃၂၄။

အဋ္ဌာရပမ္ပ (တိ) [အဋ္ဌာရ+ပမ္ပ] (၁) ထူထဲ-
သိပ်သည်း-သော မျက်တောင်မွေးရှိသော။
(၂) ကျယ်ပြန့် - ပြန့်ပြော - တင့်တယ်-
သော မျက်တောင်မွေးရှိသော။ (၃) တဒ-
နုပဒံ အဝစာသိဋ္ဌာရပမ္ပ။ ဝိမာန။၅၁။
အဋ္ဌာရပမ္ပတိ ဗဟုသံဟတပမုခေ၊ ဂေါပ-
မုခေတိ အဓိပ္ပါယော။ ဝိမာန။၄။၁၄၇။ (၂)
အဋ္ဌာရပမ္ပဟိ(ဇာ။၂။၄၀)တိ ဝိသာလပဓု-
မေဟိ။ ဇာ။၄။၅။၂၂၇။(ပေတ။၁၇၂။ ပေတ။
၄။၁၇၄။ ဇာ။၄။၇။၂၇၂-တို့၌ အာဋ္ဌာရပမ္ပ-ဟု
ရှိသည်။ ဇာ။၂။၃၂၄-လည်း ကြည့်။)

အ-သရ အဘိဓာန်

၃-တွဲ

အ-အက္ခရာ (အ-သရ) အစပြုသော
အဘိဓာန်ဝင် ပုဒ်ပေါင်း

အတွဲ ၁-၌ အ-မှ အနိဋက-ထိ ပုဒ်ပေါင်း	၈၃၅၆
အတွဲ ၂-၌ အနု-မှ အဗ္ဘာက္ခိရက-ထိ ပုဒ်ပေါင်း	၇၁၀၆
အတွဲ ၃-၌ အဗျဂ္ဂ-မှ အဋ္ဌာရပမှ-ထိ ပုဒ်ပေါင်း	၁၁၄၅၁
စုစုပေါင်း	၂၆၉၁၃

အလုံးစုံပြီးပြီ

အလိမ္မာ စာမှာရှိသည်
လူတော်လူကောင်းဖြစ်အောင်
ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့မှ
မြန်မာပြန် ပိဋကတ်များကို မတ်ပါ

ပိဋကတ်နိကာယ် ကျမ်းပင်လယ် အလွယ်ကူခပ်နိုင်စေမည့်
တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာ အဘိဓာန်
ထွက်ပြီး အတွဲများ

အတွဲ	ပါဝင်သည့်ပုဒ်	ပုဒ်အရေအတွက်
၁	အမှ အနိစ္စကအထိ	၈၃၅၆
၂	အနုမှ အတ္တောဏ္ဏိရဏအထိ	၇၁၀၆
၃	အဗျဂ္ဂမှ အဋ္ဌာရပပအထိ	၁၁၄၅၁
၄	ကမှ ကိလေဝေသ္မာအထိ	၇၇၅၃
၅	စမှ ခိစ္ဆယျံအထိ	၆၇၇၅
၆	ဇာမှ ထောမေဿာမိအထိ	၆၅၃၅

ပေါင်း ၆-တွဲ ထွက်ပြီ။

ပုဒ်ပေါင်း ၄၇၉၇၆ ပါဝင်သည်။

ရိုက်ဆဲ အတွဲများ

အတွဲ-၄ အတွဲ-၆ အတွဲ-၈ အတွဲ-၁၀ မကြာမီ ထွက်တော့မည်။

ဤ အဘိဓာန်များ၌-

- (က) ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာ ပါဠိဝေါဟာရများ အစုံအလင်ပါဝင်သည်။
- (ခ) လိင် ပုဒ် ဓာတ် ဝိဇာတ် ပစ္စည်းများ ခွဲခြားပြထားသည်။
- (ဂ) ပါဠိဘာသာ ဝိဂြိုဟ် ဝစနက္ခ ဖုံဝဏ္ဏနာများ ပါဝင်သည်။
- (ဃ) မြန်မာဘာသာ ဝေါဟာရ အဓိပ္ပါယ်၊ အရကောက်၊ အဆုံးအဖြတ်များ ပါဝင်သည်။
- (င) သိမှတ်ဖွယ် အကြောင်းအရာများ အပြည့်အစုံ ရေးသားပြထားသည်။
- (စ) ဝေါဟာရပုဒ်၊ အဓိပ္ပါယ်၊ အကြောင်းအရာတို့ပါရှိသည့်ကျမ်းများကို ညွှန်းပြထားသည်။

မဟာဗုဒ္ဓဝင် ၅-တွဲ ၆-အုပ် ထွက်ပြီ။ ဆဋ္ဌမတွဲ မကြာမီ ထွက်တော့မည်။